MINISTERUL EDUCAŢIEI AL REPUBLICII MOLDOVA

MINISTRY OF EDUCATION OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

ORDIN

mun. Chişinău

Nr. 670 **din** 07 august **2017**

Cu privire la punerea în aplicare a HG nr. 482 din 28.06.2017

În vederea implementării prevederilor pct.5 şi 7 din Hotărârea Guvernului nr. 482 din 28.06.2017 *cu privire la aprobarea Nomenclatorului domeniilor de formare profesională şi al specialităţilor în învăţământul superior,* se emite următorul

ORDIN:

1. Se aprobă, din data semnării prezentului Ordin, *CORELAREA specialităţilor ciclului I (licenţă) din Nomenclatorul domeniilor de formare profesională şi al specialităţilor în învăţământul superior, aprobat prin* **Hotărârea Guvernului nr. 482 din 28.06.2017**, *cu specialităţile Nomenclatorului domeniilor de formare profesională şi al specialităţilor pentru pregătirea cadrelor în instituţiile de învăţământ superior, ciclul I, aprobat prin* ***Legea nr. 142 din 07.07.2005*** (Anexă).
2. Specialităţile/ programele de studii acreditate sau autorizate provizoriu, la data intrării în vigoare a Hotărârii Guvernului nr. 482 din 28.06.2017, îşi păstrează drepturile rezultate din acreditare/ autorizare şi sunt corelate cu specialităţile/ programele respective din noul Nomenclator, conform anexei la prezentul Ordin.
3. Instituţiile de învăţământ superior:

- vor actualiza şi aproba, prin decizia senatului, programele de studii superioare în derulare, în conformitate cu Nomenclatorul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 482 din 28.06.2017, începând cu anul universitar 2017-2018;
- vor elabora şi oferi, în dependenţă de necesităţile pieţei muncii, programe noi de studii superioare, care vor fi supuse obligatoriu procesului de evaluare externă, în vederea autorizării de funcţionare provizorie, conform legislaţiei în vigoare;
- vor revizui/ actualiza planurile de învăţământ şi le vor înainta Ministerului Educaţiei spre coordonare o dată la 5 ani, în conformitate cu Planul-cadru pentru studii superioare, aprobat prin Ordinul Ministrului Educaţiei nr. 1045 din 29.10.2015.

4. Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Învăţământul Profesional va organiza şi desfăşura evaluarea externă în vederea autorizării de funcţionare provizorie sau acreditării programelor de studii, conform metodologiilor elaborate.
5. Direcţia Învăţământ superior şi dezvoltare a ştiinţei (dna Nadejda Velişco):

- va monitoriza procesul de implementare a Hotărârii Guvernului nr. 482 din 28.06.2017 *cu privire la aprobarea Nomenclatorului domeniilor de formare profesională şi al specialităţilor în învăţământul superior*;
- va asigura expertizarea şi coordonarea planurilor de învăţământ pentru studii superioare;
- va asigura controlul asupra executării prezentului Ordin.

Viceministru **Lilia POGOLŞA**

Aprobată prin Ordinul Ministrului Educației nr. 670 din 01 august 2017

CORELAREA
specialităților ciclului I (licență) din *Nomenclatorul domeniilor de formare profesională şi al specialităţilor în învățământul superior,* aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 482 din 28.06.2017, cu specialitățile Nomenclatorului domeniilor de formare profesională şi al specialităţilor pentru pregătirea cadrelor în instituţiile de învățământ superior, ciclul I, aprobat prin Legea nr. 142 din 07.07.2005

Codul şi denumirea domeniului fundamental al ştiinţei, culturii şi tehnicii	Codul şi denumirea domeniului general de studiu	Codul şi denumirea domeniului de formare profesională	Specialitățile Nomenclatorului aprobat prin HG nr. 482 din 28.06.2017	Numărul ECTS	Specialitățile Nomenclatorului aprobat prin Legea nr. 142 din 07.07.2005	Numărul ECTS
1	2	3	4		5	
01 EDUCAŢIE	**011 Științe ale educației**[1]	**0111 Științe ale educației**	0111.1 Pedagogie	**180**	142.01 Pedagogie	**180 - 240**
			0111.2 Pedagogie (educație) socială	**180**	142.07 Pedagogie socială	
			0111.3 Psihopedagogie	**180**	142.04 Psihopedagogie	
			0111.4 Psihopedagogie specială	**180**	142.05 Psihopedagogie specială	
		0112 Pedagogie preșcolară	0112.1 Pedagogie preșcolară	**180**	142.02 Pedagogie preşcolară	
		0113 Pedagogie în învățământul primar	0113.1 Pedagogie în învățământul primar	**180**	142.03 Pedagogie în învățământul primar	
		0114 Formarea profesorilor	0114.1 Matematică	**180**	141.01 Matematică	
			0114.2 Informatică	**180**	141.02 Informatică	
			0114.3 Fizică	**180**	141.03 Fizică	
			0114.4 Astronomie	**180**	141.04 Astronomie	
			0114.5 Chimie	**180**	141.05 Chimie	
			0114.6 Biologie	**180**	141.06 Biologie	
			0114.7 Geografie	**180**	141.07 Geografie	
			0114.8 Limba şi literatura română	**180**	141.08 Limbi şi literaturi	
			0114.9 Limbi şi literaturi[2]	**180**		
			0114.10 Limbi străine[3]	**180**	141.09 Limbi moderne	
			0114.11 Istorie	**180**	141.10 Istorie	
			0114.12 Muzică	**180**	141.11 Muzică	

			0114.13 Dans[4]	**180**	141.16 Dans (clasic, sportiv, modern, popular)	
					824.1 Dans sportiv și modern	**240**
			0114.14 Arte plastice	**180**	141.12 Arte plastice	
			0114.15 Educație civică	**180**	141.15 Educaţie civică	
			0114.16 Educație fizică	**180**	141.13 Educaţie fizică	
			0114.17 Educație tehnologică	**180**	141.14 Educaţie tehnologică	
02 ARTE ȘI ŞTIINŢE UMANISTE	**021 Arte**	**0211 Tehnici audio-vizuale și producție media**	0211.1 Regie film şi TV	**240**	213.1 Regie film şi TV/Regie montaj film şi TV	**240**
			0211.2 Imagine film şi TV	**240**	213.2 Imagine film şi TV/ Fotografie	**240**
			0211.3 Fotografie artistică	**180**		
			0211.4 Producţie film şi TV	**180**	213.3 Filmologie, producţie film şi TV	**240**
			0211.5 Comunicarea audiovizuală	**180**		
		0212 Design vestimentar și design interior *interior design*	0212.1 Modă - design vestimentar	**240**	214.1 Design vestimentar	**240**
			0212.2 Design interior	**240**	214.2 Design interior	**240**
					581.4 Design interior	**240**
		0213 Arte plastice	0213.1 Pictură	**240**	211.1 Pictură	**240**
			0213.2 Grafică	**240**	211.2 Grafică	**240**
			0213.3 Sculptură	**240**	211.3 Sculptură	**240**
			0213.4 Istoria şi teoria artelor plastice	**180**	211.4 Istoria şi teoria artelor plastice	**180**
		0214 Arte decorative	0214.1 Arte decorative aplicate[5]	**240**	215.1 Arte decorative	**240**
			0214.2 Restaurarea și conservarea operelor de artă	**180**	215.2 Restaurarea operelor de artă	**240**
		0215 Muzică	0215.1 Interpretare instrumentală[6]	**240**	212.1 Interpretare instrumentală (pian special, instrumente orchestrale, instrumente populare, instrumente muzică ușoară și jazz)	**240**
			0215.2 Canto[7]	**240**	212.2 Canto (canto academic, canto estradă și jazz, canto popular)	**240**
			0215.3 Dirijat[8]	**240**	212.3 Dirijare (dirijare corală, dirijare orchestrală)	**240**
			0215.4 Compoziţie muzicală[9]	**240**	212.4 Compoziţie (compoziţie muzică academică, compoziţie muzică ușoară)	**240**
			0215.5 Muzicologie	**240**	212.5 Muzicologie	**240**

		0216 Arte teatrale	0216.1 Actorie	**240**	216.1 Actorie (actorie teatru şi film, actorie teatru cu păpuşi şi marionete)	**240**
			0216.2 Regie	**240**	216.4 Regie (regie estradă şi manifestări publice, regie teatru, regie circ)	**240**
			0216.3 Scenografie	**240**	216.3 Scenografie	**240**
			0216.4 Dramaturgie şi scenaristică	**240**	216.6 Dramaturgie şi scenaristică	**240**
			0216.5 Teatrologie și management teatral	**240**	216.2 Teatrologie	**180**
			0216.6 Coregrafie	**240**	216.5 Coregrafie	**240**
	022 Științe umaniste *022 Humanities*	**0220 Antropologie**	0220.1 Antropologie	**180**	225.1 Antropologie	**180**
		0221 Religie și teologie	0221.1 Teologie	**180**	227.1 Teologie	**180**
		0222 Istorie și arheologie	0222.1 Istorie	**180**	224.1 Istorie	**180**
			0222.2 Arheologie	**180**	224.2 Arheologie	**180**
		0223 Filozofie și etică	0223.1 Filozofie	**180**	221.1 Filozofie	**180**
		0229 Culturologie	0229.1 Culturologie	**180**	226.1 Culturologie	**180**
			0229.2 Producție culturală și management artistic	**180**	216.7 Producţie culturală şi manifestări artistice	**180**
					363.4 Management artistic (managementul în domeniul culturii şi artelor)	**180**
	023 Filologie	**0231 Studiul limbilor**	0231.1 Limbi clasice[10]	**180**	223.2 Limbi clasice	**180**
			02312 Limbi străine[11]	**180**	223.1 Limbi moderne**	**180**
			0231.3 Traducere şi interpretare	**180**	**-**	
		0232 Limbi și literaturi	0232.1 Limba și literatura română	**180**	222.1 Limbi şi literaturi**	**180**
			0232.2 Limbi şi literaturi[12]	**180**		
03 ŞTIINŢE SOCIALE, JURNALISM ȘI RELAȚII PUBLICE	**031 Științe sociale și comportamentale**	**0312 Științe politice**	0312.1 Politologie	**180**	311.1 Politologie	**180**
			0312.2 Relaţii internaţionale	**180**	312.1 Relaţii internaţionale	**180**
		0313 Psihologie	0313.1 Psihologie	**180**	322.1 Psihologie	**180**
		0314 Sociologie	0314.1 Sociologie	**180**	321.1 Sociologie	**180**
		0319 Asistenţă socială	0319.1 Asistenţă socială	**180**	331.1 Asistenţă socială	**180**
	032 Jurnalism și informare	**0321 Jurnalism și comunicare**	0321.1 Jurnalism şi procese mediatice	**180**	341.1 Jurnalism	**180**
			0321.2 Comunicare şi relaţii publice	**180**	342.2 Ştiinţe ale comunicării	**180**
		0322 Biblioteconomie,	0322.1 Biblioteconomie, asistență informațională și arhivistică	**180**	344.1 Biblioteconomie, asistenţă informaţională şi arhivistică	**180**

		informare şi studii arhivistice	0322.2 Tehnologia comunicării infodocumentare	**180**	344.2 Tehnologia comunicării în domeniul infodocumentar	**180**
			0322.3 Activitate editorială	**180**	343.3 Activitate editorială	**180**
04 BUSINESS, ADMINISTRARE ŞI DREPT	**040 Ştiinţe administrative**	**0400 Ştiinţe administrative**	0400.1 Administraţie publică	**180**	313.1 Administraţie publică	**180**
	041 Ştiinţe economice	**0410 Economie**	0410.1 Economie generală	**180**	366.1 Economie generală	**180**
			0410.2 Economie mondială şi relaţii economice internaţionale	**180**	365.1 Economie mondială şi relaţii economice internaţionale	**180**
			0410.3 Econometrie şi statistică economică	**180**	367.1 Statistică şi previziune economică	**180**
			0410.4 Cibernetică şi informatică economică	**180**	368.1 Cibernetică şi informatică economică	**180**
		0411 Contabilitate	0411.1 Contabilitate	**180**	361.1 Contabilitate	**180**
		0412 Finanţe şi bănci	0412.1 Finanţe şi bănci	**180**	364.1 Finanţe şi bănci	**180**
		0413 Business şi administrare	0413.1 Business şi administrare	**180**	363.1 Business şi administrare	**180**
			0413.2 Managementul resurselor umane	**180**	363.5 Managementul resurselor umane	**180**
			0413.2 Achiziţii	**180**	363.2 Achiziţii	**180**
		0414 Marketing	0414.1 Marketing şi logistică	**180**	362.1 Marketing şi logistică	**180**
		0419 Merceologie şi comerţ	0419.1 Merceologie şi comerţ	**180**	369.1 Merceologie şi comerţ	**180**
	042 Drept	**0421 Drept**	0421.1 Drept	**240**	381.1 Drept	**240**
			0421.2 Criminologie şi ştiinţe penale	**240**	**-**	
05 ŞTIINŢE ALE NATURII, MATEMATICĂ ŞI STATISTICĂ	**050 Ştiinţe chimice**	**0500 Chimie**	0500.1 Chimie	**180**	442.1 Chimie	**180**
			0500.2 Chimie biofarmaceutică	**180**	442.2 Chimie biofarmaceutică	**180**
			0500.3 Chimie ecologică şi a mediului	**180**	**-**	
	051 Ştiinţe biologice	**0511 Biologie**	0511.1 Biologie	**180**	421.1 Biologie	**180**
			0511.2 Biologie moleculară	**180**	421.2 Biologie moleculară	**180**
		0512 Biochimie	**0512.1 Biochimie**	**180**	**-**	
	052 Ştiinţe ale mediului	**0521 Ştiinţe ale mediului**	0521.1 Ecologie	**180**	424.1 Ecologie	**180**
	053 Ştiinţe fizice	**0532 Ştiinţe ale pământului**	0532.1 Geografie	**180**	425.1 Geografie	**180**
			0532.2 Geologie	**180**	423.1 Geologie	**180**
			0532.3 Hidrologie şi meteorologie	**180**	426.1 Meteorologie	**180**

			0532.4 Ştiinţele solului	**180**	422.1 Ştiinţele solului	**180**
		0533 Fizica	0533.1 Fizică	**180**	441.1 Fizică	**180**
			0533.2 Astronomie	**180**	441.2 Astronomie	**180**
	054 Matematică şi statistică	**0541 Matematică**	0541.1 Matematică	**180**	443.1 Matematică	**180**
			0541.2 Matematici aplicate	**180**	443.2 Matematică aplicată	**180**
		0542 Statistică	0542.1 Statistică	**180**	443.3 Statistică	**180**
06 TEHNOLOGII ALE INFORMAȚIEI ȘI COMUNICAȚIILOR	**061 Tehnologii ale informaţiei şi comunicaţiilor**	**0612 Proiectarea şi administrarea sistemelor informaţionale**	0612.1 Calculatoare şi rețele	**240**	526.1 Calculatoare	**240**
			0612.2 Managementul informaţiei	**180**	444.2 Management informaţional	**180**
		0613 Dezvoltarea produselor program şi a aplicaţiilor	0613.1. Tehnologia informaţiei	**240**	526.2 Tehnologii informaţionale	**240**
			0613.2 Securitate informaţională	**240**	526.5 Securitate informaţională	**240**
			0613.3 Ingineria software	**240**	**-**	
			0613.4 Informatică	**180**	444.1 Informatică	**180**
			0613.5 Informatică aplicată	**180**	444.3 Informatică aplicată	**180**
07 INGINERIE, TEHNOLOGII DE PRELUCRARE, ARHITECTURĂ ŞI CONSTRUCȚII	**071 Inginerie şi activităţi inginereşti**	**0710 Inginerie și management**	0710.1 Inginerie şi management pe ramuri[13]	**240**	521.8 Inginerie şi management (pe ramuri)	**240**
			0710.2 Inginerie si managementul calităţii[14]	**240**	529.1 Ingineria şi managementul calităţii	**240**
		0711 Inginerie chimică și procese	0711.1 Tehnologie chimică industrială	**240**	551.1 Tehnologie chimică	**240**
			0711.2 Prelucrarea chimică a țițeiului, gazelor și petrolului	**240**	531.1 Geologie petrolieră	**240**
					531.2 Forajul şi exploatarea sondelor de petrol și gaze	**240**
					531.3 Utilaj pentru petrol şi gaze	**240**
					531.4 Procese tehnologice de prelucrare a petrolului, petrochimie şi carbochimie	**240**
			0711.3 Tehnologia produselor cosmetice şi medicinale	**240**	551.2 Tehnologia produselor cosmetice şi medicinale	**240**
			0711.4 Biotehnologii[15]	**240**	552.1 Biotehnologii	**240**
					552.2 Biotehnologii industriale	**240**
					618.1 Biotehnologii agricole	**240**
					551.3 Tehnologie farmaceutică	**240**
		0712 Tehnologii de protecție a mediului	0712.1 Ingineria mediului	**240**	583.1 Ingineria mediului	**240**
		0713 Energetică și inginerie electrică	0713.1 Electroenergetică	**240**	523.1 Electroenergetică	**240**
			0713.2 Termoenergetică	**240**	523.2 Termoenergetică	**240**

			0713.3 Ingineria sistemelor electromecanice	**240**	524.1 Electromecanică	**240**
			0713.4 Ingineria sistemelor de energii regenerabile	**240**	523.3 Energetică netradiţională	**240**
			0713.5 Electrificarea agriculturii	**240**	524.2 Electrificarea agriculturii	**240**
		0714 Electronică și automatizări	0714.1 Tehnologii şi sisteme de telecomunicaţi	**240**	525.3 Teleradio comunicaţii	**240**
			0714.2 Reţele şi software de telecomunicaţii	**240**	525.2 Sisteme optoelectronice	**240**
			0714.3 Comunicații radio și televiziune	**240**	-	
			0714.4 Electronică aplicată	**240**	525.1 Electronică	**240**
			0714.5 Microelectronică şi nanotehnologii	**240**	525.4 Microelectronică şi nanotehnologii	**240**
			0714.6 Automatică şi informatică	**240**	526.3 Automatică şi informatică	**240**
			0714.7 Robotică şi mecatronică	**240**	**-**	
			0714.8 Securitatea sistemelor electronice și de telecomunicații	**240**	**-**	
			0714.9 Inginerie biomedicală	**240**	526.4 Ingineria sistemelor biomedicale	**240**
		0715 Mecanică și prelucrarea metalelor	0715.1 Tehnologia construcţiilor de maşini	**240**	521.1 Tehnologia construcţiilor de maşini	**240**
			0715.2 Maşini şi sisteme de producţie	**240**	521.3 Maşini şi sisteme de producţie	**240**
			0715.3 Inginerie mecanică	**240**	522.1 Maşini şi aparate în industria uşoară	**240**
					522.2 Maşini şi aparate în industria alimentară	**240**
					521.6 Utilaje și tehnologii de ambalare a produselor	**240**
			0715.4 Maşini şi instalaţii frigorifice, sisteme de climatizare	**240**	522.3 Maşini şi instalaţii frigorifice, sisteme de climatizare	**240**
			0715.5 Mașini și mecanisme pentru construcții	**240**	522.4 Inginerie mecanică în construcţii	**240**
			0715.6 Ingineria designului de produs	**240**	**-**	
			0715.7 Design industrial	**240**	521.7 Design industrial	**240**
		0716 Autovehicule, nave și aeronave	0716.1 Ingineria transportului auto	**240**	527.1 Ingineria şi tehnologia transportului auto	**240**

			0716.2 Ingineria transportului feroviar	**240**	527.2 Ingineria şi tehnologia transportului feroviar	**240**
			0716.3 Ingineria transportului naval	**240**	527.3 Ingineria şi tehnologia transportului naval	**240**
			0716.4 Inginerie agrară	**240**	528.1 Mecanizarea agriculturii	**240**
	072 Tehnologii de fabricare şi prelucrare	**0721 Procesarea alimentelor**	0721.1 Tehnologia şi managementul alimentaţiei publice	**240**	541.1 Tehnologia şi managementul alimentaţiei publice	**240**
			0721.2 Tehnologia produselor alimentare	**240**	541.2 Tehnologia produselor alimentare	**240**
			0721.3 Tehnologia vinului şi a produselor obţinute prin fermentare	**240**	541.3 Tehnologia vinului şi a produselor obţinute prin fermentare	**240**
		0722 Tehnologia materialelor (sticlă, hârtie, plastic și lemn)	0722.1 Ingineria prelucrării lemnului	**240**	543.1 Tehnologia prelucrării lemnului	**240**
			0722.2 Ingineria materialelor şi articolelor de construcție	**240**	582.2 Ingineria materialelor şi articolelor de construcţie	**240**
			0722.3 Design şi tehnologii poligrafice	**240**	543.4 Design şi tehnologii poligrafice	**240**
		0723 Textile (îmbrăcăminte, încălțăminte și articole din piele)	0723.1 Tehnologia şi designul confecțiilor textile	**240**	542.1 Ingineria produselor textile şi din piele	**240**
			0723.2 Tehnologia și designul încălțămintei și articolelor de marochinărie	**240**		
			0723.3 Design vestimentar industrial	**240**	542.2 Design vestimentar industrial	**240**
		0724 Minerit și extracții	0724.1 Inginerie minieră	**240**	521.5 Ingineria şi managementul zăcămintelor, minerit	**240**
	073 Arhitectură și construcții	**0731 Arhitectură si dezvoltarea teritorială**	0731.1 Arhitectură[16]	**360**	581.1 Arhitectură	**360**
			0731.2 Inginerie geodezică și cadastru	**240**	584.2 Geodezie, topografie şi cartografie	**240**
			0731.3 Cadastru şi organizarea teritoriului	**240**	584.1 Cadastru şi organizarea teritoriului	**240**
			0731.4 Planificare urbană și regională	**240**	581.2 Urbanism şi amenajarea teritoriului	**240**
			0731.5 Evaluarea și dezvoltarea imobilului	**240**	584.3 Evaluarea imobilului	**240**
		0732 Construcții și inginerie civilă	0732.1 Construcții industriale și civile	**240**	582.1 Construcţii şi inginerie civilă	**240**
			0732.2 Căi ferate, drumuri, poduri	**240**	582.4 Căi ferate, drumuri, poduri	**240**
			0732.3 Alimentări cu apă, canalizări	**240**	582.6 Ingineria şi protecţia apelor	**240**
			0732.4 Ingineria sistemelor termice, de gaze și climatizare pentru clădiri	**240**	582.7 Ingineria sistemelor de alimentare cu căldură şi gaze, ventilaţie	**240**

			0732.5 Inginerie antiincendii şi protecţie civilă	**240**	582.5 Inginerie antiincendii şi protecţie civilă	**240**
08 ŞTIINŢE AGRICOLE, SILVICULTURĂ, PISCICULTURĂ ŞI MEDICINĂ VETERINARĂ	**081 Ştiinţe agricole**	**0811 Producţia vegetală şi animală**	0811.1 Agronomie	**240**	613.1 Agronomie	**240**
			0811.2 Selecţia şi genetica culturilor agricole	**240**	611.1 Selecţia şi genetica culturilor agricole	**240**
			0811.3 Horticultură	**240**	615.1 Horticultură	**240**
			0811.4 Viticultură şi vinificaţie	**240**	617.1 Viticultură şi vinificaţie	
			0811.5 Protecţia plantelor	**240**	612.1 Protecţia plantelor	**240**
			0811.6 Zootehnie	**240**	614.1 Zootehnie	**240**
			0811.7 Siguranţa produselor agroalimentare	**240**	619.1Siguranța produselor alimentare	**240**
	082 Silvicultură	**0821 Silvicultură**	0821.1 Silvicultură și grădini publice	**240**	616.1 Silvicultură şi grădini publice	**240**
	084 Medicină veterinară	**0841 Medicină veterinară**	0841.1 Medicină veterinară[16]	**360**	641.1 Medicină veterinară	**360**
09 SĂNĂTATE	**091 Sănătate**	**0910 Sănătate publică**	0910.1 Medicină preventivă	**360**	713 Sănătate publică	**300**
		0911 Stomatologie	0911.1 Stomatologie[16]	**300**	712 Stomatologie	**300**
		0912 Medicină	0912.1 Medicină[16]	**360**	711 Medicină generală	**360**
		0913 Asistentă medicală și moașe	**0913.1 Asistenta medicala generală[16]**	**240**	**-**	
			0913.2 Moașe[16]	**240**	**-**	
		0914 Diagnostic medical şi tehnologii de tratament	**0914.1 Radiografie**	**240**	**-**	
			0914.2 Tehnologie radiologică	**240**	**-**	
			0914.3 Radioterapie	**240**	**-**	
			0914.4 Optometrie	**240**	**-**	
		0915 Terapie și reabilitare	**0915.1 Fiziokinetoterapie şi reabilitare**	**240**	**-**	
		0916 Farmacie	0916.1 Farmacie[16]	**300**	721 Farmacie	**300**
10 SERVICII *10 SERVICES*	**100 Ştiinţe ale sportului**	**1000 Ştiinţe ale sportului**	1000.1 Antrenament sportiv	**240**	821.1 Educaţie fizică şi sport	**240**
			1000.2 Organizarea și dirijarea sportului	**180**	**-**	
			1000.3 Fitness și programe de recreare	**180**	822.1 Cultură fizică recreativă	**180**
		1001 Motricitate specială și recuperare	1001.1 Kinetoterapie și terapie ocupaţională	**240**	823.1 Cultură fizică de recuperare	**240**

	101 Servicii publice	**1010 Servicii publice**	1010.1 Servicii publice[17]	**180**	811.1 Servicii	**180**
		1013 Servicii hoteliere, turism și agrement	1013.1 Servicii hoteliere, turism și agrement	**180**	812.1 Turism	**180**
	103 Servicii ale securităţii	**1031 Ştiinţe militare**[18]	1031.1 Conducerea subunităţilor de infanterie	**180**	871.1 Infanterie	**240**
			1031.2 Conducerea subunităţilor de artilerie	**180**	872.1 Artilerie	**240**
			1031.3 Conducerea subunităţilor de comunicaţii și informatică	**180**	873.1 Transmisiuni	**240**
			1031.4 Conducerea logisticii militare	**180**	**-**	
		1032 Protecția persoanelor și a proprietății	1032.1 Securitate civilă și publică	**180**	861.1 Securitate civilă şi ordinea publică	**180**
			1032.2 Servicii de securitate a proprietăţii	**180**	862.1 Servicii de securitate a proprietăţii	**180**
			1032.3 Salvatori și pompieri	**180**	863.1 Servicii antiincendii	**180**
	104 Servicii de transport	**1041 Servicii de transport**	1041.1 Servicii de transport şi expediţie	**240**	841.1 Tehnologii de operare în transport (auto, aerian, feroviar, naval)	**240**

Note:

[1] Instituţiile de învățământ superior pot desfășura la ciclul I (licență), în cadrul domeniului *Ştiinţe ale educaţiei,* instruirea concomitentă în două specialități/programe de studii, în condiții stabilite de Ministerul Educației și în conformitate cu solicitările instituțiilor de învățământ preșcolar, primar, gimnazial și liceal.
Durata studiilor la specialităţile duble la ciclul I de studii superioare în domeniul *Ştiinţe ale educaţiei* este mai mare cu un an. Studiile superioare la specialităţi duble se finalizează cu acordarea unei singure calificări şi cu eliberarea unei singure diplome universitare în două specialităţi.

[2] Se menţionează limba și literatura etniilor conlocuitoare pe teritoriul Republicii Moldova: rusă/ ucraineană /găgăuză/ bulgară/ poloneză/ ivrit/ idiș etc. și se pot organiza combinații între *limba și literatura română* și una dintre acestea, durata studiilor fiind mai mare cu un an.

[3] Se menţionează limba străină studiată și se pot organiza combinații între 2 limbi străine în cadrul specialității respective, durata studiilor fiind mai mare cu un an.

[4] Se pot organiza, după caz, programe de studii: *Dans clasic/ Dans sportiv/ Dans modern/ Dans popular.*

[5] Se pot organiza, după caz, programe de studii: *Arte textile/ Ceramică artistică/ Metal artistic/ Sticlă/ Tapiserie/ Lemn*.

[6] Se pot organiza, după caz, programe de studii: *Instrumente cu taste/ Instrumente orchestrale/ Instrumente populare/ Instrumente muzică ușoară și jazz*.

[7] Se pot organiza, după caz, programe de studii: *Canto academic/ Canto popular/ Canto de estradă și jazz*.

[8] Se pot organiza, după caz, programe de studii: *Dirijat coral/ Dirijat simfonic și de operă*.

[9] Se pot organiza, după caz, programe de studii: *Compoziție muzică academică/ Compoziție muzică ușoară și jazz*.

[10] Se pot organiza combinații între 2 limbi clasice

[11] Se pot organiza combinații între 2 limbi străine

[12] Se pot organiza combinații între două limbi şi literaturi: limba și literatura română, limba și literatura etniilor conlocuitoare pe teritoriul Republicii Moldova (rusă/ucraineană/găgăuză/bulgară/poloneză/ivrit/idiș etc.), limbi și literaturi străine.

[13] Se menţionează, după caz, ramura: în energetică/ telecomunicații/ textile/ industria alimentară/ construcții/ transporturi.

[14] Inclusiv, metrologie și standardizare.

[15] Se adaugă, după caz: industriale/ agricole/ farmaceutice/ cosmetice /medical-veterinare.

[16] Specialități reglementate sectorial în cadrul Uniunii Europene: *Arhitectură, Medicină veterinară, Stomatologie, Medicină, Asistenţă medicală generală, Moaşe, Farmacie*.

[17] Se adaugă, după caz: de ospitalitate/de nutriție/estetologice.

[18] Se poate organiza, la ciclul I (licență), în cadrul domeniului de formare profesională *1031 Ştiinţe militare,* instruirea concomitentă în două specialități/ programe de studii cu eliberarea unei singure diplome universitare în două specialităţi, durata studiilor fiind mai mare cu un an.

Anexa nr. 2
la Ordinul Ministrului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1017 din 03.07.2018
Monitorul Oficial Nr. 377-383 din 05.10.2018, art. 1474

CORELAREA

titlurilor de Licențiat – Master – Doctor/ Doctor habilitat

conform *Nomenclatorului domeniilor de formare profesională şi al specialităţilor în învățământul superior* (HG nr. 482 din 28.06.2017)

și *Nomenclatorului specialităților științifice (HG nr. 199 din 13.03.2013)*

Codul şi denumirea domeniului fundamental al ştiinţei, culturii şi tehnicii (HG nr. 482 din 28.06.2017) ***Domeniul științific (HG nr. 199 din 13.03.2013)***	**Codul şi denumirea domeniului general de studiu (HG nr. 482 din 28.06.2017)** ***Ramura științifică (HG nr. 199 din 13.03.2013)***	**Codul şi denumirea domeniului de formare profesională (HG nr. 482 din 28.06.2017)** ***Profilul științific (HG nr. 199 din 13.03.2013)***	**Titlurile conferite la absolvirea Ciclului I – Licență / Ciclului II – Master / Studiilor superioare integrate**	**Titlurile științifice conferite / confirmate la absolvirea Ciclului III – Doctorat / programelor de postdoctorat**
II	**2**	**3**	**4**	**5**
01 EDUCAŢIE ***5. ȘTIINȚE SOCIALE și ECONOMICE***	**011 Științe ale educației** ***53. Științe ale educației***	**0111 Științe ale educației** ***531. Pedagogie generală*** ***533. Pedagogie profesională*** ***534 Pedagogie specială***	**Licențiat /Master în Științe ale educației** ***Bachelor / Master of Educational Sciences***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe ale educației** ***Doctor / Doctor habilitat of Educational Sciences***
		0112 Pedagogie preșcolară ***531. Pedagogie generală*** ***532. Didactica științelor***	**Licențiat /Master în Științe ale educației** ***Bachelor / Master of Educational Sciences***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe ale educației** ***Doctor / Doctor habilitat of Educational Sciences***
		0113 Pedagogie în învățământul primar ***531. Pedagogie generală*** ***532. Didactica științelor***	**Licențiat /Master în Științe ale educației** ***Bachelor / Master of Educational Sciences***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe ale educației** ***Doctor / Doctor habilitat of Educational Sciences***
		0114 Formarea profesorilor ***531. Pedagogie generală*** ***532. Didactica științelor*** ***533. Pedagogie profesională***	**Licențiat /Master în Științe ale educației** ***Bachelor / Master of Educational Sciences***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe ale educației** ***Doctor / Doctor habilitat of Educational Sciences***

02 ARTE ŞI ŞTIINŢE UMANISTE ***6. ŞTIINŢE UMANISTE***	**021 Arte** ***65. Studiul artelor și culturologie***	**0211 Tehnici audiovizuale și producție media** ***654. Arte audiovizuale***	**Licențiat / Master în Arte audiovizuale și media** ***Bachelor / Master of Audiovisual and Media Arts***	**Doctor / Doctor habilitat în Arte** ***Doctor / Doctor habilitat of Arts***
		0212 Design vestimentar și design interior ***652. Design***	**Licențiat / Master în Design** ***Bachelor / Master of Design***	**Doctor / Doctor habilitat în Arte** ***Doctor / Doctor habilitat of Arts***
		0213 Arte plastice ***651. Arte vizuale***	**Licențiat / Master în Arte plastice** ***Bachelor / Master of Fine Arts***	**Doctor / Doctor habilitat în Arte** ***Doctor / Doctor habilitat of Arts***
		0214 Arte decorative ***651. Arte vizuale***	**Licențiat / Master în Arte decorative** ***Bachelor / Master of Decorative Arts***	**Doctor / Doctor habilitat în Arte** ***Doctor / Doctor habilitat of Arts***
		0215 Muzică ***653. Arta muzicală***	**Licențiat / Master în Artă muzicală** ***Bachelor / Master of Musical Arts***	**Doctor / Doctor habilitat în Arte** ***Doctor / Doctor habilitat of Arts***
		0216 Arte teatrale ***654. Arte audiovizuale***	**Licențiat / Master în Arte teatrale** ***Bachelor / Master of Theatre Arts***	**Doctor / Doctor habilitat în Arte** ***Doctor / Doctor habilitat of Arts***
	022 Ştiinţe umaniste ***63.Filozofie*** ***61. Istorie și arheologie***	**0220 Antropologie** ***631. Filozofie*** ***612. Etnologie***	**Licențiat / Master în Antropologie** ***Bachelor / Master of Anthropology***	**Doctor / Doctor habilitat în Antropologie** ***Doctor / Doctor habilitat of Anthropology***
		0221 Religie și teologie ***641. Religie*** ***642. Teologie***	**Licențiat / Master în Teologie** ***Bachelor / Master of Theology***	**Doctor / Doctor habilitat în Teologie** ***Doctor / Doctor habilitat of Theology***
	64. Religie și teologie ***61. Istorie și arheologie***	**0222 Istorie și arheologie** ***611. Istorie*** ***613. Arheologie***	**Licențiat / Master în Istorie** ***Bachelor / Master of History***	**Doctor / Doctor habilitat în Istorie** ***Doctor / Doctor habilitat of History***
		0223 Filozofie și etică ***631. Filozofie*** ***632. Etică și bioetică***	**Licențiat / Master în Filozofie** ***Bachelor / Master of Philosophy***	**Doctor / Doctor habilitat în Filozofie** ***Doctor / Doctor habilitat of Philosophy***
	63.Filozofie ***65. Studiul artelor și culturologie***	**0229 Culturologie** ***655. Culturologie***	**Licențiat / Master în Culturologie și management artistic** ***Bachelor / Master of Cultural Studies***	**Doctor / Doctor habilitat în Culturologie** ***Doctor / Doctor habilitat of Cultural Studies***

	023 Filologie ***62.Filologie***	**0231 Studiul limbilor** ***621. Ştiinţe ale limbajului***	**Licenţiat / Master în Filologie** ***Bachelor / Master of Philology***	**Doctor / Doctor habilitat în Filologie** ***Doctor / Doctor habilitat of Philology***
		0232 Limbi şi literaturi ***621. Ştiinţe ale limbajului*** ***622. Literatură***	**Licenţiat / Master în Filologie** ***Bachelor / Master of Philology***	**Doctor / Doctor habilitat în Filologie** ***Doctor / Doctor habilitat of Philology***
03 ŞTIINŢE SOCIALE, JURNALISM ŞI RELAŢII PUBLICE ***5. ŞTIINŢE SOCIALE şi ECONOMICE***	**031 Ştiinţe sociale şi comportamentale** ***56. Ştiinţe politice*** ***51. Psihologie*** ***54. Sociologie***	**0312 Ştiinţe politice** ***561. Politologie*** ***562. Relaţii internaţionale***	**Licenţiat / Master în Ştiinţe politice** ***Bachelor / Master of Political Science***	**Doctor / Doctor habilitat în Ştiinţe politice** ***Doctor / Doctor habilitat of Political Science***
		0313 Psihologie ***511. Psihologie***	**Licenţiat / Master în Psihologie** ***Bachelor / Master of Psychology***	**Doctor / Doctor habilitat în Psihologie** ***Doctor / Doctor habilitat of Psychology***
		0314 Sociologie ***541. Sociologie*** ***543. Demografie***	**Licenţiat / Master în Sociologie** ***Bachelor / Master of Sociology***	**Doctor / Doctor habilitat în Sociologie** ***Doctor / Doctor habilitat of Sociology***
		0319 Asistenţă socială ***542. Asistenţă socială***	**Licenţiat /Master în Asistenţă socială** ***Bachelor / Master of Social Work***	**Doctor / Doctor habilitat în Sociologie** ***Doctor / Doctor habilitat of Sociology***
	032 Jurnalism şi informare ***57. Media şi comunicare***	**0321 Jurnalism şi comunicare** ***571. Jurnalism şi comunicare***	**Licenţiat / Master în Ştiinţe ale comunicării** ***Bachelor / Master of Communication Science***	**Doctor / Doctor habilitat în Ştiinţe ale comunicării** ***Doctor / Doctor habilitat of Communication Science***
		0322 Biblioteconomie, informare şi studii arhivistice ***572. Ştiinţe ale informării şi documentării***	**Licenţiat / Master în Ştiinţe ale comunicării** ***Bachelor / Master of Communication Science***	**Doctor / Doctor habilitat în Ştiinţe ale comunicării** ***Doctor / Doctor habilitat of Communication Science***
04 BUSINESS, ADMINISTRARE ŞI DREPT ***5. ŞTIINŢE SOCIALE şi ECONOMICE***	**040 Ştiinţe administrative** ***56. Ştiinţe politice***	**0400 Ştiinţe administrative** ***563. Ştiinţe administrative***	**Licenţiat în Administraţie publică** **Master în Ştiinţe administrative** ***Bachelor of Public Administration*** ***Master of Administration Sciences***	**Doctor / Doctor habilitat în Ştiinţe administrative** ***Doctor / Doctor habilitat of Administration Sciences***
	041 Ştiinţe economice ***52. Ştiinţe economice***	**0410 Economie** ***521. Economie, business, administrare*** ***523. Cibernetică, statistică şi informatică economică***	**Licenţiat /** **Master în Ştiinţe economice** ***Bachelor / Master of Economics***	**Doctor / Doctor habilitat în Ştiinţe economice** ***Doctor / Doctor habilitat of Economic Sciences***

		0411 Contabilitate ***522. Finanțe, contabilitate, analiză economică***	**Licențiat /** **Master în Științe economice** ***Bachelor / Master of Economics***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe economice** ***Doctor / Doctor habilitat of Economic Sciences***
		0412 Finanţe şi bănci ***521. Economie, business, administrare*** ***522. Finanțe, contabilitate, analiză economică***	**Licențiat /** **Master în Științe economice** ***Bachelor / Master of Economics***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe economice** ***Doctor / Doctor habilitat of Economic Sciences***
		0413 Business şi administrare **0414 Marketing** **0419 Merceologie şi comerț** ***521. Economie, business, administrare***	**Licențiat /** **Master în Științe economice** ***Bachelor / Master of Economics***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe economice** ***Doctor / Doctor habilitat of Economic Sciences***
	042 Drept ***55. Științe juridice***	**0421 Drept** ***551. Teoria generală a dreptului*** ***552. Drept public*** ***553. Drept privat*** ***554. Drept penal***	**Licențiat / Master în Drept** ***Bachelor / Master of Law***	**Doctor / Doctor habilitat în Drept** ***Doctor / Doctor habilitat of Law***
05 ȘTIINȚE ALE NATURII, MATEMATICĂ ȘI STATISTICĂ ***1. ȘTIINȚE ALE NATURII***	**050 Ştiinţe chimice** ***14. Științe chimice***	**0500 Chimie** ***141. Chimie anorganică*** ***142. Chimie analitică*** ***143. Chimie organică*** ***144. Chimie fizică*** ***145. Chimie ecologică*** ***146. Chimie aplicată***	**Licențiat / Master în Științe chimice** ***Bachelor / Master of Chemical Sciences***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe chimice** ***Doctor / Doctor habilitat of Chemical Sciences***
	051 Științe biologice ***16. Științe biologice***	**0511 Biologie** **0512 Biochimie** ***161. Biologie generală*** ***162. Genetică*** ***163. Biologie celulară*** ***164. Biologie vegetală*** ***165. Biologia omului şi animalelor***	**Licențiat /** **Master în Științe biologice** ***Bachelor / Master of Biological Sciences***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe biologice** ***Doctor / Doctor habilitat of Biological Sciences***

	052 Științe ale mediului ***16. Științe biologice***	**0521 Științe ale mediului** ***166. Ecologie și protecția mediului***	**Licențiat /** **Master în Științe ale mediului** ***Bachelor / Master of Environmental Sciences***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe biologice** ***Doctor / Doctor habilitat of Biological Sciences***
	053 Științe fizice ***15. Științe geonomice***	**0532 Științe ale pământului** ***151 Geologie*** ***153. Geografie*** ***154. Geografie umană*** ***155. Pedologie*** ***156. Îmbunătăţiri funciare şi dezvoltare rurală***	**Licențiat / Master în Științe ale pământului** ***Bachelor / Master of Earth Sciences***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe ale pământului** ***Doctor / Doctor habilitat of Earth Sciences***
	  13. Științe fizice	**0533 Fizică** ***131. Fizică teoretică*** ***132. Fizica particulelor elementare şi compuse*** ***133. Fizica sistemelor macroscopice*** ***134. Fizică aplicată*** ***135. Mecanica*** ***136. Astronomie***	**Licențiat / Master în Științe fizice** ***Bachelor / Master of Physical Sciences***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe fizice** ***Doctor / Doctor habilitat of Physical Sciences***
	054 Matematică și statistică ***11.Matematica***	**0541 Matematică** ***111.Matematica pură*** ***112. Matematică aplicată***	**Licențiat /** **Master în Matematică** ***Bachelor / Master of Mathematics***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe matematice** ***Doctor / Doctor habilitat of Mathematical Sciences***
		0542 Statistică ***113. Statistică şi probabilitate***	**Licențiat /** **Master în Statistică** ***Bachelor / Master of Statistics***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe matematice** ***Doctor / Doctor habilitat of Mathematical Sciences***
06 TEHNOLOGII ALE INFORMAȚIEI ȘI COMUNICAȚIILOR ***2. ȘTIINȚE INGINEREȘTI ȘI TEHNOLOGII*** ***1. ȘTIINȚE ALE NATURII***	**061 Tehnologii ale informaţiei şi comunicaţiilor** ***23. Inginerie electronică şi a informaţiei*** ***12. Ştiinţa informaţiei***	**0612 Proiectarea şi administrarea sistemelor informaţionale** **0613 Dezvoltarea produselor program şi a aplicaţiilor** ***232. Calculatoare şi tehnologii informaţionale*** ***121. Informatică teoretică*** ***122. Informatică aplicată***	La absolvirea programelor de studii de **240 ECTS** la **ciclul I** se acordă titlul de **Inginer licențiat;** la absolvirea programelor de master respective se acordă titlul de **Master în Inginerie** ***Bachelor / Master of Engineering*** La absolvirea programelor de studii de **180 ECTS** la **ciclul I** și la	**Doctor / Doctor habilitat în Științe inginerești** ***Doctor / Doctor habilitat of Engineering*** **Doctor/ Doctor habilitat în Informatică** ***Doctor / Doctor habilitat of Computer Science***

			absolvirea programelor de master respective se acordă titlurile de **Licențiat / Master în Informatică** ***Bachelor / Master of Computer Science***	
07 INGINERIE, TEHNOLOGII DE PRELUCRARE, ARHITECTURĂ ŞI CONSTRUCŢII ***2. ȘTIINȚE INGINEREȘTI ȘI TEHNOLOGII*** ***1. ȘTIINȚE ALE NATURII*** ***4. ȘTIINȚE AGRICOLE***	**071 Inginerie şi activităţi inginereşti** ***27. Inginerie, management, merceologie și metrologie***	**0710 Inginerie și management** ***271. Ingineria şi managementul producerii*** ***272. Merceologie*** ***273. Metrologie, sisteme de măsurare şi diagnostic***	**Inginer licențiat/ Master în Inginerie** ***Bachelor / Master of Engineering***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe inginerești** ***Doctor / Doctor habilitat of Engineering***
	25. Ingineria materialelor şi tehnologii industriale ***26. Ingineria mediului*** ***28. Inginerie şi tehnologii neconvenţionale*** ***16. Științe biologice*** ***44. Biotehnologii agricole***	**0711 Inginerie chimică și procese** ***254. Tehnologii şi produse chimice*** ***261. Inginerie minieră*** ***281. Inginerie şi tehnologii neconvenţionale*** ***167. Biotehnologie*** ***441. Biotehnologii agricole***	**Inginer licențiat/ Master în Inginerie** ***Bachelor / Master of Engineering***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe inginerești** ***Doctor / Doctor habilitat of Engineering*** **Doctor / Doctor habilitat în Științe biologice** ***Doctor / Doctor habilitat of Biological Sciences*** **Doctor / Doctor habilitat în Științe agricole** ***Doctor / Doctor habilitat of Agricultural Sciences***
	26. Ingineria mediului ***41. Agricultură, silvicultură și acvacultură***	**0712 Tehnologii de protecție a mediului** ***263. Tehnologii în protecţia mediului*** ***264. Securitatea mediului vital şi protecţia muncii*** ***411. Agronomie***	**Inginer licențiat/ Master în Inginerie** ***Bachelor / Master of Engineering***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe inginerești** ***Doctor / Doctor habilitat of Engineering*** **Doctor / Doctor habilitat în Științe agricole** ***Doctor / Doctor habilitat of Agricultural Sciences***
	22. Energetică și inginerie electrică ***25. Ingineria materialelor***	**0713 Energetică și inginerie electrică** ***221. Energetică*** ***222. Inginerie electrică*** ***255. Inginerie agrară***	**Inginer licențiat/ Master în Inginerie** ***Bachelor / Master of Engineering***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe inginerești** ***Doctor / Doctor habilitat of Engineering***

1. ȘTIINȚE ALE NATURII *2. ȘTIINȚE INGINEREȘTI ȘI TEHNOLOGII* *6. ȘTIINȚE UMANISTE*	*23. Inginerie electronică și a informației* *24. Inginerie mecanică* *12. Știința informației*	**0714 Electronică și automatizări** *231. Radiotehnică şi comunicaţii electronice* *232. Calculatoare şi tehnologii informaţionale* *233. Inginerie electronică şi construcţia de aparate* *242. Maşinologie şi tehnologia construcţiilor de maşini* *122. Informatică aplicată*	**Inginer licențiat/ Master în Inginerie** ***Bachelor / Master of Engineering***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe inginerești** ***Doctor / Doctor habilitat of Engineering*** **Doctor/ Doctor habilitat în Informatică** ***Doctor / Doctor habilitat of Computer Science***
	24. Inginerie mecanică *22. Energetică și inginerie electrică* *25. Ingineria materialelor* *65. Studiul artelor și culturologie*	**0715 Mecanică și prelucrarea metalelor** *241. Geometrie inginerească* *242. Maşinologie şi tehnologia construcţiilor de maşini* *221. Energetică* *253. Tehnologii în industria alimentară* *652. Design*	**Inginer licențiat/ Master în Inginerie** ***Bachelor / Master of Engineering***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe inginerești** ***Doctor / Doctor habilitat of Engineering*** **Doctor / Doctor habilitat în Arte** ***Doctor / Doctor habilitat of Arts***
2. ȘTIINȚE INGINEREȘTI ȘI TEHNOLOGII	*24. Inginerie mecanică* *25. Ingineria materialelor şi tehnologii industriale*	**0716 Autovehicule, nave și aeronave** *241. Geometrie inginerească* *242. Maşinologie şi tehnologia construcţiilor de maşini* *255. Inginerie agrară*	**Inginer licențiat/ Master în Inginerie** ***Bachelor / Master of Engineering***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe inginerești** ***Doctor / Doctor habilitat of Engineering***
	072 Tehnologii de fabricare şi prelucrare *25. Ingineria materialelor şi tehnologii industriale*	**0721 Procesarea alimentelor** *253. Tehnologii în industria alimentară*	**Inginer licențiat/ Master în Inginerie** ***Bachelor / Master of Engineering***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe inginerești** ***Doctor / Doctor habilitat of Engineering***
		0722 Tehnologia materialelor (sticlă, hârtie, plastic și lemn)	**Inginer licențiat/ Master în Inginerie**	**Doctor / Doctor habilitat în Științe inginerești**
	21. Inginerie civilă *25. Ingineria materialelor şi tehnologii industriale*	*211. Ingineria construcţiilor* *251. Ingineria şi tehnologia materialelor*	***Bachelor / Master of Engineering***	***Doctor / Doctor habilitat of Engineering***

6. ȘTIINȚE UMANISTE	***65. Studiul artelor și culturologie***	***252. Tehnologii în industria uşoară*** ***652. Design***		**Doctor / Doctor habilitat în Arte** ***Doctor / Doctor habilitat of Arts***
2. ȘTIINȚE INGINEREȘTI ȘI TEHNOLOGII	***25. Ingineria materialelor şi tehnologii industriale*** ***65. Studiul artelor și culturologie***	**0723 Textile (îmbrăcăminte, încălțăminte și articole din piele)** ***252. Tehnologii în industria uşoară*** ***652. Design***	**Inginer licențiat/** **Master în Inginerie** ***Bachelor / Master of Engineering***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe inginerești** ***Doctor / Doctor habilitat of Engineering*** **Doctor / Doctor habilitat în Arte** ***Doctor / Doctor habilitat of Arts***
	26. Ingineria mediului	**0724 Minerit și extracții** ***261. Inginerie minieră***	**Inginer licențiat/** **Master în Inginerie** ***Bachelor / Master of Engineering***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe inginerești** ***Doctor / Doctor habilitat of Engineering***
1. ȘTIINȚE ALE NATURII	**073 Arhitectură și construcții** ***21. Inginerie civilă*** ***26 Ingineria mediului*** ***15. Științe geonomice***	**0731 Arhitectură şi dezvoltare teritorială** ***212. Arhitectură*** ***262. Geodezie, cadastru şi organizarea teritoriului*** ***156. Îmbunătățiri funciare și dezvoltare rurală***	La absolvirea programului de studii superioare integrate ***0731.1 Arhitectură*** se acordă titlul de **Arhitect** ***Architect*** La absolvirea celorlalte programe din acest domeniu se acordă titlurile: **Inginer licențiat/** **Master în Inginerie** ***Bachelor / Master of Engineering***	**Doctor / Doctor habilitat în Arhitectură** ***Doctor / Doctor habilitat of Architecture*** **Doctor / Doctor habilitat în Științe inginerești** ***Doctor / Doctor habilitat of Engineering*** **Doctor / Doctor habilitat în Științe ale pământului** ***Doctor / Doctor habilitat of Earth Sciences***
		0732 Construcții și inginerie civilă ***211. Ingineria construcţiilor***	**Inginer licențiat/** **Master în Inginerie** ***Bachelor / Master of Engineering***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe inginerești** ***Doctor / Doctor habilitat of Engineering***
08 ȘTIINȚE AGRICOLE, SILVICULTURĂ, PISCICULTURĂ ŞI MEDICINĂ VETERINARĂ ***4. ȘTIINȚE AGRICOLE***	**081 Științe agricole** ***41.Agricultură, silvicultură şi acvacultură*** ***42. Creşterea animalelor şi produse animaliere*** ***45. Siguranța alimentelor***	**0811 Producţia vegetală şi animală** ***411. Agronomie*** ***413. Acvacultură*** ***421. Zootehnie*** ***451. Siguranța alimentelor***	**Licențiat /** **Master în Științe agricole** ***Bachelor / Master of Agricultural Sciences***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe agricole** ***Doctor / Doctor habilitat of Agricultural Sciences***

	082 Silvicultură ***41. Agricultură, silvicultură şi acvacultură***	**0821 Silvicultură** ***412. Silvicultură***	**Licențiat /** **Master în Silvicultură** ***Bachelor / Master of Forestry***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe agricole** ***Doctor / Doctor habilitat of Agricultural Sciences***
	084 Medicină veterinară ***43. Științe medical-veterinare***	**0841 Medicină veterinară** ***431. Medicină veterinară***	**Medic veterinar** ***Veterinarian***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe medical-veterinare** ***Doctor / Doctor habilitat of Veterinary medicine***
09 SĂNĂTATE *3. ȘTIINȚE MEDICALE*	**091 Sănătate** ***33. Științe ale sănătății*** ***32. Medicină clinică*** ***31. Medicină fundamentală*** ***32. Medicină clinică*** ***33. Științe ale sănătății*** ***34.Biotehnologii medicale*** ***35. Medicină interdisciplinară***	**0910 Sănătate publică** ***331.Sănătate publică*** ***333. Sănătate ocupaţională şi biomedicină socială***	**Medic în medicină preventivă** ***Preventive Medicine Doctor***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe medicale** ***Doctor / Doctor habilitat of Medical Sciences***
		0911 Stomatologie ***323. Stomatologie***	**Medic stomatolog** ***Doctor of Dental Medicine***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe medicale** ***Doctor / Doctor habilitat of Medical Sciences***
		0912 Medicină ***311.Anatomie şi morfologie*** ***312. Fiziologie*** ***313. Imunologie, microbiologie, virusologie*** ***314. Farmacologie şi toxicologie*** ***315. Biochimie şi biologie moleculară*** ***321. Medicină generală*** ***322. Pediatrie*** ***324. Diagnostic medical*** ***332. Asistenţă medicală şi reabilitare*** ***341. Biotehnologii cu aplicaţie în medicină*** ***351. Medicină Interdisciplinară***	**Medic** ***Medical doctor***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe medicale** ***Doctor / Doctor habilitat of Medical Sciences***

	32. Medicină clinică *33. Științe ale sănătății* *31. Medicină fundamentală*	**0913 Asistenţă medicală şi moaşe** ***332. Asistenţă medicală şi reabilitare***	**Asistent medical generalist licențiat/** **Master în Asistenţă medicală şi moaşe** ***Registered Nurse/*** ***Master of Nursing and Midwifery*** **Moașă licențiată/** **Master în Asistenţă medicală şi moaşe** ***Licensed midwife/*** ***Master of Nursing and Midwifery***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe medicale** ***Doctor / Doctor habilitat of Medical Sciences***
		0914 Diagnostic medical şi tehnologii de tratament ***324. Diagnostic medical***	**Licențiat /** **Master în Diagnostic medical şi tehnologii de tratament** ***Bachelor / Master of Medical Diagnostic and Treatment Technology***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe medicale** ***Doctor / Doctor habilitat of Medical Sciences***
		0915 Terapie și reabilitare ***332. Asistenţă medicală şi reabilitare***	**Licențiat /** **Master în Terapie și reabilitare** ***Bachelor / Master of Therapy and Rehabilitation***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe medicale** ***Doctor / Doctor habilitat of Medical Sciences***
		0916 Farmacie ***316. Farmacie***	**Farmacist** ***Pharmacist***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe farmaceutice** ***Doctor / Doctor habilitat of Pharmaceutical Sciences***
10 SERVICII *10 SERVICES*	**100 Științe ale sportul**	**1000 Științe ale sportului**	**Licențiat /** **Master în Științe ale sportului** ***Bachelor / Master of Sports Sciences***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe ale sportului** ***Doctor / Doctor habilitat of Sports Sciences***
		1001 Motricitate specială și recuperare	**Licențiat /** **Master în Motricitate specială și recuperare** ***Bachelor / Master of Special Motricity and Recovery***	
	101 Servicii publice	**1010 Servicii publice**	**Licențiat /** **Master în Servicii publice**	**-**

			Bachelor / Master of Personal Services	
		1013 Servicii hoteliere, turism și agrement	**Licențiat /** **Master în Servicii publice** ***Bachelor / Master of Personal Services***	-
	103 Servicii ale securităţii ***58. Științe militare și informații***	**1031 Ştiinţe militare** ***581. Științe militare*** ***582. Informații și securitate națională***	**Licențiat /** **Master în Științe militare** ***Bachelor / Master of Military Sciences***	**Doctor / Doctor habilitat în Științe militare** ***Doctor / Doctor habilitat of Military Sciences***
		1032 Protecția persoanelor și a proprietății ***582. Informații și securitate națională***	**Licențiat /** **Master în Servicii ale securităţii** ***Bachelor / Master of Security Services***	**-**
	104 Servicii de transport	**1041 Servicii de transport**	**Licențiat /** **Master în Servicii de transport** ***Bachelor / Master of Transport Services***	**-**

Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării al Republicii Moldova

ORDIN

23.05.19 nr. 635

mun. Chişinău

Cu privire la măsurile antiplagiat în instituţiile de învăţământ superior

În temeiul art. 107 din Codul Educaţiei nr. 152 din 17.07.2014, conform *Planului sectorial anticorupţie în domeniul educaţiei pentru anii 2018 – 2020*, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.816/2018, luând în considerare faptul că suntem în preajma unor noi sesiuni de examene în instituţiile de învăţământ superior,

ORDON:

1. În contextul responsabilităţii publice, pentru reducerea incidenţei fraudei academice în sistemul de învăţământ superior şi garantarea originalităţii lucrărilor de licenţă, master, doctorat, **Rectorii** instituţiilor vor întreprinde următoarele acţiuni:

- vor asigura adoptarea la nivel de Senat a codurilor de etică instituţionale, regulamentelor antiplagiat, ghidurilor metodice pentru perfectarea tezelor de licenţă/ master/ doctorat;
- vor aproba şi implementa proceduri eficiente de profilaxie şi combatere a furtului intelectual, inclusiv prin introducerea sistemelor electronice antiplagiat, precum şi verificarea tezelor prin servicii gratuite web de detectare a plagiatului (Chimpsky, CitePlag, CopyTracker, Plagium, SeeSources, The Plagiarism Checker);
- vor stabili un set de restricţii cu privire la cadouri, ospitalitate, favoruri şi alte beneficii pentru cadrele didactice şi asigurarea că un astfel de sistem este înţeles şi aplicat în mod corespunzător;
- vor organiza şi monitoriza procesul de evaluare calitativ şi transparent, până la demararea căruia studenţii vor semna *Declaraţia pe propria răspundere,* prin care îşi vor asuma responsabilitatea de a nu utiliza elemente de plagiat;
- vor asigura informarea suplimentară la subiectul în cauză a cadrelor didactice universitare, implicit, participarea mai eficientă a structurilor de management intern al calităţii, precum şi a structurilor de autoguvernanţă studenţească în promovarea culturii antiplagiat;
- vor aduce la cunoştinţa subdiviziunilor instituţionale responsabile şi studenţilor conţinutul prezentului Ordin.

2. Direcţia Politici în domeniul învăţământului superior (dna Nadejda Velişco) va monitoriza transparenţa şi corectitudinea organizării examenelor de licenţă şi a susţinerii publice a tezelor de master şi doctorat pentru absolvenţii instituţiilor de învăţământ superior publice şi private.

3. Controlul asupra executării prezentului Ordin se pune în sarcina dnei Elena Belei, Secretar de Stat.

Ministru **Monica BABUC**

Doina Usaci, tel. 022 23 32 13

Ministerul Educaţiei, Culturii
şi Cercetării al Republicii Moldova

ORDIN

28.02.18 nr. 217

mun. Chişinău

Cu privire la aprobarea
Metodologiei de elaborare a calificărilor

În temeiul art. 66 şi 97 din Codul educaţiei al Republicii Moldova nr. 152 din 17 iulie 2014, cu modificările şi completările ulterioare, în scopul executării Hotărârii Guvernului nr. 1016 din 23 noiembrie 2017, Ministrul emite prezentul

ORDIN:

1. Se aprobă, cu titlu de pilotare pe parcursul anului 2018, Metodologia de elaborare a calificărilor, conform anexei.
2. Direcţia Cadrul naţional al calificărilor (dna Tatiana Gherştega):
   - va aduce la cunoştinţă tuturor actorilor interesaţi prevederile prezentului Ordin, prin plasarea acestuia pe pagina web oficială a ministerului;
   - va aplica prezenta metodologie în procesul de elaborare a calificărilor pentru învăţământul profesional tehnic şi superior;
   - va crea grupuri de lucru în scopul elaborării calificărilor şi va acorda ajutor metodologic acestora;
   - va perfecta, în rezultatul pilotării, Metodologia de elaborare a calificărilor şi o va înainta spre aprobare Colegiului Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării.
3. Controlul asupra executării prezentului ordin se atribuie dnei Angela Cutasevici, secretar de stat.

Ministru **Monica BABUC**

Viorica Condruc, 022-234500

Anexa
la ordinul MECC
nr. 217 din 28 februarie 2018

METODOLOGIA DE ELABORARE A CALIFICĂRILOR

I. DISPOZIȚII GENERALE

1. Metodologia de elaborare a calificărilor (în continuare Metodologia), se bazează pe Cadrul Naţional al Calificărilor din Republica Moldova (în continuare CNCRM), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1016 din 23.11.2017 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 421-427, art. 1137) și constituie baza normativă și metodologică pentru elaborarea, revizuirea, verificarea, validarea, aprobarea și înregistrarea calificărilor din învățământul profesional de toate nivelurile în Registrul Național al Calificărilor.

2. Metodologia este elaborată în temeiul următoarelor acte legislative și normative naţionale în vigoare:

Codul Educației al Republicii Moldova nr. 152, din 17 iulie 2014 cu modificările și completările ulterioare (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 319-324, art. 634);

Legea nr. 244 din 23.11.2017 cu privire la comitetele sectoriale pentru formare profesională (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 441-450, art. 748);

Hotărârea Guvernului, nr. 1016 din 23 noiembrie 2017, cu privire la aprobarea Cadrului național al calificărilor (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 421-427, art. 1137);

Hotărârea Guvernului nr.482 din 28.06.2017 cu privire la aprobarea Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al specialităţilor în învățământul superior (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 216-228, art. 564);

Hotărârea Guvernului nr. 853 din 14 decembrie 2015 cu privire la aprobarea Nomenclatorului domeniilor de formare profesională, al specialităţilor şi calificărilor pentru învăţământul profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2015, nr. 340-346, art. 957);

Hotărârea Guvernului nr. 425 din 03 iulie 2015 cu privire la aprobarea Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al meseriilor/profesiilor (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2015, nr. 177-184, art. 480);

Alte acte reglatorii cu referire la organizarea și desfășurarea studiilor în învățământul superior, învățământul profesional tehnic și de formare continuă.

3. Elaborarea și implementarea Metodologiei este reglementată inclusiv de recomandările internaţionale din domeniu:

Recomandarea Consiliului Uniunii Europene din 22 mai 2017 privind Cadrul european al calificărilor pentru învățarea pe tot parcursul vieții și de abrogare a Recomandării Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind stabilirea Cadrului european al calificărilor pentru învățarea de-a lungul vieții (2017/C 189/03);

Standardele și Liniile Directoare pentru Asigurarea Calității în Spațiul European al Învățământului Superior (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area, ESG 2015), elaborate de Asociația Europeană pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior (ENQA);

Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului din 18 iunie 2009 privind stabilirea unui cadru european de referință pentru asigurarea calității în educație și formare profesională (2009/C 155/01).

4. Scopul Metodologiei constă în stabilirea, reglementarea și monitorizarea modului de elaborare, implementare și dezvoltare a calificărilor pentru formarea unui sistem naţional de calificări unic, integru, deschis şi flexibil, axat pe următoarele obiective:

1) să asigure comunitatea academică, angajatorii şi toți beneficiarii cu calificări raportate la standardele naționale de referință și la bunele practici naționale și internaționale;

2) să cuprindă toate nivelurile şi formele de învăţământ, orientat spre satisfacerea unor necesităţi concrete cu calificări și programe de formare profesională necesare pieţei forţei de muncă;

3) să ofere suport metodologic pentru alinierea învăţării pe tot parcursul vieţii la dezvoltarea economică a ţării;

4) să promoveze politicile și strategiile naționale în domeniul educației și formării profesionale, în corespundere cu politicile europene din acest domeniu;

5) să stimuleze angajarea instituţiilor de învățământ în promovarea continuă a calităţii procesului educaţional, demonstrate prin rezultate relevante;

6) să identifice și să prevină orice tentativă de funcţionare a unui program de formare profesională care nu corespunde CNCRM/standardelor minime de calitate.

5. Elaborarea calificărilor şi implementarea CNCRM se bazează pe următoarele principii:

1) *Consens şi incluziune* - în procesul de elaborare a calificărilor se consultă și se asigură implicarea directă/indirectă a partenerilor educaționali/sociali, organismelor naționale/internaționale, altor entități interesate de:

a) elaborarea, evaluarea, expertizarea, revizuirea și validarea calificărilor;

b) armonizarea rezultatelor învățării, stipulate în calificări, cu cerinţele de competențe ale pieţei muncii;

c) proiectarea și elaborarea curriculum-ului, programelor de predare/învățare pornind de la rezultatele învățării și competenţele profesionale solicitate de piaţa muncii;

d) compatibilizarea programelor de formare profesională de toate nivelurile cu cerinţele calificărilor profesionale;

e) asigurarea activităților de diseminare a prezentei Metodologii și procedurilor de dezvoltare și recunoaștere a calificărilor din CNCRM.

2) *Cercetare și prognoză* - activităţile de elaborare, revizuire și dezvoltare a calificărilor se bazează pe:

a) cercetarea teoretică și aplicată la nivel național și internațional privind tendințele de evoluţie a calificărilor pe piaţa muncii;

b) analiza informațiilor despre nevoile economice, academice și sociale ale utilizatorilor de calificări, orientând și facilitând demersurile solicitanților de programe de formare profesională către furnizorii de programe educaţionale adecvate;

c) sistematizarea informațiilor despre starea actuală și emergentă a pieței muncii din Republica Moldova și din țările care oferă oportunități de angajare pentru cetățenii Republicii Moldova.

3) *Asigurarea și îmbunătățirea continuă a calităţii* – implică:

a) mecanisme de proiectare, implementare, monitorizare, evaluare şi actualizare a calificărilor prin care se formează şi se consolidează încrederea beneficiarilor că oferta de formare profesională corespunde standardelor de calitate;

b) mecanisme și proceduri care să asigure că evaluarea candidaților pentru calificări este validă, credibilă, accesibilă, transparentă, corectă și realizabilă;

c) proceduri și instrumente de monitorizare, evaluare/revizuire periodică și actualizare a CNCRM și a Registrului Național al Calificărilor (în continuare RNC).

4) *Facilitarea schimbărilor economice și sociale* - se realizează prin:

a) aplicarea procedurilor și instrumentelor pentru identificarea și evaluarea schimbărilor sociale, tehnologice și economice;

b) elaborarea, adaptarea/revizuirea calificărilor care răspund și sprijină schimbările semnificative privind raportul de cerere/ofertă pe piaţa muncii şi competenţele profesionale necesare exercitării unei activităţi profesionale;

c) actualizarea permanentă a procedurilor şi instrumentelor de dezvoltare a unui învăţământ centrat pe competenţe.

5) *Colaborarea internaţională* se asigură prin:

a) stabilirea și dezvoltarea relaţiilor de colaborare cu instituţii similare din alte state;

b) implicarea în grupuri de lucru transnaţionale privind calificările și nivelele de calificare;

c) corelarea CNCRM cu Cadrul european al calificărilor pentru învățarea pe tot parcursul vieții (EQF) și autocertificarea prin racordare la Cadrul de calificări al Spațiului European al Învățământului Superior (QF-EHEA);

d) utilizarea actelor internaționale recomandate, cum ar fi Diploma Europass și Supliment la Certificat/Diplomă;

e) utilizarea Standardelor și Liniilor Directoare pentru Asigurarea Calității în Spațiul European al Învățământului Superior (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area, ESG 2015) (ESG) și Recomandărilor Parlamentului European și a Consiliului din 18 iunie 2009 privind stabilirea unui cadru european de referință pentru asigurarea calității în educație și formare profesională (2009/C 155/01) (EQAVET).

6) *Autonomia şi subsidiaritatea* este asigurată prin:

a) recunoașterea autorității Ministerului Educației, Culturii și Cercetării (MECC) în elaborarea și implementarea de politici și acte normative pentru dezvoltarea şi actualizarea CNCRM;

b) respectarea autonomiei recunoscute legal a agențiilor și a instituțiilor, inclusiv a celor care oferă calificări universitare;

c) delegarea, în condiții de asigurare a calității, a funcțiilor, rolurilor și responsabilităților legate de CNCRM agențiilor și instituțiilor în funcție de statutul juridic și competențele acestora.

6. În sensul prezentei Metodologii, noțiunile de bază utilizate se definesc după cum urmează:

standard de calificare - reprezintă descrierea cerinţelor în termeni de rezultate ale învăţării necesare pentru a desfăşura o anumită activitate asociată unuia sau mai multor locuri de muncă, dintr-o grupă de bază;

profil ocupaţional – descrierea unei meserii/profesii/specialităţi/ocupaţii, ce include atribuţii funcţionale şi sarcini de muncă, precum şi cunoştinţe, capacităţi şi deprinderi practice, calităţi profesionale, utilaje, instrumente şi materiale de lucru necesare pentru a realiza cu succes activităţi specifice ocupaţiei;

comitet sectorial – asociaţie cu statut de persoană juridică, care se constituie benevol, la nivelul ramurilor economiei stabilite conform Clasificatorului Activităților din Economia Republicii Moldova (CAEM), de către patronatele şi sindicatele din ramura respectivă în scopul corelării formării profesionale a angajatorilor şi salariaţilor cu cerinţele pieţei forţei de muncă;

rezultate ale învățării/finalități de studiu – descriu la modul general competențele necesare/ cerute absolvenților programelor de studii pe domenii de formare profesională și cicluri ale învățământului și sunt definite în CNCRM și în Cadrul European al Calificărilor (EQF);

program de studiu/program de formare profesională / program de formare continuă – totalitatea activităților de proiectare, organizare, conducere și realizare a predării, învățării, cercetării, creaţiei

artistice și evaluării care asigură formarea într-un domeniu academic sau profesional avansat, în conformitate cu cadrul normativ în vigoare şi conduce la obținerea unei calificări certificate de către un organism abilitat;

management al calității – ansamblu de măsuri aprobate în mod regulat la nivel instituțional sau de sistem în scopul asigurării calității învățământului, cu accent pe îmbunătățirea calității per ansamblu. Ca termen generic, managementul calității acoperă toate activitățile care asigură realizarea politicilor, obiectivelor și responsabilităților legate de calitate și le implementează prin planificarea, controlul și asigurarea calității în implementarea calificărilor în învățământul profesional de toate nivelurile.

7. Metodologia este destinată/utilă:

1) experților care elaborează, verifică, validează, revizuiesc și dezvoltă calificările și consolidează CNCRM;

2) instituţiilor de învățământ general, profesional tehnic, superior și de formare continuă din Republica Moldova;

3) beneficiarilor învățământului profesional tehnic, superior și de formare continuă: elevi/studenți/formabili;

4) partenerilor sociali naționali și internaționali, angajatorilor, sindicatelor, patronatelor şi, într-un sens mai larg, întregii societăţi.

II. CADRUL NAȚIONAL AL CALIFICĂRILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA

8. CNCRM prevede principiile de bază necesare pentru racordarea la Cadrul European al Calificărilor (EQF) și pentru autocertificarea Cadrului Național al Calificărilor din Republica Moldova în raport cu Cadrul de calificări pentru Spațiul european al învățământului superior (QF-EHEA), precum și corelarea indirectă cu cadrele naționale ale calificărilor din alte țări.

9. CNCRM are ca scop formarea unui sistem naţional de calificări unic, integru, deschis şi flexibil, care cuprinde toate nivelurile şi formele de învăţământ profesional, orientat spre satisfacerea unor necesităţi concrete în cadre calificate ale pieţei forţei de muncă, alinierea învăţării pe tot parcursul vieţii la dezvoltarea economică a ţării, și sprijină politicile și strategiile naționale în domeniul educației și formării profesionale, în corespundere cu politicile europene din domeniu.

10. În scopul implementării CNCRM, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării asigură:

1) elaborarea, implementarea, monitorizarea şi actualizarea CNCRM, care permite recunoaşterea şi atestarea finalităților de studiu/rezultatelor învăţării exprimate în termeni de cunoştinţe, abilităţi şi competențe;

2) analiza compatibilităţii curricula pe domenii de formare profesională ale învăţământului profesional de toate nivelurile cu competențele/ rezultatele învățării din CNCRM;

3) transparenţa CNCRM la nivel naţional şi internaţional;

4) proiectarea, implementarea și dezvoltarea durabilă a RNC.

11. În conformitate cu legislaţia în vigoare, calificările în învățământul profesional de toate nivelurile se elaborează de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării de comun acord cu ministerele de resort, instituțiile de învăţământ/furnizorii de programe de formare profesională, agenţii economici, Comitetele sectoriale pentru formare profesională, alţi parteneri sociali.

12. Structurile responsabile de elaborarea și dezvoltarea calificărilor și CNCRM sunt prezentate în Anexa 1, parte integrantă a prezentei Metodologii.

13. Calificările acordate de instituţiile de învăţământ profesional de toate nivelurile se introduc în RNC, elaborat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, în colaborare cu ministerele de resort.

14. Structura învățământului național, pe 8 niveluri de calificare, prin corelarea CNCRM cu EQF şi QF-EHEA, este prezentată în Anexa 2, parte integrantă a prezentei Metodologii.

15. Calificarea se definește prin finalități de studiu/rezultate ale învăţării, exprimate în termeni de cunoştinţe, abilităţi şi competențe, acumulate pe parcursul unui program de formare profesională.

16. Competențele profesionale sunt formulate în concordanță cu cerințele pieței muncii specifice unui program de formare profesională (meserii/profesii/specialități/specializări) dintr-un domeniu de activitate, de regulă, prin standardul ocupațional/profilul ocupațional.

17. Competentele transversale sunt formulate prin prisma descriptorilor: autonomie şi responsabilitate; interacţiune socială; dezvoltare personală şi profesională, reieșind din Descriptorii de definire a nivelurilor CNCRM (Anexa 1, la Hotărârea Guvernului nr. 1016 din 23.11.2017).

III. STRUCTURA CALIFICĂRILOR

18. Calificările în învăţământul profesional includ următoarele componente:

1) Pagina de titlu a calificării (Anexa 3, parte integrantă a prezentei Metodologii);

2) Fișa de coordonare (Anexa 4, parte integrantă a prezentei Metodologii) - conține lista membrilor grupului de lucru care au elaborat calificarea; lista partenerilor sociali; lista membrilor grupului de lucru care au verificat și validat calificarea;

3) Formatul calificării (Anexa 5, parte integrantă a prezentei Metodologii) - conține o prezentare generală privind calificarea profesională;

4) Capitolul 1 „*Introducere în domeniul de formare profesională*” conține:

a) descrierea generală a domeniului de formare profesională – se descrie domeniul, se prezintă misiunea, se descriu posibilitățile de angajare și cerințele specifice domeniului;

b) caracteristicile-cheie ale domeniului de formare profesională (Anexa 6, parte integrantă a prezentei Metodologii);

c) echivalarea cu calificări din alte state – se enumeră lista statelor în care calificarea obținută este echivalată cu o calificare similară.

5) Capitolul 2 „*Calificări și ocupații*” conține:

a) descrierea succintă a calificării;

b) lista ocupațiilor tipice domeniului prin specificarea codului și denumirii conform Clasificatorului ocupațiilor din Republica Moldova (în continuare CORM) (Anexa 7, parte integrantă a prezentei Metodologii).

6) Capitolul 3 „*Descrierea rezultatelor învățării/finalităților de studiu*” conține:

a) descrierea finalităților de studiu/rezultatelor învățării în termeni de competențe transversale și competențe profesionale generale (Anexa 8, parte integrantă a prezentei Metodologii);

b) descrierea extinsă a finalităților de studiu/rezultatelor învățării în termeni de cunoștințe, abilități, nivel minim de recunoaștere/evaluare (Anexa 9, parte integrantă a prezentei Metodologii);

c) corelația „*Finalități de studiu/rezultate ale învățării – Curriculum*” – este prezentată prin lista modulelor/disciplinelor, codul, numărul de credite/ore pentru fiecare modul/disciplină din programele de formare profesională prin prisma formării la elevi/studenți/formabili a finalităților de studiu (Anexa 10, parte integrantă a prezentei Metodologii). Exemple de descriere a finalităților de studiu/rezultatelor învățării în termeni de competențe, conform nivelului de calificare, sunt prezentate în Anexa 11 și Anexa 17.

7) Capitolul 4 „*Condiţii şi modalităţi de obţinere a calificării*” descrie condiţiile de bază şi modalităţile de formare profesională pentru obţinerea calificării profesionale.

8) Capitolul 5 *„Criterii de evaluare a calificării*” descrie criteriile de evaluare finală, conform finalităţilor de studiu/rezultatelor învățării. (Anexa 12, parte integrantă a prezentei Metodologii).

9) Capitolul 6 „*Asigurarea calității*” conține indicatori pentru evaluarea și asigurarea calității.

19. Etapele procesului de elaborare a calificării sunt prezentate în Anexa 13, parte integrantă a prezentei Metodologii.

IV. PROCESUL DE ELABORARE, REVIZUIRE, VALIDARE ȘI APROBARE A CALIFICĂRILOR

20. Procesul de dezvoltare a CNCRM cuprinde:

1) Elaborarea de noi calificări;
2) Revizuirea calificărilor existente;
3) Verificarea relevanței pentru piața forței de muncă și validarea calificării profesionale;
4) Aprobarea și înregistrarea calificării în Registrul Național al Calificărilor.

4.1 Elaborarea de noi calificări

21. Inițiativa de elaborare a unei calificări vine de la autoritățile publice centrale, structuri/instituții responsabile de dezvoltarea CNCRM, sindicate/patronate, Comitete sectoriale pentru formare profesională, instituții furnizoare de programe educaționale de formare inițială și continuă.

22. Dosarul pentru inițierea elaborării unei noi calificări include:

1) Informații privind tipul și scopul calificării propuse:

a) calificare profesională, care acoperă toate aspectele de competență pentru o anumită ocupație;
b) calificare educațională generală;
c) calificare care combină aptitudinile profesionale cu studiile generale;
d) calificare care acoperă domenii specifice de calificare pentru anumite scopuri academice, profesionale/sociale sau pentru a satisface nevoile anumitor utilizatori.

2) Descrierea generală a domeniului și nivelului de cunoștințe, abilități și competențe care vor fi acoperite de calificare, conform descriptorilor nivelului CNCRM;

3) Dovezi privind avantajele generale sau oportunitățile specifice pe care calificarea dată le va aduce titularilor calificării, inclusiv informații despre oportunitățile de angajare și despre interconexiunea pe care noua calificare o va avea cu calificările existente în domeniu;

4) Date privind capacitatea actuală sau planificată a instituțiilor relevante de a oferi programe/cursuri de formare profesională care să conducă la obținerea calificării, inclusiv experiența didactică/profesională în domeniu, capacități de cazare și facilități specializate, echipamente, materiale, nivelul de dotare cu TIC.

23. Eligibilitatea solicitantului de a elabora calificarea este stabilită în felul următor:

a) în cazul instituţiilor de învăţământ profesional acreditate, eligibilitatea este implicită, întrucât acestea au dreptul să confere o calificare profesională atestată prin Certificat de calificare sau Diplomă;

b) pentru alte entităţi este necesară prezentarea documentului care atestă dreptul legal de a desfăşura pe teritoriul Republicii Moldova activităţi de formare profesională iniţială sau continuă/posedă atribuții de inițiere/participare/elaborare a cadrului normativ în domeniul de referință, specificat în statut, autorizare de funcționare provizorie etc.

24. Pentru elaborarea calificării se constituie un grup de lucru, cu expertiză adecvată, de regulă, format din 3-5 persoane: cadre didactice/formatori, manageri cu experiență din domeniu de referință, reprezentanți ai Comitetelor sectoriale pentru formare profesională, patronatelor/sindicatelor sau altor asociații profesionale, reprezentanți ai angajatorilor care oferă locuri de muncă pentru calificarea și nivelul corespunzător. Grupul de lucru este coordonat de o persoană cu experiență în elaborarea calificărilor/asigurarea calității și se aprobă prin ordinal Ministerului Educației, Culturii și Cercetării.

25. În vederea elaborării calificării membrii grupului de lucru parcurg următorul algoritm:

1) analiza standardului ocupațional, în cazul în care acesta nu există grupul de lucru elaborează profilul ocupațional conform Metodologiei de elaborare a standardelor ocupaționale, aprobată prin HG nr.863/2014, care se anexează la calificarea elaborată și este parte integrantă a calificării profesionale;

2) stabilirea titlului calificării profesionale cu descrierea specificărilor de rigoare de ordin general (pct. 18, subpct 1)-5));

3) descrierea finalităților de studiu/rezultatelor învățării (pct.18, subpct.6 lit.a) și b));

4) stabilirea corelației dintre finalități de studiu/rezultate ale învățării – curriculum (pct. 18, subpct. 6) lit.c));

5) specificarea condiţiilor de bază şi modalităților de obţinere a calificării (pct. 18, subpct. 7);

6) elaborarea criteriilor de evaluare a calificării, bazate pe normele internaționale, astfel încât evaluarea calificării să fie validă, credibilă, accesibilă, eficientă, transparentă și echitabilă, pct. 18, subpct. 8) - 9));

7) revizuirea, după caz, a conținutului calificării, după recepționarea avizului Comisiei de validare a calificării profesionale.

4.2 Revizuirea calificărilor existente

26. Inițiativa de revizuire a unei calificări vine de la autoritățile publice centrale, structuri/ instituții responsabile de dezvoltarea/actualizarea calificărilor.

27. Procedura de revizuire a calificării profesionale este similară procedurii de elaborare.

28. Revizuirea unei calificări profesionale se realizează, în modul stabilit, pentru o parte a acesteia sau pentru întreaga calificare în caz de necesitate și în dependență de revizuirea standardului /profilului ocupațional.

29. Calificarea și rezultatele învățării sunt aduse în concordanță cu descriptorii pentru nivelul CNCRM și cu tipul de calificare, asigurându-se calitatea formării profesionale și recunoașterea competenţelor dobândite, inclusiv în contextul educaţiei nonformale şi informale.

4.3 Validarea calificării profesionale

30. Validarea are drept obiectiv-cheie asigurarea calității în procesul elaborării unei calificări profesionale.

31. Validarea cuprinde două etape specifice de evaluare a calificării din perspective distincte, argumentând de nevoia de elaborare a calificării, conform cererii de pe piața forței de muncă pentru următorii 3 - 5 ani.

32. Verificarea relevanței calificării elaborate se axează pe consultarea surselor, instrucțiunilor precum și dovezilor utilizate ca bază pentru elaborarea calificării.

33. Validarea reprezintă evaluarea conținutului și atestă că calificarea corespunde scopului

propus și permite unei persoane să obțină competențele profesionale, conform așteptărilor și cerințelor pieței forței de muncă.

34. Organul central de specialitate al administrației publice centrale din domeniul corespunzător /Comitetul sectorial pentru formare profesională creează Comisia de validare (în continuare Comisia), constituită din reprezentanți ai angajatorilor, instituțiilor de învățământ furnizoare de programe educaționale de formare inițială și continuă, patronatelor/sindicatelor, altor parteneri sociali relevanți.

35. Comisia este formată, de regulă, din 3 - 5 membri și are două funcții de bază: verificarea relevanței calificării pentru piața forței de muncă și validarea calificării profesionale. Membrii Comisiei nu pot fi membri ai grupului de lucru care a elaborat calificarea profesională respectivă.

36. În caz de necesitate, Comisia invită coordonatorul Grupului de lucru pentru elaborarea calificării profesionale în vederea examinării divergențelor și eliminării acestora.

37. Validarea/invalidarea calificării profesionale se încheie cu eliberarea/prezentarea de către Comisie a unui Aviz de validare a calificării profesionale (Anexa 14, parte integrantă a prezentei Metodologii).

38. Dosarul calificării profesionale validate, cu Avizul de validare, este transmis Ministerului Educației, Culturii și Cercetării pentru aprobare.

4.4 Aprobarea şi înregistrarea unei calificări în Registrul Național al Calificărilor

39. Calificările profesionale se aprobă prin Ordinul Ministrului Educației, Culturii și Cercetării și se includ în RNC.

40. RNC cuprinde calificările corespunzătoare CNCRM, indiferent de sistemul de educație și formare profesională prin care au fost dobândite, în contexte de învățare formale, nonformale și informale, care sunt atestate printr-o Diplomă sau un Certificat de calificare și sunt recunoscute pe piaţa muncii.

41. Înregistrarea calificării profesionale în RNC ține de competența Direcției Cadrul național al calificărilor a Ministerului Educației, Culturii și Cercetării.

42. Procedura de aprobare a calificării şi înregistrarea acesteia în RNC presupune parcurgerea următoarelor etape:

1) Elaborarea şi depunerea Dosarului pentru aprobarea și înregistrarea calificării în RNC;
2) Evaluarea Dosarului;
3) Recomandarea pentru evaluarea externă în vederea autorizării de funcţionare provizorie sau acreditării programelor de formare profesională de nivelurile (3 - 8 ISCED).

43. Solicitantul prezintă Ministerului Educaţiei, Culturii și Cercetării Dosarul pentru aprobarea și înregistrarea calificării în RNC, conform Anexei 15, parte integrantă a prezentei Metodologii.

44. Cererea (Anexa 16, parte integrantă a prezentei Metodologii) și documentația din Dosar se completează distinct pentru fiecare calificare.

45. Evaluarea Dosarului se face de către Consiliul consultativ de experți în domeniul calificărilor (în continuare – Consiliul consultativ), aprobat prin ordinul Ministrului Educaţiei, Culturii și Cercetării, prin aplicarea a trei criterii:

a) **Relevanţa şi noutatea** academică şi profesională a calificării propuse din perspectiva valorificării posibilităţilor de formare a mediului academic şi a necesităţilor pieţei muncii;

b) **Ponderea** calificării propuse prin prisma asigurării calificării cu finalități de studiu/rezultate ale învățării (cunoştinţe, abilităţi şi competențe) necesare la absolvirea programului de formare profesională și angajarea în câmpul muncii;

c) **Corectitudinea** propunerii de înregistrare a calificării în RNC, din punct de vedere al nivelului şi domeniului de studii, potrivit competenţelor profesionale obţinute la absolvirea cu succes a programului de studii.

46. Consiliul consultativ analizează Dosarul, inclusiv eligibilitatea solicitantului, aplicarea corectă şi completă a procedurii şi criteriilor de evaluare de către Comisia de validare și recomandările acesteia**.**

47. Decizia Consiliului consultativ este comunicată solicitantului sub forma unui aviz de acceptare/inacceptare a calificării propuse pentru aprobare/înregistrare.

48. Contestaţiile, în cazul avizului negativ al Consiliului consultativ, se depun în termen de trei zile de la data eliberării avizului şi se examinează în termen de 30 de zile lucrătoare.

49. În baza deciziei Consiliului consultativ, Ministerul Educaţiei, Culturii și Cercetării:

a) aprobă prin ordin calificarea profesională;

b) recomandă furnizorului de programe de studii să solicite evaluarea externă în vederea autorizării de funcţionare provizorie a programelor de studii la Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare sau la o altă agenție înregistrată în EQAR;

c) inițiază, după caz, procedura de introducere a calificării aprobate în Nomenclatorul domeniilor de formare profesională şi a specialităţilor pentru pregătirea cadrelor în instituţiile de învăţământ profesional tehnic și superior.

50. După aprobare, Ministerul Educaţiei, Culturii și Cercetării dispune înscrierea calificărilor noi în RNC la domeniul şi nivelul de studii corespunzător, menţionând expres codul și poziţia de identificare în cadrul RNC.

51. Revizuirea calificărilor existente şi introducerea modificărilor operate în RNC se face în condiţiile stabilite de Ministerul Educaţiei, Culturii și Cercetării.

52. RNC este disponibil în varianta electronică, asigurând transparenţa şi lizibilitatea învăţământului profesional din Republica Moldova pentru angajatori, asociaţii profesionale, sindicate, patronate, profesori, elevi/studenți/formabili.

53. RNC este public și accesibil la nivel naţional şi internaţional.

V. ASIGURAREA CALITĂȚII

54. Calitatea educației și formării profesionale este ansamblul de caracteristici ale unui program de studiu și ale prestatorului acestuia, prin care sunt îndeplinite așteptările beneficiarilor, precum și standardele de calitate.

55. La baza procesului de asigurare a calității educației și formării profesionale stau principiile:

1) responsabilitatea furnizorilor de educație și formare profesională pentru calitatea ofertei educaționale;

2) autoevaluarea, realizată la nivelul furnizorului de educație și formare profesională (evaluarea internă);

3) evaluarea externă a rezultatelor învățării și formării profesionale pe bază de competențe;

4) demonstrarea atingerii competenței și îndeplinirii criteriilor de calitate prin prezentarea de dovezi.

56. Dezvoltarea CNCRM creează premisele pentru îmbunătăţirea calităţii, accesibilităţii şi recunoaşterii calificărilor pe piaţa muncii, iar asigurarea calității se realizează prin evaluarea internă și evaluarea externă a calității programelor de formare profesională.

57. Evaluarea externă a calității formării profesionale se realizează de către Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare sau o altă agenție de evaluare a calităţii, acreditată conform standardelor internaţionale și/sau inclusă în Registrul European pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior.

58. Evaluarea externă a calităţii în învăţământul profesional se realizează în baza standardelor educaționale de stat, standardelor de acreditare și a metodologiei elaborate de către Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare și aprobate de Guvern.

VI. DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

59. Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, după aprobarea calificării profesionale, arhivează Dosarul complet pentru fiecare calificare profesională elaborată şi îl păstrează pe toată perioada de valabilitate a calificării, constituind o bază de date electronică cu calificările elaborate, precum şi cu informaţii utile despre acestea.

60. Reexaminarea calificărilor profesionale în vederea modificării sau completării acestora în legătură cu actualizarea standardelor ocupaționale/profilurilor ocupaționale, implementarea pe piaţa muncii a tehnologiilor avansate, comasarea funcţiilor în economie, armonizarea politicilor naţionale cu cele europene în scopul îmbunătăţirii flexibilităţii forţei de muncă se efectuează conform procedurii stabilite de prezenta Metodologie.

61. Abrogarea calificărilor profesionale, devenite neactuale, se efectuează prin ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, la propunerea argumentată a organelor administrației publice centrale (ministerelor de resort), Comitetelor sectoriale pentru formare profesională, Consiliului consultativ de experți în calificări, după coordonarea cu Ministerul Sănătății, Muncii și Protecţiei Sociale şi se radiază /arhivează din/în RNC.

62. În procesul de elaborare a calificărilor profesionale poate fi examinată şi utilizată experienţa altor state, prin ajustarea calificărilor oferite de către acestea la condiţiile şi necesităţile Republicii Moldova şi la prevederile prezentei Metodologii.

STRUCTURI RESPONSABILE DE ELABORAREA ȘI ACTUALIZAREA PERIODICĂ A CNCRM

Nr. crt	Structuri	Responsabilități și funcții
1.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	1) Elaborează calificările în învățământul profesional de toate nivelurile, de comun acord cu ministerele de resort, instituțiile de învăţământ/furnizorii de programe de formare profesională, agenţii economici, Comitetele sectoriale pentru formare profesională, alţi parteneri sociali 2) Aprobă calificările și dispune înregistrarea lor în Registrul Național al Calificărilor 3) Asigură transparenţa CNCRM la nivel naţional şi internaţional 4) Abrogă calificările devenite neactuale.
2.	Direcția Cadrul național al calificărilor	1) Elaborează și consultă planurile de acțiuni pe termen scurt, mediu și lung pentru punerea în aplicare a CNCRM în conformitate cu politicile și legislația de stat 2) Elaborează cadrul normativ privind dezvoltarea CNCRM și RNC 3) Coordonează elaborarea/dezvoltarea CNCRM și asigurarea corespunderii acestuia cu concepțiile, strategiile, programele și planurile naționale de dezvoltare și recomandările de la nivel european 4) Creează și/sau participă la rețelele de experți naționali/internaționali, în calitate de centru de coordonare a CNCRM și de expertiză privind bunele practici referitoare la calificări 5) Organizează și gestionează procesele de consultări periodice cu părțile interesate: autorități și instituții ale statului, sindicate și patronate de ramură, angajatori și organizații neguvernamentale cu privire la calificările din învățământul profesional de toate nivelurile 6) Inițiază, organizarea și promovarea activităților periodice de consolidare a capacităților și conexiunii CNCRM cu autoritățile și instituțiile statului, sindicatele, patronatele și organizațiile neguvernamentale privind calificările în învățământul profesional de toate nivelurile, pentru ca abordarea bazată pe rezultate să fie pe deplin înțeleasă și aplicată în mod corespunzător 7) Implementează politicile și strategiile de asigurare a calității CNCRM prin elaborarea criteriilor și mecanismelor de evaluare a calificărilor pentru înscrierea în Registrul Național al Calificărilor din Republica Moldova 8) Elaborează şi asigură mentenanța RNC
3.	Ministerele care au în subordine instituţii de formare profesională	1) Monitorizează implementarea de către instituţiile de formare profesională de toate nivelurile a CNCRM pe domenii de formare profesională 2) Promovează politici de parteneriat social în domeniul formării profesionale
4.	Centrul de Dezvoltare a Învățământului Profesional	1) Participă la elaborarea/dezvoltarea Cadrului Naţional al Calificărilor pentru învăţământul profesional tehnic 2) Organizează în comun cu Comitetele sectoriale pentru formare profesională activități în vederea diseminării bunelor practici de implementare a CNCRM pentru învățământul profesional tehnic

		3) Identifică setul de competenţe pentru programele de formare profesională noi din sectoarele economiei și elaborează recomandări metodologice de implementare a acestora în sistemul de învăţământ profesional tehnic
5.	Comitetele Sectoriale pentru formare profesională, agenţii economici, partenerii sociali	1) Participă la elaborarea şi actualizarea calificărilor și CNCRM care va permite o largă recunoaştere şi atestare a finalităților de studii/rezultatelor învăţării exprimate în termeni de competenţe solicitate pe piața muncii 2) Participă în cadrul rețelelor de experți naționali și la consultările periodice de consolidare a capacităților CNCRM
6.	Instituțiile de învățământ profesional de toate nivelurile	1) Participă la elaborarea, implementarea şi actualizarea calificărilor și CNCRM pentru asigurarea recunoaşterii şi atestării finalităților de studii/rezultatelor învăţării exprimate în termeni de cunoştinţe, abilităţi şi competenţe. 2) Asigură compatibilitatea curricula programelor de formare profesională cu prevederile CNCRM.

STRUCTURA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI NAȚIONAL PE NIVELURI DE CALIFICARE

Structura învățământului național	**Nivelul conform**		
	CNCRM	**EQF**	**QF-EHEA**
Învățământ primar	1	1	
Învățământ gimnazial (învățământ secundar, ciclul I)	2	2	
Învățământ liceal (învățământ secundar, ciclul II) Învățământ profesional tehnic secundar	3	3	
Învățământ profesional tehnic postsecundar	4	4	
Învățământ profesional tehnic postsecundar nonterțiar	5	parțial 5	
Învățământ superior, ciclul I, învățământ superior de licență	6	6	1
Învățământ superior, ciclul II, învățământ superior de master	7	7	2
Învățământ superior, ciclul III, învățământ superior de doctorat	8	8	3

Anexa 3
la Metodologia de elaborare a calificărilor

PAGINA DE TITLU A CALIFICĂRII

model

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova

„Aprob”

_____
semnătura

_____
numele, prenumele, funcția

"___"_____20___

CALIFICAREA

_____
(denumirea calificării)

Domeniul de formare profesională:

_____

(denumirea meseriei /specialității /programului de studii)

Codul RNC	*Codul din Registrul Național al Calificărilor*
Nivelul calificării	*Nivelul ISCED conform programului de formare profesională*
Domeniul de formare profesională	*Conform Nomenclatorului domeniilor de formare profesională*
Codul CORM	*Conform Clasificatorului Ocupațiilor din Republica Moldova*
Anul propus pentru revizuire	*Se indică anul*

Anul aprobării

Anexa 4
la Metodologia de elaborare a calificărilor

FIȘA DE COORDONARE

Nr. crt.	Instituția/ organizația/ structura	Numele, prenumele persoanelor implicate	Funcția, gradul științific/ didactic	Semnătura	Data
Membri ai grupului de lucru					
....	...	...	...	...	...
....	...	...	...	...	...
	...	...	...	...	...
Parteneri sociali					
....	...	...	...	...	...
....	...	...	...	...	...
....	...	...	...	...	...
Comisia de validare					
....	...	...	...	...	...
....	...	...	...	...	...
....	...	...	...	...	...

FORMATUL CALIFICĂRII

Descrierea	se expune o scurtă descriere a calificării profesionale
Scopul	se expune scopul din perspectiva necesității pieței muncii
Grup/grupuri-țintă	se enumeră grupul/ grupurile - țintă pentru care se descrie calificarea
Modalități de formare	se expun modalitățile de obținere a calificării
Durata studiilor	se expune durata studiilor
Condiții de acces	se prezintă condițiile de acces în termen de: - Certificat de studii / Certificat de calificare / Diplomă; - vârstă minimă; - nivel minim de studii pentru obținerea calificării.
Cerințe speciale	se expun din perspectiva persoanelor cu necesități speciale
Certificarea	se expune tipul Certificatului de calificare / Diplomei ce urmează a fi obținută
Dezvoltare profesională/ proiectarea carierei	se indică posibilitățile de continuare a studiilor se expun eventualele posibilități de avansare spre calificări superioare
Oportunități de angajare în câmpul muncii	se enumeră funcțiile în care pot fi angajate persoanele după obținerea calificării
Cerințe legale speciale	se enumeră cerințele legale ce necesită a fi respectate pentru obținerea calificării, în cazul în care acestea există

CARACTERISTICILE-CHEIE ALE DOMENIULUI DE FORMARE PROFESIONALĂ

Caracteristicile-cheie ale domeniului	
Nivelul de calificare	se specifică nivelul de învățământ (*Clasificarea Internaţională Standard a Educaţiei (ISCED–2011)*: - profesional tehnic secundar *(nivelul 3 ISCED)* - profesional tehnic postsecundar *(nivelul 4 ISCED)* - profesional tehnic postsecundar nonterțiar *(nivelul 5 ISCED)* - superior, ciclul I, învățământ superior de licență *(nivelul 6 ISCED)* - superior, ciclul II, învățământ superior de master *(nivelul 7 ISCED)* - superior, ciclul III, învățământ superior de doctorat *(nivelul 8 ISCED)*
Tipul programului de studii	se indică tipul programului de studii conform nivelului CNCRM
Forma de organizare	se indică forma de organizare a studiilor: - cu frecvență; - cu frecvență redusă - la distanță.
Volumul studiilor	se exprimă în număr de credite de studii transferabile/ număr de ore
Stagii de practică	se enumeră tipurile de stagii de practică
Modalități de examinare și evaluare	se enumeră cerințele/criteriile de evaluare
Modalitate de evaluare finală	se indică condițiile obligatorii privind evaluarea finalităților de studii/rezultatelor învățării, conform CNCRM
Titlu/calificarea acordată	se indică conform: - Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al meseriilor/profesiilor; - Nomenclatorului domeniilor de formare profesională, al specialităţilor şi calificărilor pentru învăţământul profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar; - Nomenclatorului domeniilor de formare profesională şi al specialităţilor în învățământul superior
Organ responsabil de adoptarea deciziei privind autorizarea de funcționare provizorie/ acreditarea programelor de formare profesională	Guvernul Republicii Moldova (pentru învățământul profesional tehnic și învățământul superior), Ministerul Educației, Culturii și Cercetării (pentru formarea continuă a adulților), în baza rezultatelor evaluării externe a programelor de formare profesională efectuate de Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare sau o altă agenție de evaluare a calității, acreditată conform standardelor internaționale și/sau înscrisă în Registrul European pentru Asigurarea Calității în Învățământul superior.

Anexa 7
la Metodologia de elaborare a calificărilor

LISTA OCUPAȚIILOR TIPICE

Nivelul calificării	Programul de formare profesională (meseria/specialitatea, conform Nomenclatorului)	Ocupații tipice conform CORM

Anexa 8
*la Metodologia de elaborare a calificăril***or**

DESCRIEREA FINALITĂȚILOR DE STUDIU/REZULTATELOR ÎNVĂȚĂRII ÎN TERMENI DE COMPETENȚE

Competențe transversale – CT*	
CT 1 Autonomie şi responsabilitate	
CT 2 Interacţiune socială	...
CT 3 Dezvoltare personală şi profesională	...
Competențe profesionale generale – CPG**	
1. ... 2. ... 3. ...	

∗ *Competenţele transversale* (CT) - reprezintă competențele ce transcend un anumit domeniu, respectiv program de studii, având o natură transdisciplinară. *Competenţele transversale* se formulează de către grupul de lucru, reieșind din autonomia şi responsabilitatea; interacţiunea socială; dezvoltare personală şi profesională de care trebuie să dea dovadă viitorul specialist, în raport cu nivelul de calificare.

***Competenţele profesionale generale* (CPG) - sunt proprii unui grup de profesii /specialităţi înrudite în cadrul unui domeniu ocupaţional (din acelaș domeniu de formare profesională), iar raportarea competenţelor generale la o profesie /specialitate concretă se efectuează prin formularea competenţelor profesionale specifice.

*** În cazul lipsei specialităților înrudite se formulează competențe profesionale fără divizare în generale și specifice.

****Pentru nivelul 7 CNCRM se elaborează un sistem de competențe profesionale, ușor adaptabile la domeniile înguste de activitate profesională. Competențele adaptate se reflectă în finalitățile programului de studii.

*****Pentru nivelul 8 CNCRM se formulează un sistem de competențe profesionale, care exclude divizarea în generale și specifice, ținând cont de nivelul înalt de transfer.

Anexa 9
la Metodologia de elaborare a calificărilor

DESCRIEREA EXTINSĂ A FINALITĂȚILOR DE STUDIU/REZULTATELOR ÎNVĂȚĂRII

Competenţele profesionale specifice reprezintă un sistem de cunoştinţe şi abilităţi, care, prin valorificarea unor resurse, contribuie la realizarea individuală sau în grup a unor sarcini stabilite de contextul activităţii profesionale. Aceste competenţe sunt formulate în termini de cerinţe asociate profesiei, pe care trebuie să le întrunească persoana pentru a putea îndeplini anumite lucrări în cadrul unei profesii/specialităţi şi pentru a se integra în câmpul muncii.

Competenţele profesionale specifice se preiau din standardul ocupațional, în cazul în care acesta nu există se formulează în profilul ocupațional descris de către grupul de lucru și se reprezintă după modelul tabelar de mai jos.

Competențe profesionale specifice/Rezultatele învățării	Cunoștințe	Abilități	Nivel minim de recunoaștere/ evaluare	Module/discipline formatoare de competențe
1.				
2.				

* Nivel minim de recunoaștere/evaluare specifică nivelul minim de cunoștințe și abilități pentru care se acordă nota minimă de promovare.
**Module/discipline formatoare de competențe includ modulele/disciplinele, atât din cele fundamentale cât și cele de specialitate, care contribuie la formarea competenței profesionale specifice/rezultatelor învățării.
Exemplu:

Competența profesională specifică/ Rezultatul învățării	Cunoștințe	Abilități	Nivel minim de recunoaștere/ evaluare	Module/discipline formatoare de competențe
Identificarea calității semințelor, soiurilor, hibrizilor și a materialului săditor	Cunoașterea: - caracteristicilor soiurilor/hibrizilor; - indicilor de calitate a materialului semincer/ săditor; - tipurilor de certificate de calitate/de proveniență; - formulare de facturi și alte documente; - întreprinderilor/producătorilor și comercianților de semințe și material săditor.	Capacitatea de a: - compara soiurile și hibrizii în funcție de indicii de calitate a recoltei; - determina indicii de calitate a materialului semincer/săditor; - perfecta documentația de însoțire (certificatele de calitate, de proveniență, facturile etc.)	Poate determina indicii de calitate a materialului semincer sau săditor	Pomicultura Viticultura Legumicultura Bazele statului de drept Marketingul sectorului agro-industrial

CORELAȚIA FINALITĂȚI DE STUDIU/REZULTATELOR ÎNVĂȚĂRII – CURRICULUM

Nr. crt.	**Module/ Discipline** (cu specificarea codurilor)	**Credite/ore**	**Competențe profesionale generale și specifice**							
			CPG 1	**CPG 2**	**CPG 3**	**CPG 4**	**CPS 1**	**CPS 2**	**CPS 3**	**CPS 4**
1.	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
2.	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
3.	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

Transpunerea finalităţilor de studiu/rezultatelor învățării preconizate în conţinuturi/curriculum prin module/discipline se realizează conform componentelor Planului–cadru.

Se indică corelaţia „cod /modul /discipline /număr de credite /finalităţi de studiu scontate" pentru fiecare ciclu/nivel de calificare;

1. Discipline fundamentale /de bază;
2. Discipline de specialitate cu diverse orientări:
   a) verticală (de aprofundare S);
   b) orizontală (complementare, de exemplu, în cazul instruirii concomitente în două domenii înrudite S_1, S_2);
   c) diversă (la latitudinea Instituției, în limitele cadrului normativ legal în vigoare.
3. Discipline de formare a abilităților generice (componentele G și U), divizate.

Pentru nivelul 6 ISCED, corelația „Finalități de studiu/rezultatele învățării - curriculum” se referă la circa 45-50% din volumul de muncă pretins studentului (exprimat în ECTS), raportat la modulele/disciplinele de studiu, ținând cont de reperele conceptuale ale învățământului superior, ciclul I, expuse în Plan-cadru.

Pentru nivelele 7 - 8 ISCED nu se face corelația „Finalități de studiu/rezultatele învățării – curriculum”, ținând cont de nivelul înalt al trasferului de competențe.

Anexa 11
la Metodologia de elaborare a calificărilor

DESCRIPTORI
ai finalităților de studiu/ rezultatelor învățării conform nivelului de calificare

Nivelul CNCRM	Descriptorii de definire ai nivelurilor Cadrului național al calificărilor din Republica Moldova	Descriptori generali ai competenţelor	Descriptori de nivel ai competenţelor
Nivelul 3	- Asumarea întregii responsabilităţi pentru realizarea sarcinilor atribuite într-un domeniu de muncă sau de studiu; - Adaptarea propriului comportament la circumstanţe de rezolvare a problemelor.	**Autonomie şi responsabilitate**	*Îşi asumă întreaga responsabilitate pentru realizarea sarcinilor atribuite într-un domeniu de muncă sau de studiu.*
		Interacţiune socială	*Îşi adaptează propriul comportament la circumstanţe de rezolvare a problemelor.*
		Dezvoltare personală şi profesională	*Aplică competenţe-cheie pentru a practica învăţarea continuă.*
Nivelul 4	- Autogestionarea în condiţii de muncă sau de studiu care sunt de obicei previzibile; - Competenţe de supraveghere şi îndrumare pentru activitatea de rutină a altora; - Asumarea responsabilităţii pentru evaluarea şi îmbunătăţirea performanţelor proprii şi a celor sub supraveghere.	**Autonomie şi responsabilitate**	*Exercită autogestionarea în condiţii de muncă sau de studiu care sunt de obicei previzibile.*
		Interacţiune socială	*Supraveghează şi oferă îndrumări pentru activitatea de rutină a altora.*
		Dezvoltare personală şi profesională	*Îşi asumă responsabilitatea pentru evaluarea şi îmbunătăţirea performanţei proprii şi a celor sub supraveghere.*
Nivelul 5	- Realizarea independentă a managementului proiectelor, activităţilor (executate în echipă) care necesită experienţă de rezolvare a problemelor ce implică mai mulţi factori, unii din care interacţionează şi duc la rezultate imprevizibile; - Capacităţi de învăţare şi studii continue cu un anumit grad de independenţă; - Capacitatea de a evalua şi de a identifica nevoile de învăţare proprii şi ale membrilor echipei, de a consolida performanţele acesteia.	**Autonomie şi responsabilitate**	*Realizează independent managementul proiectelor/activităţilor (executate în echipă) care necesită experienţă de rezolvare a problemelor ce implică mai mulţi factori, unii dintre care interacţionează şi duc la rezultate imprevizibile.*
		Interacţiune socială	*Are capacitatea de învăţare şi de studii contunue cu un anumit grad de independenţă.*
		Dezvoltare personală şi profesională	*Demonstrează capacitatea de a evalua şi identifica nevoile de învăţare proprii*

			şi ale membrilor echipei, de a consolida performanţele acesteia.
Nivelul 6	- Executarea responsabilă a sarcinilor profesionale în condiţii de autonomie; - Executarea rolurilor şi activităţilor specifice muncii în echipă şi distribuirea sarcinilor între membri pe nivele subordonate; - Conştientizarea nevoii de formare continuă, utilizare eficientă a resurselor şi tehnicilor de învăţare pentru dezvoltarea personală şi profesională.	**Autonomie şi responsabilitate**	*Demonstrează executarea responsabilă a sarcinilor profesionale în condiţiile unei autonomii restrânse şi asistenţă calificată*
		Interacţiune socială	*Este familiarizat cu rolurile şi activităţile specifice muncii în echipă şi cu distribuirea de sarcini între membri pe nivele subordonate*
		Dezvoltare personală şi profesională	*Conştientizează necesitatea de formare continuă cu utilizarea eficientă a resurselor şi tehnicilor de învăţare pentru dezvoltarea personală şi profesională*
Nivelul 7	- Executarea unor sarcini profesionale complexe, în condiţii de autonomie şi de independenţă profesională; - Asumarea funcţiilor de conducere în activităţile profesionale sau în structurile organizatorice; - Realizarea autocontrolului asupra procesului de învăţare, previziunea nevoilor de formare, analiza critică a propriei activităţi profesionale	**Autonomie şi responsabilitate**	*Execută unele sarcini profesionale complexe, în condiţii de autonomie şi de independenţă profesională*
		Interacţiune socială	*Îşi asumă funcţii de conducere în activităţile profesionale sau în structuri organizatorice*
		Dezvoltare personală şi profesională	*Exercită autocontrolul procesului de învăţare, previziunea nevoilor de formare, analiza critică a propriei activităţi profesionale*
Nivelul 8	- Iniţierea şi dezvoltarea proiectelor teoretice şi practice complexe și inovatoare; - Responsabilităţi şi capacităţi de cercetare ştiinţifică, de organizare şi conducere a activităţii grupurilor profesionale sau a unor instituţii; - Autorealizare bazată pe dezvoltarea unor proiecte centrate pe inovare și creativitate.	**Autonomie şi responsabilitate**	*Iniţiază şi dezvoltă proiecte teoretice şi practice inovatoare și complexe*
		Interacţiune socială	*Demonstrează responsabilităţi şi capacitatea de organizare şi conducere a activităţii grupurilor profesionale, de cercetare ştiinţifică sau a unor instituţii*
		Dezvoltare personală şi profesională	*Demonstrează autorealizare bazată pe dezvoltarea unor proiecte centrate pe creativitate*

Anexa 12
la Metodologia de elaborare a calificărilor

CRITERII DE EVALUARE A CALIFICĂRII

Nr. crt	Criterii	Descriptori
1.	Condiții de admitere pentru evaluarea finală	Elevul /studentul a realizat în totalitate obiectivele programului de formare profesională
2.	Modalitatea de evaluare finală (formele de evaluare)	- nivelul 3 ISCED - examen de calificare; - nivelul 4 și 5 ISCED – examen de calificare; examen de bacalaureat profesional și/sau lucrare de diplomă; - nivelul 6 ISCED - examen de licență; teză/proiect de licenţă; - nivelul 7 ISCED - susţinerea publică a tezei/ proiectului de master; - studii integrate – susținerea examenului/ lucrării de absolvire; - nivelul 8 ISCED - susţinerea publică a tezei de doctorat.
3.	Condiții de realizare a evaluării finale (se indică, după caz, condițiile specifice)	Ex. În condiții de atelier/șantier/ proces de producție, cu utilizarea utilajului special, etc. Se specifică: - timpul necesar evaluării competențelor; - echipamentul care trebuie să fie disponibil pentru candidații la evaluare și / sau pentru evaluatori; - condiții pentru candidații cu necesități/nevoi speciale[1]; - asigurarea calității și securității materialelor de evaluare; - cerințele față de personal/evaluatori pentru a asigura conduita adecvată/deontologia și securitatea evaluării.
4.	Cerințe generale față de modalitatea de evaluare și instrumentele utilizate în evaluare	Ex. Examenul de calificare constă într-o probă practică, desfășurată în condiții reale de producere sau în atelierele de producere a instituției și o probă scrisă. Ex. Examenul de calificare constă într-o probă practică, desfășurată în condiții cât mai apropiate de cele de muncă de la angajatori și o probă scrisă. Lucrarea de diplomă se elaborează (la solicitare) de elevii cu media de studii la modulele/disciplinele, care formează competențe profesionale specifice calificării respective, mai mare de 8,5. Ex. Testul examenului integrat se elaborează în baza matricei de specificații și conține itemi, care se referă la circa 70-80% din materialul teoretic studiat. Alte cerințe care conferă credibilitate modalității și instrumentelor de evaluare.
5.	Cerințe generale față de evaluatori	Se specifică calificarea, experiența în domeniu, funcția, gradul științific/didactic
6.	Cerințe generale față de atribuirea calificării	Ordinul de atribuire a califcării se emite în baza deciziei Comisiei de calificare, care a confirmat, prin notă pozitivă, prezenta competențelor profesionale.

[1] Este posibil să se facă aranjamente speciale pentru elevii/studenții care au dizabilități sau care au nevoie de sprijin suplimentar. Aceste aranjamente ar trebui să fie adecvate pentru individ, dar nu trebuie să compromită integritatea evaluării.

Anexa 13
la Metodologia de elaborare a calificărilor

Procesul de elaborare a calificărilor

1	**Inițierea procedurii de elaborare a calificării se face de către:** autoritățile publice centrale, structuri/instituții responsabile de elaborarea și actualizarea calificărilor și CNCRM, sindicate/patronate, Comitete sectoriale pentru formare profesională, instituții furnizori de programe educaționale de formare profesională inițială și continuă
2	**Crearea grupului de lucru** aprobat prin ordin MECC, din 3 - 5 persoane: 1. 1- 2 persoane - cadre didactice/formatori/ manageri, cu experiență (3-5 ani) în domeniu; 2. 1- 2 persoane – reprezentanți ai sindicatelor/patronatelor/asociațiilor profesionale/companiilor care oferă locuri de muncă/prestează servicii în domeniu; 3. coordonatorul grupului de lucru, expert în elaborarea calificărilor/asigurarea calității/ membru al rețelei naționale de experți pe domenii economice.
3	**Elaborarea calificării include:** 1) analiza standardului ocupațional, în cazul în care acesta nu există grupul de lucru elaborează profilul ocupațional (Metodologia de elaborare a standardelor ocupaționale, aprobată prin HG nr.863/2014), care se anexează la calificarea elaborată și este parte integrantă a calificării profesionale; 2) stabilirea titlului calificării profesionale și descrierea specificărilor de rigoare de ordin general; 3) lista ocupațiilor tipice domeniului prin specificarea codului și denumirii ocupației; 4) descrierea finalităților de studiu/rezultatelor învățării; 5) stabilirea corelației dintre finalități de studiu/rezultatele învățării – curriculum; specificarea condițiilor și modalităților de obținere a calificării; 6) determinarea criteriilor de evaluare a calificării, bazate pe normele internaționale, astfel încât evaluarea calificării să fie validă, credibilă, accesibilă, eficientă, transparentă și echitabilă; 7) revizuirea, după caz, a conținutului calificării, după recepționarea avizului Comisiei de validare a calificării profesionale.
4	**Verificarea relevanței și validarea calificării profesionale** 1. Comitetul sectorial pentru formare profesională (prin Proces verbal) /Organul central de specialitate (prin ordin) creează Comisia de validare, constituită din reprezentanți ai angajatorilor, angajaților, sindicatelor, altor parteneri sociali; 2. Dosarul calificării profesionale validate, cu Avizul de validare, este transmis Ministerului Educației, Culturii și Cercetării pentru aprobare
5	**Examinarea Dosarului calificării înaintate spre aprobare** Consiliul consultativ de experți în domeniul calificărilor examinează Dosarul, inclusiv aplicarea corectă și completă a procedurii și a criteriilor de evaluare de către Comisia de validare**.**
6	În baza deciziei Consiliului consultativ de experți în domeniul calificărilor, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării aprobă calificarea prin ordin și recomandă furnizorului de programe de studii să solicite evaluarea externă în vederea autorizării de funcționare provizorie a programului de formare profesională.
7	**Înregistrarea calificării în RNC** După aprobare, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării dispune înscrierea calificărilor noi în RNC la domeniul și pentru nivelul de studii corespunzător, menționând expres codul și poziția de identificare în cadrul RNC. După trecerea cu succes a procedurii de autorizare de funcționare provizorie se înscriu în RNC instituțiile ofertante de programe de formare profesională pentru calificarea respectivă.

AVIZ DE VALIDARE A CALIFICĂRII PROFESIONALE

Titlul calificării profesionale:	
Verificarea relevanței calificării profesionale	
Materialele utilizate în procesul de elaborare a calificării sunt relevante	Da Nu
Calificarea este elaborată în conformitate cu cerințele standardului/profilului ocupațional	Da Nu
Dovezile utilizate ca bază pentru elaborarea calificării au fost consultate cu organismele/autoritățile responsabile și au fost luate în calcul recomandările acestora	Da Nu
Calitatea tehnică a calificării elaborate corespunde cerințelor de calitate, limbajul utilizat este lipsit de ambiguitate	Da Nu
Competențele, finalitățile de studiu/rezultatele învățării și modalitățile de evaluare sunt prezentate coerent și consecvent și corespund necesităților pieței muncii	Da Nu
Nivelul minim de recunoaștere/evaluare a competențelor corespunde cerințelor/necesităților pieței forței de muncă	Da Nu
Validarea calificării profesionale	
Nevoia de calificare este justificată	Da Nu
Calificarea elaborată este solicitată pe piața forței de muncă în sectorul economic respectiv, inclusiv pentru următorii 3- 5 ani	Da Nu
Competențele expuse în calificare reflectă necesitatea pieței muncii	Da Nu
Cunoștințele care confirmă competența profesională reflectă nivelul de calificare profesională din CNCRM	Da Nu
Abilitățile care confirmă competența, reflectă nivelul de calificare profesională din CNCRM	Da Nu
Criteriile propuse de evaluare a competenţelor sunt credibile şi fezabile	Da Nu
Observaţii/recomandări:	

În baza evaluării, Comisia de validare decide: *(se indică unul din următoarele răspunsuri)*
Comisia de validare evaluează pozitiv calificarea profesională
Comisia de validare solicită ca grupul de lucru, care a elaborat calificarea profesională, să facă ajustările necesare, indicate în Aviz (se anexează).

Semnătura membrilor Comisiei de validare

Membru 1 (*Nume, Prenume*): …….. *Semnătura: …… Data:* ……
Membru 2 (*Nume, Prenume*): …….. *Semnătura: ……..Data:* ……
Membru 3 (*Nume, Prenume*): ……..*Semnătura: ……..Data*:……..…

COMPONENȚA DOSARULUI
pentru aprobarea și înregistrarea calificării în RNC

În vederea iniţierii şi desfăşurării procesului de aprobare și înregistrare a calificării în RNC, solicitantul prezintă Ministerului Educaţiei, Culturii și Cercetării Dosarul pe suport de hârtie şi în format electronic completat cu următoarele:

1) Cererea, conform Anexei 16;
2) Dosarul calificării profesionale validate, care cuprinde:
   a) lista persoanelor implicate în elaborarea calificării şi datele de contact;
   b) standardul ocupaţional/ profilul ocupaţional;
   c) calificarea profesională;
   d) avizul de validare;
   e) recomandările Comisiei de validare, după caz.
3) Anexe:

a) cópii xerox ale documentelor care, potrivit legilor în vigoare, oferă solicitantului dreptul legal de a conferi diplome şi/sau certificate de calificare recunoscute pe piaţa muncii, care, în baza rezultatelor învăţării, atestă o calificare specifică învăţământului profesional;

b) planul/planurile de învăţământ;

c) fişele modulelor/disciplinelor (codul, denumirea disciplinelor, competențele profesionale specifice modulului/disciplinei cu repartizarea orientativă a orelor);

d) rezumatul descrierii calificării pentru introducerea în RNC, după aprobare.

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării
Doamnă/Domnule Ministru_____

CERERE (model)

În conformitate cu prevederile ordinului ministrului educației, culturii și cercetării nr.__ ___ din _____20_____privind aprobarea *Metodologiei de elaborare a calificărilor*, Vă transmitem atașat Dosarul în vederea aprobării și înregistrării calificării _____elaborate/actualizate/revizuite

(*Denumirea calificării*)

în baza_____, aferentă programului de studii _____.

Transmitem atașat prezentei cereri documentația întocmită în conformitate cu cerințele Metodologiei anterior menționate.

Îmi exprim consimțământul ca datele cu caracter personal prezentate să fie prelucrate în conformitate cu *Legea nr. 133 din 08.07.2011 privind protecția datelor cu caracter personal*

_____

(*semnătura*)

Conținutul Dosarului (copiile după actele legalizate, după caz):

1 _____
2 _____
3 _____
4 _____
5 _____
6 _____
7 _____
8 _____
9 _____

Cu deosebită considerațiune,_____

(*Nume, Prenume*)

Telefon de contact _____
Adresa electronică _____
Reprezentant legal al _____

(*denumirea instituției/organizației/entității*)

Data _____

Descriptori de definire a nivelurilor Cadrului European al Calificărilor (EQF)

Nivele de calificare	Cunoștințe	Aptitudini	Responsabilitate și autonomie
	În contextul EQF, cunoștințele sunt descrise ca fiind teoretice și/sau faptice.	În contextul EQF, aptitudinile sunt descrise ca fiind cognitive (implicând utilizarea gândirii logice, intuitive și creative) și practice (implicând dexteritate manuală și utilizarea de metode, materiale, unelte și instrumente).	În contextul EQF, responsabilitatea și autonomia sunt descrise ca fiind capacitatea absolventului de a aplica cunoștințele și aptitudinile sale într-un mod autonom și responsabil
Nivelul 1 Rezultatele învățării corespunzătoare nivelului 1 sunt:	Cunoștințe generale de bază	Aptitudini de bază necesare pentru a executa sarcini simple	Munca sau studiul sub supraveghere directă într-un context structurat
Nivelul 2 Rezultatele învățării corespunzătoare nivelului 2 sunt:	Cunoștințe faptice de bază într-un domeniu de muncă sau de studiu	Aptitudini cognitive și practice de bază, necesare pentru utilizarea informațiilor relevante în scopul executării sarcinilor și rezolvării problemelor de rutină prin utilizarea unor reguli și instrumente simple	Munca sau studiul sub supraveghere, cu un anumit grad de autonomie
Nivelul 3 Rezultatele învățării corespunzătoare nivelului 3 sunt:	Cunoștințe faptice, cunoașterea unor principii, procese și concepte generale dintr-un domeniu de muncă sau de studiu	O gamă de aptitudini cognitive și practice necesare pentru executarea sarcinilor și rezolvarea problemelor prin selectarea și aplicarea de metode, instrumente, materiale și informații de bază	Asumarea responsabilității pentru executarea sarcinilor într-un domeniu de muncă sau de studiu. Adaptarea propriului comportament la circumstanțe, pentru rezolvarea problemelor
Nivelul 4 Rezultatele învățării corespunzătoare nivelului 4 sunt:	Cunoștințe faptice și teoretice în contexte largi, în cadrul unui domeniu de muncă sau de studiu	O gamă de aptitudini cognitive și practice necesare pentru găsirea de soluții la probleme specifice, într-un domeniu de muncă sau de studiu	Autogestionare în cadrul liniilor directoare aferente unor contexte de muncă sau de studiu în general previzibile, dar care se pot schimba. Supravegherea activității de rutină a altor persoane, preluând o anumită responsabilitate pentru evaluarea și îmbunătățirea activităților de muncă sau de studiu
Nivelul 5 (*) Rezultatele învățării corespunzătoare nivelului 5 sunt:	Cunoștințe faptice și teoretice cuprinzătoare, specializate, într un domeniu de muncă sau de studiu și conștientizarea limitelor cunoștințelor respective	O gamă amplă de aptitudini cognitive și practice necesare pentru conceperea de soluții creative la probleme abstracte	Gestionarea și supravegherea în situații de muncă sau de studiu în care schimbările sunt imprevizibile. Revizuirea și dezvoltarea performanțelor proprii și ale altora
Nivelul 6 (**) Rezultatele învățării	Cunoștințe avansate într un domeniu de muncă sau de studiu,	Aptitudini avansate, care denotă control și inovare, necesare pentru a rezolva probleme	Gestionarea de activități sau proiecte tehnice sau profesionale complexe, prin

corespunzătoare nivelului 6 sunt:	care implică înțelegerea critică a teoriilor și principiilor	complexe și imprevizibile într un domeniu de muncă sau de studiu specializat	asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor în situații de muncă sau de studiu imprevizibile. Asumarea responsabilității pentru gestionarea dezvoltării profesionale a indivizilor și a grupurilor
Nivelul 7 (***) Rezultatele învățării corespunzătoare nivelului 7 sunt:	Cunoștințe foarte specializate, unele dintre ele situându-se în avangarda nivelului de cunoștințe dintr-un domeniu de muncă sau de studiu, ca bază a unei gândiri și/sau cercetări originale Conștientizare critică a cunoștințelor dintr-un domeniu și a cunoștințelor aflate la granița dintre diferite domenii	Aptitudini de specialitate pentru rezolvarea problemelor în materie de cercetare și/sau inovare, pentru dezvoltarea de noi cunoștințe și proceduri și pentru integrarea cunoștințelor din diferite domenii	Gestionarea și transformarea situațiilor de muncă sau de studiu care sunt complexe, imprevizibile și necesită noi abordări strategice. Asumarea responsabilității pentru a contribui la cunoștințele și practicile profesionale și/sau pentru revizuirea performanței strategice a echipelor
Nivelul 8 (****) Rezultatele învățării corespunzătoare nivelului 8 sunt:	Cunoștințe la cel mai avansat nivel dintr-un domeniu de muncă sau de studiu sau aflate la granița dintre diferite domenii	Aptitudinile și tehnicile cele mai avansate și specializate, inclusiv abilitatea de sinteză și evaluare, necesară pentru rezolvarea problemelor critice de cercetare și/sau inovare și pentru extinderea și redefinirea cunoștințelor sau a practicilor profesionale existente	Demonstrarea unui nivel ridicat de autoritate, de inovare, de autonomie, de integritate științifică și profesională, precum și a unui angajament susținut pentru dezvoltarea de noi idei sau procese aflate în avangarda unor situații de muncă sau de studiu, inclusiv în materie de cercetare

Cadrul calificărilor pentru Spațiul european al învățământului superior prevede descriptori pentru cele trei cicluri de învățământ convenite de miniștrii responsabili pentru învățământul superior cu ocazia reuniunii de la Bergen din mai 2005, în cadrul procesului Bologna. Fiecare descriptor de ciclu prezintă un enunț generic al așteptărilor tipice cu privire la realizările și abilitățile asociate cu calificările care reprezintă sfârșitul ciclului respectiv.

(*) Descriptorul pentru ciclul scurt (care poate fi integrat în primul ciclu sau legat de acesta) elaborat de Inițiativa comună pentru calitate în cadrul procesului Bologna corespunde rezultatelor învățării pentru nivelul 5 al EQF.

(**) Descriptorul pentru primul ciclu corespunde rezultatelor învățării pentru nivelul 6 al EQF.

(***) Descriptorul pentru al doilea ciclu corespunde rezultatelor învățării pentru nivelul 7 al EQF.

(****) Descriptorul pentru al treilea ciclu corespunde rezultatelor învățării pentru nivelul 8 al EQF.

Ministerul Educaţiei, Culturii
şi Cercetării al Republicii Moldova

ORDIN

15.12.2017 nr. 569

mun. Chişinău

Recomandări-cadru privind îmbunătăţirea programelor de studii bazate pe rezultatele evaluărilor externe a calităţii în vederea acreditării acestora

În temeiul art. 112 din Codul Educaţiei nr. 152 din 17.07.2014, în scopul îmbunătăţirii sistemului de management al calităţii în instituţiile de învăţământ superior, inclusiv a programelor de studii,

Luând în considerare rezultatele evaluărilor externe a calităţii programelor de studii în vederea acreditării, întreprinse de către Agenţia Română de Asigurare a Calităţii în Învăţământul Superior (ARACIS), Agenţia Estoniană de Asigurare a Calităţii în Învăţământul Superior şi Profesional (EKKA), Agenţia Germană de Asigurare a Calităţii pentru Acreditarea Programelor de Studii (AQAS), precum şi Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Învăţământul Profesional, emit următorul

ORDIN:

1. Se aprobă şi se pun în aplicare din momentul aprobării **Recomandările-cadru privind îmbunătăţirea programelor de studii bazate pe rezultatele evaluărilor externe a calităţii în vederea acreditării acestora** în instituţiile de învăţământ superior (se anexează).

2. **Rectorii** instituţiilor de învăţământ superior:

- vor aduce la cunoştinţa subdiviziunilor instituţionale responsabile şi, prin intermediul acestora, cadrelor didactice universitare şi studenţilor, conţinutul prezentului Ordin;
- vor organiza şi monitoriza procesul de implementare a Recomandărilor aprobate;
- vor prezenta Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării către **31 martie 2018**, informaţii privind implementarea Recomandărilor aprobate;
- vor integra activităţile managementului calităţii în celelalte procese instituţionale de planificare şi luare a deciziilor.

3. Direcţia Învăţământ superior şi cercetare ştiinţifică (dna Nadejda Velişco) şi Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Învăţământul Profesional (dl Andrei Chiciuc) vor coordona şi vor monitoriza procesul de implementare, funcţionare şi îmbunătăţire a sistemului de management al calităţii în instituţiile de învăţământ superior.

4. Controlul asupra executării prezentului Ordin se pune în sarcina dnei Elena BELEI, Secretar de Stat.

Ministru **Monica BABUC**

MINISTERUL EDUCAŢIEI, CULTURII ŞI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA
CANCELARIA

N.Velisco 23 24 43

Anexă la

Ordinul Ministrului Educației, Culturii și Cercetării nr.____din _____2017

RECOMANDĂRI - CADRU

de îmbunătățire a calității programelor de studii în instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova

Luând în considerare rezultatele evaluărilor externe a calității în vederea acreditării întreprinse de către Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (ARACIS), Agenţia Estoniană de Asigurare a Calităţii în Învăţământul Superior și Profesional (EKKA), Agenția Germană de Asigurare a Calității pentru Acreditarea Programelor de Studii (AQAS), precum și Agenția Națională de Asigurare a Calității în Învățământul Profesional, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării recomandă instituțiilor de învățământ superior analiza și punerea în aplicare a recomadărilor de îmbunătățire a programelor de studii drept rezultat al evaluărilor externe a calității realizate.

I. Considerații generale

1. Cu toate că există o corespondență a curriculumului profilului programului, universitățile trebuie să-și concentreze atenția pe finalitățile de studiu formulate în termeni de competențe și să-și asigure absolvenții cu competențe cerute de piața muncii. În multe dintre programe competențele nici nu pot fi recunoscute în descrierea curriculară;

2. Trebuie să existe o conexiune/ sinergie mai trainică între predare și cercetare, ambele fiind suficient de separate la moment. Principiul Humboldt foarte relevant în universitățile din Europa, recomandă această sinergie dintre predare și cercetare, invocând dezvoltarea abilității de învățare autonomă, care are loc prin consolidarea elementului de cercetare începînd cu programele de licență, trecând la cele de master și practicată în programe de doctorat.

3. Universitățile trebuie să se concentreze pe modernizarea curriculumului universitar, pe noile provocări și metodologii. Cadrele didactice universitare trebuie să participe mai mult în mobilități academice, în conferințe internaționale, să aibă posibilități de a participa la proiecte de cercetare;

4. Activitățile de asigurare a calității programelor de studii la fel trebuie orientate spre formarea de competențe. Accentul urmează să fie pus pe dezvoltarea de instrumente relevante pentru monitorizarea de finalități de studiu. Rezultatele monitorizării să fie discutate cu actorii principali - cadrele didactice, conducerea universității;

5. Universitățile trebuie să fie responsabile de acreditarea națională care urmează să fie asigurată de ANACIP.

II. Recomandări pentru conducerea universităților și departamentele de management al calității:

A. Programul de studii și dezvoltarea acestuia

1. În scopul optimizării utilizării resurselor (de ex. pentru a evita predarea câtorva discipline cu conţinut identic sau similar în cadrul diferitor programe de învăţământ), dar şi pentru a permite un transfer mai eficient a cunoştinţelor tehnice din domenii înguste şi a celor interdisciplinare, se recomandă intensificarea cooperării dintre diferite programe de studii de licență și master, atît referitor la conţinut, cît şi la desfăşurarea procesului de studii.

2. Obiectivele şi finalităţile de studii ale programelor de licență, și de master nu întotdeauna corespund Cadrului European al Calificărilor (CEC). Acestea necesită a fi reformulate în corespundere cu CEC (nivelul 6 și 7). Finalităţile de studii nu reflectă astfel de aspecte precum: conştientizarea critică şi originalitatea în gîndire şi/sau cercetare. Nu este asigurată comparabilitatea la nivel internaţional la aspectele precum profunzimea academică şi orientarea activităţii de cercetare.

3. Obiectivele, conţinutul şi finalităţile de studii ale programului de master nu întotdeauna se deosebesc în mod clar de acelea ale programului de licenţă. Uneori una sau mai multe unităţi de curs din cadrul programului de master sunt identice sau similare cu unităţile de curs de la ciclul de licenţă.

4. Sunt necesare îmbunătăţiri privind corespunderea dintre denumirea programului şi conţinutul acestuia, dar şi privind formularea scopului programului şi a finalităţilor de studii.

5. Se recomandă implementarea unui sistem clar de colectare şi valorificare a feedback-ului din partea tuturor actorilor importanţi pentru îmbunătăţirea programului la nivel de conţinut şi modalitate de predare.

6. Se recomandă identificarea posibilităţilor de sporire a numărului de discipline opţionale în cadrul planului de învăţământ. În acest mod studenţilor li se asigură o libertate mai mare de alegere şi este majorat numărul de credite care vor putea fi transferate la sfârşitul mobilităţii academice, asigurând astfel o atractivitate mai mare a mobilităţii academice. În prezent studenţii dispun de oportunităţi foarte limitate în a-şi selecta acele unităţi de curs opţionale pentru care au un interes desosebit şi care sunt relevante pentru activitatea profesională din viitor a acestora.

7. Universităţile trebuie să depună eforturi pentru perfecţionarea abilităţilor de cercetare ale studenţilor. Majoritatea programelor de master nu includ un curs special pentru dezvoltarea abilităţilor de cercetare ale studenţilor, care sunt necesare pentru elaborarea tezelor de master, dar şi pentru continuarea studiilor la ciclul III, doctorat.

8. Se recomandă acordarea unei atenţii deosebite dezvoltării competenţelor lingvistice în limba engleză ale studenţilor (de exemplu, prin includerea a mai multor materiale în limbi străine în fişele disciplinelor).

9. Partea practică a tezelor de master este deseori mai dezvoltată decît partea ştiinţifică. Respectiv, se recomandă consolidarea cerinţelor faţă de caracterul ştiinţific al tezelor de master şi sporirea supervizării realizării tezelor de master la capitolele respective; de asemenea, se recomandă oferirea studenţilor a mai multor cursuri dedicate metodologiei de cercetare ştiinţifică.

B. Procesul de predare-învăţare

1. Se recomandă redefinirea şi actualizarea programelor, acestea devenind mai atractive şi mai ambiţioase, respectând cerinţele faţă de un program de licenţă sau master, dar şi motivând studenţii să dedice studiului acel număr de ore care este prevăzut pentru numărul de credite acordate. Este necesar de revizuit metodele de predare-învăţare şi cerinţele privind lucrul individual al studenţilor pentru a asigura ca volumul de lucru individual al studenţilor să corespundă cerinţelor.

2. În procesul de studii este utilizat un număr foarte limitat de titluri de literatură de specialitate (cărţi şi articole şi reviste) publicată peste hotare. Fişele disciplinelor trebuie să includă titluri de literatură de specialitate (cărţi şi articole din reviste) publicată peste hotare, suplimentar la titlurile deja disponibile în limbile română și rusă. Biblioteca trebuie să achiziţioneze manuale actuale şi bine-cunoscute, care să facă trimiteri la regulamentele europene sau internaţionale în domeniile vizate de programul de studii, în limbile engleză, franceză şi germană.

3. Supervizarea realizării stagiului de practică este insuficientă. Pentru realizarea finalităţilor de studiu propuse, se recomandă desfăşurarea stagiilor de practică anume în domeniul vizat de programul de studii.

4. Se recomandă acordarea feedback-ului individual studenţilor referitor la reuşita academică a acestora demonstrată în cadrul diferitor evaluări, contribuind în acest mod la dezvoltarea studenţilor.

5. Evaluarea externă a calității denotă o medie a notelor studenţilor neobişnuit de înaltă. În acest sens, apare întrebarea dacă sistemul de notare în forma sa actuală permite măsurarea eficientă a performanţelor studenţilor, sau dacă acesta necesită anumite modificări astfel încît, într-adevăr, să contribuie la dezvoltarea studenţilor.

6. Se recomandă antrenarea studenților în activităţi de dezvoltare şi cercetare mai largi.

7. În prezent nu este asigurat un sistem de recunoaştere a învăţării şi a experienţei de muncă anterioare. Este necesar de implementat în practică recunoaşterea învăţării şi a experienţei de muncă anterioare, astfel fiind asigurată o atractivitate mai înaltă a mobilităţii academice.

8. Se recomandă adoptarea unei abordări unificate şi sistematice de contracarare a plagiatului academic şi identificarea posibilităţilor de sensibilizare a studenţilor împotriva

plagiatului şi de promovare a eticii academice (de ex. un curs de scriere/redactare academică, seminare pentru masteranzi etc). Implementarea unui program (soft) anti-plagiat reprezintă un moment pozitiv, însă mai sunt necesare îmbunătăţiri în acest sens.

C. Personalul didactic

1. Universităţile trebuie să încurajeze antrenarea tinerilor specialişti în rândurile personalului academic, să perfecţioneze metodele de predare utilizate şi să asigure mai multe resurse pentru asigurarea unui mediu interactiv pentru desfăşurarea procesului de studii.

2. Cea mai mare parte a membrilor personalului didactic nu sunt antrenaţi în proiecte de cercetare la nivel naţional sau internaţional. Comparativ cu standardele acceptate la nivel internaţional în acest sens, este necesară intensificarea participării în cadrul proiectelor de cercetare, precum şi în alte activităţi ştiinţifice la nivel internaţional. Pentru realizarea obiectivului respectiv, este necesară identificarea şi alocarea resurselor suplimentare pentru activitatea de cercetare.

3. Este necesară crearea, la nivel de administraţie, a unui sistem pentru motivarea şi încurajarea membrilor titulari ai personalului didactic să îşi dezvolte cu regularitate cunoştinţele şi abilităţile prin participări în cadrul programelor de mobilitate academică externă şi în cadrul reţelelor internaţionale.

4. Universităţilor li se recomandă să încurajeze participarea cadrelor diactice în schemele de aplicare la granturi și proiecte internaţionale, precum şi să antreneze profesori invitaţi de peste hotare în scopul îmbogăţirii mediului de studiu în cadrul programelor de studii.

5. Instruirea metodologică a personalului didactic trebuie să fie continuă şi sistematică. Competenţele de predare trebuie să reprezinte unul dintre indicatorii-cheie de performanţă a personalului didactic.

6. Lipseşte un sistem clar de dezvoltare a personalului didactic: activităţile de dezvoltare nu sunt planificate cu o perspectivă mai îndelungată şi nu sunt implementate într-un mod sistematic, ci mai degrabă în regim ad-hoc. Se recomandă stabilirea unui sistem cuprinzător de dezvoltare a personalului, care ar include şi alte elemente importante precum implementarea interviurilor de evaluare a personalului didactic.

7. Posedarea limbilor străine la un nivel insuficient reprezintă un impediment pentru accesarea unui număr vast de materiale didactice disponibile în limbile engleză/franceză, precum şi pentru promovarea mobilităţii academice a personalului didactic, a participării acestora în cadrul reţelelor şi conferinţelor la nivel internaţional, precum şi pentru realizarea cercetărilor în domeniile vizate. Este necesar de ridicat nivelul de cunoaştere a limbilor străine în rândul personalului didactic, astfel încît aceştia să poată beneficia la maxim de eventualele oportunităţi de deplasare peste hotare.

D. Studenţii

1. Studenţii nu cunosc cu exactitate cine îi reprezintă în cadrul organelor decizionale ale instituţiei. Este foarte important ca studenţii care nu participă personal în procesul decizional să îi cunoască, totuşi, pe reprezentanţii studenţilor în organele respective şi să comunice periodic cu ei. Este necesară promovarea, de către universităţi şi de către studenţii înşişi, a posibilităţilor de implicare şi de monitorizare a proceselor decizionale în cadrul universităţilor.

2. Se recomandă încurajarea mobilităţii academice a studenţilor şi a studiilor pe termen scurt peste hotare. Pentru consolidarea competitivităţii absolvenţilor, universităţile trebuie să acorde mai multă atenţie aspectelor de mobilitate academică.

3. Nu există un mecanism de urmărire a traseului profesional al absolvenţilor. Absolvenţii ar putea oferi feedback şi contacte utile facultăţii, iată de ce universităţile trebuie să manifeste o abordare mai proactivă în păstrarea legăturilor cu absolvenţii săi. Se recomandă identificarea modalităţilor de consolidare a legăturilor cu absolvenţii (de ex. clubul absolvenţlor, evenimente pentru absolvenţi, sondaje privind gradul de satisfacţie al absolvenţilor etc.). Se recomandă colectarea mai sistematică a datelor privind angajarea în câmpul muncii a absolvenţilor.

E. Resurse

1. Soluţiile TIC existente trebuie să fie dezvoltate în continuare pentru a se asigura valorificarea la maxim a resurselor existente, dar şi pentru a putea utiliza tehnologiile moderne la un nivel avansat, de ex. cursuri de învăţare la distanţă, webinare, videoconferinţe şi altele.

2. Literatura de specialitate din domeniul vizat nu corespunde cerinţelor, fiind necesară o re-planificare strategică fundamentală. Se recomandă acordarea unei atenţii mai mari surselor moderne de informaţie atunci cînd se planifică reînnoirea fondului bibliotecii şi investirea în baze de date academice internaţionale; instruirea şi motivarea bibliotecarilor, a personalului didactic şi a studenţilor să valorifice resursele disponibile. Biblioteca necesită investiţii majore, în special pentru literatura de specialitate publicată în limbile engleză, franceză sau germană.

3. Nivelul de informare al studenţilor şi a personalului didactic referitor la bazele de date internaţionale este scăzut, respectiv aceştia nu sunt motivaţi să le utilizeze cel puţin pe acelea care sunt disponibile. De asemenea, este necesară instruirea bibliotecarilor privind consultanţa necesară a fi acordată studenţilor referitor la modul de accesare a materialelor academice în format electronic. Se recomandă ridicarea nivelului de informare al studenţilor şi a personalului academic referitor la bazele de date internaţionale, precum şi motivarea acestora de a-le utiliza cel puţin pe acelea care deja sunt disponibile.

4. În scopul promovării proceselor de internaţionalizare a programelor (inclusiv mobilitatea academică), universităţile trebuie să revizuie şi să actualizeze conţinutul paginii web în versiunea engleză.

Referințe

1. **Dispoziția Ministrului Educației nr. 503 din 27 noiembrie 2014** *cu privire la funcționarea sistemelor de management al calităţii în instituțiile de învățământ superior*

2. **Ordinul Ministrului Educației nr. 738 din 5 august 2016** *cu privire la participarea studenților în asigurarea calității*

3. **Hotărârea Guvernului nr. 731 din 19 octombrie 2015** *cu privire la acreditarea organizării și retragerea dreptului de organizare a programelor de studii superioare de licență, (ciclul I) în domeniul Drept în instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova*

4. **Hotărârea Guvernului nr. 883 din 28 decembrie 2015** *cu privire la acreditarea şi retragerea dreptului de organizare a programelor de studii superioare de master, (ciclul II) în domeniul Drept în instituțiile de învățământ superior*

5. **Hotărârea Guvernului nr. 82 din 20 februarie 2017** *cu privire la acreditarea programelor de studii superioare de licență, (ciclul I) în instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova*

6. **Standarde şi linii directoare** pentru Asigurarea Calităţii în Spaţiul European al Învăţământului Superior **(ESG)**

7. **Raport general de acreditare**_MA_Law_Moldova_HM (www.edu.gov.md)

8. Raport generalizat privind rezultatele evaluarii externe a programelor de studii la Drept din Republica Moldova, prin comparatie cu un referential din cel putin o tara europeana(www.edu.gov.md)

9. Punctaje centralizate evaluare programe de licență în Drept (www.edu.gov.md)

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova

ORDIN

09.03.2020 nr. 275

mun. Chișinău

Pentru aprobarea Regulamentului-cadru privind organizarea admiterii în ciclul I – studii superioare de licență pentru anul universitar 2020-2021

În temeiul art. 85, 89, 91, 121, 140 și 150 din Codul educației nr. 152/ 2014, în baza art.29 din Legea nr. 60/ 2012 *privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități*, art.15 din Legea nr.140/ 2013 *privind protecția specială a copiilor aflați în situații de risc și a copiilor separați de părinți,* cu modificările și completările ulterioare,

ORDON:

1. Se aprobă *Regulamentul-cadru privind organizarea admiterii în ciclul I – studii superioare de licență pentru anul universitar 2020-2021,* prevăzut în anexa la prezentul Ordin.

2. Instituțiile de învățământ superior:

- vor elabora propriile metodologii de organizare a admiterii la programele de studii superioare de licență acreditate sau autorizate provizoriu, în conformitate cu Regulamentul-cadru aprobat prin prezentul Ordin, cu respectarea prevederilor legislației în vigoare;

- vor aplica prevederile stipulate în prezentul Ordin în procesul de organizare și desfășurare a sesiunii de Admitere – 2020;

- vor asigura informarea subiecților interesați despre prevederile prezentului Ordin.

3. Direcția Politici în domeniul învățământului superior (dna Nadejda Velișco):

- va asigura mediatizarea prevederilor Regulamentului-cadru privind organizarea admiterii în ciclul I – studii superioare de licență pentru anul universitar 2020-2021;

- va monitoriza organizarea și desfășurarea sesiunii de Admitere - 2020 conform prevederilor legislației în vigoare.

4. Controlul asupra executării prezentului Ordin se pune în sarcina dlui Anatolie Topală, Secretar General al ministerului.

Ministru **Corneliu POPOVICI**

Anexa la Ordinul MECC
nr. 275 din 09.03.2020

REGULAMENTUL-CADRU
privind organizarea admiterii în ciclul I – studii superioare de licență pentru anul universitar 2020 – 2021

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Prezentul Regulament-cadru este elaborat în conformitate cu art. 78, 79, 80, 85, 89, 91, 107, 121, 150 din **Codul Educației nr. 152/2014** și stabilește cadrul general pentru organizarea admiterii în ciclul I – studii superioare de licență; precum și în temeiul **Hotărârii Guvernului nr. 1167/2018** *cu privire la aprobarea modificărilor ce se operează în anexa nr.3 la Cadrul național al calificărilor din Republica Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1016/2017.*

2. Instituțiile de învățământ superior elaborează și aplică metodologiile proprii de organizare a admiterii la programele de studii oferite, în conformitate cu misiunea proprie, strategia instituțională și cu cerințele pieței forței de muncă.

3. În baza autonomiei universitare și cu asumarea responsabilității publice, instituțiile de învățământ superior organizează concurs de admitere pentru fiecare program de studii și, după caz, testarea cunoștințelor și a capacităților cognitive, artistice sau sportive ale candidaților.

4. Instituțiile de învățământ superior vor aduce la cunoștința candidaților, prin afișare la sediul instituțiilor și pe pagina web instituțională, informații privind:

a) **calendarul admiterii** (sesiunea de bază și sesiunile suplimentare, perioada probelor – dacă este cazul, datele prezentării documentelor în original, datele afișării rezultatelor intermediare şi finale);
b) **metodologia** proprie de admitere;
c) **repartizarea locurilor bugetare și cu taxă** pe domenii, specialități/ programe de studii, forme de învățământ, cote-părți și limba de instruire;
d) **condițiile** și **actele** necesare pentru înscriere la concurs;
e) modalitatea de desfășurare a **probelor de concurs** (dacă este cazul);
f) **facilitățile** sau condițiile speciale;
g) **taxa de înscriere** pentru organizarea și desfășurarea admiterii;
h) **taxele de studii**;
i) alte informații utile candidaților.

5. Conducerea instituțiilor de învățământ superior are întreaga responsabilitate pentru organizarea și desfășurarea concursului de admitere.

II. ORGANIZAREA ADMITERII

6. Concursul de admitere la ciclul I – studii superioare de licență se organizează de către instituțiile de învățământ superior, pe domenii de formare profesională, la programe de studii, în baza *Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al specialităților*, aprobat prin **Hotărârea Guvernului nr. 482 din 28.06.2017**, în funcție de forma de învățământ și sursa de finanțare (buget, contract cu achitarea taxei de studii), în limita planurilor de înmatriculare, aprobate în modul stabilit.

7. În cadrul studiilor superioare de licență se permite admiterea la specialități duble numai în domeniile *ştiinţe ale educaţiei* şi *științe militare.*

În domeniul general de studiu *011 Ştiinţe ale educaţiei*, înmatricularea se desfăşoară cu acordul şi în baza listei specialităţilor duble stabilite de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării (Anexă la Ordinul nr. 669 din 01.08.2017).

8. Admiterea pe bază de contract cu taxă de studii în instituţiile publice şi private de învăţământ superior se efectuează după aceleaşi criterii ca şi admiterea la locurile cu finanţare bugetară.

9. Admiterea în instituţiile de învăţământ superior private se organizează numai la domeniile de formare profesională/ programele de studii autorizate prin Licenţă sau autorizare de funcţionare provizorie, acordată instituţiei de învăţământ superior respective, conform legislaţiei în vigoare.

10. Admiterea la studii superioare de licenţă/ integrate în domeniile *sănătăţii, ştiinţelor agricole, silviculturii, medicinii veterinare, ştiinţelor militare, securităţii şi ordinii publice* se desfăşoară şi cu respectarea prevederilor actelor normative specifice elaborate de ministerele de resort.

11. Cererile de înscriere la Concursul de admitere la studii superioare de licenţă se completează în limba română.

12. Probele de concurs pentru admiterea la programele de studii cu predare în limba română se vor susţine în limba română sau, la solicitarea scrisă a candidatului, în limba maternă a acestuia.

13. Instituţiile de învăţământ pot planifica, pentru concursul de admitere, grupe şi cu altă limbă de instruire decât cea română (rusă, engleză, franceză, germană etc.), în limita planurilor de înmatriculare aprobate în modul stabilit.

14. Candidaţii pot opta, după înmatriculare, pentru o altă limbă de instruire decât cea din instituţia pe care au absolvit-o.

15. Cetăţenii străini şi alolingvii care optează pentru programe de studii cu predare în limba română au obligaţia să facă dovada cunoaşterii limbii române prin acte de studii, certificate etc.

16. Instituţiile de învăţământ superior prevăd în metodologia proprie de admitere modalitatea de certificare a competenţelor lingvistice pentru cetăţenii străini şi alolingvii care optează pentru programe de studii cu predare în limba română şi care nu prezintă la înscriere acte de studii care ar confirma cunoaşterea limbii române.

17. Instituţiile de învăţământ superior prevăd în metodologia proprie de admitere modalitatea de certificare a competenţelor lingvistice pentru candidaţii la programe de studii organizate în limbi de circulaţie internaţională şi care nu prezintă la înscriere acte de studii ce ar confirma cunoaşterea limbii respective.

18. Admiterea în învăţământul cu frecvenţă redusă se organizează doar la specialităţile la care în instituţia respectivă este organizat învăţământul cu frecvenţă.

19. Concursul pentru admiterea la studii superioare de licenţă se poate organiza în sesiuni, în condiţii identice (incluzând termene de depunere a dosarelor, de desfăşurare a concursului de admitere, de organizare a probelor de concurs, de depunere a documentelor în original, de anunţare a rezultatelor intermediare şi finale etc.), **înainte de începerea anului universitar.**
În cazul neacoperirii comenzii de stat, instituţia poate extinde perioada de admitere pentru **cetăţenii Republicii Moldova care au fost înmatriculaţi la studii peste hotare dar au renunţat la aceste studii şi au revenit în ţară.**

20. Candidații au dreptul să se înscrie la concursul de admitere în ciclul I – studii superioare de licență concomitent la mai multe specialități din diverse domenii de formare profesională, la una sau mai multe instituții de învățământ superior, dar pot fi înmatriculați la o singură specialitate în cadrul unei singure instituții de învățământ superior, din cele pentru care au optat.

21. Candidatul declarat admis la mai multe instituții de învățământ superior, optează pentru specialitatea aleasă, prin depunerea **în original** a actelor de studii la instituția de învățământ respectivă, în termenul de depunere, stabilit de instituție în metodologia proprie de admitere.

III. CONDIȚII DE ADMITERE ȘI DE ÎNSCRIERE A CANDIDAȚILOR

22. La Concursul de admitere în ciclul I – studii superioare de licență pot participa cetățenii Republicii Moldova, care dețin **diplomă de bacalaureat** sau **diploma de studii profesionale**, fie un act de studii echivalent al studiilor efectuate în străinătate, recunoscute de către structura abilitată pentru recunoașterea și echivalarea actelor de studii și a calificărilor din cadrul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării.

23. Cetățenii Republicii Moldova – absolvenți ai instituțiilor de învățământ din localitățile de Est ale Republicii Moldova și din mun. Bender, care dețin atestate de studii medii de cultură generală pot participa la concursul de admitere în ciclul I – studii superioare de licență la locurile cu destinație specială pentru categoria respectivă de candidați, inclusiv la pe bază de contract cu taxă de studii. Acei care au promovat concursul de admitere și sunt înmatriculați, vor urma un an de studii compensator în instituția de învățământ superior, cu susținerea ulterioară a examenelor de bacalaureat.

24. Înscrierea la concursul de admitere a cetățenilor Republicii Moldova, deținători ai actelor de studii eliberate de instituțiile de învățământ din localitățile de Est ale Republicii Moldova și din mun. Bender, se va efectua în conformitate cu prevederile „Regulamentului cu privire la efectele juridice ale actelor de studii eliberate de instituțiile de învățământ din raioanele de Est ale Republicii Moldova și orașul Bender", aprobat prin ordinul Ministerului Educației și Tineretului nr.20 din 21.01.2004 (Publicat: 30.01.2004 în Monitorul Oficial Nr. 19-21 art. Nr: 41).

25. Reprezentanții diasporei moldovenești de peste hotare pot participa la concursul de admitere la studii superioare de licență, **în condițiile prevăzute pentru cetățenii Republicii Moldova**, în limita planurilor de înmatriculare cu finanțare de la buget sau la locurile cu taxă de studii.
Țara de origine (Republica Moldova) a acestor persoane se stabilește în baza copiei certificatului de naștere al candidatului la studii sau al unuia dintre părinți.

26. Cetățenii Republicii Moldova care dețin acte de studii eliberate la absolvirea învățământului mediu general (conform Anexei nr.3 din HG 1167), precum și **reprezentanții diasporei moldovenești de peste hotare**, deținători ai unui act de studii medii generale, cu durata de **11 ani**, pot participa la concursul de admitere numai la locurile **pe bază de contract cu taxă de studii**, stabilită de către instituții pentru cetățenii Republicii Moldova.
Cei care au promovat concursul de admitere și sunt înmatriculați vor urma **un an de studii compensator** în instituția de învățământ superior, fără susținerea ulterioară a examenelor de bacalaureat.

27. Cetățenii străini și apatrizii, cu domiciliu permanent în Republica Moldova, pot participa la concursul de admitere la studii superioare de licență, în condițiile prevăzute pentru cetățenii Republicii Moldova, în limita planurilor de înmatriculare, pe locurile cu finanțare de la buget sau cu taxă de studii.

28. Cetățenii străini pot fi înscriși la studii superioare de licență cu finanțare bugetară în baza protocoalelor de colaborare în domeniul învățământului între Republica Moldova și țările din care provin, în conformitate cu *Regulamentul cu privire la studiile străinilor în instituțiile de învățământ din Republica Moldova,*

aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 504 din 04 iulie 2017, și a prevederilor tratatelor internaționale.

29. Cetățenii străini, înmatriculați în ciclul I – studii superioare de licență în baza actelor de studii medii de cultură generală sau echivalentelor acestora, vor urma **un an de studii compensator** în instituția de învățământ superior, în care au fost înmatriculați, **fără susținerea ulterioară a examenului de bacalaureat.**

30. Cetățenii străini domiciliați în alte state, cu excepția persoanelor înmatriculate în baza protocoalelor de colaborare, care au promovat concursul de admitere, pot fi înmatriculați numai pe locurile cu taxă de studii, în mărimea stabilită de către instituția de învățământ superior respectivă, conform legislației în vigoare.

31. Locurile cu finanțare bugetară, planificate pentru **absolvenții instituțiilor de învățământ din localitățile de Est ale republicii**, pot fi redistribuite, la sfârșitul sesiunii suplimentare de către instituțiile de învățământ superior candidaților la studii – cetățeni ai Republicii Moldova din dreapta Nistrului, **doar în cazul lipsei de solicitări** din partea absolvenților din localitățile de Est.

32. Este interzisă redistribuirea locurilor cu finanțare bugetară, planificate pentru **cetățenii străini,** în baza tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, candidaților la studii – cetățeni ai Republicii Moldova.

33. Cota-parte de locuri pe domenii, specialități/ programe de studii, repartizate deținătorilor **diplomelor de bacalaureat** și **diplomelor de studii profesionale** la înmatricularea la studii superioare de licență (integrate), se stabilește de instituția de învățământ superior, în funcție de particularitățile de instruire în domeniile respective, precum și de solicitările candidaților la studii.

34. Pentru deținătorii diplomelor de studii superioare universitare/ de licență, care solicită domeniul corespunzător profilului specialității studiate în instituția de învățământ superior sau care solicită un alt domeniu, concursul de admitere se va organiza în baza metodologiei proprii de concurs, cu respectarea prevederilor legislației în vigoare și ale prezentului Regulament.

35. Candidații, cetățeni străini - **originari din Republica Moldova,** cetățeni străini și apatrizi, absolvenți ai instituțiilor din localitățile de Est ale Republicii Moldova și orașul Bender, care au absolvit instituții de tip „liceu-colegiu", „tehnicum", „sovhoz-tehnicum", „colegiu" etc., participă la concursul de admitere pe locurile planificate pentru deținătorii diplomelor de studii profesionale.

IV. FACILITĂȚI

36. Se stabilește cota de **15 la sută** din numărul total de locuri (la fiecare specialitate/domeniu de formare profesională) prevăzute în planul de înmatriculare cu finanțare bugetară, pentru următoarele **categorii de candidați**:

a) tinerii rămași fără ocrotire părintească;

b) tinerii cu grad de dizabilitate sever sau accentuat, care le permite urmarea studiilor și practicarea profesiei în specialitatea aleasă;

c) tinerii cu ambii părinți cu grad de dizabilitate;

d) tinerii ai căror părinți au participat la acțiunile militare pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova, la războiul din Afganistan sau la lichidarea consecințelor avariei de la Cernobîl; militarii-participanți la operațiunile militare post-conflict cu caracter umanitar în Irak;

e) tinerii din familiile cu patru și mai mulți copii, aflați la întreținere;

f) absolvenți ai școlilor din localitățile de Est ale Republicii Moldova și din mun. Bender, care au studiat conform programelor de învățământ aprobate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova;

g) tinerii din familiile de romi;
h) tinerii care au efectuat serviciul militar în termen.

Înscrierea la cota de **15 la sută** din numărul total de locuri cu finanțare bugetară se efectuează la solicitarea candidaților. Candidații din categoriile enumerate mai sus pot participa, concomitent, la concursul general de admitere, inclusiv la locurile cu taxă de studii.

37. La înmatricularea la cota de 15 la sută din numărul total de locuri cu finanțare bugetară, se va acorda **prioritate candidaților** rămași **fără ocrotire părintească**, precum și candidaților **cu grad de dizabilitate sever sau accentuat**.
Înmatricularea pe locurile rămase neacoperite la această cotă se face în ordinea descrescătoare a mediilor de concurs ale celorlalți candidați înscriși la cota respectivă, **fără diferențiere pe categorii.**

38. Se stabilește **înmatricularea în afara concursului** la specialitatea/ domeniul de formare profesională pentru care optează candidatul, în limita locurilor prevăzute în planul de înmatriculare cu finanțare bugetară, pentru următoarele categorii de absolvenți:
a) candidații care participă la concursul de admitere la studii superioare de licență la specialitățile din domeniul general de studiu *011 Științe ale educației* **în baza recomandărilor** la studii eliberate de către organele locale de specialitate în domeniul învățământului (în baza necesarului de cadre) și au media de admitere cel puțin 8,0;
b) candidații care provin din **familii de cadre didactice** (unul sau ambii părinți) și participă la concursul de admitere la studii superioare de licență la specialitățile din domeniul general de studiu *011 Științe ale educației* și au media de admitere cel puțin 8,0;
c) candidații care au obținut **performanțe la concursuri internaționale** sau **naționale**, conform profilului solicitat, recunoscute de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării sau de o instituție internațională abilitată în domeniu;
d) deținătorii **premiilor de gradul I - III** (diplome și medalii de aur, argint, bronz), obținute la **olimpiadele internaționale** la disciplinele școlare incluse în Planul-cadru pentru învățământul general din ultimii trei ani;
e) deținătorii **premiilor de gradul I - III**, obținute la **olimpiadele republicane** la disciplinele școlare incluse în Planul-cadru pentru învățământul general din anul admiterii, precum și premianții concursului republican „Cel mai bun elev inovator" în anul admiterii (cu condiția că optează pentru specialitatea corespunzătoare disciplinei la care au fost premiați);
f) **premianții competițiilor sportive europene și mondiale** (locurile I - III), din ultimii trei ani, care optează pentru specialitatea din domeniul general de studiu *100 Științe ale sportului* sau specialitatea pedagogică *0114.16 Educație fizică*;
g) deținătorii **premiului de gradul I**, obținut la olimpiadele organizate de instituțiile de învățământ superior la disciplinele școlare incluse în Planul-cadru pentru învățământul general din anul admiterii (cu condiția că optează pentru specialitatea corespunzătoare disciplinei la care au fost premiați, în cadrul instituției respective de învățământ superior).

39. Listele olimpicilor, candidați la studii superioare, vor fi prezentate, la solicitare, comisiilor de admitere de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și vor fi publicate pe site-ul Ministerului.

40. Senatul instituției de învățământ superior poate stabili suplimentar la facilitățile menționate în prezentul Regulament și alte facilități care nu vin în contradicție cu prevederile legislației în vigoare.

V. ÎNSCRIEREA CANDIDAȚILOR LA CONSURSUL DE ADMITERE

41. Înscrierea candidaților se desfășoară în sediile rezervate de instituție pentru Comisia de admitere, inclusiv on-line, conform metodologiilor stabilite de fiecare instituție de învățământ superior.
42. Înscrierea la concurs se face personal, pe baza buletinului de identitate (pașaportului) în original.

43. Înscrierea la concurs se poate face, în numele candidatului, și de o altă persoană pe bază de procură.
44. Pentru înscriere, candidatul va depune la Comisia de admitere ***Dosarul de concurs,*** care va cuprinde următoarele acte:

a) **cererea de înscriere la concursul de admitere** (model aprobat de Senat);

b) **actul de studii, în original, cu anexa respectivă** (absolvenți liceelor din România și alte state, promoția din anul admiterii, prezintă certificatul de studii, cu notele obținute la examenele de bacalaureat și situația școlară pe anii de studii, urmând ca diploma de bacalaureat să fie prezentată ulterior);

c) instituția de învățământ superior poate solicita de la candidat prezentarea Adeverinței medicale (F 086 e) și/ sau organiza un examen medical suplimentar la specialitățile /domeniile de formare profesională care necesită condiții fizice speciale;

d) **diplomele de gradul I-III**, obținute de către candidați la concursurile școlare republicane sau internaționale, la disciplinele de studiu, precum și diplomele ce atestă participarea la diferite concursuri (olimpiade), expoziții etc., organizate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării sau de ministerele de resort;

e) **4 fotografii 3x4 cm**;

f) **adeverința** eliberată de organul teritorial de tutelă și curatelă, pentru copiii orfani și copiii rămași fără ocrotire părintească;

g) **certificatele medicale** corespunzătoare, care atestă gradul de dizabilitate al candidatului sau al părinților acestuia;

h) **certificatul** care confirmă că unul din părinții candidatului a participat la acțiunile militare pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova sau în războiul din Afganistan ori la lichidarea consecințelor avariei de la Cernobîl, eliberat de organele abilitate; adeverință care confirmă participarea candidatului la operațiunile militare post-conflict cu caracter umanitar în Irak;

i) **certificatul** despre componența familiei și copiile certificatelor de naștere ale fraților/surorilor (pentru candidații care provin din familii cu patru și mai mulți copii);

j) **confirmarea** apartenenței la familii de romi;

k) extrasul din **Carnetul de muncă** (dacă este cazul);

l) **recomandarea** organului local de specialitate în domeniul învățământului sau adeverința de la locul de muncă al părinților – cadre didactice pentru înscrierea la concursul de admitere la specialitățile din domeniul general de studiu *Ştiinţe ale educaţiei;*

m) copia **Certificatului de naştere al unuia din părinți**, pentru cetățenii statelor membre ale C.S.I. și ai țărilor baltice, cetățenii străini, **originari din Republica Moldova,** și reprezentanții diasporii moldovenești de peste hotare**;**

n) bonul de înscriere.

45. Copiile actelor menționate în art. 44, avizate, în baza originalelor, de către Comisia de admitere, se vor anexa la cererea de înscriere la concurs.
În cazul în care candidatul la studii intenționează să participe la concursul de admitere doar în instituția dată, acesta poate anexa la cererea de înscriere actele în original.

46. Candidații care participă la concursul de admitere în baza diplomei de studii superioare/ de licență și optează pentru studii cu finanțare din buget, vor include în dosar o adeverință care confirmă sursă de finanțare a studiilor realizate, eliberată de instituția de învățământ superior care au absolvit-o.

47. Dosarul cu actele depuse rămâne pe toată perioada concursului de admitere la Comisia de admitere a instituțiilor de învățământ unde s-a făcut admiterea.

48. Metodologiile proprii de admitere pot prevedea înscriere / preînscriere online. În acest caz, instituția de învățământ va stabili ce date vor fi solicitate de la candidați pentru înscrierea online.

49. Instituțiile de învățământ superior pot percepe de la candidați, în condițiile legii, o taxă de înscriere pentru organizarea și desfășurarea concursului de admitere, în cuantumul aprobat de senatele universitare și prevăzute în metodologiile proprii, publicate pe pagina web oficială a instituției.

VI. DESFĂȘURAREA CONCURSULUI DE ADMITERE

50. Media generală minimă de admitere la studii superioare de licență nu poate fi mai mică decât 5 (cinci). La calcularea mediei generale de concurs pot fi utilizate notele de la examenele de bacalaureat, media generală a examenelor de bacalaureat, nota medie generală a anilor de liceu, notele pe discipline din anexa la diploma de bacalaureat, notele și mediile din diplomele de studii profesionale, notele de la examenele de absolvire și mediile din atestatele de studii medii de cultură generală, notele obținute la probele concursului de admitere, conform metodologiile proprii aprobate de senat.

51. În cazul în care mai mulți candidați înregistrează aceleași medii de concurs, metodologiile proprii de admitere trebuie să prevadă criterii de stabilire a candidaților în ordinea de înmatriculare, inclusiv **vor avea prioritate**:

a) candidații cu premii de gradul I-III obținute la olimpiadele organizate de instituțiile de învățământ superior la disciplinele școlare, incluse în planul de învățământ din anul admiterii;
b) candidații participanți la olimpiade, concursuri, expoziții, conferințe etc., naționale sau internaționale;
c) candidații absolvenți ai profilului corespunzător specialității (real/umanist/arte/sport);
d) candidații vizați în art. 36 al prezentului Regulament;
e) candidații din localitățile rurale;
f) persoanele care practică activități de voluntariat în conformitate cu Legea nr. 121 din 18.06. 2010;
g) alte criterii de selectare, care nu vin în contradicție cu prevederile legislației în vigoare.

VII. REZULTATELE CONCURSULUI DE ADMITERE

52. Rezultatele *intermediare şi finale* ale concursului de admitere se aprobă de către Comisia de admitere a instituției de învățământ superior și, obligatoriu, se fac publice prin afișare la sediul instituțiilor și pe pagina web proprie.
În listele nominale, candidații sunt trecuți în ordinea descrescătoare a mediei generale de admitere.

53. După afișarea *rezultatelor intermediare* ale concursului de admitere, candidatul optează pentru specialitatea aleasă, prin depunerea **în original** a actelor menționate în art.44 la instituția de învățământ respectivă, în **termenul de depunere, stabilit de instituție** în metodologia proprie de admitere."

54. **Neprezentarea actului de studii, în original**, din vina candidatului admis, în termenul stabilit prin metodologia proprie de admitere, duce la **pierderea locului obținut** prin concursul de admitere în instituția de învățământ superior respectivă.

55. Instituțiile de învățământ superior au obligația să restituie, după afișarea rezultatelor intermediare sau/ și finale, în cel mult **24 de ore** de la depunerea cererii, necondiționat și fără perceperea unor taxe, toate actele candidaților respinși sau ale celor care renunță la locul obținut prin concursul de admitere.

56. Eventualele contestații cu privire la rezultatele concursului de admitere se depun de către candidați, în decurs de 24 de ore din momentul afișării rezultatelor intermediare sau finale, la instituția de învățământ organizatoare, în conformitate cu metodologiile proprii de admitere.

57. La încheierea fiecărei sesiuni a concursului de admitere se va întocmi un proces-verbal, semnat de către președintele și membrii Comisiei de admitere

VIII. ÎNMATRICULAREA

58. Înmatricularea candidaților declarați admiși se face în perioada stabilită conform metodologiei proprii de admitere și numai după soluționarea contestațiilor.

59. Înmatricularea la învățământul **cu frecvență** și la învățământul **cu frecvență redusă** se face strict în ordinea descrescătoare a mediei de concurs a candidaților, în limita numărului de locuri planificate pentru fiecare specialitate/domeniu de formare profesională, categorie de candidați și sursă de finanțare.

60. Înmatricularea pe **locurile cu taxă de studii** se va face din rândul candidaților situați sub ultimul admis pe locurile finanțate de la bugetul de stat, în ordinea descrescătoare a mediilor de concurs, la solicitarea în scris a candidaților.
În cazurile când candidații se înscriu **doar la locurile cu taxă**, înmatricularea se face în ordinea descrescătoare a mediilor de concurs ale acestora.

61. Listele (provizorii și finale) ale candidaților care au promovat concursul de admitere, cu indicarea mediilor de concurs, și, după caz, locurile neacoperite se afișează pe **panoul de informații** și pe **pagina *web* a instituției** de învățământ superior.

62. Înmatricularea candidaților declarați admiși în urma concursului de admitere se face prin ordinul rectorului. După aprobarea înmatriculării, studenții sunt înscriși în *Registrul matricol universitar* cu un număr matricol valabil pentru întreaga perioadă de școlarizare la programul de studii la care au fost admiși.

63. Instituțiile de învățământ superior au obligația încheierii contractelor de studii cu studenții înmatriculați în termen de **zece zile lucrătoare** după începutul anului de studii.

64. Un candidat declarat admis la studii superioare de licență poate beneficia de **finanțare de la buget o singură dată.**

65. Candidații înmatriculați la studii, care nu se prezintă în instituția de învățământ superior timp de cel mult zece zile de la începutul anului universitar și care nu prezintă, în acest termen, acte de justificare a absenței, sunt exmatriculați. Pe locurile devenite vacante sunt înmatriculați următorii candidați din lista de admitere.

IX. COMISIILE DE ADMITERE, DE EXAMINARE ȘI DE EXAMINARE A CONTESTAȚIILOR

66. În fiecare instituție de învățământ se constituie, prin ordinul rectorului, **Comisia de admitere** pentru organizarea și desfășurarea concursului de admitere.

67. Pentru organizarea și desfășurarea probelor de concurs, se constituie, prin ordinul rectorului, **comisii de examinare pe probe de concurs.** Membrii Comisiei de admitere nu pot fi incluși în componența comisiilor de examinare.

68. În fiecare instituție de învățământ superior se constituie, prin ordinul rectorului, **comisii de examinare a contestațiilor** depuse de candidați, care funcționează de la lansarea sesiunii de admitere și până la data declarării candidaților înmatriculați. Președintele și membrii comisiei examinare a contestațiilor nu pot fi membri ai Comisiei de admitere și /sau ai comisiilor de examinare.

69. Comisia examinează cererea de contestație a candidatului și prezintă concluziile sale președintelui Comisiei de admitere. Deciziile Comisiei de contestație sunt definitive și se comunică candidatului în termen de 48 de ore de la momentul înregistrării cererii de contestație.

70. Comisia de admitere, la nivelul instituției, este formată din:
a) președinte – rectorul instituției de învățământ;
b) secretar responsabil;
c) membri – cadre didactice și științifico-didactice din instituția de învățământ respectivă.

71. Comisia de admitere are următoarele atribuții:
a) organizează activități de ghidare în carieră, expoziții, întâlniri cu elevii, emisiuni radiofonice şi televizate privind admiterea; asigură consilierea candidaţilor în procesul de admitere la studii prin încurajarea acestora de a accesa specialităţi din domeniile considerate feminine sau masculine; cu respectarea preferinţelor lingvistice ale candidaților la studii; publică materiale informative despre instituția respectivă de învățământ superior și procedura de admitere;
b) asigură condiţii normale pentru activitatea secretariatului, a comisiilor de examinare şi de examinare a contestațiilor;
c) face publice planul de admitere pe domenii, specialități/ programe de studii, forme de învățământ, cote-părți și limba de instruire, precum și taxele de studii stabilite în anul academic respectiv, pentru locurile cu taxă;
d) asigură, contra plată, prestarea de servicii sociale pentru candidați: alimentație, cazare etc.;
e) analizează și generalizează rezultatele admiterii și activitatea comisiilor de examinare; elaborează raportul privind admiterea și înmatricularea candidaților, în formatul stabilit de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării;
f) prezintă propuneri pentru perfecționarea procesului de admitere.
72. Mandatul Comisiei de admitere se extinde pe durata unui an calendaristic.

XI. DISPOZIŢII FINALE

73. Raportul privind admiterea şi înmatricularea candidaților pe forme de învățământ și surse de finanțare, elaborat după modelul stabilit de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și validat prin semnătura președintelui Comisiei de admitere, se prezintă Ministerului Educației, Culturii și Cercetării și ministerului de resort (după caz) în termenul stabilit de acesta, pe suport hârtie și în versiune electronică.

74. Prezentul Regulament poate fi modificat doar de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

75. Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și ministerele de resort vor monitoriza modul de organizare și desfășurare a admiterii și înmatriculării în instituțiile de învățământ superior.

76. În cazul evaluării cunoștințelor în **scala de cinci puncte**, notele din actul de studii se vor echivala cu notele în scala de zece puncte, după cum urmează:

Nota în sistemul de 5 puncte	3	4	5
Nota în sistemul de 10 puncte	5,5	7,5	9,5

Excepție constituie notele din Atestatul cu medalie de aur sau argint, diplomele de studii medii de specialitate și superioare cu distincție, care se vor înmulți cu coeficientul 2.

77. În cazul evaluării cunoștințelor în **scala de douăsprezece puncte**, notele din actul de studii se vor echivala cu notele în scala de zece puncte, după cum urmează:

Nota în sistemul de 12 puncte	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Nota în sistemul de 10 puncte	5	5,62	6,24	6,86	7,48	8,10	8,72	9,34	10

Ministerul Educației, Culturii
și Cercetării al Republicii Moldova

ORDIN

12.12.19 nr. 1625

mun. Chișinău

Cu privire la aprobarea Regulamentului de organizare a studiilor superioare de licență (ciclul I) și integrate

În vederea modernizării învățământului superior în condițiile responsabilității publice și a autonomiei universitare,

ORDON:

1. A aproba Regulamentul de organizare a studiilor superioare de licență (ciclul I) și integrate.
2. A abroga ordinul Ministerului Educației nr. 1046 din 29 octombrie 2015 *Cu privire la aprobarea și punerea în aplicare a Regulamentului de organizare a studiilor în învățământul superior în baza Sistemului Național de Credite de Studiu.*
3. Instituțiile de învățământ superior vor elabora și vor aproba la Senat, în termen de 3 luni de la data aprobării prezentului Ordin, propriile regulamente de organizare a studiilor superioare de licență (ciclul I) și integrate.
4. Direcția Politici în domeniul învățământului superior va monitoriza procesul de implementare a noului Regulament.
5. Controlul asupra executării prezentului ordin se pune în sarcina Secretarului de Stat pe domeniul cercetării.

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CULTURII ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA
CANCELARIA

Ministru

Corneliu POPOVICI

Ex.: Olesea Ciobanu
Tel.: 0 (22) 23 36 52

Anexă
la Ordinul Ministerului
Educației, Culturii și Cercetării
nr. 1625 din 12.12.2019

REGULAMENTUL
DE ORGANIZARE A STUDIILOR SUPERIOARE DE LICENȚĂ (CICLUL I) ȘI INTEGRATE

I. Dispoziții generale

Articolul 1. Obiectul Regulamentului

1) Prezentul Regulament stabilește cadrul normativ ce reglementează organizarea și desfășurarea studiilor superioare de licență, ciclul I, și a studiilor integrate în Republica Moldova.

Articolul 2. Cadrul juridic

2) Regulamentul este elaborat în baza:

a) Codului educației nr.152 din 17 iulie 2014;

b) Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al specialităților în învățământul superior, Hotărârea Guvernului Nr. 482 din 28.06.2017;

c) Ghidului utilizatorului Sistemului European de Credite Transferabile/ ECTS, 2015.

II. Organizarea studiilor superioare de licență, ciclul I, și integrate

Articolul 3. Organizarea studiilor superioare de licență (ciclul I) și integrate

3) Studiile superioare de licență și integrate se organizează de către instituția de învățământ superior la programele de studii acreditate sau autorizate provizoriu.

Articolul 4. Organizarea studiilor superioare integrate

4) În cadrul ciclului I și II de studii superioare pot fi organizate studii superioare integrate în următoarele domenii reglementate prin norme de drept internațional: medicină și farmacie, medicină veterinară, arhitectură.

5) În învățământul superior integrat, durata cumulată a ciclurilor I și II va corespunde unui număr de cel puțin 300 de credite de studii transferabile.

Articolul 5. Organizarea programelor de studii la specialități duble

6) În cadrul studiilor superioare de licență pot fi pregătiți specialiști la specialități duble numai în domeniile *științe ale educației* și *militării*.

7) Instruirea la specialități duble se organizează în conformitate cu Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al specialităților în învățământul superior și în condițiile stabilite de organul central de specialitate.

8) Durata studiilor la specialitățile duble este mai mare cu un an.

Articolul 6. Organizarea programelor comune de studii superioare de licență și integrate

9) Programele comune de studii superioare de licență și integrate constituie o formă de colaborare dintre două sau mai multe instituții responsabile în comun de:

a) elaborarea și aprobarea programului de studii;
b) organizarea admiterii;
c) supervizarea academică, conferirea calificării și asigurarea calității.

10) Colaborarea, de regulă, se realizează în cadrul unui consorțiu al instituțiilor de învățământ superior cu alte instituții și organizații.

11) Un program comun de studii superioare poate fi organizat dacă:

a) instituțiile membre ale consorțiului sunt autorizate provizoriu sau acreditate în țara de origine;
b) fiecare membru al consorțiului a obținut de la autoritățile naționale abilitate permisiune de organizare a programului comun;
c) studenții din fiecare instituție participantă la programul comun realizează o perioadă de studiu în instituțiile partenere, dar nu neapărat în toate instituțiile consorțiului;
d) perioada de aflare a studenților la instituțiile sau organizațiile partenere ale instituției de învățământ superior constituie o parte substanțială a programului comun;
e) perioadele de studiu și examenele promovate la instituțiile partenere sunt recunoscute deplin și în mod automat, în condițiile legii;
f) profesorii din instituțiile participante la consorțiu contribuie în comun și în mod egal la realizarea programului de studiu.

Articolul 7. Organizarea studiilor la două specialități, în paralel

12) În cadrul studiilor superioare de licență, ciclul I, instituțiile de învățământ superior, cu excepția Academiei Militare a Forțelor Armate, pot oferi posibilitate studenților să-și facă studiile în paralel la o a doua specialitate, numai la forma de învățământ cu frecvență redusă, în condițiile legii.

13) Studiile în paralel la două specialități se desfășoară în cadrul aceleiași instituții și pot fi urmate doar începând cu anul II de studii de către studenții care:

a) au obținut integral creditele la toate unitățile de curs/modulele prevăzute în Planul de învățământ pentru fiecare semestru precedent la prima specialitate;
b) au promovat anul I cu media notelor nu mai mică de 9,00 pentru domeniile socio-umanistic și economic și nu mai mică de 8,50 pentru celelalte domenii.

14) Unitățile de curs/modulele care coincid în Planurile de învățământ ale celor două specialități se creditează o singură dată.

15) În cazul studiilor în paralel, studentul poate beneficia de bursă sau de loc bugetar doar pentru specialitatea de bază, cea de-a doua specialitate fiind realizată în regim cu taxă.

III. Forme de organizare a învățământului superior de licență și studii integrate

Articolul 8. Forma de învățământ cu frecvență

16) Studiile superioare de licență la forma de învățământ cu frecvență implică participarea constantă a studentului la toate activitățile de formare organizate de instituția de învățământ superior.

17) Studiile integrate (în domeniile medicină și farmacie, medicină veterinară, arhitectură) pot fi organizate exclusiv la forma de învățământ cu frecvență.

Articolul 9. Forma de învățământ cu frecvență redusă

18) Studiile superioare de licență la forma de învățământ cu frecvență redusă presupun participarea studentului într-un număr limitat de activități de formare, organizate ca sesiuni de studii și examinare.

19) Învățământul cu frecvență redusă poate fi organizat în instituțiile de învățământ superior doar în cadrul specialităților care sunt realizate și la forma de învățământ cu frecvență, în condițiile legii.

Articolul 10. Forma de învățământ la distanță

20) Studiile superioare de licență la forma de învățământ la distanță se definesc prin activități independente ale studentului în cadrul programelor de formare susținute de un sistem de tutoriat și cu utilizarea sistemelor de comunicații la distanță.

21) Învățământul la distanță poate fi desfășurat în instituțiile de învățământ superior doar pentru specialitățile care sunt realizate și la forma de învățământ cu frecvență, în condițiile legii.

22) Organizarea studiilor la forma de învățământ la distanță este reglementată prin Regulamentul-cadru privind organizarea și desfășurarea învățământului superior la distanță, aprobat prin Ordin de către autoritatea publică centrală de specialitate.

IV. Durata studiilor superioare de licență (ciclul I) și integrate

Articolul 11. Durata normativă a studiilor superioare de licență (ciclul I) și integrate

23) Durata studiilor superioare de licență este condiționată de numărul de credite atribuit pentru fiecare specialitate/program de studiu prin Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al specialităților în învățământul superior, precum și de forma de organizare a învățământului (cu frecvență, cu frecvență redusă, la distanță).

24) Durata normativă a studiilor superioare de licență (ciclul I) și integrate constituie:

a) în cazul învățământului cu frecvență – 3 ani pentru programele de 180 de credite de studii și 4 ani pentru programele de 240 de credite de studii;
b) în cazul studiilor la specialități duble, durata este mai mare cu un an;
c) în cazul învățământului cu frecvență redusă și la distanță (care durează cu un an mai mult decât studiile la forma de învățământ cu frecvență) – 4 ani pentru programele de 180 de credite de studii și 5 ani pentru programele de 240 de credite de studii;
d) în cazul programelor de studii superioare în domeniul *sănătate* – de 4-6 ani pentru programele de 240-360 de credite de studii;
e) în cazul învățământului superior integrat, durata cumulată a ciclurilor I și II va corespunde unui număr de cel puțin 300 de credite de studii transferabile.

25) Anul universitar în învățământul superior de licență începe la 1 septembrie și finalizează până la 31 august, cu excepția ultimului an de studii.

26) Anul universitar este constituit din două semestre relativ egale, care includ două sesiuni de examene, stagiile de practică și două vacanțe. Durata unui semestru constituie în medie 15 săptămâni de contact direct cu studenții. Se admit excepții pentru instituțiile de învățământ din domeniul *milităriei*, unde durata semestrelor este reglementată de actele normative din acest domeniu.

Articolul 12. Reducerea duratei studiilor

27) Durata normativă a studiilor superioare de licență și integrate poate fi redusă cu cel mult un an.

28) Nu se permite reducerea duratei studiilor superioare de licență din domeniile *sănătate* și *științe militare*.

29) Reducerea duratei studiilor superioare de licență și integrate poate fi condiționată de recunoașterea unui anumit număr de credite de studii și este permisă în următoarele cazuri:

a) pentru absolvenții instituțiilor de învățământ superior care solicită o altă specialitate;

b) Pentru absolvenții instituțiilor de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar, care continuă studiile în învățământul superior în același domeniu. Reducerea duratei studiilor la ciclul I, în acest caz, poate fi condiționată de recunoașterea a cel mult 30 de credite de studii transferabile acumulate, în învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar, în baza cadrului normativ.

V. Suspendarea și reluarea studiilor superioare de licență și integrate

Articolul 13. Suspendarea studiilor superioare de licență și integrate

30) Studiile superioare de licență și integrate, indiferent de etapa acestora, pot fi suspendate pe durate de timp care, cumulate, nu depășesc 3 ani. Suspendarea studiilor, în acest caz, este permisă în următoarele situații:

a) pierderea capacității de studiu din motive de sănătate (boli cronice, intervenții chirurgicale, accidente etc.);
b) pierderea capacității de susținere financiară a studiilor ca rezultat al unor situații excepționale (incendii, deces al părinților etc.);
c) satisfacerea serviciului militar;
d) implicarea în mobilități academice în baza contractelor individuale;
e) alte motive prevăzute de actele normative instituționale.

31) Suspendarea studiilor, în acest caz, se aprobă prin Ordinul rectorului, cu avizul favorabil al decanului, în baza cererii studentului și a actelor confirmatoare, eliberate de instituțiile abilitate.

Articolul 14. Suspendarea studiilor superioare de licență și integrate prin concediu academic

32) Suspendarea studiilor superioare de licență și integrate este posibilă și prin acordarea/obținerea concediului academic. Acesta durează un an și se acordă o singură dată pentru nivelul respectiv de studii.

33) Concediul academic poate fi acordat doar după finalizarea a cel puțin două semestre de studii.

34) Nu se acordă concediu academic studenților aflați în situație de exmatriculare.

35) Acordarea concediului academic se aprobă prin Ordinul rectorului, cu avizul favorabil al decanului, în baza cererii studentului.

36) Condițiile și motivele pentru care poate fi acordat/obținut concediul academic vor fi specificate în actele instituționale.

Articolul 15. Suspendarea studiilor superioare de licență și integrate prin concediu de maternitate și de îngrijire a copilului

37) Studiile superioare de licență și integrate pot fi suspendate și în legătură cu exercitarea dreptului persoanei la concediu de maternitate și de îngrijire a copilului, în condițiile și pe duratele de timp stabilite de legislația în vigoare.

38) Suspendarea studiilor în cazul concediului de maternitate și de îngrijire a copilului se aprobă prin Ordinul rectorului, cu avizul favorabil al decanului, în baza cererii persoanei și a actelor confirmatoare prezentate (certificat medical, copie a certificatului de naștere a copilului etc.), eliberate de instituțiile abilitate.

Articolul 16. Reluarea studiilor superioare de licență și integrate

39) Reluarea studiilor după întreruperea duratei lor normative prin suspendare se realizează prin Ordinul rectorului în baza cererii studentului. Cererea urmează a fi contrasemnată de către decan, cu indicarea diferențelor de Plan ce urmează a fi susținute, și depusă la structura instituțională competentă nu mai târziu de expirarea termenului suspendării. Dacă studiile au fost suspendate din motive de sănătate, la cerere va fi anexat și certificatul medical prin care se confirmă că studentul este apt de a-și continua studiile.

40) Până la semnarea Ordinului de reluare a studiilor superioare de licență, studentul va fi informat despre diferențele de Plan necesare a fi susținute și numărul de credite a fi acumulate, despre condițiile și termenele de realizare a studiilor, condițiile de prelungire a studiilor etc.

41) Reluarea studiilor se face din anul, respectiv semestrul, pentru care studentul a fost declarat promovat, cu recunoașterea rezultatelor anterioare suspendării.

42) Ultimul semestru până la suspendarea studiilor și primul semestru după reluare se consideră două semestre consecutive din punct de vedere al acumulării creditelor.

43) După revenire, studentul va realiza cerințele Planului de învățământ al promoției cu care va continua studiile.

44) Diferențele apărute în urma eventualelor modificări ale Planului de învățământ vor fi realizate contra cost pentru studenții de la forma de studiu cu taxă, dacă instituția de învățământ superior nu a decis să suporte cheltuielile din resursele financiare proprii. Costul este calculat conform unei metodologii elaborate de instituția de învățământ superior.

45) Dacă la sfârșitul duratei normative a programului de studii, studentul nu a acumulat numărul total de credite stabilit în Planul de învățământ, acesta poate solicita prelungirea, contra taxă, a duratei normative de studii, pentru realizarea unităților de curs nepromovate.

46) Dacă studentul nu se prezintă la studii în termenul stabilit, el este exmatriculat.

47) Finanțarea studiilor încetează pe durata suspendărilor sau prelungirilor. Reluarea studiilor se face la forma de finanțare (buget sau taxă) de până la suspendare.

VI. Conținutul procesului de studii superioare de licență și studii integrate

48) Conținutul procesului de studii este determinat de Cadrul Național al Calificărilor în învățământul superior, de Planurile de învățământ și de Curricula unităților de curs/modulelor.

49) Planurile de învățământ și curricula unităților de curs/modulelor pot fi modificate și puse în aplicare doar începând cu anul următor de studii și numai dacă modificările au fost operate până la finele anului precedent de studii și făcute publice prin sistemul informațional al instituției.

Articolul 17. Cadrul Național al Calificărilor în învățământul superior

50) Cadrul Național al Calificărilor în învățământul superior este elaborat de autoritatea centrală de specialitate, coordonator al sistemului de învățământ și include:

a) descrierea domeniilor de formare profesională;
b) descrierea calificărilor și ocupațiilor;
c) finalitățile de studiu și competențele;
d) metodele de învățare, predare și evaluare;
e) procedurile de asigurare a calității în învățământul superior.

Articolul 18. Planurile de învățământ

51) Planurile de învățământ sunt elaborate în baza Cadrului Național al Calificărilor, al Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al specialităților în învățământul superior și în conformitate cu Planul-cadru pentru studiile superioare.

52) Planurile de învățământ sunt aprobate de Senatul instituției de învățământ superior și coordonate de către autoritatea centrală de specialitate (iar, dacă este cazul, și de către ministerul de resort).

Articolul 19. Curricula unităților de curs/modulelor

53) Procesul de predare – învățare – evaluare se realizează în baza curricula unităților de curs/modulelor conținute în Planul de învățământ.

54) Curricula unităților de curs/modulelor sunt elaborate în cadrul catedrelor/departamentelor (de către titularul/titularii unității de curs/modulului) până la data de 25 august și aprobate de Consiliul facultății.

55) Curricula includ descrierea unității de curs/modulului și conținutul propriu-zis.

– Descrierea unității de curs/modulului se realizează în limba română și include obligatoriu:

a) denumirea unității de curs/modulului;
b) codul unității de curs, care presupune informația privind anul și semestrul în care este organizată unitatea de curs/modulul; gradul de obligativitate (obligatorie, opțională sau la liberă alegere); categoria formativă (fundamentală, de formare a abilităților și competențelor generale, de specialitate, de orientare socio-umanistică);
c) tipul unității de curs, cu indicarea ponderii activităților din cadrul acestuia;
d) numărul de credite alocat unității de curs/modulului;
e) numele autorului/cadrului didactic care predă unitatea de curs, respectiv numele autorilor/cadrelor didactice care predau unitățile de curs din modul;
f) competențele dezvoltate în cadrul unității de curs și finalitățile de studiu;
g) condiționările sau exigențele prealabile.

– Conținutul unității de curs/modulului trebuie să corespundă conținuturilor domeniului de formare profesională/specialității/programului de studiu și include obligatoriu:

a) conținutul de bază al unității de curs/modulului, repartizarea orelor pe teme de studiu, cu divizarea acestora conform tipurilor de activități (prelegeri, seminare, lucrări practice și de laborator, studiu individual etc.);
b) limba de predare (se va indica limba în care se desfășoară procesul de predare, precum și posibilitatea predării unității de curs/modulului și în alte limbi decât limba română);
c) metodele de predare și învățare utilizate;
d) activitatea individuală, inclusiv descrierea formelor interactive utilizate în procesul de studiu individual ghidat de profesor, temele, sarcinile și numărul de ore;
e) metodele de evaluare a competențelor studenților (vor fi definite expres metodele de evaluare utilizate – examene scrise/orale/combinate, evaluare asistată de calculator, rapoarte, lucrări practice, lucrări de laborator, studii de caz, referate, proiecte/teze, portofolii etc.), precum și ponderea și importanța relativă a diferitor etape și modalități de evaluare;
f) bibliografia recomandată (obligatorie și suplimentară), necesară pentru însușirea unității de curs/modulului;

56) Curricula unităților de curs/modulelor constituie informație publică, fiind plasată în sistemul informațional instituțional.

VII. Planificarea studiilor superioare de licență și integrate

Articolul 20. Calendarul universitar

57) Studiile superioare de licență și integrate sunt organizate conform calendarului universitar stabilit de Senatul instituției de învățământ superior.

58) Calendarul universitar este o componentă obligatorie a Planului de învățământ și prevede:

a) repartizarea activităților didactice pe ani, semestre (sesiuni în cazul studiilor cu frecvență redusă sau la distanță);
b) termenele și durata semestrelor;
c) graficul mobilității academice, în cazul programelor comune de studiu;
d) termenele și durata stagiilor de practică;
e) termenele și durata sesiunilor de examene, a sesiunilor de lichidare a restanțelor, a evaluărilor finale și a vacanțelor.

Articolul 21. Orarul activităților didactice

59) Modul de organizare semestrială și săptămânală a procesului de studiu este reflectat în Orarul activităților didactice, aprobat la începutul semestrului conform procedurii stabilite de regulamentele universitare (Statutul/Carta universitară, regulamentul facultății/departamentului).

60) La stabilirea modalității de afișare a Orarului activităților didactice se va ține cont de particularitățile organizării studiilor potrivit formelor de învățământ – cu frecvență, cu frecvență redusă, la distanță.

61) Orarul activităților didactice va fi plasat pe pagina Web a instituției/facultății/ departamentului.

62) Structura organizatorică a învățământului în domeniile *milităriei*, *securității* și *ordinii publice* este elaborată de consiliul profesoral și Senatul instituției de învățământ și aprobată de autoritatea în a cărei subordine se află instituția respectivă.

Articolul 22. Planuri individualizate de învățământ

63) În caz de dizabilități, boli cronice, mobilități, studiile superioare de licență și integrate pot fi organizate în baza planurilor individualizate de învățământ, care presupun, după caz, condiții speciale, facilități, orar distinct pentru activitățile didactice, inclusiv pentru stagiile de practică, pentru susținerea evaluărilor etc, dar și un program de tutoriat.

64) Planul individualizat de învățământ este elaborat de către student și tutorele său, ultimul fiind numit la nivel de facultate.

65) Planurile individualizate de învățământ și lista studenților care pot realiza studii în bază de planuri individualizate se aprobă de rectorul instituției.

VIII. Admiterea la studii superioare de licență și la studii integrate

Articolul 23. Organizarea admiterii

66) Admiterea la studiile superioare de licență se organizează pe bază de concurs de către instituția de învățământ superior, la programele de studii acreditate sau autorizate provizoriu. În cazul programelor comune de studii, admiterea va fi realizată doar dacă instituțiile membre ale consorțiului sunt autorizate provizoriu sau acreditate în țara de origine și dacă fiecare membru al consorțiului dispune de permisiunea autorităților naționale abilitate în acest scop pentru organizarea programului comun.

67) Admiterea la programele de studii superioare se organizează în baza Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al specialităților.

68) Admiterea la studii superioare de licență se organizează prin concurs, în baza metodologiei proprii a instituției de învățământ superior, cu respectarea Regulamentului-cadru de organizare a admiterii la ciclul I, studii superioare de licență, aprobat prin Ordin de către autoritatea publică centrală de specialitate. Metodologia de admitere în instituția de învățământ superior se publică pe pagina web oficială a instituției și se afișează la sediul instituției cu doi ani înainte de punerea ei în aplicare.

69) Admiterea la studii superioare integrate se realizează concomitent și în condiții similare cu admiterea la studiile superioare de licență, în limita locurilor prevăzute în planul de înmatriculare aprobat de Guvern.

70) Monitorizarea admiterii în învățământul superior se realizează de către autoritatea publică centrală de specialitate.

71) Candidatul la studii superioare de licență sau la studii integrate obține statutul de student numai după finalizarea procedurii de admitere și semnarea contractului de studii prezentat în Capitolul IX, art. 24 al prezentului Regulament.

IX. Contractele de studii

Articolul 24. Contractul de studii superioare de licență sau de studii integrate

72) Raporturile studentului cu instituția de învățământ superior sub aspect academic, financiar și social sunt prevăzute în contractul de studii superioare, elaborat conform modelului stabilit de

instituția de învățământ superior și încheiat cu fiecare student în parte la începutul studiilor superioare de licență sau integrate, în maximum 15 zile lucrătoare de la demararea anului de studii.

73) Contractul de studii este semnat atât de studentul înmatriculat, cât și de reprezentantul instituției care îl înmatriculează sau, în cazul programelor comune, de reprezentanții consorțium-ului.

74) Contractul de studii superioare conține cel puțin următoarele informații:

a) date despre instituția de învățământ superior care înmatriculează studentul, iar în cazul programelor comune – date despre instituțiile de învățământ superior, membre ale consorțium-ului;
b) date de identificare a studentului;
c) date privind domeniul și specialitatea/programul de studiu la care a fost admis studentul, forma de învățământ (cu frecvență/cu frecvență redusă/la distanță), modul de finanțare a studiilor (de la bugetul de stat/cu achitarea taxei de studiu, mixtă), limba în care vor fi desfășurate studiile superioare de licență, numărul de credite ce urmează a fi acumulat, durata studiilor, precum și perioada de aflare a studenților la instituțiile partenere ale consorțiului în cazul programelor comune de studiu;
d) informații vizând tipul burselor oferite în cadrul studiilor superioare de licență și condițiile de ocupare a locurilor cu finanțare bugetară în instituțiile de învățământ superior (conform cadrului legal în vigoare);
e) taxa pentru studii (dacă e cazul);
f) condițiile de promovare a anului de studiu;
g) condițiile de obținere a creditelor suplimentare (maximum 10% din numărul total de credite alocate programului de studii urmat);
h) condițiile, inclusiv financiare, de suspendare, de prelungire și de reducere a duratei normative a studiilor;
i) drepturile și obligațiile instituției de învățământ superior;
j) drepturile și obligațiile studentului;
k) alte informații specifice;
l) data și semnăturile părților.

75) Fiecare parte semnatară a contractului de studii superioare de licență sau integrate va dispune de câte un exemplar al acestui contract.

76) Acordurile adiționale, încheiate pe parcursul anilor de studii, vor fi atașate la contractul de bază, încheiat la demararea anului I de studiu.

Articolul 25. Contractul de studii de tip ECTS **(**European Credit Transfer System**)**

77) Contractul de studii de tip ECTS se încheie în situațiile de mobilitate națională sau internațională, fiind documentul de bază în procesul de realizare a funcției de acumulare a creditelor de studiu și care, împreună cu Extrasul de note/Extrasul din foaia matricolă obținut la finalizarea unităților de curs, garantează transferul de credite pentru unitățile de curs/modulele realizate și promovate de către student în instituția-gazdă.

78) Echivalarea și recunoașterea academică completă a creditelor de studiu la revenirea studentului în instituția de origine, este prerogativa Biroului Consiliului facultății sau a structurii echivalente, cu atribuții în domeniu.

79) Contractul de studii de tip ECTS este semnat până la începerea programului în instituția-gazdă atât de studentul implicat în mobilitate, de reprezentantul instituției de origine, cât și de autoritatea echivalentă a instituției-gazdă. Fiecare dintre părțile semnatare ale contractului de studii de tip ECTS vor dispune de câte un exemplar al acestui contract.

80) La elaborarea modelului tip al contractului de studii de tip ECTS și a Extrasului de note/Extrasului din foaia matricolă, instituția de învățământ superior va ține cont de modelele standard în vigoare la nivel european.

81) Contractul de studii de tip ECTS, aplicabil în cazul mobilității, poate fi utilizat în cadrul instituției de învățământ superior ca parte a propriilor sisteme de acumulare a creditelor, astfel fiind facilitată identificarea de către student a propriului traseu de formare în cadrul programului de studiu. În acest caz, Contractul de studii de tip ECTS semnat de către instituție și student poate fi o procedură semestrială sau anuală.

Articolul 26. Contractul privind organizarea și desfășurarea stagiilor de practică

82) Stagiile de practică se efectuează în baza contractului încheiat de instituția de învățământ superior și/sau studenți cu structurile ofertante de locuri de practică, conform prevederilor legale în vigoare.

Articolul 27. Contractul privind plasarea în câmpul muncii a absolvenților instituțiilor de învățământ superior

83) Contractul privind plasarea în câmpul muncii a absolvenților instituțiilor de învățământ superior este încheiat în scopul determinării tinerilor specialiști care și-au făcut studiile cu finanțare

de la bugetul de stat să se prezinte la locurile de lucru conform repartizării. Acesta este încheiat în condițiile prevăzute prin Hotărârea de Guvern cu privire la plasarea în câmpul muncii a absolvenților instituțiilor de învățământ superior și mediu de specialitate de stat.

X. Structuri de consiliere

Articolul 28. Constituirea și responsabilitățile structurilor de consiliere

84) În cadrul instituțiilor de învățământ superior sunt instituite structuri (centre, servicii etc.) de consiliere/de ghidare în carieră, în care activează inclusiv consilieri/coordonatori instituționali, care oferă consultanță studenților în procesul de formare în baza Sistemului European de Credite Transferabile.

85) Numărul consilierilor/coordonatorilor instituționali în cadrul acestor structuri se stabilește de către instituție în funcție de posibilitățile economico-financiare, capacitățile organizatorice și numărul de studenți.

86) În calitate de consilieri/coordonatori instituționali pot fi numiți profesori, metodiști, studenți ș.a., care activează în cadrul instituției de învățământ superior sau în alte instituții relevante din domeniu și care au realizat preventiv o pregătire specială privind structura și conținutul formării într-un domeniu general de studiu/domeniu de formare profesională/specialitate.

87) Coordonatorul/consilierul instituțional are următoarele responsabilități:

a) de a informa studentul referitor la organizarea procesului de învățământ în baza Sistemului European de Credite Transferabile;
b) de a prezenta posibilitățile și facilitățile oferite de Sistemului European de Credite Transferabile în procesul de formare profesională;
c) de a aduce la cunoștința studentului condițiile de ocupare a locurilor cu finanțare bugetară la ciclul I, studii superioare de licență și studii integrate;
d) de a prezenta posibilitățile și condițiile de acces în centrele de informare, de formare și în alte elemente de infrastructură puse la dispoziția studentului de către instituția de învățământ superior: bibliotecă/mediatecă, laboratoare, ateliere, spații de studiu și de odihnă etc.;
e) de a oferi studenților sprijinul necesar în procesul de completare a Contractului anual de studii de tip ECTS (dacă este cazul), precum și în procesul de selectare a unităților de curs/modulelor propuse pentru libera alegere în vederea constituirii/modificării traseului individual de studiu;

f) de a asigura consilierea studenților în procesul de stabilire a programului de susținere a restanțelor sau de majorare a notei;
g) de a oferi sprijin studenților în procesul de selectare a tematicii tezelor/proiectelor de an, de licență, dar și a lucrărilor de cercetare științifică din cadrul catedrelor, în care se pot implica;
h) de a asigura consultanță în toate procedurile de mobilitate;
i) alte responsabilități relevante.

XI. Evaluarea rezultatelor învățării și competențelor

88) Activitatea de învățare a studentului, inclusiv activitatea individuală, finalitățile de studiu și competențele dobândite sunt verificate și apreciate pe parcursul semestrelor prin evaluări curente, periodice, precum și în timpul sesiunilor de examinare prin evaluări semestriale, în conformitate cu Planul de învățământ.

89) În scopul sporirii gradului de obiectivitate și transparență, evaluările pot fi efectuate, la decizia Consiliului facultății, prin intermediul tehnologiilor informaționale (a programelor asistate la calculator), în formă de teste.

Articolul 29. Scala de evaluare

90) Evaluarea rezultatelor învățării la studii superioare de licență se face cu note de la „10” la „1”, la care se aplică și scala de notare cu calificative recomandate în Sistemul European de Credite Transferabile (A, B, C, D, E, FX, F) pentru completarea suplimentului la diplomă și facilitarea mobilității academice. Notele sunt acordate după cum urmează:

a) Nota 10 este acordată pentru demonstrarea unor remarcabile cunoștințe, abilități și competențe dezvoltate în cadrul unității de curs/modulului, pentru creativitate și activitate independentă considerabilă, precum și pentru cunoaștere versată a literaturii din domeniul respectiv.
b) Nota 9 este acordată pentru demonstrarea unor cunoștințe, abilități și competențe foarte bune, fiind admise unele erori nesemnificative/neesențiale.
c) Nota 8 este acordată pentru demonstrarea unor bune cunoștințe, abilități și competențe, dar cu o anumită lipsă de încredere și imprecizie ce țin de profunzimea și detaliile cursului/modulului, însă care pot fi înlăturate prin răspunsuri la întrebări suplimentare.

d) Notele 6 și 7 sunt acordate pentru demonstrarea unor cunoștințe, abilități și competențe de bază, dezvoltate în cadrul unității de curs/modulului. Răspunsul studentului este lipsit de încredere și se constată lacune considerabile în cunoașterea unității de curs/modulului.
e) Nota 5 este acordată pentru demonstrarea unor cunoștințe, abilități și competențe minime dezvoltate în cadrul unității de curs/modulului.
f) Notele 3 și 4 sunt acordate dacă studentul nu demonstrează cunoștințe, abilități și competențe minime, iar pentru promovarea unitatea de curs se cere lucru suplimentar.
g) Notele 1 și 2 sunt acordate studentului care a copiat sau demonstrează cunoștințe, abilități și competențe minime, iar pentru a promova unitatea de curs se cere lucru suplimentar substanțial.

91) În învățământul superior de licență, în cadrul evaluărilor curente (continue), evaluarea se poate face, după caz, și prin calificativele „admis”/„respins”. Evaluarea unității de curs educație fizică se face de asemenea prin calificative, acestea fiind acordate după cum urmează:

a) „admis” – dacă au fost însușite competențele, abilitățile și cunoștințele stabilite prin curriculumu-ul unității de curs/modulului;
b) „respins” – dacă nu au fost însușite competențele, abilitățile și cunoștințele stabilite prin curriculumu-ul unității de curs/modulului.

Articolul 30. Evaluările curente (continue)

92) Evaluarea curentă (continuă) se efectuează în cadrul orelor practice, de laborator, a seminarelor prin diverse modalități stabilite de către titularul unității de curs/modulului.

93) Notele obținute în cadrul evaluărilor curente se înscriu în registrul grupei academice.

Articolul 31. Evaluările periodice

94) Pe parcursul unui semestru, la distanțe de timp relativ egale, se organizează una-două sesiuni de evaluare periodică, prin care se urmărește estimarea situației intermediare a reușitei studentului.

95) În cazul învățământului cu frecvență redusă, evaluarea periodică se realizează în cadrul orelor de contact direct.

96) Studenții care au fost în imposibilitate de a participa la sesiunea de evaluare periodică din motive întemeiate (caz de boală, participare la competiții/concursuri republicane și internaționale etc.), justificate prin acte confirmatoare (certificate medicale, hotărâri, ordine, dispoziții etc.), vor susține evaluările periodice conform unui orar special, aprobat în cadrul catedrei/departamentului.

97) Formele concrete de evaluare sunt stabilite de catedre la începutul anului de studii.

98) Notele obținute în cadrul evaluărilor periodice se înscriu în registrul grupei academice.

Articolul 32. Evaluările semestriale

99) Evaluările semestriale se realizează la finalizarea unităților de curs, fiind programate în sesiuni de examene, conform Calendarului universitar.

100) Studenții care au fost în imposibilitate de a participa, în termenii stabiliți prin Calendarul universitar, la sesiunea de evaluare semestrială din motive întemeiate (caz de boală, participare la competiții/concursuri republicane și internaționale etc.), justificate prin acte confirmatoare (certificate medicale, hotărâri, ordine, dispoziții etc.), vor susține evaluările semestriale conform unui orar special. Neprezentarea la evaluare se înregistrează ca „absent".

101) În sesiunile semestriale, studentul este obligat să se prezinte cu grupa/formațiunea de studiu în care a fost înscris. În cazuri justificate, decanul facultății poate permite studentului să se prezinte cu o altă grupă/formațiune de studiu.

102) Sunt admiși la evaluarea semestrială doar studenții care au realizat integral cerințele pentru unitatea de curs respectivă. Studentul, a cărui medie a evaluărilor curente sau notă pentru lucrul individual din cadrul unității de curs/modulului este mai mică de „5" sau care a înregistrat la cel puțin o evaluare periodică organizată în cadrul unității de curs/modului o notă mai mică de „5", nu este admis la examenul semestrial de finalizare a unității de curs/modulului respectiv.

103) În timpul sesiunii semestriale, o probă de evaluare poate fi susținută numai o singură dată.

104) La învățământul cu frecvență, studentul poate susține o probă de evaluare într-o zi, la o singură unitate de curs/modul, iar intervalul între 2 probe de evaluare succesive va fi de minimum 2 zile.

105) La forma de studii cu frecvență redusă, probele de evaluare vor fi organizate în sesiuni de studii și examinare, stabilite prin Calendarul universitar. În cazul învățământului la distanță, evaluările semestriale pot fi organizate compact.

106) Evaluările semestriale pot fi susținute în formă orală, scrisă sau combinată. Numărul de probe de evaluare susținute oral nu va depăși o jumătate din numărul total de probe de evaluare din sesiune. În domeniile artei și sportului, unde există probe de evaluare specifice, raportul dintre numărul de ore susținute oral și al celor susținute în scris este stabilit de către instituția de învățământ superior.

107) Subiectele pentru probele de evaluare se aprobă de către șeful catedrei/departamentului și se aduc la cunoștința studenților cu cel puțin o lună până la sesiune. În baza subiectelor aprobate vor fi elaborate probele de examinare.

108) Timpul destinat pregătirii răspunsului pentru susținerea probei orale va fi de cel puțin 30 de minute, iar timpul necesar realizării probei scrise va fi stabilit de titularul unității de curs în funcție de complexitatea subiectelor și nu va depăși 3 ore academice. Timpul destinat desfășurării probelor de evaluare specifice învățământului artistic și sportiv va fi stabilit de către Biroul Consiliului facultății (sau structura echivalentă), la propunerea catedrei/departamentului de profil.

109) În timpul probei de evaluare, studenții pot folosi sursele și materialele permise de examinator.

110) În cazul în care, pe parcursul evaluării, studentul manifestă o conduită contradictorie normelor Codului de etică universitară, examinatorul are dreptul să interzică studentului în cauză susținerea în continuare a probei.

111) Lucrările sunt apreciate în baza unui barem de notare prezentat studenților până la începerea probei de evaluare.

112) Studentul are dreptul, în decurs de două zile lucrătoare de la prezentarea notelor, să-și vadă lucrarea. Nota dată de examinator poate fi contestată conform procedurii stabilite în regulamentul instituțional.

113) Rezultatele evaluării semestriale se înscriu în borderouri de către cadrul didactic responsabil.

114) Obținerea unei note mai mici de 5 la o probă de evaluare, inclusiv absența de la o probă de evaluare, nu este temei pentru a interzice studentului să fie admis la următoarele probe.

115) Pentru susținerea probelor de evaluare nepromovate (din cauza absenței sau a notei insuficiente obținute), vor fi programate anual două sesiuni de susținere a restanțelor. Acestea pot fi organizate după fiecare sesiune de examene, în perioada vacanțelor, sau, la decizia instituției, pot fi comasate într-o singură sesiune. Studentul are dreptul la 2 susțineri ale probelor nepromovate (restante) și, prin decizia comisiei/structurii de asigurare a calității din cadrul facultății, la o susținere suplimentară.

116) În cadrul sesiunilor de susținere a restanțelor vor fi organizate și susținerile repetate pentru mărirea notelor obținute la evaluările semestriale. Situațiile și condițiile în care studenții pot solicita mărirea notelor sunt prevăzute în regulamentul instituțional.

117) ***Proiectul de cercetare*** (teza de an) este o formă de evaluare obligatorie în cadrul studiilor superioare.

118) În cadrul unui program de studiu, este elaborat un proiect de cercetare/o teză de an, identificat/ă ca unitate separată în programul de studiu, evaluat/ă cu notă și estimat/ă cu un anumit număr de credite, stabilit prin Planul de învățământ.

119) Susținerea proiectelor de cercetare (a tezelor de an) este desfășurată cu cel puțin o săptămână înainte de începerea sesiunii de examene, în fața unei comisii constituite din minimum două cadre didactice, stabilite la nivelul catedrei/departamentului respectiv.

120) Criteriile de elaborare și evaluare a proiectelor de cercetare (a tezelor de an) sunt stabilite în regulamentul instituțional privind organizarea evaluării activității de învățare a studenților, elaborat în conformitate cu recomandările-cadru ale autorității publice centrale de specialitate.

Articolul 33. Înscrierea rezultatelor evaluărilor în borderou

121) Rezultatele evaluărilor realizate în cadrul unităților de curs/modulelor sunt înscrise, la final de semestru, în borderourile eliberate în acest sens pentru fiecare unitate de curs/modul, iar instituția de învățământ superior asigură înscrierea notelor în sistemul instituțional informațional.

122) Borderoul este completat de către titularul unității de curs/modulului și va conține cel puțin:

a) Nota semestrială a unității de curs/modulului, care constituie 60% din nota generală a unității de curs/modulului, iar în cazul învățământului medical și farmaceutic, precum și în cazul învățământului cu frecvență redusă, constituie 50%. Nota semestrială se calculează ca medie aritmetică dintre:
    a. media notelor obținute la evaluările curente;
    b. media notelor obținute în cadrul evaluărilor periodice;
    c. nota/media pentru lucrul individual.
b) Nota obținută la examenul de finalizare a unității de curs/modulului;
c) Nota generală a unității de curs/modulului (care se calculează ca medie a notelor enumerate la lit. a)-b) ale pct. 122). Nota generală a unității de curs este înscrisă cu cifre arabe (număr cu două zecimale) și cu litere;
d) Echivalentul notei generale în Scala ECTS (A, B, C, D, E, FX, F);
e) Numărul de credite acumulat la unitatea de curs/modulul respectiv;
f) Semnătura titularului unității de curs/modulului.

123) Nota generală a unității de curs/modulului este înscrisă și în carnetele de note de către cadrul didactic responsabil. În carnetele de note se înscriu numai notele generale de promovare.

Articolul 34. Evaluarea finală a studiilor superioare de licență și integrate

124) Evaluarea finală a studiilor superioare de licență și integrate constă în susținerea examenului și/sau tezei/proiectului de licenţă/lucrării de absolvire pentru studiile integrate și cu eliberarea diplomei de studii.

125) Examenele de finalizare a studiilor superioare de licență și integrate se organizează și se desfășoară în conformitate cu Regulamentul-cadru privind organizarea examenului de finalizare a studiilor superioare de licență, aprobat prin Ordin de către autoritatea publică centrală de specialitate.

126) Forma de evaluare finală a studiilor superioare de licență și integrate se stabilește de Senatul instituției de învățământ superior. Pentru instituțiile de învățământ din domeniul *milităriei*, modalitatea organizării și desfășurării examenului de licență se coordonează cu autoritățile în a căror subordine se află instituțiile respective.

127) La examenul de finalizare a studiilor superioare de licență și integrate sunt admiși studenții care au realizat integral Planul de învățământ și au obținut creditele aferente unităților de curs/modulelor obligatorii și opționale urmate.

XII. Promovarea, exmatricularea și restabilirea la studii

Articolul 35. Promovarea în următorul an de studii

128) Sunt promovați în următorul an de studii studenții care au acumulat pe parcursul anului universitar numărul integral de credite de studii, prevăzut în Planul de învățământ pentru anul respectiv și în Contractul anual de studii de tip ECTS.

129) Studenții de la forma de învățământ cu frecvență, care au acumulat în anul curent un număr de minimum 40 de credite de studii, precum și studenții de la formele de învățământ cu frecvență redusă și la distanță, care au acumulat minimum 65% din numărul total de credite de studii prevăzute pentru anul respectiv, pot fi înscriși în următorul an de studii, cu condiția acumulării creditelor restante pe parcursul anului în care au fost înscriși, în caz contrar, aceștia vor fi propuși spre exmatriculare.

130) Studenții care au acumulat pe parcursul anului de studii un număr mai mic de 40 de credite de studii sau, în cazul studiilor cu frecvență redusă și la distanță, mai mic de 65 %, vor fi propuși spre exmatriculare.

131) Studentul propus spre exmatriculare din cauza nereușitei este în drept să solicite repetarea semestrului sau a anului de studii, cu achitarea taxei de studiu pentru unitățile de curs nepromovate.

132) În cazul repetării anului, unitățile de curs/modulele promovate anterior nu se repetă.

133) Repetarea integrală a unei unități de curs/modul este obligatorie în cazul în care studentul nu a promovat unitatea de curs/modulul respectiv.

Articolul 36. Exmatricularea

134) Exmatricularea presupune pierderea calității de student din următoarele motive:

a) pentru nereușită, în cazurile prevăzute la pct. 130) al prezentului Regulament;
b) pentru promovarea unui examen în mod fraudulos;
c) pentru absențe nemotivate, înregistrate pe parcursul unui semestru – mai mult de 1/3 din totalul de ore prevăzut în Planul de învățământ pentru semestrul respectiv;
d) pentru neîndeplinirea obligațiilor asumate prin contractele încheiate cu instituția de învățământ superior;
e) pentru încălcări ale Codului de etică universitară;
f) din proprie inițiativă.

135) Decizia privind exmatricularea se aprobă prin ordinul rectorului, la propunerea sau cu avizul decanului facultății.

136) În cazul exmatriculării, studentul prezintă Foia de lichidare, prin care atestă că nu are datorii față de universitate, după care instituția eliberează studentului, în termen de până la 5 zile lucrătoare, Extrasul de note/Extrasul din foaia matricolă și actele (în original), depuse de către acesta la admitere.

Articolul 37. Restabilirea la studii

137) Persoanele care și-au pierdut calitatea de student în rezultatul exmatriculării, dar care au promovat cel puțin anul I de studii, pot fi, la cerere, restabilite la același program de studii, în cadrul aceleiași instituții de învățământ superior, în bază de taxă, fără susținerea examenului de admitere.

138) Nu pot fi restabilite la studii persoanele exmatriculate în condițiile pct. 134), lit. b) și e) ale prezentului Regulament.

139) Restabilirea la studii este propusă de către decanul facultății ca urmare a evaluării rezultatelor învățării obținute de către student și aprobată prin Ordin de către rectorul instituției de învățământ superior.

140) Restabilirea la studii se face din anul pentru care studentul a fost declarat promovat, cu recunoașterea rezultatelor anterioare exmatriculării.

141) După restabilire, studentul trebuie să respecte cerințele Planului de învățământ al promoției în care a fost inclus, cu susținerea diferențelor apărute în urma eventualelor modificări ale Planului de învățământ.

142) Nu se permite restabilirea la studii dacă în instituția de învățământ superior nu există grupă academică pentru programul și anul de studiu în care urmează să fie încadrat studentul.

XIII. Transferul studenților

Articolul 38. Condițiile transferului

143) Studenții pot solicita transferul atât de la o instituție de învățământ la alta, cât și de la o formă de învățământ la alta/de la o facultate la alta/de la un program de studiu la altul în cadrul aceleiași instituții, doar în cadrul aceluiași ciclu de studii, în condițiile unei compatibilități a Planurilor de învățământ la nivelul rezultatelor învățării și al competențelor scontate și respectând regulile de aplicare a Sistemului European de Credite Transferabile.

144) Transferul poate fi realizat în baza cererii studentului care solicită transferul, prin Ordinul rectorului instituției în care acesta urmează să fie transferat, la propunerea decanului facultății în care va fi încadrat studentul. La cerere va fi anexat obligatoriu Extrasul de note/Extrasul din foaia matricolă de modelul stabilit și avizul rectorului instituției din care se transferă studentul.

145) Transferul de la o universitate la alta se realizează în următoarele condiții:

a) numai la specialitățile din același domeniu general de studiu/domeniu de formare profesională sau din domenii înrudite;
b) numai pe locurile disponibile, în limita cotei de înmatriculare pentru anul respectiv;
c) numai dacă numărul creditelor de diferență nu este mai mare de 20;
d) cu respectarea criteriilor de performanță profesională, stabilite de fiecare instituție.

146) Nu se permite înmatricularea prin transfer la instituția de învățământ care, din diverse motive, nu are formată grupă academică pentru programul și anul de studiu în care urmează a fi încadrat studentul.

147) Transferul în cadrul instituției (de la o formă de învățământ la alta, de la o facultate la alta, de la un program de studiu la altul) se realizează prin Ordinul rectorului și cu acordul decanului/decanilor facultăților implicate.

148) În cazul transferului, Biroul Consiliului facultății (în care urmează a fi încadrat studentul) sau structura universitară cu atribuții în domeniu, de comun cu coordonatorul/consilierul instituțional, stabilește:

a) recunoașterea sau echivalarea examenelor și a creditelor de studii în baza rezultatelor învățării și a competențelor obținute;
b) diferențele din Planul de învățământ care urmează a fi realizate;
c) perioada de susținere a diferențelor de Plan.

149) Situațiile excepționale care rezultă din aplicarea regulilor nominalizate vor fi soluționate de comisia/structura de asigurare a calității din cadrul facultății.

150) Transferul studenților străini se realizează în conformitate cu prevederile Regulamentului cu privire la studiile străinilor în instituțiile de învățământ din Republica Moldova, aprobat prin Hotărâre de Guvern.

XIV. Mobilitatea academică

Articolul 39. Condițiile de organizare a mobilității academice

151) Mobilitatea academică este organizată în conformitate cu regulamentul-cadru cu privire la mobilitatea academică în învățământul superior, aprobat prin Hotărâre de Guvern.

152) Mobilitatea academică a studenților de la ciclul I, studii superioare de licență și integrate, se organizează în baza:

a) tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;
b) acordurilor/convențiilor interuniversitare;
c) acordurilor încheiate între instituțiile de învățământ superior cu întreprinderi și organizații din țară și de peste hotare;
d) programelor de mobilitate oferite de diverse state și instituții/organizații internaționale și regionale;
e) contractelor individuale.

153) Acordurile/convențiile interuniversitare garantează recunoașterea perioadelor de studii realizate și transferul de credite pentru unitățile de curs/modulele realizate.

Articolul 40. Recunoașterea perioadelor de studii

154) Perioada de studii efectuată în altă instituție de învățământ superior înlocuiește, prin recunoașterea creditelor ECTS, o perioadă de studii cu durată și volum de muncă similară celei pe care studentul s-a angajat să o realizeze în universitatea de origine.

155) Unități de curs prevăzute în contractul de mobilitate pot fi echivalate și acceptate de către universitatea de origine ca alternativă a unor unități de curs din Planul de învățământ urmat de către student.

156) Transferul creditelor ECTS, recunoașterea, echivalarea și documentarea performanțelor realizate de către student de-a lungul perioadei de mobilitate se realizează în baza Extrasului de note/Extrasului din foaia matricolă, care reflectă cantitativ și calitativ munca realizată de către student.

157) Recunoașterea activităților/perioadelor de studii se aprobă de către decan la recomandarea Biroului Consiliului facultății sau a structurii echivalente cu atribuții în domeniu.

158) Creditele obținute anterior la unități de curs/module similare ca finalități de studiu scontate, ca extindere (număr de ore în Planul de învățământ) și conținut, se recunosc automat atât în cazul programelor de mobilitate, cât și în cazul transferului studentului.

159) La cererea studentului, creditele pentru o unitate de curs pot fi echivalate cu creditele obținute la o altă unitate de curs echivalentă sau superioară (cu un număr mai mare de ore și un conținut mai detaliat) la o altă universitate, facultate sau specialitate.

160) Susținerea examenului de finalizare a studiilor superioare de licență și integrate nu poate fi echivalată prin mobilități.

161) Recunoașterea, echivalarea și documentarea performanțelor realizate de către student prin diverse activități non-formale sau informale se realizează la nivel de facultăți de către persoanele desemnate în acest sens, în baza unui regulament aprobat de Senat.

XV. Lichidarea diferențelor academice

Articolul 41. Cauzele și lichidarea diferențelor academice

162) Diferențe academice în procesul de studii pot avea drept cauză:

a) transferul studenților (de la o instituție de învățământ la alta, de la o formă de învățământ la alta, de la o facultate la alta, de la un program de studiu la altul);
b) reluarea studiilor după suspendare;
c) restabilirea la studii după exmatriculare;
d) mobilitatea academică.

163) Lichidarea diferențelor academice presupune realizarea rezultatelor învățării și dobândirea competențelor scontate prin:

a) frecventarea unităților de curs apărute ca diferențe;

b) realizarea sarcinilor preconizate pentru unitățile de curs respective;
c) susținerea evaluărilor și obținerea creditelor de studii prevăzute pentru aceste unități de curs în Planul de învățământ.

XVI. Finalizarea studiilor superioare de licență și integrate

Articolul 42. Actele de finalizare a studiilor

164) Studiile superioare de licență și integrate finalizează cu evaluarea finală, desfășurată în conformitate cu art. 34 al prezentului Regulament și cu eliberarea diplomelor de studii superioare, conform modelelor aprobate de autoritatea publică centrală de specialitate. Diplomele de studii sunt însoțite de suplimente întocmite în baza modelului standard european. Suplimentul la diplomă este redactat în limbile română și engleză.

165) Diploma eliberată la finalizarea studiilor superioare integrate este echivalentă cu diploma de studii superioare de master.

166) În cazul programelor comune de studii superioare pot fi eliberate:
a) o diplomă comună, suplimentar la una sau mai multe diplome naționale;
b) o diplomă comună, emisă de către instituțiile care oferă programul comun de studiu, fără eliberarea diplomei naționale;
c) una sau mai multe diplome naționale, însoțite de un certificat pentru atestarea calificării acordate în comun.

Diplomele și certificatele comune se perfectează în limbile de comunicare stabilite în cadrul parteneriatului și în limba engleză.

167) Programele de studii la specialități duble finalizează cu acordarea unei singure calificări și cu eliberarea unei singure diplome universitare în ambele specialități.

XVII. Comisia/structura de asigurare a calității

Articolul 43. Componența și atribuțiile comisiei/structurii de asigurare a calității

168) Comisia/structura de asigurare a calității este constituită la nivelul facultății, având misiunea de a examina și de a soluționa cazurile și situațiile studenților, rezultate din aplicarea legislației în vigoare și a prezentului Regulament.

169) Componența comisiei/structurii de asigurare a calității este aprobată la începutul anului universitar de către Consiliul facultății.

170) Convocarea comisiei/structurii și lista studenților ale căror situații sunt supuse examinării se anunță de către decanatul facultății cu 3 zile calendaristice înainte de desfășurarea ședinței. În funcție de situație, la ședință poate participa studentul și consilierul/coordonatorul instituțional îndrumător al acestuia.

171) Hotărârile comisiei/structurii sunt comunicate subiecților vizați în ziua următoare și nu pot fi supuse contestării. Fiind considerate documente oficiale, hotărârile comisiei/structurii sunt păstrate în arhiva instituției.

MINISTERUL EDUCAȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA
Piața Marii Adunări Naționale, nr. 1
MD-2033 Chișinău
Republica Moldova
tel. 23-33-48, fax: 23-35-15
www.edu.md

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА
Пяца Марий Адунэрь Национале, 1
МД-2033 Кишинэу
Республика Молдова
тел. 23-33-48, факс: 23-35-15
www.edu.md

ORDIN

Nr. 1045 din 29 octombrie 2015
Chișinău

Cu privire la aprobarea și punerea în aplicare
a *Planului - cadru pentru studii superioare*
(ciclul I - licență, ciclul II - master, studii integrate, ciclul III – doctorat)

În conformitate cu Hotărîrea Colegiului Ministerului Educației nr. 4.1 din 22 octombrie 2015, în scopul stabilirii cerințelor de bază pentru elaborarea planurilor de învățămînt în diferite domenii de formare profesională /specialități; programe de master, programe de doctorat, ministrul emite următorul

ORDIN:

1. Se aprobă și se pune în aplicare, din data semnării prezentului Ordin, *Planul - cadru pentru studii superioare (ciclul I - licență, ciclul II - master, studii integrate, ciclul III – doctorat)* (Anexă).
2. Se abrogă Planul–cadru pentru studii superioare, aprobat prin Ordinul ME nr. 455 din 03 iunie 2011.
3. Instituțiile de învățămînt superior publice și private:
   - vor aplica prevederile prezentului Plan-cadru pentru studii superioare, începînd cu anul universitar 2015-2016, în procesul de elaborare, perfecționare, modificare, aprobare și coordonare cu autoritățile responsabile a planurilor de învățămînt;
   - în conformitate cu prezentul Plan-cadru pentru studii superioare, vor elabora și aproba programe noi de studii, respectiv, planuri noi de învățămînt, precum și vor revizui/ actualiza planurile de învățămînt existente o dată la 5 ani;
   - vor elabora Metodologia de acumulare a minimului curricular necesar pentru continuarea studiilor superioare în ciclul II, master, la alt domeniu de formare profesională, oferit în regim extracurricular;
   - vor promova parteneriatul cu factorii interesați (instituții de învățămînt superior, agenți economici, studenți, părinți, autorități publice locale etc.) în procesul de stabilire a finalităților de studiu, în conformitate cu Cadrul Național al Calificărilor.
4. Agenția Națională de Asigurare a Calității în Învățămîntul Profesional va organiza și desfășura evaluarea externă în vederea autorizării de funcționare provizorie sau acreditării programelor de studii, conform metodologiilor elaborate.
5. Direcția Învățămînt superior și dezvoltare a științei (dna Nadejda Velișco):
   - va monitoriza procesul de implementare a Planului - cadru pentru studii superioare (ciclul I - licență, ciclul II - master, studii integrate, ciclul III – doctorat);
   - va asigura expertizarea și coordonarea planurilor de învățămînt pentru ciclul I - licență, ciclul II – master și studii integrate.
6. Controlul asupra executării prezentului Ordin se pune în sarcina dlui Ion Șișcanu, viceministru.

Corina FUSU,

Ministru

Aprobat:
Hotărîrea Colegiului Ministerului Educaţiei nr. 4.1 din 22 octombrie 2015
Ordinul Ministrului Educaţiei nr. 1045 din 29 octombrie 2015

PLAN-CADRU
pentru studii superioare
(ciclul I - Licenţă, ciclul II - Master, studii integrate, ciclul III – Doctorat)

I. Dispoziţii generale

1. Planul-cadru pentru studii superioare - în continuare *Plan-cadru* - vizează ciclurile: I (studii superioare de licenţă), II (studii superioare de master), III (studii superioare de doctorat) şi studiile integrate.

2. *Cadrul juridic*

- Codul educaţiei al Republicii Moldova nr. 152 din 17.07.2014 (Monitorul Oficial, 24.10.2014, nr. 319-324, art. nr: 634);
- Legea nr.142-XYI din 07 iulie 2005 privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor de formare profesională şi al specialităţilor pentru pregătirea cadrelor în instituţiile de învăţământ superior, ciclul I;
- Ghidul utilizatorului Sistemului European de Credite Transferabile /ECTS;
- Regulamentul-cadru privind organizarea examenului de finalizare a studiilor superioare de licenţă;
- Regulamentul cu privire la organizarea ciclului II - studii superioare de master, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 464 din 28 iulie 2015;
- Regulamentul privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.1007 din 10 decembrie 2014;
- Recomandări-cadru pentru elaborarea Regulamentului instituţional privind organizarea evaluării activităţii de învăţare a studenţilor;
- Cadrul Naţional al Calificărilor al Republicii Moldova şi Cadrul Naţional al Calificărilor pentru învăţământul superior pe domenii de formare profesională, aprobate prin Ordinul Ministrului educaţiei nr. 934 din 29 decembrie 2010.

3. *Noţiunile* principale semnifică:

autonomie universitară - dreptul comunităţii universitare de organizare şi autogestionare, de exercitare a libertăţilor academice fără niciun fel de ingerinţe ideologice, politice sau religioase, de asumare a unui ansamblu de competenţe şi obligaţii în concordanţă cu politicile şi strategiile naţionale ale dezvoltării învăţământului superior;

cadru al calificărilor – categorii de calificare ce delimitează nivelul de competenţe profesionale pe care trebuie să le posede absolvenţii învăţământului profesional de diferite niveluri în vederea exercitării profesiei obţinute;

capacităţi /abilităţi - aplicarea şi utilizarea cunoştinţelor pentru îndeplinirea sarcinilor şi rezolvarea problemelor. Capacităţile/abilităţile pot fi descrise ca fiind cognitive (utilizarea gîndirii logice), intuitive şi creative sau practice, implicînd utilizarea de metode, materiale, unelte şi instrumente;

ciclu de studiu – secvenţă de instruire şi de formare în învăţământul superior, cu durată stabilită, care se încheie cu evaluarea finală corespunzătoare, urmată de acordarea calificării profesionale şi/sau a unui titlu, după caz, precum şi cu eliberarea actului de studii corespunzător;

competenţele de învăţare reprezintă finalităţile educaţionale realizate /atinse (output) la nivel macrostructural (idealul, scopul general) şi microstructural (specifice pentru cursul / modulul dat). Cea

mai simplă şi acceptabilă formulă a *competenţelor* este: *integrarea cunoştinţelor, capacităţilor (abilităţilor) şi atitudinilor*;

consorţiu – asociaţie de instituţii de învăţământ şi organizaţii, care desfăşoară activităţi educaţionale, de cercetare, dezvoltare, inovare, creaţie artistică în baza unui acord de parteneriat încheiat conform legislaţiei în vigoare;

credite de studii transferabile – valori numerice convenţionale, alocate fiecărei discipline sau activităţi distincte din planul de învăţământ, care exprimă cantitatea de efort necesară studentului pentru a atinge nivelul minim al finalităţilor de studiu programate;

cunoştinţe - rezultatul asimilării de informaţii prin învăţare - ansamblul de fapte, principii, teorii şi practici legate de un anumit domeniu de muncă sau de studiu. Cunoştinţele pot fi teoretice şi/sau faptice;

curriculumul în învăţământul superior - un sistem complex de procese decizionale, manageriale sau de monitorizare care preced, însoţesc şi urmează proiectarea, elaborarea, implementarea, evaluarea şi revizuirea permanentă şi dinamică a setului de activităţi de formare profesională oferite în instituţia de învăţământ superior;

finalităţi de studiu (rezultate ale învăţării) - intenţiile sau scopurile angajate cu referire la procesul de învăţământ. Ca unităţi dinamice dintre principalele sale componente – idealul, scopurile, obiectivele - finalităţile de studiu sunt rezultatul unor opţiuni mereu în schimbare şi nu pot fi prescrise odată şi pentru totdeauna. Finalităţile de studii se pot referi la o perioadă de studiu, precum şi la o singură unitate de curs sau modul;

formare profesională – proces de instruire în urma căruia se obţine o calificare atestată printr-un certificat sau o diplomă, eliberate în condiţiile legii;

învăţământ centrat pe student - un proces de transformare calitativă a studentului, orientat spre consolidarea autonomiei, dezvoltarea abilităţii de gîndire critică şi axat pe finalităţi de studiu. Elementele esenţiale a acestui proces sunt: învăţarea activă, învăţarea critică şi analitică, sporirea responsabilităţii studentului, acordarea unei autonomii sporite şi abordarea reflectivă atît din partea studentului, cît şi a profesorului;

învăţământ profesional – programe de formare profesională, finalizate cu obţinerea unei calificări, şi instituţiile care oferă aceste programe;

mobilitate academică – proces de participare a studenţilor şi a cadrelor didactice la programe de studii şi de cercetare realizate în instituţii din ţară şi din străinătate;

modul de studiu - un set de cunoştinţe, capacităţi şi competenţe conectate funcţional, necesare pentru realizarea unei sarcini/probleme;

modul psiho-pedagogic – modul destinat absolvenţilor programelor de studii superioare nepedagogice care doresc să se încadreze în învăţământ în calitate de cadru didactic, care include formarea teoretică în domeniul pedagogiei, psihologiei, didacticii disciplinei şi un stagiu obligatoriu de practică;

obiectivele educaţionale reprezintă finalităţile de studiu *intenţionate /anticipate / proiectate* (input) la nivel macrostructural (idealul, scopul general) şi microstructural (specifice pentru cursul / modulul dat);

pachet standard de servicii educaţionale – sistem de oferte şi programe educaţionale, orientate spre atingerea unor finalităţi concrete şi dobîndirea unui volum de cunoştinţe, formarea unor competenţe conforme cu standardele educaţionale;

planul de învăţământ - un sistem de activităţi de formare profesională şi de cercetare ştiinţifică a specialiştilor pentru diverse domenii ale economiei naţionale, reunite într-o concepţie unitară din punct de vedere al conţinutului şi al desfăşurării acestora în timp;

proiect de licenţă - lucrare cu caracter aplicativ în domeniile inginerie, arte, tehnologii chimice, arhitectură, agricultură, medicină etc., care presupune elaborarea şi descrierea unor desene, scheme, diagrame, tabele, picturi, program artistic (recital, spectacol) şi după a cărui susţinere publică studenţii

obțin diploma de licență la finalizarea studiilor superioare de licență în domeniul respectiv. În domeniul științelor socio-umanistice proiectul de licență presupune realizarea unui studiu pe baza datelor faptice și a celor ce derivă din sondaje, observare, experiment și sunt orientate spre testarea unor ipoteze sau dezvoltarea de instrumente și metode care oferă soluții pentru probleme concrete;

Sistemul european de credite transferabile (ECTS) - reprezintă un sistem centrat pe student și se bazează pe principiul transparenței procesului de învățare, predare și evaluare. Obiectivul ECTS este facilitarea procesului de planificare, furnizare, evaluare a programelor de studii și a mobilității studenților prin recunoașterea rezultatelor învățării, a calificării și perioadelor de studii;

specialitate /program de studiu – complex de competențe profesionale obținute prin instruire într-un anumit domeniu de formare profesională;

standarde de acreditare – ansamblu de cerințe care definesc nivelul minim obligatoriu de realizare a activităților de formare profesională a unei instituții de învățământ superior acreditate, care solicită autorizarea de funcționare provizorie/ acreditarea unui nou program de formare profesională sau a unei instituții de învățământ superior acreditate, care solicită evaluarea externă a calității educației /instruirii oferite;

standarde educaționale de stat – condițiile obligatorii de realizare a programelor educaționale la toate nivelurile şi ciclurile de învățământ în instituțiile publice şi private, precum şi cerințele minime obligatorii față de conținutul programelor educaționale, volumul maxim de muncă pretins studentului şi cadrului didactic, față de infrastructura şi dotarea instituției de învățământ, față de nivelul de pregătire al absolvenților şi organizarea procesului educativ. Standardele educaționale de stat constituie bază pentru evaluarea obiectivă a calității şi a nivelului de instruire şi calificare a absolvenților, indiferent de forma de realizare a studiilor;

studii superioare integrate – formare profesională cu durata cumulată a ciclurilor I şi II din învățământul superior, care corespunde unui număr de cel puțin 300 de credite de studii transferabile şi care se finalizează cu obținerea unei diplome echivalente cu diploma de studii superioare de master;

teză de an – lucrare de sinteză, cu caracter de studiu teoretic și praxiologic, care are drept scop aprofundarea cunoştințelor și formarea competențelor de documentare și investigare a domeniului de formare profesională;

teză de licență – lucrare originală, fundamentată științific care are drept scop evaluarea competențelor studenților de a efectua cercetări, de a aplica cunoştințe teoretice în procesul de elaborare a unor soluții practice, specifice domeniului de formare profesională, formă de evaluare finală a studiilor superioare de licență în domeniul respectiv;

teză de master – lucrare de cercetare ştiințifică sau de creație artistică, aprofundată și/sau interdisciplinară, care include analiza problemelor teoretice şi practice, după a cărei susținere publică studenții obțin diploma de master în domeniul respectiv;

teză de doctorat – lucrare de cercetare ştiințifică originală, după a cărei susținere publică studentului-doctorand i se conferă titlul de doctor (în domeniul respectiv) şi i se eliberează diploma de doctor de către instituția organizatoare a programului de studii superioare de doctorat, în urma confirmării de către autoritatea națională abilitată pentru confirmarea titlurilor ştiințifice.

4. *Obiectul Planului - cadru*

Planul-cadru, parte componentă a standardelor educaționale de stat în învățământul superior, stabileşte principiile generale pentru organizarea şi desfăşurarea procesului de studii în instituțiile de învățământ superior, reflectă cerințele de bază pentru elaborarea planurilor de învățământ în diferite domenii de formare profesională /specialități, programe de master, programe de doctorat.

5. Planul-cadru este elaborat în *scopul* asigurării calității în învățământul superior, perfecționării managementului educațional, modernizării învățământului superior în perspectiva integrării în Spațiul Comun European al Învățământului Superior; perfecționării, raționalizării şi compatibilizării planurilor

de învățământ la nivel național şi european; creării condițiilor pentru o mobilitate academică reală şi recunoașterea reciprocă a perioadelor şi actelor de studii.

În baza Planului-cadru, instituțiile de învățământ superior elaborează propriile planuri de învățământ, realizînd particularitățile şi orientările fiecărui domeniu de formare profesională /specialități, program de master, program de doctorat.

II. Planul de învățământ

6. Planul de învățământ include *patru componente definitorii*:

a) componenta *temporală*, care reprezintă modul de planificare în timp a procesului de formare (săptămînă, semestru, an, ciclu), unitatea principală de măsură a procesului de formare fiind creditul de studiu ECTS;

b) componenta *formativă,* care reprezintă modul de distribuire a unităților de conținut (unitate de curs, pachete de cursuri, module);

c) componenta *acumulare*, care reflectă modalitățile de alocare a creditelor de studiu ECTS;

d) componenta *evaluare,* care reprezintă modalitățile de evaluare curentă şi finală a finalităților de studiu şi competențelor obținute de student la unitatea de curs/modulul respectiv.

7. Planurile de învățământ pentru **ciclul I – licență** şi **studii integrate** se elaborează pe specialități, în conformitate cu *Nomenclatorul domeniilor de formare profesională şi al specialităților*.

Programele de **master, ciclul II**, se stabilesc în limitele domeniilor generale de studiu aprobate pentru ciclul I, conform *Nomenclatorului domeniilor de formare profesională şi al specialităților*, care, în funcție de conceptul și conținutul planului de învățământ, pot fi: *de aprofundare, interdisciplinare* și *complementare*. După tipurile respective de programe, orientarea studiilor superioare de master poate fi: *master științific* și *master de profesionalizare*.

Programele de **doctorat, ciclul III**, se organizează pe domenii de studii conform *Nomenclatorului domeniilor de formare profesională şi al specialităților*. Doctoratul constituie ciclul superior de studii universitare, axat pe dezvoltarea cunoaşterii prin cercetare ştiințifică originală și care se realizează prin programe de două tipuri: *doctorat ştiințific* și *doctorat profesional*.

8. La elaborarea planurilor de învățământ pentru cele trei cicluri universitare se va urmări realizarea unui învățământ centrat pe student, orientat spre dobîndirea ***finalităților de studiu*** şi formarea competențelor prevăzute prin Cadrul Național al Calificărilor pe cicluri şi pe domenii generale de studiu /domenii de formare profesională. Obținerea finalităților de studiu şi formarea competențelor pentru un domeniu de formare profesională va fi completată prin accentuarea caracterului pragmatic al conținutului formativ al unităților de curs cuprinse în planul de învățământ.

9. Elementul formativ de bază al planului de învățământ este *unitatea de curs*, care reprezintă activități unitare atribuite unui conținut formativ distinct.

Unitățile de curs pot fi oferite autonom sau pot fi structurate în module. Pentru un modul se recomandă alocarea a 4-6 credite de studiu. Modularizarea programului universitar poate fi realizat pe baza principiului de complementaritate sau interdisciplinar.

La **ciclurile I și II**, unitatea de curs /disciplina poate fi realizată prin **activitate didactică auditorială** (contact direct): ore de curs/ prelegeri, seminare, lucrări de laborator, lucrări practice, lucrări de proiectare, stagii didactice, clinice şi alte forme aprobate de senat; precum și **activitate didactică neauditorială**: activități didactico-artistice sau sportive; proiecte / teze de an, licență, master; activitate individuală, activități sociale și comunitare, alte activități prevăzute de regulamentele instituționale.

La **ciclul III, studii superioare de doctorat**, școlile doctorale pun la dispoziția studenților-doctoranzi un program de pregătire bazat pe studii superioare avansate, alcătuit din activități didactice

auditoriale, cercetări independente de laborator și/sau de teren, activități de editare și participare la evenimente științifice/comunitare.

III. Criterii pentru elaborarea planului de învățământ pentru ciclul I, ciclul II, studii integrate și ciclul III

10. *Profilul și structura* planului de învățământ

Planul de învățământ la **ciclurile I și II** se structurează în următoarele compartimente:

a) foaia de titlu;
b) calendarul universitar;
c) planul procesului de studii pe semestre/ani de studii;
d) stagiile de practică;
e) formele de evaluare finală la unitățile de curs/ modulele oferite;
f) forma de evaluare finală a programului de studii;
g) lista unităților de curs la libera alegere;
h) matricea corelării finalităților de studiu a programului cu cele ale unităților de curs/modulelor. Finalitățile de studiu/rezultatele învățării sunt parte a standardelor naționale și numărul acestora, conform practicilor europene, se recomandă să fie limitat la 6-8.

La **ciclul III**, studii superioare de doctorat, structura și conținutul planului de învățământ se stabilesc de către școala doctorală.

11. Planul de învățământ este însoțit de o *Notă explicativă* în care se descrie profilul specialității /domeniului de formare profesională /domeniului general de studiu, concretizate în *concepția formării specialistului* (scop, caracteristici, angajabilitate, formare ulterioară, abordări pedagogice, competențe-cheie dezvoltate în program) și *finalități de studiu* preconizate. În același context, Nota explicativă prezintă informația cu privire la: gradul de noutate, relevanța, corespunderea obiectivelor programului strategiei instituționale de dezvoltare, consultarea partenerilor (angajatori, absolvenți, profesori, studenți) și coordonarea procesului de elaborare a programului conform standardelor de asigurare a calității.

De asemenea se vor indica metodele și criteriile de evaluare, regulile privind promovarea academică.

12. *Foaia de titlu* a planului de învățământ

12.1 Se recomandă ca Foaia de titlu a planului de învățământ pentru **ciclul I** - *licență*, şi studii integrate să conțină următoarele informații:

a) denumirea ministerului educației și, după caz, a ministerului de resort;
b) denumirea și categoria instituției de învățământ superior, conform certificatului de acreditare;
c) data aprobării planului de învățământ de către senatul universitar, nr. procesului-verbal respectiv;
d) data coordonării de către ministerul educației și, după caz, a ministerului de resort; numărul de înregistrare a planului de învățământ;
e) contextul (se va indica nivelul calificării conform ISCED);
f) codul şi denumirea domeniului general de studiu;
g) codul şi denumirea domeniului de formare profesională;
h) codul şi denumirea programului de studii / specialității sau specialităților duble;
i) numărul total de credite de studiu;
j) titlul obținut la finele studiilor;
k) baza admiterii: diploma de bacalaureat sau un act echivalent de studii; diploma de studii superioare;

l) limba de instruire;

m) forma de organizare a învățământului (învățământ cu frecvență, cu frecvență redusă, la distanță).

12.2 Se recomandă ca Foaia de titlu a planului de învățământ pentru **ciclul II** – *master* să conțină următoarele informații:

a) denumirea ministerului educației și, după caz, a ministerului de resort;

n) denumirea și categoria instituției de învățământ superior, conform certificatului de acreditare;

b) data aprobării planului de învățământ de către senatul universitar, nr. procesului-verbal respectiv;

c) data coordonării de către ministerul educației și, după caz, a ministerului de resort; numărul de înregistrare a planului de învățământ;

d) contextul (se va indica nivelul calificării conform ISCED);

e) codul şi denumirea domeniului general de studiu;

f) denumirea programului de master;

g) numărul total de credite de studiu;

h) titlul obținut la finele studiilor;

i) baza admiterii: diploma de studii superioare de licență sau un act echivalent de studii;

j) limba de instruire;

k) forma de organizare a învățământului (învățământ cu frecvență, cu frecvență redusă, la distanță).

12.3 Se recomandă ca Foaia de titlu a planului de învățământ pentru *programul de pregătire universitară avansată* – **doctorat, ciclul III,** să conțină următoarele informații:

a) denumirea: ministerului educației și, după caz, a ministerului de resort;

b) denumirea și categoria instituției de învățământ superior, conform certificatului de acreditare;

c) data aprobării planului de învățământ de către consiliul științific/ senatul universitar, nr. procesului-verbal respectiv;

d) contextul (se va indica nivelul calificării conform ISCED);

e) denumirea școlii doctorale;

f) codul şi denumirea domeniului de cercetare;

g) denumirea programului de studii de doctorat;

h) numărul total de credite de studiu;

i) titlul obținut la finele studiilor;

j) baza admiterii: diploma de studii superioare de master sau un act echivalent de studii;

k) limba de instruire;

l) forma de organizare a învățământului (învățământ cu frecvență, cu frecvență redusă).

În cazul *programelor comune* de studii superioare, în foaia de titlu se vor indica instituțiile membre ale consorțiului, aprobarea comună a planului de învățământ, alte informații relevante.

A). Componenta temporală

13. Componenta temporală a planului de învățământ este reprezentată prin *calendarul universitar,* care include repartizarea activităților didactice pe ani, semestre (sesiuni în cazul studiilor cu frecvență redusă sau la distanță), cu stabilirea termenelor şi duratei semestrelor, stagiilor de practică, sesiunilor de examene, a evaluării finale (examenului de licență/examenului de finalizare a studiilor superioare integrate/susținerii tezei de master / de doctor) şi a vacanțelor.

În domeniile de studii reglementate la nivel european, structura şi durata studiilor de doctorat respectă prevederile legale aplicabile la nivel european.

În cazul *programelor comune* de studii superioare, calendarul universitar va include graficul mobilității academice între instituțiile membre ale consorțiului.

14. La elaborarea calendarului universitar se va ține cont de următoarele:

14.1 *Durata studiilor superioare de licență (**ciclul I**),* exprimată în ani şi credite de studiu constituie:

a) învățământ cu frecvență – 3-4 ani şi, respectiv, 180-240 de credite de studiu;

b) învățământul cu frecvență redusă şi învățământul la distanță – 4-5 ani (cu un an mai mult decît la învățământul cu frecvență) şi, respectiv, 180-240 de credite de studiu.

14.2 *Durata studiilor superioare de master (**ciclul II**)* exprimată în ani şi credite de studiu constituie:

a) învățământ cu frecvență 1,5-2 ani şi, respectiv, 90-120 credite de studiu;

b) învățământul cu frecvență redusă şi învățământul la distanță – 2-2,5 ani (cu un semestru mai mult decît la învățământul cu frecvență) şi, respectiv, 90-120 de credite de studiu;

14.3 *Durata studiilor superioare de doctorat (**ciclul III**),* exprimată în ani şi credite de studiu constituie:

a) învățământ cu frecvență – 3 ani şi, respectiv, 180 de credite de studiu;

b) învățământul cu frecvență redusă – 4 ani (cu un an mai mult decît la învățământul cu frecvență) şi, respectiv, 180 de credite de studiu.

Prin excepție, în cadrul învățământului superior medical uman, medical veterinar, agricol, al ştiințelor biologice şi farmaceutice, durata programului de doctorat este, de regulă, de 4 ani.

15. Pentru fiecare program de studii (**licență, master, doctorat**) numărul de credite de studiu preconizat este acelaşi pentru toate formele de învățământ: cu frecvență, cu frecvență redusă şi la distanță.

În domeniile *arte, psihologie, medicină veterinară, medicină, farmacie* şi la specialitățile *limbi moderne, arhitectură*, studiile se organizează numai prin învățământ cu frecvență.

16. În ciclul I şi ciclul II de studii superioare pot fi organizate studii superioare integrate în următoarele domenii, reglementate prin norme de drept internațional: *medicină şi farmacie; medicină veterinară; arhitectură*.

În învățământul superior integrat, durata cumulată a ciclurilor I şi II va corespunde unui număr de cel puțin **300 de credite de studii transferabile**.

Programele de studii superioare în domeniul *medical şi farmaceutic* se organizează în exclusivitate ca învățământ cu frecvență, cu durata de 4–6 ani, respectiv, 240 - 360 de credite de studiu.

17. Absolvenții şcolilor medii de cultură generală din Transnistria şi cetățenii străini înmatriculați în ciclul I - studii superioare de licență, conform protocoalelor de colaborare în domeniul învățământului, în baza actelor de studii medii de cultură generală sau echivalentelor acestora, vor urma un an de studii compensator, care nu se cuantifică cu credite, în instituția de învățământ superior, în care au fost înmatriculați.

Candidații, înmatriculați în ciclul I, studii superioare de licență în baza atestatelor de studii medii de cultură generală, eliberate de către instituțiile de învățământ din localitățile de est ale Republicii Moldova şi din mun. Bender, vor susține, obligatoriu, examenele de bacalaureat.

18. Pentru absolvenții instituțiilor de *învățământ profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterțiar,* care îşi continuă studiile în învățământul superior la ciclul I - licență, în cadrul domeniului studiat anterior, instituțiile de învățământ superior pot accepta cel mult 30 de credite de studii

transferabile acumulate în învățământul profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterțiar, în baza cadrului normativ în vigoare.

19. Pentru absolvenții instituțiilor de învățământ superior care solicită un alt domeniu de formare profesională la ciclul I, reducerea duratei studiilor poate fi condiționată de recunoaşterea unui anumit număr de credite acumulate la prima specialitate, cu condiția că durata studiilor va fi de cel puțin **trei ani**.

Absolvenții instituțiilor de învățământ superior la specialitățile din domeniul *Ştiințe ale educației* pot fi înmatriculați la o altă specialitate din acelaşi domeniu cu reducerea duratei studiilor cu **un an.**

20. *Structurarea anului universitar.* În **ciclul I**, studii superioare de **licență**, și **studii integrate,** anul academic este constituit din două semestre relativ egale, care includ două sesiuni de examene ordinare, stagii de practică şi două vacanțe. Durata unui semestru constituie în medie 15 săptămîni de contact direct cu studenții.

Calendarul academic, implicit perioada de desfăşurare şi durata sesiunilor de examene, durata vacanțelor se stabileşte de senatul instituției de învățământ superior. Pentru lichidarea restanțelor (recuperarea deficitului de credite) şi/sau mărirea notei se vor programa suplimentar două sesiuni repetate de examinare (de recuperare a deficitului de credite), care pot fi organizate după fiecare sesiune de examene în perioada vacanțelor sau, la decizia instituției, pot fi comasate într-o singură sesiune.

Structura organizatorică a învățământului în domeniile milităriei, securității şi ordinii publice este elaborată de consiliul profesoral şi senatul instituției de învățământ şi aprobată de autoritatea în a cărei subordine se află instituția respectivă.

Data începerii anului universitar în **ciclul II** de studii superioare de **master** se stabileşte de senatul instituției de învățământ superior.

La **ciclul III –** studii superioare de **doctorat**, elaborarea și organizarea unui program de pregătire bazat pe studii superioare avansate, structura și conținutul planului de învățământ pentru programul de pregătire universitară avansată, precum şi avizarea curricula disciplinelor incluse în planul de învățământ se stabilesc de **Școala doctorală**, potrivit regulamentului Școlii doctorale.

21. În programele de **master** și **doctorat** se recomandă oferirea de cursuri compacte, interdisciplinare, în sistem modular, cu evaluarea organizată la finalizarea cursului/modulului.

Programul de doctorat include *un program de pregătire bazat pe studii avansate* şi *un program individual de cercetare ştiințifică* sau *creație artistică*.

Durata cumulată a programului de pregătire bazat pe studii avansate nu poate depăşi un an de studii. Programul de cercetare ştiințifică pentru studenții-doctoranzi de la învățământul cu frecvență are durata de 2 ani (patru semestre) și însumează 120 ECTS. Pentru studenții-doctoranzi de la învățământul cu frecvență redusă, cele 120 ECTS necesare se repartizează pe trei ani de studii (cîte 40 ECTS anual).

22. *Cuantificarea anului universitar.* În sistemul de învățământ superior se aplică Sistemul European de Credite Transferabile (ECTS).

Creditele de studiu se alocă după cum urmează:

a) pentru un semestru academic – **30 de credite de studii transferabile**;

b) pentru un an academic – **60 de credite de studii transferabile**.

Un credit de studiu reprezintă **30 ore** de activitate de învățare, sub toate aspectele ei (activități didactice, de cercetare, realizate în auditoriu (de contact) şi activitate individuală), solicitate studentului pentru realizarea finalităților de studiu.

În sistemul învățământului superior național, volumul anual de muncă al studentului (ore-auditoriu și lucru individual) este de circa **1800 de ore**.

La învățământul cu frecvență redusă şi la distanță, numărul total de credite se repartizează proporțional pe ani de studiu.

23. *Structurarea săptămînii.* Durata săptămînii de studii la **ciclul** I, **licență**, este de 5 zile, cu un număr săptămînal de **25-30 ore** de contact direct.

În cazul instruirii concomitente în două domenii de formare profesională/ specialități înrudite sau studierii în paralel a două limbi în domeniile de formare profesională *limbi şi literaturi* şi *limbi moderne şi clasice,* în domeniile reglementate prin norme de drept internațional: *medicină şi farmacie; medicină veterinară; arhitectură*, precum și în domeniile: *arte, cultură fizică şi sport, militărie, securitate şi ordinea publică,* numărul de ore săptămînal poate fi de **30-36 ore**.

Programul săptămînal al pregătirii prin **master** este de **14-20 ore** de contact direct, care la decizia instituției pot fi planificate compact, iar cel puțin 50% din program trebuie alocat activităților practice şi cercetării.

La **ciclul III, studii superioare de doctorat,** studentul-doctorand poate opta în mod independent pentru parcurgerea cursurilor din cadrul studiilor superioare avansate, puse la dispoziție de școala doctorală.

B) Componenta formativă

24. *Planul de învățămînt* include setul de unități de curs/module repartizate pe semestre/ani de studiu. După *gradul de obligativitate* şi *posibilitatea de alegere,* unitățile de curs/modulele se clasifică în:

a) *obligatorii*;
b) *opționale*;
c) *la libera alegere*.

25. După *funcția* în formarea profesională inițială prin competențe generale şi competențe specifice, unitățile de curs /modulele oferite vor fi grupate în următoarele componente:

La **ciclul I** şi în **programele de studii integrate** (Anexa 1):

a) componenta *fundamentală (cod F)*;
b) componenta *de formare a abilităților şi competențelor generale (cod G)*;
c) componenta *de orientare socio-umanistică (cod U)*;
d) componenta *de specialitate* - de bază şi secundară, în cazul instruirii concomitente în două domenii înrudite (cod S).

La **ciclul II** (Anexa 2):

a) componenta *fundamentală (cod F)*;
b) componenta *de specialitate* (cod S).

La **ciclul III** (Anexa 3), curricula doctorală asigură formarea de competențe profesionale de conținut, cognitive şi de cercetare în domenii de specialitate, precum şi a unor competențe *transversale*, și cuprinde unități de curs de *sinteză*, profilate pe domenii, cu module de metodologia cercetării; în cadrul doctoratului profesional – cu funcții aplicative concret definite. La **studiile de doctorat** unitățile de curs și activitățile de cercetare se recomandă a fi grupate în următoarele componente:

a) componenta *fundamentală* (discipline academice);
b) componenta *de orientare spre specialitate* și pentru dezvoltarea *competențelor transversale;*
c) componenta de *formare a abilităților de cercetare individuală* și de *comunicare științifică*.

26. *Codificarea unităților de curs/modulelor*. Fiecărei unități de curs/modul din planul de învățămînt la ciclurile I, II și studii integrate i se atribuie un cod de identificare, ce definește univoc parametrii: categoria formativă, semestrul, tipul cursului, numărul de ordine (Anexa nr. 4).

27. La **ciclul I - licență** și **studii integrate**, *componenta fundamentală* (**cod F**) reprezintă o componentă de bază, dezvoltată şi adaptată domeniilor de formare profesională, care are drept scop

acumularea cunoştinţelor şi formarea abilităţilor de bază, integrate în competenţe, care permit abordarea ştiinţifică a domeniului dat, precum şi înţelegerea şi crearea de cunoştinţe noi.

Unităţile de curs /modulele fundamentale se oferă în regim **obligatoriu.**

28. *Componenta de formare a abilităţilor şi competenţelor generale* (**cod G**) are drept scop formarea deprinderilor de a învăţa, cerceta, analiza, expune, comunica efectiv oral şi în scris, inclusiv prin intermediul tehnologiilor informaţionale, în domeniul de pregătire profesională şi în contexte culturale diverse.

Componenta de formare a abilităţilor şi competenţelor generale este **obligatorie** şi va include:

a) un curs de limbă străină de circulaţie internaţională cu aplicare în domeniul de formare profesională, oferit începînd cu anul I de studii. Se recomandă instituţiilor de învăţămînt superior constituirea şi extinderea sistemului de predare a unor unităţi de curs în limbi străine. În funcţie de posibilităţile instituţiei, pot fi oferite 2 limbi străine şi studierea specialităţii în *context cross-cultural* (îndeosebi recomandat pentru domeniile orientate spre activitatea internaţională);

b) un curs de tehnologii de comunicare informaţională care va include modulele: Cultura informaţională, Tehnologii informaţionale, Utilizarea tehnologiilor informaţionale în domeniul de formare profesională, Noi softuri şi riscuri de utilizare IT în domeniul de formare, Tehnici de comunicare bazate pe utilizarea IT etc.;

c) un curs de limbă română de comunicare pentru studenţii din grupele alolingve, inclusiv Tehnici de comunicare/ Corespondenţa de afaceri etc. În scopul facilitării inserţiei pe piaţa muncii a absolvenţilor din grupele alolingve, pentru această categorie de studenţi se vor introduce, obligatoriu, la anii superiori unităţi de curs de specialitate cu predare în limba română;

d) un curs separat de *Etică şi cultură profesională* sau includerea subiectelor ce ţin de etică şi cultură profesională în conţinuturile unităţilor de curs / modulelor de specialitate;

e) un curs de Educaţie fizică pentru studenţii anului I / II, care nu se cuantifică cu credite, dar a cărui evaluare cu calificativul „admis" reprezintă o precondiţie de admitere la examenul de finalizare a studiilor superioare de licenţă.

29. *Componenta de orientare socio-umanistică* (**cod U**) are drept scop formarea unui orizont larg de cultură juridică, filozofică, politologică, sociologică, psihologică şi economică, care i-ar permite viitorului specialist să-şi asume responsabilităţi într-o societate liberă şi să se adapteze operativ şi eficient la modificările din societate.

Componenta de orientare socio-umanistică se recomandă în regim **de opţiune** şi include:

a) un curs cu tematică europeană, de ex.: Integrare economică europeană, Destinul european al Republicii Moldova, Drept european, Structuri politice în statele europene, Universitatea europeană, Civilizaţia europeană, Politici educaţionale în context european, Politici comunitare în domeniul de formare, globalizării, regionalizării, geopoliticii etc.;

b) un curs de iniţiere juridică, Bazele statului şi dreptului, Proprietatea intelectuală;

c) Filosofia şi logica domeniului de formare profesională;

d) un curs de iniţiere economică şi financiară, Bazele antreprenoriatului, Leadership şi managementul capitalului uman;

e) Elemente de cultură universală şi naţională / Interculturalitate;

f) Arta oratorică /Cultura comunicării interpersonale şi organizaţionale /Tehnici de comunicare;

g) Cultura politică şi mass media, Dezvoltarea durabilă şi management în situaţii de risc etc.

Unităţile de curs din lista de mai sus ar putea fi modularizate în funcţie de strategia instituţiei; contextul, profilul, conceptul programului de studii şi/sau preferinţele /necesităţile studenţilor.

30. Unităţile de curs/modulele din componenta fundamentală (cod F), de formare a abilităţilor şi competenţelor generale (cod G) şi socio-umanistică (cod U) constituie ***trunchiul programului de***

formare, care reprezintă structura formativă de bază ***obligatorie*** în pregătirea viitorului specialist la **ciclul I** şi în cadrul **studiilor integrate**, comună mai multor domenii de formare profesională în cadru unui domeniu general de studiu.

31. În cadrul **ciclului I - licență** și **studii integrate**, componenta *de orientare spre specialitate* (**cod S)**, de bază şi secundară, în cazul instruirii concomitente în două domenii, realizează obiective orientate spre formarea identității profesionale a studentului şi se oferă în regim obligatoriu şi opțional.

În cazul orientării spre o monospecialitate, planul de învățământ se completează cu unități de curs /pachete de opțiuni pentru această specialitate. În cazul instruirii concomitente în două domenii, se propun unități de curs/pachete de opțiuni pentru specialitatea de bază şi pentru specialitatea secundară.

32. Unitățile de curs ***de orientare spre specialitate*** asigură elementul individual al formării profesionale și reprezintă un pachet de unități de curs/module, obligatorii și opționale, care asigură elementul distinctiv al formării profesionale, reieșind din logica structurării domeniului, în conformitate cu tendințele pieței muncii, asigurînd astfel un nivel sporit de relevanță a studiilor și angajabilitate a absolvenților.

33. Fiecare student urmează să-și stabilească **propriul traseu educațional** de formare profesională, din unitățile de curs propuse prin planul de învățământ, inclusiv din contul pachetelor opționale şi la libera alegere, pentru obținerea unei diplome universitare.

Traseul individual de formare profesională este reflectat în Suplimentul la diplomă, eliberat obligatoriu fiecărui absolvent din învățământul superior.

34. În programele **ciclului II - master,** trunchiul este constituit din componenta fundamentală **(cod F),** oferită în regim **obligatoriu.**

În funcție de tipul masterului (de cercetare sau profesional) şi finalitățile de studiu scontate, se recomandă ca programul de master să includă următoarele unități de curs/module:

- Componenta *fundamentală* - unități de curs/module general-științifice (obligatorii):
  - ✓ Metodologia şi etica cercetării în domeniul de studiu;
  - ✓ Probleme actuale de cercetare în cadrul domeniului de formare;
  - ✓ Elaborarea/administrarea proiectelor;
  - ✓ Teoria deciziilor;
  - ✓ Tehnici/paradigme de comunicare ştiințifică etc.
- Componenta de *specialitate* - unități de curs/module de ramură (obligatorii și opționale):
  - ✓ Procese inovative în domeniul de formare profesională;
  - ✓ Noi tehnologii informaționale în domeniul de formare;
  - ✓ Asigurarea calității în domeniul de formare;
  - ✓ Noi teorii orientate spre interdisciplinaritate etc.
- Activități *practice* și *de cercetare* (obligatorii)
  - ✓ Stagiu practic/industrial/creativ/clinic;
  - ✓ Cercetare științifică.

La master, planul de învățământ va cuprinde atît discipline de cunoaștere avansata în cadrul programului de studiu, cît și module de pregătire complementară, necesare pentru o inserție rapidă a absolventului pe piața muncii.

35. La **ciclul III – studii superioare de doctorat**, în funcție de tipul doctoratului (științific sau profesional), în cadrul *programului de pregătire bazat pe studii avansate*, care însumează 60 de credite de studii transferabile, se acordă 50-70 la sută ECTS unităților de curs orientate spre *specialitate.*

Programele de studii la **ciclul III, studii superioare de doctorat,** asigură formarea ***competențelor profesionale specifice*** domeniului (cunoaşterea avansată și stăpînirea metodelor şi tehnicilor de cercetare avansată în domeniul de studiu; capacitatea de identificare, formulare şi soluționare a problemelor de cercetare, abilități de elaborare şi valorificare a lucrărilor ştiințifice etc.), precum și a ***competențelor transversale*** (competențe de comunicare în domeniul ştiinței şi culturii; cunoştințe de management al resurselor umane, de infrastructură şi financiare; calități de conducere şi mentorat; cunoştințe privind managementul carierei etc.).

- La componenta *fundamentală* se recomandă discipline academice generale, inclusiv, teorii și practici avansate în domeniul de cercetare.
- Componenta *de orientare spre specialitate* va conține unități de curs specifice problemei de cercetare, selectate la decizia conducătorului și studentului-doctorand. Pentru dezvoltarea *competențelor transversale* se recomandă unități de curs: limbi moderne, noi softuri pentru domeniul de cercetare, dreptul proprietății intelectuale, managementul proiectelor, marketingul produselor științifice și a inovațiilor, managementul carierei etc.
- Componenta de *formare a abilităților de cercetare individuală* de *comunicare științifică* va include metode avansate de cercetare, de elaborare a proiectului și implementare a rezultatelor cercetării, cercetări de teren, stagii industriale, stagii în centre de excelență, publicarea articolelor științifice, comunicări la evenimente științifice instituționale, naționale, internaționale etc.

Planul de învățămînt pentru doctoratul științific include unități de curs /discipline academice (de studiu teoretic) în proporție de 75% și unități de curs /discipline practice de 25%. Planul de învățămînt pentru doctoratul profesional include unități de curs /discipline academice (de studiu teoretic) în proporție de 25% și unități de curs /discipline practice de 75%.

36**.** În programele **ciclului I** şi **studiile integrate**, *unitățile de curs opționale/pachetele de opțiuni* asigură constituirea traseului individual de formare profesională, în funcție de aspirațiile de dezvoltare profesională şi perspectivele de angajare în cîmpul muncii. Unitățile de curs opționale se aleg din oferta planului de învățămînt (Anexa 1). Fiecare alegere se face din minimum *două oferte.* Unitatea de curs opțională din momentul alegerii devine obligatorie.

În programele **ciclului II - master,** opțiunile vor constitui, după caz, pînă la 30 la sută.

37. Pe parcursul studiilor, studentul poate acumula credite peste numărul de 60 pe an /30 pe semestru. Acestea pot fi obținute prin unități de curs/module şi activități realizate complementar (unități de curs la liberă alegere, urmate în regim extracurricular, cursuri realizate în perioada vacanțelor de vară etc.).

Unitățile de curs *la libera alegere* asigură extinderea cunoştințelor şi dezvoltarea unor aptitudini ale studenților în domeniul de formare profesională ales sau în alte domenii adiacente. Acestea se introduc în plan la propunerea catedrelor pentru fiecare domeniu de pregătire profesională, la solicitarea studenților.

În cadrul studiilor superioare de licență, studentul poate obține credite suplimentare în proporție de cel mult 10% anual din numărul de credite alocate programului de studii urmat. Studierea cursurilor la libera alegere se programează pe tot parcursul formării profesionale și se realizează suplimentar, în afara orarului de bază. Creditele suplimentare acumulate se specifică în suplimentul la diplomă eliberat absolventului.

La ciclul I se recomandă, la libera alegere, unitățile de curs/modulele: *Modul sănătos de viață, Securitatea muncii, Protecția civilă, Egalitatea de gen, Protecția familiei* etc.

38. În cazul în care studenţii solicită la ciclul II, master, un program de studii diferit de domeniul de formare profesională absolvit la ciclul I, licență, candidații urmează să acumuleze **30 de credite de studii transferabile** la disciplinele *fundamentale* şi *de specialitate* aferente domeniului de studii pentru care optează, ceea ce reprezintă *minimul curricular inițial* necesar.

Minimul curricular inițial necesar pentru continuarea studiilor superioare în ciclul II la alt domeniu de formare profesională poate fi obținut în perioada studiilor superioare de licență, oferit de instituţia de învățământ superior în regim *extracurricular* (în afara orarului de bază), la *libera alegere* a studentului, începînd cu anul II de studii.

Minimul curricular inițial necesar pentru continuarea studiilor superioare în ciclul II la alt domeniu de formare profesională poate fi acumulat *parțial* sau *integral*, prin transferarea creditelor acumulate la discipline relevante programului de master, obținute în perioada studiilor superioare de licență.

Metodologia de acumulare a minimului curricular se elaborează de către subdiviziunea coordonatoare a programului respectiv pentru fiecare domeniu general de studii, se coordonează de consiliul facultății care organizează programul de master respectiv şi se aprobă de senatul universitar, cu publicarea ulterioară pe pagina web a instituției de învățământ superior.

39. ***Modulul de formare psihopedagogică***

Pentru a oferi viitorilor absolvenți ai programelor de studii superioare nepedagogice, care, pe parcursul studiilor, nu au realizat modulul psihopedagogic și care solicită ocuparea funcțiilor didactice, instituțiile de învățământ superior pot planifica în regim *extracurricular* (în afara orarului de bază), un modul de formare psihopedagogică în volum de **60 de credite de studii transferabile**, inclusiv *30 de credite pentru formarea teoretică* şi *30 de credite pentru un stagiu obligatoriu de practică*.

Formarea teoretică în cadrul modulului psiho-pedagogic va include următoarele unități de curs: *modulul pedagogic*, *modulul psihologic* și *didactica disciplinei.*

În cazul în care instituţia de învățământ superior nu dispune de subdiviziunea academică responsabilă de organizarea modulului psihopedagogic, studenților li se va oferi, la cerere, acest modul la o altă instituție, în baza acordurilor interuniversitare.

40. ***Stagiile de practică*** ale studenților reprezintă una dintre formele obligatorii de formare a specialiştilor de înaltă calificare, fiind orientate spre obținerea competențelor generice şi specifice într-un domeniu de formare profesională/specialitate.

Stagiile de practică se organizează de instituțiile de învățământ superior şi se realizează în cadrul instituțiilor, organizațiilor, companiilor, societăților şi al altor structuri.

Tipurile stagiilor de practica în învățământul superior sînt:

a) *de specialitate* (inițiere, pedagogică, tehnologică, în producție, clinică, de creație etc.);
b) practica *de cercetare / creație de licență*;
c) practica *de cercetare / creație de master*.

41. Tipurile stagiilor de practică, termenele, etapele, domeniul/ramura, locul sînt stabilite de instituția de învățământ superior (catedre/facultăți/departamente) în strictă corespundere cu finalitățile de studiu şi competențele scontate pentru domeniul de studiu /specialitatea / programul respectiv și sunt stabilite în planurile de învățământ (calendarului universitar/graficului procesului de studii).

42. Studenții realizează stagiile de practică *individual* sau *în grupe* cu un număr stabilit de persoane. Conducerea și evaluarea practicii *de licență/master* se face de către conducătorul de proiect în funcție de activitatea studentului în procesul de elaborare a proiectului şi de caracteristica dată de conducerea unității-bază de practică. Criteriile de apreciere a stagiului de practică sunt prevăzute în regulamentul intern al instituției.

C) Componenta acumulare

43. *Cuantificarea unităţilor de curs/modulelor.* Unităţilor de curs din planul de învăţământ li se alocă credite de studiu în funcţie de timpul integral de învăţare, pretins studentului. Creditele de studiu se alocă ca valori numerice întregi.

Totodată, în planul de învăţământ se indică numărul total de ore, prevăzut pentru studierea fiecărei unităţi de curs/modul. Durata standard de studiu a unei unităţi de curs/modul este de un semestru. Planificarea intensităţii studierii unităţilor de curs pe parcursul semestrului se realizează de către instituţia de învăţământ, reieşind din legăturile interdisciplinare, cît şi din faptul că la ciclul I şi în programele de studii integrate norma săptămînală a studentului nu poate să depăşească *25-30-36 ore de contact*, iar la ciclul II, respectiv, *14 -20 ore*.

44. ***Raportul „ore de contact direct – ore de studiu individual”*** se stabileşte în funcţie de domeniul de formare profesională/programul de master, finalităţile de studiu, specificul unităţii de curs /modulului: gradul de noutate şi/sau complexitate şi asigurarea didactico-metodică.

Raportul „ore de contact direct – ore de studiu individual” se propune de catedra / departamentul de profil, în baza unei metodologii specifice pentru fiecare domeniu general de studiu, aprobată de consiliul facultăţii care organizează programele de studii respective, se aprobă de Senatului universitar şi se publică pe pagina web a instituţiei de învăţământ superior.

45. În învăţământul superior (**ciclurile I, II şi studii integrate**), numărul de credite de studiu alocate fiecărei unităţi de curs/modul, numărul de ore prevăzut pentru activităţi teoretice, practice, de laborator, lucru individual etc., precum şi numărul de unităţi de curs /module într-un semestru se planifică de catedra/departamentul responsabil de programul respectiv de studiu, în funcţie de tipul programului de studii superioare, finalităţile de studiu, specificul, complexitatea unităţii de curs/modulului.

Determinarea consecutivităţii studierii unităţilor de curs, repartizarea numărului de ore pe ani de studii şi semestre se decide de către facultăţi, ţinînd cont de legăturile interdisciplinare.

În **ciclul III**, studii superioare de **doctorat**, responsabilitatea asupra structurii, conţinutului, desfăşurării şi organizării programului de cercetare ştiinţifică al studentului-doctorand revine conducătorului de doctorat. Modul de alocare a creditelor de studiu pentru măsurarea efortului depus de studentul-doctorand la parcurgerea programului de pregătire avansată şi parcurgerea programului de cercetare, materializată prin articole publicate, rapoarte de cercetare susţinute şi aprobate în cadrul şcolii doctorale; participarea cu lucrări/comunicări la conferinţe ştiinţifice naţionale şi internaţionale (ultimele cuantificate cu cel mult 20 ECTS anual), este stabilit de Consiliul şcolii doctorale în conformitate cu legislaţia în vigoare şi aprobat de Consiliul ştiinţific al instituţiei care organizează studii superioare de doctorat.

D). Componenta evaluare

46. Planul de învăţământ prevede *tipurile şi modalităţile de evaluare a finalităţilor de studii*, inclusiv:

a) *evaluare curentă*: testare, eseu, referat, studiu de caz (individual sau în grup), raport asupra practicii etc.

b) *evaluare finală*: examinare orală, examinare în scris, examinare combinată, eseu, prezentare, portofoliu, teză/ proiect de cercetare.

Se recomandă diversificarea formelor de evaluare curentă pe parcursul semestrului.

47. *Rezultatele academice* ale studenţilor se evaluează:

a) pe parcursul semestrului;

b) la sfîrşitul semestrului;

c) la finalizarea programului de studii în cadrul fiecărui ciclu al învăţământului superior.

În funcție de specificul domeniului general de studii/programul de studiu, vor fi utilizate **forme specifice** de evaluare: concert, expoziție, portofoliu, probă sportivă, evaluare asistată de calculator etc. La determinarea modalității de evaluare se va ține cont de structura unității de curs, volumul şi durata studierii acesteia.

48. *Evaluările finale ale unităților de curs/modulelor* se vor realiza prin examene cu note. Calificativele „admis – respins" pot fi utilizate la evaluările intermediare în cadrul modulelor şi pentru cursul Educația fizică. Obținerea notei promovabile la o unitate de curs/modul presupune alocarea creditelor preconizate pentru aceasta.

În cadrul programului de pregătire bazat pe studii superioare avansate, ciclul III, studii superioare de doctorat, examenele aferente unităților de curs/modulelor sînt organizate după finalizarea unităților de curs/modulelor.

49. *Tezele/ proiectele de an* sînt programate în cadrul unităților de curs corespunzătoare şi sînt evaluate în cadrul unității de curs respective.

În cazul în care teza de an reprezintă rezultatul cumulativ al activităților de la cîteva cursuri, este un produs interdisciplinar şi nu poate fi atribuit unei unități de curs, această teză de an trebuie să fie o entitate separată, evaluată cu notă şi estimată cu un număr determinat de credite, în funcție de efortul necesar pentru realizare, la decizia catedrei /departamentului /facultății organizatoare.

În **ciclul III,** studii superioare de doctorat, la finele primului an de studii doctorale, după susținerea examenelor curente, studentul-doctorand va susține public, în cadrul direcției/centrului/laboratorului, un referat axat pe revista literaturii, cunoașterea gradului de cercetare a temei investigate.

50. Programarea evaluărilor curente pe parcursul semestrelor este obligatorie. Rezultatele curente vor fi luate în considerare la evaluările finale.

Ponderea evaluărilor curente din nota finală la unitatea de curs în cadrul ciclurilor de studii superioare se stabileşte de instituția de învățămînt superior în regulamentele proprii, în funcției de specificul programului de studii şi finalitățile de învățare şi cercetare.

51. În planul de învățămînt pentru **ciclul I – licență** şi pentru **studii integrate** se indică *modalitatea de finalizare a studiilor,* termenele de susținere şi numărul de credite de studiu alocate. Forma de evaluare finală a studiilor superioare de licență se stabileşte şi se aprobă de senatul instituției de învățămînt superior.

Studiile superioare de licență finalizează cu susținerea examenului şi/sau tezei /proiectului de licență şi cu eliberarea diplomei de studii superioare de licență, însoțită de suplimentul la diplomă, redactat în limbile română şi engleză.

În vederea evaluării sistemului de competențe formate în cadrul programului de studii, **se recomandă** că examenul de licență să includă o probă de examinare cu *caracter integrator* (sau o proba de sinteză la cîteva unități de curs *fundamentale* şi o proba de sinteză la cîteva unități de curs *de specialitate*) şi susținerea tezei /proiectului de licență. În cazul instruirii concomitente în două domenii de formare profesională înrudite la ciclul I, examenul de licență se recomandă să includă două probe la unități de curs de specialitate.

Studiile superioare integrate se finalizează cu susținerea examenului / lucrării de absolvire şi cu eliberarea diplomei echivalente cu diploma de studii superioare de master.

Examenul şi/sau teza /proiectul de licență şi examenul /lucrarea de absolvire a studiilor integrate se creditează separat.

52. Instituția de învățământ superior va elabora și aproba la senat regulamentul propriu *privind organizarea examenului şi/sau tezei/proiectului de licență,* cu cerințe și criterii distincte de evaluare pentru fiecare formă de finalizare, implicit, evaluarea distinctă a cunoștințelor la partea *fundamental-teoretică*, la cea *de specialitate*, precum şi a abilităților de cercetare și practice demonstrate în teza/proiectul de licență.

Cerințele privind volumul, structura, forma de prezentare a tezei/proiectului de licență se va stabili de către catedra/departamentul și facultatea responsabilă de formarea profesională inițială, în funcție de specificul domeniului de formare profesională/ programului de studii şi recomandările elaborate la nivel instituțional.

53. Studiile superioare de **master** finalizează cu susținerea publică a tezei/proiectului de master. După susținerea publică, tezele/proiectele de master vor fi publicate pe pagina web oficială a instituției de învățământ superior.

Studenții ciclului II care realizează obiectivele programului de master şi susțin cu succes teza/proiectul de master primesc titlul de master în domeniul general de studiu respectiv cu eliberarea diplomei de studii superioare de master, însoțită de suplimentul la diplomă, redactat în limbile română şi engleză.

54. Studiile superioare de **doctorat** finalizează prin susținerea în ședință publică a tezei de doctorat în fața comisiei de susținere publică a tezei de doctorat.

Formatul-tip al tezei de doctorat, stabilit de școala doctorală, include elemente de structură şi de formatare grafică, studentul-doctorand având obligația respectării respectivului format-tip. Conținutul tezei de doctorat este stabilit de studentul-doctorand prin consultare cu conducătorul de doctorat şi respectă structura-cadru şi limitările impuse de regulamentul şcolii doctorale.

IV. Criterii pentru elaborare a planului de învățământ în cazul formării concomitente în două specialități înrudite

55. La elaborarea planului de învățământ în cazul formării concomitente în două specialități înrudite se va ține cont de următoarele:

a. criteriile de elaborare a planului respectiv sînt identice cu cele pentru monospecialitate;
b. durata studiilor nu va fi mai mică de 4 ani;
c. în planul de învățământ, ponderea recomandată a unităților de curs/ modulelor pentru specialitatea de bază şi acea secundară va constitui respectiv 60 și 40 la sută.

V. Modul de elaborare, confirmare, evidență şi păstrare a planurilor de învățământ

56. *Planul de învățământ* este elaborat în concordanță cu finalitățile de studiu exprimate în competențe generice şi specifice, prevăzute în Cadrul Național al Calificărilor pe domenii de formare profesională/domenii de cercetare/programe de studii. Acestea vor fi stipulate în Note explicative, anexate la planul de învățământ.

57. Procesul de elaborare și aprobare a unui plan de învățământ pentru un nou program de studii presupune parcurgerea următoarelor etape:

a. inițiatorul noului program de studii (orice persoană interesată / grup interesat din cadrul facultății /catedrei /departamentului) și membrii echipei desemnate de conducerea catedrei /departamentului stabilesc disciplinele din planul de învățământ și lista cadrelor științifico-didactice cu competențe în domeniu, pentru a fi discutate în consiliul facultății. În urma avizării programului se vor întocmi planul de învățământ și statul de funcții pentru noul program de studii;

b. după avizarea în consiliul facultății, documentele programului de studii se transmit spre aprobare senatului universității. Decizia finală privind inițierea programelor de studii este aprobată de Consiliul pentru dezvoltare strategică instituțională, conform prevederilor legale;

c. după aprobarea finală, conducerea facultății desemnează echipa de elaborare a *raportului de autoevaluare* a noului program de studii în vederea autorizării provizorie;

d. pe baza acestor documente și corelat cu baza materială pusă la dispoziție pentru acest program, se elaborează forma finală a raportului de autoevaluare. Raportul de autoevaluare se depune la prorectorul pentru activitatea didactică, urmînd a fi verificat de către o comisie desemnată de către subdiviziunea responsabilă pentru managementul calității;

e. după remedierea eventualelor deficiențe, *raportul de autoevaluare*, implicit planul de învățămînt, se depune, cu cel puțin 6 luni înainte de demararea programului de studii, la Ministerul Educației, care, după coordonarea planului de învățămînt, îl înaintează Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Învățămîntul Profesional pentru desfășurarea evaluării externe în vederea autorizării provizorii.

57. Proiectele planurilor de învățămînt pentru ciclurile I, II și studii integrate, elaborate pentru fiecare program de studii şi formă de organizare a învățămîntului (cu frecvență, cu frecvență redusă, la distanță), sînt redactate în limba română, în două/trei exemplare după modelul stabilit (Anexa nr. 5).

Este recomandată avizarea planurilor de învățămînt de către ministerele de resort care au în subordine instituții de învățămînt superior sau, după caz, de către asociații profesionale.

59. Lista unităților de curs obligatorii şi opționale, numărul de ore pentru studierea acestora, tipurile stagiilor de practică şi unitățile de curs la libera alegere se stabilesc de către instituții în funcție de specificul domeniului general de studiu/domeniului de formare profesională/programului de studiu, în corespundere cu Cadrul Național al Calificărilor, precum şi misiunea instituției în pregătirea cadrelor.

60. *Specificul* fiecărui domeniu de pregătire profesională/program de studiu este asigurat prin varierea:

a. listei şi volumului de ore pentru studierea unităților de curs din cadrul diferitor componente şi module;
b. conținutului unităților de curs fundamentale şi de orientare spre specialitate (*de bază* şi *secundară* în cazul instruirii concomitente în două domenii;
c. formelor şi conținutului stagiilor de practică.

61. *Modificarea planurilor de învățămînt*

În corespundere cu dezvoltarea sectorului socio-economic, instituțiile de învățămînt superior vor revizui/actualiza planurile de învățămînt o dată la 5 ani.

Planul de învățămînt poate fi modificat/perfectat cu condiția implementării din următorul an de studii. Pe durata studiilor unei promoții de studenți, de la înmatriculare pînă la absolvire, planurile de învățămînt nu pot fi modificate pe parcurs, acestea urmînd a fi realizate integral.

În cazul cînd cerințele pieței muncii vor dicta necesitatea introducerii schimbărilor în planurile de învățămînt pînă la termenul de 5 ani, versiunea nouă a planului de învățămînt pentru un nou an academic va fi aplicată persoanelor înmatriculate la studii în anul respectiv, cu condiția că modificările au fost operate în modul stabilit pînă la finele anului precedent de studii şi au fost făcute publice prin sistemul informațional al instituției cu cel puțin 3 luni pînă la începutul anului de studii.

Modificarea planurilor de învățămînt se realizează la catedrele organizatoare a programului respectiv și se aprobă de consiliul facultății.

Revizuirea /actualizarea planurilor de învățămînt este validată de senatele universitare și prezentată, o dată la 5 ani, spre coordonare, Ministerului Educației (precum și ministerelor de resort/asociațiilor profesionale, care au în subordine instituții de învățămînt superior). La exemplarul

planului de învăţământ pentru ciclurile I, II şi studii integrate este ataşat un extras din procesul-verbal al şedinţei senatului la care au fost aprobate modificările.

62. *Evidenţa şi păstrarea planurilor de învăţământ.*

Planurile de învăţământ pentru ciclurile I, II şi studii integrate, coordonate cu Ministerul Educaţiei, sînt înregistrate în Direcţia responsabilă de învăţământul superior. Numărul de înregistrare şi data aprobării va fi înscrisă pe foaia de titlu a planului şi introdusă într-un registru de evidenţă. Planurile de învăţământ sînt înregistrate cu data coordonării lor.

Un exemplar al planului de învăţământ, coordonat şi înregistrat, este păstrat în Direcţia responsabilă de învăţământul superior a Ministerului Educaţiei, alt exemplar este păstrat în instituţia de învăţământ responsabilă şi, după caz, al treilea exemplar – la ministerul de resort.

63. În vederea susţinerii şi facilitării *mobilităţii studenţilor*, planurile de învăţământ sînt publicate pe pagina web oficială a instituţiei de învăţământ superior.

Pentru facilitarea mobilităţii academice şi recunoaşterii studiilor realizate în alte instituţii, se recomandă proiectarea într-un semestru al planului de învăţământ a unor discipline cu finalităţi de studiu care pot fi realizate peste hotarele ţării şi recunoscute la instituţia în care a fost admis studentul (de ex., discipline orientate spre studii comparate, limbi străine, stagii industriale, de creaţie, de cercetare etc.).

64. *Închiderea programelor de studii*

Programele de studii pot fi închise în cazurile prevăzute de legislaţia în vigoare referitoare la evaluare şi acreditare.

Programele de studii care şi-au pierdut relevanţa pentru piaţa muncii, nu corespund criteriilor de acreditare sau produc cheltuieli nejustificate pentru instituţie, pot fi închise prin decizia Consiliului pentru dezvoltare strategică instituţională, conform prevederilor art. 104 alin (e) al Codului educaţiei, după aprobarea Ministerului Educaţiei şi, după caz, a ministerului de resort.

Anexa nr. 1

Ponderea recomandată a unităţilor de curs
în Planul de învăţământ pentru ciclul I, licenţă
şi studii integrate (programe de 180, 240, 300, 360 ECTS)

Structura formativă, gradul de obligativitate	**Componente creditate**	**Orientare spre o specialitate**	**Orientare spre două specialităţi**	**Orientare spre învăţământ vocaţional**
		%		
Obligatoriu	**Trunchi comun**	**20 -35**	**20 - 30**	**20**
	Unităţi de curs/module fundamentale (**F**)			
	Unităţi de curs/module de creare a abilităţilor şi competenţelor generale (**G**)	**5 - 10**	**5 - 10**	**5 - 10**
Opţional	Unităţi de curs/module de orientare socio-umanistică (**U**)	**5 - 10**	**5 - 8**	**5 - 8**

Obligatoriu şi opţional	**Traseul individual**	**30 – 40**	**25 - 35**	**35**
	Unităţi de curs/module de orientare spre specialitatea de bază (**S**[1])			
	Unităţi de curs/module de orientare spre specialitatea secundară (**S**[2])	**0**	**10 - 15**	**0**
Obligatoriu	Stagii de practică	**10 - 12**	**10 - 12**	**17 - 22**
La decizia senatului	Examenul şi/sau teza de licenţă	**5 - 10**	**5 - 10**	**5 - 10**
	Examenul / lucrare de absolvire a studiilor integrate			
Extracurricular – în afara orarului de bază				
La libera alegere	Minimul curricular iniţial pentru un alt domeniu la ciclul II (**M**)	**30 ECTS**	**30 ECTS**	**30 ECTS**
La libera alegere	Modulul psihopedagogic	**60 ECTS**	**60 ECTS**	**60 ECTS**

Anexa nr. 2

Ponderea recomandată a componentelor Planului de învăţământ pentru programele de master

	Program de master	
	ştiinţific (MS)	**de profesionalizare (MP)**
	%	
Unităţi de curs/module fundamentale (F)	**35 - 45**	**20 - 30**
Unităţi de curs de specialitate/module (S)	**20 - 30**	**35 - 45**
Stagiu de practică	**8 - 12**	**8 - 12**
Teza de Master	**20 - 30**	**20 - 30**

Anexa nr. 3

Ponderea recomandată a componentelor Planului de învăţământ pentru programele de doctorat

Anii de studii	**Program de doctorat**	
	ştiinţific	**profesional**
	%	
I - Program de	*discipline academice / discipline practice*	

pregătire bazat pe studii avansate (60 ECTS)	**75 / 25**	**25 / 75**
	unităţi de curs de orientare spre specialitate **50 – 70**	
	unităţi de curs pentru dezvoltarea competenţelor transversale **10-20**	
	activităţi aferente (participare la conferinţe, simpozioane etc.) **10 - 15**	
	1 referat – gradul de cercetare/ *1 proiect de cercetare ştiinţifică ulterioară* **10 - 15**	
II - Program individual de cercetare ştiinţifică /performanţă sportivă/creaţie artistică (60ECTS)	*Activităţi individuale de cercetare*	
	2-3 referate, fragmente din teză	*spectacole, recitaluri, expoziţii personale, de grup*
	30 - 40	
	activităţi aferente (participare la conferinţe, simpozioane etc.)	
	30 - 35	
	publicarea rezultatelor cercetării în reviste ştiinţifice indexate **30 - 35**	
III – Finalizarea studiilor superioare de doctorat (60 ECTS)	***Susţinerea tezei de doctorat***	
	o componentă de cercetare originală	*soluţionarea unei probleme practice (sportive sau de creaţie)*
	65 - 70	
	publicaţii în reviste de specialitate ştiinţifice cu recenzare, comunicări ştiinţifice la conferinţe etc.	*competiţii sportive, expoziţii de artă etc.*
	30-35	

Anexa nr. 4

Codificarea unităților de curs în planul de învățământ pentru ciclurile I și II și studii integrate

Nr. crt.	Conținutul	Tipul	Nr. caractere	Cod de identificare
1.	Categoria formativă	Alfanumeric	1	**F -** componenta fundamentală; **G -** componenta de formare a abilităților şi competențelor generale; **U -** componenta de orientare socio-umanistică; **S -** componenta de orientare spre o specialitate (în cazul instruirii la două specialități): S1 - componenta de orientare spre specialitatea de bază; S2 -

				componenta de orientare spre specialitatea secundară); **M -** componenta de orientare către un alt domeniu de formare în ciclul II (master)
2.	Semestrul	Numeric	2	01, 02, 03…
3.	Tipul disciplinei	Alfanumeric	1	• **O** - obligatorie • **A** - opțională • **L** – facultativă (libera alegere)
4.	Identificarea disciplinei (numărul de ordine din Planul de învățământ)	Numeric	3 mnp	• m – 0,1,2,…9 0 – trunchi 1,2,…- specialități nr – numărul disciplinei din Planul de învățământ

Exemplu: F.04.O.012 - Disciplină de tip fundamental, se studiază în semestrul 4, este obligatorie, aparține trunchiului de discipline şi are numărul de ordine 12 în Planul de învățământ.

Anexa nr. 5

Modele pentru planul de învățământ
la ciclurile I, II şi studii integrate
Calendarul universitar

Anul de studii	***Activități didactice***		***Sesiuni de examene***		***Stagii de practică***	***Vacanțe***		
	Sem. I	**Sem. II**	**Sem. I**	**Sem. II**		**Iarnă**	**Primăvară**	**Vară**

Planul de învățământ pe ani de studiu

Cod	***Denumirea unității de curs/modulului***	***Total ore***			***Număr de ore pe tipuri de activități***			***Forma de evaluare***	***Nr. credite***
		Total	**Contact direct**	**Studiu individual**	**C**	**S**	**L/P**		
Total C,S,L									

Aici: C= Curs; S = Seminar; L = Laborator; P – practice (activități specifice diferitor unități de curs/module)

Stagiile de practică

	Stagiile de practică	Sem.	Durata nr. săpt. / ore	Perioada	Număr de credite
1.	*Practica de specialitate:* • inițiere • pedagogică • tehnologică • în producție • clinic • de creație etc.				
2.	Practica *de cercetare / creație de licență* Practica *de cercetare / creație de master* Include: cercetare, documentare, redactare finală a tezei /proiectului)				

Notă: Pentru persoanele care realizează modulul psihopedagogic practica pedagogică este obligatorie.

Planul pentru modulul psihopedagogic

Codul	*Denumirea activității didactice*	*Număr de ore pe tipuri de activități*			*Forma de evaluare*	*Nr. credite*
		Curs	**Seminar**	**Laborator/practice**		
	Total					

Discipline facultative (la libera alegere)

Nr. crt.	**Denumirea disciplinei**	**Anul**	**Semestrul**	*Număr de ore pe tipuri de activități*			**Evaluări**	**Nr. de credite**
				C	**S**	**L/P**		

Examenul /Teza de Licență (hotărîrea senatului)

Nr. crt.	Denumirea activității	Perioada
	Susținerea tezei de licență	
	- o probă de examinare cu *caracter integrator*(denumirea) / - o probă de examinare la discipline fundamentale (denumirea) și o probă de examinare la discipline de specialitate (denumirea)	
	Examen la disciplina de specialitate II (în cazul formării concomitente în două specialități) (denumirea)	

MINISTERUL EDUCAŢIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA

Piaţa Marii Adunări Naţionale, nr. 1
MD-2033 Chişinău
Republica Moldova
tel. 23-33-48, fax: 23-35-15
www.edu.md

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

Пяца Марий Адунэрь Национале, 1
МД-2033 Кишинэу
Республика Молдова
тел. 23-33-48, факс: 23-35-15
www.edu.md

ORDIN

Nr. 1046 din 29 octombrie 2015
Chişinău

**Cu privire la aprobarea
şi punerea în aplicare a Regulamentului
de organizare a studiilor în învăţământul superior
în baza Sistemului Naţional de Credite de Studiu**

În conformitate cu Hotărîrea Colegiului Ministerului Educaţiei nr. 4.2 din 22 octombrie 2015, în scopul stabilirii cadrului normativ de organizare a studiilor în instituţiile publice şi private de învăţământ superior, ministrul emite următorul

ORDIN:

1. Se aprobă şi se pune în aplicare, din data semnării prezentului ordin, *Regulamentul de organizare a studiilor în învăţământul superior în baza Sistemului Naţional de Credite de Studiu* (*Anexă*).
2. Se abrogă ordinul Ministerului Educaţiei nr.726 din 20 septembrie 2010 *Cu privire la punerea în aplicare a Regulamentului de organizare a studiilor în învăţământul superior în baza Sistemului Naţional de Credite de Studiu.*
3. Instituţiile de învăţământ superior vor elabora şi implementa regulamente proprii privind organizarea studiilor în baza Sistemului Naţional de Credite de Studiu, aprobate de Senat, cu condiţia că acestea nu vor conţine prevederi care sînt în contradicţie cu prezentul Regulament şi alte acte normative în vigoare.
4. Direcţia Învăţământ superior şi dezvoltare a ştiinţei (dna Nadejda Velişco) va monitoriza procesul de implementare a noului Regulament.
5. Controlul asupra executării prezentului ordin se pune în sarcina dlui Ion Şişcanu, viceministru.

Ministru **Corina FUSU**

E.Lisnic, 022-23-36-52

Anexă
la ordinul Ministerului Educației
nr. 1046 din 29 octombrie 2015

Regulamentul
de organizare a studiilor în învățământul superior
în baza Sistemului Național de Credite de Studiu

I. Dispoziții generale

1. Prezentul Regulament determină organizarea şi desfăşurarea studiilor în instituțiile publice şi private de învățământ superior.

2. Regulamentul este elaborat în baza:

- Codului educației nr.152 din 17 iulie 2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.319-324, art.634);

- Legea nr.142-XVI din 07 iulie 2005 privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor de formare profesională şi al specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior, ciclul I;

- Planului-cadru pentru studii superioare (ciclul I - Licență, ciclul II - Master, studii integrate, ciclul III – Doctorat), aprobat prin ordinul ministrului educației nr. 1045 din 29 octombrie 2015;

- Ghidului utilizatorului Sistemului European de Credite Transferabile/ ECTS;

- Ghidului de implementare a Sistemului Național de Credite de Studiu, aprobat prin ordinul ministrului educației, tineretului şi sportului nr. 140 din 25 februarie 2006;

- Regulamentului-cadru privind organizarea examenului de finalizare a studiilor superioare de licență, aprobat prin ordinul ministrului educației nr.1047 din 29 octombrie 2015;

- Regulamentului cu privire la organizarea ciclului II – studii superioare de master, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 464 din 28 iulie 2015;

- Regulamentului privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III, aprobat prin HG nr.1007 din 10 decembrie 2014;

- Recomandărilor-cadru pentru elaborarea Regulamentului instituțional privind organizarea evaluării activității de învățare a studenților, aprobate prin ordinul ministrului educației nr. 881 din 18 decembrie 2009;

- Regulamentului cu privire la condițiile de ocupare a locurilor cu finanțare bugetară în instituțiile de învățământ superior de stat din Republica Moldova.

3. Prezentul Regulament stabileşte următoarele definiții operaționale specifice, în vederea utilizării lor în procesul de studii:

a) **Sistemul Național de Credite de Studiu** (în continuare SNCS), reprezintă un sistem centrat pe student, care se bazează pe volumul de lucru solicitat studentului pentru a realiza obiectivele programului de studii specificate în termeni de finalități de studiu şi competențe scontate.
b) **Contractul anual de studii** este documentul de bază în procesul de realizare a funcției de acumulare a creditelor de studii SNCS, încheiat între student şi instituția de învățământ.

c) **Juriile** sînt comisii de analiză, numite de Consiliul Facultății care au drept scop analiza situațiilor studenților anilor de studii respectivi, rezolvă situațiile excepționale, legate de aplicarea prezentului Regulament.

4. Prevederile prezentului Regulament se aplică tuturor studenților înmatriculați la ciclul I (studii superioare de licență), ciclul II (studii superioare de master), studii superioare integrate, ciclul III (studii superioare de doctorat), la toate formele de învățămînt (cu frecvență, cu frecvență redusă şi la distanță) prevăzute de actele normative în vigoare, inclusiv studenților încadrați în programe de mobilitate (cu respectarea prevederilor incluse în acorduri separate între instituțiile interesate) sau care studiază temporar şi studenților străini (cu excepțiile prevăzute de legislația în vigoare sau tratatele internaționale).

5. Procesul de studii în învățămîntul superior la ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate în instituțiile publice şi private de învățămînt superior, la toate formele de învățămînt (cu frecvență, cu frecvență redusă şi la distanță) este organizat cu aplicarea Sistemului Național de Credite de Studiu (SNCS), elaborat în baza Sistemului European de Acumulare şi Transfer al Creditelor (European Credit Transfer System – ECTS).

II. Conținutul procesului de studii

6. Conținutul procesului de studii este determinat de Cadrul Național al Calificărilor pe domenii de formare profesională (după aprobarea în modul stabilit), Planul de învățămînt, şi Curriculum-ul (programele analitice) pe unități de curs/module.

7. Procesul de predare – învățare - evaluare se realizează conform Planului de învățămînt elaborat în baza Cadrului Național al Calificărilor care include obiectivele procesului de studii, exprimate prin finalități de studiu, perioada standard de studii, volumul de muncă solicitat, cerințele pentru începerea studiilor, lista unităților de curs/modulelor studiate, Curriculum-ul (programele analitice) ale unităților de curs/modulelor, fişele unităților de curs, opțiunile propuse şi condițiile selectării unităților de curs/modulelor, posibilitățile de alegere a traseelor educaționale, cerințele pentru finalizarea studiilor, actele de studii, calificarea/ titlurile care urmează a fi conferite la finalizarea studiilor.

8. Cerințele privind elaborarea Curriculum-ului unității de curs/modulului sînt stabilite prin prezentul Regulament aprobat de către Minister. Curriculum-ul se elaborează şi se aprobă de instituția de învățămînt. Cerințele privind elaborarea Planului de învățămînt sînt reglementate prin Planul-cadru pentru studii superioare.

9. Curriculum-ul şi planul de învățămînt pot fi modificate/perfectate cu condiția implementării din următorul an de studii. O versiune nouă a Curriculum-ului şi a Planului de învățămînt pentru un nou an academic se va aplica persoanelor înmatriculate la studii în anul respectiv cu condiția că modificările au fost operate în modul stabilit pînă la finele anului precedent de studii şi au fost făcute publice prin sistemul informațional al instituției.

10. Planul de învățămînt poate fi divizat în module de unități de curs. Modulul reprezintă un grup de unități de curs constituit în funcție de obiectivele Curriculum-ului.

11. O unitate de curs/modul reprezintă o unitate structurată de activități de predare - învățare - evaluare a finalităților de studiu într-un domeniu al cunoaşterii. Tezele de an reprezintă o formă specială a unității/unităților de curs sau a modulului/modulelor din anul respectiv de studii.

12. Tipurile şi formele unităților de curs sînt determinate prin Planul-cadru pentru învățămîntul superior. Pentru fiecare unitate de curs/modul se elaborează Curriculum-ul (programa analitică) distinct pe forme de învățămînt cu condiția reflectării integrale a conținutului unității de curs/modulului şi asigurării unității obiectivelor curriculare.
13. Curriculum-ul pe unități de curs/modul (programa analitică) elaborat de catedre şi aprobate de Consiliul facultății va include: descrierea unității de curs/modulului şi conținutul propriu-zis.

14.Descrierea unităților de curs/modulelor se realizează în limba română şi va include obligatoriu:

a) denumirea cursului/modulului;
b) codul cursului, care include informația privind anul şi semestrul în care se ține unitatea de curs/modulul, gradul de obligativitate (obligatorie în cadrul unui domeniu (specialități), opțională sau la libera alegere), precum şi categoria formativă a acestuia (fundamentală, de formare a abilităților şi competențelor generale, de orientare socio-umanistică, de orientare spre specializare, de orientare către alt domeniu de formare la ciclul II, master);
c) tipul cursului cu indicarea ponderii diferitor activități, inclusiv repartizarea orelor pe teme de studiu;
d) numărul de credite alocat unității de curs/modulului;
e) numele autorului/cadrului didactic care predă unitatea de curs sau numele autorilor/cadrelor didactice care predau unitățile de curs din modul;
f) competențele dezvoltate în cadrul cursului şi finalitățile de studiu;
g) condiționările sau exigențele prealabile.

15. Conținutul cursului/modulului include:

a) conținuturi corespunzătoare domeniului, specialității;
b) conținutul de bază al cursului/ modulului, repartizarea orelor pe teme de studiu, cu divizarea acestora pentru prelegeri, seminare, lucrări practice şi de laborator, studiu individual etc.;
c) bibliografia recomandată (obligatorie şi suplimentară) necesară pentru însuşirea unității de curs;
d) metode de predare şi învățare utilizate;
e) sugestii pentru activitatea individuală, inclusiv descrierea formelor interactive pentru studiul individual ghidat de profesor, utilizate de către cadrul didactic, temele, sarcinile şi numărul de ore.
f) metode de evaluare;

Se vor defini clar metodele utilizate de evaluare formativă sau sumativă a cunoştințelor studenților (evaluare prin examene scrise, examene scrise în combinație cu discuții orale, examene orale, evaluare asistată de calculator, rapoarte, lucrări practice, lucrări de laborator, studii de caz, stagii de practică, referate, proiecte/teze, portofoliu etc.), cît şi ponderea şi importanța relativă a diferitor etape şi modalități de evaluare;

g) limba de predare.

Se va indica limba în care se realizează predarea, precum şi dacă unitatea de curs poate fi oferită şi în alte limbi decît limba română.

16. Curriculum-ul (programa analitică) constituie informație publică şi se amplasează în sistemul informațional instituțional. Titularul/titularii unității de curs/modulului elaborează şi prezintă, în termen de pînă la 25 august, curriculum-ul (programa analitică) la catedră pentru aprobările respective. Studenților li se prezintă curriculum-ul la unitatea de curs/modul (programa analitică), cu finalitățile de studiu scontate, modalitățile şi formele de evaluare a cunoştințelor la cursurile teoretice şi practice la prima oră de activitate la unitatea de curs.

III. Admiterea la studii

17. Pentru a dobîndi şi menține calitatea de student solicitantul trebuie să inițieze şi să parcurgă complet:

a. Procedura de înmatriculare / reînmatriculare într-un program de studiu;
b. Procedura de promovare de la an la an.

18. Modul de organizare şi desfăşurare a admiterii la ciclul I, studii superioare de licență şi studii superioare integrate se realizează în conformitate cu prevederile Regulamentului de organizare şi desfăşurare a admiterii în instituțiile de învățămînt superior din Republica Moldova, aprobat de minister şi regulamentul instituțional.

19. Admiterea la studii superioare de master se organizează pe bază de concurs de către instituția de învățămînt superior acreditată la programele de studii acreditate sau autorizate provizoriu, în conformitate cu prevederile Regulamentului cu privire la organizarea ciclului II – studii superioare de master, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.464 din 28 iulie 2015.

Data începerii anului universitar în ciclul II de studii superioare se stabileşte de senatul instituției de învățămînt superior.

20. Admiterea în ciclul III de studii superioare se organizează de instituțiile de învățămînt superior, de consorțiile, parteneriatele naționale şi internaționale, inclusiv de cele constituite cu participarea organizațiilor din sfera ştiinței şi inovării, la programe de doctorat acreditate sau autorizate provizoriu, în conformitate cu Regulamentul privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.1007 din 10 decembrie 2014.

21. Înmatricularea temporară se aplică studenților altor universități cărora li s-a aprobat să parcurgă la universitatea-gazdă o parte a programului de studiu la care aceştia au fost înmatriculați la universitatea de origine, obținînd astfel, calitatea de vizitator. În acest caz aprobarea se va realiza în baza studiilor universitare anterioare ale solicitantului şi prevederilor contractului de colaborare încheiat cu universitatea de origine.

22. Promovarea de la an la an este procedura anuală, prin care este menținută calitatea de student, dobîndită prin înmatriculare, şi este încheiat (anual) Contractul de studii.

23. La înmatriculare, fiecărui student i se eliberează un document care confirmă obținerea statutului de student (carnet de student, legitimație etc.). Modelul se stabileşte de fiecare instituție în parte.

24. În caz de transfer, întrerupere de studii sau exmatriculare, carnetul de student/carnetul de note se retrage şi se arhivează conform procedurilor de rigoare.

IV. Organizarea programelor de studii în învățămîntul superior

25. Ciclul I - studii superioare de licență

(1) Studiile superioare de licență se organizează de către instituția de învățământ superior la programele de studii acreditate sau autorizate provizoriu.
Studiile superioare de licență corespund unui număr de 180-240 de credite de studii transferabile, cîte 30 de credite pentru fiecare semestru.
(2) În cadrul studiilor superioare de licență, studentul poate obține credite suplimentare în proporție de cel mult 10 % din numărul total de credite alocate programului de studiu urmat.
Creditele suplimentare acumulate la diverse discipline conexe se specifică în suplimentul la diplomă.

26. Ciclul II- studii superioare de master

(1) Studiile de master se organizează de către instituția de învățământ superior acreditată la programele de studii acreditate sau autorizate provizoriu.
(2) Studiile superioare de master corespund unui număr de 90-120 de credite de studii transferabile, cîte 30 de credite pentru fiecare semestru.

27. Ciclul III – studii superioare de doctorat

(1) Studiile superioare de doctorat, ciclul III, se organizează numai în cadrul programelor din şcoli doctorale ale instituțiilor de învățământ superior şi ale consorțiilor sau parteneriatelor naționale şi internaționale autorizate provizoriu sau acreditate, conform legii.
(2) Programele de studii superioare de doctorat corespund unui număr de 180 de credite de studii transferabile.

V. Organizarea studiilor în paralel la două specialități.

28. Se permite studenților, cu excepția Academiei Militare a Forțelor Armate, să-şi facă studiile în paralel la a doua specialitate în cadrul aceleiaşi instituții de învățământ superior doar prin învățământ cu frecvență redusă. Studiile în paralel la a doua specialitate pot fi urmate de studenții:

- care obțin integral creditele la toate unitățile de curs/modulele prevăzute în planul de învățământ pentru fiecare semestru precedent la prima specialitate;
- care au promovat anul I cu media notelor nu mai mică de 9.00 în domeniul socio-umanistic şi economic şi nu mai mică de 8.50 în domeniile real, tehnic, agrar, educație fizică, medicină şi farmacie.

29. Unitățile de curs/modulele care coincid în planurile de învățământ ale celor două specialități se creditează o singură dată.
30. În cazul studiilor în paralel studentul poate beneficia de bursă sau loc bugetar doar pe durata legală a specialității de bază.

VI. Organizarea studiile superioare integrate

31. În ciclul I şi ciclul II de studii superioare pot fi organizate studii superioare integrate în următoarele domenii, reglementate prin norme de drept internațional: medicină şi farmacie; medicină veterinară; arhitectură.
32. În învățământul superior integrat, durata cumulată a ciclurilor I şi II va corespunde unui număr de cel puțin 300 de credite de studii transferabile.
33. La finalizarea cu succes a studiilor superioare integrate se eliberează diploma echivalentă cu diploma de studii superioare de master.

VII. Programe comune de studii superioare

34. Programele comune de studii superioare este o formă de colaborare dintre două sau mai multe instituții responsabile în comun de:
- elaborarea şi aprobarea programului de studii superioare de licență/master/doctorat;
- organizarea admiterii;
- supervizarea academică, conferirea calificării şi asigurarea calității.
35. Colaborarea, de regulă, se realizează în cadrul unui consorțiu al instituțiilor de învățământ superior cu alte instituții şi organizații.
36. Calificarea comună este acordată şi diploma comună este eliberată în una din următoarele formule:
- o diplomă comună suplimentar la una sau mai multe diplome naționale;
- o diplomă comună emisă de către instituțiile care oferă programul comun de studiu fără eliberarea diplomei naționale;
- una sau mai multe diplome naționale eliberate oficial şi un certificat pentru atestarea calificării acordate în comun.
37. Diplomele şi certificatele comune se perfectează în limbile de comunicare stabilite în cadrul parteneriatului şi în limba engleză.
38. Un program comun de studii superioare presupune că:
- instituțiile membre ale consorțiului sînt autorizate provizoriu sau acreditate în țara de origine;
- fiecare membru al consorțiului dispune de permisiunea autorităților naționale abilitate în acest scop pentru organizarea programului comun;
- studenții din fiecare instituție participantă la programul comun realizează o perioadă de studiu în instituțiile partenere, dar nu neapărat în toate instituțiile consorțiului;
- perioada de aflare a studenților la instituțiile sau organizațiile partenere ale instituției de învățământ superior constituie o parte substanțială a programului comun;
- perioadele de studiu şi examenele promovate la instituțiile partenere sînt recunoscute deplin şi în mod automat, în condițiile legii;
- profesorii din instituțiile participante la consorțiu vor contribui în comun şi în mod egal la realizarea programului de studiu.

39. Procedura de autorizare de funcționare provizorie şi de acreditare a programelor comune de studii superioare se stabileşte de Agenția Națională de Asigurare a Calității în Învățământul Profesional.
40. Cotutela este un acord privind supervizarea/îndrumarea în comun a unui student al programului de master sau de doctorat de către doi conducători ştiințifici, dintre care cel puțin unul este din Republica Moldova. Acordul de cotutelă se semnează între instituțiile care organizează programul de studii superioare în cotutelă, studentul semnînd contractul de studii cu ambele instituții.

VIII. Organizarea specialităților duble

41. În cadrul studiilor superioare de licență pot fi pregătiți specialişti la specialități duble numai în domeniile ştiințe ale educației şi militărie.
42. Instruirea concomitentă în două specialități înrudite în domeniile ştiințe ale educației se organizează în conformitate cu Nomenclatorul domeniilor de formare profesională şi

al specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior şi prevederile Ministerului Educației, aprobate prin ordin.
43. Durata studiilor la specialitățile duble la ciclul I de studii superioare în domeniul ştiințe ale educației este mai mare cu un an.
44. Studiile superioare în programele de studii la specialități duble se finalizează cu acordarea unei singure calificări şi cu eliberarea unei singure diplome universitare în două specialități.

IX. Studii în termene reduse

45. Pentru absolvenții instituțiilor de învățământ superior, care solicită o altă specialitate, reducerea duratei studiilor la ciclul I poate fi condiționată de recunoaşterea unui anumit număr de credite acumulate la prima specialitate, cu condiția că durata studiilor nu va fi mai mică de **3 ani**. Absolvenții instituțiilor de învățământ superior la specialitățile din domeniul *Ştiințe ale educației* pot fi înmatriculați la o altă specialitate din acelaşi domeniu cu reducerea duratei studiilor cu **un an**.

Nu se permite reducerea duratei studiilor în învățământul medical şi farmaceutic, învățământul în domeniile milităriei şi studiilor la ciclul II, studii superioare de master.

46. Pentru absolvenții instituțiilor de învățământ profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterțiar, care continuă studiile în învățământul superior în acelaşi domeniu, reducerea duratei studiilor la ciclul I poate fi condiționată de recunoaşterea a cel mult 30 de credite de studii transferabile acumulate în învățământul profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterțiar, în baza cadrului normativ.

47. Studentul poate face studii în termene reduse, obținînd credite în avans. În acest caz durata studiilor poate fi redusă cu cel mult un an. Nu se acceptă reducerea duratei studiilor în programele cu durata normativă de 3 ani şi în programele de instruire concomitentă în două domenii înrudite.

48. Obținerea de credite în avans se face în baza unei cereri scrise a studentului şi se stipulează în Contractul anual de studii semnat de student. Optarea pentru obținerea de credite în avans presupune următoarele condiții:

- studentul va obține integral creditele la toate unitățile de curs/modulele prevăzute în planul de învățământ pentru fiecare semestru;
- va avea o medie generală nu mai mică de 9;
- va realiza integral precondițiile pentru unitatea de curs/modulul pentru care solicită credite în avans;
- creditele pot fi luate în avans începînd cu anul II de studii;
- pot fi luate în avans nu mai mult de 15 credite anual;
- studentul care realizează studii cu finanțare de la buget poate beneficia de cel mult 5 examene în avans gratuite într-un an.

49. Nepromovarea examenelor pentru obținerea creditelor solicitate în avans nu presupune exmatricularea studentului.

X. Forme de organizare a învățământului superior

50. În învățământul superior studiile pot fi organizate prin învățământ cu frecvență, învățământ cu frecvență redusă şi învățământ la distanță. În ciclul I de studii superioare (licență), anul academic este constituit din două semestre relativ egale, care includ două

sesiuni de examene, stagiile de practică şi două vacanţe. Durata unui semestru constituie în medie 15 săptămîni de contact direct cu studenţii. Se admit excepţii pentru instituţiile de învăţămînt din domeniul milităriei, unde durata semestrelor este reglementată de actele normative din acest domeniu.
Perioada de desfăşurare şi durata sesiunilor de examene, precum şi durata vacanţelor se stabilesc de instituţia de învăţămînt superior. Calendarul academic se stabileşte de senatul instituţiei de învăţămînt superior.
Anul universitar în învăţământul superior începe, de regulă, la 1 septembrie şi finalizează pînă la 31 august, cu excepţia ultimului an de studii.
51. Studiile la învăţămîntul cu frecvenţă implică participarea personală constantă a studentului la toate activităţile de formare, organizate de instituţia de învăţămînt superior.
52. Studiile cu frecvenţă redusă sînt constituite din activităţi independente ale studentului, cu participarea personală într-un număr limitat de activităţi de formare, organizate ca sesiuni de studii şi examinare. Învăţămîntul cu frecvenţă redusă poate fi organizat în instituţiile de învăţămînt superior în cadrul domeniilor de formare profesională/specialităţilor la care se realizează învăţămînt cu frecvenţă cu excepţia domeniilor arte, psihologie, medicină veterinară, medicină, farmacie şi specialităţilor limbi moderne, arhitectură.
53. Învăţămîntul la distanţă se defineşte prin activităţi independente ale studentului, şi sînt caracterizate prin programe de formare susţinute de un sistem de tutoriat şi prin utilizarea sistemelor de comunicaţii la distanţă. Învăţămîntul la distanţă poate fi desfăşurat în instituţiile de învăţămînt superior care realizează învăţămînt cu frecvenţă şi se organizează în conformitate cu Regulamentul-cadru privind organizarea şi desfăşurarea învăţămîntului superior la distanţă în instituţiile de învăţămînt superior.
54. Studiile superioare pot fi organizate în baza planurilor de învăţămînt pe domenii de formare profesională/specialităţi/programe, structurate pe ani de studii/semestre, în conformitate cu Plan-cadru pentru studii superioare sau în bază de planuri individuale de învăţămînt. Planurile de învăţămînt pe domenii de formare profesională/specialităţi/programe se elaborează şi se aprobă în modul stabilit. Planul individual de învăţămînt, se elaborează de către coordonatorul/consilierul/profesorul numit la nivel de facultate, de comun cu studentul vizat. Planurile individuale de învăţămînt şi lista studenţilor care pot realiza studii în bază de planuri individuale se aprobă de rectorul instituţiei.
55. Modul de organizare a procesului de studiu în semestru este expus în Orarul activităţilor didactice aprobat la începutul semestrului conform procedurii stabilite de regulamentele universitare (Statutul/Carta universitară, regulamentul facultăţii/departamentului). La stabilirea modalităţii de afişare a Orarului activităţilor didactice se va ţine cont de particularităţile organizării studiilor pe forme de învăţământ – cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă, la distanţă. Se recomandă plasarea Orarului activităţilor didactice pe pagina Web a instituţiei/facultăţii/departamentului.

XI. Studiul individual al studentului ghidat de profesor

56. Raportul ,,ore de contact direct – ore de studiu individual” se stabileşte în funcţie de domeniul de formare profesională/programul de master, finalităţile de studiu, specificul unităţii de curs/ modulului: gradul de noutate şi/sau complexitate şi asigurarea didactico-metodică.

Raportul „ore de contact direct – ore de studiu individual” se propune de catedra/departamentul de profil, în baza unei metodologii specifice pentru fiecare domeniu general de studiu, aprobată de consiliul facultății care organizează programele de studii respective, se aprobă de Senatul universitar şi se publică pe pagina web a instituției de învățământ superior.

57. Studiul individual al studentului ghidat de profesor include studiul materialelor suplimentare din cadrul cursului/modulului, consultații suplimentare pentru studenții cu o reuşită scăzută, care întîmpină dificultăți în înțelegerea şi la realizarea sarcinilor de studiu, organizarea activităților didactice cu utilizarea diverselor forme interactive, inclusiv a discuțiilor; realizarea evaluărilor curente; verificarea eseelor, referatelor, rapoartelor, portofoliilor, studiilor de caz elaborate de către studenți etc.

58. Studiul individual ghidat de profesor se va include în orarul procesului didactic şi constituie parte componentă a volumului de lucru al studentului pe săptămînă suplimentar la numărul de ore de contact direct incluse în planul de învățământ.

59. Studiul individual al studentului ghidat de profesor constituie parte din norma didactică a profesorului, realizată în a doua jumătate a zilei şi neacoperită cu ore în sarcina didactică.

60. Studiul individual ghidat de profesor este prevăzut pentru toate unitățile de curs/modulele din planul de învățământ.

XII. Planificarea studiilor

61. Planurile de învățământ pe domenii de formare profesională/specialități/programe sunt elaborate şi aprobate în conformitate cu prevederile Planului-cadru pentru studii superioare (ciclul I – Licență, ciclul II – Master, studii integrate, ciclul III- Doctorat).

62. Calendarul academic al procesului de studii include repartizarea activităților didactice pe ani, semestre (sesiuni în cazul studiilor cu frecvență redusă sau la distanță), cu indicarea termenelor şi duratei semestrelor, stagiilor de practică, sesiunilor de examene, inclusiv sesiunilor repetate de examinare, a evaluărilor curente şi finale/examenului de finalizare a studiilor superioare şi a vacanțelor.

XIII. Contractele de studii

63. Semnarea ***Contractului anual de studii,*** document de bază în procesul de realizare a funcției de acumulare a SNCS, între student şi instituția de învățământ, la care acesta îşi face studiile, este o procedură anuală, obligatorie pentru toate categoriile de studenți.

64. Studentul este liber în alegerea cursurilor opționale din planul de învățământ, respectând condiționările acestuia. La alcătuirea Contractului anual de studii studentul va fi ghidat de un coordonator/consilier /profesor îndrumător delegat de facultate. Semnarea contractului se va face în perioada 1-30 mai pentru studenții anului II-III (IY-VI) şi 01-15 septembrie pentru studenții anului I. Modificările în Contractul anual de studii pot fi operate în primele două săptămîni ale noului an de studii.

65. În Contractul anual de studii sînt enumerate unitățile de curs/modulele (obligatorii, opționale, la libera alegere, şi, după caz, de formare psiho-pedagogică sau de orientare către un alt domeniu la masterat) care vor fi studiate în anul respectiv de studiu şi care însumează cel puțin 60 de credite de studiu, unitățile nepromovate din anul precedent de

studii, precum şi cele preconizate a fi luate în avans. La selectarea unităților de curs pentru Contractul anual de studii se va ține cont de condiționările existente în planul de învățămînt. Contractul anual de studii nu poate fi modificat pe parcursul anului universitar. Excepție fac studenții implicați în programe de mobilitate.
66. Studentul se prezintă la examen numai la acele unități de curs/module care figurează în Contractul anual de studii pe care l-a semnat.
67. Studentul care nu semnează Contractul anual de studii în perioada programată îşi pierde calitatea de student. În cazuri excepționale (situații de boală, etc.) semnarea Contractului anual de studii poate avea loc şi în afara termenului indicat.
68. Lista unităților de curs/modulelor opționale/la libera alegere/de orientare către un alt domeniu master/de formare psiho-pedagogică prevăzute în planul de învățământ şi propuse pentru anul următor de studii se face cunoscută studenților prin afişare anual, cel tîrziu pînă la data de 1 mai. Studentul este obligat pînă la data de 30 mai să selecteze cursurile respective pentru constituirea propriului traseu educațional. Pentru a se înscrie şi a obține credite la unitățile de curs menționate, studentul depune cerere în scris la sfârşitul fiecărui an de studiu şi indică cursurile selectate în Contractul anual de studii. Dacă la un curs opțional/la libera alegere/de orientare către un alt domeniu la master/de formare psiho-pedagogică, pentru care a optat studentul, în conformitate cu legislația în vigoare nu poate fi constituită o formațiune/grupă de studiu, acesta este obligat să opteze pentru un alt curs. În acest caz Contractul anual de studiu va fi modificat în termen de cel mult 2 săptămâni. Dacă o unitate de curs din planul de învățământ este predat de cîțiva profesori de la catedră, studentul are dreptul la alegere.
69. Realizarea deplină sau parțială, conform reglementărilor în vigoare, a condițiilor prevăzute de Contractul anual de studii dă dreptul la continuarea studiilor.
70. În cazurile de mobilitate pe plan național şi internațional, studentul implicat în mobilitate va semna Contractul de studii ECTS. Acesta cuprinde lista unităților de curs sau a modulelor pe care studentul şi le-a ales pentru a le studia cu indicarea titlului, codului şi numărului de credite ECTS în instituția-gazdă.
71. Contractul de studii ECTS este semnat de către trei părți: studentul implicat în mobilitate, persoana care deține autoritatea de a reprezenta instituția de origine şi o autoritate echivalentă a instituției gazdă care să garanteze că studentul va putea studia unitățile de curs/modulele solicitate. Fiecare dintre cele trei părți contractante vor dispune de cîte un exemplar de contract de studii, contrasemnat de toate cele trei părți.
72. Contractul de studii ECTS garantează transferul de credite pentru unitățile de curs/modulele realizate şi promovate de către student în limita compatibilității finalităților de studii şi a planurilor de învățământ ale instituțiilor implicate. Echivalarea şi recunoaşterea academică completă, la revenirea studentului în universitate, este prerogativa consiliului facultății.

XIV. Evaluarea rezultatelor învățării şi competențelor

73. Activitatea de învățare a studentului, inclusiv activitatea individuală, precum şi finalitățile de studiu şi competențele dobîndite de student sînt verificate şi apreciate pe parcursul semestrelor prin evaluări curente precum şi în timpul sesiunilor de examinare, prin evaluări finale/sumative, în conformitate cu planurile de învățământ. În scopul sporirii gradului de obiectivitate şi transparență a procesului de evaluare, evaluările

curente şi sesiunile de examinare, la decizia Senatului, pot fi efectuate prin intermediul tehnologiilor informaționale – programelor asistate la calculator prin teste.
74. Evaluarea curentă se efectuează în cadrul orelor practice, de laborator şi seminare şi în sesiuni intermediare, prin diverse modalități: testări, referate, lucrări individuale, portofolii, eseuri, studii de caz etc. Pot fi propuse probe scrise, orale şi combinate. Formele concrete de evaluare sunt stabilite de catedre la începutul anului de studii.
75. În semestru se organizează una-două sesiuni de evaluare curentă, repartizate proporțional pe parcursul semestrului, care totalizează situația intermediară a reuşitei studentului. Rezultatele din sesiunile de evaluări curente se înscriu în borderouri sau registrul grupei academice şi se iau în considerație la evaluările finale semestriale având o pondere medie de 60 la sută din nota finală la unitatea de curs/modulul respectiv la Ciclul I, 60 la sută la Ciclul II şi 50 la sută în învățământul medical şi farmaceutic. La învățământ cu frecvență redusă evaluarea curentă se realizează în cadrul orelor de contact prin modalitățile menționate în art.79, avînd o pondere de 50 la sută din nota finală.
76.Evaluările finale semestriale pot fi susținute oral, în scris sau combinat. Numărul de examene susținute oral nu poate depăşi o jumătate din numărul total de examene din sesiune. Forma de susținere a examenelor se stabileşte de către decan, la propunerea catedrei de profil şi se anunță studenților la începutul semestrului.
77. Examenele pot fi susținute numai în sesiunile de examene programate conform Calendarului academic activităților didactice. La învățământul cu frecvență studentul poate susține examen la o singură unitate de curs/modul într-o zi, iar intervalul intre 2 examene succesive trebuie sa fie de minimum 2 zile. La învățământul cu frecvență redusă sau la distanță examenele pot fi organizate compact sau în paralel cu activitățile didactice.
78. Subiectele pentru examene se aprobă de către şeful catedrei şi se aduc la cunoştința studenților cu cel puțin o lună pînă la sesiune. În baza subiectelor aprobate pot fi elaborate teste de examinare. Aprecierea probelor se face în baza baremelor de notare care vor fi aduse la cunoştința studenților odată cu afişarea rezultatelor evaluării.
79. Timpul destinat pregătirii răspunsului pentru susținerea examenului oral va fi nu mai puțin de 30 min., iar timpul necesar realizării probei scrise se va stabili de titularul cursului pînă la 3 ore academice, în funcție de forma de evaluare.
80. În sesiunile ordinare studentul este obligat să se prezinte cu grupa/formațiunea de studiu în care este înscris. În cazuri bine justificate decanul facultății poate permite studentului să se prezinte cu o altă grupă/ formațiune de studiu. În sesiunile de restanțe studentului i se oferă posibilitatea să selecteze din datele planificate cînd să se prezinte la examen.
81. Persoanelor care au fost în imposibilitate de a participa la sesiunea de evaluare curentă/finală din motive întemeiate (caz de boală, participarea la competiții/concursuri republicane şi internaționale etc.) justificate prin documente respective (certificate medicale, hotărîri, ordine, dispoziții etc.), li se permite susținerea evaluărilor/examenelor după un orar special.

82. Studenții ciclului I execută cîte una teză/proiect de an. Pentru programele de 180 credite se execută una teză de an în anul II de studii. Pentru programele de 240 credite se execută cîte una teză de an în anii II sau III de studii. Tipul tezelor/proiectelor este

determinat de departamentul /catedra de profil în funcție de specificul Programului de studii. Pentru programele de 300-360 credite din domeniile Medicină şi Farmacie se execută o teză, care va fi susținută în ultimul an de studiu. Studenții care urmează studii integrate vor efectua cîte cel puțin una teză/proiect de an, cu excepția anilor I şi de promoție (terminus). Tezele/proiectele de an sînt evaluate în cadrul unităților de curs/modulelor corespunzătoare. În cazul în care teza de an reprezintă rezultatul cumulativ al activităților de la cîteva cursuri, este un produs interdisciplinat şi nu poate fi atribuit unei unități de curs, această teză de an trebuie să fie o entitate separată, evaluată cu notă şi estimate cu un număr determinat de credite, în funcție de efortul necesar pentru realizare, la decizia catedrei/departamentului/facultății organizatoare.
Criteriile de elaborare şi evaluare a tezelor/proiectelor anuale sînt stabilite la nivel instituțional, în conformitate cu Recomandările-cadru pentru elaborarea Regulamentului instituțional privind organizarea evaluării activității de învățare a studenților, aprobate de către minister.
83. Temele tezelor/proiectelor anuale sînt repartizate studenților la începutul semestrului (în primele 2-3 săptămîni). Tezele/proiectele anuale se susțin cu cel puțin o săptămînă pînă la începerea sesiunii de examene în fața unei comisii constituite din două cadre didactice, numite de către şeful catedrei respective. Studenții, care nu au susținut tezele/proiectele anuale, nu pot susține examenul final la unitatea de curs respectivă.

XV. Organizarea şi desfăşurarea examenelor

84. Sînt admişi la examen doar studenții care au realizat integral cerințele pentru cursul respectiv şi, în cazul învățămîntului cu frecvență, au susținut evaluările intermediare cu notă de promovare. Obținerea unei note negative la un examen sau absența de la un examen nu este temei pentru a interzice studentului să susțină următoarele examene, cu excepția cazurilor cînd nu au fost promovate cursuri/module stabilite prin planul de învățămînt drept precondiții pentru cursurile evaluate.
85. În timpul examenului studenții vor avea dreptul să folosească surse şi materiale permise de examinator. Studenții au dreptul, la solicitare, să-şi vadă lucrările scrise timp de cinci zile lucrătoare de la introducerea notelor în sistemul instituțional informațional.
86. Neprezentarea la examen fără motive întemeiate se înregistrează ca „absent”. Studentul are dreptul la 2 susțineri repetate ale examenelor nepromovate (restante) şi una susținere suplimentară la decizia Juriului - comisia de analiză. Restanțele sînt susținute în sesiunile repetate, organizate conform prevederilor Planului-cadru.
87. În timpul sesiunii curente orice examen poate fi susținut numai o singură dată.
88. În cazul cînd pe parcursul evaluării studentul manifestă o conduită contradictorie normelor Codului de etică şi integrității academice, examinatorul/examinatorii are/au împuternicirea să solicite acestuia să părăsească examenul.
89. Forma de evaluare finală a studiilor superioare de licență se stabileşte de senatul instituției de învățămînt superior. Pentru instituțiile de învățămînt din domeniul milităriei modalitatea organizării şi desfăşurării examenului de licență se coordonează cu autoritățile în a căror subordine se află instituțiile respective.
Studiile superioare de licență se finalizează cu susținerea examenului şi/sau tezei /proiectului de licență şi cu eliberarea diplomei de studii superioare de licență.

90. Studiile superioare integrate se finalizează cu susținerea examenului/lucrării de absolvire şi cu eliberarea diplomei echivalente cu diploma de studii superioare de master.
91. Studiile superioare de master se finalizează cu susținerea publică a tezei/proiectului de master şi cu eliberarea diplomei de studii superioare de master.
92. Modul de organizare şi desfăşurare a examenului de finalizare a studiilor superioare (Ciclul I, studii superioare de licență, Ciclul II, studii superioare de master, studii superioare integrate,) este stabilit prin *Regulamentul-cadru privind organizarea examenului de finalizare a studiilor superioare de licență* şi Regulamentul cu privire la organizarea ciclului II – studii superioare de master, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 464 din 28 iulie 2015.
93. La examenul de finalizare a studiilor superioare sînt admişi studenții care au realizat integral planul de învățămînt şi au obținut creditele aferente tuturor unităților de curs/modulelor obligatorii şi opționale, urmate.

XVI. Scala de evaluare

94. Evaluarea rezultatelor învățării se face cu note de la „10" la „1". Notele de la„5" pînă la „10", obținute în rezultatul evaluării unității de curs/modulului, permit obținerea creditelor alocate acestora, conform Planului de învățămînt.
Nota evaluării curente a studentului pe semestru precum şi nota la examen se exprimă în numere întregi.
Nota finală la unitatea de curs/modul se calculează în baza notei pe semestru şi a notei la examen şi este exprimată în numere cu două zecimale. Studentul care la evaluarea curentă are nota mai mică de „5" nu este admis la evaluarea finală.
95. Nota 10 sau „excelent" (echivalent ECTS – A) este acordată pentru demonstrarea profundă şi remarcabilă a competențelor teoretice şi practice dezvoltate de unitatea de curs/modul, creativitate şi aptitudini în aplicarea competențelor dobîndite, lucrul independent considerabil şi cunoaştere versată a literaturii din domeniul respectiv. Studentul a însuşit 91 – 100% din materialul inclus în curriculum/programa analitică a unității de cursul/modulului.

- Nota 9 sau „foarte bine" (echivalent ECTS – B) este acordată pentru o demonstrarea foarte bună a competențelor teoretice şi practice dezvoltate de unitatea de curs/modul, abilități foarte bune în aplicarea competențelor dobîndite cu cîteva erori nesemnificative/neesențiale. Studentul a însuşit 81 – 90% din materialul inclus în curriculum-ul (programa analitică) a unității de curs/modulului.
- Nota 8 sau „bine" (echivalent ECTS – C) este acordată pentru demonstrarea bună a competențelor teoretice şi practice dezvoltate de unitatea de curs/modul, abilități bune în aplicarea finalităților de studiu cu o anumită lipsă de încredere şi imprecizie ce țin de profunzimea şi detaliile cursului/modulului, dar pe care studentul poate să le corecteze prin răspunsuri la întrebări suplimentare. Studentul a însuşit 71 – 80% din materialul inclus în curriculum-ul (programa analitică) a unității de cursul/modulului.
- Notele 6 şi 7 sau „satisfăcător" (echivalent ECTS – D) sînt acordate pentru demonstrarea competențelor de bază dezvoltate de unitatea de curs/modul şi abilitatea de aplicare a acestora în situații tipice. Răspunsul studentului este lipsit

de încredere şi se constată lacune considerabile în cunoaşterea unității de curs/modulului. Studentul a însuşit 61 – 65% şi respectiv 66 – 70% din material.

- Nota 5 sau „slab” (echivalent ECTS - E) este acordată pentru demonstrarea competențelor minime din domeniul unității de curs/modulului, punerea în aplicare a cărora întîmpină numeroase dificultăți. Studentul a însuşit 51 – 60% din material.
- Notele 3 şi 4 (echivalent ECTS – FX) sunt acordate în momentul în care studentul nu demonstrează competențele minime, iar pentru a promova unitatea de curs se cere lucru suplimentar. Studentul a însuşit 31 – 40% şi respectiv 41 – 50% din material.
- Notele 1 şi 2 sau „nesatisfăcător” (echivalent ECTE – F) sînt acordate studentului care a copiat sau a demonstrat o cunoaştere minimă a materiei de 0 – 30%. Pentru a promova unitatea de curs mai trebuie de lucrat încă foarte mult.

96. În cazul evaluării negraduale, unitatea de curs/modulul se consideră promovate, dacă studentul demonstrează deținerea competențelor stabilite prin curriculumu-ul unității de curs/modulului. Studenții pot primi calificativele următoare:
a) „admis” – acordat dacă studentul demonstrează că a căpătat competențele, abilitățile şi cunoştințele necesare;
b) „respins” – acordat dacă studentul nu a acumulat competențele, abilitățile şi cunoştințele necesare conform programei analitice.
97. O unitate de curs/un modul are o singură notă finală.
98. Rezultatul evaluării tezei/proiectului de an se ia în considerație, în proporția stabilită, la calculul notei unității de curs/modulului respectiv. Obținerea creditelor la unitatea de curs/modulul respectiv este condiționată de executarea şi susținerea tezei/proiectului de an. În cazul în care teza de an nu poate fi atribuită unei unități de curs se aplică prevederile art.82 din prezentul Regulament.
99. Nota dată de examinator poate fi contestată regulamentar. Contestațiile se examinează de către terța persoană desemnată de către decanul facultății împreună cu şeful catedrei respective, conform procedurii stabilite de Senatul instituției de învățămînt.

XVII. Înscrierea rezultatelor examenelor

100. Rezultatele evaluărilor finale se înscriu în borderouri de către cadrul didactic responsabil. Borderourile vor include obligatoriu nota evaluării curente a studentului, nota la examen, ambele exprimate în numere întregi în sistemul de notare național, şi nota finală exprimată în număr cu două zecimale şi cu calificativele recomandate în Sistemul european de credite transferabile după cum urmează:

NOTA	Echivalent ECTS
9,01-10,0	A
8,01-9,0	B
7,01-8,0	C
6,01-7,0	D
5,0-6,0	E
3,01-4,99	FX
1,0-3,0	F

În borderou se indică obligatoriu numărul de credite acumulat.
Notele acordate studenților vor fi înscrise în sistemul instituțional informațional.
101. În carnetele de note se înscriu numai notele de promovare (nota minimă de promovare este 5). Notele se înscriu atît cu cifre arabe (număr cu două zecimale) cît şi cu litere.

XVIII. Promovarea anului de studii

102. Condiția de promovare în următorul an de studii este acumularea numărului de credite obligatorii pentru calificare, conform standardelor domeniului de formare profesională/specialității /programului.

103. Sînt promovați în următorul an de studii studenții, care au acumulat pe parcursul anului universitar integral numărul de credite obligatorii prevăzute în planul de învățământ, pentru anul respectiv, sau indicate în Contractul de studii.
104. La Ciclul I şi la studiile integrate, învățământ cu frecvență, înscrierea în următorul an de studii este condiționată de acumularea a minim 40 credite la unitățile de curs/modulele obligatorii prevăzute în Contractul anual de studii pentru anul curent de studii şi acumularea numărului total de credite (60 pe an) prevăzute de planul de învățământ pentru anii precedenți de studii, precum şi pentru anul de finalizare a studiilor universitare.
105. Studenții înscrişi în următorul an de studii pot acumula creditele restante în următoarele 2 (două) sesiuni repetate (de susținere a restanțelor).
106. În cazul neacumulării a minim 40 de credite în anul curent de studii şi necesarului de credite (60 credite pentru fiecare an) din anii precedenți, studentul va fi propus spre exmatriculare. Studentul propus spre exmatriculare este în drept să solicite repetarea semestrului sau anului de studii cu achitarea taxei pentru studii.

107. Pentru învățământul cu frecvență redusă şi la distanță cuantumul creditelor necesare pentru promovare/înscriere în următorul an de studii se stabileşte proporțional, conform algoritmului expus în cazul învățământului cu frecvență.
108. În învățământul medical şi farmaceutic acumularea integrală a numărului de credite de studii stabilit prin planurile de învățământ este condiție obligatorie pentru promovarea şi înscrierea în următorul an de studii.
109. Situațiile excepționale care rezultă din aplicarea regulilor expuse în cap. VII vor fi soluționate de Juriile facultăților.
110. În cazul repetării anului, unitățile de curs/modulele promovate anterior nu se repetă.
111. Dacă studentul nu a obținut minimul stabilit din punctajul evaluărilor curente pentru activitățile din timpul semestrului, repetarea unității de curs/modulului şi a tuturor activităților aferente este obligatorie.
112. Studenții evaluați cu note mai mici de „5” la examenul la o unitate de curs/modul la a doua susținere repetată sau la susținerea suplimentară aprobată prin decizia Juriului, trebuie să se reînscrie pentru repetarea acestuia şi să realizeze cerințele pentru completarea cursului/modulului.
113. Mărirea notei prin examinarea finală este posibilă la cel mult 2 unități de curs pe an, la solicitarea studentului cu acordul Consiliului Facultății în perioada sesiunii de lichidare a restanțelor din anul respectiv. Pot solicita mărirea notei numai studenții care

au acumulat integral numărul de credite stabilite pentru anul de studii respectiv. Nota majorată nu influențează acordarea bursei de studii.

XIX. Întreruperea studiilor (concediul academic)

114. Studenții pot solicita, după finalizarea a cel puțin două semestre, întreruperea studiilor pe o perioadă de maximum 3 ani pe întreaga durată de studii, cu excepția studenților Academiei Militare a Forțelor Armate.

115. Pentru a beneficia de întreruperea studiilor studentul va depune o cerere la decanat. Întreruperea studiilor se aprobă prin ordinul rectorului, cu avizul favorabil al decanului, în baza cererii studentului.

116. Întreruperea studiilor poate avea loc în următoarele situații:

a) pierderea capacității de studii din motive de sănătate (boli cronice, intervenții chirurgicale, accidente, concediu de maternitate etc.)
b) pentru îngrijirea copilului;
c) din motive materiale;
d) pentru satisfacerea serviciului militar;
e) alte motive bine întemeiate: bursă într-un program de mobilitate în străinătate, studii în paralel etc.

117. Întreruperea şcolarizării se realizează prin acordarea concediului academic. Concediul academic se acordă o singură dată pe parcursul studiilor.

118. Perioada concediului academic se stabileşte prin ordin. De regulă, concediul academic se aprobă pentru un an. În cazuri excepționale concediul academic pe motiv de boală poate fi aprobat pe un termen de doi ani, iar concediul academic pentru îngrijirea copilului se acordă pe un termen de până la trei ani în baza copiei certificatului de naştere a copilului.

119. Nu se acordă concediu academic studenților aflați în situație de exmatriculare.

120. Studenții de la anul I, pot beneficia de concediu academic, în cazuri excepționale (boli cronice însoțite de pierderea capacității de muncă) cu condiția prezentării actului confirmativ eliberat de organele abilitate.

121. La expirarea concediului academic acordat pe motiv de boală, studentul se adresează la organele abilitate, unde i se eliberează un certificat medical cu permisiunea de a-şi continua studiile. Cererea de reluare a studiilor după concediul academic, adresată rectorului şi contrasemnată de către decan cu indicarea diferenței de plan, la care se anexează certificatul medical, se prezintă de către student Secției Studii/Serviciului personal studenți cu 10 zile calendaristice înainte de expirarea termenului. În baza cererii rectorul emite ordinul de restabilire la studii.

122. Reînmatricularea după întreruperea de studii se face în anul în care studentul a fost promovat, în condițiile respectării prevederilor prezentului regulament, beneficiind de recunoaşterea rezultatelor anterioare întreruperii. Ultimul semestru pînă la concediul academic şi primul semestru după revenire se consideră două semestre consecutive din punct de vedere al acumulării creditelor.

123. După revenire studentul va realiza cerințele planului de învățămînt al promoției cu care va finaliza studiile, fapt despre care acesta va fi informat. Concomitent, acesta va realiza contra taxă şi unitățile de curs apărute ca diferențe în urma eventualei modificări

a planului de învățământ cu excepția cazurilor cînd studiile de efectuează cu finanțare bugetară.
124. Întreruperile şi prelungirile de şcolarizare nu se includ în durata legală de şcolarizare gratuită.
125. Dacă la sfârşitul duratei legale a programului de studii studentul nu a acumulat numărul total de credite, stabilit în planul de învățământ, acesta poate solicita prelungirea duratei legale de studii contra taxă pentru realizarea cursurilor nepromovate.

126. Dacă studentul nu se prezintă la studii în termenul stabilit, el se exmatriculează cu următoarea formulare: ”Exmatriculat în legătură cu neprezentarea la studii după expirarea concediului academic”.

XX. Transferul studenților

127. Studentul poate solicita transferul de la o instituție de învățământ la alta, de la o formă de învățământ la alta, de la o facultate la alta în cadrul aceluiaşi ciclu de studii, cu condiția compatibilității planurilor de învățământ în aspect de rezultate ale învățării şi competențe scontate, respectînd regulile de aplicare a Sistemului Național de Credite de Studiu.
128. Transferul se poate realiza doar pentru anul II şi următorii, fără a lua în calcul anul de compensare a studiilor şi cu excepția ultimului an de studii.
129. Transferul este permis numai după finalizarea anului de studii şi nu mai târziu de 01 octombrie al noului an de studii şi se face cu acordul celor două Universități în următoarele condiții:
a) numai la specialitățile din acelaşi domeniu de studiu/domeniu de formare profesională sau înrudite;
b) prin respectarea criteriilor de performanță profesională stabilite de fiecare instituție /facultate;
c) numai pe locurile disponibile, în limita cotei de înmatriculare în anul respectiv;
d) numărul creditelor de diferență nu trebuie să depăşească 20.
130. Studentul poate depune cererea de transfer după sesiunea de vară, cînd este declarat promovat în conformitate cu planul de învățământ şi respectă criteriile de performanță stabilite de fiecare facultate/instituție.
131. Cererile de transfer vor conține obligatoriu avizele favorabile ale rectorului din instituția de bază şi instituția unde pleacă studentul şi vor avea ca anexe Transcripția notelor/Extrasul din foaia matricolă de modelul stabilit.
132. În cazul transferului de la o formă de învățământ la alta în cadrul aceleiaşi facultăți sau de la o facultate la alta în cadrul aceleiaşi instituții, aprobarea transferului este de competența decanilor facultăților implicate şi a rectorului.
133. Transferul din afara țării se realizează cu avizul favorabil al Ministerului Educației.
134. Biroul Consiliului facultății de comun acord cu Coordonatorul/Consilierul stabileşte:
a) recunoaşterea sau echivalarea examenelor şi a creditelor de studii în bază de rezultate ale învățării şi competențe obținute;
b) diferențele din planurile de învățământ, care urmează a fi realizate;
c) perioada de susținere a diferențelor din planurile de învățământ.
135. Pentru a obține diploma la o instituție de învățământ superior studentul transferat de la altă instituție va trebui să acumuleze la ultimul an cel puțin 40 credite la unitățile de

curs/modulele prevăzute în planul de învățământ la această universitate. Excepțiile se admit la retragerea /anularea licenței instituției sau lichidarea instituției.
136. Nu se permite înmatricularea prin transfer a studenților la instituțiile de învățământ care, din diverse motive, nu au realizat admitere pentru anul respectiv.
137. Situațiile excepționale care rezultă din aplicarea regulilor nominalizate vor fi soluționate de Juriile facultăților.

XXI Exmatricularea şi restabilirea la studii

138. Exmatricularea este prerogativa decanului facultății şi se face prin ordinul Rectorului, determinând pierderea calității de student. Baza deciziei de exmatriculare poate fi:

- sancționarea studentului în conformitate cu prevederile Regulamentelor instituționale de organizare a studiilor sau Contractului de studii;
- cererea scrisă a studentului în cauză.

139. Sînt pasibili de a fi exmatriculați studenții în următoarele cazuri:

- pentru nereuşită – acumularea, pînă la finele anului de studii la care a fost înscris, a mai puțin de 40 credite de studiu la învățământ cu frecvență sau a unui număr de credite sub cuantumul stabilit pentru învățământul cu frecvență redusă;
- pentru absențe nemotivate la cel puțin 1/3 din timpul prevăzut pentru unitățile de curs din planul de învățământ în semestrul dat, la învățământ cu frecvență, pentru absențe nemotivate pe o perioadă mai mare de cinci săptămîni consecutiv;
- pentru încălcări grave ale Cartei universitare şi Codului de Etică universitară;
- din proprie inițiativă;
- pe motive de sănătate;
- pentru promovarea unui examen în mod fraudulos (cu dovezi incontestabile).

140. În cazul exmatriculării, studentului Ciclului I, studii superioare de licență şi Ciclului II, studii superioare de Master, i se eliberează Extrasul din foaia matricolă/Transcripția notelor, trecută în registrul respectiv şi actele (în original) cu privire la studiile anterioare.
141. Studenții exmatriculați sau cei care renunță la calitatea de student pot fi la cerere reînmatriculați la studii în bază de taxă.
142. Restabilirea la studii se referă la persoanele care au pierdut prin exmatriculare calitatea de student şi solicită continuarea fără examen de admitere a programului de studiu din care au fost exmatriculate. Restabilirea la studii a studenților exmatriculați se face prin ordinul rectorului instituției de învățământ superior la propunerea decanului. Rectorul poate aproba restabilirea, la propunerea decanului, numai dacă studiile universitare anterioare ale solicitantului includ promovarea a cel puțin anului I de studii. Restabilirea la studii se realizează prin evaluarea rezultatelor învățării şi competențelor dobîndite anterior.
143.Studenții exmatriculați din motiv ca au promovat examenul prin fraudă/copiere sau pentru comportament incompatibil cu normele Cartei universitare şi a Codului de etică universitară nu pot fi restabiliți la studii/sau reînmatriculați.
144. Nu se permite înmatricularea prin restabilire a studenților la instituțiile de învățământ care, din diverse motive, nu au realizat admitere pentru anul respectiv.

XXII. Lichidarea diferențelor în planurile de învățământ

145. Diferențele în planurile de învățământ pot apărea din următoarele motive:

- transferul studentului din altă instituție;
- transferul studentului la o altă specialitate;
- întreruperea studiilor/concediul academic;
- restabilirea la studii.

146. Lichidarea diferențelor academice presupune realizarea rezultatelor învățării şi dobîndirea competențelor scontate prin:

- frecventarea cursurilor respective;
- realizarea sarcinilor preconizate pentru cursul respectiv;
- susținerea evaluărilor şi obținerea creditelor preconizate prin planul de învățămînt.

XXIII. Mobilitatea studenților. Recunoaşterea perioadelor de studii. Acreditarea rezultatelor învățării.

147. Studenții au dreptul să se implice şi să participe în programe compacte de mobilitate atît la nivel național, cît şi internațional în scopul completării procesului de formare în conformitate cu traseul educațional ales. Mobilitatea este organizată de către instituția de învățămînt superior în conformitate cu Regulamentul cu privire la mobilitatea studenților şi profesorilor din instituțiile de învățămînt superior, aprobat de minister.

148. Este posibilă mobilitatea studenților între instituții şi în cadrul instituției de învățămînt între domenii/specialități/specializări înrudite, cu respectarea reglementărilor specifice existente la nivel instituțional, fără a fi afectate formațiunile de studiu.

149. În programe de mobilitate pot participa studenții care au realizat integral programul de studii pentru anul de studii/semestrul precedent. La ciclul I mobilitatea poate fi organizată începînd cu anul II de studii, cu excepția ultimului an de studii. Studenții ciclului II pot participa în programe de mobilitate pe durata unui semestru, cu excepția primului şi ultimului semestru.

150. Acordurile între universitățile (facultățile) partenere garantează recunoaşterea perioadelor de studii realizate şi transferul de credite pentru unitățile de curs/modulele realizate. Recunoaşterea perioadelor de studii priveşte durata şi conținutul acestora. Perioada de studii efectuată în altă instituție înlocuieşte prin recunoaştere o perioadă de studii cu durată şi volum de muncă (măsurat în credite) similară celei pe care studentul ar fi realizat-o în universitatea de origine.

151. Cursurile prevăzute în contractul de mobilitate pot fi echivalente cu cursurile din planul de învățămînt a instituției de origine, asimilabile în cadrul aceluiaşi domeniu de formare profesională/specialități, acceptabile ca alternativă la cursurile existente.

152. Studentul implicat în programe de mobilitate în baza acordurilor de parteneriat, semnate între instituția de origine şi o altă instituție, va prezenta la întoarcere dovada privind activitățile desfăşurate, examenele susținute şi creditele acumulate

153. Transferul creditelor ECTS, recunoaşterea, echivalarea şi documentarea performanțelor realizate de către student de-a lungul perioadei de mobilitate, se realizează prin Transcripția notelor/Extrasul din foaia matricolă ECTS care reflectă cantitativ şi calitativ munca realizată de către student. Studentul nu este obligat să negocieze acceptarea/recunoaşterea/echivalarea cu cadrele didactice în parte.

154. Recunoaşterea/echivalarea/acceptarea activităților/examenelor/perioadelor de studii se aprobă de Decan la recomandarea coordonatorului/consilierului/ cadrului didactic.

155.Creditele obținute anterior la unități de curs/module similare ca finalități de studiu scontate, conținut, eventual denumire şi extindere (număr de ore în planul de învățămînt)

se echivalează automat atît în cadrul programelor de mobilitate, precum şi la transferul studentului dintr-o instituție de învățămînt superior la alta.
156. Studentul care alege unități de curs cu o suprapunere de conținut de cel puțin 2/3 acumulează creditele alocate doar uneia dintre acestea.
157. La cererea studentului creditele pentru un curs pot fi echivalate cu creditele obținute la un alt curs echivalent sau superior (cu un număr mai mare de ore şi un volum mai detaliat) la o altă universitate, facultate sau specialitate.

158. Susținerea examenului de finalizare a studiilor superioare nu poate fi echivalată prin mobilități.
159. La nivel național, studentul poate acumula cel mult 10 credite pe an de la cursuri urmate la alte facultăți sau în alte instituții de învățământ. Aceste cursuri şi numărul maxim de credite transferabile vor fi nominalizate în acordurile bilaterale semnate între instituții sau facultăți.
160. Acceptarea, în bază de contracte interuniversitare, a studenților vizitatori pentru perioade limitate de timp (de regulă, un semestru) presupune recunoaşterea ad-hoc a studiilor precedente.
161. Recunoaşterea, echivalarea şi documentarea performanțelor realizate de către student prin diverse activități non-formale sau informale se realizează la nivel de facultăți de către persoanele desemnate în acest sens, în baza unui regulament aprobat de Senat.

XXIV. Drepturi şi responsabilități ale membrilor comunității academice

162. Membrii comunității academice (profesori şi studenți) au drepturi şi obligații care decurg din legislația în vigoare, Carta universitară şi regulamentele de nivel instituțional, precum şi din prevederile contractelor semnate.
163. Profesorii şi studenții şi studenții au obligația morală să participe la viața universitară, socială în propriul interes, în interesul învățământului şi al societății.
164. Drepturile şi responsabilitățile profesorilor:

a) Profesorii universitari au dreptul la libertate academică în procesul de elaborare a unităților de curs/ modulelor oferite, incluse în planul de învățământ.

b) Profesorii au obligatiunea:
- să elaboreze, să prezinte şi să realizeze curriculum-ul (programa analitică) unităților de curs incluse în planul de învățământ;
- să stabilească rezultatele învățării pentru fiecare unitate de curs/modul predate;
- să diversifice formele şi modalitățile de evaluare curentă şi finală;
- să asigure corectitudinea, obiectivitatea şi transparența procesului de evaluare;
- să realizeze evidența prezenței studenților la ore;
- să respecte orarul;
- să acorde consultațiile necesare,
- să participe în procesul instructiv-educativ extracurricular.

c) să diversifice formele şi modalitățile de evaluare curentă şi finală în conformitate cu regulamentele proprii ale universităților.

165. Drepturile şi responsabilităţile studentului

a) În perioada studiilor, studentul are dreptul să:

- beneficieze de toate facilităţile oferite de către instituţia de învăţământ superior pentru realizarea activităţilor preconizate prin planurile de învăţământ;
- îşi constituie traseul educaţional propriu şi să completeze programul de studii individual în cadrul planului de învăţământ, în limita ofertei reale a facultăţilor universitare;
- să participe, anual, la concursul pentru ocuparea unui loc cu finanţare bugetară
- obţină informaţia solicitată despre situaţia şcolară proprie pe parcursul şi la finele semestrului;
- acumuleze credite în module, pentru a obţine o calificare complementară;
- obţină credite în avans, pentru a-şi face studiile în termene reduse, cu excepţia programelor cu durata de 3 ani;
- urmeze în paralel o altă specialitate în condiţiile legislaţiei în vigoare;
- conteste nota, dacă o consideră incorectă (conform Regulamentului);
- beneficieze de un orar special de susţinere a examenelor în cazuri motivate întemeiat (caz de boală, participare la concursuri, olimpiade republicane şi internaţionale, competiţii, programe de mobilitate etc.);
- repete în regim cu plată cursul nepromovat, după un orar individual;
- solicite o prelungire a duratei de studii contra taxă, dacă la sfîrşitul perioadei legale a programului de studii nu a obţinut numărul stabilit de credite, necesar pentru obţinerea licenţei la specialitatea dată;
- solicite un concediu academic de un an, în caz de pierdere a capacităţii de studii în legătură cu unele boli cronice, intervenţii chirurgicale, accidente, implicare în programe de mobilitate academică, etc. şi de pînă la trei ani - pentru îngrijirea copilului;
- participe la diverse activităţi de cercetare ştiinţifică în cadrul instituţiei de învăţământ superior, care nu sunt obligatorii prin planurile de învăţământ;
- beneficieze de burse de mobilitate, pentru studii la alte universităţi din ţară şi străinătate, prin concurs;
- solicite transferul creditelor acumulate la o altă universitate / facultate parteneră, cu care universitatea de origine a încheiat un acord, pe cursuri, module, perioade compacte de studii;
- solicite profesorilor consultaţii;
- participe în diverse forme de activitate extracurriculară pentru dezvoltarea competenţelor complementare;
- participe, prin libera exprimare a opiniilor, după procedura aprobată de senatul universitar, la evaluarea activităţii pentru unităţile de curs/modulele realizate;
- participe în guvernarea instituţiei de învăţământ, în care îşi face studiile;
- primească Suplimentul la diplomă de model stabilit de către Ministerul Educaţiei;
- beneficieze de burse de studiu, burse de merit şi burse sociale în conformitate cu reglementările în vigoare.

b) Studentul este obligat:

- să cunoască reglementările privind organizarea şi desfăşurarea procesului didactic în baza Sistemului Naţional de Credite de Studiu, tip ECTS;

- să includă în Contractul anual de studii unități de curs/module cu un număr de cel puțin 60 credite de studiu;
- să realizeze şi să promoveze toate cursurile obligatorii din planul de învățământ;
- să realizeze exigent şi la timp obligațiile conform planului de învățământ şi curriculum/ului pe disciplină/modul (programelor analitice) în scopul unei pregătiri profesionale temeinice;
- să participe activ la toate formele de organizare a procesului de predare-învățare-evaluare;
- să depună eforturi personale pentru a dobîndi finalitățile de studiu preconizate: a acumula cunoştințe, a-şi dezvolta capacități şi a-şi forma competențe;
- să frecventeze cursurile, seminarele şi alte activități prevăzute de planul de învățământ;
- să susțină toate formele de evaluare curentă şi finală/sumativă;
- să acumuleze numărul necesar de credite pentru promovarea semestrului, a anului de studii, pentru absolvire şi pentru obținerea diplomei.

XXV. Juriile

166. Jurii (Comisiile de analiză), se constituie la nivelul facultății, după cum urmează: corespunzător anilor de studiu la Ciclul I studii superioare de licență şi un Juriu (Comisie) pentru studenții ciclului II, studii superioare de master.
167. Juriul unui an de studii la Ciclul I studii superioare de licență / Juriul pentru studenții ciclului II este compus din 5 profesori, de regulă, titulari ai unităților de curs/modulelor desfăşurate în anul respectiv. Ca preşedinți ai Juriilor pot fi desemnați decanul, prodecanul, şefii de catedră de specialitate. Componența juriilor şi procedura de lucru a acestora vor fi anual validate de Consiliul facultății la începutul anului universitar.
168. Convocarea Juriului şi lista studenților analizați vor fi anunțate de decanatul facultății cu 3 zile calendaristice înainte de desfăşurarea şedinței de analiză. În funcție de situație, la şedință participă studentul şi coordonatorul/consilierul /cadrul didactic îndrumător al acestuia.
169. Hotărârile Juriului vor fi comunicate studenților în ziua următoare şi nu pot fi contestate.
170. Hotărârile Juriilor facultății sînt considerate documente oficiale şi se arhivează în consecință.
171. Juriile îşi desfăşoară activitatea după sesiunile finale de examene, dacă este necesar, respectiv după sesiunea de reexaminare.
172. Juriul are competența să acționeze numai în situații excepționale care sunt evidențiate de fiecare dată de decanate.

XXVI. Serviciul de consiliere

173. Serviciul de consiliere se constituie în instituțiile de învățământ superior în scopul coordonării procesului de implementare a creditelor de studiu în procesul didactic.
174. Serviciul de consiliere este constituit din consilieri (profesori) şi coordonatori instituționali.
175. Serviciul de consilieri poate fi constituit la fiecare catedră/facultate/departament în cadrul cărora este numit un coordonator/consilier, care va realiza funcția de îndrumător, consultant al studenților în procesul de formare în baza creditelor de studii. Numărul de

consilieri se stabileşte de către instituție în funcție de posibilitățile economico-financiare, capacitățile organizatorice şi numărul de studenți.
176. Un consilier va consulta, de regulă, într-un domeniu general de studiu/domeniu de formare profesională/specialitate studenții de la toți anii de studii.
177. În calitate de consilieri pot fi numiți profesori, metodişti, precum şi doctoranzi, persoane cu studii superioare care activează în cadrul instituției de învățământ superior şi care au realizat preventiv o pregătire specială privind structura şi conținutul formării într-un domeniu general de studiu/domeniu de formare profesională/specialitate.

178. Coordonatorul/Consilierul /Profesorul trebuie:
- să informeze studenții despre rolul Sistemului Național de Credite de Studiu şi despre posibilitățile şi facilitățile oferite de acesta în organizarea procesului didactic;
- să aducă la cunoştință studenților condițiile pentru ocuparea locurilor cu finanțare bugetară la ciclul I- studii superioare de licență;
- să explice studenților structura şi modalitatea de organizare a procesului de învățământ în baza creditelor de studii, să pregătească materiale informative la subiect şi să le facă publice pe site-ul instituției şi prin materiale tipărite;
- să informeze studenții despre posibilitățile de studiu oferite de instituția de învățământ: bibliotecă/mediatică, laboratoare, ateliere, spații de studiu şi de odihnă etc.;
- să ghideze studenții la completarea Contractului de studii, în special la alegerea şi constituirea traseului individual de studiu, informîndu-i despre unitățile de curs/modulele oferite, precondițiile existente, pentru a obține specializarea solicitată;
- să asigure consilierea studenților la alcătuirea programului de repetare a cursurilor nepromovate sau de majorare a notei;
- să informeze studenții asupra tematicii tezelor anuale, a tezelor (proiectelor) de licență, tezelor de master şi a lucrărilor de cercetare ştiințifică de la catedre, la care pot colabora;
- să aducă la cunoştința studenților programul de consultare / îndrumare: ora, ziua şi locul unde se va desfăşura;
- să asigure consultanță în toate procedurile de mobilitate;
- să prezinte periodic informații şi propuneri privind funcționarea Sistemului Național de Credite de Studiu şi perfecționarea condițiilor de aplicare.

179. Coordonatorul/Consilierul /Profesorul are dreptul:
- să verifice elaborarea şi asigurarea în timp util a studenților cu suportul metodic necesar pentru învățare într-un domeniu de formare profesională/specialitate;
- să ajute studenții să-şi modifice traseul individual de studiu în caz de necesitate;
- să participe la şedințele comisiilor, care examinează probleme de reuşită ale studenților;
- să verifice cum se realizează evaluările curente în cadrul unităților de curs/modulelor.

180. Coordonatorul instituțional ECTS trebuie:

- să asigure angajamentul instituției în implementarea principiilor şi mecanismelor Sistemului Național de Credite de Studiu în contextul alocării, acordării, acumulării şi transferului de credite;
- să monitorizeze mecanismul utilizării corecte a instrumentelor şi documentelor Sistemului Național de Credite de Studiu;
- să coordoneze, împreună cu coordonatorii departamentali/de la facultate/catedră, elaborarea şi editarea Dosarului informațional /Catalogului cursurilor instituțional;
- să monitorizeze realizarea consecventă a alocării/acordării/transferului /acumulării de credite la nivel de universitate, la toate facultățile /departamentele.

181. Administrația instituției de învățământ are responsabilitatea:
- să asigure procesul de învățământ cu săli de curs, clase cu computere, săli de laborator şi echipament didactic necesare;
- să mențină o atmosferă sănătoasă de lucru şi competitivitate în colectivul didactic şi colectivul studențesc;
- să implice studenții în guvernarea instituțiilor de învățământ superior;
- să stimuleze activitatea profesorilor şi aspirațiile spre progres ale studenților;
- să faciliteze şi să promoveze mobilitatea studenților.

XXVII. DISPOZIȚII FINALE

182. Prezentul regulament se aplică integral tuturor studenților fără a se face nici o excepție privind drepturile şi obligațiile.

183. Instituțiile de învățământ superior vor elabora regulamente proprii privind organizarea şi desfăşurarea studiilor cu detalierea articolelor prezentului regulament. Regulamentele instituțiilor nu vor conține prevederi care sunt în contradicție cu actualul regulament. Instituțiile de învățământ superior care la data aprobării acestui regulament au regulamente proprii ce conțin prevederi care contravin prevederilor actualului regulament, îl vor adapta prin excluderea contradicțiilor.

184. Reglementările specifice la nivel de instituție /departament /facultate privind organizarea şi desfăşurarea procesului didactic în învățământul universitar (Ciclul I studii superioare de Licență, Ciclul II Studii superioare de master, studii integrate) pe baza Sistemului Național de Credite de Studiu se vor aproba de Senatele universitare.

185. Persoanele care îşi fac studiile prin învățământul cu frecvență redusă se bucură de facilitățile prevăzute de Regulamentul cu privire la acordare unor garanții şi compensații salariaților care îmbină munca cu studiile, aprobat prin Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 435 din 23.04.2007.

MINISTERUL EDUCAŢIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA

Piaţa Marii Adunări Naţionale, nr. 1
MD-2033 Chişinău
Republica Moldova
tel. 23-33-48, fax: 23-35-15
www.edu.md

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

Пяца Марий Адунэрь Национале, 1
МД-2033 Кишинэу
Республика Молдова
тел. 23-33-48, факс: 23-35-15
www.edu.md

ORDIN

Nr. 44 din 26 ianuarie 2016
Chişinău

Cu privire la modificarea şi completarea ordinului nr. 1046 din 29 octombrie 2015

În scopul asigurării calităţii procesului educaţional şi respectării prevederilor legale cu referire la evaluare şi notare, emit următorul

ORDIN:

1.Se modifică şi se completează art. 94, art.100 şi art. 101 din *Regulamentul de organizare a studiilor în învăţământul superior în baza Sistemului Naţional de Credite de Studiu* după cum urmează:

La articolul 94

- *după propoziţia a doua se introduce din aliniat textul:*

„Nota evaluării curente a studentului pe semestru precum şi nota la examen se exprimă în numere întregi"

- *textul din propoziţia a patra* „rezultă din suma ponderată a notelor de la evaluările curente şi examinarea finală " *se substituie cu textul* „la unitatea de curs/modul se calculează în baza notei pe semestru şi a notei la examen şi este exprimată în număr cu două zecimale".

La articolul 100

- *textul din propoziţia a doua* „informaţii privind rezultatele evaluărilor intermediare, nota în sistemul de notare naţional şi nota conform scalei de notare ECTS, număr de credite acumulat" *se substituie cu textul ,,* nota evaluării curente a studentului, nota la examen, ambele exprimate în numere întregi în sistemul de notare naţional, şi nota finală exprimată în număr cu două zecimale şi cu calificativele recomandate în Sistemul european de credite transferabile după cum urmează:

NOTA	Echivalent ECTS
9,01-10,0	A
8,01-9,0	B
7,01-8,0	C
6,01-7,0	D
5,0-6,0	E
3,01-4,99	FX
1,0-3,0	F

- după propoziţia a doua se introduce din aliniat textul:

„În borderou se indică obligatoriu numărul de credite acumulat".

La articolul 101

- *textul din propoziţia a doua* „ cu cifre arabe (de regulă, cifre întregi fără zecimale) şi cu litere" *se substituie cu textul ,,* atît cu cifre arabe (număr cu două zecimale) cît şi cu litere".

2.Instituţiile de învăţământ superior vor include modificările/completările menţionate în Regulamentele proprii elaborate şi aprobate de senat.

3.Controlul asupra executării prezentului ordin se pune în sarcina dnei Nadejda Velişco, şefa Direcţiei învăţământ superior şi dezvoltare a ştiinţei.

Ministru **Corina FUSU**

MINISTERUL EDUCAȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA

Piața Marii Adunări Naționale, nr. 1
MD-2033 Chișinău
Republica Moldova
tel. 23-33-48, fax: 23-35-15
www.edu.md

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

Пяца Марий Адунэрь Национале, 1
МД-2033 Кишинэу
Республика Молдова
тел. 23-33-48, факс: 23-35-15
www.edu.md

ORDIN

Nr. 1047 din 29 octombrie 2015
Chișinău

Cu privire la aprobarea
și punerea în aplicare a Regulamentului – cadru
privind organizarea examenului de finalizare a studiilor superioare de licență

În conformitate cu Hotărîrea Colegiului Ministerului Educației nr. 4.3 din 22 octombrie 2015, în scopul stabilirii cadrului normativ de organizare a examenului de finalizare a studiilor superioare de licență, ministrul emite următorul

ORDIN:

1. Se aprobă și se pune în aplicare, din data semnării prezentului ordin, *Regulamentul – cadru privind organizarea examenului de finalizare a studiilor superioare de licență (Anexă).*
2. Se abrogă ordinul Ministerului Educației și Tineretului nr.84 din 15 februarie 2008 *Cu privire la punerea în aplicare a Regulamentului – cadru privind organizarea examenului de finalizare a studiilor superioare de licență.*
3. Instituțiile de învățămînt superior vor elabora și implementa regulamente proprii privind organizarea examenului de finalizare a studiilor superioare de licență, cu condiția că acestea nu vor conține prevederi care sînt în contradicție cu prezentul Regulament și alte acte normative în vigoare.
4. Direcţia Învăţămînt superior şi dezvoltare a ştiinţei (dna Nadejda Velişco) va monitoriza procesul de implementare a noului Regulament.
5. Controlul asupra executării prezentului ordin se pune în sarcina dlui Ion Șișcanu, viceministru.

Ministru **Corina FUSU**

E.Lisnic, 022-23-36-52

Anexă
la ordinul Ministerului Educaţiei
nr. 1047 din 29 octombrie 2015

REGULAMENT-CADRU
privind organizarea examenului de finalizare a studiilor superioare de licență

I. Dispoziții generale

1. Prezentul Regulament a fost elaborat în temeiul Codului Educației nr.152 din 17 iulie 2014, Legii nr.142-XYI din 07 iulie 2005 privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor de formare profesională şi al specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior, ciclul I, Planului-cadru pentru studii superioare (ciclul I - Licență, ciclul II – Master, studii integrate, ciclul III – Doctorat), Regulamentului de organizare a studiilor în învățământul superior în baza Sistemului Național de credite de Studiu.
2. Regulamentul-cadru stabileşte regulile generale privind organizarea şi desfăşurarea examenului de finalizare a studiilor superioare de licență (în continuare examenul de licență) în instituțiile de învățământ superior de stat şi privat şi reflectă cerințele de bază pentru desfăşurarea examenului de licență în diferite domenii generale de studiu/domenii de formare profesională la ciclul I.
3. Forma de evaluare finală a studiilor superioare de licență se stabileşte de senatul instituției de învățământ superior.
4. În instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova studiile superioare de licență, ciclul I, se finalizează cu susținerea examenului şi/sau tezei/proiectului de licență.
   În baza promovării examenului de licență şi atribuirii calificării profesionale, se eliberează diploma de licență.
5. Evaluarea finală a studiilor superioare integrate, se va organiza în condiții similare examenului de licență. În domeniile generale de studiu Medicină şi Farmacie examenul de absolvire la finalizarea studiilor superioare de specialitate se organizează în condiții similare examenului de licență.
6. Instituțiile de invățământ superior de stat şi privat acreditate, abilitate cu dreptul de a organiza examenul de licență, au statutul de instituții organizatoare a examenului de licență (în continuare instituții organizatoare).
7. Pentru instituțiile de învățământ superior care au obținut autorizarea de funcționare provizorie în domeniul învățământului superior, dar care nu sînt acreditate în modul prevăzut de lege, Ministerul Educației stabileşte o instituție de învățământ acreditată, cu profil înrudit, cu statut de instituție organizatoare, responsabilă de organizarea şi desfăşurarea examenului de licență.

8. Monitorizarea organizării şi desfăşurării examenului de licență în cadrul instituțiilor organizatoare se realizează de către rector, prorectori şi decanii facultăților sub egida Departamentelor Managementul Calității Instituționale, în corespundere cu prevederile în domeniu.

II. Titluri acordate şi certificare

9. Examenul de licență finalizează cu acordarea titlului de licențiat într-un domeniu general de studiu, în conformitate cu Nomenclatorul domeniilor de formare profesională şi al specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior, ciclul I.
10. Titlurile de licențiat într-un domeniu general de studiu care denotă finalizarea ciclului I sînt acordate absolvenților care:
    - demonstrează cunoştințe şi competențe avansate într-un domeniu de studii;
    - pot aplica în mod profesionist cunoştințele obținute într-un domeniu de studii;
    - demonstrează capacitatea de a argumenta şi a soluționa problemele din domeniul respectiv de studii;
    - au abilitatea de a colecta, analiza şi interpreta date relevante (de regulă, din domeniul de studii propriu), precum şi de a formula raționamente privind probleme relevante de ordin social, ştiințific sau etic;
    - pot comunica informații, idei, probleme şi soluții atât audiențelor de specialişti, cât şi de non-specialişti;
    - şi-au dezvoltat acele competențe care le sunt necesare pentru a-şi continua studiile cu un grad sporit de autoinstruire.
11. Diploma de studii superioare de licență este eliberată absolventului, care a realizat integral programul de studii stabilit prin planul de învățământ la domeniul de formare profesională/specialitatea respectivă şi a promovat cu succes examenul de licență. În diploma de licență se specifică media generală de licență.
12. Diploma de studii superioare de licență atestă că titularul acesteia a dobîndit cunoştințe şi competențe pentru continuarea studiilor în ciclul II, precum şi o formare profesională inițială care îi permite angajarea în cîmpul muncii.
13. Absolvenților instituțiilor de învățământ privat neacreditate care au susținut examenul de licență într-o instituție acreditata (în conformitate cu art. 6 al prezentului Regulament) li se eliberează acte de studii ale instituției de invatamant superior absolvite de model stabilit de către Ministerul Educației.
14. Diploma de studii superioare de licență este însoțită de suplimentul la diplomă, redactat în limbile română şi engleză, acordat cu titlu gratuit. Programele analitice se eliberează la solicitare. Studenților străini programele analitice se eliberează cu titlu obligatoriu.

15. La finalizarea programelor de studii superioare integrate se eliberează o diplomă echivalentă cu diploma de studii superioare de master. Programele de studii superioare în domeniul medical şi farmaceutic se finalizează cu eliberarea diplomei de licență în medicină sau în farmacie, care conferă dreptul de participare la concursul de admitere la studii de rezidențiat, de înscriere la programele de studii superioare de doctorat şi permite angajarea pe piața muncii conform cadrului ocupațional.
16. Studiile superioare în programele de studii la specialități duble se finalizează cu acordarea unui singur titlu în dubla specialitate şi cu eliberarea unei singure diplome universitare.
17. În cazul desfăşurării unor programe comune de studii superioare se acordă un titlu comun şi o diplomă comună eliberată în una din următoarele formule:
    - o diplomă comună suplimentar la una sau mai multe diplome naționale;
    - o diplomă comună emisă de către instituțiile care oferă programul comun de studii fără eliberarea diplomei naționale,
    - una sau mai multe diplome naționale eliberate oficial şi un certificat pentru atestarea titlului acordat în comun.
18. Diplomele şi certificatele comune se perfectează în limbile de comunicare stabilite în cadrul parteneriatului şi în limba engleză.
19. Persoanelor care nu au promovat examenul de licență, una sau mai multe probe, stabilite şi aprobate de senatul instituției de învățământ superior, sau nu au susținut proiectul/teza de licență li se eliberează o Adeverință de absolvire (conform anexei nr. 1). Adeverința atestă că titularul a realizat planul de învățământ la specialitatea dată.
20. În caz de promovare a examenului de licență la susținerea repetată, absolventului i se eliberează diploma de licență. Certificatul de absolvire eliberat anterior se retrage şi se păstrează în dosarul personal al absolventului.

III. Organizarea şi desfăşurarea examenului de licență

21. Examenul de licență reprezintă evaluarea finală a programului de studii realizat într-un domeniu de formare profesională/specialitate.
22. Prin probele examenului de licență se evaluează nivelul de realizare a finalităților de studii, precum şi competențele generice şi specifice dobîndite de către absolvenți pe parcursul studiilor.
23. Prin proiectul (teza) de licență se evaluează competențele absolvenților de a efectua cercetări, de a aplica cunoştințele teoretice în procesul de elaborare a unor soluții practice specifice domeniului de formare profesională sau de realizare a studiilor de caz.

24. Examenul de licență se creditează în conformitate cu prevederile Planului-cadru şi planurile de învățământ.

25. Pentru coordonarea activităților de elaborare a proiectului (tezei) de licență departamentele/catedrele confirmă conducători de proiect (teză) de licență. Conducători ai proiectelor (tezelor) de licență pot fi numiți profesori universitari, conferențiari universitari şi lectori ai departamentelor/ catedrelor de specialitate, cercetători ştiințifici din instituțiile de cercetare-proiectare, precum şi specialişti practicieni din economia națională.

26. Se admit la examenul de licență studenții care au realizat integral planul de învățământ şi au acumulat numărul de credite stabilit pentru programul respectiv de formare profesională.

27. Proiectul (teza) de licență se elaborează în ultimul an al studiilor superioare de licență. Candidații trebuie să-şi selecteze tema pentru proiectul (teza) de licență din lista propusă de catedra de profil, de regulă, la finele anului de studiu precedent, dar nu mai tîrziu de prima lună a anului terminal de studii. Tema aleasă de către student se va include în Contractul anual de studii. Posibilitatea modificării pe parcurs a temei, precum şi perioada limită de modificare a acesteia se determină de către universitate.

28. Absolvenții instituțiilor de învățământ superior cu statut de instituții organizatoare susțin examenul de licență in instituția de invățământ absolvită, cu condiția că au realizat în instituția respectivă, cel puțin, ultimul an de studii. Studenții instituțiilor neacreditate susțin examenul de licență in condițiile art. 6.

29. Pentru persoanele care realizează studii în paralel în două domenii de formare profesională/specialități este obligatorie susținerea tuturor probelor prevăzute de planul de învățământ pentru examenul de licență la ambele specialități (cu excepția celor care se repetă).

30. În vederea evaluării setului de competențe formate în cadrul programului de studii**, se recomandă** ca examenul de licență să includă:

- o probă de examinare cu caracter integrator sau o probă de sinteză la cîteva unități de curs fundamentale şi o probă de sinteză la cîteva unități de curs de specialitate;
- susținerea proiectului (tezei) de licență.

În domeniul artelor proiectul de licență poate fi un spectacol, un rol, un concert, un tablou, un proiect de ceramică utilitară sau decorativă, un proiect de amenajare a teritoriului, un ansamblu de design vestimentar, lucrări de grafică de şevalet sau de grafică sofisticată, un ansamblu de sinteză a artelor vizuale (arhitectură, sculptură, pictură murală.

31. În cazul instruirii concomitente în două domenii înrudite la ciclul I, examenul de licență va include două probe, care vor permite evaluarea competențelor obținute la ambele specialități.

32. Proiectul/teza de licență se realizează în domeniul de formare profesională/specialitatea de bază.

33. Probele examenului de licență şi termenele de susținere a examenului de licență sînt stabilite prin planurile de învățămînt, aprobate în modul stabilit. Despre orice modificare a termenului sau probelor pentru examenul de licență, studenții sînt anunțați cel târziu cu 6 luni înainte de începerea examenului de licență.
34. Probele examenului de licență pot fi susținute în scris, oral, combinat, asistate de calculator, în funcție de specificul domeniului de formare profesională/ specialității şi în conformitate cu metodologiile de evaluare proprii ale instituțiilor.
35. Subiectele pentru probele examenului de licență sînt elaborate de departamentele/catedrele de specialitate, în baza programelor în vigoare. Subiectele se aprobă de către departamentele/catedrele de specialitate în coordonare cu Departamentul Managementul Calității cu o lună pînă la susținerea primei probe. În cazul instituțiilor neacreditate subiectele pentru probele examenului de licență vor fi coordonate cu instituția organizatoare a examenului de licență.
36. Tematica proiectelor/tezelor de licență este elaborată la departamentele/catedrele de specialitate şi aprobată de către Consiliul facultății. Tematica aprobată se comunică studenților cel tîrziu la finele penultimului an de studii. Tematica proiectelor /tezelor de licență se reactualizează anual.
37. Se recomandă pentru susținerea probei orale de a se acordă pînă la 30 min, iar pentru susținerea proiectului /tezei de licență - pînă la o oră academică. Timpul destinat probei scrise este de trei ore academice.
38. Registrul materialelor didactice şi al materialelor cu caracter informativ, permise candidaților pentru utilizare la examen, este elaborat de examinatori şi aprobat de către departamentele/catedrele de specialitate.
39. Orarul de susținere a examenului de licență se aprobă de către rectorul instituției de învățământ cu o lună înainte de susținerea primei probe. Orarul susținerii proiectelor /tezelor de licență se va da publicității pe paginile web ale facultăților/instituțiilor.
40. Susținerea proiectelor/tezelor de licență este publică.
41. Probele examenului de licență şi proiectul/teza de licență se evaluează în mod distinct cu note, în baza scalei de notare de la 10 la 1, nota minimă de promovare fiind 5. Convertirea notelor în scala de notare ECTS, se va realiza conform recomandărilor Ghidului de implementare al Sistemului Național de Credite de Studiu.
42. Neprezentarea la o probă a examenului de licență sau la susținerea proiectului/tezei de licență este calificată drept nesusținerea acesteia. Obținerea unei note mai mici decât „5” la una din probe sau la proiectul/teza de licență este calificată drept nepromovare a examenului de licență.

43. Notele finale acordate în rezultatul evaluării la probele examenului de licență sunt determinate de membrii Comisiei de licență. În cazul diferențelor în evaluare, se va face media aritmetică a notelor acordate, iar zecimile din media aritmetică se vor rotunji în favoarea candidatului. Notele obținute de candidat se reflectă în Procesul verbal al Comisiei de Licență, foaia matricolă şi în Suplimentul la diplomă.

44. Media examenului de licență se stabileşte ca media aritmetică a notelor obținute la probele incluse în examenul de licență şi se calculează cu două zecimale.

45. Media generală de licență se stabileşte cu două zecimale ca media aritmetică a notelor obținute la examenul de licență şi a mediilor aritmetice de promovare a anilor de studii.

46. Nota insuficientă (1-4) obținută la una din probele examenului de licență nu-l lipseşte pe student de dreptul de a susține celelalte probe.

47. Absolvenții care nu au susținut sau nu au promovat examenul de licență se pot înscrie într-o sesiune ulterioară a examenului de licență la aceeaşi instituție organizatoare, în vederea susținerii acestuia. Examenul de licență poate fi susținut de cel mult două ori în decursul a cinci ani de la absolvire.

48. Examenul de licență nepromovat poate fi repetat, cu suportarea de către candidat a cheltuielilor aferente.

49. Înscrierea candidaților la susținerea repetată a examenului de licență se face în baza cererii personale depuse la instituția absolvită cu cel puțin şase luni pînă la începerea examenului de licență. În cazul susținerii repetate numai a examenului de licență cererea personală a candidatului se va depune cu cel puțin două luni pînă la începerea examenelor de licență.

50. La susținerea repetată a examenului de licență se ține cont de programul de studii/planul de învățămînt şi de probele propuse pentru examenul de licență în anul cînd candidatul a absolvit instituția dată.

IV. Activitatea Comisiei pentru examenul de licență

51. Pentru desfăşurarea examenului de licență se constituie Comisii pentru examenul de licență (în continuare Comisii de licență) pe domenii de formare profesională/specialități.

52. În instituția organizatoare a examenului de licență Comisiile de licență se constituie pe domenii de formare profesională/specialități prin ordinul rectorului, la propunerea consiliilor facultăților, cu o lună pînă la începerea examenului de licență. În cazul instituțiilor de învățămînt superior privat neacreditate lista nominală a membrilor Comisiei de licență este aprobată prin ordinul ministerului de resort.

53. Comisia de licență se constituie din preşedinte, vicepreşedinte, 2 membri ai comisiei (examinatori) şi secretar.

54. În componența Comisiei de licență pot fi incluse persoane cu titlu ştiințific şi titlu ştiințifico-didactic de la departamentele/catedrele de

specialitate din cadrul instituției organizatoare /din alte instituții de învățămînt superior sau cercetători științifici din instituții de cercetare-dezvoltare. Se permite includerea în componența Comisiei de licență a unui specialist practician de înaltă calificare, cu experiență bogată şi autoritate profesională.

55. În cazul instruirii concomitente în două domenii înrudite în componența Comisiei de licență se vor include specialişti examinatori din ambele domenii.

56. Președinții Comisiilor de licență sînt desemnați prin ordinul ministerului de resort, în baza propunerilor instituției organizatoare. În calitate de președinte al comisiei de licență pot fi desemnați specialişti în domeniul respectiv (profesori universitari, conferențiari universitari, cercetători științifici, deținători ai titlurilor onorifice, specialişti practicieni de înaltă calificare), care nu activează în cadrul instituției vizate.

57. Aceeaşi persoană poate fi numită preşedinte al unei Comisii de licență nu mai mult de doi ani consecutiv.

58. Vicepreşedinți ai Comisiilor de licență pot fi numiți şefi de catedră, profesori universitari, conferențiari universitari, titulari ai instituției organizatoare.

59. Vicepreşedinții Comisiilor de licență prezintă Comisiei de licență setul de documente necesar, inclusiv:
- ordinul rectorului instituției de învățământ superior care confirmă admiterea studenților la examen;
- setul de subiecte/teste orientate spre evaluarea finalităților de studiu/ competențelor absolvenților cu baremele de apreciere;
- curricula şi programele analitice ale unităților de curs/modulelor respective;
- fişa de studii a studentului cu descrierea programului realizat, conform planului de învățământ, pe semestre cu indicarea numărului de ore şi a formelor de evaluare;
- avizul conducătorului proiectului/tezei de licență;
- avizele specialiştilor/colectivelor de specialişti asupra proiectului /tezei de licență (recenzenții se aprobă de departamentele/catedrele de specialitate din rîndul persoanelor care activează în cadrul altor catedre, instituții de învățământ sau de cercetări științifice).

60. La probele scrise vicepreşedinții distribuie absolvenților foile cu ştampila instituției de învățământ organizatoare, indicînd modul de completare a acestora şi codificîndu-le.

61. În cazul cînd preşedintele Comisiei de licență nu poate din motive obiective să-şi îndeplinească funcțiile, vicepreşedintele îndeplineşte funcțiile acestuia pînă la numirea unui nou preşedinte.

62. În funcție de secretar al Comisiei de licență pot fi desemnate cadre didactice universitare, laboranți superiori, metodişti etc.

63. Comisia de licență realizează următoarele funcții:
- asigură buna desfăşurare a examenului de licență;
- realizează evaluarea în bază de finalități de studiu şi competențe generice şi specifice dobîndite de tinerii specialişti;
- apreciază, în şedință închisă, prin majoritatea simplă de voturi răspunsurile/lucrările scrise ale studenților;
- decide asupra conferirii titlului şi eliberării diplomei respective;
- pregăteşte şi prezintă Ministerului Educației, precum şi ministerului de resort, în termen de 10 zile de la finalizarea ultimului examen, raportul final despre rezultatele activității Comisiei de licență.

64. Raportul final va include informații despre componența calitativă a Comisiei de licență; caracteristica subiectelor/testelor propuse la examenul de licență prin prisma finalităților de studii şi competențelor scontate pentru programul de formare respectiv; o analiză comparată a evaluării finale cu evaluările curente; caracteristica nivelului general de pregătire a absolvenților; o analiză a rezultatelor susținerii proiectelor/ tezelor de licență şi propuneri privind perfecționarea procesului de formare universitară inițială în domeniul respectiv.

65. Programul de lucru al fiecărei Comisii de licență este întocmit de decanul facultății respective şi este coordonat cu preşedintele Comisiei, fiind aprobat de prorectorul pentru studii şi dat publicității cu cel puțin o lună înainte de susținerea primei probe a examenului de licență.

66. Durata activității zilnice a Comisiei de licență nu va depăşi 6 ore astronomice. Orele de activitate a membrilor Comisiei se includ în norma didactică a departamentului/catedrei de specialitate sau a persoanei respective.

67. Cheltuielile legate de activitatea Comisiei de licență le suportă instituția de învățămînt respectivă. Preşedinții şi membrii comisiilor de licență din alte instituții sînt remunerați în modul stabilit, în funcție de numărul de ore efectiv lucrate. Secretarul Comisiei îşi realizează funcțiile în orele de serviciu fără a fi remunerat suplimentar.

68. Susținerea probelor orale ale examenului de licență, precum şi susținerea proiectului/tezei de licență are loc în cadrul instituției organizatoare desemnate, în şedința deschisă a Comisiei de licență în prezența a cel puțin 2/3 din numărul de membri.

69. În sala de examen, la probele orale, se află concomitent nu mai mult de 5-6 studenți.

70. În cazul susținerii probelor în scris codificarea lucrărilor/testelor este obligatorie. Lucrările/testele se decodifică numai după finalizarea acțiunii de verificare a tuturor lucrărilor şi după înscrierea rezultatelor pe lista de examinare, în dreptul codului respectiv, în prezența membrilor Comisiei de licență.

71. Hotărârile Comisiei de licență privind notele finale acordate în urma probelor de examinare şi la susținerea proiectului/tezei de licență se aprobă prin vot deschis, cu o simplă majoritate de voturi. Votul secret, abținerea de la vot sau transferul dreptului de vot nu se permit. În cazul în care voturile se împart egal, votul preşedintelui Comisiei de licență este decisiv.

72. În cazul diferențelor în evaluare se va face media aritmetică a notelor acordate, iar zecimile din media aritmetică se vor rotunji.

73. Activitatea Comisiei de licență este consemnată în procese verbale (anexele nr. 2 şi nr. 3), care fixează cum a fost apreciat absolventul la susținerea probei respective sau la susținerea proiectului/tezei de licență, întrebările suplimentare, opinia separată a unor membri ai comisiei la insistența acestora. Procesele verbale sînt semnate de preşedinte şi membrii Comisiei de licență prezenți la examen şi se păstrează în arhiva instituției organizatoare.

74. În cazul cînd proiectul /teza de licență a fost apreciat cu o notă sub „5”, Comisia de licență decide dacă aceeaşi lucrare, după rectificările necesare, poate fi prezentată la o susținere repetată sau este necesară schimbarea temei proiectului/tezei de licență.

75. Rezultatul susținerii proiectului/tezei de licență, precum şi nota obținută la proba orală se comunică studenților în aceeaşi zi, după şedința Comisiei de licență. Nota obținută la proba scrisă se comunică studenților imediat după şedința Comisiei de licență care consemnează prin Proces-verbal rezultatele verificării testelor/lucrărilor.

76. Preşedintele Comisiei de licență informează Consiliul facultății despre rezultatele organizării şi desfăşurării examenului de licență.

77. În conformitate cu Codul de etică al instituțiilor de învățământ superior, se interzice categoric copierea la examene. În cazurile de copiere depistate, studentul este eliminat din examen. Susținerea repetată a examenului i se va permite studentului doar în altă sesiune a examenului de licență.

78. În cazul depistării unor acțiuni/tentative de corupție/corupere, inclusiv trafic de influență sau manifestarea de către absolvent a unui comportament ce contravine normelor etice şi morale general acceptate, Comisia de licență, este în drept să elimine candidatul respectiv din examen, fără dreptul de a-l susține repetat. Decizia respectivă se va înscrie în Procesul verbal şi Raportul Comisiei.

79. Studenții au dreptul să conteste decizia Comisiei de licență. Cererile pentru contestații se depun în decurs de 24 ore de la anunțarea rezultatelor examenului de licență şi se înregistrează de către secretarul Comisiei de licență în Registrul de evidență a proceselor-verbale. Pot fi contestate oricare din probele examenului de licență.

80. Contestațiile vor fi examinate de către Comisia de licență în ziua imediat următoare de după expirarea termenului de depunere a contestațiilor. Comisia de licență reverifică şi notează probele contestate. Schimbarea notei contestate cu nota acordată după examinarea contestației se va face prin creştere sau prin micşorare, rămînînd definitivă.

81. Instituțiile de învățămînt superior vor constitui comisii de supraveghere a examinării contestațiilor din cel puțin 3 membri, inclusiv reprezentanți ai administrației instituției.

82. Examinarea contestațiilor se consemnează în procese-verbale separate, semnate de către membrii Comisiei de licență şi membrii Comisiei de supraveghere.

83. Comisia de licență operează schimbările survenite în urma contestațiilor, recalculează, după caz, media generală a examenului de licență şi rectifică, corespunzător, rezultatul examenului.

84. În procesul evaluării, proiectul /teza de licență va fi apreciat conform următoarelor criterii:
- realizarea studiului/cercetării propriu-zise;
- conținutul şi forma prezentării;
- susținerea (prezentarea cercetării, utilizarea mijloacelor tehnice, discuțiile la subiect).

85. Cerințele privind volumul, structura, forma de prezentare a proiectului (tezei) de licență se va stabili de către departamentul/catedra sau facultatea responsabilă de formarea profesională inițială în funcție de specificul domeniului de formare profesională/specialității şi recomandările elaborate la nivel instituțional.

V. Dispoziții finale

86. Prezentul Regulament-cadru este obligatoriu pentru instituțiile de învățămînt superior, începînd cu anul universitar 2015-2016 şi se aplică integral absolvenților admişi la studii la ciclul I (studii superioare de licență).

87. Instituțiile de învățămînt superior subordonate altor ministere (departamente) vor organiza examenul de licență în conformitate cu prevederile prezentului Regulament-cadru şi actele normative elaborate de către ministerul (departamentul) de resort.

88. Instituțiile de învățămînt superior, organizatoare a examenului de licență, sînt autonome în definirea propriilor metodologii de organizare şi desfăşurare a examenului de licență în corespundere cu prevederile prezentului Regulament.

89. Reglementările specifice la nivel de instituție /departament /facultate privind organizarea şi desfăşurarea examenului de licență se vor aproba de Senatele universitare.

Ministerul Educaţiei, Culturii
şi Cercetării al Republicii Moldova

ORDIN

08.11.2017 nr. 352

mun. Chişinău

Cu privire la modificarea *Regulamentului-cadru*
***privind organizarea examenului de finalizare a studiilor superioare de licenţă*,**
aprobat prin Ordinul nr. 1047 din 29 octombrie 2015

În conformitate cu prevederile *Regulamentului privind organizarea şi funcţionarea Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării*, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 691 din 30.08.2017 şi în contextul autonomiei universitare şi a responsabilităţii publice a instituţiilor de învăţământ superior, Ministrul Educaţiei, Culturii şi Cercetării emite următorul

ORDIN:

1. Regulamentul-cadru privind organizarea examenului de finalizare a studiilor superioare de licenţă, aprobat prin Ordinul Ministrului nr. 1047 din 29 octombrie 2015, se modifică după cum urmează:
   a) La punctul 56, textul „Preşedinţii Comisiilor de licenţă sunt desemnaţi prin ordinul ministerului de resort, în baza propunerilor instituţiei organizatoare" se substituie cu textul „Preşedinţii Comisiilor de licenţă sunt desemnaţi prin ordinul rectorului instituţiei."
   b) La punctul 63, textul "pregăteşte şi prezintă Ministerului Educaţiei, precum şi ministerului de resort, în termen de 10 zile de la finalizarea ultimului examen, raportul final despre rezultatele activităţii Comisiei de licenţă" se substituie cu textul "pregăteşte şi prezintă conducerii instituţiei de învăţământ superior, organizatoare a examenului de licenţă, în termen de 10 zile de la finalizarea ultimului examen, raportul final despre rezultatele activităţii Comisiei de licenţă".
2. Rectorii instituţiilor de învăţământ superior vor aplica prevederile prezentului ordin în procesul de organizare şi desfăşurare a procesului de formare profesională în instituţia de învăţământ superior respectivă.

Ministru M.M. /**Monica BABUC**

L.Parhomenco: 022-232107

MINISTERUL EDUCAȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA

Piața Marii Adunări Naționale, nr. 1
MD-2033 Chișinău
Republica Moldova
tel. 23-33-48, fax: 23-35-15
www.edu.md

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

Пяца Марий Адунэрь Национале, 1
МД-2033 Кишинэу
Республика Молдова
тел. 23-33-48, факс: 23-35-15
www.edu.md

ORDIN

Nr. 203 din 19 martie 2014
Chișinău

Cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru privind stagiile de practică în învățământul superior

În conformitate cu Hotărîrea Colegiului Ministerului Educației nr.1-1 din 31 ianuarie 2014, în scopul reglementării procesului de organizare și desfășurare a stagiilor de practică în instituțiile de învățământ superior, Ministrul emite următorul

ORDIN:

1. Se aprobă Regulamentul-cadru privind stagiile de practică în învățământul superior (ciclul I- studii superioare de licență, ciclul II- studii superioare de masterat, studii superioare integrate și învățământ medical și farmaceutic) (*Anexă*).
2. Instituțiile de învățământ superior vor elabora și implementa regulamente proprii privind stagiile de practică, aprobate de Senat.
3. Direcția Învățământ superior și dezvoltare a științei (dna Nadejda Velișco) va monitoriza procesul de organizare și desfășurare a stagiilor de practică în instituțiile de învățământ superior în baza Regulamentului-cadru aprobat.
4. Controlul asupra executării prezentului ordin se pune în sarcina dnei Loretta Handrabura, viceministră.

Ministru **Maia SANDU**

E.Lisnic,233652

Anexa la ordinul
nr. 203 din 19.03.2014

REGULAMENTUL-CADRU PRIVIND STAGIILE DE PRACTICĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL SUPERIOR

(ciclul I -studii superioare de licență, ciclul II -studii superioare de masterat, studii superioare integrate şi învățământ medical şi farmaceutic)

I. Dispoziții generale

1. Prezentul Regulamen- cadru stabileşte cadrul normativ privind stagiile de practică în procesul formării inițiale în învățământul superior la ciclul I –studii superioare de licență, ciclul II –studii superioare de masterat, studii superioare integrate şi învățământ medical şi farmaceutic, componentă obligatorie şi esențială a formării profesionale universitare. În corespundere cu Cadrul Național al Calificărilor pe domenii de formare profesională şi prezentul Regulament-cadru, instituțiile de învățământ superior vor elabora şi implementa regulamente proprii privind stagiile de practică, aprobate de Senat.
2. Stagiile de practică sînt parte integrantă obligatorie a procesului educațional şi se realizează în scopul aprofundării cunoştințelor teoretice acumulate de către studenți pe parcursul anului (anilor) de studii şi formării competențelor stabilite prin Cadrul Național al Calificărilor pe domenii de formare profesională.
3. Pentru organizarea şi desfăşurarea stagiilor de practică, instituțiile, în funcție de necesitate, vor constitui structuri speciale sau vor desemna persoane responsabile.
4. Catedrele de specialitate vor elabora şi aproba programele pentru stagiile de practică. Programele respective vor întruni următoarele condiții: a) vor prevedea instruirea practică continuă a studenților de la specialitatea respectivă, b) vor stabili sistemul de competențe, în conformitate cu finalitățile de studiu pentru specialistul într-un anumit domeniu; c) vor fi flexibile şi adaptate la cerințele actualizate ale transferului de informație către studenți, în corelație cu necesitățile de pe piața forței de muncă; d) vor fi, în funcție de necesitate, coordonate cu organele centrale de specialitate, cu întreprinderile, organizațiile de profil."
5. Stagiile de practică în cadrul formării inițiale în învățământul superior se realizează în întreprinderi, organizații, firme şi instituții de învățământ, instituții medico-sanitare (*în continuare –unități baze de realizare a stagiilor de practică*), identificate de către instituțiile de învățământ în cadrul parteneriatului social, precum şi în baza acordurilor bilaterale şi internaționale, în cadrul proiectelor internaționale.
6. Stagiile de practică în învățământul superior se axează, în temei, pe:
   a) activitatea de cunoaştere generală a unității de practică în care este repartizat studentul;
   b) activități de observație şi analiză a proceselor funcționale, sub îndrumarea coordonatorilor (mentorilor) din partea unității-baze de realizare a stagiului de practică;
   c) colectarea informației în scopul elaborării tezei de licență/master;
   d) elaborarea setului de documente prestabilite şi a raportului privind stagiul de practică.

II. Tipurile stagiilor de practică

7. Tipurile stagiilor de practică sînt determinate în planurile de învățământ, în strictă corespundere cu finalitățile de studiu pentru specialistul într-un anumit domeniu de formare profesională. Durata stagiilor de practică, precum şi perioada (perioadele) de desfăşurare sînt incluse în planurile de învățământ ale instituțiilor, aprobate în modul stabilit.

8. Tipurile stagiilor de practica în învățământul superior sînt:
   a) de specialitate (inițiere, pedagogică, tehnologică, în producție, clinică etc.);
   b) practica de licență;
   c) practica de masterat.
9. In procesul realizării **practicii de inițiere** în specialitate, studenții se familiarizează cu bazele viitoarei specialități, obțin deprinderi primare pentru formarea profesională. Acest tip de practică poate fi realizat în instituții de învățământ, instituții medico-sanitare, cabinete, laboratoare, ateliere, centre de calcul, stațiunile didactico-experimentale şi de cercetare, unități de producție ale instituțiilor de învățământ superior sau la întreprinderi performante din domeniu.
10. **Practica de specialitate** se poate realiza în alternanță cu orele de prelegeri, cursurile practice şi de laborator sau separat, pe parcursul anului de studii, în funcție de domeniul de formare profesională şi condițiile de realizare a stagiului de practică.
11. **Practica de licență** are drept scop dezvoltarea abilităților practice necesare şi adecvarea pregătirii teoretice la activitatea profesională independentă în condițiile socio-economice reale; efectuarea cercetărilor, documentarea şi colectarea informației pentru realizarea proiectului/tezei de licență. Practica de licență se organizează la întreprinderi, organizații, instituții de proiectare şi de cercetare şi, ca excepție, la catedrele de profil (ale instituțiilor de învățământ, instituțiilor medico-sanitare), în conformitate cu tema proiectului/tezei de licență.
12. **Practica de master** are drept scop dezvoltarea competențelor şi adecvarea pregătirii teoretice la activitatea profesională independentă în condiții socio-economice reale, efectuarea cercetărilor, documentarea şi colectarea informației, pentru realizarea tezei de master. Practica de masterat se organizează prioritar în instituții de proiectare şi de cercetare şi, ca excepție, la catedrele de profil ale instituțiilor de învățământ, instituțiilor medico-sanitare, în conformitate cu tema tezei de master.
13. Stagiile de practică se creditează distinct, de regulă, cu 1-2 credite pentru o săptămînă integră de stagiu.

III. Organizarea şi desfăşurarea stagiilor de practică

14. Stagiile de practică se organizează în corespundere cu Planul-cadru pentru învățământul superior (ciclul I-studii superioare de licență, ciclul II-studii superioare de masterat, studii integrate şi învățământ medical şi farmaceutic), aprobat de Ministerul Educației, în alternanță cu orele teoretice sau separat, pe etape sau în mod continuu, în funcție de domeniul de formare profesională şi de specialitate şi constituie, în mediu, 10 la sută din numărul total de ore (credite de studiu) prevăzute în planul de învățământ.

15.

Instituțiile de învățământ superior, în funcție de domeniile de formare profesională la care instituția asigură formarea inițială, vor selecta unitățile–baze de realizare a stagiilor de practică, din cele identificate în cadrul parteneriatului social, precum şi în baza acordurilor bilaterale/internaționale şi proiectelor internaționale, şi vor încheia din timp, pe o perioadă determinată, convenții–cadru de parteneriat. Forma convenției-cadru se anexează (anexa nr. 1).

16. În vederea organizării stagiilor de practică, instituțiile de învățământ superior vor încheia contracte de colaborare privind organizarea şi desfăşurarea stagiilor de practică a studenților din instituțiile de învățământ superior ciclul I - licență şi ciclul II - masterat, studii superioare integrate şi învățământ medical şi farmaceutic cu unitățile-baze de realizare a stagiilor de practică. Forma contractului de colaborare se regăseşte în anexa nr. 2.

Pentru organizarea stagiilor de practică în autoritățile publice din domeniul ordinii publice, apărării şi securității , instituțiile de învățământ vor încheia contracte de colaborare nemijlocit cu

conducerea autorităților respective, prin care vor stabili ordinea şi restricțiile vizînd dasfăşurarea stagiilor de practică în subdiviziunile subordonate.

17. Condițiile de desfăşurare şi durata stagiilor de practică se determină de către instituția de învățămînt superior, de comun acord cu unitatea-bază în care se va realiza practica sau cu administrația instituției de învățămînt, dacă stagiile de practică sînt desfăşurate în unitățile funcționale ale instituției de învățămînt superior.
18. Termenele, etapele, locul, perioada de desfăşurare a practicii sînt stabilite de instituția de învățămînt superior în corespundere cu pregătirea teoretică a studenților, adecvată planurilor de învățămînt (calendarului universitar/graficului procesului de studii), ținînd cont de capacitățile bazei de practică a instituției sau a formațiunii economice de aplicare a instruirii practice.
19. Pentru coordonarea practicii, instituțiile de învățămînt vor desemna *conducători ai stagiului de practică* -cadre didactice din partea catedrelor de profil şi *coordonatori ai practicii* (îndrumători) din personalul unității-baze de realizare a stagiului de practică.
20. Administrația instituției de învățămînt superior, prin persoana responsabilă de organizarea stagiilor de practică, este obligată să repartizeze studenții conform destinației stabilite.
21. Conducătorilor stagiilor de practică, precum şi studenților –stagiari în cazul în care se deplasează la locul de efectuare a stagiului sau conducătorul stagiului se află în această perioadă cu studenții-stagiari, li se achită diurne şi costul biletelor de călătorie.
22. Pe perioada desfăşurării stagiului de practică, studenților din grupele cu finanțare bugetară, precum şi studenților în bază de contract li se păstrează bursele, indiferent de faptul dacă sînt sau nu salarizați la locul de efectuare a stagiului de practică.
23. Unitățile-baze de realizare a stagiilor de practică au următoarele obligații:
    a) organizarea stagiilor de practică în corespundere cu prezentul Regulament şi programele stagiilor;
    b) desemnarea coordonatorilor stagiilor de practică din rîndul specialiştilor de înaltă calificare şi cu experiență în domeniu;
    c) crearea condițiilor adecvate pentru desfăşurarea eficientă a stagiului;
    d) asigurarea accesului stagiarilor la fondul de literatură de specialitate de care dispun, diverse proiecte de dezvoltare, alte materiale, la utilajul şi echipamentele corespunzătoare, în conformitate cu programele stagiilor;
    e) efectuarea instructajului stagiarilor în probleme de securitate a muncii;
    f) respectarea termenelor de efectuare a stagiilor;
    g) controlul respectării de către studenții-stagiari a Regulamentului de ordine interioară a întreprinderii;
    h) evaluează nivelul competențelor profesionale obținute de practicant, precum şi comportamentuil şi modalitatea de integrare a acestuia în activitatea unității – baze.

24. Forma individuală de realizare a stagiului de practică, în care studenții se preocupă individual de identificarea locului de desfăşurare a acesteia, poate fi considerată parte a programului de formare cu acordul administrației şi conducătorilor de practică din instituția de învățămînt superior şi cu condiția respectării regulilor stabilite pentru desfăşurarea eficientă a stagiului de practică.
25. Studenții realizează stagiile de practică individual sau în grupe cu un număr stabilit de persoane, în funcție de tipul practicii, domeniul de formare profesională şi prevederile contractului încheiat cu unitățile-baze de realizare a stagiilor de practică.
26. Încadrarea în stagiile de practică a studenților este anticipată de un instructaj special, în procesul

căruia sînt familiarizaţi cu principalele reguli de securitate ce urmează a fi respectate la locul de desfăşurare a practicii.

27. La expirarea termenelor de desfăşurare a stagiului de practică, studenţii prezintă rapoarte/dări de seamă individuale după un model prestabilit, conform cerinţelor elaborate de catedrele responsabile de realizarea stagiului de practică şi aprobate conform reglementărilor interne ale instituţiei. În funcţie de domeniul de formare profesională, la raportul privind efectuarea stagiului de practică pot fi anexate proiecte, machete, lucrări creative, portofolii etc.

IV. Evaluarea stagiilor de practică

28. Evaluarea stagiilor de practică se realizează atît pe perioada de desfăşurare a practicii, cît şi la finalizarea acestei activităţi.
29. Evaluarea *curentă,* pe durata practicii, se efectuează de către conducătorul de practică şi reprezentantul unităţii–baze de practică, luînd în consideraţie participarea studentului la lucrările programate şi formarea de către acesta a deprinderilor de executare sau coordonare a operaţiunilor incluse în programul practicii.
30. La evaluarea *finală,* stagiile de practică se apreciază cu note de către o comisie special creată de catedra de profil, ţinînd cont de referinţa coordonatorului din partea unităţii-baza de desfăşurare a practicii despre activitatea stagiarului, calitatea susţinerii publice a raportului, rezultatele realizării sarcinii individuale, aprecierea conducătorului de la catedra de profil. Criteriile de apreciere a stagiului de practică sînt elaborare şi aprobate prin reglementări interne ale instituţiei.
31. Notele obţinute pentru stagiul de practică se includ în rezultatele sesiunii respective de examinare, se iau în considerare la calculul mediei reuşitei academice a studentului.
32. Evaluarea practicii *de licenţă/master* se face de către conducătorul de proiect în funcţie de activitatea studentului în procesul de elaborare a proiectului şi de caracteristica dată de conducerea unităţii-baze de practică. Nota conducătorului se prezintă în avizul acestuia la teza de licenţă/master.
33. Totalizarea stagiilor de practică se efectuează în cadrul conferinţelor, seminarelor, dezbaterilor, expoziţiilor etc, organizate în cadrul facultăţii sau la catedrele de profil, separat, pe specialităţii.
34. Studenţii care nu au realizat integral planul de învăţămînt şi nu au obţinut creditele aferente tuturor unităţilor de curs/modulelor obligatorii şi opţionale şi a stagiului de practică, nu sînt admişi la susţinerea probelor examenului de licenţă şi a proiectului/tezei de licenţă.

V. Cadrele didactice, conducătorii/coordonatorii stagiilor de practică

35. Organizarea şi desfăşurarea stagiilor de practică sînt dirijate de persoane desemnate pentru activitatea respectivă din departamentele (secţiile) responsabile de procesul educaţional, sub controlul prorectorului pentru studii.
36. Pentru coordonarea practicii studenţilor, sînt desemnate cadrele didactice titulare, cu experienţă recunoscută în domeniul de formare profesională respectiv- conducătorul stagiului de practică. Monitorizarea activităţilor de efectuare a stagiilor de practică se include în norma didactică, aprobată în modul stabilit.
37. Conducătorul stagiului de practică de comun cu coordonatorul stagiului de practică defineşte subiectele sarcinilor individuale, organizează şi supraveghează nemijlocit practica la specialitatea respectivă şi asigura îndeplinirea în cele mai bune condiţii a activităţilor proiectate.
38. Conducătorul stagiului de practică:
    a) ţine cursuri şi seminare, realizează diferite activităţi educaţionale cu caracter demonstrativ, acordă consultaţii, asistenţă fiecărui student monitorizat;

b) participă la repartizarea studenţilor la locurile de muncă sau redistribuirea acestora conform tipurilor de practică;

c) verifică condiţiile, respectarea termenelor şi conţinutului practicii;

d) stabileşte relaţiile cu coordonatorii din unităţile-bază de practică şi, în comun, elaborează programul de lucru pentru efectuarea practicii;

e) împreună cu coordonatorul stagiului de practică din unitatea-bază de practică, evaluează realizarea stagiului de practică de către fiecare student;

f) este responsabil de respectarea normelor securităţii muncii de către studenţi;

g) acordă consultanţă metodică studenţilor ce efectuează stagiile de practică în bază de program individual.

39. Conducătorul unităţii-bază de realizare a stagiului de practică va desemna, din rîndul angajaţilor, un specialist de înaltă calificare şi cu experienţă în domeniu - coordonatorul stagiului de practică, care va fi responsabil de desfăşurarea stagiului de practică în unitatea–bază.

40. Remunerarea muncii coordonatorului stagiului de practică se efectuează conform actelor normative în vigoare.

VI. Studenţii

41. Studenţii-stagiari au dreptul:

a) să aleagă unităţile-baze de efectuare a stagiului de practică din numărul unităţilor cu care sînt încheiate contractele respective;

b) să solicite recunoaşterea voluntariatului prestat opţional, în acelaşi timp sau consecutiv, în una sau mai multe instituţii gazdă, cu care instituţia de învăţămînt superior a încheiat acord de colaborare, drept stagiu de practică;

c) să realizeze stagiile de practică în străinătate în baza contractelor individuale conform cerinţelor stabilite;

d) să pretindă la condiţii corespunzătoare la locul de desfăşurare a stagiului de practică (de muncă), dotare cu utilaj, materiale, literatură etc;

e) să solicite şi să obţină explicaţii, consultări privind conţinutul practicii şi procesele tehnologice ce urmează să le înveţe;

f) să execute numai operaţiunile şi lucrările prevăzute în programul de practică;

g) să intervină cu propuneri vizînd organizarea şi efectuarea stagiilor de practică, precum şi pentru perfecţionarea proceselor desfăşurate în unitatea-bază de practică.

42. Studenţii stagiari sînt obligaţi:

a) să asiste, în perioada stagiului de practică, la numărul de ore conform planului de învăţămînt;

b) să consemneze întreaga lor activitate în caietul de practică şi să prezinte raportul programei stagiului de practică;

c) să efectueze stagiul de practică în strictă conformitate cu prescripţiile conducerii instituţiei; schimbarea unităţii-baze de practică fără consimţămîntul factorilor de decizie este strict interzisă;

d) să execute dispoziţiile şi recomandările conducătorilor stagiului, să respecte regulamentul de funcţionare internă şi condiţiile de securitate a muncii, conform cerinţelor specifice unităţii-baze de realizare a stagiului de practică.

43. În cazul în care în unitatea-bază de practică există locuri vacante, studenţii-stagiari pot fi angajaţi la locurile respective, dacă conţinutul muncii prestate corespunde cerinţelor

programului stagiului de practică.

44. Condiţiile de angajare a studenţilor, programul zilei şi a săptămînii de muncă pentru studenţii-stagiari vor corespunde normelor Codului Muncii.
45. Din momentul încadrării studentului în stagiul de practică, acesta se conformează regulilor de securitate a muncii şi de funcţionare internă a unităţii-bază de practică.
46. Remunerarea muncii studentului în perioada de practică se face conform legislaţiei în vigoare şi în corespundere cu clauzele contractului încheiat între instituţia de învăţămînt şi unitatea-bază de practică.
47. Studenţii înmatriculaţi în baza contractelor dintre instituţii şi întreprinderi, de regulă, realizează stagiile de practică în întreprinderile respective.
48. Studenţii care îşi fac studiile prin învăţămînt cu frecvenţă redusă, încadraţi în cîmpul muncii la specialitatea studiată, precum şi studenţii cu frecvenţă la zi, care pe tot parcursul studiilor au reuşit să îmbine studiile cu munca, sînt eliberaţi de la stagiile de practică, atribuindu-li-se numărul de credite conform reglementărilor interne ale instituţiei. Notarea se efectuează în baza raportului întocmit în conformitate cu programa stagiului de practică respectiv. În cazul în care studentul nu activează în domeniul specialităţii studiate, el realizează stagiul de practică în condiţiile prezentului Regulament.
49. Studenţilor care au fost încadraţi în stagii de practică peste hotarele republicii şi deţin actul confirmativ respectiv cu descrierea activităţilor realizate, durata stagiilor, numărului de ore realizat, li se recunosc stagiile de practică cu acordarea numărului stabilit de credite.
50. Voluntariatul prestat de studenţi la domenii de utilitate publică conexe profilului şi specialităţii de studiu a voluntarului, în baza acordurilor de colaborare cu instituţiile gazdă, confirmat prin carnetul de voluntar sau certificatul nominal de voluntariat, se recunoaşte drept stagiu de practică şi se creditează anual cu 5 credite de studiu transferabile pentru 150 de ore de voluntariat.

    Voluntariatul prestat de studenţi, în scopul dezvoltării aptitudinilor şi formării experienţei profesionale, confirmat prin carnetul de voluntar, certificat nominal şi contractul de voluntariat, va fi considerat practică de iniţiere sau practică de licenţă dacă s-au confirmat cel puţin 40 de ore.
51. Studenţii care nu au realizat programele de practică din motive întemeiate, sînt încadraţi repetat la stagiul de practică, ţinându-se cont de posibilităţile desfăşurării acesteia pe parcursul vacanţei sau al semestrului viitor.

Anexa nr. 1

Convenție – cadru de parteneriat

Universitatea _____ (în continuare Universitatea),
reprezentată prin _____, care acționează
în baza _____ și
_____Unitatea-bază de realizare a stagiilor de practică (în continuare Partener), reprezentată prin
_____, care acționează în baza
_____
denumite în continuare în mod colectiv Părți, iar individual Parte, luînd în considerare că realizarea instruirii şi consolidării potențialului de cadre de înaltă calificare este problema-cheie privind asigurarea realizărilor economice ale Partenerului şi ca
Universitatea:_____:

- este instituție de învățămînt superior acreditată în Republica Moldova în modul stabilit;
- dispune de un potențial academic valoros şi de un conținut formativ universitar orientat spre cerințele pieței muncii;
- se află în proces de integrare în comunitatea universitară internațională, în scopul armonizării calificărilor şi recunoaşterii actelor de studii,

iar **Partenerul:**

- urmăreşte extinderea ariei activităților sale în mediul economic şi creşterea continuă a potențialului său economic, cu obținerea beneficiului financiar şi material;
- conştientizează necesitatea utilizării potențialului universității în scopul consolidării potențialului de cadre competente, apte să genereze inovații şi tehnologii avansate, contribuind la asigurarea concurenței Partenerului pe piața economică internă şi externă, a convenit asupra încheierii prezentei Convenții-cadru de parteneriat (în continuare Convenția-cadru), care constituie cadrul juridic de bază în relațiile dintre Părți ce țin de organizarea stagiilor de practică a studenților Universității.

Art.1 Obiectul Convenției–cadru îl reprezintă stabilirea unui parteneriat reciproc avantajos între Părți, în scopul ajustării procesului de formare profesională a studenților Universității la necesitățile pieței muncii şi ale Parteneriatului în cadre competente şi acordării asistenței ştiințifico-consultative în promovarea activităților economice ale Partenerului.

Art. 2 Drepturile şi Angajamentele Universității:

- Va furniza Partenerului permanent informație privind activitatea universitară, inclusiv conținuturile studiilor, denumirea titlurilor, care pot fi obținute la Universitate, regulile de admitere a tineretului şi desfăşurarea procesului de studii şi de cercetare ştiințifică;
- Va asigura instruirea specialiştilor din rîndul persoanelor delegate la studii de către Partener cu acordarea, în modul stabilit de organele abilitate, a unor facilități la înmatricularea acestora;
- Va moderniza planurile şi programele de studii conform cerințelor înaintate de către Partener, ținîndu-se cont de perspectiva dezvoltării tehnicii şi tehnologiilor moderne în domeniul respectiv de activitate;
- Va organiza elaborarea de către studenți a proiectelor/tezelor de licență, de master şi de doctorat pe tematica reală propusă de către Partener;
- Va desfăşura cercetări ştiințifice conform solicitărilor Partenerului cu participarea, după caz, la implementarea ulterioară a acestora la Partener;
- Va asigura formarea profesională continuă a specialiştilor (perfecționarea şi recalificarea cadrelor) de la Partener;
- Va acorda, prin intermediul catedrelor de specialitate ale Universității, asistență consultativă privind procesul inovațional şi transferurile tehnologice posibile în cadrul Partenerului;

- Va crea condiţii privind implicarea specialiştilor Partenerului la predarea lecţiilor şi organizarea lucrărilor practice în cadrul Universităţii;
- Va înainta propuneri Partenerului privind efectuarea de către studenţi a stagiilor de practică, va asigura remunerarea conducătorilor de practică de la întreprindere şi supravegherea sistematică a procesului de stagiere a studenţilor;
- Va recomanda, la solicitarea Partenerului, absolvenţi sau viitori absolvenţi ai Universităţii pentru plasarea posibilă a acestora în cîmpul muncii, inclusiv prin participarea Partenerului la Tîrgurile locurilor de muncă vacante, organizate permanent de către Universitate pentru selectarea şi angajarea la lucru a absolvenţilor;
- Va organiza, cu participarea specialiştilor Partenerului, mese rotunde cu genericul familiarizării studenţilor şi profesorilor cu realităţile activităţii acestora, cu posibilităţi de stagiere a studenţilor şi de angajare la lucru după absolvire;
- Va examina necesităţile Universităţii şi, după caz, va înainta propuneri de creare la Partener a filialelor catedrelor de specialitate, laboratoarelor de cercetări ştiinţifice şi a birourilor de proiectare comune;
- Va utiliza strict conform destinaţiei şi nu va divulga informaţia specială declarată de către Partener ca fiind confidenţială;
- Va asigura, cu titlu gratuit, spaţiul respectiv privind organizarea pentru studenţi şi corpul profesoral didactic a expoziţiilor tematice (prezentărilor), care ar reflecta activităţile de bază ale Partenerului.

Art.3 Drepturile şi Angajamentele Partenerului:

- Va susţine crearea la Universitate a bazei informaţionale despre Partener prin furnizarea materialelor publicitare, în scopul familiarizării corpului profesoral şi a studenţilor cu privire la activitatea Partenerului, inclusiv prin plasarea informaţiei pe portalul web al Universităţii - www._____ şi pe panourile informaţionale plasate la facultăţile sau catedrele de profil interesate;
- Va beneficia de suportul Universităţii privind soluţionarea problemelor tehnice şi economice curente şi de perspectivă (cercetare, proiectare, investigare) prin implicarea la soluţionarea acestora a corpului profesoral – didactic, a potenţialului ştiinţific şi a studenţilor, inclusiv în perioada stagiilor de practică;
- Va avea posibilitatea de a delega în modul stabilit salariaţii Partenerului la studii şi la cursurile de perfecţionare (recalificare) la specialităţile interesate;
- Va suporta, după caz, cheltuielile legate de organizarea unor cursuri de instruire speciale cu studenţii selectaţi de către Partener pentru angajarea ulterioară a acestora la lucru;
- Va selecta şi va încheia benevol, în modul stabilit, contracte individuale cu studenţii privind instruirea şi angajarea acestora la lucru după absolvirea Universităţii;
- Va înainta Universităţii, reieşind din necesităţi, propuneri privind perfecţionarea programelor de studii la specialităţile interesate şi tematica proiectelor/tezelor de licenţă ale studenţilor, tematica tezelor de master şi doctorat - cu caracter de implementare reală;
- Va permite, la propunerea Universităţii, efectuarea de către studenţi a stagiilor de practică, utilizînd, după caz, potenţialul creativ şi de muncă al stagiarilor, supraveghind şi validînd activitatea acestora;
- Va avea posibilitatea de a selecta studenţi de la specialităţile interesate pentru eventuala angajare a acestora, după absolvire, inclusiv prin participarea la Tîrgurile locurilor de muncă organizate de către Universitate şi prin plasarea locurilor de muncă vacante pe portalul web al Universităţii - www._____;
- Va examina, la solicitarea Universităţii, posibilităţile de organizare în cadrul Partenerului a unei/unor filiale catedrelor respective de profil sau a unui laborator de cercetări ştiinţifice, birou de proiectare;
- Va permite, în baza intereselor comune, stagierea cadrelor didactice ale Universităţii în subdiviziunile Partenerului;

- Va beneficia de suportul Universității la organizarea expozițiilor (prezentărilor) cu genericul familiarizării publicului universitar privind activitatea Partenerului, inclusiv cu comercializarea produselor şi serviciilor sale;
- Va participa benevol, în măsura posibilităților, la consolidarea bazei tehnico-materiale a Universității prin transmiterea utilajelor sau prin acțiuni de sponsorizare;
- Va permite efectuarea excursiilor, vizitelor organizate ale studenților Universității, în scopul familiarizării acestora cu procesul de producere şi activitatea Partenerului în ansamblu;

Art. 4 Dispoziții finale

- Relațiile dintre Părți vor fi guvernate de principiul echității, bunei voințe şi dezvoltării relațiilor de colaborare durabilă.
- Prezenta Convenție-cadru se întocmeşte pe un termen de 5 ani, prelungirea ei realizându-se prin consensul Părților.
- Modificările şi completările în prezenta Convenție–cadru se vor efectua prin acordul comun al Părților.
- Eventualele litigii între Parți vor fi soluționate pe cale amiabilă.
- În cazul reorganizării, schimbării locului de reşedință, a numerelor de telefon, fax sau a altor date prezentate în Convenția–cadru, Partea respectivă este obligată să informeze cealaltă Parte despre schimbările respective pe parcursul a 3 zile calendaristice din momentul schimbărilor efectuate.

Art.5 Convenția-cadru este redactată în două exemplare originale, cîte unul pentru fiecare Parte şi intră în vigoare din momentul semnării ei de către Părți.

Universitatea _____	Unitatea-bază de realizare a stagiului de practică
_____	_____
_____	_____
Tel. --------, Fax: () ----------	
E-mail: _____	
www.------.md	
Rector_____	_____
_____	_____
"_____" _____ 201__	"_____" _____ 201__

Persoane de contact:

Universitatea: _____

Partenerul: _____

Anexa nr.2

CONTRACT

privind organizarea şi desfăşurarea stagiilor de practică a studenților din instituțiile de învățământ superior

ciclul I -licență şi ciclul II-masterat, studii superioare integrate şi învățământ medical şi farmaceutic.

Prezentul contract se încheie între:

Universitatea_____,denumită în continuare Organizator de practică, reprezentată de_____, care acționează în baza_____,

Unitatea-bază de realizare a stagiului de practică _____ _____ , denumită în continuare Partener de practică, reprezentată de _____(numele si funcția), care acționează în baza _____ _____ şi

Studentul _____, denumit în continuare Practicant, înscris în anul universitar _____la Facultatea _____, specialitatea _____grupa _____

Art. 1. Obiectul Contractului

Prezentul Contract reglementează relațiile dintre Părți ce țin de organizarea şi desfăşurarea stagiului de practică pentru consolidarea cunoştințelor teoretice şi formarea abilităților Practicantului, în vederea aplicării acestota în activitate

Art. 2. Statutul Practicantului

Practicantul rămâne, pe toată durata stagiului de pregătire practică, student/masterand al Organizatorului de practică.

Art. 3. Tipul, durata şi perioada desfăşurării stagiului de practică

3.1. Tipul Stagiului de practică _____

3.2 Stagiului de practică va avea **durata** de _____

3.3. Perioada desfăşurării stagiului de practică este de la _____ (zi/lună/an) pînă la _____

Art. 4. Programa stagiului de practică

Obiectivele stagiului de practică:

- _____;

_____;

- _____;
- _____;

Art. 5. Persoanele responsabile desemnate de Organizatorul de practică şi Partenerul de practică

5. 1. Coordonatorul de practică din partea Partenerului de practică

Dl/Dna _____Funcția _____

Telefon _____ Fax _____ e-mail _____

5.2. Cadrul didactic

Dl/Dna _____ Funcția _____

Telefon _____ Fax _____ e-mail _____

Art. 6. Plata şi obligațiile sociale

Pentru activitatea desfăşurată, Practicantul nu poate pretinde la vreo remunerație din partea Partenerului de practică cu excepția cazului în care să încheie un contract individual de muncă.

Art. 7. Angajamentele Practicantului

7.1. - să respecte programul de activitate stabilit şi să execute activitățile specificate de conducător în conformitate cu programa de practică.

7.2. – să respecte regulamentul intern al Partenerului de practică.

7.3. - să respecte normele de securitate şi sănătate în muncă.

7.4. - să păstreze confidențială orice informație pe care o primeşte de la Partenerul de practică sau la care i se acordă accesul de către Partenerul de practică

Art. 8. Angajamentele Partenerului de practică

8.1. – să stabilească un coordonator *pentru stagiul de practică*, selectat dintre salariații proprii cu calificare înaltă şi experiență profesională

8.2. – să instruiasca Practicantul , înainte de începerea stagiului de practică, cu privire la normele de securitate şi sănătate în muncă, în conformitate cu legislația în vigoare, precum şi cu privire la regulamentul intern, aplicat la Partenerul de practică.

8.3. - să ofere Practicantului mijloacele necesare pentru dobîndirea competențelor nominalizate în programa de practică.

8.4. - să rezilieze prezentul Contract în mod unilateral, înformînd despre aceasta în scris Organizatorul de practică şi Practicantul, după ce, în prealabil, a audiat explicațiile Practicantului şi ale conducătorului de practică din partea Partenerului de practică.

Art. 9. Angajamentele Organizatorului de practică

9.1. –să desemneze un cadru didactic responsabil cu planificarea, organizarea şi supravegherea desfăşurării stagiului de practică.

9.2. – să întrerupă stagiului de practică, după informarea prealabilă a Partenerului de practică şi după obținerea confirmării de primire a acestei informații, în cayul în care derularea stagiului de practică nu este conformă cu angajamentele asumate de către partenerul de practică în cadrul prezentului contract.

Art. 10. Evaluarea stagiului de pregătire practică prin credite transferabile

Numărul de credite transferabile ce vor fi obținute de Practicant în urma desfăşurării stagiului de practică este de _____ECTS, fiind stabilite în planul de învățămînt.

Art.11. Raportul privind stagiul de practică

11.1. Coordonatorul stagiului de practică din partea Partenerului de practică împreună cu cadrul didactic vor evalua permanent nivelul competențelor profesionale dobîndite de practicant , precum şi comportamentul, modalitatea de integrare a acestuia în activitatea partenerului de practică

11.2. La finele stagiului de practică, coordonatorul stagiului de practică din partea Partenerului de practică elaborează un aviz (referință) în baza evaluării nivelului competențelor obținute de către practicant şi îi acordă un calificativ.

Art.12. Sănătatea şi securitatea Practicantului în timpul stagiului de practică.

12.1. Partenerul de practică are obligația să respecte prevederile legale cu privire la sănătatea şi securitatea în muncă

12.2. Practicantului i se asigură protecție socială conform legislației în vigoare.

12.3. În cazul unui accident suportat de Practicant, fie în timpul desfăşurării stagiului de practică, fie în timpul deplasării către locul desfăşurării stagiului de practică, Partenerul de practică se angajează să înştiințeze asiguratorul cu privire la accidentul care a avut loc.

Art.13. Prevederi finale

13.1. Prezentul Contract poate fi modificat numai cu consimțămîntul tuturor părților, modificările consemnîndu-se într-un proces verbal anexat la Contract.

13.2 Litigiile apărute între părțile contractante vor fi soluționate pe cale amiabilă, în conformitate cu legislația în vigoare.

13.3. Prezentul contract intră în vigoare din momentul semnării de către părți şi este valabil până la executarea de către părți a obligațiilor ce le revin în baza prezentului Contract.

13.4. Prezentul Contract este întocmit în trei exemplare la data: _____(zi/lună/an)

ADRESELE JURIDICE ŞI SEMNĂTURILE REPREZENTANȚILOR

Organizatorul de practică:

Rector : L. Ş _____

Unitatea-bază de realizare a stagiului de practică (Partenerul de practică):

…….

…….

L. Ş _____

Director ……..

Student ……..

_____

NISTERUL EDUCAȚIEI
REPUBLICII MOLDOVA

Marii Adunări Naționale, nr. 1
MD-2033 Chișinău
Republica Moldova
tel. 23-33-48, fax: 23-35-15
www.edu.md

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

Пяца Марий Адунэрь Национале, 1
МД-2033 Кишинэу
Республика Молдова
тел. 23-33-48, факс: 23-35-15
www.edu.md

ORDIN

Nr. 881 din 18 decembrie 2009
Chișinău

Cu privire la evaluarea activității
de învățare a studenților

În scopul perfecționării procesului de evaluare a activității de învățare a studenților - etapă finală în procesul de predare-învățare-evaluare în conformitate cu recomandările Asociației Europene pentru asigurarea calității în Învățământul Superior (ENQA), instituirii în instituții a unei culturi adecvate a învățării - evaluării, precum și în conformitate cu recomandările în vigoare la nivel european privind autonomia universitară și evaluarea studenților în contextul Procesului Bologna, emit următorul

ORDIN:

1. Se aprobă Recomandările-cadru pentru elaborarea Regulamentului instituțional privind organizarea evaluării activității de învățare a studenților (conform anexelor).

2. Instituțiile de învățământ superior:
   - vor elabora Regulamentul instituțional privind evaluarea activității de învățare a studenților;
   - vor desemna la nivel instituțional persoane responsabile de promovarea noilor strategii de evaluare, acordarea asistenței metodice cadrelor didactice și de monitorizarea acestui proces;
   - vor organiza traininguri/seminare pentru cadrele didactice universitare în problema evaluării finalităților de studiu și a competențelor, inclusiv traininguri de utilizare a calculatorului în procesul de evaluare;

- vor realiza periodic verificări administrative ale procesului de evaluare, pentru a asigura acuratețea procedurilor şi diversificarea formelor şi metodelor de evaluare utilizate;
- vor prezenta ministerului, în termen pînă la 15 februarie 2010, informații privind realizarea prezentului ordin;
- vor include informațiile cu privire la strategiile de evaluare a activității de învățare a studenților, implementate la nivel instituțional, în Raportul anual de activitate.

3. Controlul asupra executării prezentului ordin se pune în sarcina dnei Loreta Handrabura, viceministru.

Ministru **Leonid BUJOR**

Ex.: El. Petrov, 23-34-74

Anexa nr. 1

RECOMANDĂRI-CADRU
pentru elaborarea Regulamentului instituțional privind organizarea evaluării activității de învățare a studenților

Scopul Regulamentului: sistematizarea şi îmbunătățirea procesului de evaluare a activității de învățare a studenților.

Obiective:
- implementarea unor noi strategii de evaluare;
- sporirea obiectivității şi transparenței procesului de evaluare;
- asigurarea concordanței dintre finalitățile de studiu, metode de predare şi metode de evaluare;
- respectarea principiilor de evaluare (validitate, utilitate, eficiență);
- implicarea activă a studenților în procesul de evaluare;
- implicarea în procesul de evaluare a reprezentanților pieței muncii, agenților economici în scopul asigurării conexiunii între procesul de formare şi angajare în cîmpul muncii.

La elaborarea Regulamentului instituțional privind organizarea evaluării activității de învățare a studenților se va ține cont de patru obiective majore care urmează a fi realizate în procesul de sistematizare şi perfecționare a evaluării activității de învățare a studenților:

I. *Optimizare prin asigurarea concordanței dintre finalități de studiu, metode de predare, metode de evaluare*

II. *Diversificarea formelor şi metodelor de evaluare utilizate*

III. *Sporirea gradului de obiectivitate şi transparență a procesului de evaluare*

IV. *Implicarea noilor tehnologii informaționale în predare-învățare-evaluare*.

I. Optimizare prin asigurarea concordanței dintre finalități de studiu, metode de predare, metode de evaluare

- ✓ Facultățile, catedrele de profil şi cadrele didactice titulare vor identifica/stabili pentru fiecare domeniu de formare profesională (specialitate) şi unitate de curs/modul un sistem de obiective şi finalități de

studii cuantificabile, pentru realizarea cărora studenţii vor trebui să prezinte evidenţe clare.

- ✓ Evaluarea trebuie să fie o parte integrantă a unității de curs. Elementele de predare şi instruire trebuie să fie planificate în deplină cunoaştere de cauză a formelor de evaluare.
- ✓ Metodele, formele şi sarcinile de evaluare trebuie să fie diverse şi selectate în conformitate cu scopurile conştientizate ale evaluării, astfel ca să prezinte dovezi de realizare a finalităților de studiu.
- ✓ Criteriile de evaluare trebuie să fie înțelese, explicite şi publice. Informația despre sarcinile de evaluare şi metodele de evaluare trebuie să conțină afirmații referitoare la formatul de prezentare, la numărul de sarcini de evaluare şi la ponderea lor relativă, la penalități pentru prezentarea cu întîrziere a lucrărilor.
- ✓ Evaluarea trebuie să le ofere studenților şi profesorilor oportunități de reflecție despre felul cum învață şi despre practicile utilizate. Deciziile referitoare la progresul obținut de studenți trebuie să se bazeze pe surse multiple de evidență. Studenții trebuie să fie informați despre calificativele obținute.
- ✓ Toate formele de evaluare trebuie să le permită studenților să obțină un feedback referitor la felul cum învață şi ce reuşite au. Evaluarea trebuie să fie o activitate de dezvoltare. Nu trebuie să existe agende ascunse, iar profesorii trebuie să fie pregătiți să le explice studenților de ce au obținut notele respective şi cum pot să-şi îmbunătățească reuşita.
- ✓ Cadrele didactice/titularii cursurilor îşi vor coordona activitățile de evaluare cu cele ale colegilor, pentru a desfăşura evaluarea pe parcursul întregului semestru/an, a asigura o sincronizare a evaluărilor curente şi a nu crea situații de perioade supraîncărcate cu evaluări.
- ✓ Evidențele de realizare a finalităților de studiu vor servi în calitate de criterii la recunoaşterea creditelor de studii în mobilitățile studenților.
- ✓ Implementarea noilor modele de evaluare se va realiza la nivel de instituții cu titlu de experiment pe durata a cel puțin unui an, cu discuții ulterioare în cadrul seminarelor tematice, pentru a asigura implemetarea unor modificări întemeiate în procesul de evaluare.
- ✓ Cadrele didactice vor utiliza, cu titlu obligatoriu, în paralel cu sistemul național de calificative, scala de notare ECTS cu calificative recomandate (A, B, C, D, E), necesare pentru completarea suplimentelor la diplomă şi pentru asigurarea mobilității studenților.
- ✓ La nivel instituțional se vor organiza cursuri speciale obligatorii de training în probleme de evaluare pentru cadrele didactice tinere, cu scopul de a

asigura înscrierea acestora în politica generală a catedrei/departamentului/instituției.

II. Diversificarea formelor şi metodelor de evaluare utilizate

- ✓ Obiectivele programului de studii nu trebuie evaluate în fiecare modul, dar trebuie să existe o siguranță că pe parcursul realizării acestuia toate obiectivele/finalitățile de studiu au fost realizate, practicate şi evaluate.
- ✓ La alegerea metodelor şi specificarea sarcinilor de evaluare profesorii trebuie să țină cont de răspunsurile la următoarele şapte întrebări:
  a. Care sînt finalitățile de studii/obiectivele ce trebuie evaluate?
  b. Care sînt capacitățile/priceperile preconizate prin finalitățile de studii?
  c. Corespund metodele de evaluare selectate finalităților de studii scontate?
  d. Sînt metodele relativ eficiente în termeni de timp solicitat studentului şi profesorului?
  e. Ce alternative există? Care sînt avantajele şi dezavantajele lor?
  f. Se potrivesc sarcinile specifice de evaluare cu finalitățile/obiectivele de evaluare şi cu priceperile/capacitățile studenților?
  g. Sînt adecvate schemele de notare sau criteriile de evaluare?
- ✓ Sarcinile de evaluare (pentru toate formele implementate) vor fi diversificate şi echilibrate din punct de vedere al solicitării studentului şi al timpului necesar pentru evaluare.
- ✓ Se va pune accent pe evaluarea procesului de învățare, şi nu doar pe evaluarea produselor finite. Studenților trebuie să li se ofere un feedback constructiv, pentru ca aceştia să beneficieze maximum posibil şi să obțină un randament maxim din procesul de învățare/evaluare.
- ✓ Se vor valorifica şi *evaluările reciproce ale studenților, autoevaluarea şi completarea jurnalelor reflexive*. Constatarea propriului progres trebuie să devină o parte iminentă în strategia de formare a specialistului, care îi va permite să-şi schițeze obiective de creştere profesională şi să elaboreze un program de învățare continuă.
- ✓ Se vor practica diverse metode de implicare a studenților în evaluare (discutarea şi stabilirea sarcinilor de evaluare; discutarea şi stabilirea criteriilor de evaluare; testarea sarcinilor şi criteriilor de evaluare; atribuirea/negocierea calificativelor de evaluare).
- ✓ În scopul verificării competențelor studentului de a lua decizii justificate, de a colabora în echipă, de a soluționa situații din viața reală, precum şi pentru a evita testarea memorizării mecanice a faptelor, a noțiunilor şi a teoriilor, se va implementa evaluarea prin *soluționarea situațiilor şi a studiilor de caz*, cu referință la diverse aspecte ale viitoarei calificări/profesii, evaluarea

proiectelor individuale şi de grup, examinări cu acces la diferite surse de informare (*open book/al libro aperto*).

III. Sporirea gradului de obiectivitate şi transparență a procesului de evaluare

- ✓ Strategia de evaluare la unitatea de curs/modul, precum şi criteriile de apreciere a produselor finite (referate, portofolii, prezentări, eseuri, studii de caz, teze etc.), vor fi făcute publice şi transparente, prin includerea/descrierea lor în programele analitice/ghidul studentului, precum şi prin plasarea acestei informații pe site-l web al instituției.
- ✓ Studenții vor fi informați clar, după caz în scris şi/sau oral, despre strategia de evaluare aplicată în programul respectiv, despre metodele de examinare la care vor fi supuşi, despre ceea ce se aşteaptă de la ei şi despre criteriile care vor fi aplicate în evaluarea performanțelor obținute.
- ✓ Informarea studenților privind strategia şi criteriile de evaluare se va face la începutul cursului, fiind o responsabilitate a cadrului didactic/titularului de curs.
- ✓ Reglementările instituționale vor prevedea proceduri şi mecanisme diverse de implicare a studenților în procesul de evaluare.
- ✓ Evaluările finale la unitatea de curs/modul vor fi realizate de către ***cel puțin două cadre didactice***.
- ✓ Organizarea periodică a activităților instructive (traininguri şi seminare) pentru cadrele didactice universitare referitoare la elaborarea finalităților de studiu, alegerea metodelor de predare şi evaluare, cu scopul de a implementa strategii noi de evaluare.
- ✓ Includerea timpului necesar pentru activitățile instructive menționate, inclusiv elaborarea şi implementarea unor strategii noi de evaluare, în norma didactică generală a cadrului didactic.
- ✓ Asigurarea procesului de diseminare a practicilor inovatoare de predare/evaluare cu prevederea remunerării respective a eforturilor depuse de către cadrele didactice.
- ✓ Pentru a spori gradul de obiectivitate/comparabilitate/compatibilitate a procesului intern de evaluare, precum şi motivarea studenților pentru performanțe, se recomandă inițierea procesului de implementare la nivel instituțional a *evaluărilor externe,* cu implicarea la etapa actuală a cadrelor didactice din universitățile din țară, a reprezentaților pieței muncii, a cadrelor didactice pensionate cu experiență bogată în domeniu, iar în perspectivă şi a reprezentanților din universități de peste hotare, inițial pentru unitățile de curs/modulele predate unor serii mari sau la unitățile de

curs/modulele predate de cîteva cadre didactice concomitent, cu extinderea ulterioară treptată a procesului.

IV. Implicarea noilor tehnologii informaționale

- ✓ La nivel instituțional se va realiza instruirea cadrelor didactice prin traininguri şi cursuri de utilizare a calculatorului în predare şi evaluare.
- ✓ Se va stimula participarea la activitățile de instruire prin includerea acestora în timpul prevăzut pentru activitățile didactice ale profesorului.
- ✓ In funcție de dotarea hard şi soft disponibilă, se va promova şi se va extinde utilizarea sistemelor informaționale pentru instruire şi evaluare, inclusiv:

- se vor elabora în format electronic Curriculum-ul (programele analitice), cursurile de prelegeri, graficul procesului de studii etc., cu plasarea acestora în rețeaua Intranet a instituției de învățămînt;
- se va iniția procesul de implementare a sistemelor de management al procesului de instruire, utilizîndu-se în acest sens softuri specializate cu acces gratuit (ex.: MOODLE);
- se vor experimenta la nivel de fază-pilot metodele de înregistrare electronică a performanțelor studenților;
- se vor organiza seminare şi ateliere de lucru de promovare şi diseminare a bunelor practici de utilizare a sistemelor de management al procesului de instruire atestate în cadrul instituției.

Anexa nr. 2

Scala de notare din Republica Moldova

Rezultatele evaluării activității de învățare a studenților se apreciază cu note de la 10 la 1. Nota finală rezultă din suma ponderată a notelor de la evaluările formative (curente) şi examinarea sumativă (finală). Notele de la "5 "până la "10", obținute în rezultatul evaluării unității de curs/modulului, permit obținerea creditelor alocate acestora, conform Planului de învățământ.

Nota 10 sau **„excelent" (echivalent ECTS – A)** este acordată pentru demonstrarea profundă şi remarcabilă a competențelor teoretice şi practice dezvoltate de unitatea de curs/modul, creativitate şi aptitudini în aplicarea competențelor dobîndite, lucrul independent considerabil şi cunoaştere versată a literaturii din domeniul respectiv. Studentul a însuşit 91 – 100% din materialul inclus în curriculum/programa analitică a unității de cursul/modulului.

Nota 9 sau **„foarte bine" (echivalent ECTS – B)** este acordată pentru o demonstrare foarte bună a competențelor teoretice şi practice dezvoltate de unitatea de curs/modul, abilități foarte bune în aplicarea competențelor dobîndite cu cîteva erori nesemnificative/neesențiale. Studentul a însuşit 81 – 90% din materialul inclus în curriculum-ul (programa analitică) a unității de curs/modulului.

Nota 8 sau **„bine" (echivalent ECTS – C)** este acordată pentru demonstrarea bună a competențelor teoretice şi practice dezvoltate de unitatea de curs/modul, abilități bune în aplicarea finalităților de studiu cu o anumită lipsă de încredere şi imprecizie ce țin de profunzimea şi detaliile cursului/modulului, dar pe care studentul poate să le corecteze prin răspunsuri la întrebări suplimentare. Studentul a însuşit 71 – 80% din materialul inclus în curriculum-ul (programa analitică) a unității de cursul/modulului.

Notele 6 şi 7 sau **„satisfăcător" (echivalent ECTS – D)** sunt acordate pentru demonstrarea competențelor de bază dezvoltate de unitatea de curs/modul şi abilitatea de aplicare a acestora în situații tipice. Răspunsul studentului este lipsit de încredere şi se constată lacune considerabile în cunoaşterea unității de curs/modulului. Studentul a însuşit 61 – 65% şi respectiv 66 – 70% din material.

Nota 5 sau **„slab" (echivalent ECTS - E)** este acordată pentru demonstrarea competențelor minime din domeniul unității de curs/modulului, punerea în aplicare a cărora întîmpină numeroase dificultăți. Studentul a însuşit 51 – 60% din material.

Notele 3 şi **4 (echivalent ECTS – FX)** sunt acordate în momentul în care studentul eşuează în demonstrarea competențelor minime şi pentru a promova unitatea de curs se cere lucru suplimentar. Studentul a însuşit 31 – 40% şi respectiv 41 – 50% din material.

Notele 1 şi **2** sau **„nesatisfăcător" (echivalent ECTE – F)** sunt acordate studentului care a copiat sau a demonstrat o cunoaştere minimă a materiei de 0 – 30%. În acest caz, pentru promovarea unității de curs studentului i se solicită încă foarte mult lucru.

MINISTERUL EDUCAȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA

MINISTRY OF EDUCATION
OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

ORDIN

mun. Chișinău

Nr. 206 din 06 aprilie 2017

Cu privire la programe de studii realizate
în comun cu instituții de învățământ de peste hotare.

În conformitate cu prevederile Codului Educației și în contextul angajamentelor asumate de Republica Moldova în cadrul Declarației de la Bologna privind promovarea cooperării internaționale și având în vedere necesitatea reglementării procesului de organizare a programelor de studii la Ciclurile I-II-III în parteneriat cu instituții de învățământ de peste hotare și în conformitate cu pct. 14 din Regulamentul Ministerului Educației, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 653 din 06.11.2009, ministrul emite următorul

ORDIN:

1. Instituțiile de învățământ superior vor coordona cu Ministerul Educației inițierea și desfășurarea programelor de studii la Ciclurile I-II-III al învățământului superior, în parteneriat cu instituții de învățământ/consorții de peste hotare, precum și în cadrul unor programe comune,filiale/extensiuni, care activează în R. Moldova, inclusiv celor organizate în baza acordurilor interguvernamentale și interministeriale.

2. Înființarea, autorizarea și funcționarea programelor de studii se realizează în conformitate cu legislația Republicii Moldova și legislației din țara gazdă a programului de formare.

3. Direcția Relații Internaționale și Integrare Europeană (dna L. Pavlov) și Direcția Învățământ Superior și Dezvoltare a Științei (dna Velișco) vor aduce la cunoștință instituțiilor de învățământ superior și instituțiilor ce organizează programe de studii la ciclurile I-II-III prevederile prezentului ordin.

4. Monitorizarea implementării prevederilor prezentului ordin se pune în sarcina dlui Vasile Marina, viceministrul educației.

Ministru **Corina FUSU**

L. Pavlov 23 24 15

MINISTERUL EDUCAŢIEI AL REPUBLICII MOLDOVA

Piaţa Marii Adunări Naţionale, nr. 1
MD-2033 CHIŞINĂU
Republica Moldova
Tel. +373 22-233 348,
Fax: +373 33-233 515
www.edu.md

MINISTRY OF EDUCATION OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Piaţa Marii Adunări Naţionale, nr. 1
MD-2033 CHIŞINĂU
Republica Moldova
Tel. +373 22-233 348,
Fax: +373 33-233 515
www.edu.md

ORDIN

Nr. 738 din 05 august 2016
Chişinău

Cu privire la participarea studenţilor în asigurarea calităţii

În atenţia instituţiilor de învăţământ superior

În conformitate cu recomandările de politici EHEA (European Higher Education Area - Spaţiul European al Învăţământului Superior) şi Comunicatul Conferinţei miniştrilor educaţiei de la Erevan, 2015, studenţii sunt parteneri cu drepturi depline în cadrul comunităţii didactice, administrative şi academice la nivel naţional şi european;
În scopul implicării studenţilor ca membri ai comunităţii academice în dezvoltarea curriculară şi asigurarea calităţii în procesul de formare profesională la nivel universitar, emit următorul

ORDIN:

1. Se aprobă şi se pun în aplicare, începînd cu 1 septembrie 2016, *Recomandările cu privire la participarea studenţilor în asigurarea calităţii în învăţământul superior* (Anexă).
2. Rectorii instituţiilor de învăţământ superior:
   - vor aduce la cunoştinţă subdiviziunilor instituţionale responsabile şi, prin intermediul acestora, studenţilor, conţinutul prezentului Ordin;
   - vor organiza şi monitoriza procesul de implementare a Recomandărilor aprobate
   - vor prezenta Ministerului Educaţiei, către 15 ianuarie 2017, informaţii privind aplicarea prezentului Ordin.
3. Direcţia învăţământ superior şi dezvoltare a ştiinţei şi Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Învăţământul Profesional:
   - vor oferi consultanţa necesară privind aplicarea Recomandărilor aprobate;
   - vor monitoriza procesul de implementare a Recomandărilor în instituţiile de învăţământ superior şi în procesul de evaluare externă a programelor de studii şi instituţional.
4. Controlul asupra executării prezentului Ordin se pune în sarcina dlui Vasile MARINA, viceministru.

Ministru **Corina FUSU**

D.Usaci, 233213

Anexă la
Ordinul Ministrului Educației nr. 738 din 5 august 2016

Recomandări
cu privire la participarea studenților în asigurarea calității
în învățământul superior

Argument. Republica Moldova s-a alăturat Procesului Bologna în 2005 și a depus eforturi considerabile pentru a implementa reformele agreate de Miniștrii educației pentru învățământul superior. Fiind forța motrică ale reformării învățământului superior din Europa, Procesul Bologna sprijină și încurajează participarea studenților ca un principiu cheie pentru orice sistem de învățământ superior. Încă din 2003, Miniștrii educației au decis ca sistemele naționale de asigurare a calității trebuie să includă *participarea studenților* și au afirmat că *studenții sunt parteneri cu drepturi depline în guvernarea învățământului superior*, recunoscînd rolul lor important nu doar în asigurarea calității, ci în toate deciziile legate de învățământul superior. Aceste două principii au fost de asemenea reiterate recent în Comunicatul Ministerial din 2015, cînd Miniștrii au aprobat implicarea activă a studenților ca membri cu drepturi depline ai comunității academice în dezvoltarea curricula universitară și în asigurarea calității; sprijinirea studenților în exercitarea dreptului acestora la libertate academică și asigurarea reprezentării lor în guvernarea instituțiilor de învățământ superior.

Totodată, conform recomandărilor de politici EHEA (European Higher Education Area - Spaţiul European al Învăţământului Superior), studenţii sunt parteneri cu drepturi depline în cadrul comunității didactice, administrative și academice, avînd, astfel, dreptul să participe la toate deciziile care se iau în cadrul instituțiilor de învăţământ superior, dar și la nivel național și european. Acest principiu îl regăsim şi la nivelul **asigurării calităţii**.

În învățământul superior se aplică mai multe principii privind asigurarea calității, inclusiv, respectarea diversității instituțiilor în mediul universitar, instituțiile la rîndul lor luîndu-și angajamentul de a creşte permanent calitatea formării profesionale, dezvoltarea continuă a relației între cercetare și educație, cooperarea cu diverse agenții de asigurare a calității din spațiul european al învățământului superior – membri ai ENQA (Asociația Europeană pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior); precum și includerea **studenților ca parteneri** în comunitatea academică și revizuirea periodică a propriilor acțiuni, pentru a fi în conformitate cu liniile de acțiune ale celor mai dezvoltate țări.

La nivel european, nu există un singur model de implicare a studenților în asigurarea calității, totuși, unele niveluri de implicare pot fi identificate pe baza răspunsurilor colectate din chestionare, studiile de caz, examinarea literaturii de specialitate, în special rapoartele de monitorizare ale Procesului de la Bologna.

Astfel, **la nivel instituțional**, studenții au trei roluri principale în asigurarea calităţii:

- ✓ furnizarea de informație prin participarea în sondaje, grupuri de discuții etc.,
- ✓ participarea la redactarea rapoartelor de autoevaluare în procesul de evaluare externă și acreditare,
- ✓ în calitate de membri ai organelor instituționale responsabile de procesele de asigurare a calității.

La nivel național au fost identificate două roluri principale ale studenților în asigurarea calităţii:

- ✓ furnizarea de informații (consultări pe parcursul evaluărilor externe),
- ✓ în calitate de membri ai comisiilor de evaluare externă ale instituțiilor de învățământ superior și / sau programe de studii, în cazul în care studenții sînt observatori în cadrul echipelor de experți, sau au statut de membru, inclusiv dețin uneori poziţiile de preşedinte şi secretar în cadrul echipelor, evident, un rol recunoscut la nivel de luare a deciziilor.

Notă: Spre exemplu, în Danemarca, Finlanda, Polonia şi Scoţia studenții dețin poziția de preşedinte şi/sau secretar al echipei de experți externi; în același timp, în majoritatea ţărilor (Austria, Cehia, Franța, Letonia, Slovacia etc.) studenții sunt implicați doar în calitate de observatori; iar în cîteva ţări, cum este Portugalia de exemplu, implicarea studenţilor este doar discutată și nu există o poziție unică în acest sens.

În unele țări studenții s-au organizat de sine stătător în echipe de experți de asigurare a calității. Aceste echipe oferă training-uri, promovează implicarea studenților, oferă studenților posibilități de participare în procesele de asigurare a calității, ajutor pentru furnizarea și difuzarea de informații către toate colectivele de studenți pentru creșterea gradului de conștientizare a necesității asigurării calității în învățământul superior. De exemplu, Uniunea Europeană a Studenților a stabilit un comitet director independent al propriilor experți pentru asigurarea calității în învățământul superior

În sfîrşit, la **nivelul de conducere a agențiilor naționale de asigurare a calității**, studenții pot fi implicați în trei etape:

- ✓ în calitate de planificatori ai programelor de evaluare/ acreditare, în calitate de membri ai organelor consultative,

- ✓ în calitate de membri ai organelor de guvernare.

Notă: În 21 de sisteme de învățământ naționale studenții sunt membri ai organelor de conducere, cu un vot de plin drept fiind în 15 dintre ele.

Suplimentar, în afară de participarea directă a studenților în procedurile de evaluare/acreditare, există și diverse modalități de implicare în elaborarea – perfecționarea politicilor de asigurare a calității în învățământul superior: participarea în consultările publice cu factorii de decizie (Guvern, comisii parlamentare), în calitate de reprezentanți ai studenților care nu sunt implicați direct în nici un proces, dar furnizează informații cu privire la probleme discutate sau sunt implicați în diseminarea bunelor practici. Aceasta contribuie la dezvoltarea culturii calității și la acordarea credibilității proceselor respective și a rezultatelor acestora.

În contextul învățământului superior din Republica Moldova, participarea studenților în procesul de **asigurare internă a calității** se concretizează prin:

1. Contribuția la raportul de autoevaluare internă a calității – în primul rînd prin contribuția la raportul pe facultăți/departamente, prin apartenența la departamentele şi comisiile de asigurare a calității, organe responsabile de redactarea raportului de autoevaluare a calității la nivel de structuri universitare.

În al doilea rînd, studenții sunt responsabili de redactarea unui raport general de autoevaluare a **calității instituționale**, argumentînd concluziile la care au ajuns studenții vizavi de punctele tari și punctele mai slabe, de succesele, riscurile, incertitudinile sau insuccesele asigurării calității prin raportare la programele de formare profesională, criteriile, standardele și indicatorii de performanță menționați în metodologiile de evaluare a calității.

2. Participarea la procesul de evaluare a cadrelor didactice – procedură anuală obligatorie prin care studenții completează o serie de chestionare și optează pentru anumite cursuri și / sau cadre didactice.

3. Implicarea studenților în comisiile de evaluare externă urmează să se realizeze în urma obținerii certificatului de student - evaluator, ca urmare a participării la sesiunile de formare organizate de către ANACIP.

În procesul de participare /implicare a studenților în procedurile de asigurare a calității, se va ține cont de:

- ✓ procesele de asigurare a calității să fie suficient de transparente, iar rapoartele de evaluare/ acreditare să fie publicate într-o formă clară și accesibilă;
- ✓ participarea studenților trebuie să fie una veritabilă, și nu formală, simbolică;
- ✓ această muncă să fie recunoscută;

- ✓ studenții să capete cunoștințe suficiente în asigurarea calității;
- ✓ procedurile de selectare a studenților–membri în echipele de evaluare să fie transparente și corecte;
- ✓ studenții să fie percepuți ca și parteneri egali de către comunitatea academică.

Astfel, **participarea studenților** contribuie în mod constant la asigurarea calității în învățământul superior și se consideră de către experți ca o valoare adăugată a implicării acestora în evaluare /acreditare, apreciază participarea și angajamentul lor, pe care o percep ca inspirația și dorința de a vedea rezultate bune, prin participarea lor.

Evident, implicarea studenților în procesele interne sau externe de asigurare a calității oferă o îmbunătățire a acestor procese. Studenții sunt parteneri și o mare resursă, deoarece oferă adesea noi soluții, care se formalizează în îmbunătățirea continuă a rapoartelor de evaluare, inclusiv alte aspecte care nu sunt luate în considerare, sau care nu au fost abordate în mod consecvent.

OME748/2013 Fişa actului juridic
ID intern unic: 349721
Версия на русском

Republica Moldova

MINISTERUL EDUCAŢIEI

ORDIN Nr. 748 din 12.07.2013

cu privire la aprobarea Regulamentului cu privire la condiţiile de ocupare a locurilor cu finanţare bugetară în instituţiile de învăţământ superior de stat din Republica Moldova

Publicat : 27.09.2013 în Monitorul Oficial Nr. 213-215 art Nr : 1446

ÎNREGISTRAT:
Ministrul justiţiei
al Republicii Moldova
_____ Oleg EFRIM
nr. 933 din 19 august 2013

În temeiul art. 27 alineatul (2) din Legea învăţământului nr. 547-XIII din 21 iulie 1995 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr. 62-63, art 692) cu modificările şi completările ulterioare, pct. 2 din Hotărîrea Guvernului nr. 212 din 22 martie 2013 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 64-68, art. 266), în scopul reglementării procesului de organizare a concursului de ocupare a locurilor cu finanţare bugetară în instituţiile de învăţământ superior de stat şi stimulării performanţelor academice,

O R D O N:

1. Se aprobă Regulamentul cu privire la condiţiile de ocupare a locurilor cu finanţare bugetară în instituţiile de învăţământ superior de stat din Republica Moldova (se anexează).
2. Instituţiile de învăţământ superior de stat vor organiza şi desfăşura, după sesiunea de vară 2014, anual, concursul privind ocuparea locurilor cu finanţare bugetară pentru studenţii admişi la studii, începînd cu sesiunea de admitere 2013.
3. Direcţia Învăţământ superior şi dezvoltare a ştiinţei va monitoriza procesul de ocupare a locurilor cu finanţare bugetară în instituţiile de învăţământ superior de stat în baza noului Regulament.
4. Controlul asupra executării prezentului ordin se pune în sarcina dnei Loretta Handrabura, viceministru.
5. Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

MINISTRUL EDUCAŢIEI **Maia SANDU**

Nr. 748. Chişinău, 12 iulie 2013.

Anexă
la Ordinul nr. 748
din 12 iulie 2013

Regulament
cu privire la condiţiile de ocupare a locurilor cu finanţare bugetară
în instituţiile de învăţământ superior de stat din Republica Moldova

1. Prezentul Regulament reglementează modul şi condiţiile de organizare a concursului pentru ocuparea locurilor cu finanţare bugetară la ciclul I – studii superioare de licenţă, în programele de studii superioare integrate şi în învăţământul medical şi farmaceutic în instituţiile de învăţământ superior de stat din Republica Moldova, cu excepţia instituţiei de învăţământ superior din subordinea Ministerului Afacerilor Interne.

2. Înmatricularea la locurile cu finanţare bugetară, stabilite anual prin planurile de înmatriculare în instituţiile de învăţământ superior la ciclul I – studii superioare de licenţă, studii superioare integrate şi în învăţământul medical şi farmaceutic, aprobate prin hotărîre de Guvern, se realizează în conformitate cu cerinţele Regulamentului de organizare şi desfăşurare a admiterii în instituţiile de învăţământ superior din Republica Moldova şi metodologiile proprii ale instituţiilor de învăţământ superior de stat.

3. Locurile cu finanţare bugetară sînt garantate studenţilor anului I, declaraţi admişi la studii superioare cu finanţare bugetară, pe parcursul primului an de studii, fiind interzisă orice intervenţie care are drept scop redirecţionarea locurilor respective către alţi studenţi, inclusiv de la alte specialităţi.

4. Studenţii orfani, studenţii rămaşi fără îngrijirea părinţilor şi persoanele cu dizabilitate severă şi accentuată îşi păstrează statutul de studenţi bugetari pe întreaga perioadă a studiilor.

5. Locurile pentru studii cu finanţare bugetară se scot la concurs anual, după finalizarea anului de studii în curs, inclusiv a sesiunii ordinare de vară şi realizarea integrală a planului de învăţământ pentru anul respectiv.

6. La locurile pentru studii cu finanţare bugetară pot pretinde studenţii de la ciclul I – studii superioare de licenţă, studii superioare integrate, din învăţământul medical şi farmaceutic, admişi la studii la locurile cu finanţare bugetară, precum şi studenţii admişi la studii în bază de contract, încheiat între instituţiile de învăţământ superior şi persoanele fizice, cu achitarea taxei pentru studii.

7. Concursul pentru locurile cu finanţare bugetară se efectuează în termen de 15 zile după finalizarea anului de studii în curs (începînd cu anul întîi de studii) şi realizarea integrală a planului de învăţământ pentru anul respectiv.

8. Concursul pentru locurile cu finanţare bugetară se realizează pe specialităţi, ani de studii, precum şi în funcţie de forma de studii, cu respectarea numărului şi a repartizării pe specialităţi a locurilor bugetare aprobate la admitere. Selectarea candidaţilor la locurile cu finanţare bugetară se realizează în cadrul facultăţilor instituţiilor de învăţământ superior de stat.

9. Criteriul, în baza căruia se va efectua concursul pentru ocuparea locurilor cu finanţare bugetară pentru studenţii promovaţi la anul II şi următorii ani de studii, îl constituie rezultatele academice atestate de către candidaţi în cadrul sesiunilor din anul respectiv de studii.

10. Lista studenţilor candidaţi la locurile cu finanţare bugetară se completează în ordinea descrescătoare a mediei de concurs, calculată ca media aritmetică a mediilor semestriale din sesiunile de iarnă şi de vară din anul respectiv, pînă la acoperirea numărului aprobat de locuri bugetare, cu respectarea prevederilor pct. 8.

11. Media semestrială se va calcula cu două cifre după virgulă, în baza notelor la unităţile de curs/disciplinele prevăzute în planul de învăţământ pentru sesiunea (semestrul) respectivă, inclusiv notele de la stagiile de practică, cu excepţia cursurilor la libera alegere.

12. În caz de coincidenţă a mediei notelor, la selectarea candidaţilor, se vor lua în considerare următorii factori: situaţia familială şi materială a studentului, confirmată prin acte doveditoare,

frecvenţa studentului, participarea la activităţi extracurriculare în cadrul instituţiei de învăţămînt, activităţile certificate de voluntariat şi alte activităţi stabilite prin decizia Senatului universitar.

13. Participarea la concurs este din oficiu, fiecare student de la domeniul/specialitatea respectivă fiind declarat eligibil în mod automat, fără depunerea unei cereri în acest sens. Nu sînt eligibili şi nu pot participa la concurs studenţii care nu au realizat integral, în termenele stabilite, planul de învăţămînt pentru fiecare semestru al anului de studii precedent şi nu au acumulat numărul stabilit de credite, inclusiv studenţii restanţieri (cu excepţia celor care nu au promovat sesiunea de examinare în termenele stabilite din motive de boală, confirmate documentar, şi în cazuri de mobilitate), indiferent de numărul restanţelor academice.

14. După definitivarea listei studenţilor, admişi pentru continuarea studiilor la locurile cu finanţare bugetară şi în bază de contract cu achitarea taxei pentru studii, acestora li se comunică, contra semnătură, faptul despre condiţiile în care urmează să-şi continue studiile în următorul an de studii. Studentul admis pentru continuarea studiilor la locurile cu finanţare bugetară este în drept, în termen de trei zile din momentul aducerii la cunoştinţă, să refuze locul bugetar, depunînd în acest sens o cerere în formă scrisă. În acest caz, locul eliberat este propus următorului candidat sub linie în listă cu cea mai mare medie de concurs.

15. Repartizarea nominală a locurilor cu finanţare bugetară pe specialităţi după finalizarea concursului se realizează prin ordinul conducătorului/rectorului instituţiei de învăţămînt, în baza rezultatelor concursului la facultăţi, cu respectarea prevederilor pct. 8.

16. Studenţii care beneficiază de studii cu finanţare bugetară, dar îşi întrerup studiile universitare ca urmare a acordării concediului academic, precum şi studenţii implicaţi în programe de mobilitate, la revenirea la studii vor beneficia în continuare, pînă la expirarea anului de studii în curs, de studii cu finanţare bugetară.

17. Studenţii de la anul II şi următorii ani de studii cu statut de student bugetar, în caz de transfer la o altă instituţie de învăţămînt superior, pot pretinde şi participa la concursul pentru ocuparea locurilor cu finanţare bugetară în cadrul acesteia numai după finalizarea anului de studii în curs, în condiţii generale.

18. În cazul abandonării studiilor pe parcursul anului de studii, confirmat printr-o cerere scrisă a studentului bugetar, sau exmatriculării acestuia din alte motive, locul cu finanţare bugetară va fi redistribuit primului student din acelaşi an de studii, care îşi face studiile la specialitatea respectivă în bază de contract cu achitarea taxei pentru studii, cu cea mai mare medie de concurs sau utilizat pentru scutiri parţiale sau totale de plata taxei pentru studii a studenţilor vulnerabili/cu situaţia materială dificilă cu cea mai mare medie de concurs de la anul II şi următorii ani de studii, în condiţiile legislaţiei în vigoare.

19. Studenţii care au beneficiat de statutul de studenţi bugetari cel puţin 2 ani în programele de 180 credite de studiu, 3 ani în programele de 240 credite de studiu şi cel puţin 4 ani în programele de 300-360 de credite se consideră absolvenţi bugetari cu drepturile şi obligaţiile care rezultă conform actelor normative în vigoare.

20. Rectorii instituţiilor de învăţămînt superior de stat vor asigura transparenţă în procesul de distribuire a locurilor cu finanţare bugetară, cu respectarea prevederilor pct. 8. În acest scop, la întocmirea listelor vor fi implicaţi reprezentanţi ai structurilor de autoguvernanţă studenţească, alţi membri desemnaţi la nivel instituţional. Informaţia privind procesul de redistribuire a locurilor cu finanţare bugetară se va mediatiza la nivel instituţional, inclusiv prin plasarea pe pagina web a instituţiei.

21. Organizarea concursului la locurile cu finanţare bugetară este obligatorie pentru toate instituţiile de învăţămînt superior de stat, începînd cu vara anului 2014.

22. Prezentul regulament se aplică studenţilor admişi la studii la ciclul I – studii superioare de licenţă, studii superioare integrate şi în învăţămîntul medical şi farmaceutic în sesiunea de admitere 2013 şi următoarele sesiuni.

23. Ministerele de resort vor exercita funcţia de control şi vor verifica corectitudinea procesului de repartizare a locurilor pentru studii cu finanţare bugetară pentru studenţii din instituţiile de învăţămînt superior din subordine.

24. Instituţiile de învăţămînt superior pot elabora regulamente proprii privind organizarea concursului la locurile cu finanţare bugetară cu detalierea articolelor prezentului regulament. Regulamentele instituţiilor nu vor conţine prevederi care sînt în contradicţie cu prezentul regulament.

25. Reglementările specifice la nivel de instituţie privind organizarea concursului la locurile cu finanţare bugetară la ciclul I - studii superioare de licenţă, studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic se vor aproba de Senatele universitare.

...RUL EDUCAŢIEI
...LICII MOLDOVA

...Adunări Naţionale, nr. 1
...-2033 Chişinău
...ublica Moldova
...-48, fax: 23-35-15
...edu.md

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

Пяца Марий Адунэрь Национале, 1
МД-2033 Кишинэу
Республика Молдова
тел. 23-33-48, факс: 23-35-15
www.edu.md

ORDIN

Nr. 970 din 10 septembrie 2014
Chişinău

...la aprobarea şi punerea în aplicare a Ghidului metodologic de ...funcţionare a *Centrului universitar de ghidare şi consiliere în carieră*

...tate cu Hotărîrea Colegiului Ministerului Educaţiei nr.4-2 din 18 august 2014, în ...mentării procesului de organizare şi funcţionare a Centrelor universitare de ghidare ...în carieră, Ministrul Educaţiei emite următorul

ORDIN:

...aprobă şi se pune în aplicare, din data semnării prezentului ordin, Ghidul metodologic ...reare şi funcţionare a Centrului universitar de ghidare şi consiliere în carieră.

...Învăţămînt superior şi dezvoltare a ştiinţei (dna Nadejda Velişco) va monitoriza ...de implementare a Ghidului menţionat în instituţiile de învăţămînt superior.

...asupra executării prezentului ordin se pune în sarcina dnei Loretta Handrabura, ...ministră.

Ministru **Maia SANDU**

...233652

MINISTERUL EDUCAȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA

GHID METODOLOGIC
DE CREARE ŞI FUNCȚIONARE
A CENTRULUI UNIVERSITAR
DE GHIDARE ŞI CONSILIERE ÎN CARIERĂ

Chişinău 2014

Ghidul metodologic de creare şi funcţionare a Centrului universitar de ghidare şi consiliere în carieră

este elaborat în baza experienței acumulate de către *Centrul universitar de ghidare în carieră* al Universității de Stat din Moldova (**USM**) și *Centrul universitar de Informare şi Orientare Profesională* al Universității Tehnice a Moldovei (**UTM**), inițiate pe parcursul derulării Proiectului Tempus JEP-25121-2004 *Serviciu de orientare şi plasare a studenților* (SOPE).

Ghidul conține *Regulamentul – cadru* al Centrului de ghidare și consiliere în carieră (*Metodologia ghidării în carieră, finalitățile ghidării în carieră, serviciile prestate etc*.), precum și un șir de anexe cu exemple de fişe şi documente elaborate în cadrul centrelor, care pot servi ca suport de bază la crearea şi funcționarea unor centre similare în universitățile din Republica Moldova. De asemenea, găsi□i o listă a Centrelor de ghidare în carieră, care funcționează în cadrul Universităților din Republica Moldova şi sunt deschise pentru a oferi consultanță colegilor interesați.

CUPRINS

Introducere 4

Regulament – cadru de funcționare a Centrului 5

Obiectivele Centrului de ghidare și consiliere în carieră.....

Structura Centrului ……

Metodologia ghidării în carieră ……

Beneficiarii serviciilor de ghidare în carieră.....

Servicii prestate .....

Parteneriat educațional.....

RECOMANDAȚII 10

Anexa 1. Convenție de parteneriat.....

Anexa 2. Fişe de post .....

Anexa 3. Programul activităților .....

Anexa 4. Fişa de înregistrare.....

Anexa 5. Fi□a de evaluare .....

Anexa 6. Chestionarul studentului .....

Anexa 7. Ancheta absolventului .....

Anexa 8. Ancheta Plasarea în câmpul muncii .....

Anexa 9. Fișa absolventului .....

Surse utile 23

INTRODUCERE

În condițiile actuale de relaționare a omului cu mediul său de viață, integrarea socială este preponderent socio-profesională. Şansele egale de integrare socială, declarate drept principiu de bază al unei societăți democratice, presupun şanse egale la o educație de calitate, atât sub aspectul formării culturii generale, cât şi sub aspectul culturii de specialitate.

Devenirea profesională este un proces de durată şi necesită o susținere/influență educațională permanentă. Acest proces are particularități specifice, determinate de condițiile socio-economice şi culturale ale interacțiunii omului cu societatea. Miza socială înaltă a educației a condiționat tendința tinerilor de a face studii superioare. Într-o societate a cunoaşterii, studiile de înaltă calificare sunt o investiție atât a statului, cât şi a persoanei. Cu toate că generațiile actuale au intrat în faza învățării pe parcursul vieții şi orice persoană îşi poate modela şi re-modela traseul profesional, principiul eficienței personale rămâne mereu actual şi încurajează investițiile de timp, efort şi financiare, din perspectiva unor realități socio-economice ce favorizează autorealizarea persoanei prin activitatea profesională.

Persoana, ca actor activ al propriei deveniri, trebuie să-şi proiecteze cariera, pornind de la capacitățile şi aspirațiile proprii, luând în considerație cerințele pieței muncii. În context educațional, proiectarea carierei este susținută de către acțiuni de ghidare în carieră: diverse modalități, adaptate la nevoile beneficiarului, cu accent pe consilierea în carieră.

Centrele de ghidare şi consiliere în carieră trebuie să devină elementul structural-cheie al sistemului de ghidare în carieră. Un rol important în acest sistem îi revine centrelor universitare de ghidare în carieră.

Rolul universităților în evoluția societății contemporane este determinat de influența absolvenților, specialişti de înaltă calificare, asupra evoluției civilizației umane, exprimate prin remanieri economice, promovarea unui sistem de valori, formarea mentalității axate pe acceptarea tezaurului cultural şi ştiințific. Complexitatea sarcinilor de realizat generează necesitatea unei educații pentru carieră, care constă din influente complexe şi permanente asupra studentului instituției de învățământ superior, din momentul admiterii şi până în momentul conferirii calificării profesionale.

Specificul relaționării dintre universitate şi student determină şi perioade anti- şi post- implicare în formarea profesională.

Universitățile sunt cointeresate în realizarea activităților de marketing educațional, promovându-şi serviciile în clasele absolvente de liceu. De asemenea universitățile sunt interesate în menținerea comunicării cu absolvenții facultă□ilor, care reprezintă un mecanism de legătură cu piața muncii.

Actualul ghid oferă repere normative şi metodologice necesare funcționalității *Centrelor universitare de ghidare în carieră.*

I. REGULAMENT – CADRU DE FUNC□IONARE a Centrului de ghidare □i consiliere în carieră

1.DISPOZI□II GENERALE

1.1. Baza normativă a organizării şi funcţionării *Centrului de ghidare şi consiliere în carieră* este:

- Legea învăţământului nr.547-XIII din 21.04.1995,

- Strategia na□ională de dezvoltare ,,Moldova 2020" (Legea nr.166 din 11.07.2012),

- Regulamentul-cadru privind stagiile de practică în învă□ământul superior (Ordinul Ministerului Educa□iei nr.203 din 19 martie 2014),

- Plan- cadru pentru studii superioare (Ordinul Ministerului Educa□iei nr.455 din 03 iunie 2011).

Documentele normativ-reglatorii stipulează primordialitatea creării condiţiilor necesare unor studii de calitate, pun accent pe relaţia dintre mediul universitar şi piaţa muncii; condi□ionează axarea programelor de studii pe formarea unui sistem de competenţe profesionale, solicitate pe piaţa muncii; contribuie la modernizarea programelor de formare profesională în baza modificărilor produse în mediul profesional etc.

1.2. Prezentul Regulament-cadru stabileşte cadrul normativ privind organizarea şi funcţionarea *Centrului de ghidare şi consiliere în carieră în mediul universitar.*

1.3. *Centrul de ghidare şi consiliere în carieră din mediul universitar* este parte integrantă a sistemului de ghidare în carieră, apreciat ca subsistem al sistemului educaţional din Republica Moldova.

1.4. *Centrul de ghidare şi consiliere în carieră* este o entitate structurală a organigramei fiecărei instituţii de învăţământ superior din Republica Moldova, care funcţionează în baza unui regulament propriu, ce se raliază la prevederile normativ-reglatorii ale funcţionării instituţiei de învăţământ superior.

1.5. Strategia de activitate a *Centrului de ghidare şi consiliere în carieră* se axează pe educaţia pentru carieră şi este o parte integrantă a strategiei educaţionale, realizată de către instituţia de învăţământ superior.

1.6. Personalul Centrului este încadrat în funcţie conform statelor aprobate de către Rector.

1.7. Centrul este dotat cu mijloace necesare, sediu, echipament necesar pentru funcţionare optimală. Echipamentul este procurat de către Universitate şi, parţial, provenit din donaţii.

II. MISIUNEA ŞI OBIECTIVELE CENTRULUI DE GHIDARE ŞI CONSILIERE ÎN CARIERĂ

2.1. Misiunea Centrul de ghidare şi consiliere în carieră rezidă în realizarea educaţiei pentru carieră prin susţinerea beneficiarilor serviciilor educaţionale prestate de către instituţia de învăţământ superior în procesul de proiectare a carierei.

2.2. Obiectivele Centrului de ghidare şi consiliere în carieră asigură:

- ghidarea în carieră a liceenilor;
- susţinerea studenţilor în proiectarea carierei profesionale;

- urmărirea evoluției profesionale a absolvenților și susținerea lor în procesul de management al carierei;
- ghidarea în carieră a studenților cu nevoi speciale;
- susținerea cadrelor didactice universitare în procesul dezvoltării carierei didactice;
- colaborarea cu entitățile economice, ONG, asociații etc., în scopul valorificării posibilităților formative ale activității de voluntariat.

III. STRUCTURA CENTRULUI DE GHIDARE ŞI CONSILIERE ÎN CARIERĂ

3.1. Structura Centrului este reglementată de actualul regulament şi are drept scop asigurarea funcționalității prin realizarea obiectivelor.

3.2. *Centrul de ghidare şi consiliere în carieră* este o entitate subordonată instituției de învățământ superior. La nivelul Rectoratului activitatea Centrului este subordonată unuia dintre prorectorii instituției de învățământ.

3.3. Fiecare instituție determină structura Centrului în funcție de experiența de gestionare a contingentului de studenți, organizarea stagiilor de practică şi ghidarea în carieră a studenților, implicând în activitate specialişti în problemă.

3.4. La nivelul facultăților, Centrul coordonează activitățile de ghidare în carieră cu decanatele, în persoana decanilor și prodecanilor.

3.5. În scopul realizării unor activități concrete, angajații Centrului implică specialişti în problema vizată.

IV. METODOLOGIA GHIDĂRII ÎN CARIERĂ

1. Principiile ghidării în carieră

1.1. Abordarea integrativă în procesul de ghidare în carieră, apreciat ca parte integrantă a procesului educațional.

1.2. Axarea pe beneficiar (pe student), apreciat ca actant activ și implicat plenar în proiectarea propriei cariere.

1.3. Axarea pe prioritatea funcțională în ghidarea carierei. Realizarea finalităților prioritare pentru integrarea tinerilor în context socioeconomic autohton.

1.4. Valorificarea parteneriatului educațional. Asigurarea funcționalității Centrului prin colaborarea cu diverşi parteneri la nivel instituțional, la nivel de sistem de învățământ, la nivel de sistem economic național, la nivel internațional.

2. Finalitățile ghidării în carieră

Activitățile de ghidare în carieră vor fi proiectate și realizate reieşind din finalitățile-cadru și adaptarea acestora la nevoile concrete ale grupului-țintă.

2.1. Formarea nevoii de proiectare a carierei, a sistemului de valori și competențe ce facilitează integrarea socioprofesională.

Realizarea acestui obiectiv:

2.1.1. va contribui la formarea nevoii de proiectare a carierei;

2.1.2. va motiva beneficiarii să aibă o atitudine responsabilă față de evoluția în carieră;

2.1.3.va diminua atitudinea nihilistă față de posibilitatea autorealizării prin carieră în Republica Moldova;

2.1.4. va consolida motivele favorabile activității profesionale;

2.1.5. va contribui la aprecierea muncii ca mijloc de bază în crearea condițiilor de viață;

2.1.6. va crea o viziune adecvată evoluției în carieră în condițiile instabilității pieței muncii;

2.1.7. va forma competența de a lua decizii;

2.1.8. va forma competența de comunicare asertivă;

2.1.9. va forma competența de a rezolva probleme.

2.2. Cunoașterea potențialului individual al beneficiarului

Activitățile orientate spre această finalitate identifică tipul de personalitate, capacitățile, sistemul de atitudini, interesele persoanei. Realizarea acestei finalități:

2.2.1. va determina compatibilitatea persoanei cu genul de activitate profesională;

2.2.2. va facilita alegerea traseului de formare profesională la ciclul I licență și prin studii de master, conform aspirațiilor și capacităților;

2.2.3. va identifica aspectele de personalitate ce trebuie fortificate, în scopul dezvoltării carierei profesionale într-un anumit domeniu.

2.3. Informarea

Activitățile orientate spre această finalitate vor contribui la formarea unei viziuni clare și realiste asupra posibilităților de formare profesională și angajarea în câmpul muncii.

Realizarea acestei finalități va contribui la:

2.3.1. informarea beneficiarilor despre oportunitățile sistemului educațional;

2.3.2. informarea candidaților și studenților despre particularitățile procesului de studii în instituțiile de învățământ superior;

2.3.3. informarea despre piața muncii;

2.3.4. informarea despre cerințele profesiei;

2.3.5. informarea despre sistemul de competențe adecvat calificării;

2.3.6. informarea despre cadrul legislativ al angajării.

2.4. Realizarea activităților de marketing vocațional

Activitățile orientate spre această finalitate contribuie la formarea unei optici de marketing vocațional axată pe consumator (angajator) și cunoașterea strategiei de promovare.

2.4.1. Realizarea acestei finalităţi contribuie la:

2.4.2. formarea abilităţilor de a identifica un loc de muncă;

2.4.3. identificarea surselor de informare despre angajator;

2.4.4. identificarea criteriilor de segmentare a pieţei muncii;

2.4.5. elaborarea dosarului funcţional al candidatului

2.4.6. pregătirea pentru interviu.

3. Modalităţi de ghidare în carieră

3.1. În scopul realizării strategiei de ghidare în carieră, angajaţii Centrului vor adapta modalităţile de influenţă educativă la nivelul de pregătire şi de necesităţi ale grupului-ţintă.

3.2. Eficienţa ghidării în carieră se bazează pe diversitatea modalităţilor aplicate: conversaţia faţă-în-faţă sau on-line, aplicarea testelor şi chestionarelor, interviul, observarea comportamentului, analiza rezultatelor academice, analiza produselor activităţii beneficiarului, training-urile;

3.3. acordă studenţilor consultaţii şi servicii juridice cu antrenarea specialiştilor competenţi din cadrul Universităţii, precum şi din alte instituţii şi organizaţii;

3.4. informează, susţine şi acordă sprijin studenţilor privind iniţierea activităţii de antreprenoriat. După necesitate, Centrul, de comun acord cu Serviciul Universitar de Formare Continuă, organizează cursuri de formare suplimentară a studenţilor în domeniul antreprenorial;

3.5. Organizarea *Târgurilor forţei de muncă* pentru familiarizarea şi integrarea studenţilor în mediul socio-economic cu participarea obligatorie a reprezentanţilor agenţilor economici.

3.6. Principala formă de ghidare în carieră este consilierea în carieră:

3.6.1. consilierea în carieră poate să fie realizată individual sau în grup;

3.6.2. consilierea în carieră este o varietate a consilierei educaţionale;

3.6.3. buna realizare a consilierii în carieră necesită respectarea etapelor specifice de intervenţie educaţională;

3.6.4. consilierea în carieră poate fi realizată de către o persoană ce deţine competenţe, pregătire de specialitate şi stagiu de muncă în domeniul în care realizează consilierea.

V. BENEFICIARII SERVICIILOR DE GHIDARE ÎN CARIERĂ:

5.1. elevii din licee şi colegii,

5.2. studenţii instituţiilor de învăţământ superior,

5.3. absolvenţii universităţii, în scopul urmăririi dezvoltării profesionale,

5.4. cadrele didactice, în scopul susţinerii dezvoltării carierei profesionale,

5.5. părinţii candidaţilor la studii, părinţii studenţilor, angajatorii.

VI. SERVICII PRESTATE

Centrul prestează servicii de ghidare și consiliere în carieră:

6.1. ghidarea și consilierea în carieră a elevilor, liceenilor;

6.2. ghidarea și consilierea studenților universității;

6.3. plasarea în câmpul muncii conform *Acordurilor de parteneriat*;

6.4. oferirea consultanței unui public larg;

6.5.asistența întreprinderilor, privind recrutarea absolvenților universității;

6.6. monitorizarea angajării absolvenților universității;

6.7. organizarea meselor rotunde și întâlnirilor cu absolvenții și conducătorii unităților economice etc.

VII. PARTENERIATUL EDUCA□IONAL

În procesul de realizare a funcțiilor și obiectivelor, *Centrul de ghidare și consiliere în carieră* colaborează cu structurile universitare, cadrele didactice din învățământul de cultură generală, reprezentanți ai pieței muncii și societății civile.

Această colaborare favorizează:

7.1. organizarea *Târgurilor forței de muncă* în scopul familiarizării viitorilor specialiști, absolven□i ai universită□ii, cu companiile, care pot deveni potențiali angajatori;

7.2. intermedierea repartizării studenților la stagii de practică și intermedierea angajării studenților;

7.3. intermedierea angajării proaspeților absolvenți;

7.4. efectuarea de analize și cercetări privind integrarea profesională și socială a studenților.

VIII. REGIMUL INORMA□IILOR cu care operează Centrul de ghidare și consiliere în carieră

Toate informațiile cu caracter personal (date civice, caracteristici aptitudinale etc.) sunt confidențiale și pot fi folosite doar în scopul îndeplinirii misiunii *Centrului de ghidare și consiliere vocațională*. Divulgarea respectivelor informații sau folosirea lor în alte scopuri se sancționează administrativ și / sau, după caz, judiciar.

RECOMANDA□II

Anexa 1

CONVENȚIE–CADRU DE PARTENERIAT
Universitate – Întreprindere

Universitatea _____, reprezentată prin

Rectorul _____ şi

Întreprinderea (organizația) _____, reprezentată

prin_____,

denumite în continuare Părți, în urma identificării intereselor comune în domeniul promovării reformelor economice şi instruirii în acest scop a cadrelor de înaltă calificare, au convenit asupra încheierii prezentei Convenții (Acord) de parteneriat.

Art.1. Obiectul Convenției. Dezvoltarea unui parteneriat reciproc avantajos în scopul ajustării procesului de formare profesională a cadrelor la standardele Comunității europene, acoperirii necesităților întreprinderii de cadre inginereşti şi acordării asistenței □tiințifico-consultative privind promovarea activităților economice ale întreprinderii.

Art.2. Preambul.

Pornind de la faptul că Universitatea _____ :

- este o instituție de învățământ superior cu un potențial academic şi ştiințific valoros, dispune de un conținut formativ universitar orientat spre cerințele pieței muncii şi se află în proces de integrare în comunitatea universitară internațională în scopul armonizării calificărilor şi recunoaşterii actelor de studii;
- este o instituție de învățământ superior acreditată, care asigură necesitățile întreprinderilor\institu□iilor cu cadre la circa _____ specialități, contribuind la formarea şi perfecționarea competitivă a resurselor umane şi- finalmente – la avansările economice ale întreprinderilor;
- urmăreşte obținerea unui nivel de calificare a specialiştilor la standardele europene prin integrarea procesului de studii şi a Mediului economic cu participarea masivă a întreprinderilor din republică la instruirea specialiştilor;

iar, pe de altă parte, întreprinderea, care:

- urmăreşte extinderea ariei activităților sale în Mediul economic, creşterea continuă a potențialului de producere cu obținerea beneficiului financiar şi material;
- conştientizează necesitatea creării şi consolidării potențialului de cadre competente, care ar fi apte să asigure concurența întreprinderii pe piața economică internă şi externă;
- intenționează să utilizeze potențialul Universității _____ în scopul completării cu specialişti din rândul absolvenților, perfecționării profesionale şi recalificării personalului angajat.

Părțile au convenit asupra următoarelor:

Art. 3 Universitatea _____, în baza unor înțelegeri sau contracte suplimentare:

- va asigura instruirea specialiştilor din rândul persoanelor delegate la studii de către întreprindere cu acordarea în modul stabilit a unor facilități la înmatricularea acestora;
- va moderniza planurile şi programele de învățământ conform cerințelor înaintate de către întreprindere, ținându-se cont de perspectiva dezvoltării tehnicii şi tehnologiilor moderne în domeniul respectiv de activitate;
- va coordona elaborarea de către studenți a unor proiecte de curs şi de licență pe tematica propusă de către întreprindere;
- va desfăşura cercetări ştiințifice conform solicitărilor întreprinderii cu participarea , după caz, la implementarea ulterioară a acestora la întreprindere;
- va asigura formarea profesională continuă a specialiştilor (perfecționarea şi recalificarea cadrelor) din cadrul întreprinderii;
- va acorda asistență consultativă prin intermediul profesorilor catedrelor Universității privind promovarea dezvoltării continue a întreprinderii;
- va crea condiții privind implicarea specialiştilor din întreprindere la predarea cursurilor şi desfă□urarea lucrărilor practice în cadrul Universității;
- va înainta propuneri întreprinderii privind desfă□urarea stagiilor de practică ale studen□ilor, va asigura remunerarea coordonatorilor de practică de la întreprindere şi supravegherea procesului de stagiu al studenților;
- va selecta şi recomanda, la solicitarea întreprinderii, absolvenții Universității pentru plasarea a acestora în câmpul muncii;
- va organiza *Târguri ale locurilor de muncă*, *Zilele carierei*, *mese rotunde* cu invitarea specialiştilor întreprinderii;
- va examina posibilitățile de creare, la propunerea întreprinderii, a laboratoarelor de cercetări ştiințifice şi a birourilor de proiectare comune;
- va pune la dispoziția întreprinderii laboratoare, săli de calculatoare şi de studii, sălile de festivități şi complexele sportive pentru organizarea diverselor activități.

Art. 4. Întreprinderea, în baza unor înțelegeri sau contracte suplimentare:

- va susține crearea la Universitate a bazei informaționale despre întreprindere prin furnizarea materialelor publicitare în scopul familiarizării corpului profesoral-didactic şi al studenților cu activitatea întreprinderii;
- va beneficia de suportul Universității privind soluționarea problemelor tehnice şi economice curente şi de perspectivă (cercetare, proiectare, investigare) prin implicarea la soluționarea acestora a corpului profesoral – didactic, a potențialului ştiințific şi a studenților, inclusiv în perioada stagiilor de practică;

- va avea posibilitatea de a delega în condiții favorabile salariații întreprinderii la studii şi la cursurile de perfecționare (recalificare) la specialitățile solicitate;
- va înainta Universității, reieşind din necesități, propuneri privind perfecționarea programelor de studii la specialitățile solicitate şi tematica proiectelor (lucrărilor, tezelor) de an şi de licență cu caracter de implementare reală;
- va permite desfă□urarea stagiilor de practică, utilizând, după caz, potențialul creativ şi de muncă al stagiarilor;
- va avea posibilitatea de a selecta studenți de la specialitățile solicitate pentru eventuala angajare a acestora după absolvire, inclusiv prin participarea la *Târgurile locurilor de muncă* organizate de către Universitate;
- va examina, la solicitarea Universității, posibilitățile de organizare în cadrul întreprinderii a filialei catedrei respective de profil sau a unui laborator de cercetări ştiințifice, birou de proiectare;
- va permite, de comun acord, stagiul cadrelor didactice ale Universității în subdiviziunile întreprinderii;
- va participa, în măsura posibilităților, la consolidarea bazei tehnico-materiale a Universității prin transmiterea utilajelor sau prin acțiuni de sponsorizare;
- va permite efectuarea excursiilor, vizitelor organizate ale studenților Universității în scopul familiarizării acestora cu procesul de producere şi activitatea întreprinderii în ansamblu.

Art. 5 Dispoziții finale

- Relațiile dintre părți vor fi guvernate de principiul echității, bunei voințe şi dezvoltării relațiilor de colaborare durabilă.
- Prezenta Convenție de parteneriat se încheie pe un termen de 5 ani, prelungirea ei realizându-se prin consensul Părților.
- Modificările şi completările în prezenta Convenție se vor efectua la cererea oricărei Părți cu acceptul celeilalte.
- Eventualele litigii între Parți vor fi soluționate pe cale amiabilă.

Art.6 Convenția de parteneriat este redactată în două exemplare originale, câte unul pentru fiecare parte şi devine activă din momentul semnării ei de către Părți.

Universitatea _____ **Întreprinderea**_____

Rector_____ **Director**_____

Anexa 2

Fișe de post

Notă: *Numărul angajaților în cadrul Centrului de ghidare și consiliere în carieră, poate varia de la caz la caz, conform necesităților fiecărei universități și în raport cu Regulamentul intern.*

În exercitarea activităților Centrului toți angajații se conduc de Constituția Republicii Moldova, actele legislative şi normative ale Republicii Moldova, actele normative ale Ministerului Educației al Republicii Moldova şi ale Universității _____, Carta Universității, de prevederile stipulate în Statutul Centrului, precum şi de prevederile obligațiunilor de serviciu.

1. Manager / Director al centrului de ghidare și consiliere în carieră

Directorul Centrului îşi desfăşoară activitatea de comun acord cu subdiviziunile structurale, catedrele şi facultățile universității.

Obligațiunile de serviciu:

- este responsabil de activitatea integrală a centrului;
- organizează activitățile Centrului în conformitate cu planul de activități;
- elaborează strategii de activitate a Centrului, în conformitate cu politicile educaționale în domeniul ghidării în carieră și cu strategia de dezvoltare a instituției de învățământ superior;
- colaborează cu angajatorii și reprezentanții ministerelor de resort;
- colaborează cu decanatele, în scopul eficientizării educației pentru carieră;
- asigură îndeplinirea obiectivelor şi a atribuțiilor prevăzute de Statut şi poartă răspundere personală pentru exercitarea funcțiilor Centrului universitar şi utilizarea conform destinației a alocațiilor bugetare;
- prezintă rapoarte de activitate a centrului;
- propune spre angajare şi concediere, conform legislației în vigoare, lucrători ai Centrului;
- aprobă obligațiunile de serviciu ale lucrătorilor Centrului şi asigură un control eficient al executării;
- administrează patrimoniul centrului;
- studiază şi implementează experiența avansată a funcționării centrelor similare din țară şi de peste hotare;
- negociază și stabilește acorduri de colaborare de parteneriate cu diverse instituții, în scopul realizării obiectivelor;

- exercită şi alte împuterniciri, atribuite prin actele normative ale Universității.

2. Consilierul în carieră, cu următoarele funcții:

- elaborează materiale-suport pentru activitățile realizate în centru;
- realizează ghidarea şi consilierea în carieră cu diverse grupuri de beneficiari;
- exercită şi alte împuterniciri, atribuite prin actele normative ale Universități;
- colaborează cu decanatele, în scopul eficientizării educației pentru carieră;
- asigură îndeplinirea obiectivelor şi a atribuțiilor prevăzute de Statut şi poartă răspundere personală pentru exercitarea funcțiilor Centrului universitar şi utilizarea conform destinației a alocațiilor bugetare;
- prezintă rapoarte despre activitatea sa;
- alte sarcini delegate, ce țin de activitatea Centrului.

3. Inginerul-programator, cu următoarele funcții:

- selectează informația cu referire la agenți economici, locuri de muncă;
- gestionează site-ul Centrului;
- asigură comunicarea on-line cu diverse grupuri de beneficiari;
- gestionează mecanismul de observare/urmărire a evoluției în carieră a absolvenților;
- organizează şi creează site-ul web al Centrului;
- creează şi dezvoltă programele necesare pentru eficientizarea activității Centrului;
- gestionează funcționarea rețelei de calculatoare;
- administrează şi monitorizează funcționarea sistemului de întreținere a tehnicii de calcul şi a echipamentelor periferice;
- administrează utilizarea Internetului;
- solicita structurilor Universității informațiile necesare pentru activitatea şi dezvoltarea Centrului;
- organizează, participă la desfăşurarea expozițiilor, conferințelor ştiințifice, simpozioanelor, meselor rotunde, seminarelor, ciclurilor de lecții şi altor activități publice, ce corespund activităților Centrului.

4. Coordonator Relații cu întreprinderile

- conlucrează cu Confederația Națională a Patronatului, Asociația Micului Business, Camera de Comerț şi Industrie, Biroul Național de Statistică, Asociația absolvenților universității, urmărind extinderea şi consolidarea relațiilor de parteneriat social în domeniul formării profesionale a tineretului şi încheierea Convențiilor respective de colaborare;
- colaborează cu *Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă* privind crearea şi administrarea eficientă a bazei de date a locurilor de muncă destinate plasării absolvenților Universității în câmpul muncii;

- coordonează organizarea încheierii contractelor bilaterale de către catedrele, facultățile Universității cu unitățile economice privind stagiul de practică al studenților şi plasarea absolvenților în câmpul muncii;
- coordonează organizarea, împreună cu catedrele, a întâlnirilor şi meselor rotunde cu directorii, inginerii-şefi ai unităților economice, absolvenți;
- colaborează cu centre similare autohtone şi din străinătate, organizații non-guvernamentale, organisme internaționale privind dezvoltarea resurselor umane şi promovarea politicii de angajare a absolvenților în Republica Moldova. Înaintează propuneri privind implementarea experienței avansate a funcționării centrelor similare din țară şi de peste hotare;
- studiază, argumentează şi propune rectoratului proiecte de perfecționare a actelor legislative şi normative, precum şi a rapoartelor statistice privind organizarea stagiilor de practică ale studenților în cadrul întreprinderilor şi aplicarea unui mecanism eficient de plasare a absolvenților Universității în câmpul muncii.

Anexa 3

Programul activităţilor
Centrului de ghidare și consiliere în carieră

a) TEHNICI DE CĂUTARE A UNUI LOC DE STAGIU DE PRACTICĂ ŞI/SAU A UNUI LOC DE MUNCĂ

Tema: CUM SĂ COMUNICI MAI EFICIENT ÎN TIMPUL CĂUTĂRII UNUI STAGIU DE PRACTICĂ ŞI/SAU A UNUI LOC DE MUNCĂ (2 ORE)

Tema : ADMINISTRAREA TIMPULUI ÎN CĂUTAREA UNUI STAGIU DE PRACTICĂ ŞI/SAU A UNUI LOC DE MUNCĂ (2 ORE)

Tema: ELABORAREA DOSARULUI PERSONAL ŞI PROFESIONAL ÎN VEDEREA OPTIMIZĂRII PROCEDURII DE CĂUTARE A UNUI STAGIU DE PRACTICĂ ŞI/ SAU A UNUI LOC DE MUNCĂ (2 ORE)

Tema: TE PREGĂTEŞTI PENTRU UN INTERVIU DE ANGAJARE (2 ORE)

Tema: UTILIZAREA BAZEI INFORMAȚIONALE DE DATE A CENIOP PENTRU CĂUTAREA UNUI STAGIU DE PRACTICĂ ŞI/SAU A UNUI LOC DE MUNCĂ (2 ORE)

Tema: TEHNICI DE CĂUTARE A UNUI LOC DE STAGIU DE PRACTICĂ ÎN STRĂINĂTATE (2 ORE)

b) BILANȚUL UNIVERSITAR DE COMPETENȚE (BUC)

Tema: Generalizări asupra BUC (2 ore)

Tema : Cunoaşterea meseriilor şi a sferei profesionale (4 ore)

Tema: Cunoaşterea resurselor personale/cunoaşterea de sine în scopul elaborării BUC (4 ore)

Tema: Proiectul profesional (4 ore)

Anexa 4

FIŞA DE ÎNREGISTRARE a beneficiarului
la Centrul de ghidare și consiliere în carieră

Prin indicarea datelor personale vă dați consim□ământul să păstra□i rela□ia cu Universitatea_____. Toate informațiile cu caracter personal vor fi folosite doar în scopul îndeplinirii misiunii Centrului de ghidare □i consiliere în carieră şi relații cu piața muncii şi nu vor fi distribuite persoanelor terțe fără acordul dumneavoastră.

Nume_____

Prenume_____

Data, luna, anul naşterii_____

Facultatea_____

Specialitatea_____

Anul de studii_____

Grupa academică_____

Cum ați aflat despre *Centrul de ghidare și consiliere în carieră?*_____

Scopul vizitei dvs.:

Documentare Informații generale

Stagii / voluntariat Loc de muncă

Formare CV-Scrisoare de intenție

Altele *(specificați)*----------

Adresa domiciliu permanent_____

_____

Adresa domiciliu temporar_____

Tel.(fix, mobil)_____Adresa de e-mail_____

Data _____

Anexa 5

FIŞA de evaluare
a serviciului prestat

Tematica: _____
Locul desfăşurării: _____
Adresa: _____
Data _____

Nr.	Nume, Prenume	Specialitatea, anul de studii/grupa	Date de contact: tel/email	Semnătura
1				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				
15.				

Anexa 6

CHESTIONARUL STUDENTULUI

Generic:_____

Vă rugăm să vă expuneți opinia referitor la organizarea şedinţelor formative. Răspunsurile dvs. ne vor ajuta la îmbunătățirea calită□ii serviciilor prestate.

Facultatea de instruire şi specialitatea_____

Anul de studii: _____

Cum v-ați simțit la nivel afectiv pe parcursul activităților formative?

_____

_____

Ce deprinderi , abilități v-ați format în urma training-urilor ?

_____

_____

Apreciați de la 1 la 10 propria implicare în activitățile realizate pe parcursul formării (încercuiți nota):

1___2__-3___4___5___6___7___8___9___10

Care dintre teme ați dori să se desfăşoare mai detaliat? Argumentați:

_____

_____

Ce alte subiecte referitor la dezvoltarea carierei v-ar interesa?

_____

_____

Oferiți recomandări privind trainingul realizat (mijloace, conținuturi, modalități, structură etc.)?

_____

_____

Vă mulțumim!

Anexa 7

ANCHETA ABSOLVENTULUI

Stimate absolvent!

Vă felicităm cu ocazia obținerii diplomei de licență şi vă dorim angajare şi carieră profesională reuşită!

Dacă nu ați găsit încă un loc de muncă după absolvirea Universității, vă recomandăm soluționarea problemei prin intermediul:

- Agențiilor teritoriale (raionale) de stat pentru ocuparea forței de muncă, care acordă gratuit servicii de mediere privind angajarea în câmpul muncii. Coordonatele Agențiilor teritoriale pot fi obținute accesând www.anofm.md;
- Internetului, accesând: www.anofm.md; www.jobmarket.gov.md; www.jobinfo.md; www.birjatruda.md; www.studii.md; www.hr.md; www.cv.md; www.555.md;
- Mijloacelor de informare mass-media (Presa, Radio, TV);
- Vizitării întreprinderilor respective cu depunerea CV.

În scopul promovării valorilor universitare şi a imaginii Universității optăm pentru ajustarea continuă a standardelor pregătirii cadrelor la cererea pieței muncii. În acest context, va rugăm să vă aduceți aportul şi Dvs., completând şi transmițând Universității Chestionarul de mai jos până la 31 decembrie 200__:

- prin poştă pe adresa generală a Universității:

_____

- prin poştă pe adresa facultății_____

  prin adresa de e-mail a facultății (catedrei) _____

_____

- prin FAX facultății (catedrei)_____

_____

Vă mulțumim anticipat. Păstrați relațiile cu Universitatea. Vom fi bucuroşi să vă acordăm asistența privind soluționarea problemelor cu care vă veți confrunta atât la angajare în câmpul muncii, cât şi în activitățile profesionale.

Decanatul facultății

Anexa 8

A N C H E T A

privind plasarea în câmpul muncii a absolventului

Prin indicarea datelor personale vă dați consim□ământul să păstra□i rela□ia cu Universitatea_____. Toate informațiile cu caracter personal vor fi folosite doar în scopul îndeplinirii misiunii Centrului de ghidare □i consiliere în carieră şi relații cu piața muncii şi nu vor fi distribuite persoanelor terțe fără acordul dumneavoastră.

Numele, prenumele _____

Specialitatea _____
Angajat la lucru la întreprinderea _____
Funcția _____

Angajat conform specialității (da, nu)
_____

Coordonatele Dvs. (adresa sau tel., e-mail)
_____

_____

Data _____

Anexa 9

FIŞA ABSOLVENTULUI

Prin indicarea datelor personale vă daţi consim□ământul să păstra□i rela□ia cu Universitatea_____. Toate informaţiile cu caracter personal vor fi folosite doar în scopul îndeplinirii misiunii Centrului de ghidare □i consiliere în carieră şi relaţii cu piaţa muncii şi nu vor fi distribuite persoanelor terţe fără acordul dumneavoastră.

I. Date personale

1.1 Numele Prenumele

1.2 Sexul: M – masculin F – feminin (bifaţi □)

1.3 Starea civilă (bifaţi □) □ Celibatar(ă) Căsătorit(ă) Concubinaj

1.4 Data, luna şi anul naşterii a || | a a

1.5 Locul naşterii _____

1.6 Mediul de trai: U – urban R – rural

1.7 Adresa de domiciliu permanent

Raionul _____

Localitatea _____

Str. _____, nr. _____, bl. _____, ap. _____

1.8 Telefon: domiciliu _____, GSM_____

1.9 e-mail _____

1.10 Adresa de domiciliu a părinţilor

Raionul _____

Localitatea _____

Str. _____, nr. _____, bl. _____, ap. _____

1.11 Telefon: domiciliu _____, GSM_____

I. Date cu privire la locul de muncă

Locul de muncă la momentul absolvirii (dacă există):

2.1 Funcţia ocupată_____

2.2 Domeniul în care activează unitatea economică_____

2.3 Stagiul de practică l-aţi desfă□urat la aceeaşi unitate economică?_____

2.4 Când aţi găsit locul actual de muncă?

Anul..... Luna.....

2.5 Care este metoda principală folosită de dvs. pentru a vă găsi locul de muncă?

- Prin intermediul Centrului
- Înregistrarea la ANOFM
- Încercarea de a începe o activitate pe cont propriu
- Apel la prieteni, rude, colegi
- Contactarea directă a patronilor
- Răspuns la anunţuri
- Publicarea de anunţuri
- Altele

2.6 Stagiul de muncă (perioada)

Promoţia

Facultatea absolvită_____

Specialitatea_____

SEMNĂTURA ABSOLVENTULUI _____

data completării _____

SURSE UTILE

Surse metodologice

1. Centrul universitar de informare și orientare în carieră, Ghid metodologic, Chișinău, 2008
2. Career Development Guide 2013-2014 Career Services Center, University of Maryland, Baltimor Country http://www.careers.umbc.edu/skills/guide.pdf

Baza strategică și legală

1. Codul muncii al Republicii Moldova Nr. 154 din 28.03.2003
2. Legea Învățământului Nr. 547 din 21.07.1995
3. EUROPA 2020 O strategie europeană pentru o creștere inteligentă ecologică și favorabilă incluziunii Bruxelles, 3.3.2010 COM(2010) 2020 final COMUNICARE A COMISIEI EUROPENE,2020 Bruxelles, 3.3.2010 COM(2010) 2020 http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:RO:PDF
3. Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2020": ŞAPTE soluții pentru creşterea economică şi reducerea sărăciei (aprobată prin Legea nr. 166 din 11 iulie 2012) http://particip.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=475
4. Comunicatul de la Bucure□ti, Making the Most of Our Potential:
5. Consolidating the European Higher Education Area ,2012
6. Regulamentul- cadru privind stagiile de practică în învățământul superior (pus în aplicare prin ordinul Ministerului Educa□iei nr.203 din 19 martie 2014)

CENTRE UNIVERSITARE DE GHIDARE IN CARIERĂ

Centrul de Ghidare în Cariera □i Rela□ii cu Pia□a Muncii
Universitatea de Stat din Moldova,
mun Chisinau, str. M. Kogălniceanu 65, bl. I
Tel. (022) 57 75 68/ (022) 57 75 66
E–mail: cariera.ghidare.usm@gmail.com
www.usm.md

Centrul Universitar de Informare □i Orientare Profesională
Universitatea Tehnică din Moldova
mun. Chi□inău, str. Studen□ilor 9 /9,bl. 5,
Fax: (+373 22) 92-92-15 Tel:(+373 22) 92-92-15, 92-92-28, 92-92-29
E-mail: ceniop_utm@yahoo.com
http://www.ceniop.utm.md/

Centrul de Plasament □i Rela□ii cu Agen□ii Economici
Academia de Studii Economice din Moldova
mun. Chi□inău, str. Bănulescu Bodoni 59, blocul B,
Fax: (+373 22) 402851 tel. (37322)402824
www.ase.md

Centrul de Dezvoltare a Carierei
Universitatea Perspectiva – INT
m. Chi□inău, str. Alba –Iulia 75,birou 202,
tel +373 22 589249
e.mail university@perspectiva.md
www.perspectiva.md

MINISTERUL EDUCAȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA

Piața Marii Adunări Naționale, nr. 1
MD-2033 Chișinău
Republica Moldova
tel. 23-33-48, fax: 23-35-15
www.edu.md

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

Пяца Марий Адунэрь Национале, 1
МД-2033 Кишинэу
Республика Молдова
тел. 23-33-48, факс: 23-35-15
www.edu.md

ORDIN

Nr. 118 din 06 martie 2015
Chișinău

Cu privire la aprobarea dosarului, a criteriilor și indicatorilor de performanță în vederea autorizării de funcționare provizorie a Școlilor doctorale

În conformitate cu prevederile Capitolului III, Secțiunea 1 din Regulamentul privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III, aprobat prin Hotărîrea Guvernului Nr. 1007 din 10.12.2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, Nr. 386-396, art. 1101), Ministrul emite următorul

ORDIN:

1. Se aprobă Dosarul, criteriile și indicatorii de performanță în vederea autorizării de funcționare provizorie a Școlilor doctorale (Anexă).
2. Conducerea instituțiilor de învățămînt superior cu drept de organizare a studiilor superioare de doctorat la data intrării în vigoare a Regulamentului privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III:
   a. va aduce la cunoștința colaboratorilor prevederile prezentului ordin;
   b. va demara procedurile necesare autorizării de funcționare provizorie a Școlilor doctorale, respectînd prevederile prezentului ordin și legislația în vigoare;
   c. va prezenta Ministerului Educației Dosarul instituției, aprobat de Senat, în vederea autorizării de funcționare provizorie a Școlii doctorale.
3. Direcția Învățămînt superior și dezvoltare a științei (dna N.Velișco) va monitoriza aplicarea prevederilor prezentului ordin.
4. Controlul asupra executării prezentului ordin se pune în sarcina dnei Loretta Handrabura, viceministră.

Ministru **Maia SANDU**

Olesea Ciobanu, 23-24-43

Anexă la ordinul nr. 118

din 06 martie 2015

A. Dosarul cu lista actelor necesare autorizării de funcționare provizorie a Școlii doctorale [1]

1. Cererea de inițiere a procedurii de autorizare provizorie.
2. Dovada ultimei acreditări a programului de studii de licență și de autorizare/acreditare a programului de master în domeniul de formare profesională, acoperite de școala doctorală.
3. Decizia Consiliului științific de înființare a Școlii doctorale.
4. Acordul de parteneriat, consorțiu (dacă este cazul).
5. Raportul de autoevaluare, aprobat de Senatul instituției, elaborat în baza criteriilor și indicatorilor de performanță pentru autorizare provizorie a unei școlii doctorale (vezi litera B).
6. Lista conducătorilor, membri ai Școlii doctorale, lista publicațiilor, brevetelor de invenție (vezi litera C).

B. Criterii și indicatori de performanță

Cerințe normative minime	Criterii	Indicatori de performanță
Capacitatea instituțională	Capacitatea logistică a Școlii doctorale	1. Bibliotecă a instituției, consorțiului, parteneriatului a. unități disponibile în bibliotecă (cărți, reviste, material audio/ video, planuri / schițe / proiecte etc.) pentru domeniul la care se solicită autorizarea Școlii doctorale. b. unități disponibile în bibliotecă (cărți, reviste, material audio/ video, planuri /schițe / proiecte etc.) cu o vechime mai mica de 5 ani, pentru domeniul la care se solicită autorizarea Școlii doctorale. c. bibliotecă electronică (cărți, reviste, material audio/ video, planuri /schițe / proiecte etc.) pentru domeniul la care se solicită autorizarea Școlii doctorale.

[1] Dosarul cu actele necesare autorizării de funcționare provizorie, aprobat de Senatul instituției, se va prezenta la Ministerul Educației în variantă electronică și pe suport hârtie;

		2. Reviste ştiinţifice instituţionale, cu indicarea categoriei 3. Suprafaţa spaţiilor pentru predare şi cercetare, puse la dispoziţia studenţilor-doctoranzi. 4. Dotarea laboratoarelor pentru predare/cercetare (dovada capacităţii laboratoarelor de a susţine efortul de cercetare al Şcolii doctorale – document pentru fiecare suprafaţă). a. echipamente cu valoare iniţială de inventar mai mare de 15.000 Euro 5. Suprafaţa birourilor puse la dispoziţia cadrelor didactice şi de cercetare ştiinţifică 6. Calculatoare puse la dispoziţia studenţilor-doctoranzi 7. Suporturi didactice, note de curs şi alte lucrări necesare care acoperă integral programul de pregătire avansată;
	Capacitatea de susţinere a cercetării şi studiilor doctorale. Resurse umane	1. Conducători de doctorat, cu norma de bază în instituţie. Dintre ei: a. doctori b. doctori habilitaţi Dintre ei: a. conferenţiari universitari b. profesori universitari 2. Membri ai Şcolii doctorale (personal didactic şi de cercetare) fără drept de coordonare doctorate. Dintre ei: a. doctori b. doctori habilitaţi c. conferenţiari universitari d. profesori universitari e. cercetători ştiinţifici 3. Personal de predare şi cercetare cu norma de bază la universitate, care asigură programul de studiu al şcolii doctorale. Dintre ei: a. doctori b. doctori habilitaţi c. conferenţiari universitari d. profesori universitari e. cercetători ştiinţifici f. alte categorii (maeştri în sport, arte etc.) 4. Personal de predare şi cercetare prin cumul. Dintre ei: a. doctori b. doctori habilitaţi c. conferenţiari universitari d. profesori universitari e. cercetători ştiinţifici f. alte categorii (maeştri în sport, arte etc.) 5. Numărul de doctoranzi înmatriculaţi la instituţie, pe categorii: a. buget, colaboratori ai instituţiei organizatoare de doctorat; b. buget, angajaţi în afara instituţiei; c. cu taxă, colaboratori ai instituţiei organizatoare de doctorat; d. cu taxă, angajaţi în afara instituţiei; e. postdoctoranzi; f. cetăţeni străini care urmează studii de doctorat sau postdoctorat. 6. Doctoranzi înmatriculaţi în cotutelă: a. internaţională; b. naţională.
		7. Personal cu normă de bază, format în afara universităţii, în universităţi

		din străinătate. 8. Personal de predare și cercetare, antrenat de la universități din străinătate (perioada). 9. Personal și structuri de conducere 10. Număr de angajați cu norma de bază în servicii de secretariat
	Capacitatea de susținere a cercetării și studiilor doctorale. Resurse financiare	1. Modul de finanțare a studiilor până în prezent (surse utilizate) 2. Alocări destinate Școlii doctorale a. Salarizarea personalului didactic b. Susținerea mobilității doctoranzilor, personalului științific și de cercetare c. Dotarea cu aparataj și echipamente d. Achiziție de materiale științifice și bibliografice (abonamente la publicații periodice în limba română și în limbi străine, indexate ISI, ERIH, Scopus) e. Venituri proprii alocate pentru activități de cercetare din cadrul Școlii doctorale 3. Surse extrabugetare de finanțare a școlii doctorale 4. Granturi de cercetare obținute prin competiții naționale sau internaționale în ultimii cinci ani
Capacitatea educațională și de cercetare	Conținutul procesului de învățământ și cercetare științifică/creație artistică	1. Programe doctorale a. forma de organizare b. cursuri, titulari c. credite d. ore alocate diverselor activități 2. Direcții (programe, proiecte) de cercetare științifică 3. Planuri de studii 4. Teze de doctorat validate de CNAA în ultimii 5 ani, elaborate sub îndrumarea conducătorilor de doctorat titulari ai școlilor doctorale 5. Rezultate ale activității de cercetare și calitatea lor a. Articole publicate în reviste din fluxul principal de informație științifică b. Articole publicate în reviste științifice cu relevanță națională c. Brevete de invenție internaționale d. Brevete naționale e. Cărți și monografii de cercetare publicate la edituri din străinătate 6. Cărți și monografii publicate la edituri naționale recunoscute
Managementul calității	Cadrul juridic de organizare și funcționare a Școlii doctorale	1. Strategia și direcțiile de cercetare și inovare ale universității. Regăsirea direcțiilor de cercetare ale Școlii doctorale în strategia universității 2. Misiunea și obiectivele Școlii doctorale 3. Regulamentul instituțional al Școlii doctorale 4. Modelul Contractului de studii superioare de doctorat 5. Codul de etică al universității (etica științifică, profesională, universitară) 6. Sistem/Program antiplagiat.
	Proceduri de asigurare a calității	1. Metodologia (și respectarea metodologiei) de desemnare a membrilor Consiliului Științific al Școlii doctorale și de alegere a directorului 2. Metodologia de evaluare internă a activității Școlii doctorale 3. Proceduri de evaluare internă a programelor, studenților-doctoranzi, conducătorilor de doctorat, cadrelor didactice și de cercetare 4. Indicatori de inserție pe piața muncii a absolvenților studiilor de doctorat 5. Prezența documentelor Școlii doctorale pe pagina WEB a instituției

C. Lista conducătorilor de doctorat, angajați ai Școlii doctorale[2]

_____

(denumirea instituției)

Nr. crt.	Nume, prenume	Anul nașterii	Titlul științifico-didactic	Anul obținerii dreptului de conducere de doctorat (document de confirmare)	Nr. de doctori /doctori habilitați sub îndrumare și cu teze susținute (anul susținerii)	Nr. de doctori îndrumați în ultimii 5 ani	Lista celor mai importante lucrări științifice publicate în ultimii 5 ani	Lista brevetelor de invenție obținute în ultimii 10 ani
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**
1.								
2.								
3.								
4.								
5.								

[2] Pentru înființarea unei Școli doctorale sunt necesari minimum 10 coordonatori titulari sau cu activitate de bază în cadrul uneia dintre instituțiile organizatoare a Școlii doctorale.

MINISTERUL EDUCAŢIEI AL REPUBLICII MOLDOVA

Piaţa Marii Adunări Naţionale, nr. 1
MD-2033 Chişinău
Republica Moldova
tel. 23-33-48, fax: 23-35-15
www.edu.md

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

Пяца Марий Адунэрь Национале, 1
МД-2033 Кишинэу
Республика Молдова
тел. 23-33-48, факс: 23-35-15
www.edu.md

ORDIN

Nr. 1248 din 31 decembrie 2015
Chişinău

Cu privire la aprobarea Instrucţiunii
cu privire la personalizarea automatizată,
eliberarea, evidenţa şi păstrarea actelor
de studii din învăţământul superior

În scopul asigurării eliberării, evidenţei şi păstrării regulamentare a actelor de studii şi în conformitate cu art.17, cap. II, art.89, cap. II, Titlul V, din Codul Educaţiei al Republicii Moldova nr.152 din 17 iulie 2014, Ministrul Educaţiei emite următorul

O r d i n:

1. Se aprobă „Instrucţiunea cu privire la personalizarea automatizată, eliberarea, evidenţa şi păstrarea actelor de studii în instituţiile de învăţământ superior din Republica Moldova" (în continuare Instrucţiune), conform Anexei.
2. Direcţia e-Transformare şi Informatizare (dna Plamadeala Ana):
- va asigura familiarizarea instituţiilor de învăţământ superior cu prevederile Instrucţiunii;
- va aduce la cunoştinţă dlui Arcadie Malearovici, directorul CTICE, prezentul ordin.
3. Controlul executării prezentului ordin se pune în sarcina dlui Şişcanu Ion, viceministru.
4. Se abrogă „Instrucţiunea cu privire la eliberarea, completarea, evidenţa şi păstrarea actelor de studii în instituţiile de învăţământ superior" aprobată prin ordinul nr. 597 din 19.10.2000.

Ministru **Corina FUSU**

Anexă
la ordinul
nr. 1278 din 31.12. 2015

INSTRUCȚIUNE

cu privire la personalizarea automatizată, eliberarea, evidența și păstrarea actelor de studii în instituțiile de **învățământ superior** din Republica Moldova

I. Dispoziții generale

1. Instituţiile de învăţământ superior (în continuare instituţii de învățământ) eliberează acte de studii, potrivit modelelor elaborate şi aprobate de Ministerul Educaţiei persoanelor care au promovat examenele de absolvire persoanelor care au promovat examenele de absolvire.

2. Modelele actelor de studii se elaborează și se aprobă prin ordinul ministrului educației și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

3. În calitate de instituție împuternicită pentru personalizarea automatizată a actelor de studii pentru instituțiile de învățământ superior se desemnează Centrul Tehnologii Informaționale și Comunicaționale în Educație (în continuare CTICE). Actele de studii eliberate în formatul aprobat de alte entităţi juridice nu sînt recunoscute de către Ministerul Educației.

4. Se consideră valid numai unicul și ultimul exemplar a actului de studiu personalizat. Validitatea actului poate fi verificată online pe site-ul CTICE sau site-ul Ministerului Educaţiei.

5. Eliberarea actelor de studii se efectuează contra plată, al cărei cuantum se stabileşte de Guvern.

6. Pentru învăţământul superior, actele de studii se completează în limbile română şi engleză.

7. În actele de studii personalizate se indică următoarele categorii de informații:

a) seria și numărul blanchetei, imprimate anterior la tipografie;
b) instituția de învățământ absolvită;
c) date despre absolvent (nume, prenume);
d) mediile/totalurile examenelor (conform modelelor aprobate pentru actele respective);
e) numărul de înregistrare;
f) locul pentru semnătura titularului;

g) locul pentru semnăturile persoanelor împuternicite conform modelelor aprobate (rectorul/director, etc.).

II. Procedura de personalizare a actelor de studii în original

8. Actele de studii pentru instituțiide învățământ sînt personalizate automatizat pe blanchete de strictă evidenţă.

9. CTICE oferă accesul securizat persoanelor responsabile, desemnate de instituțiile de învățământ, pentru introducerea datelor cu privire la actele de studii.

10. După finalizarea introducerii datelor pentru setul de acte de studii solitate de către instituțiile de învățământ, colaboratorii CTICE perfectează raportul care conține toate datele introduse și care trebuie să fie aprobat de trei părți:

- Instituția de învățământ;
- CTICE;
- Ministerul Educației.

Fiecare parte păstrează exemplarul propriu al raportului dat pentru a preveni falsificarea posibilă a datelor în actele de studii perfectate.

11. Instituţia de învățământ poartă responsabilitatea pentru corectitudinea datelor transmise către CTICE. În cazul prezentării datelor eronate, instituția de învățământ va suporta în totalitate cheltuielile aferente eliberării repetate a actului de studii.

III. Procedura de personalizare a duplicatelor actelor de studii

12. Duplicatul actului de studii se eliberează de către instituția de învățământ în cazul în care actul a fost pierdut sau a devenit nevalabil din cauza deteriorării totale sau parțiale.

13. Procedura perfectării duplicatul actului de studii se iniţiază în urma prezentării cererii solicitantului către instituția de învățământ absolvită, în care expune cauzele apariției acestei necesități. La cerere se anexează avizul publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau actul de studii deteriorat în original.

14. În cazul în care instituția nu mai există/activează, solicitantul se adresează la arhiva Ministerului Educației.

15. Ca rezultat al adresării solicitantului, instituția de învățământ întocmeşte un demers, în care sînt reflectate/anexate informații și documente conform anexei la prezenta Instrucțiune.

16. Conținutul duplicatului actului de studii va corespunde originalului acestuia eliberat la momentul absolvirii. În cazul schimbării numelui de familie, la cererea

solicitantului duplicatul poate fi eliberat pe alt nume de familie, cu condiția anexării documentelor ce confirmă schimbarea numelui.

17. Duplicatele actelor de studii originalele cărora au fost perfectate olograf sau în afara CTICE, în mod obligatoriu, vor avea inscripţia lizibilă „Duplicat", în caz contrar inscripția respectivă va fi tipărită la cererea solicitantului.

18. Din momentul recepționării cererii de la solicitantul duplicatului, în cazul în care pachetul de documente prezentat este complet, instituţia de învăţământ în termen de cel mult 10 zile lucrătoare înaintează către Ministerul Educației pachetul de documente pentru eliberarea duplicatului.

19. În cazul lipsei unor documente din pachet, în termen de cel mult 10 zile lucrătoare, instituția de învățământ informează solicitantul despre actele care urmează a fi anexate, iar procesarea demersului se va efectua, în același termen, după prezentarea pachetului complet. Sarcina de restabilire a documentelor îi revine adresantului.

20. Duplicatul se eliberează de către CTICE în baza demersului vizat pozitiv de către instituţia de învăţământ şi de Ministerul Educației. Pachetul nevizat nu va fi prelucrat, fapt despre care va fi informat solicitantul.

21. După recepționarea pachetului vizat, CTICE în termen de cel mult 10 zile lucrătoare eliberează duplicatul.

22. Duplicatul se semnează de către persoanele împuternicite (conform rigorilor stabilite) - angajaţi din cadrul instituţiei, la ziua completării duplicatului.

23. Instituția de învățământ înregistrează duplicatul în Registru de evidenţă şi eliberare a duplicatelor, după aceea eliberează actul de studiu solicitantului.

24. Duplicatul se eliberează după achitarea de către solicitant la instituţie şi instituţia către CTICE a taxei stabilite prin Hotărîrea Guvernului nr. 373 din 12 aprilie 2006 cu privire la reorganizarea Centrului Noilor Tehnologii Informaţionale, cu modificările și completările ulterioare.

25. În cazul pierderii / deteriorării actului de studii / duplicatului în afara țării, cetățenii Republicii Moldova anexează la cerere certificatul eliberat de poliție și avizul publicat în presă din țara unde a fost pierdut actul de studii.

26. În cazul pierderii / deteriorării actului de studii / duplicatului care a avut loc în afara ţării, şi solicitanţii nu mai sînt cetăţeni ai Republicii Moldova, procedura de eliberare a duplicatului are loc pe cale diplomatică, conform pc.3 din Anexă.

27. În cazul în care instituția își schimbă denumirea sau este lichidată/reorganizată, în duplicat se tipăreşte denumirea instituției respective la momentul absolvirii și se

aplică ştampila instituţiei succesoare acesteia sau ştampila organului de conducere (Ministerului Educaţiei), în cazul categoriei mai inferioare a instituţiei succesoare. Indicaţiile respective trebuie să fie înscrise şi vizate de către reprezentanţii Ministerului Educaţiei pe demersul transmis către CTICE.

28. În cazul lichidării / reorganizării instituţiei, la dispoziţia Ministerului Educaţiei, instituţia care păstrează arhiva instituţiei lichidate / reorganizate efectuează procedura perfectării actului de studiu (original sau duplicat).

29. La schimbarea conducătorului instituţiei de învăţământ, registrele de evidenţă şi eliberare se transmit succesorilor printr-un proces-verbal. Registrele de evidenţă şi eliberare se păstrează în arhivă ca documente de păstrare permanentă.

30. În cazul solicitării duplicatului actului de studii pentru instituţia de învăţământ lichidată cu arhiva pierdută, rezolvarea situaţiaţiei este în competenţa Ministerului Educaţiei. Indicaţiile respective trebuie să fie înscrise şi vizate de către reprezentanţii ministerului pe pachetul de documente transmis către CTICE.

31. Duplicatele actelor de studii se completează numai cu datele şi notele existente. În cîmpurile pentru care nu există informaţia necesară (din motivul schimbării procesului educaţional în comparaţie cu situaţia actuală), se înscriu cratime.

IV. Procedura de eliberare, păstrare şi de decontare a actelor de studii

32. Responsabilitatea pentru eliberarea, evidenţa şi păstrarea actelor de studii o poartă conducătorul instituţiei de învăţământ, care prin ordin numeşte persoana care va executa funcţia dată.

33. Reprezentantul instituţiei de învăţământ, în baza delegaţiei instituţiei, preia actele de studii personalizate de la CTICE. La preluarea actelor de studii, instituţiei i se eliberează factură ce confirmă seriile şi numerele actelor de studii respective.

34. Instituţia de învăţământ înregistrează actele de studii primite în Registrul de evidenţă şi eliberare a actelor de studii.

35. Pînă la eliberarea actului de studii, instituţia trebuie să facă o copie xerox a documentului respectiv. Copiile date trebuie să fie păstrate împreună cu Registrul de evidenţă şi eliberare a actelor de studii în cadrul instituţiei.

36. Registrul de evidenţă şi eliberare a actelor de studii din instituţiile de învăţământ se broşurează, paginile numerotate se sigilează, se confirmă prin semnătura conducătorului instituţiei de învăţământ, prin ştampila şi se păstrează în arhivă ca document de păstrare permanentă.

37. Actele de studii, Registrele de evidență și eliberare, copiile xerox a actelor de studii, precum și toate actele de primire - eliberare a lor (facturile, procurile, chitanțele etc.) se păstrează într-un dulap ignifug, fixat de podea.

38. În dosarul personal al absolventului se păstrează extrasul din ordinele de înmatriculare și de absolvire, fișa de studii, copia diplomei, a duplicatului ei (după caz) și a certificatelor eliberate, carnetul de note, anexa cu situația academică, carnetul de student.

39. Eliberarea actelor de studii titularului se consemnează în Registrul de evidență și eliberare a actelor de studii.

40. Actul de studii se eliberează doar titularului acestuia. Eliberarea actului de studii, se efectuează titularului la prezentarea actului de identitate, datele cărora se înscriu în Registrul de eliberare a actelor de studii din cadrul instituției de învățământ. În cazul cînd persoana nu se poate prezenta pentru a primi personal actul de studii, aceasta poate fi ridicată de o altă persoană împuternicită printr-un document eliberat de biroul notarial.

41. Actele de studii, care, din anumite cauze, n-au fost eliberate absolvenților se păstrează în instituția de învățământ respectivă 75 de ani. Actele de studii, care nu au fost ridicate mai mult de un an, se transmit prin proces-verbal la arhiva instituției și se păstrează în dosarul personal al absolventului. Actele de studii completate olograf care nu au fost ridicate la timp, nu se eliberează. În cazul dat instituția de învățământ demarează procedura de perfectare a actului de studiu personalizat. Pe actul de studiu neridicat, completat olograf, se face inscripția "Eliberat actul de studiu personalizat", inclusiv seria și numărul actului eliberat.

42. În Registrul de evidență și eliberare a actelor de studii nu se admite nici o rectificare. În caz de necesitate, corecția se validează de către conducătorul instituției de învățământ și se confirmă prin ștampila acesteia.

43. Tiparul personalizat repetat al actelor de studii deteriorate de către instituțiile de învățământ se efectuează în baza actului de decontare întocmit în cadrul instituției. În actul de decontare se indică motivul decontării, data decontării, numărul de acte de studii decontate, seriile și numerele lor. Acest act de decontare trebuie să fie anexat la demersul în care se indică explicația deteriorării și seria și numerele acestora, fiind aprobat de către Ministerul Educației.

44. Blanchetele deteriorate în procesul de personalizare și erorile cărora se depistează pînă în momentul predării către instituția de învățământ se decontează de către CTICE în baza deciziei comisiei de decontare formată din cel puțin 3 membri, confirmată printr-un proces-verbal semnat de către președintele comisiei în persoana directorului instituției.

45. CTICE pînă la 25 ianuarie a anului următor anului raportat, prezintă Ministerului Educației, raportul privind personalizarea actelor de studii, indicînd numărul actelor personalizate-originale și duplicate, (dezagregat pe instituții) și numărul actelor decontate, deteriorate în procesul de personalizare pînă la predarea acestora și cele predate instituției de învățămînt.

46. CTICE pînă la 10 ianuarie a anului următor anului raportat, decontează blanchetele deteriorate sau nevalide în prezența unei comisii constituită din 3 membri angajați ai CTICE. În actul de decontare se indică motivul decontării, numărul de blanchete decontate, indicînd seriile și numerele actelor de studii și data decontării. Comisia anexează la actul de decontare seriile și numerele decupate ale actelor de studii. Procesele-verbale ale comisiei de decontare se perfectează în 2 exemplare și se prezintă la Ministerul Educației pentru aprobare. Primul exemplar (original)– împreună cu seriile și numerele decupate se păstrează la CTICE, al doilea – la minister. Instituțiile ce au prezentat la CTICE acte de studii deteriorate, poate cere de la CTICE extrasul din actul de decontare. În cazul în care instituția a decontat actul de studiu deteriorat de sinestătător, diploma va fi considerată pierdută.

47. Oferta privind numărul și denumirea actelor de studii se completează și se înaintează Ministerului Educației de către instituțiile de învățămînt.

Anexă la Instrucţiunea cu privire la personalizarea automatizată, eliberarea, evidenţa şi păstrarea actelor de studii în instituţiile de **învăţământ superior** din Republica Moldova

Lista actelor necesare pentru efectuarea personalizării duplicatelor actelor de studii

1. Pentru personalizarea duplicatelor actelor de studii sînt necesare:
   1) Cererea solicitantului de duplicat
   2) Copia actului de identitate (Buletin de identitate pentru cetăţenii Republicii Moldova; Permisul de şedere pentru studenţii străini; Forma F9 pentru cetăţenii ce aparţin unor confesiuni religioase)
   3) Solicitarea instituţiei de învăţământ care a eliberat originalul actului de studii, adresată Ministerului Educaţiei. În cazul *reorganizării* sau *lichidării* instituţiei de învăţământ, cererea va fi depusă de către instituţia succesoare
   4) Copiile ordinelor de înmatriculare şi exmatriculare, autentificate prin ştampila umedă şi semnătura conducătorului instituţiei
   5) Copia paginii din Registrul de evidenţă şi eliberare a actelor de studii, cu datele actului de studii solicitat, autentificată prin ştampilă umedă şi semnătura conducătorului instituţiei
   6) Copia întregii pagini din Monitorul Oficial al Republicii Moldova cu anunţul publicat (în cazul pierderii) sau actul de decontare (în cazul deteriorării actului de studii)
   7) În cazul în care există copia actului de studii pierdut, aceasta se prezintă autentificată prin ştampila umedă şi semnătura conducătorului instituţiei
   8) Copia Certificatului de căsătorie sau a Certificatului de schimbare a numelui. (după caz)
   9) Tabelul cu situaţia academică a solicitantului (denumirea corectă a instituţiei absolvite şi toate datele necesare pentru personalizarea actului de studiu), autentificat prin ştampila umedă şi semnătura conducătorului instituţiei.

2. În cazul în care originalul actului de studiu, pentru care a fost solicitat duplicatul, a fost anterior personalizat automatizat de către CTICE, lista actelor necesare conţine următoarele:
   1) Cererea solicitantului de duplicat;
   2) Copia actului de identitate (Buletin de identitate pentru cetăţenii Republicii Moldova; Permisul de şedere pentru studenţii străini; Forma F9 pentru cetăţenii ce aparţin unor confesiuni religioase);

3) Solicitarea instituţiei de învăţământ care a eliberat originalul actului de studii, adresată Ministerului Educaţiei. În cazul *reorganizării* sau *lichidării* instituţiei de învăţământ, cererea va fi depusă de către instituţia succesoare;
4) Copia întregii pagini din Monitorul Oficial al Republicii Moldova cu anunţul publicat (în cazul pierderii) sau actul de decontare (în cazul deteriorării actului de studii).

3. În cazul pierderii sau deteriorării actului de studii sau duplicatului care a avut loc în afara ţării, şi solicitanţii nu mai sunt cetăţeni ai Republicii Moldova, procedura de eliberare a duplicatului are loc pe cale diplomatică, lista actelor necesare conţine următoarele:

1) dispoziţia Ministerului Educaţiei,
2) scrisoarea ambasadei din numele solicitantului,
3) copia paşaportului solicitantului,
4) situaţia academică de la arhiva instituţiei absolvite,
5) demersul instituţiei către Minister,
6) ordin de înmatriculare şi absolvire din arhiva instituţiei.

MINISTERUL EDUCAŢIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA

Piaţa Marii Adunări Naţionale, nr. 1
MD-2033 Chişinău
Republica Moldova
tel. 23-33-48, fax: 23-35-15
www.edu.md

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

Пяца Марий Адунэрь Национале, 1
МД-2033 Кишинэу
Республика Молдова
тел. 23-33-48, факс: 23-35-15
www.edu.md

ORDIN

Nr. 119 din 06 martie 2015
Chişinău

Cu privire la aprobarea Recomandărilor-cadru pentru dezvoltarea planurilor de învăţământ la ciclul III, studii superioare de doctorat

În conformitate cu prevederile Regulamentului privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III, aprobat prin Hotărîrea Guvernului Nr. 1007 din 10.12.2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, Nr. 386-396, art. 1101), în vederea asigurării calităţii programelor de doctorat, Ministrul emite următorul

ORDIN:

1. Se aprobă Recomandările-cadru pentru dezvoltarea planurilor de învăţământ la ciclul III, studii superioare de doctorat (Anexă).
2. Conducerea instituţiilor de învăţământ superior cu drept de organizare a studiilor superioare de doctorat la data intrării în vigoare a Regulamentului privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III:
   a. va aduce la cunoştinţa subdiviziunilor universitare şi a colaboratorilor prevederile prezentului ordin;
   b. va elabora planurile de învăţământ pentru studiile superioare de doctorat prin consultarea Recomandărilor-cadru aprobate prin prezentul ordin şi prin respectarea legislaţiei în vigoare.
3. Direcţia Învăţământ superior şi dezvoltare a ştiinţei va monitoriza procesul de aplicare a Recomandărilor-cadru aprobate.
4. Controlul asupra executării prezentului ordin se pune în sarcina dnei Loretta Handrabura, viceministră.

Ministru **Maia SANDU**

Olesea Ciobanu, 23-24-43

Anexă la ordinul nr. 119

din 06 martie 2015

RECOMANDĂRI-CADRU
PENTRU DEZVOLTAREA PLANURILOR DE ÎNVĂȚĂMÎNT LA CICLUL III, STUDII SUPERIOARE DE DOCTORAT

I. Dispoziții generale

1. Recomandările-cadru pentru dezvoltarea programelor pentru studii superioare de doctorat, în continuare Recomandări-cadru, vizează ciclul III al învățământului superior.
2. Recomandările-cadru sînt elaborate în baza:
   - *Codului educației nr. 152 din 17.07.2014;*
   - *Regulamentului privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1007 din 10.12.2014;*
   - *Ghidului de implementare a Sistemului Național de Credite de Studiu, aprobat prin ordinul ministrului educației, tineretului și sportului nr. 140 din 25.02.06;*
   - *Cadrului Național al Calificărilor al Republicii Moldova și Cadrului Național al Calificărilor pentru învățământul superior pe domenii de formare profesională, aprobate prin ordinul ministrului educației nr. 934 din 29 decembrie 2010.*
3. Recomandările-cadru sînt parte componentă a standardelor educaționale de stat în învățământul superior și sînt elaborate *cu titlu de recomandare* pentru toate Școlile doctorale din instituțiile publice și private de învățămînt superior din Republica Moldova.
4. Recomandările-cadru au fost elaborate în scopul asigurării calității programelor de studii în învățământul superior în continuarea ciclului II al studiilor superioare de master; perfecționării managementului educațional; modernizării învățământului superior în perspectiva integrării în Aria Europeană Comună a Învățământului Superior; perfecționării și raționalizării planurilor de învățământ la nivel național și european; recunoașterii reciproce a perioadelor și actelor de studii.
5. Recomandările-cadru stabilesc principiile generale pentru organizarea și desfășurarea procesului educațional în Școlile doctorale din instituțiile de învățământ superior și reflectă cerințele de bază pentru elaborarea planurilor de învățământ pentru studiile superioare de doctorat într-un domeniu sau în domenii interdisciplinare.
6. Recomandările-cadru pot fi transpuse într-o varietate de planuri de învățământ, realizînd particularitățile și orientările fiecărui domeniu ce asigură formarea de *competențe profesionale de conținut, cognitive și de cercetare în domenii de specialitate, precum și a unor competențe transversale.*

II. Criterii pentru elaborarea planului de învățământ pentru studiile superioare de doctorat

Anul I (60 ECTS)

a. Programul de pregătire bazat pe studii superioare avansate (în continuare – Programul) este un instrument pentru îmbogățirea cunoștințelor studentului-doctorand și care îi servește acestuia pentru derularea în bune condiții a programului de cercetare științifică și pentru dobîndirea de competențe avansate, specifice ciclului de studii superioare de doctorat.

7. Programul se desfășoară în baza unui plan de învățământ, elaborat de Consiliul Școlii doctorale în comun cu catedrele/departamentele de profil, avizat de Consiliul Științific și aprobat de Senatul universității.

8. Programul cuprinde activități de cercetare/dezvoltare/inovare în cadrul granturilor/contractelor conducătorului de doctorat și activități pe care studentul-doctorand și le stabilește singur.

9. Studenții-doctoranzi înscriși în cotutelă cu o altă universitate pot urma unul din cele două semestre ale programului de studii avansate la universitatea parteneră. La recomandarea conducătorului științific, Consiliul Școlii doctorale va proceda, după caz, la recunoașterea disciplinelor, calificativelor și creditelor consemnate în foaia matricolă a studentului-doctorand.

10. Parcurgerea programului de pregătire bazat pe studii superioare avansate duce la acumularea unui număr de 60 de credite de studii transferabile (ECTS).

11. Condiția de promovare a programului de pregătire bazat pe studii superioare avansate este obținerea tuturor creditelor aferente acestuia, în mod nominal.

12. Organizarea unui program de pregătire bazat pe studii superioare avansate, precum și structura și conținutul acestuia sînt la latitudinea Școlii doctorale, potrivit regulamentului Școlii doctorale.

b) Curricula doctorală va cuprinde discipline de sinteză, profilate pe domenii, cu module de metodologia cercetării, iar în cazul doctoratului profesional – cu funcții aplicative bine definite.

13. Se va opta, cu precădere, pentru cursuri interdisciplinare.

14. Programul bazat pe studii superioare avansate se desfășoară parte în universitate, parte în laboratoare, centre de cercetare, în cazul doctoratului științific, iar în cazul doctoratului profesional – o parte, de obicei mai amplă, în cadrul organizațiilor și instituțiilor cu profil sportiv și artistic, în care lucrează studentul-doctorand.

15. Pregătirea studentului-doctorand va fi consiliată și asistată de comisia de îndrumare, iar în cazul doctoratului profesional se mai poate adăuga și un îndrumător de practică din partea instituției beneficiare.

c) Cursuri și module:

16. Pentru doctoratul științific se recomandă discipline academice în proporție de 75% și discipline practice de 25%.

17. Pentru doctoratul profesional se recomandă discipline teoretice în proporție de 25% și discipline practice de 75%.

18. Programul de pregătire bazat pe studii superioare avansate însumează 60 de credite de studii transferabile (ECTS), dintre care 30-40 ECTS la unitățile de curs orientate spre specialitate.

19. Studentul-doctorand poate opta în mod independent pentru parcurgerea cursurilor din cadrul studiilor superioare avansate puse la dispoziție de Școala doctorală. Îngrădirea acestei opțiuni proprii este interzisă.

d) Evaluarea în cadrul Programului de pregătire bazat pe studii superioare avansate

20. Examenele aferente cursurilor sînt organizate după finalizarea modulului respectiv. În cazuri excepționale, documentate în scris și cu acte doveditoare, studentul-doctorand poate susține examenele conform unui orar individual, aprobat de directorul Școlii doctorale.

e) Finalizarea anului I de studiu

21. La finele primului an de studii doctorale, după susținerea examenelor, studentul-doctorand va susține public, în cadrul direcției/centrului/laboratorului, un referat axat pe cunoașterea gradului de cercetare a temei investigate.

22. În cazul susținerii referatului științific și a proiectului de cercetare cu calificativul „admis", studentul-doctorand obține un anumit număr de credite, stabilit în cadrul Școlii doctorale. În cazul obținerii calificativului „respins", va fi organizată o susținere repetată a referatului științific și a proiectului de cercetare științifică.

23. Referatul științific va fi urmat de un proiect succint de cercetare științifică ulterioară, care va pune în evidență contribuția științifică personală a studentului-doctorand:
a. scopul și obiectivele orientative ale cercetării;
b. cadrul teoretic și ipotezele de lucru;
c. metodele de cercetare preconizate a fi aplicate;
d. rezultatele preconizate a fi obținute.

24. Studenții-doctoranzi de la învățământul cu frecvență redusă vor susține referatul și proiectul de cercetare științifică cel tîrziu în al doilea an de studii.

Anul II (60 ECTS). Programul individual de cercetare științifică/performanță sportivă/creație artistică

25. Responsabilitatea asupra structurii, conținutului, desfășurării și organizării programului de cercetare științifică al studentului-doctorand revine conducătorului de doctorat.

26. Programul de cercetare științifică pentru doctoranzii de la învățământul cu frecvență are o durată de 2 ani (patru semestre) și însumează 120 ECTS.

27. Programul de cercetare științifică va include următoarele sarcini:

a. Susținerea, pe parcursului anului II de studiu, a cel puțin 2 referate – fragmente din teză;
b. În cazul doctoratului profesional, prezentarea pentru susținere a unor spectacole, recitaluri, expoziții personale, de grup, naționale și internaționale, după un program stabilit în comun cu coordonatorul științific și prin atribuirea unui anumit număr de credite, stabilit de Școala doctorală. Prezentarea va avea loc în prezența comisiei de îndrumare din cadrul direcției/centrului/laboratorului;
c. Participarea la conferințe, simpozioane științifice naționale și internaționale. Decizia privind numărul de credite (cel mult 20 ECTS anual) atribuite acestor activități aferente Programului de cercetare științifică îi revine Școlii doctorale;
d. Publicarea rezultatelor cercetării în reviste științifice indexate pe plan național și internațional.

28. Pentru studenții-doctoranzi de la forma de învățământ cu frecvență redusă cele 120 ECTS necesare se repartizează pe trei ani de studii (cîte 40 ECTS anual).

Anul III (60 ECTS). Finalizarea studiilor superioare de doctorat
29. Programul de cercetare științifică se consideră finalizat odată cu elaborarea tezei de doctorat.

30. În cazul unor doctorate profesionale se preferă un portofoliu de lucrări care constituie un set de proiecte de micro-cercetări, rapoarte tehnice, eseuri, analize interpretative ale performanțelor artistice/sportive, lucrări și produse cu caracter creativ/sportiv prezentate public (în cadrul unor expoziții, concursuri, competiții etc).

31. Teza de doctorat pentru doctoratul științific va include o componentă de cercetare originală: cercetare fundamentală și aplicativă, validată prin publicații în reviste științifice de profil.

32. Teza de doctorat, în cazul doctoratului profesional, va include soluționarea unei probleme practice a unei organizații, firme, companii, instituții sportive sau din domeniul creației. Teza s-ar putea constitui dintr-un portofoliu și un proiect de cercetare sau o dizertație, dar nu de anvergura unei teze de doctorat științific.

33. Susținerea tezei de doctorat va fi cuantificată cu 40 de credite (ECTS). Alte 20 de credite din ultimul an de studii vor fi acordate pentru publicații în revistele de specialitate științifice cu recenzare, în alte reviste și culegeri, pentru participare cu comunicări științifice la conferințe competiții sportive, expoziții de artă naționale și internaționale, mobilități științifice internaționale etc.

Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării al Republicii Moldova

ORDIN

05.12.2017 nr. 514

mun. Chişinău

Cu privire la aprobarea Regulamentului de atribuire a calificativelor tezelor de doctorat

În temeiul pct. 175 al Regulamentului privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1007 din 10.12.2014, cu modificările şi completările ulterioare, în special a celor operate prin Hotărîrea Guvernului nr. 531 din 10 iulie 2017, Ministrul emite următorul

ORDIN:

1. Se aprobă Regulamentul de atribuire a calificativelor tezelor de doctorat (Anexă).
2. Conducerea instituţiilor organizatoare de studii superioare de doctorat va aduce la cunoştinţa persoanelor interesate prevederile prezentului Ordin.
3. Comisiile de doctorat vor atribui calificative tezelor de doctorat în conformitate cu prevederile prezentului Ordin.
4. Autoritatea naţională abilitată pentru confirmarea titlurilor ştiinţifice va lua în consideraţie prevederile prezentului Ordin în procesul de validare a propunerii comisiei de doctorat de acordare a titlului de doctor pretendentului la acest titlu.
5. Direcţia Învăţămînt superior şi cercetare ştiinţifică va monitoriza respectarea prevederilor prezentului Ordin.

Ministru **Monica BABUC**

O. Ciobanu, 23 24 43
O. Ciobanu

Anexă
la Ordinul nr. 514
din 05.12.2017

Regulamentul de atribuire a calificativelor tezelor de doctorat

I. Dispoziţii generale

1. Regulamentul de atribuire a calificativelor tezelor de doctorat (în continuare – Regulament) stabileşte cadrul general de evaluare şi clasificare a tezelor de doctorat în Republica Moldova.
2. Scopul Regulamentului este sporirea calităţii tezelor de doctorat prin utilizarea unor proceduri şi criterii conforme cu bunele practici internaţionale.
3. Regulamentul este elaborat în conformitate cu prevederile Codului Educaţiei al Republicii Moldova nr.152 din 17.07.2014 şi ale Regulamentului privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.1007 din 10.12.2014 (cu modificările ulterioare).
4. Prevederile Regulamentului se aplică în toate instituţiile organizatoare de studii superioare de doctorat, ciclul III, din Republica Moldova.

II. Scopul şi criteriile de evaluare a tezelor

5. Scopul evaluării tezelor este determinarea gradului de însuşire de către candidaţii la titlu ştiinţific a competenţelor profesionale, cognitive şi de cercetare, precum şi a competenţelor transversale, formate în cadrul studiilor superioare de doctorat.
6. Evaluarea tezei / competenţelor formate presupune următoarele componente:
   a) Examinarea tezei de doctorat;
   b) Evaluarea prestaţiei doctorandului în cadrul susţinerii publice;
   c) Analiza activităţii de valorificare a rezultatelor cercetării.
7. Tezele de doctorat sunt evaluate în conformitate cu 7 criterii:
   1) Noutatea şi originalitatea lucrării;
   2) Suportul metodologic al lucrării;
   3) Relevanţa ştiinţifică a rezultatelor;
   4) Redactarea tezei şi conţinutul tehnic (conform cerinţelor stabilite prin regulamentul şi formatul-tip al şcolii doctorale);
   5) Respectarea eticii şi deontologiei profesionale;
   6) Calitatea susţinerii publice;
   7) Publicarea în ediţii ştiinţifice/prezentarea la conferinţe ştiinţifice;
8. Descrierea criteriilor de evaluare este prezentată în Anexa 1.

III. Standardele pentru atribuirea calificativelor

9. Evaluarea conform celor 7 criterii finalizează cu acordarea unuia dintre următoarele calificative: „Excelent", „Foarte bine", „Bine", „Satisfăcător" şi „Nesatisfăcător".
10. Standardele pentru atribuirea calificativelor sunt prezentate în Anexa 2.
11. Calificativele obținute la criteriile „Suportul metodologic al lucrării" şi „Relevanţa ştiinţifică a rezultatelor" nu pot fi inferioare calificativului „Foarte bine" dacă candidatul este autor/coautor al unei lucrări incluse în bazele de date Web of Science sau SCOPUS.

IV. Modul de stabilire a calificativului tezei de doctorat

12. Calificativul general al tezei de doctorat constituie media calificativelor obținute la fiecare criteriu.
13. Pentru facilitarea calculării calificativului mediu se poate recurge la convertirea calificativelor în puncte, după cum urmează: „Excelent" = 4 puncte; „Foarte bine" = 3 puncte; „Bine" = 2 puncte; „Satisfăcător" = 1 punct; „Nesatisfăcător" = 0 puncte.
14. Calificativul general al tezei devine calificativ final al tezei de doctorat în condiţiile cînd sunt îndeplinite cerinţele stipulate în pp.15-17.
15. Calificativul final al tezei nu poate fi superior calificativului atribuit la criteriul *Publicarea în ediţii ştiinţifice/prezentarea la conferinţe ştiinţifice*, cu excepţia tezelor axate strict pe cercetarea aplicativă şi dezvoltarea experimentală, precum şi ale celor din cadrul doctoratului profesional.
16. Calificativul final al tezei nu poate fi superior calificativului „Bine" dacă la unul din criterii este atribuit calificativul „Nesatisfăcător".
17. Calificativul final al tezei va fi „Nesatisfăcător" dacă la criteriul *Respectarea eticii şi deontologiei profesionale* a fost atribuit calificativul „Nesatisfăcător".

V. Procedura de evaluare şi de stabilire a calificativului tezei de doctorat

18. Evaluarea tezei şi atribuirea calificativului este efectuată de către Comisia de doctorat.
19. Procedura de evaluare a tezei de către Comisia de doctorat este reglementată prin Regulamentul privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III (Hotărîrea de Guvern nr.1007 din 10.12.2014) şi actele interne ale şcolii doctorale.
20. În cazul în care Comisia de doctorat a atribuit tezei unul din calificativele „Excelent", „Foarte bine", „Bine" sau „Satisfăcător", propunerea de acordare a titlului ştiinţific este înaintată pentru validare autorităţii naţionale abilitate pentru confirmarea titlurilor ştiinţifice.

21. În urma examinării dosarului pretendentului la titlul ştiinţific, autoritatea naţională abilitată pentru confirmarea titlurilor ştiinţifice poate lua una din următoarele decizii:
    a) validarea propunerii instituţiei şi aprobarea acordării titlului ştiinţific, cu menţinerea calificativiului atribuit de către Comisia de doctorat;
    b) validarea propunerii instituţiei şi aprobarea acordării titlului ştiinţific, cu modificarea calificativului atribuit de către Comisia de doctorat;
    c) invalidarea propunerii de acordare a titlului ştiinţific şi atribuirea calificativului „Nesatisfăcător".
22. În cazul luării deciziilor stipulate la p. 21 b) şi c), autoritatea naţională abilitată pentru confirmarea titlurilor ştiinţifice trimite instituţiei care a înmatriculat studentul-doctorand o motivaţie scrisă a deciziei luate.
23. În cazul constatării nerespectării standardelor de calitate sau de etică profesională, inclusiv în cazul constatării plagiatului, autoritatea naţională abilitată pentru confirmarea titlurilor ştiinţifice anulează decizia de validare, indiferent de data constatării încălcării săvîrşite.

VI. Dispoziţii finale şi tranzitorii

24. Şcolile doctorale pot stabili propriile metodologii de evaluare a tezelor, ale căror standarde nu pot fi inferioare celor stabilite în prezentul Regulament.
25. Autoritatea naţională abilitată pentru confirmarea titlurilor ştiinţifice îşi va aduce actele normative interne în corespundere cu prezentul Regulament în decurs de 3 luni de la aprobarea acestuia.

Anexa 1
La Regulamentul de atribuire
a calificativelor tezelor de doctorat

Criteriile de evaluare a tezelor de doctorat în vederea atribuirii calificativelor

Nr.	*Criteriul*	*Descrierea / elemente ale criteriului*
1.	Noutatea şi originalitatea lucrării	Deschiderea inter- şi multidisciplinară. Abordarea şi caracterul inovativ / creativ al lucrării. Formularea unor noi teorii, concepţii, principii, teze, idei, metodologii, instrumente, modele etc. sau dezvoltarea/aplicarea acestora.
2.	Suportul metodologic al lucrării	Conceptualizarea ideii de cercetare. Scopul lucrării, problemele de cercetare. Descrierea bazei empirice, a abordărilor, metodelor, tehnicilor, procedurilor etc. Calitatea datelor. Nivelul valorificării abordărilor metodologice, experimentale, statistice etc. Nivelul de stăpînire a metodelor şi tehnicilor de cercetare/aplicare.
3.	Relevanţa ştiinţifică a rezultatelor	Generare de noi cunoştinţe, rezultate relevante, valoarea rezultatelor ştiinţifice raportate la cele de nivel internaţional. Discutarea rezultatelor obţinute. Rigoarea intelectuală. Coerenţa argumentelor. Concordanţa dintre concluzii / recomandări şi rezultatele obţinute. Corelarea rezultatelor cu cadrul teoretic al cercetării. Intepretarea critică a propriilor cercetări. Interdisciplinaritatea rezultatelor.
4.	Redactarea tezei şi conţinutul tehnic (conform cerinţelor stabilite prin regulamentul şi formatul-tip al şcolii doctorale)	Logica expunerii, structurarea lucrării. Calitatea expunerii: claritate, concizie, precizie, înţelegere, terminologie, coerenţă. Ortografia, descrierea bibliografică. Prezentarea grafică a lucrării, raţionalitatea includerii figurilor şi tabelelor în cuprinsul lucrării, corespunderea acestora temei abordate.
5.	Respectarea eticii şi deontologiei profesionale	Înţelegerea şi aplicarea principiilor şi valorilor eticii cercetării ştiinţifice: citarea materialelor şi a ideilor preluate, veridicitatea datelor utilizate, cunoaşterea articolelor citate, respectarea altor norme de bună conduită în activitatea de cercetare-dezvoltare.
6.	Calitatea susţinerii publice	Organizarea prezentării: logica prezentării informaţiei, adecvarea materialului prezentat, încadrarea în timpul prevăzut. Calitatea slide-urilor şi a prezentării lor. Calitatea răspunsurilor: înţelegere a materialului, gîndire critică, analitică, justificare a alegerii metodologiei şi a abordărilor, angajament intelectual şi capacitate de a oferi răspunsuri adecvate la întrebările adresate etc.
7.	Publicarea în ediţii ştiinţifice/prezentarea la conferinţe ştiinţifice	Articole publicate în reviste incluse în bazele de date internaţionale, în alte reviste de peste hotare, în reviste naţionale acreditate. Monografii (capitole) publicate peste hotare şi în ţară. Alte publicaţii, la alegerea şcolii doctorale. Participări la evenimente: la conferinţe internaţionale, organizate de societăţi ştiinţifice internaţionale sau europene, la alte conferinţe de peste hotare, la conferinţe din Republica Moldova; publicarea lucrărilor în culegerile acestor conferinţe. Participări la evenimente, stagii, proiecte naţionale şi/sau internaţionale, la alegerea şcolii doctorale.

Anexa 2
La Regulamentul de atribuire
a calificativelor tezelor de doctorat

Recomandări de atribuire a calificativelor conform criteriilor de evaluare

Nr.	Criteriul	Calificativul				
		Nesatisfăcător	Satisfăcător	Bine	Foarte bine	Excelent
1.	Noutatea şi originalitatea lucrării	Problema de cercetare, scopul şi obiectivelor nu sunt creative sau nu sunt noi. Se dublează totalmente sau în mare parte cercetările anterioare. Tema de cercetare nu este nouă şi originală sau are la bază concepte ştiinţifice depăşite.	Problema de cercetare, scopul şi obiectivele sunt limitate în originalitate şi creativitate. Cercetarea reprezintă o abordare nouă a unor probleme bine cunoscute şi nu contribuie semnificativ la dezvoltarea ştiinţei.	Problema de cercetare, scopul şi obiectivele sunt parţial originale sau creative. Tema de cercetare reprezintă o abordare completamente nouă a unei probleme relativ cunoscute.	Problema de cercetare, scopul şi obiectivele sunt originale sau creative. Tema de cercetare reprezintă o abordare originală a unei probleme puţin studiate.	Problema de cercetare, scopul şi obiectivele sunt absolut originale sau creative, cu idei inovative. Este explorată o tematică originală, practic nestudiată, cu deschidere inter- sau multidisciplinară, incluzind idei inovatoare.
2.	Suportul metodologic al cercetării	Scopul lucrării nu este clar definit sau focusat şi nu corespunde temei tezei. Obiectivele nu corespund sau nu acoperă toate aspectele scopului enunţat. Cadrul de cercetare nu este definit. Descrierea şi argumentarea alegerii abordărilor, metodelor, procedurilor, tehnicilor utilizate lipseşte sau este sumară.	Scopul lucrării nu este suficient de clar definit, corespunde parţial temei de cercetare, fiind slab focusat. Obiectivele permit o realizare insuficientă a scopului enunţat sau sunt semnificativ mai extinse decît necesarul solicitat pentru îndeplinirea scopului. Cadrul de cercetare este prezentat satisfăcător. Descrierea şi	Scopul lucrării este în cea mai mare parte clar definit, bine focusat şi corespunde, în mare parte, temei tezei. Obiectivele cercetării permit realizarea parţială a scopului enunţat. Cadrul de cercetare este suficient de logic. Descrierea şi argumentarea alegerii abordărilor, metodelor, procedurilor, tehnicilor	Scopul lucrării este clar definit, bine focusat şi corespunde temei tezei. Obiectivele cercetării permit aproape în întregime realizarea scopului. Cadrul de cercetare este logic. Abordările, metodele, procedurile, tehnicile utilizate sunt descrise bine, iar argumentarea selectării lor este convingătoare. Problemele de cercetare	Scopul lucrării este clar definit şi focusat. Obiectivele cercetării permit realizarea completă a scopului enunţat. Cadrul de cercetare indică o gîndire creativă. Descrierea şi argumentarea alegerii abordărilor, metodelor, procedurilor, tehnicilor utilizate este adecvată şi exhaustivă. Problemele de cercetare sunt inovative, foarte bine argumentate şi conectate logic la cadrul teoretic.

		Problemele de cercetare sunt formulate nesatisfăcător şi nu sunt legate de cadrul teoretic. Metodologia studiului şi metodele de cercetare utilizate nu corespund scopului şi obiectivelor. Analiza demonstrează lipsa sau slaba stăpînire a metodelor alese. Descrierea metodologiei şi metodelor conţine erori. Metodele de analiză statistică a rezultatelor nu corespund metodologiei studiului, sunt învechite sau aplicate eronat.	argumentarea alegerii abordărilor, metodelor, procedurilor, tehnicilor utilizate sunt puţin adecvate. Problemele de cercetare sunt argumentate, dar insuficient conectate la cadrul teoretic. Analiza demonstrează stăpînirea metodelor alese şi fiabilitatea, dar nu este în totalitate sistematică şi prezintă unele erori de precizie. Metodele de analiză statistică a rezultatelor corespund parţial tipului studiului ori sunt aplicate cu erori.	utilizate este în cea mai mare parte adecvată. Problemele de cercetare sunt argumentate şi conectate la cadrul teoretic. Analiza demonstrează o bună stăpînire a metodelor alese, fiind precisă şi fiabilă. Metodologia cercetării corespunde scopului, dar metodele utilizate nu permit decît realizarea parţială a obiectivelor. Metodele de analiză statistică corespund tipului studiului, dar nu sunt suficiente pentru o abordare exhaustivă.	sunt bine argumentate şi conectate logic la cadrul teoretic. Analiza demonstrează o foarte bună stăpînire a metodelor alese, fiind sistematică, precisă şi fiabilă. Metodologia cercetării corespunde scopului, metodele utilizate permit realizarea obiectivelor. Metodele de analiză statistică corespund tipului studiului şi sunt suficiente pentru o abordare exhaustivă.	Analiza demonstrează o excelentă stăpînire a metodelor alese, este creativă, sistematică, precisă şi fiabilă. Metodologia cercetării corespunde scopului, metodele utilizate permit realizarea completă a obiectivelor. Unele metode sunt inovative şi originale, aplicate pentru prima dată. Metodele de analiză statistică corespund tipului studiului, sunt suficiente pentru o abordare exhaustivă şi originală.
3.	Relevanţa ştiinţifică a rezultatelor	Lipsa rezultatelor ştiinţifice relevante şi noi la scară naţională. Rezultatele nu sunt clar explicate. Concluziile / propunerile nu se bazează pe rezultatele obţinute şi nu reflectă scopul şi obiectivele trasate. Cercetarea nu oferă răspunsuri suficiente la problemele de cercetare. Ea aduce contribuţii	Foarte puţine rezultate ştiinţifice relevante la scară internaţională şi naţională. Unele subiecte majore sunt descrise inexact. Interpretarea relevantă a rezultatelor deseori lipseşte. Concluziile / propunerile nu se bazează în întregime pe rezultatele obţinute şi reflectă parţial scopul şi obiectivele trasate.	Rezultate ştiinţifice relevante şi noi la scară naţională. Rezultatele sunt prezentate în mod clar şi concis. Interpretarea rezulatelor este prea succintă / excesivă; necesitatea unui grad mai mare de concizie în prezentarea constatărilor/ rezultatelor majore. Unele inexactităţi şi omisiuni. Concluziile /	Majoritatea rezultatelor sunt relevante, descrise clar şi concis, sunt noi la nivel naţional, iar unele idei sunt inovative şi la nivel internaţional. Interpretarea rezultatelor este suficientă, cu puţine erori. Concluziile / propunerile se bazează pe rezultatele obţinute şi reflectă scopul şi majoritatea obiectivelor trasate.	Toate rezultatele sunt relevante şi sunt descrise foarte clar şi concis. Interpretarea rezultatelor este conscisă, precisă. Concluziile / propunerile sunt relevante şi se bazează clar pe rezultatele obţinute. Rezultatele oferă răspunsuri complexe la problemele de cercetare. Cercetarea are contribuţii teoretice sau empirice relevante în domeniu atît la scară naţională, cît şi

		ştiinţifice minore sau nu aduce nici o contribuţie în domeniu. Nu sunt indicate limitele studiului.	Rezultatele sunt prezentate logic. Rezultatele oferă răspunsuri la majoritatea problemelor de cercetare. Cercetarea are o contribuţie teoretică sau empirică minoră în domeniu.	propunerile se bazează în general pe rezultatele obţinute, dar reflectă parţial scopul şi obiectivele trasate. Rezultatele oferă răspunsuri bune la problemele de cercetare. Cercetarea contribuie cu noi cunoştinţe sau perspective în domeniu.	Rezultatele oferă răspunsuri foarte bune la problemele de cercetare. Cercetarea are contribuţii teoretice sau empirice substanţiale în domeniu.	internaţională.
4.	Redactarea tezei şi conţinutul tehnic (conform cerinţelor stabilite prin regulamentul instituţional şi formatul-tip al şcolii doctorale)	Redactarea cercetării are deficienţe structurale, lingvistice sau stilistice majore, incluzînd: - lipsa de claritate şi precizie; - fraze confuze şi construite cu stîngăcie; - utilizarea cuvintelor nepotrivite stilului ştiinţific/domeniului; - nerespectarea regulilor gramaticale şi de punctuaţie; - nerespectarea regulilor de redactare a lucrărilor ştiinţifice; - nerespectarea standardelor bibliografice; - prezentarea inadecvată a tabelelor / figurilor, dar şi lipsa elementelor	Cercetarea este redactată la un nivel satisfăcător, dar cu unele deficienţe, cum ar fi: - descrieri mai puţin corente; - greşeli lexicale, sintactice, ortografice şi de punctuaţie frecvente; - erori frecvente în aplicara standardelor bibliografice; - tabele / figuri inadecvate sau incomplete, cu elemente descriptive insuficiente sau neclare sau cu legendă inadecvată.	Cercetarea este destul de clar şi coerent redactată, dar există deficienţe minore, cum ar fi: - erori sporadice în alegerea şi scrierea cuvintelor şi a semnelor de punctuaţie; - aplicarea neuniformă a standardelor bibliografice; - tabelele / figurile sunt însoţite, în general, de elemente descriptive şi legende adecvate.	Cercetarea este foarte clar şi coerent redactată, presupunînd: - claritate şi precizie; - înţelegere uşoară a textului; - corectitudine lexicală, sintactică, ortografică şi de punctuaţie; - aplicare corectă, în cea mai mare parte, a standardelor bibliografice; - tabele / figuri adecvate, inclusiv elementele acestora.	Cercetarea este redactată la nivel superior, clar, coerent şi convingător, presupunînd: - claritate şi precizie absolută; - fraze comprehensibile, precise; - corectitudine lexicală, sintactică, ortografică şi de punctuaţie; - aplicare corectă a standardelor bibliografice; - tabele / figuri relevante, inclusiv elementele acestora.

		descriptive ale acestora sau a legendei.				
5.	Respectarea eticii şi deontologiei profesionale	Lucrarea sau unele compartimente importante (rezultate, concluzii, propuneri ş.a) sunt plagiate. Fragmente importante plagiate *ad litteram* sau parafrazate din alte surse. Sunt comise ale fraude ştiinţifice grave: - fabricarea de rezultate sau date şi prezentarea lor ca: date experimentale, date obţinute prin calcule, simulări sau raţionamente deductive; - falsificarea de: date experimentale, date obţinute prin calcule, simulări sau raţionamente deductive.	Încălcările de etică şi deontologie profesională nu sunt grave şi mai degrabă inconştiente. Fragmente foarte mici plagiate, care nu se referă la elementele originale ale tezei. Există citări în text fără indicarea surselor. Nu se atestă fabricare sau falsificare de date. Alte încălcări care nu sunt determinante pentru valoarea lucrării.	Este respectată în temei etica şi deontologia profesională. Referinţele nu sunt întotdeauna citate corespunzător. Există surse indicate, dar necitate în text. Mici repetări de idei / fraze în text. Unele date nu sunt preluate din surse primare.	Cercetarea respectă etica şi deontologia profesională. Mici erori la citarea unor surse. Unele neclarităţi la indicarea aportului personal.	Principiile eticii şi ale deontologiei sunt respectate totalmente. Toate frazele şi ideile preluate de la alţi autori sunt indicate riguros. Este evidenţiat distinct aportul autorului şi lipsesc orice suspiciuni de fraude ştiinţifice.
6.	Calitatea susţinerii publice	Lipsa unei logici de prezentare sau a unor informaţii relevante. Prea multă / prea puţină informaţie pentru timpul alocat. Neprezentarea sau prezentarea evazivă a rezultatelor cercetării. Necunoaşterea sau cunoaşterea slabă/insuficientă a temei de cercetare. Răspunsuri	O logică slabă a expunerii informaţiei. Neprezentarea unor informaţii relevante. Subiecte sau concepte relevante descrise inexact. Probleme de planificare a timpului. Lipsa discuţiilor/informaţiilor relevante, substanţiale. Răspunsuri ce nu se	O ordine şi o logică bună a prezentării, dar cu unele informaţii irelevante. Unele probleme de planificare a timpului. Puţine inexactităţi sau omisiuni. Răspunsuri bazate în general pe rezultatele studiului. Calitate bună a slide-urilor / materialelor	Ordine logică a prezentării, cu informaţii relevante şi aproape complete. Planificare adecvată a timpului. Discuţii suficiente şi cu puţine erori. Răspunsuri potrivite şi bazate pe rezultate ale studiului. Calitate foarte bună a	Informaţia prezentată este completă, expusă logic, inteligibilă. O foarte bună planificare a timpului. Discuţii tematice substanţiale, care necesită capacităţi de gîndire critică. Răspunsuri relevante, bazate pe rezultatele studiului. Calitate superioară a slide-urilor / materialelor prezentate.

		ce nu reflectă / nu se bazează pe rezultatele studiului. Calitate slabă a slide-urilor / materialelor prezentate.	bazează în întregime pe rezultatele studiului. Calitate moderată a slide-urilor / a materialelor prezentate.	prezentate.	slide-urilor / a materialelor prezentate.	
7.	Publicarea în ediții științifice/prezentarea la conferințe științifice	Nu se îndeplinesc cerințele minime de publicare, stabilite pentru o teză de doctorat: 5 publicații, inclusiv 3 articole în reviste științifice de profil acreditate. Pentru științele medicale cerințele minime sunt: 5 articole științifice, dintre care 3 ca prim autor, 2 teze la foruri științifice internaționale și 3 participări active la foruri științifice.	Publicarea în reviste științifice de profil acreditate și în culegeri ale conferințelor; îndeplinirea cerințelor minime de publicare pentru o teză de doctorat.	Publicarea a minimum 5 articole în reviste și culegeri, dintre care cel puțin o publicație în reviste științifice din țările clasate peste Republica Moldova în clasamentul Scimago, sau, în cazul tezelor de doctorat din domeniul științelor umaniste, ce abordează tematici de cercetare cu caracter local, toate cele 5 articole să fie publicate în reviste științifice de profil acreditate, din țară. Participarea cu postere/comunicări la 3 conferințe științifice, dintre care cel puțin una internațională. În cazul științelor medicale – minimum 5 articole științifice, dintre care 1 articol în revistă internațională indiferent de poziția	Publicarea a minimum 5 articole în reviste și culegeri din Republica Moldova și de peste hotare, dintre care cel puțin 2 articole în ediții științifice incluse în cele mai importante baze de date internaționale (Anexa 3) sau, în cazul tezelor de doctorat din domeniul științelor umaniste, ce abordează tematici de cercetare cu caracter local – 5 articole publicate în reviste științifice de profil acreditate, dintre care 1 articol în reviste științifice din țările clasate peste Republica Moldova în clasamentul Scimago. Participarea cu postere/comunicări la minimum trei conferințe științifice, dintre care cel puțin una internațională. În cazul științelor	Publicarea a minimum 5 articole în reviste și culegeri din Republica Moldova și de peste hotare, dintre care cel puțin 2 articole în reviste științifice incluse în bazele de date internaționale Web of Science sau SCOPUS, sau, în cazul tezelor de doctorat din domeniul științelor umaniste, ce abordează tematici de cercetare cu caracter local – cel puțin 2 articole în reviste științifice de profil (categoriile A, B+, B), incluse în cele mai importante baze de date internaționale (Anexa 3). Participarea cu postere/comunicări la minimum 3 conferințe științifice, dintre care cel puțin 2 internaționale. Participarea în proiecte științifice instituționale sau internaționale. În cazul științelor medicale – minimum 5 articole științifice dintre care 1 articol ISI sau în baze de date internaționale

				numelui candidatului în lista de autori. 2 teze la foruri ştiinţifice internaţionale şi 3 participări active la foruri ştiinţifice. În cazul tezelor axate pe cercetarea aplicativă şi dezvoltarea experimentală, precum şi ale celor din cadrul doctoratului profesional, calificativul poate fi acordat dacă candidatul deţine cereri de brevete / brevete şi alte proprietăţi intelectuale (modele de desene industriale, soiuri de plante, copyright, know-how ş.a.) la AGEPI.	medicale – minimum 5 articole ştiinţifice, dintre care 2 articole în reviste ştiinţifice internaţionale, pentru unul dintre ele candidatul figurînd ca prim autor. 2 teze la foruri ştiinţifice internaţionale şi 3 participări active la foruri ştiinţifice. În cazul tezelor axate pe cercetarea aplicativă şi dezvoltarea experimentală, precum şi ale celor din cadrul doctoratului profesional, calificativul „foarte bine" poate fi acordat dacă candidatul deţine cereri de brevete / brevete şi alte proprietăţi intelectuale (modele de desene industriale, soiuri de plante, copyright, know-how ş.a.) la alte oficii de brevetare internaţionale şi naţionale.	relevante indiferent de poziţia numelui candidatului în lista de autori sau 2 articole de prim autor în reviste ştiinţifice internaţionale. 2 teze la foruri ştiinţifice internaţionale şi 3 participări active la foruri ştiinţifice. În cazul tezelor axate pe cercetarea aplicativă şi dezvoltarea experimentală, precum şi ale celor din cadrul doctoratului profesional, calificativul „excelent" poate fi acordat în lipsa îndeplinirii cerinţelor de publicare indicate, dacă candidatul deţine cereri de brevete / brevete la USPTO, EPO sau JPO.

Anexa 3
La Regulamentul de atribuire
a calificativelor tezelor de doctorat

Lista bazelor de date internaţionale luate în consideraţie la evaluarea tezelor de doctorat

Nr.	Denumirea bazei de date	URL
1.	AGRICOLA: AGRICULTURAL ONLINE ACCESS	http://agricola.nal.usda.gov/
2.	AGRIS: INTERNATIONAL INFORMATION SYSTEM FOR THE AGRICULTURAL SCIENCES AND TECHNOLOGY	http://agris.fao.org/
3.	Academic Resource Index. ResearchBib	https://www.researchbib.com/
4.	BIOBASE	http://www.biobase-international.com/
5.	BIOONE	http://www.bioone.org/
6.	CABELL'S DIRECTORY OF PUBLISHING OPPORTUNITIES	http://www.cabells.com/
7.	CABI	http://www.cabi.org
8.	CASCADILLA PRESS WIKI	http://www.cascadilla.com/wiki/index.php/Main_Page
9.	CEEOL	http://www.ceeol.com/
10.	CHEMICAL ABSTRACTS CAS	https://www.cas.org/
11.	CITEFACTOR	http://www.citefactor.org/
12.	CIVIL ENGINEERING DATABASE	http://cedb.asce.org/
13.	CONTEMPORARY SCIENCE ASSOCIATION	http://www.contemporaryscienceassociation.net/main/about
14.	CSA ILLUMINA/PROQUEST	http://www.csa.com/e_products/databases-collections.php
15.	CURRENT CONTENTS	http://thomsonreuters.com/current-contents-connect/
16.	DERWENT BIOTECHNOLOGY RESOURCE	http://library.dialog.com/
17.	DIRECTORY OF OPEN ACCESS JOURNALS	http://www.doaj.org/
18.	DIRECTORY OF RESEARCH JOURNAL INDEXING (DRJI)	http://www.drji.org/
19.	DOCTRINAL	http://www.doctrinal.fr/

20.	EAJS	http://www.eurojewishstudies.org
21.	EBSCO	http://www.ebscohost.com/title-lists
22.	Elektronische Zeitschriftenbibliothek EZB (Electronic Journals Library)	http://rzblx1.uni-regensburg.de/ezeit/
23.	eLIBRARY.RU (RINTs)	http://elibrary.ru/
24.	ELSEVIER SCIENCE DIRECT	http://www.sciencedirect.com/
25.	EMBASE	http://www.embase.com
26.	ENGINEERING VILLAGE	http://www.engineeringvillage.com/
27.	ERIH (European Reference Index for the Humanities)	http://www.esf.org/index.php?id=4813
28.	ERIH PLUS (European Reference Index for the Humanities and Social Sciences)	https://dbh.nsd.uib.no/publiseringskanaler/erihplus/
29.	FABULA	http://www.fabula.org/
30.	FACHPORTAL PAEDAGOGIK	http://www.fachportal-paedagogik.de/fis_bildung/zeitschriftenliste.html
31.	GEOREF	http://www.agiweb.org/georef/
32.	GEOSCIENCEWORLD	http://www.geoscienceworld.org/
33.	HEIN ONLINE	http://home.heinonline.org/
34.	HIGHWIRE	http://highwire.stanford.edu/
35.	HINARI ACCESS TO RESEARCH FOR HEALTH PROGRAMME	http://www.who.int/hinari/about/en/
36.	IBSS	http://www.lse.ac.uk/collections/IBSS/Default.htm
37.	ICAAP	http://www.icaap.org/
38.	INDEX COPERNICUS (IC)	http://journals.indexcopernicus.com/
39.	INDEX THEOLOGICUS	http://www.ixtheo.de/
40.	InfoBase Index	http://www.infobaseindex.com/about-us.php
41.	INFORMATION SERVICES IN BIO AND ENVIRONMENTAL SCIENCES LIBRARY	http://www.ouls.ox.as.uk/
42.	INGENTACONNECT	http://www.ingentaconnect.com/
43.	INTERNATIOMNA VETERINARY INFORMATION SERVICE (IVIS)	www.ivis.org/

44.	INTERNATIONAL FEDERATION OF AUTOMOTIVE ENGINEERING SOCIETIES	www.fisita.com
45.	JOURNAL RANKING FOR ARC	http://www.austms.org.au/
46.	JOURNALTOCs	http://www.journaltocs.ac.uk/
47.	JSTOR	http://www.jstor.org/
48.	LEXIS NEXIS	http://www.lexisnexis.com/
49.	MATHEMATICAL REVIEWS	http://www.ams.org/msnhtml/serials.pdf http://www.ams.org/mr-database
50.	MATH-NET.RU	http://www.mathnet.ru/
51.	NATIONAL ACADEMIC RESEARCH AND COLLABORATIONS INFORMATION SYSTEM (NARCIS)	http://www.narcis.nl/
52.	NATIONAL TECHNICAL INFORMATION SERVICE (NTIS)	http://www.ntis.gov/
53.	OARE (ONLINE ACCESS TO RESEARCH IN THE ENVIRONMENT)	http://web.unep.org/oare/
54.	OPEN ACADEMIC JOURNALS INDEX (OAJI)	http://oaji.net/
55.	OPEN SCIENCE DIRECTORY	http://www.opensciencedirectory.net/
56.	PERSEE	http://www.persee.fr/
57.	PHILOSOPHER'S INDEX	http://www.philinfo.org/
58.	PROQUEST -CSA	http://www.proquest.co.uk/en-UK/products/titlelists/tl-csa.shtml
59.	PSYCINFO (VIA OVID SAU EBSCO)	http://www.apa.org/psycinfo/
60.	PUBLIC ADMINISTRATION'S DATABASE FOR ACCESSING ACADEMIC PUBLICATIONS IN EUROPEAN LANGUAGES (PA@BABEL)	http://soc.kuleuven.be/io/egpa/pub/index.htm
61.	PUBMED /MEDLINE	http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/
62.	RELIGIOUS AND THEOLOGICAL ABSTRACTS (R&TA)	http://rtabstracts.org/
63.	REPEC (RESEARCH PAPERS IN ECONOMICS): IDEAS, ECONPAPERS, SOCIONET	http://econpapers.repec.org/
64.	REPEC (RESEARCH PAPERS IN ECONOMICS): IDEAS, ECONPAPERS, SOCIONET	http://repec.org/ http://econpapers.repec.org/ http://ideas.repec.org/

65.	SCIENCE DIRECT	http://www.sciencedirect.com/
66.	SCOPUS	www.scopus.com
67.	SHERPA / RoMEO	http://www.sherpa.ac.uk/romeo/about.php?la=en&fIDnum=|&mode=simple
68.	SOCIEDAD IBEROAMERICANA DE INFORMACÍON CIENTÍFICA (SIIC)	http://www.siicsalud.com/lmr/siicdatabases.php
69.	SPRINGERLINK	http://link.springer.com/
70.	THOMSON-REUTERS Master Journal List	http://science.thomsonreuters.com/mjl/
71.	ULRICH'S	www.ulrichsweb.com
72.	UNIVERSAL IMPACT FACTOR	http://www.uifactor.org/
73.	VINITI	http://catalog.viniti.ru/si.asp
74.	WEST LAW	http://web2.westlaw.com/signon/default.wl?fn=_top&newdoor=true&rs=WLW13.10&vr=2.0
75.	WILSON BIOLOGICAL AND AGRICULTURAL INDEX	http://www.ebscohost.com/academic/biological-agricultural-index-plus
76.	ZENTRALBLATT MATH	http://zbmath.org/journals/

MINISTERUL EDUCAŢIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA

MINISTRY OF EDUCATION
REPUBLIC OF MOLDOVA

ORDIN

mun. Chişinău

Nr. 1078 din 27 decembrie 2016

Cu privire la aprobarea Recomandărilor-cadru de redactare a tezei de doctorat şi a rezumatului

În conformitate cu prevederile Regulamentului privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III, aprobat prin Hotărârea Guvernului Nr. 1007 din 10.12.2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, Nr. 386-396, art. 1101), în vederea asigurării calităţii programelor de doctorat, Ministrul emite următorul

ORDIN:

1. Se aprobă Recomandările-cadru de redactare a tezei de doctorat şi a rezumatului (Anexă).
2. Conducerea instituţiilor de învăţământ superior cu drept de organizare a studiilor superioare de doctorat, ciclul III, va aduce la cunoştinţa şcolilor doctorale prevederile prezentului ordin.
3. Şcoala doctorală:

   - va elabora în termen de 30 de zile Ghidul de redactare a tezelor de doctorat şi a rezumatului (în continuare Ghid), respectând prevederile legislaţiei în vigoare;

   - va desemna la nivel instituţional persoane responsabile de elaborarea şi promovarea Ghidului;

   - va organiza seminare de informare pentru conducătorii de doctorat referitoare la cerinţele de redactare a tezei de doctorat;

   - va prezenta Ministerului Educaţiei, până la data de 27 ianuarie 2017, informaţii privind realizarea prezentului ordin.

4. Direcţia Învăţământ superior şi dezvoltare a ştiinţei va monitoriza procesul de elaborare şi de punere în aplicare de către şcolile doctorale a cadrului normativ instituţional.
5. Controlul asupra executării prezentului ordin se pune în sarcina dlui Vasile Marina, viceministru.

Ministru **Corina FUSU**

Executant: Olesea Ciobanu, 23-24-43

Anexă
la Ordinul nr. 1078
din 27.12. **2016**

RECOMANDĂRI-CADRU

DE REDACTARE A TEZEI DE DOCTORAT ŞI A REZUMATULUI

I. INTRODUCERE

1. Teza de doctorat este o lucrare originală, elaborată de studentul-doctorand în baza programului comun şi individual de cercetare ştiinţifică/creaţie artistică/performanţă sportivă, conţine rezultate teoretice şi practice noi la nivel naţional şi internaţional, corespunde standardelor de calitate şi de etică profesională şi permite obţinerea titlului ştiinţific de doctor.

2. Teza de doctorat, conform programului de studii superioare de doctorat parcurs, poate fi de două tipuri:

a) teză de doctorat ştiinţific (ce poate fi realizată în toate domeniile de studiu) are ca finalitate producerea de cunoaştere ştiinţifică originală, recunoscută pe plan internaţional şi include o componentă de cercetare originală: cercetare fundamentală şi aplicativă, validată prin publicaţii în reviste ştiinţifice de profil, brevete de invenţie etc.

b) teză de doctorat profesional (ce poate fi realizată în domeniile artelor şi sportului), are ca finalitate producerea de cunoaştere originală în baza aplicării metodei ştiinţifice şi a reflecţiei sistematice asupra unor creaţii artistice personale/performanţe sportive, de înalt nivel naţional şi internaţional şi include, pe lângă componenta de cercetare, o componentă practică, ale cărei rezultate ştiinţifice originale sunt prezentate într-un portofoliu de lucrări ce poate conţine analize interpretative ale performanţelor artistice/sportive, lucrări şi produse cu caracter creativ/sportiv, validate prin prezentări publice în cadrul unor expoziţii, concursuri, competiţii etc.

3. Teza de doctorat va fi elaborată conform cerinţelor stabilite prin Regulamentul şcolii doctorale.

II. ELEMENTE DE STRUCTURĂ ŞI DE CONŢINUT ALE TEZEI DE DOCTORAT ŞI ALE REFERATULUI

4. Conţinutul tezei de doctorat este stabilit de studentul-doctorand prin consultare cu conducătorul de doctorat şi va respecta structura-cadru şi limitările impuse de Regulamentul şcolii doctorale.

5. Şcoala doctorală poate stabili formatul-tip al tezei de doctorat, care poate include elemente de structură şi de formatare grafică, studentul-doctorand având obligaţia respectării respectivului format-tip.

6. Teza de doctorat va conţine următoarele elemente obligatorii:

   1) Copertă
   2) Foaie de titlu
   3) Cuprins
   4) Lista abrevierilor (dacă e cazul)
   5) Lista figurilor, tabelelor (dacă e cazul)
   6) Capitolele tezei (introducere; capitole şi subcapitole/portofoliu de lucrări în cazul tezei de doctorat profesional; concluzii)
   7) Anexe (dacă e cazul)
   8) Bibliografie
   9) Informaţii privind valorificarea rezultatelor cercetării: lista lucrărilor publicate, sau susţinute la conferinţe naţionale şi internaţionale, ce conţin rezultate ale tezei / a participărilor la expoziţii, concursuri, competiţii etc/ a brevetelor etc.

7. Rezumatul va conţine următoarele elemente obligatorii:

   1) Foaie de titlu
   2) Cuprins
   3) Cuvinte-cheie (15-30 expresii fundamentale)
   4) Scop şi obiective ale cercetării
   5) Metode de cercetare
   6) Sinteza capitolelor
   7) Concluziile principale ale tezei
   8) Bibliografie (selectivă)

III. VOLUMUL TEZEI ŞI AL REZUMATULUI

8. Tezele vor avea un număr diferit de pagini în funcţie de domeniul de studiu şi tipul tezei de doctorat (ştiinţific sau profesional).

9. Rezumatul va avea un volum de 15-20 de pagini.

10. Numerotarea paginilor tezei şi ale rezumatului se va face începând cu prima pagină şi până la sfârşitul imprimatului. Pe foaia de titlu, însă, numărul paginii nu se va indica.

IV. LIMBA DE REDACTARE A TEZEI ŞI A REZUMATULUI

11. Limba în care va fi redactată şi susţinută teza de doctorat va fi limba română, sau o altă limbă de circulaţie internaţională. În cazul tezelor care tratează subiecte legate de limba şi cultura unei minorităţi naţionale, este admisă redactarea şi susţinerea tezei în limba minorităţii naţionale vizate

12. Rezumatul va fi redactat obligatoriu în două limbi: unul în limba română şi al doilea – într-o limbă de circulaţie internaţională.

13. Utilizarea diacriticelor specifice limbii/lor de redactare a tezei şi a rezumatului este obligatorie.

14. REGULILE DE TEHNOREDACTARE

15. Teza va fi redactată în format A4; font: Times New Roman, mărimea 12; spaţierea între rânduri: 1.5 linii; margini: stânga – 3 cm, dreapta – 1.5 cm, sus şi jos – 2,5 cm.

16. În cadrul paragrafelor, textul va fi aliniat *Justify.*

17. Primul rând al fiecărui paragraf va începe cu un alineat de 1 cm.

MINISTERUL EDUCAȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA

Piața Marii Adunări Naționale, nr. 1
MD-2033 Chișinău
Republica Moldova
tel. 23-33-48, fax: 23-35-15
www.edu.md

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

Пяца Марий Адунэрь Национале, 1
МД-2033 Кишинэу
Республика Молдова
тел. 23-33-48, факс: 23-35-15
www.edu.md

ORDIN

Nr. 848 din 24 august 2015
Chișinău

Cu privire la aprobarea Indicatorilor de performanță științifică pentru dobîndirea calității de conducător de doctorat în Republica Moldova

ÎNREGISTRAT:
Ministerul Justiției
al Republicii Moldova
Vladimir Cebotari
nr. 1074 din 17 noiembrie 2015

În conformitate cu pct. 50 al Regulamentului privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III, aprobat prin Hotărîrea Guvernului Nr. 1007 din 10.12.2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, Nr. 386-396, art. 1101), Ministrul emite următorul

ORDIN:

1. Se aprobă Indicatorii de performanță științifică pentru dobîndirea calității de conducător de doctorat în Republica Moldova (Anexa).
2. Conducerea instituțiilor de învățămînt superior cu drept de organizare a studiilor superioare de doctorat va aduce la cunoștința subdiviziunilor universitare și a colaboratorilor prevederile prezentului ordin.
3. Controlul asupra executării prezentului ordin se pune în sarcina dlui Ion Șișcanu, viceministru.

Ministru **Corina FUSU**

Olesea Ciobanu, 23-24-43

Aprobat
prin Ordinul Ministerului Educației
nr. 848 din 24 august 2015

Indicatorii de performanţă ştiinţifică pentru dobîndirea calităţii de conducător de doctorat în Republica Moldova

Indicatori cu valori comune tuturor domeniilor:

1. Deţinerea gradului ştiinţific de doctor sau doctor habilitat;
2. Activitate ştiinţifică sau ştiinţifico-didactică de minim 5 ani;
3. Numărul total de lucrări ştiinţifice publicate – minim 20, inclusiv 10 în ultimii 5 ani.

Indicatori cu valori diferite pe domenii ale ştiinţei:

1. Ştiinţe ale naturii (cu excepţia ştiinţelor geonomice şi biologice)

nr.	*Tipul de rezultat / activitate*	*Numărul minim total*	*Numărul minim în ultimii 5 ani*
1.	Articole în reviste sau OPI	10	5
2.	Cărţi/capitole în cărţi de specialitate sau Suport didactic	1	
3.	Lucrări înregistrate în bazele de date ISI-Thomson sau Scopus sau brevete obţinute la oficiile de brevetare din SUA, UE sau Japonia	2	1
4.	Rapoarte publicate în materialele conferinţelor	7 Inclusiv 3 apărute peste hotare	3 inclusiv 1 apărută peste hotare
5.	Membru în colectivele de redacție *sau* comitete ştiinţifice al revistelor şi manifestărilor ştiinţifice, organizator de manifestări ştiinţifice *sau* Recenzent pentru reviste şi manifestări ştiinţifice naţionale şi internaţionale *sau* Experienţă de management, analiză şi evaluare în cercetare şi/sau învăţămînt *sau* Coordonare de programe de studii, organizare şi coordonare programe de formare continuă	1 din oricare tip de rezultat / activitate	

2. Ştiinţe inginereşti şi tehnologii, ştiinţe geonomice

nr.	*Tipul de rezultat / activitate*	*Numărul minim total*	*Numărul minim în ultimii 5 ani*
1.	Articole în reviste sau OPI	8	3
2.	Cărţi/capitole în cărţi de specialitate sau Suport didactic	1	
3.	Lucrări înregistrate în bazele de date ISI-Thomson sau Scopus sau brevete obţinute la oficiile de brevetare din SUA, UE sau Japonia sau elaborări implementate în proiecte de transfer tehnologic *sau* lucrări ştiinţifice peste hotare	2 *sau* 6	1 *sau* 2
4.	Rapoarte publicate în materialele conferinţelor sau participări la saloane şi expoziţii atestate în cataloagele evenimentelor	8 inclusiv 3 apărute peste hotare	3 inclusiv 1 apărută peste hotare
5.	Membru în colectivele de redacţie *sau* comitete ştiinţifice al revistelor şi manifestărilor ştiinţifice, organizator de manifestări ştiinţifice *sau* Recenzent pentru reviste şi manifestări ştiinţifice naţionale şi internaţionale *sau* Experienţă de management, analiză şi evaluare în cercetare şi/sau învăţământ *sau* Coordonare de programe de studii, organizare şi coordonare programe de formare continuă	1 din oricare tip de rezultat / activitate	

3. Ştiinţe medicale, ştiinţe biologice

nr.	*Tipul de rezultat / activitate*	*Numărul minim total*	*Numărul minim în ultimii 5 ani*
1.	Articole în reviste sau OPI	9	5
2.	Cărţi/capitole în cărţi de specialitate sau Suport didactic	1	
3.	Lucrări înregistrate în bazele de date ISI-Thomson sau Scopus sau brevete obţinute la oficiile de brevetare din SUA, UE sau Japonia *sau* articole ştiinţifice publicate peste hotare	2 *sau* 6	1 *sau* 2
4.	Rapoarte publicate în materialele conferinţelor sau participări la saloane şi expoziţii atestate în cataloagele evenimentelor	6 inclusiv 3 apărute peste hotare	3 inclusiv 1 apărută peste hotare
5.	Membru în colectivele de redacție *sau* comitete științifice al revistelor și manifestărilor științifice, organizator de manifestări științifice *sau* Recenzent pentru reviste și manifestări științifice naționale și internaționale *sau* Experienţă de management, analiză şi evaluare în cercetare şi/sau învăţământ *sau* Coordonare de programe de studii, organizare și coordonare programe de formare continuă	1 din oricare tip de rezultat / activitate	

4. Ştiinţe agricole

nr.	*Tipul de rezultat / activitate*	*Numărul minim total*	*Numărul minim în ultimii 5 ani*
1.	Articole în reviste sau OPI	9	4
2.	Cărţi/capitole în cărţi de specialitate sau Suport didactic	1	
3.	Lucrări înregistrate în bazele de date ISI-Thomson sau Scopus sau brevete obţinute la oficiile de brevetare din SUA, UE sau	2 sau	1 sau

	Japonia sau elaborări implementate în proiecte de transfer tehnologic *sau* articole ştiinţifice publicate peste hotare	 6	 2
4.	Rapoarte publicate în materialele conferinţelor sau participări la saloane şi expoziţii atestate în cataloagele evenimentelor	5 inclusiv 2 apărute peste hotare	3 inclusiv 1 apărută peste hotare
5.	Membru în colectivele de redacție *sau* comitete științifice al revistelor și manifestărilor științifice, organizator de manifestări științifice *sau* Recenzent pentru reviste și manifestări științifice naționale și internaționale *sau* Experienţă de management, analiză şi evaluare în cercetare şi/sau învăţământ *sau* Coordonare de programe de studii, organizare și coordonare programe de formare continuă	1 din oricare tip de rezultat / activitate	

5. Ştiinţe sociale şi economice

nr.	*Tipul de rezultat / activitate*	*Numărul minim total*	*Numărul minim în ultimii 5 ani*
1.	Articole în reviste	9	4
2.	Cărţi de specialitate, culegeri tematice sau Suport didactic	2, inclusiv 1 ca prim sau unic autor	1
3.	Lucrări înregistrate în bazele de date ISI-Thomson sau Scopus *sau* Articole ştiinţifice publicate peste hotare	1 5	 1
4.	Rapoarte publicate în materialele conferinţelor	8 inclusiv 2 apărute peste hotare	3, inclusiv 1 peste hotare

5.	Studiu de evaluare și fundamentare de politici publice elaborat pentru diverse instituții publice guvernamentale/ organizații internaționale/centre de cercetare *sau* Participarea la elaborarea *sau* implementarea diferitor acțiuni de dezvoltare instituțională, socială și regională; transfer de cunoaștere și instrumente de politici; asistență pentru dezvoltare ș.a. *sau* Membru in colectivele de redactie *sau* comitete stiintifice al revistelor si manifestarilor stiintifice, organizator de manifestari stiintifice *sau* Recenzent pentru reviste si manifestari stiintifice nationale si internationale *sau* Experienţă de management, analiză şi evaluare în cercetare şi/sau învăţământ *sau* Coordonare de programe de studii, organizare si coordonare programe de formare continua	2 din oricare tip de rezultat / activitate	1 (*sau* 1 proiect internaţional)

6. Ştiinţe umaniste

nr.	*Tipul de rezultat / activitate*	*Numărul minim total*	*Numărul minim în ultimii 5 ani*
1.	Articole în reviste	8	3
2.	Cărţi de specialitate, culegere tematică sau Suport didactic	2, inclusiv 1 ca prim sau unic autor	1
3.	Lucrări înregistrate în bazele de date ISI-Thomson *sau* Articole în reviste de peste hotare recunoscute	1 7	 1
4.	Rapoarte publicate în materialele conferinţelor	8 inclusiv 3 apărute peste hotare	3 inclusiv 1 peste hotare

5.	Lucrări / activităţi specifice specialităţilor ştiinţelor umaniste şi/sau artelor	2 din oricare tipurile de lucrări / activităţi	1 (sau o carte de specialitate)
6.	Membru in colectivele de redactie sau comitete stiintifice al revistelor si manifestarilor stiintifice, organizator de manifestari stiintifice sau artistice *sau* Recenzent pentru reviste si manifestari stiintifice nationale si internationale, coordonator de expoziţii, de concursuri sau de festivaluri artistice naţionale şi internaţionale *sau* Experienţă de management, analiză şi evaluare în cercetare şi/sau învăţământ *sau* Coordonare de programe de studii, organizare si coordonare programe de formare continua	1 din oricare tip de rezultat / activitate	

Notă1: Se consideră îndeplinite standardele chiar dacă candidatul nu cumulează numărul indicat la unul din pp. 1, 2, 4, 5, sau 6, dar depăşeşte de minim 3 ori numărul indicat la p.3 (în toate domeniile)

Notă2: În domeniul sportului rezultatele performante specifice domeniului (performanţe la nivel internaţional obţinute de sportivii pregătiţi; obţinerea titlurilor de antrenor emerit, arbitru internaţional, comisar, observator pe ramură de sport şi alte asemenea) pot fi echivalate cu rezultatele/activităţile indicate la pp. 1-4, iar participarea în calitate de organizator, arbitru şi alte asemenea la evenimente sportive - cu cel din p.5 (în domeniul 5). Modul de echivalare va ţine seama de nivelul performanţei fiind prioritizate cele cu viziblitate internaţională (ex., antreanrea unor medaliaţi la campionate mondiale şi europene la discipline olimpice pot fi echivalate cu rezultatele / activităţile indicate la p.3, în timp ce obţinerea de către discipoli a titlurilor la nivel naţional – cu lucrările publicate la nivel naţional indicate la pp. 1şi 4).

Notă3: În domeniul artelor realizările artistice performante ce ţin de teatru, arte plastice, arte decorative, design, scenografie, scenaristică, regie şi imagine de film, coregrafie, compoziţie, interpretare muzicală etc., care sunt recunoscute şi validate la nivel naţional sau internaţional (turnee artistice în străinătate, concursuri şi festivaluri de top, nominalizări şi distincţii, premii, expoziţii personale şi de grup, simpozioane, tabere de creaţie etc.) consemnate în mass media sau certificate în modul stabilit pot fi echivalate cu rezultatele/activităţile indicate la pp. 1-4, iar participarea la evenimente din domeniul artelor - cu cele din p.6 (în domeniul 6). Modul de echivalare va ţine seama de nivelul performanţei fiind prioritizate cele cu viziblitate internaţională (ex., rolul principal într-un spectacol de teatru prezentat într-un turneu internaţional sau regizor de film prezentat la un festival internaţional prestigios, expoziţii de artă,

recitaluri muzicale ş.a. pot fi echivalate cu rezultatele / activităţile indicate la p.3, în timp ce activităţi similare la nivel naţional cu lucrările publicate la nivel naţional indicate la pp. 1şi 4)

Termeni utilizaţi:

Cărţi de specialitate: monografii, studii ştiinţifice, tratate şi alte asemenea, aprobate de către consiliile ştiinţifce ale organizaţiilor acreditate ştiinţific din Republica Moldova sau recunoscute în calitate de cărţi ştiinţifice peste hotare (proces de recenzare, aprobare de către organizaţii ştiinţifice sau publicare de către edituri ştiinţifice prestigioase).

Articole în reviste: articole publicate în revistele ştiinţifice acreditate din Republica Moldova şi în revistele de peste hotare recunoscute ca fiind ştiinţifice, fie în urma unui proces de evaluare naţional, fie prin includerea în bazele de date internaţionale prestigioase.

Obiecte de proprietate intelectuală (OPI): brevete de invenţii, tehnologii si produse omologate (soiuri, hibrizi, rase etc.) şi alte asemenea eliberate în Republica Moldova de către Agenţia de Stat pentru Proprietate Intelectuală (AGEPI) sau alte structuri autorizate, iar peste hotare – de către oficiile naţionale sau regionale de brevetare.

Oficiile de brevetare din SUA, UE sau Japonia: the United States Patent and Trademark Office (*USPTO*); *European Patent Office* (*EPO*); the Japan Patent Office (*JPO*).

Lucrări înregistrate în bazele de date ISI-Thomson şi Scopus: articole în reviste, lucrări în culegerile conferinţelor sau brevete care se regăsesc în cele mai importante două baze de date internaţionale – ISI-Thomson şi Scopus (Notă: dacă o lucrare se regăseşte în ambele baze de date va fi considerată o singură lucrare).

Publicaţii ştiinţifice publicate peste hotare: publicaţii recunoscute drept ştiinţifice de către autorităţi similare CNAA şi/sau în ţările în care acestea nu există – publicaţiile incluse în bazele de date internaţionale

Rapoarte publicate în materialele conferinţelor: rapoarte prezentate la conferinţe şi publicate în culegeri ale conferinţelor incluse de către Consiliul Naţional pentru Acreditare şi Atestare în Registrul manifestărilor ştiinţifice, iar peste hotare – lucrările conferinţelor organizate de către instituţii ştiinţifice recunoscute sau incluse în baze de date internaţionale prestigioase.

Proiecte cîştigate prin competiţie: naţionale - proiecte ştiinţifice cîştigate în urma concursurilor desfăşurate de către Academia de Ştiinţe a Moldovei (cu excepţia proiectelor instituţionale), proiecte ştiinţifice şi educaţionale cîştigate în urma concursurilor desfăşurate de alte entităţi din Republica Moldova; internaţionale – proiecte de orice tip (cercetare, educaţionale, mobilitate, acţiuni suport şi alte asemenea) care pot fi utile conducătorului de doctorat în procesul de îndrumare a doctoranzilor şi sunt finanţate de către entităţi de peste hotare în urma desfăşurării concursurilor.

Suport didactic: manuale universitare, note de curs, îndrumare de laborator/aplicaţii şi alte asemenea elaborate pentru studiile universitare şi aprobate de către instituţii de învăţămînt superior acreditate.

Lucrări specifice specialităţilor ştiinţelor umaniste: ediţie critică sau documentară (text vechi, ediţie de documente); editarea unei opere ştiinţifice sau literare; traducerea şi dotarea cu aparat critic (note şi/sau comentarii) a unei opere ştiinţifice; antologie/crestomaţie de texte; dicţionare, atlase, enciclopedii; diferite tipuri de produse artistice; expozitii în galerii şi muzee de prestigiu; recenzii ştiinţifice, eseuri ş.a. publicate în reviste de specialitate; traduceri de operă ştiinţifică sau beletristică dintr-o limbă modernă; cronică sau alte asemenea în funcţie de specificul specialităţilor.

Numărul total de lucrări ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice: suma tuturor cărţilor de specialitate, a articolelor în reviste, a OPI, a publicaţiilor în culegerile lucrărilor conferinţelor; a lucrărilor de suport didactic şi a lucrărilor specifice specialităţilor ştiinţelor umaniste.

MINISTERUL EDUCAŢIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA

Piaţa Marii Adunări Naţionale, nr. 1
MD-2033 Chişinău
Republica Moldova
tel. 23-33-48, fax: 23-35-15
www.edu.md

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

Пяца Марий Адунэрь Национале, 1
МД-2033 Кишинэу
Республика Молдова
тел. 23-33-48, факс: 23-35-15
www.edu.md

ORDIN

Nr. 86 din 8 februarie 2016
Chişinău

Cu privire la aprobarea Metodologiei de desfăşurare a competiţiei proiectelor ştiinţifice pentru repartizarea granturilor doctorale de la bugetul de stat

În conformitate cu art. 120 al Regulamentului privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III, aprobat prin Hotărîrea Guvernului Nr. 1007 din 10.12.2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, Nr. 386-396, art. 1101), Ministrul emite următorul

ORDIN:

1. Se aprobă Metodologia de desfăşurare a competiţiei proiectelor ştiinţifice pentru repartizarea granturilor doctorale de la bugetul de stat.
2. Conducerea instituţiilor de învăţămînt superior cu drept de organizare a studiilor superioare de doctorat va aduce la cunoştinţa subdiviziunilor universitare şi a angajaţilor prevederile prezentului ordin.
3. Controlul asupra executării prezentului ordin se pune în sarcina dlui Ion Şişcanu, viceministru.

Ministru **Corina FUSU**

Olesea Ciobanu, 23-24-43

Anexă
la Ordinul Ministerului Educației
nr. 86 din 8 februarie 2016

Metodologia de desfășurare a competiției proiectelor științifice pentru repartizarea granturilor doctorale de la bugetul de stat

I. Dispoziții generale

1. Finanțarea de la bugetul de stat a programelor de doctorat se realizează prin granturi doctorale multianuale, pe o durată standard a studiilor superioare de doctorat de minimum 3 ani.
2. Grantul doctoral include bursa individuală și costurile pentru programul de studii avansate și pentru programul de cercetare sau creație artistică.
3. Anual, Ministerul Educației scoate la concurs un număr de granturi doctorale, respectîndu-se condiția finanțării multianuale.
4. Numărul de granturi doctorale multianuale pentru studiile superioare de doctorat se aprobă de Guvern.
5. Granturile doctorale se obțin prin competiție a proiectelor științifice și se repartizează instituțiilor care organizează Școlile doctorale.
6. Competiția proiectelor științifice se desfășoară într-o primă etapă în cadrul Școlii doctorale și, după caz, de comun cu autoritatea publică centrală care coordonează instituția, consorțiul parteneriatul organizator de programe de doctorat, urmată, la nivel național, de competiția proiectelor științifice pentru repartizarea granturilor doctorale între Școli doctorale, organizată de Ministerul Educației în perioada februarie-iunie, și finalizează cu competiția instituțională de repartizare a granturilor doctorale între conducătorii de doctorat în cadrul Școlii doctorale.

II. Competiția proiectelor științifice în cadrul Școlii doctorale

7. Pentru selectarea proiectelor științifice care vor fi prezentate la competiția națională pentru repartizarea granturilor doctorale, Școala doctorală organizează un concurs intern. La acest concurs pot participa cu unul sau mai multe proiecte științifice, în funcție de numărul

studenților-doctoranzi aflați în coordonare, doar conducătorii de doctorat care întrunesc criteriile de eligibilitate prevăzute în Regulamentul privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1007 din 10.12.2014.

8. Pentru participarea la concursul proiectelor științifice în cadrul Școlii doctorale, conducătorii de doctorat prezintă Consiliului Școlii doctorale propuneri de proiecte care vor conține cel puțin următoarele informații:
   a. curriculum vitae (Europass);
   b. copia certificatului de abilitare;
   c. lista lucrărilor științifice pentru ultimii 10 ani de activitate științifico-didactică;
   d. lista studenților-doctoranzi cu teme ale tezelor de doctorat valabile la data depunerii proiectului, dar care nu au susținut teza de doctorat, anul înmatriculării, specialitatea și lista temelor de cercetare pentru fiecare student-doctorand (Formular 1a);
   e. lista studenților-doctoranzi cu tezele de doctor susținute, tematica tezei, anul înmatriculării și anul susținerii (Formular 1b);
   f. lista și numărul de granturi doctorale solicitate (Formular 2);
   g. temele de doctorat pentru fiecare grant doctoral individual solicitat sau pentru un set de granturi doctorale solicitate, sub forma descrierii proiectului științific în care vor fi implicați studenții-doctoranzi (Formular 3); proiectul științific poate fi parte a unui proiect de cercetare pe care conducătorul de doctorat îl are în derulare.
9. În urma evaluării capacității instituționale; a rezultatelor concursului; a calității propunerilor de proiecte și disponibilității conducătorului de doctorat de a coordona numărul de teze solicitate; a corespondenței dintre propunerile de proiecte și aria de interes științific al conducătorului, reflectată în lista publicațiilor științifice; a ratei de susținere a tezelor de doctorat per conducător și în acord cu strategia de cercetare a instituției, Consiliul științific decide numărul de granturi doctorale solicitate în baza propunerilor de proiecte cu care se va înscrie la competiția națională a proiectelor științifice între Școlile doctorale pentru repartizarea granturilor doctorale. Decizia și argumentele privind numărul de granturi solicitate vor fi înregistrate într-o Notă de fundamentare de maximum 3 pagini.

III. Competiția națională a proiectelor științifice pentru repartizarea granturilor doctorale între Școli doctorale

10. În vederea participării la competiția națională a proiectelor științifice pentru repartizarea granturilor doctorale, Școlile doctorale vor trimite la Ministerul Educației propunerile de proiecte care vor conține obligatoriu informații privind:
    a. numărul total de granturi doctorale solicitate de Școala doctorală, repartizarea acestora pe domenii științifice în funcție de tipul de doctorat și de forma de organizare a studiilor superioare de doctorat (Formular 4);
    b. lista unică de granturi doctorale solicitate de instituție (Formular 2);
    c. nota de fundamentare pentru granturile solicitate;
    d. dosarele conducătorilor de doctorat, conținînd informațiile specificate la pct. 8[1].

11. Conducătorii de doctorat vor fi admiși la competiția proiectelor științifice pentru repartizarea granturilor doctorale numai în rezultatul confirmării disponibilității de coordonare a tezelor de doctorat, ca urmare a procesului de validare a dosarelor de participare, prin care se va verifica atît gradul de corespundere a dosarului, proiectului/telor științific/e rigorilor înaintate, cît și:
    a. deținerea și valabilitatea certificatului de abilitare;
    b. numărul de doctoranzi aflați în coordonare;
    c. corespondența dintre tema de doctorat și programele de doctorat ale Școlilor doctorale, precum și domeniul pentru care conducătorul de doctorat a fost abilitat;
    d. corespondența dintre propunerile de proiecte și aria de interes științific al conducătorului de doctorat, reflectat în lista lucrărilor științifice.
12. În procesul de evaluare a aplicațiilor pentru granturi doctorale, Ministerul Educației utilizează criterii conforme cu bunele practici internaționale și recurge la experți independenți, din țară sau din străinătate, recunoscuți pe plan internațional.

---

[1] *Pagina de titlu a dosarului va fi redactată conform Formularului 5;*
Ordinea plasării informațiilor cuprinse în dosarul instituției va corespunde celei indicate la pct.10, iar ordinea plasării informațiilor în dosarele conducătorilor de doctorat va corespunde celei indicate la pct. 8;
În dosare foile se vor fixa direct, nu prin intermediul foliilor.

13. Repartizarea granturilor doctorale pe domenii e determinată de situația social-economică a țării, în acord cu strategia națională de dezvoltare a Republicii Moldova.
14. Granturile doctorale obținute prin competiție se repartizează instituțiilor care organizează Școlile doctorale, acestea avînd obligația de a le pune integral la dispoziția directorului Școlii doctorale, după reținerea unei cote de regie de cel mult 20% din cuantumul total al sumei alocate.

IV. Competiția instituțională de repartizare a granturilor doctorale

15. În cadrul instituțiilor, consorțiilor ori parteneriatelor care organizează mai multe Școli doctorale, granturile doctorale se repartizează pe Școli doctorale de către Consiliul științific prin competiție între Școlile doctorale sau între conducătorii de doctorat și în acord cu strategia de cercetare a instituției, consorțiului sau parteneriatului și după criterii conforme cu bunele practici internaționale.
16. Pentru repartizarea granturilor doctorale către conducătorii de doctorat pentru fiecare domeniu științific pentru care Școala doctorală a obținut granturi doctorale, Consiliul Școlii doctorale utilizează criterii conforme cu bunele practici internaționale.
17. Repartizarea granturilor doctorale către conducătorii de doctorat se realizează în conformitate cu Metodologia instituțională de repartizare a granturilor în cadrul Școlii/lor doctorale.

V. Dispoziții finale

18. În condițiile prelungirii programului de doctorat, conducătorul de doctorat și Școala doctorală pot propune finanțarea în continuare a grantului doctoral din mijloace proprii.
19. Metodologia instituțională de repartizare a granturilor doctorale în cadrul Școlii/lor doctorale este elaborată de către Consiliul științific, aprobată de către Senatul instituției și publicată pe pagina WEB a instituției cu două săptămîni înainte de anunțarea concursului intern al proiectelor științifice.

Formular 1

a. Lista studenților-doctoranzi cu teme ale tezelor de doctorat valabile la data depunerii proiectului

Nr. crt.	Nume, prenume conducător de doctorat	Nume, prenume student-doctorand	Anul înmatriculării	Forma de studii (cu frecvență/ frecvență redusă)	Tema de cercetare și specialitatea

b. Lista studenților-doctoranzi cu tezele de doctorat susținute

Nr. crt.	Nume, prenume conducător de doctorat	Nume, prenume student-doctorand	Anul înmatriculării	Anul susținerii	Tema tezei de doctorat

Formular 2

Lista și numărul de granturi doctorale solicitate

Nr. crt.	Domeniu științific	Program de doctorat	Nume, prenume conducător de doctorat	Titlu proiect
Școală doctorală				
1				
2				
Școală doctorală				
3				
4				

Formular 3

Propunere de proiect/e ştiinţific/e

Şcoală doctorală _____

1.1.	Nume, prenume conducător de doctorat	
2.1.	Nume prenume conducător de doctorat în cotutelă	Dacă e cazul
2.2.	Domeniul ştiinţific, specialitatea pentru care conducătorul de doctorat în cotutelă a obţinut dreptul de coordonare a tezelor de doctorat	
2.3.	Instituţie organizatoare de studii de doctorat în cotutelă	
3.1.	Titlul proiect ştiinţific _____ _____ _____	Rezumatul proiectului ştiinţific (aprox. 1000 - 1500 caractere), care să includă: a. durata proiectului; b. importanţa şi relevanţa temei; c. obiectivele generale; d. obiectivul specific; e. rezultatele scontate.

Formular 4

Granturi doctorale solicitate (în cifre)

Instituția de învățământ superior _____

Consorțiul/parteneriatul _____

Nr. crt.	Domeniu științific	Cifru, specialitate	Perioadă de studiu (anii)	Total granturi	Inclusiv			
					Doctorat științific		Doctorat profesional	
					Cu frecvență	Cu frecvență redusă	Cu frecvență	Cu frecvență redusă

Formular 5

Pagina de titlu a dosarelor

Instituția de învățământ superior _____

Consorțiul/parteneriatul _____

Școala doctorală _____

Conducătorul de doctorat _____

Domeniul științific, specialitatea(-tățile) _____

MINISTERUL EDUCAȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA

Piața Marii Adunări Naționale, nr. 1
MD-2033 Chișinău
Republica Moldova
tel. 23-33-48, fax: 23-35-15
www.edu.md

MINISTRY OF EDUCATION REPUBLIC OF MOLDOVA

1, Piata Marii Adunari Nationale
Chisinau, MD 2033
Republic of Moldova
tel. +(373 22) 23-33-48, fax: +(373 22) 23-35-15
www.edu.md

17.03.16 nr. 03/14-259

Instituțiile de învățământ superior
organizatoare de studii superioare de doctorat;
Școlile doctorale

În contextul inițierii procesului de desfășurare a competiției proiectelor științifice pentru repartizarea granturilor doctorale în anul universitar 2016-2017 și în vederea asigurării calității studiilor superioare de doctorat, Ministerul Educației atenționează asupra necesității respectării de către conducătorii de doctorat solicitanți de granturi doctorale a condițiilor de eligibilitate stipulate în pct. 11 al *Metodologiei de desfășurare a competiției proiectelor științifice pentru repartizarea granturilor doctorale de la bugetul de stat*, aprobată prin Ordinul Ministerului Educației nr. 86 din 8 februarie 2016.

În vederea clarificării aspectului privind numărul de doctoranzi aflați în coordonarea simultană a unui conducător de doctorat, Ministerul Educației concretizează:

1. În conformitate cu prevederile *Regulamentului privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III*, aprobat prin Hotărârea Guvernului Nr. 1007 din 10.12.2014 (în continuare *Regulament*):
   a. un conducător de doctorat poate îndruma simultan maximum 5 studenți-doctoranzi, aflați în diverse stadii ale studiilor de doctorat (art. 59);
   b. în cazurile în care un conducător de doctorat îndrumă simultan mai mult de 5 studenți-doctoranzi care au început programul de studii superioare de doctorat înaintea intrării în vigoare a *Regulamentului* menționat anterior, acești studenți-doctoranzi își pot continua studiile cu același conducător de doctorat pînă la finalizarea acestora (art. 196);
   c. atingerea numărului maxim de 5 studenți-doctoranzi pentru un conducător de doctorat care la data intrării în vigoare a *Regulamentului* prenotat are în coordonare mai mult de 5 studenți-doctoranzi se realizează gradual, prin finalizarea programului de studii de doctorat a studenților-doctoranzi aflați sub coordonarea acestora (art. 197).

Astfel, la data depunerii propunerilor de proiecte de către conducătorul de doctorat se va ține cont atît de numărul studenților-doctoranzi **înmatriculați în baza cadrului normativ în vigoare**, cît și de cel al studenților **care realizează programul de studii** în condițiile Regulamentului privind organizarea și desfășurarea doctoratului și a postdoctoratului, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 173 din 18 februarie 2008.

2. Pentru stabilirea numărului de doctoranzi în coordonare, în cazul studenților care au început programul de studii doctorale pînă la data de 10.12.2014 (altfel zis, pînă la intrarea în vigoare a *Regulamentului privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III)*, se vor lua în calcul:

a. Studenții care au statut de doctorand (care realizează studii de doctorat: 3 ani – studii cu frecvență și 4 ani – studii cu frecvență redusă), indiferent de forma de finanțare;
b. Studenții care și-au redobîndit statutul de doctorand prin restabilire la studii în urma concediului de maternitate și/sau a concediului academic;
c. Doctoranzii exmatriculați pînă la expirarea doctoratului din alte motive decît cele ale neatestării și care au fost restabiliți la studii pe parcursul a cel mult cinci ani de la data exmatriculării pentru a finaliza programul de studii.

Notă: Doctoranzii care se află în perioade de întrerupere a studiilor, inclusiv cei care beneficiază de o bursă sau de un grant de specializare în străinătate la data depunerii proiectelor științifice pentru competiția națională a granturilor doctorale, nu se contabilizează.

3. Conducerea instituțiilor organizatoare de studii superioare de doctorat și a Școlilor doctorale este obligată să ia masurile necesare pentru respectarea limitelor maxime de coordonare ale conducătorilor de doctorat.

Viceministru **Vasile MARINA**

O. Ciobanu, 23 24 43

MINISTERUL EDUCAȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA

Piața Marii Adunări Naționale, nr. 1
MD-2033 Chișinău
Republica Moldova
tel. 23-33-48, fax: 23-35-15
www.edu.md

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

Пяца Марий Адунэрь Национале, 1
МД-2033 Кишинэу
Республика Молдова
тел. 23-33-48, факс: 23-35-15
www.edu.md

ORDIN

Nr. 936 din 29 septembrie 2015
Chișinău

Cu privire la aprobarea Metodologiei de organizare a Competiției proiectelor științifice pentru repartizarea între Școli doctorale a granturilor doctorale de la bugetul de stat pentru anul universitar 2015-2016

În conformitate cu art. 120 al Regulamentului privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III, aprobat prin Hotărîrea Guvernului Nr. 1007 din 10.12.2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, Nr. 386-396, art. 1101), Ministrul emite următorul

ORDIN:

1. Se aprobă Metodologia de organizare a competiției proiectelor științifice pentru repartizarea între Școli doctorale a granturilor doctorale de la bugetul de stat pentru anul universitar 2015-2016, conform Anexei.

2. Conducerea instituțiilor de învățămînt superior cu drept de organizare a studiilor superioare de doctorat va aduce la cunoștința subdiviziunilor universitare și a angajaților prevederile prezentului ordin.

3. Controlul asupra executării prezentului ordin se pune în sarcina dlui Ion Șișcanu, viceministru.

Ministru Corina **Corina FUSU**

Olesea Ciobanu, 23-24-43

Anexa

Metodologia de organizare a competiției proiectelor științifice pentru repartizarea între Școli doctorale a granturilor doctorale de la bugetul de stat pentru anul universitar 2015-2016

I. Dispoziții generale

1. Competiția proiectelor științifice pentru repartizarea între Școli doctorale a granturilor doctorale de la bugetul de stat pentru anul universitar 2015-2016 se va desfășura în conformitate cu prevederile Regulamentului privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1007 din 10.12.2014 (în continuare Regulament) și a Hotărîrii Guvernului nr. 453 din 24.07.2015 privind aprobarea Planului de admitere la studii superioare de doctorat, ciclul III, cu finanțare de la bugetul de stat, pentru anul de studii 2015-2016.
2. Finanțarea de la bugetul de stat a programelor de doctorat se realizează prin granturi doctorale multianuale, pe o durată standard a studiilor superioare de doctorat de minimum 3 ani.
3. Grantul doctoral include bursa individuală și costurile pentru programul de studii avansate și pentru programul de cercetare sau creație artistică.
4. Granturile doctorale de la bugetul de stat se obțin prin competiție a proiectelor științifice și se repartizează instituțiilor care organizează Școlile doctorale.
5. Numărul de granturi doctorale multianuale (Planul de admitere) pentru studiile superioare de doctorat se aprobă de Guvern.
6. Repartizarea granturilor doctorale instituțiilor care organizează Școli doctorale se realizează de către Ministerul Educației și, după caz, de comun acord cu Ministerele de resort.

II. Competiția națională a proiectelor științifice pentru repartizarea între Școli doctorale a granturilor doctorale de la bugetul de stat pentru anul universitar 2015-2016

7. Pentru participarea la competiția națională a proiectelor științifice pentru repartizarea granturilor doctorale de la bugetul de stat, Școlile doctorale care au obținut autorizare de funcționare provizorie trebuie să prezinte la Ministerul Educației, dar și la autoritatea publică centrală care coordonează instituția

organizatoare de programe de doctorat, propuneri de proiecte care vor conține cel puțin următoarele informații:

a) curriculum vitae şi lista lucrărilor ştiinţifice ale conducătorilor de doctorat solicitanţi de granturi doctorale;
b) informaţii referitoare la numărul, etapa şi subiectele de cercetare ale studenţilor-doctoranzi aflaţi în coordonarea conducătorilor de doctorat solicitanţi de granturi, la data depunerii proiectului;
c) numărul de granturi doctorale solicitate;
d) temele de doctorat pentru fiecare grant doctoral individual solicitat sau pentru un set de granturi doctorale solicitate, sub forma descrierii proiectului ştiinţific în care vor fi implicaţi studenţii-doctoranzi; proiectul ştiinţific poate fi parte a unui proiect de cercetare pe care conducătorul de doctorat îl are în derulare.

8. Pentru anul universitar 2015-2016, informațiile cuprinse în prevederile art. 7, lit. (a) – (c) ale prezentei Metodologii, necesare pentru participarea la competiția națională a proiectelor științifice pentru repartizarea granturilor doctorale între Școli doctorale, vor fi prelevate din:

a. Dosarele Școlilor doctorale depuse de instituțiile de învățământ superior în vederea autorizării de funcționare provizorie, redactate conform Metodologiei de evaluare externă în vederea autorizării de funcționare provizorie a Școlilor doctorale și a programelor de doctorat, aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr. 586 din 24.08.2015;
b. Rapoartele instituțiilor de învățământ superior privind studiile de doctorat pentru anul universitar 2014-2015, ca răspuns la Circulara Ministerului Educației nr. 03/14-1050 din 14 noiembrie 2014.

9. Școlile doctorale vor trimite la Ministerul Educației, dar și la autoritatea publică centrală care coordonează instituția organizatoare de programe de doctorat, informațiile cuprinse în prevederile art. 7, lit. (d), conform Tabelului anexat prezentei Metodologii. Temele de doctorat pentru fiecare grant doctoral individual solicitat sau pentru un set de granturi doctorale solicitate vor fi prezentate ierarhic, în ordinea descrescătoare a priorității acestora;
10. În procesul de evaluare a proiectelor științifice pentru granturi doctorale se utilizează criterii conforme cu bunele practici internaționale și se recurge la

experți independenți, din țară sau din străinătate, recunoscuți pe plan internațional.

11. Granturile doctorale obținute prin competiție națională se repartizează instituțiilor care organizează Școlile doctorale, acestea avînd obligația să le pună integral la dispoziția directorului Școlii doctorale, după reținerea unei cote de regie de cel mult 20% din cuantumul total al sumei alocate.
12. În cazul în care numărul de granturi doctorale obținute în urma competiției naționale a proiectelor științifice este mai mic decît cel solicitat, Școala doctorală repartizează granturile disponibile în ordinea de prioritate stabilită inițial, distribuind granturile doctorale între conducătorii de doctorat care au participat la competiția națională a proiectelor științifice.

III. Competiția între Școlile doctorale din cadrul instituțiilor/ consorțiilor/ parteneriatelor care organizează mai multe Școli doctorale

13. În cadrul instituțiilor, consorțiilor ori parteneriatelor care organizează mai multe Școli doctorale, granturile doctorale se repartizează pe Școli doctorale de către Consiliul științific prin competiție între Școlile doctorale sau conducătorii de doctorat și în acord cu strategia de cercetare a instituției, consorțiului sau parteneriatului și după criterii conforme cu bunele practici internaționale.

Tabel

Propunere de proiect/e științific/e

Instituția de învățământ superior_____

Școala doctorală _____

1.1.	Nume, prenume conducător de doctorat	
1.2.	Domeniul științific, specialitatea pentru care conducătorul de doctorat a obținut dreptul de coordonare a tezelor de doctorat	
2.1.	Nume prenume conducător de doctorat în cotutelă	Dacă e cazul
2.2.	Domeniul științific, specialitatea pentru care conducătorul de doctorat în cotutelă a obținut dreptul de coordonare a tezelor de doctorat	
2.3.	Instituția organizatoare de studii de doctorat în cotutelă	
3.1.	Proiectul științific	Rezumatul proiectului științific (aprox. 1000 - 1500 caractere), care să includă: durata proiectului, importanța și relevanța temei, obiectivele generale, obiectivul specific, rezultatele scontate.

MINISTERUL EDUCAŢIEI AL REPUBLICII MOLDOVA

MINISTRY OF EDUCATION OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

ORDIN

mun. Chișinău

Nr. 504 **din** 22 iunie **2017**

Cu privire la aprobarea Planului de repartizare între Școli doctorale a granturilor de la bugetul de stat pentru anul universitar 2017-2018

În temeiul Hotărîrii Guvernului nr. 1007 din 10.12.2014 pentru aprobarea *Regulamentului privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III* (cu modificările ulterioare) și în conformitate cu Hotărîrea Guvernului nr. 210 din 4 aprilie 2017 *Privind aprobarea Planului de admitere la studii superioare de doctorat, ciclul III, cu finanțare de la bugetul de stat, pentru anul de studii 2017-2018*, dar și cu Hotărîrile Guvernului privind autorizarea de funcționare provizorie a școlilor doctorale și a programelor de doctorat: nr. 816 din 11 noiembrie 2015 (cu modificările și completările ulterioare); nr. 1024 din 6 septembrie 2016, Ministrul emite următorul

ORDIN:

1. Se aprobă Planul de repartizare între Școli doctorale a granturilor de la bugetul de stat pentru anul universitar 2017-2018 (anexa 1).

2. Conducerea instituţiilor de învăţământ superior, a consorţiilor, parteneriatelor naţionale şi internaţionale și directorii Școlilor doctorale:

- vor repartiza granturile doctorale în cadrul școlii doctorale doar între conducătorii de doctorat ale căror propuneri de proiecte au fost evaluate pozitiv în procesul de expertizare din cadrul competiției naționale a proiectelor științifice (Anexa 2);
- vor efectua admiterea candidaților la studii superioare de doctorat cu finanțare de la bugetul de stat în limita Planului de repartizare aprobat prin prezentul ordin și cu respectarea strictă a prevederilor legale;

- vor efectua admiterea candidaților la studii superioare de doctorat prin contract, cu achitarea taxei de studii, în strictă conformitate cu prevederile legale;
- vor asigura transparența procesului de admitere și de înmatriculare.

3. Raportul cu privire la rezultatele înmatriculării la ciclul III, studii superioare de doctorat, va fi depus la Ministerul Educației în timp de 30 de zile de la finalizarea perioadei de admitere. Raportul, conform Anexei 3, va fi prezentat pe suport hîrtie şi în versiune electronică la adresa *olesea.ciobanu@edu.md*.

4. Direcţia Învăţământ superior şi dezvoltare a ştiinţei va monitoriza respectarea prevederilor prezentului ordin.

5. Controlul asupra executării prezentului ordin se pune în sarcina dnei Lilia Pogolșa, viceministru.

Viceministru **Lilia POGOLȘA**

Ex.: Olesea Ciobanu, 23 24 43

Anexa 1
la Ordinul nr. 504
din 22 iunie 2017

Planul de repartizare între Școli doctorale a granturilor de la bugetul de stat pentru anul universitar 2017-2018

Nr. Crt	Instituția organizatoare de doctorat	Școala doctorală	Domeniul științific	Repartizare granturi
I. MINISTERUL EDUCAȚIEI				
I. 1.1	Universitatea de Stat din Moldova	Școala doctorală de Științe Fizice și Inginerești	1.Științe ale Naturii	3
1.2		Școala doctorală de Științe Biologice și Geonomice	1.Științe ale Naturii	1
1.3		Școala doctorală de Științe Chimice	1.Științe ale Naturii	4
1.4		Școala doctorală de Matematică și Știința Informației	1.Științe ale Naturii	4
1.5		Școala doctorală de Psihologie și Științe ale Educației	5.Științe sociale și economice	14
1.6		Școala doctorală de Științe Economice	5.Științe sociale și economice	8
1.7		Școala doctorală de Științe Sociale	5.Științe sociale și economice	6
1.8		Școala doctorală de Științe Juridice	5.Științe sociale și economice	1
1.9		Școala doctorală de Lingvistică Romano-Germanică și Literatură Universală și Comparată	6.Științe Umaniste	3
1.10		Școala doctorală de Istorie, Arheologie și Filosofie	6.Științe Umaniste	10
1.11		Școala doctorală de Studii Lingvistice și Literare	6.Științe umaniste	3
TOTAL Universitatea de Stat din Moldova				**57**

O. Ciobanu

I.2.1	Universitatea Tehnică a Moldovei	Școala doctorală Știința Calculatoarelor, Electronică și Comunicații	1.Științe ale Naturii	1
			2.Științe Inginerești și Tehnologii	6
2.2		Școala doctorală Energetică și Inginerie Electrică	2.Științe Inginerești și Tehnologii	3
2.3		Școala doctorală Inginerie Mecanică Industrială și Transporturi	2.Științe Inginerești și Tehnologii	3
2.4		Școala doctorală Economie, Finanțe și Management	5.Științe Sociale și Economice	2
2.5		Școala doctorală Inginerie Civilă	2.Științe Inginerești și Tehnologii	3
2.6	Parteneriatul: Universitatea Tehnică a Moldovei și Institutul Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare	Școala doctorală Știința Alimentelor	2.Științe Inginerești și Tehnologii	3
TOTAL Universitatea Tehnică a Moldovei				**21**
I.3.1	Academia de Studii Economice din Moldova	Școala doctorală A.S.E.M.	1.Științe ale Naturii	2
			5.Științe Sociale și Economice	14
TOTAL Academia de Studii Economice din Moldova				**16**
I.3.2	Consorțiul Academia de Studii Economice din Moldova și Universitatea de Studii Politice și Economice Europene „Constantin Stere”	Școala Doctorală în Drept, Științe Politice și Administrative	5.Științe Sociale și Economice	1
TOTAL Consorțiul Academia de Studii Economice din Moldova și Universitatea de Studii Politice și Economice Europene „Constantin Stere”				**1**

O. Ciob

I.4.1	Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”	Școala doctorală de Psihologie	5.Științe sociale și economice	6
4.2		Școala doctorală de Științe ale Educației	5.Științe Sociale și Economice	6
4.3		Școala doctorală Istorie. Patrimoniu cultural. Modernitate	6.Științe Umaniste	4
TOTAL Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”				**16**
I.5.1	Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți	Școala doctorală Filologie	6.Științe Umaniste	10
TOTAL Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți				**10**
I.6.1	Parteneriatul: Universitatea de Stat din Tiraspol; Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul și Institutul de Științe ale Educației	Școala doctorală Științe ale Educației	5.Științe Sociale și Economice	9
TOTAL Parteneriatul: Universitatea de Stat din Tiraspol; Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul; Institutul de Științe ale Educației				**9**
I.7.1	Universitatea de Educație Fizică și Sport	Școala doctorală a Universității de Stat de Educație Fizică și Sport	5.Științe Sociale și Economice	3
TOTAL Universitatea de Educație Fizică și Sport				**3**
I.8	Consorțiul Academic Universitar al Universității Academiei de Științe a Moldovei			

O. Cio

8.1	Consorţiul: Universitatea de Stat din Tiraspol; Institutul de Matematică şi Informatică; Universitatea de Stat „Alecu Russo" din Bălţi şi Universitatea Academiei de Ştiinţe a Moldovei	Şcoala doctorală Matematica şi Ştiinţa Informaţiei	1.Ştiinţe ale Naturii	3
8.2	Consorţiul: Institutul de Chimie al Academiei de Ştiinţe a Moldovei şi Universitatea Academiei de Ştiinţe a Moldovei	Şcoala doctorală Ştiinţe Chimice şi Tehnologice	1.Ştiinţe ale Naturii	5
8.3	Consorţiul : Institutul de Genetică, Fiziologie şi Protecţie a Plantelor; Institutul de Fiziologie şi Sanocreatologie; Institutul de Ecologie şi Geografie; Grădina Botanică (Institut); Institutul de Microbiologie şi Biotehnologie; Universitatea de Stat „Alecu Russo" din Bălţi; Universitatea Academiei de Ştiinţe a Moldovei	Şcoala doctorală Ştiinţe Biologice	1.Ştiinţe ale Naturii	8
8.4	Consorţiul: Institutul de Geologie şi	Şcoala doctorală Ştiinţe Geonomice	1.Ştiinţe ale Naturii	4

	Seismologie; Institutul de Ecologie şi Geografie şi Universitatea Academiei de Ştiinţe a Moldovei			
8.5	Consorţiul: Institutul de Fizică Aplicată; Institutul de Inginerie Electronică şi Nanotehnologii „Dumitru Ghiţu"; Institutul de Energetică; Universitatea de Stat „Alecu Russo" din Bălţi şi Universitatea Academiei de Ştiinţe a Moldovei	Şcoala doctorală Ştiinţe Fizice	1.Ştiinţe ale Naturii	5
8.6	Consorţiul: Institutul de Cercetări Juridice şi Politice; Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Haşdeu" din Cahul; Universitatea de Stat „Alecu Russo" din Bălţi şi Universitatea Academiei de Ştiinţe a Moldovei	Şcoala doctorală Ştiinţe Juridice, Politice şi Sociologice	5.Ştiinţe Sociale şi Economice	1
8.7	Consorţiul: Institutul Naţional de Cercetări Economice; Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Haşdeu" din Cahul; Universitatea de Stat „Alecu Russo" din Bălţi şi	Şcoala doctorală Ştiinţe Economice şi Demografice	5.Ştiinţe Sociale şi Economice	3

O. Cibanu

	Universitatea Academiei de Ştiinţe a Moldovei			
8.8	Consorţiul: Institutul de Filologie; Institutul de Istorie; Institutul Patrimoniului Cultural; Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Haşdeu” din Cahul; Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălţi şi Universitatea Academiei de Ştiinţe a Moldovei	Şcoala doctorală Ştiinţe Umaniste	6.Ştiinţe Umaniste	15
TOTAL Consorţiul Academic Universitar al Universităţii Academiei de Ştiinţe a Moldovei				**44**
II. MINISTERUL SĂNĂTĂŢII				
II.1	Consorţiul: Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie „N. Testemiţanu”; Centrul Naţional de Sănătate Publică; Institutul Mamei şi Copilului; Institutul de Neurologie şi Neurochirurgie; Institutul de Cardiologie; Institutul de Ftiziopneumologie „Chiril Draganiuc”; Institutul de Oncologie; Spitalul Clinic Republican	Şcoala doctorală în domeniul Ştiinţe medicale	3. Ştiinţe medicale	61
				61

O. Ciobanu

TOTAL Consorțiul: Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „N. Testemițanu”; Centrul Național de Sănătate Publică; Institutul Mamei și Copilului; Institutul de Neurologie și Neurochirurgie; Institutul de Cardiologie; Institutul de Ftiziopneumologie „Chiril Draganiuc”; Institutul de Oncologie; Spitalul Clinic Republican				
III. MINISTERUL CULTURII				
III.1.	Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice	Școala doctorală Studiul Artelor și Culturologie	6.Științe umaniste	13
TOTAL Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice				**13**
IV. MINISTERUL AGRICULTURII ȘI INDUSTRIEI ALIMENTARE				
IV.1	Parteneriatul: Universitatea Agrară de Stat din Moldova; Institutul Ştiinţifico – Practic de Horticultură şi Tehnologii Alimentare; Institutul de Pedologie, Agrochimie şi Protecţie a Solului „N. Dimo”; Institutul de Cercetări pentru Culturile de Cîmp „Selecția”; Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro”; Institutul Ştiinţifico – Practic de Biotehnologii în Zootehnie şi Medicină Veterinară; Institutul de Fitotehnie „Porumbeni”	Școala doctorală a Parteneriatului Instituțiilor din Învățămînt și Cercetare din Agricultură	2.Științe Inginerești și Tehnologii	4
			4.Științe Agricole	8
			5.Științe Sociale și Economice	1

O. Ciobanu

TOTAL Parteneriatul: Universitatea Agrară de Stat din Moldova; Institutul Ştiinţifico – Practic de Horticultură şi Tehnologii Alimentare; Institutul de Pedologie, Agrochimie şi Protecţie a Solului „N. Dimo"; Institutul de Cercetări pentru Culturile de Cîmp „Selecţia"; Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro"; Institutul Ştiinţifico – Practic de Biotehnologii în Zootehnie şi Medicină Veterinară; Institutul de Fitotehnie „Porumbeni"				**13**
V. MINISTERUL APĂRĂRII				
V.1	Consorţiul: Academia Militară a Forţelor Armate „Alexandru cel Bun" şi Universitatea Naţională de Apărare „Carol I" (România)	Şcoala doctorală Ştiinţe Militare şi de Securitate	5. Ştiinţe Sociale şi Economice	4
TOTAL Consorţiul: Academia Militară a Forţelor Armate „Alexandru cel Bun" şi Universitatea Naţională de Apărare „Carol I" (România)				**4**
VI. ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ				
VI.1.	Academia de Administrare Publică	Şcoala doctorală în Ştiinţe Administrative	5.Ştiinţe Sociale şi Economice:	7
TOTAL Academia de Administrare Publică				**7**

TOTAL 2017-2018	**275**

O. Ciobanu

Anexa 3
la Ordinul nr. 504
din 22 iunie 2017

Instituția organizatoare de studii superioare de doctorat (universitate, parteneriat, consorțiu) _____

_____

Nr.	Numele, prenumele doctorandului	Ziua, luna, anul nașterii	Data înmatriculării la studii (ziua, luna, anul)	Forma de studii (f / fr)	Forma de finanțare (buget / taxă)	Cifrul și programul de doctorat	Numele, prenumele conducătorului / lor științific/i	Titlul științific al conducătorului de doctorat (abreviat)	Data aprobării temei și conducătorului științific (ziua, luna, anul)	Tema tezei	Țara de origine a doctorandului
RAPORT DE ÎNMATRICULARE PENTRU ANUL DE STUDII 2017-2018											
ȘCOALA DOCTORALĂ _____											
ȘCOALA DOCTORALĂ _____											
MODIFICĂRI ÎN RAPORTUL DE ÎNMATRICULARE ÎN ANUL DE STUDII 2016-2017											
ȘCOALA DOCTORALĂ _____											
ȘCOALA DOCTORALĂ _____											

MODIFICĂRI ÎN RAPORTUL DE ÎNMATRICULARE ÎN ANUL DE STUDII 2015-2016

ȘCOALA DOCTORALĂ _____

ȘCOALA DOCTORALĂ _____

MINISTERUL EDUCAȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA

Piața Marii Adunări Naționale, nr. 1
MD-2033 Chișinău
Republica Moldova
tel. 23-33-48, fax: 23-35-15
www.edu.md

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

Пяца Марий Адунэрь Национале, 1
МД-2033 Кишинэу
Республика Молдова
тел. 23-33-48, факс: 23-35-15
www.edu.md

ORDIN

Nr. 1500 din 19 noiembrie 2015

Chișinău

Cu privire la aprobarea Planului de repartizare între Școli doctorale a granturilor de la bugetul de stat pentru anul universitar 2015-2016

În temeiul Hotărîrii Guvernului nr. 1007 din 10.12.2014 pentru aprobarea „Regulamentului privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III", și în conformitate cu Hotărîrea Guvernului nr. 453 din 24.07.2015 „Privind aprobarea Planului de admitere la studii superioare de doctorat, ciclul III, cu finanțare de la bugetul de stat pentru anul de studii 2015-2016", dar și cu Hotărîrea Guvernului nr. 816 din 11 noiembrie 2015 „Cu privire la acordarea dreptului de organizare a studiilor superioare de doctorat instituțiilor de învățămînt superior, consorțiilor, parteneriatelor naționale și internaționale", Ministrul emite următorul

ORDIN:

1. Se aprobă Planul de repartizare între Școli doctorale a granturilor de la bugetul de stat pentru anul universitar 2015-2016 (anexă).

2. Conducerea instituțiilor de învățămînt superior, a consorțiilor, parteneriatelor naționale și internaționale și conducătorii Școlilor doctorale:

- vor repartiza granturile doctorale obținute în cadrul Școlii doctorale, respectînd ordinea de prioritate a proiectelor științifice stabilită inițial și distribuind granturile doctorale între conducătorii de doctorat ale căror proiecte științifice, în urma procedurii de validare, au intrat în competiția națională a proiectelor științifice;
- vor efectua admiterea candidaților la studii superioare de doctorat și înmatricularea acestora în conformitate cu „Regulamentul privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III", menționat mai sus, în

limita Planului de repartizare între Şcoli doctorale a granturilor de la bugetul de stat pentru anul universitar 2015-2016, aprobat prin prezentul ordin, şi cu respectarea strictă a prevederilor legale cu privire la numărul maxim de doctoranzi aflaţi în coordonare, pe care un conducător de doctorat îl poate avea;

- vor efectua admiterea candidaţilor la studii superioare de doctorat prin contract, cu achitarea taxei de studii şi înmatricularea acestora la programele de doctorat aprobate în conformitate cu Hotărîrea de Guvern „Cu privire la acordarea dreptului de organizare a studiilor superioare de doctorat instituţiilor de învăţămînt superior, consorţiilor, parteneriatelor naţionale şi internaţionale", menţionată mai sus, cu respectarea strictă a prevederilor legale cu privire la numărul maxim de doctoranzi aflaţi în coordonare, pe care un conducător de doctorat îl poate avea;
- vor asigura transparenţa procesului de admitere şi de înmatriculare.

3. Numărul studenţilor-doctoranzi înmatriculaţi la studii de doctorat cu frecvenţă redusă, finanţate de la bugetul de stat, nu va depăşi 15% din numărul total de granturi acordate.

4. Raportul cu privire la rezultatele înmatriculării la ciclul III – studii superioare de doctorat, incluzînd formele de învăţămînt şi de finanţare (buget, cu frecvenţă; buget, cu frecvenţă redusă; contract, cu frecvenţă; contract, cu frecvenţă redusă), va fi prezentat la Ministerul Educaţiei pînă la data de 15.01.2016 pe suport hîrtie şi în versiune electronică la adresa *inv.superior@gmail.com*.

5. Direcţia Învăţămînt superior şi dezvoltare a ştiinţei va monitoriza respectarea de către instituţiile de învăţămînt superior a prevederilor prezentului ordin.

6. Controlul asupra executării prezentului ordin se pune în sarcina dlui Ion Şişcanu, viceministru.

Ministru

Corina FUSU

Anexă

Planul de repartizare între Școli doctorale a granturilor de la bugetul de stat pentru anul universitar 2015-2016

Nr. Crt	Instituția organizatoare de doctorat	Școala doctorală	Domeniul științific	Repartizare granturi
I. MINISTERUL EDUCAȚIEI				**203**
I.1.1	Universitatea de Stat din Moldova	Școala doctorală de Studii Lingvistice și Literare	6.Științe umaniste	4
1.2		Școala doctorală de Psihologie și Științe ale Educației	5.Științe sociale și economice	4
1.3		Școala doctorală de Științe Fizice și Inginerești	1.Științe ale Naturii	2
			2. Științe Inginerești și Tehnologii	1
1.4		Școala doctorală de Științe Economice	5.Științe sociale și economice	9
1.5		Școala doctorală de Lingvistică Romano-Germanică și Literatură Universală și Comparată	6.Științe Umaniste	6
1.6		Școala doctorală de Istorie, Arheologie și Filosofie	6.Științe Umaniste	14
1.7		Școala doctorală de Științe Biologice și Geonomice	1.Științe ale Naturii	2
1.8		Școala doctorală de Științe Sociale	5.Științe sociale și economice	4
1.9		Școala doctorală de Științe Chimice	1.Științe ale Naturii	8
1.10		Școala doctorală de Matematică și Știința Informației	1.Științe ale Naturii	1
1.11		Școala doctorală de Științe Juridice	5.Științe sociale și economice	8
TOTAL Universitatea de Stat din Moldova				**63**

I.2.1	Universitatea Tehnică a Moldovei	Școala doctorală Energetică și Inginerie Electrică	2.Științe Inginerești și Tehnologii	4
2.2		Școala doctorală Inginerie Mecanică Industrială și Transporturi	2.Științe Inginerești și Tehnologii	4
2.3		Școala doctorală Economie, Finanțe și Management	5.Științe Sociale și Economice	3
2.4		Școala doctorală Știința Calculatoarelor, Electronică și Comunicații	1.Științe ale Naturii	2
			2.Științe Inginerești și Tehnologii	6
		Școala doctorală Inginerie Civilă	2.Științe Inginerești și Tehnologii	7
2.5	Parteneriatul: Universitatea Tehnică a Moldovei și Institutul Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare	Școala doctorală Știința Alimentelor	2.Științe Inginerești și Tehnologii	5
TOTAL Universitatea Tehnică a Moldovei				**31**

I.3.1	Academia de Studii Economice din Moldova	Școala doctorală A.S.E.M.	1.Științe ale Naturii	3
			5.Științe Sociale și Economice	14
TOTAL Academia de Studii Economice din Moldova				**17**

I.4.1	Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”	Școala doctorală de Psihologie	5.Științe sociale și economice	5
4.2		Școala doctorală de Științe ale Educației	5.Științe Sociale și Economice	4
4.3		Școala doctorală Istorie. Patrimoniu cultural. Modernitate	6.Științe Umaniste	6
TOTAL Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”				**15**

I.5.1	Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți	Școala doctorală Filologie	6.Științe Umaniste	7
TOTAL Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți				**7**

I.6.1	Parteneriatul: Universitatea de Stat din Tiraspol; Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul și Institutul de Științe ale Educației	Școala doctorală Științe ale Educației	5.Științe Sociale și Economice	6
TOTAL Parteneriatul: Universitatea de Stat din Tiraspol; Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul; Institutul de Științe ale Educației				**6**

I.7.1	Universitatea de Educație Fizică și Sport	Școala doctorală a Universității de Stat de Educație Fizică și Sport	5.Științe Sociale și Economice	2
TOTAL Universitatea de Educație Fizică și Sport				**2**

I.8.1	Consorțiul Academic Universitar al Universității Academiei de Științe a Moldovei			
8.2	Consorțiul: Institutul Național de Cercetări Economice; Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Cahul; Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți și Universitatea Academiei de Științe a Moldovei	Școala doctorală Științe Economice și Demografice	5.Științe Sociale și Economice	4
8.3	Consorțiul: Universitatea de Stat din Tiraspol; Institutul de Matematică și Informatică; Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți și Universitatea Academiei de Științe a Moldovei	Școala doctorală Matematica și Știința Informației	1.Științe ale Naturii	5
8.4	Consorțiul: Institutul de Chimie al Academiei de Științe a Moldovei și Universitatea Academiei de Științe a Moldovei	Școala doctorală Științe Chimice și Tehnologice	1.Științe ale Naturii	6
8.5	Consorțiul : Institutul de Genetică, Fiziologie și Protecție a	Școala doctorală Științe Biologice	1.Științe ale Naturii	19

	Plantelor; Institutul de Fiziologie și Sanocreatologie; Institutul de Ecologie și Geografie; Grădina Botanică (Institut); Institutul de Microbiologie și Biotehnologie; Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți; Universitatea Academiei de Științe a Moldovei			
8.6	Consorțiul: Institutul de Geologie și Seismologie; Institutul de Ecologie și Geografie și Universitatea Academiei de Științe a Moldovei	Școala doctorală Științe Geonomice	1.Științe ale Naturii	6
8.7	Consorțiul: Institutul de Filologie; Institutul de Istorie; Institutul Patrimoniului Cultural; Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Cahul; Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți și Universitatea Academiei de Științe a Moldovei	Școala doctorală Științe Umaniste	6.Științe Umaniste	12
8.8	Consorțiul: Institutul de Fizică Aplicată; Institutul de Inginerie Electronică și Nanotehnologii	Școala doctorală Științe Fizice	1.Științe ale Naturii	7

	„Dumitru Ghițu”; Institutul de Energetică; Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți și Universitatea Academiei de Științe a Moldovei			
8.9	Consorțiul: Institutul de Cercetări Juridice și Politice; Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Cahul; Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți și Universitatea Academiei de Științe a Moldovei	Școala doctorală Științe Juridice, Politice și Sociologice	5.Științe Sociale și Economice	3
TOTAL Consorțiul Academic Universitar al Universității Academiei de Științe a Moldovei				**62**

II. MINISTERUL SĂNĂTĂȚII				**57**
II.1	Consorțiul: Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „N. Testemițanu”; Centrul Național de Sănătate Publică; Institutul Mamei şi Copilului; Institutul de Neurologie şi Neurochirurgie; Institutul de Cardiologie; Institutul de Ftiziopneumologie „Chiril Draganiuc”; Institutul de Oncologie; Spitalul Clinic Republican	Școala doctorală în domeniul Științe medicale	3. Științe medicale	57
TOTAL Consorțiul: Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „N. Testemițanu”; Centrul Național de Sănătate Publică; Institutul Mamei şi Copilului; Institutul de Neurologie şi Neurochirurgie; Institutul de Cardiologie; Institutul de Ftiziopneumologie „Chiril Draganiuc”; Institutul de Oncologie; Spitalul Clinic Republican				**57**

III. MINISTERUL CULTURII				**15**
III.1.	Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice	Școala doctorală Studiul Artelor și Culturologie	6.Științe umaniste	15
TOTAL Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice				**15**

<table>
<tr><td colspan="4">IV. MINISTERUL AGRICULTURII ŞI INDUSTRIEI ALIMENTARE</td><td>37</td></tr>
<tr><td rowspan="4">IV.1</td><td rowspan="4">Parteneriatul: Universitatea Agrară de Stat din Moldova; Institutul Ştiinţifico – Practic de Horticultură şi Tehnologii Alimentare;
Institutul de Pedologie, Agrochimie şi Protecţie a Solului „N. Dimo”; Institutul de Cercetări pentru Culturile de Cîmp „Selecția”;
Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro”; Institutul Ştiinţifico – Practic de Biotehnologii în Zootehnie şi Medicină Veterinară;
Institutul de Fitotehnie „Porumbeni”</td><td rowspan="4">Școala doctorală a Parteneriatului Instituțiilor din Învățământ și Cercetare din Agricultură</td><td>1.Științe ale Naturii</td><td>2</td></tr>
<tr><td>2.Științe Inginerești și Tehnologii</td><td>10</td></tr>
<tr><td>4.Științe Agricole</td><td>22</td></tr>
<tr><td>5.Științe Sociale și Economice</td><td>3</td></tr>
<tr><td colspan="4">TOTAL Parteneriatul: Universitatea Agrară de Stat din Moldova;
Institutul Ştiinţifico – Practic de Horticultură şi Tehnologii Alimentare;
Institutul de Pedologie, Agrochimie şi Protecţie a Solului „N. Dimo”;
Institutul de Cercetări pentru Culturile de Cîmp „Selecția”;
Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro”;
Institutul Ştiinţifico – Practic de Biotehnologii în Zootehnie şi Medicină Veterinară;
Institutul de Fitotehnie „Porumbeni”</td><td>37</td></tr>
</table>

V. MINISTERUL APĂRĂRII				**4**
V.1	Consorțiul: Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun” și Universitatea Națională de Apărare „Carol I” (România)	Școala doctorală Științe Militare și de Securitate	5. Științe Sociale și Economice	4
TOTAL Consorțiul: Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun” și Universitatea Națională de Apărare „Carol I” (România)				**4**

VI. ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ				**4**
VI.1.	Academia de Administrare Publică	Școala doctorală în Științe Administrative	5.Științe Sociale și Economice:	4
TOTAL Academia de Administrare Publică				**4**

TOTAL 2015-2016	**320**

Aprobat prin Hotărîrea
CSŞDT şi CNAA
Din 25 iunie 2015

R E G U L A M E N T UL
cu privire la evaluarea, clasificarea și monitorizarea revistelor științifice

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Regulamentul cu privire la evaluarea clasificarea şi monitorizarea revistelor ştiinţifice este elaborat în conformitate cu prevederile Codului cu privire la ştiinţă şi inovare nr. 259-XV din 15 iulie 2004, cu modificările ulterioare, a actelor normative ale Academiei de Ştiinţe a Moldovei (AŞM) şi ale Consiliului Naţional pentru Acreditare şi Atestare (CNAA).

2. Prin prezentul regulament se stabileşte procedura de evaluare şi clasificare a revistelor ştiinţifice din Republica Moldova, în urma căreia revistele obţin statut de publicaţie ştiinţifică de profil, precum şi de monitorizarea lor ulterioară.

3. Obiectivul evaluării, clasificării şi monitorizării revistelor ştiinţifice constă în sporirea calităţii producţiei ştiinţifice publicate în ele şi stimularea integrării publicaţiilor locale în circuitul ştiinţific internaţional.

4. Evaluarea şi acordarea statutului de publicaţii ştiinţifice de profil este obligatorie pentru revistele care beneficiază de finanţarea bugetară în sfera ştiinţei şi inovării.

La prezentarea materialelor, colegiul de redacţie va solicita de la autori declaraţie pe proprie răspundere privind originalitatea propunerii de articol. Colegiul de redacţie poartă răspundere pentru publicarea materialelor cu tentă de plagiat în revistă.

II. ORGANIZAREA PROCESULUI DE EVALUARE A REVISTELOR

5. Evaluarea revistelor în vederea acordării statutului de publicaţie ştiinţifică de profil şi atribuirii tipului respectiv se efectuează la solicitarea fondatorilor revistei.

6. În scopul evaluării şi clasificării redacţiile revistelor vor depune la Consiliul Suprem pentru Ştiinţă şi Dezvoltare Tehnologică (CSŞDT) un dosar care va conţine: formularul de aplicare completat, fişa de autoevaluare, numerele apărute în ultimul an, descrierea procedurii de recenzare a manuscriselor aprobate de către colegiul de redacţie, precum şi documente ce confirmă datele incluse în formular.

7. Formularul de aplicare este prezentat în anexa nr.1. Formularul se completează atât online (pe site-ul http://www.ibn.idsi.md/), cât şi pe suport de hârtie, care se include în dosar.

8. Revistele vor solicita recunoaşterea în calitate de publicaţii ştiinţifice de profil în unul sau câteva (însă nu mai mult de trei) domenii ştiinţifice conexe, în conformitate cu lista acestora, expusă în anexa nr.2. Evaluarea manuscriselor se efectuează de recenzenţi specializaţi în domeniile respective.

9. Informaţiile indicate în formular necesită prezentarea unor confirmări: dovada includerii revistei în baze de date sau în cataloage internaţionale de rezumate pe domeniu; bonuri poştale de abonament, recenzii la materialele prezentate pentru publicare, bon de comandă sau altă dovadă din partea redacţiei revistei din străinătate cu care se face schimb, pentru fiecare instituţie din străinătate la care este difuzată revista; copiile primei pagini a articolelor ştiinţifice cu autori din străinătate publicate în ultimii 3 ani; certificat privind tirajul revistei, acordul în scris al persoanelor incluse în colegiul de redacţie etc. Se acceptă şi sursele web oficiale care confirmă veridicitatea informaţiei prezentate.

10. La depunerea dosarelor secretarul comisiei verifică respectarea strictă a cerinţelor tehnice de prezentare a acestora şi, în cazul corespunderii, le înregistrează. În caz contrar dosarele sunt restituite solicitanţilor.

11. Comisia este permanentă, fiind formată din 9 persoane şi anume: preşedintele Comisiei desemnat de CSŞDT, secretarul comisiei, 3 reprezentanţi ai CNAA şi 4 reprezentanţi ai instituţiilor de cercetare şi universităţilor.

12. Comisia examinează dosarele în ordinea înregistrării, în maximum 60 de zile din data depunerii lor. Comisia are dreptul să verifice veridicitatea datelor prezentate în dosar nemijlocit la sediul redacţiei, care va pune la dispoziţie orice acte doveditoare solicitate.

13. De competenţa Comisiei ţine verificarea respectării de către reviste a cerinţelor de eligibilitate, aprobarea listei bazelor internaţionale de prestigiu şi a cataloagelor internaţionale de rezumate pe domeniu, determinarea savanţilor cu renume de peste hotare din colegiul de redacţie şi a altor elemente în vederea calculării punctajului în conformitate cu criteriile de evaluare.

14. În urma evaluării Comisia stabileşte punctajul şi încadrarea într-un anumit tip de reviste. Rezultatele evaluării sunt aprobate de către CSŞDT şi CNAA.

15. CNAA include revistele care au acumulat punctaj suficient în Lista publicaţiilor ştiinţifice de profil.

16. Evaluarea revistelor este periodică, statutul de publicaţie ştiinţifică fiind valabil timp de 4 ani din momentul obţinerii acestuia. Acest statut poate fi suspendat în cazul în care Comisia constată nerespectarea cerinţelor pentru revistele ştiinţifice, stipulate în prezentul regulament.

Revistele care în urma evaluării nu obţin recunoaşterea în calitate de publicaţii ştiinţifice pot solicita statutul de revistă ştiinţifică doar peste o perioadă de 1 an.

III. CERINŢELE DE ELIGIBILITATE

17. Revistele ştiinţifice trebuie să satisfacă următoarele cerinţe obligatorii:

a) minimum 3/4 din articolele publicate să poarte caracter ştiinţific;

b) structura articolului ştiinţific include următoarele elemente principale: rezumatul, cuvintele-cheie, introducerea, metodele aplicate, rezultatele obţinute şi discuţiile, concluziile, referinţele bibliografice.

Pentru revistele din domeniul socio-uman obligatorii sunt rezumatul, cuvintele cheie şi referinţele, în rest structura articolului propusă este opţională;

c) aplicarea procedurii de peer-review (evaluarea de către doi referenţi independenţi a fiecărui articol) anonime şi păstrarea materialelor recenziei timp de cel puţin 4 ani.

d) selectarea recenzenţilor de către colegiul de redacţie dintr-o bază de date cu experţi în domeniu;

e) respectarea convenţiilor editoriale: titlurile articolelor, rezumatele şi referinţele să fie clare, informative, corecte, complete, autorii să poată fi identificaţi prin afilierea instituţională şi adresă;

f) respectarea structurii referinţei bibliografice, adoptate de colegul de redacţie, pentru toate materialele publicate. Se recomandă conformarea regulilor expuse în Hotărârea Comisiei de Atestare a CNAA nr. AT03 din 23 aprilie 2009;

g) existenţa unor cerinţe tehnice pentru publicarea articolelor în revistă şi respectarea strictă ale acestora;

h) cel puţin titlurile, rezumatele şi cuvintele-cheie ale articolelor trebuie să fie în limba română şi într-o limbă de circulaţie internaţională;

i) indicarea codului ISSN. Pentru revistele din ştiinţele economice cu potenţial de recunoaştere internaţional, spre a preciza domeniul/ domeniile de încadrare al articolului, se solicită indicarea

codului JEL (Journal of economic Literature Classification System), după rezumatul în limba engleza;

j) apariţia regulată a revistei şi editarea cel puţin a 2 numere pe an;

k) publicarea articolelor în mod echilibrat în toate domeniile solicitate pentru acreditare;

l) până la depunerea dosarului cu solicitarea profilului de publicaţie ştiinţifică revista trebuie să se editează pe parcursul unui an;

m) revistele în care, concomitent cu articolele ştiinţifice, sunt publicate alte materiale este necesar de intitulat alte rubrici;

n) prezenţa unei componenţe internaţionale a colegiului de redacţie;

o) instituirea şi administrarea paginii web a revistei;

p) revista este înregistrată şi monitorizată de către Instrumentul Bibliometric Naţional;

r) revista este expediată tuturor instituţiilor de stat din lista, expusă în anexa 13 a Hotărârii Comisiei de Atestare a CNAA din 25 noiembrie 2004;

s) tirajul revistei editate pe suport de hârtie constituie cel puţin o sută de exemplare.

18. Nerespectarea de către reviste a cerinţelor enumerate în punctul 17 exclude posibilitatea de a solicita statut de publicaţie ştiinţifică de profil.

IV. CRITERIILE DE EVALUARE

19. Evaluarea revistelor se efectuează conform următoarelor criterii:

a) Includerea revistei în baze de date/cataloage internaţionale (criteriul 1);

b) Calitatea revistei conform nivelului ştiinţific (criteriul 2);
c) Respectarea cerinţelor tehnice faţa de articolele publicate (criteriul 3);
d) Difuzarea în străinătate a revistei (criteriul 4);
e) Prezenţa autorilor din străinătate (criteriul 5);

f) Competenţa colegiului de redacţie (criteriul 6);

g) Existenţa unei tradiţii editoriale (criteriul 7);

h) Publicarea în limbi de circulaţie internaţională (criteriul 8);

i) Promovarea revistei (criteriul 9).

20. În funcţie de îndeplinirea criteriilor de evaluare se acordă punctaj, modul de acordare al căruia este prezentat în anexa nr. 3.

V. PRINCIPIILE DE CLASIFICARE

21. În conformitate cu rezultatele evaluării revistele se clasifică după cum urmează:

a) Tipul **A**. Reviste indexate în baze de date Thompson - ISI şi Scopus;

b) Tipul **B+**. Reviste indexate în mai mult de 2 baze de date, în care revistele sunt supuse procesului de evaluare; editate integral în limbi de circulaţie internaţională, cel puţin 40% din toate materialele publicate fiind lucrări ale autorilor de peste hotare şi în care membrii colegiilor de redacţie din străinătate contribuie personal la dezvoltarea revistei prin recenzarea sau publicarea materialelor editate şi care au acumulat peste 120 de puncte;

c) Tipul **B**. Reviste indexate în cel puţin 2 baze de date, în care revistele sunt supuse procesului evaluării şi care au acumulat peste 120 de puncte;

d) Tipul **C.** Revistele cu punctaj de recunoaştere ca publicaţie ştiinţifică care au acumulat de la 80 până la 120 de puncte, dar nu sunt cotate în baze de date internaţionale.

22. Pentru revistele din domeniul socio-uman punctajul necesar pentru trecerea pragului de atribuire la orice tip de reviste va constitui 80% din cel indicat la art. 21. În cazul adoptării deciziei de atribuire a tipului B+, pentru revistele din domeniul dat, până la 60% din toate materialele publicate urmează să fie editate în limbi de circulaţie internaţională.

23. Revistele din tipurile A, B+, B, C sunt recunoscute în calitate de publicaţii ştiinţifice de profil după acreditarea lor în conformitate cu prezentul Regulament.

24. Revista recunoscută în calitate de publicaţie ştiinţifică de profil obţine un certificat, al cărui număr se indică pe coperta publicaţiei.

25. În cazul acumulării a mai puţin de 5 puncte la fiecare din criteriile de evaluare 2, 3, 4 şi 6, revistei nu i se atribuie statutul de publicaţie ştiinţifică de profil.

26. După prima evaluare şi clasificare a revistelor statutul de publicaţie ştiinţifică de profil este acordat pe termen de 1 an, în cazul în care pe parcursul anului de referinţă revista respectă cerinţele stipulate în prezentul regulament statutul se prelungeşte pentru următorii 3 ani.

Revistelor atribuite în urma evaluării **Tipului C** ale publicaţiilor ştiinţifice de profil, li se acordă statutul şi certificatul respectiv pentru o perioadă de 2 ani. Dacă în această perioadă revistele de **Tip C** nu vor evolua în calitate, asigurându-se conformarea cu rigorile stabilite pentru revistele de **Tip B**, ele urmează să fie restructurate, prin comasare cu alte reviste din domeniu, inclusiv cu cele editate de alţi fondatori, sau, în mod ireversibil, li se va retrage statutul de publicaţie ştiinţifică.

Statutul de publicaţie ştiinţifică de profil odată acordat pentru o perioadă de 1 an, nu poate fi prelungit mai mult de 2 ori consecutiv.

[[1]punctul 26 a fost modificat conform Hotărârii comune a CSŞDT şi CNAA nr.275 din 17 decembrie 2015]

VI. MONITORIZAREA REVISTELOR ŞTIINŢIFICE ŞI SANCŢIONAREA NERESPECTĂRII CERINŢELOR

27. După finalizarea procesului de evaluare şi clasificare a revistelor, Comisia va monitoriza respectarea cerinţelor pentru revistele ştiinţific, prin analiza materialelor IBN şi altor surse. Nerespectarea cerinţelor vor cauza suspendarea sau anularea statutului de publicaţie ştiinţifică de profil.

28. Revistele, cu statut condiţionat de publicaţie ştiinţifică, în mod obligatoriu sunt supuse monitorizării.

29. Comisia are dreptul de a solicita prezentarea dosarelor revistelor, selectate aleatoriu, pentru monitorizare. Una din şedinţele comisiei, organizate pe parcursul anului, se va desfăşura în scopul monitorizării şi respectării cerinţelor pentru revistele ştiinţifice, stipulate în prezentul regulament.

30. În cazul depistării materialelor publicate în reviste cu tentă de plagiat şi confirmării faptului acestuia conform legislaţiei în vigoare, statutul de publicaţie ştiinţifică va fi suspendat de la 6 luni până la 3 ani.

VII. DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

31. În decurs de 3 luni de la aprobarea acestor modificări AŞM şi CNAA vor elabora propuneri de implementare a rezultatelor evaluării şi clasificării revistelor ştiinţifice şi vor adopta modificări la actele normative din competenţa lor privind evaluarea şi promovarea cercetătorilor ştiinţifici în funcţie de tipul revistelor în care se publică, precum şi finanţarea diferenţiată a revistelor.

32. Revistele cu statut de publicaţie ştiinţifică de tip A şi B+, care nu au co-fondatori din alte ţări şi au intrat în sistemele de citări, au dreptul să beneficieze de finanţare bugetară.

33. Prevederile punctului 24 vor intra în vigoare, începând cu următoarea etapă de evaluare.

34. Prevederile care stabilesc modul de înregistrare şi monitorizare a revistelor ştiinţifice de către Instrumentul Bibliometric Naţional vor întră în vigoare începând cu 1 ianuarie 2016.

35. Prevederile punctului 26 (alin.2) vor intra în vigoare, începând cu prima evaluare a revistelor efectuată în conformitate cu prezentul Regulament.
[[1]punctul 35 a fost introdus conform Hotărârii comune a CSŞDT şi CNAA nr.275 din 17 decembrie 2015]

Anexa nr.1

FORMULAR DE APLICARE PENTRU EVALUAREA REVISTELOR ŞTIINŢIFICE

ACADEMIA DE ŞTIINŢE A MOLDOVEI

Consiliul Suprem pentru Ştiinţă şi Dezvoltare Tehnologică

CONSILIUL NAŢIONAL PENTRU ACREDITARE ŞI ATESTARE

Formular de aplicare pentru evaluarea revistelor ştiinţifice

Înregistrarea formularului (se completează de persoana care a recepţionat formularul)

Nr. şi data de înregistrare ……	
Înregistrat de: Nume……. Prenume.....	
Funcţia…….....	*Direcţia.....*

1. Titlul revistei

2. Cod ISSN

3. Site-ul revistei

4. Fondatorul	
Denumirea	

Adresa	
Telefon / fax / e-mail	
Web	
Persoană de contact	
Adresa de e-mail a persoanei de contact	

5. Tirajul revistei

6. Colegiul de redacţie

(nume, prenume, grad ştiinţific/didactic/academic, instituţia (ţara), funcţia)

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	

(în caz de necesitate se vor adaugă rânduri la tabel)

7. Domeniile ştiinţifice pentru care revista solicită statut de publicaţie ştiinţifică

(se enumeră domeniile la care se publică anual un număr suficient de articole pentru a asigura diseminarea şi schimbul de informaţie ştiinţifică)

1.	
2.	
3.	

(în caz de necesitate se vor adaugă rânduri la tabel)

8. Anul fondării revistei

9. Frecvenţa apariţiei

(se indică frecvenţa stipulată - lunară, trimestrială, bianuală etc. şi respectarea acesteia în ultimii 5 ani)

2011	Numere planificate:	apărute:
2012	Numere planificate:	apărute:
2013	Numere planificate:	apărute:
2014	Numere planificate:	apărute:
2015	Numere planificate:	apărute:

10. Limba de publicare

(se indică limba în care se publică în ultimul an; în caz că se publică în mai multe limbi – se indică proporţia fiecăreia)

Articole ştiinţifice	
Rezumate	

11. Baze de date internaţionale în care este inclusă revista

(se indică bazele de date importante în care revista a fost inclusă în ultimii 5 ani – Thompson-ISI, Scopus, Index Copernicus, EBSCO, DOAJ, Inspec, Compendex, Viniti, Geobase, Medline, etc. şi perioada includerii; se ataşează o dovadă privind includerea)

1.	
2.	

(în caz de necesitate se vor adaugă rânduri la tabel)

12. Cataloage internaţionale centralizatoare de rezumate pe domeniu

(se indică cataloage importante în care revista a fost inclusă în ultimii 5 ani - Mathematical Reviews, Physics Abstracts, Chemical Abstracts, Biological Abstracts, CAB Abstracts etc. şi perioada includerii; se ataşează o dovadă de includere)

1.	
2.	
3.	

(în caz de necesitate se vor adaugă rânduri la tabel)

13. Vânzarea revistei în străinătate

(se enumeră instituţiile din străinătate beneficiare şi se ataşează o dovadă – abonament, comandă etc.)

1.	
2.	
3.	

(în caz de necesitate se vor adaugă rânduri la tabel)

14. Schimb de publicaţii ştiinţifice cu reviste de peste hotare

(se enumeră publicaţiile străine primite prin schimb, evidenţiindu-se cele din lista Thompson-ISI, Scopus şi se ataşează o dovadă – confirmare de la instituţia care primeşte revista, certificat de la bibliotecă etc.)

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	

(în caz de necesitate se vor adaugă rânduri la tabel)

15. Transmiterea revistei la biblioteci de peste hotare

(se enumeră bibliotecile la care se transmite şi se ataşează o dovadă – certificat de la bibliotecă etc.)

1.	
2.	

3.	
4.	
5.	
6.	
7.	

(în caz de necesitate se vor adaugă rânduri la tabel)

16. Prezenţa autorilor de peste hotare

(se enumeră articolele cu autori de peste hotare din ultimii 3 ani publicate în revistă, indicându-se numele, gradul ştiinţific, instituţia şi ţara acestora, precum şi numărul revistei în care au fost publicate; se va prezenta copia xerox a primei pagini a fiecărui articol)

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	
10.	

(în caz de necesitate se vor adaugă rânduri la tabel)

17. Ultimul număr al revistei

(se indică datele ultimului număr al revistei şi se ataşează acesta)

18. Declaraţie pe propria răspundere a redactorului-şef

(comunicarea unor informaţii false se pedepseşte conform legii)

Confirm că revista respectă cerinţele de eligibilitate, expuse în punctul 17

al Regulamentului cu privire la evaluarea şi clasificarea revistelor ştiinţifice			
Confirm veridicitatea informaţiei expuse în formular			
Nume: …… Prenume …….			
Informaţie de contact:			
Data		*Semnătura*	

(formularul tipărit se ştampilează)

Lista de verificare:

- Formularul este semnat de către redactorul-şef;
- Revista este eligibilă pentru a aplica în vederea evaluării şi obţinerii statutului de publicaţie ştiinţifică de profil, conform punctului 17 al Regulamentului cu privire la evaluarea şi clasificarea revistelor ştiinţifice;
- Au fost completate toate rubricile pentru care există informaţie;
- A fost ataşată fişa de autoevaluare, în conformitate cu anexa nr.3 al Regulamentului cu privire la evaluarea şi clasificarea revistelor ştiinţifice;
- A fost ataşat ultimul număr al revistei;
- Au fost ataşate dovezi pentru informaţiile incluse în formular.

Anexa nr.2

LISTA DOMENIILOR ŞTIINŢIFICE ÎN CARE POT FI ÎNCADRATE PROFILURILE REVISTELOR ŞTIINŢIFICE:

1. Ştiinţe politice
2. Studiul artelor şi culturologie
3. Ştiinţe inginereşti şi tehnologii
4. Ştiinţe biologice
5. Ştiinţe chimice
6. Ştiinţe juridice
7. Ştiinţe economice
8. Ştiinţe medicale
9. Filologie
10. Filosofie
11. Ştiinţe geonomice
12. Istorie şi arheologie
13. Ştiinţe medical-veterinare
14. Ştiinţe ale educaţiei
15. Psihologie
16. Sociologie
17. Ştiinţe agricole
18. Matematică
19. Ştiinţa informaţiei
20. Ştiinţe fizice
21. Ştiinţe militare şi informaţii
22. Media şi comunicare
23. Religie şi teologie

Anexa nr. 3

MODUL DE ACORDARE A PUNCTAJULUI

CONFORM CRITERIILOR DE EVALUARE A REVISTELOR

Criterii	Punctaj
1. Includerea revistei în baze de date/cataloage internaţionale	
a) în baza de date Thomson-ISI (Science Citation Index Expanded, Social Sciences Citation Index, Arts & Humanities Citation Index) şi Scopus. Vă rugăm să indicaţi adresa URL şi data primului număr indexat şi factor de impact obţinut.	Da - revista este inclusă automat la tipul A
b) în alte baze de date internaţionale de prestigiu care indexează rezumatele articolelor. Vă rugăm să le specificaţi, indicând paginile Web	20 puncte pentru fiecare bază de date
c) în cataloage internaţionale de rezumate pe domeniu	5 puncte pentru fiecare catalog
Punctajul maxim la criteriul 1	**40 puncte**
2.Calitatea revistei după nivelul ştiinţific	
După nivelul ştiinţific mediu al articolelor publicate	0- 10 puncte
Punctajul maxim la criteriul 2	**10 puncte**
3.Respectarea cerinţelor tehnice ale articolelor publicate	
După acurateţea tehnico-redacţională, prezentarea grafică.	0- 10 puncte
Punctajul maxim la criteriul 3	**10 puncte**
4. Difuzarea în străinătate a revistei	
a) vânzarea revistei în străinătate pe bază de abonament sau la comandă	Se acordă 2 puncte pentru fiecare instituţie beneficiară
b) schimb de publicaţii ştiinţifice cu reviste din străinătate incluse în baza de date Thomson-ISI şi Scopus.	Se acordă 2 puncte pentru fiecare instituţie beneficiară
c) schimb de publicaţii ştiinţifice cu alte reviste din străinătate, editate de centre ştiinţifice recunoscute	Se acordă 1 punct pentru fiecare schimb
d) transmiterea revistei la biblioteci din alte ţări	Se acordă 1 punct pentru fiecare bibliotecă
Punctajul maxim la criteriul 4	**20 puncte**
5. Prezenţa autorilor din străinătate	
articole ştiinţifice publicate în revistă, în ultimii 3 ani, ale autorilor de peste hotare care deţin grad ştiinţific	Se acordă 2 puncte pentru fiecare articol
Punctajul maxim la criteriul 5	**20 puncte**
6. Competenţa colegiului de redacţie	
membrii Academiilor naţionale şi savanţi cu renume de peste hotare	Se acordă 2 puncte pentru fiecare
Punctajul maxim la criteriul 6	**10 puncte**
7. Existenţa unei tradiţii editoriale	
a) numărul de ani de la fondarea revistei	Se acordă 1 punct pentru fiecare 3 ani de apariţie
b) numărul de ani de apariţie a revistei cu frecvenţă respectată, în ultimii 5 ani	Se acordă 1 punct pentru fiecare an

Punctajul maxim la criteriul 7	**10 puncte**
8. Publicarea în limbi de circulaţie internaţională	
a) toate articolele din ultimul an sunt publicate în limbi de circulaţie internaţională (engleză, franceză, germană)	10 puncte
b) peste jumătate din articolele din ultimul an sunt publicate în limbi de circulaţie internaţională (engleză, franceză, germană)	5 puncte
Punctajul maxim la criteriul 8	**10 puncte**
9. Promovarea revistei	
a) revista posedă o pagină web funcţională, care conţine datele publicaţiei respective, informaţii privind procesul de publicare şi recenzare a articolelor, rezumatele cu acces liber în limbi de circulaţie internaţională	7 puncte
b) publicarea articolelor ştiinţifice on-line	10 puncte
c) tirajul publicaţiei	Se acordă 1 punct pentru fiecare 100 exemplare
Punctajul maxim la criteriul 9	**20 puncte**
Punctajul maxim de evaluare – 150 puncte	

Anexa nr.4

MODUL DE INREGISTRARE ŞI MONITORIZARE A REVISTELOR STIINTIFICE DE CATRE INSTRUMENTUL BIBLIOMETRIC NATIONAL

I. Modul de înregistrare a revistelor ştiinţifice.

1. În Instrumentul Bibliometric Naţional (IBN) se includ revistele ştiinţifice din Republica Moldova care sunt înregistrate şi funcţionează în conformitate cu legislaţia în vigoare.

2. Pentru a include revista în IBN proprietarul acesteia (Editorul, Fondatorul) trimite pe adresa electronică a IBN o cerere în formă liberă care conţine denumirea revistei, informaţii despre politica revistei privind accesul la informaţia publicată, numele şi informaţia de contact a reprezentantului revistei responsabil pentru relaţiile cu IBN.

3. Editorul poate să opteze pentru publicarea integrală a conţinutului revistei pe site-ul IBN, liberă sau contra abonament, sau pentru publicarea doar a elementelor de conţinut.

4. Institutul de Dezvoltare a Societăţii Informaţionale (IDSI) examinează în decurs de o săptămână cererea şi trimite solicitantului proiectul Contractului de accedere a revistei în IBN.

5. Contractul-tip de accedere în IBN (disponibil pe site) poate fi suplimentat de către IDSI cu anumite prevederi în funcţie de pregătirea revistei concrete de a se încadra în IBN.

6. Editorul semnează contractul în două exemplare, unul din care se remite IDSI.

7. După semnare reprezentantul revistei responsabil de relaţiile cu IBN se înregistrează pe site şi primeşte autorizaţia de a trimite materialele în conformitate cu Contractul.

8. IDSI organizează instruirea reprezentantului revistei responsabil de relaţiile cu IBN, prin diferite modalităţi (on-line, trimiterea materialelor-suport, la sediul IDSI), în funcţie de necesităţi.

9. Modalitatea ulterioară de interacţiune între Editor şi IDSI este reglementată de către Contractul încheiat.

II. Monitorizarea revistelor ştiinţifice

10. Monitorizarea revistelor este o metodă utilizată pentru a confirma funcţionalitatea şi eficienţa procesului de editare, difuzare şi utilizare a revistelor ştiinţifice.

11. Monitorizarea permite generarea automată a datelor statistice cu privire la:

- numărul de reviste,
- volume şi numere de reviste,
- dinamica înregistrării revistelor,
- numărul de articole full-text,
- distribuţia revistelor pe ani, organizaţii (edituri),
- numărul revistelor acreditate pe domenii şi ramuri ale ştiinţelor,
- accesarea şi/sau descărcarea revistelor, articolelor,
- numărul de articolele în funcţie de autori, limbă, subiect, organizaţii,
- copublicarea etc.

3. Drepturile şi obligaţiile IDSI ca entitate de monitorizare a revistelor sunt stipulate în contractele încheiate de către acesta cu revistele.

Republica Moldova

GUVERNUL

HOTĂRÎRE Nr. HG381/2019
din 01.08.2019

cu privire la aprobarea Programului național în domeniile cercetării și inovării pentru anii 2020-2023 și a Planului de acțiuni privind implementarea acestuia

Publicat : 16.08.2019 în MONITORUL OFICIAL Nr. 256-259 art. 506 Data intrării în vigoare

În temeiul art.27, art.59 alin.(1) lit. a) și al art.60 lit. a) din Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr.259/2004 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr.58-66, art.131), Guvernul HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă:

1) Programul național în domeniile cercetării și inovării pentru anii 2020-2023, conform anexei nr.1;

2) Planul de acţiuni privind implementarea Programului național în domeniile cercetării și inovării pentru anii 2020-2023, conform anexei nr.2.

2. Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare va organiza concursul de proiecte din domeniile cercetării și inovării și va prezenta Guvernului și Ministerului Educației, Culturii și Cercetării anual, pînă la 30 martie, raportul cu privire la realizarea proiectelor de cercetare și inovare.

3. Ministerul Educației, Culturii și Cercetării va prezenta Guvernului anual, pînă la 30 aprilie, raportul consolidat cu privire la realizarea Planului de acțiuni privind implementarea Programului național în domeniile cercetării și inovării pentru anii 2020-2023.

4. Academia de Științe a Moldovei va prezenta Guvernului și Ministerului Educației, Culturii și Cercetării anual, pînă la 15 mai, raportul asupra stării științei.

5. Finanţarea Programului național în domeniile cercetării și inovării pentru anii 2020-2023 și a Planului de acţiuni privind implementarea acestuia se va efectua în baza concursului de proiecte din domeniile cercetării și inovării, din contul şi în limitele alocaţiilor aprobate în aceste scopuri în legea bugetului de stat pe anul respectiv, precum și din alte surse prevăzute de cadrul normativ.

6. Ministerul Educației, Culturii și Cercetării va preciza anual costurile incluse în Planul de acțiuni menţionat, în funcție de bugetele anuale aprobate.

7. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Ministerului

Educației, Culturii și Cercetării.

8. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data publicării.

9. La data intrării în vigoare a prezentei hotărîri, se abrogă:

1) Hotărîrea Guvernului nr.920/2014 cu privire la aprobarea Strategiei de cercetare-dezvoltare a Republicii Moldova pînă în 2020 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.386-396, art. 1099);

2) Hotărîrea Guvernului nr.952/2013 cu privire la aprobarea Strategiei inovaționale a Republicii Moldova pentru perioada 2013-2020 „Inovații pentru competitivitate” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.284-289, art. 1063).

PRIM-MINISTRU Maia SANDU

Contrasemnează:

Ministrul educației,

culturii și cercetării Liliana Nicolaescu-Onofrei

Ministrul finanţelor Natalia Gavrilița

Nr. 381. Chişinău, 1 august 2019.

anexa nr.1

anexa nr.2

Anexă la
Decizia CC al ANACEC
nr. 7 din 18 decembrie 2018

CODUL DE ETICĂ ŞI DEONTOLOGIE PROFESIONALĂ A PERSONALULUI ȘTIINȚIFIC ȘI ȘTIINȚIFICO-DIDACTIC

I. Dispoziţii generale

1. Codul de etică şi deontologie profesională a personalului științific și științifico-didactic (în continuare – Codul de etică) este elaborat în conformitate cu legislaţia Republicii Moldova în domeniul cercetării-inovării şi educaţiei şi cu tratatele internaţionale cu atribuţii în domeniu la care Republica Moldova este parte, cu respectarea drepturilor omului şi cu cerinţele exercitării responsabilităţilor individuale.
2. Codul de etică ia în considerare reglementările şi standardele internaţionale privind etica în cercetarea ştiinţifică şi activitatea didactică, inclusiv Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, Carta Europeană a Cercetătorilor şi Codul de Conduită pentru Recrutarea Cercetătorilor, Cele mai bune practici pentru asigurarea integrităţii ştiinţifice şi prevenirea conduitei incorecte, Bunele practici în domeniul cercetării ştiinţifice.
3. Codul de etică are drept scop precizarea principiilor şi regulilor de conduită morală şi profesională obligatorii, stabilirea responsabilităţilor şi procedurilor naţionale necesare pentru asigurarea conformităţii activităţilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice din Republica Moldova cu normele etice acceptate de către comunitatea ştiinţifică internaţională.
4. Cadrul etic şi deontologic definit de prezentul Cod este aplicabil personalului științific și științifico-didactic din Republica Moldova care înaintează solicitări la Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (ANACEC) sau desfăşoară activităţi ce ţin de competenţa acesteia, în cadrul proceselor de atestare a personalului ştiinţific şi ştiinţifico-didactic sau de evaluare a organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării.
5. Aplicarea prezentului Cod nu exclude şi nu înlocuieşte drepturile si obligaţiile legale cuprinse în alte documente ce privesc asigurarea eticii şi deontologiei profesionale şi nu se substituie altor coduri de etică.

II. Termeni de bază

6. În sensul prezentului cod, termenii de bază sunt definiţi după cum urmează:
   a) **autoplagiat** - expunerea într-o operă scrisă sau o comunicare orală, inclusiv în format electronic, a unor texte, expresii, demonstraţii, date, ipoteze, teorii, rezultate ori metode ştiinţifice extrase din opere scrise, inclusiv în format electronic, ale aceluiaşi sau aceloraşi autori, fără a menţiona acest lucru şi fără a face trimitere la sursele originale.
   b) **buna conduită** - set de reguli etice şi profesionale ce trebuie aplicate în scopul realizării unor acţiuni specifice cercetării-inovării şi educaţiei;
   c) **coautor al unei publicaţii** - orice persoană nominalizată în lista de autori a unei publicaţii ştiinţifice;
   d) **confecţionarea de rezultate sau date** - raportarea de rezultate sau date fictive, care nu sunt rezultatul real al unei activităţi de cercetare-inovare;

e) **confidenţialitate** - păstrarea secretului asupra cercetării ştiinţifice aflată în desfăşurare sau recent finalizate, asupra evaluării proiectelor, precum şi asupra persoanei acuzate de fraudă şi asupra persoanei care face o sesizare;
f) **conflict de interese** – situaţia de incompatibilitate în care se află o persoană juridică sau fizică care are un interes personal ce influenţează imparţialitatea si obiectivitatea activităţilor sale în evaluarea, monitorizarea, realizarea, raportarea activităţilor de cercetare-inovare; interesul personal include orice avantaj pentru persoana în cauză, soţul/soţia, persoane aflate în relaţii înrudite prin sânge sau adopţie (părinţi, copii, fraţi, surori, bunici, nepoţi, unchi, mătuşi) sau relaţii de rudenie prin afinitate (cumnat, cumnată, socru, soacră, ginere, noră), sau pentru organizaţia din domeniile cercetării şi inovării din care face parte;
g) **eroare** - greşeală neintenţionată, datorată insuficientei informări, insuficientei practici profesionale, sau entuziasmului ştiinţific exagerat; depistarea erorii impune autorului ei obligaţia de a o denunţa public;
h) **evaluare** – aprecierea rezultatelor cercetării ştiinţifice, a cercetătorilor şi a organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării, prin folosirea unor criterii calitative şi cantitative;
i) **falsificare de rezultate sau date** - raportarea selectivă sau respingerea datelor ori a rezultatelor nedorite; manipularea reprezentărilor sau a ilustraţiilor; defectarea aparatului experimental ori numeric pentru a obţine datele dorite fără a raporta despre defectările efectuate;
j) **fraudă în ştiinţă** - acţiunea deliberată de confecţionare a datelor şi rezultatelor, falsificarea, plagierea, înstrăinarea ilicită a rezultatelor cercetării ştiinţifice sau alte procedee care se abat de la bunele practici acceptate de comunitatea ştiinţifică şi care au ca scop obţinerea unor avantaje;
k) **paternitate** - calitatea de autor al unui produs ştiinţific;
l) **plagiat** - expunerea într-o operă scrisă sau o comunicare orală, inclusiv în format electronic, a unor texte, expresii, idei, demonstraţii, date, ipoteze, teorii, rezultate ori metode ştiinţifice extrase din opere scrise, inclusiv în format electronic, ale altor autori, fără a menţiona acest lucru şi fără a face trimitere la sursele originale;
m) **produs ştiinţific** - publicaţie, brevet de invenţie, produs industrial, agricol, tehnologie, program de calculator şi altele asemenea, obţinut în urma activităţii de cercetare-inovare şi care poate face obiectul proprietăţii intelectuale;
n) **proprietate intelectuală** – totalitatea mijloacelor prin care o idee este difuzată (carte, articol, suport electronic, audio-video etc.), precum şi dreptul de autor corespunzător; după caz, proprietatea intelectuală se poate referi şi la tezele de doctorat; lucrarea semnată de mai mulţi autori aparţine fiecăruia dintre ei; dacă ideea n-a fost difuzată printr-unul din mijloacele menţionate ea nu reprezintă o proprietate intelectuală;
o) **sancţiune** – pedeapsă aplicată persoanei fizice sau juridice, care nu respectă reglementările bunei conduite în activitatea de cercetare ştiinţifică, dezvoltare tehnologică şi inovare.

7. Comisia de etică a ANACEC în domeniul atestării va interpreta şi preciza, în caz de necesitate, aceste şi alte noţiuni ce se referă la frauda ştiinţifică, având în vedere bunele practici internaţionale.

III. Principii generale în activitatea ştiinţifică şi ştiinţifico-didactică

8. Buna conduită a personalului științific și științifico-didactic este asigurată de respectarea următoarelor principii generale: libertăţii de cercetare; demnităţii; integrităţii; precauţiei;

responsabilităţii şi binefacerii; atitudinii profesionale; bunelor practici şi a dezvoltării profesionale continue; exploatării şi diseminării rezultatelor.

9. Principiul libertăţii de cercetare constă în libertatea de gândire şi de exprimare şi libertatea de a identifica metode prin care să se rezolve probleme şi:
   a) se asigură prin acces liber la sursele de informare; schimb liber de idei; necenzurarea produselor ştiinţifice;
   b) este limitată de necesitatea respectării drepturilor omului; a protecţiei animalelor; protejării mediului ambiant.

10. Principiul demnităţii constă în obligaţia de a desfăşura activităţile de cercetare-inovare manifestând respect faţă de fiinţele vii şi în particular faţă de om ca fiinţă raţională, netratându-le niciodată doar ca mijloc, ci întotdeauna ca valoare supremă.

11. Principiul integrităţii constă în exercitarea activităţii cu onestitate, corectitudine şi spirit colegial, în deplină concordanţă cu celelalte principii etice, fără nici o ingerinţă din afară. Cercetătorii trebuie să adere la practicile etice recunoscute şi principiile fundamentale ale eticii, corespunzătoare disciplinei (disciplinelor) lor.

12. Principiul precauţiei constă în obligaţia de a clarifica gradul de precizie, respectiv de risc ce caracterizează rezultatele cercetării-inovării. În desfăşurarea activităţilor de cercetare-inovare vor fi luate în considerare toate consecinţele care pot fi prezise (prevăzute, anticipate) pe baza datelor ştiinţifice, alături de acelea a căror probabilitate nu poate fi negată chiar dacă nu este dovedită ştiinţific.

13. Principiul responsabilităţii şi binefacerii constă în asigurarea că activităţile sunt relevante pentru societate, produc beneficii sociale sau economice şi că se realizează un echilibru între interesele individuale şi cele colective. El poate fi atins prin:
   a) evitarea dublării cercetărilor realizate anterior;
   b) respectarea proprietăţii intelectuale şi a proprietăţii comune a datelor în cazul cercetărilor realizate în colaborare;
   c) respectarea principiilor unui management financiar corect, transparent şi eficient.

14. Principiul atitudinii profesionale constă în cunoaşterea şi respectarea reglementărilor care vizează domeniul lor de activitate, inclusiv:
   a) familiarizarea cu obiectivele strategice care guvernează domeniul lor de cercetare şi cu mecanismele de finanţare;
   b) familiarizarea cu reglementările la nivel naţional, sectorial sau instituţional care guvernează condiţiile de formare profesională sau de activitate;
   c) obţinerea aprobărilor necesare înainte de începerea activităţilor sau de accesarea resurselor oferite.

15. Principiul bunelor practici şi a dezvoltării profesionale continue constă în îmbunătăţirea permanentă a activităţii prin:
   a) adoptarea de bune practice în domeniu, inclusiv luarea măsurilor necesare pentru protejarea sănătăţii şi pentru siguranţă;
   b) prin actualizarea şi extinderea aptitudinilor şi competenţelor persoanelor, care nu se poate restrânge doar la formarea profesională formală, ateliere, conferinţe şi e-educaţie.

16. Principiul exploatării şi diseminării rezultatelor prevede că, personalul științific și științifico-didactic trebuie să se asigure că rezultatele cercetării lor sunt exploatate şi diseminate:
   a) prin comunicate, transferate într-o altă cercetare sau, dacă este posibil, comercializate;
   b) prin informarea societăţii într-un astfel de mod încât ele să fie înţelese de nespecialişti, prin aceasta îmbunătăţindu-se înţelegerea ştiinţei de către public.

IV. Asigurarea normelor de bună conduită

17. Normele de bună conduită în activitatea ştiinţifică şi ştiinţifico-didactică se referă la respectarea legii; garantarea libertăţii în cercetarea ştiinţifică şi în învăţământ; respectarea principiilor bunei practici ştiinţifice; asumarea responsabilităţilor.

18. Normele de bună conduită în activitatea ştiinţifică şi ştiinţifico-didactică includ: norme de bună conduită în activitatea ştiinţifică; norme de bună conduită în activitatea de comunicare, publicare, diseminare şi popularizare ştiinţifică; norme de bună conduită în activitatea de evaluare a rezultatelor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice; norme de bună conduită în funcţiile de conducere în activităţile ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice; normele de bună conduită privind respectarea fiinţei şi demnităţii umane, evitarea suferinţei animalelor şi ocrotirea şi refacerea mediului natural şi a echilibrului ecologic.

19. Onestitatea cercetătorului este un element de bază pentru buna conduită în cercetarea ştiinţifică şi activitatea didactică:
    a) onestitatea cercetătorului ştiinţific asigură respectarea contribuţiilor predecesorilor, concurenţilor şi partenerilor şi conduce la diminuarea numărului de erori şi exagerări;
    b) personalul științific și științifico-didactic trebuie să se comporte astfel încât să edifice, să păstreze şi să consolideze încrederea publicului în onestitatea, corectitudinea şi imparţialitatea sa;
    c) personalul ştiinţific şi ştiinţifico-didactic trebuie să evite orice activitate care i-ar putea afecta credibilitatea, obiectivitatea si imparţialitatea.

20. Cooperarea şi colegialitatea în grupurile de cercetare ştiinţifică reprezintă o protecţie faţă de erorile ştiinţifice şi faţă de fraudă, asigurând transparenţa rezultatelor şi conducând la creşterea valorii produselor ştiinţifice.

21. Respectul faţă de proprietatea intelectuală şi faţă de probitatea intelectuală permit evitarea cazurilor de fraudă sau plagiat.

22. Originalitatea şi calitatea produselor ştiinţifice trebuie să primeze asupra cantităţii la evaluarea rezultatelor cercetării ştiinţifice.

23. Datele primare care au condus la ieşirea pe piaţă a produsului ştiinţific trebuie păstrate, în condiţii de siguranţă, pe toată durata stabilită de unitatea sau instituţia de cercetare-inovare. Datele primare trebuie să permită reproductibilitatea produsului ştiinţific şi în alte grupuri de cercetare.

24. Datele contradictorii, diferenţele de concepţie experimentală sau de practică, diferenţele de interpretare a datelor, diferenţele de opinie sunt factori specifici cercetării-inovării şi nu constituie abateri de la buna conduită în cercetare. Îndoiala asupra propriilor rezultate poate conduce la eliminarea erorilor.

25. Personalul științific și științifico-didactic trebuie să respingă şi să nu accepte posibile conflicte de interes, având următoarele obligaţii pentru evitarea unor astfel de situaţii:
    a) să furnizeze informaţii legate de interesele financiare relevante pentru activităţile de cercetare-inovare;
    b) să furnizeze, la cerere, informaţii privind implicarea în organizaţii bazate pe valori religioase sau politice care ar putea să influenţeze activitatea de cercetare-inovare;

c) să declare imediat conflictul de interese în care s-ar putea afla la un moment dat şi să-şi clarifice poziţia faţă de această situaţie.

26. Personalul științific și științifico-didactic are datoria de a sesiza conducerea instituţiei din care fac parte atunci când constată că rezultatele cercetării-inovării au un efect negativ asupra societăţii sau sunt constatate abateri de la normele morale.

V. Abaterile de la normele de bună conduită

27. Abaterile grave de la buna conduită în cercetarea ştiinţifică şi activitatea universitară sunt următoarele:
    a) plagierea rezultatelor sau publicaţiilor altor autori;
    b) confecţionarea de rezultate sau date şi prezentarea lor ca date experimentale, ca date obţinute prin calcule sau simulări numerice pe calculator ori ca date sau rezultate obţinute prin calcule analitice ori raţionamente deductive;
    c) falsificarea de date experimentale, de date obţinute prin calcule sau simulări numerice pe calculator ori de date sau rezultate obţinute prin calcule analitice ori raţionamente deductive;
    d) introducerea de informaţii false în solicitările de atestare sau de evaluare: în dosarele pentru conferirea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice, în dosarele pentru recunoaştere și echivalare a titlurilor obţinute în străinătate, în dosarele pentru abilitarea cu drept de conducere a doctoratului, în rapoarte de autoevaluare şi evaluare a organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării sau în alte documente.

28. Abaterile de la normele de buna conduită, în măsura în care nu constituie infracţiuni potrivit legii penale, includ şi aspectele legate de: diverse forme de discriminare; nedezvăluirea conflictelor de interese; nerespectarea confidenţialităţii, abuzul de autoritate cu diverse efecte, obstrucţionarea activităţii de cercetare-inovare, obstrucţionarea activităţii unor comisii de etică sau de evaluare, precum şi nerespectarea prevederilor şi procedurilor legale.

29. În procesul de activitate ştiinţifică abateri de la norme de bună conduită mai reprezintă:
    a) îngreunarea deliberată, împiedicarea sau sabotarea activităţii de cercetare-inovare a altor persoane, inclusiv prin blocarea nejustificată a accesului la spaţiile de cercetare-inovare, prin avarierea, distrugerea ori manipularea aparaturii experimentale, a echipamentului, a documentelor, a programelor de calculator, a datelor în format electronic, a substanţelor organice sau anorganice ori a materiei vii necesare altor persoane pentru derularea, realizarea sau finalizarea activităţilor de cercetare-inovare;
    b) neînregistrarea şi/sau nestocarea rezultatelor, precum şi înregistrarea şi/sau stocarea eronată a rezultatelor;
    c) ascunderea sau înlăturarea rezultatelor nedorite.

30. În procesul de publicare şi diseminare a rezultatelor ştiinţifice se constituie în abateri de la normele de bună conduită şi:
    a) autoplagiatul;
    b) publicarea repetată a aceloraşi rezultate ca elemente de noutate ştiinţifică, fără a se menţiona sursa iniţială şi/sau cu adăugiri nesemnificative;
    c) interpretarea deliberat distorsionată a rezultatelor şi deformarea concluziilor;
    d) nerecunoaşterea metodologiilor şi a rezultatelor altor cercetători ca sursă de informare, prezentarea deliberat deformată a rezultatelor altor cercetători;
    e) neatribuirea corectă a paternităţii unei lucrări;

f) includerea în lista de autori a unei publicaţii ştiinţifice a unuia sau mai multor coautori care nu au contribuit semnificativ la publicaţie ori excluderea unor coautori care au contribuit semnificativ la publicaţie;
g) includerea în lista de autori a unei publicaţii ştiinţifice a unei persoane fără acordul acesteia;
h) publicarea sau diseminarea neautorizată de către autori a unor rezultate, ipoteze, teorii ori metode ştiinţifice nepublicate.

31. În procesul de evaluare a rezultatelor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice se consideră abateri de la normele de bună conduită:
a) nedezvăluirea situaţiilor de conflicte de interese în realizarea de evaluări;
b) lipsa de obiectivitate şi nerespectarea confidenţialităţii în evaluare;
c) discriminarea, în cadrul evaluărilor, pe criterii de vârstă, etnie, sex, origine socială, orientare politică sau religioasă, orientare sexuală ori alte tipuri de discriminare;

32. În categoria abaterilor de la normele de bună conduită de către persoanele cu funcţii de conducere se includ:
a) însuşirea nemeritată a calităţii de autor sau coautor al publicaţiilor persoanelor din subordine pentru sine sau pentru soţi, persoane aflate în relaţii înrudite prin sânge sau adopţie (părinţi, copii, fraţi, surori, bunici, nepoţi, unchi, mătuşi) sau relaţii de rudenie prin afinitate (cumnat, cumnată, socru, soacră, ginere, noră);
c) abuzul de autoritate pentru a impune nejustificat propriile teorii, concepte sau rezultate asupra persoanelor din subordine;
d) obstrucţionarea activităţii unei comisii de etică sau de evaluare din cadrul ANACEC;
e) nerespectarea prevederilor şi procedurilor legale destinate respectării normelor de bună conduită în activităţile ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice prevăzute în prezentul Cod.

33. Constituie abateri de la normele de buna conduită, prin asociere:
a) participarea activă în abateri săvârşite de alţii;
b) cunoaşterea abaterilor săvârşite de alţii şi nesesizarea comisiei de etică a instituţiei sau, în lipsa acesteia, a Comisiei de etică a ANACEC în domeniul atestării;
c) coautoratul publicaţiilor conţinând date falsificate sau confecţionate.

VI. Sancţionarea abaterilor de la normele de bună conduită

34. Procedurile de constatare a abaterilor şi identificare a vinovaţilor sunt coordonate de către Comisia de Etică a ANACEC în domeniul atestării, în conformitate cu Regulamentul de funcţionare a acesteia.

35. După constatarea abaterilor, Comisia de etică propune Consiliului de conducere sau președintelui ANACEC, aplicarea sancţiunilor pentru cei vinovaţi.

36. Sancţiunile au şi rolul de a preveni cazurile de abatere de la etica ştiinţifică şi de a păstra prestigiul cercetării ştiinţifice. Ele pot fi morale sau disciplinare.

37. Sancţiunile morale includ interdicţia de a activa în:
a) comisiile de experţi ale ANACEC;
b) consiliile ştiinţifice specializate;
c) comisiile de evaluare a organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării ale ANACEC;
c) seminarele ştiinţifice de profil;
d) calitate de expert confidenţial al ANACEC;
e) alte comisii a căror activitate ţine de atribuţiile ANACEC.

38. Sancţiunile disciplinare includ:

a) retragerea calităţii de conducător de doctorat pentru o teză sau pentru o perioadă;
b) retragerea (iniţierea) titlurilor ştiinţifice de doctor sau doctor habilitat;
c) retragerea (iniţierea) titlurilor ştiinţifico-didactice de conferenţiar universitar sau profesor universitar;
d) anularea rezultatelor evaluării unei organizaţii din domeniile cercetării şi inovării;
e) alte sancţiuni ce ţin de competenţa ANACEC.

39. La recomandarea Comisiei de Etică, ANACEC poate propune organizaţiilor din domeniile cercetării și inovării aplicarea unor sancţiuni de ţin de competenţa lor.
40. În cazul constatării, de către Comisia de etică, a unor abateri de la normele de bună conduită în dosarele aflate în examinare la ANACEC, Consiliul de conducere al ANACEC va respinge aceste dosare cu eventuala aplicare a sancţiunilor stipulate mai sus. Perioada după care pot fi reexaminate dosarele respective depinde de gravitatea abaterii.
41. Sancţiunile prevăzute la art. 37 şi 38 nu absolvă pe cei vinovaţi de aplicarea altor prevederi ale legislaţiei în vigoare.

VII. Dispoziţii finale şi tranzitorii

42. Se recomandă instituțiilor din cercetare și învățământul superior să instituie comisii de etică instituţionale şi să elaboreze propriile coduri de etică, care ar stipula modul de primire a sesizărilor, etapele de examinare a cazurilor, formele de desfăşurare a investigaţiilor, procedura de luare a deciziilor şi modalitatea de păstrare a documentelor şi rezultatelor examinării sesizărilor.

Anexa 2 la decizia
Consiliului de Conducere al ANACEC
nr. 38 din 10 octombrie 2018

REGULAMENTUL
privind constituirea şi activitatea seminarului ştiinţific de profil

I. Principii de bază

1. Seminarul ştiinific de profil (în continuare – SŞP) reprezintă un organ al comunităţii ştiinţifice de profil şi este un element important al procesului de examinare şi susţinere a tezelor de doctorat.
2. SŞP se constituie în cadrul organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării la specialităţi pentru care acestea sunt abilitate ca instituţii organizatoare de doctorat (IOD).
3. SŞP pot fi constituite pentru cel mult 3 specialităţi ştiinţifice adiacente, având un preşedinte, un vicepreşedinte şi un secretar ştiinţific propuşi de către senatele universitare / consiliile ştiinţifice ale instituţiilor ştiinţifice pe un termen de până la 4 ani (dar nu mai mult de un termen).
4. SŞP îşi desfăşoară activitatea în conformitate cu Codul cu privire la ştiinţă şi inovare al Republicii Moldova, nr. 259 din 15 iulie 2004, cu modificările şi completările ulterioare, Regulamentul cu privire la funcţionarea consiliilor ştiinţifice specializate şi titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice in Republica Moldova şi cu prezentul Regulament.
5. Activitatea SŞP se desfăşoară pe baze obşteşti şi nu se admite perceperea unor taxe pentru examinarea tezelor de doctorat.

II. Constituirea SŞP

6. Componenţa SŞP este propusă de către colectivele catedrelor (departamentelor), laboratoarelor (secţiilor, sectoarelor, centrelor) ce activează în cadrul IOD. Cel puţin 40 la sută din componenţa SŞP trebuie să fie formată din angajaţii instituţiei care înfiinţează seminarul ştiinţific. Se încurajează includerea specialiştilor din alte instituţii de cercetare şi de învăţământ superior din Republica Moldova şi din străinătate precum şi organizarea unor seminare comune a mai multor IOD.
7. Componenţa SŞP cuprinde de la 10 până la 30 de membri (inclusiv conducerea seminarului), membrii seminarului având drept de vot deliberativ. Persoanele propuse în calitate de membru al Seminarului ştiinţific de profil trebuie să dispună de cel puţin 3 lucrări ştiinţifice publicate la specialitatea (specialităţile) profilului ştiinţific al Seminarului.
8. Persoanele propuse în calitate de preşedintele şi vicepreşedinte al Seminarului ştiinţific de profil trebuie să fie abilitaţi de către Agenţia Naţională pentru Asigurarea Calităţii în Educaţie şi Cercetare (în continuare – ANACEC) cu dreptul de conducător de doctorat la specialitatea (specialităţile) profilului ştiinţific al seminarului. În funcţiile de preşedinte şi vicepreşedinte a seminarului sunt propuşi specialişti de înaltă calificare care deţin, de regulă, titlul ştiinţific de doctor habilitat, au lucrări ştiinţifice în domeniul de referinţă şi se evidenţiază prin competenţă, independenţă şi imparţialitate.
9. Persoanele cu titlu ştiinţific de doctor habilitat pot fi membri a cel mult 3 SŞP, iar persoanele cu titlu ştiinţific de doctor pot fi membri a cel mult 2 SŞP. Nu se admite ca una şi aceeaşi persoană să fie aprobată în conducerea mai multor SŞP.
10. Până la 1/3 din componenţa SŞP poate fi formată din persoane care sunt concomitent membri ai altui SŞP la aceeaşi specialitate. În cazul instituirii a două seminare ştiinţifice de profil la specialităţi adiacente se permite, după caz, până la 1/2 din componenţa acestora să fie formată din persoane care fac parte din ambele seminare ştiinţifice de profil.

11. La specialităţile care nu au seminare ştiinţifice de profil sau, după caz, au doar un seminar ştiinţific de profil, prin hotărârea întemeiată a senatului / consiliului ştiinţific al instituţiei se creează seminare ştiinţifice de profil ad-hoc, care urmează să fie validate prin decizia Consiliului de conducere al ANACEC.

12. În cazul susținerii tezei de doctor habilitat, atunci când nu există un al doilea SȘP la specialitatea respectivă, conducerea instituţiei de bază se adresează cu o cerere altei instituții pentru a crea un SȘP ad hoc, iar decizia acestei instituții urmează să fie validată prin decizia Consiliului de conducere al ANACEC.

13. Componența nominală a SȘP este aprobată, pe un termen de 4 ani, de către senatul universitar sau consiliul științific al instituției, care înaintează ulterior un demers pentru validarea acestei decizii către ANACEC.

14. Demersul instituției către ANACEC va include lista aprobată a membrilor SȘP, precum și informații care confirmă respectarea cerințelor pentru constituirea SȘP, inclusiv a numărului minim de lucrări științifice a membrilor la profilul seminarului.

15. Hotărârea senatului universitar sau consiliului ştiinţific al instituţiei este validată prin decizia Consiliului de conducere al ANACEC. Consiliul de conducere poate modifica sau completa până la 1/3 din componenţa nominală a SȘP aprobată de senat sau consiliul ştiinţific al instituţiei.

III. Activitatea SȘP

16. SȘP îşi începe activitatea după semnarea deciziei Consiliului de conducere al ANACEC privind validarea componenţei nominale a acestuia. La şedinţele SȘP pot participa toţi doritorii care manifestă interes pentru teza examinată.

17. SȘP are program de lucru stabilit. Agenda şedinţei SȘP se plasează pe site-ul instituţiei cu 10 zile înainte de desfăşurarea şedinţei.

18. În cadrul unei şedinţe SȘP poate examina o teză de doctorat. Se admite examinarea a doua teze de doctorat doar în cazul în care acestea ţin de aceeaşi specialitate şi au teme adiacente.

19. Conducerea instituţiei în care a fost depusă cererea candidatului la titlu stiintific expediază teza şi dosarul acestuia preşedintelui SȘP. Dosarul candidatului la titlu ştiinţific include următoarele acte:
    a) extrasul din procesul-verbal al senatului / consiliului ştiinţific al instituției cu privire la aprobarea temei tezei de doctor sau doctor habilitat şi conducătorului (consultantului) ştiinţific;
    b) adeverinţa privind susţinerea examenelor de doctorat, în cazul tezelor de doctor;
    c) lista lucrărilor ştiinţifice la tema tezei, semnată de autor şi certificată de secretarul ştiinţific al instituţiei; suplimentul "Publicaţiile la tema tezei de doctorat";
    d) avizul pozitiv al ședinței unității primare de cercetare în cadrul căreia a fost elaborată teza (catedrelor, departamentelor, laboratoarelor, secțiilor, sectoarelor, centrelor).

20. Secretarul ştiinţific al SȘP analizează dosarul candidatului şi dacă se constată că acesta corespunde prevederilor prezentului Regulament, propune preşedintelui examinarea tezei în SȘP. În termen de o lună conducerea SȘP împreună cu membrii seminarului efectuează expertiza prealabilă a tezei, elucidează condiţiile în care aceasta a fost elaborată, convoacă şedinţa seminarului de profil la care se analizează raportul asupra tezei candidatului la titlu ştiinţific. Membrii seminarului ştiinţific de profil nominalizaţi de conducerea SȘP ca experţi examinează teza şi fiecare completează formularul de evaluare a tezei de doctor / doctor habilitat conform modelului prezentat în anexa.

21. În cadrul şedinţei SȘP, candidatul la titlu ştiinţific prezintă un raport detaliat (30-40 min.) în care:
    - informează asistenţa despre unitatea de cercetare în care a fost elaborată teza; colectivul de cercetători cu care a colaborat; baza tehnico-ştiinţifică utilizată; aportul personal, prezentând (după necesitate) toate materialele ce confirmă autenticitatea şi dreptul de autor al rezultatelor expuse în teză;

- expune conţinutul tezei, evidenţiind actualitatea, noutatea ştiinţifică, semnificaţia teoretică şi valoarea aplicativă a lucrării, aprobarea rezultatelor şi locul lor în contextul cercetărilor de profil din ţară şi din lume, concluziile şi recomandările făcute, publicaţiile la tema tezei.

22. Membrii SŞP examinează materialele tezei, îşi expun imparţial obiecţiile şi părerile referitor la valoarea tezei, precum şi la corespunderea tezei rigorilor cerinţelor regulamentare. În procesul dezbaterilor şi analizei ştiinţifice, ţinând cont de evaluările experţilor care se conţin în formularele prezentate de aceştia, membrii seminarului prezenţi în şedinţă cu o simplă majoritate de voturi se pronunţă asupra valorii tezei în baza criteriilor din Formularul evaluării tezei de doctor /doctor habilitat de către Seminarul ştiinţific de profil (anexa 1). O teză de doctorat poate fi examinată în câteva şedinţe ale SŞP în funcţie de gradul de finalizare al tezei.

23. În funcţie de punctajul acumulat pe baza completării Formularului evaluării tezei de doctor / doctor habilitat de către Seminarul ştiinţific de profil, membrii seminarului vor adopta una din următoarele decizii asupra valorii tezei:
    - teza se apreciază ca bună şi se recomandă spre susţinere în Consiliul ştiinţific specializat, dacă punctajul acumulat este cuprins între 71-75;
    - teza se apreciază ca bună şi se recomandă spre susţinere în Consiliul ştiinţific specializat cu condiţia efectuării de către candidat a modificărilor necesare şi verificarea acestora de secretarul ştiinţific şi preşedintele seminarului ştiinţific de profil, dacă punctajul acumulat este cuprins între 61-70;
    - teza se apreciază la nivel suficient, necesită modificări substanţiale, după care urmează reexaminarea la şedinţa repetată a SŞP, dacă punctajul acumulat este cuprins între 46-60;
    - teza este executată la limita de jos a cerinţelor, necesită revizuire substanţială, după care urmează reexaminarea începând cu unitatea primară de cercetare, dacă punctajul acumulat este cuprins între 31-45;
    - teza este executată sub limita de jos a cerinţelor, necesită refacere totală şi poate fi prezentată spre reexaminare nu mai puţin decât peste un an de zile, începând cu unitatea primară de cercetare, dacă punctajul acumulat este până la 30. Decizia seminarului ştiinţific de profil se adoptă cu majoritatea simplă (nu mai puţin de 50 la sută plus un vot) de voturi din numărul total de membri ai seminarului care au participat la votare.

24. În cazul în care teza corespunde tuturor cerinţelor ANACEC, SŞP prezintă un demers către senatul universitar / consiliul ştiinţific al instituţiei (la cerere se anexează teza, dosarul candidatului la titlul ştiinţific şi hotărârea SŞP în baza examinării tezei, lista de prezenţă a membrilor seminarului şi formularul evaluării tezei de doctor /doctor habilitat de către SŞP) în care solicită instituirea Consiliului ştiinţific specializat, propunând componenţa nominala a consiliului şi referenţii oficiali.

25. SŞP propune membri ai CŞS şi referenţi oficiali care sunt autori ai unor lucrări ştiinţifice de valoare în tematica tezei. Pentru susţinerea de către cetăţenii străini a tezelor de doctor sau doctor habilitat în care sunt abordate probleme specifice ţărilor de origine ale acestora, seminarul ştiinţific de profil poate propune în calitate de membru al consiliului ştiinţific specializat sau referent oficial un specialist din ţara dată. Specialistul din străinătate propus ca membru al CŞS sau referent oficial pentru susţinerea tezei de doctor trebuie sa deţină titlul ştiinţific de doctor sau doctor habilitat, iar pentru susţinerea tezei de doctor habilitat – titlul ştiinţific de doctor habilitat sau un titlu echivalent acestuia.

26. Pentru susţinerea tezelor de doctor SŞP propune 2 referenţi oficiali cu titlu ştiinţific, din care cel puţin unul – cu titlul ştiinţific de doctor habilitat sau un doctor în ştiinţe cu titlul de profesor universitar / profesor cercetător. Pentru susţinerea tezelor de doctor habilitat SŞP propune 3 referenţi oficiali - doctori habilitaţi sau având titluri echivalente acestuia. Pentru tezele de doctor habilitat acceptate la 2 specialităţi SŞP propune câte 2 referenţi oficiali la fiecare specialitate, doctori habilitaţi sau având titluri echivalente acestuia.

27. Hotărârea seminarului ştiinţific de profil / comisiei de problemă în baza examinării tezei de doctor sau doctor habilitat cuprinde:

• decizia SŞP privind evaluarea tezei, care va include recomandările și obiecțiile la teză, precum și rezultatele votării;
• propunerile referitoare la componenţa nominală a Consiliului ştiinţific specializat;
• propunerile referitoare la referenţii oficiali.

Hotărârea este semnată de preşedintele şi secretarul ştiinţific al SŞP şi aprobată de conducătorul instituţiei în cadrul căreia activează SŞP. În cazul în care decizia SŞP privind evaluarea tezei a acumulat punctajul între 61-70, preşedintele şi secretarul ştiinţific al seminarului ştiinţific de profil semnează Hotărârea după ce verifică modificărule efectuate de candidat. La hotărâre se anexează lista de prezenţă a membrilor seminarului şi formularul evaluării tezei de doctor / doctor habilitat de către SŞP. Stenograma şedinţei sau după caz a şedinţelor de examinare a tezei de doctor / doctor habilitat se păstrează la secretarul ştiinţific al SŞP.

28. Şedinţa SŞP se consideră deliberativă dacă la ea au fost prezenţi cel puţin 2/3 din membrii seminarului şi, după caz, 2-3 reprezentanţi ai instituţiilor în care se efectuează cercetări similare în domeniul tezei, cu drept de vot consultativ.

29. Dacă SŞP decide că teza examinată este executată la limita de jos a cerinţelor, necesită revizuire substanţială, după care urmează reexaminarea începând cu unitatea primară de cercetare sau teza este executată sub limita de jos a cerinţelor şi necesită refacere totală, ea este remisă candidatului însoţită de copiile stenogramei şedinţei seminarului ştiinţific de profil / comisiei de problemă şi a formularului de evaluare a tezei de doctor / doctor habilitat cu motivaţia argumentată în scris. Stenograma şedinţei seminarului ştiinţific de profil / comisiei de problemă sunt semnate de preşedintele seminarului şi secretarul ştiinţific şi se păstrează în SŞP.

30. În cazul avizului negativ al SŞP, candidatul la titlu ştiinţific poate depune cerere pentru examinarea tezei la o altă IOD în cadrul căreia există SŞP la specialitatea respectivă.

31. În cazul susţinerii tezei de doctor habilitat conducerea instituţiei în care candidatul a depus cererea pentru organizarea susţinerii publice adresează un demers către o altă instituţie pentru a fi examinată teza la seminarul ştiinţific de profil suplimentar. După examinarea deciziei SŞP suplimentar, conducerea instituţiei de bază expediază teza pentru examinare în SŞP din cadrul instituţiei, care face propuneri pentru formarea CŞS şi a referenţilor oficiali. Decizia SŞP de bază serveşte drept temei pentru Senatul / consiliul ştiinţific al instituţiei, care adresează la ANACEC demersul de formare a CŞS.

32. SŞP examinează teze doar la specialităţi la care este abilitat de către ANACEC.

33. Membrii seminarului pot să-şi exprime opinie specială care se fixează în stenograma şedinţei seminarului ştiinţific de profil / comisiei de problemă.

IV. Responsabilităţi

34. Preşedintele, vicepreşedintele şi secretarul ştiinţific al SŞP poartă întreaga răspundere pentru activitatea seminarului şi pentru evaluările tezelor.

35. În caz că SŞP aprobă teze ce nu corespund prevederilor actelor normative ale ANACEC, acesta se dizolvă prin decizia Consiliului de conducere după două avertizări.

Anexă la Regulamentul privind
constituirea şi activitatea seminarului ştiinţific de profil

Formularul evaluării tezei de doctor / doctor habilitat
de către Seminarul ştiinţific de profil / Comisia de problemă

a dlui (dnei) _____

Titlul ştiinţific solicitat _____

Domeniul în care se conferă titlul _____

Specialitatea _____

Denumirea tezei_____
_____

Denumirea SŞP_____
Preşedintele SŞP_____
Secretarul ştiinţific al SŞP_____

Numărul de puncte						
5		**4**		**3**		**2**

1. Gradul corespunderii tezei de doctor / doctor habilitat specialităţii solicitate

completamente	în mare parte	parţial	nu corespunde

2. Corespunderea temei tezei de doctor / doctor habilitat esenţei materialului lucrării

completamente	în mare parte	parţial	nu corespunde

3. Corelarea temei tezei cu direcţiile prioritare de cercetare-dezvoltare ale ţării şi cu tendinţele ştiinţei mondiale

corelează totalmente	corelează în temei	corelează parţial	nu corelează

4. Reflectarea esenţei conţinutului tezei în publicaţii

completamente	suficient	parţial	sub limita cerinţelor

5. Prezentarea materialului în capitole

total echilibrat	suficient de echilibrat	parţial dezechilibrat	total dezechilibrat

6. Metodologia cercetării

relevantă	adecvată scopului	generală, fără aspecte concrete	neadecvată

7. Completitudinea datelor experimentale, observărilor, simulărilor etc.

prezentate suficient de bine	prezentate parţial	prezentate la general, fără aspecte concrete	prezentate insuficient

8. Procesarea şi analiza teoretică, implicarea critică, interpretativă a autorului

bună	suficient de bună	la general, fără aspecte concrete	insuficientă

9. Noutatea ştiinţifică

expusă bine	expusă suficient de bine	expusă la general, fără aspecte concrete	expusă insuficient

10. Implementarea rezultatelor obţinute

relevantă	suficientă	parţială	sub limita cerinţelor

11. Expunerea şi argumentarea concluziilor

expuse bine	expuse suficient de bine	expuse la general, fără aspecte concrete	expuse insuficient

12. Completitudinea surselor şi a referinţelor bibliografice

destul de consistentă	suficientă	parţială, lipsesc unele surse/ referinţe de valoare	insuficientă, lipsa multor surse/ referinţe de valoare

13. Corectitudinea stilistică şi gramaticală a textului tezei

absolut corect	corect în temei	incorectitudini parţiale	număr mare de incorectitudini

14. Corectitudinea perfectării aspectului grafic al tezei

absolut corect	corect în temei	incorectitudini parţiale	număr mare de incorectitudini

15. Perfectarea generală a tezei

conform cerinţelor regulamentare (ghidului)	cu abateri nesubstanţiale de la cerinţele regulamentare (ghidului*)*	cu unele abateri substanţiale de la cerinţele regulamentare (ghidului)	cu multe abateri substanţiale de la cerinţele regulamentare (ghidului)

16. Aprecierea tezei.

Aprecierea se efectuează în baza punctajului acumulat conform criteriilor 1÷15 descrise mai jos

Nr. d/o	**Nr de puncte acumulate**	**Decizia**
1.	71÷75	Teza se apreciază ca bună şi se recomandă spre susținere în Consiliul științific specializat
2.	61÷70	Teza se apreciază ca bună, necesită unele modificări, după efectuarea cărora şi verificarea de către Preşedintele SŞP se recomandă spre susținere în Consiliul științific specializat
3.	46÷60	Teza se apreciază la nivel suficient, necesită modificări substanţiale, după care urmează reexaminarea la şedinţa repetată a SŞP
4.	31÷45	Teza este executată la limita de jos a cerinţelor, necesită revizuire majoră, după care urmează reexaminarea începând cu unitatea primară de cercetare
5.	30	Teza este executată sub limita de jos a cerinţelor şi necesită refacere totală. Teza poate fi prezentată spre reexaminare nu mai puţin decît peste un an de zile, începînd cu unitatea primară de cercetare.

17. Comentarii şi informaţii legate de aprecierile la punctele 1-15 (în caz de necesitate pot fi anexate pe foi aparte de fiecare persoană participantă la expertiză)

Data completării formularului

Preşedintele SŞP _____

Secretarul ştiinţific SŞP_____

Republica Moldova

GUVERNUL

HOTĂRÎRE Nr. HG497/2019
din 23.10.2019

cu privire la aprobarea Metodologiei de conferire și confirmare a titlurilor științifice

Publicat : 01.11.2019 în MONITORUL OFICIAL Nr. 320-325 art. 728 Data intrării în vigoare

În temeiul art. 94 alin. (12) și art. 95 alin. (6) din Codul educației al Republicii Moldova nr.152/2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 319-324, art. 634), cu modificările ulterioare, art. 75 lit. e)-g), p) și r) din Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr. 259/2004 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 58-66, art. 131), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Metodologia de conferire și confirmare a titlurilor științifice (se anexează).

2. Persoanele admise la programele de doctorat pînă la intrarea în vigoare a Regulamentului privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1007/2014 și la programele de postdoctorat pînă la intrarea în vigoare a Regulamentului de organizare și desfășurare a programelor de postdoctorat, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 499/2018, precum și persoanele cărora le-au fost aprobate teme pentru elaborarea de sine stătător a tezelor de către senatele/consiliile științifice ale organizaților din domeniile cercetării și inovării organizatoare de studii superioare de doctorat/programe de postdoctorat în această perioadă își vor putea susține tezele pentru obținerea titlurilor științifice, conform prevederilor în vigoare la data aprobării temelor de doctorat și postdoctorat, pînă la data de 31 decembrie 2023.

3. Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare va elabora materialele metodologice prevăzute în prezenta hotărîre și va asigura aplicarea Metodologiei de conferire și confirmare a titlurilor științifice.

4. Dispozițiile Hotărîrii de Guvern nr.1007/2014 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 386-396, art. 1101), cu modificările ulterioare, se aplică în măsura în care nu contravin prezentei hotărîri.

5. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data publicării.

PRIM-MINISTRU Maia SANDU

Contrasemnează:

Ministrul educației,

culturii și cercetării Liliana Nicolaescu-Onofrei

Nr. 497. Chişinău, 23 octombrie 2019.

Aprobată

prin Hotărîrea Guvernului nr. 497/2019

METODOLOGIA

de conferire și confirmare a titlurilor științifice

Capitolul I. DISPOZIȚII GENERALE

1. Metodologia de conferire și confirmare a titlurilor științifice (în continuare – *Metodologie*) stabilește etapele, cerințele și responsabilitățile în procesul de conferire și confirmare a titlurilor științifice.

2. În Republica Moldova se conferă două titluri științifice: doctor și doctor habilitat.

3. Titlul de doctor se conferă în urma susținerii tezei de doctorat, iar titlul de doctor habilitat – în urma susținerii tezei de doctor habilitat sau în baza sintezei lucrărilor științifice publicate (în continuare – *lucrare de sinteză*).

4. Teza de doctorat/teza de doctor habilitat este o lucrare științifică originală, elaborată în baza propriilor cercetări științifice, care conține rezultate teoretice și/sau practice noi, ce demonstrează contribuția autorului în domeniul științei.

5. Teza de doctorat prevede soluționarea unei probleme științifice actuale, importante pentru domeniul de cunoaștere respectiv.

6. Teza de doctor habilitat conține rezultate principial noi pentru știință și practică, care determină soluționarea unei probleme științifice complexe, de importanță majoră.

7. Teza de doctorat/teza de doctor habilitat (în continuare – *teză*) este însoțită de un rezumat (redactat în limba română și în una dintre limbile de circulație internațională), care include reperele conceptuale ale cercetării, ideile și concluziile principale ale tezei, contribuția autorului la realizarea cercetărilor științifice, noutatea științifică și importanța rezultatelor obținute.

8. Teza/lucrarea de sinteză este elaborată în cadrul programelor de doctorat/postdoctorat, la specialități prevăzute în Nomenclatorul specialităților științifice, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 199/2013, racordate la prioritățile strategice ale domeniilor cercetării și inovării.

9. Candidatul la titlu științific este autorul tezei și își asumă corectitudinea datelor și informațiilor prezentate, precum și a opiniilor și demonstrațiilor incluse în lucrarea științifică susținută.

10. Conducătorul/consultantul științific al tezei răspunde, împreună cu autorul lucrării, de respectarea standardelor de calitate și de etică profesională, inclusiv de asigurarea originalității conținutului.

11. Organizația din domeniile cercetării și inovării organizatoare de studii superioare de doctorat/programe de postdoctorat (în continuare – organizație *din domeniile cercetării și inovării*) adoptă o decizie prin care conferă sau refuză conferirea titlului științific de doctor/doctor habilitat.

12. Confirmarea titlurilor științifice în Republica Moldova se efectuează de către Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (în continuare – *Agenție*).

13. Evaluarea pentru confirmarea titlurilor științifice se realizează de către specialiști cu un nivel de calificare superior sau egal celui la care pretinde candidatul, recunoscuți de comunitatea științifică națională pentru competența și prestigiul profesional, precum și pentru independența, intransigența, obiectivitatea și imparțialitatea lor și care au cercetări științifice în domeniul de referință.

14. Consiliul de conducere al Agenției adoptă decizii prin care confirmă titluri științifice pe domenii sau ramuri științifice prevăzute în Nomenclatorul specialităților științifice, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.199/2013.

Capitolul II. CRITERIILE/CERINȚELE PENTRU

CONFERIREA TITLURILOR ȘTIINȚIFICE

Secțiunea 1. Procesul de susținere

15. Procesul de susținere a tezei de doctorat trebuie să respecte procedurile stabilite în regulamentul instituțional al organizației din domeniile cercetării și inovării, care prevede modalitatea, cerințele și termenele pentru:

a) evaluarea tezei de doctorat de către conducătorul de doctorat și membrii comisiei de îndrumare;

b) examinarea tezei de doctorat prin programul antiplagiat al Agenției și elaborarea raportului de similitudini;

c) examinarea cererii candidatului pentru demararea susținerii tezei de doctorat adresate directorului școlii doctorale;

d) constituirea și aprobarea comisiei de susținere publică a tezei de doctorat;

e) evaluarea de către membrii comisiei de susținere publică a tezei a tezei de doctorat înainte de susținerea publică;

f) stabilirea datei susținerii publice a tezei de doctorat;

g) consultarea publică a tezei de doctorat și a rezumatului (în limba română și într-o limbă de circulație internațională);

h) organizarea susținerii publice a tezei de doctorat, inclusiv plasarea anunțurilor și depunerea obligatorie a tezei;

i) atribuirea calificativului pentru teza de doctorat;

j) aprobarea de către senatul organizației din domeniile cercetării și inovării a deciziei de conferire a titlului științific de doctor și transmiterea acesteia spre confirmare Agenției.

16. Procesul de susținere a tezei de doctor habilitat/lucrării de sinteză trebuie să respecte procedurile stabilite în regulamentul instituțional al organizației din domeniile cercetării și inovării, care prevede modalitatea, cerințele și termenele pentru:

a) examinarea tezei de doctor habilitat prin programul antiplagiat al Agenției și elaborarea raportului de similitudini;

b) examinarea cererii candidatului pentru demararea procedurilor de evaluare a tezei de doctor habilitat/lucrării de sinteză adresate conducătorului organizației din domeniile cercetării și inovării;

c) constituirea și aprobarea comisiei de susținere a tezei de doctor habilitat/lucrării de sinteză;

d) stabilirea datei susținerii publice;

e) consultarea publică a tezei de doctor habilitat și a rezumatului sau a lucrării de sinteză (în limba română și într-o limbă de circulație internațională);

f) organizarea susținerii publice a tezei de doctor habilitat, inclusiv plasarea anunțului și depunea obligatorie a tezei/lucrării de sinteză;

g) întocmirea de către comisia de susținere publică a tezei de doctor habilitat/lucrării de sinteză a raportului final;

h) aprobarea de către senatul/consiliul științific al organizației din domeniile cercetării și inovării a deciziei de conferire a titlului științific de doctor habilitat și transmiterea acesteia spre confirmare Agenției.

17. Organizațiile din domeniile cercetării și inovării asigură examinarea tezelor/lucrărilor de sinteză prin programul antiplagiat al Agenției.

18. Cu cel puțin 30 de zile înainte de susținerea publică, teza/lucrarea de sinteză și rezumatul tezei (în limba română și într-o limbă de circulație internațională) se transmit Agenției în variantă electronică, pentru plasarea pe pagina web oficială a acesteia, parte a sistemului informatic integrat din domeniile cercetării și inovării. Agenția va asigura accesul deschis al procesului de consultare publică a documentelor menționate supra.

19. Anunțul privind susținerea publică include în mod obligatoriu locul, data și ora susținerii, conducătorul de doctorat/consultantul științific de postdoctorat, adresa electronică a organizației din domeniile cercetării și inovării și a Agenției la care pot fi transmise avize/comentarii la lucrarea înaintată spre susținere. Anunțul susținerii publice, linkul la teza/lucrarea de sinteză în format electronic, informațiile relevante privind competențele candidatului (publicații, proiecte, stagii etc.) și informațiile privind membrii comisiei de susținere publică a tezei sau a lucrării de sinteză sînt afișate pe pagina web oficială a organizației din domeniile cercetării și inovării.

20. Susținerea publică a tezei/lucrării de sinteză este transmisă online pe pagina web oficială a Agenției, adresa web la care poate fi urmărită fiind inclusă, în prealabil, în anunțul de susținere.

Secțiunea a 2-a. Redactarea tezei și a

rezumatului/lucrării de sinteză

21. Ministerul Educației, Culturii și Cercetării aprobă recomandările- cadru pentru redactarea tezei de doctorat/doctor habilitat, a rezumatului și a lucrării de sinteză, la propunerea Agenției, după consultarea cu organizațiile din domeniile cercetării și inovării.

22. Teza, rezumatul tezei și lucrarea de sinteză sînt elaborate și redactate în conformitate cu cerințele stabilite prin regulamentele instituționale ale organizațiilor din domeniile cercetării și inovării.

23. Teza, rezumatul tezei și lucrarea de sinteză reprezintă lucrări științifice și conțin elementele specifice unui astfel gen de lucrări, inclusiv:

a) pagina de titlu;

b) adnotare;

c) cuvinte-cheie;

d) cuprins;

e) lista figurilor și lista tabelelor (după caz);

f) introducere (motivația alegerii subiectului, problema de cercetare, scopul și obiectivele cercetării, gradul de noutate al temei, metodologia folosită, structurarea lucrării);

g) capitole (eventual cu o secțiune de concluzii);

h) concluzii generale și recomandări;

i) anexe (după caz);

j) bibliografie;

k) declarația privind respectarea drepturilor de autor (din care să rezulte că lucrarea îi aparține autorului și nu este plagiată).

24. Teza, rezumatul tezei și lucrarea de sinteză pot conține și alte elemente în conformitate cu regulamentele instituționale ale organizațiilor din domeniile cercetării și inovării.

Secțiunea a 3-a. Comisia de susținere publică

a tezei sau a lucrării de sinteză

25. Componența comisiei de susținere publică a tezei de doctor, a tezei de doctor habilitat sau a lucrării de sinteză este propusă de către conducătorul de doctorat/consultantul științific de postdoctorat și este aprobată în conformitate cu regulamentele instituționale ale organizațiilor din domeniile cercetării și inovării.

26. În cazul în care postdoctorandul nu dispune de un consultant științific, componența comisiei de susținere publică a tezei de doctor habilitat este propusă de către președintele consiliului științific al organizației din domeniile cercetării și inovării, de comun acord cu candidatul la titlul de doctor habilitat, și este aprobată în conformitate cu regulamentul instituțional.

27. În calitate de membri ai Comisiilor de susținere publică a tezei/lucrării de sinteză sînt desemnate, în conformitate cu cadrul normativ, persoane care au publicații în domeniul/problematica lucrării evaluate (tematică, metodologie sau alte aspecte similare), inclusiv care sînt autori a minimum 3 lucrări științifice publicate în ultimii 5 ani.

28. Cel puțin unul dintre membrii comisiei de susținere publică a tezei de doctorat și

minimum trei dintre membrii comisiei de susținere publică a tezei de doctor habilitat/lucrării de sinteză trebuie să fie autori de publicații științifice incluse în baze de date naționale și internaționale, a căror listă este elaborată și aprobată de către Agenție.

29. În cazul susținerii tezei de doctorat, minimum doi dintre membrii comisiei vor fi din afara organizației din domeniile cercetării și inovării în care candidatul a elaborat teza de doctorat, iar în cazul susținerii tezei de doctor habilitat/lucrării de sinteză – minimum trei membri ai comisiei vor fi din afara organizației din domeniile cercetării și inovării în care candidatul a efectuat cercetările științifice postdoctorale, din care cel puțin unul – de peste hotare. Membrii de peste hotare ai comisiei de susținere publică a tezei sau a lucrării de sinteză pot participa online la ședința de susținere a tezei.

30. Membrii comisiilor de susținere publică a tezei sau a lucrării de sinteză nu trebuie să se afle în conflict de interese cu candidatul sau cu conducătorul de doctorat/consultantul științific de postdoctorat al acestuia, în sensul că:

a) nu se află în relații de căsătorie, afinitate și rudenie pînă la gradul al treilea, inclusiv cu candidatul, cu conducătorul de doctorat/consultantul științific de postdoctorat al acestuia sau cu alți membri ai Comisiei;

b) nu au un interes personal ce influențează sau ar putea influența exercitarea imparțială și obiectivă a obligațiilor și responsabilităților care le revin potrivit legii.

Secțiunea a 4-a. Calitatea și publicarea

rezultatelor obținute

31. Teza/lucrarea de sinteză are la bază lucrările științifice publicate. Cerințele față de acestea sînt stabilite în regulamentele instituționale ale organizațiilor din domeniile cercetării și inovării.

32. Teza de doctorat are la bază minimum 5 publicații științifice înregistrate în depozite electronice internaționale, naționale și instituționale, din care cel puțin 3 articole publicate în minimum 2 reviste științifice aprobate de Agenție și minimum 2 comunicări la conferințe publicate în lucrările acestora, din care una internațională.

33. Cerințele privind calitatea tezei și a publicării rezultatelor pe domenii științifice sînt prevăzute în Standardele minimale pentru acordarea titlului de doctor și în Regulamentul de atribuire a calificativelor tezelor de doctorat, elaborate de către Agenție și aprobate prin ordin al ministrului educației, culturii și cercetării.

34. Teza de doctor habilitat/lucrarea de sinteză are la bază minimum 20 de lucrări științifice, publicate după susținerea tezei de doctor, din care cel puțin 10 fără coautori, 1 monografie, 5 articole în ediții științifice internaționale, 5 rapoarte sau comunicări la foruri științifice internaționale de specialitate, incluse în baze de date naționale și internaționale din lista aprobată de către Agenție. În domeniile științifice care impun cercetări de echipă, lucrările fără coautori pot fi înlocuite cu lucrări în care candidatul la titlul științific are calitatea de prim autor, ultim autor, autor corespondent sau alte roluri care indică contribuția majoră în efectuarea cercetării. Lista domeniilor științifice menționate supra este elaborată și aprobată de către Agenție, după consultarea cu organizațiile din domeniile cercetării și inovării.

35. În funcție de specificul domeniului științific, brevetele de invenție, articolele din culegerile conferințelor științifice internaționale incluse în baze de date, precum și creațiile artistice

pot fi echivalate de către Agenție cu articolele din reviste științifice.

36. Listele tipurilor de publicații, edițiilor științifice și bazelor de date naționale și internaționale recunoscute, acceptate pentru publicarea rezultatelor în vederea confirmării titlurilor științifice, precum și alte materiale metodologice, în urma realizării studiilor superioare de doctorat sau a programelor de postdoctorat, sînt elaborate și aprobate de către Agenție, după consultarea cu organizațiile din domeniile cercetării și inovării.

Capitolul III. DOSARUL PENTRU CONFIRMAREA TITLURILOR ȘTIINȚIFICE

37. Organizația din domeniile cercetării și inovării în care a avut loc susținerea publică a tezei/lucrării de sinteză depune la Agenție dosarul pentru confirmarea titlurilor științifice (în continuare – *dosar*), care include:

a) demersul organizației din domeniile cercetării și inovării privind confirmarea titlului științific de doctor/doctor habilitat, care include informații privind parcurgerea programului de doctorat/postdoctorat (aprobarea temei și a conducătorului de doctorat, perioada de studii, acumularea numărului de credite/realizarea programului de cercetare a postdoctorandului etc.), conform modelului elaborat de către Agenție;

b) decizia organizației din domeniile cercetării și inovării privind conferirea titlului științific de doctor/doctor habilitat;

c) procesul-verbal al susținerii publice a tezei/lucrării de sinteză, semnat de către președintele comisiei de susținere publică a tezei/lucrării de sinteză;

d) teza/lucrarea de sinteză și rezumatul tezei în limba română și într-o limbă de circulație internațională;

e) declarația semnată de candidat și de conducătorul de doctorat/consultantul științific de postdoctorat privind asumarea răspunderii cu privire la asigurarea originalității conținutului tezei/lucrării de sinteză, precum și a respectării standardelor de calitate și de etică profesională;

f) lista publicațiilor la tema tezei sau a lucrării de sinteză;

g) curriculum vitae al candidatului (tip Europass);

h) confirmările competențelor profesionale ale membrilor comisiei de susținere publică a tezei/lucrării de sinteză cu referire la problematica cercetată (tematică, metodologie și alte aspecte adiacente tezei evaluate), justificate prin publicațiile relevante ale acestora;

i) documentele care atestă respectarea procedurilor interne de susținere a tezei de doctorat/tezei de doctor habilitat/lucrării de sinteză prevăzute în regulamentele instituționale;

j) copiile rapoartelor referenților oficiali, membri ai comisiei de susținere publică a tezei/lucrării de sinteză;

k) avizele la rezumatul tezei/lucrării de sinteză;

l) raportul de similitudini, în urma examinării tezei prin programul antiplagiat al Agenției, care include o rezoluție privind lipsa elementelor constitutive ale unui plagiat;

m) înregistrarea audiovideo a susținerii publice a tezei/lucrării de sinteză pe suport electronic;

n) copia actului de identitate al candidatului.

38. Procesul-verbal al susținerii publice prevăzut la pct. 37 lit. c) include obligatoriu informații privind:

a) data și locul desfășurării ședinței publice;

b) componența comisiei de susținere publică a tezei/lucrării de sinteză, cu indicarea prezenței membrilor acesteia la ședință;

c) calificativul acordat tezei susținute (în cazul tezelor de doctor);

d) rezultatele votării propunerii de conferire a titlului științific de către membrii comisiei de susținere publică a tezei/lucrării de sinteză.

39. Agenția poate solicita informații care să precizeze/confirme datele incluse în dosar.

40. Agenția elaborează și aprobă modele de documente, instrucțiuni și formulare pentru actele care se includ în dosar.

Capitolul IV. PROCEDURA DE EXAMINARE

A DOSARULUI ÎN CADRUL AGENȚIEI

Secțiunea 1. Examinarea primară a dosarului

41. Examinarea primară a dosarului este efectuată de către Agenție și constă din:

a) verificarea dreptului organizației din domeniile cercetării și inovării care a înaintat dosarul de a organiza studii de doctorat/postdoctorat;

b) verificarea includerii în dosar a informațiilor/actelor prevăzute la pct. 37;

c) analiza actelor incluse în dosar pentru a stabili dacă corespund criteriilor/cerințelor stipulate în capitolul III.

42. Agenția va examina dosarul în termen de maximum 4 luni de la momentul depunerii acestuia.

43. Dacă dosarul include toate informațiile necesare pentru examinarea deciziei organizației din domeniile cercetării și inovării de conferire a titlului științific de doctor/doctor habilitat și sînt îndeplinite, din punct de vedere cantitativ, criteriile/cerințele prevăzute, dosarul se transmite experților-evaluatori.

44. Dacă dosarul este incomplet sau nu se îndeplinesc, din punct de vedere cantitativ, criteriile prevăzute în pct. 37, examinarea se amînă pînă la completarea/remedierea acestuia de către organizația din domeniile cercetării și inovării. Pentru completarea/remedierea dosarului sînt acordate 30 de zile (cu excepția perioadei iulie–august) de la momentul notificării prin e-mailurile sau telefoanele indicate în dosar, cu confirmarea recepționării acestuia. După completarea dosarului se reia examinarea acestuia.

45. Dacă organizația din domeniile cercetării și inovării nu completează/remediază dosarul conform indicațiilor scrise ale Agenției în termenul oferit, dosarul se restituie acesteia printr-o decizie.

46. Agenția examinează repetat dosarele care au fost analizate și restituite în decursul unui an de la adoptarea deciziei de restituire.

47. Agenția nu examinează dosarele analizate și restituite de două ori.

Secțiunea a 2-a. Evaluarea tezei/lucrării

de sinteză de către comisia de profil

48. Evaluarea tezei/lucrării de sinteză se efectuează de către experți incluși în Registrul experților-evaluatori pe domenii, care activează în conformitate cu regulamentul aprobat de către Agenție.

49. Pentru evaluarea fiecărei teze/lucrări de sinteză sînt selectați cîte 2 experți, ale căror domenii de activitate științifică au tangență cu tematica tezei/lucrării de sinteză și care nu se află în conflict de interese cu candidatul sau conducătorul de doctorat/consultantul științific de postdoctorat.

50. În condițiile în care nu există posibilitatea de a selecta experți naționali, se contractractează experți de peste hotare cu realizări profesionale recunoscute la nivel internațional.

51. La selectarea experților, prioritate au autorii lucrărilor științifice incluse în bazele de date *Web of Science* și/sau *Scopus*, ai lucrărilor cu aceeași problematică ca a tezei, scrise în ultimii ani, și autorii care au publicații peste hotare.

52. Experții selectați transmit acceptul lor Agenției pentru participarea în evaluarea tezei/lucrării de sinteză, prin care declară că nu se află în conflict de interese pentru evaluare.

53. Experții evaluează teza/lucrarea de sinteză din punctul de vedere al respectării Standardelor minimale pentru acordarea titlului de doctor și a corectitudinii atribuirii calificativelor tezelor de doctorat, precum și a Standardelor de calitate a tezelor de doctor habilitat, elaborate de Agenție și aprobate prin ordin al ministrului educației, culturii și cercetării.

54. Agenția elaborează și aprobă formulare de evaluare, care includ și o secțiune de argumentare a deciziei luate de către fiecare expert.

55. Identitatea experților care au evaluat teza, precum și modul în care aceștia au votat constituie secret profesional și nu poate fi dezvăluită decît organelor de control abilitate.

Secțiunea a 3-a. Examinarea rezultatelor

evaluării și adoptarea deciziei

56. Rezultatele evaluării tezei/lucrării de sinteză și a obiectivității deciziei de conferire a titlurilor științifice sînt examinate în cadrul comisiei de profil.

57. În urma examinării rezultatelor evaluării tezei de doctorat și a obiectivității deciziei de conferire a titlurilor științifice, comisia de profil înaintează Consiliului de conducere al Agenției una dintre următoarele propuneri:

a) a confirma titlul științific de doctor, cu menținerea calificativului atribuit de către comisia de susținere publică a tezei de doctorat;

b) a confirma titlul științific de doctor, cu modificarea calificativului atribuit de către comisia de susținere publică a tezei de doctorat;

c) a respinge decizia organizației din domeniile cercetării și inovării de a conferi titlul științific și de a atribui tezei de doctor calificativul „nesatisfăcător”.

58. În urma examinării rezultatelor evaluării tezei de doctor habilitat/ lucrării de sinteză și a obiectivității deciziei de conferire a titlurilor științifice, comisia de profil înaintează Consiliului de conducere al Agenției una dintre următoarele propuneri:

a) a confirma titlul științific de doctor habilitat;

b) a respinge decizia organizației din domeniile cercetării și inovării de conferire a titlului științific de doctor habilitat.

59. Consiliul de conducere al Agenției, la propunerea comisiei de profil, confirmă titlul științific de doctor/doctor habilitat sau respinge decizia de conferire a titlului științific de doctor/doctor habilitat.

60. Decizia Consiliului de conducere al Agenției se comunică organizației din domeniile cercetării și inovării prin scrisoare oficială și prin e-mail oficial.

61. În cazul adoptării de către Consiliul de conducere al Agenției a deciziei indicate la pct. 57 lit. b) și c), pct. 58 lit. b), Agenția trimite organizației din domeniile cercetării și inovării și motivația scrisă a modificării calificativului sau a respingerii deciziei de conferire.

Secțiunea a 4-a. Contestarea deciziilor de

confirmare a titlurilor științifice

62. Deciziile Consiliului de conducere al Agenției de respingere a deciziei organizației din domeniile cercetării și inovării de conferire a titlului științific pot fi contestate de către candidatul la titlul științific în termen de 30 de zile lucrătoare de la data comunicării acestora organizației din domeniile cercetării și inovării.

63. Organizația din domeniile cercetării și inovării va informa candidatul despre decizia de respingere nu mai tîrziu de următoarea zi lucrătoare.

64. Președintele Agenției desemnează 3 persoane în comisia de examinare a contestației, altele decît cele care au evaluat anterior teza/lucrarea de sinteză.

65. Comisia de examinare a contestației analizează dacă a fost respectată procedura de confirmare a titlului științific și întocmește un raport de analiză a contestației, în baza căruia Consiliul de conducere al Agenției poate lua una dintre următoarele decizii:

a) reluarea procedurii de la etapa unde s-a dovedit că procedura nu a fost respectată, în cazul stabilirii încălcărilor;

b) menținerea deciziei inițiale, în cazul în care contestația este nefondată.

66. Decizia Consiliului de conducere al Agenției privind examinarea contestației se transmite

contestatarului în termen de 60 de zile de la înregistrarea oficială a contestației.

Capitolul V. ELIBERAREA DIPLOMELOR

67. Diploma de doctor se eliberează de către organizația din domeniile cercetării și inovării ca urmare a deciziei de confirmare.

68. Diploma de doctor habilitat se eliberează de către Agenție ca urmare a deciziei de confirmare.

69. Modelul diplomei de doctor este elaborat și aprobat de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, iar modelul diplomei de doctor habilitat – de către Agenție în coordonare cu Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

70. Diploma de doctor este semnată de către rectorul organizației din domeniile cercetării și inovării și președintele comisiei de susținere publică a tezei de doctorat.

71. Diploma de doctor habilitat este semnată de către președintele Agenției, rectorul/directorul organizației din domeniile cercetării și inovării și președintele comisiei de susținere publică a tezei de doctor habilitat/lucrării de sinteză.

Capitolul VI. RETRAGEREA TITLULUI ȘTIINȚIFIC

72. Orice persoană fizică sau juridică, inclusiv organizația din domeniile cercetării și inovării, poate sesiza în scris Agenția cu privire la nerespectarea standardelor de calitate, a conduitei în cercetarea științifică sau a eticii profesionale, inclusiv cu privire la existența plagiatului în cadrul unei teze/ lucrări de sinteză, indiferent de data susținerii acesteia.

73. În cazul constatării nerespectării standardelor de calitate sau de etică profesională, Consiliul de conducere al Agenției anulează decizia de confirmare a titlului științific.

74. În urma adoptării de către Consiliul de conducere al Agenției a deciziei de anulare a titlului științific, organizația din domeniile cercetării și inovării este obligată să retragă titlul științific conferit.

75. Agenția elaborează și aprobă Metodologia de examinare a sesizărilor în cazul nerespectării standardelor de calitate, a conduitei în cercetarea științifică sau a eticii profesionale, inclusiv în cazul constatării plagiatului.

76. Cazurile de nerespectare a standardelor de calitate, a conduitei în cercetarea științifică sau a eticii profesionale, inclusiv cu privire la existența plagiatului, sînt incluse într-un registru special ținut în acest sens.

Capitolul VII. DISPOZIȚII FINALE

77. Deciziile de confirmare a titlurilor științifice sînt publicate pe paginile web oficiale ale Agenției și organizației din domeniile cercetării și inovării.

78. Agenția asigură evidența persoanelor cărora le-au fost confirmate titluri științifice în Republica Moldova.

79. Agenția va dezvolta o platformă electronică națională pentru procesul de susținere a tezelor și a lucrărilor de sinteză în Republica Moldova, care va asigura transmiterea în format

electronic a documentelor și informațiilor necesare în procesul de confirmare a titlurilor (depunerea online a dosarului), precum și transmisiunile online ale susținerilor publice ale tezelor de doctorat, doctor habilitat, lucrărilor de sinteză. De asemenea, Agenția va asigura funcționalitatea la nivel național a softului antiplagiat pentru verificarea tezelor de doctor habilitat și elaborarea raportului de similitudini.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului nr.381/2019

PROGRAMUL
național în domeniile cercetării și inovării pentru anii 2020-2023

I. DESCRIEREA SITUAȚIEI ÎN DOMENIU ȘI IDENTIFICAREA PROBLEMELOR

Descrierea situației

1. A devenit incontestabil faptul că cercetarea și inovarea reprezintă motorul creșterii economice și generatorul de soluții pentru depășirea provocărilor cu care se confruntă societatea. Gradul de dezvoltare al acestor domenii influențează direct atît competitivitatea economică a unei țări, cît și nivelul de rezistență al populației față de consecințele schimbărilor prin care trece umanitatea.

2. Conform studiului *The economic rationale for public R&I funding and its impact/Justificarea economică pentru finanțarea publică a cercetării și inovării și impactul acesteia*, realizat la solicitarea Comisiei Europene în anul 2017, se constată că aproximativ două treimi din creșterea economică în Europa se datorează investițiilor în inovare (https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0635b07f-07bb-11e7-8a35-01aa75ed71a1/language-en). În ansamblu, rentabilitatea investițiilor publice în cercetare și inovare este estimată la circa 20%, sporirea cu 10% a acestora se soldează cu o creștere cu 1,7% a productivității totale a factorilor de producție, fapt ce determină un ritm mai înalt de creștere economică. Importanța rezultatelor tangibile și intangibile obținute de pe urma activităților de cercetare și inovare a determinat recunoașterea acestor domenii drept strategice de către majoritatea statelor europene.

3. În cazul Republicii Moldova, Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2020", aprobată în 2012, stipula că paradigma dezvoltării economice în perioada de implementare a Strategiei va presupune atragerea investițiilor, dezvoltarea industriilor exportatoare, *promovarea societății bazate pe cunoştinţe, inclusiv prin fortificarea activităților de cercetare şi de dezvoltare, inovare şi transfer tehnologic orientate spre eficienţă şi competitivitate*. Totuși, în pofida acestui deziderat, realitatea ultimilor ani ne prezintă un sistem de cercetare și inovare finanțat insuficient și fragmentat, departe de a fi considerat unul strategic și relevant pentru sectorul real al economiei.

4. Ținînd cont de importanța și relevanța rezultatelor activităților de cercetare și inovare pentru realizarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD) în cele trei arii principale – economie, societate și mediu – domeniile cercetării și inovării se vor implica plenar în atingerea țintelor ODD-urilor preluate de către Republica Moldova, conform Agendei 2030, adoptată în data de 25 septembrie 2015 la Summitul privind dezvoltarea durabilă de la NewYork de către 193 de state-membre ONU, printre care şi Republica Moldova.

5. Republica Moldova a devenit prima țară din cadrul Parteneriatului Estic care a obținut statutul de stat asociat la cel de-al şaptelea Program-cadru al Uniunii Europene pentru cercetare, dezvoltare tehnologică şi activități demonstrative (2007-2013) și, ulterior, la Programul-cadru al Uniunii Europene pentru cercetare şi inovare „Orizont 2020" (2014-2020), fapt ce a extins considerabil oportunitățile de accesibilitate la proiecte europene de cercetare pentru entitățile din țara noastră. Totodată, lipsa investițiilor naționale în dezvoltarea capacităților organizațiilor din sfera cercetării și inovării de a accede pe picior de egalitate cu cele din spațiul european în cadrul proiectelor și inițiativelor transnaționale (inclusiv lipsa de pînă acum a cofinanțării), dar

și procedurile naționale rigide care au periclitat managementul proiectelor obținute, au diminuat impactul acestui rezultat important asupra evoluției sistemului național de cercetare și inovare.

6. Analiza cheltuielilor pentru activitatea de cercetare și inovare acoperite din bugetul public național pentru anul 2018 arată că doar 3,1% din acestea au fost orientate spre investiții capitale, 96,9% constituind cheltuielile curente. Comparativ cu anul 2017, pentru activitatea de cercetare-dezvoltare s-a cheltuit mai mult în sectorul public, cu 31,8 milioane lei (respectiv, 7,9 %) (http://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&id=6348&idc=168). În cazul țării noastre, cheltuielile pentru cercetare și inovare *per capita* însumează aproximativ 6,6 euro, de 80 de ori mai puțin decît media Uniunii Europene (date din *Peer Review of the Moldovan Researchand Innovation System/ Evaluarea inter pares a sistemului de cercetare și inovare al Republicii Moldova* (https://rio.jrc.ec.europa.eu/en/library/horizon-2020-policy-support-facility-peer-review-moldovan-research-and-innovation-system). În aceste condiții de finanțare e greu să concepem o traiectorie de dezvoltare accelerată a domeniului și de raliere la obiectivele-țintă europene de finanțare a cercetării și inovării.

7. Programul național în domeniile cercetării și inovării pentru anii 2020-2023 (în continuare – *Program național*) pornește de la premisa că cheltuielile pentru cercetare și inovare trebuie considerate a fi mai degrabă investiții naționale decît cheltuieli bugetare.

8. Cariera în cercetare nu este în topul preferințelor tinerilor, în anul 2018, numărul doctoranzilor constituind 1569 de persoane, cu circa 50 și respectiv 100 de persoane mai puțin decît în anii 2017 și 2016.

9. Vom menționa că numărul cercetătorilor raportat la un milion de locuitori este de 4,5 ori mai mic în Republica Moldova decît media europeană. Alte fenomene negative care influențează calitatea personalului antrenat în cercetare sînt emigrarea și creșterea mediei de vîrstă: în 2017, circa 22% din cercetători aveau vîrsta de 65 ani și peste, iar în 2018 această pondere a ajuns la 23% (http://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&id=6348&idc=168). Conform Raportului Competitivității Globale din 2018, Republica Moldova se plasează pe poziția 88 din 140 de țări analizate (http://www3.weforum.org/docs/GCR2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2018.pdf)

Figura 1. Structura cercetătorilor pe grupe de vîrstă în anul 2018

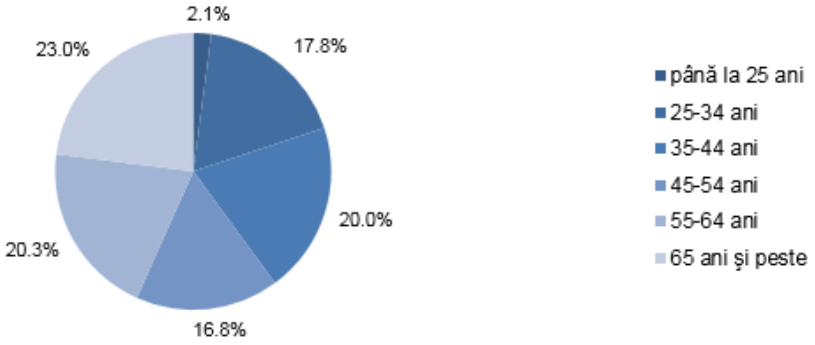

Sursa: *Biroul Național de Statistică*

10. O vulnerabilitate menționată în mod constant în contextul relevanței activităților științifice ține de conexiunea slabă dintre comunitatea științifică și mediul de afaceri. Lipsa dialogului dintre reprezentanții celor două sfere la nivel național are drept rezultat nu doar gradul redus de implementare a rezultatelor cercetării, dar și nivelul scăzut de absorbție a noilor tehnologii (inclusiv din exterior) de către mediul de afaceri. Potrivit studiului Biroului Național de Statistică – *Activitatea de inovare a întreprinderilor în Republica Moldova în anii 2015-2016*, în cadrul activității de cooperare privind inovarea de produse și procese doar 13% dintre întreprinderile inovatoare au indicat universitățile și instituțiile de cercetare drept parteneri de

cooperare, 28% au indicat ca parteneri de cooperare furnizorii de echipamente, materiale, componente sau software, 26% – alte întreprinderi, iar 25% – clienții sau cumpărătorii.

Figura 2. Numărul de cercetători (normă întreagă), raportat la un milion de populație (2016)

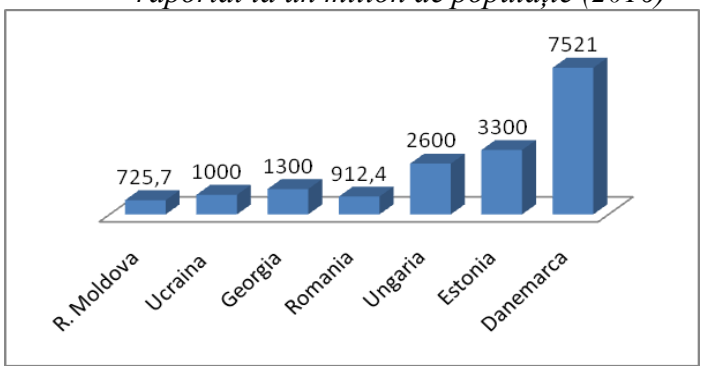

Sursa:*UNESCO Institute of Statistics*

11. În anul 2016, sistemul de cercetare și inovare din Republica Moldova a fost supus evaluării prin antrenarea unui grup de experți internaționali, în cadrul Facilității de Suport a Politicilor (*H2020 Policy Support Facility*), fiind formulate ca rezultat 7 mesaje politice, fundamentate pe 24 de recomandări detaliate. Acestea se referă în mare parte la propuneri de consolidare a sistemului de cercetare și inovare din Republica Moldova prin abordarea unui set de deficiențe structurale și prin amplificarea punctelor forte existente. Ca urmare a recomandărilor, Guvernul a transmis prerogativa elaborării politicilor publice în domeniile cercetării și inovării Ministerului Educației, Culturii și Cercetării (MECC), instituind, totodată, Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare (ANCD), care implementează politica statului conform Planului de acțiuni aprobat de Guvern în vederea implementării Programului național, precum și a strategiilor sectoriale și administrează bugetul aprobat pentru finanțarea proiectelor, potrivit cadrului normativ.

12. Prezentul Program național își propune să implementeze un set complex de acțiuni menit să soluționeze deficiențele identificate și să asigure condițiile necesare pentru sporirea eficienței, relevanței și competitivității internaționale a sistemului de cercetare și inovare din Republica Moldova. De asemenea, Programul naţional vine cu o viziune integratoare asupra cercetării și inovării, depășind astfel fragmentarea creată prin existența a două strategii sectoriale: *Strategia de cercetare - dezvoltare a Republicii Moldova pînă în 2020*, aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr.920/2014, și *Strategia inovațională a Republicii Moldova pentru perioada 2013-2020 „Inovații pentru competitivitate*", aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr.952/2013.

13. În contextul dezideratului de a spori impactul rezultatelor activității de cercetare și inovare asupra mediului de afaceri și societății în ansamblu, Programul național își propune preluarea și transpunerea principiilor specializării inteligente. **Specializarea inteligentă** stabilește prioritățile identificate într-un mod participativ pentru a crea un avantaj competitiv prin dezvoltarea punctelor tari proprii cercetării și inovării și prin corelarea acestora cu nevoile mediului de afaceri în vederea abordării coerente a oportunităților emergente și a evoluțiilor pieței, evitînd suprapunerea și fragmentarea eforturilor (http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/home).

14. Totodată, elaborarea Programului național corespunde prevederilor Codului cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr.259/2004. În același timp, acțiunile Programului național sînt congruente cu activitățile prevăzute în *Foaia de parcurs pentru integrarea Republicii Moldova în Spațiul european de cercetare pe anii 2019-2021*, aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr.1081/2018, asigurînd consolidarea capacităților necesare sistemului de cercetare și inovare pentru a explora oportunitățile care rezidă din statutul de țară

asociată la programele-cadru ale Uniunii Europene de cercetare și inovare şi promovînd prioritatea națională de integrare în Spațiul european de cercetare (ERA).

Identificarea problemelor

15. Sistemul de cercetare și inovare din Republica Moldova se confruntă cu un șir de vulnerabilități ce îi limitează funcționalitatea și relevanța, cele mai importante fiind:

1) rolul modest atribuit activităților de cercetare și inovare în cadrul sistemului de politici publice;

2) finanțarea insuficientă a sistemului de cercetare și inovare, valoarea redusă acordată cercetării și inovării în cadrul politicilor guvernamentale și programelor sectoriale;

3) eficiența scăzută a activităților de cercetare și inovare și implementarea sporadică a rezultatelor cercetării;

4) numărul insuficient de cercetători și prezența în proporție mică a tinerilor;

5) baza materială învechită și infrastructura de cercetare neconectată la nivel internațional;

6) lipsa convergenței dintre prioritățile activităților de cercetare și inovare din sectorul public și necesitățile socioeconomice ale țării;

7) vizibilitatea redusă a cercetării și inovării la nivelul societății, dar şi a rezultatelor cercetărilor științifice naționale la nivel internațional;

8) participarea relativ modestă în cadrul proiectelor și inițiativelor internaționale.

II. SCOPUL, OBIECTIVELE GENERALE ȘI SPECIFICE ȘI ACȚIUNILE PROGRAMULUI NAȚIONAL

16. Programul național are drept scop creșterea eficienței sistemului național de cercetare și inovare și asigurarea condițiilor optime pentru generarea de noi cunoștințe obținute în baza cercetărilor fundamentale și aplicative și implementarea acestora în vederea sporirii competitivității economiei naționale și a nivelului general de bunăstare. Prezentul Program național va favoriza excelența în cercetare și inovare, contribuind la implementarea politicii naționale, stimularea productivității și competitivității, generarea dezvoltării economiei naționale prin promovarea valorilor naționale.

17. Astfel, Programul național este principalul document de politici prin care se stabilesc atît prioritățile și direcțiile strategice, cît şi obiectivele de dezvoltare în domeniile cercetării şi inovării pentru o durată de 4 ani. Răspunzînd la tendințele globale, coerența dintre programele de politică are loc, inclusiv, prin investițiile în domeniile cercetării şi inovării, astfel că rezultatele cercetărilor şi inovării să contribuie la soluționarea problemelor cu care se confruntă societatea prin sinergie.

18. Programul național intervine cu o abordare sistemică pe termen lung a dezvoltării durabile a unei societăți sănătoase, armonioase, orientate spre educarea unei societăți bazate pe cunoaștere, competitive, capabile să răspundă la provocările timpului, unde, luînd în considerare cerințele contemporane pentru dezvoltarea durabilă, cercetările (fundamentale şi aplicative) au ca obiectiv realizarea și asigurarea unui suport științific necesar pentru soluționarea problemelor sociale. Cercetările (fundamentale şi aplicative), inovarea şi transferul tehnologic vor contribui la sporirea sinergiei între domeniile de cercetare și necesitățile statului, la elaborarea unor studii complexe menite să devină un suport structural pentru desfășurarea proiectelor, pentru dobîndirea de noi cunoștințe şi ipoteze, elaborarea de produse, tehnologii şi servicii competitive noi, utilizate la scară largă în industrie și economie.

19. În contextul deziderатului de a spori impactul rezultatelor activității de cercetare și inovare asupra mediului de afaceri și a societății în ansamblu, Programul național se bazează pe următoarele principii:

1) sporirea sinergiei între domeniile de cercetare și necesitățile statului, ce permite

reanimarea unei coordonări trans-sectoriale naţionale;

2) intensificarea cooperării internaționale, în rețele multidisciplinare şi transfrontaliere;

3) consolidarea colaborării dintre domeniile public-privat, cercetare-afacere, crearea de noi oportunități pe piaţă şi creşterea competitivității;

4) consolidarea capitalului uman, ridicarea interesului în domeniile cercetării şi inovării şi atragerea talentelor veritabile;

5) sprijinirea mediului de afaceri favorabil inovării;

6) raționalizarea cadrului de finanțare, cu asigurarea valorificării nivelului de excelență şi vizibilităţii celor mai bune proiecte.

20. În vederea atingerii scopului enunțat, dar și a priorităților identificate în tabelul 1, Programul național stabilește următoarele **obiective generale, obiective specifice şi acţiuni**:

Obiectivul general I:
Îmbunătățirea guvernanței și sporirea eficienței sistemului de cercetare și inovare

Se propune realizarea unui șir de măsuri menite să eficientizeze procesele care au loc în cadrul sistemului de cercetare și inovare, sporind transparența acestuia, impactul social și relevanța economică. Optimizarea procedurilor, precum și evitarea solicitărilor repetate de informație prin intermediul unui transfer automat de date va permite ca cercetătorii să se dedice plenar activităților de creație. Totodată, se va pune accentul pe analiza datelor colectate pentru a fundamenta procesele de elaborare a politicilor publice în acest domeniu.

Obiectiv specific 1.1. Asigurarea unui sistem de cercetare și inovare eficient, performant, predictibil, administrat în baza datelor colectate și sustenabil din punct de vedere financiar

1.1.1. Organizarea și desfășurarea concursurilor de proiecte de cercetare și inovare în conformitate cu acordurile bilaterale și multilaterale

1.1.2. Evaluarea proiectelor de cercetare și inovare la toate fazele de implementare a acestora

1.1.3. Elaborarea rapoartelor de implementare a proiectelor de cercetare și inovare

1.1.4. Realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD) prin proiecte de cercetare și inovare

Obiectiv specific 1.2. Identificarea nișelor de specializare inteligentă a Republicii Moldova pentru promovarea cercetării bazate pe excelență în domenii strategice, cu relevanță și impact asupra economiei și a societății

1.2.1. Desfășurarea procesului de descoperire antreprenorială

1.2.2. Aprobarea priorităților strategice ale domeniilor cercetării și inovării pentru anii 2023-2027, în corespundere cu nișele de specializare identificate

1.2.3. Identificarea domeniilor pentru care este necesară crearea unor noi centre de cercetare

Obiectiv specific 1.3. Sporirea numărului de proiecte implementate de grupuri de cercetători din institute de cercetare și universități

1.3.1. Stimularea cercetării colaborative între universități și institute de cercetare prin finanțarea proiectelor comune, inclusiv programe de doctorat

1.3.2. Organizarea activităților cu caracter științifico-social cu participarea universităților și a institutelor de cercetare

Obiectivul general II:
Potențial uman competitiv antrenat în cercetare și inovare

Calitatea capitalului uman antrenat în procesul de cercetare reprezintă, în mare parte, reușita acestuia. Sistemul autohton de cercetare și inovare are nevoie stringentă de acțiuni pentru

a îmbunătăți condițiile de muncă și remunerarea bazată pe performanță a cercetătorilor, dar și pentru a motiva tinerii să acceadă în cariera științifică, în special în domeniile relevante nișelor de specializare inteligentă din Republica Moldova.

Obiectiv specific 2.1. Creșterea ponderii tinerilor în numărul total de cercetători

2.1.1. Sporirea numărului de tineri (studenți, masteranzi, doctoranzi etc.) implicați în proiecte de cercetare și inovare

2.1.2. Lansarea programului STEP IN – program de stagii și mentorat în cadrul laboratoarelor de cercetare pentru elevi și studenți

Obiectiv specific 2.2. Dezvoltarea colaborării cu reprezentanții diasporei științifice

2.2.1. Cooptarea reprezentanților diasporei științifice în activitățile din domeniile cercetării și inovării și în mecanismele de suport

2.2.2. Relansarea programului de granturi pentru mobilitate de scurtă durată destinate reprezentanților diasporei științifice

Obiectivul general III:
Infrastructură corespunzătoare standardelor internaționale

Investițiile actuale în dezvoltarea infrastructurii de cercetare și inovare sînt net inferioare necesităților. Totodată, dezvoltarea acesteia de comun cu mediul privat va reduce din presiunea asupra bugetului public național și va servi drept garanție a utilizării infrastructurii vizate, inclusiv în procesul de transfer tehnologic, ceea ce nu va avea impact financiar asupra bugetului de stat în sensul majorării cheltuielilor.

Obiectiv specific 3.1. Elaborarea unei viziuni pe termen scurt și mediu de dezvoltare a infrastructurii naționale de cercetare

3.1.1. Inventarierea infrastructurii naționale de cercetare a organizațiilor de drept public din domeniile cercetării și inovării

3.1.2. Elaborarea și aprobarea metodologiei de finanțare instituțională

3.1.3. Elaborarea metodologiei de evaluare a organizațiilor din domeniile cercetării și inovării

3.1.4. Evaluarea organizațiilor din domeniile cercetării și inovării

3.1.5. Elaborarea cadrului normativ privind accesul la infrastructura de cercetare a organizațiilor de drept public din domeniile cercetării și inovării

3.1.6. Asigurarea accesului la infrastructura de cercetare de către organizațiile de drept public din domeniile cercetării și inovării

Obiectiv specific 3.2. Crearea clusterelor științifico-tehnologice

3.2.1. Sporirea numărului de clustere științifico-tehnologice

3.2.2. Realizarea proiectelor comune în cadrul clusterelor științifico-tehnologice

Obiectiv specific 3.3. Conectarea infrastructurii de cercetare din Republica Moldova la infrastructurile paneuropene

3.3.1. Continuarea programului de conectare a centrelor și laboratoarelor de cercetare din Republica Moldova la infrastructurile paneuropene incluse în ESFRI (*European Strategy Forum on Research Infrastructures*)/FSEIC (Forumul strategic european privind infrastructurile de cercetare)

3.3.2. Dezvoltarea colaborării cu consorțiile marilor infrastructuri din regiune *Infrastructura Luminii Extreme – Fizica Nucleară (ILE-FN)/ Extreme Light Infratsructure Nuclear Physics (ELI NP), Centra lEuropean Research Infrastructure Consortium- European Research Infrastructure Consortium (CERIC-ERIC), The Danube International Centre for Advanced Studies for River-Delta-SeaSystems (DANUBIUS etc.*))

Obiectivul general IV:
Cercetare și inovare pentru necesitățile socio-economice

Mecanismele de suport a colaborării știință-business a evoluat de-a lungul timpului, de la obiectivele „transferului tehnologic" spre obiectivele „transferului de cunoștințe". Acest lucru a avut un efect asupra elaborării politicilor de sprijinire a colaborării, trecînd de la instrumente pe termen scurt, orientate pe proiecte la platforme (sau alte forme instituționale) pe termen lung pentru acțiuni de colaborare. Obiectivele Programului național tind către crearea de platforme de inovare colaborative, organizate în jurul infrastructurilor de cercetare și a celor de inovare.

Obiectiv specific 4.1. Dezvoltarea instrumentelor pentru transferul cunoștințelor și rezultatelor științifice către potențialii utilizatori

4.1.1. Lansarea și organizarea proiectelor colaborative aplicative dintre comunitatea științifică și reprezentanții mediului de afaceri

4.1.2. Impulsionarea activităților de cercetare în vederea creării start-up-urilor și/sau spin-off-urilor inovative

4.1.3. Stimularea activității parcurilor științifico-tehnologice și incubatoarelor de inovare

Obiectiv specific 4.2. Consolidarea percepției publice privind rolul cercetării și inovării în atenuarea provocărilor societale și generare de prosperitate

4.2.1. Organizarea programelor de găzduire a elevilor, studenților și cadrelor didactice cu ocazia zilelor ușilor deschise și sărbătorilor tematice (Ziua Mondială a Științei, Ziua internațională a femeilor în știință, Noaptea cercetătorilor etc.)

4.2.2. Amplificarea interacțiunii cu reprezentanții mass-media și principalii formatori de opinie din mediul on-line

4.2.3. Menținerea dialogului cu reprezentanții societății civile

Obiectivul general V:
Politică coerentă de cooperare europeană și internațională

Participarea în cadrul activităților de colaborare internațională reprezintă nu doar o oportunitate de dezvoltare a capacităților proprii, prin obținerea surselor adiționale de finanțare și acces la cunoștințe noi și infrastructură de cercetare performantă, dar și o modalitate de recunoaștere a potențialului științific autohton.

Obiectiv specific 5.1. Valorificarea plenară a oportunităților ce rezidă din statutul de țară asociată la Programul „Orizont 2020"

5.1.1. Evaluarea permanentă a rezultatelor participării la apelurile lansate în cadrul Programului „Orizont 2020" și publicarea acestor date pe pagina web oficială a Agenției Naționale de Cercetare și Dezvoltare

5.1.2. Participarea activă la ședințele comitetelor de program și ale organelor consultative ale Spațiului european de cercetare

5.1.3. Consolidarea și amplificarea capacităților Rețelei naționale a punctelor naționale de contact

5.1.4. Organizarea campaniilor de diseminare privind apelurile de proiecte deschise și oferirea asistenței în procesul de aplicare

5.1.5. Implementarea programelor de suport (BONUS european, mobilitate) în vederea stimulării participării la programele-cadru ale Uniunii Europene

5.1.6. Promovarea vizibilității rețelelor europene de cercetare și inovare și a beneficiilor acestora, cu implicarea utilizatorilor finali

5.1.7. Valorificarea oportunităților ce rezidă din calitatea de stat membru în cadrul Cooperării europene în știință și tehnologie (COST)

5.1.8. Obținerea și valorificarea calității de stat membru al Asociației EUREKA

5.1.9. Organizarea de către membrii Rețelei naționale a punctelor naționale de contact a zilelor de informare pe subiecte ce țin de obținerea și administrarea granturilor europene, inclusiv cu implicarea punctelor naționale de contact din țările-membre ale Uniunii Europene și alte state asociate

Obiectiv specific 5.2. Pregătirea procesului de asociere la Programul-cadru al Uniunii Europene pentru cercetare şi inovare „Orizont Europa”

5.2.1. Armonizarea procedurilor naționale financiar-administrative la cele internaționale

5.2.2. Evaluarea ex post a participării entităților din Republica Moldova în cadrul Programului „Orizont 2020”

5.2.3. Elaborarea planului de acțiuni privind diseminarea apelurilor Programului-cadru al Uniunii Europene pentru cercetare şi inovare „Orizont Europa”

21. Programul naţional se realizează prin finanţare instituţională şi prin proiecte de cercetare şi inovare care corespund priorităţilor strategice de dezvoltare aprobate de Guvern.

III. PRIORITĂȚI STRATEGICE ALE DOMENIILOR CERCETĂRII ŞI INOVĂRII

22. Prioritățile strategice ale domeniilor cercetării şi inovării pentru perioada 2020-2023 stabilite în prezentul Program naţional corespund priorităților din documentul strategic de dezvoltare a țării – Strategia naţională de dezvoltare „Moldova 2030”, strategiilor sectoriale și programelor-cadru ale UE de cercetare și inovare, fiind determinate în urma unui exerciţiu amplu de consultare publică a comunităţii cercetătorilor din Republica Moldova, a autorităților publice centrale de specialitate şi a experţilor străini în cadrul misiunii de experţi TAIEX (*Technical Assistance and Information Exchange instrument of the European Commission*/Instrument de Asistență Tehnică și Schimb de Informații), desfăşurată în perioada 10-14 septembrie 2018 (https://mecc.gov.md/ro/content/recomandari), dar şi cu implicarea Academiei de Științe a Moldovei ca partener strategic.

23. Proiectele de cercetare şi inovare prin care se realizează Programul naţional corespund priorităţilor strategice ale domeniilor cercetării şi inovării incluse în tabelul 1.

Tabelul 1

Priorități strategice	**Direcții strategice**
I. Sănătate	Maladiile netransmisibile – monitorizare epidemiologică, prevenție, diagnostic și tratament
	Supravegherea epidemiologică – măsuri de control și răspuns, diagnostic și tratament al bolilor transmisibile
	Preparate farmaceutice și nutraceutice
II. Agricultură durabilă, securitate alimentară și siguranța alimentelor	Securitatea alimentară și siguranța alimentelor
	Soiuri şi hibrizi de culturi agricole, tehnice și furajere performante
	Managementul durabil al ecosistemelor agricole
	Tehnologii noi de procesare a materiilor prime agricole. Biotehnologii agroalimentare
III. Mediu și schimbări climatice	Impactul factorilor biotici și abiotici asupra mediului și societății
	Energie sigură, curată și eficientă
	Deșeuri, materiale plastice și poluanți
	Securitatea ecologică
	Conservarea biodiversității
IV. Provocări societale	Inovaţiile sociale, educaționale şi culturale pentru integrare şi adaptare

	Migrația, diaspora și schimbările sociodemografice
	Patrimoniul material și imaterial
	Valorificarea capitalului uman și social
V. Competitivitate economică și tehnologii inovative	Nanotehnologii
	Tehnologia informației și dezvoltare digitală
	Materiale, tehnologii și produse inovative

24. Fiecare dintre prioritățile prezentului Programul național vor avea drept pilon de bază cercetarea, definită ca orice activitate de cercetare fundamentală, cercetare aplicativă şi de dezvoltare experimentală luate în ansamblu, inovarea şi transferul tehnologic.

25. Realizarea proiectelor de cercetare şi inovare conform priorităților și direcțiile strategice ale prezentului Program național va determina obținerea mai multor rezultate scontate, după cum urmează:

Prioritatea strategică I. SĂNĂTATE

26. Prioritatea conține trei ***direcții strategice***:

1) Maladiile netransmisibile – monitorizare epidemiologică, prevenție, diagnostic și tratament

Povara bolilor netransmisibile este cauza principală a deceselor la nivel naţional şi global. Mortalitatea prematură poate fi evitată: estimările indică faptul că cel puţin 80% din toate cazurile de boli netransmisibile pot fi prevenite (http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=343682&lan). Prevalența acestui grup de boli în ţară este foarte mare – mai mult de jumătate din populaţie suferă de boli netransmisibile, inclusiv de boli cardiovasculare, ale aparatului circulator, cancer, boli respiratorii cronice, boli digestive şi diabet. Cercetările privind bolile netransmisibile și supravegherea acestora pot contribui la reducerea mortalității premature, morbidității şi invalidității printr-o acţiune cuprinzătoare asupra factorilor cauzali şi a condiţiilor primordiale de apariţie a acestora. Concomitent, se impune necesitatea optimizării managementului de funcționare și coordonare a activităților intersectoriale în domeniul sănătății publice.

Rezultate scontate:

a) elaborarea și justificarea științifică a noilor politici privind factorii de risc ce provoacă cele mai răspîndite boli netransmisibile;

b) argumentarea științifică a abordărilor sistemice de diagnostic;

c) elaborarea, testarea, lansarea metodelor și tehnologiilor noi în diagnosticul și tratamentul maladiilor netransmisibile;

d) sistemogeneza factorilor de risc, evaluarea durabilă și modelarea matematică a maladiilor netrasmisibile;

e) reducerea mortalității oncologice prin elaborarea și implementarea metodelor contemporane de screening, diagnostic precoce, tratament personalizat și îngrijiri paliative;

f) elaborarea bazelor științifice și practice ale creării, menținerii și fortificării sănătății psihice.

2) *Supravegherea epidemiologică – măsuri de control și răspuns, diagnostic și tratament al bolilor transmisibile*

Provocările cu care se confruntă sistemul de supraveghere epidemiologică pentru maladiile infecțioase imuno-dirijabile şi necontrolate prin vaccinări, în special cele prioritar de geneză virală, sînt determinate de diminuarea în ultimii ani a cotei de acoperire cu vaccinări (http://lex.justice.md/md/331169/). Tuberculoza (TB) (http://lex.justice.md/md/367268/), infecția cu HIV, hepatitele virale acute şi cronice (A,B,C,D), inclusiv etiologic neidentificate (E, G, TTV, F şi SENV), rujeola, rubeola, gripa sezonieră, gripa pandemică, infecțiile asociate

asistenței medicale, infecțiile hemo-transmisibile, în special rezistente la produsele antivirale, infecțiile bacteriene antibiotico-rezistente etc. sînt probleme majore de sănătate publică în regiunea Europei. Deşi ratele de incidenţă, prevalenţă şi mortalitate la TB din regiune sînt reduse, frecvenţa tuberculozei multidrog rezistente este la cel mai înalt nivel global. O problemă alarmantă prezintă hepatitele virale, în special cele cronice de geneză virală, cu evoluţie în ciroză şi cancer hepatic primar. O parte semnificativă dintre ele rămîn etiologic nediagnosticate. Prezintă interes provocările privind riscul apariţiei tulpinilor de virusuri gripale cu potenţial epidemic şi pandemic care, de asemenea, cer studii aprofundate, realizate inclusiv cu tehnici de biologie moleculară.

Cercetările privind supravegherea epidemiologică și controlul bolilor transmisibile, diagnosticul și tratamentul acestora oferă un răspuns consolidat şi participativ pentru bunăstarea societății.

Rezultate scontate:

a) elaborarea de soluții științifice pentru reducerea mortalității premature cauzate de boli transmisibile;

b) justificarea științifică a soluțiilor de profilaxie și prevenire în raport cu soluțiile centrate pe tratamentul maladiilor specifice;

c) justificarea științifică a măsurilor necesare pentru îmbunătățirea serviciilor de sănătate, tratarea maladiilor și evitarea riscurilor epidemiologice.

3) Preparate farmaceutice și nutraceutice

Dezvoltarea industriei farmaceutice garantează asigurarea populaţiei cu medicamente de primă necesitate, crearea noilor locuri de muncă, dar și ameliorarea economiei ţării. Industria farmaceutică modernă se bazează pe un volum considerabil de cercetări ştiinţifice, utilizînd plante medicinale, sinteza chimică, metode biotehnologice, ingineria genetică şi altele.

În scopul creării de medicamente noi sînt necesare în continuare cercetări orientate spre depistarea de substanţe active din punct de vedere biologic, studierea calităţilor farmacologice ale acestora şi a acţiunilor secundare, aprecierea inocuității, eficacităţii terapeutice, elaborarea formelor medicamentoase, metodelor de analiză, a criteriilor de standardizare şi a documentaţiei analitico-normative pentru implementarea acestora la scară largă.

Rezultate scontate:

a) elaborarea de preparate farmaceutice și nutraceutice din materie primă autohtonă;

b) utilizarea surselor naturale existente şi a produselor farmaceutice autohtone în practica medicală;

c) valorificarea potențialului preparatelor farmaceutice autohtone, a vitaminelor și antioxidanților;

d) elaborarea aditivilor alimentari de origine naturală în calitate de mijloace de tratament preventiv.

Prioritatea strategică II. AGRICULTURĂ DURABILĂ, SECURITATE ALIMENTARĂ ȘI SIGURANȚA ALIMENTELOR

27. Prioritatea conține patru ***direcții strategice***:

1) Securitatea alimentară și siguranța alimentelor

Securitatea alimentară reprezintă cea mai importantă dimensiune a securităţii naţionale, referindu-se la disponibilităţi de produse agricole, alimentare și materii prime de origine animală și vegetală în măsură să acopere necesităţile de hrană pentru toţi locuitorii. O dimensiune importantă o are siguranța alimentelor, prin antrenarea tuturor factorilor și aplicarea tuturor normelor care sprijină și asigură realizarea unor produse alimentare a căror valoare nutritivă și consum stau la baza unei alimentații sănătoase. Siguranța alimentară se referă în special la

igienă, aditivi utilizați, reziduuri toxice, contaminanți.

Conform documentelor de politici, prezența factorilor de risc în alimentația populației determină dereglări acute sau latente ale sănătății, condiționează multiple stări morbide cronice și decese premature, influenţînd negativ calitatea vieții, speranța de viață și siguranța economică a țării.

Rezultate scontate:

a) asigurarea inofensivității produselor alimentare în scopul modernizării sistemului național de management al calităţii;

b) ameliorarea gradului de acoperire nutrițională a diferitor segmente ale populației și diminuarea riscurilor maladiilor nutriționale;

c) diminuarea riscurilor maladiilor nutriționale prin biotehnologie și inginerie alimentară;

d) dezvoltarea durabilă în baza utilizării raționale a resurselor subterane de apă;

e) modernizarea sistemului de aprovizionare cu apă potabilă din diferite surse;

f) eficientizarea utilizării resurselor de apă, sol și biodiversitate;

g) eficientizarea utilizării îngrășămintelor, inclusiv a biofertilizanților, în vederea sporirii fertilității solului – extinderea sistemelor inofensive de protecție a plantelor și a animalelor.

2) Soiuri şi hibrizi de culturi agricole, tehnice şi furajere performante

Menținerea genofondului la culturile agricole – sursa principală de gene favorabile pentru ameliorare – este un imperativ. Totodată, sînt necesare crearea de soiuri și hibrizi noi și ameliorarea celor existente care au o înaltă productivitate, calități specifice pentru alimentare și utilizare în alte domenii pentru sectorul agroindustrial al țării, rezistente la factorii biotici și abiotici. În acest sens, transferul tehnologic al realizărilor științifice este foarte important.

Rezultate scontate:

a) avansarea în utilizarea metodelor genetice și a biotehnologiilor moderne în scopul atenuării impactului schimbărilor de mediu;

b) crearea și implementarea în producerea soiurilor și a hibrizilor competitivi, a culturilor agricole cu productivitate înaltă și cu rezistență sporită la secetă, boli și vătămători;

c) sporirea productivității și adaptării culturilor agricole la schimbările climatice;

d) utilizarea mai eficientă a apei și nutrienților (pentru plante) și a hranei (pentru animale);

e) sisteme de producție agricolă mai eficiente cu un impact redus asupra mediului;

f) inventarierea, colectarea, evaluarea, documentarea și păstrarea de lungă durată a resurselor genetice vegetale pentru alimentație și agricultură în scopul utilizării lor eficiente în sectorul agrar al țări.

3) Managementul durabil al ecosistemelor agricole

Ecosistemele agricole prezintă o prioritate globală, care necesită o abordare multidisciplinară în conformitate cu principiile bioeconomiei circulare.

Rezultate scontate:

a) fortificarea managementului fondului genetic vegetal, precum și al speciilor de animale autohtone și străine;

b) identificarea și/sau promovarea soiurilor și raselor cu potențial productiv și adaptiv înalt;

c) prognozarea și monitorizarea hazardurilor fitosanitare periculoase și elaborarea măsurilor de combatere și carantină a organismelor dăunătoare;

d) elaborarea metodelor alternative de protecție a plantelor și promovarea agriculturii

ecologice;

e) elaborarea și modernizarea tehnologiilor durabile și ecologice în pomicultură, viticultură și legumicultură.

4) Tehnologii noi de procesare a materiilor prime agricole. Biotehnologii agroalimentare

În prezent, Republica Moldova exportă predominant materii prime de origine vegetală. Pentru a produce materii prime autohtone sunt necesare modernizarea tehnică a industriei alimentare, diversificarea sortimentului de produse, sporirea competitivității producției alimentare autohtone pe piețele interne și externe, modernizarea tehnologiilor de păstrare și de procesare a materiei prime, elaborarea noilor procedee biotehnologice de prelucrare a producției agricole.

Rezultate scontate:

a) sporirea performanțelor tehnologice la transformarea materiei prime agricole, reducerea decalajelor dintre modul de transformare a materiei prime agricole autohtone și cerințele piețelor de desfacere;

b) asigurarea unui circuit mai eficient de nutrienți și antioxidanți, cu diminuarea pierderilor de materii prime agricole și alimente;

c) asigurarea valorii nutriționale și amplificarea efectelor biologice ale alimentelor prin biotehnologie și inginerie alimentară;

d) asigurarea bioeconomiei circulante, dezvoltarea rețelelor digitale pentru realizarea trasabilității materiei prime agricole și a produselor alimentare;

e) tehnologii inovative de păstrare și procesare a producției agricole.

Prioritatea strategică III. MEDIU ŞI SCHIMBĂRI CLIMATICE

28. Prioritatea conține cinci ***direcții strategice***:

1) Impactul factorilor biotici și abiotici asupra mediului și societății

Menţinerea capacităţii de producţie a terenurilor, protecţia, ameliorarea şi utilizarea durabilă a resurselor funciare prin realizarea lucrărilor ştiinţifice actualmente este indispensabilă, în special pentru realizarea argumentată a proiectelor de îmbunătăţiri funciare și aplicarea metodelor efective de combatere a degradării terenurilor și a fertilității solurilor.

Intensificarea cercetărilor va contribui la optimizarea tratamentelor fitosanitare prin reducerea presiunii cantitative de produse de uz fitosanitar la o unitate de suprafaţă agricolă în vederea asigurării consumatorilor cu produse vegetale de calitate şi sigure şi a unui mediu sănătos de viaţă.

Ținînd cont de tendinţele globale ale ritmurilor de degradare şi pierderile irecuperabile de suprafeţe agricole, precum şi de necesităţile de dezvoltare a agriculturii, problema păstrării calităţii învelişului de sol pe terenurile agricole devine pentru statul nostru o preocupare strategică de securitate naţională.

Cercetarea aduce plus valoare și pentru asigurarea protecţiei apelor de suprafaţă şi a celor subterane, pentru prevenirea şi combaterea inundaţiilor, eroziunilor şi elaborarea măsurilor eficiente de contracarare a secetei şi a deșertificării. Cercetările științifice și elaborările practice în studierea proceselor geologice periculoase vor avea impact asupra:

- elaborării planurilor strategice de dezvoltare a teritoriilor (inclusiv a planurilor urbanistice);
- proiectării şi edificării construcţiilor în corespundere cu pericolul seismic real;
- utilizării raţionale a materialelor de construcţie;
- evidențierii celor mai vulnerabile zone la cutremurele puternice;
- definitivării priorităților de aplicare a mijloacelor materiale, de minimizare a pierderilor

și reducere a riscului seismic;

- majorării securității seismice a teritoriului, reducerii pierderilor de vieţi omeneşti şi a daunelor economice.

Rezultate scontate:

a) cartografierea stării actuale a componentelor de mediu în baza sistemelor informaționale geografice, instrumente moderne de cercetare;

b) determinarea schimbărilor posibile în componentele de mediu (relief, climă, ape, floră, faună), cauzate de ritmul accelerat de modificare a mediului ambiant;

c) extinderea suprafeţelor de arii naturale protejate de stat, cu elaborarea pașapoartelor ecologice, în scopul conservării naturii şi utilizării raționale a resurselor naturale;

d) determinarea zonelor cu stabilitate și instabilitate ecologică a peisajelor;

e) evaluarea stabilității ecosistemelor urbane în scopul asigurării dezvoltării durabile;

f) evaluarea învelișului de sol, cu perfecționarea sistemului de clasificare și bonitare a solurilor;

g) îmbunătățirea calității apei și solurilor prin reducerea poluării în urma deversării apelor uzate în emisare sau în mediul natural;

h) elaborarea de metode alternative de protecţie a plantelor, cu implementarea tehnologiilor avansate de cultivare şi a bunelor practici agricole sigure şi prietenoase mediului;

i) gestionarea surselor de poluare, reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și implementarea măsurilor de adaptare la schimbarea climei;

j) integrarea măsurilor și principiilor *economiei verzi* în procesele de producție din ramurile economiei naționale;

k) monitorizarea şi prognozarea hazardurilor naturale periculoase;

l) reducerea impactului substanţelor chimice toxice asupra mediului şi a sănătăţii populaţiei;

m) reducerea poluării componentelor de mediu ca rezultat al activităţii antropogene;

n) soluții științific argumentate pentru remedierea terenurilor contaminate cu poluanţi organici persistenţi;

o) implementarea tehnologiilor de tratare a apelor uzate în scopul protejării apelor de suprafață și a celor subterane;

p) reducerea riscului seismic pentru obiecte de infrastructură și populație;

q) utilizarea rațională şi valorificarea resurselor minerale autohtone;

r) evaluarea potențialului natural al subsolului şi prevenirea proceselor geologice periculoase.

2) Energie sigură, curată și eficientă

Energia regenerabilă este doar un aspect al complexului energetic. În ansamblu, complexul energetic cuprinde mult mai multe probleme care necesită a fi soluţionate, printre care:

- asigurarea securităţii energetice astfel ca efectele negative să fie cît mai puţin resimţite de consumatori;
- dezvoltarea surselor de generare atît tradiţionale, cît şi alternative pentru a reduce dependenţa energetică
- asigurarea eficientă cu energie termică
- oferirea de soluţii inovative pentru creşterea eficienţei tuturor sectoarelor economiei naţionale.

Aceleași surse regenerabile, în funcţie de nivelul şi locul de integrare, provoacă un set de probleme ca urmare a caracterului intermitent al acestora, iar aspectul respectiv necesită a fi soluţionat în mod corespunzător. Aceasta constituie o problemă-cheie și în cadrul programelor de cercetare din Uniunea Europeană.

Astfel, asigurarea securităţii energetice a ţării reprezintă o prioritate pentru economia

naţională care poate fi atinsă prin diversificarea surselor de aprovizionare cu energie atît locale, cît şi din exterior, utilizarea surselor alternative de energie, precum şi prin creşterea eficienţei energetice.

Diversificarea surselor externe de energie, dar şi creşterea capacităţii locale de generare din surse alternative de energie pot provoca anumite probleme sistemului energetic, dar şi consumatorilor. Soluţiile optime de realizare a acestor 3 piloni (diversificare/generare/eficienţă energetică) pot fi identificate numai cu ajutorul suportului ştiinţific.

Rezultate scontate:

a) asigurarea securităţii şi durabilităţii aprovizionării cu energie a consumatorilor;

b) conceperea scenariilor de diversificare a surselor de energie prin interconectarea la sistemul energetic european, inclusiv dezvoltarea surselor locale de generare;

c) reducerea impactului asupra sistemului energetic şi a consumatorilor la implementarea diferitor scenarii de diversificare a surselor de energie;

d) identificarea soluţiilor tehnice inovative pentru funcţionarea fiabilă a sistemului energetic, conversia şi utilizarea energiei;

e) creşterea cotei de surse de energie regenerabilă în bilanţul energetic al ţării şi eficienţei utilizării acestora;

f) identificarea soluţiilor inovative de dezvoltare şi implementare a reţelelor electrice inteligente;

g) identificarea soluţiilor inovative de reducere a pierderilor de energie în întreg lanţul de producere, transport, distribuţie şi utilizare a energiei;

h) diminuarea nivelului de poluare prin creşterea cotei de energie curată.

3) Deșeuri, materiale plastice și poluanți

Reducerea efectelor adverse determinate de generarea și gestionarea insuficientă a deșeurilor prezintă o problemă globală. Sînt necesare investiții în elaborarea procedeelor eficiente de reciclare, reutilizare și diminuare a deșeurilor, reducerea riscurilor de poluare a mediului și a impactului asupra proceselor vitale. Un asemenea efect poate fi atins doar prin cercetare și inovare și implementarea unor noi tehnologii – reciclarea și bioconversia obiectelor din plastic, reducerea migrației substanțelor chimice în folosul unui mediu eco-prietenos etc.

Rezultate scontate:

a) elaborarea și implementarea sistemelor integrate de gestionare a deșeurilor şi substanțelor chimice care să contribuie la reducerea cantității de deșeuri depozitate și creșterea ratei de reciclare;

b) asigurarea managementului durabil al substanțelor chimice;

c) analiza circuitului poluanților și contaminanților tehnogeni;

d) implementarea unui sistem integrat multifuncțional de evidență și gestionare a substanțelor/ obiectelor/ utilajelor periculoase, cu scopul reducerii riscurilor de poluare a mediului și a impactului asupra proceselor vitale;

e) elaborarea metodelor pentru minimalizarea deşeurilor și aplicarea principiilor bioeconomiei circulare;

f) implementarea programelor de protecție a ecosistemelor naturale și de restabilire a ecosistemelor degradate;

g) aplicarea tehnologiilor de bioconversie a poluanților.

4) Securitatea ecologică

Modificările actuale ale mediului (inclusiv schimbările climatice) reprezintă una dintre marile ameninţări ale dezvoltării durabile şi constituie una dintre cele mai mari probleme de mediu, cu consecinţe negative asupra economiei naţionale, expunînd pericolului securitatea ecologică a țării. Ritmul accelerat al acestor modificări, în speță al schimbărilor climatice, este

asociat şi cu manifestarea fenomenelor extreme care în ultimii ani devin mai intensive şi mai frecvente. Alunecările de teren, inundaţiile, procesele de eroziune, ploile abundente, secetele, perioadele caniculare şi temperaturile scăzute din anotimpurile de tranziţie cauzează anual destabilizarea economiei naționale prin pagubele colosale. Elaborarea unei baze științifico-metodologice complexe și permanent actualizate, în baza sistemelor informaționale geografice, ar putea contribui la realizarea măsurilor adecvate de adaptare la modificările accelerate de mediu (inclusiv schimbările climatice), la menținerea echilibrului ecologic, la realizarea prevederilor convențiilor-cadru de la Rio privind schimbarea climei, combaterea deșertificării în țările afectate grav de secetă și/sau de deșertificare, privind diversitatea biologică ratificate și de Republica Moldova.

Rezultate scontate:

a) cartografierea stării actuale a componentelor de mediu în baza sistemelor informaționale geografice;

b) determinarea schimbărilor posibile în componentele de mediu (relief, climă, ape, floră, faună), cauzate de ritmul accelerat de modificare a mediului ambiant;

c) extinderea suprafeţelor de arii naturale protejate de stat, cu elaborarea paşapoartelor ecologice, în scopul conservării naturii şi utilizării raționale a resurselor naturale;

d) determinarea zonelor cu stabilitate și instabilitate ecologică a peisajelor;

e) evaluarea stabilității ecosistemelor urbane în scopul asigurării dezvoltării durabile;

f) zonarea riscurilor naturale (secete, inundații etc.) în vederea ajustării actelor normative naționale la standardele europene;

g) identificarea zonelor vulnerabile la schimbările climatice, cu evidențierea impactului acestora asupra sectorului agricol, forestier, resurselor de apă, precum şi asupra potențialului turistic.

5) Conservarea biodiversității

Biodiversitatea (varietatea speciilor de animale, plante și microorganisme) oferă un sistem de susținere a vieții și un flux vital de bunuri și servicii esențiale pentru prosperitatea economică, sănătatea, securitatea și calitatea vieții populației. Conservarea biodiversității devine din ce în ce mai actuală din cauza intensificării impactului uman asupra biosferei, fiind necesară nu numai pentru asigurarea vieții în prezent, dar și pentru generațiile viitoare. Înțelegerea complexității biodiversității prezintă o provocare științifică enormă, iar iar cercetarea acesteia ar constitui un suport solid pentru politicile și acțiunile viitoare.

Rezultate scontate:

a) monitorizarea ecologică pe termen lung a biodiversității speciilor de plante, animale, microorganisme și îmbunătățirea substanțială a bazei de cunoștințe despre funcționarea ecosistemelor din Republica Moldova;

b) dezvoltarea capacităților centrelor de resurse genetice vegetale și animale, a colecțiilor de microorganisme tehnologic valoroase în calitate de patrimoniu natural al țării;

c) crearea unor baze de date interoperabile cu privire la biodiversitate;

d)implementarea tehnologiilor eficiente de conservare și valorificare a biodiversității.

Prioritatea strategică IV. PROVOCĂRI SOCIETALE

29. Prioritatea conține patru ***direcții strategice***:

1) Inovațiile sociale, educaționale și culturale pentru integrare și adaptare

Această direcţie se bazează pe cele 10 obiective de dezvoltare durabilă unanim acceptate la nivel mondial. Apelul mondial abordează într-o manieră nouă dezvoltarea și constituie o platformă pentru cercetare în domeniul demografic şi socioeconomic.

Pornind de la provocările mileniului, prioritățile de cercetare şi inovare stabilite la nivel european și tendințele marcate în economia națională, cercetarea şi inovarea au misiunea de a asigura suportul științific necesar pentru soluționarea problemelor sociale orientate spre creșterea bunăstării populației, identificarea măsurilor de stabilizare a situației demografice, creşterea competitivității economiei, fundamentarea științifică a politicilor publice promovate, modernizarea politico-juridică și socioeconomică a țării prin dezvoltare și democratizare, ameliorarea mediului de afaceri și facilitarea dezvoltării sectorului întreprinderilor mici și mijlocii.

Principalii indicatori ai ocupării forţei de muncă au înregistrat niveluri scăzute în ultimii ani. Deficitul de locuri de muncă de calitate, productivitatea joasă a muncii și veniturile mici, dezvoltarea economică nefavorabilă a mediului rural, tratarea discriminatorie a unor grupuri de populaţie pe piaţa muncii și capacitățile instituţionale modeste au amplificat sărăcia, au perpetuat excluziune asocială și au generat migraţia externă de muncă ca o alternativă a șomajului și a ocupării informale.

Rezultate scontate:

a) acordarea suportului științific și instrumentelor inovaționale pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii;

b) evaluarea actului de justiție prin testarea satisfacției beneficiarilor – persoane fizice și persoane juridice;

c) creșterea ocupării forței de muncă și prognozarea competențelor pe domenii și profesii în corespundere cu cerințele pieței muncii;

d) scenarii/modele de asigurare a securităţii naţionale și capacităţii de apărare prin analiza ameninţărilor, riscurilor și vulnerabilităţilor atît la nivel global, regional, cît și local;

e) consolidarea sistemului de securitate națională a Republicii Moldova în baza principiului „reintegrare prin europenizare”;

f) acordarea suportului științifico-tehnologic și informațional pentru Știința deschisă în Republica Moldova;

g) elaborarea cercetărilor științifice interdisciplinare a evoluției relațiilor dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană în contextul oportunităților de modernizare politico-juridică și socioeconomică a Republicii Moldova;

h) consolidarea mecanismelor de protecție a drepturilor omului și a capacităților de funcționare a instituțiilor puterii de stat în contextul necesităților de modernizare prin dezvoltare și democratizare.

2) Migrația, diaspora și schimbările sociodemografice

Situația migrațională este caracterizată în mod predominant de emigrarea cetățenilor moldoveni, persoane stabilite definitiv cu traiul peste hotare, plecate la muncă, studii sau în scopul reîntregirii familiei. Profilul migrației reprezintă un factor strategic major, dar și un risc potențial pentru țară. Urmînd scopul consolidării relației dintre Republica Moldova și cetățenii plecați în afara țării, considerînd contribuția diasporei la dezvoltarea economică a țării prin programele de investiții lansate, prezenta direcţie strategică se va axa pe realizarea cercetărilor pentru micșorarea migrației, atragerea diasporei și atenuarea schimbărilor negative în dinamica populației.

Procesele demografice au condiţionat nu doar reducerea numărului populaţiei, dar şi îmbătrînirea acesteia, determinată de efectele tranziţiei demografice. Avînd în vedere prioritățile Republicii Moldova de dezvoltare durabilă, se acordă atenție stării demografice în schimbare în vederea prevenirii unei crize demografice.

Cercetările schimbărilor demografice vor contribui la atingerea obiectivului general de guvernare în politicile pentru redresarea consecventă a problemelor demografice, în vederea diminuării declinului demografic, creării condiţiilor pentru creşterea cantitativă şi calitativă a populaţiei, realizîndu-se conexiunea între starea de securitate demografică, economică şi socială

în scopul dezvoltării.

Rezultate scontate:

a) monitorizarea continuă și prognozarea dinamicii fenomenelor de natalitate, mortalitate şi migraţie în relaţie cu dezvoltarea ţării;

b) evaluarea riscurilor pe termen scurt și mediu a schimbărilor demografice în Republica Moldova, cu formularea propunerilor de redresare a situației prin efectuarea studiilor comparative cu state care s-au confruntat cu crize similare;

c) valorificarea potențialului concetățenilor emigranți și promovarea măsurilor necesare asigurării reîntoarcerii acestora în țară, inclusiv care ar stopa exodul de forță de muncă și specialiști calificați;

d) integrarea persoanelor reîntoarse și a străinilor pe piața muncii Republica Moldova prin recunoașterea calificărilor și valorificarea competențelor profesionale obținute peste hotare pentru dezvoltarea sustenabilă a pieței muncii în țară.

3) Patrimoniul material şi imaterial

Pornind de la faptul că un pilon important al societăţii îl reprezintă cultura, în lumea contemporană procesele complexe ale organizării societăţii în diferite comunităţi umane nu pot fi înţelese fără a fi dezvăluite prin cercetări ştiinţifico-aplicative din perspectiva aspectelor integrării culturale. Prin urmare, procesele complexe ale organizării societăţilor contemporane sînt înţelese, explicate şi gestionate prin cercetări ştiinţifice competitive de ordin teoretic şi aplicativ.

Proiectele științifice culturale sînt importante în societate tocmai pentru că ajută la conservarea spiritului unei comunități într-o lume care tinde spre globalizare și uniformizare. Diversitatea etnică a Republicii Moldova este parte a istoriei şi culturii ţării. Statul și-a afirmat angajamentul pentru crearea unui cadru favorabil pentru consolidarea relaţiilor interetnice, dezvoltarea identităţii civice faţă de stat, promovarea diversităţii în societate, facilitarea dialogului intercultural şi integrarea lingvistică, incluziunea minorităţilor naţionale în diverse sfere ale vieţii statului.

Totodată, proiectele de cercetare din domeniul ştiinţelor umane şi sociale, avînd ca obiect de studiu moştenirea culturală naţională sub toate aspectele sale, manifestă o certă utilitate sociopolitică, contribuind la consolidarea coeziunii sociale, ameliorarea proceselor decizionale la nivelul instituţiilor democratice, dezvoltarea spiritului creativ şi inovator, a gîndirii critice.

În același timp, un rol la fel de important aparține științelor socioumaniste naționale, în particular științei istorice și filologiei, în calitate de piloni ai societății care contribuie la păstrarea și consolidarea memoriei și identității istorice într-o lume care tinde tot mai mult spre globalizare și uniformizare.

Rezultate scontate:

a) elaborarea studiilor teoretice în domeniile socioeconomic, politic, juridic, umanistic, filosofic, enciclopedic, artistic, muzeografic și sportiv, care vor deveni suport temeinic pentru proiectele și cercetările aplicative;

b) valorificarea științifică a patrimoniului cultural material și imaterial (istoric, juridic, lingvistic, literar, arheologic, etnologic, artistic, arhitectural etc.);

c) dezvoltarea industriilor creative, dezvoltarea climatului de afaceri în sectorul cultural;

d) analiza instrumentelor de protejare şi punere în valoare a patrimoniului cultural naţional;

e) conservarea, restaurarea şi managementul patrimoniului cultural;

f) digitizarea produselor şi bunurilor culturale, dezvoltarea softului unificat;

h) dezvoltarea programelor pentru facilitarea concordiei interetnice, încurajarea diversităţii incluzive a societăţii din Republica Moldova;

i) valorificarea științifică a patrimoniului cultural (a celui lingvistic, literar, folcloric, etnologic, istoric, arhitectural, artistic, arheologic, juridic etc.);

j) implementarea platformei electronice pentru enciclopedia națională;

k) acordarea suportului teoretico-științific și informațional pentru valorificarea patrimoniului arheologic, etnologic, artistic, arhitectural în dezvoltarea și promovarea industriilor creative, dezvoltarea turismului.

4) Valorificarea capitalului uman și social

Schimbările sociale rapide din ultimii ani au impact asupra calității vieții și siguranței psihosociale, dar și asupra aspectelor de integrare socială a persoanelor. Valorificarea capitalului uman și social este un factor esențial în dezvoltarea socio-economică a țării noastre. Tendințele actuale demonstrează necesitatea extinderii cercetărilor spre resursa umană.

Rezultate scontate:

a) dezvoltarea unui sistem de protecție social solid și incluziv;

b) consolidarea expertizei științifice în domeniul științelor educației, asistenței sociale, psihologice și psihopedagogice;

c) consolidarea expertizei științifice în domeniul îmbătrînii active a populației;

d) elaborarea politicii de reconciliere a obligațiilor de muncă cu cele ale vieții de familie;

e) diminuarea riscurilor de sărăcie (dezvoltarea rezilienței, formarea abilităților psihologice de gestionare a situațiilor de criză, crearea condițiilor psihosociale în asistarea traseului profesional);

f) adaptarea sistemului educațional la noile abordări din societatea contemporană.

Prioritatea strategică V. COMPETITIVITATE ECONOMICĂ ȘI TEHNOLOGII INOVATIVE

30. Prioritatea conține trei ***direcții strategice***:

1) Nanotehnologii

Dezvoltarea la nivel mondial a domeniilor materialelor noi, micro- şi nanotehnologiilor este impulsionată de evoluția în domeniul nanotehnologiilor, care s-a impus ca domeniu de cea mai mare actualitate, cu cea mai mare dinamică și cu un impact disruptiv/revoluționar asupra industriei și societății pentru următoarele decenii.

Investițiile globale în dezvoltarea nanotehnologiei s-au dublat datorită beneficiului evident la dezvoltarea societății.

Progresul la nivel mondial și național al științelor exacte și inginerești denotă raportarea, relația coerentă cu dezvoltarea durabilă a industriei, economiei și, ca finalitate, a societății în ansamblu, care beneficiază pe termen lung de rezultatele cercetărilor științifice. Realizarea cercetărilor aplicative, experimentale în domeniile ingineriei, nanotehnologiilor, biomedicinei, farmaceuticii și cosmetologiei, siguranței alimentare, energeticii etc. este indisolubil legată cu rezultatele cercetărilor fundamentale obținute în chimie, fizică, matematică. Cercetările şi inovaţiile vor contribui la sporirea sinergiei între domeniile de cercetare și necesitățile statului, la elaborarea unor studii complexe menite să devină un suport esențial pentru instituţiile de învățămînt de profil, întreprinderi și mediul de afaceri, pentru desfășurarea proiectelor, elaborarea de produse noi utilizate la scară largă în industrie și economie.

Rezultate scontate:

a) dezvoltarea infrastructurii, instrumentarului, standardelor, capacităților în cercetare, dezvoltare şi inovare la nanoscară;

b) sinteza farmaceutică, procesarea și furnizarea medicamentelor prin nanotehnologii;

c) exploatarea industrială a nanotehnologiilor prin excelență științifică și competiție;

d) noi modele și soluții teoretice racordate la interpretarea teoretică a rezultatelor

experimentale care își vor găsi aplicabilitate în diferite ramuri ale sectorului economic (energetică, tehnologii informaționale și comunicații, construcția de mașini, electronică și robotică, explorări geologice, industria farmaceutică, cosmetologică, alimentară etc.);

e) dezvoltarea convertoarelor de energie alternativă bazate pe straturi dimensional-reduse, cu utilizarea tehnologiilor economic accesibile și ecologic atractive pentru microelectronică, medicină și spintronică.

2) Tehnologia informației și dezvoltare digitală

Pentru confortul şi bunăstarea cetăţeanului, dezvoltarea şi utilizarea largă a potenţialului tehnologiei informaţiei şi comunicaţiilor (TIC) sînt susținute prin cercetare în toate domeniile. Viziunea națională de formare a unei societăţi informaţionale avansate, în care utilizarea facilităţilor TIC, accesul extins la infrastructura TIC modernă, conţinutul digital bogat şi serviciile informaţionale performante vor conduce la competitivitate economică, o bună guvernare și, implicit, la creşterea bunăstării populaţiei.

Rezultate scontate:

a) implementarea e-infrastructurii de date în sfera cercetării, dezvoltării și inovării;

b) utilizarea software-ului deschis şi a instrumentelor gratuite on-line pentru crearea, diseminarea şi utilizarea conţinutului digital pentru domeniile prioritare ale cercetării și inovării;

c) elaborarea mecanismelor pentru implementarea aplicaţiilor şi echipamentelor dedicate accesului la servicii electronice;

d) realizarea cercetărilor teoretice și practice cu un larg impact privind problemele de bază, inclusiv indicatorii și instrumentele de monitorizare ale societății și economiei digitale;

e) fundamentarea și modelarea matematică a proceselor tehnologice, ecologice, economice și sociale;

f) asigurarea securității cibernetice, fundamentarea și elaborarea metodelor noi în codificarea informației și criptologie;

g) dezvoltarea tehnologiilor și sistemelor informatice avansate și a soluțiilor inovative orientate spre: domenii sociale, asigurarea securității cibernetice, procesarea datelor de volum mare, prezervarea și valorificarea (prin digitizare) a patrimoniului cultural.

3) Materiale, tehnologii și produse inovative.

Implementarea materialelor și tehnologiilor progresive este nișa unei economii în avansare. Cercetările fundamentale și aplicative vor contribui la diversificarea produselor pentru aplicații specifice în diverse domenii economice, implicarea cercetătorilor în dezvoltarea de materiale avansate, tehnologii moderne pentru realizarea de dispozitive și sisteme care lucrează în medii specifice, cercetări care vor permite creșterea gradului de accesare a fondurilor.

Rezultate scontate:

a) implementarea infrastructurii tehnice și de producție, cu racordarea lor la utilitățile publice;

b) realizarea materialelor noi, inovative cu performanțe remarcabile și dezvoltarea de noi procese tehnologice sustenabile;

c) conceperea noilor funcționalități pentru produse speciale și de larg consum;

d) realizarea materialelor cu proprietăți avansate pentru exploatare în condiţii speciale;

e) dezvoltarea de materiale, structuri performante, ieftine pentru utilizare în ramurile economiei;

f) analiza, sistematizarea, generalizarea rezultatelor cercetărilor fundamentale teoretice și propunerea unor noi abordări metodice în domeniul fizicii, chimiei, matematicii și informaticii, geologiei și seismologiei;

g) elaborarea și producerea de dispozitive și instalații electronice și inginerești pentru sistemul de sănătate, agricultură și industrie.

IV. IMPACT

31. Implementarea eficientă a prezentului Program național va determina obținerea următorului impact:

1) eficiența sporită a activităților de cercetare și inovare;
2) volumul finanțării publice pentru proiectele de cercetare în ascendență;
3) volumul în creștere a investițiilor private în activități de cercetare și inovare;
4) grad sporit de implementare a rezultatelor cercetărilor științifice;
5) sistem de avansare în cariera de cercetare bazat pe performanță;
6) ponderea tinerilor cercetătorilor în continuă creștere;
7) infrastructură de cercetare reînnoită și conectată internațional;
8) domeniile cercetării și inovării incluse în cadrul politicilor guvernamentale și programelor sectoriale drept resursă pentru creștere și dezvoltare;
9) vizibilitate și grad sporit de încredere a societății și mediului de afaceri în potențialul științific și inovațional autohton;
10) rețele de centre de excelență funcționale, cu impact asupra antreprenoriatului inovațional și recunoscute internațional;
11) număr de proiecte internaționale cu participarea entităților din Republica Moldova în creștere;
12) grad sporit de reprezentare a progreselor în domeniile de cercetare şi inovare pe lîngă structurile europene de cercetare şi inovare.

V. INDICATORI DE PROGRES ŞI PERFORMANŢĂ

Tabelul 2

	OBIECTIVE GENERALE	INDICATORI DE PROGRES
1.	**Îmbunătățirea guvernanței și sporirea eficienței sistemului de cercetare și inovare**	a) Rapoarte anuale și finale de evaluare a proiectelor de cercetare și inovare plasate pe paginile web oficiale ale Agenției Naționale de Cercetare și Dezvoltare și Academiei de Științe a Moldovei; b) Ateliere de lucru în cadrul procesului de descoperire antreprenorială organizate; c) Nișe de specializare inteligentă identificate; d) Priorități strategice ale activității în sfera cercetării și inovării pentru anii 2023-2027 în corespundere cu nișele de specializare identificate și aprobate; e) Centre de cercetare create
2.	**Potențialul uman competitiv antrenat în cercetare și inovare din sectorul public și cel privat**	a) Număr de proiecte cu implicarea tinerilor finanțate; b) Program STEP IN elaborat și lansat; c) Număr de beneficiari ai programului STEP IN; d) Număr de activități desfășurate în comun cu diaspora științifică
3.	**Infrastructură corespunzătoare standardelor internaționale și deschisă utilizatorilor din mediul de afaceri**	a) Raport privind inventarierea infrastructurii naționale de cercetare a organizațiilor de drept public din domeniul de cercetare și inovare elaborat; b) Rapoarte de evaluare a organizațiilor de drept public din domeniul de cercetare și inovare elaborate;

		c) Metodologia de finanțare instituțională elaborată și aprobată; d) Regulamente instituționale privind accesul la infrastructura de cercetare elaborate și aprobate; e) Număr de clustere științifico-tehnologice nou-create; f) Număr de organizații din sfera cercetării și inovării cu parteneriate încheiate cu infrastructuri incluse in ESFRI.
4.	**Cercetare și inovare pentru necesitățile socioeconomice**	a) Număr de proiecte colaborative aplicative dintre comunitatea științifica și mediul de afaceri, în baza priorităților de specializare inteligentă lansate; b) Număr de start-up-uri și spin-off-uri inovative create; c) Număr de activități de popularizare a rezultatelor cercetărilor ştiinţifice şi transferului tehnologic.
5.	**Politică coerentă de cooperare europeană și internațională**	a) Date publicate ca urmare a evaluării rezultatelor participării la apelurile Programului „Orizont 2020”; b) Număr de participări la ședințele comitetelor de program și ale organelor consultative în Spațiului european de cercetare; c) Număr de campanii de diseminare privind apelurile de proiecte deschise; d) Număr de participanți în acțiuni COST; e) Acord de asociere a calității de stat membru în Asociația EUREKA încheiat; f) Cadrul normativ privind armonizarea procedurilor naționale financiar-administrative la cele internaționale modificat; g) Planul de acțiuni privind diseminarea apelurilor Programului „Orizont Europa” elaborat; h) Programe bilaterale și multilaterale din sfera științei și inovării lansate

VI. ESTIMAREA GENERALĂ A COSTURILOR

32. Programul naţional se va realiza prin proiecte de cercetare şi inovare care corespund priorităţilor strategice ale domeniilor cercetării şi inovării. Finanțarea acțiunilor prevăzute în cadrul prezentului Program național se va efectua din contul şi în limitele mijloacelor aprobate anual în bugetul public național, din veniturile colectate de către instituțiile bugetare, precum şi din resursele proiectelor finanțate din surse externe, conform legislației. Estimarea generală a costurilor pentru implementarea prezentului Program național este efectuată în baza priorităților strategice ale domeniilor cercetării și inovării şi a acţiunilor identificate şi formulate în Planul de acțiuni privind implementarea Programului național. Estimarea costurilor stabilite pentru fiecare prioritate strategică poate devia în funcție de rezultatele acțiunilor competitive.

33. Modul de finanțare a organizațiilor de drept public din domeniile cercetării și inovării va fi reglementat de *Metodologia de finanțare a proiectelor din domeniile cercetării și inovării*. Menținerea și dezvoltarea infrastructurii de cercetare, inclusiv salarizarea personalului aferent, se vor finanța din bugetul de stat în funcție de necesitățile identificate ca urmare a rezultatelor concursului național de proiecte de cercetare.

34. Costurile estimative pentru implementarea proiectelor ca urmare a desfăşurării

concursului conform priorităților și direcțiilor strategice sînt de 224,7 mil. lei pentru anul 2020 și, respectiv, 238,9 mil. lei – pentru anul 2021, 257,9 mil. lei – pentru anul 2022, 276,3 mil. lei – pentru anul 2023.

Costurile pentru măsurile de consolidare instituțională în domeniile cercetării și inovării se estimează în sumă de 149,8 mil. lei pentru anul 2020 și, respectiv, 128,7 mil. lei – pentru anul 2021; 110,5 mil. lei – pentru anul 2022; 92,1 lei mil. – pentru anul 2023.

Costurile acțiunilor competitive și a celor de consolidare instituțională în domeniile cercetării și inovării cu acoperire din bugetul public național se vor ajusta anual în funcție de mijloace financiare disponibile prevăzute în cadrul bugetar pe termen mediu pentru perioadele respective.

Dinamica distribuirii finanțării cercetării pentru proiecte din domeniile cercetării și inovării și pentru menținerea și dezvoltarea infrastructurii de cercetare se prezintă în tabelul 3.

Tabelul 3

I. ACȚIUNI COMPETITIVE în domeniile cercetării și inovării				
Priorități strategice	**Dinamica distribuirii finanțării, %**			
	2020	**2021**	**2022**	**2023**
I. Sănătate	10,6%	11,6%	12,6%	13,6%
II. Agricultură durabilă, securitate alimentară și siguranța alimentelor	11,8%	12,8%	13,8%	14,8%
III. Mediu și schimbări climatice	14,4%	15,4%	16,4%	17,4%
IV. Provocări societale	9,4%	10,4%	11,4%	12,4%
V. Competitivitate economică și tehnologii inovative	13,8%	14,8%	15,8%	16,8%
TOTAL: ACȚIUNI COMPETITIVE în domeniile cercetării și inovării	60%	**65%**	**70%**	**75%**
II. CONSOLIDARE INSTITUȚIONALĂ în domeniile cercetării și inovării				
1.1. Menținerea infrastructurii publice din domeniile cercetării și inovării prin finanţare instituţională	35%	30%	25%	20%
1.2. Dezvoltarea infrastructurii publice din domeniile cercetării și inovării prin intermediul autorității publice centrale responsabile de elaborarea politicilor în domeniile respective	5%	5%	5%	5%
TOTAL: CONSOLIDARE INSTITUȚIONALĂ în domeniile cercetării și inovării	**40%**	**35%**	**30%**	**25%**

VII. EVALUARE ȘI MONITORIZARE

35. Programul național va fi implementat în baza Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia, cu respectarea strictă a priorităților strategice.

36. Monitorizarea implementării Programului național este pusă în sarcina Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării. Activitățile de implementare vor include următoarele componente:

1) monitorizarea procesului de implementare a măsurilor prevăzute în Planul de acțiuni menţionat, în baza indicatorilor Programului național;
2) caracterul executării (anual, permanent);
3) efectele implementării (de sistem, economice, sociale etc.);
4) implicarea responsabililor în executarea măsurilor prevăzute;
5) costurile/cheltuielile suportate;
6) termenele de implementare.

37. Activitatea de evaluare a prezentului Program național va avea un caracter sistematic, fiind desfășurată pe toată perioada de implementare și include elaborarea, în baza indicatorilor de progres, a rapoartelor privind implementarea acestuia. În scopul asigurării transparenței proceselor de implementare a prezentului Program național, rapoartele anuale de monitorizare, precum şi raportul final de evaluare vor fi publicate pe pagina web oficială a Ministerului Educației, Culturii și Cercetării.

38. Raportarea și monitorizarea se vor întemeia pe următoarele principii:

1) analiza anuală a performanței Programului național în vederea atingerii obiectivelor acestuia, cu asimilarea indicatorilor de performanță pe termen scurt, mediu și lung;
2) impactul științific legat de sprijinirea creării și difuzării unor cunoștințe, competențe, tehnologii și soluții de înaltă calitate la provocările globale noi;
3) impactul societal legat de consolidarea soluțiilor inovatoare în industrie și în societate pentru a aborda provocările globale;
4) impactul economic, legat de stimularea tuturor formelor de inovare;
5) colectarea continuă a datelor privind gestionarea și punerea în aplicare a Programului național va avea loc prin raportare semestrială.

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului nr.381/2019

PLAN DE ACȚIUNI
privind implementarea Programului național în domeniile cercetării și inovării pentru anii 2020-2023

I. Obiectivul general: Îmbunătățirea guvernanței și sporirea eficienței sistemului de cercetare și inovare									
Nr. crt.	**Obiective specifice** / **Acțiuni**	**Termene de realizare**	**Responsabili**	**Parteneri**	**Indicatori de rezultat și proces**	**Estimarea costurilor, mii lei / sursa de finanțare**			
						2020	**2021**	**2022**	**2023**
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**
1.1.	*Asigurarea unui sistem de cercetare și inovare eficient, performant, predictibil, administrat în baza datelor colectate și sustenabil din punct de vedere financiar*								
1.1.1.	Organizarea și lansarea apelurilor de proiecte de cercetare și inovare în conformitate cu acordurile bilaterale și multilaterale	2020-2023	Agenția Națională de Cercetare și Dezvoltare	Statele/ organizațiile partenere	1. Număr de apeluri lansate conform acordurilor bilaterale și multilaterale; 2. Ponderea proiectelor cîștigate din cele depuse; 3. Lista de proiecte depuse/cîştigate, publicată pe pagina web oficială a Agenției Naționale de Cercetare și Dezvoltare	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat
1.1.2.	Evaluarea proiectelor de cercetare și inovare la toate fazele de implementare a acestora	2020-2023	Agenția Națională de Cercetare și Dezvoltare	Academia de Științe a Moldovei	1. Număr de evaluări în raport cu proiectele realizate; 2. Rapoarte de evaluare plasate pe pagina web oficială a Agenției Naționale de Cercetare și Dezvoltare	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.1.3.	Elaborarea rapoartelor de implementare a proiectelor de cercetare și inovare	2020-2023	Organizațiile de drept public din domeniile cercetării și inovării	Agenția Națională de Cercetare și Dezvoltare, Academia de Științe a Moldovei	1. Rapoarte elaborate; 2. Rezultatele științifice publicate pe paginile web oficiale ale organizațiilor de drept public din domeniile cercetării și inovării și Agenției Naționale de Cercetare și Dezvoltare; 3. Ponderea proiectelor realizate/parțial realizate/nerealizate	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat
1.1.4.	Realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD) prin proiecte de cercetare și inovare	2020-2023	Organizațiile de drept public din domeniile cercetării și inovării; Agenția Națională de Cercetare și Dezvoltare	Autorităţi publice fondatoare ale organizaţiilor din domeniile cercetării și inovării	1. Număr de proiecte de cercetare și inovare elaborate în corespundere cu prioritățile din obiectivele de dezvoltare durabilă și prezentate Agenției Naționale de Cercetare și Dezvoltare; 2. Ponderea de propuneri de proiecte evaluate în raport cu cele depuse; 3. Lista proiectelor depuse și cîștigate, publicată pe pagina web oficială a Agenției Naționale de Cercetare și Dezvoltare	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.2.	*Identificarea nișelor de specializare inteligentă a Republicii Moldova pentru promovarea cercetării bazate pe excelență în domenii strategice, cu relevanță și impact asupra economiei și a societății*								
1.2.1.	Desfășurarea procesului de descoperire antreprenorială	2020-2023	Autoritățile administrației publice centrale; organizațiile din domeniile cercetării și inovării; reprezentanții mediului academic	Camera de Comerț și Industrie; Organizația de Dezvoltare a Întreprinderilor Mici și Mijlocii; reprezentanții mediului de afaceri; organizațiile neguvernamentale; parteneri externi de dezvoltare	1. Număr de ateliere în cadrul procesului de descoperire antreprenorială organizate; 2. Număr de actori din mediul de afaceri și societatea civilă implicați; 3. Nișele de specializare inteligentă identificate; 4. Apeluri de propuneri de proiecte lansate în baza nișelor de specializare inteligentă; 5. Pilotarea unui proiect într-o nișă	200,0; bugetul de stat; surse externe	3000,0; bugetul de stat; surse externe	3000,0; bugetul de stat; surse externe	3000,0; bugetul de stat; surse externe
1.2.2.	Aprobarea priorităților strategice ale domeniilor cercetării și inovării pentru anii 2023-2027, în corespundere cu nișele de specializare identificate	2021-2022	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Autoritățile administrației publice centrale de profil; organizațiile de drept public din domeniile cercetării și inovării; Academia de Științe a Moldovei;	1. Număr de nișe de specializare identificate; 2. Număr de priorităţi strategice stabilite în raport cu nișele identificate; 3. Cadru normativ elaborat și aprobat		În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
				reprezentanții societății civile; reprezentanții mediului de afaceri					
1.2.3.	Identificarea domeniilor pentru care este necesară crearea unor noi centre de cercetare	2020-2022	Autoritățile administrației publice centrale	Organizaţiile din domeniile cercetării şi inovării	1. Număr de domenii identificate; 2. Număr de centre de cercetare create în raport cu domeniile identificate	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	
1.3.	*Sporirea numărului de proiecte implementate de grupuri de cercetători din institute de cercetare și universități*								
1.3.1.	Stimularea cercetării colaborative între universități și institute de cercetare prin finanțarea proiectelor comune, inclusiv programe de doctorat	2020-2023	Organizațiile de drept public din domeniile cercetării și inovării (institute de cercetare și universităţi)	Autorităţi publice fondatoare ale organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării	1. Număr de proiecte comune; 2. Număr de studenți doctoranzi/masteranzi antrenaţi; 3. Număr de publicații; 4. Număr de patente/ brevete; 5. Ponderea proiectelor comune	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe
1.3.2.	Organizarea activităților cu caracter științifico-social cu participarea universităților și institutelor de cercetare	2020-2023	Organizațiile de drept public din domeniile cercetării și inovării universităţi	Autorităţi publice fondatoare ale organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării	1. Număr de activități organizate; 2. Număr de cercetători antrenați; 3. Număr de studenți/ masteranzi antrenați	150,0; bugetul de stat	150,0; bugetul de stat	150,0; bugetul de stat	150,0; bugetul de stat

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
II. Obiectivul general: Potențialul uman competitiv antrenat în cercetare și inovare									
2.1.	*Creșterea ponderii tinerilor în numărul total de cercetători*								
2.1.1.	Sporirea numărului de tineri (studenți, masteranzi, doctoranzi etc.) implicați în proiecte de cercetare și inovare	2020-2023	Organizațiile de drept public din domeniile cercetării și inovării; Agenția Națională de Cercetare și Dezvoltare	Autorităţi publice fondatoare ale organizațiilor din domeniile cercetării și inovării	Cota procentuală de tineri implicați în proiecte de cercetare și inovare (minimum 20%)	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat
2.1.2.	Lansarea programului STEP IN – program de stagii și mentorat în cadrul laboratoarelor de cercetare pentru elevi și studenți	2020-2023	Organizațiile de drept public din domeniile cercetării și inovării	Autorităţi publice fondatoare ale organizațiilor din domeniile cercetării și inovării	1. Program elaborat și lansat; 2. Număr de beneficiari ai programului	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat
2.2.	*Dezvoltarea colaborării cu reprezentanții diasporei științifice*								
2.2.1.	Cooptarea reprezentanților diasporei științifice în activitățile din domeniile cercetării și inovării și în mecanismele de suport	2020-2023	Autorităţi publice, fondatoare ale organizaţiilor din domeniile cercetării și inovării; Biroul relații cu diaspora	Agenția Națională de Cercetare și Dezvoltare	1. Număr de activități desfășurate în comun anual; 2. Număr de membri ai diasporei științifice cooptați anual	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat
2.2.2.	Relansarea programului de	2020-2023	Biroul relații cu diaspora	Autorităţi publice	1. Program de granturi relansat;	În limitele alocaţiilor	În limitele alocaţiilor	În limitele alocaţiilor	În limitele alocaţiilor

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	granturi pentru mobilitate de scurtă durată destinate reprezentanților diasporei științifice			fondatoare ale organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării	2. Număr de granturi acordate; 3. Număr de beneficiari de granturi	aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat
III. Obiectiv general: Infrastructură corespunzătoare standardelor internaționale									
3.1.	*Elaborarea unei viziuni pe termen scurt și mediu de dezvoltare a infrastructurii naționale de cercetare*								
3.1.1.	Inventarierea infrastructurii naționale de cercetare a organizațiilor de drept public din domeniile cercetării și inovării	2020	Agenția Proprietății Publice; organizațiile de drept public din domeniile cercetării și inovării	Autorităţi publice fondatoare ale organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării; parteneri externi de dezvoltare	Rapoarte de inventariere elaborate	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat			
3.1.2.	Elaborarea şi aprobarea metodologiei de finanţare instituţională	2020	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Organizațiile de drept public din domeniile cercetării și inovării; autorităţi publice fondatoare ale organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării	Hotărîre de Guvern aprobată	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat			
3.1.3.	Elaborarea metodologiei de evaluare a	2020	Agenția Națională pentru Asigurarea	Organizațiile de drept public din domeniile	Hotărîre de Guvern aprobată	În limitele alocaţiilor aprobate			

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	organizațiilor din domeniile cercetării și inovării		Calități în Educație și Cercetare; Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	cercetării și inovării; autorităţi publice fondatoare ale organizaţiilor din domeniile cercetării și inovării		anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat			
3.1.4.	Evaluarea organizațiilor din domeniile cercetării și inovării	2021-2023	Agenția Națională pentru Asigurarea Calității în Educație și Cercetare; autorităţi publice fondatoare ale organizațiilor din domeniile cercetării și inovării	Organizațiile de drept public din domeniile cercetării și inovării	1. Număr de organizații de drept public din domeniile cercetării și inovării evaluate; 2. Rapoarte de evaluare elaborate și publicate pe pagina web oficială a Agenției Naționale pentru Asigurarea Calității în Educație și Cercetare; 3.Organizații de drept public din domeniile cercetării și inovării clasificate pe nivele de capacitate; 4. Optimizarea numărului de organizații de drept public din domeniile cercetării și inovării realizată		În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat
3.1.5.	Elaborarea cadrului normativ privind accesul la	2021	Ministerul Educației,	Organizațiile de drept public din domeniile	Regulament-cadru privind accesul la		1700,0; bugetul de stat		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	infrastructura de cercetare a organizațiilor de drept public din domeniile cercetării și inovării		Culturii și Cercetării; autorităţi publice fondatoare ale organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării	cercetării și inovării	infrastructura de cercetare elaborat				
3.1.6.	Asigurarea accesului la infrastructura de cercetare de către organizațiile de drept public din domeniile cercetării și inovării	2021-2023	Organizațiile de drept public din domeniile cercetării și inovării	Autorităţi publice fondatoare ale organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării	1.Regulamente instituționale privind accesul la infrastructura de cercetare elaborate; 2. Număr de utilizatori ai infrastructurii de cercetare		În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat
3.2.	*Crearea clusterelor științifico-tehnologice*								
3.2.1.	Sporirea numărului de clustere științifico-tehnologice	2020-2023	Organizațiile de drept public din domeniile cercetării și inovării; autorităţi publice fondatoare ale organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării	Agenția Națională de Cercetare și Dezvoltare; Organizația de Dezvoltare a Întreprinderilor Mici și Mijlocii; reprezentanții mediului de afaceri, reprezentanții societății civile;	Număr de clustere nou-create	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
				parteneri externi de dezvoltare					
3.2.2.	Realizarea proiectelor comune în cadrul clusterelor științifico-tehnologice	2021-2023	Organizațiile de drept public din domeniile cercetării și inovării		Număr de proiecte comune implementate		În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe
3.3.	*Conectarea infrastructurii de cercetare din Republica Moldova la infrastructurile paneuropene*								
3.3.1.	Continuarea programului de conectare a centrelor și laboratoarelor de cercetare din Republica Moldova la infrastructurile paneuropene incluse în ESFRI (*European Strategy Forum on Research Infrastructures*) /FSEIC (Forumul strategic european privind infrastructurile de cercetare)	2020-2023	Autorităţi publice fondatoare ale organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării	Organizațiile de drept public din domeniile cercetării și inovării; Ministerul Economiei și Infrastructurii; Agenția Națională de Cercetare și Dezvoltare; partenerii externi de dezvoltare	1. Evaluarea ex-post a programului realizată; 2. Apeluri de proiecte în cadrul Programului lansate; 3. Număr de proiecte finanțate; 4. Număr de organizații din domeniile cercetării și inovării în parteneriate încheiate cu infrastructuri incluse în ESFRI	1000,0; bugetul de stat	1000,0; bugetul de stat	1000,0; bugetul de stat	1000,0; bugetul de stat
3.3.2.	Dezvoltarea colaborării cu consorțiile marilor infrastructuri din regiune (*Infrastructura Luminii Extreme –*	2020-2023	Organizațiile de drept public din domeniile cercetării și inovării; Ministerul Educației,	Autorităţi publice fondatoare ale organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării;	1. Număr de parteneriate încheiate anual; 2. Număr de participanți	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat;	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat;	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat;	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat;

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Fizica Nucleară (ILE-FN)/ Extreme Light Infratsructure Nuclear Physics (ELI NP), Centra lEuropean Research Infrastructure Consortium-European Research Infrastructure Consortium (CERIC-ERIC), The Danube International Centre for Advanced Studies for River-Delta-SeaSystems (DANUBIUS etc.))		Culturii și Cercetării	Agenția Națională de Cercetare și Dezvoltare		bugetul de stat; surse externe	surse externe	surse externe	surse externe
IV. Obiectivul general: Cercetare și inovare pentru necesitățile socio-economice									
4.1.	*Dezvoltarea instrumentelor pentru transferul cunoștințelor și rezultatelor științifice către potențialii utilizatori*								
4.1.1.	Lansarea și organizarea proiectelor colaborative aplicative dintre comunitatea științifica și reprezentanții mediului de afaceri	2021-2023	Organizațiile de drept public din domeniile cercetării și inovării; mediul de afaceri; Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Autorităţi publice fondatoare ale organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării; parteneri externi de dezvoltare	1. Program de finanțare lansat; 2. Număr de proiecte cofinanțate		În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe
4.1.2.	Impulsionarea activităților de cercetare în vederea creării start-up-urilor	2020-2023	Organizațiile de drept public din domeniile	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării;	1. Număr de cercetători implicați;	În limitele alocaţiilor aprobate anual în	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	și/sau spin-off-urilor inovative		cercetării și inovării; Ministerul Economiei și Infrastructurii; Organizația de Dezvoltare a Întreprinderilor Mici și Mijlocii	autorităţi publice fondatoare ale organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării	2. Număr de start-up-uri și/sau spin-off-uri inovative create anual	legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	bugetului de stat; bugetul de stat, surse externe
4.1.3.	Stimularea activității parcurilor științifico-tehnologice și incubatoarelor de inovare	2020-2023	Agenția Națională de Cercetare și Dezvoltare; Ministerul Economiei și Infrastructurii	Autorităţi publice fondatoare ale organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării	1. Măsuri de stimulare elaborate și implementate; 2. Număr de rezidenți înregistrați	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe
4.2.	*Consolidarea percepției publice privind rolul cercetării și inovării în atenuarea provocărilor societale și generare de prosperitate*								
4.2.1	Organizarea programelor de găzduire a elevilor, studenților și cadrelor didactice cu ocazia zilelor ușilor deschise și sărbătorilor tematice (Ziua Mondială a Științei, Ziua internațională a femeilor în știință, Noaptea cercetătorilor, etc.)	2020-2023	Organizațiile de drept public din domeniile cercetării și inovării	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Agenția Națională de Cercetare și Dezvoltare, Academia de Științe a Moldovei	1. Număr de evenimente organizate; 2. Număr de participanți	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
4.2.2.	Amplificarea interacțiunii cu reprezentanții mass-media și principalii formatori de opinie din mediul on-line	2020-2023	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Organizațiile de drept public din domeniile cercetării și inovării; Agenția Națională de Cercetare și Dezvoltare; Academia de Științe a Moldovei; reprezentanții mass-media	Număr de apariții și publicații în mass-media	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat
4.2.3.	Menținerea dialogului cu reprezentanții societății civile	2020-2023	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; organizațiile de drept public din domeniile cercetării și inovării	Reprezentanții societății civile	1. Număr de consultări/evenimente; 2. Număr de participanți	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat
V. Obiectivul general: Politică coerentă de cooperare europeană și internațională									
5.1.	*Valorificarea plenară a oportunităților ce rezidă din statutul de țară asociată la Programul „Orizont 2020”*								
5.1.1.	Evaluarea permanentă a rezultatelor participării la apelurile lansate în cadrul Programului „Orizont 2020” și publicarea acestor date pe pagina web oficială a Agenției Naționale de	2020-2021	Agenția Națională de Cercetare și Dezvoltare; Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Organizațiile de drept public din domeniile cercetării și inovării	1. Evaluare realizată; 2. Date publicate pe pagina web oficială a Agenției Naționale de Cercetare și Dezvoltare	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Cercetare și Dezvoltare								
5.1.2.	Participarea activă la ședințele comitetelor de program și ale organelor consultative ale Spațiului european de cercetare	2020-2023	Reprezentanți oficiali; experți naționali	Agenția Națională de Cercetare și Dezvoltare	Număr de participări înregistrate	500,0; bugetul de stat	500,0; bugetul de stat	500,0; bugetul de stat	500,0; bugetul de stat
5.1.3.	Consolidarea și amplificarea capacităților Rețelei naționale a punctelor naționale de contact	2020-2023	Agenția Națională de Cercetare și Dezvoltare; puncte naționale de contact; Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Parteneri externi de dezvoltare	Număr de instruiri internaționale la care participă punctele naționale de contact	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe
5.1.4.	Organizarea campaniilor de diseminare privind apelurile de proiecte deschise și oferirea asistenței în procesul de aplicare	2020-2023	Puncte naționale de contact; reprezentanți oficiali; experți naționali; Agenția Națională de Cercetare și Dezvoltare	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	1. Număr de zile de informare organizate; 2. Număr de consultații individuale oferite	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat
5.1.5.	Implementarea programelor suport (BONUS european, mobilitate) în vederea stimulării participării	2020-2023	Agenția Națională de Cercetare și Dezvoltare	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	1. Număr de programe suport lansate; 2. Număr de granturi oferite; 3. Număr de beneficiari	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat;	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat;	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat;

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	la programele-cadru ale Uniunii Europene					de stat; bugetul de stat; surse externe	bugetul de stat; surse externe	bugetul de stat; surse externe	bugetul de stat; surse externe
5.1.6.	Promovarea vizibilității rețelelor europene de cercetare și inovare și a beneficiilor acestora, cu implicarea utilizatorilor finali	2020-2023	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Agenția Națională de Cercetare și Dezvoltare	Parteneri externi de dezvoltare	1. Număr de zile de informare organizate; 2. Număr de participanţi	În limitele alocațiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe
5.1.7.	Valorificarea oportunităților ce rezidă din calitatea de stat membru în cadrul Cooperării europene în știință și tehnologie (COST)	2020-2023	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Organizațiile de drept public din domeniile cercetării și inovării	1. Zile de informare organizate; 2. Număr de participări în acţiuni COST; 3. Număr de nominalizări în calitate de membri/supleanţi; 4. Număr de şedinţe în cadrul Comitetului Oficialilor Înalţi; 5. Număr de şedinţe în cadrul coordonatorului naţional COST; 6. Cotizațiile de membru achitate anual	100,0; bugetul de stat	100,0; bugetul de stat	100,0; bugetul de stat	100,0; bugetul de stat
5.1.8.	Obținerea și valorificarea calității	2020-2023	Ministerul Educației,	Ministerul Finanţelor;	1. Acord de asociere încheiat;	300,0; bugetul de	300,0; bugetul de stat	300,0; bugetul de stat	300,0; bugetul de stat

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	de stat membru al Asociației EUREKA		Culturii și Cercetării	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene; Ministerul Economiei şi Infrastructurii	2. Calitatea de membru obținută; 3. Cotizații de membru achitate anual	stat			
5.1.9.	Organizarea de către membrii Rețelei naționale a punctelor naționale de contact a zilelor de informare pe subiecte ce țin de obținerea și administrarea granturilor europene, inclusiv cu implicarea punctelor naționale de contact din țările-membre ale Uniunii Europene și alte state asociate	2020-2023	Agenția Națională de Cercetare și Dezvoltare; punctele naționale de contact	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	1. Număr de zile de informare organizate; 2. Număr de formatori străini implicați; 3. Număr de participanţi; 4. Număr de granturi obţinute	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe
5.2.	*Pregătirea procesului de asociere la Programul-cadru al Uniunii Europene pentru cercetare și inovare „Orizont Europa”*								
5.2.1.	Armonizarea procedurilor naționale financiar-administrative la cele internaționale	2020	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Ministerul Finanțelor	Cadru normativ modificat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat			

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
5.2.2.	Evaluarea ex-post a participării entităților din Republica Moldova în cadrul Programului „Orizont 2020”	2021	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Agenția Națională de Cercetare și Dezvoltare	Autoritățile publice fondatoare ale organizațiilor din domeniile cercetării și inovării	1. Tender pentru evaluare lansat; 2. Evaluare ex-post realizată; 3. Raport elaborat și publicat		În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat, surse externe		
5.2.3.	Elaborarea planului de acțiuni privind diseminarea apelurilor Programului-cadru al Uniunii Europene pentru cercetare și inovare „Orizont Europa”	2020	Agenția Națională de Cercetare și Dezvoltare; punctele naționale de contact	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Plan național elaborat	În limitele alocaţiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat			

Anexa 4 la decizia
Consiliului de Conducere al ANACEC
nr. 38 din 10 octombrie 2018

REGULAMENTUL
cu privire la recunoaşterea, clasificarea şi evidenţa manifestărilor ştiinţifice

I. Dispoziţii generale

1. *Regulamentul cu privire la recunoaşterea, clasificarea şi evidenţa manifestărilor ştiinţifice* (în continuare - Regulament) stabileşte criteriile de planificare, desfăşurare, predare-recepţionare a rezultatelor manifestărilor ştiinţifice, organizate pe teritoriul Republicii Moldova, pentru recunoaşterea şi evidenţa lor în procesele de atestare şi evaluarea complexă a capacităților organizațiilor din domeniile cercetării și inovării.
2. Regulamentul are drept scop stabilirea unor cerinţe metodologice unice privind organizarea, desfăşurarea, interpretarea, evidenţa evenimentelor cu aspect ştiinţific.
3. Pentru buna desfăşurare a evenimentelor ştiinţifice, fiecare manifestare trebuie să dispună de un comitet organizatoric şi, după caz, de un comitet științific.
4. Comitetul organizatoric este responsabil de organizarea evenimentului, iar comitetul ştiinţific - de selectarea materialelor, întocmirea şi realizarea programului manifestării ştiinţifice.
5. Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare (în continuare - ANACEC) recepţionează, stochează, generalizează, diseminează informaţia privind evenimentele ştiinţifice; întocmeşte şi aprobă în luna ianuarie, *Registrul naţional al manifestărilor ştiinţifice*, preconizate pentru desfăşurare în anul de referinţă, precum şi cele planificate pentru primele luni ale anului următor. Formularul de înştiinţare este prezentat în anexă la Regulament.

II. Clasificarea manifestărilor ştiinţifice

6. În funcţie de obiective, tematică, modalitatea de organizare şi desfăşurare a evenimentului se stabilesc următoarele tipuri de manifestări ştiinţifice:
   a) *congres* - reuniune națională sau internațională în care delegații sau invitații dezbat probleme majore de ordin științific;
   b) *simpozion* – discuție organizată pe baza unor scurte expuneri asupra unei teme științifice de actualitate, purtate de câțiva vorbitori în fața și cu participarea publicului;
   c) c*onferinţă* - reuniune a reprezentanților unor organizații/asociaţii științifice, cu scopul de a dezbate și de a lua hotărâri asupra unor probleme curente și de perspectivă ale activității lor;
   d) *sesiune* - perioadă de timp în care participanții la o manifestare științifică se întrunesc în ședințe de lucru pentru a prezenta comunicări și a discuta chestiuni axate pe anumite probleme;
   e) *seminar* - reuniune consacrată dezbaterii de către experți a unei teme de interes specific;
   f) masă rotundă - reuniune științifică, unde se dezbat anumite probleme și care este bazată pe principiul egalității între participanți;
   g) colocviu - convorbire, discuție pe o anumită temă științifică.
7. În funcţie de numărul, ţara de origine şi modalitatea de implicare a participanţilor, manifestările ştiinţifice se clasifică în:
   a) *manifestare ştiinţifică internaţională*:

i. participanţi – cel puţin 50;
ii. ţări-participante – cel puţin 3;
iii. participanţi de peste hotare – cel puţin 30%;
iv. comitet organizatoric – cel puţin 15% membri de peste hotare;
v. comitet ştiinţific - cel puţin 30% membri de peste hotare;
vi. limbă oficială – limbă de circulaţie internaţională sau limba de referinţă în cazul manifestărilor cu aspect filologic;
vii. rapoarte ale autorilor de peste hotare – cel puţin 30%;
viii. articole/rezumate ale autorilor de peste hotare în culegere - cel puţin 30%;

b) *manifestare ştiinţifică cu participare internaţională*:
i. participanţi – cel puţin 50;
ii. ţări-participante – cel puţin 2;
iii. participanţi de peste hotare – cel puţin 15%;
iv. comitet ştiinţific - cel puţin 15% membri de peste hotare;
v. limbă oficială – după caz;
vi. rapoarte ale autorilor de peste hotare – cel puţin 15%;
vii. articole/rezumate ale autorilor de peste hotare în culegere - cel puţin 15%;

c) *manifestare ştiinţifică naţională.*

8. O manifestare ştiinţifică internaţională sau manifestare ştiinţifică cu participare internaţională trebuie să satisfacă cel puţin 2/3 din cerinţele enumerate în p.6, în mod obligatoriu- cerinţele privind ponderea rapoartelor şi a articolelor/rezumatelor participanţilor de peste hotare. În caz contrar, acesteia i se acordă statut de manifestare ştiinţifică cu participare internaţională, respectiv, manifestare ştiinţifică naţională.

III. Cerinţele de eligibilitate

9. Pentru a fi recunoscute şi contorizate în cadrul activităţilor de cercetare-dezvoltare, manifestarea ştiinţifică trebuie să satisfacă următoarele cerinţe:

a) se organizează de o organizaţie din domeniile cercetării şi inovării sau de o asociaţie a oamenilor de ştiinţă. Instituţia organizatoare este înregistrată în Republica Moldova şi statutul ei prevede activităţi cu atribuţie la domeniile cercetării şi inovării;
b) se desfăşoară în conformitate cu *Planul manifestărilor ştiinţifice* aprobat de către consiliul ştiinţific (după caz, senatul) al organizaţiei sau asociaţiei oamenilor de ştiinţă;
c) este reflectată în *Registrul naţional al manifestărilor ştiinţifice* (planificate);
d) dispune de un comitet organizatoric şi de un comitet ştiinţific, obligatoriu în cazul organizării congreselor, conferinţelor, simpozioanelor ştiinţifice;
e) organizatorul:
i. publică informaţia detaliată privind organizarea şi desfăşurarea manifestării ştiinţifice preconizate pe site-ul instituţiei/asociaţiei sau pe o platformă informaţională separată;
ii. preia doar materialele ce corespund normelor în vigoare privind publicaţiile ştiinţifice;
iii. acceptă pentru publicare doar materiale recenzate (peer review);
iv. transmite programul manifestării şi varianta electronică a culegerii de lucrări publicate a congresului, conferinţei, simpozionului ştiinţific organizat, înregistrat de Camera Cărţii, cu ISBN atribuit şi CZU aplicat fiecărei lucrări preluate, Instrumentului Bibliometric Naţional, gestionat de Institutul de Dezvoltare a Societăţii Informaţionale (în continuare - IDSI);
v. prezintă ANACEC, în termen de cel mult 1 lună după finalizarea evenimentului, o notă informativă privind desfăşurarea manifestării ştiinţifice.

10. În caz de revedere a *Planului manifestărilor ştiinţifice*, organizatorul informează ANACEC, care va opera modificările de rigoare în *Registrul naţional al manifestărilor ştiinţifice*, cu 3 luni până la data preconizată de desfăşurare - în cazul *manifestărilor naţionale/cu participare internaţională* şi cu 4 luni - a *manifestărilor ştiinţifice internaţionale*.
11. Anunţul privind organizarea manifestării ştiinţifice se plasează pe site cu cel puţin 3 luni până la desfăşurarea evenimentului respectiv. Anunţul va conţine obligatoriu următoarea informaţie:
    a) tipul şi denumirea manifestării ştiinţifice;
    b) data şi locul desfăşurării;
    c) organizatorii şi coorganizatorii manifestării;
    d) comitetul organizatoric;
    e) comitetul ştiinţific;
    f) cerinţele faţă de publicaţii;
    g) condiţiile de participare;
    h) informaţii de contact;
    i) programul manifestării.
12. Nota informativă privind desfăşurarea manifestării ştiinţifice, prezentată ANACEC, va cuprinde următoarele elemente:
    a) numărul participanţilor;
    b) numărul ţărilor-participante;
    c) ponderea participanţilor de peste hotare;
    d) ponderea rapoartelor prezentate de participanţii de peste hotare;
    e) ponderea articolelor/rezumatelor autorilor de peste hotare, preluate în culegere;
    f) programul manifestării (în anexă).

IV. Dispoziţii finale

13. La finele fiecărui an ANACEC, în colaborare cu IDSI, întocmeşte *Registrul materialelor publicate în baza manifestărilor ştiinţifice organizate* în anul de referinţă.
14. Recunoaşterea şi contorizarea manifestărilor ştiinţifice în domeniile cercetării şi inovării, organizate de instituţiile de drept public sau privat, se face doar în cazul reflectării lor în ambele registre: în *Registrul naţional al manifestărilor ştiinţifice* (planificate) şi în *Registrul materialelor publicate în baza manifestărilor ştiinţifice organizate* (în cazul congreselor conferinţelor, simpozioanelor ştiinţifice).
15. În decurs de 3 luni de la aprobare, ANACEC îşi va aduce actele sale normative în vigoare în conformitate cu prezentul Regulament, astfel încât în procesul de atestare şi evaluarea organizațiilor din domeniile cercetării şi inovării să fie luate în considerare doar manifestările recunoscute ca fiind ştiinţifice.
16. Prevederile expuse devin obligatorii din ziua aprobării Regulamentului.

Anexă la Regulamentul cu privire
la recunoaşterea, clasificarea şi
evidenţa manifestărilor ştiinţifice

Lista
manifestărilor ştiinţifice preconizate pentru anul _____

_____
(denumirea organizaţiei)

Nr. crt.	**Manifestări ştiinţifice**	**Denumirea**	**Data desfăşurării**	**Locul (adresa)**	**Persoana responsabilă/ informaţii de contact**
1.	Congrese, simpozioane, conferinţe internaţionale				
2.	Congrese, simpozioane, conferinţe cu participare internaţională				
3.	Congrese, simpozioane, conferinţe naţionale				
4.	Alte tipuri de manifestări (sesiuni, seminare, mese rotunde, colocvii)				

Anexă la
Decizia CC al ANACEC
nr. 5 din 18 decembrie 2018

GHID DE REDACTARE A TEZEI DE DOCTOR / DOCTOR HABILITAT

CUPRINS

Introducere …….. 2
1. Informații generale …….. 2
2. Structura și volumul tezei …… 3
3. Conținutul tezei ……... 4
4. Reguli de tehnoredactare ……. 10
5. Prezentarea bibliografiei în teză …….. 11
6. Cerințe de etică profesională ……... 11
7. Rezumatul tezei ……... 12
8. Consecințele nerespectării regulilor de redactare …… 13
Bibliografie ……. 13
Anexe …….. 15
Anexa 1. Model al foii de titlu a tezei …….. 15
Anexa 2. Model al foii privind dreptul de autor ……... 16
Anexa 3. Model al declaraţiei privind asumarea răspunderii ……... 17
Anexa 4. Model și exemple de formulare a *Rezultatului/rezultatelor obținute care contribuie la soluționarea unei probleme ştiinţifice importante* ……. 18
Anexa 5. Exemple de formule, figuri, tabele ……... 20
Anexa 6. Model al foii de titlu a rezumatului …….. 22
Anexa 7. Model al reversului foii de titlu a rezumatului ……. 23
Anexa 8. Model al foii privind datele de tipar ……. 24
Anexa 9. Reguli și exemple de prezentare a referințelor bibliografice și de citare a resurselor de informare ……. 25

INTRODUCERE

Ghidul de redactare a tezei de doctor/doctor habilitat (în continuare – Ghid) stabilește un set de reguli menite să asigure coerența, lizibilitatea și aspectul științific al acestui tip de lucrări științifice. Deși este recunoscut faptul că lucrările din diferite domenii ale științei își au specificul lor, unele cerințe minime comune se impun prin prisma actelor normative în domeniul atestării personalului științific și a procesului de evaluare a tezelor. Scopul Ghidului este de a crea un cadru minim uniform pentru redactarea tezei de doctor/doctor habilitat în Republica Moldova.

Ghidul conţine 8 capitole şi anexe. În capitolul 1. **Informaţii generale** se stipulează cerinţele generale față de teza de doctor/doctor habilitat și a rezumatului, precum și responsabilitățile autorului și conducătorului/consultantului de doctorat în procesul de redactare a acestora. Capitolul 2. **Structura și volumul tezei** include lista elementelor tezei grupate în 3 părți: preliminară, principală și complementară, precum și volumul acestora, în pagini. În capitolul 3. **Conținutul tezei** sunt descrise cele 15 elemente evidențiate ale unei teze. **Regulile de tehnoredactare** a tezei de doctor/doctor habilitat și a rezumatului sunt prezentate în capitolul 4. În capitolul 5. **Prezentarea bibliografiei în teză** se prezintă cerințele de redactare a referințelor bibliografice și de citare a resurselor de informare în conformitate cu standardul SM ISO 690:2012, regulile și unele exemple de aplicare a acestora fiind anexate. Cele mai importante **Cerințe de etică profesională** în redactarea tezei sunt evidențiate în capitolul 6. Capitolul 7. **Rezumatul tezei** indică elementele ce trebuie să le conțină asemenea tip de lucrare, care are aceleași caracteristici de redactare ca și teza. **Consecințele nerespectării regulilor de redactare a tezei** sunt enumerate în capitolul 8.

Ghidul este destinat candidaților la titlu științific, având rolul de a le ajuta în redactarea tezei de doctorat fără a le impune constrângeri care să limiteze prezentarea datelor din literatură, metodologia de cercetare utilizată, interpretarea rezultatelor sau modalitatea de exprimare a ideilor proprii.

1. INFORMAȚII GENERALE

Teza de doctor/doctor habilitat (în continuare – teza) este o lucrare ştiinţifică originală, elaborată în baza propriilor cercetări științifice, conţine rezultate teoretice şi practice noi şi reprezintă o condiţie legală pentru obţinerea titlului ştiinţific de doctor/doctor habilitat [7]. Aceasta constituie raportul final al realizării şi valorificării cercetărilor științifce efectuate la o anumită temă în cadrul studiilor de doctorat/postdoctorat sau de sine stătător.

”Teza de doctor prevede soluţionarea unei probleme ştiinţifice actuale, importante pentru domeniul de cunoaştere respectiv” [7]. Aceasta trebuie să confirme capacitatea autorului de a

întreprinde o cercetare ştiinţifică la nivel național și internaţional, în mod creator, autonom şi responsabil.

”Teza de doctor habilitat conţine rezultate principial noi pentru ştiinţă și practică, care determină crearea unei noi direcţii ştiinţifice sau soluţionarea unei probleme ştiinţifice, aplicative, de importanţă majoră” [7].

Temele tezelor sunt corelate cu direcţiile prioritare de cercetare-dezvoltare ale Republicii Moldova, cu tendinţele ştiinţei mondiale şi sunt aprobate de consiliile ştiinţifice/senatele instituţiilor acreditate, cu cel puţin un an înainte de susţinerea tezei [7].

Conţinutul tezei este stabilit de autor prin consultare cu conducătorul/consultantul de doctorat. Forma tezei reflectă conţinutul acesteia, care trebuie să fie original, inovator și clar exprimat.

Teza se redactează în limba română. La o solicitare motivată, cu consimţământul consiliului ştiinţific/senatului instituţiei, teza poate fi redactată în limba rusă sau engleză. În acest caz este obligatorie redactarea rezumatului şi în limba română [7].

Teza este însoțită de un rezumat, care conţine reperele conceptuale ale cercetării, ideile şi concluziile principale ale tezei, dezvăluie aportul autorului la realizarea investigaţiilor, locul lor în contextul cercetărilor de specialitate din ţară şi din lume, noutatea ştiinţifică şi importanţa practică a rezultatelor obţinute. În cazul susținerii tezei de doctor habilitat în baza lucrărilor publicate, candidatul va elabora un referat științific.

Teza și rezumatul sunt documente publice care se redactează şi în format electronic.

Candidatul la titlu ştiinţific este autorul tezei şi își asumă corectitudinea datelor şi informaţiilor prezentate, precum şi a opiniilor şi demonstraţiilor incluse în lucrarea ştiinţifică susţinută. Conducătorul/consultantul tezei răspunde împreună cu autorul lucrării de respectarea standardelor de calitate şi de etică profesională, inclusiv de asigurarea originalităţii conţinutului.

2. STRUCTURA ȘI VOLUMUL TEZEI

Structura și volumul recomandat al tezelor de doctor/doctor habilitat sunt prezentate în tabelul 1. Teza conţine partea preliminară, partea principală şi partea complementară. Volumul părţii principale a tezei de doctor va constitui 140-150 pagini, pentru științele socioumane, și 110-120 pagini, pentru celelalte științe, iar al celei de doctor habilitat - 250-260 pagini, pentru științele socioumane, și 200-210 pagini, pentru celelalte științe. Volumul materialului ilustrativ (figuri şi tabele) nu va depăşi 30% din volumul părţii principale. Volumul părţii complementare nu se limitează, dar, în caz de depăşire a volumului total al tezei de 350 pagini, se copertează separat.

Tabelul 1. Structura și volumul recomandat al tezei

Nr. d/o	*Denumirea elementelor*	*Volumul recomandat al tezei, pagini, format A4, font 12, interval 1,5*	
		Teza de doctor	*Teza de doctor habilitat*
Partea preliminară			
1.	Foaia de titlu	1	1
2.	Foaia privind dreptul de autor	1	1
3.	Cuprins	1-3	2-4
4.	Adnotare (*în română, rusă şi engleză*)	3	3
5.	Lista tabelelor	nu se limitează	nu se limitează
6.	Lista figurilor	nu se limitează	nu se limitează
7.	Lista abrevierilor	nu se limitează	nu se limitează
Partea principală			
8.	Introducere	7-10	8-12
9.	Analiza situației în domeniul tezei *(denumirea concretă a capitolului respectiv)*	25−30 (1 capitol)	30−40 (1 capitol)
10.	Capitolele de bază (*cu denumiri concrete ale capitolelor respective*)	80/100 (2-5 capitole)	160/200 (4-8 capitole)
11.	Concluzii și recomandări	3-6	4−8
Partea complementară			
12.	Bibliografie	nu se limitează	nu se limitează
13.	Anexe	nu se limitează	nu se limitează
14.	Declarația privind asumarea răspunderii	1	1
15.	CV-ul candidatului	1-2	1-2

Teza poate conține elemente opționale (prefață, motto ș.a.), la decizia candidatului și a conducătorului de doctorat [5].

Volumul tezei și al unor capitole poate fi diferit de cel din tabelul 1, atunci când este argumentat prin specificul domeniului științific și/sau al temei cercetate.

3. CONȚINUTUL TEZEI

3.1. Foaia de titlu

Foaia de titlu se redactează conform Anexei 1. În cazul în care teza nu este scrisă în limba română, după foaia de titlu urmează încă o foaie de titlu, suplimentară, redactată în limba română. Titlul tezei trebuie să reflecte conținutul tezei.

3.2. Foaia privind dreptul de autor

Candidatul la titlul științific beneficiază de dreptul exclusiv de autor asupra tezei sale. Pentru a informa publicul despre drepturile sale, titularul poate sa folosească simbolul protejării dreptului de autor, care se imprimă pe fiecare exemplar al lucrării şi constă din trei elemente (vezi Anexa 2): litera latină C inclusă într-un cerc – ©; numele titularului drepturilor exclusive de autor; anul redactării tezei.

3.3. Cuprins

Cuprinsul conţine titlurile şi subtitlurile tuturor capitolelor şi subcapitolelor, însoţite de numărul paginii de început al fiecărui capitol/subcapitol. Cuprinsul trebuie să acopere întreaga lucrare, adică toate elementele tezei, începând cu adnotarea și terminând cu CV-ul autorului.

3.4. Adnotare

Adnotarea va conține următoarele elemente:

- Date de identificare: numele de familie, prenumele autorului, titlul tezei, titlul ştiinţific solicitat (de exemplu*, teză de doctor în științe tehnice*), localitatea, anul redactării tezei – aliniere centrală (Center) și **Bold**;
- Structura tezei (de exemplu*, introducere, patru capitole, concluzii generale şi recomandări, bibliografie din 160 de titluri, 6 anexe, 250 de pagini de text de bază (până la Bibliografie), 37 de figuri, 10 tabele*), numărul de publicaţii la tema tezei (de exemplu, *Rezultatele obţinute sunt publicate în 34 de lucrări ştiinţifice*);
- Cuvinte-cheie;
- Scopul lucrării;
- Obiectivele cercetării;
- Noutatea şi originalitatea ştiinţifică;
- Rezultatul/rezultatele obținute care contribuie la soluționarea unei probleme ştiinţifice importante *(pentru teza de doctor) sau* rezultatele obţinute care au determinat crearea unei noi direcţii ştiinţifice sau soluţionarea unei probleme ştiinţifice, aplicative, de importanţă majoră (*pentru teza de doctor habilitat);*
- Semnificaţia teoretică;
- Valoarea aplicativă;
- Implementarea rezultatelor ştiinţifice.

Fiecare element descris va începe din rând nou. Cu excepția primului element, celelalte vor fi aliniate între marginile din stânga și dreapta (Justify), iar denumirea elementului va fi cu **Bold**, urmat de două puncte și descriere. Adnotarea se prezintă în 3 limbi: română, rusă şi engleză, fiecare fiind prezentată pe o singură pagină a foii.

Un model de formulare a rezultatului/rezultatelor obținute care contribuie la soluționarea unei probleme ştiinţifice importante este dat în anexa 5.

3.5. Lista tabelelor *(dacă este cazul)*

Această listă va conține informații despre toate tabelele incluse în teză, pentru fiecare indicându-se titlul și numărul paginii la care se află acesta.

3.6. Lista figurilor *(dacă este cazul)*

Această listă va conține informații despre toate figurile incluse în teză, pentru fiecare indicându-se titlul și numărul paginii la care se află aceasta.

3.7. Lista abrevierilor *(dacă este cazul)*

Această listă va conține toate abrevierile incluse în teză care nu sunt de utilizare comună.

3.8. Introducere

În Introducere se vor descrie următoarele elemente:

- Actualitatea și importanța temei abordate, încadrarea temei în preocupările internaţionale, naţionale, zonale, ale colectivului de cercetare și în context inter- și transdisciplinar, prezentarea rezultatelor cercetărilor anterioare referitoare la tema aleasă;
- Scopul lucrării (*sau* obiectivul general);
- Obiectivele cercetării;
- Ipoteza de cercetare;
- Sinteza metodologiei de cercetare și justificarea metodelor de cercetare alese;
- Sumarul capitolelor tezei, cu axarea pe investigațiile efectuate și necesitatea acestora pentru atingerea scopului și a obiectivelor cercetării (*fără a descrie rezultatele obținute*).

Autorul este în drept să descrie şi alte elemente care argumentează modul de concepere și realizare a cercetării. De exemplu, se pot indica limitele cercetărilor efectuate (*lipsa accesului la unele instrumente şi facilităţi, particularitățile condițiilor de cercetare etc.*).

Spre deosebire de capitolele ce compun conţinutul tezei, ***Introducerea*** nu se numerotează.

3.9. Analiza situației în domeniul tezei *(denumirea concretă a capitolului respectiv)*

În acest capitol va fi stabilit stadiul actual al cunoaşterii în domeniul temei alese, în baza unei documentări laborioase, care va include definirea conceptelor fundamentale, analiza critică a bibliografiei, prezentarea, descrierea și interpretarea datelor din literatură, exemplificarea metodelor de cercetare. Vor fi analizate publicațiile științifice (articole, monografii, materiale ale conferințelor, brevete etc.), o atenție deosebită acordându-se rezultatelor științifice recente din literatura de specialitate. La elaborarea acestui capitol se va ţine seama că el se adresează unor specialişti din domeniul respectiv şi de aceea trebuie evitate descrierile generale, abordarea recomandantă fiind aceea a unui review al literaturii de specialitate în relaţie cu tema de cercetare abordată.

În funcție de domeniul științei și specificul cercetărilor, în baza unei argumentări, în tezele de doctor habilitat, acest capitol poate fi înlocuit cu analize ale stadiului de cunoaștere efectuate în cadrul celorlalte capitole.

3.10. Capitolele de bază (cu denumiri concrete ale capitolelor respective)

Aceste capitole reflectă partea de contribuție personală. În cadrul capitolelor se realizează prezentarea și elaborarea problematicii formulate în tema și ipoteza lucrării, prin respectarea ordinii logice a ideilor și a cerințelor de coerență a expunerii.

Capitolele de bază se numerotează în continuarea capitolului dedicat analizei stadiului actual al cunoașterii în domeniul tezei. Capitolul ***al doilea*** se referă la Materiale și metode. Acesta include materialele, istrumentele, instalațiile utilizate, terenurile și condițiile de recoltare a probelor sau de investigație și alte asemenea, precum și metodele, procedeele, tehnicile utilizate cu descrierea lor în detaliu şi specificarea dacă sunt noi sau nu şi, în acest ultim caz, cu indicarea bibliografiei. Delimitarea materialelor și metodelor într-un capitol aparte se recomandă atunci când acestea sunt comune pentru întreaga teză (ex., aceleași metode statistice și loturi experimentale utilizate). În cazul când studiile incluse în teză utilizează material și metode distincte, este potrivit ca ultimele să fie expuse ca părți/paragrafe la capitolele respective. Alternativ, se admite ca partea comună pentru întreaga teză a materialelor și metodelor să fie delimitată într-un capitol, iar partea distinctă – să fie expusă în capitole diferite.

Următoarele capitole, începând cu ***al treilea,*** vor fi dedicate rezultatelor obținute și discutării acestora. În aceste capitole vor fi evidențiate contribuțiile personale ale autorului, inclusiv rezultatele originale obţinute, elaborările noi, propuse de autor (algoritmi, metode, dispozitive, sisteme, paradigme, modele etc.), rezultatele cercetărilor teoretice, experimentale ale studiului realizat. În caz de modelare la calculator, se vor prezenta softurile elaborate (utilizate), datele experimentale obţinute în formă de tabele, figuri, formule. În lucrare se va face o descriere detaliată a rezultatelor, cu menționarea posibilităţilor de utilizare a acestora în diverse aplicaţii.

Teza va include discutarea tuturor rezultatelor, compararea acestora cu date similare din literatura de specialitate și sublinierea aspectelor de noutate pe plan naţional și internaţional dezvoltate de către autor [3]. Discutarea rezultatelor se poate face într-un capitol aparte sau în cadrul capitolelor unde sunt prezentate rezultatele. În teza de doctor se va evidenția problema ştiinţifică importantă care este soluţionată în urma obținerii rezultatelor descrise, iar în teza de doctor habilitat – direcția științifică nouă care este dezvoltată sau problema ştiinţifică aplicativă, de importanţă majoră, care este soluționată în urma obținerii rezultatelor principial noi pentru ştiinţă şi practică.

Rezultatul ştiinţific descris va reprezenta o noutate ştiinţifică stabilită în urma procesului de cercetare și el trebuie delimitat de evoluția și materializarea ulterioară a acestuia, care poate reprezenta:

a) o modalitate de protejare (*brevete şi alte obiecte de proprietate intelectuală*);
b) o modalitate de diseminare / publicare (*articole, monografii, comunicări la conferinţe etc.*);
c) modalitate de materializare (*prototipuri, baze de date, instrumente ş.a.*) [10].

Fiecare capitol se va încheia cu o scurtă secțiune de sinteză a problematicii tratate și a rezultatelor obținute, delimitată într-un paragraf separat.

3.11. Concluzii și recomandări

Partea de concluzii va conține:

- prezentarea structurată a tuturor rezultatelor obținute, corelată cu tema, ipoteza, scopul și obiectivele tezei formulate în Introducere, cu evidențierea măsurii în care au fost atinse obiectivele de cercetare științifică;
- descrierea contribuțiilor personale, cu sublinierea semnificației teoretice și valorii practice a acestora, a impactului elaborărilor în dezvoltarea ştiinţei, economiei, educației, culturii etc.; contribuțiile personale trebuie să fie măsurabile şi să se regăsească în capitolele de bază ale tezei;
- indicarea limitelor rezultatelor obținute, cu stabilirea problemelor rămase nerezolvate.

În teza de doctor vor fi evidențiate 3-5 rezultate științifice care au contribuit la soluționarea unei probleme ştiinţifice importante (*cu indicarea acesteia*), iar în teza de doctor habilitat – 7-10 rezultate principial noi pentru ştiinţă şi practică obţinute, care au determinat dezvoltarea unei noi direcţii ştiinţifice (cu indicarea acesteia) sau soluţionarea unei probleme ştiinţifice aplicative, de importanţă majoră (*cu indicarea acesteia*). Pentru argumentarea valorii rezultatelor obținute, în concluzii pot fi prezentate date privind aprobarea rezultatelor, brevetele obținute, implementarea elaborărilor sau alte astfel de rezultate, urmând ca în anexe să fie prezentate copii ce confirmă aceste date.

În partea de concluzii trebuie evitată tendinţa de a include idei sau citate noi, care nu se regăsesc în capitolele lucrării. Pentru fiecare contribuţie proprie se recomandă a indica numărul capitolului şi numărul paragrafului unde a fost dezvoltată. Redactarea concluziilor trebuie să confere acestei părţi un caracter concret.

Recomandările incluse în acest capitol pot fi de două tipuri:

- sugestii privind potențialele direcții viitoare de cercetare legate de tema abordată;

- propuneri de utilizare a rezutatelor obținute în domeniile socio-cultural și economic.

Recomandările din cel de-al doilea tip pot să nu se regăsească în toate tezele, fiind determinate de domeniul științific și specificul cercetărilor efectuate.

3.12. Bibliografie

Bibliografia va conține lista tuturor surselor de informație utilizate pentru redactarea tezei. Lista poate fi structurată după limba surselor utilizate. Pot fi grupate separat dicționarele, enciclopediile, literatura artistică, actele legislative și alte tipuri publicații de acest fel.

Bibliografia nu se numerotează ca un capitol al lucrării. Lucrările la care candidatul la titlul științific este autor sau coautor au numele acestuia indicat cu **Bold**.

Mai multe detalii privind descrierea bibliografică sunt date în anexa 8.

3.13. Anexe *(dacă este cazul)*

Anexele conțin materiale relevante pentru lucrare, dar care informații complementare la partea principală a acesteia, inclusiv:

- materiale (rezultate) redundante în cadrul tezei sau materiale care nu pot fi discutate pe larg în economia tezei, dar care pot fi utile pentru cercetările ulterioare (de exemplu, *sondaje, interviuri, detalii ale unei proceduri sau analize, dezvoltarea unor soluții matematice, citări foarte lungi, orare, formulare, rezultate intermediare ale prelucrării datelor, materiale ilustrative*) și orice alte materiale suplimentare valoroase , dar prea detaliate pentru a fi incluse în textul de bază;
- liste și copii/dovezi ale aprobării și implementării rezultatelor cercetărilor (de exemplu, *copii ale brevetelor, ale certificatelor de implementare, ale dovezilor prin care se certifică participarea la simpozioane, conferințe*).

În anexe pot fi incluse și majoritatea figurilor şi tabelelor, în textul propriu-zis al tezei în acest caz rămânând doar cele fără de care textul în sine nu ar avea cursivitate.

3.14. Declarația privind asumarea răspunderii

Modelul declaraţiei se prezintă în Anexa 3.

3.15. CV-ul candidatului

CV-ul va include următoarele elemente:

- Nume şi prenume;
- Cetăţenie;
- Studii – licență, masterat, doctorat (instituţie, perioada, specialitatea, calificarea);
- Stagii (instituţie, perioada);

- Domenii de interes ştiinţific;
- Participări în proiecte ştiinţifice naţionale şi internaţionale;
- Participări la manifestăris ştiinţifice (naţionale şi internaţionale);
- Lucrări ştiinţifice şi ştiinţifico-metodice publicate - număr de monografii, articole, materiale ale comunicărilor ştiinţifice, brevete de invenţii, manuale, ghiduri etc.;
- Premii, menţiuni, distincţii, titluri onorifice etc.;
- Apartenenţă la societăţi/asociaţii ştiinţifice naţionale și internaţionale;
- Activităţi în cadrul colegiilor de redacţie ale revistelor ştiinţifice;
- Cunoaşterea limbilor (*cu indicarea gradului de cunoaştere*);
- Date de contact de serviciu (adresă, telefon, e-mail).

4. REGULI DE TEHNOREDACTARE

Formatul tezei. Foaie: A4; font: Times New Roman (TNR), de 12 puncte, cu diacritice; spațiere între rânduri: 1,5 linii; margini: stânga – 3 cm, dreapta – 1,5 cm, sus şi jos – 2,5 cm.

Alinierea textului. În cadrul paragrafelor textul va fi aliniat între marginile din stânga și dreapta (Justify); primul rând al fiecărui paragraf va avea un alineat de 1,25 cm.

Formatul titlurilor. Titlurile capitolelor: font TNR, 14 puncte, **Bold**, aliniere centrală (Center), numerotare cu cifre arabe – 1; titlurile subcapitolelor: font TNR, 12 puncte, **Bold,** aliniere la stânga (Left justified), numerotare – 1.1; titlurile ulterioare: font TNR, 12 puncte, **Bold** ***+Italic*** (*Italic*), aliniere la stânga (Left justified), numerotare – 1.1.1, 1.1.1.1. Cu excepția titlurilor capitolelor, celelalte vor avea un alineat de 1,25 cm. Nu se vor utiliza cuvintele „Capitol”, „Subcapitol”.

Numerotarea paginilor. Toate paginile tezei se numerotează începând cu foaia de titlu şi terminând cu ultima pagină. Numărul se inserează în subsolul paginii, aliniat central. La foaia de titlu numărul paginii nu se indică. Nu se permite repetarea sau lipsa paginaţiei. Fiecare capitol începe din pagină nouă.

Tabelele se numerotează cu 2 cifre, separate prin punct, prima reprezentând numărul capitolului, iar cea de-a doua – numărul tabelului din capitolul respectiv. Fiecare tabel are un titlu, **Bold**, care se amplasează deasupra tabelului, aliniat central. Textul în tabel va fi cu font TNR, 11 puncte, spaţiere între rânduri – 1 linie.

Figurile (desene, fotografii, diagrame etc.) se numerotează cu 2 cifre, separate prin punct, prima reprezentând numărul capitolului, iar cea de-a doua – numărul figurii din capitolul respectiv. Fiecare figură are titlu, **Bold**, care se amplasează sub figură, aliniat central.

Anexele trebuie să fie menționate în textul tezei şi se prezintă în ordine crescătoare (de exemplu, Anexa 1, Anexa 2). Fiecare anexă începe din pagină nouă și are un titlu, **Bold**, care se amplasează deasupra anexei, aliniat la stânga. În anexă formulele, tabelele şi figurile, dacă sunt mai mult de una, se numerotează luând în considerare numărul anexei, de exemplu, Figura A1.3 (figura 3 din Anexa 1); (A2.1) – formula 1 din Anexa 2 etc. În cazul când anexa conţine o singură figură sau un singur tabel, denumirea anexei respective poate să coincidă cu denumirea tabelului sau a figurii.

Imprimarea tezei se va realiza doar pe o față a fiecărei foi.

5. PREZENTAREA BIBLIOGRAFIEI ÎN TEZĂ

Bibliografia utilizată va fi prezentată în teză în conformitate cu standardul național ”SM ISO 690:2012 Informare şi documentare. Reguli pentru prezentarea referințelor bibliografice și citarea resurselor de informare”, aprobat de către Institutul de Standardizare din Moldova [8; 9].

Acest standard oferă posibilitatea alegerii modului de citare a referințelor bibliografice. Autorul trebuie să selecteze una din cele 3 modalități de citare si să o utilizeze în tot textul tezei (vezi și [6]). Și în cazul descrierii surselor bibliografice se va utiliza același stil pe tot parcursul tezei (de exemplu, fie prenumele complet al autorului – *MUNTEANU, Ion,* fie prima literă din prenume – *MUNTEANU, I.*).

Reguli și exemple de prezentare a referințelor bibliografice și a citării resurselor de informare sunt date în anexa 9.

6. CERINȚE DE ETICĂ PROFESIONALĂ

La redactarea tezei este obligatorie respectarea tuturor regulilor referitoare la utilizarea datelor. Este inadmisibilă orice formă de plagiat a textelor din surse tipărite sau online. Preluarea ideilor, expesiilor, definiţiilor, punctelor de vedere, argumentelor, clasificărilor etc. ale altor autori se face:

a) sub formă de citate, cu utilizarea ghilimelelor;

b) prin reproducere cu propriile cuvinte ale autorului tezei.

În ambele cazuri se vor indica în mod obligatoriu, sub forma referinţelor bibliografice aplicate în teză, datele bibliografice ale sursei.

Este interzisă confecționarea și falsificarea datelor experimentale/rezultatelor şi introducerea oricăror informaţii false în teză. În funcție de domeniul științific în care este redactată teza, se vor respecta cerințele speciale de etică.

Autorii tezelor sunt obligați să respecte prevederile Legii privind dreptul de autor și drepturile conexe nr. 139 din 02.07.2010 [4] și a Codului de etică și deontologie profesională a personalului științific și științifico-didactic [1].

7. REZUMATUL TEZEI

Rezumatul (*autoreferatul*, în versiunea precedentă a Ghidului) tezei de doctor/doctor habilitat reprezintă o sinteză a tezei și trebuie să reflecte conținutul acesteia. Volumul recomandat al rezumatului este de până la 35 pagini, în cazul tezei de doctor, și până la 50 pagini, în cazul tezei de doctor habilitat. Acesta va avea aceleași caracteristici de redactare ca și teza, cu specificarea că rezumatul se tipărește în format A5, iar micșorarea textului se face astfel încât să fie asigurată lizibilitatea textului. Structura și volumul recomandat ale elementelor rezumatului sunt prezentate în tabelul 2.

Tabelul 2. Structura și volumul recomandat al rezumatului

Nr. d/o	*Denumirea elementelor*	*Volum, pagini*	
		Teza de doctor	Teza de doctor habilitat
1.	Foaia de titlu	1	1
2.	Reversul foii de titlu	1	1
3.	Cuprins	1	1
4.	Reperele conceptuale ale cercetării	2-4	3-5
5.	Conținutul tezei	14-17	25-30
6.	Concluzii generale și recomandări	2-3	3-4
7.	Bibliografie	1-2	2-3
8.	Lista publicațiilor autorului la tema tezei	după caz	după caz
9.	Adnotare (*în română, rusă şi engleză*)	3	3
10.	Foaia de titlu suplimentară (*în limba română, în caz că rezumatul tezei este scris în altă limbă*)	1	1
11.	Foaia privind datele de tipar	1	1
12.	*Total pagini*	până la 35	până la 50

În anexe sunt prezentate exemple de foaie de titlu (anexa 6), revers al foii de titlu (anexa 7) și foaie privind datele de tipar (anexa 8).”Reperele conceptuale ale cercetătii” va include, sintetizat, descrierea elementelor din ***Introducerea*** tezei. În ”Conținutul tezei” se va prezenta sinteza capitolelor tezei. La fel se va proceda și în cazul concluziilor și recomandărilor. Adnotarea va avea același conținut ca și în teză.

În rezumat se va include și lista publicațiilor științifice ale autorului la tema tezei, grupate pe categorii: cărți, articole în reviste, articole/teze în lucrările conferințelor, brevete etc.

Referatul științific elaborat în cazul conferirii titlului de doctor habilitat în baza lucrărilor

științifice publicate va avea aceleași caracteristici de redactare ca și rezumatul tezei. Volumul acestuia nu va depăși 50 de pagini.

8. CONSECINȚELE NERESPECTĂRII REGULILOR DE REDACTARE

Teza și rezumatul (rezumatele) la redactarea cărora nu au fost respectate regulile stabilite în prezentul Ghid pot fi restituite instituțiilor care au înaintat la ANACEC solicitări de confirmare/conferire a titlurilor științifice, împreună cu dosarul de atestare. În caz de restituire pe motiv de nerespectare a regulilor de tehnoredactare, tezele pot fi înaintate repetat la ANACEC după înlăturarea încălcărilor depistate și comunicate candidatului/instituției. În caz de restituire/respingere pe motiv de plagiat, fals sau confecționare de rezultate/date și alte fraude științifice, candidatului i se va retrage dreptul de a susține teza.

Pot fi luate și alte decizii în urma nerespectării reguilor de redactare a tezelor, în conformitate cu prevederile Codului de etică și deontologie profesională a personalului științific și științifico-didactic și al Regulamentului de organizare şi funcţionare a Comisiei de Etică a ANACEC în domeniul atestării [2].

Deciziile luate de ANACEC nu îi absolvă pe cei vinovați de aplicarea prevederilor legislaţiei în vigoare, inclusiv cele care se referă la drepturile de autor și drepturile conexe.

BIBLIOGRAFIE

1. Decizia Consiliului de Conducere al ANACEC cu privire la aprobarea Codului de etică și deontologie profesională a personalului științific și științifico-didactic: nr. 7 din 18.12.2018 [online]. Chișinău, 2018 [citat 18.12.2018]. Disponibil: http://www.cnaa.md/attestation-commission/meetings/18122018/
2. Decizia Consiliului de Conducere al ANACEC cu privire la aprobarea Regulamentului de organizare şi funcţionare a Comisiei de Etică a ANACEC în domeniul atestării: nr. 8 din 18.12.2018 [online]. Chișinău, 2018 [citat 18.12.2018]. Disponibil: http://www.cnaa.md/attestation-commission/meetings/18122018/
3. EȚCO, Contantin, RUSSU-DELEU, Raisa, ZABRAILOV, Natalia. *Proiectarea, elaborarea și redactarea lucrărilor științifice (Ghid)*. Chișinău: S. n., 2016 (Tipogr. „Primex-Com”). 246 p. ISBN 978-9975-110-55-5.
4. Legea privind dreptul de autor şi drepturile conexe: nr. 139 din 02 iulie 2010. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2010, nr. 191-193, pp.5-29.

5. Oakland University. *Guide for the Preparation of Theses and Dissertations* [online]. Oakland, 2018 [citat 05.12.2018]. Disponibil: https://www.oakland.edu/Assets/Oakland/grad/files-and-documents/Thesis-Dissertations/Manual%20Updated%20April%202018.pdf
6. *Referințe bibliografice: norme și stiluri de citare. Ghid practic*. Alcăt. J.NICOLAEVA, E.ZASAVIȚCHI. Chișinău: Academia de Științe a Moldovei, 2010. 107 p. ISBN 978-9975-4145-3-1.
7. Regulamentul de funcţionare a consiliilor ştiinţifice specializate şi conferirea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice: nr.38 din 10 octombrie 2018. În: *Decizia Consiliului de Conducere al Agenției Naționale de Asigurare a Calității cu privire la asigurarea normativă a procesului de atestare a personalului științific și științifico-didactic* [online]. Chişinău, 2018 [citat 15.11.2018]. Disponibil: http://www.cnaa.md/i/attestation-commission/meetings/10102018/files/attestation-commission/meetings/decizia-anacec-nr.-38-din-10.10..pdf/regulament-functionare-css-a1-decizia38.pdf
8. SM ISO 690: 2012. *Informare şi documentare. Reguli pentru prezentarea referinţelor bibliografice şi citarea resurselor de informare*. Aprobat 2012-04-05. Chișinău: INSM, 2012. 40 p.
9. TĂTĂRESCU, Iulia. Elemente de cultură a informației. În: *Intellectus*. 2012, nr. 3, pp. 86-90. ISSN 1810-7079.
10. *Tipuri de rezultate ale activităților științifice*. Coord. G.CUCIUREANU, N.ȚURCAN, E.UNGUREANU et al. Chișinău: Institutul de Dezvoltare a Societăţii Informaţionale, 2018. 44 p. ISBN 978-9975-3220-2-7.

ANEXE

Anexa 1. Model al foii de titlu a tezei

DENUMIREA COMPLETĂ A INSTITUŢIEI ÎN CARE A FOST ELABORATĂ TEZA

Cu titlu de manuscris
C.Z.U.: ……

NUMELE, PRENUMELE AUTORULUI

TITLUL TEZEI

CIFRUL ŞI DENUMIREA SPECIALITĂŢII

Teză de doctor/doctor habilitat în …….

Conducător ştiinţific:	*Semnătura*	Numele, prenumele, titlul ştiinţific și ştiinţifico-didactic
Consultant ştiinţific:	*Semnătura*	Numele, prenumele, titlul ştiinţific și ştiinţifico-didactic
Autor:	*Semnătura*	

LOCALITATEA, ANUL

©Numele, prenumele titularului dreptului de autor, anul redactării tezei

Anexa 3. Model al declaraţiei privind asumarea răspunderii

Pentru teza de doctorat elaborată în limba română

Declaraţia privind asumarea răspunderii

Subsemnatul, declar pe răspundere personală că materialele prezentate în teza de doctorat sunt rezultatul propriilor cercetări şi realizări ştiinţifice. Conştientizez că, în caz contrar, urmează să suport consecinţele în conformitate cu legislaţia în vigoare.

Numele, prenumele

Semnătura

Data

Pentru teza de doctorat elaborată în limba rusă

Декларация об ответственности

Нижеподписавшийся, заявляю под личную ответственность, что материалы, представленные в докторской диссертации, являются результатом личных научных исследований и разработок. Осознаю, что в противном случае, буду нести ответственность в соответствии с действующим законодательством.

Фамилия, имя

Подпись

Число

Anexa 4. Model de formulare a *Rezultatului/rezultatelor obținute care contribue la soluționarea unei probleme ştiinţifice importante*

Formularea *Rezultatului/rezultatelor obținute care contribue la soluționarea unei probleme ştiinţifice importante* în teza de doctorat include următoarele componente de bază, fapt ce nu exclude şi alte componente specifice domeniului.

Componenta 1. Acţiunea şi rezultatul acţiunii. Soluţia problemei ştiinţifice este exprimată prin formulări specifice și vizează:

a) acţiunea nemijlocită întreprinsă în procesul de investigaţie – elaborarea / modelarea / crearea / conceptualizarea / reconceptualizarea / identificarea / concretizarea / fundamentarea / argumentarea / demonstrarea / abordarea / interpretarea / formularea / stabilirea / determinarea / elucidarea / ilustrarea / restructurarea / întemeierea / construirea epistemologică… etc.
b) rezultatul acțiunii – cadru conceptual / model / paradigmă / bază normativă / bază praxiologică / algoritm / schemă / sistem / principiu / procedeu / concepţie / legitate / regulă / teorie / metodă / criteriu / strategie / metodologie / indicator / descriptor / instrument / mijloc / platformă / direcţie / matrice / viziune / cale … etc.

Componenta 2. ***Efectul acţiunii şi al rezultatelor***. În expunerea Rezultatului/rezultatelor obținute care contribuie la soluționarea unei probleme ştiinţifice importante se indică efectul/ consecinţele acţiunii şi al rezultatelor implementate, aplicate, testate, validate, prin formulări de tipul: fapt care / ceea ce a contribuit / a condus la / a determinat / a generat; având ca efect, ca urmare, rezultat ameliorarea / optimizarea / dezvoltarea / sporirea / eficientizarea / completarea / perfecţionarea / confirmarea / schimbarea / inovarea / remanierea / transformarea / reformarea / evidenţierea / clarificarea / precizarea / întregirea… etc.

Componenta 3. Contextul. În formularea care redă Rezultatul/rezultatele obținute care contribuie la soluționarea unei probleme ştiinţifice importante se precizează contextul / circumstanţele / condiţiile / configuraţia / câmpul de utilitate a rezultatelor obţinute, expunerea respectivă putând avea următoarea formulă: în vederea aplicării / pentru aplicarea / implementarea / utilizarea ulterioară în…; pentru orientarea / orientând utilizarea / aplicarea / valorificarea lor în…; în vederea direcţionării / direcţionând procesul de …; fapt care permite racordarea la…; pentru a asigura / asigurând teoretic / aplicativ / praxiologic aplicarea largă / mai largă / pe nou / inedită…; stabilind locul, impactul, valoarea, nivelul…; în vederea creării / creând baza teoretică / aplicativă / metodologică pentru promovarea…; a permis / permiţând evidenţierea, stabilirea, valorizarea… etc.

Ordinea componentelor în cadrul textului de expunere a Rezultatului/rezultatelor obținute care contribuie la soluționarea unei probleme ştiinţifice importante este liberă, adică expunerea poate începe cu oricare din componentele enumerate, însă trebuie să fie indicate toate aceste trei componente de bază.

Exemple pe domenii ale științei:

În domeniul dreptului: Rezultatul obținut care contribuie la soluționarea unei probleme ştiinţifice importante rezidă în *elaborarea instrumentarului de identificare* a semnelor subiecţilor infracţiunilor prevăzute în Capitolele XV şi XVI din Partea specială a Codului penal, fapt care *a condus la clarificarea* pentru teoreticienii şi practicienii din domeniul dreptului penal a semnelor respective, *în vederea aplicării* ultimelor modificări şi completări operate în cadrul acestor capitole.

În domeniul biologiei: Rezultatul obținut care contribuie la soluționarea unei probleme ştiinţifice importante în teză constă în *fundamentarea ştiinţifică* a capacităţilor ciupercii T.virens de a produce substanţe biologic active cu proprietăţi antifungale împotriva S.sclerotiorum şi F.sporotrichiella, care provoacă sclerotinioza şi fuzarioza soii, *ceea ce a condus la elaborarea* preparatului biologic Gliocladin-SC pentru prelucrarea seminţelor de soia prin stabilirea normei optimale de consum, *fapt ce a permis* determinarea eficacităţii lui biologice.

În domeniul fizicii: Rezultatul obținut care contribuie la soluționarea unei probleme ştiinţifice importante constă în *elaborarea procedeelor* de manipulare a diverselor sisteme cuantice la interacţiune, *fapt ce a avut ca efect crearea* stărilor cuantice inseparabile, *pentru utilizarea* lor ulterioară în tehnologiile moderne.

În domeniul economiei: Rezultatul obținut care contribuie la soluționarea unei probleme ştiinţifice importante constă în *fundamentarea* din punct de vedere ştiinţific şi metodologic a procesului şi instrumentelor de raţionalizare a politicii de finanţare a unităţilor agricole din Republica Moldova, *fapt ce a confirmat oportunitatea* promovării inovaţiilor în finanţarea unităţilor economice agricole, *în vederea aplicării* strategiilor integraţioniste bazate pe lanţurile valorice agricole.

$$V = \frac{R^{2/3} \cdot S^{1/2}}{n}, \tag{1.10}$$

$$h\left(\frac{\partial c}{\partial t} + u\frac{\partial c}{\partial x} + v\frac{\partial c}{\partial y} - \frac{\partial}{\partial x}D_x\frac{\partial c}{\partial x} - \frac{\partial}{\partial y}D_y\frac{\partial c}{\partial y} - \sigma + kc + \frac{R(c)}{h}\right) = 0, \tag{1.16}$$

$$\int_0^h \frac{\partial v}{\partial t}dz + u\int_0^h \frac{\partial v}{\partial x}dz + v\int_0^h \frac{\partial v}{\partial y}dz = -2\omega v sin\varphi \int_0^h dz + \xi V^2 sin\psi -$$

$$-g\int_h^H \frac{\partial h}{\partial y}dz + \int_0^h \left(E_{yx}\frac{\partial^2 v}{\partial y^2} + E_{yy}\frac{\partial^2 v}{\partial y^2}\right)dz + \rho g n^2 \frac{v\sqrt{u^2+v^2}}{h^{1/3}}. \tag{2.22}$$

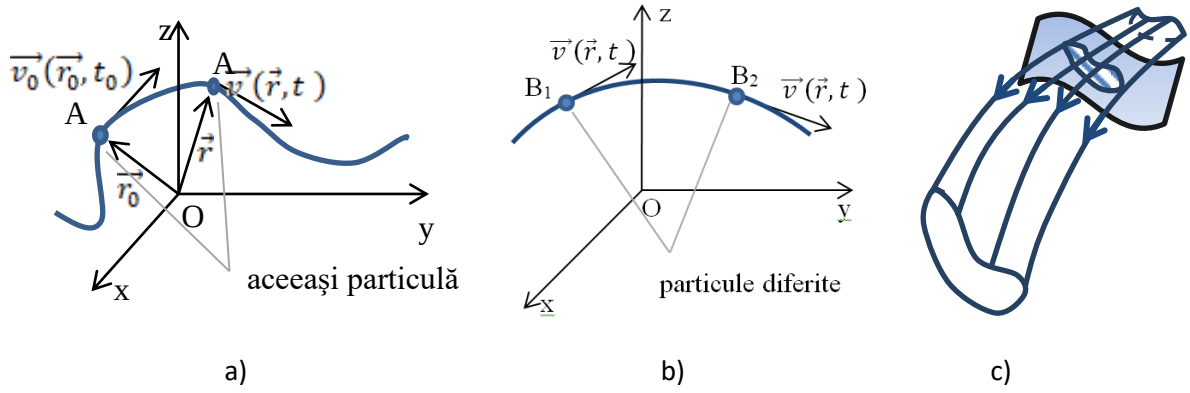

Fig. 1.7. Traiectoria particulei de fluid (a), linia de curent (b) şi tubul de curent (c)

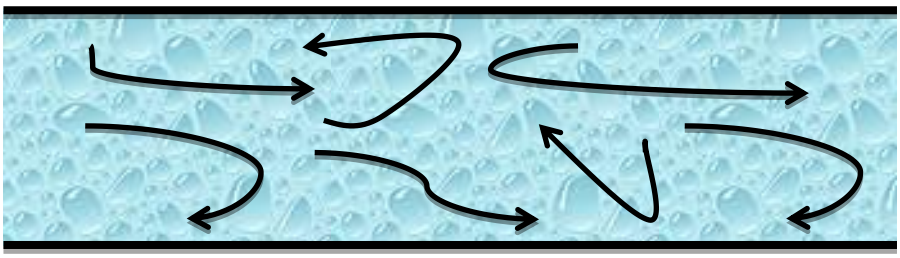

Fig. 2.9. Curgerea turbulentă

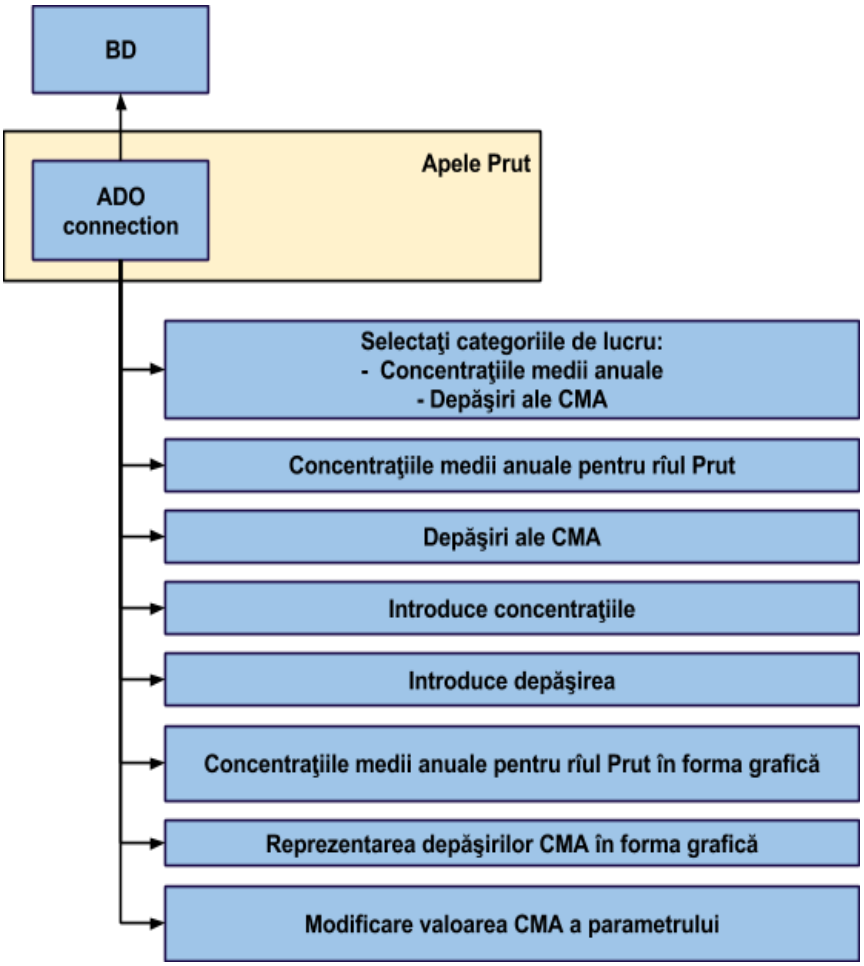

Fig. 3.8. Conectarea aplicaţiei la baza de date

Tabelul 3.1. Compararea datelor măsurate cu cele calculate

Sector al râului Prut	**s. Criva, mg/L**	**s. Valea Mare, mg/L**	**or. Leova, mg/L**	**s. Giurgiuleşti, mg/L**
Date măsurate	0,080	0,100	0,060	0,130
Date calculate	0,075	0,090	0,056	0,125
Date măsurate folosite la calibrare	0,160	0,200	0,180	0,120
Date calculate	0,158	0,194	0,178	0,118
Date măsurate folosite la validare	0,120	0,260	0,150	0,320
Date calculate	0,119	0,255	0,147	0,318

Anexa 6. Model al foii de titlu a rezumatului

DENUMIREA COMPLETĂ A INSTITUŢIEI ÎN CARE ARE LOC SUSŢINEREA TEZEI

Cu titlu de manuscris
C.Z.U.:

NUMELE, PRENUMELE AUTORULUI

TITLUL TEZEI

CIFRUL ŞI DENUMIREA SPECIALITĂŢII

Rezumatul tezei de doctor/doctor habilitat în ……..

LOCALITATEA, ANUL

Anexa 7. Model al reversului foii de titlu a rezumatului

Teza a fost elaborată în (*se indică denumirea laboratorului/catedrei şi instituţiei în care a fost elaborată teza*)

Conducător/Consultant ştiinţific:

Numele, prenumele, titlul ştiinţific și ştiinţifico-didactic

Referenţi oficiali:

Numele, prenumele, titlul ştiinţific și ştiinţifico-didactic, instituţia în care activează, ţara (pentru cetăţenii altor state)

Componenţa consiliului ştiinţific specializat:
Numele, prenumele, titlul ştiinţific și ştiinţifico-didactic

Susţinerea va avea loc la (*se indică data şi ora*)
în şedinţa Consiliului ştiinţific specializat (*se indică cifrul CŞS*)
din cadrul (*se indică denumirea instituţiei în cadrul căreia funcţionează consiliul, adresa*)

Teza de doctor / doctor habilitat şi rezumatul pot fi consultate la biblioteca (*se indică denumirea instituţiei în cadrul căreia funcţionează Consiliul ştiinţific specializat*) şi pe pagina web a ANACEC.

Rezumatul a fost expediat la (*se indică data şi anul*)

Secretar ştiinţific al Consiliului ştiinţific specializat,
Numele, prenumele, titlul ştiinţific *semnătura*

Conducător/consultant ştiinţific,
Numele titlul ştiinţific/ştiinţifico-didactic

Autor
Numele, prenumele *semnătura*

Identificatorul dreptului de autor (© Numele, prenumele, anul redactării rezumatului)

Anexa 8. Model al foii privind datele de tipar

NUMELE, PRENUMELE

TITLUL TEZEI

CIFRUL ŞI DENUMIREA SPECIALITĂŢII

Rezumatul tezei de doctor/doctor habilitat în …….

Aprobat spre tipar: *data*	Formatul hârtiei 60x84 1/16
Hârtie ofset. Tipar ofset.	Tiraj … ex…
Coli de tipar.: …	Comanda nr. ….

Denumirea şi adresa instituţiei unde a fost tipărit rezumatul

Anexa 9. Reguli şi exemple de prezentare a referinţelor bibliografice şi de citare a resurselor de informare

Regulile și exemplele descrise în continuare respectă standardul ”SM ISO 690:2012 Informare şi documentare. Reguli pentru prezentarea referinţelor bibliografice şi citarea resurselor de informare”.

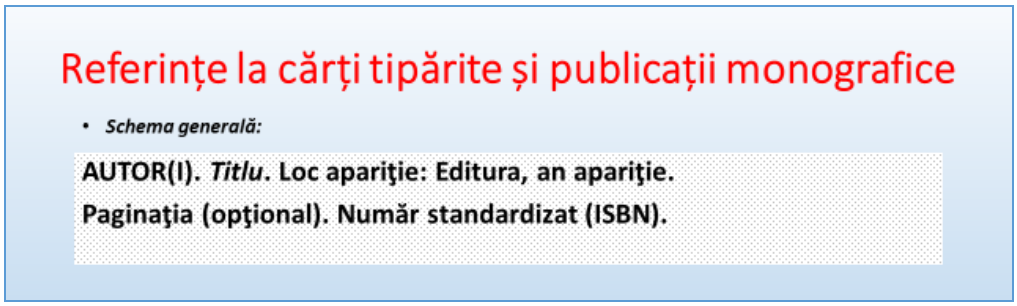

Exemplul 1 (un autor)

1. ŢURCAN, Nelly. *Comunicarea ştiinţifică în contextul accesului deschis la informaţie*. Chişinău: CEP USM, 2012. 324 p. ISBN 978-9975-71-253-8.
2. WILD, R. *Essentials of Production and Operations Management.* 3rd ed. London: Cassell Educational Ltd, 1990. 420 p. ISBN 0-304-31674-1.
3. СОЛОМОН, Д. И. *Дробное программирование и недифференцируемая оптимизация*. Кишинев: Эврика, 2010. ISBN 978-9975-941-53-2.

Exemplul 2 (doi autori)

1. GHEŢIU, Mihail, TOPOREŢ, Victor. Chimia lemnului. Chişinău: Tehnica-Info, 2010. 404 p. ISBN 978-9975-63-310-9.
2. ODUGHEMI, Sina and Taeku LEE, eds. *Accountability through public opinion: from inertia to public action.* Washington: The World Bank, 2011. ISBN 978-08213-8505-0.
3. ЦИРКУНОВА, С., КОЗЛОВА, Н. *Вопросы теории, истории и методика преподавания камерного ансамбля*. Ch.: Pontos, 2011. 104 с. ISBN 978-9975-51-214-5.

Exemplul 3 (trei autori)

1. BOTEZAT, E.A., DOBRESCU, E.M., TOMESCU, M. *Dicţionar de comunicare, negociere şi mediere*. Bucureşti: Editura C.H.Beck, 2007. ISBN 978-973-115-052-9.
2. BRUNS, Barbara, MINGAT, Alain, RAKOTOMALALA, Ramahatra. *Achieving universal primery education by 2015: a chance for every child*. Washington: The World Bank, 2003. ISBN 0-8213-5345-4.
3. ЗАХАРИЯ, С.К., ИГНАТЬЕВ, В.П., ЗАВАЛЬНЮК, А. Правовое регулирование деятельности хозяйствующих субъектов в Республике Молдова. Кишинев, 2009. 344 с. ISBN 978-9975-9838-3-9.

Exemplul 4 (patru şi mai mulţi autori)

1. SPÎNU, C., HOLBAN, T., GURIEV, V., SPÎNU, I. *Hepatite virale şi HIV: aspecte etiologice, epidemiologice, clinice, diagnostic de laborator, tratament şi profilaxie*. Ch.: S. n., 2013. 296 p.– ISBN 978-9975-118-12-5
2. IVĂNUȘ, Gheorghe et al. *The petroleum and gas industry in Romania: tradition and prospects*. Bucharest: AGIR, 2009. 791 p. ISBN 978-973-720-244-4.
3. АРСКИЙ, Ю.М. и др. *Инфосфера: Информационные структуры, системы и процессы в науке и обществе*. Москва: ВИНИТИ, 1996. 489 с.

Exemplul 5 (fără autori)

1. *Diagnosticul situaţiei în comerţul interior şi priorităţi de dezvoltare*. Coord. L. ŞAVGA. Ch.: UCCM, 2012. 104 p. ISBN 978-9975-4316-9-9.
2. *Production: yearbook 2003*. Rome: FAO, 2004. ISBN 92-5-005216-2.
3. *Информационный рынок в России*. Москва: ВИНИТИ, 1996. 293 с.

Teze, autoreferate

1. COJOCARU, I. *Suportul informaţional al evaluării cercetării ştiinţifice în Republica Moldova:* tz. de doct. în infomratică. Chişinău, 2014. 160 p.
2. KULCIŢKI, Veaceslav. *Synthesis of Terpenic Compounds with Advanced Functionalization via Biomimetic Methods*: abstracts of doct. habilitate thesis in chemical sciences. Chişinău, 2017. 47 p.
3. МОИСЕЕНКО, Евгений. *Обеспечение экономической безопасности региональных объединений государств*: дис. д-ра хабилитат экон. наук. К., 2012. 224 p.

Preprinturi

1. POPA, M.N., PRICOP, V.V. *Aplicaţiile algebrelor la problema centrului şi focarului.* Ch., 2011. 59 p. (Preprint. Inst. de Matematică şi Informatică al AŞM; nr. 0007).
2. ГУЦУЛ, И. *Геометрия пополнения неполных гиперболических многообразий*. Ch., 2011. 59 с. (Preprint. Inst. de Matematică şi Informatică al AŞM; nr. 0008).

Materialele conferinţelor

1. *Conservarea diversităţii plantelor:* simp. şt. intern., ed. a 2-a, 16-19 mai 2012, Chişinău. Ch., 2012. 539 p. ISBN 978-9975-62-311-7.
2. *Microelectronics and Computer Science*: proc. of the 6th Intern. Conf., Chişinău, 1-3 oct. 2009. Ch.: UTM., 2009. 524 p. ISBN 978-9975-45-122-2.
3. *Глобализация образования в современном мире*: тез. науч. ст. междунар. научно-практической конф., Бэлць, 20-22 марта 2009. Ch., 2009. 291 с. ISBN 978-9975-9935-8-6.

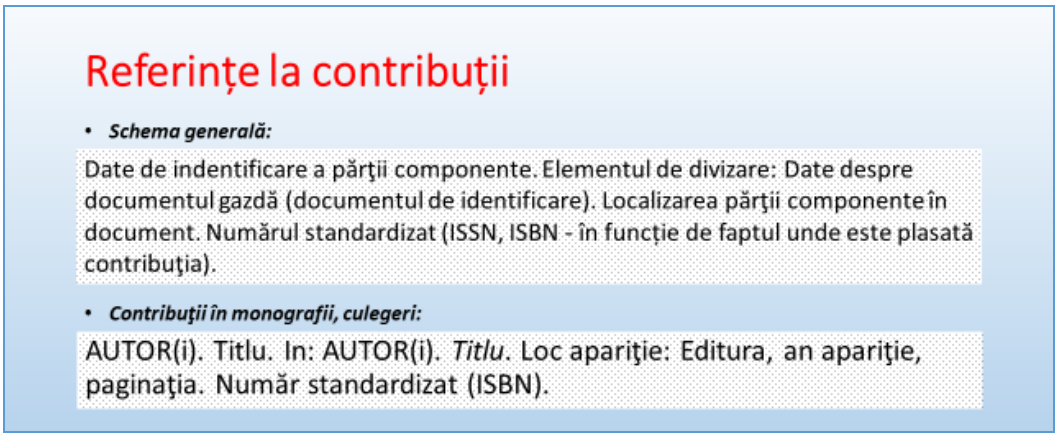

Contribuţii în monografii, culegeri

1. COJOCARU, Irina. Resurse educaționale deschise. In: *Știința deschisă în Republica Moldova: Studiu = Open science in the Republic of Moldova: Study*. Chişinău: Inst. de Dezvoltare a Soc. Informaţionale, 2018, 264 p. ISBN 978-9975-3220-3-4.

2. BHIMANI, Alnoor, SOONAWALLA, Kazbi. Sustainability and organizational connectivity at NSBC. In: Anthony HOPWOOD, Jeffrey UNERMAN and Jessica FRIES, eds. *Accounting for sustainability*. London: Earthscan, 2010, pp. 173-190. ISBN 978-1-84971-067-1.
3. СТЕГЭРЕСКУ, В., КУХАРУК, Е.; КРИВОВА, О. Особенности картографирования почв Республики Молдова с различным уровнем радионуклидного загрязнения. В: *Проблемы непрерывного географического образования и картографии*. Харьков: Б. и., 2009, вып. 9, с. 152-155. ISSN 2075-1893

Contribuţii în materialele conferinţelor și altor manifestări științifice

1. RODIONOVA, Nelli. Evaluarea tendinţelor principale în dezvoltarea demografică a Moldovei. In: *Economic Growth in Conditions of Internationalization: fourth ed. of intern. sci. conf., 3-4 sept. 2009*. Chişinău: IEFS, 2009, pp. 414-419. ISBN 978-9975-9823-9-9.
2. CUJBA, Rodica, RUSU Andrei. On interoperability of research information based on CERIF in the Republic of Moldova. In: *Proceedings of the Conference on Mathematical Foundations of Informatics MFOI2018*, July 2-6, 2018, Chisinau, Republic of Moldova. ISBN 978-9975-4237-7-9.
3. БЫКОВА, Е.В., БЕРЗАН, В.П. Методические подходы при построении краткосрочных прогнозов топливно-энергетических балансов. In: *Energetica Moldovei-2016: Aspecte regionale de dezvoltare, Conferința internațională: Rapoarte, Ed. 3, 29 sept. - 01 oct. 2016*. Chişinău: Institutul de Energetică al AȘM, 2016, 639 p. ISBN 978-9975-4123-5-3.

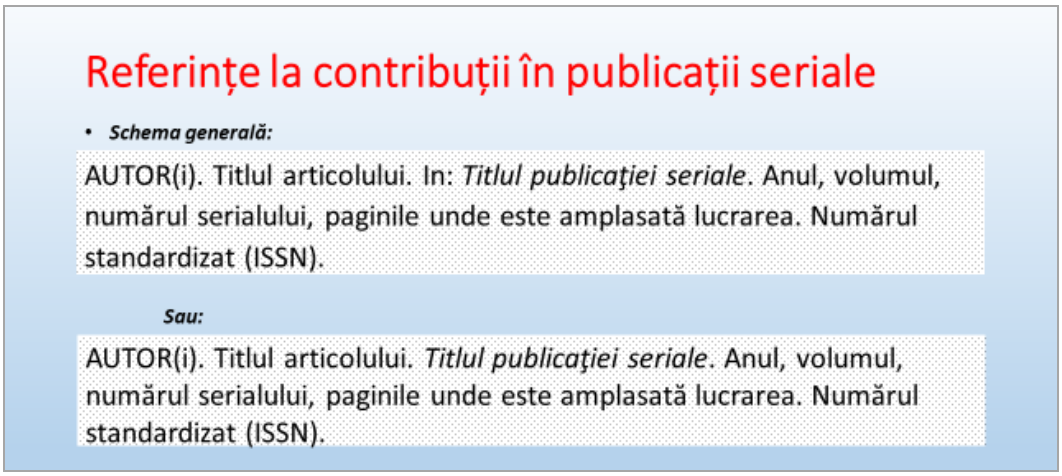

Articole în publicaţii seriale

1. DIŢA, M., VÂRLAN, M. Autocontrolul, stabilitatea emoţională şi comportamentul la preadolescenţi. In: *Psihologie. Pedagogie specială. Asistenţă socială*. 2014, nr 1(34), pp. 1-7. ISSN 1857- 0224.
2. KORRES, George M. An approach on spatial integration and diffusion process. In: *Journal of Settlement and Spacial Planning*. 2012, vol. 3, nr. 2, pp. 57-61. ISSN 2069-3419.
3. БОРИСОВА, Л.Ф., СЮНТЮРЕНКО, О.В. Проблемы информационного обеспечения научно-инновационной и промышленной сферы: новые концептуальные подходы. В: *Научно-техническая информация. Сер. 1*. 2009, № 6, с. 9-12. ISSN 0548-0019.

sau

1. BALABAN, L. Some aspects of intercultural education (through studying religious music) in multiethnic spaces. *Review of artistic education*. Iaşi. 2011, nr. 1-2, pp. 135-143. ISSN 2069-7554.

2. ПЕРЧИНСКАЯ, Н. Барьеры на пути развития инновационного предпринимательства и их преодоление в Республике Молдова. *Инновации*. 2011, № 7 (153), с. 39-43. ISSN 2071-3010.

Articole în ziare

ANDRIEŞ, Andrei. Reţeaua naţională ştiinţifico-educaţională din Moldova. In: *Moldova Suverană*. 2009, 22 oct., p. 2.

Publicaţii oficiale

1. Codul cu privire la ştiinţă şi inovare al Republicii Moldova: nr. 259-XV din 15 iulie 2004. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2004, nr. 125-129, pp. 12-70.
2. Постановление Правительства Республики Молдова о Национальной стратегии развития информационного общества «Цифровая Молдова 2020»: № 857 от 31.10.2013. В: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2011, nr. 252-257, 963.

Referințe la resurse electronice

Cărţi electronice şi publicaţii monografice online

1. POPA, Ana, PROHNIŢCHI, Valeriu. *Sectorul de cercetare, dezvoltare şi inovare din Moldova: este oare necesară o reformă? Versiune preliminară* [online]. Chişinău: Expert-Grup, 2011 [citat 02.09.2016]. Disponibil: http://www.expert-grup.org/library_upld/d360.pdf.
2. BARTLING, Sönke, FRIESIKE, Sascha, eds. *Opening Science: The Evolving Guide on How the Internet is Changing Research, Collaboration and Scholarly Publishing* [online]. [s.l.]: Springer, 2014 [citat 2.09.2016]. ISBN 978-3-319-00026-8. Disponibil: DOI: 10.1007/978-3-319-00026-8.
3. СОЛДАТОВА, Г.У. и др. *Цифровая компетентность подростков и родителей. Результаты всероссийского исследования* / СОЛДАТОВА, Г.У. и др. [online]. М.: Фонд Развития Интернет, 2013. [citat 02.09.2018]. Disponibil: http://detionline.com/assets/files/research/DigitalLiteracy.pdf

Contribuţii în monografii, culegeri online

BOYD-BARRETT, Oliver. Free Flow Doctrine. In: STEPHEN, W. L., FOSS, Karen A., eds. *Encyclopedia of Communication Theory* [online]. Los Angeles; London: SAGE Publications, 2009 [citat 22.01.2015]. ISBN 978-1-4129-5938-4. Disponibil: http://sk.sagepub.com/reference/communicationtheory.

Contribuţii în publicaţii seriale online

1. HOLBAN, Ion. Edificarea societăţii bazate pe cunoaştere în Republica Moldova: practici bune, orientări, probleme, sugestii (2). In: *Intellectus* [online]. 2011, nr. 1(20), pp. 31-34 [citat 05.04.2017]. ISSN 1857-0461. Disponibil: http://www.akademos.asm.md/files/Stiinta%20si%20societate%20perceptii%20estimari%20asteptari.pdf.
2. TCACIUC, Cl., HACINA, L., GUŢU, A. Study on corporate social responsibility of cooperative enterprises in the Republic of Moldova. *Economy, Transdisciplinarity, Cognition*

[online]. Bacău, România. 2012, **15**(1), 218-225 [citat 27.12.2011]. ISSN 2068-7389. Disponibil: http://www.ugb.ro/etc/etc2012no1/28fa.pdf

3. САКА, Виктор. Политическая наука в Молдове: тематическое и инструментальное измерение. *Moldoscopie* [online]. 2004, **1**(24), 35-46 [citat 05.12.2017]. ISSN: 1812-2566. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/17367

Un site web

1. *ŞTIU: Ştiinţă, Tehnologie, Inovaţie şi Utilitate*. Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale, ©2018 [citat 10.12.2018]. Disponibil: http://stiu.md/.
2. *Internet World Stats: Web Site Directory*. Miniwatts Marketing Group**,** ©2001 [citat 02.09.2016]. Disponibil: http://www.internetworldstats.com/

Contribuţii specifice pe site web

1. ROTARU, Tatiana. Tezele valoroase de doctorat sunt promovate, iar cele plagiate - respinse, fără milă [online]. *Consiliul Național de Acreditare și Atestare*, 13 octombrie 2010 [citat 18 iunie 2017]. Disponibil: http://www.cnaa.md/news/2010/1310/
2. Digital Radio Mondiale [online]. *Wikipedia The Free Encyclopedia*. Last edited: 02 July 2017, 16:53 [citat 16.02.2017]. Disponibil: https://en.wikipedia.org/wiki/Digital_Radio_Mondiale.
3. Декларация о науке и использовании научных знаний [online]. *UNESCO*, 1999 [citat 23.04.2017]. Disponibil: http://www.unesco.org/science/wcs/declaration_r.pdf

Programe de calculator

BART SOLUTIONS. Simple Gmail Notes 2.1.0.5 [software]. 05 December 2018 [citat 15.12.2018]. Disponibil: https://www.bart.com.hk/simple-gmail-notes/

Referințe la alte surse de informare

Brevete de invenţie

1. SMIRNOV, Ernest, FOCŞA, Valentin, CONSTANDOGLO, Alexandra, CURULIUC, Vasile, BAHCIVANJI, Mihail, DARIE, Grigore, CHILIMAR, Sergiu, RADIONOV, Vladimir, MUNTEANU, Gheorghe. *Tip de taurine (Bos Taurus L.) Bălţat cu Negru Moldovenesc*. Brevet de invenţie 3923 (13) F1, A01K 67/027. Institutul Ştiinţifico-Practic de Biotehnologie în Zootehnie şi Medicină Veterinară. Nr. depozit A2008 0252. Data depozit 03.10.2008. Publicat 30.06.2009. In: BOPI. 2009, nr. 6, pp. 17-18.
2. AXXION GROUP CORPORATION. *Screw less clip mounted computer drive.* Inventor: Williams, D. 26 April 2005. Appl: 24 August 2000. Int.Cl: E02F 3/76. US patent 6,885,550.
3. ШАРАГОВ, В. ЛЮБАРСКИЙ, М. et al. *Способ обработки стеклоизделий*. Патент Российской Федерации № 2040496, МКИ6, C03 23/00, nr. 5039715/33. Заяв. 23.04.1992. Опубл.: 21.07.1995. В: Бюл. № 18, 2 с.

Filme, video şi emisiuni

1. LUPAN, Oleg. În: *Profil de savant*. TVM1, 23 octombrie 2018, 10:35.
2. *Se caută un paznic* [film]. Regia – Gheorghe VODĂ. Chișinău: Moldova-film, 1967.

Lucrări grafice

1. KOGAN, Moissey (1879-1943). *Femeie cu cerb* [linogravură, 1926]. New York: Museum of Modern Art. Număr de înregistrare: 343.1940ю
2. Untitled [Judo fighters] [photograph]. In: Starkey, Hannah. Moments in the modern world: photographic works by Hannah Starkey 1997–2000. Irish Museum of Modern Art, 2000. ISBN 1-873654-90-1.

Hărți

Republica Moldova. Harta fizică. [1:400 000]. Chișinău: INGEOCAD, 2016. 1000 mm × 5000 mm. ISBN 9789975400879.

Partituri muzicale

BRAHMS, Johannes. Cvintet pentru clarinet și cvartet de coarde. Interpretat de E.Verbițchi și cvartetul de coarde al IPNA Teleradio-Moldova. Chișinău: IPNA Teleradio-Moldova, 26 iunie 1976.

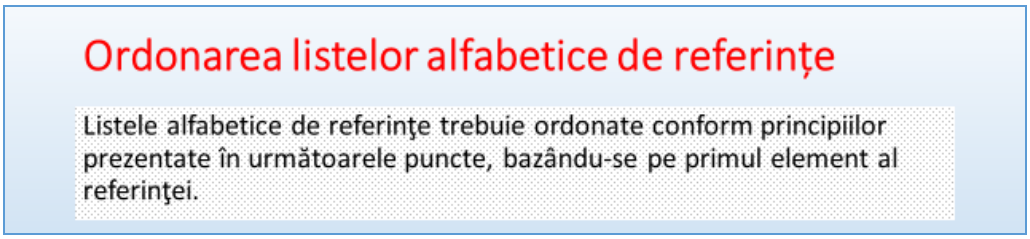

1) Lucrările proprii ale unui autor precedă orice document, citat de el/ea.
2) O înregistrare cu un singur autor precedă înregistrări cu doi sau mai mulţi autori cu acelaşi nume iniţial.
3) Multiple înregistrări ale unui singur autor sunt aranjate cronologic, în ordine crescătoare.
4) Înregistrările cu mai mulţi autori, primul autor fiind unul şi acelaşi, pot fi aranjate în ordine cronologică după înregistrările primului autor, în scopul corespunderii citărilor din sursa de informare care conţin numele primului autor, urmat de "et al." după dată.
5) Autorii colectivi (cum ar fi instituţii) sunt ordonaţi alfabetic, după primul cuvânt semnificativ al numelui.

În circumstanţe speciale, poate fi utilizată o ordonare alternativă, dacă ea se aplică uniform la toate referinţele.

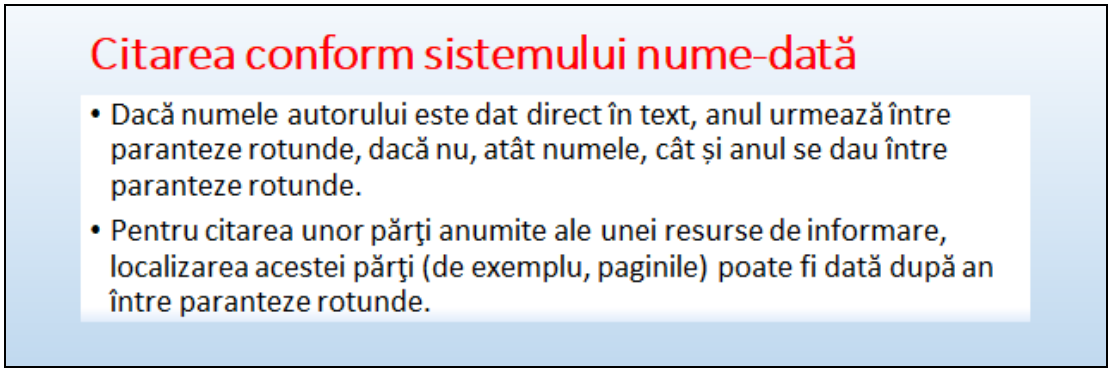

- Măsura acesteia este dată de rata fiscalităţii (Manolescu 1997)
- Măsura acesteia este dată de rata fiscalităţii Manolescu (1997, p. 69)

19. Manolescu, Gh. Buget, abordare economică şi financiară. Bucureşti, 1997, p. 69.

Notă: Referinţele resurselor de informare sunt prezentate într-o listă ordonată alfabetic după numele de familie ale autorilor, anul publicării şi litera mică ce se indică imediat după numele autorului.

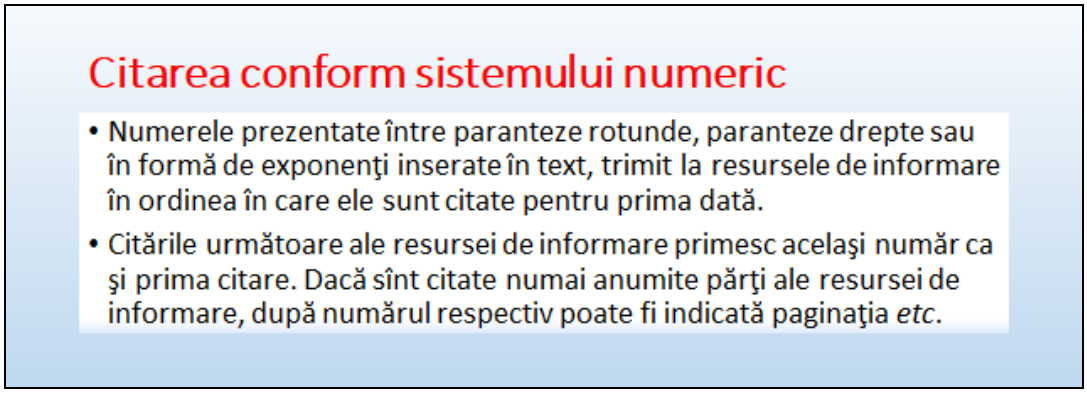

- Măsura acesteia este dată de rata fiscalităţii [19, p. 69]
- Măsura acesteia este dată de rata fiscalităţii (19, p. 69)
- Măsura acesteia este dată de rata fiscalităţii [19]

19. Manolescu, Gh. Buget, abordare economică şi financiară. Bucureşti, 1997, p. 69.

Notă: Referinţele la resursele de informare sunt prezentate în ordinea lor numerică într-o listă numerotată.

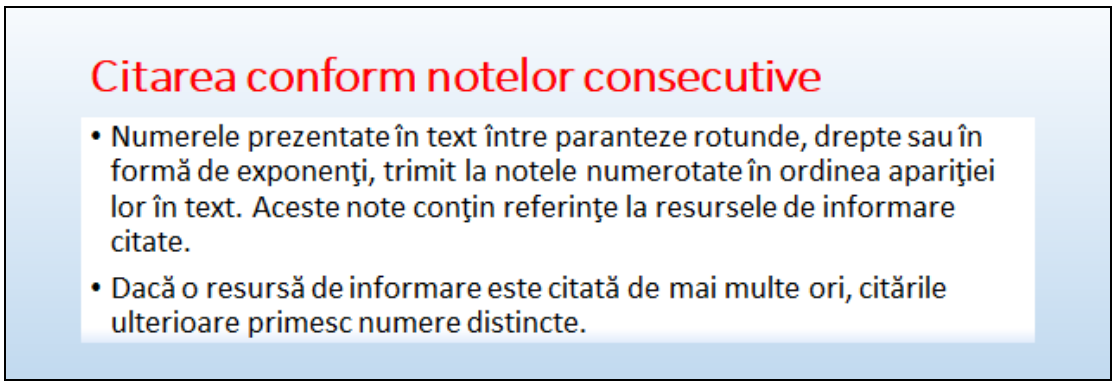

- Măsura acesteia este dată de rata fiscalităţii [19]
- Măsura acesteia este dată de rata fiscalităţii (19)
- Măsura acesteia este dată de rata fiscalităţii [19]

[19.] Manolescu, Gh. Buget, abordare economică şi financiară. Bucureşti, 1997, p. 69.

Notă: Notele trebuie prezentate în ordinea lor numerică. De regulă, notele sunt plasate în subsol, dar pot fi prezentate și la sfârșitul capitolelor sau a textului.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului nr.382/2019

METODOLOGIA
de finanțare a proiectelor din domeniile cercetării și inovării

I. DISPOZIȚII GENERALE

1. Metodologia de finanțare a proiectelor din domeniile cercetării și inovării (în continuare – *Metodologie*) reglementează procedura de organizare și desfășurare concursului de proiecte din domeniile cercetării și inovării în vederea finanțării lor din bugetul de stat.

2. Din bugetul de stat se finanțează proiectele din domeniile cercetării și inovării care corespund priorităților strategice stabilite în Programul național în domeniile cercetării și inovării, aprobat de Guvern. În acest sens, se vor organiza concursuri pentru următoarele tipuri de proiecte:

1) *programe de stat* – proiecte de cercetare științifică fundamentală și/sau aplicativă care au drept scop dobîndirea de noi cunoștințe, formularea și verificarea a noi ipoteze și teorii într-un domeniu sau mai multe domenii ale științei, în corespundere cu prioritățile și direcțiile strategice aprobate de Guvern;

2) *proiecte de inovare și transfer tehnologic* – proiecte care includ activități ce au ca scop crearea și implementarea inovațiilor și tehnologiilor noi, inclusiv prin transferul tehnologic, în scopul fabricării produselor competitive noi sau perfecționate, precum și în scopul utilizării unor procese, servicii și tehnologii progresive;

3) *proiecte bi-/multilaterale* – proiecte în consorțiul în care participă, pe de o parte, o organizație de drept public din domeniile cercetării și inovării din Republica Moldova și, pe de altă parte, una sau mai multe organizații de peste hotare în vederea implementării unui proiect comun;

4) *programe de postdoctorat* – proiecte desfășurate în scopul realizării cercetărilor științifice fundamentale și aplicative avansate, avînd ca obiectiv principal oferirea de oportunități suplimentare în evoluția profesională pentru o carieră în cercetare.

3. Beneficiarii finanțării proiectelor de cercetare și inovare din bugetul de stat sînt organizațiile din domeniile cercetării și inovării, în conformitate cu art. 95 și 96 din Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr. 259/2004.

4. În sensul prezentei Metodologii se definesc următoarele noțiuni:

1) *autoritate contractantă* – autoritate care organizează și asigură contractarea proiectelor de cercetare și inovare declarate cîștigătoare în urma concursului;

2) *propunere de proiect* – descriere detaliată a ansamblului de activități și acțiuni preconizate în cadrul proiectului de cercetare și inovare ce se înaintează pentru a fi finanțat din bugetul de stat;

3) *expertiza propunerii de proiect* – proces de analiză și apreciere complexă a proiectelor din domeniile cercetării și inovării și a rezultatelor preconizate, în scopul formulării concluziilor argumentate privind necesitatea și oportunitatea finanțării activităților descrise în propunerile de proiecte, din contul mijloacelor bugetului de stat;

4) *contract de finanțare a proiectului de cercetare și inovare* – act juridic încheiat între autoritatea contractantă și persoana juridică subiect din domeniile cercetării și inovării, al cărui proiect a fost aprobat pentru finanțare în urma concursului în calitate de beneficiar. În cazul în care beneficiar este o organizație de drept public din domeniile cercetării și inovării fără autonomie financiară, contractul va fi coordonat cu fondatorul;

5*) solicitant* – organizație din domeniile cercetării și inovării care participă la concursul de proiecte în vederea obținerii finanțării din bugetul de stat;

6) *beneficiar* – organizație din domeniile cercetării și inovării căreia, în urma concursului național de proiecte, i se atribuie finanțare din bugetul de stat;

7) *cofinanțare* – finanțare suplimentară de către alți donatori (organizația beneficiară, agenți economici, parteneri externi etc.) pentru realizarea unui proiect de cercetare și inovare;

8) *buget* – descifrare a cheltuielilor în anexa la contractul de finanțare, în care este prevăzut modul de repartizare a sumelor alocate pentru un proiect.

5. Prezenta Metodologie se bazează pe următoarele principii:

1) *transparență* – plasarea informației privind procedurile de organizare și desfășurare a concursului, de finanțare și monitorizare a proiectelor;

2) *tratament egal* – aplicarea în mod nediscriminatoriu a prevederilor actelor normative subiecților din domeniile cercetării și inovării la toate etapele de desfășurare a concursurilor de proiecte;

3) *obiectivitate și competență* – desfășurarea procesului de concurs și expertiză a proiectelor în condiții de profesionalism, obiectivitate, imparțialitate conform prerogativelor legal atribuite;

4) *confidențialitate* – păstrarea datelor cu caracter personal și a altor informații ce aduc atingere drepturilor de proprietate industrială și intelectuală;

5) *neretroactivitate* – excluderea posibilității acordării mijloacelor din bugetul de stat unei activități din cadrul unui proiect/unor proiecte a căruia/a căror executare a fost deja începută sau finalizată la data încheierii contractului de finanțare;

6) *competiție* – rivalitate sau concurență între doi sau mai mulți beneficiari pentru soluționarea cît mai eficientă a unei probleme științifice cu caracter teoretic, aplicativ și inovativ;

7) *deontologie și etică în cercetare* – respectarea normelor de conduită și excluderea conflictului de interese în domeniile cercetării și inovării de către subiecții implicați.

6. La concursul de proiecte din domeniile cercetării și inovării pot participa organizațiile din domeniile cercetării și inovării prevăzute la art. 95 alin. (1) și art. 96 din Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr. 259/2004, independent sau în clustere/parteneriate cu alți subiecți din domeniile cercetării și inovării, inclusiv cu reprezentanții mediului de afaceri, ai societății civile, ai organizațiilor internaționale și ai partenerilor de dezvoltare ai Republicii Moldova, în conformitate cu acordurile încheiate.

7. Finanțarea proiectelor se va face în limitele alocațiilor aprobate în acest scop prin legea bugetară anuală.

8. Durata proiectelor prezentate la concurs nu poate fi mai mică de un an și mai mare de 4 ani.

II. MODUL DE ORGANIZARE ȘI DESFĂȘURARE A CONCURSULUI DE SELECTARE A PROIECTELOR DIN DOMENIILE CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

9. Proiectele de cercetare și inovare vor fi orientate spre integrarea rezultatelor științifice și inovaționale din Republica Moldova în Spațiul European de Cercetare, precum și spre integrarea în rețelele de infrastructură regională și internațională.

10. Selectarea și finanțarea proiectelor din domeniile cercetării și inovării din bugetul de stat se efectuează prin concurs public, anunțat de către Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare (în continuare – *Agenție*), în baza prezentei Metodologii. Agenția organizează și desfășoară concursuri de proiecte, asigură expertizarea independentă a proiectelor înaintate la concursuri în scopul distribuției alocațiilor bugetare pentru finanțarea acestora.

11. Procesul de expertizare a proiectelor din domeniile cercetării și inovării este gestionat prin intermediul unui sistem informatic din domeniile cercetării și inovării, care include date privind proiectele, finanțarea, resursele umane, infrastructurile de cercetare, rezultatele științifice și modurile de validare (publicații, produse, brevete).

12. Lansarea concursurilor de proiecte se face de către Agenție prin publicarea anunțului de participare pe pagina web oficială a Agenției (în continuare – *anunț*) și într-o publicație periodică cu acoperire națională. Anunțul poate fi preluat spre diseminare și de alte entități interesate. Pachetul de informații conținut în anunț va fi pus în dezbatere publică pentru cel puțin 15 zile pentru a asigura eliminarea unor condiții discriminatorii de participare.

13. Anunțul va conține informații cu privire la:

1) prioritatea și direcția strategică a domeniilor cercetării și inovării în cadrul căreia se lansează concursul;

2) cuantumul total al mijloacelor financiare destinate finanțării proiectelor relevante pentru respectiva prioritate strategică și durata proiectului;

3) condițiile de participare la concurs;

4) lista actelor necesare pentru dosarul de proiect;

5) modalitatea de prezentare a dosarului de proiect;

6) termenul-limită de prezentare a dosarului de proiect;

7) criteriile de evaluare a proiectelor;

8) calendarul de desfășurare a concursului de proiecte;

9) documentele instructive (partea tehnică și partea financiară);

10) datele de contact ale persoanelor responsabile să ofere asistență privind redactarea tehnică a propunerilor de proiecte.

14. Propunerile de proiecte se perfectează conform formularului-tip, elaborat de către Agenție și publicat pe pagina web oficială, și se depun obligatoriu on-line, prin intermediul unui sistem informațional, sau pe suport de hîrtie.

15. Propunerile de proiecte vor conține informații despre componența echipei de cercetare, scop, obiective, activități, rezultate scontate și valoarea finanțării. În cazul clusterelor/parteneriatelor de cercetare și inovare se va prezenta acordul de colaborare dintre parteneri, cu indicarea persoanei juridice-lider al clusterului/parteneriatului.

16. Termenul de depunere a propunerilor de proiecte se stabilește prin indicarea exactă a datei, lunii și anului calendaristic, dar nu mai puțin de 30 de zile de la data publicării anunțului.

17. Propunerile de proiecte depuse după termenul-limită stabilit nu se examinează de către Agenție.

18. Agenția va acorda asistență și consultanță privind exigențele tehnice de completare a formularelor-tip și va răspunde la orice solicitare de clarificări în cel mult 3 zile lucrătoare de la data depunerii solicitării de către participant, însă nu mai tîrziu decît cu 5 zile lucrătoare înainte de data-limită pentru depunerea

propunerilor de proiect. În procesul de acordare a asistenței și consultanței, Agenția nu are dreptul de a se implica în elemente de conținut de natură să afecteze corectitudinea concursului.

19. Condițiile pentru participarea la concursul de proiecte sînt:

1) organizația să nu fie declarată conform legii în stare de insolvabilitate sau conturile sale bancare să nu fie blocate conform unei hotărîri judecătorești irevocabile;

2) organizația să dispună de dreptul de a desfășura activitate de cercetare și inovare în baza actului de constituire/statutului;

3) organizația să nu fi încălcat prevederile altui contract de finanțare a proiectelor din domeniile cercetării și inovării încheiat anterior.

20. Agenția, în termen de 10 zile lucrătoare de la expirarea termenului de depunere a dosarelor de proiecte, verifică îndeplinirea de către acestea a criteriilor de eligibilitate pentru participare la concurs și declară propunerile de proiect eligibile/neeligibile.

21. În cazul în care niciun participant nu s-a înregistrat la concursul anunțat pentru o prioritate strategică a domeniilor cercetării și inovării sau a fost considerată eligibilă doar o singură propunere de proiect, Agenția va anunța concurs repetat.

22. Dacă, în urma concursului repetat, numai un participant a fost declarat eligibil, propunerea sa de proiect se supune procesului de expertiză în modul prevăzut de prezenta Metodologie.

23. Rezultatele examinării eligibilității propunerilor de proiecte se publică pe pagina web oficială a Agenției în termen de cel mult 30 de zile de la expirarea termenului indicat în pct. 20 și 21, după care are loc procesul de expertiză a propunerilor de proiecte declarate eligibile.

24. Expertiza propunerilor de proiecte se realizează prin expertiza individuală și ierarhizarea rezultatelor de către Consiliul Agenției. În procesul de expertiză individuală, fiecare expert acordă punctajul corespunzător pe fiecare criteriu detaliat de expertiză conform fișei de evaluare, însoțit de un comentariu privind punctajul acordat. Expertiza individuală se organizează astfel încît experții să nu cunoască modul de evaluare și punctajul acordat de fiecare dintre ei la aceeași propunere de proiect.

25. În procesul ierarhizării rezultatelor, Consiliul Agenției completează fișa de evaluare, punctajul final fiind stabilit prin sumarea punctelor acordate de către

experți pentru fiecare criteriu de expertiză. Fișa de evaluare după ierarhizare se semnează de toți experții care au efectuat evaluarea.

26. Fișa de evaluare conține obligatoriu criteriile de evaluare, punctajul minim și maxim pentru fiecare criteriu, argumentarea științifică a punctajului acordat și concluziile.

27. Fișele de evaluare se păstrează la Agenție pe tot parcursul derulării proiectelor. Agenția este obligată să prezinte extrase din fișele de evaluare conducătorului de proiect, respectînd confidențialitatea experților.

28. Pentru desfășurarea procesului de expertiză, Agenția, în baza acordurilor de colaborare, poate delega prestarea serviciilor de expertiză altor instituții similare de peste hotare.

29. Agenția este responsabilă de luarea măsurilor necesare privind stabilirea, asigurarea și coordonarea procesului de expertiză cu maximum de eficiență.

30. În scopul organizării și desfășurării procesului de expertiză, Agenția stabilește modul și calendarul de lucru al experților.

31. Expertiza propunerilor de proiecte în cadrul concursului este efectuată prin intermediul unui sistem informațional, după caz, de minimum 3 experți (din care unul în domeniul economico-financiar), selectați din Registrul experților independenți sau în conformitate cu pct. 28.

32. Registrul experților independenți este un registru de stocare și înregistrare a informațiilor despre experții independenți, ținut în mod continuu de Agenție. Criteriile și modul de înregistrare a experților independenți sînt aprobate de Agenție și sînt publice. Agenția va asigura confidențialitatea datelor despre experți în raport cu participanții la concurs.

33. La desemnarea experților independenți se va evita conflictul de interese. Conflict de interese reprezintă suprapunerea dintre exercitarea atribuțiilor în calitate de expert și interesele personale ale experților în calitate de persoane private, care ar putea influența necorespunzător evaluarea obiectivă și imparțială a propunerilor de proiecte. Expertul nu trebuie sa fie în relații de rudenie, de muncă sau în relații contractuale de prestare a serviciilor cu participanții la concurs.

34. Modul de organizare și desfășurare a expertizei se publică în pachetul de informații referitoare la concurs pe pagina web oficială a Agenției.

35. Propunerile de proiecte declarate eligibile se expertizează conform calendarului stabilit în pachetul de informații referitoare la concursul anunțat conform fiecărei priorități strategice.

36. Criteriile de expertiză a propunerilor de proiect sînt:

1) relevanța tehnico-științifică și excelența;

2) impactul socioeconomic potențial al proiectului, corelat cu rezultatele scontate și rentabilitatea;

3) programul de realizare a activităților în cadrul proiectului, termenele și costurile solicitate;

4) componența echipei de cercetare.

37. Criteriile de expertiză a propunerilor de proiecte se publică pe pagina web oficială a Agenției concomitent cu plasarea anunțului și nu pot fi schimbate pe toată durata concursului.

38. Validarea rezultatelor expertizei proiectelor se realizează de Consiliul Agenției după expirarea termenului de soluționare a contestațiilor.

39. În cazul în care mai multe propuneri de proiecte în concurs din cadrul aceleiași priorități din domeniile cercetării și inovării au acumulat un număr egal de puncte, Consiliul Agenției va acorda prioritate propunerilor conform următoarelor criterii:

1) numărul mai mare de tineri cu vîrsta pînă la 35 de ani în echipă (nu mai puțin de 20%);

2) impactul științific semnificativ al cercetărilor la nivel internațional;

3) facilitarea realizării coeziunii dintre sectorul public și privat, dintre universități și institute de cercetare;

4) numărul de conexiuni dintre domenii de cercetare și inovare.

40. Rezultatele expertizei propunerilor de proiecte se ierarhizează în ordine descrescătoare a valorii punctajului obținut și se fac publice.

41. Conducătorul de proiect poate contesta rezultatele concursului în termen de 3 zile lucrătoare de la data publicării rezultatelor acestuia. Termenul de examinare a contestațiilor este de 10 zile lucrătoare. Rezultatele contestării sînt definitive, dar pot fi contestate în ordinea contenciosului administrativ. Decizia comisiei de contestare se publică pe pagina web oficială a Agenției.

42. Lista finală a proiectelor selectate pentru finanțare, cu indicarea organizațiilor din domeniile cercetării și inovării, a punctajului proiectelor evaluate și a bugetelor alocate, se publică pe pagina web oficială a Agenției.

43. Agenția asigură evidența tuturor proiectelor de cercetare și inovare finanțate din bugetul de stat. Informația actualizată privind proiectele finanțate din bugetul de stat se publică pe pagina web oficială a Agenției.

44. Schimbarea conducătorului de proiect sau a componenței echipei de cercetare se aprobă prin decizia Consiliului științific/Senatului organizației beneficiare, la propunerea echipei de cercetare, și se aduce la cunoștința Agenției și a fondatorului. Ponderea tinerilor în componența echipei de cercetare va rămîne neschimbată pe tot parcursul proiectului.

III. FINANȚAREA PROIECTELOR DE CERCETARE ȘI INOVARE

45. Finanțarea proiectelor de cercetare și inovare se efectuează în tranșe, în baza unui contract de finanțare, conform modelului din anexa nr. 2.

46. Contractul de finanțare se încheie cu beneficiarul în termen de maximum 60 de zile lucrătoare de la invitația adresată acestuia de către autoritatea contractantă.

47. Mijloacele financiare pentru realizarea proiectului se achită anual conform legii bugetare anuale pentru fiecare an de realizare a proiectului. Pentru primul an de implementare, finanțarea se alocă în suma aprobată în Planul calendaristic al proiectului, parte la contractul de finanțare, iar următoarele tranșe se acordă la prezentarea raportului anual conform Planului calendaristic al proiectului. În cazul lipsei raportului anual, finanțarea se suspendă.

48. În cazul clusterelor/parteneriatelor dintre organizațiile din domeniile cercetării și inovării, Agenția asigură încheierea contractului de finanțare cu fiecare dintre acestea. Subiecții parteneriatului agreează în acordul de colaborare liderul proiectului responsabil pentru implementarea acestuia în numele parteneriatului.

49. Categoriile de cheltuieli eligibile reflectate în bugetul proiectului de cercetare și inovare din bugetul de stat includ:

1) remunerarea personalului care face parte din echipa de cercetare, conform legislației în sectorul bugetar și cadrului normativ aferent;

2) procurarea materiei prime a materialelor consumabile, inclusiv reactive, a animalelor, a inventarului de laborator necesare pentru efectuarea experiențelor din cadrul proiectului;

3) organizarea de evenimente științifice (conferințe, seminare, simpozioane, ateliere etc.) pe durata desfășurării proiectului de cercetare;

4) organizarea deplasărilor în interes de serviciu peste hotare și în țară conform actelor normative;

5) editarea și publicarea monografiilor, articolelor științifice, revistelor științifice, inclusiv cotizația de publicare;

6) asigurarea serviciilor conexe proiectului (lucrări experimentale și de producere);

7) desfășurarea activităților de promovare a proiectelor de inovare;

8) achiziționarea echipamentelor pentru proiectele de inovare.

50. Agenția va stabili cheltuielile eligibile în condițiile pct. 49 și cota procentuală a acestora admise în bugetul proiectului de cercetare și inovare.

51. Nu sînt eligibile pentru proiectele de cercetare și inovare cheltuielile pentru menținerea și dezvoltarea infrastructurii publice din domeniile cercetării și inovării utilizate în cadrul proiectului și cheltuielile de salarizare a personalului administrativ și tehnic.

52. Volumul finanțării din bugetul de stat a proiectului poate fi modificat pe durata contractului în cazul modificării legii bugetare anuale sau în baza prevederilor contractuale, în raport cu majorarea salariilor, fluctuarea costului reagenților, echipamentelor în cadrul proiectelor de inovare etc. În cazul modificării finanțării (în special spre micșorare) se pot modifica clauzele contractuale (termene, rezultate, livrări, număr de participanți etc.) în baza negocierilor dintre beneficiarii proiectului și Agenție.

53. Se interzice schimbarea destinației mijloacelor financiare prevăzute în contractul de finanțare a proiectelor de cercetare și inovare.

54. În baza rezultatelor raportării anuale, se ia o decizie privind prelungirea finanțării proiectului sau rezoluțiunea contractului, cu restituirea mijloacelor financiare utilizate contrar prevederilor contractuale. Decizia privind prelungirea finanțării sau rezoluțiunea contractului se aprobă de Consiliul Agenției, de comun acord cu autoritatea publică fondatoare a beneficiarului în privința căruia se decide.

55. Sumele neutilizate după finalizarea proiectului sau în cazul în care proiectul nu a fost finalizat se virează de către beneficiar în bugetul de stat în termen de maximum 30 de zile lucrătoare de la data finalizării proiectului sau sistării realizării acestuia.

IV. RAPORTAREA ȘI MONITORIZAREA

56. Agenția, în coordonare cu autoritatea publică responsabilă de elaborarea de politici în domeniile cercetării și inovării și Academia de Științe a Moldovei, va elabora și va publica pe pagina web oficială formularul-tip al Rapoartelor anuale și finale privind realizarea proiectelor din domeniile cercetării și inovării.

57. Rapoartele anuale și final se audiază public la Consiliul științific al organizației beneficiare. Rapoartele anuale se prezintă Agenției cel tîrziu în luna decembrie a anului de executare și se audiază în ședința Consiliului Agenției, cu participarea obligatorie a autorității publice responsabile de elaborarea de politici și a reprezentanților fondatorilor beneficiarilor.

58. Beneficiarul finanțării este responsabil de executarea proiectului și prezintă Agenției, pînă la data de 1 martie al anului următor celui de executare, raportul final privind executarea proiectului, însoțit de avizul consultativ al secțiilor de științe ale Academiei de Științe a Moldovei.

59. Rapoartele anuale și final privind executarea proiectelor de cercetare și inovare se publică pe paginile web oficiale ale beneficiarului, Agenției și Academiei de Științe a Moldovei. Rezultatele obținute în urma realizării proiectelor finanțate din bugetul de stat se publică în Acces Deschis, fapt care va fi stipulat în contractele de finanțare a proiectelor.

60. Agenția elaborează raportul anual consolidat privind executarea proiectelor de cercetare și inovare prevăzute în Programul național în domeniile cercetării și inovării și îl prezintă Guvernului pînă la data de 30 martie, cu publicarea acestuia pe pagina web oficială a Agenției.

Anexa nr. 2
la Hotărîrea Guvernului nr. 382/2019

COORDONAT

Autoritatea publică fondatoare a
organizației din domeniile cercetării și inovării fără autonomie financiară

_____
(semnătura)

Contabil-șef

Autoritatea publică fondatoare a
organizației din domeniile cercetării și inovării fără autonomie financiară

_____
(semnătura)

CONTRACT nr. _____
de finanțare a proiectului de cercetare și inovare

_____ 20___ mun. Chișinău

Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare, cu sediul în mun. Chișinău, MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfînt, 180, denumită în continuare ***Autoritate contractantă***, în persoana directorului_____, care activează în baza Hotărîrii Guvernului nr. 196/2018 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare, pe de o parte și_____

_____,
(denumirea organizației din domeniile cercetării și inovării)
cu sediul _____,
(adresa)

denumit/ă în continuare ***Beneficiar***, în persoana
_____,
(nume, prenume, director/rector al organizației din domeniile cercetării și inovării)

pe de altă parte, au încheiat prezentul Contract de finanțare a proiectului de cercetare și inovare în baza rezultatelor concursului național de proiecte de cercetare și inovare, aprobat prin Decizia Colegiului *Autorității contractante* nr. _____din _____
(ziua, luna, anul)
din cadrul Priorității strategice _____

înscris în Registrul de stat al proiectelor din sfera *științei și inovării* cu cifrul _____,
conducător de proiect _____
(nume, prenume)

I. OBIECTUL CONTRACTULUI

1.1. Obiectul Contractului îl constituie finanțarea și efectuarea cercetărilor științifice în vederea executării proiectului _____,
(denumirea proiectului de cercetare și inovare)

conform obiectivelor specificate în anexele nr. 2.1, nr. 2.2 și nr. 2.3., părți integrante ale prezentului Contract.

II. TERMENUL CONTRACTULUI

2.1. Prezentul contract intră în vigoare la data semnării și este valabil pînă la _____.
(maximum 4 ani)

III. VALOAREA CONTRACTULUI ȘI ORDINEA EFECTUĂRII DECONTĂRILOR

3.1. Valoarea totală a Contractului este de_____
mii lei, din care: (*cu cifre, litere*)
_____

a) de la bugetul de stat în anul _____resurse generale pentru cercetările specificate în anexa nr. 2.2, *Autoritatea contractantă* va transfera *Beneficiarului* suma de _____mii lei;
(cu cifre și cu litere)

b) cofinanțarea constituie _____ mii lei.
(cu cifre și cu litere)

3.2. Volumul finanțării din bugetul de stat a proiectului poate fi modificat pe durata contractului în cazul modificării Legii bugetului de stat sau în baza prevederilor contractuale, în raport cu majorarea salariilor, flotarea costului reagenților, echipamentelor în cadrul proiectelor de inovare etc. În cazul modificării finanțării (în special spre micșorare) se pot modifica clauzele contractuale (termene, rezultate, livrări, număr de participanți etc.) în baza negocierilor dintre realizatorii proiectului și Agenție.

3.3. Mijloacele financiare alocate de la bugetul de stat pentru executarea proiectului de cercetare și inovare nevalorificate la sfîrșitul anului de către Beneficiar sînt restituite în bugetul de stat.

3.4. Mijloacele financiare pentru realizarea proiectului vor fi decontate anual conform Planului anual de realizare a proiectului (anexa nr. 2.2), în condițiile legii bugetare anuale pentru fiecare an de realizare a proiectului.

IV. OBLIGAȚIILE ȘI DREPTURILE PĂRȚILOR

4.1. *Beneficiarul proiectului are următoarele obligații:*

a) să întocmească anexele nr. 2.1, nr. 2.2 și nr. 2.3, părți integrante ale prezentului Contract, cu respectarea conținutului propunerii de proiect declarate cîștigătoare;

b) să execute activitățile din cadrul proiectului conform programului de realizare a activităților specificate în anexa nr. 2.1, parte integrantă a prezentului Contract;

c) să utilizeze sumele prevăzute în cadrul prezentului Contract numai în scopul realizării proiectului;

d) să țină o evidență distinctă și detaliată, din punct de vedere financiar, a cheltuielilor efectuate în cadrul executării Contractului;

e) să respecte componența echipei și corespunderea listei executorilor din prezentul Contract cu lista executorilor din proiectul de cercetare aprobat;

f) să informeze, în termen de 10 zile, Autoritatea contractantă despre schimbarea Conducătorului de proiect;

g) să asigure veridicitatea datelor incluse în rapoartele prezentate Autorității contractante;

h) să furnizeze Autorității contractante orice informație cu privire la derularea activităților stipulate în prezentul Contract, pe care aceasta o poate solicita în modul și în termenele stabilite;

i) să asigure calitatea produselor/rezultatelor finale prevăzute în programul de realizare a activităților specificate în anexa nr. 2.1, parte integrantă a prezentului Contract;

j) să informeze, în termen de 10 zile, Autoritatea contractantă despre orice circumstanță care împiedică realizarea obligațiilor stipulate în prezentul Contract;

k) să respecte devizul de cheltuieli conform anexei nr. 2.3, parte integrantă a prezentului Contract;

l) să avizeze în prealabil la Consiliul științific și să solicite aprobarea de către Autoritatea contractantă a oricăror modificări în devizul de cheltuieli prevăzut în anexa nr. 2.3, parte integrantă a prezentului Contract;

m) să prezinte raportul financiar anual, cu anexarea tuturor documentelor justificative și a raportului științific anual aprobat de către secțiile de știință corespunzătoare ale Academiei de Științe a Moldovei, pînă la data de 1 martie a anului următor;

n) să prezinte raportul științific final privind executarea proiectului pînă la data de 1 martie a anului următor;

o) să nu transmită dreptul de executare a activităților din cadrul proiectului finanțat conform prezentului Contract unor părți terțe;

p) să asigure accesul deschis la rezultatele obținute în cadrul realizării proiectului, cu includerea referinței la Contractul în cadrul căruia au fost obținute.

4.2. *Beneficiarul proiectului are următoarele drepturi:*

a) să beneficieze de mijloacele financiare alocate în volum deplin și în modul stabilit de prezentul Contract;

b) să solicite modificarea/completarea prezentului Contract.

4.3. *Autoritatea contractantă are următoarele obligații:*

a) să asigure finanțarea executării proiectului în condițiile și termenele menționate în prezentul Contract;

b) să pună la dispoziția Beneficiarului modele de rapoarte privind executarea proiectului.

4.4. *Autoritatea contractantă are următoarele drepturi:*

a) să monitorizeze și să verifice realizarea proiectului conform anexelor nr. 2.1, nr. 2.2 și nr. 2.3, părți integrante ale prezentului contract;

b) să solicite rapoarte privind executarea proiectului în termenele și modul stabilite.

V. CONFIDENȚIALITATEA ȘI DREPTURILE

DE PROPRIETATE INTELECTUALĂ

5.1. Părțile se obligă să nu divulge informațiile confidențiale obținute sau cunoscute în procesul executării prezentului Contract, sub sancțiunea reparării prejudiciului cauzat.

5.2. Toate drepturile patrimoniale asupra obiectelor de proprietate intelectuală create în cadrul lucrărilor specificate în Contract aparțin *Beneficiarului*. Drepturile nepatrimoniale (de autor) asupra elaborărilor și rezultatelor obținute în cadrul lucrărilor specificate în Contract vor aparține *autorilor elaborărilor*, în conformitate cu prevederile legislației în vigoare.

5.3. *Beneficiarul* va asigura accesul deschis la rezultatele obținute în cadrul realizării proiectului, cu includerea referinței la contractul în cadrul căruia au fost obținute.

VI. MODIFICAREA ȘI ÎNCETAREA CONTRACTULUI

6.1. Prezentul Contract poate fi modificat sau completat printr-un acord adițional, la inițiativa oricăreia dintre părți.

6.2. Acțiunea prezentului Contract încetează:
a) la data expirării termenului;
b) prin acordul scris al părților;
c) în alte temeiuri prevăzute de legislația în vigoare.

6.3. În cazul nerespectării de către Beneficiar a prevederilor prezentului Contract, Autoritatea contractantă poate dispune rezoluțiunea Contractului. În această situație, Beneficiarul are obligația restituirii sumelor primite în cadrul Contractului și nevalorificate sau utilizate contrar clauzelor prezentului Contract.

6.4. Prezentul Contract poate fi rezolvit din inițiativa Beneficiarului, cu avizarea prealabilă a Autorității contractante. În acest caz, Beneficiarul va restitui sumele primite Autorității contractante în măsura în care nu poate justifica valorificarea lor pentru executarea proiectului, conform prevederilor prezentului Contract.

6.5. Din momentul rezoluțiunii Contractului sau din momentul notificării privind rezoluțiunea acestuia, Beneficiarul întreprinde imediat măsurile necesare pentru încheierea executării activităților, la termen și fără întîrziere, în vederea reducerii la minimum a cheltuielilor.

VII. LITIGII

7.1. În caz de neexecutare sau executare necorespunzătoare a obligațiilor contractuale, părțile poartă răspundere în conformitate cu prezentul Contract și cu legislația.

7.2. Nicio parte nu este considerată că își încalcă obligațiile în cadrul prezentului Contract de finanțare a proiectului de cercetare și inovare dacă realizarea unor astfel de obligații este împiedicată de împrejurări de forță majoră.

7.3. Litigiile apărute pe parcursul executării prezentului Contract se soluționează amiabil prin acordul părților, iar în caz contrar, vor fi examinate conform legislației Republicii Moldova.

VIII. DISPOZIȚII FINALE

8.1. Prezentul Contract se consideră încheiat la data semnării lui de către părțile contractante.

8.2. Prezentul Contract este întocmit în 2 exemplare în original, care se remit Beneficiarului (un exemplar) și Autorității contractante (un exemplar).

8.3. Următoarele anexe sînt părți integrante ale prezentului Contract:

1) anexa nr. 2.1. *Programul de realizare a activităților a proiectului*;

2) anexa nr. 2.2. *Planul anual de realizare a proiectului*;

3) anexa nr. 2.3. *Devizul de cheltuieli pe anul curent* (pe articole de cheltuieli), cu descifrările corespunzătoare.

AUTORITATEA CONTRACTANTĂ

Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare
Adresa: mun. Chișinău, MD-2004,
bd. Ștefan cel Mare și Sfînt, 180
Tel. :
Codul fiscal:
Banca: MF-Trezoreria de Stat
Codul băncii:_____
IBAN:

Director

_____
(semnătura)

Contabil-șef

_____
(semnătura)

BENEFICIAR:

_____
Adresa:
Tel.:
Codul fiscal:
Codul băncii:
IBAN:

Director

_____
(semnătura)

Conducătorul proiectului

_____
(semnătura)

Contabil-șef

_____
(semnătura)

Anexa nr. 2.1
la Contractul de finanțare a proiectului
de cercetare și inovare nr. _____din ___20___

PROGRAMUL DE REALIZARE
a activităților din cadrul proiectului

_____

Denumirea etapelor de realizare a proiectului	Conținutul etapei (pînă la 200 cuvinte/etapă)	Executorii	Termenul de realizare	Rezultatele preconizate	Modul și locul implementării

Conducătorul proiectului

_____
(nume, prenume, semnătura)

Anexa nr. 2.2
la Contractul de finanțare a proiectului
de cercetare și inovare nr. _____din ___20___

PLANUL ANUAL DE REALIZARE A PROIECTULUI
_____pe anul 20___

Denumirea etapelor de realizare a proiectului în anul curent	Rezultatele preconizate (pînă la 200 cuvinte/etapă)	Executorii	Termenul de realizare	Volumul finanțării, mii lei		
				TOTAL	Buget	Cofinanțare

Conducătorul proiectului **Contabil (economist)**

_____ _____
(nume, prenume, semnătura) *(nume, prenume, semnătura)*

Anexa nr. 2.3
la Contractul de finanțare a proiectului
de cercetare și inovare nr. _____din ___20___

DEVIZUL DE CHELTUIELI PE ANUL 20____

Conducătorul proiectului _____
(numele, prenumele)

Denumirea codurilor economice	**Codul economic**	**Total**	**Inclusiv**	
			buget (resurse generale), mii lei	**Cofinanțare** (venituri colectate interne), mii lei
Remunerarea personalului din echipa de cercetare				
Procurarea materiei prime, a materialelor consumabile, inclusiv reactive, animale, inventar de laborator necesare pentru efectuarea experiențelor în scopul realizării proiectului				
Organizarea de evenimente științifice (conferințe, seminare, simpozioane, ateliere etc.)				
Deplasări în interes de serviciu în țară și peste hotare				
Editarea și publicarea monografiilor, articolelor științifice, revistelor științifice, inclusiv cotizația de publicare				
Servicii conexe proiectului (lucrări experimentale și de producere)				
Activități de promovare pentru proiecte de inovare				
Achiziționarea echipamentelor pentru proiecte și inovare				
Contribuții și prime de asigurări obligatorii				
Prime de asigurare obligatorie de asistență medicală				
Total				

Conducătorul proiectului _____
(numele, prenumele, semnătura)

Contabil (economist) _____
(numele, prenumele, semnătura)

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

ПАРЛАМЕНТ РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

L E G E
cu privire la parcurile ştiinţifico-tehnologice şi incubatoarele de inovare

nr. 226 din 01.11.2018

Monitorul Oficial nr.448-460/725 din 07.12.2018

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE
Articolul 1. Domeniul de reglementare şi obiectul legii
Articolul 2. Noţiuni principale

Capitolul II
CREAREA ŞI FUNCŢIONAREA PARCURILOR ŞTIINŢIFICO-TEHNOLOGICE ŞI/SAU A INCUBATOARELOR DE INOVARE
Articolul 3. Crearea parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare
Articolul 4. Cerinţele faţă de terenul şi clădirile destinate creării şi funcţionării parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare
Articolul 5. Documentele de constituire a parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare
Articolul 6. Obiectivele subiecţilor parcului ştiinţifico-tehnologic şi ai incubatorului de inovare
Articolul 7. Selectarea administratorului şi a rezidenţilor parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau ai incubatorului de inovare
Articolul 8. Evaluarea proiectelor acceptate pentru implementare în cadrul parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare
Articolul 9. Termenul de implementare a proiectelor
Articolul 10. Retragerea titlului de rezident al parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare
Articolul 11. Retragerea titlului de administrator al parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare
Articolul 12. Sursele de formare şi gestionarea Fondului de dezvoltare al parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare
Articolul 13. Sursele de venit ale administratorului parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare

Capitolul III
ATRIBUŢIILE DIN CADRUL PARCURILOR ŞTIINŢIFICO-TEHNOLOGICE ŞI/SAU ALE INCUBATOARELOR DE INOVARE
Articolul 14. Atribuţiile fondatorilor parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau ai incubatorului de inovare
Articolul 15. Atribuţiile Agenţiei Naţionale pentru Cercetare şi Dezvoltare

Articolul 16. Atribuţiile administratorului parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare

Capitolul IV
FACILITĂŢILE ACORDATE ÎN CADRUL PARCULUI ŞTIINŢIFICO-TEHNOLOGIC ŞI/SAU AL INCUBATORULUI DE INOVARE

Articolul 17. Facilităţile acordate la crearea şi funcţionarea parcurilor ştiinţifico-tehnologice şi a incubatoarelor de inovare
Articolul 18. Facilităţi pentru personalul parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare

Capitolul V
EVALUAREA ACTIVITĂŢII PARCULUI ŞTIINŢIFICO-TEHNOLOGIC ŞI/SAU A INCUBATORULUI DE INOVARE

Articolul 19. Evaluarea activităţii parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare
Articolul 20. Lichidarea parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare

Capitolul VI
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 21

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Domeniul de reglementare şi obiectul legii

(1) **Prezenta lege reglementează procesul de creare şi funcţionare a parcurilor ştiinţifico-tehnologice şi a incubatoarelor de inovare.**

(2) Obiectul prezentei legi îl constituie crearea premiselor necesare pentru implementarea în practică a inovaţiilor şi a transferului de tehnologii din care rezultă produse şi servicii noi sau perfecţionate, competitive pe piaţă, prin crearea şi funcţionarea parcurilor ştiinţifico-tehnologice şi a incubatoarelor de inovare.

Articolul 2. Noţiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noţiuni principale semnifică:

administrator al parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare (în continuare – *administrator*) – **întreprindere selectată prin concurs**, care are ca obiect principal de activitate administrarea parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare, precum şi prestarea serviciilor rezidenţilor parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau ai incubatorului de inovare;

cluster – asociere de întreprinderi interconectate, amplasate în apropiere geografică, de regulă aparţinînd unui domeniu sau unor domenii conexe, precum şi de instituţii de cercetare ştiinţifică, universităţi şi alte organizaţii al căror scop comun constă în valorificarea rezultatelor activităţii de cercetare-dezvoltare, inovare şi de transfer tehnologic, însuşirea şi aprofundarea cunoştinţelor în domeniile vizate;

fondatori ai parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau ai incubatorului de inovare – persoane juridice, indiferent de tipul lor de proprietate şi forma juridică de organizare, inclusiv organizaţii, instituţii şi întreprinderi din sfera ştiinţei şi inovării, înregistrate în Republica Moldova în conformitate cu legislaţia în vigoare, ele fiind semnatarele unui contract de asociere prin care îşi asumă sarcina de a crea un parc

ştiinţifico-tehnologic şi/sau un incubator de inovare, stabilesc relaţiile, inclusiv patrimoniale, angajamentele lor, precum şi obiectivele de bază ale acestora;

fond de dezvoltare al parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare – fond destinat creării şi dezvoltării infrastructurii parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare, precum şi implementării proiectelor de inovare şi/sau transfer tehnologic iniţiate de rezidenţii acestora;

parc ştiinţifico-tehnologic – formă de organizare a activităţilor de inovare şi/sau transfer tehnologic ce au loc într-un regim de facilităţi oferite de stat, în care pot fi antrenate organizaţii din sfera cercetare, dezvoltare, inovare şi transfer tehnologic, cu participarea instituţiilor de învăţământ superior, a agenţilor economici indiferent de forma lor juridică de organizare, precum şi a persoanelor fizice al căror scop este elaborarea şi/sau fabricarea unor produse inovaţionale, elaborarea şi însuşirea în practică a tehnologiilor şi serviciilor noi sau modernizate mai performante în comparaţie cu cele utilizate în ţară anterior;

incubator de inovare – organizaţie din domeniul inovării constituită în baza unui contract de asociere între persoane juridice şi persoane fizice, destinată dezvoltării potenţialului de elaborare şi implementare a inovaţiilor de către întreprinderile mici şi mijlocii, precum şi al cercetătorilor şi inventatorilor particulari a căror activitate se desfăşoară în regim de facilităţi oferite de stat;

proiect de inovare şi transfer tehnologic – proiect care, prin realizarea activităţilor preconizate, prevede fabricarea de produse şi utilizarea unor servicii noi sau perfecţionate, competitive pe piaţă, prin implementarea tehnologiilor şi aplicarea proceselor noi, inclusiv ce rezultă din utilizarea obiectelor de proprietate intelectuală (brevete de invenţii, modele industriale, topografie a circuitelor integrate, know-how etc.);

produs inovaţional – produs nou sau perfecţionat care corespunde performanţelor sau depăşeşte performanţele tehnico-economice, inclusiv de calitate, ale produselor similare competitive pe piaţa internă şi pe cea externă, fiind obţinut prin implementarea unui proiect de inovare şi transfer tehnologic;

rezident al parcului ştiinţifico-tehnologic – persoană juridică, inclusiv agent economic, organizaţie din sfera cercetare-dezvoltare, inovare şi transfer tehnologic, precum şi persoană fizică înregistrată în Republica Moldova în conformitate cu legislaţia în vigoare, selectată prin concurs, care implementează, în corespundere cu contractele încheiate cu administratorul parcului ştiinţifico-tehnologic, unul sau mai multe proiecte de inovare şi transfer tehnologic şi efectuează, după caz, cercetări ştiinţifice aferente proiectului respectiv;

rezident al incubatorului de inovare – persoană juridică sau persoană fizică înregistrată în Republica Moldova în conformitate cu legislaţia în vigoare, selectată prin concurs în scopul elaborării produselor, tehnologiilor şi serviciilor perfecţionate, care activează în baza contractelor încheiate cu administratorul incubatorului sau, după caz, cu administratorul parcului ştiinţifico-tehnologic;

transfer tehnologic – proces de punere în aplicare, în cadrul unor proiecte, a rezultatelor inovării în scopul obţinerii produselor şi serviciilor noi, al sporirii performanţelor şi al îmbunătăţirii eficienţei acestora;

servicii prestate de parcul ştiinţifico-tehnologic şi/sau incubatorul de inovare – activitate ce presupune oferirea de bunuri şi/sau servicii rezidenţilor, inclusiv transmiterea în arendă/locaţiune a terenurilor şi clădirilor, a echipamentului şi utilajului, prestarea serviciilor comunale, de consultanţă, de management şi de marketing şi a altor tipuri de servicii;

subiecţi ai parcului ştiinţifico-tehnologic – fondatorii, rezidenţii, administratorul şi persoanele fizice angajate pentru asigurarea funcţionării parcului ştiinţifico-tehnologic;

subiecţi ai incubatorului de inovare – fondatorii, rezidenţii, administratorul şi persoanele fizice angajate pentru asigurarea funcţionării incubatorului de inovare.

Capitolul II
CREAREA ŞI FUNCŢIONAREA PARCURILOR ŞTIINŢIFICO-TEHNOLOGICE ŞI/SAU A INCUBATOARELOR DE INOVARE

Articolul 3. Crearea parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare

(1) Parcul ştiinţifico-tehnologic şi/sau incubatorul de inovare se creează la decizia Guvernului, în baza documentelor de constituire depuse de fondatorii parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau ai incubatorului de inovare la Agenţia Naţională pentru Cercetare şi Dezvoltare.

(2) Termenul de funcţionare a parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare nu poate fi mai mic de 10 ani şi se stabileşte prin hotărîrea Guvernului privind constituirea acestora.

(3) Parcul ştiinţifico-tehnologic şi/sau incubatorul de inovare este administrat de către administrator în baza prezentei legi, a Regulamentului parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare şi a contractelor încheiate cu fondatorii şi rezidenţii parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau ai incubatorului de inovare, după caz.

(4) Un parc ştiinţifico-tehnologic şi un incubator de inovare poate fi administrat concomitent de unul şi acelaşi administrator dacă în cadrul lor se desfăşoară genuri de activitate similare.

(5) În cadrul parcului ştiinţifico-tehnologic pot fi practicate şi activităţi specifice incubatorului de inovare, inclusiv elaborarea şi implementarea inovaţiilor.

(6) În cazul în care parcul ştiinţifico-tehnologic şi/sau incubatorul de inovare a fost creat în baza cotelor de participare ale membrilor unui cluster, modificarea componenţei clusterului nu poate servi drept temei pentru rezilierea contractelor încheiate între administrator şi rezidenţii respectivi.

Articolul 4. Cerinţele faţă de terenul şi clădirile destinate creării şi funcţionării parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare

(1) Terenul şi clădirile destinate creării şi funcţionării parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau incubatorului de inovare trebuie să îndeplinească cumulativ următoarele cerinţe:

a) să fie libere de orice sarcini;

b) să nu constituie obiectul unor litigii în curs de examinare şi/sau soluţionare în instanţele judecătoreşti sau în instituţiile de arbitraj;

c) să se afle în folosinţa fondatorilor parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau ai incubatorului de inovare pe perioada de activitate preconizată sau în proprietatea acestora.

(2) Terenul şi clădirile destinate creării şi funcţionării parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare se transmit în gestiunea administratorului.

(3) Transmiterea terenului şi clădirilor proprietate publică se efectuează în conformitate cu Legea nr.121/2007 privind administrarea şi deetatizarea proprietăţii publice.

(4) Terenul şi clădirile din cadrul parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare se transmit în arendă/locaţiune doar rezidenţilor acestora.

(5) Termenul contractului de arendă/locaţiune a terenului şi clădirilor destinate creării şi funcţionării parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare, încheiat între administrator şi rezidenţi, nu poate depăşi termenul-limită pentru care a fost acordat titlul de rezident al parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare.

Articolul 5. Documentele de constituire a parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare

(1) **Pentru crearea parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare, solicitanţii depun la sediul Agenţiei Naţionale pentru Cercetare şi Dezvoltare o cerere, însoţită de următoarele documente**:

a) contractul de asociere în participaţiune încheiat de către fondatori în scopul creării parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare, după caz;

b) declaraţia fondatorilor privind obiectivele creării parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare, după caz;

c) copia documentelor care confirmă dreptul de folosinţă pe perioada de activitate preconizată sau dreptul de proprietate asupra terenului şi clădirilor destinate pentru crearea şi funcţionarea parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare, după caz;

d) copia extrasului din Registrul bunurilor imobile asupra terenului şi clădirilor destinate creării şi funcţionării parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare;

e) studiul de fezabilitate prin care se confirmă oportunitatea creării şi funcţionării parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare, inclusiv existenţa personalului ştiinţific şi/sau ştiinţifico-didactic disponibil pentru activitate în cadrul parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare, după caz, a listei eventualilor solicitanţi ai titlului de rezident al parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau

al incubatorului de inovare şi a informaţiei privind proiectele ce urmează să fie implementate în cadrul acestora.

(2) Agenţia Naţională pentru Cercetare şi Dezvoltare examinează cererea şi setul de documente pentru crearea parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare, în termen de 30 de zile calendaristice de la depunerea acestora.

(3) În cazul în care documentele prezentate nu corespund cerinţelor stipulate la alin.(1), Agenţia Naţională pentru Cercetare şi Dezvoltare are dreptul să solicite prezentarea documentelor şi informaţiilor ajustate. În acest caz, termenul prevăzut la alin.(2) se extinde cu 20 de zile calendaristice.

(4) Dacă în urma examinării cererii şi a setului de documente se va constata oportunitatea creării parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare, Agenţia Naţională pentru Cercetare şi Dezvoltare va înainta Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării propunerea de creare a parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare, cu anexarea copiilor documentelor menţionate la alin.(1).

(5) În baza propunerii şi documentelor anexate, Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării va elabora şi va prezenta Guvernului spre aprobare proiectul hotărîrii în cauză în modul stabilit de lege.

Articolul 6. Obiectivele subiecţilor parcului ştiinţifico-tehnologic şi ai incubatorului de inovare

(1) Obiectivele subiecţilor parcului ştiinţifico-tehnologic sînt:

a) elaborarea şi fabricarea produselor inovaţionale în baza rezultatelor cercetării şi/sau ale transferului tehnologic;

b) motivarea şi susţinerea agenţilor economici care se implică în implementarea rezultatelor cercetării şi însuşirea de noi tehnologii;

c) atragerea investiţiilor în realizarea proiectelor de implementare a inovaţiilor;

d) orientarea activităţilor organizaţiilor din sfera cercetare-dezvoltare, inovare şi transfer tehnologic spre necesităţile pieţei interne şi ale celei externe, în baza studiilor privind competitivitatea produselor autohtone şi posibilităţile de însuşire în producţie a unor noi produse, tehnologii şi servicii sau de perfecţionare a celor existente.

(2) Obiectivele subiecţilor incubatorului de inovare sînt:

a) însuşirea în practică a unor noi tehnologii, produse şi servicii prin susţinerea financiară, informaţională şi consultativă a persoanelor fizice şi juridice rezidenţi ai incubatorului respectiv;

b) atragerea studenţilor, doctoranzilor şi postdoctoranzilor în activităţile de inovare a întreprinderilor mici şi mijlocii prin crearea condiţiilor favorabile pentru aceste activităţi;

c) identificarea oportunităţilor de inovare şi mediatizarea acestora în scopul utilizării lor în economia naţională.

Articolul 7. Selectarea administratorului şi a rezidenţilor parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau ai incubatorului de inovare

(1) Agenţia Naţională pentru Cercetare şi Dezvoltare organizează concursuri de selectare a administratorului, în conformitate cu Regulamentul de selectare a administratorilor parcurilor ştiinţifico-tehnologice şi/sau incubatoarelor de inovare, aprobat de Guvern.

(2) Condiţiile obligatorii pentru administrator sînt:

a) să fie înregistrat în Republica Moldova, în conformitate cu legislaţia în vigoare;

b) să nu se afle în stare de insolvabilitate;

c) să dispună de personal calificat;

d) să nu aibă restanţe la bugetul public naţional cu termenul de scadenţă expirat;

e) să posede o experienţă de minimum 3 ani de activitate în domeniul administrării afacerilor.

(3) Agentul economic selectat pe bază de concurs în calitate de administrator încheie un contract privind administrarea parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare cu fondatorii, obţinînd titlul de administrator al parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare. Contractul privind administrarea parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare se încheie pe o perioadă ce nu depăşeşte termenul de funcţionare a parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare.

(4) Rezidenţii parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau ai incubatorului de inovare se selectează pe bază de concurs. Concursul se organizează de către o comisie specială formată din reprezentanţii administratorului, ai Agenţiei Naţionale pentru Dezvoltare şi Cercetare, ai Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării şi ai altor autorităţi ale administraţiei publice centrale şi ale celei locale, după caz, conform Regulamentului de selectare a rezidenţilor şi a proiectelor de inovare şi transfer tehnologic pentru parcul ştiinţifico-tehnologic şi/sau incubatorul de inovare, aprobat de Guvern.

(5) Activitatea economico-financiară a administratorului şi a rezidenţilor în cadrul parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare, în mod obligatoriu, este anual supusă auditului de către o organizaţie de audit selectată prin concurs de Agenţia Naţională pentru Cercetare şi Dezvoltare. Actul controlului anual de audit generalizat se plasează pe site-ul Agenţiei Naţionale pentru Cercetare şi Dezvoltare.

Articolul 8. Evaluarea proiectelor acceptate pentru implementare în cadrul parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare

(1) Pentru obţinerea titlului de rezident al parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare, la concurs solicitanţii înaintează proiecte în următoarele domenii:

a) de valorificare în practică a rezultatelor ştiinţifice şi ale cercetărilor;

b) de implementare şi însuşire a noilor produse, tehnologii şi servicii (care anterior nu se utilizau în ţară);

c) de dezvoltare a produselor şi de modernizare esenţială a tehnologiilor deja aplicate;

d) de acordare altor rezidenţi a suportului pentru implementarea proiectelor lor;

e) de asistenţă informaţională şi consultanţă în scopul implementării proiectelor de elaborare şi fabricare a produselor selectate de comisia de evaluare a proiectelor.

(2) Evaluarea proiectelor se efectuează conform următoarelor criterii:

a) valoarea impactului socioeconomic al implementării proiectului;

b) indicele de competitivitate a produselor, tehnologiilor şi serviciilor care vor fi lansate pe piaţă în urma implementării proiectului;

c) volumul estimativ al producţiei şi al serviciilor bazat pe inovaţie care va fi comercializat pe piaţa internă şi pe cea externă;

d) existenţa destinatarilor şi a solicitanţilor produsului, tehnologiei, serviciului, confirmată prin comunicările lor;

e) valoarea estimativă a investiţiilor necesare pentru implementarea proiectului;

f) termenul de recuperare a investiţiilor;

g) proprietăţile şi însuşirile prin care produsul, tehnologia sau serviciul, după caz, creează superioritate sau avantaje faţă de cele deja existente pe piaţă;

h) întocmirea conformă a proiectului, astfel încît acesta să definească clar executorii, rezultatele scontate, indicatorii monitorizaţi pe parcursul implementării, termenele şi etapele de realizare;

i) existenţa avizelor pozitive ale experţilor independenţi din domeniul respectiv privind necesitatea implementării proiectului.

Articolul 9. Termenul de implementare a proiectelor

(1) Persoana juridică sau fizică selectată pe bază de concurs în calitate de rezident încheie cu administratorul un contract privind desfăşurarea activităţii în cadrul parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare, obţinînd titlul de rezident al acestora, după caz.

(2) Termenul de realizare a proiectelor de inovare şi transfer tehnologic în cadrul parcurilor ştiinţifico-tehnologice nu poate depăşi 4 ani, iar în cadrul incubatoarelor de inovare – 3 ani. Termenul de implementare a proiectelor poate fi extins la solicitarea rezidentului parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a rezidentului incubatorului de inovare, cu prezentarea argumentelor de rigoare, dar nu mai mult decît cu 2 ani.

Articolul 10. Retragerea titlului de rezident al parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare

(1) Titlul de rezident al parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare se retrage prin rezilierea contractului de desfăşurare a activităţii în cadrul acestora, în următoarele situaţii:

a) la expirarea termenului contractului de desfăşurare a activităţii în calitate de rezident al parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare;

b) la iniţiativa rezidentului parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare;

c) la iniţiativa administratorului, în cazul în care rezidentul nu respectă prevederile contractului de desfăşurare a activităţii în calitate de rezident al parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare şi după expirarea a 3 luni de la înştiinţarea scrisă a rezidentului despre decizia respectivă;

d) la încălcarea prezentei legi de către părţile contractante şi la existenţa unei decizii definitive şi irevocabile în acest sens emise de instanţa de judecată.

(2) Retragerea titlului de rezident al parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare prevăzut la alin.(1) lit.d) se efectuează din ziua stabilită de instanţa de judecată.

Articolul 11. Retragerea titlului de administrator al parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare

(1) Titlul de administrator al parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare se retrage prin rezilierea contractului de administrare încheiat între administrator şi fondatori.

(2) Drept temeiuri pentru retragerea titlului de administrator al parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare pot servi:

a) expirarea termenului pentru care a fost acordat titlul de administrator al parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare;

b) neîndeplinirea de către administrator a atribuţiilor şi obligaţiilor prevăzute de prezenta lege şi/sau în contractul de administrare;

c) decizia definitivă şi irevocabilă a instanţei de judecată prin care s-a stabilit că majoritatea deţinătorilor titlului de rezident al parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare nu-şi îndeplinesc angajamentele asumate prin contractele încheiate cu administratorul.

(3) În cazul prevăzut în alin.(2) lit.b), titlul se retrage dacă administratorul a fost înştiinţat în scris cu cel puţin 3 luni înainte de decizia luată de Agenţia Naţională pentru Cercetare şi Dezvoltare, iar în cazul prevăzut la alin.(2) lit.c) – din ziua stabilită de instanţa de judecată.

Articolul 12. Sursele de formare şi gestionare a Fondului de dezvoltare al parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare

(1) Crearea şi dezvoltarea infrastructurii parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare, precum şi implementarea proiectelor de inovare şi/sau transfer tehnologic iniţiate de către rezidenţii acestui parc se finanţează din Fondul de dezvoltare al parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare (în continuare – *Fond*).

(2) Fondul se constituie de către administrator şi se formează din surse alocate de fondatori şi de rezidenţi după lansarea producţiei şi a serviciilor în serie, în mărime de pînă la 3% din venitul obţinut ca rezultat al producţiei inovaţionale comercializate în conformitate cu contractul încheiat, precum şi din surse alocate de investitorii privaţi.

(3) Administrarea Fondului se realizează de către Consiliul de administraţie al Fondului de dezvoltare al parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare (în continuare – *Consiliul de administraţie al Fondului*), condus de administrator.

(4) Consiliul de administraţie al Fondului se constituie din reprezentanţii administratorului, ai fondatorilor care au alocat anumite surse, ai rezidenţilor care au alocat surse conform volumului producţiei lor inovaţionale comercializate, care depăşeşte valoarea serviciilor parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau ale incubatorului de inovare, precum şi din reprezentanţi ai investitorilor privaţi.

(5) Consiliul de administraţie al Fondului activează în baza Regulamentului de funcţionare al Fondului de dezvoltare al parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare, elaborat de administrator şi coordonat cu reprezentanţii acestuia.

(6) Mijloacele financiare ale Fondului se alocă pentru:

a) creditarea integrală sau parţială, fără dobîndă, a proiectelor de inovare şi transfer tehnologic în mărimea prevăzută de programul bugetar al fiecărui proiect în parte;

b) compensarea totală sau parţială a dobînzilor la creditele primite de rezidenţi de la bănci sau de la alte organizaţii de creditare nebancare pentru realizarea proiectelor din domeniul inovării şi transferului tehnologic;

c) asigurarea bunurilor pentru realizarea proiectelor din domeniul inovării şi transferului tehnologic;

d) funcţionarea, reabilitarea şi dezvoltarea infrastructurii parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare;

e) compensarea diferenţei dintre preţul de piaţă şi cel achitat pentru serviciile (inclusiv cele gratuite) prestate de parcul ştiinţifico-tehnologic şi/sau incubatorul de inovare, precum şi pentru dezvoltarea infrastructurii inovaţionale şi finanţarea proiectelor rezidenţilor.

Articolul 13. Sursele de venit ale administratorului parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare

Principalele surse de venit ale administratorului pot include:

a) mijloace alocate din bugetul de stat pentru cercetare şi inovare, prevăzute pentru funcţionarea şi dezvoltarea parcurilor ştiinţifico-tehnologice şi/sau a incubatoarelor de inovare;

b) venituri din darea în arendă/locaţiune a bunurilor imobile din cadrul parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare;

c) venituri din prestarea de servicii pentru rezidenţii parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau ai incubatorului de inovare;

d) venituri de pe urma activităţii de cercetare şi inovare desfăşurate în cadrul parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare;

e) donaţii şi sponsorizări.

Capitolul III
ATRIBUŢIILE DIN CADRUL PARCURILOR ŞTIINŢIFICO-TEHNOLOGICE ŞI/SAU ALE INCUBATOARELOR DE INOVARE

Articolul 14. Atribuţiile fondatorilor parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau ai incubatorului de inovare

Fondatorii parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau ai incubatorului de inovare au următoarele atribuţii:

a) încheie contract de asociere în scopul creării şi funcţionării parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare, prin care stabilesc angajamentele, drepturile şi relaţiile lor patrimoniale legate de activitatea parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare, după caz;

b) încheie cu administratorul selectat prin concurs un contract de administrare a parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare;

c) stabilesc obiectivele activităţii parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare, după caz;

d) participă la evaluarea activităţii parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare, după caz;

e) contribuie la atragerea investitorilor, a cercetătorilor şi a inventatorilor în activitatea parcurilor ştiinţifico-tehnologice şi/sau a incubatoarelor de inovare;

f) înaintează Agenţiei Naţionale pentru Dezvoltare şi Cercetare propuneri privind dezvoltarea sau sistarea activităţii parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare, cînd este cazul.

Articolul 15. Atribuţiile Agenţiei Naţionale pentru Cercetare şi Dezvoltare

În domeniul administrării şi funcţionării parcurilor ştiinţifico-tehnologice şi a incubatoarelor de inovare, Agenţia Naţională pentru Cercetare şi Dezvoltare are următoarele atribuţii:

a) monitorizează activitatea parcurilor ştiinţifico-tehnologice şi a incubatoarelor de inovare, susţine dezvoltarea acestora prin implementarea politicilor de inovare şi transfer tehnologic;

b) examinează solicitările şi documentele aferente pentru crearea parcurilor ştiinţifico-tehnologice şi/sau a incubatoarelor de inovare, iar în caz de necesitate, prezintă Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării proiectul hotărîrii de Guvern şi nota informativă privind crearea acestora pentru promovare;

c) organizează şi desfăşoară concursuri de selectare a administratorilor parcurilor ştiinţifico-tehnologice şi/sau ai incubatoarelor de inovare;

d) organizează concursuri şi selectează proiectele prezentate pentru finanţare în cadrul parcurilor ştiinţifico-tehnologice şi/sau al incubatoarelor de inovare;

e) asigură organizarea evaluării anuale a rezultatelor activităţii parcurilor ştiinţifico-tehnologice şi/sau a incubatoarelor de inovare şi a rezidenţilor acestora;

f) colaborează cu autorităţile administraţiei publice centrale şi locale, cu organizaţiile neguvernamentale şi cu experţii independenţi, cu organizaţiile din sfera cercetare-dezvoltare, inovare şi transfer tehnologic pentru susţinerea şi dezvoltarea activităţilor din cadrul parcurilor ştiinţifico-tehnologice şi/sau al incubatoarelor de inovare;

g) solicită administratorilor rapoarte privind activitatea desfăşurată în cadrul parcurilor ştiinţifico-tehnologice şi/sau al incubatoarelor de inovare, după caz;

h) prezintă rapoarte semestriale şi anuale, la solicitarea autorităţilor publice abilitate, privind activitatea parcurilor ştiinţifico-tehnologice şi/sau a incubatoarelor de inovare;

i) acordă asistenţă administratorilor parcurilor ştiinţifico-tehnologice şi/sau ai incubatoarelor de inovare, după caz, la elaborarea proiectelor planurilor bugetare pentru implementarea proiectelor şi dezvoltarea parcurilor ştiinţifico-tehnologice şi/sau a incubatoarelor de inovare.

Articolul 16. Atribuţiile administratorului parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare

(1) Administratorul are următoarele atribuţii:

a) administrează parcul ştiinţifico-tehnologic şi/sau incubatorul de inovare, după caz, conform prevederilor prezentei legi, ale Regulamentului parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare, precum şi în conformitate cu prevederile altor acte normative în vigoare;

b) organizează şi desfăşoară concursuri de selectare a rezidenţilor şi a proiectelor de inovare şi transfer tehnologic pentru parcul ştiinţifico-tehnologic şi/sau incubatorul de inovare;

c) prestează servicii de dare în arendă/locaţiune a terenurilor, clădirilor, precum şi a utilităţilor, servicii de consultanţă în domeniul inovaţiilor şi tehnologiilor, alte servicii în conformitate cu Regulamentul parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare, încheie contracte cu rezidenţii parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau ai incubatorului de inovare;

d) asigură evidenţa şi integritatea patrimoniului parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare;

e) desfăşoară activităţi de atragere a investiţiilor pentru dezvoltarea parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare;

f) angajează, prin concurs, personal pentru prestarea serviciilor rezidenţilor parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau ai incubatorului de inovare;

g) creează şi întreţine baza de date privind activitatea parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare;

h) întocmeşte şi prezintă instanţelor superioare rapoarte trimestriale şi anuale referitoare la activitatea parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare, precum şi a rezidenţilor respectivi;

i) reprezintă parcul ştiinţifico-tehnologic şi/sau incubatorul de inovare, după caz, în relaţiile cu autorităţile administraţiei publice centrale şi locale şi colaborează cu acestea;

j) asigură utilizarea raţională şi conform destinaţiei a mijloacelor financiare şi materiale alocate de stat sau de unităţile administrativ-teritoriale, fondatori, precum şi a celor alocate din alte surse publice;

k) elaborează proiecte de dezvoltare a parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare;

l) înaintează propuneri privind promovarea şi implementarea proiectelor de inovare şi transfer tehnologic;

m) iniţiază şi promovează activităţi de publicitate în scopul atragerii de noi proiecte inovaţionale şi informează publicul despre proiectele implementate în cadrul parcurilor ştiinţifico-tehnologice şi al incubatoarelor de inovare.

(2) Administratorul incubatorului de inovare, la solicitarea rezidenţilor, este în drept:

a) să ofere rezidenţilor pentru realizarea proiectelor lor utilaje, echipamente, accesorii disponibile, în mod gratuit sau în locaţiune, la preţuri mai mici decît cele de piaţă;

b) să acorde:

– servicii de marketing, contabilitate, juridice, de evaluare şi de promovare a proprietăţii intelectuale, la preţuri mai mici decît cele de piaţă;

– asistenţă pentru accesarea fondurilor în cadrul unor programe naţionale şi internaţionale;

– servicii de comunicare-informare, recepţie, secretariat;

c) să organizeze cursuri pentru dezvoltarea competenţelor în afaceri;

d) să organizeze întruniri şi alte manifestaţii în scopul stabilirii legăturilor de colaborare între rezidenţii parcului ştiinţifico-tehnologic, ai incubatorului de inovare şi alte persoane fizice şi juridice, inclusiv să identifice parteneri din mediul universitar şi cel de cercetare.

Capitolul IV
FACILITĂŢILE ACORDATE ÎN CADRUL PARCULUI ŞTIINŢIFICO-TEHNOLOGIC ŞI/SAU AL INCUBATORULUI DE INOVARE

Articolul 17. Facilităţile acordate la crearea şi funcţionarea parcurilor ştiinţifico-tehnologice şi a incubatoarelor de inovare

(1) Pentru a facilita crearea şi activitatea parcurilor ştiinţifico-tehnologice şi a incubatoarelor de inovare, statul, prin intermediul autorităţilor administraţiei publice centrale şi locale, oferă administratorului şi rezidenţilor parcului ştiinţifico-tehnologic şi ai incubatorului de inovare următoarele facilităţi:

a) atribuirea în folosinţă gratuită administratorului a bunurilor proprietate publică pentru crearea şi dezvoltarea parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare;

b) acordarea de alocaţii financiare, distribuite prin concurs, în cadrul programelor şi proiectelor din sfera cercetare-dezvoltare, inovare şi transfer tehnologic, inclusiv pentru crearea şi/sau dezvoltarea infrastructurii parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare;

c) acordarea de donaţii, sponsorizări şi investiţii;

d) aplicarea de către administratorul parcului ştiinţifico-tehnologic pentru rezidenţii parcului respectiv a coeficientului de micşorare a tarifului stabilit la calcularea plăţii pentru arenda/locaţiunea bunurilor proprietate publică, stabilită în legea bugetului de stat pe anul respectiv: în primul şi al doilea an de activitate în cadrul parcului ştiinţifico-tehnologic – 0,3, în al treilea an – 0,4, în al patrulea an – 0,5;

e) aplicarea scutirii de plata pentru arenda/locaţiunea bunurilor proprietate publică de către administratorul incubatorului de inovare în primul şi în al doilea an de activitate a rezidenţilor;

f) aplicarea de către administratorul incubatorului de inovare pentru rezidenţii incubatorului de inovare respectiv a coeficientului de micşorare a tarifului stabilit la calcularea plăţii pentru arenda/locaţiunea bunurilor proprietate publică stabilite în legea bugetului de stat pe anul respectiv în al treilea an de activitate a rezidenţilor – 0,5;

g) alocarea mijloacelor financiare pentru crearea infrastructurii tehnice şi de producţie a parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare din bugetul de stat, bugetele unităţilor administrativ-teritoriale, din Fondul naţional de dezvoltare regională, precum şi din Programul naţional în domeniile cercetării şi inovării.

(2) În cazul în care parcul ştiinţifico-tehnologic şi/sau incubatorul de inovare este fondat în baza proprietăţii private, proprietarul patrimoniului respectiv stabileşte independent tarifele de prestare a serviciilor, inclusiv de dare în arendă/locaţiune a bunurilor.

Articolul 18. Facilităţi pentru personalul parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare

(1) La concursurile organizate pentru angajarea în activităţile desfăşurate în parcurile ştiinţifico-tehnologice şi/sau incubatoarele de inovare, cadrele ştiinţifico-didactice, inventatorii, cercetătorii ştiinţifici, doctoranzii şi studenţii au prioritate faţă de alţi pretendenţi.

(2) Activitatea doctoranzilor şi a studenţilor desfăşurată în cadrul parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare poate fi echivalată cu activităţile din cadrul practicii de producţie sau din laboratorul specializat, în conformitate cu programul de studiu respectiv.

(3) Personalul din domeniile cercetării şi inovării angajat de administratorul şi de rezidenţii parcului ştiinţifico-tehnologic, precum şi de administratorul şi de rezidenţii incubatorului de inovare (cu excepţia personalului auxiliar), beneficiază de aceleaşi facilităţi ca şi personalul ştiinţific şi/sau ştiinţifico-didactic al organizaţiilor de drept public din domeniile cercetării şi inovării, al instituţiilor de învăţământ superior de stat în cazul în care genul activităţilor acestora din cadrul parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare corespunde domeniului ştiinţific respectiv.

Capitolul V
EVALUAREA ACTIVITĂŢII PARCULUI ŞTIINŢIFICO-TEHNOLOGIC ŞI/SAU A INCUBATORULUI DE INOVARE

Articolul 19. Evaluarea activităţii parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare

(1) Evaluarea rezultatelor activităţii parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare, precum şi, în particular, a administratorului şi a rezidenţilor acestora, se efectuează după expirarea fiecărui an de activitate a parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare, după caz, de către Comisia interdepartamentală de evaluare a rezultatelor activităţii parcurilor ştiinţifico-tehnologice, a incubatoarelor de inovare şi a rezidenţilor acestora (în continuare – *Comisia interdepartamentală de evaluare*), **constituită prin ordinul Agenţiei Naţionale** pentru Cercetare şi Dezvoltare.

(2) Comisia interdepartamentală de evaluare se constituie din reprezentanţii Agenţiei Naţionale pentru Cercetare şi Dezvoltare, ai Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării, ai Ministerului Economiei şi Infrastructurii, ai Academiei de Ştiinţe a Moldovei, ai ministerelor de ramură şi ai fondatorilor.

(3) Evaluarea se efectuează în conformitate cu Regulamentul de evaluare a rezultatelor activităţii parcurilor ştiinţifico-tehnologice şi/sau a incubatoarelor de inovare.

(4) Evaluarea rezultatelor activităţii parcurilor ştiinţifico-tehnologice şi/sau a incubatoarelor de inovare se efectuează conform următoarelor criterii:

a) bună administrare şi eficienţă;

b) imparţialitate şi obiectivitate în procesul evaluării;

c) transparenţă în procesul evaluării;

d) integritate şi profesionalism.

(5) Activitatea parcurilor ştiinţifico-tehnologice şi/sau a incubatoarelor de inovare este evaluată din perspectiva îndeplinirii următoarelor obiective:

a) creşterea numărului de rezidenţi, a venitului din vînzări, a plăţilor şi a taxelor în bugetul public naţional;

b) creşterea volumului de investiţii;

c) creşterea numărului de locuri de muncă calificate în domeniile cercetării şi inovării;

d) creşterea numărului de produse şi/sau servicii inovaţionale elaborate şi/sau fabricate de rezidenţi;

e) ponderea produselor şi/sau a serviciilor inovaţionale implementate şi asimilate în economia naţională;

f) creşterea volumului de export al produselor şi/sau al serviciilor inovative de către companiile rezidente.

(6) Rezultatele evaluării activităţii administratorului şi a rezidenţilor parcurilor ştiinţifico-tehnologice şi/sau ai incubatoarelor de inovare, notificate în actul de evaluare, constituie temei pentru retragerea titlului de administrator şi/sau de rezident, după caz.

(7) Dreptul rezidenţilor parcului ştiinţifico-tehnologic şi ai incubatorului de inovare de a beneficia de facilităţi după evaluare, precum şi anularea facilităţilor acordate acestora se consemnează în actul de evaluare, semnat de membrii Comisiei interdepartamentale de evaluare.

Articolul 20. Lichidarea parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare

(1) Lichidarea parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare se efectuează prin hotărîre de Guvern.

(2) Lichidarea parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare atrage după sine pierderea de către administrator a statutului de administrator, precum şi pierderea de către toţi rezidenţii a titlului de rezident al parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau al incubatorului de inovare, după caz.

(3) Drept temeiuri de lichidare a parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare pot servi:

a) neîndeplinirea de către fondatori a obligaţiilor asumate de ei prin contractul de asociere, care a afectat esenţial funcţionalitatea parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare;

b) existenţa unei decizii a Comisiei interdepartamentale de evaluare, notificate în actul de evaluare, în care s-a reflectat oportunitatea aplicării măsurii de lichidare;

c) existenţa unei decizii irevocabile de lichidare a parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare emise de instanţa de judecată;

d) iniţiativa fondatorilor parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau ai incubatorului de inovare.

(4) În cazul lichidării parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare, fondatorii şi alţi proprietari ai bunurilor imobiliare îşi exercită drepturile patrimoniale în corespundere cu prevederile contractelor încheiate între aceştia, cu datele evidenţei contabile a patrimoniului transmis pentru utilizare sau acumulat pe parcursul activităţii parcului ştiinţifico-tehnologic şi/sau a incubatorului de inovare, după caz.

Capitolul VI
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 21

(1) Prezenta lege intră în vigoare după expirarea termenului de 9 luni de la data publicării.

(2) Guvernul:

a) în termen de 6 luni de la data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, va aduce actele sale normative în conformitate cu prezenta lege;

b) în termen de 9 luni de la data publicării prezentei legi, va elabora şi va adopta actele normative necesare pentru executarea acesteia şi va prezenta Parlamentului propuneri în vederea aducerii legislaţiei în vigoare în concordanţă cu prezenta lege.

(3) La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă Legea nr.138/2007 cu privire la parcurile ştiinţifico-tehnologice şi incubatoarele de inovare (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.107–111, art.476), cu modificările ulterioare.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI **Andrian CANDU**

Nr.226. Chişinău, 1 noiembrie 2018.

Anexa 3 la decizia
Consiliului de Conducere al ANACEC
nr. 38 din 10 octombrie 2018

REGULAMENTUL
privind abilitarea cu dreptul de conducător de doctorat

I. Dispoziţii generale

1. Regulamentul privind abilitarea cu dreptul de conducător de doctorat (în continuare - Regulamentul) constituie cadrul legal care reglementează procesul de abilitare cu drept de conducător de doctorat (în continuare – abilitare) a cetăţenilor Republicii Moldova, cetăţenilor străini şi apatrizilor.

2. Studiile prin doctorat în Republica Moldova se efectuează sub îndrumarea unui conducător ştiinţific sau a unui conducător și a unui consultant ştiinţific, iar studiile prin postdoctorat pot fi efectuate sub îndrumarea unui consultant ştiinţific.

3. Abilitarea cu drept de conducător de doctorat îi dă dreptul persoanei de a fi numit de către senatul / consiliul ştiinţific al instituţiei organizatoare de doctorat (în continuare – IOD) în calitate de conducător (consultant) la tezele de doctor și doctor habilitat.

4. Dreptul de a se numi conducător (consultant) ştiinţific la o teză de doctor sau doctor habilitat vizează perioada de timp de la data numirii în această calitate până la data susţinerii publice a tezei, dar nu mai mult de 10 ani, dacă în această perioadă senatul / consiliul ştiinţific al IOD nu a luat o altă decizie.

5. Dreptul de conducător de doctorat se acordă nominal de către Agenția Națională pentru Asigurarea Calității în Educație și Cercetare (în continuare – ANACEC) pe un termen de 6 ani.

II. Modalităţi şi criterii de abilitare

6. Abilitarea persoanelor cu drept de conducător de doctorat se efectuează pe profiluri ştiinţifice, prin 5 modalități:

a) abilitarea în baza titlului onorific;

b) recunoaşterea statutului de conducător de doctorat avut peste hotare;

c) prelungirea (simplificată) a abilitării;

d) abilitarea în baza evaluării;

e) abilitarea în baza evaluării simplificate pentru coordonarea unei singure teze.

7. De dreptul de a fi abilitate în baza titlului onorific beneficiază persoanele care deţin titlul de membru titular, membru corespondent sau membru de onoare al Academiei de Ştiinţe a Moldovei sau al unei academii naţionale din străinătate. Prin această modalitate se acordă abilitarea doar la specialităţile din cadrul ramurii ştiinţifice de bază în care persoanele activează. În cazul solicitării abilitării la specialităţile din cadrul altor ramuri ştiinţifice, persoana respectivă se abilitează în conformitate cu p.6d) și 6e).

8. Recunoaşterea statutului de conducător de doctorat avut peste hotare se aplică persoanelor care deţin un certificat de abilitare din altă ţară, obţinerea căruia presupune îndeplinirea unor cerinţe de performanţă egale sau superioare celor aplicate în Republica Moldova, sau au îndrumat cel puţin un doctorand care a susţinut teză de doctor în altă ţară. Abilitarea se acordă la profulul (profilurile) la care persoana deţine certificat sau a coordonat teze de doctorat peste hotare.

9. Abilitarea pe un nou termen se prelungeşte persoanelor care în perioada precedentă de abilitare, dar care nu depăşeşte ultimii 5 ani, au obţinut unul din rezultatele ce urmează, la profilul la care se solicită prelungirea:

a) au pregătit cel puţin un doctor / doctor habilitat în ştiinţe;

b) au publicat cel puţin 3 articole ştiinţifice în reviste incluse în bazele de date Web of Science sau SCOPUS sau au obţinut 3 brevete de invenţie în străinătate; în cazul ştiinţelor umanistice se acceptă şi lucrările publicate în baza de date ERIH, iar pentru disciplinele umaniste cu specific naţional - şi cele publicate în ediţiile recunoscute din România.

c) au obţinut titlul de *Doctor Honoris Causa* al unei instituţii de învăţământ superior sau de cercetare şi inovare;

d) au obţinut o medalie ştiinţifică de nivel național sau guvernamentală / de stat pentru merite ştiinţifice;

e) au obţinut titlul de Laureat al Premiului de Stat sau al unor premii ale Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

10. Abilitării în baza evaluării se supun persoanele care nu se încadrează în criteriile prevăzute la pp. 7-9. Pentru a obţine dreptul de conducător de doctorat pretendenţii trebuie să îndeplinească următoarele cerinţe:

a) deţinerea titlului / gradului ştiinţific şi titlului ştiinţific / ştiinţifico-didactic;

b) participare pe parcursul ultimilor 5 ani la realizarea de proiecte de cercetare-dezvoltare, inovare şi transfer tehnologic, naţionale sau internaţionale;

c) publicarea a cel puţin 5 lucrări ştiinţifice în ultimii 5 ani, din care:

- minim 3 articole publicate în reviste ştiinţifice recunoscute la nivel naţional / internaţional sau o monografie;

- minim o lucrare ştiinţifică publicată şi recunoscută ca atare peste hotare.

d) prezentare a cel puţin 3 comunicări la foruri ştiinţifice şi saloane de inventică, dintre care minim unul la foruri internaţionale în ultimii 5 ani.

e) formulare şi argumentare a 2 teme de doctorat originale, aprobate de către unitatea de cercetare în care activează (laboratorul, catedra, grupul de cercetare etc.).

11. Abilitarea în baza evaluării simplificate se poate acorda persoanelor pentru coordonarea unei singure teze atunci când solicitarea este justificată prin caracterul interdisiciplinar al tezei şi publicaţiile anterioare ale pretendenţilor.

12. Condiţiile prevăzute la pp. 8-10 trebuie să fie îndeplinite pentru fiecare specialitate în parte la care se solicită abilitarea.

13. Sunt considerate reviste ştiinţifice recunoscute:

a) la nivel naţional – revistele acreditate din tipurile A, B+, B şi C;

b) la nivel internaţional – revistele recunoscute în alte ţări în calitate de publicaţii ştiinţifice (acolo unde există astfel de sisteme de evaluare) şi revistele incluse în bazele de date internaţionale prestigioase.

14. În funcţie de specificul profilului ştiinţific la care se solicită abilitarea brevetele de invenţie, articolele din culegerile conferinţelor ştiinţifice internaţionale incluse în baze de date şi creaţiile artistice pot fi echivalate cu articolele din reviste ştiinţifice.

15. În categoria proiecte de cercetare-dezvoltare, inovare şi transfer tehnologic se includ orice proiecte care au o componentă ştiinţifică ce ţine de profilul solicitat, indiferent de sursa de finanţare şi tipul acestora.

16. Nu sunt eligibili pentru a fi abilitaţi pe un nou termen conducătorii de doctorat la care peste 2/3 din doctoranzii îndrumaţi nu au susţinut teza de doctorat sau nu au prezentat teza de doctorat la

Seminarul ştiinţific de profil, în condiţiile când aceştia au îndrumat 3 şi mai mulţi doctoranzi. La stabilirea respectării acestei cerinţe se va ţine seama de următoarele:

a) în numărul doctoranzilor îndrumaţi se includ toate persoanele pentru care conducătorul de doctorat a fost numit în calitate de conducător sau consultant de doctorat în ultimii 10 ani şi care nu au fost excluse din doctorat prin decizia Senatului / Consiliului ştiinţific al instituţiei.

b) calcularea proporţiei se va face în baza persoanelor cu temă de doctorat în vigoare, aprobată cu mai mult de 3 ani (studii la zi) sau 4 ani în urmă (studii fără frecvenţă şi pregătirea tezei de sinestătător). Excepţie face întreruperea motivată a studiilor (graviditate și concedii de îngrijire a copilului, concedii academice pe motiv de sănătate, stagii de durată peste hotarele țării, alegerea în funcții de conducere în organele de administrare publica sau altele asemenea), care nu se vor include în durata de 3-4 ani de la aprobarea temei.

17. Deţinătorii titlului ştiinţific de doctor pot fi abilitaţi cu dreptul de conducător de doctorat la maxim 3 specialităţi din profilul ştiinţific în cadrul căruia îşi desfăşoară activitatea curentă, confirmate prin lucrări ştiinţifice, şi au dreptul de a fi conducători (consultanţi) numai la tezele de doctor în ştiinţe.

18. Deţinătorii titlului ştiinţific de doctor habilitat pot fi abilitaţi cu dreptul de conducător de doctorat la maxim 5 specialităţi din 2 profiluri ştiinţifice, în cadrul cărora îşi desfăşoară activitatea curentă, confirmate prin lucrări ştiinţifice.

19. Abilitarea la specialităţi din mai multe profiluri decât cele prevăzute la pp.17 şi 18 se permite atunci când specialitatea din profilul suplimentar este adiacentă uneia din profilul de bază, iar pretendentul realizează studii multidisciplinare sau interdisciplinare, care se referă la ambele specialităţi, reflectate în lucrări ştiinţifice publicate.

III. Actele necesare la solicitarea abilitării

20. Pentru abilitarea unei persoane în baza titlului onorific, organizația din domeniile cercetării și inovării înaintează la ANACEC o solicitare care conţine numele persoanei, titlul onorific deţinut, profilul (profilurile) şi specialităţile la care se solicită abilitarea, lista persoanelor îndrumate conform p.16 b) cu specificarea etapei de susţinere a tezei şi dovada îndeplinirii cerinţei de eligibilitate.

21. Pentru recunoaşterea statutului de conducător de doctorat avut peste hotare organizația din domeniile cercetării și inovării înaintează la ANACEC o solicitare care conţine numele persoanei, ţara în care a activat, copia certificatului din ţara respectivă sau numele doctorandului care a susţinut teza sub îndrumarea sa în ţara respectivă, profilul (profilurile) şi specialităţile la care se solicită abilitarea şi confirmări ale informaţiilor din solicitare.

22. Pentru prelungirea abilitării unei persoane organizația din domeniile cercetării și inovării înaintează la ANACEC o solicitare care conţine numele persoanei, profilul (profilurile) şi specialităţile la care se solicită prelungirea abilitării, rezultatul obţinut în perioada precedentă de abilitare, dar care nu depăşeşte ultimii 5 ani, conform p.9, lista persoanelor îndrumate conform p.16 b) cu specificarea etapei de susţinere a tezei şi date ce confirmă dreptul la prelungire.

23. Pentru abilitarea unei persoane în baza evaluării, organizația din domeniile cercetării și inovării depune la ANACEC un dosar, care cuprinde următoarele documente:

a) Demersul instituţiei, care include informaţii privind gradul şi titlul deţinut (conform anexei nr. 1 la *Regulament*);

b) Extrasul din procesul-verbal al şedinţei senatului/consiliului ştiinţific al instituţiei acreditate în sfera ştiinţei şi inovării cu privire la recomandarea persoanei respective în calitate de conducător de doctorat;

c) Curriculum vitae (conform anexei nr. 2 la *Regulament* sau modelului Europass);

d) Informaţie confirmată privind participarea pretendentului în ultimii 5 ani la realizarea de proiecte de cercetare-dezvoltare, inovare şi transfer tehnologic. Aceasta va conţine date privind participarea

solicitantului în proiecte şi caracteristica proiectelor (denumirea, tipul, perioada desfăşurării, finanţatorul şi alte date relevante), iar confirmarea participării în proiecte poate fi prezentată sub diferite forme (copia certificatului de la AGEPI privind înregistrarea proiectului, adeverinţă de la secretarul ştiinţific al instituţiei acreditate în sfera ştiinţei şi inovării, copie din Lista proiectelor /programelor publicate în Monitorul Oficial, link la web-siteul proiectului sau trimiteri la alte surse electronice etc.).

e) Lista lucrărilor ştiinţifice şi metodico-didactice publicate în ultimii 5 ani şi cea a forurilor ştiinţifice la care solicitantul a prezentat comunicări în perioada respectivă la specialitatea solicitată (conform anexei nr. 3 la *Regulament*).

f) Două teme de doctorat originale, cu argumentările corespunzătoare, propuse de solicitant şi aprobate de unitatea primară de cercetare (laboratorul, catedra, grupul de creaţie etc.) în care acesta activează, pentru fiecare specialitate solicitată. Argumentarea la tema tezei de doctorat propusă nu trebuie să depăşească 1 pagină;

g) Lista persoanelor îndrumate conform p.16 b) cu specificarea etapei de susţinere a tezei;

h) Copiile (sau adresele electronice pentru accesare) a 3 lucrări ştiinţifice dintre cele mai valoroase, publicate în ultimii 5 ani.

24. Pentru abilitarea unei persoane în baza evaluării simplificate, organizația din domeniile cercetării şi inovării înaintează la ANACEC o solicitare care conţine numele persoanei, denumirea tezei pentru care se solicită abilitarea de a o coordona şi argumentarea necesităţii unei astfel de abilitări, care include informaţii privind interdisiciplinaritatea tezei şi lista lucrărilor pretendentului cu referinţă la teza dată.

25. În cazul prezentării unor informaţii false sau depistării altor fraude ştiinţifice în procesul de abilitare, examinarea abaterilor de la normele de bună conduită şi eventualele sancţiuni se fac în conformitate cu Codul de etică şi deontologie profesională a cercetătorilor şi cadrelor universitare.

26. În cazul solicitării abilitării la mai multe specialităţi, demersul şi actele însoţitoare vor fi structurate astfel încât să delimiteze informaţiile ce se referă la fiecare specialitate în parte.

27. ANACE poate solicita informaţii suplimentare care ar confirma realizările enumerate în solicitare şi îndeplinirea criteriilor stipulate la pp.8-10.

IV. Pregătirea şi înaintarea solicitării pentru abilitare

28. Dreptul de conducător de doctorat îl poate obţine orice persoană care deţine grad / titlu ştiinţific şi titlu ştiinţific / ştiinţifico-didactic şi care activează (inclusiv prin cumul) într-o organizație din domeniile cercetării şi inovării.

29. Persoana interesată de a fi abilitată se adresează senatului / consiliului ştiinţific al organizației din domeniile cercetării şi inovării cu solicitarea de a fi înaintat un demers la ANACEC, la care anexează informaţiile prevăzute la pp. 20-24. Organizația din domeniile cercetării şi inovării este obligată să examineze solicitarea la următoarea şedinţă al senatului / consiliului ştiinţific şi să elibereze extras din procesul verbal în decurs de 10 zile de la desfăşurarea şedinţei.

30. În cazul persoanei care urmează a fi abilitată în baza evaluării, aceasta anexează un aviz de la unitatea primară de cercetare (laboratorul, catedra, grupul de creaţie etc.). Pentru obţinerea avizului solicitantul se adresează în prealabil cu o cerere la unitatea primară de cercetare, propunând temele de cercetare originale, argumentate. Conducătorul unităţii primare de cercetare este obligat să includă în ordinea de zi a următoarei şedinţe a unităţii această cerere şi să elibereze avizul în decurs de 10 zile de la desfăşurarea acesteia.

31. Solicitarea de abilitare se depune la ANACEC, de către pretendent sau de către reprezentantul instituţiei acreditate în sfera ştiinţei şi inovării şi include totalitatea actelor solicitate (*dosarul de abilitare*). Pe prima pagină din dosar se pune ştampila privind recepţionarea solicitării şi se atribuie numărul de înregistrare ordinar pentru dosarul de abilitare.

32. La cererea solicitantului, pe copia cererii de abilitare se pune ştampila privind recepţionarea dosarului, cu indicarea datei şi numărului de înregistrare.

V. Examinarea primară a dosarului de abilitare

33. Examinarea primară a dosarului este efectuată de către Direcţia evaluare în cercetare şi inovare a ANACEC şi constă din:

a) verificarea faptului dacă instituţia care a înaintat dosarul este organizaţie în domeniile cercetării şi inovării;

b) verificarea includerii în dosar a informaţiilor / actelor prevăzute în pp. 20-24.

c) analiza actelor incluse în dosar în vederea stabilirii îndeplinirii, din punct de vedere cantitativ, a criteriilor stipulate în pp.7-11.

34. Dacă dosarul de abilitare include toate informaţiile necesare pentru abilitare şi sunt îndeplinite, din punct de vedere cantitativ, criteriile prevăzute:

a) solicitarea de abilitare în baza titlului onorific, a recunoaşterii statutului de conducător de doctorat avut peste hotare şi de prelungire a abilitării se transmite spre aprobare Consiliului de conducere;

b) solicitarea de abilitare în baza evaluării şi în baza evaluării simplificate, însoţită de observaţiile Direcţiei evaluare în cercetare şi inovare, se transmite spre examinare Comisiei de experţi de profil ANACEC.

35. Dacă dosarul de abilitare este incomplet sau nu se îndeplinesc, din punct de vedere cantitativ, criteriile prevăzute:

a) examinarea solicitării se amână până la completarea dosarului de către solicitant, atunci când se constată neajunsuri la întocmirea dosarului care pot fi înlăturate într-un termen scurt (lipsa unui act din dosar, lipsa delimitării informaţiei despre realizările ştiinţifice pentru fiecare specialitate ş.a);

b) transmiterea solicitării la Comisia de experţi cu propunerea de a respinge abilitarea, atunci când se constată neajunsuri care nu pot fi înlăturate într-un termen scurt (neîndeplinirea clară a criteriilor pentru abilitare, înaintarea solicitării din partea unei instituţii care nu este organizaţie în domeniile cercetării şi inovării etc.)

36. În cazul prevăzut la p.35 a) solicitantul şi / sau instituţia acreditată în sfera ştiinţei şi inovării este informată despre neajunsurile depistate şi sunt acordate 10 zile pentru înlăturarea acestora. Notificarea se face prin e-mailurile sau telefoanele indicate în dosar, cu confirmarea recepţionării acesteia. După completarea dosarului se reia examinarea conform p.33 din Regulament.

VI. Examinarea dosarului în Comisia de experţi

37. Comisia de experţi a ANACEC face o evaluare calitativă a pregătiirii candidatului de a fi conducător de doctorat în baza materialelor prezentate.

38. Examinarea dosarului în cadrul Comisiei de experţi presupune analiza corespunderii realizărilor ştiinţifice incluse în dosar specialităţii solicitate şi aprecierea calităţii acestora.

39. În urma examinării dosarului, Comisia de experţi poate lua una din următoarele decizii:
a) de a recomanda ANACEC abilitarea persoanei cu drept de conducător de doctorat;
b) de a recomanda ANACEC respingerea solicitării de abilitare;
c) de a recomanda prelungirea perioadei de evaluare a dosarului.

40. În cazul luării deciziei indicate la p.39 b), Comisia de experţi elaborează un aviz, care conţine motivele de respingere a solicitării de abilitare.

41. Decizia indicată la p.39 c) poate fi aprobată doar atunci când sunt necesare informaţii suplimentare ce se referă la îndeplinirea criteriilor de evaluare.

42. Rezultatele examinării dosarului se conţin în procesul verbal al şedinţei Comisiei de experţi. Decizia luată se indică în pagina de examinare a dosarului şi este semnată de către preşedintele Comisiei de experţi.

43. Direcţia evaluare în cercetare şi inovare analizează decizia Comisiei de experţi, pregăteşte informaţia privind dosarul examinat şi o prezintă la următoarea şedinţă a Consiliului de conducere a ANACEC.

VII. Aprobarea deciziei şi emiterea certificatului de abilitare

44. Direcţia evaluare în cercetare şi inovare este obligată să prezinte la următoarea şedinţă a Consiliului de conducere a ANACEC toate solicitările de abilitare care au fost înregistrate la ANACEC până la termenul limită de recepţionare a dosarelor pentru şedinţa respectivă, cu excepţia cazurilor când examinarea dosarului a fost amânată pentru completarea acestuia sau şedinţa Comisiei de experţi pe profil nu s-a desfăşurat. În cazurile menţionate examinarea dosarelor va avea loc la prima şedinţă a Consiliului de conducere desfăşurată după înlăturarea cauzelor care au condus la amânarea examinării.

45. Decizia privind abilitarea se ia de către Consiliul de conducere ca urmare a examinării informaţiei prezentate de către Direcţia evaluare în cercetare și inovare.

46. Consiliul de conducere poate lua una din următoarele decizii:
a) abilitarea persoanei cu drept de conducător de doctorat;
b) respingerea solicitării de abilitare;
c) prelungirea perioadei de evaluare a dosarului.
47. Decizia indicată la p.46 c) poate fi aprobată o singură dată pentru un dosar şi doar atunci când sunt necesare informaţii suplimentare ce se referă la îndeplinirea criteriilor de evaluare.

48. Decizia luată se include în Decizia Consiliului de conducere privind abilitarea cu dreptul de conducător şi se publică pe site-ul ANACEC.

49. Decizia luată i se comunică solicitantului / organizației din domeniile cercetării și inovării prin e-mailurile indicate în dosar în termen de 5 zile. În cazul prevăzut la p.46 b), se trimite un răspuns scris instituţiei care care a înaintat demersul, în care se indică motivele care au stat la baza respingerii solicitării. În cazul prevăzut la p.46 c) solicitantului / organizației din domeniile cercetării și inovării i se indică informaţia solicitată şi termenul până la care poate fi prezentată aceasta.

50. În baza deciziei indicate la p. 46 a) se eliberează un certificat privind abilitarea cu dreptul de conducător, semnată de către preşedintele ANACEC, conform anexei 4.

51. Certificatele de abilitare pot fi ridicate de la Direcţia evaluare în cercetare și inovare de către solicitant / instituţia acreditată în sfera ştiinţei şi inovării după publicarea deciziei pe site-ul ANACEC. Certificatele pot fi înmânate şi în cadrul unor şedinţe festive.

VIII. Contestaţiile

52. Persoana care nu este de acord cu o decizie la nivelul organizației din domeniile cercetării și inovării referitor la înaintarea solicitării de abilitare se poate adresa la ANACEC, înregistrând o sesizare la cancelaria acesteia. Direcţia evaluare în cercetare şi inovare este obligată să examineze sesizarea şi să dea un răspuns în termen de 15 zile, atunci când se constată o problemă de procedură, sau să declanşeze procedura de examinare a contestaţiilor, atunci când există o dispută privind îndeplinirea criteriilor de abilitare.

53. Solicitantul care nu este de acord cu decizia Consiliului de conducere poate depune o contestaţie la cancelaria ANACEC, în termen de 30 de zile de la data luării deciziei.

54. Contestaţia este examinată de către Direcţia evaluare în cercetare şi inovare împreună cu Comisia de experţi de profil în termen de 60 de zile de la depunere. La necesitate la examinare pot fi cooptaţi experţi independenţi.

55. Decizia finală este luată de către Consiliul de conducere. Decizia se consideră adoptată şi definitivă, dacă pentru ea s-au pronunţat cel puţin 2/3 din membrii prezenţi ai acesteia.

IX. Dispoziţii finale şi tranzitorii

56. Pretendentul / organizaţia din domeniile cercetării şi inovării poate să-şi retragă solicitarea de abilitare până la examinarea acesteia în Comisia de experţi, în urma unei cereri scrise, înregistrate la cancelaria ANACECA şi aprobată de către preşedintele ANACEC.

57. Dreptul de conducător de doctorat poate fi retras de ANACEC, pe un termen de până la 3 ani, printr-o hotărâre a Consiliului de conducere, în cazul în care deţinătorul acestui drept a admis sau a tolerat plagiatul, falsul, alte acţiuni incompatibile cu etica omului de ştiinţă.

58. ANACEC duce evidenţa persoanelor abilitate pe specialităţi şi instituţii. În acest scop, Direcţia evaluare în cercetare și inovare menţine o bază de date.

Anexa nr. 1
la *Regulamentul cu privire la abilitarea cu dreptul de conducător de doctorat*
Model de prezentare a demersului instituţiei.

Către Agenția Națională pentru Asigurarea Calității în Educație și Cercetare

DEMERS

(Denumirea instituţiei) solicită abilitarea dlui / dnei (numele şi prenumele pretendentului, titlul ştiinţific şi ştiinţifico-didactic) cu dreptul de conducător de doctorat la profilul (rile) şi specialităţile (se indică cifrul / cifrurile şi denumirea profilului / profilurilor şi a specialităţilor).

Temeiul demersului:

1. Satisfacerea criteriilor stipulate în *„Regulamentul privind abilitarea cu dreptul de conducător de doctorat,* aprobat de Consiliul de conducere a ANACEC prin Decizia nr. **…** din ……:

a) Dl / Dna (numele şi prenumele) deţine titlul ştiinţific de doctor habilitat / doctor în (domeniul), specialitatea *(se indică specialitatea după autoreferat),* (diploma seria___ nr. ____ eliberată la „___”_____20____”) şi titlul ştiinţific / ştiinţifico-didactic de profesor / conferenţiar universitar / cercetător în *(se indică specialitatea)* (atestatul seria ____, nr. ____, eliberat la „___”_____20____”).

b) La tematica profilului (profilurilor) şi specialităţilor solicitate a fi abilitat în calitate de conducător de doctorat în ultimii 5 ani a publicat: ___ *(se indică numărul lucrărilor pentru fiecare specialitate)* lucrări ştiinţifice.

c) A participat în ultimii 5 ani la realizarea următoarelor proiecte:
_____ (se indică proiectele de cercetare-dezvoltare, inovare şi transfer tehnologic în care a fost implicat în calitate de conducător / executant);

d) A adus contribuţii relevante în cercetare în ultimii 5 ani**:** (enumerarea acestora);

e) Pretendentul coordonează __ teze de doctorat, inclusiv __ a persoanelor cărora le-a expirat termenul de studii (3 ani – la zi; 4 ani – fără frecvenţă şi de sinestătător). Din doctoranzii pentru care a fost desemnat în calitate de conducător (consultant) de doctorat în ultimii 10 ani - ___ au susţinut teza de doctorat;

2. Recomandarea laboratorului / catedrei / grupului de creaţie (denumirea unităţii de cercetare) în care solicitantul activează, aviz din „____”_____20____”, cu acceptarea temelor de doctorat propuse de pretendent ca prezentând interes ştiinţific şi practic.

a).
b).
(se indică temele pentru fiecare specialitate).

3. Recomandarea senatului/consiliului ştiinţific al IOD (denumirea acesteia) a persoanei (numele şi prenumele) în calitate de conducător de doctorat din „__”_____20___”.

Rectorul / Directorul
(numele prenumele): _____
semnătura

Anexa nr. 2
la *Regulamentul cu privire la abilitarea*
cu dreptul de conducător de doctorat
Model de prezentare a Curriculum-ului Vitae.

CURRICULUM VITAE

Numele şi prenumele:
Data naşterii:
Cetăţenia:
Adresa, telefoane de contact, e-mail:

Gradul ştiinţific şi titlul ştiinţific / ştiinţifico-didactic (data obţinerii acestora):
E**xperienţă profesională, stagii** (instituţii în care a activat, postul, perioada, realizările de vârf obţinute):
Calificări specifice domeniului, perfecţionări: (instituţiile în care au avut loc cursurile, perioada, tematica).
Domeniul de activitate ştiinţifică: (cu indicarea specialităţii (lor) înguste)**:**
Participarea la proiecte de cercetare-dezvoltare, inovare şi transfer tehnologic:
Participări la foruri ştiinţifice naţionale şi internaţionale:
Date statistice privind numărul total de lucrări ştiinţifice şi metodico-didactice publicate (monografii, articole în reviste, materiale ale comunicărilor ştiinţifice, brevete de invenţii, certificate de soiri de plante, de rase de animale, de softuri, manuale, lucrări metodice etc.)**:**
Participări în activităţi de expertiză, consultanţă, activităţi editoriale (membru al colegiilor de redacţie ale revistelor ştiinţifice naţionale şi internaţionale, al unor asociaţii ştiinţifice)**:**
Premii, menţiuni, distincţii şi titluri onorifice:
Antrenarea în managementul cercetării şi educaţiei:
Alte abilităţi profesionale:

Anexa nr. 3
la *Regulamentul cu privire la abilitarea*
cu dreptul de conducător de doctorat
Model de prezentare a listei lucrărilor ştiinţifice.

LISTA LUCRĂRILOR
ŞTIINŢIFICE ŞI METODICO-DIDACTICE DIN ANII_____ (ultimii 5 ani) *****
ale dlui / dnei _____
numele, prenumele, titlul / gradul ştiinţific şi titlul ştiinţific / ştiinţifico-didactic (abreviate)

Lucrări ştiinţifice :

- Monografii;
- Articole în reviste ştiinţifice de peste hotare:
  - articole în reviste Web of Science şi SCOPUS;
  - articole în alte reviste recunoscute peste hotare;
- Articole în reviste ştiinţifice naţionale acreditate
  - articole în reviste de tipul A;
  - articole în reviste de tipul B;
  - articole în reviste de tipul C;
- Materiale în lucrările conferinţelor ştiinţifice internaţionale:
  - materiale la conferinţe desfăşurate peste hotare;
  - materiale la conferinţe desfăşurate în Republica Moldova;
- Materiale în lucrările conferinţelor ştiinţifice naţionale;
- Brevete de invenţie, certificate de soiuri de plante, de rase de animale, de softuri etc.;
- Alte lucrări ştiinţifice.

Lucrări metodico-didactice :

- Manuale ;
- Compendii ;
- Note de curs;
- Îndrumări metodice, ghiduri, programe ale examenelor de doctorat;
- Materiale şi teze ale conferinţelor metodice;
- Alte lucrări metodico-didactice.

Participări cu comunicări la foruri ştiinţifice naţionale şi internaţionale:
1.
2.
3.
…

Autor: _____
semnătura

Secretar ştiinţific
(numele prenumele): _____
semnătura

Ştampila
Data

*** Notă explicativă:**
1. Responsabilitatea pentru veridicitatea celor expuse o poartă autorul şi secretarul ştiinţific.
2. Semnăturile autorului şi a secretarului ştiinţific, precum şi ştampila, se aplică pe fiecare pagină a listei publicaţiilor.

3. Se includ doar lucrările publicate în ultimii 5 ani, delimitate după specialităţile la care se solicită abilitarea.
4. Se indică numai tipurile de publicaţii în care autorul are publicaţii.
5. Datele bibliografice se redactează în conformitate cu actele normative ale ANACEC.

Anexa 4 la *Regulamentul cu privire la abilitarea cu dreptul de conducător de doctorat*

Model de certificat de abilitare

REPUBLICA MOLDOVA

Agenția Națională pentru Asigurarea Calității în Educație și Cercetare

CERTIFICAT DE ABILITARE

CERTIFICAT DE ABILITARE

Seria **CD** Nr.**Numărul abilitării**

cu drept de conducător de doctorat

a doamnului/ei **NUME Prenume, grad, titlu**

Eliberat la **data** Nr. **Numărul actului de acest tip**

Profilul **Denumirea profilului**

Specialitatea **Cifrul şi denumirea specialităţii**

Valabilitatea – **6 ani**

Temeiul: **Decizia Consiliului de conducere ANACEC** nr. şi data

Preşedinte ANACEC

L E G E
Codul cu privire la ştiinţă şi inovare al Republicii Moldova*

nr. 259-XV din 15.07.2004

Republicat: Monitorul Oficial al R.Moldova nr.58-66/131 din 23.02.2018
Monitorul Oficial al R.Moldova nr.125-129/663 din 30.07.2004

* * *

C U P R I N S

TITLUL I
DISPOZIŢII GENERALE

Capitolul I
DOMENIUL REGLEMENTĂRII ŞI CADRUL JURIDIC
Articolul 1. Domeniul de reglementare
Articolul 2. Cadrul juridic al domeniilor cercetării şi inovării

Capitolul II
NOŢIUNI ŞI DEFINIŢII
Articolul 3. Dispoziţii generale
Articolul 4. Cercetare
Articolul 5. Cercetare fundamentală
Articolul 6. Cercetare aplicativă
Articolul 7. Dezvoltare experimentală
Articolul 8. Politică de stat în sfera cercetare-dezvoltare, inovare şi transfer tehnologic
Articolul 9. Expertiză
Articolul 10. Expert independent
Articolul 11. Monitorizare
Articolul 12. Cofinanţare
Articolul 13. Finanţare instituţională
Articolul 14. Subiect al domeniilor cercetării şi inovării
Articolul 15. Organizaţie din domeniile cercetării şi inovării
Articolul 16. Organizaţie de drept public din domeniile cercetării şi inovării
Articolul 17. Organizaţie de drept privat din domeniile cercetării şi inovării
Articolul 18. Organizaţie (asociaţie) obştească din domeniile cercetării şi inovării
Articolul 19. Organizaţie de informaţii ştiinţifico-tehnologice
Articolul 20. Inovare
Articolul 21. Transfer tehnologic
Articolul 22. Domeniul inovare şi transfer tehnologic
Articolul 23. Infrastructură a domeniilor cercetării şi inovării
Articolul 24. Membri titulari (academicieni) şi membri corespondenţi ai Academiei de Ştiinţe
Articolul 25. Membri de onoare ai Academiei de Ştiinţe
Articolul 26. Doctor Honoris Causa
Articolul 27. Programul naţional în domeniile cercetării şi inovării
Articolul 28. Evaluare
Articolul 29. Cercetător ştiinţific
Articolul 30. Obiect al proprietăţii intelectuale
Articolul 31. Autor (coautor) de informaţie ştiinţifico-tehnologică
Articolul 32. Bază de date ştiinţifico-tehnologice
Articolul 33. Bancă de date ştiinţifico-tehnologice
Articolul 34. Beneficiar de informaţii ştiinţifico-tehnologice

Articolul 35. Diseminare a informaţiilor ştiinţifico-tehnologice
Articolul 36. Fond de informaţii ştiinţifico-tehnologice
Articolul 37. Informaţie ştiinţifico-tehnologică
Articolul 38. Infrastructură a sistemului de informaţii ştiinţifico-tehnologice
Articolul 39. Intermediar de informaţii ştiinţifico-tehnologice
Articolul 40. Produs informaţional ştiinţifico-tehnologic
Articolul 41. Produs informaţional ştiinţifico-tehnologic colectiv
Articolul 42. Producător (furnizor) de informaţii ştiinţifico-tehnologice
Articolul 43. Resurse de informaţii ştiinţifico-tehnologice
Articolul 44. Sistem de informaţii ştiinţifico-tehnologice
Articolul 45. Servicii informaţionale
Articolul 46. Titular de drept

Capitolul III
POLITICA DE STAT ÎN DOMENIILE CERCETĂRII ŞI INOVĂRII
Articolul 47. Politica de stat în domeniile cercetării şi inovării
Articolul 48. Scopul şi sarcinile politicii de stat în domeniile cercetării şi inovării
Articolul 49. Principiile politicii de stat în domeniile cercetării şi inovării
Articolul 50. Priorităţile strategice ale domeniilor cercetării şi inovării
Articolul 51. Proiectele din domeniile cercetării şi inovării
Articolul 52. Selectarea şi finanţarea proiectelor din domeniile cercetării şi inovării
Articolul 53. Obiectele activităţii din domeniile cercetării şi inovării
Articolul 54. Garanţiile de stat în domeniile cercetării şi inovării
Articolul 55. Politica de personal în domeniile cercetării şi inovării
Articolul 56. Înlesnirile fiscale şi vamale

TITLUL II
PROMOVAREA POLITICII DE STAT ÎN DOMENIILE CERCETĂRII ŞI INOVĂRII

Capitolul IV
FUNCŢIILE ŞI ATRIBUŢIILE AUTORITĂŢILOR PUBLICE ÎN DOMENIILE CERCETĂRII ŞI INOVĂRII
Articolul 57. Funcţiile autorităţilor publice în promovarea politicii de stat în domeniile cercetării şi inovării
Articolul 58. Atribuţiile Parlamentului în domeniile cercetării şi inovării
Articolul 59. Atribuţiile Guvernului în domeniile cercetării şi inovării
Articolul 60. Atribuţiile organului central de specialitate al statului care asigură elaborarea politicii naţionale în domeniile cercetării şi inovării
Articolul 61. Atribuţiile Agenţiei Naţionale pentru Cercetare şi Dezvoltare
Articolul 62. Atribuţiile autorităţilor administraţiei publice locale

Capitolul V
ACADEMIA DE ŞTIINŢE – INSTITUŢIE PUBLICĂ DIN DOMENIILE CERCETĂRII ŞI INOVĂRII
Articolul 63. Rolul Academiei de Ştiinţe în domeniile cercetării şi inovării
Articolul 64. Atribuţiile Academiei de Ştiinţe
Articolul 65. Membrii titulari, membrii corespondenţi şi membrii de onoare ai Academiei de Ştiinţe
Articolul 66. Atribuţiile membrilor titulari şi ale membrilor corespondenţi ai Academiei de Ştiinţe
Articolul 67. Secţiile de ştiinţe ale Academiei de Ştiinţe
Articolul 68. Adunarea generală a Academiei de Ştiinţe
Articolul 69. Preşedintele Academiei de Ştiinţe
Articolul 70. Secretarul ştiinţific general al Academiei de Ştiinţe
Articolul 71. Prezidiul Academiei de Ştiinţe
Articolul 72. Atribuţiile Prezidiului
Articolul 73. Personalul aparatului administrativ al Prezidiului

Capitolul VI
EVALUAREA ÎN DOMENIILE CERCETĂRII ŞI INOVĂRII
Articolul 74. Autoritatea responsabilă de evaluarea organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării, a personalului ştiinţific şi ştiinţifico-didactic
Articolul 75. Atribuţiile Agenţiei Naţionale de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare
Articolul 76. Finanţarea activităţilor de evaluare a personalului ştiinţific şi ştiinţifico-didactic

Capitolul VII
PROTECŢIA PROPRIETĂŢII INTELECTUALE ŞI ASIGURAREA INFORMAŢIONALĂ A DOMENIILOR CERCETĂRII ŞI INOVĂRII

Secţiunea 1
Asigurarea informaţională a domeniilor cercetării şi inovării
Articolul 77. Subiectele raporturilor din domeniul informaţiilor ştiinţifico-tehnologice
Articolul 78. Obiectele informaţiilor ştiinţifico-tehnologice
Articolul 79. Politica de stat privind informaţiile ştiinţifico-tehnologice
Articolul 80. Colectarea, stocarea şi diseminarea informaţiilor ştiinţifico-tehnologice
Articolul 81. Raporturile subiectelor din domeniul informaţiilor ştiinţifico-tehnologice
Articolul 82. Drepturile subiectelor raporturilor din domeniul informaţiilor ştiinţifico-tehnologice
Articolul 83. Obligaţiile subiectelor raporturilor din domeniul informaţiilor ştiinţifico-tehnologice
Articolul 84. Organizaţiile de informaţii ştiinţifico-tehnologice
Articolul 85. Atribuţiile organizaţiei de informaţii ştiinţifico-tehnologice
Articolul 86. Resursele de informaţii ştiinţifico-tehnologice
Articolul 87. Formarea pieţei de produse informaţionale ştiinţifico-tehnologice

Capitolul VIII
ASIGURAREA LOGISTICĂ ŞI FINANCIARĂ A DOMENIILOR CERCETĂRII ŞI INOVĂRII
Articolul 88. Finanţarea activităţii din domeniile cercetării şi inovării
Articolul 89. Patrimoniul organizaţiilor de drept public din domeniile cercetării şi inovării

TITLUL III
SUBIECTELE DOMENIILOR CERCETĂRII ŞI INOVĂRII

Capitolul IX
STATUTUL JURIDIC AL ORGANIZAŢIILOR DIN DOMENIILE CERCETĂRII ŞI INOVĂRII
Articolul 90. Dispoziţii generale
Articolul 91. Principalele funcţii ale organizaţiei din domeniile cercetării şi inovării
Articolul 92. Atribuţiile organizaţiei din domeniile cercetării şi inovării
Articolul 93. Responsabilitatea organizaţiei din domeniile cercetării şi inovării
Articolul 94. Responsabilitatea grupurilor de cercetători ştiinţifici din domeniile cercetării şi inovării
Articolul 95. Tipurile şi structura organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării
Articolul 96. Crearea grupurilor de cercetători ştiinţifici, consorţiilor în domeniile cercetării şi inovării
Articolul 97. Personalul organizaţiei din domeniile cercetării şi inovării
Articolul 98. Conducerea organizaţiei din domeniile cercetării şi inovării
Articolul 99. Ocuparea funcţiilor ştiinţifice şi auxiliare în organizaţiile din domeniile cercetării şi inovării
Articolul 100. Atribuţiile conducătorului organizaţiei din domeniile cercetării şi inovării

Capitolul X
STATUTUL JURIDIC AL CERCETĂTORULUI ŞTIINŢIFIC
Articolul 101. Dispoziţii generale
Articolul 102. Obiectivele activităţii cercetătorului ştiinţific
Articolul 103. Funcţiile ştiinţifice
Articolul 104. Pregătirea şi perfecţionarea cercetătorului ştiinţific
Articolul 105. Condiţiile ocupării funcţiilor ştiinţifice

Articolul 106. Drepturile cercetătorului ştiinţific
Articolul 107. Obligaţiile cercetătorului ştiinţific
Articolul 108. Responsabilitatea cercetătorului ştiinţific
Articolul 109. *Abrogat*
Articolul 110. Garanţiile sociale
Articolul 111. Concediul anual

TITLUL IV
RELAŢIILE INTERNAŢIONALE ÎN DOMENIILE CERCETĂRII ŞI INOVĂRII
Articolul 112. Cooperarea internaţională în domeniile cercetării şi inovării
Articolul 113. Colaborarea internaţională în domeniul informaţiilor ştiinţifico-tehnologice

TITLUL V
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII
Articolul 114.
Articolul 115.
Articolul 116.

Notă: Legea a fost republicată în Monitorul Oficial nr.58-66/131 din 23.02.2018 cu toate modificările şi completările introduse, dîndu-se elementelor o nouă numerotare.

Parlamentul adoptă prezentul cod.

TITLUL I
DISPOZIŢII GENERALE

Capitolul I
DOMENIUL REGLEMENTĂRII ŞI CADRUL JURIDIC

Articolul 1. Domeniul de reglementare

Prezentul cod reglementează activităţile în domeniile cercetării şi inovării, inclusiv procesul de elaborare şi implementare a politicilor, evaluarea organizaţiilor, confirmarea şi recunoaşterea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice.

Articolul 2. Cadrul juridic al domeniilor cercetării şi inovării

(1) Activitatea în domeniile cercetării şi inovării este reglementată de prezentul cod, de alte acte legislative, de ordonanţe ale Guvernului, de acte normative subordonate legii, care reglementează raporturile juridice prevăzute la art.1 şi care trebuie să fie în concordanţă cu Constituţia Republicii Moldova.

(2) Actele normative subordonate legii se aplică la reglementarea raporturilor juridice din domeniile cercetării şi inovării doar în cazurile în care sînt emise în temeiul legii şi nu contravin ei.

(3) Dacă prin tratatul internaţional la care Republica Moldova este parte sînt stabilite alte dispoziţii decît cele prevăzute în prezentul cod, se vor aplica dispoziţiile tratatului internaţional.

Capitolul II
NOŢIUNI ŞI DEFINIŢII

Articolul 3. Dispoziţii generale

În prezentul cod, noţiunile principale au sensul prevăzut în definiţiile date la art.4-46.

Articolul 4. Cercetare

Cercetare – activitate de cercetare fundamentală, cercetare aplicativă şi de dezvoltare experimentală luate în ansamblu.

Articolul 5. Cercetare fundamentală

Cercetare fundamentală – activitate care are drept scop dobîndirea de noi cunoştinţe, formularea şi verificarea a noi ipoteze şi teorii într-un domeniu al ştiinţei.

Articolul 6. Cercetare aplicativă

Cercetare aplicativă – activitate care are drept scop acumularea şi utilizarea cunoştinţelor noi pentru soluţionarea unor probleme practice, pentru crearea de noi produse, tehnologii şi servicii sau pentru îmbunătăţirea lor.

Articolul 7. Dezvoltare experimentală

Dezvoltare experimentală – activitate sistematică fundamentată pe cunoştinţele existente, obţinute în urma cercetării şi/sau din experienţa practică, care este orientată spre obţinerea de materiale, produse sau dispozitive noi, stabilirea de noi procedee, sisteme şi servicii ori spre ameliorarea substanţială a celor deja existente sau stabilite.

Articolul 8. Politică de stat în sfera cercetare-dezvoltare, inovare şi transfer tehnologic

Politică de stat în sfera cercetare-dezvoltare, inovare şi transfer tehnologic (în continuare – *domeniile cercetării şi inovării*) – parte componentă a politicii de stat în domeniile social-economic, educativ şi cultural, orientată spre dezvoltarea, coordonarea şi stimularea activităţii în domeniile cercetării şi inovării, realizată prin generarea de noi idei şi implementarea realizărilor tehnico-ştiinţifice.

Articolul 9. Expertiză

Expertiză – evaluare a programelor, proiectelor, executorilor lor şi a rezultatelor cercetării ştiinţifice.

Articolul 10. Expert independent

Expert independent – persoană juridică sau persoană fizică avînd cunoştinţe, abilităţi şi specializare într-un anumit domeniu şi reprezentîndu-se pe sine.

Articolul 11. Monitorizare

Monitorizare – supraveghere, măsurare şi verificare sistematică a unei activităţi din punctul de vedere al performanţelor şi al eficienţei folosirii resurselor umane, materiale şi financiare, precum şi concepere de măsuri adecvate pentru atingerea obiectivelor stabilite.

Articolul 12. Cofinanţare

Cofinanţare – finanţare a domeniilor cercetării şi inovării prin cooperarea eforturilor statului, ale agenţilor economici şi ale donatorilor.

Articolul 13. Finanţare instituţională

(1) *Finanţare instituţională* – finanţare acordată din bugetul de stat organizaţiilor de drept public din domeniile cercetării şi inovării, inclusiv instituţiilor de învăţămînt superior de stat, pentru menţinerea şi dezvoltarea infrastructurii publice din domeniile cercetării şi inovării şi pentru cheltuielile de personal aferente, în baza metodologiei de finanţare instituţională aprobate de Guvern.

(2) Metodologia de finanţare instituţională se bazează pe următoarele principii:

a) evaluarea rezultatelor obţinute în urma cercetării ştiinţifice, precum şi a impactului economic şi social al acestora;

b) ponderea limitată a finanţării instituţionale în totalul fondurilor obţinute de instituţie;

c) predictibilitatea finanţării instituţionale, realizarea acesteia după criterii făcute publice cu cel puţin un an înainte de punerea lor în aplicare;

d) încurajarea iniţiativelor de consolidare organizaţională atît în interiorul categoriilor de organizaţii de drept public din domeniile cercetării şi inovării, cît şi între diferite categorii de astfel de organizaţii.

(3) Mijloacele financiare destinate finanţării instituţionale a organizaţiilor de drept public din domeniile cercetării şi inovării de interes naţional se alocă anual, prin legea bugetului de stat, şi se distribuie de către organul central de specialitate al statului care asigură elaborarea politicii naţionale în domeniile cercetării şi inovării.

(4) Accesul la infrastructura publică din domeniile cercetării şi inovării este asigurat oricărui cercetător ştiinţific, aceasta utilizîndu-se pentru implementarea proiectelor în cadrul mecanismului naţional de cercetare şi inovare, stabilit de prezentul cod.

Articolul 14. Subiect al domeniilor cercetării şi inovării

Subiect al domeniilor cercetării şi inovării – persoană juridică cu orice tip de proprietate şi formă juridică de organizare şi persoană fizică ce desfăşoară pe teritoriul Republicii Moldova activităţi în domeniile cercetării şi inovării.

Articolul 15. Organizaţie din domeniile cercetării şi inovării

Organizaţie din domeniile cercetării şi inovării – persoană juridică care desfăşoară una dintre următoarele activităţi: cercetări fundamentale şi/sau aplicative, dezvoltarea experimentală, implementarea rezultatelor ştiinţifice şi inovaţiilor, transferul tehnologic, pregătirea şi perfecţionarea cadrelor ştiinţifice.

Articolul 16. Organizaţie de drept public din domeniile cercetării şi inovării

Organizaţie de drept public din domeniile cercetării şi inovării – instituţie publică din domeniile cercetării şi inovării, constituită de către Guvern, la propunerea organului central de specialitate al statului care asigură elaborarea politicii naţionale în domeniile cercetării şi inovării, sau de către autorităţile administraţiei publice locale.

Articolul 17. Organizaţie de drept privat din domeniile cercetării şi inovării

Organizaţie de drept privat din domeniile cercetării şi inovării – organizaţie comercială fondată şi finanţată de persoane fizice sau juridice de drept privat pentru obţinerea de profit în baza activităţii din domeniile cercetării şi inovării.

Articolul 18. Organizaţie (asociaţie) obştească din domeniile cercetării şi inovării

Organizaţie (asociaţie) obştească din domeniile cercetării şi inovării – organizaţie necomercială constituită de persoane fizice şi/sau persoane juridice asociate, în modul prevăzut de lege, prin comunitate de interese, pentru atingerea scopului preconizat în domeniile cercetării şi inovării.

Articolul 19. Organizaţie de informaţii ştiinţifico-tehnologice

Organizaţie de informaţii ştiinţifico-tehnologice – organizaţie specializată şi subdiviziunile ei care desfăşoară în domeniile cercetării şi inovării activităţi în domeniul informaţiilor ştiinţifico-tehnologice.

Articolul 20. Inovare

Inovare – activitate de aplicare a rezultatului obţinut de pe urma cercetării şi/sau experienţei practice, care este orientată spre utilizarea în activitatea practică şi/sau comercializarea pe piaţă a materialelor, produselor sau dispozitivelor, procedeelor, sistemelor şi serviciilor noi sau ameliorate substanţial.

Articolul 21. Transfer tehnologic

Transfer tehnologic – proces de punere în aplicare, în cadrul unor proiecte, a rezultatelor inovării în scopul obţinerii produselor şi serviciilor noi, sporirii performanţelor, precum şi în scopul îmbunătăţirii eficienţei acestora.

Articolul 22. Domeniul inovare şi transfer tehnologic

Domeniul inovare şi transfer tehnologic – ansamblul activităţilor care includ crearea şi implementarea inovaţiilor şi tehnologiilor noi, inclusiv prin transferul tehnologic, în scopul fabricării produselor competitive noi sau perfecţionate, precum şi în scopul utilizării unor procese, servicii şi tehnologii progresive.

Articolul 23. Infrastructură a domeniilor cercetării şi inovării

Infrastructură a domeniilor cercetării şi inovării – totalitate a organizaţiilor care contribuie la desfăşurarea activităţii ştiinţifice şi de inovare: Academia de Ştiinţe, alte organizaţii din domeniile cercetării şi inovării, instituţii financiare, fonduri şi agenţii de susţinere a activităţii în domeniu, business-incubatoare, parcuri de inovare (ştiinţifice, tehnico-ştiinţifice şi tehnologice), întreprinderi şi alte organizaţii specializate.

Articolul 24. Membri titulari (academicieni) şi membri corespondenţi ai Academiei de Ştiinţe

Membri titulari (academicieni) şi membri corespondenţi ai Academiei de Ştiinţe – oameni de ştiinţă şi cultură, de o înaltă ţinută civică, cetăţeni ai Republicii Moldova, care s-au distins prin lucrări de mare valoare teoretică sau practică şi au contribuit considerabil la dezvoltarea ştiinţei şi culturii naţionale, specialişti principali notorii în domeniu, aleşi de Adunarea generală a membrilor titulari şi membrilor corespondenţi ai Academiei de Ştiinţe.

Articolul 25. Membri de onoare ai Academiei de Ştiinţe

Membri de onoare ai Academiei de Ştiinţe – personalităţi de prestigiu din ţară şi din străinătate care au obţinut rezultate remarcabile în ştiinţă şi cultură, participă activ la cooperarea tehnico-ştiinţifică cu organizaţii din domeniile cercetării şi inovării din Republica Moldova.

Articolul 26. Doctor Honoris Causa

Doctor Honoris Causa – titlu onorific acordat de Prezidiul Academiei de Ştiinţe şi de senatele instituţiilor de învăţământ superior unor mari personalităţi din domeniul vieţii social-politice, culturale, ştiinţifice din ţară şi din străinătate.

Articolul 27. Programul naţional în domeniile cercetării şi inovării

(1) Programul naţional în domeniile cercetării şi inovării (în continuare – *Program naţional*) este principalul document de politici prin care Guvernul stabileşte priorităţile şi obiectivele de dezvoltare în domeniile cercetării şi inovării pentru o durată de 4 ani şi asigură sincronizarea cu programul strategic de dezvoltare a ţării, cu strategiile sectoriale şi programele-cadru de cercetare ale Uniunii Europene.

(2) Programul naţional este elaborat de organul central de specialitate al statului care asigură elaborarea politicii naţionale în domeniile cercetării şi inovării şi se aprobă de Guvern.

(3) Programul naţional se realizează prin finanţare instituţională şi prin proiecte de cercetare şi inovare care corespund priorităţilor strategice de dezvoltare aprobate de Guvern.

Articolul 28. Evaluare

(1) *Evaluare* – proces de evaluare complexă a capacităţilor organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării şi ale personalului ştiinţific şi ştiinţifico-didactic al acestora de a activa în vederea îndeplinirii misiunii asumate, organizat de către Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare. Evaluarea este efectuată de evaluatori naţionali şi/sau internaţionali, pe

baza metodologiei de evaluare aprobate de Guvern, elaborată în conformitate cu standardele şi bunele practici internaţionale în domeniu.

(2) Finalitatea evaluării organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării este clasificarea acestora pe niveluri de capacitate care determină accesul diferenţiat la finanţare conform metodologiei de finanţare a proiectelor în domeniile cercetării şi inovării aprobate de Guvern.

Articolul 29. Cercetător ştiinţific

Cercetător ştiinţific – persoană cu studii superioare, cunoştinţe, abilităţi şi competenţe într-un domeniu ştiinţific, care desfăşoară activităţi de cercetare şi inovare.

Articolul 30. Obiect al proprietăţii intelectuale

Obiect al proprietăţii intelectuale – rezultate ale activităţii intelectuale, confirmate prin drepturile respective ale titularilor asupra utilizării lor, ce includ: obiectele de proprietate industrială (invenţii, modele de utilitate, soiuri de plante, topografii ale circuitelor integrate, denumiri de origine ale produselor, mărci de produse şi mărci de servicii, desene şi modele industriale), obiectele dreptului de autor şi ale drepturilor conexe (opere literare, de artă, de ştiinţă etc., inclusiv programe pentru calculator şi baze de date), secretul comercial (know-how) etc.

Articolul 31. Autor (coautor) de informaţie ştiinţifico-tehnologică

Autor (coautor) de informaţie ştiinţifico-tehnologică – persoană fizică sau persoană juridică prin a cărei activitate intelectuală a fost creată informaţia ştiinţifico-tehnologică.

Articolul 32. Bază de date ştiinţifico-tehnologice

Bază de date ştiinţifico-tehnologice – ansamblu de date, structurate într-un anumit mod pe suport material, în formă scrisă, grafică, optică sau electromagnetică, accesibile permanent utilizatorilor de informaţii din domeniile cercetării şi inovării.

Articolul 33. Bancă de date ştiinţifico-tehnologice

Bancă de date ştiinţifico-tehnologice – sistem informaţional automatizat alcătuit din cel puţin o bază de date ştiinţifico-tehnologice şi dintr-un sistem de căutare, de păstrare şi de prelucrare a informaţiilor.

Articolul 34. Beneficiar de informaţii ştiinţifico-tehnologice

Beneficiar de informaţii ştiinţifico-tehnologice – persoană fizică sau persoană juridică ce beneficiază, direct sau prin intermediar, de date şi documente din fondurile sau sistemele de informaţii ştiinţifico-tehnologice.

Articolul 35. Diseminare a informaţiilor ştiinţifico-tehnologice

Diseminare a informaţiilor ştiinţifico-tehnologice – transmitere de date, documente şi de rezultate ale experienţei şi activităţii practice, cooperare în vederea promovării acestor informaţii.

Articolul 36. Fond de informaţii ştiinţifico-tehnologice

Fond de informaţii ştiinţifico-tehnologice – totalitate de date şi documente de bază (primare), sistematizate în monografii, culegeri de articole, în broşuri, ediţii periodice, în recomandări, în acte de invenţii, desene şi modele industriale, în informaţii privind mărcile, în documente tehnico-normative, registre industriale, proiecte şi rapoarte din domeniile cercetării şi inovării, în manuscrise depozitate, în traduceri de literatură şi documente ştiinţifico-tehnologice şi altele asemenea, structurate într-un anumit mod pe suport material, în formă scrisă, grafică, optică sau electromagnetică.

Articolul 37. Informaţie ştiinţifico-tehnologică

Informaţie ştiinţifico-tehnologică – informaţie care reflectă rezultatele activităţii din domeniile cercetării şi inovării din ţară şi străinătate.

Articolul 38. Infrastructură a sistemului de informaţii ştiinţifico-tehnologice

Infrastructură a sistemului de informaţii ştiinţifico-tehnologice – totalitate de organizaţii care contribuie la derularea procesului informaţional în cadrul activităţii din domeniile cercetării şi inovării.

Articolul 39. Intermediar de informaţii ştiinţifico-tehnologice

Intermediar de informaţii ştiinţifico-tehnologice – persoană fizică sau persoană juridică împuternicită de autor (coautor) sau de un alt titular de drept să comercializeze produse informaţionale ştiinţifico-tehnologice.

Articolul 40. Produs informaţional ştiinţifico-tehnologic

Produs informaţional ştiinţifico-tehnologic – rezultat materializat al activităţii de creaţie a serviciilor informaţionale destinat satisfacerii necesităţilor beneficiarilor de informaţii ştiinţifico-tehnologice.

Articolul 41. Produs informaţional ştiinţifico-tehnologic colectiv

Produs informaţional ştiinţifico-tehnologic colectiv – produs informaţional ştiinţifico-tehnologic realizat de două sau mai multe persoane fizice din iniţiativa şi/sau sub conducerea unei persoane fizice sau juridice.

Articolul 42. Producător (furnizor) de informaţii ştiinţifico-tehnologice

Producător (furnizor) de informaţii ştiinţifico-tehnologice – persoană fizică sau persoană juridică împuternicită de titularul de drept să asigure ansamblul acţiunilor de obţinere, colectare, stocare, prelucrare, utilizare şi diseminare a informaţiilor ştiinţifico-tehnologice.

Articolul 43. Resurse de informaţii ştiinţifico-tehnologice

Resurse de informaţii ştiinţifico-tehnologice – informaţii ştiinţifico-tehnologice acumulate şi structurate în fonduri, în fişiere şi în baze de date.

Articolul 44. Sistem de informaţii ştiinţifico-tehnologice

Sistem de informaţii ştiinţifico-tehnologice – ansamblu de resurse şi mijloace informaţionale şi birotice necesare acumulării, prelucrării şi diseminării informaţiilor ştiinţifico-tehnologice în vederea satisfacerii necesităţilor beneficiarilor.

Articolul 45. Servicii informaţionale

Servicii informaţionale – activităţi şi prestaţii informaţionale ce includ obţinerea, colectarea, stocarea, prelucrarea şi diseminarea informaţiilor ştiinţifico-tehnologice.

Articolul 46. Titular de drept

Titular de drept – titular al dreptului exclusiv de autor asupra informaţiilor ştiinţifico-tehnologice din domeniile cercetării şi inovării, autor (coautor) sau o altă persoană fizică ori juridică învestită cu drepturi patrimoniale asupra produselor informaţionale ştiinţifico-tehnologice.

Capitolul III
POLITICA DE STAT ÎN DOMENIILE CERCETĂRII ŞI INOVĂRII

Articolul 47. Politica de stat în domeniile cercetării şi inovării

(1) Prin politicile sale, statul susţine în mod prioritar domeniile cercetării şi inovării şi le consideră drept bază pentru dezvoltarea socioeconomică şi creşterea competitivităţii ţării.

(2) Statul promovează cercetarea şi inovarea care sporesc competitivitatea produselor, tehnologiilor, proceselor, soldîndu-se cu obţinerea, promovarea şi însuşirea de cunoştinţe noi prin elaborarea şi implementarea Programului naţional, strategiilor sectoriale, planurilor de acţiuni şi altor proiecte în domeniile cercetării şi inovării, precum şi prin aplicarea instrumentelor de stimulare a activităţilor respective.

(3) Statul identifică priorităţile strategice ale domeniilor cercetării şi inovării.

Articolul 48. Scopul şi sarcinile politicii de stat în domeniile cercetării şi inovării

(1) Scopul principal al politicii de stat în domeniile cercetării şi inovării rezidă în dezvoltarea societăţii cunoaşterii în Republica Moldova prin stimularea şi valorificarea maximă a potenţialului ştiinţific, tehnico-ştiinţific şi tehnologic, orientat spre crearea şi comercializarea produselor, serviciilor, proceselor moderne, ecologice, competitive, precum şi spre valorile unei societăţi democratice, deschise.

(2) Sarcinile politicii de stat în domeniile cercetării şi inovării sînt:

a) integrarea complexă a cercetărilor fundamentale şi aplicate în activitatea de inovare din toate sferele vieţii economice, sociale, culturale, politice şi informaţionale a Republicii Moldova;

b) dezvoltarea şi utilizarea eficientă a potenţialului ştiinţific şi tehnologic;

c) protecţia mediului, a monumentelor naturii şi culturii, utilizarea raţională a resurselor naturale, păstrarea şi dezvoltarea diversităţii biologice şi culturale;

d) protecţia şi dezvoltarea resurselor informaţionale ale ţării; d

e) consolidarea interconexiunii dintre ştiinţă şi educaţie.

Articolul 49. Principiile politicii de stat în domeniile cercetării şi inovării

Politica de stat în domeniile cercetării şi inovării se bazează pe următoarele principii:

a) considerarea domeniilor cercetării şi inovării drept bază de dezvoltare social-economică a Republicii Moldova;

b) consolidarea resurselor umane şi financiare, orientarea acestora spre priorităţile strategice ale domeniilor cercetării şi inovării pentru soluţionarea problemelor de importanţă naţională;

c) direcţionarea mijloacelor financiare, în mod prioritar, spre organizaţiile din domeniile cercetării şi inovării şi cercetătorii ştiinţifici care au dovedit performanţă în cercetare şi inovare;

d) stimularea şi promovarea talentelor prin finanţarea preferenţială a cercetătorilor ştiinţifici cu rezultate recunoscute internaţional;

e) asigurarea transparenţei şi concurenţei loiale în activităţile de cercetare şi inovare;

f) promovarea parteneriatului dintre organizaţiile din domeniile cercetării şi inovării, sistemul educaţional şi mediul de afaceri, finanţarea preferenţială a proiectelor derulate în comun;

g) stimularea excelenţei în domeniile cercetării şi inovării;

h) axarea pe cercetătorul ştiinţific;

i) respectarea eticii şi adoptarea bunelor practici internaţionale în domeniile cercetării şi inovării;

j) acordarea dreptului la risc motivat în activitatea de cercetare şi inovare;

k) internaţionalizarea rezultatelor cercetării şi inovării prin finanţare preferenţială a cercetătorilor ştiinţifici şi organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării cu participare şi recunoaştere internaţională.

Articolul 50. Priorităţile strategice ale domeniilor cercetării şi inovării

Priorităţile strategice ale domeniilor cercetării şi inovării se identifică:

a) în funcţie de necesităţile de dezvoltare a ţării, de potenţialul existent, avantajul competitiv şi evoluţiile factorilor externi ce determină dezvoltarea, prin Programul naţional şi strategiile de dezvoltare sectoriale;

b) în urma unui exerciţiu amplu de consultare publică.

Articolul 51. Proiectele din domeniile cercetării şi inovării

(1) Proiect din domeniul cercetării se consideră un complex de activităţi şi acţiuni interdependente prin executori, termene şi resurse, care au drept scop dobîndirea de noi cunoştinţe, formularea şi verificarea a noi ipoteze şi teorii într-un domeniu sau mai multe domenii ale ştiinţei.

(2) Se consideră proiect din domeniul inovării proiectul care, în realizarea activităţilor preconizate, prevede utilizarea cunoştinţelor noi, inclusiv cele ce rezultă din folosirea obiectelor de proprietate intelectuală (brevete de invenţii, modele industriale, topografie a circuitelor integrate, know-how etc.), pentru crearea şi aplicarea de noi produse şi procese, tehnologii şi/sau servicii ori pentru îmbunătăţirea celor existente.

Articolul 52. Selectarea şi finanţarea proiectelor din domeniile cercetării şi inovării

(1) Selectarea proiectelor din domeniile cercetării şi inovării pentru implementare şi susţinere financiară se efectuează prin concurs public anunţat de către Agenţia Naţională pentru Cercetare şi Dezvoltare, în baza metodologiei de finanţare a proiectelor din domeniile cercetării şi inovării, aprobată de Guvern.

(2) Proiectele prezentate pentru finanţare se selectează de către Agenţia Naţională pentru Cercetare şi Dezvoltare pe baza evaluării efectuate de cercetători locali şi/sau străini, în conformitate cu metodologia de finanţare a proiectelor din domeniile cercetării şi inovării, aprobată de Guvern. Ierarhia proiectelor, rezultată din procesul de evaluare, este validată de Colegiul Agenţiei Naţionale pentru Cercetare şi Dezvoltare.

(3) Lista proiectelor depuse şi a celor selectate, cu indicarea instituţiilor beneficiare, a conducătorilor proiectelor şi bugetelor alocate, precum şi a punctajului proiectelor evaluate, se publică pe pagina web oficială a Agenţiei Naţionale pentru Cercetare şi Dezvoltare.

Articolul 53. Obiectele activităţii din domeniile cercetării şi inovării

Obiecte ale activităţii din domeniile cercetării şi inovării sînt:

a) programele, proiectele al căror scop final este obţinerea de noi cunoştinţe în ştiinţele fundamentale şi aplicate, crearea de produse, servicii, procese competitive, noi sau perfecţionate;

b) rezultatele activităţii din domeniile cercetării şi inovării, confirmate prin publicaţii ştiinţifice, brevete, patente de autor, care alcătuiesc obiecte ale proprietăţii intelectuale;

c) procesele organizatorice şi tehnologice cu caracter de producţie, administrativ, comercial, care contribuie la modernizarea structurii şi la îmbunătăţirea calităţii produselor, serviciilor, proceselor;

d) infrastructura domeniilor cercetării şi inovării.

Articolul 54. Garanţiile de stat în domeniile cercetării şi inovării

Statul, în conformitate cu legislaţia în vigoare, garantează subiectelor din domeniile cercetării şi inovării susţinere:

a) a programelor şi a proiectelor din domeniile cercetării şi inovării orientate spre realizarea politicii de stat în domeniu;

b) a creării şi dezvoltării infrastructurii domeniilor cercetării şi inovării;

c) a pregătirii, reciclării şi perfecţionării cadrelor;

d) a brevetării în străinătate a invenţiilor şi a modelelor industriale din componenţa producţiei autohtone exportate sau care urmează a fi exportată;

e) a unor anumite activităţi, prin acordarea de subvenţii;

f) prin garantarea executării obligaţiilor acestora faţă de creditorii şi investitorii autohtoni şi străini;

g) a creării unor produse autohtone competitive pe piaţa mondială, prin reglementare tarifară şi netarifară;

h) prin acordarea de înlesniri fiscale şi vamale;

i) prin acordarea dreptului de utilizare a patrimoniului statului, inclusiv a obiectelor proprietăţii intelectuale;

j) prin asigurarea protecţiei proprietăţii intelectuale;

k) prin asigurarea accesului la informaţii, prin diseminarea acestora în conformitate cu legislaţia în vigoare;

l) a colaborării internaţionale în domeniile cercetării şi inovării.

Articolul 55. Politica de personal în domeniile cercetării şi inovării

Politica de personal este o componentă strategică a politicii de stat în domeniile cercetării şi inovării. Ea prevede creşterea potenţialului ştiinţific şi intelectual al societăţii, dezvoltarea spiritului creator, propagarea culturii ştiinţifice, creşterea prestigiului muncii în domeniile cercetării şi inovării, prin stimularea acesteia în funcţie de rezultatele obţinute, de complexitatea şi de calitatea lucrărilor executate.

Articolul 56. Înlesnirile fiscale şi vamale

Înlesnirile fiscale şi vamale pentru practicarea de activităţi în domeniile cercetării şi inovării se acordă în conformitate cu legislaţia fiscală şi vamală în vigoare.

TITLUL II
PROMOVAREA POLITICII DE STAT ÎN DOMENIILE CERCETĂRII ŞI INOVĂRII

Capitolul IV
FUNCŢIILE ŞI ATRIBUŢIILE AUTORITĂŢILOR PUBLICE ÎN DOMENIILE CERCETĂRII ŞI INOVĂRII

Articolul 57. Funcţiile autorităţilor publice în promovarea politicii de stat în domeniile cercetării şi inovării

Statul, în persoana autorităţilor publice, garantează funcţionarea şi dezvoltarea domeniilor cercetării şi inovării prin:

a) asigurarea unei baze normative, instituţionale şi social-economice pentru desfăşurarea şi stimularea activităţii în domeniile cercetării şi inovării;

b) finanţarea stabilă ascendentă a dezvoltării potenţialului domeniilor cercetării şi inovării şi stimularea creării unei infrastructuri moderne a acestor domenii;

c) promovarea unei politici financiare, fiscale şi vamale favorabile în domeniile cercetării şi inovării;

d) susţinerea activităţii din domeniile cercetării şi inovării prin programe şi proiecte în direcţiile ei strategice;

e) crearea unor condiţii de menţinere, dezvoltare şi valorificare a potenţialului ştiinţific, tehnico-ştiinţific şi tehnologic;

f) asigurarea pregătirii, perfecţionării şi reprofilării personalului de înaltă calificare al organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării;

g) realizarea parteneriatului între ştiinţă, învăţământ, sfera producţiei şi sfera financiară;

h) utilizarea eficientă a mecanismelor de piaţă pentru extinderea activităţii în domeniile cercetării şi inovării;

i) susţinerea activităţii de întreprinzător în domeniile cercetării şi inovării;

j) dezvoltarea infrastructurii domeniilor cercetării şi inovării;

k) protecţia proprietăţii intelectuale, a altor interese ale subiectelor din domeniile cercetării şi inovării;

l) asigurarea juridică a transmiterii proprietăţii intelectuale, certificarea produselor, serviciilor, proceselor competitive;

m) asigurarea informaţională a subiectelor activităţii din domeniile cercetării şi inovării conform legislaţiei în vigoare;

n) promovarea măsurilor de extindere a cooperării internaţionale în domeniile cercetării şi inovării;

o) protecţia socială şi salarizarea personalului din domeniile cercetării şi inovării în funcţie de calificarea şi abilităţile persoanei.

Articolul 58. Atribuţiile Parlamentului în domeniile cercetării şi inovării

În domeniile cercetării şi inovării, Parlamentul are următoarele atribuţii:

a) adoptă acte normative care reglementează activităţile din domeniile cercetării şi inovării;

b) aprobă, în legea bugetară anuală, cuantumurile distincte de finanţare a domeniilor cercetării şi inovării;

c) ratifică tratatele interstatale privind cooperarea în domeniile cercetării şi inovării.

Articolul 59. Atribuţiile Guvernului în domeniile cercetării şi inovării

(1) În domeniile cercetării şi inovării, Guvernul are următoarele atribuţii:

a) aprobă Programul naţional, strategiile sectoriale şi planurile de acţiuni privind implementarea acestora;

b) propune Parlamentului spre examinare, în proiectul legii bugetare anuale, cuantumurile distincte ale alocaţiilor bugetare pentru finanţarea domeniilor cercetării şi inovării;

c) adoptă acte normative de reglementare în domeniile cercetării şi inovării;

d) susţine crearea şi optimizarea infrastructurii în domeniile cercetării şi inovării;

e) acordă Premiul Naţional pentru realizări performante;

f) încheie acorduri interguvernamentale de colaborare;

g) înfiinţează, reorganizează sau lichidează organizaţii de drept public în domeniile cercetării şi inovării;

h) alte atribuţii care decurg din prevederile cadrului normativ.

(2) Guvernul constituie Agenţia Naţională pentru Cercetare şi Dezvoltare şi stabileşte modul de organizare şi funcţionare a acesteia. În realizarea propriei misiuni, Agenţia Naţională pentru Cercetare şi Dezvoltare dispune de autonomie administrativă, financiară şi decizională în conformitate cu prevederile cadrului normativ. Agenţia este condusă de un director general selectat pe bază de concurs şi confirmat în funcţie de Guvern pe un termen de 4 ani. Directorul general este asistat de directori generali adjuncţi, numiţi de Guvern la propunerea directorului general, potrivit cadrului normativ.

Articolul 60. Atribuţiile organului central de specialitate al statului care asigură elaborarea politicii naţionale în domeniile cercetării şi inovării

Organul central de specialitate al statului care asigură elaborarea politicii naţionale în domeniile cercetării şi inovării are următoarele atribuţii:

a) elaborează, în cadrul unui exerciţiu larg de consultare cu entităţile interesate, şi promovează Programul naţional, strategiile sectoriale şi planurile de acţiuni privind implementarea acestora;

b) propune Guvernului, în limitele mijloacelor bugetare anuale aprobate, revizuirea planurilor de acţiuni de implementare a Programului naţional şi a strategiilor sectoriale;

c) elaborează, conform competenţelor, proiecte de acte normative pentru crearea instrumentelor de stimulare şi promovare a activităţilor în domeniile cercetării şi inovării;

d) aprobă bugetele de finanţare instituţională;

e) examinează rapoartele ştiinţifice elaborate în domeniile cercetării şi inovării;

f) propune Guvernului înfiinţarea, reorganizarea sau lichidarea organizaţiilor de drept public în domeniile cercetării şi inovării;

g) elaborează proiectul cadrului bugetar pe termen mediu în domeniile cercetării şi inovării, inclusiv pentru finanţarea instituţională;

h) coordonează, monitorizează şi promovează activităţile în domeniile cercetării şi inovării ale organizaţiilor din subordine;

i) promovează programe bilaterale şi multilaterale în domeniile cercetării şi inovării, lansate în cadrul acordurilor de cooperare cu organizaţii şi fundaţii internaţionale;

j) monitorizează implementarea documentelor de politici şi a proiectelor în domeniile cercetării şi inovării şi prezintă anual Guvernului raportul privind realizarea acestora;

k) organizează selectarea prin concurs a conducătorilor organizaţiilor de drept public din domeniile cercetării şi inovării aflate în subordine;

l) monitorizează organizaţiile de drept public din domeniile cercetării şi inovării aflate în subordine, precum şi activitatea conducătorilor acestora;

m) atrage mijloace din surse externe pentru dezvoltarea domeniilor cercetării şi inovării;

n) elaborează standarde minime pentru conferirea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice şi întocmeşte acte normative cu privire la recunoaşterea şi echivalarea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice obţinute în alte state, precum şi alte acte normative de reglementare a domeniului dat, pentru a fi prezentate Guvernului spre aprobare;

o) stabileşte denumirea domeniilor, ramurilor, profilurilor şi specialităţilor ştiinţifice în consultare cu Academia de Ştiinţe a Moldovei şi autorităţile publice centrale de resort;

p) alte atribuţii care decurg din prevederile cadrului normativ.

Articolul 61. Atribuţiile Agenţiei Naţionale pentru Cercetare şi Dezvoltare

Agenţia Naţională pentru Cercetare şi Dezvoltare are următoarele atribuţii în domeniile cercetării, inovării şi dezvoltării:

a) implementează politica statului conform planurilor de acţiuni aprobate de Guvern în vederea implementării Programului naţional şi a strategiilor sectoriale;

b) administrează bugetul aprobat pentru finanţarea proiectelor, potrivit cadrului normativ;

c) gestionează fonduri naţionale în domeniul dezvoltării şi fonduri din programe bilaterale şi multilaterale lansate în cadrul acordurilor de cooperare cu organizaţii şi fundaţii internaţionale, conform deciziei Guvernului;

d) deleagă reprezentanţi în cadrul programelor bilaterale şi multilaterale lansate potrivit acordurilor de cooperare cu organizaţii şi fundaţii internaţionale;

e) organizează şi desfăşoară concursuri de proiecte, inclusiv asigură expertizarea şi evaluarea independentă a proiectelor înaintate la concursuri, în scopul distribuţiei fondurilor publice alocate pentru finanţarea proiectelor;

f) selectează pentru finanţare, în limitele bugetului aprobat şi conform planului de acţiuni aprobat de Guvern, proiectele prezentate la concurs, în urma evaluării efectuate de cercetători locali şi/sau străini, potrivit metodologiei de finanţare a proiectelor aprobate de Guvern;

g) organizează şi asigură contractarea proiectelor declarate cîştigătoare;

h) monitorizează implementarea proiectelor şi prezintă anual Guvernului rapoarte privind realizarea acestora;

i) prezintă organelor centrale de specialitate ale statului propuneri de perfecţionare a documentelor de politici şi a proiectelor de acte normative;

j) creează, menţine şi acordă acces publicului larg la baze de date în domeniile cercetării, inovării şi dezvoltării, inclusiv baze de date naţionale ale cercetătorilor naţionali şi internaţionali care participă la evaluarea proiectelor, baze de date naţionale cu toate componentele materiale ale infrastructurii publice din domeniile cercetării şi inovării şi echipamentul specializat aferent;

k) solicită de la instituţiile publice, organizaţiile din domeniile cercetării, inovării şi dezvoltării şi de la agenţii economici informaţii privind activităţile în domeniile cercetării, inovării şi dezvoltării;

l) promovează interesele statului asupra obiectelor proprietăţii intelectuale rezultate în cadrul proiectelor selectate pentru finanţare;

m) organizează selectarea prin concurs a administratorilor parcurilor ştiinţifico-tehnologice şi ai incubatoarelor de inovare;

n) monitorizează activitatea parcurilor ştiinţifico-tehnologice şi a incubatoarelor de inovare în care rezidenţii implementează proiecte de inovare şi transfer tehnologic, precum şi activitatea administratorilor acestora;

o) alte atribuţii care decurg din prevederile cadrului normativ.

Articolul 62. Atribuţiile autorităţilor administraţiei publice locale

Autorităţile administraţiei publice locale:

a) participă la elaborarea şi la promovarea politicii de stat în domeniile cercetării şi inovării la nivel regional;

b) finanţează de la bugetul local programe şi proiecte regionale în domeniile cercetării şi inovării;

c) creează organizaţii în domeniile cercetării şi inovării, finanţate de la bugetul local;

d) promovează politica de implementare a tehnologiilor avansate şi de stabilire a relaţiilor de cooperare cu/între structurile din domeniile cercetării şi inovării ale organizaţiilor, instituţiilor şi întreprinderilor din teritoriu.

[Art.62 modificat prin Legea nr.172 din 27.07.2018, în vigoare 24.08.2018]

Capitolul V
ACADEMIA DE ŞTIINŢE – INSTITUŢIE PUBLICĂ DIN DOMENIILE CERCETĂRII ŞI INOVĂRII

Articolul 63. Rolul Academiei de Ştiinţe în domeniile cercetării şi inovării

Academia de Ştiinţe a Moldovei este o instituţie publică de interes naţional, autonomă şi independentă de autorităţile publice, apolitică, care reuneşte personalităţi cu realizări deosebite în domeniile cercetării şi inovării, constituită pe o durată nedeterminată în condiţiile prezentului cod.

Articolul 64. Atribuţiile Academiei de Ştiinţe

Academia de Ştiinţe are următoarele atribuţii de bază:

a) exercită rolul de consultant strategic al Guvernului la stabilirea priorităţilor în domeniul cercetării fundamentale şi aplicative;

b) consultă, la solicitare, proiectele de acte normative în domeniile cercetării şi inovării;

c) elaborează previziuni privind dezvoltarea domeniilor cercetării şi inovării;

d) elaborează raportul asupra stării ştiinţei, care să reflecte politicile elaborate şi modul de implementare a acestora la nivel naţional;

e) consultă Guvernul la crearea şi dezvoltarea infrastructurii publice în domeniile cercetării şi inovării;

f) determină, în limitele mijloacelor aprobate, structura sa organizaţională;

g) organizează evenimente ştiinţifice naţionale şi internaţionale;

h) organizează alegerea membrilor titulari, membrilor corespondenţi, membrilor de onoare şi Doctorilor Honoris Causa, în conformitate cu Statutul Academiei de Ştiinţe şi cu alte acte normative;

i) stimulează creaţia ştiinţifică şi culturală;

j) susţine şi mediatizează rezultatele cercetării şi dezvoltării;

k) determină partenerii şi formele optime de cooperare, stabilind relaţii de colaborare cu instituţii şi organizaţii;

l) prezintă anual Guvernului raportul privind activitatea sa;

m) gestionează patrimoniul Academiei de Ştiinţe;

n) prestează servicii conform legislaţiei în vigoare;

o) alte atribuţii care decurg din prevederile cadrului normativ.

Articolul 65. Membrii titulari, membrii corespondenţi şi membrii de onoare ai Academiei de Ştiinţe

(1) Membrii titulari, membrii corespondenţi şi membrii de onoare sînt aleşi pe viaţă de Adunarea generală a Academiei de Ştiinţe, potrivit propunerilor prezentate de secţiile de ştiinţe ale Academiei de Ştiinţe, în conformitate cu Statutul Academiei de Ştiinţe.

(2) Efectivul membrilor titulari şi membrilor corespondenţi se stabileşte în număr de 91 de persoane.

(3) În cazul pierderii cetăţeniei Republicii Moldova de către membrii titulari şi membrii corespondenţi ai Academiei de Ştiinţe, plata indemnizaţiei lunare viagere se suspendă.

Articolul 66. Atribuţiile membrilor titulari şi ale membrilor corespondenţi ai Academiei de Ştiinţe

Membrii titulari şi membrii corespondenţi ai Academiei de Ştiinţe:

a) respectă Statutul Academiei de Ştiinţe şi participă la realizarea prevederilor lui;

b) contribuie prin activitate personală la dezvoltarea ştiinţei, tehnicii şi culturii naţionale;

c) participă la elaborarea programelor de dezvoltare ştiinţifică, social-economică şi culturală a ţării;

d) participă la pregătirea de cadre ştiinţifice;

e) sînt membri ai unei secţii a Academiei de Ştiinţe, corespunzător specialităţii lor ştiinţifice;

f) contribuie la consolidarea comunităţii ştiinţifice, la creşterea prestigiului Academiei de Ştiinţe;

g) sînt responsabili de nivelul de dezvoltare al ştiinţei în domeniul respectiv;

h) participă la lucrările Adunării generale a Academiei de Ştiinţe, la adunările generale ale membrilor titulari şi membrilor corespondenţi ai Academiei de Ştiinţe şi adunările secţiilor din care fac parte;

i) propun spre examinare probleme ştiinţifice, de inovare şi organizatorice;

j) pot fi aleşi în organele de conducere ale Academiei de Ştiinţe;

k) aduc la cunoştinţă opiniei publice şi autorităţilor publice punctele lor de vedere asupra problemelor ce ţin de ştiinţă şi societate;

l) au drept de acces liber la instituţiile publice;

m) beneficiază de indemnizaţie lunară viageră. Modalitatea acordării indemnizaţiei lunare viagere se stabileşte de Guvern;

n) aplică, în exclusivitate, titulatura de academician şi cea de membru corespondent, fără indicarea apartenenţei la o academie anumită.

Articolul 67. Secţiile de ştiinţe ale Academiei de Ştiinţe

(1) În cadrul Academiei de Ştiinţe, în corespundere cu domeniile ştiinţifice, se constituie următoarele secţii:

a) ştiinţe ale vieţii;

b) ştiinţe exacte şi inginereşti;

c) ştiinţe sociale, economice, umanistice şi arte.

(2) Membrii secţiilor Academiei de Ştiinţe sînt:

a) membrii titulari ai Academiei de Ştiinţe;

b) membrii corespondenţi ai Academiei de Ştiinţe;

c) cîte 15 cercetători ştiinţifici din domeniile corespunzătoare ale secţiilor de ştiinţe, aleşi prin concurs, pentru o perioadă de 4 ani, pe baza unui regulament aprobat de Guvern.

(3) Persoanele menţionate la alin.(2) sînt membri ai unei singure secţii de ştiinţe.

(4) Secţiile de ştiinţe au următoarele atribuţii:

a) propun priorităţile în domeniile cercetării şi inovării conform domeniului de competenţă;

b) promovează dezvoltarea ştiinţei la nivel naţional în domeniul de competenţă;

c) promovează ştiinţa şi cultura, valorile şi principiile deontologice ale cercetării şi inovării;

d) organizează, la solicitarea organelor centrale de specialitate ale statului, cu participarea părţilor interesate, audierea publică a rezultatelor din cadrul proiectelor de cercetare şi inovare în domeniul de competenţă, inclusiv al celor finanţate din bugetul de stat;

e) contribuie la elaborarea raportului asupra stării ştiinţei, care să reflecte politicile elaborate şi modul de implementare a acestora la nivel naţional;

f) alte atribuţii în domeniile cercetării şi inovării care decurg din prevederile cadrului normativ şi Statutul Academiei de Ştiinţe.

(5) Conducătorul şi adjunctul conducătorului fiecărei secţii de ştiinţe sînt aleşi, pentru o perioadă de 4 ani, cu votul a 3/4 din membrii secţiei.

(6) Conducătorul secţiei de ştiinţe ocupă din oficiu funcţia de vicepreşedinte al Academiei de Ştiinţe.

Articolul 68. Adunarea generală a Academiei de Ştiinţe

(1) Adunarea generală a Academiei de Ştiinţe este organul reprezentativ suprem al acesteia, care întruneşte membrii secţiilor de ştiinţe.

(2) Sesiunile Adunării generale pot fi ordinare şi extraordinare. Sesiunile ordinare se convoacă cel puţin o dată pe an. Sesiunile extraordinare se convoacă la solicitarea preşedintelui Academiei de Ştiinţe, la cererea majorităţii membrilor Prezidiului Academiei de Ştiinţe, la solicitarea a cel puţin 1/2 din numărul membrilor Adunării generale sau la solicitarea a cel puţin două secţii de ştiinţe dintre cele nominalizate la art.67 alin.(1), în conformitate cu Statutul Academiei de Ştiinţe.

(3) Sesiunea Adunării generale este deliberativă dacă la ea participă cel puţin 2/3 din membrii acesteia, iar hotărîrile se aprobă cu votul majorităţii membrilor aleşi.

(4) Adunarea generală:

a) aprobă Statutul Academiei de Ştiinţe;

b) alege preşedintele Academiei de Ştiinţe şi secretarul ştiinţific general;

c) aprobă rapoartele secţiilor de ştiinţe privind dezvoltarea ştiinţei în domeniile de competenţă;

d) aprobă avizul Academiei de Ştiinţe asupra Programului naţional şi strategiilor sectoriale în domeniile cercetărilor fundamentale şi aplicative;

e) se expune asupra raportului anual elaborat de organul central de specialitate al statului care asigură elaborarea politicii naţionale în domeniile cercetării şi inovării privind activitatea de cercetare şi inovare;

f) aprobă, în coordonare prealabilă cu Ministerul Finanţelor, efectivul-limită de personal al aparatului administrativ al Prezidiului Academiei de Ştiinţe, precum şi structura Prezidiului;

g) consultă Guvernul în procesul de elaborare a metodologiei de finanţare instituţională;

h) consultă Guvernul în procesul de înfiinţare, reorganizare sau lichidare a infrastructurii publice în domeniile cercetării şi inovării;

i) asigură promovarea rezultatelor cercetării şi inovării în ţară şi peste hotare, precum şi stimularea interesului elevilor, studenţilor pentru studierea ştiinţelor şi realizarea carierei ştiinţifice;

j) aprobă raportul asupra stării ştiinţei care să reflecte politicile elaborate şi modul de implementare a acestora la nivel naţional;

k) alte atribuţii care decurg din prevederile cadrului normativ şi Statutul Academiei de Ştiinţe.

Articolul 69. Preşedintele Academiei de Ştiinţe

(1) Preşedintele Academiei de Ştiinţe este ales de Adunarea generală prin vot secret, pentru o perioadă de 4 ani (dar cel mult pentru două termene consecutive), dintre membrii titulari ai Academiei de Ştiinţe. El este responsabil în faţa Adunării generale şi Guvernului de activitatea sa. Procedura alegerii preşedintelui Academiei de Ştiinţe este stabilită de Statutul Academiei de Ştiinţe.

(2) Preşedintele Academiei de Ştiinţe:

a) conduce activitatea Academiei de Ştiinţe;

b) prezidează Adunarea generală şi Prezidiul Academiei de Ştiinţe;

c) reprezintă Academia de Ştiinţe în relaţiile cu autorităţile administraţiei publice, cu agenţi economici, cu organizaţii ştiinţifice internaţionale şi cu alte organizaţii;

d) coordonează elaborarea poziţiei Academiei de Ştiinţe asupra raportului anual prezentat de organul central de specialitate al statului care asigură elaborarea politicii naţionale în domeniile cercetării şi inovării privind activitatea în aceste domenii;

e) îndeplineşte alte atribuţii stabilite în Statutul Academiei de Ştiinţe.

Articolul 70. Secretarul ştiinţific general al Academiei de Ştiinţe

(1) Secretarul ştiinţific general face parte din conducerea Academiei de Ştiinţe şi este ales de Adunarea generală prin vot secret, la propunerea preşedintelui Academiei de Ştiinţe, pe un termen de 4 ani, dintre membrii titulari, membrii corespondenţi sau doctorii habilitaţi.

(2) Procedura de alegere şi mandatul secretarului ştiinţific general sînt stabilite în Statutul Academiei de Ştiinţe.

Articolul 71. Prezidiul Academiei de Ştiinţe

(1) Prezidiul Academiei de Ştiinţe (în continuare – *Prezidiu*) este organul executiv al Academiei de Ştiinţe, care activează în conformitate cu Statutul Academiei de Ştiinţe.

(2) În componenţa Prezidiului intră preşedintele Academiei de Ştiinţe, vicepreşedinţii şi secretarul ştiinţific general al Academiei de Ştiinţe.

(3) Şedinţele ordinare ale Prezidiului se convoacă conform planului anual, iar cele extraordinare – la necesitate, din iniţiativa preşedintelui Academiei de Ştiinţe sau a majorităţii membrilor Prezidiului.

(4) La şedinţele Prezidiului pot fi invitaţi, în funcţie de agendă, şi alţi specialişti, fără drept de vot.

(5) Hotărîrile Prezidiului se adoptă cu votul majorităţii membrilor.

(6) Prezidiul are un aparat administrativ.

Articolul 72. Atribuţiile Prezidiului

Prezidiul are următoarele atribuţii:

a) coordonează şi asigură elaborarea raportului asupra stării ştiinţei, care să reflecte politicile elaborate şi modul de implementare a acestora la nivel naţional;

b) convoacă sesiunile ordinare şi extraordinare ale Adunării generale în conformitate cu art.68;

c) propune acordarea distincţiilor de stat, a premiilor naţionale, a premiilor internaţionale, conferă distincţii şi titluri onorifice instituite de Academia de Ştiinţe, în conformitate cu Statutul Academiei de Ştiinţe şi cu prevederile cadrului normativ;

d) organizează concursuri pentru editarea publicaţiilor periodice, a monografiilor ştiinţifice şi pentru găzduirea manifestărilor ştiinţifice;

e) asigură utilizarea eficientă a bunurilor primite în gestiune;

f) prezintă, în modul şi termenele stabilite, rapoarte de activitate şi dări de seamă privind utilizarea mijloacelor bugetare;

g) propune, la solicitarea organelor centrale de specialitate ale statului şi a altor autorităţi administrative, cercetători ştiinţifici pentru activităţi ad-hoc consultative;

h) exercită alte atribuţii care decurg din prevederile cadrului normativ şi Statutul Academiei de Ştiinţe.

Articolul 73. Personalul aparatului administrativ al Prezidiului

(1) Personalul aparatului administrativ al Prezidiului se angajează prin contract individual de muncă, conform legislaţiei muncii.

(2) Efectivul-limită de personal al aparatului administrativ al Prezidiului se aprobă de către Adunarea generală în coordonare prealabilă cu Ministerul Finanţelor.

Capitolul VI
EVALUAREA ÎN DOMENIILE CERCETĂRII ŞI INOVĂRII

Articolul 74. Autoritatea responsabilă de evaluarea organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării, a personalului ştiinţific şi ştiinţifico-didactic

Autoritatea responsabilă de evaluarea organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării, a personalului ştiinţific şi ştiinţifico-didactic este Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în

Educaţie şi Cercetare, care este organizată de Guvern şi funcţionează în conformitate cu prevederile Codului educaţiei.

Articolul 75. Atribuţiile Agenţiei Naţionale de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare

În domeniile cercetării şi inovării, Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare are următoarele atribuţii:

a) evaluează complex capacităţile organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării de a activa în vederea îndeplinirii misiunii asumate;

b) asigură implementarea politicii statului în domeniul evaluării personalului ştiinţific şi ştiinţifico-didactic, formează un sistem unic de stat de evaluare a acestuia şi asigură funcţionarea lui eficientă;

c) participă la elaborarea şi implementarea politicii şi strategiei statului în domeniul evaluării personalului ştiinţific şi ştiinţifico-didactic, formează un sistem unic de stat de evaluare a acestuia şi asigură funcţionarea lui eficientă;

d) participă la elaborarea actelor normative cu privire la recunoaşterea şi echivalarea actelor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice obţinute în alte state, precum şi la elaborarea altor acte normative de reglementare a domeniului dat pentru a fi prezentate Guvernului spre aprobare;

e) confirmă titlurile ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice;

f) confirmă sau respinge decizia senatului instituţiei organizatoare de doctorat privind conferirea titlului ştiinţific de doctor şi a titlurilor ştiinţifico-didactice;

g) confirmă şi conferă titlul ştiinţific de doctor habilitat;

h) constituie, prin concurs, comisiile de experţi şi cooptează în comisiile de experţi, după caz, savanţi străini cu renume;

i) recunoaşte şi echivalează actele privind titlurile ştiinţifice ale cetăţenilor Republicii Moldova, precum şi ale celor străini, eliberate în alte state;

j) menţine în stare funcţională baza de date referitoare la persoanele care au obţinut titluri ştiinţifice şi titluri ştiinţifico-didactice, precum şi la persoanele care au dreptul de conducere de doctorat (teze de doctorat şi de doctor habilitat);

k) organizează conferinţe şi alte manifestări în domeniile de competenţă;

l) asigură transparenţa activităţii sale;

m) organizează expertiza dosarelor prezentate de candidaţii care doresc să obţină dreptul de conducere de doctorat;

n) participă la elaborarea de criterii şi instrucţiuni privind conferirea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice;

o) participă la elaborarea standardelor minime pentru conferirea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice;

p) organizează expertizarea tezelor de doctorat şi de doctor habilitat şi a obiectivităţii deciziilor emise de comisiile de susţinere a tezelor de doctorat şi de doctor habilitat;

q) monitorizează activitatea de evaluare a conducătorilor de doctorat din cadrul şcolilor doctorale;

r) retrage confirmarea titlului de doctor sau de doctor habilitat şi iniţiază procedurile de retragere a titlurilor de către instituţia emitentă dacă se atestă că titlul a fost acordat cu încălcări;

s) ţine registrul electronic al organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării şi al persoanelor cu titluri ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice;

t) exercită alte atribuţii care decurg din prevederile cadrului normativ.

Articolul 76. Finanţarea activităţilor de evaluare a personalului ştiinţific şi ştiinţifico-didactic

(1) Cheltuielile de examinare a dosarelor de evaluare pentru confirmarea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice, de acordare a dreptului de conducere de doctorat, inclusiv de expertiză, de examinare a contestaţiilor, se efectuează:

a) în cazul doctoranzilor, postdoctoranzilor, competitorilor organizaţiilor de drept public din domeniile cercetării şi inovării care şi-au făcut studiile cu finanţare de la bugetul de stat – din mijloacele alocate din bugetul de stat pentru asemenea activităţi;

b) în cazul persoanelor care şi-au făcut studiile în organizaţiile de drept public din domeniile cercetării şi inovării prin contract cu achitarea taxei, al cetăţenilor străini, competitorilor şi doctoranzilor organizaţiilor de drept privat şi organizaţiilor obşteşti din domeniile cercetării şi inovării – din contul acestor organizaţii sau din contul propriu al persoanelor interesate, în conformitate cu taxele aprobate de Guvern;

c) în cazul persoanelor care au absolvit programul de studii superioare de doctorat sau au finalizat programul de postdoctorat în organizaţiile de drept public din domeniile cercetării şi inovării, al competitorilor şi doctoranzilor care, pe parcursul a 2 ani după absolvirea doctoratului, nu au susţinut public teza – din contul propriu al persoanelor în cauză.

(2) Cheltuielile de perfectare şi eliberare a diplomelor, atestatelor şi certificatelor de recunoaştere şi echivalare a titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice, de acordare a dreptului de conducere de doctorat, obţinute în străinătate, le suportă persoanele respective. Mărimea taxelor pentru examinarea şi perfectarea actelor ce atestă calificările ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice se aprobă de Guvern.

Capitolul VII
PROTECŢIA PROPRIETĂŢII INTELECTUALE ŞI ASIGURAREA INFORMAŢIONALĂ A DOMENIILOR CERCETĂRII ŞI INOVĂRII

Secţiunea 1
Asigurarea informaţională a domeniilor cercetării şi inovării

Articolul 77. Subiectele raporturilor din domeniul informaţiilor ştiinţifico-tehnologice

Sînt subiecte ale raporturilor din domeniul informaţiilor ştiinţifico-tehnologice autorităţile publice, persoanele fizice şi juridice din ţară şi străinătate, indiferent de tipul lor de proprietate şi forma juridică de organizare, recunoscute în calitate de:

a) autori (coautori) de informaţii ştiinţifico-tehnologice;

b) alţi titulari de drept decît cei indicaţi la lit.a);

c) producători (furnizori) de informaţii ştiinţifico-tehnologice;

d) beneficiari de informaţii ştiinţifico-tehnologice.

Articolul 78. Obiectele informaţiilor ştiinţifico-tehnologice

(1) Sînt obiecte ale informaţiilor ştiinţifico-tehnologice rezultatele activităţii din domeniile cercetării şi inovării puse în circuitul social prin publicaţii, invenţii şi tehnologii, resursele şi sistemele din domeniul informaţiilor ştiinţifico-tehnologice.

(2) Rezultat al muncii intelectuale, informaţiile ştiinţifico-tehnologice sînt un bun patrimonial al societăţii şi condiţia primordială a eficientizării activităţii intelectuale, inclusiv a creaţiei ştiinţifice şi tehnice.

(3) Dreptul de obţinere, colectare, stocare, prelucrare, utilizare şi diseminare a informaţiilor ştiinţifico-tehnologice este reglementat de legislaţia în vigoare.

Articolul 79. Politica de stat privind informaţiile ştiinţifico-tehnologice

(1) Statul garantează persoanelor fizice şi persoanelor juridice cu orice tip de proprietate şi formă juridică de organizare realizarea dreptului de a obţine, colecta, stoca, prelucra, utiliza şi disemina informaţii ştiinţifico-tehnologice, precum şi protecţia drepturilor şi intereselor titularilor de acest drept împotriva accesului neautorizat la astfel de informaţii.

(2) Întru reglementarea şi dezvoltarea domeniului informaţiilor ştiinţifico-tehnologice, statul, în persoana autorităţilor publice, exercită următoarele atribuţii principale:

a) elaborarea şi adoptarea de acte legislative şi de alte acte normative;

b) ajustarea materialelor privind informaţiile ştiinţifico-tehnologice la standardele internaţionale;

c) dezvoltarea unei infrastructuri pertinente şi implementarea de tehnologii informaţionale performante;

d) crearea de condiţii pentru extinderea şi intensificarea schimburilor de informaţii între savanţi şi specialişti din ţară şi străinătate, pentru participarea lor la conferinţe, simpozioane, seminare şi expoziţii ştiinţifice naţionale şi internaţionale, pentru editarea de reviste ştiinţifice naţionale;

e) crearea de resurse ale sistemului naţional de informaţii ştiinţifico-tehnologice şi asigurarea integrităţii lor;

f) susţinerea financiară şi asistarea tehnologică a infrastructurii sistemului de informaţii ştiinţifico-tehnologice, conform legislaţiei în vigoare;

g) crearea unui mediu favorabil diseminării, absorbţiei şi valorificării informaţiilor ştiinţifico-tehnologice în ştiinţă, producţie şi învăţământ;

h) garantarea dreptului de acces liber şi nediscriminatoriu la resursele de informaţii ştiinţifico-tehnologice;

i) pregătirea şi perfecţionarea cadrelor în domeniul informaţiilor ştiinţifico-tehnologice;

j) integrarea în circuitul informaţional mondial, inclusiv prin schimb interstatal de informaţii ştiinţifico-tehnologice;

k) crearea de condiţii sociale şi de drept pentru eficientizarea activităţii centrelor informaţionale specializate, a bibliotecilor şi a altor structuri de stat şi structuri neguvernamentale, care să contribuie la formarea şi utilizarea resurselor de informaţii ştiinţifico-tehnologice;

l) analiza şi evaluarea tendinţelor de dezvoltare a domeniului informaţiilor ştiinţifico-tehnologice, coordonarea lucrărilor de elaborare a standardelor în domeniul informaţional, de documentare şi biblioteconomic.

(3) Statul asigură condiţii pentru obţinerea şi utilizarea informaţiilor ştiinţifico-tehnologice.

Articolul 80. Colectarea, stocarea şi diseminarea informaţiilor ştiinţifico-tehnologice

(1) Organul central de specialitate al statului care asigură elaborarea politicii naţionale în domeniile cercetării şi inovării formulează politica statului în domeniul informaţiilor ştiinţifico-tehnologice şi promovează activitatea organizaţiilor care colectează, prelucrează, stochează şi diseminează informaţii privind rezultatele activităţilor de cercetare şi inovare.

(2) Autorităţile publice şi Academia de Ştiinţe contribuie şi participă la realizarea schimbului de informaţii ştiinţifico-tehnologice cu alte state în scopul utilizării informaţiilor pentru creşterea competitivităţii ţării.

(3) Autorul (coautorul) unei informaţii ştiinţifico-tehnologice deţine drepturile asupra rezultatelor activităţii sale realizate din mijloace proprii.

(4) Titular de drept al informaţiei ştiinţifico-tehnologice create din mijloace bugetare devine autorul informaţiei dacă, în cazul comercializării ei, statului i se atribuie 10% din suma obţinută. Chiar şi în cazul încheierii unui contract, statului trebuie să îi revină cel puţin 10% din suma obţinută prin comercializare.

(5) Titularul de drept al informaţiilor ştiinţifico-tehnologice achiziţionate din mijloace de la bugetul de stat este statul în conformitate cu legislaţia în vigoare şi cu contractele încheiate.

(6) Titularul de drept al informaţiei ştiinţifico-tehnologice create sau achiziţionate din mijloace proprii, altele decît mijloacele de la bugetul de stat, este persoana fizică sau persoana juridică ce a primit acest drept în bază de contract.

Articolul 81. Raporturile subiectelor din domeniul informaţiilor ştiinţifico-tehnologice

(1) Raporturile dintre autorul (coautorul) sau un alt titular de drept şi producătorul (furnizorul) şi intermediarul de informaţii ştiinţifico-tehnologice sînt reglementate de contractul încheiat între ei, conform legislaţiei în vigoare.

(2) Modalitatea obţinerii de către beneficiar a informaţiilor ştiinţifico-tehnologice se stabileşte de organele centrale de specialitate şi de autor (coautor) sau de un alt titular de drept, conform legislaţiei în vigoare şi contractului.

(3) Beneficiarul de informaţii ştiinţifico-tehnologice răspunde, conform legislaţiei în vigoare, pentru încălcarea drepturilor autorului (coautorului) sau ale unui alt titular de drept.

(4) Beneficiarul nu este în drept să transmită unui terţ informaţiile ştiinţifico-tehnologice obţinute dacă legislaţia sau contractul pe care l-a încheiat cu autorul (coautorul) sau cu un alt titular de drept al informaţiilor nu prevede altfel.

Articolul 82. Drepturile subiectelor raporturilor din domeniul informaţiilor ştiinţifico-tehnologice

(1) Persoanele fizice şi persoanele juridice au dreptul la informaţii ştiinţifico-tehnologice şi la sursele lor de documentare.

(2) Titularul de drept poate utiliza informaţii ştiinţifico-tehnologice la necesitate, sub orice formă şi în orice modalitate, dacă faptul nu contravine legislaţiei în vigoare.

(3) În interesul securităţii naţionale, exercitarea dreptului la informaţii ştiinţifico-tehnologice şi la sursele lor de documentare poate fi supusă unor restricţii vizînd respectarea confidenţialităţii, în conformitate cu legislaţia în vigoare.

(4) Intermediarul poate furniza beneficiarului, cu autorizarea autorului (coautorului) sau a unui alt titular de drept, informaţii ştiinţifico-tehnologice.

(5) Cetăţenii străini şi apatrizii, persoanele juridice străine au aceleaşi drepturi şi obligaţii în domeniul informaţiilor ştiinţifico-tehnologice ca şi cetăţenii Republicii Moldova şi persoanele ei juridice dacă tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte nu prevăd altfel.

Articolul 83. Obligaţiile subiectelor raporturilor din domeniul informaţiilor ştiinţifico-tehnologice

(1) Persoanele fizice şi persoanele juridice antrenate în obţinerea, colectarea, stocarea, prelucrarea, utilizarea şi diseminarea informaţiilor ştiinţifico-tehnologice sînt obligate să asigure integritatea şi protecţia datelor pentru a evita denaturarea, distrugerea sau comunicarea acestor informaţii unor terţi neautorizaţi.

(2) Fără a prejudicia dreptul la informaţiile ştiinţifico-tehnologice şi la sursele lor de documentare, în condiţiile stabilite în contracte, subiectele raporturilor din domeniul informaţiilor ştiinţifico-tehnologice au obligaţia de a păstra caracterul confidenţial al informaţiilor care le sînt comunicate cu titlu confidenţial, purtînd, pentru divulgarea lor, răspundere conform legislaţiei în vigoare.

Articolul 84. Organizaţiile de informaţii ştiinţifico-tehnologice

(1) Organizaţii de informaţii ştiinţifico-tehnologice sînt subdiviziunile şi centrele de informaţii ştiinţifice, întreprinderile şi organizaţiile specializate şi subdiviziunile lor, fondurile şi bibliotecile ştiinţifice, tehnico-ştiinţifice, alte persoane juridice, cu orice tip de proprietate şi formă juridică de organizare, al căror obiect de activitate este asigurarea beneficiarilor cu informaţii ştiinţifico-tehnologice.

(2) Structura şi funcţiile organizaţiilor de informaţii ştiinţifico-tehnologice de drept public sînt determinate de către fondator, de comun acord cu organele centrale de specialitate.

(3) Structura şi funcţiile organizaţiilor de informaţii ştiinţifico-tehnologice de drept privat sînt stabilite în conformitate cu legislaţia în vigoare.

Articolul 85. Atribuţiile organizaţiei de informaţii ştiinţifico-tehnologice

În funcţie de nivelul şi sfera deservită, organizaţia de informaţii ştiinţifico-tehnologice are următoarele atribuţii:

a) obţinerea, colectarea, stocarea, prelucrarea, utilizarea şi diseminarea informaţiilor ştiinţifico-tehnologice;

b) monitorizarea, înregistrarea şi evidenţa lucrărilor din domeniile cercetării şi inovării, finanţate de la bugetul de stat şi din alte surse, inclusiv în cadrul proiectelor internaţionale;

c) depunerea în fondul Centrului informaţional a manuscriselor de lucrări ştiinţifice cu o arie restrînsă de răspîndire şi schimbul unor astfel de lucrări cu alte ţări;

d) formarea, în baza resurselor naţionale şi străine, a resurselor şi a sistemelor de informaţii ştiinţifico-tehnologice;

e) crearea de registre, baze şi bănci de date, de fonduri de informaţii ştiinţifico-tehnologice pe baza selectării datelor din resurse naţionale şi străine;

f) prelucrarea resurselor primare, crearea pe această bază a informaţiilor ştiinţifico-tehnologice de analiză şi de sinteză pentru autorităţile publice şi pentru persoanele fizice şi juridice;

g) asigurarea accesului liber la resursele de informaţii ştiinţifico-tehnologice;

h) respectarea integrităţii şi confidenţialităţii informaţiilor;

i) publicarea şi diseminarea informaţiilor referative, de semnal şi de sinteză, acordarea de servicii informaţionale;

j) asistenţa metodică şi metodologică în domeniul diseminării informaţiilor ştiinţifico-tehnologice şi extensiunii cunoştinţelor în diverse domenii;

k) implementarea tehnologiilor informaţionale internaţionale.

Articolul 86. Resursele de informaţii ştiinţifico-tehnologice

(1) Orice informaţie ştiinţifică şi ştiinţifico-tehnologică destinată utilizării, fixată în baze şi bănci de date, în fonduri documentare şi literare, reprezintă o resursă de informaţii ştiinţifico-tehnologice.

(2) Resursele de informaţii ştiinţifico-tehnologice, create în baza proprietăţii publice şi a celei private, servesc drept bază pentru crearea unui spaţiu informaţional unic şi realizarea politicii de stat privind informaţiile ştiinţifico-tehnologice.

(3) În componenţa resurselor de informaţii ştiinţifico-tehnologice pot fi incluse şi resursele create în baza tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte.

(4) Resursele de informaţii ştiinţifico-tehnologice trebuie să asigure tuturor cetăţenilor, indiferent de locul lor de muncă, accesul la date exacte ce reflectă nivelul de dezvoltare al domeniilor cercetării şi inovării.

Articolul 87. Formarea pieţei de produse informaţionale ştiinţifico-tehnologice

(1) Realizate sub formă de produse informaţionale, informaţiile ştiinţifico-tehnologice au statut de marfă.

(2) Piaţa produselor informaţionale ştiinţifico-tehnologice se formează conform reglementărilor stabilite de legislaţia în vigoare.

(3) Persoanele fizice şi persoanele juridice cu orice tip de proprietate şi formă juridică de organizare sînt parteneri egali pe piaţa produselor informaţionale ştiinţifico-tehnologice.

Capitolul VIII
ASIGURAREA LOGISTICĂ ŞI FINANCIARĂ A DOMENIILOR CERCETĂRII ŞI INOVĂRII

Articolul 88. Finanţarea activităţii din domeniile cercetării şi inovării

(1) Sursele de finanţare a domeniilor cercetării şi inovării sînt:

a) resursele bugetului public naţional;

b) veniturile colectate ale organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării, obţinute din:

- efectuarea lucrărilor şi prestarea serviciilor contra plată, în conformitate cu metodologia aprobată de Guvern;

- locaţiunea şi darea în arendă a patrimoniului public, în conformitate cu prevederile cadrului normativ;

- donaţii, sponsorizări şi alte mijloace băneşti intrate legal în posesia organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării;

c) resursele proiectelor finanţate din surse externe;

d) mijloacele organizaţiilor interesate de activitatea din domeniile cercetării şi inovării;

e) alte surse legale.

(2) În legea bugetului de stat sînt prevăzute distinct alocaţii pentru domeniile cercetării şi inovării.

(3) Finanţarea proiectelor din domeniile cercetării şi inovării se efectuează prin intermediul Agenţiei Naţionale pentru Cercetare şi Dezvoltare, în limitele alocaţiilor aprobate în acest scop prin legea bugetului de stat pentru anul respectiv.

(4) Statul asigură finanţarea domeniilor cercetării şi inovării în baza Programului naţional, a strategiilor sectoriale şi planurilor de acţiuni de implementare a acestora.

(5) Mijloacele destinate domeniilor cercetării şi inovării de la bugetul de stat se utilizează pentru:

a) cercetări ştiinţifice, lucrări de investigare şi dezvoltare tehnologică;

b) finanţarea instituţională în domeniile cercetării şi inovării;

c) finanţarea instituţională a Academiei de Ştiinţe în baza regulamentului aprobat de Guvern;

d) organizarea de concursuri pentru selectarea şi finanţarea proiectelor din domeniile cercetării şi inovării;

e) organizarea de conferinţe, seminare etc.;

f) editarea de lucrări ştiinţifice şi ştiinţifico-metodice, precum şi de reviste ştiinţifice;

g) susţinerea şi dezvoltarea colaborării ştiinţifice cu organizaţii internaţionale;

h) pregătirea unor cadre ştiinţifice de înaltă calificare prin doctorantură şi postdoctorantură atît în ţară, cît şi peste hotare;

i) asigurarea activităţii consiliilor ştiinţifice de profil.

Articolul 89. Patrimoniul organizaţiilor de drept public din domeniile cercetării şi inovării

Pentru îndeplinirea atribuţiilor prevăzute de lege şi statutele lor, organizaţiile de drept public din domeniile cercetării şi inovării utilizează:

a) bunurile imobile transmise în folosinţă în baza hotărîrilor Guvernului;

b) bunurile mobile procurate din mijloace proprii sau transmise în folosinţă de fondator;

c) rezultatele activităţii intelectuale a angajaţilor organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării, veniturile din prestarea de servicii sau din efectuarea de lucrări pe bază contractuală;

d) bunurile obţinute din donaţii şi sponsorizări din partea persoanelor fizice şi juridice din ţară şi de peste hotare;

e) bunurile obţinute din alte surse legale.

TITLUL III
SUBIECTELE DOMENIILOR CERCETĂRII ŞI INOVĂRII

Capitolul IX
STATUTUL JURIDIC AL ORGANIZAŢIILOR DIN DOMENIILE CERCETĂRII ŞI INOVĂRII

Articolul 90. Dispoziţii generale

(1) Organizaţiile din domeniile cercetării şi inovării pot fi de drept public sau de drept privat.

(2) Înfiinţarea, reorganizarea şi lichidarea organizaţiilor de drept public din domeniile cercetării şi inovării se efectuează în modul stabilit de cadrul normativ.

(3) Prin actul de înfiinţare sau de reorganizare a organizaţiilor de drept public din domeniile cercetării şi inovării se stabilesc denumirea, domeniul de activitate, sediul şi patrimoniul, de asemenea se aprobă statutul.

Articolul 91. Principalele funcţii ale organizaţiei din domeniile cercetării şi inovării

Organizaţia din domeniile cercetării şi inovării are următoarele funcţii:

a) efectuează cercetări ştiinţifice, lucrări experimentale şi tehnologice, orientate spre obţinerea şi implementarea în circuitul economic a unor produse, servicii şi procese noi sau perfecţionate;

b) elaborează tehnologii avansate în cadrul direcţiilor ştiinţifice ce ţin de domeniul de activitate al organizaţiei;

c) asigură formarea cadrelor de înaltă calificare ştiinţifică în parteneriat cu instituţiile de învăţământ superior;

d) elaborează recomandări pentru utilizarea rezultatelor investigaţiilor şi contribuie la implementarea lor în economia naţională;

e) efectuează expertize şi avize, inclusiv contra plată, asupra materialelor ce ţin de profilul organizaţiei;

f) asigură echiparea tehnică şi organizarea procesului de producţie;

g) asigură testarea, certificarea şi standardizarea unor produse, servicii şi procese noi sau perfecţionate;

h) creează şi dezvoltă infrastructura domeniilor cercetării şi inovării;

i) finanţează activitatea din domeniile cercetării şi inovării, inclusiv prin investiţii în proiecte şi programe;

j) exercită alte funcţii care decurg din prevederile cadrului normativ.

Articolul 92. Atribuţiile organizaţiei din domeniile cercetării şi inovării

Organizaţia din domeniile cercetării şi inovării are următoarele atribuţii:

a) stabileşte structura sa şi mecanismele de funcţionare, conform prevederilor cadrului normativ, alege metodele de activitate;

b) îşi desfăşoară activitatea în conformitate cu politica de stat în domeniile cercetării şi inovării şi cu tendinţele de dezvoltare a ştiinţei mondiale;

c) susţine şi dezvoltă baza tehnico-ştiinţifică şi cea experimentală;

d) beneficiază de dreptul la risc motivat în activitatea din domeniile cercetării şi inovării;

e) participă la diferite concursuri pentru obţinerea finanţării domeniilor cercetării şi inovării;

f) dezvoltă legături directe cu organizaţii similare din domeniile cercetării şi inovării din ţară şi din străinătate;

g) editează lucrări şi reviste ştiinţifice;

h) creează baze de date tehnico-ştiinţifice, organizează manifestări ştiinţifice naţionale şi internaţionale;

i) promovează activitatea de inovare şi stimulează valorificarea realizărilor ştiinţifice şi ştiinţifico-tehnologice;

j) participă la diferite programe ştiinţifice internaţionale şi încheie contracte cu organizaţii internaţionale;

k) deleagă colaboratorii, inclusiv peste hotare, în interes de serviciu sau la manifestări ştiinţifice;

l) stimulează creativitatea ştiinţifică, organizează cursuri de perfecţionare şi de recalificare a specialiştilor în domeniu, evaluează personalul, conform prevederilor cadrului normativ;

m) creează organizaţii experimentale, tehnologice şi de inovare, cu diverse forme de organizare şi finanţare, conform prevederilor cadrului normativ;

n) informează opinia publică, Academia de Ştiinţe şi autorităţile publice despre punctul său de vedere asupra problemelor dezvoltării ştiinţei şi societăţii;

o) antrenează în activitatea sa cetăţeni străini şi apatrizi;

p) exercită alte atribuţii care decurg din prevederile cadrului normativ.

Articolul 93. Responsabilitatea organizaţiei din domeniile cercetării şi inovării

(1) Organizaţia din domeniile cercetării şi inovării este responsabilă de:

a) relaţiile contractuale stabilite cu persoane juridice şi persoane fizice din ţară şi din străinătate;

b) protecţia şi valorificarea obiectelor proprietăţii intelectuale create de propriii angajaţi;

c) tehnica de securitate a muncii, conform prevederilor cadrului normativ;

d) menţinerea şi gestionarea patrimoniului;

e) alte responsabilităţi în domeniile cercetării şi inovării care decurg din prevederile cadrului normativ.

(2) Organizaţia de drept public din domeniile cercetării şi inovării este responsabilă de asigurarea accesului la infrastructura instituţiei al cercetătorilor ştiinţifici care implementează proiecte din domeniile cercetării şi inovării finanţate prin intermediul Agenţiei Naţionale pentru Cercetare şi Dezvoltare, în măsura deplină, în conformitate cu metodologia de finanţare a proiectelor din domeniile cercetării şi inovării, aprobată de Guvern.

Articolul 94. Responsabilitatea grupurilor de cercetători ştiinţifici din domeniile cercetării şi inovării

Grupurile de cercetători ştiinţifici care implementează proiecte din domeniile cercetării şi inovării finanţate prin intermediul Agenţiei Naţionale pentru Cercetare şi Dezvoltare sînt responsabile de:

a) respectarea normelor de etică în activitatea de cercetare, inclusiv a celor legate de plagiat;

b) nivelul şi calitatea investigaţiilor sale ştiinţifice;

c) metodele şi mijloacele de activitate;

d) relaţiile contractuale stabilite cu persoane juridice şi persoane fizice din ţară şi din străinătate;

e) utilizarea cu bună-credinţă a infrastructurii oferite în cadrul proiectelor din domeniile cercetării şi inovării;

f) impactul cercetării asupra societăţii şi/sau asupra mediului;

g) alte responsabilităţi în domeniile cercetării şi inovării care decurg din prevederile cadrului normativ.

Articolul 95. Tipurile şi structura organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării

(1) În funcţie de statutul lor ştiinţific, organizatoric şi social, organizaţiile din domeniile cercetării şi inovării se împart în următoarele tipuri:

a) institut de cercetare;

b) întreprindere de cercetare;

c) întreprindere de inovare;

d) centru ştiinţific;

e) centru de inovaţie;

f) staţie ştiinţifică;

g) laborator ştiinţific independent;

h) instituţie de învăţămînt superior şi structuri ale acesteia în domeniile ştiinţei şi inovării;

i) asociaţie din domeniile ştiinţei şi inovării, cluster ştiinţifico-tehnologic şi cluster ştiinţifico-educaţional;

j) consorţiu;

k) fond ştiinţific;

l) fond de inovaţie;

m) instituţie financiară pentru susţinerea activităţii în domeniile cercetării şi inovării;

n) parc ştiinţifico-tehnologic, incubator de inovare şi tehnopolis;

o) muzeu ştiinţific;

p) bibliotecă ştiinţifică;

q) arhivă ştiinţifică;

r) editură ştiinţifică;

s) alte organizaţii din domeniile cercetării şi inovării.

(2) Structura persoanelor juridice din domeniile cercetării şi inovării, elaborată în conformitate cu priorităţile strategice ale domeniilor cercetării şi inovării, este aprobată de fondator.

Articolul 96. Crearea grupurilor de cercetători ştiinţifici, consorţiilor în domeniile cercetării şi inovării

(1) Pentru executarea unor proiecte din domeniile cercetării şi inovării, cercetătorii ştiinţifici se pot asocia în grupuri de cercetători ştiinţifici pe durata implementării proiectelor.

(2) Pot crea grupuri de cercetători ştiinţifici, consorţii în domeniile cercetării şi inovării persoanele fizice şi persoanele juridice cu orice tip de proprietate şi formă juridică de organizare, inclusiv din afara Republicii Moldova.

(3) Conducătorul grupului de cercetători ştiinţifici este ales de membrii acestuia.

(4) Proiectele din domeniile cercetării şi inovării vor fi depuse în numele organizaţiei în care activează conducătorul grupului de cercetători ştiinţifici.

Articolul 97. Personalul organizaţiei din domeniile cercetării şi inovării

(1) Activitatea organizaţiei din domeniile cercetării şi inovării este exercitată de următoarele categorii de personal:

a) personal ştiinţific şi ştiinţifico-didactic;

b) personal auxiliar;

c) personal de conducere.

(2) Statutul juridic al personalului din domeniile cercetării şi inovării se stabileşte de fiecare organizaţie, în funcţie de profilul şi domeniul ei de activitate, conform cadrului normativ.

Articolul 98. Conducerea organizaţiei din domeniile cercetării şi inovării

(1) Modalitatea de alegere şi structura conducerii organizaţiei de drept privat din domeniile cercetării şi inovării se stabilesc prin statutul organizaţiei.

(2) Conducerea organizaţiei de drept public din domeniile cercetării şi inovării se alege de fondator pe bază de concurs.

(3) Conducerea organizaţiei de drept public din domeniile cercetării şi inovării asigură accesul la infrastructura instituţiei al grupurilor de cercetători ştiinţifici care implementează proiecte din domeniile cercetării şi inovării finanţate prin intermediul Agenţiei Naţionale pentru Cercetare şi Dezvoltare în conformitate cu metodologia de finanţare a proiectelor din domeniile cercetării şi inovării, aprobată de Guvern.

(4) Conducerea organizaţiilor de drept public din domeniile cercetării şi inovării este responsabilă de activitatea organizaţiei, de buna administrare a resurselor umane, materiale şi financiare, conform cadrului normativ.

(5) Conducerea organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării prezintă, în modul şi în termenele stabilite, rapoarte de activitate, date statistice despre activitatea organizaţiei, dări de seamă privind utilizarea banilor publici.

Articolul 99. Ocuparea funcţiilor ştiinţifice şi auxiliare în organizaţiile din domeniile cercetării şi inovării

(1) Numărul de funcţii ştiinţifice şi de funcţii auxiliare ale organizaţiei de drept public din domeniile cercetării şi inovării se aprobă de către fondator.

(2) Funcţiile ştiinţifice ale organizaţiei de drept public din domeniile cercetării şi inovării se ocupă pe bază de concurs, organizat de conducerea acesteia, în conformitate cu legislaţia muncii.

(3) Concursul pentru ocuparea funcţiei ştiinţifice în organizaţia de drept public din domeniile cercetării şi inovării este transparent şi se anunţă în mijloacele naţionale de informare în masă. La concurs poate lua parte orice persoană care întruneşte condiţiile stabilite de cadrul normativ.

Articolul 100. Atribuţiile conducătorului organizaţiei din domeniile cercetării şi inovării

Atribuţiile conducătorului organizaţiei din domeniile cercetării şi inovării se stabilesc de către fondator, în conformitate cu prezentul cod şi cadrul normativ.

Capitolul X
STATUTUL JURIDIC AL CERCETĂTORULUI ŞTIINŢIFIC

Articolul 101. Dispoziţii generale

(1) Unitatea primară în domeniile cercetării şi inovării este cercetătorul ştiinţific.

(2) Cercetătorii ştiinţifici se pot constitui în grupuri, organizaţii (asociaţii) obşteşti, se pot angaja la organizaţii din domeniile cercetării şi inovării cu orice tip de proprietate şi formă juridică de organizare, în conformitate cu cadrul normativ.

Articolul 102. Obiectivele activităţii cercetătorului ştiinţific

Cercetătorul ştiinţific are în activitatea sa următoarele obiective: obţinerea şi dezvoltarea de noi cunoştinţe, transferul de cunoştinţe şi tehnologii în viaţa economică, socială şi culturală.

Articolul 103. Funcţiile ştiinţifice

(1) Funcţiile ştiinţifice în organizaţiile din domeniile cercetării şi inovării pot fi ocupate de cetăţeni ai Republicii Moldova, de cetăţeni străini şi apatrizi, care întrunesc exigenţele prezentului cod şi ale cadrului normativ.

(2) În domeniile cercetării şi inovării există următoarele funcţii ştiinţifice:

a) cercetător ştiinţific stagiar;

b) cercetător ştiinţific;

c) cercetător ştiinţific superior;

d) cercetător ştiinţific coordonator;

e) cercetător ştiinţific principal;

f) consultant ştiinţific;

g) cercetător ştiinţific invitat.

Articolul 104. Pregătirea şi perfecţionarea cercetătorului ştiinţific

(1) Pregătirea cercetătorului ştiinţific se efectuează prin studii universitare, de masterat, rezidenţiat, doctorat şi postdoctorat, ce includ activităţi de studiu şi de cercetare ştiinţifică în scopul dobîndirii calificării respective.

(2) Perfecţionarea profesională a cercetătorului ştiinţific se efectuează prin stagii de nivel naţional şi internaţional şi prin cursuri ale organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării.

Articolul 105. Condiţiile ocupării funcţiilor ştiinţifice

(1) Pentru ocuparea funcţiei de cercetător ştiinţific stagiar sînt necesare studii superioare de masterat sau rezidenţiat şi aptitudini de cercetare.

(2) Pentru ocuparea funcţiei de cercetător ştiinţific, pe lîngă întrunirea cerinţelor specificate la alin.(1), candidatul trebuie să prezinte publicaţiile în revistele ştiinţifice de specialitate.

(3) Pentru ocuparea funcţiei de cercetător ştiinţific superior, candidatul trebuie să posede titlul ştiinţific de doctor sau doctor habilitat în profilul postului, vechime în muncă în domeniile cercetării şi inovării de cel puţin 3 ani, să prezinte publicaţii în revistele ştiinţifice naţionale şi internaţionale de specialitate.

(4) Pentru ocuparea funcţiei de cercetător ştiinţific coordonator, candidatul trebuie să posede titlul ştiinţific de doctor sau doctor habilitat în profilul postului, vechime în muncă în domeniile cercetării şi inovării de cel puţin 5 ani, să prezinte publicaţii de valoare în revistele ştiinţifice naţionale şi internaţionale de specialitate.

(5) Pentru ocuparea funcţiei de cercetător ştiinţific principal sînt necesare: grad şi/sau titlu ştiinţific de doctor habilitat în profilul postului sau titlu ştiinţifico-didactic de profesor universitar şi/sau de profesor cercetător, vechime în muncă în domeniile cercetării şi inovării de cel puţin 10 ani.

(6) Pentru ocuparea funcţiei de consultant ştiinţific sînt necesare: titlu de membru titular sau de membru corespondent al Academiei de Ştiinţe şi/sau titlu ştiinţific de doctor habilitat, grad ştiinţific de profesor cercetător şi/sau titlu ştiinţifico-didactic de profesor universitar, vechime în muncă de cel puţin 30 de ani, 25 din care în domeniile cercetării şi inovării şi/sau în sfera ştiinţifico-didactică, precum şi limita de vîrsta de pensionare stabilită de legislaţia în vigoare.

(7) Cercetătorul ştiinţific invitat este angajat în organizaţia din domeniile cercetării şi inovării în funcţia indicată în invitaţie, cu respectarea prevederilor de la alin.(1)-(6), în bază de contract individual de muncă sau contract de prestare a serviciilor, pe durată determinată.

Articolul 106. Drepturile cercetătorului ştiinţific

Cercetătorul ştiinţific este în drept:

a) să beneficieze de acces la sursele de informare şi documentare, conform legislaţiei în vigoare;

b) să fie recunoscut ca autor sau coautor al produsului intelectual obţinut prin activitate;

c) să solicite, cu sprijinul organizaţiei, brevete pentru rezultatele originale ale activităţii sale;

d) să beneficieze de rezultatele activităţii sale ştiinţifice, de premii şi de alte recompense pentru astfel de rezultate;

e) să participe la manifestări, concursuri şi colaborări ştiinţifice naţionale şi internaţionale, la alte acţiuni ştiinţifice;

f) să utilizeze baza tehnico-materială a organizaţiilor de drept public din domeniile cercetării şi inovării pentru implementarea proiectelor finanţate de Agenţia Naţională pentru Cercetare şi Dezvoltare;

g) să implementeze proiectele conform conceptului aprobat de Agenţia Naţională pentru Cercetare şi Dezvoltare;

h) să propună spre aplicare idei novatoare;

i) să fie membru al grupurilor, organizaţiilor (asociaţiilor) obşteşti naţionale şi internaţionale, conform legislaţiei în vigoare;

j) să participe la elaborarea concepţiilor şi politicilor în domeniile cercetării şi inovării;

k) să se producă, la solicitare, în calitate de expert, de referent, de consultant, de membru al consiliului ştiinţific de profil şi al comisiilor de acreditare, de evaluare etc.;

l) să beneficieze, în semn de apreciere a meritelor sale de către stat şi societate, de titluri onorifice pentru contribuţia sa adusă la dezvoltarea ştiinţei şi inovării, la pregătirea de cadre ştiinţifice de înaltă calificare şi pentru aplicarea rezultatelor muncii sale în economia naţională;

m) să participe la concursuri pentru a fi promovat în funcţii ştiinţifice şi administrative, inclusiv în cadrul Academiei de Ştiinţe;

n) să practice activitate didactică în instituţii de învăţămînt superior, în funcţii titulare, în bază de concurs;

o) să efectueze alte acţiuni legale pentru a atinge scopul cercetărilor ştiinţifice.

Articolul 107. Obligaţiile cercetătorului ştiinţific

Cercetătorul ştiinţific este obligat:

a) să prezinte, în modul stabilit, rezultatele sale ştiinţifice sub formă de referate ştiinţifice, publicaţii, brevete de invenţie, teze de doctor/doctor habilitat, precum şi dări de seamă asupra activităţii sale ştiinţifice;

b) să utilizeze în activitatea din domeniile cercetării şi inovării cele mai bune practici şi cele mai noi cunoştinţe din domeniul specific de activitate;

c) să efectueze cu obiectivitate expertiza programelor/proiectelor din domeniile cercetării şi inovării, precum şi a rezultatelor obţinute din realizarea acestora;

d) să respecte deontologia cercetătorului ştiinţific şi statutul organizaţiei;

e) să participe la instruirea tinerilor cercetători ştiinţifici şi să le transmită cunoştinţele şi experienţa din domeniile cercetării şi inovării;

f) să efectueze cercetări ştiinţifice ale căror rezultate nu aduc daune materiale, morale sau de orice altă natură omului, societăţii şi naturii;

g) să evite crearea conflictelor de interese sau concurenţei neloiale, să contribuie activ la formarea unui climat benefic cercetării în colectiv;

h) să-şi îmbogăţească neîntrerupt cunoştinţele şi să contribuie la diseminarea informaţiei, la conştientizarea de către public a importanţei ştiinţei şi inovării;

i) să utilizeze patrimoniul organizaţiei exclusiv în activităţi profesionale în interesul acesteia;

j) să respecte confidenţialitatea şi dreptul de proprietate intelectuală.

k) să nu denatureze datele experimentale şi rezultatele investigaţiilor.

Articolul 108. Responsabilitatea cercetătorului ştiinţific

(1) Cercetătorul ştiinţific este responsabil de nivelul, corectitudinea, veridicitatea şi consecinţele implementării rezultatelor cercetărilor ştiinţifice, de nerespectarea contractului individual de muncă.

(2) Cercetătorul ştiinţific este responsabil de integritatea utilajului, echipamentului şi a altor bunuri primite în folosinţă.

Articolul 109. Retribuirea muncii cercetătorului ştiinţific din organizaţiile de drept public din domeniile cercetării şi inovării în cadrul finanţării instituţionale

[Art.109 abrogat prin Legea nr.271 din 23.11.2018, în vigoare 01.12.2018]

Articolul 110. Garanţiile sociale

(1) Cercetătorul ştiinţific titular în vîrstă de pînă la 35 de ani are dreptul, pentru a-şi construi locuinţă proprietate personală, la credit fără dobîndă pe termen lung, conform legislaţiei în vigoare.

(2) Organizaţia din domeniile cercetării şi inovării poate asigura, integral sau parţial, din surse proprii, cazarea cercetătorilor ştiinţifici titulari care nu au locuinţă proprietate personală.

(3) Cercetătorilor ştiinţifici titulari, solicitaţi temporar în străinătate să activeze în domeniile cercetării şi inovării şi în sfera didactică în bază de contract, în temeiul unor tratate interguvernamentale sau interdepartamentale, precum şi celor delegaţi în străinătate la specializare sau cu misiuni de stat li se păstrează locul de muncă şi li se ia integral în calcul vechimea în muncă în conformitate cu legislaţia în vigoare.

Articolul 111. Concediul anual

Cercetătorul ştiinţific beneficiază de concediu anual prelungit şi de concediu de lungă durată în conformitate cu Codul muncii al Republicii Moldova.

TITLUL IV
RELAŢIILE INTERNAŢIONALE ÎN DOMENIILE CERCETĂRII ŞI INOVĂRII

Articolul 112. Cooperarea internaţională în domeniile cercetării şi inovării

(1) Statul susţine extinderea colaborării cu parteneri din străinătate în domeniile cercetării şi inovării, creează condiţii de integrare în comunitatea tehnico-ştiinţifică internaţională, în conformitate cu legislaţia în vigoare.

(2) Susţinerea de stat a colaborării internaţionale în domeniile cercetării şi inovării se realizează în temeiul tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte.

(3) Pe teritoriul Republicii Moldova pot fi create organizaţii în domeniile cercetării şi inovării cu capital mixt, conform legislaţiei în vigoare.

Articolul 113. Colaborarea internaţională în domeniul informaţiilor ştiinţifico-tehnologice

(1) Subiectele raporturilor din domeniul informaţiilor ştiinţifico-tehnologice colaborează cu parteneri din alte ţări şi cu organisme internaţionale în conformitate cu legislaţia în vigoare şi cu tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte.

(2) Coordonarea schimburilor internaţionale de informaţii ştiinţifico-tehnologice se efectuează conform legislaţiei în vigoare.

(3) Produsul informaţional ştiinţifico-tehnologic colectiv obţinut prin executarea de proiecte cu participaţii internaţionale aparţine părţilor participante, potrivit contractului.

(4) Părţile pot să publice doar informaţiile ce le aparţin, cu condiţia exclusivă de a remite în prealabil, în termen de o lună, coexecutanţilor o copie de pe materialele ce urmează a fi publicate şi de a nu autoriza publicarea de informaţii privind procedee industriale sau tehnologii comercializabile.

(5) Modalităţile de utilizare a informaţiilor ştiinţifico-tehnologice obţinute în cadrul colaborării internaţionale se stabilesc de către părţile participante în bază de contract şi în conformitate cu legislaţia privind drepturile de autor.

TITLUL V
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 114.

La data intrării în vigoare a prezentului cod, se abrogă:

a) Legea nr.557-XIV din 29 iulie 1999 privind politica de stat în sfera cercetare-dezvoltare;

b) Legea nr.1181-XIV din 27 iulie 2000 cu privire la Academia de Ştiinţe a Moldovei;

c) Legea nr.1344-XV din 3 octombrie 2002 privind informaţiile ştiinţifico-tehnologice;

d) Legea nr.289-XV din 10 iulie 2003 privind politica de stat pentru inovare şi transfer tehnologic.

Articolul 115.

(1) Guvernul şi Academia de Ştiinţe, în termen de 2 luni de la data intrării în vigoare a prezentului cod:

a) vor adopta decizia privind transmiterea în cadrul Academiei de Ştiinţe a unor organizaţii de drept public din domeniile cercetării şi inovării, finanţate de la bugetul de stat;

b) vor prezenta Preşedintelui Republicii Moldova spre aprobare componenţa nominală a Consiliului Naţional pentru Acreditare şi Atestare.

(2) Guvernul, în termen de o lună de la data intrării în vigoare a prezentului cod, va crea întreprinderea de Stat „Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală” prin fuziunea Întreprinderii de Stat „Agenţia de Stat pentru Protecţia Proprietăţii Industriale” şi întreprinderii de Stat „Agenţia de Stat pentru Drepturile de Autor”.

(3) Academia de Ştiinţe va aproba, în termen de 3 luni de la data intrării în vigoare a prezentului cod, structura Academiei de Ştiinţe, modul ei de reorganizare şi lista organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării încadrate în secţiile Academiei de Ştiinţe.

(4) Organizaţiile din domeniile cercetării şi inovării care beneficiază de alocaţii de la bugetul de stat sînt supuse acreditării obligatorii în cel mult un an de la data intrării în vigoare a prezentului cod.

Articolul 116.

(1) Pînă la aducerea în concordanţă cu prezentul cod, prevederile altor acte normative se vor aplica în măsura în care nu contravin acestuia.

(2) Conducerea Academiei de Ştiinţe – preşedintele, vicepreşedintele şi secretarul ştiinţific general – îşi continuă exercitarea atribuţiilor de funcţie pînă la expirarea mandatului (de 4 ani) pentru care au fost aleşi în conformitate cu Legea nr.1181-XIV din 27 iulie 2000 cu privire la Academia de Ştiinţe a Moldovei.

(3) După expirarea mandatului conducerii Academiei de Ştiinţe prevăzut la alin.(2), consecutivitatea mandatelor preşedintelui, prim-vicepreşedintelui, vicepreşedinţilor şi secretarului ştiinţific general va decurge în conformitate cu art.69-70 ale prezentului cod.

(4) Guvernul, în termen de 3 luni:

a) va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislaţiei în vigoare în concordanţă cu prezentul cod;

b) va aduce actele sale normative în conformitate cu prezentul cod.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI **Eugenia OSTAPCIUC**

Chişinău, 15 iulie 2004.
Nr.259-XV.

---

* Republicată în temeiul art.III alin.(3) lit.d) al Legii nr.190 din 21.09.2017 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr.364-370, art.624.

Modificată şi completată prin legile Republicii Moldova:

Legea nr.190 din 21.09.2017 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr.364-370, art.624; în vigoare 20.02.2018;

Legea nr.134 din 17.06.2016 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr.245-246, art.515; în vigoare 01.08.2016;

Legea nr.114 din 03.07.2014 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.282-289, art.600;

Legea nr.146 din 17.07.2014 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.256-260, art.577; în vigoare 01.09.2014;

Legea nr.157 din 05.07.2012 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.181-184, art.597; în vigoare 01.09.2014;

Legea nr.33 din 06.05.2012 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.99-102, art.330;

Legea nr.222 din 17.09.2010 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.210, art.696;

Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.193-196, art.609; în vigoare 01.01.2010;

Legea nr.238-XVI din 13.11.2008 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.215-217, art.796;

Legea nr.185-XVI din 10.07.2008 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.190-192, art.685;

Legea nr.447-XVI din 28.12.2006 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.51-53, art.239;

Legea nr.268-XVI din 28.07.2006 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.142-145, art.702;

Legea nr.192-XVI din 30.06.2006 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.116-119, art.543;

Legea nr.154-XVI din 21.07.2005 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.126-128, art.611.

H O T Ă R Î R E
pentru ratificarea Convenţiei ţărilor riverane Mării Negre privind colaborarea în domeniul culturii, educaţiei, ştiinţei şi informaţiei

nr. 88-XIII din 28.04.94

Monitor nr.5/148 din 30.05.1994

* * *

Examinînd propunerea Guvernului referitoare la ratificarea Convenţiei ţărilor riverane Mării Negre privind colaborarea în domeniul culturii, educaţiei, ştiinţei şi informaţiei, semnate la Istambul la 6 martie 1993, şi raportul Comisiei pentru politică externă, în temeiul articolului 6 din Legea nr.1137-XII din 4 august 1992 privind modul de încheiere, aplicare, ratificare şi denunţare a tratatelor, convenţiilor şi acordurilor internaţionale,

Parlamentul Republicii Moldova adoptă prezenta hotărîre:

Art.1. - Se ratifică Convenţia ţărilor riverane Mării Negre privind colaborarea în domeniul culturii, educaţiei, ştiinţei şi informaţiei.

Art.2. - Ministerul Afacerilor Externe va pregăti şi va remite instrumentele de ratificare depozitarului Convenţiei.

Art.3. - Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI **Petru LUCINSCHI**

Chişinău, 28 aprilie 1994.
Nr.88-XIII.

H O T Ă R Î R E
cu privire la instituirea de noi titluri ştiinţifice în Republica Moldova

nr. 85 din 19.02.93

Monitor nr.2/41 din 28.02.1993

* * *

Notă: sintagmele şi derivatele lor: "prima treaptă a gradului ştiinţific", "treapta a doua a gradului ştiinţific", "prima treaptă a titlului ştiinţifico-didactic", "treapta a doua a titlului ştiinţifico-didactic", "grade şi titluri ştiinţifice", "grade şi titluri ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice", "gradul ştiinţific", "conferenţiar" se substituie, respectiv, prin sintagmele şi derivatele lor: "titlu ştiinţific", "titlu ştiinţific", "titlu didactic", "titlu didactic", "titluri ştiinţifice şi didactice", "titluri ştiinţifice şi didactice", "titlu ştiinţific", "conferenţiar universitar" prin Hot.Guv. nr.308 din 10.06.96, în vigoare 28.06.1996

Guvernul Republicii Moldova **HOTĂRĂŞTE:**

1. Se acceptă propunerea Comisiei Superioare de Atestare a Republicii Moldova cu privire la instituirea de noi titluri ştiinţifice şi didactice după cum urmează:

doctor (cu indicaţia domeniului ştiinţific) – titlu ştiinţific, care este echivalent cu titlul ştiinţific anterior de candidat în ştiinţe;

doctor habilitat (cu indicaţia domeniului ştiinţific) – titlu ştiinţific, care este echivalent cu titlul ştiinţific anterior de candidat în ştiinţe;

cercetător ştiinţific superior – titlu ştiinţific echivalent titlului ştiinţific anterior de cercetător ştiinţific superior;

conferenţiar universitar – titlu didactic, care este echivalent cu titlul ştiinţific anterior de docent;

profesor universitar – titlu didactic, care este echivalent cu titlul ştiinţific anterior de profesor;

2. Comisia Superioară de Atestare a Republicii Moldova va introduce modificările şi completările necesare în actele normative corespunzătoare.

PRIM-MINISTRU
AL REPUBLICII MOLDOVA **Andrei SANGHELI**

Chişinău, 19 februarie 1993
Nr.85.

Anexa1 la decizia
Consiliului de Conducere al ANACEC
nr. 38 din 10 octombrie 2018

REGULAMENTUL
de funcţionare a consiliilor ştiinţifice specializate şi conferirea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice

I. Dispoziții generale

1. Regulamentul de funcţionare a consiliilor ştiinţifice specializate şi conferirea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice (în continuare - Regulamentul) stabileşte etapele, cerinţele şi responsabilităţile în procesul de conferire a titlurilor ştiinţifice și știinifico-didactice în Republica Moldova.
2. În Republica Moldova se conferă două titluri ştiinţifice: doctor şi doctor habilitat, și două titluri științifico-didactice: conferențiar universitar și profesor universitar.
3. Titlul de doctor în științe se conferă de către consiliul științific specializat în baza susținerii tezei de doctor și se confirmă de către Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (în continuare – ANACEC).
4. Titlul de doctor habilitat se conferă de către ANACEC în baza susținerii tezei de doctor habilitat sau a unui referat de sinteză a lucrărilor ştiinţifice publicate.
5. Titlurile ştiinţifico-didactice se conferă de către ANACEC în baza recomandărilor senatelor instituţiilor superioare de învăţământ.
6. Teza de doctor / teza de doctor habilitat (în continuare – teza) este o lucrare ştiinţifică originală, elaborată în baza propriilor cercetări ştiinţifice, conţine rezultate teoretice şi/sau practice noi, care demonstrează aportul autorului în ştiinţă.
7. Candidatul la titlul ştiinţific sau științifico-didactic este autorul tezei / lucrărilor științifice și științifico-didactice și își asumă corectitudinea datelor și informațiilor prezentate, precum și a opiniilor și demonstrațiilor incluse în lucrările ştiinţifice.
8. Conducătorul / consultantul tezei răspunde împreună cu autorul lucrării de respectarea standardelor de calitate sau de etică profesională, inclusiv de asigurarea originalității conținutului.
9. Candidatul la titlul ştiinţific sau ştiinţifico-didactic se apreciază în exclusivitate după competenţa profesională. Activitatea ştiinţifică a candidatului este apreciată prin rezultatele publicate ale cercetărilor ştiinţifice, iar cea didactică - prin măiestrie pedagogică, activităţi de conducător al tezelor de doctorat, masterat şi de licenţă, luându-se în considerare, de asemenea, impactul ştiinţific şi social al activităţii candidatului.
10. Evaluarea în procesul de conferire a titlurilor ştiinţifice și științifico-didactice se efectuează de către specialişti de calificare superioară sau egală celei la care pretinde candidatul, cu care nu se află în conflict de interese, recunoscuţi de comunitatea ştiinţifică pentru competenţa şi prestigiul profesional, precum şi pentru independenţa, intransigenţa, obiectivitatea şi imparţialitatea lor şi care dispun de cercetări ştiinţifice valoroase în domeniul de referinţă.

II. Cerințele și etapele în procesul de conferire a titlurilor științifice de doctor și doctor habilitat

Secțiunea 1. Cerințe față de candidații la titlurile științifice

11. Pot iniția procesul de conferire a titlurilor științifice persoanele care îndeplinesc una din următoarele cerințe:
    a) Au urmat stuidii de doctorat și postdoctorat;

b) Au pregătit de sinestătător teza;

c) Au aprobarea de a susține teza de doctor habilitat în baza lucrărilor științifice publicate.

12. Dreptul de a obţine titlul de doctor habilitat în baza lucrărilor științifice publicate se acordă, de către ANACEC, autorilor unor rezultate de valoare (descoperiri ştiinţifice, monografii valoroase scrise fără coautori, tehnologii performante aplicate în producţie) la solicitarea consiliului ştiinţific / senatului instituţiei în cadrul căreia activează candidații.

13. Persoanele care inițiază procedura de conferire a titlului științific de doctor trebuie să întrunească următoarele cerințe:

a) Să dețină diplomă de masterat sau de licenţă;

b) Să aibă aprobată o temă de doctorat, valabilitatea căreia este de 10 ani;

c) Să aibă susținute cele 4 examene de doctorat, valabilitatea cărora este de 7 ani.

14. Candidatul care dorește să susţină teza de doctor într-un alt domeniu decât cel în care are studii superioare, este obligat să susţină, suplimentar, două examene la disciplinele de bază ale domeniului tezei (în instituţia unde şi-a făcut doctoratul sau în cea în care se preconizează susţinerea tezei). În medicină, farmacie şi medicină veterinară pot susține teze doar persoanele care au studii superioare complete în domeniile respective.

15. Directorii şi vicedirectorii instituţiilor din domeniile cercetării şi inovării, rectorii şi prorectorii instituţiilor de învăţământ superior sunt obligaţi să susţină teze de doctor / doctor habilitat în CŞS formate în altă instituție decât aceea pe care o conduc.

Secțiunea 2. Cerințe față de tezele de doctor și doctor habilitat

16. Teza de doctor prevede soluţionarea unei probleme ştiinţifice actuale, importante pentru domeniul de cunoaştere respectiv. Teza de doctor habilitat conţine rezultate principial noi pentru ştiinţă şi practică, care determină crearea unei noi direcţii ştiinţifice sau soluţionarea unei probleme ştiinţifice de importanţă majoră.

17. Temele tezelor de doctor / doctor habilitat au o valabilitate de 10 ani, sunt corelate cu direcţiile prioritare de cercetare-dezvoltare ale ţării şi cu tendinţele ştiinţei mondiale şi sunt aprobate de consiliile ştiinţifice sau senatele instituţiilor cu activitate de doctorat la specialităţile respective cu cel puţin un an înainte de susţinerea tezei.

18. Tema tezei de doctor habilitat se aprobă de consiliul ştiinţific sau senatul instituţiei cu activitate de postdoctorat cel puţin peste 5 ani de la susţinerea tezei de doctor în ştiinţe.

19. Teza de doctor este realizată sub îndrumarea unui conducător ştiinţific şi, în caz de necesitate (cercetări interdisciplinare), a unui consultant ştiinţific, iar teza de doctor habilitat – sub îndrumarea unui consultant ştiinţific sau desinestătător.

20. Teza de doctor în ştiinţe se acceptă pentru susţinere la o singură specialitate, iar teza de doctor habilitat poate fi acceptată şi la două specialităţi.

21. Teza de doctor / teza de doctor habilitat (în continuare – teza) este însoţită de un autoreferat (rezumat), care conţine reperele conceptuale ale cercetării, ideile şi concluziile principale ale tezei, dezvăluie aportul autorului la realizarea investigaţiilor, locul lor în contextul cercetărilor de specialitate din ţară şi din lume, noutatea ştiinţifică şi importanţa rezultatelor obţinute.

22. În cazul conferirii titlului de doctor habilitat în baza lucrărilor științifice publicate se va elabora un referat științific care nu va depăşi volumul de 3 coli de autor.

23. Tezele sunt scrise în limba română. La o solicitare motivată, cu consimţământul consiliului ştiinţific / senatului instituţiei, teza poate fi scrisă în limba rusă sau în altă limbă de comunicare

internaţională. În acest caz, este obligatorie elaborarea autoreferatului (rezumatului) şi în limba română.

24. Cerinţele faţă de redactarea tezelor şi rezumatelor sunt stipulate în Ghidul privind redactarea tezelor de doctorat şi a autoreferatelor (rezumatelor).
25. Conţinutul tezei de doctor / doctor habilitat trebuie să fie în concordanţă cu cel al lucrărilor ştiinţifice publicate de autor la temă.
26. Teza de doctor trebuie să aibă la bază cel puţin 5 lucrări ştiinţifice publicate la tema acesteia (cu un volum total de cel puţin 2,0 c.a), dintre care:

    a) minimum 2 articole (fiecare de cel puţin 0,33 c.a.) publicate în reviste ştiinţifice diferite, dintre care un articol să fie fără coautor;

    b) cel puţin 2 comunicări (publicate) la foruri ştiinţifice de specialitate din Republica Moldova sau de peste hotare, inclusiv una la un for internaţional, fără coautori.
27. Teza de doctor habilitat trebuie să aibă la bază cel puţin 20 lucrări ştiinţifice la tema acesteia, publicate după susţinerea tezei de doctor (cu un volum total de cel puţin 10,0 c.a), dintre care:

    a) o monografie monoautor de cel puţin 8,0 c.a. sau 2 monografii cu mai mulţi autori de cel puţin 8,0 c.a. fiecare, având minim o recenzie publicată într-o revistă, sau 1 articol de sinteză (cel puţin 1,0 c.a.) în reviste ştiinţifice din bazele de date Web of Science şi SCOPUS sau 2 articole de sinteză (fiecare de cel puţin 1,0 c.a.) în reviste naţionale de tipul B sau 3 articole de sinteză (fiecare de cel puţin 1,0 c.a.) în reviste naţionale de tipul C;

    b) minimum 8 articole (fiecare de cel puţin 0,33 c.a.), din care 2 fără coautori, în reviste ştiinţifice, inclusiv minimum 3 articole ştiinţifice publicate în reviste de specialitate de peste hotare, din care 1 articol fără coautori, sau 4 articole publicate în reviste de specialitate de peste hotare, din care 2 în calitate de prim autor;

    c) cel puţin 5 comunicări (publicate) la foruri ştiinţifice internaţionale de specialitate din Republica Moldova sau de peste hotare, inclusiv una prezentată în şedinţă plenară şi 2 la foruri internaţionale, fără coautori.
28. Tipurile şi cerinţele pentru publicaţiile ştiinţifice ce se acceptă la prezentarea tezelor sunt date în **Anexa 7**.
29. Teza de doctor habilitat acceptată spre susţinere la două specialităţi urmează să satisfacă prevederile p.27, cu deosebirea că aceasta va avea la bază cel puţin 25 de lucrări ştiinţifice publicate, dintre care cel puţin 8 la cea de-a doua specialitate;
30. Lucrările ştiinţifice vor fi publicate înainte de iniţierea procedurii de examinare a tezei de doctorat în şedinţa unităţii primare de cercetare.

Secţiunea 3. Etapele de conferire a titlurilor ştiinţifice

31. Procesul de conferire a titlurilor ştiinţifice de doctor / doctor habilitat include următoarele etape principale:
    a) Examinarea tezei la unitatea primară de cercetare (catedră, laborator, secţie, sector, grup de creaţie etc.);
    b) Examinarea tezei la Seminarul ştiinţific de profil / 2 seminare şi înaintarea propunerilor privind componenţa nominală a Consiliului ştiinţific specializat şi a referenţilor oficiali;
    c) Confirmarea componenţei nominale a Consiliului ştiinţific specializat şi a referenţilor oficiali de către senatul / consiliul ştiinţific al instituţiei;
    d) Aprobarea componenţei nominale a Consiliului ştiinţific specializat şi a referenţilor oficiali de către ANACEC;
    e) Susţinerea publică a tezei;

f) Examinarea tezei la ANACEC și confirmarea / conferirea titlului științific.

32. În cazul candidaţilor la obţinerea titlului de doctor habilitat în baza lucrărilor științifice publicate, procesul de susţinere este precedat de acordarea acestui drept de către ANACEC. În acest scop, consiliul ştiinţific / senatul instituţiei va înainta la ANACEC un demers însoţit de lista publicaţiilor ştiinţifice în baza cărora va avea loc susţinerea şi lucrările / copiile lucrărilor principale ale candidatului.

33. Candidaţii la obţinerea titlului de doctor habilitat în baza lucrărilor științifice publicate parcurg următoarele etape în conformitate cu p.31, cu specificarea că teza este înlocuită cu un referat ştiiţific elaborat în baza lucrărilor ştiinţifice publicate.

34. Pentru a demara procesul de examinare a tezei, candidatul se adresează cu o cerere la unitatea primară de cercetare (catedră, laborator, secție, sector, grup de creație etc.), în cadrul căreia a fost efectuată cercetarea științifică. Conducătorul unităţii primare de cercetare este obligat să organizeze procedura de examinare a tezei în termen de 30 zile.

35. Examinarea tezei în unitatea primară de cercetare se finalizează cu eliberarea unui aviz, confirmat de către instituţia respectivă. Conducătorul unităţii primare de cercetare este obligat să elibereze avizul în decurs de 10 zile de la desfăşurarea şedinţei de examinare a tezei.

36. În cazul când instituţia în care a fost elaborată teza sau altă instituţie la care a apelat candidatul pentru examinarea tezei într-o unitate primară refuză eliberarea avizului privind valoarea ştiinţifică şi inovaţională a acesteia, candidatul se poate adresa la ANACEC pentru soluţionarea problemei.

37. Candidatul care a obținut avizul unității primare de cercetare are dreptul de a depune cerere pentru organizarea susținerii publice a tezei, pe numele conducătorului oricărei instituţii abilitate cu dreptul de organizare a susținerii la specialitatea tezei.

38. Cererea candidatului de organizare a susținerii publice va fi însoțită de materialele prezentate ulterior și seminarului științific de profil, conform **Anexei 1**.

39. Conducerea instituţiei în care candidatul a depus cererea pentru organizarea susţinerii publice în termen de 10 zile expediază teza şi actele însoțitoare pentru examinare seminarului ştiinţific de profil.

40. Seminarul științific de profil, în termen de o lună, efectuează expertiza tezei, elucidează condiţiile în care teza a fost elaborată, discută raportul candidatului la titlu ştiinţific şi se pronunţă asupra valorii tezei în baza criteriilor din Formularul evaluării tezei de doctor / doctor habilitat.

41. Procedura de examinare a tezei în seminarul științific de profil, precum și modalitatea de instituire a seminarelor științifice de profil ad hoc atunci când nu există seminare științifice de profil permanente, este reglementată prin Regulamentul privind constituirea și funcționarea seminarului științific de profil.

42. Dacă în urma evaluării tezei, seminarul științific de profil constată că aceasta corespunde cerințelor pentru așa tip de lucrări, seminarul ştiinţific de profil face un demers către consiliul ştiinţific / senatului instituţiei, prin care solicită formarea consiliului ştiinţific specializat ad-hoc pentru susținerea tezei, propunând componenţa nominală a consiliului şi referenţii oficiali.

43. În cazul tezei de doctor habilitat, candidatul prezintă teza la 2 seminare de profil. Conducerea instituţiei în care candidatul a depus cererea pentru organizarea susţinerii publice adresează un demers către o altă instituţie (în care funcţionează SŞP în specialitatea tezei) pentru a fi examinată teza la seminar. După examinarea hotărârii acestui SŞP, conducerea instituţiei expediază teza pentru examinare în SŞP din cadrul instituţiei (de bază), care face propuneri privind componenţa nominală a membrilor CŞS şi a referenţilor oficiali.

44. Termenul de valabilitate a avizului unității primare de cercetare și a hotărârii seminarului științific de profil este de 2 ani.

III. Formarea și funcționarea Consiliului Ştiinţific Specializat

Secțiunea 1. Cerințele faţă de membrii Consiliului Ştiinţific Specializat și referenți

45. Consiliul ştiinţific specializat (în continuare – CŞS) se constituie din 5 membri, inclusiv preşedintele şi secretarul ştiinţific, care au lucrări ştiinţifice la specialitatea tezei examinate. Cel puţin unul din membrii consiliului ştiinţific specializat va fi din altă organizaţie decît cea în care activează consiliul. La o solicitare motivată, se pot include suplimentar până la 4 doctori habilitaţi.

46. În CŞS învestit cu dreptul de a conferi titlul ştiinţific de doctor 2 membri trebuie să fie doctori habilitaţi, iar în CŞS învestit cu dreptul de a conferi titlul ştiinţific de doctor habilitat - 3 membri trebuie să fie doctori habilitaţi.

47. Preşedinte al CŞS trebuie să fie un cercetător ştiinţific, titular al organizaţiei în cadrul căreia funcţionează CŞS, cu titlu ştiinţific de doctor habilitat. Secretar ştiinţific al CŞS trebuie să fie numit un cercetător ştiinţific, titular al organizaţiei respective cu titlul ştiinţific de doctor sau doctor habilitat şi să fie responsabil de actele prezentate ANACEC.

48. Preşedinte al CŞS poate fi și un cercetător ştiinţific din afara instituției în cazul în care instituția nu are cercetător ştiinţific, titulari în domeniul tezei.

49. Pe parcursul unui an calendaristic una şi aceeaşi persoană poate fi desemnată în calitate de membru al CŞS sau referent oficial de cel mult 5 ori (inclusiv de 3 ori în calitate de secretar ştiinţific al CŞS), dacă este doctor în ştiinţe, şi de cel mult 7 ori (inclusiv de 5 ori în calitate de secretar ştiinţific sau preşedinte al CŞS), dacă este doctor habilitat sau doctor în ştiinţe care are titlul de profesor cercetător / profesor universitar. În calitate de preşedinte al CŞS poate fi desemnată doar persoana cu titlul ştiinţific de doctor habilitat.

50. Preşedintele SŞP, la care a fost examinată teza de doctorat, nu poate fi desemnat în calitate de preşedinte al CŞS. Conducătorul / consultantul ştiinţific al tezei nu se include în componenţa CŞS.

51. Pentru susţinerea de către cetăţenii străini a tezelor de doctor sau doctor habilitat în care sunt abordate probleme specifice ţărilor de origine ale acestora, în calitate de membru al CŞS sau referent oficial, poate fi inclus un specialist din ţara dată. Specialistul din străinătate propus ca membru al CŞS sau referent oficial pentru susţinerea tezei de doctor trebuie sa deţină titlul ştiinţific de doctor sau doctor habilitat, iar pentru susţinerea tezei de doctor habilitat – titlul ştiinţific de doctor habilitat sau un titlu echivalent acestuia.

52. Pentru susţinerea tezelor de doctor sunt numiţi 2 referenţi oficiali cu titlu ştiinţific, din care cel puţin unul – cu titlul ştiinţific de doctor habilitat sau un doctor în ştiinţe cu titlul de profesor universitar / profesor cercetător.

53. Pentru susţinerea tezelor de doctor habilitat sunt numiţi 3 referenţi oficiali - doctori habilitaţi sau având titluri echivalente acestuia.

54. Pentru tezele de doctor habilitat acceptate la 2 specialităţi sunt numiţi câte 2 referenţi oficiali la fiecare specialitate, doctori habilitaţi sau având titluri echivalente acestuia.

55. Referenţii numiţi nu pot fi angajaţi ai aceleaşi unităţi primare de cercetare ca şi candidatul. La o solicitare argumentată, acceptată de ANACEC, se admite ca un referent oficial să fie din instituţia în care este angajat candidatul, dar dintr-o altă subdiviziune.

56. Referenţii oficiali trebuie să fie specialişti în domeniul tezei, să nu aibă lucrări ştiinţifice în comun cu pretendentul, să dea dovadă de obiectivitate, principialitate şi nepărtinire.

57. Membrii CŞS şi referenţii oficiali trebuie să fie autori ai unor lucrări ştiinţifice de valoare în tematica tezei, fapt ce se va evidenţia în **Anexa 15**.

Secțiunea 2. Formarea Consiliului Științific Specializat

58. CȘS sunt veriga principală a sistemului naţional de atestare a cadrelor ştiinţifice, ele fiind cele care organizează susţinerea publică a tezelor de doctor / doctor habilitat şi care poartă întreaga răspundere pentru evaluarea corectă şi obiectivă a acestor lucrări.
59. CȘS se organizează ad-hoc pentru fiecare teză aparte. Se admite examinarea de unul şi acelaşi consiliu (în şedinţe aparte) a două teze de doctor / doctor habilitat ce ţin de aceeaşi specialitate şi au teme adiacente.
60. CȘS se instituie exclusiv în cadrul instituţiilor acreditate la specialităţi pentru care acestea sunt abilitate cu dreptul de organizare a doctoratului şi care dispun de potenţialul ştiinţific necesar examinării competente şi exigente a tezelor de doctor / doctor habilitat la specialitatea respectivă.
61. Consiliul ştiinţific / senatul instituţiei, după primirea propunerilor seminarului ştiinţific de profil, le examinează și, la următoarea sa ședință, confirmă componenţa nominală propusă a consiliului ştiinţific specializat şi a referenţilor oficiali care, ulterior, se prezintă spre aprobare la ANACEC.
62. Pentru formarea CȘS, instituţia prezintă la ANACEC materialele prevăzute în **Anexa 2**, sub formă de dosar, având coperta conform **Anexei 25**.
63. Acordul membrilor CȘS și a referenților oficiali de a participa la evaluarea tezei este echivalat cu o declarație a acestora privind lipsa existenței conflictelor de interese.
64. În urma examinării la ANACEC a dosarulului pentru formarea CȘS, Consiliul de conducere a ANACEC poate lua una din următoarele decizii:
    a) aprobarea formării CȘS în componența propusă a membrilor și referenților oficiali;
    b) aprobarea formării CȘS cu modifcări în componența propusă a membrilor și referenților oficiali;
    c) respingerea demersului de formare a CȘS.
65. Decizia de respingere a formării CȘS are la bază evaluarea tezei și îi este adusă la cunoștință instituției organizatoare de doctorat / postdoctorat cu o argumentare scrisă a deciziei.
66. În cazul aprobării formării CȘS, candidatului / instituției i se va transmite de către ANACEC o Notă informativă asupra tezei, care va conține observații și propuneri pentru îmbunătățirea calității acesteia.

Secțiunea 3. Funcționarea Consiliului Științific Specializat și susținerea publică a tezei

67. CȘS se consideră format din ziua luării deciziei Consiliului de conducere al ANACEC privind formarea CȘS.
68. CȘS este obligat să examineze și să organizeze susţinerea tezei de doctor sau doctor habilitat într-un termen de nouă luni din ziua semnării ordinului de formare a acestuia. Durata de împuternicire a consiliului ştiinţific specializat poate fi prelungită pentru un termen de trei luni la solicitarea întemeiată a senatului / consiliului ştiinţific al instituţiei în cadrul căreia a fost format CȘS.
69. CȘS își începe activitatea după prezentarea de către candidat a materialelor indicate în **Anexa 3**.
70. Fiecare membru al CȘS ia cunoştinţă de teză, apreciază originalitatea, noutatea şi veridicitatea rezultatelor obţinute, precum şi capacitatea candidatului la titlu ştiinţific de a efectua cercetări teoretice şi experimentale.
71. CȘS organizează o şedinţa prealabilă, în cadrul căreia autorizează publicarea autoreferatului (rezumatului) / referatului ştiinţific şi stabileşte data susţinerii publice a tezei de doctor / doctor habilitat, precum şi instituţiile care vor fi informate despre susţinerea tezei, conform **Anexei 16**.
72. CȘS organizează susţinerea tezei numai în cazul când:
    a) sunt prezentate materialele primare cu schema experimentelor;

b) teza are o ţinută ştiinţifică şi lingvistică impecabilă;
c) rezultatele investigaţiilor sunt autentificate, au fost prelucrate statistic, aprobate în cadrul şedinţelor unităţilor primare de cercetare, conferinţelor şi congreselor ştiinţifice;
d) sunt respectate prevederile prezentului *Regulament*;

73. Cu cel puţin 30 de zile înainte de susţinere, secretarul ştiinţific al CŞS în mod obligatoriu expediază:
    a) membrilor CŞS, referenţilor oficiali, precum şi bibliotecii instituţiei în care va fi susţinută lucrarea – câte un exemplar identic de teză şi autoreferatul (rezumatul) / referatul ştiinţific al acesteia cu semnătura secretarului ştiinţific al CŞS, al conducătorului / consultantului ştiinţific şi a autorului pe reversul copertei;
    b) ANACEC – autoreferatul (rezumatul) / referatul ştiinţific, varianta electronică (format pdf) a acestuia şi varianta electronică a tezei (format pdf), pentru a fi afişate pe site-ul instituţiei pe durata unui an de zile (CŞS poate recomanda afişarea parţială a tezei, argumentând cauza).
74. Lista organizaţiilor pe adresa cărora au fost expediate autoreferatele (rezumatele) sau referatele ştiinţifice (cu ştampila poştei), conform **Anexei 16**, se depune la CŞS.
75. Susţinerea publică a tezei de doctor / doctor habilitat este precedată de examinarea ei de referenţii oficiali, care sunt obligaţi să prezinte un aviz în CŞS cu cel puţin 12 zile înainte de susţinerea publică, care va conţine data elaborării şi semnătura referentului oficial, autentificată prin ştampila serviciului resurse umane al instituției.
76. Avizul referentului oficial, în volum de 3-5 pagini, trebuie să reflecte elementele obligatorii pentru teza de doctor / doctor habilitat, inclusiv corespunderea dintre conţinutul tezei şi lucrările publicate, să conţină aprecieri generale şi analitice, concluzii temeinic argumentate privind valoarea şi originalitatea tezei, să menţioneze erorile depistate în teză. Reperele orientative ale avizului sunt indicate în **Anexa 17**.
77. În avizul referentului oficial nu se admite includerea unor fragmente din teza doctorandului. Avizul se elaborează nemijlocit de către referentul oficial fără antrenarea altor persoane, inclusiv a doctorandului sau a conducătorului ştiinţific.
78. Cu cel puţin 12 zile înainte de susţinerea publică a tezei, referenţii oficiali sunt obligaţi să depună avizele asupra tezei la CŞS.
79. Cu cel puţin 10 zile înainte de susţinerea publică a tezei, CŞS pune la dispoziţia candidatului la titlul ştiinţific avizele referenţilor oficiali.
80. În cazul unor avize negative ale referenţilor oficiali, candidatul are dreptul să-şi retragă teza de doctor / doctor habilitat de la examinarea în CŞS.
81. Cu cel puţin 10 zile înainte de susţinerea publică a tezei, CŞS informează specialiştii din domeniu referitor la data, ora şi locul susţinerii tezei şi afişează un anunţ în instituţia organizatoare, inclusiv pe site-ul acesteia, conform **Anexei 18**.
82. Susţinerea publică a tezei poate avea loc în prezenţa tuturor membrilor CŞS sau în lipsa motivată doar a unuia dintre ei.
83. În cazul prezenţei tuturor membrilor CŞS se admite lipsa motivată doar a unui referent oficial, dacă acesta a prezentat aviz favorabil. În aceste condiţii avizul referentului absent se va citi integral în şedinţa de susţinere a tezei.
84. Prezenţa cetăţeanului străin în calitate de referent oficial sau membru al CŞS în şedinţa Consiliului poate fi asigurată în regim on-line. Pot participa în şedinţa de susţinere a tezei de doctor / doctor habilitat on-line şi cetăţeni ai Republicii Moldova aflaţi în deplasare de lungă durată / pe motiv de boală, dar nu mai mult de 2/3 din numărul total al membrilor CŞS şi doar unul din referenţi, în cazul prezenţei celorlalţi referenţi oficiali.

85. În caz că prevederile pct.81-83 nu sunt respectate, şedinţa se contramandează. CŞS informează în termen de 2 zile lucrătoare persoanele şi instituţiile interesate (inclusiv ANACEC) şi aduce la cunoştinţă data nouă a susţinerii.

86. CŞS asigură prin dezbateri ştiinţifice în cadrul susţinerii publice examinarea obiectivă şi exigentă a tezei de doctor / doctor habilitat şi poartă întreaga răspundere pentru deciziile luate.

87. Teza de doctor / doctor habilitat se susţine public conform prevederilor **Anexei 19.**

88. În cazul în care unul sau mai mulţi membri ai CŞS sau referenţii oficiali propun respingerea sau redactarea tezei, CŞS este obligat să analizeze temeiurile acestei propuneri.

89. În urma susţinerii publice a tezei, CŞS decide prin vor deschis, fără prezenţa publicului, asupra conferirii titlului ştiinţific.

90. În cazul în care un membru al CŞS votează contra conferirii titlului ştiinţific solicitat, el trebuie să-şi motiveze în scris decizia sa.

91. Hotărârea CŞS cu privire la conferirea titlului ştiinţific de doctor / doctor habilitat se adoptă cu votul a cel puţin 2/3 din membrii prezenţi.

92. Dacă se stabileşte că teza de doctor / doctor habilitat nu corespunde cerinţelor regulamentare, CŞS poate decide redactarea tezei sau reluarea cercetătilor, cu motivarea respectivă în scris.

93. Dacă se stabileşte în teză plagiat şi alte fraude ştiinţifice grave, CŞS respinge teza fără dreptul de a fi resusţinută.

94. Candidatul poate contesta decizia CŞS, adresându-se ANACEC în termen de 5 zile de la data susţinerii publice a tezei.

95. În cazul decesului candidatului la titlul ştiinţific după data formării consiliului, CŞS poate examina teza în şedinţa publică conform prevederilor prezentului Regulament şi poate lua decizia de conferire post-mortem a titlului ştiinţific.

96. În termen de 5 zile de la susţinerea publică a tezei de doctor / doctor habilitat, candidatul este obligat să depună un exemplar al tezei în fondul Bibliotecii Naţionale a Republicii Moldova, cu prezentarea adeverinţei în CŞS.

97. Dosarul de atestare pentru conferirea titlului ştiinţific şi teza de doctor sau doctor habilitat sunt depuse la ANACEC de secretarul ştiinţific al CŞS în termen de 45 zile de la susţinerea publică şi va include actele prevăzute în **Anexa 4**. Responsabilitatea pentru corectitudinea şi plenitudinea actelor incluse în dosarul de atestare şi corespunderea lor actelor normative o poartă preşedintele şi secretarul ştiinţific ai CŞS.

98. În cazul în care CŞS nu conferă titlul ştiinţific, CŞS expediază în adresa ANACEC teza şi dosarul de atestare și decizia argumentată.

99. În instituţia în care funcţionează CŞS se păstrează dosarul care include actele enumerate în **Anexele 3 şi 4**, lista de prezenţă a membrilor CŞS şi a referenţilor oficiali **(Anexa 20)** şi procesul-verbal privind rezultatele votării membrilor CŞS **(Anexa 21)**.

IV. Cerințele și etapele în procesul de conferire a titlurilor științifico-didactice de profesor și conferențiar universitar

100. Titlul ştiinţifico-didactic de conferenţiar universitar se conferă persoanelor care:
   a) deţin titlul ştiinţific de doctor sau doctor habilitat;
   b) se află în funcţia de conferenţiar universitar (sau în una ştiinţifico-didactică superioară acesteia);
   c) funcția este ocupată, prin concurs sau atestare (cu cel puţin 0,25 din norma didactică), de cel puţin 1 an;

d) au publicat mai mult de 15 de lucrări ştiinţifice, ştiinţifico-metodice şi didactice, inclusiv cel puţin 2 publicaţii ştiinţifico-metodice şi didactice elaborate în ultimii 5 ani la cursurile predate cu volumul nu mai mic de 1,0 c.a. fiecare;
e) au o vechime în muncă ştiinţifico-didactică de cel puţin 5 ani;
f) participă la procesul de instruire din instituţiile de învăţământ superior.

101. În cazul persoanelor care activează în domeniul culturii, artelor şi sportului, titlul ştiinţifico-didactic de conferenţiar universitar poate fi conferit şi celor care nu au titlu ştiinţific, dar care:
a) deţin titluri onorifice ale Republicii Moldova (sau ale altor state);
b) se află în funcţia de conferenţiar universitar (sau în una ştiinţifico-didactică superioară acesteia);
c) funcţia este ocupată prin concurs de cel puţin 4 ani;
d) au mai mult de 20 lucrări de valoare în domeniu (inclusiv filme, opere literare, creaţii componistice, creaţii de arte plastice etc.);
e) au elaborat programe şi lucrări metodice care se aplică în procesul didactic, inclusiv cel puţin 2 publicaţii ştiinţifico-metodice şi didactice elaborate în ultimii 5 ani la cursurile predate cu volumul nu mai mic de 1,0 c.a. fiecare.
f) sunt încadraţi în procesul de instruire din instituţiile de învăţământ superior de cel puţin 10 ani;
g) au pregătit 3 (sau mai mulţi) discipoli care deţin titluri onorifice;
h) au devenit laureaţi ai concursurilor naţionale şi internaţionale ori sunt sportivi de performanţă.

102. În cazul persoanelor încadrate de cel puţin 10 ani în procesul de instruire din colegii sau din alte instituţii de învăţământ mediu de specialitate, la solicitarea consiliilor pedagogice ale acestora, titlul ştiinţifico-didactic de conferenţiar universitar se conferă celor care au titlu ştiinţific de doctor sau de doctor habilitat, au publicat peste 15 lucrări ştiinţifice, ştiinţifico-metodice şi didactice, utilizate în procesul de învăţământ, inclusiv cel puţin 2 publicaţii ştiinţifico-metodice şi didactice elaborate în ultimii 5 ani la cursurile predate cu volumul nu mai mic de 1,0 c.a. fiecare.

103. Titlul ştiinţifico-didactic de profesor universitar se conferă persoanelor care:
a) deţin titlul ştiinţific de doctor habilitat şi titlul ştiinţifico-didactic de conferenţiar universitar;
b) se află în funcţia de profesor universitar (sau în una superioară acesteia);
c) funcţia este ocupată prin concurs sau atestare, de cel puţin 1 an;
d) au publicat mai mult de 40 lucrări ştiinţifice, ştiinţifico-metodice şi didactice de valoare, dintre care cel puţin 5 după susţinerea tezei de doctor habilitat, inclusiv cel puţin 2 publicaţii ştiinţifico-metodice şi didactice elaborate în ultimii 5 ani la cursurile predate cu volumul nu mai mic de 1,0 c.a. fiecare;
e) au o vechime în muncă ştiinţifico-didactică de cel puţin 10 ani;
f) participă la procesul de instruire din instituţiile de învăţământ superior;
g) au pregătit cel puţin 2 doctori şi/sau doctori habilitaţi.

104. Titlul ştiinţifico-didactic de profesor universitar poate fi conferit şi persoanelor care deţin titlu ştiinţific de doctor şi titlu ştiinţifico-didactic de conferenţiar universitar, dar care:
a) se află în funcţia de profesor universitar (sau una superioară acesteia);
b) funcţia este ocupată prin concurs sau atestare, de cel puţin 4 ani;
c) au publicat mai mult de 40 lucrări ştiinţifice, ştiinţifico-metodice şi didactice de valoare, inclusiv cel puţin 2 publicaţii ştiinţifico-metodice şi didactice elaborate în ultimii 5 ani la cursurile predate cu volumul nu mai mic de 1,0 c.a. fiecare;
d) au o vechime în munca ştiinţifico-didactică de cel puţin 20 de ani;
e) participă la procesul de instruire din instituţiile de învăţământ superior;
f) au pregătit cel puţin 4 doctori.

105. În cazul persoanelor care activează în domeniul culturii şi artelor, titlul ştiinţifico-didactic de profesor universitar poate fi conferit şi unor persoane cu titlu ştiinţifico-didactic de conferenţiar universitar, dar fără titlu ştiinţific, care:
a) sunt notorii ca personalităţi proeminente în sfera lor de activitate;

b) deţin titluri onorifice ale Republicii Moldova (sau ale altor state);
c) se află în funcţia de profesor universitar (sau în una superioară acesteia);
d) funcţia este ocupată prin concurs, de cel puţin 4 ani;
e) au mai mult de 30 lucrări de valoare în domeniu (filme, opere literare, creaţii componistice, creaţii de arte plastice etc.), dintre care cel puţin 10 publicate după conferirea titlului de conferenţiar universitar;
f) participă la procesul de instruire din instituţiile de învăţământ superior de cel puţin 20 de ani;
g) au elaborat manuale, programe şi îndrumări metodice care se aplică în procesul didactic, inclusiv cel puţin 2 publicaţii ştiinţifico-metodice şi didactice elaborate în ultimii 5 ani la cursurile predate cu volumul nu mai mic de 1,0 c.a. fiecare;
h) au pregătit cel puţin 5 discipoli care deţin titluri onorifice, au devenit laureaţi (diplomanţi) ai concursurilor naţionale şi internaţionale.

106. În cazul persoanelor care activează în domeniul sportului, titlul ştiinţifico-didactic de profesor universitar poate fi conferit şi unor persoane care nu au titlu ştiinţific de doctor şi titlu ştiinţifico-didactic de conferenţiar universitar, dar care:
a) îndeplinesc funcţia de antrenor;
b) deţin titlul de "Om emerit";
c) se află în funcţia de profesor universitar (sau în una superioară acesteia);
d) funcţia este ocupată prin concurs sau atestare, de cel puţin 4 ani;
e) au publicat mai mult de 30 lucrări ştiinţifice, ştiinţifico-metodice şi didactice de valoare, implementate în practica pedagogică, dintre care cel puţin 10 după conferirea titlului ştiinţifico-didactic de conferenţiar universitar, inclusiv cel puţin 2 publicaţii ştiinţifico-metodice şi didactice elaborate în ultimii 5 ani la cursurile predate cu volumul nu mai mic de 1,0 c.a. fiecare;
f) participă la procesul de instruire din instituţiile de învăţământ superior de cel puţin 20 de ani;
g) au pregătit cel puţin 2 sportivi de performanţă premiaţi la campionatele europene, mondiale sau la Jocurile Olimpice.

107. Perioada (de cel puţin 1 an) de ocupare prin concurs / atestare sau numire (în cazul persoanelor de vârstă pensionară) a funcţiei de conferenţiar universitar sau profesor universitar sau a unei funcţii superioare acestora se calculează prin cumularea consecutivă a termenelor de ocupare a funcţiei respective în diferite instituţii.

108. Una din cele 2 publicaţii ştiinţifico-metodice şi didactice elaborate în ultimii 5 ani, menţionate la p.99-105, poate fi înlocuită cu un manual elaborat în ultimii 10 ani. Termenul de 5 ani şi, respectiv, 10 ani este calculat de la data deciziei senatului instituţiei de a conferi titlul ştiinţifico-didactic.

109. Tipurile de publicaţii care se consideră lucrări metodice sunt indicate în **Anexa 7**. Lucrările metodice pot fi publicate în format tipărit sau electronic, în ultimul caz fiind necesară amplasarea lor pe pagina *web* a instituţiei sau în reţeaua intranet / mediatică.

110. Cetăţenii străini şi apatrizii pot fi înaintaţi spre conferirea titlurilor ştiinţifico-didactice numai în cazul când participă la procesul de instruire din instituţiile de învăţământ superior, activează de cel puţin 3 ani în instituţiile de învăţământ din Republica Moldova, ocupă prin concurs sau atestare funcţii în Republica Moldova, deţin titluri onorifice ale Republicii Moldova.

111. Procesul de conferire a titlului ştiinţifico-didactic este iniţiat de către catedra în care activează candidatul, care recomandă senatului instituţiei conferirea titlului de profesor sau conferenţiar.

112. Senatul instituţiei de învăţământ superior examinează recomandarea catedrei şi ia decizia, la următoarea şedinţă planificată, de a aproba sau nu candidatura propusă pentru conferirea titlului ştiinţifico-didactic. Decizia se consideră valabilă, dacă la şedinţă au participat cel puţin 2/3 din componenţa acestuia, şi, favorabilă, dacă cel puţin 2/3 din cei prezenţi au votat pentru conferirea titlului solicitat.

113. Senatul instituiei de învățământ superior înaintează la ANACEC, în termen de 10 zile de la aprobarea deciziei favorabile, solicitarea de a conferi titlul ştiinţifico-didactic solicitat.

114. Solicitarea instituţiei va include materialele indicate în **Anexa 5** (dosarul de atestare).

115. Dosarul de atestare pentru conferirea titlului ştiinţifico-didactic este depus la ANACEC de secretarul ştiinţific al senatului instituţiei, care poartă responsabilitatea pentru corectitudinea şi plenitudinea actelor incluse în dosar.

V. Recunoașterea și echivalarea actelor

116. Recunoaşterea şi echivalarea diplomelor şi atestatelor de înaltă calificare ştiinţifică şi ştiinţifico-didactică obţinute în străinătate se efectuează de către ANACEC în conformitate cu prevederile Regulamentului cu privire la recunoaşterea şi echivalarea actelor de înaltă calificare ştiinţifică şi ştiinţifico-didactică obţinute în străinătate, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.472 din 6 mai 2004 (Monitorul oficial, 2004, nr. 77 – 79, art.610) cu modificările şi completările ulterioare

117. Cererea privind recunoaşterea şi echivalarea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice obţinute în alte ţări, conform **Anexei 13**, este înaintată la ANACEC personal de către deţinătorii acestor titluri şi este însoțită de materialele indicate în **Anexa 6**.

118. Cetăţenii Republicii Moldova care au elaborat tezele de doctor / doctor habilitat în instituţiile din Republica Moldova pot solicita de la ANACEC permisiunea de a susţine teza în alte state, în baza argumentării necesităţii de a susţine teza peste hotarele ţării, prezentată de conducerea instituţiei unde activează candidatul şi au fost realizate investigaţiile respective, şi a procesului-verbal al şedinţei unităţii primare de cercetare, în care a fost examinată şi recomandată teza spre susţinere. În cazul în care aceşti candidaţi nu au obţinut astfel de permisiune, echivalarea şi recunoaşterea actului obţinut în străinătate se va face prin procedura de reatestare.

119. Pentru cetăţenii Republicii Moldova care și-au făcut doctoratul / postdoctoratul în alte state, permisiunea pentru susţinerea tezei în ţările respective nu este necesară.

VI. Examinarea dosarelor de atestare la ANACEC

120. Dosarul de atestare înregistrat la ANACEC, ce corespunde cerinţelor regulamentare, este transmis Direcţiei evaluare în cercetare şi inovare, care, după o examinare primară, îl transmite comisiei de experţi / experților evaluatori, împreună cu obiecţiile şi sugestiile pe care le are.

121. Dosarul în care la etapa de examinare la ANACEC se depistează lipsa unor documente sau întocmirea lor incorectă, redactarea neglijentă a acestuia cât şi a tezei / autoreferatului (rezumatului) se restituie instituţiei, pentru a fi adus în corespundere cu actele normative.

122. ANACEC este în drept să solicite candidaților la titlul ştiinţific sau ştiinţifico-didactic prezentarea lucrărilor ştiinţifice publicate şi a oricăror alte documente ce ţine de expertiza dosarelor.

123. Evaluarea dosarelor de atestare este asigurată de către ANACEC prin intermediul Comisiilor de experți / experților evaluatori, care examinează tezele, autoreferatele (rezumatele) şi dosarele de atestare, obiecţiile şi sugestiile Direcţiei evaluare în cercetare şi inovare, şi formulează concluzii privind corespunderea acestora standardelor de calitate.

124. Comisiile de experţi / experții evluatori realizează următoarele activităţi:

a) examinează propunerile de formare a CȘS și stabilesc în baza lucrărilor ştiinţifice publicate corespunderea membrilor CȘS şi a referenţilor oficiali tematicii tezei preconizate pentru susţinere;
b) examinează, în termenii stabiliți, tezele, dosarele şi lucrările ştiinţifice prezentate în vederea determinării competenței pretendentului la titlul ştiinţific sau ştiinţifico-didactic solicitat şi

corespunderii cerinţelor regulamentare, sunt responsabile pentru obiectivitatea recomandărilor prezentate Consiliului de conducere;

c) evaluează posibilitatea susţinerii tezelor de doctor habilitat în baza lucrărilor publicate;

d) examinează proiectele actelor normative ale ANACEC, urmărind ca cerinţele faţă de conferirea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice să fie la nivelul celor internaţionale.

125. Comisiile de de experţi se creează și activează conform unui regulament, aprobat de Consiliul de conducere al ANACEC.

126. Consiliul de conducere examinează toate solicitările de atestare a personalului ştiinţific şi ştiinţifico-didactic şi, în baza propriilor aprecieri, a propunerilor Direcţiei evaluare în cercetare şi inovare, a comisiilor de experţi / experţilor evaluatori și adoptă decizii asupra fiecărui dosar.

127. În cazul depistării în dosar a unor falsuri sau a unor activităţi incompatibile cu etica omului de ştiinţă, Consiliul de conducere respinge solicitarea şi aplică sancţiuni consiliului ştiinţific / senatului instituţiei care l-a înaintat.

128. Candidatul la titlul ştiinţific are dreptul să-şi retragă dosarul:

a) din CȘS – până la şedinţa publică de susţinere a tezei;

b) de la ANACEC – până la luarea deciziei de către Consiliul de conducere, cu dreptul de a relua procedura de examinare a tezei de doctor / doctor habilitat de la unitatea primară de cercetare cel puţin peste un an de la data emiterii dispoziţiei Preşedintelui ANACEC privind permiterea retragerii dosarului. Candidatul nu are dreptul să-şi retragă dosarul în cazul în care teza de doctor sau doctor habilitat este suspectată de plagiat sau alte fraude ştiinţifice.

129. Candidatul la titlul ştiinţifico-didactic are dreptul să-şi retragă dosarul de la ANACEC până la luarea deciziei de către Consiliul de conducere, cu dreptul de a prezenta dosarul de atestare la titlul ştiinţifico-didactic cel puţin peste 6 luni de la data emiterii dispoziţiei Preşedintelui ANACEC privind permiterea retragerii dosarului, cu recomandarea repetată a consiliului ştiinţific / senatului instituţiei.

130. CȘS, consiliul ştiinţific / senatul instituţiei au dreptul să retragă dosarul de atestare de la ANACEC până la adoptarea deciziei Consiliului de conducere.

131. Termenul de examinare a dosarelor la ANACEC este de 6 luni.

VII. Conferirea titlurilor şi eliberarea diplomelor, atestatelor şi certificatelor

132. Titlul ştiinţific de doctor se acordă în baza deciziei Consiliului de conducere de a confirma hotărârea CȘS. Drept dată a conferirii titlului ştiinţific de doctor se consideră data şedinţei de susţinere publică a tezei în CȘS.

133. Titlul ştiinţific de doctor habilitat şi titlurile ştiinţifico-didactice se acordă în baza deciziei ANACEC. Drept dată a conferirii titlului ştiinţific de doctor habilitat şi a titlurilor ştiinţifico-didactice de conferenţiar universitar şi profesor universitar, precum şi dată a recunoaşterii şi echivalării actelor de înaltă calificare ştiinţifică şi ştiinţifico-didactică obţinute în străinătate se consideră data şedinţei în care ANACEC a luat decizia respectivă.

134. În cazul decesului candidatului a cărui dosar de atestare este depus, ANACEC poate acorda post-mortem titlul ştiinţific sau ştiinţifico-didactic .

135. Conferirea titlurilor de doctor habilitat și doctor este certificată prin diplome, de profesor şi conferenţiar universitar – prin atestate, iar recunoașterea și echivalarea actelor de înaltă calificare ştiinţifică şi ştiinţifico-didactică obţinute în străinătate – prin certificate.

136. Diplomele, atestatele şi certificatele de recunoaştere şi echivalare sunt semnate de preşedintele ANACEC. Pe documentele eliberate se aplică sigila ANACEC.

137. În cazul diplomelor, atestatelor şi certificatelor pierdute pot fi eliberate duplicate. În cazul schimbării numelui sau prenumelui deţinătorului, duplicate ale diplomelor, atestatelor şi certificatelor nu se eliberează.

138. Modul de eliberare a diplomelor, atestatelor şi certificatelor este reglementat prin deciziile ANACEC.

VIII. Contestații

139. Candidații la titluri ştiinţifice, conducătorii şi consultanţii ştiinţifici ai acestora pot contesta la ANACEC deciziile CȘS în termen de 30 de zile de la data susţinerii tezei de doctor / doctor habilitat.

140. Contestaţiile sunt examinate de Direcţia evaluare în cercetare şi inovare a ANACEC împreună cu comisia de experţi în domeniu în termen de 60 de zile, decizia finală fiind luată de Consiliul de conducere.

141. Candidații la titluri ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice, precum şi instituţiile care au depus dosarele de atestare pot contesta hotărârile Consiliului de conducere referitor la conferirea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice în decurs de 30 de zile de la data adoptării deciziilor.

142. În cazul contestării hotărârii Consiliului de conducere, preşedintele ANACEC creează, prin ordin, o comisie ad-hoc de experţi care examinează chestiunea dată şi în baza concluziilor şi argumentelor acesteia Consiliul de conducere ia decizia finală.

143. Hotărârile Consiliului de conducere referitor la contestaţii se consideră adoptate şi definitive, dacă pentru ele s-au pronunţat cel puţin 2/3 din membrii acestuia.

144. Demersurile senatelor instituţiilor cu privire la conferirea titlurilor ştiinţifico-didactice, respinse de Consiliul de conducere, cu excepţia celor respinse pe motive de fraudă ştiinţifică, pot fi prezentate spre examinare peste 1 an.

145. Tezele de doctor / doctor habilitat respinse de CȘS sau de Consiliul de conducere al ANACEC din motive de conţinut pot fi susţinute repetat peste 1 an. Tezele respinse pe motive de fraudă ştiinţifică nu pot fi susţinute a doua oară.

IX. Responsabilități

146. În cazul în care CȘS dintr-o instituție nu-şi onorează obligaţiile, comite repetat încălcări ale actelor normative, dă dovadă de iresponsabilitate în deciziile luate, Consiliul de conducere sistează pe un termen de 3 ani dreptul instituţiei în cauză de a forma CȘS la specialitatea respectivă.

147. În cazul în care comisia de experţi în domeniu nu-şi onorează obligaţiile, dă dovadă de lipsă de exigenţă, manifestă formalism la examinarea dosarelor de atestare, lipsă de obiectivitate şi principialitate, nu respectă actele normative ale ANACEC, Consiliul de conducere intervine cu modificări în componenţa comisiei respective.

148. În cazul în care referentul oficial a apreciat eronat valoarea ştiinţifică şi practică a tezei de doctor / doctor habilitat, nu a menţionat fraudele ştiinţifice, erorile existente în teză, a trecut cu vederea lacunele de redactare a tezei, Consiliul de conducere privează persoana respectivă de dreptul de a participa la expertiza tezelor în calitate de referent oficial sau de membru al CȘS pe un termen de 3 ani

149. În cazul în care conducătorul / consultantul ştiinţific promovează teze de doctor / doctor habilitat incompatibile cu rigorile stabilite de actele normative în vigoare, Consiliul de conducere îi retrage acestuia dreptul de conducător / consultant ştiinţific, după două avertizări, pe o perioadă de până la 2 ani.

150. În cazul în care conducătorul / consultantul ştiinţific al candidatului la titlu ştiinţific a tolerat plagiatul, falsurile comise, alte acţiuni incompatibile cu etica omului de ştiinţă, Consiliul de conducere îi retrage acestuia calitatea de conducător / consultant ştiinţific, referent oficial sau membru al CȘS pe o perioadă de 3 ani.

151. Alte responsabilități și sancțiuni sunt indicate în Codul de etică și deontologie profesională a cercetătorilor și cadrelor universitare.

X. Finanțarea activităților de atestare a personalului științific și științifico-didactic

152. Cheltuielile de examinare a dosarelor pentru confirmarea titlurilor științifice și științifico-didactice, de acordare a dreptului de conducere de doctorat, inclusiv de expertiză, de examinare a contestaţiilor, se efectuează:

a) în cazul doctoranzilor, postdoctoranzilor, competitorilor organizaţiilor de drept public din domeniile cercetării și inovării care și-au făcut studiile cu finanțare de la bugetul de stat – din mijloacele alocate din bugetul de stat pentru asemenea activităţi;

b) în cazul persoanelor care şi-au făcut studiile în organizaţiile de drept public din domeniile cercetării și inovării prin contract cu achitarea taxei, al cetăţenilor străini, competitorilor şi doctoranzilor organizaţiilor de drept privat şi organizaţiilor obşteşti din domeniile cercetării și inovării – din contul acestor organizaţii sau din contul propriu al persoanelor interesate, în conformitate cu taxele aprobate de Guvern;

c) în cazul persoanelor care au absolvit studiile superioare de doctorat sau au finalizat studiile de postdoctorat în organizaţiile de drept public din domeniile cercetării şi inovării, al competitorilor şi doctoranzilor care, pe parcursul a 2 ani după absolvirea doctoratului, nu au susţinut public teza – din contul propriu al persoanelor în cauză.

153. Cheltuielile legate de activitatea consiliilor ştiinţifice specializate, inclusiv de remunerarea membrilor acestora şi a referenţilor oficiali, sunt suportate de la bugetul de stat în cazul doctoranzilor cu finanţarea de la buget care susţin teza pe parcursul a doi ani după absolvirea doctoratului, sau din contul doctorandului în celelalte cazuri. Cheltuielile sunt efectuate prin intermediul instituției în care are loc susținerea publică a tezei.

154. Cheltuielile legate de recunoaşterea şi echivalarea actelor de înaltă calificare ştiinţifică şi ştiinţifico-didactică şi de înregistrare a diplomelor şi atestatelor respective le suportă candidații sau organizaţiile în care aceştia îşi desfăşoară activitatea.

155. Cheltuielile de perfectare şi eliberare a diplomelor, atestatelor şi certificatelor de recunoaştere şi echivalare a titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice obţinute în străinătate, de acordare a dreptului de conducere de doctorat, le suportă persoanele respective. Mărimea taxelor pentru examinarea și perfectarea actelor ce atestă calificările științifice și științifico-didactice se aprobă de Guvern.

XI. Dispoziții finale și tranzitorii

156. ANACEC menţine o bază de date privitor la persoanele care au obţinut titluri ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice, în conformitate cu Fișa de evidenţă a personalului ştiinţific și științifico-didactic **(Anexa 22)**.

157. Prevederile prezentului regulament se vor aplica în procesul de conferire a titlurilor științifico-didactice până la intrarea în vigore a Regulamentului de conferire a titlurilor științifico-didactice în învățământul superior.

158. Prevederile prezentului regulament se vor aplica în procesul de conferire a titlurilor științifice pentru persoanele admise la doctorat până în anul 2015 şi la postdoctorat până în anul 2017, precum şi cei cărora le-au fost aprobate teme pentru elaborarea de sinestătător a tezelor de către consiliile ştiinţifice / senatele instituţiilor în această perioadă.

ANEXE la Regulamentul cu privire la funcţionarea consiliilor ştiinţifice specializate şi conferirea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice în Republica Moldova

Anexa 1
la Regulamentul de funcţionare a consiliilor ştiinţifice specializate
şi conferirea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice

Lista materialelor depuse de candidatul la titlul ştiinţific în seminarul ştiinţific de profil

1. Teza de doctor sau doctor habilitat, având foaia de titlu conform **Anexei 23**;
2. Extrasul din procesul-verbal al senatului / consiliului ştiinţific al instituţiei cu privire la aprobarea temei tezei de doctor sau doctor habilitat şi conducătorului (consultantului) ştiinţific;
3. Adeverinţa privind susţinerea examenelor de doctorat, în cazul tezelor de doctor **(Anexa 10)**
4. Lista lucrărilor ştiinţifice la tema tezei, semnată de autor şi certificată de secretarul ştiinţific al instituţiei **(Anexa 8)**; Suplimentul "Publicaţiile la tema tezei de doctorat" **(Anexa 9)**
5. Avizul pozitiv al seminarului unităţii primare de cercetare în cadrul căreia a fost elaborată teza (catedră, laborator, secţie, sector).

Anexa 2
la Regulamentul de funcţionare a consiliilor ştiinţifice specializate
şi conferirea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice

Lista materialelor incluse în dosarul pentru formarea CŞS de susţinere a tezei de doctor sau doctor habilitat prezentat la ANACEC de către senatul sau consiliul ştiinţific al instituţiei

1. Demersul instituţiei conform **Anexei 12**;
2. Teza de doctor sau doctor habilitat, având foaia de titlu conform **Anexei 23**;
3. Hotărârea seminarului ştiinţific de profil, în cazul tezei de doctor, sau a două seminare ştiinţifice de profil, în cazul tezei de doctor habilitat, la care se anexează copiile listei de prezenţă a membrilor seminarului şi Formularul evaluării tezei de către SŞP (**Anexa 14**);
4. Datele privind membrii consiliului ştiinţific specializat şi referenţii oficiali cu acordul acestora de a participa la evaluarea tezei, confirmat prin semnătură, prin e-mail sau prin altă formă scrisă **(Anexa 15)**;
5. Extrasul din procesul verbal al senatului sau consiliului ştiinţific al instituţiei cu privire la aprobarea temei tezei de doctor sau de doctor habilitat şi conducătorului (consultantului) ştiinţific;
6. Adeverinţa de susţinere a examenelor de doctorat, în cazul tezelor de doctor **(Anexa 10)**;
7. Lista lucrărilor ştiinţifice la tema tezei, semnată de autor şi certificată de secretarul ştiinţific al instituţiei **(Anexa 8)**; Suplimentul "Publicaţiile la tema tezei de doctorat" (**Anexa 9**);
8. Avizul pozitiv al seminarului unităţii primare de cercetare în cadrul căreia a fost elaborată teza (catedră, laborator, secţie, sector);
9. Avizul conducătorului/consultantului ştiinţific la tema de doctorat.

Notă: Materialele se prezinta în mapă cu şină

Anexa 3
la Regulamentul de funcţionare a consiliilor ştiinţifice specializate
şi conferirea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice

Lista materialelor depuse de candidatul la titlul ştiinţific în Consiliul ştiinţific specializat

1. Ordinul de formare a CŞS pentru organizarea şi desfăşurarea susţinerii publice a tezei de doctor sau doctor habilitat;
2. Teza, având foaia de titlu conform **Anexei 23,** şi autoreferatul (rezumatul), având coperta conform **Anexei 24** (număr de exemplare după necesitate);
3. Hotărârea seminarului ştiinţific de profil, în cazul tezei de doctor, sau a două seminare ştiinţifice de profil, în cazul tezei de doctor habilitat, la care se anexează copiile listei de prezenţă a membrilor seminarului şi Formularul evaluării tezei de către SŞP **(Anexa 14)**;
4. Lista lucrărilor ştiinţifice la tema tezei, semnată de autor şi certificată de secretarul ştiinţific al instituţiei **(Anexa 8)**; Suplimentul "Publicaţiile la tema tezei de doctorat" **(Anexa 9)**;
5. Avizul pozitiv al seminarului unităţii primare de cercetare în cadrul căreia a fost elaborată teza (catedră, laborator, secţie, sector);
6. Avizul conducătorului / consultantului ştiinţific la tema de doctorat;
7. Lista organizaţiilor pe adresa cărora au fost expediate autoreferatele (rezumatele) sau referatele ştiinţifice (cu ştampila poştei), inclusă în dosar cu minimum 30 de zile înainte de susţinerea publică;
8. Adeverinţa de depunere a tezei de doctor sau doctor habilitat în fondul Bibliotecii Naţionale a Republicii Moldova, inclusă în dosar în termen de 5 zile de la susţinerea publică.

Anexa 4
la Regulamentul de funcţionare a consiliilor ştiinţifice specializate
şi conferirea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice

Lista materialelor incluse în dosarul de atestare depus la ANACEC pentru conferirea titlului ştiinţific de doctor habilitat sau confirmarea titlului ştiinţific de doctor

1. Demersul consiliului ştiinţific specializat.

2. Hotărârea consiliului ştiinţific specializat privind susţinerea tezei de doctor sau doctor habilitat.

3. Avizele referenţilor oficiali, lista avizelor la autoreferatul (rezumatul) tezei de doctorat, contestaţiile parvenite în CŞS.

4. Stenograma şedinţei de susţinere publică a tezei sau înregistrarea electronică a şedinţei, în cazul transmiterii on-line a susţinerii publice a tezei de doctor / doctor habilitat.

5. Procesul verbal al şedinţei preliminare a CŞS la care a fost autorizată publicarea autoreferatului (rezumatului) sau referatul ştiinţific şi stabilită data susţinerii publice a tezei.

6.Teza ("cu copertă tare"), având foaia de titlu conform **Anexei 23,** şi autoreferatul (rezumatul) sau referatul ştiinţific (1 ex.), având coperta conform **Anexei 24**.

7. Fişa de evidenţă a cadrului ştiinţific **Anexa 22)**.

8. Copia buletinului de identitate a candidatului.

9. Răspuns la Nota informativă a ANACEC (în cazul transmiterii unei astfel de Note).

Notă: Materialele se prezinta în mapă cu şină

Anexa 5
la Regulamentul de funcţionare a consiliilor ştiinţifice specializate
şi conferirea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice

Lista materialelor incluse în dosarul de atestare depus la ANACEC pentru conferirea titlului ştiinţifico-didactic de profesor universitar sau conferenţiar universitar

1. Demersul senatului instituţiei de învăţământ superior privind conferirea titlului (cu aplicarea semnăturii şi sigiliului, cu numărul de înregistrare respectiv);
2. Adeverinţa privind conferirea titlului ştiinţifico-didactic, eliberată de senatul instituţiei (**Anexa 11**);
3. CV-ul candidatului;
4. Copia carnetului de muncă privind activitatea ştiinţifică şi didactică;
5. Copia diplomei de doctor / doctor habilitat şi copia atestatului de conferenţiar universitar (în cazul candidaților la titlul de profesor universitar);
6. Lista lucrărilor ştiinţifice, ştiințifico-metodice şi didactice (**Anexa 8**);
7. Fişa de evidenţă a cadrului ştiinţific (**Anexa 22**).
8. Copia buletinului de identitate a candidatului.

Notă: Materialele se prezinta în mapă cu şină

Anexa 6
la Regulamentul de funcţionare a consiliilor ştiinţifice specializate
şi conferirea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice

Lista materialelor incluse în dosarul de atestare depus la ANACEC pentru recunoaşterea şi echivalarea diplomelor şi atestatelor de inalta calificare ştiinţifică şi ştiinţifico-didactică obţinute in străinătate

1. Cererea de recunoaştere şi echivalare a actului de înaltă calificare ştiinţifică sau ştiinţifico-didactică, conform **Anexei 13**;
2. Diploma care atestă conferirea titlului ştiinţific sau ştiinţifico-didactic care urmează a fi supusă echivalării (în original, copia simplă şi traducerea legalizată, cu excepţia limbilor de circulaţie internaţională - engleză, franceză, germană, spaniolă, italiană şi rusă);
3. Diploma care atestă conferirea primului titlu ştiinţific de doctor sau certificatul corespunzător de echivalare (în original, copia simplă şi traducerea legalizată, cu excepţia limbilor de circulaţie internaţională – engleză, franceză, germană, spaniolă, italiană şi rusă), după caz;
4. Copia autentificată notarial a hotărârii instituţiei care a conferit titlul ştiinţific sau ştiinţifico-didactic, în cazul în care această instituţie nu este menţionată în actul respectiv;
5. Lista şi copia lucrărilor ştiinţifice şi metodico-didactice (xerox) în baza cărora a fost conferit titlul ştiinţific sau ştiinţifico-didactic;
6. Teza de doctorat şi autoreferatul (rezumatul) sau referatul ştiinţific (dacă acesta este prevăzut în ţara respectivă), în cazul recunoaşterii şi echivalării titlurilor ştiinţifice;
7. Un raport (în două exemplare) privind rezultatele ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice în baza cărora a fost conferit titlul ştiinţific sau ştiinţifico-didactic respectiv, în cazul reatestării;
8. Buletinul de identitate sau permisul de şedere al candidatului;
9. Fişa de evidenţă a cadrului ştiinţific, conform **Anexei 22**;
10. Alte materiale primare de cercetare, necesare pentru adoptarea unei decizii obiective, la solicitarea experţilor;
11. Alte acte ce certifică competenţa profesională a candidatului, la latitudinea solicitanului.

Notă: Materialele se prezinta în mapă cu şină

Anexa 7
la Regulamentul de funcţionare a consiliilor ştiinţifice specializate
şi conferirea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice

Publicațiile ce se iau în considerare la conferirea titlurilor științifice și științifico-didactice

1. Articolele științifice din revistele:
   a) din Republica Moldova de categoriile A, B, B+ şi C;
   b) incluse în baze de date internaționale (conform listei din Regulamentul de atribuire a calificativelor tezelor de doctorat);
   c) recunoscute în alte ţări în calitate de publicaţii ştiinţifice (acolo unde există sisteme naționale de evaluare a revistelor).
2. Monografiile publicate:
   a) în Republica Moldova cu recomandarea consiliului ştiinţific sau senatului instituţiei, descrierea CIP a Camerei Naţionale a Cărţii, indice ISBN, nominalizarea redactorului ştiinţific şi a recenzenţilor, cu depunerea în biblioteci;
   b) peste hotare, incluse în baze de date (conform listei din Regulamentul de atribuire a calificativelor tezelor de doctorat) sau recunoscute în caitate de publicaţii ştiinţifice în ţările respective.
3. Tezele și articolele publicate ale comunicărilor ştiinţifice prezentate la congrese, simpozioane, conferinţe ştiinţifice și alte manifestări științifice:
   a) incluse in Registrul național al manifestărilor științifice din Republica Moldova;
   b) incluse în baze de date internaționale (conform listei din Regulamentul de atribuire a calificativelor tezelor de doctorat) sau recunoscute în caitate de publicaţii ştiinţifice în ţările respective.
4. Articolele publicate în culegeri de lucrări ştiinţifice de specialitate, recomandate de consiliul ştiinţific / senatul instituţiei.
5. Brevetele de invenţie.
6. Manualele pentru instituţiile universitare şi preuniversitare şi materialele metodico-didactice (în cazul tezelor de doctor/doctor habilitat în ştiinţe ale educaţiei).
7. Lucrările ştiinţifico-metodice şi didactice, aprobate în conformitate cu procedura stabilită, de către comisiile metodice, consiliul facultății, consiliul științific / senatul instituției de învățământ superior, ministerul de resort (în cazul titlurilor științifico-didactice):
   a) manuale;
   b) compendii;
   c) note de curs;
   d) îndrumări (la lucrări practice, de laborator, stagii de practică, privind perfectarea tezelor de an, licenţă, masterat);
   e) protocoale clinice naţionale;
   f) ghiduri; caiete de lucrări practice;
   g) dicționare;
   h) articole didactice;
   i) culegeri de teste;
   j) culegeri de texte comentate,
   k) hărţi, atlase;
   l) tabele murale;
   m) planşe;
   n) culegeri de note (de texte) muzicale:
   o) filme didactice (ca mijloace didactice aprobate de ministerul de resort).

Anexa 8
la Regulamentul de funcţionare a consiliilor ştiinţifice specializate
şi conferirea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice

Lista lucrărilor științifice, științifico-metodice și didactice

ale dlui/dnei _____
(numele, prenumele)

_____
(titlul ştiinţific, funcţia, instituţia în care activează)

Lucrări științifice

1. **Monografii** (recomandate spre editare de consiliul ştiinţific/senatul instituţiei acreditate la profilul respectiv)

1.1.monografii monoautor

1.2. monografii colective (cu specificarea contribuţiei personale)

2. **Articole în reviste ştiinţifice**

2.1. în reviste din bazele de date Web of Science şi SCOPUS

2.2. în reviste din străinătate recunoscute

2.3. în reviste din Registrul Naţional al revistelor de profil, cu indicarea categoriei

3. **Articole în culegeri ştiinţifice**

3.1. în lucrările conferinţelor ştiinţifice internaţionale (peste hotare)

3.2. în lucrările conferinţelor ştiinţifice internaţionale (Republica Moldova)

3.3. în lucrările conferinţelor ştiinţifice naţionale cu participare naţională

3.4. în lucrările conferinţelor ştiinţifice naţionale

3.5. în alte culegeri de lucrări ştiinţifice editate peste hotare

3.6 în alte culegeri de lucrări ştiinţifice editate în Republica Moldova

4. **Teze în culegeri ştiinţifice**

3.1. în lucrările conferinţelor ştiinţifice internaţionale (peste hotare)

3.2. în lucrările conferinţelor ştiinţifice internaţionale (Republica Moldova)

3.3. în lucrările conferinţelor ştiinţifice naţionale cu participare naţională

3.4. în lucrările conferinţelor ştiinţifice naţionale

3.5. în alte culegeri de lucrări ştiinţifice editate peste hotare

3.6 în alte culegeri de lucrări ştiinţifice editate în Republica Moldova

Notă: *vor fi considerate teze şi nu articole materialele care un volum de până la 3 pagini*

5. Alte lucrări ştiinţifice (recomandate spre editare de o instituţie acreditată în domeniu)

5.1.cărţi (cu caracter informativ)

5.2. enciclopedii, dicţionare

5.3. atlase, hărţi, tabele etc. (ca produse ale cercetării ştiinţifice)

6. Brevete de invenţii şi alte obiecte de proprietate inteectuală, materiale la saloanele de invenţii

Lucrări ştiinţifico-metodice şi didactice

(aprobate şi publicate în ordinea stabilită)

8. Manuale

8.1. manuale pentru învăţământul preuniversitar (aprobate de ministerul de resort)

8.2. manuale pentru învăţământul universitar (aprobate de consiliul ştiinţific /senatul instituţiei)

9. Ghiduri metodice/metodologice (aprobate de consiliul metodic, consiliul facultăţii)

10. Note de curs /Suporturi de curs (aprobate de consiliul metodic, consiliul facultăţii)

11. Indicaţii /îndrumări metodice (la lucrări practice, de laborator, stagii de practică, privind elaborarea tezelor de an, licenţă, masterat), aprobate de consiliile metodice, consiliul facultăţii

12. Protocoale clinice (aprobate de ministerul de resort)

13. Compendii (aprobate de comisiile metodice, consiliul facultăţii, consiliul ştiinţific /senatul instituţiei)

14. **Alte materiale didactice** (hărţi, atlase, tabele murale, planşe, filme didactice, culegeri de texte comentate, culegeri de teste, softuri didactice, caiete de lucrări), aprobate de comisiile metodice, consiliul facultăţii pentru învăţământul universitar şi de ministerul de resort pentru învăţământul preuniversitar

AUTOR: _____

(semnătura)

Secretarul ştiinţific
al Consiliului ştiinţific /Senatului instituţiei
titlul ştiinţific, numele prenumele _____

(semnătura)

Ştampila, data

Note: 1. Responsabilitatea pentru veridicitatea listei o poartă autorul şi secretarul ştiinţific al instituţiei

2. Semnăturile şi ştampila se aplică pe fiecare pagină a listei.

3. Publicaţiile pot fi şi în variantă electronică, însă obligatoriu trebuie să fie aprobate în ordinea stabilită.

Anexa 9
la Regulamentul de funcţionare a consiliilor ştiinţifice specializate
şi conferirea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice

Suplimentul la teza de doctorat
Publicaţiile la tema tezei de doctorat

Foaia de titlu

Publicaţiile la tema tezei de doctor/doctor habilitat _____,
specialitatea_____,
autor _____
anul_____

Conţinutul Suplimentului

1. Lista publicaţiilor la tema tezei de doctorat incluse în Supliment, cu indicarea paginii;
2. Copiile xerox ale publicațiilor incluse în Supliment:
   a) Monografii - copia titlului, datele bibliografice, cuprinsul şi recenzia la monografie, publicată într-o revistă științifică;
   b) Articole în reviste - copia titlului revistei, anul, numărul, indexarea şi copia articolului respectiv;
   c) Articole / teze la conferințe - copia titlului publicaţiei cu materialele conferinţei, localitatea, anul şi copia publicaţiei respective;
   d) Alte tipuri de publicații / rezultate - copia și datele bibliografice care permit identificarea publicației.

Notă: 1. Suplimentul va conține obligatoriu informație privind publicațiile minime cerute la susținerea tezei (5 – la doctor și 20/25 - la doctor habilitat), inclusiv după tipurile de publicații;
2. În cazul în care publicațiile pot fi consultate în Acces deschis dintr-o bază de date recunoscută, copiile xerox ale acestora pot fi înlocuite cu link-urile la publicații;
3. Suplimentul se prezintă **în formatul paginii A4, copertă spiralătă.**

Anexa 10
la Regulamentul de funcţionare a consiliilor ştiinţifice specializate
şi conferirea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice

Adeverință privind examenele de doctorat

_____
denumirea completă a instituţiei emitente

ADEVERINŢĂ

Prin prezenta se adevereşte că dl / dna _____
numele, prenumele
a susţinut examenele de doctorat şi a obţinut următoarele calificative:

Nr. crt.	Denumirea disciplinei	Nota	Data susţinerii	Numele, prenumele examinatorilor, titlurile ştiinţifice / ştiinţifico–didactice (abreviate)

Adeverinţa este eliberată în baza proceselor-verbale:
nr._____ din _____ care se păstrează în _____
_____;
denumirea instituţiei în care a fost susţinut examenul

*** Dl / dna _____
numele, prenumele
a susţinut suplimentar 2 examene la disciplinele de bază ale domeniului în care se preconizează a fi susţinută teza şi a obţinut următoarele calificative:

Nr. crt.	Denumirea disciplinei	Nota	Data susţinerii	Numele, prenumele examinatorilor, titlurile ştiinţifice / ştiinţifico - didactice (abreviate)

Documentul este eliberat în baza proceselor-verbale:

nr._____ din _____ care se păstrează în _____
data, anul
_____;
denumirea instituţiei în care a fost susţinut examenul

Director/rector,_____ _____ _____
titlul ştiinţific (abreviat) semnătura numele, prenumele

Şef departament/secţie doctorat,
_____ _____ _____
titlul ştiinţific (abreviat) semnătura numele, prenumele

Ştampila cu stema Republicii Moldova
Data eliberării

Anexa 11
la Regulamentul de funcţionare a consiliilor ştiinţifice specializate
şi conferirea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice

Adeverinţă privind conferirea titlului ştiinţifico-didactic

_____
denumirea completă a instituţiei care solicită conferirea titlului ştiinţifico-didactic

ADEVERINŢĂ

cu privire la conferirea titlului ştiinţifico-didactic
de profesor universitar / conferenţiar universitar
la profilul _____,
denumirea specialităţii
dlui / dnei _____ .
numele, prenumele

DOSAR nr. _____
numărul se atribuie de ANACEC

_____, născut(ă) la _____,
numele şi prenumele candidatului data, anul
cetăţean(ă) al (a) _____, _____
denumirea ţării funcţia pe care o deţine şi
_____.
locul de muncă

Deţine funcţia de profesor universitar / conferenţiar universitar, în rezultatul alegerii prin concurs / atestării, începând cu _____,
data,anul
prin decizia Senatului _____
denumirea instituţiei de învăţământ superior
_____

din _____ (ordinul nr._____ din _____).
data data, anul

A fost recomandat la titlul ştiinţifico-didactic de profesor universitar / conferenţiar universitar la _____de către unitatea primară ştiinţifico-didactică şi la_____de
data,anul data, anul
către Senat (proces verbal nr._____din_____).

Dl / dna _____ deţine titlul ştiinţific de
numele şi prenumele candidatului
doctor/ doctor habilitat în _____. Teza de doctor/ doctor
domeniul ştiinţei
habilitat a susţinut-o la_____în consiliul ştiinţific specializat_____
ata, anul

_____
cifrul consiliului şi denumirea instituţiei în care funcţiona consiliul

Are vechime în muncă ştiinţifico-didactică de_____ ani, a publicat _____ lucrări ştiinţifice şi metodico-didactice, dintre care _____ după susţinerea tezei. Cele mai importante lucrări ştiinţifice şi metodico-didactice (*se nominalizează 3 lucrări*) sunt:

_____

_____

_____.

(*Urmează referinţa cu privire la activitatea ştiinţifică şi didactică a candidatului – până la o pagină. Pentru activitatea didactică se indică cursurile predate şi lucrările metodico-didactice la aceste cursuri publicate în ultimii 5 ani*)

_____

_____

_____

Senatul_____,

denumirea instituţiei care solicită conferirea titlului ştiinţifico-didactic

în conformitate cu actele normative ale ANACEC, a decis:

A solicita ANACEC să confere dlui / dnei _____

numele, prenumele

titlul ştiinţifico-didactic de profesor u niversitar / conferenţiar universitar la catedra

_____

denumirea catedrei

profilul _____ şi să elibereze atestatul respectiv.

denumirea profilului

Pentru conferirea titlului ştiinţifico-didactic de profesor universitar / conferenţiar universitar dlui / dnei _____, Senatul _____,

numele, prenumele denumirea instituţiei

în prezenţa a _____ membri, din numărul total de _____, a votat după cum urmează:

pro _____, contra _____, buletine nevalabile _____.

Preşedinte al Senatului _____ _____ _____

titlul ştiinţific (abreviat) semnătura numele, prenumele

Secretar ştiinţific al Senatului _____ _____ _____

titlul ştiinţific (abreviat) semnătura numele, prenumele

Ştampila cu stema Republicii Moldova
Data

Anexa 12
la Regulamentul de funcţionare a consiliilor ştiinţifice specializate
şi conferirea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice

Demersul instituției pentru formarea Consiliului Științific Specializat

Către Agenţia Naţională de Asigurare
a Calităţii în Educaţie şi Cercetare

Demers

Senatul / Consiliul ştiinţific (denumirea instituţiei) solicită formarea **Consiliului Ştiinţific Specializat de susţinere a tezei de doctor / doctor habilitat a dlui / dnei** (numele şi prenumele solicitantului), **cu tema** (denumirea temei), **la specialitatea** (cifrul şi denumirea specialităţii), **conducător / consultant ştiinţific** (numele şi prenumele, titlul ştiinţific, științifico-didactic).

Temeiul demersului:
1. Satisfacerea prevederilor ***actelor normative ale ANACEC***
1.1 Ordinul de inmatriculare la doctorat nr._____ din „_____”_____ 20_____.
Aprobarea / redactarea temei tezei de către senatul / consiliul ştiinţific al instituţiei (denumirea instituţiei), proces-verbal nr.____ din „ _____”_____ 20_____” .
1.2 Studii superioare (diploma de licenţă, de master) in _____(domeniul).
Susţinerea examenelor de doctorat, proces-verbal nr._____ din „ _____” _____20___” .
1.3 Activitatea candidatului în cadrul unităţii primare de cercetare (catedră, laborator, sector, secţie etc.) pe parcursul a _____ ani. Unitatea primară de cercetare a examinat teza şi o recomandă spre susţinere, proces verbal nr. _____ din „ _____” _____ 20 ____”.
1.4 La tematica tezei candidatul a publicat _____ (se indică numărul lucrărilor pentru fiecare specialitate) lucrări ştiinţifice.
1.5 Candidatul a participat la realizarea:
(a) temei de cercetare (denumirea acesteia) din planul de cercetare al instituţiei in calitate de Conducător / executant ;
(b) proiectului de cercetare / transfer tehnologic, grantului (denumirea acestora) in calitate de Conducător / executant (copia documentelor respective se anexează).

2. Teza de doctor a fost examinată in cadrul şedinţei Seminarului ştiinţific de profil (SŞP) al Instituţiei (denumirea instituţiei) la data _____ şi s-a luat următoarea hotărâre (se prezintă succint).
(În cazul tezelor de doctor habilitat se indică hotărârile a două seminare.

3. Etapele de examinare a tezei de doctorat, anterioare şedinţei SŞP, sunt parcurse în conformitate cu actele normative ale ANACEC.

Preşedintele Senatului / Consiliului ştiinţific (denumirea instituţiei), prenumele şi numele, titlul ştiinţific / ştiinţifico-didactic (abreviate), semnătura _____

Secretar al senatului / secretar ştiinţific _____

Anexa 13
la Regulamentul de funcţionare a consiliilor ştiinţifice specializate
şi conferirea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice

Cerere de recunoaştere şi echivalare a diplomelor şi atestatelor de inalta calificare ştiinţifică şi ştiinţifico-didactică obţinute in străinătate

CERERE

Subsemnatul_____
(numele, prenumele)
Domiciliat_____
(adresa)
_____tel._____
Deţinător al titlului ştiinţific / titlului ştiinţifico-didactic_____
Domeniul_____
Specialitatea_____
Cu diploma/atestatul_____
seria_____nr._____
Eliberată la data de_____, de către_____
_____
(instituţia, ţara)
în urma susţinerii tezei de doctorat la data de_____
(data, anul, codul
_____
consiliului ştiinţific specializat)
_____
(în cazul recunoaşterii şi echivalării titlului ştiinţific)

Vă rog să-mi aprobaţi recunoaşterea diplomei / atestatului sus-menţionat şi echivalarea acesteia / acestuia cu diploma / atestatul corespunzător din Republica Moldova.

Anexez la cerere următoarele documente:
(Se vor indica materialele prezentate, conform Anexei 6).

În cazul recunoaşterii şi echivalării gradului ştiinţific solicitat, mă oblig să prezint la ANACEC adeverinţa care atestă depunerea tezei de doctorat / a referatului ştiinţific şi a autoreferatului (rezumatului) în fondul Bibliotecii Naţionale.

_____ _____
(data) (semnătura)

Anexa 14
la Regulamentul de funcţionare a consiliilor ştiinţifice specializate
şi conferirea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice

Formularul evaluării tezei de doctor /doctor habilitat de către Seminarul ştiinţific de profil

a dlui (dnei) _____

Titul ştiinţific solicitat _____

Domeniul _____

Specialitatea _____

Denumirea tezei_____
_____

Denumirea SŞP_____
Preşedintele SŞP_____
Secretarul ştiinţific al SŞP_____

Numărul de puncte						
5		**4**		**3**		**2**

1. Gradul corespunderii tezei de doctor /doctor habilitat specialităţii solicitate

completamente	în mare parte	parţial	nu corespunde

2. Corespunderea temei tezei de doctor /doctor habilitat esenţei materialului lucrării

completamente	în mare parte	parţial	nu corespunde

3. Corelarea temei tezei cu direcţiile prioritare de cercetare-dezvoltare ale ţării şi cu tendinţele ştiinţei mondiale

corelează totalmente	corelează în temei	corelează parţial	nu corelează

4. Reflectarea esenţei conţinutului tezei în publicaţii

completamente	suficient	parţial	sub limita cerinţelor

5. Prezentarea materialului în capitole

total echilibrat	suficient de echilibrat	parţial dezechilibrat	total dezechilibrat

6. Metodologia cercetării

relevantă	adecvată scopului	generală, fără aspecte concrete	neadecvată

7. Completitudinea datelor experimentale, observărilor, simulărilor etc.

prezentate suficient de bine	prezentate parţial	prezentate la general, fără aspecte concrete	prezentate insuficient

8. Procesarea şi analiza teoretică, implicarea critică, interpretativă a autorului

bună	suficient de bună	la general, fără aspecte concrete	insuficientă

9. Noutatea ştiinţifică

expusă bine	expusă suficient de bine	expusă la general, fără aspecte concrete	expusă insuficient

10. Implementarea rezultatelor obţinute

relevantă	suficientă	parţială	sub limita cerinţelor

11. Expunerea şi argumentarea concluziilor

expuse bine	expuse suficient de bine	expuse la general, fără aspecte concrete	expuse insuficient

12. Completitudinea surselor şi a referinţelor bibliografice

destul de consistentă	suficientă	parţială, lipsesc unele surse/ referinţe de valoare	insuficientă, lipsa multor surse/ referinţe de valoare

13. Corectitudinea stilistică şi gramaticală a textului tezei

absolut corect	corect în temei	incorectitudini parţiale	număr mare de incorectitudini

14. Corectitudinea perfectării aspectului grafic al tezei

absolut corect	corect în temei	incorectitudini parţiale	număr mare de incorectitudini

15. Perfectarea generală a tezei

conform cerinţelor regulamentare (ghidului)	cu abateri nesubstanţiale de la cerinţele regulamentare (ghidului)	cu unele abateri substanţiale de la cerinţele regulamentare (ghidului)	cu multe abateri substanţiale de la cerinţele regulamentare (ghidului)

16. Aprecierea tezei.

Aprecierea se efectuează în baza punctajului acumulat conform criteriilor 1÷15 descrise mai jos

Nr. d/o	Nr de puncte acumulate	Decizia
1.	71÷75	Teza se apreciază ca bună şi se recomandă spre susţinere în Consiliul ştiinţific specializat
2.	61÷70	Teza se apreciază ca bună, necesită unele modificări, după efectuarea cărora şi verificarea de către Preşedintele SŞP se recomandă spre susţinere în Consiliul ştiinţific specializat
3.	46÷60	Teza se apreciază la nivel suficient, necesită modificări substanţiale, după care urmează reexaminarea la şedinţa repetată a SŞP
4.	31÷45	Teza este executată la limita de jos a cerinţelor, necesită revizuire majoră, după care urmează reexaminarea începînd cu catedra / laboratorul
5.	30	Teza este executată sub limita de jos a cerinţelor şi necesită refacere totală. Teza poate fi prezentată spre reexaminare nu mai puţin decît peste un an de zile, începînd cu catedra/laboratorul

17. Comentarii şi informaţii legate de aprecierile la punctele 1-15 (în caz de necesitate pot fi anexate pe foi aparte de fiecare persoană participantă la expertiză)

Data completării formularului

Preşedintele SŞP _____

Secretarul ştiinţific SŞP_____

Anexa 15
la Regulamentul de funcţionare a consiliilor ştiinţifice specializate
şi conferirea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice

Date privind membrii Consiliului Științific Specializat și referenții oficiali

a) CONSILIUL ŞTIINŢIFIC SPECIALIZAT_____
cifrul

din cadrul_____
denumirea organizaţiei/instituţiei în care funcţionează consiliul

abilitat cu dreptul de a organiza susţinerea publică a tezei de doctor / doctor habilitat
_____
tema tezei

a dlui / dnei _____
numele, prenumele

(Se completează conform *Modelului-tip* de mai jos pentru toţi membrii consiliului, referenţii oficiali şi conducătorul/consultantul ştiinţific)

1.Preşedinte al consiliului:

Model-tip

Numele	
Prenumele	
Instituţia de bază în care activează	
Funcţia deţinută	
Titlul ştiinţific, domeniul	
Titlul ştiinţific/ştiinţifico-didactic	

Lista lucrărilor ştiinţifice publicate în domeniul tezei conform:

Nr.crt.	Denumirea lucrării	Datele bibliografice	Volumul (coli de autor)	Coautorii
1.				
2...5				

2. Secretar ştiinţific al consiliului....

3. Membrii consiliului...

b) REFERENŢII FICIALI:

c) CONDUCĂTORUL / CONSULTANTUL ŞTIINŢIFIC:

Secretar ştiinţific
al Consiliului ştiinţific al instituţiei, _____ _____ _____
titlul ştiinţific (abreviat) semnătura numele, prenumele

Ştampila
Data

Anexa 16
la Regulamentul de funcţionare a consiliilor ştiinţifice specializate
şi conferirea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice

Lista instituţiilor pe adresa cărora se expediază autoreferatele (rezumatele) /referatele ştiinţifice

I. Instituţii pe adresa cărora se expediază în mod obligatoriu:

1. Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare, şos. Hânceşti 38 A, Chişinău, MD-2028
2. Guvernul Republicii Moldova, Piaţa Marii Adunări Naţionale 1, Chişinău, MD 2033
3. Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, Piaţa Marii Adunări Naţionale 1, Chişinău, MD 2033
4. Agenţia Naţională pentru Cercetare şi Dezvoltare, Chişinău, bd. Ştefan cel Mare 180, Chişinău, MD 2004
5. Camera naţională a Cărţii, bd. Ştefan cel Mare 180, Chişinău, MD 2004
6. Biblioteca Naţională a Republicii Moldova, str.31 August 78a, Chişinău, MD 2012
7. Biblioteca Academiei de Ştiinţe a Moldovei, str.Academiei 5a, Chişinău, MD 2028
8. Biblioteca instituției în care se susține teza de doctorat
9. Biblioteca Naţională, cod 79709, str.Ion Cuza 4, Bucureşti, România
10. Российская Государственная библиотека, 101000, Российская Федерация, г.Москва, ул.Воздвиженка 3/5

II. Instituţii de cercetare din ţară în domeniul respectiv (la decizia CŞS şi a pretendentului la titlu ştiinţific)

III. Alte unităţi de cercetare şi persoane fizice din ţară şi de peste hotare care efectuează cercetări apropiate temei tezei examinate (la decizia CŞS şi a pretendentului la titlu ştiinţific)

Anexa 17
la Regulamentul de funcţionare a consiliilor ştiinţifice specializate
şi conferirea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice

Reperele orientative ale avizelor referenţilor oficiali

1. Baza teoretică a tezei (analiza situaţiei în domeniu, fundamentarea teoretică, problemele formulate);
2. Inovaţia şi originalitatea ştiinţifică (elaborarea / formularea de teorii, concepţii, concepte, abordări, idei, modele, reguli, criterii noi);
3. Valoarea practică a cercetării (date, fapte cercetate şi nivelul de aplicare a rezultatelor, aria de interes şi deschiderile cercetării);
4. Calitatea metodologică a cercetării (formularea scopului, obiectivelor, reperelor epistemologice, profunzimea interpretărilor, resurse, instrumente de cercetare);
5. Conceperea şi calitatea textului (logica structurării conţinutului, coerenţa ideilor expuse, stilul ştiinţific, sistematizarea, generalizarea etc.);
6. Asigurarea bibliografică (surse recente, completitudinea surselor bibliografice, corectitudinea descrierii referinţelor, a citărilor etc.);
7. Calitatea concluziilor generale şi a recomandărilor (formulări concludente, evidenţierea aportului personal, valoarea recomandărilor);
8. Corespunderea conţinutului tezei temei aprobate, publicaţiilor candidatului şi autoreferatului (rezumatului) tezei;
9. Obiecţii şi sugestii;
10. Concluzia privind corespunderea tezei titlului ştiinţific solicitat.

Anexa 18
la Regulamentul de funcţionare a consiliilor ştiinţifice specializate
şi conferirea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice

Anunţul privind susţinerea tezei de doctorat

Se anunţă susţinerea tezei de doctor / doctor habilitat

Candidat _____

Conducător / consultant ştiinţific _____

Consiliul ştiinţific specializat _____

Tema tezei _____

Specialitatea _____

Data _____

Ora _____

Local_____

Teza de doctorat poate fi consultată la _____(*se va indica link-ul und epoate fi consultată teza online și bibliotecile la care poate fi consultată teza în variantă tipărită*).

Alte informații *(la decizia candidatului / instituției organizatoare de doctorat)*

Anexa 19
la Regulamentul de funcţionare a consiliilor ştiinţifice specializate
şi conferirea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice

Elementele principale ale programului şedinţei consiliului ştiinţific specializat ad-hoc pentru susţinerea publică a tezei de doctor/doctor habilitat

1. Preşedintele consiliului ştiinţific specializat prezintă publicului membrii consiliului şi referenţii oficiali, conform deciziei ANACEC şi ordinului conducătorului instituţiei.
2. Preşedintele prezintă candidatul la titlul ştiinţific, numeşte tema tezei de doctor / doctor habilitat, titlul ştiinţific la care acesta aspiră, conducătorul / consultatul ştiinţific.
3. Secretarul ştiinţific al consiliului trece în revistă actele prezentate în dosarul pretendentului, corespunderea acestora actelor normative ale ANACEC, răspunde la întrebările care apar în această privinţă.
4. Candidatul la titlul ştiinţific prezintă pe parcursul a 20 minute (pentru teza de doctor) sau a 40 minute (pentru teza de doctor habilitat) conţinutul tezei şi rezultatele obţinute, răspunde la întrebările adresate de cei prezenţi.
5. Secretarul ştiinţific aduce la cunoştinţă obiecţiile şi sugestiile expuse în avizul seminarului ştiinţific de profil, în Nota informative a ANACEC şi în avizele altor centre ştiinţifice referitoare la valoarea ştiinţifică şi aplicativă a tezei.
6. Candidatul la titlu ştiinţific îşi expune părerea pe marginea avizelor.
7. Conducătorul / consultantul ştiinţific caracterizează calităţile personale şi profesionale ale candidatului.
8. Referenţii oficiali îşi expun părerile asupra tezei, obiecţiile şi sugestiile fiind citite din aviz; avizul referentului lipsă este citit integral de secretarul ştiinţific al consiliului.
9. Candidatul răspunde la obiecţiile şi sugestiile făcute de referenţi.
10. Discuţie asupra valorii ştiinţifice a tezei, la care participă toţi doritorii; pretendentul răspunde la obiecţiile şi sugestiile vorbitorilor.
11. Membrii consiliului ştiinţific specializat îşi expun, fiecare în parte, părerea asupra noutăţii, valorii ştiinţifice şi aplicative a tezei; după caz, pretendentul la titlu răspunde la obiecţiile făcute.
12. Secretarul ştiinţific citeşte proiectul de hotărâre referitor la gradul de noutate şi valoarea ştiinţifică şi practică a rezultatelor obţinute în teză şi la conferirea titlului ştiinţific solicitat.
13. Membrii consiliului ştiinţific se retrag într-un birou separat pentru votare nominală a Hotărârii. Fiecare membru votează personal, semnând în Lista membrilor Consiliului ştiinţific specializat în dreptul numelui. Rezultatele votării nominale se indică în procesul verbal privind rezultatele votării membrilor Consiliului ştiinţific specializat.
14. Preşedintele, în prezenţa membrilor consiliului şi a referenţilor oficiali, anunţă publicului rezultatele votării.
15. Se oferă cuvânt de încheiere candidatului la titlul ştiinţific.
16. Preşedintele declară închisă şedinţa consiliului ştiinţific specializat.

Anexa 20
la Regulamentul de funcţionare a consiliilor ştiinţifice specializate
şi conferirea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice

Lista de prezență a membrilor Consiliului Științific Specializat și a referenților oficiali

_____
cifrul consiliului, denumirea organizaţiei în cadrul căreia funcţionează consiliul

la şedinţa din _____,
data, anul
de susţinere a tezei de doctor / doctor habilitat în _____
domeniul ştiinţei
_____
tema tezei
specialitatea: _____,
cifrul şi denumirea
de către _____.
numele, prenumele candidatului

Nr. crt.	*Numele, prenumele*	*Titlul ştiinţific şi ştiinţifico-didactic (abreviate)*	*Prezenţa la şedinţă (semnătura)*
MEMBRII CONSILIULUI ŞTIINŢIFIC SPECIALIZAT			
REFERENŢII OFICIALI			

Secretar ştiinţific al Consiliului
ştiinţific specializat, _____ _____ _____
titlul ştiinţific (abreviat) semnătura numele, prenumele

Anexa 21
la Regulamentul de funcţionare a consiliilor ştiinţifice specializate
şi conferirea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice

Procesul verbal privind rezultatele votării membrilor Consiliului ştiinţific specializat

_____
cifrul şi specialitatea, instituţia

_____
data

în vederea conferirii titlului ştiinţific de doctor / doctor habilitat în _____
_____

dlui/dnei _____în baza susţinerii publice a tezei de doctor în _____ cu titlul_____
_____
_____

Au fost prezenţi la vot _____membri ai CŞS

S-a votat:
Pro_____membri ai CŞS
Contra _____membri ai CŞS.

Secretar ştiinţific al Consiliului ştiinţific specializat, _____ _____ _____
titlul ştiinţific (abreviat) semnătura numele, prenumele

Anexa 22
la Regulamentul de funcţionare a consiliilor ştiinţifice specializate
şi conferirea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice

Fișele de evidență a personalului științific și științifico-didactic

A. FIŞA DE EVIDENŢĂ A PERSONALULUI ŞTIINŢIFIC

(pentru candidaţii la titlul ştiinţific de doctor şi doctor habilitat)

1a. Numele de familie _____ 1b. Prenumele _____
1c. Patronimicul_____ 1d. Genul _____
1e. Data naşterii *(dd/mm/yyyy)*_____1f. Cetăţenia_____

2. Locul de muncă de bază (la data completării)
2a. Instituţia_____
2b. Funcţia_____
2c. Telefon serviciu _____2d. e-mail_____

3. Studii de licenţă / master:
3a. Instituţia _____
3b. Anul înmatriculării_____3c. Anul absolvirii_____
3d. Specializarea_____
3e. Seria şi numărul diplomei_____3f. Data eliberării_____

4. Studii de doctorat / postdoctorat:
4a. Instituţia _____
4b. Anul înmatriculării_____4c. Anul absolvirii_____
4d. Specializarea_____
4e. Seria şi numărul diplomei_____ 4f. Data eliberării_____

5. Studii prin doctorat / postdoctorat
5a. Instituţia _____
5b. Data înmatriculării_____5c. Data absolvirii_____
5d. Domeniul _____
5e. Cifrul şi denumirea specialităţii _____
5f. Forma de studii:

cu frecvenţă la zi		cu frecvenţă redusă		în calitate de competitor	

5g. Forma de finanţare:

de la buget		prin contract	

5h. Studiile s-au făcut în cadrul

instituţiei în care a activat		altei instituţii	

5i. Data aprobării temei tezei de doctor şi numirii conducătorului / consultantului ştiinţific _____
_____
5j. Numele şi prenumele conducătorului ştiinţific, titlul ştiinţific deţinut _____
_____
5k. Numele şi prenumele consultantului ştiinţific, titlul ştiinţific deţinut _____
_____
5l. Tema tezei de doctorat_____
_____
5m. Data susţinerii tezei de doctorat_____
5n. Consiliul ştiinţific specializat în care a fost susţinută teza _____
_____
5o. Susţinerea tezei a avut loc în cadrul

instituţiei în care şi-a făcut doctoratul		altei instituţii	

6a. Data completării fişei _____ 6b. Semnătura pretendentului _____

****

7a. Titlul ştiinţific obţinut în rezultatul atestării: _____

7b. Domeniul ştiinţei_____
7c. Cifrul şi denumirea specialităţii _____
7d. Seria şi numărul diplomei eliberate _____
7e. Procesul-verbal al şedinţei Consiliului de conducere nr. _____din _____

Notă: Rubricile privind studiile de licență / master (pct.3) vor fi completate doar de către candidații la titlul științific de doctor.

B. FIŞA DE EVIDENŢĂ A PERSONALULUI ŞTIINŢIFICO-DIDACTIC

(pentru candidații la titlurile de profesor și conferențiar universitar)

1a. Numele de familie _____ 1b. Prenumele _____
1c. Patronimicul_____ 1d. Genul _____
1e. Data naşterii *(dd/mm/yyyy)*_____1f. Cetăţenia_____

2. Locul de muncă de bază (la data completării)
2a. Instituţia_____
2b. Funcţia_____
2c. Telefon serviciu _____2d. e-mail_____

3a. Titlul ştiinţific deţinut:

Doctor		Doctor habilitat	

3b. Domeniul ştiinţei: _____
3c. Cifrul şi denumirea specialităţii _____
_____
3d. Seria şi numărul diplomei _____3e. Data eliberării _____
4a. Titlul ştiinţific / ştiinţifico-didactic deţinut

conferenţiar universitar		conferenţiar cercetător	

profesor universitar		profesor cercetător	

4b. Cifrul şi denumirea specialităţii _____
_____
4c. Seria şi numărul atestatului _____4d. Data eliberării _____

5a. Numărul de doctoranzi pregătiţi_____
5b. Titlul onorific deţinut (pentru candidații din domeniul culturii, artelor, sportului):
_____

5c. Numărul de discipoli cu titluri onorifice, laureaţi ai concursurilor naţionale şi internaţionale sau sportivi de performanţă pregătiţi:_____
_____
5d. Numărul total al lucrărilor ştiinţifice publicate _____

6a. Titlul ştiinţifico-didactic la care pretinde:

profesor universitar		conferenţiar universitar	

6b. Cifrul şi denumirea profilului _____
_____
7a. Data completării _____ 7b. Semnătura candidatului _____

****

8a. Titlul ştiinţifico-didactic obţinut în rezultatul atestării

profesor universitar		conferenţiar universitar	

8b. Cifrul şi denumirea profiului_____
_____
8c. Seria şi numărul atestatului eliberat _____
8d. Procesul-verbal al şedinţei Consiliului de conducere nr. _____ din _____ _____

Anexa 23
la Regulamentul de funcţionare a consiliilor ştiinţifice specializate
şi conferirea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice

Foaia de titlu a tezei de doctor / doctor habilitat

_____
denumirea completă a instituţiei în care a fost elaborată teza de doctor/doctor habilitat

Cu titlu de manuscris
C.Z.U.:_____
codul

_____
numele, prenumele

_____
titlul tezei de doctor/doctor habilitat

_____
cifrul şi denumirea specialităţii

Teză de doctor / doctor habilitat în _____
domeniul ştiinţei

Conducător ştiinţific: / Consultant ştiinţific:

_____ _____ _____
numele, prenumele titlul ştiinţific (abreviat) semnătura

Autorul _____ _____
numele, prenumele semnătura

_____
localitatea, anul

Anexa 24
la Regulamentul de funcţionare a consiliilor ştiinţifice specializate
şi conferirea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice

Coperta și reversul copertei autoreferatului (rezumatului) / referatului științific

A. **Coperta autoreferatului (rezumatului) / referatului științific**

_____
denumirea completă a instituţiei în cadrul căreia va avea loc susţinerea tezei de doctor/doctor habilitatat

Cu titlu de manuscris
C.Z.U.:_____
codul

_____
numele, prenumele

_____
titlul tezei de doctor/doctor habilitat
_____
cifrul şi denumirea specialităţii

Autoreferat (rezumat) /referat ştiinţific al tezei de doctor/doctor habilitat
în_____
domeniul ştiinţei

_____

localitatea, anul

B. **Reversul copertei autoreferatului (rezumatului) / referatului științific**

Teză a fost elaborată în_____

_____
denumirea laboratorului / catedrei şi organizaţiei/instituţiei în care a fost elaborată teza

Conducător / Consultant ştiinţific:_____
_____
numele, prenumele, titlul ştiinţific / ştiinţifico-didactic (abreviate)

Referenţi oficiali:

_____

numele, prenumele, titlul ştiinţific/ştiinţifico-didactic (abreviate), instituţia în care lucrează, ţara

_____

Membri ai consiliului ştiinţific specializat_____

_____

Susţinerea va avea loc la _____,

data, ora

în şedinţa Consiliului ştiinţific specializat_____ din cadrul _____

cifrul consiliului *denumirea instituţiei*

_____

în cadrul căreia funcţionează consiliul, adresa

Teza de doctor/doctor habilitat / lucrările ştiinţifice în baza cărora se susţine teza şi autoreferatul (rezumatul) / referatul ştiinţific pot fi consultate la biblioteca

_____

denumirea instituţiei în cadrul căreia funcţionează consiliul ştiinţific specializat

Autoreferatul (rezumatul) / referatul ştiinţific a fost expediat la _____

data, anul

Secretar ştiinţific
al consiliului ştiinţific specializat, _____ _____ _____

titlul ştiinţific (abreviat) *semnătura* *numele, prenumele*

Conducător /consultant ştiinţific _____ _____ _____

titlul ştiinţific (abreviat) *semnătura* *numele, prenumele*

Autor _____ _____

numele, prenumele *semnătura*

Anexa 25
la Regulamentul de funcţionare a consiliilor ştiinţifice specializate
şi conferirea titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice

Coperta și reversul copertei dosarelelor de atestare prezentate la ANACEC

A. Coperta

_____

denumirea instituției care a prezentat dosarul

DOSAR

prezentat la ANACEC pentru

- **formarea Consiliului Ştiinţific Specializat ad-hoc de susţinere a tezei de doctor / doctor habilitat a dlui / dnei** (numele şi prenumele candidatului), **cu tema** (denumirea temei), **la specialitatea** (cifrul şi denumirea specialităţii);
- **confirmarea / conferirea titlului științific de doctor / doctor habilitat dlui / dnei** (numele şi prenumele candidatului), **în domeniul** (denumirea domeniului), **în urma susținerii tezei cu tema** (denumirea temei), **la specialitatea** (cifrul şi denumirea specialităţii), **în Consiliul științific specializat** (cifrul CȘS și instituția).
- **conferirea titlului științifico-didactic de profesor universitar / conferențiar universitar dlui / dnei** (numele şi prenumele candidatului), **în profilul** (denumirea profilului).

Chișinău, anul ___

B. Reversul copertei

Lista materialelor incluse în Dosar

Se vor enumera, cu indicarea paginii, toate materialele incluse în dosar.

H O T Ă R Î R E
cu privire la aprobarea Regulamentului de organizare şi desfăşurare a programelor de postdoctorat

nr. 499 din 29.05.2018

Monitorul Oficial nr.176-180/550 din 01.06.2018

* * *

În conformitate cu prevederile art.94 alin.(16) şi art.95 din Codul educaţiei al Republicii Moldova nr.152 din 17 iulie 2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.319-324, art.634), cu modificările şi completările ulterioare, art.60, 61 şi 75 din Codul cu privire la ştiinţă şi inovare al Republicii Moldova nr.259-XV din 15 iulie 2004 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr.58-66, art.131) şi în scopul asigurării cadrului normativ pentru organizarea activităţilor de cercetare, dezvoltare şi inovare prin programe de postdoctorat, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Regulamentul de organizare şi desfăşurare a programelor de postdoctorat (se anexează).

2. Organizaţiile din domeniile cercetării şi inovării vor elabora regulamente instituţionale de organizare şi desfăşurare a programelor de postdoctorat.

3. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

PRIM-MINISTRU **Pavel FILIP**

Contrasemnează:
Ministrul educaţiei, culturii şi cercetării **Monica Babuc**

Nr.499. Chişinău, 29 mai 2018.

Aprobat
prin Hotărîrea Guvernului
nr.499 din 29 mai 2018

REGULAMENT
de organizare şi desfăşurare a programelor de postdoctorat

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Regulamentul de organizare şi desfăşurare a programelor de postdoctorat (în continuare – *Regulament*) stabileşte caracterul unitar al procesului de perfecţionare a cadrelor de înaltă calificare ştiinţifică şi cadrul general de organizare şi funcţionare a postdoctoratului în Republica Moldova.

2. Regulamentul are ca obiectiv stabilirea unui cadru de referinţă pentru organizarea, desfăşurarea şi finanţarea programelor de postdoctorat, precum şi promovarea de proceduri şi principii pentru asigurarea calităţii în organizarea şi desfăşurarea acestora.

II. ORGANIZAREA PROGRAMELOR DE POSTDOCTORAT

3. Programele de postdoctorat se organizează în scopul realizării de cercetări ştiinţifice fundamentale şi aplicative avansate.

4. Programele de postdoctorat au ca obiectiv principal oferirea de oportunităţi suplimentare în evoluţia profesională pentru o carieră în cercetare.

5. Programele de postdoctorat au o durată de cel mult 3 ani şi sînt destinate persoanelor care deţin titlul ştiinţific de doctor.

III. DESFĂŞURAREA PROGRAMELOR DE POSTDOCTORAT

6. Programele de postdoctorat se desfăşoară în cadrul organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării, abilitate în condiţiile legii.

7. Pe durata realizării programului de postdoctorat, postdoctorandul care nu este angajat al organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării se poate încadra temporar pe o normă completă sau prin cumul în funcţia de cercetător ştiinţific în organizaţiile respective, în conformitate cu prevederile legislaţiei muncii.

8. Postdoctorandul, salariat al altui angajator decît organizaţia din domeniile cercetării şi inovării unde realizează postdoctoratul, poate negocia cu angajatorul său suspendarea, de comun acord, a contractului individual de muncă pentru durata desfăşurării postdoctoratului.

9. Organizaţia din domeniile cercetării şi inovării monitorizează desfăşurarea programului de postdoctorat conform planului individual de cercetare al postdoctorandului şi, pentru programele de postdoctorat finanţate de la bugetul de stat, prezintă anual rezultatele cercetărilor realizate Agenţiei Naţionale pentru Cercetare şi Dezvoltare.

10. Postdoctorandul poate beneficia, după caz, de un consultant ştiinţific cu titlul ştiinţific de doctor habilitat.

11. Organizaţia din domeniile cercetării şi inovării stabileşte modul de desemnare şi remunerare a consultantului ştiinţific.

12. Postdoctorandul are următoarele drepturi:

1) să beneficieze de acces la infrastructura de cercetare a organizaţiei din domeniile cercetării şi inovării;

2) să beneficieze de acces la sursele de informare şi documentare potrivit cadrului normativ;

3) să beneficieze de mobilităţi naţionale şi internaţionale în limitele mijloacelor disponibile destinate proiectului postdoctoral;

4) să beneficieze de sprijin instituţional pentru participarea la conferinţe sau congrese ştiinţifice, seminare naţionale şi internaţionale în domeniile cercetării şi inovării, inclusiv în vederea valorificării rezultatelor cercetărilor sale ştiinţifice;

5) să beneficieze de valorificarea dreptului de autor şi/sau a drepturilor de proprietate intelectuală asupra produsului sau creaţiei originale, realizate în cadrul programului de postdoctorat, în conformitate cu prevederile cadrului normativ;

6) să participe la alte proiecte de cercetare care ar favoriza obţinerea rezultatelor scontate pentru finalitatea programului de postdoctorat;

7) să suspende programul de postdoctorat, în condiţiile stabilite prin regulamentul instituţional, pe durate de timp care nu depăşesc cumulativ un an. În perioada respectivă, finanţarea de la bugetul de stat pentru programele de postodoctorat se suspendă. Ulterior, durata programului de postdoctorat se prelungeşte corespunzător;

8) să beneficieze de alte drepturi care rezultă din planul individual de cercetare, contractul încheiat cu organizaţia din domeniile cercetării şi inovării şi cadrul normativ.

13. Perioada realizării programului de postdoctorat se include în vechimea de muncă ştiinţifico-didactică şi generală.

14. Postdoctorandul are următoarele obligaţii:

1) să realizeze programul de postdoctorat în corespundere cu obligaţiile contractuale asumate;

2) să utilizeze raţional resursele financiare şi materiale ale proiectului şi organizaţiei din domeniile cercetării şi inovării, conform contractului şi cadrului normativ;

3) să prezinte organizaţiei din domeniile cercetării şi inovării în care se desfăşoară programul de postdoctorat rapoarte privind rezultatele cercetării obţinute, conform termenelor stipulate în contract;

4) să ofere informaţii actualizate privind derularea programului de postdoctorat (rezumatul proiectului de cercetare şi lista actualizată a publicaţiilor rezultate din program);

5) să respecte termenele de finalizare a programului de postdoctorat şi de susţinere publică a tezei de doctor habilitat sau a sintezei lucrărilor ştiinţifice publicate în conformitate cu planul individual de cercetare. În cazul în care postdoctorandul nu susţine în termen teza de doctor habilitat sau nu solicită evaluarea sintezei lucrărilor ştiinţifice, i se acordă o perioadă de graţie de 1 an, fără finanţare de la bugetul de stat;

6) să îndeplinească alte obligaţii prevăzute în planul individual de cercetare, contractul încheiat cu organizaţia din domeniile cercetării şi inovării şi cadrul normativ.

15. Organizaţia din domeniile cercetării şi inovării are următoarele drepturi:

1) să selecteze candidaţii pentru programele de postdoctorat în conformitate cu necesităţile, obiectivele şi capacităţile instituţionale;

2) să integreze postdoctoranzii în structura internă instituţională în conformitate cu prevederile cadrului normativ în vigoare;

3) să solicite informaţii şi rapoarte în conformitate cu prevederile programului de postdoctorat;

4) să desemneze membrii Comisiei de susţinere publică a tezei de doctor habilitat în conformitate cu prevederile prezentului Regulament şi ale cadrului normativ în vigoare;

5) să integreze rezultatele cercetărilor postdoctorale în activitatea instituţiei şi să obţină profit, cu respectarea drepturilor de autor şi a cadrului normativ în vigoare;

6) să perceapă cel mult 10% din suma totală a proiectului pentru cheltuieli de regie;

7) să beneficieze de alte drepturi ce reies din prevederile prezentului Regulament şi ale cadrului normativ.

16. Organizaţia din domeniile cercetării şi inovării are următoarele obligaţii:

1) să respecte drepturile postdoctorandului stabilite de contract şi cadrul normativ;

2) să respecte condiţiile proiectului din care face parte programul de postdoctorat;

3) să informeze organizatorul de concursuri şi postdoctorandul despre schimbările survenite pe durata programului de postdoctorat;

4) să monitorizeze desfăşurarea programului de postdoctorat conform planului individual de cercetare al postdoctorandului;

5) să asigure postdoctorandului toate condiţiile instituţionale de cercetare şi/sau inovare;

6) să organizeze susţinerea publică a rezultatelor cercetărilor ştiinţifice postdoctorale;

7) să promoveze excelenţa în activitatea de cercetare a postdoctorandului şi a echipelor de cercetători;

8) să restituie Agenţiei Naţionale pentru Cercetare şi Dezvoltare bursa achitată postdoctorandului în cadrul proiectului finanţat de la bugetul de stat, dacă după perioada de graţie acesta nu a susţinut teza de doctor habilitat sau sinteza lucrărilor ştiinţifice publicate;

9) să îndeplinească alte obligaţii conform contractului încheiat şi cadrului normativ.

17. Postdoctorandul şi organizaţia din domeniile cercetării şi inovării sînt responsabili atît de rezultatele ştiinţifice ale programelor de postdoctorat, cît şi de respectarea eticii şi bunei conduite în cercetarea ştiinţifică.

18. Programele de postdoctorat cu finanţare de la bugetul de stat se finalizează cu susţinerea publică a tezei de doctor habilitat sau în baza sintezei lucrărilor ştiinţifice publicate, prezentate public Comisiei de susţinere publică a tezei de doctor habilitat, cu obţinerea titlului de doctor habilitat.

19. Teza de doctor habilitat se elaborează conform cerinţelor stabilite prin regulamentul instituţional de organizare şi desfăşurare a programelor de postdoctorat, elaborat în conformitate cu recomandările-cadru aprobate de către Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

20. Sinteza lucrărilor ştiinţifice va fi realizată în baza a minimum 20 de lucrări ştiinţifice conexe temei de cercetare, publicate după susţinerea tezei de doctor, dintre care cel puţin 10 fără coautori, 1 monografie, 5 articole în ediţii ştiinţifice internaţionale, 5 rapoarte sau comunicări la foruri ştiinţifice internaţionale de specialitate. Evaluarea lucrărilor ştiinţifice publicate se va realiza conform cerinţelor stabilite prin regulamentul instituţional de organizare şi desfăşurare a programelor de postdoctorat, elaborat în conformitate cu recomandările-cadru aprobate de către Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

21. Comisia de susţinere publică a tezei de doctor habilitat este desemnată de organizaţia din domeniile cercetării şi inovării şi este formată din 7 membri.

22. Calitatea de membru al Comisiei de susţinere publică a tezei de doctor habilitat este stabilită de către organizaţia din domeniile cercetării şi inovării în regulamentul instituţional şi, după caz, în contractul încheiat cu postdoctorandul, în funcţie de specificul domeniului de cercetare.

23. Calitatea de membru al Comisiei de susţinere publică a tezei de doctor habilitat o pot avea persoanele care deţin titlul ştiinţific de doctor habilitat şi/sau titlul ştiinţifico-didactic de profesor universitar.

24. Ca urmare a susţinerii publice a tezei de doctor habilitat sau în baza sintezei lucrărilor ştiinţifice publicate, Comisia de susţinere publică a tezei de doctor habilitat întocmeşte un raport final şi propune conferirea sau refuzul de conferire a titlului ştiinţific de doctor habilitat.

25. Organizaţia din domeniile cercetării şi inovării adoptă o decizie prin care conferă sau refuză conferirea titlului ştiinţific de doctor habilitat.

26. Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare confirmă şi retrage titlul de doctor habilitat în conformitate cu prevederile cadrului normativ în vigoare.

27. Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare examinează sesizările în cazul nerespectării conduitei în cercetarea ştiinţifică sau a eticii profesionale, inclusiv în cazul constatării plagiatului, şi, în eventualitatea constatării încălcării, este în drept, în funcţie de gravitatea încălcării, să aplice sancţiuni pînă la retragerea titlului ştiinţific de doctor habilitat, în conformitate cu legislaţia în vigoare.

IV. FINANŢAREA PROGRAMELOR DE POSTDOCTORAT ŞI ORGANIZAREA CONCURSULUI DE PROIECTE AL PROGRAMELOR DE POSTDOCTORAT

28. Programele de postdoctorat se desfăşoară în cadrul proiectelor finanţate de la bugetul de stat, ca urmare a concursului de proiecte organizat şi desfăşurat de către Agenţia Naţională pentru Cercetare şi Dezvoltare, precum şi în cadrul proiectelor finanţate din alte surse legale: surse externe, granturi, burse oferite de către finanţatori privaţi, fonduri speciale, în conformitate cu prevederile cadrului normativ.

29. Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, prin consultare cu ministerele interesate, propune anual Guvernului spre aprobare planul de admitere la postdoctorat cu finanţare bugetară.

30. Finanţarea bugetară are loc prin concurs de proiecte organizat şi desfăşurat de către Agenţia Naţională pentru Cercetare şi Dezvoltare, în conformitate cu metodologia de finanţare a proiectelor aprobată de Guvern.

31. La concursul de proiecte de postdoctorat finanţate de la bugetul de stat participă organizaţiile din domeniile cercetării şi inovării.

32. Proiectele de postdoctorat înaintate la concursul organizat de către Agenţia Naţională pentru Cercetare şi Dezvoltare sînt selectate de către organizaţia din domeniile cercetării şi inovării potrivit regulamentului instituţional, care prevede criteriile de evaluare şi selectare a candidaţilor pentru programele de postdoctorat, etapele selectării, precum şi finalitatea procesului de participare la concurs.

33. Organizaţia din domeniile cercetării şi inovării asigură accesul candidaţilor la programele de postdoctorat, garantează transparenţa procedurilor de selecţie la programele de postdoctorat şi a criteriilor minime de evaluare solicitate candidaţilor la nivel naţional.

34. Proiectului postdoctoral declarat cîştigător al concursului de către Agenţia Naţională pentru Cercetare şi Dezvoltare i se alocă finanţare bugetară, care include bursa postdoctorandului, cheltuielile de cercetare, cheltuielile pentru mobilităţi, precum şi cheltuielile de regie, care vor constitui cel mult 10% din suma totală a proiectului postdoctoral.

35. Organizaţia din domeniile cercetării şi inovării poate solicita finanţare bugetară integrală sau parţială pentru proiectul postdoctoral.

36. Resursele financiare alocate unei poziţii de postdoctorand nu pot fi utilizate pentru realizarea activităţilor unui alt postdoctorand de pe aceeaşi sau o altă poziţie. Mijloacele bugetare alocate pregătirii cadrelor prin postdoctorat, rămase neutilizate ca urmare a imposibilităţii de continuare a programului de postdoctorat vor fi restituite de către organizaţia din domeniul cercetării şi inovării în bugetul de stat.

37. În urma concursului de proiecte de cercetare, instituţia finanţatoare (Agenţia Naţională pentru Cercetare şi Dezvoltare – în cazul finanţării de la bugetul de stat, sau orice alt finanţator – în cazul altor surse legale de finanţare) încheie contract privind finanţarea cu organizaţia din domeniile cercetării şi inovării. Contractele privind finanţarea de stat se coordonează cu Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

38. Ca rezultat al obţinerii finanţării programului de postdoctorat, organizaţia din domeniile cercetării şi inovării va semna un contract cu postdoctorandul, la care se va anexa planul individual de cercetare al postdoctorandului, care va conţine tema de cercetare, scopul şi obiectivele stabilite, rezultatele scontate, indicatorii monitorizaţi, termenele de prezentare a rapoartelor anuale, etapele de realizare a proiectului de cercetare şi durata programului de postdoctorat.

39. Decizia cu privire la admiterea candidaţilor la programele de postdoctorat, în cazul altor surse legale de finanţare decît bugetul de stat, aparţine organizaţiei din domeniile cercetării şi inovării, cu informarea Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

40. Cetăţenii străini pot accede la programe de postdoctorat finanţate de la bugetul de stat în condiţiile acordurilor bilaterale sau multilaterale, pe principiul reciprocităţii.

H O T Ă R Î R E
cu privire la aprobarea Regulamentului de conferire a titlurilor ştiinţifico-didactice în învăţământul superior

nr. 325 din 18.07.2019

Monitorul Oficial nr.239-240/427 din 23.07.2019

* * *

În temeiul art.117 alin.(4) din Codul educaţiei al Republicii Moldova nr.152/2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.319-324, art.634) şi al art.60 lit.n) din Codul cu privire la ştiinţă şi inovare al Republicii Moldova nr.259/2004 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr.58-66, art.131), Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Regulamentul de conferire a titlurilor ştiinţifico-didactice în învăţământul superior (se anexează).

2. Instituţiile de învăţământ superior vor elabora şi vor aproba, în termen de 3 luni de la data intrării în vigoare a prezentei hotărîri, propriile regulamente de conferire a titlurilor ştiinţifico-didactice în conformitate cu prevederile Regulamentului nominalizat.

3. Costurile necesare pentru implementarea Regulamentului menţionat vor fi suportate de către instituţii, în limitele bugetului aprobat anual.

4. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data publicării.

PRIM-MINISTRU **Maia SANDU**

Contrasemnează:
Ministrul educaţiei, culturii şi cercetării Liliana Nicolaescu-Onofrei

Nr.325. Chişinău, 18 iulie 2019.

Aprobat
prin Hotărîrea Guvernului
nr.325 din 18.07.2019

REGULAMENT
de conferire a titlurilor ştiinţifico-didactice în învăţământul superior

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Regulamentul de conferire a titlurilor ştiinţifico-didactice în învăţământul superior (în continuare – Regulament) stabileşte procedura şi standardele minime pentru conferirea titlurilor ştiinţifico-didactice de conferenţiar universitar şi de profesor universitar.

2. Titlurile ştiinţifico-didactice de conferenţiar universitar şi de profesor universitar se conferă prin decizia senatului instituţiei de învăţământ superior, în funcţie de domeniul ştiinţific, şi se confirmă de către Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare (în continuare – Agenţie).

II. PROCEDURA DE CONFERIRE A TITLURILOR ŞTIINŢIFICO-DIDACTICE DE CONFERENŢIAR UNIVERSITAR ŞI DE PROFESOR UNIVERSITAR

3. La titlul ştiinţifico-didactic de conferenţiar universitar sau de profesor universitar poate pretinde orice persoană care îndeplineşte cerinţele stabilite în Standardele minime pentru conferirea titlurilor ştiinţifico-didactice, prevăzute în anexa la prezentul Regulament.

4. Pentru a obţine titlul ştiinţifico-didactic de conferenţiar universitar sau de profesor universitar, candidatul depune dosarul de conferire a titlului ştiinţifico-didactic la departamentul/catedra de profil din cadrul instituţiei de învăţământ superior în care activează. Procedura de evaluare a nivelului de satisfacere a Standardelor minime pentru conferirea titlurilor ştiinţifico-didactice şi componenţa dosarului de conferire a titlului ştiinţifico-didactic sînt stabilite prin regulamentul instituţional de conferire a titlurilor ştiinţifico-didactice de conferenţiar universitar şi de profesor universitar, reieşind din prevederile prezentului Regulament.

5. Pentru evaluarea la nivel instituţional a dosarului candidatului, sînt constituite comisii de evaluare, aprobate de senatul instituţiei de învăţământ superior, în baza propunerii consiliului facultăţii, în care se încadrează departamentul/catedra de profil. Comisia de evaluare este constituită după cum urmează:

1) în cazul evaluării dosarului de conferire a titlului ştiinţifico-didactic de conferenţiar universitar – din 5 conferenţiari universitari, specialişti în domeniul pentru care se solicită conferirea titlului ştiinţifico-didactic, care pot fi din cadrul sau din afara instituţiei de învăţământ superior, din ţară sau din străinătate. În cazul membrilor din străinătate se admite prezentarea avizului exhaustiv asupra dosarului, conţinînd semnătura autorului şi ştampila instituţiei în care acesta activează;

2) în cazul evaluării dosarului de conferire a titlului ştiinţifico-didactic de profesor universitar – din 5 profesori universitari, specialişti în domeniul pentru care se solicită conferirea titlului ştiinţifico-didactic, din care cel puţin unul este din străinătate şi cel puţin unul din afara instituţiei de învăţământ superior (ultimul poate fi din ţară sau din străinătate). În cazul membrilor din străinătate se admite prezentarea avizului exhaustiv asupra dosarului, conţinînd semnătura autorului şi ştampila instituţiei în care acesta activează.

6. Propunerea comisiei de evaluare privind conferirea titlului ştiinţifico-didactic, însumînd cel puţin 3 voturi favorabile, este înaintată senatului (în vederea adoptării deciziei) în termen de cel mult 10 zile lucrătoare de la şedinţa de exprimare a votului.

7. Decizia senatului instituţiei de învăţământ superior de conferire a titlului ştiinţifico-didactic de conferenţiar universitar/profesor universitar se consideră adoptată dacă la şedinţă au participat cel puţin 2/3 din componenţa acestuia şi favorabilă dacă cel puţin 2/3 din cei prezenţi au votat pentru conferirea titlului pretins.

8. Instituţia de învăţământ superior, în termen de cel mult 10 zile lucrătoare de la adoptarea de către senat a deciziei de conferire a titlului ştiinţifico-didactic de conferenţiar universitar sau de profesor universitar, depune dosarul candidatului la Agenţie, însoţit de demersul senatului, în vederea confirmării titlului ştiinţifico-didactic. Componenţa dosarului de confirmare a titlului ştiinţifico-didactic este stabilită de către Agenţie.

9. Procesul de confirmare a titlului ştiinţifico-didactic de conferenţiar universitar/de profesor universitar se desfăşoară în conformitate cu metodologia elaborată de către Agenţie şi aprobată de către Guvern, la propunerea Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

10. Agenţia, în termen de cel mult 3 luni de la recepţionarea dosarului candidatului la titlul ştiinţifico-didactic, confirmă sau respinge motivat decizia senatului instituţiei de învăţământ superior de conferire a titlului ştiinţifico-didactic.

11. Decizia senatului de conferire a titlului ştiinţifico-didactic poate fi respinsă în condiţiile în care se constată derogări de la cadrul normativ, inclusiv de la Regulamentul instituţional de conferire a titlurilor ştiinţifico-didactice. În acest caz, procesul de conferire a titlului ştiinţifico-didactic poate fi iniţiat minimum peste un an de la data adoptării deciziei Agenţiei.

12. Decizia Agenţiei privind confirmarea titlurilor ştiinţifico-didactice se transmite, în termen de 10 zile lucrătoare de la adoptare, instituţiei de învăţământ superior şi Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării în vederea eliberării atestatului de conferenţiar universitar/de profesor universitar.

13. Atestatele de conferenţiar universitar/de profesor universitar se eliberează de către Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării instituţiilor de învăţământ superior pentru a fi înmînate persoanelor care au obţinut titlul ştiinţifico-didactic.

III. CERTIFICAREA TITLURILOR ŞTIINŢIFICO-DIDACTICE DE CONFERENŢIAR UNIVERSITAR ŞI DE PROFESOR UNIVERSITAR

14. Modelele atestatelor pentru titlurile ştiinţifico-didactice de conferenţiar universitar şi de profesor universitar sînt aprobate de către Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării la propunerea Agenţiei.

15. Atestatele de conferire a titlurilor ştiinţifico-didactice au termen de valabilitate nelimitat şi permit deţinătorului participarea la concursurile de ocupare a funcţiei de conferenţiar universitar/profesor universitar în instituţiile de învăţământ superior.

IV. RETRAGEREA TITLURILOR ŞTIINŢIFICO-DIDACTICE DE CONFERENŢIAR UNIVERSITAR ŞI DE PROFESOR UNIVERSITAR

16. Titlul ştiinţifico-didactic de conferenţiar universitar/de profesor universitar este retras de către senatul instituţiei de învăţământ superior care l-a conferit, în cazul în care au fost constatate abateri grave de la Codul de etică şi deontologie profesională a cercetătorilor şi cadrelor universitare. În acest caz, Agenţia anulează, în termen de 5 zile de la notificare, decizia de confirmare a titlului ştiinţifico-didactic, iar Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării anulează atestatul.

17. Agenţia retrage confirmarea titlului ştiinţifico-didactic dacă:

1) a fost retras titlul ştiinţific de doctor – în cazul conferenţiarilor universitari, şi de doctor/doctor habilitat – în cazul profesorilor universitari;

2) au parvenit şi s-au adeverit sesizările privind falsurile în dosarul de conferire a titlului ştiinţifico-didactic, care duc, pe cale de consecinţă, la neîndeplinirea Standardelor minime pentru conferirea titlului ştiinţifico-didactic respectiv;

3) au fost constatate abateri grave de la buna conduită în cercetarea ştiinţifică (plagiat, confecţionare sau falsificare de date).

18. În cazurile menţionate la pct.17, Agenţia anulează decizia de confirmare a titlului ştiinţifico-didactic şi informează senatul instituţiei de învăţământ superior, care urmează să retragă titlul ştiinţifico-didactic, precum şi Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, care urmează să anuleze atestatul.

V. DISPOZIŢII FINALE

19. Pentru punerea în aplicare a prezentului Regulament, instituţia de învăţământ superior elaborează un regulament instituţional de conferire a titlurilor ştiinţifico-didactice de conferenţiar universitar şi de profesor universitar, care să conţină prevederi referitoare la cel puţin următoarele aspecte:

1) condiţiile şi procedura desfăşurării (etape, termene etc.) a procesului de conferire a titlurilor ştiinţifico-didactice;

2) criteriile de eligibilitate a candidatului la titlul ştiinţifico-didactic, conform prezentului Regulament;

3) componenţa şi condiţiile de prezentare a dosarului;

4) procedura de contestare a rezultatului evaluării dosarului şi a deciziei senatului;

5) criteriile de selectare a membrilor comisiei de evaluare a dosarului la nivel instituţional;

6) drepturile şi obligaţiile candidaţilor, ale membrilor comisiei de evaluare şi ale membrilor senatului în procesul de conferire a titlurilor ştiinţifico-didactice.

20. Regulamentul instituţional de conferire a titlurilor ştiinţifico-didactice este publicat pe pagina web oficială a instituţiei de învăţământ superior în termen de 5 zile lucrătoare de la aprobare.

21. În caz de respingere de către Agenţie a deciziilor de conferire sau de retragere de către senat a titlurilor ştiinţifico-didactice pe motiv de abateri grave de la buna conduită în cercetarea ştiinţifică şi activitatea didactică (plagiat, confecţionare sau falsificare de date), responsabilii de comiterea sau tolerarea lor sînt sancţionaţi în conformitate cu codurile de etică ale universităţilor şi cadrul normativ de la nivel naţional.

22. Persoanele pentru care a fost demarată procedura de conferire a titlurilor ştiinţifico-didactice de conferenţiar universitar sau de profesor universitar pînă la intrarea în vigoare a prezentului Regulament vor obţine titlul ştiinţifico-didactic în conformitate cu prevederile legale valabile la data iniţierii procedurii în cauză.

Anexă
la Regulamentul de conferire a titlurilor
ştiinţifico-didactice în învăţămîntul superior

STANDARDE MINIME
pentru conferirea titlurilor ştiinţifico-didactice de conferenţiar universitar şi de profesor universitar în învăţămîntul superior

1. Pentru obţinerea unui titlu ştiinţifico-didactic, candidatul trebuie să realizeze *condiţiile preliminare* prevăzute pentru titlul respectiv în tabelul 1 şi să însumeze *punctajul minim stabilit,* conform domeniului şi titlului pretins, în tabelul 2.

2. Punctajul minim se calculează în baza indicatorilor executaţi ca sumă a punctajelor atribuite fiecărui indicator specific în tabelul 3. Punctajul minim trebuie să însumeze obligatoriu rezultate obţinute din activitatea didactică (tabelul 3 litera A), din activitatea ştiinţifică, de creaţie şi performanţă sportivă (tabelul 3 litera B) şi, dacă este cazul, din *recunoaştere şi impact al activităţii* (tabelul 3 litera C).

Tabelul 1

CONDIŢII PRELIMINARE

Conferenţiar universitar	Profesor universitar	Note
1. Deţinerea unui titlu ştiinţific (doctor, doctor habilitat)	1. Deţinerea unui titlu ştiinţific (doctor, doctor habilitat) şi a titlului ştiinţifico-didactic de conferenţiar universitar	–
2. Experienţa didactică în învăţămîntul superior de minimum 5 ani	2. Experienţa ştiinţifico-didactică în învăţămîntul superior de minimum 10 ani	–
3. Număr total de lucrări ştiinţifice, didactice, de creaţie şi performanţe sportive – minimum 20, din care: minimum 2 – publicaţii didactice minimum 5 – publicaţii ştiinţifice	3. Număr total de lucrări ştiinţifice, didactice, de creaţie şi performanţe sportive – minimum 40, din care: minimum 4 – publicaţii didactice minimum 20 – publicaţii ştiinţifice	În cazul titlului de profesor universitar, lucrările vor fi realizate după obţinerea titlului de conferenţiar universitar, iar cele minimum 20 de publicaţii ştiinţifice vor fi din categoria indicatorilor 1-4 din tabelul 3 litera B
4. Participare în proiecte ştiinţifice/educaţionale/artistice/ mediatice/de transfer tehnologic	4. Participare în proiecte ştiinţifice/educaţionale/artistice/ mediatice/de transfer tehnologic –	Durata proiectelor, atît în cazul conferenţiarului universitar, cît şi al

(internaţionale/naţionale/cu finanţare internă) – minimum 1	minimum 2 naţionale sau 1 internaţional	profesorului universitar, va fi de minimum 1 an
5. –	5. Pregătirea discipolilor: 2 doctori în ştiinţă sau 1 doctor habilitat (cu titluri ştiinţifice confirmate de Agenţie) sau 5 discipoli – cu titluri onorifice obţinute şi/sau laureaţi ai concursurilor internaţionale **(pentru domeniul Arte);** 2 sportivi de performanţă, premiaţi la Jocurile Olimpice sau la campionatele europene/mondiale **(pentru domeniul Sport)**	În cazul tezelor de doctorat în cotutelă (inclusiv de postdoctorat), discipolul se consideră integral la conducătorul principal. Lista discipolilor, inclusiv pentru domeniile Arte şi Sport, va fi aprobată de către senat

Tabelul 2

PUNCTAJE MINIME
conform domeniilor fundamentale ale ştiinţei, culturii şi tehnicii
pentru conferirea titlului ştiinţifico-didactic
de conferenţiar/profesor universitar

Nr. crt.	**Domeniul fundamental al ştiinţei, culturii şi tehnicii**	**Punctaj minim**	
		Conferenţiar universitar	**Profesor universitar**
1.	I. Educaţie	250 de puncte	500 de puncte
2.	II. Arte şi ştiinţe umaniste	300 de puncte (Arte) 350 de puncte (Ştiinţe umaniste)	600 de puncte (Arte) 700 de puncte (Ştiinţe umaniste)
3.	III. Ştiinţe sociale, jurnalism şi relaţii publice	350 de puncte	700 de puncte
4.	IV. Business, administrare şi drept	300 de puncte	600 de puncte
5.	V. Ştiinţe ale naturii, matematică şi statistică	250 de puncte	500 de puncte
6.	VI. Tehnologii ale informaţiei şi comunicaţiilor	250 de puncte	500 de puncte
7.	VII. Inginerie, tehnologii de prelucrare, arhitectură şi construcţii	200 de puncte	400 de puncte
8.	VIII. Ştiinţe agricole, silvicultură, piscicultură şi medicină veterinară	250 de puncte	500 de puncte
9.	IX. Sănătate	200 de puncte	400 de puncte
10.	X. Servicii	300 de puncte	600 de puncte

Tabelul 3

ATRIBUIREA PUNCTAJELOR

indicatorilor de performanţă didactică, ştiinţifică, sportivă, de creaţie, precum şi de recunoaştere şi impact al activităţii

1. Orice rezultat de performanţă didactică, ştiinţifică, sportivă, de creaţie, precum şi de recunoaştere şi impact al activităţii poate fi încadrat la un singur indicator, considerat cel mai favorabil de către candidat.

A. ACTIVITATE DIDACTICĂ

Notă: Indicatorii de performanţă didactică nr.1-14 vor fi aprobaţi în modul stabilit de instituţia de învăţămînt superior, iar indicatorii nr.1-3, 5 şi 6 vor avea obligatoriu şi un număr de identificare ISBN sau parafă de secretizare, în cazul lucrărilor de uz special şi de uz intern secretizate

Nr.	Indicatori	Punctaj per unitate
1.	Manuale	
	1. Editate în străinătate	50 p./nr. de autori
	2. Editate în ţară	40 p./nr. de autori
2.	Compendii/antologii/crestomaţii/culegeri de texte comentate	30 p./nr. de autori
3.	Note de curs/suporturi de curs	30 p./nr. de autori
4.	Cursuri universitare plasate pe platforme didactice	30 p./nr. de autori
5.	Ghiduri/indicaţii/îndrumări/recomandări/agende şi caiete detaliate de practică/ale studentului medicinist sau farmacist etc.	25 p./nr. de autori
6.	Culegeri de probleme/teste/speţe/caiete de lucrări	20 p./nr. de autori
7.	Pachete şi instrumente software didactice dezvoltate	20 p./nr. de autori
8.	Standuri de laborator documentate, elaborate şi implementate	20 p./nr. de autori
9.	Hărţi	10 p./nr. de autori
10.	Atlase	25 p./nr. de autori
11.	Dicţionare/glosare metodologice	25 p./nr.de autori
12.	Protocoale clinice naţionale, aprobate de ministerul de resort	30 p./nr. de autori
13.	Standarde medicale, aprobate de ministerul de resort	30 p./nr. de autori
14.	Înregistrări audio/video ale lucrărilor muzicale, teatrale şi coregrafice de referinţă, ale intervenţiilor medicale, ale experimentelor, ale dispozitivelor şi sistemelor realizate şi utilizate în procesul didactic	10 p.
15.	Opere de artă (muzicală, literară, dramatică etc.) adaptate la necesităţile procesului didactic	9 p.
16.	Conducător artistic al unui colectiv de creaţie studenţesc:	
	1. Pînă la 25 de persoane	10 p.
	2. Pînă la 50 de persoane	15 p.
	3. Peste 50 de persoane	20 p.
17.	Conducător de teză de doctorat susţinută (se punctează doar poziţia de conducător principal în cazul tezei de doctor şi de consultant ştiinţific în cazul tezei de doctor habilitat)	5 p. (pot fi

		acumulate max. 25 p.)
18.	Cadru didactic invitat la o instituţie peste hotare în scopul desfăşurării de activităţi didactice	10 p.
B. ACTIVITATE ŞTIINŢIFICĂ, DE CREAŢIE ŞI PERFORMANŢĂ SPORTIVĂ **Notă:** Indicatorii nr.1 şi 6 vor avea obligatoriu un număr de identificare ISBN sau parafă de secretizare în cazul lucrărilor de uz special şi de uz intern secretizate. Abrevieri utilizate: „c.a." = coli de autor „FI" = factorul de impact al revistei ştiinţifice		
1.	**Monografii** (min.5 c.a.), recomandate spre editare de structuri/subdiviziuni instituţionale, naţionale sau internaţionale relevante:	
	1. Editate în străinătate	50 p./nr. de autori
	2. Editate în ţară	40 p./nr. de autori
22.	**Capitole în monografiile** de min.5 c.a. recomandate spre editare de structuri/subdiviziuni instituţionale, naţionale sau internaţionale relevante:	
	1. Editate în străinătate	40 p./nr. de autori
	2. Editate în ţară	30 p./nr. de autori
3.	**Articole ştiinţifice** (min.0,25 c.a.) în reviste ştiinţifice:	
	1. Internaţionale (cotate ISI, BDI)	50 p.x (1+FI)/nr. de autori
	2. Internaţionale, recenzate	40 p./nr. de autori
	3. Naţionale (din Registrul naţional al revistelor de profil):	
	a. Categoria A	50 p./nr. de autori
	b. Categoria B, B+	40 p./nr. de autori
	c. Categoria C	30 p./nr. de autori
	d. Aflate în proces de acreditare	20 p./nr. de autori
4.	**Articole în culegeri ştiinţifice** (min.0,25 c.a.):	
	1. Editate în străinătate	40 p./nr. de autori
	2. Editate în ţară	30 p./nr. de autori
5.	**Articole în culegeri ale conferinţelor ştiinţifice** (min.0,25 c.a.):	
	1. Internaţionale	30 p./nr. de autori
	2. Naţionale, cu participare internaţională	25 p./nr. de autori
	3. Naţionale	20 p./nr. de autori
6.	**Teze la conferinţe/foruri ştiinţifice** (mai puţin de 0,25 c.a.):	
	1. Internaţionale	3 p.
	2. Naţionale, cu participare internaţională	2 p.

	3. Naţionale	1 p.
7.	**Lucrări ştiinţifice cu caracter informativ, relevante domeniului**:	
	1. Dicţionare/enciclopedii	10 p.
	2. Albume/cărţi de popularizare a ştiinţei, a sportului, a creaţiei artistice	7 p.
	3. Studii/sondaje	5 p.
8.	**Obiecte de proprietate intelectuală/de creaţie/de performanţă sportivă**, relevante domeniului:	
	1. Brevete/patente internaţionale	30 p./nr. de autori
	2. Brevete/patente naţionale	20 p./nr. de autori
	3. Certificate de înregistrare cu drept de proprietate intelectuală	20 p./nr. de autori
	4. Regulamente tehnologice de producere a medicamentelor	30 p./nr. de autori
	5. Monografii farmacopeice	30 p./nr. de autori
	6. Distincţii la saloane de invenţii internaţionale	
	a. De aur	6 p./nr. de autori
	b. De argint	5 p./nr. de autori
	c. De bronz	4 p./nr. de autori
	d. Menţiune	3 p./nr. de autori
	7. Distincţii la saloane de invenţii naţionale:	
	a. De aur	4 p./nr. de autori
	b. De argint	3 p./nr. de autori
	c. De bronz	2 p./nr. de autori
	d. Menţiune	1 p./nr. de autori
9.	**Opere de creaţie (doar pentru domeniul Arte):**	
	1. Lucrări de creaţie originale, de formă amplă, prezentate în faţa publicului:	
	a. La nivel internaţional	50 p.
	b. La nivel naţional	40 p.
	2. Recitaluri, concerte şi manifestări/spectacole muzicale/teatrale (cu durata minimă de 45 de minute) susţinute în calitate de solist, interpretare vocală/solist interpretare instrumentală/dirijor/regizor/actor (titulari):	
	a. La nivel internaţional	40 p.
	b. La nivel naţional	30 p.
	3. Maestru de concert sau membru al unui colectiv cameral (duet, trio, cvartet, cvintet etc.) într-o evoluţie de min.20 de minute:	
	a. Evoluţie cu durata de pînă la 45 de minute	15 p.
	b. Evoluţie cu durata mai mare de 45 de minute	20 p.
	4. Transcripţii, aranjamente ale lucrărilor muzicale, dramatizări ale unor opere literare	Cîte 15 p. pentru fiecare c.a., după schema:
	a. Lucrări de pînă la 1 c.a.	15 p.

	b. Lucrări între 1 şi 2 c.a.	30 p.
	c. Lucrări între 2 şi 3 c.a.	45 p.
	d. Etc.	
	5. Traduceri literare cu aparat critic (note sau comentarii):	Cîte 20 p. pentru fiecare c.a. după schema:
	a. Lucrări de pînă la 1 c.a.	20 p.
	b. Lucrări între 1 şi 2 c.a.	40 p.
	c. Lucrări între 2 şi 3 c.a.	60 p.
	d. Etc.	
	6. Actor, dansator sau membru al unui colectiv de creaţie de teatru/film/balet/dans (într-o evoluţie de min.30 de minute):	
	a. Evoluţie cu durata de pînă la 60 de minute	15 p.
	b. Evoluţie cu durata mai mare de 60 de minute	20 p.
10.	**Creaţii artistice valorificate (doar pentru domeniul Arte):**	
	1. Înregistrări în fondul Radio, TV, fondul de cinematografie, în muzee, pe CD/DVD, în repertoriul instituţiilor teatral-concertistice a creaţiilor muzicale/teatrale/coregrafice/cinematografice/de arte plastice/decorative şi design	
	a. Peste hotare	5 p.
	b. În ţară	4 p.
	2. Turnee artistice din străinătate, în cadrul festivalurilor/concursurilor	6 p.
	3. Participări cu creaţie proprie la festivaluri de muzică/arte plastice/decorative/design/dans/teatru/film	6 6 p.
	4. Expoziţii personale de arte plastice, decorative şi design	30 p.
	5. Participări cu lucrări proprii în cadrul unor expoziţii de grup de arte plastice, decorative şi design	10 p.
	6. Participări la pregătirea lucrărilor de creaţie ale studenţilor/colectivelor studenţeşti ce au obţinut rezultate remarcabile:	
	a. La nivel internaţional	5 p.
	b. La nivel naţional	4 p.
	c. La nivel local	3 p.
11.	**Performanţe sportive (doar pentru domeniul Sport)**:	
	1. Performanţe la Jocurile Olimpice, campionate mondiale, campionate europene:	
	a. Locul I	50 p.
	b. Locul II	40 p.
	c. Locul III	30 p.
	2. Performanţe la competiţii internaţionale:	
	a. Locul I	30 p.
	b. Locul II	20 p.
	c. Locul III	10 p.
	3. Performanţe la competiţii naţionale:	
	a. Locul I	15 p.
	b. Locul II	10 p.
	c. Locul III	5 p.
	4. Sportivi pregătiţi:	
	a. Maestru internaţional al sporturilor	40 p.
	b. Maestru al sportului	30 p.
	c. Candidat în maeştri ai sportului	20 p.
	d. De categoria I	15 p.
	e. De categoria II	10 p.
	f. De categoria III	5 p.

	5. Secţii sportive conduse (minimum 180 de ore/an)	20 p.
	6. Echipe naţionale pregătite:	
	a. De seniori	40 p.
	b. De tineret	30 p.
	c. De juniori	20 p.
	d. Universitare	30 p.
12.	**Coordonator/director de proiect ştiinţific/de creaţie, internaţional/bilateral, obţinut prin concurs**	20 p.
13.	**Membru al echipei de implementare a proiectului ştiinţific/de creaţie, internaţional/bilateral, obţinut prin concurs**	10 p.
14.	**Coordonator/director de proiect ştiinţific/de creaţie, naţional, obţinut prin concurs**	15 p.
15.	**Membru al echipei de implementare a proiectului ştiinţific/de creaţie, naţional, obţinut prin concurs**	5 p.

C. RECUNOAŞTERE ŞI IMPACT AL ACTIVITĂŢII

Notă: Din Punctajul minim prevăzut pentru fiecare domeniu fundamental al ştiinţei, culturii şi tehnicii (tabelul 2), în baza indicatorilor de la Recunoașterea și impactul activității pot fi considerate maximum:

50 de puncte – pentru candidaţii la titlul de conferenţiar universitar;

100 de puncte – pentru candidaţii la titlul de profesor universitar.

1.	**Citări în reviste din bazele de date internaţionale:**	
	1. Citări în Web of Science şi Scopus	1 p.x nr. de citări
	2. Indicele Hirsh din Web of Science sau Scopus	10 p.x indicele Hirsh
2.	**Recunoaştere academică**	
	1. Membru în societăţi profesionale internaţionale	5 p.
	2. Membru în societăţi profesionale naţionale	3 p.
	3. Activitate de redacţie desfăşurată în străinătate, în calitate de:	
	a. Redactor-şef, redactor-şef adjunct, secretar ştiinţific al revistelor ştiinţifice de profil acreditate	10 p.
	b. Membru al redacţiilor revistelor ştiinţifice de profil acreditate	8 p.
	c. Redactor (coordonator) de monografii/culegeri de articole/ghiduri	6 p.
	4. Activitate de redacţie desfăşurată în ţară, în calitate de:	
	a. Redactor-şef, redactor-şef adjunct, secretar ştiinţific al revistelor ştiinţifice de profil acreditate	8 p.
	b. Membru al redacţiilor revistelor ştiinţifice de profil acreditate	6 p.
	c. Redactor (coordonator) de monografii/culegeri de articole/ghiduri	4 p.
	5. Preşedinte al Comitetului ştiinţific/de organizare/de program în cadrul conferinţelor:	
	a. Internaţionale	10 p.
	b. Naţionale, cu participare internaţională	8 p.
	c. Naţionale	6 p.
	6. Membru al Comitetului ştiinţific/de organizare/de program în cadrul conferinţelor:	
	a. Internaţionale	5 p.
	b. Naţionale, cu participare internaţională	4 p.
	c. Naţionale	3 p.
	7. Raportor invitat (keynote speaker) în cadrul unor manifestări ştiinţifice:	
	a. Internaţionale	10 p.

	b. Naţionale, cu participare internaţională	8 p.
	c. Naţionale	6 p.
	8. Profesor invitat pentru activitate de cercetare în cadrul universităţilor sau instituţiilor de cercetare din străinătate	10 p. pentru o invitaţie
	9. Premii în domeniul ştiinţei, educaţiei, sportului, creaţiei, inovării şi transferului tehnologic etc. (relevante domeniului):	
	a. Internaţionale	10 p.
	b. Naţionale	5 p.
	10. Premii/distincţii/menţiuni (relevante domeniului) oferite de asociaţii profesionale:	
	a. Internaţionale	10 p.
	b. Naţionale	5 p.
	11. Distincţii de Stat/titluri onorifice obţinute pentru succese în domeniul profesional	10 p. Se va lua în calcul doar cea mai înaltă distincţie/cel mai înalt titlu onorific obţinut
3.	**Evaluare a cercetării şi învăţământului**	
	1. Recenzii ale:	Pot fi acumulate maximum 30 p., după formula: a+b+c = max. 30 p.
	a. Monografiilor/manualelor/culegerilor ştiinţifice/ghidurilor metodice	4 p.
	b. Articolelor ştiinţifice în reviste internaţionale/naţionale acreditate	5 p./1 p.
	c. Lucrărilor în culegeri ale manifestărilor ştiinţifice internaţionale/naţionale, cu participare internaţională/naţională	1 p.
	2. Expertize (în vederea acordării finanţării) ale proiectelor ştiinţifice/de creaţie:	Pot fi acumulate maximum 30 p., după formula: a+b=max. 30 p.
	a. Internaţionale	5 p.
	b. Naţionale	3 p.
	3. Activitate în comisii de doctorat, consilii ştiinţifice specializate, seminare ştiinţifice de profil; referent oficial la tezele de doctorat	5 p. Pot fi acumulate max. 20 p.
	4. Expert/membru în comisii şi grupuri instituite de autorităţi publice, organizaţii de profil recunoscute în domeniu etc.	3 p.x nr. de comisii/grupuri
4.	**Relevanţă economică, socială şi culturală**	
	1. Tehnologii, secvenţe tehnologice, produse noi valorificate de agenţi economici	20 p./nr. de autori
	2. Mostre de maşini, echipamente, dispozitive funcţionale elaborate/noi soiuri/hibrizi de plante, rase de animale şi păsări omologate/metode de diagnostic, tratament, analiză etc. elaborate	20 p./nr. de autori
	3. Pachete şi instrumente software pentru dezvoltare instituţională/cu impact socioeconomic	20 p./nr. de autori
	4. Participări în emisiuni media consacrate ştiinţei şi educaţiei, inovării şi transferului tehnologic	1 p. Pot fi

		acumulate max. 20 p.
	5. Participări la organizarea olimpiadelor şi concursurilor/workshopurilor, şcolilor/taberelor de vară, atelierelor de creaţie, master classurilor (relevante domeniului):	
	a. Internaţionale	5 p.
	b. Regionale	4 p.
	c. Naţionale	3 p.
	6. Curator de expoziţii relevante domeniului:	
	a. Internaţionale	7 p.
	b. Regionale	6 p.
	c. Naţionale	5 p.
	7. Director/organizator/coordonator de departament al festivalurilor relevante domeniului:	
	a. Internaţionale	7 p.
	b. Regionale	6 p.
	c. Naţionale	5 p.
	8. Organizator al activităţilor sportive (pentru domeniul Sport):	
	a. La nivel internaţional	7 p.
	b. La nivel regional	6 p.
	c. La nivel naţional	5 p.
	9. Participări în calitate de membru al juriului, expert sau critic în domeniu la festivaluri/competiţii/concursuri:	
	a. Internaţionale	7 p.
	b. Naţionale	5 p.
5.	**Management/participări în proiecte** (altele decît cele de cercetare)	
	1. Participări în cadrul proiectelor internaţionale sau bilaterale, în calitate de:	
	a. Coordonator (director)	20 p.
	b. Membru (executor)	10 p.
	2. Participări în cadrul proiectelor naţionale în calitate de:	
	a. Coordonator (director)	15 p.
	b. Membru (executor)	5 p.

H O T Ă R Î R E
cu privire la aprobarea Metodologiei aprobării conducătorilor de doctorat

nr. 326 din 18.07.2019

Monitorul Oficial nr.246-248/458 din 02.08.2019

* * *

În temeiul art.94 alin.(11) din Codul educaţiei al Republicii Moldova nr.152/2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.319-324, art.634), Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Metodologia aprobării conducătorilor de doctorat (se anexează).

2. În Regulamentul privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.1007/2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.386-396, art.1101), secţiunea a 5-a se abrogă.

3. Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare va asigura implementarea prezentei hotărîri.

4. Aprobarea calităţii de conducător de doctorat persoanelor recomandate de către senatele/consiliile ştiinţifice ale instituţiilor prin decizii luate anterior intrării în vigoare a prezentei Metodologii se va efectua conform procedurilor în vigoare la momentul luării deciziilor.

PRIM-MINISTRU **Maia SANDU**

Contrasemnează:
Ministrul educaţiei, culturii şi cercetării Liliana Nicolaescu-Onofrei

Nr.326. Chişinău, 18 iulie 2019.

Aprobată
prin Hotărîrea Guvernului
nr.326 din 18 iulie 2019

METODOLOGIA
aprobării conducătorilor de doctorat

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Metodologia aprobării conducătorilor de doctorat (în continuare – *Metodologie*) reglementează etapele în procesul de aprobare a calităţii de conducător de doctorat, precum şi cerinţele, responsabilităţile candidatului şi ale Agenţiei Naţionale de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare (în continuare – *Agenţie*).

2. Coordonarea procesului de aprobare a calităţii de conducător de doctorat este realizată de către Agenţie.

II. ACTELE NECESARE PENTRU OBŢINEREA CALITĂŢII DE CONDUCĂTOR DE DOCTORAT

3. În calitate de conducător de doctorat poate fi desemnată persoana care deţine titlul de doctor sau doctor habilitat şi îndeplineşte un set minim de indicatori de performanţă ştiinţifică, propus de către autoritatea naţională abilitată pentru confirmarea titlurilor ştiinţifice şi aprobat prin ordin al ministrului educaţiei, culturii şi cercetării.

4. Exercitarea calităţii de conducător de doctorat este aprobată pe un termen nelimitat în urma evaluării dosarului de către Comisia de profil din domeniile cercetării şi inovării (în continuare – *Comisie de profil*), formată din specialişti de calificare superioară sau egală celei de care dispune candidatul, recunoscuţi pentru competenţa şi prestigiul profesional, precum şi pentru independenţa, intransigenţa, obiectivitatea şi imparţialitatea lor, care dispun de cercetări ştiinţifice proprii în domeniul de referinţă.

5. Solicitarea de obţinere a calităţii de conducător de doctorat se depune la Agenţie de către organizaţia din domeniile cercetării şi inovării şi include totalitatea actelor solicitate, conform pct.6.

6. Dosarul pentru aprobarea calităţii de conducător de doctorat (în continuare – *dosar*) conţine următoarele acte:

1) solicitarea de acordare a calităţii de conducător de doctorat candidatului, înaintată de organizaţia din domeniile cercetării şi inovării, conform modelului elaborat de către Agenţie;

2) extrasul din procesul-verbal al şedinţei senatului/consiliului ştiinţific al organizaţiei din domeniile cercetării şi inovării cu privire la recomandarea candidatului în calitate de conducător de doctorat;

3) copia diplomei de doctor sau de doctor habilitat;

4) CV-ul candidatului;

5) lista publicaţiilor ştiinţifice, ştiinţifico-metodice şi didactice publicate sau acceptate spre publicare în ultimii 5-10 ani;

6) 3 lucrări ştiinţifice la alegerea candidatului (copiile sau adresele electronice pentru accesare pot înlocui lucrările în original la discreţia candidatului, însă Agenţia este în drept să solicite originalele);

7) alte informaţii confirmate care ar atesta satisfacerea setului minim de indicatori de performanţă ştiinţifică;

8) copia actului de identitate al candidatului;

9) opţional, confirmări de participare la proiecte de cercetare şi inovare internaţionale/naţionale.

7. Dosarul include în mod obligatoriu datele de contact (corespondenţă) ale candidatului şi ale persoanei responsabile din organizaţia din domeniile cercetării şi inovării.

8. Agenţia poate solicita informaţii suplimentare care să confirme datele incluse în dosar.

9. Agenţia elaborează şi aprobă materiale metodologice (modele de documente, instrucţiuni şi altele) pentru actele care se includ în dosar.

III. PROCEDURA DE EXAMINARE A DOSARULUI ÎN CADRUL AGENŢIEI

10. Examinarea dosarului în cadrul Agenţiei nu poate depăşi 6 luni de la data înregistrării solicitării.

11. Examinarea primară a dosarului este efectuată de către Direcţia evaluare în cercetare şi inovare şi constă în:

1) verificarea includerii în dosar a informaţiilor/actelor prevăzute;

2) analiza actelor incluse în dosar în vederea îndeplinirii, din punct de vedere cantitativ, a setului minim de indicatori de performanţă ştiinţifică.

12. Dacă dosarul include toate informaţiile necesare pentru aprobarea calităţii de conducător de doctorat, iar indicatorii de performanţă ştiinţifică sînt satisfăcuţi din punct de vedere cantitativ, dosarul se transmite Comisiei de profil.

13. Dacă dosarul este incomplet sau dacă indicatorii de performanţă ştiinţifică nu sînt satisfăcuţi din punct de vedere cantitativ, examinarea solicitării de către Direcţia evaluare în cercetare şi inovare se amînă pînă la completarea dosarului de către organizaţia din domeniile cercetării şi inovării.

14. În cazul necesităţii completării dosarului, organizaţia din domeniile cercetării şi inovării este informată despre neajunsurile depistate şi sînt acordate 10 zile lucrătoare pentru înlăturarea

acestora. Notificarea se face prin e-mailurile sau telefoanele indicate în dosar, cu confirmarea recepţionării acesteia. După completarea dosarului se reia examinarea acestuia.

15. Membrii care fac parte din Comisia de profil evaluează rezultatele ştiinţifice obţinute de candidat din punctul de vedere al respectării standardelor de calitate şi dosarul din perspectiva competenţelor profesionale şi a capacităţii de a conduce doctorate, potrivit formularului de evaluare elaborat şi aprobat de către Agenţie.

16. Identitatea expertului/experţilor care evaluează un dosar constituie un secret profesional şi nu poate fi dezvăluită decît organelor de control abilitate.

17. Rezultatele evaluării dosarului sînt examinate în cadrul Comisiei de profil, care înaintează Consiliului de conducere al Agenţiei solicitarea de aprobare sau respingere a calităţii de conducător de doctorat.

18. Decizia este luată de către Agenţie şi transmisă organizaţiei din domeniile cercetării şi inovării care a înaintat solicitarea.

IV. APROBAREA DECIZIEI ŞI ELIBERAREA CERTIFICATULUI PRIVIND CALITATEA DE CONDUCĂTOR DE DOCTORAT

19. Exercitarea calităţii de conducător de doctorat, în urma evaluării dosarului sau a demersului Agenţiei privind confirmarea titlului ştiinţific de doctor habilitat, se aprobă prin decizia Consiliului de conducere al Agenţiei.

20. Deciziile luate de către Agenţie în cadrul procesului de aprobare a calităţii de conducător de doctorat pot fi contestate în conformitate cu cadrul normativ.

21. În baza deciziei de aprobare a exercitării calităţii de conducător de doctorat, se eliberează un certificat, conform modelului elaborat de către Agenţie.

V. MODALITĂŢI ŞI CRITERII DE APROBARE A CALITĂŢII DE CONDUCĂTOR DE DOCTORAT

22. Aprobarea calităţii de conducător de doctorat se face conform profilurilor/specialităţilor ştiinţifice ale Nomenclatorului specialităţilor ştiinţifice, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.199/2013.

23. Candidaţii care deţin titlul ştiinţific de doctor pot dobîndi calitatea de conducător de doctorat la maximum 3 specialităţi din profilul ştiinţific în cadrul căruia îşi desfăşoară activitatea curentă, confirmate prin lucrări ştiinţifice, cu dreptul de a fi conducători numai la tezele de doctor.

24. Candidaţii care deţin titlul ştiinţific de doctor habilitat pot dobîndi calitatea de conducător de doctorat la maximum 5 specialităţi din 2 profiluri ştiinţifice în cadrul cărora îşi desfăşoară activitatea curentă, confirmate prin lucrări ştiinţifice, cu dreptul de a fi conducători la tezele de doctor şi/sau consultanţi ştiinţifici la tezele de doctor habilitat.

25. Aprobarea calităţii de conducător de doctorat la specialităţi din mai multe profiluri decît cele prevăzute la pct.23 şi 24 se permite în cazul în care specialitatea din profilul suplimentar este adiacentă uneia din profilul de bază, iar pretendentul realizează studii multidisciplinare sau interdisciplinare, care se referă la ambele specialităţi, reflectate prin indicatorii de performanţă ştiinţifică.

26. Pentru aprobarea calităţii de conducător de doctorat la mai multe specialităţi ştiinţifice, candidatul trebuie să îndeplinească setul minim de indicatori de performanţă ştiinţifică pentru fiecare specialitate în parte.

27. Un conducător de doctorat poate îndruma studenţi-doctoranzi numai în profilul ştiinţific pentru care a obţinut acest drept.

28. Calitatea de conducător ştiinţific la o teză de doctor sau de doctor habilitat vizează perioada de la data numirii în această calitate pînă la data susţinerii publice a tezei în faţa comisiei de susţinere publică a tezei de doctorat.

29. Conducători de doctorat pot fi persoanele care au obţinut calitatea de conducător de doctorat înaintea intrării în vigoare a prezentei Metodologii, precum şi persoanele care obţin acest drept prin decizia Consiliului de conducere al Agenţiei.

30. Pentru a conduce doctorate, cadrele didactice/ştiinţifice care au dobîndit acest drept trebuie să fie membri ai unei şcoli doctorale şi să încheie un contract de muncă, cu durată normală sau cu timp parţial de muncă, cu o instituţie autorizată provizoriu sau acreditată să organizeze studii superioare de doctorat ori cu o instituţie participantă într-un consorţiu ori parteneriat autorizat provizoriu sau acreditat să organizeze studii superioare de doctorat.

31. Un cadru didactic şi/sau ştiinţific care are calitatea de conducător de doctorat şi este titular la o instituţie de învăţămînt superior care nu este autorizată provizoriu sau acreditată să organizeze studii superioare de doctorat poate să facă parte dintr-o şcoală doctorală a unei alte instituţii.

32. Studiile superioare de doctorat se pot organiza şi în cotutelă, în cazul în care studentul-doctorand îşi desfăşoară activitatea sub îndrumarea concomitentă a unui conducător de doctorat din Republica Moldova şi a unui conducător de doctorat dintr-o altă ţară sau sub îndrumarea concomitentă a 2 conducători de doctorat din instituţii diferite din ţară, în baza unui acord scris între instituţiile organizatoare implicate.

33. Doctoratul în cotutelă poate fi organizat şi în cazul în care conducătorii de doctorat sînt din aceeaşi instituţie, consorţiu sau parteneriat, dar au specializări/domenii de studiu diferite.

34. Un conducător de doctorat poate îndruma simultan maximum 5 studenţi-doctoranzi, aflaţi în diverse stadii ale studiilor de doctorat.

35. În cazul doctoratului în cotutelă se defineşte un conducător de doctorat principal. Studentul-doctorand este considerat integral la conducătorul de doctorat principal, iar norma activităţii de coordonare prevăzută pentru îndrumarea studentului-doctorand se distribuie între conducătorii de doctorat în proporţia stabilită de şcoala doctorală.

36. Pentru activitatea pe care o desfăşoară în această calitate, conducătorului de doctorat i se stabileşte o normă de la 60 pînă la 130 de ore academice pe an pentru coordonarea unui student-doctorand la studii cu frecvenţă şi de la 45 pînă la 100 de ore academice pe an pentru coordonarea unui student-doctorand la studii cu frecvenţă redusă.

37. Pentru desfăşurarea doctoratului, pe lîngă conducătorul de doctorat, studentul-doctorand este sprijinit şi de o comisie de îndrumare, formată din alţi 3 membri ai echipei de cercetare a conducătorului de doctorat sau din alte persoane afiliate şcolii doctorale ori din cadre didactice şi de cercetare neafiliate acesteia. Unul dintre membrii comisiei de îndrumare funcţionează în calitate de referent oficial al tezei de doctorat.

38. Componenţa comisiei de îndrumare este stabilită de conducătorul de doctorat în urma consultării cu studentul-doctorand.

39. Activitatea conducătorilor de doctorat, a membrilor comisiei de îndrumare şi a membrilor comisiilor de doctorat se normează potrivit regulamentului instituţional de organizare şi funcţionare a studiilor superioare de doctorat, care stabileşte modalităţile de remunerare a acestora, în conformitate cu legislaţia. Pentru fiecare membru al comisiei de îndrumare se stabilesc de la 12 pînă la 25 de ore academice pe toată perioada studiilor pentru un student-doctorand îndrumat.

40. Pentru fiecare teză de doctorat evaluată, inclusiv pentru fiecare şedinţă de susţinere a tezei de doctorat, fiecărui membru al comisiei de doctorat i se stabilesc 5 ore academice.

41. La cererea motivată a studentului-doctorand, precum şi în cazul în care se constată indisponibilitatea conducătorului de doctorat, consiliul şcolii doctorale decide schimbarea conducătorului de doctorat dacă s-a constatat neîndeplinirea obligaţiilor legale sau contractuale asumate de către acesta ori pentru alte motive care vizează raportul de îndrumare dintre conducătorul de doctorat şi studentul-doctorand, caz în care consiliul şcolii doctorale desemnează un alt conducător de doctorat.

42. La desemnarea unui nou conducător de doctorat, consiliul şcolii doctorale ia în considerare în mod prioritar necesitatea ca studentul-doctorand să poată finaliza programul de doctorat.

43. Deciziile Agenţiei privind aprobarea calităţii de conducător de doctorat sînt publicate pe pagina sa web oficială.

44. Agenţia ţine evidenţa specialiştilor care sînt conducători de doctorat, conform profilurilor/specialităţilor ştiinţifice şi organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării.

VI. ALTE MODALITĂŢI DE DOBÎNDIRE A CALITĂŢII DE CONDUCĂTOR DE DOCTORAT

45. În urma confirmării titlului ştiinţific de doctor habilitat de către Consiliul de conducere al Agenţiei, se aprobă din oficiu candidatului şi calitatea de conducător de doctorat.

46. Exercitarea calităţii de conducător de doctorat se aprobă din oficiu candidatului prevăzut la pct.45 doar la profilurile/specialităţile ştiinţifice în care au fost publicate lucrări ştiinţifice ce au stat la baza conferirii titlului ştiinţific de doctor habilitat.

VII. SANCŢIONAREA ABATERILOR DE LA NORMELE DE BUNĂ CONDUITĂ IDENTIFICATE ÎN PROCESUL DE CONDUCERE A DOCTORATELOR

47. În cazul nerespectării standardelor de calitate, al abaterilor de la buna conduită în cercetarea ştiinţifică şi activitatea universitară, identificate în procesul de conducere a doctoratelor, responsabilii de comiterea sau tolerarea lor vor fi sancţionaţi în conformitate cu codurile instituţionale de etică şi deontologie, precum şi cu cadrul normativ la nivel naţional.

48. Procedurile de constatare a abaterilor şi de stabilire a sancţiunilor, precum şi alte aspecte ce ţin de etica şi deontologia procesului de conducere a doctoratului sînt descrise în Codul de etică şi deontologie profesională a cercetătorilor şi cadrelor universitare, elaborat şi aprobat de către Agenţie.

Ministerul Educației

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr. 1024

din 6 septembrie 2016

Chișinău

Cu privire la autorizarea de funcționare provizorie a școlilor doctorale și programelor de studii superioare de doctorat (ciclul III) în cadrul instituțiilor de învățământ superior, consorțiilor, parteneriatelor naționale și internaționale

---

În temeiul art. 94 alin. (6) din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17 iulie 2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 319-324, art. 634), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se acordă dreptul de organizare a studiilor superioare de doctorat (ciclul III) instituțiilor de învățământ superior în cadrul școlilor doctorale și programelor de doctorat autorizate să funcționeze provizoriu, conform Listei din anexa nr.1.

2. Se acordă consorțiilor naționale cu drept de organizare a studiilor superioare de doctorat (ciclul III) autorizare de funcționare provizorie la programele de doctorat organizate în cadrul școlilor doctorale care dețin autorizare de funcționare provizorie, conform Listei din anexa nr.2.

3. Agenția Națională de Asigurare a Calității în Învățământul Profesional va monitoriza procesul de implementare de către instituțiile de învățământ superior/consorțiile/parteneriatele naționale și internaționale a recomandărilor din rapoartele de evaluare externă.

4. Ministerul Educației va ține cont de rezultatele evaluării externe la repartizarea granturilor doctorale de la bugetul de stat.

Prim-ministru **PAVEL FILIP**

Contrasemnează:

Ministrul educației Corina Fusu

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
DIRECȚIA DOCUMENTARE

MINISTERUL EDUCAȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA
Nr. de intrare 6335/09
Din "07" 09 2016

Z:\Tatiana\Doc_2016\Hotariri\Studii_doctorat.docx

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului nr.1024
din 6 septembrie 2016

LISTA
instituţiilor de învăţămînt superior cărora li se acordă drept de organizare a studiilor superioare de doctorat (ciclul III) în cadrul şcolilor doctorale şi programelor de doctorat autorizate să funcţioneze provizoriu

Nr. crt.	Instituţia organizatoare de doctorat	Şcoala doctorală	Domeniul de studiu	Programele de studiu
		MINISTERUL EDUCAŢIEI		
1.	Institutul de Relaţii Internaţionale din Moldova	Teoria şi practica relaţiilor internaţionale: dimensiunea politico-diplomatică, economică, juridică	5. Ştiinţe sociale şi economice	562.01. Teoria şi metodologia relaţiilor internaţionale şi a diplomaţiei 561.01. Teoria, metodologia politologiei, instituţii şi procese politice 521.02. Economie mondială; relaţii economice internaţionale
2.	Universitatea de Studii Politice şi Economice Europene „Constantin Stere”	Ştiinţe economice şi ecologice	1. Ştiinţe ale naturii	166.01. Ecologie
			5. Ştiinţe sociale şi economice	521.03. Economie şi management în domeniul de activitate

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului nr.1024
din 6 septembrie 2016

LISTA
consorţiilor naţionale cu drept de organizare a studiilor superioare de doctorat şi a programelor de doctorat (ciclul III) cărora li se acordă autorizare de funcţionare provizorie în cadrul şcolilor doctorale care deţin autorizare de funcţionare provizorie

Nr. crt.	Instituţia organizatoare de doctorat	Şcoala doctorală	Domeniul de studiu	Programele de studiu
	MINISTERUL EDUCAŢIEI			
1.	Consorţiul: Academia de Studii Economice din Moldova şi Universitatea de Studii Politice şi Economice Europene „Constantin Stere”	Şcoala doctorală în drept, ştiinţe politice şi administrative	5. Ştiinţe sociale şi economice	552.08. Drept internaţional şi european public
2.	Consorţiul: Institutul de Filologie; Institutul de Istorie; Institutul Patrimoniului Cultural; Universitatea de Stat „Bogdan-Petriceicu Hasdeu” din Cahul; Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălţi; Universitatea Academiei de Ştiinţe a Moldovei	Şcoala doctorală de ştiinţe umaniste	6. Ştiinţe umaniste	611.07. Istoria ştiinţei şi tehnicii (pe domenii)
3.	Consorţiul: Universitatea de Stat din Tiraspol; Institutul de Matematică şi Informatică; Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălţi; Universitatea Academiei de Ştiinţe a Moldovei	Şcoala doctorală de matematică şi ştiinţa informaţiei	1. Ştiinţe ale naturii	111.01. Analiza matematică 111.04. Geometrie şi topologie
4.	Consorţiul: Institutul de Cercetări Juridice şi Politice; Universitatea de Stat „Bogdan-Petriceicu Hasdeu” din Cahul;	Şcoala doctorală de ştiinţe juridice, politice şi sociologice	5.Ştiinţe sociale şi economice	551.01. Teoria generală a dreptului

	Universitatea de Stat „Alecu Russo" din Bălți; Universitatea Academiei de Științe a Moldovei			
MINISTERUL SĂNĂTĂȚII				
1.	Consorțiul: Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu"; Centrul Național de Sănătate Publică; Institutul Mamei și Copilului; Institutul de Neurologie și Neurochirurgie; Institutul de Cardiologie; Institutul de Ftiziopneumologie „Chiril Draganiuc"; Institutul de Oncologie; Spitalul Clinic Republican	Școala doctorală în domeniul științe medicale	3. Științe medicale	312.02. Neuroștiințe; 321.03. Cardiologie

H O T Ă R Î R E
pentru aprobarea Planului de admitere la programele de postdoctorat pe specialităţi ştiinţifice pentru anul 2020

nr. 460 din 02.10.2019

Monitorul Oficial nr.303-305/670 din 04.10.2019

* * *

În temeiul art.59 alin.(1) lit.c) din Codul cu privire la ştiinţă şi inovare al Republicii Moldova nr.259/2004 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr.58-66, art.131), cu modificările ulterioare, şi al Legii bugetului de stat pentru anul 2019 nr.303/2018 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr.504-511, art.842), cu modificările ulterioare, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Planul de admitere la programele de postdoctorat pe specialităţi ştiinţifice pentru anul 2020 (se anexează).

2. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data publicării.

PRIM-MINISTRU **Maia SANDU**

Contrasemnează:
Ministrul educaţiei, culturii şi cercetării **Liliana Nicolaescu-Onofrei**
Ministrul agriculturii, dezvoltării regionale şi mediului **Georgeta Mincu**
Ministrul sănătăţii, muncii şi protecţiei sociale **Ala Nemerenco**

Nr.460. Chişinău, 2 octombrie 2019.

Aprobat
prin Hotărîrea Guvernului
nr.460 din 02.10.2019

PLAN
de admitere la programele de postdoctorat pe specialităţi ştiinţifice pentru anul 2020

Prioritate strategică	Cifrul şi denumirea specialităţii ştiinţifice	Numărul de locuri cu finanţare de la buget
Sănătate	321.06. Psihiatrie şi narcologie	1
	323.01. Stomatologie	1
	331.04. Modul sănătos de viaţă şi educaţie pentru sănătate	1
Agricultură durabilă, securitate alimentară şi siguranţa alimentelor	253.06. Tehnologii biologice şi chimice în industria alimentară	1
	253.04. Securitatea produselor alimentare	1
	411.09. Protecţia plantelor	1
Provocări societale	552.04. Drept funciar şi al mediului	1
	511.02. Psihologia dezvoltării şi psihologia educaţională	1
	553.01. Drept civil	2

	552.08. Drept internaţional şi european public	1
	611.02. Istoria românilor (pe perioade)	3
	561.01. Teoria, metodologia politologiei, instituţii şi procese politice	1
	562.01. Teoria şi metodologia relaţiilor internaţionale şi a diplomaţiei	1
	521.02. Economie mondială; relaţii economice internaţionale	1
	533.04. Educaţie fizică, sport, kinetoterapie şi recreaţie	1
	563.02. Organizarea şi dirijarea în instituţiile administraţiei publice; servicii publice	1
	521.03. Economie şi management în domeniul de activitate	2
	522.01. Finanţe	1
	521.04. Marketing şi logistică	1
Total		**23**

Republica Moldova

GUVERNUL

HOTĂRÎRE Nr. HG616/2016
din 18.05.2016

pentru aprobarea Metodologiei de evaluare externă a calităţii în vederea autorizării de funcţionare provizorie şi acreditării programelor de studii şi a instituţiilor de învăţământ profesional tehnic, superior şi de formare continuă şi a Regulamentului de calcul al taxelor la serviciile prestate în cadrul evaluării externe a calităţii programelor de studii și a instituțiilor de învățământ profesional tehnic, superior și de formare continuă

Publicat : 20.05.2016 în MONITORUL OFICIAL Nr. 134-139 art. 671 Data intrării în vigoare

În temeiul prevederilor articolelor 65, 83, 114, 115 şi 123 din Codul educaţiei al Republicii Moldova nr. 152 din 17 iulie 2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 319-324, art. 634), Guvernul HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă:

Metodologia de evaluare externă a calităţii în vederea autorizării de funcţionare provizorie şi acreditării programelor de studii și a instituțiilor de învățământ profesional tehnic, superior și de formare continuă, conform anexei nr.1;

Regulamentul de calcul al taxelor la serviciile prestate în cadrul evaluării externe a calităţii programelor de studii și a instituțiilor de învățământ profesional tehnic, superior și de formare continuă, conform anexei nr.2.

2. Se stabileşte că cheltuielile pentru implementarea prevederilor prezentei hotărîri în instituţiile de învăţământ public se vor suporta în limitele alocaţiilor prevăzute autorităţilor bugetare.

3. Se abrogă Hotărîrea Guvernului nr. 586 din 24 august 2015 „Pentru aprobarea Metodologiei de evaluare externă în vederea autorizării de funcţionare provizorie a şcolilor doctorale şi a programelor de doctorat”.

PRIM-MINISTRU Pavel FILIP

Contrasemnează:

Ministrul educaţiei Corina Fusu

Ministrul finanţelor Octavian Armaşu

Nr. 616. Chişinău, 18 mai 2016.

anexa nr.1

anexa nr.2

Republica Moldova

GUVERNUL

HOTĂRÎRE Nr. 453
din 24.07.2015

privind aprobarea Planului de admitere la studii superioare de doctorat, ciclul III, cu finanțare de la bugetul de stat, pentru anul de studii 2015-2016

Publicat : 31.07.2015 în Monitorul Oficial Nr. 197-205 art Nr : 517

În temeiul prevederilor art.85 alin. (2), art.94 alin.(1) şi art.139 lit.g) din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17 iulie 2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.319-324, art.634), Guvernul HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă, conform anexei, Planul de admitere la studii superioare de doctorat, ciclul III, cu finanţare de la bugetul de stat, pentru anul de studii 2015-2016.

2. Ministerul Educației, autoritățile și instituțiile publice de resort, consorțiile sau parteneriatele implicate în realizarea studiilor superioare de doctorat vor asigura admiterea la studii superioare de doctorat, ciclul III, în baza planurilor de admitere cu finanțare bugetară, în limitele alocațiilor bugetare și unităților de personal aprobate în acest scop, conform legislației în vigoare.

PRIM-MINISTRU INTERIMAR **Natalia GHERMAN**

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul economiei **Stephane Christophe Bride**
Ministrul educaţiei **Maia Sandu**
Ministrul finanţelor **Anatol Arapu**

Nr. 453. Chişinău, 24 iulie 2015.

anexa

Anexă
la Hotărîrea Guvernului nr. 453
din 24 iulie 2015

PLANUL
de admitere la studii superioare de doctorat, ciclul III, cu finanțare de la bugetul de stat, pentru anul de studii 2015-2016

Nr. crt.	Domenii de studiu	Total	Inclusiv	
			doctorat științific	doctorat profesional
1.	Științe ale naturii	63	63	-
2.	Științe inginerești și tehnologii	54	54	-
3.	Științe medicale	57	57	-
4.	Științe agricole	32	32	-
5.	Științe sociale și economice	64	64	-
6.	Științe umaniste	50	37	13
	Total	**320**	**307**	**13**
7.	Locuri pentru străini, în baza tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte		**10**	

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

ПРАВИТЕЛЬСТВО РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

H O T Ă R Î R E
cu privire la ocuparea de către studenţi a locurilor cu finanţare bugetară în învăţământul superior de stat

nr. 212 din 22.03.2013

Monitorul Oficial nr.64-68/266 din 29.03.2013

* * *

În scopul stimulării studenţilor cu performanţe academice din instituţiile de învăţământ superior de stat, înmatriculaţi la studii superioare de licenţă, ciclul I, studii integrate şi în învăţământul medical şi farmaceutic, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Instituţiile de învăţământ superior de stat, cu excepţia celor ale Ministerului Afacerilor Interne, vor anunţa, după fiecare sesiune de vară, toate locurile cu finanţare bugetară, cu excepţia locurilor destinate orfanilor şi persoanelor cu dizabilitate severă şi accentuată, începînd cu sesiunea de vară 2014 pentru persoanele înmatriculate la 1 septembrie 2013.

2. Ministerul Educaţiei va elabora şi va aproba Regulamentul cu privire la condiţiile de ocupare a locurilor cu finanţare bugetară, avînd la bază performanţa academică.

3. Controlul asupra executării punctului 1 al prezentei hotărîri se pune în sarcina Ministerului Educaţiei şi a altor ministere care au în subordine instituţii de învăţământ superior de stat.

PRIM-MINISTRU **Vladimir FILAT**

Contrasemnează:
Viceprim-ministru **Mihail Moldovanu**
Ministrul educaţiei Maia Sandu

Chişinău, 22 martie 2013.
Nr.212.

Hotărîrile Guvernului
212/22.03.2013 Hotărîre cu privire la ocuparea de către studenţi a locurilor cu finanţare bugetară în învăţământul superior de stat *//Monitorul Oficial 64-68/266, 29.03.2013*

Republica Moldova

GUVERNUL

HOTĂRÎRE Nr. HG1009/2006
din 01.09.2006

cu privire la cuantumurile burselor, altor forme de ajutoare sociale pentru studenţii din instituţiile de învăţămînt superior, elevii din instituţiile de învăţămînt profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar, profesional tehnic secundar şi persoanele care studiază în învăţămîntul postuniversitar

Publicat : 08.09.2006 în MONITORUL OFICIAL Nr. 142-145 art. 1092 Data intrării în vigoare

Versiunea în vigoare din data 09.12.16 în baza modificărilor prin HG1284 din 29.11.16, MO423-429/09.12.16 art.1384

Guvernul HOTĂRĂŞTE:

1. Se stabilesc,

cuantumurile burselor de studii pentru studenţii din învăţămîntul superior (ciclul I, ciclul II, studii integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic), elevii din instituţiile de învăţămînt profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar, profesional tehnic secundar, persoanele care studiază în învăţămîntul postuniversitar, conform anexei nr.1;

cuantumurile burselor de merit pentru studenţii din învăţămîntul superior ciclul I, ciclul II, studii integrate, învăţămîntul medical şi farmaceutic şi elevii din instituţiile de învăţămînt profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar, conform anexei nr. 2.

2. Se stabileşte plafonul de acordare a burselor de studii (inclusiv pentru studenţii, elevii implicaţi în programe de mobilitate) la nivel de 70 la sută din numărul studenţilor şi elevilor autohtoni, înmatriculaţi la studii la învăţămînt cu frecvenţa la zi, conform planului de înmatriculare cu finanţare bugetară la fiecare specialitate/domeniu de formare profesională din fiecare instituţie de învăţămînt superior şi profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar.

În limita plafonului stabilit, pot beneficia de burse de studii, alocate din mijloacele bugetului de stat, studenţii/ elevii admişi la studii cu finanţare bugetară, precum şi în bază de contract cu achitarea taxei pentru studii. Studenţii de la ciclul I, studii superioare de licenţă, studii superioare integrate, învăţămîntul medical şi farmaceutic care îşi fac studiile în bază de contract cu achitarea taxei pentru studii , pot beneficia semestrial de burse de studii, în funcţie de rezultatele academice obţinute în cadrul sesiunii ordinare de iarnă.

3. Se aprobă Regulamentul-cadru cu privire la modul şi condiţiile de acordare a burselor pentru studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic din instituţiile de învăţămînt superior, elevii din instituţiile de învăţămînt profesional tehnic

postsecundar şi postsecundar nonterţiar şi profesional tehnic secundar şi persoanele care studiază în învăţământul postuniversitar, conform anexei nr.3.

4. Bursele pentru studenţi, elevi şi persoanele care studiază în învăţământul postuniversitar, înmatriculate pe baza contractelor cu agenţii economici, se acordă din mijloacele transferate instituţiei de învăţământ de către agentul economic.

Cuantumul burselor respective se stabileşte în contractele încheiate între părţi şi nu poate fi mai mic de cuantumul burselor prevăzute de la buget.

5. Se stabileşte că studenţii din instituţiile de învăţământ superior şi elevii din instituţiile de învăţământ profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar şi profesional tehnic secundar, cu excepţia celor care îşi au domiciliul permanent în localitatea de reşedinţă a instituţiei de învăţământ sau în suburbiile acestei localităţi, au dreptul la două călătorii pe an în ţară (tur-retur), cu restituirea de către instituţia respectivă de învăţământ, din mijloacele bugetare pentru studenţii bugetari şi din taxele de studii pentru studenţii care îşi fac studiile pe bază de contract, a 50% din costul biletelor de călătorie în transportul auto şi feroviar interurban.

6. Cuantumurile burselor pentru persoanele care studiază în învăţământul postuniversitar, studenţii, elevii străini, care îşi fac studiile în instituţiile de învăţământ postuniversitar, superior şi profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar din Republica Moldova în conformitate cu acordurile interstatale, se stabilesc în conformitate cu prevederile anexei nr. 1.

Bursele se acordă doctoranzilor, medicilor rezidenţi, medicilor secundari clinici, masteranzilor, elevilor, studenţilor străini care au promovat sesiunea, indiferent de anul de studii şi media notelor obţinute.

7. Pe perioada stagiilor de practică pedagogică şi de specialitate, studenţilor şi elevilor li se achită diurna şi cazarea în mărime de 50 la sută din mărimea diurnei şi costului cazării stabilite pentru funcţionari şi muncitori, precum şi integral cheltuielile de transport (tur-retur) de la instituţia de învăţământ pînă la sediul instituţiei/întreprinderii în care se organizează stagiile de practică.

8. Se permite instituţiilor de învăţământ superior şi profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar să acorde burse sociale şi de merit, ajutoare materiale, premii, indemnizaţii unice, inclusiv în cazuri excepţionale, pentru tratament medical gratuit, din mijloacele provenite de la prestarea serviciilor cu plată, din sponsorizări şi donaţii.

9. Cheltuielile ce ţin de punerea în aplicare a prezentei hotărîri vor fi acoperite din contul mijloacelor prevăzute anual în bugetele respective.

10. Se abrogă unele hotărîri ale Guvernului, conform anexei nr.4.

PRIM-MINISTRU Vasile TARLEV

Contrasemnează:

Ministrul educaţiei şi tineretului Victor Ţvircun

Ministrul finanţelor Mihail Pop

Nr. 1009. Chişinău, 1 septembrie 2006.

Anexa nr.1

la Hotărîrea Guvernului nr.1009

din 1 septembrie 2006

Cuantumurile burselor de studii pentru studenţii din învăţămîntul superior (ciclul I, ciclul II, studii integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic), elevii din instituţiile de învăţămînt profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar, profesional tehnic secundar, persoanele care studiază în învăţămîntul postuniversitar

Nr. d/o	Categoriile de burse	Cuantumul bursei lunare (lei), începînd cu 1 septembrie 2016	
		în învăţămîntul superior	în învăţămîntul profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar
I.	**Bursa pentru studenţii din învăţămîntul superior (ciclul I, ciclul II, studii integrate, învăţămîntul medical şi farmaceutic) şi pentru elevii din învăţămîntul profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar**		
1.	Categoria I	760	600
2.	Categoria II	650	500
3.	Categoria III	600	460
II.	**Bursa socială**	400	350
III.	**Ciclul II – masterat**	820	

Note:

1. Alocaţiile pentru bursele de categoria I nu vor depăşi 10 la sută, iar pentru bursele de categoria a II-a şi a III-a – 20 şi, respectiv, 70 la sută din alocaţiile bugetare prevăzute în acest scop.

2. Cuantumul bursei de studii la specialităţile cu profil pedagogic, agrar şi medical (pentru studenţii ciclului I, studiilor integrate, învăţămîntului medical şi farmaceutic şi elevii din învăţămîntul profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar) se majorează cu 20 la sută faţă de mărimea bursei prevăzute în prezenta anexă.

Cuantumul bursei din ultimul an de studii (pentru studenţii ciclului I, studiilor integrate, învăţămîntului medical şi farmaceutic şi elevii din învăţămîntul profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar) se majorează faţă de mărimea bursei prevăzute în prezenta anexă:

- la specialităţile cu profil pedagogic, agrar şi medical cu 40 la sută;

- pentru celelalte specialităţi cu 20 la sută.

3. În instituţiile de învăţământ superior şi mediu de specialitate bursele de studii se acordă semestrial, conform rezultatelor sesiunii de examinare, şi se achită lunar, în limitele mijloacelor alocate în acest scop.

Pentru studenţii/elevii anului I de învăţământ, semestrul I de studii, bursele se stabilesc în mărimea prevăzută în prezenta hotărîre, conform mediei notelor de la concursul de admitere.

4. Numărul burselor sociale va constitui 10 la sută din numărul total al studenţilor ciclului I, studii integrate, învăţământ medical şi farmaceutic şi elevilor bursieri, cu excepţia bursierilor străini. Bursa socială se acordă persoanelor care au promovat sesiunea de examinare.

Burse de studii acordate în învăţământul profesional tehnic secundar

Categoria bursierilor	Categoriile de burse	Cuantumul bursei lunare (lei), începînd cu 1 septembrie 2016
Elevii din învăţământul profesional tehnic secundar, cu excepţia elevilor care îşi fac studiile în grupele pentru surzi şi hipoacuzici	Categoria I	460
	Categoria II	390
	Categoria III	200
Elevii din învăţământul profesional tehnic secundar, care îşi fac studiile în grupele pentru surzi şi hipoacuzici		350

Note:

1. Alocaţiile pentru bursele elevilor din învăţământul profesional tehnic secundar se acordă, pe categorii, după cum urmează:

categoria I – 20 la sută;

categoria II – 30 la sută;

categoria III – 50 la sută.

2. În instituţiile de învăţământ profesional tehnic secundar bursele de studii se acordă semestrial, conform rezultatelor sesiunii de examinare, şi se achită lunar.

Pentru elevii anului I de învăţământ, semestrul I de studii, bursele se stabilesc în mărimea prevăzută în prezenta hotărîre, conform mediei notelor de la concursul de admitere.

3. În instituţiile de învăţământ profesional tehnic secundar bursele de studii se acordă semestrial, conform rezultatelor sesiunii de examinare, elevilor care au situaţia academică încheiată şi nu au acumulat pe parcursul semestrului mai mult de 40 de absenţe nemotivate, şi se achită lunar, în limitele mijloacelor alocate în acest scop.

Bursele de studii acordate persoanelor care studiază în învăţământul postuniversitar: doctoranzi, postdoctoranzi, medici rezidenţi, medici secundari clinici

Nr. d/o	Categoria bursierilor	Cuantumul bursei lunare (lei), începînd cu 1 ianuarie 2014
1.	Doctoranzii din anul I de studii, înscrişi imediat după absolvirea facultăţii, şi cei cu vechimea în muncă mai mică de trei ani	1000
2.	Doctoranzii din anul II de studii, înscrişi imediat după absolvirea facultăţii, şi cei cu vechimea în muncă mai mică de trei ani	1110
3.	Doctoranzii din anul III de studii, nominalizaţi la punctele 1 şi 2 din prezentul tabel, şi doctoranzii anilor I − III de studii care pînă la înscrierea la doctorat aveau o vechime în muncă de cel puţin trei ani	1150
4.	Postdoctoranzii care lucrează asupra tezei de doctor habilitat	În mărimea unui salariu mediu primit pînă la înscrierea la postdoctorat
5.	Medicii rezidenţi din anul I de studii	1000
6.	Medicii rezidenţi din anul II şi III de studii	1110
7.	Medicii rezidenţi din anul IV şi V de studii, medicii secundari clinici înscrişi la secundariat imediat după absolvirea facultăţii	1150
8.	Medicii secundari clinici înmatriculaţi în secundariatul clinic cu vechime în muncă de medic	În mărimea salariului de funcţie calculat conform notei

Note:

1. În cazul în care medicii, pînă la înmatriculare în secundariat clinic, au ocupat funcţia de medic pe mai puţin de 1,0 unitate sau mai mult, bursa lunară se stabileşte la nivelul salariului de funcţie la 1,0 unitate de medic.

2. În cazul medicilor care, pînă la înmatriculare în secundariat clinic, au activat în cadrul instituţiilor medicale private, bursa lunară se stabileşte la nivelul minim al salariului de funcţie la 1,0 unitate de medic din sectorul medical public.

În perioada vacanţei de vară elevii din învăţămîntul secundar profesional şi mediu de specialitate, studenţii din învăţămîntul superior (ciclul I, ciclul II, studii integrate, învăţîmânt medical şi farmaceutic) nu beneficiază de bursă.

Anexa nr. 2

la Hotărîrea Guvernului nr. 1009

din 1 septembrie 2006

Cuantumurile burselor de merit pentru studenţii

din învăţămîntul superior (ciclul I, ciclul II, studii integrate,

învăţămîntul medical şi farmaceutic) şi elevii din instituţiile de învăţămînt

profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar

Nr. d/o	Categoriile de burse	Cuantumul bursei lunare (lei), începînd cu 1 ianuarie 2014	
		în învăţămîntul superior	în învăţămîntul profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar
1.	„Bursa Republicii”	1320	

2.	„Bursa Preşedintelui Republicii Moldova”	1200	930
3.	„Bursa Guvernului”	1100	
4.	Bursa „Gaudeamus”		800.

Anexa nr. 3

la Hotărîrea Guvernului nr. 1009

din 1 septembrie 2006

REGULAMENTUL-CADRU

cu privire la modul şi condiţiile de acordare a burselor pentru studenţii ciclul I, ciclul II, studii integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic din instituţiile de învăţămînt superior, elevii din instituţiile de învăţămînt profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar şi profesional tehnic secundar şi persoanele care studiază în învăţămîntul postuniversitar

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Prezentul Regulament stabileşte modul şi condiţiile de acordare a burselor pentru studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic din instituţiile de învăţămînt superior, elevii din instituţiile de învăţămînt profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar şi profesional tehnic secundar şi persoanele care studiază în învăţămîntul postuniversitar.

2. Acordarea de burse de la bugetul de stat reprezintă o formă de sprijin material vizînd atît protecţia socială, cît şi stimularea studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic (elevilor) cu performanţe academice şi comportament adecvat, precum şi persoanelor care studiază în învăţămîntul postuniversitar.

3. Bursele reprezintă o indemnizaţie lunară ce se acordă studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic şi elevilor care îşi realizează studiile prin învăţămînt de zi, precum şi persoanelor care studiază în învăţămîntul postuniversitar.

4. În învăţămîntul postuniversitar, din bugetul de stat se acordă burse pentru doctoranzi, medici rezidenţi, medici secundari clinici şi masteranzi. Cuantumul burselor pentru aceste categorii se stabileşte de către Guvern. Acordarea burselor doctoranzilor, medicilor rezidenţi, medicilor secundari clinici şi masteranzilor se realizează în funcţie de performanţele obţinute în activitatea academică, cu condiţia realizării integrale, în termenele stabilite, a planului de învăţămînt/programului de studiu pentru un semestru/an de studii. Pe perioada vacanţei de vară, persoanele care studiază în învăţămîntul postuniversitar, cu excepţia masteranzilor, beneficiază de burse.

5. În învăţămîntul superior şi profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar se atribuie următoarele tipuri de burse finanţate din bugetul de stat:

burse de merit;

burse de studii;

burse sociale.

În învăţământul profesional tehnic secundar se atribuie burse de studii.

6. Bursele de merit se acordă studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic din învăţământul superior şi elevilor din învăţământul profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar care au performanţe relevante în activitatea academică, ştiinţifică şi extracurriculară.

7. Bursele de studii se acordă studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic din învăţământul superior şi elevilor din învăţământul profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar în funcţie de rezultatele obţinute la învăţătură. În învăţământul profesional tehnic secundar elevii sînt asiguraţi cu burse de studii, în modul stabilit de Ministerul Educaţiei

8. Bursa socială se acordă studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic şi elevilor, la cerere, în funcţie de situaţia materială a candidatului.

9. Acordarea burselor se realizează în limita fondului de burse alocat de la bugetul de stat, stabilit în corespundere cu legislaţia în vigoare.

10. Cuantumul şi plafonul de acordare a burselor studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic /elevilor se stabileşte de către Guvern, în funcţie de numărul total al studenţilor ciclul I, ciclul II studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic din învăţământul superior şi elevilor din învăţământul profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar, care îşi fac studiile cu finanţare bugetară.

11. Pot candida la burse din bugetul de stat studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic admişi la studii cu finanţare bugetară, precum şi studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic admişi la studii pe bază de contract cu achitarea taxei pentru studii, care realizează integral, în termenele stabilite, planul de învăţământ pentru un semestru/an de studii, obţin note de promovare şi numărul stabilit de credite: 30 - pentru un semestru şi 60 pentru un an de studii.

12. Elevii din învăţământul profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar admişi la studii cu finanţare bugetară, precum şi elevii admişi la studii pe bază de contract cu achitarea taxei pentru studii pot pretinde la burse din bugetul de stat dacă realizează integral, în termenele stabilite, planul de învăţământ pentru un semestru/an de studii şi obţin note de promovare.

13. Bursele finanţate din bugetul de stat se repartizează proporţional pe ani de studii, domenii de formare profesională (profiluri) şi specialităţi.

14. Bursele de merit se fixează o dată pe an, în funcţie de rezultatele academice ale studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic şi elevilor în sesiunea de vară, începînd cu data de 1 septembrie al noului an de învăţământ.

15. Bursele de studii şi bursele sociale se fixează de două ori pe an, în funcţie de rezultatele academice ale studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic şi elevilor la sesiunile de vară şi de iarnă, începînd cu data de întîi a lunii care urmează după sesiunea de examinare.

16. Selectarea candidaţilor la burse se realizează în cadrul facultăţilor/secţiilor instituţiilor de învăţământ superior şi profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar. În scopul

asigurării transparenţei acestui proces, la întocmirea listelor candidaţilor la burse finanţate din bugetul de stat vor fi implicaţi reprezentanţi ai studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic /elevilor, sindicatelor studenţeşti/ale elevilor, juristul, contabilul/economistul-şef şi alţi membri desemnaţi la nivel instituţional.

17. Acordarea burselor se realizează prin ordinul conducătorului instituţiei de învăţământ, în baza propunerilor facultăţilor/secţiilor.

18. Bursele finanţate din bugetul de stat se achită pînă la finalizarea programului, studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic şi elevilor lunar, cu excepţia vacanţei de vară.

19. Studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic /elevii implicaţi în programe de mobilitate, aprobate de senatul universităţii/consiliul profesoral, beneficiază de burse de studii. Nu pot beneficia de burse de studii studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic /elevii implicaţi în programe de mobilitate cu acoperire financiară în formă de granturi, care include şi bursa.

20. Achitarea burselor finanţate din bugetul de stat se întrerupe din luna următoare lunii în care a fost semnat ordinul de exmatriculare.

21. Se permite instituţiilor de învăţământ să acorde burse sociale şi nominale (bursa senatului/consiliului profesoral, bursa unor personalităţi, bursa unor organizaţii etc.), care se constituie din mijloace provenite de la prestarea serviciilor cu plată şi alte activităţi auxiliare, din sponsorizări şi donaţii ale persoanelor fizice şi juridice, inclusiv din străinătate.

II. BURSELE DE MERIT

22. În învăţământul superior şi profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar se acordă următoarele tipuri de burse de merit finanţate din bugetul de stat:

Bursa Republicii- 12 burse pentru studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic din instituţiile de învăţământ superior;

Bursa Guvernului- 30 burse pentru studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic din instituţiile de învăţământ superior;

Bursa Preşedintelui - 15 burse, dintre care 10 pentru

Republicii Moldova studenţii din instituţiile de învăţământ superior şi 5 pentru elevii din instituţiile de învăţământ profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar;

Bursa “Gaudeamus” - 20 burse pentru elevii din instituţiile de învăţământ profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar.

23. Listele candidaţilor la bursele de merit se aprobă anual, la propunerea Ministerului Educaţiei, în baza demersurilor senatelor instituţiilor de învăţământ superior şi consiliilor profesorale ale instituţiilor de învăţământ profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar, de stat şi privat, după cum urmează:

pentru Bursa Republicii, Bursa Guvernului şi Bursa “Gaudeamus” - prin hotărîre de Guvern;

pentru Bursa Preşedintelui Republicii Moldova - prin Decretul Preşedintelui Republicii

Moldova.

24. Cuantumul burselor instituite conform punctului 21 al prezentului Regulament nu va depăşi mărimea Bursei “Gaudeamus” pentru colegii şi mărimea Bursei Guvernului pentru instituţiile de învăţămînt superior.

25. Bursele de merit se stabilesc anual, după cum urmează:

începînd cu semestrul III – pentru studenţii din învăţămîntul superior, ciclul I, care studiază în programe cu durata de studii de trei ani;

începînd cu semestrul V – pentru studenţii din învăţămîntul superior, ciclul I, care studiază în programe cu durata de studii de patru ani;

în ultimii doi ani de studii – pentru studenţii care realizează studii superioare integrate şi studenţii din învăţămîntul medical şi farmaceutic;

începînd cu semestrul III – pentru studenţii din învăţămîntul superior care îşi fac studiile în programe de masterat, ciclul II;

în ultimul an de studii – pentru elevii din învăţămîntul profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar.

26. Pot candida la bursa de merit studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic şi elevii care au obţinut în anul precedent de studii o medie a notelor la sesiunea de vară nu mai mică de 9 puncte în profilurile/domeniile de studiu tehnic, agrar, economic, medical, militar, drept (pentru candidaţii Academiei “Ştefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne) şi real (matematică, informatică, fizică, chimie, biologie) şi nu mai mică de 9,5 puncte în alte profiluri/domenii de studiu, participă la activităţi de cercetare ştiinţifică, conferinţe, concursuri etc.

27. Bursa de merit se poate acorda şi studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic anului I care au obţinut într-unul dintre ultimii doi ani de studii în învăţămîntul preuniversitar distincţii la olimpiadele şcolare internaţionale şi au fost înscrişi în învăţămîntul superior în afara concursului de admitere.

28. Candidaţii la bursa de merit sînt propuşi senatului/consiliului profesoral de către consiliul facultăţii/consiliul de administraţie.

29. Studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic candidaţi la bursa de merit vor completa şi vor prezenta, pentru a participa la concursul de selecţie, un dosar, care va conţine:

curriculum vitae, ce va cuprinde în mod obligatoriu cele mai relevante activităţi extracurriculare pe perioada studiilor universitare, aria de interese, abilităţile;

certificatul academic vizat la serviciul studii, cu indicarea notei medii pentru fiecare semestru, inclusiv din ultima sesiune;

o scrisoare de recomandare din partea consiliului facultăţii/secţiei;

o scrisoare de recomandare din partea senatului universitar/consiliului profesoral;

copiile celor mai relevante materiale pe perioada studiilor, ce atestă participarea la conferinţe şi seminare ştiinţifice, concursuri, olimpiade etc.;

lista publicaţiilor ştiinţifice cu datele bibliografice complete şi copiile publicaţiilor din ultimii doi ani de studii;

alte materiale relevante.

30. Lista candidaţilor la bursa de merit se aprobă prin ordinul rectorului/directorului instituţiei de învăţământ, la propunerea senatului/consiliului profesoral.

31. Dosarele candidaţilor se vor prezenta la Ministerul Educaţiei, în direcţiile/secţiile responsabile de învăţământul superior şi profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar, în termen de cel mult zece zile după finalizarea sesiunii de vară, însoţite de o scrisoare semnată de rectorul /directorul instituţiei şi o copie a recomandării senatului /consiliului profesoral.

32. Dosarele admise pentru concurs vor fi examinate în cadrul Ministerului.

33. Candidaţii vor fi selectaţi în baza următoarelor criterii:

media notelor;

activităţile educaţionale, culturale, sportive;

curriculum vitae;

activitatea ştiinţifică;

publicaţiile;

scrisorile de recomandare.

34. Achitarea burselor de merit, cu excepţia Bursei Preşedintelui Republicii Moldova, se efectuează de către fiecare instituţie de învăţământ în limitele alocaţiilor bugetare aprobate în acest scop. Pentru studenţii din ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate / elevii din instituţiile de învăţământ privat, bursele de merit se vor achita în modul stabilit. Bursa Preşedintelui Republicii Moldova se planifică şi se achită de către Ministerul Educaţiei.

35. Anularea Bursei Republicii, Bursei Guvernului şi Bursei “Gaudeamus”, în caz de necesitate, se efectuează prin hotărîre de Guvern, la propunerea senatului/consiliului profesoral, confirmată de către Ministerul Educaţiei şi ministerul de resort. Anularea Bursei Preşedintelui Republicii Moldova se face prin decret prezidenţial.

36. Studenţii ciclul I, ciclul II studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic /elevii care beneficiază de bursă de merit nu pot candida în perioada respectivă la bursa de studii.

III. ACORDAREA BURSEI DE STUDII

37. Bursa de studii se acordă studenţilor ciclul I, ciclul II studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic şi elevilor care au promovat sesiunea de examinare în termenele stabilite, în funcţie de rezultatele academice obţinute.

38. Lista studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic /elevilor instituţiei de învăţământ, candidaţi pentru obţinerea bursei de studii, este

întocmită de către decanul facultăţii/şeful de secţie pentru fiecare specialitate şi an de studii, cu respectarea cuantumului stabilit de Guvern din numărul de studenţi ciclul I, ciclul II studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic /elevi din fiecare grupă academică, şi confirmată de consiliul facultăţii/consiliul de administraţie al colegiului în prima lună după terminarea sesiunii de examinare. Decizia consiliului facultăţii/consiliului de administraţie se aprobă prin ordinul rectorului/directorului.

39. Lista studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic /elevilor cărora li se acordă bursă de studii se alcătuieşte în ordinea descrescătoare a mediei notelor obţinute în sesiunea de examinare precedentă/mediei semestriale, pînă la acoperirea numărului de burse aprobat. Pentru studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic /elevii admişi la anul I, lista studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic /elevilor cărora li se acordă bursă de studii se alcătuieşte în ordinea descrescătoare a mediei de concurs la admitere.

40. Media notelor obţinute în sesiunea de examinare precedentă/media semestrială se va calcula în baza notelor la unităţile de curs/disciplinele prevăzute în planul de învăţămînt pentru sesiunea (semestrul) respectivă, inclusiv notele de la stagiile de practică, cu excepţia cursurilor facultative (la alegere).

41. În caz de coincidenţă a mediei notelor, se vor lua în considerare următorii factori: media notelor la unităţile de curs/disciplinele de profil, frecvenţa studentului/elevului, participarea la activităţi extracurriculare în cadrul instituţiei de învăţămînt, situaţia materială a studentului/elevului, participarea la activităţi de voluntariat, confirmate prin acte doveditoare.

42. Dacă coincid şi aceste condiţii, prioritate va avea studentul/elevul originar din localităţile rurale. Locul de trai se stabileşte după viza de reşedinţă permanentă a studentului/elevului. Locul de trai al studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic care n-au atins vîrsta de 20 de ani se stabileşte după viza de reşedinţă permanentă a părinţilor.

43. Studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic bursieri ai diverselor organizaţii, cu excepţia celor sportive, nu beneficiază de bursă de studii din contul mijloacelor bugetare ale instituţiei de învăţămînt.

44. Cuantumul bursei acordate de către întreprinderi şi organizaţii, numărul lor, precum şi meritele pentru care se acordă acestea se stabilesc de către conducerea întreprinderii sau organizaţiei, în comun cu senatul/consiliul profesoral al instituţiei de învăţămînt. Mărimea bursei se indică în contractul încheiat între părţi.

45. Studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic /elevilor care nu au susţinut sesiunea de examinare în termenele stabilite din motive întemeiate, bursa de studii li se stabileşte după promovarea sesiunii amînate, în conformitate cu prevederile Regulamentului.

46. Nu se acordă bursă de studii studentului/elevului care se află în concediu academic.

47. După restabilirea la studii, studentului/elevului i se acordă bursă după promovarea sesiunii de examinare, în conformitate cu prevederile prezentului Regulament.

48. În cazul concediului de maternitate, confirmat prin acte eliberate de instituţia curativă abilitată, studenta/eleva care a beneficiat de bursă, după restabilirea la studii primeşte pînă la sesiune bursa în mărime integrală.

49. În caz de pierdere temporară a capacităţii de muncă, confirmată prin prezentarea certificatului eliberat de instituţia medicală abilitată, studentul/elevul bursier continuă, în perioada respectivă, să primească bursa de studii.

50. Studentul/elevul care efectuează studiile cu finanţare din buget, transferat de la altă instituţie de învăţământ, precum şi studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic transferaţi de la învăţământul fără frecvenţă (cu frecvenţă redusă) la învăţământ de zi pot beneficia de burse începînd cu semestrul următor datei de promovare a examenelor, diferenţelor stabilite, cu condiţia îndeplinirii criteriilor de acordare a burselor.

51. Studentul/elevul transferat de la o facultate la alta în cadrul aceleiaşi instituţii de învăţământ beneficiază de bursă în condiţiile prezentului Regulament.

52. Studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic care urmează concomitent două specializări pot beneficia de burse de la bugetul de stat numai la una din ele. Absolvenţii cu diplomă de licenţă care urmează o a doua specializare sau studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic reînmatriculaţi pot beneficia de burse de la bugetul de stat, cu condiţia ca numărul anilor în care au beneficiat de bursă să nu depăşească numărul anilor de studiu prevăzut ca durată de şcolarizare la specializarea de la care urmează să beneficieze de bursă.

53. Bursa senatului/consiliului profesoral reprezintă o indemnizaţie lunară acordată semestrial studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic /elevilor cu performanţe academice, din resursele proprii ale instituţiei de învăţământ. Modalităţile de acordare a acestei burse sînt stabilite de senatul/consiliul profesoral al instituţiei de învăţământ respective.

IV. ACORDAREA ŞI ACHITAREA BURSELOR SOCIALE

54.Bursa socială se acordă, la cerere, studenţilor din ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic/elevilor înmatriculaţi în învăţământul superior şi profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar la locurile cu finanţare bugetară, precum şi în bază de contract cu achitarea taxei pentru studii, care provin din familii socialmente vulnerabile şi care nu au obţinut bursa de studii, în funcţie de cota venitului ce revine unui membru al familiei.

55. Pot pretinde la bursa socială următoarele categorii de studenţi /elevi:

studenţii din ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământul medical şi farmaceutic/elevii cu dizabilitate severă, dizabilitate accentuată;

studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic /elevii invalizi de gradul I şi II;

studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic /elevii cu deficienţe fizice şi senzoriale;

studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic /elevii ambii părinţi ai cărora sînt invalizi sau pensionari;

studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic /elevii ai căror părinţi au participat la acţiunile militare pentru apărarea integrităţii şi independenţei Republicii Moldova, în războiul din Afganistan sau la lichidarea consecinţelor avariei de la C.A.E.Cernobîl;

studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic /elevii din familiile cu trei şi mai mulţi copii;

studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic /elevii familişti cu copii.

56. Pentru a candida la bursa socială, studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic /elevii din categoriile menţionate urmează să prezinte anual sau, după caz, semestrial, acte de certificare a situaţiei familiale.

57. Numărul burselor sociale va constitui 10 la sută din numărul total al studenţilor ciclul I, ciclul II studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic şi elevilor bursieri autohtoni.

58. Cuantumul bursei sociale se stabileşte de către Guvern.

59. Lista nominală a candidaţilor pentru acordarea bursei sociale este întocmită de către decanul facultăţii /şeful de secţie, în urma analizei cererilor depuse şi în funcţie de realizările academice ale studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic /elevilor. Lista nominală se aprobă prin ordinul rectorului /directorului instituţiei de învăţământ.

60. Achitarea bursei sociale este suspendată prin ordinul rectorului/directorului în cazul exmatriculării studentului/elevului sau lichidării cauzei care a servit drept motiv pentru acordarea bursei respective.

61. Studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic /elevii care beneficiază de bursa socială pot candida şi la bursa de studii, în condiţii generale.

V. ACORDAREA ŞI ACHITAREA BURSELOR DOCTO-

RANZILOR, STUDENŢILOR DIN CICLUL I, CICLUL II,

STUDII SUPERIOARE INTEGRATE, ÎNVĂŢĂMÎNTUL

MEDICAL ŞI FARMACEUTIC ŞI ELEVILOR CARE ÎŞI FAC

STUDIILE PE BAZĂ DE CONTRACT

62. Studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic şi elevii înmatriculaţi pe bază de contract cu achitarea taxei pentru studii pot beneficia de bursă de studii din bugetul de stat în condiţiile prezentului Regulament.

63. Studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic şi elevii care beneficiază de bursă pe bază de contract nu pot beneficia de burse de studii acordate de instituţia de învăţământ respectivă din bugetul de stat, cu excepţia burselor de merit şi a altor forme de sprijin material şi ajutor social, prevăzute de legislaţia în vigoare.

64. Bursa de merit, inclusiv bursa Preşedintelui Republicii Moldova, se acordă studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic şi elevilor înmatriculaţi pe bază de contract în conformitate cu prevederile prezentului Regulament.

65. Doctoranzii, pînă la finalizarea programului studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic, elevii de la orice an de studii, indiferent de media la

concursul de admitere sau în anul precedent de studii, pot încheia contracte cu agenţii economici care doresc să-şi formeze cadre în instituţiile de învăţămînt superior, de învăţămînt profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar şi în cele de învăţămînt profesional tehnic secundar, prin care se obligă să activeze după absolvire, pentru perioada determinată prin contract, la agentul economic respectiv. Agentul economic, la rîndul său, se obligă să plătească doctorandului pînă la finalizarea programului, studentului ciclului I, ciclului II, studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic ,elevului bursa, în conformitate cu performanţele obţinute, pe parcursul studiilor, prin încheierea unui contract între părţi.

66. Contractul încheiat este vizat de conducătorul instituţiei de învăţămînt sau delegatul acesteia. Un exemplar al contractului se păstrează pentru evidenţă la secretariatul instituţiei de învăţămînt.

67. În contract se vor prevedea:

a) obligaţiile agentului economic:

să acorde elevului /studentului ciclului I, ciclului II, studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic/doctorandului pînă la finalizarea programului o bursă pe timpul studiilor în condiţiile prevăzute de prezentul Regulament;

să asigure elevului/studentului ciclului I, ciclului II, studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic /doctorandului pînă la finalizarea programului, în perioada studiilor, în funcţie de specificul agentului economic, condiţiile necesare pentru efectuarea stagiilor de practică de specialitate sau activităţii de cercetare, precum şi pentru documentare în vederea elaborării proiectului tezei/diplomei;

să stabilească în comun cu elevul/studentul ciclului I, ciclului II, studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic /doctorandul pînă la finalizarea programului şi conducerea instituţiei de învăţămînt, în funcţie de necesităţile sale, subiectul tezei/diplomei;

să asigure elevului/studentului ciclului I, ciclului II, studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic /doctorandului pînă la finalizarea programului încadrarea după absolvire într-o funcţie şi specialitate conform pregătirii, în unitatea şi localitatea menţionate în contract;

b) obligaţiile elevului/studentului ciclului I, ciclului II, studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic doctorandului pînă la finalizarea programului

să se pregătească temeinic pentru obţinerea unei înalte calificări profesionale;

să activeze după absolvire la agentul economic pentru perioada prevăzută în contract;

să restituie integral sau parţial bursa încasată în cazul în care nu obţine în procesul de formare profesională performanţele solicitate de agentul economic sau nu respectă termenele de activitate la agentul respectiv, stabilite în contract.

68. Bursa pe bază de contract, acordată de agentul economic în corespundere cu aranjamentele dintre părţile contractante, va avea un cuantum lunar nu mai mic decît bursa minimă de studii prevăzută din buget pentru categoria respectivă.

69. Bursa pe bază de contract se achită şi pe perioada concediului medical, confirmată prin certificatul respectiv.

70. Dacă numărul studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic /elevilor pînă la finalizarea programului pînă la finalizarea programului pînă la finalizarea programului doritori de a încheia contracte cu acelaşi agent economic este mai mare decît numărul burselor ce se oferă, selectarea studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic /elevilor pînă la finalizarea programului se face după criteriile stabilite de agentul economic, solicitîndu-se, dacă este cazul, concursul instituţiei de învăţămînt.

VI. DISPOZIŢII FINALE

71. Instituţiile de învăţămînt superior, profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar şi profesional tehnic secundar vor elabora în conformitate cu prevederile prezentului Regulament-cadru propriile regulamente privind modul şi condiţiile de acordare a burselor.

72. Conducătorul instituţiei de învăţămînt este responsabil pentru întocmirea corectă a listei nominale a candidaţilor la burse, pentru achitarea burselor la timp şi în conformitate cu prevederile prezentului Regulament, pentru mediatizarea informaţiei privind criteriile specifice şi metodologia de acordare a acestora.

73. Cetăţenii altor state, bursieri ai Republicii Moldova, sînt asiguraţi cu burse în conformitate cu prevederile Protocolului de colaborare bilaterală.

Anexa nr.4

la Hotărîrea Guvernului nr. 1009

din 1 septembrie 2006

LISTA

hotărîrilor Guvernului care se abrogă

1. Hotărîrea Guvernului nr.1152 din 2 septembrie 2002 “Cu privire la noile cuantumuri ale burselor, altor forme de ajutoare sociale pentru studenţii din instituţiile de învăţămînt superior, elevii din instituţiile de învăţămînt mediu de specialitate, secundar profesional şi auditorii din învăţămîntul postuniversitar” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.124-125, art.1266).

2. Hotărîrea Guvernului nr.102 din 2 februarie 2005 “Cu privire la aprobarea modificărilor şi completărilor ce se operează în Hotărîrea Guvernului nr.1152 din 2 septembrie 2002” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.20-23, art.154).

3. Hotărîrea Guvernului nr. 479 din 4 mai 2006 “Pentru aprobarea modificărilor ce se operează în Hotărîrea Guvernului nr. 1152 din 2 septembrie 2002” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.75-78, art.525).

(Se substituie, se modifică și se exclude prin HG1284 din 29.11.16, MO423-429/09.12.16 art.1384)

HGC199/2013
ID intern unic: 347166 Fişa actului juridic
Версия на русском

Republica Moldova

GUVERNUL

HOTĂRÎRE Nr. 199
din 13.03.2013

cu privire la aprobarea Nomenclatorului specialităţilor ştiinţifice

Publicat : 22.03.2013 în Monitorul Oficial Nr. 60-63 art Nr : 253

În temeiul art.94 alin (3) lit. c) din Codul cu privire la ştiinţă şi inovare al Republicii Moldova nr.259-XV din 15 iulie 2004, cu modificările şi completările ulterioare, şi în scopul utilizării unui nomenclator al specialităţilor ştiinţifice ajustat la standardele europene, Guvernul HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Nomenclatorul specialităţilor ştiinţifice, conform anexei.

2. Consiliul Naţional pentru Acreditare şi Atestare va elabora şi va pune în aplicare metodologia de ajustare a gradelor ştiinţifice, titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice la Nomenclatorul specialităţilor ştiinţifice.

3. Se abrogă:

Hotărîrea Guvernului nr. 1025 din 14 septembrie 2004 „Cu privire la aprobarea Nomenclatorului specialităţilor ştiinţifice” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 178-180, art. 1222);

Hotărîrea Guvernului nr.692 din 20 iunie 2006 „Cu privire la aprobarea modificărilor şi completărilor ce se operează în Nomenclatorul specialităţilor ştiinţifice” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr. 98-101, art. 742).

PRIM-MINISTRU **Vladimir FILAT**

Contrasemnează:
Viceprim-ministru **Mihail Moldovanu**
Ministrul educaţiei **Maia Sandu**
Ministrul finanţelor **Veaceslav Negruţa**

Nr. 199. Chişinău, 13 martie 2013.

anexa

H O T Ă R Î R E
cu privire la scutirea de plata taxei de studii a studenţilor şi elevilor instituţiilor de învăţămînt superior şi mediu de specialitate de stat înmatriculaţi pe bază de contract

nr. 125 din 15.02.2001

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.19-20/165 din 22.02.2001

*** * ***

Notă: Hotărîrea se completează în denumire, preambul şi punctele 1 şi 2 ale hotărîrii, precum şi în tot textul Regulamentului, după cuvintele "studenţii", "învăţămînt superior" cu cuvintele "şi elevii", "şi mediu de specialitate" respectiv, conform Hot.Guv. nr.1551 din 23.12.03, în vigoare 16.01.04

În scopul stimulării studenţilor şi elevilor dotaţi din instituţiile de învăţămînt superior şi mediu de specialitate de stat înmatriculaţi pe bază de contract, Guvernul Republicii Moldova

HOTĂRĂŞTE:

1. Se permite instituţiilor de învăţămînt superior şi mediu de specialitate de stat să scutească de plata taxei de studii studenţii şi elevii înmatriculaţi pe bază de contract, de regulă, la începutul fiecărui semestru, începînd cu anul II de învăţămînt la profilul, specialitatea, forma de studii respectivă la locurile disponibile, cu finanţare de la bugetul de stat, precum şi în funcţie de rezultatele academice obţinute în cadrul fiecărei sesiuni.

Rectorii (directorii) instituţiilor de învăţămînt superior şi mediu de specialitate de stat vor prezenta ministerelor de resort, pînă la 15 octombrie a anului respectiv, pentru confirmare, listele studenţilor şi elevilor scutiţi de plata taxei de studii.

2. Se aprobă Regulamentul cu privire la scutirea de plata taxei de studii a studenţilor şi elevilor instituţiilor de învăţămînt superior şi mediu de specialitate de stat înmatriculaţi pe bază de contract (se anexează).

3. Se abrogă Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.34 din 22 ianuarie 1999 "Cu privire la scutirea de plata taxei de studii a persoanelor înmatriculate pe bază de contract în instituţiile de învăţămînt superior de stat" (Monitorul Oficial, 1999, nr.7-9, art.75).

PRIM-MINISTRU
AL REPUBLICII MOLDOVA **Dumitru BRAGHIŞ**

Contrasemnată:
Ministrul educaţiei şi ştiinţei **Ilie Vancea**

Chişinău, 15 februarie 2001.
Nr.125.

Aprobat
prin Hotărîrea Guvernului
Republicii Moldova
nr.125 din 15 februarie 2001

REGULAMENTUL
cu privire la scutirea de plata taxei de studii a studenţilor şi elevilor instituţiilor de învăţămînt superior şi mediu de specialitate de stat înmatriculaţi pe bază de contract

1. Prezentul Regulament reglementează procesul de scutire de plata taxei de studii (parţială sau completă) a studenţilor şi elevilor înmatriculaţi pe bază de contracte încheiate între instituţiile de învăţămînt superior şi mediu de specialitate de stat şi persoanele fizice din Republica Moldova.

2. Scutirea de plata taxei de studii a studenţilor şi elevilor înmatriculaţi pe bază de contract în instituţiile de învăţămînt superior şi mediu de specialitate de stat din Republica Moldova (în continuare - scutirea de plata taxei de studii) se efectuează prin ordinul rectorului (directorului) instituţiei de învăţămînt superior şi mediu de specialitate de stat, în baza deciziei Consiliului de administrare, coordonată cu ministerul de resort.

3. Scutirea de plata taxei de studii se efectuează, de regulă, în primele 15 zile de la începutul fiecărui semestru (începînd cu anul doi de învăţămînt) la profilul, specialitatea, forma de studii respectivă, în locurile disponibile cu finanţare de la bugetul de stat (în limita alocaţiilor bugetare), ţinînd cont de respectarea următoarelor condiţii:

a) media notelor obţinute la sesiunea ordinară din semestrul de studii precedent nu este mai mică decît 8,5 (opt întreg şi cinci zecimi) puncte la profilurile socio-umane şi economice şi nu mai mică decît 8 (opt) puncte la celelalte profiluri;

b) venitul mediu lunar la un membru al familiei pe şase luni premergătoare lunii încheierii semestrului de studii să nu depăşească zece salarii minime.

[Pct.3 modificat prin Hot.Guv. nr.915 din 29.07.2008, în vigoare 05.08.2008]

4. Ca excepţie scutirea de plata taxei de studii se efectuează şi pentru persoanele cu media notelor obţinute la sesiunea ordinară din semestrul de studii precedent nu mai mică decît 8 (opt) puncte la profilurile socio-umane şi economice şi nu mai mică decît 7 (şapte) puncte la celelalte profiluri, în următoarele cazuri:

a) şi-au pierdut întreţinătorul (părinţii, tutorele);

a^1) sînt persoane cu disabilităţi care îşi fac studiile la învăţămîntul cu frecvenţă redusă;

b) îşi fac studiile la învăţămîntul cu frecvenţă redusă cu profil pedagogic şi activează în instituţiile de învăţămînt preuniversitar;

b^1) îşi fac studiile la învăţămîntul cu frecvenţă redusă şi activează ca instructori, maiştri instruire de producţie şi/sau profesori de discipline de profil în instituţiile de învăţămînt secundar profesional;

c) venitul mediu lunar real la un membru al familiei nu depăşeşte cinci salarii minime.

[Pct.4 modificat prin Hot.Guv. nr.915 din 29.07.2008, în vigoare 05.08.2008]

5. Persoanele interesate vor prezenta Consiliului de administrare al instituţiei respective de învăţămînt cererea privind scutirea de plata taxei de studii, la care se vor anexa:

a) copia foii matricole ce confirmă rezultatele sesiunii de examene şi colocvii din semestrul de studii precedent;

b) certificatul privind componenţa familiei;

c) certificatul privind venitul mediu lunar al unui membru al familiei pe şase luni premergătoare lunii încheierii semestrului de studii respectiv;

d) avizul decanului facultăţii (şefului secţiei) respective.

6. Persoanele eliberate de plata taxei de studii nu pot beneficia de burse de studii.

7. Rectorii (directorii) instituţiilor de învăţămînt superior şi mediu de specialitate de stat vor include rezultatele scutirii de plata taxei de studii în raportul anual cu privire la activitatea instituţiei de învăţămînt.

8. Ministerele de resort vor exercita funcţia de control şi vor verifica corectitudinea procesului de scutire de plata taxei de studii a studenţilor şi elevilor din instituţiile de învăţămînt superior şi mediu de specialitate pendinte.

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr.210

din 4 aprilie 2017
Chișinău

Privind aprobarea Planului de admitere la studii superioare de doctorat, ciclul III, cu finanțare de la bugetul de stat, pentru anul de studii 2017-2018

În temeiul prevederilor art. 85 alin. (2), art. 94 alin. (10) și art. 139 lit. g) din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17 iulie 2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 319-324, art. 634), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Planul de admitere la studii superioare de doctorat, ciclul III, cu finanțare de la bugetul de stat, pentru anul de studii 2017-2018, conform anexei.

2. Ministerul Educației, autoritățile și instituțiile publice de resort, instituțiile de învățământ superior, consorțiile și parteneriatele implicate în realizarea studiilor superioare de doctorat vor asigura admiterea la studii superioare de doctorat, ciclul III, în limita planurilor de admitere cu finanțare de la bugetul de stat, a alocațiilor bugetare și a unităților de personal aprobate.

Prim-ministru **PAVEL FILIP**

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
DIRECȚIA PREGĂTIRE ȘEDINȚE DE GUVERN
3

Contrasemnează:

Ministrul educației Corina Fusu
Ministrul finanțelor Octavian Armașu

Anexă

la Hotărîrea Guvernului nr. 210

din 4 aprilie 2017

PLANUL

de admitere la studii superioare de doctorat, ciclul III, cu finanțare de la bugetul de stat, pe anul de studii 2017-2018

Nr. crt.	Domenii de studii	Total număr de granturi	Inclusiv	
			Doctorat științific	Doctorat profesional
1.	Științe ale naturii	53	53	
2.	Științe inginerești și tehnologii	37	37	
3.	Științe medicale	61	61	
4.	Științe agricole	18	18	
5.	Științe sociale și economice	86	83	3
6.	Științe umaniste	58	45	13
	Total	**313**	**297**	**16**
7.	Granturi pentru străini, în baza tratatelor internaționale, la care Republica Moldova este parte	**15**		

Repartizarea numerică a granturilor doctorale pe autorități publice centrale:

Ministerul Educației – 210; Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare – 18; Ministerul Sănătății – 61; Ministerul Culturii – 13; Ministerul Apărării – 4; Cancelaria de Stat – 7.

Plafonul procentual al numărului de granturi la studii de doctorat cu frecvență pe autorități publice centrale:

Ministerul Educației – 40%; Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare – 56%; Ministerul Sănătății – 38%; Ministerul Culturii – 0%; Ministerul Apărării – 0%; Cancelaria de Stat – 50%.

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

ПРАВИТЕЛЬСТВО РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

H O T Ă R Î R E
cu privire la aprobarea Regulamentului de organizare şi desfăşurare a programelor de postdoctorat

nr. 499 din 29.05.2018

Monitorul Oficial nr.176-180/550 din 01.06.2018

* * *

În conformitate cu prevederile art.94 alin.(16) şi art.95 din Codul educaţiei al Republicii Moldova nr.152 din 17 iulie 2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.319-324, art.634), cu modificările şi completările ulterioare, art.60, 61 şi 75 din Codul cu privire la ştiinţă şi inovare al Republicii Moldova nr.259-XV din 15 iulie 2004 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr.58-66, art.131) şi în scopul asigurării cadrului normativ pentru organizarea activităţilor de cercetare, dezvoltare şi inovare prin programe de postdoctorat, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Regulamentul de organizare şi desfăşurare a programelor de postdoctorat (se anexează).

2. Organizaţiile din domeniile cercetării şi inovării vor elabora regulamente instituţionale de organizare şi desfăşurare a programelor de postdoctorat.

3. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

PRIM-MINISTRU **Pavel FILIP**

Contrasemnează:
Ministrul educaţiei, culturii şi cercetării **Monica Babuc**

Nr.499. Chişinău, 29 mai 2018.

Aprobat
prin Hotărîrea Guvernului
nr.499 din 29 mai 2018

REGULAMENT
de organizare şi desfăşurare a programelor de postdoctorat

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Regulamentul de organizare şi desfăşurare a programelor de postdoctorat (în continuare – *Regulament*) stabileşte caracterul unitar al procesului de perfecţionare a cadrelor de înaltă calificare ştiinţifică şi cadrul general de organizare şi funcţionare a postdoctoratului în Republica Moldova.

2. Regulamentul are ca obiectiv stabilirea unui cadru de referinţă pentru organizarea, desfăşurarea şi finanţarea programelor de postdoctorat, precum şi promovarea de proceduri şi principii pentru asigurarea calităţii în organizarea şi desfăşurarea acestora.

II. ORGANIZAREA PROGRAMELOR DE POSTDOCTORAT

3. Programele de postdoctorat se organizează în scopul realizării de cercetări ştiinţifice fundamentale şi aplicative avansate.

4. Programele de postdoctorat au ca obiectiv principal oferirea de oportunităţi suplimentare în evoluţia profesională pentru o carieră în cercetare.

5. Programele de postdoctorat au o durată de cel mult 3 ani şi sînt destinate persoanelor care deţin titlul ştiinţific de doctor.

III. DESFĂŞURAREA PROGRAMELOR DE POSTDOCTORAT

6. Programele de postdoctorat se desfăşoară în cadrul organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării, abilitate în condiţiile legii.

7. Pe durata realizării programului de postdoctorat, postdoctorandul care nu este angajat al organizaţiilor din domeniile cercetării şi inovării se poate încadra temporar pe o normă completă sau prin cumul în funcţia de cercetător ştiinţific în organizaţiile respective, în conformitate cu prevederile legislaţiei muncii.

8. Postdoctorandul, salariat al altui angajator decît organizaţia din domeniile cercetării şi inovării unde realizează postdoctoratul, poate negocia cu angajatorul său suspendarea, de comun acord, a contractului individual de muncă pentru durata desfăşurării postdoctoratului.

9. Organizaţia din domeniile cercetării şi inovării monitorizează desfăşurarea programului de postdoctorat conform planului individual de cercetare al postdoctorandului şi, pentru programele de postdoctorat finanţate de la bugetul de stat, prezintă anual rezultatele cercetărilor realizate Agenţiei Naţionale pentru Cercetare şi Dezvoltare.

10. Postdoctorandul poate beneficia, după caz, de un consultant ştiinţific cu titlul ştiinţific de doctor habilitat.

11. Organizaţia din domeniile cercetării şi inovării stabileşte modul de desemnare şi remunerare a consultantului ştiinţific.

12. Postdoctorandul are următoarele drepturi:

1) să beneficieze de acces la infrastructura de cercetare a organizaţiei din domeniile cercetării şi inovării;

2) să beneficieze de acces la sursele de informare şi documentare potrivit cadrului normativ;

3) să beneficieze de mobilităţi naţionale şi internaţionale în limitele mijloacelor disponibile destinate proiectului postdoctoral;

4) să beneficieze de sprijin instituţional pentru participarea la conferinţe sau congrese ştiinţifice, seminare naţionale şi internaţionale în domeniile cercetării şi inovării, inclusiv în vederea valorificării rezultatelor cercetărilor sale ştiinţifice;

5) să beneficieze de valorificarea dreptului de autor şi/sau a drepturilor de proprietate intelectuală asupra produsului sau creaţiei originale, realizate în cadrul programului de postdoctorat, în conformitate cu prevederile cadrului normativ;

6) să participe la alte proiecte de cercetare care ar favoriza obţinerea rezultatelor scontate pentru finalitatea programului de postdoctorat;

7) să suspende programul de postdoctorat, în condiţiile stabilite prin regulamentul instituţional, pe durate de timp care nu depăşesc cumulativ un an. În perioada respectivă, finanţarea de la bugetul de stat pentru programele de postodoctorat se suspendă. Ulterior, durata programului de postdoctorat se prelungeşte corespunzător;

8) să beneficieze de alte drepturi care rezultă din planul individual de cercetare, contractul încheiat cu organizaţia din domeniile cercetării şi inovării şi cadrul normativ.

13. Perioada realizării programului de postdoctorat se include în vechimea de muncă ştiinţifico-didactică şi generală.

14. Postdoctorandul are următoarele obligaţii:

1) să realizeze programul de postdoctorat în corespundere cu obligaţiile contractuale asumate;

2) să utilizeze raţional resursele financiare şi materiale ale proiectului şi organizaţiei din domeniile cercetării şi inovării, conform contractului şi cadrului normativ;

3) să prezinte organizaţiei din domeniile cercetării şi inovării în care se desfăşoară programul de postdoctorat rapoarte privind rezultatele cercetării obţinute, conform termenelor stipulate în contract;

4) să ofere informaţii actualizate privind derularea programului de postdoctorat (rezumatul proiectului de cercetare şi lista actualizată a publicaţiilor rezultate din program);

5) să respecte termenele de finalizare a programului de postdoctorat şi de susţinere publică a tezei de doctor habilitat sau a sintezei lucrărilor ştiinţifice publicate în conformitate cu planul individual de cercetare. În cazul în care postdoctorandul nu susţine în termen teza de doctor habilitat sau nu solicită evaluarea sintezei lucrărilor ştiinţifice, i se acordă o perioadă de graţie de 1 an, fără finanţare de la bugetul de stat;

6) să îndeplinească alte obligaţii prevăzute în planul individual de cercetare, contractul încheiat cu organizaţia din domeniile cercetării şi inovării şi cadrul normativ.

15. Organizaţia din domeniile cercetării şi inovării are următoarele drepturi:

1) să selecteze candidaţii pentru programele de postdoctorat în conformitate cu necesităţile, obiectivele şi capacităţile instituţionale;

2) să integreze postdoctoranzii în structura internă instituţională în conformitate cu prevederile cadrului normativ în vigoare;

3) să solicite informaţii şi rapoarte în conformitate cu prevederile programului de postdoctorat;

4) să desemneze membrii Comisiei de susţinere publică a tezei de doctor habilitat în conformitate cu prevederile prezentului Regulament şi ale cadrului normativ în vigoare;

5) să integreze rezultatele cercetărilor postdoctorale în activitatea instituţiei şi să obţină profit, cu respectarea drepturilor de autor şi a cadrului normativ în vigoare;

6) să perceapă cel mult 10% din suma totală a proiectului pentru cheltuieli de regie;

7) să beneficieze de alte drepturi ce reies din prevederile prezentului Regulament şi ale cadrului normativ.

16. Organizaţia din domeniile cercetării şi inovării are următoarele obligaţii:

1) să respecte drepturile postdoctorandului stabilite de contract şi cadrul normativ;

2) să respecte condiţiile proiectului din care face parte programul de postdoctorat;

3) să informeze organizatorul de concursuri şi postdoctorandul despre schimbările survenite pe durata programului de postdoctorat;

4) să monitorizeze desfăşurarea programului de postdoctorat conform planului individual de cercetare al postdoctorandului;

5) să asigure postdoctorandului toate condiţiile instituţionale de cercetare şi/sau inovare;

6) să organizeze susţinerea publică a rezultatelor cercetărilor ştiinţifice postdoctorale;

7) să promoveze excelenţa în activitatea de cercetare a postdoctorandului şi a echipelor de cercetători;

8) să restituie Agenţiei Naţionale pentru Cercetare şi Dezvoltare bursa achitată postdoctorandului în cadrul proiectului finanţat de la bugetul de stat, dacă după perioada de graţie acesta nu a susţinut teza de doctor habilitat sau sinteza lucrărilor ştiinţifice publicate;

9) să îndeplinească alte obligaţii conform contractului încheiat şi cadrului normativ.

17. Postdoctorandul şi organizaţia din domeniile cercetării şi inovării sînt responsabili atît de rezultatele ştiinţifice ale programelor de postdoctorat, cît şi de respectarea eticii şi bunei conduite în cercetarea ştiinţifică.

18. Programele de postdoctorat cu finanţare de la bugetul de stat se finalizează cu susţinerea publică a tezei de doctor habilitat sau în baza sintezei lucrărilor ştiinţifice publicate, prezentate public Comisiei de susţinere publică a tezei de doctor habilitat, cu obţinerea titlului de doctor habilitat.

19. Teza de doctor habilitat se elaborează conform cerinţelor stabilite prin regulamentul instituţional de organizare şi desfăşurare a programelor de postdoctorat, elaborat în conformitate cu recomandările-cadru aprobate de către Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

20. Sinteza lucrărilor ştiinţifice va fi realizată în baza a minimum 20 de lucrări ştiinţifice conexe temei de cercetare, publicate după susţinerea tezei de doctor, dintre care cel puţin 10 fără coautori, 1 monografie, 5 articole în ediţii ştiinţifice internaţionale, 5 rapoarte sau comunicări la foruri ştiinţifice internaţionale de specialitate. Evaluarea lucrărilor ştiinţifice publicate se va realiza conform cerinţelor stabilite prin regulamentul instituţional de organizare şi desfăşurare a programelor de postdoctorat, elaborat în conformitate cu recomandările-cadru aprobate de către Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

21. Comisia de susţinere publică a tezei de doctor habilitat este desemnată de organizaţia din domeniile cercetării şi inovării şi este formată din 7 membri.

22. Calitatea de membru al Comisiei de susţinere publică a tezei de doctor habilitat este stabilită de către organizaţia din domeniile cercetării şi inovării în regulamentul instituţional şi, după caz, în contractul încheiat cu postdoctorandul, în funcţie de specificul domeniului de cercetare.

23. Calitatea de membru al Comisiei de susţinere publică a tezei de doctor habilitat o pot avea persoanele care deţin titlul ştiinţific de doctor habilitat şi/sau titlul ştiinţifico-didactic de profesor universitar.

24. Ca urmare a susţinerii publice a tezei de doctor habilitat sau în baza sintezei lucrărilor ştiinţifice publicate, Comisia de susţinere publică a tezei de doctor habilitat întocmeşte un raport final şi propune conferirea sau refuzul de conferire a titlului ştiinţific de doctor habilitat.

25. Organizaţia din domeniile cercetării şi inovării adoptă o decizie prin care conferă sau refuză conferirea titlului ştiinţific de doctor habilitat.

26. Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare confirmă şi retrage titlul de doctor habilitat în conformitate cu prevederile cadrului normativ în vigoare.

27. Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare examinează sesizările în cazul nerespectării conduitei în cercetarea ştiinţifică sau a eticii profesionale, inclusiv în cazul constatării plagiatului, şi, în eventualitatea constatării încălcării, este în drept, în funcţie de gravitatea încălcării, să aplice sancţiuni pînă la retragerea titlului ştiinţific de doctor habilitat, în conformitate cu legislaţia în vigoare.

IV. FINANŢAREA PROGRAMELOR DE POSTDOCTORAT ŞI ORGANIZAREA CONCURSULUI DE PROIECTE AL PROGRAMELOR DE POSTDOCTORAT

28. Programele de postdoctorat se desfăşoară în cadrul proiectelor finanţate de la bugetul de stat, ca urmare a concursului de proiecte organizat şi desfăşurat de către Agenţia Naţională pentru Cercetare şi Dezvoltare, precum şi în cadrul proiectelor finanţate din alte surse legale: surse externe, granturi, burse oferite de către finanţatori privaţi, fonduri speciale, în conformitate cu prevederile cadrului normativ.

29. Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, prin consultare cu ministerele interesate, propune anual Guvernului spre aprobare planul de admitere la postdoctorat cu finanţare bugetară.

30. Finanţarea bugetară are loc prin concurs de proiecte organizat şi desfăşurat de către Agenţia Naţională pentru Cercetare şi Dezvoltare, în conformitate cu metodologia de finanţare a proiectelor aprobată de Guvern.

31. La concursul de proiecte de postdoctorat finanţate de la bugetul de stat participă organizaţiile din domeniile cercetării şi inovării.

32. Proiectele de postdoctorat înaintate la concursul organizat de către Agenţia Naţională pentru Cercetare şi Dezvoltare sînt selectate de către organizaţia din domeniile cercetării şi inovării potrivit regulamentului instituţional, care prevede criteriile de evaluare şi selectare a candidaţilor pentru programele de postdoctorat, etapele selectării, precum şi finalitatea procesului de participare la concurs.

33. Organizaţia din domeniile cercetării şi inovării asigură accesul candidaţilor la programele de postdoctorat, garantează transparenţa procedurilor de selecţie la programele de postdoctorat şi a criteriilor minime de evaluare solicitate candidaţilor la nivel naţional.

34. Proiectului postdoctoral declarat cîştigător al concursului de către Agenţia Naţională pentru Cercetare şi Dezvoltare i se alocă finanţare bugetară, care include bursa postdoctorandului, cheltuielile de cercetare, cheltuielile pentru mobilităţi, precum şi cheltuielile de regie, care vor constitui cel mult 10% din suma totală a proiectului postdoctoral.

35. Organizaţia din domeniile cercetării şi inovării poate solicita finanţare bugetară integrală sau parţială pentru proiectul postdoctoral.

36. Resursele financiare alocate unei poziţii de postdoctorand nu pot fi utilizate pentru realizarea activităţilor unui alt postdoctorand de pe aceeaşi sau o altă poziţie. Mijloacele bugetare alocate pregătirii cadrelor prin postdoctorat, rămase neutilizate ca urmare a imposibilităţii de continuare a programului de postdoctorat vor fi restituite de către organizaţia din domeniul cercetării şi inovării în bugetul de stat.

37. În urma concursului de proiecte de cercetare, instituţia finanţatoare (Agenţia Naţională pentru Cercetare şi Dezvoltare – în cazul finanţării de la bugetul de stat, sau orice alt finanţator – în cazul altor surse legale de finanţare) încheie contract privind finanţarea cu organizaţia din domeniile cercetării şi inovării. Contractele privind finanţarea de stat se coordonează cu Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

38. Ca rezultat al obţinerii finanţării programului de postdoctorat, organizaţia din domeniile cercetării şi inovării va semna un contract cu postdoctorandul, la care se va anexa planul individual de cercetare al postdoctorandului, care va conţine tema de cercetare, scopul şi obiectivele stabilite, rezultatele scontate, indicatorii monitorizaţi, termenele de prezentare a rapoartelor anuale, etapele de realizare a proiectului de cercetare şi durata programului de postdoctorat.

39. Decizia cu privire la admiterea candidaţilor la programele de postdoctorat, în cazul altor surse legale de finanţare decît bugetul de stat, aparţine organizaţiei din domeniile cercetării şi inovării, cu informarea Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

40. Cetăţenii străini pot accede la programe de postdoctorat finanţate de la bugetul de stat în condiţiile acordurilor bilaterale sau multilaterale, pe principiul reciprocităţii.

L E G E
Codul educaţiei al Republicii Moldova

nr. 152 din 17.07.2014

Monitorul Oficial nr.319-324/634 din 24.10.2014

* * *

C U P R I N S

TITLUL I
DISPOZIŢII GENERALE

Capitolul I
DOMENIUL DE REGLEMENTARE

Articolul 1. Obiectul codului
Articolul 2. Cadrul juridic al educaţiei
Articolul 3. Noţiuni principale
Articolul 4. Politica de stat în domeniul educaţiei

Capitolul II
MISIUNEA, IDEALUL ŞI PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ALE EDUCAŢIEI

Articolul 5. Misiunea educaţiei
Articolul 6. Idealul educaţional
Articolul 7. Principiile fundamentale ale educaţiei
Articolul 8. Parteneriatul în sistemul de educaţie

Capitolul III
CONDIŢIILE DE ACCES, LIMBA DE PREDARE ŞI FINALITĂŢILE EDUCAŢIONALE

Articolul 9. Condiţiile de acces
Articolul 10. Limba de predare
Articolul 11. Finalităţile educaţionale

TITLUL II
SISTEMUL DE ÎNVĂŢĂMÂNT

Capitolul I
STRUCTURA SISTEMULUI DE ÎNVĂŢĂMÂNT

Articolul 12. Structura sistemului de învăţământ
Articolul 13. Învăţământul obligatoriu

Capitolul II
ORGANIZAREA SISTEMULUI DE ÎNVĂŢĂMÂNT

Articolul 14. Procesul de învăţământ
Articolul 15. Tipurile instituţiilor de învăţământ
Articolul 16. Evaluarea şi scara de notare
Articolul 17. Actele de studii
Articolul 18. Managementul sistemului de învăţământ

Articolul 19. Sprijinirea elevilor şi studenţilor capabili de performanţe înalte

TITLUL III
ÎNVĂŢĂMÎNTUL GENERAL

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 20. Organizarea învăţământului general
Articolul 21. Înfiinţarea, reorganizarea şi lichidarea instituţiilor de învăţământ general
Articolul 22. Durata anului de studii

Capitolul II
EDUCAŢIA TIMPURIE

Articolul 23. Organizarea educaţiei timpurii
Articolul 24. Educaţia antepreşcolară
Articolul 25. Învăţământul preşcolar

Capitolul III
ÎNVĂŢĂMÎNTUL PRIMAR

Articolul 26. Misiunea învăţământului primar
Articolul 27. Organizarea învăţământului primar

Capitolul IV
ÎNVĂŢĂMÎNTUL GIMNAZIAL

Articolul 28. Misiunea învăţământului gimnazial
Articolul 29. Organizarea învăţământului gimnazial

Capitolul V
ÎNVĂŢĂMÎNTUL LICEAL

Articolul 30. Misiunea învăţământului liceal
Articolul 31. Organizarea învăţământului liceal

Capitolul VI
ÎNVĂŢĂMÎNTUL PENTRU COPIII ŞI ELEVII CU CERINŢE EDUCAŢIONALE SPECIALE. EDUCAŢIA INCLUZIVĂ

Articolul 32. Învăţământul pentru copiii şi elevii cu cerinţe educaţionale speciale
Articolul 33. Organizarea învăţământului pentru copiii şi elevii cu cerinţe educaţionale speciale
Articolul 34. Învăţământul special
Articolul 35. Învăţământul la domiciliu

Capitolul VII
ÎNVĂŢĂMÎNTUL EXTRAŞCOLAR

Articolul 36. Misiunea învăţământului extraşcolar
Articolul 37. Organizarea învăţământului extraşcolar
Articolul 38. Alternativele educaţionale

Capitolul VIII
STANDARDELE EDUCAŢIONALE DE STAT ÎN ÎNVĂŢĂMÎNTUL GENERAL

Articolul 39. Standardele educaţionale de stat

Capitolul IX

CURRICULUMUL ÎN ÎNVĂŢĂMÎNTUL GENERAL
Articolul 40. Structura curriculumului
Articolul 41. Manualele şcolare

Capitolul X
EVALUAREA ÎN ÎNVĂŢĂMÎNTUL GENERAL
Articolul 42. Organizarea evaluării
Articolul 43. Evaluarea curriculumului şcolar
Articolul 44. Evaluarea rezultatelor şcolare
Articolul 45. Evaluarea cadrelor didactice
Articolul 46. Evaluarea cadrelor de conducere
Articolul 47. Evaluarea instituţiilor

Capitolul XI
MANAGEMENTUL ÎNVĂŢĂMÎNTULUI GENERAL
Articolul 48. Structurile de conducere ale organului local de specialitate în domeniul învăţământului
Articolul 49. Organele de conducere ale instituţiei de învăţământ general
Articolul 50. Personalul de conducere
Articolul 51. Numărul de clase şi schema de încadrare a personalului
Articolul 52. Preluarea managementului instituţiei de învăţământ în caz de gestionare defectuoasă

Capitolul XII
PERSONALUL DIN ÎNVĂŢĂMÎNTUL GENERAL
Articolul 53. Categoriile de personal
Articolul 54. Angajarea personalului didactic
Articolul 55. Normarea activităţii didactice
Articolul 56. Grade didactice şi manageriale
Articolul 57. Angajarea personalului didactic auxiliar şi nedidactic
Articolul 58. Activitatea de mentorat

TITLUL IV
ÎNVĂŢĂMÎNTUL PROFESIONAL TEHNIC

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE
Articolul 59. Sistemul de învăţământ profesional tehnic
Articolul 60. Condiţiile de acces

Capitolul II
ORGANIZAREA ÎNVĂŢĂMÎNTULUI PROFESIONAL TEHNIC
Articolul 61. Programele de formare profesională
Articolul 62. Programele de formare profesională tehnică secundară
Articolul 63. Programele de formare profesională tehnică postsecundară şi postsecundară nonterţiară
Articolul 64. Standardele şi Curriculumul în învăţământul profesional tehnic
Articolul 65. Evaluarea calităţii
Articolul 66. Calificările în învăţământul profesional tehnic
Articolul 67. Stagiile de practică şi relaţiile cu piaţa muncii
Articolul 68. Norma didactică

Capitolul III

MANAGEMENTUL ÎNVĂŢĂMÎNTULUI PROFESIONAL TEHNIC
Articolul 69. Administrarea învăţământului profesional tehnic

Capitolul IV
PERSONALUL DIN ÎNVĂŢĂMÎNTUL PROFESIONAL TEHNIC
Articolul 70. Categoriile de personal
Articolul 71. Personalul de conducere, didactic şi didactic auxiliar
Articolul 72. Formarea personalului didactic din învăţământul profesional tehnic
Articolul 73. Evaluarea cadrelor didactice
Articolul 74. Gradele didactice şi manageriale

TITLUL V
ÎNVĂŢĂMÎNTUL SUPERIOR

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE
Articolul 75. Misiunea învăţământului superior
Articolul 76. Structura generală a învăţământului superior
Articolul 77. Organizarea învăţământului superior
Articolul 78. Forme de organizare a învăţământului superior
Articolul 79. Autonomia universitară
Articolul 80. Condiţii de acces
Articolul 81. Nomenclatorul domeniilor de formare profesională şi al specialităţilor
Articolul 82. Tipurile şi categoriile instituţiilor
Articolul 83. Evaluarea instituţiilor
Articolul 84. Filiale şi consorţii
Articolul 85. Admiterea în învăţământul superior
Articolul 86. Contractul de studii
Articolul 87. Durata anului universitar
Articolul 88. Sistemul de credite de studii transferabile

Capitolul II
ORGANIZAREA PROGRAMELOR DE STUDII ÎN ÎNVĂŢĂMÎNTUL SUPERIOR
Articolul 89. Ciclul I – studii superioare de licenţă
Articolul 90. Ciclul II – studii superioare de master
Articolul 91. Studiile superioare integrate
Articolul 92. Programe comune de studii superioare
Articolul 93. Specialităţile duble
Articolul 94. Ciclul III – studii superioare de doctorat
Articolul 95. Programele de postdoctorat
Articolul 96. Standardele educaţionale de stat în învăţământul superior
Articolul 97. Cadrul Naţional al Calificărilor
Articolul 98. Curriculumul în învăţământul superior
Articolul 99. Evaluarea în învăţământul superior
Articolul 100. Stagiile de practică

Capitolul III
MANAGEMENTUL ÎNVĂŢĂMÎNTULUI SUPERIOR
Articolul 101. Managementul învăţământului superior

Articolul 102. Sistemul organelor de conducere ale instituţiilor de învăţământ superior
Articolul 103. Senatul
Articolul 104. Consiliul pentru dezvoltare strategică instituţională
Articolul 105. Conducerea instituţiilor
Articolul 106. Administrarea patrimoniului
Articolul 107. Responsabilitatea publică
Articolul 108. Consiliul de etică şi management
Articolul 109. Carta universitară
Articolul 110. Relaţiile cu piaţa muncii şi mediul de afaceri
Articolul 111. Angajarea absolvenţilor pe piaţa muncii
Articolul 112. Asigurarea calităţii
Articolul 113. Evaluarea calităţii
Articolul 114. Evaluarea externă în vederea autorizării de funcţionare provizorie sau acreditării
Articolul 115. Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare

Capitolul IV
CERCETAREA ŞTIINŢIFICĂ ÎN ÎNVĂŢĂMÂNTUL SUPERIOR
Articolul 116. Cercetarea ştiinţifică

Capitolul V
PERSONALUL DIN ÎNVĂŢĂMÂNTUL SUPERIOR
Articolul 117. Categoriile de personal
Articolul 118. Ocuparea funcţiilor didactice, ştiinţifico-didactice şi ştiinţifice
Articolul 119. Normarea activităţii ştiinţifico-didactice şi de cercetare
Articolul 120. Evaluarea personalului didactic, ştiinţifico-didactic şi ştiinţific

TITLUL VI
ÎNVĂŢĂMÂNTUL SUPERIOR MEDICAL ŞI FARMACEUTIC. ÎNVĂŢĂMÂNTUL ÎN DOMENIILE MILITĂRIEI, SECURITĂŢII ŞI ORDINII PUBLICE
Articolul 121. Învăţământul superior medical şi farmaceutic
Articolul 122. Învăţământul în domeniile milităriei, securităţii şi ordinii publice

TITLUL VII
ÎNVĂŢAREA PE TOT PARCURSUL VIEŢII

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE
Articolul 123. Cadrul general al învăţării pe tot parcursul vieţii
Articolul 124. Modalităţi de realizare a învăţării pe tot parcursul vieţii
Articolul 125. Finanţarea învăţării pe tot parcursul vieţii

Capitolul II
FORMAREA CONTINUĂ A ADULŢILOR
Articolul 126. Organizarea formării continue a adulţilor
Articolul 127. Finanţarea formării continue a adulţilor

TITLUL VIII
UNITĂŢI CONEXE ŞI SERVICII ADIACENTE ÎN SISTEMUL EDUCAŢIONAL
Articolul 128. Bibliotecile din învăţământ

Articolul 129. Centrul Republican de Asistenţă Psihopedagogică şi serviciile locale de asistenţă psihopedagogică
Articolul 130. Centrele de ghidare şi consiliere în carieră

TITLUL IX
RESURSELE UMANE ÎN SISTEMUL DE ÎNVĂŢĂMÎNT

Capitolul I
PERSONALUL DIDACTIC, ŞTIINŢIFICO-DIDACTIC, ŞTIINŢIFIC ŞI DE CONDUCERE

Articolul 131. Prevederi generale
Articolul 132. Cerinţele minime de calificare pentru ocuparea funcţiilor didactice şi ştiinţifico-didactice
Articolul 133. Formarea profesională continuă

Capitolul II
DREPTURI ŞI OBLIGAŢII

Articolul 134. Drepturile şi garanţiile sociale ale personalului didactic, ştiinţifico-didactic şi ştiinţific
Articolul 135. Obligaţiile personalului didactic, ştiinţifico-didactic, ştiinţific şi de conducere
Articolul 136. Drepturile elevilor şi studenţilor
Articolul 137. Obligaţiile elevilor şi studenţilor
Articolul 138. Drepturile şi obligaţiile părinţilor sau altor reprezentanţi legali ai copiilor şi elevilor

TITLUL X
ADMINISTRAREA SISTEMULUI DE ÎNVĂŢĂMÎNT

Capitolul I
ATRIBUŢIILE ÎN DOMENIUL EDUCAŢIEI ALE GUVERNULUI ŞI MINISTERULUI EDUCAŢIEI, CULTURII ŞI CERCETĂRII

Articolul 139. Atribuţiile Guvernului în domeniul educaţiei
Articolul 140. Atribuţiile Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării

Capitolul II
ATRIBUŢIILE AUTORITĂŢILOR ADMINISTRAŢIEI PUBLICE LOCALE ÎN DOMENIUL EDUCAŢIEI

Articolul 141. Atribuţiile autorităţilor administraţiei publice locale de nivelul al doilea şi ale UTA Găgăuzia în domeniul educaţiei
Articolul 142. Atribuţiile autorităţilor administraţiei publice locale de nivelul întîi în domeniul educaţiei

Titlul XI
FINANŢAREA ŞI BAZA MATERIALĂ A ÎNVĂŢĂMÎNTULUI

Capitolul I
FINANŢAREA SISTEMULUI DE ÎNVĂŢĂMÎNT

Articolul 143. Sursele de finanţare a învăţămîntului
Articolul 144. Principiile de finanţare a instituţiilor publice de învăţămînt general
Articolul 145. Modalităţile de finanţare şi gestionare financiară a învăţămîntului

Capitolul II
BUNURILE ŞI BAZA MATERIALĂ A INSTITUŢIILOR DE ÎNVĂŢĂMÎNT

Articolul 146. Bunurile instituţiilor de învăţămînt
Articolul 147. Baza materială a instituţiilor de învăţămînt

TITLUL XII
RELAŢIILE EXTERNE ŞI COLABORAREA INTERNAŢIONALĂ ÎN ÎNVĂŢĂMÎNT ŞI CERCETARE
Articolul 148. Cooperarea internaţională
Articolul 149. Cooperarea cu organizaţiile regionale şi internaţionale
Articolul 150. Admiterea la studii a străinilor, drepturile şi obligaţiile elevilor şi studenţilor străini
Articolul 151. Studiile în străinătate

TITLUL XIII
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII
Articolul 152. Intrarea în vigoare a codului
Articolul 153. Dispoziţii tranzitorii cu privire la încetarea de drept a forţei de muncă din contractele individuale de administraţie ale instituţiilor publice de învăţământ
Articolul 154. Recunoaşterea calificărilor dobândite cadrelor didactice înainte de intrarea în vigoare a codului
Articolul 155. Încetarea contractelor individuale de muncă a persoanelor care nu îndeplinesc cerinţele prevăzute la alin.(3) din articolul 132
Articolul 156. Abrogări
Articolul 157. Îndatoririle Guvernului

Notă: În textul codului, sintagma „Ministerul Educaţiei”, la orice formă gramaticală, se substituie cu sintagma „Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării” la forma gramaticală corespunzătoare, conform Legii nr.79 din 24.05.2018, în vigoare 15.06.2018

Notă: În textul codului, cuvintele „Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Învăţământul Profesional” şi „Inspectoratul Şcolar Naţional”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare” la forma gramaticală corespunzătoare, conform Legii nr.190 din 21.09.2017, în vigoare 20.02.2018

Parlamentul adoptă prezentul cod.

TITLUL I
DISPOZIŢII GENERALE

Capitolul I
DOMENIUL DE REGLEMENTARE

Articolul 1. Obiectul codului

Prezentul cod stabileşte cadrul juridic al raporturilor privind proiectarea, organizarea, funcţionarea şi dezvoltarea sistemului de educaţie din Republica Moldova.

Articolul 2. Cadrul juridic al educaţiei

(1) Raporturile juridice din sfera educaţiei se reglementează prin Constituţia Republicii Moldova, prezentul cod, alte acte legislative şi normative în vigoare.

(2) Raporturile juridice din sfera educaţiei se reglementează şi prin următoarele tratate internaţionale: Declaraţia Universală a Drepturilor Omului, Carta Naţiunilor Unite, Convenţia europeană pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, Carta Socială Europeană, Convenţia ONU cu privire la drepturile copilului, Convenţia-cadru pentru protecţia minorităţilor naţionale, Convenţia UNESCO privind lupta împotriva discriminării în domeniul învăţământului, Convenţia ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilităţi, Convenţia

internaţională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială, Convenţia ONU privind eliminarea tuturor formelor de discriminare faţă de femei, Declaraţia de la Bologna, precum şi prin alte tratate internaţionale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 3. Noţiuni principale

În sensul prezentului cod, următoarele noţiuni principale semnifică:

act de studii echivalent – act de studii eliberat pentru trasee educaţionale similare din ţară sau de peste hotare;

alternative educaţionale – instituţii de învăţământ sau programe de studii şi de formare profesională diferite de cele tradiţionale, dar care corespund standardelor educaţionale de stat;

cadru al calificărilor – categorii de calificare ce delimitează nivelul de cunoştinţe şi de competenţe profesionale pe care trebuie să le posede absolvenţii învăţământului profesional de diferite niveluri în vederea exercitării profesiei obţinute;

cadru didactic titular – persoană care ocupă o funcţie didactică (în învăţământul superior – didactică şi ştiinţifico-didactică), a cărei activitate de bază se desfăşoară într-o singură instituţie de învăţământ şi care este înscrisă nominal în schema de încadrare a instituţiei;

cadru didactic de sprijin – specialist calificat în domeniul pedagogiei, psihopedagogiei şi psihopedagogiei speciale, care acordă asistenţă psihopedagogică copiilor cu cerinţe educaţionale speciale;

calitatea în învăţământ – ansamblu de caracteristici ale unui program de studiu şi ale ofertanţilor acestuia, prin care sînt satisfăcute aşteptările beneficiarilor în raport cu standardele de calitate;

centru de excelenţă – instituţie de învăţământ profesional tehnic, cu potenţial sporit, avînd atribuţii atît în domeniul organizării programelor combinate de formare profesională, cît şi în domeniul dezvoltării capacităţilor sistemului de învăţământ profesional tehnic;

centru educaţional comunitar – instituţie cu destinaţie educaţională, multifuncţională;

cerinţe educaţionale speciale – necesităţi educaţionale ale copilului/elevului/studentului, care implică o şcolarizare adaptată particularităţilor individuale sau caracteristice unei dizabilităţi ori tulburări de învăţare, precum şi o intervenţie specifică prin acţiuni de reabilitare sau recuperare corespunzătoare;

certificare – proces de validare formală, în urma unei proceduri standard de evaluare, a competenţelor obţinute în contextul educaţiei formale, nonformale şi informale;

ciclu de studiu – secvenţă de învăţământ şi de formare, în învăţământul secundar general şi superior, cu durata stabilită, care se încheie cu evaluarea finală corespunzătoare, urmată de acordarea calificării profesionale şi/sau a unui titlu, după caz, precum şi cu eliberarea actului de studii corespunzător;

clase cu predare simultană – clase primare mixte, alcătuite din cel mult două clase componente (de regulă, I–III, II–IV), în care activităţile directe cu elevii unei clase alternează cu activitatea individuală a elevilor altei clase, procesul educaţional fiind realizat în conformitate cu curricula corespunzătoare;

complex educaţional – instituţie de învăţământ care întruneşte condiţiile necesare pentru înmatricularea copiilor şi elevilor de diferite vîrste la nivelurile preşcolar, primar şi gimnazial;

consorţiu – asociaţie de instituţii de învăţământ şi organizaţii, care desfăşoară activităţi educaţionale, de cercetare, dezvoltare, inovare, creaţie artistică în baza unui acord de parteneriat încheiat conform legislaţiei în vigoare;

credite de studii transferabile – valori numerice convenţionale, alocate fiecărei discipline sau activităţi distincte din planul de învăţămînt, care exprimă cantitatea de efort necesară studentului pentru a atinge nivelul minim al obiectivelor şi finalităţilor de învăţare programate;

curriculum adaptat – curriculum la o disciplină şcolară, în care se realizează corelarea cu potenţialul copilului sau elevului cu cerinţe educaţionale speciale, finalităţile educaţionale rămînînd neschimbate;

curriculum modificat – curriculum la o disciplină şcolară, în care se modifică finalităţile educaţionale în funcţie de potenţialul copilului sau elevului cu cerinţe educaţionale speciale;

descriptori – criterii calitative de evaluare care descriu modul de manifestare a competenţelor elevului şi permit determinarea gradului de realizare a acestora (minim, mediu, maxim). În conformitate cu nivelul atins, descriptorii permit acordarea de calificative (suficient, bine, foarte bine);

district şcolar – teritoriu arondat unei instituţii de învăţămînt preşcolar, primar sau gimnazial;

educaţie incluzivă – proces educaţional care răspunde diversităţii copiilor şi cerinţelor individuale de dezvoltare şi oferă oportunităţi şi şanse egale de a beneficia de drepturile fundamentale ale omului la dezvoltare şi educaţie de calitate în medii comune de învăţare;

educaţie timpurie – proces educaţional realizat cu copiii cu vîrsta cuprinsă între 0 şi 6(7) ani în instituţii educaţionale sau în familie, în scopul dezvoltării lor fizice, cognitive, emoţionale şi sociale;

educaţie formală – ansamblul acţiunilor didactice şi pedagogice proiectate instituţional prin structuri organizate sistemic, pe niveluri şi cicluri de studii, în cadrul unui proces de instruire realizat cu rigurozitate, în timp şi spaţiu;

educaţie nonformală – ansamblul acţiunilor instructive proiectate şi realizate într-un cadru instituţionalizat extra-şcolar, constituit ca o punte între cunoştinţele asimilate la lecţii şi cunoştinţele acumulate în contextul educaţiei informale;

educaţie informală – ansamblul influenţelor instructive şi pedagogice exercitate spontan şi continuu asupra individului în familie, în localitate, în cartier, în stradă, în (micro)grupuri sociale, în mediul social (cultural, profesional, economic, religios etc.), în comunitate (naţională, zonală, teritorială, locală) şi prin mass-media (presa scrisă, radio, televiziune etc.);

evaluare a calităţii educaţiei – examinare multicriterială a măsurii în care instituţia educaţională şi programele acesteia îndeplinesc standardele educaţionale naţionale de referinţă;

evaluare criterială – evaluare a rezultatelor şcolare, efectuată prin descriptori, care specifică nivelul performanţelor individuale ale elevului în raport cu competenţele urmărite;

examen de bacalaureat profesional – evaluare a competenţelor generale şi profesionale ale elevilor la finalizarea studiilor în instituţiile de învăţămînt profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar, în modul stabilit de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării;

formare continuă a adulţilor – componentă a învăţării pe tot parcursul vieţii, care asigură accesul continuu la ştiinţă, informaţie, cultură, în vederea adaptării flexibile a individului la noile realităţi socioeconomice în permanentă schimbare şi în scopul dezvoltării competenţelor necesare pentru activitatea profesională şi socială;

formare profesională – proces de instruire în urma căruia se obţine o calificare atestată printr-un certificat sau o diplomă, eliberate în condiţiile legii;

instituţii de învăţămînt alternative – instituţii de învăţămînt altele decît cele care constituie structura funcţională obligatorie a sistemului de învăţămînt. Acestea oferă, de regulă, programe sau servicii educaţionale alternative;

învăţământ dual – învăţământ în cadrul căruia instruirea teoretică se realizează în instituţia de învăţământ, iar cea practică – la întreprindere;

învăţământ profesional – programe de formare profesională, finalizate cu obţinerea unei calificări, şi instituţiile care oferă aceste programe;

măsuri de intervenţie şi servicii de sprijin pentru incluziunea educaţională – ansamblu de măsuri şi servicii realizate pentru a răspunde necesităţilor copiilor, elevilor şi studenţilor cu cerinţe educaţionale speciale în vederea facilitării accesului acestora la serviciile educaţionale din comunitate;

mentor – cadru didactic sau managerial experimentat, cu rol de îndrumător pentru alte cadre didactice sau manageriale, debutante sau cu experienţă în profesie, care acordă sprijin pentru dezvoltarea personală şi profesională;

mentorat – proces de îndrumare, ghidare, sprijinire a învăţării, educării şi/sau dezvoltării profesionale, desfăşurat între mentor şi o altă persoană, fiind bazat pe premisa implicării interactive a ambelor părţi, a asumării obligaţiilor ce le revin conform statutului deţinut;

meserii/specialităţi conexe – meserii/specialităţi care necesită aceeaşi bază de cunoştinţe generale şi de specialitate, precum şi acelaşi set de aptitudini şi abilităţi, fiind înrudite sau având trunchi comun;

mobilitate academică – proces de participare a elevilor/studenţilor şi a cadrelor didactice la programe de studii şi de cercetare realizate în instituţii din ţară şi din străinătate;

modul psihopedagogic – modul destinat absolvenţilor care doresc să se încadreze în învăţământ în calitate de cadru didactic, care include formarea teoretică în domeniul pedagogiei, psihologiei, didacticii disciplinei şi un stagiu obligatoriu de practică;

normă didactică – volum de muncă stabilit pentru realizarea activităţilor didactice corespunzătoare funcţiei;

pachet standard de servicii educaţionale – sistem de oferte şi programe educaţionale, orientate spre atingerea unor finalităţi concrete şi dobîndirea unui volum de cunoştinţe, formarea unor competenţe conforme cu standardele educaţionale;

plan educaţional individualizat – instrument de organizare şi realizare coordonată a procesului educaţional pentru beneficiarii cu cerinţe educaţionale speciale;

program prelungit – program în afara orarului de bază, realizat în conformitate cu regulamentul aprobat de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării şi organizat în instituţiile de învăţământ, la solicitarea părinţilor, pentru elevii din clasele I–V;

psihopedagog – specialist avînd competenţe necesare implicării în procesul educaţional şi în cel de adaptare şi integrare şcolară a elevilor şi de diagnosticare a particularităţilor individuale ale acestora;

psihopedagog special – specialist în activitatea corecţional-recuperatorie (formarea comunicării verbale, dezvoltarea deprinderilor de percepţie auditivă, dezvoltarea sferei cognitive etc.);

sistem de educaţie – ansamblul instituţiilor şi organizaţiilor (educaţionale, economice, politice, ştiinţifice, culturale, obşteşti), precum şi al comunităţilor (familie, popor, naţiune, grupuri profesionale, mass-media) care, în mod direct sau indirect, explicit sau implicit, realizează funcţii educaţionale, asigurînd procesul de formare şi dezvoltare a personalităţii în cadrul educaţiei formale, nonformale şi informale;

specialitate – complex de competenţe profesionale obţinute prin instruire într-un anumit domeniu;

standarde de acreditare – ansamblu de cerinţe care definesc nivelul minim obligatoriu de realizare a activităţilor unei organizaţii furnizoare de educaţie care solicită autorizarea de funcţionare provizorie, ale unei instituţii de învăţămînt superior/profesional tehnic acreditate care solicită autorizarea de funcţionare provizorie/acreditarea unui nou program de formare profesională sau ale unei instituţii de învăţămînt superior/profesional tehnic acreditate care solicită evaluarea externă a calităţii educaţiei oferite;

standarde educaţionale de stat – condiţiile obligatorii de realizare a programelor educaţionale la toate nivelurile şi ciclurile de învăţămînt în instituţiile publice şi private, precum şi cerinţele minime obligatorii faţă de conţinutul programelor educaţionale, volumul maxim de muncă pretins copilului, elevului sau studentului şi cadrului didactic, faţă de infrastructura şi dotarea instituţiei de învăţămînt, faţă de nivelul de pregătire al absolvenţilor şi organizarea procesului educativ. Standardele educaţionale de stat constituie baza pentru evaluarea obiectivă a calităţii şi a nivelului de instruire şi calificare a absolvenţilor, indiferent de forma de realizare a studiilor;

standarde naţionale de referinţă – ansamblu de cerinţe care definesc un nivel optim de realizare a activităţilor furnizorului de educaţie/instituţiei furnizoare de educaţie în baza bunelor practici existente la nivel naţional, european sau internaţional. Standardele naţionale de referinţă sînt specifice fiecărui program de studii şi fiecărei instituţii;

studii superioare integrate – durata cumulată a ciclurilor I şi II din învăţămîntul superior, care corespunde unui număr de cel puţin 300 de credite de studii transferabile şi care se finalizează cu obţinerea unei diplome echivalente cu diploma de studii de master.

[Art.3 completat prin Legea nr.191 din 21.07.2017, în vigoare 18.08.2017]

Articolul 4. Politica de stat în domeniul educaţiei

(1) Educaţia reprezintă o prioritate naţională şi factorul primordial al dezvoltării durabile a unei societăţi bazate pe cunoaştere.

(2) Prin politica sa în domeniul educaţiei, statul asigură:

a) dreptul fundamental la educaţie, indispensabil pentru exercitarea celorlalte drepturi ale omului;

b) implementarea mecanismului de bază de formare şi dezvoltare a capitalului uman;

c) realizarea idealului şi a obiectivelor educaţionale, formarea conştiinţei şi identităţii naţionale, promovarea valorilor general-umane şi a aspiraţiilor de integrare europeană ale societăţii.

Capitolul II
MISIUNEA, IDEALUL ŞI PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ALE EDUCAŢIEI

Articolul 5. Misiunea educaţiei

Educaţia are ca misiune:

a) satisfacerea cerinţelor educaţionale ale individului şi ale societăţii;

b) dezvoltarea potenţialului uman pentru a asigura calitatea vieţii, creşterea durabilă a economiei şi bunăstarea poporului;

c) dezvoltarea culturii naţionale;

d) promovarea dialogului intercultural, a spiritului de toleranţă, a nediscriminării şi incluziunii sociale;

e) promovarea învăţării pe tot parcursul vieţii;

f) facilitarea reconcilierii vieţii profesionale cu viaţa de familie pentru bărbaţi şi femei.

Articolul 6. Idealul educaţional

Idealul educaţional al şcolii din Republica Moldova constă în formarea personalităţii cu spirit de iniţiativă, capabile de autodezvoltare, care posedă nu numai un sistem de cunoştinţe şi competenţe necesare pentru angajare pe piaţa muncii, dar şi independenţă de opinie şi acţiune, fiind deschisă pentru dialog intercultural în contextul valorilor naţionale şi universale asumate.

Articolul 7. Principiile fundamentale ale educaţiei

Educaţia se întemeiază pe următoarele principii fundamentale:

a) principiul echităţii – în baza căruia accesul la învăţare se realizează fără discriminare;

b) principiul calităţii – în baza căruia activităţile de învăţământ se raportează la standardele naţionale de referinţă şi la bunele practici naţionale şi internaţionale;

c) principiul relevanţei – în baza căruia educaţia răspunde nevoilor de dezvoltare personală şi social-economice;

d) principiul centrării educaţiei pe beneficiarii acesteia;

e) principiul libertăţii de gîndire şi al independenţei faţă de ideologii, dogme religioase şi doctrine politice;

f) principiul respectării dreptului la opinie al elevului/studentului ca beneficiar direct al sistemului de învăţământ;

g) principiul incluziunii sociale;

h) principiul asigurării egalităţii;

i) principiul recunoaşterii şi garantării drepturilor persoanelor aparţinînd minorităţilor naţionale, inclusiv a dreptului la păstrarea, dezvoltarea şi exprimarea identităţii lor etnice, culturale, lingvistice şi religioase;

j) principiul unităţii şi integralităţii spaţiului educaţional;

k) eficienţei manageriale şi financiare;

l) principiul descentralizării şi autonomiei instituţionale;

m) principiul răspunderii publice – în baza căruia instituţiile de învăţământ răspund public de performanţele lor;

n) principiul transparenţei;

o) principiul participării şi responsabilităţii comunităţii, a părinţilor şi a altor actori sociali interesaţi;

p) principiul susţinerii şi promovării personalului din educaţie;

q) principiul învăţământului laic.

Articolul 8. Parteneriatul în sistemul de educaţie

(1) În sistemul educaţional este încurajat dialogul social şi parteneriatul instituţiilor de învăţământ cu instituţiile din sfera de cercetare, cu sindicatele, cu mediul de afaceri, cu societatea civilă şi cu mass-media, realizate în condiţiile legislaţiei în vigoare.

(2) Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării proiectează şi aplică strategiile naţionale de dezvoltare a sistemului educaţional cu consultarea autorităţilor administraţiei publice centrale şi locale, precum şi a partenerilor sociali.

Capitolul III
CONDIŢIILE DE ACCES, LIMBA DE PREDARE ŞI FINALITĂŢILE EDUCAŢIONALE

Articolul 9. Condiţiile de acces

(1) Cetăţenii Republicii Moldova au drepturi egale de acces la educaţie şi formare profesională iniţială şi continuă prin sistemul naţional de învăţământ, în condiţiile prezentului cod.

(2) Statul asigură finanţarea pachetului standard de servicii educaţionale pentru învăţământul preşcolar, primar, gimnazial şi liceal, indiferent de tipul de proprietate a instituţiei de învăţământ. Pachetul standard de servicii educaţionale pentru învăţământul general se aprobă de Guvern.

(3) Finanţarea de bază a învăţământului general se face după principiul "banul urmează elevul", conform căruia resursele alocate pentru un elev sau un copil se transferă la instituţia de învăţământ în care acesta învaţă.

(4) Învăţământul profesional tehnic şi învăţământul superior se finanţează de la bugetul de stat în limita planului de admitere aprobat anual de Guvern.

(5) Pachetul de servicii educaţionale acordate de stat pentru fiecare nivel al sistemului de învăţământ se aprobă de Guvern.

(6) Statul susţine persoanele cu cerinţe educaţionale speciale, de asemenea sprijină elevii şi studenţii cu performanţe remarcabile.

(7) Statul garantează formarea şi dezvoltarea competenţei de comunicare eficientă în limba română, în limbile minorităţilor naţionale, după caz, şi în cel puţin două limbi de circulaţie internaţională.

(8) Statul asigură condiţii de formare şi dezvoltare a competenţelor de comunicare în limbile engleză, franceză şi rusă în toate instituţiile publice de învăţământ general.

(9) Statul promovează şi susţine învăţarea pe tot parcursul vieţii.

(10) Admiterea în instituţiile de învăţământ, transferul elevilor şi al studenţilor de la o instituţie de învăţământ la alta se realizează în condiţiile stabilite de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(11) Cetăţenii altor state, precum şi apatrizii au acces la educaţie prin sistemul naţional de învăţământ, în condiţiile prezentului cod.

Articolul 10. Limba de predare

(1) În sistemul educaţional, procesul de învăţământ se desfăşoară în limba română şi, în limita posibilităţilor sistemului educaţional, în una din limbile de circulaţie internaţională sau, în condiţiile alin.(2), în limbile minorităţilor naţionale.

(2) În ariile locuite tradiţional sau în număr substanţial de persoane aparţinînd minorităţilor naţionale, dacă există o cerere suficientă, statul asigură, în limita posibilităţilor sistemului educaţional, ca persoanele aparţinînd acestor minorităţi să beneficieze de condiţii corespunzătoare de a învăţa limba lor minoritară ori de a primi o educaţie în această limbă la nivelul învăţământului obligatoriu.

(3) Studierea limbii române este obligatorie în toate instituţiile de învăţământ de orice nivel şi este reglementată de standardele educaţionale de stat.

(4) Statul asigură condiţiile necesare pentru studierea limbii române în toate instituţiile de învăţământ, inclusiv prin creşterea ponderii disciplinelor studiate în limba română în instituţiile de învăţământ general cu altă limbă de predare.

(5) Statul susţine metodologic, didactic şi curricular învăţământul în limba română pentru diasporă, cu respectarea legislaţiei ţărilor de reşedinţă.

Articolul 11. Finalităţile educaţionale

(1) Educaţia are ca finalitate principală formarea unui caracter integru şi dezvoltarea unui sistem de competenţe care include cunoştinţe, abilităţi, atitudini şi valori ce permit participarea activă a individului la viaţa socială şi economică.

(2) Educaţia urmăreşte formarea următoarelor competenţe-cheie:

a) competenţe de comunicare în limba română;

b) competenţe de comunicare în limba maternă;

c) competenţe de comunicare în limbi străine;

d) competenţe în matematică, ştiinţe şi tehnologie;

e) competenţe digitale;

f) competenţa de a învăţa să înveţi;

g) competenţe sociale şi civice;

h) competenţe antreprenoriale şi spirit de iniţiativă;

i) competenţe de exprimare culturală şi de conştientizare a valorilor culturale.

TITLUL II
SISTEMUL DE ÎNVĂŢĂMÂNT

Capitolul I
STRUCTURA SISTEMULUI DE ÎNVĂŢĂMÂNT

Articolul 12. Structura sistemului de învăţământ

Sistemul de învăţământ este organizat pe niveluri şi cicluri în conformitate cu Clasificarea Internaţională Standard a Educaţiei (ISCED–2011):

a) nivelul 0 – educaţia timpurie:

– educaţia antepreşcolară;

– învăţământul preşcolar;

b) nivelul 1 – învăţământul primar;

c) nivelul 2 – învăţământul secundar, ciclul I: învăţământul gimnazial;

d) nivelul 3:

– învăţământul secundar, ciclul II: învăţământul liceal;

– învăţământul profesional tehnic secundar;

e) nivelul 4 – învăţământul profesional tehnic postsecundar;

f) nivelul 5 – învăţământul profesional tehnic postsecundar nonterţiar;

g) nivelul 6 – învăţământul superior, ciclul I: învăţământ superior de licenţă;

h) nivelul 7 – învăţământul superior, ciclul II: învăţământ superior de master;

i) nivelul 8 – învăţământul superior, ciclul III: învăţământ superior de doctorat.

Articolul 13. Învăţământul obligatoriu

(1) Învăţământul obligatoriu începe cu grupa pregătitoare din învăţământul preşcolar şi se finalizează cu învăţământul liceal sau învăţământul profesional tehnic secundar şi postsecundar.

(2) Obligativitatea frecventării învăţământului obligatoriu încetează la vîrsta de 18 ani.

(3) Responsabilitatea şcolarizării obligatorii a copiilor cu vîrsta de pînă la 16 ani revine părinţilor sau altor reprezentanţi legali şi autorităţilor administraţiei publice locale de nivelurile întîi şi al doilea.

(4) Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării elaborează, aprobă şi monitorizează respectarea regulamentelor de şcolarizare obligatorie a copiilor de vîrstă şcolară.

Capitolul II
ORGANIZAREA SISTEMULUI DE ÎNVĂŢĂMÎNT

Articolul 14. Procesul de învăţământ

(1) Procesul de învăţământ se desfăşoară în baza standardelor educaţionale de stat, aprobate de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, indiferent de tipul de proprietate şi forma juridică de organizare a instituţiei de învăţământ.

(2) Durata anului de studiu, a stagiilor de practică, a sesiunilor de examene şi a vacanţelor se stabileşte pentru fiecare nivel de învăţământ prin planul-cadru aprobat de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

Articolul 15. Tipurile instituţiilor de învăţământ

(1) În conformitate cu structura învăţământului, instituţiile de învăţământ se clasifică după cum urmează:

a) instituţie de educaţie antepreşcolară – creşă, centru comunitar de educaţie timpurie;

b) instituţie de învăţământ preşcolar – grădiniţă de copii, centru comunitar de educaţie timpurie;

c) instituţie de învăţământ primar – şcoală primară;

d) instituţie de învăţământ secundar, ciclul I – gimnaziu;

e) instituţie de învăţământ secundar, ciclul II – liceu;

f) instituţie de învăţământ general cu programe combinate – complex educaţional (şcoală primară-grădiniţă, gimnaziu-grădiniţă);

g) instituţie de învăţământ profesional tehnic secundar – şcoală profesională;

h) instituţie de învăţământ profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar – colegiu;

i) instituţie de învăţământ profesional tehnic cu programe combinate – centru de excelenţă;

j) instituţie de învăţământ secundar vocaţional de arte, sport etc. – şcoală;

k) instituţie de învăţământ superior – universitate, academie de studii, institut, şcoală superioară, şcoală de înalte studii etc.;

l) instituţie specializată de învăţământ de formare continuă – institut;

m) instituţie de învăţământ extraşcolar – şcoală (de arte: arte plastice, muzică, teatru; de sport etc.), centru de creaţie, club sportiv;

n) instituţie de învăţământ special – instituţie specială, şcoală auxiliară.

(2) În cazul în care instituţia de învăţământ oferă programe de studii de mai multe niveluri şi are conducere şi administraţie unică, ea se va numi după nivelul de studii cel mai înalt.

(3) În funcţie de tipul de proprietate, instituţiile de învăţământ se clasifică după cum urmează:

a) instituţie de învăţământ publică;

b) instituţie de învăţământ privată.

Articolul 16. Evaluarea şi scara de notare

(1) Scopul evaluării este de a orienta şi optimiza învăţarea.

(2) Procesul de evaluare şi de notare se desfăşoară în conformitate cu regulamentul aprobat de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(3) În învăţământul preşcolar, monitorizarea rezultatelor învăţării se realizează în baza standardelor de învăţare şi dezvoltare a copiilor cu vîrsta de pînă la 7 ani, precum şi a instrumentului de monitorizare a pregătirii copiilor pentru şcoală, aprobate de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(4) Evaluarea rezultatelor învăţării, la toate nivelurile de învăţământ, se face cu note de la "10" la "1" şi, după caz, cu calificativele "excelent", " foarte bine", "bine", "satisfăcător", "nesatisfăcător", "admis", "respins" sau prin descriptori.

(5) În învăţământul primar, evaluarea rezultatelor învăţării este criterială şi se efectuează prin descriptori.

(6) Evaluarea şi notarea elevilor cu cerinţe educaţionale speciale se realizează în baza planurilor educaţionale individualizate.

(7) În învăţământul superior, pe lîngă sistemul naţional de notare, se aplică şi scara de notare cu calificative recomandate în Sistemul european de credite transferabile (A, B, C, D, E, FX, F), pentru completarea suplimentului la diplomă şi facilitarea mobilităţii academice. Echivalarea cu scara naţională de notare se face după cum urmează:

A: 9,01–10,0;
B: 8,01–9,0;
C: 7,01–8,0;
D: 6,01–7,0;
E: 5,0–6,0;
FX: 3,01–4,99;
F: 1,0–3,0.

(8) Notarea elevilor şi studenţilor fără respectarea metodologiilor de evaluare şi a standardelor naţionale constituie abatere disciplinară şi se sancţionează potrivit legii.

Articolul 17. Actele de studii

(1) Instituţiile de învăţământ gimnazial, liceal, profesional tehnic, superior şi de formare continuă eliberează persoanelor care au promovat examenele de absolvire acte de studii, potrivit formatelor elaborate şi aprobate de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(2) Modelele actelor de studii se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Actele de studii eliberate în formatul aprobat de alte entităţi juridice nu sînt recunoscute.

(3) În învăţământul obligatoriu actele de studii se eliberează gratuit. Eliberarea duplicatelor acestor acte se efectuează contra plată, al cărei cuantum se stabileşte de Guvern.

(4) Actele de studii conferă titularului dreptul de continuare a studiilor la nivelul următor de învăţământ sau de angajare pe piaţa muncii conform calificării obţinute.

(5) În învăţământul secundar general actele de studii se completează în limba română. În învăţământul profesional tehnic şi în cel superior actele de studii se completează în limbile română şi engleză.

(6) La finalizarea fiecărui nivel sau ciclu de învăţământ se eliberează următoarele acte de studii:

a) în învăţământul gimnazial – Certificat de studii gimnaziale;

b) în învăţământul liceal – Diplomă de bacalaureat;

c) în învăţământul profesional tehnic secundar – Certificat de calificare;

d) în învăţământul profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar – Diplomă de studii profesionale;

e) în învăţământul superior:

– ciclul I – Diplomă de studii superioare de licenţă;

– ciclul II – Diplomă de studii superioare de master;

– ciclul III – Diplomă de doctor (în domeniul respectiv).

(7) La finalizarea studiilor în învăţământul secundar vocaţional de arte, sport etc. se eliberează actele de studii enumerate la alin.(6), conform nivelului de învăţământ promovat, şi certificate de calificare profesională.

(8) La absolvirea de cursuri în cadrul învăţării pe tot parcursul vieţii se eliberează certificate de perfecţionare, de specializare sau de recalificare profesională.

(9) Recunoaşterea studiilor şi a perioadelor de studii, recunoaşterea şi echivalarea actelor de studii şi a calificărilor sînt de competenţa structurii abilitate pentru recunoaşterea şi echivalarea actelor de studii şi a calificărilor.

Articolul 18. Managementul sistemului de învăţământ

(1) Managementul sistemului de învăţământ se realizează la trei niveluri: naţional, local şi instituţional.

(2) Competenţele manageriale în sectorul educaţional se stabilesc după cum urmează:

a) ale organelor centrale – prin prezentul cod;

b) ale organelor locale – prin decizii ale autorităţilor administraţiei publice locale, adoptate în condiţiile prezentului cod;

c) ale structurilor instituţionale – prin Carta universitară şi regulamentele instituţionale, aprobate în condiţiile legii.

(3) Elaborarea, promovarea, monitorizarea implementării şi evaluarea impactului politicii naţionale în domeniul educaţiei constituie competenţa Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(4) Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării poate avea organe desconcentrate în teritoriu cu funcţii de gestionare administrativă a învăţământului.

(5) Organele locale de specialitate în domeniul învăţământului sînt create de autorităţile administraţiei publice locale de nivelul al doilea în forma organizatorică de subdiviziuni interioare, subordonate consiliilor raionale/municipale. În UTA Găgăuzia aceste organe sînt create de Adunarea Populară şi se subordonează acesteia.

(6) Titulatura, structura şi regulamentele de funcţionare ale organelor locale de specialitate în domeniul învăţământului se stabilesc de consiliile raionale/municipale, iar în UTA Găgăuzia – de Adunarea Populară, în baza structurii-tip şi a regulamentului-tip aprobate de Guvern.

(7) Managementul calităţii este asigurat:

a) în învăţământul general:

– la nivel naţional – de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării şi Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare;

– la nivel local – de organul local de specialitate în domeniul învăţământului;

– la nivel instituţional – de managerii instituţiilor de învăţământ general;

b) în învăţământul profesional tehnic şi în învăţământul superior:

– la nivel naţional – de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, ministerele de resort şi Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare;

– la nivel instituţional – de structurile respective de asigurare a calităţii în învăţământ.

(8) Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare activează în baza regulamentului aprobat de Guvern, în condiţiile prezentului cod.

[Alin.(9) art.18 abrogat prin Legea nr.190 din 21.09.2017, în vigoare 20.02.2018]

(10) Actele administrative şi deciziile de interes general aprobate de entităţile sistemului de învăţământ se publică pe paginile web oficiale ale autorităţilor şi instituţiilor respective.

Articolul 19. Sprijinirea elevilor şi studenţilor capabili de performanţe înalte

(1) Statul sprijină elevii şi studenţii capabili de performanţe înalte în instituţiile de învăţământ, inclusiv în centrele de excelenţă.

(2) Coordonarea acţiunilor prevăzute la alin.(1) este asigurată de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(3) Resursele umane, curriculare, informaţionale, materiale şi financiare pentru susţinerea elevilor şi studenţilor capabili de performanţe înalte se asigură de instituţiile de învăţământ şi de alte entităţi conform metodologiei aprobate de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(4) Pentru sprijinirea elevilor şi studenţilor capabili de performanţe înalte, Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării organizează olimpiade şi concursuri, tabere de profil, simpozioane şi alte activităţi specifice şi acordă burse şi alte forme de sprijin material.

(5) Elevii şi studenţii capabili de performanţe înalte beneficiază, indiferent de vîrstă, de programe educative care respectă particularităţile lor de învăţare şi de orientare a performanţei. Aceste programe sînt de aprofundare a învăţării, de grupare pe abilităţi, de îmbogăţire a curriculumului cu noi domenii, de mentorat şi transfer de competenţă, de accelerare a promovării conform ritmului individual de învăţare.

TITLUL III
ÎNVĂŢĂMÎNTUL GENERAL

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 20. Organizarea învăţământului general

(1) Învăţământul general cuprinde:

a) educaţia timpurie:

– grupele antepreşcolare, pentru copiii cu vîrsta de la 0 la 3 ani;

– grupele preşcolare, pentru copiii cu vîrsta de la 3 la 6 (7) ani, inclusiv grupele pregătitoare;

b) învăţământul primar: clasele I–IV;

c) învăţământul gimnazial: clasele V–IX;

d) învăţământul liceal: clasele X–XII (XIII).

(2) Învăţământul general include, de asemenea, învăţământul special, învăţământul extraşcolar, alternativele educaţionale.

(3) Instituţiile de învăţământ general poartă răspundere pentru respectarea drepturilor şi pentru securitatea vieţii şi sănătăţii copiilor şi elevilor în timpul aflării acestora în cadrul instituţiei.

(4) Instituţiile de învăţământ general au următoarele atribuţii:

a) asigură tuturor copiilor şi elevilor educaţie de calitate, îngrijire şi sprijin;

b) identifică copiii şi elevii cu dificultăţi de învăţare şi le acordă ajutorul şi asistenţa individuală necesară în procesul de învăţare;

c) asigură oportunităţi de dezvoltare personală copiilor şi elevilor cu aptitudini deosebite în anumite domenii;

d) acordă asistenţa necesară copiilor şi elevilor aflaţi în dificultate, în colaborare cu instituţiile de asistenţă socială;

e) asigură armonizarea componentei şcolare a curriculumului cu cerinţele, interesele şi preferinţele educaţionale ale copiilor şi elevilor.

(5) În învăţământul general, instituţiile de învăţământ pot organiza, în caz de necesitate, prestarea de servicii logopedice, de asistenţă psihopedagogică etc., în modul stabilit de Guvern.

(6) Activitatea instituţiilor de învăţământ general este reglementată printr-un regulament-tip aprobat de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(7) Instituţiile de învăţământ general sînt obligate să prezinte anual organului local de specialitate în domeniul învăţământului un raport de activitate care se publică pe pagina web oficială a acestuia. Procedura de publicare a raportului este stabilită de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

Articolul 21. Înfiinţarea, reorganizarea şi lichidarea instituţiilor de învăţământ general

(1) Instituţiile publice de educaţie timpurie (educaţie antepreşcolară şi învăţământ preşcolar) şi de învăţământ extraşcolar (de nivel local) sînt înfiinţate, reorganizate şi lichidate de către autorităţile administraţiei publice locale de nivelul întîi. Instituţiile publice de învăţământ primar, gimnazial, liceal şi extraşcolar (de nivel raional) sînt înfiinţate, reorganizate şi lichidate de către autorităţile administraţiei publice locale de nivelul al doilea şi ale UTA Găgăuzia. Autorităţile administraţiei publice locale au obligaţia de a asigura buna funcţionare a acestor instituţii în conformitate cu regulamentele şi standardele aprobate de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(2) Autorităţile administraţiei publice locale fondatoare sînt obligate să stabilească districte şcolare pentru fiecare instituţie publică de învăţământ preşcolar, de învăţământ primar şi/sau gimnazial.

(3) Instituţiile publice de învăţământ special şi de învăţământ profesional tehnic sînt înfiinţate, reorganizate şi lichidate la iniţiativa fondatorilor, cu aprobarea Guvernului.

(4) Instituţiile de învăţământ private de toate nivelurile pot fi înfiinţate, reorganizate şi lichidate în modul prevăzut de legislaţia civilă şi de prezentul cod.

(5) Instituţiile de învăţământ private acreditate sînt parte componentă a sistemului naţional de învăţământ şi îşi desfăşoară activitatea în conformitate cu prevederile prezentului cod.

(6) Instituţiile de învăţământ publice pot avea statut de persoană juridică în condiţiile legislaţiei în vigoare.

(7) La iniţiativa autorităţilor administraţiei publice locale, a autorităţilor administraţiei publice centrale, a instituţiilor publice şi cu acordul Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării, în funcţie de necesităţile locale, pot fi organizate structuri de învăţământ fără statut de persoană juridică, ca subunităţi ale unei unităţi de învăţământ cu personalitate juridică, acestea fiind subordonate aceluiaşi executor de buget, în condiţiile legii.

Articolul 22. Durata anului de studii

(1) Anul de studii în învăţământul general începe la 1 septembrie. În învăţământul primar, durata anului de studii este de 33 de săptămîni, repartizate pe semestre relativ egale. În învăţământul gimnazial şi liceal, anul de studii are durata de 35 de săptămîni, repartizate pe semestre relativ egale. În clasele terminale a IX-a şi a XII-a, durata anului de studii este de 34 de săptămîni, repartizate pe semestre relativ egale.

(2) Perioada, numărul şi durata vacanţelor, precum şi durata orelor de clasă (lecţiilor) în învăţământul general se stabilesc de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

Capitolul II
EDUCAŢIA TIMPURIE

Articolul 23. Organizarea educaţiei timpurii

(1) Educaţia timpurie are drept scop principal dezvoltarea multilaterală a copilului şi pregătirea pentru integrarea în activitatea şcolară.

(2) Educaţia timpurie include două cicluri:

a) educaţia antepreşcolară, pentru copiii cu vîrsta de la 0 la 3 ani;

b) învăţămîntul preşcolar, pentru copiii cu vîrsta de la 3 la 6 (7) ani.

(3) Educaţia timpurie se desfăşoară în creşe, grădiniţe, centre comunitare de educaţie timpurie sau în alte instituţii care prestează servicii în conformitate cu standardele educaţionale de stat.

(4) Educaţia timpurie poate fi organizată şi în instituţii rezidenţiale – pentru copiii orfani sau cei rămaşi fără îngrijire părintească, în instituţii sanatoriale – pentru copiii cu boli cronice, precum şi în instituţii de învăţămînt special, în instituţii penitenciare şi în instituţii medicale.

Articolul 24. Educaţia antepreşcolară

Educaţia antepreşcolară se realizează în familie, aceasta beneficiind de finanţare de la bugetul public naţional conform legislaţiei în vigoare. La solicitarea părinţilor, autorităţile administraţiei publice locale pot organiza educaţia antepreşcolară, cu finanţare de la bugetele locale.

Articolul 25. Învăţămîntul preşcolar

(1) În instituţia de învăţămînt preşcolar sînt înscrişi, la solicitare, în mod obligatoriu, fără probe de concurs, toţi copiii din districtul şcolar corespunzător.

(2) Statul suportă cheltuielile pentru serviciile de învăţămînt preşcolar şi de îngrijire în instituţiile publice pentru toţi copiii, inclusiv pentru copiii cu cerinţe educaţionale speciale.

Capitolul III
ÎNVĂŢĂMÎNTUL PRIMAR

Articolul 26. Misiunea învăţămîntului primar

Învăţămîntul primar contribuie la formarea copilului ca personalitate liberă şi creativă şi asigură dezvoltarea competenţelor necesare continuării studiilor în învăţămîntul gimnazial.

Articolul 27. Organizarea învăţămîntului primar

(1) Învăţămîntul primar include clasele I–IV şi se organizează ca învăţămînt cu frecvenţă, de regulă, în prima jumătate a zilei. Pentru persoanele cu dificultăţi de învăţare cauzate de dizabilităţi, învăţămîntul primar se poate organiza ca învăţămînt la distanţă, învăţămînt la domiciliu, studiu individual.

(2) În clasa I sînt înscrişi, în mod obligatoriu, fără probe de concurs, toţi copiii din districtul şcolar corespunzător.

(3) În clasele cu profil de arte şi sport, înscrierea în clasa I poate avea loc în baza unor probe de aptitudini specifice profilului.

(4) Şcolarizarea devine obligatorie după împlinirea vîrstei de 7 ani.

(5) Şcolarizarea copiilor care nu au împlinit vîrsta de 7 ani către începutul anului şcolar se decide în baza cererii părinţilor sau a altor reprezentanţi legali ai acestora, în funcţie de gradul de maturitate psihosomatică, confirmat de specialişti, în modul stabilit de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(6) În învăţământul primar se pot organiza grupe sau clase cu program prelungit, finanţate din surse bugetare şi din alte surse legale, în modul stabilit de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(7) Învăţământul primar se organizează şi în instituţii rezidenţiale – pentru copiii orfani sau cei rămaşi fără îngrijire părintească, în instituţii sanatoriale – pentru copiii cu boli cronice, precum şi în instituţii de învăţământ special, în instituţii penitenciare şi în instituţii medicale.

(8) Învăţământul primar se finalizează cu testarea naţională, organizată în baza metodologiei aprobate de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

Capitolul IV
ÎNVĂŢĂMÂNTUL GIMNAZIAL

Articolul 28. Misiunea învăţământului gimnazial

Învăţământul gimnazial contribuie la formarea unei personalităţi libere şi creative prin asigurarea dezvoltării competenţelor elevilor, precum şi prin consilierea şi orientarea acestora în determinarea traseului individual optim către învăţământul liceal, profesional tehnic secundar sau profesional tehnic postsecundar.

Articolul 29. Organizarea învăţământului gimnazial

(1) Învăţământul gimnazial include clasele V–IX şi se organizează ca învăţământ cu frecvenţă. Pentru persoanele cu dificultăţi de învăţare cauzate de dizabilităţi, învăţământul gimnazial se poate organiza ca învăţământ la distanţă, învăţământ la domiciliu, studiu individual.

(2) Înscrierea în gimnaziu se face în mod obligatoriu, fără probe de concurs, pentru elevii din districtul şcolar corespunzător.

(3) Înscrierea în gimnaziu la clasele cu profil de arte şi sport are loc în baza unor probe de aptitudini specifice profilului.

(4) Învăţământul gimnazial se organizează şi în instituţii rezidenţiale – pentru copiii orfani sau cei rămaşi fără îngrijire părintească, în instituţii sanatoriale – pentru copiii cu boli cronice, precum şi în instituţii de învăţământ special, în instituţii penitenciare şi în instituţii medicale.

(5) Învăţământul gimnazial se finalizează cu examene naţionale de absolvire, la promovarea cărora se eliberează certificatul de studii gimnaziale.

(6) Modul de organizare a examenelor naţionale de absolvire a învăţământului gimnazial este stabilit de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

Capitolul V
ÎNVĂŢĂMÂNTUL LICEAL

Articolul 30. Misiunea învăţământului liceal

Învăţământul liceal asigură dezvoltarea la elevi a competenţelor definite prin Curriculumul naţional şi consilierea lor în alegerea traseului educaţional sau profesional individual către învăţământul superior sau învăţământul profesional tehnic postsecundar nonterţiar, în funcţie de potenţial, vocaţie şi performanţe.

Articolul 31. Organizarea învăţământului liceal

(1) Învăţământul liceal se organizează în licee ca învăţământ cu frecvenţă (clasele X–XII) sau cu frecvenţă redusă (clasele X–XIII). Pentru persoanele cu dificultăţi de învăţare cauzate de dizabilităţi, învăţământul liceal se poate organiza ca învăţământ la distanţă, învăţământ la domiciliu, studiu individual.

(2) Învăţământul liceal se organizează cu următoarele filiere:

a) teoretică, cu profilurile umanist şi real;

b) vocaţională, cu profilurile de arte, de sport, teologic, militar.

(3) Guvernul poate decide, la propunerea Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării, şi organizarea altor profiluri.

(4) Învăţământul liceal cu frecvenţă redusă (clasele X–XIII) se organizează pentru absolvenţii învăţământului gimnazial şi profesional tehnic secundar, angajaţi pe piaţa muncii sau care au împlinit 20 de ani, în condiţiile stabilite de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(5) Admiterea elevilor în învăţământul liceal se face prin concurs, în baza metodologiei aprobate de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, care se face publică la începutul anului şcolar care precede sesiunea de admitere.

(6) Concursul de admitere în liceele cu profil de arte şi sport include suplimentar şi probe de aptitudini specifice profilului.

(7) Absolvenţii şcolilor profesionale au dreptul să se înscrie la studii liceale în condiţiile stabilite de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(8) Învăţământul liceal se încheie cu examenul naţional de bacalaureat, care se organizează în modul stabilit de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(9) În caz de nepromovare, examenul de bacalaureat poate fi susţinut repetat, în condiţiile stabilite de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(10) Persoanele care au absolvit forme de învăţământ echivalente învăţământului liceal pot solicita susţinerea examenului de bacalaureat în regim de externat. Modul de susţinere a examenului de bacalaureat în regim de externat se stabileşte de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(11) La promovarea examenului naţional de bacalaureat se eliberează diploma de bacalaureat, care conferă dreptul de admitere în învăţământul superior şi în învăţământul profesional tehnic postsecundar nonterţiar.

(12) Elevilor care nu au promovat examenul naţional de bacalaureat li se eliberează un certificat de studii liceale, care conferă dreptul de a urma programe de pregătire profesională în instituţii de învăţământ profesional tehnic secundar şi profesional tehnic postsecundar.

Capitolul VI
ÎNVĂŢĂMÂNTUL PENTRU COPIII ŞI ELEVII CU CERINŢE EDUCAŢIONALE SPECIALE. EDUCAŢIA INCLUZIVĂ

Articolul 32. Învăţământul pentru copiii şi elevii cu cerinţe educaţionale speciale

Învăţământul pentru copiii şi elevii cu cerinţe educaţionale speciale este parte integrantă a sistemului de învăţământ şi are drept scop educarea, reabilitarea şi/sau recuperarea şi incluziunea educaţională, socială şi profesională a persoanelor cu dificultăţi de învăţare, de comunicare şi interacţiune, cu deficienţe senzoriale şi fizice, emoţionale şi comportamentale, sociale.

Articolul 33. Organizarea învăţământului pentru copiii şi elevii cu cerinţe educaţionale speciale

(1) Învăţământul pentru copiii şi elevii cu cerinţe educaţionale speciale este gratuit, se organizează în instituţiile de învăţământ general, inclusiv în instituţiile de învăţământ special, sau prin învăţământ la domiciliu.

(2) Statul asigură integrarea în sistemul de învăţământ a copiilor şi elevilor cu cerinţe educaţionale speciale prin:

a) înscrierea copilului sau elevului cu cerinţe educaţionale speciale în grupa sau clasa corespunzătoare din instituţia de învăţămînt special;

b) înscrierea copilului sau elevului cu cerinţe educaţionale speciale în grupa sau clasa din instituţiile de învăţămînt general.

(3) Statul asigură incluziunea copiilor şi elevilor cu cerinţe educaţionale speciale prin abordarea individualizată, determinarea formei de incluziune, examinarea şi/sau reexaminarea complexă a copilului sau elevului cu cerinţe educaţionale speciale, realizate în baza unei metodologii aprobate de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării de către structuri abilitate, constituite la nivel central şi local, care funcţionează în modul stabilit de Guvern.

(4) Determinarea formei de incluziune, evaluarea şi/sau reevaluarea periodică a gradului de dezvoltare a copiilor şi elevilor cu cerinţe educaţionale speciale se efectuează în prezenţa părinţilor sau a altor reprezentanţi legali, la solicitarea acestora.

(5) Instituţiile de învăţămînt general în care sînt înscrişi copiii sau elevii cu cerinţe educaţionale speciale şi instituţiile de învăţămînt special colaborează cu instituţiile de protecţie socială, alte organizaţii publice sau private, persoane fizice sau juridice din ţară şi din străinătate şi beneficiază, în condiţiile legii, de sprijin în organizarea învăţării.

(6) Instituţiile de învăţămînt special, instituţiile de învăţămînt general şi autorităţile publice responsabile asigură condiţii de ordin ambiental şi oferă servicii educaţionale în funcţie de necesităţile individuale ale copiilor şi elevilor cu cerinţe educaţionale speciale, inclusiv prin facilitarea învăţării alfabetului Braille, limbajului mimico-gestual, formelor alternative de scriere, de comunicare, de orientare şi a aptitudinilor de mobilitate.

(7) În instituţiile de învăţămînt general activează cadre didactice de sprijin abilitate pentru incluziunea copiilor şi elevilor cu cerinţe educaţionale speciale.

Articolul 34. Învăţămîntul special

(1) Învăţămîntul special se realizează în instituţii de învăţămînt special cu sau fără servicii rezidenţiale şi în instituţii de învăţămînt alternative care acordă asistenţă recuperatorie copiilor şi elevilor cu deficienţe senzoriale şi alte deficienţe, inclusiv celor integraţi în învăţămîntul general, precum şi consultaţii metodice cadrelor didactice ce activează în grupele sau clasele în care învaţă aceşti copii/elevi, în modul stabilit de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(2) În funcţie de categoriile de cerinţe educaţionale speciale, învăţămîntul special se organizează în următoarele tipuri de instituţii:

a) instituţii speciale – pentru copiii şi elevii cu deficienţe senzoriale (auditive sau vizuale);

b) şcoli auxiliare – pentru copiii şi elevii cu dificultăţi severe de învăţare (dificultăţi multiple, asociate).

(3) Învăţămîntul special pentru copiii şi elevii cu cerinţe educaţionale speciale se desfăşoară în conformitate cu Curriculumul naţional, cu planurile-cadru de învăţămînt, aprobate de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, şi cu planurile educaţionale individualizate.

(4) În clasele V–XII din instituţiile speciale pentru elevii cu deficienţe senzoriale, disciplinele şcolare sînt predate de cadre didactice cu pregătire generală, care au urmat cursuri de specializare în domeniul psihopedagogiei speciale.

(5) În învăţămîntul special organizat pentru copiii şi elevii cu cerinţe educaţionale speciale sînt angajate cadre didactice cu pregătire calificată în domeniul psihopedagogiei speciale şi asistenţei sociale.

Articolul 35. Învăţămîntul la domiciliu

(1) Instruirea la domiciliu se organizează pe o perioadă de timp determinată pentru copiii şi elevii care, din cauza problemelor de sănătate sau a unei dizabilităţi, sînt lipsiţi temporar de posibilitatea de a se deplasa.

(2) Instruirea la domiciliu se desfăşoară în modul stabilit de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, prin coordonare cu Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale.

[Art.35 modificat prin Legea nr.79 din 24.05.2018, în vigoare 15.06.2018]

Capitolul VII
ÎNVĂŢĂMÎNTUL EXTRAŞCOLAR

Articolul 36. Misiunea învăţământului extraşcolar

(1) Învăţământul extraşcolar se realizează în afara programului şi activităţii şcolare prin activităţi complementare procesului educaţional desfăşurat în instituţiile de învăţământ şi are menirea să dezvolte potenţialul cognitiv, afectiv şi acţional al copiilor şi tinerilor, să răspundă intereselor şi opţiunilor acestora pentru timpul liber.

(2) Învăţământul extraşcolar asigură posibilităţi suplimentare de informare, documentare, comunicare, dezvoltare, incluziune socială şi autorealizare.

Articolul 37. Organizarea învăţământului extraşcolar

(1) Învăţământul extraşcolar este benevol şi se organizează, în funcţie de interesele şi opţiunile copiilor şi tinerilor, în instituţiile de învăţământ general şi în instituţiile de învăţământ extraşcolar publice şi private (centre, palate şi case de creaţie, şcoli de arte, sport etc.), sub formă de activităţi educative specifice, desfăşurate în grup şi/sau individual, sub îndrumarea cadrelor didactice cu pregătire specială, în colaborare cu familia, unităţi socioculturale, mass-media, organizaţii de copii şi tineret.

(2) Modul de funcţionare a instituţiilor de învăţământ extraşcolar este prevăzut în regulamentul-tip aprobat de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(3) În funcţie de specificul activităţii, fiecare instituţie de învăţământ extraşcolar îşi elaborează propriul regulament de funcţionare, coordonat cu organul local de specialitate în domeniul învăţământului. În regulamentul de funcţionare al instituţiilor de învăţământ extraşcolar se va specifica în mod explicit nomenclatorul serviciilor educaţionale oferite gratuit beneficiarilor.

(4) Accesul la activităţile oferite de instituţiile de învăţământ extraşcolar publice, conform Nomenclatorului de servicii educaţionale gratuite aprobat de Guvern, este liber pentru toţi solicitanţii cu vîrsta cuprinsă între 5 şi 21 de ani, cu respectarea principiului nediscriminării.

(5) Instituţiile de învăţământ extraşcolar publice pot presta servicii educaţionale contra plată doar suplimentar la cele prevăzute în planul de învăţământ şi curriculum, conform legislaţiei în vigoare.

Articolul 38. Alternativele educaţionale

(1) Statul garantează dreptul la educaţie diferenţiată în baza pluralismului educaţional prin admiterea alternativelor educaţionale în sistemul naţional de învăţământ.

(2) Alternativele educaţionale, publice şi private, se înfiinţează cu aprobarea Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării, conform legislaţiei în vigoare.

(3) Modul de organizare, funcţionare, evaluare şi acreditare a alternativelor educaţionale se stabileşte de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(4) Alternativele educaţionale beneficiază de autonomie organizaţională şi funcţionează în conformitate cu stan-dardele educaţionale de stat şi cu specificul alternativei.

Capitolul VIII
STANDARDELE EDUCAŢIONALE DE STAT ÎN ÎNVĂŢĂMÎNTUL GENERAL

Articolul 39. Standardele educaţionale de stat

(1) Standardele educaţionale de stat constituie un ansamblu de documente normative şi reprezintă un sistem de criterii şi norme referitoare la nivelul de calitate care se doreşte a fi atins de diverse componente şi aspecte ale sistemului educaţional.

(2) Standardele educaţionale de stat în învăţămîntul general vizează:

a) elaborarea Curriculumului naţional ca document de reglementare;

b) structurarea la elevi a competenţelor definite prin Curriculumul naţional;

c) dezvoltarea competenţelor profesionale ale cadrelor manageriale şi didactice;

d) elaborarea manualelor şi a altor suporturi şi resurse educaţionale;

e) asigurarea condiţiilor şi a resurselor materiale necesare pentru un proces educaţional eficient.

(3) Standardele educaţionale de stat şi tipurile acestora sînt definite, elaborate şi aprobate de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(4) Standardele educaţionale de stat sînt obligatorii pentru toate instituţiile de învăţămînt publice şi private.

(5) Standardele educaţionale de stat constituie baza pentru recunoaşterea şi echivalarea actelor de studii şi pentru evaluarea obiectivă a nivelului de pregătire generală a persoanei, indiferent de tipul, locul şi forma de realizare a învăţămîntului.

Capitolul IX
CURRICULUMUL ÎN ÎNVĂŢĂMÎNTUL GENERAL

Articolul 40. Structura curriculumului

(1) Curriculumul în învăţămîntul general conturează viziunea asupra parcursului educaţional, proiectînd aşteptările societăţii cu privire la rezultatele scontate ale învăţării pentru fiecare disciplină şcolară, pe niveluri de învăţămînt.

(2) În învăţămîntul general, Curriculumul naţional include: cadrul de referinţă, planul-cadru pentru învăţămîntul primar, gimnazial şi liceal, curriculumul pentru educaţia timpurie, curricula disciplinelor obligatorii şi opţionale, manualele şcolare, ghidurile metodologice şi alte resurse de învăţare.

(3) Structura curriculumului pe discipline şcolare este definită în cadrul de referinţă al Curriculumului naţional.

(4) Curriculumul pentru învăţămîntul general se aprobă de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(5) Curriculumul poate fi adaptat sau modificat pentru a satisface nevoile copiilor şi elevilor cu cerinţe educaţionale speciale. Modul de parcurgere a curriculumului este reflectat în planul educaţional individualizat pentru copilul/elevul cu cerinţe educaţionale speciale.

(6) Planul-cadru include disciplinele obligatorii, disciplinele opţionale, precum şi numărul maxim şi minim de ore aferente fiecăreia dintre acestea. Ponderea disciplinelor opţionale creşte în clasele finale ale învăţămîntului gimnazial şi liceal.

(7) Disciplinele opţionale incluse în planul-cadru au o pondere de 10-15% în învăţămîntul primar, 15-20% în învăţămîntul gimnazial şi 20-25% în învăţămîntul liceal.

(8) Planul-cadru este obligatoriu pentru toate instituţiile de învăţămînt general şi se aprobă de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării cu cel puţin 6 luni înainte de începerea noului an şcolar.

(9) În cazul alternativelor educaţionale, planurile-cadru şi programele curriculare sînt elaborate de reprezentanţii instituţiilor care le implementează şi sînt aprobate de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(10) Autorităţile administraţiei publice locale de nivelul al doilea şi cele ale UTA Găgăuzia pot stabili componenta locală a curriculumului pentru instituţiile din subordine, care va avea o pondere de cel mult 5% din cota disciplinelor opţionale – în învăţămîntul primar şi gimnazial şi de cel mult 10% din cota disciplinelor opţionale – în învăţămîntul liceal.

Articolul 41. Manualele şcolare

(1) În instituţiile de învăţămînt general se utilizează manuale şcolare, elaborate în baza Curriculumului naţional, selectate şi editate prin concurs, în baza unui regulament aprobat de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(2) În instituţiile de învăţămînt general se pot utiliza şi manuale alternative, elaborate în baza Curriculumului naţional, selectate pe bază de concurs şi recomandate de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(3) Elevii din învăţămîntul primar sînt asiguraţi cu manuale şcolare în mod gratuit.

(4) Elevii claselor V–XII sînt asiguraţi cu manuale şcolare conform schemei de închiriere aprobate de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

Notă: Se declară neconstituţional alin.(4) art.41 prin Hotărîrea Curţii Constituţionale nr.7 din 16.02.2017, în vigoare 16.02.2017

(5) Elevii din familiile social vulnerabile beneficiază de facilităţi la închirierea manualelor şcolare, în condiţiile stabilite de Guvern.

Capitolul X
EVALUAREA ÎN ÎNVĂŢĂMÎNTUL GENERAL

Articolul 42. Organizarea evaluării

(1) Evaluarea în învăţămîntul general reprezintă un ansamblu de acţiuni sistemice, prin care se analizează şi se apreciază:

a) sistemul de învăţămînt general în ansamblu;

b) curriculumul şcolar;

c) instituţiile de învăţămînt general;

d) rezultatele şcolare;

e) personalul didactic şi de conducere;

f) procesul educaţional şi managerial.

(2) Evaluarea în învăţămîntul general se realizează:

a) la nivel naţional – de către Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării şi alte structuri abilitate;

b) la nivel local – de către organul local de specialitate în domeniul învăţămîntului al administraţiei publice locale de nivelul al doilea şi al UTA Găgăuzia (în continuare – *organul local de specialitate în domeniul învăţămîntului*);

c) la nivel instituţional – de către conducerea instituţiilor de învăţămînt.

Articolul 43. Evaluarea curriculumului şcolar

Evaluarea curriculumului şcolar, în general, şi a produselor curriculare, în special, constituie parte componentă a evaluării sistemice în învăţămîntul general şi se realizează de către Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării şi alte structuri abilitate.

Articolul 44. Evaluarea rezultatelor şcolare

(1) Evaluarea rezultatelor şcolare are ca obiectiv evaluarea nivelului de dezvoltare a competenţelor elevilor în baza standardelor educaţionale de stat.

(2) Evaluarea continuă se realizează prin evaluări formative şi sumative de către cadrele didactice şi, după caz, de către conducerea instituţiei de învăţămînt, de către organele locale de specialitate în domeniul învăţămîntului şi de către Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(3) Instituţia de învăţămînt este autonomă în alegerea formelor şi strategiilor de evaluare continuă a rezultatelor şcolare, fără a depăşi prevederile curriculare.

(4) Evaluarea finală de certificare a performanţei educaţionale în învăţămîntul general se realizează de către entitatea naţională cu funcţii de evaluare şi examinare, care activează în baza unui regulament de organizare şi funcţionare aprobat de Guvern.

(5) În instituţiile de învăţămînt cu altă limbă de predare decît limba română, la absolvirea învăţămîntului gimnazial şi liceal se susţine un examen obligatoriu la limba română.

(6) Examenele de absolvire a învăţămîntului gimnazial şi liceal se desfăşoară în baza unui regulament elaborat de entitatea naţională cu funcţii de evaluare şi examinare şi aprobat de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(7) Se interzice publicarea subiectelor examenelor de absolvire a gimnaziului şi de bacalaureat, precum şi a soluţiilor la acestea, pînă la începerea examenului respectiv sau pe durata desfăşurării acestuia. Încălcarea prevederilor prezentului alineat se pedepseşte conform legislaţiei în vigoare.

Articolul 45. Evaluarea cadrelor didactice

(1) Evaluarea internă a cadrelor didactice din învăţămîntul general se efectuează anual în baza unei metodologii de evaluare aprobate de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(2) Evaluarea externă a cadrelor didactice din învăţămîntul general se efectuează o dată la 5 ani de către organele abilitate, în baza unei metodologii de evaluare aprobate de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(3) Metodologia de evaluare prevede, în mod obligatoriu, consultarea opiniilor elevilor, părinţilor şi ale altor cadre didactice din instituţia de învăţămînt respectivă.

Articolul 46. Evaluarea cadrelor de conducere

(1) Evaluarea activităţii cadrelor de conducere ale instituţiilor de învăţămînt general se efectuează de către Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare, în baza unei metodologii de evaluare aprobate de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(2) Evaluarea cadrelor de conducere din învăţămîntul general este obligatorie cel puţin o dată la 5 ani.

(3) Directorul instituţiei de învăţămînt general prezintă raportul anual de activitate la adunarea comună a consiliului profesoral şi consiliului de administraţie ale instituţiei.

[Art.46 modificat prin Legea nr.36 din 16.03.2018, în vigoare 20.04.2018]

Articolul 47. Evaluarea instituţiilor

(1) Evaluarea activităţii instituţiilor de învăţămînt general se efectuează de către Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare, în baza standardelor de calitate aprobate de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, la cererea conducătorului instituţiei, precum şi la iniţiativa Agenţiei Naţionale de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare sau a organului local de specialitate în domeniul învăţămîntului.

(2) Raportul de evaluare a instituţiei de învăţământ general se publică pe pagina web oficială a Agenţiei Naţionale de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare, a organului local de specialitate în domeniul învăţământului şi pe cea a instituţiei de învăţământ.

[Art.47 modificat prin Legea nr.36 din 16.03.2018, în vigoare 20.04.2018]

Capitolul XI
MANAGEMENTUL ÎNVĂŢĂMÎNTULUI GENERAL

Articolul 48. Structurile de conducere ale organului local de specialitate în domeniul învăţământului

(1) Structurile de conducere ale organului local de specialitate în domeniul învăţământului includ consiliul de administraţie, consiliul consultativ şi conducătorul organului local respectiv.

(2) Consiliul de administraţie se constituie prin ordinul conducătorului organului local de specialitate în domeniul învăţământului.

(3) Componenţa nominală a consiliului consultativ se aprobă prin decizia autorităţii administraţiei publice locale de nivelul al doilea, iar în UTA Găgăuzia – prin hotărîrea Adunării Populare a Găgăuziei.

(4) Conducătorul organului local de specialitate în domeniul învăţământului este desemnat prin concurs, în modul stabilit de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, şi numit în funcţie, pentru un termen de 4 ani, prin decizia autorităţii administraţiei publice locale de nivelul al doilea/prin hotărîrea Adunării Populare a Găgăuziei. Una şi aceeaşi persoană poate deţine funcţia de conducător al organului local de specialitate în domeniul învăţământului pentru cel mult două termene consecutive.

Articolul 49. Organele de conducere ale instituţiei de învăţământ general

(1) La nivelul instituţiei de învăţământ general funcţionează:

a) consiliul de administraţie al instituţiei de învăţământ, cu rol de decizie în domeniul administrativ, care este format din: director, un director adjunct, un reprezentant delegat de administraţia publică din unitatea administrativ-teritorială de nivelul întîi în care se află instituţia, trei reprezentanţi ai părinţilor, delegaţi de adunarea generală a părinţilor, doi reprezentanţi ai cadrelor didactice, delegaţi de consilul profesoral, şi un reprezentant al elevilor, delegat de consiliul elevilor din instituţie;

b) consiliul profesoral al instituţiei de învăţământ, cu rol de decizie în domeniul educaţional, care este format din personalul didactic din instituţia respectivă şi este condus de directorul instituţiei de învăţământ.

(2) Consiliul de administraţie este condus de o altă persoană decît directorul instituţiei de învăţământ, desemnată de membrii consiliului prin vot secret.

(3) La şedinţele consiliului de administraţie pot participa reprezentanţi ai societăţii civile şi ai mediului de afaceri.

(4) Consiliul de administraţie funcţionează în baza unui regulament-cadru aprobat de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(5) Consiliul de administraţie al instituţiei de învăţământ general are următoarele competenţe:

a) participă, prin reprezentanţii săi, în comisia de concurs pentru desemnarea directorului instituţiei de învăţământ;

b) participă, prin reprezentanţii săi, la evaluarea directorului instituţiei de învăţământ;

c) avizează bugetul instituţiei;

d) aprobă planul de dezvoltare al instituţiei;

e) gestionează resursele financiare provenite din alte surse decît cele bugetare;

f) aprobă componenta şcolară a planului-cadru la nivelul instituţiei;

g) avizează normele de completare a claselor, numărul de clase şi schema de încadrare a personalului instituţiei.

Articolul 50. Personalul de conducere

(1) Personalul de conducere al instituţiei de învăţământ general se compune din director şi directori adjuncţi.

(2) Directorul instituţiei de învăţământ general are următoarele atribuţii:

a) reprezintă instituţia;

b) emite ordine, semnează în numele instituţiei actele juridice emise de instituţie;

c) angajează, evaluează, promovează şi eliberează din funcţie personalul instituţiei;

d) este responsabil de executarea bugetului instituţiei;

e) elaborează schema de încadrare a personalului instituţiei;

f) elaborează şi propune spre aprobare consiliului de administraţie componenta şcolară a curriculumului;

g) elaborează normele de completare a claselor şi numărul de clase.

(3) În activitatea de conducere, directorul instituţiei este asistat de unul sau mai mulţi directori adjuncţi.

(4) Numărul de posturi de director adjunct în instituţiile de învăţământ publice se stabileşte de organul local de specialitate în domeniul învăţământului, conform normativelor aprobate de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(5) Funcţiile de director şi de director adjunct se ocupă prin concurs, în baza criteriilor de competenţă profesională şi managerială. Regulamentul de organizare şi desfăşurare a concursului pentru ocuparea funcţiei de director şi de director adjunct se aprobă de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării. Cel puţin un director adjunct responsabil de procesul educaţional trebuie să aibă studii pedagogice.

(6) Directorul şi directorii adjuncţi ai instituţiei publice de învăţământ general sînt numiţi în funcţie pentru un termen de 5 ani. La expirarea acestui termen, contractul individual de muncă al conducătorului încetează de drept, funcţia devenind vacantă.

(7) Directorul instituţiei de învăţământ general încheie un contract individual de muncă cu organul local de specialitate în domeniul învăţământului, iar directorul adjunct – cu directorul instituţiei de învăţământ general.

(8) Directorul instituţiei de învăţământ general poate fi eliberat din funcţie înainte de expirarea contractului individual de muncă, în condiţiile şi temeiurile prevăzute de legislaţia muncii, precum şi în următoarele cazuri:

a) comiterea încălcărilor financiare;

b) nerespectarea deontologiei profesionale;

c) necorespunderea cu standardele în vigoare a managementului promovat;

d) încălcarea drepturilor copiilor, elevilor, angajaţilor şi părinţilor;

e) obţinerea repetată a calificativului “nesatisfăcător” la evaluarea instituţiei efectuată de către Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare.

Articolul 51. Numărul de clase şi schema de încadrare a personalului

(1) Procesul educaţional se realizează în clase sau grupe, conform normativelor stabilite de organul local de specialitate în domeniul învăţământului, în baza standardelor educaţionale de stat şi normativelor sanitaro-epidemiologice de stat.

(2) Normativele privind numărul de clase pe ani de studii din instituţia de învăţămînt publică sînt stabilite de organul local de specialitate în domeniul învăţămîntului.

(3) Numărul de clase pe ani de studii şi numărul de elevi în fiecare clasă în instituţiile de învăţămînt publice sînt propuse, în fiecare an, de conducerea instituţiei, în baza capacităţii de proiect a instituţiei şi a prognozei efectivului de elevi, sînt avizate de consiliul de administraţie şi aprobate de organul local de specialitate în domeniul învăţămîntului.

(4) Schema de încadrare a personalului include lista posturilor de conducere, didactice, didactice auxiliare şi nedidactice din instituţia de învăţămînt şi volumul estimativ de muncă (numărul de ore sau de norme) stabilit pentru fiecare post pentru anul de studii respectiv.

(5) Schema de încadrare a personalului în instituţiile de învăţămînt publice este elaborată în fiecare an de către conducerea instituţiei de învăţămînt, în funcţie de numărul de clase, este avizată de consiliul de administraţie al instituţiei şi prezentată pentru aprobare organului local de specialitate în domeniul învăţămîntului pînă la sfîrşitul lunii martie.

(6) Numărul de clase şi schema de încadrare a personalului pentru instituţiile de învăţămînt publice aprobate sînt comunicate instituţiilor de învăţămînt pînă la sfîrşitul lunii aprilie. Instituţiile de învăţămînt sînt obligate să facă public numărul de clase pînă la sfîrşitul lunii mai.

(7) Numărul de clase şi schema de încadrare servesc drept bază pentru planificarea instituţională, angajarea de personal, precum şi pentru elaborarea proiectului bugetului.

Articolul 52. Preluarea managementului instituţiei de învăţămînt în caz de gestionare defectuoasă

(1) În caz de gestionare defectuoasă a instituţiei publice de învăţămînt general, constatată într-un raport de evaluare al Agenţiei Naţionale de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare, Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării are dreptul să preia de la autoritatea publică respectivă managementul instituţiei respective şi finanţarea aferentă acesteia.

(2) Criteriile şi procedurile de preluare a managementului, în caz de gestionare defectuoasă a instituţiei de învăţămînt general, sînt stabilite de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(3) După preluarea de către Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării a managementului instituţiei publice de învăţămînt general, contractul individual de muncă încheiat cu directorul instituţiei de învăţămînt în cauză se reziliază.

Capitolul XII
PERSONALUL DIN ÎNVĂŢĂMÎNTUL GENERAL

Articolul 53. Categoriile de personal

(1) Personalul din învăţămîntul general este constituit din personal de conducere, personal didactic, personal didactic auxiliar şi personal nedidactic.

(2) Personalul de conducere din învăţămîntul general este format din director şi director adjunct.

(3) În învăţămîntul general, funcţiile didactice sînt:

a) în educaţia timpurie – educator, cadru didactic de sprijin, conducător muzical, logoped, psiholog, psihopedagog, metodist;

b) în învăţămîntul primar – învăţător, profesor, cadru didactic de sprijin, asistent didactic, logoped, psiholog, psihopedagog, conducător de cerc;

c) în învăţămîntul gimnazial şi liceal – profesor, psiholog, psihopedagog, pedagog social, cadru didactic de sprijin, conducător de cerc;

d) în învăţământul special – educator, învăţător, profesor, psiholog, logoped, maistru-instructor, instructor, maistru, psihopedagog, conducător de cerc, metodist.

(4) În structurile de asistenţă psihopedagogică, funcţiile didactice sînt: psihopedagog, psihopedagog special, pedagog, logoped, psiholog.

(5) În instituţiile de învăţământ extraşcolar, funcţiile didactice sînt: conducător de cerc, maistru-instructor, dirijor, maestru de cor, maestru de balet, regizor, acompaniator, conducător artistic, psiholog, metodist.

(6) În instituţiile de învăţământ de arte şi sport, funcţiile didactice sînt: profesor, conducător artistic, maestru de balet, maestru de concert, maestru de cor, dirijor, acompaniator, regizor, antrenor-instructor, maistru-instructor, antrenor.

(7) Personalul didactic auxiliar este format din:

a) bibliotecar şcolar;

b) informatician;

c) laborant;

d) instructor extraşcolar;

e) instructor-animator;

f) asistent al educatorului.

(8) Personalul nedidactic este format din:

a) secretar;

b) asistent medical;

c) kinetoterapeut;

d) tehnician;

e) meşter-acordor de instrumente muzicale;

f) administrator de patrimoniu;

g) administrator financiar (contabil);

h) alt personal administrativ gospodăresc, auxiliar şi de deservire cu titluri de funcţii conform Clasificatorului ocupaţiilor din Republica Moldova.

[Art.53 completat prin Legea nr.191 din 21.07.2017, în vigoare 18.08.2017]

Articolul 54. Angajarea personalului didactic

(1) În învăţământul general, posturile didactice vacante se ocupă prin concurs, organizat la nivelul instituţiei de învăţământ, conform unei metodologii aprobate de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării. La concursul pentru ocuparea unui post didactic poate participa orice candidat care îndeplineşte condiţiile de eligibilitate prevăzute de legislaţia în vigoare. Tinerii specialişti ocupă posturile vacante prin repartizare.

(2) Angajarea personalului didactic în instituţiile de învăţământ se face prin încheierea unui contract individual de muncă cu directorul instituţiei, conform legislaţiei în vigoare.

(3) Absolvenţii programelor de învăţământ superior de alt profil decît cel pedagogic au dreptul de a profesa în învăţământ numai după ce au urmat programul unui modul psihopedagogic.

Articolul 55. Normarea activităţii didactice

(1) Activitatea cadrelor didactice din învăţământul general se realizează într-un interval zilnic de 7 ore, respectiv 35 de ore săptămînal, şi include:

a) activităţi de predare-învăţare-evaluare, de instruire practică, conform planurilor-cadru de învăţământ;

b) activităţi de educaţie complementare procesului de învăţământ;

c) activităţi de consiliere a copiilor, elevilor şi părinţilor în probleme de psihologie-pedagogie;

d) activităţi de mentorat;

e) activităţi de dirigenţie;

f) activităţi de pregătire pentru realizarea procesului educaţional;

g) activităţi de elaborare a planurilor educaţionale individualizate şi de predare-învăţare-evaluare, de instruire practică, conform planurilor de învăţământ pentru copiii şi elevii cu cerinţe educaţionale speciale.

(2) Norma didactică de predare-învăţare-evaluare şi instruire practică în învăţământul primar, gimnazial şi liceal constituie 18 ore săptămînal.

(3) Norma didactică de predare-învăţare-evaluare şi instruire practică se reduce, în cazul cadrelor didactice care au calitatea de mentor, în modul stabilit de Guvern.

Articolul 56. Grade didactice şi manageriale

(1) Cadrelor didactice şi de conducere din învăţământul general li se pot acorda următoarele grade didactice şi manageriale: doi, unu şi superior.

(2) Procedura de acordare a gradelor didactice şi manageriale se stabileşte de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

Articolul 57. Angajarea personalului didactic auxiliar şi nedidactic

Angajarea personalului didactic auxiliar şi nedidactic în instituţiile de învăţământ se face prin încheierea unui contract individual de muncă cu directorul instituţiei, conform legislaţiei în vigoare.

Articolul 58. Activitatea de mentorat

(1) În învăţământul general este promovată activitatea de mentorat prin care o persoană cu experienţă (mentorul) oferă sprijin, ajutor şi schimb de experienţă şi cunoştinţe unei alte persoane pentru a-i favoriza dezvoltarea profesională şi achiziţia de competenţe sau cunoştinţe.

(2) Cadrul didactic sau managerial poate deveni mentor dacă are o pregătire specială obţinută în cadrul formării iniţiale sau continue şi experienţă în domeniul profesat.

(3) Activitatea de mentorat se desfăşoară sub următoarele forme:

a) mentorat de practică;

b) mentorat de inserţie profesională;

c) mentorat de dezvoltare profesională.

(4) Mentoratul de practică se realizează prin îndrumarea de către un cadru didactic experimentat a studentului stagiar.

(5) Mentoratul de inserţie profesională se realizează la locul de muncă şi asigură integrarea şi dezvoltarea profesională a cadrului didactic debutant.

(6) Mentoratul de dezvoltare profesională se realizează la locul de muncă şi asigură dezvoltarea profesională şi avansarea în carieră a cadrelor didactice.

TITLUL IV
ÎNVĂŢĂMÎNTUL PROFESIONAL TEHNIC

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 59. Sistemul de învăţământ profesional tehnic

(1) Sistemul de învăţământ profesional tehnic include ansamblul instituţiilor de învăţământ care oferă programe de:

a) formare profesională a muncitorilor calificaţi, a maiştrilor, tehnicienilor şi altor categorii de specialişti în conformitate cu Cadrul Naţional al Calificărilor, cu Nomenclatorul domeniilor de formare profesională şi al meseriilor/profesiilor, cu Nomenclatorul domeniilor de formare profesională, al specialităţilor şi calificărilor, aprobate de Guvern, precum şi cu nivelurile 3, 4 şi 5 ISCED;

b) recalificare a muncitorilor şi specialiştilor în diverse domenii de formare profesională;

c) consolidare a competenţelor profesionale ale muncitorilor calificaţi, în conformitate cu cerinţele economiei şi ale pieţei muncii.

(2) Instituţiile de învăţământ profesional tehnic sînt înfiinţate, reorganizate şi lichidate de către Guvern la iniţiativa fondatorului.

(3) Organizarea generală a învăţământului profesional tehnic este reglementată de prezentul cod şi de regulamentul-cadru aprobat de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(4) Formarea profesională în instituţiile de învăţământ profesional tehnic se organizează în baza standardelor şi Curriculumului în învăţământul profesional tehnic.

(5) În învăţământul profesional tehnic, pentru anumite meserii/profesii poate fi aplicat şi învăţământul dual, în condiţiile stabilite de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării prin coordonare cu alte organe centrale de resort şi cu agenţii economici interesaţi.

(6) Învăţământul dual se desfăşoară, paralel, în instituţii de învăţământ profesional tehnic şi în întreprinderi sau alte unităţi economice.

(7) Învăţământul profesional tehnic se poate desfăşura şi în instituţii penitenciare, prin organizarea de şcoli profesionale sau programe de formare profesională atribuite instituţiilor de învăţământ profesional tehnic secundar care funcţionează în vecinătatea acestora, cu aprobarea Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării şi Ministerului Justiţiei.

(8) Durata şi structura anului de studii în învăţământul profesional tehnic se reglementează prin planul-cadru de învăţământ aprobat de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

Articolul 60. Condiţiile de acces

(1) Admiterea în instituţiile de învăţământ profesional tehnic se realizează în baza studiilor gimnaziale sau liceale.

(2) Persoanele care au dobîndit certificate de studii liceale sau echivalente acestora pot fi admise în instituţiile de învăţământ profesional tehnic numai la programe de formare profesională tehnică secundară şi postsecundară.

(3) Învăţământul profesional tehnic se finanţează:

a) de la bugetul de stat;

b) din taxele de studii achitate de către persoanele fizice şi juridice interesate;

c) din alte surse legal constituite.

(4) Instituţiile de învăţământ profesional tehnic pot percepe de la candidaţi taxe de înscriere pentru organizarea şi realizarea admiterii, în cuantumul stabilit de Guvern.

(5) Planul de admitere în învăţământul profesional tehnic cu finanţare de la bugetul de stat se stabileşte de Guvern.

(6) Formarea profesională a persoanelor cu cerinţe educaţionale speciale se efectuează, conform Nomenclatorului domeniilor de formare profesională şi al meseriilor/profesiilor şi Nomenclatorului domeniilor de formare profesională, al specialităţilor şi calificărilor, în clasele de meserii din instituţiile de învăţământ special şi în cadrul învăţământului profesional tehnic.

Capitolul II
ORGANIZAREA ÎNVĂŢĂMÎNTULUI PROFESIONAL TEHNIC

Articolul 61. Programele de formare profesională

(1) Programele de formare profesională din învăţămîntul profesional tehnic sînt de trei tipuri:

a) programe de formare profesională tehnică secundară (nivelul 3 ISCED);

b) programe de formare profesională tehnică postsecundară (nivelul 4 ISCED);

c) programe de formare profesională tehnică postsecundară nonterţiară (nivelul 5 ISCED).

(2) Programele de formare profesională se realizează în instituţii de învăţămînt profesional tehnic publice şi private (şcoli profesionale, colegii şi centre de excelenţă), autorizate provizoriu sau acreditate, în parteneriat cu întreprinderi şi organizaţii adecvate profilului de instruire.

(3) Învăţămîntul profesional tehnic se organizează şi în instituţii rezidenţiale – pentru copiii orfani sau cei rămaşi fără îngrijire părintească, în instituţii de învăţămînt special, în instituţii penitenciare şi în instituţii medicale.

(4) Învăţămîntul profesional tehnic secundar se organizează ca învăţămînt cu frecvenţă.

(5) Învăţămîntul profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar se organizează ca învăţămînt cu frecvenţă sau cu frecvenţă redusă.

Articolul 62. Programele de formare profesională tehnică secundară

(1) Programele de formare profesională tehnică secundară asigură formarea profesională iniţială şi continuă a muncitorilor calificaţi, în limitele categoriilor de calificare existente.

(2) Învăţămîntul profesional tehnic secundar are durata de:

a) 3 ani – pentru instruirea în meserii conexe, în baza studiilor gimnaziale;

b) 2 ani – pentru instruirea într-o meserie, în baza studiilor gimnaziale;

c) 1–2 ani – pentru învăţămîntul dual, în baza studiilor gimnaziale;

d) 1–2 ani – în funcţie de complexitatea meseriei, în baza studiilor liceale sau a studiilor medii de cultură generală.

(3) În cadrul programelor de formare profesională tehnică secundară cu durata de 2 ani, pentru instruirea într-o meserie, în grupele de elevi pot fi incluse persoane care nu au absolvit 9 clase, dar care au atins vîrsta de 16 ani, cu acordul Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(4) Procesul de instruire în cadrul programelor de formare profesională tehnică secundară se realizează în conformitate cu standardele naţionale de referinţă şi cu standardele de acreditare elaborate de Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare şi aprobate de Guvern.

(5) Admiterea la programele de formare profesională tehnică secundară se organizează în condiţiile stabilite de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(6) Competenţele pe care trebuie să le deţină absolvenţii programelor de formare profesională tehnică secundară sînt formulate în Cadrul Naţional al Calificărilor.

(7) Programele de formare profesională tehnică secundară se finalizează cu susţinerea examenului de calificare, la promovarea căruia se eliberează un certificat de calificare şi suplimentul descriptiv al certificatului, conform Europass.

(8) Certificatul de calificare permite încadrarea în cîmpul muncii conform calificării obţinute, precum şi continuarea studiilor în licee cu filieră teoretică şi/sau în programe de formare profesională tehnică postsecundară, în funcţie de nivelul de pregătire obţinut anterior în programele educaţionale parcurse, în condiţiile stabilite de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

Articolul 63. Programele de formare profesională tehnică postsecundară şi postsecundară nonterţiară

(1) Programele de formare profesională tehnică postsecundară şi postsecundară nonterţiară asigură pregătirea maiştrilor, tehnicienilor, tehnologilor, personalului medical şi farmaceutic, altor specialişti în diverse domenii în conformitate cu nivelurile 4 şi 5 ISCED.

(2) Programele de formare profesională tehnică postsecundară corespund nivelului 4 ISCED şi au durata de:

a) 4 ani – pentru programe integrate, în baza studiilor gimnaziale;

b) 5 ani – pentru programe integrate, la profilurile medicină şi farmacie, în baza studiilor gimnaziale;

c) 3 ani – pentru programe integrate, la specialităţile coregrafie şi asistent al educatorului, în baza studiilor gimnaziale;

d) 3 ani – la forma de învăţământ cu frecvenţă redusă, în baza certificatului de studii liceale şi a studiilor medii de cultură generală;

e) 2–3 ani – la specialităţi conexe meseriei iniţiale, în baza certificatului de calificare;

f) 2 ani – la forma de învăţământ cu frecvenţă, în baza certificatului de studii liceale şi a studiilor medii de cultură generală.

(3) Programele de formare profesională tehnică postsecundară nonterţiară corespund nivelului 5 ISCED şi au durata de:

a) 4–5 ani – pentru programe integrate, în baza studiilor gimnaziale;

b) 2–3 ani – în baza diplomei de bacalaureat.

(4) Admiterea la programele de formare profesională tehnică postsecundară şi postsecundară nonterţiară se face în baza Nomenclatorului domeniilor de formare profesională, al specialităţilor şi calificărilor şi în condiţiile stabilite de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, pe locuri cu finanţare de la bugetul de stat sau cu taxă de studii achitată de către persoane fizice sau juridice.

(5) Procesul de instruire la programele de formare profesională tehnică postsecundară şi postsecundară nonterţiară se realizează în conformitate cu standardele naţionale de referinţă şi cu standardele de acreditare.

(6) Programele de formare profesională tehnică postsecundară se finalizează cu susţinerea obligatorie, în modul stabilit de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, a examenului de bacalaureat profesional, a examenului de calificare şi/sau a lucrării de diplomă, precum şi cu susţinerea benevolă a examenului naţional de bacalaureat.

Programele de formare profesională tehnică postsecundară nonterţiară se finalizează:

a) cu susţinerea obligatorie, în modul stabilit de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, a examenului de bacalaureat profesional, a examenului de calificare şi/sau a lucrării de diplomă, precum şi cu susţinerea benevolă a examenului naţional de bacalaureat – pentru elevii care au studiat în baza programelor integrate (studiilor gimnaziale);

b) cu susţinerea obligatorie a examenului de calificare şi/sau a lucrării de diplomă – pentru elevii care au studiat în baza diplomei de bacalaureat.

Învăţământul profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar se finalizează cu eliberarea diplomei de studii profesionale, care conferă titularului dreptul de încadrare în cîmpul muncii şi de participare la concursul de admitere în ciclul I de studii superioare la o specialitate din domeniul studiat.

(7) Competenţele pe care trebuie să le deţină absolvenţii programelor de formare profesională tehnică postsecundară şi postsecundară nonterţiară sînt formulate în Cadrul Naţional al Calificărilor.

(8) Instituţiile care oferă programe de formare profesională tehnică secundară, postsecundară şi postsecundară nonterţiară pot constitui consorţii cu instituţii de învăţămînt profesional tehnic şi/sau de învăţămînt superior în condiţiile legii.

[Art.63 modificat prin Legea nr.191 din 21.07.2017, în vigoare 18.08.2017]

Articolul 64. Standardele şi Curriculumul în învăţămîntul profesional tehnic

(1) Standardele educaţionale de stat în învăţămîntul profesional tehnic sînt elaborate de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, cu participarea reprezentanţilor patronatelor, coordonate cu autorităţile administraţiei publice centrale de resort şi aprobate de Guvern.

(2) Curriculumul pe module/discipline în învăţămîntul profesional tehnic se elaborează de experţi în domeniu, pe niveluri de învăţămînt (secundar, postsecundar şi postsecundar nonterţiar) şi pe domenii de formare profesională, în conformitate cu Cadrul Naţional al Calificărilor, se coordonează cu comitetele sectoriale şi se aprobă de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării prin coordonare cu organele centrale de resort.

(3) Curriculumul în învăţămîntul profesional tehnic include:

a) planul-cadru de învăţămînt şi planurile de învăţămînt pe meserii şi specialităţi;

b) curricula pe module/discipline;

c) ghiduri metodologice de aplicare a curricula.

(4) Elevii din învăţămîntul profesional tehnic sînt asiguraţi cu manuale şcolare conform schemei de închiriere aprobate de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

Articolul 65. Evaluarea calităţii

(1) Evaluarea calităţii în învăţămîntul profesional tehnic se realizează în baza standardelor naţionale de referinţă, a standardelor de acreditare şi a metodologiei elaborate de Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare şi aprobate de Guvern.

(2) Evaluarea calităţii în învăţămîntul profesional tehnic vizează:

a) capacitatea instituţională;

b) eficienţa educaţională, inclusiv rezultatele şcolare;

c) calitatea programelor de formare profesională;

d) managementul instituţional al calităţii;

e) concordanţa dintre evaluarea internă şi situaţia reală.

(3) Evaluarea calităţii în învăţămîntul profesional tehnic include:

a) evaluarea programelor de formare profesională;

b) evaluarea instituţiilor care oferă programe de formare profesională.

(4) Evaluarea externă a calităţii în învăţămîntul profesional tehnic se realizează de către Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare, precum şi de către alte structuri abilitate.

(5) Evaluarea internă a calităţii în învăţămîntul profesional tehnic se realizează de către structuri instituţionale de asigurare a calităţii, în baza standardelor naţionale de referinţă şi a celor de acreditare, precum şi în baza regulamentului instituţional.

(6) Evaluarea curriculumului, a procesului educaţional şi a rezultatelor şcolare în învăţămîntul profesional tehnic se reglementează prin metodologia elaborată de Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare şi aprobată de Guvern.

Articolul 66. Calificările în învăţământul profesional tehnic

(1) Calificările în învăţământul profesional tehnic se atribuie în conformitate cu Cadrul Naţional al Calificărilor, elaborat în baza standardelor ocupaţionale pentru fiecare nivel al învăţământului profesional, în corespundere cu Cadrul European al Calificărilor şi cu necesitatea de calificări pe piaţa muncii.

(2) Cadrul Naţional al Calificărilor se elaborează de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, în colaborare cu ministerele de resort, comitetele sectoriale, instituţiile de învăţământ profesional tehnic, agenţii economici şi alţi parteneri sociali, şi se aprobă de Guvern.

(3) Nivelurile de calificare delimitează parametrii cantitativi şi calitativi ai competenţelor profesionale pe care trebuie să le deţină absolventul pentru a putea exercita meseria/profesia, specialitatea obţinută, în conformitate cu Cadrul Naţional al Calificărilor.

(4) În instituţiile de învăţământ profesional tehnic pot fi obţinute calificări conforme cu Cadrul Naţional al Calificărilor, cu Nomenclatorul domeniilor de formare profesională şi al meseriilor/profesiilor şi cu Nomenclatorul domeniilor de formare profesională, al specialităţilor şi calificărilor.

(5) Examenul de calificare, de certificare a competenţelor dobîndite în contextul educaţiei nonformale şi informale şi/sau susţinerea tezei sau proiectului de diplomă se desfăşoară conform criteriilor stabilite de Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare în colaborare cu Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării şi cu organele centrale de resort.

(6) Calificările acordate de instituţiile de învăţământ profesional tehnic se introduc în Registrul Naţional al Calificărilor în Învăţământul Profesional, elaborat de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării în colaborare cu organele centrale de resort.

(7) Modulele/disciplinele din programele de formare profesională, în baza cărora se atribuie calificările, pot fi exprimate în credite, conform Sistemului european de credite transferabile, în baza acordurilor încheiate între instituţiile ofertante de programe de formare profesională.

Articolul 67. Stagiile de practică şi relaţiile cu piaţa muncii

(1) Stagiile de practică ale elevilor/studenţilor, de a căror organizare sînt responsabile instituţiile de învăţământ profesional tehnic, se desfăşoară în atelierele, laboratoarele şi gospodăriile instituţiei de învăţământ respective, în întreprinderi, instituţii şi alte organizaţii interesate să funcţioneze ca bază de practică, inclusiv cele de creaţie.

(2) Agenţii economici pot oferi locuri pentru stagiile de practică elevilor/studenţilor din instituţiile de învăţământ profesional tehnic în conformitate cu acordurile sau contractele încheiate cu instituţiile de învăţământ respective.

(3) Parteneriatul dintre instituţiile de învăţământ profesional tehnic şi mediul de afaceri se realizează prin:

a) repartizarea absolvenţilor în cîmpul muncii;

b) oferirea de locuri pentru stagiile de practică;

c) organizarea învăţământului dual;

d) organizarea tîrgurilor locurilor de muncă;

e) angajarea reprezentanţilor de înaltă calificare din mediul profesional în activitatea de elaborare a Nomenclatorului domeniilor de formare profesională şi al meseriilor/profesiilor, a Nomenclatorului domeniilor de formare profesională, al specialităţilor şi calificărilor şi a Clasificatorului ocupaţiilor şi a standardelor ocupaţionale;

f) alte activităţi şi acţiuni legale.

(4) Domeniile de formare profesională, pentru care se constituie comitete sectoriale, precum şi componenţa nominală a acestora, sînt propuse de Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, prin coordonare cu organele centrale de resort, şi sînt aprobate de Guvern. Condiţiile de constituire şi funcţionare a comitetelor sectoriale se stabilesc de Guvern.

(5) Autorităţile publice, instituţiile publice şi întreprinderile de stat sînt obligate să ofere anual locuri pentru stagii de practică în proporţie de cel puţin 10% din efectivul de personal.

(6) Instituţiile de învăţămînt profesional tehnic pot desfăşura activităţi de antreprenoriat în condiţiile stabilite de Guvern, inclusiv în atelierele de producţii proprii care desfăşoară şi activităţi comerciale.

[Art.67 modificat prin Legea nr.79 din 24.05.2018, în vigoare 15.06.2018]

Articolul 68. Norma didactică

(1) Norma didactică include:

a) activitatea de predare-învăţare-evaluare şi de instruire practică, conform planurilor de învăţămînt şi curriculumului modular şi pe discipline;

b) activitatea metodico-ştiinţifică şi de creaţie;

c) activitatea complementară educaţională şi de îndrumare;

d) alte activităţi prevăzute de regulamentele instituţionale.

(2) Norma didactică de predare-învăţare-evaluare şi instruire practică se diferenţiază în funcţie de nivelul de învăţămînt, de profil şi specialitate, de planul de învăţămînt, în modul stabilit de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

Capitolul III
MANAGEMENTUL ÎNVĂŢĂMÎNTULUI PROFESIONAL TEHNIC

Articolul 69. Administrarea învăţămîntului profesional tehnic

(1) Instituţiile de învăţămînt profesional tehnic sînt subordonate Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării şi, după caz, organelor centrale de resort.

(2) Instituţiile de învăţămînt profesional tehnic funcţionează în baza unui regulament propriu, elaborat în conformitate cu regulamentul-cadru aprobat de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(3) Directorii instituţiilor publice de învăţămînt profesional tehnic sînt selectaţi prin concurs, organizat de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării sau de ministerele de resort, şi sînt numiţi în funcţie pe un termen de 5 ani, una şi aceeaşi persoană avînd dreptul la cel mult două mandate consecutive, conform regulamentului aprobat de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(4) Directorul instituţiei de învăţămînt profesional tehnic poate fi eliberat din funcţie înainte de expirarea contractului individual de muncă în condiţiile şi temeiurile prevăzute de legislaţia muncii, precum şi în următoarele cazuri:

a) comiterea de încălcări financiare;

b) nerespectarea deontologiei profesionale;

c) necorespunderea cu standardele în vigoare a managementului promovat;

d) încălcarea drepturilor elevilor, angajaţilor şi părinţilor;

e) evaluarea negativă a mai mult de 30% din programele de studii, fapt constatat de Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare.

(5) Organele administrative şi consultative ale instituţiilor de învăţămînt profesional tehnic sînt alcătuite din consiliul de administraţie, consiliul profesoral şi consiliul metodico-ştiinţific, consiliul artistic (în cazul instituţiilor de învăţămînt cu profil de arte).

(6) Atribuţiile organelor administrative şi consultative sînt stabilite în actele normative elaborate de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării şi în regulamentele instituţiilor de învăţămînt profesional tehnic.

(7) Consiliul profesoral este organul colectiv de conducere al instituţiei de învăţămînt profesional tehnic şi este condus de directorul instituţiei.

(8) Directorul instituţiei de învăţămînt profesional tehnic prezintă anual Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării şi ministerelor de resort raportul de activitate al instituţiei, aprobat de consiliul profesoral, care se publică pe pagina web oficială a instituţiei.

Capitolul IV
PERSONALUL DIN ÎNVĂŢĂMÎNTUL PROFESIONAL TEHNIC

Articolul 70. Categoriile de personal

(1) Personalul din învăţămîntul profesional tehnic se constituie din următoarele categorii:

a) personal de conducere;

b) personal didactic;

c) personal didactic auxiliar;

d) personal nedidactic, constituit din personal administrativ gospodăresc, auxiliar şi de deservire.

(2) Structura instituţiei şi numărul posturilor pentru fiecare categorie de personal se stabilesc prin statele de personal aprobate de fondator.

Articolul 71. Personalul de conducere, didactic şi didactic auxiliar

(1) Funcţiile de conducere sînt: director, director adjunct, şef de secţie.

(2) Personalul didactic este format din cadre didactice (profesor, maistru-instructor), metodist, psiholog, psihopedagog, maestru de concert, conducător de cerc, dirijor de cor, dirijor de orchestră.

(3) Personalul didactic auxiliar este format din bibliotecar, laborant şi pedagogul social din căminele pentru elevi.

(4) Angajarea personalului de conducere şi a personalului didactic se face prin concurs, organizat în conformitate cu regulamentul aprobat de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

Articolul 72. Formarea personalului didactic din învăţămîntul profesional tehnic

(1) Formarea iniţială a profesorilor, metodiştilor, psihologilor şi psihopedagogilor din învăţămîntul profesional tehnic se realizează în instituţiile de învăţămînt superior, iar a profesorilor de discipline de specialitate şi a pedagogilor sociali din căminele pentru elevi – în instituţiile de învăţămînt profesional tehnic postsecundar nonterţiar şi în cele de învăţămînt superior, în cadrul programelor de profil.

(2) Posturile de maistru-instructor şi conducător de cerc pot fi ocupate de persoane cu calificare şi experienţă profesională în domeniu, indiferent de nivelul formării iniţiale.

(3) Specialiştii proveniţi din sectorul economic sau artistic vor urma modulul de pregătire psihopedagogică pentru a obţine dreptul de a profesa în calitate de cadru didactic.

Articolul 73. Evaluarea cadrelor didactice

(1) Evaluarea internă a cadrelor didactice din învăţămîntul profesional tehnic se efectuează anual în baza unei metodologii de evaluare aprobate de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(2) Evaluarea externă a cadrelor didactice din învăţământul profesional tehnic se efectuează o dată la 5 ani de către organele abilitate, în baza unei metodologii de evaluare aprobate de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

Articolul 74. Gradele didactice şi manageriale

(1) Cadrelor didactice şi de conducere din învăţământul profesional tehnic li se pot acorda următoarele grade didactice şi manageriale: doi, unu şi superior.

(2) Procedura de acordare a gradelor didactice şi manageriale se stabileşte de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

TITLUL V
ÎNVĂŢĂMÂNTUL SUPERIOR

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 75. Misiunea învăţământului superior

(1) Învăţământul superior este un factor-cheie pentru dezvoltarea culturală, economică şi socială a societăţii bazate tot mai mult pe cunoaştere şi un promotor al drepturilor omului, dezvoltării durabile, democraţiei, păcii şi justiţiei.

(2) Învăţământul superior are drept misiune:

a) crearea, păstrarea şi diseminarea cunoaşterii la cel mai înalt nivel de excelenţă;

b) formarea specialiştilor de înaltă calificare competitivi pe piaţa naţională şi internaţională a muncii;

c) crearea oportunităţilor de formare profesională pe parcursul întregii vieţi;

d) păstrarea, dezvoltarea şi promovarea valorilor naţionale cultural-istorice în contextul diversităţii culturale.

Articolul 76. Structura generală a învăţământului superior

(1) Învăţământul superior se realizează pe două filiere: academică şi profesională avansată.

(2) Învăţământul superior este structurat pe trei cicluri:

a) ciclul I – studii superioare de licenţă (nivelul 6 ISCED);

b) ciclul II – studii superioare de master (nivelul 7 ISCED);

c) ciclul III – studii superioare de doctorat (nivelul 8 ISCED).

(3) În cadrul studiilor superioare de doctorat şi postdoctorat se realizează activităţi de cercetare, dezvoltare şi inovare.

Articolul 77. Organizarea învăţământului superior

(1) Formarea profesională în instituţiile de învăţământ superior se realizează prin programe corespunzătoare de studii.

(2) Programele de studii superioare includ activităţi educaţionale şi de cercetare sau creaţie artistică, care asigură formarea într-un domeniu academic sau profesional avansat, în conformitate cu cadrul normativ în vigoare.

(3) Organizarea programelor de studii superioare este de competenţa instituţiilor de învăţământ superior în conformitate cu prezentul cod.

(4) Programele de studii superioare se diferenţiază în funcţie de:

a) ciclul de învăţământ superior;

b) domeniul de formare profesională;
c) forma de organizare a învăţământului superior.

Articolul 78. Forme de organizare a învăţământului superior

(1) Studiile superioare de licenţă şi de master se organizează în următoarele forme de învăţământ:
a) cu frecvenţă;
b) cu frecvenţă redusă;
c) la distanţă.
(2) Studiile superioare de doctorat se organizează în următoarele forme de învăţământ:
a) cu frecvenţă;
b) cu frecvenţă redusă.

Articolul 79. Autonomia universitară

(1) Instituţiile de învăţământ superior dispun de statut de autonomie universitară.
(2) Autonomia universitară constă în dreptul comunităţii universitare de organizare şi autogestionare, de exercitare a libertăţilor academice fără niciun fel de ingerinţe ideologice, politice sau religioase, de asumare a unui ansamblu de competenţe şi obligaţii în concordanţă cu politicile şi strategiile naţionale ale dezvoltării învăţământului superior.
(3) Autonomia universitară vizează domeniile conducerii, structurării şi funcţionării instituţiei, activităţii didactice şi de cercetare ştiinţifică, administrării şi finanţării şi se realizează, în principal, prin:
a) organizarea, desfăşurarea şi perfecţionarea procesului de învăţământ şi de cercetare ştiinţifică;
b) stabilirea specialităţilor;
c) elaborarea planurilor de studii şi a programelor analitice în conformitate cu standardele educaţionale de stat;
d) organizarea admiterii candidaţilor la studii, ţinînd cont de criteriile specifice profilului instituţiei de învăţământ superior;
e) selectarea şi promovarea personalului didactic, ştiinţifico-didactic şi ştiinţific, precum şi a celorlalte categorii de personal din instituţia de învăţământ;
f) stabilirea criteriilor de evaluare a activităţii didactice şi de cercetare ştiinţifică;
g) acordarea titlurilor didactice;
h) eligibilitatea tuturor organelor de conducere, prin vot secret;
i) rezolvarea problemelor sociale ale studenţilor şi personalului;
j) asigurarea ordinii şi disciplinei în spaţiul universitar;
k) găsirea surselor suplimentare de venituri;
l) stabilirea relaţiilor de colaborare cu diverse instituţii de învăţământ şi ştiinţifice, centre şi organizaţii din ţară şi din străinătate.
(4) În plan financiar, autonomia universitară se realizează prin:
a) administrarea resurselor financiare prin conturi bancare, inclusiv a mijloacelor alocate de la bugetul de stat;
b) utilizarea resurselor disponibile pentru desfăşurarea activităţii statutare, conform propriilor decizii;
c) acumularea veniturilor proprii din taxe, servicii acordate, lucrări executate şi din alte activităţi specifice, conform nomenclatorului serviciilor prestate aprobat de Guvern;

d) administrarea bunurilor proprietate a instituţiei şi asigurarea condiţiilor optime de dezvoltare a bazei materiale a instituţiei;

e) utilizarea bunurilor proprietate a instituţiei şi a drepturilor aferente pentru realizarea scopurilor statutare ale instituţiei de învăţământ superior.

(5) Instituţiile de învăţământ în domeniile militariei, securităţii şi ordinii publice dispun de autonomie universitară în limitele reglementate de cadrul normativ al autorităţilor de resort.

[Art.79 modificat prin Legea nr.172 din 27.07.2018, în vigoare 24.08.2018]

Articolul 80. Condiţii de acces

(1) Cetăţenilor Republicii Moldova li se asigură accesul în învăţământul superior:

a) pe locuri cu finanţare de la bugetul de stat, în limitele stabilite anual de Guvern;

b) pe locuri cu taxă de studii achitată de persoane fizice sau juridice;

c) pe locuri cu finanţare mixtă.

(2) Cetăţenii Republicii Moldova pot beneficia o singură dată de dreptul de acces în învăţământul superior cu finanţare de la bugetul de stat, în fiecare ciclu al învăţământului superior.

(3) Prin derogare de la alin.(2), pot beneficia repetat de dreptul de acces în învăţământul superior cu finanţare de la bugetul de stat persoanele care:

a) au pierdut capacitatea de muncă, în condiţiile prevăzute de Codul muncii, la profesarea în specialitatea (profesia) obţinută anterior;

b) suferă de o boală profesională şi/sau dizabilitate;

c) optează pentru programe speciale lansate pe piaţa muncii de Guvern.

Articolul 81. Nomenclatorul domeniilor de formare profesională şi al specialităţilor

(1) Studiile superioare se reglementează prin Nomenclatorul domeniilor de formare profesională şi al specialităţilor.

(2) Nomenclatorul domeniilor de formare profesională şi al specialităţilor este parte componentă a standardelor educaţionale de stat şi determină domeniile şi specialităţile în baza cărora se realizează formarea profesională în învăţământul superior.

(3) Nomenclatorul domeniilor de formare profesională şi al specialităţilor se aprobă de Guvern, la propunerea Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării de comun acord cu ministerele de resort.

Articolul 82. Tipurile şi categoriile instituţiilor

(1) Învăţământul superior este organizat în universităţi, academii de studii, institute, şcoli superioare, şcoli de înalte studii şi altele asemenea (în continuare – *instituţii de învăţământ superior* sau *universităţi*).

(2) Instituţiile de învăţământ superior sînt înfiinţate, reorganizate şi lichidate de către Guvern la iniţiativa fondatorului.

(3) În funcţie de programele de studii superioare oferite, instituţiilor de învăţământ superior li se atribuie una din următoarele trei categorii:

a) categoria A;

b) categoria B;

c) categoria C.

(4) Instituţia de învăţământ superior este de categoria A dacă:

a) realizează studii superioare în unul sau mai multe domenii de formare profesională;

b) desfăşoară activităţi de cercetare, dezvoltare, inovare sau de creaţie artistică;

c) oferă programe de studii superioare de licenţă, master şi doctorat.

(5) Instituţia de învăţământ superior este de categoria B dacă:

a) realizează studii superioare în unul sau mai multe domenii de formare profesională;

b) desfăşoară activităţi de cercetare, dezvoltare, inovare sau de creaţie artistică;

c) oferă programe de studii superioare de licenţă şi master.

(6) Instituţia de învăţământ superior este de categoria C dacă:

a) realizează studii superioare într-un domeniu de formare profesională;

b) desfăşoară activităţi de cercetare sau de creaţie artistică;

c) oferă programe de studii superioare de licenţă.

(7) Constituie excepţie de la categoriile menţionate la alin.(3) Academia de Administrare Publică, care oferă programe de studii de master, de doctorat şi de dezvoltare profesională continuă a personalului din serviciul public, precum şi asigură ştiinţifico-metodic activitatea autorităţilor publice.

(8) Categoria instituţiei de învăţământ superior se atribuie în urma procesului de evaluare externă a calităţii în vederea acreditării programelor de studii şi a acreditării instituţionale şi se aprobă de Guvern.

(9) Instituţiilor de învăţământ superior nou-înfiinţate, pînă la acreditarea instituţională, li se atribuie categoria C.

(10) Filialelor înfiinţate în Republica Moldova ale instituţiilor de învăţământ superior acreditate în alte state li se atribuie categoria corespunzătoare celei a instituţiei de învăţământ superior din ţara de origine, cu condiţia ca instituţia de evaluare externă a calităţii care a acordat acreditarea să fie inclusă în Registrul European pentru Asigurarea Calităţii în Învăţământul Superior.

(11) Instituţiile de învăţământ superior pot desfăşura activităţi antreprenoriale şi de transfer tehnologic în condiţiile stabilite de Guvern.

Articolul 83. Evaluarea instituţiilor

(1) Instituţiile de învăţământ superior sînt supuse evaluării externe a calităţii o dată la 5 ani, în baza metodologiei şi a criteriilor elaborate de Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare şi aprobate de Guvern.

(2) Evaluarea externă a instituţiilor de învăţământ superior este luată în calcul la:

a) ierarhizarea instituţiilor de învăţământ superior pe categorii în cadrul procedurii de acreditare;

b) autorizarea de funcţionare provizorie, acreditarea şi reacreditarea periodică a instituţiilor de învăţământ superior, precum şi la ierarhizarea programelor de studii.

(3) Ierarhizarea instituţiilor de învăţământ superior se efectuează în baza metodologiei aprobate de Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare.

(4) În funcţie de categoria instituţiei de învăţământ superior şi ierarhia programelor de studii se determină:

a) numărul de locuri cu finanţare de la bugetul de stat acordate instituţiei de învăţământ superior;

b) fondurile bugetare alocate instituţiei de învăţământ superior pentru activităţi de cercetare, dezvoltare, inovare şi creaţie artistică;

c) alte norme în condiţiile legii.

(5) Structura internă a instituţiei de învăţământ superior se stabileşte în conformitate cu misiunea şi obiectivele asumate prin Carta universitară.

Articolul 84. Filiale şi consorţii

(1) În scopul asigurării calităţii, sporirii eficienţei, asigurării vizibilităţii internaţionale şi concentrării resurselor disponibile, instituţiile de învăţământ superior, conform legislaţiei în vigoare:

a) se pot asocia în consorţii cu alte instituţii de învăţământ superior din ţară şi de peste hotare;

b) pot obţine statutul de filială a altor instituţii de învăţământ superior din ţară sau de peste hotare;

c) pot fuziona cu alte instituţii de învăţământ, formînd o singură instituţie de învăţământ cu statut de persoană juridică.

(2) Instituţiile de învăţământ superior se pot asocia în consorţii şi cu organizaţii de cercetare, dezvoltare, inovare sau de creaţie artistică, în baza unui contract de parteneriat, conform legislaţiei în vigoare.

Articolul 85. Admiterea în învăţământul superior

(1) Admiterea în învăţământul superior se organizează numai la programele de studii acreditate sau autorizate provizoriu, în condiţiile legii.

(2) Planul de admitere în învăţământul superior cu finanţare de la bugetul de stat se aprobă de Guvern.

(3) Admiterea în fiecare ciclu de studii superioare se organizează prin concurs, în baza metodologiei proprii a instituţiei de învăţământ superior, în limita capacităţii de înmatriculare stabilită prin acreditare sau autorizarea de funcţionare provizorie. Criteriile de organizare a concursului de admitere se stabilesc prin Regulamentul-cadru de organizare a admiterii în învăţământul superior, aprobat de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(4) Admiterea la programele de studii superioare se organizează în baza Nomenclatorului domeniilor de formare profesională şi al specialităţilor.

(5) Instituţiile de învăţământ superior pot percepe de la candidaţi, în condiţiile legii, taxe de înscriere la concursul de admitere în cuantumul stabilit de instituţia de învăţământ în baza metodologiei proprii, publicată pe pagina web oficială a instituţiei.

(6) Metodologia de admitere în instituţia de învăţământ superior se publică pe pagina web oficială a instituţiei şi se afişează la sediul instituţiei cu doi ani înainte de punerea ei în aplicare.

(7) Monitorizarea admiterii în învăţământul superior se realizează de către Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

Articolul 86. Contractul de studii

(1) Contractul de studii reglementează raporturile studentului cu instituţia de învăţământ superior sub aspect academic, financiar, social şi alte aspecte specifice instituţiei de învăţământ superior.

(2) Contractul de studii prevede obiectul contractului, drepturile şi obligaţiile părţilor, taxa pentru întregul ciclu de studii, precum şi alte reglementări conform legislaţiei.

Articolul 87. Durata anului universitar

(1) În ciclul I de studii superioare (licenţa), anul academic este constituit din două semestre relativ egale, care includ două sesiuni de examene, stagiile de practică şi două vacanţe.

(2) Durata unui semestru constituie în medie 15 săptămîni de contact direct cu studenţii.

(3) Perioada de desfăşurare şi durata sesiunilor de examene, precum şi durata vacanţelor se stabilesc de instituţia de învăţământ superior.

(4) Calendarul academic se stabileşte de senatul instituţiei de învăţământ superior.

Articolul 88. Sistemul de credite de studii transferabile

(1) În sistemul de învăţământ superior se aplică Sistemul european de credite transferabile (ECTS).

(2) Creditele de studii transferabile măsoară cantitatea de muncă necesară studentului în cadrul unui curs/disciplină academică pe parcursul unei unităţi de timp pentru a atinge nivelul minim al obiectivelor şi finalităţilor de învăţare programate şi se alocă după cum urmează:

a) pentru un semestru academic – 30 de credite de studii transferabile;

b) pentru un an academic – 60 de credite de studii transferabile.

(3) Instituţiile de învăţământ superior pot accepta cel mult 30 de credite de studii transferabile acumulate în învăţământul profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar, în baza cadrului normativ în vigoare.

(4) Metodologia de aplicare a sistemului de credite de studii transferabile se aprobă de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

Capitolul II
ORGANIZAREA PROGRAMELOR DE STUDII ÎN ÎNVĂŢĂMÎNTUL SUPERIOR

Articolul 89. Ciclul I – studii superioare de licenţă

(1) Admiterea la studiile superioare de licenţă se organizează pe bază de concurs de către instituţia de învăţământ superior la programele de studii acreditate sau autorizate provizoriu.

(2) La concursul de admitere în ciclul I de studii superioare pot participa deţinătorii diplomei de bacalaureat, ai diplomei de studii profesionale sau ai unui act echivalent de studii, recunoscut de structura abilitată pentru recunoaşterea şi echivalarea actelor de studii şi calificărilor.

(3) Studiile superioare de licenţă corespund unui număr de 180–240 de credite de studii transferabile, cîte 30 de credite pentru fiecare semestru.

(4) Durata studiilor superioare de licenţă şi numărul corespunzător de credite de studii transferabile atribuit unui program de formare profesională (domeniu, specialitate) se stabilesc de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării ţinînd seama de:

a) Cadrul Naţional al Calificărilor în învăţământul superior;

b) cadrul ocupaţional şi competenţele necesare pentru profesare conform calificării obţinute;

c) specificul domeniului de formare profesională.

(5) Forma de evaluare finală a studiilor superioare de licenţă se stabileşte de senatul instituţiei de învăţământ superior.

(6) Studiile superioare de licenţă se finalizează cu susţinerea examenului şi/sau tezei/proiectului de licenţă şi cu eliberarea diplomei de studii superioare de licenţă.

(7) Diploma de studii superioare de licenţă este însoţită de suplimentul la diplomă, redactat în limbile română şi engleză.

(8) În cadrul studiilor superioare de licenţă, studentul poate obţine credite suplimentare în proporţie de cel mult 10% din numărul total de credite alocate programului de studii urmat. Creditele suplimentare acumulate la diverse discipline conexe se specifică în suplimentul la diplomă.

[Art.89 completat prin Legea nr.191 din 21.07.2017, în vigoare 18.08.2017]

Articolul 90. Ciclul II – studii superioare de master

(1) Admiterea la studiile superioare de master se organizează pe bază de concurs de către instituţia de învăţământ superior acreditată la programele de studii acreditate sau autorizate

provizoriu, în conformitate cu prevederile legislaţiei în vigoare şi cu regulamentul instituţional. Data începerii anului universitar în ciclul II de studii superioare se stabileşte de senatul instituţiei de învăţământ superior.

(2) La concursul de admitere în ciclul II de studii superioare pot participa deţinătorii diplomei de studii superioare de licenţă sau ai unui act echivalent de studii, recunoscut de structura abilitată pentru recunoaşterea şi echivalarea actelor de studii şi calificărilor.

(3) Studiile superioare de master corespund unui număr de 90–120 de credite de studii transferabile, cîte 30 de credite pentru fiecare semestru.

(4) În cazul înscrierii în ciclul II de studii superioare la un program de studii diferit de domeniul absolvit la ciclul I de studii superioare, candidaţii urmează să acumuleze 30 de credite de studii transferabile la disciplinele fundamentale şi de specialitate aferente domeniului de studii pentru care optează, ceea ce reprezintă minimul curricular iniţial necesar.

(5) Minimul curricular iniţial necesar pentru continuarea studiilor superioare în ciclul II la alt domeniu de formare profesională poate fi obţinut în perioada studiilor superioare de licenţă.

(6) În ciclul I şi ciclul II de studii superioare trebuie să fie acumulate cel puţin 300 de credite de studii transferabile.

(7) Planul de admitere la programele de studii superioare de master se stabileşte de senatul instituţiei de învăţământ superior, în funcţie de capacitatea de înmatriculare stabilită în urma acreditării sau autorizării provizorii a programelor respective.

(8) În ciclul II de studii superioare, activităţile didactice sînt susţinute de cadre didactice cu titlu ştiinţific sau, în cazul învăţământului artistic şi sportiv, cu titlu onorific.

(9) Studiile superioare de master se finalizează cu susţinerea publică a tezei/proiectului de master şi cu eliberarea diplomei de studii superioare de master. Tezele/proiectele de master se publică pe pagina web oficială a instituţiei de învăţământ superior.

(10) Diploma de studii superioare de master este însoţită de suplimentul la diplomă redactat în limbile română şi engleză.

(11) Diploma de studii superioare de master atestă faptul că titularul a obţinut competenţe academice şi/sau profesionale specifice, inclusiv competenţe manageriale, de cercetare, dezvoltare şi inovare.

(12) Instituţiile de învăţământ superior pot iniţia programe de studii superioare de master, cu respectarea cerinţelor de acreditare, la solicitarea instituţiilor/organizaţiilor publice sau private interesate, cu condiţia ca acestea să asigure finanţarea programelor corespunzătoare din surse proprii.

(13) În ciclul II de studii superioare se oferă:

a) programe de aprofundare, care asigură dezvoltarea competenţelor într-o specialitate din domeniul studiat la ciclul I;

b) programe interdisciplinare sau pluridisciplinare, care asigură dezvoltarea unor competenţe transversale specifice în două sau mai multe domenii de formare profesională;

c) programe complementare, care suplimentează competenţele obţinute în cadrul studiilor superioare de licenţă, în vederea extinderii ariei de inserţie profesională în cîmpul muncii.

(14) Programele de studii superioare de master trebuie să conţină şi o componentă de cercetare sau creaţie artistică în corespundere cu specificul programului de studii urmat.

Articolul 91. Studiile superioare integrate

(1) În ciclul I şi ciclul II de studii superioare pot fi organizate studii superioare integrate în următoarele domenii, reglementate prin norme de drept internaţional: medicină şi farmacie; medicină veterinară; arhitectură.

(2) Admiterea la studii superioare integrate se realizează concomitent şi în condiţii similare cu admiterea la studiile superioare de licenţă, în limita locurilor prevăzute în planul de înmatriculare aprobat de Guvern.

(3) În învăţământul superior integrat, durata cumulată a ciclurilor I şi II va corespunde unui număr de cel puţin 300 de credite de studii transferabile.

(4) Studiile superioare integrate se finalizează cu susţinerea examenului/ lucrării de absolvire şi cu eliberarea diplomei echivalente cu diploma de studii superioare de master.

Articolul 92. Programe comune de studii superioare

(1) Programul comun de studii superioare este o formă de colaborare dintre două sau mai multe instituţii responsabile în comun de:

a) elaborarea şi aprobarea programului de studii superioare de licenţă/master/doctorat;

b) organizarea admiterii;

c) supervizarea academică, conferirea calificării şi asigurarea calităţii.

(2) Colaborarea, de regulă, se realizează în cadrul unui consorţiu al instituţiilor de învăţământ superior cu alte instituţii şi organizaţii.

(3) Calificarea comună este acordată şi diploma comună este eliberată în una din următoarele formule:

a) o diplomă comună suplimentar la una sau mai multe diplome naţionale;

b) o diplomă comună emisă de către instituţiile care oferă programul comun de studiu fără eliberarea diplomei naţionale;

c) una sau mai multe diplome naţionale eliberate oficial şi un certificat pentru atestarea calificării acordate în comun.

(4) Diplomele şi certificatele comune se perfectează în limbile de comunicare stabilite în cadrul parteneriatului şi în limba engleză.

(5) Un program comun de studii superioare presupune că:

a) instituţiile membre ale consorţiului sînt autorizate provizoriu sau acreditate în ţara de origine;

b) fiecare membru al consorţiului dispune de permisiunea autorităţilor naţionale abilitate în acest scop pentru organizarea programului comun;

c) studenţii din fiecare instituţie participantă la programul comun realizează o perioadă de studiu în instituţiile partenere, dar nu neapărat în toate instituţiile consorţiului;

d) perioada de aflare a studenţilor la instituţiile sau organizaţiile partenere ale instituţiei de învăţământ superior constituie o parte substanţială a programului comun;

e) perioadele de studiu şi examenele promovate la instituţiile partenere sînt recunoscute deplin şi în mod automat, în condiţiile legii;

f) cadrele didactice din instituţiile participante la consorţiu vor contribui în comun şi în mod egal la realizarea programului de studiu.

(6) Procedura de autorizare de funcţionare provizorie şi de acreditare a programelor comune de studii superioare se stabileşte de Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare.

(7) Cotutela este un acord privind supervizarea/îndrumarea în comun a unui student al programului de master sau de doctorat de către doi conducători ştiinţifici, dintre care cel puţin unul

este din Republica Moldova. Acordul de cotutelă se semnează între instituţiile care organizează programul de studii superioare în cotutelă, studentul semnînd contractul de studii cu ambele instituţii.

Articolul 93. Specialităţile duble

(1) În cadrul studiilor superioare de licenţă pot fi pregătiţi specialişti la specialităţi duble numai în domeniile ştiinţe ale educaţiei şi militărie.

(2) Durata studiilor la specialităţile duble la ciclul I de studii superioare în domeniul ştiinţe ale educaţiei este mai mare cu un an.

(3) Studiile superioare în programele de studii la specialităţi duble se finalizează cu acordarea unei singure calificări şi cu eliberarea unei singure diplome universitare în două specialităţi.

Articolul 94. Ciclul III – studii superioare de doctorat

(1) Programele de studii superioare de doctorat se desfăşoară în şcoli doctorale şi se finanţează prin mecanisme distincte. Şcolile doctorale se organizează în cadrul instituţiilor de învăţămînt superior, precum şi în cadrul consorţiilor sau parteneriatelor naţionale şi internaţionale, constituite inclusiv cu participarea organizaţiilor din sfera ştiinţei şi inovării.

(2) Şcolile doctorale sînt structuri organizatorice şi administrative, constituite de instituţiile ofertante de programe de studii superioare de doctorat într-un anumit domeniu sau în domenii interdisciplinare.

(3) Şcolile doctorale gestionează bugetul alocat programelor de studii superioare de doctorat şi sînt supuse evaluării externe periodice în vederea asigurării calităţii, conform prevederilor legale. Fondurile alocate programelor de studii superioare de doctorat nu pot fi folosite în alte scopuri.

(4) Programele de studii superioare de doctorat corespund unui număr de 180 de credite de studii transferabile.

(5) Studiile superioare de doctorat se realizează prin programe de două tipuri:

a) doctorat ştiinţific, care are ca finalitate producerea de cunoaştere ştiinţifică originală, recunoscută pe plan internaţional. Doctoratul ştiinţific constituie o precondiţie pentru dezvoltarea carierei profesionale în învăţămîntul superior şi în cercetare;

b) doctorat profesional, în domeniile artelor şi sportului, care are ca finalitate producerea de cunoaştere originală în baza aplicării metodei ştiinţifice şi a reflecţiei sistematice asupra unor creaţii artistice sau asupra unor performanţe sportive de înalt nivel naţional şi internaţional. Doctoratul profesional poate satisface precondiţia pentru dezvoltarea carierei profesionale în învăţămîntul superior şi în cercetare în domeniile artelor şi sportului.

(6) Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării propune Guvernului spre aprobare acordarea sau retragerea, după caz, a dreptului de organizare a studiilor superioare de doctorat instituţiilor de învăţămînt superior, consorţiilor, parteneriatelor naţionale şi internaţionale, inclusiv celor constituite cu participarea organizaţiilor din sfera ştiinţei şi inovării, în baza rezultatelor evaluării externe a acestora.

(7) Admiterea în ciclul III de studii superioare se organizează de instituţiile de învăţămînt superior, de consorţiile, parteneriatele naţionale şi internaţionale, inclusiv de cele constituite cu participarea organizaţiilor din sfera ştiinţei şi inovării, la programe de doctorat acreditate sau autorizate provizoriu, în conformitate cu legislaţia din domeniul educaţiei.

(8) La concursul de admitere la studiile superioare de doctorat pot participa candidaţii deţinători ai diplomei de studii superioare de master sau ai unui act de studii echivalent, recunoscut de structura abilitată cu recunoaşterea şi echivalarea actelor de studii şi a calificărilor.

(9) Studiile superioare de doctorat pot fi organizate ca învăţămînt cu frecvenţă sau cu frecvenţă redusă.

(10) Planul de înmatriculare la studiile superioare de doctorat cu finanţare de la bugetul de stat se aprobă de Guvern.

(11) În calitate de conducător de doctorat poate fi desemnată persoana care deţine titlul de doctor sau doctor habilitat. Metodologia aprobării conducătorilor de doctorat se stabileşte de Guvern.

(12) Studiile superioare de doctorat se finalizează cu susţinerea publică a tezei de doctorat, cu conferirea titlului de doctor (în domeniul respectiv) şi cu eliberarea diplomei de doctor de către instituţia organizatoare a programului de studii superioare de doctorat în urma confirmării de către autoritatea naţională abilitată pentru confirmarea titlurilor ştiinţifice.

(13) În cazul finalizării studiilor superioare de doctorat fără susţinerea publică a tezei de doctorat, se eliberează un certificat care atestă frecventarea studiilor superioare de doctorat în domeniul respectiv, ceea ce constituie experienţă profesională de cercetare.

(14) Diploma de doctor conferă dreptul de a profesa în domeniul ştiinţelor/artei/sportului, precum şi de a ocupa posturi în instituţii de învăţămînt superior, în organizaţii din sfera ştiinţei şi inovării, dar şi în alte instituţii şi organizaţii din economia naţională.

(15) Diploma de doctor conferă şi dreptul de înscriere în programele de postdoctorat.

(16) Regulamentul de organizare şi de desfăşurare a programelor de doctorat şi de postdoctorat este elaborat de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării şi aprobat de Guvern.

Articolul 95. Programele de postdoctorat

(1) Programele de postdoctorat se organizează în scopul realizării de cercetări ştiinţifice fundamentale şi aplicative avansate.

(2) Programele de postdoctorat sînt destinate persoanelor cu diplomă de doctor şi au durata de cel mult 3 ani.

(3) Programele de postdoctorat sînt organizate în cadrul instituţiilor care realizează activităţi de cercetare, dezvoltare şi inovare.

(4) Programele de postdoctorat se finanţează prin concurs de proiecte, organizat de instituţii publice şi private, din surse externe, granturi, burse, precum şi din fonduri speciale ale instituţiilor de învăţămînt superior şi ale organizaţiilor din sfera ştiinţei şi inovării, în condiţiile legii.

(5) Pe durata realizării programului de postdoctorat, postdoctorandul se poate încadra, prin cumul, în funcţia de cercetător ştiinţific în instituţii de învăţămînt superior sau în organizaţii din sfera ştiinţei şi inovării în conformitate cu prevederile legislaţiei în domeniul muncii.

(6) Programele de postdoctorat se finalizează cu susţinerea publică a tezei de doctor habilitat sau în baza sintezei lucrărilor ştiinţifice publicate. Titlul de doctor habilitat se conferă de către instituţia care a organizat programul de postdoctorat. Confirmarea titlului şi eliberarea diplomei se realizează de către autoritatea naţională abilitată pentru confirmarea titlurilor ştiinţifice.

Articolul 96. Standardele educaţionale de stat în învăţămîntul superior

(1) Învăţămîntul superior se organizează şi se desfăşoară în baza standardelor de conţinut, standardelor de competenţe, standardelor naţionale de referinţă şi standardelor de acreditare.

(2) Standardele de conţinut şi standardele de competenţe se elaborează de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării pe domenii de formare profesională şi se aprobă de Guvern.

(3) Standardele naţionale de referinţă şi standardele de acreditare se elaborează pe domenii de formare profesională de către Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare, se coordonează cu ministerele de resort şi se aprobă de Guvern.

Articolul 97. Cadrul Naţional al Calificărilor

(1) Cadrul Naţional al Calificărilor în învăţământul superior asigură transparenţa învăţământului superior, mobilitatea academică şi recunoaşterea diplomelor la nivel internaţional.

(2) Cadrul Naţional al Calificărilor în învăţământul superior include:

a) descrierea domeniilor de formare profesională;

b) descrierea calificărilor şi ocupaţiilor;

c) finalităţile de studiu şi competenţele (descriptori de nivel pe cicluri de studii superioare);

d) volumul de muncă necesar pentru fiecare ciclu de studii, exprimat în credite de studii transferabile;

e) metodele de învăţare, predare şi evaluare;

f) procedurile de asigurare a calităţii în învăţământul superior.

(3) Cadrul Naţional al Calificărilor în învăţământul superior se elaborează pentru fiecare ciclu de studii şi domeniu de formare profesională, în corespundere cu Cadrul European al Calificărilor şi necesarul de calificări pe piaţa naţională şi europeană a muncii.

(4) Cadrul Naţional al Calificărilor în învăţământul superior este elaborat de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, în colaborare cu organele centrale de resort, instituţiile de învăţământ superior, agenţii economici, alţi parteneri sociali, şi se aprobă de Guvern.

(5) Calificările acordate în învăţământul superior se introduc în Registrul Naţional al Calificărilor în Învăţământul Superior, administrat de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

Articolul 98. Curriculumul în învăţământul superior

(1) Curriculumul în instituţiile de învăţământ superior este elaborat în conformitate cu prevederile Cadrului Naţional al Calificărilor, pentru fiecare ciclu de studii şi domeniu, şi este aprobat de senatul instituţiei.

(2) Concordanţa între curriculumul oferit de instituţia de învăţământ superior şi calificarea acordată în urma absolvirii unui program de studii superioare este un criteriu obligatoriu de evaluare a calităţii instituţiei de învăţământ superior.

Articolul 99. Evaluarea în învăţământul superior

(1) Evaluarea externă a procesului educaţional în învăţământul superior se efectuează de către Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare.

(2) Evaluarea internă a procesului educaţional în învăţământul superior se realizează de către structurile instituţionale de asigurare a calităţii, în baza unui regulament instituţional.

(3) Rezultatele academice ale studenţilor se evaluează:

a) pe parcursul semestrului;

b) la sfîrşitul semestrului;

c) la finalizarea programului de studii în cadrul fiecărui ciclu al învăţământului superior.

(4) Forma de evaluare la finalizarea programului de studii în învăţământul superior se stabileşte de senatul instituţiei de învăţământ.

Articolul 100. Stagiile de practică

(1) Stagiile de practică ale studenţilor reprezintă una dintre formele obligatorii de formare a specialiştilor de înaltă calificare.

(2) Stagiile de practică se organizează de instituţiile de învăţământ superior şi se realizează în cadrul instituţiilor, organizaţiilor, companiilor, societăţilor şi al altor structuri conform unui regulament-cadru aprobat de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(3) Structurile care oferă instituţiilor de învăţământ superior locuri pentru stagiile de practică ale studenţilor pot beneficia, din partea acestor instituţii, de:

a) prioritate în selectarea de absolvenţi pentru încadrare în propria structură;

b) parteneriat în organizarea de incubatoare de afaceri, laboratoare ştiinţifice, proiecte comune etc.;

c) transfer tehhnologic şi schimb de experienţă;

d) formare continuă a personalului în instituţia de învăţământ superior.

(4) Stagiile de practică se efectuează în baza contractului încheiat de instituţia de învăţământ superior şi/sau studenţi cu structurile ofertante de locuri de practică.

(5) Structurile care oferă locuri pentru stagiile de practică ale studenţilor beneficiază de facilităţi fiscale în modul stabilit de legislaţia în vigoare.

[Art.100 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]

Capitolul III
MANAGEMENTUL ÎNVĂŢĂMÂNTULUI SUPERIOR

Articolul 101. Managementul învăţământului superior

(1) În învăţământul superior managementul se realizează pe două niveluri: la nivel naţional – de către Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării şi la nivel instituţional – de către structurile de conducere şi administrative ale instituţiilor de învăţământ superior.

(2) Managementul învăţământului superior se axează pe următoarele principii:

a) principiul autonomiei universitare şi libertăţii academice;

b) principiul responsabilităţii publice;

c) principiul conducerii strategice;

d) principiul gestionării eficiente şi transparente.

Articolul 102. Sistemul organelor de conducere ale instituţiilor de învăţământ superior

Sistemul organelor de conducere ale instituţiilor de învăţământ superior este format din senat, consiliul pentru dezvoltare strategică instituţională, consiliul ştiinţific, consiliul facultăţii, consiliul de administraţie şi rectorul instituţiei.

Articolul 103. Senatul

(1) Senatul instituţiei de învăţământ superior reprezintă organul colectiv suprem de conducere, format din personal ştiinţifico-didactic şi nedidactic, ales prin votul secret al corpului profesoral-didactic al facultăţilor, departamentelor, centrelor ştiinţifice, din studenţi, aleşi de formaţiunile academice şi asociaţiile studenţeşti, din reprezentanţi ai organelor sindicale, în conformitate cu regulamentul instituţional elaborat în baza unui regulament-cadru aprobat de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării. Sînt din oficiu membri ai senatului rectorul, prorectorii şi decanii.

(2) Durata mandatului senatului este de 5 ani, sincronizată cu durata mandatului rectorului. Durata mandatului membrilor senatului din rîndul studenţilor este de un an, cu posibilitatea reînnoirii mandatului.

(3) Senatul are următoarele competenţe şi atribuţii:

a) asigură respectarea principiului libertăţii academice şi al autonomiei universitare;

b) elaborează şi aprobă Carta universitară;

c) aprobă Planul de dezvoltare strategică instituţională;

d) aprobă bugetul instituţiei;

e) elaborează şi aprobă metodologiile şi regulamentele de organizare a activităţilor şi programelor academice, de cercetare şi creaţie artistică din cadrul instituţiei, precum şi metodologiile şi regulamentele de recrutare, angajare şi evaluare a cadrelor didactice;

f) aprobă structura organizatorică şi funcţională a instituţiei de învăţământ. În cazul instituţiilor de învăţământ în domeniile militariei, securităţii şi ordinii publice, structura organizatorică şi funcţională este propusă de senat şi aprobată de conducătorii autorităţilor de resort din domeniile apărării, securităţii şi ordinii publice în subordinea cărora se află instituţiile respective;

g) elaborează şi aprobă regulamentul privind modul de alegere a rectorului, în baza regulamentului-cadru aprobat de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării;

h) confirmă, fără drept de modificare, lista membrilor Consiliului pentru dezvoltare strategică instituţională.

(4) Senatul este condus de rectorul instituţiei.

Articolul 104. Consiliul pentru dezvoltare strategică instituţională

(1) Consiliul pentru dezvoltare strategică instituţională are următoarele competenţe şi atribuţii:

a) coordonează elaborarea Planului de dezvoltare strategică instituţională, care cuprinde viziunea, misiunea, strategia de dezvoltare a instituţiei de învăţământ şi acţiunile principale pentru o perioadă de cel puţin 5 ani, şi îl prezintă senatului pentru aprobare;

b) monitorizează, evaluează eficienţa utilizării resurselor financiare şi prezintă senatului pentru aprobare proiectul bugetului instituţiei de învăţământ;

c) aprobă contractul-tip de studii şi cuantumul taxelor de studii;

d) asigură managementul instituţional privind drepturile de proprietate intelectuală şi de transfer tehnologic;

e) ia decizii, cu avizul favorabil al senatului, privind:

– dezvoltarea şi consolidarea patrimoniului instituţiei, cu cel puţin 2/3 din numărul voturilor membrilor;

– iniţierea şi închiderea programelor de studii, cu cel puţin 2/3 din numărul voturilor membrilor;

– metodologia de salarizare şi stimulare a personalului;

– activităţile de antreprenoriat, parteneriatele public-private şi cooperarea cu mediul de afaceri;

– angajarea în consorţii şi fuzionarea cu alte instituţii de învăţământ superior;

f) organizează şi desfăşoară alegerile pentru postul de rector în conformitate cu regulamentul instituţional de organizare şi desfăşurare a alegerilor.

(2) Consiliul pentru dezvoltare strategică instituţională se constituie din nouă membri, după cum urmează:

a) trei membri desemnaţi: de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării – un membru, de Ministerul Finanţelor – un membru, de ministerul de resort – un membru. Membrii desemnaţi nu pot avea calitatea de salariat în cadrul ministerelor respective;

b) doi membri din rîndul cadrelor didactice titulare care nu deţin funcţii de conducere şi nu sînt membri ai senatului, selectaţi prin vot secret de adunarea generală a membrilor consiliilor facultăţilor şi a reprezentanţilor studenţi din senat şi din consiliile facultăţilor;

c) doi membri delegaţi din partea senatului care sînt experţi externi şi nu au calitatea de titulari ai instituţiei respective;

d) rectorul;

e) prorectorul responsabil de probleme financiare.

(3) Membrii Consiliului pentru dezvoltare strategică instituţională se desemnează pentru un mandat de 5 ani.

(4) Preşedintele Consiliului pentru dezvoltare strategică instituţională este ales de membrii acestuia. Angajaţii instituţiei nu pot fi aleşi în funcţia de preşedinte al Consiliului pentru dezvoltare strategică instituţională.

(5) Componenţa Consiliului pentru dezvoltare strategică instituţională trebuie să includă economişti şi jurişti. Persoana desemnată de Ministerul Finanţelor trebuie să deţină competenţe specifice privind monitorizarea şi auditarea financiară.

(6) La constituirea Consiliului pentru dezvoltare strategică instituţională se respectă principiul egalităţii de gen.

(7) Consiliul pentru dezvoltare strategică instituţională se întruneşte cel puţin o dată în trimestru sau ori de cîte ori este necesar, la iniţiativa preşedintelui sau a cel puţin 1/3 din numărul membrilor.

(8) Membrii Consiliului pentru dezvoltare strategică instituţională desemnaţi de instituţia de învăţămînt beneficiază de o indemnizaţie lunară, cu excepţia rectorului şi a prorectorului. Indemnizaţia respectivă se plăteşte din bugetul instituţiei de învăţămînt pentru membrii desemnaţi de aceasta, iar pentru membrii desemnaţi de fondator şi ministerele de resort – din bugetul fondatorului. Cuantumul indemnizaţiei este de un salariu mediu pe economie pentru membri şi de două salarii medii pe economie pentru preşedintele Consiliului. Prevederile prezentului alineat nu se aplică în cazul instituţiilor de învăţămînt în domeniile milităriei, securităţii şi ordinii publice.

(9) Membrii Consiliului pentru dezvoltare strategică instituţională poartă răspundere pentru deciziile luate, în conformitate cu legislaţia în vigoare.

Articolul 105. Conducerea instituţiilor

(1) Conducerea operativă a instituţiei de învăţămînt superior este asigurată de rector, asistat de prorectori, cu sprijinul consiliului de administraţie.

(2) Rectorul este executorul de buget al instituţiei de învăţămînt superior.

(3) Rectorul se alege de către adunarea generală a cadrelor didactice şi ştiinţifice titulare şi a reprezentanţilor studenţi din senat şi din consiliile facultăţilor cu votul majorităţii membrilor.

(4) Iniţierea procesului de alegere a rectorului se face de către Consiliul pentru dezvoltare strategică instituţională prin publicarea unui anunţ cu 2 luni înainte de expirarea mandatului rectorului în exerciţiu.

(5) Pot fi aleşi în postul de rector candidaţii care deţin titluri ştiinţifice sau ştiinţifico-didactice şi au experienţă de cel puţin 5 ani în învăţămîntul superior şi cercetare.

(6) Candidaţii la postul de rector membri ai Consiliului pentru dezvoltare strategică instituţională nu pot participa la procesul de organizare şi desfăşurare a alegerilor.

(7) Dosarele candidaţilor la postul de rector se depun la Consiliul pentru dezvoltare strategică instituţională, care verifică corespunderea acestora cu condiţiile stipulate la alin.(5). Alegerile pot avea loc în cazul în care au fost înregistrate dosarele a cel puţin 2 candidaturi eligibile.

(8) Consiliul pentru dezvoltare strategică instituţională face publică lista candidaţilor eligibili şi organizează procesul de alegere a candidatului la funcţia de rector de către adunarea generală a cadrelor didactice şi ştiinţifice titulare şi a reprezentanţilor studenţi din senat şi din consiliile facultăţilor. Alegerile se realizează prin vot universal, direct, secret şi liber exprimat.

(9) Rectorul este confirmat în post, în baza rezultatelor alegerilor, prin ordinul fondatorului, în termen de cel mult 3 luni.

(10) Rectorul poate fi eliberat din funcţie înainte de expirarea mandatului la iniţiativa majorităţii membrilor senatului sau a Consiliului pentru dezvoltare strategică instituţională, a fondatorului, prin decizia adunării generale a cadrelor didactice şi ştiinţifice titulare şi a reprezentanţilor studenţi din senat şi din consiliile facultăţilor, cu votul majorităţii membrilor, în caz de:

a) îndeplinire necorespunzătoare a condiţiilor specificate în contractul individual de muncă şi în Carta universitară;

b) nerespectare a obligaţiilor de responsabilitate publică specificate la art.107 alin.(1).

(11) Rectorul numeşte prorectorii pe perioada mandatului său nu mai tîrziu de 6 luni de la data învestirii în funcţie.

(12) Rectorul iniţiază, prin intermediul comisiilor de concurs aprobate de senat, concursul pentru funcţia de decan şi şef de departament/catedră, conform regulamentului instituţional, în termen de cel mult 6 luni de la vacantarea funcţiei respective.

(13) Funcţia de rector, prorector şi decan poate fi deţinută de una şi aceeaşi persoană nu mai mult de două mandate consecutive, a cîte 5 ani fiecare.

(14) Rectorii, prorectorii, decanii şi şefii de departament/catedră din cadrul instituţiilor de învăţămînt în domeniile milităriei, securităţii şi ordinii publice sînt numiţi în funcţii de conducătorii autorităţilor de resort din domeniile apărării, securităţii şi ordinii publice, în subordinea cărora se află instituţiile respective, conform cadrului normativ special al domeniilor menţionate.

(15) Fondatorul încheie un contract individual de muncă cu rectorul, care include şi prevederi ce ţin de condiţiile de salarizare. Acestea se stabilesc de către fondator la propunerea senatului. Rectorul încheie un contract individual de muncă cu prorectorul.

(16) Pentru accesarea mijloacelor financiare publice, rectorul încheie contracte cu Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării sau cu organele centrale de resort.

(17) Rectorul prezintă anual senatului, Consiliului pentru dezvoltare strategică instituţională şi fondatorilor un raport privind activitatea instituţiei, care se publică pe pagina web oficială a instituţiei.

Articolul 106. Administrarea patrimoniului

(1) Instituţiile de învăţămînt superior publice şi private au patrimoniu propriu pe care îl gestionează conform legii.

(2) Clădirile şi terenurile în/pe care, la data intrării în vigoare a prezentului cod, îşi desfăşoară activitatea instituţiile de învăţămînt superior publice fac parte din domeniul public al statului şi nu pot fi înstrăinate, iar celelalte bunuri sînt proprietatea instituţiilor de învăţămînt superior publice.

(3) Instituţiile de învăţămînt superior publice sînt în drept să procure din surse proprii, precum şi din orice alte surse legale, bunuri imobile şi mobile, terenuri sau orice alt patrimoniu necesar pentru activitatea acestora. Bunurile respective reprezintă proprietatea instituţiilor de învăţămînt superior publice.

(4) Bunurile care constituie proprietatea instituţiei de învăţămînt superior publice pot fi date în locaţiune, în arendă sau pot fi vîndute doar cu condiţia că veniturile obţinute vor fi folosite pentru dezvoltarea instituţiei respective.

(5) Deciziile privind bunurile care constituie proprietatea instituţiilor de învăţămînt superior publice se iau cu votul a 2/3 din numărul membrilor Consiliului pentru dezvoltare strategică instituţională, inclusiv al reprezentantului Ministerului Finanţelor, cu avizul pozitiv al senatului, aprobat cu votul a 2/3 din numărul membrilor, în conformitate cu Planul de dezvoltare strategică instituţională. Deciziile luate sînt aduse la cunoştinţa fondatorilor.

(6) Bunurile aflate în gestiunea instituţiilor de învăţămînt superior publice se folosesc în scopuri educaţionale, de cercetare, dezvoltare şi inovare, precum şi pentru servicii auxiliare (cămine, cantine, săli de sport etc.). Acestea nu pot fi folosite în calitate de gaj pentru accesarea creditelor bancare.

(7) Bunurile aflate în gestiunea instituţiilor de învăţămînt superior publice – bunuri ce fac parte din domeniul public al statului – pot fi concesionate în scopuri lucrative sau date în locaţiune, arendă şi administrare pe perioade de pînă la 5 ani prin decizii ale Consiliului pentru dezvoltare strategică instituţională, cu votul a 2/3 din numărul membrilor, inclusiv al reprezentantului Ministerului Finanţelor, cu avizul pozitiv al senatului aprobat cu votul a 2/3 din numărul membrilor. Aceste decizii sînt aduse la cunoştinţa fondatorilor.

(8) Instituţiile de învăţămînt superior au posibilitatea de a crea, independent sau în parteneriat, prin decizii ale Consiliului pentru dezvoltare strategică instituţională, cu votul a 2/3 din numărul membrilor, inclusiv al reprezentantului Ministerului Finanţelor, instituţii publice de cercetare şi inovare, centre experimentale şi didactice, clinici universitare, spitale universitare, staţiuni şi terenuri didactice, incubatoare de afaceri, cluburi sportive şi studiouri de creaţie, precum şi societăţi comerciale, prin care să îşi realizeze misiunea şi să valorifice propriile rezultate ale activităţilor de cercetare şi inovare desfăşurate. Aceste decizii sînt aduse la cunoştinţa fondatorilor. Orice profit realizat din asemenea activităţi constituie venitul propriu al instituţiei de învăţămînt superior şi urmează a fi investit obligatoriu în scopul realizării misiunii asumate prin Carta universitară.

(9) Instituţiile de învăţămînt superior private sînt titulare ale dreptului de proprietate ori ale altor drepturi reale pe care le exercită asupra patrimoniului, în condiţiile legii.

(10) Proprietăţile dobîndite din activităţile de antreprenoriat ale instituţiei de învăţămînt sînt proprietate a instituţiei.

Articolul 107. Responsabilitatea publică

(1) Responsabilitatea publică a instituţiei de învăţămînt superior constă în:

a) respectarea legislaţiei în vigoare, a Cartei universitare şi a politicilor naţionale în domeniul învăţămîntului superior;

b) aplicarea reglementărilor în vigoare cu privire la asigurarea şi evaluarea calităţii în învăţămîntul superior;

c) respectarea politicilor de echitate şi etică universitară cuprinse în Carta universitară;

d) asigurarea eficienţei utilizării resurselor şi a calităţii actului managerial, conform prezentului cod;

e) asigurarea transparenţei proceselor decizionale şi a activităţilor desfăşurate, conform legislaţiei în vigoare;

f) respectarea libertăţii academice a personalului didactic şi ştiinţific, precum şi a drepturilor şi libertăţilor studenţilor.

(2) Rectorul şi preşedintele Consiliului pentru dezvoltare strategică instituţională sînt responsabili de asigurarea respectării obligaţiilor ce derivă din principiul de responsabilitate publică.

Articolul 108. Consiliul de etică şi management

(1) Misiunea de verificare a asigurării responsabilităţii publice a instituţiilor de învăţămînt superior revine Consiliului de etică şi management, care se constituie la nivel naţional, este o structură deliberativă independentă şi funcţionează în baza unui regulament elaborat de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării. Consiliul este format, cu respectarea principiului nediscriminării şi transparenţei, din 11 membri, după cum urmează:

a) trei reprezentanţi numiţi de Consiliul Rectorilor;

b) doi reprezentanţi numiţi de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării;

c) un reprezentant numit de Ministerul Finanţelor;

d) doi reprezentanţi numiţi de Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare;

e) un reprezentant al sindicatelor din domeniul educaţiei;

f) un reprezentant al asociaţiilor şi organizaţiilor studenţeşti;

g) un reprezentant al societăţii civile.

(2) Nu pot face parte din Consiliul de etică şi management rectorii, membrii consiliilor de dezvoltare strategică instituţională ale instituţiilor de învăţămînt superior, precum şi persoanele care exercită funcţii de demnitate publică.

(3) Secretariatul Consiliului de etică şi management este asigurat de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării şi include obligatoriu un jurist.

(4) Orice persoană fizică sau juridică poate sesiza Consiliul de etică şi management în legătură cu nerespectarea prevederilor art.107 alin.(1). Din momentul primirii unei astfel de sesizări, Consiliul de etică şi management are obligaţia de a investiga aspectele invocate şi de a răspunde în termen de 3 luni.

(5) În cazul în care se constată nerespectarea prevederilor ce ţin de responsabilitatea publică conform art.107 alin.(1), Consiliul de etică şi management, în termen de 10 zile de la data constatării, sesizează Consiliul de dezvoltare strategică instituţională al instituţiei de învăţămînt superior, cu informarea fondatorului.

(6) Dacă, în termen de 3 luni de la data sesizării de către Consiliul de etică şi management, instituţia de învăţămînt superior nu întreprinde acţiuni de corectare a abaterilor de la obligaţiile de responsabilitate, fondatorul aplică, în termen de cel mult 4 luni de la data constatării abaterii, una sau mai multe dintre următoarele măsuri:

a) propune adunării generale a cadrelor didactice şi ştiinţifice titulare şi a reprezentanţilor studenţi din senat şi din consiliile facultăţilor revocarea din funcţie a rectorului;

b) reduce sau sistează finanţarea de la bugetul de stat;

c) iniţiază procedura de reorganizare sau lichidare a instituţiei de învăţămînt superior.

Articolul 109. Carta universitară

(1) Carta universitară este documentul care stabileşte misiunea, principiile academice, obiectivele, structura şi organizarea universităţii şi a altor instituţii de învăţămînt superior.

(2) Carta universitară prevede, în mod obligatoriu:

a) procedura de alegere/desemnare/revocare a personalului de conducere;

b) normele de etică şi deontologie academică;

c) principiile de gestiune a resurselor instituţiei de învăţămînt superior;

d) condiţiile de constituire, de stabilire a destinaţiei şi de utilizare a propriilor fonduri;

e) condiţiile de încheiere a contractelor cu instituţii publice şi agenţi economici în scopul realizării unor programe sau proiecte de cercetare fundamentală şi aplicativă, de creaţie artistică, de transfer tehnologic şi de perfecţionare a calificării profesionale a specialiştilor;

f) condiţiile de asociere cu alte instituţii de învăţămînt superior sau organizaţii;

g) principii generale de construire, modernizare, gestionare şi utilizare a bazei materiale a instituţiei de învăţămînt superior, aferente procesului de învăţămînt şi cercetării ştiinţifice;

h) principiile de cooperare cu instituţii de învăţămînt superior din străinătate şi de aderare la organizaţii europene şi internaţionale;

i) principiile de colaborare a universităţilor cu sindicatele şi organizaţiile studenţeşti legal constituite;

j) modul de administrare a drepturilor de proprietate intelectuală în instituţia de învăţămînt superior;

k) orice alte aspecte considerate relevante de către senat şi care corespund legislaţiei în vigoare.

(3) Carta universitară se elaborează şi se adoptă de senat numai după consultarea comunităţii universitare.

(4) Carta universitară se adoptă după obţinerea avizului favorabil din partea Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării. Avizul se emite de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării în cel mult 30 de zile de la data solicitării instituţiei de învăţămînt superior.

(5) În cazul în care Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării nu răspunde solicitării instituţiei de învăţămînt superior în termenul prevăzut la alin.(4), Carta universitară se consideră avizată favorabil.

Articolul 110. Relaţiile cu piaţa muncii şi mediul de afaceri

(1) Instituţiile de învăţămînt superior colaborează cu mediul de afaceri la formarea cadrelor de înaltă calificare.

(2) Relaţiile de parteneriat ale instituţiilor de învăţămînt superior cu mediul de afaceri se realizează prin:

a) stabilirea rolurilor, interdependenţei şi responsabilităţilor tuturor actorilor implicaţi în procesul de formare şi inserţie profesională;

b) stabilirea unui cadru facilitator şi cooperant de interacţiune a sistemului de învăţămînt superior cu piaţa muncii;

c) fondarea de societăţi comerciale pentru practicarea activităţilor economice ce ţin exclusiv de scopurile specificate în Planul de dezvoltare strategică instituţională;

d) realizarea parteneriatului public-privat.

(3) Prestarea serviciilor de către instituţiile de învăţămînt superior şi de către mediul de afaceri, precum şi beneficierea de aceste servicii, se abordează în mod egal şi echitabil.

(4) Parteneriatul dintre învăţămîntul superior şi mediul de afaceri prevede:

a) crearea centrelor comune de ghidare şi consiliere în carieră şi de angajare a absolvenţilor pe piaţa muncii;

b) organizarea tîrgurilor şi a burselor locurilor de muncă;

c) crearea incubatoarelor de afaceri şi a laboratoarelor de cercetare comune;

d) organizarea formării profesionale continue;

e) oferirea locurilor pentru stagii de practică;

f) angajarea reprezentanţilor de înaltă calificare din mediul de afaceri în activitatea de elaborare a Cadrului Naţional al Calificărilor, a Clasificatorului ocupaţiilor şi a standardelor profesionale;

g) implicarea cadrelor de înaltă calificare din mediul de afaceri în monitorizarea şi evaluarea calităţii învăţământului superior;

h) integrarea dimensiunii de gen în toate activităţile relevante;

i) oferirea oportunităţilor de conciliere a studiilor şi responsabilităţilor familiale pentru tineri;

j) alte activităţi şi acţiuni legale.

(5) Monitorizarea angajării absolvenţilor pe piaţa muncii se realizează de către instituţiile de învăţământ superior în colaborare cu angajatorii.

Articolul 111. Angajarea absolvenţilor pe piaţa muncii

(1) Angajarea pe piaţa muncii a absolvenţilor instituţiilor de învăţământ superior se efectuează în conformitate cu legislaţia în vigoare.

(2) Pentru angajarea absolvenţilor în primul an după absolvire, agenţii economici persoane juridice de drept privat beneficiază de facilităţi fiscale în modul stabilit de legislaţia în vigoare.

[Art.111 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]

Articolul 112. Asigurarea calităţii

(1) Asigurarea calităţii în învăţământul superior este realizată printr-un ansamblu de acţiuni de dezvoltare a capacităţii instituţionale de elaborare, planificare şi implementare de programe de studii, prin care se formează şi se consolidează încrederea beneficiarilor că instituţia ofertantă de educaţie satisface şi îmbunătăţeşte standardele de calitate în conformitate cu misiunea asumată de aceasta.

(2) Managementul calităţii în învăţământul superior este asigurat:

a) la nivel naţional – de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării şi de Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare;

b) la nivel instituţional – de structuri interne de asigurare a calităţii.

(3) Un sistem de asigurare a calităţii pe deplin funcţional presupune parcurgerea a două etape succesive:

a) autorizarea de funcţionare provizorie, care reprezintă actul de înfiinţare a instituţiei şi acordă dreptul de a desfăşura procesul de învăţământ şi de a organiza admiterea la studii;

b) acreditarea, care acordă, suplimentar la drepturile prevăzute la lit.a), dreptul de a organiza examenul de finalizare a studiilor, precum şi dreptul de a emite diplome, certificate şi alte acte de studii recunoscute de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

Articolul 113. Evaluarea calităţii

(1) Evaluarea calităţii în învăţământul superior constă în examinarea multicriterială a măsurii în care o instituţie ofertantă de educaţie şi programul acesteia îndeplinesc standardele naţionale de referinţă.

(2) Evaluarea calităţii în învăţământul superior reprezintă un ansamblu complex de activităţi de autoevaluare, evaluare internă şi evaluare externă a calităţii, în conformitate cu standardele de acreditare, criteriile şi indicatorii aprobaţi.

(3) Autoevaluarea şi evaluarea internă a calităţii în învăţământul superior sînt realizate de către structurile instituţionale responsabile de asigurarea calităţii, în conformitate cu standardele naţionale de referinţă.

(4) Evaluarea externă a calităţii în învăţământul superior este realizată de către Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare sau o altă agenţie de evaluare a calităţii, înscrisă în Registrul European pentru Asigurarea Calităţii în Învăţământul Superior.

(5) Evaluarea calităţii în învăţământul superior vizează:

a) capacitatea instituţională;

b) eficienţa educaţională, inclusiv rezultatele academice;

c) calitatea programelor de formare profesională iniţială şi continuă;

d) managementul instituţional al calităţii;

e) rezultatele cercetărilor ştiinţifice şi/sau ale creaţiei artistice;

f) concordanţa dintre evaluarea internă şi situaţia reală.

Articolul 114. Evaluarea externă în vederea autorizării de funcţionare provizorie sau acreditării

(1) Orice persoană juridică, publică sau privată, interesată în oferirea de programe de studii superioare se supune obligatoriu procesului de evaluare externă, în vederea autorizării de funcţionare provizorie, înainte de a începe să activeze.

(2) Autorizarea de funcţionare provizorie a programelor de studii din învăţământul superior expiră după prima promoţie de absolvenţi.

(3) Acreditării sînt supuse atît instituţia de învăţământ superior, cît şi programele de studii.

(4) În învăţământul superior, acreditarea programelor de studii superioare de licenţă (ciclul I) se face pentru fiecare program care conduce la o calificare universitară distinctă.

(5) Instituţiile de învăţământ superior nu pot obţine autorizare de funcţionare provizorie sau acreditare pentru programele de studii superioare de master şi de doctorat (ciclurile II şi III) dacă nu sînt acreditate programele de studii superioare de licenţă (ciclul I) din acelaşi domeniu.

(6) În instituţiile care nu au drept misiune principală oferirea de programe de studii, evaluarea instituţională se face, exclusiv, pe subdiviziunea administrativă care organizează programele de studii.

(7) Evaluarea externă în vederea autorizării de funcţionare provizorie sau acreditării se declanşează şi se desfăşoară conform metodologiilor elaborate de Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare şi aprobate de Guvern.

(8) După obţinerea acreditării, programele de studii şi instituţiile de învăţământ superior sînt supuse evaluării externe periodic, în vederea reacreditării, cel puţin o dată la 5 ani.

(9) În cazul obţinerii rezultatelor negative la evaluarea externă a instituţiilor de învăţământ superior, Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării retrage dreptul de activitate a instituţiilor sau de organizare a programelor de studii, studenţii fiind repartizaţi la programe similare din alte instituţii de învăţământ pînă la înlăturarea motivelor care au stat la baza rezultatelor negative ale evaluării. Prevederile prezentului alineat se aplică şi programelor de studii superioare de doctorat oferite de organizaţiile din sfera ştiinţei şi inovării, precum şi organizaţiilor respective în ceea ce priveşte organizarea studiilor superioare de doctorat.

(10) Decizia cu privire la autorizarea de funcţionare provizorie, la acreditare, neacreditare sau la retragerea dreptului de activitate a unei instituţii de învăţământ superior sau de organizare a unui program de studii se adoptă de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, în baza rezultatelor evaluării efectuate de Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare.

[Art.114 modificat prin Legea nr.140 din 27.07.2018, în vigoare 17.08.2018]

Articolul 115. Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare

(1) Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare este o autoritate administrativă în subordinea Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării, instituită de Guvern, finanţată din bugetul de stat şi din venituri proprii.

(2) Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare are următoarele atribuţii şi responsabilităţi:

a) realizează politicile statului în domeniul calităţii învăţământului profesional tehnic, superior şi al calităţii în formarea continuă;

b) elaborează, în conformitate cu standardele europene în domeniu, şi face publică propria metodologie de evaluare şi acreditare a instituţiilor ofertante de programe de formare profesională şi a programelor acestora pe care o propune spre aprobare Guvernului;

c) formulează şi revizuieşte periodic, în baza bunelor practici europene şi internaţionale, standardele de acreditare, standardele naţionale de referinţă şi indicatorii de performanţă utilizaţi la evaluarea şi asigurarea calităţii în învăţământ;

d) evaluează, pe bază contractuală, instituţiile ofertante de programe de formare profesională, precum şi programele acestora, în vederea autorizării de funcţionare provizorie, acreditării şi reacreditării în învăţământul profesional tehnic, în învăţământul superior şi în formarea continuă;

e) efectuează, în bază contractuală, la solicitarea Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării, evaluarea calităţii unor programe şi instituţii ofertante de programe de formare profesională în învăţământul profesional tehnic, superior şi în formarea continuă;

e[1]) acreditează instituţiile şi asigură calitatea în învăţământul general;

e[2]) evaluează modul de realizare a Curriculumului naţional şi administrează examenele şi evaluările în învăţământul general;

f) asigură obiectivitatea şi validitatea rezultatelor obţinute în procesul evaluării externe a instituţiilor ofertante de programe şi a programelor acestora;

g) asigură transparenţa în procesul de evaluare externă, inclusiv prin publicarea rezultatelor evaluării;

h) elaborează şi publică lucrări în domeniul evaluării şi acreditării instituţiilor de învăţământ;

i) publică manuale, ghiduri metodice, lucrări de sinteză a bunelor practici de evaluare şi de asigurare internă şi externă a calităţii;

j) elaborează Codul de etică profesională a experţilor antrenaţi în evaluare;

k) prezintă Guvernului raportul anual de activitate şi îl publică pe pagina sa web oficială;

l) elaborează periodic rapoarte de autoevaluare a calităţii propriei activităţi în vederea pregătirii evaluării externe de către agenţii similare din alte ţări;

m) colaborează cu agenţii similare din alte ţări pentru dezvoltarea şi aplicarea de măsuri eficiente de îmbunătăţire a calităţii programelor de formare profesională;

n) face demersurile necesare ca, în cel mult 3 ani de la înfiinţare, să fie înscrisă în Registrul European pentru Asigurarea Calităţii în Învăţământul Superior.

(3) În exercitarea atribuţiilor, Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare are următoarele drepturi:

a) să antreneze colaboratori externi, experţi în domeniul său de activitate, remuneraţi;

b) să alcătuiască, în baza unei metodologii transparente şi folosind criterii de competenţă şi competitivitate, propriul registru de evaluatori, pe care îi pregăteşte metodologic şi îi deleagă pentru efectuarea misiunilor de evaluare externă a calităţii;

c) să verifice, la încheierea misiunii de evaluare, respectarea metodologiei de evaluare aplicate de experţi;

d) să informeze instituţia evaluată şi Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării despre rezultatele evaluării externe.

(4) Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare se constituie din:

a) Consiliul de conducere;

b) comisiile de profil;

c) aparatul administrativ.

(5) În cadrul Agenţiei Naţionale de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare funcţionează subdiviziunea de evaluare a programelor şi a instituţiilor ofertante de programe de formare profesională din învăţământul superior, subdiviziunea de acreditare a programelor şi instituţiilor ofertante de programe de formare profesională din învăţământul superior, subdiviziunea dedicată învăţământului profesional tehnic, precum şi alte subdiviziuni necesare pentru realizarea atribuţiilor sale, constituite de către Consiliul de conducere.

(6) Pe lîngă subdiviziuni funcţionează, conform regulamentului propriu de organizare şi funcţionare, comisii pe specialităţi, care îşi întocmesc registre de experţi-evaluatori pe bază de concurs deschis.

(7) Conducerea executivă a Agenţiei Naţionale de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare este exercitată de către preşedintele Consiliului de conducere, numit în funcţie de Guvern, asistat de vicepreşedinte şi secretarul general.

(8) Consiliul de conducere este constituit din 15 membri: cadre cu funcţii ştiinţifico-didactice şi ştiinţifice şi cîte un reprezentant al studenţilor şi al mediului de afaceri. Membrii Consiliului de conducere nu pot deţine funcţii de demnitate publică, funcţia de rector sau de director al instituţiei de învăţământ.

[Alin.(9) şi (10) art.115 abrogate prin Legea nr.190 din 21.09.2017, în vigoare 20.02.2018]

(11) Preşedintele, vicepreşedintele şi secretarul general al Consiliului de conducere sînt aleşi din rîndul membrilor acestuia, pentru un mandat de 4 ani.

(12) Modul de funcţionare a Agenţiei Naţionale de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare, atribuţiile preşedintelui, vicepreşedintelui, secretarului general şi ale comisiilor de profil, condiţiile, procedurile de selectare şi desemnare a acestora, structura şi efectivul-limită ale aparatului administrativ, metodologia de calculare a taxelor, precum şi taxele percepute pentru procedurile de evaluare se stabilesc prin regulamentul aprobat de Guvern.

[Art.115 modificat prin Legea nr.190 din 21.09.2017, în vigoare 20.02.2018]

Capitolul IV
CERCETAREA ŞTIINŢIFICĂ ÎN ÎNVĂŢĂMÎNTUL SUPERIOR

Articolul 116. Cercetarea ştiinţifică

(1) În instituţiile ofertante de programe de învătămînt superior, activitatea de cercetare, dezvoltare şi inovare şi de creaţie artistică se realizează în scopul producerii de cunoaştere şi al formării profesionale a specialiştilor de înaltă calificare.

(2) În instituţiile de învăţământ superior, activităţile de cercetare, dezvoltare şi inovare se efectuează în cadrul catedrelor, departamentelor, laboratoarelor şi altor unităţi proprii şi/sau în parteneriat cu alte instituţii, agenţi economici sau autorităţi publice.

(3) Finanţarea cercetării în instituţiile ofertante de programe de master şi doctorat se face, în baza criteriilor de calitate şi performanţă, prin mecanisme distincte, stabilite printr-un regulament aprobat de Guvern, şi din alte surse legal constituite.

(4) Modul de organizare şi desfăşurare a cercetării ştiinţifice în instituţiile de învăţământ superior se reglementează prin Carta universitară, prin regulamentele de organizare şi funcţionare a şcolii doctorale, a programelor de studii superioare de doctorat, aprobate de senat, şi prin alte acte normative.

(5) Finanţarea de la bugetul de stat a proiectelor de cercetare, dezvoltare şi inovare, de creaţie artistică şi sport se efectuează exclusiv pe bază de concurs, organizat de Agenţia Naţională pentru Cercetare şi Dezvoltare.

(6) Instituţiile de învăţământ superior pot beneficia de finanţare instituţională pentru domeniile cercetării şi inovării în conformitate cu prevederile Codului cu privire la ştiinţă şi inovare.

(7) Instituţiile de învăţământ superior sînt deţinătoare de drept a proprietăţii intelectuale generate din propria activitate de cercetare finanţată de la bugetul de stat şi sînt autonome în valorificarea rezultatelor cercetărilor ştiinţifice.

(8) Instituţiile de învăţământ superior şi instituţiile de cercetare ofertante de programe de studii superioare au obligaţia de a recompensa autorii rezultatelor de cercetare care au devenit obiect al dreptului de proprietate intelectuală cu cel puţin 15% din veniturile obţinute prin comercializarea acestora.

(9) Pentru cadrele didactice din învăţământul superior în domeniul artelor sau sportului, activitatea de creaţie artistică sau în domeniul sportului poate substitui activitatea de cercetare ştiinţifică.

[Art.116 modificat prin Legea nr.190 din 21.09.2017, în vigoare 20.02.2018]

Capitolul V
PERSONALUL DIN ÎNVĂŢĂMÎNTUL SUPERIOR

Articolul 117. Categoriile de personal

(1) Personalul din învăţământul superior se constituie din:

a) personal ştiinţifico-didactic: lector universitar, conferenţiar universitar, profesor universitar;

b) personal ştiinţific: cercetător ştiinţific, cercetător ştiinţific superior, cercetător ştiinţific coordonator, cercetător ştiinţific principal;

c) personal didactic: asistent universitar, formator, maestru de concert, maistru de instruire, antrenor;

d) personal didactic auxiliar: bibliotecar, informatician, laborant metodist, acompaniator;

e) alte categorii de personal: personal administrativ şi tehnic, secretar-referent, tehnician, inginer-tehnician, medic, asistent medical, precum şi personal auxiliar şi de deservire.

(2) În învăţământul superior sînt următoarele titluri:

a) ştiinţifice – doctor şi doctor habilitat;

b) ştiinţifico-didactice – conferenţiar universitar şi profesor universitar.

(3) Titlurile ştiinţifico-didactice de conferenţiar universitar şi de profesor universitar se conferă de către senatul instituţiei de învăţământ superior, în funcţie de domeniul ştiinţific, şi se confirmă de către autoritatea naţională abilitată pentru confirmarea titlurilor ştiinţifice.

(4) Conferirea titlurilor ştiinţifico-didactice se reglementează printr-un regulament elaborat de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării şi aprobat de Guvern.

(5) Personalului din învăţământul superior i se garantează dreptul la libertate academică în conformitate cu prevederile Cartei universitare.

(6) Personalul din învăţământul superior are drepturi şi îndatoriri care decurg din Carta universitară, din contractul individual de muncă, precum şi din legislaţia în vigoare.

(7) Protecţia drepturilor salariaţilor, precum şi a drepturilor de proprietate intelectuală asupra rezultatelor creaţiei ştiinţifice, culturale sau artistice este garantată şi se asigură în conformitate cu prevederile Cartei universitare şi cu legislaţia în vigoare.

(8) Personalul ştiinţifico-didactic şi ştiinţific are dreptul de a publica studii, articole, volume sau opere de artă, de a candida la obţinerea de granturi naţionale şi internaţionale, fără restricţii ale libertăţii academice.

Articolul 118. Ocuparea funcţiilor didactice, ştiinţifico-didactice şi ştiinţifice

(1) Funcţiile didactice, ştiinţifico-didactice şi ştiinţifice în învăţământul superior se ocupă prin concurs, în conformitate cu regulamentul-cadru aprobat de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(2) Angajarea prin cumul a personalului didactic, ştiinţifico-didactic şi ştiinţific se realizează în baza echivalării funcţiilor, după cum urmează:

a) funcţia de cercetător ştiinţific se echivalează cu funcţia de asistent universitar şi viceversa;

b) funcţia de cercetător ştiinţific superior se echivalează cu funcţia de lector universitar şi viceversa;

c) funcţia de cercetător ştiinţific coordonator se echivalează cu funcţia de conferenţiar universitar şi viceversa;

d) funcţia de cercetător ştiinţific principal se echivalează cu funcţia de profesor universitar şi viceversa.

Articolul 119. Normarea activităţii ştiinţifico-didactice şi de cercetare

(1) Norma ştiinţifico-didactică se constituie din:

a) activitatea didactică auditorială (contact direct cu studenţii), realizată prin:

– ore de curs;

– seminare, lucrări de laborator, lucrări practice, lucrări de proiectare, stagii didactice/clinice şi alte forme aprobate de senat;

b) activitatea didactică neauditorială, realizată prin:

– conducerea stagiilor de practică;

– conducerea activităţilor didactico-artistice sau sportive;

– conducerea proiectelor sau tezelor de licenţă, de master, de doctorat;

– monitorizarea activităţii individuale a studenţilor;

– activităţi de evaluare şi monitorizare;

– consultaţii, ghidare directă a activităţii individuale a studentului;

– alte activităţi prevăzute de regulamentele instituţionale;

c) activitatea de cercetare, transfer tehnologic, de creaţie artistică şi sportivă, realizată prin:

– efectuarea cercetărilor ştiinţifice sau realizarea creaţiei artistice;

– elaborarea de curricula;

– elaborarea produselor de program;

– publicarea articolelor ştiinţifice;

– brevetarea rezultatelor cercetării;

– elaborarea şi editarea monografiilor, culegerilor ştiinţifice;

– realizarea tezelor de doctorat;

– realizarea creaţiilor componistice, literare, de arte plastice, decorative sau design;

– montarea spectacolelor;

– realizarea rolurilor centrale în producţii teatrale, cinematografice şi/sau televizate;

– participarea la proiecte ştiinţifice şi coordonarea de proiecte ştiinţifice;
– participarea la conferinţe ştiinţifice, festivaluri artistice şi competiţii sportive;
– alte activităţi prevăzute de regulamentele instituţionale;
d) activitatea metodică, realizată prin:
– pregătirea pentru predarea cursului;
– elaborarea suporturilor de curs;
– proiectarea didactică a activităţilor, inclusiv a celor individuale;
– elaborarea de curricula;
– elaborarea recomandărilor metodice pentru studenţi;
– elaborarea metodologiilor şi a testelor de evaluare a rezultatelor academice;
– conducerea seminarelor metodologice;
– alte activităţi prevăzute de regulamentele instituţionale.

(2) Norma activităţii de cercetare pentru cadrele ştiinţifice titulare se stabileşte în conformitate cu legislaţia în vigoare.

(3) Activitatea didactică se cuantifică în ore convenţionale în cadrul unei unităţi de timp, de regulă săptămînă, semestru, an.

(4) În învăţămîntul superior, unitatea de timp pentru curs, seminar, activităţi de laborator şi lucrări practice este de 2 ore convenţionale. Ora convenţională în învăţămîntul superior constituie 45 de minute.

(5) Activităţile incluse în norma ştiinţifico-didactică şi prevăzute la alin.(1) lit.b), c) şi d) se cuantifică în ore convenţionale în baza metodologiei aprobate de senatul instituţiei de învăţămînt superior, în funcţie de profil şi specializare.

(6) Norma didactică anuală a personalului didactic include şi ghidarea directă a activităţii individuale a studentului.

(7) În norma didactică a asistentului universitar nu pot fi incluse ore de curs.

(8) Suma totală a orelor de muncă dintr-o normă ştiinţifico-didactică, realizată prin cumularea activităţilor menţionate la alin.(1), este de 35 de ore astronomice pe săptămînă.

(9) Senatul instituţiei de învăţămînt superior stabileşte diferenţiat norma ştiinţifico-didactică, în baza propriei metodologii.

(10) Norma de activitate a altor categorii de personal din învăţămîntul superior se stabileşte în conformitate cu Codul muncii.

(11) Personalul de conducere din învăţămîntul superior (rector, prorector, decan, şef de departament sau şef de catedră) poate cumula funcţii ştiinţifico-didactice şi ştiinţifice în conformitate cu regulamentele instituţionale.

(12) Norma didactică constituită din activităţile prevăzute la alin.(1) lit.a) şi b) poate fi redusă pentru realizarea activităţilor prevăzute la alin.(1) lit.c) şi d), în baza metodologiei aprobate de senat.

Articolul 120. Evaluarea personalului didactic, ştiinţifico-didactic şi ştiinţific

(1) Evaluarea personalului implicat în activitatea didactică şi de cercetare din învăţămîntul superior face parte din sistemul de asigurare a calităţii şi se realizează periodic în conformitate cu regulamentele instituţionale.

(2) Evaluarea personalului implicat în activitatea didactică şi de cercetare din învăţămîntul superior se efectuează în funcţie de performanţele didactice, performanţele de cercetare, participarea la viaţa academică, de alte criterii prevăzute în regulamentul instituţional.

(3) Evaluarea personalului ştiinţifico-didactic este realizată de către:

a) administraţia instituţiei;
b) şeful de departament sau catedră;
c) comisia de asigurare a calităţii;
d) colegi şi experţi;
e) studenţi;
f) alte structuri abilitate.
(4) Evaluarea personalului ştiinţifico-didactic de către studenţi este obligatorie.

TITLUL VI
ÎNVĂŢĂMÎNTUL SUPERIOR MEDICAL ŞI FARMACEUTIC. ÎNVĂŢĂMÎNTUL ÎN DOMENIILE MILITĂRIEI, SECURITĂŢII ŞI ORDINII PUBLICE

Articolul 121. Învăţământul superior medical şi farmaceutic

(1) Învăţământul superior medical şi farmaceutic se realizează în instituţii de învăţământ publice acreditate sau autorizate provizoriu prin studii superioare integrate de specialitate şi studii de rezidenţiat şi formare profesională medicală continuă.

(2) Programele de studii superioare în domeniul medical şi farmaceutic se organizează în exclusivitate ca învăţământ cu frecvenţă, cu durata de 4-6 ani, pentru fiecare semestru alocîndu-se cîte 30 de credite de studii transferabile.

(3) Admiterea în programele de studii superioare în domeniul medical şi farmaceutic se face în baza diplomei de bacalaureat, prin concurs, conform criteriilor stabilite de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării prin coordonare cu Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale.

(4) Programele de studii superioare în domeniul medical şi farmaceutic corespund nivelului 7 ISCED şi se finalizează cu susţinerea examenului de absolvire şi cu eliberarea diplomei de licenţă în medicină sau în farmacie, care conferă dreptul de participare la concursul de admitere la studii de rezidenţiat, de înscriere la programele de studii superioare de doctorat şi permite angajarea pe piaţa muncii conform cadrului ocupaţional.

(5) Studiile de rezidenţiat se organizează cu durata de 2-5 ani de către Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale şi au ca obiectiv formarea profesională obligatorie a medicilor şi farmaciştilor pe specialităţi.

(6) Admiterea la studii de rezidenţiat se organizează prin concurs, conform criteriilor stabilite de Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale prin coordonare cu Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(7) Studiile de rezidenţiat se finalizează cu susţinerea examenului de absolvire şi cu eliberarea diplomei de medic specialist, care conferă dreptul de a desfăşura activitate practică independentă conform calificării obţinute şi de a urma studiile de secundariat clinic.

(8) Studiile de secundariat clinic se organizează cu durata de 2 ani de către Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale şi au ca obiectiv formarea profesională aprofundată a medicilor specialişti.

(9) Studiile de secundariat clinic se finalizează cu susţinerea examenului de absolvire şi cu eliberarea unui certificat care conferă dreptul de a desfăşura activitate practică independentă conform calificării obţinute.

(10) Formarea continuă în domeniul medical şi farmaceutic este obligatorie pe parcursul întregii activităţi profesionale şi se organizează sub diverse forme de instruire reglementate de Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale.

[Art.121 modificat prin Legea nr.79 din 24.05.2018, în vigoare 15.06.2018]

Articolul 122. Învăţământul în domeniile militării, securităţii şi ordinii publice

(1) Învăţământul în domeniile militării, securităţii şi ordinii publice este parte integrantă a sistemului naţional de învăţământ.

(2) Învăţământul în domeniile militării, securităţii şi ordinii publice se organizează şi se realizează în conformitate cu prevederile prezentului cod, cu regulamentele-cadru elaborate de autorităţile de resort, prin coordonare cu Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, şi aprobate de Guvern, precum şi în conformitate cu regulamentele instituţionale.

(3) Învăţământul în domeniile militării, securităţii şi ordinii publice asigură:

a) formarea, specializarea şi perfecţionarea profesională a ofiţerilor şi a subofiţerilor pentru autorităţile administraţiei publice centrale şi alte structuri ale statului din domeniile apărării, securităţii şi ordinii publice;

b) specializarea şi perfecţionarea profesională a personalului civil care activează în autorităţile administraţiei publice centrale şi în alte structuri ale statului din domeniile apărării, securităţii şi ordinii publice;

c) organizarea şi desfăşurarea cercetării ştiinţifice în domeniile de interes pentru ministere şi alte structuri ale sistemelor de apărare, de securitate şi de ordine publică;

d) servicii de consultanţă, suport ştiinţific şi expertiză în domeniile apărării, securităţii şi ordinii publice pentru structurile guvernamentale şi nonguvernamentale, în conformitate cu legislaţia în vigoare.

(4) Înfiinţarea, reorganizarea şi lichidarea instituţiilor de învăţământ în domeniile militării şi securităţii se efectuează de Guvern, cu aprobarea Preşedintelui Republicii Moldova, în conformitate cu prezentul cod şi cu alte acte normative în vigoare.

(5) Înfiinţarea, reorganizarea şi lichidarea instituţiilor de învăţământ în domeniul ordinii publice se efectuează de Guvern, în conformitate cu prezentul cod şi cu alte acte normative în vigoare.

(6) Instituţiile de învăţământ în domeniile militării, securităţii şi ordinii publice se subordonează autorităţilor de resort respective.

(7) Învăţământul în domeniile militării, securităţii şi ordinii publice se organizează în instituţii publice de învăţământ profesional tehnic, de învăţământ superior – de licenţă, de master şi de doctorat – şi de formare profesională continuă, cu finanţare de la bugetul de stat şi cu taxă, în condiţiile prevăzute de legislaţia în vigoare.

(8) Structura organizatorică a învăţământului în domeniile militării, securităţii şi ordinii publice este elaborată de consiliul profesoral şi senatul instituţiei de învăţământ şi aprobată de autoritatea în a cărei subordine se află instituţia respectivă.

(9) Planul de pregătire a cadrelor de specialitate în instituţiile de învăţământ în domeniile militării, securităţii şi ordinii publice se aprobă anual de Guvern, la propunerea autorităţilor în a căror subordine se află instituţiile respective.

(10) Planurile de învăţământ în domeniile militării, securităţii şi ordinii publice se elaborează de instituţiile de învăţământ şi se coordonează cu autorităţile în a căror subordine se află instituţiile respective şi cu Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(11) Diploma de absolvire a instituţiei de învăţământ în domeniile militării, securităţii şi ordinii publice şi titlurile acordate oferă deţinătorului dreptul să ocupe, după trecerea în rezervă, funcţii echivalente cu cele care pot fi ocupate de absolvenţi ai instituţiilor de învăţământ, cu profil înrudit şi de acelaşi nivel, din afara domeniilor militării, securităţii şi ordinii publice.

(12) Pentru reglementarea internă şi aplicarea prevederilor prezentului cod, cu referinţă la specificul învăţământului în domeniile militării, securităţii şi ordinii publice, autorităţile

administraţiei publice centrale şi alte structuri ale statului din domeniile apărării, securităţii şi ordinii publice pot elabora şi aproba acte normative departamentale proprii.

(13) Modul de selectare şi condiţiile de admitere a candidaţilor în instituţiile de învăţământ în domeniile milităriei, securităţii şi ordinii publice se stabilesc de autorităţile în a căror subordine se află instituţiile respective, prin actele normative departamentale corespunzătoare, în funcţie de specificul serviciului şi învăţământului în domeniile respective, în corelare cu cadrul general de organizare a admiterii în învăţământul naţional.

(14) Pregătirea cetăţenilor pentru apărarea Patriei se efectuează în conformitate cu prevederile Constituţiei Republicii Moldova, ale prezentului cod, ale altor acte normative cu privire la apărare, precum şi ale acordurilor internaţionale la care Republica Moldova este parte.

(15) Instruirea rezerviştilor şi a recruţilor se realizează în cadrul centrelor de instruire militară, cu aprobarea Ministerului Apărării.

TITLUL VII
ÎNVĂŢAREA PE TOT PARCURSUL VIEŢII

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 123. Cadrul general al învăţării pe tot parcursul vieţii

(1) Învăţarea pe tot parcursul vieţii include activităţile de învăţare realizate de o persoană pe parcursul vieţii, în scopul formării sau dezvoltării competenţelor din perspectivă personală, civică, socială şi profesională.

(2) Învăţarea pe tot parcursul vieţii cuprinde învăţământul general, profesional-tehnic şi superior, precum şi formarea profesională continuă a adulţilor.

(3) Programele de formare profesională continuă în cadrul învăţării pe tot parcursul vieţii se supun evaluării în vederea acreditării sau autorizării de funcţionare provizorie, în condiţiile legii.

(4) Decizia cu privire la autorizarea de funcţionare provizorie, la acreditare, neacreditare sau la retragerea dreptului de organizare a unui program de formare profesională continuă se adoptă de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, în baza rezultatelor evaluării efectuate de Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare.

(5) Învăţarea pe tot parcursul vieţii se realizează în contexte de educaţie formală, nonformală şi informală.

(6) Învăţarea pe tot parcursul vieţii în contextul educaţiei formale reprezintă un proces instituţionalizat, structurat şi bazat pe o proiectare curriculară explicită.

(7) Învăţarea pe tot parcursul vieţii în contextul educaţiei nonformale este învăţarea integrată în cadrul unor activităţi planificate, cu obiective de învăţare care nu urmează în mod explicit un curriculum.

(8) Învăţarea pe tot parcursul vieţii în contextul educaţiei informale reprezintă rezultatul unor activităţi zilnice legate de muncă, mediul familial, timpul liber şi nu este organizată sau structurată din punct de vedere al obiectivelor, duratei ori sprijinului pentru învăţare.

(9) Învăţarea pe tot parcursul vieţii în contextul educaţiei nonformale, care poate fi diferită ca durată, şi învăţarea pe tot parcursul vieţii în contextul educaţiei informale depind de intenţia celui care învaţă şi nu conduc în mod automat la certificarea cunoştinţelor şi competenţelor dobîndite.

(10) Certificarea cunoştinţelor şi competenţelor dobîndite în contexte de educaţie nonformală şi informală poate fi făcută de structuri abilitate în acest sens, în baza unui regulament aprobat de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

Articolul 124. Modalităţi de realizare a învăţării pe tot parcursul vieţii

(1) Învăţarea pe tot parcursul vieţii în contextul educaţiei formale se poate realiza în următoarele instituţii sau organizaţii:

a) instituţii de învăţămînt general, profesional tehnic şi superior;

b) instituţii sau organizaţii publice şi private care oferă servicii de educaţie şi programe de formare profesională, autorizate provizoriu sau acreditate;

c) întreprinderi sau organizaţii care oferă propriilor angajaţi programe de formare profesională, autorizate provizoriu sau acreditate.

(2) Învăţarea pe tot parcursul vieţii în contextul educaţiei nonformale se poate realiza în următoarele instituţii sau organizaţii:

a) instituţiile şi organizaţiile menţionate la alin.(1);

b) instituţii extraşcolare;

c) centre de îngrijire şi protecţie a copilului;

d) întreprinderi;

e) instituţii culturale;

f) asociaţii profesionale, culturale, sindicale;

g) organizaţii nonguvernamentale;

h) alte organizaţii.

(3) Învăţarea pe tot parcursul vieţii în contextul educaţiei informale se realizează prin activităţi organizate în familie, la locul de muncă, în comunitate, în reţele sociale, prin activităţi de voluntariat, sportive, culturale etc. şi poate conduce la formarea de competenţe şi calificări.

Articolul 125. Finanţarea învăţării pe tot parcursul vieţii

(1) Statul garantează accesul şi susţine, inclusiv financiar, învăţarea pe tot parcursul vieţii.

(2) Finanţarea învăţării pe tot parcursul vieţii se realizează din surse publice şi/sau private, în bază de parteneriat public-privat, prin finanţare şi cofinanţare de către angajatori, organizaţii nonguvernamentale, din fonduri nerambursabile în cadrul programelor internaţionale, precum şi prin contribuţia beneficiarilor.

Capitolul II
FORMAREA CONTINUĂ A ADULŢILOR

Articolul 126. Organizarea formării continue a adulţilor

(1) Formarea continuă a adulţilor include:

a) educaţia generală, prin care se asigură dezvoltarea generală a adulţilor sub aspect cultural, socioeconomic, tehnologic, ecologic;

b) formarea profesională continuă, prin care se înţelege orice proces de instruire în cadrul căruia un salariat, avînd deja o calificare ori o profesie, îşi completează competenţele profesionale prin aprofundarea cunoştinţelor în domeniul specialităţii de bază sau prin deprinderea unor noi metode sau procedee aplicate în cadrul specialităţii respective.

(2) Statul garantează adulţilor formarea competenţelor digitale de bază, în condiţiile stabilite de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(3) Formarea continuă a adulţilor se realizează în conformitate cu Regulamentul de formare continuă a adulţilor, aprobat de Guvern.

(4) Formele de organizare a formării continue a adulţilor sînt:

a) cu frecvenţă;

b) cu frecvenţă redusă;

c) la distanţă.

Articolul 127. Finanţarea formării continue a adulţilor

Formarea continuă a adulţilor se finanţează din mijloace achitate de persoane fizice şi juridice, din mijloace ale asociaţiilor profesionale şi ale patronatelor, din sponsorizări, donaţii, taxe pentru studii, contribuţii personale, fonduri externe (proiecte) şi din alte surse legale.

TITLUL VIII
UNITĂŢI CONEXE ŞI SERVICII ADIACENTE ÎN SISTEMUL EDUCAŢIONAL

Articolul 128. Bibliotecile din învăţămînt

(1) Bibliotecile din instituţiile de învăţămînt sînt parte integrantă a sistemului de învăţămînt şi participă la activitatea didactică, cultural-educativă, de cercetare şi perfecţionare. Bibliotecile contribuie, prin mijloace specifice, la procesul de instruire, formare şi cercetare ce se desfăşoară în instituţia de învăţămînt.

(2) Biblioteca din instituţia de învăţămînt are ca obiectiv principal asigurarea posibilităţilor de informare, documentare, lectură, recreere şi studiu elevilor, studenţilor, cadrelor didactice, cercetătorilor, personalului nedidactic şi auxiliar, prin oferirea accesului nelimitat la fondul de carte.

(3) Bibliotecarii din învăţămînt beneficiază de facilităţi şi pot aspira la categorii de calificare în conformitate cu legislaţia în vigoare.

(4) Bibliotecile din învăţămînt funcţionează în baza unui regulament-cadru, aprobat de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, şi a altor acte normative în domeniu.

(5) Bibliotecile din instituţiile de învăţămînt pot crea consorţii pentru achiziţia partajată şi utilizarea în comun a surselor documentare (baze de date, reviste electronice).

(6) La nivel naţional pot fi organizate biblioteci şcolare virtuale cu funcţii de e-learning, cu fonduri de curricula şcolare, proiecte didactice, ghiduri metodologice, manuale electronice, exemple de teste docimologice etc.

[Art.128 modificat prin Legea nr.271 din 23.11.2018, în vigoare 01.12.2018]

Articolul 129. Centrul Republican de Asistenţă Psihopedagogică şi serviciile locale de asistenţă psihopedagogică

(1) Centrul Republican de Asistenţă Psihopedagogică este subordonat Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării şi are drept scop:

a) acordarea de asistenţă psihopedagogică la nivel naţional;

b) monitorizarea activităţii serviciilor locale de asistenţă psihopedagogică şi oferirea de asistenţă metodologică acestora;

c) elaborarea şi adaptarea instrumentarului de evaluare şi/sau diagnosticare a dezvoltării copilului;

d) elaborarea metodologiei de acordare a asistenţei copiilor cu cerinţe educaţionale speciale şi copiilor în situaţie de risc, destinată cadrelor didactice, psihologilor din instituţiile de învăţămînt general, cadrelor didactice de sprijin;

e) prevenirea problemelor în dezvoltarea copilului în situaţie de risc şi asistarea metodologică a autorităţilor administraţiei publice locale şi familiei copilului în procesul de incluziune şcolară.

(2) Serviciile locale de asistenţă psihopedagogică sînt organizate în cadrul organelor locale de specialitate în domeniul învăţămîntului şi au ca obiectiv:

a) evaluarea situaţiei copiilor;

b) acordarea de asistenţă psihopedagogică copiilor;

c) constatarea cerinţelor educaţionale speciale şi elaborarea de recomandări privind măsurile de intervenţie şi serviciile de sprijin pentru incluziunea educaţională.

(3) Activitatea Centrului Republican de Asistenţă Psihopedagogică şi a serviciilor locale de asistenţă psihopedagogică este reglementată de Guvern.

Articolul 130. Centrele de ghidare şi consiliere în carieră

(1) Centrele de ghidare şi consiliere în carieră au misiunea de a susţine elevii şi studenţii în procesul de proiectare a carierei şi de realizare a educaţiei pentru carieră.

(2) Centrele de ghidare şi consiliere în carieră pot fi înfiinţate de autorităţile administraţiei publice locale, Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă, instituţiile de învăţământ, organizaţiile nonguvernamentale, precum şi de alţi prestatori de astfel de servicii privaţi.

TITLUL IX
RESURSELE UMANE ÎN SISTEMUL DE ÎNVĂŢĂMÎNT

Capitolul I
PERSONALUL DIDACTIC, ŞTIINŢIFICO-DIDACTIC, ŞTIINŢIFIC ŞI DE CONDUCERE

Articolul 131. Prevederi generale

(1) Personalul didactic, ştiinţifico-didactic, ştiinţific şi de conducere din învăţământ are misiunea să asigure realizarea standardelor educaţionale de stat de educaţie generală şi de formare profesională iniţială şi continuă.

(2) Personalul didactic, ştiinţifico-didactic, ştiinţific şi de conducere poate obţine grade didactice şi manageriale, titluri ştiinţifice şi titluri ştiinţifico-didactice în conformitate cu legislaţia în vigoare.

(3) Personalul didactic din învăţământul general şi profesional tehnic care confirmă un stagiu de activitate de 30 de ani în învăţământ sau care a atins vîrsta de pensionare îşi păstrează gradul didactic deţinut.

[Alin.(4) art.131 abrogat prin Legea nr.271 din 23.11.2018, în vigoare 01.12.2018]

(5) În instituţiile de învăţământ superior, cel puţin 50% din funcţiile ştiinţifico-didactice trebuie să fie ocupate de cadre didactice titulare.

Articolul 132. Cerinţele minime de calificare pentru ocuparea funcţiilor didactice şi ştiinţifico-didactice

(1) Cerinţele minime de calificare pentru ocuparea funcţiilor didactice sînt:

a) în educaţia timpurie – deţinerea unei calificări în domeniu de cel puţin nivelul 4 ISCED – învăţământ profesional tehnic postsecundar;

b) în învăţământul primar – deţinerea unei calificări în domeniu de cel puţin nivelul 5 ISCED – învăţământ profesional tehnic postsecundar nonterţiar; în învăţământul gimnazial – deţinerea unei calificări în domeniu de cel puţin nivelul 6 ISCED – studii superioare de licenţă, precum şi promovarea modulului psihopedagogic;

c) în învăţământul liceal – deţinerea unei calificări în domeniu de cel puţin nivelul 7 ISCED – studii superioare de master, precum şi promovarea modulului psihopedagogic;

d) în învăţământul profesional tehnic – deţinerea unei calificări de cel puţin nivelul 5 ISCED – învăţământ profesional tehnic postsecundar nonterţiar, în programe de profil, cu excepţia maiştrilor, precum şi promovarea modulului psihopedagogic;

e) în învăţământul superior – deţinerea unei calificări de cel puţin nivelul 7 ISCED – studii superioare de master.

(2) În învăţământul de arte şi sport, titlurile onorifice şi premiile obţinute la concursuri naţionale şi internaţionale, recunoscute de organele centrale de resort, conferă dreptul de ocupare a funcţiilor didactice.

(3) Pentru ocuparea unei funcţii ştiinţifico-didactice în învăţământul superior este necesară deţinerea unei calificări de nivelul 8 ISCED – studii superioare de doctorat.

(4) Pentru ocuparea funcţiilor didactice, absolvenţii programelor de studii superioare nepedagogice vor urma obligatoriu modulul psihopedagogic corespunzător unui număr de 60 de credite de studii transferabile.

[Art.132 modificat prin Legea nr.191 din 21.07.2017, în vigoare 18.08.2017]

Articolul 133. Formarea profesională continuă

(1) Dezvoltarea profesională a personalului didactic, ştiinţifico-didactic, ştiinţific şi de conducere este obligatorie pe parcursul întregii activităţi profesionale şi se reglementează de Guvern.

(2) Dezvoltarea profesională a personalului didactic, ştiinţifico-didactic, ştiinţific şi de conducere se realizează în instituţii de învăţământ superior şi/sau în instituţii de formare profesională continuă, de alţi prestatori de servicii educaţionale, în baza unor programe de formare profesională acreditate, prin:

a) stagii de formare profesională în instituţii de învăţământ şi cercetare sau organizaţii acreditate din ţară şi de peste hotare;

b) participare, ca parteneri, la proiecte educaţionale şi/sau de cercetare naţionale şi internaţionale;

c) participare cu comunicări şi/sau lucrări la conferinţe, seminare, simpozioane, expoziţii internaţionale.

(3) În cadrul formării profesionale continue realizate prin stagii în instituţii de învăţământ şi cercetare acreditate, cadrele didactice din învăţământ pot obţine credite de dezvoltare profesională.

Capitolul II
DREPTURI ŞI OBLIGAŢII

Articolul 134. Drepturile şi garanţiile sociale ale personalului didactic, ştiinţifico-didactic şi ştiinţific

(1) Personalul didactic, ştiinţifico-didactic şi ştiinţific are dreptul să aleagă şi să utilizeze atît tehnologiile didactice, manualele şi materialele didactice aprobate de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, cît şi pe cele alternative, pe care le consideră adecvate realizării standardelor educaţionale de stat.

(2) Personalul didactic, ştiinţifico-didactic şi ştiinţific are dreptul:

a) să aleagă şi să fie ales în organele de conducere, administrative şi consultative ale instituţiei de învăţământ;

b) să i se includă în vechimea de muncă didactică activitatea didactică şi de cercetare desfăşurată anterior în cazul transferului la o instituţie de învăţământ care oferă programe de studii de alt nivel;

c) să se asocieze în organizaţii sindicale şi profesionale;

d) să solicite, din proprie iniţiativă, acordarea de grade didactice şi titluri ştiinţifice.

(3) Personalul didactic, ştiinţifico-didactic şi ştiinţific are dreptul la concediu de odihnă anual în condiţiile prevăzute de Codul muncii.

(4) Personalul didactic din învăţământul general beneficiază, în condiţiile legislaţiei în vigoare, de următoarele drepturi şi garanţii sociale:

a) dreptul la reducerea duratei zilei de muncă în primii trei ani de activitate didactică după absolvirea instituţiei de învăţământ;

b) dreptul, garantat de stat, la stagii de formare profesională în domeniul activităţii didactice, cel puţin o dată la 3 ani;

c) dreptul la compensaţii băneşti anuale pentru procurarea de suporturi didactice, tehnică de calcul, produse software pentru utilizare în activităţi de instruire on-line, pentru dezvoltare profesională, în limita şi în condiţiile stabilite de Guvern.

(5) Absolvenţii instituţiilor de învăţământ superior şi postsecundar pedagogic, încadraţi în instituţiile de învăţământ prin repartizare de către Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, beneficiază, în primii trei ani de activitate, de indemnizaţii stabilite de Guvern, din mijloacele bugetului de stat, achitate prin intermediul bugetelor unităţilor administrativ-teritoriale de nivelul al doilea şi ale UTA Găgăuzia.

(6) La debutul în carieră, personalul didactic angajat în instituţiile de învăţământ publice din mediul rural şi centrele raionale beneficiază, în primii trei ani de activitate, de compensarea cheltuielilor pentru închirierea spaţiului locativ, consumul de energie termică şi electrică, din contul bugetului de stat, prin intermediul bugetelor unităţilor administrativ-teritoriale de nivelul al doilea şi ale UTA Găgăuzia, în condiţiile stabilite de Guvern.

(7) În primii trei ani de activitate pedagogică, cadrele didactice din instituţiile de învăţământ general publice beneficiază de sprijin pentru inserţie profesională, inclusiv de reducerea la 75% a normei didactice pentru un salariu de funcţie, precum şi de asistenţă din partea cadrului didactic mentor.

(8) Personalul didactic, ştiinţifico-didactic şi ştiinţific din instituţiile de învăţământ care s-a evidenţiat prin excelenţă în munca de predare şi educaţie se poate învrednici de distincţii de stat în condiţiile stabilite de legislaţie.

(9) Pentru atragerea absolvenţilor în activitatea didactică şi pentru promovarea profesiei de cadru didactic, autorităţile administraţiei publice locale şi centrale care au instituţii de învăţământ în subordine pot prevedea garanţii sociale suplimentare pentru cadrele didactice.

Articolul 135. Obligaţiile personalului didactic, ştiinţifico-didactic, ştiinţific şi de conducere

(1) Personalul didactic, ştiinţifico-didactic, ştiinţific şi de conducere are următoarele obligaţii:

a) să asigure calitatea procesului de învăţământ prin respectarea standardelor educaţionale de stat şi a Curriculumului naţional;

b) să respecte deontologia profesională;

c) să respecte drepturile copiilor, elevilor şi studenţilor;

d) să creeze condiţii optime pentru dezvoltarea potenţialului individual al copilului, elevului şi studentului;

e) să promoveze valorile morale de dreptate, echitate, umanism, patriotism şi alte valori;

f) să colaboreze cu familia şi comunitatea;

g) să îndeplinească obligaţiile prevăzute în contractul individual de muncă şi în fişa postului şi să respecte statutul şi regulamentele instituţionale şi prevederile prezentului cod;

h) să asigure securitatea vieţii şi ocrotirea sănătăţii copiilor, elevilor şi studenţilor în procesul de învăţămînt;

i) să nu admită tratamente şi pedepse degradante, discriminarea sub orice formă şi aplicarea niciunei forme de violenţă fizică sau psihică;

j) să informeze elevii despre toate formele de violenţă şi manifestările comportamentale ale acestora, despre persoanele şi instituţiile la care se pot adresa atunci cînd sînt supuşi unui act de abuz;

k) să discute cu copiii şi elevii, individual şi în grup, despre siguranţa/ bunăstarea lor emoţională şi fizică acasă/în familie şi în instituţie, precum şi în alte locuri frecventate de ei;

l) să intervină pentru a stopa cazurile de abuz şi neglijare a copilului şi/sau să solicite ajutor în cazul în care nu poate interveni de sine stătător;

m) să comunice imediat despre orice caz suspect sau confirmat de abuz, neglijare, exploatare sau trafic al copilului din partea semenilor sau a adulţilor;

n) să nu facă şi să nu admită propagandă şovină, naţionalistă, politică, religioasă, militaristă în procesul educaţional;

o) să nu implice elevii şi studenţii în acţiuni politice (mitinguri, demonstraţii, pichetări);

p) să asigure confidenţialitatea şi securitatea informaţiei care conţine date cu caracter personal, în conformitate cu legislaţia în domeniul protecţiei datelor cu caracter personal;

q) să îşi perfecţioneze continuu calificarea profesională.

(2) Personalul didactic, ştiinţifico-didactic şi ştiinţific nu poate presta servicii cu plată copiilor, elevilor, studenţilor cu care interacţionează direct la clasă sau în grupa academică în activitatea didactică.

(3) Personalului didactic, ştiinţifico-didactic, ştiinţific şi de conducere din învăţămînt îi este interzisă primirea de bani sau de alte foloase sub orice formă din partea elevilor, studenţilor, familiilor acestora, precum şi din partea organizaţiilor obşteşti ale părinţilor.

(4) Personalul didactic, ştiinţifico-didactic, ştiinţific şi de conducere are obligaţia de a raporta Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării şi organelor abilitate despre cazurile de abuz asupra copiilor, elevilor şi studenţilor de care au cunoştinţă, în conformitate cu legislaţia în vigoare.

(5) Nerespectarea prevederilor alin.(1)–(4) constituie abatere disciplinară şi se sancţionează conform legislaţiei în vigoare.

(6) Obligaţiile cadrelor didactice şi de conducere din învăţămîntul general şi profesional tehnic în raport cu elevii, părinţii şi angajaţii instituţiilor de învăţămînt sînt prevăzute în Codul de etică al cadrului didactic.

(7) Codul de etică al cadrului didactic este elaborat şi aprobat de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, cu consultarea asociaţiilor reprezentative la nivel naţional ale elevilor, părinţilor, cadrelor didactice şi sindicatelor din învăţămînt.

(8) Nerespectarea de către cadrele didactice sau cadrele de conducere din învăţămîntul general şi din cel profesional tehnic a prevederilor Codului de etică a cadrului didactic constituie o încălcare gravă a disciplinei de muncă şi a statutului instituţiei de învăţămînt şi se sancţionează în conformitate cu prevederile acestuia.

Articolul 136. Drepturile elevilor şi studenţilor

(1) Elevii şi studenţii au următoarele drepturi:

a) să aleagă instituţia de învăţământ în care doresc să înveţe;

b) să fie asiguraţi, în condiţiile legii, cu manuale, asistenţă medicală, alimentaţie, servicii de transport, cămin;

c) să beneficieze, în condiţiile legii, de bursă, al cărei cuantum se stabileşte de Guvern;

d) să îşi expună liber opiniile, convingerile şi ideile;

e) să aibă acces la informaţie;

f) să fie aleşi în structurile de conducere ale instituţiei de învăţământ şi să participe la evaluarea şi promovarea calităţii învăţământului, în condiţiile prevăzute de prezentul cod şi de regulamentele instituţiei;

g) să participe la proiecte şi/sau programe naţionale şi/sau internaţionale de mobilitate academică;

h) să îşi revendice drepturile legale, să constituie asociaţii sau organizaţii care au drept scop apărarea intereselor lor şi să adere la acestea, în conformitate cu legislaţia în vigoare;

i) să beneficieze de garanţiile şi facilităţile prevăzute de legislaţie pentru persoanele care îmbină munca cu studiile în cazul în care sînt încadraţi în cîmpul muncii.

(2) În instituţiile de învăţământ se pot constitui organe de autoguvernanţă ale elevilor sau studenţilor, care funcţionează în conformitate cu actele normative în vigoare şi cu regulamentele instituţionale.

(3) Studenţii sînt reprezentaţi în senat şi în consiliul facultăţii în proporţie de 1/4 din numărul total al membrilor acestor organe.

(4) Studenţii din învăţământul superior au dreptul la scutirea de plata taxei de studii în conformitate cu regulamentele instituţionale.

(5) În caz de incapacitate de continuare a studiilor din motive de sănătate sau din alte motive justificate, elevii şi studenţii au dreptul la concedii academice conform actelor interne ale instituţiilor de învăţământ profesional tehnic postsecundar nonterţiar şi de învăţământ superior.

(6) În vederea asigurării dreptului la educaţie al elevilor care au nevoie de asistenţă socială, inclusiv al celor din instituţiile de tip sanatorial sau de tip familial, statul suportă, în condiţiile legislaţiei în vigoare, parţial sau integral, cheltuielile de întreţinere a acestor elevi pe durata şcolarităţii, conform normativelor în vigoare.

(7) Elevii şi studenţii din instituţiile de învăţământ beneficiază de protecţie şi asistenţă socială şi medicală în condiţiile legii.

(8) Elevii şi studenţii beneficiază şi de alte drepturi consemnate în regulamentele instituţionale.

Articolul 137. Obligaţiile elevilor şi studenţilor

(1) Elevii şi studenţii au următoarele obligaţii:

a) să respecte regulamentele instituţiilor de învăţământ în care învaţă;

b) să manifeste un comportament civilizat, să respecte normele de convieţuire în comunitatea academică, să păstreze bunurile din patrimoniul instituţiei de învăţământ.

(2) Elevii au obligaţia să frecventeze învăţământul obligatoriu şi să însuşească materiile prevăzute de programele de studii.

(3) Elevii şi studenţii care încalcă prevederile actelor normative în vigoare şi/sau ale actelor interne ale instituţiilor de învăţământ sînt pasibili de sancţionare, în funcţie de gravitatea faptei,

conform actelor interne ale instituţiilor de învăţământ, pînă la exmatriculare. Elevii din învăţământul obligatoriu nu pot fi exmatriculaţi.

Articolul 138. Drepturile şi obligaţiile părinţilor sau altor reprezentanţi legali ai copiilor şi elevilor

(1) Părinţii sau alţi reprezentanţi legali ai copiilor şi elevilor au dreptul:

a) să aleagă instituţia de învăţământ în care să înscrie copilul;

b) să participe la întocmirea programului de activitate al instituţiei de învăţământ;

c) să solicite respectarea drepturilor şi libertăţilor copilului în instituţia de învăţământ;

d) să ia cunoştinţă de organizarea şi conţinutul procesului de învăţământ, precum şi de rezultatele evaluării cunoştinţelor copiilor lor, în conformitate cu regulamentele instituţionale;

e) să aleagă şi să fie aleşi în organele administrative şi consultative ale instituţiei de învăţământ;

f) să înfiinţeze asociaţii filantropice ale părinţilor, avînd ca scop principal contribuirea la dezvoltarea instituţiei de învăţământ.

(2) Părinţii sau alţi reprezentanţi legali ai copiilor şi elevilor au următoarele obligaţii:

a) să asigure educarea copilului în familie şi să creeze condiţii adecvate pentru pregătirea temelor şi frecventarea studiilor, pentru dezvoltarea aptitudinilor, participarea la activităţi extraşcolare şi pentru autoinstruire;

b) să asigure şcolarizarea obligatorie a copiilor de vîrstă şcolară;

c) să colaboreze cu instituţia de învăţământ, contribuind la realizarea obiectivelor educaţionale;

d) să urmărească, în colaborare cu conducerea instituţiei de învăţământ şi cadrele didactice, situaţia şcolară şi comportamentul copilului sau elevului în instituţia de învăţământ.

(3) Părinţii sau alţi reprezentanţi legali ai copiilor care nu manifestă responsabilitate şi nu asigură educarea şi instruirea copilului sînt pasibili de răspundere în conformitate cu legislaţia în vigoare.

TITLUL X
ADMINISTRAREA SISTEMULUI DE ÎNVĂŢĂMÎNT

Capitolul I
ATRIBUŢIILE ÎN DOMENIUL EDUCAŢIEI ALE GUVERNULUI ŞI MINISTERULUI EDUCAŢIEI, CULTURII ŞI CERCETĂRII

Articolul 139. Atribuţiile Guvernului în domeniul educaţiei

Guvernul are următoarele atribuţii:

a) aprobă politicile de stat în domeniul educaţiei;

b) organizează elaborarea proiectelor de acte legislative în domeniul educaţiei, le aprobă şi le prezintă Parlamentului spre examinare şi adoptare;

c) adoptă acte normative privind executarea prevederilor legislaţiei în domeniul educaţiei şi asigurarea priorităţii educaţiei;

d) aprobă structura şi efectivul-limită ale Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării, precum şi regulamentul de organizare şi funcţionare al acestuia;

e) monitorizează activitatea Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării;

f) decide asupra propunerilor Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării, ale altor autorităţi administrative centrale şi ale instituţiilor publice privind înfiinţarea, reorganizarea sau lichidarea instituţiilor publice de învăţământ special, profesional tehnic, superior şi de formare continuă;

g) aprobă planul (comanda de stat) de pregătire a cadrelor de specialitate cu finanţare de la bugetul de stat, pe meserii, specialităţi şi domenii generale de studiu, în instituţiile de învăţământ profesional tehnic şi superior;

h) aprobă normativele de timp şi de cheltuieli pentru organizarea şi desfăşurarea examenelor de absolvire în învăţământul gimnazial şi liceal şi pentru organizarea şi desfăşurarea evaluării finale în învăţământul primar;

i) aprobă condiţiile de salarizare a personalului din instituţiile de învăţământ care funcţionează în regim de autogestiune financiar-economică.

[Art.139 completat prin Legea nr.271 din 23.11.2018, în vigoare 01.12.2018]

Articolul 140. Atribuţiile Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării

(1) Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării are următoarele atribuţii:

a) elaborează şi promovează politicile de stat în domeniul educaţiei şi cercetării din învăţământul superior;

b) elaborează proiecte de acte legislative şi alte acte normative în domeniul educaţiei şi cercetării în învăţământul superior şi exercită controlul de stat asupra respectării acestora;

c) realizează conducerea, monitorizarea şi evaluarea sistemului naţional de educaţie, inclusiv a cercetării în învăţământul superior;

d) efectuează estimări şi analize ale indicatorilor de randament economic şi performanţă în sistemul naţional de educaţie, pe care le publică pe pagina web oficială a ministerului;

e) elaborează şi aprobă standardele educaţionale de stat şi Curriculumul naţional şi exercită, prin intermediul instituţiilor abilitate, controlul asupra realizării acestora;

f) aprobă procedurile de evaluare a cadrelor didactice şi de conducere din învăţământ, în vederea conferirii sau confirmării gradelor didactice şi gradelor manageriale, şi asigură controlul respectării acestora;

g) gestionează programele şi proiectele naţionale şi organizează achiziţii publice de bunuri, lucrări şi servicii pentru sectorul educaţional în cadrul programelor naţionale;

h) aprobă manualele şi materialele didactice care urmează a fi utilizate în sistemul de învăţământ;

i) elaborează şi aprobă pachetul standard de servicii educaţionale în învăţământul obligatoriu;

j) elaborează şi publică strategia sectorială de cheltuieli pe termen mediu pentru sistemul naţional de educaţie şi participă la elaborarea strategiei sectoriale de cheltuieli pentru domeniul cercetare în învăţământul superior, în colaborare cu autorităţile administraţiei publice centrale şi locale;

j^1) asigură repartizarea limitei sectoriale de cheltuieli în domeniul educaţiei pe bugetele componente ale bugetului public naţional şi pe autorităţi publice centrale, inclusiv estimează volumul transferurilor cu destinaţie specială de la bugetul de stat la bugetele locale;

k) elaborează propuneri la proiectul bugetului de stat, fundamentate pe programe pentru instituţiile de învăţământ şi de cercetare subordonate, prezintă rapoarte privind executarea bugetului, inclusiv privind performanţa în cadrul programelor de cheltuieli din domeniul de competenţă, şi participă la argumentarea şi promovarea acestora;

l) elaborează, prin coordonare cu autorităţile interesate, şi aprobă normele de personal, de muncă şi de finanţare în sistemul naţional de educaţie;

m) coordonează şi monitorizează activitatea financiară a instituţiilor de învăţământ publice subordonate;

n) formulează şi prezintă Guvernului propuneri de perfecţionare a remunerării personalului didactic şi a altor categorii de personal din sistemul de învăţământ;

o) coordonează activitatea de cercetare în învăţământul superior, precum şi în domeniul ştiinţelor educaţiei;

p) coordonează activitatea de formare profesională iniţială şi continuă a cadrelor didactice şi de conducere din învăţământ;

q) angajează, prin concurs, şi eliberează din funcţie directorii instituţiilor publice de învăţământ special şi profesional tehnic, precum şi directorii altor instituţii publice de învăţământ subordonate;

r) adresează autorităţilor administraţiei publice locale propuneri argumentate de încetare a raporturilor de muncă ale unor şefi ai organelor locale de specialitate în domeniul învăţământului sau ale unor directori ai instituţiilor de învăţământ;

s) iniţiază şi încheie acorduri internaţionale de colaborare în domeniul educaţiei şi cercetării în învăţământul superior, în condiţiile legislaţiei în vigoare;

t) organizează procesul de recunoaştere şi echivalare a actelor de studii eliberate de instituţiile de învăţământ din străinătate şi a calificărilor acordate de acestea;

u) negociază şi semnează convenţiile colective din domeniul învăţământului;

v) asigură, în mod gratuit, copiii din grupele pregătitoare cu materiale didactice, elevii din învăţământul primar cu manuale şcolare, copiii, elevii şi studenţii cu cerinţe educaţionale speciale care urmează studiile în instituţiile de învăţământ general, profesional tehnic şi superior cu sisteme/forme alternative de comunicare, de scriere, de citire şi orientare, ţinînd seama de necesităţile individuale ale acestora;

w) propune candidaturi pentru conferirea distincţiilor de stat;

x) elaborează şi publică pe pagina sa web oficială raportul anual de activitate al ministerului;

y) asigură planificarea, crearea şi menţinerea în stare funcţională a Sistemului Informaţional Automatizat al Educaţiei;

z) asigură actualizarea periodică şi controlează corectitudinea informaţiilor introduse în Sistemul Informaţional Automatizat al Educaţiei;

z^1) exercită alte atribuţii stabilite de legislaţie şi de regulamentul său de organizare şi funcţionare.

(2) Pentru exercitarea atribuţiilor în sfera de competenţă, Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării poate constitui consilii, comisii, grupuri de experţi şi alte organe consultative.

[Art.140 modificat prin Legea nr.172 din 27.07.2018, în vigoare 24.08.2018]

Capitolul II
ATRIBUŢIILE AUTORITĂŢILOR ADMINISTRAŢIEI PUBLICE LOCALE ÎN DOMENIUL EDUCAŢIEI

Articolul 141. Atribuţiile autorităţilor administraţiei publice locale de nivelul al doilea şi ale UTA Găgăuzia în domeniul educaţiei

(1) Autorităţile administraţiei publice locale de nivelul al doilea şi ale UTA Găgăuzia, în limitele competenţelor stabilite de legislaţie, au următoarele atribuţii în domeniul educaţiei:

a) asigură respectarea legislaţiei în domeniul educaţiei în teritoriul administrat;

b) realizează conducerea, monitorizarea şi evaluarea instituţiilor de învăţământ ai căror fondatori sînt;

c) asigură colaborarea instituţiilor de învăţămînt ai căror fondatori sînt cu Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării;

d) asigură funcţionarea eficientă a reţelei instituţiilor de învăţămînt general ai căror fondatori sînt, în baza indicatorilor de eficacitate, eficienţă şi performanţă;

e) pot contribui la finanţarea şi dezvoltarea bazei materiale a instituţiilor de învăţămînt din teritoriul administrat;

f) asigură condiţii adecvate de activitate pentru personalul didactic şi de studii pentru elevi;

g) susţin şi încurajează activitatea de formare profesională continuă a cadrelor didactice;

h) susţin şi încurajează participarea elevilor la concursuri şi olimpiade şcolare;

i) asigură, împreună cu părinţii, şcolarizarea copiilor cu vîrsta cuprinsă între 6 (7)–18 ani;

j) adoptă decizii privind optimizarea şi dezvoltarea reţelei instituţiilor de învăţămînt din teritoriul administrat, în baza indicatorilor de eficacitate, eficienţă şi performanţă;

k) delimitează districtele şcolare ale instituţiilor de învăţămînt general ai căror fondatori sînt;

l) monitorizează activitatea instituţiilor de învăţămînt private din teritoriul administrat;

m) asigură transportarea gratuită a elevilor şi cadrelor didactice la şi de la instituţiile de învăţămînt în localităţile rurale, pe distanţe ce depăşesc 2 km;

n) contribuie la plasarea în cîmpul muncii a absolvenţilor orfani.

(2) Autorităţile administraţiei publice locale de nivelul al doilea şi ale UTA Găgăuzia asigură funcţionarea instituţiilor de învăţămînt ai căror fondatori sînt.

(3) Autorităţile administraţiei publice locale de nivelul al doilea şi ale UTA Găgăuzia angajează şi eliberează personalul de conducere al instituţiilor de învăţămînt ai căror fondatori sînt.

(4) Autorităţile administraţiei publice locale de nivelul al doilea şi ale UTA Găgăuzia elaborează şi prezintă Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării un raport anual privind starea învăţămîntului din teritoriul administrat, pe care îl publică pe paginile web oficiale ale lor. Metodologia de elaborare şi de publicare a raportului este stabilită de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

Articolul 142. Atribuţiile autorităţilor administraţiei publice locale de nivelul întîi în domeniul educaţiei

Autorităţile administraţiei publice locale de nivelul întîi, în limitele competenţelor stabilite de legislaţie, au următoarele atribuţii în domeniul educaţiei:

a) contribuie la respectarea legislaţiei în domeniul educaţiei în teritoriul administrat;

b) realizează conducerea, monitorizarea şi contribuie la evaluarea instituţiilor de învăţămînt ai căror fondatori sînt;

c) asigură colaborarea dintre instituţiile de învăţămînt ai căror fondatori sînt;

d) pot contribui la finanţarea şi dezvoltarea bazei materiale a instituţiilor de învăţămînt din teritoriul administrat;

e) asigură condiţii adecvate de activitate pentru personalul instituţiilor de învăţămînt ai căror fondatori sînt şi condiţii de întreţinere pentru copii;

f) susţin şi încurajează activitatea de formare profesională continuă a cadrelor didactice;

g) asigură, împreună cu părinţii, înscrierea în instituţiile de educaţie antepreşcolară şi de învăţămînt preşcolar a copiilor de vîrstă preşcolară;

h) adoptă decizii privind optimizarea şi dezvoltarea reţelei de instituţii de învăţămînt ai căror fondatori sînt;

i) delimitează, după caz, districtele instituţiilor de învăţămînt preşcolar ai căror fondatori sînt;

j) angajează şi eliberează personalul de conducere al instituţiilor de învăţământ ai căror fondatori sînt.

Titlul XI
FINANŢAREA ŞI BAZA MATERIALĂ A ÎNVĂŢĂMÎNTULUI

Capitolul I
FINANŢAREA SISTEMULUI DE ÎNVĂŢĂMÎNT

Articolul 143. Sursele de finanţare a învăţământului

(1) Sursa prioritară de finanţare a sistemului de învăţământ public o constituie:

a) transferurile cu destinaţie specială de la bugetul de stat la bugetele locale, pentru instituţiile de educaţie antepreşcolară şi preşcolară, de învăţământ primar, gimnazial, liceal şi extraşcolar;

b) alocaţiile de la bugetul de stat, pentru instituţiile de învăţământ profesional tehnic, superior şi alte instituţii de învăţământ subordonate Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării;

c) alte alocaţii de la stat şi de la unităţile administrativ-teritoriale, destinate educaţiei.

(2) Transferurile cu destinaţie specială sînt efectuate de Ministerul Finanţelor, în conformitate cu formula de alocare propusă anual de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării şi aprobată de Guvern.

(3) Finanţarea instituţiilor de învăţământ private se efectuează din sursele fondatorilor şi din taxele de şcolarizare.

(4) Instituţiile de învăţământ general private acreditate beneficiază de sprijin din partea statului în modul stabilit de Guvern.

(5) Finanţarea învăţământului extraşcolar se face şi de la bugetele unităţilor administrativ-teritoriale de nivelul al doilea şi ale UTA Găgăuzia, din taxele de studii, sponsorizări, donaţii şi din alte surse legale.

(6) Instituţiile de învăţământ pot beneficia şi de alte surse de finanţare, şi anume:

a) venituri provenite din prestarea contra plată a unor servicii educaţionale, precum şi din activitatea de cercetare şi de transfer tehnologic, în condiţiile legii;

b) venituri provenite din comercializarea articolelor confecţionate în procesul de studii (în gospodării didactice, ateliere experimentale etc.), precum şi din darea în locaţiune/arendă a spaţiilor, echipamentelor, terenurilor şi a altor bunuri proprietate publică sau privată;

c) granturi, sponsorizări şi donaţii;

d) alte surse legale.

(7) Statul garantează finanţarea studiilor superioare pe toată durata acestora în conformitate cu planul de admitere (comanda de stat) aprobat anual de Guvern.

(8) Relaţiile dintre instituţiile de învăţământ şi persoanele fizice sau juridice se reglementează printr-un contract de prestare contra plată a serviciilor educaţionale, în care sînt specificate drepturile şi obligaţiile părţilor, durata studiilor şi mărimea taxei de studii.

Articolul 144. Principiile de finanţare a instituţiilor publice de învăţământ general

(1) Instituţiile de învăţământ general sînt finanţate prin transferuri cu destinaţie specială de la bugetul de stat.

(2) Autorităţile administraţiei publice locale şi ale UTA Găgăuzia asigură finanţarea instituţiilor publice de învăţământ general în baza costului standard per copil sau elev, în volum ce asigură respectarea standardelor educaţionale de stat, în modul stabilit Guvern.

(3) Autorităţile administraţiei publice locale şi ale UTA Găgăuzia au dreptul să suplimenteze fondurile alocate de la bugetul de stat din mijloace proprii.

(4) Bugetul instituţiei de învăţămînt şi raportul de executare a acestuia se publică pe pagina web oficială a instituţiei şi/sau a organului local de specialitate în domeniul învăţămîntului.

Articolul 145. Modalităţile de finanţare şi gestionare financiară a învăţămîntului

(1) Finanţarea bugetară a învăţămîntului se face prin patru modalităţi:

a) finanţare-standard: cost standard per copil/elev/student şi coeficient de ajustare;

b) finanţare compensatorie: pentru copiii cu cerinţe educaţionale speciale, copiii cu aptitudini deosebite – prin programe experimentale sau alternative şi programe de susţinere a performanţei;

c) finanţare complementară: pentru modernizarea bazei materiale şi didactice, pentru subvenţionarea alimentaţiei, pentru transport şcolar şi cazare;

d) finanţare prin concurs pe bază de proiecte.

(2) Pentru activităţi şi programe de studii, suplimentare faţă de pachetul standard de servicii educaţionale finanţat de la bugetul de stat, se pot percepe taxe în conformitate cu legislaţia în vigoare.

(3) Costul-standard per elev sau student constituie baza pentru calcularea taxelor de studii.

(4) Instituţiile de învăţămînt profesional tehnic, de învăţămînt superior şi de formare continuă pot obţine şi utiliza, în condiţiile legii, venituri proprii, provenite din taxele achitate de persoane fizice şi juridice interesate, inclusiv din străinătate, pentru studii, perfecţionare şi recalificare profesională pe bază de contract.

(5) Instituţiile de învăţămînt profesional tehnic, superior şi de formare continuă funcţionează în regim de autogestiune financiar-economică şi pot desfăşura activităţi economice, în conformitate cu legislaţia în vigoare. Condiţiile de salarizare a personalului din instituţiile de învăţămînt care funcţionează în regim de autogestiune financiar-economică sînt aprobate de Guvern.

(6) Învăţămîntul poate fi susţinut de asociaţii profesionale, de patronate şi autorităţi tutelare în conformitate cu legislaţia în vigoare.

(7) Persoanele fizice şi juridice au dreptul să sprijine din mijloacele proprii, în condiţiile legii, dezvoltarea bazei materiale a instituţiilor de învăţămînt şi să acopere cheltuielile de formare profesională iniţială şi continuă a cadrelor didactice.

(8) Persoanele fizice şi persoanele juridice indiferent de tipul de proprietate şi forma juridică de organizare, care investesc mijloacele proprii în dezvoltarea sistemului de educaţie beneficiază de facilităţi fiscale în modul stabilit de legislaţia în vigoare.

(9) Veniturile obţinute de instituţiile de învăţămînt din prestarea contra plată a serviciilor educaţionale se gestionează în conformitate cu principiile, regulile şi procedurile stabilite de Legea finanţelor publice şi responsabilităţii bugetar-fiscale nr.181/2014.

(10) Veniturile instituţiei de învăţămînt obţinute exclusiv din activitatea de antreprenoriat sînt acumulate şi administrate separat de alte venituri.

(11) Asigurarea cu manuale şcolare este gestionată prin intermediul Fondului special pentru manuale, care este o structură cu autonomie financiară din sfera de competenţă a Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării. Modul de funcţionare a Fondului special pentru manuale se stabileşte de Guvern. Conducătorul Fondului special pentru manuale este numit în funcţie, prin concurs, de către Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

[Art.145 completat prin Legea nr.271 din 23.11.2018, în vigoare 01.12.2018]

[Art.145 modificat prin Legea nr.172 din 27.07.2018, în vigoare 24.08.2018]

[Art.145 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]

Capitolul II
BUNURILE ŞI BAZA MATERIALĂ A INSTITUŢIILOR DE ÎNVĂŢĂMÎNT

Articolul 146. Bunurile instituţiilor de învăţămînt

(1) Instituţiile de învăţămînt pot avea în administrare clădiri, cămine, instalaţii inginereşti, biblioteci, laboratoare, ateliere, cantine, clinici, terenuri, gospodării ştiinţifico-didactice, echipamente, utilaje, mijloace de transport şi alte mijloace fixe şi circulante.

(2) Clădirile şi terenurile în/pe care instituţiile de învăţămînt publice îşi desfăşoară activitatea fac parte din domeniul public al unităţii administrativ-teritoriale sau, după caz, al statului. Celelalte bunuri sînt proprietatea fondatorilor şi se atribuie instituţiilor de învăţămînt cu drept de gestiune operativă. Administrarea acestora se realizează conform legislaţiei în vigoare.

(3) Instituţiile de învăţămînt private sînt titulare ale dreptului de proprietate ori ale altor drepturi reale, pe care le exercită asupra patrimoniului, în condiţiile legii. Patrimoniul instituţiei de învăţămînt private nu poate fi retras pe parcursul activităţii acesteia, cu excepţia cazurilor prevăzute de lege.

(4) Transferul (trecerea) bunurilor din domeniul public al unităţii administrativ-teritoriale în domeniul privat al unităţii administrativ-teritoriale se realizează prin decizii ale consiliului satului (comunei), oraşului, raionului, municipiului, ale Adunării Populare a Găgăuziei, cu acordul prealabil al Guvernului. Transferul bunurilor din domeniul public al statului în domeniul privat al statului se realizează prin hotărîre de Guvern. Adoptarea deciziilor respective este precedată de realizarea unui raport de expertiză prin care se demonstrează încetarea necesităţii de aflare a bunurilor respective în domeniul public. Metodologia de realizare a raportului de expertiză se aprobă de Guvern.

(5) Bunurile administrate de către instituţiile de învăţămînt publice pot fi date în locaţiune sau arendă, în condiţiile legii, pe un termen ce nu depăşeşte 5 ani, doar cu acordul autorităţilor fondatoare, de preferinţă în scopuri educaţionale.

Articolul 147. Baza materială a instituţiilor de învăţămînt

(1) Dezvoltarea bazei materiale a instituţiilor de învăţămînt se asigură din mijloace bugetare, alte surse legale de finanţare a instituţiilor.

(2) Statul asigură dezvoltarea bazei materiale a instituţiilor de învăţămînt publice, inclusiv utilarea acestora, în conformitate cu standardele educaţionale de stat aprobate de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(3) Instituţiile private de învăţămînt dispun de bază materială proprie pentru desfăşurarea procesului educaţional, conform standardelor educaţionale de stat aprobate de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(4) Autorităţile administraţiei publice centrale, autorităţile administraţiei publice locale şi ale UTA Găgăuzia, precum şi agenţii economici au dreptul, în conformitate cu legislaţia în vigoare, să transmită în folosinţă gratuită sau contra plată, în scopuri educaţionale, fondatorilor instituţiilor de învăţămînt clădiri, utilaje, materiale didactice, instalaţii, aparate, mijloace de transport, spaţii locative şi terenuri.

TITLUL XII
RELAŢIILE EXTERNE ŞI COLABORAREA INTERNAŢIONALĂ ÎN ÎNVĂŢĂMÎNT ŞI CERCETARE

Articolul 148. Cooperarea internaţională

(1) Cooperarea internaţională în domeniul învăţământului şi cercetării se efectuează în conformitate cu legislaţia Republicii Moldova şi cu tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte.

(2) Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării are dreptul să stabilească relaţii şi să încheie tratate internaţionale de colaborare şi cooperare, precum şi să participe la proiecte şi manifestări internaţionale în domeniul învăţământului şi cercetării ştiinţifice.

(3) Instituţiile de învăţământ au dreptul să stabilească relaţii directe de colaborare şi parteneriat cu instituţii de învăţământ din străinătate. Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării şi/sau alte autorităţi ale administraţiei publice centrale, la solicitare, acordă asistenţă în ceea ce priveşte:

a) participarea la programe de mobilitate şi de schimb academic şi intercultural, precum şi la proiecte comune;

b) organizarea şi realizarea activităţilor de cercetare sau creaţie artistică şi a manifestărilor ştiinţifice şi culturale comune;

c) efectuarea de cercetări ştiinţifice fundamentale şi aplicative la comanda persoanelor juridice din străinătate;

d) fondarea, cu participarea partenerilor străini, a unor unităţi interioare ale instituţiei de învăţământ (centre, laboratoare, parcuri tehnologice, incubatoare de afaceri şi altele asemenea);

e) obţinerea calităţii de membru în organizaţii nonguvernamentale regionale şi internaţionale;

f) participarea la programe şi proiecte regionale şi internaţionale.

(4) Acţiunile realizate în cadrul tratatelor internaţionale sînt finanţate în conformitate cu legislaţia în vigoare.

(5) Programele şi proiectele internaţionale sînt finanţate conform legislaţiei în vigoare sau, după caz, în conformitate cu prevederile din proiectele aprobate şi finanţate.

(6) Prin legea bugetului de stat se aprobă anual mijloace financiare pentru susţinerea mobilităţii academice.

Articolul 149. Cooperarea cu organizaţiile regionale şi internaţionale

(1) Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării acordă prioritate cooperării în domeniul educaţiei cu Uniunea Europeană în cadrul unor proiecte şi programe de parteneriat şi cooperare.

(2) În scopul modernizării şi racordării sistemului naţional de educaţie la valorile şi standardele europene, precum şi în vederea participării la edificarea spaţiului european al învăţământului superior în cadrul Procesului Bologna, Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării participă la programele şi proiectele de cooperare internaţională la nivel regional şi european.

(3) Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării autorizează şi monitorizează activitatea voluntarilor din străinătate care prestează servicii educaţionale, precum şi a organizaţiilor necomerciale care implementează diverse proiecte şi programe internaţionale în cadrul sistemului naţional de educaţie, în conformitate cu legislaţia în vigoare.

Articolul 150. Admiterea la studii a străinilor, drepturile şi obligaţiile elevilor şi studenţilor străini

(1) Admiterea la studii a străinilor se realizează în condiţiile aplicate pentru cetăţenii Republicii Moldova.

(2) Admiterea la studii a străinilor este condiţionată de recunoaşterea şi echivalarea prealabilă a actelor de studii prezentate de candidaţi.

(3) Dreptul de organizare a studiilor pentru străini îl deţin în exclusivitate instituţiile de învăţământ acreditate şi care oferă programe de studii acreditate.

(4) Instruirea străinilor se efectuează în limba română sau, la solicitarea candidaţilor, într-o limbă de circulaţie internaţională, în funcţie de posibilităţile instituţiilor de învăţământ şi în limita mijloacelor bugetare alocate în acest scop.

(5) Străinii care studiază în Republica Moldova, cu excepţia celor care beneficiază de burse acordate de stat, achită taxe de studii în conformitate cu actele normative în vigoare.

Articolul 151. Studiile în străinătate

(1) Statul asigură mobilitatea academică în conformitate cu actele normative naţionale şi internaţionale.

(2) Cetăţenii Republicii Moldova au dreptul la studii în străinătate în baza tratatelor internaţionale, precum şi în baza contractelor individuale încheiate cu instituţiile de învăţământ din străinătate.

(3) Cetăţenii Republicii Moldova înmatriculaţi la studii în străinătate în baza tratatelor internaţionale beneficiază de facilităţile şi drepturile stipulate în documentele respective.

(4) Cetăţenii Republicii Moldova absolvenţi ai instituţiilor de învăţământ din străinătate beneficiază, la angajarea pe piaţa muncii, de aceleaşi drepturi ca şi absolvenţii instituţiilor de învăţământ de acelaşi nivel din Republica Moldova, în conformitate cu legislaţia în vigoare.

(5) Recunoaşterea şi echivalarea actelor de studii obţinute în instituţii de învăţământ din străinătate se realizează în condiţiile stabilite de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

TITLUL XIII
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 152.

Prezentul cod intră în vigoare în 30 de zile de la publicare, cu excepţia:

a) art.9 alin.(2), care se pune în aplicare la data aprobării pachetului standard de servicii educaţionale pentru învăţământul general;

b) art.9 alin.(8), care se pune în aplicare începînd cu anul de studii 2018-2019;

c) art.13 alin.(1) şi (2), care se pun în aplicare nu mai tîrziu de anul 2018. Pînă la intrarea în vigoare a art.13 alin.(1) şi (2), obligativitatea frecventării învăţământului obligatoriu încetează la vîrsta de 16 ani, la nivelul învăţământului gimnazial;

d) art.16 alin.(5), în partea ce ţine de evaluarea rezultatelor învăţării prin descriptori, care se pune în aplicare din anul 2015, începînd cu clasa I;

e) art.40 alin.(7), care se pune în aplicare din anul 2017;

f) art.55 alin.(2) şi (3), care se pun în aplicare, respectiv, din anul 2017 şi din anul 2016;

g) art.64 alin.(4), care se pune în aplicare din anul 2016;

h) art.132 alin.(1) lit.c), care se pune în aplicare începînd cu 1 septembrie 2018;

i) art.134 alin.(7), în partea ce ţine de sprijinul pentru inserţie profesională şi reducerea la 75% a normei didactice pentru un salariu de funcţie, care se pune în aplicare din anul 2016;

j) art.145 alin.(1) lit.a), care se pune în aplicare după cum urmează:

– pentru instituţiile de învăţământ superior – din anul 2015;

– pentru instituţiile de învăţământ profesional tehnic – din anul 2017;

k) art.145 alin.(5), care se pune în aplicare după cum urmează:

– pentru instituţiile de învăţământ superior – din anul 2015;

– pentru instituţiile de învăţământ profesional tehnic – din anul 2017.

[Art.152 modificat prin Legea nr.191 din 21.07.2017, în vigoare 18.08.2017]

Articolul 153.

(1) Contractele individuale de muncă ale directorilor instituţiilor de învăţământ publice, cu excepţia celor din învăţământul superior, de la numirea cărora în funcţie au trecut mai mult de 5 ani încetează de drept la data expirării a 4 luni de la intrarea în vigoare a prezentului cod. Constatarea cazului de încetare de drept a contractului individual de muncă se face de către autorităţile cu competenţe legale de numire în funcţie şi este adusă la cunoştinţă persoanelor aflate în situaţiile respective în termen de cel mult 5 zile lucrătoare.

(2) În termen de cel mult 6 luni de la data încetării contractelor individuale de muncă în condiţiile alin.(1), autorităţile cu competenţe legale de numire în funcţie vor organiza concursuri de ocupare a posturilor de director devenite vacante.

(3) În perioada de pînă la numirea prin concurs a directorilor instituţiilor publice de învăţământ, conducerea instituţiilor va fi exercitată de către directorii interimari desemnaţi de către autorităţile cu competenţe legale de numire în funcţie.

Articolul 154.

Calificările obţinute de cadrele didactice pînă la intrarea în vigoare a prezentului cod sînt recunoscute şi echivalate în baza unei metodologii de recunoaştere şi echivalare, aprobată de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

Articolul 155.

Contractele individuale de muncă ale persoanelor care la 1 septembrie 2019 ocupă funcţii ştiinţifico-didactice în instituţii de învăţământ superior fără îndeplinirea condiţiei prevăzute la art.132 alin.(3) încetează de drept. Constatarea cazului de încetare de drept a contractului individual de muncă se face de către rectorul instituţiei şi este adusă la cunoştinţă persoanei respective în termen de cel mult 5 zile lucrătoare.

[Art.155 modificat prin Legea nr.191 din 21.07.2017, în vigoare 18.08.2017]

Articolul 156.

La data intrării în vigoare a prezentului cod se abrogă:

– Legea învăţământului nr.547-XIII din 21 iulie 1995 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr.62-63, art.692), cu modificările şi completările ulterioare;

– Legea nr.1257-XIII din 16 iulie 1997 cu privire la evaluarea şi acreditarea instituţiilor de învăţământ din Republica Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr.69–70, art.583), cu modificările şi completările ulterioare;

– Legea nr.423-XIV din 4 iunie 1999 privind aprobarea Regulamentului de evaluare şi acreditare a instituţiilor de învăţământ (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1999, nr.80–82, art.382), cu modificările şi completările ulterioare.

Articolul 157.

Guvernul:

a) în termen de o lună de la intrarea în vigoare a prezentului cod, va elabora şi va prezenta Parlamentului proiectul de lege pentru modificarea şi completarea Codului cu privire la ştiinţă şi inovare al Republicii Moldova nr.259-XV din 15 iulie 2004, în vederea asigurării activităţii de cercetare în învăţământul superior;

b) în termen de 12 luni de la intrarea în vigoare a prezentului cod, va aproba pachetul standard de servicii educaţionale pentru învăţământul general;

c) în termen de 24 de luni de la data intrării în vigoare a prezentului cod:

– va elabora şi prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislaţiei în vigoare în concordanţă cu prezentul cod;

– va aduce actele sale normative în concordanţă cu prezentul cod şi va asigura elaborarea actelor normative necesare pentru punerea în aplicare a acestuia;

d) va examina practica învăţământului la domiciliu la solicitarea părinţilor sau a altor reprezentanţi legali ai copiilor şi elevilor şi va prezenta Parlamentului propuneri de modificare a prezentului cod în vederea oferirii dreptului la acest gen de instruire;

e) va examina practica statelor membre ale Uniunii Europene în domeniul educaţiei antepreşcolare şi va prezenta Parlamentului propuneri de modificare a prezentului cod privind organizarea, tipurile şi modalităţile de finanţare a serviciilor de educaţie antepreşcolară.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI Igor CORMAN

Nr.152. Chişinău, 17 iulie 2014.

Republica Moldova

GUVERNUL

HOTĂRÎRE Nr. HG1071/2016
din 22.09.2016

privind aprobarea Planului de admitere la studii superioare de doctorat, ciclul III, cu finanţare de la bugetul de stat, pentru anul de studii 2016-2017

Publicat : 30.09.2016 în MONITORUL OFICIAL Nr. 338-341 art. 1174 Data intrării în vigoare

În temeiul prevederilor art. 85 alin. (2), art. 94 alin. (10) şi art. 139 lit. g) din Codul educaţiei al Republicii Moldova nr. 152 din 17 iulie 2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.319-324, art.634), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Planul de admitere la studii superioare de doctorat, ciclul III, cu finanţare de la bugetul de stat, pentru anul de studii 2016-2017, conform anexei.

2. Ministerul Educaţiei, autorităţile şi instituţiile publice de resort, consorţiile sau parteneriatele implicate în realizarea studiilor superioare de doctorat vor asigura admiterea la studii superioare de doctorat, ciclul III, în limitele planurilor de admitere cu finanţare de la bugetul de stat, ale alocaţiilor bugetare şi ale unităţilor de personal aprobate în acest scop, conform legislaţiei în vigoare.

PRIM-MINISTRU Pavel FILIP

Contrasemnează:

Viceprim-ministru,

ministrul economiei Octavian Calmîc

Ministrul educaţiei Corina Fusu

Ministrul finanţelor Octavian Armaşu

Nr. 1071. Chişinău, 22 septembrie 2016.

Anexă

la Hotărîrea Guvernului nr. 1071

din 22 septembrie 2016

PLANUL

de admitere la studii superioare de doctorat, ciclul III, cu

finanţare de la bugetul de stat, pentru anul de studii 2016-2017

Nr. crt.	**Domenii de studii**	**Total număr de locuri**	**Inclusiv**	
			doctorat ştiinţific	doctorat profesional
1.	Ştiinţe ale naturii	53	53	
2.	Ştiinţe inginereşti şi tehnologii	28	28	
3.	Ştiinţe medicale	61	61	
4.	Ştiinţe agricole	10	10	
5.	Ştiinţe sociale şi economice	103	103	
6.	Ştiinţe umaniste	58	54	4
	Total	**313**	**309**	**4**

Locuri pentru străini, în baza tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte − 10

Repartizarea numerică a granturilor doctorale pe ministere:

Ministerul Educaţiei − 211;

Ministerul Sănătăţii – 61;

Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare – 17;

Ministerul Culturii – 13;

Ministerul Apărării – 4;

Academia de Administrare Publică – 7.

Plafonul procentual al numărului de granturi la studii de doctorat

cu frecvenţă pe ministere:

Ministerul Educaţiei – 40%;

Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare – 56%;

Ministerul Sănătăţii – 38%;

Ministerul Culturii – 0%;

Ministerul Apărării – 0%;

Academia de Administrare Publică – 50%.

Republica Moldova

GUVERNUL

HOTĂRÎRE Nr. HG482/2017
din 28.06.2017

cu privire la aprobarea Nomenclatorului domeniilor de formare profesională şi al specialităţilor în învățământul superior

Publicat : 30.06.2017 în MONITORUL OFICIAL Nr. 216-228 art. 564 Data intrării în vigoare

MODIFICAT

HG348 din 10.06.20, MO142-149/12.06.20 art.445; în vigoare 12.06.20

În vederea implementării prevederilor art.81 din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17 iulie 2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.319-324, art.634), cu modificările ulterioare, precum și luînd în considerare recomandările Clasificării Internaţionale Standard a Educaţiei (ISCED-F 2013), elaborate de Comisia europeană în vederea aplicării uniforme a cadrului normativ al organizării studiilor superioare, Guvernul HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Nomenclatorul domeniilor de formare profesională şi al specialităţilor în învățământul superior (se anexează).

2. Nomenclatorul sus-menționat este parte componentă a standardelor de stat în domeniul pregătirii cadrelor în instituţiile de învățământ superior.

3. La data intrării în vigoare a prezentei hotărîri, instituțiile de învățământ superior vor actualiza/elabora și vor aproba programele de studii superioare de licență (ciclul I), în conformitate cu Nomenclatorul nominalizat.

4. În contextul autonomiei universitare, programele de studii superioare la ciclurile II (master) și III (doctorat) vor fi elaborate în cadrul domeniilor de formare profesională și, respectiv, profilurilor științifice de către instituția de învățământ superior şi vor fi aprobate și autorizate provizoriu, conform legislației în vigoare.

5. Programele de studii la ciclurile I, II, III acreditate sau autorizate provizoriu, conform cadrului legal, la data intrării în vigoare a prezentei hotărîri își păstrează drepturile rezultate din acreditare/autorizare și sînt corelate cu specialitățile/programele respective din Nomenclatorul menţionat.

6. Studenții înmatriculați la studii în baza Nomenclatorului domeniilor de formare profesională şi al specialităţilor pentru pregătirea cadrelor în instituţiile de învățământ superior, ciclul I, aprobat prin Legea nr. 142-XVI din 7 iulie 2005, îşi vor finaliza studiile în conformitate cu prevederile nomenclatorului respectiv.

7. La intrarea în vigoare a prezentei hotărîri, Ministerul Educației va aduce actele sale

normative din domeniu în concordanţă cu prevederile acesteia.

PRIM-MINISTRU Pavel FILIP

Nr. 482. Chişinău, 28 iunie 2017.

nomenclator

[Nomenclatorul modificat prin HG348 din 10.06.20, MO142-149/12.06.20 art.445; în vigoare 12.06.20]

L E G E
privind aprobarea Nomenclatorului specialităţilor pentru pregătirea cadrelor în instituţiile de învăţământ superior şi mediu de specialitate

[Denumirea completată prin Legea nr.151-XV din 14.05.2004, în vigoare 11.06.2004]

nr. 1070-XIV din 22.06.2000

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.94-97/676 din 03.08.2000

* * *

Notă: În cuprinsul legii, cuvîntul "particular" se înlocuieşte cu cuvîntul "privat" conform Legii nr.559-XV din 25.12.2003, în vigoare 01.01.2004

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art.1. – Se aprobă, pentru instituţiile de învăţământ de stat şi private, Nomenclatorul specialităţilor pentru pregătirea cadrelor în instituţiile de învăţământ superior, expus în anexă, care este parte integrantă a prezentei legi.

Art.2. – Guvernul:

va întreprinde măsurile necesare în vederea aplicării întocmai a nomenclatorului nominalizat, începînd cu anul de studii 2000-2001;

va stabili durata studiilor în învăţământul de zi pe specialităţi, titlurile şi calificările obţinute de către absolvenţii instituţiilor de învăţământ superior;

va asigura, exclusiv în instituţiile de învăţământ de stat, pregătirea cadrelor la specialităţile "Drept şi activitate vamală", "Administraţie publică", precum şi la specialităţile de profil medical şi farmaceutic, militar şi la cele ce ţin de protecţia ordinii publice şi securitatea statului;

va asigura un control strict, în conformitate cu legislaţia, asupra pregătirii cadrelor la specialităţile de profil medical şi farmaceutic;

va stabili modul de coordonare a cotei de pregătire a cadrelor în instituţiile de învăţământ private.

[Art.2 completat prin Legea nr.1321-XV din 26.07.2002, în vigoare 08.08.2002]

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI **Dumitru DIACOV**

Chişinău, 22 iunie 2000.
Nr.1070-XIV.

Anexă

NOMENCLATORUL
specialităţilor pentru pregătirea cadrelor în instituţiile de învăţământ superior şi mediu de specialitate

Codul şi denumirea profilului	Codul şi denumirea specialităţii
1	2

0100 Matematică	0101* Matematică
	0102* Matematică aplicată
0200 Fizică	0201* Fizică
	0202* Astronomie
0300 Chimie	0301* Chimie
0350 Tehnologie chimică	0351 Tehnologie chimică
	0352 Tehnologia produselor cosmetice şi medicinale
	0353 Protecţia mediului ambiant
0400 Biologie	0401* Biologie
	0402* Ştiinţe ale solului
	0403 Biologie moleculară şi biotehnologii
0450 Bioinginerie	0451 Bioinginerie aplicată
0500 Geografie	0501* Geografie
0550 Geologie	0551* Geologie
0600 Istorie	0601* Istorie
	0602* Arheologie şi muzeografie
	0603* Etnologie
0650 Ştiinţe politice	0651* Politologie
0700 Filozofie	0701* Filozofie
0750 Sociologie	0751* Sociologie
0800 Teologie	0801 Teologie
0850 Relaţii internaţionale	0851* Relaţii internaţionale
0900 Jurnalism şi ştiinţe ale comunicării	0901* Jurnalistică
	0902* Activitate editorială
1000 Jurisprudenţă	1001 Drept
	1002* Drept şi activitate vamală
	1003* Instruire juridică
	1004 Securitatea frontierei
1050 Ştiinţe administrative	1051* Administraţie publică
	1052 Secretariat-birotică
1100 Filologie	1101* Limba şi literatura
	1102* Limbi moderne şi clasice
1150 Biblioteconomie	1151 Biblioteconomie şi asistenţă informaţională
1200 Pedagogie	1201* Pedagogie
	1202 Pedagogie preşcolară
	1203 Pedagogia învăţământului primar
	1204* Educaţie moral-spirituală
	1205 Instruire tehnologică
1250 Psihologie	1251* Psihologie
	1252* Psihopedagogie specială
	1253* Logopedie
1270 Asistenţă socială	1271 Asistenţă socială
1300 Educaţie fizică şi sport	1301 Educaţie fizică şi sport
1400 Muzică	1401 Interpretare instrumentală
	1402 Canto
	1403 Dirijare corală
	1404 Instruire muzicală

	1405 Muzicologie
	1406* Compoziţie
1450 Culturologie	1451 Culturologie
1500 Artă teatrală	1501* Actorie
	1502* Regie
	1503 Coregrafie
	1504* Teatrologie
	1506 Scenografie
1550 Artă cinematografică şi televiziune	1551* Regie, imagine film şi televiziune
	1552* Multimedia, sunet, montaj
1600 Arte plastice şi decorative	1601 Pictură
	1602 Grafică
	1603 Arte decorative
	1604 Instruire în artele plastice
	1605* Sculptură
	1606 Restaurarea operelor de artă
1700 Medicină	1701 Medicină generală
	1702 Stomatologie
	1703 Sănătate publică
1750 Farmacie	1751 Farmacie
1800 Economie	1801* Economie generală
	1802 Management
	1803 Marketing
	1804* Relaţii economice internaţionale
	1805 Finanţe
	1806 Contabilitate
	1807 Statistică
	1808* Bănci şi burse de valori
	1809 Merceologie
	1811* Instruire economică
	1812 Comerţ
	1813 Achiziţii
	1814 Managementul proprietăţii intelectuale
1850 Informatică	1851 Informatică
	1852 Cibernetică şi informatică economică
	1853 Management informaţional
1870 Inginerie	1871* Inginerie şi management
	1872* Instruire în inginerie
1890 Design	1891* Design industrial
	1892 Designul interiorului
	1893 Design vestimentar
1900 Electrotehnică şi energetică	1901 Electroenergetică
	1902 Termoenergetică
	1903 Electromecanică
	1904 Electrificarea agriculturii
	1905* Energetică netradiţională
	1906** Maşini şi aparate electrice de uz casnic

1950 Metrologie	1951 Metrologie, standarde, control şi certificarea producţiei
2000 Mecanică	2001 Tehnologia construcţiilor de maşini
	2002 Construcţii de echipamente şi maşini agricole
	2003 Maşini şi instalaţii pentru construcţii
	2004 Mecanizarea agriculturii
	2005 Tehnologia prelucrării materialelor
	2006 Maşini-unelte şi scule
	2007 Maşini şi aparate în industria alimentară
	2008 Maşini şi aparate în industria uşoară
	2009 Maşini şi instalaţii frigorifice
	2010 Utilajul şi tehnologia ambalării produselor
	2011* Ingineria inovaţională şi transfer tehnologic
2050 Transporturi	2051 Transport auto
	2052 Transport feroviar
	2053* Transport internaţional
2100 Electronică şi comunicaţii	2101 Telecomunicaţii
	2102 Sisteme radioelectronice
	2103 Microelectronică
	2104 Exploatarea tehnicii medicale
	2105 Sisteme optoelectronice
	2106** Comunicaţii poştale
	2107** Aparate radioelectronice de uz casnic
2150 Sisteme informaţionale şi calculatoare	2151 Calculatoare
	2152* Tehnologii informaţionale
	2153 Automatică şi informatică
2200 Tehnologia industriei alimentare	2201 Tehnologia păstrării şi prelucrării cerealelor
	2202 Tehnologia panificaţiei
	2203 Tehnologia păstrării şi prelucrării fructelor şi legumelor
	2204 Tehnologia vinului şi a produselor obţinute prin fermentare
	2205 Tehnologia produselor alimentaţiei publice
	2206 Tehnologia zahărului şi a produselor zaharoase
	2207 Tehnologia laptelui şi a produselor lactate
	2208 Tehnologia cărnii şi a produselor din carne
	2209 Tehnologia prelucrării tutunului
	2210* Biotehnologii industriale
2300 Tehnologia industriei uşoare	2301 Modelarea şi tehnologia confecţiilor din ţesături
	2302 Modelarea şi tehnologia confecţiilor din piele şi din înlocuitori
	2303 Filatură şi ţesături
	2304 Modelarea şi tehnologia tricotajelor
	2305 Tehnologia prelucrării lemnului
	2306 Tehnologii poligrafice
2400 Arhitectură	2401* Arhitectură

	2402 Restaurare
2500 Construcţii	2501 Construcţii civile, industriale şi agricole
	2502 Tehnologia materialelor şi a articolelor de construcţie
	2503 Alimentarea cu căldură şi gaze, ventilaţia
	2504 Căi ferate, drumuri şi poduri
	2505* Ingineria mediului
	2506 Gospodărirea şi protecţia apelor
	2507 Tehnologia produselor din ceramică şi sticlă
	2508 Exploatări miniere
	2509* Ingineria gospodăriilor comunale
	2510 Geodezie, topografie şi cartografie
	2511 Geotehnică
	2512 Protecţia antiincendiară
2550 Cadastru	2551 Cadastru şi organizarea teritoriului
	2552 Evaluarea imobilului
2600 Medicină veterinară	2601 Medicină veterinară
2700 Ecologie	2701 Ecologie şi protecţia mediului ambiant
2800 Agricultură	2801 Agronomie
	2802 Selecţie şi genetică a culturilor agricole
	2803 Horticultură şi viticultură
	2804 Protecţie a plantelor
	2805 Zootehnie
	2806 Silvicultură şi grădini publice
	2807 Tehnologii agricole
	2808* Biotehnologii agricole
2850 Meteorologie	2851 Meteorologie
2900 Servicii	2901 Servicii
	2902 Turism
	2903** Frizerie şi cosmetică
2950 Antropologie	2951* Antropologie
3000 Militărie	3001 Infanterie
	3002 Artilerie
	3003 Transmisiuni
	3005 Carabinieri

* Pregătirea se efectuează numai în instituţiile de învăţământ superior universitar.
** Pregătirea se efectuează numai în instituţiile de învăţământ mediu de specialitate.

Notă:

1. Specializările pe domenii de activitate se determină, în funcţie de cererea pieţei muncii, de către Ministerul Economiei şi Infrastructurii de comun acord cu Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale şi Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, la propunerile ministerelor şi instituţiilor de învăţământ interesate.

2. La specialităţile "Limbi moderne şi clasice", "Canto", "Coregrafie", "Arhitectură", "Psihologie", "Farmacie", "Medicină veterinară" şi la cele de profil medical, studiile se organizează numai la învăţământul de zi.

3. La specialităţile de profil pedagogic, de comun acord cu Ministerul Educaţiei, se permite instruirea concomitentă la două specialităţi pedagogice.

4. La specialităţile "Medicină generală", "Stomatologie" şi "Farmacie" se permite instruirea şi în colegiile de medicină, conform specializărilor aprobate de Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale.

5. La specialităţile de profil militar se permite instruirea concomitentă la a doua specialitate "2051 Transport auto" sau "2101 Telecomunicaţii".

[Anexa modificată prin Legea nr.79 din 24.05.2018, în vigoare 15.06.2018]
[Anexa modificată prin Legea nr.304 din 26.12.2012, în vigoare 05.03.2013]
[Anexa modificată prin Legea nr.151-XV din 14.05.2004, în vigoare 11.06.2004]
[Anexa completată prin Legea nr.241-XV din 13.06.2003, în vigoare 04.07.2003]
[Anexa modificată prin Legea nr.195-XV din 08.05.2003, în vigoare 06.06.2003]
[Anexa completată prin Legea nr.1489-XV din 28.11.2002, în vigoare 13.12.2002]
[Anexa completată prin Legea nr.460-XV din 30.07.2001, în vigoare 17.08.2001]
[Anexa modificată prin Legea nr.1437-XIV din 28.12.2000, în vigoare 25.01.2001]

L E G E
privind integrarea străinilor în Republica Moldova

nr. 274 din 27.12.2011

Monitorul Oficial nr.48/144 din 13.03.2012

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Domeniul de reglementare
Articolul 2. Sfera de aplicare
Articolul 3. Noţiunile principale
Articolul 4. Principiile de bază
Articolul 5. Tipurile activităţilor de integrare a străinilor
Articolul 6. Cazuri speciale
Articolul 7. Rolul de coordonare

Capitolul II
DESFĂŞURAREA PROCESULUI DE INTEGRARE

Secţiunea 1
Integrarea refugiaţilor şi a beneficiarilor de protecţie umanitară

Articolul 8. Activităţile de integrare a refugiaţilor şi a beneficiarilor de protecţie umanitară
Articolul 9. Sesiunile de acomodare socioculturală
Articolul 10. Cursuri de studiere a limbii de stat
Articolul 11. Accesul la educaţie
Articolul 12. Accesul la piaţa forţei de muncă
Articolul 13. Accesul la serviciile medicale
Articolul 14. Accesul la sistemul de protecţie socială

Secţiunea a 2-a
Integrarea celorlalte categorii de străini

Articolul 15. Accesul la activităţile de integrare
Articolul 16. Acomodarea socioculturală
Articolul 17. Studierea limbii de stat
Articolul 18. Facilitarea accesului la piaţa forţei de muncă
Articolul 19. Accesul la serviciile medicale
Articolul 20. Accesul la sistemul de protecţie socială
Articolul 21. Accesul la educaţie

Capitolul III
DESFĂŞURAREA PROGRAMULUI DE INTEGRARE

Articolul 22. Depunerea şi examinarea cererii de participare la programul de integrare şi angajamentul de integrare

Articolul 23. Planul individual de integrare
Articolul 24. Perioada de realizare a planului individual de integrare
Articolul 25. Facilităţi de cazare
Articolul 26. Obligaţiile străinilor beneficiari ai programelor de integrare
Articolul 27. Finanţarea programelor de integrare

Capitolul IV
REGIMUL APLICABIL UNOR CATEGORII SPECIALE DE STRĂINI

Articolul 28. Asistenţa cazurilor speciale
Articolul 29. Asistenţa minorilor neînsoţiţi care au obţinut protecţie internaţională sau azil politic în Republica Moldova

Capitolul V
ROLUL INSTITUŢIILOR STATULUI ÎN PROCESUL DE INTEGRARE

Articolul 30. Atribuţiile autorităţii competente pentru străini
Articolul 31. Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei
Articolul 32. Ministerul Educaţiei
Articolul 33. *Abrogat*
Articolul 34. *Abrogat*
Articolul 35. Autorităţile administraţiei publice locale
Articolul 36. Colaborarea pentru facilitarea integrării străinilor
Articolul 37. Mecanismul de coordonare a procesului de integrare
Articolul 38. Soluţionarea litigiilor şi răspunderea juridică pentru încălcarea prevederilor prezentei legi

Capitolul VI
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 39. Intrarea în vigoare. Îndatoririle Guvernului. Dispoziţii tranzitorii

Notă: În textul legii, sintagmele „Ministerul Culturii” şi „Ministerul Educaţiei”, la orice formă gramaticală, se substituie cu sintagma „Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării” la forma gramaticală corespunzătoare, iar sintagma „Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei” se substituie cu sintagma „Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale”, conform Legii nr.79 din 24.05.2018, în vigoare 15.06.2018

Notă: În cuprinsul legii, textul „o formă de protecţie” se substituie cu textul „protecţie internaţională sau azil politic” conform Legii nr.151 din 01.07.2016, în vigoare 19.08.2016

Avînd în vedere necesitatea stabilirii unui cadru juridic uniform privind integrarea străinilor în viaţa economică, socială şi culturală a Republicii Moldova, a asigurării drepturilor, libertăţilor şi a determinării obligaţiilor acestora,

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Prezenta lege asigură transpunerea parţială a Directivei Consiliului European nr.83/2004/CE din 29 aprilie 2004 privind standardele minime referitoare la condiţiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanţii ţărilor terţe sau apatrizii pentru a putea beneficia de statutul de refugiat sau persoanele care, din alte motive, au nevoie de protecţie internaţională şi la conţinutul protecţiei acordate.

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Domeniul de reglementare

Prezenta lege reglementează procesul şi modalităţile de facilitare a integrării străinilor în Republica Moldova.

Articolul 2. Sfera de aplicare

(1) Prezenta lege este aplicabilă următoarelor categorii de străini:

a) străinii titulari ai dreptului de şedere provizorie pentru reîntregirea familiei;

b) străinii titulari ai dreptului de şedere provizorie în scop de muncă;

c) străinii titulari ai dreptului de şedere provizorie pentru studii;

d) străinii titulari ai dreptului de şedere provizorie pentru activităţi umanitare sau religioase;

e) străinii titulari ai dreptului de şedere permanentă;

f) persoanele cărora li s-a recunoscut statutul de apatrid în Republica Moldova;

g) străinii care au obţinut protecţie internaţională sau azil politic în Republica Moldova.

(2) Nu intră sub incidenţa prezentei legi:

a) străinii titulari ai dreptului de şedere provizorie pentru tratament medical de lungă durată, balneosanatorial, de recuperare sau pentru alte activităţi ce nu presupun acordarea dreptului de şedere permanentă în Republica Moldova;

b) străinii care beneficiază de protecţie temporară;

c) persoanele care, potrivit legii, au dreptul de dobîndire sau redobîndire a cetăţeniei Republicii Moldova;

d) alte categorii de persoane, pentru care este stabilit un regim juridic aparte conform legislaţiei naţionale sau reglementărilor internaţionale.

[Art.2 modificat prin Legea nr.151 din 01.07.2016, în vigoare 19.08.2016]

Articolul 3. Noţiunile principale

În sensul prezentei legi, noţiunile principale au următoarele semnificaţii:

integrare – proces de participare activă a străinilor care au obţinut protecţie internaţională sau azil politic sau un drept de şedere în Republica Moldova la viaţa economică, socială şi culturală a societăţii moldoveneşti, prin care ei sînt împuterniciţi să contribuie şi să-şi valorifice întreg potenţialul ca membri ai acestei societăţi, să-şi realizeze drepturile şi să-şi îndeplinească obligaţiile fără discriminare sau excluziune socială pentru propriul lor beneficiu şi pentru beneficiul statului;

acomodare socioculturală – dobîndirea de către străini a unui minim de cunoştinţe generale despre societatea, cultura, economia şi istoria Republicii Moldova, necesare convieţuirii sociale;

program de integrare – ansamblu de măsuri şi activităţi necesare pentru facilitarea integrării sociale a străinilor care au obţinut protecţie internaţională sau azil politic în Republica Moldova, desfăşurate la cererea acestora, prin cooperarea dintre autorităţile publice de nivel central şi local şi sectorul neguvernamental;

angajament de integrare – acord încheiat în formă scrisă între solicitantul programului de integrare şi autoritatea competentă pentru străini privind participarea la programul de integrare;

plan individual de integrare – totalitatea activităţilor de integrare identificate pentru beneficiarul programului de integrare de către actorii implicaţi în proces;

asistenţă specializată – asistenţă oferită de un personal pregătit în cadrul centrelor special amenajate pentru cazurile speciale.

Articolul 4. Principiile de bază

(1) Procesul de integrare a străinilor în Republica Moldova se realizează cu respectarea principiului nondiscriminării, al interesului superior al copilului şi al egalităţii de tratament.

(2) Activităţile de integrare a străinilor se realizează prin evaluarea fiecărui caz în parte.

Articolul 5. Tipurile activităţilor de integrare a străinilor

(1) Străinii care intră sub incidenţa prezentei legi beneficiază, prin intermediul autorităţilor administraţiei publice centrale de specialitate şi al autorităţilor administraţiei publice locale, de următoarele activităţi de integrare:

a) sesiuni de acomodare socioculturală (instruiri privind valorile şi tradiţiile naţionale, sistemul de organizare politico-administrativă a Republicii Moldova);

b) cursuri de studiere a limbii de stat;

c) informare şi consiliere privind modalităţile de acces la piaţa forţei de muncă, la serviciile medicale şi la măsurile de protecţie socială;

d) servicii de orientare şi formare profesională în vederea facilitării integrării economice, în corelare cu capacităţile şi necesităţile pieţei forţei de muncă a Republicii Moldova.

(2) Străinii care au obţinut azil politic în Republica Moldova vor beneficia de activităţile prevăzute pentru refugiaţi.

Articolul 6. Cazuri speciale

Străinii care au obţinut protecţie internaţională sau azil politic în Republica Moldova şi care au potenţial redus de autoîntreţinere (minorii neînsoţiţi, familiile monoparentale cu copii, familiile cu trei sau mai mulţi copii aflaţi la întreţinere, persoanele cu dizabilităţi, persoanele care au atins vîrsta de pensionare), condiţionat de factori de natură obiectivă şi independenţi de voinţa acestora, beneficiază de acces egal şi echitabil la asistenţă ca şi cetăţenii Republicii Moldova, în condiţiile legislaţiei în vigoare.

Articolul 7. Rolul de coordonare

(1) Ministerul Afacerilor Interne prin structura sa responsabilă – autoritatea competentă pentru străini – coordonează procesul de integrare a străinilor pe teritoriul Republicii Moldova.

(2) Autorităţile administraţiei publice centrale şi locale vor colabora pentru realizarea prevederilor prezentei legi şi vor coopera cu autoritatea competentă pentru străini în vederea realizării eficiente a procesului de integrare a străinilor.

Capitolul II
DESFĂŞURAREA PROCESULUI DE INTEGRARE

Secţiunea 1
Integrarea refugiaţilor şi a beneficiarilor de protecţie umanitară

Articolul 8. Activităţile de integrare a refugiaţilor şi a beneficiarilor de protecţie umanitară

(1) Refugiaţii şi beneficiarii de protecţie umanitară au acces la toate activităţile de integrare stipulate la art.5 alin.(1), precum şi la activităţile de integrare prevăzute în capitolul III.

(2) În cazul refugiaţilor şi al beneficiarilor de protecţie umanitară sînt elaborate programe de integrare, susţinute integral sau parţial din mijloace publice sau din surse externe de finanţare şi realizate prin cooperarea dintre autorităţile publice de nivel central şi local şi sectorul neguvernamental.

Articolul 9. Sesiunile de acomodare socioculturală

(1) Refugiaţii şi beneficiarii de protecţie umanitară participă la sesiuni de acomodare socioculturală în condiţii identice celor aplicate altor categorii de străini menţionate la art.2.

(2) Sesiunile de acomodare socioculturală sînt obligatorii, fiind organizate de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, în colaborare cu autoritatea competentă pentru străini, în primele 30 de zile de la data obţinerii protecţiei internaţionale sau azilului politic, prin intermediul autorităţilor administraţiei publice locale de la locul de trai, în cadrul unor instituţii specializate.

(3) În procesul de organizare şi desfăşurare a sesiunilor de acomodare socioculturală pot fi atrase organizaţii neguvernamentale cu preocupări specifice în domeniu.

(4) Organizarea sesiunilor de acomodare socioculturală se efectuează din mijloacele financiare disponibile ale autorităţilor şi instituţiilor responsabile sau din surse externe de finanţare şi susţinere a programelor de integrare.

[Art.9 modificat prin Legea nr.79 din 24.05.2018, în vigoare 15.06.2018]

Articolul 10. Cursuri de studiere a limbii de stat

(1) Cursurile de studiere a limbii de stat pentru refugiaţi şi beneficiarii de protecţie umanitară sînt organizate de Ministerul Educaţiei prin intermediul instituţiilor de învăţămînt din subordine, precum şi de autorităţile administraţiei publice locale de la locul de trai, pe baza cererii depuse la autoritatea competentă pentru străini. Cursurile sînt gratuite.

(2) La încheierea cursului de studiere a limbii de stat, o comisie desemnată de direcţia raională/municipală de învăţămînt, tineret şi sport sau de instituţia de învăţămînt superior asigură evaluarea nivelului de cunoaştere a limbii de stat şi eliberează un certificat de participare.

(3) Certificatul de participare la cursul de studiere a limbii de stat prevăzut la alin.(2) nu va fi luat în considerare la înscrierea străinului în sistemul de învăţămînt, la evaluarea competenţei sale lingvistice în vederea obţinerii cetăţeniei Republicii Moldova sau la stabilirea nivelului de cunoaştere a limbii de stat în cazul solicitării dreptului de şedere permanentă în Republica Moldova.

(4) La elaborarea metodologiei, la stabilirea duratei şi a programului cursurilor de studiere a limbii de stat, Ministerul Educaţiei va lua în considerare specificul categoriei beneficiarilor protecţiei internaţionale sau azilului politic.

Articolul 11. Accesul la educaţie

(1) Refugiaţii şi beneficiarii de protecţie umanitară sînt încadraţi în învăţămîntul preşcolar, primar şi general secundar în condiţiile stabilite de lege pentru cetăţenii Republicii Moldova.

(2) Minorii care au dobîndit protecţie internaţională sau azil politic în Republica Moldova beneficiază, pe durata unui an şcolar, de un curs gratuit de iniţiere în limba de stat în vederea integrării în sistemul de învăţămînt.

(3) Pe durata cursului de iniţiere, minorii participă gratuit la activităţile didactice cu caracter teoretic, practic şi recreativ din cadrul unităţilor şcolare.

(4) La încheierea cursului de iniţiere, o comisie de evaluare a cărei componenţă şi funcţionare se stabilesc de direcţia raională/municipală de învăţămînt, tineret şi sport apreciază nivelul de cunoaştere a limbii de stat şi stabileşte înscrierea minorilor în anul de studiu corespunzător.

(5) Refugiaţii şi beneficiarii de protecţie umanitară au acces la învăţămîntul secundar profesional, mediu de specialitate şi superior, de asemenea acestora li se recunosc actele de studii şi titlurile academice obţinute în străinătate, în condiţiile prevăzute de legislaţia naţională şi de acordurile internaţionale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 12. Accesul la piaţa forţei de muncă

(1) Refugiaţii şi beneficiarii de protecţie umanitară au acces la piaţa forţei de muncă, la sistemul asigurărilor pentru şomaj, la măsurile de prevenire a şomajului şi de stimulare a ocupării forţei de muncă în condiţiile stabilite de lege pentru cetăţenii Republicii Moldova.

(2) Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei, prin intermediul agenţiilor pentru ocuparea forţei de muncă, dispune măsurile necesare pentru adaptarea serviciilor oferite la nevoile specifice ale beneficiarilor programelor de integrare, care includ:

a) organizarea de către agenţiile teritoriale pentru ocuparea forţei de muncă a unor programe de formare profesională;

b) implicarea în facilitarea relaţiei dintre beneficiarii programelor de integrare şi potenţialii angajatori;

c) asigurarea înregistrării beneficiarilor programelor de integrare aflaţi în căutarea unui loc de muncă;

d) identificarea locurilor de muncă vacante şi asigurarea informării beneficiarilor programelor de integrare;

e) identificarea modalităţilor oportune de comunicare cu străinii care au obţinut protecţie internaţională sau azil politic în Republica Moldova şi solicită servicii de integrare pe piaţa muncii, în colaborare cu autoritatea competentă pentru străini;

f) acordarea indemnizaţiei pentru şomaj, cu respectarea condiţiilor prevăzute la art.30 din Legea privind ocuparea forţei de muncă şi protecţia socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă.

(3) Refugiaţii şi beneficiarii de protecţie umanitară pot beneficia de servicii de orientare şi formare profesională oferite şi de alte organizaţii cu preocupări în domeniu.

(4) Persoanele incluse în programul de integrare nu pot refuza nemotivat locul de muncă propus.

Articolul 13. Accesul la serviciile medicale

(1) Refugiaţii şi beneficiarii de protecţie umanitară au acces la servicii medicale în cadrul sistemului de asigurări obligatorii de asistenţă medicală în aceleaşi condiţii cu cele stabilite de lege pentru cetăţenii Republicii Moldova.

(2) Prima de asigurare obligatorie de asistenţă medicală se achită începînd cu data obţinerii protecţiei internaţionale sau azilului politic.

(3) Pentru beneficiarii protecţiei internaţionale sau azilului politic incluşi într-un program de integrare, prima de asigurare obligatorie de asistenţă medicală este oferită de către stat în perioada desfăşurării programului.

Articolul 14. Accesul la sistemul de protecţie socială

Refugiaţii şi beneficiarii de protecţie umanitară au acces la sistemul public de asigurări sociale şi la sistemul naţional de asistenţă socială în condiţiile prevăzute de lege pentru cetăţenii Republicii Moldova.

Secţiunea a 2-a
Integrarea celorlalte categorii de străini

Articolul 15. Accesul la activităţile de integrare

(1) Străinii specificaţi la art.2 alin.(1) lit.a), d), e) şi f) beneficiază de activităţile de integrare prevăzute la art.5 alin.(1) lit.a)–c).

(2) Străinii specificaţi la art.2 alin.(1) lit.b) şi c) beneficiază de activităţile de integrare prevăzute la art.5 alin.(1) lit.a) şi b).

Articolul 16. Acomodarea socioculturală

(1) Minimul de cunoştinţe necesar acomodării socioculturale a străinului se stabileşte în baza metodologiei elaborate de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, acestea fiind verificate prin testarea străinului la finele activităţii de integrare în limba de stat sau, după caz, într-o limbă de circulaţie internaţională. Modul de organizare a sesiunilor de acomodare socioculturală şi de certificare a cunoştinţelor se stabileşte de comun acord de către autoritatea competentă pentru străini, Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(2) Sesiunile de acomodare socioculturală sînt un element indispensabil de integrare a străinilor, fiind realizate prin intermediul autorităţilor administraţiei publice locale de la locul de trai, în instituţii specializate, din mijloacele financiare disponibile ale autorităţilor şi instituţiilor responsabile sau din surse externe de finanţare.

(3) În procesul de organizare şi desfăşurare a sesiunilor de acomodare socioculturală pot fi atrase organizaţiile neguvernamentale cu preocupări specifice în domeniu.

(4) Străinul poate beneficia de o singură sesiune gratuită de acomodare socioculturală. În cazul în care străinul nu a susţinut testul prevăzut la alin.(1), acesta poate urma în mod repetat sesiunea de acomodare socioculturală contra plată.

[Art.16 modificat prin Legea nr.79 din 24.05.2018, în vigoare 15.06.2018]

Articolul 17. Studierea limbii de stat

(1) Cunoaşterea limbii de stat este o precondiţie obligatorie pentru acordarea dreptului de şedere permanentă pe teritoriul Republicii Moldova şi una din precondiţiile de bază ale integrării economice, sociale şi culturale a străinilor.

(2) Metodologia şi programul cursurilor de studiere a limbii de stat sînt elaborate de Ministerul Educaţiei în colaborare cu autoritatea competentă pentru străini. Cursurile sînt oferite contra cost, pe baza cererii depuse de străin la autoritatea competentă pentru străini.

(3) Cursurile de studiere a limbii de stat se organizează de Ministerul Educaţiei prin intermediul instituţiilor de învăţămînt din subordine, precum şi de către autorităţile administraţiei publice locale de la locul de trai.

(4) Evaluarea nivelului de cunoaştere a limbii de stat se face în condiţiile art.10 alin.(2) şi (3).

(5) Sînt scutiţi de evaluarea nivelului de cunoaştere a limbii de stat străinii care au atins vîrsta de pensionare, precum şi categoriile de persoane care nu pot urma cursurile din cauza unor dizabilităţi fizice sau psihice.

(6) Ministerul Educaţiei, în conformitate cu actele normative în vigoare, va recunoaşte perioadele/actele de studii şi calificările obţinute de străini în străinătate în vederea înscrierii acestora în instituţiile de învăţămînt din Republica Moldova sau încadrării lor în cîmpul muncii.

Articolul 18. Facilitarea accesului la piaţa forţei de muncă

(1) Facilitarea accesului străinilor la piaţa forţei de muncă, cu excepţia celor specificaţi la art.2 alin.(1) lit.b) şi c), se realizează prin măsuri de informare privind oportunităţile de pe piaţa muncii, serviciile de mediere a muncii, serviciile de orientare şi formare profesională şi alte servicii de ocupare, conform legislaţiei în vigoare.

(2) Serviciile de orientare şi formare profesională sînt oferite străinului pe baza cererii depuse la Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă sau la autoritatea competentă pentru străini care, ulterior, o transmite Agenţiei.

(3) Serviciile specificate la alin.(2) sînt oferite de către agenţiile teritoriale de ocupare a forţei de muncă în funcţie de posibilităţile şi necesităţile pieţei forţei de muncă şi ale economiei naţionale.

(4) Ministerul Educaţiei elaborează mecanisme de recunoaştere sau de echivalare a competenţelor şi calificărilor profesionale obţinute de străini în ţările lor de origine şi asigură evidenţa stocului informaţional privind străinii care au solicitat accesul pe piaţa forţei de muncă.

(5) Străinii titulari ai dreptului de şedere provizorie în scop de muncă beneficiază de acţiuni ce ţin de integrare, limbă şi sănătate în corespundere cu contractul individual de muncă încheiat cu angajatorul. (Angajatorul este partea responsabilă de integrarea lucrătorului migrant.)

Articolul 19. Accesul la serviciile medicale

Străinii specificaţi la art.2 alin.(1) lit.a)–f), încadraţi în muncă în Republica Moldova în baza unui contract individual de muncă, precum şi cetăţenii străini şi apatrizii cu domiciliul în Republica Moldova au aceleaşi drepturi şi obligaţii privind accesul la serviciile medicale ca şi cetăţenii Republicii Moldova, în condiţiile prevăzute de lege.

Articolul 20. Accesul la sistemul de protecţie socială

Străinii specificaţi la art.2 alin.(1) lit.a)–f) au acces la sistemul public de asigurări sociale şi la sistemul naţional de asistenţă socială în condiţiile prevăzute de lege pentru cetăţenii Republicii Moldova.

Articolul 21. Accesul la educaţie

(1) Străinii au acces la învăţămîntul preşcolar, primar şi secundar general în condiţii similare cu cele stabilite pentru cetăţenii Republicii Moldova.

(2) Accesul la sistemul de învăţămînt secundar profesional, la învăţămîntul mediu de specialitate şi la cel superior se realizează în condiţiile stabilite de lege.

Capitolul III
DESFĂŞURAREA PROGRAMULUI DE INTEGRARE

Articolul 22. Depunerea şi examinarea cererii de participare la programul de integrare şi angajamentul de integrare

(1) Refugiaţii şi beneficiarii de protecţie umanitară sînt incluşi în programele de integrare pe baza cererilor individuale şi conform unui angajament de integrare încheiat între solicitantul programului de integrare şi autoritatea competentă pentru străini.

(2) Cererea de participare la programul de integrare se depune la autoritatea competentă pentru străini în termen de 30 de zile de la data obţinerii protecţiei internaţionale sau azilului politic.

(3) După înregistrarea cererii, persoana care solicită admiterea în programul de integrare este intervievată de personalul desemnat al autorităţii competente pentru străini, fiind întocmită o fişă de evaluare a nevoilor individuale în vederea stabilirii tipului de asistenţă sau a activităţilor necesare pentru integrarea socială a acestuia.

(4) Angajamentul de integrare menţionat la alin.(1) cuprinde:

a) datele de identificare a părţilor;

b) drepturile şi obligaţiile fiecărei părţi;

c) perioada de implementare a planului de măsuri şi condiţiile de prelungire a acestuia;

d) situaţiile în care încetează sau se modifică aplicarea măsurilor prevăzute în planul individual.

(5) La angajament se anexează fişa de evaluare şi planul individual.

(6) Străinii incluşi în programele de integrare sînt obligaţi să informeze autoritatea competentă pentru străini despre schimbările ce ar putea afecta prezenţa lor la activităţile de integrare.

(7) Nerespectarea de către străin a obligaţiilor stipulate în angajamentul de integrare atrage încetarea aplicării uneia sau mai multor măsuri prevăzute în programul de integrare.

(8) Refugiaţii şi beneficiarii de protecţie umanitară care nu participă la programe de integrare îşi asumă responsabilitatea de a se integra pe cont propriu.

(9) Cererea de participare la programul de integrare poate fi depusă o singură dată.

Articolul 23. Planul individual de integrare

(1) Nevoile individuale identificate de către autoritatea competentă pentru străini în cadrul interviului se aduc la cunoştinţa autorităţilor relevante împreună cu care, în termen de 30 de zile, se elaborează planul individual de integrare ce cuprinde obiectivele stabilite pentru beneficiar, termenele de realizare, activităţile necesare pentru atingerea obiectivelor, instituţiile şi/sau organizaţiile responsabile, care se aduce la cunoştinţa beneficiarului şi a cărui implementare este monitorizată de autoritatea competentă pentru străini.

(2) Planul individual de integrare conţine, în mod obligatoriu şi cumulativ, activităţi ce ţin de acomodarea culturală, de studierea limbii de stat, de facilitarea accesului pe piaţa forţei de muncă cu respectarea măsurilor de protecţie socială şi, după caz, facilitarea accesului la sistemul de învăţămînt.

(3) Pentru desfăşurarea în bune condiţii a activităţilor prevăzute în programul de integrare, instituţiile responsabile pot să apeleze la serviciile unor interpreţi şi experţi, în condiţiile legii, de asemenea pot să solicite participarea organizaţiilor neguvernamentale.

Articolul 24. Perioada de realizare a planului individual de integrare

(1) Perioada aplicării planului individual de integrare este de pînă la 6 luni de la data semnării angajamentului de integrare sau de la data prevăzută în angajament.

(2) La cererea motivată a beneficiarului şi pe baza evaluării situaţiei la încheierea perioadei prevăzute la alin.(1), autoritatea competentă pentru străini poate aproba prelungirea cu cel mult 6 luni a duratei de aplicare a planului individual.

(3) Derularea planului individual de integrare poate fi suspendată în cazul în care realizarea lui devine imposibilă din motive independente de voinţa părţilor.

Articolul 25. Facilităţi de cazare

(1) Beneficiarii programelor de integrare care nu au mijloace de întreţinere pot beneficia, la cerere, de cazare în spaţiile special destinate acestui scop, care se află în administrarea autorităţii competente pentru străini.

(2) Cazarea în spaţiile prevăzute la alin.(1) poate fi făcută pentru o perioadă de pînă la 6 luni, cu posibilitatea prelungirii cu încă 3 luni pentru motive bine întemeiate, fără a se depăşi perioada de implementare a programului de integrare.

(3) Autoritatea competentă pentru străini poate solicita instituţiilor implicate în programul de integrare cazarea beneficiarilor şi în alte locuinţe decît centrele de cazare, în condiţiile legii.

(4) În vederea asigurării facilităţilor de cazare pentru beneficiarii programelor de integrare, Ministerul Afacerilor Interne poate, după caz:

a) să administreze şi să ia în folosinţă locuinţe;

b) să achiziţioneze locuinţe în limita fondurilor de asistenţă externă alocate în acest scop de către organizaţiile internaţionale.

(5) Locuinţele prevăzute la alin.(4) pot fi puse la dispoziţia străinilor care au obţinut protecţie internaţională sau azil politic în Republica Moldova numai prin închiriere. Condiţiile în care aceste locuinţe pot fi închiriate se stabilesc prin hotărîre de Guvern.

Articolul 26. Obligaţiile străinilor beneficiari ai programelor de integrare

(1) Străinii beneficiari ai programelor de integrare au următoarele obligaţii:

a) să participe în mod regulat la activităţile stabilite în planul individual de integrare;

b) să depună eforturi pentru parcurgerea tuturor etapelor programului de integrare, potrivit angajamentului de integrare semnat;

c) să respecte normele de disciplină, de conduită şi cele stabilite de conducătorii cursurilor, precum şi reglementările interne ale centrelor de cazare sau, după caz, ale altor locuinţe;

d) să informeze autoritatea competentă pentru străini asupra oricărei schimbări de natură să afecteze prezenţa la activităţile de integrare.

(2) Nerespectarea obligaţiilor prevăzute la alin.(1) atrage încetarea aplicării uneia sau mai multor măsuri prevăzute în planul individual, inclusiv retragerea dreptului de cazare şi a ajutorului rambursabil prevăzut de Legea privind azilul în Republica Moldova.

Articolul 27. Finanţarea programelor de integrare

(1) Programele de integrare sînt finanţate în limita mijloacelor financiare şi surselor disponibile prevăzute în acest scop de către instituţiile responsabile.

(2) Pentru realizarea programelor de integrare pot fi atrase şi alte surse de finanţare prevăzute de lege.

Capitolul IV
REGIMUL APLICABIL UNOR CATEGORII SPECIALE DE STRĂINI

Articolul 28. Asistenţa cazurilor speciale

(1) Autoritatea competentă pentru străini sesizează instituţiile specializate în domeniu despre existenţa cazurilor speciale prevăzute la art.6, a căror asistenţă acestea urmează să o preia. Autoritatea competentă pentru străini, împreună cu instituţiile specializate, evaluează situaţia persoanelor care se încadrează în categoria cazurilor speciale şi stabileşte dacă acestea necesită asistenţă specializată.

(2) Refugiaţii şi beneficiarii de protecţie umanitară care se încadrează în categoria cazurilor speciale pot beneficia de cazare gratuită pe o perioadă ce nu depăşeşte 6 luni în centrele de cazare administrate de autoritatea competentă pentru străini.

(3) La expirarea termenului indicat la alin.(2), beneficiarii de asistenţă sînt transferaţi în centrele specializate aflate în gestiunea altor autorităţi ale administraţiei publice centrale şi locale.

(4) Cazurile speciale sînt incluse în programele de integrare, iar persoanele din această categorie beneficiază, în paralel, de serviciile instituţiilor cu atribuţii în domeniu.

Articolul 29. Asistenţa minorilor neînsoţiţi care au obţinut protecţie internaţională sau azil politic în Republica Moldova

(1) Minorii neînsoţiţi care au obţinut protecţie internaţională sau azil politic în Republica Moldova sînt incluşi în sistemul de protecţie a copilului în conformitate cu legislaţia în vigoare, în termen de 15 zile de la data sesizării de către autoritatea competentă pentru străini a secţiei/direcţiei asistenţă socială şi protecţie a familiei/Direcţiei municipale pentru protecţia drepturilor copilului – Chişinău.

(2) Secţia/direcţia asistenţă socială şi protecţie a familiei/Direcţia municipală pentru protecţia drepturilor copilului – Chişinău dispune măsurile necesare pentru adaptarea serviciilor oferite la nevoile specifice ale minorilor neînsoţiţi după cum urmează:

a) pregătirea specială a personalului din instituţiile specializate;

b) utilizarea serviciilor interpreţilor şi experţilor în activităţile desfăşurate de instituţiile specializate;

c) adaptarea condiţiilor de cazare la specificul cultural al minorilor neînsoţiţi care au obţinut protecţie internaţională sau azil politic în Republica Moldova.

(3) Secţia/direcţia asistenţă socială şi protecţie a familiei/direcţia pentru protecţia drepturilor copilului de la locul aflării minorului neînsoţit întreprinde măsurile necesare pentru a asigura reprezentarea legală a acestuia şi a-i oferi protecţie internaţională sau azil politic conform legii.

(4) Secţia/direcţia asistenţă socială şi protecţie a familiei/Direcţia municipală pentru protecţia drepturilor copilului – Chişinău evaluează periodic situaţia minorului şi informează autoritatea competentă pentru străini.

(5) Pentru a proteja interesul superior al minorului neînsoţit, secţia/direcţia asistenţă socială şi protecţie a familiei/Direcţia municipală pentru protecţia drepturilor copilului – Chişinău, împreună cu alte autorităţi şi instituţii competente, întreprinde măsuri pentru identificarea familiei acestuia. În cazul în care ar fi ameninţată viaţa sau integritatea fizică şi psihică a minorului sau a apropiaţilor săi, în special dacă aceştia au rămas în ţara lor de origine, colectarea, prelucrarea şi difuzarea informaţiilor privind persoanele respective trebuie să fie confidenţiale.

(6) Minorii neînsoţiţi care beneficiază de protecţie internaţională sau azil politic în Republica Moldova participă, în paralel cu activităţile derulate de instituţiile specializate, la programe de integrare după planuri individuale elaborate de secţia/direcţia asistenţă socială şi protecţie a familiei/Direcţia municipală pentru protecţia drepturilor copilului – Chişinău în colaborare cu autoritatea competentă pentru străini.

[Art.29 modificat prin Legea nr.151 din 01.07.2016, în vigoare 19.08.2016]

Capitolul V
ROLUL INSTITUŢIILOR STATULUI ÎN PROCESUL DE INTEGRARE

Articolul 30. Atribuţiile autorităţii competente pentru străini

Autoritatea competentă pentru străini:

a) cooperează cu autorităţile administraţiei publice centrale şi locale, organizaţiile neguvernamentale şi internaţionale implicate în procesul de integrare a străinilor;

b) asigură monitorizarea şi evaluarea programelor de integrare a străinilor;

c) asigură evidenţa străinilor beneficiari ai programelor de integrare;

d) prezintă anual autorităţilor implicate în realizarea programelor de integrare numărul estimat al străinilor potenţiali beneficiari ai programelor de integrare pentru a include mijloacele necesare în bugetul de cheltuieli al autorităţilor respective;

e) la sfîrşitul anului calendaristic, prezintă Guvernului raportul integrat privind nivelul de acomodare a străinilor şi, după caz, propune soluţii şi măsuri necesare de intervenţie;

f) împreună cu alte autorităţi implicate, identifică resursele necesare pentru derularea programelor de integrare a străinilor care au obţinut protecţie internaţională sau azil politic sau un drept de şedere în Republica Moldova.

Articolul 31. Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei

Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei:

a) asigură înregistrarea străinilor în căutarea unui loc de muncă;

b) oferă cazare în instituţiile sociale din subordinea sa, conform legii;

c) ţine evidenţa străinilor încadraţi în sistemul de protecţie socială;

d) asigură accesul la serviciile medicale în cadrul sistemului de asigurări obligatorii de asistenţă medicală, în conformitate cu prevederile art.13 şi 19;

e) acordă asistenţă în cazurile speciale prevăzute la art.6.

[Art.31 completat prin Legea nr.79 din 24.05.2018, în vigoare 15.06.2018]

Articolul 32. Ministerul Educaţiei

Ministerul Educaţiei:

a) elaborează metodologia şi programul cursurilor de studiere a limbii de stat;

b) elaborează metodologia sesiunilor de acomodare socioculturală;

c) asigură evaluarea nivelului de însuşire şi cunoaştere a limbii de stat;

d) recunoaşte, în conformitate cu actele normative în vigoare, perioadele/actele de studii şi calificările obţinute de străini în străinătate în vederea înscrierii acestora în instituţiile de învăţământ din Republica Moldova sau încadrării lor în cîmpul muncii;

e) asigură instruirea, oferă servicii de îngrijire şi educaţie minorilor din instituţiile rezidenţiale;

f) ţine evidenţa minorilor încadraţi în procesul de instruire;

g) participă la elaborarea planurilor individuale de integrare şi contribuie, prin intermediul structurilor sale, la derularea programelor de integrare.

[Art.32 modificat prin Legea nr.79 din 24.05.2018, în vigoare 15.06.2018]

Articolul 33. Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării

[Art.33 abrogat prin Legea nr.79 din 24.05.2018, în vigoare 15.06.2018]

Articolul 34. Ministerul Sănătăţii

[Art.34 abrogat prin Legea nr.79 din 24.05.2018, în vigoare 15.06.2018]

Articolul 35. Autorităţile administraţiei publice locale

Autorităţile administraţiei publice locale:

a) acordă sprijin în derularea programelor şi implementarea proiectelor comunitare pentru a înlesni participarea activă a străinilor la viaţa socială şi culturală a comunităţii;

b) realizează măsuri pentru sporirea nivelului de informare a populaţiei autohtone cu privire la migraţie, azil, integrarea socială a străinilor, dezvoltarea spiritului de toleranţă şi înţelegere interculturală;

c) identifică posibilităţi de cazare pentru străinii incluşi în programele de integrare.

Articolul 36. Colaborarea pentru facilitarea integrării străinilor

Autorităţile administraţiei publice centrale şi locale, în parteneriat cu organizaţiile neguvernamentale şi internaţionale, pot crea reţele de colaborare pentru facilitarea integrării

străinilor, inclusiv prin delegarea şi subcontractarea către organizaţiile neguvernamentale a anumitor activităţi specifice.

Articolul 37. Mecanismul de coordonare a procesului de integrare

Autorităţile administraţiei publice centrale şi locale se vor consulta periodic în vederea implementării prevederilor prezentei legi. În consultări vor fi implicaţi reprezentanţi ai societăţii civile şi ai organizaţiilor internaţionale care desfăşoară activităţi în domeniul migraţiei şi azilului.

Articolul 38. Soluţionarea litigiilor şi răspunderea juridică pentru încălcarea prevederilor prezentei legi

(1) Litigiile care apar în procesul de aplicare a prezentei legi se soluţionează în modul prevăzut de legislaţia în vigoare.

(2) Încălcarea prevederilor prezentei legi atrage răspundere disciplinară, civilă, contravenţională sau penală, după caz.

Capitolul VI
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 39.

(1) Prezenta lege intră în vigoare de la 1 iulie 2012.

(2) Guvernul, în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, va aduce actele sale normative în corespundere cu prezenta lege.

(3) Străinii care au obţinut protecţie internaţională sau azil politic în Republica Moldova anterior intrării în vigoare a prezentei legi şi care nu au beneficiat de programe de integrare pot depune cererea de participare la programul de integrare în termen de 30 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI **Marian LUPU**

Chişinău, 27 decembrie 2011.
Nr.274.

L E G E
privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor de formare profesională şi al specialităţilor pentru pregătirea cadrelor în instituţiile de învăţământ superior, ciclul I

nr. 142-XVI din 07.07.2005

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.101-103/476 din 29.07.2005

*** * ***

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art.1. – Se aprobă Nomenclatorul domeniilor de formare profesională şi al specialităţilor pentru pregătirea cadrelor în instituţiile de învăţământ superior, ciclul I, expus în anexele nr.1 şi nr.2, părţi integrante ale prezentei legi.

Art.2. – Studiile superioare de licenţă se organizează pe domenii de formare profesională (specialităţi) în conformitate cu Nomenclatorul nominalizat, cu excepţia domeniilor reglementate în Uniunea Europeană prin norme speciale.

Art.3. – Guvernul:

va întreprinde măsurile necesare în vederea aplicării Nomenclatorului nominalizat, parte componentă a standardelor de stat în domeniul pregătirii cadrelor, în instituţiile de învăţământ superior de stat şi private, începînd cu anul de studii 2005-2006, pentru studenţii admişi la anul I;

va asigura, exclusiv în instituţiile de învăţământ de stat, pregătirea cadrelor la domeniile de formare profesională "Administraţie publică", "Medicină", "Farmacie", "Militărie" şi cele ce ţin de menţinerea ordinii publice şi securitatea statului;

va stabili modul de coordonare a cotei de pregătire a cadrelor în instituţiile de învăţământ superior private şi în cele de stat pe bază de contract, cu achitarea taxei de studii.

Art.4. – Nomenclatorul specialităţilor pentru pregătirea cadrelor în instituţiile de învăţământ superior şi mediu de specialitate, aprobat prin Legea nr.1070-XIV din 22 iunie 2000, rămîne în vigoare pentru instituţiile de învăţământ mediu de specialitate, precum şi pentru studenţii instituţiilor de învăţământ superior admişi la studii pînă în anul 2004-2005, care îşi vor finaliza studiile în conformitate cu prevederile acestui nomenclator.

Art.5. – Prezenta lege se pune în aplicare de la data adoptării.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI **Marian LUPU**

Chişinău, 7 iulie 2005.
Nr.142-XVI.

Anexa nr.1

Nomenclatorul domeniilor de formare profesională şi al specialităţilor pentru

pregătirea cadrelor în instituţiile de învăţământ superior, ciclul I

Codul* şi denumirea domeniului fundamental al ştiinţei, culturii şi tehnicii	Codul şi denumirea domeniului general de studiu	Codul şi denumirea domeniului de formare profesională la ciclul I (studii superioare de licenţă)	Codul şi denumirea specialităţii (programe de studiu)	Numărul creditelor de studiu
1	2	3	4	5
1. EDUCAŢIE	**14 Ştiinţe ale educaţiei**	**141 Educaţie şi formarea profesorilor**		**180-240**
			141.01 Matematică	
			141.02 Informatică	
			141.03 Fizică	
			141.04 Astronomie	
			141.05 Chimie	
			141.06 Biologie	
			141.07 Geografie	
			141.08 Limbi şi literaturi	
			141.09 Limbi moderne	
			141.10 Istorie	
			141.11 Muzică	
			141.12 Arte plastice	
			141.13 Educaţie fizică	
			141.14 Educaţie tehnologică	
			141.15 Educaţie civică	
			141.16 Dans (dans clasic, dans sportiv, dans modern, dans popular)	
		142 Ştiinţe ale educaţiei		**180-240**
			142.01 Pedagogie	
			142.02 Pedagogie preşcolară	
			142.03 Pedagogie în învăţământul primar	
			142.04 Psihopedagogie	
			142.05 Psihopedagogie specială	
			142.06 Pedagogie profesională	

			142.07 Pedagogie socială	
2. ŞTIINŢE UMANITARE ŞI ARTE	**21 Arte**	**211 Arte plastice**		**240**
			211.1 Pictură	
			211.2 Grafică	
			211.3 Sculptură	
			211.4 Istoria şi teoria artelor plastice	180
		212 Muzică şi arte interpretative		**240**
			212.1 Interpretare instrumentală (pian special, instrumente orchestrale, instrumente populare, instrumente muzică uşoară şi jazz)	
			212.2 Canto (canto academic, canto estradă şi jazz, canto popular)	
			212.3 Dirijare (dirijare corală, dirijare orchestrală)	
			212.4 Compoziţie (compoziţie muzică academică, compoziţie muzică uşoară)	
			212.5 Muzicologie	
		213 Arte audiovizuale		**240**
			213.1 Regie film şi TV/Regie montaj film şi TV	
			213.2 Imagine film şi TV/Fotografie	
			213.3 Filmologie, producţie film şi TV	180
		214 Design		**240**
			214.1 Design vestimentar	
			214.2 Design interior	
		215 Arte decorative		**240**
			215.1 Arte decorative	
			215.2 Restaurarea operelor de artă	
		216 Arte teatrale		**240**
			216.1 Actorie (actorie teatru şi film, actorie teatru cu păpuşi şi marionete)	
			216.2 Teatrologie	180

			216.3 Scenografie	240
			216.4 Regie (regie estradă şi manifestări publice, regie teatru, regie circ)	
			216.5 Coregrafie	
			216.6 Dramaturgie şi scenaristică	
			216.7 Producţie culturală şi manifestări artistice	180
	22 Ştiinţe umanistice	**221 Filozofie**		**180**
			221.1 Filozofie	
		222 Limbi şi literaturi**		**180**
			222.1 Limbi şi literaturi**	
		223 Limbi moderne şi clasice**		**180**
			223.1 Limbi moderne **	
			223.2 Limbi clasice	
		224 Istorie		**180**
			224.1 Istorie	
			224.2 Arheologie	
			224.3 Muzeografie	
			224.4 Etnologie	
			224.5 Arhivistică	
			224.6 Managementul patrimoniului cultural	
			224.7 Studiul religiilor	
			224.8 Slavistică	
		225 Antropologie		**180**
			225.1 Antropologie	
		226 Culturologie		**180**
			226.1 Culturologie	
		227 Teologie		**180**
			227.1 Teologie	
3. ŞTIINŢE SOCIALE, ECONOMICE ŞI DREPT	**31 Ştiinţe politice**	**311 Ştiinţe politice**		**180**
			311.1 Politologie	
		312 Relaţii internaţionale		**180**
			312.1 Relaţii internaţionale	
		313 Administraţie publică		**180**
			313.1 Administraţie publică	
	32 Ştiinţe sociale	**321 Sociologie**		**180**
			321.1 Sociologie	
		322 Psihologie		**180**
			322.1 Psihologie	

	33 Asistenţă socială	**331 Asistenţă socială**		**180**
			331.1 Asistenţă socială	
	34 Ştiinţe ale comunicării şi informării	**341 Jurnalism**		**180**
			341.1 Jurnalism	
		342 Ştiinţe ale comunicării		**180**
			342.2 Ştiinţe ale comunicării	
		343 Activitate editorială		**180**
			343.3 Activitate editorială	
		344 Ştiinţe ale informării	344.1 Biblioteconomie, asistenţă informaţională şi arhivistică	180
			344.2 Tehnologia comunicării în domeniul infodocumentar	180
			344.3 Servicii informaţionale şi socioculturale	180
	36 Ştiinţe economice	**361 Contabilitate**		**180**
			361.1 Contabilitate	
		362 Marketing şi logistică		**180**
			362.1 Marketing şi logistică	
		363 Business şi administrare		**180**
			363.1 Business şi administrare	
			363.2 Achiziţii	
			363.3 Managementul proprietăţii intelectuale	
			363.4 Management artistic (managementul în domeniul culturii şi artelor)	180
			363.5 Managementul resurselor umane	180
		364 Finanţe		**180**
			364.1 Finanţe şi bănci	
		365 Economie mondială şi relaţii economice internaţionale		**180**
			365.1 Economie mondială şi relaţii economice internaţionale	
				180

		366 Economie generală	366.1 Economie generală	
		367 Statistică şi previziune economică		**180**
			367.1 Statistică şi previziune economică	
		368 Cibernetică şi informatică economică		**180**
			368.1 Cibernetică şi informatică economică	
		369 Merceologie şi comerţ		**180**
			369.1 Merceologie şi comerţ	
	38 Drept	**381 Drept**		**240**
			381.1 Drept	
			381.2 Drept. Securitatea frontierei	
4. ŞTIINŢE	**42 Ştiinţe ale naturii**	**421 Biologie**		**180**
			421.1 Biologie	
			421.2 Biologie moleculară	180
			421.3 Bioinginerie aplicată	
		422 Ştiinţele solului		**180**
			422.1 Ştiinţele solului	
		423 Geologie		**180**
			423.1 Geologie	
		424 Ecologie		**180**
			424.1 Ecologie	
		425 Geografie		**180**
			425.1 Geografie	
		426 Meteorologie		**180**
			426.1 Meteorologie	
	44 Ştiinţe exacte	**441 Fizică**		**180**
			441.1 Fizică	
			441.2 Astronomie	
		442 Chimie		**180**
			442.1 Chimie	
			442.2 Chimie biofarmaceutică	180
		443 Matematică		**180**
			443.1 Matematică	
			443.2 Matematică aplicată	
			443.3 Statistică	
		444 Informatică		**180**
			444.1 Informatică	
			444.2 Management informaţional	

			444.3 Informatică aplicată	
5. INGINERIE, TEHNOLOGII DE PRELUCRARE, ARHITECTURĂ ŞI CONSTRUCŢII	**52 Inginerie şi activităţi inginereşti**	**521 Inginerie şi tehnologii industriale**		**240**
			521.1 Tehnologia construcţiilor de maşini	
			521.2 Construcţii de echipamente şi maşini agricole	
			521.3 Maşini şi sisteme de producţie	
			521.4 Ingineria sudării	
			521.5 Ingineria şi managementul zăcămintelor, minerit	
			521.6 Utilaje şi tehnologii de ambalare a produselor	
			521.7 Design industrial	
			521.8 Inginerie şi management (pe ramuri)	
			521.9 Inginerie inovaţională şi transfer tehnologic	
		522 Inginerie mecanică		**240**
			522.1 Maşini şi aparate în industria uşoară	
			522.2 Maşini şi aparate în industria alimentară	
			522.3 Maşini şi instalaţii frigorifice, sisteme de climatizare	
			522.4 Inginerie mecanică în construcţii	
		523 Energetică		**240**
			523.1 Electroenergetică	
			523.2 Termoenergetică	
			523.3 Energetică netradiţională	
		524 Inginerie electrică		**240**
			524.1 Electromecanică	

			524.2 Electrificarea agriculturii	
		525 Electronică şi comunicaţii		**240**
			525.1 Electronică	
			525.2 Sisteme optoelectronice	
			525.3 Teleradio comunicaţii	
			525.4 Microelectronică şi nanotehnologii	
		526 Ingineria sistemelor şi calculatoarelor		**240**
			526.1 Calculatoare	
			526.2 Tehnologii informaţionale	
			526.3 Automatică şi informatică	
			526.4 Ingineria sistemelor biomedicale	
			526.5 Securitate informaţională	
		527 Ingineria şi tehnologia transporturilor		**240**
			527.1 Ingineria şi tehnologia transportului auto	
			527.2 Ingineria şi tehnologia transportului feroviar	
			527.3 Ingineria şi tehnologia transportului naval	
		528 Inginerie agrară		**240**
			528.1 Mecanizarea agriculturii	
		529 Ingineria şi managementul calităţii		**240**
			529.1 Ingineria şi managementul calităţii	
	53 Industria petrolului şi gazelor	**531 Ingineria petrolului şi gazelor**	531.1 Geologie petrolieră	**240**
			531.2 Forajul şi exploatarea sondelor de petrol şi gaze	
			531.3 Utilaj pentru petrol şi gaze	
			531.4 Procese tehnologice de	

			prelucrare a petrolului, petrochimie şi carbochimie	
	54 Tehnologii de fabricare şi prelucrare	**541 Tehnologia produselor alimentare**		**240**
			541.1 Tehnologia şi managementul alimentaţiei publice	
			541.2 Tehnologia produselor alimentare	
			541.3 Tehnologia vinului şi a produselor obţinute prin fermentare	
		542 Textile, vestimentaţie, încălţăminte şi prelucrarea pieii		**240**
			542.1 Ingineria produselor textile şi din piele	
			542.2 Design vestimentar industrial	
		543 Tehnologia materialelor		**240**
			543.1 Tehnologia prelucrării lemnului	
			543.2 Tehnologia produselor din ceramică şi sticlă	
			543.3 Tehnologia materialelor metalice, plastice şi compozite	
			543.4 Design şi tehnologii poligrafice	
	55 Tehnologie chimică şi biotehnologii	**551 Tehnologie chimică**		**180-240**
			551.1 Tehnologie chimică	
			551.2 Tehnologia produselor cosmetice şi medicinale	
			551.3 Tehnologie farmaceutică	240
		552 Biotehnologii		**180-240**
			552.1 Biotehnologii	180
			552.2 Biotehnologii industriale	240
	58 Arhitectură şi construcţii	**581 Arhitectură şi urbanism*** **		**240-360**
			581.1 Arhitectură***	360
			581.2 Urbanism şi amenajarea teritoriului	240
			581.3 Restaurare	240
			581.4 Design interior	240
				240

		582 Construcţii şi inginerie civilă	582.1 Construcţii şi inginerie civilă	
			582.2 Ingineria materialelor şi articolelor de construcţie	
			582.3 Inginerie geotehnică	
			582.4 Căi ferate, drumuri, poduri	
			582.5 Inginerie antiincendii şi protecţie civilă	
			582.6 Ingineria şi protecţia apelor	
			582.7 Ingineria sistemelor de alimentare cu căldură şi gaze, ventilaţie	
		583 Ingineria mediului		**240**
			583.1 Ingineria mediului	
		584 Cadastru şi organizarea teritoriului		**240**
			584.1 Cadastru şi organizarea teritoriului	
			584.2 Geodezie, topografie şi cartografie	
			584.3 Evaluarea imobilului	
6. AGRICULTURĂ	**61 Ştiinţe agricole**	**611 Selecţia şi genetica culturilor agricole**		**240**
			611.1 Selecţia şi genetica culturilor agricole	
		612 Protecţia plantelor		**240**
			612.1 Protecţia plantelor	
		613 Agronomie		**240**
			613.1 Agronomie	
		614 Zootehnie		**240**
			614.1 Zootehnie	
		615 Horticultură		**240**
			615.1 Horticultură	
		616 Silvicultură şi grădini publice		**240**

			616.1 Silvicultură şi grădini publice	
		617 Viticultură şi vinificaţie		**240**
			617.1 Viticultură şi vinificaţie	
		618 Biotehnologii agricole		**240**
			618.1 Biotehnologii agricole	
		619 Siguranţa produselor alimentare		**240**
			619.1 Siguranţa produselor alimentare	
	64 Medicină veterinară* **	**641 Medicină veterinară**		**360**
			641.1 Medicină veterinară	
8. SERVICII	**81 Servicii publice**	**811 Servicii**		**180**
			811.1 Servicii	
		812 Turism		**180**
			812.1 Turism	
	82 Cultură fizică şi sport	**821 Educaţie fizică şi sport**		**240**
			821.1 Educaţie fizică şi sport	
		822 Cultură fizică recreativă		**180**
			822.1 Cultură fizică recreativă	
		823 Cultură fizică de recuperare		**240**
			823.1 Cultură fizică de recuperare	
		824 Dans sportiv şi modern		
			824.1 Dans sportiv şi modern	
	84 Servicii transport	**841 Servicii transport**		**240**
			841.1 Tehnologii de operare în transport (auto, aerian, feroviar, naval)	
	85 Protecţia mediului	**851 Protecţia mediului**		**180**
			851.1 Protecţia mediului	

		852 Securitate ecologică		**180**
			852.1 Securitate ecologică	
	86 Protecţie, pază şi securitate	**861 Protecţie, pază şi securitate**		**180**
			861.1 Securitate civilă şi ordinea publică	
		862 Servicii de securitate a proprietăţii		**180**
			862.1 Servicii de securitate a proprietăţii	
		863 Servicii antiincendii		**180**
			863.1 Servicii antiincendii	
	87 Militărie	**871 Infanterie**		**240**
			871.1 Infanterie	
		872 Artilerie		**240**
			872.1 Artilerie	
		873 Transmisiuni		**240**
			873.1 Transmisiuni	
		875 Carabinieri		**240**
			875.1 Carabinieri	

* Cifrarea domeniilor s-a efectuat în conformitate cu recomandările ISCED-97 şi Eurostat.

** Se menţionează, după caz, limba şi literatura sau limbile studiate.

*** Se organizează studii superioare integrate: licenţă şi masterat,conform reglementărilor speciale din cadrul Uniunii Europene.

Note:

1. Domeniul general de studii este definit prin cunoştinţe şi competenţe generale.

2. Titlul se conferă în domeniul general de studii, cu următoarele excepţii:

a) la domeniul 5 "Inginerie, tehnologii de prelucrare, arhitectură şi construcţii", se acordă titlul de "Inginer licenţiat";

b) la domeniul de formare profesională 552 "Biotehnologii",specialitatea 552.2 "Biotehnologii industriale", se acordă titlul de"Inginer licenţiat";

c) la domeniul de formare profesională 581 "Arhitectură şi urbanism"se acordă titlul de "Arhitect".

3. Domeniul de formare profesională şi programele de studii (specialităţile) vor fi menţionate în "Supliment la diplomă", care se eliberează gratuit fiecărui absolvent al ciclului I (studii superioare de licenţă).

4. În domeniile "Arte", "Psihologie", "Medicină veterinară","Medicină", "Farmacie" şi la specialităţile "Limbi moderne","Arhitectură", studiile se organizează numai prin învăţământ de zi.

5. În domeniul general de studiu 14 "Ştiinţe ale educaţiei", poate fi realizată, cu acordul Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării, instruirea concomitentă în două specialităţi înrudite.

6. În domeniile de formare profesională 222 "Limbi şi literaturi" şi 223 "Limbi moderne şi clasice" se permite instruirea în paralel la o a doua limbă modernă.

7. Absolvenţii instituţiilor de învăţământ superior din alte domenii cu excepţia absolvenţilor domeniului 142 "Ştiinţe ale educaţiei", vor avea dreptul de a activa în învăţământul preuniversitar doar după realizarea suplimentară obligatorie a modului de formare psihopedagogică teoretică de 30 de credite şi practică de 30 de credite (în total 60 de credite), cu acordarea calificativului de învăţător/ profesor în învăţământul preuniversitar.

8. Pentru domeniul general de studii 87 "Militărie", la domeniile de formare profesională 871 "Infanterie", 872 "Artilerie", 874 "Grăniceri", 875 "Carabinieri", se permite instruirea concomitentă şi în specialitatea 527.1 "Ingineria şi tehnologia transportului auto", iar la domeniul de formare profesională 873 "Transmisiuni" – în domeniul de formare profesională 525 "Electronică şi comunicaţii".

9. Numărul de credite de studiu este indicat pentru studenţii admişi la studii în baza diplomei de bacalaureat. Pentru studenţii admişi în baza atestatului de studii medii de cultură generală se organizează un an de completare a studiilor, care nu se cuantifică în credite.

10. Numărul creditelor de studiu este acelaşi pentru toate formele de învăţământ: de zi, cu frecvenţă redusă şi de la distanţă.

[Anexa nr.1 modificată prin Legea nr.79 din 24.05.2018, în vigoare 15.06.2018]
[Anexa nr.1 completată prin Legea nr.100 din 21.05.2015, în vigoare 12.06.2015]
[Anexa nr.1 modificată prin Legea nr.304 din 26.12.2012, în vigoare 01.08.2014]
[Anexa nr.1 completată prin Legea nr.63 din 11.04.2014, în vigoare 01.06.2014]
[Anexa nr.1 modificată prin Legea nr.156 din 28.06.2013, în vigoare 19.07.2013]
[Anexa nr.1 completată prin Legea nr.304 din 26.12.2012, în vigoare 05.03.2013]
[Anexa nr.1 modificată prin Legea nr.233 din 25.10.2012, în vigoare 23.11.2012]
[Anexa nr.1 modificată prin Legea nr.86 din 13.04.2012, în vigoare 15.05.2012]
[Anexa nr.1 modificată prin Legea nr.178 din 15.07.2010, în vigoare 03.08.2010]
[Anexa nr.1 completată prin Legea nr.70-XVI din 28.03.2008, în vigoare 09.07.2010]
[Anexa nr.1 completată prin Legea nr.165-XVI din 09.07.2008, în vigoare 18.07.2008]

Anexa nr.2

Nomenclatorul specialităţilor pentru pregătirea cadrelor în instituţiile de învăţământ superior
la domeniul 7 "Sănătate", reglementat special în cadrul Uniunii Europene

Codul şi denumirea domeniului fundamental al ştiinţei, culturii şi tehnicii	Codul şi denumirea domeniului general de studiu	Codul şi denumirea specialităţii/ domeniului de formare profesională iniţială (studii superioare de specialitate)	Numărul creditelor de studiu
7 SĂNĂTATE	**71 Medicină**		
		711 Medicină generală	360
		712 Stomatologie	300
		713 Sănătate publică	300
		714 Pediatrie	360
	72 Farmacie		
		721 Farmacie	300

L E G E
privind regimul străinilor în Republica Moldova

nr. 200 din 16.07.2010

Monitorul Oficial nr.179-181/610 din 24.09.2010

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Domeniul de reglementare
Articolul 2. Excepţii de la aplicarea prezentei legi
Articolul 3. Noţiuni principale
Articolul 4. *Abrogat*
Articolul 5. Asistenţa la integrarea străinilor în viaţa economică, socială şi culturală a Republicii Moldova

Capitolul II
DISPOZIŢII PRIVIND INTRAREA ŞI IEŞIREA STRĂINILOR

Articolul 6. Condiţiile de intrare a străinilor pe teritoriul Republicii Moldova
Articolul 6^1. Cerinţele faţă de documentele de călătorie
Articolul 7. Obligaţiile transportatorilor
Articolul 8. Nepermiterea intrării în Republica Moldova
Articolul 9. Interdicţia de intrare în Republica Moldova
Articolul 10. Stabilirea duratei interdicţiei de intrare în Republica Moldova
Articolul 10^1. Ridicarea interdicţiei de intrare în Republica Moldova
Articolul 11. Ieşirea de pe teritoriul Republicii Moldova
Articolul 12. Nepermiterea ieşirii
Articolul 13. Încetarea măsurii nepermiterii ieşirii

Capitolul III
REGIMUL ACORDĂRII VIZELOR

Articolul 14. Drepturile conferite de viză şi tipurile ei
Articolul 15. Forma şi conţinutul vizei
Articolul 16. Viza de tranzit aeroportuar
Articolul 17. Viza de tranzit
Articolul 18. Viza de scurtă şedere
Articolul 19. Viza de lungă şedere
Articolul 20. Acordarea vizei
Articolul 21. Acordarea vizei în situaţii de excepţie
Articolul 22. *Abrogat*
Articolul 23. Condiţiile de solicitare a vizei
Articolul 24. Refuzul de acordare a vizei
Articolul 25. Anularea şi revocarea vizei

Articolul 26. Abolirea regimului de vize
Articolul 27. Acordarea vizelor pe bază de invitaţie
Articolul 28. Invitaţia
Articolul 28[1]. Aviz pentru reîntregirea familiei cu străini care au drept de şedere în Republica Moldova
Articolul 28[2]. Aviz pentru reîntregirea familiei cu cetăţeni ai Republicii Moldova
Articolul 29. Taxa de stat şi tarifele percepute pentru perfectarea şi eliberarea invitaţiilor
Articolul 30. Excepţii de la procedura invitaţiei

Capitolul III[1]
AFLAREA TEMPORARĂ PE TERITORIUL REPUBLICII MOLDOVA A UNOR CATEGORII DE STRĂINI

Articolul 30[1]. Dreptul de aflare temporară pe teritoriul Republicii Moldova al vînzătorilor profesionişti, al prestatorilor de servicii contractuale şi al profesioniştilor independenţi
Articolul 30[2]. Evidenţa aflării temporare pe teritoriul Republicii Moldova a vînzătorilor profesionişti, a prestatorilor de servicii contractuale şi a profesioniştilor independenţi
Articolul 30[3]. Dreptul de aflare temporară pe teritoriul Republicii Moldova al specialiştilor în domeniul tehnologiei informaţiei

Capitolul IV
ACORDAREA ŞI PRELUNGIREA DREPTULUI DE ŞEDERE PROVIZORIE

Articolul 31. Condiţii generale privind acordarea dreptului de şedere provizorie
Articolul 32. Acordarea dreptului de şedere provizorie
Articolul 33. Prelungirea dreptului de şedere provizorie
Articolul 34. Solicitarea prelungirii dreptului de şedere provizorie
Articolul 35. Acordarea dreptului de şedere provizorie lucrătorului imigrant
Articolul 36. Prelungirea dreptului de şedere provizorie lucrătorului imigrant
Articolul 36[1]. Acordarea şi prelungirea dreptului de şedere provizorie pentru asociaţii sau acţionarii persoanelor juridice cu investiţii străine înregistrate în Republica Moldova
Articolul 36[2]. Acordarea şi prelungirea dreptului de şedere provizorie pentru persoanele cu funcţii de conducere transferate
Articolul 36[3]. Acordarea şi prelungirea dreptului de şedere provizorie pentru specialişti
Articolul 36[4]. Acordarea şi prelungirea dreptului de şedere provizorie persoanelor cu funcţii de conducere din cadrul unei persoane juridice cu activităţi în domeniul tehnologiei informaţiei şi specialiştilor în domeniul tehnologiei informaţiei
Articolul 37. Acordarea şi prelungirea dreptului de şedere provizorie pentru studii
Articolul 37[1]. Acordarea dreptului de şedere provizorie pentru stagiarii absolvenţi de studii superioare
Articolul 38. Acordarea şi prelungirea dreptului de şedere provizorie pentru reîntregirea familiei cu străini care au drept de şedere în Republica Moldova
Articolul 38[1]. Acordarea şi prelungirea dreptului de şedere provizorie pentru reîntregirea familiei cu cetăţeni ai Republicii Moldova
Articolul 39. Dreptul de şedere provizorie acordat membrilor de familie în mod independent
Articolul 40. Desfăşurarea activităţii de întreprinzător şi angajarea în muncă a titularului unui drept de şedere pentru reîntregirea familiei
Articolul 41. Acordarea şi prelungirea dreptului de şedere provizorie pentru activităţi umanitare, de voluntariat sau religioase
Articolul 42. Acordarea şi prelungirea dreptului de şedere provizorie pentru tratament
Articolul 42[1]. Acordarea şi prelungirea dreptului de şedere provizorie pentru victimele traficului de fiinţe umane
Articolul 42[2]. Prelungirea dreptului de şedere provizorie pentru victimele violenţei în familie
Articolul 43. Acordarea şi prelungirea dreptului de şedere provizorie în alte cazuri

Capitolul V
ACORDAREA DREPTULUI DE ŞEDERE PERMANENTĂ

Articolul 44. Dreptul de şedere permanentă
Articolul 45. Acordarea şi încetarea dreptului de şedere permanentă
Articolul 46. Condiţiile de depunere a cererii de acordare a dreptului la şedere permanentă în Republica Moldova
Articolul 47. Respingerea cererii de acordare a dreptului de şedere permanentă în Republica Moldova

Capitolul VI
ANULAREA ŞI REVOCAREA DREPTULUI DE ŞEDERE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Articolul 48. Anularea dreptului de şedere
Articolul 49. Revocarea dreptului de şedere
Articolul 50. Aducerea la cunoştinţă străinului a deciziei privind anularea sau revocarea dreptului de şedere

Capitolul VII
REGIMUL ÎNDEPĂRTĂRII STRĂINILOR DE PE TERITORIUL REPUBLICII MOLDOVA

Articolul 51. Returnarea străinilor de pe teritoriul Republicii Moldova
Articolul 52. Decizia de returnare
Articolul 53. Aducerea la cunoştinţă străinului a deciziei de returnare
Articolul 54. Contestarea deciziei de returnare
Articolul 55. Declararea străinului persoană indezirabilă
Articolul 56. Aducerea la cunoştinţă străinului a deciziei privind declararea sa persoană indezirabilă
Articolul 57. Contestarea deciziei privind declararea străinului persoană indezirabilă
Articolul 58. Îndepărtarea sub escortă a străinului
Articolul 58[1]. Riscul sustragerii
Articolul 59. Îndepărtarea în baza acordurilor de readmisie
Articolul 60. Interzicerea îndepărtării
Articolul 60[1]. Suspendarea îndepărtării
Articolul 61. Reîntoarcerea voluntară asistată
Articolul 62. Expulzarea
Articolul 63. Interzicerea expulzării
Articolul 64. Luarea în custodie publică
Articolul 64[1]. Luarea în custodie publică a minorilor şi a familiilor
Articolul 64[2]. Eliberarea străinului din custodie publică
Articolul 65. Centrul de plasament temporar al străinilor
Articolul 66. Drepturile şi obligaţiile străinilor cazaţi în Centru
Articolul 66[1]. Sancţiunile disciplinare aplicate străinilor plasaţi în Centru
Articolul 67. Tolerarea rămînerii pe teritoriul Republicii Moldova
Articolul 68. Categoriile de străini care pot beneficia de acordarea tolerării
Articolul 69. Regimul tolerării
Articolul 70. Autoritatea competentă pentru străini
Articolul 71. Suportarea cheltuielilor

Capitolul VIII
DOCUMENTAREA STRĂINILOR

Articolul 72. Eliberarea actelor de identitate pentru străini

Articolul 73. Regimul permisului de şedere şi al buletinului de identitate pentru apatrizi
Articolul 74. Valabilitatea permisului de şedere provizorie
Articolul 75. Valabilitatea permisului de şedere permanentă şi a buletinului de identitate pentru apatrizi
Articolul 76. Documentele de călătorie eliberate străinilor
Articolul 77. Regimul documentului de călătorie
Articolul 78. Anularea permisului de şedere, a buletinului de identitate pentru apatrizi şi a documentului de călătorie
Articolul 79. Furtul, pierderea, deteriorarea sau distrugerea permisului de şedere, buletinului de identitate pentru apatrizi şi a documentului de călătorie
Articolul 80. Forma şi conţinutul actelor de identitate pentru străini
Articolul 81. Taxa de stat

Capitolul IX
EVIDENŢA STRĂINILOR, PRELUCRAREA DATELOR CU CARACTER PERSONAL ŞI CONDIŢIILE DE AFLARE PE TERITORIUL REPUBLICII MOLDOVA

Articolul 82. Evidenţa străinilor în cadrul Subsistemului informaţional al autorităţii competente pentru străini
Articolul 83. Instituţiile competente să prelucreze datele cu caracter personal ale străinilor
Articolul 84. Evidenţa şi condiţiile de aflare a străinilor pe teritoriul Republicii Moldova

Capitolul IX[1]
DREPTURILE, LIBERTĂŢILE ŞI OBLIGAŢIILE FUNDAMENTALE ALE STRĂINILOR

Articolul 84[1]. Drepturile şi obligaţiile străinilor
Articolul 84[2]. Dreptul la muncă şi la protecţia ei
Articolul 84[3]. Dreptul la odihnă şi la ocrotirea sănătăţii
Articolul 84[4]. Dreptul la asigurări sociale
Articolul 84[5]. Dreptul la domiciliu
Articolul 84[6]. Dreptul la proprietate şi dreptul de proprietate intelectuală
Articolul 84[7]. Dreptul la educaţie
Articolul 84[8]. Dreptul la asociere
Articolul 84[9]. Dreptul la libertatea conştiinţei şi a opiniei
Articolul 84[10]. Dreptul la familie
Articolul 84[11]. Dreptul la libera circulaţie pe întreg teritoriul Republicii Moldova
Articolul 84[12]. Dreptul la inviolabilitatea persoanei şi a locuinţei
Articolul 84[13]. Drepturi procedurale în cadrul procesului de judecată

Capitolul X
REGIMUL JURIDIC APLICABIL UNOR CATEGORII SPECIALE DE STRĂINI

Articolul 85. Regimul juridic aplicabil străinilor minori aflaţi pe teritoriul Republicii Moldova fără reprezentanţii lor legali
Articolul 86. Accesul străinilor minori la educaţie
Articolul 87. Repatrierea

Capitolul X[1]
PROCEDURA DE RECUNOAŞTERE A STATUTULUI DE APATRID

Articolul 87[1]. Depunerea cererii privind recunoaşterea statutului de apatrid
Articolul 87[2]. Examinarea cererii

Articolul 87[3]. Drepturile şi obligaţiile solicitantului statutului de apatrid
Articolul 87[4]. Interviul
Articolul 87[5]. Dovezile
Articolul 87[6]. Încetarea procedurii de recunoaştere a statutului de apatrid
Articolul 87[7]. Decizia privind recunoaşterea statutului de apatrid
Articolul 87[8]. Respingerea cererii de recunoaştere a statutului de apatrid
Articolul 87[9]. Anularea statutului de apatrid
Articolul 87[10]. Încetarea statutului de apatrid
Articolul 87[11]. Cooperarea internaţională
Articolul 87[12]. Suspendarea procedurii de recunoaştere a statutului de apatrid

Capitolul XI
GESTIONAREA IMIGRAŢIEI

Articolul 88. Măsurile de gestionare a imigraţiei
Articolul 89. Soluţionarea litigiilor şi răspunderea juridică pentru încălcarea prevederilor prezentei legi

Capitolul XII
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 90.
Articolul 90[1].
Articolul 91.
Articolul 92.
Articolul 93.

Notă: În cuprinsul legii, sintagmele „document valabil de trecere a frontierei de stat”, „document valabil pentru trecerea frontierei de stat”, „document de identitate valabil de trecere a frontierei de stat” şi „document de identitate valabil pentru trecerea frontierei de stat” se substituie cu sintagma „document de călătorie valabil”, sintagmele „document de trecere a frontierei de stat” şi „document de identitate pentru trecerea frontierei de stat” se substituie cu sintagma „document de călătorie”, iar sintagma „Sistem informaţional integrat automatizat în domeniul migraţiei şi azilului” se substituie cu sintagma „Sistem informaţional integrat automatizat „Migraţie şi azil”” la formele gramaticale corespunzătoare, conform Legii nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016

Notă: În cuprinsul Legii cuvintele “paşaport pentru apatrizi” se substituie cu cuvintele “document de călătorie” conform Legii nr.113 din 09.06.2011, în vigoare 08.07.2011

Avînd în vedere necesitatea stabilirii unui cadru juridic privind libera circulaţie şi imigrarea cetăţenilor străini pe teritoriul Republicii Moldova, asigurării unui mecanism complet, uniform şi continuu de reglementare a regimului străinilor pe teritoriul Republicii Moldova, aplicării unei proceduri uniforme de documentare a acestora şi adoptării unui nou cadru normativ în conformitate cu legislaţia comunitară, în temeiul art.72 alin.(3) lit.r) din Constituţia Republicii Moldova,

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

[Clauza de adoptare modificată prin Legea nr.23 din 10.03.2017, în vigoare 14.04.2017]

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Domeniul de reglementare

Prezenta lege reglementează intrarea, aflarea şi ieşirea străinilor pe/de pe teritoriul Republicii Moldova, acordarea şi prelungirea dreptului de şedere, repatrierea, documentarea acestora, stipulează măsuri de constrîngere în caz de nerespectare a regimului de şedere şi măsuri specifice de evidenţă a imigraţiei, în conformitate cu obligaţiile asumate de Republica Moldova prin tratatele internaţionale la care este parte.

Articolul 2. Excepţii de la aplicarea prezentei legi

(1) Sub incidenţa prezentei legi, cu excepţia capitolului III, nu cad următoarele categorii de străini:

a) membrii misiunilor diplomatice şi ai oficiilor consulare acreditate în Republica Moldova, ai organizaţiilor internaţionale, precum şi membrii lor de familie, al căror statut este reglementat prin tratate internaţionale la care Republica Moldova este parte sau în alt mod stabilit de legislaţia în vigoare;

b) reprezentanţii unor alte state şi persoanele însoţitoare, membrii delegaţiilor oficiale, invitaţi de Parlament, de Preşedintele Republicii Moldova, de Guvern şi de alte autorităţi ale administraţiei publice centrale.

(2) Cu excepţia situaţiilor în care, pentru raţiuni de securitate naţională sau de ordine publică, se impune returnarea de pe teritoriul Republicii Moldova, sub incidenţa prezentei legi nu cad:

a) străinii al căror regim este reglementat prin Legea nr.270-XVI din 18 decembrie 2008 privind azilul în Republica Moldova;

b) forţa militară străină, componenta civilă care o însoţeşte şi efectivele formaţiunilor speciale antitero străine, care desfăşoară activităţi comune pe teritoriul ţării în baza tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 3. Noţiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noţiuni principale semnifică:

străin – persoană care nu deţine cetăţenia Republicii Moldova sau care este apatrid;

apatrid – persoană care nu este considerată cetăţean al nici unui stat, conform legislaţiei acestora;

minor neînsoţit – străinul sub optsprezece ani, care intră pe teritoriul Republicii Moldova fără a fi însoţit de o persoană adultă care să fie responsabilă pentru el prin lege sau un act juridic şi atîta timp cît nu este efectiv luat în îngrijire de o astfel de persoană; această noţiune desemnează, de asemenea, minorul care este lăsat neînsoţit după intrarea pe teritoriul Republicii Moldova;

autoritate competentă pentru străini – structură specializată (Biroul migraţie şi azil din cadrul Ministerului Afacerilor Interne) care exercită atribuţii cu privire la regimul străinilor în Republica Moldova, precum şi cu privire la gestionarea evidenţei străinilor cărora li s-a acordat drept de şedere în Republica Moldova;

invitaţie – document oficial pe care autoritatea competentă pentru străini o eliberează la cererea persoanei fizice cu domiciliu permanent sau temporar în Republica Moldova sau a persoanei juridice, în condiţiile prevăzute de prezenta lege, şi care constituie una dintre condiţiile de obţinere a vizei Republicii Moldova de către anumite categorii de străini;

viză – autorizaţie, acordată în condiţiile prezentei legi, care conferă străinului dreptul de a intra sau de a tranzita teritoriul Republicii Moldova, precum şi dreptul de a se afla pe acest teritoriu o perioadă determinată, cu respectarea scopului pentru care a fost acordată;

viză electronică – autorizaţie electronică, care prezintă totalitatea semnelor grafice şi a codurilor numerice acordate solicitantului de viză, confirmînd eliberarea vizei, care conferă

străinului dreptul de a intra sau de a tranzita teritoriul Republicii Moldova, precum şi dreptul de a se afla pe acest teritoriu o perioadă determinată, cu respectarea scopului pentru care a fost acordată;

transportator – persoană fizică sau juridică autorizată să efectueze transporturi auto, feroviare, maritime sau aeriene internaţionale de călători;

drept de şedere – drept de a-şi stabili reşedinţa sau domiciliul pe teritoriul Republicii Moldova, acordat străinului, în condiţiile prezentei legi, de către autoritatea competentă pentru străini;

permis de şedere/buletin de identitate pentru apatrizi – act de identitate care atestă dreptul de şedere legală pe teritoriul Republicii Moldova;

şedere ilegală – prezenţă pe teritoriul Republicii Moldova a unui străin care nu îndeplineşte sau nu mai îndeplineşte condiţiile privind intrarea, aflarea sau şederea în Republica Moldova;

Sistem informaţional integrat automatizat „Migraţie şi azil” – sistem informaţional de evidenţă a străinilor, precum şi de gestionare a proceselor migraţionale pe teritoriul Republicii Moldova, parte integrantă a Registrului de stat al populaţiei;

interdicţie de intrare – decizia autorităţii competente pentru străini prin care se interzice intrarea, şederea şi aflarea pe teritoriul Republicii Moldova pentru o anumită perioadă sau, după caz, decizia Poliţiei de Frontieră în privinţa străinului care traversează frontiera de stat a Republicii Moldova după data la care şederea sa a devenit ilegală, fără a face obiectul unei măsuri de returnare de pe teritoriul ţării;

returnare – proces de întoarcere a unui străin prin executare voluntară a deciziei de returnare sau prin executare forţată a acesteia: în ţara de origine, în o ţară de tranzit în conformitate cu acordurile de readmisie sau în o terţă ţară în care străinul decide în mod voluntar să se întoarcă şi în care acesta va fi acceptat;

decizie de returnare – act administrativ al autorităţii competente pentru străini, prin care şederea unui străin este stabilită ca fiind ilegală şi care obligă străinul să părăsească teritoriul Republicii Moldova într-un termen stabilit;

îndepărtare – executare a deciziei de returnare a străinului, respectiv transportul lui fizic în afara teritoriului Republicii Moldova;

custodie publică – măsură de restrîngere a libertăţii de mişcare;

repatriere – reîntoarcere benevolă în patrie a persoanelor care s-au născut în Republica Moldova şi a urmaşilor acestora, în condiţiile legii;

confirmare de repatriere – act oficial eliberat de autoritatea competentă pentru străini, în condiţiile prezentei legi, care confirmă dreptul la repatriere;

abatere disciplinară – formă de nerespectare de către străini a regulilor interne ale Centrului de plasament temporar al străinilor, a dispoziţiilor personalului acestuia, emise în exerciţiul funcţiunii, ori formă de manifestare a violenţei individuale sau în grup;

aviz pentru reîntregirea familiei – act eliberat de autoritatea competentă pentru străini la solicitarea cetăţenilor Republicii Moldova domiciliaţi în Republica Moldova sau a străinilor avînd drept de şedere în Republica Moldova în condiţiile prezentei legi şi care constituie una din condiţiile de obţinere a unei vize de lungă şedere în scop de reîntregire a familiei solicitantului de aviz;

centru de integrare – centru specializat, aflat în subordinea autorităţii competente pentru străini, fiind un serviciu partajat, destinat activităţilor de integrare, consiliere, informare şi asistare a străinilor;

certificat de confirmare al solicitantului statutului de apatrid – act al autorităţii competente pentru străini din Republica Moldova, eliberat solicitantului statutului de apatrid, care identifică acest solicitant şi confirmă domiciliul acestuia pe teritoriul Republicii Moldova;

fost solicitant de azil – străin care a solicitat azil şi în privinţa căruia există o decizie irevocabilă de respingere a cererii de azil şi nu există alte temeiuri juridice pentru aflarea acestuia în ţară;

invitaţie electronică – document electronic creat, structurat, prelucrat, păstrat şi transmis cu ajutorul computerului, al altor dispozitive electronice sau mijloace tehnice şi de program, avînd semnătură digitală în conformitate cu legislaţia în vigoare, şi care constituie una din condiţiile de obţinere a vizei Republicii Moldova de către anumite categorii de străini;

reîntoarcere voluntară – îndeplinirea obligaţiei de returnare în termenul prevăzut în acest scop în decizia de returnare;

reîntregirea familiei – intrarea şi şederea pe teritoriul Republicii Moldova a membrilor de familie a unui străin cu şedere legală pe teritoriul Republicii Moldova sau ai familiei unui cetăţean al Republicii Moldova, în scop de păstrare a unităţii familiei, indiferent de data stabilirii relaţiilor de familie;

risc de sustragere – existenţa unor motive care justifică, într-un caz particular, presupunerea că un străin care face obiectul unei proceduri de îndepărtare se poate eschiva de la aceasta;

titlu de călătorie pentru străinii cu şedere ilegală pe teritoriul Republicii Moldova – document eliberat în condiţiile legii de către autoritatea competentă pentru străini, valabil pentru o singură călătorie, străinilor care nu mai sînt în posesia unui document de călătorie valabil şi au obligaţia de a părăsi teritoriul Republicii Moldova;

persoane aflate în vizite de afaceri – persoane fizice, cetăţeni ai Uniunii Europene, care deţin poziţii de conducere în cadrul unor persoane juridice străine din statele membre ale Uniunii Europene, împuternicite pentru iniţierea unui dialog, examinarea unor oportunităţi, realizarea de activităţi necesare pentru înfiinţarea pe teritoriul Republicii Moldova a unor filiale, reprezentanţe sau persoane juridice de către societatea-mamă, şi care nu oferă, nici nu prestează servicii, nu se implică în alte activităţi economice decît cele necesare pentru înfiinţarea societăţii comerciale, nici nu primesc remuneraţie dintr-o sursă situată pe teritoriul Republicii Moldova;

persoane transferate temporar de către persoana juridică străină dintr-un stat membru al Uniunii Europene – persoane fizice, cetăţeni ai Uniunii Europene, angajate la o persoană juridică străină dintr-un stat membru al Uniunii Europene sau care au fost parteneri ori asociaţi cu aceasta de cel puţin un an, care sînt transferate temporar la filiala, reprezentanţa sau persoana juridică înfiinţată de către societatea-mamă pe teritoriul Republicii Moldova. Persoanele transferate temporar pot fi:

– *persoane cu funcţii de conducere* – persoane fizice, cetăţeni ai Uniunii Europene, care deţin o funcţie superioară în cadrul unei persoane juridice străine cu sediul în unul din statele membre ale Uniunii Europene, care se ocupă în primul rînd de gestionarea entităţii juridice în cauză sub supravegherea generală sau îndrumarea consiliului de administraţie, a acţionarilor persoanei juridice sau a persoanelor cu funcţii echivalente şi care:

a) asigură conducerea persoanei juridice sau a unui departament ori a unei subdiviziuni a acesteia;

b) supraveghează şi controlează activitatea celorlalţi membri ai personalului care exercită funcţii de supervizare, specializate sau de conducere;

c) au autoritatea de a se ocupa personal de angajarea şi concedierea personalului, de a face recomandări privind angajarea şi concedierea personalului sau iau alte măsuri privind personalul;

persoane cu funcţii de conducere din cadrul unei persoane juridice cu activităţi în domeniul tehnologiei informaţiei – străinii care se ocupă de gestionarea unei persoane juridice rezident al parcului pentru tehnologia informaţiei sau a unui departament al acesteia şi care sînt subordonaţi consiliului de administraţie sau acţionarilor;

– *specialişti* – persoane fizice, cetăţeni ai Uniunii Europene, care lucrează pentru o persoană juridică străină cu sediul într-un stat membru al Uniunii Europene şi care deţin competenţe speciale, esenţiale pentru producerea echipamentelor de cercetare, pentru tehnicile, procesele, procedurile sau gestionarea persoanei juridice în cauză. La evaluarea acestor competenţe se iau în considerare atît competenţele specifice necesare pentru activitatea persoanei juridice, cît şi deţinerea unui nivel înalt de calificare într-un anumit profil ocupaţional sau o anumită activitate comercială care necesită cunoştinţe tehnice specifice, inclusiv apartenenţa la o profesie acreditată;

specialişti în domeniul tehnologiei informaţiei – străinii care deţin competenţe speciale, esenţiale pentru elaborarea şi producerea de tehnologii, tehnici, procese, proceduri sau management în domeniul tehnologiei informaţiei şi care îşi desfăşoară activitatea în cadrul unui parc pentru tehnologia informaţiei;

stagiari absolvenţi de studii superioare – persoane fizice, cetăţeni ai Uniunii Europene, angajaţi ai unei persoane juridice străine dintr-un stat membru al Uniunii Europene pentru cel puţin un an, titulari ai unei diplome universitare, transferate temporar la filiala, reprezentanţa sau persoana juridică înfiinţată de către societatea-mamă pe teritoriul Republicii Moldova în scopul dezvoltării profesionale sau al formării tehnice;

vînzători profesionişti – persoane fizice, cetăţeni ai Uniunii Europene, reprezentanţi ai unui prestator de servicii sau furnizor de mărfuri dintr-un stat membru al Uniunii Europene, împuternicite să negocieze vînzarea de servicii sau de mărfuri ori încheierea de contracte de vînzare a serviciilor sau a mărfurilor în Republica Moldova. Vînzătorii profesionişti nu se angajează în vînzări directe către publicul larg, nu primesc remuneraţie dintr-o sursă situată pe teritoriul Republicii Moldova şi nici nu sînt comisionari;

prestatori de servicii contractuale – persoane fizice, cetăţeni ai Uniunii Europene, angajate de o persoană juridică dintr-un stat membru al Uniunii Europene, care nu este agenţie pentru ocuparea forţei de muncă, nici nu acţionează prin intermediul unei astfel de agenţii, care nu deţine o filială, o reprezentanţă sau o persoană juridică pe teritoriul Republicii Moldova şi are încheiat un contract de prestare de servicii către un consumator final rezident în Republica Moldova, contract care necesită aflarea temporară a angajaţilor săi pe teritoriul Republicii Moldova pentru executarea contractului respectiv;

profesionişti independenţi – persoane fizice, cetăţeni ai Uniunii Europene, care asigură prestarea unui serviciu şi care sînt definite ca persoane ce desfăşoară activităţi independente pe teritoriul unui stat membru al Uniunii Europene, care nu deţin o persoană juridică pe teritoriul Republicii Moldova şi care au încheiat un contract de prestare de servicii (altul decît printr-o agenţie pentru ocuparea forţei de muncă) către un consumator final rezident în Republica Moldova, contract care necesită aflarea temporară a acestora pe teritoriul Republicii Moldova pentru executarea contractului respectiv;

confirmarea dreptului de aflare pe teritoriul Republicii Moldova – act al autorităţii competente pentru străini prin care unor categorii de străini li se acordă dreptul de a se afla pe teritoriul Republicii Moldova pe un termen cumulativ mai mare de 90 de zile.

[Art.3 completat prin Legea nr.121 din 23.06.2017, în vigoare 14.09.2017]
[Art.3 completat prin Legea nr.23 din 10.03.2017, în vigoare 14.04.2017]
[Art.3 modificat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]
[Art.3 completat prin Legea nr.98 din 12.06.2014, în vigoare 04.07.2014]

[Art.3 completat prin Legea nr.284 din 28.12.2011, în vigoare 10.02.2012]

Articolul 4. Drepturile şi obligaţiile străinilor
[Art.4 abrogat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 5. Asistenţa la integrarea străinilor în viaţa economică, socială şi culturală a Republicii Moldova

(1) Străinilor cărora li s-a acordat un drept de şedere în ţară li se vor asigura, prin intermediul organelor centrale de specialitate ale administraţiei publice şi al autorităţilor administraţiei publice locale, condiţii de integrare în viaţa economică, socială şi culturală a ţării.

(1^1) Pentru facilitarea procesului de integrare a străinilor, autoritatea competentă pentru străini creează centre de integrare. Metodologia de activitate a centrelor de integrare se aprobă de către Guvern.

(2) Pentru integrarea străinilor prevăzută la alin.(1), se pot organiza şi desfăşura următoarele activităţi:

a) cursuri de studiere a limbii de stat;

b) informare despre drepturile şi obligaţiile străinilor, despre oportunităţile de integrare în societate;

c) cursuri de studiere a istoriei, culturii, civilizaţiei şi a sistemului de drept al Republicii Moldova;

d) întîlniri prilejuite de diferite evenimente, la care să participe şi cetăţeni ai Republicii Moldova, pentru promovarea cunoaşterii şi a înţelegerii reciproce.

(3) Organele centrale de specialitate ale administraţiei publice şi autorităţile administraţiei publice locale cooperează, potrivit competenţelor, cu organizaţii naţionale şi internaţionale în vederea promovării şi derulării unor programe de integrare a străinilor în societate, de identificare şi de atragere a resurselor financiare necesare în acest scop.

[Art.5 completat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Capitolul II
DISPOZIŢII PRIVIND INTRAREA ŞI IEŞIREA STRĂINILOR

Articolul 6. Condiţiile de intrare a străinilor pe teritoriul Republicii Moldova

(1) Intrarea pe teritoriul Republicii Moldova este permisă străinilor care întrunesc următoarele condiţii:

a) posedă un document de călătorie valabil, recunoscut sau acceptat de Republica Moldova, dacă prin tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte nu se prevede altfel;

b) posedă viză acordată în condiţiile prezentei legi sau, după caz, permis de şedere valabil ori buletin de identitate pentru refugiaţi sau pentru beneficiarii de protecţie umanitară, dacă prin tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte nu s-a stabilit altfel;

c) prezintă documente care justifică scopul intrării şi fac dovada existenţei unor mijloace corespunzătoare atît pentru întreţinere pe perioada şederii, cît şi pentru întoarcere în ţara de origine sau pentru tranzit către un alt stat în care există siguranţa că li se va permite intrarea;

d) prezintă garanţii că li se va permite intrarea pe teritoriul statului de destinaţie sau că vor părăsi teritoriul Republicii Moldova, în cazul străinilor aflaţi în tranzit;

e) nu sînt incluşi în categoria străinilor împotriva cărora s-a instituit măsura interdicţiei de intrare în Republica Moldova conform art.9 sau care au fost declaraţi indezirabili conform art.55;

f) nu prezintă pericol pentru securitatea naţională, ordinea şi sănătatea publică;

g) nu a fost instituit un consemn nominal de nepermitere a intrării în Republica Moldova.

(2) Intrarea străinilor pe teritoriul Republicii Moldova se poate face prin orice punct de trecere a frontierei de stat deschis traficului internaţional.

(3) Trecerea frontierei de stat a Republicii Moldova de către străini se poate face şi prin alte locuri, în condiţiile stabilite prin tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte.

(4) Străinii care staţionează în zonele de tranzit internaţional ale aeroporturilor, în zonele de tranzit de la frontiera de stat sau în centre de cazare cu regim de zonă de tranzit ori pe ambarcaţiuni ancorate în porturi fluviale nu cad sub incidenţa prevederilor prezentei legi referitoare la condiţiile de intrare şi de şedere a străinilor pe teritoriul Republicii Moldova.

(5) Străinii care domiciliază legal în Republica Moldova şi care părăsesc temporar teritoriul ei au dreptul de a reintra în ţară, fără viză de intrare-ieşire, pe toată durata valabilităţii permisului de şedere.

[Art.6 completat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 6[1]. Cerinţele faţă de documentele de călătorie

(1) La data intrării străinului pe teritoriul Republicii Moldova, durata de valabilitate a documentului de călătorie trebuie să depăşească cu cel puţin 3 luni data stabilită pentru părăsirea teritoriului Republicii Moldova.

(2) În situaţiile de excepţie prevăzute la art.21 alin.(1), precum şi în cazul funcţionarilor internaţionali care urmează să participe la evenimente de anvergură cu caracter naţional sau internaţional, organizate de către autorităţile publice centrale, se permite intrarea în Republica Moldova în baza unui document de călătorie a cărui valabilitate va depăşi cu mai puţin de 3 luni data stabilită pentru părăsirea teritoriului Republicii Moldova.

(3) Documentul de călătorie trebuie să conţină cel puţin două pagini libere.

(4) Documentul de călătorie trebuie să fie eliberat în ultimii 10 ani.

(5) Prevederile alin.(3) şi (4) nu se răsfrîng asupra cărţilor de identitate acceptate pentru trecerea frontierei de stat.

[Art.6[1] introdus prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 7. Obligaţiile transportatorilor

(1) Este interzisă aducerea în Republica Moldova de către transportatori a străinilor care nu îndeplinesc condiţiile prevăzute la art.6 alin.(1) lit.a) şi b).

(2) În cazul nerespectării dispoziţiilor alin.(1), transportatorul este obligat să asigure transportarea imediată a străinilor în cauză la locul de îmbarcare sau într-un alt loc pe care străinii îl acceptă şi unde sînt acceptaţi. Dacă acest lucru nu este posibil, transportatorul este obligat să suporte cheltuielile privind cazarea şi întreţinerea, precum şi toate celelalte cheltuieli aferente returnării lor.

(3) Obligaţiile prevăzute la alin.(2) sînt aplicabile şi transportatorilor cu care străinii aflaţi în tranzit sosesc în Republica Moldova dacă:

a) transportatorul care urmează să-i preia pentru a-i duce în ţara de destinaţie refuză să-i îmbarce;

b) autorităţile statului de destinaţie nu permit intrarea străinilor şi îi returnează în Republica Moldova;

c) străinul nu posedă viză de tranzit aeroportuar în cazul în care face parte din categoria străinilor care au obligaţia de a deţine o viză de tranzit aeroportuar la trecerea prin zona de tranzit internaţional a unui aeroport situat pe teritoriul Republicii Moldova.

[Art.7 completat prin Legea nr.22 din 24.03.2017, în vigoare 28.04.2017]

Articolul 8. Nepermiterea intrării în Republica Moldova

(1) Străinilor nu li se permite intrarea pe teritoriul Republicii Moldova dacă:

a) nu îndeplinesc condiţiile prevăzute la art.6 alin.(1);

b) organizaţiile internaţionale al căror membru este Republica Moldova sau autorităţile publice care desfăşoară activităţi de combatere a terorismului semnalează că aceştia finanţează, pregătesc, sprijină în orice mod sau comit acte de terorism;

c) există indicii că fac parte din grupuri criminale organizate cu caracter transnaţional sau că sprijină în orice mod activitatea acestor grupuri;

d) există indicii să se presupună că au săvîrşit sau că au participat la săvîrşirea unor infracţiuni contra păcii şi omenirii ori a unor crime de război, ori a unor crime contra umanităţii, prevăzute în tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte;

e) au prezentat informaţii false la perfectarea documentelor de intrare în Republica Moldova;

f) au încălcat regimul frontierei de stat şi regimul punctului de trecere a frontierei de stat;

g) au săvîrşit infracţiuni în perioada unor alte şederi în Republica Moldova ori în străinătate împotriva statului sau a unui cetăţean al Republicii Moldova şi au antecedente penale nestinse;

h) au introdus ori au încercat să introducă ilegal în Republica Moldova alţi străini, ori sînt implicaţi în traficul de fiinţe umane;

i) au încălcat anterior, în mod nejustificat, scopul declarat la obţinerea vizei sau la intrarea pe teritoriul Republicii Moldova;

j) anterior au fost îndepărtaţi de pe teritoriul ţării şi nu au restituit cheltuielile legate de îndepărtarea lor;

k) au interdicţie de intrare în Republica Moldova;

l) şi-au epuizat durata de aflare sau de şedere pe teritoriul Republicii Moldova acordată prin lege.

(2) Autorităţile publice sau instituţiile care deţin date şi informaţii cu privire la existenţa unor situaţii de natura celor indicate la alin.(1) au obligaţia să informeze organele abilitate în domeniu.

(3) Măsura nepermiterii intrării în Republica Moldova a străinului va fi motivată de Poliţia de Frontieră din subordinea Ministerului Afacerilor Interne şi va fi comunicată persoanei în cauză, faptul consemnîndu-se în Sistemul informaţional integrat automatizat „Migraţie şi azil". Decizia privind aplicarea măsurii nepermiterii intrării în Republica Moldova poate fi contestată în conformitate cu legislaţia în vigoare.

(4) Străinul căruia nu i se permite intrarea în Republica Moldova este obligat să părăsească imediat punctul de trecere a frontierei de stat către ţara de origine sau către orice altă destinaţie pe care o doreşte, cu excepţia teritoriului Republicii Moldova.

(5) În cazul în care părăsirea imediată a punctului de trecere a frontierei de stat de către străinul prevăzut la alin.(1) nu este posibilă, organul abilitat va dispune cazarea lui într-un loc amenajat în acest scop, pînă la încetarea motivelor care fac imposibilă plecarea acestuia, dar nu mai mult de 24 de ore de la data cazării. Dacă motivele care fac imposibilă plecarea nu încetează în 24 de ore de la data cazării, străinul va fi predat autorităţii competente pentru străini în vederea îndepărtării de pe teritoriul Republicii Moldova, în condiţiile legii.

[Art.8 completat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

[Art.8 modificat prin Legea nr.304 din 26.12.2012, în vigoare 05.03.2013]

Articolul 9. Interdicţia de intrare în Republica Moldova

(1) Interdicţia de intrare în Republica Moldova pentru o perioadă determinată este dispusă:

a) de autoritatea competentă pentru străini, în condiţiile legii, în privinţa străinului returnat de pe teritoriul Republicii Moldova;

b) de Poliţia de Frontieră din subordinea Ministerului Afacerilor Interne în privinţa străinului care a ieşit din Republica Moldova după data la care şederea sa a devenit ilegală, fără a face obiectul unei măsuri de returnare de pe teritoriul ţării.

(2) Măsura interdicţiei de intrare în Republica Moldova prevăzută la alin.(1) se dispune şi împotriva persoanelor specificate la art.8 alin.(1) lit.b)-e).

(3) Măsura interdicţiei de intrare poate fi realizată prin aplicarea pe document de călătorie valabil a ştampilei de interdicţie, în care se precizează durata interdicţiei.

(4) În toate cazurile de dispunere a măsurii interdicţiei de intrare în Republica Moldova se instituie un consemn nominal în Sistemul informaţional integrat automatizat „Migraţie şi azil" de către autoritatea competentă pentru străini sau de către Poliţia de Frontieră din subordinea Ministerului Afacerilor Internet.

(5) Instituirea măsurii interdicţiei de intrare în Republica Moldova se comunică străinilor în scris de către organul care a adoptat măsura, împreună cu motivele care stau la baza dispunerii ei. Interdicţia de intrare în Republica Moldova se aduce la cunoştinţa străinului printr-o decizie separată fie concomitent cu o decizie de returnare.

(6) Termenul interdicţiei începe să curgă de la data ieşirii străinului de pe teritoriul Republicii Moldova, iar în cazul în care străinul nu se află pe teritoriul Republicii Moldova – de la data emiterii deciziei.

[Art.9 modificat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]
[Art.9 modificat prin Legea nr.304 din 26.12.2012, în vigoare 05.03.2013]

Articolul 10. Stabilirea duratei interdicţiei de intrare în Republica Moldova

(1) Împotriva străinilor care au intrat legal în Republica Moldova, dar a căror şedere a devenit ilegală, durata interdicţiei de intrare va fi:

a) de 1 an – în cazul unei şederi ilegale de la 3 luni la 1 an;

a^1) de un an – în cazul nerespectării scopului pentru care le-a fost acordat/prelungit dreptul de şedere provizorie;

b) de 2 ani – în cazul unei şederi ilegale de la 1 la 2 ani;

c) de 3 ani – în cazul unei şederi ilegale de la 2 la 3 ani;

d) de 5 ani – în cazul unei şederi ilegale de peste 3 ani;

e) de 3 ani – în cazul practicării ilegale a unei activităţi de muncă;

f) de 5 ani – în cazul comunicării cu premeditare de informaţii personale false;

g) de 5 ani – în cazul expulzării.

(2) În cazul străinilor care solicită returnare voluntară şi/sau care pleacă cu mijloace financiare proprii sau care rambursează ulterior autorităţii competente pentru străini cheltuielile suportate pentru îndepărtarea de pe teritoriul Republicii Moldova, termenele interdicţiilor de la alin.(1) lit.a)-d) se reduc la jumătate.

(3) În cazul străinilor care au comis pe teritoriul Republicii Moldova infracţiuni cu intenţie sau infracţiuni grave, deosebit de grave sau excepţional de grave din imprudenţă, durata interdicţiei de intrare în Republica Moldova este de 5 ani, iar cînd aceştia reprezintă o ameninţare gravă pentru ordinea publică sau pentru securitatea naţională, durata interdicţiei se stabileşte pentru un termen de pînă la 10 ani.

(4) Împotriva străinilor care au intrat ilegal în Republica Moldova, durata interdicţiei este de 5 ani.

(5) Străinilor care au fost îndepărtaţi de pe teritoriul Republicii Moldova pe cheltuiala statului li se adaugă un spor de 6 luni la perioadele de interdicţie aplicate anterior, care însă nu trebuie să depăşească în total 5 ani, iar în cazul străinilor care reprezintă o ameninţare gravă pentru

ordinea publică sau pentru securitatea naţională, perioada de interdicţie nu trebuie să depăşească în total 10 ani.

(6) Sub incidenţa prevederilor alin.(1) nu cad străinii care sînt căsătoriţi cu cetăţeni ai Republicii Moldova sau cu alţi străini cu drept de şedere permanentă în Republica Moldova sau care au copii minori ori copii inapţi pentru muncă comuni cu persoanele care au drept de şedere pe teritoriul Republicii Moldova, cu excepţia cazurilor în care străinii au fost decăzuţi din drepturile părinteşti.

[Art.10 modificat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 10[1]. Ridicarea interdicţiei de intrare în Republica Moldova

Interdicţia de intrare dispusă străinilor în condiţiile art.10 poate fi ridicată de către autoritatea competentă pentru străini în următoarele cazuri:

a) străinul este căsătorit cu un cetăţean al Republicii Moldova, iar căsătoria nu este fictivă;

b) străinul este căsătorit cu un alt străin cu drept de şedere permanentă în Republica Moldova, iar căsătoria nu este fictivă;

c) străinul are copii minori sau copii inapţi pentru muncă, comuni cu cetăţeni ai Republicii Moldova, dacă aceştia se află la întreţinerea lui sau dacă există obligaţia plăţii pensiei alimentare, obligaţie pe care străinul şi-o îndeplineşte cu regularitate;

d) străinul beneficiază de dreptul de dobîndire a cetăţeniei Republicii Moldova prin recunoaştere.

[Art.10[1] introdus prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 11. Ieşirea de pe teritoriul Republicii Moldova

(1) Străinii pot ieşi de pe teritoriul Republicii Moldova în baza unui document de călătorie valabil în al cărui temei au intrat în ţară.

(2) Dacă nu se mai găseşte în posesia documentului valabil în al cărui temei a intrat în ţară, străinul trebuie să prezinte la ieşire din Republica Moldova un nou document de călătorie valabil, eliberat de misiunea diplomatică sau de oficiul consular străin ori de un alt organ competent, conform legislaţiei în vigoare.

(3) Poliţia de Frontieră din subordinea Ministerului Afacerilor Interne poate permite străinului ieşirea din ţară şi în baza documentului care atestă o altă cetăţenie, în cazul pierderii, furtului sau deteriorării documentului cu care acesta a intrat în Republica Moldova.

(4) Poliţia de Frontieră din subordinea Ministerului Afacerilor Interne va informa autoritatea competentă pentru străini despre străinii care au ieşit din ţară în baza deciziei de returnare.

[Art.11 completat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]
[Art.11 modificat prin Legea nr.304 din 26.12.2012, în vigoare 05.03.2013]

Articolul 12. Nepermiterea ieşirii

(1) Străinului nu i se permite ieşirea din ţară ca urmare a suspendării dreptului la libera circulaţie în străinătate din următoarele motive:

a) străinul execută o pedeapsă penală privativă de libertate în temeiul unei hotărîri a instanţei de judecată a Republicii Moldova;

b) în cadrul unui proces de urmărire penală sau de judecare a cauzei penale pe teritoriul Republicii Moldova, străinul este anunţat în căutare de către organul abilitat sau i s-a aplicat una din următoarele măsuri preventive, conform Codului de procedură penală:

– obligarea de a nu părăsi localitatea;

– obligarea de a nu părăsi ţara;

– transmiterea sub supraveghere a minorului;
– arestul la domiciliu;
– arestul preventiv;
– liberarea provizorie sub control judiciar sau pe cauţiune, cu obligaţia de a nu părăsi localitatea;

c) străinului i-au fost aplicate măsuri de constrîngere cu caracter medical, în condiţiile legii penale;

d) străinul are interdicţie de a părăsi ţara în temeiul unei încheieri a instanţei de judecată, conform Codului de executare.

(1^1) În vederea punerii în executare a măsurilor prevăzute la alin.(1), autorităţile care au dispus aplicarea lor au obligaţia de a le comunica autorităţii competente pentru străini.

(2) În toate situaţiile, se vor preciza motivele pentru care se solicită măsura nepermiterii ieşirii din ţară şi, după caz, vor fi prezentate documentele confirmative.

(3) Nepermiterea ieşirii din ţară se realizează prin:

a) instituirea unui consemn nominal în Sistemul informaţional integrat automatizat „Migraţie şi azil";

b) aplicarea, de către autoritatea competentă pentru străini, în actele de identitate a ştampilei privind nepermiterea ieşirii din Republica Moldova.

[Art.12 modificat prin Legea nr.118 din 02.06.2016, în vigoare 05.08.2016]

Articolul 13. Încetarea măsurii nepermiterii ieşirii

(1) Revocarea măsurii nepermiterii ieşirii din ţară se face prin anularea consemnului nominal din Sistemul informaţional integrat automatizat „Migraţie şi azil" şi prin aplicarea de către autoritatea competentă pentru străini a ştampilei în documentul de identitate privind revocarea nepermiterii ieşirii.

(2) Măsura nepermiterii ieşirii din ţară încetează de drept dacă se dovedeşte că:

a) în privinţa străinului s-a dispus neînceperea urmăririi penale, scoaterea de sub urmărire penală ori încetarea urmăririi penale, achitarea sau încetarea procesului penal ori revocarea măsurii preventive a obligării de a nu părăsi ţara;

b) străinul a executat pedeapsa, a fost graţiat, beneficiază de amnistie sau a fost condamnat, prin hotărîre judecătorească rămasă definitivă, cu suspendarea condiţionată a executării pedepsei.

Capitolul III
REGIMUL ACORDĂRII VIZELOR

Articolul 14. Drepturile conferite de viză şi tipurile ei

(1) Viza dă titularului dreptul de a intra pe teritoriul Republicii Moldova numai dacă, în momentul prezentării lui la punctul de trecere a frontierei de stat, Poliţia de Frontieră din subordinea Ministerului Afacerilor Interne constată că nu există nici unul dintre motivele de nepermitere a intrării în Republica Moldova prevăzute la art.8 alin.(1).

(2) Străinii care intră în Republica Moldova pot rămîne pe teritoriul ei numai în perioada stabilită în viză, cu excepţia cazurilor cînd li s-a acordat drept de şedere provizorie sau de şedere permanentă.

(3) Dacă în tratatele internaţionale sau în actele normative prin care se desfiinţează unilateral regimul de vize nu este prevăzută perioada pentru care vizele sînt desfiinţate, străinilor care nu au obligaţia obţinerii vizei pentru a intra în Republica Moldova li se permite accesul pe teritoriul ei. Aceştia pot să rămînă pentru o şedere neîntreruptă sau pentru mai multe şederi a căror durată nu

va depăşi 90 de zile calendaristice în decursul oricărei perioade de 180 de zile calendaristice, ceea ce implică luarea în considerare a ultimei perioade de 180 de zile precedente fiecărei zile de şedere.

(4) În funcţie de scopurile pentru care se acordă, vizele pot fi:

a) tip "A" – tranzit aeroportuar;

b) tip "B" – tranzit;

c) tip "C" – scurtă şedere;

d) tip "D" – lungă şedere.

[Art.14 modificat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

[Art.14 modificat prin Legea nr.304 din 26.12.2012, în vigoare 05.03.2013]

Articolul 15. Forma şi conţinutul vizei

Forma şi conţinutul vizei, semnele ei de protecţie se aprobă prin hotărîre de Guvern.

Articolul 16. Viza de tranzit aeroportuar

(1) Viza de tranzit aeroportuar permite străinului să treacă prin zona de tranzit internaţional a unui aeroport din Republica Moldova, fără a intra pe teritoriul statului, cu ocazia unei escale sau a unui transfer între două tronsoane ale unui zbor internaţional.

(2) Viza de tranzit aeroportuar este obligatorie pentru resortisanţii statelor ai căror cetăţeni au obligaţia de a deţine o viză de tranzit aeroportuar la trecerea prin zona de tranzit internaţional a unui aeroport situat pe teritoriul Republicii Moldova, în conformitate cu legislaţia naţională. Acelaşi regim se aplică şi străinilor care, fără a fi cetăţeni ai statelor incluse în categoria de state ai căror cetăţeni au obligaţia de a deţine o viză de tranzit aeroportuar la trecerea prin zona de tranzit internaţional a unui aeroport situat pe teritoriul Republicii Moldova, sînt în posesia unui document de călătorie eliberat de autorităţile statelor respective.

(3) Viza de tranzit aeroportuar se acordă de misiunile diplomatice şi de oficiile consulare ale Republicii Moldova cetăţenilor proveniţi din statele prevăzute în lista menţionată la alin.(2), în condiţiile existenţei vizei unui stat terţ, care permite străinilor continuarea călătoriei. Această viză se acordă la prezentarea biletului de avion valabil pînă la destinaţie. Viza permite străinilor rămînerea în zona aeroportuară cel mult 5 zile.

(4) Viza de tranzit aeroportuar nu este necesară:

a) membrilor echipajelor de aeronavă;

b) titularilor de paşapoarte diplomatice şi de paşapoarte de serviciu sau asimilate acestora;

c) cetăţenilor statelor cu care Republica Moldova are încheiate acorduri în acest sens;

d) titularilor de permise de şedere sau de documente echivalente eliberate de statele membre ale Uniunii Europene şi de Statele Unite ale Americii;

e) titularilor de vize eliberate de un stat membru al Uniunii Europene sau de Statele Unite ale Americii.

[Art.16 modificat prin Legea nr.22 din 24.03.2017, în vigoare 28.04.2017]

[Art.16 modificat prin Legea nr.256 din 01.11.2013, în vigoare 31.12.2013]

Articolul 17. Viza de tranzit

Viza de tranzit se eliberează la solicitarea străinului care urmează să tranziteze teritoriul Republicii Moldova în scopul deplasării într-un stat terţ pentru perioada valabilităţii vizei statului de destinaţie şi, după caz, pe o perioadă care nu va depăşi termenul de un an de zile, cu dreptul de a se afla pe teritoriul ţării nu mai mult de 5 zile pentru un tranzit. Viza de tranzit poate fi cu o singură sau cu multiple intrări şi ieşiri.

Articolul 18. Viza de scurtă şedere

(1) Viza de scurtă şedere se eliberează pentru o perioadă determinată, cu una sau mai multe şederi, a căror durată nu depăşeşte 90 de zile calendaristice în decursul oricărei perioade de 180 de zile calendaristice, ceea ce implică luarea în considerare a ultimei perioade de 180 de zile precedente fiecărei zile de şedere. Viza de scurtă şedere poate fi cu o singură sau cu multiple intrări şi ieşiri.

(2) Viza de scurtă şedere se acordă în următoarele scopuri:

a) misiune – străinilor care îndeplinesc funcţii în cadrul guvernelor, administraţiilor publice sau organizaţiilor internaţionale, precum şi celor care, prin scopul şederii lor în Republica Moldova, prezintă interes pentru relaţiile dintre ea şi statul de apartenenţă. Acest tip de viză se poate elibera şi membrilor de familie care îi însoţesc;

b) turism – străinilor care urmează să călătorească în Republica Moldova pentru motive turistice;

c) vizită – străinilor care intenţionează să se deplaseze în Republica Moldova în vizită la cetăţeni moldoveni sau la cetăţeni străini titulari de permise de şedere valabile;

d) afaceri – străinilor care intenţionează să călătorească în Republica Moldova în scopuri economice sau comerciale, pentru contracte ori tratative, pentru verificarea folosirii şi funcţionării bunurilor achiziţionate ori vîndute în cadrul contractelor comerciale şi de cooperare industrială, precum şi străinilor care sînt sau care urmează să devină asociaţi ori acţionari ai unei societăţi comerciale din Republica Moldova;

e) transport – străinilor care urmează să călătorească în perioade scurte, în scopul desfăşurării unor activităţi profesionale legate de transportul de mărfuri sau de transportul de persoane;

f) activităţi sportive – străinilor care urmează să intre în Republica Moldova pe o durată limitată în vederea participării la competiţii sportive;

g) activităţi culturale, ştiinţifice, umanitare, religioase, tratament medical de scurtă durată, alte activităţi care nu contravin legislaţiei Republicii Moldova – în condiţiile justificării prezenţei în Republica Moldova.

(3) Viza de scurtă şedere prin care s-a acordat un termen de şedere mai mic de 90 de zile poate fi prelungită cu noi termene, astfel încît durata totală a şederii acordate să nu depăşească 90 de zile calendaristice în decursul oricărei perioade de 180 de zile calendaristice, ceea ce implică luarea în considerare a ultimei perioade de 180 de zile precedente fiecărei zile de şedere. Prelungirea vizei poate avea loc doar în acelaşi scop pentru care a fost acordată.

(4) Cererea de prelungire a vizei se depune la autoritatea competentă pentru străini cu cel puţin 3 zile lucrătoare înainte de expirarea termenului stabilit în viză.

[Art.18 modificat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 19. Viza de lungă şedere

(1) Viza de lungă şedere se eliberează pentru o perioadă ce nu depăşeşte 12 luni, pentru una sau mai multe şederi a căror durata nu va depăşi 90 de zile calendaristice în decursul oricărei perioade de 180 de zile calendaristice, ceea ce implică luarea în considerare a ultimei perioade de 180 de zile precedente fiecărei zile de şedere, care permite străinului să solicite acordarea dreptului de şedere. Viza de lungă şedere poate fi cu o singură sau cu multiple intrări şi ieşiri.

(2) Viza de lungă şedere se acordă în următoarele scopuri:

a) desfăşurarea activităţii de întreprinzător – străinilor care efectuează investiţii în economia naţională, care sînt sau care urmează să devină acţionari sau asociaţi cu atribuţii de conducere şi de administrare a unor societăţi comerciale din Republica Moldova;

b) angajare în muncă – străinilor care urmează să intre în Republica Moldova în vederea încadrării în muncă, străinilor detaşaţi temporar de către companiile străine, lucrătorilor stagiari sau sezonieri. În astfel de scop se eliberează vize şi sportivilor care urmează să evolueze în cadrul unor cluburi sau echipe din Republica Moldova, în baza unui contract individual de muncă;

c) studii – străinilor care urmează să intre în Republica Moldova pentru a studia în învăţământul preuniversitar, universitar sau postuniversitar;

d) reîntregirea familiei – străinilor care urmează să intre în Republica Moldova pentru reîntregirea familiei şi păstrarea integrităţii ei. Familia poate să includă: soţia/soţul, copiii minori, copiii majori, părinţii aflaţi la întreţinerea titularului dreptului de şedere sau a soţului/soţiei acestuia, persoanele asupra cărora este instituită tutela sau curatela, precum şi partenerul cu care au copii comuni, în cazul cetăţenilor Republicii Moldova. Solicitarea de viză va fi însoţită de avizul pentru reîntregirea familiei;

e) activităţi umanitare sau religioase – străinilor care urmează să intre în Republica Moldova pentru a desfăşura activităţi în scop umanitar sau în domeniul cultelor recunoscute pe teritoriul Republicii Moldova;

f) activităţi diplomatice şi de serviciu – străinilor titulari de paşaport diplomatic sau de serviciu, care urmează să îndeplinească funcţii oficiale ca membri ai unei misiuni diplomatice sau ai unui oficiu consular în Republica Moldova al statului de apartenenţă. Aceste tipuri de vize se eliberează titularilor de paşapoarte diplomatice, respectiv de serviciu sau asimilate acestora, la solicitarea organului abilitat al statului trimiţător sau a misiunii lui diplomatice ori oficiului său consular, precum şi membrilor de familie împreună cu care locuieşte titularul, şi sînt valabile pe perioada misiunii sau în conformitate cu tratatele bilaterale la care Republica Moldova este parte;

g) tratament – străinilor care urmează tratament medical de lungă durată, balneosanatorial şi de recuperare;

h) activităţi în domeniul tehnologiei informaţiei – străinilor care urmează să intre în Republica Moldova pentru desfăşurarea activităţii de manager sau a uneia dintre activităţile prevăzute la art.8 din Legea nr.77/2016 cu privire la parcurile pentru tehnologia informaţiei la o persoană juridică rezident al unui parc pentru tehnologia informaţiei.

[Art.19 completat prin Legea nr.121 din 23.06.2017, în vigoare 14.09.2017]

[Art.19 modificat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 20. Acordarea vizei

(1) Viza se acordă străinilor de către misiunile diplomatice şi oficiile consulare ale Republicii Moldova.

(1^1) Viza electronică se acordă străinilor de către Direcţia generală afaceri consulare din cadrul Ministerului Afacerilor Externe şi Integrării Europene.

(2) În situaţiile de excepţie prevăzute la art.21, viza poate fi acordată şi în punctele de trecere a frontierei de stat de către Poliţia de Frontieră din subordinea Ministerului Afacerilor Interne.

(3) Procedura de acordare a vizelor se reglementează printr-un regulament aprobat de Guvern.

[Art.20 completat prin Legea nr.98 din 12.06.2014, în vigoare 04.07.2014]

[Art.20 modificat prin Legea nr.304 din 26.12.2012, în vigoare 05.03.2013]

Articolul 21. Acordarea vizei în situaţii de excepţie

(1) În situaţii de excepţie, viza se acordă în punctele de trecere a frontierei de stat în următoarele cazuri:

a) în caz de urgenţă, determinată de dezastre, calamităţi naturale sau accidente;

b) în caz de deces sau de îmbolnăvire gravă a unei rude aflate pe teritoriul Republicii Moldova, confirmat/confirmată printr-un document eliberat de autorităţile competente;

c) în cazul echipajelor şi pasagerilor navelor sau aeronavelor aflate în situaţii de urgenţă, care sînt nevoite să acosteze ori să aterizeze ca urmare a unor defecţiuni, intemperii sau a pericolului de atac terorist;

d) în cazul funcţionarilor din cadrul organizaţiilor internaţionale, delegaţi să îndeplinească misiuni oficiale în Republica Moldova într-un interval de timp scurt, care nu va depăşi perioada de 15 zile calendaristice;

e) în cazul participanţilor la acţiunile internaţionale, organizate în Republica Moldova cu acordul Ministerului Afacerilor Externe şi Integrării Europene, dacă intervalul de timp dintre data informării participanţilor şi data acţiunii nu permite obţinerea vizelor.

(2) În situaţii de excepţie, viza se eliberează la punctele de trecere a frontierei de stat dacă sînt îndeplinite următoarele condiţii:

a) solicitantul întruneşte condiţiile de intrare pe teritoriul Republicii Moldova prevăzute la art.6 alin.(1) lit.a), c), d), e), f) şi g);

b) solicitantul nu a fost în măsură să solicite viza în prealabil şi prezintă, la cerere, documente care dovedesc existenţa unor motive neprevăzute şi imperative de intrare;

c) întoarcerea solicitantului în ţara sa de origine ori de reşedinţă sau tranzitarea de către acesta a altor state este considerată certă în baza documentelor justificative prezentate de solicitant.

(3) O viză eliberată la punctul de trecere a frontierei de stat conferă titularului drept de şedere pentru o perioadă de maximum 15 zile, în funcţie de scopul şi condiţiile şederii prevăzute. În cazul tranzitului, durata şederii autorizate corespunde timpului necesar realizării scopului tranzitului, însă nu trebuie să depăşească 5 zile.

(4) În cazul în care solicitantul nu întruneşte condiţiile prevăzute la alin.(2) din prezentul articol şi la alin.(1) din art.24, acordarea vizei la punctul de trecere a frontierei de stat îi va fi refuzată.

[Art.21 modificat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]
[Art.21 în redacţia Legii nr.256 din 01.11.2013, în vigoare 31.12.2013]

Articolul 22. Condiţiile de valabilitate a documentelor de trecere a frontierei de stat
[Art.22 abrogat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]
[Art.22 în redacţia Legii nr.256 din 01.11.2013, în vigoare 31.12.2013]

Articolul 23. Condiţiile de solicitare a vizei

(1) Cererea de acordare a vizei trebuie să fie însoţită de document de călătorie, valabil potrivit art.6^1, în care să poată fi aplicată viza, de documente care să justifice scopul călătoriei, precum şi de dovada existenţei mijloacelor de întreţinere pe timpul şederii în Republica Moldova şi al părăsirii teritoriului Republicii Moldova.

(2) Pot fi acceptate ca dovadă a existenţei mijloacelor băneşti de întreţinere următoarele:

a) numerarul în lei moldoveneşti, numerarul şi/sau cecurile de călătorie în valută străină, acceptate de băncile din Republica Moldova;

b) cardurile (de debit etc.) însoţite de extrasele din cont (în a căror bază au fost emise cardurile), care confirmă suma mijloacelor băneşti (în lei moldoveneşti sau în valută străină) în conturile solicitantului, la care acesta poate avea acces în perioada aflării în Republica Moldova. Extrasele urmează a fi eliberate cu cel mult 10 zile înainte de solicitarea vizei;

c) prezentarea în scris a garanţiei întreţinerii din partea persoanei care invită.

(3) Mijloacele de întreţinere vor fi apreciate în funcţie de durata, de scopul şederii şi de media preţurilor la cazare şi la masă din Republica Moldova înmulţită la numărul zilelor de şedere. Cuantumul minim al mijloacelor de întreţinere va fi stabilit de Guvern, la propunerea Ministerului Afacerilor Interne.

[Art.23 modificat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 24. Refuzul de acordare a vizei

(1) Instituţiile serviciului diplomatic ale Republicii Moldova, precum şi Poliţia de Frontieră din subordinea Ministerului Afacerilor Interne (în cazul solicitărilor de vize în situaţii excepţionale) refuză eliberarea vizei dacă:

a) străinii nu întrunesc condiţiile de intrare pe teritoriul Republicii Moldova prevăzute la art.6 alin.(1) lit.a), c), d), e), f) şi g);

b) există vreunul din motivele de nepermitere a intrării pe teritoriul Republicii Moldova prevăzute la art.8 alin.(1) lit.b)–l).

(2) Decizia privind refuzul de acordare a vizei se comunică solicitantului în scris şi poate fi contestată în instanţa de contencios administrativ.

[Art.24 modificat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]
[Art.24 modificat prin Legea nr.98 din 12.06.2014, în vigoare 04.07.2014]
[Art.24 în redacţia Legii nr.256 din 01.11.2013, în vigoare 31.12.2013]

Articolul 25. Anularea şi revocarea vizei

(1) O viză se anulează în situaţia în care se constată că, la momentul eliberării acesteia, nu au fost întrunite condiţiile necesare pentru eliberarea vizei, în special atunci cînd există motive pentru a considera că viza a fost obţinută în mod fraudulos. Viza poate fi anulată: în străinătate, de către misiunile diplomatice sau oficiile consulare ale Republicii Moldova; la trecerea frontierei de stat, de către Poliţia de Frontieră din subordinea Ministerului Afacerilor Interne; în ţară, de către autoritatea competentă pentru străini.

(2) O viză se revocă în situaţia în care se constată că nu mai sînt întrunite condiţiile pentru eliberarea acesteia. Viza poate fi revocată: în străinătate, de către misiunile diplomatice sau oficiile consulare ale Republicii Moldova; la trecerea frontierei de stat, de către Poliţia de Frontieră din subordinea Ministerului Afacerilor Interne; în ţară, de către autoritatea competentă pentru străini.

(3) Viza poate fi revocată la cererea titularului de viză. Autoritatea competentă a statului care a eliberat viza este informată cu privire la respectiva revocare de către autoritatea care a efectuat-o.

(4) Incapacitatea titularului de viză de a prezenta la frontieră unul sau mai multe documente justificative prevăzute la art.6 alin.(1) nu conduce în mod automat la decizia de anulare sau de revocare a vizei.

(5) Dacă o viză este anulată sau revocată, pe aceasta se aplică o ştampilă cu menţiunea “ANULAT” sau “REVOCAT”, iar elementul optic variabil al autocolantului de viză, elementul de securitate “efect de imagine latentă”, precum şi cuvîntul “viză” se anulează prin haşurare.

(6) Decizia de anulare sau de revocare a unei vize şi motivele pe care se întemeiază această decizie se comunică solicitantului în termen de 3 zile lucrătoare.

(7) Persoana a cărei viză a fost anulată sau revocată are dreptul să exercite o cale de atac, cu excepţia situaţiei în care viza a fost revocată la cererea acesteia în conformitate cu alin.(3).

(8) Informaţia privind vizele anulate sau revocate se introduce în subsistemele informaţionale ale autorităţilor care au emis decizii de anulare sau de revocare a vizelor. Totodată, autorităţile se informează reciproc despre vizele anulate sau revocate.

[Art.25 în redacţia Legii nr.256 din 01.11.2013, în vigoare 31.12.2013]
[Art.25 modificat prin Legea nr.304 din 26.12.2012, în vigoare 05.03.2013]

Articolul 26. Abolirea regimului de vize

(1) Parlamentul Republicii Moldova poate stabili abolirea unilaterală a regimului de vize.

(2) Abolirea regimului de vize se efectuează şi prin încheiere de tratate internaţionale, în condiţiile şi pentru perioadele de şedere stabilite în acestea.

Articolul 27. Acordarea vizelor pe bază de invitaţie

(1) Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene, în comun cu Ministerul Afacerilor Interne şi cu alte organe abilitate ale Republicii Moldova, va stabili lista statelor ai căror cetăţeni vor primi vize pe bază de invitaţie, aprobată prin hotărîre de Guvern.

(2) Acordarea vizelor pe bază de invitaţie se va efectua în condiţiile art.20, 23 şi 24.

Articolul 28. Invitaţia

(1) Străinilor specificaţi la art.27 alin.(1) li se poate acorda viză cu una sau cu multiple intrări şi ieşiri doar dacă prezintă misiunilor diplomatice sau oficiilor consulare ale Republicii Moldova invitaţia pe suport de hîrtie sau invitaţia electronică.

(2) Dreptul de a invita străini îl au persoanele juridice înregistrate în Republica Moldova în modul stabilit de lege şi persoanele fizice cu domiciliul sau reşedinţa în Republica Moldova care au atins vîrsta de 18 ani şi în privinţa cărora nu este instituită măsura de ocrotire judiciară sub forma tutelei, cu excepţia străinilor sosiţi la studii sau la tratament.

(2^1) În scop de afaceri pot face invitaţii, pentru 3 străini simultan, persoanele juridice înregistrate în Republica Moldova în modul stabilit de lege.

(3) Cererea sau demersul de eliberare a invitaţiei se depune spre aprobare la autoritatea competentă pentru străini personal, prin poştă sau prin intermediul serviciilor web.

(4) La depunerea cererii sau a demersului de eliberare a invitaţiei, persoana care invită este informată despre regimul străinilor pe teritoriul Republicii Moldova şi semnează o declaraţie referitor la obligaţia sa de a suporta cheltuielile legate de şedere şi de eventuala îndepărtare a străinului de pe teritoriul ţării în cazul în care acesta nu părăseşte teritoriul ţării în termenul acordat în viză.

(5) Aprobarea cererii sau a demersului de eliberare a invitaţiei este condiţionată de verificarea documentelor prezentate şi a evidenţelor autorităţii competente pentru străini, în scopul constatării îndeplinirii condiţiilor legale privind intrarea în Republica Moldova a străinilor în cauză şi, implicit, al prevenirii intrării în Republica Moldova a unor străini care nu prezintă garanţii că vor părăsi teritoriul la expirarea vizei.

(6) Cererile sau demersurile pentru aprobarea invitaţiilor se soluţionează în termen de 10 zile lucrătoare de la data depunerii cererii sau demersului, iar în cazul în care călătoria ţine de tratamentul urgent al invitatului, de starea gravă a sănătăţii unei rude apropiate sau de decesul acesteia – în decursul unei zile lucrătoare. În cazuri temeinic justificate, cînd este necesară o examinare mai aprofundată a cererii, termenul poate fi prelungit cu 10 zile lucrătoare.

(7) Autoritatea competentă pentru străini emite decizia privind refuzul eliberării invitaţiei dacă:

a) străinii nu îndeplinesc condiţiile de intrare în Republica Moldova, prevăzute la art.6 alin.(1) lit.a), c), e), f) şi g);

b) există vreun motiv de nepermitere a intrării în Republica Moldova prevăzut la art.8 alin.(1) lit.b)–l).

(7[1]) Nu se aprobă, timp de 2 ani, o nouă invitaţie depusă de un solicitant, indiferent de scopul acesteia, dacă cel puţin una dintre persoanele invitate anterior de către acesta nu a părăsit teritoriul ţării în termenul de valabilitate al vizei.

(8) Decizia privind refuzul eliberării invitaţiei se comunică în scris solicitantului în termen de 3 zile lucrătoare de la adoptare şi poate fi contestată în instanţă de contencios administrativ.

(9) În caz de aprobare, invitaţia va fi înmînată persoanei care invită, pentru a o transmite străinului invitat.

(10) Străinul poate solicita acordarea vizei în termen de 90 de zile de la data aprobării invitaţiei.

(11) Autoritatea competentă pentru străini asigură evidenţa invitaţiilor eliberate în Sistemul informaţional integrat automatizat „Migraţie şi azil", accesul organelor abilitate la datele respective.

(12) Forma, conţinutul, elementele de siguranţă şi procedura de eliberare a invitaţiei se stabilesc şi se aprobă de Guvern.

[Art.28 modificat prin Legea nr.238 din 08.11.2018, în vigoare 30.12.2018]
[Art.28 modificat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]
[Art.28 modificat prin Legea nr.303 din 26.12.2012, în vigoare 29.03.2013]

Articolul 28[1]. Aviz pentru reîntregirea familiei cu străini care au drept de şedere în Republica Moldova

(1) Străinul titular al unui drept de şedere provizorie sau permanentă pe teritoriul Republicii Moldova poate solicita aviz pentru reîntregirea familiei.

(2) Autoritatea competentă pentru străini poate elibera aviz pentru reîntregirea familiei străinului titular al unui drept de şedere provizorie sau permanentă pe teritoriul Republicii Moldova pentru:

a) soţ ori soţie;

b) copiii minori necăsătoriţi, rezultaţi din căsătorie ori din afara căsătoriei, precum şi pentru cei adoptaţi de ambii soţi sau numai de unul dintre ei, pentru copiii încredinţaţi ambilor soţi ori numai unuia dintre ei prin decizia unei autorităţi competente din statul de origine, cu condiţia ca aceşti copii să fie în mod efectiv în grija oricăruia dintre soţi;

c) copiii majori necăsătoriţi ai titularului dreptului de şedere sau ai soţului ori soţiei acestuia în cazul în care aceştia nu se pot întreţine singuri din motive medicale;

d) părinţii aflaţi la întreţinerea titularului dreptului de şedere sau a soţului ori soţiei acestuia;

e) persoanele asupra cărora este instituită tutela sau curatela.

(3) Cererea de acordare a avizului pentru reîntregirea familiei se depune personal de către solicitant şi este însoţită de:

a) copia de pe paşaportul naţional al străinului;

b) copia de pe documentul care atestă dreptul de şedere pe teritoriul Republicii Moldova;

c) actele de stare civilă traduse şi legalizate/apostilate, după caz, în modul stabilit;

d) consimţământul celuilalt titular al drepturilor părinteşti cu privire la reîntregirea familiei, după caz.

(4) Avizul pentru reîntregirea familiei se acordă în următoarele condiţii:

a) nu există poligamie;

b) solicitantul face dovada spaţiului de locuit;

c) solicitantul cu drept de şedere provizorie trebuie să posede mijloace de întreţinere, pe lîngă cele necesare pentru propria întreţinere, în cuantum de cel puţin un salariu mediu lunar pe economie pentru fiecare membru de familie;

d) străinul întrunește condițiile de intrare pe teritoriul Republicii Moldova prevăzute la art.6 alin.(1) lit.a), c), e), f) și g).

(5) Dispozițiile alin.(4) lit.b) și c) nu se aplică străinilor care au drept de ședere permanentă pe teritoriul țării.

(6) În cazul în care există dubii cu privire la încheierea căsătoriei sau legătura de rudenie, autoritatea competentă pentru străini poate solicita dovezi pentru stabilirea acesteia.

(7) Autoritatea competentă pentru străini emite avizul pentru reîntregirea familiei în termen de 10 zile lucrătoare de la data depunerii cererii.

(8) Decizia privind refuzul eliberării avizului pentru reîntregirea familiei se emite în cazul în care nu sînt întrunite condițiile stipulate la alin.(3) și (4) din prezentul articol sau există vreunul din motivele de nepermitere a intrării pe teritoriul Republicii Moldova prevăzute la art.8 alin.(1) lit.b), c), d), e), g), h), i) și k).

(9) Decizia privind refuzul eliberării avizului pentru reîntregirea familiei se comunică solicitantului în scris, în termen de 3 zile lucrătoare de la data emiterii.

(10) În cazul în care este aprobat, avizul pentru reîntregirea familiei va fi înmînat persoanei care solicită reîntregirea familiei spre a fi transmis membrilor de familie interesați, care îl vor prezenta la misiunea diplomatică sau la oficiul consular în termen de 90 de zile calendaristice de la data emiterii, concomitent cu cererea de acordare a vizei de lungă ședere pentru reîntregirea familiei.

[Art.28[1] introdus prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 28[2]. Aviz pentru reîntregirea familiei cu cetățeni ai Republicii Moldova

(1) Cetățeanul Republicii Moldova are dreptul de a solicita aviz pentru reîntregirea familiei.

(2) Autoritatea competentă pentru străini poate elibera aviz pentru reîntregirea familiei cetățeanului Republicii Moldova pentru:

a) soț ori soție;

b) partener – străinul necăsătorit care conviețuiește cu cetățeanul Republicii Moldova necăsătorit și împreună cu care are cel puțin un copil;

c) copiii minori, rezultați din căsătorie ori din afara căsătoriei, precum și pentru cei adoptați de ambii soți sau numai de unul dintre ei, pentru copiii încredințați ambilor soți ori numai unuia dintre ei prin decizia unei autorități competente din statul de origine, cu condiția ca acești copii să fie în mod efectiv în grija oricăruia dintre soți;

d) copiii majori ai cetățeanului Republicii Moldova sau ai soțului ori soției acestuia în cazul în care aceștia nu se pot întreține singuri din motive medicale;

e) părinții aflați la întreținerea cetățeanului Republicii Moldova sau a soțului ori soției acestuia;

f) persoanele asupra cărora este instituită tutela sau curatela.

(3) Cererea de acordare a avizului pentru reîntregirea familiei se depune de către cetățeanul Republicii Moldova personal și este însoțită de:

a) copia de pe pașaportul național al străinului;

b) certificatul de căsătorie transcris la organul de stare civilă de la domiciliul solicitantului sau, după caz, la misiunea diplomatică sau la oficiul consular al Republicii Moldova;

c) actele de stare civilă traduse și legalizate/apostilate, după caz, în modul stabilit;

d) consimțământul celuilalt titular al drepturilor părintești cu privire la reîntregirea familiei, după caz.

(4) Avizul pentru reîntregirea familiei se acordă în următoarele condiții:

a) nu există poligamie;

b) străinul întruneşte condiţiile de intrare în Republica Moldova prevăzute la art.6 alin.(1) lit.a), c), e), f) şi g).

(5) În cazul în care există dubii cu privire la încheierea căsătoriei sau legătura de rudenie, autoritatea competentă pentru străini poate solicita dovezi pentru stabilirea acesteia.

(6) Autoritatea competentă pentru străini emite avizul pentru reîntregirea familiei în termen de 10 zile lucrătoare de la data depunerii cererii.

(7) Decizia privind refuzul eliberării avizului pentru reîntregirea familiei se emite în cazul în care nu sînt întrunite prevederile alin.(3) şi (4) din prezentul articol sau există vreunul din motivele de nepermitere a intrării pe teritoriul Republicii Moldova prevăzute la art.8 alin.(1) lit.b), c), d), e), g), h), i) şi k).

(8) Decizia privind refuzul eliberării avizului pentru reîntregirea familiei se comunică solicitantului în scris, în termen de 3 zile lucrătoare de la data emiterii.

(9) În cazul în care este aprobat, avizul pentru reîntregirea familiei va fi înmînat persoanei care solicită reîntregirea familiei spre a fi transmis membrilor de familie interesaţi, care îl vor prezenta la misiunea diplomatică sau la oficiul consular în termen de 90 de zile calendaristice de la data emiterii, concomitent cu cererea de acordare a vizei de lungă şedere pentru reîntregirea familiei.

[Art.28[2] modificat prin Legea nr.80 din 05.05.2017, în vigoare 26.05.2017]

[Art.28[2] introdus prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 29. Taxa de stat şi tarifele percepute pentru perfectarea şi eliberarea invitaţiilor

Pentru perfectarea şi eliberarea invitaţiilor, persoanele fizice şi juridice achită taxă în conformitate cu Legea taxei de stat nr.1216-XII din 3 decembrie 1992.

Articolul 30. Excepţii de la procedura invitaţiei

Sînt exceptaţi de la procedura invitaţiei următoarele categorii de străini:

a) minorul al cărui părinte, cetăţean străin, se află în posesia unui permis de şedere în Republica Moldova sau buletin de identitate pentru apatrizi, cu condiţia ca acesta să fie valabil cel puţin 90 de zile de la data acordării vizei de intrare;

b) străinii care solicită viză de tranzit şi viză de tranzit aeroportuar cu condiţia respectării prevederii art.6 alin.(1) lit.d);

c) cetăţenii statelor cu care Republica Moldova a încheiat tratate internaţionale în acest sens sau apatrizii cu domiciliul în aceste state;

d) minorul al cărui părinte este cetăţean străin căsătorit cu un cetăţean al Republicii Moldova;

e) străinii titulari ai unui permis de şedere sau ai unei vize valabile (cu excepţia vizei de tranzit), eliberate de unul din statele membre ale Uniunii Europene sau din statele părţi ale Acordului Schengen;

f) apatrizii care fac dovada naşterii pe teritoriul Republicii Moldova sau al R.S.S.M;

g) străinii invitaţi de Guvern sau de autorităţile administraţiei publice centrale în cadrul proiectelor investiţionale ce prezintă interes pentru economia naţională;

h) străinii titulari de paşapoarte diplomatice şi de paşapoarte de serviciu;

i) soţul/soţia, copiii şi părinţii străinului beneficiar de protecţie internaţională.

[Art.30 completat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

[Art.30 completat prin Legea nr.303 din 26.12.2012, în vigoare 29.03.2013]

Capitolul III[1]
AFLAREA TEMPORARĂ PE TERITORIUL REPUBLICII MOLDOVA

A UNOR CATEGORII DE STRĂINI

[Capitolul III[1] (art.30[1]-30[2]) introdus prin Legea nr.23 din 10.03.2017, în vigoare 14.04.2017]

Articolul 30[1]. Dreptul de aflare temporară pe teritoriul Republicii Moldova al vînzătorilor profesionişti, al prestatorilor de servicii contractuale şi al profesioniştilor independenţi

(1) Vînzătorii profesionişti, prestatorii de servicii contractuale şi profesioniştii independenţi dintr-un stat membru al Uniunii Europene pot desfăşura activităţi pe teritoriul Republicii Moldova fără a avea un permis de şedere provizorie.

(2) Vînzătorii profesionişti pot desfăşura activităţi de negociere sau de încheiere a contractelor de vînzare a serviciilor ori mărfurilor în baza copiei de pe paşaportul naţional, a documentului ce confirmă că sînt împuterniciţi de către o persoană juridică dintr-un stat membru al Uniunii Europene să negocieze vînzarea de servicii sau de mărfuri ori să încheie contractul de vînzare a serviciilor sau mărfurilor în Republica Moldova pentru o perioadă de 90 de zile pe parcursul oricărei perioade de 12 luni.

(3) Prestatorii de servicii contractuale îşi pot desfăşura activitatea pe un termen ce nu depăşeşte 6 luni calculate cumulativ în cursul unei perioade de 12 luni, în baza copiei de pe paşaportul naţional, a documentului ce confirmă obţinerea unui contract de prestare de servicii pentru cel mult 12 luni pentru o persoană juridică dintr-un stat membru al Uniunii Europene, a documentului ce confirmă prestarea unui serviciu temporar în calitate de angajat al persoanei juridice cel puţin pe parcursul anului anterior datei la care a fost prezentată cererea de intrare pe teritoriul Republicii Moldova, a documentului care să confirme împuternicirea dată de persoana juridică angajatoare privind prestarea temporară a unor tipuri de servicii în interesul acesteia, a actelor de studii sau de calificare şi de confirmare a experienţei profesionale de cel puţin 3 ani în domeniu şi, după caz, în baza altor acte prevăzute de legislaţia Republicii Moldova pentru prestarea de servicii în anumite domenii.

(4) Profesioniştii independenţi îşi pot desfăşura activitatea pe o perioadă de pînă la 6 luni calculate cumulativ în cursul unei perioade de 12 luni, în baza copiei de pe paşaportul naţional, a contractului de prestare de servicii încheiat pe o perioadă de cel mult 12 luni, a actelor de studii sau de calificare şi de confirmare a experienţei profesionale în domeniu de cel puţin 6 ani şi, după caz, în baza altor acte prevăzute de legislaţia Republicii Moldova pentru prestarea de servicii în anumite domenii.

[Art.30[1] introdus prin Legea nr.23 din 10.03.2017, în vigoare 14.04.2017]

Articolul 30[2]. Evidenţa aflării temporare pe teritoriul Republicii Moldova a vînzătorilor profesionişti, a prestatorilor de servicii contractuale şi a profesioniştilor independenţi

(1) Persoana juridică beneficiară din Republica Moldova, într-un termen de 3 zile lucrătoare de la data intrării în ţară a vînzătorului profesionist, a prestatorului de servicii contractuale sau a profesionistului independent, după caz, va prezenta la autoritatea competentă pentru străini o declaraţie pe propria răspundere privind scopul şi durata aflării străinului în ţară, cu anexarea actelor menţionate la art.30[1] alin.(2), (3) şi (4).

(2) În temeiul declaraţiei depuse conform alin.(1), autoritatea competentă pentru străini va emite confirmarea dreptului de aflare temporară pe teritoriul Republicii Moldova a străinului respectiv.

(3) Forma şi conţinutul declaraţiei prevăzute la alin.(1) se aprobă prin ordinul autorităţii competente pentru străini şi se publică pe pagina web oficială a autorităţii.

[Art.30[2] introdus prin Legea nr.23 din 10.03.2017, în vigoare 14.04.2017]

Articolul 30[3]. Dreptul de aflare temporară pe teritoriul Republicii Moldova al specialiştilor în domeniul tehnologiei informaţiei

(1) Specialistul în domeniul tehnologiei informaţiei îşi poate desfăşura activitatea pe teritoriul Republicii Moldova pe o perioadă de pînă la 90 de zile calculate cumulativ pe parcursul unei perioade de 6 luni, în baza unui demers al persoanei juridice beneficiare din Republica Moldova şi a avizului emis de autoritatea competentă în domeniul tehnologiei informaţiei, a copiilor de pe paşaportul naţional al străinului, de pe contractul de prestări servicii, de pe actele de studii şi/sau calificare şi de pe viza de scurtă şedere, după caz.

(2) Persoana juridică beneficiară din Republica Moldova, într-un termen de 3 zile lucrătoare de la data intrării în ţară a străinului, va prezenta autorităţii competente pentru străini o declaraţie pe propria răspundere privind scopul şi durata aflării în ţară a străinului respectiv, la care va anexa actele menţionate la alin.(1).

[Art.30[3] introdus prin Legea nr.121 din 23.06.2017, în vigoare 14.09.2017]

Capitolul IV
ACORDAREA ŞI PRELUNGIREA DREPTULUI DE ŞEDERE PROVIZORIE

Articolul 31. Condiţii generale privind acordarea dreptului de şedere provizorie

(1) Străinul poate solicita autorităţii competente pentru străini acordarea dreptului de şedere provizorie în Republica Moldova în baza unei vize de lungă şedere în scopul pentru care a fost eliberată, cu excepţia cazurilor prevăzute la art.35, 36[1], 42[1] şi 42[2].

(2) Dreptul de şedere provizorie poate fi acordat:

a) pentru imigrare la muncă;

b) pentru studii;

c) pentru reîntregirea familiei;

d) pentru activităţi umanitare, de voluntariat sau religioase;

e) pentru tratament medical de lungă durată, balneosanatorial şi de recuperare;

e[1]) pentru protecţia victimelor traficului de fiinţe umane;

e[2]) pentru protecţia victimei violenţei în familie;

f) pentru alte scopuri, în care activitatea străinului nu contravine legislaţiei Republicii Moldova sau prezenţa lui pe teritoriul Republicii Moldova este necesară în interes public sau de securitate naţională;

f[1]) pentru activităţi în domeniul tehnologiei informaţiei;

g) investitorilor străini;

h) persoanelor cu funcţii de conducere;

i) specialiştilor;

j) stagiarilor absolvenţi de studii superioare.

(3) Străinul depune personal cererea la ghişeul unic al autorităţii competente pentru străini, în condiţiile prezentei legi.

[Art.31 modificat prin Legea nr.165 din 20.07.2017, în vigoare 06.10.2017]
[Art.31 completat prin Legea nr.121 din 23.06.2017, în vigoare 14.09.2017]
[Art.31 completat prin Legea nr.23 din 10.03.2017, în vigoare 14.04.2017]
[Art.31 completat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]
[Art.31 modificat prin Legea nr.196 din 28.07.2016, în vigoare 16.09.2016]
[Art.31 modificat prin Legea nr.303 din 26.12.2012, în vigoare 29.03.2013]
[Art.31 completat prin Legea nr.236 din 26.10.2012, în vigoare 21.12.2012]

Articolul 32. Acordarea dreptului de şedere provizorie

(1) Pentru acordarea dreptului de şedere provizorie, străinul trebuie să adreseze autorităţii competente pentru străini, cu cel puţin 30 de zile calendaristice înainte de expirarea termenului pentru care i s-a acordat dreptul de aflare, o cerere în acest sens.

(2) Cererea de acordare a dreptului de şedere provizorie va fi însoţită de paşaportul naţional în original şi în copie, de dovada spaţiului de locuit, de dovada asigurării medicale şi a mijloacelor de întreţinere, de cazierul judiciar tradus şi legalizat/apostilat de autorităţile statului a cărui cetăţenie străinul o deţine, de actele de stare civilă în original şi în copii. În cazul în care străinul are o şedere legală de cel puţin 2 ani într-o altă ţară decît ţara a cărei cetăţenie o deţine, acesta urmează să prezinte cazierul judiciar eliberat de autorităţile statului de reşedinţă, tradus şi legalizat/apostilat, precum şi documentul ce confirmă dreptul de şedere.

(3) În termen de pînă la 30 de zile calendaristice de la data depunerii cererii, autoritatea competentă pentru străini va emite o decizie privind acordarea sau refuzul acordării dreptului de şedere provizorie străinilor, cu excepţia categoriilor de solicitanţi prevăzuţi de Legea nr.180/2008 cu privire la migraţia de muncă. Decizia va fi consemnată în Sistemul informaţional integrat automatizat „Migraţie şi azil." În cazul în care termenul de aflare pe teritoriul Republicii Moldova expiră înainte de emiterea deciziei, autoritatea competentă pentru străini va elibera străinului un certificat ce confirmă statutul lui (certificat de confirmare).

(4) În funcţie de motivul solicitării, dreptul de şedere provizorie poate fi acordat pentru o perioadă de pînă la 5 ani, iar în cazurile prevăzute de lege, şi pentru o altă perioadă.

(5) Decizia privind refuzul acordării dreptului de şedere provizorie se emite în cazul în care:

a) străinul nu întruneşte condiţiile de intrare în Republica Moldova prevăzute la art.6 alin.(1) lit.a), b), c), e), f) şi g);

b) există vreunul din motivele de nepermitere a intrării pe teritoriul Republicii Moldova prevăzute la art.8 alin.(1) lit.b), c), d), e), g), h), i), j), k) şi l).

(6) Decizia privind refuzul acordării dreptului de şedere provizorie se comunică în scris solicitantului în termen de 3 zile lucrătoare de la emitere.

(7) Decizia privind refuzul acordării dreptului de şedere provizorie poate fi contestată în instanţă de contencios administrativ.

[Art.32 modificat prin Legea nr.165 din 20.07.2017, în vigoare 06.10.2017]
[Art.32 modificat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]
[Art.32 modificat prin Legea nr.303 din 26.12.2012, în vigoare 29.03.2013]

Articolul 33. Prelungirea dreptului de şedere provizorie

Autoritatea competentă pentru străini poate prelungi dreptul la şedere provizorie în Republica Moldova dacă:

a) străinul întruneşte în continuare condiţiile de intrare în Republica Moldova prevăzute la art.6 alin.(1) lit.a), b), c), e), f) şi g);

b) nu a intervenit, pe perioada şederii în Republica Moldova, vreunul dintre motivele de nepermitere a intrării pe teritoriul Republicii Moldova prevăzute la art.8 alin.(1) lit.b), c), d), e), g), h), i), j), k) şi l);

c) străinul posedă document de călătorie valabil în perioada pentru care solicită prelungirea dreptului de şedere în Republica Moldova;

d) străinul solicită prelungirea dreptului de şedere în acelaşi scop pentru care i s-a acordat viza şi dreptul de şedere în al cărui temei se află pe teritoriul Republicii Moldova;

e) străinul a respectat anterior scopul pentru care i s-a aprobat şederea în Republica Moldova;

f) străinul face dovada spaţiului de locuit pe toată perioada pentru care solicită prelungirea dreptului de şedere provizorie, precum şi dovada asigurării medicale, în modul stabilit.

[Art.33 modificat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 34. Solicitarea prelungirii dreptului de şedere provizorie

(1) Solicitantul prelungirii dreptului de şedere provizorie, cu excepţia categoriilor de solicitanţi prevăzuţi de Legea nr.180/2008 cu privire la migraţia de muncă, trebuie să depună la autoritatea competentă pentru străini o cerere în acest sens cu cel puţin 30 de zile calendaristice înainte de expirarea termenului pentru care i s-a aprobat şederea.

(2) Solicitantul prevăzut la alin.(1) va depune cererea însoţită de actele prevăzute la art.32 alin.(2). Cererea va fi soluţionată în termen de pînă la 30 de zile calendaristice de la data depunerii acesteia.

(3) Dacă există motive argumentate, solicitantul poate fi chemat la interviu. Neprezentarea în termen, din motive imputabile, a străinului poate constitui motiv de respingere a cererii.

(4) În termen de pînă la 30 de zile calendaristice de la data depunerii cererii prevăzute la alin.(1), autoritatea competentă pentru străini va emite o decizie privind prelungirea dreptului de şedere provizorie sau refuzul acestuia dacă, la examinarea cererii, nu sînt întrunite cumulativ condiţiile art.33 şi condiţiile aferente scopului şederii prevăzute de prezentul capitol.

(5) Decizia privind refuzul prelungirii dreptului de şedere, inclusiv motivele care au stat la baza acesteia, se comunică în scris solicitantului în cel mult 3 zile lucrătoare de la data emiterii.

(6) Decizia privind refuzul prelungirii dreptului de şedere provizorie poate fi contestată în instanţa de contencios administrativ.

[Art.34 în redacţia Legii nr.165 din 20.07.2017, în vigoare 06.10.2017]

[Art.34 modificat prin Legea nr.303 din 26.12.2012, în vigoare 29.03.2013]

Articolul 35. Acordarea dreptului de şedere provizorie lucrătorului imigrant

(1) Dreptul de şedere provizorie se acordă lucrătorului imigrant în baza demersului beneficiarului solicitant şi a deciziei organului abilitat în domeniul reglementării migraţiei forţei de muncă, însoţită de actele prevăzute la art.32 alin.(2), în condiţiile legislaţiei în vigoare.

(2) Dreptul de şedere provizorie în scop de muncă se acordă lucrătorilor înalt calificaţi, persoanelor cu funcţii de conducere, străinilor angajaţi în proiecte investiţionale de importanţă naţională şi străinilor a căror calificare este inclusă în Lista ocupaţiilor prioritare şi se validează fără decizia autorităţii competente pentru ocuparea forţei de muncă, în condiţiile Legii nr.180/2008 cu privire la migraţia de muncă.

[Art.35 modificat prin Legea nr.165 din 20.07.2017, în vigoare 06.10.2017]

[Art.35 în redacţia Legii nr.303 din 26.12.2012, în vigoare 29.03.2013]

Articolul 36. Prelungirea dreptului de şedere provizorie lucrătorului imigrant

(1) Lucrătorului imigrant i se prelungeşte dreptul de şedere provizorie în baza demersului beneficiarului solicitant şi a deciziei organului abilitat în domeniul reglementării migraţiei forţei de muncă dacă scopul şederii corespunde condiţiilor pentru care a fost acordat acest drept.

(2) Prelungirea dreptului de şedere provizorie lucrătorilor înalt calificaţi, persoanelor cu funcţii de conducere, străinilor angajaţi în proiecte investiţionale de importanţă naţională şi străinilor a căror calificare este inclusă în Lista ocupaţiilor prioritare se realizează fără decizia autorităţii competente pentru ocuparea forţei de muncă, în condiţiile Legii nr.180/2008 cu privire la migraţia de muncă.

[Art.36 modificat prin Legea nr.165 din 20.07.2017, în vigoare 06.10.2017]

[Art.36 modificat prin Legea nr.303 din 26.12.2012, în vigoare 29.03.2013]

Articolul 36[1]. Acordarea şi prelungirea dreptului de şedere provizorie pentru asociaţii sau acţionarii persoanelor juridice cu investiţii străine înregistrate în Republica Moldova

(1) Dreptul de şedere provizorie se acordă străinului care a efectuat investiţii în conformitate cu prevederile Legii nr.81/2004 cu privire la investiţiile în activitatea de întreprinzător şi este asociat sau acţionar al unor persoane juridice din Republica Moldova, dacă a îndeplinit una dintre condiţiile generale:

a) deţine, direct sau indirect, una sau mai multe părţi sociale şi/sau acţiuni în cadrul persoanelor juridice din Republica Moldova, în valoare totală echivalentă cu cel puţin o cotă-parte în cadrul persoanei juridice echivalentă cu cel puţin 60 de salarii medii lunare pe economie prognozate;

b) persoana juridică, al cărei asociat sau acţionar este, a creat cel puţin 4 locuri de muncă cu regim de lucru cu durată normală şi cu un salariu echivalent cu salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul de gestiune.

(2) Cererea privind acordarea dreptului de şedere provizorie va fi însoţită de actele prevăzute la art.32 alin.(2), cu excepţia dovezii mijloacelor de întreţinere, precum şi de copia de pe extrasul din Registrul de stat al unităţilor de drept sau, după caz, de pe extrasul din Registrul acţionarilor, de copiile de pe formularele statistice „Cu privire la investiţii" şi „Mobilitatea salariaţilor şi locurile de muncă", care să confirme efectuarea investiţiei sau deschiderea locurilor de muncă în cadrul beneficiarului solicitant.

(3) Străinilor care, pe parcursul unui an, au efectuat investiţii sau au creat locuri de muncă corespunzătoare celor indicate la art.8 alin.(4) din Legea nr.180/2008 cu privire la migraţia de muncă li se va acorda sau prelungi dreptul de şedere provizorie pentru termenele indicate în articolul vizat.

(4) În cazul persoanelor juridice cu 2 sau mai mulţi asociaţi sau acţionari, condiţiile prevăzute la alin.(1) vor fi analizate pentru fiecare solicitant în mod separat, iar valoarea investiţiei care a fost realizată sau numărul locurilor de muncă care au fost create se vor majora în mod corespunzător, în funcţie de numărul solicitanţilor.

(5) Dreptul de şedere provizorie acordat anterior nu poate fi prelungit sau, după caz, poate fi anulat sau revocat dacă se constată neîndeplinirea condiţiilor prevăzute la alin.(1) ale prezentului articol şi la art.33 sau dacă în privinţa străinului a fost emisă o hotărîre judecătorească definitivă pentru comiterea unei infracţiuni economice.

(6) Autoritatea competentă pentru străini va emite decizia privind acordarea sau prelungirea dreptului de şedere provizorie în termen de 15 zile calendaristice de la data depunerii cererii.

[Art.36[1] în redacţia Legii nr.165 din 20.07.2017, în vigoare 06.10.2017]

[Art.36[1] introdus prin Legea nr.303 din 26.12.2012, în vigoare 29.03.2013]

Articolul 36[2]. Acordarea şi prelungirea dreptului de şedere provizorie pentru persoanele cu funcţii de conducere transferate

(1) Pentru persoanele cu funcţii de conducere transferate din cadrul filialei, reprezentanţei sau a persoanei juridice înfiinţate de societatea-mamă pe teritoriul Republicii Moldova, dreptul de şedere provizorie se acordă ori, după caz, se prelungeşte la cererea străinului, în baza unui demers din partea filialei, reprezentanţei sau a persoanei juridice menţionate, a copiei de pe documentul ce atestă transferul şi atribuţiile străinului şi a actelor prevăzute la art.32 alin.(2).

(2) Termenul de examinare a cererii menţionate la alin.(1) şi de emitere a deciziei privind acordarea sau prelungirea dreptului de şedere provizorie pentru persoanele cu funcţii de conducere transferate nu va depăşi 15 zile calendaristice de la data depunerii cererii.

(3) Dreptul de şedere provizorie pentru persoanele cu funcţii de conducere transferate se acordă ori, după caz, se prelungeşte pentru o perioadă cumulativă de pînă la 3 ani.

[Art.36[2] în redacţia Legii nr.165 din 20.07.2017, în vigoare 06.10.2017]

[Art.36[2] introdus prin Legea nr.23 din 10.03.2017, în vigoare 14.04.2017]

Articolul 36[3]. Acordarea şi prelungirea dreptului de şedere provizorie pentru specialişti

(1) În cazul specialiştilor care activează pentru o persoană juridică dintr-un stat membru al Uniunii Europene, care sînt transferaţi la filiala, reprezentanţa sau persoana juridică înfiinţată de societatea-mamă pe teritoriul Republicii Moldova, dreptul de şedere provizorie se acordă sau, după caz, se prelungeşte la cererea străinului, în baza unui demers din partea filialei, reprezentanţei sau persoanei juridice menţionate, a copiei de pe documentul ce atestă transferul şi atribuţiile străinului, a copiilor de pe actele sale de studii sau de calificare şi a actelor prevăzute la art.32 alin.(2).

(2) Termenul de examinare a cererii menţionate la alin.(1) şi de emitere a deciziei privind acordarea sau prelungirea dreptului de şedere provizorie pentru specialişti nu va depăşi 15 zile calendaristice de la data depunerii cererii respective.

(3) Dreptul de şedere provizorie pentru specialişti prevăzut la alin.(1) se acordă sau, după caz, se prelungeşte pentru o perioadă cumulativă de pînă la 3 ani.

[Art.36[3] introdus prin Legea nr.23 din 10.03.2017, în vigoare 14.04.2017]

Articolul 36[4]. Acordarea şi prelungirea dreptului de şedere provizorie persoanelor cu funcţii de conducere din cadrul unei persoane juridice cu activităţi în domeniul tehnologiei informaţiei şi specialiştilor în domeniul tehnologiei informaţiei

(1) Drept de şedere provizorie se acordă străinului persoană cu funcţie de conducere în cadrul unei persoane juridice cu activităţi în domeniul tehnologiei informaţiei, care întruneşte condiţiile contractului încheiat:

a) asigură conducerea şi gestionează o persoană juridică sau un departament/subdiviziune a acesteia în cadrul unui parc pentru tehnologia informaţiei;

b) coordonează activitatea consiliului de administraţie al întreprinderii;

c) se ocupă de angajarea şi concedierea personalului etc.

(2) Dreptul de şedere provizorie pentru persoana indicată la alin.(1) se acordă la cererea străinului, în baza unui demers din partea persoanei juridice şi a avizului emis de autoritatea competentă în domeniul tehnologiei informaţiei, de asemenea în baza actelor prevăzute la art.32 alin.(2).

(3) Dreptul de şedere provizorie pentru persoana indicată la alin.(1) se acordă pentru o perioadă cumulativă de pînă la 4 ani, cu drept de prelungire, după caz, cu o nouă perioadă de 4 ani.

(4) Dreptul de şedere provizorie a specialistului în domeniul tehnologiei informaţiei se acordă la cererea străinului, în baza unui demers din partea persoanei juridice şi a avizului emis de autoritatea competentă în domeniul tehnologiei informaţiei, de asemenea în baza actelor prevăzute la art.32 alin.(2).

(5) Dreptul de şedere provizorie pentru străinul menţionat la alin.(4) se acordă pentru o perioadă cumulativă de pînă la 2 ani, cu drept de prelungire, după caz, cu o nouă perioadă ce nu va depăşi perioada indicată în contract.

(6) Termenul de examinare a cererii şi de emitere a deciziei privind acordarea/prelungirea dreptului de şedere provizorie pentru persoana cu funcţie de conducere din cadrul unei persoane juridice cu activităţi în domeniul tehnologiei informaţiei şi pentru specialistul în domeniul tehnologiei informaţiei nu va depăşi 15 zile calendaristice de la data depunerii cererii.

[Art.36[4] introdus prin Legea nr.121 din 23.06.2017, în vigoare 14.09.2017]

Articolul 37. Acordarea şi prelungirea dreptului de şedere provizorie pentru studii

(1) Dreptul de şedere provizorie pentru studii se acordă şi se prelungeşte, după caz, la cererea străinului în baza unui demers din partea instituţiei de învăţămînt, a documentului ce atestă înmatricularea lui la studii, a confirmării existenţei mijloacelor de întreţinere şi a mijloacelor necesare pentru efectuarea studiilor în ţară şi a actelor prevăzute la art.32 alin.(2).

(2) Străinilor care au intrat în Republica Moldova să facă studii şi sînt bursieri ai Republicii Moldova li se acordă drept de şedere şi li se prelungeşte acest drept în condiţiile prevăzute la alin.(1), fără confirmarea existenţei mijloacelor de întreţinere şi a mijloacelor necesare efectuării studiilor.

(3) În condiţiile prevăzute la alin.(1), dreptul de şedere provizorie se acordă şi se prelungeşte în baza unei vize de lungă şedere în scop de specializare profesională, de efectuare a unor stagii de documentare sau activităţi de cercetare într-o instituţie de învăţămînt.

(4) Străinilor admişi la studii în instituţii de învăţămînt de stat sau private acreditate, dreptul de şedere provizorie li se acordă pentru întreaga perioadă de studii.

[Art.37 completat prin Legea nr.303 din 26.12.2012, în vigoare 29.03.2013]

Articolul 37[1]. Acordarea dreptului de şedere provizorie pentru stagiarii absolvenţi de studii superioare

(1) În cazul stagiarilor absolvenţi de studii superioare dintr-un stat membru al Uniunii Europene, dreptul de şedere provizorie se acordă la cererea străinului, în baza unui demers din partea filialei, reprezentanţei sau a persoanei juridice înfiinţate de societatea-mamă de pe teritoriul Republicii Moldova, a documentului ce atestă transferul străinului, a copiei de pe actul ce atestă studiile sale universitare şi a actelor prevăzute la art.32 alin.(2).

(2) Termenul de examinare a cererii menţionate la alin.(1) şi de emitere a deciziei privind acordarea dreptului de şedere provizorie pentru stagiarii absolvenţi de studii superioare nu va depăşi 30 de zile calendaristice de la data depunerii cererii respective.

(3) Stagiarilor absolvenţi de studii superioare care au intrat în Republica Moldova în scop de dezvoltare profesională li se acordă drept de şedere provizorie pe un termen de pînă la un an, fără drept de prelungire.

[Art.37[1] introdus prin Legea nr.23 din 10.03.2017, în vigoare 14.04.2017]

Articolul 38. Acordarea şi prelungirea dreptului de şedere provizorie pentru reîntregirea familiei cu străini care au drept de şedere în Republica Moldova

(1) Dreptul de şedere provizorie poate fi acordat sau prelungit străinilor căsătoriţi cu străini avînd drept de şedere provizorie sau permanentă în Republica Moldova, cu excepţia celor cărora li s-a acordat acest drept în scop de studii, sau cu străini cărora li s-a recunoscut statutul de apatrid. Titularii dreptului de şedere pe teritoriul Republicii Moldova pot solicita autorităţii competente pentru străini reîntregirea familiei pentru:

a) soţ ori soţie;

b) copiii minori necăsătoriţi, rezultaţi din căsătorie ori din afara căsătoriei, precum şi pentru cei adoptaţi de ambii soţi sau numai de unul dintre ei, pentru copiii încredinţaţi ambilor soţi ori numai unuia dintre ei prin decizia unei autorităţi competente din statul de origine, cu condiţia ca aceşti copii să fie în mod efectiv în grija oricăruia dintre soţi;

c) copiii majori necăsătoriţi ai titularului dreptului de şedere sau ai soţului ori soţiei acestuia în cazul în care aceştia nu se pot întreţine singuri din motive medicale;

d) părinţii aflaţi la întreţinerea titularului dreptului de şedere sau a soţului ori soţiei acestuia;

e) persoanele asupra cărora este instituită tutela sau curatela.

(2) Cererea de acordare a dreptului de şedere va fi însoţită de:

a) documentele ce confirmă existenţa căsătoriei sau, după caz, a legăturii de rudenie;

b) copia de pe documentul ce confirmă dreptul de şedere pe teritoriul Republicii Moldova;

c) dovada spaţiului de locuit;

d) dovada mijloacelor de întreţinere;

e) declaraţia solicitantului, autentificată notarial, din care să reiasă că membrii familiei lui vor locui împreună cu el;

f) consimţământul celuilalt titular al drepturilor părinteşti cu privire la reîntregirea familiei, după caz.

(3) Dispoziţiile alin.(2) lit.c) şi d) nu se aplică străinilor care au drept de şedere permanentă pe teritoriul ţării.

(4) Cererea de reîntregire a familiei se depune de către străinul titular al dreptului de şedere personal şi se aprobă în următoarele condiţii:

a) căsătoria nu este una fictivă sau, după caz, există legătură de rudenie;

b) nu există poligamie;

c) solicitantul face dovada spaţiului de locuit;

d) solicitantul posedă mijloace de întreţinere în cuantumul corespunzător categoriei dreptului de şedere al cărui titular este.

(5) În cazul în care există dubii cu privire la încheierea căsătoriei sau legătura de rudenie, autoritatea competentă pentru străini poate solicita dovezi pentru stabilirea acesteia.

(6) Dreptul de şedere provizorie pentru reîntregirea familiei se prelungeşte individual, pentru fiecare membru de familie, pe aceeaşi perioadă pentru care s-a acordat dreptul de şedere provizorie străinului care se află în Republica Moldova, la solicitarea acestuia şi la prezentarea dovezii de deţinere a mijloacelor de întreţinere la nivelul cel puţin al unui salariu mediu lunar pe economie pentru fiecare membru de familie.

[Art.38 în redacţia Legii nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

[Art.38 completat prin Legea nr.284 din 28.12.2011, în vigoare 10.02.2012]

Articolul 38[1]. Acordarea şi prelungirea dreptului de şedere provizorie pentru reîntregirea familiei cu cetăţeni ai Republicii Moldova

(1) Străinii căsătoriţi cu cetăţeni ai Republicii Moldova pot obţine sau îşi pot prelungi dreptul de şedere provizorie. Cetăţeanul Republicii Moldova poate solicita autorităţii competente pentru străini reîntregirea familiei pentru:

a) soţ ori soţie;

b) partener – străinul necăsătorit care convieţuieşte cu cetăţeanul Republicii Moldova necăsătorit şi împreună cu care are cel puţin un copil;

c) copiii minori rezultaţi din căsătorie ori din afara căsătoriei, precum şi pentru cei adoptaţi de ambii soţi sau numai de unul dintre ei, pentru copiii încredinţaţi ambilor soţi ori numai unuia dintre ei prin decizia unei autorităţi competente din statul de origine, cu condiţia ca aceşti copii să fie în mod efectiv în grija oricăruia dintre soţi;

d) copiii majori ai cetăţeanului Republicii Moldova sau ai soţului ori soţiei acestuia în cazul în care aceştia nu se pot întreţine singuri din motive medicale;

e) părinţii aflaţi la întreţinerea cetăţeanului Republicii Moldova sau a soţului ori soţiei acestuia;

f) persoanele asupra cărora este instituită tutela sau curatela.

(2) Cererea de acordare a dreptului de şedere va fi însoţită de:

a) documentele ce confirmă existenţa căsătoriei sau, după caz, a legăturii de rudenie;

b) copia de pe buletinul de identitate al cetăţeanului Republicii Moldova;

c) declaraţia solicitantului, autentificată notarial, din care să reiasă că membrii familiei sale vor locui împreună cu el;

d) consimţământul celuilalt titular al drepturilor părinteşti cu privire la reîntregirea familiei, după caz.

(3) Cererea de reîntregire a familiei se depune de către cetăţeanul Republicii Moldova personal şi se aprobă în următoarele condiţii:

a) căsătoria nu este una fictivă sau, după caz, există legătura de rudenie;

b) nu există poligamie.

(4) În cazul în care există dubii cu privire la încheierea căsătoriei sau legătura de rudenie, autoritatea competentă pentru străini poate solicita dovezi pentru stabilirea acesteia.

(5) Dreptul de şedere provizorie pentru reîntregirea familiei cu cetăţeni ai Republicii Moldova se prelungeşte individual, pentru fiecare membru de familie, pentru perioade de pînă la 5 ani.

[Art.38[1] introdus prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 39. Dreptul de şedere provizorie acordat membrilor de familie în mod independent

(1) Străinului titular al unui drept de şedere provizorie pentru reîntregirea familiei i se poate acorda sau prelungi dreptul de şedere provizorie în mod independent dacă:

a) devine major;

a[1]) deţine de cel puţin 5 ani dreptul de şedere provizorie pentru reîntregirea familiei;

b) persoana care a solicitat reîntregirea familiei a decedat;

c) căsătoria a încetat prin divorţ sau deces;

d) este victimă a violenţei în familie.

(2) Pentru prelungirea dreptului de şedere, solicitantul prezintă suplimentar, după caz, certificat de naştere, certificat de deces, certificat de divorţ sau hotărîre judecătorească de desfacere a căsătoriei.

(3) Dreptul de şedere provizorie prevăzut la alin.(1) se acordă sau se prelungeşte pentru o perioadă de pînă la un an.

[Art.39 modificat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

[Art.39 completat prin Legea nr.196 din 28.07.2016, în vigoare 16.09.2016]

Articolul 40. Desfăşurarea activităţii de întreprinzător şi angajarea în muncă a titularului unui drept de şedere pentru reîntregirea familiei

Străinul titular al unui drept de şedere pentru reîntregirea familiei poate fi angajat sau poate desfăşura activitate de întreprinzător sau de liber profesionist în condiţiile legii.

Articolul 41. Acordarea şi prelungirea dreptului de şedere provizorie pentru activităţi umanitare, de voluntariat sau religioase

Dreptul de şedere provizorie pentru activităţi umanitare, de voluntariat sau religioase poate fi acordat sau prelungit, la cerere, dacă străinul:

a) prezintă extras din Registrul cultelor religioase şi al părţilor lor componente sau din Registrul societăţilor necomerciale;

b) este reprezentant al unui cult recunoscut în Republica Moldova sau al unei organizaţii umanitare, după caz;

[Lit.c) abrogată prin Legea nr.303 din 26.12.2012, în vigoare 29.03.2013]

d) este angajat în baza unui contract de voluntariat sau a unui acord de colaborare;

e) întruneşte condiţiile prevăzute la art.32 sau la art.33, după caz.

[Art.41 modificat prin Legea nr.303 din 26.12.2012, în vigoare 29.03.2013]

Articolul 42. Acordarea şi prelungirea dreptului de şedere provizorie pentru tratament

(1) Dreptul de şedere provizorie pentru tratament de lungă durată, balneosanatorial sau de recuperare poate fi acordat sau prelungit străinului care urmează o cură de tratament într-o instituţie medico-sanitară publică, departamentală sau privată dacă străinul:

a) prezintă o scrisoare de acceptare din partea instituţiei respective, în care să fie precizate diagnosticul şi durata minimă necesară a tratamentului;

b) face dovada mijloacelor de întreţinere şi de tratament;

c) întruneşte condiţiile prevăzute la art.32 sau la art.33, după caz.

(2) Dreptul specificat la alin.(1) poate fi acordat şi unui eventual însoţitor care asistă străinul aflat în imposibilitatea de a se îngriji singur dacă acest lucru este menţionat expres în scrisoarea de acceptare a instituţiei medicale.

[Art.42 modificat prin Legea nr.303 din 26.12.2012, în vigoare 29.03.2013]

Articolul 42[1]. Acordarea şi prelungirea dreptului de şedere provizorie pentru victimele traficului de fiinţe umane

(1) Dreptul de şedere provizorie pentru victimele traficului de fiinţe umane poate fi acordat şi/sau prelungit străinului care este sau care a fost victimă a traficului de fiinţe umane, inclusiv în cazul cînd acesta a intrat în mod ilegal pe teritoriul ţării, dacă sînt îndeplinite cumulativ următoarele condiţii:

a) străinul manifestă o voinţă clară de a coopera cu autorităţile competente la identificarea şi tragerea la răspundere penală a participanţilor la săvîrşirea infracţiunii a cărei victimă este;

b) străinul a rupt orice relaţii cu persoanele suspectate de comiterea infracţiunii a cărei victimă este;

c) şederea pe teritoriul ţării a străinului este necesară pentru buna desfăşurare a procesului penal;

d) străinul nu prezintă pericol pentru securitatea naţională şi/sau pentru ordinea publică.

(2) Prin derogare de la art.32 alin.(2), la cererea de acordare sau de prelungire a dreptului de şedere provizorie pentru victimele traficului de fiinţe umane, străinul va anexa:

a) ordonanţa organului de urmărire penală de recunoaştere a sa în calitate de parte vătămată;

b) documentul de călătorie sau orice alt document care confirmă identitatea sa, iar în cazul în care acestea lipsesc – o declaraţie pe propria răspundere în care va menţiona datele sale de identitate;

c) confirmarea privind adresa de domiciliu sau de reşedinţă în Republica Moldova.

(3) Dreptul de şedere provizorie pentru victimele traficului de fiinţe umane poate fi acordat, la solicitarea victimei, pentru o perioadă de 6 luni, cu posibilitatea prelungirii pe noi perioade de pînă la 6 luni, în condiţiile alin.(1). La expirarea dreptului de şedere provizorie, în privinţa victimelor traficului de fiinţe umane se aplică dispoziţiile generale privind regimul străinilor în Republica Moldova.

(4) Dreptul de şedere provizorie pentru victimele traficului de fiinţe umane poate fi revocat în una dintre următoarele situaţii:

a) victima a reluat din proprie iniţiativă şi întreţine în mod activ legătura cu persoanele suspectate de comiterea infracţiunii;

b) autorităţile competente consideră cooperarea victimei ca fiind frauduloasă ori consideră plîngerea acesteia ca fiind frauduloasă sau nefondată;

c) şederea străinului pe teritoriul ţării prezintă pericol pentru securitatea naţională şi/sau pentru ordinea publică;

d) victima a încetat să coopereze în cadrul procesului penal;

e) a intervenit una dintre situaţiile specificate la art.275 al Codului de procedură penală.

(5) Dreptul de şedere provizorie pentru victimele traficului de fiinţe umane şi permisul de şedere aferent se eliberează în mod gratuit.

[Art.42[1] introdus prin Legea nr.236 din 26.10.2012, în vigoare 21.12.2012]

Articolul 42[2]. Prelungirea dreptului de şedere provizorie pentru victimele violenţei în familie

(1) Dreptul de şedere provizorie poate fi prelungit străinului care este sau care a fost victimă a violenţei în familie dacă:

a) străinul nu prezintă pericol pentru securitatea naţională şi/sau pentru ordinea publică;

b) străinul confirmă statutul de victimă a violenţei în familie;

c) şederea pe teritoriul ţării a străinului este necesară pentru buna desfăşurare a procesului în instanţa de judecată sau în faţa altei autorităţi abilitate;

d) există temeri justificate că viaţa sau integritatea corporală a străinului este pusă în pericol ori că el va fi supus la torturi, tratamente inumane sau degradante în caz de reîntoarcere în ţara de origine.

(2) Prin derogare de la art.32 alin.(2) şi art.33 lit.d), la cererea de prelungire a dreptului de şedere provizorie pentru victimele violenţei în familie, străinul va anexa:

a) ordonanţa organului de urmărire penală de recunoaştere a sa în calitate de parte vătămată sau ordonanţa de protecţie a victimei violenţei în familie eliberată pe numele său;

b) documentul de călătorie sau orice alt document care confirmă identitatea sa;

c) confirmarea privind adresa de domiciliu sau de reşedinţă în Republica Moldova.

(3) Dreptul de şedere provizorie pentru victimele violenţei în familie poate fi acordat, la solicitarea victimei, pentru o perioadă de 6 luni, cu posibilitatea prelungirii pe noi perioade de pînă la 6 luni, în condiţiile alin.(1). La expirarea dreptului de şedere provizorie, în privinţa victimelor violenţei în familie se aplică dispoziţiile generale privind regimul străinilor în Republica Moldova.

(4) Dreptul de şedere provizorie pentru victimele violenţei în familie poate fi revocat în următoarele situaţii:

a) victima a încetat să coopereze în cadrul procesului penal;

b) a intervenit una dintre situaţiile specificate la art.275 din Codul de procedură penală.

(5) Dreptul de şedere provizorie pentru victimele violenţei în familie şi permisul de şedere aferent se eliberează gratuit.

[Art.42[2] introdus prin Legea nr.196 din 28.07.2016, în vigoare 16.09.2016]

Articolul 43. Acordarea şi prelungirea dreptului de şedere provizorie în alte cazuri

(1) Dreptul de şedere provizorie poate fi acordat sau prelungit străinului care are dreptul la dobîndirea cetăţeniei Republicii Moldova prin recunoaştere sau redobîndire.

(2) Dreptul de şedere provizorie poate fi acordat sau prelungit şi pentru alte activităţi decît cele prevăzute în prezentul capitol, care nu contravin legislaţiei în vigoare a Republicii Moldova,

dacă străinul prezintă dovezi ce justifică prezenţa sa pe teritoriul Republicii Moldova şi dacă întruneşte condiţiile prevăzute la art.32 sau la art.33, după caz.

Capitolul V
ACORDAREA DREPTULUI DE ŞEDERE PERMANENTĂ

Articolul 44. Dreptul de şedere permanentă

Dreptul de şedere permanentă se acordă la cerere, în condiţiile prezentei legi, pe o perioadă nedeterminată, străinului titular al dreptului de şedere provizorie.

Articolul 45. Acordarea şi încetarea dreptului de şedere permanentă

(1) Dreptul de şedere permanentă în Republica Moldova poate fi acordat străinului titular al dreptului de şedere provizorie dacă întruneşte cumulativ următoarele condiţii:

a) are drept de şedere provizorie legală şi continuă pe teritoriul Republicii Moldova de cel puţin 3 ani – în cazul străinului căsătorit cu un cetăţean al Republicii Moldova;

b) are drept de şedere provizorie legală şi continuă pe teritoriul Republicii Moldova de cel puţin 5 ani – în cazul străinului din alte categorii;

c) face dovada faptului că deţine mijloace suficiente de întreţinere; excepţie fac străinii căsătoriţi cu cetăţeni ai Republicii Moldova;

d) dispune de spaţiu de locuit;

e) vorbeşte limba de stat la un nivel satisfăcător;

f) îndeplineşte în continuare condiţiile de intrare în Republica Moldova prevăzute la art.6 alin.(1) lit.a), c), e), f) şi g);

g) nu a intervenit, în perioada şederii în Republica Moldova, nici unul dintre motivele de nepermitere a intrării pe teritoriul Republicii Moldova prevăzute la art.8 alin.(1) lit.b), c), d), e), g), h), i), j), k) şi l);

h) nu a avut în ultimii 3 ani antecedente penale.

(2) Pentru străinii căsătoriţi cu cetăţeni ai Republicii Moldova, durata căsătoriei trebuie să fie în mod obligatoriu de cel puţin 3 ani, în caz contrar fiind aplicabile prevederile alin.(1) lit.b).

(3) Străinilor a căror şedere este în interesul Republicii Moldova li se poate aproba acordarea dreptului de şedere permanentă fără îndeplinirea condiţiilor prevăzute la alin.(1).

(4) În cazul în care ambii părinţi sînt titulari ai dreptului de şedere permanentă, străinul minor obţine stabilirea domiciliului în Republica Moldova concomitent cu părinţii săi. Minorul este în drept să obţină stabilirea domiciliului în Republica Moldova şi în cazul în care numai unul dintre părinţi este titular al dreptului de şedere permanentă dacă se află la întreţinerea acestuia.

(5) Dreptul de şedere permanentă se acordă şi străinilor care, conform legislaţiei în vigoare, beneficiază de dreptul la dobîndirea cetăţeniei Republicii Moldova prin recunoaştere şi întrunesc condiţiile prevăzute la alin.(1) lit.d) şi h).

(5^1) Dreptul de şedere permanentă se acordă cetăţenilor străini şi membrilor familiilor acestora în cazurile prevăzute la art.17 alin.(1^1) şi (3^1) din Legea cetăţeniei Republicii Moldova nr.1024-XIV din 2 iunie 2000.

(6) Sînt exceptaţi de la prevederile prezentului articol străinii înmatriculaţi la studii, persoanele cu funcţii de conducere din cadrul unei persoane juridice cu activităţi în domeniul tehnologiei informaţiei şi specialiştii în domeniul tehnologiei informaţiei.

(7) Dreptul de şedere permanentă încetează sau se retrage:

a) la cererea titularului;

b) la plecarea străinului din ţară pentru a-şi stabili domiciliul pe teritoriul unui alt stat;

c) în cazul absenţei străinului pe teritoriul Republicii Moldova în o perioadă mai mare de 12 luni consecutive;

d) în cazul declarării străinului persoană indezirabilă.

[Lit.e) alin.(7) art.45 abrogată prin Legea nr.232 din 11.10.2013, în vigoare 08.11.2013]

(7^1) Absenţa motivată a străinului de pe teritoriul Republicii Moldova pe o perioadă mai mare de 12 luni consecutive nu conduce automat la încetarea sau retragerea dreptului de şedere permanentă. În toate situaţiile, după 6 ani de absenţă de pe teritoriul Republicii Moldova, străinul îşi pierde dreptul de şedere permanentă.

(8) În cazul prevăzut la alin.(7) lit.c), străinul poate depune o nouă cerere de acordare a dreptului de şedere permanentă în Republica Moldova, după o şedere provizorie legală şi continuă de 12 luni.

(9) Dreptul de şedere permanentă poate fi anulat sau revocat în condiţiile prezentei legi.

(10) Expirarea permisului de şedere permanentă nu determină în niciun caz încetarea sau retragerea dreptului de şedere permanentă.

[Art.45 completat prin Legea nr.121 din 23.06.2017, în vigoare 14.09.2017]
[Art.45 completat prin Legea nr.283 din 16.12.2016, în vigoare 27.06.2017]
[Art.45 modificat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 46. Condiţiile de depunere a cererii de acordare a dreptului la şedere permanentă în Republica Moldova

(1) Cererea de acordare a dreptului de şedere permanentă în Republica Moldova se depune personal la autoritatea competentă pentru străini.

(2) Cererea se scrie în limba de stat şi se însoţeşte de următoarele documente:

a) certificatul de stare civilă;

b) documentul de călătorie valabil;

c) actul ce confirmă deţinerea legală a spaţiului de locuit;

d) actul ce confirmă mijloacele de întreţinere;

e) cazierul judiciar sau un alt document cu aceeaşi valoare juridică, eliberat de autorităţile din ţara de origine;

[Lit.f) alin.(2) art.46 abrogată prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

g) dovada asigurării medicale.

(3) Autoritatea competentă pentru străini va emite, în termen de pînă la 90 de zile calendaristice din data înregistrării cererii, o decizie privind acordarea sau refuzul acordării dreptului de şedere permanentă, care va fi consemnată în Sistemul informaţional integrat automatizat „Migraţie şi azil”.

Articolul 47. Respingerea cererii de acordare a dreptului de şedere permanentă în Republica Moldova

(1) În cazul în care, după depunerea cererii de acordare a dreptului de şedere permanentă în Republica Moldova, nu sînt îndeplinite condiţiile prevăzute la art.46 alin.(1) şi (2), autoritatea competentă pentru străini respinge cererea.

(2) Autoritatea competentă pentru străini comunică solicitantului în scris, în termen de 10 zile lucrătoare, decizia de respingere a cererii de acordare a dreptului de şedere permanentă în Republica Moldova, precum şi motivele care au stat la baza deciziei.

(3) Decizia de respingere a cererii de acordare a dreptului de şedere permanentă în Republica Moldova poate fi contestată în instanţă de contencios administrativ.

(4) Străinilor cărora li s-a respins cererea de acordare a dreptului de şedere permanentă în Republica Moldova li se poate acorda, la cerere, drept de şedere provizorie conform situaţiei anterioare depunerii cererii de acordare a dreptului de şedere permanentă, cu îndeplinirea condiţiilor legale în acest sens.

(5) Cererea repetată privind acordarea dreptului de şedere permanentă în Republica Moldova poate fi depusă după înlăturarea motivelor care au condus la respingerea ei.

Capitolul VI
ANULAREA ŞI REVOCAREA DREPTULUI DE ŞEDERE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Articolul 48. Anularea dreptului de şedere

Autoritatea competentă pentru străini poate anula, prin decizie motivată, dreptul de şedere în Republica Moldova, acordat sau prelungit în condiţiile prezentei legi, dacă:

a) se constată ulterior că, la data acordării sau prelungirii dreptului de şedere, străinul nu îndeplinea condiţiile prevăzute de prezenta lege;

b) se stabileşte că unele acte care au stat la baza acordării dreptului de şedere sînt falsificate;

c) se constată că dreptul de şedere a fost obţinut în baza unei căsătorii fictive.

[Art.48 completat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 49. Revocarea dreptului de şedere

Autoritatea competentă pentru străini poate revoca, prin decizie motivată, dreptul de şedere provizorie în Republica Moldova dacă:

a) în urma verificărilor efectuate de structura specializată a autorităţii competente pentru străini sau a sesizărilor primite de la alte autorităţi abilitate, potrivit legii, se constată că străinul nu mai întruneşte condiţiile de prelungire a dreptului de şedere ori nu mai respectă scopul pentru care i s-a acordat acest drept;

b) se constată că străinul a încălcat reglementările vamale sau reglementările privind frontiera de stat;

c) străinul sau persoana juridică solicită acest lucru;

d) străinul a fost îndepărtat anterior de pe teritoriul Republicii Moldova şi a reintrat sub o altă identitate în perioada de interdicţie.

[Art.49 completat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 50. Aducerea la cunoştinţă străinului a deciziei privind anularea sau revocarea dreptului de şedere

Decizia privind anularea sau revocarea dreptului de şedere se aduce în scris la cunoştinţă străinului care se află pe teritoriul Republicii Moldova de către autoritatea competentă pentru străini, în termen de 3 zile lucrătoare de la emitere. Decizia poate fi contestată în instanţă de contencios administrativ.

Capitolul VII
REGIMUL ÎNDEPĂRTĂRII STRĂINILOR DE

PE TERITORIUL REPUBLICII MOLDOVA

Articolul 51. Returnarea străinilor de pe teritoriul Republicii Moldova

Împotriva străinilor care au intrat ilegal pe teritoriul Republicii Moldova, a căror şedere pe acest teritoriu a devenit ilegală, a căror viză sau al căror drept de şedere a fost anulat sau revocat, cărora li s-a refuzat prelungirea dreptului de şedere provizorie, al căror drept de şedere permanentă a încetat, a căror cerere privind recunoaşterea statutului de apatrid a fost respinsă, a fost încetată procedura respectivă sau al căror statut de apatrid a fost anulat, precum şi împotriva foştilor solicitanţi de azil, autoritatea competentă pentru străini dispune măsura returnării de pe teritoriul Republicii Moldova şi aplică interdicţia intrării în Republica Moldova pentru o perioadă determinată conform art.10.

[Art.51 modificat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]
[Art.51 completat prin Legea nr.232 din 11.10.2013, în vigoare 08.11.2013]
[Art.51 completat prin Legea nr.284 din 28.12.2011, în vigoare 10.02.2012]

Articolul 52. Decizia de returnare

(1) Decizia de returnare este un act administrativ al autorităţii competente pentru străini prin care şederea unui străin este declarată ca fiind ilegală şi care obligă străinii indicaţi la art.51 să părăsească teritoriul Republicii Moldova într-un anumit termen, după cum urmează:

a) în maximum 15 zile calendaristice – străinul căruia i s-a anulat viza sau a cărui şedere a devenit ilegală;

b) în 30 de zile calendaristice – străinul căruia i s-a refuzat prelungirea dreptului de şedere ori căruia acest drept a fost anulat sau revocat, precum şi străinul care solicită emiterea unei decizii de returnare înainte de a fi depistat în situaţie de şedere ilegală;

c) în 3 luni – străinul care trebuie să lichideze o investiţie;

d) în 15 zile calendaristice – foştii solicitanţi de azil, solicitanţii statutului de apatrid sau străinii al căror statut de apatrid a fost anulat.

(2) Termenele prevăzute la alin.(1) se calculează de la data la care străinului i s-a adus la cunoştinţă decizia de returnare, în condiţiile prezentei legi.

(3) În situaţii temeinic justificate, ţinînd cont de circumstanţele specifice ale fiecărui caz în parte, cum ar fi durata şederii legale, existenţa copiilor care frecventează şcoala şi existenţa altor legături familiale, termenul acordat potrivit alin.(1) poate fi prelungit, la cerere, cu pînă la 30 de zile. Decizia privind prelungirea termenului de părăsire a teritoriului Republicii Moldova sau privind refuzul prelungirii acestui termen se comunică în scris străinului. Decizia de refuz poate fi atacată în instanţa de judecată în termen de 5 zile lucrătoare de la data comunicării.

(4) În privinţa străinilor care nu au executat decizia de returnare, care au trecut sau au încercat sa treacă ilegal frontiera de stat, care au intrat în ţară în perioada de interdicţie dispusă anterior, a căror identitate nu a putut fi stabilită, autoritatea competentă pentru străini va emite decizia de returnare sub escortă, care va fi însoţită, după caz, de luarea în custodie publică în condiţiile prevăzute la art.64.

[Art.52 modificat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]
[Art.52 modificat prin Legea nr.232 din 11.10.2013, în vigoare 08.11.2013]
[Art.52 completat prin Legea nr.284 din 28.12.2011, în vigoare 10.02.2012]

Articolul 53. Aducerea la cunoştinţă străinului a deciziei de returnare

(1) Decizia de returnare se aduce la cunoştinţă străinului de către autoritatea competentă pentru străini.

(2) Decizia de returnare se redactează în două exemplare, în limba de stat şi într-o limbă de circulaţie internaţională, şi va conţine motivele de fapt şi de drept, precum şi informaţiile privind căile de atac posibile. La cererea străinului, autoritatea competentă pentru străini comunică principalele elemente ale deciziei într-o limbă pe care străinul o înţelege sau se presupune în mod rezonabil că o înţelege.

(3) Dacă străinul este prezent, un exemplar al deciziei de returnare i se înmînează lui contra semnătură pe exemplarul care rămîne la autoritatea competentă pentru străini.

(4) Dacă străinul nu este prezent, comunicarea se face:

a) prin poştă, cu confirmare de primire, la adresa declarată de străin ca loc al său de trai;

b) prin afişare la sediul autorităţii competente pentru străini, în cazul în care nu se cunoaşte adresa la care locuieşte străinul.

[Art.53 modificat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 54. Contestarea deciziei de returnare

(1) Decizia de returnare poate fi atacată în instanţa de judecată în a cărei rază de competenţă se află subdiviziunea teritorială a autorităţii competente pentru străini care a emis decizia de returnare, în termen de 5 zile lucrătoare de la data comunicării. Instanţa de judecată este obligată să soluţioneze cererea în termen de 30 de zile calendaristice de la data primirii. Decizia primei instanţe este executorie, însă poate fi contestată cu recurs în instanţa de apel.

(2) Exercitarea căii de atac prevăzute la alin.(1) are efect suspensiv de executare a deciziei de returnare, cu excepţia cazului în care decizia de returnare este emisă la solicitarea străinului.

(3) Contestarea deciziei de returnare, formulată de către străinul luat în custodie publică, se face la instanţa în a cărei rază de competenţă se află Centrul de plasament temporar al străinilor şi nu suspendă măsura luării în custodie publică.

[Art.54 în redacţia Legii nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 55. Declararea străinului persoană indezirabilă

(1) Declararea străinului persoană indezirabilă este o măsură asigurătorie de autoritate, dispusă împotriva unui străin care a desfăşurat, desfăşoară ori în a cărui privinţă există indicii temeinice că intenţionează să desfăşoare activităţi de natură să pună în pericol securitatea naţională sau ordinea publică.

(2) Măsura prevăzută la alin.(1) se dispune de autoritatea competentă pentru străini din oficiu sau la propunerea unor alte autorităţi cu competenţe în domeniul ordinii publice şi al securităţii naţionale care deţin date sau indicii temeinice în sensul celor indicate la alin.(1).

(3) Autoritatea competentă pentru străini emite o decizie motivată privind declararea străinului persoană indezirabilă după ce s-a constatat că este ca atare. Atunci cînd decizia privind declararea străinului persoană indezirabilă se întemeiază pe raţiune de securitate naţională, în decizie nu vor fi menţionate motivele care stau la baza ei.

(4) Dreptul de şedere al străinului încetează de drept la data emiterii deciziei privind declararea sa persoană indezirabilă.

(5) Perioada pentru care un străin poate fi declarat persoană indezirabilă este de la 5 la 15 ani, cu posibilitatea prelungirii termenului cu o nouă perioadă cuprinsă între aceste limite, în cazul în care se constată că motivele care au determinat luarea acestei măsuri nu au încetat.

(6) Măsura declarării străinului persoană indezirabilă se consemnează în Sistemul informaţional integrat automatizat „Migraţie şi azil”.

Articolul 56. Aducerea la cunoştinţă străinului a deciziei privind declararea sa persoană indezirabilă

(1) Decizia privind declararea străinului persoană indezirabilă se aduce la cunoştinţă acestuia de către autoritatea competentă pentru străini, în condiţiile art.53.

(2) Comunicarea datelor şi a informaţiilor care constituie motivele deciziei privind declararea străinului persoană indezirabilă se poate face, pentru raţiuni de securitate naţională, numai în condiţiile stabilite şi numai către destinatarii prevăzuţi în mod expres de actele normative care reglementează regimul activităţilor referitoare la securitatea naţională şi la protejarea secretului de stat. Astfel de date şi informaţii nu pot fi sub nici o formă, direct sau indirect, aduse la cunoştinţă străinului declarat persoană indezirabilă, inclusiv în cadrul examinării în instanţă de judecată a contestării deciziei privind declararea străinului persoană indezirabilă.

Articolul 57. Contestarea deciziei privind declararea străinului persoană indezirabilă

(1) În termen de 5 zile lucrătoare de la data comunicării, decizia privind declararea străinului persoană indezirabilă poate fi atacată de acesta în instanţă de judecată.

(2) Exercitarea căii de atac prevăzută la alin.(1) nu are efect suspensiv de executare a deciziei privind declararea străinului persoană indezirabilă. În cazuri bine justificate şi pentru a se preveni producerea de pagube iminente, reclamantul poate cere instanţei de judecată să dispună suspendarea executării deciziei pînă la soluţionarea acţiunii. Instanţa de judecată va examina de urgenţă cererea de suspendare, hotărîrea pronunţată în acest caz fiind executorie de drept.

(3) Cauza privind contestarea deciziei de declarare a străinului persoană indezirabilă se examinează în termen de 30 de zile calendaristice de la data primirii. Decizia primei instanţe este definitivă şi executorie, însă poate fi contestată cu recurs în instanţa de apel.

[Art.57 completat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 58. Îndepărtarea sub escortă a străinului

(1) Îndepărtarea sub escortă a străinului presupune însoţirea acestuia de către personalul specializat al autorităţii competente pentru străini pînă la punctul de trecere a frontierei de stat deschis traficului internaţional ori pînă în ţara de origine, de tranzit sau de destinaţie. Îndepărtarea sub escortă se aplică străinilor:

a) care nu au părăsit voluntar teritoriul Republicii Moldova la expirarea termenului acordat prin decizia de returnare prevăzut la art.52 alin.(1);

b) care au trecut sau care au încercat să treacă ilegal frontiera de stat ori a căror identitate nu a putut fi stabilită;

c) care au intrat în Republica Moldova în perioada de interdicţie dispusă anterior;

d) care au fost declaraţi indezirabili;

e) împotriva cărora a fost dispusă expulzarea;

f) care prezintă un risc de sustragere de la procedura de îndepărtare.

(1^1) Pe timpul îndepărtării sub escortă pot fi utilizate procedee şi mijloace speciale, în condiţiile legislaţiei în vigoare, numai în cazurile în care acestea sînt necesare pentru protejarea vieţii sau integrităţii fizice a personalului din escortă, a străinului ori a altor persoane, pentru împiedicarea producerii de pagube materiale sau pentru îndeplinirea obiectivului îndepărtării sub escortă. Măsurile se aplică cu respectarea demnităţii străinului, gradual şi proporţional cu starea de pericol ce trebuie înlăturată.

(2) Dacă străinul posedă document de călătorie valabil şi mijloace financiare şi dacă nu este necesară efectuarea unor alte formalităţi, măsura prevăzută la alin.(1) va fi pusă în aplicare în 24 de ore.

(3) Dacă măsura returnării nu poate fi aplicată în termenul indicat la alin.(2), străinul este luat în custodie publică sau i se poate acorda tolerarea rămînerii pe teritoriul Republicii Moldova.

(4) Pentru străinii care nu posedă documente de călătorie valabil vor fi solicitate documente de călătorie de la misiunile diplomatice sau de la oficiile consulare acreditate în Republica Moldova ale statelor ai căror cetăţeni sînt.

(5) Pentru străinii proveniţi din state care nu au misiuni diplomatice sau oficii consulare în Republica Moldova vor fi solicitate documente de călătorie din ţara de origine prin intermediul organului abilitat în domeniul afacerilor externe.

(6) În situaţia în care documentul de călătorie valabil nu poate fi obţinut în condiţiile alin.(4) şi (5), autoritatea competentă pentru străini va elibera un titlu de călătorie pentru străinii cu şedere ilegală pe teritoriul Republicii Moldova. Forma şi conţinutul titlului de călătorie se stabilesc şi se aprobă de Guvern.

[Art.58 completat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

[Art.58 în redacţia Legii nr.232 din 11.10.2013, în vigoare 08.11.2013]

Articolul 58[1]. Riscul sustragerii

Riscul sustragerii unui străin este motivat dacă:

a) acesta a trecut sau a încercat să treacă ilegal frontiera de stat;

b) acesta nu a respectat obligaţia de a se prezenta periodic la subdiviziunea autorităţii competente pentru străini care a impus măsura respectivă sau a părăsit raza de competenţă teritorială a acesteia;

c) acesta nu face dovada unui spaţiu de locuit pe teritoriul Republicii Moldova;

d) acesta nu poate face dovada identităţii sale;

e) există alte motive obiective determinate de comportamentul acestuia.

[Art.58[1] introdus prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 59. Îndepărtarea în baza acordurilor de readmisie

(1) Străinii prevăzuţi la art.51 pot fi îndepărtaţi şi în baza acordurilor de readmisie încheiate de Republica Moldova cu alte state, în condiţiile stipulate în aceste acorduri.

(2) La cererea statului care a încheiat acord de readmisie cu Republica Moldova, se poate permite tranzitarea teritoriului Republicii Moldova de către străinul care face obiectul unei proceduri de readmisie către un stat terţ, cu condiţia escortării şi a prezentării garanţiilor că acesta îşi poate continua călătoria şi că poate intra în statul de destinaţie.

Articolul 60. Interzicerea îndepărtării

(1) Îndepărtarea este interzisă dacă:

a) străinul este minor, iar părinţii au drept de şedere în Republica Moldova;

b) străinul este căsătorit cu un cetăţean al Republicii Moldova şi căsătoria nu este fictivă;

c) străinul este căsătorit cu un alt străin cu drept de şedere permanentă în Republica Moldova şi căsătoria nu este fictivă;

d) străinul are copii minori ori copii inapţi de muncă, comuni cu cetăţeni ai Republicii Moldova, dacă minorul se află în întreţinerea acestuia sau dacă există obligaţia plăţii pensiei alimentare, obligaţie pe care străinul o îndeplineşte cu regularitate;

e) există temeri justificate că viaţa străinului este pusă în pericol sau că acesta va fi supus la torturi, tratamente inumane ori degradante în statul în care urmează să fie returnat;

f) străinul se află în situaţia prevăzută la art.68 alin.(1) lit.e), cu excepţia cazului în care nu i s-a prelungit perioada pentru care i s-a acordat tolerarea rămînerii pe teritoriul Republicii Moldova în condiţiile art.69 alin.(5);

g) străinul beneficiază de dreptul la dobîndirea cetăţeniei Republicii Moldova prin recunoaştere.

(2) Îndepărtarea străinului nu este permisă dacă aceasta este interzisă prin tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte.

(3) Persoanelor prevăzute la alin.(1) li se poate acorda sau, după caz, prelungi dreptul de şedere în Republica Moldova de către autoritatea competentă pentru străini pentru unul dintre scopurile şi în condiţiile indicate la cap.IV şi V. Persoanelor specificate la alin.(1) lit.f) li se poate acorda drept de şedere permanentă în conformitate cu prevederile art.45 alin.(3).

(4) Fac excepţie de la prevederile alin.(1) lit.b), c) şi e) şi alin.(3) străinii care prezintă pericol pentru ordinea publică, securitatea naţională ori care suferă de boli ce ameninţă sănătatea publică şi refuză să urmeze tratamentul stabilit de autorităţile medicale.

[Art.60 modificat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 60[1]. Suspendarea îndepărtării

(1) Punerea în executare a măsurii îndepărtării se suspendă în cazul în care străinul:

a) este părintele unui minor care urmează cursurile unei instituţii de învăţămînt de stat ori private, acreditate potrivit legii – pînă la finalizarea anului şcolar;

b) este căsătorit cu un străin care are permisiunea de a rămîne pe teritoriul Republicii Moldova, acordată în condiţiile prezentei legi sau de către instanţa de judecată – pînă la data la care încetează permisiunea;

c) se află în una dintre situaţiile prevăzute la art.12 alin.(1) – pînă la data la care încetează motivele nepermiterii ieşirii din Republica Moldova;

d) are o stare de sănătate care face imposibilă punerea în executare a măsurii îndepărtării – pînă la ameliorarea acesteia.

(2) Persoanelor prevăzute la alin.(1) li se poate acorda tolerarea rămînerii pe teritoriul Republicii Moldova.

(3) Străinul va fi informat în scris despre suspendarea îndepărtării şi acordarea tolerării rămînerii pe teritoriul Republicii Moldova.

(4) Fac excepţie de la prevederile alin.(1) străinii care prezintă un pericol pentru ordinea publică, securitatea naţională ori care suferă de o boală ce ameninţă sănătatea publică şi refuză să se supună măsurilor stabilite de către autorităţile medicale.

[Art.60[1] introdus prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 61. Reîntoarcerea voluntară asistată

(1) Străinii aflaţi pe teritoriul Republicii Moldova pot solicita sprijinul autorităţii competente pentru străini în vederea reîntoarcerii în ţara de origine sau într-o altă ţară dacă nu dispun de mijloace financiare şi întrunesc criteriile stabilite.

(2) Autoritatea competentă pentru străini, în comun cu organizaţii naţionale şi internaţionale cu atribuţii în domeniu, va desfăşura programe comune pentru identificarea modalităţilor concrete de sprijinire a străinilor menţionaţi la alin.(1) în vederea reîntoarcerii lor în ţările de origine, precum şi a resurselor financiare necesare în acest sens.

(3) Străinii prevăzuţi la alin.(1) pot beneficia în mod individual o singură dată de sprijinul acordat de autoritatea competentă pentru străini, prin intermediul programelor menţionate la alin.(2), pentru reîntoarcere în ţara de origine.

[Art.61 modificat prin Legea nr.232 din 11.10.2013, în vigoare 08.11.2013]

Articolul 62. Expulzarea

(1) Împotriva străinului care a săvîrşit o contravenţie sau o infracţiune pe teritoriul Republicii Moldova poate fi dispusă măsura expulzării în condiţiile prevăzute de Codul penal şi de Codul contravenţional.

(2) Dreptul de şedere al străinului încetează de drept la data la care a fost dispusă măsura expulzării.

(3) Instanţa de judecată poate dispune ca, pînă la efectuarea expulzării, străinul să fie luat în custodie publică.

(4) Dacă străinul nu posedă document de călătorie sau mijloace financiare suficiente, autoritatea competentă pentru străini procedează conform art.58 alin.(4), (5) şi (6).

(5) Procedurile detaliate referitoare la expulzarea străinilor vor fi stabilite prin hotărîre de Guvern.

[Art.62 modificat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 63. Interzicerea expulzării

(1) Străinul nu poate fi expulzat într-un stat dacă există temeri justificate că acolo viaţa îi va fi pusă în pericol ori că va fi supus la torturi, tratamente inumane sau degradante.

(1^1) Apatrizii aflaţi legal pe teritoriul Republicii Moldova nu pot fi expulzaţi, cu excepţia cazului în care există motive de securitate naţională sau de ordine publică. Măsura expulzării poate fi dispusă numai de instanţa de judecată.

(2) Măsura expulzării nu se dispune, iar în cazul în care a fost dispusă nu poate fi executată, dacă străinul se află în una din situaţiile menţionate la art.12 alin.(1).

(3) Interdicţia de expulzare durează pînă la dispariţia motivelor pe care a fost întemeiată.

(4) Străinul care se află în una din situaţiile prevăzute în alin.(1) şi (2) poate fi expulzat pentru motive de securitate naţională sau de ordine publică.

(5) Constatarea situaţiilor indicate la alin.(1) şi (2) este de competenţa instanţei de judecată, în urma comunicării efectuate de autoritatea competentă pentru străini.

[Art.63 completat prin Legea nr.284 din 28.12.2011, în vigoare 10.02.2012]

Articolul 64. Luarea în custodie publică

(1) Luarea în custodie publică este o măsură de restrîngere a libertăţii de mişcare, dispusă de instanţa de judecată împotriva străinului care nu a executat decizia de returnare sau care nu a putut fi returnat în termenul prevăzut de legislaţie, care a trecut sau care a încercat sa treacă ilegal frontiera de stat, care a intrat în ţară în perioada de interdicţie dispusă anterior, a cărui identitate nu a putut fi stabilită, care a fost declarat indezirabil, împotriva căruia a fost dispusă expulzarea sau dacă există riscul sustragerii acestuia.

(2) În cazul străinului împotriva căruia s-a dispus măsura returnării sau care a fost declarat persoană indezirabilă, luarea în custodie publică se dispune de către instanţa de judecată pe o perioadă de pînă la 6 luni, la solicitarea motivată a autorităţii competente pentru străini.

(3) În cazul străinului împotriva căruia s-a dispus măsura expulzării, instanţa de judecată poate dispune ca, pînă la efectuarea expulzării de către autoritatea competentă pentru străini, acesta să fie luat în custodie publică.

(3^1) Instanţa de judecată va examina solicitarea autorităţii competente pentru străini privind luarea în custodie publică a străinului în aceeaşi zi în care a fost depusă solicitarea.

[Alin.(4) art.64 abrogat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

(5) Prelungirea duratei de luare în custodie publică a străinilor prevăzuţi la alin.(2) şi (3), care nu au putut fi îndepărtaţi de pe teritoriul Republicii Moldova în termenul stabilit, se dispune de către instanţa de judecată la solicitarea motivată a autorităţii competente pentru străini.

(6) Perioada maximă de luare în custodie publică a străinului împotriva căruia s-a dispus măsura returnării nu poate depăşi 6 luni, iar în cazul străinului care a fost declarat indezirabil, perioada maximă de luare în custodie publică nu poate depăşi 12 luni.

(7) Străinul împotriva căruia s-a dispus măsura returnării poate depune plîngere împotriva măsurilor de luare în custodie publică în instanţă de judecată, care este obligată să o examineze în 5 zile lucrătoare din data primirii. Depunerea plîngerii nu suspendă executarea măsurii de luare în custodie publică.

(8) Străinii luaţi în custodie publică, precum şi cei returnaţi sînt supuşi, în 24 de ore, înregistrării dactiloscopice şi sînt fotografiaţi.

(9) Pentru părăsirea neautorizată a Centrului de plasament temporar al străinilor în timpul aflării în custodie publică sau în timpul escortării în/din Centru, străinul poartă răspundere contravenţională.

[Art.64 modificat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]
[Art.64 modificat prin Legea nr.232 din 11.10.2013, în vigoare 08.11.2013]

Articolul 64[1]. Luarea în custodie publică a minorilor şi a familiilor

(1) Minorii neînsoţiţi şi familiile cu minori sînt luaţi în custodie publică numai în ultimă instanţă şi pentru o perioadă cît mai scurtă.

(2) Interesul superior al copilului reprezintă un considerent primordial în contextul luării în custodie publică a minorilor.

(3) Minorii luaţi în custodie publică au dreptul la educaţie, la programe educative, luînd în consideraţie necesităţile etnice, culturale, religioase ale acestora, precum şi vîrsta şi starea sănătăţii lor.

(4) Familiile luate în custodie publică beneficiază de cazare separată, care să le asigure un nivel corespunzător de intimitate.

[Art.64[1] introdus prin Legea nr.232 din 11.10.2013, în vigoare 08.11.2013]

Articolul 64[2]. Eliberarea străinului din custodie publică

Străinul este eliberat din custodie publică, în baza unei decizii a autorităţii pentru străini, în următoarele cazuri:

a) a expirat termenul de luare în custodie publică;

b) a dispărut motivul care a stat la baza emiterii hotărîrii de luare în custodie publică.

[Art.64[2] introdus prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 65. Centrul de plasament temporar al străinilor

(1) Străinii luaţi în custodie publică vor fi plasaţi în Centrul de plasament temporar al străinilor, denumit în continuare *Centru*.

(2) Centrul este o structură specializată, administrată de autoritatea competentă pentru străini, destinată cazării temporare a străinilor declaraţi indezirabili sau împotriva cărora s-a dispus măsura returnării ori expulzării şi care au fost luaţi în custodie publică.

(3) Organizarea, funcţionarea şi asigurarea tehnico-materială a Centrului se reglementează prin hotărîre de Guvern.

Articolul 66. Drepturile şi obligaţiile străinilor cazaţi în Centru

(1) Străinii cazaţi în Centru beneficiază de drepturile prevăzute de lege, precum şi de drepturile stipulate în tratatele internaţionale în domeniu la care Republica Moldova este parte.

(2) Străinii cazaţi în Centru au dreptul la asistenţă juridică, medicală, socială şi la respectarea opiniei şi a specificului propriu în materie religioasă, filozofică şi culturală.

(3) Străinii cazaţi în Centru au dreptul să fie informaţi în scris, imediat după cazare, în limba pe care o vorbesc sau într-o limbă înţeleasă, despre motivele principale care au condus la luarea măsurii, despre drepturile şi obligaţiile pe care le au în timpul şederii în Centru.

(4) Pe întreaga perioadă a şederii în Centru, străinilor li se va asigura posibilitatea comunicării cu reprezentanţii diplomatici şi consulari ai statului de proveniență.

(5) Străinii cazaţi în Centru vor fi trataţi fără discriminare pe motiv de rasă, sex, vîrstă, cultură, naţionalitate, religie sau apartenenţă la un anumit grup social.

(6) Pe durata cazării, străinii sînt obligaţi să respecte regulile, programul zilnic şi ordinea interioară stabilită prin regulamentul de organizare şi funcţionare al Centrului.

Articolul 66[1]. Sancţiunile disciplinare aplicate străinilor plasaţi în Centru

(1) Străinilor plasaţi în Centru şi care au comis abateri disciplinare le pot fi aplicate următoarele sancţiuni:

a) avertisment;

b) suspendarea dreptului de a primi colete, pachete cu provizii şi banderole, cu excepţia bunurilor necesare pentru igiena individuală şi asistenţa medicală, pe un termen de cel mult 10 zile calendaristice;

c) suspendarea dreptului de a avea întrevederi, pe un termen de cel mult 10 zile calendaristice;

d) izolarea disciplinară, pe un termen de cel mult 24 de ore.

(2) Aplicarea sancţiunilor disciplinare nu poate îngrădi dreptul la apărare, dreptul de petiţionare, dreptul la corespondenţă, dreptul la asistenţă medicală, dreptul la hrană, îmbrăcăminte şi condiţii minime de cazare şi dreptul la plimbare zilnică.

(3) Sancţiunile prevăzute la alin.(1) nu se aplică femeilor gravide, celor cu copii sugari, nici copiilor.

(4) La constatarea unei forme de nerespectare a regulilor interne, a dispoziţiilor personalului Centrului emise în exerciţiul funcţiunii ori de manifestare violentă, individuală sau în grup, străinului i se poate aplica izolarea disciplinară gradual şi proporţional cu gravitatea faptei.

(5) Durata izolării disciplinare este de 3 ore şi se dispune de către şeful Centrului. În cazul în care comportamentul străinului face imposibilă integrarea sa în grup, durata de izolare poate fi prelungită de către conducătorul autorităţii competente pentru străini sau de către înlocuitorul legal al acestuia pînă la 24 de ore.

(6) Conducătorul autorităţii competente pentru străini sau înlocuitorul legal al acestuia poate decide izolarea disciplinară imediată pentru o perioadă de 24 de ore în cazul:

a) ameninţării aduse integrităţii fizice ori al acţiunilor de vătămare corporală a personalului Centrului, a altor persoane, ori în cazul distrugerii sau degradării bunurilor Centrului;

b) provocării în mod intenţionat a unui prejudiciu material;

c) săvîrşirii măsurilor/acţiunilor de evadare sau facilitării evadării unei alte persoane din Centru;

d) deţinerii sau folosirii ustensilelor, instrumentelor sau a altor obiecte ascuţite, penetrante, contondente ce pot provoca răni, pot ucide sau pot să prezinte o ameninţare gravă pentru integritatea corporală a personalului Centrului sau a altor persoane.

(7) Sancţiunile disciplinare se aplică printr-un ordin scris. Ordinele de aplicare a sancţiunilor disciplinare se anexează la dosarele persoanelor plasate în Centru.

[Art.66[1] introdus prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 67. Tolerarea rămînerii pe teritoriul Republicii Moldova

(1) Tolerarea rămînerii pe teritoriul Republicii Moldova, denumită în continuare *tolerare*, reprezintă permisiunea, acordată de autoritatea competentă pentru străini, de a rămîne pe teritoriul ţării străinilor care nu au drept de şedere şi care, din motive obiective, nu pot părăsi teritoriul Republicii Moldova.

(2) Prin motive obiective, în sensul prezentei legi, se înţeleg împrejurările independente de voinţa străinului, imprevizibile, care nu pot fi înlăturate şi din a căror cauză străinul nu poate părăsi teritoriul Republicii Moldova.

Articolul 68. Categoriile de străini care pot beneficia de acordarea tolerării

(1) De acordarea tolerării pot beneficia:

a) străinii împotriva cărora s-a dispus măsura luării în custodie publică şi care nu au putut fi returnaţi în termen de 6 luni;

b) străinii care se află în situaţiile menţionate la art.12 alin.(1) şi care nu îndeplinesc condiţiile prevăzute de prezenta lege pentru acordarea unui drept de şedere;

c) străinii cărora li s-a respins prin hotărîre judecătorească irevocabilă cererea de acordare a unei forme de protecţie, în conformitate cu prevederile legale, şi care, din motive obiective, nu au părăsit teritoriul Republicii Moldova în termenul stabilit de lege;

d) străinii a căror prezenţă temporară pe teritoriul Republicii Moldova este cerută de interese publice;

e) străinii care sînt sau care au fost victime ale traficului de fiinţe umane, pe perioada de reflecţie;

f) străinii în privinţa cărora s-a dispus suspendarea executării măsurii de îndepărtare de pe teritoriul Republicii Moldova.

(2) Tolerarea nu se acordă străinilor declaraţi indezirabili sau împotriva cărora s-a dispus măsura expulzării.

[Art.68 completat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]
[Art.68 completat prin Legea nr.236 din 26.10.2012, în vigoare 21.12.2012]

Articolul 69. Regimul tolerării

(1) Tolerarea se acordă pentru o perioadă de pînă la 6 luni care poate fi prelungită cu noi perioade de pînă la 6 luni, pînă la dispariţia cauzelor.

(2) Tolerarea nu anulează obligaţia străinilor de a părăsi Republica Moldova la încetarea motivelor pentru care a fost acordată.

(3) Tolerarea încetează în următoarele situaţii:

a) prin acordarea ori prelungirea unui drept de şedere străinului în condiţiile prezentei legi;

b) în cazul acordării străinului a permisiunii de a rămîne pe teritoriul Republicii Moldova conform prevederilor Legii nr.270-XVI din 18 decembrie 2008 privind azilul în Republica Moldova;

c) în momentul părăsirii teritoriului Republicii Moldova de către străin.

(4) La încetarea motivelor care au stat la baza acordării tolerării, străinul va fi îndepărtat imediat de pe teritoriul Republicii Moldova, fără notificare prealabilă.

(5) În cazul persoanelor specificate la art.68 alin.(1) lit.e), la solicitarea organului de urmărire penală, autoritatea competentă pentru străini poate anula tolerarea dacă se stabileşte că străinul a reluat din proprie iniţiativă şi întreţine în mod activ legătura cu persoanele suspectate de comiterea infracţiunii a cărei victimă este sau că prezintă pericol pentru securitatea naţională şi/sau pentru ordinea publică.

(6) Străinul este obligat să se prezinte, lunar sau ori de cîte ori este chemat, la autoritatea competentă pentru străini şi să anunţe despre orice schimbare a reşedinţei.

(7) Tolerarea are valabilitate teritorială limitată la raza de reşedinţă a străinului, iar orice deplasare în afara acesteia este permisă numai cu aprobarea prealabilă a autorităţii competente pentru străini.

(8) În cazul nerespectării obligaţiilor menţionate la alin.(6) şi (7) poate fi dispusă măsura luării în custodie publică a străinului pe o perioadă de cel mult 6 luni. În termenul respectiv nu se va include perioada de custodie publică dispusă anterior, dacă o astfel de măsură a fost aplicată..

[Art.69 modificat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

[Art.69 modificat prin Legea nr.236 din 26.10.2012, în vigoare 21.12.2012]

Articolul 70. Autoritatea competentă pentru străini

(1) Activitatea autorităţii competente pentru străini este un serviciu public şi se desfăşoară în interesul persoanei, al comunităţii şi în sprijinul instituţiilor statului, exclusiv în baza şi în vederea executării legii.

(2) În exercitarea atribuţiilor, autoritatea competentă pentru străini cooperează cu organele de specialitate ale administraţiei publice centrale, cu organizaţii neguvernamentale şi cu organizaţii internaţionale.

(3) Structura organizatorică şi atribuţiile autorităţii competente pentru străini se stabilesc de Guvern.

(4) La aplicarea prevederilor prezentei legi, funcţionarii publici cu statut special din cadrul autorităţii competente pentru străini au dreptul:

a) să desfăşoare activităţi de verificare a străinilor prin legitimare în vederea stabilirii identităţii, legalităţii şi scopului şederii acestora, iar în cazul imposibilităţii legitimării – prin conducerea străinilor la sediul subdiviziunilor autorităţii în vederea efectuării verificărilor specifice sau aplicării măsurilor restrictive în cel mult 24 de ore de la depistare;

b) să organizeze şi să efectueze controale în mediile şi locurile frecventate de străini, în instituţiile publice sau private, precum şi în incintele agenţilor economici sau ale întreprinderilor, indiferent de proprietar sau deţinător atunci cînd există date sau indicii cu privire la existenţa în aceste locuri a unor străini care nu respectă prevederile legale privind regimul străinilor în Republica Moldova;

c) să organizeze şi să efectueze activităţile necesare în vederea îndepărtării de pe teritoriul ţării a străinilor care nu mai întrunesc condiţiile de intrare, aflare sau şedere în Republica Moldova.

[Art.70 modificat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 71. Suportarea cheltuielilor

(1) Cheltuielile de returnare, readmisie şi expulzare de pe teritoriul Republicii Moldova a străinilor care dispun de mijloace financiare le suportă aceştia.

(2) Dacă străinul nu dispune de mijloace financiare şi a intrat în Republica Moldova în baza unei invitaţii, cheltuielile le suportă persoana fizică sau juridică care a invitat străinul.

(3) Beneficiarul solicitant persoană fizică sau juridică este obligat să suporte cheltuielile de returnare, readmisie şi expulzare a străinului pe care l-a angajat ilegal sau al cărui permis de şedere nu mai este valabil.

(4) Cheltuielile de returnare, readmisie şi expulzare a străinilor care nu dispun de mijloacele necesare în acest sens, cheltuielile de transport, de alimentare, de întreţinere şi de cazare în Centru, precum şi cheltuielile de asistenţă medicală şi de spitalizare se suportă de la bugetul autorităţii competente pentru străini.

(5) Costurile construirii, amenajării, întreţinerii şi funcţionării Centrului se suportă de la bugetul autorităţii competente pentru străini.

(6) Normele referitoare la materialele de întreţinere şi de igienă personală, precum şi normele de alimentare a străinilor luaţi în custodie publică se stabilesc prin hotărîre de Guvern.

[Art.71 modificat prin Legea nr.165 din 20.07.2017, în vigoare 06.10.2017]

[Art.71 modificat prin Legea nr.232 din 11.10.2013, în vigoare 08.11.2013]

Capitolul VIII
DOCUMENTAREA STRĂINILOR

Articolul 72. Eliberarea actelor de identitate pentru străini

(1) Autoritatea competentă pentru străini eliberează străinului căruia i s-a acordat sau i s-a prelungit, după caz, dreptul de şedere în Republica Moldova ori căruia i s-a recunoscut statutul de apatrid următoarele acte de identitate:

a) permis de şedere provizorie – străinului căruia i s-a acordat sau i s-a prelungit, după caz, dreptul de şedere provizorie;

b) permis de şedere permanentă – străinului, cu excepţia apatrizilor, căruia i s-a acordat drept de şedere permanentă în Republica Moldova;

c) buletin de identitate pentru apatrizi şi, la cerere, document de călătorie – apatridului căruia i s-a acordat drept de şedere permanentă în Republica Moldova sau i s-a recunoscut statutul de apatrid.

(2) Actele de identitate se perfectează de organul competent desemnat de Guvern.

(3) Cererea de eliberare a actelor de identitate pentru străini se depune la Ghişeul Unic, instituit în cadrul autorităţii competente pentru străini.

[Art.72 completat prin Legea nr.284 din 28.12.2011, în vigoare 10.02.2012]

Articolul 73. Regimul permisului de şedere şi al buletinului de identitate pentru apatrizi

(1) Permisul de şedere şi buletinul de identitate pentru apatrizi atestă identitatea străinului şi dreptul de şedere în Republica Moldova, precum şi durata şi scopul pentru care i s-a acordat acest drept.

(2) Titularul permisului de şedere sau al buletinului de identitate pentru apatrizi este obligat să aibă în permanenţă asupra sa documentul, să nu îl înstrăineze şi să îl prezinte la solicitarea organelor abilitate.

Articolul 74. Valabilitatea permisului de şedere provizorie

(1) Valabilitatea permisului de şedere provizorie este limitată la perioada pentru care s-a acordat sau, după caz, s-a prelungit dreptul de şedere provizorie a titularului în Republica Moldova.

(2) Permisul de şedere provizorie se reînnoieşte de fiecare dată cu ocazia prelungirii dreptului de şedere provizorie.

Articolul 75. Valabilitatea permisului de şedere permanentă şi a buletinului de identitate pentru apatrizi

(1) Permisul de şedere permanentă se eliberează la data acordării dreptului de şedere permanentă în Republica Moldova, pe perioada valabilităţii actului de identitate naţional, şi se reînnoieşte succesiv.

(2) Buletinul de identitate pentru apatrizi se eliberează la data acordării dreptului de şedere permanentă în Republica Moldova, în conformitate cu legislaţia în vigoare privind actele de identitate din sistemul naţional de paşapoarte.

Articolul 76. Documentele de călătorie eliberate străinilor

Misiunile diplomatice şi oficiile consulare ale Republicii Moldova eliberează titlu de călătorie străinului aflat temporar în străinătate, cu drept de şedere valabil în Republica Moldova, care nu mai este în posesia unui document de călătorie valabil şi care, din motive obiective, nu poate obţine un asemenea document de la reprezentanţa diplomatică a ţării al cărei cetăţean este.

Articolul 77. Regimul documentului de călătorie

Documentul de călătorie face dovada identităţii şi a calităţii de apatrid cu drept de şedere în Republica Moldova a titularului şi îi dă dreptul de a ieşi şi de a intra în ţară prin orice punct de trecere a frontierei de stat deschis traficului internaţional de călători.

Articolul 78. Anularea permisului de şedere, a buletinului de identitate pentru apatrizi şi a documentului de călătorie

(1) În cazul în care titularului permisului de şedere, al buletinului de identitate pentru apatrizi sau al documentului de călătorie i se anulează dreptul de şedere provizorie sau permanentă, documentul se anulează la data deciziei de anulare şi se retrage cel tîrziu la data la care această decizie este adusă la cunoştinţă străinului.

(2) În cazul în care îşi pierde calitatea de apatrid cu drept de şedere permanentă în Republica Moldova, titularul buletinului de identitate pentru apatrizi are obligaţia de a depune documentul la autoritatea competentă pentru străini, care îl retrage şi îl anulează.

Articolul 79. Furtul, pierderea, deteriorarea sau distrugerea permisului de şedere, buletinului de identitate pentru apatrizi şi a documentului de călătorie

(1) Autoritatea competentă pentru străini eliberează străinului un nou permis de şedere, buletin de identitate sau document de călătorie în locul celui declarat furat, pierdut, deteriorat sau distrus, în termen de cel mult 30 de zile calendaristice de la data la care a fost sesizată.

(2) Permisele de şedere, buletinele de identitate pentru apatrizi şi documentele de călătorie deteriorate se retrag şi se anulează de către autoritatea competentă pentru străini.

Articolul 80. Forma şi conţinutul actelor de identitate pentru străini

Forma şi conţinutul actelor de identitate pentru străini prevăzute în prezentul capitol se stabilesc prin Legea nr.273-XIII din 9 noiembrie 1994 privind actele de identitate din sistemul naţional de paşapoarte.

Articolul 81. Taxa de stat

Pentru examinarea cererii de acordare, de prelungire a dreptului de şedere provizorie, de acordare a dreptului de şedere permanentă, precum şi pentru eliberarea actelor de identitate străinilor se percepe taxă de stat.

Capitolul IX
EVIDENŢA STRĂINILOR, PRELUCRAREA DATELOR CU CARACTER PERSONAL ŞI CONDIŢIILE DE AFLARE PE TERITORIUL REPUBLICII MOLDOVA

Articolul 82. Evidenţa străinilor în cadrul Subsistemului informaţional al autorităţii competente pentru străini

(1) La nivelul autorităţii competente pentru străini se constituie Subsistemul informaţional (parte componentă a Sistemului informaţional integrat automatizat „Migraţie şi azil"), ca sistem complex de prelucrare a datelor cu caracter personal ale străinilor, necesar îndeplinirii atribuţiilor legale cu privire la admisia, şederea şi îndepărtarea străinilor de pe teritoriul Republicii Moldova.

(2) Regulamentul de funcţionare şi de utilizare a Subsistemului informaţional al autorităţii competente pentru străini se aprobă prin ordin al ministrului afacerilor interne.

Articolul 83. Instituţiile competente să prelucreze datele cu caracter personal ale străinilor

(1) În scopul aplicării prevederilor prezentei legi, a regulamentelor sau a instrucţiunilor emise în baza acestei legi, autoritatea competentă pentru străini, Poliţia de Frontieră din subordinea Ministerului Afacerilor Interne, alte organe abilitate cu funcţii în domeniul migraţiei pot efectua activităţi de prelucrare a datelor cu caracter personal ale străinilor.

(2) Prelucrarea şi protecţia datelor personale ale străinilor se efectuează în condiţiile legii.

[Art.83 modificat prin Legea nr.304 din 26.12.2012, în vigoare 05.03.2013]

Articolul 84. Evidenţa şi condiţiile de aflare a străinilor pe teritoriul Republicii Moldova

(1) Evidenţa străinilor care intră sau ies de pe teritoriul Republicii Moldova se efectuează la momentul trecerii frontierei de stat a Republicii Moldova, prin aplicarea menţiunii respective în actele de identitate naţionale şi prin introducerea informaţiei din aceste acte în Sistemul informaţional integrat automatizat „Migraţie şi azil".

(2) Străinii care deţin viză şi cei care nu au obligaţia de a obţine viză de intrare în Republica Moldova pot intra pe teritoriul ţării şi se pot afla pînă la 90 de zile calendaristice în decursul oricărei perioade de 180 de zile calendaristice, ceea ce implică luarea în considerare a ultimei perioade de 180 de zile precedente fiecărei zile de şedere.

(2^1) În sensul aplicării dispoziţiilor alin.(2), data intrării se consideră ca fiind prima zi de aflare sau de şedere pe teritoriul Republicii Moldova, iar data ieşirii se consideră ca fiind ultima zi de aflare sau de şedere pe teritoriul Republicii Moldova.

(2^2) Perioadele de şedere şi de aflare autorizate în temeiul unui permis de şedere sau al unei vize nu sînt luate în considerare la calculul perioadei de şedere pe teritoriul Republicii Moldova în sensul alin.(2).

(2^3) Metodologia de calcul al perioadei de aflare a străinilor care intră pe teritoriul Republicii Moldova fără vize se aprobă de către ministrul afacerilor interne.

(3) Străinii aflaţi temporar în mod legal pot rămîne pe teritoriul Republicii Moldova numai pînă la data la care încetează dreptul de aflare stabilit prin viză sau, după caz, permisul de şedere ori buletinul de identitate pentru apatrizi, ulterior aceştia fiind supuşi condiţiilor generale de intrare pe teritoriul Republicii Moldova.

[Art.84 modificat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Capitolul IX[1]
DREPTURILE, LIBERTĂŢILE ŞI OBLIGAŢIILE FUNDAMENTALE ALE STRĂINILOR

[Capitolul IX[1] (art.84[1]-84[13]) introdus prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 84[1]. Drepturile şi obligaţiile străinilor

(1) Străinii aflaţi în Republica Moldova se bucură de aceleaşi drepturi şi libertăţi ca şi cetăţenii Republicii Moldova, garantate de Constituţia Republicii Moldova şi de alte legi, precum şi de drepturile prevăzute în tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte, cu excepţiile stabilite de legislaţia în vigoare.

(2) Străinii aflaţi pe teritoriul Republicii Moldova sînt obligaţi să respecte scopul pentru care li s-a acordat dreptul de intrare şi, după caz, dreptul de şedere pe teritoriul ţării, de asemenea să părăsească teritoriul Republicii Moldova la expirarea termenului de şedere acordat.

(3) Pe timpul aflării sau şederii în Republica Moldova, străinii sînt obligaţi să respecte legislaţia Republicii Moldova şi să se supună, în condiţiile legii, controlului organelor abilitate.

(4) Pe durata şederii în Republica Moldova, străinii sînt obligaţi să declare la autoritatea competentă pentru străini, în termen de 15 zile calendaristice, despre schimbarea documentului de călătorie în baza căruia a fost obţinut dreptul de şedere.

(5) Străinii care îşi schimbă domiciliul sau reşedinţa sînt obligaţi ca, în termen de 15 zile de la data mutării la noua adresă, să informeze autoritatea competentă pentru străini pentru a fi luaţi în evidenţă.

(6) Străinii care îşi schimbă cetăţenia, care desfac sau anulează căsătoria sînt obligaţi, în termen de 15 zile, să informeze în acest sens autoritatea competentă pentru străini.

(7) Furtul sau pierderea documentului de călătorie, a permisului de şedere sau a buletinului de identitate pentru apatrizi se declară la organul de poliţie teritorial în termen de 15 zile calendaristice.

(8) Străinii nu beneficiază de dreptul de a alege şi de a fi aleşi în organele legislative, cele executive sau în organele administraţiei publice locale, nici de a participa la sufragiul universal.

(9) Străinii nu pot fi membri de partid sau ai altor organizaţii social-politice.

(10) Străinii nu pot satisface serviciul militar în forţele armate ale Republicii Moldova.

[Art.84[1] introdus prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 84[2]. Dreptul la muncă şi la protecţia ei

(1) Străinii cu drept de şedere în Republica Moldova au dreptul la muncă şi la protecţia muncii în conformitate cu legislaţia în vigoare şi cu permisiunea organelor abilitate din domeniul ocupării forţei de muncă.

(2) Străinii sînt supuşi la impozite, taxe şi alte plăţi pe baze generale ca şi cetăţenii Republicii Moldova, dacă tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte nu stabilesc altfel.

[Art.84[2] introdus prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 84[3]. Dreptul la odihnă şi la ocrotirea sănătăţii

(1) Străinii cu drept de şedere în Republica Moldova au dreptul la odihnă şi la ocrotirea sănătăţii pe baze generale ca şi cetăţenii Republicii Moldova.

(2) Străinii specificaţi la art.2 alin.(1) lit.a)–g) din Legea nr.274 din 27 decembrie 2011 privind integrarea străinilor în Republica Moldova, încadraţi în muncă în Republica Moldova în baza unui contract individual de muncă, cetăţenii străini şi apatrizii cu drept de şedere permanentă în Republica Moldova, precum şi refugiaţii şi beneficiarii de protecţie umanitară au aceleaşi

drepturi şi obligaţii în domeniul asigurării obligatorii de asistenţă medicală ca şi cetăţenii Republicii Moldova, în conformitate cu legislaţia în vigoare, dacă tratatele internaţionale nu prevăd altfel. Cetăţenii străini şi apatrizii cărora li s-a acordat drept de şedere provizorie pe teritoriul Republicii Moldova pentru reîntregirea familiei, pentru studii, pentru activităţi umanitare sau religioase au obligaţia de a se asigura individual, achitînd prima de asigurare obligatorie de asistenţă medicală la fel ca şi cetăţenii Republicii Moldova care achită prima de asigurare stabilită în sumă fixă, dacă tratatele internaţionale nu prevăd altfel.

[Art.84[3] introdus prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 84[4]. Dreptul la asigurări sociale

Străinii cu drept de şedere în Republica Moldova au dreptul să primească indemnizaţii, pensii şi alte tipuri de prestaţii de asigurări sociale în conformitate cu legislaţia în vigoare.

[Art.84[4] introdus prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 84[5]. Dreptul la domiciliu

(1) Străinii au dreptul la domiciliere în Republica Moldova în baza actelor de identitate valabile.

(2) Străinii au dreptul la locuinţă la fel ca şi cetăţenii Republicii Moldova.

[Art.84[5] introdus prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 84[6]. Dreptul la proprietate şi dreptul de proprietate intelectuală

(1) Străinii au dreptul de a deţine casă şi alte bunuri în proprietate privată, de a moşteni sau de a testa bunuri, de a exercita dreptul de autor al unei opere literare, artistice sau ştiinţifice, al unei descoperiri, invenţii, de asemenea au alte drepturi personale nepatrimoniale.

(2) Dreptul de posesiune, de folosinţă sau de dispoziţie asupra unui bun imobiliar aflat pe teritoriul Republicii Moldova nu oferă străinului prioritate la obţinerea dreptului de şedere pe teritoriul Republicii Moldova.

[Art.84[6] introdus prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 84[7]. Dreptul la educaţie

(1) Străinii au acces la educaţie prin sistemul naţional de învăţămînt în conformitate cu legislaţia în vigoare.

(2) Străinii au acces la învăţămîntul preşcolar, primar, secundar (gimnazial şi liceal) în condiţii similare cu cele stabilite pentru cetăţenii Republicii Moldova.

(3) Accesul la sistemul de învăţămînt profesional tehnic şi la învăţămîntul superior se realizează în condiţiile stabilite de lege.

(4) Străinii admişi la studii în instituţii de învăţămînt au drepturi şi îndatoriri în conformitate cu legislaţia în vigoare şi cu regulile stabilite de aceste instituţii.

[Art.84[7] introdus prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 84[8]. Dreptul la asociere

Străinii cu drept de şedere în Republica Moldova au dreptul să intre pe principii comune în diverse societăţi culturale, ştiinţifice, sportive, în organizaţii cooperatiste, asociaţii de producţie, dacă statutele acestora nu stabilesc altfel.

[Art.84[8] introdus prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 84[9]. Dreptul la libertatea conştiinţei şi a opiniei

Străinilor li se garantează libertatea conştiinţei, a opiniei şi a exprimării în conformitate cu legislaţia în vigoare.

[Art.84[9] introdus prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 84[10]. Dreptul la familie

Străinii au dreptul de a se căsători şi de a desface căsătoria cu cetăţeni ai Republicii Moldova, cu alte persoane în conformitate cu legislaţia în vigoare. Ei se bucură de dreptul la familie şi au îndatoriri în relaţiile de familie.

[Art.84[10] introdus prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 84[11]. Dreptul la libera circulaţie pe întreg teritoriul Republicii Moldova

Străinii au dreptul de a circula pe teritoriul Republicii Moldova şi de a-şi stabili domiciliul în modul stabilit de legislaţia în vigoare.

[Art.84[11] introdus prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 84[12]. Dreptul la inviolabilitatea persoanei şi a locuinţei

Străinilor li se garantează inviolabilitatea persoanei şi a locuinţei în conformitate cu legislaţia în vigoare. Ei au dreptul la satisfacţie efectivă din partea instanţelor judecătoreşti competente, a altor autorităţi publice împotriva actelor ce le violează drepturile, libertăţile şi interesele legitime.

[Art.84[12] introdus prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 84[13]. Drepturi procedurale în cadrul procesului de judecată

(1) Străinii, în conformitate cu legislaţia cu privire la Avocatul Poporului, au dreptul să adreseze cereri Avocatului Poporului sau, după caz, Avocatului Poporului pentru drepturile copilului în cazurile încălcării, pe teritoriul Republicii Moldova, a drepturilor şi intereselor lor legitime.

(2) În procesele de judecată străinii beneficiază de aceleaşi drepturi procedurale ca şi cetăţenii Republicii Moldova, de asistenţă juridică gratuită sau pe bază de contract din partea avocaţilor, precum şi a altor persoane autorizate în modul stabilit de Legea nr.198-XVI din 26 iulie 2007 cu privire la asistenţa juridică garantată de stat.

(3) Străinilor li se garantează dreptul de a cere protecţie la misiunea diplomatică a statului lor.

[Art.84[13] introdus prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Capitolul X
REGIMUL JURIDIC APLICABIL UNOR CATEGORII SPECIALE DE STRĂINI

Articolul 85. Regimul juridic aplicabil străinilor minori aflaţi pe teritoriul Republicii Moldova fără reprezentanţii lor legali

(1) În cazul străinilor minori care au intrat şi rămîn neînsoţiţi pe teritoriul Republicii Moldova, autoritatea competentă pentru străini procedează după cum urmează:

a) stabileşte identitatea şi modul lor de intrare în ţară;

b) le asigură, indiferent de modul de intrare în Republica Moldova, reprezentarea printr-o instituţie competentă potrivit legii, care le va oferi protecţia şi îngrijirea necesară, inclusiv cazarea în centre speciale de ocrotire a minorilor, în aceleaşi condiţii ca şi minorii cetăţeni ai Republicii Moldova;

c) adoptă măsuri de identificare a părinţilor, indiferent de locul lor de reşedinţă, în scopul reîntregirii familiei;

d) pînă la identificarea părinţilor, acordă acces minorilor de vîrstă şcolară la sistemul de învăţămînt;

e) în cazul în care părinţii nu au reşedinţă pe teritoriul Republicii Moldova, returnează minorul în ţara de reşedinţă a părinţilor ori în ţara în care au fost identificaţi alţi membri de familie, cu acceptul acestora;

f) în cazul în care părinţii ori alţi membri de familie nu au fost identificaţi sau minorul nu este acceptat în statul de origine, acordă acestuia drept de şedere provizorie pe teritoriul Republicii Moldova.

(2) La interviul cu străinii minori care intră neînsoţiţi sau care rămîn neînsoţiţi pe teritoriul Republicii Moldova asistă specialistul în domeniul ocrotirii drepturilor copilului.

(3) În scopul identificării unor soluţii adecvate, autoritatea competentă pentru străini cooperează cu alte instituţii, precum şi cu organizaţii naţionale şi internaţionale specializate în domeniul ocrotirii drepturilor copilului.

Articolul 86. Accesul străinilor minori la educaţie

(1) Străinii minori care locuiesc în Republica Moldova au acces la învăţămîntul primar în aceleaşi condiţii ca şi minorii cetăţeni ai Republicii Moldova.

(2) Organul abilitat în domeniul învăţămîntului stabileşte, potrivit legii, limitele şi condiţiile recunoaşterii şi echivalării studiilor efectuate în ţara de origine pentru înscrierea elevilor străini în sistemul naţional de învăţămînt.

Articolul 87. Repatrierea

(1) Dreptul la repatriere se acordă persoanelor care s-au născut în Republica Moldova şi care, din anumite motive, nu au dobîndit cetăţenia Republicii Moldova, precum şi urmaşilor acestora, indiferent de locul lor de trai.

(2) Autoritatea competentă pentru străini acordă persoanelor specificate la alin.(1) dreptul la repatriere, eliberîndu-le confirmarea de repatriere.

(3) Confirmarea de repatriere constituie un temei pentru eliberarea permisului de şedere permanentă pe teritoriul Republicii Moldova sau a buletinului de identitate pentru apatrizi.

Capitolul X[1]
PROCEDURA DE RECUNOAŞTERE A STATUTULUI DE APATRID

[Capitolul X[1] (art.87[1]-87[11]) introdus prin Legea nr.284 din 28.12.2011, în vigoare 10.02.2012]

Articolul 87[1]. Depunerea cererii privind recunoaşterea statutului de apatrid

(1) Procedura de recunoaştere a statutului de apatrid poate fi iniţiată din oficiu, de către autoritatea competentă pentru străini sau la cererea persoanei care pretinde că nu are cetăţenie.

(2) Cererea privind recunoaşterea statutului de apatrid poate fi depusă în scris sau verbal la autoritatea competentă pentru străini.

(3) Cererea privind recunoaşterea statutului de apatrid depusă în scris va fi semnată de către solicitant personal. În cazul în care solicitantul este analfabet, acest fapt va fi consemnat într-un proces-verbal la prezentarea cererii verbale.

(4) Dacă solicitantul nu vorbeşte limba de stat, acestuia i se va oferi un interpret care vorbeşte limba lui maternă sau o altă limbă înţeleasă de el.

(5) Cererea trebuie să conţină, de asemenea, o expunere clară şi detaliată a faptelor, informaţiilor şi probelor necesare în sprijinul cererii şi, în special, în ea trebuie să fie menţionat locul naşterii solicitantului, legăturile sale de rudenie cu alte persoane care deţin cetăţenia unui stat, locul său de reşedinţă obişnuită în orice alt stat şi durata acesteia.

(6) Dacă persoana nu poate oferi nici un document din motive independente de voinţa lui, autoritatea competentă pentru străini va emite decizia privind recunoaşterea sau respingerea cererii de recunoaştere a statutului de apatrid în baza informaţiilor, confirmate documentar, pe care le-a avut la dispoziţie.

(7) În momentul depunerii cererii, funcţionarul autorităţii competente pentru străini va informa verbal solicitantul despre drepturile şi obligaţiile pe care acesta le are pe parcursul procedurii.

(8) Nu se admit cererile depuse de către persoanele recunoscute de autorităţile Republicii Moldova ca avînd drepturi şi obligaţii legate de faptul că posedă cetăţenia Republicii Moldova.

[Art.87[1] completat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 87[2]. Examinarea cererii

(1) Cererea privind recunoaşterea statutului de apatrid va fi soluţionată de autoritatea competentă pentru străini într-un termen de pînă la 6 luni de la data înregistrării acesteia. În funcţie de dificultatea cazului, termenul de soluţionare poate fi prelungit cu cîte o lună, dar prelungirea nu va depăşi în total 6 luni.

(2) În cursul examinării cererii, autoritatea competentă pentru străini va întreprinde măsurile necesare pentru colectarea informaţiilor de la locul de naştere a solicitantului, de la locul său de reşedinţă sau de la ultimul domiciliu, de asemenea va solicita informaţii statului a cărui cetăţenie o deţin membrii familiei lui şi părinţii.

Articolul 87[3]. Drepturile şi obligaţiile solicitantului statutului de apatrid

(1) Solicitantul statutului de apatrid beneficiază de următoarele drepturi:

a) de a se afla în Republica Moldova pe toată perioada examinării cererii;

b) de a nu fi îndepărtat de pe teritoriul Republicii Moldova decît în cazurile în care există motive de securitate naţională sau de ordine publică;

c) de a fi informat în scris, în momentul depunerii cererii, într-o limbă pe care o înţelege sau se presupune în mod rezonabil că o înţelege, despre drepturile şi obligaţiile pe care le are pe parcursul procedurii de recunoaştere a statutului de apatrid;

d) de a i se elibera un document de identitate temporar de solicitant al statutului de apatrid;

e) de a folosi în comunicarea verbală ori scrisă limba maternă sau o altă limbă pe care o posedă;

f) de a-i pune la dispoziţie, gratuit, un interpret pe toată perioada de examinare a cererii;

g) de a munci.

(2) Solicitantul statutului de apatrid este obligat:

a) să colaboreze deplin cu autoritatea competentă pentru străini;

b) să prezinte probe pentru a-i fi recunoscut statutul de apatrid;

c) să se prezinte la autoritatea competentă pentru străini pentru a fi intervievat ori de cîte ori este nevoie;

d) să respecte legislaţia Republicii Moldova.

[Art.87[3] în redacţia Legii nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 87[4]. Interviul

(1) În termen de 15 zile lucrătoare de la depunerea cererii, autoritatea competentă pentru străini va efectua un interviu cu solicitantul.

(2) Interviul este consemnat în scris într-o notă de interviu, care va cuprinde următoarele informaţii:

a) datele de identitate (numele şi prenumele actual, numele şi prenumele deţinute anterior, cetăţenia anterioară, sexul, locul şi data naşterii, numele părinţilor);

b) faptul prezentării oricărei informaţii necesare în soluţionarea cererii;

c) datele cu privire la documentele prezentate (tipul, numărul documentului, termenul de valabilitate, data şi locul eliberării, denumirea autorităţii care l-a eliberat);

d) starea civilă, locul încheierii căsătoriei;

e) ocupaţia şi studiile;

f) locul de reşedinţă în Republica Moldova.

(3) În cadrul interviului, solicitantul trebuie să declare motivele depunerii cererii şi să transmită orice dovezi disponibile care nu au fost prezentate anterior în susţinerea acesteia. Despre această obligaţie solicitantul va fi informat la începutul interviului.

(4) În timpul interviului, minorii neînsoţiţi vor fi asistaţi de către reprezentantul instituţiei în care sînt plasaţi, acesta fiind desemnat de administraţia instituţiei, iar în cazul minorilor însoţiţi – de către unul din părinţi sau de un reprezentant ale cărui împuterniciri rezultă din lege sau dintr-un act juridic.

(5) Persoanele în privinţa cărora este instituită o măsură de ocrotire judiciară vor fi însoţite în cadrul interviului de către ocrotitorul provizoriu, curator sau, după caz, de tutore, în condiţiile legii.

(6) Nota de interviu va fi semnată de solicitant, de funcţionarul care a realizat interviul, iar în cazul prezenţei unui interpret, şi de interpret; în cazul unui minor neînsoţit, nota de interviu va fi semnată şi de reprezentantul desemnat al acestuia, iar în cazul unei persoane în privinţa căreia este instituită o măsură de ocrotire judiciară – de către ocrotitorul provizoriu, curatorul sau, după caz, tutorele acesteia.

[Art.87[4] modificat prin Legea nr.238 din 08.11.2018, în vigoare 30.12.2018]

Articolul 87[5]. Dovezile

(1) În timpul examinării cererii, solicitantul poate prezenta dovezi şi orice informaţii suplimentare în sprijinul cererii depuse.

(2) Actele publice emise de autorităţile altor state sînt acceptate de către autoritatea competentă pentru străini drept fapte cu forţă probatorie.

(3) În vederea obţinerii documentelor necesare în sprijinul cererii, autoritatea competentă pentru străini va contacta autorităţile altor state, misiunile diplomatice şi oficiile consulare ale Republicii Moldova acreditate peste hotare.

Articolul 87[6]. Încetarea procedurii de recunoaştere a statutului de apatrid

Autoritatea competentă pentru străini va înceta procedura de recunoaştere a statutului de apatrid în următoarele cazuri:

a) decesul solicitantului;

b) retragerea cererii;

c) neprezentarea solicitantului la interviu în pofida notificărilor scrise repetate;

d) solicitantului i s-a acordat o formă de protecţie în conformitate cu prevederile Legii nr.270-XVI din 18 decembrie 2008 privind azilul în Republica Moldova.

[Art.87[6] completat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 87[7]. Decizia privind recunoaşterea statutului de apatrid

(1) Autoritatea competentă pentru străini emite decizia privind recunoaşterea sau respingerea cererii de recunoaştere a statutului de apatrid în baza tuturor informaţiilor şi dovezilor disponibile.

(2) Decizia privind recunoaşterea statutului de apatrid se aduce la cunoştinţa solicitantului prin comunicare directă sau printr-o trimitere poştală la ultima sa adresă declarată.

(2[1]) Decizia privind recunoaşterea statutului de apatrid se redactează în limba de stat.

(3) Străinului căruia i s-a recunoscut statutul de apatrid i se eliberează actele de identitate prevăzute la art.72 alin.(1) lit.c) din prezenta lege, de asemenea, acesta se bucură de drepturile, libertăţile şi îndatoririle prevăzute de Constituţia Republicii Moldova şi de prezenta lege.

(4) Cazul minorului neînsoţit căruia i s-a recunoscut statutul de apatrid va fi referit autorităţii tutelare de la locul aflării minorului în vederea asigurării respectării drepturilor şi intereselor lui legitime.

[Art.87[7] modificat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 87[8]. Respingerea cererii de recunoaştere a statutului de apatrid

(1) Cererea privind recunoaşterea statutului de apatrid poate fi respinsă dacă:

a) solicitantul primeşte protecţie sau asistenţă de la organele ori agenţiile Naţiunilor Unite – exceptînd Înaltul Comisariat al ONU pentru Refugiaţi – pe durata acordării protecţiei sau asistenţei;

b) există motive serioase să se considere că solicitantul a săvîrşit o infracţiune împotriva păcii, o crimă de război sau o crimă împotriva umanităţii, prevăzute de tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte;

c) există motive serioase să se considere că solicitantul a săvîrşit o infracţiune nonpolitică gravă în afara Republicii Moldova înainte de a fi admis pe teritoriul ei;

d) există motive serioase să se considere că solicitantul a fost acuzat de săvîrşirea unor fapte contrare scopurilor şi principiilor Naţiunilor Unite;

e) solicitantul deţine cetăţenia Republicii Moldova fie cetăţenia unui alt stat;

f) solicitantul este recunoscut de autorităţile Republicii Moldova ca avînd drepturi şi obligaţii legate de faptul că posedă cetăţenia Republicii Moldova.

(2) Decizia motivată privind respingerea cererii de recunoaştere a statutului de apatrid se aduce la cunoştinţa solicitantului în termen de 3 zile lucrătoare de la data emiterii, prin comunicare directă sau printr-o trimitere poştală la ultima sa adresă declarată. Decizia poate fi contestată pe calea contenciosului administrativ.

(2[1]) Decizia privind respingerea cererii de recunoaştere a statutului de apatrid se redactează în limba de stat.

[Art.87[8] modificat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 87[9]. Anularea statutului de apatrid

(1) Autoritatea competentă pentru străini poate anula, printr-o decizie motivată, statutul de apatrid acordat în condiţiile prezentei legi dacă se stabileşte că unele acte sau dovezi care au fost decisive pentru recunoaştere sînt false şi nu există motive pentru menţinerea statutului de apatrid.

(2) Statutul de apatrid poate fi anulat în cazul în care există motive serioase să se considere că beneficiarul acestuia întruneşte condiţiile prevăzute la art.87[8] alin.(1).

(3) Decizia motivată privind anularea statutului de apatrid se comunică solicitantului în limba de stat, în termen de 3 zile lucrătoare de la data emiterii, prin comunicare directă sau printr-

o trimitere poştală la ultima sa adresă declarată. Decizia poate fi contestată pe calea contenciosului administrativ fără respectarea vreunei proceduri prealabile.

[Art.87[9] modificat prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 87[10]. Încetarea statutului de apatrid

(1) Statutul de apatrid încetează în mod automat atunci cînd apatridul dobîndeşte cetăţenia Republicii Moldova sau cetăţenia unui alt stat.

(2) Apatridul va informa, în termen de 30 de zile, autoritatea competentă pentru străini despre faptul dobîndirii cetăţeniei Republicii Moldova sau a unui alt stat.

Articolul 87[11]. Cooperarea internaţională

(1) Republica Moldova cooperează cu alte state şi cu organizaţiile internaţionale în soluţionarea problemelor legate de apatridie.

(2) Reprezentanţii Înaltului Comisariat al Naţiunilor Unite pentru Refugiaţi pot solicita accesul la informaţiile privind cererile de recunoaştere a statutului de apatrid, la desfăşurarea procedurii de recunoaştere a acestui statut şi la deciziile adoptate, cu condiţia ca solicitanţii să fie de acord în acest sens.

Articolul 87[12]. Suspendarea procedurii de recunoaştere a statutului de apatrid

(1) Procedura de recunoaştere a statutului de apatrid se suspendă în cazul depunerii de către solicitant a cererii de azil în condiţiile Legii nr.270-XVI din 18 decembrie 2008 privind azilul în Republica Moldova, pînă la emiterea deciziei privind acordarea unei forme de protecţie.

(2) Examinarea cererii privind recunoaşterea statutului de apatrid va fi reluată în cazul existenţei unei decizii irevocabile de respingere a cererii de azil sau a unei dispoziţii privind încetarea examinării dosarului, emise în condiţiile Legii privind azilul în Republica Moldova.

(3) Termenul de suspendare a procedurii de recunoaştere a statutului de apatrid nu se include în termenul de examinare a cererii privind recunoaşterea statutului de apatrid.

[Art.87[12] introdus prin Legea nr.244 din 03.11.2016, în vigoare 23.12.2016]

Capitolul XI
GESTIONAREA IMIGRAŢIEI

Articolul 88. Măsurile de gestionare a imigraţiei

(1) Pentru asigurarea gestionării eficiente a imigraţiei, Guvernul stabileşte anual sau la necesitate:

[Lit.a) abrogată prin Legea nr.303 din 26.12.2012, în vigoare 29.03.2013]

b) cuantumul alocaţiilor necesare pentru alimentarea, întreţinerea şi cazarea străinilor în Centru, precum şi al alocaţiilor pentru asistenţă medicală şi spitalizare;

c) cuantumul minim al mijloacelor de întreţinere în funcţie de durata şi de scopul şederii şi de media preţurilor de cazare şi de masă în Republica Moldova, precum şi de preţul întoarcerii în ţara de origine;

d) cuantumul mijloacelor de întreţinere pentru studenţii străini, în funcţie de taxele de studii, de asigurare medicală, de cazare şi de întreţinere pe întreaga perioadă de studii;

e) procedura de stabilire a nivelului de cunoaştere a limbii de stat.

(2) Guvernul poate adopta orice alte măsuri suplimentare de gestionare eficientă în domeniul imigraţiei.

Articolul 89. Soluţionarea litigiilor şi răspunderea juridică pentru încălcarea prevederilor prezentei legi

(1) Litigiile care apar în procesul aplicării prezentei legi se soluţionează în modul prevăzut de legislaţia în vigoare.

(2) Încălcarea prevederilor prezentei legi atrage răspundere penală, contravenţională sau civilă, după caz.

Capitolul XII
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 90.

Situaţiile aflate în curs de rezolvare la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi soluţionate în conformitate cu prevederile ei.

Articolul 90[1].

Prezenta lege asigură transpunerea parţială a următoarelor acte: Convenţia cu privire la implementarea Acordului Schengen din 19 iunie 1990, Regulamentul (CE) nr.562/2006 al Parlamentului European şi al Consiliului din 15 martie 2006 de instituire a unui cod comunitar privind regimul de trecere a frontierelor de către persoane (Codul frontierelor schengen), Regulamentul (CE) nr.810/2009 al Parlamentului European şi al Consiliului din 13 iulie 2009 privind instituirea unui cod comunitar de vize (Codul de vize), Directiva 2003/86/CE a Consiliului din 22 septembrie 2003 privind dreptul la reîntregirea familiei, Directiva 2008/115/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 16 decembrie 2008 privind standardele şi procedurile comune aplicabile în statele membre pentru returnarea resortisanţilor ţărilor terţe aflaţi în situaţie de şedere ilegală, Regulamentul (CE) nr.539/2001 al Consiliului din 15 martie 2001 de stabilire a listei ţărilor terţe ai căror resortisanţi trebuie să deţină viză pentru trecerea frontierelor externe şi a listei ţărilor terţe ai căror resortisanţi sînt exoneraţi de această obligaţie, Regulamentul (CE) nr.2414/2001 al Consiliului din 7 decembrie 2001 de modificare a Regulamentului (CE) nr.539/2001 de stabilire a listei ţărilor terţe ai căror resortisanţi trebuie să deţină viză pentru trecerea frontierelor externe ale statelor membre şi a listei ţărilor terţe ai căror resortisanţi sînt exoneraţi de această obligaţie, Regulamentul (CE) nr.453/2003 al Consiliului din 6 martie 2003 de modificare a Regulamentului (CE) nr.539/2001 de stabilire a listei ţărilor terţe ai căror resortisanţi trebuie să deţină viză pentru trecerea frontierelor externe şi a listei ţărilor terţe ai căror resortisanţi sînt exoneraţi de această obligaţie, Regulamentul (CE) nr.851/2005 al Consiliului din 2 iunie 2005 de modificare a Regulamentului (CE) nr.539/2001 de stabilire a listei ţărilor terţe ai căror resortisanţi trebuie să deţină viză pentru trecerea frontierelor externe ale statelor membre şi a listei ţărilor terţe ai căror resortisanţi sînt exoneraţi de această obligaţie în ceea ce priveşte mecanismul de reciprocitate, Regulamentul (CE) nr.1932/2006 al Consiliului din 21 decembrie 2006 de modificare a Regulamentului (CE) nr.539/2001 de stabilire a listei ţărilor terţe ai căror resortisanţi trebuie să deţină viză la trecerea frontierelor externe ale statelor membre şi a listei ţărilor terţe ai căror resortisanţi sînt exoneraţi de această obligaţie, Regulamentul (CE) nr.1244/2009 al Consiliului din 30 noiembrie 2009 de modificare a Regulamentului (CE) nr.539/2001 de stabilire a listei ţărilor terţe ai căror resortisanţi trebuie să deţină viză pentru trecerea frontierelor externe şi a listei ţărilor terţe ai căror resortisanţi sînt exoneraţi de această obligaţie, Directiva 2004/114/CE a Consiliului din 13 decembrie 2004 privind condiţiile de admisie a resortisanţilor ţărilor terţe pentru studii, schimb de elevi, formare profesională neremunerată sau servicii de voluntariat,

Directiva 2003/109/CE a Consiliului din 25 noiembrie 2003 privind statutul resortisanţilor ţărilor terţe care sînt rezidenţi pe termen lung, Directiva 2004/81/CE a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind permisul de şedere eliberat resortisanţilor ţărilor terţe care sînt victime ale traficului de persoane sau care au făcut obiectul unei facilitări a imigraţiei ilegale şi care cooperează cu autorităţile competente, Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, şi Uniunea Europeană şi Comunitatea Europeană a Energiei Atomice şi statele membre ale acestora, pe de altă parte, din 27 iunie 2014 (prevederile articolului 202 alineatul (5), articolului 203 şi ale articolelor 214–218, ţinînd cont de rezervele enumerate în anexele XXVII-A, XXVII-C, XXVII-D, XXVII-E, XXVII-G şi XXVII-H).

[Art.90[1] introdus prin Legea nr.23 din 10.03.2017, în vigoare 14.04.2017]

Articolul 91.

Guvernul, în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi:

a) va adopta actele normative necesare implementării prezentei legi şi asigurării activităţii autorităţii competente pentru străini;

b) va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislaţiei în vigoare în concordanţă cu prezenta lege;

c) va aduce actele sale normative în concordanţă cu prezenta lege.

Articolul 92.

Prezenta lege intră în vigoare la 3 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Articolul 93.

La data intrării în vigoare a prezentei legi, se abrogă Legea nr.1518-XV din 6 decembrie 2002 cu privire la migraţie (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.1–2, art.2), cu modificările şi completările ulterioare.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI **Mihai GHIMPU**

Chişinău, 16 iulie 2010.
Nr.200.

L E G E
cu privire la tineret

nr. 215 din 29.07.2016

Monitorul Oficial nr.315-328/688 din 23.09.2016

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Obiectul şi scopul prezentei legi
Articolul 2. Noţiuni principale
Articolul 3. Principiile politicii de tineret
Articolul 4. Sfera de aplicare a legii

Capitolul II
DOMENIILE DE INTERVENŢIE ALE STATULUI PENTRU SUSŢINEREA TINERILOR

Articolul 5. Oportunităţi economice
Articolul 6. Participare şi dezvoltare multilaterală
Articolul 7. Modul sănătos de viaţă
Articolul 8. Servicii şi programe sociale pentru tineri

Capitolul III
INSTITUŢIILE PUBLICE RESPONSABILE DE POLITICILE DE TINERET ŞI COMPETENŢELE LOR

Articolul 9. Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării
Articolul 10. Agenţia Naţională pentru Dezvoltarea Programelor şi Activităţii de Tineret
Articolul 11. Comisiile pentru politicile de tineret
Articolul 12. Administraţia publică locală şi competenţele ei
Articolul 13. Centrele de tineret

Capitolul IV
STRUCTURILE NECOMERCIALE DE TINERET

Articolul 14. Organizaţiile de tineret
Articolul 15. Consiliile locale ale tinerilor
Articolul 16. Structuri neformale de participare a tinerilor

Capitolul V
ACTIVITĂŢILE DE TINERET ŞI PERSONALUL DIN DOMENIU

Articolul.17. Activităţile de tineret şi serviciul pentru tineri
Articolul 18. Lucrătorul de tineret şi specialistul în lucrul de tineret
Articolul 19. Organizarea activităţilor de educaţie nonformală a tinerilor

Capitolul VI
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 20. Intrarea în vigoare a prezentei legi

Notă: În textul legii, sintagma „Ministerul Tineretului şi Sportului”, la orice formă gramaticală, se substituie cu sintagma „Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării” la forma gramaticală corespunzătoare, conform Legii nr.79 din 24.05.2018, în vigoare 15.06.2018

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Obiectul şi scopul prezentei legi

(1) Prezenta lege reglementează principiile şi obiectivele politicilor de tineret, domeniile de intervenţie ale statului în domeniul tineretului, precum şi cerinţele faţă de actorii politicilor de tineret.

(2) Scopul prezentei legi constă în asigurarea creării oportunităţilor de participare şi dezvoltare multilaterală a tinerilor în vederea participării lor active la toate aspectele vieţii prin integrare şi implicare deplină, prin acces la informare şi la servicii de calitate în educaţie, sănătate şi în domeniul social-economic.

Articolul 2. Noţiuni principale

În sensul prezentei legi, se definesc următoarele noţiuni principale:

activitate de tineret (lucrul de tineret) – orice acţiune cu şi pentru tineri, de natură socială, culturală, educaţională sau civică, ce are la bază procesele de învăţare nonformală şi de participare voluntară a tinerilor, coordonată de către un lucrător de tineret sau de un specialist în lucrul de tineret;

centru de tineret – organizaţie necomercială ce reprezintă un serviciu sau un complex de servicii comunitare adresate tuturor categoriilor de tineri, avînd misiunea de a le asigura informarea, orientarea, consilierea, educarea şi petrecerea timpului liber, contribuind la pregătirea integrării lor sociale şi profesionale;

comisie pentru politicile de tineret – organ consultativ în domeniul politicilor de tineret, creat la nivel central şi local între reprezentanţii autorităţilor publice şi cei ai sectorului neguvernamental;

consiliu local al tinerilor – structură de reprezentare şi de împuternicire a tinerilor căreia i se poate atribui statutul de organizaţie necomercială şi a cărei misiune este asigurarea participării tinerilor la dezvoltarea comunitară, în special în procesul decizional;

educatori de la egal la egal – formatori şi promotori ai anumitor idei în rîndul persoanelor de aceeaşi vîrstă/generaţie;

educaţie informală a tinerilor – proces real de învăţare de-a lungul vieţii, în cadrul căruia fiecare tînăr îşi formează atitudini, îşi interiorizează sau îşi clarifică anumite valori, dobîndeşte deprinderi şi cunoştinţe din experienţa cotidiană, valorificînd influenţele şi resursele educative din mediul în care trăieşte – de la familie şi vecini, de la locul de muncă sau de joacă, de la piaţă/magazin, de la bibliotecă sau din mass-media;

educaţie nonformală a tinerilor – proces educaţional organizat prin activităţi în comunitate sau prin programe, care are loc în afara sistemului educaţional formal, menit să răspundă nevoilor

educaţionale ale tinerilor, afirmat prin dobîndirea şi/sau dezvoltarea aptitudinilor şi abilităţilor necesare pentru a se adapta la un mediu în continuă schimbare, avînd obiective clare de învăţare;

familie tînără – cuplu, format prin căsătorie, în care unul dintre soţi nu a atins vîrsta de 35 de ani; familie cu copii formată dintr-un singur părinte de pînă la 35 de ani;

lucrător de tineret – persoană care, prin intermediul activităţii de tineret, oferă suport tinerilor în dezvoltarea personală, socială şi educaţională pentru a le asigura o mai bună integrare în societate;

organizaţie de tineret – organizaţie necomercială în care tinerii constituie cel puţin 2/3 din numărul de membri şi din componenţa organelor de conducere şi ale cărei scopuri statutare sînt orientate spre dezvoltarea personalităţii tinerilor şi integrarea lor în viaţa publică;

patrimoniu pentru politicile de tineret – bunuri imobile (edificii, spaţii, construcţii şi terenuri aferente) destinate activităţilor de tineret, care, la data intrării în vigoare a prezentei legi, aparţin domeniilor public sau privat ale statului ori ale unităţilor administrativ-teritoriale;

politici de tineret – ansamblu de principii, metode şi măsuri menite să asigure tinerilor oportunităţi de participare, de bunăstare, dezvoltare personală şi profesională;

servicii pentru tineri – ansamblu de măsuri şi de activităţi instituţionalizate, realizate pentru a răspunde necesităţilor tinerilor sau ale familiilor tinere;

specialist în lucrul de tineret – persoană care a beneficiat de o instruire specială în domeniul lucrului de tineret şi care oferă servicii profesioniste tinerilor;

structură de participare a tinerilor – formă de organizare a tinerilor, întruniţi benevol şi cu interese comune, formală sau neformală, pentru a participa şi a contribui la viaţa publică;

tînăr/ă – persoană cu vîrstă cuprinsă între 14 şi 35 de ani.

Articolul 3. Principiile politicii de tineret

Realizarea politicii de tineret se întemeiază pe principiile:

a) cooperării intersectoriale – coordonare între instituţiile statului şi organizaţiile de tineret care activează în domeniu, comunică, se informează şi cooperează între ele în scopul atingerii unor obiective comune;

b) egalităţii – asigurare a echităţii şi diversităţii tinerilor fără nicio discriminare;

c) informării – informarea, de către instituţiile de lucru cu tinerii şi organizaţiile de tineret, a tinerilor cu privire la provocările, oportunităţile şi drepturile acestora într-o formă accesibilă;

d) participării – implicare activă a tinerilor în procesul de luare a deciziilor, consultări publice, realizarea de activităţi care se produc în societate şi care îi vizează în mod direct sau indirect;

e) parităţii – proces de luare a deciziilor de comun acord între autorităţile publice şi tineri prin distribuirea egală a responsabilităţilor în bază de încredere şi de respect reciproc;

f) transversalităţii – atribuire politicilor de tineret a unei abordări distincte în diferite domenii de activitate prin stimularea colaborării la toate nivelele a instituţiilor şi autorităţilor publice cu competenţe în domeniu.

Articolul 4. Sfera de aplicare a legii

Sub incidenţa prezentei legi cad:

a) persoanele cu vîrstă cuprinsă între 14 şi 35 de ani;

b) familiile tinere;

c) autorităţile publice centrale şi locale, precum şi unităţile, instituţiile şi serviciile publice subordonate lor;

d) structurile de paritate de tineret;
e) lucrătorii de tineret;
f) specialiştii de tineret;
g) organizaţiile de tineret şi pentru tineret;
h) centrele de tineret;
i) consiliile locale ale tinerilor;
j) structurile neformale de participare a tinerilor;
k) prestatorii de servicii pentru tineri.

Capitolul II
DOMENIILE DE INTERVENŢIE ALE STATULUI PENTRU SUSŢINEREA TINERILOR

Articolul 5. Oportunităţi economice

(1) Statul stimulează iniţiativele antreprenoriale ale tinerilor prin:

a) dezvoltarea cadrului normativ care asigură valorificarea potenţialului antreprenorial al tinerilor;

b) susţinerea iniţiativelor tinerilor antreprenori dezvoltînd programe de abilitare economică a acestora;

c) încurajarea participării tinerilor în cadrul programelor de suport, inclusiv facilităţile oferite de incubatoarele de afaceri;

d) susţinerea programelor de educaţie nonformală a tinerilor antreprenori în domeniul afacerilor;

e) dezvoltarea instrumentelor de informare şi de schimb de experienţă pentru tinerii antreprenori;

f) elaborarea şi dezvoltarea programelor de antreprenoriat social;

g) susţinerea investitorilor privaţi pentru realizarea proiectelor antreprenoriale ale tinerilor;

h) oferirea de facilităţi sub forma reducerilor de taxe şi de impozite în conformitate cu legislaţia.

(2) Statul facilitează angajarea tinerilor în cîmpul muncii prin:

a) dezvoltarea serviciilor de consiliere profesională pentru tineri şi crearea centrelor de ghidare în carieră;

b) organizarea de tîrguri ale locurilor de muncă la nivel naţional, de ramură şi la nivel local;

c) susţinerea programelor de recalificare şi reconversie a tinerilor;

d) efectuarea periodică a studiilor care reflectă necesităţile şi tendinţele pieţei muncii referitoare la tineri;

e) susţinerea stagiilor de practică în sectorul public şi cel privat;

f) susţinerea tinerilor specialişti în domeniul învăţămîntului şi medicinei care aleg să activeze în mediul rural;

g) promovarea şi susţinerea activităţii de voluntariat atît în sectorul public, cît şi în cel neguvernamental prin intermediul politicilor de stimulare şi de recunoaştere a voluntariatului ca experienţă de muncă.

(3) Statul adoptă măsuri specifice pentru asigurarea tinerilor cu locuinţe după cum urmează:

a) sprijină construcţia de locuinţe pentru tineri şi familiile tinere;

b) dezvoltă politici privind procurarea de locuinţe de către tineri şi familiile tinere.

(4) Statul acordă facilităţi în domeniul educaţional-cultural şi stimulează activităţile de cercetare prin:

a) oferirea accesului gratuit la fondul de carte şi la sursele de informare din administrarea bibliotecilor publice;

b) atragerea în activităţile de cercetare ştiinţifică a absolvenţilor cu potenţial deosebit pentru domeniul în care îşi desfăşoară activitatea;

c) oferirea de gratuităţi privind taxele de admitere şi de şcolarizare pentru tinerii proveniţi din centre de plasament şi din familii social vulnerabile;

d) crearea unor mecanisme de readucere în ţară a specialiştilor tineri care studiază sau care au absolvit studii universitare avînd experienţă de muncă în străinătate.

Articolul 6. Participare şi dezvoltare multilaterală

(1) Statul asigură participarea tinerilor la procesul decizional prin:

a) susţinerea creării structurilor de participare a tinerilor la nivel naţional şi local, finanţarea acestora în limita bugetelor disponibile;

b) implicarea tinerilor în procesul de elaborare, luare şi implementare a deciziilor;

c) susţinerea financiară a iniţiativelor tinerilor prin programe de granturi, desfăşurate la nivel central şi local, în limita bugetelor disponibile;

d) recunoaşterea şi validarea activităţilor de voluntariat şi a contribuţiei acestora la dezvoltarea ţării;

e) dezvoltarea reţelei de educatori de la egal la egal în diferite domenii care vizează tinerii.

(2) Statul susţine educaţia nonformală şi informală a tinerilor prin:

a) dezvoltarea mecanismelor de recunoaştere a educaţiei nonformale şi informale în domeniul tineretului;

b) susţinerea financiară a activităţilor de educaţie nonformală şi informală în limita bugetelor disponibile;

c) dezvoltarea sistemului naţional de asigurare a calităţii programelor de educaţie nonformală şi informală.

(3) Statul sprijină şi promovează educaţia pentru cetăţenie activă în rîndul tinerilor prin:

a) susţinerea iniţiativelor şi proiectelor de educaţie civică pentru tineret;

b) dezvoltarea programelor de participare la procesele democratice prin asumarea responsabilităţii civice de către tineri şi exercitarea drepturilor cetăţeneşti;

c) realizarea unor programe educaţionale în rîndul tinerilor privind promovarea valorilor demnităţii umane şi toleranţei faţă de diferenţele de grup;

d) recunoaşterea şi promovarea drepturilor tinerilor, a îndatoririlor acestora faţă de societate şi de stat, a culturii democraţiei şi respectului pentru diversitate.

(4) Statul stimulează potenţialul creator al tinerilor prin:

a) crearea condiţiilor de identificare, promovare şi stimulare a tinerelor talente;

b) susţinerea, conform legislaţiei, a persoanelor fizice şi juridice care promovează tinere talente;

c) formarea şi dezvoltarea capacităţilor şi aptitudinilor creative ale tinerilor în cadrul centrelor culturale şi expoziţionale, atelierelor, studiourilor şi laboratoarelor de creaţie şi inovaţie, în conformitate cu legislaţia în vigoare;

d) susţinerea tinerilor în activitatea lor de cercetare ştiinţifică;

e) susţinerea presei scrise şi on-line create de tineri.

(5) Statul susţine programele de mobilitate pentru tineri prin:

a) promovarea programelor de studii prin care se realizează mobilitatea tinerilor;

b) asigurarea accesului tinerilor la programele de mobilitate;

c) oferirea de asistenţă universităţilor şi altor instituţii de învăţămînt la semnarea parteneriatelor internaţionale privind programele de mobilitate;

d) oferirea de asistenţă tinerilor cu nevoi speciale şi cu oportunităţi reduse care beneficiază de un program de mobilitate în străinătate.

Articolul 7. Modul sănătos de viaţă

(1) Statul adoptă şi aplică măsuri de prevenire a comportamentelor cu risc sporit printre tineri prin:

a) organizarea unor campanii de informare privind modul sănătos de viaţă şi riscurile pentru sănătate la care sînt expuşi tinerii;

b) crearea şi dezvoltarea serviciilor de sănătate prietenoase tinerilor;

c) dezvoltarea programelor de prevenire a comportamentelor de risc în rîndul tinerilor (consumul de alcool, de tutun, de droguri);

d) dezvoltarea şi susţinerea serviciilor de consiliere în domeniul sănătăţii sexuale şi reproductive;

e) asigurarea accesului la serviciile medicale pentru toate categoriile de tineri;

f) acordarea de servicii gratuite privind planificarea familială pentru tinerele familii.

(2) Statul asigură condiţii de dezvoltare fizică tinerilor prin:

a) dezvoltarea infrastructurii de sport atît la nivel naţional, cît şi la nivel local;

b) asigurarea accesului tinerilor la unităţile sportive finanţate de la bugetul public;

c) dezvoltarea programelor sportive pentru toate categoriile de tineri.

Articolul 8. Servicii şi programe sociale pentru tineri

(1) Statul creează şi asigură accesul tinerilor la serviciile pentru tineri prin:

a) adoptarea unui cadru normativ pentru prestarea serviciilor de tineret la nivel central şi local;

b) dezvoltarea infrastructurii serviciilor de tineret, oferind spaţii şi echipament organizaţiilor de tineret în limita bugetelor disponibile;

c) susţinerea financiară a structurilor care prestează servicii de tineret, în limita bugetelor disponibile;

d) dezvoltarea de noi servicii pentru tineri care să corespundă necesităţilor actuale ale tinerilor şi specificului comunităţii din care fac parte.

(2) Statul încurajează şi creează condiţii de dezvoltare egală pentru tinerii şi familiile tinere cu oportunităţi reduse prin:

a) susţinerea programelor şi proiectelor de suport pentru tinerii cu necesităţi speciale;

b) adaptarea unei infrastructuri care să asigure accesul tinerilor cu necesităţi speciale la studii profesional-tehnice, superioare şi postuniversitare, precum şi la locuri de muncă;

c) facilitarea accesului tinerilor cu necesităţi speciale la locuri de muncă potrivite competenţelor acestora, inclusiv prin angajare în sectorul public.

Capitolul III
INSTITUŢIILE PUBLICE RESPONSABILE DE POLITICILE DE TINERET ŞI COMPETENŢELE LOR

Articolul 9. Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării

(1) Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării este organul central de specialitate al administraţiei publice care elaborează şi promovează politica statului în domeniul tineretului,

stabileşte orientările strategice de dezvoltare şi modernizare continuă a sistemului instituţional din domeniu, creează condiţii de participare şi dezvoltare a tinerilor.

(2) Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării exercită următoarele atribuţii de bază:

a) elaborează şi monitorizează politicile de tineret;

b) elaborează cadrul legislativ şi normativ în domeniul tineretului;

c) asigură colaborarea intersectorială în realizarea politicii de tineret;

d) creează instituţii publice responsabile de activitatea de tineret şi servicii publice deconcentrate în teritoriu;

e) organizează cercetări, studii şi coordonează procesul de evidenţă a datelor statistice în domeniul tineretului în coordonare cu organul central de statistică;

f) consultă organizaţiile de tineret, instituţiile de lucru cu tinerii, alte structuri vizate în vederea elaborării, implementării şi evaluării politicilor de tineret;

g) sprijină financiar, în limita bugetului aprobat, structurile necomerciale de tineret şi activităţile acestora prin intermediul unor concursuri, în bază de proiecte şi programe de tineret, organizate anual;

h) colaborează cu structurile necomerciale naţionale şi internaţionale de tineret;

i) susţine integrarea organizaţiilor de tineret în structurile europene şi alte structuri internaţionale de tineret;

j) sprijină participarea la programe, proiecte şi activităţi regionale, europene şi internaţionale, în special a tinerilor din localităţile rurale şi a tinerilor social vulnerabili;

k) sprijină participarea şi reprezentarea tinerilor la activitatea instituţiilor europene şi internaţionale ce vizează domeniul de tineret;

l) sprijină participarea tinerilor în cadrul programelor şi al schimburilor internaţionale de tineret;

m) sprijină structurile necomerciale de tineret în încheierea acordurilor de colaborare în domeniul tineretului şi în alte acţiuni care nu contravin legislaţiei Republicii Moldova.

Articolul 10. Agenţia Naţională pentru Dezvoltarea Programelor şi Activităţii de Tineret

(1) Agenţia Naţională pentru Dezvoltarea Programelor şi Activităţii de Tineret (denumită în continuare *Agenţie*) este o autoritate administrativă în subordinea Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării, constituită în scopul formării şi perfecţionării continue a cadrelor, programelor, activităţilor şi serviciilor din domeniul tineretului, precum şi în vederea implementării, acreditării, monitorizării şi evaluării acestora.

(2) Agenţia este finanţată din mijloace prevăzute la bugetul Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării, precum şi din mijloace acordate ca asistenţă tehnică/financiară de organisme internaţionale, de donatori externi şi interni, dispune de bilanţ propriu, de cont de decontare, de ştampilă cu Stema de Stat a Republicii Moldova şi are denumire în limba de stat.

(3) Agenţia are următoarele atribuţii de bază:

a) implementează politicile şi programele de tineret elaborate de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării;

b) oferă asistenţă logistică şi metodologică în implementarea politicilor de stat în domeniul tineretului la nivel local;

c) facilitează comunicarea cu beneficiarii programelor şi proiectelor de tineret şi monitorizează activitatea acestora;

d) vine cu propuneri de dezvoltare a noi programe şi proiecte în conformitate cu necesităţile tinerilor;

e) evaluează programele şi proiectele de tineret în baza indicatorilor de performanţă stabiliţi în documentele de planificare strategică ale Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării;

f) oferă servicii de instruire şi de formare profesională lucrătorilor şi specialiştilor de tineret;

g) realizează analiza politicilor guvernamentale din perspectiva domeniului tineretului şi vine cu propuneri către autorităţile publice centrale;

h) efectuează, la un interval de cel mult 2 ani, acţiuni de cercetare şi de analiză a necesităţilor tinerilor din ţară;

i) dezvoltă standarde de calitate şi creează un sistem naţional de asigurare a calităţii serviciilor de tineret;

j) întocmeşte şi ţine registrul serviciilor de tineret;

k) acreditează structurile care prestează servicii de tineret la nivel naţional şi local şi eliberează acestora certificate de calitate;

l) asigură dezvoltarea cadrului instituţional privind activitatea de tineret;

m) elaborează programe naţionale privind realizarea activităţilor de tineret de către lucrătorii de tineret;

n) vine cu propuneri de îmbunătăţire a serviciilor de tineret în urma unor acţiuni tematice sau transversale de evaluare;

o) monitorizează activitatea structurilor care prestează servicii de tineret;

p) iniţiază propuneri de modificare a legislaţiei în domeniul serviciilor de tineret şi de ajustare a acesteia cu cea europeană şi internaţională.

(4) Agenţia îşi desfăşoară activitatea în baza unui regulament aprobat de Guvern.

[Art.10 modificat prin Legea nr.79 din 24.05.2018, în vigoare 15.06.2018]

Articolul 11. Comisiile pentru politicile de tineret

Autorităţile publice centrale şi locale pot înfiinţa comisii pentru politicile de tineret, care:

a) se creează pe principiul de paritate între reprezentanţii autorităţilor publice şi ai sectorului neguvernamental de tineret;

b) au statut permanent în cadrul autorităţilor publice centrale şi locale şi se întrunesc periodic (cel puţin de 2 ori pe an) sau de fiecare dată cînd apare o problemă care necesită soluţionare;

c) au rol consultativ în vederea elaborării, implementării, monitorizării şi evaluării politicilor la nivel central sau local;

d) adoptă decizii cu caracter de recomandare în chestiunile ce ţin de competenţa lor;

e) funcţionează în baza unui regulament, aprobat de Guvern în cazul structurilor de nivel central sau aprobat de autoritatea publică locală în cazul celor de nivel local.

Articolul 12. Administraţia publică locală şi competenţele ei

(1) Autorităţile administraţiei publice locale promovează în teritoriu politicile de tineret şi coordonează implementarea lor.

(2) Autorităţile administraţiei publice locale au următoarele competenţe:

a) susţin activitatea organizaţiilor şi a instituţiilor de lucru cu tinerii, care activează în baza unui regulament aprobat de autorităţile publice locale, coordonat cu Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării;

b) elaborează şi implementează politici de tineret la nivel local;

c) organizează programe de granturi, destinate organizaţiilor de tineret, pentru a susţine prin concurs proiectele şi iniţiativele tinerilor din comunitate;

d) creează şi susţin financiar centrele de tineret în comunitatea administrată, în limitele bugetului disponibil;

e) stimulează participarea tinerilor la procesul decizional de nivel local;

f) colaborează, în implementarea politicilor, cu organizaţiile de tineret, cu centrele de tineret, cu filiale ale organizaţiilor naţionale şi internaţionale, cu consiliile locale ale tinerilor şi cu structurile neformale de participare a tinerilor;

g) asigură cu sedii, spaţii, oficii, cu locuri de agrement organizaţiile de tineret, consiliile locale ale tinerilor, centrele de tineret potrivit legislaţiei;

h) contribuie la procesul de organizare a analizelor, a cercetărilor şi la evidenţa datelor statistice în domeniul tineretului la nivel local;

i) asigură informarea tinerilor despre activităţile pe care le desfăşoară şi care au efect asupra acestora;

j) evaluează anual situaţia tinerilor din raza teritoriului administrat în baza strategiei locale de tineret, a programelor şi serviciilor pentru tineri, propune acţiuni pentru redresarea situaţiei;

k) facilitează şi asigură un cadru de cooperare avantajos între agenţii economici şi tinerii din localitate.

(3) Administraţia publică locală dezvoltă instrumente care:

a) formează abilităţi pentru participare a tinerilor;

b) informează tinerii;

c) încurajează tinerii să participe la activităţi de voluntariat;

d) acordă sprijin, inclusiv financiar, proiectelor şi iniţiativelor tinerilor la nivel local;

e) creează structuri consultative în domeniul politicilor de tineret pe principii de paritate.

(4) Autorităţile administraţiei publice locale de nivelul al doilea creează organe locale de specialitate în domeniul tineretului în forma organizatorică de subdiviziuni interioare, subordonate consiliilor raionale/municipale. În UTA Găgăuzia, aceste organe sînt create de Comitetul executiv şi se subordonează lui. Titulatura, structura şi regulamentele de funcţionare ale organelor locale de specialitate în domeniul tineretului se stabilesc de consiliile raionale/municipale, iar în UTA Găgăuzia – de Comitetul executiv, în baza unei structuri-tip şi a unui regulament-tip, aprobate de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

Articolul 13. Centrele de tineret

(1) Centrul de tineret se înfiinţează şi funcţionează ca serviciu de interes public.

(2) Centrul de tineret asigură informarea, orientarea profesională, consilierea, educaţia, organizarea şi petrecerea timpului liber a tinerilor, contribuind la pregătirea integrării lor sociale şi profesionale.

(3) Fondatorul asigură dezvoltarea şi funcţionarea centrelor de tineret, fie în mod autonom, fie prin asociere cu alte autorităţi, precum şi prin colaborare cu organizaţii necomerciale şi cu agenţi economici din ţară şi din străinătate.

(4) Centrul de tineret activează în baza unui regulament-cadru, cu respectarea standardelor de calitate pentru serviciile prestate, aprobate de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(5) Angajarea personalului de conducere se face prin concurs, organizat în conformitate cu un regulament aprobat de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, de către o comisie din care face parte şi un reprezentant al autorităţii publice centrale de specialitate cu drept consultativ.

(6) În centrele de tineret, posturile de specialist de tineret vacante se ocupă prin concurs, organizat la nivelul centrului de tineret, conform unei metodologii aprobate de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

Capitolul IV

STRUCTURILE NECOMERCIALE DE TINERET

Articolul 14. Organizaţiile de tineret

(1) Tinerii au dreptul de a se asocia benevol în organizaţii de tineret, care îşi desfăşoară activitatea în conformitate cu legislaţia Republicii Moldova. Tinerii pot fi membri sau beneficiari ai organizaţiilor de tineret în conformitate cu statutul acestora.

(2) Organizaţiile de tineret au dreptul:

a) să participe la procesul de elaborare, implementare şi evaluare a politicilor de tineret;

b) să înainteze autorităţilor publice centrale şi locale propuneri de modificare a legislaţiei cu privire la tineret;

c) să promoveze şi să sprijine interesele comune ale tinerilor prin desfăşurarea de programe şi de activităţi la nivel local, naţional şi internaţional;

d) să încurajeze şi să dezvolte participarea tinerilor;

e) să promoveze şi să desfăşoare activităţi de educaţie nonformală a tinerilor şi de voluntariat;

f) să colaboreze cu organizaţii naţionale şi internaţionale, cu autorităţi publice centrale şi locale în domeniul tineretului;

g) să iniţieze parteneriate şi să colaboreze cu autorităţile administraţiei publice centrale şi locale;

h) să participe la concursuri pentru crearea de structuri reprezentative de tineret;

i) să creeze centre de dezvoltare a competenţelor dobîndite în procesul de educaţie nonformală şi informală.

Articolul 15. Consiliile locale ale tinerilor

(1) Consiliile locale ale tinerilor sînt structuri reprezentative ale tinerilor la nivel local, create la iniţiativa tinerilor din comunitate, din regiune, care pot fi înregistrate ca organizaţii necomerciale doar cu avizul autorităţii publice centrale pentru tineret, dacă membrii sînt desemnaţi pentru o anumită perioadă de către tineri, urmare alegerilor, prin vot universal, direct, egal, liber exprimat.

(2) Consiliul local al tinerilor aprobă propriul regulament de organizare şi funcţionare în baza unui regulament-cadru aprobat de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(3) Consiliile locale ale tinerilor sînt menite să asigure participarea activă a tinerilor la viaţa locală şi regională, în special la procesul de luare a deciziilor ce îi privesc.

(4) Consiliile locale ale tinerilor au dreptul:

a) să reprezinte tinerii la nivel local şi regional;

b) să identifice interesele, necesităţile şi problemele tinerilor la nivel local şi regional;

c) să înainteze propuneri către autorităţile publice locale în toate domeniile care îi vizează pe tineri;

d) să participe la elaborarea, implementarea, monitorizarea şi evaluarea programelor şi activităţilor de tineret la nivel local;

e) să participe la structurile reprezentative de consultare la nivel local pe principii de paritate;

f) să încurajeze şi să promoveze participarea activă a tinerilor la viaţa comunităţii;

g) să promoveze şi să desfăşoare activităţi de educaţie nonformală a tinerilor şi de voluntariat;

h) să intervină pentru a atenţiona autorităţile, precum şi ceilalţi tineri asupra calităţii anumitor servicii sau pentru a propune îmbunătăţirea acestora;

i) să elaboreze şi să aprobe propriul plan de activităţi şi să estimeze costurile pentru implementarea lui.

Articolul 16. Structuri neformale de participare a tinerilor

(1) Structura neformală de participare a tinerilor este o formă de participare a tinerilor întruniţi benevol şi activează în interesele tinerilor.

(2) Structuri neformale de tineret pot fi grupurile de iniţiativă, senatele studenţeşti, consiliile elevilor, mass-media pentru tineri.

(3) Organizaţiile de tineret ale partidelor politice sînt considerate structuri neformale de participare a tinerilor.

(4) Structurile neformale de participare a tinerilor au dreptul să desfăşoare activităţi cu tineri şi pentru tineri şi pot înainta autorităţilor publice propuneri în domeniile care vizează tinerii.

Capitolul V
ACTIVITĂŢILE DE TINERET ŞI PERSONALUL DIN DOMENIU

Articolul. 17. Activităţile de tineret şi serviciul pentru tineri

(1) Activitatea de tineret (lucrul de tineret) reprezintă o totalitate de acţiuni care susţin dezvoltarea multilaterală a tinerilor, organizate cu participarea lor, care le permite să fie activi în afara familiei, educaţiei formale şi care contribuie la o mai bună integrare socială a acestora.

(2) Activităţile de tineret pot fi organizate şi desfăşurate de către tineri, voluntari, organizaţii necomerciale, instituţii publice.

(3) Serviciul pentru tineri reprezintă o intervenţie instituţionalizată şi planificată, realizată de un specialist în lucrul de tineret din cadrul unei instituţii prestatoare de servicii pentru tineri, prin care se asigură informarea, consilierea, orientarea profesională, petrecerea timpului liber, precum şi dezvoltarea abilităţilor de participare la viaţa comunitară.

(4) Serviciile pentru tineri sînt programe specializate ale lucrului pentru tineret care contribuie la o mai bună integrare socială şi profesională a tinerilor, precum şi la ridicarea gradului de participare şi de responsabilitate civică a acestora.

Articolul 18. Lucrătorul de tineret şi specialistul în lucrul de tineret

(1) Lucrătorul de tineret este o persoană care realizează diferite tipuri de activităţi cu tinerii din comunitate sau cu grupuri de tineri fără a urma în mod obligatoriu o activitate planificată şi sistematică.

(2) Lucrătorul de tineret poate fi un lider de tineret, un voluntar, o persoană din cadrul unei organizaţii de tineret sau din orice altă organizaţie.

(3) Specialistul în lucrul de tineret realizează o activitate planificată, sistematică şi profesionistă în raport cu tînărul sau cu grupul de tineri din cadrul unui serviciu instituţionalizat pentru tineri.

(4) Specialistul în lucrul de tineret are la bază o formare profesională în domeniul lucrului de tineret şi activează în cadrul unei instituţii prestatoare de servicii pentru tineri.

Articolul 19. Organizarea activităţilor de educaţie nonformală a tinerilor

(1) Activitatea de tineret se bazează pe procesele de învăţare nonformală, cuprinde orice formă de învăţare intenţionată şi de dobîndire de abilităţi şi de competenţe în afara educaţiei formale şi este oferită, de regulă, de organizaţiile de tineret, de asociaţiile obşteşti, de instituţiile publice, de centrele de tineret, de formatori.

(2) Activităţile de educaţie nonformală trebuie să corespundă principiilor de lucru cu tinerii, avînd la bază necesităţile lor educaţionale, şi să contribuie la dobîndirea şi/sau la dezvoltarea competenţelor necesare integrării în societatea aflată în continuă schimbare.

(3) Recunoaşterea competenţelor dobîndite în procesul de educaţie nonformală este certificată în conformitate cu legislaţia.

Capitolul VI
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 20. Intrarea în vigoare a prezentei legi

(1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării, cu excepţia:

a) articolelor 5–8, care intră în vigoare la 24 de luni de la data adoptării;

b) articolelor 10 şi 13, care intră în vigoare la 12 luni de la data adoptării.

(2) Guvernul:

a) în termen de 12 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, va crea Agenţia Naţională pentru Dezvoltarea Programelor şi Activităţii de Tineret;

b) în termen de 24 de luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, va aduce actele sale normative în concordanţă cu prezenta lege şi va asigura elaborarea actelor normative necesare punerii ei în aplicare;

c) în termen de 24 de luni, va veni cu recomandări către administraţia publică locală pentru implementarea politicilor de tineret la nivel local.

(3) La data intrării în vigoare a prezentei legi, Legea nr.279-XIV din 11 februarie 1999 cu privire la tineret (Monitorul Oficial al Republicii Moldova 1999, nr.39–41, art.169), cu modificările şi completările ulterioare, se abrogă.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI Andrian CANDU

Nr.215. Chişinău, 29 iulie 2016.

H O T Ă R Î R E
cu privire la Concepţia dezvoltării învăţământului în Republica Moldova şi la formarea Consiliului coordonator pentru desfăşurarea reformei învăţământului

nr. 337-XIII din 15.12.94

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.17-18/172 din 24.03.1995

* * *

Parlamentul adoptă prezenta hotărîre.

Art.1. - Se aprobă Concepţia dezvoltării învăţământului în Republica Moldova (se anexează).

Art.2. - Guvernul, în termen de o lună, va introduce modificări în proiectul Legii învăţământului în conformitate cu Concepţia dezvoltării învăţământului în Republica Moldova.

Art.3. - Se formează Consiliul coordonator pentru desfăşurarea reformei învăţământului în următoarea componenţă:

Preşedinte	
SENIC Valeriu	preşedinte al Comisiei pentru cultură, ştiinţă, învăţămînt şi mijloace de informare în masă
Vicepreşedinte	
OJOG Grigore	viceprim-ministru
Secretar	
JELESCU Petru	doctor în psihologie, şef de catedră la Universitatea pedagogică "Ion Creangă"
Membri:	
ANDRIEŞ Andrei	preşedinte al Academiei de Ştiinţe
CHERDIVARENCO Vasile	preşedinte al subcomisiei ştiinţă şi învăţămînt a Comisiei pentru cultură, ştiinţă, învăţămînt şi mijloace de informare în masă
DZIUBINSCHI Arcadie	pedagog, pensionar
GAUGAŞ Petru	ministru al învăţămîntului
GUSAC Maria	decan al facultăţii de pedagogie a Universităţii pedagogice "Ion Creangă"
IZBEŞTSCHI Iosif	doctor în pedagogie, şef de catedră la Universitatea pedagogică "Ion Creangă"
KIŞKILIOV Iuri	pedagog-psiholog la şcoala medie nr.5, or.Chişinău
LEBEDEV Valentina	pedagog la şcoala medie nr.21, or.Chişinău
MOROŞANU Ştefan	director al liceului nr.10 "Ştefan cel Mare", or.Chişinău
NOGAI Vasile	şef al Direcţiei principale învăţămînt tehnico-profesional a Ministerului Învăţămîntului
PUICĂ Anatol	deputat în Parlament
RUSNAC Gheorghe	rector al Universităţii de Stat din Moldova
SILVESTRU Aurelian	director al liceului "Prometeu", or.Chişinău
SÎRBU Pavel	şef de catedră la Universitatea de Stat din Moldova
STUPACENCO Lidia	decan al facultăţii de pedagogie şi psihologie a Universităţii pedagogice "Alecu Russo"
TERINTE Mihai	doctor habilitat în pedagogie.

Art.4. - Consiliul coordonator pentru desfăşurarea reformei învăţământului va asigura îmbinarea procesului de formare a cadrului legislativ în domeniul învăţământului cu acţiunile de ordin organizatoric, tehnico-material, financiar şi de altă natură.

Art.5. - Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI **Petru LUCINSCHI**

Chişinău, 15 decembrie 1994.
Nr.337-XIII.

CONCEPŢIA
dezvoltării învăţământului în Republica Moldova

DISPOZIŢII GENERALE

În ultimele decenii, în Republica Moldova s-a acumulat o experienţă pozitivă în formarea potenţialului intelectual al societăţii. Dar mimetismul nesăbuit al pseudoreformatorilor şcolii, negarea tradiţiilor ei sănătoase, absolutizarea "formelor fără fond", manualele guvernate de principiul informativ-reproductiv, ce ignorau particularităţile de vîrstă ale elevilor, marginalizarea învăţământului şi finanţarea lui insuficientă, lipsa unei politici concrete de perspectivă în domeniul educaţiei, predominarea măsurilor de corecţie imediată au condus la o stare de criză a sistemului educaţional, impunînd necesitatea trasării unor noi căi de dezvoltare a învăţământului.

Constituirea statului independent Republica Moldova, noile relaţii politice, sociale şi economice, deschiderea amplă către valorile culturii naţionale, universale şi ale ştiinţelor educaţionale mondiale condiţionează o nouă viziune asupra coordonatelor conceptuale de dezvoltare a personalităţii celor care învaţă.

Factorii indicaţi au condus la conştientizarea ideii de edificare a şcolii naţionale, institut social de instruire şi educaţie a copiilor şi tinerilor, de adaptare profesională şi socioculturală a acestora, de menţinere şi dezvoltare a potenţialului spiritual al naţiunii.

Centrat pe principiile umanismului, democraţiei şi dezvoltării multilaterale, învăţământul îşi propune să pregătească generaţiile care vor trăi în mileniul al treilea, iar prin contribuţia la formarea intelectual-spirituală, civică şi fizică a tinerilor - să creeze resursele umane ce vor constitui una din premisele majore ale consolidării independenţei statului, potenţialului său economic şi cultural.

În acest scop se va proceda la valorificarea culturii naţionale a poporului moldovenesc şi a celorlalte neamuri conlocuitoare, a culturii universale. Vor fi create structurile şi condiţiile necesare de însuşire temeinică a limbii moldoveneşti pentru a se oferi tuturor celor care învaţă posibilităţi egale de încadrare profesională şi socioculturală în viaţa republicii. Se va acordă, de asemenea, atenţie sporită studiului limbilor maternă şi moderne la toate nivelurile învăţământului.

Nota definitorie a învăţământului este centrarea pe elev, valorificarea şi îmbogăţirea potenţialului său creativ în procesul de optimizare a activităţii instructiv-educative pe bază de demersuri diferenţiate pînă la nivel de individualizare, cu un antrenament transdisciplinar al gîndirii divergente.

Învăţământul preconizat de Concepţie va fi un învăţământ gratuit, asigurat de stat, refractar la discriminarea ideologico-partinică, politică, religioasă, rasistă şi naţională, favorabil dezvoltării

multilaterale a preşcolarilor, elevilor şi studenţilor, accesibil la toate nivelurile, treptele, ciclurile şi formele în funcţie de capacitate, aptitudinile şi opţiunile demonstrate.

Concepţia are o destinaţie bine determinată: de a servi drept fundament teoretic la elaborarea politicii de stat în domeniul învăţământului, a actelor legislative şi a altor acte normative privind învăţământul, a metodelor manageriale, a noilor conţinuturi şi tehnologii educaţionale. Acestui demers răspund sistemele de principii, obiective, strategii şi standarde educaţionale,structura învăţământului, noul statut social al cadrelor didactice, implementările ştiinţelor educaţionale etc., care conturează pilonii unui învăţământ de o nouă orientare conceptuală.

Concepţia este racordată la Constituţia Republicii Moldova, la deciziile forurilor internaţionale cu privire la drepturile omului, drepturile copilului şi libertatea educaţiei, la teoriile educaţionale moderne, derivă din situaţia reală ce s-a creat în sistemul de învăţământ din republică, din opţiunile sociale şi educaţionale ale populaţiei. Concepţia este axată pe ideea acordării învăţământului unui statut de prioritate naţională, deoarece societatea va deveni umanistă, democratică, pluralistă, cu economie de piaţă, unde urmează a fi utilizate din plin capacităţile intelectuale ca principala resursă de dezvoltare, de reproducere a factorului uman, care influenţează toate sferele de activitate social-economică şi culturală şi care susţine formarea unor relaţii sociale de tip nou.

Sub aspect strategic, dezvoltarea dinamică şi anticipată a învăţământului constituie componenţa primordială a reformelor social-economice şi culturale, iar sub aspect tactic contribuie nemijlocit la realizarea şi avansarea acestor reforme.

PRINCIPIILE DE BAZĂ ALE ÎNVĂŢĂMÎNTULUI

Politica educaţională a statului se întemeiază pe:

principiul democratizării, care presupune caracterul de stat şi obştesc al dirijării învăţământului, un învăţământ deschis, flexibil, descentralizat, orientat spre realizarea dreptului la educaţie, la alegerea instituţiei de învăţământ, a formelor şi limbii de predare, precum şi independenţa instituţiilor de învăţământ în alegerea strategiei de dezvoltare;

principiul umanizării, care constă în orientarea şcolii spre interesele personalităţii, în recunoaşterea fiecărui om drept valoare socială supremă, în aprecierea valorilor primordiale general-umane, în asigurarea dezvoltării libere a personalităţii, în educarea spiritului civic, a patriotismului, în dezvoltarea multilaterală a potenţialului spiritual-uman, în formarea culturii personalităţii;

principiul umanitarizării, care presupune formarea unei concepţii unitare ştiinţifice despre lume, armonizarea studierii ciclului de ştiinţe umanistice sub raport optim cu cele exacte şi naturale;

principiul accesibilităţii şi adaptivităţii sistemului de învăţământ care presupune corespunderea conţinutului, formelor, standardelor instructive şi structurii procesului instructiv particularităţilor individuale şi nivelului de pregătire al elevului;

principiul instruirii dezvoltative, ce reglementează trecerea de la şcoala de acomodare şi reproducere la şcoala care dezvoltă şi se dezvoltă, educînd o personalitate căreia îi este proprie inovaţia şi creativitatea, iniţiativa de gîndire şi sensibilitatea înalt receptivă, o personalitate capabilă să rezolve noile probleme social-economice şi culturale şi să se adapteze la condiţiile de dezvoltare permanentă a societăţii;

principiul unităţii şi diversităţii, care presupune unitatea internă a elementelor sistemului de învăţământ sub aspect conceptual, realizat într-o diversitate de structuri, forme, conţinuturi, tehnologii educaţionale;

caracterul laic al învăţământului în instituţiile de stat.

OBIECTIVELE EDUCAŢIONALE

Învăţământul din Republica Moldova preia şi realizează obiectivele educaţionale acceptate de comunitatea mondială:

dezvoltarea personalităţii copilului, a capacităţilor şi a aptitudinilor lui spirituale şi fizice la nivelul potenţialului său maxim;

cultivarea respectului pentru drepturile şi libertăţile omului, indiferent de apartenenţa lui etnică, de provenienţa socială şi atitudinea faţă de religie - principii consemnate în Carta Naţiunilor Unite;

educarea stimei faţă de părinţi, faţă de identitatea, limba şi valorile culturale ale poporului, precum şi faţă de valorile naţionale ale ţării în care trăieşte, ale ţării din care poate fi originar şi ale civilizaţiilor diferite de a sa;

pregătirea copilului pentru a-şi asuma responsabilităţile vieţii într-o societate liberă, în spiritul înţelegerii, păcii, toleranţei, egalităţii între sexe şi prieteniei între toate popoarele şi grupurile etnice, naţionale şi religioase;

implantarea responsabilităţii şi respectului faţă de mediul ambiant, formarea conştiinţei ecologice;

cultivarea simţului necesităţii de a munci pentru binele propriu şi cel al societăţii, a stimei faţă de cei care produc bunuri materiale şi spirituale;

asigurarea unei pregătiri fizice multilaterale - cu caracter profesional aplicativ pentru tineretul studios, - formarea convingerii necesităţii de practicare a culturii fizice şi sportului pe parcursul întregii vieţi.

Elevii şi studenţii vor fi educaţi în spiritul îndatoririlor civice fundamentale, consfinţite de Constituţia Republicii Moldova, dintre acestea primind devotamentul faţă de Patrie, grija pentru consolidarea statalităţii moldoveneşti, îndeplinirea conştiincioasă a obligaţiilor ce le revin.

STRATEGIA DEZVOLTĂRII ÎNVĂŢĂMÂNTULUI

Strategia dezvoltării învăţământului presupune:

asigurarea cadrului juridic de funcţionare şi dezvoltare a sistemului educaţional; elaborarea Legii învăţământului şi a statutului personalului didactic; inventarierea şi reexaminarea actelor normative privind funcţionarea sistemului de învăţământ; elaborarea actelor legislative şi a altor acte normative privind protecţia socială a învăţământului, a pedagogilor, preşcolarilor, elevilor şi studenţilor, privind asigurarea unei noi politicii economice în domeniul învăţământului;

elaborarea şi realizarea Programului naţional de dezvoltare a învăţământului, care va include mecanismele de aplicare a Legii învăţământului, etapele stabilizării şi perspectivele dezvoltării lui, acţiunile concrete ce urmează a fi întreprinse în reformarea structurilor învăţământului, în renovarea conţinuturilor şi tehnologiilor educaţionale, în asigurarea cu cadre didactice şi ştiinţifice, în organizarea şi dirijarea învăţământului, în politica de finanţare şi asigurare a bazei tehnico-materiale a acestuia etc.;

elaborarea mecanismului de funcţionarea a învăţământului în condiţiile economiei de piaţă: crearea unei bănci de servicii educaţionale prin acumularea de noi tehnologii, inovaţii pedagogice, diferite forme şi modele de învăţământ; crearea, în cadrul învăţământului profesional, a condiţiilor pentru perfecţionarea specialiştilor şi recalificarea operativă a persoanelor rămase fără lucru; folosirea bazei tehnico-materiale a instituţiilor pedagogice în pregătirea specialiştilor pentru sferele culturală, economică, socială;

înlăturarea piedicilor de ordin politic şi social-economic ce blochează reforma învăţământului, prevăzută de Concepţie;

asigurarea diversităţii formelor organizatorice de obţinere a studiilor, atît la instituţiile de învăţămînt de stat, cît şi în cele private; stimularea organizării instituţiilor de învăţămînt de alternativă şi a celor private, a activităţii lor;

optimizarea reţelei unităţilor de învăţămînt şi deschiderea de noi structuri pentru asigurarea învăţămîntului adecvat cerinţelor societăţii calculate în baza unei metodologii ştiinţifice;

sincronizarea sistemului de învăţămînt din Republica Moldova cu sistemele de învăţămînt din lume; preluarea creativă a ideilor şi tehnologiilor educaţionale, ţinîndu-se seama de nivelul de dezvoltare al ţării;

stabilirea standardelor educaţionale care să asigure convertibilitatea învăţămîntului naţional;

renovarea conţinutului învăţămîntului, îndeosebi a celui umanistic; elaborarea unor noi complexe didactico-metodice pentru învăţămîntul de toate nivelurile; asigurarea posibilităţilor de experimentare a unor conţinuturi noi;

organizarea concursurilor pentru elaborarea proiectelor de programe şi manuale şcolare;

crearea condiţiilor necesare studierii aprofundate a limbii moldoveneşti de către alolingvi la toate nivelurile de învăţămînt, conform Constituţiei şi legislaţiei privind funcţionarea limbilor, statul asigurînd dreptul de a alege limba de educare şi instruire;

garantarea predării şi studierii temeinice a limbilor străine la toate nivelurile de învăţămînt;

asigurarea pregătirii de cadre pentru economia naţională peste hotarele ţării, în primul rînd la specialităţile pe care nu le poate oferi sistemul naţional de învăţămînt;

constituirea unui sistem modern de organizare şi dirijare a învăţămîntului; descentralizarea funcţiilor manageriale, educaţionale pe verticală şi orizontală; stabilirea unui sistem de evaluare, licenţiere şi acreditare în învăţămînt;

crearea condiţiilor şi elaborarea unor programe de pregătire a cadrelor didactice şi celor de conducere şi a unor variate modele de perfecţionare a calificării lor, inclusiv pe bază de autogestiune;

organizarea serviciilor de asistenţă psihologică şi de orientare şcolară şi profesională a elevilor;

sporirea rolului social al învăţămîntului prin încadrarea permanentă a organelor de stat, şcolii, familiei, societăţii în dezvoltarea sistemului educaţional şi intensificarea responsabilităţii lor; propagarea cunoştinţelor pedagogice şi psihologice în societate;

elaborarea unui sistem de măsuri în vederea îmbunătăţirii condiţiilor de viaţă şi activitate ale cadrelor didactice, acesta incluzînd majoritatea salariilor, micşorarea normei didactice a profesorilor şcolari şi universitari;

stabilirea unor normative de finanţare, fundamentate, a învăţămîntului de către stat, precum şi de la alte surse (sponsorizare, binefacere), care să asigure funcţionarea normală a sistemului de învăţămînt şi realizarea standardelor educaţionale;

dezvoltarea industriei de asigurare tehnico-materială şi metodico-didactică a instituţiilor de învăţămînt, crearea mecanismelor economice de stimulare a activităţii acestor întreprinderi.

STRUCTURA SISTEMULUI DE ÎNVĂŢĂMÎNT

Sistemul naţional de învăţămînt cuprinde reţeaua instituţiilor de instruire şi educaţie de diferite niveluri, trepte, forme de organizare şi de activitate, ansamblul programelor şi al standardelor educaţionale, organele de dirijare şi îndrumare a învăţămîntului.

Sistemul de învăţămînt are următoarea structură:

I. Învăţământul preşcolar
II. Învăţământul primar
III. Învăţământul secundar:
1) general:
a) gimnazial
b) liceal
b[1]) şcoala medie de cultură generală
2) profesional
IV. Învăţământul superior
V. Învăţământul postuniversitar
Sistemul de învăţământ mai include:
învăţământul special
învăţământul complementar
învăţământul continuu.

I. Învăţământul preşcolar

Învăţământul preşcolar constituie prima verigă a sistemului de educaţie şi instruire. El reprezintă un sistem de instituţii preşcolare de diverse tipuri (de stat şi private) cu diferite programe de funcţionare.

Obiectivele fundamentale ale învăţământului preşcolar rezidă în dezvoltarea coordonată, dar liberă, a calităţilor personale ale copilului, în pregătirea lui pentru viaţă şi şcoală. Menirea instituţiilor preşcolare constă în formarea comportamentului motor, cognitiv, afectiv, verbal, social. La etapa preşcolară începe dezvoltarea capacităţilor creative ale copiilor, care continuă la toate nivelurile învăţământului.

Statul garantează susţinerea materială a educaţiei copiilor de vîrstă antepreşcolară (de pînă la 3 ani) în familie, iar a celor de vîrstă preşcolară (de la 3-7 ani) în grădiniţele de copii.

Pregătirea către şcoală este obligatorie de la vîrsta de 5 ani.

La dorinţa părinţilor, prin decizia şi cu concursul autorităţilor administraţiei publice locale sau al patronilor instituţiilor private, în instituţiile preşcolare pot fi primiţi şi copiii de pînă la 3 ani.

Statul garantează îngrijirea şi educarea copiilor de vîrstă preşcolară cu handicap fizic şi mental, precum şi copiilor orfani.

II. Învăţământul primar

În clasele primare (I-IV) la elevi se formează abilităţi de activitate intelectuală, se crează premise pentru autoreglare în procesul de instruire, deprinderi trainice de citire, scriere şi calcul de comunicare cu colegii de clasă şi de şcoală, cu învăţătorii şi societatea, cu natura şi arta, competenţe de exprimare într-o limbă modernă. În şcoala primară copiii continuă să-şi modeleze viziunea despre natură, om şi munca lui, îşi dezvoltă calităţile fizice, îşi formează deprinderi de muncă, igienă şi conduită.

Înscrierea copiilor în şcoală primară se face la vîrsta de 6-7 ani, ţinîndu-se cont de gradul lor de maturizare pentru activitatea de instruire.

III. Învăţământul secundar

1. Învăţământul general

a) Învăţământul gimnazial

Învăţământul gimnazial (clasele V-IX) se realizează în cadrul unor unităţi de învăţământ autonome (gimnazii) cu clasele I-IX (de asemenea, în licee, în şcoli medii de cultură generală).

Învăţământul general gimnazial (clasele I-IX) este obligatoriu şi asigură tuturor copiilor standardul educaţional european, formarea aptitudinilor educaţionale fundamentale, dezvoltarea priceperilor intelectuale concepute drept nivel definitoriu în dezvoltarea personalităţii şi deschiderea căilor către învăţământul liceal şi învăţământul profesional. Una din sarcinile importante ale gimnaziului este de a stabili înclinaţiile şi capacităţile de bază ale copilului în dezvoltare în vederea orientării şi autodeterminării lui şcolare şi profesionale.

De regulă în învăţământul gimnazial nu se face o diferenţiere a studiilor pe profiluri, cu excepţia claselor cu profil artistic şi sportiv, însă este încurajată studierea aprofundată a unor discipline de bază şi opţionale (inclusiv de orientare profesională a elevilor).

Răspunderea pentru şcolarizarea obligatorie a copiilor o poartă autorităţile administraţiei publice locale.

La absolvirea gimnaziului, elevilor li se eliberează un certificat de studii, care oferă mai multe itinerarii de continuare a studiilor în învăţământul liceal şi în cel profesional (sau în clasa X-a a şcolii medii de cultură generală).

b) Învăţământul liceal

Învăţământul liceal, cu durata de 3 ani (clasele X-XII), se realizează în licee teoretice generale şi teoretice de profil (real, umanist, de artă etc.). Admiterea în liceu se face pe bază de concurs.

Liceul asigură o pregătire teoretică fundamentală, o bază solidă de cultură generală care permite continuarea pregătirii de specialitate în alte filiere instrucţionale.

Reorganizarea învăţământului mediu general de 11 ani în cel de tip gimnazial-liceal va permite, pe de o parte, sincronizarea cu învăţământul modern mondial prin introducerea standardelor comune şi a bacalaureatului; pe de altă parte, va contribui la o mai bună pregătire ulterioară de specialitate în instituţiile respective.

Reţeaua de licee se va constitui din unităţi de învăţământ amplasate în oraşe, precum şi în satele mai mari unde există condiţiile necesare funcţionării acestui tip de instituţie. Unele licee pot fi înfiinţate pe lîngă universităţi şi alte instituţii de învăţământ superior.

b^1) Şcoala medie de cultură generală

Actualele şcoli medii de cultură generală (de 11 ani) se vor reorganiza treptat fie în licee, fie în gimnazii, în funcţie de potenţialul didactic şi de baza tehnico-materială.

La oportunitatea păstrării şcolilor medii de cultură generală se presupune a se reveni după anul 2005.

2. Învăţământul profesional

Învăţământul profesional deschide absolvenţilor din învăţământul gimnazial şi liceal (celor din şcoala medie de cultură generală), evitîndu-se orice îngrădire, calea spre pregătirea într-o meserie şi obţinerea unui certificat de calificare, precum şi spre o pregătire generală care poate finaliza cu obţinerea unei diplome de bacalaureat. Învăţământul profesional se realizează în şcoala de meserii şi în şcoala profesională polivalentă.

Şcoala de meserii asigură pregătirea profesională într-o meserie simplă, cu durata studiilor de 1-2 ani. În unele cazuri, şcoala de meserii poate funcţiona în cadrul şcolii profesionale polivalente.

Şcoala profesională polivalentă se organizează pe trepte. Ea realizează pregătirea profesională succesivă într-un domeniu larg de calificare - de la muncitor pînă la tehnician, asigurînd concomitent studii liceale.

Treapta întîi a şcolii polivalente (cu durata de pînă la 2 ani) asigură o specializare îngustă şi se încheie cu atribuirea calificării profesionale corespunzătoare (în meseriile solicitate de producţia în masă şi în serie). La această treaptă se desfăşoară şi primul ciclu de pregătire generală după programele liceale ale clasei a X-a. Absolventul treptei întîi a şcolii profesionale polivalente se poate încadra în muncă, îşi poate continua studiile în treapta a doua sau în clasa a XI-a de liceu.

Treapta a doua a şcolii polivalente (cu durata de cel mult 1,5 ani) asigură extinderea calificării profesionale şi iniţierea în bazele activităţii de întreprinzător şi al micului business, fiind însoţită de pregătirea generală pentru clasa a XI-a. Pregătirea profesională mai largă va permite absolventului să însuşească bazele sferei de servicii şi de afaceri în specialitatea sa. Elevul care a absolvit treapta a doua se poate încadra în muncă la întreprinderi de stat şi particulare, poate să organizeze o afacere proprie, să-şi continue studiile la treapta a treia sau în ultima clasă de liceu.

Treapta a treia a şcolii polivalente (cu durata de 1,5-2 ani) permite extinderea specializării profesionale pînă la nivelul de tehnician, organizator al producţiei. La această treaptă sînt studiate bazele managementului, marketingului şi businessului. Sub aspect profesional, treapta a treia finalizează cu eliberarea diplomei, iar pregătirea generală (pentru clasa a XII-a) - cu susţinerea bacalaureatului.

Ca bază de organizare a sistemului de învăţămînt profesional pot fi şcolile tehnico-profesionale actuale, precum şi unele colegii. Cele 3 trepte de şcoală polivalentă se realizează în una şi aceeaşi instituţie de învăţămînt.

Învăţămîntul profesional postliceal are scopul de a pregăti într-o meserie absolvenţii liceelor (ai şcolilor medii de cultură generală). Instruirea profesională a acestei categorii de elevi se realizează conform unor programe speciale de studii în şcolile de meserii sau profesionale polivalente.

IV. Învăţămîntul superior

Sarcina principală a învăţămîntului superior este pregătirea perfecţionarea, recalificarea şi atestarea specialiştilor de înaltă calificare pentru economia naţională, ştiinţă, cultură şi învăţămînt. Învăţămîntul superior trebuie să devină o "industrie" a ştiinţei, angajată nemijlocit şi plenar în rezolvarea problemelor imediate şi de perspectivă ale vieţii.

Învăţămîntul superior este organizat în universităţi, academii, institute (cu durata de 4-6 ani) şi în colegii (2-3 ani), cu excepţia învăţămîntului pedagogic, ce funcţionează numai ca învăţămînt universitar. Învăţămîntul superior funcţionează, de regulă, în baza autonomiei universitare (independenţă didactică, ştiinţifică, editorială financiară, juridică etc.). Rectorii instituţiilor de învăţămînt superior sînt numiţi în funcţie de către Guvern.

La instituţiile de învăţămînt superior au acces titularii diplomelor de bacalaureat.

În perioada de tranziţie, cît vor funcţiona şcolile medii de cultură generală, şi absolvenţii lor vor avea acces la instituţiile de învăţămînt superior, urmînd a fi înmatriculaţi pe bază de concurs, după susţinerea examenelor de admitere.

La absolvirea colegiului se va elibera o diplomă de specialist inferior ce oferă titularului dreptul de încadrare în cîmpul muncii sau de continuare a studiilor în învăţămîntul universitar.

Învăţămîntul universitar finalizează cu un examen de licenţă (inclusiv susţinerea tezei de licenţă) şi cu eliberarea, în caz de promovare, a diplomei de licenţă universitară, iar în caz de nepromovare - a unui certificat de absolvire.

V. Învăţămîntul postuniversitar

Învăţământul postuniversitar oferă absolvenţilor învăţământului universitar posibilitate de aprofundare a pregătirii profesionale sau de extindere a acestui pregătiri în domenii înrudite. Aprofundarea pregătirii şi extinderea ei se realizează prin studii de specializare sau prin doctorat.

Admiterea la învăţământul postuniversitar se face prin concurs, la care pot participa titularii diplomelor de licenţă universitară.

Învăţământul special

Învăţământul special constituie un sistem de instituţii speciale care vor include serviciile de diagnosticare şi depistare, instruire şi educaţie, pregătire pentru muncă şi integrare socială a copiilor cu deficienţe în dezvoltarea fizică şi psihică.

Învăţământul complementar

Învăţământul complementar are menirea să dezvolte capacităţile şi aptitudinile individuale, să satisfacă interesele şi cele mai diverse opţiuni ale personalităţii.

Învăţământul complementar este realizat în diverse instituţii extraşcolare de creaţie artistică, tehnico-ştiinţifică, de educaţie fizică şi estetică, în cercul de amatori, în cluburi, prin cursuri, învăţământ la distanţă etc.

Învăţământul continuu

Învăţământul continuu include toate formele de instruire şi autoinstruire a adulţilor, care se realizează în mod independent în diferite instituţii de învăţământ, universităţi populare, asociaţii universitare, prin învăţământ la distanţă, diverse cursuri organizate pe lîngă întreprinderi, instituţii etc., indiferent de formele de gospodărire şi proprietate.

CONŢINUTUL ÎNVĂŢĂMÎNTULUI

Conţinutul învăţământului (curriculum-ul) include: obiective, conţinuturi propriu zise şi finalităţi. El se eşalonează pe niveluri, trepte şi obiecte de studiu, avînd caracter formativ-dezvoltativ cu proiectare modulară şi interdisciplinară.

Modernizarea conţinutului învăţământului devine factorul primordial al progresului social-economic, contribuind în acest fel la dezvoltarea societăţii şi consolidarea statului de drept.

Conţinutul învăţământului asigură autodeterminarea şi autorealizarea personalităţii, integrarea acesteia în sistemul valorilor culturii naţionale şi celei universale.

Conţinuturile de învăţământ sincronizează cu noile structuri educaţionale şi au un caracter finit la fiecare treaptă a sistemului de învăţământ. În baza conţinutului învăţământului se elaborează planurile de învăţământ, programele şi manualele şcolare.

PREGĂTIREA, PERFECŢIONAREA, RECALIFICAREA ŞI ATESTAREA CADRELOR DIDACTICE

Pregătirea cadrelor didactice pentru întreg sistemul de învăţământ este prioritară şi se efectuează la un singur nivel (superior), la facultăţile universitare, în mod anticipat, conform perspectivelor învăţământului şi condiţiilor social-economice, lingvistice, culturale etc.

Profesiograma pedagogului va include şi imperativul aplicării principiilor şi tehnologiilor organizării ştiinţifice a muncii în şcoala de toate gradele.

Evaluarea competenţelor profesionale se va realiza în baza unor criterii noi, care plasează în cadrul actului pedagogic performanţele obţinute în dezvoltarea elevilor şi studenţilor, luîndu-se în vedere standardele educaţionale, obiectivele de referinţă.

Perfecţionarea cadrelor didactice se desfăşoară, de regulă, la facultăţile respective ale instituţiilor superioare de învăţământ.

Desăvîrşirea profesională periodică a cadrelor didactice devine obligatorie din motive de ridicare permanentă a nivelului de calificare şi de renovare conceptuală, metodologică, curriculară, tehnologică a învăţămîntului.

Recalificarea (specializarea suplimentară) a cadrelor didactice se va face în dependenţă de necesităţile social-economice şi culturale ale societăţii, de dorinţele pedagogului.

Periodic (o dată la 5 ani) se efectuează atestarea cadrelor didactice în scopul reconfirmării lor în post, iar obţinerea gradului didactic se face la iniţiativa pedagogului.

Salarizarea se va efectua în dependenţă de nivelul studiilor, de gradul ştiinţific şi didactic, de vechimea în muncă etc.

ASIGURAREA ŞTIINŢIFICO-DIDACTICĂ A ÎNVĂŢĂMÎNTULUI

Reorganizarea sistemului de investigaţii în domeniul ştiinţelor pedagogice prevede extinderea şi aprofundarea cercetărilor fundamentale şi aplicative pentru întregul sistem educaţional; asigurarea ştiinţifică a învăţămîntului prin elaborarea şi experimentarea fundamentelor teoretice şi metodologice ale obiectivelor şi standardelor educaţionale, conţinuturilor tehnologiilor didactice şi de evaluare; experimentarea şi implementarea rezultatelor investigaţiilor ştiinţifice în practica educaţională; crearea Consiliului de coordonare a cercetărilor în domeniul ştiinţelor educaţiei; crearea unei academii pedagogice de tip mixt (în baza reorganizării Universităţii pedagogice "Ion Creangă", a Institutului de Ştiinţe Pedagogice şi Psihologice, a Institutului Naţional al Instruirii Continue), în care pregătirea cadrelor didactice, perfecţionarea, recalificarea şi atestarea lor s-ar îmbina armonios cu cercetările ştiinţifice fundamentale ale celor mai stringente probleme ale învăţămîntului din republică şi cu elaborarea literaturii ştiinţifico-didactice, metodice, a manualelor etc.

DIRIJAREA ŞI CONTROLUL ÎNVĂŢĂMÎNTULUI

Crearea unui nou sistem de învăţămînt necesită perfecţionarea managementului educaţional prin descentralizarea sistemului de învăţămînt pe verticală şi orizontală, optimizarea dirijării la nivel republican şi local, prin promovarea unor cadre de conducere cu o nouă viziune asupra organizării procesului de învăţare-predare şi de evaluare. În acest context, Ministerul Învăţămîntului elaborează şi coordonează politică şcolară şi universitară la nivelul sistemului naţional de învăţămînt, stabileşte criteriile de evaluare a activităţii unităţilor de învăţămînt (inclusiv a celor private) şi sistemul de evaluare a cadrelor didactice, aplicînd instrumentele şi standardele folosite pe plan internaţional. În funcţiile ministerului intră monitoringul pedagogic, asigurarea ştiinţifică şi metodică a învăţămîntului, controlul şi dirijarea acestuia.

Dirijarea şi controlul învăţămîntului preuniversitar sînt efectuate de minister prin intermediul direcţiilor de învăţămînt locale, organe cu subordonare dublă, în ale căror atribuţii sînt problemele de implementare a prevederilor legislaţiei şi a Concepţiei, precum şi crearea condiţiilor necesare funcţionării normale a instituţiilor de învăţămînt.

Statutul şi structura direcţiilor de învăţămînt, modul de remunerare a lucrătorilor acestora, precum şi a altor cadre didactice, se stabilesc de către Guvern.

BAZA TEHNICO-MATERIALĂ A ÎNVĂŢĂMÎNTULUI

Baza tehnico-materială a învăţămîntului va fi asigurată în temeiul normativelor şi standardelor ştiinţific argumentate, ce ţin seama de importanţa factorilor igienici, psihofiziologici, ergonomici, pedagogici etc.

Finanţarea învăţământului este prioritară şi se stabileşte în proporţie de cel puţin 7% din produsul intern brut.

Un rol important în dezvoltarea şi susţinerea învăţământului îl vor avea societăţile profesionale din diverse domenii şi patronatul.

REALIZAREA CONCEPŢIEI DEZVOLTĂRII ÎNVĂŢĂMÎNTULUI

Modalităţile de realizare treptată a Concepţiei vor fi elaborate şi incluse în Programul naţional de dezvoltare a învăţământului, ce urmează să fie adoptat de către Guvern.

H O T Ă R Î R E
despre aprobarea Regulamentului cu privire la activitatea catedrelor militare din cadrul instituţiilor de învăţământ superior publice

[Titlul modificat prin Hot.Guv. nr.1159 din 19.10.2016, în vigoare 25.10.2016]

nr. 587 din 20.05.2003

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.87-90/616 din 23.05.2003

*** * ***

Notă: În denumire şi pe tot parcursul textului, cuvintele „instituţie de învăţământ superior de stat”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „instituţie de învăţământ superior publică”, la forma gramaticală corespunzătoare, conform Hot.Guv. nr.783 din 01.08.2018, în vigoare 24.08.2018

Notă: În denumire, în tot textul hotărîrii şi al Regulamentului, cuvîntul „universitar” se exclude, conform Hot.Guv. nr.1159 din 19.10.2016, în vigoare 25.10.2016

În temeiul Legii nr.1245-XV din 18 iulie 2002 cu privire la pregătirea cetăţenilor pentru apărarea Patriei, Guvernul Republicii Moldova

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Regulamentul cu privire la activitatea catedrelor militare din cadrul instituţiilor de învăţământ superior publice (se anexează).

[Pct.1 modificat prin Hot.Guv. nr.1159 din 19.10.2016, în vigoare 25.10.2016]

2. Ministerul Apărării va aproba programele de instruire ale catedrelor militare şi va ţine la control procesul şi calitatea instruirii militare.

3. Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării va efectua controlul asupra procesului de creare a catedrelor militare în instituţiile de învăţământ superior publice.

[Pct.3 în redacţia Hot.Guv. nr.783 din 01.08.2018, în vigoare 24.08.2018]

4. Ministerele vor aduce actele lor normative care vizează activitatea catedrelor militare în conformitate cu prevederile prezentei hotărîri.

PRIM-MINISTRU
AL REPUBLICII MOLDOVA **Vasile TARLEV**

Contrasemnată:
Ministrul apărării **Victor Gaiciuc**
Ministrul educaţiei **Gheorghe Sima**
Ministrul sănătăţii **Andrei Gherman**

Chişinău, 20 mai 2003.
Nr.587.

Aprobat
prin Hotărîrea Guvernului

Republicii Moldova
nr.587 din 20 mai 2003

Notă: În Regulament:
- pe tot parcursul textului:
- cuvintele „instituţie de învăţământ superior de stat”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „instituţie de învăţământ superior publică”, la forma gramaticală corespunzătoare;
- cuvintele „instituţiile medico-militare” se substituie cu cuvintele „instituţiile medico-sanitare publice ale Forţelor Armate”;
- cuvintele „ministrul sănătăţii”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „ministrul sănătăţii, muncii şi protecţiei sociale”, la forma gramaticală corespunzătoare;

Notă: În tot textul Regulamentului, cuvintele „programa de pregătire” se substituie cu cuvintele „programa de instruire”, iar cuvintele „stagiul militar” se substituie cu cuvintele „şedinţe practice”, la cazul gramatical corespunzător, conform Hot.Guv. nr.1159 din 19.10.2016, în vigoare 25.10.2016

REGULAMENTUL
cu privire la activitatea catedrelor militare în cadrul instituţiilor de învăţământ superior publice

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Prezentul regulament reglementează ordinea de creare şi activitate a catedrelor militare în cadrul instituţiilor de învăţământ superior publice, structura, personalul şi atribuţiile catedrelor militare, precum şi alte aspecte vizînd planificarea şi organizarea instruirii cetăţenilor la catedrele nominalizate.

2. Instruirea militară la catedrele militare se efectuează în conformitate cu prevederile legislaţiei în vigoare în scopul pregătirii cetăţenilor pentru apărarea Patriei, completării rezervei Forţelor Armate, precum şi selectării unor candidaţi pentru încadrarea în serviciul militar prin contract.

3. Catedra militară se creează în temeiul hotărîrii senatului instituţiei de învăţământ superior publice după o coordonare prealabilă cu Ministerul Apărării, care determină profilul specialităţii militare la catedra militară şi ministerele respective, în subordinea cărora se află instituţiile menţionate.

4. Înscrierea la catedrele militare se efectuează în mod benevol. Pot fi admişi la audierea cursului de instruire militară studenţii instituţiilor de învăţământ superior, precum şi absolvenţii acestor instituţii.

Elevii colegiilor, din anul de absolvire, în mod benevol, pot fi admişi pentru audierea cursului de instruire militară din cadrul catedrelor militare, conform programei de instruire a soldaţilor în rezervă. Particularităţile desfăşurării instruirii la catedrele militare se stabilesc de ministrul apărării.

[Pct.4 în redacţia Hot.Guv. nr.1159 din 19.10.2016, în vigoare 25.10.2016]

5. Instruirea la catedra militară se efectuează prin învăţământ cu frecvenţă obligatorie conform orarului, aprobat în ordinea stabilită de actele normative respective.

[Pct.5 modificat prin Hot.Guv. nr.783 din 01.08.2018, în vigoare 24.08.2018]

6. Asigurarea tehnico-materială şi financiară a catedrelor militare se efectuează din contul instituţiei de învăţământ, inclusiv din contul mijloacelor extrabugetare acumulate din contractele cu persoanele care solicită înscrierea la catedra militară.

II. STRUCTURA ŞI ATRIBUŢIILE CATEDREI MILITARE

7. Catedra militară este o subdiviziune structurală a instituţiei de învăţământ superior publice, care funcţionează în conformitate cu prevederile legislaţiei în vigoare şi are următoarele atribuţii:

a) planificarea, organizarea şi realizarea procesului didactic în cadrul catedrei;

b) evaluarea activităţilor didactice, asigurarea metodică a procesului de instruire;

c) desfăşurarea lucrului educativ şi militar-patriotic cu studenţii catedrei;

d) participarea la elaborarea noilor concepţii, forme şi metode de instruire;

e) elaborarea programelor analitice la disciplinele catedrei;

f) asigurarea desfăşurării lecţiilor (prelegerilor), şedinţelor practice, seminarelor, susţinerea evaluării calităţii în învăţământ a cunoştinţelor studenţilor care au însuşit programa de instruire;

g) organizarea activităţii individuale a studenţilor;

h) elaborarea materialelor didactice necesare;

i) organizarea şedinţelor deschise, instructiv-metodice cu cadrele didactice ale catedrei;

j) crearea şi perfecţionarea bazei tehnico-materiale de instrucţie a catedrei;

k) organizarea şedinţelor practice în marile unităţi şi unităţile militare ale Armatei Naţionale, în limita atribuţiilor sale;

[Lit.l) pct.7 abrogată prin Hot.Guv. nr.1159 din 19.10.2016, în vigoare 25.10.2016]

m) prezentarea Ministerului Apărării a informaţiilor privind înmatricularea şi desfăşurarea procesului de învăţământ la catedră.

[Pct.7 modificat prin Hot.Guv. nr.1159 din 19.10.2016, în vigoare 25.10.2016]

[Pct.7 completat prin Hot.Guv. nr.194 din 18.02.05, în vigoare 04.03.2005]

8. Structura şi componenţa numerică a personalului catedrei militare se stabileşte de către rectorul instituţiei de învăţământ respective. Funcţiile cadrelor didactice ale catedrei se completează, de regulă, cu ofiţeri în rezervă sau retragere în conformitate cu legislaţia în vigoare pe bază de concurs, care au experienţă didactică în instituţiile de învăţământ, pregătire profesională corespunzătoare în profilul catedrei militare şi corespund cerinţelor înaintate faţă de cadrele didactice, după coordonarea candidaturilor cu Ministerul Apărării.

Militarii în activitate, care corespund cerinţelor menţionate, pot preda unele discipline de studiu la catedra militară în bază de contract în conformitate cu stipulările legislaţiei în vigoare.

9. Candidatura la funcţia de şef al catedrei este selectată din rîndul militarilor în rezervă sau retragere şi este numită în funcţie prin ordinul rectorului instituţiei de învăţământ superior publice după coordonarea candidaturii cu Ministerul Apărării.

În funcţia de şef al catedrei poate fi detaşat, prin ordinul ministrului apărării, un militar în activitate, după coordonarea candidaturii cu rectorul instituţiei de învăţământ.

10. Şeful catedrei militare în limitele competenţei sale şi în conformitate cu legislaţia în vigoare:

a) participă la examinarea de către consiliile facultăţii şi ale instituţiei de învăţământ a tuturor problemelor ce ţin de activitatea didactică, ştiinţifică şi de instruire a studenţilor;

b) determină formele şi mijloacele de instruire militară a studenţilor, care asigură desfăşurarea eficace a procesului de instruire;

c) antrenează corpul didactic şi studenţii la lucrul de cercetări ştiinţifice în problemele militare;

d) distribuie sarcinile didactice între profesorii catedrei militare, ţinînd cont de necesitatea îndeplinirii de către ei a lucrului de cercetări ştiinţifice, invenţii şi inovaţii;

e) dirijează lucrul didactic, educativ-patriotic, metodic, de cercetări ştiinţifice şi personal să ţină lecţii la catedră;

f) pornind de la sarcinile reale ale serviciului militar în cadrul Armatei Naţionale, organizează şi efectuează integrarea şi coordonarea procesului instructiv-metodic între catedra militară şi alte catedre în care se predau disciplinele militare;

g) convoacă şedinţe teoretice şi practice ale studenţilor şi şedinţe instructiv-metodice ale cadrului profesoral-didactic, organizează controlul lucrului didactic;

h) participă la selectarea absolvenţilor, care doresc să îndeplinească serviciul militar în cadrul Armatei Naţionale şi în alte componente ale Forţelor Armate;

i) asigură evidenţa, păstrarea corectă şi folosirea după destinaţie a materialelor tehnico-didactice;

j) organizează lucrul orientat spre perfecţionarea bazei tehnico-materiale a catedrei militare;

k) dirijează procesul de elaborare a documentelor de planificare şi evidenţă a lucrului didactic, metodic şi le aprobă;

l) organizează şi asigură evaluarea calităţii în învăţămînt a studenţilor conform programelor de instruire la catedrele miliare;

m) îndeplineşte alte atribuţii prevăzute de prezentul regulament şi actele normative în vigoare;

n) asigură activităţile necesare pentru evaluarea finală a studenţilor în conformitate cu cerinţele stabilite de Ministerul Apărării.

[Pct.10 modificat prin Hot.Guv. nr.1159 din 19.10.2016, în vigoare 25.10.2016]

11. Personalul profesoral-didactic se numeşte în funcţie prin ordinul rectorului instituţiei de învăţămînt superior publice la propunerea şefului catedrei militare. Personalul auxiliar se numeşte în funcţie prin ordinul rectorului instituţiei de învăţămînt superior.

[Pct.11 în redacţia Hot.Guv. nr.1159 din 19.10.2016, în vigoare 25.10.2016]

[Pct.11 completat prin Hot.Guv. nr.194 din 18.02.05, în vigoare 04.03.2005]

III. PLANIFICAREA ŞI ORGANIZAREA INSTRUIRII MILITARE LA CATEDRELE MILITARE

12. Planificarea instruirii militare la catedrele militare trebuie să asigure:

a) calitatea îndeplinirii programului de instruire;

b) succesiunea corectă a studierii disciplinelor incluse în programul de instruire;

c) planificarea uniformă a şargei pentru cadrele didactice şi folosirea raţională a bazei materiale de instrucţie a catedrei;

d) respectarea numărului total de ore pe săptămînă.

[Pct.12 completat prin Hot.Guv. nr.194 din 18.02.05, în vigoare 04.03.2005]

13. Planificarea instruirii militare pentru anul de studii la catedră se efectuează de către şeful catedrei în coordonare cu prorectorul responsabil de catedra militară, în conformitate cu cerinţele actelor normative în vigoare şi programele de instruire militară coordonate cu ministerele respective şi aprobate de ministrul apărării.

[Pct.13 completat prin Hot.Guv. nr.194 din 18.02.05, în vigoare 04.03.2005]

14. La catedra militară se elaborează şi se păstrează următoarele documente:

a) regulamentul catedrei, aprobat de rectorul instituţiei şi coordonat cu Ministerul Apărării;
b) programele analitice pe discipline;
c) planurile tematice;
d) calculul orelor pe anii de studii;
e) planul anual de activitate a catedrei;
f) planurile lunare de activitate a catedrei;
g) orarul lecţiilor pe semestru şi pe săptămînă;
h) registrul de evidenţă a şedinţelor;
i) schema logico-structurală pentru studierea disciplinelor;
j) planul activităţii de redactare şi editare;
k) graficul de evaluare intermediară şi finală a cunoştinţelor studenţilor la disciplinele militare, coordonat cu Ministerul Apărării;
l) registrul de control al desfăşurării şedinţelor de către cadrele didactice ale catedrei şi asistărilor reciproce;
m) registrul proceselor-verbale ale şedinţelor catedrei;
n) graficul şi registrul desfăşurării consultaţiilor;
o) planurile individuale ale cadrelor didactice din cadrul catedrei;
p) dările de seamă şi informaţiile despre activitatea catedrei;
q) alte documente ce reflectă activitatea catedrei şi a cadrelor didactice din cadrul acesteia, în conformitate cu cerinţele actelor normative.

[Pct.14 modificat prin Hot.Guv. nr.783 din 01.08.2018, în vigoare 24.08.2018]
[Pct.14 modificat prin Hot.Guv. nr.1159 din 19.10.2016, în vigoare 25.10.2016]
[Pct.14 în redacţia Hot.Guv. nr.194 din 18.02.05, în vigoare 04.03.2005]

15. Instruirea medico-militară şi pe problemele medicinii extremale este reglementată prin ordinele ministrului apărării şi ministrului sănătăţii, muncii şi protecţiei sociale.

Înscrierea la studii a cetăţenilor nominalizaţi în punctul 4 al prezentului regulament se face în baza cererii scrise, depuse pe numele rectorului instituţiei de învăţămînt în subordonarea căreia se află catedra militară. Candidaţii la studii pot fi doar cetăţeni ai Republicii Moldova, de la 18 pînă la 40 ani inclusiv, apţi conform stării de sănătate pentru îndeplinirea serviciului militar.

[Pct.15 modificat prin Hot.Guv. nr.1159 din 19.10.2016, în vigoare 25.10.2016]
[Pct.15 completat prin Hot.Guv. nr.194 din 18.02.05, în vigoare 04.03.2005]

16. Persoanele de sex feminin, la dorinţă, pot frecventa cursurile de instruire militară la catedra militară în condiţiile punctului 15 al prezentului regulament. La terminarea cu succes a cursului respectiv, acestor persoane li se eliberează certificatul de absolvire a catedrei militare, care, în cazul angajării în serviciul militar prin contract, serveşte drept bază pentru acordarea gradului militar respectiv.

17. Studenţii sînt admişi la cursul de instruire la catedra militară prin ordinul rectorului instituţiei de învăţămînt respective.

Regulile de purtare de către studenţii catedrelor militare a ţinutei similare cu cea a militarilor se stabileşte de Ministerul Apărării.

[Pct.17 modificat prin Hot.Guv. nr.1159 din 19.10.2016, în vigoare 25.10.2016]
[Pct.17 modificat prin Hot.Guv. nr.99 din 18.02.2011, în vigoare 25.02.2011]
[Pct.17 completat prin Hot.Guv. nr.194 din 18.02.05, în vigoare 04.03.2005]

18. Instruirea la catedra militară se efectuează în două etape:

a) la prima etapă are loc instruirea militară conform programelor de instruire a soldaţilor şi/sau sergenţilor în rezervă;

b) la etapa a doua are loc pregătirea militară după programa de instruire a ofiţerilor în rezervă în baza comenzii Ministerului Apărării, în care se indică numărul necesar de persoane pe specialităţi militare. La această etapă studenţii trec în mod obligatoriu şedinţele practice în marile unităţi şi în unităţile militare ale Armatei Naţionale, în corespundere cu programa de instruire. Pregătirea militară a studenţilor după programul de instruire a ofiţerilor în rezervă se efectuează doar la catedra de medicină militară şi extremală a Universităţii de Stat de Medicină şi Farmacie "N.Testemiţanu" şi catedra pregătirii cadrelor în rezervă a Academiei Militare a Forţelor Armate "Alexandru cel Bun".

[Pct.18 modificat prin Hot.Guv. nr.1159 din 19.10.2016, în vigoare 25.10.2016]
[Pct.18 modificat prin Hot.Guv. nr.99 din 18.02.2011, în vigoare 25.02.2011]
[Pct.18 modificat prin Hot.Guv. nr.194 din 18.02.05, în vigoare 04.03.2005]

19. Pentru fiecare student al catedrei militare, la înmatriculare, se întocmeşte un dosar, în care se includ:

1) la etapa I – pregătirea soldaţilor şi/sau a sergenţilor în rezervă:

a) cererea de înmatriculare, depusă pe numele rectorului instituţiei de învăţământ;

b) copia de pe buletinul de identitate;

c) certificatul de student sau copia de pe diploma de absolvire a instituţiei de învăţământ superior;

d) copia de pe adeverinţa de recrutare cu menţiunile de aflare în evidenţă militară în centrul militar conform domiciliului, de amînare sau scutire de la încorporare sau a livretului militar cu menţiunea că sînt luaţi în evidenţă militară în centrul militar, conform domiciliului;

e) certificatul medical despre starea sănătăţii, eliberat de una din instituţiile medico-sanitare publice ale Forţelor Armate;

2) la etapa II – pregătirea ofiţerilor în rezervă:

a) cererea, depusă pe numele rectorului instituţiei de învăţământ;

b) copiile de pe buletinul de identitate şi de pe adeverinţa de naştere;

c) copia de pe livretul militar, cu menţiunea despre trecerea cursului de instruire militară a sergenţilor sau certificatul de absolvire a cursului de instruire militară a sergenţilor;

d) certificatul medical despre starea sănătăţii, eliberat de una din instituţiile medico-sanitare publice ale Forţelor Armate;

e) certificatul de student sau copia de pe diploma de absolvire a instituţiei de învăţământ superior;

f) curriculum vitae;

g) două fotografii color 9×12 cm.

[Pct.19 în redacţia Hot.Guv. nr.1159 din 19.10.2016, în vigoare 25.10.2016]

20. Pentru organizarea şedinţelor practice în unităţile militare, şeful catedrei militare prezintă spre aprobare în unitatea militară cererea corespunzătoare şi planul desfăşurării şedinţelor. Accesul studenţilor pe teritoriul unităţii militare se efectuează în conformitate cu prevederile regulamentelor militare.

[Pct.20 în redacţia Hot.Guv. nr.1159 din 19.10.2016, în vigoare 25.10.2016]

21. Pe perioada trecerii şedinţelor practice studenţii se supun cerinţelor regulamentelor şi instrucţiunilor militare.

22. Studenţii care în timpul instruirii încalcă disciplina militară sau tehnica securităţii sînt înlăturaţi de la şedinţe, cu informarea şefului catedrei militare pentru luarea deciziei asupra persoanei în cauză.

Pentru încălcarea de către studenţi a disciplinei militare sau tehnicii securităţii, în funcţie de gravitatea acestei încălcări, şeful catedrei militare aplică următoarele sancţiuni: „avertizare"; „mustrare"; „mustrare aspră"; „exmatriculare".

[Pct.22 în redacţia Hot.Guv. nr.1159 din 19.10.2016, în vigoare 25.10.2016]

23. La finalizarea fiecărei etape de instruire, studenţii catedrei militare susţin examene şi colocvii, conform programelor de instruire şi indicaţiilor metodice ale catedrelor militare.

Studenţii care au lipsit nemotivat de la lecţii mai mult de 18 ore sau au mai mult de 15% absenţe motivate pe parcursul unei etape de instruire sînt exmatriculaţi de la catedra militară.

[Pct.23 în redacţia Hot.Guv. nr.1159 din 19.10.2016, în vigoare 25.10.2016]
[Pct.23 modificat prin Hot.Guv. nr.194 din 18.02.05, în vigoare 04.03.2005]

24. Evaluarea finală a cunoştinţelor studenţilor se organizează de către catedra militară a instituţiei de învăţămînt conform cerinţelor stabilite de Ministerul Apărării.

Pentru evaluarea cunoştinţelor studenţilor, care au urmat cursul de instruire la catedra militară se instituie comisia de evaluare a cunoştinţelor şi a deprinderilor practice, componenţa căreia se aprobă de ministrul apărării, în care vor fi incluşi ofiţeri în activitate din cadrul Armatei Naţionale şi reprezentanţi ai altor ministere şi instituţii interesate.

La evaluarea finală sînt admişi studenţii care au însuşit integral programa de instruire.

[Pct.24 în redacţia Hot.Guv. nr.1159 din 19.10.2016, în vigoare 25.10.2016]
[Pct.24 completat prin Hot.Guv. nr.194 din 18.02.05, în vigoare 04.03.2005]

25. Metodologia evaluării finale a cunoştinţelor studenţilor instruiţi la catedrele militare din cadrul instituţiilor de învăţămînt superior publice se va elabora şi se va aproba în modul stabilit de Ministerul Apărării.

[Pct.25 în redacţia Hot.Guv. nr.1159 din 19.10.2016, în vigoare 25.10.2016]

26. Graficul de evaluare intermediară şi finală a cunoştinţelor studenţilor la disciplinele militare, însuşite în perioada de instruire la catedra militară, se prezintă spre coordonare Ministerului Apărării, cu cel puţin 30 zile înainte de desfăşurarea evaluării finale.

Proiectul chestionarelor cu subiectele preconizate pentru evaluarea cunoştinţelor studenţilor la disciplinele militare se elaborează şi se aprobă conform prevederilor actelor legislative şi principiilor stabilite de către Ministerul Apărării, cu cu cel puţin 30 zile înainte de începerea evaluării.

[Pct.26 în redacţia Hot.Guv. nr.1159 din 19.10.2016, în vigoare 25.10.2016]
[Pct.26 completat prin Hot.Guv. nr.194 din 18.02.05, în vigoare 04.03.2005]

27. Înainte de începerea evaluării finale, şeful catedrei militare prezintă preşedintelui comisiei: ordinul rectorului cu privire la admiterea studenţilor la examenele de absolvire; graficul evaluării intermediare şi finale a calităţii în învăţămînt, coordonat cu Ministerul Apărării şi aprobat de instituţia de învăţămînt; fişele de evaluare; registrele de evidenţă a şedinţelor şi alte materiale necesare.

Rezultatele evaluării finale a studenţilor catedrei militare şi propunerile de acordare a gradelor militare în baza metodologiei se înscriu în procesul-verbal elaborat de către comisia de evaluare care, împreună cu un exemplar al listelor nominale contrasemnate de către preşedintele

comisiei şi cu extrasul ordinului de absolvire a cursului de instruire la catedra militară, se prezintă Ministerului Apărării.

Fiecărui absolvent îi este eliberat un certificat de absolvire a catedrei militare, conform modelului stabilit de Ministerul Apărării.

[Pct.27 în redacţia Hot.Guv. nr.1159 din 19.10.2016, în vigoare 25.10.2016]

28. După evaluarea finală a studenţilor care au urmat cursul de instruire la catedra militară şi depunerea jurămîntului militar, şeful catedrei, în decurs de o lună, în coordonare cu Ministerul Apărării, expediază în centrele militare în care studenţii sînt luaţi în evidenţă militară listele nominale ale studenţilor cu rezultatele obţinute, contrasemnate de către persoanele desemnate din Ministerul Apărării.

[Pct.28 în redacţia Hot.Guv. nr.1159 din 19.10.2016, în vigoare 25.10.2016]

29. După absolvirea cursului deplin de instruire la catedra militară, în conformitate cu prezentul Regulament şi legislaţia în vigoare, precum şi în funcţie de necesităţile Forţelor Armate şi de rezultatele obţinute în pregătirea militară, absolvenţilor instituţiilor de învăţămînt superior li se pot acorda grade de ofiţer, subofiţer, sergent sau soldat în rezervă, cu respectarea următoarelor cerinţe:

a) pentru persoanele care au absolvit cursul de instruire conform programei de instruire a soldaţilor sau a sergenţilor în rezervă, gradele militare se acordă potrivit metodologiei stabilite de Ministerul Apărării;

b) pentru persoanele care au absolvit integral cursul de instruire după programul de instruire a ofiţerilor în rezervă:

au susţinut examenele la catedra militară şi au absolvit instituţia de învăţămînt superior – „locotenent în rezervă";

au susţinut examenele la catedra militară, dar n-au absolvit instituţia de învăţămînt superior – „plutonier în rezervă".

[Pct.29 modificat prin Hot.Guv. nr.783 din 01.08.2018, în vigoare 24.08.2018]
[Pct.29 modificat prin Hot.Guv. nr.1159 din 19.10.2016, în vigoare 25.10.2016]
[Pct.29 în redacţia Hot.Guv. nr.194 din 18.02.05, în vigoare 04.03.2005]

30. Gradele militare pentru efectivul de soldaţi şi sergenţi în rezervă, pînă la gradul militar "sergent-major în rezervă" inclusiv, se acordă de către conducătorul organului administrativ-militar central. Gradele militare pentru efectivul de subofiţeri în rezervă, pînă la gradul militar "plutonier adjutant în rezervă" inclusiv, se acordă de către şeful Marelui Stat Major al Armatei Naţionale. Gradul militar "locotenent în rezervă" se acordă prin ordinul ministrului apărării.

Studenţii exmatriculaţi din instituţia de învăţămînt se exmatriculează şi de la catedra militară, cu restituirea taxei conform contractului, cu excepţia cheltuielilor de instruire efectuate pînă la momentul exmatriculării.

[Pct.30 modificat prin Hot.Guv. nr.783 din 01.08.2018, în vigoare 24.08.2018]
[Pct.30 în redacţia Hot.Guv. nr.194 din 18.02.05, în vigoare 04.03.2005]

31. Dosarele personale ale persoanelor care au absolvit cursul de instruire conform programelor de instruire a ofiţerilor în rezervă, întocmite conform punctului 19 al prezentului regulament, se completează cu următoarele documente: certificatul medical referitor la aptitudinea pentru serviciul militar, eliberat de una din instituţiile medico-sanitare publice ale Forţelor Armate, autobiografia, copia diplomei, extrasul din carnetul de note la disciplinele militare la catedra militară, foaia de atestare, fişa matricolă şi fişa alfabetică, ce se transmit în organele administrativ-

militare teritoriale la locul de evidenţă militară pentru pregătirea şi prezentarea documentelor în vederea acordării gradului militar corespunzător.

[Pct.31 completat prin Hot.Guv. nr.1159 din 19.10.2016, în vigoare 25.10.2016]

32. Livretele militare se eliberează de către organele administrativ-militare în baza ordinului cu privire la acordarea gradului militar respectiv.

33. La cererea instituţiei de învăţămînt respective, Ministerul Apărării poate pune la dispoziţie baza materială de instruire (armamentul şi tehnica din dotare, utilaje, muniţii pentru tragere, echipament, clase, laboratoare, poligoane, fond de cazarmă, locuri amenajate pentru trageri de luptă, parcuri, platouri, orăşele sportive, materiale didactice, literatură de specialitate şi alt patrimoniu al unităţii), asigură organizarea şedinţelor practice în marile unităţi şi în unităţile militare ale Armatei Naţionale şi organizează confecţionarea livretelor militare. În toate aceste cazuri, între Ministerul Apărării şi instituţia de învăţămînt respectivă vor fi încheiate contracte, luînd în considerare cheltuielile pentru utilizarea bunurilor şi serviciilor acordate, cu excepţia catedrei de medicină militară şi extremală a Universităţii de Stat de Medicină şi Farmacie "N.Testemiţanu" activitatea căreia este reglementată prin ordinele ministrului apărării şi ministrului sănătăţii, muncii şi protecţiei sociale.

Cererea menţionată se înaintează în Ministerul Apărării cu 30 de zile înainte de începerea şedinţelor practice.

[Pct.33 modificat prin Hot.Guv. nr.194 din 18.02.05, în vigoare 04.03.2005]

34. Armamentul, tehnica militară, muniţiile se pun la dispoziţia studenţilor catedrei militare de către unităţile militare prin intermediul ofiţerilor, responsabili pentru activităţile respective, nemijlocit la poziţiile de trageri sau la locurile de instruire în conformitate cu cerinţele actelor normative.

[Pct.34 modificat prin Hot.Guv. nr.1159 din 19.10.2016, în vigoare 25.10.2016]

35. Catedrele militare sînt arondate la instituţiile Ministerului Apărării, marile unităţi şi unităţile militare ale Armatei Naţionale prin ordinul ministrului apărării.

IV. ATRIBUŢIILE MINISTERULUI APĂRĂRII, MINISTERELOR DE RESORT ŞI INSTITUŢIILOR DE ÎNVĂŢĂMÎNT

36. Ministerul Apărării are următoarele atribuţii:

a) aprobarea, în comun cu ministerele de resort, a programelor de instruire la catedra militară;

b) stabilirea anuală a numărului de persoane pentru formarea soldaţilor, sergenţilor şi ofiţerilor în rezervă în funcţie de necesităţile Forţelor Armate ale Republicii Moldova;

c) organizarea controlului asupra procesului de instruire şi respectarea legislaţiei în vigoare privind instruirea militară la catedra militară;

d) crearea comisiilor de evaluare a cunoştinţelor şi deprinderilor practice ale cursanţilor catedrelor militare, de comun acord cu ministerele respective;

e) acordarea ajutorului necesar privind asigurarea catedrei cu materiale didactice la specialităţile militare, cu instrucţiuni, ordine şi directive privind pregătirea de luptă;

f) asigurarea condiţiilor pentru desfăşurarea şedinţelor practice cu studenţii catedrelor militare în corespundere cu prevederile punctelor 33 şi 34 ale prezentului regulament;

g) acordarea gradelor militare corespunzătoare în modul stabilit de legislaţia în vigoare;

h) evaluarea (acreditarea) catedrelor militare se efectuează în conformitate cu prevederile actelor normative, cu participarea specialiştilor din cadrul Ministerului Apărării.

[Pct.36 modificat prin Hot.Guv. nr.783 din 01.08.2018, în vigoare 24.08.2018]
[Pct.36 completat prin Hot.Guv. nr.1159 din 19.10.2016, în vigoare 25.10.2016]
[Pct.36 modificat prin Hot.Guv. nr.194 din 18.02.05, în vigoare 04.03.2005]

37. Ministerele de resort au următoarele atribuţii:

a) stabilesc modul de creare, activitate şi lichidare a catedrelor militare în cadrul instituţiilor de învăţământ superior publice în conformitate cu legislaţia în vigoare şi prezentul regulament;

b) efectuează controlul asupra respectării legislaţiei în vigoare în domeniul învăţământului;

c) participă la coordonarea desfăşurării instruirii militare a studenţilor în cadrul instituţiilor de învăţământ superior publice.

38. Instituţia de învăţământ are următoarele atribuţii:

a) organizează selectarea şi instruirea studenţilor la catedra militară conform sarcinii stabilite de Ministerul Apărării;

b) repartizează numărul necesar de ore conform programelor de instruire militară la catedrele militare, evaluează calitatea învăţământului, precum şi organizează evaluarea finală, în conformitate cu cerinţele Ministerului Apărării;

c) asigură catedra militară cu încăperile necesare pentru desfăşurarea activităţii normale a procesului de studii, precum şi pentru cadrele didactice ale catedrei militare;

d) încheie contractele prevăzute de prezentul regulament în conformitate cu legislaţia în vigoare;

e) asigură editarea materialelor didactice elaborate la catedra militară;

f) alocă, în baza acordului de colaborare reciprocă, locuri pentru studii, cu finanţare din contul veniturilor colectate.

g) organizează detaşarea corpului didactic al catedrei militare la cursurile de perfecţionare şi calificare. Cadrele didactice fără experienţă didactică au prioritate la înscriere pentru participarea la aceste cursuri.

[Pct.38 modificat prin Hot.Guv. nr.783 din 01.08.2018, în vigoare 24.08.2018]
[Pct.38 modificat prin Hot.Guv. nr.1159 din 19.10.2016, în vigoare 25.10.2016]
[Pct.38 completat prin Hot.Guv. nr.194 din 18.02.05, în vigoare 04.03.2005]

H O T Ă R Î R E
cu privire la perfecţionarea şi restructurarea învăţământului postuniversitar medical

nr. 502 din 15.07.94

*** * ***

În scopul reorganizării sistemului de instruire postuniversitară şi creşterii gradului de calificare a medicilor şi întru realizarea concepţiei de pregătire a cadrelor medicale în cadrul Universităţii de Stat de Medicină "N.Testemiţanu", Guvernul Republicii Moldova

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă formele de pregătire postuniversitară a cadrelor medicale prin rezidentură – cu durata de 3 ani şi prin secundariat clinic – cu durata de 2 ani.

2. Ministerul Sănătăţii va elabora în termen de 2 săptămîni şi va aproba în modul stabilit Regulamentul cu privire la pregătirea postuniversitară a medicilor specialişti prin rezidentură şi Regulamentul privind secundariatul clinic.

3. Ministerul Finanţelor, de comun acord cu ministerul Sănătăţii, va prevedea din contul surselor generale bugetare stabilite pentru învăţământ, mijloacele financiare respective.

PRIM-MINISTRU
AL REPUBLICII MOLDOVA **Andrei SANGHELI**

H O T Ă R Î R E
cu privire la instruirea medicilor şi farmaciştilor rezidenţi şi plasarea în cîmpul muncii a tinerilor specialişti

nr. 1396 din 24.11.2003

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.235-238/1443 din 28.11.2003

*** * ***

Notă: În tot textul hotărîrii şi al anexelor, cuvintele „Ministerul Sănătăţii", la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale", la forma gramaticală corespunzătoare, Hot.Guv. nr.1020 din 24.10.2018, în vigoare 26.10.2018

Guvernul **HOTĂRĂŞTE:**

1. Se stabileşte că, începînd cu anul de studii 2003-2004, instruirea medicilor şi farmaciştilor prin studii postuniversitare în rezidenţiat, cu finanţare de la bugetul de stat, se va efectua exclusiv în bază de contract individual încheiat cu Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale.

2. Se aprobă Contractul-tip privind instruirea în rezidenţiat şi plasarea în cîmpul muncii a medicilor şi farmaciştilor, conform anexei.

3. După absolvirea studiilor postuniversitare prin rezidenţiat, medicii şi farmaciştii, tineri specialişti, vor fi repartizaţi de către Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale pentru plasare în cîmpul muncii, conform necesităţilor statului, pe o perioadă de trei ani. La repartizarea medicilor de familie se va ţine cont de rezultatele concursurilor de atribuire a practicilor medicului de familie.

[Pct.3 completat prin Hot.Guv. nr.1020 din 24.10.2018, în vigoare 26.10.2018]

4. În cazul nerespectării de către tinerii specialişti a contractului semnat cu Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, ei sînt obligaţi să restituie cheltuielile pentru instruirea universitară, din contul bugetului de stat, şi postunviersitară în volumul calculat de Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale.

[Pct.5 abrogat prin Hot.Guv. nr.1020 din 24.10.2018, în vigoare 26.10.2018]

PRIM-MINISTRU **Vasile TARLEV**

Contrasemnată:

Viceprim-ministru	**Valerian Cristea**
Ministrul sănătăţii	**Andrei Gherman**
Ministrul muncii şi protecţiei sociale	**Valerian Revenco**
Ministrul finanţelor	**Zinaida Grecianîi**
Ministrul justiţiei	**Vasile Dolghieru**

Chişinău, 24 noiembrie 2003.
Nr.1396.

Anexă

la Hotărîrea Guvernului
nr.1396 din 24 noiembrie 2003

CONTRACTUL-TIP
privind instruirea în rezidenţiat şi plasarea în cîmpul muncii a medicilor şi farmaciştilor

I. PĂRŢILE CONTRACTANTE

Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, în persoana dlui (dnei) _____
_____
(funcţia, numele, prenumele)

şi medicul (farmacistul) rezident (a) _____
(numele, prenumele, specializarea)

au încheiat prezentul contract, convenind asupra celor ce urmează:

II. OBIECTUL CONTRACTULUI

Contractul are ca obiect instruirea din contul bugetului de stat a medicului (farmacistului) rezident
_____
(numele, prenumele, specializarea)

şi plasarea în cîmpul muncii a acestuia după absolvirea studiilor postuniversitare prin rezidenţiat.

III. DURATA CONTRACTULUI

Contractul se încheie pentru perioada de la _____
(data, luna, anul)

pînă la_____ .
(data, luna, anul)

IV. OBLIGAŢIILE PĂRŢILOR

1. În perioada de acţiune a contractului Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale se obligă:

a) să asigure medicul (farmacistul) rezident cu bursă pe anii de studii_____, în conformitate cu legislaţia în vigoare;

b) să-i asigure medicului (farmacistului) rezident condiţii optime de instruire.

2. În perioada de acţiune a contractului medicul (farmacistul) rezident
_____
(numele, prenumele, specializarea)

se obligă:

a) după absolvirea rezidenţiatului să activeze cel puţin trei ani conform repartizării Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale;

b) în cazul în care tînărul specialist va fi exmatriculat pe parcursul studiilor sau după absolvire nu va respecta stipulările contractului semnat, acesta este obligat să restituie integral cheltuielile pentru instruirea universitară, din contul bugetului de stat, şi postuniversitară în volumul calculat de Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale.

V. DREPTURILE PĂRŢILOR

1. În perioada de acţiune a contractului Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale are dreptul:

a) să-i propună medicului rezident un alt loc de lucru la un alt prestator de servicii medicale sau farmaceutice cu condiţii mai bune de muncă decît cele anterioare;

b) să-i acorde medicului rezident, cu cea mai înaltă notă din actul de studii, dreptul prioritar de a-şi alege locul de muncă din lista repartizărilor propuse de Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale după absolvirea instituţiei de învăţămînt.

2. În perioada de acţiune a contractului medicul rezident, în ordinea descrescîndă a notelor din actul de studii, are dreptul să-şi aleagă locul de muncă din lista repartizărilor propuse de Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale.

VI. REZILIEREA CONTRACTULUI

Contractul se reziliază în cazul:
a) lipsei locurilor vacante de muncă pe specialitate;
b) exmatriculării medicului rezident de la studii postuniversitare.

VII. CLAUZE FINALE

1. Prezentul contract poate fi modificat doar cu consimţământul ambelor părţi, faptul modificărilor consemnîndu-se într-un proces-verbal sub formă de anexă la contract.
2. Contractul este întocmit în____exemplare, fiecare avînd aceeaşi putere juridică.
3. Adresa părţilor:

Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale	**Medicul (farmacistul) rezident**
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____ _____	_____ _____
(data) (semnătura)	(data) (semnătura)

[Anexa modificată prin Hot.Guv. nr.1020 din 24.10.2018, în vigoare 26.10.2018]

H O T Ă R Î R E
cu privire la unele măsuri de reglementare a pregătirii medicilor şi farmaciştilor în Republica Moldova

nr. 936 din 12.07.2002

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.102/996 din 16.07.2002

*** * ***

În scopul optimizării sistemului de pregătire a cadrelor de medici şi farmacişti în Republica Moldova, ţinînd cont de standardele şi experienţa internaţională, de recomandările Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii în vederea asigurării unui control strict din partea statului asupra calităţii instruirii şi numărului de specialişti pregătiţi în temeiul Legii privind aprobarea Nomenclatorului specialităţilor pentru pregătirea cadrelor în instituţiile de învăţămînt superior nr.1070-XIV din 22 iunie 2000 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr.94-97, art.676) şi în legătură cu neacreditarea specialităţilor din cadrul Departamentului Medicină al Universităţii Libere Internaţionale din Moldova, Guvernul Republicii Moldova

HOTĂRĂŞTE:

1. Finalizarea studiilor de către studenţii care îşi fac studiile la specialităţile neacreditate ale Departamentului Medicină al Universităţii Libere Internaţionale din Moldova - 1701 - "Medicină generală"; 1702 - "Stomatologie" şi 1751 - "Farmacie", la dorinţa lor, se va efectua în cadrul Universităţii de Stat de Medicină şi Farmacie "Nicolae Testemiţanu".

2. Ministerul Sănătăţii:

va determina nomenclatorul specialităţilor în care s-a efectuat pregătirea postuniversitară prin rezidenţiat şi numărul rezidenţilor, va stabili modalitatea de continuare a studiilor postuniversitare a absolvenţilor Universităţii Libere Internaţionale din Moldova şi specialităţile în care urmează să se finalizeze pregătirea acestor specialişti în cadrul Universităţii de Stat de Medicină şi Farmacie "Nicolae Testemiţanu", în conformitate cu necesităţile ţării;

în conformitate cu Regulamentul cu privire la transferul elevilor şi studenţilor şi legislaţia muncii, de comun acord cu Ministerul Învăţămîntului, Ministerul Economiei, Ministerul Finanţelor şi Ministerul Muncii şi Protecţiei Sociale, în termen de o lună, va stabili modalitatea de transfer a studenţilor, pînă la 1 septembrie 2002, şi va efectua transferul studenţilor şi angajarea în cîmpul muncii a corpului profesoral-didactic disponibilizat din cadrul Departamentului Medicină al Universităţii Libere Internaţionale din Moldova la facultăţile respective ale Universităţii de Stat de Medicină şi Farmacie "Nicolae Testemiţanu", asigurîndu-le studenţilor dreptul de a-şi continua studiile, iar profesorilor - activitatea ştiinţifico-didactică şi clinică, respectînd condiţiile contractuale, în vigoare la 1 noiembrie 2001, pentru instruirea studenţilor în Universitatea Liberă Internaţională din Moldova;

va crea studenţilor transferaţi condiţii optime de adaptare şi de încadrare în sistemul de instruire al Universităţii de Stat de Medicină şi Farmacie "Nicolae Testemiţanu" şi va organiza lichidarea diferenţelor existente în planurile de studii şi programele analitice.

3. Ministerul Sănătăţii şi Ministerul Economiei, în termen de 6 luni, vor elabora planul de perspectivă privind asigurarea sistemului sănătăţii al Republicii Moldova cu medici şi farmacişti în conformitate cu Concepţia de dezvoltare şi reformare a sistemului de asistenţă medicală.

PRIM-MINISTRU
AL REPUBLICII MOLDOVA **Vasile TARLEV**

Contrasemnată:
Ministrul sănătăţii **Andrei Gherman**
Ministrul învăţământului **Gheorghe Sima**
Ministrul finanţelor **Zinaida Grecianîi**
Ministrul muncii şi protecţiei sociale **Valerian Revenco**
Ministrul justiţiei **Ion Morei**

Chişinău, 12 iulie 2002.
Nr.936.

H O T Ă R Î R E
pentru aprobarea Regulamentului cu privire la studiile străinilor în instituţiile de învăţământ din Republica Moldova şi abrogarea unor hotărîri ale Guvernului

nr. 504 din 04.07.2017

Monitorul Oficial nr.229-243/598 din 07.07.2017

* * *

Notă: Pe tot parcursul textului hotărîrii şi al Regulamentului, cuvintele „Ministerul Educaţiei”, la orice caz gramatical, se substituie cu cuvintele „Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării”, la cazul gramatical corespunzător, conform Hot.Guv. nr.796 din 01.08.2018, în vigoare 03.08.2018

În temeiul art.150 din Codul educaţiei al Republicii Moldova nr.152 din 17 iulie 2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.319-324, art.634), cu modificările ulterioare, şi ţinînd cont de angajamentele asumate de Republica Moldova ca urmare a aderării la Procesul de la Bologna, precum şi în scopul susţinerii mobilităţii academice în învăţământul superior, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Regulamentul cu privire la studiile străinilor în instituţiile de învăţământ din Republica Moldova, conform anexei nr.1.

2. Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, în comun cu organele centrale de specialitate ale statului cu atribuţii în domeniu şi instituţiile de învăţământ din Republica Moldova, va asigura implementarea prevederilor prezentei hotărîri, în limitele mijloacelor prevăzute anual în buget.

2[1]. Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare va monitoriza, în procesul de evaluare externă a calităţii, implementarea standardelor de calitate în instituţiile de învăţământ superior şi în instituţiile de învăţământ profesional tehnic din Republica Moldova care oferă programe de studii pentru străini.

[Pct.2[1] introdus prin Hot.Guv. nr.796 din 01.08.2018, în vigoare 03.08.2018]

3. Se abrogă unele hotărîri ale Guvernului, conform anexei nr.2.

PRIM-MINISTRU **Pavel FILIP**

Contrasemnează:
Ministrul afacerilor interne **Alexandru Jizdan**

Nr.504. Chişinău, 4 iulie 2017.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
nr.504 din 4 iulie 2017

REGULAMENT
cu privire la studiile străinilor în instituţiile

de învăţământ din Republica Moldova

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Regulamentul cu privire la studiile străinilor în instituţiile de învăţământ din Republica Moldova (în continuare – *Regulament*) stabileşte procedura de admitere a străinilor în instituţiile de învăţământ general, profesional tehnic şi superior din Republica Moldova, condiţiile de obţinere a acceptului Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării, precum şi responsabilităţile instituţiilor de învăţământ privind organizarea procesului de studii pentru străini.

2. În sensul prezentului Regulament este utilizată noţiunea de „străin" definită de articolul 3 din Legea nr.200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova.

3. Sub incidenţa prezentului Regulament nu cad cetăţenii Republicii Moldova care posedă cetăţenia altui stat în conformitate cu articolul 24 alineatul 4) din Legea cetăţeniei Republicii Moldova nr.1024-XIV din 2 iunie 2000.

4. Străinii sînt înmatriculaţi în instituţiile de învăţământ din Republica Moldova în conformitate cu legislaţia naţională în vigoare, tratatele internaţionale, proiectele/programele internaţionale/regionale la care Republica Moldova este parte, acordurile încheiate între instituţiile de învăţământ, acreditate în modul stabilit, precum şi contractele individuale încheiate între străini şi instituţiile de învăţământ.

Străinii admişi la studii în instituţiile de învăţământ din Republica Moldova sînt obligaţi să respecte Constituţia şi legislaţia Republicii Moldova, prevederile prezentului Regulament, precum şi Regulamentul intern al instituţiei de învăţământ, beneficiind de drepturile şi asumîndu-şi obligaţiile prevăzute de acestea.

5. Admiterea în instituţiile de învăţământ din Republica Moldova a străinilor se realizează în conformitate cu Codul educaţiei al Republicii Moldova nr.152 din 17 iulie 2014 şi actele normative care reglementează procedura de admitere şi organizare a procesului educaţional la toate nivelurile de studii, după cum urmează:

1) în învăţământul general din Republica Moldova, în condiţiile stabilite pentru cetăţenii statului;

2) în instituţiile de învăţământ profesional tehnic şi superior de stat şi private pe locuri cu achitarea taxei de studii de către persoane fizice şi juridice în baza contractului încheiat cu instituţia de învăţământ;

3) pe locuri cu finanţare de la bugetul de stat pentru străinii admişi la studii în conformitate cu tratatele internaţionale în domeniul educaţiei la care Republica Moldova este parte.

Cetăţenii străini şi apatrizii cu domiciliul în Republica Moldova pot participa la concursul de admitere în instituţiile de învăţământ profesional tehnic şi superior de stat în condiţiile prevăzute pentru cetăţenii Republicii Moldova, în limita planului de admitere cu finanţare bugetară, aprobat de Guvern, şi în limita capacităţii instituţionale a instituţiei de învăţământ.

Instituţiile de învăţământ din Republica Moldova organizează procesul de învăţământ pentru străini la programele de studii acreditate.

Pe bază de reciprocitate, sînt admişi la studii la orice treaptă şi nivel, fără achitarea taxelor de studii şi suplimentar la planurile (comanda de stat) de pregătire a cadrelor de specialitate pe meserii, specialităţi şi domenii generale de studiu, membrii personalului misiunilor diplomatice, oficiilor consulare şi organismelor internaţionale cu sediul în Republica Moldova, precum şi membrii familiilor acestora pe durata aflării lor în misiuni în Republica Moldova. Admiterea la studii se va realiza în baza ordinului ministrului educaţiei, în urma coordonării cu instituţia de învăţământ, avînd drept temei solicitarea misiunii diplomatice/ organizaţiei internaţionale.

Locurile de studii prevăzute la alineatul unu se ocupă în baza locurilor specificate în planurile (comanda de stat) de pregătire a cadrelor de specialitate pe meserii, specialităţi şi domenii generale de studiu şi în limitele capacităţii de şcolarizare, conform procedurii de admitere stabilite de instituţia de învăţământ.

[Pct.5 completat prin Hot.Guv. nr.796 din 01.08.2018, în vigoare 03.08.2018]

6. Străinii care sînt admişi la studii în instituţiile de învăţământ obţin dreptul de şedere provizorie pentru studii şi permisul de şedere provizorie în condiţiile prevăzute de Legea nr.200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova.

7. Înmatricularea la studii în instituţiile de învăţământ din Republica Moldova a străinilor se face cu acceptul Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării, eliberat în conformitate cu prevederile prezentului Regulament.

7^1. Coordonarea cu Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării a dosarelor străinilor candidaţi la studii în Republica Moldova prevăzută în prezentul regulament nu se aplică cetăţenilor statelor semnatare a Convenţiei despre recunoaşterea calificărilor referitor la studiile superioare din regiunea europeană, încheiată la 11 aprilie 1997 şi ratificată prin Hotărîrea Parlamentului nr.465/1999.

[Pct.7^1 introdus prin Hot.Guv. nr.796 din 01.08.2018, în vigoare 03.08.2018]

7^2. Pentru categoriile de străini prevăzute la punctul 7^1, recunoaşterea academică a actelor de studii şi demersurile necesare către autoritatea competentă pentru străini, în vederea documentării străinilor, vor fi realizate de către instituţiile de învăţământ superior, instituţiile de învăţământ profesional tehnic şi de către organele locale de specialitate din domeniul învăţământului.

[Pct.7^2 introdus prin Hot.Guv. nr.796 din 01.08.2018, în vigoare 03.08.2018]

7^3. În urma examinării dosarelor depuse de categoriile de străini prevăzute la punctul 7^1 şi a realizării procedurilor de recunoaştere, instituţiile de învăţământ vor emite un act administrativ de accept la studii, cu indicarea perioadei de instruire sau, după caz, de respingere a candidatului.

[Pct.7^3 introdus prin Hot.Guv. nr.796 din 01.08.2018, în vigoare 03.08.2018]

8. Studiile străinilor se efectuează în limba română sau, la solicitarea candidaţilor, într-o altă limbă, în funcţie de oferta instituţiei de învăţământ.

II. ADMITEREA LA STUDII

Secţiunea 1
Studii în limba română

9. Admiterea cetăţenilor străini la programele de studii în care procesul de învăţământ pentru străini se desfăşoară în limba română este condiţionată de dobîndirea sau demonstrarea competenţelor de comunicare în limba română.

10. Competenţele de comunicare în limba română în care se va realiza procesul de studii pot fi obţinute urmînd cursurile de pregătire pentru străini. În cadrul acestor cursuri, străinii asimilează cunoştinţe specifice profilului viitoarei pregătiri profesionale.

11. Candidaţii pot fi înscrişi la cursuri de pregătire pentru străini în instituţiile de învăţământ care au programe aprobate pentru organizarea cursurilor respective.

12. Cursurile de pregătire pentru străini au o durată de 8 luni şi se finalizează cu obţinerea unui certificat de absolvire, conform modelului aprobat de către Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

13. Instituţiile de învăţământ superior din Republica Moldova organizează cursuri de studiere a limbii (române/ruse/engleze ş.a.) cu o durata de 3 – 6 luni. Durata cursului de studiere a limbii se stabileşte în funcţie de solicitarea candidatului. Certificatul de absolvire a cursurilor de studiere a limbii este eliberat de instituţia de învăţământ superior, conform modelului aprobat la nivel instituţional.

14. Sînt exceptate de la obligaţia de a prezenta certificatul de absolvire a cursurilor de pregătire pentru străini la înscrierea la programe de studii superioare cu predare în limba română următoarele categorii de persoane:

1) străinii care prezintă acte de studii (diplome, certificate, situaţii şcolare) atestînd cel puţin un semestru de studii urmat, în limba română, într-o instituţie de învăţământ din Republica Moldova sau de peste hotare;

2) străinii care, în scopul înscrierii la studii, promovează testul de limbă română în urma examinării de către o comisie specializată din cadrul instituţiei de învăţământ pentru care optează candidatul;

3) străinii care, în vederea înscrierii într-o instituţie de învăţământ superior, prezintă certificate de competenţă lingvistică minimum de nivelul B2.

Secţiunea a 2-a
Studii în limbile străine

15. Străinii pot opta pentru admitere la programe de studii în limbile de circulaţie internaţională autorizate sau acreditate.

16. La programele de studii superioare în care procesul de învăţământ se desfăşoară într-o limbă străină, admiterea este condiţionată de promovarea unui test de cunoştinţe de limbă organizat de către fiecare instituţie de învăţământ conform propriei metodologii.

Sînt exceptaţi de la obligaţia de a susţine acest test:

1) străinii care provin din ţări unde limba oficială a statului este limba în care se vor realiza studiile;

2) străinii care prezintă acte de studii ce demonstrează realizarea studiilor într-o limbă străină sau la facultăţi de limbi străine;

3) străinii care prezintă certificate de competenţă lingvistică minimum de nivelul B2.

17. Străinii care posedă limba de studiu în care se realizează procesul de învăţământ nu sînt obligaţi să urmeze cursurile de pregătire pentru străini.

Secţiunea a 3-a
Înmatricularea elevilor străini în instituţiile de învăţământ general şi profesional tehnic

18. În instituţiile de învăţământ general şi profesional tehnic din Republica Moldova sînt înscrişi elevii străini care:

1) au acte ce atestă cetăţenia altui stat;

2) au reprezentanţi legali cu domiciliul în Republica Moldova (în cazul minorilor);

3) au acceptul prealabil al instituţiei de învăţământ la care doresc să studieze;

4) promovează testele de aptitudini organizate pentru învăţământul de artă şi sport, după caz.

19. Înscrierea străinilor în învăţământul general se realizează, de regulă, pînă la data de 1 septembrie a anului academic. Totodată, în scopul asigurării accesului la educaţie şi ţinînd cont de interesul superior al copilului, înscrierea la studii în învăţământul general poate fi realizată şi pe parcursul anului de studii.

Dosarul elevului străin care solicită înscrierea în învăţământul general va conţine următoarele documente:

1) copii de pe actele de identitate ale elevului şi ale reprezentantului său legal.

2) copie şi traducere legalizată de pe certificatul de naştere a copilului (după caz);

3) copie şi traducere legalizată de pe actul de studii/foii matricole din instituţia de învăţământ în care a studiat anterior;

4) cerere de înscriere la studii avizată de conducerea instituţiei de învăţământ şi de organul local de specialitate în domeniul învăţământului.

Instituţia de învăţământ prezintă dosarul elevului străin organului local de specialitate în domeniul învăţământului pentru a fi transmis ulterior Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării pentru eliberarea scrisorii de accept.

Evaluarea dosarului elevului presupune analiza foilor matricole din străinătate şi a curriculumului realizat în ţara respectivă.

Recunoaşterea actelor/perioadei de studii se realizează fără măsuri compensatorii, pentru toate clasele absolvite în străinătate.

La solicitarea reprezentantului legal al copilului, înscrierea se poate realiza şi într-o clasă inferioară nivelului rezultat din actele de studii.

[Pct.19 completat prin Hot.Guv. nr.796 din 01.08.2018, în vigoare 03.08.2018]

20. Dosarul elevului străin care solicită înscrierea în învăţământul profesional tehnic va fi prezentat pentru examinare Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării de către instituţia de învăţământ primitoare pînă la începutul anului academic, în urma concursului de admitere şi în limitele planului de admitere aprobat de Guvern.

21. Dosarul candidatului la studii în instituţiile de învăţământ profesional tehnic va conţine:

1) copii de pe actele de identitate ale elevului şi ale reprezentanţilor legali (după caz);

2) copii şi traduceri legalizate de pe actele de studii (apostilate/supralegalizate în conformitate cu prevederile legislaţiei în vigoare a statului emitent şi a Republicii Moldova);

3) cererea de înscriere la studii avizată de conducerea instituţiei de învăţământ profesional tehnic.

22. Înmatricularea se realizează ca urmare a scrisorii de accept a Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

[Pct.22 modificat prin Hot.Guv. nr.796 din 01.08.2018, în vigoare 03.08.2018]

23. Instituţiile de învăţământ general şi profesional tehnic vor oferi suport pentru integrarea sociolingvistică a elevilor străini, în conformitate cu prevederile Legii nr.274 din 27 decembrie 2011 privind integrarea străinilor în Republica Moldova.

Secţiunea a 4-a
Înscrierea străinilor în învăţământul superior

24. Străinii sînt admişi în învăţământul superior în Republica Moldova, ciclurile I-III (licenţă, master şi doctorat), la studii superioare integrate de specialitate, rezidenţiat şi studii postdoctorale, pe baza actelor de studii care permit accesul la nivelul corespunzător de studii.

[Pct.24 modificat prin Hot.Guv. nr.796 din 01.08.2018, în vigoare 03.08.2018]

25. Dosarele străinilor depuse la Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării pentru confirmarea dreptului de înmatriculare în învăţământul superior vor conţine următoarele acte:

1) formularul de înscriere conform modelului aprobat de instituţia de învăţământ superior;

2) copia de pe paşaportul naţional cu termenul de valabilitate de cel puţin un an de zile;

3) copia şi traducerea legalizată de pe certificatul de căsătorie, în cazul în care nu este întocmit într-o limbă de circulaţie internaţională.

4) copia de pe certificatul de absolvire a cursurilor de pregătire pentru străini (după caz);

5) copia şi traducerea legalizată de pe diploma de bacalaureat sau echivalentul acesteia – pentru înmatriculare la ciclul I (licenţă) sau la studii superioare integrate;

6) copia şi traducerea legalizată de pe diploma de licenţă şi de pe suplimentul la diplomă sau echivalentele acestor acte – pentru înmatriculare la ciclul II (master sau la rezidenţiat);

7) copia şi traducerea legalizată de pe diplomei de licenţă, diploma de master şi suplimentele la diplome sau echivalentele acestora – pentru înmatriculare la ciclul III (doctorat).

8) declaraţia pe proprie răspundere privind veridicitatea actelor prezentate.

Actele menţionate la subpunctele 5-7 vor fi apostilate/supralegalizate în conformitate cu prevederile legislaţiei în vigoare a statului emitent şi a Republicii Moldova şi traduse în limba română sau într-o limbă de circulaţie internaţională.

[Pct.25 modificat prin Hot.Guv. nr.796 din 01.08.2018, în vigoare 03.08.2018]

26. Străinii sînt admişi în învăţământul superior în Republica Moldova, ciclurile I-III (licenţă, master şi doctorat), la studii superioare integrate de specialitate, rezidenţiat şi studii postdoctorale de două ori pe an, pînă la 15 octombrie şi 15 februarie conform calendarului academic aprobat de către instituţia de învăţământ, iar pentru studii superioare cu frecvenţă redusă şi la distanţă, ciclul I şi II, de două ori pe an, pînă la 1 decembrie şi 1 martie a anului academic în curs, cu condiţia eliberării scrisorilor de accept a candidaţilor la studii de către Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării va elibera scrisori de accept la studii a străinilor, participanţi în programe de mobilitate academică, pe parcursul anului, în conformitate cu condiţiile şi termenele prevăzute în programul de mobilitate.

[Pct.26 modificat prin Hot.Guv. nr.796 din 01.08.2018, în vigoare 03.08.2018]

27. Procedura de admitere aplicată candidaţilor străini la studii în instituţiile de învăţământ superior din Republica Moldova se desfăşoară astfel:

1) străinii transmit dosarele pentru admitere direct instituţiilor de învăţământ superior pentru care optează;

2) instituţiile de învăţământ superior evaluează dosarele conform reglementărilor legale în vigoare şi comunică Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării lista persoanelor propuse pentru eliberarea scrisorii de acceptare la studii;

3) lista persoanelor propuse pentru eliberarea scrisorii de acceptare la studii va fi însoţită de o copie a dosarului candidatului conform punctului 25;

4) după analiza dosarului, Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării emite scrisoarea de accept sau respingere a candidatului la studii;

5) dosarele incomplete nu vor examinate, fiind declarate respinse. În cazul completării dosarelor instituţiile de învăţământ superior vor relua paşii descrişi în procedura de admitere în vederea examinării acestora de către Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării. Dosarele respinse repetat nu vor fi examinate de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

28. Străinul admis la studii în învăţămîntul superior din Republica Moldova poartă răspundere pentru autenticitatea şi veridicitatea actelor prezentate în dosar, iar instituţia de învăţămînt superior va purta responsabilitate pentru completarea, pînă la sfîrşitul primului an academic, a dosarului cu actele de studii în original.

Secţiunea a 5-a
Transferul studenţilor străini

29. Străinii care au realizat perioade de studii în altă ţară pot să-şi continue studiile în învăţămîntul superior din Republica Moldova în următoarele condiţii:

1) sînt titulari ai unui act de studii ce permite accesul la nivelul de studii pentru care optează;

2) au realizat studii la o instituţie de învăţămînt superior din străinătate recunoscută de autorităţile statului respectiv;

3) deţin foi matricole aferente studiilor efectuate;

4) au acceptul prealabil al instituţiei de învăţămînt superior din Republica Moldova.

30. Transferul se poate realiza pentru anul II şi următorii, cu excepţia ultimului an de studii.

31. Transferul este permis numai după încheierea anului de studii, dar nu mai tîrziu de data de 1 octombrie a noului an de studii, şi se realizează în următoarele condiţii:

1) numai la specialităţile din acelaşi domeniu de studiu/domeniu de formare profesională sau înrudite;

2) prin respectarea condiţiilor de admitere la programul de studii şi promovarea anului de studii;

3) pe locurile disponibile, în limitele cotei de înmatriculare în anul respectiv.

32. În cazul transferului, dosarul străinului prezentat pentru examinare la Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării va conţine, în afară de actele prevăzute la punctul 25, următoarele documente:

1) foile matricole aferente studiilor realizate – copii şi traduceri legalizate, după caz;

2) certificate doveditoare de cunoaştere a limbii în care se vor realiza studiile;

3) decizia instituţiei de învăţămînt privind anul de studii la care va fi înscris candidatul sau diferenţele de program ce urmează a fi susţinute.

III. OBLIGAŢIILE INSTITUŢIILOR DE ÎNVĂŢĂMÎNT

33. Instituţiile de învăţămînt care prestează servicii educaţionale străinilor au următoarele responsabilităţi:

1) perfectarea corectă a documentelor în termenele prevăzute de actele normative în vigoare, care reglementează modul de invitare şi documentare a şederii pe teritoriul Republicii Moldova a străinilor;

2) organizarea calitativă a procesului de instruire;

3) informarea Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării şi a autorităţilor competente despre acţiunile ilegale desfăşurate de străini pe teritoriul Republicii Moldova, care atentează la securitatea statului, ordinea publică, sănătatea şi moralitatea populaţiei, inclusiv acţiunile cu caracter ideologic şi religios ce contravin legislaţiei în vigoare, în temeiul informaţiei prezentate de organele abilitate cu referire la acţiunile ilegale ale studenţilor;

4) prezentarea către 1 ianuarie a rapoartelor statistice anuale cu privire la numărul de străini înmatriculaţi, în conformitate cu modelul-tip aprobat de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

5) instruirea obligatorie a cetăţenilor străini cu privire la legislaţia ce vizează regimul străinilor în Republica Moldova, cu atenţionarea asupra consecinţelor ce pot surveni în cazul nerespectării legislaţiei naţionale în domeniu.

34. În cazul exmatriculării străinilor, instituţia de învăţământ este obligată să transmită autorităţii competente pentru străini, în termen de 5 zile lucrătoare, extrasul din ordinul de exmatriculare şi permisul de şedere provizorie.

35. În cazul exmatriculării străinilor din motive de pierdere a legăturii cu instituţia de învăţământ, aceasta va informa autoritatea competentă pentru străini în termen de 5 zile lucrătoare.

IV. LEGALIZAREA ACTELOR DE STUDII ELIBERATE STRĂINILOR

36. Străinii care au însuşit în volum deplin programul de studii şi au susţinut examenele de finalizare a unui nivel de studii, la plecarea lor din ţară, urmează să legalizeze actele de studii obţinute, în condiţiile prevăzute de Regulamentul privind aplicarea apostilei, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.163 din 15 februarie 2007, Regulamentul cu privire la procedura de supralegalizare a documentelor, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.421 din 26 iunie 2013, şi Regulamentul cu privire la recunoaşterea, echivalarea şi autentificarea actelor de studii şi a calificărilor, aprobat prin ordinul ministrului educaţiei.

V. DISPOZIŢII SPECIALE

37. Cetăţenii statelor-membre ale CSI şi ai Ţărilor Baltice de naţionalitate moldoveni (români) şi reprezentanţii diasporei moldoveneşti de peste hotare pot participa la concursul de admitere în învăţământul profesional tehnic şi superior, în condiţiile prevăzute pentru cetăţenii Republicii Moldova, în limitele locurilor aprobate în planurile (comanda de stat) de pregătire a cadrelor de specialitate pe meserii, specialităţi şi domenii generale de studiu, pe locurile cu finanţare de la buget sau cu taxă de studii.

38. Scrisoarea de acceptare, eliberată de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, este valabilă doar pentru instituţia de învăţământ superior pentru care a fost emisă, începînd cu anul academic pentru care a fost emisă şi pentru ciclul de studii respectiv. Orice schimbare în parcursul studiilor străinului, ce contravine conţinutului scrisorii de accept iniţiale, va fi reglementată, la solicitarea instituţiei de învăţământ implicate, prin emiterea de către Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării a unei noi scrisori de acceptare.

39. Înmatricularea la studii, mobilitatea academică, schimbarea domeniului de studii, restabilirea la studii, transferul (de la o instituţie de învăţământ/formă de învăţământ la alta) se realizează cu aprobarea Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării, în temeiul Regulamentului de organizare a studiilor în învăţământul superior în baza Sistemului Naţional de Credite de Studiu, aprobat prin ordinul ministrului educaţiei.

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
nr.504 din 4 iulie 2017

LISTA
hotărîrilor Guvernului care se abrogă

1. Hotărîrea Guvernului nr.746 din 21 iunie 2003 „Despre aprobarea Regulamentului cu privire la instruirea străinilor în instituţiile de învăţămînt din Republica Moldova” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.138-140, art.824).

2. Hotărîrea Guvernului nr.140 din 7 februarie 2006 „Cu privire la aprobarea modificărilor şi completărilor ce se operează în Hotărîrea Guvernului nr.746 din 21 iunie 2003” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.25-27, art.164).

3. Hotărîrea Guvernului nr.978 din 12 august 2008 „Pentru aprobarea modificărilor şi completărilor ce se operează în Regulamentul cu privire la instruirea cetăţenilor străini şi apatrizilor în instituţiile de învăţămînt din Republica Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.746 din 21 iunie 2003” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.167-168, art.995).

4. Hotărîrea Guvernului nr.764 din 19 august 2010 „Pentru aprobarea modificărilor şi completărilor ce se operează în Regulamentul cu privire la instruirea cetăţenilor străini şi apatrizilor în instituţiile de învăţămînt din Republica Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.746 din 21 iunie 2003” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.153-154, art.848).

5. Punctul 3 din anexa nr.1 la Hotărîrea Guvernului nr.501 din 8 iulie 2011 „Cu privire la modificarea, completarea şi abrogarea unor hotărîri ale Guvernului” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.114-116, art.568).

H O T Ă R Î R E
cu privire la durata studiilor, titlurile şi calificările în învăţământul superior şi în învăţământul mediu de specialitate din Republica Moldova

[Titlul completat prin Hot.Guv. nr.312 din 27.05.2013, în vigoare 31.05.2013]

nr. 902 din 29.08.2001

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.108-109/952 din 06.09.2001

*** * ***

În scopul realizării prevederilor articolului 2 al Legii nr.1070-XIV din 22 iunie 2000 privind aprobarea Nomenclatorului specialităţilor pentru pregătirea cadrelor în instituţiile de învăţământ superior (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000 nr.94-97, art.676), Guvernul Republicii Moldova

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă:

Durata studiilor, titlurile şi calificările în învăţământul superior universitar din Republica Moldova, conform anexei nr.1;

Durata studiilor şi calificările în învăţământul mediu de specialitate din Republica Moldova, conform anexei nr.2.

[Pct.1 modificat prin Hot.Guv. nr.312 din 27.05.2013, în vigoare 31.05.2013]

2. În funcţie de cererea pieţei muncii, Ministerul Educaţiei, în comun cu Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei, alte ministere şi instituţii publice interesate, va propune modificări în durata studiilor, titlurile şi calificările, aprobate prin prezenta hotărîre.

[Pct.2 modificat prin Hot.Guv. nr.312 din 27.05.2013, în vigoare 31.05.2013]

PRIM-MINISTRU AL REPUBLICII MOLDOVA	**Vasile TARLEV**
Contrasemnată:	
Viceprim-ministru, ministrul economiei	**Andrei Cucu**
Viceprim-ministru, ministrul agriculturii şi industriei alimentare	**Dmitrii Todoroglo**
Ministrul finanţelor	**Mihail Manoli**
Ministrul muncii şi protecţiei sociale	**Valerian Revenco**
Ministrul învăţământului	**Ilie Vancea**
Ministrul sănătăţii	**Andrei Gherman**
Ministrul culturii	**Ion Păcuraru**

Chişinău, 29 august 2001.
Nr.902.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
Republicii Moldova
nr.902 din 29 august 2001

Durata studiilor, titlurile şi calificările în învăţământul superior universitar din Republica Moldova

Codul şi denumirea profilurilor	Codul şi denumirea specialităţilor	Titlurile / Calificările	Durata studiilor în baza învăţă-mîntului liceal (în ani)*
0100 Matematică	0101 Matematică	Licenţiat** în matematică / Matematician. Profesor de matematică	4
	0102 Matematică aplicată	Licenţiat în matematică / Matematician-programator	4
0200 Fizică	0201 Fizică	Licenţiat în fizică / Fizician. Profesor de fizică	4
	0202 Astronomie	Licenţiat în astronomie / Profesor de astronomie	4
0300 Chimie	0301 Chimie	Licenţiat în chimie / Chimist. Profesor de chimie	4
0350 Tehnologie chimică	0351 Tehnologie chimică	Licenţiat în tehnologia chimiei / Tehnolog-chimist	4
	0352 Tehnologia produselor cosmetice şi medicinale	Licenţiat în tehnologia produselor cosmetice şi medicale / Tehnolog-chimist	4
	0353 Protecţia mediului ambiant	Licenţiat în protecţia mediului ambiant / Ecolog	4
0400 Biologie	0401 Biologie	Licenţiat în biologie / Biolog. Profesor de biologie	4
	0402 Ştiinţe ale solului	Licenţiat în biologie / Pedolog-agrochimist	4
	0403 Biologie moleculară şi biotehnologii	Licenţiat în biologie moleculară şi biotehnologii / biolog	4

[Poziţia 0400 completată prin Hot.Guv. nr.1448 din 05.12.03, în vigoare 19.12.03]

0450 Bioinginerie	0451 Bioinginerie aplicată	Licenţiat în bioinginerie aplicată / bioinginer	5

[Poziţia 0450 introdusă prin Hot.Guv. nr.1448 din 05.12.03, în vigoare 19.12.03]

0500 Geografie	0501 Geografie	Licenţiat în geografie / Geograf. Profesor de geografie	4
0550 Geologie	0551 Geologie	Licenţiat în geologie / Geolog	4
0600 Istorie	0601 Istorie	Licenţiat în istorie / Istoric. Profesor de istorie	4
	0602 Arheologie şi muzeografie	Licenţiat în istorie / Arhivist-custode la muzee	4
	0603 Etnologie	Licenţiat în istorie / Istoric. Profesor de istorie	4
0650 Ştiinţe politice	0651 Politologie	Licenţiat în politologie / Politolog. Profesor de politologie	4
0700 Filozofie	0701 Filozofie	Licenţiat în filozofie / Filozof. Profesor de filozofie	4
0750 Sociologie	0751 Sociologie	Licenţiat în sociologie / Sociolog. Profesor de sociologie	4

0800 Teologie	0801 Teologie	Licenţiat în teologie / Teolog. Profesor de teologie	4
0850 Relaţii internaţionale	0851 Relaţii internaţionale	Licenţiat în relaţii internaţionale / Specialist în relaţii internaţionale	4
0900 Jurnalism şi ştiinţe ale comunicării	0901 Jurnalistică	Licenţiat în jurnalism şi ştiinţe ale comunicării / Ziarist	4
	0902 Activitate editorială	Licenţiat în jurnalism şi ştiinţe ale comunicării / Editor	4
1000 Jurisprudenţă	1001 Drept	Licenţiat în drept / Jurist	4
	1002 Drept şi activitate vamală	Licenţiat în drept / Inspector vamal	4
	1003 Instruire juridică	Licenţiat în drept / Profesor în drept	4
1050 Ştiinţe administrative	1051 Administraţie publică	Licenţiat în ştiinţe administrative / Specialist administraţie publică	4
	1052 Secretariat-birotică	Licenţiat în ştiinţe administrative / Secretar-referent	4
1100 Filologie	1101 Limba şi literatură	Licenţiat în filologie / Filolog. Profesor de limbă şi literatură	4
	1102 Limbi moderne clasice	Licenţiat în filologie / Profesor de limbi moderne. Translator	4
1150 Biblioteconomie	1151 Biblioteconomie şi asistenţă informaţională	Licenţiat în biblioteconomie / Bibliotecar	4
1200 Pedagogie	1201 Pedagogie	Licenţiat în pedagogie / Profesor de pedagogie	4
	1202 Pedagogie preşcolară	Licenţiat în pedagogie / Educator în învăţământul preşcolar. Metodist educaţie preşcolară	4
	1203 Pedagogia învăţământului primar	Licenţiat în pedagogie / Învăţător în învăţământul primar	4
	1204 Educaţia moral-spirituală	Licenţiat în pedagogie / Profesor de educaţie moral spirituală	4
1250 Psihologie	1251 Psihologie	Licenţiat în psihologie / Psiholog. Profesor de psihologie	4
	1252 Psihopedagogie	Licenţiat în psihopedagogie specială / Psihopedagog. Profesor de psihopedagogie specială	4
	1253 Logopedie	Licenţiat în psihopedagogie specială / Logoped	4
1270 Asistenţă socială	1271 Asistenţă socială	Licenţiat în asistenţă socială / Asistent social	4
1300 Educaţie fizică şi sport	1301 Educaţie fizică şi sport	Licenţiat în educaţie fizică şi sport / Profesor de educaţie fizică şi sport	4
1400 Muzică	1401 Interpretare Licenţiat în muzică / instrumentală	Artist-instrumentalist . Profesor de muzică	4
	1402 Canto	Licenţiat în muzică / Artist vocalist	4
	1403 Dirijare corală	Licenţiat în muzică / Dirijor cor. Profesor de muzică	4
	1404 Instruire muzicală	Licenţiat în pedagogia muzicii / Profesor de muzică	4
	1405 Muzicologie	Licenţiat în muzică / Muzicolog. Profesor de muzică	4
	1406 Compoziţie	Licenţiat în muzică / Muzicant. Profesor de muzică	4

1500 Artă teatrală	1501 Actorie	Licenţiat în artă teatrală / Actor	4
	1502 Regie	Licenţiat în artă teatrală / Regizor	4
	1503 Coregrafie	Licenţiat în artă teatrală / Coregraf	4
	1504 Teatrologie	Licenţiat în artă teatrală / Critic de teatru	4
	1504 Culturologie	Licenţiat în artă teatrală / Culturolog	4
	1506 Scenografie	Licenţiat în artă teatrală / Pictor-scenograf	4
1550 Artă cinematografică şi televiziune	1551 Regie, imagine film şi televiziune	Licenţiat în artă cinematografică / Regizor	4
	1552 Multimedia, sunet, montaj	Licenţiat în artă cinematografică / Regizor	4
1600 Arte plastice şi decorative	1601 Pictură	Licenţiat în arte plastice / Pictor	4
	1602 Grafică	Licenţiat în arte plastice / Pictor prezentare grafică	4
	1603 Arte decorative	Licenţiat în arte plastice / Pictor-decorator	4
	1604 Instruire în artele plastice	Licenţiat în arte plastice / Profesor de arte plastice	4
	1605 Sculptură	Licenţiat în arte plastice / Sculptor	4
	1606 Restaurarea operelor de artă	Licenţiat în arte plastice / Pictor restaurator	4
1700 Medicină	1701 Medicină generală	Medic	6
	1702 Stomatologie	Medic stomatolog	5
1750 Farmacie	1751 Farmacie	Farmacist	5
1800 Economie	1801 Economie generală	Licenţiat în economie / Economist	4
	1802 Management	Licenţiat în economie / Manager-economist	4
	1803 Marketing	Licenţiat în economie / Economist	4
	1804 Relaţii economice internaţionale	Licenţiat în economie / Economist	4
	1805 Finanţe	Licenţiat în economie / Economist	4
	1806 Contabilitate şi audit	Licenţiat în economie / Contabil-revizor	4
	1807 Statistică	Licenţiat în economie / Economist	4
	1808 Bănci şi burse de valori	Licenţiat în economie / Economist	4
	1809 Merceologie	Licenţiat în economie / Merceolog	4
	1810 Contabilitate	Licenţiat în economie / Contabil	4
	1811 Instruire economică	Licenţiat în pedagogie / Profesor de economie	4
	1812 Comerţ	Licenţiat în economie / Economist	4
	1813 Achiziţii publice	Licenţiat în economie / Economist	4
	1814 Managementul proprietăţii intelectuale	Licenţiat în economie / Manager	4
1850 Informatică	1851 Informatică	Licenţiat în informatică / Informatician. Profesor de informatică	4
	1852 Cibernetică şi informatică economică	Licenţiat în informatică / Economist	4
	1853 Management informaţional	Licenţiat în informatică / Manager	4
1870 Inginerie	1871 Inginerie şi management	Inginer-manager licenţiat	4
	1872 Instruire în inginerie	Inginer în pedagogie / Profesor de instruire în inginerie	4
1890 Design	1891 Design industrial	Inginer licenţiat	4
	1892 Designul interiorului	Licenţiat în arte plastice / Pictor proiectant (designer)	4
	1893 Design vestimentar	Licenţiat în arte plastice / Modelier	4
1900 Electrotehnică şi energetică	1901 Electroenergetică	Inginer licenţiat	4
	1902 Termoenergetică	Inginer licenţiat	4

	1903 Electromecanică	Inginer licenţiat	4
	1904 Electrificarea agriculturii	Inginer licenţiat	4
	1905 Energetică netradiţională	Inginer licenţiat	4
1950 Metrologie	1951 Metrologie, standarde, control şi certificarea producţiei	Inginer licenţiat	4
2000 Mecanică	2001 Tehnologia construcţiilor de maşini	Inginer licenţiat	4
	2002 Construcţii de echipamente şi maşini agricole	Inginer licenţiat	4
	2003 Maşini şi instalaţii pentru construcţii	Inginer licenţiat	4
	2004 Mecanizarea agriculturii	Inginer licenţiat	4
	2005 Tehnologia prelucrării materialelor	Inginer licenţiat	4
	2006 Maşini unelte şi scule	Inginer licenţiat	4
	2007 Maşini şi aparate în industria alimentară	Inginer licenţiat	4
	2008 Maşini şi aparate în industria uşoară	Inginer licenţiat	4
	2009 Maşini şi instalaţii frigorifere	Inginer licenţiat	4
	2010 Utilajul şi tehnologia ambalării produselor	Inginer licenţiat	4
2050 Transporturi	2051 Transport auto	Inginer licenţiat	4
	2052 Transport feroviar	Inginer licenţiat	4
	2053 Transport internaţional	Inginer-manager licenţiat	4
2100 Electronică şi comunicaţii	2101 Telecomunicaţii	Inginer licenţiat	4
	2102 Sisteme radioelectronice	Inginer licenţiat	4
	2103 Microelectronică	Inginer licenţiat	4
	2104 Exploatarea tehnicii medicale	Inginer licenţiat	4
	2105 Sisteme optoelectronice	Inginer licenţiat	4
2150 Sisteme informaţionale şi calculatoare	2151 Calculatoare	Inginer licenţiat	4
	2152 Tehnologii informaţionale	Inginer licenţiat	4
	2153 Automatică şi informatică	Inginer licenţiat	4
2200 Tehnologia industriei alimentare	2201 Tehnologia păstrării şi prelucrării cerealelor	Inginer licenţiat	4
	2202 Tehnologia panificaţiei	Inginer licenţiat	4
	2203 Tehnologia păstrării şi prelucrării fructelor şi legumelor	Inginer licenţiat	4
	2204 Tehnologia vinului şi a produselor obţinute prin fermentare	Inginer licenţiat	4
	2205 Tehnologia produselor alimentaţiei publice	Inginer licenţiat	4
	2206 Tehnologia zahărului şi produselor zaharoase	Inginer licenţiat	4
	2207 Tehnologia laptelui şi produselor lactate	Inginer licenţiat	4
	2208 Tehnologia cărnii şi a produselor din carne	Inginer licenţiat	4
	2209 Tehnologia prelucrării tutunului	Inginer licenţiat	4

	2210 Biotehnologii industriale	Inginer licenţiat	4
2300 Tehnologia industriei uşoare	2301 Modelarea şi tehnologia confecţiilor din ţesături	Inginer licenţiat	4
	2302 Modelarea şi tehnologia confecţiilor din piele şi din înlocuitori	Inginer licenţiat	4
	2303 Filatură şi ţesături	Inginer licenţiat	4
	2304 Modelarea şi tehnologia tricotajelor	Inginer licenţiat	4
	2305 Tehnologia prelucrării lemnului	Inginer licenţiat	4
	2306 Tehnologii poligrafice	Inginer licenţiat	4
2400 Arhitectură	2401 Arhitectură	Arhitect licenţiat	5,5
	2402 Restaurare	Arhitect licenţiat	5,5

[Poziţia 2400 modificată prin Hot.Guv. nr.1723 din 27.12.02, în vigoare 31.12.02]

2500 Construcţii	2501 Construcţii civile, industriale şi agricole	Inginer licenţiat	4
	2502 Tehnologia materialelor şi articolelor de construcţie	Inginer licenţiat	4
	2503 Alimentarea cu căldură şi gaze, ventilaţia	Inginer licenţiat	4
	2504 Căi ferate, drumuri şi poduri	Inginer licenţiat	4
	2505 Îmbunătăţiri funciare	Inginer licenţiat	4
	2506 Gospodărirea şi protecţia apelor	Inginer licenţiat	4
	2507 Tehnologia produselor din ceramică şi sticlă	Inginer licenţiat	4
	2508 Exploatări miniere	Inginer licenţiat	4
	2509 Ingineria gospodăririlor comunale	Inginer licenţiat	4
	2510 Geodezie, topografie şi cartografie	Inginer licenţiat	4
	2511 Geotehnică	Inginer licenţiat	4
2550 Cadastru	2551 Cadastru şi organizarea teritoriului	Inginer licenţiat	4
	2552 Evaluarea imobilului	Inginer licenţiat	4
2600 Medicină veterinară	2601 Medicină veterinară	Licenţiat în medicină veterinară / Medic veterinar	5
2700 Ecologie	2701 Ecologie şi protecţia mediului ambiant	Licenţiat în ecologie / Ecolog	4
2800 Agricultură	2801 Agronomie	Licenţiat în agricultură / Agronom	4
	2802 Selecţie şi genetică a culturilor agricole	Licenţiat în agricultură / Agronom	4
	2803 Horticultură şi viticultură	Licenţiat în agricultură / Agronom	4
	2804 Protecţia plantelor	Licenţiat în agricultură / Agronom	4
	2805 Zootehnie	Licenţiat în agricultură / Zootehnician	4
	2806 Silvicultură şi grădini publice	Licenţiat în agricultură / Inginer	4
	2807 Tehnologii agricole	Licenţiat în agricultură / Agronom	4
	2808 Biotehnologii agricole	Licenţiat în agricultură / Tehnolog	4
2850 Meteorologie	2851 Meteorologie	Licenţiat în meteorologie / Meteorolog	4

2900 Servicii	2901 Servicii	Licenţiat în servicii / Specialist (pe domenii de activitate)	4
	2902 Turism	Licenţiat în turism / Manager-economist	4
2950 Antropologie	2951 Antropologie	Licenţiat în antropologie / Antropolog	4
3000 Militărie	3001 Infanterie	Ofiţer / Inginer licenţiat	4
	3002 Artilerie	Ofiţer / Inginer licenţiat	4
	3003 Transmisiuni	Ofiţer / Inginer licenţiat	4
	3004 Grăniceri		
	3005 Carabinieri		

[Codul 3000 modificat prin Hot. Guv. nr.53 din 24.01.03, în vigoare 31.01.03]

* Durata studiilor este indicată pentru deţinătorii diplomelor de bacalaureat. Pentru absolvenţii şcolilor medii de cultură generală durata studiilor va fi cu un an mai mare. Durata studiilor este indicată pentru învăţământul cu frecvenţă la zi. Pentru învăţământul fără frecvenţă, durata studiilor va fi mai mare cu un an.

** Titlul de licenţiat nu se echivalează cu licenţa obţinută suplimentar pentru desfăşurarea activităţii antreprenoriale.

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
Republicii Moldova
nr.902 din 29 august 2001

Durata studiilor şi calificările în învăţământul mediu de specialitate din Republica Moldova

Nr. d/o	Codul şi denumirea profilului	Codul şi denumirea specialităţii	Durata studiilor în ani (în baza studiilor liceale)*	Calificarea
1	2	3	4	5
1.	0350 Tehnologie chimică	0351 Tehnologie chimică	2	Tehnician
		0352 Tehnologia produselor cosmetice şi medicinale	2	Tehnician
		0353 Protecţia mediului ambiant	2	Tehnician
2.	0800 Teologie	0801 Teologie	2	Predicator
3.	1000 Jurisprudenţă	1001 Drept	2	Jurist
4.	1050 Ştiinţe administrative	1052 Secretariat-birotică	2	Secretar-administrator
5.	1150 Biblioteconomie	1151 Biblioteconomie şi asistenţă informaţională	2	Bibliotecar
6.	1200 Pedagogie	1202 Pedagogie preşcolară	2	Educator în învăţământul preşcolar
		1203 Pedagogia învăţământului primar	2	Învăţător
7.	1270 Asistenţă socială	1271 Asistenţă socială	2	Lucrător social
8.	1300 Educaţie fizică şi spor	1301 Educaţie fizică şi sport	2	Profesor de educaţie fizică. Antrenor
9.	1400 Muzică	1401 Interpretare instrumentală	2	Artist instrumentalist. Profesor de muzică

		1402 Canto	2	Cî ntăreţ, solist
		1403 Dirijare corală	2	Dirijor de cor
		1404 Instruire muzicală	2	Învăţător de muzică în clasele primare. Profesor de muzică
		1405 Muzicologie	2	Muzician
10.	1500 Artă teatrală	1503 Coregrafie	2	Dansator
		1505 Culturologie	2	Culturolog
		1506 Scenografie	2	Pictor
11.	1600 Arte plastice şi decorative	1601 Pictură	2	Pictor
		1602 Grafică	2	Pictor
		1603 Arte decorative	2	Pictor
		1604 Instruire în arte plastice	2	Profesor de artă plastică
		1606 Restaurarea operelor de artă	2	Pictor
12.	1700 Medicină	1701 Medicina generală**	3	Asistenţă medicală
			2	Asistent medical inferior
			3	Asistent igienist epidemiolog
		1702 Stomatologie	2	Tehnician dentar
		1704 Serviciu obstetrical	2	Moaşă
		1705 Diagnostic de laborator	3	Felcer laborant

[Poziţia 12 în redacţia Hot. Guv. nr.955 din 18.07.2002]

12a.	1750 Farmacie	1751 Farmacie	3	Laborant-farmacist

[Poziţia 12a introdusă prin Hot. Guv. nr.955 din 18.07.2002]

13.	1800 Economie	1802 Management	2	Economist
		1803 Marketing	2	Economist
		1805 Finanţe	2	Economist
		1807 Statistică	2	Economist
		1809 Merceologie	2	Merceolog
		1810 Contabilitate	2	Contabil
		1812 Comerţ	2	Agent comercial
		1813 Achiziţii publice	2	Economist
		1814 Managementul proprietăţii intelectuale	2	Manager
14.	1850 Informatică	1851 Informatică	2	Tehnician
		1852 Cibernetică şi informatică economică	2	Programator-economist
		1853 Managementul informaţional	2	Manager
15.	1890 Design	1892 Designul interiorului	2	Pictor
		1893 Design vestimentar	2	Pictor
16.	1900 Electrotehnică şi energetică	1901 Electroenergetică	2	Tehnician
		1902 Termoenergetică	2	Tehnician
		1903 Electromecanică	2	Tehnician
		1904 Electrificarea agriculturii	2	Tehnician
		1906 Maşini şi aparate electrice de uz casnic	2	Tehnician
17.	1950 Metrologie	1951 Metrologie, standarde, controlul şi certificarea producţiei	2	Tehnician

18.	2000 Mecanică	2001 Tehnologia construcţiilor de maşini	2	Tehnician
		2002 Construcţii de echipamente şi maşini agricole	2	Tehnician
		2003 Maşini şi instalaţii pentru construcţii	2	Tehnician
		2004 Mecanizarea agriculturii	2	Tehnician
		2005 Tehnologia prelucrării materialelor	2	Tehnician
		2006 Maşini, unelte şi scule	2	Tehnician
		2007 Maşini şi aparate în industria alimentară	2	Tehnician
		2008 Maşini şi aparate în industria uşoară	2	Tehnician
		2009 Maşini şi instalaţii frigorifice	2	Tehnician
		2010 Utilajul şi tehnologia ambalării produselor	2	Tehnician
19.	2050 Transporturi	2051 Transport auto	2	Tehnician
		2052 Transport feroviar	2	Tehnician
20.	2100 Electronică şi comunicaţii	2101 Telecomunicaţii	2	Tehnician
		2102 Sisteme radioelectronice	2	Tehnician
		2103 Microelectronică	2	Tehnician
		2104 Exploatarea tehnicii medicale	2	Tehnician
		2105 Sisteme optoelectronice	2	Tehnician
		2106 Comunicaţii poştale	2	Tehnician
		2107 Aparate radioelectronice de uz casnic	2	Tehnician
21.	2105 Sisteme informaţionale şi calculatoare	2151 Calculatoare	2	Tehnician
		2153 Automatică şi informatică	2	Tehnician
22.	2200 Tehnologia industriei alimentare	2201 Tehnologia păstrării şi prelucrării cerealelor	2	Tehnician
		2202 Tehnologia panificaţiei	2	Tehnician
		2203 Tehnologia păstrării şi prelucrării fructelor şi legumelor	2	Tehnician
		2204 Tehnologia vinului şi a produselor obţinute prin fermentare	2	Tehnician
		2205 Tehnologia produselor alimentaţiei publice	2	Tehnician
		2206 Tehnologia zahărului şi a produselor zaharoase	2	Tehnician
		2207 Tehnologia laptelui şi a produselor lactate	2	Tehnician
		2208 Tehnologia cărnii şi a produselor din carne	2	Tehnician
		2209 Tehnologia prelucrării tutunului	2	Tehnician
23.	2300 Tehnologia industriei uşoare	2301 Modelarea şi tehnologia confecţiilor din ţesături	2	Tehnician
		2302 Modelarea şi tehnologia confecţiilor din piele şi înlocuitori	2	Tehnician
		2303 Filatură şi ţesături	2	Tehnician
		2304 Modelarea şi tehnologia tricotajelor	2	Tehnician
		2305 Tehnologia prelucrării lemnului	2	Tehnician
		2306 Tehnologii poligrafice	2	Tehnician
24.	2400 Arhitectură	2402 Restaurare	2	Tehnician-restaurator
25.	2500 Construcţii	2501 Construcţii civile, industriale şi agricole	2	Tehnician
		2502 Tehnologia materialelor şi a articolelor de construcţii	2	Tehnician
		2503 Alimentarea cu căldură şi gaze, ventilaţia	2	Tehnician
		2504 Căi ferate, drumuri şi poduri	2	Tehnician
		2505 Îmbunătăţiri funciare	2	Tehnician
		2506 Gospodărirea şi protecţia apelor	2	Tehnician

		2507 Tehnologia produselor din ceramică şi sticlă	2	Tehnician
		2508 Exploatări miniere	2	Tehnician
		2510 Geodezie, topografie şi cartografie	2	Tehnician
		2511 Geotehnică	2	Tehnician
26.	2550 Cadastru	2551 Cadastru şi organizarea teritoriului	2	Tehnician
		2552 Evaluarea imobilului	2	Tehnician
27.	2600 Medicină veterinară	2601 Medicină veterinară	3	Felcer veterinar
28.	2700 Ecologie	2701 Ecologie şi protecţia mediului ambiant	2	Tehnician
29.	2800 Agricultură	2801 Agronomie	2	Agronom
		2803 Horticultură şi viticultură	2	Agronom
		2804 Protecţia plantelor	2	Agronom
		2805 Zootehnie	2	Zootehnician
		2806 Silvicultură şi grădini publice	2	Tehnician
		2807 Tehnologii agricole	2	Tehnician
30.	2850 Meteorologie	2851 Meteorologie	2	Meteorolog
31.	2900 Servicii	2901 Servicii	2	Tehnician, Manager
		2902 Turism	2	Agent de voiaj
		2903 Frizerie şi cosmetică	2	Frizer-cosmetician
32.	3000 Militărie	3001 Infanterie	3	Ofiţer
		3002 Artilerie	3	Ofiţer
		3003 Transmisiuni	3	Ofiţer

Notă:

* Durata studiilor este indicată pentru învăţământul cu frecvenţa la zi.

Pentru absolvenţii şcolilor medii de cultură generală durata studiilor va fi cu un an mai mare cu excepţia profilurilor "1700 Medicină" şi 1750 Farmacie".

Pentru învăţământul fără frecvenţă durata studiilor va fi cu un an mai mare faţă de durata indicată pentru învăţământul cu frecvenţa la zi.

** Se indică un titlu în funcţie de specializarea obţinută.

[Anexa nr.2 modificată prin Hot.Guv. nr.312 din 27.05.2013, în vigoare 31.05.2013]
[Anexa nr.2 completată prin Hot. Guv. nr.955 din 18.07.2002]

Anexa nr.3
la Hotărîrea Guvernului
nr.902 din 29 august 2001

Durata studiilor, titlurile şi calificările în învăţământul superior universitar pentru studenţii înmatriculaţi în anii de studii 2001-2002 şi 2002-2003 în Academia de Muzică, Teatru şi Arte Plastice la următoarele specialităţi:

Codul şi denumirea profilurilor	Codul şi denumirea specialităţilor	Titlurile / calificările	Durata studiilor în baza învă-ţământului liceal, mediu de specialitate şi mediu de cultură

			generală (în ani)
1	**2**	**3**	**4**
1400 Muzică	1401 Interpretare instrumentală	Licenţiat în muzică / Artist-instrumentist Profesor de muzică	5
	1402 Canto	Licenţiat în muzică / Artist vocalist	5
	1403 Dirijare corală	Licenţiat în muzică / Dirijor cor, Profesor de muzică	5
	1405 Muzicologie	Licenţiat în muzică / Muzicolog, Profesor de muzică	5
	1406 Compoziţie	Licenţiat în muzică / Compozitor, Profesor de muzică	5
1500 Arta teatrală	1502 Regie	Licenţiat în artă teatrală / Regizor	5
1550 Arta cinematografică şi televiziune	1551 Regie, imagine film şi televiziune	Licenţiat în artă cinematografică / Regizor	5
1600 Arte plastice şi decorative	1601 Pictură	Licenţiat în arte plastice / Pictor	5
	1602 Grafică	Licenţiat în arte plastice / Pictor prezentare grafică	5
	1603 Arte decorative	Licenţiat în arte plastice / Pictor-decorator	5
	1605 Sculptură	Licenţiat în arte plastice / Sculptor	5
	1606 Restaurarea operelor de artă	Licenţiat în arte plastice / Pictor restaurator	5

[Anexa nr.3 introdusă prin Hot. Guv. nr.229 din 24.02.05, în vigoare 04.03.2005]

H O T Ă R Î R E
cu privire la durata studiilor, titlurile şi calificările în învăţământul superior şi în învăţământul mediu de specialitate din Republica Moldova

[Titlul completat prin Hot.Guv. nr.312 din 27.05.2013, în vigoare 31.05.2013]

nr. 902 din 29.08.2001

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.108-109/952 din 06.09.2001

*** * ***

În scopul realizării prevederilor articolului 2 al Legii nr.1070-XIV din 22 iunie 2000 privind aprobarea Nomenclatorului specialităţilor pentru pregătirea cadrelor în instituţiile de învăţământ superior (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000 nr.94-97, art.676), Guvernul Republicii Moldova

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă:

Durata studiilor, titlurile şi calificările în învăţământul superior universitar din Republica Moldova, conform anexei nr.1;

Durata studiilor şi calificările în învăţământul mediu de specialitate din Republica Moldova, conform anexei nr.2.

[Pct.1 modificat prin Hot.Guv. nr.312 din 27.05.2013, în vigoare 31.05.2013]

2. În funcţie de cererea pieţei muncii, Ministerul Educaţiei, în comun cu Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei, alte ministere şi instituţii publice interesate, va propune modificări în durata studiilor, titlurile şi calificările, aprobate prin prezenta hotărîre.

[Pct.2 modificat prin Hot.Guv. nr.312 din 27.05.2013, în vigoare 31.05.2013]

PRIM-MINISTRU AL REPUBLICII MOLDOVA	**Vasile TARLEV**
Contrasemnată:	
Viceprim-ministru, ministrul economiei	**Andrei Cucu**
Viceprim-ministru, ministrul agriculturii şi industriei alimentare	**Dmitrii Todoroglo**
Ministrul finanţelor	**Mihail Manoli**
Ministrul muncii şi protecţiei sociale	**Valerian Revenco**
Ministrul învăţământului	**Ilie Vancea**
Ministrul sănătăţii	**Andrei Gherman**
Ministrul culturii	**Ion Păcuraru**

Chişinău, 29 august 2001.
Nr.902.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
Republicii Moldova
nr.902 din 29 august 2001

Durata studiilor, titlurile şi calificările în învăţământul superior universitar din Republica Moldova

Codul şi denumirea profilurilor	Codul şi denumirea specialităţilor	Titlurile / Calificările	Durata studiilor în baza învăţă-mîntului liceal (în ani)*
0100 Matematică	0101 Matematică	Licenţiat** în matematică / Matematician. Profesor de matematică	4
	0102 Matematică aplicată	Licenţiat în matematică / Matematician-programator	4
0200 Fizică	0201 Fizică	Licenţiat în fizică / Fizician. Profesor de fizică	4
	0202 Astronomie	Licenţiat în astronomie / Profesor de astronomie	4
0300 Chimie	0301 Chimie	Licenţiat în chimie / Chimist. Profesor de chimie	4
0350 Tehnologie chimică	0351 Tehnologie chimică	Licenţiat în tehnologia chimiei / Tehnolog-chimist	4
	0352 Tehnologia produselor cosmetice şi medicinale	Licenţiat în tehnologia produselor cosmetice şi medicale / Tehnolog-chimist	4
	0353 Protecţia mediului ambiant	Licenţiat în protecţia mediului ambiant / Ecolog	4
0400 Biologie	0401 Biologie	Licenţiat în biologie / Biolog. Profesor de biologie	4
	0402 Ştiinţe ale solului	Licenţiat în biologie / Pedolog-agrochimist	4
	0403 Biologie moleculară şi biotehnologii	Licenţiat în biologie moleculară şi biotehnologii / biolog	4

[Poziţia 0400 completată prin Hot.Guv. nr.1448 din 05.12.03, în vigoare 19.12.03]

0450 Bioinginerie	0451 Bioinginerie aplicată	Licenţiat în bioinginerie aplicată / bioinginer	5

[Poziţia 0450 introdusă prin Hot.Guv. nr.1448 din 05.12.03, în vigoare 19.12.03]

0500 Geografie	0501 Geografie	Licenţiat în geografie / Geograf. Profesor de geografie	4
0550 Geologie	0551 Geologie	Licenţiat în geologie / Geolog	4
0600 Istorie	0601 Istorie	Licenţiat în istorie / Istoric. Profesor de istorie	4
	0602 Arheologie şi muzeografie	Licenţiat în istorie / Arhivist-custode la muzee	4
	0603 Etnologie	Licenţiat în istorie / Istoric. Profesor de istorie	4
0650 Ştiinţe politice	0651 Politologie	Licenţiat în politologie / Politolog. Profesor de politologie	4
0700 Filozofie	0701 Filozofie	Licenţiat în filozofie / Filozof. Profesor de filozofie	4
0750 Sociologie	0751 Sociologie	Licenţiat în sociologie / Sociolog. Profesor de sociologie	4

0800 Teologie	0801 Teologie	Licenţiat în teologie / Teolog. Profesor de teologie	4
0850 Relaţii internaţionale	0851 Relaţii internaţionale	Licenţiat în relaţii internaţionale / Specialist în relaţii internaţionale	4
0900 Jurnalism şi ştiinţe ale comunicării	0901 Jurnalistică	Licenţiat în jurnalism şi ştiinţe ale comunicării / Ziarist	4
	0902 Activitate editorială	Licenţiat în jurnalism şi ştiinţe ale comunicării / Editor	4
1000 Jurisprudenţă	1001 Drept	Licenţiat în drept / Jurist	4
	1002 Drept şi activitate vamală	Licenţiat în drept / Inspector vamal	4
	1003 Instruire juridică	Licenţiat în drept / Profesor în drept	4
1050 Ştiinţe administrative	1051 Administraţie publică	Licenţiat în ştiinţe administrative / Specialist administraţie publică	4
	1052 Secretariat-birotică	Licenţiat în ştiinţe administrative / Secretar-referent	4
1100 Filologie	1101 Limba şi literatură	Licenţiat în filologie / Filolog. Profesor de limbă şi literatură	4
	1102 Limbi moderne clasice	Licenţiat în filologie / Profesor de limbi moderne. Translator	4
1150 Biblioteconomie	1151 Biblioteconomie şi asistenţă informaţională	Licenţiat în biblioteconomie / Bibliotecar	4
1200 Pedagogie	1201 Pedagogie	Licenţiat în pedagogie / Profesor de pedagogie	4
	1202 Pedagogie preşcolară	Licenţiat în pedagogie / Educator în învăţământul preşcolar. Metodist educaţie preşcolară	4
	1203 Pedagogia învăţământului primar	Licenţiat în pedagogie / Învăţător în învăţământul primar	4
	1204 Educaţia moral-spirituală	Licenţiat în pedagogie / Profesor de educaţie moral spirituală	4
1250 Psihologie	1251 Psihologie	Licenţiat în psihologie / Psiholog. Profesor de psihologie	4
	1252 Psihopedagogie	Licenţiat în psihopedagogie specială / Psihopedagog. Profesor de psihopedagogie specială	4
	1253 Logopedie	Licenţiat în psihopedagogie specială / Logoped	4
1270 Asistenţă socială	1271 Asistenţă socială	Licenţiat în asistenţă socială / Asistent social	4
1300 Educaţie fizică şi sport	1301 Educaţie fizică şi sport	Licenţiat în educaţie fizică şi sport / Profesor de educaţie fizică şi sport	4
1400 Muzică	1401 Interpretare Licenţiat în muzică / instrumentală	Artist-instrumentalist . Profesor de muzică	4
	1402 Canto	Licenţiat în muzică / Artist vocalist	4
	1403 Dirijare corală	Licenţiat în muzică / Dirijor cor. Profesor de muzică	4
	1404 Instruire muzicală	Licenţiat în pedagogia muzicii / Profesor de muzică	4
	1405 Muzicologie	Licenţiat în muzică / Muzicolog. Profesor de muzică	4
	1406 Compoziţie	Licenţiat în muzică / Muzicant. Profesor de muzică	4

1500 Artă teatrală	1501 Actorie	Licenţiat în artă teatrală / Actor	4
	1502 Regie	Licenţiat în artă teatrală / Regizor	4
	1503 Coregrafie	Licenţiat în artă teatrală / Coregraf	4
	1504 Teatrologie	Licenţiat în artă teatrală / Critic de teatru	4
	1504 Culturologie	Licenţiat în artă teatrală / Culturolog	4
	1506 Scenografie	Licenţiat în artă teatrală / Pictor-scenograf	4
1550 Artă cinematografică şi televiziune	1551 Regie, imagine film şi televiziune	Licenţiat în artă cinematografică / Regizor	4
	1552 Multimedia, sunet, montaj	Licenţiat în artă cinematografică / Regizor	4
1600 Arte plastice şi decorative	1601 Pictură	Licenţiat în arte plastice / Pictor	4
	1602 Grafică	Licenţiat în arte plastice / Pictor prezentare grafică	4
	1603 Arte decorative	Licenţiat în arte plastice / Pictor-decorator	4
	1604 Instruire în artele plastice	Licenţiat în arte plastice / Profesor de arte plastice	4
	1605 Sculptură	Licenţiat în arte plastice / Sculptor	4
	1606 Restaurarea operelor de artă	Licenţiat în arte plastice / Pictor restaurator	4
1700 Medicină	1701 Medicină generală	Medic	6
	1702 Stomatologie	Medic stomatolog	5
1750 Farmacie	1751 Farmacie	Farmacist	5
1800 Economie	1801 Economie generală	Licenţiat în economie / Economist	4
	1802 Management	Licenţiat în economie / Manager-economist	4
	1803 Marketing	Licenţiat în economie / Economist	4
	1804 Relaţii economice internaţionale	Licenţiat în economie / Economist	4
	1805 Finanţe	Licenţiat în economie / Economist	4
	1806 Contabilitate şi audit	Licenţiat în economie / Contabil-revizor	4
	1807 Statistică	Licenţiat în economie / Economist	4
	1808 Bănci şi burse de valori	Licenţiat în economie / Economist	4
	1809 Merceologie	Licenţiat în economie / Merceolog	4
	1810 Contabilitate	Licenţiat în economie / Contabil	4
	1811 Instruire economică	Licenţiat în pedagogie / Profesor de economie	4
	1812 Comerţ	Licenţiat în economie / Economist	4
	1813 Achiziţii publice	Licenţiat în economie / Economist	4
	1814 Managementul proprietăţii intelectuale	Licenţiat în economie / Manager	4
1850 Informatică	1851 Informatică	Licenţiat în informatică / Informatician. Profesor de informatică	4
	1852 Cibernetică şi informatică economică	Licenţiat în informatică / Economist	4
	1853 Management informaţional	Licenţiat în informatică / Manager	4
1870 Inginerie	1871 Inginerie şi management	Inginer-manager licenţiat	4
	1872 Instruire în inginerie	Inginer în pedagogie / Profesor de instruire în inginerie	4
1890 Design	1891 Design industrial	Inginer licenţiat	4
	1892 Designul interiorului	Licenţiat în arte plastice / Pictor proiectant (designer)	4
	1893 Design vestimentar	Licenţiat în arte plastice / Modelier	4
1900 Electrotehnică şi energetică	1901 Electroenergetică	Inginer licenţiat	4
	1902 Termoenergetică	Inginer licenţiat	4

	1903 Electromecanică	Inginer licenţiat	4
	1904 Electrificarea agriculturii	Inginer licenţiat	4
	1905 Energetică netradiţională	Inginer licenţiat	4
1950 Metrologie	1951 Metrologie, standarde, control şi certificarea producţiei	Inginer licenţiat	4
2000 Mecanică	2001 Tehnologia construcţiilor de maşini	Inginer licenţiat	4
	2002 Construcţii de echipamente şi maşini agricole	Inginer licenţiat	4
	2003 Maşini şi instalaţii pentru construcţii	Inginer licenţiat	4
	2004 Mecanizarea agriculturii	Inginer licenţiat	4
	2005 Tehnologia prelucrării materialelor	Inginer licenţiat	4
	2006 Maşini unelte şi scule	Inginer licenţiat	4
	2007 Maşini şi aparate în industria alimentară	Inginer licenţiat	4
	2008 Maşini şi aparate în industria uşoară	Inginer licenţiat	4
	2009 Maşini şi instalaţii frigorifere	Inginer licenţiat	4
	2010 Utilajul şi tehnologia ambalării produselor	Inginer licenţiat	4
2050 Transporturi	2051 Transport auto	Inginer licenţiat	4
	2052 Transport feroviar	Inginer licenţiat	4
	2053 Transport internaţional	Inginer-manager licenţiat	4
2100 Electronică şi comunicaţii	2101 Telecomunicaţii	Inginer licenţiat	4
	2102 Sisteme radioelectronice	Inginer licenţiat	4
	2103 Microelectronică	Inginer licenţiat	4
	2104 Exploatarea tehnicii medicale	Inginer licenţiat	4
	2105 Sisteme optoelectronice	Inginer licenţiat	4
2150 Sisteme informaţionale şi calculatoare	2151 Calculatoare	Inginer licenţiat	4
	2152 Tehnologii informaţionale	Inginer licenţiat	4
	2153 Automatică şi informatică	Inginer licenţiat	4
2200 Tehnologia industriei alimentare	2201 Tehnologia păstrării şi prelucrării cerealelor	Inginer licenţiat	4
	2202 Tehnologia panificaţiei	Inginer licenţiat	4
	2203 Tehnologia păstrării şi prelucrării fructelor şi legumelor	Inginer licenţiat	4
	2204 Tehnologia vinului şi a produselor obţinute prin fermentare	Inginer licenţiat	4
	2205 Tehnologia produselor alimentaţiei publice	Inginer licenţiat	4
	2206 Tehnologia zahărului şi produselor zaharoase	Inginer licenţiat	4
	2207 Tehnologia laptelui şi produselor lactate	Inginer licenţiat	4
	2208 Tehnologia cărnii şi a produselor din carne	Inginer licenţiat	4
	2209 Tehnologia prelucrării tutunului	Inginer licenţiat	4

	2210 Biotehnologii industriale	Inginer licenţiat	4
2300 Tehnologia industriei uşoare	2301 Modelarea şi tehnologia confecţiilor din ţesături	Inginer licenţiat	4
	2302 Modelarea şi tehnologia confecţiilor din piele şi din înlocuitori	Inginer licenţiat	4
	2303 Filatură şi ţesături	Inginer licenţiat	4
	2304 Modelarea şi tehnologia tricotajelor	Inginer licenţiat	4
	2305 Tehnologia prelucrării lemnului	Inginer licenţiat	4
	2306 Tehnologii poligrafice	Inginer licenţiat	4
2400 Arhitectură	2401 Arhitectură	Arhitect licenţiat	5,5
	2402 Restaurare	Arhitect licenţiat	5,5

[Poziţia 2400 modificată prin Hot.Guv. nr.1723 din 27.12.02, în vigoare 31.12.02]

2500 Construcţii	2501 Construcţii civile, industriale şi agricole	Inginer licenţiat	4
	2502 Tehnologia materialelor şi articolelor de construcţie	Inginer licenţiat	4
	2503 Alimentarea cu căldură şi gaze, ventilaţia	Inginer licenţiat	4
	2504 Căi ferate, drumuri şi poduri	Inginer licenţiat	4
	2505 Îmbunătăţiri funciare	Inginer licenţiat	4
	2506 Gospodărirea şi protecţia apelor	Inginer licenţiat	4
	2507 Tehnologia produselor din ceramică şi sticlă	Inginer licenţiat	4
	2508 Exploatări miniere	Inginer licenţiat	4
	2509 Ingineria gospodăririlor comunale	Inginer licenţiat	4
	2510 Geodezie, topografie şi cartografie	Inginer licenţiat	4
	2511 Geotehnică	Inginer licenţiat	4
2550 Cadastru	2551 Cadastru şi organizarea teritoriului	Inginer licenţiat	4
	2552 Evaluarea imobilului	Inginer licenţiat	4
2600 Medicină veterinară	2601 Medicină veterinară	Licenţiat în medicină veterinară / Medic veterinar	5
2700 Ecologie	2701 Ecologie şi protecţia mediului ambiant	Licenţiat în ecologie / Ecolog	4
2800 Agricultură	2801 Agronomie	Licenţiat în agricultură / Agronom	4
	2802 Selecţie şi genetică a culturilor agricole	Licenţiat în agricultură / Agronom	4
	2803 Horticultură şi viticultură	Licenţiat în agricultură / Agronom	4
	2804 Protecţia plantelor	Licenţiat în agricultură / Agronom	4
	2805 Zootehnie	Licenţiat în agricultură / Zootehnician	4
	2806 Silvicultură şi grădini publice	Licenţiat în agricultură / Inginer	4
	2807 Tehnologii agricole	Licenţiat în agricultură / Agronom	4
	2808 Biotehnologii agricole	Licenţiat în agricultură / Tehnolog	4
2850 Meteorologie	2851 Meteorologie	Licenţiat în meteorologie / Meteorolog	4

2900 Servicii	2901 Servicii	Licenţiat în servicii / Specialist (pe domenii de activitate)	4
	2902 Turism	Licenţiat în turism / Manager-economist	4
2950 Antropologie	2951 Antropologie	Licenţiat în antropologie / Antropolog	4
3000 Militărie	3001 Infanterie	Ofiţer / Inginer licenţiat	4
	3002 Artilerie	Ofiţer / Inginer licenţiat	4
	3003 Transmisiuni	Ofiţer / Inginer licenţiat	4
	3004 Grăniceri		
	3005 Carabinieri		

[Codul 3000 modificat prin Hot. Guv. nr.53 din 24.01.03, în vigoare 31.01.03]

* Durata studiilor este indicată pentru deţinătorii diplomelor de bacalaureat. Pentru absolvenţii şcolilor medii de cultură generală durata studiilor va fi cu un an mai mare. Durata studiilor este indicată pentru învăţământul cu frecvenţă la zi. Pentru învăţământul fără frecvenţă, durata studiilor va fi mai mare cu un an.

** Titlul de licenţiat nu se echivalează cu licenţa obţinută suplimentar pentru desfăşurarea activităţii antreprenoriale.

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
Republicii Moldova
nr.902 din 29 august 2001

Durata studiilor şi calificările în învăţământul mediu de specialitate din Republica Moldova

Nr. d/o	Codul şi denumirea profilului	Codul şi denumirea specialităţii	Durata studiilor în ani (în baza studiilor liceale)*	Calificarea
1	2	3	4	5
1.	0350 Tehnologie chimică	0351 Tehnologie chimică	2	Tehnician
		0352 Tehnologia produselor cosmetice şi medicinale	2	Tehnician
		0353 Protecţia mediului ambiant	2	Tehnician
2.	0800 Teologie	0801 Teologie	2	Predicator
3.	1000 Jurisprudenţă	1001 Drept	2	Jurist
4.	1050 Ştiinţe administrative	1052 Secretariat-birotică	2	Secretar-administrator
5.	1150 Biblioteconomie	1151 Biblioteconomie şi asistenţă informaţională	2	Bibliotecar
6.	1200 Pedagogie	1202 Pedagogie preşcolară	2	Educator în învăţământul preşcolar
		1203 Pedagogia învăţământului primar	2	Învăţător
7.	1270 Asistenţă socială	1271 Asistenţă socială	2	Lucrător social
8.	1300 Educaţie fizică şi spor	1301 Educaţie fizică şi sport	2	Profesor de educaţie fizică. Antrenor
9.	1400 Muzică	1401 Interpretare instrumentală	2	Artist instrumentalist. Profesor de muzică

		1402 Canto	2	Cî ntăreţ, solist
		1403 Dirijare corală	2	Dirijor de cor
		1404 Instruire muzicală	2	Învăţător de muzică în clasele primare. Profesor de muzică
		1405 Muzicologie	2	Muzician
10.	1500 Artă teatrală	1503 Coregrafie	2	Dansator
		1505 Culturologie	2	Culturolog
		1506 Scenografie	2	Pictor
11.	1600 Arte plastice şi decorative	1601 Pictură	2	Pictor
		1602 Grafică	2	Pictor
		1603 Arte decorative	2	Pictor
		1604 Instruire în arte plastice	2	Profesor de artă plastică
		1606 Restaurarea operelor de artă	2	Pictor
12.	1700 Medicină	1701 Medicina generală**	3	Asistenţă medicală
			2	Asistent medical inferior
			3	Asistent igienist epidemiolog
		1702 Stomatologie	2	Tehnician dentar
		1704 Serviciu obstetrical	2	Moaşă
		1705 Diagnostic de laborator	3	Felcer laborant

[Poziţia 12 în redacţia Hot. Guv. nr.955 din 18.07.2002]

12a.	1750 Farmacie	1751 Farmacie	3	Laborant-farmacist

[Poziţia 12a introdusă prin Hot. Guv. nr.955 din 18.07.2002]

13.	1800 Economie	1802 Management	2	Economist
		1803 Marketing	2	Economist
		1805 Finanţe	2	Economist
		1807 Statistică	2	Economist
		1809 Merceologie	2	Merceolog
		1810 Contabilitate	2	Contabil
		1812 Comerţ	2	Agent comercial
		1813 Achiziţii publice	2	Economist
		1814 Managementul proprietăţii intelectuale	2	Manager
14.	1850 Informatică	1851 Informatică	2	Tehnician
		1852 Cibernetică şi informatică economică	2	Programator-economist
		1853 Managementul informaţional	2	Manager
15.	1890 Design	1892 Designul interiorului	2	Pictor
		1893 Design vestimentar	2	Pictor
16.	1900 Electrotehnică şi energetică	1901 Electroenergetică	2	Tehnician
		1902 Termoenergetică	2	Tehnician
		1903 Electromecanică	2	Tehnician
		1904 Electrificarea agriculturii	2	Tehnician
		1906 Maşini şi aparate electrice de uz casnic	2	Tehnician
17.	1950 Metrologie	1951 Metrologie, standarde, controlul şi certificarea producţiei	2	Tehnician

18.	2000 Mecanică	2001 Tehnologia construcţiilor de maşini	2	Tehnician
		2002 Construcţii de echipamente şi maşini agricole	2	Tehnician
		2003 Maşini şi instalaţii pentru construcţii	2	Tehnician
		2004 Mecanizarea agriculturii	2	Tehnician
		2005 Tehnologia prelucrării materialelor	2	Tehnician
		2006 Maşini, unelte şi scule	2	Tehnician
		2007 Maşini şi aparate în industria alimentară	2	Tehnician
		2008 Maşini şi aparate în industria uşoară	2	Tehnician
		2009 Maşini şi instalaţii frigorifice	2	Tehnician
		2010 Utilajul şi tehnologia ambalării produselor	2	Tehnician
19.	2050 Transporturi	2051 Transport auto	2	Tehnician
		2052 Transport feroviar	2	Tehnician
20.	2100 Electronică şi comunicaţii	2101 Telecomunicaţii	2	Tehnician
		2102 Sisteme radioelectronice	2	Tehnician
		2103 Microelectronică	2	Tehnician
		2104 Exploatarea tehnicii medicale	2	Tehnician
		2105 Sisteme optoelectronice	2	Tehnician
		2106 Comunicaţii poştale	2	Tehnician
		2107 Aparate radioelectronice de uz casnic	2	Tehnician
21.	2105 Sisteme informaţionale şi calculatoare	2151 Calculatoare	2	Tehnician
		2153 Automatică şi informatică	2	Tehnician
22.	2200 Tehnologia industriei alimentare	2201 Tehnologia păstrării şi prelucrării cerealelor	2	Tehnician
		2202 Tehnologia panificaţiei	2	Tehnician
		2203 Tehnologia păstrării şi prelucrării fructelor şi legumelor	2	Tehnician
		2204 Tehnologia vinului şi a produselor obţinute prin fermentare	2	Tehnician
		2205 Tehnologia produselor alimentaţiei publice	2	Tehnician
		2206 Tehnologia zahărului şi a produselor zaharoase	2	Tehnician
		2207 Tehnologia laptelui şi a produselor lactate	2	Tehnician
		2208 Tehnologia cărnii şi a produselor din carne	2	Tehnician
		2209 Tehnologia prelucrării tutunului	2	Tehnician
23.	2300 Tehnologia industriei uşoare	2301 Modelarea şi tehnologia confecţiilor din ţesături	2	Tehnician
		2302 Modelarea şi tehnologia confecţiilor din piele şi înlocuitori	2	Tehnician
		2303 Filatură şi ţesături	2	Tehnician
		2304 Modelarea şi tehnologia tricotajelor	2	Tehnician
		2305 Tehnologia prelucrării lemnului	2	Tehnician
		2306 Tehnologii poligrafice	2	Tehnician
24.	2400 Arhitectură	2402 Restaurare	2	Tehnician-restaurator
25.	2500 Construcţii	2501 Construcţii civile, industriale şi agricole	2	Tehnician
		2502 Tehnologia materialelor şi a articolelor de construcţii	2	Tehnician
		2503 Alimentarea cu căldură şi gaze, ventilaţia	2	Tehnician
		2504 Căi ferate, drumuri şi poduri	2	Tehnician
		2505 Îmbunătăţiri funciare	2	Tehnician
		2506 Gospodărirea şi protecţia apelor	2	Tehnician

		2507 Tehnologia produselor din ceramică şi sticlă	2	Tehnician
		2508 Exploatări miniere	2	Tehnician
		2510 Geodezie, topografie şi cartografie	2	Tehnician
		2511 Geotehnică	2	Tehnician
26.	2550 Cadastru	2551 Cadastru şi organizarea teritoriului	2	Tehnician
		2552 Evaluarea imobilului	2	Tehnician
27.	2600 Medicină veterinară	2601 Medicină veterinară	3	Felcer veterinar
28.	2700 Ecologie	2701 Ecologie şi protecţia mediului ambiant	2	Tehnician
29.	2800 Agricultură	2801 Agronomie	2	Agronom
		2803 Horticultură şi viticultură	2	Agronom
		2804 Protecţia plantelor	2	Agronom
		2805 Zootehnie	2	Zootehnician
		2806 Silvicultură şi grădini publice	2	Tehnician
		2807 Tehnologii agricole	2	Tehnician
30.	2850 Meteorologie	2851 Meteorologie	2	Meteorolog
31.	2900 Servicii	2901 Servicii	2	Tehnician, Manager
		2902 Turism	2	Agent de voiaj
		2903 Frizerie şi cosmetică	2	Frizer-cosmetician
32.	3000 Militărie	3001 Infanterie	3	Ofiţer
		3002 Artilerie	3	Ofiţer
		3003 Transmisiuni	3	Ofiţer

Notă:

* Durata studiilor este indicată pentru învăţământul cu frecvenţa la zi.

Pentru absolvenţii şcolilor medii de cultură generală durata studiilor va fi cu un an mai mare cu excepţia profilurilor "1700 Medicină" şi 1750 Farmacie".

Pentru învăţământul fără frecvenţă durata studiilor va fi cu un an mai mare faţă de durata indicată pentru învăţământul cu frecvenţa la zi.

** Se indică un titlu în funcţie de specializarea obţinută.

[Anexa nr.2 modificată prin Hot.Guv. nr.312 din 27.05.2013, în vigoare 31.05.2013]
[Anexa nr.2 completată prin Hot. Guv. nr.955 din 18.07.2002]

Anexa nr.3
la Hotărîrea Guvernului
nr.902 din 29 august 2001

Durata studiilor, titlurile şi calificările în învăţământul superior universitar pentru studenţii înmatriculaţi în anii de studii 2001-2002 şi 2002-2003 în Academia de Muzică, Teatru şi Arte Plastice la următoarele specialităţi:

Codul şi denumirea profilurilor	Codul şi denumirea specialităţilor	Titlurile / calificările	Durata studiilor în baza învă-ţământului liceal, mediu de specialitate şi mediu de cultură

			generală (în ani)
1	**2**	**3**	**4**
1400 Muzică	1401 Interpretare instrumentală	Licenţiat în muzică / Artist-instrumentist Profesor de muzică	5
	1402 Canto	Licenţiat în muzică / Artist vocalist	5
	1403 Dirijare corală	Licenţiat în muzică / Dirijor cor, Profesor de muzică	5
	1405 Muzicologie	Licenţiat în muzică / Muzicolog, Profesor de muzică	5
	1406 Compoziţie	Licenţiat în muzică / Compozitor, Profesor de muzică	5
1500 Arta teatrală	1502 Regie	Licenţiat în artă teatrală / Regizor	5
1550 Arta cinematografică şi televiziune	1551 Regie, imagine film şi televiziune	Licenţiat în artă cinematografică / Regizor	5
1600 Arte plastice şi decorative	1601 Pictură	Licenţiat în arte plastice / Pictor	5
	1602 Grafică	Licenţiat în arte plastice / Pictor prezentare grafică	5
	1603 Arte decorative	Licenţiat în arte plastice / Pictor-decorator	5
	1605 Sculptură	Licenţiat în arte plastice / Sculptor	5
	1606 Restaurarea operelor de artă	Licenţiat în arte plastice / Pictor restaurator	5

[Anexa nr.3 introdusă prin Hot. Guv. nr.229 din 24.02.05, în vigoare 04.03.2005]

H O T Ă R Î R E
pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III

nr. 1007 din 10.12.2014

Monitorul Oficial nr.386-396/1101 din 26.12.2014

* * *

În temeiul art.94 din Codul educaţiei al Republicii Moldova nr.152 din 17 iulie 2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.319-324, art.634) şi luînd în considerare necesitatea asigurării cadrului normativ pentru instituirea ciclului III, studii superioare de doctorat, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Regulamentul privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III (se anexează).

2. Se abrogă Hotărîrea Guvernului nr.173 din 18 februarie 2008 "Pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea şi desfăşurarea doctoratului şi postdoctoratului" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.42-44, art.252).

PRIM-MINISTRU **Iurie LEANCĂ**

Contrasemnează:
Ministrul educaţiei **Maia Sandu**
Ministrul finanţelor **Anatol Arapu**

Nr.1007. Chişinău, 10 decembrie 2014.

Aprobat
prin Hotărîrea Guvernului
nr.1007 din 10 decembrie 2014

Notă: Pe tot parcursul textului, cuvintele „Consiliul Naţional pentru Acreditare şi Atestare", la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „autoritatea naţională abilitată pentru confirmarea titlurilor ştiinţifice", la forma gramaticală corespunzătoare, conform Hot.Guv. nr.531 din 10.07.2017, în vigoare 14.07.2017

REGULAMENT
privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III

Regulamentul privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III (în continuare – Regulament) stabileşte caracterul unitar al procesului de pregătire prin şi pentru cercetare a cadrelor ştiinţifice de înaltă calificare şi este elaborat în conformitate cu prevederile Codului educaţiei al Republicii Moldova nr.152 din 17 iulie 2014.

I. ORGANIZAREA STUDIILOR SUPERIOARE DE DOCTORAT

Dispoziţii generale

1. Prezentul Regulament constituie cadrul normativ care reglementează organizarea şi desfăşurarea programelor de studii de doctorat din Republica Moldova, ciclul III al studiilor superioare în structura Spaţiului European al Învăţământului Superior (EHEA/Bologna), corespunzător nivelului 8 al Cadrului Naţional al Calificărilor (NQF) şi Cadrului European al Calificărilor (EQF) şi Codului educaţiei al Republicii Moldova nr.152 din 17 iulie 2014. Programele de studii doctorale sînt dezvoltate ca parte componentă a învăţământului superior în continuarea ciclului II al studiilor superioare. Studiile doctorale reprezintă prima etapă a carierei ştiinţifice.

2. Regulamentul are ca obiective realizarea unui cadru minim de referinţă pentru practicile de organizare a studiilor superioare de doctorat, ciclul III şi promovarea de proceduri şi principii pentru garantarea calităţii în organizarea şi desfăşurarea acestora.

3. Prevederile prezentului Regulament se aplică în toate instituţiile care organizează studii superioare de doctorat, ciclul III în Republica Moldova, precum şi tuturor programelor de studii de doctorat, inclusiv celor realizate în cadrul cooperării universitare internaţionale, în baza acordului între o instituţie din Republica Moldova şi una sau mai multe instituţii din străinătate.

4. Studiile superioare de doctorat, ciclul III se organizează numai în cadrul programelor din şcolile doctorale ale instituţiilor de învăţământ superior şi ale consorţiilor sau parteneriatelor naţionale şi internaţionale autorizate provizoriu sau acreditate, conform legii.

Studiile superioare de doctorat, ciclul III se desfăşoară în cadrul programelor de studii de doctorat (în continuare – programe de doctorat), care reprezintă totalitatea activităţilor în care este implicat studentul-doctorand, relevante din punctul de vedere al specificului programului de doctorat.

5. Dreptul de organizare a studiilor superioare de doctorat se acordă instituţiilor de învăţământ superior, consorţiilor, parteneriatelor naţionale şi internaţionale, inclusiv celor constituite cu participarea organizaţiilor din sfera ştiinţei şi inovării, de către Guvern, la propunerea Ministerului Educaţiei, în baza rezultatelor evaluării externe a acestora.

6. Programelor de studii superioare de doctorat, ciclul III le corespund 180 de credite transferabile de studiu rezultate prin cuantificarea efortului depus de studentul-doctorand la parcurgerea programului de pregătire avansată şi/sau parcurgerea programului de cercetare materializată prin articole publicate, rapoarte de cercetare susţinute şi aprobate în cadrul şcolii doctorale, participarea cu lucrări la conferinţe ştiinţifice, obţinerea de titluri de proprietate intelectuală şi altele asemenea, precum şi prin susţinerea publică cu succes a tezei de doctorat. Modul de alocare a creditelor de studiu este stabilit de Consiliul şcolii doctorale în conformitate cu legislaţia în vigoare, şi aprobat de Consiliul ştiinţific al instituţiei, care organizează studii superioare de doctorat.

7. Studiile superioare de doctorat pot fi organizate cu frecvenţă sau cu frecvenţă redusă.

8. Studiile superioare de doctorat cu frecvenţă redusă durează cu un an mai mult şi li se acordă tot 180 de credite transferabile de studiu.

9. Studiile superioare de doctorat, ciclul III se realizează prin programe de două tipuri:

a) doctorat ştiinţific, care are ca finalitate producerea de cunoaştere ştiinţifică originală, relevantă internaţional, în baza unor metode ştiinţifice;

b) doctorat profesional, în domeniile artelor şi sportului, care are ca finalitate producerea de cunoaştere originală şi a reflecţiei sistematice asupra unor creaţii artistice sau a unor performanţe sportive de înalt nivel naţional şi internaţional şi care poate constitui o bază pentru cariera profesională în învăţământul superior şi cercetare în domeniile artelor şi sportului.

Secţiunea 1
Consiliul ştiinţific

10. Instituţiile de învăţămînt superior, consorţiile şi parteneriatele naţionale şi internaţionale care intenţionează să organizeze programe de studii superioare de doctorat constituie un Consiliu ştiinţific alcătuit din minimum 7 şi maximum 15 persoane, care funcţionează în baza prevederilor prezentului Regulament, a Cartei universitare şi a regulamentului instituţional de organizare şi desfăşurare a programelor de studii de doctorat.

11. Consiliul ştiinţific este condus de un preşedinte, asimilat/asociat cu funcţia de Prorector, care este numit în urma unui concurs public organizat de către instituţia care organizează studiile superioare de doctorat, sau care reprezintă legal consorţiul ori parteneriatul organizator al studiilor superioare de doctorat, conform acordului de parteneriat încheiat între instituţii.

12. Cel puţin un membru al Consiliului ştiinţific este ales prin votul universal, direct, secret şi egal al conducătorilor de doctorat din cadrul şcolilor doctorale din instituţie şi cel puţin un membru al Consiliului ştiinţific este ales prin votul universal, direct, secret şi egal al studenţilor din cadrul şcolilor doctorale din instituţie. În instituţiile, consorţiile sau parteneriatele care organizează mai mult de 3 şcoli doctorale, fiecare şcoală doctorală îşi desemnează obligatoriu un reprezentant în Consiliul ştiinţific, prin votul universal, direct, secret şi egal al conducătorilor de doctorat.

13. Pot deţine calitatea de membru al Consiliului ştiinţific persoane din cadrul instituţiei sau din afara acesteia, din ţară sau de peste hotare, personalităţi ştiinţifice sau din sectoarele industriale şi socioeconomice relevante, precum şi reprezentanţi ai studenţilor-doctoranzi din cadrul şcolilor doctorale din instituţie.

14. Membrii Consiliului ştiinţific, care sînt cadre didactice universitare sau cercetători, trebuie să aibă dreptul de a conduce doctorate, în ţară sau în străinătate, şi să îndeplinească standardele minimale şi obligatorii pentru acordarea dreptului de a conduce doctorat, propuse de autoritatea naţională abilitată pentru confirmarea titlurilor ştiinţifice şi aprobate prin ordin al ministrului educaţiei.

15. Metodologia de desemnare a membrilor Consiliului ştiinţific este aprobată de către Senatul instituţiei de învăţămînt superior sau de organul echivalent al consorţiilor sau parteneriatelor stabilit prin acordul de colaborare, cu respectarea prevederilor prezentului Regulament.

16. Principalele atribuţii ale Consiliului ştiinţific sînt:

a) elaborarea strategiei de cercetare a instituţiei de învăţămînt superior, ori a consorţiului sau parteneriatului;

b) elaborarea regulamentului instituţional de organizare şi desfăşurare a programelor de studii de doctorat pe care îl supune aprobării Senatului instituţiei de învăţămînt superior sau organului echivalent al consorţiilor sau parteneriatelor;

c) aprobarea deciziilor privind înfiinţarea şi desfiinţarea şcolilor doctorale din cadrul instituţiei ori parteneriatului;

d) selectarea conducătorilor de doctorat pentru activitate într-o nouă şcoală doctorală;

e) coordonarea parteneriatului potrivit contractului de parteneriat, dacă este cazul;

f) alte atribuţii specifice, stabilite prin regulamentul instituţional de organizare şi desfăşurare a programelor de studii de doctorat.

17. Consiliul ştiinţific se întruneşte ori de cîte ori este nevoie, la cererea preşedintelui sau a cel puţin unei treimi din numărul membrilor săi.

Secţiunea 2
Preşedintele Consiliului ştiinţific

18. Anunţul privind organizarea concursului pentru ocuparea postului de preşedinte al Consiliului ştiinţific se face public cu cel puţin două luni înainte de data-limită de înscriere a candidaţilor pe pagina principală a site-ului web al instituţiilor şi publicării anunţului în Monitorul Oficial al Republicii Moldova de către instituţia organizatoare de studii superioare de doctorat, ciclul III.

19. Ministerul Educaţiei poate anunţa concursurile de preşedinte al Consiliului ştiinţific prin orice mijloace suplimentare, inclusiv prin publicarea în mass-media, în publicaţii ştiinţifice naţionale şi internaţionale, pe site-uri web specializate în publicarea ofertelor de locuri de munca, şi altele asemenea.

20. La concursul pentru ocuparea postului de preşedinte al Consiliului ştiinţific se pot prezenta numai persoane care îndeplinesc standardele minimale şi obligatorii pentru acordarea dreptului de a conduce doctorate în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a anunţului privind scoaterea la concurs a postului.

21. Comisia de concurs este formată din 5 membri, din ţară şi/sau din străinătate, dintre care cel puţin 3 trebuie să fie din afara instituţiei care doreşte să organizeze studii superioare de doctorat, sau a instituţiilor participante la consorţiu ori parteneriat, dacă este cazul. Cel puţin un membru al comisiei de concurs activează într-o instituţie de învăţământ superior sau cercetare de peste hotare la data finalizării concursului.

22. Membrii comisiei de concurs trebuie să aibă dreptul de a conduce doctorate, în ţară sau în străinătate, şi să îndeplinească standardele minimale şi obligatorii pentru acordarea dreptului de a conduce doctorate în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a anunţului privind scoaterea la concurs a postului.

23. În baza deciziei comisiei de concurs, conducătorul instituţiei care doreşte să organizeze studii superioare de doctorat, sau al instituţiei care reprezintă legal consorţiul ori parteneriatul, încheie cu persoana desemnată în calitate de preşedinte al Consiliului ştiinţific un contract de management pe o durată de 5 ani.

Secţiunea 3
Şcolile doctorale

24. Şcolile doctorale sînt structuri organizatorice şi administrative fără personalitate juridică, care dispun înmatricularea studenţilor la programele de studii de doctorat, administrează fondurile alocate programelor de doctorat şi organizează desfăşurarea studiilor de doctorat într-un anumit domeniu de doctorat, cu tematică disciplinară ori interdisciplinară.

25. Şcoala doctorală se organizează şi funcţionează în cadrul unei instituţii, consorţiu sau parteneriat, inclusiv cu organizaţii din sfera ştiinţei şi inovării, cu conducători de doctorat care au dobîndit dreptul de a conduce doctorat, potrivit cadrului normativ cu privire la educaţie.

[Pct.25 modificat prin Hot.Guv. nr.855 din 16.12.2015, în vigoare 18.12.2015]

Notă: Se declară neconstituţională sintagma „şi îşi desfăşoară activitatea de bază în cadrul uneia din instituţiile organizatoare a şcolii doctorale" din pct.25, prin Hotărîrea Curţii Constituţionale nr.14 din 15.06.2015, în vigoare 15.06.2015

26. Şcoala doctorală include totalitatea studenţilor-doctoranzi şi a conducătorilor de doctorat care au dobîndit dreptul de a conduce doctorat. Pe lîngă conducătorii de doctorat, unei scoli doctorale i se pot afilia şi alţi cercetători şi/sau cadre didactice, cu sau fără drept de a conduce

doctorate, implicaţi în activităţi de cercetare şi/sau predare în cadrul şcolii doctorale, titulari ai instituţiilor organizatoare a şcolii doctorale, din ţară sau de peste hotare.

27. Statele de personal şi structura fondului de retribuire a muncii pentru corpul profesoral se întocmesc de către şcoala doctorală şi cuprind cadrele didactice, cercetătorii şi studenţii-doctoranzi care activează în cadrul şcolii doctorale. Şcoala doctorală poate angaja şi personal didactic auxiliar, personal de cercetare şi personal nedidactic din resursele financiare alocate programelor de doctorat.

[Pct.27 modificat prin Hot.Guv. nr.531 din 10.07.2017, în vigoare 14.07.2017]

28. Statele de personal şi structura fondului de retribuire a muncii pentru corpul profesoral se aprobă de Consiliul ştiinţific al instituţiei şi pot conţine şi posturi didactice vacante, astfel încît studenţii-doctoranzi care predau mai multe ore decît cele înscrise în contractul de studii de doctorat să poată fi plătiţi în regim de ore cu plată.

[Pct.28 modificat prin Hot.Guv. nr.531 din 10.07.2017, în vigoare 14.07.2017]

29. Principiile fundamentale de funcţionare a şcolilor doctorale sînt:

a) acces egal şi echitabil la studiile de doctorat pentru orice persoană care întruneşte condiţiile necesare de înscriere;

b) asigurarea calităţii studiilor de doctorat prin promovarea procedurilor de evaluare şi perfecţionare periodică a programelor de studii;

c) asigurarea calităţii şi transparenţei procesului de îndrumare şi evaluare a doctoranzilor.

30. Înfiinţarea şcolilor doctorale este propusă de conducătorii instituţiilor, este avizată de către organele colective de conducere ale fiecărei instituţii componente a consorţiului sau parteneriatului şi este aprobată de Consiliul ştiinţific. O şcoală doctorală se poate constitui cu cel puţin 10 conducători de doctorat şi poate impune standarde minimale de performanţă ştiinţifică superioare celor stabilite prin ordinul ministrului educaţiei la propunerea autorităţii naţionale abilitate pentru confirmarea titlurilor ştiinţifice, pe care conducătorii de doctorat trebuie să le îndeplinească pentru a deveni membri ai şcolii doctorale respective.

31. Cadrul general de organizare şi de funcţionare a şcolilor doctorale este stabilit prin dispoziţiile prezentului Regulament, prin regulamentul instituţional de organizare şi desfăşurare a programelor de studii superioare de doctorat şi poate fi completat cu prevederi ale regulamentului şcolii doctorale propriu fiecărei şcoli doctorale, cu respectarea prevederilor legii.

32. Relaţiile de afiliere dintre şcoala doctorală şi alte structuri ale instituţiilor componente ale consorţiului sau parteneriatului sînt stabilite prin regulamentul instituţional de organizare şi desfăşurare a programelor de studii superioare de doctorat.

33. Atribuţiile şcolii doctorale sînt:

a) elaborarea regulamentului intern al şcolii doctorale;

b) luarea deciziilor privind acordarea sau revocarea calităţii de membru al şcolii doctorale, precum şi stabilirea standardelor minimale de performanţă ştiinţifică în vederea aplicării obiective a acestor proceduri;

c) elaborarea strategiei de dezvoltare şi a planului anual de activitate a şcolii doctorale;

d) elaborarea planului de învăţămînt pentru programul de pregătire universitară avansată şi avizarea curricula disciplinelor incluse în planul de învăţămînt;

e) organizarea procesului de învăţămînt în cadrul programului de pregătire universitară avansată;

f) dispunerea înmatriculării şi exmatriculării studenţilor-doctoranzi, la propunerea conducătorilor de doctorat membri ai şcolii doctorale;

g) luarea deciziilor privind avizarea statelor de personal didactic şi de cercetare afiliat şcolii doctorale, după caz;

h) asistarea evaluatorului extern în procesul de evaluare în vederea autorizării provizorii sau a acreditării/reacreditării şcolii doctorale;

i) alte atribuţii specifice prevăzute în regulamentul instituţional de organizare şi funcţionare a şcolilor doctorale (în continuare – regulamentul şcolii doctorale), în conformitate cu legea.

34. Regulamentul şcolii doctorale stabileşte modul în care sînt organizate şi se desfăşoară programele de studii superioare de doctorat în cadrul şcolii doctorale şi este elaborat de Consiliul şcolii doctorale, prin consultarea tuturor conducătorilor de doctorat membri ai şcolii respective, în baza regulamentului instituţional de organizare şi desfăşurare a programelor de studii de doctorat la nivelul instituţiei, consorţiului sau parteneriatului.

35. Regulamentul şcolii doctorale se avizează prin votul universal, direct, secret şi egal al majorităţii absolute a conducătorilor de doctorat membri ai şcolii respective şi se aprobă de Consiliul ştiinţific al instituţiei, consorţiului sau parteneriatului, după caz.

36. Regulamentul şcolii doctorale stabileşte criterii, proceduri şi standarde obligatorii vizînd cel puţin următoarele aspecte:

a) acceptarea de noi membri conducători de doctorat, precum şi reglementări referitoare la modalitatea prin care unui conducător de doctorat îi poate fi retrasă calitatea de membru al şcolii doctorale;

b) mecanismele prin care se iau deciziile în ceea ce priveşte oportunitatea, structura şi conţinutul programului de pregătire bazat pe studii avansate;

c) procedurile de schimbare a conducătorului de doctorat al unui student-doctorand şi procedurile de mediere a conflictelor;

d) condiţiile în care programul de doctorat poate fi întrerupt;

e) modalităţile de informare asupra eticii şi bunei conduite, precum şi de prevenire a fraudei în cercetarea ştiinţifică, inclusiv a plagiatului;

f) modul de asigurare a accesului la resursele de cercetare;

g) obligaţiile studenţilor-doctoranzi;

h) informaţiile necesar a fi plasate pe site-ul şcolii doctorale.

37. Regulamentul şcolii doctorale se aplică şi în cazul programelor de studii de doctorat desfăşurate în cotutelă, dacă prin acordul de parteneriat nu s-a decis altfel.

38. Şcolile doctorale au obligaţia să ofere informaţii corecte şi complete privind programele de studii superioare de doctorat candidaţilor la aceste programe, comunităţii academice şi oricăror altor persoane fizice sau juridice interesate.

39. Instituţiile, consorţiile sau parteneriatele care organizează studii superioare de doctorat garantează transparenţa organizării şi desfăşurării acestora la nivelul tuturor şcolilor doctorale proprii.

40. Şcolile doctorale, cu sprijinul logistic al instituţiei, consorţiului sau parteneriatului, asigură publicarea pe Internet a tuturor informaţiilor necesare privind programele de studii de doctorat, vizîndu-se cu precădere următoarele informaţii:

a) regulamentul şcolii doctorale;

b) posturile vacante pentru studenţi-doctoranzi;

c) posturile vacante pentru conducători de doctorat;

d) modul de organizare şi desfăşurare a programelor doctorale;

e) conţinutul programelor de studii de doctorat;

f) modul de finanţare a studiilor, precum şi a costurilor suportate de studenţi-doctoranzi;

g) modelul contractului-cadru de studii doctorale;

h) conducătorii de doctorat şi studenţii-doctoranzi pe care îi coordonează, inclusiv lista publicaţiilor şi brevetelor acestora;

i) rezultatele şi performanţele profesionale ale conducătorilor de doctorat;

j) standardele de elaborare, procedurile şi criteriile de evaluare a tezelor de doctorat;

k) rezumatele tezelor de doctorat ce urmează a fi susţinute public, precum şi data, ora şi locaţia aferente susţinerilor publice, cu cel puţin 14 zile înaintea desfăşurării acestora;

l) adresele de Internet la care pot fi accesate tezele de doctorat finalizate, publicate pe un site administrat de autoritatea naţională abilitată pentru confirmarea titlurilor ştiinţifice.

Secţiunea 4
Organele de conducere ale şcolilor doctorale

41. Şcoala doctorală este condusă de un director al şcolii doctorale, asimilat directorului de departament, şi de Consiliul şcolii doctorale, ca organ de conducere colectivă.

42. Din Consiliul şcolii doctorale fac parte conducători de doctorat din cadrul şcolii doctorale în proporţie de maximum 65%, studenţi-doctoranzi ai şcolii doctorale în proporţie de 20%, numărul cărora poate fi majorat dacă este cazul, restul fiind completat cu membri din afara şcolii doctorale aleşi dintre personalităţi ştiinţifice a căror activitate ştiinţifică au o recunoaştere internaţională semnificativă şi/sau personalităţi din sectoarele industriale şi socioeconomice relevante. Funcţia de preşedinte al Consiliului este îndeplinită de directorul şcolii doctorale, care este numit de către Consiliul ştiinţific dintre conducătorii de doctorat din cadrul şcolii doctorale.

43. Membrii Consiliului şcolii doctorale format în baza prezentului Regulament care sînt cadre didactice în învăţămîntul superior sau cercetători trebuie să aibă dreptul de a conduce doctorate, în ţară sau în străinătate, şi să îndeplinească standardele minimale şi obligatorii pentru acordarea dreptului de a conduce doctorat, aprobate prin ordin al ministrului educaţiei, în vigoare la data desemnării lor ca membri ai Consiliului şcolii doctorale.

44. Ponderea conducătorilor de doctorat din şcoala doctorală în cadrul Consiliului şcolii doctorale este stabilită de către Consiliul ştiinţific.

45. Membrii Consiliului şcolii doctorale au un mandat de 5 ani şi se aleg prin votul universal, direct, secret şi egal al conducătorilor de doctorat din şcoala doctorală respectivă.

46. Studenţii-doctoranzi membri ai Consiliului şcolii doctorale care îşi finalizează studiile doctorale în timpul mandatului Consiliului îşi pierd calitatea de membru al acestuia la data susţinerii publice a tezei de doctorat.

47. Pentru ocuparea unor locuri vacante în cadrul Consiliului şcolii doctorale se organizează alegeri parţiale, potrivit prevederilor prezentului Regulament, iar mandatul noului membru încetează la expirarea mandatului Consiliului şcolii doctorale.

48. Consiliul şcolii doctorale se întîlneşte de cel puţin 3 ori pe an, la cererea directorului şcolii doctorale sau a cel puţin unei treimi din numărul membrilor săi.

Secţiunea 5
Metodologia de aprobare a conducătorilor de doctorat

49. Pot fi conducători de doctorat persoanele care au obţinut dreptul de conducere de doctorat înaintea intrării în vigoare a prezentului Regulament, precum şi persoanele care dobîndesc acest drept prin ordinul ministrului educaţiei, potrivit metodologiei descrise în prezentul Regulament.

50. În calitate de conducător de doctorat poate fi desemnată persoana care deţine titlul de doctor sau doctor habilitat şi îndeplineşte un set minimal de indicatori de performanţă ştiinţifică

propus de autoritatea naţională abilitată pentru confirmarea titlurilor ştiinţifice şi aprobat prin ordinul ministrului educaţiei.

51. Pentru a dobîndi calitatea de conducător de doctorat într-un domeniu ştiinţific, orice persoană depune o cerere la Ministerul Educaţiei însoţită de actele doveditoare ale deţinerii titlului ştiinţific şi satisfacerii setului minimal de indicatori de performanţă ştiinţifică aprobat prin ordin al ministrului educaţiei.

52. Pentru a conduce doctorate, cadrele didactice şi de cercetare care au dobîndit acest drept trebuie să aibă un contract de muncă, cu durată normală sau cu timp parţial de muncă, cu o instituţie autorizată provizoriu sau acreditată să organizeze studii superioare de doctorat, sau cu o instituţie participantă într-un consorţiu ori parteneriat autorizat provizoriu sau acreditat să organizeze studii superioare de doctorat, şi trebuie să fie membre ale unei scoli doctorale.

53. Un conducător de doctorat poate îndruma studenţi-doctoranzi numai în domeniul pentru care a obţinut acest drept.

54. Un cadru didactic şi/sau de cercetare care are dreptul de a conduce doctorate şi care este titular la o instituţie de învăţămînt superior care nu este autorizată provizoriu sau acreditată să organizeze studii superioare de doctorat poate să facă parte dintr-o şcoală doctorală a unei alte instituţii.

[Pct.55 abrogat prin Hot.Guv. nr.855 din 16.12.2015, în vigoare 18.12.2015]
Notă: Pct.55 se declară neconstituţional prin Hotărîrea Curţii Constituţionale nr.14 din 15.06.2015, în vigoare 15.06.2015

56. Studiile superioare de doctorat se pot organiza şi în cotutela, caz în care studentul-doctorand îşi desfăşoară activitatea sub îndrumarea concomitentă a unui conducător de doctorat din Republica Moldova şi a unui conducător de doctorat dintr-o altă ţară, sau sub îndrumarea concomitentă a 2 conducători de doctorat din instituţii diferite din ţară, în baza unui acord scris între instituţiile organizatoare implicate.

57. Doctoratul în cotutelă poate fi organizat şi în cazul în care conducătorii de doctorat sînt din aceeaşi instituţie, consorţiu sau parteneriat, dar au specializări/domenii diferite de studiu.

[Pct.58 abrogat prin Hot.Guv. nr.855 din 16.12.2015, în vigoare 18.12.2015]
Notă: Pct.58 se declară neconstituţional prin Hotărîrea Curţii Constituţionale nr.14 din 15.06.2015, în vigoare 15.06.2015

59. Un conducător de doctorat poate îndruma simultan maximum 5 studenţi-doctoranzi, aflaţi în diverse stadii ale studiilor de doctorat.

60. În cazul doctoratului în cotutelă se defineşte un conducător de doctorat principal. Studentul-doctorand este considerat integral la conducătorul de doctorat principal, iar norma activităţii de coordonare prevăzută pentru îndrumarea studentului-doctorand se distribuie între conducătorii de doctorat în proporţia stabilită de Şcoala doctorală.

[Pct.60 modificat prin Hot.Guv. nr.531 din 10.07.2017, în vigoare 14.07.2017]

61. Pentru activitatea pe care o desfăşoară în această calitate, conducătorului de doctorat i se stabileşte o normă de la 60 pînă la 130 de ore academice pe an pentru coordonarea unui student-doctorand la studii cu frecvenţă şi de la 45 pînă la 100 de ore academice pe an pentru coordonarea unui student-doctorand la studii cu frecvenţă redusă.

Pentru fiecare membru al comisiei de îndrumare se stabilesc de la 12 pînă la 25 de ore academice pe toată perioada studiilor pentru un student-doctorand îndrumat.

Pentru fiecare teză de doctorat evaluată, inclusiv pentru fiecare şedinţă de susţinere a tezei de doctorat, fiecărui membru al comisiei de doctorat i se stabilesc 5 ore academice.

[Pct.61 în redacţia Hot.Guv. nr.531 din 10.07.2017, în vigoare 14.07.2017]

62. La cererea motivată a studentului-doctorand, precum şi în cazul în care se constată indisponibilitatea conducătorului de doctorat, Consiliul şcolii doctorale decide schimbarea conducătorului de doctorat dacă s-a constatat neîndeplinirea obligaţiilor legale sau contractuale asumate de către acesta, ori pentru alte motive care vizează raportul de îndrumare dintre conducătorul de doctorat, şi studentul-doctorand, caz în care Consiliul şcolii doctorale desemnează un alt conducător de doctorat.

63. La desemnarea unui nou conducător de doctorat, Consiliul şcolii doctorale va avea în vedere prioritar necesitatea ca studentul-doctorand să poată finaliza programul de doctorat.

64. Pentru desfăşurarea doctoratului, pe lîngă conducătorul de doctorat, studentul-doctorand este sprijinit şi de o comisie de îndrumare, formată din alţi 3 membri ai echipei de cercetare a conducătorului de doctorat sau din alte persoane afiliate şcolii doctorale, ori din cadre didactice şi de cercetare neafiliate acesteia. Unul dintre membrii comisiei de îndrumare va funcţiona în calitate de referent oficial al tezei de doctorat.

65. Componenţa comisiei de îndrumare este stabilită de conducătorul de doctorat în urma consultării cu studentul-doctorand.

66. Activitatea conducătorilor de doctorat, a membrilor comisiei de îndrumare şi a membrilor comisiilor de doctorat se normează potrivit regulamentului instituţional de organizare şi funcţionare a studiilor superioare de doctorat, care va stabili şi modalităţile de remunerare a acestora, în conformitate cu prevederile legii.

Secţiunea 6
Contractul de studii superioare de doctorat

67. Drepturile şi obligaţiile ce revin studenţilor-doctoranzi, conducătorilor de doctorat, precum şi instituţiilor organizatoare a şcolilor doctorale se stabilesc prin contractul de studii superioare de doctorat.

68. Modelul contractului-cadru de studii superioare de doctorat se elaborează de şcoala doctorală, este avizat de Consiliul şcolii doctorale şi de Consiliul ştiinţific şi este aprobat de Consiliul pentru dezvoltare strategică instituţională al instituţiei de învăţămînt superior sau organul echivalent al consorţiului sau parteneriatului.

69. Contractul de studii de doctorat se încheie cu fiecare student-doctorand în parte, în urma negocierii, şi este semnat de studentul-doctorand, conducătorul de doctorat şi reprezentantul instituţiei care înmatriculează studentul-doctorand. Studenţii-doctoranzi coordonaţi în cotutelă semnează contracte de studii cu ambele instituţii semnatare ale acordului de cotutelă.

70. Desfăşurarea activităţilor didactice de către studentul-doctorand înmatriculat la forma cu frecvenţă nu trebuie să afecteze în mod negativ timpul disponibil pentru derularea programului său doctoral avînd în vedere că doctoratul reprezintă, în primul rînd, o experienţă profesională de cercetare. Norma didactică maximă a unui student-doctorand înmatriculat la forma cu frecvenţă şi angajat ca asistent universitar nu poate depăşi 25% din norma didactică a asistentului universitar. În cazul angajării, studentul beneficiază şi de bursă individuală.

71. Contractul de studii superioare de doctorat cuprinde cel puţin următoarele informaţii:

a) datele de identificare ale studentului-doctorand şi ale conducătorului de doctorat;

b) date despre instituţia care înmatriculează studentul-doctorand şi şcoala doctorală;

c) tema de cercetare aleasă;

d) cuantumul lunar al bursei individuale şi/sau cuantumul taxei de studiu, pentru studenţii-doctoranzi înmatriculaţi la forma cu frecvenţă;

e) cuantumul taxei de studii pentru studenţii-doctoranzi înmatriculaţi la forma cu frecvenţă redusă;

f) limba în care se redactează şi se susţine teza de doctorat – limba română, o altă limbă de circulaţie internaţională sau limba unei minorităţi naţionale în cazul tezelor care tratează subiecte legate de limba şi cultura unei minorităţi naţionale;

g) termenul de finalizare a tezei de doctorat;

h) condiţiile de prelungire a termenului de finalizare a tezei de doctorat;

i) cuantumul activităţilor didactice pe care studentul-doctorand se angajează să le desfăşoare şi perioada în care se desfăşoară acestea, pentru studenţii-doctoranzi înmatriculaţi la forma cu frecvenţă.

72. Conflictele dintre studenţii-doctoranzi şi şcoala doctorală se mediază de către Consiliul ştiinţific.

73. Conflictele dintre studenţii-doctoranzi şi conducătorul de doctorat se mediază de Consiliul şcolii doctorale, iar în cazul nesoluţionării conflictului la acest nivel, acesta este mediat de către Consiliul ştiinţific.

II. DESFĂŞURAREA STUDIILOR SUPERIOARE DE DOCTORAT

Secţiunea 1
Admiterea la studii superioare de doctorat

74. Admiterea la studii superioare de doctorat este procesul prin care are loc selecţia candidatului pentru fiecare poziţie vacantă de student-doctorand, ciclul III, pentru care conducătorii de doctorat din cadrul şcolii doctorale au obţinut finanţare de la buget sau din alte surse legale.

75. Selecţia candidatului la doctorat pentru o poziţie vacantă este realizată de către conducătorul de doctorat care urmează să îndrume respectivul student-doctorand.

76. În urma propunerii conducătorului de doctorat, un student-doctorand poate fi înmatriculat numai în urma obţinerii avizului favorabil al Consiliului şcolii doctorale.

77. Conţinutul şi forma concursului de admitere sînt stabilite de către conducătorul de doctorat prin consultare cu Consiliul şcolii doctorale, cu respectarea legislaţiei în vigoare.

78. Au dreptul să participe la procedura de admitere la studii de doctorat numai absolvenţii cu diploma de studii superioare de master sau echivalentă acesteia, din ţară şi din străinătate, conform legii.

79. Medicii rezidenţi au dreptul de a se înscrie în perioada rezidenţiatului într-un program de doctorat.

80. Şcolile doctorale asigură transparenţa procedurilor de selecţie şi admitere la doctorat, a criteriilor de evaluare şi a standardelor solicitate candidaţilor, acolo unde este cazul, precum şi garantează accesul la toate informaţiile legate de admitere, inclusiv prin publicarea pe Internet.

81. După finalizarea procedurii de admitere şi semnarea contractului de studii de doctorat, persoana admisă are calitatea de student-doctorand al şcolii doctorale pe perioada desfăşurării programului de doctorat.

82. Studenţii-doctoranzi la doctorat cu frecvenţă primesc bursă individuală sau sînt încadraţi de către instituţia organizatoare sau de oricare dintre instituţiile componente ale consorţiului sau parteneriatului, după caz, ca asistenţi universitari sau cercetători ştiinţifici, pe perioadă

determinată. Studenţii-doctoranzi la forma de învăţămînt cu frecvenţă prezintă carnetele de muncă la şcoala doctorală în termen de 10 zile de la semnarea contractului de studii.

[Pct.82 completat prin Hot.Guv. nr.531 din 10.07.2017, în vigoare 14.07.2017]

83. Instituţiile de învăţămînt superior pot percepe de la candidaţi, în condiţiile legii, taxe de înscriere la concursul de admitere, în cuantumul stabilit de instituţia de învăţămînt în baza metodologiei proprii, publicate pe pagina web oficială a instituţiei.

Secţiunea 2
Structura şi durata studiilor superioare de doctorat

84. Programul de doctorat se desfăşoară în cadrul şcolii doctorale sub coordonarea conducătorului de doctorat şi include un program de pregătire bazat pe studii avansate şi un program individual de cercetare ştiinţifică sau creaţie artistică.

85. În domeniile de studii reglementate la nivel european, structura şi durata studiilor de doctorat respectă prevederile legale aplicabile la nivel european.

86. Durata programului de doctorat este, de regula, de 3 ani. Prin excepţie, în cadrul învăţămîntului superior medical uman, medical veterinar, agricol, al ştiinţelor biologice şi farmaceutice durata programului de doctorat este, de regula, de 4 ani.

87. Din motive temeinice, în condiţiile stabilite prin regulamentul şcolii doctorale, durata programului de doctorat poate fi prelungită cu 1 - 2 ani fără finanţare de la bugetul de stat, cu aprobarea Consiliului ştiinţific, la propunerea conducătorului de doctorat avizată de Consiliul şcolii doctorale şi în limita resurselor financiare disponibile.

88. Studiile de doctorat se pot întrerupe din motive temeinice, în condiţiile stabilite prin regulamentul şcolii doctorale, pe durate de timp care cumulate nu depăşesc 2 ani. Durata studiilor se prelungeşte cu perioadele cumulate ale întreruperilor aprobate.

89. Prelungirea studiilor prevăzută la punctul 87, respectiv întreruperea şi prelungirea prevăzute la punctul 88, se stabilesc prin acte adiţionale la contractul de studii de doctorat.

90. Dacă studentul-doctorand nu reuşeşte să finalizeze teza în termenul stabilit potrivit contractului de studii superioare de doctorat şi eventualelor acte adiţionale la acesta, mai are la dispoziţie o perioadă de graţie de maximum 2 ani pentru a finaliza şi susţine public teza, depăşirea acestui termen conducînd în mod automat la exmatricularea sa.

91. În perioada de graţie prevăzuta la punctul 90 finanţarea grantului doctoral încetează, iar studentul-doctorand nu poate beneficia de bursa individuală de doctorat şi nici conducătorul ştiinţific nu poate beneficia de indemnizaţia aferentă îndrumării studentului, cheltuielile fiind suportate de către studentul-doctorand, cu excepţia concediului pentru îngrijirea copilului.

92. În cazul finalizării studiilor de doctorat fără susţinerea publică a tezei, instituţia care a înmatriculat studentul-doctorand eliberează un certificat care atestă frecventarea studiilor superioare de doctorat în domeniul respectiv.

Secţiunea 3
Filiere şi forme de doctorat

93. Formele de desfăşurare a studiilor de doctorat sînt cu frecvenţă şi cu frecvenţă redusă.

94. Fiecare instituţie, consorţiu sau parteneriat, prin intermediul şcolilor sale doctorale şi în funcţie de domeniul de specializare, poate organiza atît doctorat ştiinţific, cît şi profesional.

95. În domeniile artelor şi sportului pot fi desfăşurate studii superioare de doctorat ştiinţific dacă tematica de cercetare are ca finalitate producerea de cunoaştere ştiinţifică originală, relevantă

internaţional, în baza unor metode ştiinţifice, inclusiv în şcoli doctorale din instituţii cu profil artistic şi sportiv.

96. Studentul-doctorand trebuie sa aloce un timp semnificativ programului doctoral, care necesită prezenţa efectivă a acestuia în cadrul uneia sau mai multor instituţii participante la şcoala doctorală, sau în cadrul unor unităţi de cercetare-inovare care au încheiat acorduri sau parteneriate instituţionale cu aceasta.

97. Prezenţa efectivă necesară a studentului-doctorand poate să difere de la o şcoală doctorală la alta şi de la un student-doctorand la altul, fiind decisă de către conducătorul de doctorat în funcţie de specificul programului doctoral şi cu respectarea prevederilor regulamentului şcolii doctorale care prevede obligaţiile referitoare la frecvenţă.

98. Obligaţiile referitoare la frecvenţă constituie un criteriu de evaluare a calităţii şcolii doctorale.

III. ASIGURAREA CALITĂŢII ÎN ŞCOLILE DOCTORALE

Secţiunea 1
Evaluarea şi acreditarea şcolilor doctorale

99. Înfiinţarea unei noi şcoli doctorale se realizează prin parcurgerea procesului de autorizare provizorie conform unei metodologii elaborate de Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Învăţământul Profesional şi aprobate de Guvern.

100. Fiecare şcoală doctorală este supusă evaluării externe periodic, la intervale de cel mult 5 ani, conform legii.

101. Evaluarea externă a şcolilor doctorale se realizează în baza performanţei ei şi a capacităţii de cercetare sau creaţie artistică a instituţiei, consorţiului sau parteneriatului căruia aparţine şcoala doctorală.

102. Evaluarea externă a şcolilor doctorale se face, conform legii, de către Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Învăţământul Profesional sau de o altă agenţie de asigurare a calităţii, din ţară sau străinătate, în baza rapoartelor referitoare la calitatea cercetării, la calitatea şi adecvarea infrastructurii de cercetare şi la performanţa ştiinţifică a resurselor umane.

103. Sistemul de criterii, standardele de calitate şi metodologia de evaluare se aprobă de Guvern în baza propunerilor formulate de Ministerul Educaţiei, în consultare cu Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Învăţământul Profesional. Criteriile de evaluare a şcolilor doctorale vor conţine în principal elemente referitoare la calitatea rezultatelor ştiinţifice ale grupurilor de cercetare formate din conducătorii de doctorat şi alţi membri ai şcolii doctorale, şi vor da o pondere importantă impactului şi relevanţei activităţii ştiinţifice a acestor grupuri la nivel internaţional.

104. Şcoala doctorală care după 5 ani de la ultima acreditare nu a trecut prin procesul de evaluare externă în vederea reacreditării îşi pierde acreditarea şi nu mai poate înmatricula noi studenţi-doctoranzi.

105. Studenţii-doctoranzi aflaţi în derularea programului de doctorat în cadrul unei şcoli doctorale care şi-a pierdut acreditarea îşi continuă studiile conform contractului şi programului de studii pînă la finalizarea acestora.

106. Susţinerea publică a tezelor de doctorat ale studenţilor-doctoranzi care provin de la o şcoală doctorală care şi-a pierdut acreditarea se organizează de către o altă şcoală doctorală acreditată, din acelaşi domeniu sau dintr-un domeniu similar sau înrudit, conform prevederilor prezentului Regulament.

107. Comisia de doctorat pentru susţinerea tezei este aprobată de Consiliul şcolii doctorale acreditate, iar preşedintele comisiei de doctorat este reprezentantul instituţiei din care face parte şcoala doctorală acreditată.

108. Diploma şi titlul de doctor se acordă de instituţia din care face parte şcoala doctorală acreditată care a organizat susţinerea publică a tezei.

109. Şcoala doctorală este lichidată prin decizia Consiliului ştiinţific, iar instituţia organizatoare este obligată să informeze Ministerul Educaţiei despre proces şi rezultatul lichidării.

110. Lichidarea şcolii doctorale este posibilă numai după ce toţi studenţii-doctoranzi din cadrul şcolii respective şi-au finalizat programul doctoral sau au fost exmatriculaţi din motive care nu au legătură cu lichidarea.

Secţiunea 2
Evaluarea conducătorilor de doctorat

111. Conducătorii de doctorat sînt evaluaţi periodic, cel puţin odată la 5 ani.

112. Procedurile de evaluare sînt stabilite prin ordin al ministrului educaţiei la propunerea autorităţii naţionale abilitate pentru confirmarea titlurilor ştiinţifice şi Academiei de Ştiinţe a Moldovei, şi vizează, în principal, aspecte legate de calitatea rezultatelor ştiinţifice ale grupului condus de conducătorul de doctorat, cu preponderenţă impactul şi relevanţa activităţii ştiinţifice a acestui grup la nivel internaţional. Rezultatele evaluării sînt publice.

113. Şcoala doctorală poate efectua şi propriile evaluări interne periodice. În urma evaluărilor sau în cazul nerespectării standardelor de calitate sau a bunei conduite şi eticii profesionale în organizarea şi desfăşurarea studiilor de doctorat, şcoala doctorală poate exclude conducătorul de doctorat din şcoala doctorală, potrivit regulamentului şcolii doctorale.

114. autoritatea naţională abilitată pentru confirmarea titlurilor ştiinţifice poate fi sesizat cu privire la nerespectarea standardelor de calitate sau de etică profesională, inclusiv cu privire la existenţa plagiatului, în cadrul unei teze de doctorat, indiferent de data susţinerii acesteia.

IV. FINANŢAREA STUDIILOR SUPERIOARE DE DOCTORAT

Secţiunea 1
Finanţarea studiilor superioare de doctorat la nivel naţional

115. Studiile superioare de doctorat se organizează cu finanţare de la bugetul de stat, în regim cu taxă sau din alte surse legal constituite.

116. Lista domeniilor de studii doctorale conform Nomenclatorului specialităţilor pentru care se asigură finanţarea din bugetul de stat se aprobă anual de către Guvern.

117. Ministerul Educaţiei, prin consultare cu ministerele interesate propune Guvernului planul de admitere la doctorat cu finanţare bugetară. Guvernul aprobă un număr de granturi doctorale multianuale, pe o durată de minimum 3 ani, pentru studiile superioare de doctorat ştiinţific şi pentru doctoratul profesional din domeniul artelor şi al sportului. Finanţarea granturilor doctorale se alocă anual prin legea bugetului de stat.

118. Grantul doctoral include bursa individuală şi costurile pentru programul de studii avansate şi pentru programul de cercetare sau creaţie artistică. Cuantumul costurilor pentru programul de cercetare este ajustat cu coeficienţi corespunzători pe domenii disciplinare şi profesionale ale doctoratului conform unei metodologii elaborate de Ministerul Educaţiei şi aprobate de Guvern.

119. Granturile doctorale se acordă în bază de competiţie de proiecte ştiinţifice între şcolile doctorale organizată de autoritatea publică centrală care coordonează instituţia organizatoare de programe de doctorat.

120. Metodologia de desfăşurare a competiţiei se stabileşte prin ordin al ministrului educaţiei.

121. Granturile doctorale obţinute prin competiţie se repartizează instituţiilor care organizează şcolile doctorale, acestea avînd obligaţia să le pună integral la dispoziţia directorului şcolii doctorale, după reţinerea unei cote de regie de cel mult 20% din cuantumul total al sumei alocate.

122. În vederea participării la competiţia de granturi doctorale şcolile doctorale vor trimite propuneri de proiecte care vor conţine cel puţin următoarele tipuri de informaţii:

a) curriculum vitae şi lista lucrărilor ştiinţifice ale conducătorilor de doctorat solicitanţi de granturi doctorale;

b) informaţii referitoare la numărul, stadiul şi subiectele de cercetare ale studenţilor-doctoranzi aflaţi în coordonarea conducătorilor de doctorat solicitanţi de granturi, la data depunerii proiectului;

c) numărul de granturi doctorale solicitate;

d) temele de doctorat pentru fiecare grant doctoral individual solicitat sau pentru un set de granturi doctorale solicitate, sub forma descrierii proiectului ştiinţific în care vor fi implicaţi studenţii-doctoranzi; proiectul ştiinţific poate fi parte a unui proiect de cercetare pe care conducătorul de doctorat îl are în derulare.

123. În procesul de evaluare a aplicaţiilor pentru granturi doctorale ministerele utilizează criterii conforme cu bunele practici internaţionale şi recurge la experţi independenţi, recunoscuţi pe plan internaţional. Pot fi utilizaţi şi experţi din străinătate, provenind din state membre ale Uniunii Europene sau din statele membre ale Organizaţiei pentru Cooperare si Dezvoltare Economică.

Secţiunea 2
Finanţarea studiilor superioare de doctorat la nivelul şcolilor doctorale

[Pct.124 abrogat prin Hot.Guv. nr.531 din 10.07.2017, în vigoare 14.07.2017]

125. În structura unei instituţii de învăţămînt superior, şcoala doctorală are rang egal cu cel al unei catedre sau departament şi funcţionează ca unitate distinctă de venituri şi cheltuieli în cadrul instituţiei, serviciile administrative, juridice, financiar contabile, de achiziţii, şi altele asemenea fiind asigurate de universitate.

126. În cadrul şcolilor doctorale, granturile se repartizează de către Consiliul şcolii doctorale prin competiţie de proiecte ştiinţifice între conducătorii de doctorat, membri ai unei şcoli doctorale organizate conform regulamentului şcolii doctorale prin utilizarea de criterii conforme cu bunele practici internaţionale.

127. Şcolile doctorale pot finanţa programe de studii superioare de doctorat şi din proiecte de cercetare-dezvoltare finanţate din alte surse publice sau private.

128. În condiţiile prelungirii programului de doctorat conducătorul de doctorat şi şcoala doctorală pot propune finanţarea în continuare a grantului doctoral din mijloace proprii.

129. Plata sau drepturile la bursă individuală ale studentului-doctorand la forma cu frecvenţă se realizează din data înmatriculării.

130. Persoanele care dispun de resurse financiare corespunzătoare, fie din surse proprii, fie din burse acordate de persoane fizice sau juridice, pot fi admise, la solicitarea lor, ca studenţi-doctoranzi în regim cu taxă la forma cu frecvenţă, în condiţiile prezentului Regulament, cu achitarea taxei de studiu în cuantum egal cu cel al grantului de cercetare corespunzător domeniului acordat de Ministerul Educaţiei. Pentru studenţii-doctoranzi înmatriculaţi la forma cu frecvenţă redusă, cuantumul taxei de studii se propune de Consiliul ştiinţific şi se aprobă de Senat.

131. În cazul în care şcoala doctorală este constituită dintr-un parteneriat, repartizarea între parteneri a granturilor doctorale alocate şcolilor doctorale organizate prin contribuţia mai multor parteneri sau a altor finanţări comune destinate programelor de studii superioare de doctorat se face potrivit contractului de parteneriat.

132. Instituţia organizatoare, şcoala doctorală sau conducătorul de doctorat nu poate utiliza resursele financiare ale granturilor doctorale sau a taxelor de studii pentru programele de doctorat decît pentru activităţile aferente derulării programului de studii doctorale pentru poziţiile de studenţi-doctoranzi pentru care au fost cîştigate resursele financiare prin competiţie, sau colectate taxele de studii. Răspunzători pentru utilizarea granturilor doctorale sînt în egală măsură conducătorul de doctorat, directorul şcolii doctorale şi preşedintele Consiliului ştiinţific.

133. Conducătorul de doctorat are obligaţia de a prezenta studentului-doctorand, odată la 6 luni, modul în care au fost utilizate resursele financiare din grantul doctoral sau taxa de studii, după caz.

134. Este interzisă utilizarea resurselor financiare sau a unor părţi ale acestora, alocate prin granturi doctorale sau taxe de studiu, unei poziţii de student-doctorand, pentru susţinerea activităţilor unui student-doctorand de pe o alta poziţie.

135. Şcolile doctorale pot acorda sprijin financiar studenţilor-doctoranzi pentru efectuarea de stagii de cercetare sau creaţie artistică în ţară sau în străinătate, la solicitarea studentului-doctorand sau recomandarea conducătorului de doctorat, prin decizia Consiliului şcolii doctorale în limita resurselor financiare destinate şcolii doctorale.

136. Mobilitatea studenţilor-doctoranzi ai şcolii doctorale poate fi facilitată de către şcolile doctorale şi prin încheierea de acorduri sau parteneriate instituţionale aprobate de către Consiliul şcolii doctorale, cercetări doctorale în cotutelă, schimburi de studenţi-doctoranzi realizate cu universităţi de prestigiu internaţional sau participarea la consorţii internaţionale, avînd drept scop includerea temelor de cercetare doctorală în cadrul unor proiecte ştiinţifice internaţionale.

V. CONŢINUTUL ŞI FINALITATEA PROGRAMELOR DE STUDII SUPERIOARE DE DOCTORAT

Secţiunea 1
Competenţele formate de programele de studii superioare de doctorat

137. Programele de studii superioare de doctorat asigură formarea de competenţe profesionale de conţinut, cognitive şi de cercetare în domenii de specialitate, precum şi a unor competenţe transversale.

138. Sînt considerate competenţe profesionale specifice domeniului:

a) cunoaşterea avansată a domeniului specific;

b) capacitatea de identificare, formulare şi soluţionare a problemelor de cercetare;

c) stăpînirea metodelor şi tehnicilor de cercetare avansată în domeniul specific;

d) managementul proiectelor de cercetare;

e) stăpînirea procedeelor şi soluţiilor noi în cercetare în domeniul specific;

f) abilităţi de documentare, elaborare şi valorificare a lucrărilor ştiinţifice;

g) abilităţi lingvistice la nivel academic în limbi de circulaţie internaţională necesare documentarii, comunicării şi diseminării cunoaşterii;

h) înţelegerea şi capacitatea de aplicare a principiilor şi valorilor eticii cercetării ştiinţifice în general şi în domeniul specific.

139. Sînt considerate competenţe transversale următoarele:

a) competenţe de comunicare, scrisă şi orală, în domeniul ştiinţei şi culturii;

b) competenţe lingvistice avansate în limbi de circulaţie internaţională;

c) utilizarea eficientă a tehnologiei informaţiei şi comunicării;

d) abilităţi de relaţionare socială şi de lucru în echipă;

e) cunoştinţe de management al resurselor umane, de infrastructură şi financiare;

f) calităţi de conducere şi mentorat;

g) cunoştinţe privind managementul carierei, precum şi însuşirea de tehnici privind căutarea unui loc de muncă şi de creare de locuri de muncă pentru alţii;

h) cunoştinţe privind managementul riscului, crizei şi eşecului;

i) cunoştinţe privind utilizarea legislaţiei în domeniul drepturilor de proprietate intelectuală;

j) capacităţi de antreprenoriat economic, tehnologic şi social.

Secţiunea 2
Programul de pregătire avansată şi programul de cercetare ştiinţifică

140. Şcolile doctorale pun la dispoziţia studenţilor-doctoranzi un program de pregătire bazat pe studii superioare avansate alcătuit din activităţi desfăşurate în formaţiuni instituţionalizate de studiu – prin cursuri, seminare, laboratoare şi altele asemenea – şi/sau din studiu individual.

141. Forma organizării programului de pregătire avansată, precum şi structura şi conţinutul acestuia sînt la latitudinea şcolii doctorale, potrivit regulamentului şcolii doctorale.

142. Şcoala doctorală este obligată să asigure accesul liber şi neîngrădit la programul de pregătire avansată tuturor studenţilor-doctoranzi din cadrul şcolii doctorale respective sau din cadrul altor şcoli doctorale organizate în cadrul aceleiaşi instituţii, consorţiu sau parteneriat, după caz.

143. Parcurgerea programului de pregătire avansată conduce la acordarea unui număr de credite transferabile stabilit la nivelul şcolii doctorale.

144. Programul de pregătire bazat pe studii superioare avansate nu trebuie să afecteze în mod negativ timpul disponibil al studentului-doctorand pentru programul individual de cercetare ştiinţifică sau creaţie artistică şi trebuie să fie relevant pentru subiectul de cercetare al lucrării de doctorat.

145. Creditele obţinute într-un program de master sau parcurgerea unor stagii anterioare de doctorat şi/sau a unor stagii de cercetare ştiinţifică sau creaţie artistică, desfăşurate în ţară sau în străinătate, în universităţi ori în organizaţii din sfera cercetării şi inovării, pot fi transferate programului de pregătire avansată. Transferul de credite din programe de studii superioare de masterat şi/sau recunoaşterea experienţelor de cercetare sau creaţie artistică anterioare admiterii în programul de doctorat sînt propuse de către conducătorul de doctorat şi se aprobă de către Consiliul şcolii doctorale.

146. Participarea unui student-doctorand la programul de pregătire avansată şi alegerea elementelor de studiu din cadrul acestui program care trebuie urmate de către studentul-doctorand sînt stabilite exclusiv şi independent de către conducătorul de doctorat al acestuia. Îngrădirea acestei opţiuni a conducătorului de doctorat este interzisă.

147. Studentul-doctorand poate opta în mod independent pentru parcurgerea oricărui curs, de orice nivel, pus la dispoziţie de instituţia, consorţiul ori parteneriatul organizator al şcolii doctorale, după caz. Îngrădirea acestei opţiuni proprii este interzisă.

148. Durata cumulată a programului de pregătire bazat pe studii avansate nu poate depăşi un an de studii.

149. Studiile avansate se încheie cu elaborarea, sub îndrumarea conducătorului de doctorat, a unui proiect de cercetare al studentului-doctorand pe care acesta îl susţine public în faţa comisiei de îndrumare şi a conducătorului de doctorat, care apreciază viabilitatea sa şi decide dacă studentul-doctorand poate continua cu programul de cercetare ştiinţifică, în conformitate cu proiectul prezentat şi dezbătut public.

150. Susţinerea proiectului de cercetare este publică şi conţine în mod obligatoriu o sesiune de întrebări şi răspunsuri pe marginea proiectului, în care orice participant la prezentare poate adresa întrebări studentului-doctorand.

151. Programul de cercetare ştiinţifică presupune implementarea proiectului ştiinţific stabilit împreună cu conducătorul de doctorat.

152. Responsabilitatea asupra structurii, conţinutului, desfăşurării si organizării programului de cercetare ştiinţifică al studentului-doctorand revine conducătorului de doctorat.

153. Conducătorul de doctorat este direct responsabil pentru parcursul ştiinţific al studentului-doctorand, fiind obligat să ia toate măsurile necesare pentru a-i asigura acestuia condiţiile, cunoştinţele şi informaţiile care să maximizeze şansele finalizării programului de doctorat.

154. Asigurarea resurselor necesare desfăşurării proiectelor de cercetare ştiinţifică sau creaţie artistică în care este implicat studentul-doctorand reprezintă şi o obligaţie specifică a instituţiei care a înmatriculat studentul-doctorand, a şcolii doctorale şi a conducătorului de doctorat.

155. Pentru asigurarea unui parcurs ştiinţific coerent, studentul-doctorand susţine, la solicitarea sa şi cel puţin o dată la 12 luni, o prezentare publică a progresului programului său de cercetare ştiinţifică în faţa comisiei de îndrumare şi a conducătorului de doctorat, care au rolul de a ghida, a corecta şi a susţine parcursul ştiinţific al studentului-doctorand.

Secţiunea 3
Teza de doctorat şi finalizarea studiilor superioare de doctorat

156. Teza de doctorat se elaborează conform cerinţelor stabilite prin regulamentul şcolii doctorale.

157. Şcoala doctorală poate stabili formatul-tip al tezei de doctorat, care poate include elemente de structură şi de formatare grafică, studentul-doctorand avînd obligaţia respectării respectivului format-tip.

158. Conţinutul tezei de doctorat este stabilit de studentul-doctorand prin consultare cu conducătorul de doctorat şi va respecta structura-cadru şi limitările impuse de regulamentul şcolii doctorale.

159. Titlul tezei de doctorat poate fi modificat la libera alegere a studentului-doctorand, în consultare cu conducătorul de doctorat, pînă în momentul finalizării acesteia în vederea susţinerii publice.

160. Teza de doctorat este o lucrare originală, fiind obligatorie menţionarea sursei pentru orice material preluat.

161. Studentul-doctorand este autorul tezei de doctorat şi îşi asumă corectitudinea datelor şi informaţiilor prezentate în teză, precum şi a opiniilor şi demonstraţiilor exprimate în teză.

162. Conducătorul de doctorat răspunde împreună cu autorul tezei de respectarea standardelor de calitate şi de etică profesională, inclusiv de asigurarea originalităţii conţinutului.

163. Tezele de doctorat împreună cu anexele acestora sînt documente publice şi se redactează şi în format digital. În domeniul artelor, tezele de doctorat vor fi însoţite de înregistrarea pe suport digital a creaţiei artistice originale. Teza de doctorat şi anexele sale se publică pe un site administrat de autoritatea naţională abilitată pentru confirmarea titlurilor ştiinţifice, cu respectarea legislaţiei în vigoare în domeniul drepturilor de autor.

164. Protecţia drepturilor de proprietate intelectuală asupra tezei de doctorat se asigură în conformitate cu prevederile legii. Valorificarea dreptului de autor şi/sau a drepturilor de proprietate industrială asupra produsului sau creaţiei originale realizate în cadrul programului de studii de doctorat se realizează în conformitate cu prevederile legislaţiei în domeniu.

165. Studiile superioare de doctorat se finalizează prin susţinerea în şedinţă publică a tezei de doctorat în faţa comisiei de susţinere publică a tezei de doctorat (în continuare – comisie de doctorat).

166. Susţinerea publică poate avea loc numai după ce conducătorul de doctorat şi comisia de îndrumare şi-au dat acordul.

167. În urma identificării unor încălcări ale bunei conduite în cercetare-dezvoltare – inclusiv plagierea rezultatelor sau publicaţiilor altor autori, confecţionarea de rezultate ori înlocuirea rezultatelor cu date fictive – în timpul evaluării tezei de către conducătorul de doctorat sau de comisia de îndrumare, acordul de susţinere publică nu se obţine, iar studentul este exmatriculat.

168. Comisia de doctorat este propusă de Consiliul şcolii doctorale şi aprobată de Consiliul ştiinţific.

169. Comisia de doctorat este alcătuită din cel puţin 5 membri: preşedintele, ca reprezentant al instituţiei care a înmatriculat studentul-doctorand, conducătorul de doctorat şi cel puţin 3 referenţi oficiali, din ţară sau de peste hotare, specialişti în domeniul în care a fost elaborată teza de doctorat şi din care cel puţin 2 îşi desfăşoară activitatea în afara instituţiei care a înmatriculat studentul-doctorand.

170. Membrii comisiei de doctorat au titlul de doctor şi au cel puţin funcţia ştiinţifico-didactică de conferenţiar universitar sau de cercetător ştiinţific coordonator, ori au calitatea de conducător de doctorat, în ţară sau în străinătate.

[Pct.170 modificat prin Hot.Guv. nr.531 din 10.07.2017, în vigoare 14.07.2017]

171. Atît instituţia organizatoare, cît şi şcoala doctorală pot impune standarde minimale de performanţă ştiinţifică pe care membrii comisiei de doctorat trebuie să le satisfacă pentru a putea face parte din comisia de doctorat.

172. Susţinerea tezei de doctorat poate avea loc numai după evaluarea sa de către toţi membrii comisiei de doctorat şi în prezenţa a cel puţin 4 dintre aceştia, cu participarea obligatorie a preşedintelui comisiei şi a conducătorului de doctorat.

173. Susţinerea publică include obligatoriu o sesiune de întrebări din partea membrilor comisiei de doctorat şi a publicului.

174. Este interzisă oferirea de către studentul-doctorand a unor cadouri sau altor foloase necuvenite membrilor comisiei de doctorat, ori solicitarea ca studentul-doctorand să contribuie la decontarea unor cheltuieli aferente deplasării unor membri ai comisiei de doctorat sau organizării susţinerii publice a tezei de doctorat.

175. Pe baza susţinerii publice a tezei de doctorat şi a rapoartelor referenţilor oficiali, comisia de doctorat evaluează şi deliberează asupra calificativului pe care urmează să îl atribuie tezei de doctorat. Calificativele care pot fi atribuite sînt: "Excelent", "Foarte bine", "Bine", "Satisfăcător" şi "Nesatisfăcător". Calificativele se acordă conform unui regulament aprobat de Ministerul Educaţiei la propunerea autorităţii naţionale abilitate pentru confirmarea titlurilor ştiinţifice.

[Pct.175 completat prin Hot.Guv. nr.531 din 10.07.2017, în vigoare 14.07.2017]

176. În cazul în care un membru al comisiei de doctorat identifică în cadrul procesului de evaluare a tezei, atît anterior susţinerii publice, cît şi în timpul acesteia, abateri grave de la buna conduită în cercetarea ştiinţifică şi activitatea universitară, inclusiv plagierea rezultatelor sau publicaţiilor altor autori, confecţionarea de rezultate ori înlocuirea rezultatelor cu date fictive, membrul comisiei de doctorat este obligat să ia următoarele masuri:

a) sa sesizeze comisia de etică a instituţiei de învăţămînt superior în care este înmatriculat studentul-doctorand şi comisia de etică a instituţiei în care este angajat conducătorul de doctorat pentru analiza şi soluţionarea cazului;

b) să notifice abaterea tuturor membrilor comisiei de doctorat şi să propună acordarea calificativului "Nesatisfăcător" în cazul în care abaterea a fost constatată în timpul susţinerii publice a tezei de doctorat.

177. Dacă studentul-doctorand a îndeplinit toate cerinţele prevăzute în programul de cercetare ştiinţifică şi aprecierile asupra tezei de doctorat permit atribuirea unuia dintre calificativele "Excelent", "Foarte bine", "Bine" sau "Satisfăcător", comisia de doctorat propune acordarea titlului de doctor. Propunerea se înaintează autorităţii naţionale abilitate pentru confirmarea titlurilor ştiinţifice, spre validare.

178. În cazul atribuirii calificativului "Nesatisfăcător", comisia de doctorat precizează elementele de conţinut care urmează să fie refăcute sau completate în teza de doctorat şi solicită o nouă susţinere publică a tezei. A doua susţinere publică a tezei are loc în faţa aceleiaşi comisii de doctorat ca şi în cazul primei susţineri. În cazul în care şi la a doua susţinere publică se obţine calificativul "Nesatisfăcător", titlul de doctor nu se acordă, iar studentul este exmatriculat.

[Pct.178 modificat prin Hot.Guv. nr.531 din 10.07.2017, în vigoare 14.07.2017]

179. În urma evaluării dosarului, din perspectiva respectării eticii profesionale, a standardelor de calitate, a criteriilor de atribuire a calificativelor tezelor de doctorat, precum şi a cerinţelor de elaborare stabilite prin regulamentul şcolii doctorale, autoritatea naţională abilitată pentru confirmarea titlurilor ştiinţifice validează sau invalidează propunerea instituţiei care a înmatriculat studentul-doctorand şi aprobă sau nu acordarea titlului de doctor.

[Pct.179 modificat prin Hot.Guv. nr.531 din 10.07.2017, în vigoare 14.07.2017]

180. În baza validării propunerii şi aprobării de acordare a titlului ştiinţific de doctor de către autoritatea naţională abilitată pentru confirmarea titlurilor ştiinţifice, instituţia care a înmatriculat studentul-doctorand conferă, prin decizia Rectorului, titlul ştiinţific de doctor şi eliberează diploma corespunzătoare, conform legislaţiei în vigoare.

181. În cazul în care autoritatea naţională abilitată pentru confirmarea titlurilor ştiinţifice invalidează argumentat teza de doctorat, instituţia care a înmatriculat studentul-doctorand primeşte o motivaţie scrisă de invalidare din partea Consiliului. Lucrarea de doctorat revizuită poate fi retransmisă autorităţii naţionale abilitate pentru confirmarea titlurilor ştiinţifice în termen de un an de la data primei invalidări. Dacă lucrarea de doctorat nu este transmisă în termen de un an sau se

invalidează şi a doua oara, titlul de doctor nu va fi acordat, iar studentul-doctorand va fi exmatriculat.

182. În cazul constatării nerespectării standardelor de calitate sau de etică profesională, inclusiv în cazul constatării plagiatului, în baza unui raport întocmit asupra cazului de către autoritatea naţională abilitată pentru confirmarea titlurilor ştiinţifice şi a hotărîrii Consiliului de anulare a deciziei de validare, precum şi în urma evaluării de către propriile structuri instituţionale, rectorul instituţiei care a înmatriculat studentul-doctorand poate lua decizia administrativă de revocare a acordării titlului ştiinţific de doctor şi de anulare a diplomei de doctor, în cazul în care aceasta a fost eliberată, indiferent de data constatării încălcării săvîrşite.

183. Diploma conferită după promovarea unui program de studii superioare de doctorat se numeşte diplomă de doctor. În diploma care certifică obţinerea şi deţinerea titlului de doctor se menţionează, în mod expres, domeniul disciplinar sau interdisciplinar al doctoratului pentru doctoratul ştiinţific. În diploma care certifică obţinerea şi deţinerea titlului de doctor într-un domeniu profesional se menţionează, în mod expres, domeniul profesional al doctoratului.

184. În urma finalizării studiilor superioare de doctorat ştiinţific se conferă de către instituţia care a înmatriculat studentul-doctorand diploma şi titlul de doctor în ştiinţe, cu acronimul Dr.

185. În urma finalizării studiilor superioare de doctorat profesional se conferă de către instituţia care a înmatriculat studentul-doctorand diploma şi titlul de doctor într-un domeniu profesional, cu acronimul Dr. P.

186. Pe diploma de doctor se va înscrie calificativul obţinut de studentul-doctorand, respectiv "Excelent", "Foarte bine", "Bine" sau "Satisfăcător". De asemenea, pe diploma de doctor se va înscrie şi o menţiune în limba latină, după cum urmează:

a) pentru calificativul "Excelent" se înscrie menţiunea "Summa cum laude";

b) pentru calificativul "Foarte bine" se înscrie menţiunea "Magna cum laude";

c) pentru calificativul "Bine" se înscrie menţiunea "Cum laude".

Secţiunea 4
Drepturi şi obligaţii ale studentului şi ale conducătorului de doctorat

187. Pe parcursul derulării programului de studii superioare de doctorat, studenţii-doctoranzi au dreptul:

a) să beneficieze de sprijinul, îndrumarea şi coordonarea conducătorului de doctorat, precum şi a comisiei de îndrumare;

b) să participe la seminarele sau reuniunile de lucru ale personalului de cercetare-dezvoltare din cadrul instituţiei atunci cînd sînt în discuţie teme relevante pentru studiile sale de doctorat;

c) să fie reprezentat în forurile decizionale ale şcolii doctorale, potrivit prevederilor prezentului Regulament;

d) să beneficieze de logistica, centrele de documentare, bibliotecile şi echipamentele şcolii doctorale şi ale instituţiilor organizatoare ale acesteia pentru elaborarea proiectelor de cercetare şi a tezei de doctorat;

e) să se înscrie la cursurile, seminarele şi laboratoarele de orice nivel organizate de instituţie, consorţiu sau parteneriat, după caz;

f) să lucreze împreună cu echipe de cercetători din cadrul instituţiilor organizatoare ale şcolii doctorale, sau din cadrul unor organizaţii din sfera cercetării şi inovării care au încheiat acorduri sau parteneriate instituţionale cu instituţiile care i-au înmatriculat;

g) să beneficieze de mobilităţi naţionale sau internaţionale;

h) să beneficieze de sprijin instituţional pentru a participa la conferinţe sau congrese ştiinţifice, ateliere de lucru, şcoli de vară ori iarnă, seminare naţionale şi internaţionale în domeniul de specializare în care şi-a ales teza de doctorat şi altele asemenea;

i) să participe la sesiunile de comunicări ştiinţifice organizate de şcoala doctorală sau/şi de instituţiile organizatoare ale acesteia;

j) să fie informat cu privire la curriculumul studiilor de doctorat din cadrul şcolii doctorale.

188. Studenţii-doctoranzi au următoarele obligaţii:

a) să respecte orarul stabilit împreună cu conducătorul de doctorat şi să îşi îndeplinească obligaţiile de susţinere a lucrărilor şi de prezentare a rezultatelor cercetării;

b) să prezinte rapoarte de activitate conducătorului de doctorat şi comisiei de îndrumare ori de cîte ori i se solicită;

c) să fie în legătura permanentă cu conducătorul de doctorat;

d) să respecte etica şi disciplina instituţională.

189. Drepturile şi obligaţiile conducătorului de doctorat decurg din regulamentul instituţional de organizare şi desfăşurare a studiilor superioare de doctorat propriu fiecărei instituţii organizatoare a şcolilor doctorale, din regulamentul şcolii doctorale, precum şi din contractul său de muncă.

190. Drepturile conducătorului de doctorat includ, printre altele:

a) dreptul de a participa la competiţii pentru granturi doctorale;

b) dreptul de a îndruma şi evalua activitatea studenţilor-doctoranzi pe care îi conduce în cadrul programului de studii superioare de doctorat, conform autonomiei profesionale şi universitare, urmărind exigenţele programului de studii superioare de doctorat şi respectînd interesele profesionale ale studenţilor-doctoranzi;

c) dreptul de a propune comisia de doctorat;

d) dreptul la evaluare internă şi externă imparţiale, conforme cu metodologia specifică a procesului de evaluare;

e) dreptul de a cunoaşte metodologia în raport cu care este evaluat, atît în evaluarea internă, cît şi în evaluarea externă;

f) dreptul de a cunoaşte rezultatele evaluării interne şi externe a propriei activităţi;

g) dreptul de a refuza îndrumarea unui student-doctorand în condiţiile în care este pus fără voia sa într-un conflict de interese;

h) dreptul de a solicita Consiliului şcolii doctorale întreruperea relaţiei de îndrumare cu un student-doctorand;

i) dreptul de a selecta candidatul la doctorat pentru o poziţie vacantă aflată sub îndrumarea sa şi de a propune înmatricularea studentului-doctorand în urma procesului de admitere;

j) dreptul de a solicita şcolii doctorale organizarea unui concurs de admitere pentru fiecare poziţie de student-doctorand vacantă aflată sub îndrumarea sa;

k) dreptul de a decide elementele de studiu din cadrul programului de pregătire bazat pe studii avansate la care studentul trebuie să participe, cu respectarea prevederilor prezentului Regulament.

191. Conducătorul de doctorat are următoarele obligaţii:

a) să asigure îndrumarea ştiinţifică, profesională şi deontologică a fiecărui student-doctorand;

b) să propună temele de cercetare;

c) să asigure condiţiile şi să stimuleze progresul studenţilor-doctoranzi în cercetarea pe care o realizează;

d) să efectueze monitorizarea şi evaluarea obiectivă şi riguroasă a fiecărui student-doctorand;
e) să sprijine mobilitatea studenţilor-doctoranzi;
f) să evite apariţia conflictelor de interese în îndrumarea studenţilor-doctoranzi.

VI. DISPOZIŢII TRANZITORII ŞI FINALE

Secţiunea 1
Înfiinţarea şcolilor doctorale

192. Instituţiile care au dreptul de a organiza studii superioare de doctorat la data intrării în vigoare a prezentului Regulament demarează procedurile de înfiinţare şi acreditare a şcolilor doctorale proprii în termen de maximum 60 zile de la intrarea în vigoare a prezentului Regulament, şi se reorganizează conform prevederilor prezentului Regulament şi se acreditează conform legii, în termen de maximum 36 de luni de la intrarea în vigoare a prezentului Regulament.

193. Instituţiile care nu vor obţine acreditarea şcolilor doctorale, respectiv şcolile doctorale care nu au dobîndit acreditarea conform prevederilor legale în termen de 36 de luni de la intrarea în vigoare a prezentului Regulament îşi pierd dreptul de a organiza studii superioare de doctorat şi nu pot înmatricula noi studenţi.

194. Studenţii-doctoranzi aflaţi în derularea programului de doctorat în cadrul unei instituţii care şi-a pierdut dreptul de a organiza studii superioare de doctorat îşi continuă studiile conform contractului şi programului de studii pînă la finalizarea acestora şi li se aplică prevederile prezentului Regulament referitoare la organizarea şi desfăşurarea susţinerii publice a tezei de doctorat. Instituţia este obligată să asigure condiţiile pentru finalizarea studiilor.

195. După pierderea acreditării, şcolile doctorale nu mai pot înmatricula noi studenţi-doctoranzi, dar cadrele didactice cu drept de a conduce doctorate pot să participe la consorţii sau la parteneriate, ori individual în cadrul altor instituţii organizatoare de şcoli doctorale.

Secţiunea 2
Continuitatea studiilor doctorale

196. În cazurile în care un conducător de doctorat îndrumă simultan mai mult de 5 studenţi-doctoranzi care au început programul de studii superioare de doctorat înaintea intrării în vigoare a prezentului Regulament, aceşti studenţi-doctoranzi îşi pot continua studiile cu acelaşi conducător de doctorat pînă la finalizarea acestora.

197. Atingerea numărului maxim de 5 studenţi-doctoranzi pentru un conducător de doctorat care la data intrării în vigoare a prezentului Regulament are în coordonare mai mult de 5 studenţi-doctoranzi se realizează gradual, prin finalizarea programului de studii de doctorat a studenţilor-doctoranzi aflaţi sub coordonare acestora. Instituţia organizatoare a şcolii doctorale are obligaţia de a raporta, ministerelor, cu precizie planificarea derulării şi susţinerii doctoratelor.

198. Studenţii-doctoranzi aflaţi în perioade de întrerupere sau suspendare a studiilor nu se contabilizează pentru perioadele de întrerupere respective.

199. Conducerile universităţilor şi ale şcolilor doctorale sînt obligate să ia masurile necesare pentru respectarea limitelor maxime de coordonare ale conducătorilor de doctorat, iar numărul de studenţi-doctoranzi raportat la numărul de conducători de doctorat reprezintă criteriu de evaluare a calităţii instituţiei organizatoare şi a şcolii doctorale.

200. Studenţii-doctoranzi care au început programul de studii superioare de doctorat înaintea intrării în vigoare a prezentului Regulament îşi continuă studiile cu respectarea prevederilor legale în vigoare la data înmatriculării lor.

H O T Ă R Î R E
cu privire la asigurarea cu locuinţă gratuită a tinerilor specialişti cu studii superioare şi postuniversitare de rezidenţiat, repartizaţi şi angajaţi în cîmpul muncii în instituţiile publice (bugetare) din sate (comune)

nr. 1259 din 12.11.2008

Monitorul Oficial nr.206-207/1271 din 18.11.2008

* * *

În scopul realizării Programului de acţiuni consacrate Anului Tineretului, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.333 din 20 martie 2008 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.61-62, art.399), pentru facilitarea încadrării absolvenţilor instituţiilor de învăţămînt în cîmpul muncii, precum şi în temeiul Legii nr.279-XIV din 11 februarie 1999 cu privire la tineret (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1999, nr.39-41, art.169), cu modificările ulterioare, Legii învăţămîntului nr.547-XIII din 21 iulie 1995 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr.62-63, art.692), cu modificările şi completările ulterioare, Legii ocrotirii sănătăţii nr.411-XIII din 28 martie 1995 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr.34, art.373), cu modificările şi completările ulterioare, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă:

Regulamentul cu privire la asigurarea cu locuinţă gratuită a tinerilor specialişti cu studii superioare şi postuniversitare de rezidenţiat, repartizaţi şi angajaţi în cîmpul muncii în instituţiile publice (bugetare) din sate (comune), conform anexei nr.1;

componenţa nominală a Comitetului de coordonare a activităţii de asigurare cu locuinţă gratuită a tinerilor specialişti cu studii superioare şi postuniversitare de rezidenţiat, repartizaţi şi angajaţi în cîmpul muncii în instituţiile publice (bugetare) din sate (comune), conform anexei nr.2;

Regulamentul Comitetului de coordonare a activităţii de asigurare cu locuinţă gratuită a tinerilor specialişti cu studii superioare şi postuniversitare de rezidenţiat, repartizaţi şi angajaţi în cîmpul muncii în instituţiile publice (bugetare) din sate (comune), conform anexei nr.3;

modificările şi completările ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului, conform anexei nr.4.

2. Se stabileşte că, în caz de eliberare din funcţiile publice deţinute a membrilor Comitetului de coordonare, atribuţiile lor vor fi exercitate de persoanele nou-desemnate în posturile respective, fără emiterea unei noi hotărîri de Guvern.

3. Ministerul Finanţelor va identifica mijloacele financiare necesare pentru implementarea prezentei hotărîri.

4. Ministerul Administraţiei Publice Locale:

se numeşte ordonatorul principal al mijloacelor financiare pentru procurarea, în limita resurselor financiare alocate din bugetul de stat pe anul respectiv, a locuinţelor destinate pentru tinerii specialişti, fără cofinanţare din partea acestora;

va acorda în comodat locuinţele procurate şi ulterior le va transmite cu titlu gratuit în proprietate tinerilor specialişti, conform modului stabilit de Regulamentul cu privire la asigurarea cu locuinţă gratuită a tinerilor specialişti cu studii superioare şi postuniversitare de rezidenţiat, repartizaţi şi angajaţi în cîmpul muncii în instituţiile publice (bugetare) din sate (comune);

va prezenta Ministerului Finanţelor anual, pînă la 1 martie, în baza informaţiei prezentate conform punctului 5 al prezentei hotărîri, calculele privind necesarul de mijloace financiare pentru procurarea locuinţelor pe anul următor şi prognoza respectivă pe un termen de 2 ani.

5. Ministerul Educaţiei şi Tineretului, Ministerul Sănătăţii, Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei, Ministerul Culturii şi Turismului vor prezenta anual Ministerului Administraţiei Publice Locale, pînă la 15 februarie, informaţia referitoare la numărul de absolvenţi care vor fi repartizaţi în cîmpul muncii în anul următor, în funcţie de necesităţile de personal ale sectorului rural, precum şi prognoza respectivă pe un termen de 2 ani, în scopul executării prezentei hotărîri.

[Pct.5 modificat prin Hot.Guv. nr.130 din 22.02.2010, în vigoare 26.02.2010]

6. Prevederile prezentei hotărîri nu vor aduce atingere drepturilor tinerilor specialişti de a beneficia şi de alte înlesniri prevăzute de legislaţie, cu excepţia înlesnirilor din partea statului sau a autorităţilor administraţiei publice locale la procurarea (construcţia) spaţiului locativ, conform legislaţiei în vigoare.

7. Prevederile prezentei hotărîri se pun în aplicare pentru tinerii specialişti, absolvenţi ai instituţiilor de învăţămînt superior şi ai studiilor postuniversitare de rezidenţiat în învăţămîntul medical şi farmaceutic, care au fost repartizaţi şi activează în instituţiile publice (bugetare) din sate (comune), începînd cu 1 ianuarie 2008.

8. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina domnului Victor Stepaniuc, viceprim-ministru, şi a Ministerului Administraţiei Publice Locale.

PRIM-MINISTRU **Zinaida GRECEANÎI**

Contrasemnează:
Prim-viceprim-ministru,
ministrul economiei şi comerţului **Igor Dodon**
Viceprim-ministru **Victor Stepaniuc**
Ministrul finanţelor **Mariana Durleşteanu**
Ministrul administraţiei publice locale **Valentin Guznac**

Chişinău, 12 noiembrie 2008.
Nr.1259.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
nr.1259 din 12 noiembrie 2008

Notă: În tot textul anexei nr.1, sintagmele „oficiul cadastral teritorial" şi „organul cadastral teritorial", la orice formă gramaticală, se substituie cu sintagma „subdiviziunea competentă a Agenţiei Servicii Publice", la forma gramaticală corespunzătoare, conform Hot.Guv. nr.327 din 17.04.2018, în vigoare 20.04.2018

REGULAMENTUL
cu privire la asigurarea cu locuinţă gratuită a tinerilor specialişti cu studii superioare şi postuniversitare de rezidenţiat, repartizaţi şi angajaţi în cîmpul muncii în instituţiile publice (bugetare) din sate (comune)

I. Dispoziţii generale

1. Scopul prezentului Regulament este atragerea în localităţile rurale a tinerilor specialişti cu studii superioare în domeniul pedagogic, asistenţei sociale, culturii şi cu studii postuniversitare medicale şi farmaceutice, prin acordarea de către stat acestora a locuinţelor gratuite în cazul repartizării şi angajării lor în instituţiile publice (bugetare) din sate (comune), inclusiv în cele amplasate în satele (comunele) din componenţa municipiilor, precum şi acoperirea necesităţilor de personal ale instituţiilor respective.

2. Prezentul Regulament stabileşte modul de procurare de către stat a locuinţelor, acordare în comodat şi transmiterea acestora cu titlu gratuit în proprietate tinerilor specialişti repartizaţi şi angajaţi în instituţiile bugetare (publice) din sate (comune).

3. Se stabileşte că locuinţele se procură şi se acordă în limita mijloacelor financiare alocate în acest scop şi în limitele ofertei de locuinţe.

4. În sensul prezentului Regulament se definesc următoarele noţiuni:

locuinţă oferită gratuit – casă individuală cu terenul şi obiectele aferente/apartament sau altă încăpere de locuit separată, amplasată în sate (comune) şi acordată gratuit în baza unui contract de comodat tinerilor specialişti care activează în unitatea administrativ-teritorială respectivă;

tînăr specialist – absolvent al instituţiei de învăţămînt superior şi/sau al studiilor postuniversitare de rezidenţiat în învăţămîntul medical şi farmaceutic, angajat în cîmpul muncii conform repartizării în decurs de 3 luni după absolvirea instituţiei de învăţămînt, care activează pe parcursul primilor cinci ani consecutivi în instituţiile publice (bugetare) din sate (comune), inclusiv în cele din componenţa municipiilor.

II. Categoriile de tineri specialişti care beneficiază de locuinţă gratuită

5. De locuinţă gratuită beneficiază următoarele categorii de tineri specialişti:

a) cadrele didactice;

b) medicii şi farmaciştii;

c) asistenţii sociali;

d) specialiştii din domeniul culturii.

III. Condiţiile privind acordarea locuinţei gratuite

6. Pentru a beneficia de locuinţă gratuită, tînărul specialist (în continuare – beneficiar) trebuie să întrunească următoarele cerinţe:

a) este angajat şi activează în raza unităţii administrativ-teritoriale conform repartizării în instituţiile publice (bugetare) din sat (comună);

b) nu deţine în proprietate locuinţă în unitatea administrativ-teritorială de nivelul întîi în care este angajat în cîmpul muncii sau suprafaţa locativă care revine fiecărui membru al familiei beneficiarului în localitatea respectivă este sub norma minimă stabilită de 6 m^2;

c) nu a înstrăinat locuinţă în ultimii 5 ani pe teritoriul unităţii administrativ-teritoriale de nivelul întîi în care este angajat în cîmpul muncii;

d) nu a beneficiat de susţinere din partea statului, autorităţilor administraţiei publice locale sau prin intermediul proiectelor realizate de stat, autorităţile administraţiei publice locale la procurarea (construcţia) locuinţei, conform legislaţiei în vigoare.

7. Cheltuielile de întreţinere a locuinţei (serviciile comunale, apa, energia electrică, gazele sau alt combustibil, asigurarea imobilului) se acoperă de către beneficiar.

8. După expirarea termenului de cinci ani de activitate în instituţia publică (bugetară), locuinţa utilizată de către beneficiar, la solicitarea lui, se transmite gratuit în proprietatea acestuia, în corespundere cu modul stabilit de prezentul Regulament.

9. În cazul în care beneficiarul încetează activitatea în instituţia publică (bugetară) în care a fost angajat pînă la expirarea termenului de cinci ani, cu excepţia circumstanţelor ce nu au depins de voinţa lui, în corespundere cu art.82 din Codul muncii, acesta se obligă să elibereze locuinţa respectivă în termenul stabilit de contractul de comodat.

10. În cazul în care beneficiarul încetează activitatea în instituţia publică (bugetară) pînă la expirarea termenului de cinci ani în circumstanţe ce nu au depins de voinţa lui, conform art.82 lit.a) din Codul muncii, locuinţa utilizată de către beneficiar, în funcţie de starea civilă, se transmite gratuit în proprietatea familiei beneficiarului (soţului/soţiei, copiilor lor minori).

11. În cazul în care beneficiarul încetează activitatea în instituţia publică (bugetară) pînă la expirarea termenului de cinci ani în circumstanţe ce nu au depins de voinţa lui, conform art.82 (cu excepţia lit.a) din Codul muncii, acesta utilizează în continuare locuinţa, care îi va fi transmisă ulterior gratuit în proprietate în cazul în care beneficiarul se va angaja, în decursul a 2 luni, într-o altă instituţie publică (bugetară) din satul (comuna) din aceeaşi unitate administrativ-teritorială şi va activa cinci ani cumulativi în această unitate administrativ-teritorială, cu respectarea cerinţelor expuse în prezentul Regulament.

12. Beneficiarul este obligat să comunice în scris Ministerului Administraţiei Publice Locale, în termen de 3 zile, despre schimbarea condiţiilor stipulate în pct.6 din prezentul Regulament.

13. În cazul încetării contractului individual de muncă cu beneficiarul, angajatorul şi/sau autoritatea respectivă a administraţiei publice, în termen de 3 zile, va informa în scris Ministerul Administraţiei Publice Locale.

14. Integritatea imobilului după evacuarea beneficiarului în corespundere cu pct.9 va fi asigurată de către autoritatea administraţiei publice locale din teritoriul respectiv.

15. Dacă solicitantul are dreptul la susţinere din partea statului, autorităţilor administraţiei publice locale la procurarea (construcţia) locuinţei în temeiul mai multor acte normative, acesta va alege una din posibilităţile oferite.

16. Beneficiarul nu poate folosi contrar destinaţiei locuinţa oferită gratuit de către stat.

IV. Modul de procurare a locuinţei

17. Locuinţa pasibilă procurării, amplasată în sate (comune), reieşind din mijloacele bugetare existente şi oferta disponibilă, se procură de către Ministerul Administraţiei Publice Locale în termenele stabilite şi conform prevederilor legale cu incidenţă în domeniul achiziţiilor publice. Modelul contractului de vînzare-cumpărare a bunului imobil este expus în anexa nr.1 la prezentul Regulament.

18. În cazul lipsei ofertei privind vînzarea caselor în satul (comuna) în care a fost repartizat şi angajat tînărul specialist, se va examina, la dorinţa tînărului specialist, oferta din satele (comunele) vecine din aceeaşi unitate administrativ-teritorială. În cazul în care nu va exista ofertă nici în satele (comunele) vecine, decizia privind modul de asigurare a tînărului specialist cu locuinţă va fi luată de către Comitetul de coordonare. În acest caz direcţia teritorială control administrativ a Ministerului Administraţiei Publice Locale (în continuare – direcţia teritorială), pe a cărei rază de activitate se află localitatea rurală (sat/comună), va alcătui o listă de aşteptare pentru solicitanţii de locuinţă în baza cererii depuse, satisfacerea ulterioară a cererilor solicitărilor fiind efectuată în ordinea înregistrării lor.

19. Nu se permite procurarea locuinţei în încăperile de locuit eliberate din casele avariate şi din alte clădiri neadaptate pentru domiciliere, care urmează să fie demolate ori trecute în categoria celor nelocuibile.

20. Preţul locuinţei inclus în contractul de vînzare-cumpărare nu va depăşi 100 mii lei, cu includerea taxelor şi a altor plăţi obligatorii.

21. Proiectele contractelor de vînzare-cumpărare se perfectează prin intermediul direcţiilor teritoriale şi se prezintă spre examinare Ministerului Administraţiei Publice Locale.

22. După caz, Ministerul Administraţiei Publice Locale, în baza deciziei Comitetului de coordonare, este în drept să determine o altă modalitate de procurare a locuinţelor pentru beneficiar, neinterzisă de legislaţia în vigoare.

V. Modul de acordare de către stat a locuinţelor gratuite tinerilor specialişti din sate (comune)

23. Locuinţele gratuite se acordă în baza cererilor tinerilor specialişti depuse de către aceştia la direcţia teritorială, pe a cărei rază de activitate se află localitatea rurală (sat/comună), după modelul aprobat de Ministerul Administraţiei Publice Locale.

24. La cerere trebuie să fie anexate următoarele documente:

a) copia buletinului de identitate;

b) copia diplomei de studii superioare sau postuniversitare de rezidenţiat;

c) copia adeverinţei privind repartizarea în cîmpul muncii, eliberate de către ministerul de resort;

d) certificatul de la locul de muncă de bază ce confirmă faptul că beneficiarul este angajat conform repartizării în instituţia publică (bugetară);

e) informaţia privind existenţa sau lipsa bunurilor imobile cu drept de proprietate în unitatea administrativ-teritorială nivelul întîi în care tînărul specialist este repartizat în cîmpul muncii, eliberat de către subdiviziunea competentă a Agenţiei Servicii Publice. Informaţia oferită de subdiviziunea competentă a Agenţiei Servicii Publice va conţine menţiuni privind ultima înregistrare a dreptului de proprietate asupra unui bun imobil, dacă aceasta a avut loc.

f) certificatul eliberat de către primăria unităţii administrativ-teritoriale prin care se confirmă că suprafaţa locativă care revine fiecărui membru al familiei beneficiarului este sub norma minimă stabilită de 6 m^2, în cazul în care tînărul specialist este repartizat în cîmpul muncii în satul (comuna) unde îşi are domiciliul;

g) confirmarea eliberată de autorităţile administraţiei publice locale unde solicitantul îşi are domiciliul, că acesta nu a beneficiat de susţinere din partea statului, autorităţilor publice locale sau prin intermediul proiectelor realizate de stat, autorităţile publice locale la procurarea (construcţia) locuinţei, conform legislaţiei în vigoare.

25. Direcţia teritorială, în termen de 10 zile lucrătoare, va examina cererile însoţite de documentele specificate în pct.24 din prezentul Regulament, depuse de solicitanţi, şi le va prezenta spre examinare Ministerului Administraţiei Publice Locale.

26. Direcţia teritorială va ţine separat într-un registru evidenţa cererilor, însoţite de documentele specificate în pct.24, înregistrarea fiind efectuată în ordinea depunerii cererilor. Cererile depuse vor fi satisfăcute în ordinea în care au fost înregistrate.

27. Ministerul Administraţiei Publice Locale va examina lunar propunerile direcţiilor teritoriale şi va iniţia procedura de achiziţionare a spaţiului locativ.

28. Ministerul Administraţiei Publice Locale va înainta lunar spre aprobare Comitetului de coordonare lista locuinţelor pasibile procurării şi lista tinerilor specialişti cărora le vor fi acordate în comodat locuinţele procurate.

29. Comitetul de coordonare va adopta decizia privind aprobarea listei locuinţelor ce vor fi procurate şi transmise în comodat tinerilor specialişti şi o va remite Ministerului Administraţiei Publice Locale spre executare.

30. Decizia Comitetului de coordonare privind procurarea locuinţelor şi transmiterea acestora în comodat tinerilor specialişti se plasează pe pagina web a Ministerului Administraţiei Publice Locale: www.mapl.gov.md.

31. Ministerul Administraţiei Publice Locale transferă mijloacele financiare destinate procurării locuinţelor pentru tinerii specialişti de la contul trezorerial al Ministerului Administraţiei Publice Locale, în baza contractelor de vînzare-cumpărare, pe contul bancar al vînzătorului, după adoptarea deciziei Comitetului de coordonare.

32. Ministerul Administraţiei Publice Locale acordă locuinţa beneficiarului în baza contractului de comodat, al cărui model este expus în anexa nr.2 la prezentul Regulament.

32[1]. În cazul refuzului tînărului specialist de a încheia contractul de comodat, Comitetul de coordonare, la şedinţa următoare, va hotărî excluderea acestuia din lista beneficiarilor.

[Pct.32[1] introdus prin Hot.Guv. nr.499 din 14.08.2009, în vigoare 21.08.2009]

VI. Modul de atribuire în proprietate privată a locuinţelor

33. Lista beneficiarilor ce solicită să primească cu titlu gratuit în proprietate locuinţa utilizată se aprobă prin decizia Comitetului de coordonare în corespundere cu suprafaţa de cel puţin de 9 m^2 pentru fiecare persoană.

34. Atribuirea în proprietate privată a locuinţelor se efectuează în baza unei cereri scrise, depuse de către tînărul specialist la direcţia teritorială control administrativ, care va fi examinată, conform procedurii stabilite în pct.23-25 din prezentul Regulament.

35. Transmiterea în proprietate se va efectua în baza unui contract de donaţie a locuinţei, aprobat de Comitetul de coordonare.

36. Contractul de donaţie a locuinţei se elaborează de Ministerul Administraţiei Publice Locale şi se semnează de către beneficiar şi proprietar (Ministerul Administraţiei Publice Locale).

37. Contractul de donaţie a locuinţei va servi drept temei pentru înregistrarea dreptului de proprietate la subdiviziunile competente a Agenţiei Servicii Publice.

38. Pentru nerespectarea prevederilor prezentului Regulament şi viciile imobilelor (inclusiv cele ascunse) nu pot fi solicitate despăgubiri.

VII. Monitorizarea şi evaluarea activităţii de acordare a locuinţelor gratuite tinerilor specialişti

39. Ministerul Administraţiei Publice Locale va elabora rapoarte anuale privind procurarea de către stat a locuinţelor şi acordarea gratuită a acestora tinerilor specialişti.

40. Raportul va fi examinat în şedinţele Comitetului de coordonare şi va fi prezentat Guvernului spre aprobare.

41. Raportul anual privind procurarea de către stat a locuinţelor şi acordarea gratuită a acestora tinerilor specialişti, cu indicarea beneficiarilor, va fi plasat pe pagina web a Ministerului Administraţiei Publice Locale: www.mapl.gov.md.

42. Ministerul Administraţiei Publice Locale va prezenta trimestrial Ministerului Finanţelor rapoarte privind utilizarea mijloacelor alocate pentru procurarea de către stat a locuinţelor şi acordarea gratuită a acestora tinerilor specialişti.

Anexa nr.1
la Regulamentul cu privire la asigurarea
cu locuinţă gratuită a tinerilor specialişti
cu studii superioare şi postuniversitare de
rezidenţiat, repartizaţi şi angajaţi în cîmpul
muncii în instituţiile bugetare (publice)
din sate (comune)

CONTRACT-MODEL
de vînzare-cumpărare a bunului imobil
„_____” _____anul 200_

Subsemnaţii:

1. Ministerul Administraţiei Publice Locale, cu sediul în mun.Chişinău, Piaţa Marii Adunări Naţionale, nr.1, telefon _____, fax _____, cod fiscal_____, cont nr._____, deschis la_____, reprezentat prin_____, cu funcţia de _____, în calitate de **Cumpărător,** şi

2.Cetăţeanul/reprezentat de către cetăţeanul _____, (numele şi prenumele) data naşterii_____, domiciliat în satul _____, str._____nr.____, ap. nr._____, raionul_____, actul de identitate seria_____ nr._____, eliberat de _____ la data de _____, codul personal _____, /în baza procurii nr._____ din _____ 200_, autentificată de către Ambasada Republicii Moldova în _____ (denumirea ţării) (dacă vînzătorul este stabilit peste hotarele ţării), în calitate de **Vînzător,**

au încheiat prezentul contract privind următoarele:

1. Vînzătorul vinde, iar Cumpărătorul cumpără casa individuală/apartamentul/locuinţa nr.__, amplasat/ă pe str._____, satul (comuna)_____ raionul_____, cu suprafaţa totală de _____ metri pătraţi.

2. Bunul imobil înstrăinat aparţine Vînzătorului cu drept de proprietate în temeiul: _____ (denumirea actului de confirmare) nr._____din _____, autentificat de către notarul _____, cu sediul în _____, numărul cadastral _____, conform extrasului din registrul bunurilor imobile ___ _____, eliberat de subdiviziunea competentă a Agenţiei Servicii Publice _____la data de _____.

3. Preţul de vînzare-cumpărare a imobilului a fost stabilit de comun acord de către părţile contractuale la suma de_____ lei, potrivit Hotărîrii Guvernului nr.____ din _____200_, care urmează a fi achitată în termen **de 5 zile lucrătoare** la semnarea Actului de primire-predare a locuinţei.

4. Locuinţa se consideră vîndută din data semnării actului de primire-predare de către Vînzător şi Cumpărător şi înregistrării lui în Registrul bunurilor imobile la subdiviziunea competentă a Agenţiei Servicii Publice.

5. Vînzătorul va preda bunul Cumpărătorului în termen de 3 zile după încheierea prezentului contract.

6. Riscul pieririi sau deteriorării fortuite a bunului este transferat Cumpărătorului în momentul în care Vînzătorul şi-a executat obligaţiile contractuale privind punerea bunului la dispoziţia Cumpărătorului.

7. Obligaţia de predare a bunului se consideră executată în momentul predării bunului către Cumpărător.

8. Vînzătorul a asigurat Cumpărătorul, sub responsabilitate proprie, că la data încheierii prezentului contract locuinţa înstrăinată este liberă de orice vicii de natură juridică şi materială şi nu formează obiectul nici unui litigiu.

9. Cumpărătorul are dreptul să înainteze, în termen de 6 luni din ziua predării bunului, pretenţii vînzătorului, îndată ce a descoperit viciile bunului nedeclarate de acesta pînă la vînzare.

10. Subsemnatele părţi ale prezentului contract declară, sub răspundere proprie, cunoscînd consecinţele ce privesc falsul în declaraţii şi cele cu privire la evaziunea fiscală, că preţul declarat şi menţionat în prezentul act este real. Răspunderea pentru comunicarea preţului ireal, altor date eronate, frauda sau prezentarea de documente false (nevalabile) în procesul tranzacţiei o poartă partea vinovată.

11. În conformitate cu art.755 din Codul civil al Republicii Moldova, cheltuielile legate de întocmirea prezentului contract sînt achitate de Cumpărător.

12. Contractul este întocmit şi semnat în trei exemplare, dintre care primul se va păstra în arhiva notarului de stat_____, cu sediul în (localitatea)_____, iar altele două sînt înmînate părţilor contractante.

13. În baza art.290 din Codul civil al Republicii Moldova, Cumpărătorul se obligă să înregistreze prezentul contract în Registrul bunurilor imobile al subdiviziunii competente a Agenţiei Servicii Publice_____.

Pentru VÎNZĂTOR _____

Pentru CUMPĂRĂTOR _____

Anexa nr.2
la Regulamentul cu privire la asigurarea cu locuinţă gratuită a tinerilor specialişti cu studii superioare şi postuniversitare de rezidenţiat, repartizaţi şi angajaţi în cîmpul muncii în instituţiile bugetare (publice) din sate (comune)

CONTRACT-MODEL
de comodat
Încheiat astăzi _____
la _____ 2008

I. PĂRŢILE CONTRACTANTE

1.1. Ministerul Administraţiei Publice Locale, cu sediul în mun.Chişinău, Piaţa Marii Adunări Naţionale, nr.1, telefon_____, fax_____, cod fiscal_____, cont nr._____, deschis la _____, reprezentat de_____, cu funcţia de _____, în calitate de **Comodant**, şi

1.2. Cetăţeanul_____ (numele şi prenumele), data naşterii _____, actul de identitate, seria_____ nr._____, eliberat de _____ la data de _____, codul personal _____, cu domiciliul în _____, (localitatea) str._____ nr.___, ap. nr.___, raionul_____, în calitate de **Comodatar**, au convenit să încheie prezentul contract de comodat, cu respectarea următoarelor clauze:

II. OBIECTUL ŞI TERMENUL CONTRACTULUI

2.1. Obiectul contractului îl constituie bunul/bunurile dat/e în folosinţă cu titlu gratuit de către comodant comodatarului, exclusiv ca locuinţă: casa nr.___ /apartamentul/locuinţa nr.___ amplasat/ă pe str. _____, satul (comuna)_____ raionul_____, denumite în continuare – locuinţă, în conformitate cu actul de primire-predare.

2.2. Preţul locuinţei date în folosinţă cu titlu gratuit, care face obiectul prezentului contract, este de _____ lei.

III. DURATA CONTRACTULUI

3.1. Părţile au convenit să încheie prezentul contract de comodat pe un termen de 5 (cinci) ani, începînd cu data semnării lui.

3.2. Predarea locuinţei date în folosinţă cu titlu gratuit către Comodatar va avea loc la _____, dată la care începe executarea contractului.

3.3. Prin acordul părţilor, prezentul contract poate să înceteze şi înainte de termen, în condiţiile prezentului contract.

IV. PLATA PENTRU SERVICIILE PRESTATE

4.1. Cheltuielile de întreţinere a locuinţei (serviciile comunale, apa, energia electrică, gazul sau alt combustibil, asigurarea imobilului etc.) vor fi acoperite de către comodatar.

4.2. Comodatarul va încheia de sine stătător contracte directe cu prestatorii de servicii comunale şi necomunale.

V. CONDIŢII SPECIALE PRIVIND FOLOSIREA LOCUINŢEI

5.1. Comodatarul acceptă locuinţa dată cu titlu gratuit în folosinţă în starea ei actuală.

5.2. Comodatarul nu este în drept să intervină în reţelele inginereşti, care sînt amplasate în interiorul sau exteriorul locuinţei, fără acordul în scris al comodantului.

5.3. În cazul în care comodantul are reclamaţii (pretenţii) faţă de comodatar, prejudiciul cauzat de către acesta comodantului se lichidează de comodatar în termen de 5 zile din ziua înaintării reclamaţiei.

5.4. Comodatarul nu este în drept să ceară compensarea valorii îmbunătăţirilor locuinţei făcute de acesta sau restituirea unor cheltuieli făcute în scopul întreţinerii, reparaţiei curente sau a reparaţiei capitale a locuinţei.

5.5. În cazul în care comodatarul refuză să elibereze locuinţa dată cu titlu gratuit în folosinţă de către comodant, comodatarul urmează să fie evacuat pe cale judiciară, în corespundere cu legislaţia în vigoare.

5.6. Pentru lichidarea prejudiciului cauzat comodantului nu sînt necesare acorduri, aprobări etc. din partea comodatarului.

5.7. Comodatarul nu este în drept să transmită în folosinţă unor terţi locuinţa primită gratuit.

VI. DREPTURILE ŞI OBLIGAŢIILE COMODANTULUI

6.1. Comodantul dă locuinţa cu titlu gratuit în folosinţă comodatarului în conformitate cu actul de primire-predare.

6.2. Comodantul este în drept să viziteze locuinţa dată cu titlu gratuit în folosinţă, în scopul de a lua cunoştinţă de starea acesteia şi modul de utilizare a ei.

6.3. Comodantul este în drept să nu efectueze reparaţia capitală a locuinţei date cu titlu gratuit în folosinţă.

6.4. Comodantul este în drept să limiteze accesul comodatarului, precum şi a persoanelor cărora comodatarul le-a permis folosinţa locuinţei sau accesul la ea în cazul neexecutării sau executării necorespunzătoare de către comodatar a unor obligaţii asumate prin prezentul contract.

6.5. Comodantul se obligă:

a) să nu-l împiedice pe comodatar sa folosească locuinţa dată cu titlu gratuit în folosinţă conform destinaţiei pînă la termenul convenit;

b) să plătească despăgubiri civile comodatarului pentru viciile pe care le cunoaşte, dar nu le-a adus acestuia la cunoştinţă.

VII. DREPTURILE ŞI OBLIGAŢIILE COMODATARULUI

7.1. Comodatarul are dreptul:

a) să folosească locuinţa primită cu titlu gratuit în folosinţă în condiţiile şi termenele stabilite de prezentul contract;

b) să folosească exclusiv conform destinaţiei locuinţa primită cu titlu gratuit în folosinţă.

7.2. Comodatarul se obligă:

a) să nu modifice destinaţia locuinţei date lui cu titlu gratuit în folosinţă;

b) să elibereze în decurs a cel mult 30 de zile locuinţa transmisă lui cu titlu gratuit în folosinţă în cazul în care încetează activitatea în instituţia publică (bugetară) pînă la expirarea termenului de cinci ani, cu excepţia circumstanţelor ce nu au depins de voinţa lui, în corespundere cu art.82 din Codul muncii;

c) să îngrijească locuinţa transmisă lui în folosinţă, ca un bun proprietar, în condiţii funcţionale bune;

d) să repare prejudiciul cauzat locuinţei, în termen de cinci zile din ziua survenirii acestuia;

e) să repare, în termen de cinci zile din ziua survenirii, prejudiciul cauzat bunurilor comodantului, altele decît locuinţa transmisă lui în folosinţă, de către persoanele cărora le-a permis folosinţa bunului sau accesul la el;

f) să asigure respectarea normelor tehnice, sanitare, antiincendiare etc., a regulamentelor interne stabilite de comodant pentru uz general;

g) să ia măsuri urgente, în cazuri de forţă majoră, pentru lichidarea urmărilor acestora, cu informarea în termen cît mai restrîns a organelor de resort şi a comodantului despre survenirea acestora.

VIII. GARANŢII

8.1. Comodantul declară că nu sînt necesare acorduri, aprobări sau acceptări din partea organelor colegiale, unipersonale sau persoanelor terţe pentru validarea prezentului contract.

8.2. Comodantul garantează că clauzele prezentului contract nu vor fi în contradicţie cu nici o convenţie, act normativ sau administrativ.

8.3. Comodantul declară că prezentul contract nu este afectat de vicii juridice.

IX. ÎNCETAREA CONTRACTULUI

9.1. Prezentul contract poate fi reziliat prin acordul ambelor părţi, în conformitate cu legislaţia în vigoare şi prevederile stabilite în prezentul contract.

9.2. Comodantul este în drept să rezilieze unilateral prezentul contract, în cazul în care:

a) comodatarul încetează activitatea în instituţia publică (bugetară) pînă la expirarea termenului de cinci ani, cu excepţia circumstanţelor ce nu au depins de voinţa lui, în corespundere cu art.82 din Codul muncii;

b) comodatarul nu foloseşte locuinţa conform destinaţiei stabilite în pct.2.1 al prezentului contract;

c) alte cazuri prevăzute de lege.

9.3 În cazurile expuse în pct.9.1 şi 9.2 ale prezentului contract, comodantul va înştiinţa comodatarul cu cinci zile înainte privind rezilierea prezentului contract.

9.4. Prezentul contract va fi reziliat după expirarea termenului de înştiinţare.

9.5. Folosirea locuinţei date în comodat încetează:

a) la expirarea termenului indicat în pct.3.1 al prezentului contract;

b) daca una dintre părţi:

– cesionează drepturile şi obligaţiile sale fără acordul celeilalte părţi;

– îşi încalcă vreuna dintre obligaţiile sale, după ce a fost avertizată printr-o notificare scrisă de către cealaltă parte că o nouă nerespectare a acestora va duce la rezilierea lui;

c) în alte cazuri prevăzute de actele normative în vigoare.

X. FORŢA MAJORĂ

10.1. Nici una dintre părţi nu răspunde pentru neexecutarea la termen sau/şi de executarea în mod necorespunzător – total sau parţial – a oricărei obligaţii care îi revine în baza prezentului contract, dacă neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligaţiei respective a fost cauzată de forţa majoră, aşa cum este definită de legislaţia în vigoare.

10.2. Partea care invocă forţa majoră este obligată să notifice celeilalte părţi, în termen de trei zile, producerea evenimentului şi să ia toate măsurile posibile în vederea limitării consecinţelor lui.

10.3. Dacă în termen de 10 zile de la producere evenimentul respectiv nu încetează, părţile au dreptul să-şi notifice încetarea de plin drept a prezentului contract, fără ca vreuna dintre ele să pretindă daune-interese.

10.4. Cazul de forţă majoră exclude răspunderea comodatarului dacă acesta nu a putut prevedea pericolul.

XI. CLAUZE FINALE

11.1. Prezentul contract poate fi modificat doar prin acordul scris semnat de părţile contractante sau de reprezentanţii împuterniciţi ai părţilor.

11.2. Prezentul contract conţine toate condiţiile asupra cărora au convenit părţile.

11.3. Părţile au convenit ca toate neînţelegerile privind validitatea prezentului contract sau rezultate din interpretarea, executarea şi încetarea acestuia să fie rezolvate pe cale amiabilă.

11.4. În cazul în care rezolvarea eventualelor litigii nu este posibilă pe cale amiabilă, părţile se vor adresa instanţelor judecătoreşti ale Republicii Moldova, în conformitate cu legislaţia în vigoare a Republicii Moldova.

11.5. Prezentul contract este întocmit în două exemplare originale, cîte unul pentru fiecare parte.

Pentru COMODANT	**Pentru COMODATAR**
_____	_____

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
nr.1259 din 12 noiembrie 2008

COMPONENŢA NOMINALĂ
a Comitetului de coordonare a activităţii de asigurare cu locuinţă gratuită a tinerilor specialişti cu studii superioare şi postuniversitare de rezidenţiat, repartizaţi şi angajaţi în cîmpul muncii în instituţiile publice (bugetare) din sate (comune)

Stepaniuc Victor	viceprim-ministru, preşedinte al Comitetului de coordonare

Guznac Valentin	ministru al administraţiei publice locale, vicepreşedinte al Comitetului de coordonare
Ciur Dmitrii	şef al Direcţiei juridice şi control administrativ, Ministerul Administraţiei Publice Locale, secretar al Comitetului de coordonare
Lupan Nina	viceministru al finanţelor
Sainciuc Sergiu	viceministru al economiei şi comerţului
Eşanu Nicolae	viceministru al justiţiei
Bulat Galina	viceministru al educaţiei şi tineretului
Golovin Boris	viceministru al sănătăţii
Bucinschi Iurii	viceministru al protecţiei sociale, familiei şi copilului
Ţurcan Anatol	viceministru al construcţiilor şi dezvoltării teritoriului
Munteanu Ion	viceministru al culturii şi turismului
Bannicov Alexandr	director general al Agenţiei Relaţii Funciare şi Cadastru
Sîrbu Iurie	vicepreşedinte al Organizaţiei de Tineret din cadrul Confederaţiei Naţionale a Sindicatelor din Moldova
Axentii Adrian	director executiv al Confederaţiei Naţionale a Patronatelor din Republica Moldova

Anexa nr.3
la Hotărîrea Guvernului
nr.1259 din 12 noiembrie 2008

REGULAMENTUL
Comitetului de coordonare a activităţii de asigurare cu locuinţă gratuită a tinerilor specialişti cu studii superioare şi postuniversitare de rezidenţiat, repartizaţi şi angajaţi în cîmpul muncii în instituţiile publice (bugetare) din sate (comune)

I. Dispoziţii generale

1. Prezentul Regulament stabileşte statutul juridic, modul de organizare şi funcţionare a Comitetului de coordonare a activităţii de procurare de către stat a locuinţelor şi de acordare a acestora cu titlu gratuit tinerilor specialişti cu studii superioare şi postuniversitare de rezidenţiat în învăţămîntul medical şi farmaceutic, repartizaţi şi angajaţi în cîmpul muncii în instituţiile publice (bugetare) din sate (comune) (în continuare – Comitet).

2. Comitetul este un organ coordonator, creat pe lîngă Guvern, în scopul coordonării şi supravegherii activităţii de procurare de către stat a locuinţelor şi de acordare a acestora cu titlu gratuit tinerilor specialişti cu studii superioare şi postuniversitare de rezidenţiat în învăţămîntul medical şi farmaceutic, repartizaţi şi angajaţi în cîmpul muncii în instituţiile publice (bugetare) din sate (comune).

II. Atribuţiile şi drepturile Comitetului

3. Comitetul are următoarele atribuţii de bază:

a) adoptarea deciziei privind aprobarea listelor locuinţelor care urmează a fi procurate în corespundere cu contractele de vînzare-cumpărare şi a listelor tinerilor specialişti cu studii superioare şi postuniversitare de rezidenţiat în învăţămîntul medical şi farmaceutic care vor fi asiguraţi cu locuinţe şi prezentarea acestora Ministerului Administraţiei Publice Locale;

b) coordonarea şi supravegherea procesului de examinare a contractelor de vînzare-cumpărare, a cererilor de adoptare a deciziilor şi de acordare gratuită a locuinţelor tinerilor

specialişti cu studii superioare şi postuniversitare de rezidenţiat în învăţămîntul medical şi farmaceutic, repartizaţi şi angajaţi în cîmpul muncii în instituţiile publice (bugetare) din sate (comune);

c) soluţionarea problemelor ce ţin de procesul examinării, calculării şi acordării gratuite a locuinţelor tinerilor specialişti, inclusiv stabilirea modelului cererii.

4. Comitetul are următoarele drepturi:

a) să antreneze în activitatea sa conducători şi specialişti din organele centrale de specialitate ale administraţiei publice, precum şi din autorităţile administraţiei publice locale;

b) să solicite şi să primească din partea organelor centrale de specialitate ale administraţiei publice, autorităţilor administraţiei publice locale informaţiile necesare pentru îndeplinirea atribuţiilor sale.

III. Preşedintele Comitetului

5. Funcţia de preşedinte al Comitetului este exercitată de unul dintre viceprim-miniştri.

6. Preşedintele Comitetului are următoarele atribuţii:

a) organizează şi dirijează activitatea Comitetului;

b) prezidează şedinţele Comitetului;

c) invită, dacă este necesar, conducători şi specialişti din organele centrale de specialitate ale administraţiei publice, din autorităţile administraţiei publice locale pentru participare la activităţile Comitetului.

IV. Vicepreşedintele Comitetului

7. Funcţia de vicepreşedinte al Comitetului este exercitată de ministrul administraţiei publice locale.

8. Vicepreşedintele Comitetului are următoarele atribuţii:

a) coordonează activitatea în domeniul respectiv;

b) în absenţa preşedintelui Comitetului, prezidează şedinţele acestuia, în baza deciziei preşedintelui;

c) exercită alte atribuţii, în limitele competenţei şi în condiţiile legii.

V. Secretarul Comitetului

9. Secretarul Comitetului asigură funcţionarea Comitetului.

10. Secretarul Comitetului exercită următoarele atribuţii:

a) efectuează sintetizarea în procese-verbale a dezbaterilor din cadrul şedinţelor Comitetului, precum şi ţine alte lucrări de secretariat;

b) pregăteşte şedinţele Comitetului;

c) execută dispoziţiile preşedintelui Comitetului;

d) întreţine relaţiile Comitetului cu organele centrale de specialitate ale administraţiei publice, cu autorităţile administraţiei publice locale şi direcţiile teritoriale;

e) informează Comitetul despre executarea hotărîrilor anterioare.

VI. Organizarea activităţii Comitetului

11. Şedinţele Comitetului se convoacă în conformitate cu planul de lucru, dar nu mai rar decît o dată în trimestru.

12. Decizia de convocare a şedinţei Comitetului este luată de către preşedinte.

13. Proiectul ordinii de zi a şedinţei Comitetului şi materialele privind chestiunile vizate se expediază membrilor Comitetului de către secretarul acestuia, cu cel puţin 7 zile înainte de data şedinţei.

14. Pentru validarea deliberărilor şedinţei Comitetului este necesară prezenţa a cel puţin 2/3 din membrii acestuia.

15. Comitetul adoptă hotărîri în limitele competenţei sale. Hotărîrile privind chestiunile examinate se adoptă cu 3/4 din voturile membrilor Comitetului prezenţi la şedinţă.

16. Membrii Comitetului care nu sînt de acord cu hotărîrea adoptată au dreptul la opinie separată, care se consemnează în procesul-verbal al şedinţei.

17. Membrii Comitetului îşi exercită funcţiile fără a fi remuneraţi.

18. Procesul-verbal al şedinţei Comitetului se întocmeşte de către secretarul Comitetului şi se certifică de către preşedintele acestuia.

Anexa nr.4
la Hotărîrea Guvernului
nr.1259 din 12 noiembrie 2008

MODIFICĂRILE ŞI COMPLETĂRILE
ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului

1. Hotărîrea Guvernului nr.728 din 27 iunie 2006 „Cu privire la aprobarea structurii, efectivului-limită şi Regulamentului privind organizarea şi funcţionarea Ministerului Administraţiei Publice Locale” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.102-105, art.768), cu modificările şi completările ulterioare, se modifică şi se completează după cum urmează:

la punctul 2, cifra „32” se substituie cu cifra „47”;

la punctul 5 din anexa nr.1, după alineatul şapte se introduce un alineat nou, cu următorul cuprins:

„asigură procesul de procurare, acordare şi monitorizare a locuinţelor pentru tinerii specialişti cu studii superioare, în modul stabilit de Guvern”;

anexa nr.2 va avea următorul cuprins:

„Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
nr.728 din 27 iunie 2006

STRUCTURA
aparatului central al Ministerului Administraţiei Publice Locale

Conducerea Ministerului
Direcţia relaţii cu autorităţile administraţiei publice locale
Direcţia juridică şi control administrativ
Secţia control administrativ
Secţia avizare şi elaborare a actelor normative
Direcţia dezvoltare regională
Direcţia administrativ-financiară

Secţia administrativă
Secţia financiară
Direcţia relaţii internaţionale şi comunicare
Direcţia analiză, monitorizare şi evaluare a politicilor
Serviciul resurse umane
Serviciul secretariat

Notă: Vezi Rectificarea din Monitorul Oficial nr.45-46 din 27.02.2009 pag.22 (poziţia „Direcţia relaţii internaţionale" se va citi „Direcţia relaţii internaţionale şi comunicare")

[Pct.2 abrogat prin Hot.Guv. nr.845 din 18.12.2009, în vigoare 22.12.2009]

H O T Ă R Î R E
cu privire la plasarea în cîmpul muncii a absolvenţilor instituţiilor de învăţămînt superior şi mediu de specialitate de stat

nr. 923 din 04.09.2001

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.108-109/972 din 06.09.2001

*** * ***

Notă: Hotărîrea se completează după cum urmează: în denumire, preambul şi punctele 1, 2, 3 şi 6 ale hotărîrii, precum şi în tot textul Contractului-tip, aprobat prin prezenta hotărîre, după cuvintele "studenţii", şi "învăţămînt superior" se completează, respectiv, cu cuvintele "şi elevii", "şi mediu de specialitate" conform Hot.Guv. nr.1551 din 23.12.03, în vigoare 16.01.04

În scopul determinării tinerilor specialişti, care şi-au făcut studiile în grupele cu finanţare de la buget din instituţiile de învăţămînt superior şi mediu de specialitate, să se prezinte la locurile de lucru conform repartizării, Guvernul Republicii Moldova

HOTĂRĂŞTE:

1. Se stabileşte că, începînd cu anul de studii 2001-2002, instituţiile de învăţămînt superior şi mediu de specialitate de stat vor încheia cu studenţii, elevii înmatriculaţi la anul I de studii (cursurile de zi) în grupele cu finanţare de la buget, contracte privind instruirea şi plasarea lor în cîmpul muncii după absolvire în funcţie de necesităţile statului.

[Pct.1 modificat prin Hot.Guv. nr.433 din 25.04.06, în vigoare 05.05.2006]

2. Se aprobă, conform anexei, Contractul-tip privind realizarea studiilor în instituţiile de învăţămînt superior şi mediu de specialitate (la zi) în grupele cu finanţare bugetară şi plasarea tinerilor specialişti în cîmpul muncii.

[Pct.2 în redacţia Hot.Guv. nr.433 din 25.04.06, în vigoare 05.05.06]

3. Se stabileşte că sus-numiţii absolvenţi ai instituţiilor de învăţămînt superior şi mediu de specialitate de stat vor fi repartizaţi la lucru după specialităţi în conformitate cu ofertele ministerelor, altor autorităţi administrative centrale şi autorităţilor administraţiei publice locale, fiind obligaţi să lucreze trei ani în unităţile şi structurile în care au fost repartizaţi.

[Pct.3 modificat prin Hot.Guv. nr.433 din 25.04.06, în vigoare 05.05.06]

4. În cazul în care tînărul specialist refuză să se prezinte la locul de lucru conform repartizării sau îşi suspendă activitatea înainte de expirarea termenului de trei ani stabilit, el este obligat să restituie în bugetul de stat cheltuielile pentru instruirea sa în volumul calculat de instituţia respectivă de învăţămînt.

4[1]. Prevederile punctului 4 al prezentei hotărîri nu se aplică în cazul în care tînărul specialist, în decurs de 6 luni, se reangajează o singură dată în instituţia din care s-a eliberat sau se angajează la o altă instituţie publică finanţată de la bugetul de stat sau de la bugetul local, într-o funcţie corespunzătoare specialităţii obţinute.

[Pct.4[1] introdus prin Hot.Guv. nr.854 din 14.11.2012, în vigoare 16.11.2012]

5. Agenţii economici privaţi, care vor angaja tineri specialişti, repartizaţi anterior în sectorul public, în primii trei ani de activitate a acestora vor restitui integral instituţiei de învăţămînt cheltuielile aferente formării lor în cazul cînd aceştia nu le-au achitat personal.

[Pct.5 completat prin Hot.Guv. nr.433 din 25.04.06, în vigoare 05.05.06]

6. Ministerul Învăţămîntului, în comun cu Ministerul Economiei, Ministerul Muncii şi Protecţiei Sociale, Ministerul Finanţelor, Ministerul Sănătăţii şi Ministerul Justiţiei, va elabora şi va aproba pînă la 15 septembrie 2001 regulamentul cu privire la plasarea în cîmpul muncii a absolvenţilor instituţiilor de învăţămînt superior şi mediu de specialitate.

7. Se abrogă Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.447 din 19.11.1990 "Cu privire la plasarea în cîmpul muncii a absolvenţilor instituţiilor de învăţămînt superior şi mediu de specialitate" şi pct.13 al Hotărîrii Guvernului Republicii Moldova nr.309 din 17 mai 1995 "Cu privire la Nomenclatorul specialităţilor pentru pregătirea cadrelor în instituţiile de învăţămînt din Republica Moldova cu finanţare de la bugetul de stat" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr.31-32, art.255).

PRIM-MINISTRU
AL REPUBLICII MOLDOVA **Vasile TARLEV**

Contrasemnată:
Viceprim-ministru, ministrul economiei **Andrei Cucu**
Ministrul învăţămîntului **Ilie Vancea**
Ministrul justiţiei **Ion Morei**

Chişinău, 4 septembrie 2001.
Nr.923.

Anexă
la Hotărîrea Guvernului
nr.923 din 4 septembrie 2001

CONTRACTUL-TIP
privind realizarea studiilor în instituţiile de învăţămînt superior şi mediu de specialitate (la zi) în grupele cu finanţare bugetară şi plasarea tinerilor specialişti în cîmpul muncii
nr._____ din_____

I. Părţile contractante

Instituţia de învăţămînt _____,
(denumirea instituţiei de învăţămînt)
în persoana rectorului (directorului) _____,
(numele, prenumele)
pe de o parte, şi studentul (elevul) _____,
(numele, prenumele)
legitimat (ă) prin _____,
(numărul şi seria actului de identitate, domiciliul)
sau părintele _____,
(numele, prenumele părintelui - pentru studenţii/ elevii care nu au atins vîrsta de 18 ani)

legitimat (ă) prin _____,
(numărul şi seria actului de identitate, domiciliul)

pe de altă parte, în temeiul legislaţiei în vigoare, au încheiat prezentul contract, convenind asupra următoarelor.

II. Obiectul contractului

Contractul are ca obiect:

a) organizarea/realizarea studiilor superioare şi medii de specialitate la învăţământul de zi din contul bugetului de stat;

b) plasarea în cîmpul muncii, conform repartizării ministerului în subordinea căruia este instituţia respectivă de învăţământ, a studentului/elevului (tînărului specialist) care şi-a făcut studiile cu finanţare din contul bugetului de stat;

c) restituirea de către tînărul specialist a cheltuielilor de instruire, inclusiv a bursei acordate de stat, în cazul nerespectării condiţiilor prezentului contract.

III. Obligaţiunile şi drepturile părţilor contractante

3.1. Instituţia se obligă:

a) să asigure, în conformitate cu legislaţia în vigoare şi propriul Statut, înmatricularea şi instruirea studentului (elevului) _____ la specialitatea _____ (învăţământ de zi), cu durata studiilor _____, cu acordarea titlului/calificării _____ şi eliberarea actului de studii de nivelul respectiv, cu condiţia realizării de către student/elev a programului de studii conform standardelor educaţionale pentru nivelul şi specialitatea respectivă;

b) să creeze condiţii optime de desfăşurare eficientă a procesului de studii, pe baza planurilor de învăţământ şi programelor care asigură realizarea standardelor educaţionale de stat;

c) să asigure studentului/elevului condiţii adecvate pentru pregătirea fundamentală de specialitate, care îi va permite angajarea în muncă în condiţii echitabile cu absolvenţii altor instituţii;

d) să asigure securitatea vieţii şi sănătăţii studentului/elevului pe perioada aflării lui în instituţie;

e) să repartizeze la lucru conform specialităţii studentul (elevul) în întreprinderea, instituţia sau organizaţia de stat pînă la începerea practicii în producţie, în funcţie de necesităţile statului.

3.2. Instituţia are dreptul să exmatriculeze studentul/elevul, în condiţiile prevăzute de actele normative în vigoare.

3.3. Studentul/elevul se obligă:

a) să realizeze, în termen, programul educaţional la specialitatea solicitată;

b) să frecventeze regulat orele de curs şi să nu admită absenţe nemotivate;

c) să respecte Carta Universitară, Statutul, Regulamentul de ordine internă şi alte acte normative ale instituţiei;

d) să lucreze, nu mai puţin de 3 ani după absolvirea instituţiei, la întreprinderea, instituţia sau organizaţia la care a fost repartizat;

e) să restituie la bugetul de stat, în cazul exmatriculării sau neprezentării la locul de muncă conform repartizării şi al încălcării termenului indicat în prezentul contract, cheltuielile pentru instruirea sa în volumul calculat de instituţia de învăţământ respectivă.

3.4. Studentul/elevul are dreptul:

a) să intervină cu propuneri argumentate în vederea îmbunătăţirii calităţii serviciilor prestate de instituţie;

b) să pretindă respectarea în instituţie a drepturilor şi libertăţilor studentului/elevului, conform legislaţiei în vigoare;

c) să fie ales în organele de administraţie ale instituţiei;

d) să fie asigurat, contra plată, în conformitate cu actele normative în vigoare, cu loc în cămin, în cazul în care instituţia respectivă dispune de acesta;

e) să participe la concursul pentru alegerea locului de muncă din lista de repartizare propusă.

IV. Rezilierea contractului

4.1. Prezentul contract poate fi reziliat în următoarele cazuri:

a) exmatricularea studentului/elevului din vina acestuia;

b) reorganizarea, reprofilarea, lichidarea întreprinderii, instituţiei sau organizaţiei în care a fost repartizat absolventul, ceea ce a determinat reducerea unităţii ocupate de angajat;

c) nerespectarea de către una dintre părţi a condiţiilor contractului;

d) imposibilitatea realizării contractului;

e) în alte cazuri acceptate de părţile contractante sau prevăzute de legislaţie.

4.2. Părţile informează în scris despre intenţia de reziliere a contractului cu cel puţin 30 de zile înainte de termenul stabilit pentru desfacerea acestuia.

V. Dispoziţii finale

5.1. Prezentul contract poate fi modificat numai cu consimţămîntul ambelor părţi, faptul modificărilor consemnîndu-se într-un proces-verbal sub formă de anexă la contract.

5.2. Refuzul unilateral de respectare a condiţiilor prezentului contract este inadmisibil, cu excepţia cazurilor prevăzute de legislaţia în vigoare şi de prezentul contract.

5.3. Litigiile apărute între părţile contractante vor fi soluţionate pe cale amiabilă, în conformitate cu legislaţia în vigoare.

5.4. Prezentul contract intră în vigoare din momentul semnării de către părţi şi este valabil pînă la _____.

5.5. Contractul este perfectat în trei exemplare, fiecare dintre ele avînd aceeaşi putere juridică.

Adresele juridice şi semnăturile părţilor

Instituţia

_____
_____
_____

Studentul/elevul

_____
_____
_____

Părinţii

_____
_____
_____.

[Anexa în redacţia Hot.Guv. nr.433 din 25.04.06, în vigoare 05.05.06]

H O T Ă R Î R E
pentru aprobarea Regulamentului-cadru cu privire la mobilitatea academică în învăţământul superior

nr. 56 din 27.01.2014

Monitorul Oficial nr.24-26/66 din 31.01.2014

* * *

În temeiul prevederilor Legii învăţământului nr.547-XIII din 21 iulie 1995 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr.62-63, art.692), cu modificările şi completările ulterioare, ţinînd cont de angajamentele asumate de Republica Moldova ca urmare a aderării la Procesul Bologna, inclusiv prevederile Comunicatului de la Leuven/Louvian-la-Nevuve, Strategiei de mobilitate 2020 pentru Spaţiul European al Învăţământului Superior (EHEA), adoptate în 2012, Convenţiei despre recunoaşterea calificărilor referitor la studiile din regiunea europeană, semnate la Lisabona în 1997, şi în scopul susţinerii mobilităţii academice în învăţământul superior, asigurării pregătirii calitative a specialiştilor pentru ramurile economiei naţionale şi participării Republicii Moldova la edificarea Spaţiului European Comun al Învăţământului Superior, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Regulamentul-cadru cu privire la mobilitatea academică în învăţământul superior (se anexează).

2. Ministerul Educaţiei, în comun cu autorităţile publice centrale implicate în programe de mobilitate sau de schimb educaţional-cultural şi instituţiile de învăţământ din subordine, va asigura implementarea prevederilor prezentei hotărîri, în limita mijloacelor prevăzute anual în buget şi a contribuţiilor părţilor interesate.

3. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Ministerului Educaţiei.

PRIM-MINISTRU **Iurie LEANCĂ**

Contrasemnează:
Ministrul educaţiei **Maia Sandu**

Chişinău, 27 ianuarie 2014.
Nr.56.

Aprobat
prin Hotărîrea Guvernului
nr.56 din 27 ianuarie 2014

REGULAMENT-CADRU
cu privire la mobilitatea academică în învăţământul superior

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Regulamentul-cadru cu privire la mobilitatea academică în învăţământul superior (în continuare – Regulament-cadru) stabileşte modul de participare a studenţilor (ciclul I, II şi

doctorat), a cercetătorilor şi a cadrelor didactice la programe de mobilitate academică la nivel naţional şi internaţional, precum şi de participare a studenţilor la stagii de practică şi programe de schimb educaţional-cultural, care conţin o componentă de angajare remunerată în cîmpul muncii.

2. În sensul prezentului Regulament-cadru, noţiunile utilizate semnifică:

*1) Spaţiu European al Învăţămîntului Superio*r (EHEA) – spaţiu virtual al învăţămîntului superior, creat de către statele participante la Procesul Bologna;

2) mobilitate academică – proces de realizare a unor cicluri/perioade de studii sau stagii de către studenţi sau cadrele didactice într-o instituţie de învăţămînt din ţară sau de peste hotare;

3) program de mobilitate de lungă durată – program ce finalizează cu obţinerea unui act de studii, care certifică un nivel de calificare;

4) program de mobilitate de scurtă durată – perioadă de studii, stagiu de practică, lingvistic şi de cercetare, şcoală de vară etc., care finalizează cu eliberarea unui certificat academic sau, după caz, a unui certificat de participare;

5) universitate-gazdă – instituţie de învăţămînt superior din ţară sau de peste hotare în cadrul căreia studentul, cadrul didactic sau managerul realizează un program de mobilitate academică;

6) universitate de origine – instituţia de învăţămînt superior din Republica Moldova în care studentul este admis la un program de licenţă/masterat/doctorat sau în care cadrul didactic îşi realizează activitatea;

7) universităţi partenere – universităţi, din ţară şi/sau de peste hotare, care colaborează în vederea implementării programelor de mobilitate academică.

3. Mobilitatea academică a studenţilor, a doctoranzilor/postdoctoranzilor şi a cadrelor didactice se organizează în baza:

1) tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte;

2) acordurilor/convenţiilor interuniversitare;

3) acordurilor încheiate între instituţiile de învăţămînt superior cu întreprinderi şi organizaţii din ţară şi de peste hotare;

4) acordurilor/contractelor încheiate de către instituţii cu activitate de doctorat şi universităţi/centre ştiinţifice de peste hotare;

5) programelor de mobilitate oferite de diverse state şi instituţii/organizaţii internaţionale şi regionale;

6) contractelor individuale.

4. Obiectivele programelor de mobilitate sînt:

1) îmbunătăţirea calităţii şi relevanţei studiilor prin consolidarea cooperării internaţionale şi creşterea accesului transnaţional la resursele educaţionale ale altor ţări;

2) asigurarea participării competitive la edificarea Spaţiului Comun European al Învăţămîntului Superior şi de Cercetare, definit de Procesul Bologna;

3) dezvoltarea şi adaptarea serviciilor educaţionale la cerinţele mediului extraacademic identificate la nivel naţional şi internaţional;

4) dezvoltarea cadrului optim de integrare a programelor de educaţie cu cercetarea ştiinţifică;

5) internaţionalizarea învăţămîntului superior şi susţinerea cooperării interuniversitare;

6) schimbul de experienţă cu mediile academice, de cercetare sau economice în vederea asigurării învăţării pe parcursul întregii vieţi;

7) consolidarea identităţii culturale în Europa prin promovarea în învăţămînt a dimensiunii de multiculturalitate, multiligvism, deschidere şi toleranţă;

8) promovarea parteneriatelor public-private, la nivel atît naţional, cît şi internaţional;

9) promovarea transparenţei, compatibilităţii şi recunoaşterii academice a studiilor şi a calificărilor obţinute în alte ţări, încurajîndu-se astfel dezvoltarea unei zone deschise de cooperare naţională şi internaţională în învăţămîntul superior;

10) promovarea imaginii sistemului educaţional şi a culturii naţionale peste hotarele ţării.

5. În cadrul programelor de mobilitate se dezvoltă următoarele tipuri de studii şi activităţi:

1) studii la nivel de licenţă/masterat/doctorat şi/sau pe durata unui semestru/an de studiu;

2) stagii de cercetare în contextul studiilor de masterat/doctorat şi al programelor postdoctorale;

3) stagii lingvistice;

4) şcoli de vară;

5) stagii de practică;

6) programe de schimb educaţional-cultural, care pot avea o componentă de angajare remunerată în cîmpul muncii;

7) stagii de cercetare şi schimb de experienţă pentru cadre didactice.

6. În conformitate cu prevederile prezentului Regulament-cadru, instituţiile de învăţămînt elaborează şi aprobă regulamente proprii privind organizarea mobilităţii academice.

II. PROGRAMELE DE MOBILITATE ACADEMICĂ ORGANIZATE ÎN BAZA TRATATELOR INTERNAŢIONALE

7. Programele de mobilitate organizate în baza tratatelor internaţionale finalizează, de obicei, cu obţinerea unui act de studii, care certifică obţinerea unei calificări la nivel de licenţă/masterat/doctorat.

8. Participanţii la programele de mobilitate academică în baza tratatelor internaţionale în domeniul educaţiei semnate de Republica Moldova cu alte state realizează studii şi beneficiază de privilegii şi garanţii în conformitate cu prevederile tratatelor respective.

9. Recunoaşterea actelor de studii şi/sau a programelor de mobilitate obţinute în cadrul tratatelor internaţionale se realizează în temeiul prevederilor legislaţiei naţionale, al directivelor europene în materie de recunoaştere, precum şi al tratatelor bilaterale/multilaterale privind recunoaşterea actelor de studii la care Republica Moldova este parte.

III. MOBILITATEA ACADEMICĂ INTERUNIVERSITARĂ A STUDENŢILOR

10. Beneficiari ai programelor de mobilitate interuniversitară sînt cetăţenii Republicii Moldova, studenţi cu frecvenţă la zi şi doctoranzi la toate formele de studii, care întrunesc următoarele condiţii:

1) realizează un program de studii într-o instituţie de învăţămînt superior din Republica Moldova, care finalizează cu acordarea titlului de licenţiat/master/doctor;

2) au rezultate academice după cum urmează: cel puţin nota medie “8” în sesiuni pentru profilul umanist şi “7,0” pentru profilul real;

3) cunosc suficient limba în care se desfăşoară programul de studii sau limba ţării în care se realizează mobilitatea;

4) nu au restanţe academice şi sancţiuni disciplinare.

11. Perioada de studii în universitatea-gazdă, inclusiv stagiile de practică, se consideră parte integrantă a programului de studii din universitatea de origine, dacă programul de studii din universitatea-gazdă corespunde, cel puţin în parte, cu programul de studii din instituţia de origine.

12. Pentru studenţii care au ca obiectiv al mobilităţii pregătirea în vederea elaborării proiectelor de licenţă/tezelor de masterat, perioada maximă de desfăşurare a mobilităţii este un

semestru, urmare căruia fapt studenţii prezintă un document de tip ECTS (Sistemul European de Credite Academice Transferabile), care conţine evaluarea activităţii studentului în perioada de mobilitate.

13. Mobilităţile în cadrul programelor comune (diplome comune) realizate la ciclurile I, II, doctorat şi studii integrate se reglementează în temeiul acordurilor semnate între instituţiile de învăţământ superior partenere.

14. Numărul de credite acumulate de studenţi în timpul mobilităţii este de cel puţin 30 pentru un semestru, respectiv 60 pentru un an de studii, şi acestea se recunosc în baza principiului acumulării şi transferului de credite.

15. În temeiul autonomiei financiare universitare, instituţiile de învăţământ superior iau decizii referitor la acordarea suportului financiar, achitarea taxei de studii în universitatea de origine şi oferirea bursei participanţilor la programele de mobilitate. Deciziile respective se iau în baza unor criterii clare şi transparente, stabilite de senatul universităţii. În aceste scopuri instituţiile de învăţământ superior, în conformitate cu actele normative în vigoare, planifică resurse financiare pentru susţinerea mobilităţii academice.

16. Participantul la programul de mobilitate interuniversitară va deţine un contract de studii ECTS, însoţit de transcripţia notelor/extrasului din foaia matricolă. Contractul de studii ECTS va fi semnat de către trei părţi: studentul participant la program, universitatea de origine şi universitatea-gazdă, confirmînd compatibilitatea programelor de studii şi angajamentul privind recunoaşterea acestuia.

17. Dosarul studentului participant la programul de mobilitate se evaluează, în scop de recunoaştere, în universitatea de origine de către specialişti în domeniu, pînă la începerea anului de studii/semestrului, şi include următoarele:

1) formularul de cerere pentru student (model ECTS);

2) contractul de studii ECTS;

3) transcripţia notelor/extrasului din foaia matricolă ECTS, documente recomandate prin Ghidul de implementare a Sistemului Naţional de Credite de Studiu, aprobat în modul stabilit de Ministerul Educaţiei.

18. În caz de necesitate, pentru programele de mobilitate la nivel internaţional, la solicitarea universităţii de origine, studentul prezintă un act oficial, care conţine informaţii suplimentare referitoare la sistemul de învăţământ în cadrul căruia s-a desfăşurat programul de mobilitate, scala de notare, programul de studii, durata şi forma de certificare şi recunoaştere a acestuia. Actele menţionate se eliberează de către universitatea-gazdă sau de un alt organ abilitat din ţara respectivă.

19. În baza recomandărilor facultăţii, administraţia instituţiei de învăţământ superior emite ordinul de reluare a procesului de studii pentru studentul revenit din programul de mobilitate.

20. Neîndeplinirea de către student a programului de studii convenit prin contractul de studii ECTS determină, în condiţiile prevăzute de Regulamentul de organizare a studiilor în învăţământul superior în baza Sistemului Naţional de Credite de Studiu, aprobat prin ordinul ministrului educaţiei, repetarea programului de studii în instituţia de origine sau susţinerea unor examene de diferenţă.

21. În cazul acordurilor interuniversitare de cooperare, conform criteriilor reciproc acceptate de cele două universităţi, perioadele de studii în alte instituţii din ţară sau din străinătate trebuie să beneficieze de recunoaştere academică în conformitate cu prevederile legislaţiei naţionale şi reglementările internaţionale în materie de recunoaştere, inclusiv numărul de credite academice

transferabile (ECTS), rezultatele obţinute la examene şi stagii de practică şi/sau alte forme de evaluare realizate în universitatea-gazdă.

22. Studenţii pot participa la programe de mobilitate academică realizate în baza unor contracte individuale, informînd administraţia universităţii de origine despre program, durata şi finalitatea acestuia la începutul anului sau al semestrului de studii.

23. Participarea la programe de mobilitate academică în mod individual se realizează în baza ordinului/permisiunii rectorului instituţiei de învăţămînt superior de origine.

24. Participanţii la programe de mobilitate academică în mod individual beneficiază de recunoaşterea academică a programului în condiţiile prezentului Regulament-cadru.

25. Programele de mobilitate academică individuală care nu întrunesc condiţiile prezentului Regulament-cadru sînt recunoscute în conformitate cu prevederile legislaţiei naţionale şi reglementările internaţionale în materie de recunoaştere.

26. Pentru alte tipuri de mobilităţi şi, în special, pentru cele realizate în contextul educaţiei nonformale (activitate de formatori şi voluntariat), participantul la program primeşte un certificat de mobilitate Europass.

27. Cursurile promovate în cadrul programului de mobilitate se înscriu în Suplimentul la Diplomă a studentului, cu menţiunea că perioada respectivă de studii a fost realizată în cadrul unui program de mobilitate academică. Cursurile care nu au echivalent în programul de studii al universităţii de origine sînt recunoscute în pachetele de cursuri la alegere şi constituie credite suplimentare.

IV. MOBILITATEA CADRELOR DIDACTICE DIN ÎNVĂŢĂMÎNTUL SUPERIOR

28. Obiectivele mobilităţii cadrelor didactice sînt:

1) asigurarea schimbului de experienţă cu mediile academice, de cercetare sau economice în vederea formării şi perfecţionării continue a cadrelor didactice;

2) realizarea activităţii didactice în universităţile din ţară şi de peste hotare;

3) dezvoltarea de noi curricule, programe educaţionale şi de formare, materiale didactice şi metodice, precum şi actualizarea celor existente;

4) dezvoltarea de parteneriate funcţionale pentru proiectele de educaţie, instruire şi cercetare;

5) consolidarea cooperării dintre instituţiile de învăţămînt superior în domenii de interes comun;

6) promovarea schimbului de experienţă privind metodologia şi tehnicile de predare-învăţare-evaluare;

7) promovarea imaginii instituţiilor de învăţămînt superior peste hotarele ţării etc.

29. Drepturile, responsabilităţile participanţilor la programe de mobilitate, ale universităţii de origine şi universităţii-gazdă, precum şi durata programelor de mobilitate pentru cadrele didactice sînt stabilite în acordurile interguvernamentale, interministeriale, interuniversitare, precum şi în cadrul programelor/ proiectelor internaţionale, în temeiul cărora aceste programe se realizează.

30. Cadrele didactice din instituţiile de învăţămînt superior pot participa la programe de mobilitate şi în baza unor contracte individuale, încheiate cu instituţii de învăţămînt din ţară şi străinătate, cu suportarea cheltuielilor din cont propriu.

31. Universitatea de origine stabileşte cu fiecare cadru didactic în parte programul de predare/ activitate în cadrul instituţiei de învăţămînt anterior demarării programului de mobilitate.

32. În procesul de identificare şi acceptare a programelor de mobilitate se acordă preferinţă celor care corespund obiectivelor şi misiunii instituţiei şi care finalizează cu elaborarea şi

publicarea de noi materiale didactice, extinderea şi consolidarea relaţiilor de colaborare dintre instituţii/facultăţi/catedre şi promovarea de noi proiecte de cooperare. Priorităţile menţionate constituie criterii de selectare a cadrelor didactice pentru programe de mobilitate.

33. La finalizarea programului de mobilitate cadrele didactice, de regulă, primesc un document (certificat), eliberat de instituţia-gazdă, care este recunoscut de către instituţia de origine.

34. Participarea cadrelor didactice la programe de mobilitate este recunoscută, în conformitate cu reglementările legislative şi normative în vigoare, pentru cursurile de formare continuă a cadrelor didactice şi pentru avansarea în cariera didactică şi managerială.

V. PARTICIPAREA STUDENŢILOR LA STAGII DE PRACTICĂ ŞI PROGRAME DE SCHIMB EDUCAŢIONAL-CULTURAL PESTE HOTARELE ŢĂRII

35. Participarea studenţilor la stagii de practică peste hotarele ţării, inclusiv la programe de schimb educaţional-cultural care conţin o componentă de angajare remunerată în cîmpul muncii, se realizează în baza:

1) tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte;

2) programelor/proiectelor internaţionale şi interuniversitare;

3) contractelor încheiate de instituţia de învăţămînt superior cu instituţii/organizaţii de peste hotare;

4) contractelor individuale, încheiate între studenţi şi prestatorii de servicii autorizaţi/licenţiaţi pentru acest gen de activitate, în conformitate cu prevederile Legii nr.451-XV din 30 iulie 2001 privind reglementarea prin licenţiere a activităţii de întreprinzător.

36. Studenţii pot participa la programele menţionate în punctul 35 doar pe perioada stabilită conform programului de învăţămînt sau în perioada vacanţelor de vară, în cazul în care, conform planurilor de învăţămînt, nu sînt prevăzute alte genuri de activităţi instructiv-educative.

37. Pentru programele de schimb educaţional-cultural care conţin o componentă de angajare remunerată în cîmpul muncii pe o perioadă determinată de timp, în perioada vacanţei de vară, sînt eligibili studenţii la ciclurile I şi II, studii integrate, învăţămînt cu frecvenţă la zi, cu excepţia absolvenţilor ultimului an de studii.

38. Participarea la programe de schimb educaţional-cultural care conţin o componentă de angajare remunerată în cîmpul muncii pe o perioadă determinată de timp, în perioada vacanţei de vară, se permite cu condiţia încheierii situaţiei academice a studentului pentru semestrul/anul respectiv de studii. Modificarea termenelor de susţinere a sesiunii de vară se acceptă pe bază de planuri individuale, aprobate de consiliile facultăţilor.

39. Participantul la program este obligat să deţină asigurare medicală pe toată perioada aflării peste hotare şi să revină în Republica Moldova înainte de începerea anului de studii.

VI. ORGANIZAREA MOBILITĂŢII ACADEMICE

40. În scopul organizării şi promovării programelor de mobilitate, la nivel instituţional se constituie, din rîndul personalului titular, structuri specifice pentru susţinerea mobilităţii academice, avînd următoarele atribuţii:

1) identificarea proiectelor/programelor de mobilitate;

2) diseminarea informaţiilor privind programele de mobilitate la care pot candida studenţii, cercetătorii şi cadrele didactice;

3) organizarea activităţilor de informare şi instruire a candidaţilor;

4) stabilirea, după caz, a procedurilor de selectare a studenţilor, care urmează a fi validate de senatul universităţii;

5) elaborarea şi implementarea mecanismului de monitorizare şi evaluare a activităţii studenţilor participanţi la programe de mobilitate;

6) monitorizarea desfăşurării programelor de mobilitate şi a rezultatelor acestora; evaluarea impactului mobilităţilor;

7) consilierea studenţilor care candidează la programe de mobilitate, stagii de practică şi de schimb educaţional-cultural.

41. Pînă la data de 30 septembrie a fiecărui an, responsabilii din cadrul structurilor instituţionale de promovare a mobilităţii academice prezintă Ministerului Educaţiei, precum şi ministerelor de resort, în cazul structurilor instituţionale cu subordonare dublă, rapoarte, conform modelului stabilit, privind programele de mobilitate realizate pe parcursul unui an universitar, cu publicarea ulterioară a acestora pe pagina oficială a Ministerului Educaţiei.

H O T Ă R Î R E
cu privire la acordarea dreptului de organizare a studiilor superioare de doctorat instituţiilor de învăţământ superior, consorţiilor, parteneriatelor naţionale şi internaţionale

nr. 816 din 11.11.2015

Monitorul Oficial nr.306-310/909 din 13.11.2015

* * *

În temeiul art.94 alin.(6) din Codul educaţiei al Republicii Moldova nr.152 din 17 iulie 2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.319-324, art.634), Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se acordă dreptul de organizare a studiilor superioare de doctorat instituţiilor de învăţământ superior, consorţiilor, parteneriatelor naţionale şi internaţionale, prin autorizarea de funcţionare provizorie a şcolilor doctorale şi a programelor de doctorat, conform listei expuse în anexă.

2. Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Învăţământul Profesional va monitoriza procesul de implementare de către instituţiile de învăţământ superior a recomandărilor din rapoartele de evaluare externă a acestora.

3. Ministerul Educaţiei va ţine cont de rezultatele evaluării externe la repartizarea granturilor doctorale de la bugetul de stat.

PRIM-MINISTRU INTERIMAR **Gheorghe BREGA**

Contrasemnează:
Ministrul educaţiei **Corina Fusu**

Nr.816. Chişinău, 11 noiembrie 2015.

Anexă
la Hotărîrea Guvernului
nr.816 din 11 noiembrie 2015

LISTA
instituţiilor de învăţământ superior, consorţiilor, parteneriatelor naţionale şi internaţionale cu drept de organizare a studiilor superioare de doctorat

Nr. crt.	Instituţia organizatoare de doctorat	Şcoala doctorală	Domeniul ştiinţific	Programe de doctorat
1	2	3	4	5
I. MINISTERUL EDUCAŢIEI				

1.	Universitatea de Stat din Moldova	Şcoala doctorală de studii lingvistice şi literare	6. Ştiinţe umaniste	621.01. Lingvistică generală; filozofia limbajului; psiholingvistică lingvistică informatizată (cu specificarea limbii, după caz) 621.02. Gramatică (cu specificarea limbii, după caz) 621.03. Fonetică şi fonologie; dialectologie; istoria limbii; sociolingvistică; etnolingvistică(cu specificarea limbii, după caz) 621.04. Lexicologie şi lexicografie; terminologie şi limbaje specializate traductologie (cu specificarea limbii, după caz) 621.05. Semiotică; semantică; pragmatică (cu specificarea limbii, după caz) 621.06. Teoria textului; analiza discursului; stilistică (cu specificarea limbii, după caz) 621.07. Glotodidactică (cu specificarea limbii, după caz) 622.01. Literatură română
2.		Şcoala doctorală de psihologie şi ştiinţe ale educaţiei	5. Ştiinţe sociale şi economice	511.01. Psihologie generală 531.01. Teoria generală a educaţiei 531.03. Pedagogie istorică 532.02. Didactică şcolară (pe trepte şi discipline de învăţământ) 533.01. Pedagogie universitară 533.03. Pedagogia adulţilor
3.		Şcoala doctorală de ştiinţe fizice şi inginereşti	1. Ştiinţe ale naturii	122.03. Modelare, metode matematice, produse program 131.03. Fizică statistică şi cinetică 131.04. Fizică computaţională şi modelarea proceselor 133.04. Fizica stării solide 134.01. Fizica şi tehnologia materialelor
			2. Ştiinţe inginereşti şi tehnologii	232.02. Tehnologii, produse şi sisteme informaţionale
4.		Şcoala doctorală de ştiinţe economice	5. Ştiinţe sociale	521.01. Teorie economică şi politici economice 521.02. Economie mondială; relaţii economice internaţionale 521.03. Economie şi management în domeniul de activitate 521.04. Marketing şi logistică 522.01. Finanţe 522.02. Contabilitate; audit; analiză economică
5.		Şcoala doctorală de lingvistică romano-germanică şi literatură universală şi comparată	6. Ştiinţe umaniste	621.01. Lingvistică generală; filozofia limbajului; psiholingvistică; lingvistică informatizată (cu specificarea limbii, după caz) 621.02. Gramatică (cu specificarea limbii, după caz) 621.03. Fonetică şi fonologie; dialectologie; istoria limbii; sociolingvistică; etnolingvistică(cu specificarea limbii, după caz) 621.04. Lexicologie şi lexicografie; terminologie şi limbaje specializate; traductologie (cu specificarea limbii, după caz) 621.05. Semiotică; semantică; pragmatică (cu specificarea limbii, după caz) 621.06. Teoria textului; analiza discursului; stilistică (cu specificarea limbii, după caz) 621.07. Glotodidactică (cu specificarea limbii, după caz) 622.02. Literatură universală şi comparată

6.		Şcoala doctorală de istorie, arheologie şi filozofie	6. Ştiinţe umaniste	611.01. Istoria Moldovei (pe perioade) 611.02. Istoria românilor (pe perioade) 611.03. Istoria universală (pe perioade) 611.04. Teoria şi metodologia ştiinţelor istorice 611.06. Documentologie şi arhivistică 611.07. Istoria ştiinţei şi tehnicii (pe domenii) 613.01. Arheologie 631.01. Ontologie şi gnoseologie 631.02. Filozofie istorică 631.04. Filozofia ştiinţei ţi tehnicii (pe domenii)
7.		Şcoala doctorală de ştiinţe biologice şi geonomice	1. Ştiinţe ale naturii	151.01. Geologie generală şi regională 151.02. Hidrogeologie 151.03. Geologie inginerească 151.04. Paleontologie şi stratigrafie 152.01. Geofizică, metode geofizice de prospectare şi explorare a zăcămintelor subterane 153.01. Teoria şi metodologia geografiei 153.02. Geografie fizică, biogeografie şi geografia solurilor, geoecologie 153.03. Geomorfologie şi geografie evolutivă 153.04. Hidrologie şi resurse de apă 153.05. Meteorologie, climatologie, agrometeorologie 153.06. Cartografie geografică şi geoinformatică 153.07. Teledetecţie şi fotointerpretare 154.01. Geografie economică şi socială 154.02. Geografia populaţiei şi a aşezărilor umane 154.03. Geografie istorică 155.01. Pedologie 161.01. Biologia dezvoltării, embriologie 161.02. Biofizică 161.03. Radiobiologie 161.04. Sanocreatologie 162.01. Genetică vegetală 162.02. Genetica omului şi animalelor 162.03. Genetica reproducerii 162.04. Bioinformatică 163.01. Biologie moleculară 163.02. Biochimie 163.03. Citologie şi histologie 163.04. Microbiologie 163.05. Virusologie 163.06. Micologie 164.01. Botanică 164.02. Fiziologie vegetală 165.01. Fiziologia omului şi animalelor 165.02. Zoologie 165.03. Ihtiologie 165.04. Entomologie 166.01. Ecologie 166.02. Protecţia mediului şi folosirea raţională a resurselor naturale 167.01. Biotehnologie, bionanotehnologie 167.02. Sisteme şi modele biotehnologice

8.		Şcoala doctorală de ştiinţe sociale	5. Ştiinţe sociale şi economice	541.01. Teoria şi metodologia sociologiei 541.02. Structură socială, instituţii şi procese sociale 542.01. Teoria şi practica asistenţei sociale 561.01. Teoria, metodologia politologiei; instituţii şi procese politice 562.01. Teoria şi metodologia relaţiilor internaţionale şi a diplomaţiei 562.02. Istoria relaţiilor internaţionale şi politicii externe 562.03. Probleme şi strategii ale dezvoltării globale şi regionale 562.04. Teoria integrării europene, instituţii, procese şi politici europene 571.01. Jurnalism şi procese mediatice 571.02. Comunicare şi relaţii publice 572.01. Procese şi metodologii în activităţi editoriale 572.02. Infodocumentare; biblioteconomie şi ştiinţa informării
9.		Şcoala doctorală de ştiinţe chimice	1. Ştiinţe ale naturii	141.01. Chimie anorganică 141.02. Chimie coordinativă 141.04. Chimie bioanorganică 142.02. Metode spectrale de analiză a substanţelor chimice 142.03. Metode chimice şi electrochimice de analiză a substanţelor 143.01. Chimie organică 143.02. Chimia compuşilor macromoleculari 143.04. Chimie bioorganică, chimia compuşilor naturali şi fiziologic activi 144.01. Chimie fizică 145.01. Chimie ecologică 145.02. Chimia ecologică a apei
			2. Ştiinţe inginereşti şi tehnologii	254.04. Tehnologii chimice ale produselor specifice 254.06. Tehnologia produselor cosmetice 254.07. Tehnologia produselor farmaceutice
10.		Şcoala doctorală de matematică şi ştiinţa informaţiei	1. Ştiinţe ale naturii	111.01. Analiză matematică 111.02. Ecuaţii diferenţiale 111.03. Logică matematică, algebră şi teoria numerelor 111.04. Geometrie şi topologie 112.01. Matematică de calcul 112.03. Cibernetică matematică şi cercetări operaţionale 121.01. Bazele teoretice ale informaticii 121.03. Programarea calculatoarelor 122.02. Sisteme informatice
11.		Şcoala doctorală de ştiinţe juridice	5. Ştiinţe sociale şi economice	551.01. Teoria generală a dreptului 552.01. Drept constituţional 552.02. Drept administrativ 552.03. Drept financiar (bancar, fiscal, vamal) 552.04. Drept funciar şi al mediului 552.05. Drept informaţional 552.06. Dreptul ştiinţei, educaţiei şi culturii 552.07. Drept contravenţional 552.08. Drept internaţional şi european public 553.01. Drept civil 553.02. Dreptul afacerilor 553.03. Drept procesual civil

				553.04. Dreptul familiei 553.05. Dreptul muncii şi protecţiei sociale 553.06. Drept internaţional şi european privat 554.01. Drept penal şi execuţional penal 554.02. Criminologie 554.03. Drept procesual penal 554.04. Criminalistică, expertiză judiciară, investigaţii operative
12.	Universitatea Tehnică a Moldovei	Şcoala doctorală energetică şi inginerie electrică	2. Ştiinţe inginereşti şi tehnologii	221.01. Sisteme şi tehnologii energetice 221.02. Tehnologii de conversie a energiei şi resurse regenerabile (cu specificarea lor) 222.01. Dispozitive şi echipamente electrotehnice 222.02. Tehnologii electrotehnice 273.01. Metrologie, standardizare şi conformitate 273.02. Metode şi sisteme de control în merceologie
13.		Şcoala doctorală inginerie mecanică industrială şi transporturi	2. Ştiinţe inginereşti şi tehnologii	242.01. Teoria maşinilor, mecatronică 242.03. Tribologie 242.05. Tehnologii, procedee şi utilaje de prelucrare 242.06. Termotehnică, maşini termice şi instalaţii frigorifice 242.07. Maşini şi echipamente tehnice 255.01. Tehnologii şi mijloace tehnice pentru agricultură şi dezvoltarea rurală 271.01. Ingineria şi managementul producerii (în ramura de transporturi)
14.		Şcoala doctorală economie, finanţe şi management	5. Ştiinţe sociale şi economice	521.01. Teorie economică şi politici economice 521.03. Economie şi management în domeniul de activitate
15.		Şcoala doctorală ştiinţa calculatoarelor, electronică şi comunicaţii	1. Ştiinţe ale naturii	122.03. Modelare, metode matematice, produse program 131.03. Fizica statistică şi cinetică 134.01. Fizica şi tehnologia materialelor
			2. Ştiinţe inginereşti şi tehnologii	232.01. Sisteme de conducere, calculatoare şi reţele informaţionale 232.02. Tehnologii, produse şi sisteme informaţionale 232.03. Tehnologii şi sisteme în securitatea informaţională 233.01. Nanomicroelectronică şi optoelectronică 233.04. Echipamente şi dispozitive biomedicale
16.		Şcoala doctorală inginerie civilă	1. Ştiinţe ale naturii	135.02. Mecanica corpului solid
			2. Ştiinţe inginereşti şi tehnologii	211.02. Materiale de construcţii, elemente şi edificii 211.03. Reţele inginereşti în construcţii 212.01. Arhitectura clădirilor şi edificiilor 242.07. Maşini şi echipamente tehnice 262.01. Geodezie şi tehnologii geoinformaţionale 262.03. Cadastru, monitorizare şi reglementare funciară
			6. Ştiinţe umaniste	652.04. Design de interior, mediu şi arta peisajului
17.	Parteneriat: Universitatea Tehnică a Moldovei şi Institutul Ştiinţifico-Practic	Şcoala doctorală ştiinţa alimentelor	2. Ştiinţe inginereşti şi tehnologii	253.01. Tehnologia produselor alimentare de origine vegetală (cu specificarea produselor şi procedeelor) 253.02. Tehnologia produselor alimentare de origine animală (cu specificarea produselor şi procedeelor) 253.03. Tehnologia băuturilor alcoolice şi nealcoolice 253.04. Securitatea produselor alimentare

	de Horticultură şi Tehnologii Alimentare			253.05. Procese şi aparate în industria alimentară 253.06 Tehnologii biologice şi chimice în industria alimentară
18.	Academia de Studii Economice din Moldova	Şcoala doctorală a Academiei de Studii Economice din Moldova	1. Ştiinţe ale naturii	122.02. Sisteme informatice 154.01. Geografie economică şi socială
			5. Ştiinţe sociale şi economice	521.01. Teorie economică şi politici economice 521.02. Economie mondială; relaţii economice internaţionale 521.03. Economie şi management în domeniul de activitate 521.04. Marketing şi logistică 522.01. Finanţe 522.02. Contabilitate; audit; analiză economică 523.01. Cibernetică şi informatică economică 523.02. Statistică economică
19.	Consorţiu: Academia de Studii Economice din Moldova şi Universitatea de Studii Politice şi Economice Europene „Constantin Stere”	Şcoala doctorală în drept, ştiinţe politice şi administrative	5. Ştiinţe sociale şi economice	551.01. Teoria generală a dreptului 552.01. Drept constituţional 552.02. Drept administrativ 552.03. Drept financiar (bancar, fiscal, vamal) 552.04. Drept funciar şi al mediului 552.05. Drept informaţional 552.06. Dreptul ştiinţei, educaţiei şi culturii 552.07. Drept contravenţional 553.01. Drept civil 553.02. Dreptul afacerilor 553.03. Drept procesual civil 553.04. Dreptul familiei 553.05. Dreptul muncii şi protecţiei sociale 553.06. Drept internaţional şi european privat 554.01. Drept penal şi execuţional penal 554.02. Criminologie 554.03. Drept procesual penal 554.04. Criminalistică, expertiză judiciară, investigaţii operative 561.01. Teoria, metodologia politologiei; instituţii şi procese politice 562.01. Teoria şi metodologia relaţiilor internaţionale şi a diplomaţiei 563.01. Teoria, metodologia administraţiei publice 563.02. Organizarea şi dirijarea în instituţiile administraţiei publice; servicii publice
20.	Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”	Şcoala doctorală de psihologie	5. Ştiinţe sociale şi economice	511.02. Psihologia dezvoltării şi psihologia educaţională 511.06. Psihologia specială
21.		Şcoala doctorală de ştiinţe ale educaţiei	5. Ştiinţe sociale şi economice	531.01. Teoria generală a educaţiei 531.02. Management educaţional 531.03. Pedagogie istorică 531.04. Pedagogie socială 532.01. Didactica preşcolară 532.02. Didactică şcolară pe trepte şi discipline de învăţământ 533.01. Pedagogie universitară 533.02. Pedagogie vocaţională 533.03. Pedagogia adulţilor 534.01. Pedagogie specială

22.		Şcoala doctorală istorie, patrimoniu cultural, modernitate	6. Ştiinţe umaniste	611.01. Istoria Moldovei (pe perioade) 611.02. Istoria românilor (pe perioade) 611.03. Istoria universală (pe perioade) 611.04. Teoria şi metodologia ştiinţelor istorice 611.05. Muzeologie; protejarea patrimoniului cultural naţional 611.06. Documentologie şi arhivistică 611.07. Istoria ştiinţei şi tehnicii (pe domenii) 612.01. Etnologie 613.01. Arheologie
23.	Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălţi	Şcoala doctorală filologie	6. Ştiinţe umaniste	621.01. Lingvistică generală; filozofia limbajului; psiholingvistică; lingvistică informatizată (cu specificarea limbii, după caz) 621.02. Gramatică (cu specificarea limbii, după caz) 621.03. Fonetică şi fonologie; dialectologie; istoria limbii; sociolingvistică; etnolingvistică (cu specificarea limbii, după caz) 621.04. Lexicologie şi lexicografie; terminologie şi limbaje specializate; traductologie (cu specificarea limbii, după caz) 621.05. Semiotică; semantică; pragmatică (cu specificarea limbii, după caz) 621.06. Teoria textului; analiza discursului; stilistică (cu specificarea limbii, după caz) 621.07. Glotodidactică (cu specificarea limbii, după caz) 622.01. Literatură română 622.02. Literatură universală şi comparată 622.03. Teoria literaturii 622.04. Folcloristică
24.	Parteneriat: Universitatea de Stat din Tiraspol, Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Haşdeu” din Cahul şi Institutul de Ştiinţe ale Educaţiei	Şcoala doctorală ştiinţe ale educaţiei	1. Ştiinţe ale naturii	134.12. Fizică didactică
			5. Ştiinţe sociale şi economice	531.01. Teoria generală a educaţiei 531.02. Management educaţional 531.04. Pedagogie socială 532.01. Didactică preşcolară 532.02. Didactică şcolară (pe trepte şi discipline de învăţământ)
25.	Universitatea de Stat de Educaţie Fizică şi Sport	Şcoala doctorală a Universităţii de Stat de Educaţie Fizică şi Sport	5. Ştiinţe sociale şi economice	533.04. Educaţie fizică, sport, kinetoterapie şi recreaţie
26.	Universitatea Liberă Internaţională din Moldova	Şcoala doctorală drept	5. Ştiinţe sociale şi economice	551.01. Teoria generală a dreptului 552.01. Drept constituţional 552.02. Drept administrativ 552.03. Drept financiar (bancar, fiscal, vamal) 552.07. Drept contravenţional 552.08. Drept internaţional şi european public 553.01. Drept civil 553.06. Drept internaţional şi european privat 554.01. Drept penal şi execuţional penal 554.02. Criminologie 554.03. Drept procesual penal

				554.04. Criminalistică, expertiză judiciară, investigaţii operative
27.		Şcoala doctorală ştiinţe umaniste, politice şi ale comunicării	5. Ştiinţe sociale şi economice	561.01. Teoria, metodologia politologiei; instituţii şi procese politice 562.01. Teoria şi metodologia relaţiilor internaţionale şi a diplomaţiei 562.02. Istoria relaţiilor internaţionale şi politicii externe 562.03. Probleme şi strategii ale dezvoltării globale şi regionale 562.04. Teoria integrării europene, instituţii, procese şi politici europene 571.01. Jurnalism şi procese mediatice
			6. Ştiinţe umaniste	611.02. Istoria românilor (pe perioade) 611.03. Istoria universală (pe perioade) 621.01. Lingvistică generală; filozofia limbajului; psiholingvistică; lingvistică informatizată (cu specificarea limbii, după caz) 621.03. Fonetică şi fonologie; dialectologie; istoria limbii; sociolingvistică; etnolingvistică(cu specificarea limbii, după caz) 621.04. Lexicologie şi lexicografie; terminologie şi limbaje specializate; traductologie (cu specificarea limbii, după caz) 621.05. Semiotică; semantică; pragmatică (cu specificarea limbii, după caz) 621.07. Glotodidactică (cu specificarea limbii, după caz) 622.01. Literatură română 622.02. Literatură universală şi comparată
28.		Şcoala doctorală ştiinţe economice, sociale şi tehnologii informaţionale	2. Ştiinţe inginereşti şi tehnologii	232.01. Sisteme de conducere, calculatoare şi reţele informaţionale
			5. Ştiinţe sociale şi economice	511.03. Psihologie socială 521.02. Economie mondială; relaţii economice internaţionale 521.03. Economie şi management în domeniul de activitate 521.04. Marketing şi logistică 522.01. Finanţe 522.02. Contabilitate; audit; analiză economică
			6. Ştiinţe umaniste	651.01. Teoria şi istoria artelor plastice
29.	Universitatea de Studii Europene din Moldova	Şcoala doctorală ştiinţe juridice şi relaţii internaţionale	5. Ştiinţe sociale şi economice	552.01. Drept constituţional 552.02. Drept administrativ 552.03. Drept financiar (bancar, fiscal, vamal) 552.04. Drept funciar şi al mediului 552.05. Drept informaţional 552.06. Dreptul ştiinţei, educaţiei şi culturii 552.07. Drept contravenţional 552.08. Drept internaţional şi european public 553.01. Drept civil 553.02. Dreptul afacerilor 553.03. Drept procesual civil 553.04. Dreptul familiei 553.05. Dreptul muncii şi protecţiei sociale 553.06. Drept internaţional şi european privat

				554.01. Drept penal şi execuţional penal 554.02. Criminologie 554.03. Drept procesual penal 554.04. Criminalistică, expertiză judiciară, investigaţii operative
30.	Universitatea Cooperatist-Comercială din Moldova	Şcoala doctorală economia şi managementul dezvoltării comerţului şi cooperaţiei de consum	2. Ştiinţe inginereşti şi tehnologii	272.01. Merceologia şi expertiza produselor alimentare
			5. Ştiinţe sociale şi economice	521.03. Economie şi management în domeniul de activitate 521.04. Marketing şi logistică 521.06. Comerţ şi managementul calităţii mărfurilor 522.01. Finanţe 522.02. Contabilitate; audit; analiză economică 523.01. Cibernetică şi informatică economică
31.	Consorţiu: Institutul Naţional de Cercetări Economice, Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Haşdeu” din Cahul, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălţi şi Universitatea Academiei de Ştiinţe a Moldovei	Şcoala doctorală ştiinţe economice şi demografice	5. Ştiinţe sociale şi economice	521.03. Economie şi management în domeniul de activitate 522.01. Finanţe
32.	Consorţiu: Universitatea de Stat din Tiraspol, Institutul de Matematică şi Informatică, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălţi şi Universitatea Academiei de Ştiinţe a Moldovei	Şcoala doctorală matematica şi ştiinţa informaţiei	1. Ştiinţe ale naturii	111.02. Ecuaţii diferenţiale 111.03. Logică matematică, algebră şi teoria numerelor 112.03. Cibernetică matematică şi cercetări operaţionale 121.01. Bazele teoretice ale informaticii 121.03. Programarea calculatoarelor 122.03. Modelare, metode matematice, produse program
33.	Consorţiu: Institutul de Chimie al Academiei de Ştiinţe a Moldovei şi Universitatea Academiei de Ştiinţe a Moldovei	Şcoala doctorală ştiinţe chimice şi tehnologice	1. Ştiinţe ale naturii	141.01. Chimie anorganică 143.01. Chimie organică 143.04. Chimie bioorganică, chimia compuşilor naturali şi fiziologic activi 144.01. Chimie fizică 145.01. Chimie ecologică 166.02. Protecţia mediului şi folosirea raţională a resurselor naturale
34.	Consorţiu: Institutul de Genetică, Fiziologie şi	Şcoala doctorală ştiinţe biologice	1. Ştiinţe ale naturii	161.04. Sanocreatologie 162.01. Genetică vegetală 163.01. Biologie moleculară 163.02. Biochimie

	Protecţie a Plantelor, Institutul de Fiziologie şi Sanocreatologie, Institutul de Ecologie şi Geografie, Institutul de Zoologie, Institutul de Microbiologie şi Biotehnologie, Grădina Botanică (Institut), Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălţi; Universitatea Academiei de Ştiinţe a Moldovei			163.04. Microbiologie 164.01. Botanică 164.02. Fiziologie vegetală 165.01. Fiziologia omului şi animalelor 165.02. Zoologie 165.03. Ihtiologie 165.04. Entomologie 165.05. Parazitologie 166.01. Ecologie 167.01. Biotehnologie, bionanotehnologie 167.02. Sisteme şi modele biotehnologice
35.	Consorţiu: Institutul de Geologie şi Seismologie, Institutul de Ecologie şi Geografie şi Universitatea Academiei de Ştiinţe a Moldovei	Şcoala doctorală ştiinţe geonomice	1. Ştiinţe ale naturii	153.05. Meteorologie, climatologie, agrometeorologie 153.06. Cartografie geografică şi geoinformatică 166.02. Protecţia mediului şi folosirea raţională a resurselor naturale
36.	Consorţiu: Institutul de Filologie, Institutul de Istorie, Institutul Patrimoniului Cultural, Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Haşdeu” din Cahul, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălţi şi Universitatea Academiei de Ştiinţe a Moldovei	Şcoala doctorală ştiinţe umaniste	6. Ştiinţe umaniste	611.01. Istoria Moldovei (pe perioade) 611.02. Istoria românilor (pe perioade) 611.03. Istoria universală (pe perioade) 612.01. Etnologie 621.01. Lingvistică generală; filozofia limbajului; psiholingvistică; lingvistică informatizată (cu specificarea limbii, după caz) 621.02. Gramatică (cu specificarea limbii, după caz) 621.03. Fonetică şi fonologie; dialectologie; istoria limbii; sociolingvistică; etnolingvistică (cu specificarea limbii, după caz) 621.04. Lexicologie şi lexicografie; terminologie şi limbaje specializate; traductologie (cu specificarea limbii, după caz) 621.05. Semiotică; semantică; pragmatică (cu specificarea limbii, după caz) 621.06. Teoria textului; analiza discursului; stilistică (cu specificarea limbii, după caz) 621.07. Glotodidactică (cu specificarea limbii, după caz) 622.01. Literatură română 622.02. Literatură universală şi comparată 622.03. Teoria literaturii 622.04. Folcloristică 631.02. Filozofie istorică

				631.05. Filozofie socială, antropologie filozofică, filozofia culturii
37.	Consorţiu: Institutul de Fizică Aplicată, Institutul de Inginerie Electronică şi Nanotehnologii „Dumitru Ghiţu”, Institutul de Energetică, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălţi şi Universitatea Academiei de Ştiinţe a Moldovei	Şcoala doctorală Ştiinţe Fizice	1. Ştiinţe ale naturii	131.01. Fizică matematică 131.03. Fizică statistică şi cinetică 133.02. Fizica lichidelor şi materialelor moi 133.04. Fizica stării solide 134.01. Fizica şi tehnologia materialelor 134.03. Fizica nanosistemelor şi nanotehnologii
38.	Consorţiu: Institutul de Cercetări Juridice şi Politice, Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Haşdeu” din Cahul, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălţi şi Universitatea Academiei de Ştiinţe a Moldovei	Şcoala doctorală ştiinţe juridice, politice şi sociologice	5. Ştiinţe sociale şi economice	552.01. Drept constituţional 552.02. Drept administrativ 552.03. Drept financiar (bancar, fiscal, vamal) 552.04. Drept funciar şi al mediului 552.05. Drept informaţional 552.06. Dreptul ştiinţei, educaţiei şi culturii 552.07. Drept contravenţional 552.08. Drept internaţional şi european public 553.01. Drept civil 553.02. Dreptul afacerilor 553.03. Drept procesual civil 553.04. Dreptul familiei 553.05. Dreptul muncii şi protecţiei sociale 553.06. Drept internaţional şi european privat 554.01. Drept penal şi execuţional penal 554.02. Criminologie 554.03. Drept procesual penal 554.04. Criminalistică, expertiză judiciară, investigaţii operative
II. MINISTERUL SĂNĂTĂŢII				
39.	Consorţiu: Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie „N. Testemiţanu”, Centrul Naţional de Sănătate Publică, Institutul Mamei şi Copilului, Institutul de Neurologie şi Neurochirurgie, Institutul de Cardiologie, Institutul de Ftiziopneumologie	Şcoala doctorală în domeniul ştiinţelor medicale	3. Ştiinţe medicale	311.01. Anatomia omului 311.02. Anatomie patologică 311.03. Histologie, citologie, embriologie medicală 312.01. Fiziologie şi fiziopatologie 313.01. Imunologie 313.02. Microbiologie, virusologie medicală 314.01. Farmacologie şi farmacologie clinică 315.01. Biochimie medicală 315.02. Biologie moleculară şi genetică medicală 316.01. Farmacie 321.01. Boli interne (cu specificarea: gastroenterologie; pulmonologie; hepatologie; nefrologie) 321.02. Endocrinologie 321.03. Cardiologie 321.04. Reumatologie 321.05. Neurologie clinică 321.06. Psihiatrie şi narcologie

	„Chiril Draganiuc”, Institutul de Oncologie şi Spitalul Clinic Republican			321.07. Ftiziopneumologie 321.08. Dermatologie şi venerologie 321.09. Boli infecţioase, tropicale şi parazitologie medicală 321.10. Hematologie 321.12. Medicină alternativă 321.13. Chirurgie 321.14. Chirurgie pediatrică 321.15. Obstetrică şi ginecologie 321.16. Otorinolaringologie 321.17. Oftalmologie 321.18. Ortopedie şi traumatologie 321.19. Anesteziologie şi terapie intensivă 321.20. Oncologie şi radioterapie 321.21. Neurochirurgie 321.22. Urologie şi andrologie 321.24. Transplantologie 321.25. Alergologie 321.26. Urgenţe medicale 322.01. Pediatrie şi neonatologie 323.01. Stomatologie 324.01. Radiologie şi imagistică medicală 324.03. Diagnostic de laborator clinic 331.01. Epidemiologie 331.02. Igienă 331.03. Medicină socială şi management 332.01. Reabilitare medicală şi medicină fizică 341.01. Inginerie tisulară şi culturi celulare 351.01. Medicină legală
III. MINISTERUL CULTURII				
40.	Academia de Muzică, Teatru şi Arte Plastice	Şcoala doctorală studiul artelor şi culturologie	6. Ştiinţe umaniste	653.01. Muzicologie ştiinţifică 653.01. Muzicologie 653.01. Muzicologie (creaţie) 654.01. Artă teatrală, coregrafică (teatrologie) 654.01. Artă teatrală, coregrafică (creaţie)
IV. MINISTERUL AGRICULTURII ŞI INDUSTRIEI ALIMENTARE				
41.	Parteneriat: Universitatea Agrară de Stat din Moldova, Institutul Ştiinţifico-Practic de Horticultură şi Tehnologii Alimentare, Institutul de Pedologie, Agrochimie şi Protecţie a Solului „N. Dimo”, Institutul de Cercetări pentru Culturile de Cîmp	Şcoala doctorală a parteneriatului instituţiilor din învăţămînt şi cercetare din agricultură	1. Ştiinţe ale naturii	155.01. Pedologie 162.01. Genetică vegetală 163.01. Biologie moleculară
			2. Ştiinţe inginereşti şi tehnologii	255.01. Tehnologii şi mijloace tehnice pentru agricultură şi dezvoltarea rurală 255.02. Tehnologii şi mijloace tehnice pentru industria produselor agricole 262.03. Cadastru, monitorizare şi reglementare funciară
			4. Ştiinţe agricole	411.01. Agrotehnică 411.02. Agropedologie 411.04. Ameliorarea plantelor şi producerea seminţelor 411.05. Legumicultură 411.06. Pomicultură 411.07. Viticultură 411.08. Fitotehnie 411.09. Protecţia plantelor 411.10. Agroecologie

	„Selecţia”, Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro”, Institutul Ştiinţifico-Practic de Biotehnologii în Zootehnie şi Medicină Veterinară şi Institutul de Fitotehnie „Porumbeni”			421.01. Ameliorarea şi biotehnologia reproducerii animalelor 421.02. Alimentaţia animalelor şi tehnologia furajelor 421.03. Tehnologia creşterii animalelor şi obţinerii produselor animaliere 421.04. Fiziologia, patofiziologia şi biochimia animalelor 431.01. Terapie, farmacologie şi toxicologie veterinară 431.02. Morfologia, morfopatologia şi oncologia animalelor 431.03. Microbiologie, virusologie, epizootologie, micologie şi imunologie veterinară 451.02. Siguranţa alimentelor de origine animală
			5. Ştiinţe sociale şi economice	521.03. Economie şi management în domeniul de activitate 522.02. Contabilitate; audit; analiză economică
V. MINISTERUL APĂRĂRII				
42.	Consorţiu: Academia Militară a Forţelor Armate „Alexandru cel Bun” şi Universitatea Naţională de Apărare „Carol I” (România)	Şcoala doctorală ştiinţe militare şi de securitate	5. Ştiinţe sociale şi economice	581.01. Arta militară 581.02. Securitate şi apărare
VI. ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ				
43.	Academia de Administrare Publică	Şcoala doctorală în ştiinţe administrative	5. Ştiinţe sociale şi economice	563.01. Teoria, metodologia administraţiei publice 563.02. Organizarea şi dirijarea în instituţiile administraţiei publice; servicii publice

[Anexa modificată prin Hot.Guv. nr.270 din 03.05.2017, în vigoare 05.05.2017]
[Anexa completată prin Hot.Guv. nr.29 din 01.02.2016, în vigoare 05.02.2016]

H O T Ă R Î R E
cu privire la pregătirea instituţiilor de învăţământ pentru anul de studii 2018-2019

nr. 712 din 18.07.2018

Monitorul Oficial nr.267-275/751 din 20.07.2018

* * *

În scopul bunei organizări a procesului de pregătire a instituţiilor de învăţământ de toate nivelurile pentru anul de studii 2018-2019, al asigurării implementării prevederilor prevăzute în titlurile X şi XI din Codul educaţiei al Republicii Moldova nr.152/2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.319-324, art.634), art.11 alin.(1) lit.a) din Legea nr.397/2003 privind finanţele publice locale (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.397-399, art.703) şi art.4 alin.(1) lit.h), alin.(2) lit.g[1]) din Legea nr.435/2006 privind descentralizarea administrativă (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.29-31, art.91), Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se dispune ministerelor care au în subordine instituţii de învăţământ, autorităţilor administraţiei publice locale şi Comitetului executiv al unităţii teritoriale autonome Găgăuzia:

1) să asigure finalizarea, pînă la 24 august 2018, a lucrărilor de pregătire pentru anul de studii 2018-2019 a instituţiilor de învăţământ şi a căminelor aflate în gestiune;

2) să asigure funcţionalitatea instituţiilor de învăţământ din subordine pe tot parcursul anului de studii 2018-2019 prin crearea condiţiilor igienico-sanitare şi prevenirea situaţiilor de risc pentru viaţa şi sănătatea copiilor şi angajaţilor;

3) să organizeze şi să coordoneze activitatea instituţiilor de învăţământ privind completarea claselor (grupelor), conform prevederilor art.51 din Codul educaţiei al Republicii Moldova nr.152/2014, pentru a asigura utilizarea raţională şi eficientă a mijloacelor publice;

4) să întreprindă măsurile necesare în scopul:

a) şcolarizării obligatorii a tuturor copiilor în vîrstă de 7-16 ani;

b) organizării alimentaţiei elevilor claselor I-IV, a celor din familiile socialmente vulnerabile şi a elevilor claselor V-XII ale instituţiilor de învăţământ secundar din raioanele de est ale Republicii Moldova şi din municipiul Bender aflate în subordinea Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării, precum şi a altor categorii de elevi, în conformitate cu prevederile actelor normative în vigoare;

c) asigurării gratuite cu manuale a elevilor claselor I-IX şi a elevilor claselor X-XII din familiile socialmente vulnerabile în proporţie de 10% din numărul total al elevilor din învăţământul liceal, în instituţiile de învăţământ de toate tipurile (conform prevederilor pct.1 din Hotărîrea Guvernului nr.876/2015 „Cu privire la asigurarea cu manuale a elevilor” şi ale Deciziei Curţii Constituţionale nr.7 din 16 februarie 2017);

d) completării fondului de carte al bibliotecilor şcolare;

e) asigurării funcţionării eficiente a reţelei instituţiilor de învăţământ general ai căror fondatori sînt, în baza indicatorilor de eficacitate, eficienţă şi performanţă;

f) asigurării transportării gratuite a elevilor şi a cadrelor didactice la şi de la instituţiile de învăţământ în localităţile rurale pe distanţe ce depăşesc 2 km;

g) incluziunii elevilor cu cerinţe educaţionale speciale, prin abordarea individualizată, determinarea formei de incluziune, evaluarea complexă şi reevaluarea elevului cu cerinţe educaţionale speciale, al asigurării condiţiilor de ordin ambiental (crearea condiţiilor de transport, de acces, igieno-sanitare speciale în instituţii ş.a), precum şi al oferirii serviciilor educaţionale în funcţie de necesităţile individuale ale copiilor cu cerinţe educaţionale speciale;

5) să informeze Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, pînă la 28 august 2018, despre gradul de pregătire a instituţiilor de învăţămînt din subordine pentru începutul noului an de studii;

6) să realizeze, pînă la 3 septembrie 2018:

a) asigurarea asistenţei metodice pentru buna desfăşurare a procesului educaţional în anul de studii 2018-2019, în conformitate cu actele normative în vigoare, avînd ca bază curriculumul naţional aprobat de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării;

b) întreprinderea măsurilor de rigoare pentru asigurarea instituţiilor de învăţămînt cu cadre didactice.

2. Ministerul Finanţelor, Comitetul executiv al unităţii teritoriale autonome Găgăuzia şi autorităţile administraţiei publice locale, pe măsura încasării veniturilor la bugetele respective, în baza contractelor încheiate şi înregistrate în modul stabilit şi a ordinelor de plată prezentate de instituţiile publice la trezoreriile teritoriale ale Ministerului Finanţelor:

1) vor asigura finanţarea lucrărilor de reparaţie a instituţiilor de învăţămînt pentru noul an de studii, a achiziţionării de combustibil, a consumului de energie electrică, termică, gaze naturale şi apă, în limitele mijloacelor prevăzute în acest scop;

2) vor asigura finanţarea, pe bază de cost standard per elev, a instituţiilor de învăţămînt primar şi secundar general din subordine.

3. Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării va generaliza informaţia despre rezultatele pregătirii instituţiilor de învăţămînt pentru anul de studii 2018-2019 şi o va prezenta Guvernului pînă la 5 septembrie 2018.

4. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data publicării.

PRIM-MINISTRU **Pavel FILIP**

Contrasemnează:
Ministrul educaţiei, culturii şi cercetării **Monica Babuc**
Ministrul finanţelor **Octavian Armaşu**

Nr.712. Chişinău, 18 iulie 2018.

H O T Ă R Î R E
pentru aprobarea Regulamentului cu privire la organizarea ciclului II – studii superioare de master

nr. 464 din 28.07.2015

Monitorul Oficial nr.197-205/528 din 31.07.2015

* * *

În vederea implementării prevederilor art.90 din Codul educaţiei al Republicii Moldova nr.152 din 17 iulie 2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.319-324, art.634), precum şi luînd în considerare necesitatea elaborării şi aplicării uniforme a cadrului normativ al organizării studiilor superioare de master pentru toate instituţiile de învăţămînt superior organizatoare de programe de master, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Regulamentul cu privire la organizarea ciclului II – studii superioare de master (se anexează).

2. Persoanele care au absolvit instituţiile de învăţămînt superior anterior aprobării prezentului Regulament şi optează pentru un program de master diferit de domeniul de formare profesională absolvit la ciclul I, studii superioare de licenţă, pot acumula minimumul curricular de 30 de credite de studii transferabile în regim extracurricular, pe parcursul anului I de studii superioare de master. Persoanele care nu au acumulat în perioada stabilită minimumul curricular de 30 de credite de studii transferabile îşi pierd calitatea de student şi sînt exmatriculaţi.

3. Studiile superioare de master se vor organiza în limitele alocaţiilor bugetare aprobate organelor centrale de specialitate ale administraţiei publice care au în subordine instituţii de învăţămînt superior.

4. Se abrogă Hotărîrea Guvernului nr.1455 din 24 decembrie 2007 "Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la organizarea studiilor superioare de master, ciclul II" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.5-7, art.25).

PRIM-MINISTRU INTERIMAR	**Natalia GHERMAN**
Contrasemnează:	
Viceprim-ministru, ministrul economiei	**Stephane Christophe Bride**
Ministrul educaţiei	**Maia Sandu**
Ministrul finanţelor	**Anatol Arapu**
Ministrul sănătăţii	**Mircea Buga**
Ministrul agriculturii şi industriei alimentare	**Ion Sulă**
Ministrul culturii	**Monica Babuc**
Ministrul afacerilor interne	**Oleg Balan**
Ministrul apărării	**Viorel Cibotaru**

Nr.464. Chişinău, 28 iulie 2015.

Aprobat

prin Hotărîrea Guvernului
nr.464 din 28 iulie 2015

REGULAMENT
cu privire la organizarea ciclului II – studii superioare de master

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Regulamentul cu privire la organizarea ciclului II – studii superioare de master, elaborat în temeiul art.90 din Codul educaţiei al Republicii Moldova nr.152 din 17 iulie 2014, stabileşte regulile generale privind organizarea şi desfăşurarea studiilor superioare de master în instituţiile de învăţămînt superior publice şi private şi reflectă cerinţele de bază pentru desfăşurarea programelor de master în diferite domenii generale de studiu.

2. În ciclul II de studii superioare de master se oferă:

a) programe de aprofundare, care asigură dezvoltarea competenţelor într-o specialitate din domeniul studiat la ciclul I;

b) programe interdisciplinare care asigură dezvoltarea unor competenţe transversale specifice în două sau mai multe domenii de formare profesională;

c) programe complementare, care suplimentează competenţele obţinute în cadrul studiilor superioare de licenţă, în vederea extinderii ariei de inserţie profesională în cîmpul muncii.

3. Conform tipurilor de programe indicate în punctul 2, orientarea studiilor superioare de master poate fi:

a) master ştiinţific, în scopul aprofundării într-un domeniu ştiinţific şi care are ca finalitate producerea de cunoaştere ştiinţifică originală;

b) master de profesionalizare, în scopul formării/consolidării competenţelor profesionale într-un domeniu specializat şi care poate constitui o bază pentru cariera profesională.

4. Programele de studii superioare de master se stabilesc în limitele capacităţii maxime de înmatriculare în urma autorizării de funcţionare provizorie sau acreditare, pentru domeniile generale de studiu, conform Nomenclatorului domeniilor de formare profesională şi al specialităţilor, aprobat de Guvern, la propunerea Ministerului Educaţiei, de comun acord cu ministerele care au în subordine instituţii de învăţămînt superior.

5. Programele de studii superioare de master trebuie să conţină şi o componentă de cercetare ştiinţifică sau creaţie artistică în corespundere cu specificul programului de studii urmat. Rezultatele cercetării ştiinţifice şi ale creaţiei artistice realizate pot fi valorificate de student prin articole în reviste de specialitate, evoluţii publice pe scene profesioniste, participări la expoziţii, festivaluri, precum şi la elaborarea tezei/proiectului de master.

6. Stabilirea şi organizarea programelor de studii superioare de master ţine de competenţa instituţiilor de învăţămînt superior şi se aprobă de Senat, în condiţiile legii.

II. INIŢIEREA ŞI ORGANIZAREA PROGRAMELOR DE STUDII SUPERIOARE DE MASTER

7. Studiile superioare de master se organizează de către instituţiile de învăţămînt superior acreditate la programele de licenţă din acelaşi domeniu general de studiu.

8. Orice instituţie de învăţămînt superior, publică sau privată, interesată în oferirea de programe de studii superioare de master, se supune obligatoriu procesului de evaluare externă a programului respectiv, în vederea autorizării de funcţionare provizorie, în baza metodologiilor elaborate de Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Învăţămîntul Profesional, înainte de a

începe programul respectiv, dacă nu deţine acreditare pentru un alt program de master în acelaşi domeniu general de studiu.

9. Instituţiile de învăţămînt superior, cu excepţia Academiei de Administrare Publică, care oferă programe de master pentru personalul din serviciul public, nu pot obţine autorizare de funcţionare provizorie sau acreditare pentru programele de studii superioare de master (ciclul II), dacă nu sînt acreditate programele de studii superioare de licenţă (ciclul I) din acelaşi domeniu de formare profesională.

10. Instituţia care a primit acreditare pentru un program de studii de master într-un domeniu este în drept să organizeze oricare alt program de studii de master în acelaşi domeniu, după aprobarea respectivului program de către Senatul instituţiei de învăţămînt superior.

11. În funcţie de categoria instituţiei de învăţămînt superior şi ierarhia programelor de studii superioare de master se determină:

a) numărul de locuri cu finanţare de la bugetul de stat acordate instituţiei de învăţămînt superior pentru ciclul II;

b) fondurile bugetare alocate instituţiei de învăţămînt superior pentru activităţi de cercetare, dezvoltare, inovare şi creaţie artistică.

12. Instituţia organizatoare de studii superioare de master, facultatea, departamentul /catedra la care se organizează programele de master sînt principalii responsabili de calitatea programelor respective.

III. ADMITEREA LA STUDIILE SUPERIOARE DE MASTER

13. Admiterea la studiile superioare de master se organizează pe bază de concurs de către instituţia de învăţămînt superior la programele de studii dintr-un domeniu general de studiu, la care cel puţin un program de master a fost acreditat, sau la programele de master autorizate provizoriu, în conformitate cu prevederile legislaţiei în vigoare şi cu regulamentul instituţional.

14. În limita capacităţii maxime de înmatriculare, stabilite în urma acreditării sau autorizării provizorii a programelor respective, cetăţenilor Republicii Moldova li se asigură accesul la studiile superioare de master:

a) pe locuri cu finanţare de la bugetul de stat, în limitele stabilite anual de Guvern, pe domenii generale de studiu;

b) pe locuri cu taxă de studii achitată de persoane fizice sau juridice;

c) pe locuri cu finanţare mixtă.

15. La concursul de admitere în ciclul II de studii superioare de master pot participa deţinătorii diplomei de studii superioare de licenţă sau ai unui act echivalent de studii, recunoscut de structura abilitată pentru recunoaşterea şi echivalarea actelor de studii şi calificărilor.

16. La studiile superioare de master pot fi admişi cetăţenii străini şi apatrizii, care deţin diplomă de studii superioare de licenţă sau un act echivalent de studii superioare, în baza acordurilor interstatale, precum şi a contractelor individuale de studii.

17. Candidaţii au dreptul să se înscrie la concursul de admitere în ciclul II – studii superioare de master concomitent la mai multe programe de studii din diverse domenii generale de studiu, la una sau mai multe instituţii de învăţămînt superior, dar vor fi înmatriculaţi la un singur program de master în cadrul unei singure instituţii de învăţămînt superior, din cele pentru care au optat.

Persoana admisă la un program de studii superioare de master, în baza diplomei de studii superioare de licenţă sau unui act echivalent de studii superioare, însoţit de suplimentul la diplomă, are calitatea de student pe întreaga perioadă a prezenţei sale în cadrul programului respectiv, de la

înmatriculare şi pînă la susţinerea examenului de finalizare a studiilor superioare de master sau pînă la exmatriculare.

18. Planul de admitere la programele de studii superioare de master se stabileşte de senatul instituţiei de învăţămînt superior, în funcţie de capacitatea de înmatriculare stabilită în urma acreditării sau autorizării provizorii a programelor respective.

19. Numărul de locuri pentru admiterea la un nou program de master, deschis în urma aprobării senatului într-un domeniu general de studiu, în care instituţia organizează deja un program de master acreditat, se stabileşte prin redistribuirea capacităţii maxime de şcolarizare a programului acreditat către programul nou creat, astfel încît instituţia de învăţămînt superior să nu depăşească limita capacităţii de şcolarizare stabilite conform cadrului normativ în vigoare.

20. Propunerile instituţiilor organizatoare de studii superioare de master privind programele de studii şi numărul de locuri pentru fiecare program se vor stabili prin consultare cu subdiviziunile coordonatoare respective ale acestora (facultăţi, departamente, catedre) şi, după caz, cu alte autorităţi, instituţii, organizaţii, întreprinderi, alţi parteneri interesaţi.

21. În cazul înscrierii în ciclul II de studii superioare la un program de studii diferit de domeniul de formare profesională absolvit la ciclul I de studii superioare, candidaţii urmează să acumuleze 30 de credite de studii transferabile la disciplinele fundamentale şi de specialitate aferente programului de studii pentru care optează, ceea ce reprezintă minimul curricular iniţial necesar.

22. Minimul curricular iniţial necesar pentru continuarea studiilor superioare în ciclul II la alt domeniu de formare profesională poate fi acumulat parţial sau integral, prin transferarea creditelor acumulate la discipline relevante programului de master, obţinute în perioada studiilor superioare de licenţă.

Metodologia de acumulare a minimului curricular se elaborează de către subdiviziunea coordonatoare a programului respectiv pentru fiecare domeniu general de studiu, se aprobă de Consiliul facultăţii care organizează programul de master respectiv şi se publică pe pagina web a instituţiei de învăţămînt superior.

23. Organizarea concursului şi metodologia de admitere la studii superioare de master, precum şi metodologia de calculare a mediei generale de concurs, se va stabili prin regulamentele instituţionale de către fiecare instituţie de învăţămînt superior, în baza autonomiei universitare, şi va fi aprobată prin decizia Senatului instituţiei de învăţămînt superior.

24. Admiterea în bază de contract cu achitarea taxei de studii în instituţiile de învăţămînt superior de stat şi privat se efectuează în conformitate cu aceleaşi criterii ca şi admiterea la locurile cu finanţare bugetară.

25. Cetăţenii Republicii Moldova pot beneficia o singură dată de dreptul de a realiza un program de master finanţat de la bugetul de stat.

26. Înmatricularea la studii superioare de master se face în ordinea descrescătoare a mediilor generale de concurs obţinute de către candidaţi şi în limitele numărului de locuri pentru care se organizează concursul. Media-limită de înmatriculare se va stabili prin regulamentele interne de admitere. În cazul în care doi sau mai mulţi candidaţi vor obţine aceleaşi medii de concurs, instituţia va stabili criterii suplimentare de selectare.

27. Validarea rezultatelor admiterii la studii superioare de master şi înmatricularea candidaţilor care au promovat concursul se face prin ordinul rectorului instituţiei.

28. Studenţii înmatriculaţi la studii superioare de master la forma de învăţămînt cu frecvenţă pot obţine, în condiţiile legii, bursă de studiu.

29. Oferta educaţională a instituţiilor pentru studii superioare de master (programele de studii superioare de master, la care se va organiza admiterea, numărul de locuri oferite pentru fiecare categorie, limbile de predare, probele de concurs) se anunţă public de către instituţiile organizatoare cu cel puţin 30 de zile înaintea demarării procesului de admitere.

30. Monitorizarea admiterii în învăţământul superior se realizează de către Ministerul Educaţiei.

IV. ORGANIZAREA STUDIILOR SUPERIOARE DE MASTER

31. Studiile superioare de master corespund unui număr de 90–120 de credite de studii transferabile, cîte 30 de credite pentru fiecare semestru. Tipul şi conţinutul programelor de master, precum şi numărul de credite sînt stabilite de către instituţiile organizatoare.

32. Instituţionalizarea creditelor de studii la master se va realiza în condiţiile Sistemului Naţional de Credite de Studiu, de tipul Sistemului European de Credite Transferabile.

33. Data începerii anului universitar în ciclul II de studii superioare se stabileşte de Senatul instituţiei de învăţământ superior.

34. Perioada studiilor de master se va stabili în aşa fel ca durata totală cumulată a studiilor la ciclul I, licenţă, şi ciclul II, master, să fie de cel puţin 300 de credite de studii transferabile.

35. În ciclul II de studii superioare, activităţile didactice sînt susţinute de cadre didactice cu titlu ştiinţific sau, în cazul învăţământului artistic şi sportiv, cu titlu onorific: Artist al Poporului, Artist Emerit, Maestru în Arte, Maestru al Sportului, Om Emerit, Antrenor Emerit, Cavaler al Ordinului Republicii şi echivalentele acestora.

Conducători de teză pot fi numai cadrele didactice deţinătoare de titluri ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice.

36. Instituţiile organizatoare de studii superioare de master pot încadra în activitatea didactică pentru realizarea programelor de master, cu aprobarea senatelor, cercetători notorii din domeniu, precum şi practicieni consacraţi şi recunoscuţi.

37. În cazul studiilor comune de master sau al unui program de master realizat în cotutelă, vor fi stabiliţi doi conducători de teză.

38. Programele comune de studii superioare de master reprezintă o formă de colaborare dintre două sau mai multe instituţii de învăţământ superior (de regulă-consorţiu) responsabile în comun de:

a) elaborarea şi aprobarea programului de studii superioare de master;

b) organizarea admiterii;

c) supervizarea academică, conferirea calificării şi asigurarea calităţii.

39. Un program comun de studii superioare de master presupune că:

a) instituţiile membre ale consorţiului sînt autorizate provizoriu sau acreditate fiecare în parte;

b) fiecare membru al consorţiului dispune de permisiunea autorităţilor naţionale abilitate în acest scop pentru organizarea programului comun;

c) studenţii din fiecare instituţie participantă la programul comun realizează o perioadă de studii în fiecare din instituţiile partenere;

d) perioada de aflare a studenţilor la instituţiile sau organizaţiile partenere ale instituţiei de învăţământ superior constituie o parte substanţială a programului comun;

e) perioadele de studii şi examenele promovate la instituţiile partenere sînt recunoscute deplin şi în mod automat de toţi membrii consorţiului, în condiţiile legii;

f) cadrele ştiinţifico-didactice din instituţiile participante la consorţiu vor contribui în comun la realizarea programului de studiu.

40. Cotutela este un acord privind supervizarea/îndrumarea în comun a unui student al programului de master de către doi conducători ştiinţifici, dintre care cel puţin unul este din Republica Moldova. Acordul de cotutelă se semnează între instituţiile care organizează programul de studii superioare în cotutelă, studentul semnînd contractul de studii cu ambele instituţii.

41. Calificarea comună este acordată şi diploma comună este eliberată în conformitate cu Acordul de parteneriat şi avînd la bază cadrul normativ în vigoare. Diplomele şi certificatele comune se perfectează în limbile de comunicare stabilite în cadrul parteneriatului şi în limba engleză.

42. Studiile de master se desfăşoară conform planului de învăţămînt aprobat de Senatul instituţiei de învăţămînt şi elaborat în baza Planului-cadru pentru studii superioare, aprobat de Ministerul Educaţiei.

43. Planul de învăţămînt va cuprinde unităţi de curs/module, de studiu avansat şi aprofundare în cadrul domeniului general de studiu, module de pregătire complementară necesare pentru plasarea în cîmpul muncii, precum şi module de cercetare ştiinţifică sau creaţie artistică.

44. Persoanele înscrise la studii superioare de master, fără experienţă practică, imediat după absolvirea ciclului I de studii superioare, vor realiza un stagiu practic în volum de 10-15 credite de studii transferabile, în funcţie de tipul programului de master.

Persoanelor cu experienţă practică dovedită, de cel puţin 1 an în domeniul în care realizează programul de master, şi care îşi continuă activitatea de muncă în domeniul respectiv, li se va atribui numărul stabilit de credite, în baza evaluării competenţelor şi recunoaşterii experienţei practice de către catedra/departamentul de profil, în conformitate cu o metodologie aprobată de Consiliul facultăţii care organizează programul de master, publicată pe pagina de Internet a instituţiilor de învăţămînt superior.

45. Studiile superioare de master se organizează în limba română şi /sau, în limita posibilităţilor sistemului educaţional, în una din limbile de circulaţie internaţională.

46. Studiile superioare de master se pot organiza în următoarele forme de învăţămînt:

a) cu frecvenţă;

b) cu frecvenţă redusă;

c) la distanţă.

47. În domeniile generale de studiu – arte, psihologie, medicină veterinară, medicină şi farmacie şi în domeniile de formare profesională – limbi moderne şi arhitectură, studiile superioare de master se organizează numai prin învăţămînt cu frecvenţă.

48. În contextul autonomiei universitare, numărul de studenţi pentru o grupă academică de master se stabileşte de Senatul instituţiei de învăţămînt superior, în funcţie de capacitatea de înmatriculare stabilită în urma acreditării sau autorizării provizorii a programelor respective.

49. Învăţămîntul cu frecvenţă redusă sau la distanţă se organizează doar la programele de master la care în instituţia respectivă este organizat învăţămîntul cu frecvenţă.

50. Durata studiilor superioare de master la formele de învăţămînt cu frecvenţă redusă şi la distanţă este mai mare cu un semestru de studii în comparaţie cu durata studiilor la învăţămîntul cu frecvenţă.

51. Fiecare program de studii superioare de master se individualizează prin misiune şi obiective, concretizate în competenţe şi cunoştinţe profesionale generale şi specifice de specialitate, finalităţi educaţionale pe care le asigură absolvenţilor, acestea fiind definite în

concordanţă cu cerinţele viitorilor angajatori, cerinţele pieţei şi cu exigenţele abordării în viitor a unui program de doctorat.

52. Conţinutul programului de studii superioare de master este acelaşi pentru toate cele trei forme de învăţămînt. Planul de învăţămînt cuprinde atît discipline de cunoaştere avansată în cadrul programului de master, cît şi module de pregătire complementară necesare pentru inserţia absolventului de studii superioare de master pe piaţa muncii.

53. Corelarea ore – auditoriu şi ore de activitate individuală de învăţare se stabileşte de către instituţia de învăţămînt superior în funcţie de tipul programului de master şi specificul unităţii de curs/modulului: gradul de noutate şi/sau complexitate şi asigurarea didactico-metodică.

54. Pe parcursul studiilor superioare de master, studenţii pot schimba forma de învăţămînt, oferită de instituţia de învăţămînt organizatoare, în conformitate cu prevederile regulamentelor instituţionale.

55. Studiile superioare de master la forma de învăţămînt cu frecvenţă redusă sau la distanţă se organizează numai în regim cu taxă, cu excepţia Academiei de Administrare Publică, care oferă programe de master pentru personalul din serviciul public.

Numărul de locuri pentru studiile superioare de master în regim cu taxă se stabilesc de către Senatul fiecărei instituţii de învăţămînt superior, în baza legislaţiei în vigoare şi cu respectarea capacităţii maxime de şcolarizare.

56. Studenţii ciclului II – studii superioare de master, înmatriculaţi la studii cu finanţare bugetară şi pe locuri cu taxă de studii, încheie cu instituţia de învăţămînt superior un contract de studii, care reglementează raporturile studentului cu instituţia de învăţămînt superior sub aspect academic, financiar, social şi alte aspecte specifice instituţiei de învăţămînt superior.

Contractul de studii prevede obiectul contractului, drepturile şi obligaţiile părţilor, taxa pentru întregul ciclu de studii, precum şi alte reglementări conform legislaţiei.

57. Un student poate întrerupe studiile superioare de master, în baza unor motive întemeiate, stabilite de regulamentele instituţionale, pentru o perioadă de timp de cel mult un an de zile. Reluarea studiilor de către persoanele care au fost iniţial înmatriculate cu finanţare de la bugetul de stat se va face doar prin contract, cu achitarea taxei de studii corespunzătoare studenţilor la contract din anul respectiv, cu excepţia persoanelor care s-au aflat în mobilitate academică, concediu de boală, concediu de maternitate sau concediu pentru îngrijirea copilului.

58. Studenţii exmatriculaţi de la studiile superioare de master, care au beneficiat de finanţare bugetară, au dreptul să se restabilească pentru continuarea studiilor doar prin contract, cu achitarea taxei de studii corespunzătoare studenţilor la contract din anul respectiv.

59. Evaluarea rezultatelor academice ale studenţilor care urmează programe de master se realizează în baza metodologiilor stabilite de fiecare instituţie organizatoare, cu aplicarea sistemului de credite transferabile.

60. Studiile superioare de master se finalizează cu susţinerea publică a tezei/proiectului de master.

După susţinerea publică, tezele/proiectele de master se publică pe pagina web oficială a instituţiei de învăţămînt superior.

61. Studenţii ciclului II care realizează obiectivele programului de master şi susţin cu succes teza/proiectul de master primesc titlul de master în domeniul general de studiu respectiv, cu eliberarea Diplomei de studii superioare de master, însoţită de Suplimentul la Diplomă, redactat în limbile română şi engleză.

62. Diploma de studii superioare de master atestă faptul că titularul a obţinut competenţe academice şi/sau profesionale specifice, inclusiv competenţe manageriale, de cercetare, dezvoltare şi inovare.

63. În Diploma de master se va indica denumirea programului de master. În funcţie de programul de master realizat, vor fi eliberate următoarele tipuri de diplome: **MS** – pentru programele de master ştiinţific şi **MP** – pentru programele de master de profesionalizare.

V. TEZA/PROIECTUL DE MASTER

64. Teza/proiectul de master reprezintă o cercetare ştiinţifică sau de creaţie artistică, aprofundată/interdisciplinară/complementară în domeniul analizei problemelor teoretice şi practice, care trebuie să demonstreze competenţe profesionale şi de cercetare în domeniul programului de master, cunoaşterea ştiinţifică avansată a temei abordate, să conţină elemente de noutate şi originalitate în dezvoltarea sau soluţionarea problemei de cercetare.

65. Cerinţele concrete pentru elaborarea şi susţinerea tezei/proiectului de master se stabilesc de către catedra/departamentul de profil din instituţia de învăţămînt organizatoare de studii superioare de master, stipulate în regulamentele instituţionale.

În funcţie de domeniul programelor de master, teza/proiectul de master cu orientare de profesionalizare poate fi prezentată sub formă de spectacol, film, operă de artă, alte forme acceptate.

66. Tema tezei/proiectului de master se stabileşte de către studenţi şi conducătorii de teze, fiind aprobată de către catedra/departamentul de profil şi consiliile facultăţilor, pînă la începutul anului II de studii. După aprobare, tematica tezelor/proiectelor de master se va plasa pe paginile web ale catedrelor/facultăţilor/instituţiilor.

67. Studentul ciclului II poate solicita schimbarea temei tezei/proiectului de master, dar nu mai tîrziu decît cu 3 luni pînă la susţinerea tezei/proiectului. Schimbarea temei se aprobă de către catedra/departamentul de profil, în cadrul aceluiaşi program de master în care a fost înmatriculat studentul, şi nu implică modificarea duratei studiilor. În cazul programelor comune de studii, schimbarea temei de cercetare se face cu acordul ambelor instituţii.

68. În cazul programelor comune de master, teza/proiectul de master se depune la instituţia în care a fost înmatriculat studentul, cu avizul favorabil al instituţiei coorganizatoare a programului respectiv de studii. În cazul realizării unui program de master în cotutelă, vor fi prezentate avizele ambilor conducători.

69. Elaborarea şi prezentarea tezei/proiectului de master se pot face şi într-o limbă de circulaţie internaţională, conform prevederilor programului de studii superioare de master.

În situaţia în care teza/proiectul de master este scris într-o altă limbă decît română, lucrarea va fi însoţită de un rezumat redactat în limba română.

70. Tezele/proiectele de master se susţin public, în faţa comisiilor de evaluare stabilite prin ordinul rectorului instituţiei organizatoare de master. Comisiile de evaluare a tezelor de master sînt constituite din cel puţin cinci membri, inclusiv reprezentanţi ai angajatorilor.

71. În calitate de preşedinte al comisiei de evaluare a tezei/proiectului de master pot fi desemnaţi specialişti în domeniul respectiv (profesori universitari, conferenţiari universitari, cercetători ştiinţifici, deţinători ai titlurilor onorifice), care nu activează în cadrul instituţiei în cauză.

72. Aceeaşi persoană poate fi numită preşedinte al unei comisii de evaluare a tezei/proiectului de master nu mai mult de doi ani consecutiv.

73. Orarul susţinerii tezelor/proiectelor de master se va da publicităţii pe paginile web ale catedrelor/instituţiilor.

74. În procesul evaluării şi susţinerii, tezele/proiectele de master vor fi apreciate conform următoarelor criterii:

a) actualitatea temei;

b) calitatea fundamentării ştiinţifice;

c) realizarea obiectivelor cercetării;

d) calitatea/complexitatea studiului efectuat;

e) relevanţa practică a studiului efectuat;

f) calitatea prezentării (lizibilitate, grafică, elocinţă etc.);

g) alte criterii stabilite de instituţie.

Ponderea fiecărui criteriu în calcularea notei finale va fi stabilită de Senatul instituţiei organizatoare.

75. Nota finală la evaluarea tezei/proiectului se calculează ca medie aritmetică a notelor atribuite de către membrii comisiei pentru fiecare din criteriile prevăzute.

Rezultatele evaluării tezei/proiectului se exprimă prin note de la "10" la "1", în conformitate cu sistemul naţional de notare, precum şi scara de notare cu calificative recomandate în Sistemul European de Credite Transferabile (A, B, C, D, E, FX, F), calificativul de promovare fiind stabilit de instituţie în regulamentul instituţional.

76. Studenţii ciclului II – studii superioare de master au dreptul să conteste rezultatele evaluării tezei/proiectului de master exclusiv cu privire la procedură. Eventualele contestaţii se depun, în scris, la secretariatul facultăţii, în termen de maximum 24 de ore de la comunicarea/afişarea rezultatelor. Contestaţiile se rezolvă, în termen de 48 de ore de la depunere, de către comisiile de evaluare a tezelor/proiectelor de master, conform regulamentului instituţional.

77. În cazul în care studentul nu a susţinut teza/proiectul de master în sesiunea stabilită, acesta are dreptul să o susţină repetat, de cel mult două ori în următorii 3 (trei) ani, cu suportarea de către candidat a cheltuielilor de examinare, stabilite de instituţie. Pentru a doua susţinere, studentul va solicita reconfirmarea temei tezei/proiectului de master. Dacă şi la a doua susţinere a tezei/proiectului studentul nu obţine media de promovare, acestuia i se eliberează un certificat de absolvire a programului de master şi certificatul academic respectiv.

78. Prezentul Regulament se aplică şi este obligatoriu pentru instituţiile de învăţămînt superior publice şi private, începînd cu anul universitar 2015-2016.

79. În baza prezentului Regulament, instituţiile organizatoare elaborează propriile regulamente de organizare şi desfăşurare a studiilor superioare de master care se vor aproba de senatele universitare.

80. Diplomele de master obţinute de absolvenţii studiilor postuniversitare specializate, organizate în baza prevederilor anterioare prezentului Regulament, sînt echivalente cu cele obţinute la finalizarea studiilor de master organizate în temeiul prezentului Regulament.

Consiliul Naţional pentru Acreditare şi Atestare al Republicii Moldova

GHID
PRIVIND PERFECTAREA TEZELOR DE DOCTORAT ŞI A AUTOREFERATELOR

Aprobat prin Hotărârea Comisiei de Atestare a CNAA, Nr.AT03/11 din 23 aprilie 2009

Intră în vigoare din 1.09.2009

Chişinău, 2009

© Consiliul Naţional pentru Acreditare şi Atestare al Republicii Moldova, 2009

CUPRINS

	Introducere	4
1.	Informaţii generale	4
2.	Conţinutul şi volumul tezelor	5
3.	Perfectarea tezelor	8
4.	Perfectarea autoreferatelor	8
5.	Asigurarea bibliografică a tezelor şi a autoreferatelor	10
6.	Responsabilităţi	12
	Bibliografie	12
	Anexa 1. Foaia de titlu a tezei	13
	Anexa 2. Foaia privind dreptul de autor	14
	Anexa 3. Declaraţia privind asumarea răspunderii	15
	Anexa 4. Exemple de formule, figuri, tabele	16
	Anexa 5. Foaia de titlu a autoreferatului	17
	Anexa 6. Reversul foii de titlu a autoreferatului	18
	Anexa 7. Foaia privind datele de tipar	19

INTRODUCERE

Ghidul privind perfectarea tezelor de doctorat şi a autoreferatelor este elaborat în baza actelor normative ale CNAA şi ale unor universităţi din străinătate, care reglementează procesul de atestare a cadrelor ştiinţifice de înaltă calificare.

Ghidul conţine 7 compartimente şi anexe. În compartimentul 1 „Informaţii generale" se stipulează cerinţele referitor la tezele de doctorat, principiile de formulare a temelor de doctorat, cerinţele generale privind perfectarea tezelor şi autoreferatelor. În compartimentul 2 „Conţinutul şi volumul tezelor" se defineşte structura tezei, se descriu recomandările privind conţinutul şi volumul tezelor şi compartimentelor acestora. În compartimentul 3 „Perfectarea tezelor" sânt expuse cerinţele privind tipul fontului utilizat, amplasarea textului, numerotarea paginilor, prezentarea materialului grafic etc. În compartimentul 4 „Perfectarea autoreferatelor" sânt descrise cerinţele referitor la autoreferate din punctul de vedere al structurii şi volumului compartimentelor, perfectării lor. În compartimentul 5 „Asigurarea bibliografică a tezelor şi autoreferatelor" şi 6 „Alcătuirea referinţelor bibliografice" se concretizează cerinţele privind referinţele şi listele bibliografice. Sânt prezentate exemple de diverse surse bibliografice – cărţi, autoreferate, teze, brevete de invenţii, reviste, lucrări ale simpozioanelor, publicaţii electronice. În compartimentul 7 „Responsabilităţi" se indică necesitatea de a respecta prevederile legii privind dreptul de autor şi cerinţele respective la perfectarea tezei. În caz contrar teza este restituită organizaţiei/instituţiei, iar diploma persoanei care a obţinut grad ştiinţific prin fraudă, plagiat, falsuri sau alte acţiuni incompatibile cu prevederile legislaţiei în vigoare, se anulează. În anexe sânt descrise cerinţele privind perfectarea foii de titlu a tezei şi a autoreferatului, foii privind dreptul de autor, datele de tipar, declaraţia privind asumarea răspunderii, sunt date exemple de formule, figuri şi tabele.

Ghidul este destinat doctoranzilor, conducătorilor şi consultanţilor tezelor de doctorat.

1. INFORMAŢII GENERALE

Teza de doctor / doctor habilitat este o lucrare ştiinţifică originală, elaborată în baza propriilor cercetări ştiinţifice publicate, conţine rezultate teoretice şi practice noi la nivel naţional şi mondial, ilustrează importanţa aportului autorului în ştiinţă şi este perfectată în scopul obţinerii gradului ştiinţific de doctor / doctor habilitat [1,2].

Teza de doctor prevede soluţionarea unei probleme ştiinţifice actuale, importantă pentru domeniul de cunoaştere respectiv.

Teza de doctor habilitat conţine rezultate principial noi pentru ştiinţă ş i practică, care determină crearea unei noi direcţii ştiinţifice sau soluţionarea unei probleme ştiinţifice, aplicative, de importanţă majoră.

Temele tezelor de doctorat sânt corelate cu direcţiile prioritare de cercetare-dezvoltare ale ţării, cu tendinţele ştiinţei mondiale şi sânt aprobate de consiliile ştiinţifice/senatele organizaţiilor/instituţiilor acreditate, cu cel puţin un an înainte de susţinerea tezei.

Tema tezei se formulează laconic, reflectă ideea, sensul principal al investigaţiilor. Nu se recomandă repetarea cuvintelor în denumirea tezei, folosirea sintagmelor de tipul „contribuţii la…", „cercetări referitoare la…", „studiu privind…" etc.

La teză se anexează actele de implementare a rezultatelor obţinute, precum şi copiile certificatelor şi ale altor documente ce confirmă noutatea ştiinţifică (brevete de invenţie etc).

Tezele se scriu în limba de stat a Republicii Moldova. La o solicitare motivată, cu consimţământul consiliului ştiinţific al organizaţiei din sfera ştiinţei şi inovării/senatului instituţiei de învăţământ superior, teza poate fi scrisă în limba rusă sau engleză. În acest caz este obligatorie scrierea autoreferatului şi în limba română.

Autoreferatul tezei conţine reperele conceptuale ale cercetării, ideile şi concluziile principale ale tezei, dezvăluie aportul autorului la realizarea investigaţiilor, locul lor în contextul cercetărilor de specialitate din ţară şi din lume, noutatea ştiinţifică şi importanţa practică a rezultatelor obţinute.

2.CONŢINUTUL ŞI VOLUMUL TEZELOR

Compartimentele tezelor şi volumul lor sânt prezentate în Tabelul 1. Tezele conţ in partea principală (compartimentele 1-9) şi partea complementară (compartimentele 10-13). Volumul părţii principale a tezei de doctor constituie 115-120 pagini, iar a celei de doctor habilitat 190-200 pagini, inclusiv materialul ilustrativ (figurile şi tabelele) . În cazul ştiinţelor socio-umanistice şi arte acest volum poate varia între 145-150 pagini pentru tezele de doctor şi 250-260 pagini pentru tezele de doctor habilitat. Volumul materialului ilustrativ nu va depăşi 30% din volumul păr ţii principale. Volumul părţii complementare nu se limitează, dar, în caz de depăşire a volumului total al tezei de 350 pagini, se copertează aparte.

FOAIA DE TITLU

Foaia de titlu se perfectează conform Anexei 1. În caz dacă teza este scrisă în altă limbă decât cea de stat a Republicii Moldova, după foaia de titlu urmează încă o foaie de titlu, suplimentară, scrisă în limba de stat a Republicii Moldova.

FOAIA PRIVIND DREPTUL DE AUTOR

Prin dreptul de autor se protejează operele creaţiei intelectuale în domeniul literaturii, artei si ştiinţei, exprimate într-o anumită formă obiectivă, ce permite a le reproduce, atât publicate cât si nepublicate, indiferent de forma, destinaţia si valoarea fiecărei lucrări ştiinţifice, precum si de procedeul de reproducere a ei. Autorul beneficiază de dreptul exclusiv de autor asupra operei sale [3].

Pentru a informa publicul despre drepturile sale, titularul poate sa folosească simbolul protejării dreptului de autor, care se imprimă pe fiecare exemplar al lucrării şi constă din trei elemente (vezi Anexa 2): litera latină C inclusă intr-un cerc – ©; numele titularului drepturilor exclusive de autor; anul perfectării tezei.

Tabelul 1.Compartimentele tezelor şi volumul lor

	Denumirea compartimentelor	Volum, pagini, format A4, font 12, interval 1,5	
		Teza de doctor	**Teza de doctor habilitat**
1.	**FOAIA DE TITLU**	1	1
2.	**FOAIA PRIVIND DREPTUL DE AUTOR**	1	1
3.	**CUPRINS**	1-3	2-4
4.	**ADNOTARE** (în română, rusă şi engleză)	3	3
5.	**LISTA ABREVIERILOR**	1-2	1-2
6.	**INTRODUCERE**	7-8	8−10
7.	**ANALIZA SITUAŢIEI ÎN DOMENIUL TEZEI** (denumirea concretă a capitolului dat)	25−30 (1 capitol)	30−40 (1 capitol)
8.	**COMPARTIMENTELE DE BAZĂ ALE TEZEI** (cu denumiri concrete ale capitolelor respective)	80/100 (2-3 capitole de proporţii egale)	160/210 (4-5 capitole de proporţii egale)
9.	**CONCLUZII GENERALE ŞI RECOMANDĂRI**	2-3	3−4
	Total pagini *(inclusiv materialul ilustrativ)*	120/150	200/260
10.	**BIBLIOGRAFIE**	până la 15 pagini	până la 20 pagini
11.	**ANEXE**	nu se limitează	nu se limitează
12.	**DECLARAŢIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII**	1	1
13.	**CV-ul AUTORULUI**	1-2	1-2

ADNOTARE

În adnotare se prezintă numele de familie, prenumele autorului, titlul tezei, gradul ştiinţific solicitat (de exemplu, teză de doctor în tehnică), localitatea, anul perfectării tezei, structura tezei (de exemplu, introducere, patru capitole, concluzii generale şi recomandări, bibliografie din 160 titluri, 6 anexe, 250 pagini de text de bază (până la Bibliografie), 37 figuri, 10 tabele), numărul de publicaţii la tema tezei (de exemplu, Rezultatele obţinute sunt publicate în 34 lucrări ştiinţifice), cuvintele-cheie (până la 10 cuvinte, într-un rând separat).

Se descriu, în mod separat, următoarele compartimente: domeniul de studiu, scopul şi obiectivele lucrării, noutatea şi originalitatea ştiinţifică; problema ştiinţifică importantă soluţionată în domeniul respectiv *(pentru teza de doctor)*; rezultatele principial noi pentru ştiinţă şi practică obţinute, care au determinat crearea unei noi direcţii ştiinţifice sau soluţionarea unei probleme ştiinţifice, aplicative, de importanţă majoră (*pentru teza de doctor habilitat),* semnificaţia teoretică, valoarea aplicativă a lucrării, implementarea rezultatelor ştiinţifice.

Adnotarea se prezintă în 3 limbi: română, rusă şi engleză, fiecare fiind prezentată pe o singură pagină a foii.

INTRODUCERE

Se descrie actualitatea şi importanţa problemei abordate, scopul şi obiectivele tezei, noutatea ştiinţifică (*pentru teza de doctor* - problema ştiinţifică importantă soluţionată în domeniul respectiv; *pentru teza de doctor habilitat* - rezultatele principial noi pentru ştiinţă şi practică obţinute, care au determinat crearea unei noi direcţii ştiinţifice sau soluţionarea unei probleme ştiinţifice, aplicative, de importanţă major ă) a rezultatelor obţinute (Anexa 3a) [D*ispoziţia din 19.03.2014, nr.01-07*]; importanţa teoretică şi valoarea aplicativă a lucrării; aprobarea rezultatelor; sumarul compartimentelor tezei.
Autorul este în drept să descrie şi alte repere conceptuale.

ANALIZA SITUAŢIEI ÎN DOMENIUL TEZEI (denumirea concretă a capitolului dat)

Compartimentul dat conţine analiza profundă a materialelor ştiinţifice la tema tezei: articole, monografii, brevete de invenţie etc., publicate în ţară şi peste hotare. O atenţie deosebită se va acorda publicaţiilor din ultimii ani. În baza studierii literaturii de specialitate, se va face o analiză comparativă a situaţiei existente în domeniu, se va formula problema de cercetare şi direcţiile de soluţionare a ei. Se vor formula scopul şi obiectivele tezei.

COMPARTIMENTELE DE BAZĂ ALE TEZEI (cu denumiri concrete ale capitolelor respective)

În compartimentele acestea se descriu: rezultatele originale obţinute în baza cercetărilor la tema tezei, elaborările noi, propuse de autor (algoritmi, metode, dispozitive, sisteme, paradigme, modele etc.), rezultatele cercetărilor teoretice, experimentale ale studiului realizat. În caz de modelare la calculator, se prezintă softurile elaborate (utilizate), datele experimentale obţinute în formă de tabele, figuri, formule. Se descriu realizările şi implementările respective (un algoritm, o metodă, realizate în formă de soft, un dispozitiv, un sistem etc.). Se prezintă rezultatele studiului realizărilor practice, descriind parametrii respectivi (rapiditatea, fiabilitatea etc.). Se ilustrează posibilităţile utilizării elaborărilor în diverse aplicaţii. Se prezintă *pentru teza de doctor* - problema ştiinţifică important ă soluţionată în domeniul respectiv; *pentru teza de doctor habilitat* - rezultatele principial noi pentru ştiinţă şi practică obţinute, care au determinat crearea unei noi direcţii ştiinţifice sau soluţionarea unei probleme ştiinţifice, aplicative, de importanţă majoră. Fiecare capitol al tezei se finalizează cu concluzii, perfectate într-un paragraf, numerotat în ordinea respectivă. Conţinutul tezei trebuie să coreleze totalmente cu tema tezei, fiind reflectat şi în cuprinsul tezei. [*dispoziţia din 19.03.2014, nr.01-07*]

CONCLUZII GENERALE ŞI RECOMANDĂRI

În compartimentul dat se expun rezultatele obţinute, avantajele ş i valoarea elaborărilor propuse, impactul lor în dezvoltarea ştiinţei, economiei naţionale, culturii etc. Se prezintă *pentru teza de doctor* - problema ştiinţifică importantă soluţionată în domeniul respectiv*; pentru teza de doctor habilitat* - rezultatele principial noi pentru ştiinţă şi practică obţinute, care au determinat crearea unei noi direcţii ştiinţifice sau soluţionarea unei probleme ştiinţifice, aplicative, de importanţă majoră. În concluziile generale, la fiecare constatare se face referinţă la lucrarea autorului în care sunt expuse ideile respective. Recomandările se prezintă în formă de sugestii privind cercetările de perspectivă.

BIBLIOGRAFIE (vezi compartimentele 5 şi 6 ale Ghidului)

ANEXE

În anexe se prezintă o informaţie suplimentară la partea principală a tezei, de exemplu, materiale grafice, chestionare, teste, listinguri de softuri, date experimentale, acte de implementare a rezultatelor obţinute, brevete de invenţii ale autorului tezei, descrieri de metodici, sisteme etc. Fiecare anexă va avea denumirea respectivă.

DECLARAŢIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII (vezi Anexa 3)

CV-ul AUTORULUI

CV-ul include următoarele aspecte:
Numele de familie şi prenumele
Cetăţenia
Studii – superioare, doctorat, postdoctorat (instituţie, perioada, specialitatea, calificarea)
Stagii (instituţie, perioada, calificarea)
Domeniile de interes ştiinţific
Participări în proiecte ştiinţifice naţionale şi internaţionale
Participări la foruri ştiinţifice (naţionale şi internaţionale)
Lucrări ştiinţifice şi ştiinţifico-metodice publicate - numărul de monografii, articole, materiale ale comunicărilor ştiinţifice, brevete de invenţii, manuale, ghiduri etc.
Premii, menţiuni, distincţii, titluri onorifice etc
Apartenenţa la societăţi/asociaţii ştiinţifice naţionale, internaţionale
Activităţi în cadrul colegiilor de redacţie ale revistelor ştiinţifice etc
Cunoaşterea limbilor (limba de stat şi limbile străine –cu indicarea gradului de cunoaştere)
Date de contact de serviciu (adresa, telefon, email)

3. PERFECTAREA TEZELOR

Teza se perfectează în Times New Roman (TNR), font 12, cu 1,5 linii spaţiu între rânduri, format A4, cu margini: stânga – 3 cm, dreapta – 1,5 cm, sus şi jos – 2,5 cm, pe o singură parte a foii.

Toate paginile tezei se numerotează începând cu foaia de titlu şi terminând cu ultima pagină. Numărul se plasează în centrul paginii, jos. La foaia de titlu numărul paginii nu se indică. Nu se permite repetarea sau lipsa paginaţiei.

În denumirile compartimentelor tezei nu se utilizează cuvintele „Capitol”, „Paragraf” (sau semnul „§”), „Secţiune”, „Dimensiune” etc. Capitolele, paragrafele şi concluziile la capitol se numerotează prin cifre arabice. De exemplu:

2. DENUMIREA CAPITOLULUI (BOLD CAPS, centered)

2.1. Denumirea paragrafului (Bold, aligned left)
2.2. Concluzii la capitolul 2

În teze se utilizează următoarele categorii de materiale: texte; formule; tabele; figuri (desene, fotografii, diagrame etc.). Textele se prezintă în font TNR Regular, Justified. Formulele, tabelele şi figurile se numerotează luând în considerare numărul capitolului (prima cifră), de exemplu, Figura 2.5 (în textul explicativ) sau Fig.2.5. (în titlul figurii). Formula se amplasează la începutul rândului, iar numărul ei – la sfârşitul rândului (vezi Anexa 4). Denumirea tabelului se amplasează deasupra tabelului, iar a figurii – sub figură, utilizând font TNR Regular, Centered.
În anexe formulele, tabelele şi figurile, dacă sânt mai mult de una, se numerotează luând în considerare numărul anexei, de exemplu, Figura A1.3 (figura 3 din Anexa 1); (A2.1) – formula 1 din Anexa 2 etc. În cazul când anexa conţine o singur ă figură sau un singur tabel, denumirea anexei date poate să coincidă cu denumirea tabelului sau a figurii

În teză nu se admit însemnări, corecţii, pete, adăugări la pagină etc.

4. PERFECTAREA AUTOREFERATELOR

Autoreferatul tezei de doctor nu va depăşi 30 pagini, iar autoreferatul tezei de doctor habilitat – 45 pagini.
Compartimentele autoreferatelor sânt prezentate în Tabelul 2.

Tabelul2. Compartimentele autoreferatului şi volumul lor

	Denumirea compartimentelor	**Volum, pagini, format A4, font 12, interval 1,5**	
		Teza de doctor	**Teza de doctor habilitat**
1.	**FOAIA DE TITLU**	1	1
2.	**REVERSUL FOII DE TITLU**	1	1
3.	**REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII**	2-3	3-4
4.	**CONŢINUTUL TEZEI**	14-15	26-28
5.	**CONCLUZII GENERALE ŞI RECOMANDĂRI**	2-3	3-4
6.	**BIBLIOGRAFIE**	1-2	2-3
7.	**ADNOTARE** (în română, rusă şi engleză)	3	3
8.	**FOAIA PRIVIND DATELE DE TIPAR**	1	1
9.	**FOAIA DE TITLU SUPLIMENTARĂ**, perfectată în limba de stat a Republicii Moldova, în caz dacă autoreferatul tezei este scris în altă limbă	1	1
	Total pagini	25-30	40-45

Autoreferatul va conţine următoarele compartimente:

FOAIA DE TITLU (vezi Anexa 5)

În caz că autoreferatul tezei este scris în altă limbă decât cea de stat a Republicii Moldova, se perfectează o foaie de titlu adiţională în limba de stat a Republicii Moldova, care se amplasează după foaia privind datele de tipar.

REVERSUL FOII DE TITLU (vezi Anexa 6)

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII cuprind:

Actualitatea temei
Descrierea situaţiei în domeniul de cercetare şi identificarea problemelor de cercetare
Scopul şi obiectivele lucrării
Metodologia cercetării ştiinţifice
Noutatea şi originalitatea ştiinţifică
Problema ştiinţifică importantă soluţionată în domeniul respectiv (se indică *pentru teza de doctor*) sau rezultatele principial noi pentru ştiinţă şi practică obţinute, care au determinat crearea unei noi direcţii ştiinţifice sau soluţionarea unei probleme ştiinţifice, aplicative, de importanţă majoră *(pentru teza de doctor habilitat)*
Semnificaţia teoretică
Valoarea aplicativă a lucrării
Rezultatele ştiinţifice principale înaintate spre susţinere: 3-5 la teza de doctor, 7-10 la teza de doctor habilitat
Implementarea rezultatelor ştiinţifice
Aprobarea rezultatelor ştiinţifice
Publicaţiile la tema tezei
Volumul şi structura
tezei Cuvintele-cheie
Autorul este în drept să descrie şi alte repere conceptuale.

CONŢINUTUL TEZEI

În compartimentul dat se prezintă sinteza conţinutului tezei, pe capitole, cu expunerea ideilor şi a rezultatelor ştiinţifice obţinute. Se indică *pentru teza de doctor* - problema ştiinţifică importantă soluţionată în domeniul respectiv; *pentru teza de doctor habilitat* - rezultatele principial noi pentru ştiinţă şi practică obţinute, care au determinat crearea unei noi direcţii ştiinţifice sau soluţionarea unei probleme ştiinţifice, aplicative, de importanţă major. Autorul va face referinţe la publicaţiile personale din lista lucrărilor la tema tezei.

CONCLUZII GENERALE ŞI RECOMANDĂRI

În compartimentul dat se expun rezultatele obţinute, avantajele ş i valoarea elaborărilor propuse, impactul lor în dezvoltarea ştiinţei, economiei naţionale, culturii etc. Se prezintă *pentru teza de doctor* - problema ştiinţifică importantă soluţionată în domeniul respectiv*; pentru teza de doctor habilitat* - rezultatele principial noi pentru ştiinţă şi practică obţinute, care au determinat crearea unei noi direcţii ştiinţifice sau soluţionarea unei probleme ştiinţifice, aplicative, de importanţă majoră. Recomandările se prezintă în formă de sugestii privind cercetările de perspectivă.

BIBLIOGRAFIE

ADNOTARE (vezi compartimentul 2 al Ghidului)

FOAIA PRIVIND DATELE DE TIPAR (vezi Anexa 7)

La perfectarea autoreferatului se aplică aceleaşi reguli ca şi la perfectarea tezei (vezi compartimentul 3 al Ghidului).

5. ASIGURAREA BIBLIOGRAFICĂ A TEZELOR ŞI A AUTOREFERATELOR

Bibliografia se amplasează după compartimentul „Concluzii generale şi recomandări” (vezi Tabelul 1). Referinţele sunt prezentate în succesiune numerică, conform ordinii citărilor în text sau

în ordine alfabetică. În ultimul caz sursele bibliografice se vor diviza conform originii (română, rusă, engleză etc.), cu păstrarea numerotării unice.

Referinţele la sursele bibliografice se indică în paranteze pătrate, inserate în text, de exemplu [8]. Dacă sunt citate anumite părţi ale sursei, după indicele bibliografic se indică şi pagina, de exemplu [8, p. 231].

În bibliografie se includ lucrările utilizate în teză şi autoreferat, inclusiv lucrările publicate de autor, cu referinţele respective în text.

Exemple de publicaţii tipărite:

CĂRŢI

Palii A. Cultura comunicării. Chişinău: Epigraf, 1999. 176 p.

Tave D. Inbreeding and brood stok management. Rome: FAO, 1999. 122 p.

Семенов В. В. Философия: итог тысячелетий. Философская психология. Москва: Эврика, 2000. 64 с.

Nicolescu O., Verboncu I. Management. Bucureşti: Economică, 1996. 407 p.

Permin A., Hansen I. Epidemiology, diagnosis and control of poultry parasites. Rome: FAO, 1998. 160 p.

Costenco T., Costenco C. Ciuperci din Moldova. Chişinău: ARC, 2004. 96 p.

Balan V., Cimpoieş Gh., Barbăroşie M. Pomicultura. Chişinău: Museum, 2001. 451 p.

mai mult de trei autori

Stan N. ş. a. Tratat de legumicultură. Bucureşti: Timpul, 2004. 282 p.

Alte surse

Codul cu privire la ştiinţă şi inovare al Republicii Moldova. Nr. 259-XV din 15 iulie 2004. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 30.07.2004, nr.125-129 (1479-1483).
Anuarul statistic al Republicii Moldova. Chişinău, 2005. 560 p.
Production: Yearbook 2003. Vol. 57, 2003. Rome: FAO, 2004. 260 p.

AUTOREFERATE, TEZE

Sava P. Productivitatea agrişului în funcţie de soi şi distanţa de plantare. Autoref. tezei de dr. şt. agricole. Chişinău, 2003. 21 p.

Mardare I. Concepţia cognitiv-structurală de creare a sistemelor intelectuale pentru restabilirea imaginilor. Teză de dr.hab. în tehnică. Chişinău, 2008. 240 p.

BREVETE DE INVENŢII

Brevet de invenţie. 2732 B2, MD, A 01 M 7/00. Captator de soluţie al stropitorii cu ventilator / Ivan Stalev, Sergiu Stalev (MD). Cererea depusă 23.02.2001, BOPI nr 4/2005.

Пат. 2187888 Российская Федерация, МПК7 Х 04 Б 1/38, Х 04 Ж 13/00. Приемопередающее устройство. В. И. Чугаева; Заявитель и патентооблад. Воронеж. науч.-исслед. ин-т связи. Опубл. 20.08.02, Бюл. nr. 23.

CONTRIBUŢII

în reviste

Adăscăliţei M. Tăierea de reîntinerire a pomilor de măr. In: Agricultura Moldovei, 1997, nr 9, p. 17-22.

în lucrări ştiinţifice

Rurac M. Influenţa prelucrării de bază a solului asupra unor însuşiri fizice. În: Culegere de lucrări ştiinţifice a Universităţii Agrare de Stat din Moldova, 2001, vol. 9, p. 95-99.

în materialele simpozioanelor

Babuc V. ş. a. Cercetări şi realizări în tehnică. In: Realiz ări, programe, perspective. Tezele conf. jubiliare internaţionale. Chişinău: Universitatea Tehnică a Moldovei, 1995, p. 152-157.

EXEMPLE DE REFERINŢE LA DOCUMENTE ELECTRONICE

Hârnău S., Ohrimenko S., Cernei G. Tehnologiile informaţionale şi problemele globale ale dezvoltării societăţii. Chişinău, 2008. http: //www.ase.md./Inside/PersonalPagesRomCom.phtml (vizitat 10.02.2009).

Dumitrescu D**.** Evaluarea în biblioteci. In: UniBIB. 2007. http://www.bcub.ro/articoledr.htm (vizitat 15.03.2008).

6. RESPONSABILITĂŢI

La perfectarea tezei se respectă legea privind dreptul de autor [3], articolul 28.

C.N.A.A. anulează diploma persoanei care a obţinut gradul ştiinţific prin fraudă, plagiat, falsuri sau alte acţiuni incompatibile cu prevederile legislaţiei în vigoare, iar instituţia ce a prezentat dosarul în cauză este sancţionată [2].

Dosarul în care la etapa de examinare la CNAA se depistează lipsa unor documente sau întocmirea lor incorectă, perfectarea sau redactarea neglijentă a acestuia, cât şi a tezei (autoreferatului), se restituie organizaţiei/instituţiei, pentru a fi modificate în corespundere cu actele normative ale CNAA [2].

În cazul prezentării repetate la CNAA a dosarelor de atestare la grade ştiinţifice cu nerespectarea actelor normative ale CNAA, preşedintele şi secretarul ştiinţific ai consiliului specializat se eliberează din funcţie.

BIBLIOGRAFIE

1. Codul cu privire la ştiinţă şi inovare al Republicii Moldova. Nr. 259-XV din 15 iulie 2004. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 30.07.2004, nr.125-129 (1479-1483).

2. Regulamentul cu privire la funcţionarea consiliilor ştiinţifice specializate şi conferirea gradelor ştiinţifice şi titlurilor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice în Republica Moldova. În: Monitorul oficial al Republicii Moldova, 18.04.2008, nr. 78 – 79 (3171 – 3172).

3. Legea Republicii Moldova privind dreptul de autor şi drepturile conexe. Nr.139 din 02.07.2010. Publicat: 01.10.2010 în Monitorul oficial al Republicii Moldova nr.191/193

4. Guide to the preparation of theses and dissertations. The University of Tennessee, Knoxville, 2003. (http://web.utk.edu/~thesis/guide10.pdf)

5. Guide for the Preparation of Theses and Dissertations. The Graduate School, Duke University, Durham, North Carolina, 2006. (www.gradschool.duke.edu/policies_and_forms/thesis.pdf)

Anexa 1. Foaia de titlu a tezei

DENUMIREA COMPLETĂ A ORGANIZAŢIEI/INSTITUŢIEI ÎN CARE A FOST ELABORATĂ TEZA (font 14, Bold, centered)

Cu titlu de manuscris
C.Z.U: ……

NUMELE DE FAMILIE, PRENUMELE AUTORULUI (font 14, Bold, centered)

TITLUL TEZEI (font 16, Bold, centered)

CIFRUL ŞI DENUMIREA SPECIALITĂŢII (font 14, Bold, centered)

Teză de doctor/ doctor habilitat în domeniu **(**font 14, Bold, centered)

Conducător ştiinţific:	Semnătura	Numele, prenumele, gradul ştiinţific, titlul ştiinţific/ştiinţifico-didactic, specialitatea ştiinţifică
/Consultant ştiinţific :		
Autorul:	Semnătura	

LOCALITATEA, ANUL

Anexa 2. Foaia privind dreptul de autor

© Numele de familie, prenumele titularului dreptului de autor, anul perfectării tezei (font 14, Bold, centered)

Anexa 3. Declaraţia privind asumarea răspunderii

Pentru tezele elaborate în limba de stat

Subsemnatul, declar pe răspundere personală că materialele prezentate în teza de doctorat sunt rezultatul propriilor cercetări şi realizări ştiinţifice. Conştientizez că, în caz contrar, urmează să suport consecinţele în conformitate cu legislaţia în vigoare.

Numele de familie, prenumele

Semnătura

Data

Pentru tezele elaborate în limba rusă

Декларация об ответственности

Нижеподписавшийся, заявляю под личную ответственность, что материалы, представленные в докторской диссертации, являются результатом личных научных исследований и разработок. Осознаю, что в противном случае, буду нести ответственность в соответствии с действующим законодательством.

Фамилия, имя

Подпись

Число

Anexa 3a. Formularea *problemei ştiinţifice soluţionate* în teza de doctorat

Formularea *problemei ştiinţifice soluţionate* în tezele de doctorat include următoarele componente de bază, fapt ce nu exceptă şi alte componente specifice domeniului:

Componenta 1. Acţiunea şi rezultatul acţiunii. Soluţia problemei ştiinţifice vizează acţiunea nemijlocită întreprinsă în procesul de investigaţie şi rezultatul acesteia şi este exprimată prin formulări specifice.

Problema ştiinţifică soluţionată constă în/ rezidă în:

- elaborarea /a fost elaborat cadrul conceptual /modelul /paradigma /baza normativă /baza praxiologică a …
- modelarea /a fost modelat, elaborat, creat algoritmul /demersul /schema /sistemul…
- reconceptualizarea /s-a reconceptualizat /concretizat /restructurat /construit epistemologic…
- demonstrarea/ a fost demonstrată valoarea ştiinţifică a …
- fundamentarea /a fost fundamentat /argumentat /dovedit ştiinţific…
- abordarea /s-a abordat hermeneutic (interpretativ)…
- formularea /au fost formulate dovezi ştiinţifice /teoretice pentru…
- formularea /au fost formulate, identificate principii /procedee /concepţii /legităţi /reguli /teorii/ metode /criterii /strategii /metodologii /teze /norme /referenţialul…
- elaborarea /au fost elaboraţi /formulaţi /stabiliţi indici, indicatori, descriptori, instrumente, mijloace …
- fundamentarea ştiinţifică /a fost fundamentată ştiinţific o nouă paradigmă /platformă /direcţie/ matrice /strategie /linie /cale …
- întemeierea /s-a întemeiat ştiinţific /praxiologic…
- conceptualizarea /a fost conceptualizată /identificată …
- determinarea /a fost determinată /stabilită baza…
- demonstrarea /a fost demonstrată valoarea strategică /tactică /metodologică a…
- constituirea, crearea /a fost constituit un câmp /un cadru /un sistem /un ansamblu de cunoştinţe specifice în domeniul…
- au fost puse bazele /creată o viziune de ansamblu…
- elucidarea /a fost elucidată /ilustrată /demonstrată necesitatea…
- a fost autentificată teoretic /ştiinţific… etc.

Componenta 2. ***Efectul acţiunii şi al rezultatelor***. În expunerea problemei ştiinţifice soluţionate se indică efectul/ consecinţele acţiunii şi al rezultatelor implementate, aplicate, testate, validate, prin formulări de tipul:

- fapt care /ceea ce a contribuit /a condus la /a determinat /a generat; având ca efect, ca urmare, rezultat ameliorarea…; optimizarea...; dezvoltarea…; sporirea …; eficientizarea…; completarea…; perfecţionarea…; confirmarea…; schimbarea…; inovarea…; remanierea…; restructurarea…; transformarea…; reformarea…; modelizarea…; evidenţierea…; clarificarea…; precizarea…; întregirea… etc.

Componenta 3. Contextul. În formularea care redă problema ştiinţifică soluţionată se precizează contextul/ circumstanţele /condiţiile /configuraţia /câmpul de utilitate a rezultatelor obţinute, expunerea respectivă având următoarea formulă:

- în vederea aplicării /pentru aplicarea /implementarea /utilizarea ulterioară în…
- pentru orientarea /orientând utilizarea /aplicarea /valorificarea lor în…
- în vederea direcţionării /direcţionând procesul de …

- fapt care permite racordarea la…
- pentru a asigura /asigurând teoretic /aplicativ /praxiologic aplicarea largă /mai largă /pe nou / inedită…
- stabilind locul, impactul, valoarea, nivelul…
- în vederea creării /creând baza teoretică /aplicativă /metodologică pentru promovarea…
- a permis /permiţând evidenţierea, stabilirea, valorizarea…

Ordinea componentelor în cadrul textului de expunere a problemei ştiinţifice soluţionate este liberă, adică expunerea poate începe cu oricare din componentele enumerate, însă trebuie să fie indicate toate aceste trei componente de bază.

De exemplu:

În domeniul dreptului: Problema ştiinţifică soluţionată rezidă în *elaborarea instrumentarului de identificare* a semnelor subiecţilor infracţiunilor prevăzute în Capitolele XV şi XVI din Partea specială a Codului penal, fapt care *a condus la clarificarea* pentru teoreticienii şi practicienii din domeniul dreptului penal a semnelor respective, *în vederea aplicării* ultimelor modificări şi completări operate în cadrul acestor capitole.

În domeniul biologiei: Problema ştiinţifică importantă soluţionată în teză constă în *fundamentarea ştiinţifică* a capacităţilor ciupercii T.virens de a produce substanţe biologic active cu proprietăţi antifungale împotriva S.sclerotiorum şi F.sporotrichiella, care provoacă sclerotinioza şi fuzarioza soii, *ceea ce a condus la elaborarea* preparatului biologic Gliocladin-SC pentru prelucrarea seminţelor de soia prin stabilirea normei optimale de consum, *fapt ce a permis* determinarea eficacităţii lui biologice.

În domeniul fizicii: Problema ştiinţifică soluţionată constă în *elaborarea procedeelor* de manipulare a diverselor sisteme cuantice la interacţiune, *fapt ce a avut ca efect crearea* stărilor cuantice inseparabile, *pentru utilizarea* lor ulterioară în tehnologiile moderne.

În domeniul economiei: Problema ştiinţifică importantă soluţionată constă în *fundamentarea* din punct de vedere ştiinţific şi metodologic a procesului şi instrumentelor de raţionalizare a politicii de finanţare a unităţilor agricole din Republica Moldova, *fapt ce a confirmat oportunitatea* promovării inovaţiilor în finanţarea unităţilor economice agricole, *în vederea aplicării* strategiilor integraţioniste bazate pe lanţurile valorice agricole;

$$T_{jri} = \frac{\tau_{ji}}{1-\sum_{k=1}^{i-1}\lambda_{jk}\tau_{jk}} + \frac{\lambda_{jri}\tau_{ji}^{(2)} + \sum_{k=1}^{i-1}\lambda_{jk}\tau_{jk}^{(2)}}{2\left(1-\sum_{k=1}^{i-1}\lambda_{jk}\tau_{jk}\right)\left(1-\lambda_{jri}\tau_{ji}-\sum_{k=1}^{i-1}\lambda_{jk}\tau_{jk}\right)}, r=\overline{1,M_j}. \qquad (2.7)$$

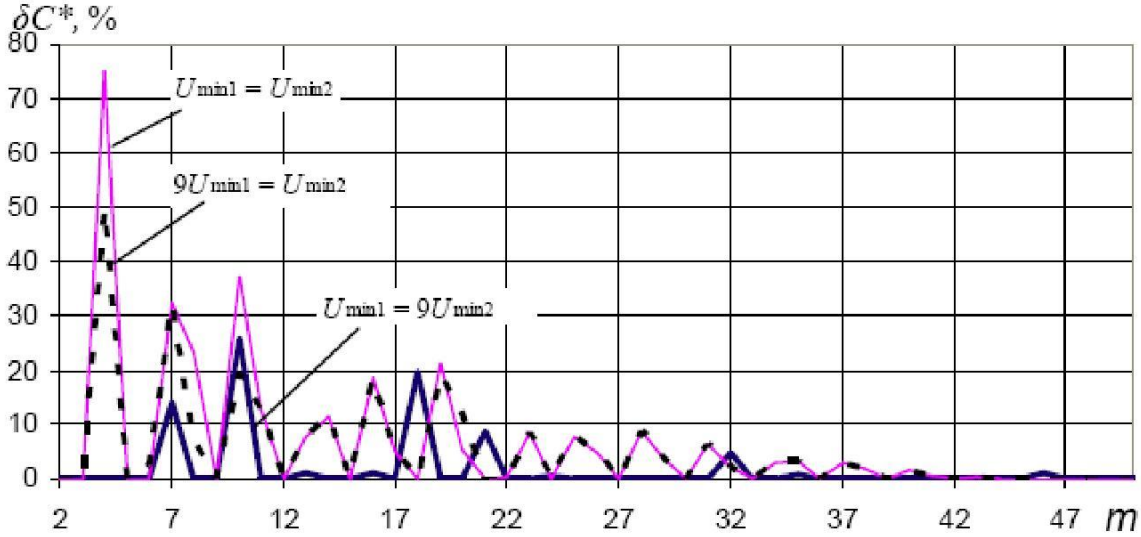

Fig. 4.7. Dependența indicatorului relativ δC^* de numărul m de tipuri de servere şi structura fluxului total de cereri la U_{min}= 10 Gflops.

Tabelul 1.4. Caracteristici ale serverelor

Denumirea	**Frecvenţa CPU, GHz**	**Nr. de CPU**	**Capacitatea memoriei RAM, Gb**	**Capacitatea memoriei HDD, Gb**
SPBL25p	2,8	2	16	48
SPBL25p	2,4	2	16	96
SPBL25p	2,8	4	64	28

Anexa 5. Foaia de titlu a autoreferatului

DENUMIREA COMPLETĂ A ORGANIZAŢIEI/INSTITUŢIEI ÎN CARE ARE LOC SUSŢINEREA TEZEI (font 14, Bold, centered)

Cu titlu de manuscris
C.Z.U:

NUMELE DE FAMILIE, PRENUMELE AUTORULUI (font 14, Bold, centered)

TITLUL TEZEI (font 16, Bold, centered)

CIFRUL ŞI DENUMIREA SPECIALITĂŢII (font 14, Bold, centered)

Autoreferatul tezei de doctor / doctor habilitat în domeniu

LOCALITATEA, ANUL

Teza a fost elaborată în (se indică denumirea laboratorului/catedrei şi organizaţiei/instituţiei în care a fost elaborată teza)

Conducător/Consultant ştiinţific:

Numele de familie, prenumele, gradul ştiinţific şi titlul ştiinţific/ştiinţifico-didactic, specialitatea ştiinţifică

Referenţi oficiali:

Numele de familie, prenumele, gradul ştiinţific şi titlul ştiinţific/ştiinţifico-didactic, instituţia în care lucrează, ţara (pentru cetăţenii altor state)

Componenţa consiliului ştiinţific specializat: (conform ordinului emis de CNAA)
Numele de familie, prenumele, gradul ştiinţific, titlul ştiinţific/ştiinţifico-didactic

Susţinerea va avea loc la (se indică data şi ora)
în şedinţa Consiliului ştiinţific specializat (se indică cifrul CŞS)
din cadrul (se indică denumirea organizaţiei/instituţiei în cadrul căreia funcţionează consiliul, adresa)

Teza de doctor / doctor habilitat şi autoreferatul pot fi consultate la biblioteca (denumirea organizaţiei/instituţiei în cadrul căreia funcţionează Consiliul ştiinţific specializat) şi la pagina web a CNAA (www.cnaa.md).

Autoreferatul a fost expediat la (se indică data şi anul)

Secretar ştiinţific al Consiliului ştiinţific specializat,
Numele de familie, prenumele, gradul ştiinţific semnătura

Conducător/consultant ştiinţific,
Numele de familie, prenumele, gradul ştiinţ ific, titlul ştiinţific/ştiinţifico-didactic

Autor semnătura

Numele de familie, prenumele semnătura

Identificatorul dreptului de autor
(© Numele de familie, prenumele, anul perfectării autoreferatului)

NUMELE DE FAMILIE, PRENUMELE (font 14, Bold, centered)

TITLUL TEZEI (font 16, Bold, centered)

CIFRUL ŞI DENUMIREA SPECIALITĂŢII (font 14, Bold, centered)

Autoreferatul tezei de doctor/doctor habilitat în domeniu

Aprobat spre tipar: data	Formatul hârtiei 60x84 1/16
Hârtie ofset. Tipar ofset.	Tiraj … ex…
Coli de tipar.: …	Comanda nr. ….

Denumirea şi adresa instituţiei unde a fost tipărit autoreferatul

O R D I N
privind aprobarea Regulamentului de organizare şi funcţionare a Consiliului de Etică şi Management

nr. 1048 din 29.10.2015

Monitorul Oficial nr.20-24/96 din 29.01.2016

* * *

ÎNREGISTRAT:
Ministerul Justiţiei al Republicii Moldova
nr.1096 din 14 ianuarie 2016
Ministru _____ Vladimir CEBOTARI

În temeiul art.108 din Codul educaţiei al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr.152 din 17 iulie 2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.319-324, art.634), ministrul emite următorul

ORDIN:

1. Se aprobă Regulamentul de organizare şi funcţionare a Consiliului de Etică şi Management, conform anexei.

2. Direcţia învăţământ superior şi dezvoltare a ştiinţei va aduce la cunoştinţă instituţiilor de învăţământ superior Regulamentul de organizare şi funcţionare a Consiliului de Etică şi Management.

3. Prezentul ordin se publica in Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

MINISTRUL EDUCAŢIEI Corina FUSU

Nr.1048. Chişinău, 29 octombrie 2015.

Anexă
la Ordinul ministrului educaţiei
nr.1048 din 29 octombrie 2015

REGULAMENT
de organizare şi funcţionare a Consiliului de Etică şi Management

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Regulamentul de organizare şi funcţionare a Consiliului de Etică şi Management stabileşte statutul juridic, misiunea, atribuţiile, drepturile şi modul de organizare a activităţii Consiliului de Etică şi Management (în continuare – Consiliu).

2. Consiliul este o structură deliberativă independentă la nivel naţional, fără personalitate juridică, care funcţionează în conformitate cu Constituţia Republicii Moldova şi actele legislative, decretele Preşedintelui Republicii Moldova, ordonanţele şi hotărîrile Guvernului, tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte şi prezentul Regulament.

II. MISIUNEA, ATRIBUŢIILE ŞI DREPTURILE CONSILIULUI

3. Misiunea Consiliului constă în verificarea asigurării responsabilităţii publice a instituţiilor de învăţămînt superior.

4. Consiliul exercită următoarele atribuţii:

a) monitorizează punerea în aplicare a responsabilităţii publice şi a eticii la nivelul sistemului de învăţămînt superior, conform prevederilor Codului educaţiei;

b) auditează structurile care asigură respectarea eticii din instituţiile de învăţămînt superior;

c) constată încălcarea de către instituţiile de învăţămînt superior a obligaţiilor de responsabilitate prevăzute la art.107 alin.(1) din Codul educaţiei, care se referă la respectarea legislaţiei în vigoare, a Cartei universitare şi a politicilor naţionale în domeniul învăţămîntului superior, aplicarea reglementărilor în vigoare cu privire la asigurarea şi evaluarea calităţii în învăţămîntul superior, respectarea politicilor de echitate şi etică universitară, asigurarea eficienţei utilizării resurselor şi a calităţii actului managerial, asigurarea transparenţei proceselor decizionale şi a activităţilor desfăşurate, respectarea libertăţii academice a personalului didactic şi ştiinţific, precum şi a drepturilor şi libertăţilor studenţilor;

d) elaborează şi prezintă spre aprobare Ministerului Educaţiei Codul de referinţă al eticii şi deontologiei universitare, care cuprinde normele de etică şi deontologie academică;

e) investighează aspectele sesizate şi răspunde sesizării transmise de orice persoană fizică sau juridică în legătură cu nerespectarea prevederilor art.107 alin.(1) din Codul educaţiei şi, la constatarea abaterilor, propune una din sancţiunile prevăzute de alineatul (6) al articolului 108 din Codul educaţiei;

f) analizează, la solicitarea Ministerului Educaţiei, respectarea de către instituţiile de învăţămînt superior a prevederilor Codului educaţiei şi, la constatarea abaterilor, propune una din sancţiunile prevăzute la alineatul (6) al articolului 108 din Codul educaţiei;

g) monitorizează asupra respectării de către experţii consultaţi a normelor de etică şi deontologie profesională şi asupra faptului că aceştia nu se află în conflict de interese sau în stare de incompatibilitate cu membrii Consiliului ori cu obiectul cauzei în legătură cu care sînt consultaţi;

h) prezintă un raport anual public privind etica şi responsabilitatea publică în sistemul de învăţămînt superior, care se publica pe pagina web a Ministerului Educaţiei.

5. Consiliul are următoarele drepturi:

a) să antreneze experţi consultaţi pentru verificarea responsabilităţii publice şi a eticii la nivelul sistemului de învăţămînt superior, conform prevederilor Codului educaţiei;

b) să dispună în favoarea membrilor Consiliului şi a experţilor consultaţi de dreptul la accesul nestingherit în instituţia de învăţămînt supusă monitorizării pe perioada desfăşurării acesteia;

c) să informeze instituţia de învăţămînt superior şi Ministerul Educaţiei despre rezultatele monitorizării;

d) alte drepturi prevăzute de legislaţia în vigoare.

III. ORGANIZAREA ŞI FUNCŢIONAREA CONSILIULUI

6. Consiliul este compus din 11 membri, cu respectarea principiului reprezentativităţii, nediscriminării, transparenţei şi echităţii de gen, după cum urmează:

a) trei reprezentanţi – desemnaţi de către Consiliul Rectorilor;

b) doi reprezentanţi – desemnaţi de către Ministerul Educaţiei;

c) un reprezentant – desemnat de către Ministerul Finanţelor;

d) doi reprezentanţi – desemnaţi de către Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Învăţământul Profesional;

e) un reprezentant – desemnat de către sindicatul din domeniul învăţământului superior;

f) un reprezentant – desemnat de asociaţiile şi organizaţiile naţionale de autoguvernanţă studenţească;

g) un reprezentant – desemnat de către societatea civilă (Consiliul Naţional de Participare).

7. Condiţiile de eligibilitate a membrilor Consiliului de Etică şi Management sînt:

a) Membrii Consiliului vor fi persoane cu studii superioare – de preferinţă juridice, care cunosc viaţa academică şi au competenţe în domeniul dreptului, managementului şi al educaţiei.

b) Unul dintre membrii Consiliului este un student, reprezentant al organizaţiilor naţionale de autoguvernanţă studenţească.

8. Consiliul se instituie prin ordinul ministrului educaţiei, membrii acestuia sînt desemnaţi, după cum urmează:

a) La solicitarea Ministerului Educaţiei, instituţiile şi organismele nominalizate la pct.6 prezintă candidaturile pentru reprezentanţii lor în Consiliu.

b) Organizaţiile naţionale ale studenţilor nominalizează în comun un reprezentant în Consiliu.

9. Mandatul membrului Consiliului este de 5 ani. O persoană nu poate fi membru al Consiliului pentru o perioada cumulată mai mare de 5 ani, indiferent de eventualele întreruperi.

10. Membrul Consiliului îşi pierde calitatea de membru din momentul încetării relaţiilor de serviciu cu autoritatea/instituţia sau prin decizia conducătorului acesteia.

11. Membrul Consiliului se revocă în cazul în care a încălcat criteriile şi standardele eticii şi integrităţii academice şi/sau normele de etică şi deontologie profesională, prin votul a cel puţin două treimi din numărul membrilor Consiliului.

12. Preşedintele şi vicepreşedintele Consiliului sînt aleşi prin vot secret, cu majoritate simplă de voturi, dintre membrii acestuia, inclusiv din candidaturile autopropuse.

Preşedintele şi vicepreşedintele pot fi revocaţi din funcţie prin votul secret a cel puţin două treimi din numărul membrilor Consiliului.

13. Consiliul se întruneşte în prima şedinţă de constituire la solicitarea Ministerului Educaţiei. Şedinţa de constituire este condusă de către decanul de vîrstă al Consiliului.

14. Preşedintele Consiliului are următoarele atribuţii:

a) conduce şi organizează activitatea Consiliului;

b) după consultarea membrilor Consiliului stabileşte ordinea de zi a şedinţelor de lucru ale Consiliului;

c) reprezintă Consiliul în relaţiile cu alte autorităţi şi instituţii publice, cu persoane fizice sau juridice şi coordonează activităţile membrilor Consiliului.

d) asigură legătura operativă a Consiliului cu ministrul educaţiei în vederea informării acestuia despre activitatea Consiliului;

e) aplică prevederile prezentului Regulament şi îndeplineşte mandatul încredinţat de membrii Consiliului.

15. În cazul absenţei preşedintelui, atribuţiile acestuia sînt exercitate de vicepreşedinte.

16. Şedinţele Consiliului au loc, de regulă, o dată în trimestru. Şedinţele Consiliului se convoacă de către preşedinte sau la cererea a cel puţin o treime din numărul membrilor Consiliului. Şedinţele Consiliului sînt deliberative dacă la ele participă cel puţin 7 membri.

17. Consiliul adopta hotărîri prin vot deschis, cu majoritatea simplă de voturi ale membrilor prezenţi.

18. În caz de paritate a numărului de voturi exprimate, hotărîrea nu se adoptă. Examinarea poate fi reluată în altă şedinţă a Consiliului.

19. În cazul existenţei conflictului de interese, membrul Consiliului este obligat să se abţină de la participarea la şedinţă şi să informeze Consiliul despre imposibilitatea participării la examinarea subiectului de pe ordinea de zi.

20. Constituie conflict de interese situaţiile prevăzute de legislaţia în vigoare, precum şi situaţia în care membrii Consiliului sau experţii consultaţi analizează o sesizare ce implică persoana care se află în una dintre următoarele relaţii cu membrul Consiliului:

a) sînt soţi, afini sau rude pînă la gradul al treilea inclusiv;

b) sînt angajate în aceeaşi instituţie;

c) au colaborat în ultimii 5 ani, avînd publicaţii sau proiecte de cercetare-dezvoltare în comun;

d) furnizează sau au furnizat membrului Consiliului, în ultimii 5 ani anteriori analizei, servicii ori foloase de orice natură.

21. Dezbaterile din cadrul şedinţelor Consiliului se consemnează într-un proces-verbal al şedinţei, semnat de preşedintele Consiliului şi reprezentantul secretariatului Consiliului care l-a întocmit.

22. Secretariatul Consiliului este asigurat de către Ministerul Educaţiei şi include obligatoriu un jurist. Localul desfăşurării şedinţelor este asigurat de Ministerul Educaţiei.

Secretariatul Consiliului pune la dispoziţia membrilor şi a Direcţiei învăţămînt superior şi dezvoltare a ştiinţei din cadrul Ministerului Educaţiei, în termen de 3 zile de la fiecare şedinţă, procesul-verbal al şedinţei, în format electronic.

În procesul-verbal se consemnează lista tuturor participanţilor, subiectele discutate şi hotărîrile adoptate. În procesul-verbal se consemnează nominal voturile pro şi contra.

Secretariatul asigură transmiterea invitaţiilor membrilor Consiliului şi a documentelor aferente subiectelor în discuţie din ordinea de zi, cu cel puţin 5 zile lucrătoare înaintea fiecărei şedinţe.

23. La şedinţele Consiliului pot participa ministrul educaţiei sau un reprezentant al acestuia, în calitate de observatori; cadre didactice şi/sau cercetători, în calitate de observatori şi/sau de consultanţi şi alte persoane interesate.

24. Pentru desfăşurarea activităţii, membrii Consiliului se pot constitui în comisii sau grupuri de lucru, temporare ori permanente.

25. În vederea îndeplinirii atribuţiilor sale, Consiliul poate consulta experţi din domeniile ştiinţelor juridice, educaţiei, economice, managementului sau din alte domenii, care îşi vor desfăşura activitatea pe baza unui mandat acordat de către Consiliu.

IV. PROCEDURA EXAMINĂRII SESIZĂRILOR ŞI SOLICITĂRILOR

26. Consiliul se pronunţă asupra problemelor de etică universitară şi examinează cazurile de abateri de la responsabilitatea publică a instituţiilor de învăţămînt superior semnalate prin sesizări sau prin autosesizări, conform legii.

27. Orice persoana fizică sau juridică poate sesiza Consiliul în legătura cu nerespectarea de către o instituţie de învăţămînt superior sau de către un membru al comunităţii universitare a obligaţiilor prevăzute la art.107 din Codul educaţiei, precum şi a normelor de etică şi deontologie academică cuprinse în Codul de referinţă al eticii şi deontologiei universitare şi Carta universitară.

28. Orice membru al Consiliului se poate autosesiza pe baza unor informaţii apărute în spaţiul public. Membrul Consiliului care s-a autosesizat întocmeşte un raport de autosesizare documentat, pe care îl transmite Secretariatului Consiliului.

29. Secretariatul Consiliului înregistrează sesizările, autosesizările sau solicitările într-un registru special de intrări-ieşiri, întocmeşte un dosar pentru fiecare sesizare, autosesizare sau solicitare şi elaborează referatul cauzei. Referatul cauzei cuprinde detalii despre „iniţiator", „obiectul cauzei", „acte la dosar" şi orice altă informaţie considerată relevantă.

30. Sesizările sau solicitările primite de Secretariat se transmit, în format electronic, către toţi membrii Consiliului, în cel mult 3 zile lucrătoare de la data primirii.

31. Consiliul are obligaţia de a examina aspectele în legătură cu care a fost sesizat şi a răspunde sesizării în termen de 3 luni de la data primirii sesizării.

32. Consiliul constată încălcarea prevederilor ce ţin de responsabilitatea publică conform art.107 alin.(1) din Codul educaţiei, de către o instituţie de învăţămînt superior sau de către un membru al comunităţii universitare pe baza informaţiilor evidenţiate de sesizare, a informaţiilor disponibile din surse publice sau furnizate de instituţii abilitate şi pe baza informaţiilor obţinute în mod direct.

33. Membrii Consiliului hotărăsc motivat asupra sesizărilor sau solicitărilor, pe baza informaţiilor furnizate de către instituţii şi a părţilor interesate.

Hotărîrile Consiliului se motivează, atît în fapt, cît şi în drept, şi se semnează de către preşedinte.

Hotărîrea motivată include, după caz, opinia experţilor consultaţi.

34. În cazul în care se constată încălcarea obligaţiilor prevăzute la art.107 din Codul educaţiei, Consiliul transmite hotărîrea sa Consiliului de dezvoltare strategică instituţională al instituţiei de învăţămînt superior în termen de 10 zile de la data constatării, cu informarea fondatorului instituţiei de învăţămînt superior.

V. NORME DE ETICĂ ŞI DEONTOLOGIE PROFESIONALĂ

35. Întreaga activitate a Consiliului se bazează pe corectitudine, imparţialitate, principialitate şi responsabilitate.

36. Membrii Consiliului au obligaţia să respecte reglementările aplicabile şi normele de etică şi deontologie profesională, conform prevederilor legale.

37. Membrul Consiliului are obligaţia să raporteze preşedintelui Consiliului orice situaţie în care consideră că se află în conflict de interese, imediat după ce se constată existenţa acestuia, şi să se abţină de la adoptarea hotărîrilor care implică conflictul de interese.

38. Membrii Consiliului se asigură că experţii consultaţi respectă normele de etică şi deontologie profesională şi nu se află în conflict de interese sau în stare de incompatibilitate cu membrii Consiliului ori cu obiectul cauzei în legătură cu care sînt consultaţi.

39. Membrii Consiliului, persoanele care participă la şedinţe şi evaluări, precum şi personalul secretariatului Consiliului au obligaţia păstrării confidenţialităţii asupra identităţii autorilor sesizărilor, asupra documentelor supuse dezbaterii şi poziţiilor exprimate pe parcursul acestora, cu excepţia acelor documente care sînt făcute publice.

H O T Ă R Î R E
cu privire la autorizarea de funcţionare provizorie şi acreditarea programelor de studii superioare în instituţiile de învăţământ superior din Republica Moldova

nr. 692 din 11.07.2018

Monitorul Oficial nr.267-275/746 din 20.07.2018

* * *

În baza rezultatelor evaluării externe a calităţii programelor de studii superioare de licenţă şi doctorat, efectuate de către Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare, şi în temeiul art.114 alin.(10) din Codul educaţiei al Republicii Moldova nr.152 din 17 iulie 2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.319-324, art.634), cu modificările şi completările ulterioare, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se acordă:

1) autorizarea de funcţionare provizorie a programului de studii superioare de licenţă (ciclul I) *0914.4 Optometrie* (forma de învăţământ cu frecvenţă) în cadrul Universităţii de Stat de Medicină şi Farmacie „Nicolae Testemiţanu”;

2) autorizarea de funcţionare provizorie a programelor de studii superioare de doctorat (ciclul III) în cadrul Academiei de Muzică, Teatru şi Arte Plastice”, conform Listei din anexa nr.1;

3) acreditarea programelor de studii superioare de licenţă (ciclul I) în instituţiile de învăţământ superior, conform Listei din anexa nr.2.

2. Autorizarea de funcţionare provizorie a programelor de studii superioare de licenţă şi doctorat prevăzute la pct.1 subpct.1) şi 2) expiră după prima promoţie de absolvenţi.

3. Specialităţile/programele de studii acreditate conform pct.1 subpct.3) se corelează cu specialităţile/programele respective din Nomenclatorul domeniilor de formare profesională şi al specialităţilor în învăţământul superior, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.482 din 28 iunie 2017.

4. Instituţiile de învăţământ superior vor implementa planuri de acţiuni pentru asigurarea calităţii programelor de studii, elaborate în baza recomandărilor din rapoartele de evaluare externă.

5. Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării va ţine cont de rezultatele evaluării externe la repartizarea locurilor de studii/ granturilor doctorale cu finanţare bugetară.

PRIM-MINISTRU **Pavel FILIP**

Contrasemnează:
Ministrul educaţiei, culturii şi cercetării **Monica Babuc**

Nr.692. Chişinău, 11 iulie 2018.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
nr.692 din 11 iulie 2018

LISTA
programelor de studii superioare de doctorat (ciclul III) autorizate pentru funcţionare provizorie în cadrul Academiei de Muzică, Teatru şi Arte Plastice

Nr. crt.	Instituţia organizatoare de studii superioare de doctorat	Domeniul ştiinţific	Specialitatea ştiinţifică	Forma de învăţământ
1.	Academia de Muzică, Teatru şi Arte Plastice	6. Ştiinţe umaniste	651.01. Teoria şi istoria artelor plastice	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă
			651.03. Arte plastice şi decorative	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă
			652.03. Design vestimentar şi al produselor textile	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă
			652.04. Design de interior, mediu şi arta peisajului	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă
			654.02. Artă cinematografică, televiziune şi alte arte audiovizuale	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă
			655.01. Culturologie	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
nr.692 din 11 iulie 2018

LISTA
programelor de studii superioare de licenţă (ciclul I) acreditate în instituţiile de învăţământ superior din Republica Moldova

Instituţia de învăţământ superior	Domeniul general de studiu	Specialitatea/ Programul de studii	Forma de învăţământ	Numărul de credite (Sistemul european de credite transferabile – ECTS)	Decizia despre acreditare (în baza rezultatelor evaluării externe)
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**
Academia de Studii Economice din Moldova	31. Ştiinţe politice	313.1 Administraţie publică	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *313.1 Administraţie publică* pentru o perioadă de 5 ani
	36. Ştiinţe economice	361.1 Contabilitate	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *361.1 Contabilitate* pentru o perioadă de 5 ani
	36. Ştiinţe economice	362.1 Marketing şi logistică	Cu frecvenţă,	180	Acreditarea programului de studii

			cu frecvenţă redusă		superioare de licenţă *362.1 Marketing şi logistică* pentru o perioadă de 5 ani
	36. Ştiinţe economice	363.1 Business şi administrare	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *363.1 Business şi administrare* pentru o perioadă de 5 ani
	36. Ştiinţe economice	363.2 Achiziţii	Cu frecvenţă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *363.2 Achiziţii* pentru o perioadă de 5 ani
	36. Ştiinţe economice	363.5 Managementul resurselor umane	Cu frecvenţă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *363.5 Managementul resurselor umane* pentru o perioadă de 5 ani
	36. Ştiinţe economice	364.1 Finanţe şi bănci	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *364.1 Finanţe şi bănci* pentru o perioadă de 5 ani
	36. Ştiinţe economice	365.1 Economie mondială şi relaţii economice internaţionale	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *365.1 Economie mondială şi relaţii economice internaţionale* pentru o perioadă de 5 ani
	36. Ştiinţe economice	366.1 Economie generală	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *366.1 Economie generală* pentru o perioadă de 5 ani
	36. Ştiinţe economice	367.1 Statistică şi previziune economică	Cu frecvenţă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *367.1 Statistică şi previziune economică* pentru o perioadă de 5 ani
	36. Ştiinţe economice	368.1 Cibernetică şi informatică economică	Cu frecvenţă, cu	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *368.1 Cibernetică şi*

			frecvenţă redusă		*informatică economică* pentru o perioadă de 5 ani
	36. Ştiinţe economice	369.1 Merceologie şi comerţ	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *369.1 Merceologie şi comerţ* pentru o perioadă de 5 ani
	44. Ştiinţe exacte	444.3 Informatică aplicată	Cu frecvenţă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *444.3 Informatică aplicată* pentru o perioadă de 3 ani
	52. Inginerie şi activităţi inginereşti	526.2 Tehnologii informaţionale	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	240	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *526.2 Tehnologii informaţionale* pentru o perioadă de 5 ani
	52. Inginerie şi activităţi inginereşti	526.5 Securitate informaţională	Cu frecvenţă	240	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *526.5 Securitate informaţională* pentru o perioadă de 3 ani
Universitatea de Stat din Moldova	14. Ştiinţe ale educaţiei	141.08.01/141.09.04 Limba şi literatura română şi engleză	Cu frecvenţă	240	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *141.08.01/141.09.04 Limba şi literatura română* şi *engleza* pentru o perioadă de 5 ani
	14. Ştiinţe ale educaţiei	141.08.01/141.09.01 Limba şi literatura română şi franceză	Cu frecvenţă	240	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *141.08.01/141.09.01 Limba şi literatura română şi franceza* pentru o perioadă de 3 ani
	14. Ştiinţe ale educaţiei	141.08.02/141.09.04 Limba şi literatura rusă şi engleză	Cu frecvenţă	240	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *141.08.02/141.09.04 Limba şi literatura rusă şi engleză* pentru o perioadă de 3 ani

	22. Ştiinţe umanistice	221.1 Filozofie	Cu frecvenţă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *221.1 Filozofie* pentru o perioadă de 5 ani
	31. Ştiinţe politice	313.1 Administraţie publică	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *313.1 Administraţie publică* pentru o perioadă de 5 ani
	36. Ştiinţe economice	361.1 Contabilitate	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *361.1 Contabilitate* pentru o perioadă de 5 ani
	36. Ştiinţe economice	362.1 Marketing şi logistică	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *362.1 Marketing şi logistică* pentru o perioadă de 5 ani
	36. Ştiinţe economice	363.1 Business şi administrare	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *363.1 Business şi administrare* pentru o perioadă de 5 ani
	36. Ştiinţe economice	368.1 Cibernetică şi informatică economică	Cu frecvenţă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *368.1 Cibernetică şi informatică economică* pentru o perioadă de 3 ani
	44. Ştiinţe exacte	443.2 Matematică aplicată	Cu frecvenţă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *443.2 Matematică aplicată* pentru o perioadă de 5 ani
	44. Ştiinţe exacte	444.2 Management informaţional	Cu frecvenţă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *444.2 Management informaţional* pentru o perioadă de 3 ani
	44. Ştiinţe exacte	444.3 Informatică aplicată	Cu frecvenţă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *444.3 Informatică*

					aplicată pentru o perioadă de 5 ani
	52. Inginerie şi activităţi inginereşti	526.2 Tehnologii informaţionale	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	240	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *526.2 Tehnologii informaţionale* pentru o perioadă de 3 ani
Universitatea Tehnică a Moldovei	36. Ştiinţe economice	361.1 Contabilitate	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *361.1 Contabilitate* pentru o perioadă de 5 ani
	36. Ştiinţe economice	362.1 Marketing şi logistică	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *362.1 Marketing şi logistică* pentru o perioadă de 5 ani
	36. Ştiinţe economice	363.1 Business şi administrare	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *363.1 Business şi administrare* pentru o perioadă de 5 ani
	44. Ştiinţe exacte	444.2 Management informaţional	Cu frecvenţă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *444.2 Management informaţional* pentru o perioadă de 3 ani
	44. Ştiinţe exacte	444.3 Informatică aplicată	Cu frecvenţă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *444.3 Informatică aplicată* pentru o perioadă de 5 ani
	52. Inginerie şi activităţi inginereşti	521.8 Inginerie şi management în telecomunicaţii	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	240	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *521.8 Inginerie şi management în telecomunicaţii* pentru o perioadă de 3 ani
	52. Inginerie şi activităţi inginereşti	525.1 Electronică	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	240	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *525.1 Electronică* pentru o perioadă de 5 ani

	071. Inginerie şi activităţi inginereşti	0714.4 Electronică aplicată	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	240	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *0714.4 Electronică aplicată* pentru o perioadă de 5 ani
	52. Inginerie şi activităţi inginereşti	525.2 Sisteme optoelectronice	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	240	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *525.2 Sisteme optoelectronice* pentru o perioadă de 3 ani
	52. Inginerie şi activităţi inginereşti	525.3 Teleradiocomunicaţii	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	240	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *525.3 Teleradiocomunicaţii* pentru o perioadă de 5 ani
	071. Inginerie şi activităţi inginereşti	0714.3 Comunicaţii radio şi televiziune	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	240	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *0714.3 Comunicaţii radio şi televiziune* pentru o perioadă de 5 ani
	52. Inginerie şi activităţi inginereşti	525.4 Microelectronică şi nanotehnologii	Cu frecvenţă	240	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *525.4 Microelectronică şi nanotehnologii* pentru o perioadă de 5 ani
	061. Tehnologii ale informaţiei şi comunicaţiilor	0613.3 Ingineria software	Cu frecvenţă	240	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *0613.3 Inginerie software* pentru o perioadă de 5 ani
	52. Inginerie şi activităţi inginereşti	526.1 Calculatoare	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	240	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *526.1 Calculatoare* pentru o perioadă de 5 ani
	52. Inginerie şi activităţi inginereşti	526.3 Automatică şi informatică	Cu frecvenţă	240	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *526.3 Automatică şi informatică* pentru o perioadă de 5 ani

	071. Inginerie şi activităţi inginereşti	0714.7 Robotică şi mecatronică	Cu frecvenţă	240	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *0714.7 Robotică şi mecatronică* pentru o perioadă de 3 ani
	52. Inginerie şi activităţi inginereşti	526.4 Ingineria sistemelor biomedicale	Cu frecvenţă	240	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *526.4 Ingineria sistemelor biomedicale* pentru o perioadă de 5 ani
	52. Inginerie şi activităţi inginereşti	526.5 Securitate informaţională	Cu frecvenţă	240	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *526.5 Securitate informaţională* pentru o perioadă de 5 ani
	52. Inginerie şi activităţi inginereşti	526.2 Tehnologii informaţionale	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	240	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *526.2 Tehnologii informaţionale* pentru o perioadă de 5 ani
Universitatea de Stat din Tiraspol	42. Ştiinţe ale naturii	421.1 Biologie	Cu frecvenţă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă 421.1 *Biologie* pentru o perioadă de 3 ani
	42. Ştiinţe ale naturii	424.1 Ecologie	Cu frecvenţă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *424.1 Ecologie* pentru o perioadă de 3 ani
	44. Ştiinţe exacte	442.1 Chimie	Cu frecvenţă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *442.1 Chimie* pentru o perioadă de 3 ani
	44. Ştiinţe exacte	443.1 Matematică	Cu frecvenţă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *443.1 Matematică* pentru o perioadă de 5 ani
	44. Ştiinţe exacte	444.1 Informatică	Cu frecvenţă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *444.1 Informatică*

					pentru o perioadă de 3 ani
	81. Servicii publice	812.1 Turism	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă 812.1 *Turism* pentru o perioadă de 3 ani
Universitatea de Stat „Alecu Russo" din Bălţi	36. Ştiinţe economice	361.1 Contabilitate	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *361.1 Contabilitate* pentru o perioadă de 3 ani
	36. Ştiinţe economice	363.1 Business şi administrare	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *363.1 Business şi administrare* pentru o perioadă de 3 ani
	36. Ştiinţe economice	364.1 Finanţe şi bănci	Cu frecvenţă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *364.1 Finanţe şi bănci* pentru o perioadă de 3 ani
	31. Ştiinţe politice	313.1 Administraţie publică	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *313.1 Administraţie publică* pentru o perioadă de 5 ani
	44. Ştiinţe exacte	444.1 Informatică	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *444.1 Informatică* pentru o perioadă de 5 ani
Universitatea de Stat „B.P.Hasdeu" din Cahul	36. Ştiinţe economice	363.1 Business şi administrare	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *363.1 Business şi administrare* pentru o perioadă de 3 ani
	44. Ştiinţe exacte	444.1 Informatică	Cu frecvenţă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *444.1 Informatică* pentru o perioadă de 3 ani
Universitatea de Stat din Comrat	36. Ştiinţe economice	361.1 Contabilitate	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *361.1 Contabilitate*

					pentru o perioadă de 3 ani
	36. Ştiinţe economice	363.1 Business şi administrare	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *363.1 Business şi administrare* pentru o perioadă de 3 ani
	36. Ştiinţe economice	364.1 Finanţe şi bănci	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *364.1 Finanţe şi bănci* pentru o perioadă de 3 ani
Universitatea Agrară de Stat din Moldova	36. Ştiinţe economice	361.1 Contabilitate	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *361.1 Contabilitate* pentru o perioadă de 5 ani
	36. Ştiinţe economice	362.1 Marketing şi logistică	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *362.1 Marketing şi logistică* pentru o perioadă de 3 ani
	36. Ştiinţe economice	363.1 Business şi administrare	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *363.1 Business şi administrare* pentru o perioadă de 5 ani
	36. Ştiinţe economice	364.1 Finanţe şi bănci	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *364.1 Finanţe şi bănci* pentru o perioadă de 5 ani
	36. Ştiinţe economice	366.1 Economie generală	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *366.1 Economie generală* pentru o perioadă de 3 ani
	81. Servicii publice	812.1 Turism	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă 812.1 *Turism* pentru o perioadă de 5 ani
Universitatea de Stat „Dmitrie Cantemir”	22. Ştiinţe umanistice	221.1 Filozofie	Cu frecvenţă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *221.1 Filozofie*

					pentru o perioadă de 3 ani
	42. Ştiinţe ale naturii	421.1 Biologie	Cu frecvenţă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă 421.1 *Biologie* pentru o perioadă de 3 ani
	42. Ştiinţe ale naturii	421.2 Biologie moleculară	Cu frecvenţă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *421.2 Biologie moleculară* pentru o perioadă de 3 ani
	42. Ştiinţe ale naturii	424.1 Ecologie	Cu frecvenţă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *424.1 Ecologie* pentru o perioadă de 3 ani
	42. Ştiinţe ale naturii	425.1 Geografie	Cu frecvenţă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *425.1 Geografie* pentru o perioadă de 3 ani
	44. Ştiinţe exacte	442.1 Chimie	Cu frecvenţă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *442.1 Chimie* pentru o perioadă de 3 ani
Universitatea Cooperatist-Comercială din Moldova	36. Ştiinţe economice	361.1 Contabilitate	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *361.1 Contabilitate* pentru o perioadă de 5 ani
	36. Ştiinţe economice	362.1 Marketing şi logistică	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *362.1 Marketing şi logistică* pentru o perioadă de 5 ani
	36. Ştiinţe economice	363.1 Business şi administrare	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *363.1 Business şi administrare* pentru o perioadă de 5 ani
	36. Ştiinţe economice	364.1 Finanţe şi bănci	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *364.1 Finanţe şi*

					bănci pentru o perioadă de 5 ani
	36. Ştiinţe economice	369.1 Merceologie şi comerţ	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *369.1 Merceologie şi comerţ* pentru o perioadă de 5 ani
Universitatea Liberă Internaţională din Moldova	14. Ştiinţe ale educaţiei	142.04 Psihopedagogie	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *142.04 Psihopedagogie* pentru o perioadă de 5 ani
	36. Ştiinţe economice	361.1 Contabilitate	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *361.1 Contabilitate* pentru o perioadă de 5 ani
	36. Ştiinţe economice	362.1 Marketing şi logistică	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *362.1 Marketing şi logistică* pentru o perioadă de 5 ani
	36. Ştiinţe economice	363.1 Business şi administrare	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *363.1 Business şi administrare* pentru o perioadă de 5 ani
	36. Ştiinţe economice	364.1 Finanţe şi bănci	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *364.1 Finanţe şi bănci* pentru o perioadă de 5 ani
	36. Ştiinţe economice	365.1 Economie mondială şi relaţii economice internaţionale	Cu frecvenţă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *365.1 Economie mondială şi relaţii economice internaţionale* pentru o perioadă de 5 ani
	81. Servicii publice	812.1 Turism	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *812.1 Turism* pentru o perioadă de 5 ani
Universitatea de Studii	36. Ştiinţe economice	361.1 Contabilitate	Cu frecvenţă,	180	Acreditarea programului de studii

Politice şi Economice Europene „C.Stere”			cu frecvenţă redusă		superioare de licenţă *361.1 Contabilitate* pentru o perioadă de 3 ani
	36. Ştiinţe economice	363.1 Business şi administrare	Cu frecvenţă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *363.1 Business şi administrare* pentru o perioadă de 3 ani
Universitatea de Studii Europene din Moldova	36. Ştiinţe economice	361.1 Contabilitate	Cu frecvenţă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *361.1 Contabilitate* pentru o perioadă de 3 ani
	36. Ştiinţe economice	364.1 Finanţe şi bănci	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *364.1 Finanţe şi bănci* pentru o perioadă de 3 ani
Institutul Internaţional de Management „IMI-NOVA”	36. Ştiinţe economice	361.1 Contabilitate	Cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *361.1 Contabilitate* pentru o perioadă de 3 ani
Universitatea Slavonă	36. Ştiinţe economice	363.1 Business şi administrare	Cu frecvenţă	180	Acreditarea programului de studii superioare de licenţă *363.1 Business şi administrare* pentru o perioadă de 3 ani

H O T Ă R Î R E
cu privire la aprobarea Planului de admitere la postdoctorat pentru anul academic 2018-2019

nr. 876 din 05.09.2018

Monitorul Oficial nr.336-346/915 din 07.09.2018

* * *

În temeiul art.95 din Codul educaţiei al Republicii Moldova nr.152/2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.319-324, art.634), art.59 alin.(1) din Codul cu privire la ştiinţă şi inovare al Republicii Moldova nr.259/2004 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr.58-66, art.131), precum şi al Legii bugetului de stat pentru anul 2018 nr.289/2017 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr.464-470, art.810), Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Planul de admitere la postdoctorat pentru anul academic 2018-2019 (se anexează).

2. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data publicării.

PRIM-MINISTRU **Pavel FILIP**

Contrasemnează:
Ministrul educaţiei, culturii şi cercetării **Monica Babuc**
Ministrul agriculturii, dezvoltării regionale şi mediului **Liviu Volconovici**
Ministrul sănătăţii, muncii şi protecţiei sociale **Svetlana Cebotari**

Nr.876. Chişinău, 5 septembrie 2018.

Aprobat
prin Hotărîrea Guvernului
nr.876 din 5 septembrie 2018

PLANUL
de admitere la postdoctorat pentru anul academic 2018-2019

Nr. crt.	Instituţia cu activitate de postdoctorat	Cifrul şi denumirea specialităţii ştiinţifice	Numărul de locuri	
			buget	con-tract
1	2	3	4	5
MINISTERUL EDUCAŢIEI, CULTURII ŞI CERCETĂRII Instituţii de învăţămînt superior publice			**18**	**1**
1.	Academia de Studii Economice a Moldovei	521.02. Economie mondială; relaţii economice internaţionale	1	

		522.01. Finanţe	1	
2.	Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”	511.02. Psihologia dezvoltării şi psihologia educaţională	1	
		533.01. Pedagogie universitară	1	
3.	Universitatea Tehnică din Moldova	253.01. Tehnologia produselor alimentare de origine vegetală (cu specificarea produselor şi procedeelor)	1	
4.	Universitatea de Stat din Moldova	552.04. Drept funciar şi al mediului	1	
		553.03. Drept procesual civil	1	
		571.01. Jurnalism şi procese mediatice	1	
		611.02. Istoria românilor (pe perioade)	1	
		611.03. Istoria universală (pe perioade)	1	
		621.04. Lexicologie şi lexicografie; terminologie şi limbaje specializate; traductologie (cu specificarea limbii, după caz)	1	
		621.05. Semiotică; semantică; pragmatică (cu specificarea limbii, după caz)	1	
		622.02. Literatura universală şi comparată	1	
5.	Institutul de Ştiinţe ale Educaţiei	531.01. Teoria generală a educaţiei	1	
		511.03. Psihologie socială	1	
6.	Institutul de Relaţii Internaţionale din Moldova	561.01. Teoria, metodologia politologiei, instituţii şi procese politice		1
		562.01. Teoria şi metodologia relaţiilor internaţionale şi a diplomaţiei	1	
7.	Universitatea de Stat de Educaţie Fizică şi Sport	533.04. Educaţie fizică, sport, kinetoterapie şi recreaţie	1	
8.	Universitatea de Stat din Tiraspol	531.01. Teoria generală a educaţiei	1	
MINISTERUL EDUCAŢIEI, CULTURII ŞI CERCETĂRII **Instituţii de învăţământ superior private**				**15**
1.	Universitatea Liberă Internaţională din Moldova	511.03. Psihologie socială		1
		521.02. Economie mondială; relaţii economice internaţionale		2
		521.03. Economie şi management în domeniul de activitate		2
		522.01. Finanţe		1
		522.02. Contabilitate; audit; analiză economică		1
		551.01. Teoria generală a dreptului		1
		552.01. Drept constituţional		1
		552.02. Drept administrativ		1
		554.01. Drept penal şi execuţional penal		1
		554.04. Criminalistică, expertiză judiciară, investigaţii operative		1
		562.03. Probleme şi strategii ale dezvoltării globale şi regionale		1
		611.02. Istoria românilor (pe perioade)		1

		621.01. Lingvistică generală; filosofia limbajului; psiholingvistică; lingvistică informatizată (cu specificarea limbii, după caz)		1
MINISTERUL AGRICULTURII, DEZVOLTĂRII REGIONALE ŞI MEDIULUI			**2**	
1.	Institutul Ştiinţifico-Practic de Horticultură şi Tehnologii Alimentare	253.01. Tehnologia produselor alimentare de origine vegetală (cu specificarea produselor şi procedeelor)	1	
		253.03. Tehnologia băuturilor alcoolice şi nealcoolice	1	
MINISTERUL SĂNĂTĂŢII, MUNCII ŞI PROTECŢIEI SOCIALE			**3**	
1.	Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie „Nicolae Testemiţanu”	321.01. Boli interne (cu specificarea: Gastroenterologie; Pulmonologie; Hepatologie; Nefrologie)	1	
		331.03. Medicină socială şi management	1	
2.	IMSP „Institutul Oncologic”	321.20. Oncologie şi radioterapie	1	
TOTAL			**23**	**16**

H O T Ă R Î R E
cu privire la planurile (comanda de stat) de pregătire a cadrelor pe specialităţi şi domenii generale de studii, cu finanţare de la bugetul de stat, în instituţiile de învăţământ superior pentru anul de studii 2018-2019

nr. 649 din 10.07.2018

Monitorul Oficial nr.256-265/709 din 13.07.2018

* * *

În temeiul prevederilor art.139 lit.g) din Codul educaţiei al Republicii Moldova nr.152 din 17 iulie 2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.319-324, art.634), cu modificările şi completările ulterioare, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă planurile (comanda de stat) de pregătire a cadrelor pe specialităţi şi domenii generale de studii, cu finanţare de la bugetul de stat, în instituţiile de învăţământ superior pentru anul de studii 2018-2019:

1) Planul de admitere, cu finanţare de la bugetul de stat, la studii superioare de licenţă (ciclul I) pentru anul de studii 2018-2019, conform anexei nr.1;

2) Planul de admitere, cu finanţare de la bugetul de stat, la studii superioare de master (ciclul II) pentru anul de studii 2018-2019, conform anexei nr.2;

3) Planul de admitere, cu finanţare de la bugetul de stat, la studii de rezidenţiat pentru anul de studii 2018-2019, conform anexei nr.3;

4) Planul de admitere, cu finanţare de la bugetul de stat, în instituţiile publice de învăţământ superior a cetăţenilor străini pentru anul de studii 2018-2019, conform anexei nr.4.

2. Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, Ministerul Afacerilor Interne şi Ministerul Apărării, pe baza competenţelor stabilite de legislaţia în vigoare, vor asigura:

1) înmatricularea la studii conform planurilor de admitere cu finanţare bugetară (anexele nr.1-4 la prezenta hotărîre), în limitele resurselor generale aprobate în acest scop, conform legislaţiei în vigoare;

2) distribuirea locurilor cu finanţare bugetară în conformitate cu profilul instituţiilor de învăţământ;

3) consilierea candidaţilor în procesul de admitere la studii prin încurajarea acestora de a opta pentru specialităţi din domeniile considerate feminine sau masculine;

4) distribuirea locurilor cu finanţare bugetară persoanelor cu dizabilităţi, în corespundere cu legislaţia în vigoare;

5) utilizarea alocaţiilor din bugetul de stat doar pentru pregătirea cadrelor de specialitate cu finanţare bugetară (comanda de stat), fiind interzisă redirecţionarea acestora pentru pregătirea cadrelor care îşi fac studiile pe bază de contract.

3. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

PRIM-MINISTRU **Pavel FILIP**

Contrasemnează:

Ministrul educaţiei, culturii şi cercetării	**Monica Babuc**
Ministrul finanţelor	**Octavian Armaşu**
Ministrul sănătăţii, muncii şi protecţiei sociale	**Svetlana Cebotari**
Ministrul agriculturii, dezvoltării regionale şi mediului	**Liviu Volconovici**
Ministrul afacerilor interne	**Alexandru Jizdan**
Ministrul apărării	**Eugeniu Sturza**

Nr.649. Chişinău, 10 iulie 2018.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
nr.649 din 10 iulie 2018

PLANUL
de admitere, cu finanţare de la bugetul de stat, la studii superioare de licenţă (ciclul I) pentru anul de studii 2018-2019

Denumirea domeniului (programelor de studiu)	Codul specialităţii	Total admiteri (col.4 + col.5)	Inclusiv învăţământul:		Candidaţi din raioanele de est (din col.3)
			cu frecvenţă	cu frecvenţă redusă	
1	2	3	4	5	6
TOTAL		**4906**	**4672**	**234**	**278**
inclusiv:					
MINISTERUL EDUCAŢIEI, CULTURII şi CERCETĂRII – total		**3976**	**3773**	**203**	**238**
Ştiinţe ale educaţiei – total	**011**	**1234**	**1074**	**160**	**57**
Pedagogie (educaţie) socială	0111.2	**19**	10	9	
Psihopedagogie	0111.3	**25**	17	8	4
Psihopedagogie specială	0111.4	**27**	23	4	3
Pedagogie preşcolară	0112.1	**100**	75	25	6
Pedagogie în învăţământul primar	0113.1	**155**	125	30	6
Matematică	0114.1	**50**	41	9	3
Informatică	0114.2	**89**	89		3
Fizică	0114.3	**25**	25		2
Chimie	0114.5	**30**	20	10	1
Biologie	0114.6	**44**	36	8	2
Geografie	0114.7	**41**	36	5	4
Limba şi literatura română	0114.8	**185**	165	20	4
Limbi şi literaturi	0114.9	**33**	28	5	2
Limbi străine	0114.10	**204**	204		4
Istorie	0114.11	**72**	60	12	3
Muzică	0114.12	**30**	25	5	1
Dans	0114.13	**25**	25		3
Arte plastice	0114.14	**15**	15		1

Educaţie civică	0114.15	**25**	25		1
Educaţie fizică	0114.16	**20**	15	5	3
Educaţie tehnologică	0114.17	**20**	15	5	1
Arte – total	**021**	**187**	**187**		**18**
Imagine film şi TV	0211.2	**5**	5		1
Producţie film şi TV	0211.4	**5**	5		
Modă – design vestimentar	0212.1	**10**	10		2
Design interior	0212.2	**21**	21		2
Pictură	0213.1	**11**	11		2
Grafică	0213.2	**10**	10		1
Sculptură	0213.3	**5**	5		1
Istoria şi teoria artelor plastice	0213.4	**5**	5		
Arte decorative aplicate	0214.1	**17**	17		2
Restaurarea şi conservarea operelor de artă	0214.2	**5**	5		
Interpretare instrumentală	0215.1	**42**	42		3
Canto	0215.2	**9**	9		2
Dirijat	0215.3	**5**	5		1
Compoziţie muzicală	0215.4	**3**	3		
Muzicologie	0215.5	**4**	4		1
Actorie	0216.1	**8**	8		
Regie	0216.2	**6**	6		
Scenografie	0216.3	**5**	5		
Dramaturgie şi scenaristică	0216.4	**6**	6		
Coregrafie	0216.6	**5**	5		
Ştiinţe umanistice – total	**022**	**51**	**47**	**4**	**1**
Antropologie	0220.1	**5**	5		
Istorie	0222.1	**20**	16	4	
Arheologie	0222.2	**5**	5		
Filozofie	0223.1	**10**	10		
Culturologie	0229.1	**6**	6		1
Producţie culturală şi management artistic	0229.2	**5**	5		
Filologie	**023**	**90**	**85**	**5**	**5**
Limbi străine	0231.2	**25**	25		1
Traducere şi interpretare	0231.3	**25**	25		
Limba şi literatura română	0232.1	**40**	35	5	4
Ştiinţe sociale şi comportamentale – total	**031**	**120**	**110**	**10**	**8**
Politologie	0312.1	**10**	10		
Relaţii internaţionale	0312.2	**10**	10		
Psihologie	0313.1	**35**	35		3
Sociologie	0314.1	**15**	15		1

Asistenţă socială	0319.1	**50**	40	10	4
Jurnalism şi informare – total	**032**	**62**	**57**	**5**	**7**
Jurnalism şi procese mediatice	0321.1	**17**	17		2
Comunicare şi relaţii publice	0321.2	**15**	15		2
Biblioteconomie, asistenţă informaţională şi arhivistică	0322.1	**15**	10	5	1
Tehnologia comunicării infodocumentare	0322.2	**5**	5		1
Activitate editorială	0322.3	**10**	10		1
Ştiinţe administrative – total	**040**	**25**	**25**		
Administraţie publică	0400.1	25	25		
Ştiinţe economice – total	**041**	**169**	**169**		**19**
Economie generală	0410.1	**5**	5		2
Economie mondială şi relaţii economice internaţionale	0410.2	**15**	15		2
Econometrie şi statistică economică	0410.3	**16**	16		2
Cibernetică şi informatică economică	0410.4	**22**	22		3
Contabilitate	0411.1	**20**	20		1
Finanţe şi bănci	0412.1	**15**	15		2
Business şi administrare	0413.1	**16**	16		2
Achiziţii	0413.3	**15**	15		1
Managementul resurselor umane	0413.2	**15**	15		1
Marketing şi logistică	0414.1	**15**	15		1
Merceologie şi comerţ	0419.1	**15**	15		2
Drept – total	**042**	**50**	**50**		**2**
Drept	0421.1	**50**	50		2
Ştiinţe chimice – total	**050**	**75**	**65**	**10**	**1**
Chimie	0500.1	**50**	45	5	1
Chimie biofarmaceutică	0500.2	**25**	20	5	
Ştiinţe biologice – total	**051**	**57**	**57**		**3**
Biologie	0511.1	**24**	24		1
Biologie moleculară	0511.2	**33**	33		2
Ştiinţe ale mediului	**052**	**28**	**28**		**1**
Ecologie	0521.1	**28**	28		1
Ştiinţe fizice	**053**	**61**	**61**		**3**
Geografie	0532.1	**15**	15		2
Geologie	0532.2	**9**	9		

Hidrologie şi meteorologie	0532.3	**8**	8		
Ştiinţele solului	0532.4	**10**	10		
Fizică	0533.1	**19**	19		1
Matematică şi statistică	**054**	**40**	**40**		
Matematică	0541.1	**30**	30		
Matematici aplicate	0541.2	**10**	10		
Tehnologii ale informaţiei şi comunicaţiilor	**061**	**450**	**450**		**21**
Calculatoare şi reţele	0612.1	**55**	55		3
Managementul informaţiei	0612.2	**50**	50		1
Tehnologia informaţiei	0613.1	**110**	110		5
Securitate informaţională	0613.2	**35**	35		2
Inginerie software	0613.3	**45**	45		1
Informatică	0613.4	**85**	85		5
Informatică aplicată	0613.5	**70**	70		4
Inginerie şi activităţi inginereşti – total	**071**	**737**	**732**	**5**	**48**
Inginerie şi management (pe ramuri)	0710.1	**100**	100		8
Inginerie şi managementul calităţii	0710.2	**20**	20		2
Tehnologie chimică industrială	0711.1	**15**	15		
Tehnologia produselor cosmetice şi medicinale	0711.3	**20**	15	5	2
Biotehnologii	0711.4	**10**	10		2
Ingineria mediului	0712.1	**10**	10		1
Electroenergetică	0713.1	**45**	45		3
Termoenergetică	0713.2	**20**	20		3
Ingineria sistemelor electromecanice	0713.3	**25**	25		2
Tehnologii şi sisteme de telecomunicaţii	0714.1	**40**	40		4
Reţele software de telecomunicaţii	0714.2	**25**	25		2
Comunicaţii radio şi televiziune	0714.3	**20**	20		
Electronică aplicată	0714.4	**30**	30		2
Microelectronică şi nanotehnologii	0714.5	**35**	35		1
Automatică şi informatică	0714.6	**35**	35		2
Robotică şi mecatronică	0714.7	**25**	25		
Securitatea sistemelor electronice şi de telecomunicaţii	0714.8	**27**	27		
Inginerie biomedicală	0714.9	**40**	40		1
Tehnologia construcţiilor de maşini	0715.1	**35**	35		2
Maşini şi sisteme de producţie	0715.2	**25**	25		2

Inginerie mecanică	0715.3	**30**	30		2
Maşini şi instalaţii frigorifice, sisteme de climatizare	0715.4	**20**	20		2
Maşini şi mecanisme pentru construcţii	0715.5	**10**	10		
Ingineria designului de produs	0715.6	**15**	15		
Design industrial	0715.7	**25**	25		2
Ingineria transportului auto	0716.1	**25**	25		3
Ingineria transportului feroviar	0716.2	**10**	10		
Tehnologii de fabricare şi prelucrare – total	**072**	**210**	**210**		**12**
Tehnologia şi managementul alimentaţiei publice	0721.1	**25**	25		3
Tehnologia produselor alimentare	0721.2	**65**	65		4
Tehnologia vinului şi a produselor obţinute prin fermentare	0721.3	**20**	20		2
Ingineria prelucrării lemnului	0722.1	**10**	10		
Ingineria materialelor şi articolelor de construcţie	0722.2	**10**	10		
Design şi tehnologii poligrafice	0722.3	**15**	15		1
Tehnologia şi designul confecţiilor textile	0723.1	**25**	25		1
Tehnologia şi designul încălţămintei şi articolelor de marochinărie	0723.2	**15**	15		
Design vestimentar industrial	0723.3	**25**	25		1
Arhitectură şi construcţii – total	**073**	**165**	**165**		**17**
Arhitectură	0731.1	**25**	25		2
Inginerie geodezică şi cadastru	0731.2	**15**	15		2
Planificarea urbană şi regională	0731.4	**10**	10		2
Evaluarea şi dezvoltarea imobilului	0731.5	**10**	10		2
Construcţii industriale şi civile	0732.1	**35**	35		2
Căi ferate, drumuri, poduri	0732.2	**15**	15		2
Alimentări cu apă, canalizări	0732.3	**15**	15		
Ingineria sistemelor termice, de gaze şi climatizare pentru clădiri	0732.4	**25**	25		3
Inginerie antiincendii şi protecţie civilă	0732.5	**15**	15		2
Ştiinţe agricole – total	**081**	**20**	**20**		**0**
Agronomie	0811.1	**10**	10		
Silvicultură şi grădini publice	0821.1	**10**	10		
Ştiinţe ale sportului – total	**100**	**70**	**70**		**7**
Antrenament sportiv	1000.1	**20**	20		3
Organizarea şi dirijarea sportului	1000.2	**10**	10		

Fitness şi programe de recreere	1000.3	**20**	20		2
Kinetoterapie şi terapie ocupaţională	1001.1	**20**	20		2
Servicii publice – total	**101**	**30**	**30**		**2**
Servicii hoteliere, turism şi agrement	1013.1	**30**	30		2
Servicii ale securităţii – total	**103**	**30**	**30**		**4**
Securitate civilă şi publică	1032.1	**10**	10		1
Servicii de securitate a proprietăţii	1032.2	**10**	10		2
Salvatori şi pompieri	1032.3	**10**	10		1
Servicii de transport – total	**104**	**15**	**15**		**2**
Servicii de transport şi expediţie	1041.1	**15**	15		2
MINISTERUL SĂNĂTĂŢII, MUNCII şi PROTECŢIEI SOCIALE – total		**405**	**405**		**25**
Sănătate – total	**091**	**405**	**405**		**25**
Medicină preventivă	0910.1	**15**	15		5
Medicină	0912.1	**360**	360		20
Asistenta medicala generală	0913.1	**15**	15		
Optometrie	0914.4	**15**	15		
MINISTERUL AFACERILOR INTERNE – total		**125**	**115**	**10**	
Drept – total	**042**	**50**	**40**	**10**	
Drept	0421.1	50	**40**	10	
Servicii ale securităţii – total	**103**	**75**	**75**		
Securitate civilă şi publică	1032.1	75	75		
MINISTERUL APĂRĂRII – total		**75**	**75**		
Servicii ale securităţii – total	**103**	**75**	**75**		
Conducerea subunităţilor de infanterie	1031.1	35	35		
Conducerea subunităţilor de artilerie	1031.2	20	20		
Conducerea subunităţilor de comunicaţii şi informatică	1031.3	20	20		
MINISTERUL AGRICULTURII, DEZVOLTĂRII REGIONALE şi MEDIULUI – total		**325**	**304**	**21**	**15**
Ştiinţe economice – total	**041**	**30**	**30**	**0**	**0**
Economie generală	0410.1	6	6		

Contabilitate	0411.1	6	6		
Finanţe şi bănci	0412.1	6	6		
Business şi administrare	0413.1	6	6		
Marketing şi logistică	0414.1	6	6		
Ştiinţe ale mediului – total	**052**	**15**	**15**	**0**	**0**
Ecologie	0521.1	15	15		
Inginerie şi activităţi inginereşti – total	**071**	**86**	**80**	**6**	**3**
Biotehnologii	0711.4	8	8		1
Ingineria mediului	0712.1	12	9	3	
Electrificarea agriculturii	0713.5	26	26		1
Ingineria transportului auto	0716.1	17	17		
Inginerie agrară	0716.4	23	20	3	1
Arhitectură şi construcţii – total	**073**	**39**	**39**	**0**	**0**
Cadastru şi organizarea teritoriului	0731.3	27	27		
Evaluarea şi dezvoltarea imobilului	0731.5	12	12		
Ştiinţe agricole – total	**081**	**111**	**96**	**15**	**9**
Agronomie	0811.1	**26**	23	3	2
Selecţia şi genetica culturilor agricole	0811.2	**10**	10		
Horticultură	0811.3	**19**	16	3	2
Viticultură şi vinificaţie	0811.4	**8**	5	3	
Protecţia plantelor	0811.5	**14**	14		2
Zootehnie	0811.6	**10**	7	3	1
Siguranţa produselor agroalimentare	0811.7	**12**	12		1
Silvicultură şi grădini publice	0821.1	**12**	9	3	1
Medicină veterinară – total	**084**	**38**	**38**	**0**	**2**
Medicină veterinară	0841.1	**38**	38		2
Servicii publice – total	**101**	**6**	**6**	**0**	**1**
Servicii hoteliere, turism şi agrement	1013.1	**6**	6		1

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
nr.649 din 10 iulie 2018

PLANUL
de admitere, cu finanţare de la bugetul de stat, la studii superioare de master (ciclul II)
pentru anul de studii 2018-2019

Denumirea autorităţii/instituţiei publice	Numărul absolvenţilor studiilor de licenţă în anul 2018	Total admiteri
1	**2**	**3**
TOTAL inclusiv:	**10531**	**2876**
Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării – total	9504	2692
Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului – total	756	109
Ministerul Afacerilor Interne – total	212	60
Ministerul Apărării – total	59	15

Anexa nr.3
la Hotărîrea Guvernului
nr.649 din 10 iulie 2018

PLANUL
de admitere, cu finanţare de la bugetul de stat, la studii de rezidenţiat
pentru anul de studii 2018-2019

Denumirea specialităţii	Codul specialităţii	Numărul preliminar al absolvenţilor de studii superioare de specialitate în anul 2018	Total admiteri, buget
1	**2**	**3**	**4**
Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale:			
Rezidenţiat – total:		**704**	**453**
Medicină preventivă	0910.1	35	36
Medicină	0912.1	454	417
Stomatologie	0911.1	105	-
Farmacie	0916.1	110	-

Anexa nr.4
la Hotărîrea Guvernului
nr.649 din 10 iulie 2018

PLANUL
de admitere, cu finanţare de la bugetul de stat, în instituţiile
publice de învăţămînt superior a cetăţenilor străini
pentru anul de studii 2018-2019

Denumirea nivelului de studii	Total admiteri
1	**2**
Învăţământ superior – total	**297**
din care:	
Ciclul I – studii superioare de licenţă inclusiv:	**255**
Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării	255
Ciclul II – studii superioare de master inclusiv:	**42**
Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării	42

H O T Ă R Î R E
pentru aprobarea Regulamentului cu privire la formarea continuă a adulţilor

nr. 193 din 24.03.2017

Monitorul Oficial nr.92-102/266 din 31.03.2017

* * *

În vederea realizării prevederilor art.126 din Codul educaţiei al Republicii Moldova nr.152 din 17 iulie 2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.319-324, art.634), cu modificările ulterioare, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Regulamentul cu privire la formarea continuă a adulţilor (se anexează).

2. Ministerele care au în subordine instituţii de învăţământ sau centre de formare profesională continuă asigură desfăşurarea formării continue a adulţilor în conformitate cu Regulamentul nominalizat.

3. Furnizorii de educaţie a adulţilor vor organiza activitatea lor educaţională în conformitate cu Regulamentul menţionat şi legislaţia în vigoare.

4. Se abrogă Hotărîrea Guvernului nr.1224 din 9 noiembrie 2004 cu privire la organizarea formării profesionale continue (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.208-211, art.1424).

PRIM-MINISTRU	**Pavel FILIP**
Contrasemnează:	
Ministrul educaţiei	**Corina Fusu**
Ministrul muncii, protecţiei sociale şi familiei	**Stela Grigoraş**

Nr.193. Chişinău, 24 martie 2017.

Aprobat
prin Hotărîrea Guvernului
nr.193 din 24 martie 2017

REGULAMENT
cu privire la formarea continuă a adulţilor

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Regulamentul cu privire la formarea continuă a adulţilor (în continuare – *Regulament*) are menirea de a reglementa şi a dezvolta cadrul normativ privind educaţia adulţilor în context european; dezvoltarea mecanismelor de finanţare şi facilitarea dezvoltării programelor de formare continuă a adulţilor, cu prioritate pentru dezvoltarea competenţelor-cheie: digitale, antreprenoriale, lingvistice, interculturale şi alte competenţe noi, solicitate de piaţa muncii; utilizarea

competenţelor transversale; dezvoltarea competenţelor profesionale comune mai multor ocupaţii. Regulamentul are menirea de a reglementa activitatea de formare continuă a adulţilor în cadrul sistemului educaţional şi în afara lui.

2. Formarea continuă a adulţilor include:

1) educaţia generală a adulţilor;

2) formarea profesională continuă a adulţilor.

3. Formarea profesională continuă a adulţilor se organizează prin programe de recalificare, calificare suplimentară, specializare, policalificare şi perfecţionare.

4. Formarea continuă a adulţilor, în contextul învăţării pe tot parcursul vieţii, constituie totalitatea proceselor în dezvoltare ale învăţării formale, nonformale şi informale cu ajutorul cărora adulţii îşi dezvoltă capacităţile, îşi îmbogăţesc cunoştinţele şi îşi perfecţionează calificarea profesională şi tehnică sau le aplică în alt mod pentru utilitate personală şi socială. Accesul la formarea profesională a adulţilor este garantat prin drepturi egale, fără discriminări pe criterii de vîrstă, sex, rasă, origine etnică, apartenenţă politică sau religioasă.

5. Formarea continuă a adulţilor se bazează pe următoarele principii:

1) asigurarea caracterului anticipativ şi a continuităţii în activitatea de formare-dezvoltare a personalităţii umane;

2) adaptarea programelor de formare profesională la cerinţele unei societăţi în continuă dezvoltare;

3) pregătirea personalităţii în vederea adaptării optime la condiţiile de schimbare rapidă a sistemului de învăţămînt;

4) mobilizarea şi valorificarea tuturor mijloacelor de informare disponibile în limitele instituţionale şi noninstituţionale;

5) profesionalismul.

6. Formarea continuă a adulţilor are următoarele funcţii:

1) favorizează dezvoltarea personalităţii;

2) completează educaţia de bază prin educaţie recurentă sau compensatorie;

3) creşte competenţa profesională;

4) orientează adulţii către un nou mod de a rezolva probleme importante;

5) oferă o nouă şansă de a obţine o calificare;

6) fortifică capacităţile de utilizare a beneficiilor oferite de tehnologia informaţiei şi comunicaţiilor;

7) asigură dobîndirea competenţelor şi aptitudinilor necesare pentru exercitarea drepturilor şi responsabilităţilor sociale ale fiecărui cetăţean;

8) educă, cultivă aptitudini şi interese individuale cetăţeanului pentru îndeplinirea unui rol social activ;

9) promovează acţiunea comunitară şi personală.

7. Formarea continuă a adulţilor are scopul de a contribui la îmbunătăţirea calităţii vieţii adulţilor prin:

1) completarea educaţiei de bază prin educaţie recurentă sau compensatorie;

2) organizarea ofertelor de învăţare continuă cît mai aproape de beneficiarii serviciilor de educaţie, în propriile lor comunităţi şi la locul de muncă, susţinută de echipamente bazate pe tehnologiile informaţionale şi comunicaţii;

3) dezvoltarea culturii de investiţii în formarea continuă a resurselor umane şi facilitarea integrării sociale a indivizilor, în concordanţă cu aspiraţiile lor profesionale şi cu necesităţile pieţei muncii;

4) actualizarea cunoştinţelor şi perfecţionarea pregătirii profesionale în ocupaţia de bază, precum şi în ocupaţii înrudite;

5) recalificarea acestora ţinînd cont de restructurarea economică, de mobilitatea socială sau de modificările capacităţii de muncă;

6) crearea posibilităţilor de certificare a competenţelor profesionale, funcţionale, sociale dobîndite în manieră formală, nonformală şi/sau informală;

7) dezvoltarea metodelor şi contextelor de predare şi învăţare necesare pentru a asigura continuitatea învăţării pe tot parcursul vieţii;

8) asigurarea protecţiei şi reintegrării sociale a specialiştilor;

9) dezvoltarea oportunităţilor de consultare, mediere şi orientare privind posibilităţile de învăţare şi dezvoltare continuă în ţară şi peste hotare;

10) însuşirea unor cunoştinţe avansate, metode şi procedee moderne pentru realizarea sarcinilor de serviciu;

11) creşterea gradului de alfabetizare digitală, dezvoltarea competenţelor digitale şi a incluziunii digitale;

12) promovarea învăţării pe tot parcursul vieţii.

8. Formarea continuă a adulţilor poate fi realizată conform Codului educaţiei al Republicii Moldova de către furnizorii de formare continuă a adulţilor, care oferă servicii de educaţie generală şi formare profesională continuă.

9. Furnizorii de formare a adulţilor din Republica Moldova, pentru a se supune autorizării, conform Hotărîrii Guvernului nr.616 din 18 mai 2016 „Pentru aprobarea Metodologiei de evaluare externă a calităţii în vederea autorizării de funcţionare provizorie şi acreditării programelor de studii şi a instituţiilor de învăţămînt profesional tehnic, superior şi de formare continuă şi Regulamentului de calcul al taxelor la serviciile prestate în cadrul evaluării externe a calităţii în vederea autorizării de funcţionare provizorie şi acreditării programelor de studii şi a instituţiilor de învăţămînt profesional tehnic, superior şi de formare continuă" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr.134-139, art.671), trebuie să îndeplinească următoarele condiţii de eligibilitate:

1) să fie legal constituiţi şi să respecte condiţiile de onorabilitate;

2) să aibă prevăzute în statut/regulamentul de funcţionare sau, după caz, în actul de înfiinţare activităţi de formare profesională;

3) să îşi îndeplinească obligaţiile de plată a impozitelor, taxelor şi contribuţiilor datorate potrivit legislaţiei în vigoare;

4) să prezinte dovada că are angajat personal didactic care deţine diplome de studii superioare în domeniul de formare, cu contracte individuale de muncă;

5) să deţină programe de formare continuă coordonate cu Ministerul Educaţiei şi să fie dotate corespunzător din punct de vedere tehnico-material.

10. În sensul prezentului Regulament, următoarele noţiuni principale semnifică:

adulţi – persoane care au vîrsta la care pot stabili raporturi de muncă şi pot participa la programe de formare personală, în condiţiile legii;

beneficiari ai programelor de formare profesională – persoane (fizice şi juridice) cărora, în temeiul unui contract, li se prestează servicii de instruire, în urma cărora obţin o calificare, care se atestă printr-un certificat sau o diplomă, eliberată în condiţiile legii;

calificare suplimentară – obţinere de cunoştinţe şi deprinderi necesare pentru activitatea profesională la o nouă specialitate/specializare corespunzătoare aceluiaşi domeniu general de studii sau formare profesională, în baza aceluiaşi nivel conform Clasificării Internaţionale Standard a Educaţiei din 2011 (în continuare – *ISCED*);

competenţe civice – competenţe care permit unui individ implicarea în mod activ în viaţa civilă, bazată pe cunoaşterea conceptelor şi structurilor sociale şi politice, precum şi pe angajarea la o participare democratică activă;

competenţe funcţionale – deprinderi sau capacităţi de utilizare a cunoştinţelor într-o situaţie de muncă dată pe care o persoană trebuie să le deţină atunci cînd acţionează într-un anumit domeniu de activitate, context de învăţare sau activitate socială;

competenţe personale – capacităţi de adoptare a unei atitudini şi/sau comportament adecvat într-o situaţie particulară;

competenţe profesionale – capacităţi de a aplica, a transfera şi a combina cunoştinţe şi deprinderi în situaţii şi medii de muncă diverse pentru realizarea activităţilor cerute la locul de muncă la nivelul de calitate specificat în standardul ocupaţional;

competenţe sociale – capacităţi de a comunica în mod constructiv în diferite medii, de a demonstra toleranţă, de a exprima şi a înţelege diferite puncte de vedere, de a negocia cu abilitate pentru a produce încredere şi de a fi empatic;

educaţie generală a adulţilor – orice proces de educaţie formală, nonformală şi informală care asigură dezvoltarea generală a adulţilor pe tot parcursul vieţii sub aspect cultural, socioeconomic, tehnologic, ecologic etc.;

formare profesională iniţială a adulţilor – pregătire în scopul dobîndirii de competenţe profesionale minime necesare pentru obţinerea unui loc de muncă;

furnizori de formare a adulţilor – persoane juridice de drept public sau privat care pot presta servicii de formare continuă, cu respectarea standardelor de pregătire profesională şi a legislaţiei în vigoare;

învăţare pe tot parcursul vieţii – proces continuu de oportunităţi flexibile de învăţare, corelînd învăţarea şi competenţele dobîndite în instituţiile formale cu dezvoltarea competenţelor în contexte nonformale şi informale;

învăţămînt la locul de muncă (ucenicie) – instruire profesională desfăşurată fără detaşare de la locul de muncă. Poate include întreg procesul de instruire sau poate fi combinată cu activităţi de formare desfăşurate în alte condiţii;

perfecţionare – pregătire profesională care conduce la dezvoltarea sau completarea cunoştinţelor, deprinderilor sau competenţelor profesionale ale unei persoane care deţine deja o calificare;

policalificare – calificare care asigură unei persoane posibilitatea de a presta mai multe tipuri de activităţi profesionale;

programe de formare axate pe standarde educaţionale – planuri de formare amănunţite, structurate pe baza unui set de secvenţe logice de învăţare sau strategii flexibile de formare, care conduc la dobîndirea competenţelor menţionate în standardul educaţional;

recalificare – pregătire/instruire profesională pentru obţinerea unei noi calificări profesionale sau a unei noi meserii;

specializare – obţinere de cunoştinţe şi deprinderi într-o arie restrînsă din sfera de cuprindere a unei ocupaţii sau profesii.

II. ORGANIZAREA EDUCAŢIEI GENERALE A ADULŢILOR

11. Educaţia generală a adulţilor este o parte componentă specifică a sistemului de formare continuă a adulţilor, avînd la bază totalitatea programelor de educaţie generală, instituţiile şi organizaţiile care asigură elaborarea şi realizarea acestor programe.

12. Obiectivul principal al educaţiei generale a adulţilor constă în sporirea nivelului de cultură generală şi a activităţii social-civice a populaţiei.

13. Instituţiile de educaţie generală a adulţilor create de asociaţiile obşteşti se înregistrează la Ministerul Justiţiei.

14. Furnizorii de formare a adulţilor pot funcţiona doar în calitate de persoane juridice.

15. Instituţiile şi organizaţiile furnizoare de servicii de educaţie generală a adulţilor îşi organizează activitatea potrivit conţinutului şi structurii necesităţilor/nevoilor curente şi de perspectivă ale populaţiei.

16. În funcţie de programele pe care le realizează, furnizorii de formare continuă a adulţilor se împart în:

1) instituţii, organizaţii cu un singur profil, care realizează o programă sau mai multe programe de acelaşi profil;

2) instituţii, organizaţii cu mai multe profiluri, care realizează programe de educaţie generală cu diverse conţinuturi şi orientări.

17. Furnizorii care oferă programe de educaţie generală sînt instituţiile şi organizaţiile de educaţie formală de specializare şi recalificare, al căror obiectiv de bază rezidă în desfăşurarea activităţilor de diseminare, difuzare şi explicare a cunoştinţelor ştiinţifice şi a altor informaţii sociale semnificative.

18. Furnizorii de educaţie care au ca activitate de bază formarea adulţilor sau prestează servicii publice sub formă de cursuri pentru dezvoltarea competenţelor generale sau funcţionale sînt obligaţi să respecte procedura de evaluare externă realizată de Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Învăţământul Profesional în vederea autorizării provizorii sau acreditării.

19. În scopul recunoaşterii naţionale şi al transferului de credite, furnizorii de educaţie eliberează persoanelor care au promovat examenele de absolvire acte de studii, în concordanţă cu modelele elaborate şi aprobate de Ministerul Educaţiei.

20. Furnizorii de formare a adulţilor asigură în activitatea lor procese educaţionale corespunzătoare Cadrului european de referinţă pentru asigurarea calităţii în învăţământul profesional.

21. Formarea continuă a adulţilor urmăreşte finalităţi educaţionale sub formă de competenţe-cheie incluse în cadrul de referinţă din Recomandarea Parlamentului European şi a Consiliului din 18 decembrie 2006 privind competenţele-cheie pentru învăţarea pe tot parcursul vieţii şi stipulate în art.11 alin.(2) din Codul educaţiei al Republicii Moldova. Succesul pe piaţa muncii este determinat de diferite dimensiuni ale setului de competenţe al unei persoane, combinînd competenţele cognitive, socioemoţionale cu competenţele specifice activităţii/postului.

III. FORMAREA PROFESIONALĂ CONTINUĂ A ADULŢILOR

22. Sistemul de formare profesională continuă a adulţilor întruneşte totalitatea reglementărilor, mecanismelor, proceselor, programelor şi a furnizorilor de formare a adulţilor care asigură şi realizează formarea şi/sau dezvoltarea competenţelor profesionale ale adulţilor care au o calificare iniţială prin specializare, recalificare, policalificare, calificare suplimentară sau alt criteriu similar.

23. Furnizorii de formare profesională continuă a adulţilor care oferă programe de formare profesională continuă autorizaţi provizoriu sau acreditaţi în condiţiile legii îşi organizează activitatea ţinînd cont de conţinutul şi structura necesităţilor/nevoilor actuale şi de perspectiva populaţiei economic active, a angajatorilor şi pieţei muncii, a persoanelor aflate în căutarea unui alt loc de muncă, a celor ocupate nemijlocit în gospodăria casnică sau încadrate în sfera individuală

de muncă, a persoanelor reîntoarse la muncă după o întrerupere îndelungată, a imigranţilor intraţi în ţară pentru trai permanent, a şomerilor, a pensionarilor, a persoanelor cu necesităţi speciale şi a tuturor celor care doresc să obţină o nouă specialitate sau să-şi ridice calificarea prin învăţarea pe tot parcursul vieţii.

24. Furnizorii de formare profesională continuă a adulţilor îşi realizează scopurile statutare în domeniul educaţional prin:

1) cursuri organizate de angajatori în cadrul unităţii proprii sau de instituţiile specializate în formarea profesională;

2) calificare suplimentară, recalificare, perfecţionare, policalificare sau specializare profesională, oferite atît de învăţămîntul profesional tehnic şi superior, cît şi de furnizorii de programe de formare profesională continuă;

3) stagii de practică şi specializare în unităţi din ţară sau din străinătate;

4) învăţare la locul de muncă;

5) seminare, conferinţe, mese rotunde, ateliere şi cursuri de formare continuă la distanţă.

25. Formarea profesională continuă se realizează la meseriile (profesiile), specialităţile, specializările incluse în Clasificatorul ocupaţiilor din Republica Moldova şi în nomenclatoarele respective ale meseriilor, specialităţilor şi specializărilor din Republica Moldova.

26. Formarea profesională continuă se realizează în baza programelor speciale, elaborate şi organizate de către instituţiile şi organizaţiile cu activitate în domeniu, utilizîndu-se metode interactive cu accent pe demersurile multimedia.

27. Programele de formare profesională continuă pe domenii de activitate se elaborează de către furnizorii de formare a adulţilor şi se coordonează cu ministerele de resort şi Ministerul Educaţiei, în conformitate cu normele metodologice aprobate prin ordin al ministrului educaţiei.

28. Procesele curriculare în formarea profesională continuă a adulţilor se bazează pe principiul formării competenţelor profesionale elaborate în baza standardelor ocupaţionale şi a Cadrului Naţional al Calificărilor.

29. Programele de formare profesională continuă pot fi structurate pe module sau discipline sau adaptate la necesităţile individuale, astfel încît să asigure accesul egal şi nediscriminatoriu la formarea profesională conform standardelor de asigurare a calităţii.

IV. ORGANIZAREA FORMĂRII PROFESIONALE CONTINUE A ADULŢILOR

30. În baza planurilor naţionale de dezvoltare şi de acţiune a programelor de guvernare şi a strategiilor sectoriale, Ministerul Educaţiei şi Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei elaborează politici şi strategii naţionale privind dezvoltarea resurselor umane, inclusiv calificările şi formarea profesională a adulţilor, pe care le prezintă spre aprobare Guvernului.

31. Programele de formare profesională continuă a adulţilor sînt organizate în instituţiile educaţionale de formare profesională continuă şi în alte tipuri de instituţii/organizaţii de stat ori private care sînt supuse autorizării/acreditării şi sînt abilitate pentru această activitate în conformitate cu legislaţia în vigoare.

32. Formarea profesională continuă a adulţilor se poate realiza şi prin ucenicie la locul de muncă, reglementată de Codul muncii al Republicii Moldova.

33. Formarea profesională continuă a adulţilor se realizează prin programe de formare profesională acreditate, care cuprind totalitatea activităţilor de pregătire teoretică şi/sau practică în vederea realizării obiectivelor de formare de competenţe pentru un anumit domeniu.

34. La înscrierea pentru programele de formare profesională continuă, auditorilor li se iau în considerare disciplinele studiate anterior în instituţiile de învăţămînt superior sau profesional

tehnic secundar, postsecundar sau postsecundar nonterţiar, precum şi standardul calificării în domeniul respectiv.

35. Furnizorii de formare a adulţilor care îşi propun şi formarea continuă a persoanelor cu nevoi speciale adaptează programele şi condiţiile tehnice la nevoile acestor categorii de persoane.

36. Furnizorii de formare a adulţilor care organizează programe în limbile minorităţilor naţionale sau într-o limbă de circulaţie internaţională întocmesc programul de formare în limba română şi în limba minorităţii naţionale sau în limba de circulaţie internaţională pentru care se solicită autorizarea.

37. Furnizorii de formare a adulţilor care organizează programe finalizate cu eliberarea certificatelor de calificare recunoscute la nivel naţional încheie contracte de formare profesională cu participanţii la aceste programe.

38. Programele de formare profesională continuă sînt organizate de către furnizorii de formare profesională şi pentru:

1) dezvoltarea competenţelor-cheie;

2) amplificarea competenţelor profesionale comune mai multor ocupaţii;

3) utilizarea competenţelor transversale.

39. Programele de formare profesională continuă asigură dobîndirea unor competenţe profesionale în conformitate cu standardele ocupaţionale sau calificările recunoscute la nivel naţional.

40. Formarea profesională continuă a adulţilor prin intermediul cursurilor şi programelor de calificare suplimentară şi recalificare profesională se organizează în baza Cadrului Naţional al Calificărilor şi a standardelor de evaluare externă şi acreditare.

41. Recalificarea profesională a specialiştilor cu studii superioare sau medii de specialitate este un tip independent de formare profesională, care se desfăşoară în baza a două criterii:

1) profilul studiilor dobîndite anterior;

2) prin acumularea a 30 de credite de studii transferabile, în funcţie de cerinţa societăţii de noi specialităţi şi competenţe profesionale.

Recalificarea se realizează de către instituţiile abilitate în domeniul formării profesionale continue de instituţii de învăţămînt superior şi profesional tehnic secundar, postsecundar sau postsecundar nonterţiar de specialitate.

42. Recalificarea profesională a specialiştilor cu studii superioare sau profesionale tehnice secundare, postsecundare ori postsecundare nonterţiare de specialitate pentru realizarea noilor forme de activitate profesională se efectuează în baza cerinţelor prevăzute în Nomenclatorul specialităţilor faţă de anumite profesii şi funcţii.

43. Recalificarea profesională în vederea dobîndirii unei calificări suplimentare se realizează în baza programelor de formare profesională, elaborate în conformitate cu cerinţele stabilite de Ministerul Educaţiei privind nivelul minim de cunoştinţe necesare pentru însuşirea unei noi calificări. Materia prevăzută de programele suplimentare de formare profesională poate fi însuşită în paralel cu cea prevăzută de programele de bază pentru profilurile şi specialităţile din învăţămîntul superior sau profesional tehnic secundar, postsecundar sau postsecundar nonterţiar de specialitate.

44. Programele de formare profesională continuă vor cuprinde toate elementele constituente descrise în metodologia de elaborare a programelor de formare profesională continuă aprobată prin ordin al ministrului educaţiei şi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

45. Formarea continuă a adulţilor se realizează prin:

1) cursuri tematice de perfecţionare/specializare pînă la 150 ore (pînă la 5 credite);

2) cursuri de perfecţionare/specializare/policalificare de scurtă durată pînă la 1200 de ore (pînă la 40 de credite);

3) cursuri şi programe de calificare suplimentară în baza studiilor:

a) învăţămînt profesional tehnic secundar (nivelul 3 ISCED) pînă la 900 de ore (pînă la 30 de credite);

b) învăţămînt profesional tehnic postsecundar şi nonterţiar (nivelul 4-5 ISCED) pînă la 1800 de ore (pînă la 60 credite);

c) învăţămînt superior (licenţă, nivelul 6 ISCED) pînă la 2400 de ore (pînă la 80 de credite);

4) cursuri şi programe de recalificare profesională pentru obţinerea unei noi calificări în baza studiilor:

a) învăţămînt profesional tehnic secundar (nivelul 3 ISCED) pînă la 900 de ore (pînă la 30 de credite);

b) învăţămînt profesional tehnic postsecundar şi nonterţiar (nivelul 4-5 ISCED) cu o durată mai mare de 1800 de ore (minimum 60 de credite);

c) învăţămînt superior (licenţă, nivelul 6 ISCED) cu o durată mai mare de 2700 de ore (minimum 90 de credite pentru acelaşi domeniu).

46. După finalizarea cursurilor tematice de formare continuă, de perfecţionare/specializare/policalificare, furnizorii eliberează certificate de perfecţionare/calificare/atestare a competenţelor profesionale.

47. Pentru cursurile şi programele de calificare suplimentară şi recalificare profesională, furnizorul de formare profesională continuă a adulţilor eliberează diplome:

1) în baza studiilor de nivel ISCED 5 – diplome de nivel ISCED 5;

2) în baza studiilor superioare – conform reglementărilor din domeniu.

48. Deţinătorii diplomelor de formare profesională continuă de nivelul ISCED 6, prin recalificare profesională sau calificare suplimentară în baza studiilor superioare de licenţă, au dreptul să continue studiile în domeniile respective de nivelurile ISCED 7 şi ISCED 8.

49. Auditorii cu studii superioare sau medii de specialitate pregătiţi după programe de formare profesională continuă pentru o calificare suplimentară cu un volum normativ mai mare de 1000 de ore primesc diplome de calificare profesională suplimentară la studiile superioare sau medii de specialitate, care atestă obţinerea unei noi calificări.

50. În cazurile în care planurile formării profesionale continue a specialiştilor prevăd stagiere, prestatorii vor crea condiţii necesare pentru stagierea auditorilor. Stagierea se realizează în scopul aplicării în practică a cunoştinţelor profesionale, a priceperilor şi deprinderilor obţinute în urma pregătirii teoretice şi prevede însuşirea experienţei înaintate, formarea deprinderilor practice pentru executarea unor noi obligaţii profesionale. Stagierea specialiştilor se poate realiza atît în ţară, cît şi peste hotarele ei, la întreprinderi, organizaţii, în instituţii educaţionale şi de cercetare ştiinţifică.

51. Rezultatele formării profesionale continue, confirmate prin diplomele sau certificatele respective, vor fi luate în considerare la reconfirmarea în funcţie, la acordarea de grade şi titluri, la evaluarea performanţelor, categoriilor de calificare şi la atestarea cadrelor.

52. Formarea profesională continuă a specialiştilor din rîndurile cetăţenilor străini se efectuează în baza acordurilor sau contractelor încheiate cu persoanele juridice sau fizice străine, în conformitate cu legislaţia naţională şi internaţională în vigoare.

53. Furnizorii de formare a adulţilor trebuie să prezinte dovezi că realizează programele de formare profesională cu formatori care au profiluri sau specialitatea corespunzătoare programei de

pregătire şi, respectiv, care au pregătirea psihopedagogică specifică educaţiei adulţilor, conform standardelor ocupaţionale.

54. Furnizorii de formare a adulţilor pot organiza programe de formare profesională finalizate cu eliberarea certificatelor de perfecţionare, specializare sau diplome de recalificare profesională cu recunoaştere naţională numai în cazul în care au prevăzut în statut activităţi de formare profesională continuă şi sînt autorizaţi conform legislaţiei ce reglementează modul de evaluare externă a calităţii în vederea autorizării de funcţionare provizorie şi acreditării programelor de studii şi a instituţiilor.

55. Evaluarea externă în vederea autorizării de funcţionare provizorie sau acreditării furnizorilor de formare a adulţilor şi a programelor oferite de aceştia se efectuează în baza metodologiei de evaluare aprobate de Guvern.

56. Programele de formare profesională continuă în cadrul învăţării pe tot parcursul vieţii se supun evaluării în vederea acreditării sau autorizării de funcţionare provizorie, în condiţiile legii.

57. După obţinerea acreditării, programele de studii şi instituţiile de formare continuă a adulţilor sînt supuse evaluării externe periodic, în vederea reacreditării, cel puţin o dată la 5 ani.

58. În cazul autorizării unui program de formare în limba minorităţii naţionale sau într-o limbă de circulaţie internaţională, furnizorii de formare a adulţilor trebuie să prezinte dovezi că realizează programele de formare profesională cu formatori care au calificarea corespunzătoare programei de pregătire şi cunosc, după caz, limba minorităţii naţionale respective sau limba de circulaţie internaţională pentru care a fost autorizat programul.

59. Decizia cu privire la autorizarea de funcţionare provizorie a furnizorilor de formare a adulţilor, a programelor de formare profesională oferite de aceştia, acreditarea, neacreditarea sau retragerea dreptului de prestare a serviciilor educaţionale se adoptă de Ministerul Educaţiei, în baza rezultatelor evaluării externe efectuate de Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Învăţămîntul Profesional.

V. EVALUAREA ŞI CERTIFICAREA FORMĂRII CONTINUE A ADULŢILOR

60. La finalizarea programelor de formare continuă a adulţilor, absolvenţii susţin probe de absolvire, care reprezintă un set de probe teoretice şi/sau practice specificate în programele de formare profesională continuă şi primesc certificate sau diplome de calificare profesională, însoţite de cîte o anexă, prin care se constată dobîndirea competenţelor specifice programului de formare profesională, cu respectarea criteriilor de asigurare a calităţii (teste, lucrări practice, examene de absolvire, susţinerea proiectelor de diplomă).

61. În cazul programelor de formare a adulţilor structurate pe module, la finalizarea fiecărui modul, după susţinerea probelor de absolvire, se eliberează certificatul de absolvire, însoţit de o anexă, cu menţionarea competenţelor profesionale dobîndite, cuantificate în credite transferabile.

62. Auditorii care au încheiat cu succes cursurile tematice sau seminarele, conferinţele, mesele rotunde, atelierele, cursurile de perfecţionare şi au susţinut probe de evaluare primesc certificate de perfecţionare.

63. Probele de absolvire se susţin în faţa unei comisii de examinare, constituite din 3 membri:

1) specialist/specialişti din afară;

2) specialist/specialişti interni;

Probele de examinare finală au caracter public.

64. Certificarea cunoştinţelor şi competenţelor dobîndite în cadrul formării profesionale continue a adulţilor, a învăţării dobîndite în contexte nonformal şi informal poate fi efectuată de

structuri abilitate în acest scop, potrivit actelor normative în vigoare, în baza unui regulament aprobat de Ministerul Educaţiei.

VI. FINANŢAREA FORMĂRII CONTINUE A ADULŢILOR

65. Instituţiile şi organizaţiile care oferă programe de formare continuă a adulţilor sînt finanţate din următoarele surse:

1) mijloacele achitate de persoanele fizice şi juridice prin taxe pentru studii, fonduri externe (proiecte);

2) mijloacele asociaţiilor profesionale şi ale patronatelor;

3) mijloacele oferite din sponsorizări şi donaţii;

4) veniturile din alte activităţi legale.

66. Relaţiile dintre furnizorii de formare profesională continuă (indiferent de tipul de proprietate şi forma juridică de organizare) şi persoanele fizice şi juridice se reglementează printr-un contract de prestare a serviciilor educaţionale, în care sînt specificate drepturile şi obligaţiile părţilor, durata studiilor şi mărimea taxei de studii.

67. Furnizorii de formare profesională continuă funcţionează în regim de autogestiune financiar-economică şi pot desfăşura activităţi economice în conformitate cu Codul civil al Republicii Moldova.

68. Condiţiile şi formele în care se acordă sprijin financiar din surse externe furnizorilor de formare profesională trebuie să corespundă legislaţiei în vigoare sau prevederilor acordurilor internaţionale de cooperare la care Republica Moldova este parte.

VII. DISPOZIŢII SPECIALE

69. Pregătirea profesională a adulţilor finalizată cu eliberarea certificatelor sau diplomelor de calificare ţine de domeniul formării profesionale continue, conform prevederilor capitolele III şi IV.

70. Parteneriatul social în domeniul formării profesionale continue este asigurat de Comisia Naţională pentru Consultări şi Negocieri Colective şi comitetele sectoriale pentru formare profesională.

71. Programele de formare profesională continuă a adulţilor care au început înainte de data intrării în vigoare a prezentului Regulament continuă pînă la finalizarea lor, iar ulterior se conformează prevederilor prezentului Regulament, adaptate şi ajustate metodologiei de elaborare a programelor de formare profesională continuă aprobată de Ministerul Educaţiei.

72. Programele de formare profesionale continuă a adulţilor urmează a fi modificate în funcţie de cerinţele pieţei muncii şi inovaţiile din domeniu.

73. În cazul nerespectării procedurii de eliberare a certificatelor conform programelor şi normelor legale, Ministerul Educaţiei retrage acest drept furnizorului. Furnizorul poate obţine din nou acest drept numai după ce managerul va urma un curs de formare continuă privind asigurarea calităţii în învăţămînt şi apoi va obţine o nouă autorizare provizorie/acreditare în baza evaluării externe efectuată de Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Învăţămîntul Profesional.

74. Furnizorii de formare profesională continuă a adulţilor transmit rapoarte anuale de activitate Ministerului Educaţiei şi pun la dispoziţia Biroului Naţional de Statistică datele solicitate, referitoare la activităţile de formare profesională continuă a adulţilor.

75. Biroul Naţional de Statistică şi Ministerul Educaţiei includ în programele lor de activitate cercetarea statistică periodică a formării profesionale a adulţilor.

76. Metodologia de realizare a cercetării statistice aferente formării profesionale a adulţilor, precizarea indicatorilor urmăriţi şi a modului de calcul al acestora, precum şi periodicitatea acestei cercetări se stabilesc de Biroul Naţional de Statistică şi Ministerul Educaţiei în baza Indexului european pentru învăţare permanentă.

H O T Ă R Î R E
cu privire la aprobarea Nomenclatorului serviciilor suplimentare de sănătate acordate copiilor, elevilor şi studenţilor în instituţiile de învăţământ

nr. 934 din 04.08.2008

Monitorul Oficial nr.152-153/943 din 12.08.2008

* * *

În scopul ameliorării stării de sănătate şi dezvoltării armonioase a copiilor şi tinerilor prin acordarea serviciilor suplimentare de sănătate în cadrul instituţiilor de învăţământ, precum şi în temeiul art.51[1] alin.(2) al Legii ocrotirii sănătăţii nr.411-XIII din 28 martie 1995 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr.34, art.373), cu modificările şi completările ulterioare, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Nomenclatorul serviciilor suplimentare de sănătate acordate copiilor, elevilor şi studenţilor în instituţiile de învăţământ (se anexează).

2. Ministerul Educaţiei şi Tineretului şi Ministerul Sănătăţii, pînă la 1 octombrie 2008, vor elabora şi vor înainta Guvernului spre aprobare normele de personal medical pentru acordarea serviciilor suplimentare de sănătate copiilor, elevilor şi studenţilor, pe fiecare tip de instituţie de învăţământ separat.

3. Autorităţile administraţiei publice centrale care au în subordine instituţii de învăţământ vor organiza punerea în aplicare a Nomenclatorului serviciilor suplimentare de sănătate acordate copiilor, elevilor şi studenţilor începînd cu 1 septembrie 2008, în limita unităţilor de personal medical aprobate.

4. Se recomandă autorităţilor administraţiei publice locale să întreprindă toate măsurile necesare pentru asigurarea punerii în aplicare în instituţiile de învăţământ din teritoriu a Nomenclatorului serviciilor suplimentare de sănătate acordate copiilor, elevilor şi studenţilor începînd cu anul de studii 2008-2009, în limita unităţilor de personal medical aprobate.

5. Ministerul Sănătăţii va asigura evaluarea nivelului calităţii serviciilor suplimentare de sănătate acordate copiilor, elevilor şi studenţilor în instituţiile de învăţământ.

6. Ministerul Educaţiei şi Tineretului, în comun cu Ministerul Sănătăţii, va informa Guvernul, pînă la 20 decembrie 2008 privitor la realizarea prezentei hotărîri.

PRIM-MINISTRU **Zinaida GRECEANÎI**

Contrasemnează:
Ministrul sănătăţii **Larisa Catrinici**
Ministrul educaţiei şi tineretului **Larisa Şavga**
Ministrul finanţelor **Mariana Durleşteanu**

Chişinău, 4 august 2008.
Nr.934.

Aprobat
prin Hotărîrea Guvernului

nr.934 din 4 august 2008

NOMENCLATORUL
serviciilor suplimentare de sănătate acordate copiilor, elevilor şi studenţilor în instituţiile de învăţământ

Secţiunea 1
SERVICII DE PROFILAXIE

1. Asigurarea organizării activităţilor de respectare a normelor sanitaro-epidemiologie în instituţie, în corespundere cu cerinţele actelor normative în vigoare, şi monitorizarea acestora prin:

a) verificarea actelor medicale privind starea sănătăţii şi imunizarea copiilor, elevilor, studenţilor şi angajaţilor, cu întreprinderea măsurilor ce se impun;

b) depistarea timpurie şi activă a bolnavilor cu boli transmisibile şi supravegherea medicală a contacţilor cu bolnavii contagioşi;

c) organizarea şi evaluarea realizării măsurilor de prevenire a transmiterii bolilor contagioase prin intermediul factorilor comuni: apă potabilă, produse alimentare, bucate pregătite în cadrul blocului alimentar al instituţiei;

d) organizarea şi efectuarea dezinfecţiei curente în timpul existenţei focarelor de boli contagioase în colectivitate;

e) organizarea şi efectuarea, în comun cu serviciul de asistenţă medicală primară şi serviciul de medicină preventivă, a investigării copiilor la helminţi şi realizarea tratamentului;

f) efectuarea controlului pentru depistarea pediculozei;

g) evidenţa şi prezentarea rapoartelor statistice.

2. Organizarea suportului informaţional în procesul de imunizare a copiilor, elevilor şi studenţilor din instituţie.

3. Monitorizarea şi supravegherea realizării în instituţie a:

a) activităţilor de educaţie fizică;

b) alimentaţiei copiilor, elevilor şi studenţilor;

c) respectării regimului de instruire şi odihnă;

d) respectării condiţiilor antiepidemice.

Secţiunea a 2-a
SERVICII DE ASISTENŢĂ MEDICALĂ

4. Acordarea primului ajutor medical în caz de urgenţe.

5. Participarea la realizarea examenelor profilactice efectuate în instituţia de învăţământ.

6. Informarea şi comunicarea individuală cu fiecare copil, elev şi student cu nevoi speciale, în funcţie de necesităţile personale ale acestora.

7. Organizarea şi realizarea măsurilor de întremare a sănătăţii copiilor în cadrul instituţiei.

Secţiunea a 3-a
EDUCAŢIE PENTRU SĂNĂTATE

8. Organizarea şi realizarea activităţilor de informare şi educare privind fortificarea sănătăţii şi dezvoltarea copiilor, elevilor şi studenţilor pentru:

a) prevenirea traumelor, accidentelor, otrăvirilor şi violenţei;

b) ameliorarea sănătăţii mintale şi a bunăstării psihologice;

c) prevenirea cazurilor de îmbolnăviri prin tuberculoză, infecţii cu transmitere sexuală, HIV-infecţiei, a sarcinilor nedorite printre adolescente;

d) prevenirea consumului de substanţe nocive (alcool, tutun, droguri);

e) promovarea alimentaţiei raţionale (reducerea malnutriţiei, obezităţii, carenţei de iod şi fier etc.);

f) promovarea activităţilor de educaţie fizică.

9. Elaborarea buletinelor informative privind profilaxia maladiilor şi distribuirea către elevi, studenţi, părinţi şi pedagogi a materialelor informaţionale editate în cadrul campaniilor de comunicare în domeniul promovării modului sănătos de viaţă.

10. Organizarea şi realizarea activităţilor de informare, educare şi comunicare cu părinţii privind ameliorarea sănătăţii şi dezvoltarea copiilor.

11. Organizarea şi realizarea cursurilor de formare pentru elevi, studenţi şi corpul didactic privind acordarea primului ajutor medical în caz de urgenţe.

12. Implicarea activă şi efectivă a elevilor şi studenţilor în planificarea, realizarea, monitorizarea şi evaluarea activităţilor de susţinere a sănătăţii.

Secţiunea a 4-a
CREAREA UNUI MEDIU DE SUSŢINERE
(lucrul cu instituţiile medicale, părinţii şi comunitatea)

13. Colaborarea cu serviciile medicale de nivel superior şi alte servicii din comunitate ce ţin de sănătatea şi dezvoltarea copiilor, elevilor şi studenţilor.

14. Conlucrarea cu membrii comunităţii (autorităţile administraţiei publice locale, poliţia, agenţii economici, ONG-urile etc.) pentru sporirea securităţii mediului în instituţia de învăţământ şi în comunitate.

15. Referirea corectă a copiilor, elevilor, studenţilor şi părinţilor, la adresare, la servicii medicale de nivel superior şi alte servicii din comunitate.

H O T Ă R Î R E
cu privire la aprobarea listelor studenţilor din instituţiile de învăţământ superior şi elevilor din instituţiile de învăţământ profesional tehnic postsecundar cărora li se acordă burse de merit în anul de studii 2018-2019

nr. 883 din 12.09.2018

Monitorul Oficial nr.347-357/935 din 14.09.2018

* * *

În vederea implementării prevederilor art.19 alin.(4) din Codul educaţiei al Republicii Moldova nr.152/2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.319-324, art.634), Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă:

1) Lista studenţilor din instituţiile de învăţământ superior cărora li se acordă Bursa Republicii în anul de studii 2018-2019, conform anexei nr.1;

2) Lista studenţilor din instituţiile de învăţământ superior cărora li se acordă Bursa Guvernului în anul de studii 2018-2019, conform anexei nr.2;

3) Lista elevilor din instituţiile de învăţământ profesional tehnic postsecundar cărora li se acordă Bursa „Gaudeamus” în anul de studii 2018-2019, conform anexei nr.3.

2. Instituţiile de învăţământ superior şi instituţiile de învăţământ profesional tehnic postsecundar vor achita bursele de merit în limitele alocaţiilor bugetare aprobate.

3. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data publicării.

PRIM-MINISTRU	**Pavel FILIP**
Contrasemnează:	
Ministrul educaţiei, culturii şi cercetării	**Monica Babuc**
Ministrul finanţelor	**Octavian Armaşu**

Nr.883. Chişinău, 12 septembrie 2018.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
nr.883 din 12 septembrie 2018

LISTA
studenţilor din instituţiile de învăţământ superior cărora li se acordă Bursa Republicii în anul de studii 2018-2019

GLIGOR Daniela	– Universitatea de Stat din Moldova, ciclul I, anul II, specialitatea Comunicare şi relaţii publice
DOBREA Gabriela	– Universitatea de Stat din Moldova, ciclul I, anul III, specialitatea Turism
SAMOIL Ion	– Universitatea Tehnică a Moldovei, ciclul I, anul III, specialitatea Calculatoare

SÎTNIC Maxim	– Universitatea Tehnică a Moldovei, studii superioare integrate, anul VI, specialitatea Arhitectură
POPŞOI Ecaterina	– Academia de Studii Economice a Moldovei, ciclul I, anul IV, specialitatea Drept
OLARU Cristina	– Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chişinău, ciclul I, anul IV, specialitatea Limba şi literatura engleză şi limba franceză
COGÎLNICEAN Nelea	– Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălţi, ciclul I, anul IV, specialitatea Istorie şi educaţie civică
BUGU Mihaela	– Universitatea de Stat de Educaţie Fizică şi Sport, ciclul I, anul IV, specialitatea Educaţie fizică şi psihopedagogie
SECU Gheorghe	– Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie „Nicolae Testemiţanu”, studii superioare integrate, anul V, specialitatea Medicină
MALAI Cristian	– Universitatea Agrară de Stat din Moldova, ciclul I, anul III, specialitatea Electrificarea agriculturii
SOROCEANU Igor	– Academia „Ştefan cel Mare”, ciclul I, anul IV, specialitatea Drept
CIOCANU Ionuţ-Horia	– Academia de Muzică, Teatru şi Arte Plastice, ciclul I, anul II, specialitatea Instrumente cu coarde (vioară)

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
nr.883 din 12 septembrie 2018

LISTA
studenţilor din instituţiile de învăţămînt superior cărora li se acordă Bursa Guvernului în anul de studii 2018-2019

DARII Felicia	– Universitatea de Stat din Moldova, ciclul II, anul II, programul de master Studii franceze
LESNIC Mihaela	– Universitatea de Stat din Moldova, ciclul I, anul IV, specialitatea Drept
LOGHINOVA Veronica	– Universitatea de Stat din Moldova, ciclul I, anul IV, specialitatea Tehnologii informaţionale
CEBOTARI Diana	– Universitatea de Stat din Moldova, ciclul II, anul II, programul de master Chimie coordinativă
BULGAC Adela	– Universitatea de Stat din Moldova, ciclul I, anul IV, specialitatea Drept
SOLOMON Victor	– Universitatea de Stat din Moldova, ciclul I, anul III, specialitatea Politologie
BOGATIUC Carolina	– Universitatea de Stat din Moldova, ciclul I, anul III, specialitatea Relaţii internaţionale
LUNGU Victoria	– Universitatea Tehnică a Moldovei, studii superioare integrate, anul V, specialitatea Arhitectură
JANU Mihai	– Universitatea Tehnică a Moldovei, ciclul I, anul III, specialitatea Design vestimentar industrial
ZAHARIA Gabriel	– Universitatea Tehnică a Moldovei, ciclul I, anul III, specialitatea Tehnologii informaţionale/filiera anglofonă
CAPTARI Hristina	– Universitatea Tehnică a Moldovei, ciclul I, anul III, specialitatea Electronică
MELNIC Loredana	– Universitatea Tehnică a Moldovei, studii superioare integrate, anul VI, specialitatea Arhitectură
TABUICĂ Cristina	– Academia de Studii Economice a Moldovei, ciclul I, anul III, specialitatea Finanţe şi bănci
COSTIN Tatiana	– Academia de Studii Economice a Moldovei, ciclul I, anul III, specialitatea Business şi administrare

MIHALACHE Nicoleta	– Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chişinău, ciclul I, anul IV, specialitatea Limba şi literatura engleză şi italiană
BÎRCĂ Natalia	– Universitatea de Stat din Tiraspol, ciclul I, anul IV, specialitatea Chimie şi biologie
COŢUC Alisa	– Universitatea de Stat din Tiraspol, ciclul I, anul IV, specialitatea Geografie şi informatică
MACARIUC Iulia	– Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălţi, ciclul I, anul III, specialitatea Finanţe şi bănci
MORARU Nicoleta	– Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu-Hasdeu” din Cahul, ciclul I, anul III, specialitatea Informatică
DIŞLI Nicolai	– Universitatea de Stat din Comrat, ciclul I, anul IV, specialitatea Tehnologia produselor alimentare
VOLOŞCIUC Alina	– Universitatea de Stat de Educaţie Fizică şi Sport, ciclul I, anul IV, specialitatea Cultură fizică de recuperare
IACHIM Elena	– Universitatea de Stat de Educaţie Fizică şi Sport, ciclul I, anul IV, specialitatea Cultură fizică de recuperare
POPOVICI Vadim	– Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie „Nicolae Testemiţanu”, studii superioare integrate, anul VI, specialitatea Medicină
TIMOŞENCO Irina	– Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie „Nicolae Testemiţanu”, studii superioare integrate, anul V, specialitatea Stomatologie
GURIN Irina	– Academia de Muzică, Teatru şi Arte Plastice, ciclul I, anul IV, specialitatea Scenografie
BOTEZATU Olga	– Universitatea Agrară de Stat din Moldova, ciclul I, anul IV, specialitatea Protecţia plantelor
ISTRATII Mariana	– Universitatea Agrară de Stat din Moldova, studii superioare integrate, anul V, specialitatea Medicină veterinară
PAVELCIUC Adriana	– Academia „Ştefan cel Mare”, ciclul I, anul IV, specialitatea Drept
CHILIVERDI Alexandrina	– Universitatea de Stat „Dimitrie Cantemir”, ciclul I, anul III, specialitatea Biologie moleculară
TRONCIU Cătălina	– Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălţi, ciclul I, anul IV, specialitatea Limba şi literatura germană şi limba engleză

Anexa nr.3
la Hotărîrea Guvernului
nr.883 din 12 septembrie 2018

LISTA
elevilor din instituţiile de învăţămînt profesional tehnic postsecundar cărora li se acordă Bursa „Gaudeamus” în anul de studii 2018-2019

BACAL Irina	– Colegiul Naţional de Comerţ al Academiei de Studii Economice a Moldovei, anul IV, specialitatea Turism
BREAHNA Ion	– Colegiul Naţional de Coregrafie, anul III, specialitatea Coregrafie
COJOCARU Augustin-Stelian	– Colegiul Politehnic din Bălţi, anul IV, specialitatea Automatică şi informatică
CUROŞ Ana-Paula	– Colegiul „Alexei Mateevici” din Chişinău, anul IV, specialitatea Pedagogie preşcolară
DICUSARĂ Camelia	– Colegiul Tehnologic din Chişinău, anul IV, specialitatea Modelarea şi tehnologia tricotajelor
GHIVIZIU Gabriela	– Colegiul Agroindustrial din Rîşcani, anul IV, specialitatea Contabilitate

GRĂJDIAN Irina	– Centrul de excelenţă în energetică şi electronică, anul IV, specialitatea Metrologie, standarde, control şi certificarea producţiei
IVASIUC Arina	– Centrul de excelenţă în economie şi finanţe, anul IV, specialitatea Contabilitate
LEBEDI Maria	– Colegiul Tehnic Feroviar din Bălţi, anul IV, specialitatea Informatică
LOZAN Ecaterina	– Colegiul Tehnic Feroviar din Bălţi, anul IV, specialitatea Informatică
MARIAŞ Livia	– Colegiul Naţional de Comerţ al Academiei de Studii Economice a Moldovei, anul IV, specialitatea Contabilitate
MARIŞ Iana	– Centrul de Excelenţă în Horticultură şi Tehnologii Agricole din Ţaul, anul IV, specialitatea Contabilitate
MIŞCARI Alina	– Colegiul de Medicină din Ungheni, anul V, specialitatea Medicină generală
PAVLIUC Cătălina	– Colegiul de Industrie Uşoară din Bălţi, anul IV, specialitatea Modelarea şi tehnologia confecţiilor din ţesături
POPA Valentina	– Centrul de excelenţă în construcţii, anul IV, specialitatea Design interior
SLIVCA Otilia	– Centrul de excelenţă în educaţie artistică „Ştefan Neaga”, anul IV, specialitatea Instrumente populare
SOCHIRCA Olga	– Colegiul de Medicină din Bălţi, anul V, specialitatea Medicină generală
SPÎNU Ina	– Colegiul de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală”, anul IV, specialitatea Design vestimentar
STAFIE Artur	– Centrul de excelenţă în construcţii, anul IV, specialitatea Design interior
TĂLĂMBUŢĂ Cristina	– Colegiul Agroindustrial din Rîşcani, anul IV, specialitatea Tehnologia produselor cosmetice şi medicinale

H O T Ă R Î R E
cu privire la aprobarea Procedurii de stimulare a angajatorilor pentru încadrarea în muncă a absolvenţilor instituţiilor de învăţământ superior finanţaţi de la bugetul de stat

nr. 594 din 20.06.2005

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.89-91/660 din 01.07.2005

* * *

În temeiul prevederilor Legii nr.102-XV din 13 martie 2003 privind ocuparea forţei de muncă şi protecţia socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.70-72, art.312), Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Procedura de stimulare a angajatorilor pentru încadrarea în muncă a absolvenţilor instituţiilor de învăţământ superior finanţaţi de la bugetul de stat (se anexează).

2. Ministerul Economiei şi Comerţului:

va organiza un seminar cu factorii de decizie privind implementarea Procedurii de stimulare a angajatorilor pentru încadrarea în muncă a absolvenţilor instituţiilor de învăţământ superior finanţaţi de la bugetul de stat;

va întreprinde măsurile de rigoare privind familiarizarea persoanelor din rîndurile absolvenţilor instituţiilor de învăţământ superior cu prevederile legale de stimulare a angajatorilor pentru încadrarea lor în muncă;

va informa Guvernul, anual, către 25 februarie, despre implementarea prevederilor prezentei hotărîri.

3. Ministerul Educaţiei, Tineretului şi Sportului, Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare, Ministerul Sănătăţii şi Ministerul Culturii şi Turismului vor prezenta Ministerului Economiei şi Comerţului, la finele anului de învăţământ, listele absolvenţilor instituţiilor de învăţământ superior care au fost finanţaţi de la bugetul de stat şi nu au fost asiguraţi cu locuri de muncă.

[Pct.3 modificat prin Hot.Guv. nr.462 din 24.03.2008, în vigoare 01.04.2008]

4. Mijloacele financiare necesare pentru realizarea prezentei hotărîri vor fi alocate în limita mijloacelor prevăzute anual în bugetul de stat la capitolul transferurile bugetului asigurărilor sociale de stat.

PRIM-MINISTRU **Vasile TARLEV**

Contrasemnează:
Ministrul economiei şi comerţului **Valeriu Lazăr**
Ministrul educaţiei, tineretului şi sportului **Victor Ţvircun**
Ministrul finanţelor **Zinaida Grecianîi**

Chişinău 20 iunie 2005.
Nr.594.

Aprobată

prin Hotărîrea Guvernului
nr.594 din 20 iunie 2005

Procedura
de stimulare a angajatorilor pentru încadrarea în muncă a absolvenţilor instituţiilor de învăţămînt superior finanţaţi de la bugetul de stat

1. Stimularea angajatorilor prevede acordarea unei sume lunare, în cuantumul unui salariu minim pe ţară, pe o perioadă de 12 luni calendaristice, pentru fiecare absolvent al instituţiei de învăţămînt superior încadrat în muncă, care a fost finanţat de la bugetul de stat, cu condiţia menţinerii raporturilor de muncă cel puţin 3 ani.

Pentru încadrarea absolvenţilor cu dizabilităţi, suma menţionată la pct.1 se acordă pe o perioadă de 18 luni.

[Pct.1 modificat prin Hot.Guv. nr.592 din 24.07.2017, în vigoare 11.08.2017]

2. Beneficiari ai sus-numitei stimulări, prevăzuţi la articolul 23 din Legea nr.102-XV din 13 martie 2003 privind ocuparea forţei de muncă şi protecţia socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.70-72, art.312) (în continuare - Legea), sînt angajatorii care încadrează în muncă, pe o perioadă nedeterminată, absolvenţi înregistraţi la agenţiile pentru ocuparea forţei de muncă.

3. În sensul prezentei Proceduri, noţiunile utilizate semnifică următoarele:

absolvent al instituţiei de învăţămînt, finanţat de la bugetul de stat - persoană care a obţinut o diplomă de licenţă/ studii în una din instituţiile de învăţămînt superior şi a fost finanţată de la bugetul de stat, care nu a fost angajată o perioadă de pînă la 12 luni calendaristice de la data absolvirii;

absolvent cu dizabilităţi al instituţiei de învăţămînt, finanţat de la bugetul de stat - persoană care îşi dovedeşte dizabilitatea prin prezentarea certificatului de dizabilitate şi capacitate de muncă, eliberat de către Consiliul Naţional pentru Determinarea Dizabilităţii şi Capacităţii de Muncă sau structurile sale teritoriale, a obţinut o diplomă de licenţă/studii în una din instituţiile de învăţămînt superior, a fost finanţată de la bugetul de stat şi care nu a fost plasată în cîmpul muncii o perioadă de pînă la 12 luni calendaristice de la data absolvirii;

instituţii de învăţămînt superior - instituţii de învăţămînt fondate în temeiul Legii învăţămîntului.

[Pct.3 modificat prin Hot.Guv. nr.592 din 24.07.2017, în vigoare 11.08.2017]

4. În scopul stimulării angajatorilor, agenţiile pentru ocuparea forţei de muncă vor înregistra absolvenţii instituţiilor de învăţămînt superior care au fost finanţaţi de la bugetul de stat (în continuare - absolvenţi) în conformitate cu Procedura de înregistrare şi soluţionare a cererilor de loc de muncă şi ajutor de şomaj, aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr.862 din 14 iulie 2003 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.155-158, art.911).

5. La solicitarea angajatorilor, agenţiile teritoriale pentru ocuparea forţei de muncă (în continuare - agenţii) vor prezenta informaţia solicitată referitor la statutul absolventului înregistrat.

6. În cazul în care angajatorul va accepta oferta agenţiei, relaţiile dintre angajator şi agenţie vor fi legalizate în baza contractului-tip de forma specificată în anexa nr.1, iar dintre absolvent şi agenţie - în baza contractului de forma specificată în anexa nr.2.

7. În conformitate cu punctul 6, angajatorul este obligat să încheie cu absolventul selectat un contract individual de muncă, pe un termen nelimitat, în formă scrisă, cu respectarea prevederilor Codului muncii.

8. Pentru încheierea contractului prevăzut la punctul 6 angajatorii vor depune la agenţie:

tabelul nominal al absolvenţilor încadraţi în muncă, de forma specificată în anexa la contract;

copia ordinului de plasare în cîmpul muncii pentru fiecare absolvent.

9. Contractul dintre angajator şi agenţie se încheie pentru fiecare absolvent încadrat în muncă.

10. Măsurile de stimulare se acordă din data încheierii contractului individual de muncă, prevăzut la punctul 7.

11. Mijloacele financiare aferente stimulării angajatorilor pentru încadrarea în muncă a absolvenţilor se acordă absolvenţilor-beneficiari lunar, prin intermediul angajatorilor, în baza contractului încheiat între agenţie şi angajator.

12. Angajatorii vor utiliza mijloacele financiare primite de la agenţie pentru remunerarea suplimentară lunară a muncii absolvenţilor încadraţi, în baza informaţiei de forma specificată în anexa nr.3.

13. Suma lunară stabilită se acordă proporţional timpului efectiv lucrat în luna respectivă.

Pentru fracţiuni de lună suma se calculează prin împărţirea cuantumului sumei lunare stabilite la numărul de zile lucrătoare (conform regimului de lucru la întreprindere) din luna respectivă, iar rezultatul se înmulţeşte cu numărul de zile efectiv lucrate în această lună.

14. Finanţarea stimulării angajatorilor pentru încadrarea absolvenţilor încetează la expirarea termenului de 12 luni şi, respectiv, de 18 luni de la data angajării sau de la data emiterii ordinului privind încetarea raporturilor de muncă.

15. În cazul în care contractul individual de muncă este suspendat în circumstanţe ce nu depind de voinţa părţilor, în conformitate cu lit.a) şi e) ale art.76 din Codul muncii, finanţarea stimulării angajatorilor pentru încadrarea absolvenţilor încetează pe toată perioada suspendării contractului individual de muncă.

16. Agenţia, în baza informaţiei prezentate de angajator, conform anexei nr.3, emite ordin de suspendare/repunere a finanţării stimulării angajatorilor pentru încadrarea absolvenţilor.

17. Angajatorii şi/sau absolvenţii care încetează, din iniţiativă proprie, raporturile de muncă anterior termenului de 3 ani, sînt obligaţi să restituie agenţiilor pentru ocuparea forţei de muncă suma integrală încasată drept rezultat al stimulării angajatorilor, în conformitate cu legislaţia în vigoare.

18. Prevederile pct.17 nu se aplică în cazurile încetării raporturilor de muncă în circumstanţe ce nu depind de voinţa părţilor în temeiul lit.a), d) şi i) ale art.82 şi lit.b) a art.86 din Codul muncii.

19. Prevederile pct.17 nu se extind asupra angajatorilor în temeiul alin.(1) lit.d), g), h), i), j), k), m), r), x) şi y) ale art.86 şi alin.(2) ale art.85 din Codul muncii.

20. Absolvenţii pot fi încadraţi, în condiţiile art.23 din Lege, o singură dată. În cazul desfacerii contractului individual de muncă, anterior expirării termenului de 12 luni de la data absolvirii instituţiei de învăţămînt superior, din motive neimputabile, absolvenţii se pot încadra la alţi angajatori care beneficiază de stimulare.

21. Angajatorii şi absolvenţii care au încetat raporturile de muncă din iniţiativă proprie, anterior termenului de 3 ani, sînt obligaţi să informeze agenţia în termen de 5 zile lucrătoare de la data încetării raporturilor de muncă.

22. Angajatorii prezintă agenţiei, pînă la data de 3 a fiecărei luni, date care servesc drept confirmare a continuităţii raporturilor de muncă cu absolvenţii angajaţi, conform anexei nr.3.

23. Cheltuielile ocazionate de stimularea angajatorilor pentru încadrarea în muncă a absolvenţilor se efectuează în limita mijloacelor prevăzute anual în bugetul de stat, prin intermediul Casei Naţionale de Asigurări Sociale, alocate Fondului de şomaj.

24. Agenţiile întocmesc informaţia privind necesităţile de mijloace financiare în scopul stimulării angajatorilor pentru încadrarea în muncă a absolvenţilor, care se prezintă lunar Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă pînă la data de 5 a lunii următoare celei gestionare.

În baza informaţiilor prezentate, Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă prezintă comenzile necesare Casei Naţionale de Asigurări Sociale.

Casa Naţională de Asigurări Sociale, în baza acestor comenzi, transferă sumele necesare, aferente stimulării angajatorilor pentru încadrarea în muncă a absolvenţilor, pe măsura finanţării de către Ministerul Finanţelor a mijloacelor prevăzute în legea bugetului de stat la capitolul transferurile bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul respectiv.

25. Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă, în baza informaţiilor agenţiilor, întocmeşte şi prezintă trimestrial Casei Naţionale de Asigurări Sociale, pînă la data de 20 a lunii următoare trimestrului de gestiune, darea de seamă privind utilizarea mijloacelor bugetare, iar Casa Naţională de Asigurări Sociale, la rîndul său - Ministerului Finanţelor. Formele dărilor de seamă sînt specificate în anexele nr.4 şi nr.5.

26. Sumele plătite fără temei legal şi acumulările formate în condiţiile prezentei Proceduri, ca urmare a prezentării unor documente false, se confiscă de la persoanele care le-au primit în mod fraudulos.

Sumele nerecuperate de la beneficiarii decedaţi nu se urmăresc.

Funcţionarii agenţiilor, din a căror vină, ca urmare a nerespectării prevederilor legislaţiei în vigoare, au fost stabilite şi plătite fraudulos sume din Fondul de şomaj, sînt obligaţi să le restituie.

27. Sumele plătite nelegitim se restituie integral agenţiilor care au efectuat plata.

Încasarea are loc în temeiul deciziilor agenţiilor care au efectuat plata. Sumele rămase nerecuperate se urmăresc pe cale judiciară.

28. Litigiile apărute se soluţionează de către Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă, precum şi de către instanţele judecătoreşti, în modul stabilit de lege.

Anexa nr.1
la Procedura de stimulare a angajatorilor
pentru încadrarea în muncă a absolvenţilor
instituţiilor de învăţământ superior finanţaţi
de la bugetul de stat

CONTRACT-TIP
cu privire la stimularea angajatorilor pentru încadrarea în muncă a absolvenţilor instituţiilor de învăţământ superior finanţaţi de la bugetul de stat
din ____ _____200_ nr. _____

r-nul (mun.) _____
(locul încheierii contractului)

Agentul economic_____
(denumirea)

în persoana _____,
(denumirea funcţiei, numele, prenumele)

care activează în baza Statutului (în continuare - Angajator), pe de o parte, şi Agenţia pentru Ocuparea Forţei de Muncă din r-nul (municipiul, unitatea teritorială autonomă Găgăuzia (Gagauz-Yeri)) _____, care activează în baza Legii nr.102-XV din 13 martie 2003 privind ocuparea forţei de muncă şi protecţia socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de

muncă (în continuare - Lege) şi a Regulamentului Agenţiei pentru Ocuparea Forţei de Muncă (în continuare - Agenţia), pe de altă parte, au încheiat prezentul Contract, convenind asupra următoarelor:

I. Obiectul Contractului

1. Angajatorul încadrează în muncă, pe un termen nedeterminat, absolvenţi ai instituţiilor de învăţământ superior finanţaţi de la bugetul de stat (în continuare - absolvenţi). Tabelul nominal al absolvenţilor încadraţi în muncă este prezentat în anexă, care face parte integrantă a prezentului Contract.

2. Agenţia finanţează măsurile de stimulare a angajatorului pentru încadrarea în muncă a absolvenţilor, în condiţiile prevederilor art.23 din Lege.

II. Drepturile Părţilor

3. Angajatorul are dreptul să selecteze personalul din rîndurile absolvenţilor înregistraţi la Agenţie.

4. Agenţia are dreptul:

să ia cunoştinţă de condiţiile de muncă şi de cerinţele angajatorului faţă de absolvenţii angajaţi în condiţiile art.23 din Lege;

să verifice îndeplinirea contractului de către Angajator.

III. Obligaţiile Părţilor

5. Angajatorul se obligă:

să încheie contract individual de muncă, pe un termen nedeterminat, cu absolvenţii specificaţi la pct.1 al prezentului Contract;

să menţină raporturile de muncă ale absolvenţilor pe o perioadă de cel puţin 3 ani de la data încadrării în muncă cu contract individual de muncă;

să utilizeze mijloacele financiare primite de la Agenţie pentru remunerarea suplimentară lunară a muncii absolvenţilor încadraţi;

să restituie integral Agenţiei sumele încasate pentru fiecare absolvent în cazul în care angajatorul încetează, din iniţiativă proprie, anterior termenului de 3 ani, raporturile de muncă cu absolvenţii, cu excepţia cazurilor prevăzute de pct.18 şi pct.19 din Procedură;

să deschidă un cont bancar special la care vor fi transferate mijloacele financiare publice destinate stimulării în temeiul art.23 din Lege; să informeze Agenţia despre încetarea raporturilor de muncă în termen de 5 zile lucrătoare din data desfacerii contractului individual de muncă cu salariatul, angajat în condiţiile art.23 din Lege.

6. Agenţia se obligă:

să selecteze şi să recomande cadre din rîndurile absolvenţilor înregistraţi la Agenţie, în conformitate cu cerinţele Angajatorului;

să efectueze, în baza datelor lunare ce confirmă continuitatea raporturilor de muncă cu absolventul (conform anexei nr.4 la Procedură), transferuri lunare la contul bancar special al angajatorului pe o perioadă de 12 sau 18 luni calendaristice din data plasării în cîmpul muncii pentru fiecare absolvent, în mărimea unui salariu minim pe ţară, stabilit prin hotărîre de Guvern.

IV. Termenul de acţiune a Contractului şi modul de modificare a lui

7. Prezentul Contract intră în vigoare la data semnării lui de către Părţi.

8. Prezentul Contract poate fi reziliat la expirarea termenului de 3 ani din data angajării absolventului, precum şi o dată cu încetarea raporturilor de muncă din motivele angajatorului şi/sau ale absolventului angajat în condiţiile art.23 din Lege. Angajatorul

9. Toate modificările operate în prezentul Contract se perfectează prin acorduri adiţionale, semnate de Părţi, care constituie părţi integrante ale Contractului.

10. Litigiile apărute între părţi se soluţionează în conformitate cu legislaţia în vigoare.

11. Prezentul Contract este întocmit în două exemplare identice, care se transmit ambelor Părţi, fiecare avînd aceeaşi putere juridică.

V. Adresele juridice ale Părţilor:

Angajatorul	**Agenţia**
Adresa_____	Adresa_____
Cont nr. _____	Cont nr. _____
Cont special nr._____	Banca:_____
Banca:_____	Cod bancar nr._____
Cod bancar nr. _____	Cod fiscal: nr._____
Cod fiscal: nr. _____	
Tel/fax _____	Tel/fax _____

Conducătorul _____ Directorul _____
(Semnătura) (Semnătura)
L.Ş. L.Ş.

Anexă
la Contractul-tip cu privire la stimularea
angajatorilor pentru încadrarea în muncă a
absolvenţilor instituţiilor de învăţământ
superior finanţaţi de la bugetul de stat

Angajatorul _____
Adresa _____
Telefonul _____

TABEL NOMINAL
al absolvenţilor instituţiilor de învăţământ superior finanţaţi de la bugetul de stat, încadraţi în muncă conform prevederilor art.23 din Legea nr.102-XV din 13 martie 2003 privind ocuparea forţei de muncă şi protecţia socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă

În baza Contractului nr. _____ din ___ _____ 200_

Nr. d/o	Numele şi prenumele absolventului	Anul absolvirii/ nr. diplomei	Nr. ordinului/ data angajării	Funcţia	Semnătura angajatului

Angajatorul
Directorul _____
(Semnătura)
L.Ş.

Anexa nr.2
la Procedura de stimulare a angajatorilor
pentru încadrarea în muncă a absolvenţilor
instituţiilor de învăţământ superior finanţaţi
de la bugetul de stat

CONTRACT
de plasare în cîmpul muncii a absolvenţilor instituţiilor de învăţământ superior finanţaţi de la bugetul de stat
din ____ _____200_ nr. _____
r-nul (mun.)_____
(locul încheierii contractului)

Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă _____(în continuare - Agenţia), reprezentată de directorul _____, pe de o parte, şi şomerul _____, legitimat prin buletinul de identitate nr._____, eliberat la _____,anul _____, de oficiul _____, cod personal _____, absolvent al instituţiei de învăţământ superior _____, finanţat de la bugetul de stat, _____, înregistrat la (data/anul absolvirii)Agenţie, cu fişa personală nr._____ / certificatul de dizabilitate şi capacitate de muncă nr. _____, data _____ (în continuare - Beneficiar), pe de altă parte, au convenit asupra următoarelor:

I. Obiectul Contractului

1. Agenţia finanţează stimularea angajatorului pentru încadrarea în muncă a Beneficiarului, în conformitate cu art.23 din Legea nr.102-XV din 13 martie 2003 privind ocuparea forţei de muncă şi protecţia socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă (în continuare - Lege).

2. Beneficiarul îşi dă consimţământul de a fi plasat în cîmpul muncii cu contract individual de muncă pe un termen de cel puţin 3 ani la _____, în condiţiile art.23 din Lege.
(denumirea agentului economic)

II. Obligaţiile părţilor

3. Agenţia se obligă:

să efectueze transferuri lunare la contul special al angajatorului pe o perioadă de _____ luni
(12/18)
calendaristice din data plasării Beneficiarului în cîmpul muncii;

să exercite controlul asupra respectării de către Beneficiar a obligaţiilor prevăzute de prezentul Contract.

4. Beneficiarul se obligă:

să menţină raporturile de muncă pe o perioadă de cel puţin 3 ani de la data încadrării în muncă;

să restituie integral Agenţiei prin intermediul Angajatorului sumele încasate în cazul în care a încetat raporturile de muncă anterior termenului de 3 ani, cu excepţia cazurilor prevăzute la pct.18 şi pct.19 din Procedură;

să informeze Agenţia despre încetarea raporturilor de muncă în termen de 5 zile lucrătoare din data desfacerii contractului individual de muncă.

III. Termenul de acţiune a Contractului şi modul de modificare a lui

5. Prezentul Contact intră în vigoare la data semnării lui de către Părţi.

6. Prezentul Contract poate înceta în condiţiile expirării termenului de 3 ani din data semnării lui, precum şi odată cu încetarea raporturilor de muncă din motivele angajatorului şi/sau ale Beneficiarului, angajat în condiţiile art.23 din Lege.

7. Toate modificările operate în prezentul Contract se perfectează prin acorduri adiţionale, semnate de Părţi, care constituie părţi integrante ale Contractului.

8. Litigiile apărute între părţi se soluţionează în conformitate cu legislaţia în vigoare.

9. Prezentul Contract este întocmit în două exemplare identice, care se transmit ambelor părţi, fiecare avînd aceeaşi putere juridică.

IV. Adresele juridice ale Părţilor:

Beneficiarul	**Agenţia**
Adresa _____	Adresa_____
Strada _____	Cont nr. _____
Nr._____ apartamentul_____	Banca:_____
Localitatea _____	Cod bancar nr. _____
	Cod fiscal: nr. _____
Telefon _____	Tel/fax _____
Beneficiarul _____ (Semnătura)	Directorul _____ (Semnătura)
L.Ş.	L.Ş.

[Anexa nr.2 modificată prin Hot.Guv. nr.592 din 24.07.2017, în vigoare 11.08.2017]

Anexa nr.3
la Procedura de stimulare a angajatorilor
pentru încadrarea în muncă a absolvenţilor
instituţiilor de învăţământ superior finanţaţi
de la bugetul de stat

Angajatorul _____
Adresa _____
Telefonul _____

DATE

privind confirmarea continuităţii raporturilor de muncă cu absolvenţii instituţiilor de învăţământ superior finanţaţi de la bugetul de stat, angajaţi conform prevederilor art.23 al Legii nr.102-XV din 13 martie 2003, în baza Contractului _____ pentru luna _____200____

Nr. d/o	Numele, prenumele absolventului	Numărul total al zilelor lucrătoare în luna de raportare (conform regimului de lucru la întreprindere)	Numărul zilelor efectiv lucrate pe parcursul lunii de raportare	Suma suplimentului la salariu, plătit pentru luna precedentă (_____), (lei)	Perioada/ motivul de suspendare a contractului individual de muncă*	Semnătura angajatului

Angajator
Director _____
(Semnătura)

* Se indică în cazul în care contractul individual de muncă este suspendat în circumstanţe ce nu depind de voinţa Părţilor, în conformitate cu lit.a) şi e) ale Codului muncii.

Anexa nr.4
la Procedura de stimulare a angajatorilor pentru încadrarea în muncă a absolvenţilor instituţiilor de învăţământ superior finanţaţi de la bugetul de stat

DATE
privind cheltuielile aferente stimulării angajatorilor pentru încadrarea în muncă a absolvenţilor în trimestrul _____200__

Nr. d/o	Denumirea unităţii administrativ-teritoriale	S-a finanţat de Casa Naţională de Asigurări Sociale	S-a plătit absolvenţilor		Sume restituite de către:			
					Angajator		Absolvent	
		Suma (lei)	Numărul de absolvenţi	Suma (lei)	Numărul de absolvenţi	Suma (lei)	Numărul de absolvenţi	Suma (lei)

Directorul general al Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă _____
Contabilul-şef al Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă _____

Anexa nr.5
la Procedura de stimulare a angajatorilor pentru încadrarea în muncă a absolvenţilor instituţiilor de învăţământ superior finanţaţi de la bugetul de stat

Darea de seamă
privind finanţarea cheltuielilor aferente stimulării angajatorilor pentru

încadrarea în muncă a absolvenţilor în trimestrul _____ 200 _

Nr. d/o	Unitatea administrativ-teritorială	Numărul de absolvenţi angajaţi (persoane)		Alocaţii		Calculat		Real achitat		Sold	
		conform planului	la finele perioadei de gestiune	conform planului	finanţat	numărul de beneficiari	suma	numărul de beneficiari	suma	pe contul Casei Naţionale de Asigurări Sociale	pe contul angajatorului
	TOTAL										

Preşedintele Casei Naţionale de Asigurări Sociale _____
Contabilul-şef al Casei Naţionale de Asigurări Sociale _____

H O T Ă R Î R E
cu privire la măsurile suplimentare de protecţie socială a elevilor şi studenţilor de la cursurile de zi din instituţiile de învăţămînt de stat

nr. 571 din 11.08.1995

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.56-57/453 din 12.10.1995

*** * ***

În scopul asigurării unui nivel eficient de instruire şi creării condiţiilor adecvate de studii pentru elevii şi studenţii din instituţiile de învăţămînt de stat, Guvernul Republicii Moldova

HOTĂRĂŞTE:

[Pct.1,2 abrogate prin Hot.Guv. nr.586 din 22.06.99, în vigoare 01.07.1999]

3. Se acordă, începînd cu anul de învăţămînt 1995-1996, burse nominale de merit studenţilor instituţiilor de învăţămînt universitar şi tip-colegiu, care în anul (semestrul) precedent au realizat media de cel puţin 9,0 puncte – la învăţămîntul tehnic, agrar, economic, medical şi la profilurile matematică, fizică, chimie şi biologie şi 9,5 puncte – la celelalte profiluri.

4. Studenţilor şi elevilor, deveniţi invalizi din cauza rănilor, contuziilor, mutilărilor sau unor boli generale suportate în timp ce îşi satisfăceau serviciul militar în Republica Afganistan sau apărau integritatea teritorială a Republicii Moldova, li se stabilesc, începînd cu 1 septembrie 1995, burse de studii în cuantumul a 3 salarii minime în cazurile cînd, conform reuşitei la învăţătură, ei nu primesc o bursă mai mare.

[Pct.5 abrogat prin Hot.Guv. nr.586 din 22.06.99]

6. Ministerul Finanţelor va prezenta în termen de o lună proiectul de hotărîre a Parlamentului Republicii Moldova privind rectificarea bugetului pentru semestrul II al anului 1995, determinată de necesitatea unor alocări financiare suplimentare pentru acordarea burselor şi asigurarea alimentaţiei contingentului respectiv de elevi şi studenţi.

7. Ministerul Învăţămîntului, în comun cu Ministerul Finanţelor, ministerele şi departamentele interesate, în termen de 2 luni va elabora şi aproba Regulamentul privind formarea şi utilizarea mijloacelor fondului de protecţie socială a elevilor şi studenţilor.

8. Instituţiile de învăţămînt au dreptul să stabilească cuantumul indemnizaţiilor plătite din fondul de protecţie socială a elevilor şi studenţilor (sprijin material pentru elevii şi studenţii nevoiaşi, închirierea spaţiului locativ, compensarea parţială sau integrală a hranei, tratament – în cazuri excepţionale etc.)

9. Rectorii, directorii instituţiilor de învăţămînt vor întreprinde măsuri eficiente pentru amenajarea căminelor şi asigurarea ordinii şi condiţiilor optime de educaţie şi trai în baza principiilor autoservirii (cu excepţia gărzii şi serviciilor tehnico-sanitare), pentru înfiinţarea bibliotecilor şi sălilor de lectură şi muncă intelectuală, precum şi a unităţilor de alimentaţie, asistenţă medicală şi deservire socială a elevilor şi studenţilor.

10. Se stabileşte că:

elevilor şi studenţilor instituţiilor de învăţămînt li se acordă tratament gratuit în instituţiile de stat de ocrotire a sănătăţii, cu excepţia protezării dentare;

elevii şi studenţii instituţiilor de învăţămînt beneficiază de gratuităţi la vizitarea muzeelor şi de bonificaţii în mărime de 50 la sută la frecventarea sălilor de concerte (programe de muzică clasică) şi vizionarea spectacolelor de operă şi balet.

Cheltuielile de finanţare a facilităţilor prevăzute prin prezentul punct pentru elevi şi studenţi se efectuează din contul bugetului de stat.

11. Protecţia socială a elevilor şi studenţilor, care îşi fac studiile în străinătate, se asigură conform acordurilor interguvernamentale (interstatale) şi contractelor respective, încheiate între persoanele fizice şi juridice interesate.

12. Se permite organelor administraţiei publice locale să aplice măsuri suplimentare de protecţie socială a elevilor şi studenţilor din contul mijloacelor financiare proprii.

13. Se stabileşte că la învăţămîntul universitar peste hotare au acces cetăţenii Republicii Moldova, absolvenţi ai liceelor din ţară şi de peste hotare, precum şi studenţii după primul an de studii, deţinători ai diplomelor de bacalaureat, în baza acordurilor interstatale (interguvernamentale) şi contractelor încheiate de către ministere, departamente, instituţii de învăţămînt statale, organizaţii intermediare şi agenţi economici cu instituţii de învăţămînt şi parteneri din străinătate, în exclusivitate prin decizia Ministerului Educaţiei şi Ştiinţei.

Notă: Modificările introduse prin Hot.Guv. nr.408 din 07.05.99 se declară neconstituţionale prin Hot. Curţii Constituţionale nr.37 din 01.07.99

[Pct.13 în redacţia Hot.Guv. nr.408 din 07.05.99]

14. Se modifică punctul 1 şi anexele nr.2 şi 5 la Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.305 din 26 mai 1993 "Cu privire la noile condiţii de acordare a burselor, altor forme de ajutoare sociale studenţilor (elevilor) de la cursurile de zi din instituţiile de învăţămînt de stat", substituind cifrele "7" şi "7,5" prin cifrele "7,5" şi respectiv "8", începînd cu semestrul II al anului de studii 1995-1996".

15. În anexa nr.2 la Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.309 din 17 mai 1995 "Cu privire la Nomenclatorul specialităţilor pentru pregătirea cadrelor în instituţiile de învăţămînt superior din Republica Moldova şi Planul de înmatriculare în 1995 a elevilor şi studenţilor în instituţiile de învăţămînt din Republica Moldova cu finanţarea din bugetul republican" (Monitorul Oficial, 1995, nr.31-32, art.255) poziţiile:

	"În total	**inclusiv învăţămîntul de zi**
Instituţiile de învăţămînt universitar – în total	8925	7420
Ministerul Învăţămîntului	6830	5750
Şcolile tehnico-profesionale – în total	22695	21575
Ministerul Învăţămîntului	22595	21475"

se substituie prin poziţiile:

	"În total	**inclusiv învăţămîntul de zi**
Instituţiile de învăţămînt universitar	9025	7520
Ministerul Învăţămîntului	6930	5850
Şcolile tehnico-profesionale	22495	21375
Ministerul Învăţămîntului	22395	21275".

16. Se abrogă punctul 4 al Hotărîrii Guvernului Republicii Moldova nr.305 din 26 mai 1993 "Cu privire la noile condiţii de acordare a burselor, altor forme de ajutoare sociale studenţilor (elevilor) de la cursurile de zi din instituţiile de învăţămînt de stat" (Monitor, 1993, nr.6, art.180).

PRIM-MINISTRU
AL REPUBLICII MOLDOVA **Andrei SANGHELI**

Chişinău, 11 august 1995.
Nr.571.

H O T Ă R Î R E
pentru aprobarea Regulamentului-cadru privind funcţionarea căminelor din subordinea instituţiilor de învăţămînt de stat

nr. 74 din 25.01.2007

Monitorul Oficial nr.14-17/89 din 02.02.2007

* * *

În temeiul art.111 din Codul cu privire la locuinţe, aprobat prin Legea R.S.S. Moldovenească nr.2718-X din 3 iunie 1983 (Veştile, 1983, nr.6, art.40), Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Regulamentul-cadru privind funcţionarea căminelor din subordinea instituţiilor de învăţămînt de stat (se anexează).

2. Căminele instituţiilor de învăţămînt din subordinea Ministerului Afacerilor Interne şi Ministerului Apărării funcţionează în conformitate cu Regulamentul serviciului interior al Forţelor Armate ale Republicii Moldova, aprobat prin Decretul Preşedintelui Republicii Moldova nr.2327/2009.

[Pct.2 în redacţia Hot.Guv. nr.1123 din 14.11.2018, în vigoare 23.12.2018]

PRIM-MINISTRU	**Vasile TARLEV**
Contrasemnează:	
Ministrul educaţiei şi tineretului	**Victor ŢVIRCUN**
Ministrul sănătăţii	**Ion ABABII**
Ministrul culturii şi turismului	**Artur COZMA**
Ministrul agriculturii şi industriei alimentare	**Anatolie GORODENCO**

Chişinău, 25 ianuarie 2007.
Nr.74.

Aprobat
la Hotărîrea Guvernului
nr.74 din 25 ianuarie 2007

Notă: Pe tot parcursul textului, după cuvintele „ministerul de resort”, la orice formă gramaticală, se introduce textul „/fondatorul”, la forma gramaticală corespunzătoare, conform Hot.Guv. nr.1123 din 14.11.2018, în vigoare 23.12.2018

REGULAMENTUL-CADRU
privind funcţionarea căminelor din subordinea instituţiilor de învăţămînt de stat

I. Dispoziţii generale

1. Căminele sînt unităţi în administrarea şi folosinţa instituţiilor de învăţămînt de stat, în care se asigură condiţii de trai şi studiu pentru elevi, studenţi, masteranzi, doctoranzi, rezidenţi,

secundariaţi clinici, auditori ai cursurilor de perfecţionare, cu domiciliul stabil în afara localităţii de amplasare a instituţiei de învăţământ.

1[1]. Organele de administrare a căminelor sînt obligate să asigure condiţiile necesare de acces şi de trai pentru persoanele cu dizabilităţi.

[Pct.1[1] introdus prin Hot.Guv. nr.1123 din 14.11.2018, în vigoare 23.12.2018]

2. În limita locurilor disponibile, personalul didactic titular, alţi angajaţi şi alte categorii de personal din domeniul educaţiei încadrate în instituţia respectivă, dar şi în alte instituţii de învăţământ de stat, în cazul lipsei unui loc permanent de trai în localitatea dată, pot beneficia de un loc (cameră) în căminele pentru elevi, studenţi, masteranzi şi doctoranzi.

[Pct.2 modificat prin Hot.Guv. nr.230 din 14.04.2017, în vigoare 21.04.2017]

3. Elevii, studenţii, masteranzii, doctoranzii, rezidenţii şi secundariaţii clinici familişti pot beneficia de spaţii de locuit, în limita locurilor disponibile în căminele instituţiei în care îşi fac studiile, dar şi în căminele altor instituţii de învăţământ, cu acordul ministerului de resort.

[Pct.3 modificat prin Hot.Guv. nr.230 din 14.04.2017, în vigoare 21.04.2017]

4. Studenţii, masteranzii, doctoranzii, rezidenţii, secundariaţii clinici străini, înmatriculaţi pe baza acordurilor bilaterale, beneficiază, la cerere, de loc în căminele instituţiei în care au fost înmatriculaţi şi în căminele altor instituţii de învăţământ, cu acordul ministerului de resort.

[Pct.4 completat prin Hot.Guv. nr.230 din 14.04.2017, în vigoare 21.04.2017]

5. La cazarea locatarilor se vor respecta în mod obligatoriu normele sanitare (minimum 6 m^2 pentru o persoană).

6. Încăperile locuibile în căminele din subordinea instituţiilor de învăţământ de stat (camerele) se dotează conform următoarelor norme minime:

a) 1 pat cu saltea/persoană;

b) 1 compartiment/dulap/odaie;

c) 1 masă/odaie;

d) 1 scaun/persoană;

e) 1 noptieră persoană;

f) poliţă de cărţi/persoană.

[Pct.6 modificat prin Hot.Guv. nr.36 din 01.02.2016, în vigoare 05.02.2016]

7. În scopul asigurării condiţiilor de trai, studii şi agrement, în căminele din subordinea instituţiilor de învăţământ de stat se amenajează următoarele spaţii auxiliare de uz comun:

a) bucătărie;

b) sală de lectură/bibliotecă;

c) sală de calculatoare, cu acces gratuit la internet, inclusiv prin conexiune wireless;

d) baie cu apă caldă, spălătorie cu minimum 2 maşini de spălat şi cu minimum o maşină de uscat hainele, în corespundere cu necesităţile locatarilor căminului;

e) sală pentru activităţi de agrement;

f) telefon.

Instituţiile de învăţământ sînt obligate să asigure spaţiile auxiliare de uz comun permanent cu apă caldă, să le doteze cu echipament şi inventar necesar şi să le menţină în stare igienico-sanitară corespunzătoare, potrivit normelor în vigoare.

[Pct.7 modificat prin Hot.Guv. nr.1123 din 14.11.2018, în vigoare 23.12.2018]

8. Blocurile căminelor din subordinea instituţiilor de învăţămînt de stat, utilajul şi inventarul pus la dispoziţia locatarilor constituie patrimoniul statului.

9. Se interzice utilizarea încăperilor locuibile din cămine pentru activităţi comerciale sau orice alte activităţi în afara procesului de învăţămînt. Instituţia are dreptul de a da în locaţiune încăperile cu altă destinaţie decît cea de locuinţă, neutilizate în procesul de funcţionare a căminelor, cu acordul ministerului de resort.

[Pct.9 modificat prin Hot.Guv. nr.230 din 14.04.2017, în vigoare 21.04.2017]

[Pct.9 modificat prin Hot.Guv. nr.36 din 01.02.2016, în vigoare 05.02.2016]

II. Cazarea în căminele instituţiilor de învăţămînt

10. În scopul distribuirii spaţiului locativ din căminele instituţiilor de învăţămînt, se creează comisii speciale de cazare. În caz de necesitate, se creează subcomisii de cazare pe facultăţi. În cadrul consiliilor respective elevii, studenţii şi masteranzii vor fi reprezentaţi în proporţie de 50 la sută din membrii comisiei. În cazul tipurilor de locatari specificaţi în pct.2 şi 22 se va constitui o comisie specială din care elevii/studenţii/masteranzii nu vor face parte.

[Pct.10 completat prin Hot.Guv. nr.230 din 14.04.2017, în vigoare 21.04.2017]

11. Comisia de cazare se constituie din:

preşedinte – prorector, director adjunct;

membri – decani, şefi de secţii, administratori ai căminelor şi reprezentanţi ai organelor de autoguvernare ale elevilor, studenţilor, masteranzilor.

12. Comisiile de cazare constituite în instituţiile de învăţămînt sînt obligate să mediatizeze, inclusiv pe pagina web oficială a instituţiei, cu cel tîrziu trei săptămîni pînă la finele lunii mai:

a) numărul de locuri de cazare pentru fiecare cămin în parte din numărul total de locuri de cazare din acestea;

b) criteriile de acordare a locurilor în cămin;

c) alte condiţii ale procedurii de cazare, în corespundere cu prezentul Regulament.

[Pct.12 în redacţia Hot.Guv. nr.1123 din 14.11.2018, în vigoare 23.12.2018]

12[1]. Pentru elevii, studenţii, masteranzii, doctoranzii, rezidenţii şi secundariaţii clinici înmatriculaţi în anul I de studii, informaţia de la pct.12 se va mediatiza cel tîrziu din momentul deschiderii concursului de admitere.

[Pct.12[1] introdus prin Hot.Guv. nr.1123 din 14.11.2018, în vigoare 23.12.2018]

13. Cererile de cazare în cămin se depun pînă la finele lunii mai la secretariatul instituţiei – în cazul instituţiilor de învăţămînt profesional tehnic şi la secretariatul facultăţii – în cazul instituţiilor de învăţămînt superior. Candidaţii la admitere solicită loc de cazare în cămin concomitent cu cererea de participare la concursul de admitere.

[Pct.13 modificat prin Hot.Guv. nr.230 din 14.04.2017, în vigoare 21.04.2017]

14. Decizia privind repartizarea locurilor în cămin pentru elevii, studenţii, masteranzii şi doctoranzii anilor în curs va fi adoptată pînă la finalizarea sesiunii de vară (luna iunie). Decizia privind repartizarea locurilor în cămin pentru elevii, studenţii, masteranzii şi doctoranzii înmatriculaţi în anul I se va adopta pînă în data de 1 septembrie al anului înmatriculării.

15. În funcţie de necesitate, la cererea de cazare în cămin vor fi anexate acte doveditoare care atestă situaţia socială dificilă (orfani, părinţi persoane cu dizabilităţi, familii cu mulţi copii,

părinţi cadre didactice etc.). Elevii, studenţii orfani sau cei rămaşi fără îngrijirea părintească beneficiază de cazare gratuită în cămin pe întreaga durată a studiilor.

[Pct.15 modificat prin Hot.Guv. nr.36 din 01.02.2016, în vigoare 05.02.2016]

16. Locatarii bolnavi şi/sau cu dizabilităţi, care necesită spaţiu separat în cămin, vor prezenta Comisiei de cazare, suplimentar la cerere, acte doveditoare eliberate (confirmate) de unitatea de asistenţă medicală a instituţiei de învăţământ. Aceştia beneficiază, la cerere, de locuri de cazare în odăile de la parter/etajul I al căminului.

17. Comisiile de cazare ale instituţiilor de învăţământ vor stabili, prin metodologii interne aprobate de senat/consiliul profesoral, criteriile de repartizare a locurilor în cămin, bazate pe situaţia socială a elevilor, studenţilor, masteranzilor, doctoranzilor, rezidenţilor, secundariaţilor clinici, media şcolară/academică, participarea la activităţile ştiinţifice, sportive, culturale etc. şi pentru tipurile de locatari specificaţi în pct.2 şi 22.

[Pct.17 completat prin Hot.Guv. nr.230 din 14.04.2017, în vigoare 21.04.2017]

18. Distribuirea spaţiului locativ în căminele din subordonarea instituţiei de învăţământ se efectuează în temeiul hotărîrii respective a Comisiei de cazare, validate de conducătorul instituţiei. Locurile în cămin se repartizează pentru un an de studii.

19. Beneficiarul de loc în cămin, cu excepţia elevilor, şi administraţia instituţiei de învăţământ semnează un contract de locaţiune, care cuprinde drepturile şi obligaţiile părţilor, modalităţile de achitare a taxei de locaţiune etc. Fiecărui locatar, cu excepţia elevilor, i se eliberează un contract de locaţiune, în care este specificat numărul încăperii locuibile în cămin şi termenul pentru care i se repartizează această încăpere, iar elevilor – o copie a deciziei instituţiei de învăţământ în gestiunea căreia se află căminul.

[Pct.19 în redacţia Hot.Guv. nr.36 din 01.02.2016, în vigoare 05.02.2016]

20. La cazarea în cămin beneficiarul este obligat să prezinte administratorului căminului următoarele documente:

a) contractul de locaţiune sau copia deciziei instituţiei de învăţământ în gestiunea căreia se află căminul, pentru elevi;

b) carnetul de elev, student, masterand, doctorand, rezident, secundariat clinic, auditor;

c) buletinul de identitate, permisul de şedere sau după caz, paşaportul naţional al cetăţeanului străin sau documentul de călătorie pentru apatrizi;

d) certificatul medical;

e) bonul de plată pentru cazare în cămin;

f) certificatul de căsătorie (după caz);

g) ordinul de angajare în instituţia respectivă sau altă instituţie de învăţământ (pentru angajaţi)

[Pct.20 completat prin Hot.Guv. nr.230 din 14.04.2017, în vigoare 21.04.2017]
[Pct.20 modificat prin Hot.Guv. nr.36 din 01.02.2016, în vigoare 05.02.2016]
[Pct.20 completat prin Hot.Guv. nr.125 din 18.02.2013, în vigoare 07.03.2013]

21. Locatarilor li se eliberează legitimaţia de locatar, semnată de către administraţia instituţiei de învăţământ.

22. Se permite cazarea altor persoane, elevi, studenţi, masteranzi, doctoranzi, rezidenţi, secundariaţi clinici, auditori ai cursurilor de perfecţionare din alte instituţii de învăţământ şi alte categorii de personal din domeniul educaţiei decît cele indicate în pct.1 al prezentului Regulament,

în cazul existenţei locurilor disponibile, în coordonare cu conducătorul instituţiei de învăţământ şi ministerul de resort. Cazarea elevilor, studenţilor din alte instituţii de învăţământ se face în baza acordului ambelor instituţii.

[Pct.22 modificat prin Hot.Guv. nr.230 din 14.04.2017, în vigoare 21.04.2017]

23. Înregistrarea la reşedinţă a locatarilor se efectuează pe baza contractului de locaţiune, ordinului privind repartizarea spaţiului locativ în modul stabilit de organele respective şi în conformitate cu regulile stabilite pentru înregistrarea la reşedinţă în Republica Moldova.

[Pct.23 modificat prin Hot.Guv. nr.36 din 01.02.2016, în vigoare 05.02.2016]

[Pct.23 în redacţia Hot.Guv. nr.125 din 18.02.2013, în vigoare 07.03.2013]

23[1]. Locatarul nu este în drept să dea bunul închiriat în sublocaţiune sau să cesioneze locaţiunea.

[Pct.23[1] introdus prin Hot.Guv. nr.230 din 14.04.2017, în vigoare 21.04.2017]

24. În cazul transferării în altă instituţie de învăţământ, locatarul pierde dreptul la spaţiul locativ în căminul instituţiei de învăţământ din care s-a transferat.

25. Elevii, studenţii, masteranzii, doctoranzii, rezidenţii, secundariaţii clinici şi auditorii sînt obligaţi să elibereze spaţiul locativ din cămin conform prevederilor contractului de locaţiune semnat de părţi.

[Pct.25 modificat prin Hot.Guv. nr.36 din 01.02.2016, în vigoare 05.02.2016]

26. Patrimoniul căminului, dat în folosinţă individuală, se repartizează locatarilor contra semnătură. Persoanele care au primit în folosinţă obiecte din patrimoniul căminului sînt responsabile de menţinerea în stare funcţională a acestora.

27. Nu vor fi cazaţi în cămin elevii, studenţii, masteranzii, doctoranzii, rezidenţii şi secundariaţii clinici care:

a) au înstrăinat locul de cazare;

b) au găzduit, neautorizat, persoane străine în camerele unde au fost cazaţi;

c) au fost sancţionaţi în anul de studii anterior;

d) au comis abateri de la normele regulamentare de comportare în cămin.

III. Organele de administrare a căminelor instituţiilor de învăţământ

28. Conducătorul instituţiei de învăţământ este responsabil pentru buna funcţionare şi exploatarea corectă a căminelor.

29. Administraţia instituţiei de învăţământ este obligată:

a) să aloce, în condiţiile legii, mijloacele financiare necesare pentru întreţinerea căminelor;

b) să caseze utilajul uzat;

c) să repare încăperile locuibile şi cele auxiliare, comunicaţiile inginereşti şi inventarul căminelor;

d) să asigure, prin contracte cu agenţii economici respectivi, prestarea serviciilor comunale pentru locatarii căminelor;

e) să completeze statele de personal ale căminelor cu personalul necesar, în conformitate cu statele-tip aprobate pentru fiecare instituţie de învăţământ.

[Pct.29 modificat prin Hot.Guv. nr.230 din 14.04.2017, în vigoare 21.04.2017]

[Pct.29 modificat prin Hot.Guv. nr.36 din 01.02.2016, în vigoare 05.02.2016]

30. Personalul căminului este constituit din administratorul căminului pedagogul social şi personalul auxiliar.

[Pct.30 modificat prin Hot.Guv. nr.230 din 14.04.2017, în vigoare 21.04.2017]

31. Administratorul căminului este numit în funcţie de către administraţia instituţiei de învăţământ, conform legislaţiei în vigoare.

32. Administratorul căminului instituţiei de învăţământ are următoarele atribuţii:

a) cazează persoanele în cămin, conform deciziei comisiei de cazare, la prezentarea contractului de locaţiune sau copiei deciziei instituţiei de învăţământ în gestiunea căreia se află căminul, pentru elevi şi a actelor prevăzute de prezentul Regulament;

b) creează, pentru locatari, condiţii favorabile de trai, studii, odihnă;

c) repartizează inventarul conform normelor stabilite;

d) asigură şi verifică menţinerea ordinii în cămin şi pe terenul aferent căminului, respectarea normelor de securitate şi antiincendiare, conform legislaţiei în vigoare;

e) asigură eliberarea camerei în termenul indicat, în caz de exmatriculare, de absolvire a instituţiei de învăţământ, de transfer la o altă instituţie de învăţământ sau la învăţământ cu frecvenţă redusă, de privare de dreptul de a locui în cămin;

f) organizează participarea locatarilor la lucrări de amenajare şi întreţinere a încăperilor căminului şi terenului aferent;

g) soluţionează litigiile vizînd problemele convieţuirii în cămin;

h) Administratorul căminului este obligat să întreprindă măsurile necesare pentru asigurarea folosirii adecvate, neîntrerupte, cu excepţia orelor sanitare, de către locatarii căminelor, a maşinilor de spălat şi de uscat haine, precum şi pentru folosirea spaţiilor de baie.

[Pct.32 completat prin Hot.Guv. nr.1123 din 14.11.2018, în vigoare 23.12.2018]

[Pct.32 modificat prin Hot.Guv. nr.36 din 01.02.2016, în vigoare 05.02.2016]

33. Pedagogul social este numit în funcţie de către administraţia instituţiei de învăţământ, conform legislaţiei în vigoare.

34. Pedagogul social are următoarele atribuţii:

a) planifică şi organizează, în comun cu consiliul locatarilor căminului, activităţi culturale, sportive, educative cu elevii, studenţii, masteranzii;

b) participă, în comun cu administratorul căminului, la cazarea în cămin a elevilor, studenţilor, masteranzilor, doctoranzilor, rezidenţilor şi secundariaţilor clinici;

c) coordonează organizarea serviciului la etaje şi în cămin, organizează controlul sanitar al încăperilor;

d) supraveghează respectarea regimului zilei;

e) pregăteşte informaţiile necesare pentru şedinţele locatarilor căminului sau pentru şedinţele cu părinţii acestora.

[Pct.34 modificat prin Hot.Guv. nr.36 din 01.02.2016, în vigoare 05.02.2016]

35. Pentru evidenţa locatarilor şi perfectarea formularelor de înregistrare şi excludere din registru a vizelor de reşedinţă, administraţia instituţiei de învăţământ organizează serviciul de evidenţă a actelor de identitate, în conformitate cu normele stabilite în statele-tip. Atribuţiile respective pot fi delegate unui angajat al instituţiei.

36. În scopul respectării principiilor de autoadministrare, în cămine se alege, prin simpla majoritate de voturi ale locatarilor prezenţi, consiliul locatarilor căminului.

37. Consiliul locatarilor căminului, compus din preşedinte, locţiitor, şefi de etaje, alţi membri, activează pe baza regulamentului de ordine internă al căminului respectiv.

38. Consiliul locatarilor căminului are următoarele atribuţii:

a) adoptă decizii de stimulare şi de sancţionare, stabilite de prezentul Regulament;

b) organizează, în comun cu pedagogul social, activităţi sportive şi de agrement;

c) organizează, în comun cu administratorul căminului, activităţi de amenajare şi întreţinere a spaţiilor din cămin şi a celor eferente căminului;

d) organizează controale de verificare a menţinerii ordinii şi stării sanitare în cămin;

e) înaintează propuneri pentru eficientizarea activităţii căminelor;

f) stabileşte, în baza propunerilor administratorului căminului şi în corespundere cu normele sanitaro-epidemiologice, orele sanitare pentru spaţiile de baie şi spălătorie.

[Pct.38 completat prin Hot.Guv. nr.1123 din 14.11.2018, în vigoare 23.12.2018]

39. Deciziile consiliului locatarilor căminului, adoptate conform prezentului Regulament, sînt obligatorii pentru toţi locatarii.

IV. Drepturile şi obligaţiile locatarilor căminelor instituţiilor de învăţămînt

40. Locatarii căminelor instituţiilor de învăţămînt au dreptul:

a) să locuiască în încăperea locuibilă repartizată;

b) să repare şi să amenajeze încăperea locuibilă, fără a schimba însă arhitectura acesteia şi fără a avea pretenţii de despăgubire;

c) să folosească încăperile, echipamentul şi inventarul căminului, precum şi să beneficieze de serviciile comunale prestate;

d) să solicite reparaţia sau înlocuirea inventarului uzat, a comunicaţiilor inginereşti;

e) să aleagă şi să fie ales în componenţa Consiliului locatarilor;

f) să participe la şedinţele Consiliului locatarilor căminului şi la discutarea problemelor ce ţin de organizarea condiţiilor de trai în cămin;

g) să sesizeze Consiliul locatarilor căminului sau administratorul privind neregulile care afectează viaţa de cămin;

h) să-şi exprime dezacordul cu deciziile Consiliului locatarilor căminului, depunînd contestaţiile respective la administraţia instituţiei de învăţămînt;

i) să participe la activităţile social-culturale şi sportive;

j) să aibă acces la informaţia privind cheltuielile suportate pentru întreţinerea căminului, alte informaţii ce vizează funcţionarea căminului;

k) să apeleze la administratorul căminului şi/sau la pedagogul social pentru aplanarea sau rezolvarea unor neînţelegeri cu colegii de cămin.

[Pct.40 modificat prin Hot.Guv. nr.36 din 01.02.2016, în vigoare 05.02.2016]

41. Locatarii căminelor sînt obligaţi:

a) să cunoască şi să respecte cu stricteţe prezentul Regulament, regulile de ordine internă ale căminului;

b) să aibă o ţinută şi un comportament decent;

c) să păstreze şi să întreţină în ordine exemplară spaţiile din interiorul şi de pe teritoriul aferent căminului;

d) să faciliteze inspectarea camerelor de către administratorul căminului, pedagogul social şi consiliul locatarilor;

e) să consume raţional energia electrică, gazele naturale şi apa;

f) să achite în termen plata integral pentru cazare în cămin, calculată conform legislaţiei în vigoare;

g) să nu aducă prejudicii materiale căminului; să compenseze, în cazul deteriorării, daunele materiale aduse căminului;

h) să respecte regulile de securitate antiincendiară, de utilizare corectă a instalaţiilor electrice, de gaze etc.;

i) să participe la lucrările de utilitate publică în cămin;

j) să elibereze locul ocupat la data stabilită şi să predea administratorului căminului utilajul, mobilierul avut în folosinţă provizorie.

[Pct.41 completat prin Hot.Guv. nr.230 din 14.04.2017, în vigoare 21.04.2017]

V. Stimulări şi sancţiuni

42. Locatarii care manifestă un comportament exemplar, iniţiativă în îmbunătăţirea condiţiilor de trai şi de agrement, asigură economii la consumul de apă, gaze naturale, energie electrică se bucură de următoarele stimulări:

a) sînt asiguraţi cu loc de trai în cămin pentru următorul an de studii;

b) sînt premiaţi cu premii băneşti, cu obiecte de preţ sau cu diplome de merit;

c) li se anunţă mulţumire, prin ordinul conducătorului instituţiei de învăţămînt.

43. Locatarilor care nu respectă prevederile Regulamentului li se aplică, în funcţie de gravitatea şi de frecvenţa abaterilor de la normele stabilite, următoarele sancţiuni:

a) avertisment;

b) mustrare;

c) evacuarea din cămin pînă la sfîrşitul anului de studii;

d) pierderea dreptului de a locui în cămin pentru o anumită perioadă;

e) exmatricularea din instituţie.

44. Sancţiunile se aplică în condiţiile legislaţiei în vigoare. Hotărîrea de sancţionare se ia în prezenţa elevului, studentului, masterandului, doctorandului în cauză. În caz de dezacord cu sancţiunea, locatarul poate contesta decizia în decurs de 15 zile de la aplicarea sancţiunii în Consiliul de administrare. Contestaţiile care se depun la administraţia instituţiei de învăţămînt vor fi soluţionate în termen de 10 zile de la data sesizării. Deciziile formulate în urma examinării contestaţiilor sînt definitive.

45. Stimularea şi aplicarea sancţiunilor se efectuează în temeiul deciziei administraţiei instituţiei de învăţămînt, la propunerea administraţiei căminului sau Consiliului locatarilor căminului.

VI. Normele de comportament al locatarilor căminelor instituţiilor de învăţămînt

46. Intrarea în căminele instituţiilor de învăţămînt general şi profesional tehnic este permisă pentru locatari între orele 6^{00} şi 23^{00}.

[Pct.46 modificat prin Hot.Guv. nr.230 din 14.04.2017, în vigoare 21.04.2017]

47. Persoanele străine, exceptînd rudele de gradul întîi ale locatarilor, au acces în căminele instituţiilor de învăţămînt general şi profesional tehnic între orele 9^{00} şi 21^{00}, pe baza actului de identitate prezentat personalului de gardă.

[Pct.47 completat prin Hot.Guv. nr.230 din 14.04.2017, în vigoare 21.04.2017]

47^{1}. Accesul în căminele instituţiilor de învăţămînt superior este asigurat permanent, cu excepţia prevăzută la pct.47.

[Pct.47[1] în redacţia Hot.Guv. nr.1123 din 14.11.2018, în vigoare 23.12.2018]
[Pct.47[1] introdus prin Hot.Guv. nr.230 din 14.04.2017, în vigoare 21.04.2017]

48. Începînd cu orele 24^{00}, căminele instituţiilor de învăţămînt intră în regim special de funcţionare (menţinerea ordinii şi liniştii).
[Pct.48 modificat prin Hot.Guv. nr.1123 din 14.11.2018, în vigoare 23.12.2018]

49. Căminele instituţiilor de învăţămînt activează pe baza principiilor de autodeservire parţială: locatarii menţin ordinea şi curăţenia în camerele în care locuiesc, în spaţiul aferent căminului, în spaţiile de uz comun.

50. În căminele pentru elevi, studenţi, masteranzi, doctoranzi, rezidenţi, secundariaţi clinici se interzice:

a) transferul, fără acordul administratorului, dintr-un cămin în altul, dintr-o cameră în alta;

b) înlocuirea, fără acordul administratorului căminului, a inventarului unei camere cu cel al alteia;

c) modificarea sau repararea reţelei electrice;

d) fumatul, consumul şi deţinerea băuturilor alcoolice, substanţelor toxice, drogurilor, stupefiantelor;

e) utilizarea încăperilor căminului pentru activităţi neautorizate;

f) practicarea jocurilor de cărţi şi a altor jocuri de noroc;

g) aplicarea oricăror forme de violenţă fizică şi psihologică;

h) accesul în altă odaie sau în cămin în mod neregulamentar;

i) înregistrarea şi publicarea informaţiei, imaginilor care lezează onoarea şi demnitatea persoanei.

[Pct.50 modificat prin Hot.Guv. nr.1123 din 14.11.2018, în vigoare 23.12.2018]
[Pct.50 modificat prin Hot.Guv. nr.230 din 14.04.2017, în vigoare 21.04.2017]
[Pct.50 modificat prin Hot.Guv. nr.36 din 01.02.2016, în vigoare 05.02.2016]

50[1]. Conectarea obiectelor suplimentare de iluminare, încălzire etc. se permite doar cu aprobarea organelor competente, responsabile de exploatarea reţelelor electrice în instituţia de învăţămînt.
[Pct.50[1] introdus prin Hot.Guv. nr.1123 din 14.11.2018, în vigoare 23.12.2018]

VII. Dispoziţii finale

51. În perioada vacanţelor de vară, căminele pot presta servicii de cazare diferitelor categorii de solicitanţi, la tarife care să acopere cheltuielile reale pentru un loc de cazare.

52. Plasarea unităţilor de agrement şi de alimentare pentru locatari în edificiile căminelor se efectuează de către administraţia instituţiei de învăţămînt, în condiţiile legii.

53. Personalul instituţiilor de învăţămînt, implicat sau cu responsabilităţi în cazarea elevilor, studenţilor, masteranzilor, doctoranzilor, rezidenţilor şi secundariaţilor clinici, care favorizează cazări fictive, ilicite sau a peroanelor străine, va fi tras la răspundere disciplinară, materială sau penală, conform legislaţiei în vigoare.

54. În baza prevederilor prezentului Regulament-cadru, instituţiile de învăţămînt vor elabora şi vor aproba regulamente proprii de funcţionare a căminelor din subordine.

Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPOZIȚIA nr. 30 din 15 mai 2020

În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, art. 2 din Hotărîrea Parlamentului nr. 55/2020 privind declararea stării de urgență, punctele 6, 7, 8 și 9 din Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1340/2001, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova,

DISPUNE:

1. Se autorizează zborul de tip taxi, operat de către compania aeriană SOW, din 15 mai 2020, VIENNA – CHISINAU – VIENNA.

2. Prezenta Dispoziție intră în vigoare din momentul emiterii și se publică pe pagina oficială a Guvernului.

Prim-ministru,
Președinte al Comisiei **ION CHICU**

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ȘI PETIȚII

Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPOZIȚIA nr. 29 din 14 mai 2020

În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, art. 2 din Hotărîrea Parlamentului nr. 55/2020 privind declararea stării de urgență, punctele 6, 7, 8 și 9 din Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1340/2001, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova,

DISPUNE:

1. Se sistează regimul de carantină, începând cu 15 mai 2020, în satul Talmaza, raionul Ștefan Vodă și începând cu 16 mai 2020, în or. Ștefan Vodă.
2. Se scutesc de taxele vamale, taxele pentru procedurile vamale și T.V.A.:

2.1. lotul de echipamente de protecție (10500 viziere), oferit de către Guvernul Lituaniei, cu titlu de donație Guvernului Republicii Moldova și care urmează a fi distribuit instituțiilor medico-sanitare publice, livrat prin intermediul cursei operate de un avion al forțelor armate ale Republicii Lituania, organizată în data de 14 mai 2020;

2.2. lotul de 40.000 pastile comprimate HYDROXYCHLOROQUINE SULFATE concentrație 200 mg, oferite de către compania Sandoz Pharmaceuticals d.d (Slovenia) cu titlu de donație pentru necesitățile instituțiilor medico–sanitare publice din Republica Moldova (recepționar compania "Dita Estfarm" S.R.L.), acordate în baza Contractului de donație privind furnizarea Produsului (neadresat în mod specific unei categorii de pacienți) conform solicitării primite de la instituții sau guvern în contextul COVID–19 dintre către compania Sandoz Pharmaceuticals d.d (Slovenia) și Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova.

3. Se modifică punctul 5 din Dispoziția nr. 28 din 12 mai 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova după cum urmează: sintagma „DUBAI – LARNACA - CHIȘINĂU" va avea următoarea redacție „DUBAI – LARNACA – ATENA – CHIȘINĂU".
4. Se autorizează cursa aeriană charter ZURICH – TIRANA – CHIȘINĂU ZURICH, în data de 14 mai 2020, pentru repatrierea cetățenilor Republicii Moldova, operată de compania Traide Air.
5. Nerespectarea prevederilor/măsurilor stabilite de Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, constituie pericol pentru sănătatea publică și va servi temei de tragere la răspundere contravențională și/sau penală a persoanelor vinovate.
6. Prezenta Dispoziție intră în vigoare din momentul emiterii și se publică pe pagina oficială a Guvernului.

Prim-ministru,
Președinte al Comisiei **ION CHICU**

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ȘI PETIȚII

Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPOZIȚIA nr. 27 din 08 mai 2020

În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, art. 2 din Hotărîrea Parlamentului nr. 55/2020 privind declararea stării de urgență, punctele 6, 7, 8 și 9 din Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1340/2001, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova,

DISPUNE:

1. Prin derogare de la prevederile punctului 3 din Hotărîrea nr. 9 din 15 martie 2020 a Comisiei naționale extraordinare de sănătate publică și prin derogare de la prevederile punctului 13 din Dispoziția nr. 2 din 20 martie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale, se autorizează trecerea frontierei de stat moldo-române pe sensul de intrare în Republica Moldova prin punctele de trecere a frontierei de stat deschise traficului din data de 10 mai 2020:

1.1. a 4 cetățeni români, specialiști în lucrări de mentenanță pentru magazinele Kaufland din Chișinău. Reprezentanții Kaufland S.R.L. vor asigura însoțirea cetățenilor români, în condiții strict reglementate de autoritățile competente, de la punctul de intrare în Republica Moldova pînă la locul de destinație;

1.2. a unui cetățean român, expert în cadrul proiectelor lansate de Grupul de companii STARNET. Reprezentanții S.C. STARNET S.R.L vor asigura însoțirea cetățeanului român, în condiții strict reglementate de autoritățile competente, de la punctul de intrare în Republica Moldova pînă la locul de destinație;

1.3. a unui cetățean român, pentru organizarea activității companiei „Prolife Group" SRL. Reprezentanții companiei „Prolife Group" SRL vor asigura însoțirea cetățeanului român, în condiții strict reglementate de autoritățile competente, de la punctul de intrare în Republica Moldova pînă la locul de destinație;

1.4. a 18 cetățeni români, lucrători specialiști ai companiei S.C. „Horeco Impex" SRL, cu sediul în România, pentru continuarea activităților de finalizare a contractelor aflate în derulare cu C.I. „Amella Frigo"; C.I. „Bonaro Agro Grup", CI „Nordgrimfruct", C.I. „Sadoeconstrug". Proiectele sunt implementate în cadrul Programelor: Proiectul Agricultura Competitivă în Moldova și Programul Băncii Europene de Investiții – „Livada Moldovei". Reprezentanții companiilor locale vor asigura însoțirea cetățenilor români, în condiții strict reglementate de autoritățile competente, de la punctul de intrare în Republica Moldova pînă la locurile de destinație;

1.5. a 2 cetățeni turci, experți agricoli, pentru executarea lucrărilor de finalizare a procesului tehnologic, conform prevederilor contractuale cu S.C. „Garantcom Invest Grup" SRL. Reprezentanții S.C. „Garantcom Invest Grup" SRL vor asigura însoțirea cetățenilor turci, în condiții strict reglementate de autoritățile competente, de la punctul de intrare în Republica Moldova pînă la locul de destinație;

1.6. a 5 cetăţeni străini care activează în cadrul proiectului „Consolidarea infrastructurii de alimentare cu apă şi canalizare în zonele rurale axată pe evacuarea în siguranţă a apelor uzate în oraşul Cantemir". Reprezentanții autorității publice locale vor asigura însoțirea cetățenilor străini, în condiții strict reglementate de autoritățile competente, de la punctul de intrare în Republica Moldova pînă la locurile de destinație.

2. Se autorizează prelungirea, până la data de 15 mai 2020, a şederii temporare pe teritoriul Republicii Moldova a trei cetățeni turci, reprezentanți ai companiei MKL ENERGY L.T, cu asigurarea obligatorie a respectării normelor pentru reducerea răspîndirii infecției COVID – 19.

3. Începînd cu data de 11 mai 2020, I.P. „Agenția Servicii Publice", prin intermediul subdiviziunilor teritoriale, în baza programării prealabile, cu asigurarea respectării normelor pentru reducerea răspîndirii infecției COVID -19, va relua prestarea serviciilor publice:

3.1. eliberarea buletinului de identitate al cetățeanului RM;

3.2. eliberarea pașaportului cetățeanului RM.

4. Se sistează regimul de carantină, începînd cu 10 mai 2020 în satul Cișmichioi și satul Etulia, raionul Vulcănești.

5. Se sistează circulația transportului public din mun. Chișinău și mun. Bălți în zilele de 09-10 mai 2020.

6. Reluarea, începând cu data de 11 mai 2020, a activității piețelor, cu excepția celor amplasate în or. Chișinău și în or. Bălți, cu asigurarea obligatorie de către administratori/comercianți/cumpărători a normelor pentru reducerea răspîndirii infecției COVID -19:

6.1. respectarea distanței sociale;

6.2. respectarea distanței între locurile de comerț de minim 2 (doi) metri;

6.3. monitorizarea stării de sănătate a comercianților și a angajaților;

6.4. dotarea personalului angajat cu echipamente de protecție;

6.5. asigurarea cu dezinfectante la intrare;

6.6. prelucrarea cu produse dezinfectante a suprafețelor și asigurarea regimului de curățare umedă de minimum de 3 (trei) ori pe zi.

7. Nerespectarea prevederilor/măsurilor stabilite de Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, constituie pericol pentru sănătatea publică și va servi temei de tragere la răspundere contravențională și/sau penală a persoanelor vinovate.

8. Prezenta Dispoziție intră în vigoare din momentul emiterii și se publică pe pagina oficială a Guvernului.

Prim-ministru,
Președinte al Comisiei **ION CHICU**

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ȘI PETIȚII

Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPOZIȚIA nr. 28 din 12 mai 2020

În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, art. 2 din Hotărîrea Parlamentului nr. 55/2020 privind declararea stării de urgență, punctele 6, 7, 8 și 9 din Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1340/2001, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova,

DISPUNE:

1. Prin derogare de la prevederile punctului 3 din Hotărîrea nr. 9 din 15 martie 2020 a Comisiei naționale extraordinare de sănătate publică și prin derogare de la prevederile punctului 13 din Dispoziția nr. 2 din 20 martie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale, se autorizează intrarea, în data de 12 mai 2020, pe teritoriul Republicii Moldova:

1.1. prin punctul de trecere a frontierei de stat Tudora – Starokazacie și ședерea temporară, timp de 30 de zile, pe teritoriul Republicii Moldova, a 11 cetățeni ucraineni, echipaj și tehnicieni ai companiei VALAN International Cargo Charter, pentru pregătiri înainte de zboruri, verificarea stării tehnice a aeronavelor și perfectarea documentației de zbor corespunzătoare. Reprezentanții companiei VALAN International Cargo Charter vor asigura însoțirea persoanelor, în condiții strict reglementate de autoritățile competente, de la punctul de intrare în Republica Moldova pînă la locul de destinație;

1.2. prin punctul de trecere a frontierei de stat Aeroportul International Mărculești, și ședерea temporară, până la data de 14 mai 2020, pe teritoriul Republicii Moldova a 7 cetățeni ucraineni și a unui cetățean kazah, membri ai echipajului aeronavei AN-12, a companiei aeriene CAVOK AIR, fără părăsirea teritoriului Aeroportului International Mărculești;

1.3. prin punctul de trecere a frontierei de stat Aeroportul International Chișinău a 2 cetățeni ruși, experți în acordarea asistenței și schimb de experiență în combaterea COVID-19.

2. Se scutesc de taxele vamale, taxele pentru procedurile vamale și T.V.A.:

2.1. 100 termometre infraroșu, furnizate de SI CENG XIANG SHI CO LTD și oferite cu titlu de donație de către grupul de companii „E-21 Partners" și care urmează a fi distribuite instituțiilor medico–sanitare publice;

2.2. 24 tone de hipoclorit de sodiu oferite cu titlu de donație de către S.C. Chimcomplex S.A. Borzești, Romania și S.R.L. ATAI pentru necesitățile Direcției general locativ-comunale a Consiliului Municipal Chișinău.

3. Se autorizează cursa de transport rutier de pasageri, pentru repatrierea cetățenilor Republicii Moldova, MINSK – CHIȘINĂU, organizată de Ambasada Republicii Moldova în Republica Belarus;

4. Se autorizează organizarea cursei de transport rutier de pasageri, pentru repatrierea cetățenilor Republicii Moldova din Federația Rusă (or. Lipețsk), prin punctul de trecere a frontierei de stat Moghileov-Podolsk – Otaci.

5. Se autorizează organizarea curselor aeriene charter pentru repatrierea cetățenilor Republicii Moldova, în perioada 13-24 mai 2020:

ISTANBUL – CHIȘINĂU
PARIS – CHIȘINĂU
VARȘOVIA - CHIȘINĂU
DUBAI – LARNACA - CHIȘINĂU.

6. La punctul 7 din Dispoziţia nr. 16 din 10 aprilie 2020 a Comisiei pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova, se exclude textul „care şi-au sistat total sau parţial activitatea în conformitate cu deciziile Comisiei naţionale extraordinare de sănătate publică şi/sau cu dispoziţiile Comisiei pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova,".

7. Nerespectarea prevederilor/măsurilor stabilite de Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, constituie pericol pentru sănătatea publică și va servi temei de tragere la răspundere contravențională și/sau penală a persoanelor vinovate.

8. Prezenta Dispoziție intră în vigoare din momentul emiterii și se publică pe pagina oficială a Guvernului.

Prim-ministru,
Președinte al Comisiei **ION CHICU**

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ȘI PETIȚII

Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPOZIȚIA nr. 26 din 07 mai 2020

În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, art. 2 din Hotărîrea Parlamentului nr. 55/2020 privind declararea stării de urgență, punctele 6, 7, 8 și 9 din Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1340/2001, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova,

DISPUNE:

1. Se scutesc de taxele vamale, taxele pentru procedurile vamale și T.V.A.:

1.1. bunurile oferite cu titlu de donație pentru necesitățile instituțiilor medico–sanitare publice din Republica Moldova (recepționar Instituția Medico–Sanitară Publică Spitalul Clinic Republican „Timofei Moșneaga"), acordate de România Republicii Moldova pentru sprijinirea în lupta împotriva epidemiei de COVID-19, în valoare de 3,5 mil. euro și care urmează a fi distribuite instituțiilor medico–sanitare publice, conform Dispoziției Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale;

1.2. bunurile materiale (mănuși dezinfectant pentru mîini și pături), oferite cu titlu de donație de către Republica Austria pentru necesitățile Inspectoratului General pentru Situații de Urgență al Ministerului Afacerilor Interne.

2. Se autorizează intrarea în data de 07 mai 2020, prin punctele de trecere a frontierei de stat deschise traficului internațional și șederea temporară pe teritoriul Republicii Moldova a 49 cetățeni români, în cadrul misiunii umanitare acordate de România Republicii Moldova pentru sprijinirea în lupta împotriva epidemiei de COVID-19.

3. Se autorizează cursa aeriană charter AMSTERDAM – KIEV – CHIȘINĂU, în data de 08 mai 2020, pentru repatrierea cetățenilor Republicii Moldova, operată de compania Titan Airways.

4. Prezenta Dispoziție intră în vigoare din momentul emiterii și se publică pe pagina oficială a Guvernului.

Prim-ministru,
Președinte al Comisiei **ION CHICU**

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ȘI PETIȚII

Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPOZIȚIA nr. 23 din 28 aprilie 2020

În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, art. 2 din Hotărîrea Parlamentului nr. 55/2020 privind declararea stării de urgență, punctele 6, 7, 8 și 9 din Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1340/2001, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova,

DISPUNE:

1. Se scutesc de taxele vamale, taxele pentru procedurile vamale și T.V.A.:

1.1. bunurile oferite cu titlu de donație de către Republica Ungaria (Magyarország) pentru necesitățile instituțiilor medico-sanitare publice din Republica Moldova;

1.2. măștile medicale, oferite cu titlu de donație de către Centrul Internațional Nizami Ganjavi din Azerbaidjan.

2. Se prelungește termenul de sistare a activității taxatorilor în transportul public de pasageri din mun. Chișinău și mun. Bălți pînă la 30 aprilie 2020.

3. Se autorizează intrarea, în data de 29 aprilie 2020, pe teritoriul Republicii Moldova, prin punctul de trecere a frontierei de stat Aeroportul International Chișinău și ședерea temporară, pînă la data de 28 mai 2020, pe teritoriul Republicii Moldova a unui cetățean rus, cu completarea, în mod obligatoriu, a fișei epidemiologice și semnarea declarației pe propria răspundere de a respecta regimul de autoizolare o perioada de 14 zile în locul determinat.

4. Nerespectarea prevederilor/măsurilor stabilite de Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, constituie pericol pentru sănătatea publică și va servi temei de tragere la răspundere contravențională și/sau penală a persoanelor vinovate.

5. Prezenta Dispoziție intră în vigoare din momentul emiterii și se publică pe pagina oficială a Guvernului.

Prim-ministru,
Președinte al Comisiei **ION CHICU**

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ȘI PETIȚII

Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPOZIȚIA nr. 25 din 05 mai 2020

În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, art. 2 din Hotărîrea Parlamentului nr. 55/2020 privind declararea stării de urgență, punctele 6, 7, 8 și 9 din Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1340/2001, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova,

DISPUNE:

1. În perioada stării de urgență, titularilor patentei de întreprinzător eliberate conform Legii cu privire la patenta de întreprinzător nr.93/1998 și persoanelor fizice care desfășoară activități conform capitolului 10^2 și 10^3 din Titlul II al Codului fiscal nr.1163/1997, li se acordă ajutor de șomaj unic în cuantum de 2775,00 lei, cu condiția că în luna martie 2020 nu au realizat venit asigurat.

2. Ajutorul de șomaj unic pentru subiecții menționați la pct. 1 se stabilește de către Casa Naţională de Asigurări Sociale în baza informației transmise de către Serviciul Fiscal de Stat al Republicii Moldova despre titularii care dețin patente valabile și despre persoanele fizice înregistrate ca subiecți care desfășoară activități conform capitolului 102 și 103 din Titlul II al Codului fiscal nr.1163/1997, la data declarării stării de urgență. Informația se transmite prin intermediul conexiunilor intersistemice securizate, conform formatului agreat între instituții, în termen de 5 zile de la data intrării în vigoare a prezentei Dispoziții.

3. Ajutorul de șomaj unic se plătește de către Casa Naţională de Asigurări Sociale conform listelor electronice prin intermediul prestatorilor de servicii de plată de pe teritoriul Republicii Moldova, iar în cazul în care beneficiarul nu a desemnat prestatorul de servicii de plată, plata ajutorului de şomaj unic se transferă la oficiul poştal.

4. Sursa de finanțare a ajutorul de șomaj unic pentru beneficiarii prevăzuți la punctul 1 este bugetul de stat.

5. Sumele ajutorului de șomaj unic nesolicitate de către beneficiari sunt restituite lunar de către prestatorii de servicii de plată pe contul corespunzător al Casei Naționale de Asigurări Sociale și incluse în plată în luna imediat următoare a lunii de gestiune. Sumele ajutorului de șomaj unic se achită beneficiarilor pînă la 30 iunie 2020.

6. Prin derogare de la prevederile art. 19 alin. (1) din Legea nr. 1260/2002 cu privire la avocatură, se prelungește calitatea de avocat stagiar, pe perioada stării de urgență, și pentru o perioadă egală cu durata stării de urgență, după ridicarea acesteia, pentru avocații stagiari care au dreptul să participe la examenul de calificare în sesiunea de primăvară a anului 2020.

7. Pe perioada stării de urgență, Direcția Generală de Sănătate și Protecție Socială UTA Găgăuzia va asigura organizarea și efectuarea procedurilor de achiziții publice prin negocieri directe fără publicare a anunțului de participare, pentru achiziţionarea lucrarilor de reparatie a sectiei de boli infectioase a Instituţiei Medico-

Sanitare Publice din raionul Ceadir-Lunga, necesare pentru spitalizarea bolnavilor cu COVID-19, în sumă de pînă la 2.000.000 (doua milioane) lei, fără taxă pe valoarea adăugată.

8. Se sistează regimul de carantină, începînd cu 08 mai 2020 în mun. Soroca și începînd cu 11 mai 2020 în or.Glodeni.

9. Întrunirile cu caracter religios (oficierea serviciilor divine sau altor manifestări tradiţionale religioase) se vor desfășura strict în aer liber (curțile bisericilor, mănăstirilor, altor culte religioase), cu respectarea obligatorie a distanței sociale de minim 2 metri și cu purtarea obligatorie de către toți participanții a măștilor de protecție. Serviciile divine nu vor fi însoțite de ritualuri religioase cu grad sporit de transmitere a infecției (contact direct între persoane și/sau atingerea obiectelor).

10. Valabilitatea rapoartelor de inspecție tehnică periodică a vehiculelor rutiere de tip autobuz, a căror termen de valabilitate au expirat după 12 martie 2020, se prelungesc până pe 15 iunie 2020 (inclusiv).

11. Se autorizează organizarea cursei de transport rutier de pasageri, pentru repatrierea cetățenilor Republicii Moldova din Rusia, aflați la hotarul ruso-ucrainean, prin punctul de trecere a frontierei de stat Moghileov-Podolsk – Otaci.

12. Se autorizează organizarea a două curse de transport rutier de pasageri, pentru repatrierea cetățenilor Republicii Moldova din Belarus, prin punctul de trecere a frontierei de stat Moghileov-Podolsk – Otaci.

13. Se autorizează organizarea curselor aeriene charter suplimentare pentru repatrierea cetățenilor Republicii Moldova, în perioada 04-17 mai 2020 MOSCOVA – CHIȘINĂU.

14. Se autorizează intrarea, în data de 06 mai 2020, pe teritoriul Republicii Moldova, prin punctul de trecere a frontierei de stat Moghileov-Podolsk – Otaci și șederea temporară, pe perioada stării de urgență, pe teritoriul Republicii Moldova, a 5 cetăteni ucraineni, specialisti ai companiei aeriene ROSAVIA. Reprezentanții Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești” vor asigura însoțirea, în condiții strict reglementate de autoritățile competente, a reprezentanților companiei aeriene ROSAVIA de la punctul de intrare pînă la Aeroportul International Mărculești, fără părăsirea teritoriului aeroportului.

15. Nerespectarea prevederilor/măsurilor stabilite de Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, constituie pericol pentru sănătatea publică și va servi temei de tragere la răspundere contravențională și/sau penală a persoanelor vinovate.

16. Prezenta Dispoziție intră în vigoare din momentul emiterii și se publică pe pagina oficială a Guvernului.

Prim-ministru,
Președinte al Comisiei **ION CHICU**

Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPOZIȚIA nr. 24 din 29 aprilie 2020

În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, art. 2 din Hotărîrea Parlamentului nr. 55/2020 privind declararea stării de urgență, punctele 6, 7, 8 și 9 din Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1340/2001, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova,

DISPUNE:

1. Începînd cu data de 04 mai 2020, în perioada stării de urgență, unitățile bugetare vor aplica regimul special de lucru și de remunerare a muncii în conformitate cu punctul 6 din Dispoziția nr. 6 din 26 martie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova.
2. La punctul 6 din Dispoziția nr. 6 din 26 martie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, subpunctul 6.4. se modifică și va avea următorul cuprins:

„6.4. dispunerea, prin act administrativ unilateral al conducătorului unității, în funcție de specificul activității și de nevoi:

6.4.1. a atragerii la serviciu a personalului strict necesar pentru asigurarea funcționalității instituției, activitatea căruia necesită prezența obligatorie la serviciu;

6.4.2. a muncii la domiciliu pentru personalul, activitatea căruia nu necesită prezența obligatorie la locul de muncă, dar poate fi asigurată la distanță. Pe perioada desfășurării activității prin muncă la domiciliu, salariații își îndeplinesc atribuțiile specifice funcției pe care o dețin. Angajatorul este în drept să verifice activitatea salariatului cu munca la domiciliu. Modalitatea concretă de realizare a controlului va fi agreată reciproc prin mijloace de comunicare electronică. Calcularea salariului se va efectua în cuantum integral conform Legii nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar;

6.4.3. a acordării totale/parțiale a concediului de odihnă nefolosit sau de odihnă suplimentar pentru personalul, care nu se încadrează în situațiile descrise la punctele 6.4.1. și 6.4.2.;”.

3. Prin derogare de la prevederile art. 158 alin. (1) din Codul muncii nr. 154/2003, remunerarea muncii salariaților unităților bugetare, atrași la muncă (cu prezența în oficiu sau de la domiciliu) în zilele declarate libere de 30-31 martie, 01-03 aprilie, 07-17 aprilie, 21-24 aprilie și 27-30 aprilie, se efectuează în mărime ordinară.

4. Reluarea începînd cu data de 04 mai 2020, cu asigurarea obligatorie a respectării normelor pentru reducerea răspîndirii infecţiei COVID - 19, a activităților:

4.1. de comerț cu amănuntul a tuturor tipurilor de mărfuri și produse prin unitățile comerciale, cu excepția celor amplasate în centre comerciale, în piețe (inclusiv pieţe auto), în aeroporturile și porturile internaționale și în punctele internaționale de trecere a frontierei de stat;

4.2. de comercializare a produselor la pachet și în regim catering prin unitățile de alimentație publică și prin unitățile ce comercializează produse de patiserie, panificație și alte produse alimentare cu vânzare la geam;

4.3. de comercializare a produselor alimentare la pachet prin unitățile de alimentație publică din cadrul unităților de comercializare a produselor petroliere, cu excluderea posibilității de consumare a acestora în incinta/teritoriul unității.

5. Se scutesc de taxele vamale, taxele pentru procedurile vamale și T.V.A.:

5.1. 10 ventilatoare pulmonare model Hamilton C1, furnizate de „GBG–MLD" S.R.L. și oferite cu titlu de donație de către Î.M. „MOLDCELL" S.R.L. și care urmează a fi distribuite instituțiilor medico–sanitare publice, conform Dispoziției Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale;

5.2. laringoscoape–video, furnizate de S.C. „Denolga medical" S.R.L. și oferite cu titlu de donație de către Banca Comercială „Mobiasbanca–OTP Group" S.A. pentru necesitățile Instituției Medico–Sanitare Publice Spitalul Clinic Republican „Timofei Moșneaga";

5.3. dispozitivele medicale și echipamentele de protecție, oferite cu titlu de donație pentru Instituția Medico–Sanitară Publică Spitalul Clinic Municipal de Copii „Valentin Ignatenco" și, care urmează a fi distribuite altor instituții medico–sanitare publice, conform Dispoziției Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, importate din Republica Turcia de către: OPTIVIZIYON SAGLIK MADENCILIK SANAYI VE TICARET LIMITED SRKETI, Reprezentanța Fundației „FUNDACJA SOLIDARNOSCI MIEDZYNARODOWEJ" în Republica Moldova, Episcopia de Ungheni și Nisporeni a Patriarhiei Moldovei, Dmitri Torner, Coman Andrei;

5.4. măștile medicale de unica folosință, oferite cu titlu de donație Ministerului Afacerilor Interne de către Î.C.S. „HUAWEI TECHNOLOGIES" S.R.L.

6. Prin derogare de la prevederile punctului 11 din Dispoziţia nr.8 din 28 martie 2020 a Comisiei pentru Situaţii Excepţionale, se permite desfășurarea activității de urmărire penală și pe alte cauze decât cele menționate în punctului 10 din anexa Dispoziției nr.1 din 18 martie 2020 a Comisiei pentru Situații excepționale, dacă aceasta nu necesită implicarea directă a părților (victimei,

părții vătămate, bănuitului, învinuitului) sau altor persoane participante la procesul penal.

7. Prin derogare de la art. 5 alin. (4) din Legea nr.271/2017 privind auditul situațiilor financiare, se extinde cu 6 (șase) luni termenul limită de 3 ani în care persoana, care nu a susținut examenul pentru obținerea calificării profesionale de auditor la o disciplină, poate fi admisă pentru a repeta examenul de calificare.

8. Prin derogare de la art. 24 alin. (4) din Legea nr.271/2017 privind auditul situațiilor financiare, se extinde până la data de 29 mai 2020 termenul de prezentare de către entitățile de audit Consiliului de supraveghere publică a auditului a Raportului privind respectarea procedurilor de control al calității auditului;

9. Prin derogare de la art. 29 alin. (1) din Legea nr.271/2017 privind auditul situațiilor financiare, se extinde până la data de 29 mai 2020 termenul de prezentare de către entitățile de audit care efectuează auditul la entitățile de interes public Consiliului de supraveghere publică a auditului a Raportului privind transparența.

10. Prin derogare de la art. 29, lit. e) din Legea nr.229/2010 privind controlul financiar public intern, se prelungește cu 60 (șaizeci) zile după expirarea perioadei stării de urgență termenul de prezentare Guvernului a Raportului anual consolidat privind controlul financiar public intern pe anul 2019.

11. Prin derogare de la art.8 alin. (1) din Legea nr.293/2017 privind unele măsuri în vederea implementării Programului de stat ,,Prima casă", în perioada stării de urgență, băncile comerciale participante în Program nu vor iniția procedura de executare a dreptului de ipotecă, ca urmare a neachitării sumei principale și a dobînzii în decurs de 91 de zile de către beneficiarii de credite ipotecare în cadrul Programului, iar în cazul inițierii ulterioare a unei proceduri de executare a dreptului de ipotecă, perioada stării de urgență nu va fi inclusă în termenul de 91 zile pentru clasificarea creditului ca neperformant.

12. Pe durata stării de urgență se suspendă termenele prevăzute în punctele 31, 39, 46, 49, 71 și 72 din Regulamentul de implementare a Programului de stat ,,Prima casă", aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.202/2018.

13. Prin derogare de la prevederile pct. 32 din Regulamentul privind subvenționarea creării locurilor de muncă, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.1145/2017, se prelungește pînă la 30 iunie 2020 termenul în care Serviciul Fiscal de Stat, la solicitarea autorității competente, verifică anual, pe parcursul valabilității contractului de subvenționare, respectarea de către beneficiar a obligațiilor stipulate în contract.

14. Anexa la Dispoziția nr. 1 din 18 Martie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, se modifică după cum urmează:

14.1. punctul 4, după sintagma ,,încuviințarea spitalizării forțate și tratamentului forțat", se completează cu sintagma ,,orice cereri din domeniul

dreptului electoral (cereri de revizuire, pronunțarea hotărârilor suplimentare, hotărâri de corectare a erorilor),”;

14.2. punctul 6, se completează, după cum urmează „Cauzele prevăzute la punctul 4, de domeniul electoral se vor examina în termen de pînă la 5 zile, conform regulilor de citare, însă, neprezența participanților nu împiedică examinarea cauzei, iar în zilele de repaus sau declarate zile de odihnă, conducerea instanțelor de judecată va dispune prezența personalului strict necesar pentru examinarea cauzei.”.

15. Dispoziția nr. 16 din 10 aprilie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, se modifică după cum urmează:

15.1. punctul 8 va avea următorul cuprins:

„8. Patentele valabile în perioada stării de urgenţă se suspendă pe perioada acesteia la cererea titularului de patentă depusa la Serviciul Fiscal de Stat în termen de pînă la 30 de zile din momentul ridicării stării de urgență. Termenul de valabilitate ce se cuprinde în perioada de suspendare se restabileşte şi se prelungeşte ulterior la cererea titularului de patentă.”;

15.2. la punctul 9 textul „restituirea sumei contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii în sumă fixă a” se substituie cu textul „o subvenție în mărimea sumei achitate a contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii în sumă fixă.”;

15.3. la punctul 10, cuvîntul „Restituirea” se substituie cu textul „Achitarea subvenției prevăzută la punctul 9”;

15.4. la punctul 13, după textul „Legii nr. 105/2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj” se completează cu textul „și Legii nr. 39/2006 privind instituirea unor măsuri suplimentare de susținere a activității de întreprinzător desfășurate în localitățile din stînga Nistrului ale raionului Dubăsari”;

15.5. la punctul 21, după textul „Legii nr. 105/2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj” se completează cu textul „și Legii nr. 39/2006 privind instituirea unor măsuri suplimentare de susținere a activității de întreprinzător desfășurate în localitățile din stînga Nistrului ale raionului Dubăsari”;

16. Se autorizează intrarea:

16.1. în data de 30 aprilie 2020, prin punctele de trecere a frontierei de stat deschise traficului internațional și șederea temporară pe teritoriul Republicii Moldova a 53 cetățeni români, membri ai echipei medicale speciale de urgență, antrenați în controlul și combaterea infecției COVID-19, în cadrul asistenței acordate de Guvernul României Guvernului Republicii Moldova;

16.2. în data de 30 aprilie 2020, prin punctul de trecere a frontierei de stat Aeroportul International Chișinău și șederea temporară, pînă la data de 10 mai 2020, pe teritoriul Republicii Moldova a trei cetățeni turci, reprezentanți ai companiei MKL ENERGY L.T, pentru semnarea actelor de investiții, cu

asigurarea obligatorie a respectării normelor pentru reducerea răspîndirii infecției COVID – 19.

17. Se sistează circulația transportului public din mun. Chișinău și mun. Bălți în zilele de 1-3 mai 2020.

18. Se sistează regimul de carantină în satul Carahasani, raionul Ştefan Vodă.

19. Se prelungește, pînă la 04 mai 2020, termenul de sistare a activității Instituției Medico–Sanitare Publice Spitalul Raional Ştefan Vodă (număr de identificare de stat (IDNO): 1003608150228).

20. Se autorizează organizarea cursei de transport rutier de pasageri, pentru repatrierea cetățenilor Republicii Moldova din Polonia, aflați la hotarul polono-ucrainean, prin punctul de trecere a frontierei de stat Moghileov-Podolsk – Otaci.

21. Cheltuielile pentru alimentarea aeronavei An124 cu combustibil Jet A în cantitate de 59 tone, în cadrul primirii ajutorului umanitar pentru lupta cu COVID-19 acordat de Guvernul Republicii Populare Chineze Republicii Moldova la data de 19 aprilie 2020, suportate de către S.R.L. Lukoil Moldova, se deduc în scopuri fiscale la determinarea impozitului pe venit.

22. Nerespectarea prevederilor/măsurilor stabilite de Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, constituie pericol pentru sănătatea publică și va servi temei de tragere la răspundere contravențională și/sau penală a persoanelor vinovate.

23. Prezenta Dispoziție intră în vigoare din momentul emiterii și se publică pe pagina oficială a Guvernului.

Prim-ministru,
Președinte al Comisiei **ION CHICU**

Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPOZIȚIA nr. 22 din 27 aprilie 2020

În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, art. 2 din Hotărîrea Parlamentului nr. 55/2020 privind declararea stării de urgență, punctele 6, 7, 8 și 9 din Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1340/2001, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova,

DISPUNE:

1. Se autorizează organizarea cursei de transport rutier de pasageri, pentru repatrierea cetățenilor Republicii Moldova din punctul de trecere a frontierei Korczowa – Krakovets (Polonia) - Chișinău.

2. Prezenta Dispoziție intră în vigoare din momentul emiterii și se publică pe pagina oficială a Guvernului.

Prim-ministru,
Președinte al Comisiei **ION CHICU**

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ȘI PETIȚII

Comisia pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova

DISPOZIȚIAnr. 21 din 24aprilie 2020

În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, art. 2 din Hotărîrea Parlamentului nr. 55/2020 privind declararea stării de urgență, punctele 6, 7, 8 și 9 din Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1340/2001, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova,

DISPUNE:

1. Zilele de 27 aprilie - 30 aprilie 2020 se declară zile de odihnă pentru toate unitățile din sectorul bugetar și instituțiile/autoritățile publice la autogestiune, cu excepția:

1.1. instituțiilor medico-sanitare, de sănătate publică și servicii auxiliare pentru instituțiile de sănătate publică, serviciilor de salvare, urgență și de asistență socială;

1.2. autorităților administrative din domeniul apărării naționale, ordinii publice şi securității naţionale;

1.3. instituțiilor de învățământ de toate nivelurile (de educaţie timpurie, instituţiile de învăţământ primar, secundar, profesional tehnic, superior, de învăţământ extraşcolar şi de învăţământ special), care vor asigură desfășurarea procesului educațional la distanță.;

1.4.I.P. „Agenția Servicii Publice”, Casa Națională de Asigurări Sociale, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă;

1.5. Băncii Naționale a Moldovei.

2. Recuperarea acestor zile se va realiza în modul stabilit de Guvern, după ridicarea stării de urgență.

3. Nu se consideră zile de odihnă pentru salariații care în perioada 27 aprilie - 30 aprilie 2020:

3.1. solicită acordarea/se află în concediul de odihnă anual (art. 112 din Codul muncii), inclusiv concediul de odihnă nefolosit (art. 119, alin. (3) din Codul muncii), cu achitarea indemnizației de concediu (art. 117 din Codul muncii) și concediu neplătit (art. 120 din Codul muncii);

3.2. sînt în regim de staționare, conform ordinului dispus de angajator.

4. Zilele de 27 aprilie - 30 aprilie 2020 se includ în tabelul de evidență a timpului de muncă și de calculare a salariului pentru luna aprilie, ca zile prezente la lucru.

5. Conducătorii unităților din sectorul bugetar și conducătorii instituțiilor/autorităților la autogestiune, în perioada 27 aprilie - 30 aprilie, vor atrage personalul strict necesar pentru a asigura funcționalitatea proceselor, inclusiv de la distanță.

6. Începîndcu data de 27 aprilie 2020se permite aflarea persoanelor în parcuri, în grupuri nu mai mari de 3 persoane, cu respectarea distanței sociale.

7. Reluarea începînd cu data de 27 aprilie 2020, cu asigurarea obligatorie a respectării normelor pentru reducerea răspîndirii infecției COVID - 19, a activităților de comerț cu amănuntul a tuturor tipurilor de mărfuri, prin unitățile comerciale specializate, cu excepția celor amplasate în centre comerciale și piețe (inclusiv piețe auto).

8. Se scutesc de taxele vamale, taxele pentru procedurile vamale și T.V.A.:

8.1. bunurile oferite cu titlu de donație pentru necesitățile instituțiilor medico-sanitare publice din Republica Moldova, în baza Acordului semnat între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Turcia, semnat la data de 17 aprilie 2020 în orașul Ankara (Turcia);

8.2. măștile medicale și echipamentele de protecție, oferite cu titlu de donație pentru Instituția Medico–Sanitară Publică Centrul național de Asistență Medicală Urgentă Prespitalicească și Primăria municipiului Chișinău, de către Întreprinderea cu Capital Străin „HUAWEI TECHNOLOGIES" S.R.L.;

8.3. măștile medicale, oferite cu titlu de donație Agenției Naționale pentru Sănătate Publică, importate de către operatorul economic „MALL ONLINE" S.R.L.

9. Prin derogare de la prevederile art. 1 alin. (3) din Legea nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, pentru motivarea financiară a personalului din cadrul Centrelor de plasament temporar pentru persoanele vârstnice și cu dizabilități (copii, adulți) din gestiunea Agenției Naționale Asistență Socială, pe perioada stării de urgență, începînd cu data de 1 aprilie curent, se stabilește:

9.1. spor lunar de compensare pentru munca prestată în condiții de risc sporit pentru sănătate în mărime de până la un salariu de bază pentru personalul implicat în prevenirea, supravegherea, controlul și tratamentul infecției COVID–19 din cadrul Centrelor de plasament temporar pentru persoanele cu dizabilități (adulte) comuna Brânzeni, raionul Edineț și comuna Cocieri, raionul Dubăsari;

9.2. spor lunar de compensare pentru munca prestată în condiții de risc sporit pentru sănătate în mărime de până la 50% din salariu de bază pentru personalul din cadrul Centrelor de plasament temporar pentru persoanele vârstnice și cu dizabilități (copii, adulți) din gestiunea Agenției Naționale Asistență Socială cu excepția celor prevăzute la punctul 9.1.din prezenta Dispoziție;

9.3. mărimea concretă a sporului se stabilește de către conducătorul instituției, în funcție de aportul și profesionalismul angajatului proporțional timpului efectiv lucrat;

9.4. sporul de compensare pentru munca prestată în condiții de risc sporit pentru sănătate constituie parte a salariului și se include în calculul salariului mediu în toate cazurile de aplicare;

9.5. sporul de compensare pentru munca prestată în condiții de risc sporit pentru sănătate acordat nu participă la formarea salariului lunar pentru calcularea diferenței de salariu și nu se include în limita părții variabile a salariului lunar.

10. Prin derogare de la prevederile art. 104 alin. (5) din Codul Muncii nr. 154/2003, pe perioada de acțiune a stării de urgență nu se limitează munca suplimentară prestată în afara duratei normale a timpului de muncă pentru personalul Centrelor de plasament temporar pentru persoanele vârstnice și cu dizabilități (copii, adulți) din gestiunea Agenției Naționale Asistență Socială.

11. Prin derogare de la prevederile art. 157 alin. (21) din Codul Muncii nr. 154/2003, pe perioada de acțiune a stării de urgență orele de muncă suplimentară prestată în afara duratei normale a timpului de muncă pentru personalul din cadrul Centrelor de plasament temporar pentru persoanele vârstnice și cu dizabilități (copii, adulți) din gestiunea Agenției Naționale Asistență Socială, implicați nemijlocit în acțiuni de prevenire, control și tratare a infecției COVID–19, se calculează în mărime ordinară.

12. Prin derogare de la prevederile Hotărârii Guvernului nr. 520/2006 privind aprobarea Normelor de cheltuieli în bani pentru întreținerea persoanelor cazate în instituțiile sociale și Hotărârii Guvernului nr. 506/2006 privind aprobarea normelor naturale pentru întreținerea persoanelor cazate în instituțiile sociale, în perioada stării de urgență se va asigura cu alimentație și produse igienico-sanitare conform normativelor stabilite în actele normative menționate, inclusiv și personalul din cadrul Centrelor de plasament temporar pentru persoanele vârstnice și cu dizabilități (copii, adulți) din gestiunea Agenției Naționale Asistență Socială implicat în prestarea serviciilor beneficiarilor.

13. Se permite persoanelor fizice, cetățeni ai altor state, care fac parte din componența echipajelor navelor sau sunt antrenate în pilotarea acestora, traversarea frontierei de stat, cu prezentarea următoarelor documente:

13.1. Documentul de călătorie valabil (pașaport);

13.2. Nominalizarea din partea operatorului/armatorului navei - pentru nave maritime;

13.3. Certificatul de călătorie al membrului echipajului navei, pentru prezentare autorităților de control. Modelul Certificatului se anexează.

14. Se autorizează intrarea, în data de 27 aprilie 2020, pe teritoriul Republicii Moldova, prin punctul de trecere a frontierei de stat Aeroportul

International Chișinău și șederea temporară, pînă la data de 03 mai 2020, pe teritoriul Republicii Moldova a unui cetățean francez și a unui cetățean britanic, membri ai echipajului de zbor al companiei aeriene Wizz Air. Reprezentanții oficiului Wizz Air în Republica Moldova vor asigura însoțirea, în condiții strict reglementate de autoritățile competente, a echipajului aeronavei de la punctul de intrare pînă la locul de staționare (odihnă) și vice-versa.

15. Se prelungește autorizarea șederii temporare, pînă la data de 27 aprilie 2020, pe teritoriul Republicii Moldova a 5 cetățeni ucraineni, membri ai echipajului elicopterului operatorului ROSAVIA, fără părăsirea teritoriului Aeroportului International Mărculești, dispusă prin punctul 9 din Dispoziția nr. 19 din 17 aprilie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova.

16. Se autorizează intrarea, în data de 24 aprilie 2020, pe teritoriul Republicii Moldova, prin punctul de trecere a frontierei de stat Aeroportul International Mărculești, și șederea temporară, pînă la data de 27 aprilie 2020, pe teritoriul Republicii Moldova a 5 cetățeni ucraineni, membri ai echipajului elicopterului operatorului ROSAVIA, fără părăsirea teritoriului Aeroportului International Mărculești.

17. Se autorizează intrarea, în data de 25 aprilie 2020, pe teritoriul Republicii Moldova, prin punctul de trecere a frontierei de stat Moghileov-Podolsk – Otaci și șederea temporară, pe perioada stării de urgență, pe teritoriul Republicii Moldova, a 4 cetăteni ucraineni, specialisti ai companiei aeriene ROSAVIA. Reprezentanții Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești" vor asigura însoțirea, în condiții strict reglementate de autoritățile competente, a reprezentanților companiei aeriene ROSAVIA de la punctul de intrare pînă la Aeroportul International Mărculești, fără părăsirea teritoriului aeroportului.

18. Se autorizează organizarea curselor aeriene charter suplimentare pentru repatrierea cetățenilor Republicii Moldova, în perioada 27 aprilie – 3 mai 2020:

VARȘOVIA- CHIȘINĂU
FRANKFURT - CHIȘINĂU
VERONA/VENEȚIA - CHIȘINĂU
LONDRA - CHIȘINĂU.

19. Se aprobă graficul curselor aeriene:

19.1 pentru 04-10 mai 2020:
LONDRA – CHIȘINĂU
MILAN – CHIȘINĂU
MOSCOVA – CHIȘINĂU
ST.PETERSBURG – CHIȘINĂU
PARIS – CHIȘINĂU
NEW YORK – CHIȘINĂU

19.2 pentru 11-17 mai 2020:

LONDRA – CHIȘINĂU
VERONA/VENEȚIA – CHIȘINĂU
PARIS – CHIȘINĂU
MOSCOVA – CHIȘINĂU

20. Se autorizează zborul de tip taxi, operat de către compania aeriană MHS AVIATION GMBH, din 27 aprilie 2020, COLOGNE - CHISINAU – VIENNA.

21. Se autorizează zborul de tip taxi, operat de către compania aeriană FLY TYROL, din 26 aprilie 2020, VIENNA - CHISINAU – VOSLAU.

22. Se autorizează cursa de transport rutier de pasageri, pentru repatrierea cetățenilor Republicii Moldova, din 28 aprilie 2020, BUCUREȘTI – CHIȘINĂU.

23. Se introduce, începînd cu data de 25 aprilie 2020, ora 8:00, regimul de carantină în satul Cișmichioi și satul Etulia, raionul Vulcănești.

24. Se sistează circulația transportului public din mun. Chișinău și mun. Bălți în data de 27 aprilie 2020.

25. Nerespectarea prevederilor/măsurilor stabilite de Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, constituie pericol pentru sănătatea publică și va servi temei de tragere la răspundere contravențională și/sau penală a persoanelor vinovate.

26. Prezenta Dispoziție intră în vigoare din momentul emiterii și se publică pe pagina oficială a Guvernului.

Prim-ministru,
Președinte al Comisiei **ION CHICU**

Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPOZIȚIA nr. 20 din 21 aprilie 2020

În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, art. 2 din Hotărîrea Parlamentului nr. 55/2020 privind declararea stării de urgență, punctele 6, 7, 8 și 9 din Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1340/2001, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova,

DISPUNE:

1. Începînd cu data de 27 aprilie 2020, I.P. „Agenția Servicii Publice", prin intermediul subdiviziunilor teritoriale, va relua prestarea serviciilor publice:

1.1. înmatricularea vehiculelor în regim special;

1.2.documentarea conducătorilor auto;

1.3.înregistrarea actului de naștere, cu eliberarea certificatului;

1.4.înregistrarea căsătoriei.

2. Începând cu 22 aprilie 2020 se permite, comercializarea produselor la pachet și în regim catering de către unitățile de alimentație publică, conform codului CAEM 56.10, cu excepția: bufetelor expres, vânzătorilor ambulanți la tonete de înghețată, cărucioarelor mobile care vând mâncare; prepararea hranei la standuri din piețe; activități ale restaurantelor și barurilor conexe transportului, unităților cu vânzare la geam.

3. Se permite reluarea antrenamentului individual (pregătire fizică generală), în spații publice deschise, pentru membrii loturilor naționale, cu asigurarea obligatorie a respectării normelor pentru reducerea răspîndirii infecției COVID -19. Membrii loturilor naționale vor deține asupra sa, în mod obligatoriu, actul de identitate și un certificat ce confirmă apartenența la lot, eliberat de Federațiile Sportive Naționale.

4. Punctul 4 din Dispoziția nr. 19 din 17 aprilie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, după sintagma „de taxele vamale", se completează cu sintagma „ , taxele pentru procedurile vamale".

5. Prin derogare de la prevederile art. 26 din Legea nr. 419/2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat, se permite debursarea pe conturile Băncii Naționale a Moldovei a surselor din contul împrumutului din partea Fondului Monetar Internațional prin intermediul mecanismului de creditare rapidă (RCF) în suma de 57,5 milioane Drepturi Speciale de Tragere și instrumentului de finanțare rapidă (RFI) în suma de 115,0 milioane Drepturi Speciale de Tragere.

6. Transferul surselor pe conturile Ministerului Finanțelor și utilizarea acestor surse se permite după intrarea în vigoare a legii privind atragerea împrumutului de stat extern din partea Fondului Monetar Internațional prin intermediul mecanismului de creditare rapidă (RCF) și a legii privind atragerea

împrumutului de stat extern din partea Fondului Monetar Internațional prin intermediul instrumentului de finanțare rapidă (RFI).

7. Nerespectarea prevederilor/măsurilor stabilite de Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, constituie pericol pentru sănătatea publică și va servi temei de tragere la răspundere contravențională și/sau penală a persoanelor vinovate.

8. Prezenta Dispoziție intră în vigoare din momentul emiterii și se publică pe pagina oficială a Guvernului.

Prim-ministru,
Președinte al Comisiei **ION CHICU**

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ȘI PETIȚII

Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPOZIȚIA nr. 19 din 17 aprilie 2020

În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, art. 2 din Hotărîrea Parlamentului nr. 55/2020 privind declararea stării de urgență, punctele 6, 7, 8 și 9 din Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1340/2001, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova,

DISPUNE:

1. Termenele de valabilitate ale actelor permisive (Autorizația sanitară de funcționare și Certificatul de acreditare în sănătate) eliberate prestatorilor de servicii medicale și farmaceutice de către Agenția Națională pentru Sănătate Publică, a căror valabilitate a expirat sau expiră pe durata stării de urgență, se prelungesc pînă la ridicarea stării de urgență.

2. Prin derogare de la prevederile Legii privind evaluarea şi acreditarea în sănătate nr. 552/2001, activitatea medicală de acordare a asistenței medicale în cadrul Instituţiei Medico–Sanitare Publice Centrul COVID–19 Chișinău (număr de identificare de stat (IDNO): 1020600013951), se va efectua fără perfectarea de către Agenția Națională pentru Sănătate Publică a actelor permisive menționate în punctul 1 din prezenta Dispoziție.

3. Compania Națională de Asigurări în Medicină va asigura contractarea și finanțarea serviciilor de asistență medicală prestate de către Instituția Medico–Sanitară Publică Centrul COVID–19 Chișinău (număr de identificare de stat (IDNO): 1020600013951) în baza Contractului de acordare a asistenței medicale (de prestare a serviciilor medicale) în cadrul asigurării obligatorii de asistență medicală încheiat între părți. Contractarea serviciilor medicale prestate se va efectua prin derogare de la punctul 7 din Criteriile de contractare a prestatorilor de asistență medicală în cadrul sistemului asigurării obligatorii de asistență medicală pentru anul 2020, aprobat prin Ordinul comun al Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și Companiei Naționale de Asigurări în Medicină Nr. 1515/375–A.

4. Se scutesc de taxele vamale și T.V.A.:

4.1. testele pentru depistarea infecției cu COVID–19, în valoare de 35,7 milioane lei, achiziționate de către Centrul pentru Achiziții Publice Centralizate în Sănătate din sursele Companiei Naționale de Asigurări în Medicină;

4.2. dispozitivele medicale și echipamentele de protecție, oferite cu titlu de donație pentru necesitățile instituțiilor medico-sanitare publice din Republica Moldova și importate de Orange Moldova S.A., Moldretail Group S.R.L., UNICEF Moldova, Comunitatea Evreiască din Republica Moldova, livrate prin intermediul cursei charter Shanghai – Chișinău, din data de 18 aprilie 2020;

4.3. dispozitivele medicale și echipamentele de protecție, oferite cu titlu de donație IMSP Spitalul Clinic Republican „Timofei Moșneaga", livrate prin intermediul cursei charter Shanghai – Chișinău, organizată în data de 18 aprilie 2020 și acordate de către Ningbo Haitian Holding Group Co., Ltd, Asociația Cooperare

Economică Europa-China și Ambasada Republicii Moldova în Republica Populară Chineză, Chengdu Sino Euro Trans Tunnel Co., Ltd;

4.4. dispozitivele medicale și echipamentele de protecție, oferite cu titlu de donație Primăriei s. Hîrtopul Mare, r. Criuleni, livrate prin intermediul cursei charter Shanghai – Chișinău, organizată în data de 18 aprilie 2020 și acordate de către Qingdao Loghiny Export-Import Co., Ltd;

4.5. dispozitivele medicale și echipamentele de protecție, oferite cu titlu de donație Primăriei mun. Ungheni, livrate prin intermediul cursei charter Shanghai – Chișinău, organizată în data de 18 aprilie 2020 și acordate de către Primăria or. Nanchang, Republica Populară Chineză;

4.6. dispozitivele medicale și echipamentele de protecție, oferite cu titlu de donație Ministerului Afacerilor Interne, livrate prin intermediul cursei charter Shanghai – Chișinău, organizată în data de 18 aprilie 2020 și acordate de către compania Poly Technologies Inc., Republica Populară Chineză;

4.7. dispozitivele medicale și echipamentele de protecție, oferite cu titlu de donație Ministerului Apărării, livrate prin intermediul cursei charter Shanghai – Chișinău, organizată în data de 18 aprilie 2020, acordate de către compania Poly Technologies Inc., Republica Populară Chineză.

5. Prin derogare de la prevederile Hotărârii Guvernului nr. 476/2016 „Cu privire la aprobarea Metodologiei privind baza de calcul și aprobare a taxelor pentru serviciile aeroportuare și de navigație aeriană", cursa charter Shanghai – Chișinău, organizată în data de 18 aprilie 2020 se scutește de plata taxei pentru servicii aeroportuare și de navigație aeriană.

6. Întrunirea membrilor organelor colective (de autoadministrare) ale sistemului judecătoresc și sistemului procuraturii, ale profesiilor juridice pe perioada regimului stării de urgență are loc prin intermediul sistemului de teleconferință. Întrunirea fizică în ședință poate avea loc doar în cazuri excepționale, pentru cazuri ce vizează nemijlocit regimul stării de urgență, cu avizul pozitiv al Comisiei pentru Situații Excepționale și cu asigurarea tuturor măsurilor sanitar-epidemiologice.

7. Se anulează testarea națională în învățământul primar pentru sesiunea de examene 2020.

8. Se anulează organizarea și desfășurarea examenelor de absolvire a gimnaziului pentru sesiunea de examene 2020.

9. Se autorizează intrarea, în data de 21 aprilie 2020, pe teritoriul Republicii Moldova, prin punctul de trecere a frontierei de stat Aeroportul International Mărculești, și șederea temporară, pînă la data de 24 aprilie 2020, pe teritoriul Republicii Moldova a 5 cetățeni ucraineni, membri ai echipajului elicopterului operatorului ROSAVIA, fără părăsirea teritoriului Aeroportului International Mărculești.

10. Se autorizează intrarea, în data de 17 aprilie 2020, pe teritoriul Republicii Moldova, prin punctul de trecere a frontierei de stat Aeroportul International Chișinău, și șederea temporară, pînă la data de 18 aprilie 2020, pe teritoriul Republicii Moldova a 2 cetățeni ucraineni, membri ai echipajului aeronavei private.

11. Se autorizează intrarea, în data de 20 aprilie 2020, pe teritoriul Republicii Moldova, prin punctul de trecere a frontierei de stat Aeroportul International

Chișinău și șederea temporară pe teritoriul Republicii Moldova a unui cetățean turc, pentru organizarea procesului de producere.

12. Se autorizează organizarea cursei aeriene charter pentru repatrierea cetățenilor Republicii Moldova LARNACA - ATENA – CHIȘINĂU.

13. Punctul 1 din Dispoziția nr. 17 din 13 aprilie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, se completează cu subpunctul 1.4. cu următorul cuprins: „1.4. Băncii Naționale a Moldovei.”.

14. Zilele de 21-22 aprilie 2020 se declară zile de odihnă pentru Întreprinderea de Stat „Poșta Moldovei”.

15. Se sistează circulația transportului public din mun. Chișinău și mun. Bălți în zilele de 18-20 aprilie 2020 și 25-26 aprilie 2020.

16. Prin derogare de la prevederile punctului 3 din Hotărîrea nr. 9 din 15 martie 2020 a Comisiei naționale extraordinare de sănătate publică și prin derogare de la prevederile punctului 13 din Dispoziția nr. 2 din 20 martie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale, se autorizează trecerea frontierei de stat moldo-române pe sensul de intrare în Republica Moldova prin punctele de trecere a frontierei de stat deschise traficului, a cetăţenilor străini care activează în cadrul proiectului de interes național „Programul de dezvoltare a serviciilor de alimentare cu apă şi canalizare din mun. Chişinău”.

17. Prin derogare de la prevederile punctului 13 din Dispoziția nr. 2 din 20 martie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale, cetățenii străini cu drept de muncă în Republica Moldova care activează în cadrul proiectului de interes naţional „Programul de dezvoltare a serviciilor de alimentare cu apă şi canalizare din mun. Chişinău”, în cazul în care nu prezintă semne clinice de infecţie respiratorie sau stare febrilă, nu sunt obligați să respecte regimul de autoizolare.

18. Nerespectarea prevederilor/măsurilor stabilite de Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, constituie pericol pentru sănătatea publică și va servi temei de tragere la răspundere contravențională și/sau penală a persoanelor vinovate.

19. Prezenta Dispoziție intră în vigoare din momentul emiterii și se publică pe pagina oficială a Guvernului.

Prim-ministru,
Președinte al Comisiei **ION CHICU**

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ȘI PETIȚII

Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPOZIȚIA nr. 18 din 15 aprilie 2020

În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, art. 2 din Hotărîrea Parlamentului nr. 55/2020 privind declararea stării de urgență, punctele 6, 7, 8 și 9 din Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1340/2001, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova,

DISPUNE:

1. Se aprobă graficul curselor aeriene:

1.1 pentru 20 – 26 aprilie 2020:

LONDRA – CHIȘINĂU
PARIS – CHIȘINĂU
NISA – CHIȘINĂU
MILAN – CHIȘINĂU
MOSCOVA – CHIȘINĂU
MOSCOVA – CHIȘINĂU
BARCELONA – CHIȘINĂU

1.2 pentru 27 aprilie – 3 mai 2020:

LONDRA – CHIȘINĂU
PARIS – CHIȘINĂU
ROMA – CHIȘINĂU
MILAN – CHIȘINĂU
MOSCOVA – CHIȘINĂU
ISTANBUL – CHIȘINĂU
DUBLIN – CHIȘINĂU

2. Se autorizează cursa de transport rutier de pasageri, pentru repatrierea cetățenilor Republicii Moldova, operată de către compania de transport „AGU „BELTRANSSPETAVTO" UD PREZIDENTA RB”, din 17 aprilie 2020, MINSK – CHIȘINĂU – MINSK.

3. Prezenta Dispoziție intră în vigoare din momentul emiterii și se publică pe pagina oficială a Guvernului.

Prim-ministru,
Președinte al Comisiei **ION CHICU**

Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPOZIȚIA nr. 17 din 13 aprilie 2020

În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, art. 2 din Hotărîrea Parlamentului nr. 55/2020 privind declararea stării de urgență, punctele 6, 7, 8 și 9 din Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1340/2001, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova,

DISPUNE:

1. Zilele de 21 aprilie - 24 aprilie 2020 se declară zile de odihnă pentru toate unitățile din sectorul bugetar și instituțiile/autoritățile publice la autogestiune, cu excepția:

1.1. instituțiilor medico-sanitare, de sănătate publică și servicii auxiliare pentru instituțiile de sănătate publică, serviciilor de salvare, urgență și de asistență socială;

1.2. autorităților administrative din domeniul apărării naționale, ordinii publice şi securității naţionale;

1.3. instituțiilor de învățământ de toate nivelurile (de educaţie timpurie, instituţiile de învăţământ primar, secundar, profesional tehnic, superior, de învăţământ extraşcolar şi de învăţământ special), care vor asigură desfășurarea procesului educațional la distanță.

2. Recuperarea acestor zile se va realiza în modul stabilit de Guvern, după ridicarea stării de urgență.

3. Nu se consideră zile de odihnă pentru salariații care în perioada 21 aprilie - 24 aprilie 2020:

3.1. solicită acordarea/se află în concediul de odihnă anual (art. 112 din Codul muncii), inclusiv concediul de odihnă nefolosit (art. 119, alin. (3) din Codul muncii), cu achitarea indemnizației de concediu (art. 117 din Codul muncii) și concediu neplătit (art. 120 din Codul muncii);

3.2. sînt în regim de staționare, conform ordinului dispus de angajator.

4. Zilele de 21 aprilie - 24 aprilie 2020 se includ în tabelul de evidență a timpului de muncă și de calculare a salariului pentru luna aprilie, ca zile prezente la lucru.

5. Conducătorii unităților din sectorul bugetar și conducătorii instituțiilor/autorităților la autogestiune, în perioada 21 aprilie - 24 aprilie, vor atrage personalul strict necesar pentru a asigura funcționalitatea proceselor, inclusiv de la distanță.

6. Ziua de 27 aprilie 2020 se declară zi lucrătoare, iar ziua de 08 iunie 2020 se declară zi de odihnă.

7. Anexa nr. 3 la Dispoziția nr. 10 din 31 martie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova se completează cu punctele 5 și 6, cu următorul cuprins:

„5. Excepție de la prezenta procedură sunt fi zborurile de tip taxi, privat și business, care transportă un număr limitat de persoane la bord.

6. Autoritatea Aeronautică Civilă va prezenta spre aprobare Comisiei Naționale pentru Situații Excepționale solicitările pentru zborurile menționate la punctul 5.”.

8. Se autorizează:

8.1. zborul de tip taxi, operat de către compania aeriană AIR X CHARTER LTD, din 13 aprilie 2020, ABU-DHABI - CHISINAU - BUCUREȘTI;

8.2. accesul temporar, pînă în data de 19.04.2020, pe teritoriul Republicii Moldova, în condiții strict reglementate de autoritățile competente, a echipajului aeronavei companiei aeriene AIR X CHARTER;

8.3. zborul de tip taxi, operat de către compania aeriană AVCONJET, din 15 aprilie 2020, NEWARK (USA) - CHISINAU – VIENNA;

8.4. zborul de tip cargo, operat de către compania aeriană AVIACON ZITOTRANS, din 15 aprilie 2020, JUBA – DJIBOUTI (TECH. LANDING) – CHISINAU – KRASNODAR, care transportă echipajul de zbor al companiei Valan International Cargo Charter, cetățeni ai Republicii Moldova și un cetățean al Ucrainei;

8.5. intrarea pe teritoriul Republicii Moldova, prin punctul de trecere a frontierei de stat Aeroportul Internațional Chișinău, a unui cetățean ucrainean, angajat al companiei Valan International Cargo Charter. Compania Valan International Cargo Charter, în coordonare cu Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, va asigura însoțirea persoanei de la punctul de intrare pînă la punctul de ieșire din Republica Moldova;

8.6. accesul temporar, pînă în data de 17.04.2020, pe teritoriul Republicii Moldova, în condiții strict reglementate de autoritățile competente, a echipajului aeronavei companiei aeriene AVIACON ZITOTRANS.

9. Se autorizează organizarea cursei aeriene charter pentru repatrierea cetățenilor Republicii Moldova TEL-AVIV – CHIȘINĂU.

10. Punctul 14 din Dispoziția nr. 14 din 06 aprilie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, va avea următorul cuprins:

„14. Se stabilește indemnizație unică în mărime de 16 mii lei:

14.1. angajaților infectați cu COVID-19 din: (i) Agenția Națională de Sănătate Publică, (ii) instituțiile medicale, inclusiv personalul detașat, din subordinea Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Apărării, Administrației Naționale a Penitenciarelor, (iii) instituțiile medico-sanitare publice spitalicești, de asistență medicală urgentă prespitalicească, de asistență medicală primară;

14.2. angajaților altor autorități/instituții bugetare și instituții medico-sanitare publice, care în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu s-au infectat cu COVID-19”.”.

11. Se introduce, începînd cu data de 14 aprilie 2020, ora 8:00, regimul de carantină în or. Glodeni.

12. Prin derogare de la prevederile punctului 3 din Hotărîrea nr. 9 din 15 martie 2020 a Comisiei naționale extraordinare de sănătate publică și prin derogare

de la prevederile punctului 13 din Dispoziția nr. 2 din 20 martie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale se autorizează trecerea frontierei de stat moldo-ucrainene şi a frontierei de stat moldo-române pe sensul de intrare în Republica Moldova prin punctele de trecere a frontierei de stat deschise traficului, a cetăţenilor străini care activează în cadrul proiectului de interes național „Construcția gazoductului Ungheni-Chișinău”.

13. Prin derogare de la prevederile punctului 13 din Dispoziția nr. 2 din 20 martie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale, cetățenii români cu drept de muncă în Republica Moldova care activează în cadrul proiectului de interes național „Construcția gazoductului Ungheni-Chișinău”, în cazul în care nu prezintă semne clinice de infecţie respiratorie sau stare febrilă, nu sunt obligați să respecte regimul de autoizolare.

14. Listele nominale și protocolul aplicabil persoanelor menționate la punctele 12 și 13 se aprobă de Ministerul Economiei și Infrastructurii.

15. Prin derogare de la prevederile art.47 alin.(1), lit. f) - i) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar - fiscale nr.181/2014, art.6 alin.(1) lit.b) din Legea nr.260/2017 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova, pct.5.1.2 din Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2020-2023, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.636/2019 se stabilesc următoarele:

15.1. Ministerul Finanţelor, Casa Naţională de Asigurări Sociale şi Compania Naţională de Asigurări în Medicină întocmesc şi prezintă spre auditare Curţii de Conturi rapoartele privind executarea bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale de stat şi fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală pe anul 2019 în termen de 30 de zile de la data ridicării stării de urgență;

15.2. Curtea de Conturi efectuează auditul rapoartelor privind executarea bugetului de stat, a bugetului asigurărilor sociale de stat şi a fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală pe anul 2019 și prezintă raportul de audit Guvernului și Parlamentului în termen de 45 de zile de la data prezentării acestora de către Ministerul Finanțelor, Casa Naţională de Asigurări Sociale şi Compania Naţională de Asigurări în Medicină;

15.3. Guvernul aprobă și prezintă Parlamentului rapoartele privind executarea bugetului de stat, a bugetului asigurărilor sociale de stat şi a fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală pe anul 2019 în termen de 45 de zile de la data prezentării acestora Curții de Conturi;

15.4. Parlamentul aprobă rapoartele privind executarea bugetului de stat, a bugetului asigurărilor sociale de stat şi a fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală pe anul 2019 în termen de 45 de zile de la data prezentării acestora de către Guvern.

16. Prin derogare de la punctul 24 al Regulamentului privind modul de acordare din bugetul de stat a compensațiilor pentru salariații angajați în sectorul privat participanți în cadrul Programului de stat „Prima casă” aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 253/2019, pe perioada stării de urgență, achitarea compensațiilor bănești pentru beneficiarii de compensații acceptați în programul de compensare destinat salariaților din sectorul privat (Prima casă 4), se va efectua în baza fondului de salarizare și altor recompense obținute de către beneficiar, reflectată în darea de

seamă privind impozitul pe venit, privind primele de asigurare obligatorie de asistență medicală reținute și contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii calculate aferent lunii februarie 2020.

17. În cazul instituirii regimului de carantină în localitățile din Zona de securitate, sporirea efectivelor organelor de drept și ale Forțelor Armate, implicate pentru desfășurarea activităților ce se impun, se va coordona cu delegația Republicii Moldova în Comisia Unificată de Control.

18. Se suspenda transportul rutier de persoane în trafic internațional prin servicii regulate, regulate speciale, ocazionale și în regim taxi, cu excepția curselor speciale autorizate de către Comisia pentru Situații Excepționale. Încălcarea acestei dispoziții constituie temei pentru suspendarea înregistrării până la trei luni sau radierea din Registrul operatorilor de transport rutier.

19. Se aprobă procedura de organizare a curselor de transport rutier de repatriere a cetățenilor Republicii Moldova, conform Anexei.

20. Nerespectarea prevederilor/măsurilor stabilite de Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, constituie pericol pentru sănătatea publică și va servi temei de tragere la răspundere contravențională și/sau penală a persoanelor vinovate.

21. Prezenta Dispoziție intră în vigoare din momentul emiterii și se publică pe pagina oficială a Guvernului.

Prim-ministru,
Președinte al Comisiei **ION CHICU**

Anexă
la Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale
a Republicii Moldova
nr. 17 din 13 aprilie 2020

Procedura de organizare a curselor de transport rutier a cetățenilor Republicii Moldova

1. Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene:

1.1. va întocmi listele solicitărilor cetățenilor Republicii Moldova, care intenționează să revină în Republica Moldova prin transport rutier, cu indicarea obligatorie a numelui, prenumelui, numărului de telefon, adresei electronice și domiciliului / reședinței în Republica Moldova;

1.2. va întocmi listele pentru repatrierea cetățenilor Republicii Moldova, acordând prioritate copiilor, studenților, persoanelor aflate la tratament medical, altor cetățeni aflați în dificultate;

1.3. va transmite Agenției Naționale Transport Auto listele pentru repatrierea cetățenilor Republicii Moldova;

1.4 va coordona, cu țările tranzitare, coridoarele de tranzit pentru cursele de transport rutier autorizate de către Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

2. Agenția Națională Transport Auto:

2.1. va elabora în conformitate cu listele recepționate la punctul 1 propuneri pentru graficul curselor de transport rutier și le va înainta Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova spre aprobare;

2.2. va selecta, în mod transparent și deschis, operatorii de transport rutier autorizați pentru efectuarea curselor;

2.3. va informa MAEIE privind operatorii de transport rutier selectați;

2.4. va publica pe pagina web informația despre costul și condițiile de călătorie.

3. MAEIE va informa persoanele din listele prezentate privind operatorul de transport rutier selectat, datele de contact ale operatorului, orarul cursei.

Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPOZIȚIA nr. 16 din 10 aprilie 2020

În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, art. 2 din Hotărîrea Parlamentului nr. 55/2020 privind declararea stării de urgență, punctele 6, 7, 8 și 9 din Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1340/2001, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova,

DISPUNE:

1. Prin derogare de la prevederile art. 1 alin. (3) din Legea nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, pentru motivarea financiară a personalului implicat în supravegherea, controlul și tratamentul infecției COVID-19, pe perioada stării de urgență, se stabilește:

1.1. spor lunar de compensare pentru munca prestată în condiții de risc sporit pentru sănătate în mărime de pînă la un salariu de bază: personalului Agenției Naționale de Sănătate Publică, personalului instituțiilor medicale, inclusiv personalului detașat, din subordinea Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Apărării, Administrației Naționale a Penitenciarelor, antrenat nemijlocit în acțiuni de prevenire, control și tratare a infecției COVID-19;

1.2. mărimea concretă a sporului se stabilește de către conducătorul instituției, în funcție de aportul și profesionalismul angajatului în vederea prevenirii, controlului și tratării infecției COVID-19;

1.3. sporul de compensare pentru munca prestată în condiții de risc sporit pentru sănătate constituie parte a salariului și se include în calculul salariului mediu în toate cazurile de aplicare;

1.4. sporul de compensare pentru munca prestată în condiții de risc sporit pentru sănătate acordat nu participă la formarea salariului lunar pentru calcularea diferenței de salariu și nu se include în limita părții variabile a salariului lunar.

2. Prin derogare de la prevederile art. 104 alin. (5) din Codul Muncii nr. 154/2003, pe perioada de acțiune a stării de urgență nu se limitează munca suplimentară prestată în afara duratei normale a timpului de muncă pentru personalul Agenției Naționale de Sănătate Publică, personalul instituțiilor medicale, inclusiv detașat, din subordinea Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Apărării, Administrației Naționale a Penitenciarelor, antrenat nemijlocit în acțiuni de prevenire, control și tratare a infecției COVID-19.

3. Prin derogare de la prevederile art. 157 alin. (2^1) din Codul Muncii nr. 154/2003, pe perioada de acțiune a stării de urgență orele de muncă suplimentară prestată în afara duratei normale a timpului de muncă pentru personalul Agenției Naționale de Sănătate Publică, personalului instituțiilor medicale, inclusiv detașat, din subordinea Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Apărării, Administrației Naționale a Penitenciarelor, antrenat nemijlocit în acțiuni de prevenire, control și tratare a infecției COVID-19, se calculează în mărime

ordinară, cu aplicarea sporului de compensare pentru munca prestată în condiții de risc sporit pentru sănătate.

4. Prin derogare de la prevederile art. 71 şi art. 72 din Codul Muncii nr. 154/2003, salarizarea lucrătorilor medicali detașați în cadrul instituțiilor medico-sanitare publice spitalicești destinate internării pacienților care întrunesc criteriile definiției de caz pentru COVID-19, desemnate prin ordinele Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale se va efectua pe deplin de către angajatorii de la locul de serviciu/de muncă de bază, cu achitarea integrală a tuturor drepturilor salariale lucrătorilor detașați, conform contractelor de muncă încheiate şi legislației în vigoare.

5. Pe perioada de acțiune a stării de urgență se stabilește:

5.1. supliment în mărime de 50% la salariul de funcție pentru motivarea financiară a personalului din cadrul asistenței medicale urgente prespitalicești, implicat în acordarea asistenței medicale pacienților cu COVID-19, în baza definiției de caz contact/suspect/probabil/confirmat;

5.2. supliment în mărime de pînă la 50% la salariul de funcție pentru motivarea financiară a personalului din cadrul asistenței medicale primare implicat nemijlocit în acordarea asistenței medicale pacienților cu COVID-19, în baza definiției de caz contact/suspect/probabil/confirmat, în limita resurselor financiare disponibile.

6. În vederea susţinerii activităţii de întreprinzător pentru atenuarea efectelor negative generate de situaţia epidemiologică (COVID-19) asupra economiei, se instituie mecanismul de subvenţionare după cum urmează:

6.1. Subiecţii subvenţiei sunt întreprinderile şi organizaţiile necomerciale, rezidenţi ai Republicii Moldova, care au instituit şomaj tehnic şi/sau staţionare, conform prevederilor art.80 şi 80^1 din Codul muncii al Republicii Moldova nr.154/2003;

6.2. Mărimea subvenţiei:

6.2.1. pentru subiecţii subvenţiei care şi-au sistat total sau parţial activitatea în conformitate cu deciziile Comisiei naţionale extraordinare de sănătate publică şi/sau cu dispoziţiile Comisiei pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova se acordă o subvenţie în mărimea sumei achitate a impozitului pe venit, a contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii datorate de angajator, a contribuţiilor individuale de asigurări sociale de stat obligatorii şi a primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în formă de contribuţie procentuală datorate de angajator şi salariat aferent indemnizaţiei/salariului acordat salariaţilor aflaţi în şomaj tehnic şi/sau staţionare;

6.2.2. pentru subiecţii subvenţiei care şi-au sistat total sau parţial activitatea, alţii decât cei specificaţi la subpunctul 6.2.1., se acordă o subvenţie în mărime de 60% din suma achitată a impozitului pe venit, a contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii datorate de angajator, a contribuţiilor individuale de asigurări sociale de stat obligatorii şi a primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în formă de contribuţie procentuală datorate de angajator şi salariat aferent indemnizaţiei/ salariului acordat salariaţilor aflaţi în şomaj tehnic şi/sau staţionare;

6.2.3. subvenţia se acordă pentru salariaţii aflaţi în şomaj tehnic şi/sau staţionare angajaţi până la data de 1 martie 2020;

6.2.4. suma subvenţiei prevăzută la subpunctul 6.2.1., calculată la nivel de salariat per zi de şomaj tehnic sau staţionare, nu va depăşi suma calculată a impozitului pe venit, a contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii datorate de angajator, a contribuţiilor individuale de asigurări sociale de stat obligatorii şi a primelor de asigurări obligatorii de asistenţă medicală în formă de contribuţie procentuală datorate de angajator şi salariat aferent salariului pentru luna februarie 2020 per zi lucrătoare;

6.2.5. suma subvenţiei prevăzută la subpunctul 6.2.2., calculată la nivel de salariat per zi de şomaj tehnic sau staţionare, nu va depăşi mărimea de 60% din suma calculată a impozitului pe venit, a contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii, datorate de angajator, a contribuţiilor individuale de asigurări sociale de stat obligatorii şi a primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în formă de contribuţie procentuală datorate de angajator şi salariat aferent salariului pentru luna februarie 2020 per zi lucrătoare;

6.3. Subvenţia se acordă pentru indemnizaţiile/salariile aferente şomajului tehnic şi/sau staţionării în perioada stării de urgenţă;

6.4.Termenul de achitare a subvenţiei:

6.4.1. achitarea subvenţiei se efectuează în baza cererii depuse de subiectul subvenţiei la Serviciul Fiscal de Stat;

6.4.2. cererea se depune după prezentarea dării de seamă şi achitarea impozitului pe venit, a contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii datorate de angajator, a contribuţiilor individuale de asigurări sociale de stat obligatorii şi a primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în formă de contribuţie procentuală datorate de angajator şi salariat aferent indemnizaţiei/salariului acordat salariaţilor aflaţi în şomaj tehnic şi/sau staţionare;

6.4.3. acordarea subvenţiei se efectuează de către Serviciul Fiscal de Stat în termen de 5 zile lucrătoare de la data depunerii cererii, din care:

- 3 zile – pentru efectuarea controlului tematic şi adoptarea deciziei de acordare a subvenţiei;

- o zi – pentru întocmirea documentelor de plată şi transmiterea acestora spre executare Trezoreriei de Stat;

- o zi – pentru achitarea subvenţiei.

6.5. Suma subvenţiilor primite conform prezentei dispoziţii constituie surse de venit neimpozabile cu impozitul pe venit;

6.6. Modul de acordare a subvenţiei se stabileşte de Ministerul Finanţelor.

7. Prin derogare de la prevederile Codului fiscal, pentru agenţii economici care şi-au sistat total sau parţial activitatea în conformitate cu deciziile Comisiei naţionale extraordinare de sănătate publică şi/sau cu dispoziţiile Comisiei pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova, termenul de prezentare a dărilor de seamă fiscale şi de achitare a obligaţiilor fiscale aferente taxelor locale pentru primul trimestru al anului 2020 se prelungeşte până la 25 iulie 2020.

8. Patentele valabile în perioada stării de urgenţă se suspendă pe perioada acesteia. Termenul ce cuprinde perioada de suspendare se restabileşte şi se prelungeşte ulterior la cererea titularului de patentă.

9. Persoanele indicate la poziţiile 1.7 şi 1.8 din anexa nr.1 la Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale au dreptul la restituirea sumei contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii în sumă fixă aferente perioadei sistării activităţii în conformitate cu deciziile Comisiei naţionale extraordinare de sănătate publică şi/sau cu dispoziţiile Comisiei pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova.

10. Restituirea se realizează de către Serviciul Fiscal de Stat în comun cu Casa Naţională de Asigurări Sociale din mijloacele bugetului de stat, conform modului stabilit de Ministerul Finanţelor.

11. Prin derogare de la prevederile Legii nr.105/2018 cu privire la promovarea ocupării forţei de muncă şi asigurarea de şomaj, în perioada stării de urgenţă persoanele înregistrate cu statut de şomer la una dintre subdiviziunile teritoriale de ocupare a forţei de muncă, inclusiv cele revenite de peste hotare, beneficiază lunar, de la data solicitării, de ajutor de şomaj în cuantum de 2775 de lei.

12. Dreptul la ajutorul de şomaj se stabileşte de către subdiviziunile teritoriale de ocupare a forţei de muncă în baza cererii de acordare a ajutorului de şomaj depuse de către solicitant. Cererea poate fi depusă la distanţă, prin utilizarea tehnologiilor informaţionale şi comunicaţionale.

13. Ajutorul de şomaj pentru şomerii beneficiari de ajutor de şomaj aflaţi în plată, precum şi pentru şomerii cărora li s-a stabilit dreptul la ajutorul de şomaj în perioada stării de urgenţă, în condiţiile Legii nr.105/2018 cu privire la promovarea ocupării forţei de muncă şi asigurarea de şomaj, se stabileşte într-un cuantum nu mai mic de 2775 de lei şi se acordă de la data intrării în vigoare a prezentei Dispoziţii şi până la sfârşitul perioadei stării de urgenţă.

14. Diferenţa dintre cuantumul de 2775 de lei acordat şi cuantumul lunar calculat al ajutorului de şomaj se finanţează din bugetul de stat şi nu se ia în considerare la stabilirea altor prestaţii de asigurări sociale.

15. Ajutorul de şomaj stabilit conform punctului 11 se finanţează de la bugetul de stat.

16. Perioada de beneficiere de ajutor de şomaj, stabilit conform punctului 11, nu se include în stagiul de cotizare.

17. Ajutorul de şomaj se calculează de către Casa Naţională de Asigurări Sociale şi se plăteşte lunar conform listelor electronice, prin intermediul prestatorilor de servicii de plată de pe teritoriul Republicii Moldova desemnaţi, prin cerere, de către beneficiari. Prestatorul de servicii de plată desemnat de către beneficiar va încheia, în acest sens, un contract cu Casa Naţională de Asigurări Sociale.

18. În baza conexiunilor intersistemice securizate, subdiviziunile teritoriale de ocupare a forţei de muncă transmit Casei Naţionale de Asigurări Sociale datele din decizia privind stabilirea dreptului la ajutor de şomaj şi încetarea acestuia.

19. Persoanele, care şi-au pierdut locul de muncă drept consecinţă a stării de urgenţă, la înregistrarea cu statut de şomer la subdiviziunea teritorială pentru ocuparea forţei de muncă şi solicitarea ajutorului de şomaj nu sunt obligate să se asigure în mod individual în sistemul asigurării obligatorii de asistenţă medicală.

20. Persoanele, care nu confirmă un stagiu de cotizare de 12 luni în ultimele 24 luni, inclusiv persoanele revenite de peste hotarele Republicii Moldova, pînă la înregistrarea cu statut de şomer la subdiviziunea teritorială şi solicitarea ajutorului de şomaj, sunt obligate să se asigure în mod individual în sistemul asigurării obligatorii de asistenţă medicală prin achitarea primei de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în sumă fixă.

21. După ridicarea stării de urgenţă, ajutorul de şomaj pentru toţi şomerii se va acorda în condiţiile Legii nr. 105/2018 cu privire la promovarea ocupării forţei de muncă şi asigurarea de şomaj.

22. Punctul 10 din Dispoziţia nr. 15 din 8 aprilie 2020 a Comisiei pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova se abrogă.

23. Prin derogare de la prevederile Legii nr.133/2008 cu privire la ajutorul social pe durata stării de urgenţă, începând cu luna aprilie 2020, venitul lunar minim garantat constituie 1300 de lei, inclusiv pentru luna în care se ridică starea de urgenţă.

24. Prin derogare de la articolul 7 alineatul (2) litera c) din Legea nr. 133/2008 cu privire la ajutorul social pe durata stării de urgenţă, începând cu luna aprilie 2020, cuantumul venitului lunar minim garantat pentru fiecare copil va constitui 75%, inclusiv pentru luna în care se ridică starea de urgenţă.

25. Pe perioada de acțiune a stării de urgență:

25.1. dreptul la ajutor social care expiră în perioada stării de urgenţă se extinde până la ridicarea acesteia;

25.2. nu se implementează prevederile privind realizarea activităţilor de interes comunitar, verificarea la reşedinţa curentă a solicitantului/beneficiarului a autenticităţii informaţiei prezentate în cererea pentru acordarea ajutorului social şi a corectitudinii utilizării ajutorului social;

25.3. la stabilirea dreptului la ajutor social, solicitantul care nu poate prezenta acte confirmative privind veniturile, terenurile agricole şi structura familiei depune declaraţia pe propria răspundere privind veridicitatea datelor declarate. Cererea se consideră completă şi se acceptă pentru examinare în cazul în care toate datele necesare au fost declarate şi a fost semnată declaraţia pe propria răspundere conform modelului aprobat de Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale;

25.4. la calcularea venitului global mediu lunar al familiei se iau în considerare veniturile declarate pe propria răspundere de membrii acesteia, precum şi datele parvenite prin intermediul schimbului de informaţii între sistemele informaţionale, în conformitate cu legislaţia.

26. După ridicarea stării de urgenţă, ajutorul social se va acorda în condiţiile Legii nr. 133/2008 cu privire la ajutorul social.

27. Nerespectarea prevederilor/măsurilor stabilite de Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, constituie pericol pentru sănătatea publică și

va servi temei de tragere la răspundere contravențională și/sau penală a persoanelor vinovate.

28. Prezenta Dispoziție intră în vigoare din momentul emiterii și se publică pe pagina oficială a Guvernului.

Prim-ministru,
Președinte al Comisiei **ION CHICU**

Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPOZIȚIA nr. 15 din 08 aprilie 2020

În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, art. 2 din Hotărîrea Parlamentului nr. 55/2020 privind declararea stării de urgență, punctele 6, 7, 8 și 9 din Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1340/2001, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova,

DISPUNE:

1. Reluarea, începînd cu data de 10 aprilie 2020, ora 08:00, a traficului rutier internațional de pasageri/marfar prin punctele de trecere a frontierei de stat pe segmentul de frontieră moldo-ucrainean Ocnița – Sokireanî și Larga-Kelmenţî.
2. Ministerul Afacerilor Interne și Ministerul Finanţelor vor asigura reluarea activităţii punctelor de trecere a frontierei de stat menționate la punctul 1.
3. Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene va informa autoritățile competente ale statului vecin.
4. Pe perioada regimului de carantină instituit în mun. Soroca, începând cu data de 09 aprilie 2020:

4.1. se interzice persoanelor în vîrstă de peste 63 ani, aflarea în afara domiciliului şi în spaţiile publice fără necesitate stringentă, cu excepţia: (i) deplasărilor în interese de serviciu, (ii) deplasărilor pentru asigurarea cu produse alimentare; (iii) deplasarea pentru asistenţă medicală, ce nu poate fi amânată; (iv) deplasarea pentru alte motive justificate şi care nu pot fi amânate;

4.2. se admit deplasările în afara domiciliului a persoanelor în vîrstă de peste 63 ani, cu excepția celor în interes de serviciu, doar în intervalul orar 09^{00}- 13^{00};

4.3. se interzice aflarea/deplasarea persoanelor în grup, mai mult de 2 persoane;

4.4. se interzice desfășurarea comerțului online pentru toate categoriile de mărfuri și produse, cu excepția celor din categoria: alimentare, farmaceutice și articolelor igienico – sanitare;

4.5. se interzice unităților comerciale care prestează servicii în perioada regimului de carantină, să desfășoare activitatea fără deținerea mijloacelor individuale de protecție (mască de protecție, mănuși);

4.6. se interzice aflarea/deplasarea în autovehicul de orice tip (public/privat), a mai mult de 2 persoane concomitent, inclusiv conducătorul auto, cu excepția acelor unități de transport care desfășoară activități de asigurare a localității cu servicii alimentare, medicale, precum și tehnice de deservire;

4.7. se obligă, autoritățile publice locale de toate nivelurile, a căror unități administrativ-teritoriale se află în proximitate cu zonele în care este introdus regimul de carantină, să asigure, pentru locuitorii din regiunile aflate în vecinătatea zonei de carantină, dreptul la libera circulație, pentru satisfacerea necesităților vitale.

5. Se introduce, începînd cu data de 09 aprilie 2020, ora 8:00, regimul de carantină în satul Talmaza, raionul Ştefan Vodă.

6. Se instituie, în cadrul Cancelariei de Stat, Centrul de coordonare a asistenței externe pentru eliminarea consecințelor pandemiei COVID-19.

7. Se aprobă Regulamentul Centrului de coordonare a asistenţei externe pentru eliminarea consecințelor pandemiei COVID-19, conform Anexei nr. 1 la prezenta Dispoziție.

8. Pe perioada stării de urgenţă, se suspendă soluţionarea cererilor de dobîndire/pierdere a cetăţeniei.

9. Se prelungesc cu pînă la 60 de zile termenele prevăzute la punctele 40 şi 58 din Regulamentul, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1144/2018, în cazul cererilor depuse anterior declarării stării de urgență.

10. În vederea executării prevederilor articolului IV din Legea nr. 56/2020 privind instituirea unor măsuri de susținere a cetățenilor și a activității de întreprinzător în perioada stării de urgență și modificarea unor acte normative, se dispun următoarele măsuri:

10.1. Persoanele, care și–au pierdut locul de muncă drept consecință a stării de urgență, la înregistrarea cu statut de șomer la subdiviziunea teritorială pentru ocuparea forței de muncă și solicitarea ajutorului de șomaj nu sunt obligate să se asigure în mod individual în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală;

10.2. Persoanele, care nu confirmă un stagiu de cotizare de 12 luni în ultimele 24 luni, inclusiv persoanele revenite de peste hotarele Republicii Moldova, pînă la înregistrarea cu statut de șomer la subdiviziunea teritorială și solicitarea ajutorului de șomaj sunt obligate să se asigure în mod individual în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală prin achitarea primei de Asigurare Obligatorie de asistență medicală în sumă fixă.

11. Autoritățile și instituțiile publice stipulate în subpunctele 11.1. și 11.2. din prezenta Dispoziție, vor asigura finanțarea și achiziţionarea de urgenţă prin negociere fără publicarea prealabilă a unui anunț de participare, în condiţii de maximă transparenţă a medicamentelor şi consumabilelor pentru asigurarea necesităţilor Instituţiei Medico–Sanitare Publice Centrul COVID–19 Chișinău, pentru realizarea măsurilor de reducere a riscului de îmbolnăvire cu coronavirusul SARS–CoV–2 şi de tratament a maladiei COVID–19, în sumă de până la 1.479.451,75, (un milion patru sute șaptezeci și nouă mii patru sute cincizeci și unu) lei 75 (șaptezeci și cinci) bani, inclusiv T.V.A., conform Anexei nr. 2 la prezenta Dispoziție.

11.1. Prin derogare de la Hotărîrea Guvernului cu privire la Centrul pentru achiziții publice centralizate în sănătate nr. 1128/2016, Instituţia Medico–Sanitară Publică Centrul COVID–19 Chișinău (număr de identificare de stat (IDNO): 1020600013951), va organiza şi va desfăşura procedurile de achiziţie a medicamentelor şi consumabilelor prin negociere fără publicarea prealabilă a unui anunț de participare, finanțate din mijloacele fondului pentru achitarea serviciilor medicale curente (fondul de bază);

11.2. Compania Naţională de Asigurări în Medicină va aloca din fondul pentru achitarea serviciilor medicale curente (fondul de bază) resursele financiare pentru acoperirea costului medicamentelor şi consumabilelor.

12. Prin derogare de la prevederile art. 14^1 din Legea cu privire la ajutoarele umanitare acordate Republicii Moldova nr.1491/2002, se permite recepționarea ajutorului umanitar acordat de către Guvernul Republicii Populare Chineze, Guvernului Republicii Moldova, de către IMSP Institutul Mamei și Copilului, Clinica „Emilian Coțaga", care va fi distribuit ulterior instituțiilor medico-sanitare publice de către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

13. Se prelungesc de drept pînă la 30 iunie 2020, inclusiv, termenele de valabilitate a certificatelor CEMT pentru controlul tehnic al autovehiculelor și remorcilor, care au expirat după 12 martie 2020.

14. Începând cu 03 aprilie 2020 pînă la 30 iunie 2020, inclusiv, se prelungesc pînă la finalizarea călătoriei termenele de valabilitate a autorizațiilor CEMT pe termen scurt, care au expirat în timpul efectuării cursei, din cauza procedurilor administrative și măsurilor restrictive aplicate de către state pentru combaterea răspîndirii COVID-19.

15. Pe perioada stării de urgență, certificatele de origine preferențiale a mărfurilor, prezentate în copii (pe hârtie sau în format electronic), sau autentificate cu semnătura digitală (prezentate în copii sau în original), au aceeași validitate ca și originalele acestora.

16. Importatorul, în termen de 30 zile de la data încetării stării de urgență a țării importatoare sau/și a țării exportatoare, urmează să prezinte organelor vamale originalele certificatelor de origine preferențială.

17. Pe perioada stării de urgență, se permite comerțul ambulant cu produse agricole vegetale de producție proprie, în baza autorizației de amplasare emise de autoritatea publică locală, cu asigurarea obligatorie a respectării normelor pentru reducerea răspîndirii infecției COVID -19.

18. Autorizația de amplasare și cerințele de organizare a comerțului ambulant vor fi stabilite de către autoritățile publice locale.

19. Prin derogare de la art.22 al Legii nr.152/2006 cu privire la Institutul Național al Justiției, începând cu 15 aprilie 2020, încetează statutul de audient al candidaților la funcții de judecător și procuror ai Institutului Național al Justiției.

20. Promovarea examenelor de absolvire a candidaților la funcții de judecător și procuror se suspendă până la ridicarea stării de urgență.

21. Se anulează autorizarea pentru efectuarea cursei aeriene charter Varșovia-Chișinău pentru repatrierea cetățenilor Republicii Moldova, în legătură cu numărul redus de solicitări.

22. Se autorizează organizarea cursei aeriene charter pentru repatrierea cetățenilor Republicii Moldova MOSCOVA – CHIȘINĂU.

23. Se autorizează cursa aeriană charter, operată de către compania aeriană TIME AIR, din 09 aprilie 2020, LONDRA - CHISINAU – PRAGA.

24. Se sistează circulația transportului public din mun. Chișinău și mun. Bălți în zilele de 11-12 aprilie 2020.

25. Se prelungește termenul de sistare a activității taxatorilor în transportul public de pasageri din mun. Chișinău și mun. Bălți pînă la 24 aprilie 2020.

26. Nerespectarea prevederilor/măsurilor stabilite de Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, constituie pericol pentru sănătatea publică și va servi temei de tragere la răspundere contravențională și/sau penală a persoanelor vinovate.

27. Prezenta Dispoziție intră în vigoare din momentul emiterii și se publică pe pagina oficială a Guvernului.

Prim-ministru,
Președinte al Comisiei **ION CHICU**

Anexa nr. 1
la Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale
a Republicii Moldova
nr. 15 din 08 aprilie 2020

REGULAMENTUL
Centrului de coordonare a asistenţei externe pentru eliminarea consecințelor pandemiei COVID-19

I. Dispoziţii generale

1. Prezentul Regulament stabileşte atribuţiile şi modul de organizare şi funcţionare a Centrului de coordonare a asistenţei externe pentru eliminarea consecințelor pandemiei COVID-19.

2. Centrul de coordonare a asistenţe externe pentru eliminarea consecințelor pandemiei COVID-19 (in continuare – Centrul de coordonare) reprezintă o structură interinstituțională, fără statut de persoană juridică, creat pentru perioada stării de urgență și a perioadei imediat următoare stării de urgență, conform principiului de parteneriat şi abilitat cu funcţii de recepționare, coordonare şi monitorizare intersectorială a cererilor de asistenţă externă care țin de eliminarea consecințelor pandemiei COVID - 19.

3. Centrul de coordonare îşi desfăşoară activitatea în conformitate cu prezentul Regulament și cadrul normativ.

II. Scopul creării și atribuțiile Centrului de coordonare

4. Centrul de coordonare are drept scop eficientizarea direcționării și valorificării asistenței externe destinate eliminării consecințelor COVID-19, inclusiv prin centralizarea solicitărilor de suport, facilitarea schimbului de informație, a comunicării şi participării tuturor părţilor interesate în procesul de luare a deciziilor privind prioritizarea, coordonarea și monitorizarea asistenţei externe destinate COVID-19.

5. Centrul de coordonare are următoarele atribuţii:

a) Recepționează și analizează solicitările de asistență externă pentru combaterea COVID-19 de la autoritățile administrative publice centrale și locale, instituțiile publice, mediul de afaceri și sectorul asociativ;

b) Identifică și prezintă Comisiei pentru Situații Excepționale prioritățile de finanțare din contul asistenței externe a măsurilor necesare pentru combaterea COVID-19;

c) Coordonează implementarea deciziilor Comisiei pentru Situații Excepționale în domeniul gestionării asistenței externe destinate COVID-19;

d) Recomandă măsuri active de îmbunătăţire/remediere în cazul apariţiei unor probleme de ordin operaţional şi/sau sesizează autorităţile responsabile privind riscurile implicate;

e) examinează rapoartele proiectelor şi programelor de asistenţă externă implementate în sector;

f) acordă suport în asigurarea durabilităţii asistenţei acordate în sector pentru atingerea obiectivelor strategice.

III. Organizarea şi funcţionarea Centrului de coordonare

6. Centrul de coordonare este format din:

a) Secretarul general adjunct al Guvernului, președintele Centrului de coordonare;

b) reprezentant al Ministerului Finanțelor;

c) reprezentant al Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale;

d) reprezentant al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene;

e) alți reprezentanți ai autorităților și instituțiilor publice relevante.

7. Desemnarea nominală a membrilor Centrului de coordonare se efectuează printr-o scrisoare oficială a reprezentantului în adresa Cancelariei de Stat.

8. Președintele Centrului de coordonare exercită următoarele funcții:

a) conduce întreaga activitate a Centrului de coordonare, asigurând funcționarea eficientă a acestuia, în conformitate cu atribuțiile sale;

b) convoacă ședințele ordinare şi extraordinare ale Centrului de coordonare;

c) conduce ședințele Centrului de coordonare şi concluzionează asupra propunerilor şi recomandărilor ce rezultă din dezbaterile care au avut loc în cadrul şedinţelor.

9. Deciziile Centrului de coordonare sunt aprobate cu votul majorității membrilor prezenţi la şedinţă şi se consemnează prin proces-verbal.

10. În funcţie de subiectele discutate, la şedinţele Centrului de coordonare pot participa şi persoane invitate în calitate de raportori sau observatori, care nu au dreptul de vot.

11. Centrului de coordonare se convoacă ori de cîte ori este necesar, dar nu mai rar decît o dată în săptămînă.

12. Ședințele Centrului pot fi organizate la distanță prin utilizarea sistemelor informaționale;

13. Centrul de coordonare este singura autoritate care poate solicita asistență externă de la partenerii de dezvoltare destinate eliminării consecințelor COVID-19.

IV. Secretariatul Centrului de coordonare

14. Secretariatul Centrului de coordonare este asigurat de către Direcţia coordonare politici și priorități a Cancelariei de Stat.

15. Secretariatul Centrului de coordonare este responsabil de*:*

a) asistenţa logistică şi informaţională în cadrul şedinţelor Centrului de coordonare;

b) remiterea materialelor (în versiune electronică) membrilor Centrului de coordonare pentru examinare;

c) elaborarea proceselor verbale ale şedinţelor;

d) monitorizarea realizării deciziilor aprobate în cadrul şedinţelor Centrului de coordonare.

Anexa nr. 2
la Dispoziția Comisiei pentru
Situații Excepționale
a Republicii Moldova
nr. 15 din 08 aprilie 2020

LISTA
consumabilelor şi medicamentelor
destinate asigurării necesităţilor urgente ale Instituţiei
Medico–Sanitare PubliceCentrul COVID–19 Chişinău în reducerea riscului răspândirii şi tratării cazurilor de infecţie cu SARS–CoV–2

Denumirea bunului	Forma farmacautica	Unitatea masura	Cantitatea	Pret estimativ fara TVA	Costul estimativ, fără TVA
CONSUMABILE					
Manuşi chirurgicale, sterile, din latex, cu pudra, N 6 -		pereche	400	2.19	875.63
Manuşi chirurgicale, sterile, din latex, cu pudra, N 7 -		pereche	2500	2.19	5,472.69
Manuşi chirurgicale, sterile, din latex, cu pudra, N 7,5 -		pereche	5500	2.19	12,039.91
Manuşi chirurgicale, sterile, din latex, cu pudra, N 8 -		pereche	6000	2.19	13,134.44
Manuşi chirurgicale, sterile, din latex, cu pudra, N 8,5 -		pereche	4000	2.19	8,756.30
Manuşi chirurgicale, sterile, din latex, cu pudra, N 9 -		pereche	1600	2.19	3,502.52
N7 Mănuşi p/u examinare, Nitril fara pudră, Nesterile, netede, -		bucata	3000	0.44	1,316.94
N8 Mănuşi p/u examinare, Nitril, fara pudră, Nesterile, netede, -		bucata	300000	0.44	131,694.44
N9 Mănuşi p/u examinare, Nitril, fara pudră, Nesterile, netede, -		bucata	100000	0.44	43,898.15
Seringa sterila cu ac nedetasabil, pentru insulina, ac 29G -		bucata	12000	0.54	6,438.89
Seringa, cu ac, 10ml, 3 compon, ac 21Gx1½ 0,8x40mm, sterila		bucata	50000	0.52	25,972.22
Seringa, cu ac, 20ml, 3 compon, ac 20Gx1½ 0,9x40mm, sterila,		bucata	25000	0.80	20,076.39
Seringa, cu ac, 2ml, 3 compon, ac 23Gx1¼ 0,6x30mm, sterila,		bucata	50000	0.33	16,453.70
Seringa, cu ac, 5ml, 3 compon, ac 22Gx1½ 0,7x40mm, sterila		bucata	80000	0.36	28,770.37
Sisteme de perfuzie a solutiilor, L-tub-150cm		bucata	40000	1.66	66,370.37
Sisteme de transfuzie a sîngelui, cu ac polimer -		bucata	3200	2.87	9,199.41
Vată medicală, nesterilă, 250g -		bucata	480	10.85	5,207.16
Bandaj de tifon 5mx10cm, nesteril, densit.32g/m2 -		bucata	2000	1.85	3,706.48
Tifon medical n/ster. 90cm, densitate 32g/m2 -		metri	5000	2.22	11,104.63
Tampoane impregnate cu alcool Dimensiuni ~ 60 x 30 mm, .Alcool izopropilic 70%, .Material neţesut, Ambalate individual, Utilizare: pentru curăţarea pielii, înainte de injecţii Set câte 100 buc.		unit	500	4.00	2,000.00
					415,990.64

ANTIVIRALE					
Hydroxychloroquine 200 mg tab.	Comprimate	compr.	10000	2.60	26,000.00
Lopinavir/Ritonavir 200 mg/50 mg (dosaj mediu 2 tab/zi pers	Comprimate	compr.	3000	42	126,000.00
					152,000.00
MEDICAMENTE					
Aminophyllinum	Solutie injectabila	fiola	10000	1.46	14,600.00
Azithromycinum 500 mg	pulb./sol.inj./perf.	flac	1000	57.41	57,405.00
Ceftriaxon 1 g	Pulbere/sol.inj.	flac	5000	3.00	15,007.41
Clorura de sodiu - 9 mg/ml 200 ml	Solutie perfuzabila	flac	10000	3.13	31,283.33
Colistina 1000000 UI	Pulbere/sol.inj.	flac	2000	62.00	124,000.00
Diphenhydraminum	Solutie injectabila	fiola	5000	0.56	2,800.00
Hydroxychloroquine 200 mg tab.	Comprimate	tab	10000	2.60	26,000.00
Meropenem 1000 mg	Pulbere/sol.inj.	flac	5000	29.97	149,825.00
Metamizoli natrium 500 mg/ml 2 ml	Solutie injectabila	fiola	5000	0.81	4,074.07
Metilprednisolon 500 mg 7,8 ml	pulb./sol.inj./perf.	flac	50	317.50	15,875.00
Paracetamol 10 mg/ml 100 ml	Solutie perfuzabila	flac	500	47.89	23,945.19
Paracetamol 500 mg	Comprimate	tab	10000	0.11	1,111.11
Peroxid de hidrogen 30 mg/ml 100 ml	Solutie	flac	100	3.35	335.00
Piperacilin cu Tazobactam - 4 g+0.5 g	pulb./sol.inj./perf.	flac	2000	57.80	115,600.00
					581,861.11
BIODISTRUCTIVE					
Dezinfectant (virulici, bactericid) pentru maini 500 ml cu pompa		unit	2000	100	200,000.00
Dezinfectant (virulici, bactericid) pentru suprafete si dispozitive medicale (solutia gata de lucru ambalaj 5 l)		canistre	100	648	64,800.00
Dezinfectant (virulici, bactericid) pentru maini (soluita gata de lucru) 5 l		canistre	100	648	64,800.00
					329,600.00
TOTAL					**1,479,451.75**

L E G E

Codul fiscal*

nr. 1163-XIII din 24.04.1997

Republicat: Monitorul Oficial al R.Moldova, ediţie specială din 08.02.2007
Republicat: Monitorul Oficial al R.Moldova, ediţie specială din 25.03.2005
Republicat: Monitorul Oficial al R.Moldova nr.102-103/814 din 23.08.2001
Publicat: Monitorul Oficial al R.Moldova nr.62/522 din 18.09.1997

* * *

C U P R I N S

TITLUL I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Relaţiile reglementate de prezentul cod
Articolul 2. Sistemul fiscal al Republicii Moldova
Articolul 3. Legislaţia fiscală
Articolul 4. Tratatele internaţionale
Articolul 5. Noţiuni generale
Articolul 6. Impozite şi taxe şi tipurile lor
Articolul 7. Stabilirea, modificarea şi anularea impozitelor şi taxelor de stat şi locale
Articolul 8. Drepturile şi obligaţiile contribuabilului
Articolul 9. Administrarea fiscală
Articolul 10. Activitatea organelor cu atribuţii de administrare fiscală
Articolul 11. Apărarea drepturilor şi intereselor contribuabilului

TITLUL II
IMPOZITUL PE VENIT

Capitolul 1
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 12. Noţiuni
Articolul 12^1. Perioada fiscală privind impozitul pe venit
Articolul 13. Subiecţii impunerii
Articolul 14. Obiectul impunerii
Articolul 14^1. Norme speciale aplicabile rezidenţilor parcurilor pentru tehnologia informaţiei şi angajaţilor acestora
Articolul 15. Cotele de impozit
Articolul 15^1. Modul de determinare a obligaţiilor fiscale
Articolul 15^2. Desemnarea procentuală
Articolul 16. Trecerea în cont a impozitelor
Articolul 17. Impozitarea venitului proprietarului decedat

Capitolul 2
COMPOZIŢIA VENITULUI

Articolul 18. Sursele de venit impozabile
Articolul 19. Facilităţi acordate de angajator
Articolul 20. Sursele de venit neimpozabile
Articolul 21. Reguli speciale referitoare la venit
Articolul 22. Nerecunoaşterea venitului în cazul pierderii forţate a proprietăţii

Capitolul 3
DEDUCERILE AFERENTE ACTIVITĂŢII DE ÎNTREPRINZĂTOR
Articolul 23. Regula generală
Articolul 24. Deducerea cheltuielilor aferente activităţii de întreprinzător
Articolul 25. Deducerea dobînzilor aferente creditelor şi împrumuturilor
Articolul 26. *Abrogat*
Articolul 26[1]. Deducerea amortizării mijloacelor fixe
Articolul 27. *Abrogat*
Articolul 27[1]. Norme speciale aplicabile rezidenţilor parcurilor pentru tehnologia informaţiei pentru deducerea cheltuielilor privind amortizarea şi reparaţia mijloacelor fixe
Articolul 28. Deducerea amortizării imobilizărilor necorporale
Articolul 29. Deducerea cheltuielilor legate de extracţia resurselor naturale irecuperabile
Articolul 30. Restricţiile privind deducerea impozitelor şi amenzilor
Articolul 31. Limitarea altor deduceri
Articolul 32. Reportarea pierderilor în viitor

Capitolul 4
SCUTIRI ŞI ALTE DEDUCERI
Articolul 33. Scutiri personale
Articolul 34. Scutiri acordate soţiei (soţului)
Articolul 35. Scutiri pentru persoanele întreţinute
Articolul 35[1]. Restricţii privind aplicarea scutirilor
Articolul 36. Alte deduceri

Capitolul 5
CREŞTEREA ŞI PIERDEREA DE CAPITAL
Articolul 37. Subiecţii creşterii sau pierderii de capital
Articolul 38. Domeniul de aplicare
Articolul 39. Activele de capital
Articolul 40. Determinarea creşterii sau pierderii de capital
Articolul 41. Restricţiile privind deducerea pierderilor de capital
Articolul 42. Baza valorică a activelor de capital
Articolul 43. *Abrogat*

Capitolul 6
REGULI DE EVIDENŢĂ
Articolul 44. Metodele de evidenţă şi aplicarea lor
Articolul 45. Metoda procentajului îndeplinit
Articolul 46. Regimul evidenţei stocurilor de mărfuri şi materiale
Articolul 47. Evidenţa venitului rezultat din proprietatea comună
Articolul 48. Evidenţa deducerilor recuperate

Capitolul 7
IMPOZITAREA UNOR CATEGORII DE CONTRIBUABILI
Articolul 49. Agenţii economici rezidenţi ai zonelor economice libere
Articolul 49[1]. *Abrogat*
Articolul 49[2]. *Abrogat*
Articolul 50. Activitatea de asigurare/reasigurare
Articolul 51. Autorităţile publice şi instituţiile publice scutite de impozit
Articolul 51[1]. *Abrogat*
Articolul 51[2]. Administraţia zonei economice libere
Articolul 51[3]. Instituţiile de învăţămînt publice şi private
Articolul 52. Organizaţiile necomerciale
Articolul 53. *Abrogat*
Articolul 53[1]. Întreprinderile create de societăţile orbilor, surzilor şi invalizilor
Articolul 53[2]. Asociaţiile de economii şi împrumut

Articolul 53[3]. Organizaţiile sindicale şi patronale
Articolul 54. Organizaţiile statelor străine, organizaţiile internaţionale şi personalul acestora

Capitolul 7[1]
REGIMUL FISCAL AL AGENŢILOR ECONOMICI SUBIECŢI AI SECTORULUI ÎNTREPRINDERILOR MICI ŞI MIJLOCII

Articolul 54[1]. Subiecţii impunerii
Articolul 54[1]/1. Perioada fiscală
Articolul 54[2]. Obiectul impunerii
Articolul 54[3]. Cota de impozit
Articolul 54[4]. Modul de calculare, achitare şi declarare

Capitolul 7[2]
REGIMUL FISCAL ÎN CAZUL APLICĂRII PERIOADEI FISCALE DE TRANZIŢIE PRIVIND IMPOZITUL PE VENIT

Articolul 54[5]. Subiecţii impunerii
Articolul 54[6]. Perioada fiscală de tranziţie
Articolul 54[7]. Obiectul impunerii
Articolul 54[8]. Cota de impozit
Articolul 54[9]. Modul de calculare, achitare şi declarare

Capitolul 8
REGIMUL FISCAL ÎN CAZUL ORGANIZĂRII, LICHIDĂRII ŞI REORGANIZĂRII AGENŢILOR ECONOMICI

Articolul 55. Contribuţiile la capital
Articolul 56. Plăţile efectuate de agenţii economici
Articolul 57. Lichidarea agentului economic
Articolul 58. Reorganizarea agentului economic
Articolul 59. Regulile în cazul lichidării sau reorganizării agentului economic

Capitolul 9
REGULI CU PRIVIRE LA ORGANISMELE DE PLASAMENT COLECTIV ÎN VALORI MOBILIARE

Articolul 60. *Abrogat*
Articolul 61. *Abrogat*
Articolul 62. *Abrogat*
Articolul 63. Organismele de plasament colectiv în valori mobiliare

Capitolul 10
IMPOZITAREA FONDURILOR NESTATALE DE PENSII

Articolul 64. Fondurile nestatale de pensii
Articolul 65. *Abrogat*
Articolul 66. Deducerea vărsămintelor
Articolul 67. Restricţiile privind deducerea vărsămintelor
Articolul 68. Impozitarea venitului fondului nestatal de pensii
Articolul 69. Fondul nestatal calificat de pensii instituit în străinătate

Capitolul 10[1]
IMPOZITAREA PERSOANELOR CARE DESFĂŞOARĂ ACTIVITATE PROFESIONALĂ ÎN SECTORUL JUSTIŢIEI

Articolul 69[1]. Subiecţii impunerii
Articolul 69[2]. Obiectul impunerii
Articolul 69[3]. Deducerile aferente activităţii profesionale în sectorul justiţiei şi în domeniul sănătăţii
Articolul 69[4]. Cota de impozit
Articolul 69[5]. Modul de calculare, achitare şi declarare

Capitolul 10²
REGIMUL FISCAL AL PERSOANELOR FIZICE
CE DESFĂŞOARĂ ACTIVITĂŢI INDEPENDENTE

Articolul 69⁶. Sfera aplicării
Articolul 69⁷. Subiecţii impunerii
Articolul 69⁸. Metode de evidenţă şi aplicarea acestora
Articolul 69⁹. Perioada fiscală
Articolul 69¹⁰. Obiectul impunerii
Articolul 69¹¹. Cota de impozit
Articolul 69¹². Modul de calculare, achitare şi declarare
Articolul 69¹³. Evidenţa persoanelor fizice ce desfăşoară activităţi independente

Capitolul 11
IMPOZITAREA NEREZIDENŢILOR. PREVEDERI SPECIALE
PENTRU TRATATELE INTERNAŢIONALE

Articolul 70. Dispoziţii generale privind divizarea surselor de venit ale nerezidenţilor
Articolul 71. Venitul nerezidenţilor obţinut în Republica Moldova
Articolul 72. Venitul obţinut peste hotarele Republicii Moldova
Articolul 73. Reguli de impozitare a veniturilor nerezidenţilor care nu desfăşoară activitate în Republica Moldova printr-o reprezentanţă permanentă
Articolul 74. Reguli de impozitare a veniturilor nerezidenţilor obţinute de la alte persoane rezidente
Articolul 75. Reguli de impozitare a nerezidenţilor care desfăşoară activitate în Republica Moldova printr-o reprezentanţă permanentă
Articolul 76. Reguli pentru nerezidenţi care au reprezentanţă pe teritoriul Republicii Moldova
Articolul 77. Reguli pentru nerezidenţi care exercită activitate pe şantierul de construcţie
Articolul 78. Venitul persoanei fizice care încetează a mai fi rezidentă sau care obţine statut de rezident
Articolul 79. Trecerea în cont a impozitelor
Articolul 79¹. *Abrogat*
Articolul 79². *Abrogat*
Articolul 79³. Prevederi speciale privind tratatele internaţionale

Capitolul 12
REGIMUL FISCAL PENTRU DIVIDENDE

Articolul 80. Impozitarea dividendelor
Articolul 80¹. Achitarea prealabilă a impozitului în cazul repartizării dividendelor

Capitolul 13
TRECEREA ÎN CONT A IMPOZITELOR

Articolul 81. Trecerea în cont a impozitelor calculate şi reţinute
Articolul 82. Trecerea în cont a impozitului achitat în străinătate

Capitolul 14
PREZENTAREA DECLARAŢIEI CU PRIVIRE LA IMPOZITUL PE VENIT.
UTILIZAREA CODULUI FISCAL

Articolul 83. Prezentarea declaraţiei cu privire la impozitul pe venit
Articolul 84. Achitarea impozitului în rate
Articolul 85. Semnarea declaraţiilor şi altor documente
Articolul 86. Utilizarea codului fiscal
Articolul 87. Termenele, modul, forma şi locul achitării impozitului

Capitolul 15
REŢINEREA IMPOZITULUI LA SURSA DE PLATĂ

Articolul 88. Reţinerea impozitului din salariu

Articolul 88[1]. Impozitarea plăţilor salariale ale angajaţilor din domeniul transportului rutier de persoane în regim de taxi
Articolul 89. Reţinerea impozitului din dobînzi
Articolul 90. Reţinerile din alte plăţi efectuate în folosul rezidentului
Articolul 90[1]. Reţinerea finală a impozitului din unele tipuri de venit
Articolul 90[2]. *Abrogat*
Articolul 91. Reţinerile din veniturile nerezidentului
Articolul 92. Achitarea impozitelor reţinute la sursa de plată şi prezentarea către Serviciul Fiscal de Stat şi contribuabili a documentelor privind plăţile şi/sau impozitele, primele de asigurare obligatorie de asistenţă medicală reţinute şi contribuţiile de asigurări sociale de stat obligatorii calculate la sursa de plată

TITLUL III
TAXA PE VALOAREA ADĂUGATĂ

Capitolul 1
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 93. Noţiuni generale

Capitolul 2
SUBIECŢI ŞI OBIECTE IMPOZABILE

Articolul 94. Subiecţii impozabili
Articolul 95. Obiectele impozabile

Capitolul 3
MODUL DE CALCULARE ŞI ACHITARE A T.V.A.

Articolul 96. Cotele T.V.A.
Articolul 97. Valoarea impozabilă a livrării impozabile
Articolul 98. Ajustarea valorii impozabile a livrării impozabile
Articolul 99. Livrările efectuate la un preţ mai mic decît cel de piaţă, fără efectuarea plăţii, în contul retribuirii muncii
Articolul 100. Valoarea impozabilă a mărfurilor importate
Articolul 101. Modul de calculare şi achitare a T.V.A.
Articolul 101[1]. Restituirea T.V.A. la investiţii (cheltuieli) capitale
Articolul 101[2]. *Abrogat*
Articolul 101[3]. Restituirea T.V.A. la investiţii (cheltuieli) capitale în autovehicule pentru transportul a minimum 22 de persoane, cu excepţia şoferului
Articolul 101[4]. Restituirea T.V.A. la investiţii (cheltuieli) capitale efectuate în cadrul parteneriatului public-privat de interes naţional

Articolul 102. Deducerea sumei T.V.A. pentru mărfurile, serviciile procurate

Capitolul 4
LIVRĂRILE SCUTITE DE T.V.A.

Articolul 103. Scutirea de T.V.A.

Capitolul 5
SCUTIREA DE T.V.A. CU DREPT DE DEDUCERE

Articolul 104. Livrările scutite de T.V.A. cu drept de deducere

Capitolul 6
LIVRĂRILE

Articolul 105. Livrările de mărfuri, servicii
Articolul 106. Livrările efectuate în cadrul realizării contractului de mandat
Articolul 107. Livrările efectuate în cadrul realizării contractului de comision şi contractului de administrare fiduciară

Capitolul 7
TERMENELE OBLIGAŢIEI FISCALE

Articolul 108. Termenele obligaţiei fiscale
Articolul 109. Termenele obligaţiei fiscale în cazul importurilor

Capitolul 8
LOCUL LIVRĂRII

Articolul 110. Locul livrării mărfurilor
Articolul 111. Locul livrării serviciilor

Capitolul 9
ADMINISTRAREA T.V.A.

Articolul 112. Înregistrarea subiectului impozabil
Articolul 112[1]. *Abrogat*
Articolul 113. Anularea înregistrării
Articolul 114. Perioada fiscală privind T.V.A.
Articolul 115. Declararea T.V.A. şi achitarea ei
Articolul 116. Ajustarea sumei T.V.A. în cazul datoriilor compromise
Articolul 117. Factura fiscală
Articolul 117[1]. Cazuri speciale de eliberare a facturilor fiscale
Articolul 118. Evidenţa mărfurilor, serviciilor
Articolul 118[1]. Registrul general electronic al facturilor fiscale
Articolul 118[2]. Modul şi termenele de eliberare a formularelor de facturi fiscale, a seriei şi diapazonului de numere

TITLUL IV
ACCIZELE

Capitolul 1
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 119. Noţiuni

Capitolul 2
SUBIECŢII IMPUNERII, OBIECTELE IMPUNERII ŞI BAZA IMPOZABILĂ

Articolul 120. Subiecţii impunerii
Articolul 121. Obiectele impunerii şi baza impozabilă

Capitolul 3
COTELE ACCIZELOR, MODUL DE CALCULARE ŞI TERMENELE DE ACHITARE

Articolul 122. Cotele accizelor şi momentul impunerii accizelor
Articolul 123. Modul de calculare şi termenele de achitare a accizelor
Articolul 123[1]. Modul de calculare a accizelor la ţigarete
Articolul 123[2]. Cotele stabilite pentru tutunul prelucrat
Articolul 124. Înlesniri la plata accizelor
Articolul 125. Trecerea la cont şi restituirea accizelor achitate
Articolul 125[1]. Impozitarea stocului de mărfuri supuse accizelor

Capitolul 4
ÎNREGISTRAREA, ANULAREA ŞI SUSPENDAREA ÎNREGISTRĂRII SUBIECŢILOR IMPUNERII. EVIDENŢA MĂRFURILOR SUPUSE ACCIZELOR CE SE EXPEDIAZĂ (SE TRANSPORTĂ). DECLARAREA ACHITĂRII ACCIZELOR

Articolul 126. Înregistrarea subiecţilor impunerii
Articolul 126[1]. Anularea şi suspendarea înregistrării subiecţilor impunerii
Articolul 127. Evidenţa mărfurilor supuse accizelor ce se expediază (se transportă). Declararea achitării accizelor

Capitolul 5
(Abrogat)

Articolul 128. *Abrogat*

Anexa nr.1 Mărfurile supuse accizelor
Anexa nr.2 Cota accizului pentru mijloacele de transport

TITLUL V
ADMINISTRAREA FISCALĂ

Capitolul 1
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 129. Noţiuni
Articolul 129[1]. Expedierea şi înmînarea actelor Serviciului Fiscal de Stat
Articolul 130. Raporturile reglementate
Articolul 131. Organele cu atribuţii de administrare fiscală

Capitolul 2
SERVICIUL FISCAL DE STAT

Articolul 132. Sarcina de bază a Serviciului Fiscal de Stat
Articolul 132[1]. Principiile generale de organizare a Serviciului Fiscal de Stat
Articolul 132[2]. Structura Serviciului Fiscal de Stat
Articolul 132[3]. Conducerea Serviciului Fiscal de Stat
Articolul 132[4]. Funcţiile de bază ale Serviciului Fiscal de Stat
Articolul 133. Atribuţiile Serviciului Fiscal de Stat
Articolul 134. Drepturile Serviciului Fiscal de Stat şi ale funcţionarilor fiscali
Articolul 135. *Abrogat*
Articolul 136. Obligaţiile Serviciului Fiscal de Stat şi ale funcţionarilor fiscali
Articolul 136[1]. Soluţia fiscală individuală anticipată
Articolul 137. *Abrogat*
Articolul 137[1]. Statutul juridic al funcţionarului fiscal cu statut special
Articolul 137[2]. Salarizarea
Articolul 137[3]. Gradele speciale ale funcţionarului fiscal cu statut special
Articolul 137[4]. Termenele de deţinere a gradelor speciale
Articolul 137[5]. Semnele specifice ale funcţionarului fiscal cu statut special
Articolul 137[6]. Garanţii sociale ale funcţionarului fiscal cu statut special
Articolul 138. *Abrogat*
Articolul 139. *Abrogat*
Articolul 140. *Abrogat*
Articolul 141. *Abrogat*
Articolul 142. *Abrogat*
Articolul 143. *Abrogat*
Articolul 144. *Abrogat*
Articolul 144[1]. Eliberarea şi retragerea certificatului de înregistrare în calitate de centru de asistenţă tehnică pentru maşinile de casă şi de control
Articolul 145. Ridicarea documentelor şi/sau a maşinilor de casă şi de control
Articolul 146. Postul fiscal
Articolul 147. Colaborarea Serviciului Fiscal de Stat cu autorităţile publice
Articolul 148. Selectarea, încadrarea şi concedierea funcţionarilor fiscali
Articolul 149. Gradele de calificare ale funcţionarilor fiscali
Articolul 150. *Abrogat*
Articolul 151. Apărarea drepturilor şi intereselor funcţionarilor fiscali
Articolul 152. Asigurarea materială şi socială a funcţionarului fiscal
Articolul 153. Răspunderea funcţionarului fiscal. Dreptul de a contesta acţiunile lui

Capitolul 3
ALTE ORGANE CU ATRIBUŢII DE ADMINISTRARE FISCALĂ

Articolul 153[1]. *Abrogat*
Articolul 154. Atribuţiile şi drepturile organelor vamale

Articolul 155. Obligaţiile organelor vamale
Articolul 156. Atribuţiile serviciului de colectare a impozitelor şi taxelor locale
Articolul 157. Drepturile serviciului de colectare a impozitelor şi taxelor locale
Articolul 158. Obligaţiile serviciului de colectare a impozitelor şi taxelor locale
Articolul 159. Actele serviciului de colectare a impozitelor şi taxelor locale
Articolul 160. Organizarea şi funcţionarea serviciului de colectare a impozitelor şi taxelor locale

Capitolul 4
EVIDENŢA CONTRIBUABILILOR

Articolul 161. Dispoziţii generale
Articolul 162. Atribuirea codului fiscal
Articolul 163. Locul, termenele şi modul de atribuire a codului fiscal
Articolul 164. Registrul fiscal de stat
Articolul 165. Utilizarea codului fiscal
Articolul 166. Aportul autorităţilor publice la evidenţa contribuabililor
Articolul 166[1]. Aportul Băncii Naţionale a Moldovei în evidenţa instituţiilor financiare licenţiate
Articolul 167. Obligaţiile în cazul deschiderii, modificării sau închiderii conturilor bancare
Articolul 168. Anularea codului fiscal

Capitolul 5
OBLIGAŢIA FISCALĂ

Articolul 169. Naşterea şi modificarea obligaţiei fiscale
Articolul 170. Modul de stingere a obligaţiei fiscale
Articolul 171. Stingerea obligaţiei fiscale prin achitare
Articolul 172. Stingerea obligaţiei fiscale, inclusiv a restanţelor, prin anulare
Articolul 173. Stingerea obligaţiei fiscale prin prescripţie
Articolul 174. Stingerea obligaţiei fiscale prin scădere
Articolul 174[1]. Stingerea simplificată a obligaţiei fiscale prin scădere
Articolul 175. Stingerea obligaţiei fiscale prin compensare
Articolul 176. Restituirea sumei plătite în plus şi a sumei care, conform legislaţiei fiscale, urmează a fi restituită
Articolul 177. Stingerea obligaţiei fiscale prin executare silită
Articolul 178. Data stingerii obligaţiei fiscale
Articolul 179. Succesiunea stingerii obligaţiilor fiscale
Articolul 180. Modificarea termenului de stingere a obligaţiei fiscale

Capitolul 6
RESPONSABILITATEA DE STINGEREA OBLIGAŢIEI FISCALE

Articolul 181. Responsabilitatea persoanei cu funcţie de răspundere de stingerea obligaţiei fiscale a contribuabilului
Articolul 182. Responsabilitatea persoanei cu funcţie de răspundere a contribuabilului obligat să reţină sau să perceapă de la o altă persoană impozitele, taxele, majorările de întîrziere (penalităţile) şi/sau amenzile şi să le verse la buget
Articolul 183. Responsabilitatea persoanei care dobîndeşte o proprietate de a stinge restanţa persoanei care îi transmite proprietatea
Articolul 184. Responsabilitatea pentru obligaţiile fiscale ale persoanei în curs de lichidare
Articolul 185. Responsabilitatea pentru obligaţiile fiscale ale persoanei în cazul reorganizării ei
Articolul 186. Stingerea obligaţiilor fiscale ale persoanelor fizice decedate, declarate moarte, dispărute fără veste, lipsite de capacitate de exerciţiu sau cu capacitate de exerciţiu restrînsă

Capitolul 7
DAREA DE SEAMĂ FISCALĂ

Articolul 187. Prezentarea dării de seamă fiscale
Articolul 188. Darea de seamă fiscală corectată
Articolul 188[1]. Prezentarea dărilor de seamă fiscale şi termenul de plată a obligaţiilor fiscale în legătură cu lichidarea agentului economic
Articolul 189. Calcularea impozitelor şi taxelor de către Serviciul Fiscal de Stat

Capitolul 8
EVIDENŢA OBIECTELOR IMPOZABILE ŞI A OBLIGAŢIILOR FISCALE
Articolul 190. Principiile generale de evidenţă a obiectelor impozabile şi a obligaţiilor fiscale
Articolul 191. Avizul de plată a obligaţiei fiscale
Articolul 192. Termenul de remitere a avizului de plată şi termenul de stingere a obligaţiei fiscale

Capitolul 9
EXECUTAREA SILITĂ A OBLIGAŢIEI FISCALE
Articolul 193. Condiţiile declanşării executării silite a obligaţiei fiscale
Articolul 194. Modalităţile de executare silită a obligaţiei fiscale
Articolul 195. Organele abilitate cu executarea silită a obligaţiei fiscale
Articolul 196. Regulile generale de executare silită a obligaţiei fiscale
Articolul 197. Încasarea de mijloace băneşti de pe conturile bancare ale contribuabilului
Articolul 198. Ridicarea de la contribuabil a mijloacelor băneşti în numerar
Articolul 199. Reguli generale de sechestrare a bunurilor
Articolul 200. Sechestrarea bunurilor ca modalitate de asigurare a executării silite a obligaţiei fiscale
Articolul 201. Sechestrarea bunurilor contribuabilului care se află la alte persoane
Articolul 201[1]. Executarea silită a producţiei agricole nerecoltate (viitoare)
Articolul 202. Ridicarea sechestrului
Articolul 203. Comercializarea bunurilor sechestrate
Articolul 204. *Abrogat*
Articolul 205. Urmărirea datoriei debitoare
Articolul 206. Imposibilitatea executării silite a obligaţiei fiscale
Articolul 207. Evidenţa acţiunilor de executare silită a obligaţiei fiscale

Capitolul 10
(Abrogat)
Articolul 208. *Abrogat*
Articolul 209. *Abrogat*
Articolul 210. *Abrogat*
Articolul 211. *Abrogat*
Articolul 212. *Abrogat*
Articolul 213. *Abrogat*

Capitolul 11
CONTROLUL FISCAL
Articolul 214. Principiile generale de efectuare a controlului fiscal
Articolul 215. Controlul fiscal la oficiul Serviciului Fiscal de Stat sau al altui organ cu atribuţii de administrare fiscală
Articolul 216. Controlul fiscal la faţa locului
Articolul 217. Verificarea faptică
Articolul 218. Verificarea documentară
Articolul 219. Verificarea totală
Articolul 220. Verificarea parţială
Articolul 221. Verificarea tematică
Articolul 222. Verificarea operativă
Articolul 223. Verificarea prin contrapunere
Articolul 224. Cumpărătura de control
Articolul 224[1]. Controlul fiscal în legătură cu lichidarea agentului economic
Articolul 225. Metodele şi sursele indirecte de estimare a sumei obligaţiei fiscale
Articolul 225[1]. Particularităţile estimării obligaţiilor fiscale ca urmare a instituirii posturilor fiscale
Articolul 226. Citaţia la Serviciul Fiscal de Stat, inclusiv citaţia bancară, procedura de audiere

Capitolul 11[1]
METODELE INDIRECTE DE ESTIMARE A VENITULUI IMPOZABIL AL PERSOANELOR FIZICE
Articolul 226[1]. Noţiuni

Articolul 226[2]. Termenul de prescripţie pentru determinarea venitului impozabil estimat
Articolul 226[3]. Subiecţii estimării prin metode indirecte
Articolul 226[4]. Obiectele estimării prin metode indirecte
Articolul 226[5]. Modalitatea impozitării
Articolul 226[6]. Metodele indirecte de estimare
Articolul 226[7]. Declararea disponibilului de mijloace băneşti
Articolul 226[8]. Metoda cheltuielilor
Articolul 226[9]. Metoda fluxului mijloacelor băneşti
Articolul 226[10]. Metoda proprietăţii
Articolul 226[11]. Surse indirecte de informaţii
Articolul 226[12]. Etapele aplicării metodelor indirecte de estimare
Articolul 226[13]. Analiza şi selectarea persoanelor fizice care urmează a fi supuse verificării
Articolul 226[14]. Verificarea fiscală prealabilă
Articolul 226[15]. Controlul fiscal
Articolul 226[16]. Mecanismul de declarare şi de asigurare a confidenţialităţii

Capitolul 12
ASIGURAREA STINGERII OBLIGAŢIEI FISCALE

Articolul 227. Măsurile de asigurare a stingerii obligaţiei fiscale
Articolul 227[1]. Stingerea obligaţiilor fiscale în cazul lichidării agentului economic
Articolul 228. Majorarea de întîrziere (penalitatea)
Articolul 229. Suspendarea operaţiunilor la conturile bancare
Articolul 230. Sechestrarea bunurilor

Capitolul 13
DISPOZIŢII GENERALE PRIVIND RĂSPUNDEREA PENTRU ÎNCĂLCĂRI FISCALE

Articolul 231. Noţiunea şi temeiurile tragerii la răspundere pentru încălcare fiscală
Articolul 232. Persoanele pasibile de răspundere pentru încălcare fiscală
Articolul 233. Condiţii generale de tragere la răspundere pentru încălcare fiscală
Articolul 234. Absolvirea de răspundere pentru încălcare fiscală
Articolul 235. Scopul şi forma sancţiunilor fiscale
Articolul 236. Amenda
Articolul 237. *Abrogat*
Articolul 238. Regulile generale de aplicare a sancţiunii fiscale

Capitolul 14
PROCEDURA DE EXAMINARE A CAZURILOR DE ÎNCĂLCARE FISCALĂ

Articolul 239. Scopul procedurii de examinare a cazului de încălcare fiscală
Articolul 240. Circumstanţele care exclud procedura de examinare a cazului de încălcare fiscală
Articolul 241. Autoritatea abilitată să examineze cauzele privind încălcările fiscale
Articolul 242. Drepturile şi obligaţiile persoanei trase la răspundere pentru încălcare fiscală
Articolul 243. Participarea persoanei trase la răspundere pentru încălcare fiscală la examinarea cazului
Articolul 244. Reprezentantul şi confirmarea împuternicirilor lui
Articolul 245. Locul şi modul examinării cazului de încălcare fiscală
Articolul 246. Termenele de examinare a cazului de încălcare fiscală
Articolul 247. Clarificarea circumstanţelor cazului de încălcare fiscală
Articolul 248. Decizia asupra cazului de încălcare fiscală
Articolul 249. Tipurile de decizii
Articolul 250. Pronunţarea deciziei asupra cazului de încălcare fiscală şi înmînarea unui exemplar al deciziei
Articolul 251. Propunerile de lichidare a cauzelor şi condiţiilor săvîrşirii încălcării fiscale
Articolul 252. Executarea deciziei asupra cazului de încălcare fiscală

Capitolul 15
TIPURILE DE ÎNCĂLCĂRI FISCALE ŞI RĂSPUNDEREA PENTRU ELE

Articolul 253. Împiedicarea activităţii Serviciului Fiscal de Stat

Articolul 254. Neutilizarea echipamentelor de casă şi de control
Articolul 254[1]. Nerespectarea reglementărilor din domeniul transporturilor auto de călători. Neeliberarea biletelor de călătorie
Articolul 255. Neprezentarea informaţiei despre sediu
Articolul 256. Nerespectarea regulilor de evidenţă a contribuabililor
Articolul 257. Încălcarea regulilor de ţinere a contabilităţii şi a evidenţei în scopuri fiscale
Articolul 257[1]. Neeliberarea facturii fiscale în cazul bunurilor gajate
Articolul 258. *Abrogat*
Articolul 259. Încălcarea de către instituţiile financiare (sucursalele sau filialele acestora) şi alţi prestatori de servicii de plată a modului de decontare
Articolul 260. Nerespectarea modului de întocmire, de prezentare a dării de seamă fiscale şi a facturii fiscale, precum şi neînregistrarea facturii fiscale în Registrul general electronic al facturilor fiscale
Articolul 260[1]. Încălcarea modului de prezentare de către contribuabil a documentelor privind plăţile şi/sau impozitele reţinute
Articolul 260[2]. Încălcarea modului de prezentare de către rezidenţii parcurilor pentru tehnologia informaţiei a datelor ce ţin de efectuarea plăţilor salariale
Articolul 261. Încălcarea regulilor de calculare şi de plată a impozitelor şi taxelor
Articolul 262. Lipsa “Timbrelor de acciz”
Articolul 262[1]. Nerespectarea regulilor de comercializare a ţigaretelor
Articolul 263. Nerespectarea regulilor de executare silită a obligaţiei fiscale
Articolul 263[1]. Ruperea sau deteriorarea sigiliului
Articolul 263[2]. Încălcarea obligaţiei de transferare a plăţilor încasate de către executorii judecătoreşti

Capitolul 16
TERMENELE DE PRESCRIPŢIE

Articolul 264. Termenul de prescripţie pentru determinarea obligaţiilor fiscale
Articolul 265. Termenul de prescripţie pentru stingerea obligaţiei fiscale
Articolul 266. Termenul de prescripţie pentru compensarea ori restituirea sumelor plătite în plus sau a sumelor care, conform legislaţiei fiscale, urmează a fi restituite

Capitolul 17
CONTESTAŢIILE

Articolul 267. Dreptul de a contesta decizia Serviciului Fiscal de Stat sau acţiunea funcţionarului fiscal
Articolul 268. Termenul de depunere a contestaţiei
Articolul 269. Depunerea contestaţiei
Articolul 270. Examinarea contestaţiei
Articolul 271. Decizia emisă pe marginea contestaţiei
Articolul 272. Executarea deciziei emise pe marginea contestaţiei
Articolul 273. Contestarea deciziilor şi acţiunilor privind executarea silită a obligaţiei fiscale
Articolul 274. Contestarea în instanţă judecătorească a deciziei Serviciului Fiscal de Stat şi a acţiunilor funcţionarilor fiscali
Articolul 274[1]. Examinarea contestaţiilor în cadrul Consiliului de soluţionare a disputelor

Capitolul 18
ACTELE NORMATIVE

Articolul 275. Actele normative ale Serviciului Fiscal de Stat

TITLUL VI
IMPOZITUL PE BUNURILE IMOBILIARE

Capitolul 1
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 276. Noţiuni

Capitolul 2
SUBIECŢII IMPUNERII, OBIECTELE IMPUNERII ŞI

BAZA IMPOZABILĂ A BUNURILOR IMOBILIARE
Articolul 277. Subiecţii impunerii
Articolul 278. Obiectele impunerii şi baza impozabilă a bunurilor imobiliare

Capitolul 3
EVALUAREA ŞI REEVALUAREA BUNURILOR IMOBILIARE ÎN SCOPUL IMPOZITĂRII
Articolul 279. Evaluarea şi reevaluarea bunurilor imobiliare

Capitolul 4
COTELE, MODUL DE CALCULARE ŞI TERMENELE DE ACHITARE A IMPOZITULUI PE BUNURILE IMOBILIARE
Articolul 280. Cotele impozitului
Articolul 280[1]. Perioada fiscală
Articolul 281. Calcularea impozitului
Articolul 281[1]. Termenele de prezentare a calculului impozitului
Articolul 282. Termenele achitării impozitului
Articolul 282[1]. Norme speciale privind calcularea şi achitarea impozitului pe bunurile imobiliare de către rezidenţii parcurilor pentru tehnologia informaţiei

Capitolul 5
ÎNLESNIRI LA PLATA IMPOZITULUI PE BUNURILE IMOBILIARE
Articolul 283. Scutirea de impozit
Articolul 284. Scutirea de impozit acordată de autorităţile administraţiei publice locale

Capitolul 6
ADMINISTRAREA IMPOZITULUI PE BUNURILE IMOBILIARE
Articolul 285. Furnizarea informaţiei
Articolul 286. Avizul de plată a impozitului
Articolul 287. Ţinerea cadastrului fiscal
Anexă Valoarea (costul) bunurilor imobiliare cu destinaţie locativă (apartamente şi case de locuit individuale, terenuri aferente acestor bunuri) din municipii, inclusiv din localităţile aflate în componenţa acestora, din oraşe şi sate (comune), valoare (cost) în limitele căreia se acordă scutire la plata impozitului pe bunurile imobiliare conform art.283 alin.(2[1])

TITLUL VI[1]
IMPOZITUL PE AVERE

Capitolul 1
DISPOZIŢII GENERALE
Articolul 287[1]. Noţiuni

Capitolul 2
SUBIECŢII IMPUNERII ŞI OBIECTUL IMPUNERII. BAZA IMPOZABILĂ
Articolul 287[2]. Subiecţii impunerii
Articolul 287[3]. Obiect al impunerii şi baza impozabilă
Articolul 287[4]. Cota impunerii
Articolul 287[5]. Perioada fiscală
Articolul 287[6]. Calcularea impozitului pe avere şi avizele de plată
Articolul 287[7]. Achitarea impozitului

TITLUL VII
TAXELE LOCALE

Capitolul 1

DISPOZIŢII GENERALE
Articolul 288. Noţiuni
Articolul 289. Relaţiile reglementate de prezentul titlu

Capitolul 2
SUBIECŢII IMPUNERII, OBIECTELE IMPUNERII ŞI BAZA IMPOZABILĂ
Articolul 290. Subiecţii impunerii
Articolul 291. Obiectele impunerii şi baza impozabilă

Capitolul 3
COTELE, MODUL DE CALCUL ŞI DE PLATĂ A TAXELOR LOCALE
Articolul 292. Cotele şi termenele de plată a taxelor locale
Articolul 293. Modul de calculare
Articolul 294. Plata taxelor locale
Articolul 294[1]. Norme speciale privind calcularea şi achitarea taxelor locale de către rezidenţii parcurilor pentru tehnologia informaţiei

Capitolul 4
ÎNLESNIRI LA PLATA TAXELOR LOCALE
Articolul 295. Scutirea de taxe
Articolul 296. Scutirea de taxe locale şi înlesnirile acordate de autoritatea administraţiei publice locale

Capitolul 5
ADMINISTRAREA TAXELOR LOCALE
Articolul 297. Atribuţiile autorităţii administraţiei publice locale
Articolul 298. Responsabilitatea
Anexă Taxele locale, termenele lor de plată şi de prezentare a dărilor de seamă fiscale

TITLUL VIII
TAXELE PENTRU RESURSELE NATURALE

Capitolul 1
DISPOZIŢII GENERALE
Articolul 299. Noţiuni
Articolul 300. Relaţiile reglementate de prezentul titlu
Articolul 301. Termenele de achitare şi prezentare a dărilor de seamă

Capitolul 2
TAXA PENTRU APĂ
Articolul 302. Subiecţii impunerii
Articolul 303. Obiectul impunerii
Articolul 304. Cotele impunerii
Articolul 305. Modul de calculare a taxei
Articolul 306. Înlesniri fiscale

Capitolul 3
TAXA PENTRU EFECTUAREA PROSPECŢIUNILOR GEOLOGICE
Articolul 307. Subiecţii impunerii
Articolul 308. Obiectul impunerii
Articolul 309. Cota impunerii
Articolul 310. Modul de calculare şi achitare a taxei

Capitolul 4
TAXA PENTRU EFECTUAREA EXPLORĂRILOR GEOLOGICE
Articolul 311. Subiecţii impunerii
Articolul 312. Obiectul impunerii

Articolul 313. Cota impunerii
Articolul 314. Modul de calculare şi achitare a taxei

Capitolul 5
TAXA PENTRU EXTRAGEREA MINERALELOR UTILE

Articolul 315. Subiecţii impunerii
Articolul 316. Obiectul impunerii
Articolul 317. Cotele impunerii
Articolul 318. Modul de calculare şi achitare a taxei
Articolul 319. Înlesniri

Capitolul 6
TAXA PENTRU FOLOSIREA SPAŢIILOR SUBTERANE ÎN SCOPUL CONSTRUCŢIEI OBIECTIVELOR SUBTERANE, ALTELE DECÎT CELE DESTINATE EXTRACŢIEI MINERALELOR UTILE

Articolul 320. Subiecţii impunerii
Articolul 321. Obiectul impunerii
Articolul 322. Cota impunerii
Articolul 323. Modul de calculare şi achitare a taxei
Articolul 324. Înlesniri

Capitolul 7
TAXA PENTRU EXPLOATAREA CONSTRUCŢIILOR SUBTERANE ÎN SCOPUL DESFĂŞURĂRII ACTIVITĂŢII DE ÎNTREPRINZĂTOR, ALTELE DECÎT CELE DESTINATE EXTRACŢIEI MINERALELOR UTILE

Articolul 325. Subiecţii impunerii
Articolul 326. Obiectul impunerii
Articolul 327. Cota impunerii
Articolul 328. Modul de calculare şi achitare a taxei
Articolul 329. Înlesniri

Capitolul 8
TAXA PENTRU LEMNUL ELIBERAT PE PICIOR

Articolul 330. Subiecţii impunerii
Articolul 331. Obiectul impunerii
Articolul 332. Cotele impunerii
Articolul 333. Modul de calculare şi de achitare a taxei
Articolul 334. Înlesniri
Anexa nr.1 Cotele taxei pentru apă
Anexa nr.2 Cotele taxelor pentru extragerea mineralelor utile
Anexa nr.3 Cotele taxelor pentru lemnul eliberat pe picior

TITLUL IX
TAXELE RUTIERE

Capitolul 1
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 335. Sistemul taxelor rutiere
Articolul 336. Noţiuni generale

Capitolul 2
TAXA PENTRU FOLOSIREA DRUMURILOR DE CĂTRE AUTOVEHICULELE ÎNMATRICULATE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Articolul 337. Subiecţii impunerii
Articolul 338. Obiectul impunerii

Articolul 339. Cotele impunerii
Articolul 340. Perioada fiscală şi termenele de achitare a taxei
Articolul 341. Modul de calculare şi de achitare a taxei
Articolul 342. Darea de seamă privind achitarea taxei
Articolul 342[1]. Norme speciale privind calcularea şi achitarea taxei de către rezidenţii parcurilor pentru tehnologia informaţiei
Articolul 343. Înlesniri

Capitolul 3
TAXA PENTRU FOLOSIREA DRUMURILOR REPUBLICII MOLDOVA DE CĂTRE AUTOVEHICULELE NEÎNMATRICULATE ÎN REPUBLICA MOLDOVA (VINIETA)

Articolul 344. Subiecţii impunerii
Articolul 345. Obiectul impunerii
Articolul 346. Cotele impunerii
Articolul 347. Modul de calculare şi de achitare a taxei
Articolul 347[1]. Perioada şi termenele de valabilitate
Articolul 348. Înlesniri

Capitolul 3[1]
(Abrogat)

Articolul 348[1]. *Abrogat*
Articolul 348[2]. *Abrogat*
Articolul 348[3]. *Abrogat*
Articolul 348[4]. *Abrogat*
Articolul 348[5]. *Abrogat*

Capitolul 4
TAXA PENTRU FOLOSIREA DRUMURILOR DE CĂTRE AUTOVEHICULE A CĂROR MASĂ TOTALĂ, SARCINĂ MASICĂ PE AXĂ SAU ALE CĂROR DIMENSIUNI DEPĂŞESC LIMITELE ADMISE

Articolul 349. Subiecţii impunerii
Articolul 350. Obiectul impunerii
Articolul 351. Cotele impunerii
Articolul 352. Modul de calculare şi de achitare a taxei, de prezentare a dărilor de seamă

Capitolul 5
TAXA PENTRU FOLOSIREA ZONEI DRUMULUI PUBLIC ŞI/SAU ZONELOR DE PROTECŢIE A ACESTUIA DIN AFARA PERIMETRULUI LOCALITĂŢILOR PENTRU EFECTUAREA LUCRĂRILOR DE CONSTRUCŢIE ŞI MONTAJ

Articolul 353. Subiecţii impunerii
Articolul 354. Obiectul impunerii
Articolul 355. Cotele impunerii
Articolul 356. Modul de calculare şi de achitare a taxei

Capitolul 6
TAXA PENTRU FOLOSIREA ZONEI DRUMULUI PUBLIC ŞI/SAU ZONELOR DE PROTECŢIE A ACESTUIA DIN AFARA PERIMETRULUI LOCALITĂŢILOR PENTRU AMPLASAREA PUBLICITĂŢII EXTERIOARE

Articolul 357. Subiecţii impunerii
Articolul 358. Obiectul impunerii
Articolul 359. Cotele impunerii
Articolul 360. Perioada fiscală
Articolul 361. Modul de calculare şi de achitare a taxei, de prezentare a dărilor de seamă

Capitolul 7

TAXA PENTRU FOLOSIREA ZONEI DRUMULUI PUBLIC ŞI/SAU ZONELOR DE PROTECŢIE A ACESTUIA DIN AFARA PERIMETRULUI LOCALITĂŢILOR PENTRU AMPLASAREA OBIECTIVELOR DE PRESTARE A SERVICIILOR RUTIERE

Articolul 362. Subiecţii impunerii
Articolul 363. Obiectul impunerii
Articolul 364. Cotele impunerii
Articolul 365. Perioada fiscală
Articolul 366. Modul de calculare şi de achitare a taxei, de prezentare a dărilor de seamă

Anexa nr.1 Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova
Anexa nr.2 Taxa pentru folosirea drumurilor Republicii Moldova de către autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova (vinieta)
Anexa nr.2[1] *Abrogată*
Anexa nr.3 Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate şi neînmatriculate în Republica Moldova a căror masă totală, sarcină masică pe axă sau ale căror dimensiuni depăşesc limitele admise
Anexa nr.4 *Abrogată*
Anexa nr.5 Taxa pentru folosirea zonei drumului public şi/sau zonelor de protecţie a acestuia din afara perimetrului localităţilor pentru efectuarea lucrărilor de construcţie şi montaj
Anexa nr.6 Taxa pentru folosirea zonei drumului public şi/sau zonelor de protecţie ale acestuia din afara perimetrului localităţilor pentru amplasarea publicităţii exterioare şi taxa pentru folosirea zonei drumului public şi/sau zonelor de protecţie ale acestuia din afara perimetrului localităţilor pentru amplasarea obiectivelor de prestare a serviciilor rutiere

TITLUL X
ALTE REGIMURI FISCALE

Capitolul 1
REGIMUL FISCAL AL REZIDENŢILOR PARCURILOR PENTRU TEHNOLOGIA INFORMAŢIEI

Articolul 367. Noţiuni
Articolul 368. Subiecţii impunerii
Articolul 369. Obiectul impunerii
Articolul 370. Cota impozitului
Articolul 371. Perioada fiscală
Articolul 372. Componenţa impozitului unic
Articolul 373. Calculul, raportarea şi achitarea impozitului unic
Articolul 374. Prezentarea altor informaţii aferente impozitului unic
Articolul 375. Tranziţia de la regimul standard de impozitare la cel special de impozitare
Articolul 376. Norme speciale privind impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător
Articolul 377. Norme speciale privind impozitul pe venit din salariu
Articolul 378. Consecinţele nerespectării regimului special de impozitare
Articolul 379. Organul abilitat cu atribuţii de administrare a impozitului unic

Notă: În cuprinsul codului, cuvintele „buget al unităţilor administrativ-teritoriale”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „buget local” la forma gramaticală corespunzătoare, conform Legii nr.172 din 27.07.2018, în vigoare 24.08.2018

Notă: În textul Codului, sintagmele „Ministerul Sănătăţii” şi „Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei”, la orice formă gramaticală, se substituie cu sintagma „Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale” la forma gramaticală corespunzătoare, sintagma „Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare” – cu sintagma „Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului”, iar sintagma „Ministerul Transporturilor şi Infrastructurii Drumurilor” – cu sintagma „Ministerul Economiei şi Infrastructurii”, conform Legii nr.79 din 24.05.2018, în vigoare 15.06.2018

Notă: În textul codului, cuvîntul „uzură”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvîntul „amortizare” la forma gramaticală corespunzătoare, cu excepţia cazurilor în care prezenta lege prevede altfel, conform Legii nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018

Notă: În textul codului, sintagma „organ cadastral”, la orice formă gramaticală, se substituie cu sintagma „organ cadastral teritorial” la forma gramaticală corespunzătoare, conform Legii nr.80 din 05.05.2017, în vigoare 26.05.2017

Notă: În textul codului, sintagmele „Inspectoratul Fiscal Principal de Stat de pe lîngă Ministerul Finanţelor”, „Inspectoratul Fiscal Principal de Stat”, „inspectorat fiscal de stat teritorial”, „inspectorat fiscal de stat specializat”, „organ fiscal teritorial”, „organ fiscal”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „Serviciul Fiscal de Stat” la forma gramaticală corespunzătoare, cu excepţia cazurilor cînd prezenta lege prevede altfel, conform Legii nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017

Notă: În textul codului, cuvîntul „patron” se substituie cu cuvîntul „angajator”, conform Legii nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016

Notă: În textul codului cuvintele “hîrtii de valoare” se înlocuiesc cu cuvintele “valori mobiliare”, conform Legii nr.231-XVI din 02.11.2007, în vigoare 23.11.2007

Parlamentul adoptă prezentul cod.

TITLUL I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Relaţiile reglementate de prezentul cod

(1) Prin prezentul cod se stabilesc principiile generale ale impozitării în Republica Moldova, statutul juridic al contribuabililor, al Serviciului Fiscal de Stat şi al altor participanţi la relaţiile reglementate de legislaţia fiscală, principiile de determinare a obiectului impunerii, principiile evidenţei veniturilor şi cheltuielilor deduse, modul şi condiţiile de tragere la răspundere pentru încălcarea legislaţiei fiscale, precum şi modul de contestare a acţiunilor Serviciului Fiscal de Stat şi ale persoanelor cu funcţii de răspundere ale acestora.

(2) Prezentul cod reglementează relaţiile ce ţin de executarea obligaţiilor fiscale în ce priveşte impozitele şi taxele de stat, stabilind, de asemenea, principiile generale de determinare şi percepere a impozitelor şi taxelor locale.

(3) Noţiunile şi prevederile prezentului cod se aplică în exclusivitate în limitele relaţiilor fiscale şi ale altor relaţii legate de acestea.

[Art.1 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]

[Art.1 modificat prin Legea nr.267 din 01.11.2013, în vigoare 01.01.2014 - pentru raioanele Basarabeasca, Ocniţa, Rîşcani şi municipiul Chişinău; pentru celelalte raioane, municipiul Bălţi şi UTA Găgăuzia - în vigoare 01.01.2015]

Articolul 2. Sistemul fiscal al Republicii Moldova

Sistemul fiscal al Republicii Moldova reprezintă totalitatea impozitelor şi taxelor, a principiilor, formelor şi metodelor de stabilire, modificare şi anulare a acestora, prevăzute de prezentul cod, precum şi totalitatea măsurilor ce asigură achitarea lor.

Articolul 3. Legislaţia fiscală

(1) Legislaţia fiscală se compune din prezentul cod şi din alte acte normative adoptate în conformitate cu acesta.

(2) Actele normative adoptate de către Guvern, Ministerul Finanţelor, Serviciul Fiscal de Stat şi Serviciul Vamal de pe lîngă Ministerul Finanţelor, de alte autorităţi de specialitate ale administraţiei publice centrale, precum şi de către autorităţile administraţiei publice locale, în temeiul şi pentru executarea prezentului cod, nu trebuie să contravină prevederilor lui sau să depăşească limitele acestuia.

(3) În cazul apariţiei unor discrepanţe între actele normative indicate la alin.(2) şi prevederile prezentului cod, se aplică prevederile codului.

(3^1) La elaborarea proiectelor de acte legislative şi normative din domeniul fiscal, care reglementează activitatea de întreprinzător, Guvernul întocmeşte actul de analiză a impactului de reglementare. În cazul iniţiativelor legislative înaintate de către deputaţi, actul de analiză a impactului de reglementare va fi întocmit de Guvern în procesul de avizare, conform unei metodologii aprobate de acesta.

(4) Impozitarea se efectuează în baza prezentului cod şi a altor acte normative adoptate în conformitate cu acesta, publicate în mod oficial, şi care sînt în vigoare pe perioada stabilită pentru achitarea impozitelor şi taxelor.

(4^1) Procedura fiscală se aplică în timpul şi la locul aplicării, dacă legea nu prevede altfel.

(5) Interpretarea (explicarea) prevederilor prezentului cod şi a altor acte normative adoptate în conformitate cu acesta este de competenţa autorităţii care le-a adoptat dacă actul respectiv nu prevede altfel. Orice interpretare (explicare) urmează a fi publicată în mod oficial.

[Art.3 completat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

[Art.3 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]

Articolul 4. Tratatele internaţionale

(1) Dacă un tratat internaţional care reglementează impozitarea sau include norme care reglementează impozitarea, la care Republica Moldova este parte, stipulează alte reguli şi prevederi decît cele prevăzute de legislaţia fiscală, se aplică regulile şi prevederile tratatului internaţional.

(2) Prevederile alin.(1) nu se aplică în cazurile cînd rezidentul statului cu care a fost încheiat tratatul internaţional este folosit pentru obţinerea facilităţilor fiscale de către o altă persoană care nu este rezidentă a statului cu care a fost încheiat tratatul internaţional şi care nu are dreptul la facilităţi fiscale.

(3) Normele şi procedurile potrivit cărora Republica Moldova oferă/recepţionează asistenţă administrativă reciprocă în materie fiscală conform tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte se aprobă de Guvern.

[Art.4 completat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Articolul 5. Noţiuni generale

Următoarele noţiuni se aplică în scopul impozitării, fără modificarea statutului juridic al persoanelor juridice şi fizice prevăzut de legislaţia în vigoare:

1) *Persoană* – orice persoană fizică sau juridică.

2) *Contribuabil, subiect al impunerii* – persoană care, conform legislaţiei fiscale, este obligată să calculeze şi/sau să achite la buget orice impozite şi taxe, penalităţile şi amenzile respective; persoană care, conform legislaţiei fiscale, este obligată să reţină sau să perceapă de la altă persoană şi să achite la buget plăţile indicate.

3) *Persoană fizică:*

a) cetăţean al Republicii Moldova, cetăţean străin, apatrid;

b) forma organizatorică cu statut de persoană fizică, potrivit legislaţiei, inclusiv întreprinzătorul individual, gospodăria ţărănească (de fermier), dacă prezentul cod nu prevede altfel.

4) *Persoană juridică* – orice societate comercială, cooperativă, întreprindere, instituţie, fundaţie, asociaţie, inclusiv creată cu participarea unei persoane străine, şi alte organizaţii, cu excepţia subdiviziunilor organizaţiilor nominalizate ce nu dispun de patrimoniu autonom şi a formelor organizatorice cu statut de persoană fizică, potrivit legislaţiei.

5) *Rezident:*

a) orice persoană fizică care corespunde uneia din cerinţele de mai jos:

i) are domiciliu permanent în Republica Moldova, inclusiv:

- se află la tratament sau la odihnă, sau la învăţătură, sau în deplasare peste hotare;
- este persoană cu funcţii de răspundere a Republicii Moldova, aflată în exerciţiul funcţiunii peste hotare;

ii) se află în Republica Moldova cel puţin 183 de zile pe parcursul anului fiscal;

b) orice persoană juridică sau formă organizatorică cu statut de persoană fizică a cărei activitate este organizată sau gestionată în Republica Moldova ori al cărei loc de bază de desfăşurare a activităţii este Republica Moldova.

6) *Nerezident:*

a) orice persoană fizică care nu este rezident în conformitate cu pct.5) lit.a) ori, deşi corespunde cerinţelor pct.5) lit.a), se află în Republica Moldova:

- în calitate de persoană cu statut diplomatic sau consular ori în calitate de membru al familiei unei asemenea persoane;
- în calitate de colaborator al unei organizaţii internaţionale, create în baza tratatului internaţional la care Republica Moldova este parte, sau în calitate de membru al familiei unui asemenea colaborator;
- la tratament sau la odihnă, sau la învăţătură, dacă această persoană fizică s-a aflat în Republica Moldova exclusiv în aceste scopuri;
- exclusiv în scopul trecerii dintr-un stat străin în alt stat străin prin teritoriul Republicii Moldova (trecere tranzit);

b) orice persoană juridică sau formă organizatorică cu statut de persoană fizică care nu corespunde cerinţelor pct.5) lit.b).

7) *Întreprinzător individual* – persoana fizică, înregistrată în modul stabilit, care desfăşoară activitate de întreprinzător fără a constitui o persoană juridică.

8) *Gospodărie ţărănească (de fermier)* – întreprindere agricolă, cu statut de persoană fizică, constituită în conformitate cu legislaţia.

[Pct.9) art.5 abrogat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

10) *Acţionar* – orice persoană proprietar al unei sau mai multor acţiuni ale unei societăţi pe acţiuni.

11) *Asociat* – orice persoană care posedă o cotă-parte în capitalul unei persoane juridice.

12) *Persoană interdependentă* – membru al familiei contribuabilului sau persoana care controlează contribuabilul, este controlat de contribuabil sau se află împreună cu acesta sub controlul unui terţ. În sensul prezentului punct:

a) *familia contribuabilului* include: soţia (soţul) contribuabilului; părinţii contribuabilului; copiii contribuabilului şi soţii (soţiile) lor; bunicii contribuabilului; nepoţii (nepoatele) contribuabilului şi soţiile (soţii) lor; fraţii şi surorile contribuabilului şi soţiile (soţii) lor; străbunicii

contribuabilului; strănepoţii contribuabilului şi soţii (soţiile) lor; fraţii şi surorile părinţilor contribuabilului şi soţiile (soţii) lor; nepoţii (nepoatele) contribuabilului de pe frate (soră) şi soţiile (soţii) lor; fraţii şi surorile bunicilor contribuabilului şi soţiile (soţii) lor; copiii fraţilor şi surorilor părinţilor contribuabilului şi soţiile (soţii) lor; copiii nepoţilor (nepoatelor) contribuabilului de pe frate (soră) şi soţii (soţiile) lor; precum şi persoanele enumerate din partea soţiei (soţului) contribuabilului;

b) prin *control* se înţelege posesia (directă sau prin una ori mai multe persoane interdependente) a cel puţin 50% din capitalul sau din drepturile de vot ale unei persoane. În acest caz, persoana fizică este considerată posesor al tuturor cotelor de participaţie în capital, cote ce aparţin, în mod direct sau indirect, membrilor familiei sale.

13) *Agent economic* – orice persoană ce desfăşoară activitate de întreprinzător.

14) *Organizaţie necomercială* – persoană juridică a cărei activitate nu are drept scop obţinerea venitului şi care nu foloseşte vreo parte din proprietate sau din venit în interesele vreunui membru al organizaţiei, ale unui fondator sau ale unei persoane particulare.

15) *Reprezentanţă permanentă sau bază fixă* – loc fix de afaceri prin care nerezidentul desfăşoară, integral sau parţial, activitate de întreprinzător în Republica Moldova, fie direct, fie printr-un agent cu statut dependent, inclusiv:

a) un loc de conducere, o filială, o reprezentanţă, o secţie, un oficiu, o fabrică, o uzină, un magazin, un atelier, precum şi o mină, o sondă petrolieră sau de gaze, o carieră sau orice alt loc de extracţie a resurselor naturale sau de cultivare a culturilor agricole;

b) un şantier de construcţie, un proiect de construcţie, asamblare sau montaj ori activităţi de supraveghere tehnică, deservire şi exploatare a utilajului legate de acestea, numai dacă asemenea şantier, proiect sau activităţi continuă pentru o perioadă mai mare de 6 luni;

c) comercializarea mărfurilor din depozite amplasate pe teritoriul Republicii Moldova şi care aparţin nerezidentului sau sînt arendate de acesta;

d) prestarea altor servicii, desfăşurarea altor activităţi, în decursul unei perioade mai mari de 3 luni, cu excepţia celor tratate ca reprezentanţă, potrivit pct.20), precum şi a muncii conform contractului (acordului) de muncă şi activităţii profesionale independente, dacă prezentul cod nu prevede altfel;

e) desfăşurarea în Republica Moldova a oricărei activităţi, care corespunde uneia din condiţiile prevăzute la lit.a)-d), de către un agent cu statut dependent sau menţinerea de către acest agent în Republica Moldova a unui stoc de produse sau mărfuri din care livrează produse sau mărfuri în numele nerezidentului.

În înţelesul prezentului cod, reprezentanţa permanentă a unei persoane fizice nerezidente se consideră a fi baza fixă.

16) *Activitate de întreprinzător, afacere (business)* – orice activitate conform legislaţiei, cu excepţia muncii efectuate în baza contractului (acordului) de muncă, desfăşurată de către o persoană, avînd drept scop obţinerea venitului, sau, în urma desfăşurării căreia, indiferent de scopul activităţii, se obţine venit.

17) *Servicii* – servicii materiale şi nemateriale, de consum şi de producţie, inclusiv darea proprietăţii în arendă, transmiterea drepturilor privind folosirea oricăror mărfuri; lucrări de construcţii şi montaj, de reparaţie, de cercetări ştiinţifice, de construcţii experimentale şi alte lucrări.

18) *Contract de leasing financiar* – orice contract de leasing care îndeplineşte cel puţin una din următoarele condiţii:

a) riscurile şi beneficiile aferente dreptului de proprietate asupra bunului care face obiectul leasingului să fie transferate locatarului la momentul încheierii contractului de leasing;

b) suma ratelor de leasing să reprezinte cel puţin 90% din costul de intrare al bunului dat în leasing;

c) contractul de leasing să prevadă expres transferul către locatar, la momentul expirării contractului, al dreptului de proprietate asupra bunului care face obiectul leasingului;

d) perioada de leasing să depăşească 75% din durata de funcţionare utilă a bunului care face obiectul leasingului.

Din punct de vedere fiscal, în cazul leasingului financiar, locatarul este tratat ca proprietar al bunurilor primite în leasing.

19) *Contract de leasing operaţional* – orice contract de leasing care nu îndeplineşte nici una din condiţiile contractului de leasing financiar.

20) *Reprezentanţă* – desfăşurarea de către nerezident în Republica Moldova a genurilor de activitate cu caracter pregătitor, auxiliar sau de alt caracter, în lipsa criteriilor de reprezentanţă permanentă, prevăzute la pct.15). La genurile de activitate cu caracter pregătitor, auxiliar sau alt caracter, în particular, se atribuie:

a) utilizarea de instalaţii, exclusiv, în scopul depozitării sau expunerii produselor sau mărfurilor ce aparţin nerezidentului;

b) menţinerea unui stoc de produse sau mărfuri ce aparţin nerezidentului, exclusiv în scopul depozitării sau expunerii;

c) menţinerea unui stoc de produse sau mărfuri ce aparţin nerezidentului, exclusiv în scopul prelucrării de către o altă persoană;

d) menţinerea unui loc fix de afaceri, exclusiv în scopul achiziţionării mărfurilor de către nerezident;

e) menţinerea unui loc fix de afaceri, exclusiv în scopul colectării şi/sau distribuirii de informaţii, marketingului, publicităţii sau cercetării pieţei mărfurilor (serviciilor), realizate de către nerezident, dacă asemenea activitate nu reprezintă o activitate de bază (obişnuită) a nerezidentului;

f) menţinerea unui loc fix de afaceri în scopul semnării de către o persoană din numele nerezidentului a contractelor, dacă semnarea contractelor se efectuează în conformitate cu instrucţiunile detaliate în scris ale nerezidentului;

g) desfăşurarea activităţii prevăzute la pct.15) lit.b), care nu depăşeşte 6 luni.

21) *Piaţă* – sistem de relaţii economice ce se formează în procesul producţiei, circulaţiei şi distribuirii mărfurilor, prestării serviciilor, precum şi circulaţiei mijloacelor băneşti, care se caracterizează prin libertatea subiecţilor la alegerea cumpărătorilor şi vînzătorilor, determinarea preţurilor, formarea şi folosirea resurselor.

22) *Piaţa comerţului cu ridicata (angro)* – tip de piaţă în cadrul căreia mărfurile, serviciile, de regulă, se comercializează de către unele persoane altor persoane ce desfăşoară activitate de întreprinzător, care ulterior utilizează mărfurile, serviciile în procesul de producţie sau le comercializează pe piaţa comerţului cu amănuntul.

23) *Piaţa comerţului cu amănuntul* – tip de piaţă în cadrul căreia mărfurile, serviciile se comercializează populaţiei pentru consum final.

24) *Piaţă cu reducere* – tip de piaţă în cadrul căreia oferta depăşeşte cererea ori se comercializează mărfuri, servicii ce nu corespund standardelor de calitate sau sînt deteriorate în urma calamităţilor naturale, a catastrofelor, a altor evenimente excepţionale care au avut loc ori vînzătorul are dificultăţi financiare condiţionate de insolvabilitate temporară, de lichidare sau de

faliment, ori există alte situaţii similare cînd mărfurile, serviciile se oferă spre vînzare la un preţ mai mic decît cel stabilit pe piaţă.

25) *Piaţă închisă* – tip de piaţă în cadrul căreia comercializarea mărfurilor, serviciilor se efectuează între coproprietari sau persoane interdependente. Preţurile de pe piaţa închisă nu constituie o dovadă a preţurilor de piaţă.

26) *Preţ de piaţă, valoare de piaţă* – preţul mărfii, serviciului, format prin interacţiunea cererii şi ofertei pe piaţa comerţului cu ridicata a mărfurilor, serviciilor identice, iar în cazul lipsei mărfurilor, serviciilor identice – în urma tranzacţiilor încheiate între persoanele ce nu sînt coproprietari sau persoane interdependente pe piaţa respectivă a comerţului cu ridicata. Tranzacţiile între coproprietari sau persoanele interdependente pot fi luate în considerare numai cu condiţia că interdependenţa acestor persoane nu a influenţat rezultatul tranzacţiei.

Drept surse de informaţie despre preţurile de piaţă, la momentul încheierii tranzacţiei, servesc:

a) informaţia organelor de stat de statistică şi a organelor care reglementează formarea preţurilor; iar în cazul lipsei acesteia –

b) informaţia despre preţurile de piaţă, publicată în presă sau adusă la cunoştinţa opiniei publice prin intermediul mijloacelor de informare în masă; iar în cazul lipsei acesteia –

c) informaţia oficială şi/sau dată publicităţii despre cotările bursiere (tranzacţiile care au avut loc) la bursa cea mai apropiată de sediul (domiciliul) vînzătorului (cumpărătorului), iar în cazul lipsei tranzacţiilor la bursa menţionată ori comercializării (procurării) la o altă bursă – informaţia despre cotările bursiere ce au avut loc la această altă bursă, precum şi informaţia despre cotările valorilor mobiliare de stat şi ale obligaţiunilor de stat.

Contribuabilul are dreptul să prezinte Serviciului Fiscal de Stat informaţia, din alte surse, despre preţurile de piaţă la momentul transmiterii mărfurilor, serviciilor, iar Serviciul Fiscal de Stat are dreptul să folosească informaţia prezentată dacă există motive de a o considera veridică.

27) *Discont* – reducere din preţul mărfii, serviciului, valutei străine şi al altor active financiare.

28) *Cod fiscal* – număr personal de identificare al contribuabilului, atribuit în modul stabilit de prezentul cod. Se consideră cod fiscal şi nu necesită atribuire în modul prevăzut de prezentul cod:

a) numărul de identificare de stat atribuit de entitatea abilitată cu dreptul de înregistrare de stat şi indicat în decizia de înregistrare a persoanelor juridice şi a întreprinzătorilor individuali supuşi înregistrării de stat, conform prevederilor Legii nr.220-XVI din 19 octombrie 2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice şi a întreprinzătorilor individuali;

b) numărul de identificare de stat atribuit de entitatea abilitată cu dreptul de înregistrare de stat şi indicat în certificatul de înregistrare a persoanelor juridice supuse înregistrării de stat, conform prevederilor Legii nr.837-XIII din 17 mai 1996 cu privire la asociaţiile obşteşti;

c) codul personal (IDNP) indicat pe versoul buletinului de identitate al persoanei fizice cetăţean al Republicii Moldova;

d) seria şi numărul paşaportului persoanei fizice cetăţean al Republicii Moldova care nu dispune de buletin de identitate, iar dacă nu deţine nici paşaport, codul fiscal reprezintă seria şi numărul certificatului de naştere sau al altui act de identitate;

e) codul personal (IDNP) indicat pe versoul permisului de şedere al persoanei fizice cetăţean străin sau apatrid care deţine obiecte impozabile pe teritoriul Republicii Moldova sau care are obligaţii fiscale, iar în cazul lipsei permisului de şedere, codul fiscal reprezintă seria şi numărul (fără spaţii) al paşaportului persoanei respective din ţara de origine.

29) *Subdiviziune* – unitate structurală a întreprinderii, instituţiei, organizaţiei (filială, reprezentanţă, sucursală, secţie, magazin, depozit etc.), situată în afara locului ei de reşedinţă de bază, care exercită unele din atribuţiile acesteia.

30) *Cod al subdiviziunii* – număr atribuit de Serviciul Fiscal de Stat subdiviziunii contribuabilului în modul stabilit de Serviciul Fiscal de Stat. Procesul de atribuire a numărului de către Serviciul Fiscal de Stat va avea loc în baza analizei cererii şi a copiilor de pe documentele prin care se confirmă constituirea subdiviziunilor prezentate de contribuabili. Nu este necesară prezentarea altor documente de către contribuabili sau emiterea documentelor (certificatelor, autorizaţiilor, confirmărilor etc.) de către Serviciul Fiscal de Stat.

[Pct.31) art.5 abrogat prin Legea nr.235 din 26.10.2012, în vigoare 07.12.2012]

32) *Datorie compromisă* – creanţă care este nerambursabilă în cazurile în care:

a) agentul economic lichidat nu are succesor de drepturi;

b) persoana juridică sau fizică care desfăşoară activitate de întreprinzător, declarată insolvabilă, nu are bunuri;

c) persoana fizică care nu desfăşoară activitate de întreprinzător şi gospodăria ţărănească (de fermier) sau întreprinzătorul individual nu are, în decurs de 2 ani din ziua apariţiei datoriei, bunuri sau este în insuficienţă de bunuri ce ar putea fi percepute în vederea stingerii acestei datorii;

d) persoana fizică a decedat şi nu mai există persoane obligate prin lege să onoreze obligaţiile acesteia;

e) persoana fizică, inclusiv membrii gospodăriei ţărăneşti (de fermier) sau întreprinzătorul individual, care şi-a părăsit domiciliul nu poate fi găsită în decursul termenului de prescripţie stabilit de legislaţia civilă;

f) există actul respectiv al instanţei de judecată sau al executorului judecătoresc (decizie, încheiere sau alt document prevăzut de legislaţia în vigoare) potrivit căruia perceperea datoriei nu este posibilă.

Calificarea datoriei drept compromisă, în cazurile specificate mai sus, are loc doar în baza documentului corespunzător prin care se confirmă apariţia circumstanţei respective de implicare într-o formă juridică în condiţiile legii.

33) *Facilitate (înlesnire) fiscală* – suma impozitului sau taxei nevărsată la buget sub formele stabilite la art.6 alin.(9) lit.g).

34) *Agent cu statut dependent* – orice persoană care, în baza contractului cu un nerezident:

a) reprezintă interesele nerezidentului în Republica Moldova;

b) acţionează în Republica Moldova în numele acestui nerezident;

c) are şi, de regulă, utilizează în Republica Moldova împuternicirea de a încheia contracte sau de a coordona condiţiile lor esenţiale în numele nerezidentului, creînd în urma acestora consecinţe juridice pentru nerezidentul dat.

35) *Agent cu statut independent* – orice persoană care nu corespunde cerinţelor pct.34);

36) *Servicii profesionale* – activităţi independente de ordin ştiinţific, literar, artistic, educativ sau pedagogic, precum şi activităţi independente ale inginerilor, arhitecţilor, auditorilor şi contabililor, desfăşurate în conformitate cu legislaţia în vigoare. Prevederile prezentului punct nu se extind asupra persoanelor menţionate la pct.36^{2}) şi la 36^{3}).

36^{1}) *Activităţi independente* – activităţi de comerţ desfăşurate de către o persoană fizică rezidentă doar în mod individual, fără a constitui o formă organizatorico-juridică, în urma desfăşurării cărora se obţine venit.

36[2]) *Activitate profesională în sectorul justiţiei* – activitate permanentă desfăşurată în cadrul formelor de organizare a activităţii prevăzute de lege de către avocat, avocat-stagiar, notar public, executor judecătoresc, administrator autorizat, mediator, expert judiciar în cadrul biroului de expertiză judiciară.

36[3]) *Activitate profesională în domeniul sănătăţii* – exercitare independentă a profesiunii de medic în una dintre formele de organizare a activităţii profesionale prevăzute de Legea ocrotirii sănătăţii nr.411/1995.

[Pct.37) art.5 abrogat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

38) *Campanie promoţională* – modalitate de promovare a vînzărilor prin organizarea de concursuri, jocuri, loterii anunţate public şi desfăşurate pe o perioadă de timp limitată, cu acordarea de cadouri, premii, cîştiguri.

39) *Mare contribuabil* – contribuabilul identificat conform criteriilor de selectare a marilor contribuabili, elaborate de către Serviciul Fiscal de Stat, şi inclus în Lista agenţilor economici – mari contribuabili.

40) *Echipamente de casă şi de control* – maşinile de casă şi de control cu memorie fiscală, alte sisteme informatice, ce includ dispozitive electronice (de tip terminal de plată în numerar, terminal cash-in, aparat de schimb valutar, precum şi altele ce dispun de un program de aplicaţie dedicat şi identificabil) cu funcţii de maşini de casă şi de control, destinate pentru înregistrarea operaţiunilor de casă (în numerar), păstrarea, imprimarea, criptarea şi transmiterea la serverul Serviciului Fiscal de Stat a informaţiei financiare gestionate, care asigură protecţia algoritmelor de lucru şi a datelor înregistrate de modificarea nesancţionată.

40[1]) *Instrument de plată* – dispozitiv (dispozitive) personalizat (e) (card de plată, telefon mobil etc.) şi/sau orice serie de proceduri (tehnice – coduri PIN, TAN, alte tipuri de coduri, login/parolă etc. sau funcţionale – transfer de credit, debitare directă) convenite între utilizatorul serviciilor de plată şi prestatorul de servicii de plată şi folosite de utilizatorul serviciilor de plată pentru a iniţia un ordin de plată.

41) *An fiscal* – an calendaristic, care începe cu 1 ianuarie şi se termină cu 31 decembrie.

42) *Certificat de atribuire a codului fiscal* – document care confirmă luarea la evidenţa fiscală. Certificatul de atribuire a codului fiscal se eliberează în modul stabilit de prezentul cod, cu excepţia contribuabililor pentru care codul fiscal este cel atribuit în conformitate cu pct.28) lit.a), b), c), d) şi e).

44) *Mostre de mărfuri* – orice articol care reprezintă un tip de marfă ale cărui mod de prezentare şi cantitate, pentru mărfuri de acelaşi tip, nu permit folosirea sa în alte scopuri decît pentru obţinerea de comenzi pentru mărfuri de tipul celor pe care le reprezintă.

45) *Soluţie fiscală individuală anticipată* – act administrativ emis de Serviciul Fiscal de Stat în vederea soluţionării cererii unei persoane fizice şi persoane juridice care desfăşoară activitate de întreprinzător referitoare la aplicarea legislaţiei fiscale asupra unei (unor) situaţii şi/sau tranzacţii viitoare specifice.

46) *Locuinţă de bază* – locuinţă care întruneşte cumulativ următoarele condiţii:

a) este proprietatea contribuabilului în decurs de cel puţin 3 ani;

b) constituie domiciliul/reşedinţa contribuabilului în decursul ultimilor 3 ani pînă la momentul înstrăinării.

[Art.5 modificat prin Legea nr.118 din 05.07.2018, în vigoare 20.07.2018]
[Art.5 modificat prin Legea nr.191 din 27.07.2018, în vigoare 01.01.2018]
[Art.5 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]

[Art.5 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.5 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.5 modificat prin Legea nr.181 din 22.07.2016, în vigoare 19.08.2016]
[Art.5 completat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.5 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.5 modificat prin Legea nr.235 din 26.10.2012, în vigoare 07.12.2012]
[Art.5 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]
[Art.5 completat prin Legea nr.33 din 06.03.2012, în vigoare 25.05.2012]
[Art.5 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.5 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 6. Impozite şi taxe şi tipurile lor

(1) *Impozitul* este o plată obligatorie cu titlu gratuit, care nu ţine de efectuarea unor acţiuni determinate şi concrete de către organul împuternicit sau de către persoana cu funcţii de răspundere a acestuia pentru sau în raport cu contribuabilul care a achitat această plată.

(2) *Taxa* este o plată obligatorie cu titlu gratuit, care nu este impozit.

(3) Alte plăţi efectuate în limitele relaţiilor reglementate de legislaţia nefiscală nu fac parte din categoria plăţilor obligatorii, denumite impozite şi taxe.

(4) În Republica Moldova se percep impozite şi taxe de stat şi locale.

(5) Sistemul impozitelor şi taxelor de stat include:

a) impozitul pe venit;

b) taxa pe valoarea adăugată;

c) accizele;

d) impozitul privat;

e) taxa vamală;

f) taxele rutiere;

g) impozitul pe avere;

h) impozitul unic de la rezidenţii parcurilor pentru tehnologia informaţiei.

(6) Sistemul impozitelor şi taxelor locale include:

a) impozitul pe bunurile imobiliare;

a^1) impozitul privat;

b) taxele pentru resursele naturale;

c) taxa pentru amenajarea teritoriului;

d) taxa de organizare a licitaţiilor şi loteriilor pe teritoriul unităţii administrativ-teritoriale;

e) taxa de plasare (amplasare) a publicităţii (reclamei);

f) taxa de aplicare a simbolicii locale;

g) taxa pentru unităţile comerciale şi/sau de prestări servicii;

h) taxa de piaţă;

i) taxa pentru cazare;

j) taxa balneară;

k) taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe rutele municipale, orăşeneşti şi săteşti (comunale);

l) taxa pentru parcare;

m) taxa de la posesorii de cîini;

[Lit.m) alin.(6) art.6 introdusă prin Legea nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]
[Lit.m) alin.(6) art.6 abrogată prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

[Lit.n) alin.(6) art.6 abrogată prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

[Lit.o) alin.(6) art.6 abrogată prin Legea nr.324 din 27.12.2012, în vigoare 11.01.2013]

p) taxa pentru parcaj;
[Lit.p) alin.(6) art.6 introdusă prin Legea nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]
[Lit.p) alin.(6) art.6 abrogată prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

[Lit.q) alin.(6) art.6 abrogată prin Legea nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]

r) taxa pentru salubrizare;
[Lit.r) alin.(6) art.6 introdusă prin Legea nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]
[Lit.r) alin.(6) art.6 abrogată prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

s) taxa pentru dispozitivele publicitare.

(7) Relaţiile ce ţin de toate impozitele şi taxele enumerate la alin.(5) şi (6) se reglementează de prezentul cod şi de alte acte normative adoptate în conformitate cu acesta.

(8) Impozitele şi taxele enumerate la alin.(5) şi (6) se bazează pe următoarele principii:

a) neutralitatea impunerii – asigurarea prin legislaţia fiscală a condiţiilor egale investitorilor, capitalului autohton şi străin;

b) certitudinea impunerii – existenţa de norme juridice clare, care exclud interpretările arbitrare, claritate şi precizie a termenelor, modalităţilor şi sumelor de plată pentru fiecare contribuabil, permiţînd acestuia o analiză uşoară a influenţei deciziilor sale de management financiar asupra sarcinii lui fiscale;

c) echitatea fiscală – tratare egală a persoanelor fizice şi juridice, care activează în condiţii similare, în vederea asigurării unei sarcini fiscale egale;

d) stabilitatea fiscală – efectuare a oricăror modificări şi completări ale prevederilor legislaţiei fiscale nemijlocit prin modificarea şi completarea prezentului cod;

e) randamentul impozitelor – perceperea impozitelor şi taxelor cu minimum de cheltuieli, cît mai acceptabile pentru contribuabili.

(9) La stabilirea impozitelor şi taxelor se determină următoarele elemente:

a) obiectul impunerii – materia impozabilă;

b) subiectul impunerii (contribuabilul) – persoana specificată la art.5 pct.2);

c) sursa de plată a impozitului sau taxei – sursa din care se achită impozitul sau taxa;

d) unitatea de impunere – unitatea de măsură care exprimă dimensiunea obiectului impozabil;

e) cota (cotele) de impunere – cuantumul unitar al impozitului sau taxei în raport cu obiectul impozabil;

f) termenul de achitare a impozitelor sau taxelor – perioada în decursul căreia contribuabilul este obligat să achite impozitul sau taxa sub formă de interval de timp sau zi fixă a plăţii;

g) facilităţile (înlesnirile) fiscale – elemente de care se ţine seama la estimarea obiectului impozabil, la determinarea cuantumului impozitului sau taxei, precum şi la încasarea acestuia, sub formă de:

- scutire parţială sau totală de impozit sau taxă;
- scutire parţială sau totală de plata impozitelor sau taxelor;
- cote reduse ale impozitelor sau taxelor;
- reducerea obiectului impozabil;
- amînări ale termenului de achitare a impozitelor sau taxelor;
- eşalonări ale obligaţiei fiscale.

Scutirile specificate la art.33, 34 şi 35, cota redusă a T.V.A. şi scutirea de T.V.A. cu drept de deducere nu se consideră facilităţi (înlesniri) fiscale.

(10) Impozitele şi taxele percepute în conformitate cu prezentul cod şi cu alte acte normative adoptate în conformitate cu acesta reprezintă surse de venituri ale bugetului de stat şi ale bugetelor locale. Impozitul privat se virează la bugetul de stat sau la bugetul local, în funcţie de apartenenţa bunului. Impozitul pe venitul persoanelor fizice reprezintă sursa de reglementare a veniturilor sistemului bugetar. Pentru unitatea teritorială autonomă cu statut juridic special, surse de reglementare a veniturilor sistemului bugetar sînt de asemenea impozitul pe venitul persoanelor juridice (colectat pe teritoriul unităţii teritoriale autonome), taxa pe valoarea adăugată (în partea ce ţine de taxa pe valoarea adăugată la mărfurile produse şi serviciile prestate de agenţii economici din unitatea autonomă) şi accizele la mărfurile (producţia) supuse accizelor, fabricate pe teritoriul unităţii date.

[Art.6 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.6 modificat prin Legea nr.145 din 14.07.2017, în vigoare 04.08.2017]
[Art.6 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.01.2016]
[Art.6 modificat prin Legea nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]
[Art.6 modificat prin Legea nr.267 din 01.11.2013, în vigoare 01.01.2014 - pentru raioanele Basarabeasca, Ocniţa, Rîşcani şi municipiul Chişinău; pentru celelalte raioane, municipiul Bălţi şi UTA Găgăuzia - în vigoare 01.01.2015]
[Art.6 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 7. Stabilirea, modificarea şi anularea impozitelor şi taxelor de stat şi locale

(1) Impozitele şi taxele de stat şi locale se stabilesc, se modifică sau se anulează exclusiv prin modificarea şi completarea prezentului cod.

[Alin.(1[1]) art.7 abrogat prin Legea nr.229 din 01.11.2018, în vigoare 30.11.2018]

(2) Pe parcursul anului fiscal (calendaristic), stabilirea de noi impozite şi taxe de stat şi locale, în afară de cele prevăzute de prezentul cod, sau anularea ori modificarea impozitelor şi taxelor în vigoare privind determinarea subiecţilor impunerii şi a bazei impozabile, modificarea cotelor şi aplicarea facilităţilor fiscale se permit numai concomitent cu modificarea corespunzătoare a bugetului de stat şi a bugetelor locale.

[Alin.(3) art.7 abrogat prin Legea nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]
[Alin.(3) art.7 introdus prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Alin.(3) art.7 abrogat prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 04.04.2011]

(4) Deciziile autorităţilor administraţiei publice – ale municipiilor, oraşelor, satelor (comunelor), precum şi ale altor unităţi administrativ-teritoriale instituite în condiţiile legislaţiei, – cu privire la punerea în aplicare, la modificarea, în limitele competenţei lor, a cotelor, a modului şi termenelor de achitare şi la aplicarea facilităţilor se adoptă pe parcursul anului fiscal concomitent cu modificările corespunzătoare ale bugetelor locale.

(5) Pentru executarea prevederilor art.6 alin.(10), contribuabilii care au subdiviziuni şi/sau obiecte impozabile calculează şi sting prin achitare obligaţiile fiscale aferente subdiviziunilor/obiectelor impozabile corespunzător locului amplasării acestora (cu excepţia taxei pe valoarea adăugată, a accizelor, a taxelor destinate transferării în fondul rutier, a impozitului pe venit stabilit conform cap.7[1] titlul II şi a impozitului unic de la rezidenţii parcurilor pentru tehnologia informaţiei).

(6) Subdiviziunile amplasate în unităţile administrativ-teritoriale, al căror buget nu constituie parte componentă a bugetului public naţional, plătesc impozitele şi taxele la bugetul local unde se află reşedinţa de bază a întreprinderii, instituţiei, organizaţiei.

[Art.7 modificat prin Legea nr.145 din 14.07.2017, în vigoare 04.08.2017]

[Art.7 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]

[Art.7 completat prin Legea nr.109 din 28.05.2015, în vigoare 12.06.2015]

[Art.7 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.01.2015]

[Art.7 modificat prin Legea nr.267 din 01.11.2013, în vigoare 01.01.2014 - pentru raioanele Basarabeasca, Ocniţa, Rîşcani şi municipiul Chişinău; pentru celelalte raioane, municipiul Bălţi şi UTA Găgăuzia - în vigoare 01.01.2015]

[Art.7 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 8. Drepturile şi obligaţiile contribuabilului

(1) *Contribuabilul are dreptul:*

a) să obţină pe gratis de la Serviciul Fiscal de Stat şi serviciul de colectare a impozitelor şi taxelor locale informaţii despre impozitele şi taxele în vigoare, precum şi despre actele normative care reglementează modul şi condiţiile de achitare a acestora;

b) să se bucure de o atitudine corectă din partea organelor cu atribuţii de administrare fiscală şi a persoanelor cu funcţii de răspundere ale acestora;

c) să-şi reprezinte interesele în organele cu atribuţii de administrare fiscală personal sau prin intermediul reprezentantului său;

d) să direcţioneze anual un cuantum procentual de 2% din suma impozitului pe venit calculat anual la buget către beneficiarii desemnării procentuale potrivit art.15^2 dacă nu are datorii la impozitul pe venit pentru perioadele fiscale anterioare;

e) să obţină amînarea, eşalonarea, trecerea în cont a impozitelor în modul şi în condiţiile prevăzute de prezentul cod;

e^1) să solicite şi să obţină de la Serviciul Fiscal de Stat soluţia fiscală individuală anticipată în modul şi în condiţiile prevăzute de prezentul cod;

f) să prezinte organelor cu atribuţii de administrare fiscală şi persoanelor cu funcţii de răspundere ale acestora explicaţii referitoare la calcularea şi achitarea impozitelor şi taxelor;

g) să conteste, în modul stabilit de legislaţie, deciziile, acţiunile sau inacţiunea organelor cu atribuţii de administrare fiscală şi ale persoanelor cu funcţii de răspundere ale acestora;

h) să beneficieze de alte drepturi stabilite de legislaţia fiscală;

i) să beneficieze de facilităţile fiscale, la care are dreptul conform legislaţiei fiscale, pe perioada fiscală în care a întrunit toate condiţiile stabilite.

(2) *Contribuabilul este obligat:*

a) să respecte modul stabilit de înregistrare (reînregistrare) de stat şi de desfăşurare a activităţii de întreprinzător;

b) să se pună la evidenţă la subdiviziunea Serviciului Fiscal de Stat în a cărei rază îşi are sediul stabilit în documentele de constituire (înregistrare) şi să primească certificatul de atribuire a codului fiscal. Aceste prevederi nu se aplică persoanelor al căror număr de identificare de stat reprezintă codul fiscal, cu excepţia contribuabililor pentru care codul fiscal este cel atribuit în conformitate cu art.5 pct.28) lit.a), b), c), d) şi e). Contribuabilii care sînt înregistraţi de către organele abilitate cu dreptul de înregistrare de stat se iau la evidenţa subdiviziunii respective a Serviciului Fiscal de Stat conform informaţiei prezentate de către aceste organe;

c) să ţină contabilitatea conform formelor şi modului stabilit de legislaţie, să întocmească şi să prezinte Serviciului Fiscal de Stat şi serviciului de colectare a impozitelor şi taxelor locale dările de seamă fiscale prevăzute de legislaţie, să asigure integritatea documentelor de evidenţă în

conformitate cu cerinţele legislaţiei, să efectueze încasările băneşti în numerar prin intermediul echipamentelor de casă şi de control, respectînd reglementările aprobate de Guvern, inclusiv Lista genurilor de activitate al căror specific permite efectuarea încasărilor băneşti în numerar fără aplicarea maşinilor de casă şi de control;

d) să prezinte informaţii veridice despre veniturile rezultate din orice activitate de întreprinzător, precum şi despre alte obiecte ale impunerii;

e) să achite la buget, la timp şi integral, ţinînd cont de prevederile art.7 alin.(5), sumele calculate ale impozitelor şi taxelor, asigurînd exactitatea şi veridicitatea dărilor de seamă fiscale prezentate;

f) în caz de control al respectării legislaţiei fiscale, să prezinte, la prima cerere, persoanelor cu funcţii de răspundere ale organelor cu atribuţii de administrare fiscală documentele de evidenţă, dările de seamă fiscale şi alte documente şi informaţii privind desfăşurarea activităţii de întreprinzător, calcularea şi achitarea la buget a impozitelor şi taxelor şi acordarea facilităţilor, să permită accesul, în cazul ţinerii evidenţei computerizate, la sistemul electronic de contabilitate;

f[1]) în caz de solicitare a soluţiei fiscale individuale anticipate, să prezinte Serviciului Fiscal de Stat, la prima cerere, informaţii veridice, documente, explicaţii şi/sau probe suplimentare privind activitatea desfăşurată, privind situaţiile şi/sau tranzacţiile viitoare;

g) în caz de control al respectării legislaţiei fiscale, să asigure persoanelor cu funcţii de răspundere ale organelor cu atribuţii de administrare fiscală accesul liber în spaţiile de producţie, în depozite, în localurile de comerţ, în alte încăperi şi locuri (cu excepţia încăperilor utilizate exclusiv ca spaţiu locativ) pentru inspectarea lor în scopul verificării autenticităţii datelor din documentele contabile, din dările de seamă, din declaraţiile fiscale, din calcule, precum şi a verificării îndeplinirii obligaţiilor faţă de buget;

h) să asiste la efectuarea controlului privind respectarea legislaţiei fiscale, să semneze actele privind rezultatul controlului, să dea explicaţii în scris sau oral;

i) în caz de calculare greşită şi determinare incorectă de către Serviciul Fiscal de Stat a sumei impozitului, penalităţii, dobînzii sau amenzii, să dovedească acest lucru prin documente justificative;

j) să îndeplinească deciziile adoptate de organele cu atribuţii de administrare fiscală şi alte organe învestite cu funcţii de control pe marginea rezultatelor controalelor efectuate, respectînd cerinţele legislaţiei fiscale;

k) să îndeplinească alte obligaţii prevăzute de legislaţia fiscală.

(3) În caz de absenţă a conducătorului întreprinderii, obligaţiile prevăzute la alin.(2) lit.f) şi g) sînt îndeplinite de alte persoane cu funcţii de răspundere, gestionare ale subiectului impunerii, în limitele competenţei lor.

[Art.8 modificat prin Legea nr.118 din 05.07.2018, în vigoare 20.07.2018]
[Art.8 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.8 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.8 completat prin Legea nr.181 din 22.07.2016, în vigoare 19.08.2016]
[Art.8 modificat prin Legea nr.177 din 21.07.2016, în vigoare 12.08.2016]
[Art.8 modificat prin Legea nr.158 din 18.07.2014, în vigoare 15.08.2014]
[Art.8 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.8 modificat prin Legea nr.235 din 26.10.2012, în vigoare 07.12.2012]
[Art.8 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]
[Art.8 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.8 completat prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 01.01.2012]
[Art.8 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.8 completat prin Legea nr.113-XVI din 22.05.2008, în vigoare 13.06.2008]
[Art.8 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

Articolul 9. Administrarea fiscală

Administrarea fiscală reprezintă activitatea organelor de stat împuternicite şi responsabile de asigurarea colectării depline şi la termen a impozitelor şi taxelor, a penalităţilor şi amenzilor în bugetele de toate nivelurile, precum şi de efectuarea acţiunilor de urmărire penală în caz de existenţă a unor circumstanţe ce atestă comiterea infracţiunilor fiscale.

Articolul 10. Activitatea organelor cu atribuţii de administrare fiscală

(1) Organizarea activităţii şi funcţionarea organelor cu atribuţii de administrare fiscală sînt reglementate de legislaţia Republicii Moldova şi tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte.

(2) Organele cu atribuţii de administrare fiscală şi persoanele cu funcţie de răspundere ale acestora care nu îşi îndeplinesc corespunzător obligaţiile poartă răspundere în conformitate cu legislaţia.

Articolul 11. Apărarea drepturilor şi intereselor contribuabilului

(1) Apărarea drepturilor şi intereselor contribuabilului se face pe cale judiciară sau pe alte căi prevăzute de prezentul cod şi de alte acte ale legislaţiei. Toate îndoielile apărute la aplicarea legislaţiei fiscale se vor interpreta în favoarea contribuabilului.

(2) Pagubele pricinuite contribuabilului ca urmare a îndeplinirii necorespunzătoare a obligaţiilor de către organul cu atribuţii de administrare fiscală şi persoanele cu funcţii de răspundere ale acestuia se recuperează în conformitate cu legislaţia.

(3) Serviciul Fiscal de Stat perfectează materialele pentru a restitui contribuabilului suma plătită în plus şi dobînda calculată la această sumă (inclusiv mijloacele decontate ilicit de pe conturile contribuabilului conform dispoziţiilor Serviciului Fiscal de Stat), în modul stabilit.

[Art.11 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]

TITLUL II
IMPOZITUL PE VENIT

Capitolul 1
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 12. Noţiuni

În sensul prezentului titlu, se definesc următoarele noţiuni:

1) *Royalty (redevenţă)* – plăţi de orice natură primite în calitate de recompensă pentru utilizarea ori transmiterea dreptului de utilizare a oricărui drept de autor şi/sau a drepturilor conexe, inclusiv asupra unei opere literare, artistice sau ştiinţifice, inclusiv filme de cinema şi filme sau benzi pentru televiziune sau radiodifuziune, a oricărui brevet de invenţie, marcă comercială, design sau model, plan, produs soft, formulă secretă sau proces, pentru utilizarea ori transmiterea dreptului de utilizare a informaţiei referitoare la experienţa în domeniul industrial, comercial sau ştiinţific.

În sensul prezentei noţiuni, nu se consideră royalty:

[Lit.a) pct.1) art.12 abrogată prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]

b) plăţile pentru achiziţiile de software destinate exclusiv operării respectivului software, inclusiv pentru instalarea, implementarea, stocarea, personalizarea sau actualizarea acestuia;

c) plăţile pentru achiziţionarea integrală a unui drept de autor asupra unui software sau a unui drept limitat de a-l copia exclusiv în scopul folosirii acestuia de către utilizator sau în scopul vînzării acestuia în cadrul unui contract de distribuţie;

d) plăţile pentru obţinerea drepturilor de distribuţie a unui produs sau serviciu, fără a da dreptul la reproducere;

e) plăţile pentru accesul la sateliţi prin închirierea de transpondere sau pentru utilizarea unor cabluri ori conducte pentru transportul energiei, gazelor sau petrolului, în situaţia în care clientul nu se află în posesia transponderelor, cablurilor, conductelor, fibrelor optice sau a unor tehnologii similare;

f) plăţile pentru utilizarea serviciilor de comunicaţii electronice din acordurile de roaming, a frecvenţelor radio, a comunicaţiilor electronice între operatori.

2) *Anuităţi* – plăţi regulate ale sumelor de asigurare, ale pensiilor sau indemnizaţiilor (prestaţiilor).

3) *Dividend* – venit obţinut din repartizarea profitului net între acţionari (asociaţi) în conformitate cu cota de participaţie depusă în capitalul social, cu excepţia venitului obţinut în cazurile lichidării complete a agentului economic conform art.57 alin.(2).

4) *Venit impozabil* – venitul brut, inclusiv facilităţile acordate de angajator, obţinut de contribuabil din toate sursele într-o anumită perioadă fiscală, cu excepţia deducerilor şi scutirilor, aferente acestui venit, la care are dreptul contribuabilul conform legislaţiei fiscale.

4^{1}) *Venit estimat* – venit apreciat (rezultat) prin aplicarea metodelor şi surselor indirecte în cadrul controalelor fiscale, inclusiv ca urmare a instituirii posturilor fiscale.

5) *Venit din investiţii* – venit obţinut din investiţiile de capital şi din investiţiile în activele financiare, dacă participarea contribuabilului la organizarea acestei activităţi nu este regulată, permanentă şi substanţială.

6) *Venit financiar* – venit obţinut sub formă de royalty (redevenţă), anuităţi, de la darea bunurilor în arendă, locaţiune, de la uzufruct, pe diferenţa de curs valutar, de la activele ce au intrat în mod gratuit, alte venituri obţinute ca rezultat al activităţii financiare, dacă participarea contribuabilului la organizarea acestei activităţi nu este regulată, permanentă şi substanţială.

7) *Dobîndă, venit sub formă de dobîndă* – orice venit obţinut conform creanţelor de orice fel (indiferent de modul întocmirii), inclusiv veniturile de pe depunerile băneşti, veniturile obţinute în baza unui contract de leasing financiar.

8) *Opţion* – condiţie care prevede dreptul la alegere.

9) *Contract future* – tip de tranzacţie încheiată la bursa de valori sau la bursa de mărfuri.

10) *Distribuire* – plăţile efectuate de către un agent economic în folosul unuia sau mai multor proprietari care au dreptul la încasarea acestor plăţi.

11) *Deducere* – sumă care, la calcularea venitului impozabil, se scade din venitul brut al contribuabilului conform prevederilor legislaţiei fiscale.

12) *Scutire* – sumă care, la calcularea venitului impozabil, se scade din venitul brut al contribuabilului conform art.33, 34 şi 35.

13) *Trecere în cont* – sumă reţinută şi/sau achitată prealabil cu care contribuabilul are dreptul să micşoreze suma impozitului.

14) *Cîştiguri* – veniturile brute obţinute de la jocurile de noroc, loterii şi de la campaniile promoţionale atît în formă monetară, cît şi nemonetară. În scopul aplicării prezentei noţiuni, cîştigul de la jocurile de noroc realizat în cazinouri sau la automatele de joc reprezintă valoarea diferenţei pozitive dintre suma cîştigată şi suma mizată, confirmată documentar. În celelalte cazuri, cîştigul reprezintă suma totală cîştigată.

15) *Desemnare procentuală* – proces în care contribuabilii direcţionează un cuantum procentual de 2% din suma impozitului pe venit calculat anual la buget către beneficiarii desemnării procentuale conform art.15[2].

16) *Plăţi la lichidare* – plăţi în formă monetară şi/sau nemonetară, transmise asociaţilor/acţionarilor/membrilor/fondatorilor la repartizarea activelor agentului economic lichidat, după satisfacerea pretenţiilor creditorilor.

[Art.12 completat prin Legea nr.104 din 09.06.2017, în vigoare 07.07.2017]
[Art.12 completat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.12 modificat prin Legea nr.177 din 21.07.2016, în vigoare 12.08.2016]
[Art.12 completat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.12 completat prin Legea nr.158 din 18.07.2014, în vigoare 15.08.2014]
[Art.12 completat prin Legea nr.307 din 26.12.2012, în vigoare 04.02.2013]
[Art.12 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]
[Art.12 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.12 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.12 completat prin Legea nr.144-XVI din 27.06.2008, în vigoare 01.01.2009]
[Art.12 completat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

Articolul 12[1]. Perioada fiscală privind impozitul pe venit

(1) Prin perioadă fiscală privind impozitul pe venit se înţelege anul calendaristic la încheierea căruia se determină venitul impozabil şi se calculează suma impozitului care trebuie achitată.

(2) Pentru întreprinderile nou-create, perioadă fiscală se consideră perioada de la data înregistrării întreprinderii pînă la finele anului calendaristic.

(3) Pentru agentul economic care a adoptat decizia de lichidare pe parcursul anului calendaristic, perioadă fiscală se consideră:

a) perioada de la începutul anului calendaristic pînă la data întocmirii bilanţului provizoriu de lichidare;

b) perioada de la începutul anului calendaristic pînă la data aprobării bilanţului definitiv de lichidare.

(3[1]) Pentru întreprinderile reorganizate, perioadă fiscală se consideră perioada de la începutul anului calendaristic pînă la data radierii întreprinderii din Registrul de stat.

(3[2]) Pentru agenţii economici care pe parcursul anului fiscal obţin titlul de rezident al parcului pentru tehnologia informaţiei, perioadă fiscală se consideră perioada de la începutul anului calendaristic şi pînă la finele lunii calendaristice în care este obţinut titlul de rezident al parcului.

(3[3]) Pentru agenţii economici cărora pe parcursul anului fiscal li se retrage titlul de rezident al parcului pentru tehnologia informaţiei, perioadă fiscală se consideră perioada care începe cu prima zi a lunii următoare celei în care a fost retras titlul de rezident al parcului şi pînă la finele anului calendaristic.

(4) Prin derogare de la prevederile alin.(1), pentru agenţii economici care au dreptul, în conformitate cu prevederile Legii contabilităţii, să aplice o perioadă de gestiune diferită de anul calendaristic, perioada fiscală privind impozitul pe venit corespunde cu perioada de gestiune pentru întocmirea şi prezentarea situaţiilor financiare. În acest caz, perioada fiscală constituie o perioadă de oricare 12 luni consecutive.

(5) Perioada fiscală menţionată la alin.(4) se va modifica ulterior doar dacă perioada de gestiune pentru întocmirea şi prezentarea situaţiilor financiare este modificată în corespundere cu prevederile Legii contabilităţii.

(6) Înainte de aplicarea unei noi perioade fiscale în corespundere cu prevederile alin.(4) sau (5), agentul economic este obligat:

a) să informeze Serviciul Fiscal de Stat şi să prezinte acestuia documentele privind schimbarea perioadei fiscale, în modul stabilit de Serviciul Fiscal de Stat;

b) să aplice perioada fiscală de tranziţie şi regulile stabilite în cap.7^2 din prezentul titlu.

[Art.12^1 completat prin Legea nr.145 din 14.07.2017, în vigoare 04.08.2017]
[Art.12^1 modificat prin Legea nr.104 din 09.06.2017, în vigoare 07.07.2017]
[Art.12^1 completat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Articolul 13. Subiecţii impunerii

(1) *Subiecţi ai impunerii* sînt:

a) persoanele juridice şi fizice rezidente ale Republicii Moldova, care desfăşoară activitate de întreprinzător, persoanele care desfăşoară servicii profesionale, precum şi persoanele care practică activitate profesională în sectorul justiţiei şi în domeniul sănătăţii, care, pe parcursul perioadei fiscale, obţin venit din orice surse aflate în Republica Moldova, precum şi din orice surse aflate în afara Republicii Moldova;

b) persoanele fizice rezidente cetăţeni ai Republicii Moldova care nu desfăşoară activitate de întreprinzător şi pe parcursul perioadei fiscale obţin venituri impozabile din orice surse aflate în Republica Moldova şi din orice surse aflate în afara Republicii Moldova pentru activitatea lor în Republica Moldova;

b^1) persoanele fizice rezidente care desfăşoară activităţi independente şi pe parcursul perioadei fiscale obţin venit din orice surse aflate în Republica Moldova şi din orice surse aflate în afara Republicii Moldova pentru activitatea lor în Republica Moldova;

c) persoanele fizice rezidente cetăţeni ai Republicii Moldova care nu desfăşoară activitate de întreprinzător şi obţin venit din investiţii şi financiar din orice surse aflate în afara Republicii Moldova;

d) persoanele fizice rezidente cetăţeni străini şi apatrizi care desfăşoară activitate pe teritoriul Republicii Moldova şi obţin venit din orice surse aflate în Republica Moldova şi din orice surse aflate în afara Republicii Moldova pentru activitatea lor în Republica Moldova, cu excepţia venitului din investiţii şi financiar din orice surse aflate în afara Republicii Moldova;

e) persoanele fizice nerezidente care nu desfăşoară activitate de întreprinzător pe teritoriul Republicii Moldova şi pe parcursul perioadei fiscale obţin venituri conform capitolului 11 din prezentul titlu.

(2) Subiecţii impunerii sînt obligaţi să declare venitul brut obţinut din toate sursele.

[Art.13 completat prin Legea nr.191 din 27.07.2018, în vigoare 01.01.2018]
[Art.13 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.13 completat prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 04.04.2011]
[Art.13 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.13 modificat prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 25.07.2008]

Articolul 14. Obiectul impunerii

(1) *Obiect al impunerii* îl constituie:

a) venitul din orice surse aflate în Republica Moldova, precum şi din orice surse aflate în afara Republicii Moldova, cu excepţia deducerilor şi scutirilor la care au dreptul, obţinut de persoanele juridice şi fizice rezidente ale Republicii Moldova care desfăşoară activitate de întreprinzător, de persoanele care desfăşoară servicii profesionale, precum şi de persoanele care practică activitate profesională în sectorul justiţiei şi în domeniul sănătăţii;

b) venitul din orice surse aflate în Republica Moldova, inclusiv facilităţile acordate de angajator, precum şi din orice surse aflate în afara Republicii Moldova pentru activitatea în Republica Moldova, cu excepţia deducerilor şi scutirilor la care au dreptul, obţinut de persoanele fizice rezidente cetăţeni ai Republicii Moldova care nu desfăşoară activitate de întreprinzător;

b[1]) venitul din orice surse aflate în Republica Moldova, precum şi din orice surse aflate în afara Republicii Moldova pentru activitatea în Republica Moldova, obţinut de persoanele fizice rezidente care desfăşoară activităţi independente;

c) venitul din investiţii şi financiar din orice surse aflate în afara Republicii Moldova, obţinut de persoanele fizice rezidente cetăţeni ai Republicii Moldova care nu desfăşoară activitate de întreprinzător;

d) venitul din orice surse aflate în Republica Moldova şi din orice surse aflate în afara Republicii Moldova pentru activitatea în Republica Moldova, cu excepţia venitului din investiţii şi financiar din orice surse aflate în afara Republicii Moldova, obţinut de persoanele fizice rezidente cetăţeni străini şi apatrizi care desfăşoară activitate pe teritoriul Republicii Moldova;

e) venitul obţinut în Republica Moldova de persoanele fizice nerezidente care nu desfăşoară activitate de întreprinzător pe teritoriul Republicii Moldova.

[Alin.(1[1]) art.14 abrogat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Alin.(1[1]) art.14 introdus prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 01.01.2012]

[Alin.(1[2]) art.14 abrogat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012
[Alin.(1[2]) art.14 introdus prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 01.01.2012]

(2) Sursele de venit sînt stabilite în cap.2 şi 11.

(3) Prin derogare de la prevederile alin.(1) şi (2) ale prezentului articol, obiect al impunerii pentru cîştigurile şi veniturile specificate la cap.10[1] şi 10[2], la art.88[1] şi la art.90[1] alin.(3), (3[1]), (3[3]), (3[4]), (3[5]) şi (3[6]), precum şi pentru veniturile specificate la art.14[1] alin.(2), este exclusiv acest cîştig şi/sau venit.

[Art.14 completat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.14 completat prin Legea nr.191 din 27.07.2018, în vigoare 01.01.2018]
[Art.14 completat prin Legea nr.145 din 14.07.2017, în vigoare 04.08.2017]
[Art.14 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.14 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.14 modificat prin Legea nr.166 din 11.10.2013, în vigoare 01.11.2013]
[Art.14 modificat prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 04.04.2011]
[Art.14 completat prin Legea nr.144-XVI din 27.06.2008, în vigoare 01.01.2009]
[Art.14 modificat prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 25.07.2008]
[Art.14 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]
[Art.14 modificat prin Legea nr.111-XVI din 27.04.2007, în vigoare 01.01.2008]

Articolul 14[1]. Norme speciale aplicabile rezidenţilor parcurilor pentru tehnologia informaţiei şi angajaţilor acestora

(1) Agenţii economici rezidenţi ai parcurilor pentru tehnologia informaţiei cărora li se aplică regimul de impozitare stabilit la cap.1 titlul X nu au obligaţii privind impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător (activitatea operaţională) conform prezentului titlu, impozitul în cauză fiind inclus în componenţa impozitului unic reglementat de cap.1 titlul X.

(2) Plăţile salariale efectuate angajaţilor sau în folosul acestora de către rezidenţii parcurilor pentru tehnologia informaţiei în baza legislaţiei muncii şi actelor normative ce conţin norme ale dreptului muncii nu generează obligaţii suplimentare privind impozitul pe venit aferent acestor

plăţi conform prezentului titlu, impozitul în cauză fiind inclus în componenţa impozitului unic reglementat de cap.1 titlul X.

(3) Dacă pe parcursul anului fiscal contribuabilul aplică atît regimul de impozitare stabilit în prezentul titlu, cît şi regimul special de impozitare stabilit la cap.1 titlul X, venitul impozabil se determină ca diferenţă dintre suma venitului brut realizat în perioada aplicării regimului de impozitare stabilit în prezentul titlu şi mărimea cheltuielilor permise spre deducere în conformitate cu prezentul titlu, suportate în perioada aplicării regimului de impozitare stabilit în prezentul titlu, ţinînd cont de particularităţile specificate la art.27^{1}.

[Art.14^{1} modificat prin Legea nr.118 din 05.07.2018, în vigoare 20.07.2018]
[Art.14^{1} introdus prin Legea nr.145 din 14.07.2017, în vigoare 04.08.2017]

Articolul 15. Cotele de impozit

Suma totală a impozitului pe venit se determină:

a) pentru persoane fizice, întreprinzători individuali şi medicii de familie titulari ai practicii, care exercită activitate profesională independentă – în mărime de 12% din venitul anual impozabil;

b) pentru persoanele juridice – în mărime de 12% din venitul impozabil;

c) pentru gospodăriile ţărăneşti (de fermier) – în mărime de 7% din venitul impozabil;

d) pentru agenţii economici al căror venit a fost estimat în conformitate cu art.225 şi 225^{1} – în mărime de 15% din depăşirea venitului estimat faţă de venitul brut înregistrat în contabilitate de agentul economic.

[Art.15 modificat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.15 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.15 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.15 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.01.2015]
[Art.15 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.15 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 01.01.2013]
[Art.15 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.15 completat prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 01.01.2012]
[Art.15 completat prin Legea nr.144-XVI din 27.06.2008, în vigoare 01.01.2009]
[Art.15 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]
[Art.15 modificat prin Legea nr.111-XVI din 27.04.2007, în vigoare 01.01.2008]

Articolul 15^{1}. Modul de determinare a obligaţiilor fiscale

Determinarea obligaţiilor fiscale, în conformitate cu prevederile prezentului titlu, se efectuează în modul stabilit de Guvern.

Articolul 15^{2}. Desemnarea procentuală

(1) Contribuabilul persoană fizică rezidentă care nu are datorii la impozitul pe venit pentru perioadele fiscale anterioare este în drept de a desemna un cuantum procentual de 2% din suma impozitului pe venit calculat anual la buget către unul dintre beneficiarii indicaţi la alin.(4).

(2) Desemnarea procentuală se efectuează începînd cu 1 ianuarie al anului următor anului fiscal pentru care se face desemnarea procentuală pînă la data-limită de prezentare a declaraţiei cu privire la impozitul pe venit, în modul stabilit de Guvern.

(3) Beneficiarii desemnării procentuale sînt:

a) asociaţiile obşteşti, fundaţiile şi instituţiile private înregistrate în Republica Moldova care desfăşoară activităţi de utilitate publică în conformitate cu art.30 al Legii cu privire la asociaţiile obşteşti, cu condiţia că acestea îşi desfăşoară activitatea timp de cel puţin un an pînă la solicitarea înregistrării în lista menţionată la alin.(4) şi nu au datorii la bugetul public naţional pentru perioadele fiscale anterioare;

b) cultele religioase şi părţile componente ale acestora înregistrate în Republica Moldova care desfăşoară activităţi sociale, morale, culturale sau de caritate, cu condiţia că acestea îşi desfăşoară activitatea timp de cel puţin un an pînă la solicitarea înregistrării în lista menţionată la alin.(4) şi nu au datorii la bugetul public naţional pentru perioadele fiscale anterioare.

(4) Lista beneficiarilor în drept să participe la desemnarea procentuală se stabileşte anual de Agenţia Servicii Publice şi se publică pe pagina web oficială a acesteia pînă la data de 31 decembrie a anului pentru care se face desemnarea, conform modului stabilit de Guvern.

(5) Mijloacele financiare obţinute în urma desemnării procentuale se vor utiliza în scopurile stabilite de legislaţia în vigoare.

(6) Mecanismul de desemnare procentuală şi de transfer al desemnărilor procentuale către beneficiari, precum şi de control al utilizării acestor sume, se stabileşte de Guvern.

(7) Beneficiarii desemnării procentuale poartă răspundere potrivit legii pentru neraportarea utilizării sumelor obţinute în urma desemnării procentuale şi pentru utilizarea contrar destinaţiei a acestor sume. Sumele neraportate şi utilizate contrar destinaţiei se restituie la buget.

[Art.15^2 modificat prin Legea nr.308 din 30.11.2018, în vigoare 21.12.2018]
[Art.15^2 în redacţia Legii nr.177 din 21.07.2016, în vigoare 12.08.2016]
[Art.15^2 introdus prin Legea nr.158 din 18.07.2014, în vigoare 15.08.2014]

Articolul 16. Trecerea în cont a impozitelor

Contribuabilul are dreptul să treacă în cont suma reţinută şi/sau achitată prealabil, conform prevederilor cap.12, 13, 14 şi 15 din prezentul titlu, cu excepţia art.90^1 şi 91.

[Art.16 în redacţia Legii nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 17. Impozitarea venitului proprietarului decedat

Veniturile generate de proprietatea persoanei decedate se consideră venituri ale moştenitorului după acceptarea succesiunii.

[Art.17 în redacţia Legii nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.17 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]

Capitolul 2
COMPOZIŢIA VENITULUI

Articolul 18. Sursele de venit impozabile

În venitul brut se includ:

a) venitul provenit din activitatea de întreprinzător, din activitatea profesională sau din alte activităţi similare;

b) venitul de la activitatea societăţilor obţinut de către membrii societăţilor şi venitul obţinut de către acţionarii/deţinătorii de unităţi (titluri) emise de organismele de plasament colectiv în valori mobiliare;

c) plăţile pentru munca efectuată şi serviciile prestate (inclusiv salariile), facilităţile acordate de angajator, onorariile, comisioanele, primele şi alte retribuţii similare;

d) venitul din chirie (arendă);

e) creşterea de capital definită la art.40 alin.(7);

f) venitul aferent provizioanelor neutilizate conform art.24 alin.(16), art.31 alin.(6);

f^1) suma diminuărilor reducerilor pentru pierderi la active şi la angajamente condiţionale în urma îmbunătăţirii calităţii acestora pe parcursul perioadei fiscale;

f[2]) suma diminuărilor provizioanelor destinate acoperirii eventualelor pierderi ce ţin de nerestituirea împrumuturilor şi a dobînzilor aferente în urma îmbunătăţirii calităţii şi/sau rambursării acestora pe parcursul perioadei fiscale;

g) venitul obţinut sub formă de dobîndă;

h) royalty (redevenţe);

i) anuităţile, inclusiv primite în baza tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte; sumele şi despăgubirile de asigurare primite în baza contractelor de asigurare şi coasigurare şi neutilizate conform art.22. Excepţie fac cele prevăzute la art.20 lit.a);

j) venitul rezultat din neachitarea datoriei de către agentul economic, cu excepţia cazurilor cînd formarea acestei datorii este o urmare a insolvabilităţii contribuabilului;

k) dotaţiile de stat, primele şi premiile care nu sînt specificate ca neimpozabile în legile prin care se stabilesc aceste plăţi;

[Lit.l) art.18 abrogată prin Legea nr.141 din 19.07.2018, în vigoare 12.02.2019]

[Lit.m) art.18 abrogată prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

n) veniturile obţinute, conform legislaţiei, ca urmare a aplicării clauzei penale, în formă de despăgubire pentru venitul ratat, precum şi ca urmare a reţinerii arvunei sau restituirii arvunei;

o) alte venituri care nu au fost specificate la literele menţionate şi care nu sînt neimpozabile conform legislaţiei fiscale.

[Art.18 modificat prin Legea nr.141 din 19.07.2018, în vigoare 12.02.2019]
[Art.18 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.18 modificat prin Legea nr.225 din 15.12.2017, în vigoare 29.12.2017]
[Art.18 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.18 completat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.18 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.18 completat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 01.01.2013]
[Art.18 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]
[Art.18 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.18 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.18 completat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]
[Art.18 modificat prin Legea nr.111-XVI din 27.04.2007, în vigoare 01.01.2008]

Articolul 19. Facilităţi acordate de angajator

Facilităţile impozabile acordate de angajator includ:

a) plăţile acordate salariatului de către angajator pentru recuperarea cheltuielilor personale, precum şi plăţile în favoarea lucrătorului, efectuate altor persoane, cu excepţia plăţilor în bugetul asigurărilor sociale de stat şi a primelor de asigurare obligatorie de stat, a plăţilor menţionate la art.24 alin.(20), precum şi a plăţilor aferente cheltuielilor suportate şi determinate de angajator pentru transportul, hrana şi studiile profesionale ale angajatului, conform modului stabilit de Guvern;

a[1]) valoarea tichetelor de masă în partea în care aceasta depăşeşte valoarea nominală deductibilă stabilită la art.4 alin.(1) din Legea nr.166/2017 cu privire la tichetele de masă;

b) suma anulată a datoriei salariatului faţă de angajator;

c) suma plătită suplimentar de angajator la orice plată a salariatului pentru locuinţa acordată de către angajator;

d) suma dobînzii, determinată reieşind din diferenţa pozitivă dintre rata medie ponderată (rotunjită pînă la următorul procent întreg) stabilită de Banca Naţională a Moldovei în luna

noiembrie a anului precedent anului fiscal de gestiune (rata dobînzii aplicată la creditele acordate cu scadenţa ce depăşeşte 12 luni – pentru împrumuturile acordate pe un termen de pînă la 5 ani; rata dobînzii la creditele la termen – pentru împrumuturile acordate pe un termen mai mare de 5 ani) şi rata dobînzii calculată pentru împrumuturile acordate de către angajator salariatului, în funcţie de termenul de acordare al acestora. Prevederile prezentei litere nu se aplică creditelor acordate de bănci angajaţilor acestora în condiţiile generale ale pieţei;

e) cheltuielile angajatorului pentru darea proprietăţii în folosinţă salariatului în scopuri personale:

- în cazul în care bunurile sînt proprietate a angajatorului, cheltuielile acestuia fiind determinate în mărime de 0,0373% din baza valorică, pentru fiecare bun dat în folosinţă, pentru fiecare zi de folosinţă;

- în cazul în care bunurile nu sînt proprietate a angajatorului – cheltuielile acestuia pentru obţinerea dreptului de folosinţă asupra bunurilor, pentru fiecare zi de folosinţă.

[Art.19 modificat prin Legea nr.229 din 01.11.2018, în vigoare 30.11.2018]
[Art.19 modificat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.19 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.19 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.19 completat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.19 completat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.19 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.19 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 20. Sursele de venit neimpozabile

În venitul brut nu se includ următoarele tipuri de venit:

a) anuităţile sub formă de drepturi de asigurări sociale achitate din bugetul asigurărilor sociale de stat şi drepturi de asistenţă socială achitate din bugetul de stat, specificate de legislaţia în vigoare, inclusiv primite în baza tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte; sumele şi despăgubirile de asigurare, primite în baza contractelor de asigurare şi coasigurare, exclusiv primite în cazul înlocuirii forţate a proprietăţii conform art.22;

b) despăgubirile şi indemnizaţiile unice primite, conform legislaţiei, în urma unui accident de muncă sau în urma unei boli profesionale, de salariaţi ori de moştenitorii lor legali;

c) plăţile, precum şi alte forme de compensaţii acordate în caz de boală, de traumatisme, sau în alte cazuri de incapacitate temporară de muncă, conform contractelor de asigurare de sănătate;

d) compensarea cheltuielilor salariaţilor legate de îndeplinirea obligaţiilor de serviciu: pentru aparatul Preşedintelui Republicii Moldova, Parlament şi aparatul acestuia, aparatul Guvernului, în limitele şi în modul stabilite de Preşedintele Republicii Moldova, Parlament şi, respectiv, de Guvern. Compensarea cheltuielilor salariaţilor agenţilor economici legate de îndeplinirea obligaţiilor de serviciu, în limitele stabilite de actele normative şi în modul stabilit de Guvern. Compensarea cheltuielilor salariaţilor legate de îndeplinirea obligaţiilor de serviciu în cazul depăşirii limitelor de cazare stabilite de Guvern;

d^1) restituirea cheltuielilor şi plăţilor compensatorii ce ţin de executarea obligaţiilor de serviciu ale militarilor, efectivului de trupă şi corpului de comandă din organele apărării naţionale şi de ocrotire a normelor de drept, securităţii statului şi ordinii publice din contul bugetului de stat, şi anume:

- restituirea cheltuielilor la transportul militarilor, efectivului de trupă şi corpului de comandă din organele apărării naţionale, securităţii statului şi ordinii publice şi membrilor familiilor lor, al bunurilor personale ale acestora în legătură cu încadrarea în serviciu, îndeplinirea serviciului şi trecerea în rezervă (retragerea), inclusiv a cheltuielilor de transport legate de deplasare la tratament

balneosanatorial, locul petrecerii concediului obligatoriu, precum şi a cheltuielilor la transportul recruţilor şi rezerviştilor chemaţi la concentrare sau mobilizare;

- restituirea cheltuielilor de transport tur-retur funcţionarilor vamali care îşi exercită atribuţiile de serviciu într-o altă localitate decît cea în care îşi are domiciliul;
- indemnizaţia de transfer;
- indemnizaţia unică de instalare;
- indemnizaţia unică plătită absolvenţilor instituţiilor de învăţămînt militar şi instituţiei de învăţămînt superior cu statut de mare unitate specială;
- compensaţia bănească pentru închirierea spaţiului locativ;
- compensaţia bănească pentru procurarea sau construcţia spaţiului locativ;
- compensaţia bănească, echivalentă normelor de asigurare pentru raţia alimentară şi echipament, în mărimea stabilită de Guvern;

d[2]) sumele primite de către persoane fizice şi juridice ca despăgubire pentru prejudiciul cauzat sau/şi venitul ratat ca urmare a efectuării cercetărilor arheologice pe terenurile aflate în proprietatea sau în posesia acestor persoane;

d[3]) sumele primite de către persoane fizice şi juridice ca despăgubire pentru prejudiciul ce le-a fost cauzat ca urmare a unei acţiuni ilegale (inacţiuni) ori ca urmare a unor calamităţi naturale sau tehnogene, cataclisme, epidemii, epizootii;

d[4]) sumele primite de proprietari sau deţinători pentru bunurile rechiziţionate în interes public, pe perioada rechiziţiei, conform legislaţiei;

d[5]) compensaţia bănească acordată de la bugetul de stat persoanelor beneficiare ale Programului de stat „Prima casă", în modul stabilit de Guvern;

d[6]) plăţile suportate de angajator conform art.24 alin.(19)–(20);

d[7]) compensaţia bănească anuală acordată personalului didactic din instituţiile publice de învăţămînt general, conform modului stabilit de Guvern;

e) bursele elevilor, studenţilor şi persoanelor aflate la învăţămînt postuniversitar sau la învăţămînt postuniversitar specializat la instituţiile de învăţămînt de stat şi particulare, în conformitate cu legislaţia cu privire la învăţămînt, stabilite de aceste instituţii de învăţămînt, precum şi bursele acordate de către organizaţiile filantropice, cu excepţia retribuţiei pentru activitatea didactică sau de cercetare, indemnizaţiile unice acordate tinerilor specialişti angajaţi la lucru, conform repartizării, în localităţile rurale;

f) pensiile alimentare şi indemnizaţiile pentru copii;

[Lit.g) art.20 abrogată prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]

h) compensaţiile nominative plătite păturilor insuficient asigurate, social vulnerabile ale populaţiei, precum şi prestaţiile de asigurări sociale, care nu sînt achitate sub formă de anuităţi;

i) patrimoniul primit de către persoanele fizice cetăţeni ai Republicii Moldova cu titlu de donaţie sau de moştenire;

i[1]) patrimoniul primit de către casele de copii de tip familial cu titlu de donaţie;

j) veniturile de la primirea gratuită a proprietăţii, inclusiv a mijloacelor băneşti, conform deciziei Guvernului sau a autorităţilor competente ale administraţiei publice locale;

[Lit.k) art.20 abrogată prin Legea nr.111-XVI din 27.04.2007, în vigoare 01.01.2008]

l) ajutoarele primite de la organizaţii filantropice – fundaţii şi asociaţii obşteşti – în conformitate cu prevederile statutului acestor organizaţii şi ale legislaţiei;

m) contribuţiile la capitalul unui agent economic şi contribuţiile vărsate în vederea acoperirii pierderilor financiare şi echilibrării activelor nete negative, prevăzute la art.55;

n) veniturile misiunilor diplomatice şi altor misiuni asimilate lor, organizaţiilor statelor străine, organizaţiilor internaţionale şi personalului acestora, prevăzute la art.54;

o) sumele pe care le primesc donatorii de sînge de la instituţiile medicale de stat;

[Lit.o[1]) art.20 abrogată prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

[Lit.p) art.20 abrogată prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]

p[1]) cîştigurile de la loterii şi/sau pariuri sportive;

p[2]) cîştigurile de la campaniile promoţionale în partea în care valoarea fiecărui cîştig nu depăşeşte mărimea scutirii personale stabilite la art.33 alin.(1);

q) mijloacele băneşti plătite, sub formă de ajutor material unic sau de reparare a prejudiciului, unor categorii de funcţionari publici sau familiilor acestora, în conformitate cu legislaţia;

r) ajutorul material obţinut de persoanele fizice din fondurile de rezervă ale Guvernului, ale autorităţilor administraţiei publice locale, din mijloacele Fondului de susţinere socială a populaţiei, precum şi din mijloacele sindicatelor, în conformitate cu regulamentele care prevăd acordarea unui astfel de ajutor. În cazul ajutorului material acordat din mijloacele sindicatelor, limita neimpozabilă constituie un salariu mediu lunar pe economie, prognozat şi aprobat anual de Guvern, per angajat anual, cu excepţia ajutorului acordat în caz de deces şi/sau boală a angajatului sau a rudelor şi/sau afinilor de gradul I ai acestuia;

s) ajutorul financiar obţinut de către sportivi şi antrenori de la Comitetul Internaţional Olimpic, premiile obţinute de către sportivi, antrenori şi tehnicieni la competiţiile sportive internaţionale, bursele sportive şi indemnizaţiile acordate loturilor naţionale în vederea pregătirii şi participării la competiţiile internaţionale oficiale;

t) ajutorul financiar obţinut de Comitetul Naţional Olimpic şi Sportiv şi de federaţiile sportive naţionale de profil de la Comitetul Internaţional Olimpic, federaţiile sportive europene şi internaţionale de profil şi de la alte organizaţii sportive internaţionale;

u) premiul naţional al Republicii Moldova în domeniul literaturii, artei, arhitecturii, ştiinţei şi tehnicii, precum şi premiile elevilor şi profesorilor animatori acordate, în mărimi stabilite în actele normative în vigoare, pentru performanţele obţinute în cadrul olimpiadelor şi concursurilor raionale, orăşeneşti, municipale, zonale, republicane, regionale şi internaţionale;

u[1]) dobînzile de la valorile mobiliare de stat;

[Lit.v) art.20 abrogată prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

w) recompensa acordată membrilor gospodăriilor (familiilor) pentru participarea la sondajele selective efectuate de organele de statistică;

x) veniturile persoanelor fizice obţinute din activitatea în baza patentei de întreprinzător;

y) veniturile obţinute de persoanele fizice, cu excepţia întreprinzătorilor individuali şi gospodăriilor ţărăneşti (de fermier), de la predarea materiei prime secundare, inclusiv a deşeurilor şi a reziduurilor de hîrtie şi de carton, de cauciuc, de plastic şi de sticlă (cioburi de sticlă), de metale feroase şi neferoase, a reziduurilor industriale care conţin metale sau aliaje ale acestora şi ambalajului returnabil, precum şi a acumulatoarelor electrice uzate;

y[1]) veniturile obţinute de persoanele fizice, cu excepţia întreprinzătorilor individuali şi a gospodăriilor ţărăneşti (de fermier), de la comercializarea producţiei din fitotehnie şi horticultură

în formă naturală şi a producţiei din zootehnie în formă naturală, în masă vie şi sacrificată, efectuată în adresa altei persoane fizice, cu excepţia întreprinzătorilor individuali şi a gospodăriilor ţărăneşti (de fermier);

y^2) veniturile obţinute de persoanele fizice, cu excepţia întreprinzătorilor individuali şi a gospodăriilor ţărăneşti (de fermier), de la livrarea laptelui natural;

y^3) veniturile obţinute de persoanele fizice rezidente (cetăţeni ai Republicii Moldova şi apatrizi) de la înstrăinarea locuinţei de bază;

z) veniturile obţinute în urma utilizării facilităţilor fiscale;

[Lit.z^1) art.20 abrogată prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

z^2) mijloacele băneşti obţinute din fondurile speciale şi/sau mijloacele financiare obţinute sub formă de grant prin intermediul programelor aprobate de Guvern, utilizate conform destinaţiei acestora;

z^3) compensaţiile pagubelor morale;

z^4) venitul obţinut ca urmare a anulării restanţelor la bugetul public naţional;

z^5) solda bănească a militarilor în termen, a elevilor şi cursanţilor (studenţilor) instituţiilor de învăţământ militar şi ai instituţiei de învăţământ superior cu statut de mare unitate specială;

z^6) veniturile obţinute ca urmare a compensării daunei materiale cauzate, în partea în care compensaţia acordată nu depăşeşte dauna materială cauzată;

z^7) plata depozitelor garantate din Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar, conform Legii nr.575-XV din 26 decembrie 2003 privind garantarea depozitelor persoanelor fizice în sistemul bancar;

[Lit.z^8) art.20 abrogată prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 01.01.2013]

z^9) venitul din reevaluarea mijloacelor fixe şi a altor active, precum şi din reluarea pierderilor din depreciere a mijloacelor fixe şi a altor active;

z^{10}) dividendele aferente perioadelor fiscale de pînă la 1 ianuarie 2008 achitate în folosul persoanelor fizice rezidente;

z^{11}) veniturile sub formă de royalty ale persoanelor fizice în vîrstă de 60 ani şi mai mult din domeniul literaturii, artei şi ştiinţei;

z^{12}) veniturile persoanelor juridice obţinute în urma valorificării surselor financiare externe în cadrul proiectelor şi granturilor internaţionale ce ţin de dezvoltarea învăţământului şi cercetării;

z^{13}) veniturile obţinute de către organizaţiile necomerciale, cultele religioase şi părţile componente ale acestora conform legii în urma desemnării procentuale;

z^{14}) veniturile obţinute sub formă de indemnizaţie pentru munca prestată în ziua alegerilor, achitată membrilor consiliilor electorale de circumscripţie, membrilor birourilor electorale ale secţiilor de votare şi funcţionarilor aparatelor consiliilor şi birourilor respective.

[Art.20 completat prin Legea nr.302 din 30.11.2018, în vigoare 12.12.2018]
[Art.20 completat prin Legea nr.229 din 01.11.2018, în vigoare 30.11.2018]
[Art.20 completat prin Legea nr.187 din 26.07.2018, în vigoare 07.09.2018]
[Art.20 completat prin Legea nr.172 din 27.07.2018, în vigoare 24.08.2018]
[Art.20 completat prin Legea nr.117 din 05.07.2018, în vigoare 27.07.2018]
[Art.20 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.20 modificat prin Legea nr.292 din 16.12.2016, în vigoare 04.07.2017]
[Art.20 completat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.20 modificat prin Legea nr.177 din 21.07.2016, în vigoare 12.08.2016]

[Art.20 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.20 completat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.20 completat prin Legea nr.158 din 18.07.2014, în vigoare 15.08.2014]
[Art.20 completat prin Legea nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]
[Art.20 modificat prin Legea nr.64 din 11.04.2014, în vigoare 01.01.2014]
[Art.20 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.20 modificat prin Legea nr.307 din 26.12.2012, în vigoare 04.02.2013]
[Art.20 completat prin Legea nr.222 din 19.10.2012, în vigoare 09.11.2012]
[Art.20 completat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]
[Art.20 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.20 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.20 modificat prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 25.07.2008]
[Art.20 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]
[Art.20 modificat prin Legea nr.111-XVI din 27.04.2007, în vigoare 01.01.2008]
[Art.20 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

Articolul 21. Reguli speciale referitoare la venit

(1) Venitul obţinut sub formă nemonetară se evaluează de către fiecare subiect al impunerii şi constituie valoarea medie a preţului de livrare a mărfurilor şi/sau de prestare a serviciilor analoage pe luna precedentă lunii în care a fost obţinut venit sub formă nemonetară. În cazul în care, pe luna precedentă lunii în care a fost obţinut venit sub formă nemonetară, nu au fost efectuate livrări de mărfuri şi/sau prestări de servicii, venitul obţinut sub formă nemonetară nu poate fi mai mic decît preţul de cost al mărfurilor livrate şi/sau al serviciilor prestate în luna curentă.

(2) În cazul anuităţilor, partea oricărei anuităţi care este inclusă în venitul anual se deduce la calcularea venitului impozabil. Deducerea este egală cu suma vărsată de contribuabil în fondul de pensii nestatal calificat şi nededusă din venitul lui brut conform art.66 alin.(2), precum şi cu suma primelor de asigurare achitate de către contribuabil persoană fizică conform contractelor de asigurare şi coasigurare şi împărţită la numărul de ani presupuşi pentru efectuarea plăţilor (din momentul în care a început plata anuităţilor).

(3) În cazul efectuării operaţiunilor în valută străină:

1) La calcularea venitului impozabil, venitul brut şi alte încasări, precum şi cheltuielile suportate în valută străină se recalculează în monedă naţională la cursul oficial al leului moldovenesc valabil la data tranzacţiei.

2) Orice datorie atît a contribuabilului, cît şi faţă de contribuabil, a cărei sumă este exprimată în valută străină, se recalculează la cursul oficial al leului moldovenesc valabil pentru ultima zi a perioadei fiscale.

2^1) Dacă operaţiunea se efectuează în valuta străină faţă de care Banca Naţională a Moldovei nu cotează leul moldovenesc, atunci conversiunea are loc în două etape. Iniţial, valuta străină este recalculată în altă valută străină faţă de care Banca Naţională a Moldovei cotează leul moldovenesc. Pentru aceasta se foloseşte metoda directă de corelaţie între cursurile respectivelor valute străine. Suma obţinută astfel în altă valută străină este recalculată în monedă naţională la cursul oficial al leului moldovenesc.

3) Orice venit sau pierdere de pe urma recalculării datoriei conform pct.2) se consideră venit obţinut sau pierdere suportată în ultima zi a perioadei fiscale.

3^1) Data tranzacţiei este considerată data reflectată în extrasul de cont al băncii, iar în alte cazuri – data menţionată în documentele primare, conform metodei de evidenţă financiară bazate pe prevederile Standardelor Naţionale de Contabilitate şi IFRS.

3^2) Dacă în perioada care s-a scurs de la data efectuării tranzacţiei şi pînă la data achitării pentru datoria creată cursul oficial al leului moldovenesc s-a modificat, atunci apare diferenţa de

curs valutar. Dacă achitarea sumei are loc în aceeaşi perioadă a anului fiscal în care a avut loc tranzacţia, atunci diferenţa de curs valutar dintre suma reflectată iniţial în contabilitate şi suma achitată efectiv reprezintă venitul sau pierderea anului fiscal curent.

3^3) În cazul în care achitarea pentru datoria creată nu are loc în aceeaşi perioadă a anului fiscal în care a avut loc tranzacţia, aceasta este reevaluată de către contribuabil la cursul oficial al leului moldovenesc în ultima zi a anului fiscal pentru care se prezintă declaraţia fiscală, iar diferenţa de curs valutar apărută este considerată drept venit sau pierdere a aceluiaşi an fiscal. Indiferent de eventualele fluctuaţii ale cursului oficial al leului moldovenesc pe viitor, pentru reflectarea situaţiei financiare a contribuabilului la data întocmirii bilanţului, conturile în valută străină se reflectă în sume echivalente în monedă naţională la cursul oficial al leului moldovenesc faţă de valuta străină, valabil în ziua respectivă. Diferenţa dintre suma indicată în contabilitate şi suma în care a fost reflectată în contabilitate tranzacţia pe parcursul perioadei sau în anul precedent este considerată drept venit sau pierdere.

4) Operaţiunile în care intervin obligaţii de plată în valută străină se referă la:

a) cheltuielile care urmează să fie efectuate sau venitul care urmează să fie obţinut în urma calculelor;

b) contractele futures, opţioanele şi alte operaţiuni financiare similare.

(4) Persoana care face o donaţie sub formă de mijloace băneşti (cu excepţia donaţiilor făcute în scopuri filantropice şi de sponsorizare indicate la art.36 alin.(2)) se consideră drept persoană care a obţinut venit în mărimea sumei mijloacelor băneşti donate, cu excepţia sumei donate de persoana fizică care nu desfăşoară activitate de întreprinzător pe parcursul unei perioade fiscale în partea în care această sumă totală nu depăşeşte venitul impozabil obţinut în perioada fiscală de raportare. Prevederile prezentului alineat nu se extind asupra persoanelor care fac donaţii persoanelor care au calitatea de rudă sau afin de gradul I.

[Art.21 completat prin Legea nr.302 din 30.11.2018, în vigoare 01.01.2018]
[Art.21 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.21 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.21 modificat prin Legea nr.33 din 06.03.2012, în vigoare 25.05.2012]
[Art.21 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 22. Nerecunoaşterea venitului în cazul pierderii forţate a proprietăţii

(1) Nu se recunoaşte venitul la înlocuirea proprietăţii cu o proprietate de acelaşi tip în cazul pierderii ei forţate.

(2) În cazul nerecunoaşterii venitului în conformitate cu alin.(1), baza valorică a proprietăţii de înlocuire se consideră baza valorică a proprietăţii înlocuite, majorată cu suma cheltuielilor suportate pentru procurarea proprietăţii, care nu este acoperită din venitul obţinut în cazul pierderii forţate.

(3) Proprietatea se consideră pierdută în mod forţat, dacă ea este parţial sau total distrusă, furată, sechestrată sau destinată demolării ori dacă contribuabilul este forţat într-un oarecare alt mod să-şi abandoneze proprietatea din cauza pericolului sau iminenţei uneia din acţiunile sau evenimentele menţionate mai sus.

(4) Proprietatea de înlocuire se consideră de acelaşi tip atunci cînd ea are aceleaşi însuşiri sau este de aceeaşi natură ca şi proprietatea înlocuită (indiferent de faptul dacă este sau nu o proprietate de acelaşi nivel sau calitate).

(5) Perioada de înlocuire este perioada care expiră în perioada fiscală următoare celei în care s-a produs pierderea.

[Art.22 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.22 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Capitolul 3
DEDUCERILE AFERENTE ACTIVITĂŢII DE ÎNTREPRINZĂTOR

Articolul 23. Regula generală

Nu se permite deducerea cheltuielilor personale şi familiale, cu excepţia cazurilor pentru care prezentul titlu prevede un alt mod de reglementare.

Articolul 24. Deducerea cheltuielilor aferente activităţii de întreprinzător

(1) Se permite deducerea cheltuielilor ordinare şi necesare, achitate sau suportate de contribuabil pe parcursul perioadei fiscale, exclusiv în cadrul activităţii de întreprinzător.

(2) În cazul în care cheltuielile suportate de contribuabil cuprind cheltuielile aferente activităţii de întreprinzător şi cheltuielile personale, deducerea se permite numai atunci cînd cheltuielile aferente activităţii de întreprinzător le depăşesc pe cele personale şi numai pentru acea parte a cheltuielilor care se referă nemijlocit la desfăşurarea activităţii de întreprinzător.

(3) Deducerea cheltuielilor de delegaţii, de reprezentanţă, de asigurare a agenţilor economici se permite în limitele stabilite de Guvern, cu excepţia celor reglementate de prezentul articol.

(4) Prin derogare de la art.30, se permite deducerea sumelor achitate ca impozite şi taxe de către subdiviziunile situate în unităţile administrativ-teritoriale, al căror buget nu constituie parte componentă a bugetului public naţional.

(4^1) Prin derogare de la prevederile prezentului articol, ale art.26^1, deducerea amortizării şi cheltuielilor pentru întreţinerea, funcţionarea şi reparaţia autoturismelor folosite de către persoanele specificate la grupele minore 112 şi 121 din Clasificatorul ocupaţiilor din Republica Moldova, deductibile conform prezentului titlu, se permite doar pentru un singur autoturism pentru fiecare persoană specificată la grupele minore 112 şi 121 din Clasificatorul ocupaţiilor din Republica Moldova şi doar în scopul activităţii de întreprinzător.

[Alin.(5) art.24 abrogat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

(6) Nu se permite deducerea sumelor plătite la procurarea proprietăţii pe care se calculează amortizarea şi faţă de care se aplică prevederile art.26^1, 28 şi 29.

(7) Nu se permite deducerea compensaţiilor, remuneraţiilor, dobînzilor, plăţii pentru închirieri de bunuri şi altor cheltuieli efectuate în interesul unui membru al familiei contribuabilului, al unei persoane cu funcţie de răspundere sau al unui conducător de agent economic, al unui membru al societăţii sau al altei persoane interdependente, dacă nu există justificarea plăţii unei astfel de sume.

(8) Nu se permite deducerea pierderilor în urma vînzării sau schimbului proprietăţii, îndeplinirii lucrărilor şi prestării serviciilor, efectuate, în mod direct sau mijlocit, între persoanele interdependente.

(9) Nu se permite deducerea cheltuielilor legate de obţinerea venitului scutit de impozitare.

(10) Se permite deducerea cheltuielilor ordinare şi necesare suportate de contribuabil pe parcursul perioadei fiscale, neconfirmate documentar, în mărime de 0,2% din venitul impozabil.

(11) Nu se permite deducerea sumelor achitate sau suportate în folosul titularului patentei de întreprinzător şi/sau în folosul persoanelor fizice ce desfăşoară activităţi independente conform cap.10^2.

(12) Nu se permite deducerea plăţilor pentru eliminările supranormative de substanţe poluante în mediul înconjurător şi folosirea supralimită a resurselor naturale.

(13) Deducerea reziduurilor, deşeurilor şi perisabilităţii naturale se permite în limitele aprobate anual de către conducătorii întreprinderilor.

(14) Se permite deducerea cheltuielilor aferente transmiterii gratuite a proprietăţii conform deciziei Guvernului sau a autorităţilor competente ale administraţiei publice locale.

(15) Se permite deducerea cheltuielilor achitate de contribuabili în decursul perioadei fiscale sub formă de taxe de aderare şi cotizaţii de membru destinate activităţii patronatelor. Plafonul de deductibilitate a acestor cheltuieli constituie 0,15% din fondul de retribuire a muncii.

(15^1) Se permite deducerea cheltuielilor efectuate de contribuabili în decursul perioadei fiscale sub formă de alocaţii financiare destinate activităţii sindicatelor pentru utilizarea lor în scopurile stabilite în contractul colectiv de muncă. Plafonul de deductibilitate a acestor cheltuieli constituie 0,15% din fondul de retribuire a muncii.

(16) Societăţilor de audit şi auditorilor întreprinzători individuali li se permite deducerea cheltuielilor, în mărime de 15% din venitul vînzărilor în perioada fiscală de gestiune aferente auditului situaţiilor financiare anuale şi/sau situaţiilor financiare anuale consolidate, atît pentru formarea provizioanelor aferente riscului de audit, cît şi pentru primele de asigurare conform contractelor de asigurare de răspundere civilă profesională, încheiate potrivit legislaţiei în vigoare pentru asigurarea riscului de audit.

(17) Se permite deducerea cheltuielilor suportate de întreprinderile agricole pentru întreţinerea obiectivelor de menire social-culturală aflate în gestiune, conform normelor (cheltuielilor medii) stabilite pentru întreţinerea instituţiilor similare finanţate de la bugetele locale.

(18) Nu se permite deducerea sumei din reevaluarea şi din deprecierea mijloacelor fixe şi a altor active.

(19) Se permite deducerea cheltuielilor suportate şi determinate de angajator pentru transportul, hrana şi studiile profesionale ale angajatului, inclusiv a cheltuielilor legate de organizarea şi realizarea programelor de formare profesională tehnică prin învăţămînt dual, conform modului stabilit de Guvern.

(19^1) Se permite deducerea cheltuielilor suportate şi determinate de angajator pentru acordarea tichetelor de masă în mărimea prevăzută la art.4 alin.(1) din Legea nr.166/2017 cu privire la tichetele de masă.

(20) Se permite deducerea cheltuielilor anuale suportate de angajator pentru primele de asigurare facultativă de asistenţă medicală ale angajatului în mărime de pînă la 50% din prima de asigurare obligatorie de asistenţă medicală calculată în sumă fixă în valoare absolută, stabilită pentru categoriile de plătitori prevăzute în anexa nr.2 la Legea nr.1593-XV din 26 decembrie 2002, pe anul respectiv.

(21) Se permite deducerea cheltuielilor suportate pentru acordarea burselor private, în modul stabilit de Guvern.

(22) Se permite deducerea cheltuielilor suportate de agentul economic în legătură cu lichidarea sa, cu excepţia cheltuielilor/pierderilor ce ţin de reevaluarea activelor, de casarea activelor care nu pot fi lichidate, precum şi de casarea creanţelor care nu pot fi recuperate.

(23) Se permite deducerea cheltuielilor suportate de către partenerul privat pentru obiectele construite şi transmise gratuit partenerului public conform contractului de parteneriat public privat.

[Art.24 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2019]
[Art.24 modificat prin Legea nr.172 din 27.07.2018, în vigoare 24.08.2018]
[Art.24 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.24 completat prin Legea nr.104 din 09.06.2017, în vigoare 07.07.2017]
[Art.24 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.24 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.24 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]

[Art.24 completat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.24 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.24 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.24 completat prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 25.07.2008]
[Art.24 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

Articolul 25. Deducerea dobînzilor aferente creditelor şi împrumuturilor

(1) Deducerea dobînzilor aferente creditelor şi împrumuturilor se permite în conformitate cu art.24.

(2) Deducerea cheltuielilor aferente dobînzilor suportate în baza contractului de împrumut de către agenţii economici în folosul persoanelor fizice şi juridice (cu excepţia instituţiilor financiare, a organizaţiilor de microfinanţare şi a companiilor de leasing) se acceptă în limita ratei medii ponderate a dobînzii la creditele acordate de sectorul bancar persoanelor juridice pe termen de pînă la 12 luni şi peste 12 luni în secţiunea pe lei moldoveneşti şi pe valută străină. Rata medie ponderată a dobînzii la creditele acordate de sectorul bancar persoanelor juridice pe termen de pînă la 12 luni şi peste 12 luni în secţiunea pe lei moldoveneşti şi pe valută străină se determină de către Banca Naţională a Moldovei şi se publică pe pagina web oficială a acesteia.

(3) În cazul emisiunii unor titluri de creanţă după 1 ianuarie 1998, partea discontului iniţial, în raport cu titlul de creanţă care este permis emitentului ca deducere a dobînzii, va fi echivalentă cu partea acestui discont repartizat proporţional în perioada fiscală.

[Art.25 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.25 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.25 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.25 modificat prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 25.07.2008]
[Art.25 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]

Articolul 26. Deducerea amortizării calculate

[Art.26 abrogat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2019]
[Art.26 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.26 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.26 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.26 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.26 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.26 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

Articolul 26[1]. Deducerea amortizării mijloacelor fixe

(1) Mărimea deducerii amortizării calculate a mijloacelor fixe se determină în conformitate cu prezentul articol şi cu art.24.

(2) Mijloacele fixe pe care se calculează amortizarea este proprietatea materială reflectată în bilanţul contribuabilului în conformitate cu legislaţia şi folosită în activitatea de întreprinzător, a căror valoare scade prezumtiv ca urmare a uzurii fizice şi morale şi a cărei perioadă de exploatare este mai mare de un an, iar valoarea ei depăşeşte suma de 6000 de lei.

(3) Sînt considerate, de asemenea, mijloace fixe supuse amortizării în scopuri fiscale investiţiile efectuate în mijloacele fixe care fac obiectul unui contract de leasing operaţional, locaţiune, concesiune, arendă, comodat, sublocaţiune. În sensul prezentului alineat, prin investiţie se înţelege excedentul cheltuielilor ce ţin de reparaţie, îmbunătăţire şi altele asemenea în privinţa mijloacelor fixe respective asupra cheltuielilor menţionate, permise spre deducere în perioada fiscală conform modului stabilit la alin.(11).

(4) Din punct de vedere fiscal, în cazul leasingului financiar, locatarul este tratat ca proprietar al mijloacelor fixe primite în leasing, iar în cazul leasingului operaţional, calitatea de proprietar o are locatorul. Calcularea şi deducerea amortizării mijloacelor fixe care fac obiectul unui contract de leasing se efectuează de către locatar în cazul leasingului financiar şi de către locator în cazul leasingului operaţional.

(5) Evidenţa mijloacelor fixe în scopuri fiscale se ţine pentru fiecare obiect separat.

(6) Amortizarea mijloacelor fixe se calculează începînd cu luna următoare celei în care mijlocul fix se pune în funcţiune prin utilizarea metodei liniare de amortizare. Mărimea amortizării mijloacelor fixe ce urmează a fi dedusă se determină prin înmulţirea valorii mijloacelor fixe la norma de amortizare respectivă prevăzută la alin.(7).

(7) Norma amortizării pentru fiecare mijloc fix se determină ca raport dintre 100% şi durata de funcţionare utilă a acestuia stabilită de Guvern.

(8) Calcularea amortizării şi deducerea acesteia pentru întreţinerea autoturismului se efectuează în modul următor:

a) în cazul în care valoarea autoturismului este de pînă la 200000 de lei, amortizarea calculată se deduce integral, în funcţie de valoarea autoturismului;

b) în cazul în care valoarea autoturismului depăşeşte 200000 de lei, deducerea se limitează la suma calculată a amortizării, reieşind din valoarea autoturismului egală cu 200000 de lei. Prevederea nu se aplică autoturismelor utilizate în calitate de mijloace fixe în activitatea de bază care reprezintă acordare de servicii, a căror amortizare constituie parte componentă a costului vînzărilor.

(9) În cazul înstrăinării autoturismului specificat la alin.(8) lit.b), venitul sau pierderea calculată ca diferenţă dintre suma mijloacelor obţinute de la înstrăinarea autoturismului şi baza valorică a acestuia se recunoaşte drept venit sau pierdere a perioadei fiscale în care a avut loc înstrăinarea. Baza valorică a autoturismului reprezintă valoarea acestuia micşorată cu suma amortizării calculate.

(10) Deducerea cheltuielilor pentru reparaţia proprietăţii se efectuează în conformitate cu Standardele Naţionale de Contabilitate.

(11) Cheltuielile aferente reparaţiei curente şi capitale a mijloacelor fixe ce nu corespund prevederilor alin.(2) se permit spre deducere în limita a 15% din suma calculată a locaţiunii, arendei sau redevenţei (plăţii pentru concesiune), suportată pe parcursul perioadei fiscale, iar în cazul cheltuielilor de reparaţie a mijloacelor de transport aerian internaţional – în mărime de 100% din suma calculată a ratei de leasing operaţional, suportată pe parcursul perioadei fiscale. În sensul prezentului alineat, prin mijloacele fixe ce nu corespund prevederilor alin.(2) se înţeleg mijloacele fixe care sînt utilizate în activitatea de întreprinzător a agentului economic conform contractului de arendă, locaţiune, leasing operaţional, concesiune, ale căror cheltuieli aferente, potrivit contractului nominalizat, revin arendaşului, locatarului sau concesionarului.

(11^1) Este permisă deducerea în mărime de 100% a cheltuielilor aferente reparaţiei mijloacelor de transport proprii utilizate la prestarea serviciilor de transport rutier de persoane în regim de taxi.

(12) Nu se permite deducerea amortizării mijloacelor fixe primite cu titlu gratuit, cu excepţia cazurilor în care valoarea acestora a fost inclusă în venitul impozabil al contribuabilului.

(13) În cazul finanţării parţiale a procurărilor mijloacelor fixe din surse ce constituie venituri neimpozabile, amortizarea se va calcula pentru partea suportată de către întreprindere.

(14) Prin derogare de la alin.(12) şi (13), suma subvenţiilor obţinute ca urmare a efectuării investiţiilor prin procurarea mijloacelor fixe din sursele proprii nu influenţează asupra mărimii bazei valorice a mijloacelor fixe.

(15) În scopuri fiscale, nu se recunosc diferenţele din reevaluarea mijloacelor fixe.

(16) Baza valorică a mijloacelor fixe se ajustează conform modului stabilit de Guvern.

(17) Evidenţa şi calcularea amortizării mijloacelor fixe în scopuri fiscale se efectuează în conformitate cu regulamentul aprobat de Guvern.

(18) Valoarea mijloacelor fixe nou-procurate se compune din preţul lor de procurare, precum şi din toate cheltuielile aferente procurării lor, inclusiv cheltuielile de transportare, asamblare şi asigurare, dobînzile plătite sau calculate pînă la punerea obiectului în exploatare. Valoarea mijloacelor fixe aferente proprietăţii create cu forţe proprii include toate impozitele şi taxele, cu excepţia taxei pe valoarea adăugată care se deduce, cheltuielile şi plata dobînzilor aferente acestor mijloace fixe pentru întreaga perioadă de pînă la punerea lor în exploatare.

[Art.26[1] completat prin Legea nr.229 din 01.11.2018, în vigoare 01.01.2019]
[Art.26[1] introdus prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]

Articolul 27. Valoarea mijloacelor fixe

[Art.27 abrogat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2019]
[Art.27 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.27 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.27 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.27 completat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.27 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.27 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.27 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]
[Art.27 completat prin Legea nr.111-XVI din 27.04.2007, în vigoare 11.05.2007]

Articolul 27[1]. Norme speciale aplicabile rezidenţilor parcurilor pentru tehnologia informaţiei pentru deducerea cheltuielilor privind amortizarea şi reparaţia mijloacelor fixe

(1) Prin derogare de la prevederile art.26[1], agenţii economici care pe parcursul anului fiscal obţin titlul de rezident al parcului pentru tehnologia informaţiei nu au dreptul la deducerea în scopuri fiscale a cheltuielilor privind amortizarea şi reparaţia mijloacelor fixe în anul fiscal respectiv.

(2) Pentru agenţii economici cărora, în conformitate cu prevederile legislaţiei cu privire la parcurile pentru tehnologia informaţiei, le-a fost retras titlul de rezident al parcului pentru tehnologia informaţiei pentru perioada aplicării regimului de impozitare stabilit în prezentul titlu se permite deducerea cheltuielilor privind amortizarea şi reparaţia mijloacelor fixe conform art.26[1]. Valoarea de intrare a mijloacelor fixe pe fiecare categorie de proprietate, în scop fiscal, este egală cu valoarea contabilă a acestor mijloace fixe la începutul lunii următoare celei în care a fost retras titlul de rezident al parcului pentru tehnologia informaţiei.

[Art.27[1] în redacţia Legii nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2019]
[Art.27[1] modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.27[1] introdus prin Legea nr.145 din 14.07.2017, în vigoare 04.08.2017]

Articolul 28. Deducerea amortizării imobilizărilor necorporale

Se permite deducerea amortizării fiecărei unităţi de imobilizare necorporală amortizabilă (brevete de invenţie, drept de autor şi drepturi conexe, desene şi modele industriale, contracte, drepturi speciale etc.) cu termen de utilizare limitat, calculînd perioada ei de utilizare prin aplicarea metodei liniare.

[Art.28 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.28 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.28 modificat prin Legea nr.111 din 17.05.2012, în vigoare 26.06.2012]

Articolul 29. Deducerea cheltuielilor legate de extracţia resurselor naturale irecuperabile

(1) Deducerea cheltuielilor legate de extracţia resurselor naturale irecuperabile se permite în conformitate cu art.24 alin.(1).

(2) Cheltuielile legate de explorarea şi exploatarea zăcămintelor de resurse naturale, suportate pînă la începutul exploatării, precum şi plăţile aferente ale dobînzii se reflectă la creşterea valorii resurselor naturale.

(3) Mărimea deducerii cheltuielilor legate de extracţia resurselor naturale se determină prin înmulţirea bazei valorice a resurselor naturale cu rezultatul obţinut de la împărţirea volumului extracţiei pe parcursul perioadei fiscale la volumul prognozat total al extracţiei pentru zăcămîntul dat (în expresie naturală).

(4) Deducerea cheltuielilor viitoare pentru recultivarea terenurilor se permite în limitele mărimii calculate, care se determină ca raport al cheltuielilor necesare pentru recultivare la soldul rezervelor industriale ale substanţelor utile de la zăcămîntul respectiv, înmulţit la volumul substanţelor utile extrase pe perioada de gestiune.

(5) Deducerea cheltuielilor viitoare privind recuperarea pierderilor producţiei agricole în cazul atribuirii terenurilor prin hotărîre de Guvern sau prin decizie a autorităţii reprezentative şi deliberative a administraţiei publice locale se permite în limitele mărimii calculate, care se determină ca raport al costului pierderilor la soldul rezervelor industriale din conturul terenului existent atribuit, înmulţit la volumul substanţelor utile extrase pe perioada de gestiune.

[Art.29 completat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.29 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Articolul 30. Restricţiile privind deducerea impozitelor şi amenzilor

(1) Nu se permite deducerea impozitului pe venit, instituit în prezentul titlu, a penalităţilor şi a amenzilor aferente lui, precum şi a amenzilor şi penalităţilor aferente altor impozite, taxe şi plăţi obligatorii la buget, a amenzilor şi penalităţilor aplicate pentru încălcarea actelor normative.

(2) Nu se permite deducerea impozitelor achitate în numele unei persoane, alta decît contribuabilul.

Articolul 31. Limitarea altor deduceri

(1) Se permite deducerea oricărei datorii compromise, conform legislaţiei, dacă această datorie s-a format în cadrul desfăşurării activităţii de întreprinzător.

(2) Nu se permite deducerea provizioanelor, cu excepţia reducerilor pentru pierderi la active şi la angajamente condiţionale, pentru instituţiile financiare, efectuate conform alin.(3), şi pentru pierderi la împrumuturi şi dobînzile aferente (provizioane), pentru organizaţiile de microfinanţare şi persoanele care practică activitatea de leasing financiar, efectuate conform alin.(4).

(3) Instituţiilor financiare li se permite deducerea reducerilor pentru pierderi la active şi la angajamente condiţionale, calculate conform IFRS.

(4) Organizaţiilor de microfinanţare şi/sau persoanelor care practică activitatea de leasing financiar li se permite deducerea:

a) provizioanelor destinate acoperirii eventualelor pierderi ce ţin de nerestituirea împrumuturilor şi neachitarea dobînzilor aferente, care se determină conform regulamentelor Comisiei Naţionale a Pieţei Financiare cu privire la clasificarea împrumuturilor şi formarea

provizioanelor destinate acoperirii eventualelor pierderi, condiţionate de nerestituirea împrumuturilor şi neachitarea dobînzilor aferente; şi/sau

b) provizioanelor destinate acoperirii creanţelor ce ţin de nerecuperarea ratelor şi neachitarea dobînzilor de leasing în mărime de pînă la 5% din soldul mediu anual al creanţelor aferente contractelor de leasing, dacă aceste creanţe sînt datorate de o persoană care nu este afiliată contribuabilului.

(5) Băncilor admise şi obligate de Banca Naţională a Moldovei să participe la formarea mijloacelor Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar li se permite de a efectua deduceri ale vărsămîntului obligatoriu anual, contribuţiilor iniţiale, contribuţiilor trimestriale şi contribuţiilor speciale ale băncilor în fondul menţionat, stabilite prin Legea nr.575-XV din 26 decembrie 2003 privind garantarea depozitelor persoanelor fizice în sistemul bancar.

(5^{1}) Producătorilor de produse vitivinicole, obligaţi să contribuie la formarea mijloacelor Fondului Viei şi Vinului, li se permite să efectueze deduceri ale contribuţiilor în fondul menţionat, stabilite prin Legea viei şi vinului nr.57-XVI din 10 martie 2006.

[Art.31 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.31 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.31 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.31 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.31 completat prin Legea nr.262 din 16.11.2012, în vigoare 11.02.2013]
[Art.31 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 32. Reportarea pierderilor în viitor

(1) Dacă, pe parcursul perioadei fiscale, cheltuielile aferente activităţii de întreprinzător depăşesc venitul brut al contribuabilului în perioada fiscală curentă, suma pierderilor rezultate din această activitate va fi reportată eşalonat pe următoarele cinci perioade fiscale.

(2) Suma reportată pe una din perioadele fiscale următoare celei în care s-au înregistrat pierderile este egală cu suma totală a pierderilor, redusă cu suma totală permisă spre deducere în fiecare din următoarele patru perioade fiscale.

(3) Dacă contribuabilul a suportat pierderi pe parcursul a mai mult de o perioadă fiscală, prevederile prezentului articol se aplică faţă de aceste pierderi în ordinea în care au apărut.

[Art.32 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.32 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.32 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]
[Art.32 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Capitolul 4
SCUTIRI ŞI ALTE DEDUCERI

Articolul 33. Scutiri personale

(1) Fiecare contribuabil (persoană fizică rezidentă) are dreptul la o scutire personală în sumă de 24000 lei pe an.

(2) Suma scutirii personale, stabilită la alin.(1), va constitui 30000 lei pe an pentru orice persoană care:

a) s-a îmbolnăvit şi a suferit de boala actinică provocată de consecinţele avariei de la C.A.E. Cernobîl;

b) este persoană cu dizabilităţi şi s-a stabilit că dizabilitatea sa este în legătură cauzală cu avaria de la C.A.E. Cernobîl;

c) este părintele sau soţia (soţul) unui participant căzut sau dat dispărut în acţiunile de luptă pentru apărarea integrităţii teritoriale şi a independenţei Republicii Moldova, cît şi în acţiunile de luptă din Republica Afghanistan;

d) este persoană cu dizabilităţi ca urmare a participării la acţiunile de luptă pentru apărarea integrităţii teritoriale şi a independenţei Republicii Moldova, precum şi în acţiunile de luptă din Republica Afghanistan;

e) este persoană cu dizabilităţi de pe urma războiului, persoană cu dizabilităţi în urma unei afecţiuni congenitale sau din copilărie, persoană cu dizabilităţi severe şi accentuate;

f) este pensionar-victimă a represiunilor politice, ulterior reabilitată.

[Art.33 modificat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.33 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.33 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.33 modificat prin Legea nr.201 din 28.07.2016, în vigoare 09.09.2016]
[Art.33 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.01.2015]
[Art.33 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.33 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 01.01.2013]
[Art.33 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.33 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.33 modificat prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 01.01.2009]
[Art.33 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]

Articolul 34. Scutiri acordate soţiei (soţului)

(1) Persoana fizică rezidentă aflată în relaţii de căsătorie are dreptul la o scutire suplimentară în sumă de 11280 lei anual, cu condiţia că soţia (soţul) nu beneficiază de scutire personală.

(2) Persoana fizică rezidentă aflată în relaţii de căsătorie cu orice persoană specificată la art.33 alin.(2) are dreptul la o scutire suplimentară în sumă de 18000 lei anual, cu condiţia că soţia (soţul) nu beneficiază de scutire personală.

(3) Prevederile alin.(1) şi (2) se vor aplica din luna următoare lunii în care au apărut circumstanţele necesare pentru exercitarea dreptului specificat în acestea.

[Art.34 modificat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.34 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.34 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.34 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.01.2015]
[Art.34 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.34 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 01.01.2013]
[Art.34 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.34 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.34 modificat prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 01.01.2009]
[Art.34 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]

Articolul 35. Scutiri pentru persoanele întreţinute

(1) Contribuabilul (persoană fizică rezidentă) are dreptul la o scutire în sumă de 3000 de lei anual pentru fiecare persoană întreţinută, cu excepţia persoanelor cu dizabilităţi în urma unei afecţiuni congenitale sau din copilărie, persoanelor cu dizabilităţi severe şi accentuate, pentru care scutirea constituie 18000 de lei anual.

(2) În înţelesul prezentului titlu, *persoană întreţinută* este persoana care întruneşte toate cerinţele de mai jos:

a) este un ascendent sau descendent al contribuabilului sau al soţiei (soţului) contribuabilului (părinţii sau copiii, inclusiv înfietorii şi înfiaţii) ori persoană cu dizabilităţi în urma unei afecţiuni congenitale sau din copilărie rudă de gradul doi în linie colaterală;

b) are un venit ce nu depăşeşte suma de 11280 lei anual. La calcularea venitului nu se include suma alocaţiilor achitate din mijloacele bugetului de stat pentru persoanele cu dizabilităţi în urma unei afecţiuni congenitale sau din copilărie şi pentru persoanele cu dizabilităţi severe şi accentuate.

(3) Curatorul minorilor în vîrstă de la 14 pînă la 18 ani şi tutorele legal au dreptul la o scutire suplimentară în mărimea specificată la alin.(1), în funcţie de caz, pentru fiecare persoană aflată sub tutelă şi/sau curatelă, care întruneşte cerinţele specificate la alin.(2) lit.b).

(4) Scutirea pentru persoanele întreţinute se aplică din luna următoare lunii apariţiei acestui drept în condiţiile respectării cerinţelor prevăzute la alin.(2) şi (3).

[Art.35 modificat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.35 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.35 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.35 modificat prin Legea nr.201 din 28.07.2016, în vigoare 09.09.2016]
[Art.35 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.35 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.01.2015]
[Art.35 modificat prin Legea nr.64 din 11.04.2014, în vigoare 01.01.2014]
[Art.35 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.35 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 01.01.2013]
[Art.35 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.35 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.35 modificat prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 01.01.2009]
[Art.35 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]

Articolul 35[1]. Restricţii privind aplicarea scutirilor

Persoanele fizice care, pe parcursul perioadei fiscale, au obţinut venituri impozitate conform art.88[1] şi cap.1 titlul X sînt private de dreptul de a folosi scutirile conform art.33, 34 şi 35. Scutirile neutilizate în acest caz nu pot fi transmise către soţie (soţ).

[Art.35[1] completat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.35[1] introdus prin Legea nr.145 din 14.07.2017, în vigoare 04.08.2017]

Articolul 36. Alte deduceri

(1) Agentul economic rezident are dreptul la deducerea oricăror donaţii făcute de el pe parcursul perioadei fiscale în scopuri filantropice sau de sponsorizare, dar nu mai mult de 5% din venitul impozabil.

(2) Pot fi deduse, conform alin.(1) din prezentul articol, numai donaţiile făcute în scopuri filantropice sau de sponsorizare în favoarea autorităţilor publice şi instituţiilor publice specificate la art.51, a organizaţiilor necomerciale specificate la art.52 alin.(1), precum şi în favoarea caselor de copii de tip familial.

(3) Donaţiile în scopuri filantropice sau de sponsorizare vor fi deduse numai în cazul confirmării lor în modul stabilit de Guvern.

(4) Se permite deducerea cheltuielilor de investiţii în limitele venitului din investiţii ce ţin de:

a) cheltuielile ordinare şi necesare, achitate sau suportate pe parcursul perioadei fiscale în scopul obţinerii venitului din investiţii;

b) dobînzile pe datorie, cu condiţia ca dobînda să nu depăşească suma venitului din investiţii.

(5) Se permite deducerea defalcărilor obligatorii în Fondul de susţinere a populaţiei, efectuate pe parcursul perioadei fiscale în cuantumurile stabilite de legislaţie.

(6) Se permite deducerea, în cuantumurile stabilite de legislaţie, a sumelor pentru primele de asigurare obligatorie de asistenţă medicală achitate de persoanele fizice asigurate conform legislaţiei.

(7) Se permite deducerea contribuţiilor obligatorii în bugetul asigurărilor sociale de stat achitate de persoanele fizice, pe parcursul perioadei fiscale, în cuantumurile stabilite de legislaţie.

(8) Angajatorilor li se permite să deducă plăţile suportate efectiv, aferente indemnizaţiei pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de boli obişnuite sau de accidente nelegate de muncă, conform art.4 al Legii nr.289-XV din 22 iulie 2004 privind indemnizaţiile pentru incapacitate temporară de muncă şi alte prestaţii de asigurări sociale.

[Art.36 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.36 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.36 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.36 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.36 completat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 13.01.2012]
[Art.36 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.36 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.36 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

Capitolul 5
CREŞTEREA ŞI PIERDEREA DE CAPITAL

[Capitolul 5 (art.37-42) în redacţia Legii nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Articolul 37. Subiecţii creşterii sau pierderii de capital

Prevederile prezentului capitol se aplică tuturor contribuabililor (persoane fizice sau juridice), rezidenţi şi nerezidenţi ai Republicii Moldova, care vînd, schimbă sau înstrăinează sub altă formă active de capital.

[Art.37 în redacţia Legii nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.37 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

Articolul 38. Domeniul de aplicare

Prezentul capitol stabileşte modul de determinare, în scopul impozitării, a sumei creşterii de capital provenite din vînzare, schimb sau din altă formă de înstrăinare a activelor de capital.

[Art.38 în redacţia Legii nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.38 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.38 completat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.38 completat prin Legea nr.111-XVI din 27.04.2007, în vigoare 11.05.2007]

Articolul 39. Activele de capital

(1) Active de capital reprezintă:

a) acţiunile, obligaţiunile, alte titluri de proprietate în activitatea de întreprinzător;

b) proprietatea privată nefolosită în activitatea de întreprinzător;

c) terenurile;

d) opţionul la procurarea sau vînzarea activelor de capital.

(2) Creşterea sau pierderea de capital nu este recunoscută în cazul redistribuirii (transmiterii) proprietăţii între soţi sau între foştii soţi, dacă o astfel de redistribuire (transmitere) rezultă din necesitatea împărţirii proprietăţii comune în caz de divorţ.

[Art.39 în redacţia Legii nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Articolul 40. Determinarea creşterii sau pierderii de capital

(1) Mărimea creşterii sau pierderii de capital provenite din vînzare, schimb sau din altă formă de înstrăinare a activelor de capital este egală cu diferenţa dintre suma încasată (venitul obţinut) şi baza valorică a acestor active.

(2) Suma încasată ca urmare a vînzării, schimbului sau a înstrăinării în alt mod a activelor de capital este egală cu suma mijloacelor băneşti şi/sau valoarea evaluată la preţul de piaţă a activelor de capital obţinute sub formă nemonetară.

(3) Mărimea creşterii sau pierderii de capital provenite din tranzacţionarea la bursă a acţiunilor prin intermediul unui broker/unei societăţi de investiţii se determină în baza raportului brokerului/societăţii de investiţii, conform modului stabilit de Ministerul Finanţelor.

(4) Persoana care face o donaţie se consideră că a vîndut bunul donat la un preţ ce reprezintă mărimea maximă din baza lui valorică ajustată sau preţul lui de piaţă la momentul donării.

(5) Creşterea sau pierderea de capital nu este recunoscută în scopuri fiscale în cazul încheierii unui contract de donaţii între rude de gradul I, precum şi între soţi.

(6) Creşterea sau pierderea de capital provenită din vînzare, schimb sau din altă formă de înstrăinare a locuinţei de bază nu este recunoscută în scopuri fiscale.

(7) Suma creşterii de capital în perioada fiscală este egală cu 20% din suma excedentară a creşterii de capital recunoscute peste nivelul oricăror pierderi de capital suportate pe parcursul perioadei fiscale.

[Art.40 modificat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.40 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.40 în redacţia Legii nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Articolul 41. Restricţiile privind deducerea pierderilor de capital

(1) Contribuabilului (persoană fizică sau juridică) i se permite deducerea pierderilor de capital numai în limitele creşterii de capital.

(2) Pierderile de capital ale agenţilor economici a căror deducere nu este permisă, conform alin.(1), în perioada fiscală respectivă sînt considerate pierderi de capital suportate în perioada fiscală următoare.

[Art.41 în redacţia Legii nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Articolul 42. Baza valorică a activelor de capital

(1) Bază valorică a activelor de capital se confirmă documentar conform modului stabilit de Ministerul Finanţelor şi constituie:

a) valoarea activelor de capital procurate;

b) valoarea activelor de capital create de contribuabil. În cazul lipsei documentelor de confirmare a valorii bunurilor imobiliare construite cu forţele proprii de persoana fizică ce nu desfăşoară activitate de întreprinzător, baza valorică constituie valoarea de piaţă estimată de organele cadastrale teritoriale;

c) valoarea activelor (la data dobîndirii dreptului de proprietate) obţinute ca urmare a redistribuirii (transmiterii) proprietăţii în devălmăşie între soţi sau între foştii soţi, dacă o astfel de redistribuire (transmitere) rezultă din necesitatea împărţirii proprietăţii comune în caz de divorţ;

d) valoarea de piaţă a activelor de capital (la data dobîndirii dreptului de proprietate) obţinute prin moştenire, titlu de donaţie sau prin contractul de întreţinere pe viaţă;

e) valoarea de piaţă a activelor de capital (la data dobîndirii dreptului de proprietate) obţinute prin schimb;

f) valoarea activelor de capital privatizate;

g) zero în cazul lipsei documentelor de confirmare a activelor de capital;

h) valoarea activelor confirmate documentar – în alte cazuri.

(2) Baza valorică a acţiunilor nu se majorează cu suma dividendelor sub formă de acţiuni care nu modifică în niciun fel cotele de participare ale acţionarilor în capitalul agentului economic şi care au fost repartizate în perioadele fiscale de pînă în anul 2009 inclusiv.

(3) Baza valorică a acţiunilor dobîndite pînă la data de 1 ianuarie 1998 se determină reieşind din valoarea unei acţiuni la data de 31 decembrie 1997, care se calculează ca raportul dintre capitalul social şi numărul total al acţiunilor emise.

(4) Baza valorică ajustată a activelor de capital reprezintă baza valorică a activelor de capital:

a) redusă cu mărimea amortizării, epuizării sau altor modificări ale valorii activelor de capital, care se anulează de pe contul mijloacelor fixe;

b) majorată cu valoarea recondiţionărilor şi altor modificări ale valorii activelor de capital, care se acumulează pe contul mijloacelor fixe;

c) redusă cu mărimea sumei retrase din capitalul social, proporţional cu cota de participaţie;

d) majorată cu suma creşterii capitalului social, proporţional cu cota de participaţie.

(5) Reducerile şi majorările bazei valorice a activelor de capital care au avut loc pînă la 1 ianuarie 1998 se efectuează conform actelor normative în vigoare pînă la acea dată.

(6) Baza valorică a activelor de capital se ajustează cu diferenţele pozitive rezultate din reevaluarea capitalului efectuată în conformitate cu cap.IV din Legea nr.1164-XIII din 24 aprilie 1997 pentru punerea în aplicare a titlurilor I şi II ale Codului fiscal.

[Art.42 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.42 în redacţia Legii nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.42 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]

Articolul 43. Transmiterea proprietăţii ca urmare a decesului
[Art.43 abrogat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.43 modificat prin Legea nr.37-XVI din 23.02.2007, în vigoare 16.03.2007]

Capitolul 6
REGULI DE EVIDENŢĂ

Articolul 44. Metodele de evidenţă şi aplicarea lor

(1) Cu excepţia cazurilor cînd este prevăzut altceva, se aplică următoarele metode de evidenţă:

a) pentru persoanele fizice care nu desfăşoară activitate de întreprinzător – contabilitatea de casă;

b) pentru persoanele fizice care desfăşoară activitate de întreprinzător – contabilitatea de casă sau contabilitatea de angajamente;

c) pentru persoanele juridice – contabilitatea de angajamente.

(2) Prin *contabilitate de casă* se înţelege metoda conform căreia:

a) venitul este raportat la anul fiscal în care acesta este obţinut în mijloace băneşti sau sub altă formă;

b) deducerea se permite în anul fiscal pe parcursul căruia au fost suportate cheltuielile, cu excepţia cazurilor cînd aceste cheltuieli trebuie raportate la un alt an fiscal, în scopul reflectării corecte a venitului.

(3) Prin *contabilitatea de angajamente* se înţelege metoda conform căreia:

a) venitul este raportat la perioada fiscală în care a fost cîştigat;

b) deducerea se permite în perioada fiscală în care au fost calculate sau au fost suportate cheltuielile ori au fost efectuate alte plăţi, cu condiţia că aceste cheltuieli şi plăţi nu trebuie raportate la o altă perioadă fiscală în scopul reflectării corecte a venitului;

c) pierderile aferente returnării activelor livrate în anii precedenţi, sumele reducerii de preţ, disconturilor şi rabaturilor acordate/primite în perioada de gestiune pentru livrările/achiziţiile efectuate în anii precedenţi se raportează şi se deduc respectiv în scopuri fiscale în perioada fiscală în care acestea au fost constatate şi/sau calculate, şi/sau acordate;

d) cheltuielile aferente sumei T.V.A. care se exclude din deducere conform art.102 alin.(6) se raportează şi se deduc respectiv în scopuri fiscale în perioada fiscală în care acestea au fost raportate la cheltuieli;

e) venitul aferent sumei T.V.A., atribuită anterior la costuri sau la cheltuieli, care se deduce conform art.102 alin.(7) se raportează în scopuri fiscale în perioada fiscală în care aceasta a fost dedusă.

[Alin.(4) art.44 abrogat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

(5) Contribuabilul care foloseşte contabilitatea angajamentelor nu are dreptul să facă nici un fel de deduceri pînă la momentul efectuării plăţilor dacă el are obligaţii faţă de o persoană interdependentă care foloseşte contabilitatea de casă.

(6) În scopul reflectării corecte a venitului de pe urma activităţii de întreprinzător, Serviciul Fiscal de Stat este în drept să ceară persoanei care practică afaceri de proporţii folosirea contabilităţii de angajamente.

(7) În scopuri fiscale se pot folosi metode de evidenţă financiară bazate pe prevederile Standardelor Naţionale de Contabilitate şi IFRS care nu contravin prevederilor prezentului titlu.

(8) În cazul în care contribuabilul îşi schimbă metoda de evidenţă, corectările corespunzătoare în articolele care reflectă venitul, deducerile, trecerile în cont şi alte operaţiuni se fac astfel încît nici un articol să nu fie omis sau să se repete. Dacă schimbarea metodei de evidenţă duce la majorarea venitului impozabil al contribuabilului în chiar prima perioadă fiscală de aplicare a noii metode, atunci mărimea excedentului care rezultă exclusiv din schimbarea metodei de evidenţă se distribuie în părţi egale pe perioada fiscală curentă şi pe fiecare din următoarele două perioade fiscale.

(9) Veniturile şi cheltuielile rezultate din trecerea de la Standardele Naţionale de Contabilitate la IFRS nu sînt recunoscute în scopuri fiscale.

(10) Diferenţele rezultate din tranziţia la Standardele Naţionale de Contabilitate în vigoare din 1 ianuarie 2014 nu se recunosc în scopuri fiscale.

[Art.44 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.44 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.44 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.44 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.44 modificat prin Legea nr.33 din 06.03.2012, în vigoare 25.05.2012]
[Art.44 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.44 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 45. Metoda procentajului îndeplinit

(1) În cazul contractelor (acordurilor) pe termen lung, persoanele care aplică metoda contabilităţii de angajamente ţin evidenţa venitului, deducerilor, trecerilor în cont şi a altor operaţiuni aferente acestor contracte după metoda procentajului îndeplinit.

(2) În sensul prezentului titlu, prin *contract (acord) pe termen lung* se înţelege orice contract cu privire la producere, construire, instalare sau montare încheiat pe un termen de cel puţin 24 de luni.

(3) Evidenţa tuturor veniturilor şi cheltuielilor se face, în modul stabilit de Guvern, în perioada fiscală cuprinsă în termenul de acţiune al contractului (acordului) pe termen lung, pe baza determinării procentajului de îndeplinire a lucrărilor prevăzute de contract (acord) pe parcursul anului respectiv. Declaraţiile cu privire la impozitul pe venit pentru perioada fiscală respectivă, cu excepţia perioadei fiscale în care expiră contractul (acordul), se perfectează prin metoda procentajului îndeplinit.

(4) După încheierea executării contractului (acordului), în scopul determinării corectitudinii calculării plăţilor sub formă de dobîndă (penalităţilor, dobînzilor), repartizarea impozitului pe perioadele fiscale, conform metodei procentajului îndeplinit, se recalculează pe baza indicilor reali. Plăţile sub formă de dobîndă pentru orice plată incompletă sau supraplată a impozitului în orice perioadă fiscală, descoperite în urma unei astfel de recalculări, se determină în conformitate cu prevederile prezentului cod şi urmează a fi achitate la termenul prevăzut pentru prezentarea declaraţiei cu privire la impozitul pe venit pentru perioada fiscală în care se încheie executarea contractului (acordului). Această prevedere se aplică tuturor contractelor (acordurilor) pe termen lung la prezentarea declaraţiei cu privire la impozitul pe venit pentru perioada fiscală în care s-a încheiat executarea contractului (acordului) şi nicidecum de la o dată anterioară.

[Art.45 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.45 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.45 modificat prin Legea nr.280-XVI din 14.12.2007, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 46. Regimul evidenţei stocurilor de mărfuri şi materiale

(1) Orice persoană care deţine stocuri de mărfuri şi materiale destinate procesului de producţie sau stocuri de producţie finită este obligată să ţină evidenţa lor, dacă aceasta este necesară pentru reflectarea corectă a venitului.

(2) Gospodăriile ţărăneşti (de fermier) nu ţin evidenţa stocurilor de mărfuri şi materiale în procesul producţiei agricole, cu excepţia cazurilor de prelucrare a acesteia în scopul obţinerii venitului.

(3) Metodele de evidenţă a stocurilor de mărfuri şi materiale se aplică de către contribuabil în conformitate cu prevederile Standardelor Naţionale de Contabilitate şi IFRS.

[Art.46 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.46 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]

Articolul 47. Evidenţa venitului rezultat din proprietatea comună

Venitul rezultat din proprietatea comună se consideră drept un venit obţinut de către coproprietari proporţional cotelor-părţi deţinute de fiecare dintre ei.

Articolul 48. Evidenţa deducerilor recuperate

În cazul în care contribuabilului i se restituie pe parcursul perioadei fiscale cheltuielile, pierderile sau datoriile compromise deduse anterior, suma restituită se ia în calcul şi se include în venitul brut al contribuabilului pe anul în care ea a fost încasată.

[Art.48 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Capitolul 7
IMPOZITAREA UNOR CATEGORII DE CONTRIBUABILI

Articolul 49. Agenţii economici rezidenţi ai zonelor economice libere

Impozitarea rezidenţilor zonelor economice libere reglementate de Legea nr.440-XV din 27 iulie 2001 cu privire la zonele economice libere are următoarele particularităţi:

a) impozitul pe venitul rezidenţilor obţinut de la exportul în afara teritoriului vamal al Republicii Moldova al mărfurilor (serviciilor) produse în zona economică liberă sau obţinut de la livrarea mărfurilor (serviciilor) produse în zona economică liberă către alţi rezidenţi ai zonelor economice libere pentru mărfurile (serviciile) orientate spre export se percepe în proporţie de 50% din cota stabilită în Republica Moldova;

b) impozitul pe venitul de la activitatea rezidenţilor în zona economică liberă, cu excepţia celei stabilite la lit.a), se percepe în proporţie de 75% din cota stabilită în Republica Moldova;

c) rezidenţii care au investit în mijloacele fixe ale întreprinderilor lor şi/sau în dezvoltarea infrastructurii zonei economice libere un capital echivalent cu cel puţin un milion de dolari SUA sînt scutiţi, pe o perioadă de 3 ani, începînd cu trimestrul imediat următor trimestrului în care a fost atins volumul indicat de investiţii, de plata impozitului pe venitul de la exportul în afara teritoriului vamal al Republicii Moldova al mărfurilor (serviciilor) produse în zona economică liberă sau de la livrarea mărfurilor (serviciilor) produse în zona liberă către alţi rezidenţi ai zonelor economice libere pentru mărfurile (serviciile) orientate spre export;

d) rezidenţii care au investit în mijloacele fixe ale întreprinderilor lor şi/sau în dezvoltarea infrastructurii zonei economice libere un capital echivalent cu cel puţin 5 milioane de dolari SUA sînt scutiţi, pe o perioadă de 5 ani, începînd cu trimestrul imediat următor trimestrului în care a fost atins volumul indicat de investiţii, de plata impozitului pe venitul de la exportul în afara teritoriului vamal al Republicii Moldova al mărfurilor (serviciilor) produse în zona economică liberă sau de la livrarea mărfurilor (serviciilor) produse în zona liberă către alţi rezidenţi ai zonelor economice libere pentru mărfurile (serviciile) orientate spre export;

e) rezidenţii care au beneficiat de scutirile prevăzute la lit.c) şi d) şi care investesc suplimentar în mijloace fixe ale întreprinderilor lor şi/sau în dezvoltarea infrastructurii zonei economice libere au dreptul să beneficieze în mod repetat de scutiri de plata impozitului pe venitul de la exportul în afara teritoriului vamal al Republicii Moldova al mărfurilor (serviciilor) produse în zona economică liberă sau de la livrarea mărfurilor (serviciilor) produse în zona economică liberă către alţi rezidenţi ai zonelor economice libere începînd cu trimestrul următor în care a fost atins volumul de investiţii suplimentare, cu condiţia că numărul mediu de angajaţi înregistrat în anul calendaristic următor anului atingerii volumului de investiţii suplimentare va depăşi cu 20% numărul mediu de angajaţi înregistrat în anul calendaristic precedent atingerii volumului de investiţii suplimentare;

f) facilitatea fiscală prevăzută la lit.e) se acordă în funcţie de mărimea capitalului investit, după cum urmează:

– pentru un capital echivalent cu cel puţin un milion de dolari SUA – scutire pe un termen de un an;

– pentru un capital echivalent cu cel puţin 3 milioane de dolari SUA – scutire pe un termen de 3 ani;

– pentru un capital echivalent cu cel puţin 5 milioane de dolari SUA – scutire pe un termen de 5 ani.

Modul de aplicare a facilităţilor fiscale respective se stabileşte de Guvern.

[Art.49 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.49 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.49 modificat prin Legea nr.307 din 26.12.2012, în vigoare 04.02.2013]
[Art.49 în redacţia Legii nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.49 modificat prin Legea nr.280-XVI din 14.12.2007, în vigoare 01.01.2010]
[Art.49 modificat prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 25.07.2008]
[Art.49 completat prin Legea nr.144-XVI din 22.06.2007, în vigoare 06.07.2007]
[Art.49 modificat prin Legea nr.37-XVI din 23.02.2007, în vigoare 16.03.2007]

Articolul 49[1]. Organizaţiile din sfera ştiinţei şi inovării
[Art.49[1] abrogat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 49[2]. Facilităţi fiscale pentru investiţii
[Art.49[2] abrogat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.49[2] modificat prin Legea nr.162 din 22.07.2011, în vigoare 14.10.2011]

Articolul 50. Activitatea de asigurare/reasigurare
(1) Prevederile prezentului articol se aplică contribuabililor care activează în domeniul asigurărilor/reasigurărilor.
(2) Se permite deducerea indemnizaţiilor de asigurare şi despăgubirilor de asigurare, precum şi a altor plăţi efectuate de către asigurător/reasigurator în favoarea asiguratului/persoanei terţe sau beneficiarului asigurării şi/sau reasiguratului, în conformitate cu contractul de asigurare şi/sau de reasigurare încheiat.
(3) Se permite deducerea cheltuielilor asigurătorului legate de formarea rezervelor tehnice şi rezervelor matematice, în modul stabilit de Guvern.
[Art.50 în redacţia Legii nr.251-XVI din 22.11.2007, în vigoare 05.02.2008]

Articolul 51. Autorităţile publice şi instituţiile publice scutite de impozit
Sînt scutite de impozit autorităţile publice şi instituţiile publice.
[Art.51 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]

Articolul 51[1]. Instituţiile medico-sanitare publice şi private
[Art.51[1] abrogat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.51[1] modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

Articolul 51[2]. Administraţia zonei economice libere
Sînt scutite de impozit sursele financiare ale administraţiei zonei economice libere prevăzute la art.5 alin.(4) din Legea nr.440-XV din 27 iulie 2001 cu privire la zonele economice libere.
[Art.51[2] introdus prin Legea nr.307 din 26.12.2012, în vigoare 04.02.2013]

Articolul 51[3]. Instituţiile de învăţămînt publice şi private
Instituţiile de învăţămînt publice, prin derogare de la art.51, şi instituţiile de învăţămînt private se scutesc de impozitul pe venitul obţinut din desfăşurarea nemijlocită a procesului de învăţămînt conform Codului educaţiei.
[Art.51[3] în redacţia Legii nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.51[3] introdus prin Legea nr.307 din 26.12.2012, în vigoare 04.02.2013]

Articolul 52. Organizaţiile necomerciale
(1) La organizaţii necomerciale sînt atribuite organizaţiile înregistrate în conformitate cu legislaţia în vigoare, şi anume:
a) asociaţia obştească – conform Legii nr.837-XIII din 17 mai 1996 cu privire la asociaţiile obşteşti;
b) fundaţia – conform Legii nr.581-XIV din 30 iulie 1999 cu privire la fundaţii;
c) organizaţia filantropică – conform Legii nr.1420-XV din 31 octombrie 2002 cu privire la filantropie şi sponsorizare;

d) organizaţia religioasă – conform Legii nr.125-XVI din 11 mai 2007 privind libertatea de conştiinţă, de gîndire şi de religie;

e) partidele politice şi organizaţiile social-politice – conform Legii nr.294-XVI din 21 decembrie 2007 privind partidele politice;

f) publicaţiile periodice şi agenţiile de presă – conform Legii presei nr.243-XIII din 26 octombrie 1994 şi Legii nr.221 din 17 septembrie 2010 privind deetatizarea publicaţiilor periodice publice.

(2) Organizaţiile necomerciale sînt scutite de plata impozitului pe venit în cazul în care corespund următoarelor cerinţe:

a) sînt înregistrate sau create în conformitate cu legislaţia şi desfăşoară activitate în corespundere cu obiectivele prevăzute în statut, în regulament sau într-un alt document de constituire;

a^1) activitatea economică prevăzută în statut, în regulament sau într-un alt document de constituire corespunde obiectivelor şi scopurilor prevăzute în statut, în regulament sau într-un alt document de constituire şi rezultă nemijlocit din acestea;

b) în statut, în regulament sau într-un alt document de constituire este indicată interdicţia privind distribuirea mijloacelor cu destinaţie specială, a altor mijloace şi venituri rezultate din activitatea statutară sau a proprietăţii între fondatori şi membri ai organizaţiei sau între angajaţii ei, inclusiv în procesul reorganizării şi lichidării organizaţiei necomerciale;

c) mijloacele cu destinaţie specială, alte mijloace şi venituri rezultate din activitatea statutară, proprietatea organizaţiei sînt utilizate în scopurile prevăzute de statut, de regulament sau de alt document de constituire;

d) nu folosesc mijloacele cu destinaţie specială, alte mijloace şi venituri rezultate din activitatea statutară sau proprietatea în interesul unui fondator sau membru al organizaţiei ori în interesul unui angajat, cu excepţia plăţilor salariale îndreptate în favoarea acestuia;

e) nu susţin partidele politice, blocurile electorale sau candidaţii la funcţii în cadrul autorităţilor publice şi nu folosesc mijloacele cu destinaţie specială, alte mijloace şi venituri rezultate din activitatea statutară sau din proprietate pentru finanţarea acestora.

(3) Restricţiile prevăzute la alin.(2) lit.e) nu se extind asupra partidelor şi altor organizaţii social-politice.

(4) Dreptul la scutirea de plata impozitului pe venit se realizează din data înregistrării organizaţiei la Ministerul Justiţiei.

[Alin.(5) art.52 abrogat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

(6) În cazul în care nu sînt respectate cerinţele prevăzute la alin.(2), organizaţia necomercială urmează a fi supusă impozitării în modul general stabilit.

(7) Organizaţiile necomerciale care utilizează contrar destinaţiei mijloacele cu destinaţie specială sau folosesc proprietatea, alte mijloace şi venituri rezultate din activitatea statutară în scopuri neprevăzute în statut, în regulament sau în alt document de constituire calculează şi achită impozitul pe venit la cota prevăzută la art.15 lit.b) din suma utilizată contrar destinaţiei.

(8) Organizaţiile necomerciale de utilitate publică, cultele religioase şi părţile componente ale acestora care utilizează contrar destinaţiei mijloacele financiare obţinute în urma desemnării procentuale restituie în buget suma utilizată contrar destinaţiei.

[Art.52 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.52 completat prin Legea nr.158 din 18.07.2014, în vigoare 15.08.2014]
[Art.52 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

[Art.52 modificat prin Legea nr.62 din 30.03.2012, în vigoare 03.04.2012]
[Art.52 în redacţia Legii nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.52 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.52 completat prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 25.07.2008]

Articolul 53. Afacerile auxiliare
[Art.53 abrogat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 53[1]. Întreprinderile create de societăţile orbilor, surzilor şi invalizilor
Se scutesc de plata impozitului întreprinderile create pentru realizarea scopurilor statutare ale societăţilor orbilor, surzilor şi invalizilor.

Articolul 53[2]. Asociaţiile de economii şi împrumut
Se scutesc de plata impozitului asociaţiile de economii şi împrumut.
[Art.53[2] modificat prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 25.07.2008]

Articolul 53[3]. Organizaţiile sindicale şi patronale
Organizaţiile sindicale şi patronale se scutesc de impozit pe venit.
[Art.53[3] modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 54. Organizaţiile statelor străine, organizaţiile internaţionale şi personalul acestora
(1) În conformitate cu tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte, este scutit de impozit venitul obţinut de:
a) misiunile diplomatice şi oficiile consulare acreditate în Republica Moldova, membrii personalului acestor misiuni diplomatice şi oficii consulare, inclusiv personalul administrativ, tehnic şi personalul de serviciu, precum şi membrii familiilor lor care locuiesc împreună cu ei (dacă nu sînt cetăţeni ai Republicii Moldova sau dacă nu au reşedinţă permanentă în Republica Moldova);
b) reprezentanţele organizaţiilor internaţionale acreditate în Republica Moldova, membrii personalului acestora, precum şi membrii familiilor lor care locuiesc împreună cu ei (dacă nu sînt cetăţeni ai Republicii Moldova sau dacă nu au reşedinţă permanentă în Republica Moldova).
(2) Orice scutire acordată în conformitate cu prezentul articol este condiţionată de acordarea unor drepturi reciproce de către statele respective.
(3) În conformitate cu tratatele internaţionale privind asistenţa tehnică şi investiţională, la care Republica Moldova este parte, nu se impozitează venitul organizaţiilor statelor străine, al organizaţiilor internaţionale, precum şi venitul obţinut de către personalul străin (consultanţii) care activează în cadrul tratatelor internaţionale menţionate. Venitul angajaţilor rezidenţi, precum şi cel al agenţilor economici rezidenţi care activează în cadrul tratatelor internaţionale menţionate se impozitează în modul general stabilit, dacă tratatul internaţional nu prevede altfel. Lista tratatelor internaţionale privind asistenţa tehnică şi investiţională, la care Republica Moldova este parte, şi proiectele de asistenţă tehnică şi investiţională se aprobă de Guvern.
[Art.54 completat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.54 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.54 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Capitolul 7[1]
REGIMUL FISCAL AL AGENŢILOR ECONOMICI SUBIECŢI AI SECTORULUI ÎNTREPRINDERILOR MICI ŞI MIJLOCII

[Cap.7[1] introdus prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 54[1]. Subiecţii impunerii

(1) Subiecţi ai impunerii sînt agenţii economici care nu sînt înregistraţi ca plătitori de T.V.A., cu excepţia gospodăriilor ţărăneşti (de fermier), întreprinzătorilor individuali, precum şi agenţilor economici la care ponderea venitului pentru anul precedent din prestarea de servicii de consultanţă pentru afaceri şi management (pct.70.22 din Clasificatorul Activităţilor din Economia Moldovei) este mai mare de 60% din venitul din vînzări.

[Alin.(2) art.54[1] abrogat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]

(3) Agenţii economici menţionaţi la alin.(1) pot alege regimul de impozitare prevăzut de prezentul capitol sau regimul de impozitare aplicat în modul general stabilit dacă aceştia:

a) conform situaţiei din data de 31 decembrie a perioadei fiscale precedente perioadei fiscale de declarare, au obţinut venit din activitatea operaţională din livrări scutite de T.V.A. sau din livrări scutite şi impozabile cu T.V.A. în sumă de pînă la 1,2 milioane de lei, cu condiţia că livrările scutite de T.V.A. depăşesc 50% din cele impozabile cu T.V.A.;

b) conform situaţiei din data de 31 decembrie a perioadei fiscale precedente perioadei fiscale de declarare, nu au obţinut venit din activitatea operaţională;

c) s-au înregistrat pe parcursul perioadei fiscale de declarare.

Alegerea regimului fiscal se realizează, prin indicarea lui în politica de contabilitate a agentului economic, pentru subiecţii menţionaţi la lit.a) şi b) pînă la data de 25 aprilie, iar pentru subiecţii menţionaţi la lit.c) pînă la data de 25 a lunii următoare trimestrului de înregistrare.

(3[1]) Agenţii economici menţionaţi la alin.(1) care, conform situaţiei din data de 31 decembrie a perioadei fiscale precedente perioadei fiscale de declarare, au obţinut venit din activitatea operaţională din livrări scutite de T.V.A. în mărime ce depăşeşte 1,2 milioane de lei, aplică regimul de impozitare în modul general stabilit.

(4) Agenţii economici care, pe parcursul perioadei fiscale declarate, devin plătitori de T.V.A. vor aplica regimul de impozitare în modul general stabilit din momentul în care sînt înregistraţi ca plătitori de T.V.A.

(5) Agenţii economici care, pe parcursul perioadei fiscale declarate, au încetat a fi plătitori de T.V.A. vor aplica regimul de impozitare prevăzut de prezentul capitol din momentul menţionat la art.113 alin.(4).

(6) Agenţii economici care aplică regimul de impozitare conform prezentului capitol utilizează regulile de evidenţă prevăzute la cap.6 din prezentul titlu.

[Art.54[1] modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.54[1] modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.54[1] modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.54[1] modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]

Articolul 54[1]/1. Perioada fiscală

(1) Prin perioadă fiscală se înţelege anul calendaristic la a cărui încheiere se determină venitul din activitatea operaţională.

(2) Pentru agenţii economici nou-creaţi, perioadă fiscală se consideră perioada de la data înregistrării agentului economic şi pînă la finele anului calendaristic.

(3) Pentru agenţii economici lichidaţi sau reorganizaţi, perioadă fiscală se consideră perioada stabilită conform art.12[1] alin.(3) şi (3[1]).

(4) Prin derogare de la prevederile alin.(1) al prezentului articol, pentru agenţii economici specificaţi la art.54[1] alin.(4), perioadă fiscală privind aplicarea regimului de impozitare conform prezentului capitol se consideră perioada de la începutul anului calendaristic şi pînă la data înregistrării acestora ca plătitori de T.V.A.

(5) Prin derogare de la prevederile alin.(1) al prezentului articol, pentru agenţii economici specificaţi la art.54[1] alin.(5), perioadă fiscală privind aplicarea regimului de impozitare conform prezentului capitol se consideră perioada de la data la care aceştia au încetat a fi plătitori de T.V.A. şi pînă la sfîrşitul anului calendaristic.

[Art.54[1]/1 modificat prin Legea nr.104 din 09.06.2017, în vigoare 07.07.2017]
[Art.54[1]/1 introdus prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]

Articolul 54[2]. Obiectul impunerii

(1) Obiect al impunerii este venitul din activitatea operaţională obţinut în perioada fiscală de declarare.

(2) În scopul aplicării prevederilor prezentului capitol, valoarea returului de marfă sau a discontului (reducerii) urmează să micşoreze mărimea obiectului impunerii în perioada fiscală în care a avut loc returul de marfă (s-a acordat discontul), inclusiv în cazul în care vînzarea mărfurilor respective a avut loc în perioadele fiscale precedente.

[Art.54[2] completat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.54[2] modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]

Articolul 54[3]. Cota de impozit

Cota impozitului pe venit constituie 4% din obiectul impunerii.

[Art.54[3] modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]

Articolul 54[4]. Modul de calculare, achitare şi declarare

(1) Calcularea impozitului pe venit se efectuează prin aplicarea cotei impozitului asupra venitului din activitatea operaţională.

(2) Calcularea impozitului se efectuează anual. Achitarea impozitului la buget se efectuează în rate, trimestrial, pînă la data de 25 a lunii următoare trimestrului corespunzător.

(2[1]) Contribuabilul are dreptul să treacă în cont impozitul pe venitul din activitatea operaţională, achitat în orice stat străin, în condiţiile stipulate la art.82.

(3) Darea de seamă privind impozitul pe venit se prezintă nu mai tîrziu de 25 martie a anului următor perioadei fiscale de declarare.

(4) Formularul şi modul de completare a dării de seamă privind impozitul pe venit se aprobă de către Ministerul Finanţelor.

(5) Contribuabilii care au filiale şi/sau subdiviziuni în afara unităţii administrativ-teritoriale în care se află sediul central (adresa juridică) achită impozitul calculat la buget corespunzător sediului central (adresa juridică) al contribuabilului.

(6) Persoana responsabilă a contribuabilului care a iniţiat procedurile de încetare a activităţii este obligată, în termen de 6 luni de la adoptarea unei astfel de decizii în conformitate cu legislaţia in vigoare, să prezinte darea de seamă privind impozitul pe venit din activitatea operaţională.

[Art.54[4] modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.54[4] modificat prin Legea nr.64 din 11.04.2014, în vigoare 09.07.2014]
[Art.54[4] modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]
[Cap.7[1] introdus prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Capitolul 7[2]

REGIMUL FISCAL ÎN CAZUL APLICĂRII PERIOADEI FISCALE DE TRANZIŢIE PRIVIND IMPOZITUL PE VENIT

[Capitolul 7^2 (art.54^5-54^9) introdus prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Articolul 54^5. Subiecţii impunerii

Subiecţi ai impunerii sînt agenţii economici care aplică perioada fiscală de tranziţie conform art.12^1 alin.(6) lit.b).

[Art.54^5 introdus prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Articolul 54^6. Perioada fiscală de tranziţie

Perioada cuprinsă între sfîrşitul perioadei fiscale curente şi prima zi a noii perioade fiscale reprezintă perioada fiscală de tranziţie. Astfel, durata perioadei fiscale de tranziţie este cuprinsă între o lună şi 11 luni.

[Art.54^6 introdus prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Articolul 54^7. Obiectul impunerii

Obiectul impunerii este determinat conform regulilor prevăzute de prezentul titlu, cu excepţia sumei amortizării proprietăţii care este egală cu suma amortizării calculate în conformitate cu art.26^1, împărţită la 12 luni şi înmulţită cu numărul de luni ale perioadei fiscale de tranziţie.

[Art.54^7 în redacţia Legii nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2019]
[Art.54^7 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.54^7 introdus prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Articolul 54^8. Cota de impozit

Cota impozitului pe venit este cota prevăzută la art.15 lit.b) şi d).

[Art.54^8 introdus prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Articolul 54^9. Modul de calculare, achitare şi declarare

(1) Calcularea impozitului pe venit se efectuează prin aplicarea cotei impozitului asupra obiectului impunerii.

(2) Achitarea la buget a impozitului pe venit se efectuează în rate, pînă la data de 25 a fiecărei luni a perioadei fiscale de tranziţie, în sume egale cu 1/12 din:

a) suma calculată drept impozit ce urmează a fi plătit, conform prezentului capitol, pentru perioada fiscală de tranziţie; sau

b) impozitul ce urma să fie plătit, conform prezentului titlu, pentru perioada fiscală precedentă.

Achitarea obligaţiilor finale privind impozitul pe venit se efectuează nu mai tîrziu de termenul stabilit pentru prezentarea declaraţiei cu privire la impozitul pe venit pentru perioada fiscală de tranziţie.

(3) Agenţilor economici subiecţi ai impunerii potrivit prezentului capitol li se aplică prevederile cap.12 şi 13 ale prezentului titlu.

(4) Declaraţia cu privire la impozitul pe venit se prezintă, împreună cu situaţiile financiare pentru perioada fiscală respectivă, nu mai tîrziu de 3 luni de la finele perioadei fiscale de tranziţie.

(5) Formularul şi modul de completare a declaraţiei cu privire la impozitul pe venit corespund cu formularul şi modalitatea stabilite la art.83 alin.(4).

[Art.54^9 introdus prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Capitolul 8
REGIMUL FISCAL ÎN CAZUL ORGANIZĂRII, LICHIDĂRII ŞI REORGANIZĂRII AGENŢILOR ECONOMICI

[Denumirea cap.8 completată prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

Articolul 55. Contribuţiile la capital

(1) Contribuţiile cu active la capitalul agentului economic în schimbul cotei de participaţie în capitalul lui nu sînt supuse impozitării.

(2) Pentru persoana care a contribuit cu active, baza valorică a titlului de proprietate (acţiuni, certificat de participaţie, alt document ce confirmă participarea în capitalul agentului economic) este egală cu baza valorică ajustată a activelor transmise ca contribuţie.

(3) Contribuţiile suplimentare ale fondatorilor, asociaţilor, acţionarilor sau membrilor entităţii, efectuate în calitate de aport pentru acoperirea pierderilor suportate în perioadele de gestiune precedente, nu sînt supuse impozitării.

[Art.55 completat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.55 în redacţia Legii nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]

Articolul 56. Plăţile efectuate de agenţii economici

(1) Dacă agentul economic efectuează plăţi în natură acţionarilor (asociaţilor) săi conform cotei de participaţie a acestora (dividende, plăţi în cazul lichidării, sau sub altă formă), atunci se ţine cont de creşterea sau pierderea de capital ca şi cum această proprietate a fost vîndută acţionarului (asociatului) de către agentul economic la preţul ei de piaţă.

[Alin.(2),(3) art.56 abrogate prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.56 completat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

Articolul 57. Lichidarea agentului economic

[Alin.(1) art.57 abrogat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

(2) În cazul lichidării agentului economic:

a) agentul economic tratează creşterea sau pierderile de capital ca şi cum proprietatea distribuită sub formă de plăţi la lichidare ar fi fost vîndută la preţul ei de piaţă;

b) beneficiarii proprietăţii distribuite sînt trataţi astfel ca şi cum ei au schimbat cotele lor de participaţie în capitalul agentului economic lichidat pe o sumă egală cu valoarea de piaţă a proprietăţii obţinute.

(3) La lichidarea filialei (întreprinderii-fiică), întreprinderea de bază nu ia în considerare creşterea sau pierderile de capital de pe urma vînzării proprietăţii filialei (întreprinderii-fiică) lichidate.

(4) O întreprindere se consideră *întreprindere-fiică* dacă întreprinderea de bază exercită controlul asupra ei pe parcursul întregii perioade de lichidare, în condiţiile art.55 alin.(2).

(5) Termenul de încheiere a procesului de lichidare a agentului economic, precum şi alte cerinţe privind îndeplinirea condiţiilor de lichidare a acestuia se stabilesc în conformitate cu legislaţia.

[Art.57 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

Articolul 58. Reorganizarea agentului economic

(1) Se consideră *reorganizare* a agentului economic fuziunea (contopirea şi absorbţia), dezmembrarea (divizarea şi separarea) sau transformarea agentului economic.

(2) În înţelesul prezentului titlu, este echivalentă cu reorganizarea prevăzută la alin.(1):

a) obţinerea controlului asupra unui agent economic numai în schimbul cotelor-părţi care acordă dreptul de vot decisiv în cadrul agentului economic procurat;

b) procurarea practic a tuturor activelor agentului economic numai în schimbul cotelor-părţi care asigură dreptul de vot decisiv în cadrul agentului economic procurat.

(2^1) În sensul prezentului capitol, prin control se înţelege deţinerea în capitalul agentului economic a unei cote de participaţie, în care se includ:

a) cel puţin 80% din drepturile de vot decisiv ale tuturor formelor de participare cu drept de vot decisiv;

b) cel puţin 80% din numărul total de acţiuni în cazul oricărei alte forme de participare.

(3) În cazul reorganizării, agentul economic cumpărător preia metoda de evidenţă a agentului economic procurat împreună cu stocurile sale de mărfuri şi materiale, pierderile reportate în viitor, conturile dividendelor şi alte atribute legate de impozitare, astfel încît agentul economic cumpărător se substituie celui procurat în ce priveşte aceste atribute.

(3^1) În cazul în care, în rezultatul reorganizării, mijloacele fixe se transmit de la agentul economic supus reorganizării către alt agent economic în reorganizare, baza valorică a acestor mijloace fixe la data transmiterii (valoarea de ieşire/intrare) va reprezenta baza lor valorică, înregistrată în contabilitatea agentului economic supus reorganizării la începutul perioadei de gestiune în care are loc reorganizarea.

[Art.58 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.58 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.58 completat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]

Articolul 59. Regulile în cazul lichidării sau reorganizării agentului economic

(1) În cazul lichidării sau reorganizării agentului economic:

a) un grup de operaţiuni conexe se consideră o singură operaţiune;

b) forma operaţiunilor nu are importanţă în cazurile cînd ea nu afectează esenţa acestor operaţiuni;

c) orice reorganizare a agentului economic se consideră vînzare a acestui agent economic şi a tuturor activelor sale;

d) dacă Serviciul Fiscal de Stat stabileşte că una sau mai multe părţi participante la operaţiune nu sînt rezidente, atunci mărirea capitalului, lichidarea sau reorganizarea agentului economic poate fi tratată drept operaţiune în care nu are loc recunoaşterea creşterii sau pierderilor de capital.

(2) În cazul reorganizării:

a) baza valorică a proprietăţii agentului economic reorganizat se consideră baza valorică a acestei proprietăţi nemijlocit înainte de reorganizare;

b) redistribuirea (transmiterea) proprietăţii agentului economic între părţile implicate în reorganizare nu se impozitează; însă

c) orice compensaţie, primită de orice persoană (inclusiv de orice parte implicată în reorganizare), care nu constituie o cotă de participaţie în capitalul oricărei părţi se consideră plată în folosul beneficiarului.

(3) Parte implicată în reorganizare este:

a) agentul economic cumpărător – agentul care procură cote de participaţie (sau active) în alt agent economic;

b) agentul economic procurat – agentul ale cărui cote de participaţie (sau active) se procură;

c) orice agent economic care apare ca rezultat al reorganizării;

d) agentul economic cote de participaţie (sau active) în care au fost procurate de la alt agent economic în cadrul reorganizării.

(4) În cazul distribuirii cotelor de participaţie în capitalul părţii implicate în procesul de lichidare sau în reorganizarea unor acţionari (asociaţi) ai acestei părţi, plata respectivă nu se impozitează.

[Art.59 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.59 completat prin Legea nr.90 din 29.05.2014, în vigoare 27.06.2014]
[Art.59 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

Capitolul 9
REGULI CU PRIVIRE LA ORGANISMELE DE PLASAMENT COLECTIV ÎN VALORI MOBILIARE

[Denumirea cap.9 modificată prin Legea nr.225 din 15.12.2017, în vigoare 29.12.2017]
[Denumirea cap.9 în redacţia Legii nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Articolul 60. Determinarea venitului (sau pierderilor) societăţii
[Art.60 abrogat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.60 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

Articolul 61. Plăţile efectuate de societate
[Art.61 abrogat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.61 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

Articolul 62. Baza valorică ajustată a cotei-părţi a membrului societăţii
[Art.62 abrogat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Articolul 63. Organismele de plasament colectiv în valori mobiliare

(1) Prevederile prezentului articol se aplică asupra activităţii organismelor de plasament colectiv în valori mobiliare, activitate reglementată conform legislaţiei.

(2) Veniturile organismului de plasament colectiv în valori mobiliare, care urmează a fi distribuite şi plătite acţionarilor/deţinătorilor de unităţi (titluri) emise de organismele de plasament colectiv în valori mobiliare, se formează din dividende, creşterea de capital, dobînzi şi din alte venituri.

(3) Plăţile organismelor de plasament colectiv în valori mobiliare în folosul acţionarilor/deţinătorilor de unităţi (titluri) emise de acestea se efectuează conform legislaţiei privind piaţa de capital.

(4) Veniturile organismului de plasament colectiv în valori mobiliare se impozitează în modul general stabilit.

[Art.63 modificat prin Legea nr.225 din 15.12.2017, în vigoare 29.12.2017]

Capitolul 10
IMPOZITAREA FONDURILOR NESTATALE DE PENSII

Articolul 64. Fondurile nestatale de pensii

Se consideră fonduri nestatale de pensii fondurile care sînt create şi care activează în baza Legii nr.329-XIV din 25 martie 1999 cu privire la fondurile nestatale de pensii.

[Art.64 în redacţia Legii nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 65. Fondurile nestatale necalificate de pensii
[Art.65 abrogat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 66. Deducerea vărsămintelor

(1) Suma vărsată de către angajator în numele unei persoane fizice pe parcursul perioadei fiscale în fondul nestatal de pensii în scopul acumulării se deduce din venitul brut.

(2) Persoanei fizice i se permite deducerea din venitul său brut a unei sume egale cu vărsămîntul făcut în fondul nestatal de pensii.

[Art.66 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.66 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.66 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 67. Restricţiile privind deducerea vărsămintelor

(1) Pentru persoana fizică, suma dedusă, conform art.66 alin.(1), împreună cu suma dedusă, conform art.66 alin.(2), nu trebuie să depăşească 15% din venitul cîştigat de ea în anul fiscal.

(2) În sensul prezentului titlu, prin *venit cîştigat* al persoanei fizice se înţelege venitul brut calculat pentru munca în calitate de angajat, obţinut pentru munca în calitate de antreprenor independent sau obţinut în alt mod, conform legislaţiei. Noţiunea dată nu include venitul sub formă de pensii.

Articolul 68. Impozitarea venitului fondului nestatal de pensii

Venitul fondului nestatal de pensii nu este supus impozitării, însă orice plăţi efectuate din acest fond se includ în venitul brut al beneficiarului.

[Art.68 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 69. Fondul nestatal calificat de pensii instituit în străinătate

(1) Fondul nestatal calificat de pensii instituit în străinătate este definit de Comisia Naţională a Pieţei Financiare ca un fond nestatal calificat de pensii creat în conformitate cu legislaţia statului străin.

(2) Vărsămintele făcute de angajator în numele lucrătorului sau de lucrătorul însuşi în fondul nestatal calificat de pensii instituit în străinătate se deduc din venitul lui brut, în limitele stabilite la art.67 alin.(1).

(3) Vărsămintele în fondul nestatal calificat de pensii instituit în străinătate făcute de un lucrător cetăţean al Republicii Moldova sau de un lucrător cetăţean al unui stat străin, a cărui durată a activităţii de muncă în Republica Moldova se presupune că nu va depăşi 5 ani, se deduc din venitul lui brut, în limita de 15% din venitul cîştigat de lucrătorul respectiv în anul fiscal.

[Art.69 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.69 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Capitolul 10^1
IMPOZITAREA PERSOANELOR CARE DESFĂŞOARĂ ACTIVITATE PROFESIONALĂ ÎN SECTORUL JUSTIŢIEI

Notă: În cuprinsul capitolului 10^1 al titlului II, în toate cazurile, după cuvintele „sectorul justiţiei" se introduc cuvintele „şi în domeniul sănătăţii" ,conform Legii nr.191 din 27.07.2018, în vigoare 01.01.2018
[Capitolul 10^1 (art.69^1-69^5) în redacţia Legii nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
Notă: În titlul şi în cuprinsul capitolului 10^1 cuvîntul "privat" se înlocuieşte cu cuvîntul "public" conform Legii nr.130-XVIII din 23.12.2009, în vigoare 31.12.2009

Articolul 69^1. Subiecţii impunerii

Subiecţi ai impunerii sînt persoanele care desfăşoară activitate profesională în sectorul justiţiei şi în domeniul sănătăţii.

[Art.69[1] în redacţia Legii nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Articolul 69[2]. Obiectul impunerii

(1) Obiect al impunerii este venitul impozabil obţinut de subiectul impunerii din desfăşurarea activităţii profesionale în sectorul justiţiei şi în domeniul sănătăţii în perioada fiscală de declarare.

(2) Contribuabilii persoane juridice aplică contabilitatea de angajamente în conformitate cu art.44 alin.(3), iar contribuabilii persoane fizice – contabilitatea de casă în conformitate cu art.44 alin.(2).

[Art.69[2] modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]

[Art.69[2] în redacţia Legii nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Articolul 69[3]. Deducerile aferente activităţii profesionale în sectorul justiţiei şi în domeniul sănătăţii

(1) Se permite deducerea cheltuielilor aferente activităţii profesionale în sectorul justiţiei şi în domeniul sănătăţii, achitate sau suportate de contribuabil pe parcursul perioadei fiscale, conform prevederilor cap.3 din prezentul titlu.

(2) Contribuabilii care aplică regimul de impozitare conform prezentului capitol beneficiază de dreptul la scutiri şi alte deduceri conform prevederilor cap.4 din prezentul titlu.

[Art.69[3] în redacţia Legii nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Articolul 69[4]. Cota de impozit

Cota impozitului pe venit constituie 18% din obiectul impunerii.

[Art.69[4] în redacţia Legii nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Articolul 69[5]. Modul de calculare, achitare şi declarare

(1) Calcularea impozitului pe venit se efectuează prin aplicarea cotei impozitului asupra venitului impozabil obţinut din desfăşurarea activităţii profesionale în sectorul justiţiei şi în domeniul sănătăţii.

(2) Calcularea impozitului se efectuează anual. Achitarea impozitului la buget se efectuează în rate, trimestrial, pînă la data de 25 a lunii următoare trimestrului corespunzător.

(3) Contribuabilul are dreptul să treacă în cont impozitul pe venitul obţinut din desfăşurarea activităţii profesionale în sectorul justiţiei şi în domeniul sănătăţii, achitat în orice stat străin, în condiţiile stipulate la art.82.

(4) Declaraţia cu privire la impozitul pe venit se prezintă nu mai tîrziu de 25 martie a anului următor perioadei fiscale de declarare.

(5) Formularul şi modul de completare a declaraţiei cu privire la impozitul pe venit se aprobă de către Ministerul Finanţelor.

(6) Declaraţia cu privire la impozitul pe venit se prezintă utilizînd, în mod obligatoriu, metode automatizate de raportare electronică, în condiţiile stipulate la art.187 alin.(2[1]).

[Art.69[5] în redacţia Legii nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

[Art.69[5] modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]

Capitolul 10[2]
REGIMUL FISCAL AL PERSOANELOR FIZICE CE DESFĂŞOARĂ ACTIVITĂŢI INDEPENDENTE

[Capitolul 10[2] (art.69[6]-69[13]) introdus prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Articolul 69[6]. Sfera aplicării

Prezentul regim fiscal se aplică numai activităţilor independente desfăşurate în domeniul comerţului cu amănuntul (cu excepţia mărfurilor supuse accizelor).

[Art.69[6] în redacţia Legii nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

[Art.69[6] introdus prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]

Articolul 69[7]. Subiecţii impunerii

(1) Subiecţi ai impunerii sînt persoanele fizice rezidente care, fără a constitui o formă organizatorico-juridică pentru desfăşurarea activităţii, obţin venituri din activităţile independente menţionate la art.69[6], cu excepţia activităţilor menţionate la art.88, 90 şi 90[1], în sumă ce nu depăşeşte 600000 lei într-o perioadă fiscală.

(2) Dreptul la aplicarea regimului fiscal reglementat prin prezentul capitol se realizează prin cererea depusă de către contribuabil la subdiviziunea Serviciului Fiscal de Stat. Perioada de aplicare începe cu perioada fiscală în care a fost depusă cererea, dacă aceasta a fost depusă pînă la data de 31 decembrie a anului fiscal de gestiune. Nu este necesară depunerea repetată a cererii în perioadele ulterioare primei perioade fiscale.

(3) Contribuabilul care a încetat activitatea este obligat, în termen de 5 zile de la adoptarea unei astfel de decizii, să prezinte o informaţie la subdiviziunea Serviciului Fiscal de Stat, cu anexarea obligatorie a declaraţiei cu privire la impozitul pe venit din activităţi independente.

(4) Modelul cererii de solicitare a aplicării regimului fiscal reglementat prin prezentul capitol şi modelul informaţiei cu privire la încetarea activităţii se aprobă de Ministerul Finanţelor.

[Art.69[7] introdus prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Articolul 69[8]. Metode de evidenţă şi aplicarea acestora

(1) Contribuabilii aplică contabilitatea de casă în conformitate cu art.44 alin.(2).

(2) În scopuri fiscale, contribuabilii sînt obligaţi să ţină evidenţa vînzărilor şi procurărilor conform modului stabilit de Ministerul Finanţelor şi să utilizeze maşina de casă şi de control la efectuarea decontărilor în numerar în modul stabilit de Guvern pentru contribuabilii care ţin evidenţa contabilă.

[Art.69[8] modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]

[Art.69[8] introdus prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Articolul 69[9]. Perioada fiscală

(1) Prin perioadă fiscală se înţelege anul calendaristic la a cărui încheiere se determină venitul din activitate.

(2) Pentru contribuabilii care iniţiază activitatea în cursul perioadei fiscale, perioadă fiscală se consideră perioada de la data înregistrării contribuabilului în Registrul fiscal de stat, în conformitate cu art.69[13], şi pînă la încetarea activităţii în decursul anului sau pînă la finele anului calendaristic.

(3) Pentru contribuabilii care încetează activitatea în cursul perioadei fiscale, perioadă fiscală se consideră perioada de la începutul anului calendaristic şi pînă la data radierii contribuabilului din Registrul fiscal de stat.

[Art.69[9] introdus prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Articolul 69[10]. Obiectul impunerii

(1) Obiect al impunerii este venitul din activităţi independente obţinut în perioada fiscală de declarare.

(2) În scopul aplicării prevederilor prezentului capitol, valoarea de returnare/ restituire a mărfii sau valoarea discontului (reducerii) urmează să micşoreze mărimea obiectului impunerii în perioada fiscală în care a avut loc returnarea/restituirea mărfii ori s-a acordat discontul (reducerea), inclusiv în cazul în care vînzarea mărfurilor respective a avut loc în perioadele fiscale precedente.

[Art.69[10] introdus prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Articolul 69[11]. Cota de impozit

(1) Cota impozitului pe venit constituie 1% din obiectul impunerii, dar nu mai puţin de 3000 de lei.

(2) În prima perioadă fiscală, contribuabilul este în drept să diminueze suma impozitului pe venit datorat cu suma cheltuielilor suportate pentru procurarea (achiziţionarea) maşinii de casă şi de control utilizate în activitate.

(3) Pentru contribuabilii care încetează activitatea pe parcursul perioadei fiscale, cota impozitului pe venit constituie 1% din obiectul impunerii, dar nu mai puţin de 250 de lei pentru fiecare lună în care a desfăşurat activitate.

[Art.69[11] completat prin Legea nr.229 din 01.11.2018, în vigoare 30.11.2018]

[Art.69[11] introdus prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Articolul 69[12]. Modul de calculare, achitare şi declarare

(1) Calcularea impozitului pe venit se efectuează prin aplicarea cotei impozitului asupra venitului din activităţi independente, care nu poate constitui mai puţin de 3000 de lei anual.

(2) Calcularea impozitului se efectuează anual. Achitarea impozitului la buget se efectuează în rate, trimestrial, pînă la data de 25 a lunii următoare trimestrului corespunzător.

(2[1]) Pentru contribuabilii care încetează activitatea pe parcursul perioadei fiscale, calcularea impozitului pe venit se efectuează prin aplicarea cotei impozitului asupra venitului din activităţi independente, care nu poate constitui mai puţin de 250 de lei pentru fiecare lună în care a desfăşurat activitate.

(3) Impozitul pe venit se achită integral la contul trezorerial de venituri al bugetului local conform adresei de domiciliu/reşedinţă a contribuabilului.

(4) Declaraţia cu privire la impozitul pe venit se prezintă nu mai tîrziu de data de 25 martie a anului următor perioadei fiscale de declarare.

(5) Formularul şi modul de completare a declaraţiei cu privire la impozitul pe venit se aprobă de către Ministerul Finanţelor.

[Art.69[12] completat prin Legea nr.229 din 01.11.2018, în vigoare 30.11.2018]

[Art.69[12] introdus prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Articolul 69[13]. Evidenţa persoanelor fizice ce desfăşoară activităţi independente

(1) Serviciul Fiscal de Stat organizează ţinerea evidenţei şi monitoringul informaţiei privind fiecare subiect al impunerii.

(2) Forma şi metodele de ţinere a evidenţei subiecţilor impunerii se stabilesc de către Serviciul Fiscal de Stat.

(3) Pentru desfăşurarea activităţii independente subiectul se înregistrează la Serviciul Fiscal de Stat în baza cererii. Dovadă a înregistrării fiscale serveşte confirmarea luării în evidenţă fiscală.

[Art.69[13] introdus prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Capitolul 11
IMPOZITAREA NEREZIDENŢILOR. PREVEDERI SPECIALE PENTRU TRATATELE INTERNAŢIONALE

Articolul 70. Dispoziţii generale privind divizarea surselor de venit ale nerezidenţilor

(1) Întregul venit al contribuabilului nerezident se împarte în venit obţinut:

a) în Republica Moldova din activităţi de întreprinzător sau din munca prin contract (acord) de muncă;

b) peste hotarele Republicii Moldova din activităţi de întreprinzător sau din munca prin contract (acord) de muncă.

(2) Dacă prezentul capitol nu prevede altfel, la determinarea venitului impozabil al nerezidenţilor:

a) se va ţine cont numai de venitul obţinut în Republica Moldova;

b) se va permite deducerea numai a acelor cheltuieli, care vizează direct venitul menţionat la lit.a), supus impunerii în Republica Moldova.

Articolul 71. Venitul nerezidenţilor obţinut în Republica Moldova

(1) Venituri ale nerezidenţilor obţinute în Republica Moldova se consideră:

a) veniturile de la comercializarea mărfurilor;

b) veniturile din prestarea de servicii, inclusiv a serviciilor de management, financiare, de consultanţă, de audit, de marketing, juridice, de agent (de intermediere), informaţionale, prestate unui rezident sau unui nerezident care dispune de o reprezentanţă permanentă în Republica Moldova, dacă asemenea venituri sînt cheltuieli ale reprezentanţei permanente;

c) veniturile, sub formă de creştere de capital, obţinute din vînzarea proprietăţii imobiliare aflate în Republica Moldova, determinate conform art.39–41;

d) veniturile, sub formă de creştere de capital, obţinute din vînzarea proprietăţii, alta decît proprietatea imobiliară (cu excepţia stocurilor de mărfuri şi materiale), dacă cumpărătorul este rezident, determinate conform art.39–41;

e) dividendele, inclusiv cele sub formă de acţiuni sau cote-părţi plătite de un agent economic rezident;

f) dobînzile pentru creanţele statului ori ale unui rezident sau nerezident care dispune de o reprezentanţă permanentă în Republica Moldova, dacă asemenea dobînzi sînt cheltuieli ale reprezentanţei permanente;

g) veniturile din cesiunea drepturilor de creanţă unui rezident sau nerezident care dispune de o reprezentanţă permanentă în Republica Moldova, dacă asemenea venituri sînt cheltuieli ale reprezentanţei permanente;

h) amenda pentru neexecutarea sau executarea inadecvată de către orice persoană a obligaţiilor, inclusiv în baza contractelor de executare a lucrărilor (prestare a serviciilor) şi/sau conform contractelor de comerţ extern de livrare a mărfurilor;

i) veniturile sub formă de onorarii, obţinute de la un rezident sau nerezident care dispune de o reprezentanţă permanentă în Republica Moldova, dacă asemenea venituri sînt cheltuieli ale acestei reprezentanţe;

j) royalty obţinute de la un rezident sau nerezident care dispune de o reprezentanţă permanentă în Republica Moldova, dacă aceste royalty sînt cheltuieli ale reprezentanţei permanente;

k) veniturile din operaţiunile de leasing, din darea în arendă sau în subarendă, din locaţiunea sau din uzufructul proprietăţii aflate în Republica Moldova;

k[1]) veniturile din operaţiunile de leasing, din darea în arendă sau în subarendă, din locaţiunea sau din uzufructul navelor maritime, aeronavelor şi/sau al mijloacelor de transport feroviar ori rutier, precum şi al containerelor;

l) veniturile din primele pe baza contractelor de asigurare şi reasigurare;

m) veniturile din transportul internaţional maritim, aerian, feroviar sau rutier, cu excepţia cazurilor în care transportul se efectuează numai între punctele situate în afara Republicii Moldova;

n) veniturile obţinute din activitatea desfăşurată conform contractului (acordului) de muncă sau din cea desfăşurată în baza altor contracte cu caracter civil, inclusiv onorariile conducătorilor, fondatorilor sau membrilor consiliului de administraţie şi/sau alte plăţi primite de membrii organelor de conducere ale persoanei juridice rezidente, indiferent de locul exercitării efective a obligaţiilor administrative încredinţate acestor persoane;

o) veniturile sub formă de facilităţi, specificate la articolul 19, acordate de angajator (beneficiar) persoanelor fizice nerezidente;

p) anuităţile plătite de fondurile nestatale de pensii rezidente;

q) veniturile obţinute de către oamenii de artă, cum ar fi artiştii de teatru, de circ, de cinema, de radio, de televiziune, muzicienii şi artiştii plastici sau sportivii, indiferent de faptul în adresa cărei persoane se efectuează plăţile aferente acestui venit;

r) veniturile obţinute din acordarea serviciilor profesionale şi altor servicii decît cele prevăzute la lit.q);

s) veniturile din premiile acordate la concursuri;

t) comisioanele de la un rezident sau nerezident care dispune de o reprezentanţă permanentă în Republica Moldova, dacă asemenea comisioane sînt cheltuieli ale reprezentanţei permanente;

t[1]) cîştigurile de la jocuri de noroc şi de la campanii promoţionale;

u) alte venituri, care nu sînt specificate la literele precedente, cu condiţia ca acestea să nu fie scutite de impunere potrivit legislaţiei fiscale sau altor acte legislative.

(2) Prin derogare de la prevederile alin.(1), veniturile nerezidenţilor, cu excepţia celor care dispun de o reprezentanţă permanentă în Republica Moldova, din transportul internaţional aerian obţinute din efectuarea curselor regulate nu sînt considerate venituri obţinute în Republica Moldova.

[Art.71 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.71 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.71 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.71 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.71 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.71 completat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]

Articolul 72. Venitul obţinut peste hotarele Republicii Moldova

Componentele venitului obţinut peste hotarele Republicii Moldova sînt analogice componentelor venitului indicate în art.71.

Articolul 73. Reguli de impozitare a veniturilor nerezidenţilor care nu desfăşoară activitate în Republica Moldova printr-o reprezentanţă permanentă

(1) Veniturile persoanelor juridice nerezidente, specificate la art.71, care nu ţin de o reprezentanţă permanentă în Republica Moldova urmează a fi supuse impunerii la sursa de plată potrivit art.91, fără dreptul la deduceri, cu excepţia veniturilor din prestarea de servicii ce ţin de deschiderea şi gestionarea conturilor corespondente ale băncilor corespondente şi de efectuarea decontărilor.

(2) Impozitarea veniturilor persoanelor juridice nerezidente la sursa de plată se efectuează, indiferent de distribuirea de către asemenea persoane a veniturilor lor, în folosul unor terţi şi/sau al subdiviziunilor lor în alte state.

(3) Veniturile persoanelor fizice nerezidente, specificate la art.71, care nu ţin de o reprezentanţă permanentă în Republica Moldova urmează a fi supuse impunerii la sursa de plată potrivit art.91, fără dreptul la deduceri, cu excepţia veniturilor menţionate la alin.(4).

(4) Veniturile persoanelor fizice nerezidente, specificate la art.71 lit.n) şi o), urmează a fi supuse impozitării la sursa de plată în modul prevăzut la art.88, fără dreptul la deduceri şi/sau scutiri aferente acestor venituri.

(5) Impozitul pe venit la sursa de plată se reţine de la nerezidenţi indiferent de forma şi locul achitării venitului.

Articolul 74. Reguli de impozitare a veniturilor nerezidenţilor obţinute de la alte persoane rezidente

(1) Veniturile nerezidenţilor obţinute în Republica Moldova de la persoane altele decît cele menţionate la art.90 urmează a fi supuse impozitului pe venit conform prezentului articol la cota specificată la art.91 sau la cotele prevăzute la art.15 lit.a), pentru veniturile specificate la art.71 lit.n) şi o), fără dreptul la deduceri şi/sau scutiri aferente acestor venituri.

(2) Nerezidenţii care corespund condiţiilor alin.(1) şi care obţin venituri specificate la art.71 lit.a)-k), n), o), q)-s) şi u), îndeplinesc cerinţele alin.(3), calculează şi achită impozitul pe venit de sine stătător conform alin.(4).

(3) Nerezidenţii sînt obligaţi să informeze subdiviziunea Serviciului Fiscal de Stat de la locul de domiciliu sau reşedinţă pe teritoriul Republicii Moldova despre activitatea lor în termen de 15 zile de la data sosirii în Republica Moldova.

(4) Nerezidenţii menţionaţi în prezentul articol, în termen de 3 zile de la încheierea activităţii în Republica Moldova, sînt obligaţi să prezinte subdiviziunii Serviciului Fiscal de Stat menţionate la alin.(3) documentul cu privire la impozitul pe venit, conform formei aprobate de Ministerul Finanţelor, şi să achite impozitul pe venit la cota specificată la art.91 sau la cotele prevăzute la art.15 lit.a), pentru veniturile specificate la art.71 lit.n) şi o), fără dreptul la deduceri şi/sau scutiri aferente acestor venituri. La documentul cu privire la impozitul pe venit se anexează copia contractului (acordului) de muncă sau a altui contract cu caracter civil, alte documente care confirmă suma venitului impozabil şi a impozitului pe venit reţinut la sursa de plată.

(5) Prevederile prezentului articol se aplică veniturilor obţinute de către nerezidenţi, care nu cad sub incidenţa art.73 şi 75.

[Art.74 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.74 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.74 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]
[Art.74 modificat prin Legea nr.280-XVI din 14.12.2007, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 75. Reguli de impozitare a nerezidenţilor care desfăşoară activitate în Republica Moldova printr-o reprezentanţă permanentă

(1) Venituri ale nerezidenţilor care desfăşoară activitate printr-o reprezentanţă permanentă, obţinute în Republica Moldova, se consideră veniturile specificate la art.71 lit.a)-m), r), t) şi u).

(2) În cazul nerezidenţilor care au reprezentanţă permanentă potrivit art.5 pct.15), aceasta se consideră, în scopuri fiscale, ca agent economic rezident, dar numai în raport cu venitul obţinut în Republica Moldova în conformitate cu alin.(1) şi cu:

a) cheltuielile administrative, conform prevederilor standardelor naţionale de contabilitate sau ale IFRS, decontate de nerezidenţi şi înregistrate de reprezentanţa permanentă, care sînt deductibile în limita a 10% din salariul calculat al angajaţilor acestei reprezentanţe permanente;

b) cheltuielile legate nemijlocit de acest venit, confirmate documentar, potrivit prevederilor titlului II.

(3) Evidenţa nerezidenţilor care au reprezentanţă permanentă, în calitate de contribuabil, se efectuează în conformitate cu capitolul 4 din titlul V.

(4) Reprezentanţa permanentă a nerezidentului, situată în Republica Moldova, nu are dreptul de a trece la deduceri sumele prezentate de către acest nerezident sub formă de:

a) royalty, onorarii şi alte plăţi similare pentru utilizarea sau concesionarea proprietăţii sau a rezultatelor activităţii sale intelectuale;

b) plăţi pentru serviciile prestate de acesta;

c) dobînzi şi alte remuneraţii pentru împrumuturile acordate de către acesta;

d) cheltuieli care nu ţin de obţinerea veniturilor din activitatea desfăşurată în Republica Moldova;

e) cheltuieli care nu sînt confirmate documentar.

(5) Prin derogare de la prevederile prezentului articol, munca conform contractului (acordului) de muncă sau altui contract (acord) cu caracter civil, exercitată de persoanele fizice nerezidente, nu conduce la formarea reprezentanţei permanente a acestor persoane fizice.

[Art.75 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.75 completat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.75 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 76. Reguli pentru nerezidenţi care au reprezentanţă pe teritoriul Republicii Moldova

(1) Faptul că nerezidenţii au reprezentanţă pe teritoriul Republicii Moldova, conform art.5 pct.20), nu constituie temei pentru recunoaşterea acestor persoane în calitate de plătitori ai impozitului pe venit, cu toate consecinţele care rezultă din legislaţia fiscală, în afara celor prevăzute la alin.(2) din prezentul articol, la art.71 alin.(1) lit.c) şi d) şi cu excepţia obligaţiei de a reţine impozit pe venit la sursa de plată conform art.88, 90, 90^1 şi 91.

(2) Reprezentanţei i se atribuie cod fiscal în conformitate cu prezentul cod.

(3) Reprezentanţa urmează să ţină contabilitatea conform cerinţelor prevăzute de Legea contabilităţii şi de Standardele Naţionale de Contabilitate sau de IFRS şi să prezinte anual subdiviziunii Serviciului Fiscal de Stat de la locul de reşedinţă pe teritoriul Republicii Moldova, nu mai tîrziu de data de 25 a lunii a treia după finele perioadei fiscale de gestiune, darea de seamă fiscală aferentă activităţii desfăşurate în Republica Moldova.

(4) După încheierea activităţii în Republica Moldova, nerezidenţii care au reprezentanţă pe teritoriul Republicii Moldova sînt obligaţi să prezinte, în termen de 10 zile, documentul cu privire la activitatea exercitată, cu anexarea documentelor confirmative. Acest document se prezintă subdiviziunii Serviciului Fiscal de Stat specificate la alin.(3), dacă legislaţia fiscală nu prevede altfel.

(5) Forma şi modul de completare a documentelor specificate la alin.(3) şi (4) se aprobă de către Ministerul Finanţelor.

[Art.76 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.76 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.76 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.76 modificat prin Legea nr.64 din 11.04.2014, în vigoare 09.07.2014]
[Art.76 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

[Art.76 modificat prin Legea nr.280-XVI din 14.12.2007, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 77. Reguli pentru nerezidenţi care exercită activitate pe şantierul de construcţie

(1) În sensul prezentului capitol, şantierul de construcţie al nerezidentului pe teritoriul Republicii Moldova înseamnă:

a) locul de construcţie a noilor obiecte, precum şi de reconstrucţie, lărgire, reutilare tehnică şi/sau reparare a obiectelor existente de proprietate imobiliară;

b) locul de construire şi/sau montare, reparare, reconstruire şi/sau reutilare tehnică a clădirilor, inclusiv a instalaţiilor plutitoare şi de foraj, precum şi a maşinilor şi utilajului a căror funcţionare normală necesită fixare dură pe fundament sau pe elementele de construcţie ale clădirilor, edificiilor sau ale obiectelor plutitoare.

(2) La stabilirea termenului de existenţă a şantierului de construcţie, în scopul determinării statutului nerezidentului pe teritoriul Republicii Moldova în sensul prezentului capitol, inclusiv la calcularea impozitului pe venit şi luarea la evidenţă a nerezidentului la Serviciul Fiscal de Stat, lucrările şi alte operaţiuni, a căror durată se include în acest termen, cuprind toate lucrările de pregătire, construire şi/sau montare exercitate de nerezident pe acest şantier de construcţie, inclusiv lucrările de creare a căilor de acces, comunicaţiilor, cablurilor electrice, drenajului şi altor obiecte de infrastructură, în afară de obiectele de infrastructură iniţial create în alte scopuri decît cele ce ţin de acest şantier de construcţie.

(3) În cazul în care nerezidentul, fiind antreprenor general, încredinţează exercitarea unei părţi a lucrărilor în antrepriză altor persoane (subantreprenori), perioada de timp consumată de subantreprenori pentru exercitarea lucrărilor se consideră perioadă de timp consumată de însuşi antreprenorul general. Această prevedere nu se aplică perioadei de lucrări exercitate de subantreprenor, conform contractelor directe cu beneficiarul, şi care nu se includ în volumul de lucrări încredinţat antreprenorului general, cu excepţia cazurilor în care aceste persoane şi antreprenorul general sînt persoane interdependente, potrivit art.5 pct.12).

(4) În cazul în care subantreprenorul, menţionat la alin.(3), este nerezident, activitatea sa pe acest şantier de construcţie, de asemenea, se consideră că constituie reprezentanţă permanentă a acestui subantreprenor pe teritoriul Republicii Moldova.

(5) Începutul existenţei şantierului de construcţie în scopuri fiscale se consideră prima din următoarele date:

a) data semnării actului de transmitere a şantierului către antreprenorul general (a actului de admitere a personalului subantreprenorului pentru exercitarea părţii sale din volumul total de lucrări); sau

b) data începerii efective a lucrărilor.

(6) Expirarea termenului de existenţă a şantierului de construcţie se consideră data semnării de către beneficiar a actului de primire a obiectului sau a complexului de lucrări prevăzute de contract. Terminarea de către subantreprenor a lucrărilor se consideră data semnării de către antreprenorul general a actului de primire a lucrărilor. În cazul în care actul de primire nu a fost perfectat sau lucrările au fost finisate efectiv după data semnării unui astfel de act, se consideră că şantierul de construcţie şi-a încetat existenţa (lucrările subantreprenorului se consideră finisate) la data finisării efective a lucrărilor de pregătire, construire sau montare, care se includ în volumul lucrărilor persoanei respective pe acest şantier de construcţie.

(7) Nu se consideră că şantierul de construcţie şi-a încetat existenţa dacă lucrările pe acesta sînt temporar întrerupte, cu excepţia cazurilor de conservare a obiectului pe un termen ce depăşeşte 90 de zile conform deciziei organelor de administrare publică, adoptate în limitele competenţei lor sau în urma acţiunii unor circumstanţe de forţă majoră. Continuarea sau reluarea, după întrerupere,

a lucrărilor pe şantierul de construcţie după semnarea actului specificat la alin.(5) conduce la anexarea termenului de exercitare a lucrărilor continuate sau reluate şi al întreruperii între lucrări la termenul total de existenţă a şantierului de construcţie numai în cazul în care:

a) teritoriul lucrărilor reluate este teritoriul lucrărilor anterior suspendate sau este strîns legat de acesta;

b) lucrările continuate sau reluate la obiect sînt încredinţate persoanei care anterior a exercitat lucrările pe acest şantier de construcţie sau noul şi anteriorul antreprenor sînt persoane interdependente.

(8) Dacă continuarea sau reluarea lucrărilor, conform alin.(7), este legată de construirea sau montarea unui obiect nou pe acelaşi şantier de construcţie sau de lărgirea obiectului anterior finisat, termenul exercitării unor astfel de lucrări continuate sau reluate şi al întreruperii între lucrări, de asemenea, se anexează la termenul total de existenţă a şantierului de construcţie. În celelalte cazuri, inclusiv exercitarea reparării, reconstruirii sau reutilării tehnice a obiectului anterior predat beneficiarului, termenul exercitării lucrărilor continuate sau reluate şi al întreruperii între lucrări nu se anexează la termenul total de existenţă a şantierului de construcţie, lucrărilor începute la obiectul anterior predat.

(9) Construirea sau montarea unor astfel de obiecte precum construirea drumurilor, viaductelor, canalelor, construirea comunicaţiilor, în cadrul exercitării lucrărilor la care se schimbă amplasarea geografică de exercitare a lor, se consideră activitate exercitată pe un singur şantier de construcţie.

[Art.77 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]

Articolul 78. Venitul persoanei fizice care încetează a mai fi rezidentă sau care obţine statut de rezident

(1) Persoana fizică care încetează a mai fi rezidentă este considerată persoana care ca şi cum ar fi vîndut toată proprietatea, exceptînd proprietatea imobiliară, la preţul ei de piaţă la momentul cînd a încetat a mai fi rezidentă.

(2) Orice persoană fizică nerezidentă care obţine statutul de rezident are dreptul la determinarea valorii de piaţă a proprietăţii sale la momentul obţinerii statutului de rezident. Valoarea determinată în acest mod constituie baza valorică a proprietăţii sale, care se ia în considerare la stabilirea venitului contribuabilului de pe urma vînzării acestei proprietăţi.

Articolul 79. Trecerea în cont a impozitelor

Persoana fizică nerezidentă care prezintă declaraţia cu privire la impozitul pe venit are dreptul la trecerea în cont a impozitelor reţinute din salariul său în conformitate cu art.88.

Articolul 79[1]. Prevederi pentru agenţii economici nerezidenţi

[Art.79[1] abrogat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 79[2]. Veniturile din sursa aflată peste hotarele Republicii Moldova ale deţinătorilor a 10% din capitalul unui nerezident

[Art.79[2] abrogat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 79[3]. Prevederi speciale privind tratatele internaţionale

(1) Aplicarea tratatelor internaţionale care reglementează impozitarea sau includ norme ce reglementează impozitarea se efectuează în modul stabilit de prevederile tratatelor internaţionale şi ale legislaţiei fiscale din Republica Moldova. Prevederile tratatelor internaţionale prevalează

asupra legislaţiei fiscale din Republica Moldova, iar în cazul în care sînt cote diferite de impozitare în tratatele internaţionale şi în legislaţia fiscală din Republica Moldova, se aplică cotele de impozitare mai favorabile. Pentru interpretarea prevederilor tratatelor internaţionale încheiate de Republica Moldova cu alte state se utilizează Comentariile la Modelul Convenţiei pentru evitarea dublei impuneri al Organizaţiei pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică.

(2) Pentru aplicarea prevederilor tratatelor internaţionale, nerezidentul are obligaţia de a prezenta plătitorului de venit, pînă la data achitării venitului, un certificat de rezidenţă eliberat de autoritatea competentă din statul său de rezidenţă. Certificatul de rezidenţă emis într-o limbă străină se prezintă plătitorului de venit cu traducere în limba de stat, cu excepţia celui emis în limba engleză sau în limba rusă. Certificatul de rezidenţă se prezintă pe suport de hîrtie în original şi/sau în formă electronică pentru fiecare an calendaristic în care se achită venitul, indiferent de numărul, regularitatea plăţilor şi de tipul venitului achitat. Modul de atestare a rezidenţei prin intermediul certificatelor prezentate în formă electronică este stabilit de Ministerul Finanţelor. În cazul în care certificatul de rezidenţă nu a fost prezentat pentru anul calendaristic respectiv, se vor aplica prevederile legislaţiei fiscale din Republica Moldova.

(2^1) În cazul în care, în decursul anului calendaristic, beneficiarul venitului prezintă certificatul de rezidenţă după data achitării venitului obţinut din sursele aflate în Republica Moldova, acesta este în drept să depună către plătitorul venitului o cerere, în formă liberă, pentru restituirea impozitului pe venit achitat în plus. Restituirea, prin recalcularea impozitului reţinut în plus din venitul obţinut din sursele aflate în Republica Moldova, se efectuează de către plătitorul venitului la cotele prevăzute de convenţie (acord). În scopul restituirii prin recalcularea sumelor impozitului pe venit calculate şi achitate la buget, potrivit cotelor prevăzute de prezentul cod, plătitorul venitului urmează să prezinte la subdiviziunea Serviciului Fiscal de Stat în a cărei rază se deserveşte contribuabilul o dare de seamă corectată, cu stabilirea impozitului pe venit la cotele prevăzute de convenţie (acord).

(3) În cazul în care impozitul a fost reţinut la sursă înainte de prezentarea certificatului de rezidenţă, suma impozitului reţinut în plus pe parcursul anului este restituită plătitorului de venit sau nerezidentului, la cererea nerezidentului, în termenul de prescripţie stabilit de legislaţia fiscală din Republica Moldova.

(4) Cererea de restituire a impozitului reţinut în plus urmează să fie perfectată şi depusă fie de către plătitorul de venit rezident, fie de către o altă persoană împuternicită de nerezident. În acest sens, solicitantul va acţiona în relaţiile cu Serviciul Fiscal de Stat în numele nerezidentului. Restituirea impozitului reţinut în plus se efectuează către solicitant în cazul în care acesta nu are restanţe la buget. Restituirea impozitului pe venit reţinut la achitarea veniturilor din surse aflate în Republica Moldova nu se acceptă în cazul în care venitul (din care a fost reţinut un impozit) a fost obţinut prin intermediul reprezentanţei permanente a nerezidentului. Documentele ce urmează a fi prezentate de către solicitant autorităţilor competente pentru restituirea impozitului achitat în plus sînt stabilite de Ministerul Finanţelor.

(5) Pentru impozitele reţinute la sursă în Republica Moldova, autoritatea competentă eliberează nerezidentului un certificat privind atestarea impozitului pe venit achitat în Republica Moldova. Forma certificatului şi lista documentelor în baza cărora se eliberează certificatul se stabilesc de Ministerul Finanţelor.

(6) În cazul în care certificatul privind atestarea impozitului pe venit achitat în Republica Moldova a fost eliberat anterior, cererea pentru restituirea impozitului pe venit reţinut din surse aflate în Republica Moldova este executată doar în situaţia notificării nerezidentului şi a autorităţii

competente a statului străin despre anularea certificatului emis anterior privind atestarea impozitului pe venit.

(7) În cazul în care cererea pentru restituirea impozitului pe venit reţinut din surse aflate în Republica Moldova a fost executată anterior, certificatul privind atestarea impozitului pe venit achitat în Republica Moldova poate fi emis numai dacă:

a) suma impozitului pe venit reflectată în certificatul privind atestarea impozitului pe venit achitat în Republica Moldova reprezintă suma impozitului pe venit care nu a fost restituită;

b) nerezidentul a rambursat impozitul pe venit restituit anterior.

(8) În cazul în care tratatele internaţionale au fost aplicate incorect şi au condus la neachitarea sau achitarea parţială la buget a impozitului pe venit, plătitorul de venit rezident care este obligat să reţină la sursă şi să plătească impozitul poartă răspundere în conformitate cu prezentul cod.

(9) Modul de atestare şi confirmare a rezidenţei Republicii Moldova în scopul beneficierii de prevederile convenţiilor (acordurilor) pentru evitarea dublei impuneri încheiate între Republica Moldova şi alte state se stabileşte de Ministerul Finanţelor.

[Art.79[3] modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.79[3] modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.79[3] modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.79[3] în redacţia Legii nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.79[3] modificat prin Legea nr.280-XVI din 14.12.2007, în vigoare 01.01.2010]

Capitolul 12
REGIMUL FISCAL PENTRU DIVIDENDE

Articolul 80. Impozitarea dividendelor

(1) Agentul economic achită dividende acţionarilor (asociaţilor) săi din venitul rămas după impozitare.

[Alin.(2) art.80 abrogat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]

Articolul 80[1]. Achitarea prealabilă a impozitului în cazul repartizării dividendelor

(1) Persoanele specificate la art.90 care achită dividende acţionarilor (asociaţilor) săi pe parcursul perioadei fiscale achită ca parte a impozitului o sumă egală cu 12% din profitul perioadei fiscale în curs, din care se vor achita dividende.

(1[1]) Impozitul determinat conform alin.(1) se achită la buget pînă la data de 25 a lunii următoare celei în care au fost efectuate plăţile în contul dividendelor.

(2) Suma impozitului achitată de agentul economic conform alin.(1) este trecută în cont ca impozit aplicat venitului impozabil al agentului economic respectiv pentru perioada fiscală în care a fost făcută achitarea.

(3) Dacă, în vreo perioadă fiscală, trecerile în cont, permise agentului economic în conformitate cu alin.(2), depăşesc suma impozitului pe venit în perioada fiscală respectivă, diferenţa va fi compensată conform modului stabilit în art.175 şi 176.

(4) Prevederile prezentului articol nu se aplică agenţilor economici impozitaţi conform regimului fiscal stabilit la cap.7[1] din prezentul titlu şi celui stabilit la cap.1 titlul X.

[Art.80[1] completat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.80[1] completat prin Legea nr.145 din 14.07.2017, în vigoare 04.08.2017]
[Art.80[1] modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.80[1] completat prin Legea nr.62 din 30.03.2012, în vigoare 03.04.2012]
[Art.80[1] modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Capitolul 13

TRECEREA ÎN CONT A IMPOZITELOR

Articolul 81. Trecerea în cont a impozitelor calculate şi reţinute

(1) În limitele perioadei fiscale, contribuabilii au dreptul de a trece în contul impozitului pe venit:

a) sumele reţinute de la ei pe parcursul perioadei fiscale respective în conformitate cu art.88, 89 şi 90;

[Lit.b) alin.(1) art.81 abrogată prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]

c) plăţile efectuate pe parcursul perioadei fiscale respective în conformitate cu art.84;

d) impozitele achitate în afara Republicii Moldova, a căror trecere în cont este permisă în conformitate cu art.82, pentru sumele plătite sau calculate pentru aceeaşi perioadă fiscală.

(2) Dacă trecerile în cont, la care contribuabilul are dreptul în conformitate cu alin.(1) lit.a) şi c), depăşesc suma totală a impozitului pe venit calculată conform art.15, Serviciul Fiscal de Stat efectuează stingerea obligaţiei fiscale prin compensare – conform art.175 şi, după caz, restituirea la cont – conform art.176.

[Art.81 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.81 completat prin Legea nr.158 din 18.07.2014, în vigoare 15.08.2014]
[Art.81 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

Articolul 82. Trecerea în cont a impozitului achitat în străinătate

(1) Contribuabilul are dreptul de a trece în cont impozitul pe venit, achitat în orice stat străin, dacă acest venit urmează a fi supus impozitării şi în Republica Moldova. Trecerea în cont a impozitului pe venit poate fi efectuată cu condiţia prezentării de către contribuabil a documentului, care confirmă achitarea (reţinerea) impozitului pe venit peste hotarele Republicii Moldova, certificat de organul competent al statului străin respectiv, cu traducere în limba de stat, cu excepţia celui emis în limba engleză sau în limba rusă.

(2) Mărimea trecerii în cont, specificată la alin.(1), pentru orice an fiscal nu poate depăşi suma care ar fi fost calculată la cotele aplicate în Republica Moldova faţă de acest venit.

(3) Trecerea în cont a impozitului achitat în alt stat se efectuează în perioada fiscală în care venitul respectiv este supus impozitării în Republica Moldova.

[Art.82 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.82 completat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]

Capitolul 14
PREZENTAREA DECLARAŢIEI CU PRIVIRE LA IMPOZITUL PE VENIT. UTILIZAREA CODULUI FISCAL

[Denumirea cap.14 modificată prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Articolul 83. Prezentarea declaraţiei cu privire la impozitul pe venit

(1) Dreptul de a prezenta declaraţia cu privire la impozitul pe venit îl au toţi contribuabilii.

(2) Sînt obligaţi să prezinte declaraţia cu privire la impozitul pe venit:

a) persoanele fizice (cetăţenii Republicii Moldova, cetăţenii străini, apatrizii, inclusiv membrii societăţilor şi acţionarii fondurilor de investiţii) care au obligaţii privind achitarea impozitului;

a^1) persoanele care practică activitate profesională, indiferent de prezenţa obligaţiei privind achitarea impozitului;

b) persoanele fizice rezidente (cetăţeni ai Republicii Moldova, cetăţeni străini şi apatrizi, inclusiv membri ai societăţilor şi acţionari ai fondurilor de investiţii) care direcţionează un cuantum procentual din impozitul pe venit calculat anual la buget;

b[1]) persoanele fizice nerezidente care obţin venituri conform art.74;

c) persoanele juridice rezidente, inclusiv cele specificate la art.51[2] şi 51[3], cu excepţia autorităţilor publice şi instituţiilor publice, indiferent de prezenţa obligaţiei privind achitarea impozitului;

d) formele organizatorice rezidenţi cu statut de persoană fizică, potrivit legislaţiei, indiferent de prezenţa obligaţiei privind achitarea impozitului;

e) reprezentanţa permanentă a nerezidentului în Republica Moldova, indiferent de prezenţa obligaţiei privind achitarea impozitului.

[Alin.(3) art.83 abrogat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

(4) Declaraţia cu privire la impozitul pe venit se completează în modul şi forma stabilite de Ministerul Finanţelor. Cu excepţia cazurilor prevăzute la alin.(5)–(10), declaraţia cu privire la impozitul pe venit se prezintă Serviciului Fiscal de Stat nu mai tîrziu de:

a) data de 25 a lunii a treia după finele perioadei fiscale de gestiune – în cazul persoanelor juridice, formelor organizatorice rezidenţi cu statut de persoană fizică, potrivit legislaţiei, reprezentanţelor permanente ale nerezidentului în Republica Moldova;

b) data de 30 aprilie a anului următor anului fiscal de gestiune – în cazul persoanelor fizice (cetăţeni ai Republicii Moldova, cetăţeni străini şi apatrizi, inclusiv membri ai societăţilor şi acţionari ai fondurilor de investiţii).

(5) Persoanele fizice care nu sînt obligate să prezinte declaraţia cu privire la impozitul pe venit, la depistarea faptului de plată în plus la impozit, au dreptul să prezinte o declaraţie în care vor indica suma plătită în plus la impozit, care urmează să fie restituită conform legislaţiei fiscale.

[Alin.(6) art.83 abrogat prin Legea nr.104 din 09.06.2017, în vigoare 07.07.2017]

(7) Dacă contribuabilul intenţionează să-şi schimbe domiciliul permanent din Republica Moldova în altă ţară, el este obligat să prezinte declaraţia cu privire la impozitul pe venit, în modul stabilit de Ministerul Finanţelor, pentru întreaga perioadă fiscală de gestiune cît a fost rezident.

(8) La cererea în scris a persoanei fizice care nu desfăşoară activitate de întreprinzător, Serviciul Fiscal de Stat poate prelungi (în limite rezonabile) termenul de prezentare a declaraţiei cu privire la impozitul pe venit. Prelungirea termenului se admite numai în cazul în care cererea a fost depusă înainte de expirarea termenului stabilit pentru prezentarea declaraţiei.

(9) Prin derogare de la prevederile alin.(2) lit.d), gospodăria ţărănească (de fermier) care pe parcursul perioadei fiscale nu a avut angajaţi şi nu a obţinut venit impozabil este scutită de obligaţia privind prezentarea declaraţiei cu privire la impozitul pe venit.

(10) Reprezentanţa care obţine statut de reprezentanţă permanentă conform art.5 pct.15) este obligată să prezinte în prima declaraţie cu privire la impozitul pe venit, depusă la subdiviziunea Serviciului Fiscal de Stat, şi informaţia aferentă perioadei fiscale pe parcursul căreia a fost desfăşurată activitatea de întreprinzător, începînd cu ziua în care a lansat activitatea de întreprinzător şi pînă la momentul înregistrării în calitate de reprezentanţă permanentă în anul fiscal de raportare.

(11) Prin derogare de la prevederile alin.(2) lit.d), întreprinzătorul individual sau gospodăria ţărănească (de fermier) al căror număr mediu anual de salariaţi pe parcursul întregii perioade

fiscale nu depăşeşte 3 unităţi şi care nu sînt înregistraţi ca plătitori de TVA prezintă, nu mai tîrziu de data de 25 martie a anului următor anului fiscal de gestiune, o dare de seamă fiscală unificată (declaraţie) cu privire la impozitul pe venit.

(12) Darea de seamă fiscală cu privire la impozitul pe venit se prezintă utilizînd, în mod obligatoriu, metode automatizate de raportare electronică, în condiţiile stipulate la art.187 alin.(2^1).

[Art.83 modificat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.83 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.83 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.83 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.83 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.83 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.01.2015]
[Art.83 completat prin Legea nr.158 din 18.07.2014, în vigoare 15.08.2014]
[Art.83 modificat prin Legea nr.64 din 11.04.2014, în vigoare 09.07.2014]
[Art.83 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.83 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 01.01.2013]
[Art.83 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.83 completat prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 01.01.2012]
[Art.83 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.83 modificat prin Legea nr.280-XVI din 14.12.2007, în vigoare 01.01.2010]
[Art.83 modificat prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 01.01.2009]
[Art.83 completat prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 25.07.2008]
[Art.83 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]

Articolul 84. Achitarea impozitului în rate

(1) Agenţii economici sînt obligaţi să achite, nu mai tîrziu de 25 martie, 25 iunie, 25 septembrie şi 25 decembrie ale anului fiscal, sume egale cu 1/4 din:

a) suma calculată drept impozit ce urmează a fi plătit, conform prezentului titlu, pentru anul respectiv; sau

b) impozitul ce urma să fie plătit, conform prezentului titlu, pentru anul precedent.

(2) Întreprinderile agricole, gospodăriile ţărăneşti (de fermier), obligate să achite impozitul în rate conform alin.(1), dispun de dreptul de a achita impozitul în două etape: 1/4 din suma indicată la alin.(1) lit.a) sau b) – pînă la 25 septembrie şi 3/4 din această sumă – pînă la 25 decembrie ale anului fiscal.

(3) Întreprinderile, instituţiile şi organizaţiile care au subdiviziuni în afara unităţii administrativ-teritoriale în care se află sediul central (adresa juridică) transferă la buget de la sediul subdiviziunilor partea impozitului pe venit calculată proporţional numărului mediu scriptic de salariaţi ai subdiviziunii pentru anul precedent ori partea impozitului pe venit calculată proporţional venitului obţinut de subdiviziune conform datelor din evidenţa financiară a acesteia pe anul precedent.

(4) Prevederile prezentului articol nu se aplică agenţilor economici impozitaţi conform regimului fiscal stabilit la cap.7^1 din prezentul titlu şi celui stabilit la cap.1 titlul X.

(5) Prin derogare de la prevederile alin.(1) şi (2) ale prezentului articol, agenţii economici care aplică perioada fiscală prevăzută la art.12^1 alin.(4) sînt obligaţi să achite, pînă la data de 25 a fiecăror trei luni ale perioadei fiscale curente, sume egale cu 1/4 din:

a) suma calculată drept impozit ce urmează a fi plătit, conform prezentului titlu, pentru perioada fiscală respectivă; sau

b) impozitul ce urma să fie plătit, conform prezentului titlu, pentru perioada fiscală precedentă.

[Art.84 completat prin Legea nr.145 din 14.07.2017, în vigoare 04.08.2017]
[Art.84 completat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

[Art.84 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.84 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.01.2015]
[Art.84 modificat prin Legea nr.64 din 11.04.2014, în vigoare 09.07.2014]
[Art.84 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.84 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 01.01.2013]
[Art.84 modificat prin Legea nr.63 din 30.03.2012, în vigoare 03.04.2012]
[Art.84 completat prin Legea nr.62 din 30.03.2012, în vigoare 03.04.2012]
[Art.84 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 85. Semnarea declaraţiilor şi altor documente

(1) Declaraţia, darea de seamă sau alte documente care, potrivit prevederilor prezentului titlu, urmează a fi prezentate Serviciului Fiscal de Stat trebuie să fie perfectate şi semnate în conformitate cu regulile şi formele stabilite de către Serviciul Fiscal de Stat.

(2) Numele persoanei fizice indicat în orice document semnat de aceasta serveşte drept dovadă că documentul a fost semnat anume de către persoana respectivă, dacă nu există probe contrare.

(3) Declaraţia cu privire la impozitul pe venit a unei persoane juridice trebuie să fie semnată de către persoana sau persoanele respective cu funcţii de răspundere.

(4) Declaraţiile şi alte documente care, potrivit prevederilor prezentului titlu, urmează a fi prezentate Serviciului Fiscal de Stat trebuie să conţină o notificare a contribuabilului că, în cazul în care va include în documentele respective informaţii false sau care induc în eroare, el va purta răspundere în conformitate cu legislaţia.

[Art.85 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

Articolul 86. Utilizarea codului fiscal

Fiecare persoană care obţine venit sau care efectuează plăţi impozabile, în conformitate cu prezentul titlu, utilizează codul fiscal atribuit (obţinut) în scopul evidenţei contribuabililor în modul prevăzut de prezentul cod şi de alte acte normative adoptate în conformitate cu acesta.

Articolul 87. Termenele, modul, forma şi locul achitării impozitului

(1) Contribuabilul care, conform art.83, este obligat să prezinte declaraţia cu privire la impozitul pe venit (fără cererea suplimentară din partea Serviciului Fiscal de Stat) achită impozitul pe venit nu mai tîrziu de termenul stabilit pentru prezentarea declaraţiei (fără a ţine cont de prelungirea termenului).

(2) Modul, forma şi locul achitării impozitului sînt reglementate de Ministerul Finanţelor.

(3) În cazul primirii unui aviz sau cereri din partea Serviciului Fiscal de Stat, suma impozitului, penalităţilor şi amenzilor aferente lui, indicată în aviz sau cerere, urmează a fi plătită de către contribuabil în termenul şi modul general stabilit de prezentul cod şi de actele normative adoptate pentru executarea prezentului cod.

(4) Avizul sau cererea Serviciului Fiscal de Stat se înmînează contribuabilului personal sau i se expediază prin poştă la ultima adresă a acestuia indicată în registrul Serviciului Fiscal de Stat.

[Art.87 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.87 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.87 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.87 modificat prin Legea nr.280-XVI din 14.12.2007, în vigoare 01.01.2010]

Capitolul 15
REŢINEREA IMPOZITULUI LA SURSA DE PLATĂ

Articolul 88. Reţinerea impozitului din salariu

(1) Fiecare angajator care plăteşte lucrătorului salariu (inclusiv primele şi facilităţile acordate) este obligat să calculeze, ţinînd cont de scutirile solicitate de angajat şi de deduceri, şi să reţină din aceste plăţi un impozit, determinat conform modului stabilit de Guvern.

[Alin.(1[1]) art.88 abrogat prin Legea nr.177 din 21.07.2016, în vigoare 12.08.2016]

(2) Pentru obţinerea scutirilor, lucrătorul, nu mai tîrziu de data stabilită pentru începerea muncii ca angajat, prezintă angajatorului o cerere semnată de el privind acordarea scutirilor la care are dreptul, anexînd la ea documentele ce certifică acest drept. Lucrătorul care nu-şi schimbă locul de muncă nu este obligat să prezinte anual angajatorului cererea privind acordarea scutirilor şi documentele corespunzătoare, cu excepţia cazurilor în care angajatul obţine dreptul la scutiri suplimentare sau pierde dreptul la unele scutiri.

(3) Dacă pe parcursul anului fiscal se schimbă suma scutirilor la care are drept lucrătorul, acesta este obligat să prezinte angajatorului, în termen de 10 zile de la data cînd a avut loc schimbarea, o nouă cerere semnată de el cu documentele corespunzătoare.

(4) Prezentarea cu bună ştiinţă în cerere şi în documentele care confirmă dreptul la scutiri a unor informaţii false sau care induc în eroare atrage după sine aplicarea amenzii şi răspunderea penală prevăzute de legislaţie.

(5) Veniturile persoanei fizice care nu desfăşoară activitate de întreprinzător, obţinute din prestarea serviciilor şi/sau lucrărilor, precum şi veniturile membrilor consiliului sau comisiei de cenzori a întreprinderilor sînt considerate drept salariu din care se reţine impozitul conform cotei prevăzute la art.15 lit.a).

[Alin.(6) art.88 abrogat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]

[Art.88 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.88 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.88 completat prin Legea nr.158 din 18.07.2014, în vigoare 15.08.2014]
[Art.88 modificat prin Legea nr.64 din 11.04.2014, în vigoare 09.05.2014]
Notă: Se declară neconstituţional alin.(7) al art.88 conform Hot. Curţii Constituţionale nr.7 din 13.02.2014, în vigoare 13 februarie 2014
[Art.88 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.88 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.88 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.88 modificat prin Legea nr.280-XVI din 14.12.2007, în vigoare 01.01.2010]
[Art.88 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]

Articolul 88[1]. Impozitarea plăţilor salariale ale angajaţilor din domeniul transportului rutier de persoane în regim de taxi

(1) Prin derogare de la prevederile art.15 şi art.88, angajatorii din domeniul transportului rutier de persoane în regim de taxi care plătesc angajatului conducător auto ce efectuează transport rutier de persoane în regim de taxi salariu (inclusiv primele şi facilităţile acordate) sînt obligaţi să calculeze şi să achite la buget un impozit pe venit în mărime fixă de 500 de lei lunar pentru fiecare angajat din venitul ce nu depăşeşte 10000 de lei pe lună.

(2) Suma venitului lunar ce depăşeşte limita stabilită la alin.(1) se supune impozitării, prin aplicarea regimului fiscal general prevăzut la art.88, începînd cu primul leu al depăşirii, cu aplicarea cotelor de impozitare stabilite la art.15.

(3) Pentru salariaţii angajaţi după prezentarea către Serviciul Fiscal de Stat a listei conform art.92 alin.(14), calcularea şi plata impozitului pe venit conform prezentului articol pentru luna în

care au fost angajaţi se vor efectua proporţional zilelor rămase pînă la finele lunii, din mărimea impozitului specificată la alin.(1).

(4) Venitul obţinut din alte activităţi de către persoanele fizice menţionate la alin.(1) se supune impozitării în modul general stabilit de prezentul titlu.

(5) Dacă persoana fizică angajată în calitate de conducător auto ce efectuează transport rutier de persoane în regim de taxi cumulează două funcţii la una şi aceeaşi entitate din domeniul transportului rutier de persoane în regim de taxi, veniturile de la altă activitate se impozitează în modul general stabilit.

(6) Pentru alte categorii de angajaţi decît cea specificată la alin.(1) se aplică regimul fiscal aferent impozitului pe venit din salariu în modul general prevăzut la art.88.

(7) Impozitul calculat se achită lunar la bugetul de stat în termenul stabilit la art.92 alin.(14). Pentru salariaţii angajaţi după perioada de raportare, impozitul se achită pînă la finele lunii de gestiune, proporţional pentru perioada dintre raportări şi integral pentru următoarea lună. În cazul eliberării din serviciu a angajaţilor pe parcursul lunii de gestiune, impozitul achitat pentru aceştia nu se restituie şi nu se trece în contul altor impozite şi taxe.

(8) Suma venitului lunar obţinut de angajaţii care prestează servicii de transport rutier de persoane în regim de taxi este considerată ca fiind impozitată, fără necesitatea declarării salariului şi a achitării adiţionale a impozitului pe venit din salariu.

[Art.88[1] introdus prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]

Articolul 89. Reţinerea impozitului din dobînzi

Fiecare plătitor, menţionat la art.90, de dobînzi în folosul persoanelor fizice, cu excepţia celor efectuate în folosul întreprinzătorilor individuali şi al gospodăriilor ţărăneşti (de fermier), este obligat să reţină din fiecare dobîndă şi să achite ca parte a impozitului o sumă egală cu 12% din plată.

[Art.89 modificat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.89 completat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.89 în redacţia Legii nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 01.01.2013]
[Art.89 completat prin Legea nr.62 din 30.03.2012, în vigoare 03.04.2012]
[Art.89 completat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Alin.(2) art.89 abrogat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]

Articolul 90. Reţinerile din alte plăţi efectuate în folosul rezidentului

(1) Orice persoană care desfăşoară activitate de întreprinzător, cu excepţia deţinătorilor de patente de întreprinzător şi persoanelor care desfăşoară activităţi independente conform cap.10[2], orice reprezentanţă conform art.5 pct.20), reprezentanţă permanentă, instituţie, organizaţie, inclusiv orice autoritate publică şi instituţie publică, reţine, în prealabil, ca parte a impozitului, o sumă în mărime de 7% din plăţile efectuate în folosul persoanei fizice, cu excepţia deţinătorilor de patente de întreprinzător, a întreprinzătorilor individuali şi a gospodăriilor ţărăneşti (de fermier), a persoanelor menţionate la cap.10[1] şi 10[2], pe veniturile obţinute de către aceasta conform art.18. Nu se reţine în prealabil suma în mărime de 7% din plăţile efectuate în folosul persoanei fizice pe veniturile obţinute de către aceasta, conform art.20, 88, 89, 90[1] şi 91, din înstrăinarea mijloacelor de transport rutier, din înstrăinarea valorilor mobiliare, precum şi din suma arendei terenurilor agricole şi/sau înstrăinării activelor de capital ale persoanelor fizice cetăţeni ai Republicii Moldova conform contractelor de leasing, lease-back, gaj, ipotecă şi/sau în cazurile de înstrăinare forţată a activelor de capital, iar în cazul lichidării agentului economic – din plăţile la lichidare în formă nemonetară.

(2) Prin derogare de la alin.(1), în cazul plăţilor la lichidare, impozitul pe venit se reţine din diferenţa dintre suma îndreptată spre achitare şi valoarea nominală a cotei de participare în capitalul social al agentului economic aflat în proces de lichidare.

[Art.90 completat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.90 modificat prin Legea nr.104 din 09.06.2017, în vigoare 07.07.2017]
[Art.90 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.90 completat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.90 completat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.90 în redacţia Legii nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.90 completat prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 25.07.2008]

Articolul 90[1]. Reţinerea finală a impozitului din unele tipuri de venit

[Alin.(1) art.90[1] abrogat prin Legea nr.166 din 11.10.2013, în vigoare 01.11.2013]

[Alin.(2) art.90[1] abrogat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]

(3) Persoanele specificate la art.90 reţin un impozit în mărime de 10% din veniturile obţinute de către persoanele fizice care nu desfăşoară activitate de întreprinzător, de la transmiterea în posesie şi/sau folosinţă (locaţiune, arendă, uzufruct) a proprietăţii mobiliare şi imobiliare, cu excepţia arendei terenurilor agricole.

(3[1]) Persoanele specificate la art.90 reţin şi achită la buget un impozit în mărime de:

- 6% din dividende, inclusiv sub formă de acţiuni sau cote-părţi, cu excepţia celor aferente profitului nerepartizat obţinut în perioadele fiscale 2008–2011 inclusiv;
- 15% din dividende, inclusiv sub formă de acţiuni sau cote-părţi, aferente profitului nerepartizat obţinut în perioadele fiscale 2008–2011 inclusiv;
- 15% din suma retrasă din capitalul social aferentă majorării capitalului social din repartizarea profitului net şi/sau altor surse constatate în capitalul propriu între acţionari (asociaţi) în perioadele fiscale 2010–2011 inclusiv, în conformitate cu cota de participaţie depusă în capitalul social;
- 12% din royalty achitate în folosul persoanelor fizice.

Prevederile de la liniuţele întîi şi a doua ale prezentului alineat se aplică şi în cazul dividendelor achitate prealabil pe parcursul perioadei fiscale.

[Alin.(3[2]) art.90[1] abrogat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

(3[3]) Fiecare plătitor de cîştiguri urmează să reţină şi să verse la buget un impozit în mărime de:

- 12% din cîştigurile de la jocurile de noroc, cu excepţia cîştigurilor de la loterii şi/sau pariuri sportive;
- 12% din cîştigurile de la campaniile promoţionale în partea în care valoarea fiecărui cîştig depăşeşte mărimea scutirii personale stabilite la art.33 alin.(1).

(3[4]) Subiecţii impunerii persoane fizice, care nu desfăşoară activitate de întreprinzător şi transmit persoanelor specificate la art.54, precum şi altor persoane decît cele specificate la art.90 în posesie şi/sau în folosinţă (locaţiune, arendă, uzufruct) proprietate imobiliară, achită impozit în mărime de 7% din valoarea contractului. Persoanele menţionate sînt obligate, în termen de 3 zile de la data încheierii contractului, să înregistreze contractul încheiat la subdiviziunea Serviciului Fiscal de Stat în a cărei rază sînt deservite. Acest impozit se achită lunar cel tîrziu la data de 2 a

lunii în curs, sau în avans. Dacă proprietatea imobiliară a fost transmisă în posesie şi/sau în folosinţă (locaţiune, arendă, uzufruct) după data de 2, termenul de plată în această lună va fi a doua zi din momentul încheierii contractului. Suma impozitului achitat în avans nu se va restitui din buget. În cazul neînregistrării contractului de locaţiune, arendă, uzufruct al proprietăţii imobiliare şi neachitării impozitului din venitul obţinut, Serviciul Fiscal de Stat va estima venitul persoanei fizice care nu desfăşoară activitate de întreprinzător prin metode şi surse indirecte, în conformitate cu prevederile art.189 şi 225.

(3^5) Persoanele specificate la art.90 reţin un impozit în mărime de 5% din plăţile efectuate în folosul persoanei fizice, cu excepţia întreprinzătorilor individuali şi a gospodăriilor ţărăneşti (de fermier), pe veniturile obţinute de către acestea aferente livrării producţiei din fitotehnie şi horticultură în formă naturală, inclusiv a nucilor şi a produselor derivate din nuci, şi a producţiei din zootehnie în formă naturală, în masă vie şi sacrificată, cu excepţia laptelui natural.

(3^6) Fiecare comisionar reţine un impozit în mărime de 10% din plăţile efectuate în folosul persoanei fizice, cu excepţia întreprinzătorilor individuali şi a gospodăriilor ţărăneşti (de fermier), pe veniturile obţinute de către acestea aferente desfacerii prin unităţile comerţului de consignaţie a mărfurilor.

(4) Reţinerea finală a impozitului stabilit prin prezentul articol scuteşte beneficiarul cîştigurilor şi veniturilor specificate la alin.(3), (3^1), (3^3), (3^4), (3^5) şi (3^6) de la includerea lor în componenţa venitului brut, precum şi de la declararea acestora.

(5) Veniturile obţinute de persoanele fizice care nu desfăşoară activitate de întreprinzător, din care a fost reţinut şi achitat la buget impozitul în conformitate cu alin.(3^5) din prezentul articol, şi veniturile specificate la art.20 lit.y) şi y^2) sînt pasibile de verificare, în cadrul controalelor fiscale, în cazul în care depăşesc suma de 300 de mii de lei cumulativ pe parcursul unui an fiscal.

[Art.90^1 modificat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.90^1 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.90^1 modificat prin Legea nr.292 din 16.12.2016, în vigoare 04.07.2017]
[Art.90^1 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.90^1 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.90^1 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.90^1 completat prin Legea nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]
[Art.90^1 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.90^1 modificat prin Legea nr.307 din 26.12.2012, în vigoare 04.02.2013]
[Art.90^1 completat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 01.01.2013]
[Art.90^1 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]
[Art.90^1 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.90^1 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.90^1 completat prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 25.07.2008]
[Art.90^1 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]
[Art.90^1 modificat prin Legea nr.111-XVI din 27.04.2007, în vigoare 01.01.2008]

Articolul 90^2. Regimul fiscal pentru unele tipuri de cheltuieli

[Art.90^2 abrogat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.90^2 în redacţia Legii nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.90^2 introdus prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 25.07.2008]

Articolul 91. Reţinerile din veniturile nerezidentului

(1) Persoanele menţionate la art.90 reţin şi achită un impozit în mărime de:

- 12% din plăţile direcţionate spre achitare nerezidentului aferente veniturilor de la art.71, cu excepţia celor specificate la liniuţele a doua, a treia şi a patra din prezentul alineat;

- 15% din dividende, inclusiv sub formă de acţiuni sau cote-părţi, aferente profitului nerepartizat obţinut în perioadele fiscale 2008–2011 inclusiv;

- 15% din sumele specificate la art.90^1 alin.(3^1) liniuţa a treia;

- 6% din dividendele specificate la art.71 lit.e).

(2) Prevederile alin.(1) nu se aplică:

a) veniturilor nerezidentului ce ţin de activitatea reprezentanţei permanente a acestora în Republica Moldova;

b) veniturilor obţinute sub formă de salariu din care se efectuează reţineri conform art.88.

[Art.91 în redacţia Legii nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.91 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.91 modificat prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 25.07.2008]
[Art.91 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]
[Art.91 completat prin Legea nr.111-XVI din 27.04.2007, în vigoare 01.01.2008]

Articolul 92. Achitarea impozitelor reţinute la sursa de plată şi prezentarea către Serviciul Fiscal de Stat şi contribuabili a documentelor privind plăţile şi/sau impozitele, primele de asigurare obligatorie de asistenţă medicală reţinute şi contribuţiile de asigurări sociale de stat obligatorii calculate la sursa de plată

(1) Impozitul reţinut conform art.88-91 se achită la buget de către persoana care a efectuat reţinerea pînă la data de 25 a lunii următoare lunii în care au fost efectuate plăţile.

(2) Dările de seamă privind impozitul pe venit, privind primele de asigurare obligatorie de asistenţă medicală reţinute şi contribuţiile de asigurări sociale de stat obligatorii calculate se prezintă de către plătitorii veniturilor Serviciului Fiscal de Stat pînă la data de 25 a lunii următoare lunii în care au fost efectuate plăţile, cu excepţia dării de seamă indicate la alin.(3), pentru care este prevăzut alt termen de prezentare.

(3) Persoanele care sînt obligate să reţină impozitul în conformitate cu art.88–91 vor prezenta Serviciului Fiscal de Stat, pînă la data de 25 a lunii următoare încheierii anului fiscal, o dare de seamă, în care vor indica numele şi prenumele (denumirea), adresa şi codul fiscal al persoanei fizice sau juridice în folosul căreia au fost efectuate plăţile, precum şi suma totală a plăţii şi a impozitului pe venit reţinut. Această dare de seamă va include şi datele despre persoanele şi/sau veniturile scutite de impozitare prealabilă conform art.90, precum şi sumele veniturilor achitate în folosul lor. În cazul în care, pe parcursul perioadei fiscale, persoanele care sînt obligate să reţină la sursă impozitul se lichidează sau se reorganizează prin dezmembrare, acestea urmează să prezinte darea de seamă menţionată în termen de 15 zile de la data aprobării bilanţului de lichidare/ repartiţie a întreprinderii în proces de lichidare sau reorganizare.

(4) Persoanele indicate la alin.(3) sînt obligate, pînă la 1 martie al anului fiscal imediat următor celui în care au fost efectuate plăţile, să prezinte beneficiarului acestor plăţi (cu excepţia celor ce au obţinut venituri conform art.90^1 şi art.91 alin.(1)) informaţii privind tipul venitului achitat, suma acestuia, suma scutirilor acordate conform art.33-35, suma deducerilor prevăzute la art.36 alin.(6) şi (7), precum şi suma impozitului reţinut, în cazul reţinerii.

(4^1) În cazul efectuării corectărilor în informaţia prezentată conform alin.(3), persoanele indicate la alin.(3) sînt obligate să informeze beneficiarul plăţilor în termen de 15 zile lucrătoare de la data efectuării modificării sau emiterii deciziei asupra cazului de încălcare fiscală.

(5) Ministerul Finanţelor stabileşte lista şi forma documentelor solicitate conform prezentului articol, precum şi modul de completare a acestora.

[Alin.(6) şi (7) art.92 abrogate prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]

(8) Prin derogare de la prevederile alin.(3), întreprinzătorul individual, gospodăria ţărănească (de fermier) al căror număr mediu anual de salariaţi, pe parcursul perioadei fiscale, nu depăşeşte 3 unităţi şi care nu sînt înregistraţi ca plătitori de T.V.A. prezintă, nu mai tîrziu de 25 martie al anului următor anului fiscal de gestiune, darea de seamă fiscală unificată prevăzută la alin.(3).

(9) Organele cadastrale teritoriale, deţinătorii registrelor de valori mobiliare, notarii publici prezintă Serviciului Fiscal de Stat, conform modului stabilit de Serviciul Fiscal de Stat, informaţia privind determinarea obligaţiilor fiscale ce ţin de înstrăinarea activelor de către persoane fizice.

(10) Casa Naţională de Asigurări Sociale prezintă Serviciului Fiscal de Stat, pînă la data de 25 a lunii următoare anului fiscal, informaţia aferentă persoanelor fizice care au obţinut restituirea contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii, în modul şi în forma stabilită de comun acord cu Serviciul Fiscal de Stat.

[Alin.(11) art.92 abrogat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]

(12) Ministerul Justiţiei, pînă la data de 25 a lunii următoare anului fiscal, transmite Serviciului Fiscal de Stat lista organizaţiilor necomerciale în modul şi în forma stabilită de comun acord.

(13) Agenţii economici specializaţi (intermediari imobiliari), pînă la data de 25 a lunii următoare încheierii anului fiscal, prezintă Serviciului Fiscal de Stat informaţia privind contractele de dare în posesie şi/sau în folosinţă (locaţiune, arendă, uzufruct) a proprietăţii imobiliare încheiate de către persoanele fizice care nu desfăşoară activitate de întreprinzător, în modul şi în forma stabilită de Serviciul Fiscal de Stat.

(14) Prin derogare de la alin.(2), angajatorii din domeniul transportului rutier de persoane în regim de taxi menţionaţi la art.88^1, lunar, pînă la data de 25 a lunii premergătoare celei de gestiune, prezintă Serviciului Fiscal de Stat o dare de seamă privind calcularea impozitului pe venit, a contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii şi a primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală pentru angajaţii conducători auto ce efectuează transport rutier de persoane în regim de taxi, conform modului aprobat de Ministerul Finanţelor, utilizînd în mod obligatoriu metode automatizate de raportare electronică. În cazul angajării persoanelor în perioada de după prezentarea dării de seamă menţionate şi pînă la data de 25 a lunii de gestiune, angajatorii sînt obligaţi să prezinte o dare de seamă suplimentară în ziua angajării.

[Art.92 completat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.92 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.92 modificat prin Legea nr.123 din 07.07.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.92 modificat prin Legea nr.80 din 05.05.2017, în vigoare 26.05.2017]
[Art.92 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.92 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.92 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.92 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.92 modificat prin Legea nr.64 din 11.04.2014, în vigoare 09.07.2014]
[Art.92 completat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.92 modificat prin Legea nr.307 din 26.12.2012, în vigoare 04.02.2013]
[Art.92 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 01.01.2013]
[Art.92 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.92 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.92 modificat prin Legea nr.280-XVI din 14.12.2007, în vigoare 01.01.2010]
[Art.92 modificat prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 25.07.2008]
[Art.92 completat prin Legea nr.82-XVI din 29.03.2007, în vigoare 04.05.2007]

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI **Dumitru MOŢPAN**

Chişinău, 24 aprilie 1997.
Nr.1163-XIII.

Notă: Titlul III aprobat prin Legea nr.1415-XIII din 17.12.1997. Publicat în Monitorul Oficial al R.Moldova nr.40-41/288 din 07.05.1998. Intră în vigoare de la 01.07.1998 conform Legii nr.1417-XIII din 17.12.1997

TITLUL III
TAXA PE VALOAREA ADĂUGATĂ

Capitolul 1
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 93. Noţiuni generale

În sensul prezentului titlu, se definesc următoarele noţiuni:

1) *Taxă pe valoarea adăugată* (în continuare – T.V.A.) – impozit de stat care reprezintă o formă de colectare la buget a unei părţi a valorii mărfurilor livrate, serviciilor prestate care sînt supuse impozitării pe teritoriul Republicii Moldova, precum şi a unei părţi din valoarea mărfurilor, serviciilor impozabile importate în Republica Moldova.

[Pct.1) modificat prin Legea nr.267 din 01.11.2013, în vigoare 01.01.2014 - pentru raioanele Basarabeasca, Ocniţa, Rîşcani şi municipiul Chişinău; pentru celelalte raioane, municipiul Bălţi şi UTA Găgăuzia - în vigoare 01.01.2015]

2) *Marfă, valori materiale* – rezultat al muncii sub formă de articole, mărfuri de larg consum şi produse cu destinaţie tehnico-economică, clădiri, construcţii şi alte bunuri imobiliare.

3) *Livrare de mărfuri* – transmitere a dreptului de proprietate asupra mărfurilor prin comercializarea lor, schimb, transmitere gratuită, transmitere cu plată parţială, împrumutul bunurilor fungibile, cu excepţia mijloacelor băneşti, achitarea salariului în expresie naturală, prin alte plăţi în expresie naturală, prin comercializarea mărfurilor gajate în numele debitorului gajist, prin transmiterea mărfurilor în baza contractului de leasing financiar; transmitere a mărfurilor de către comitent comisionarului, de către comisionar cumpărătorului, de către furnizor comisionarului şi de către comisionar comitentului în cadrul realizării contractului de comision.

4) *Livrare (prestare) de servicii* – activitate de prestare a serviciilor materiale şi nemateriale, de consum şi de producţie, inclusiv darea proprietăţii în arendă, locaţiune, uzufruct, leasing operaţional, transmiterea cu plată sau gratuit a drepturilor privind folosirea oricăror mărfuri, obiecte ale proprietăţii industriale şi obiecte ale dreptului de autor şi ale drepturilor conexe; activitate de executare cu plată sau gratuit a lucrărilor de construcţii şi montaj, de reparaţie, de cercetări ştiinţifice, de construcţii experimentale şi a altor lucrări; activitate de prestare a serviciilor de către administratorul fiduciar cumpărătorului şi de către administratorul fiduciar fondatorului administrării fiduciare în cadrul realizării contractului de administrare fiduciară. Se consideră livrare efectuată de către fondatorul administrării fiduciare administratorului fiduciar serviciile prestate de către administratorul fiduciar cumpărătorului în cadrul realizării contractului de administrare fiduciară.

5) *Plata parţială* – îndeplinirea incompletă de către cumpărător a obligaţiunilor sale faţă de furnizor.

6) *Livrare impozabilă* – livrare de mărfuri, livrare (prestare) de servicii, cu excepţia celor scutite de T.V.A., fără drept de deducere, efectuate de către subiectul impozabil în procesul activităţii de întreprinzător.

7) *Mărfuri de uz sau consum personal* – obiecte destinate pentru satisfacerea necesităţilor proprietarului şi (sau) ale membrilor familiei sale.

8) *Import de mărfuri* – introducerea mărfurilor pe teritoriul Republicii Moldova în conformitate cu legislaţia vamală.

9) *Import de servicii* – prestare de servicii de către persoanele juridice şi fizice nerezidente ale Republicii Moldova persoanelor juridice şi fizice rezidente sau nerezidente ale Republicii Moldova, pentru care locul prestării se consideră a fi Republica Moldova.

10) *Export de mărfuri* – scoaterea mărfurilor de pe teritoriul Republicii Moldova în conformitate cu legislaţia vamală.

11) *Export de servicii* – prestare de către persoane juridice şi fizice rezidente ale Republicii Moldova persoanelor juridice şi fizice nerezidente ale Republicii Moldova de servicii al căror loc de livrare nu este Republica Moldova.

12) *Relaţii specifice* – relaţii speciale, caracteristice şi aplicabile numai unui anumit subiect sau unei circumstanţe concrete, care se deosebesc de relaţiile caracteristice pentru subiecţi şi circumstanţe analogice;

[Pct.13) art.93 abrogat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]

14) *Agent* – persoană care acţionează în numele altei persoane şi nu este angajatul acesteia.

15) *Locul livrării mărfurilor, serviciilor* – locul efectuării livrării, determinat conform regulilor stabilite în art.110 şi 111.

16) *Factură fiscală* – formular tipizat de document primar cu regim special, pe suport de hîrtie sau în formă electronică, prezentat cumpărătorului (beneficiarului) la livrare de mărfuri, servicii.

17) *Cumpărător (beneficiar)* – persoană fizică sau juridică căreia i se livrează valori materiale sau căreia i se prestează servicii.

18) *Investiţii (cheltuieli) capitale* – costuri şi cheltuieli suportate de către agentul economic în legătură cu crearea şi/sau procurarea mijloacelor fixe şi a imobilizărilor necorporale destinate utilizării în procesul de producţie (prestare servicii/executare lucrări), care nu se reflectă în rezultatele perioadei curente, dar urmează a fi atribuite la majorarea valorii mijloacelor fixe şi imobilizărilor necorporale.

19) *Registrul general electronic al facturilor fiscale* – registru electronic constituit şi administrat de Serviciul Fiscal de Stat, în care, conform regulilor stabilite de art.118[1], se înregistrează facturile fiscale.

20) *Scutire de T.V.A. cu drept de deducere* – scutire de T.V.A. cu acordarea dreptului de deducere a sumei T.V.A., achitată sau care urmează a fi achitată pentru procurările efectuate, conform art.104.

[Art.93 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.93 completat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.93 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.93 completat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.93 completat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.93 completat prin Legea nr.299-XVI din 21.12.2007, în vigoare 11.01.2008]
[Art.93 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

Capitolul 2
SUBIECŢI ŞI OBIECTE IMPOZABILE

Articolul 94. Subiecţii impozabili

Subiecţii impozabili sînt:

a) persoanele juridice şi fizice, nerezidenţii care desfăşoară activitate de întreprinzător în Republica Moldova prin intermediul reprezentanţei permanente conform art.5 pct.15), care sînt înregistraţi sau trebuie să fie înregistraţi în calitate de plătitori de T.V.A.;

b) persoanele juridice şi fizice, nerezidenţii care desfăşoară activitate de întreprinzător în Republica Moldova prin intermediul reprezentanţei permanente conform art.5 pct.15), care importă mărfuri, cu excepţia persoanelor fizice care importă mărfuri de uz sau consum personal a căror valoare nu depăşeşte limita stabilită de legislaţia în vigoare;

c) persoanele juridice şi fizice, cu excepţia organizaţiilor social-politice, nerezidenţii care desfăşoară activitate de întreprinzător în Republica Moldova prin intermediul reprezentanţei permanente conform art.5 pct.15), care importă servicii, indiferent de faptul dacă sînt sau nu sînt înregistraţi în calitate de plătitori de T.V.A.

[Art.94 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.94 completat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.94 modificat prin Legea nr.64 din 11.04.2014, în vigoare 01.01.2014]
[Art.94 în redacţia Legii nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.94 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]
[Art.94 modificat prin Legea nr.299-XVI din 21.12.2007, în vigoare 11.01.2008]
[Art.94 completat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

Articolul 95. Obiectele impozabile

(1) Obiecte impozabile constituie:

a) livrarea mărfurilor, serviciilor de către subiecţii impozabili, reprezentînd rezultatul activităţii lor de întreprinzător în Republica Moldova;

b) importul mărfurilor în Republica Moldova, cu excepţia mărfurilor de uz sau consum personal importate de persoane fizice, a căror valoare nu depăşeşte limita stabilită de legislaţia în vigoare, importate de către persoanele fizice;

c) importul serviciilor în Republica Moldova.

(2) Nu constituie obiecte impozabile:

a) livrarea mărfurilor, serviciilor efectuată în interiorul zonei economice libere sau în cadrul regimului de antrepozit vamal;

b) venitul sub formă de dobîndă obţinut de către locator în baza unui contract de leasing;

c) livrarea de mărfuri şi servicii efectuată cu titlu gratuit în scopuri de publicitate şi/sau de promovare a vînzărilor în mărime anuală de 0,5% din venitul din vînzări obţinut pe parcursul anului precedent anului în care se efectuează această livrare, iar pentru întreprinderile nou-create pe parcursul anului, în mărime lunară de 0,5% din venitul din vînzări obţinut în luna precedentă, cu ajustarea la sfîrşit de an a sumei respective;

d) transmiterea proprietăţii în cadrul reorganizării agentului economic;

e) valoarea nominală a tichetelor de masă percepută de către operatori şi de către unităţile comerciale/de alimentaţie publică, cu excepţia valorii serviciilor prestate de către operatori unităţilor comerciale/de alimentaţie publică şi angajatorilor în condiţiile Legii nr.166/2017 cu privire la tichetele de masă;

f) livrarea bunurilor materiale fungibile în procesul de împrospătare şi înlocuire a acestora conform prevederilor Legii nr.589/1995 privind rezervele materiale de stat şi de mobilizare.

[Art.95 completat prin Legea nr.172 din 27.07.2018, în vigoare 24.08.2018]

[Art.95 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.95 completat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.95 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.95 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.95 modificat prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 25.07.2008]

Capitolul 3
MODUL DE CALCULARE ŞI ACHITARE A T.V.A.

Articolul 96. Cotele T.V.A.

Se stabilesc următoarele cote ale T.V.A.:

a) cota-standard – în mărime de 20% din valoarea impozabilă a mărfurilor şi serviciilor importate şi a livrărilor efectuate pe teritoriul Republicii Moldova;

b) cote reduse în mărime de:

- 8% – la pîinea şi produsele de panificaţie (190120000, 190540, 190590300, 190590600, 190590900), la laptele şi produsele lactate (0401, 0402, 0403, 0405, 040610200), livrate pe teritoriul Republicii Moldova, cu excepţia produselor alimentare pentru copii care sînt scutite de T.V.A. în conformitate cu art.103 alin.(1) pct.2);

- 8% – la medicamentele de la poziţiile tarifare 3001–3004, atît indicate în Nomenclatorul de stat de medicamente, cît şi autorizate de Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, la alcoolul etilic nedenaturat de la poziţiile tarifare 220710000 şi 220890910, destinat producerii farmaceutice şi utilizării în medicină, în limita volumului contingentului anual stabilit de Guvern, importate şi/sau livrate pe teritoriul Republicii Moldova, precum şi medicamentele preparate în farmacii conform prescripţiilor magistrale, cu conţinut de ingrediente (substanţe medicamentoase) autorizate;

- 8% – la mărfurile, importate şi/sau livrate pe teritoriul Republicii Moldova, de la poziţiile tarifare 3005, 300610, 300620000, 300630000, 300640000, 300660000, 300670000, 370790, 380894, 382100000, 382200000, 4014, 401511000, 481890100, 900110900, 900130000, 900140, 900150, 901831, 901832, 901839000;

- 8% – la gazele naturale şi gazele lichefiate de la poziţia tarifară 2711, atît la cele importate, cît şi la cele livrate pe teritoriul Republicii Moldova, precum şi la serviciile de transport şi de distribuţie a gazelor naturale;

- 8% – la producţia din zootehnie în formă naturală, masă vie, fitotehnie şi horticultură în formă naturală, produsă, importată şi/sau livrată pe teritoriul Republicii Moldova, de la poziţiile tarifare: 010221, 010231000, 010290200, 010310000, 010410100, 010420100, ex.0105 – pui vii de reproducţie, 060210, 060220, 0701, 07020000, 0703, 0704, 0705, 0706, 070700, 0708, 070920000, 070930000, 070940000, 070951000, 070959100, 070959300, 070960, 070970000, 070993100, 070999100, 070999400, 070999500, 070999600, ex.070999900 – mărar şi pătrunjel, 0713, 071420100, 080231000, 080610, 080711000, 080719000, 080810, 080830, 080840000, 0809, 08101000, 081020, 081030, 1001, 1002, 1003, 1004, 1005, 1007, 1201, 1205, 120600, 1209, ex.121291 – sfeclă de zahăr proaspătă sau refrigerată, 121300000, 1214;

- 8% – la zahărul din sfeclă de zahăr, produs, importat şi/sau livrat pe teritoriul Republicii Moldova;

- 8% – la biocombustibilul solid destinat producerii energiei electrice, energiei termice şi apei calde livrat pe teritoriul Republicii Moldova, inclusiv la materia primă livrată în scopul producerii biocombustibilului solid, sub formă de produse din activitatea agricolă şi silvică, reziduuri vegetale agricole şi forestiere, reziduuri vegetale provenite din industria alimentară,

reziduuri de lemn, precum şi la energia termică produsă din biocombustibil solid, livrată instituţiilor publice;

- 10% – la serviciile de cazare, indiferent de categoria de confort, în hotel, hotel-apartament, motel, vilă turistică, bungalou, pensiune turistică, pensiune agroturistică, camping, sat de vacanţă sau tabără de vacanţă, prestate de către agenţii economici a căror activitate se atribuie la secţiunea I a Clasificatorului Activităţilor din Economia Moldovei;

- 10% – la produsele alimentare, băuturi, cu excepţia mărfurilor supuse accizelor, livrate de către agenţii economici în cadrul desfăşurării activităţilor de cazare şi/sau alimentaţie publică conform secţiunii I a Clasificatorului Activităţilor din Economia Moldovei.

[Art.96 modificat prin Legea nr.229 din 01.11.2018, în vigoare 30.11.2018]
[Art.96 completat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.96 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.96 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.96 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.96 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.96 modificat prin Legea nr.50 din 03.04.2015, în vigoare 07.04.2015]
[Art.96 completat prin Legea nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]
[Art.96 completat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.96 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 01.01.2013]
[Art.96 modificat prin Legea nr.54 din 22.03.2012, în vigoare 13.01.2012]
[Art.96 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.96 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.96 modificat prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 25.07.2008]
[Art.96 completat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]
[Art.96 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

Articolul 97. Valoarea impozabilă a livrării impozabile

(1) Valoarea impozabilă a livrării impozabile, reprezintă valoarea livrării achitate sau care urmează a fi achitată (fără T.V.A.).

(2) Dacă plata pentru livrare este, în totalitate sau parţial, achitată în expresie naturală, valoarea impozabilă a livrării impozabile constituie valoarea ei de piaţă, care se determină în conformitate cu art.5 pct.26) şi art.99.

(3) Valoarea impozabilă a livrării impozabile include suma totală a tuturor impozitelor şi taxelor care urmează a fi achitate, cu excepţia T.V.A.

(3^1) În cazul aplicării metodelor şi surselor indirecte de estimare a sumei obligaţiei fiscale, valoarea impozabilă a livrării impozabile se consideră valoarea estimată în conformitate cu art.225.

[Alin.(4) art.97 abrogat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]

(5) Valoarea impozabilă a livrării impozabile a activelor care au fost sau sînt supuse amortizării de către furnizor reprezintă valoarea cea mai mare din valoarea lor contabilă şi valoarea de piaţă.

[Art.97 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.97 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.97 completat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.97 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.97 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.97 modificat prin Legea nr.54 din 22.03.2012, în vigoare 13.04.2012]
[Art.97 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.97 completat prin Legea nr.233 din 24.09.2010, în vigoare 22.10.2010]
[Art.97 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

[Art.97 completat prin Legea nr.144-XVI din 27.06.2008, în vigoare 01.01.2009]

Articolul 98. Ajustarea valorii impozabile a livrării impozabile

(1) Valoarea impozabilă a livrării impozabile a mărfurilor, serviciilor, după livrarea sau achitarea lor, urmează a fi ajustată, cu condiţia prezentării documentelor de confirmare, dacă:

a) valoarea livrării impozabile, aprobată anticipat, s-a schimbat ca rezultat al schimbării preţurilor;

b) livrarea impozabilă a fost, în totalitate sau parţial, restituită subiectului impozabil care a efectuat livrarea;

c) valoarea impozabilă a livrării impozabile a fost redusă în urma acordării discontului.

[Art.98 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.98 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.98 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 99. Livrările efectuate la un preţ mai mic decît cel de piaţă, fără efectuarea plăţii, în contul retribuirii muncii

(1) Livrarea efectuată la un preţ mai mic decît cel de piaţă din cauza relaţiilor specifice stabilite între furnizor şi cumpărător (beneficiar) sau din cauză că cumpărătorul (beneficiarul) este un angajat al furnizorului constituie o livrare impozabilă. Valoarea impozabilă a livrării respective constituie valoarea ei de piaţă.

(2) Mărfurile, serviciile livrate subiectului impozabil pentru desfăşurarea activităţii sale de întreprinzător, mărfurile de producţie proprie care ulterior sînt transmise fără plată angajaţilor subiectului impozabil, serviciile prestate fără plată angajaţilor subiectului impozabil, cu excepţia celor prevăzute la art.24 alin.(19), se consideră livrare impozabilă. Valoarea impozabilă a livrării respective constituie valoarea ei de piaţă.

(3) Mărfurile, serviciile livrate subiectului impozabil pentru desfăşurarea activităţii sale de întreprinzător, mărfurile de producţie proprie, care ulterior sînt însuşite de subiect sau sînt transmise de el membrilor familiei sale se consideră livrare impozabilă a acestui subiect. Valoare impozabilă a livrării de mărfuri, servicii este valoarea achitată de către subiect pentru livrarea destinată desfăşurării activităţii sale de întreprinzător, iar pentru mărfurile de producţie proprie – valoarea de piaţă.

(4) Mărfurile, serviciile, livrate subiectului impozabil pentru desfăşurarea activităţii sale de întreprinzător, care ulterior au fost transmise fără plată altor persoane se consideră livrare impozabilă efectuată de către acest subiect. Valoarea impozabilă a livrării menţionate constituie valoarea achitată de către subiect pentru livrarea destinată desfăşurării activităţii sale de întreprinzător.

(5) Mărfurile, serviciile livrate subiectului impozabil pentru desfăşurarea activităţii sale de întreprinzător, mărfurile de producţie proprie, serviciile livrate în contul retribuirii muncii angajatului se consideră livrare impozabilă. Valoarea impozabilă a livrării menţionate constituie valoarea ei de piaţă.

(6) Valoarea de piaţă a livrării impozabile nu trebuie să fie mai mică decît costul vînzărilor ei.

[Art.99 completat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.99 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 100. Valoarea impozabilă a mărfurilor importate

(1) Valoarea impozabilă a mărfurilor importate constituie valoarea lor vamală, determinată în conformitate cu legislaţia vamală, precum şi impozitele şi taxele care urmează a fi achitate la importul acestor mărfuri, cu excepţia T.V.A.

(2) În cazul absenţei documentelor care confirmă valoarea mărfurilor importate sau în cazul diminuării de către importator a valorii mărfurilor, valoarea impozabilă a mărfurilor este determinată de către autorităţile vamale în modul stabilit la alin.(1) şi în conformitate cu drepturile acordate acestor autorităţi de legislaţie.

Articolul 101. Modul de calculare şi achitare a T.V.A.

(1) Subiecţii impozabili stipulaţi la art.94 lit.a) sînt obligaţi să declare, conform art.115, şi să achite la buget pentru fiecare perioadă fiscală, stabilită conform art.114, suma T.V.A., care se determină ca diferenţă dintre sumele T.V.A. achitate sau ce urmează a fi achitate de către cumpărători (beneficiari) pentru mărfurile, serviciile livrate lor şi sumele T.V.A. achitate sau ce urmează a fi achitate furnizorilor la momentul procurării valorilor materiale, serviciilor (inclusiv T.V.A. la valorile materiale importate) folosite pentru desfăşurarea activităţii de întreprinzător în perioada fiscală respectivă, ţinîndu-se cont de dreptul de deducere conform art.102.

(2) Dacă suma T.V.A. achitată sau ce urmează a fi achitată furnizorului la procurarea valorilor materiale, serviciilor depăşeşte suma T.V.A. primită sau care urmează să fie primită de la cumpărători (beneficiari) pentru mărfurile, serviciile livrate, diferenţa se reportează în următoarea perioadă fiscală şi devine o parte a sumei T.V.A. ce urmează a fi achitată pe valorile materiale, serviciile procurate în această perioadă cu excepţia cazurilor prevăzute la alin.(3), (5) şi (6).

(3) Dacă suma T.V.A. la valorile materiale şi la serviciile procurate de către întreprinderile ce produc pîine şi produse de panificaţie, exploataţiile de producţie a laptelui şi întreprinderile ce prelucrează lapte şi produc produse lactate depăşeşte suma T.V.A. la livrările de pîine, produse de panificaţie, lapte şi produse lactate, diferenţa se restituie din buget în limitele diferenţei dintre cota-standard şi cea redusă, înmulţită cu valoarea livrării ce se impozitează la cota redusă. T.V.A. se restituie în modul stabilit de Guvern, într-un termen ce nu va depăşi 45 de zile.

[Alin.(4) art.101 abrogat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]

(5) Dacă depăşirea sumei T.V.A. la valorile materiale, serviciile procurate se datorează faptului că subiectul impozabil a efectuat o livrare care se scuteşte de T.V.A. cu drept de deducere, acesta are dreptul la restituirea sumei achitate cu care a fost depăşită T.V.A. la valorile materiale, serviciile procurate şi/sau la stingerea sumelor din contul restituirii impozitelor, în conformitate cu prevederile prezentului articol, ale art.103 alin.(3) şi ale art.125, în limitele cotei-standard a T.V.A., stabilite la art.96 lit.a), sau cotei reduse a T.V.A., stabilite la art.96 lit.b), înmulţite cu valoarea livrării, ce se scuteşte de T.V.A. cu drept de deducere. Restituirea T.V.A. se efectuează în modul stabilit de Guvern, într-un termen care nu depăşeşte 45 de zile. La exportul mărfurilor supuse accizelor, fabricate din materia primă supusă accizului, limita valorii maxime a T.V.A. apreciate spre restituire se majorează cu suma ce se apreciază prin înmulţirea cotei standard a T.V.A. la valoarea accizelor achitate furnizorilor la procurarea materiei prime utilizate la producerea mărfurilor exportate.

(6) Dacă suma T.V.A. la valorile materiale şi/sau la serviciile procurate de către întreprinderile ce desfăşoară activitate de leasing depăşeşte suma T.V.A. la livrările de bunuri sau servicii efectuate în cadrul contractelor de leasing financiar şi/sau operaţional, diferenţa se restituie

din buget în limitele cotei-standard a T.V.A. înmulţite cu valoarea acestor livrări de bunuri sau servicii. T.V.A. se restituie în modul stabilit de Guvern, într-un termen ce nu va depăşi 45 de zile.

[Alin.(6) art.101 introdus prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 04.04.2011]

Notă: Se declară drept neconstituţională Legea nr.193 din 15.07.2010 conform Hot. Curţii Constituţionale nr.5 din 18.02.2011, în vigoare 18.02.2011

[Alin.(6) art.101 abrogat prin Legea nr.193 din 15.07.2010, în vigoare 01.01.2011]

(7) Persoanele juridice şi fizice care importă mărfuri pentru desfăşurarea activităţii de întreprinzător achită T.V.A. pînă la sau în momentul prezentării declaraţiei vamale, adică pînă la momentul introducerii mărfurilor pe teritoriul Republicii Moldova. Persoanele fizice care importă mărfuri a căror valoare depăşeşte limita neimpozabilă de 300 de euro în cazul transportului terestru sau de 430 de euro în cazul transportului aerian şi maritim achită T.V.A. în funcţie de valoarea impozabilă a mărfurilor (limita neimpozabilă nu micşorează valoarea impozabilă a mărfurilor).

(8) Restituirea T.V.A. conform prezentului articol se efectuează numai subiectului impozabil care dispune de decizie de restituire a T.V.A. în contul stingerii datoriilor faţă de bugetul public naţional, iar în lipsa datoriilor, la cererea subiectului impozabil, în contul viitoarelor obligaţii ale acestuia faţă de bugetul public naţional sau la contul bancar al subiectului impozabil respectiv.

Se interzice restituirea T.V.A. în contul stingerii datoriilor creditorilor subiectului impozabil care dispune de decizie de restituire a T.V.A., inclusiv persoanelor juridice şi fizice cesionari.

[Art.101 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.101 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.101 completat prin Legea nr.158 din 18.07.2014, în vigoare 15.08.2014]
[Art.101 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.101 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.101 modificat prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 04.04.2011]
[Art.101 completat prin Legea nr.233 din 24.09.2010, în vigoare 22.10.2010]
[Art.101 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.101 modificat prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 25.07.2008]

Articolul 101[1]. Restituirea T.V.A. la investiţii (cheltuieli) capitale

(1) Acţiunea prezentului articol se extinde asupra subiecţilor impozabili care, începînd cu 1 ianuarie 2012, efectuează investiţii (cheltuieli) capitale, cu excepţia investiţiilor (cheltuielilor) capitale în clădiri şi în mijloace de transport (de la poziţiile tarifare 870321, 870322, 870323, 870324, 870331, 870332, 870333), şi sînt înregistraţi în calitate de plătitori de T.V.A.

(1[1]) Prin derogare de la prevederile alin.(1), agenţii economici care sînt înregistraţi în calitate de plătitori de T.V.A. şi care, începînd cu 1 mai 2015, efectuează investiţii (cheltuieli) capitale în clădiri de producţie (destinate producerii mărfurilor sau serviciilor) au dreptul la restituirea sumei T.V.A. Restituirea TVA nu se efectuează pentru clădiri de producţie care se află în curs de execuţie sau conservare, ci doar pentru clădirile de producţie care sînt date în exploatare şi utilizate conform destinaţiei lor finale.

(2) Subiecţii impozabili stipulaţi la alin.(1) şi (1[1]) care au o depăşire a sumei T.V.A. achitate sau ce urmează a fi achitată la procurarea valorilor materiale, serviciilor faţă de suma T.V.A. achitată sau ce urmează a fi achitată de către cumpărători (beneficiari) pentru mărfurile, serviciile livrate lor au dreptul la restituirea depăşirii date. Suma pasibilă restituirii nu poate fi mai mare decît suma T.V.A. achitată pentru valorile materiale, serviciile ce ţin de investiţiile (cheltuielile) capitale efectuate conform alin.(1) şi (1[1]). Restituirea T.V.A. se efectuează în modul stabilit de Guvern, într-un termen ce nu depăşeşte 45 de zile din data depunerii cererii. Restituirea T.V.A. se efectuează în limitele depăşirii sumei T.V.A. achitate sau ce urmează a fi achitată la procurarea valorilor materiale, serviciilor faţă de suma T.V.A. achitată sau ce urmează a fi achitată de către

cumpărători (beneficiari) pentru mărfurile, serviciile livrate lor, care este reflectată în declaraţia privind T.V.A. pentru ultima perioadă fiscală.

(2^1) Restituirea T.V.A. pentru investiţiile (cheltuielile) capitale efectuate pînă la 31 decembrie 2011 inclusiv se efectuează conform prevederilor legislative în vigoare pînă la această dată.

[Alin.(3) art.101^1 abrogat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

(4) Restituirea T.V.A. conform prezentului articol se efectuează numai subiectului impozabil care dispune de decizie de restituire a T.V.A. în contul stingerii datoriilor faţă de bugetul public naţional, iar în lipsa datoriilor, la cererea subiectului impozabil, în contul viitoarelor obligaţii ale acestuia faţă de bugetul public naţional sau la contul bancar al subiectului impozabil respectiv.

Se interzice restituirea T.V.A. în contul stingerii datoriilor creditorilor subiectului impozabil care dispune de decizie de restituire a T.V.A., inclusiv persoanelor juridice şi fizice cesionari.

[Art.101^1 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.101^1 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.101^1 completat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.101^1 modificat prin Legea nr.110 din 19.06.2014, în vigoare 11.07.2014]
[Art.101^1 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.101^1 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.101^1 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.101^1 introdus prin Legea nr.299-XVI din 21.12.2007, în vigoare 11.01.2008]
Notă: Art.101^1 introdus prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007 a fost abrogat prin Legea nr.299-XVI din 21.12.2007, în vigoare 11.01.2008
[Art.101^1 introdus prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]

Articolul 101^2. Achitarea T.V.A. pentru livrările producţiei de fabricaţie proprie din fitotehnie şi horticultură în formă naturală, producţiei de fabricaţie proprie din zootehnie în formă naturală, masă vie şi sacrificată şi pentru livrările de zahăr din sfeclă de zahăr ca producţie de fabricaţie proprie, efectuate de agenţii economici

[Art.101^2 abrogat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.101^2 introdus prin Legea nr.73 din 11.04.2013, în vigoare 20.04.2013]
[Art.101^2 introdus prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 01.01.2013]

Articolul 101^3. Restituirea T.V.A. la investiţii (cheltuieli) capitale în autovehicule pentru transportul a minimum 22 de persoane, cu excepţia şoferului

(1) Agenţii economici care nu sînt înregistraţi în calitate de contribuabili de T.V.A. şi care, începînd cu 1 ianuarie 2013, efectuează investiţii (cheltuieli) capitale în autovehicule de la poziţia tarifară 8702 pentru transportul a minimum 22 de persoane, cu excepţia şoferului, au dreptul la restituirea sumei T.V.A. aferente acestor investiţii, achitată furnizorului sau organului vamal prin intermediul contului bancar. Restituirea T.V.A. se efectuează în modul stabilit de Guvern, într-un termen ce nu depăşeşte 45 de zile din data depunerii cererii.

(2) Restituirea T.V.A. conform prezentului articol se efectuează numai agentului economic care dispune de decizie de restituire a T.V.A. în contul stingerii datoriilor faţă de bugetul public naţional, iar în lipsa datoriilor, la cererea agentului economic, în contul viitoarelor obligaţii ale acestuia faţă de bugetul public naţional sau la contul bancar al agentului economic respectiv.

Se interzice restituirea T.V.A. în contul stingerii datoriilor creditorilor agentului economic care dispune de decizie de restituire a T.V.A., inclusiv persoanelor juridice şi fizice cesionari.

[Art.101^3 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]

[Art.101[3] modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.101[3] modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.101[3] introdus prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 01.01.2013]

Articolul 101[4]. Restituirea T.V.A. la investiţii (cheltuieli) capitale efectuate în cadrul parteneriatului public-privat de interes naţional

(1) Partenerii în cadrul proiectelor de parteneriat public-privat din lista lucrărilor şi serviciilor de interes public naţional propuse parteneriatului public-privat, aprobată de Guvern conform art.11 lit.a) din Legea nr.179/2008 cu privire la parteneriatul public-privat, care, începînd cu 1 ianuarie 2018, efectuează investiţii (cheltuieli) capitale destinate implementării parteneriatelor public-private respective au dreptul la restituirea sumei T.V.A., achitată prin cont bancar, aferentă acestor investiţii (cheltuieli) capitale. Dreptul la restituirea T.V.A. stabilit de prezentul articol poate fi realizat indiferent de momentul punerii în exploatare a obiectului investiţiilor (cheltuielilor) capitale. Restituirea T.V.A. se efectuează în modul stabilit de Guvern, într-un termen ce nu depăşeşte 45 de zile de la data depunerii cererii.

(2) Restituirea T.V.A. conform prezentului articol se efectuează numai subiectului care dispune de decizie de restituire a T.V.A. în contul stingerii datoriilor faţă de bugetul public naţional, iar în lipsa datoriilor, la cererea contribuabilului, în contul viitoarelor obligaţii ale acestuia faţă de bugetul public naţional sau la contul bancar al subiectului respectiv.

Se interzice restituirea T.V.A. în contul stingerii datoriilor creditorilor subiectului impozabil care dispune de decizie de restituire a T.V.A., inclusiv persoanelor juridice şi fizice cesionari.

[Art.101[4] introdus prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]

Articolul 102. Deducerea sumei T.V.A. pentru mărfurile, serviciile procurate

(1) În cazul achitării T.V.A. la buget, subiecţilor impozabili, înregistraţi în calitate de plătitori ai T.V.A., li se permite deducerea sumei T.V.A., achitată sau care urmează a fi achitată furnizorilor plătitori ai T.V.A., pe valorile materiale, serviciile procurate (inclusiv transmise în cadrul realizării contractului de comision) pentru efectuarea livrărilor impozabile în procesul desfăşurării activităţii de întreprinzător. Se permite deducerea sumei T.V.A. la mărfurile, serviciile importate, procurate de către subiecţii impozabili pentru efectuarea livrărilor impozabile în procesul desfăşurării activităţii de întreprinzător numai în cazul achitării T.V.A. la buget pentru mărfurile, serviciile menţionate în conformitate cu art.115.

(2) Suma T.V.A., achitată sau care urmează a fi achitată, pe valorile materiale, serviciile procurate care sînt folosite pentru efectuarea livrărilor scutite de T.V.A. fără drept de deducere nu se deduce şi se raportează la costuri sau la cheltuieli.

(3) Suma T.V.A., achitată sau care urmează a fi achitată, pe valorile materiale, serviciile procurate care sînt folosite pentru efectuarea livrărilor impozabile şi scutite de T.V.A. fără drept de deducere se deduce dacă se referă la livrările impozabile.

(4) Mărimea deducerii sumei T.V.A. se determină lunar prin aplicarea proratei faţă de suma T.V.A., achitată sau care urmează a fi achitată, pe valorile materiale, serviciile procurate care sînt utilizate pentru efectuarea livrărilor impozabile, precum şi celor scutite de T.V.A. fără drept de deducere. Prorata lunară se aproximează, conform regulilor matematice, pînă la un semn după virgulă şi se determină prin aplicarea următorului raport:

a) la numărător se indică valoarea livrărilor impozabile (fără T.V.A.), cu excepţia avansurilor primite, pentru a căror efectuare se utilizează valorile materiale, serviciile în cauză;

b) la numitor se indică valoarea totală a livrărilor impozabile (fără T.V.A.) şi a livrărilor scutite de T.V.A. fără drept de deducere, cu excepţia avansurilor primite, pentru a căror efectuare se utilizează valorile materiale, serviciile în cauză.

Prorata definitivă se determină în modul descris mai sus şi se aproximează, conform regulilor matematice, pînă la un semn după virgulă la completarea declaraţiei privind T.V.A. pentru ultima perioadă fiscală a anului şi se bazează pe indicatorii anuali ai livrărilor. Diferenţa dintre suma T.V.A. dedusă în perioadele fiscale precedente şi suma T.V.A. determinată drept urmare a aplicării proratei definitive se reflectă în declaraţia pentru ultima perioadă fiscală a anului.

Se permite spre deducere suma T.V.A., achitată sau care urmează a fi achitată, pe valorile materiale, serviciile procurate care sînt utilizate pentru efectuarea livrărilor scutite de T.V.A. fără drept de deducere dacă mărimea raportului dintre livrările scutite de T.V.A. fără drept de deducere şi totalul livrărilor impozabile (fără T.V.A) şi al livrărilor scutite de T.V.A. fără drept de deducere este mai mică decît coeficientul de 0,05.

(5) Deducerea sumei T.V.A., achitată sau care urmează a fi achitată, pe valorile materiale, serviciile procurate care sînt folosite pentru efectuarea livrărilor ce nu constituie obiecte impozabile cu T.V.A. în conformitate cu art.95 alin.(2) lit.c), d) şi f) se efectuează similar livrărilor impozabile.

Suma T.V.A., achitată sau care urmează a fi achitată, pe valorile materiale, serviciile procurate care sînt folosite pentru efectuarea livrărilor ce nu constituie obiecte impozabile cu T.V.A. în conformitate cu art.95 alin.(2) lit.a) şi b) nu se deduce şi se raportează la costuri sau la cheltuieli.

(6) Sumele T.V.A. deduse de subiectul impozabil pe mărfurile, serviciile procurate se exclud din deducere şi se raportează la costuri sau la cheltuieli în cazul modificării regimului fiscal pentru livrarea mărfurilor, serviciilor în procesul desfăşurării activităţii de întreprinzător din impozabil în scutit de T.V.A. fără drept de deducere sau în cazul schimbării destinaţiei utilizării mărfurilor pentru efectuarea livrărilor scutite de T.V.A. fără drept de deducere în locul livrărilor impozabile.

Din deducere se exclud sumele T.V.A. în mărimea atribuită anterior la deducere pentru stocurile de mărfuri rămase, iar pentru mijloacele fixe şi imobilizările necorporale supuse amortizării – în mărimea sumei T.V.A. aferente valorii contabile, fără a lua în considerare valoarea reevaluată.

Sumele T.V.A. care se exclud din deducere în conformitate cu prezentul alineat se raportează la costuri sau la cheltuieli.

Raportarea sumelor T.V.A. la costuri sau la cheltuieli în cazul modificării regimului fiscal se efectuează în perioada fiscală în care a avut loc modificarea regimului fiscal din livrare impozabilă în livrare scutită de T.V.A. fără drept de deducere.

Raportarea sumelor T.V.A. la costuri sau la cheltuieli în cazul schimbării destinaţiei utilizării mărfurilor se efectuează la momentul utilizării mărfurilor în calitate de materie primă, materiale sau mijloc fix pentru efectuarea livrărilor scutite de T.V.A. fără drept de deducere în locul livrărilor impozabile.

(7) Sumele T.V.A. raportate la costuri sau la cheltuieli pe mărfurile, serviciile procurate se deduc în cazul modificării regimului fiscal pentru livrarea mărfurilor, serviciilor în procesul desfăşurării activităţii de întreprinzător din scutit de T.V.A. fără drept de deducere în impozabil sau în cazul schimbării destinaţiei utilizării mărfurilor pentru efectuarea livrărilor impozabile în locul livrărilor scutite de T.V.A. fără drept de deducere.

Se deduc sumele T.V.A. în mărimea atribuită anterior la costuri sau la cheltuieli pentru stocurile de mărfuri rămase, iar pentru mijloacele fixe şi imobilizările necorporale supuse

amortizării – în mărimea sumei T.V.A. aferente valorii contabile, fără a lua în considerare valoarea reevaluată.

Deducerea sumelor T.V.A. în cazul modificării regimului fiscal se efectuează în perioada fiscală în care a avut loc modificarea regimului fiscal din livrare scutită de T.V.A. fără drept de deducere în livrare impozabilă.

Deducerea sumelor T.V.A. în cazul schimbării destinaţiei utilizării mărfurilor se efectuează la momentul utilizării mărfurilor în calitate de materie primă, materiale sau mijloc fix pentru efectuarea livrărilor impozabile în locul livrărilor scutite de T.V.A. fără drept de deducere.

(8) Suma T.V.A., achitată sau care urmează a fi achitată, pe valorile materiale, serviciile procurate care nu sînt folosite pentru desfăşurarea activităţii de întreprinzător, pe mărfurile procurate care, în procesul activităţii de întreprinzător, au fost sustrase sau au constituit deşeuri şi perisabilităţi naturale peste limitele lunare stabilite de conducător, precum şi pe valoarea care nu a fost supusă amortizării mijloacelor fixe casate, nu se deduce şi se raportează la costurile sau cheltuielile perioadei.

(9) Suma T.V.A., achitată sau care urmează a fi achitată, pe valorile materiale, serviciile procurate de către subiectul impozabil în scopul organizării de activităţi distractive ce nu ţin de domeniul activităţii sale de întreprinzător nu se deduce şi se raportează la cheltuieli. Subiecţii impozabili a căror activitate de întreprinzător constă în organizarea distracţiilor şi timpului liber, iar valorile materiale, serviciile procurate sînt folosite nemijlocit pentru desfăşurarea acestei activităţi, au dreptul la deducerea sumei T.V.A. pe valorile materiale şi serviciile procurate.

(10) Subiectul impozabil are dreptul la deducerea sumei T.V.A., achitată sau care urmează a fi achitată, pe valorile materiale, serviciile procurate dacă dispune:

a) de factura fiscală la valorile materiale, serviciile procurate pentru care a fost achitată ori urmează a fi achitată T.V.A.; sau

b) de documentul, eliberat de organul vamal, care confirmă achitarea T.V.A. la mărfurile importate;

c) de documentul care confirmă achitarea T.V.A. pentru serviciile importate.

(11) Dacă, după vînzarea valorilor materiale gajate de către creditorul gajist sau de către persoana desemnată de acesta, debitorul gajist nu emite factura fiscală în termen de 15 zile de la vînzare, subiectul impozabil are dreptul la deducerea sumei T.V.A., achitată sau care urmează a fi achitată, în baza ordinului de plată privind achitarea valorii, inclusiv T.V.A. pentru valorile materiale gajate.

(12) În cazul în care factura fiscală pentru serviciile a căror livrare se realizează regulat, pe o perioadă de 6 luni calendaristice consecutive, precum şi pentru energie electrică, energie termică, gaz natural, servicii publice de telefonie fixă şi mobilă, servicii comunale, este primită de către cumpărător (beneficiar) pînă la data de 10 inclusiv a lunii următoare celei în care a avut loc livrarea documentată prin factura fiscală respectivă, subiectul impozabil are dreptul la deducerea sumei T.V.A., achitată sau care urmează a fi achitată, pe serviciile, mărfurile menţionate utilizate la efectuarea livrărilor impozabile în procesul desfăşurării activităţii de întreprinzător în luna în care a avut loc livrarea acestora.

(13) În cazul în care factura fiscală pentru livrarea mărfurilor, serviciilor este primită de către cumpărător (beneficiar) subiect impozabil ulterior perioadei fiscale în care aceasta a fost emisă, subiectul impozabil are dreptul la deducerea sumei T.V.A., achitată sau care urmează a fi achitată, pe mărfurile, serviciile utilizate la efectuarea livrărilor impozabile în procesul desfăşurării activităţii de întreprinzător în perioada fiscală în care factura fiscală respectivă a fost primită de către cumpărător (beneficiar). Deducerea sumei T.V.A. se efectuează prin înscrierea sumei

respective în declaraţia privind T.V.A. pentru perioada fiscală în care a fost primită nemijlocit factura fiscală, fără corectarea declaraţiilor privind T.V.A. pentru perioadele fiscale anterioare.

(14) Livrarea în privinţa căreia se permite deducerea sumei T.V.A., achitată sau care urmează a fi achitată, pe mărfurile, serviciile procurate trebuie să fie efectuată subiectului impozabil de către furnizorul care a eliberat factura fiscală (eliberată în modul stabilit de Ministerul Finanţelor sau imprimată cu aplicarea seriei şi numărului atribuit de Serviciul Fiscal de Stat subiectului care îşi exercită dreptul la imprimarea de sine stătător a facturilor fiscale).

(15) În scopul confirmării dreptului la restituirea sumei T.V.A. pe mărfurile şi serviciile procurate, subiectul impozabil, în afară de declaraţiile privind T.V.A. şi registrele de evidenţă a livrărilor şi procurărilor în care sînt înregistrate operaţiunile de livrare sau procurare, trebuie să dispună de documente confirmative stabilite de Guvern.

(16) La apariţia condiţiilor stabilite la art.118^1, subiectul impozabil este în drept să deducă suma T.V.A., achitată sau care urmează a fi achitată furnizorului, pe mărfurile, serviciile procurate pe teritoriul ţării numai în cazul în care factura fiscală este înregistrată în Registrul general electronic al facturilor fiscale. În cazul în care furnizorul mărfurilor, serviciilor nu a înregistrat factura fiscală eliberată în Registrul general electronic al facturilor fiscale sau a înregistrat-o cu depăşirea termenului stabilit la art.118^1 alin.(1^1), cumpărătorul (beneficiarul) va avea dreptul la deducerea sumei T.V.A. în condiţiile stabilite de prezentul articol, cu informarea Serviciului Fiscal de Stat, în modul şi în termenul stabilit de Serviciul Fiscal de Stat, despre nerespectarea de către furnizor a prevederilor art.118^1.

(17) Suma T.V.A., achitată sau care urmează a fi achitată, pentru întreţinerea, funcţionarea şi reparaţia autoturismelor folosite de către persoanele specificate la grupele minore 112 şi 121 din Clasificatorul ocupaţiilor din Republica Moldova se deduce doar pentru un singur autoturism pentru fiecare persoană specificată la grupele minore 112 şi 121 din Clasificatorul ocupaţiilor din Republica Moldova. Suma T.V.A., achitată sau care urmează a fi achitată, pentru întreţinerea, funcţionarea şi reparaţia a mai mult de un singur autoturism folosit de către persoanele specificate la grupele minore 112 şi 121 din Clasificatorul ocupaţiilor din Republica Moldova nu se deduce şi se raportează la costuri sau la cheltuieli.

(18) În cazul procurării de pe teritoriul ţării a valorilor materiale, serviciilor de la un furnizor inclus în lista contribuabililor obligaţi să utilizeze facturi fiscale electronice (*e*-factura), subiectul impozabil are dreptul la deducerea sumei T.V.A., achitată sau care urmează a fi achitată, dacă dispune de factura fiscală electronică, eliberată de furnizor în modul stabilit de Serviciul Fiscal de Stat.

[Art.102 modificat prin Legea nr.172 din 27.07.2018, în vigoare 24.08.2018]
[Art.102 în redacţia Legii nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.102 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.102 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.102 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.102 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.01.2015]
[Art.102 completat prin Legea nr.173 din 25.07.2014, în vigoare 08.11.2014]
[Art.102 modificat prin Legea nr.110 din 19.06.2014, în vigoare 11.07.2014]
[Art.102 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.102 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 01.01.2013]
[Art.102 completat prin Legea nr.172 din 12.07.2013, în vigoare 14.09.2012]
[Art.102 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]
[Art.102 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.102 completat prin Legea nr.299-XVI din 21.12.2007, în vigoare 11.01.2008]
[Art.102 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

Capitolul 4
LIVRĂRILE SCUTITE DE T.V.A.

Articolul 103. Scutirea de T.V.A.

(1) Se scutesc de T.V.A. fără drept de deducere:

1) locuinţa, pământul, locaţiunea locuinţei şi arenda pământului, dreptul de livrare şi arendare a acestora, cu excepţia plăţilor de comision aferente tranzacţiilor respective;

2) mărfurile de la poziţiile tarifare 040229110, 190110000, precum şi produsele alimentare pentru copii de la poziţiile tarifare 160210001, 200510001, 200710101, 200710911, 200710991;

3) proprietatea de stat, răscumpărată în procesul privatizării;

4) instituţiile preşcolare, sanatoriile şi alte obiecte cu destinaţie social-culturală şi de locuit, precum şi drumurile, reţelele şi substaţiile electrice, reţelele de gaz, instalaţiile pentru extragerea apelor subterane şi alte obiecte similare transferate gratuit autorităţilor publice (sau, în baza deciziei lor, întreprinderilor specializate care folosesc şi exploatează obiectele respective conform destinaţiei), precum şi cele transmise întreprinderilor, organizaţiilor şi instituţiilor de către autorităţile publice; proprietatea de stat transferată gratuit, la decizia autorităţilor publice, de la bilanţul unei întreprinderi de stat la bilanţul altei întreprinderi de stat sau de la bilanţul unei întreprinderi municipale la bilanţul altei întreprinderi municipale; lucrările de expertiză tehnică, de prospecţiuni, de proiectare, de construcţie şi de restaurare, cu atragerea mijloacelor băneşti donate de către persoane fizice şi juridice, la obiectele incluse în lista aprobată de Parlament;

5) mărfurile, serviciile instituţiilor de învăţământ publice şi private, legate de desfăşurarea nemijlocită a procesului de învăţământ conform Codului educaţiei; serviciile de instruire a copiilor şi adolescenţilor în cercuri, secţii, studiouri; serviciile prestate copiilor şi adolescenţilor cu folosirea instalaţiilor sportive; serviciile legate de întreţinerea copiilor în instituţii preşcolare; serviciile de pregătire şi perfecţionare a cadrelor;

6) serviciile (acţiunile) întreprinse de către autorităţile abilitate, pentru care se aplică taxa de stat; toate tipurile de activităţi legate de taxele şi plăţile încasate de stat pentru acordare de licenţe, înregistrare şi eliberare de brevete, precum şi taxele şi plăţile încasate de autorităţile administraţiei publice centrale şi locale; serviciile în domeniul protecţiei obiectelor proprietăţii intelectuale, prestate de către Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; activitatea profesională în sectorul justiţiei; serviciile de înregistrare în registrul bunurilor imobiliare şi de eliberare a extraselor din acest registru; serviciile de înregistrare de stat a persoanelor juridice şi a întreprinzătorilor individuali şi de furnizare a informaţiei din registrele de stat respective;

[Pct.7) alin.(1) art.103 abrogat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

8) proprietatea confiscată, proprietatea fără stăpîn, proprietatea trecută în posesiunea statului cu drept de succesiune, comorile;

9) serviciile legate de îngrijirea bolnavilor şi bătrînilor, precum şi mărfurile, din contul organizaţiilor de binefacere, destinate pregătirii pachetelor pentru bătrînii nevoiaşi şi distribuite lor gratuit;

10) serviciile medicale, cu excepţia celor cosmetice, serviciile de ambulanţă medicală aeriană; materia primă medicamentoasă, materialele, articolele, ambalajul primar şi secundar utilizate la prepararea şi producerea medicamentelor, autorizate de Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, cu excepţia alcoolului etilic, mijloacelor cosmetice, conform listei aprobate de Guvern; articolele şi aparatele ortopedice şi de protezare (poziţia tarifară 9021); biletele de tratament (inclusiv cele fără cazare) şi de odihnă în staţiunile balneoclimaterice, pachetele de

servicii turistice; mijloacele tehnice, inclusiv transportul auto, folosit exclusiv în scopuri legate de profilaxia dizabilităţii şi reabilitarea persoanelor cu dizabilităţi;

11) produsele de fabricaţie proprie ale cantinelor studenţeşti, şcolare şi ale cantinelor altor instituţii de învăţământ, ale spitalelor şi instituţiilor preşcolare, ale cantinelor care aparţin altor instituţii şi organizaţii din sfera social-culturală finanţate, parţial sau în întregime, de la buget, precum şi ale cantinelor specializate în alimentarea bătrînilor nevoiaşi din contul organizaţiilor de binefacere;

12) serviciile financiare:

a) acordarea sau transmiterea creditelor, garanţiilor de credit, alte garanţii ale operaţiilor în numerar şi de creditare, inclusiv gestionarea împrumuturilor, creditelor sau garanţiilor de credit din partea creditorilor (operaţiile de creditare, de virament, fiduciare, legate de creditare, de decontări de casă, căutarea sumelor care nu au intrat în cont, deschiderea, închiderea şi reîntocmirea conturilor);

b) operaţiile legate de evidenţa conturilor de depozit, inclusiv a conturilor de depunere, de decontare şi bugetare, transferurile de credit (plăţi şi/sau încasări), inclusiv prin intermediul prestatorilor serviciilor de plată, titlurile de creanţă, cecurile şi alte instrumente financiare, cu excepţia veniturilor de pe vînzarea mărfurilor în cazul nerambursării creditului, din acordarea serviciilor informaţionale, de consultanţă şi de expertiză, din procurarea şi arendarea locurilor de broker la bursă, din darea în arendă, din serviciile de încasare şi livrare a banilor în numerar clienţilor, din serviciile de primire la păstrare şi transferare a valorilor de preţ, a banilor în numerar, a valorilor mobiliare şi a documentelor, a veniturilor de la operaţiile fiduciare de gestionare a bunurilor clienţilor, de la lichidarea bunurilor întreprinderilor care au dat faliment, din aprovizionarea contra plată a clienţilor cu documentaţia normativă;

c) importul de bancnote de la poziţia tarifară 490700300 şi monede metalice de la poziţia tarifară 7118 (inclusiv de bancnote şi monede jubiliare şi comemorative) în monedă naţională, de bancnote de la poziţia tarifară 490700300 şi monede metalice de la poziţia tarifară 7118 în valută străină (inclusiv în scopuri numismatice) şi alte operaţiuni legate de circulaţia monedei naţionale şi valutei străine (inclusiv operaţiunilor legate de folosirea acestora în scopuri numismatice), precum şi importul de mărfuri de la poziţia tarifară 7108 de către Banca Naţională a Moldovei şi alte livrări către/de către Banca Naţională a Moldovei cu aceste mărfuri;

d) operaţiile legate de emiterea acţiunilor, obligaţiunilor, cambiilor şi altor valori mobiliare, inclusiv operaţiile comerciale şi de intermediere pe piaţa de capital, operaţiile entităţii care ţine evidenţa deţinătorilor de valori mobiliare;

e) operaţiile legate de instrumentele financiare derivate, de acordurile forward, de opţiuni şi de alte operaţii financiare;

f) serviciile legate de gestionarea fondurilor investiţionale şi fondurilor nestatale calificate de pensii;

g) operaţiile de asigurare şi/sau de reasigurare, inclusiv serviciile de intermediere a acestora;

13) serviciile poştale, inclusiv distribuirea pensiilor, subvenţiilor, indemnizaţiilor;

14) serviciile legate de jocurile de noroc prestate de către subiecţii care desfăşoară activitate de întreprinzător în sfera jocurilor de noroc (inclusiv cu folosirea jocurilor automate), cu excepţia serviciilor a căror valoare, în totalitate sau parţial, a fost inclusă în miză sau în plata pentru intrare şi a altor servicii prestate spectatorilor sau participanţilor; loteriile;

15) serviciile de înhumare şi incinerare a corpurilor umane sau animale şi activităţi conexe: pregătirea cadavrelor către înhumare sau incinerare, îmbălsămarea şi servicii oferite de întreprinderile de pompe funebre; închirierea încăperilor în saloanele pentru răposaţi; închirierea

sau vînzarea locurilor de veci; întreţinerea mormintelor; amenajarea şi întreţinerea cimitirelor; transportarea cadavrelor; ritualurile şi ceremoniile efectuate de organizaţiile religioase; organizarea funeraliilor şi ceremoniilor de incinerare; confecţionarea şi/sau livrarea sicrielor, coroanelor;

16) cazarea în cămine; serviciile comunale acordate populaţiei: închirierea spaţiului locativ, deservirea tehnică a blocurilor de locuinţe, alimentarea cu apă, canalizarea, salubrizarea, folosirea ascensoarelor;

17) serviciile de transportare a pasagerilor pe teritoriul ţării, precum şi serviciile de comercializare a biletelor pentru transportul de pasageri pe teritoriul ţării;

18) energia electrică importată şi livrată către operatorul reţelei de transport şi de sistem, operatorii reţelelor de distribuţie şi furnizorii energiei electrice şi energia electrică importată de operatorul reţelei de transport şi de sistem, de operatorii reţelelor de distribuţie şi furnizorii energiei electrice, cu excepţia serviciilor de transport şi de distribuţie a energiei electrice;

19) serviciile ce ţin de autentificarea drepturilor deţinătorilor de teren;

20) producţia de carte şi publicaţiile periodice (cu excepţia celor cu caracter publicitar şi erotic) de la poziţiile tarifare 4901, 4902, 490300000, 490400000 şi 4905, precum şi serviciile de editare a producţiei de carte şi a publicaţiilor periodice, cu excepţia celor cu caracterul menţionat;

21) timbrele de acciz importate pentru marcarea mărfurilor supuse accizelor, precum şi hîrtiile speciale importate pentru marcarea mărfurilor supuse accizelor destinate exportului;

22) serviciile livrate de către cooperativele agricole de prestări servicii, înfiinţate în conformitate cu art.87 din Legea nr.73-XV din 12 aprilie 2001 privind cooperativele de întreprinzător, membrilor acestei cooperative, cu condiţia că cel puţin 75% din valoarea totală a livrărilor cooperativei constituie valoarea mărfurilor şi serviciilor livrate membrilor cooperativei şi valoarea mărfurilor livrate cooperativei de către membrii acesteia;

[Pct.23) alin.(1) art.103 abrogat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 01.01.2013]

[Pct.23^1) alin.(1) art.103 abrogat prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 04.04.2011]

24) autoturismele şi alte autovehicule (poziţiile tarifare 870321, 870322, 870323, 870324, 870331, 870332, 870333, 870390100), scuterele cu motor electric de la poziţia tarifară 871190900;

24^1) mărfurile de la poziţiile tarifare 7201, 7204, 854810;

[Pct.25) alin.(1) art.103 abrogat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

[Pct.25^1) alin.(1) art.103 abrogat prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 01.01.2009]

26) utilajul, echipamentul şi atributele de gratificaţie primite ca donaţii de Comitetul Naţional Olimpic şi Sportiv şi de federaţiile sportive naţionale de profil de la Comitetul Internaţional Olimpic, de la federaţiile sportive europene şi internaţionale de profil pentru pregătirea sportivilor de performanţă şi promovarea mişcării olimpice, fără drept de comercializare a acestui utilaj, echipament şi atribute de gratificaţie;

27) serviciile organizaţiilor din sfera ştiinţei şi inovării acreditate de Consiliul Naţional pentru Acreditare şi Atestare. Scutirea va fi acordată începînd cu perioada fiscală în care organizaţia din sfera ştiinţei şi inovării a fost acreditată de Consiliul Naţional pentru Acreditare şi Atestare. În cazul retragerii certificatului de acreditare, organizaţia va fi privată de dreptul la scutire începînd cu perioada fiscală în care i se retrage certificatul de acreditare;

27^{1}) tractoarele agricole de la poziţia tarifară 870190 şi tehnica agricolă de la poziţiile tarifare 842481100, 842481910, 8432, 843320, 843330000, 843340000, 843351000, 843352000, 843353, 843359, 8436, 8437 şi părţi ale acesteia de la poziţiile tarifare 8432, 8433 şi 8437;

27^{2}) rachetele contra grindinei de la poziţia tarifară 3604;

27^{3}) turbinele hidraulice cu puterea maximum 1000 kW de la poziţia tarifară 841011000, generatoarele electrice de o putere de peste 75 kW, dar de maximum 375 kW de la poziţia tarifară 850133000, părţile pentru grupurile electrogene de la poziţia tarifară 850300990, aparatura pentru comutarea circuitelor electrice de la poziţia tarifară 853690850;

[Pct.28) alin.(1) art.103 abrogat prin Legea nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]

29) mijloacele fixe utilizate nemijlocit la fabricarea produselor, la prestarea serviciilor şi/sau executarea lucrărilor, destinate includerii în capitalul statutar (social) în modul şi în termenele prevăzute de legislaţie. Modul de aplicare a facilităţilor fiscale respective se stabileşte de Guvern.

La mijloacele fixe utilizate nemijlocit la fabricarea produselor, la prestarea serviciilor şi/sau executarea lucrărilor se atribuie mijloacele fixe a căror amortizare se raportează la costul produselor fabricate, serviciilor prestate şi/sau lucrărilor executate.

Mijloacele fixe care au beneficiat de facilitatea fiscală respectivă nu pot fi înstrăinate, transmise în folosinţă sau posesie (exceptînd locaţiunea bunurilor imobile), atît integral, cît şi părţile componente ale acestora, pe parcursul a 3 ani de la data validării declaraţiei vamale respective sau eliberării facturii fiscale, cu excepţia cazului în care aceste mijloace fixe sînt exportate, dacă anterior au fost importate şi nu au suferit modificări în afara amortizării normale. În cazul în care aceste mijloace fixe se înstrăinează, se transmit în folosinţă sau posesie, atît integral, cît şi părţile componente ale acestora, pînă la expirarea a 3 ani, T.V.A. se calculează şi se achită de către persoana juridică în al cărei capital statutar (social) a fost introdus mijlocul fix, pornind de la valoarea indicată în factura fiscală eliberată în momentul beneficierii de facilitatea fiscală respectivă, în cazul livrării de mijloace fixe, sau de la valoarea în vamă la momentul depunerii declaraţiei vamale, în cazul importului acestora. Persoana juridică în al cărei capital statutar (social) a fost introdus mijlocul fix nu are dreptul la deducerea sumei T.V.A., achitată pentru mijlocul fix înstrăinat, şi este obligată să prezinte declaraţia privind TVA;

30) lucrările de construcţie şi montaj al parcurilor eoliene şi al parcurilor fotovoltaice;

31) utilajul şi tehnica de la următoarele poziţii tarifare: ex.3926 – containere din plastic pentru colectarea separată a deşeurilor; ex.841780700 – furnale şi cuptoare pentru incinerarea gunoiului; ex.8477 – maşini şi aparate pentru prelucrarea cauciucului sau a materialelor plastice; ex.8479 – utilaje pentru mărunţirea, presarea, balotarea deşeurilor menajere; ex.8704 – autovehicule pentru colectarea şi transportarea deşeurilor menajere.

Pot beneficia de facilitatea fiscală respectivă agenţii economici care deţin autorizaţie pentru desfăşurarea activităţii de colectare, prelucrare, reciclare a deşeurilor menajere şi utilizează utilajul şi tehnica nominalizată nemijlocit în domeniul de activitate al acestora;

32) aeronavele de la poziţia tarifară 880240000, elicopterele de la poziţiile tarifare 880211000, 880212000, locomotivele de la poziţiile tarifare 8601, 8602, vagoanele automotoare pentru calea ferată antrenate în transportul public de pasageri de la poziţia tarifară 8603; părţile acestora de la poziţiile tarifare 880310000 – 880330000 şi 8607;

33) serviciile de leasing operaţional sau financiar ale aeronavelor de la poziţia tarifară 880240000, elicopterelor de la poziţiile tarifare 880211000, 880212000, locomotivelor de la poziţiile tarifare 8601, 8602, vagoanelor automotoarelor pentru calea ferată antrenate în transportul public de pasageri de la poziţia tarifară 8603.

(2) Se scutesc de T.V.A. fără drept de deducere:

a) mărfurile introduse pe teritoriul vamal şi plasate sub regimurile vamale de tranzit, transformare sub control vamal, antrepozit vamal şi sub destinaţiile vamale de distrugere şi abandon în folosul statului;

b) mărfurile autohtone anterior exportate şi reintroduse, în termen de 3 ani, în aceeaşi stare. Dacă la realizarea exportului suma T.V.A. pentru marfa respectivă a fost restituită, scutirea de T.V.A. nu se acordă. Nerestituirea T.V.A. se confirmă printr-un certificat emis de Serviciul Fiscal de Stat;

c) mărfurile plasate sub regimul vamal de admitere temporară şi produselor compensatoare după perfecţionarea pasivă, conform reglementărilor vamale.

(3) Mărfurile plasate în regimul vamal de perfecţionare activă, exceptînd mărfurile supuse accizelor, carnea de bovine, proaspătă sau refrigerată (poziţia tarifară 0201), carnea de bovine congelată (poziţia tarifară 0202), carnea de porcine, proaspătă, refrigerată sau congelată (poziţia tarifară 0203), carnea de ovine sau caprine, proaspătă, refrigerată sau congelată (poziţia tarifară 0204), organele comestibile de bovine, porcine, ovine, caprine, cai, măgari, catîri, asini, proaspete, refrigerate sau congelate (poziţia tarifară 0206), carnea şi organele comestibile ale păsărilor de la poziţia tarifară 0105, proaspete, refrigerate sau congelate (poziţia tarifară 0207), slănină fără carne slabă, grăsimea de porc şi de pasăre, netopită, nici altfel extrasă, proaspătă, refrigerată, congelată, sărată sau în saramură, uscată sau afumată (poziţia tarifară 0209), laptele şi smîntîna din lapte, concentrate sau cu adaos de zahăr sau alţi îndulcitori (edulcoranţi) (poziţia tarifară 0402), feculele de cartofi (poziţia tarifară 1108 13 000), grăsimile de animale din specia bovină, ovină sau caprină, altele decît cele de la poziţia tarifară 150300 (poziţia tarifară 1502) şi zahărul brut (poziţia tarifară ex.1701), se scutesc de T.V.A. fără drept de deducere.

T.V.A. achitată pentru mărfurile plasate în regimul vamal de perfecţionare activă, la care se aplică T.V.A., se restituie, în conformitate cu modul stabilit de Serviciul Vamal, într-un termen ce nu va depăşi 30 de zile.

[Alin.(4) art.103 abrogat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]

(5) Se scuteşte de T.V.A. fără drept de deducere importul mărfurilor, serviciilor, destinate acordării de asistenţă în caz de calamitate naturală, de conflict armat şi în alte situaţii excepţionale, precum şi importul şi livrarea de mărfuri, servicii definite ca ajutoare umanitare, în modul stabilit de Guvern.

(6) Se scuteşte de T.V.A. fără drept de deducere plasarea şi comercializarea mărfurilor în magazinele, barurile şi restaurantele duty-free.

[Alin.(7) art.103 abrogat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]

(8) Se scuteşte de T.V.A. fără drept de deducere producţia atelierelor curative de producţie (de muncă) de pe lîngă spitalele de psihiatrie ale Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, în care muncesc persoane cu dizabilităţi.

[Alin.(9) art.103 abrogat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

[Alin.(9^1) art.103 abrogat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

(9[2]) Se scutesc de T.V.A. fără drept de deducere mărfurile şi serviciile importate sau procurate pe teritoriul Republicii Moldova de către organizaţiile necomerciale care corespund cerinţelor art.52, în scop de construire a instituţiilor de asistenţă socială, precum şi mărfurile şi serviciile importate sau procurate pe teritoriul Republicii Moldova de către aceste organizaţii necomerciale pentru necesităţile instituţiilor menţionate.

(9[3]) Se scutesc de T.V.A. fără drept de deducere mărfurile importate de către persoane juridice în scopuri necomerciale dacă valoarea în vamă a acestor mărfuri nu depăşeşte suma de 100 de euro. În cazul în care valoarea în vamă a mărfurilor depăşeşte limita neimpozabilă indicată, T.V.A. se calculează pornind de la valoarea mărfurilor în vamă, iar limita neimpozabilă menţionată nu micşorează valoarea impozabilă a acestora.

(9[4]) Se scutesc de T.V.A. fără drept de deducere deşeurile şi reziduurile de metale feroase şi neferoase, reziduurile industriale care conţin metale sau aliaje ale acestora importate şi/sau procurate pe teritoriul Republicii Moldova de către subiecţii impozabili licenţiaţi şi utilizate nemijlocit în activitatea lor de întreprinzător în Republica Moldova, precum şi deşeurile şi reziduurile de hîrtie şi de carton, de cauciuc, de plastic şi de sticlă (cioburi de sticlă) procurate pe teritoriul Republicii Moldova de către subiecţii impozabili şi utilizate nemijlocit în activitatea lor de întreprinzător în Republica Moldova.

(9[5]) Se scutesc de T.V.A. fără drept de deducere mărfurile consumabile importate de forţa militară străină care desfăşoară aplicaţii militare temporare, destinate uzului sau consumului exclusiv al forţei militare şi al componentei civile. Lista mărfurilor consumabile se aprobă de către Ministerul Apărării al Republicii Moldova.

(9[6]) Se scutesc de T.V.A. fără drept de deducere mijloacele de transport importate şi livrate cu titlu gratuit (donaţie), indiferent de termenul de exploatare, destinate:

a) pentru scopuri medicale, clasificate la poziţiile tarifare 8702 şi 8703;

[Lit.b) alin.(9[6]) art.103 abrogată prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]

c) pentru stingerea incendiilor, clasificate la poziţia tarifară 870530000;

d) pentru curăţarea străzilor, pentru împrăştiat materiale, pentru colectarea deşeurilor, clasificate la poziţia tarifară 8705.

Pot beneficia de facilitatea fiscală respectivă atît beneficiarii, cu condiţia utilizării mijloacelor de transport menţionate exclusiv în conformitate cu destinaţia lor finală, cît şi persoanele terţe care au importat şi au livrat aceste mijloace de transport către beneficiari.

Beneficiarii şi persoanele terţe nu pot comercializa, transmite în arendă, locaţiune, uzufruct, leasing operaţional sau financiar mijloacele de transport menţionate la lit.a)-d).

Modul de introducere, plasare sub regim vamal de import a mijloacelor de transport menţionate şi de beneficiere de facilitatea fiscală respectivă este stabilit de Guvern.

(9[7]) Se scuteşte de T.V.A. fără drept de deducere importul mostrelor de mărfuri cu valoarea în vamă care nu depăşeşte 22 euro pentru un import şi care nu include cheltuielile prevăzute la art.11 alin.(1) lit.a) din Legea nr.1380-XIII din 20 noiembrie 1997 cu privire la tariful vamal, cu condiţia ca aceste cheltuieli să fie distincte. În cazul în care valoarea mostrelor de mărfuri depăşeşte limita neimpozabilă indicată, T.V.A. se calculează pornind de la valoarea în vamă a mostrelor de mărfuri, iar limita neimpozabilă menţionată nu micşorează valoarea impozabilă a acestora. Pentru a beneficia de scutire, mostrele de mărfuri trebuie să fie de nefolosit prin rupere, perforare sau marcare clară şi permanentă sau prin alte procedee, cu condiţia ca această operaţiune să nu le distrugă caracterul de mostre. Scutirea de T.V.A. nu se aplică produselor alcoolice de la poziţiile

tarifare 220300, 2204, 2205, 220600, 2207, 2208, parfumurilor şi apelor de toaletă de la poziţia tarifară 330300, tutunului şi produselor pe bază de tutun de la poziţiile tarifare 2401, 2402 şi 2403.

(9^{8}) Se scutesc de T.V.A. fără drept de deducere mărfurile şi serviciile importate de către parteneri în cadrul proiectelor de parteneriat public-privat din lista lucrărilor şi serviciilor de interes public naţional propuse parteneriatului public-privat, aprobată de Guvern conform art.11 lit.a) din Legea nr.179/2008 cu privire la parteneriatul public-privat, şi destinate nemijlocit implementării proiectelor de parteneriat public-privat de interes naţional. Modul de aplicare a facilităţilor fiscale respective se stabileşte de Guvern.

(9^{9}) Se scuteşte de T.V.A. fără drept de deducere importul obiectelor de cult conform listei aprobate şi modului stabilit de Guvern.

(9^{10}) Se scuteşte de T.V.A. fără drept de deducere importul mărfurilor de la poziţiile tarifare 271012310, 271012700 şi 271019210, destinate aprovizionării aeronavelor implicate în transportul internaţional de mărfuri şi pasageri, precum şi importul mărfurilor de la poziţiile tarifare 271012410–271012590, 271019430–271019480, 271020110–271020190 şi comercializarea ulterioară a acestora în zona de control vamal, destinate aprovizionării la ieşirea din ţară, în limitele capacităţii rezervorului mijlocului de transport.

[Art.103 modificat prin Legea nr.229 din 01.11.2018, în vigoare 01.11.2018]
[Art.103 modificat prin Legea nr.172 din 27.07.2018, în vigoare 24.08.2018]
[Art.103 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.103 modificat prin Legea nr.225 din 15.12.2017, în vigoare 29.12.2017]
[Art.103 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.103 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.103 modificat prin Legea nr.201 din 28.07.2016, în vigoare 09.09.2016]
[Art.103 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.103 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.103 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.01.2015]
[Art.103 completat prin Legea nr.102 din 12.06.2014, în vigoare 24.06.2014]
[Art.103 modificat prin Legea nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]
[Art.103 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.103 completat prin Legea nr.164 din 11.07.2012, în vigoare 14.03.2013]
[Art.103 completat prin Legea nr.222 din 19.10.2012, în vigoare 09.11.2012]
[Art.103 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]
[Art.103 modificat prin Legea nr.111 din 17.05.2012, în vigoare 26.06.2012]
[Art.103 modificat prin Legea nr.33 din 06.03.2012, în vigoare 25.05.2012]
[Art.103 modificat prin Legea nr.62 din 30.03.2012, în vigoare 03.04.2012]
[Art.103 completat prin Legea nr.37 din 07.03.2012, în vigoare 30.03.2012]
[Art.103 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
Notă: Se declară drept neconstituţională Legea nr.193 din 15.07.2010 conform Hot. Curţii Constituţionale nr.5 din 18.02.2011, în vigoare 18.02.2011
[Art.103 completat prin Legea nr.193 din 15.07.2010, în vigoare 01.01.2011]
[Art.103 completat prin Legea nr.194 din 15.07.2010, în vigoare 10.08.2010]
[Art.103 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.103 modificat prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 25.07.2008]
[Art.103 completat prin Legea nr.245-XVI din 16.11.2007, în vigoare 01.01.2008]
[Art.103 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]
[Art.103 modificat prin Legea nr.171-XVI din 19.07.2007, în vigoare 03.08.2007]
[Art.103 completat prin Legea nr.144-XVI din 22.06.2007, în vigoare 06.07.2007]

Capitolul 5
SCUTIREA DE T.V.A. CU DREPT DE DEDUCERE

[Denumirea capitolului 5 în redacţia Legii nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]

Articolul 104. Livrările scutite de T.V.A. cu drept de deducere

Se scutesc de T.V.A. cu drept de deducere:

a) mărfurile, serviciile pentru export şi toate tipurile de transporturi internaţionale de mărfuri (inclusiv de expediţie) şi pasageri, serviciile de transport internaţional al gazelor naturale, precum şi serviciile operatorului aerodrom (aeroport), de comercializare a biletelor de călătorie în trafic internaţional, de deservire la sol a aeronavelor, inclusiv de livrare a combustibilului şi a mărfurilor la bordul aeronavei, de securitate aeronautică, de căutare-salvare şi de navigaţie aeriană, aferente aeronavelor în trafic internaţional, combustibilul destinat aprovizionării în Portul Internaţional Liber Giurgiuleşti a navelor maritime implicate în transportul internaţional de mărfuri şi pasageri, indiferent de naţionalitatea navei sau de pavilionul acesteia;

b) energia electrică, energia termică şi apa caldă pentru bunurile imobiliare cu destinaţie locativă, indiferent de subiectul în a cărui gestiune se află aceste bunuri;

[Lit.b[1]) art.104 abrogată prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

c) în baza principiului reciprocităţii, introducerea şi/sau livrarea pe teritoriul Republicii Moldova a mărfurilor, serviciilor destinate folosinţei oficiale de către misiunile diplomatice şi oficiile consulare acreditate în Republica Moldova, de reprezentanţele organizaţiilor internaţionale acreditate în Republica Moldova, destinate uzului sau consumului personal de către membrii personalului acestor misiuni diplomatice şi oficii consulare sau al reprezentanţelor organizaţiilor internaţionale, precum şi de către membrii familiilor lor care locuiesc împreună cu ei, cu excepţia cetăţenilor Republicii Moldova, precum şi a cetăţenilor străini şi apatrizi cu reşedinţa permanentă în Republica Moldova. Modul de aplicare a scutirii de T.V.A. cu drept de deducere se stabileşte de Guvern;

c[1]) importul şi/sau livrarea pe teritoriul ţării a mărfurilor, serviciilor destinate:

– proiectelor de asistenţă tehnică, realizate pe teritoriul Republicii Moldova de către organizaţiile internaţionale şi ţările donatoare în limita tratatelor la care aceasta este parte;

– proiectelor de asistenţă investiţională, finanţate din contul împrumuturilor şi granturilor acordate Guvernului sau acordate cu garanţie de stat, din contul împrumuturilor acordate de organismele financiare internaţionale (inclusiv din cota-parte a Guvernului), precum şi din contul granturilor acordate instituţiilor finanţate de la buget.

Lista tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte, lista proiectelor de asistenţă tehnică, lista împrumuturilor şi granturilor acordate Guvernului sau acordate cu garanţie de stat, din contul împrumuturilor acordate de organismele financiare internaţionale (inclusiv din cota-parte a Guvernului), din contul granturilor acordate instituţiilor finanţate de la buget, precum şi modul de aplicare a scutirii de T.V.A. cu drept de deducere la livrarea pe teritoriul ţării a mărfurilor, serviciilor destinate proiectelor respective se stabilesc de Guvern;

[Lit.d) art.104 abrogată prin Legea nr.245-XVI din 16.11.2007, în vigoare 01.01.2008]

[Lit.e) art.104 abrogată prin Legea nr.299-XVI din 21.12.2007, în vigoare 11.01.2008]

f) mărfurile, serviciile livrate în zona economică liberă din afara teritoriului vamal al Republicii Moldova, livrate din zona economică liberă în afara teritoriului vamal al Republicii Moldova, livrate în zona economică liberă din restul teritoriului vamal al Republicii Moldova, precum şi cele livrate de către rezidenţii diferitelor zone economice libere ale Republicii Moldova unul altuia, cu excepţia serviciilor de transport livrate în zona economică liberă din restul

teritoriului vamal al Republicii Moldova, precum şi cele livrate de către rezidenţii diferitelor zone economice libere ale Republicii Moldova unul altuia;

f[1]) mărfurile livrate de către rezidentul unei zone economice libere a Republicii Moldova unui nerezident al Republicii Moldova, dacă marfa este predată în scopul prelucrării unui rezident al altei zone economice libere a Republicii Moldova, indicat de cumpărătorul/beneficiarul nerezident;

g) serviciile prestate de întreprinderile industriei uşoare pe teritoriul Republicii Moldova agenţilor economici care plasează mărfurile sub regimul vamal de perfecţionare activă, în cadrul contractelor de prelucrare în regimul vamal de perfecţionare activă. Tipul serviciilor care cad sub incidenţa prezentului punct, precum şi modul de administrare a acestor servicii se stabilesc de Guvern, iar lista agenţilor economici se aprobă de Ministerul Economiei şi Infrastructurii;

h) mărfurile livrate în magazinele, barurile şi restaurantele duty-free;

i) mărfurile şi serviciile livrate în Portul Internaţional Liber Giurgiuleşti şi Aeroportul Internaţional Liber Mărculeşti din afara teritoriului vamal al Republicii Moldova, cele livrate din Portul Internaţional Liber Giurgiuleşti şi Aeroportul Internaţional Liber Mărculeşti în afara teritoriului vamal al Republicii Moldova, cele livrate în Portul Internaţional Liber Giurgiuleşti şi Aeroportul Internaţional Liber Mărculeşti din restul teritoriului vamal al Republicii Moldova, precum şi cele livrate de către rezidenţii diferitor zone economice libere ale Republicii Moldova, Portului Internaţional Liber Giurgiuleşti, Aeroportului Internaţional Liber Mărculeşti unul altuia, cu excepţia serviciilor de transport livrate în Portul Internaţional Liber Giurgiuleşti şi Aeroportul Internaţional Liber Mărculeşti din restul teritoriului vamal al Republicii Moldova, precum şi a celor livrate de către rezidenţii diferitor zone economice libere ale Republicii Moldova, Portului Internaţional Liber Giurgiuleşti, Aeroportului Internaţional Liber Mărculeşti unul altuia.

[Art.104 completat prin Legea nr.172 din 27.07.2018, în vigoare 24.08.2018]
[Art.104 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.104 completat prin Legea nr.81 din 05.05.2017, în vigoare 02.06.2017]
[Art.104 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.104 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.104 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.104 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.104 completat prin Legea nr.307 din 26.12.2012, în vigoare 04.02.2013]
[Art.104 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.104 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.104 completat prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 01.01.2009]
[Art.104 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]

Capitolul 6
LIVRĂRILE

Articolul 105. Livrările de mărfuri, servicii

(1) Livrarea energiei electrice, a celei termice şi a gazului se consideră livrare de mărfuri.

(2) Livrarea serviciilor legată de livrarea mărfurilor se consideră parte a livrării de mărfuri.

(3) Livrarea serviciilor legată de exportul de mărfuri se consideră parte a exportului de mărfuri.

(4) Livrarea mărfurilor legată de livrarea serviciilor se consideră parte a livrării de servicii.

(5) Livrarea serviciilor legate de importul de mărfuri se consideră parte a importului de mărfuri.

[Art.105 completat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]

Articolul 106. Livrările efectuate în cadrul realizării contractului de mandat

(1) Livrarea de mărfuri, servicii efectuată de către mandatar în numele mandantului constituie livrare efectuată de mandant.

(2) Executarea de către mandatar a însărcinării mandantului privind procurarea mărfurilor, serviciilor constituie livrare efectuată de către furnizor mandantului.

[Art.106 în redacţia Legii nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 107. Livrările efectuate în cadrul realizării contractului de comision şi contractului de administrare fiduciară

(1) Transmiterea mărfurilor de către comitent comisionarului şi invers, precum şi transmiterea mărfurilor de către comisionar cumpărătorului şi de către furnizor comisionarului în cadrul realizării contractului de comision constituie livrări de mărfuri.

(2) Valoarea impozabilă a livrării impozabile a mărfurilor efectuată de către comitent comisionarului subiect al impunerii cu T.V.A. reprezintă valoarea impozabilă a livrării acestor mărfuri efectuate de către comisionar cumpărătorului. Valoarea impozabilă a livrării impozabile a mărfurilor efectuată de către comitent comisionarului care nu este subiect al impunerii cu T.V.A. reprezintă valoarea livrării acestor mărfuri cumpărătorului de către comisionar diminuată cu suma T.V.A. care ar fi fost calculată de către comisionar dacă acesta ar fi fost subiect impozabil cu T.V.A.

(3) La executarea însărcinării comitentului de a procura marfa, valoarea livrării de mărfuri efectuată de comisionar comitentului reprezintă valoarea livrării de mărfuri efectuată de către furnizor comisionarului.

(4) Executarea de către comisionar a însărcinării comitentului în cadrul realizării contractului de comision constituie livrare de servicii.

(5) Dacă, în cadrul executării însărcinării comitentului, comisionarul importă mărfuri, acesta achită T.V.A. la import în conformitate cu art.101 alin.(7) şi beneficiază de dreptul la deducerea sumei T.V.A. în condiţiile stabilite la art.102 alin.(10) lit.b).

(6) În cazul în care administratorul fiduciar acţionează în nume propriu, dar pe contul fiduciantului, în legătură cu o prestare de servicii, se consideră că el însuşi a procurat şi a prestat serviciile în cauză.

(7) Valoarea impozabilă a serviciului prestat administratorului fiduciar subiect al impunerii cu T.V.A. de către fondatorul administrării constituie valoarea impozabilă a serviciului prestat beneficiarului de către administratorul fiduciar. Valoarea impozabilă a serviciului prestat administratorului fiduciar care nu este subiect al impunerii cu T.V.A. de către fondatorul administrării reprezintă valoarea serviciului prestat cumpărătorului de administratorul fiduciar diminuată cu suma T.V.A. care ar fi fost calculată de către comisionar dacă acesta ar fi fost subiect impozabil cu T.V.A.

(8) Prestarea serviciului de administrare fiduciară de către administratorul fiduciar fondatorului administrării constituie livrare de servicii.

(9) În cazul în care fondatorul administrării este un nerezident, administratorul fiduciar este obligat să achite T.V.A. la import de servicii în modul stabilit la art.109 alin.(2) şi dispune de dreptul la deducerea sumei T.V.A. în condiţiile stabilite la art.102 alin.(10) lit.c). Livrarea ulterioară a serviciului de către administratorul fiduciar beneficiarului se impozitează cu T.V.A.

[Art.107 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]

[Art.107 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

[Art.107 în redacţia Legii nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Capitolul 7

TERMENELE OBLIGAŢIEI FISCALE

Articolul 108. Termenele obligaţiei fiscale

(1) Data calculării obligaţiei fiscale privind T.V.A. este data livrării. Data livrării se consideră data predării mărfurilor, prestării serviciilor, cu excepţia cazurilor stipulate la alin.(5)–(8).

(2) Pentru mărfuri, data livrării se consideră data predării (transmiterii) mărfurilor cumpărătorului (beneficiarului) sau dacă mărfurile sînt transportate, data livrării se consideră data la care începe transportarea, cu excepţia mărfurilor de export pentru care data livrării se consideră data scoaterii lor de pe teritoriul Republicii Moldova.

(3) În cazul livrării de bunuri imobiliare, data livrării se consideră data trecerii bunurilor imobiliare în proprietatea cumpărătorului la data înscrierii lor în registrul bunurilor imobiliare.

(4) Pentru servicii, data livrării se consideră data prestării serviciului, data eliberării facturii fiscale sau data la care plata se efectuează subiectului impozabil, parţial sau în întregime, în dependenţă de ce are loc mai înainte.

(5) Dacă factura fiscală. este eliberată sau plata este primită pînă la momentul efectuării livrării, data livrării se consideră data eliberării facturii fiscale sau data primirii plăţii, în dependenţă de ce are loc mai înainte.

(6) La efectuarea livrărilor regulate de mărfuri şi servicii (energie electrică, termică, apă, gaz, arendă, locaţiune, uzufruct etc.) pe parcursul unei anumite perioade de timp stipulate în contract, data livrării se consideră data predării mărfurilor, a prestării serviciului sau data primirii fiecărei plăţi regulate, în funcţie de ce are loc mai înainte.

(7) În cazul livrării de mărfuri şi servicii în cadrul unui contract de leasing (financiar sau operaţional), data livrării se consideră data specificată în contract pentru efectuarea plăţii. În cazul încasării plăţii în avans, data livrării se consideră data încasării avansului.

(8) Serviciile prestate care determină plăţi succesive, precum servicii de construcţie-montaj, consultanţă, cercetare, expertiză şi alte servicii similare, sînt considerate efectuate la data la care sînt întocmite procesele-verbale de predare-primire a lucrărilor şi alte documente similare, pe baza cărora se stabileşte livrarea serviciilor, sau, în funcţie de prevederile contractuale, la data acceptării lucrărilor de către beneficiar.

[Art.108 modificat prin Legea nr.172 din 27.07.2018, în vigoare 24.08.2018]
[Art.108 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.108 modificat prin Legea nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]
[Art.108 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.108 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.108 completat prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 04.04.2011]
Notă: Se declară drept neconstituţională Legea nr.193 din 15.07.2010 conform Hot. Curţii Constituţionale nr.5 din 18.02.2011, în vigoare 18.02.2011
[Art.108 modificat prin Legea nr.193 din 15.07.2010, în vigoare 01.01.2011]
[Art.108 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 109. Termenele obligaţiei fiscale în cazul importurilor

(1) Pentru mărfurile importate, termenul obligaţiei fiscale se consideră data declarării mărfurilor la punctele vamale sau, în cazul prevăzut la art.124 alin.(1^2) din Codul vamal, data prelungirii termenului de plată, iar data achitării – data depunerii de către importator (declarant) sau de către un terţ a mijloacelor băneşti la casieria organului vamal sau la contul unic trezorerial, confirmată printr-un extras din contul bancar.

(2) La serviciile importate, termenul obligaţiei fiscale şi data achitării T.V.A. se consideră data efectuării plăţii, inclusiv a plăţii prealabile pentru importul de servicii.

(3) Marfa se consideră importată dacă importatorul respectă toate cerinţele prevăzute de legislaţia vamală la importul de mărfuri pe teritoriul Republicii Moldova şi dacă marfa a fost supusă drepturilor de import. În cazul în care drepturile de import pe marfa importată nu trebuie achitate, marfa se consideră importată ca şi cum ea ar fi fost supusă drepturilor de import, cu respectarea procedurilor corespunzătoare de import al mărfurilor, prevăzute în legislaţia vamală.

(4) În cazul în care, la introducerea pe teritoriul Republicii Moldova, mărfurile sînt plasate sub regimul vamal suspensiv cu scutirea totală de drepturi de import sau sub regimul vamal de tranzit, termenul obligaţiei fiscale şi data achitării T.V.A. se consideră data încheierii regimului vamal şi punerii mărfii în liberă circulaţie.

[Art.109 în redacţia Legii nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.109 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.109 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.109 modificat prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 04.04.2011]
[Art.109 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Capitolul 8
LOCUL LIVRĂRII

Articolul 110. Locul livrării mărfurilor

(1) În cazul în care mărfurile nu sînt expediate sau transportate, locul livrării mărfurilor se consideră locul aflării acestora la momentul la care este efectuată livrarea.

(2) Pentru mărfurile expediate sau transportate de cumpărător sau de o terţă persoană, locul livrării este considerat a fi locul aflării mărfurilor la momentul la care începe expedierea sau transportul mărfurilor către cumpărător, cu excepţia livrărilor pentru export.

(3) Pentru mărfurile expediate sau transportate de furnizor, locul livrării mărfurilor se consideră locul aflării acestora la momentul predării (transmiterii) sau la momentul trecerii lor în posesia cumpărătorului (beneficiarului).

(4) Locul livrării energiei electrice, a celei termice şi a gazului se consideră locul primirii lor.

[Art.110 în redacţia Legii nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.110 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 111. Locul livrării serviciilor

(1) Locul livrării serviciilor se consideră:

a) locul aflării bunurilor imobiliare – pentru serviciile prestate de experţi şi agenţi imobiliari, lucrările de construcţie aferente bunurilor imobiliare, serviciile de cazare, indiferent de categoria de confort în hotel, hotel-apartament, motel, vilă turistică, bungalou, pensiune turistică, pensiune agroturistică, camping, sat de vacanţă sau tabără de vacanţă, serviciile de acordare a drepturilor de utilizare a bunurilor imobiliare şi serviciile de pregătire şi coordonare a lucrărilor de construcţie, care includ serviciile prestate de arhitecţi şi de societăţile care asigură supravegherea pe şantier;

b) calea pe care se efectuează transportul, luîndu-se în considerare distanţa parcursă – la prestarea serviciilor de transport;

c) locul prestării efective a serviciilor:

– legate de bunurile mobile tangibile;

– prestate în domeniul culturii, artei, ştiinţei, învăţămîntului, culturii fizice, divertismentului sau sportului ori într-un alt domeniu similar de activitate;

– legate de activităţi auxiliare de transport, aşa ca încărcarea, descărcarea, manipularea şi alte activităţi similare, strămutarea, asamblarea;

– legate de evaluarea bunurilor mobile tangibile şi de lucrările efectuate asupra acestora;

d) locul utilizării şi posedării serviciului – la darea în chirie a bunurilor mobile tangibile;

e) sediul sau, în cazul în care acesta lipseşte, domiciliul ori reşedinţa beneficiarului următoarelor servicii:

– servicii de transmitere a obiectelor de proprietate industrială, precum şi cele referitoare la obiectele dreptului de autor şi ale drepturilor conexe;

– servicii de publicitate;

– servicii ale consultanţilor, inginerilor, birourilor de consultanţă, avocaţilor, contabililor şi de marketing (studiere a pieţei), traduceri de texte, precum şi servicii de furnizare a informaţiei, inclusiv prin centrele de intermediere a serviciilor publice de telefonie fixă şi mobilă;

– servicii în tehnologia informaţiei, informatice, acordate prin intermediul echipamentelor de comunicaţii electronice;

– servicii de angajare şi furnizare de personal (punere la dispoziţie de personal);

– servicii ale agenţilor care activează în numele şi din contul altor persoane – pentru serviciile enumerate la prezenta literă;

f) locul destinaţiei mărfurilor, expediate după prelucrare – la prelucrarea mărfurilor pe teritoriul vamal şi în afara teritoriului vamal.

(2) Locul livrării serviciilor se consideră sediul sau, în cazul în care acesta lipseşte, domiciliul ori reşedinţa beneficiarului următoarelor servicii:

a) servicii de comunicaţii electronice;

b) servicii de radiodifuziune şi televiziune;

c) servicii furnizate prin mijloace radioelectronice.

(3) Serviciile furnizate prin mijloace radioelectronice în sensul alin.(2) lit.c) cuprind:

a) furnizare şi găzduire de site-uri pe internet, mentenanţă la distanţă a programelor şi echipamentelor;

b) furnizare de software şi actualizarea acestora;

c) furnizare de imagini, texte şi informaţii şi punerea la dispoziţie a unor baze de date;

d) furnizare de muzică, filme şi jocuri, inclusiv jocuri de noroc şi pariuri din cadrul emisiunilor, sau de manifestări politice, culturale, artistice, sportive, ştiinţifice şi de divertisment;

e) furnizare de servicii de învăţământ la distanţă.

(4) Locul livrării serviciilor care nu au fost enumerate la alin.(1)–(3) se consideră sediul sau, în cazul în care acesta lipseşte, domiciliul ori reşedinţa persoanei care prestează serviciile respective.

[Art.111 în redacţia Legii nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.111 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.111 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.111 completat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]
[Art.111 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Capitolul 9
ADMINISTRAREA T.V.A.

Articolul 112. Înregistrarea subiectului impozabil

(1) Subiectul care desfăşoară activitate de întreprinzător, cu excepţia autorităţilor publice, instituţiilor publice, specificate la art.51, exceptînd instituţiile de învăţământ publice, este obligat să se înregistreze ca contribuabil al T.V.A. dacă el, într-o oricare perioadă de 12 luni consecutive, a efectuat livrări de mărfuri, servicii în sumă ce depăşeşte 1,2 milioane de lei, cu excepţia livrărilor scutite de T.V.A. fără drept de deducere şi a celor care nu constituie obiect impozabil în conformitate cu art.95 alin.(2). Subiectul este obligat să înştiinţeze oficial Serviciul Fiscal de Stat,

completînd formularul respectiv, şi să se înregistreze nu mai tîrziu de ultima zi a lunii în care a avut loc depăşirea. Subiectul se consideră înregistrat din prima zi a lunii următoare celei în care a avut loc depăşirea.

(2) Subiectul care desfăşoară activitate de întreprinzător are dreptul să se înregistreze în calitate de contribuabil al T.V.A. dacă el preconizează efectuarea livrărilor impozabile de mărfuri sau servicii. Subiectul se consideră înregistrat din prima zi a lunii următoare celei în care a fost depusă la Serviciul Fiscal de Stat cererea de înregistrare, cu excepţia cazurilor prevăzute la alin.(1).

(3) La înregistrarea subiectului impozabil, Serviciul Fiscal de Stat este obligat să-i elibereze certificatul de înregistrare, aprobat în modul stabilit, cu indicarea:

a) denumirii (numelui) şi adresei juridice ale subiectului impozabil;

b) datei înregistrării;

c) codului fiscal al subiectului impozabil.

(4) Subiectul care desfăşoară activitate de întreprinzător şi care beneficiază de import de servicii, cu excepţia celor scutite de T.V.A. fără drept de deducere, a căror valoare, fiind adăugată la valoarea livrărilor de mărfuri, servicii, efectuate pe parcursul oricăror 12 luni consecutive, cu excepţia livrărilor scutite de T.V.A. fără drept de deducere şi a celor care nu constituie obiect impozabil în conformitate cu art.95 alin.(2), depăşeşte 1,2 milioane de lei este obligat să se înregistreze ca contribuabil al T.V.A. în modul stabilit la alin.(1) din prezentul articol.

[Art.112 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.112 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.112 completat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.112 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.112 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.112 modificat prin Legea nr.194 din 15.07.2010,în vigoare 01.09.2010]
[Art.112 completat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.112 modificat prin Legea nr.51-XVI din 02.03.2007, în vigoare 23.03.2007]

Articolul 112[1]. Înregistrarea subiecţilor impozabili care efectuează investiţii (cheltuieli) capitale

[Art.112[1] abrogat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.112[1] modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.112[1] introdus prin Legea nr.299-XVI din 21.12.2007, în vigoare 11.01.2008]
Notă: Art.112[1] introdus prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007 a fost abrogat prin Legea nr.299-XVI din 21.12.2007, în vigoare 11.01.2008
[Art.112[1] introdus prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]

Articolul 113. Anularea înregistrării

(1) În cazul suspendării livrărilor supuse T.V.A., subiectul impozabil este obligat să informeze despre aceasta Serviciul Fiscal de Stat. Anularea înregistrării ca contribuabil al T.V.A. se efectuează în modul stabilit de Serviciul Fiscal de Stat.

(2) Serviciul Fiscal de Stat este în drept să anuleze de sine stătător înregistrarea contribuabilului T.V.A. în cazul în care:

[Lit.a) alin.(2) art.113 abrogată prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]

b) subiectul impunerii nu a prezentat declaraţie privind T.V.A. pentru fiecare perioadă fiscală;

c) informaţia prezentată despre sediul subiectului şi sediul subdiviziunilor acestuia este neveridică;

d) subiectul impunerii aflat în proces de lichidare nu a depus cererea privind anularea înregistrării ca contribuabil al T.V.A în legătură cu lichidarea pînă la începerea controlului fiscal.

(3) În momentul anulării înregistrării contribuabilului T.V.A., el se consideră ca subiect care a efectuat o livrare impozabilă a stocurilor sale de mărfuri şi a mijloacelor fixe pentru care, la momentul procurării lor, T.V.A. a fost dedusă şi trebuie să achite datoria la T.V.A. pentru această livrare. Valoarea impozabilă a livrării respective se consideră valoarea ei de piaţă, iar pentru activele supuse amortizării – valoarea cea mai mare dintre valoarea contabilă şi valoarea de piaţă.

(4) Data anulării înregistrării ca contribuabil al TVA se consideră data întocmirii actului de control în a cărui bază este emisă decizia conducerii Serviciului Fiscal de Stat privind anularea înregistrării.

(5) În cazul suspendării activităţii subiectului impozabil în conformitate cu legislaţia în vigoare, înregistrarea în calitate de contribuabil al T.V.A. nu se anulează, iar perioada de suspendare a activităţii nu se ia în calcul la aprecierea plafonului stabilit la alin.(2) lit.a). În cazul efectuării livrărilor în perioada de suspendare a activităţii, obligaţiile şi drepturile contribuabilului T.V.A. se restabilesc din prima zi a lunii în care au fost efectuate aceste livrări.

(6) În cazul lichidării, anularea înregistrării ca contribuabil al T.V.A. se efectuează în baza cererii depuse de contribuabil pînă la data începerii controlului fiscal în legătură cu lichidarea agentului economic. Dacă contribuabilul nu depune cererea respectivă pînă la data începerii controlului fiscal în legătură cu lichidarea agentului economic, anularea înregistrării ca contribuabil al T.V.A. se efectuează în temeiul alin.(2) lit.d).

[Art.113 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.113 completat prin Legea nr.104 din 09.06.2017, în vigoare 07.07.2017]
[Art.113 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.113 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.113 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.113 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.113 completat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.113 modificat prin Legea nr.51-XVI din 02.03.2007, în vigoare 23.03.2007]

Articolul 114. Perioada fiscală privind T.V.A.

(1) Perioada fiscală privind T.V.A. constituie o lună calendaristică, începînd cu prima zi a lunii.

(2) În cazul anulării înregistrării, ultima perioadă fiscală începe în prima zi a lunii în care a avut loc anularea şi se termină în ultima zi a lunii cînd a intrat în vigoare actul cu privire la anularea înregistrării.

Articolul 115. Declararea T.V.A. şi achitarea ei

(1) Fiecare subiect impozabil, specificat la art.94 lit.a) şi/sau lit.c), este obligat să prezinte declaraţia privind T.V.A. pentru fiecare perioadă fiscală. Declaraţia se întocmeşte pe un formular oficial, care este prezentat la Serviciul Fiscal de Stat nu mai tîrziu de data de 25 a lunii care urmează după încheierea perioadei fiscale.

(1^1) Declaraţia privind T.V.A. se prezintă utilizînd, în mod obligatoriu, metode automatizate de raportare electronică, în condiţiile stipulate la art.187 alin.(2^1).

(2) Fiecare subiect impozabil trebuie să verse la buget suma T.V.A., care urmează a fi achitată pentru fiecare perioadă fiscală, cel tîrziu la data stabilită pentru prezentarea declaraţiei pe această perioadă, cu excepţia achitării T.V.A. în buget:

a) pentru serviciile aferente importului de mărfuri, a cărei achitare se face la momentul importului mărfii;

b) pentru serviciile importate, a cărei achitare se face la momentul efectuării plăţii, inclusiv a plăţii prealabile pentru serviciul de import.

[Art.115 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.115 modificat prin Legea nr.64 din 11.04.2014, în vigoare 09.07.2014]
[Art.115 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.115 completat prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 01.01.2012]
[Art.115 modificat prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 04.04.2011]

Articolul 116. Ajustarea sumei T.V.A. în cazul datoriilor compromise

(1) Dacă, după includerea în declaraţia privind T.V.A. a sumei T.V.A. calculate pe livrarea efectuată, toată suma sau o parte a ei se consideră, conform legislaţiei, drept datorie compromisă, subiectul impozabil are dreptul la ajustarea sumei T.V.A. calculate începînd cu perioada fiscală în care s-a constatat datoria compromisă. Suma T.V.A. care urmează a fi ajustată este egală cu suma T.V.A. calculată pe livrarea care corespunde sumei datoriei compromise nerambursate.

(2) Dacă suma datoriei compromise se restituie subiectului impozabil după ajustarea sumei T.V.A. calculate conform prevederilor alin.(1), această sumă se consideră ca plată pentru următoarea livrare impozabilă efectuată la momentul primirii sumei datoriei compromise.

(3) Dacă, după includerea în declaraţia privind T.V.A. a sumei T.V.A. în baza facturii fiscale primite, toată suma sau o parte a ei se consideră, conform legislaţiei, drept datorie compromisă, subiectul impozabil va exclude din deducere suma T.V.A. care corespunde sumei datoriei compromise neachitate.

[Art.116 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.116 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.116 completat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 117. Factura fiscală

(1) Subiectul impozabil care efectuează o livrare impozabilă pe teritoriul ţării este obligat să prezinte cumpărătorului (beneficiarului) factura fiscală pe livrarea în cauză. Prezentarea facturii fiscale se efectuează la momentul apariţiei obligaţiei fiscale, stabilit prin art.108, cu excepţia cazurilor prevăzute de prezentul cod. Pentru livrările impozitate conform art.104 lit.a), eliberarea facturii fiscale nu este obligatorie.

(1^1) Subiectul impozabil inclus în lista privind utilizarea obligatorie a facturii fiscale electronice (*e*-factura), aprobată de Serviciul Fiscal de Stat, la efectuarea livrării impozabile pe teritoriul ţării, este obligat să prezinte cumpărătorului (beneficiarului) pentru livrarea în cauză factura fiscală electronică, eliberată în modul stabilit de Serviciul Fiscal de Stat.

(1^2) La efectuarea livrării impozabile în cadrul achiziţiilor publice pe teritoriul ţării, subiectul impozabil este obligat să prezinte cumpărătorului (beneficiarului) pentru livrarea în cauză factura fiscală electronică (*e*-factura), eliberată în modul stabilit de Serviciul Fiscal de Stat.

(1^3) Începînd cu 1 iulie 2019, la efectuarea livrării impozabile în cadrul achiziţiilor publice pe teritoriul ţării, subiectul impozabil este obligat să prezinte cumpărătorului (beneficiarului) pentru livrarea respectivă factura fiscală electronică (*e*-factura). Prevederile prezentului alineat nu se aplică pentru livrările de energie electrică, de energie termică, de gaz natural, pentru serviciile de comunicaţii electronice şi serviciile comunale.

(2) Factura fiscală trebuie să includă următoarele informaţii:

1) numărul curent al facturii/facturii fiscale;

2) denumirea (numele), adresa şi codul fiscal al furnizorului;

3) data eliberării facturii/facturii fiscale;

4) data livrării, dacă ea nu corespunde cu data eliberării facturii/facturii fiscale;

5) denumirea (numele), adresa şi codul fiscal al cumpărătorului;
6) tipul livrării;
7) pentru fiecare tip de livrare de mărfuri, servicii:
a) cantitatea mărfii;
a[1]) preţul de achiziţie/livrare şi mărimea adaosului comercial cumulativ – în cazul livrării mărfurilor social importante;
b) preţul unui articol de marfă fără T.V.A.;
c) cota T.V.A.;

[Lit.d) pct.7) alin.(2) art.117 abrogată prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]

e) suma totală a livrării de mărfuri, servicii, care urmează a fi achitată;
f) suma totală a T.V.A.
(3) Pentru vînzarea cu amănuntul şi prestările de servicii în locurile special amenajate şi în cadrul comerţului electronic, cu plata în numerar şi/sau prin intermediul instrumentelor de plată fără numerar, eliberarea facturii fiscale nu este obligatorie (cu excepţia cazurilor cînd este solicitată de cumpărător), dacă sînt respectate următoarele condiţii:
a) subiectul impozabil ţine evidenţa sumei primite şi achitate în numerar şi/sau prin intermediul instrumentelor de plată fără numerar la fiecare punct comercial şi de prestări servicii cu utilizarea maşinilor de casă şi de control, prin intermediul serviciilor instituţiilor financiare, ale Întreprinderii de Stat „Poşta Moldovei", prin intermediul altor prestatori de servicii de plată. Înregistrarea prin maşina de casă şi de control se efectuează în momentul primirii sumei în numerar şi/sau achitării sumei cu instrument de plată fără numerar, cu excepţia sumelor achitate cu instrument de plată fără numerar în cadrul comerţului electronic. La sfîrşitul fiecărei zile de lucru, în registrul maşinii de casă şi de control se înscriu datele raportului de închidere zilnică a maşinii de casă şi de control;
b) la sfîrşitul fiecărei zile de lucru, în documentaţia de evidenţă este înscrisă suma totală a T.V.A. pe livrările efectuate, iar în documentul de evidenţă a valorilor materiale procurate se introduc datele din facturile fiscale care au fost achitate în numerar şi/sau prin intermediul instrumentelor de plată fără numerar.

[Alin.(3[1]) art.117 abrogat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]

(4) În cazul produselor digitale exportate sub formă de servicii livrate pe cale electronică şi achitate prin intermediul cardurilor sistemelor internaţionale de plăţi, eliberarea facturii fiscale nu este obligatorie.
(5) La livrarea energiei electrice, energiei termice, apei, gazului şi serviciilor către populaţie cu plată în numerar, inclusiv prin intermediul serviciilor instituţiilor financiare, ale Întreprinderii de Stat "Poşta Moldovei", ale altor prestatori de servicii de plată, eliberarea facturilor fiscale de către furnizorii mărfurilor, serviciilor nu se efectuează.

[Art.117 completat prin Legea nr.229 din 01.11.2018, în vigoare 01.01.2019]
[Art.117 completat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2019]
[Art.117 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.117 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.117 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.117 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.117 completat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]
[Art.117 completat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

[Art.117 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.117 modificat prin Legea nr.273-XVI din 18.12.2008, în vigoare 13.01.2009]

Articolul 117[1]. Cazuri speciale de eliberare a facturilor fiscale

(1) La efectuarea livrărilor de mărfuri, în cazul în care acestea se transportă, data eliberării facturii fiscale este data la care începe transportul lor, cu excepţia cazurilor specificate la alin.(11) şi (13).

(2) La efectuarea livrărilor regulate de mărfuri, servicii (energie electrică, termică, apă, gaz etc.) pe parcursul unei perioade, furnizorii eliberează factură fiscală pentru perioada în care a fost efectuată livrarea, odată cu prezentarea către cumpărător a contului.

[Alin.(2[1]) art.117[1] abrogat prin Legea nr.172 din 27.07.2018, în vigoare 24.08.2018]

(2[2]) La livrarea energiei termice şi apei calde către operatorii reţelelor de distribuţie a energiei termice şi apei calde, producătorul, în baza informaţiei prezentate de operatorii reţelelor de distribuţie a energiei termice şi apei calde, eliberează factura fiscală cu divizarea volumelor în funcţie de cota T.V.A. aplicată.

(2[3]) La livrarea energiei electrice către operatorii reţelelor de distribuţie şi furnizorii energiei electrice, producătorul, în baza informaţiei prezentate de furnizorii energiei electrice, eliberează factura fiscală cu divizarea volumului de energie electrică în funcţie de cota T.V.A. aplicată.

[Alin.(3) art.117[1] abrogat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]

(4) La livrările de producţie agricolă şi de mărfuri, servicii către proprietarii de teren agricol în contul plăţii pentru arenda pământului, factura fiscală se eliberează de arendaş în ultima zi a lunii în care a avut loc livrarea, la valoarea totală a livrării, cu anexarea informaţiei despre beneficiari, ce conţine indicatorii specificaţi în factura fiscală şi semnătura ologrfă a beneficiarilor.

(5) La transmiterea dreptului de utilizare a produsului informaţional, factura fiscală se eliberează de către autor sau de titularul dreptului de autor la data stabilită pentru achitarea folosirii produsului informaţional, indiferent de faptul dacă transmiterea dreptului de autor are loc în baza contractului privind transmiterea dreptului de autor exclusiv sau neexclusiv.

(6) Eliberarea de către comitent a facturii fiscale se efectuează la transmiterea mărfurilor la comisionar. La livrarea mărfii către cumpărător (beneficiar), comisionarul eliberează factura fiscală în nume propriu. În măsura în care execută însărcinarea comitentului, comisionarul îi eliberează factura fiscală.

(7) La executarea însărcinării comitentului de a procura marfă pentru ca, ulterior, să o predea acestuia, comisionarul eliberează factura fiscală în nume propriu la predarea mărfii către comitent. În măsura în care execută însărcinarea comitentului, comisionarul îi eliberează factura fiscală.

(8) Factura fiscală eliberată de fondatorul administrării se prezintă administratorului fiduciar. La livrarea de mărfuri, servicii către cumpărătorul (beneficiarul) final, administratorul fiduciar eliberează factura fiscală în nume propriu. Pe măsura acordării serviciului de administrare a patrimoniului, administratorul fiduciar eliberează fondatorului administrării factura fiscală.

(9) La primirea plăţii înainte de efectuarea livrării, factura fiscală se eliberează, după caz, la primirea plăţii sau la efectuarea livrării în următoarele situaţii:

a) comercializarea de către întreprinderile de alimentaţie publică a produselor alimentare de fabricaţie proprie şi a mărfurilor către cumpărătorul (beneficiarul) care este subiect al activităţii de

întreprinzător şi care plăteşte în prealabil deservirea la întreprinderea de alimentaţie publică pentru o anumită perioadă, factura fiscală eliberîndu-se în momentul efectuării prealabile a plăţii;

b) abonarea la publicaţiile periodice impozabile cu T.V.A., factura fiscală eliberîndu-se la primirea plăţii în prealabil;

c) livrarea serviciilor de telefonie mobilă prin achitare în prealabil, eliberîndu-se factura fiscală în momentul, stabilit prin contract, al efectuării plăţii pentru serviciile acordate.

(10) Refacturarea cheltuielilor compensate se efectuează prin înscrierea lor într-un rînd separat în factura fiscală eliberată pentru livrarea de mărfuri, servicii. În cazul în care livrarea de mărfuri, servicii lipseşte, refacturarea cheltuielilor compensate se efectuează prin eliberarea facturii fiscale în care se vor înscrie doar aceste cheltuieli.

(11) În cazul în care valoarea impozabilă a livrării impozabile de mărfuri se formează în momentul primirii acestora de către cumpărător ca rezultat al determinării calităţii, masei şi calităţilor de consum ale mărfurilor, la expedierea acestora se eliberează factura fiscală/avizul de însoţire a mărfurilor fără completarea indicatorilor obligatorii care, la momentul expedierii mărfurilor, nu sînt indicaţi.

După stabilirea valorii impozabile a livrării respective, în baza avizului de însoţire a mărfurilor, furnizorul prezintă cumpărătorului factura fiscală, în care se reflectă numerele şi seriile avizelor de însoţire a mărfurilor, şi informaţia despre livrările efectuate. La efectuarea multiplă a unor astfel de livrări în decursul unei luni, furnizorul, în baza avizelor de însoţire a mărfurilor, eliberează cel puţin o dată pe lună factura fiscală pe valoarea livrărilor efectuate.

(12) La ajustarea valorii impozabile a livrării impozabile de mărfuri, de servicii după livrarea sau achitarea lor, furnizorul eliberează factura fiscală cu reflectarea în aceasta a denumirii mărfurilor, serviciilor la care a fost modificată valoarea impozabilă, a obligaţiei fiscale ajustate privind T.V.A. şi a mărimii ajustării valorii impozabile a mărfurilor, serviciilor care se indică cu semnul „minus” la micşorare şi cu semnul „plus” la majorare.

(13) La transportarea mărfurilor, furnizorul are dreptul să emită avize de însoţire a mărfurilor. În cazul în care furnizorul emite avize de însoţire a mărfurilor, acesta eliberează factura fiscală în baza avizelor emise, pînă la sfîrşitul perioadei fiscale în care au fost emise avizele respective.

[Art.117[1] modificat prin Legea nr.302 din 30.11.2018, în vigoare 12.12.2018]
[Art.117[1] completat prin Legea nr.229 din 01.11.2018, în vigoare 01.11.2018]
[Art.117[1] modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.117[1] completat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.117[1] modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.117[1] modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.01.2015]
[Art.117[1] modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.117[1] modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.117[1] introdus prin Legea nr.273-XVI din 18.12.2008, în vigoare 13.01.2009]

Articolul 118. Evidenţa mărfurilor, serviciilor

(1) Fiecare subiect impozabil este obligat să ţină evidenţa întregului volum de mărfuri, servicii livrate şi a valorilor materiale, serviciilor procurate. În comerţul cu amănuntul, în sfera prestării serviciilor, subiecţii impozabili sînt obligaţi să ţină zilnic evidenţa tuturor mărfurilor livrate, serviciilor prestate achitate în numerar. Registrele de evidenţă a procurării şi livrării de mărfuri, servicii trebuie întocmite în termen de o lună de la încheierea perioadei fiscale privind T.V.A.

(2) Registrul de evidenţă a procurării de mărfuri, servicii trebuie să includă:

a) seria şi numărul facturii fiscale şi/sau seria şi numărul declaraţiei de import şi/sau numărul documentului confirmativ pentru importul de servicii;

b) data primirii facturii fiscale şi/sau data din declaraţie în regim liber de vamă şi/sau data plăţii T.V.A. la servicii şi numărul documentului de plată;

c) denumirea (numele) furnizorului;

d) descrierea succintă a livrării;

e) valoarea totală a livrării fără T.V.A.;

f) suma totală a T.V.A..

(3) Facturile fiscale pe valorile materiale, serviciile procurate/ livrate se înregistrează în registrele respective în ordinea primirii/ eliberării lor. Facturile fiscale deteriorate sau anulate se păstrează la subiectul impozabil.

(4) Înscrierea în registrul de evidenţă a livrării de mărfuri, servicii trebuie să includă:

a) seria şi numărul facturii fiscale;

b) data eliberării ei;

c) denumirea (numele) cumpărătorului (beneficiarului);

d) descrierea succintă a livrării;

e) valoarea totală a livrării prezentată pentru a fi achitată fără T.V.A.;

f) suma totală a T.V.A.;

g) suma rabatului, dacă acesta se oferă.

(5) Pentru fiecare perioadă fiscală privind T.V.A. se ţine o evidenţă generalizată, care include:

a) suma T.V.A. pe valorile materiale, serviciile procurate;

b) suma T.V.A. pe mărfurile, serviciile livrate;

c) ajustările care influenţează suma T.V.A.;

d) suma netă a T.V.A. care trebuie achitată la buget sau suma excesivă netă a T.V.A. care urmează a fi trecută în cont;

e) suma T.V.A. vărsată la buget;

f) suma excesivă a T.V.A. raportată la perioada fiscală următoare;

g) suma T.V.A. supusă rambursării de la buget.

[Art.118 completat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

[Art.118 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 118[1]. Registrul general electronic al facturilor fiscale

(1) Factura fiscală eliberată se supune înregistrării obligatorii de către furnizorul subiect al impunerii cu T.V.A. în Registrul general electronic al facturilor fiscale, în forma şi în modul stabilit de Serviciul Fiscal de Stat, în cazul în care totalul valorii impozabile a livrării impozabile cu T.V.A., inclusiv al valorii impozabile ajustate în condiţiile art.98, depăşeşte suma de 100000 lei.

[Alin.(1) art.118[1] în redacţia Legii nr.172 din 12.07.2013, în vigoare 09.08.2013]

(1[1]) Factura fiscală eliberată urmează să fie înregistrată în Registrul general electronic al facturilor fiscale în termen de 10 zile lucrătoare de la data eliberării.

[Alin.(1[1]) art.118[1] în redacţia Legii nr.172 din 12.07.2013, în vigoare 09.08.2013]

[Alin.(1[1]) art.118[1] introdus prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 01.07.2012]

(2) Cumpărătorul are dreptul să verifice corespunderea datelor din factura fiscală eliberată de furnizor cu datele din Registrul general electronic al facturilor fiscale.

(3) Prevederile prezentului articol nu se aplică faţă de facturile fiscale electronice.

[Art.118[1] completat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.118[1] completat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.118[1] modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]
[Art.118[1] introdus prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 118[2]. Modul şi termenele de eliberare a formularelor de facturi fiscale, a seriei şi diapazonului de numere

(1) Formularele de facturi fiscale se eliberează contra plată, în baza unei cereri scrise, în care se indică numărul de formulare solicitat, depusă de către plătitorul de T.V.A. la subdiviziunea Serviciului Fiscal de Stat în a cărei rază de deservire acesta este înregistrat, iar în cazul marilor contribuabili plătitori de T.V.A. – la Serviciul Fiscal de Stat. Prevederile prezentului alineat nu se aplică contribuabililor obligaţi să utilizeze facturi fiscale electronice.

(2) În termen de 5 zile lucrătoare, Serviciul Fiscal de Stat examinează cererea depusă şi asigură eliberarea numărului solicitat al formularelor de facturi fiscale sau informează contribuabilul despre respingerea cererii dacă, în cadrul termenului stabilit în prezentul alineat, a fost iniţiată procedura de anulare a înregistrării contribuabilului în calitate de plătitor de TVA.

(3) Prima zi a termenului stabilit la alin.(2) se consideră următoarea zi lucrătoare ce urmează după ziua în care a fost depusă cererea de eliberare a formularelor de facturi fiscale.

(4) Pentru contribuabilii care îşi exercită dreptul la imprimarea de sine stătător a facturilor fiscale, seria şi diapazonul de numere se eliberează conform modului stabilit de Serviciul Fiscal de Stat.

[Art.118[2] completat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.118[2] modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.118[2] completat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.118[2] introdus prin Legea nr.118 din 23.05.2013, în vigoare 21.06.2013]

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI **Dumitru MOŢPAN**

Chişinău, 17 decembrie 1997.
Nr.1415-XIII.

Notă: Titlul IV aprobat prin Legea nr.1053-XIV din 16.06.2000. Publicat în Monitorul Oficial al R.Moldova nr.139-140/992 din 02.11.2000. Intră în vigoare de la 01.01.2001 conform Legii nr.1054-XIV din 16.06.2000

TITLUL IV
ACCIZELE

Notă: În cuprinsul titlului IV, cuvîntul "(coniacurile)" se exclude, conform Legii nr.280-XVI din 14.12.2007, în vigoare 30.05.2008

Capitolul 1
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 119. Noţiuni

În sensul prezentului titlu, se definesc următoarele noţiuni:

1) *Acciză* – impozit de stat care se percepe, direct sau indirect, asupra următoarelor mărfuri de consum:

a) alcool etilic şi băuturi alcoolice;
b) tutun prelucrat;
c) petrolul şi derivatele lui;
d) caviar şi înlocuitori de caviar;
e) parfumuri şi apă de toaletă;
f) îmbrăcăminte din blană;
g) mijloace de transport de la poziţia tarifară 8703;
h) alte mărfuri specificate în anexa nr.1 la prezentul titlu.

2) *Certificat de acciză* – document eliberat de Serviciul Fiscal de Stat antrepozitarului autorizat, care atestă înregistrarea acestuia şi îi atribuie dreptul de a efectua tranzacţii cu mărfurile supuse accizelor.

3) *Antrepozit fiscal* – totalitatea locurilor, determinate în certificatul de acciză, în care mărfurile supuse accizelor sînt produse, transformate, deţinute sau expediate (transportate) de către antrepozitarul autorizat în activitatea sa, în cadrul cărora nu se calculează şi nu se achită accizele.

4) *Antrepozitar autorizat* – persoană fizică sau juridică autorizată de Serviciul Fiscal de Stat, în cadrul activităţii sale, să producă, să transforme, să deţină sau să expedieze (transporte) mărfuri supuse accizelor într-un antrepozit fiscal.

5) *Expediere (transportare)* – deplasare, transmitere a mărfurilor supuse accizelor din/în antrepozitul fiscal.

6) *Informaţie despre expediere (transportare)* – înscriere făcută în registrul de evidentă a mărfurilor expediate (transportate).

7) *Tutun prelucrat* – tutunul care reprezintă:
a) ţigarete cu filtru şi fără filtru;
b) trabucuri şi ţigări de foi;
c) tutun pentru fumat:
– tutun pentru fumat tăiat fin, destinat rulării în ţigarete;
– alte tipuri de tutun pentru fumat.

[Art.119 în redacţia Legii nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.119 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.119 modificat prin Legea nr.267 din 01.11.2013, în vigoare 01.01.2014 - pentru raioanele Basarabeasca, Ocniţa, Rîşcani şi municipiul Chişinău; pentru celelalte raioane, municipiul Bălţi şi UTA Găgăuzia - în vigoare 01.01.2015]

Capitolul 2
SUBIECŢII IMPUNERII, OBIECTELE IMPUNERII ŞI BAZA IMPOZABILĂ

Articolul 120. Subiecţii impunerii

Subiecţi ai impunerii sînt:

a) antrepozitarul autorizat care produce şi/sau prelucrează mărfuri supuse accizelor pe teritoriul Republicii Moldova;

b) persoanele juridice şi persoanele fizice care importă mărfuri supuse accizelor.

[Art.120 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.120 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

Articolul 121. Obiectele impunerii şi baza impozabilă

(1) Obiecte ale impunerii sînt mărfurile supuse accizelor, specificate în anexele la prezentul titlu.

(2) Baza impozabilă o constituie:

a) volumul în expresie naturală, dacă cotele accizelor, inclusiv în cazul importului, sînt stabilite în sumă absolută la unitatea de măsură a mărfii;

b) valoarea mărfurilor, fără a ţine cont de accize şi T.V.A., dacă pentru aceste mărfuri sînt stabilite cote *ad valorem* în procente ale accizelor, cu excepţia art.123^1;

c) valoarea în vamă a mărfurilor importate, determinată conform legislaţiei vamale, precum şi impozitele şi taxele ce urmează a fi achitate la momentul importului, fără a ţine cont de accize şi T.V.A., dacă pentru mărfurile în cauză sînt stabilite cote *ad valorem* în procente ale accizelor, cu excepţia art.123^1.

[Art.121 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 01.01.2013]

Notă: Art.121 completat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, a fost completat ulterior prin Legea nr.299-XVI din 21.12.2007, în vigoare 11.01.2008

[Lit.b) art.121 completată prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]

Capitolul 3
COTELE ACCIZELOR, MODUL DE CALCULARE ŞI TERMENELE DE ACHITARE

Articolul 122. Cotele accizelor şi momentul impunerii accizelor

(1) Cotele accizelor, conform anexelor la prezentul titlu, se stabilesc:

a) în sumă absolută la unitatea de măsură a mărfii;

b) *ad valorem* în procente de la valoarea mărfurilor, fără a ţine cont de accize şi T.V.A., sau de la valoarea în vamă a mărfurilor importate, luînd în considerare impozitele şi taxele ce urmează a fi achitate la momentul importului, fără a ţine cont de accize şi T.V.A.

[Alin.(2) art.122 abrogat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

(3) Mărfurile sînt supuse accizelor la momentul:

a) expedierii (transportării) acestora din antrepozitul fiscal;

b) importului acestora în Republica Moldova.

[Art.122 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.122 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.122 completat prin Legea nr.324 din 27.12.2012, în vigoare 11.01.2013]
[Art.122 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 01.01.2013]

Articolul 123. Modul de calculare şi termenele de achitare a accizelor

(1) Subiecţii impunerii specificaţi la art.120 lit.a), care expediază (transportă) mărfuri supuse accizelor din antrepozitul fiscal:

a) calculează accizele pornind de la volumul mărfurilor în expresie naturală sau de la valoarea acestora (în dependenţă de cotă – în sumă absolută sau *ad valorem* în procente);

b) achită accizele la momentul expedierii (transportării) mărfurilor din antrepozitul fiscal conform cotelor stabilite în anexa nr.1 la prezentul titlu.

(2) În cazul transmiterii mărfurilor supuse accizelor cu plată sau cu titlu gratuit, inclusiv în contul salariului, angajaţilor antrepozitarului autorizat, altor persoane, în cazul atribuirii mărfurilor de către antrepozitarul autorizat sau de către membrii familiei acestuia, precum şi în cazul deplasării în alt mod a mărfurilor din antrepozitul fiscal, achitarea accizelor se efectuează în modul specificat la alin.(1).

(3) Accizele la mărfurile importate se calculează şi se achită de către subiecţii impunerii specificaţi la art.120 lit.b) pînă la depunerea declaraţiei vamale sau pînă la data prelungirii termenului de plată. În cazul în care pentru importul de mărfuri nu se percep drepturile de import,

mărfurile se consideră importate ca şi cum ar fi fost supuse drepturilor de import, cu respectarea reglementărilor stabilite de legislaţia vamală pentru regimul vamal de import.

[Alin.(4) art.123 abrogat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]

(5) Mărfurile supuse accizelor, îmbuteliate în ambalaj pentru consum final, cum ar fi votca, lichiorurile şi alte băuturi alcoolice, vermuturile şi alte vinuri din struguri proaspeţi, alte băuturi fermentate de la poziţiile tarifare 2205 şi 220600, divinurile, comercializate, transportate sau depozitate pe teritoriul Republicii Moldova sau importate pentru comercializare pe teritoriul ei, precum şi mărfurile supuse accizelor, îmbuteliate în ambalaj pentru consum final, procurate de la agenţii economici rezidenţi aflaţi pe teritoriul Republicii Moldova care nu au relaţii fiscale cu sistemul ei bugetar, sînt pasibile marcării obligatorii cu "Timbru de acciz". Marcarea se efectuează în timpul fabricării mărfurilor supuse accizelor sau pînă la importarea acestora, iar în cazul mărfurilor fabricate pe teritoriul Republicii Moldova – pînă la momentul expedierii (transportării) acestora din antrepozitul fiscal. Modul de procurare şi de utilizare a "Timbrelor de acciz" este stabilit de către Guvern.

(5^1) Articolele din tutun comercializate, transportate sau depozitate pe teritoriul Republicii Moldova ori importate pentru comercializare pe teritoriul ei, precum şi mărfurile procurate de la agenţii economici rezidenţi aflaţi pe teritoriul Republicii Moldova, dar care nu au relaţii fiscale cu sistemul ei bugetar, sînt pasibile marcării obligatorii cu timbru de acciz. Marcarea se efectuează în procesul fabricării mărfurilor supuse accizelor sau pînă la importarea acestora, iar a mărfurilor fabricate pe teritoriul Republicii Moldova – pînă la momentul expedierii (transportării) acestora din antrepozitul fiscal. Modul şi termenele de procurare, utilizare şi de circulaţie a timbrelor de acciz se stabileşte de Guvern.

(6) Nu sînt marcate obligatoriu cu "Timbru de acciz":

a) vinurile spumoase şi spumante, divinurile în sticle de suvenire cu capacitatea de pînă la 0,25 litri, de 1,5 litri, de 3 litri şi de 6 litri;

b) producţia alcoolică cu conţinutul de alcool etilic de pînă la 7% în volum şi berea;

c) mărfurile supuse accizelor, plasate în regimurile vamale tranzit, antrepozit vamal, admitere temporară, magazin, bar şi restaurant duty free;

d) mărfurile supuse accizelor, fabricate pe teritoriul Republicii Moldova şi expediate de către producător pentru export;

e) alcoolul etilic nedenaturat (poziţiile tarifare 2207 şi 2208) utilizat în scopuri medicale.

(8) În cazul în care mărfurile supuse accizelor se expediază (se transportă), se importă într-o formă ce nu corespunde unităţilor de măsură în care sînt stabilite cotele accizelor, impozitarea (aplicarea timbrelor de acciz) se efectuează pe baza cotelor aprobate, recalculîndu-se volumele în unitatea de măsură dată. În mod similar se efectuează recalcularea accizelor la spirt, în funcţie de conţinutul de alcool absolut.

(9) În cazul în care mărfurile supuse accizelor pasibile marcării cu timbru de acciz se expediază (se transportă), se importă într-o formă ce nu corespunde unităţilor de măsură în care sînt stabilite cotele accizelor, acestor mărfuri li se aplică un singur timbru de acciz, a cărui valoare se determină la momentul expedierii (transportării), importării mărfurilor în cauză, pornindu-se de la cotele aprobate, recalculate în unitatea de măsură necesară.

(10) Pentru autoturismele de lux, accizele se calculează ca sumă a accizei determinate conform cotei accizei stabilite în funcţie de termenul de exploatare şi capacitatea cilindrică şi a accizei în mărime de 2% din valoarea în vamă a autoturismului importat. Prin autoturism de lux se înţelege autoturismul a cărui valoare în vamă constituie 1,5 milioane de lei şi mai mult.

(11) La plasarea în regim vamal de import a mijloacelor de transport supuse accizelor, conform prevederilor art.20 alin.(4^2) din Codul vamal şi ale art.10 alin.(1^1) din Legea nr.1569/2002 cu privire la modul de introducere şi scoatere a bunurilor de pe teritoriul Republicii Moldova de către persoane fizice, cuantumul accizei se calculează reieşind din cota aferentă termenului de exploatare a mijlocului de transport de 10 ani.

[Art.123 completat prin Legea nr.302 din 30.11.2018, în vigoare 12.12.2018]
[Art.123 completat prin Legea nr.172 din 27.07.2018, în vigoare 24.08.2018]
[Art.123 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.123 completat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.123 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
Notă: Se declară neconstituţional alin.(7) art.123 conform Hot. Curţii Constituţionale nr.17 din 29.05.2014, în vigoare 29 mai 2014
[Art.123 completat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.123 modificat prin Legea nr.262 din 16.11.2012, în vigoare 11.02.2013]
[Art.123 completat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 01.01.2013]
[Art.123 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]
[Art.123 modificat prin Legea nr.33 din 06.03.2012, în vigoare 25.05.2012]
[Art.123 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.123 modificat prin Legea nr.280-XVI din 14.12.2007, în vigoare 01.01.2010]
[Art.123 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

Articolul 123^1. Modul de calculare a accizelor la ţigarete

(1) Ţigaretele cu filtru şi fără filtru (poziţia tarifară 240220) fabricate în Republica Moldova şi cele importate fac obiectul unei accize *ad valorem* calculate la preţul maxim de vînzare cu amănuntul, precum şi al unei accize calculate pe unitatea de produs.

(2) La ţigaretele cu filtru şi fără filtru, accizele se calculează ca sumă a accizelor determinate prin aplicarea (înmulţirea) cotei stabilite în sumă absolută la volumul în expresie naturală (1000 bucăţi) la momentul expedierii din antrepozitul fiscal sau la momentul importării şi a accizelor determinate prin aplicarea (înmulţirea) cotei *ad valorem* în procente, stabilită la preţul maxim de vînzare cu amănuntul.

(3) Preţul maxim de vînzare cu amănuntul este preţul la care produsul a fost vîndut altor persoane pentru consum final şi care include toate impozitele şi taxele.

(4) Preţul maxim de vînzare cu amănuntul pentru orice marcă de ţigarete cu filtru şi fără filtru se stabileşte de persoanele care produc ţigarete în Republica Moldova (producătorul local) sau care importă ţigarete cu filtru şi fără filtru şi se înregistrează în modul stabilit de Guvern.

(5) Se interzice vînzarea de către orice persoană a ţigaretelor pentru care nu au fost stabilite şi declarate preţuri maxime de vînzare cu amănuntul.

(6) Se interzice vînzarea de către orice persoană a ţigaretelor la un preţ ce depăşeşte preţul maxim de vînzare cu amănuntul.

[Art.123^1 în redacţia Legii nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.123^1 introdus prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]

Articolul 123^2. Cotele stabilite pentru tutunul prelucrat

Pentru tutunul prelucrat, cu excepţia ţigaretelor cu filtru şi fără filtru, se aplică accizele conform cotelor stabilite în anexa nr.1 la prezentul titlu:

a) exprimate ca sumă pe kilogram;

b) exprimate ca sumă pentru un anumit număr de bucăţi;

c) *ad valorem* în procente de la valoarea mărfurilor.

[Art.123^2 introdus prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]

Articolul 124. Înlesniri la plata accizelor

(1) Accizele nu se achită de către persoanele fizice care importă mărfuri de uz sau consum personal a căror valoare sau cantitate nu depăşeşte limita stabilită în legislaţia în vigoare. În cazul în care valoarea în vamă a mărfurilor depăşeşte limita neimpozabilă de 300 de euro pentru mărfurile introduse de către călătorii care folosesc transportul terestru sau de 430 de euro pentru mărfurile introduse de către călătorii care folosesc transportul aerian sau maritim, accizul se va calcula pornind de la valoarea mărfurilor în vamă, iar limita neimpozabilă menţionată nu micşorează valoarea impozabilă a acestora.

(2) Accizele nu se achită la importul mărfurilor supuse accizelor definite ca ajutoare umanitare, în modul stabilit de Guvern.

(2^1) În baza principiului reciprocităţii, accizele nu se achită la introducerea şi/sau livrarea pe teritoriul Republicii Moldova a mărfurilor, serviciilor destinate folosinţei oficiale de către misiunile diplomatice şi oficiile consulare acreditate în Republica Moldova, de reprezentanţele organizaţiilor internaţionale acreditate în Republica Moldova, destinate uzului sau consumului personal de către membrii personalului acestor misiuni diplomatice şi oficii consulare sau al reprezentanţelor organizaţiilor internaţionale, precum şi de către membrii familiilor lor care locuiesc împreună cu ei, cu excepţia cetăţenilor Republicii Moldova, precum şi a cetăţenilor străini şi apatrizi cu reşedinţa permanentă în Republica Moldova.

(2^2) Accizele nu se achită pentru mărfurile consumabile importate de forţa militară străină care desfăşoară aplicaţii militare temporare, destinate uzului sau consumului exclusiv al forţei militare şi al componentei civile. Lista mărfurilor consumabile se aprobă de către Ministerul Apărării al Republicii Moldova.

(3) Se scutesc de acciză mărfurile supuse accizelor:

a) destinate proiectelor de asistenţă tehnică, realizate pe teritoriul Republicii Moldova de către organizaţiile internaţionale şi ţările donatoare în limitele tratatelor la care aceasta este parte;

b) finanţate din contul împrumuturilor şi granturilor acordate Guvernului sau acordate cu garanţie de stat din contul împrumuturilor acordate de organismele financiare internaţionale (inclusiv din cota-parte a Guvernului), destinate realizării proiectelor respective, precum şi din contul granturilor acordate instituţiilor finanţate de la buget.

Lista tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte, lista proiectelor de asistenţă tehnică, lista împrumuturilor şi granturilor acordate Guvernului sau acordate cu garanţie de stat din contul împrumuturilor acordate de organismele financiare internaţionale (inclusiv din cota-parte a Guvernului), din contul granturilor acordate instituţiilor finanţate de la buget se stabilesc de Guvern.

(4) Accizele nu se achită în cazul în care subiectul impunerii exportă mărfuri supuse accizelor în mod independent sau în baza contractului de comision, în cazul existenţei documentelor justificative stabilite de Guvern.

(4^1) Accizele nu se achită pentru proprietatea confiscată, proprietatea fără stăpîn, proprietatea trecută în posesia statului cu drept de succesiune şi pentru comori.

(5) Accizele nu se achită la plasarea, livrarea de pe teritoriul vamal în magazinele, barurile şi restaurantele duty-free şi comercializarea de către acestea a mărfurilor supuse accizelor, precum şi la introducerea mărfurilor supuse accizelor pe teritoriul vamal şi plasarea acestora sub regimurile vamale de tranzit, transformare sub control vamal, antrepozit vamal, sub destinaţiile vamale de distrugere, abandon în folosul statului.

(6) La introducerea mărfurilor străine supuse accizelor pe teritoriul vamal şi plasarea acestora în regimul vamal perfecţionare activă, accizul se achită la introducerea acestor mărfuri, cu restituirea ulterioară a sumelor achitate ale accizului la scoaterea de pe teritoriul vamal a produselor rezultate din prelucrare, în modul stabilit de Guvern.

(7) Accizele nu se achită la plasarea mărfurilor supuse accizelor în regimul vamal admiterea temporară.

(8) Accizele nu se achită pentru mărfurile autohtone supuse accizelor, anterior exportate şi reintroduse, în termen de 3 ani, în aceeaşi stare, conform reglementărilor vamale.

(9) Suma accizelor achitată la introducerea pe teritoriul vamal al Republicii Moldova a mărfurilor străine supuse accizelor în regim vamal de import se restituie la scoaterea acestora de pe teritoriul vamal, la plasarea lor sub destinaţie vamală magazin, bar şi restaurant duty-free, la plasarea lor sub destinaţie vamală zonă liberă, în modul stabilit de Guvern.

(10) Se scutesc de plata accizelor mărfurile supuse accizelor introduse în zona economică liberă din afara teritoriului vamal al Republicii Moldova, din restul teritoriului vamal al Republicii Moldova, precum şi mărfurile originare din această zonă şi scoase în afara teritoriului vamal al Republicii Moldova.

(10^1) Nu sînt supuse accizelor livrările de mărfuri supuse accizelor efectuate în interiorul zonei economice libere, precum şi livrările de mărfuri supuse accizelor efectuate de către agenţii economici dintr-o zonă economică liberă în altă zonă economică liberă.

(11) Mărfurile supuse accizelor scoase din zona economică liberă pe restul teritoriului vamal al Republicii Moldova se supun accizelor.

(11^1) Accizele nu se achită pentru mărfurile supuse accizelor, importate de către persoane juridice în scopuri necomerciale dacă valoarea în vamă a acestor mărfuri nu depăşeşte suma de 100 de euro. În cazul în care valoarea lor în vamă depăşeşte limita neimpozabilă indicată, accizele se calculează pornind de la valoarea mărfurilor în vamă, iar limita neimpozabilă menţionată nu micşorează valoarea impozabilă a acestora.

(11^2) Se scuteşte de accize importul mostrelor de mărfuri cu valoarea în vamă care nu depăşeşte 22 euro pentru un import şi care nu include cheltuielile prevăzute la art.11 alin.(1) lit.a) din Legea nr.1380-XIII din 20 noiembrie 1997 cu privire la tariful vamal, cu condiţia ca aceste cheltuieli să fie distincte. În cazul în care valoarea mostrelor depăşeşte limita neimpozabilă indicată, accizul se calculează pornind de la valoarea în vamă a mostrelor de mărfuri, iar limita neimpozabilă menţionată nu micşorează valoarea impozabilă a acestora. Pentru a beneficia de scutire, mostrele trebuie să fie de nefolosit prin rupere, perforare sau marcare clară şi permanentă sau prin alte procedee, cu condiţia ca această operaţiune să nu le distrugă caracterul de mostre. Scutirea de acciz nu se aplică produselor alcoolice de la poziţiile tarifare 220300, 2204, 2205, 220600, 2207, 2208, parfumurilor şi apelor de toaletă de la poziţia tarifară 330300, tutunului şi produselor pe bază de tutun de la poziţiile tarifare 2401, 2402, 2403.

[Alin.(12) art.124 abrogat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

(13) În cazul nerespectării prevederilor alin.(5)-(9) din prezentul articol şi a condiţiilor regimului vamal ales, stabilit de legislaţia vamală a Republicii Moldova, subiectul impunerii şi persoanele specificate la art.4 alin.(5) din Legea pentru punerea în aplicare a titlului IV din Codul fiscal achită accizele conform cotelor stabilite în anexa nr.1 la prezentul titlu şi o penalitate în mărimea determinată conform art.228.

(14) Se scutesc de accize mijloacele de transport, indiferent de termenul lor de exploatare:

1) importate şi livrate pentru transportarea persoanelor cu dizabilităţi ale aparatului locomotor în temeiul prevederilor art.49 alin.(3) din Legea nr.60/2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilităţi, clasificate la poziţia tarifară 8703 (cu capacitatea cilindrică a motorului de pînă la 2500 cm^3 inclusiv);

2) importate şi livrate cu titlu gratuit (donaţie), destinate pentru:

a) scopuri medicale, clasificate la poziţiile tarifare 8702 şi 8703;

b) stingerea incendiilor, clasificate la poziţia tarifară 870530000;

c) curăţarea străzilor, împrăştiat materiale, colectarea deşeurilor, clasificate la poziţia tarifară 8705.

Pot beneficia de facilitatea fiscală respectivă atît beneficiarii, cu condiţia utilizării mijloacelor de transport menţionate exclusiv în conformitate cu destinaţia lor finală, cît şi persoanele terţe care au importat aceste mijloace de transport către beneficiari.

Beneficiarii şi persoanele terţe nu pot comercializa, transmite în arendă, locaţiune, uzufruct, leasing operaţional sau financiar mijloacele de transport menţionate. În cazul în care aceste prevederi nu se respectă, sumele TVA, accizele, taxa vamală şi taxa pentru efectuarea procedurilor vamale se calculează şi se achită de către beneficiar sau de către persoana terţă, în funcţie de cine a plasat aceste mijloace de transport sub regimul vamal de import, de valoarea în vamă a mijloacelor de transport şi/sau de capacitatea cilindrică a motorului la data importului, iar în cazul mijloacelor de transport prohibite, se aplică cota accizului stabilită pentru vîrsta maximă admisibilă.

Prin derogare de la aceste prevederi, după expirarea termenului de 5 ani de la data beneficierii de scutirea respectivă, beneficiarilor din rîndul persoanelor cu dizabilităţi ale aparatului locomotor li se permite comercializarea mijloacelor de transport.

Modul de introducere, plasare sub regim vamal de import a mijloacelor de transport menţionate şi de beneficiere de facilitatea fiscală respectivă se stabileşte de către Guvern.

(15) Se scuteşte de acciz alcoolul etilic nedenaturat de la poziţiile tarifare 220710000 şi 220890910, destinat producerii farmaceutice şi utilizării în medicină, în limita volumului contingentului anual stabilit de Guvern.

(16) Alcoolul etilic nedenaturat de la poziţia tarifară 220710000, destinat utilizării în industria de parfumerie şi cosmetică, este scutit de plata accizelor în limita volumului stabilit de ministerul de ramură, coordonat cu Serviciul Fiscal de Stat şi Serviciul Vamal, în vederea realizării programului de activitate al industriei de parfumerie şi cosmetică pe anul respectiv.

Nu este scutit de acciz alcoolul etilic nedenaturat utilizat de subiecţii impunerii care desfăşoară în acelaşi timp activitate atît în industria de parfumerie şi cosmetică, cît şi în domeniul producerii şi comercializării produselor alcoolice.

(17) Mărfurile de la poziţiile tarifare 280430000 şi 280440000 produse pe teritoriul ţării sînt scutite de plata accizului.

(18) Cota accizului se micşorează cu 50% pentru autoturismele cu motor hibrid de la poziţia tarifară 8703.

(19) Se scutesc de acciză berea, vinul de la poziţia tarifară 2205 şi băuturile fermentate produse de persoana fizică care nu desfăşoară activitate de întreprinzător şi consumate de către aceasta şi membrii familiei sale, cu condiţia să nu fie comercializate.

(20) Se scuteşte de acciză combustibilul destinat aprovizionării în Portul Internaţional Liber Giurgiuleşti a navelor maritime implicate în transportul internaţional de mărfuri şi pasageri, indiferent de naţionalitatea navei sau de pavilionul acesteia.

(21) Se scuteşte de acciză importul mărfurilor de la poziţiile tarifare 271012310, 271012700 şi 271019210, destinate aprovizionării aeronavelor implicate în transportul internaţional de mărfuri şi pasageri, precum şi importul mărfurilor de la poziţiile tarifare 271012410–271012590, 271019430–271019480, 271020110–271020190 şi comercializarea ulterioară a acestora în zona de control vamal, destinate aprovizionării la ieşirea din ţară, în limitele capacităţii rezervorului mijlocului de transport.

[Art.124 modificat prin Legea nr.304 din 30.11.2018, în vigoare 01.01.2019]
[Art.124 modificat prin Legea nr.172 din 27.07.2018, în vigoare 24.08.2018]
[Art.124 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.124 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.124 completat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.124 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.124 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.124 completat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 01.01.2013]
[Art.124 completat prin Legea nr.62 din 30.03.2012, în vigoare 03.04.2012]
[Art.124 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.124 modificat prin Legea nr.141 din 02.07.2010, în vigoare 30.07.2010]
[Art.124 modificat prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 25.07.2008]
[Art.124 completat prin Legea nr.299-XVI din 21.12.2007, în vigoare 11.01.2008]
[Art.124 completat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]
[Art.124 modificat prin Legea nr.171-XVI din 19.07.2007, în vigoare 03.08.2007]

Articolul 125. Trecerea la cont şi restituirea accizelor achitate

(1) Antrepozitarului autorizat i se permite trecerea la cont a accizelor achitate la mărfurile supuse accizelor, utilizate în procesul de prelucrare şi/sau de fabricare pentru obţinerea altor mărfuri supuse accizelor, la momentul expedierii (transportării) mărfurilor finite supuse accizelor din antrepozitul fiscal. Trecerea la cont a accizelor se permite numai în limita cantităţii de mărfuri supuse accizelor folosite la prelucrarea şi/sau fabricarea altor mărfuri supuse accizelor, la expedierea (transportarea) lor ulterioară şi în cazul prezenţei documentelor ce confirmă achitarea accizelor la mărfurile supuse accizelor utilizate. În cazul în care mărfurile supuse accizelor sînt depuse la maturare, antrepozitarului autorizat i se permite trecerea în cont a accizului în limitele cantităţii de mărfuri supuse accizelor, utilizate la fabricarea de mărfuri similare supuse accizelor, la momentul expedierii (transportării) acestor mărfuri similare supuse accizelor din antrepozitul fiscal şi în cazul prezenţei documentelor ce confirmă achitarea accizelor la mărfurile supuse accizelor.

(2) Dacă suma accizului achitată la mărfurile supuse accizelor, utilizate în procesul de prelucrare şi/sau de fabricare pentru obţinerea altor mărfuri supuse accizelor, depăşeşte suma accizului calculată la mărfurile supuse accizelor expediate din antrepozitul fiscal, diferenţa se reportează la costuri sau la cheltuieli în perioada fiscală în care a avut loc expedierea mărfurilor supuse accizelor din antrepozitul fiscal.

(2^1) Suma accizelor achitată la mărfurile supuse accizelor, utilizate în procesul de prelucrare şi/sau de fabricare pentru obţinerea altor mărfuri nesupuse accizelor se reportează la costuri sau la cheltuieli.

[Alin.(2^2) art.125 abrogat prin Legea nr.172 din 27.07.2018, în vigoare 24.08.2018]

(3) În cazul în care antrepozitarul autorizat exportă mărfuri supuse accizelor în mod independent sau în baza contractului de comision, de asemenea, livrează mărfuri supuse accizelor în magazinele, barurile şi restaurantele duty-free, cu excepţia ţigărilor cu filtru de import, şi/sau în

zonele economice libere, suma accizului achitată anterior pentru mărfurile supuse accizelor prelucrate şi/sau fabricate pe teritoriul Republicii Moldova, utilizate ulterior pentru prelucrarea şi/sau fabricarea altor mărfuri supuse accizelor, se restituie în modul stabilit de Guvern, în termen de 45 de zile după prezentarea documentelor justificative specificate la alin.(4) din prezentul articol.

(3^1) La livrarea mărfurilor supuse accizelor la export prin intermediul poştei, subiectul care desfăşoară activitate de întreprinzător nu poate beneficia de dreptul la restituirea sumei accizului.

(3^2) În cazul în care subiectul care desfăşoară activitate de întreprinzător şi care nu este înregistrat în calitate de subiect al impunerii cu accize exportă în mod independent sau în baza contractului de comision mărfuri supuse accizelor, prelucrate şi/sau fabricate pe teritoriul Republicii Moldova, suma accizului achitată la procurarea acestor mărfuri, expediate (transportate) pentru export, se restituie în modul stabilit de Guvern, în termen de 45 de zile după prezentarea documentelor justificative specificate la alin.(4^1) din prezentul articol.

(4) Pentru a obţine restituirea accizei achitate la mărfurile supuse accizelor prelucrate şi/sau fabricate pe teritoriul Republicii Moldova, utilizate pentru prelucrarea şi/sau fabricarea altor mărfuri supuse accizelor destinate exportului, antrepozitarul autorizat prezintă Serviciului Fiscal de Stat documente justificative stabilite de Guvern.

(4^1) Pentru a obţine restituirea accizei achitate pentru mărfurile supuse accizelor prelucrate şi/sau fabricate pe teritoriul Republicii Moldova, destinate exportului, subiectul care desfăşoară activitate de întreprinzător şi care nu este înregistrat în calitate de subiect al impunerii cu accize prezintă Serviciului Fiscal de Stat documente justificative stabilite de Guvern.

(5) Restituirea accizelor conform prezentului articol se efectuează numai subiectului impunerii care dispune de decizie de restituire a accizelor în contul stingerii datoriilor faţă de bugetul public naţional, iar în lipsa datoriilor, la cererea subiectului impunerii, în contul viitoarelor obligaţii ale acestuia faţă de bugetul public naţional sau la contul bancar al subiectului impunerii respectiv.

Se interzice restituirea accizelor în contul stingerii datoriilor creditorilor subiectului impunerii care dispune de decizie de restituire a accizelor, inclusiv persoanelor juridice şi fizice cesionari.

(6) Exportarea mărfurilor de către persoane fizice care nu desfăşoară activitate de întreprinzător şi care nu sînt subiecţi ai impunerii se permite fără dreptul la restituirea sumelor accizelor la mărfurile supuse accizelor expediate (transportate) pentru export.

(7) Sumele accizelor achitate de agenţii economici la procurarea mărfurilor de la poziţiile tarifare 270710100, 270720100, 270730100, 270750, 270900100, 271012110-271019290, 290110000, 290124000, 290129000, 290211000-290230000, 290244000, 290290000, 290511000-290513000, 290514, 290516, 290519000, 2909, 381400900, 381700800 se trec în cont dacă mărfurile în cauză sînt utilizate în procesul de producţie în altă calitate decît cea de carburanţi şi combustibili. Prin derogare de la prevederile prezentului articol, în cazul utilizării mărfurilor menţionate în calitate de materie primă pentru prelucrarea şi/sau fabricarea mărfurilor care nu sînt supuse accizelor, trecerea în cont a sumelor accizelor se efectuează în formă de stingere a restanţelor plătitorului faţă de buget la alte impozite şi taxe, iar în lipsa restanţelor sumele accizelor se transferă la contul bancar al agentului economic în modul stabilit de Guvern.

[Art.125 completat prin Legea nr.172 din 27.07.2018, în vigoare 24.08.2018]
[Art.125 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.125 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.125 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.125 completat prin Legea nr.108 din 28.05.2015, în vigoare 05.06.2015]

[Art.125 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.125 modificat prin Legea nr.110 din 19.06.2014, în vigoare 11.07.2014]
[Art.125 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.125 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.125 completat prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 25.07.2008]

Articolul 125[1]. Impozitarea stocului de mărfuri supuse accizelor

(1) Subiecţii impunerii care importă mărfuri supuse accizelor efectuează inventarierea stocului de mărfuri supuse accizelor (poziţiile tarifare 220300, 2205, 220600, 2207, 2208, 240210000, 240220, 240290000, 2403) în termen de 45 de zile calendaristice de la data ultimei modificări de majorare a cotei accizelor.

(2) Stocul de mărfuri accizate enumerate la alin.(1) este impozitat cu accize la diferenţa de cote dintre cota modificată şi cota anterioară modificării.

(3) Achitarea accizului calculat la stocul de mărfuri accizate conform alin.(2) se efectuează pînă pe data de 25 a lunii următoare celei în care urma să aibă loc inventarierea.

(4) Declararea accizului calculat la stocul de mărfuri conform alin.(2) se efectuează în termen de pînă pe data de 25 a lunii următoare celei în care urma să aibă loc inventarierea conform formularului şi în modul stabilit de Ministerul Finanţelor.

(5) Suma accizului calculat la stocul de mărfuri supuse accizelor conform prezentului articol este deductibilă şi se raportează la cheltuielile perioadei.

[Art.125[1] completat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.125[1] introdus prin Legea nr.158 din 18.07.2014, în vigoare 15.08.2014]

Capitolul 4
ÎNREGISTRAREA, ANULAREA ŞI SUSPENDAREA ÎNREGISTRĂRII SUBIECŢILOR IMPUNERII. EVIDENŢA MĂRFURILOR SUPUSE ACCIZELOR CE SE EXPEDIAZĂ (SE TRANSPORTĂ). DECLARAREA ACHITĂRII ACCIZELOR

[Denumirea capitolului 4 completată prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

Articolul 126. Înregistrarea subiecţilor impunerii

(1) Persoanele juridice şi persoanele fizice care preconizează să se ocupe sau care se ocupă cu prelucrarea şi/sau fabricarea mărfurilor supuse accizelor sînt obligate să primească certificatul de acciz de modelul stabilit de Serviciul Fiscal de Stat, pînă a începe desfăşurarea activităţii în cauză.

(2) În cererea de solicitare a certificatului de acciz (cerere de modelul stabilit de Ministerul Finanţelor), adresată Serviciului Fiscal de Stat, agentul economic indică:

a) denumirea, numele şi prenumele, adresa juridică (adresele juridice) şi codul fiscal (codurile fiscale);

b) proprietarul clădirii, încăperii, teritoriului, terenului;

c) denumirea, numele şi prenumele, adresa juridică (adresele juridice) şi codul fiscal (codurile fiscale) ale arendatorului sau ale locatorului, în cazul în care proprietatea este folosită pentru desfăşurarea activităţii de întreprinzător, în baza contractului de arendă sau de închiriere;

d) formele şi metodele concrete de control, a căror aplicare asigură integritatea mărfurilor supuse accizelor, inclusiv la expedierea lor dintr-un antrepozit fiscal în altul ale unuia şi aceluiaşi agent economic, dacă aceste antrepozite se află pe teritorii diferite.

(3) La cerere se anexează schema (planul) amplasării blocului administrativ, a secţiei de producţie, a depozitului, a altor încăperi aflate pe teritoriul agentului economic, în limitele stabilite pentru realizarea activităţii de întreprinzător.

(4) În cazul în care cererea conţine informaţii verificabile, Serviciul Fiscal de Stat eliberează persoanei care a înaintat cererea, certificatul de acciz şi anexa la acesta care include schema (planul) specificată la alin.(3) din prezentul articol. Persoana menţionată devine antrepozitar autorizat.

(5) Serviciul Fiscal de Stat poate refuza eliberarea certificatului de acciz în cazul în care consideră că activitatea agentului economic sau antrepozitul fiscal nu pot fi controlate ori formele şi metodele de control prevăzute la alin.(2) lit.d) din prezentul articol nu asigură integritatea mărfurilor supuse accizelor.

(6) În cazul în care mai mulţi agenţi economici folosesc unul şi acelaşi antrepozit fiscal pentru prelucrarea şi/sau fabricarea mărfurilor supuse accizelor, Serviciul Fiscal de Stat este obligat să determine în mod independent antrepozitarul autorizat (antrepozitarii autorizaţi) responsabil (responsabili) de achitarea accizelor, în modul stabilit de acest serviciu.

(7) Antrepozitarul autorizat care preconizează să facă unele schimbări ce trebuie reflectate în certificatul de acciz sau în anexa la el este obligat să adreseze cererea corespunzătoare Serviciului Fiscal de Stat.

[Art.126 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.126 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.126 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.126 modificat prin Legea nr.280-XVI din 14.12.2007, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 126[1]. Anularea şi suspendarea înregistrării subiecţilor impunerii

(1) În cazul încheierii activităţii de prelucrare şi/sau de fabricare a mărfurilor supuse accizelor (cu excepţia cazurilor dispunerii de mărfuri supuse accizelor aflate în stoc), persoanele juridice şi persoanele fizice înregistrate ca antrepozitari autorizaţi sînt obligate să informeze despre aceasta Serviciul Fiscal de Stat. Anularea înregistrării ca contribuabil al accizelor se efectuează în modul stabilit de Serviciul Fiscal de Stat.

(1[1]) Serviciul Fiscal de Stat este în drept să iniţieze de sine stătător procedura de anulare a înregistrării antrepozitarului autorizat (cu excepţia cazurilor dispunerii de mărfuri supuse accizelor aflate în stoc) în cazul în care antrepozitarul autorizat nu a prezentat în termenul stabilit declaraţia privind accizele pentru perioadele fiscale a două luni consecutive.

(2) Data anulării înregistrării ca antrepozitar autorizat se consideră data întocmirii actului de control în a cărui bază este emisă decizia conducerii Serviciului Fiscal de Stat privind anularea înregistrării.

(3) În cazul suspendării activităţii antrepozitarului autorizat în conformitate cu legislaţia în vigoare, înregistrarea în calitate de antrepozitar autorizat nu se anulează. În cazul expedierii (transportării) mărfurilor supuse accizelor din antrepozitul fiscal în perioada de suspendare a activităţii, obligaţiile şi drepturile antrepozitarului autorizat se restabilesc din momentul scoaterii mărfurilor supuse accizelor din antrepozitul fiscal.

(4) În momentul anulării înregistrării în calitate de antrepozitar autorizat în conformitate cu alin.(2), agentul economic se consideră ca subiect care a efectuat scoaterea din antrepozitul autorizat a stocurilor sale de mărfuri şi trebuie să achite accizele pentru această scoatere.

[Art.126[1] modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.126[1] modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.126[1] completat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.126[1] introdus prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

Articolul 127. Evidenţa mărfurilor supuse accizelor ce se expediază (se transportă). Declararea achitării accizelor

(1) Antrepozitarul autorizat este obligat să ţină registrul de evidenţă a mărfurilor supuse accizelor ce se expediază (se transportă) pentru fiecare antrepozit fiscal. Forma registrului şi informaţia ce trebuie reflectată în acesta sînt stabilite de către Ministerul Finanţelor. Înscrierea în registru se face pînă la expedierea (transportarea) mărfurilor supuse accizelor din antrepozitul fiscal.

(2) Registrul de evidenţă a mărfurilor expediate (transportate) trebuie să se afle într-un loc determinat, accesibil verificării de către persoanele cu funcţii de răspundere autorizate ale Serviciului Fiscal de Stat a înscrierilor, şi să fie prezentat acestor persoane la prima solicitare.

(3) Antrepozitarii autorizaţi prevăzuţi la art.120 lit.a) sînt obligaţi să prezinte declaraţia privind achitarea accizelor pînă la data de 25 a lunii care succedă luna în care a fost efectuată expedierea (transportarea) mărfurilor supuse accizelor. Forma declaraţiei şi modul de completare a acesteia se stabilesc de către Ministerul Finanţelor.

(3^1) Subiectul care desfăşoară activitate de întreprinzător şi care nu este înregistrat în calitate de antrepozitar autorizat, dar care solicită restituirea accizelor în conformitate cu art.125 alin.(3^2), este obligat să prezinte declaraţia privind achitarea accizelor pînă la data de 25 a lunii care succedă luna în care a fost efectuată expedierea (transportarea) mărfurilor supuse accizelor.

(4) Declaraţia menţionată la alin.(3) şi (3^1) se prezintă utilizînd, în mod obligatoriu, metode automatizate de raportare electronică, în condiţiile stipulate la art.187 alin.(2^1).

[Art.127 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.127 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.127 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.127 completat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.127 modificat prin Legea nr.64 din 11.04.2014, în vigoare 09.07.2014]
[Art.127 completat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.127 modificat prin Legea nr.280-XVI din 14.12.2007, în vigoare 01.01.2010]

Capitolul 5
ADMINISTRAREA ACCIZELOR

[Capitolul 5 abrogat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]

Articolul 128. Controlul efectuat de Serviciul Fiscal de Stat şi de Serviciul Vamal

[Art.128 abrogat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.128 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.128 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI **Dumitru DIACOV**

Chişinău, 16 iunie 2000.
Nr.1053-XIV.

Anexa nr.1

Mărfurile supuse accizelor

Poziţia tarifară	Denumirea mărfii	Unitatea de măsură	Cota accizelor		
			Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020
160431000	Caviar	valoarea în lei	25%	25%	25%

160432000	Înlocuitori de caviar	valoarea în lei	25%	25%	25%
220300	Bere fabricată din malţ	litru	2,50 lei	2,50 lei	2,63 lei
2205	Vermuturi şi alte vinuri din struguri proaspeţi, aromatizate cu plante sau cu substanţe aromatizante	litru	13,61 lei	14,29 lei	15,00 lei
220600	Alte băuturi fermentate (hidromel); amestecuri de băuturi fermentate şi amestecuri de băuturi fermentate şi băuturi nealcoolice, nedenumite şi necuprinse în altă parte, cu excepţia cidrului de mere, cidrului de pere	litru	13,61 lei	14,29 lei	15,00 lei
220600310	Cidru de mere și de pere, spumoase	litru	2,63 lei	2,76 lei	2,90 lei
220600510	Cidru de mere și de pere, nespumoase, prezentate în recipiente cu un conţinut de maximum 2 litri	litru	2,63 lei	2,76 lei	2,90 lei
220600810	Cidru de mere și de pere, nespumoase, prezentate în recipiente cu un conţinut de peste 2 litri	litru	2,63 lei	2,76 lei	2,90 lei
2207	Alcool etilic nedenaturat cu tărie alcoolică de minimum 80% vol.; alcool etilic şi alte distilate denaturate, cu orice tărie alcoolică	litru alcool absolut	94,63 lei	99,36 lei	104,33 lei
2208	Alcool etilic nedenaturat cu tărie alcoolică sub 80% vol.; distilate, rachiuri, lichioruri şi alte băuturi alcoolice	litru alcool absolut	94,63 lei	99,36 lei	104,33 lei
240210000	Ţigări de foi (inclusiv cele cu capete tăiate) şi trabucuri, care conţin tutun	valoarea în lei	41%	41%	41%
240220	Ţigarete care conţin tutun:				
	– cu filtru	1000 bucăţi/ valoarea în lei	410 lei + 12%, dar nu mai puţin de 540 lei	460 lei + 12%, dar nu mai puţin de 610 lei	540 lei + 13%, dar nu mai puţin de 700 lei
	– fără filtru:				
	ovale cu lungimea de pînă la 70 mm	1000 bucăţi/ valoarea în lei	260 lei + 3%	360 lei + 6%	480 lei + 9%
	cu muştiuc, altele	1000 bucăţi/ valoarea în lei	300 lei +3%	460 lei + 6%	540 lei +9%

240290000	Alte ţigări de foi, trabucuri şi ţigarete conţinînd înlocuitori de tutun	valoarea în lei	41%	41%	41%
2403	Tutun pentru fumat, alte tutunuri şi înlocuitori de tutun, prelucrate; tutunuri „omogenizate” sau „reconstituite”; extracte şi esenţe de tutun	kilogram	136,41 lei	143,17 lei	150,33 lei
270710100	Benzoli destinaţi utilizării drept carburanţi sau combustibili	tonă	4961 lei	5414 lei	5960 lei
270720100	Toluoli destinaţi utilizării drept carburanţi sau combustibili	tonă	4961 lei	5414 lei	5960 lei
270730100	Xiloli destinaţi utilizării drept carburanţi sau combustibili	tonă	4961 lei	5414 lei	5960 lei
270750	Alte amestecuri de hidrocarburi aromatice, care distilează în proporţie de minimum 65% (inclusiv pierderile) la 250° C după metoda ASTM D 86	tonă	4961 lei	5414 lei	5960 lei
270900100	Condensate de gaz natural	tonă	4961 lei	5414 lei	5960 lei
271012110–271019290	Uleiuri (distilate) uşoare şi medii	tonă	4961 lei	5414 lei	5960 lei
271019310–271019480	Motorină, inclusiv combustibil (carburant) diesel şi combustibil pentru cuptoare	tonă	2092 lei	2280 lei	2508 lei
271019510	Păcură destinată a fi supusă unui tratament specific	tonă	409 lei	409 lei	409 lei
271019620–271019680	Păcură cu un conţinut de sulf	tonă	409 lei	409 lei	409 lei
271020110–271020190	Motorină	tonă	2092 lei	2280 lei	2508 lei
271020310–271020390	Păcură	tonă	409 lei	409 lei	409 lei
271112	Propan	tonă	3124 lei	3406 lei	3580 lei
271113	Butan	tonă	3124 lei	3406 lei	3580 lei
271114000	Etilenă, propilenă, butilenă şi butadienă	tonă	3124 lei	3406 lei	3580 lei
271119000	Alte lichefiate	tonă	3124 lei	3406 lei	3580 lei
280430000	Azot	tonă	3156 lei	3314 lei	3480 lei
280440000	Oxigen	tonă	3488 lei	3662 lei	3845 lei
290110000	Hidrocarburi aciclice saturate	tonă	4961 lei	5414 lei	5960 lei
ex. 290124000	Buta-1, 3-dienă	tonă	4961 lei	5414 lei	5960 lei
290129000	Alte hidrocarburi aciclice nesaturate	tonă	4961 lei	5414 lei	5960 lei
290211000	Ciclohexan	tonă	4961 lei	5414 lei	5960 lei
290219000	Alte hidrocarburi ciclanice, ciclenice şi cicloterpenice	tonă	4961 lei	5414 lei	5960 lei
ex. 290220000	Benzen destinat a fi utilizat drept carburant sau combustibil	tonă	4961 lei	5414 lei	5960 lei

290230000	Toluen	tonă	4961 lei	5414 lei	5960 lei
290244000	Amestec de izomeri ai xilenului	tonă	4961 lei	5414 lei	5960 lei
290290000	Alte hidrocarburi ciclice	tonă	4961 lei	5414 lei	5960 lei
290511000-290513000	Alcooli monohidroxilici (metanol, propanol, butan-1-ol)	tonă	4961 lei	5414 lei	5960 lei
290514	Alţi butanoli	tonă	4961 lei	5414 lei	5960 lei
290516	Octanol (alcool octilic) şi izomerii lui	tonă	4961 lei	5414 lei	5960 lei
ex. 290519000	Pentanol (alcool amelic)	tonă	4961 lei	5414 lei	5960 lei
2909	Eteri, eteri-alcooli, eteri-fenoli, eteri-alcool-fenoli, peroxizi ai alcoolilor, peroxizi ai eterilor, peroxizi ai cetonelor (cu compoziţie chimică definită sau nu) şi derivaţii lor halogenaţi, sulfonaţi, nitraţi sau nitrozaţi	tonă	4961 lei	5414 lei	5960 lei
330300	Parfumuri şi ape de toaletă	valoarea în lei	30%	30%	30%
381400900	Alţi solvenţi şi diluanţi organici compuşi nedenumiţi şi necuprinşi în altă parte; preparate pentru îndepărtarea vopselelor sau lacurilor	tonă	4961 lei	5414 lei	5960 lei
381700500	Achilbenzeni lineari	tonă	4961 lei	5414 lei	5960 lei
381700800	Alţi achilbenzeni	tonă	4961 lei	5414 lei	5960 lei
ex. 430310	Îmbrăcăminte din blană (de nurcă, vulpe polară, vulpe, samur)	valoarea în lei	25%	25%	25%

[Anexa nr.1 la Titlul IV în redacţia Legii nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Anexa nr.1 la Titlul IV în redacţia Legii nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Anexa nr.1 la Titlul IV în redacţia Legii nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Anexa nr.1 la Titlul IV modificată prin Legea nr.108 din 28.05.2015, în vigoare 05.06.2015]
[Anexa nr.1 la Titlul IV în redacţia Legii nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Anexa nr.1 modificată prin Legea nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]
Notă: Se declară neconstituţională cota accizului de "75 lei+24%" de la poziţia tarifară "240220" conform Hot. Curţii Constituţionale nr.11 din 25.03.2014, în vigoare 25 martie 2014
[Anexa nr.1 modificată prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Anexa nr.1 modificată prin Legea nr.172 din 12.07.2013, în vigoare 09.08.2013]
[Anexa nr.1 la Titlul IV modificată prin Legea nr.324 din 27.12.2012, în vigoare 11.01.2013]
[Anexa nr.1 la Titlul IV modificată prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 01.01.2013]
[Anexa la Titlul IV modificată prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Anexa la Titlul IV modificată prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 04.04.2011]
[Anexa la Titlul IV completată prin Legea nr.206 din 16.07.2010, în vigoare 10.08.2010]
[Anexa la Titlul IV modificată prin Legea nr.141 din 02.07.2010, în vigoare 30.07.2010]
[Anexa la Titlul IV modificată prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Anexa la Titlul IV modificată prin Legea nr.296-XVI din 25.12.2008, în vigoare 13.01.2009]
[Anexa la Titlul IV modificată prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 01.01.2009]
[Anexa la Titlul IV modificată prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 25.07.2008]
[Anexa la Titlul IV modificată prin Legea nr.280-XVI din 14.12.2007, în vigoare 30.05.2008]
[Anexa la Titlul IV modificată prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]
[Anexa la Titlul IV (notele) modificată prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

Anexa nr.2

Cota accizului pentru mijloacele de transport

Poziţia tarifară	**Denumirea mărfii**	**Unitatea de măsură**	**Cota accizului în funcţie de termenul de exploatare a mijlocului de transport, lei**						
			de la 0 la 2 ani inclusiv	**de la 3 la 4 ani inclusiv**	**de la 5 la 6 ani inclusiv**	**de 7 ani**	**de 8 ani**	**de 9 ani**	**de 10 ani**
8703	Autoturisme şi alte autovehicule, proiectate în principal pentru transportul persoanelor (altele decît cele de la poziţia 8702), inclusiv maşinile de tip „break” şi maşinile de curse:								
	– Alte vehicule cu motor cu piston alternativ cu aprindere prin scînteie:								
870321	– – Cu capacitatea cilindrică de maximum 1000 cm^3	cm^3	9,56	10,00	10,23	10,45	11,50	12,19	12,89
870322	– – Cu capacitatea cilindrică de peste 1000 cm^3, dar de maximum 1500 cm^3	cm^3	12,23	12,67	12,90	13,12	14,49	15,17	16,33
870323	– – Cu capacitatea cilindrică de peste 1500 cm^3, dar de maximum 2000 cm^3	cm^3	18,90	19,34	19,57	19,79	21,62	23,23	24,39
870323	– – Cu capacitatea cilindrică de peste 2000 cm^3,	cm^3	31,14	31,58	31,81	32,03	35,20	37,03	38,88

	dar de maximum 3000 cm^3								
870324	– – Cu capacitatea cilindrică de peste 3000 cm^3	cm^3	55,60	56,04	56,27	56,49	58,66	58,89	59,13
	– Alte vehicule (autoturisme) cu motor cu piston, cu aprindere prin compresie (diesel sau semidiesel):								
870331	– – Cu capacitatea cilindrică de maximum 1500 cm^3	cm^3	12,23	12,67	12,90	13,12	14,49	15,17	16,33
870332	– – Cu capacitatea cilindrică de peste 1500 cm^3, dar de maximum 2500 cm^3	cm^3	31,14	31,58	31,81	32,03	35,20	37,03	38,88
870333	– – Cu capacitatea cilindrică de peste 2500 cm^3	cm^3	55,60	56,04	56,27	56,49	58,66	58,89	59,13
8703	Autovehicul de epocă		De la 30 de ani pînă la 39 de ani inclusiv – 40000 de lei. De la 40 de ani pînă la 49 de ani inclusiv – 30000 de lei. De la 50 de ani – 20000 de lei						
8703	Autoturism de lux		Suma cotei accizei în funcţie de termenul de exploatare şi capacitatea cilindrică şi a cotei accizei în mărime de 2% din valoarea în vamă						

[Anexa nr.2 modificată prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Anexa nr.2 la Titlul IV în redacţia Legii nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Anexa nr.2 (Notele) la Titlul IV completată prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Anexa nr.2 la Titlul IV în redacţia Legii nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Anexa nr.2 a Titlul IV modificată prin Legea nr.64 din 11.04.2014, în vigoare 14.02.2014]
Notă: Se declară neconstituţională cota accizului de "2,00 euro" de la poziţia tarifară "870333" conform Hot. Curţii Constituţionale nr.8 din 14.02.2014, în vigoare 14 februarie 2014
[Anexa nr.2 în redacţia Legii nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Anexa nr.2 la Titlul IV introdusă prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 01.01.2013]

Notă: Titlul V aprobat prin Legea nr.407-XV din 26.07.2001. Publicat în Monitorul Oficial al R.Moldova nr.1-3/2 din 04.01.2002. Intră în vigoare de la 01.07.2002 conform Legii nr.408-XV din 26.07.2001

TITLUL V
ADMINISTRAREA FISCALĂ

Capitolul 1
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 129. Noţiuni

În scopul exercitării administrării fiscale, se definesc următoarele noţiuni:

[Pct.1) şi 1[1]) art.129 abrogate prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]

2) *Serviciul Fiscal de Stat* – autoritate publică, împuternicită să administreze impozitele, taxele şi alte plăţi în interesul statului.

3) *Conducerea Serviciului Fiscal de Stat* – director (director adjunct) al Serviciului Fiscal de Stat; şef (şef adjunct) al subdiviziunii Serviciului Fiscal de Stat.

4) *Funcţionar fiscal* – funcţionar public, conform prevederilor Legii cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public, care este persoană cu funcţie de răspundere remunerată în Serviciul Fiscal de Stat. Noţiunea "funcţionar fiscal" este identică cu noţiunile "funcţionar public", şi "persoană cu funcţie de răspundere a Serviciului Fiscal de Stat", prevăzute de prezentul cod şi de Legea cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public.

5) *Reprezentant al contribuabilului (al persoanei)* – persoană care acţionează în baza unei procuri, eliberate în conformitate cu legislaţia; avocat învestit cu împuterniciri conform legislaţiei; părinte, înfietor, tutore sau curator în cazul persoanei fizice lipsite de capacitate de exerciţiu sau cu capacitate de exerciţiu restrînsă; alte persoane care, conform legislaţiei, pot avea calitatea de reprezentant.

5[1]) *Martor* – persoană cu capacitatea de exerciţiu deplină, care nu este interesată de săvîrşirea actelor de executare şi care nu se află cu participanţii la procedura de executare în legături de rudenie pînă la al patrulea grad sau în relaţii de subordonare şi nu este supus controlului din partea lor.

6) *Obligaţie fiscală* – obligaţie a contribuabilului de a plăti la buget o anumită sumă ca impozit, taxă, prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală şi contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii stabilite în cotă procentuală, majorare de întîrziere (penalitate) şi/sau amendă.

6[1]) *Conformare fiscală voluntară* – calculare corectă, raportare şi achitare deplină şi la timp la buget a obligaţiei fiscale de către contribuabil în mod benevol.

7) *Perioadă fiscală* – timp, stabilit conform legislaţiei fiscale, pentru care se execută obligaţia fiscală.

8) *Termen de stingere a obligaţiei fiscale* – perioadă, stabilită conform legislaţiei fiscale, în care trebuie să fie executată obligaţia fiscală, incluzînd şi ultima sa zi în orele de program ale Serviciului Fiscal de Stat. Dacă ultima zi a perioadei este una de odihnă, se va considera o ultimă zi prima zi lucrătoare care urmează după ziua de odihnă. În cazul prezentării dărilor de seamă în format electronic, ultima zi se consideră ziua deplină. În mod analogic se determină şi termenele de executare a altor acţiuni prevăzute de legislaţia fiscală.

9) *Dare de seamă fiscală* – orice declaraţie, informaţie, calcul, notă informativă, alt document, care sînt prezentate sau trebuie să fie prezentate Serviciului Fiscal de Stat, privind calcularea, achitarea, reţinerea impozitelor, taxelor, primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală şi a contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii, majorărilor de întîrziere (penalităţilor) şi/sau amenzilor ori privind alte fapte ce ţin de naşterea, modificarea sau stingerea obligaţiei fiscale.

9[1]) *Dare de seamă fiscală unificată* – declaraţie, prezentată sau care trebuie să fie prezentată Serviciului Fiscal de Stat, privind calcularea impozitelor, taxelor, majorărilor de întîrziere (penalităţilor) şi/sau amenzilor de către întreprinzătorul individual, gospodăria ţărănească (de fermier) al căror număr mediu anual de salariaţi, pe parcursul perioadei fiscale, nu depăşeşte 3 unităţi şi care nu sînt înregistraţi ca plătitori de T.V.A.

10) *Documente de evidenţă* – documente privitoare la operaţiuni, la efectuarea plăţilor aferente acestor operaţiuni, inclusiv documente confirmative, orice alte documente prevăzute, conform actelor normative, pentru activitatea contribuabilului. În categoria documentelor de evidenţă intră documentele de contabilitate (prevăzute în legislaţia privind contabilitatea), situaţiile financiare, informaţiile, registrele contabile, titlurile de creanţă, datele contabile (sub orice formă, inclusiv computerizată) etc.

11) *Control fiscal* – verificare a corectitudinii cu care contribuabilul execută obligaţia fiscală şi alte obligaţii prevăzute de legislaţia fiscală şi alte acte normative, inclusiv verificare a altor persoane sub aspectul legăturii lor cu activitatea contribuabilului prin metode, forme şi operaţiuni prevăzute de prezentul cod.

11[1]) *Vizită fiscală* – procedeu de asistenţă fiscală care constă în explicarea legislaţiei fiscale, cu caracter consultativ, şi/sau în stabilirea unor date de ordin general despre activitatea contribuabilului.

12) *Încălcare fiscală* – acţiune sau inacţiune, exprimată prin neîndeplinire sau îndeplinire neadecvată a prevederilor legislaţiei fiscale, prin încălcare a drepturilor şi intereselor legitime ale participanţilor la raporturile fiscale.

13) *Restanţă* – sumă pe care contribuabilul era obligat să o plătească la buget ca impozit, taxă sau altă plată, dar pe care nu a plătit-o în termen, precum şi suma majorării de întîrziere (penalităţii) şi/sau amenzii. Obligaţia fiscală care reprezintă obiectul concilierii al contractului încheiat conform art.180 devine restanţă după expirarea termenului modificat în conformitate cu contractul respectiv. Suma neachitată a obligaţiilor fiscale în cuantum de pînă la 100 de lei inclusiv nu se consideră restanţă faţă de bugetul public naţional în scopul:

a) beneficierii de reducere cu 50% a amenzii pentru încălcarea fiscală;

b) neprezentării şi/sau anulării dispoziţiei de suspendare a operaţiunilor la contul bancar al contribuabilului, emisă pentru asigurarea încasării restanţelor;

c) atestării lipsei restanţelor faţă de bugetul public naţional ale agenţilor economici;

d) asigurării executării art.13 pct.8) din Legea nr.845-XII din 3 ianuarie 1992 cu privire la antreprenoriat şi întreprinderi;

e) asigurării executării art.131 alin.(7) din prezentul cod.

Obligaţiile fiscale luate la evidenţă fiscală specială conform art.206 din prezentul cod nu se consideră restanţe pe perioada aflării la evidenţa fiscală specială, cu excepţia obligaţiilor fiscale aferente contribuabililor aflaţi în procedură de insolvabilitate, procedura falimentului sau procedura simplificată a falimentului.

14) *Executare silită a obligaţiei fiscale* – acţiuni întreprinse de Serviciul Fiscal de Stat pentru perceperea forţată a restanţei.

15) *Bunuri* – totalitate de valori materiale şi de active imateriale, inclusiv de bani şi de valori mobiliare, care se află în proprietatea persoanei, indiferent de faptul în a cărei folosinţă efectivă este, precum şi de alte drepturi patrimoniale.

16) *Sechestrare a bunurilor* – acţiuni întreprinse de Serviciul Fiscal de Stat pentru indisponibilizarea bunurilor persoanei.

17) *Cont bancar* – cont de plăţi deschis în una din instituţiile financiare (sucursala sau filiala acesteia) din Republica Moldova sau din străinătate, precum şi contul deschis în sistemul trezorerial al Ministerului Finanţelor.

18) *Sumă plătită în plus* – sumă plătită ca impozit, taxă, majorare de întîrziere (penalitate) şi/sau amendă prin vărsare sau încasare, inclusiv prin executare silită, în cuantum mai mare decît cel prevăzut în conformitate cu legislaţia fiscală.

18[1]) *Diminuare a impozitelor, taxelor şi/sau altor plăţi* – totalitate a acţiunilor sau inacţiunilor în rezultatul cărora contribuabilul declară sumele impozitelor, taxelor şi/sau altor plăţi în cuantum mai mic decît cel prevăzut de legislaţie.

19) *Secret fiscal* – orice informaţie de care dispun organele cu atribuţii de administrare fiscală, inclusiv informaţia despre contribuabil ce constituie secret comercial, cu excepţia informaţiei despre încălcarea legislaţiei fiscale.

20) *Conducere a organelor vamale* – directorul general al Serviciului Vamal (vicedirectorii acestuia), şefii birourilor vamale (şefii adjuncţi ai acestora).

21) *Sigiliu* – produs electronic sau obiect alcătuit dintr-o placă de cauciuc, metal, lemn, hîrtie sau alte materiale, fixată pe un suport, avînd gravată o emblemă, o inscripţie sau un alt semn distinctiv oficial, ca dovadă a autenticităţii.

22) *Sigilare* – aplicarea sigiliului pe uşile unor încăperi, mijloace de transport, pe recipiente, diferite produse, colete, corespondenţă, pe bunurile debitorului, alte bunuri în scopul conservării, identificării, indisponibilizării ori evitării desfacerii acestora de către persoane neautorizate.

[Art.129 completat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.129 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.129 completat prin Legea nr.123 din 07.07.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.129 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.129 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.129 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.129 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.129 modificat prin Legea nr.64 din 11.04.2014, în vigoare 09.05.2014]
[Art.129 completat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.129 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]
[Art.129 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.129 completat prin Legea nr.82-XVI din 29.03.2007, în vigoare 04.05.2007]

Articolul 129[1]. Expedierea şi înmînarea actelor Serviciului Fiscal de Stat

(1) Actele Serviciului Fiscal de Stat se trimit destinatarului prin poştă cu scrisoare recomandată şi cu aviz de primire sau prin orice alt mijloc care să asigure confirmarea primirii lor (telegramă, fax, e-mail etc.) ori se înmînează personal destinatarului sau altor persoane indicate la alin.(2) de către Serviciul Fiscal de Stat.

(2) În cazul absenţei destinatarului persoană fizică, documentele menţionate la alin.(1) se înmînează unui membru adult al familiei lui, rudelor, afinilor acestuia sau unei persoane care locuieşte cu destinatarul, unei persoane cu funcţie de răspundere din primărie sau preşedintelui asociaţiei locatarilor de la domiciliul destinatarului, pentru a fi transmise acestuia. Persoana care a primit documentele este responsabilă de transmiterea sau de comunicarea lor neîntîrziată destinatarului şi răspunde pentru prejudiciile cauzate prin necomunicarea sau prin comunicarea tardivă a actelor. Documentul se consideră înmînat destinatarului la data indicată în avizul de primire.

(3) În cazul persoanei juridice, documentele se expediază pe adresa ei juridică şi se consideră recepţionate la data intrării lor în sediu sau la data înmînării lor unui angajat din administraţia, din oficiul sau din secretariatul destinatarului, pentru a fi transmise acestuia.

(4) În cazul în care înmînarea actului Serviciului Fiscal de Stat către persoanele indicate la alin.(2) şi (3) nu a fost posibilă, actul va fi comunicat prin publicitate.

(4^1) Comunicarea prin publicitate se efectuează prin afişarea concomitentă, la sediul organului fiscal emitent şi pe pagina web a Serviciului Fiscal de Stat, a anunţului în care se menţionează că a fost emis actul Serviciului Fiscal de Stat pe numele destinatarului.

(4^2) Actul Serviciului Fiscal de Stat menţionat la alin.(4) şi (4^1) se consideră comunicat după expirarea a 15 zile de la data afişării anunţului.

(5) Destinatarul şi persoana care a primit documentele pentru a le transmite semnează şi restituie avizul de primire.

(6) Refuzul de a primi actele Serviciului Fiscal de Stat nu împiedică efectuarea de către Serviciul Fiscal de Stat a acţiunilor ulterioare ce se impun conform cadrului legal.

[Art.129^1 modificat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.129^1 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.129^1 introdus prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]

Articolul 130. Raporturile reglementate

Prezentul titlu reglementează raporturile care apar în cadrul administrării fiscale.

Articolul 131. Organele cu atribuţii de administrare fiscală

(1) Organe care exercită atribuţii de administrare fiscală sînt: Serviciul Fiscal de Stat, organele vamale, serviciile de colectare a impozitelor şi taxelor locale din cadrul primăriilor şi alte organe abilitate, conform legislaţiei.

(2) Organele cu atribuţii de administrare fiscală, în procesul exercitării atribuţiilor respective, conlucrează între ele şi colaborează cu alte autorităţi publice.

(3) Organele cu atribuţii de administrare fiscală, în cazul efectuării unor acţiuni în baza înţelegerilor reciproce, se informează despre măsurile întreprinse şi despre rezultatele lor, fac schimb de informaţii în scopul exercitării atribuţiilor.

(4) Organele cu atribuţii de administrare fiscală au dreptul să colaboreze cu organele competente din alte ţări şi să fie membre ale organizaţiilor internaţionale de specialitate. Modul de colaborare şi de activitate este stabilit în baza tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte.

(5) Organele cu atribuţii de administrare fiscală sînt în drept să prezinte informaţiile de care dispun referitor la un contribuabil concret:

a) funcţionarilor fiscali şi persoanelor cu funcţie de răspundere ale organelor cu atribuţii de administrare fiscală, în scopul îndeplinirii de către ei a atribuţiilor de serviciu;

b) autorităţilor administraţiei publice centrale şi locale, în scopul îndeplinirii de către acestea a atribuţiilor;

c) instanţelor de judecată, în scopul examinării cazurilor ce ţin de competenţa acestora;

d) organelor de drept – informaţia necesară în cadrul urmăririi penale şi/sau privind încălcările fiscale;

e) Comisiei Electorale Centrale şi Curţii de Conturi, în scopul îndeplinirii funcţiilor acesteia;

f) organelor fiscale ale altor ţări, în conformitate cu tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte;

g) executorilor judecătoreşti, pentru executarea documentelor executorii;

h) coordonatorilor oficiilor teritoriale ale Consiliului Naţional pentru Asistenţă Juridică Garantată de Stat, pentru verificarea veniturilor solicitanţilor de asistenţă juridică garantată de stat;

i) organelor abilitate cu funcţii în domeniul migraţiei – informaţia despre obiectele impozabile ale imigranţilor, în scopul îndeplinirii de către acestea a atribuţiilor;

j) organelor cu atribuţii de aprobare a preţurilor şi tarifelor, în scopul îndeplinirii de către acestea a atribuţiilor;

k) contribuabilului – informaţia cu caracter personal despre acesta privind obligaţiile fiscale şi alte plăţi la bugetul public naţional, a căror evidenţă este ţinută de Serviciul Fiscal de Stat;

l) mijloacelor de informare în masă – informaţia despre sumele de plăţi achitate la bugetul public naţional şi/sau încălcările fiscale dacă acest fapt nu este în detrimentul intereselor legale ale organelor de drept şi judiciare;

m) administratorilor autorizaţi, în conformitate cu prevederile legislaţiei insolvabilităţii şi administratorilor autorizaţi;

n) fondatorilor şi/sau acţionarilor întreprinderii – informaţia privind lipsa sau existenţa restanţelor (eliberarea certificatelor privind lipsa sau existenţa restanţelor);

o) biroului istoriilor de credit – informaţia referitoare la veniturile obţinute din sursele de venit de către un contribuabil concret, în scopul evaluării contribuabilului la faza precontractuală şi al monitorizării angajamentelor de plată, în baza unui acord stabilit între părţi.

p) Consiliului Concurenţei, în scopul examinării cazurilor din domeniul concurenţei, al ajutorului de stat şi al publicităţii.

(5^1) Organele cu atribuţii de administrare fiscală prezintă Ministerului Finanţelor informaţiile necesare îndeplinirii de către acesta a atribuţiilor sale, inclusiv în scopul elaborării/reformulării politicii fiscale.

(5^2) Serviciul Fiscal de Stat acordă biroului istoriilor de credit acces la informaţia referitoare la veniturile obţinute din sursele de venit de către un contribuabil concret într-o anumită perioadă fiscală, în scopul monitorizării angajamentelor de plată, în baza unui acord stabilit între părţi.

(6) Persoanele şi autorităţile publice indicate la alin.(5) poartă răspundere, conform legislaţiei în vigoare, pentru neasigurarea confidenţialităţii şi securităţii informaţiei primite, precum şi pentru utilizarea ei în alte scopuri decît cele stabilite.

(7) Serviciul Fiscal de Stat plasează pe pagina sa oficială date despre contribuabilii care au admis restanţe faţă de buget.

(8) Schimbul de date automatizat între organele cu atribuţii de administrare fiscală şi autorităţile publice indicate la alin.(5) se realizează prin intermediul platformei de interoperabilitate instituite de Guvern.

(9) Serviciul Fiscal de Stat furnizează gratuit oricăror autorităţi/instituţii bugetare şi contribuabilului informaţia în limitele prevăzute de prezentul cod, în formatul disponibil Serviciului Fiscal de Stat.

(10) Serviciul Fiscal de Stat este în drept să furnizeze doar informaţia primită de la contribuabil. În cazul în care informaţia a fost furnizată Serviciului Fiscal de Stat de alte instituţii sau persoane juridice care au colectat-o, Serviciul Fiscal de Stat nu este obligat să o furnizeze, aceasta urmînd să fie prezentată doar de furnizorul primar al informaţiei.

(11) Comunicarea Serviciului Fiscal de Stat cu persoanele menţionate la art.187 alin.(2^1), inclusiv aducerea la cunoştinţă a actelor administrative, a citaţiilor, a altor acte sau răspunsuri la adresări, se face prin intermediul cutiei poştale din cabinetul electronic personal al contribuabilului de pe portalul Serviciului Fiscal de Stat. Documentele menţionate se consideră recepţionate din

momentul intrării în cutia poştală din cabinetul electronic personal al contribuabilului de pe portalul Serviciului Fiscal de Stat.

[Art.131 completat prin Legea nr.141 din 19.07.2018, în vigoare 12.02.2019]
[Art.131 completat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.131 completat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.131 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.131 completat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.131 completat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.131 completat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.131 completat prin Legea nr.64 din 11.04.2014, în vigoare 09.05.2014]
[Art.131 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.131 modificat prin Legea nr.120 din 25.05.2012, în vigoare 01.10.2012]
[Art.131 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Capitolul 2
SERVICIUL FISCAL DE STAT

Articolul 132. Sarcina de bază a Serviciului Fiscal de Stat

Sarcina de bază a Serviciului Fiscal de Stat constă în asigurarea administrării fiscale, prin crearea de condiţii contribuabililor pentru conformare la respectarea legislaţiei, aplicarea uniformă a politicii şi reglementărilor în domeniul fiscal.

[Art.132 în redacţia Legii nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.132 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]

Articolul 132[1]. Principiile generale de organizare a Serviciului Fiscal de Stat

(1) Serviciul Fiscal de Stat este autoritatea administrativă care îşi desfăşoară activitatea în subordinea Ministerului Finanţelor, fiind o structură organizaţională separată în sistemul administrativ al acestui minister, constituită pentru prestarea serviciilor publice administrative contribuabililor, pentru supravegherea, controlul în domeniul fiscal şi constatarea infracţiunilor în cazurile prevăzute de Codul de procedură penală.

(2) Ministerul Finanţelor exercită dirijarea metodologică a Serviciului Fiscal de Stat prin acordarea asistenţei metodologice în activitatea acestuia şi prin exercitarea atribuţiilor prevăzute la alin.(4).

(3) În vederea realizării sarcinilor, Serviciul Fiscal de Stat dispune de autonomie administrativă şi decizională, cu respectarea prevederilor legislaţiei în vigoare. Nicio autoritate naţională sau internaţională nu admite ingerinţe în activitatea Serviciului Fiscal de Stat.

(4) Ministerul Finanţelor are următoarele atribuţii:

a) aprobă structura Serviciului Fiscal de Stat;

b) stabileşte obiectivele Serviciului Fiscal de Stat şi indicatorii de performanţă;

c) evaluează performanţa directorului şi a directorilor adjuncţi;

d) aprobă bugetul Serviciului Fiscal de Stat;

e) solicită informaţia relevantă privind monitorizarea administrării fiscale, inclusiv rapoarte privind impozitarea şi administrarea fiscală, rapoarte trimestriale şi anuale privind suma obligaţiilor fiscale luate în evidenţă specială;

f) exercită alte acţiuni prevăzute de prezentul cod.

(5) În cazul recepţionării unor semnale de încălcare a legislaţiei fiscale de către angajaţii Serviciului Fiscal de Stat, Ministerul Finanţelor informează conducerea Serviciului Fiscal de Stat despre aceasta. Conducerea Serviciului Fiscal de Stat ia măsuri faţă de situaţia semnalată, fapt despre care informează Ministerul Finanţelor şi persoana (entitatea) care a înştiinţat despre încălcare.

(6) În cazul în care conducerea Serviciului Fiscal de Stat nu ia măsuri faţă de situaţia creată conform alin.(5), Ministerul Finanţelor examinează acţiunile/ inacţiunile conducerii Serviciului Fiscal de Stat prin prisma răspunderii disciplinare prevăzute în Legea nr.158/2008 cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public.

(7) Serviciul Fiscal de Stat este persoană juridică de drept public şi dispune de ştampilă cu imaginea Stemei de Stat a Republicii Moldova.

(8) Subdiviziunile Serviciului Fiscal de Stat fără statut de persoană juridică utilizează ştampile cu imaginea Stemei de Stat a Republicii Moldova.

(9) Serviciul Fiscal de Stat este în drept să dispună de simboluri corporative – stemă, drapel, insignă de apartenenţă, embleme vizuale sau auditive cu caracter de identificare a persoanei juridice – aprobate de Guvern, în baza deciziei Comisiei Naţionale de Heraldică.

(10) Modificarea denumirii Serviciului Fiscal de Stat nu se consideră reorganizare a acestuia.

[Art.132[1] în redacţia Legii nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]

[Art.132[1] introdus prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]

Articolul 132[2]. Structura Serviciului Fiscal de Stat

(1) Sistemul administrativ al Serviciului Fiscal de Stat se determină în raport cu importanţa majoră, volumul, complexitatea şi specificul funcţiilor pe care le realizează.

(2) Structura Serviciului Fiscal de Stat se aprobă de către Ministerul Finanţelor.

(3) Efectivul-limită pentru Serviciul Fiscal de Stat se aprobă de către Guvern.

(4) Raza de activitate şi atribuţiile subdiviziunilor Serviciului Fiscal de Stat se aprobă prin ordin al directorului Serviciului Fiscal de Stat.

(5) Atribuţiile, sarcinile şi răspunderea individuală a personalului din Serviciul Fiscal de Stat se stabilesc prin fişa postului sau contractul individual de muncă, în baza regulamentelor de organizare şi funcţionare a subdiviziunilor.

(6) Pe lîngă Serviciul Fiscal de Stat activează un consiliu consultativ, format din angajaţii Serviciului Fiscal de Stat, specialişti calificaţi şi savanţi din domeniul fiscal, financiar-economic şi juridic. Funcţionarea consiliului consultativ se stabileşte printr-un regulament aprobat de către directorul Serviciului Fiscal de Stat. Sarcina de bază a consiliului consultativ constă în soluţionarea chestiunilor de ordin metodologic şi a disensiunilor apărute în aplicarea legislaţiei fiscale, prin aplicarea prevederilor stipulate la art.11 alin.(1).

(6[1]) În cadrul Serviciului Fiscal de Stat este instituit Colegiul Serviciului Fiscal de Stat, în conformitate cu Legea nr.98/2012 privind administraţia publică centrală de specialitate.

(7) În scopul consultării acţiunilor privind conformarea contribuabililor şi al monitorizării procesului de conformare, pe lîngă Serviciul Fiscal de Stat activează un consiliu de conformare, format din reprezentanţi ai Serviciului Fiscal de Stat, ai societăţii civile şi ai contribuabililor. Funcţionarea consiliului de conformare se stabileşte printr-un regulament aprobat de către directorul Serviciului Fiscal de Stat.

(8) Prin ordin al directorului Serviciului Fiscal de Stat pot fi înfiinţate consilii, comisii, grupuri de lucru sau echipe de proiect pentru realizarea unor activităţi în domeniile de competenţă ale Serviciului Fiscal de Stat.

[Art.132[2] completat prin Legea nr.229 din 01.11.2018, în vigoare 30.11.2018]

[Art.132[2] introdus prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]

Articolul 132[3]. Conducerea Serviciului Fiscal de Stat

(1) Serviciul Fiscal de Stat este condus de un director, care este asistat de 4 directori adjuncţi.

(2) Ocuparea funcţiei publice vacante de director al Serviciului Fiscal de Stat se face prin concurs.

(3) Directorul Serviciului Fiscal de Stat se numeşte în funcţie de către ministrul finanţelor pe un termen de 5 ani.

(4) Directorul Serviciului Fiscal de Stat poate fi destituit din funcţie de către ministrul finanţelor pînă la expirarea termenului de 5 ani în una dintre următoarele situaţii:

a) în cazurile prevăzute la art.64 din Legea nr.158 din 4 iulie 2008 cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public;

b) la expirarea a cel puţin 6 luni după data numirii în funcţie a unui nou ministru al finanţelor.

(5) Candidat la funcţia de director al Serviciului Fiscal de Stat poate fi persoana care corespunde cerinţelor specifice minime stabilite în Clasificatorul unic al funcţiilor publice, aprobat prin Legea nr.155 din 21 iulie 2011, precum şi condiţiilor prevăzute de Legea nr.158 din 4 iulie 2008 cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public.

(6) Nu poate candida la funcţia de director al Serviciului Fiscal de Stat persoana care are antecedente penale pentru infracţiuni grave, deosebit de grave şi excepţional de grave săvîrşite cu intenţie, precum şi persoana care are antecedente penale pentru săvîrşirea infracţiunilor contra bunei desfăşurări a activităţii în sfera publică, chiar dacă au fost stinse antecedentele penale ori persoana a fost absolvită de răspundere penală printr-un act de amnistie sau de graţiere.

(7) Numirea în funcţie a directorului Serviciului Fiscal de Stat în urma desfăşurării concursului, modificarea, suspendarea şi încetarea raporturilor de serviciu ale directorului se efectuează de către ministrul finanţelor, în condiţiile legii.

(8) Numirea în funcţie, modificarea, suspendarea şi încetarea raporturilor de serviciu ale directorilor adjuncţi ai Serviciului Fiscal de Stat se efectuează de către ministrul finanţelor în condiţiile legii, la propunerea directorului.

(9) Directorul raportează ministrului finanţelor despre activitatea Serviciului Fiscal de Stat.

(10) În exercitarea atribuţiilor sale, directorul Serviciului Fiscal de Stat emite ordine, indicaţii, dispoziţii în condiţiile legii.

(11) Atribuţiile, responsabilităţile şi limitele de acţiune ale directorilor adjuncţi se stabilesc prin ordin al directorului Serviciului Fiscal de Stat.

(12) Directorul reprezintă Serviciul Fiscal de Stat în relaţia cu terţii sau acordă împuterniciri altor angajaţi ai Serviciului de a reprezenta Serviciul Fiscal de Stat.

(13) Directorul Serviciului Fiscal de Stat:

a) asigură executarea actelor legislative, a decretelor Preşedintelui Republicii Moldova, a ordonanţelor, hotărîrilor şi dispoziţiilor Guvernului;

b) asigură realizarea sarcinilor şi funcţiilor ce revin Serviciului Fiscal de Stat;

c) asigură coordonarea şi supravegherea activităţii Serviciului Fiscal de Stat;

d) organizează sistemul de management financiar şi control, precum şi funcţia de audit intern;

e) aprobă repartizarea alocaţiilor bugetare conform clasificaţiei bugetare;

f) asumă angajamente bugetare şi efectuează cheltuieli în scopurile şi limitele alocaţiilor bugetare;

g) asigură gestionarea alocaţiilor bugetare şi administrarea patrimoniului public în corespundere cu principiile bunei guvernări;

h) aprobă statele de personal şi schema de încadrare ale Serviciului Fiscal de Stat în limitele efectivului-limită aprobat de către Guvern;

i) angajează, eliberează, aplică sancţiuni disciplinare, stimulează şi soluţionează problemele ce ţin de mişcarea de personal în cadrul Serviciului Fiscal de Stat;

j) soluţionează problemele activităţii operative, organizatorice, economico-financiare şi asigurării materiale şi sociale;

k) semnează actele normative în limitele competenţei Serviciului Fiscal de Stat.

(14) Prin ordin al directorului Serviciului Fiscal de Stat, unele atribuţii pot fi delegate conducerii subdiviziunilor Serviciului Fiscal de Stat. Limitele şi condiţiile delegării se precizează prin actul de delegare.

(15) Directorul Serviciului Fiscal de Stat este independent în exercitarea mandatului. Pe durata mandatului, acesta îşi sistează orice activitate politică, inclusiv în cadrul partidelor politice sau al altor organizaţii social-politice.

(16) În cazul absenţei directorului Serviciului Fiscal de Stat, atribuţiile acestuia sînt exercitate de unul dintre directorii adjuncţi.

(17) Actele oficiale ale Serviciului Fiscal de Stat sînt semnate olograf sau, în conformitate cu legislaţia, prin aplicarea semnăturii electronice de către directorul Serviciului Fiscal de Stat sau de către persoanele cu funcţii de răspundere din cadrul Serviciului Fiscal de Stat, abilitate cu acest drept prin ordin al directorului.

[Art.132[3] introdus prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]

Articolul 132[4]. Funcţiile de bază ale Serviciului Fiscal de Stat

Serviciul Fiscal de Stat îndeplineşte următoarele funcţii:

1) elaborarea strategiilor şi organizarea sistemului de management în domeniul administrării fiscale;

2) administrarea, conform legii, a impozitelor, taxelor şi altor venituri la bugetul public naţional date în competenţa sa, inclusiv expunerea poziţiei oficiale a Serviciului Fiscal de Stat referitoare la aplicarea legislaţiei fiscale;

3) acordarea de servicii pentru contribuabili;

4) prevenirea şi combaterea încălcărilor fiscale, inclusiv a evaziunii fiscale;

5) controlul fiscal;

6) constatarea contravenţiilor;

7) constatarea infracţiunilor prevăzute la art.241–242, 244, 244[1], 250–253 şi 335[1] din Codul penal;

8) executarea silită a restanţelor şi altor plăţi neachitate în termen la bugetul public naţional;

9) examinarea contestaţiilor;

10) emiterea actelor normative care reglementează aplicarea legislaţiei fiscale în limitele competenţei acordate prin actele legislative;

11) coordonarea, îndrumarea şi controlul aplicării reglementărilor legale în domeniul de activitate, precum şi funcţionarea subdiviziunilor sale;

12) managementul resurselor umane, financiare şi materiale, susţinerea activităţilor specifice prin intermediul tehnologiei informaţiilor şi comunicaţiilor, reprezentarea juridică, auditul intern, precum şi comunicarea internă şi externă;

13) cooperarea internaţională în domeniul administrării fiscale.

[Art.132[4] introdus prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]

Articolul 133. Atribuţiile Serviciului Fiscal de Stat

(1) În realizarea funcţiilor sale, Serviciul Fiscal de Stat are următoarele atribuţii generale:

1) contribuie la implementarea, în domeniul său de activitate, a programului de guvernare şi a altor politici publice prin elaborarea şi aplicarea de strategii de dezvoltare pe termen mediu şi lung, generale sau sectoriale;

2) urmăreşte organizarea unui management eficient şi coerent al administrării fiscale;

3) îndrumează şi controlează activitatea serviciilor de colectare a impozitelor şi taxelor locale;

4) implementează modelul de management al riscurilor interne şi externe ale instituţiei;

5) asigură managementul resurselor umane al instituţiei;

6) întocmeşte avize cu privire la proiectele de acte normative elaborate de către alte autorităţi publice, care cuprind măsuri referitoare la domeniul său de activitate;

7) participă la elaborarea modificărilor şi completărilor legislaţiei fiscale, la elaborarea proiectelor de norme metodologice şi a altor acte normative care conţin prevederi referitoare la administrarea fiscală;

8) elaborează proiecte de acte cu caracter normativ şi procedurile de aplicare a prevederilor referitoare la administrarea veniturilor bugetului public naţional date în competenţa sa, inclusiv exprimă poziţia oficială a Serviciului Fiscal de Stat. Poziţia oficială a Serviciului Fiscal de Stat se aprobă prin ordin al conducerii Serviciului Fiscal de Stat şi se publică pe pagina web oficială a Serviciului Fiscal de Stat;

9) iniţiază măsuri pentru dezvoltarea şi desfăşurarea în condiţii bune a relaţiilor internaţionale în domeniul său de activitate;

10) colaborează cu autorităţile şi instituţiile publice sau orice alte entităţi cu atribuţii în aplicarea legii ori interesate de realizarea prevederilor legislaţiei fiscale în partea ce ţine de administrarea fiscală;

11) gestionează informaţiile cu privire la colectarea veniturilor administrate;

12) examinează contestaţiile (cererile prealabile) formulate împotriva actelor emise în exercitarea atribuţiilor;

13) elaborează proceduri şi norme metodologice în domeniul său de activitate pentru structurile proprii şi pentru contribuabili;

14) elaborează studii, analize şi sondaje privind organizarea activităţii proprii;

15) culege, verifică, prelucrează şi arhivează date şi informaţii fiscale necesare pentru desfăşurarea activităţii sale, de asemenea constituie baze proprii de date relevante şi gestionează colaborarea cu autorităţile naţionale competente privind informaţiile deţinute, în condiţiile legii;

16) emite şi implementează politici şi planuri de acţiuni privind asigurarea securităţii informaţiei;

17) administrează şi dezvoltă sistemul informaţional al Serviciului Fiscal de Stat;

18) reprezintă statul în instanţele de judecată şi în organele de urmărire penală ca subiect de drepturi şi obligaţii privind raporturile juridice fiscale, precum şi orice alte raporturi juridice rezultate din activitatea Serviciului Fiscal de Stat;

19) organizează programe de perfecţionare profesională a personalului din cadrul Serviciului Fiscal de Stat la nivel central şi la nivelul structurilor subordonate;

20) organizează şi asigură gestionarea patrimoniului, inclusiv alocarea, mişcarea, evidenţa şi controlul asupra lui;

20^{1}) efectuează controlul asupra respectării legislaţiei fiscale în cadrul procesului de emitere, acordare, acceptare şi rambursare a valorii tichetelor de masă;

21) emite şi prezintă, în modul stabilit, propuneri de buget fundamentate pe programe;

22) iniţiază şi derulează, în conformitate cu Legea privind achiziţiile publice, achiziţii de bunuri, lucrări şi servicii pentru activităţile proprii;

23) asigură cooperarea administrativă, inclusiv schimbul de informaţii, cu alte instituţii din ţară şi cu administraţii fiscale din alte state sau organizaţii internaţionale cu privire la obiectul său de activitate;

24) asigură aplicarea prevederilor cu caracter fiscal ale tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte;

25) încheie acorduri la nivel departamental şi convenţii cu administraţii fiscale din alte state, cu organizaţii internaţionale sau cu alte entităţi în domeniul său de activitate conform prevederilor legislaţiei în vigoare;

26) acordă sau primeşte asistenţă tehnică în domeniul său de activitate şi derulează proiecte şi activităţi de cooperare cu administraţii fiscale din alte state, cu organizaţii internaţionale sau cu alte entităţi;

27) participă, prin reprezentanţi, la evenimente organizate de către administraţii fiscale din alte state, de către organizaţii internaţionale sau alte entităţi ori în colaborare cu acestea în domeniul său de activitate;

28) participă la elaborarea cadrului bugetar pe termen mediu şi a proiectelor legilor bugetare anuale prin prezentarea propunerilor la obiectivele politicii de administrare fiscală şi a estimărilor pe termen mediu privind veniturile administrate.

(2) În realizarea funcţiilor sale, Serviciul Fiscal de Stat are următoarele atribuţii în domeniul administrării fiscale:

1) gestionează Registrul fiscal de stat şi dosarul contribuabilului, de asemenea efectuează înregistrarea unor categorii de contribuabili;

2) organizează şi administrează evidenţa impozitelor, taxelor şi a altor venituri la bugetul public naţional date în competenţa sa;

3) elaborează şi aplică procedurile privind evidenţa analitică pe contribuabili şi stingerea obligaţiilor fiscale prin conformare voluntară;

4) emite acte cu caracter normativ privind aplicarea prevederilor legislaţiei fiscale în cazurile prevăzute de lege şi expune poziţia oficială a Serviciului Fiscal de Stat privind aplicarea legislaţiei fiscale;

5) emite soluţii fiscale individuale anticipate la cererea persoanelor fizice şi juridice care practică activitate de întreprinzător;

6) asigură aplicarea unitară, corectă şi nediscriminatorie a reglementărilor privind impozitele, taxele şi alte venituri la bugetul public naţional date în competenţa sa;

7) aplică, de sine stătător sau prin entităţile abilitate, modalităţile de executare silită şi măsurile de asigurare a stingerii obligaţiei fiscale şi a altor plăţi la bugetul public naţional potrivit legii;

8) defineşte, dezvoltă, implementează, furnizează şi operează servicii specifice pentru contribuabili, de asemenea eliberează acte permisive persoanelor fizice şi juridice;

9) promovează conformarea fiscală voluntară, inclusiv prin modernizarea şi furnizarea serviciilor menite să faciliteze îndeplinirea obligaţiilor fiscale de către contribuabili;

10) emite decizii asupra cazurilor de încălcare fiscală stabilite în urma aplicării metodelor şi surselor indirecte de estimare a obligaţiilor fiscale;

11) gestionează riscurile de neconformare fiscală şi selectează contribuabilii cu risc sporit de neconformare fiscală;

12) examinează contestaţii şi emite decizii în rezultatul examinării acestora;

13) efectuează vizite fiscale şi instituie posturi fiscale;

14) efectuează controlul fiscal, examinează cazurile de încălcare fiscală, aplică sancţiuni fiscale şi emite acte administrative în scopul aplicării prezentului cod;

14^1) efectuează controlul asupra calculării corecte şi a virării în termen a contribuţiilor la bugetul asigurărilor sociale de stat şi a primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală şi aplică sancţiuni pentru încălcarea prevederilor legale referitoare la calcularea acestora;

14^2) efectuează alte tipuri de controale decît cele expuse la pct.14) şi 14^1), stabilite în sarcina Serviciului Fiscal de Stat prin acte normative speciale;

15) organizează activitatea de valorificare a bunurilor sechestrate în cadrul procedurii de executare silită a obligaţiei fiscale, potrivit legii;

16) introduce şi promovează metode de înregistrare fiscală, declarare şi plată a impozitelor, taxelor şi altor venituri la buget, bazate pe utilizarea tehnologiei informaţiei;

17) este în drept să modifice termenul de stingere a obligaţiei fiscale prin încheierea cu contribuabilii restanţieri a contractelor de eşalonare/amînare a stingerii obligaţiei fiscale, conform legislaţiei;

18) deţine, administrează, analizează şi evaluează informaţii, de asemenea acţionează, în condiţiile legii, pentru obţinerea de informaţii relevante pentru Serviciul Fiscal de Stat din diverse surse;

19) stabileşte şi aplică metodologia de distribuire şi stingere a obligaţiei fiscale şi/sau de restituire a sumelor achitate în plus;

20) aplică mecanismul legal al insolvabilităţii faţă de contribuabilii care au ajuns în incapacitate de plată;

20^1) efectuează, la solicitarea Ministerului Finanţelor, verificarea anuală, pînă la data de 31 mai a anului de gestiune, a respectării de către beneficiarul subvenţionării creării locurilor de muncă a obligaţiilor stipulate în contract pe parcursul valabilităţii contractului de subvenţionare;

21) administrează procesul de utilizare a echipamentelor de casă şi de control;

22) efectuează restituirea sumelor plătite în plus şi a celor a căror restituire este prevăzută de legislaţie;

23) elaborează modelul şi conţinutul formularelor utilizate pentru administrarea fiscală, precum şi instrucţiunile de completare a acestora;

24) asigură, conform legislaţiei, tipărirea formularelor utilizate în domeniul său de activitate, precum şi tipărirea centralizată şi eliberarea seriei şi diapazonului de numere pentru formularele tipizate de documente primare cu regim special;

25) organizează asigurarea gratuită a contribuabililor cu formulare tipizate de dări de seamă fiscale, iar contra plată – cu formulare tipizate de documente primare cu regim special pe suport de hîrtie, conform listei stabilite de către Guvern;

26) popularizează legislaţia fiscală şi prezintă, la solicitarea contribuabililor sau altor persoane, poziţia oficială a Serviciului Fiscal de Stat referitoare la aplicarea normelor fiscale, conform legislaţiei;

27) asigură aplicarea unitară, corectă şi nediscriminatorie a reglementărilor privind impozitele, taxele şi alte venituri la bugetul public naţional date în competenţa sa, în vederea aplicării unui tratament echitabil tuturor contribuabililor;

28) elaborează norme metodologice şi proceduri de efectuare şi suspendare a controalelor fiscale;

29) asigură aplicarea legislaţiei fiscale în domeniul impozitelor, taxelor şi altor venituri la bugetul public naţional date în competenţa sa;

30) furnizează Ministerului Finanţelor şi autorităţilor administraţiei publice locale informaţiile necesare fundamentării bugetelor respective;

31) sigilează maşinile de casă şi de control ale contribuabililor, ţine evidenţa lor, efectuează controale privind utilizarea maşinilor de casă şi de control şi a terminalelor POS la decontările în numerar şi privind asigurarea păstrării benzilor de control emise de acestea;

32) efectuează verificarea softurilor instalate în maşinile de casă şi de control ridicate de la contribuabili, a sistemelor informaţionale de ţinere a evidenţei fiscale şi contabile;

32^1) eliberează certificatul de înregistrare în calitate de centru de asistenţă tehnică pentru maşinile de casă şi de control;

33) organizează şi efectuează, după caz, executarea silită a obligaţiilor fiscale, de asemenea verifică corectitudinea acţiunilor şi procedurii de alăturare şi raportare, prevăzute la art.197 alin.(3^1) şi la art.229 alin.(2^2), realizate de către executorul judecătoresc;

34) organizează concursuri, cu stimularea din surse bugetare a contribuabililor care, direct sau indirect, au participat la îmbunătăţirea procesului de administrare fiscală şi/sau la majorarea încasărilor la bugetul public naţional. Organizarea concursurilor se efectuează în modul stabilit de Guvern;

35) stabileşte criteriile de selectare a contribuabililor mari şi aprobă lista acestora;

36) confirmă contribuabililor rezidenţa fiscală în scopul beneficierii de prevederile convenţiilor (acordurilor) pentru evitarea dublei impuneri, încheiate între Republica Moldova şi alte state în modul stabilit de legislaţie;

37) gestionează şi actualizează Registrul conturilor de plăţi şi bancare ale persoanelor fizice şi juridice.

(3) În realizarea funcţiilor sale, Serviciul Fiscal de Stat are următoarele atribuţii în domeniul prevenirii şi constatării contravenţiilor:

1) elaborează şi întreprinde măsuri de prevenire şi constatare a contravenţiilor date în competenţa sa, conform legislaţiei;

2) asigură reacţionarea promptă la sesizările şi comunicările despre contravenţii, conform competenţei sale de examinare;

3) constată cauzele şi condiţiile ce pot genera sau contribui la săvîrşirea contravenţiilor date în competenţa Serviciului Fiscal de Stat, cu sesizarea, în condiţiile legii, a organului competent sau a persoanei cu funcţie de răspundere cu privire la necesitatea de întreprindere a măsurilor de înlăturare a acestor cauze şi condiţii;

4) constată şi sancţionează faptele ce constituie contravenţii potrivit reglementărilor în vigoare şi reţine, în vederea confiscării, mărfurile care fac obiectul contravenţiei.

(4) În realizarea funcţiilor sale, Serviciul Fiscal de Stat are următoarele atribuţii în domeniul constatării infracţiunilor:

1) reţine făptuitorul;

2) ridică corpurile delicte;

3) solicită informaţiile şi documentele necesare pentru constatarea infracţiunilor;

4) citează persoane şi obţine de la ele declaraţii;

5) procedează la evaluarea pagubei;

6) efectuează orice alte acţiuni care nu suferă amînare, cu întocmirea proceselor-verbale în care se consemnează acţiunile efectuate şi circumstanţele elucidate în vederea constatării infracţiunilor, în limitele normelor de procedură penală;

7) cooperează cu instituţiile cu atribuţii similare din alte state, în baza tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte sau pe bază de reciprocitate, precum şi cu organismele internaţionale, în scopul constatării infracţiunilor în limitele competenţei sale;

8) verifică legalitatea activităţilor desfăşurate, existenţa şi autenticitatea documentelor justificative în activităţile de producţie şi prestări de servicii ori pe durata transportului, depozitării şi comercializării bunurilor şi aplică sigilii pentru asigurarea integrităţii bunurilor;

9) constituie şi utilizează baze de date necesare pentru constatarea infracţiunilor economico-financiare şi altor fapte ilicite în domeniul fiscal;

10) primeşte şi înregistrează declaraţii, comunicări şi alte informaţii privind infracţiunile şi le verifică conform legislaţiei;

11) solicită, în condiţiile legii, date sau, după caz, documente de la orice entitate privată şi/sau publică în scopul instrumentării şi fundamentării constatărilor cu privire la săvîrşirea unor fapte care contravin legislaţiei;

12) stabileşte identitatea administratorilor unităţilor controlate, precum şi a oricăror persoane implicate în săvîrşirea infracţiunilor constatate, şi solicită acestora explicaţii scrise, după caz;

13) ridică documente, echipamente de casă şi de control, precum şi sisteme informaţionale/computerizate de evidenţă, în condiţiile prezentului cod şi ale Codului de procedură penală, solicită copii certificate de pe documentele originale, prelevează probe, eşantioane, mostre şi alte asemenea specimene, solicită efectuarea expertizelor tehnice necesare finalizării acţiunilor de administrare fiscală;

14) participă, cu personal propriu sau în colaborare cu organele de specialitate ale altor ministere şi instituţii specializate, la acţiuni de constatare a activităţilor ilicite care generează fenomene de evitare a plăţilor către bugetul public naţional.

[Art.133 modificat prin Legea nr.229 din 01.11.2018, în vigoare 30.11.2018]
[Art.133 modificat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.133 modificat prin Legea nr.118 din 05.07.2018, în vigoare 20.07.2018]
[Art.133 completat prin Legea nr.295 din 21.12.2017, în vigoare 12.01.2018]
[Art.133 completat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.133 în redacţia Legii nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.133 completat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.133 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.133 completat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]
[Art.133 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.133 modificat prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 01.01.2012]
[Art.133 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.133 completat prin Legea nr.144-XVI din 27.06.2008, în vigoare 01.01.2009]

Articolul 134. Drepturile Serviciului Fiscal de Stat şi ale funcţionarilor fiscali

(1) Serviciul Fiscal de Stat şi funcţionarii fiscali, în cadrul acţiunilor de exercitare a funcţiei, au următoarele drepturi:

1) să efectueze controale asupra modului în care contribuabilii, serviciile de colectare a impozitelor şi taxelor locale, alte persoane respectă legislaţia fiscală;

2) să ceară şi să primească gratuit de la orice persoană informaţii, date, documente necesare pentru exercitarea atribuţiilor în limitele funcţionale, cu excepţia informaţiilor care constituie secret de stat, precum şi copiile de pe ele, dacă acestea se anexează la actul de control, de asemenea să ceară explicaţiile şi informaţiile de rigoare asupra problemelor identificate în procesul exercitării atribuţiilor;

3) să efectueze vizite fiscale conform prevederilor prezentului cod;

4) să deschidă şi să examineze, să sigileze, după caz, indiferent de locul aflării lor, încăperile de producţie, depozitele, spaţiile comerciale şi alte locuri, cu excepţia domiciliului şi reşedinţei, folosite pentru obţinerea de venituri sau pentru întreţinerea obiectelor impozabile, altor obiecte, documentelor;

5) să aibă acces la sistemul electronic/computerizat de evidenţă al contribuabilului şi să ridice mijloacele tehnice care conţin aceste sisteme pentru a obţine probe ale încălcărilor şi infracţiunilor date în competenţa sa. Contribuabilul este în drept să obţină de la Serviciul Fiscal de Stat, în termen de cel mult 5 zile lucrătoare, o copie a sistemului electronic/computerizat de evidenţă al contribuabilului ridicat de Serviciul Fiscal de Stat;

6) să controleze autenticitatea datelor din documentele de evidenţă şi din dările de seamă fiscale ale contribuabilului;

7) să ridice de la contribuabil documente în cazurile şi în modul prevăzut de prezentul cod, de asemenea să ridice de la contribuabil maşinile de casă şi de control utilizate la încasările în numerar, în scopul verificării softurilor instalate în acestea, întocmind un proces-verbal conform modului stabilit;

8) să constate încălcările legislaţiei fiscale şi să aplice măsurile de asigurare, de executare silită a stingerii obligaţiei fiscale şi de răspundere prevăzute de legislaţie;

9) să creeze consiliu consultativ prin parteneriat public-privat, consiliu de conformare, comisii specializate, grupuri de lucru cu antrenarea reprezentanţilor altor ministere, altor autorităţi administrative centrale şi autorităţi publice, a reprezentanţilor autorităţilor administraţiei publice locale, reprezentanţilor mediului academic, reprezentanţilor societăţii civile şi a specialiştilor în domeniu;

10) să pornească în instanţele judecătoreşti competente, în conformitate cu prezentul cod, acţiuni contra contribuabililor privind:

a) anularea unor tranzacţii şi încasarea la buget a mijloacelor obţinute din aceste tranzacţii;

b) anularea înregistrării întreprinderii, organizaţiei, în cazul încălcării modului stabilit de fondare a acestora sau al necorespunderii actelor de constituire cu prevederile legislaţiei, şi încasarea veniturilor obţinute de acestea;

c) lichidarea întreprinderii, organizaţiei în temeiurile stabilite de legislaţie şi încasarea veniturilor obţinute de acestea;

11) să ceară şi să verifice înlăturarea încălcării legislaţiei fiscale, să aplice, după caz, măsuri de constrîngere;

12) să utilizeze metode şi surse directe şi indirecte la estimarea obiectelor impozabile şi la calcularea impozitelor şi taxelor;

13) să stingă, în modul stabilit de prezentul cod, obligaţiile fiscale ale contribuabililor şi drepturile la restituirea sumelor plătite în plus;

14) să citeze la Serviciul Fiscal de Stat contribuabilul, persoana presupusă a fi subiectul impozitării, persoana cu funcţie de răspundere a contribuabilului, inclusiv responsabilul de evidenţa documentelor referitoare la persoana presupusă a fi subiectul impozitării, pentru a depune mărturii, a prezenta documente şi informaţii în problema de interes pentru Serviciul Fiscal de Stat, cu excepţia documentelor şi informaţiilor care, conform legislaţiei, constituie secret de stat. Neprezentarea persoanei citate la data şi ora stabilite în citaţie nu împiedică efectuarea de către Serviciul Fiscal de Stat a actelor procedurale fiscale;

15) să oprească, în comun cu alte organe, şi să controleze în condiţiile prezentului cod mijloacele de transport încărcate sau care se presupune că sînt încărcate cu mărfuri supuse accizelor ori că efectuează transport ilicit de mărfuri şi pasageri în trafic naţional sau internaţional;

16) să solicite de la instituţiile financiare (sucursalele sau filialele acestora) prezentarea documentelor referitoare la clienţii acestora;

17) să solicite efectuarea şi să efectueze controale fiscale în alte state în baza tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte;

18) să solicite organelor competente din alte state informaţii despre activitatea contribuabililor, fără acordul acestora din urmă;

19) să prezinte organelor competente din alte state informaţii despre relaţiile contribuabililor străini cu cei autohtoni, fără acordul sau înştiinţarea acestora din urmă;

20) să utilizeze dări de seamă fiscale, corespondenţa cu contribuabilii şi informaţii ale autorităţilor publice pe suport electronic şi de alt fel, perfectat şi protejat conform legislaţiei în domeniu;

20^1) să stabilească criterii de determinare a contribuabililor care, la efectuarea livrărilor impozabile cu T.V.A. pe teritoriul ţării, sînt obligaţi să prezinte cumpărătorului (beneficiarului) factura fiscală electronică şi să aprobe lista acestora;

21) să folosească mijloace de informare în masă pentru popularizarea şi respectarea legislaţiei fiscale;

22) să utilizeze mijloacele speciale sonore şi luminiscente instalate pe unităţile de transport conform normelor stabilite; să intre sau să pătrundă, în modul stabilit de lege, utilizînd, în caz de necesitate, mijloace speciale, în orice încăpere sau proprietate în scop de constatare a infracţiunilor economico-financiare conform competenţei ori dacă, în baza unor date suficiente, se ştie că în aceste localuri a fost comisă sau se comite o infracţiune economico-financiară;

23) să limiteze sau să interzică temporar circulaţia transportului şi a pietonilor pe străzi şi pe drumuri, precum şi accesul persoanelor pe anumite porţiuni de teren sau spre anumite locuri în scop de asigurare a efectuării unor acţiuni de constatare a infracţiunilor;

24) să efectueze filmarea şi înregistrarea audio a persoanelor reţinute, să le fotografieze pentru cercetare comparativă sau identificare;

25) să întreprindă alte acţiuni prevăzute de legislaţia fiscală.

(2) Funcţionarii fiscali îşi exercită atribuţiile privind controlul fiscal şi vizita fiscală la faţa locului sau privind executarea silită a stingerii obligaţiei fiscale în baza unor delegări/hotărîri emise în modul stabilit de Serviciul Fiscal de Stat.

(3) Serviciul Fiscal de Stat este în drept să revoce, să modifice sau să suspende, în condiţiile legii, actele sale cu caracter normativ şi cele cu caracter individual dacă ele contravin legislaţiei.

(3^1) În procesul efectuării controlului fiscal, în caz de necesitate, Serviciul Fiscal de Stat poate contracta sau antrena specialişti, experţi, interpreţi calificaţi în domeniul solicitat pentru a acorda asistenţa respectivă şi a contribui la clarificarea unor constatări.

(4) Cerinţele şi dispoziţiile legale ale funcţionarului fiscal sînt executorii pentru toate persoanele, inclusiv pentru cele cu funcţie de răspundere.

(5) Împiedicarea de a-şi exercita atribuţiile, ofensarea, ameninţarea, împotrivirea, violentarea, atentarea la viaţa, la sănătatea şi la averea funcţionarului fiscal, precum şi a rudelor lui apropiate, în timpul exercitării atribuţiilor sau în legătură cu aceasta atrag răspunderea prevăzută de lege.

(6) Funcţionarul fiscal îşi exercită atribuţiile privind controlul fiscal la faţa locului sau privind executarea silită a obligaţiei fiscale în baza unei decizii/hotărîri emise de conducerea Serviciului Fiscal de Stat.

[Art.134 completat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]

[Art.134 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]

[Art.134 completat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]

[Art.134 completat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.134 completat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]
[Art.134 completat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 135. Drepturile speciale ale autorităţii fiscale
[Art.135 abrogat prin Legea nr.1146-XV din 20.06.2002, în vigoare 05.07.2002]

Articolul 136. Obligaţiile Serviciului Fiscal de Stat şi ale funcţionarilor fiscali

Serviciul Fiscal de Stat şi funcţionarii fiscali, în cadrul acţiunilor de exercitare a funcţiei, au următoarele obligaţii:

1) să acţioneze în strictă conformitate cu Constituţia Republicii Moldova, cu prezentul cod, cu alte acte normative, precum şi cu tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte;

2) să trateze cu respect şi corectitudine contribuabilul, reprezentantul lui, alţi participanţi la raporturile fiscale;

3) să popularizeze legislaţia fiscală;

4) să informeze contribuabilul, în cazurile prevăzute de legislaţia fiscală sau la solicitarea acestuia, despre drepturile şi obligaţiile lui;

5) să informeze contribuabilul, la cerere, despre impozitele şi taxele în vigoare, despre modul şi termenele lor de achitare şi despre actele normative corespunzătoare;

6) să primească şi să examineze cererile persoanelor fizice şi ale persoanelor juridice care practică activitate de întreprinzător privind emiterea soluţiilor fiscale individuale anticipate, în modul stabilit de lege;

7) să asigure gratuit contribuabilul cu formulare tipizate de dare de seamă fiscală;

8) să efectueze, la cererea contribuabilului, compensarea sau perfectarea materialelor pentru restituirea sumelor plătite în plus sau a sumelor care, conform legislaţiei fiscale, urmează a fi restituite;

9) la cererea scrisă a contribuabilului, în care se indică destinaţia certificatului, în cazurile reglementate de legislaţie sau la solicitarea organelor şi autorităţilor publice abilitate legal, să elibereze certificate privind lipsa sau existenţa restanţelor faţă de buget şi certificate care confirmă înregistrarea în calitate de plătitor de T.V.A. şi accize. Formularul-tip al certificatelor menţionate se aprobă de către Serviciul Fiscal de Stat;

10) la solicitarea nerezidentului sau a persoanei împuternicite de el (plătitorul venitului), să elibereze certificatul despre sumele veniturilor obţinute în Republica Moldova şi impozitele achitate (reţinute). Formularul-tip al certificatului menţionat se aprobă de către Ministerul Finanţelor;

11) să ţină evidenţa contribuabililor şi a obligaţiilor fiscale;

12) să examineze petiţiile, cererile şi reclamaţiile contribuabililor în modul stabilit de lege;

13) să primească şi să înregistreze cereri, comunicări şi alte informaţii despre încălcări fiscale şi să le verifice, după caz;

14) să acţioneze în scopul constatării infracţiunilor economico-financiare, a acţiunilor ilicite ale contribuabililor;

15) în cazul depistării unei încălcări fiscale şi neîndeplinirii cerinţelor legale ale funcţionarului fiscal, să emită o decizie privind aplicarea de sancţiuni;

16) să remită contribuabilului sau reprezentantului acestuia, în termenele prevăzute de legislaţia fiscală, decizia emisă;

17) să nu folosească situaţia de serviciu în interese personale;

18) să păstreze secretul de stat, alte secrete apărate de lege şi să nu divulge informaţia aflată în exerciţiul funcţiunii, inclusiv informaţia referitoare la viaţa personală, la cinstea şi demnitatea persoanei;

19) să întreprindă şi alte acţiuni prevăzute de legislaţia fiscală.

[Art.136 în redacţia Legii nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.136 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]
[Art.136 completat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.136 modificat prin Legea nr.280-XVI din 14.12.2007, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 136[1]. Soluţia fiscală individuală anticipată

(1) Soluţia fiscală individuală anticipată se emite la cererea persoanelor fizice şi juridice care desfăşoară activitate de întreprinzător, în modul stabilit de către Guvern.

(2) Cererea pentru emiterea soluţiei fiscale individuale anticipate trebuie să fie însoţită de documente relevante pentru emitere, precum şi de dovada plăţii taxei de emitere.

(3) În scopul soluţionării cererii, Serviciul Fiscal de Stat poate solicita informaţii, clarificări, explicaţii, documente şi alte probe suplimentare cu privire la cerere şi/sau la documentele depuse.

(4) Cererea pentru emiterea soluţiei fiscale individuale anticipate poate fi respinsă de Serviciul Fiscal de Stat în modul stabilit de Guvern.

(5) Soluţia fiscală individuală anticipată se emite contra plată, după cum urmează:

a) pentru contribuabilii deserviţi de Direcţia generală administrarea marilor contribuabili – 60000 de lei;

b) pentru celelalte categorii de contribuabili – 30000 de lei.

(6) Persoanele fizice şi juridice solicitante au dreptul la restituirea taxei achitate în cazul în care Serviciul Fiscal de Stat respinge cererea lor de emitere a soluţiei fiscale individuale anticipate.

(7) Soluţia fiscală individuală anticipată se comunică doar persoanei fizice sau juridice căreia îi este destinată şi este obligatorie pentru Serviciul Fiscal de Stat şi alte organe cu atribuţii de administrare fiscale.

(8) Soluţia fiscală individuală anticipată este obligatorie numai dacă termenele şi condiţiile acesteia au fost respectate de persoana fizică sau juridică în privinţa căreia a fost emisă.

(9) Soluţia fiscală individuală anticipată nu mai este valabilă dacă prevederile legislaţiei fiscale în baza cărora a fost emisă se modifică. Serviciul Fiscal de Stat are obligaţia să comunice persoanei fizice sau juridice respective modificarea legislaţiei şi faptul că soluţia fiscală individuală anticipată emisă nu mai este aplicabilă pe viitor, stabilind şi termenul exact de încetare a efectelor acesteia.

(10) Odată cu anularea soluţiei fiscale individuale anticipate, ca urmare a modificărilor normelor materiale, conform alin.(9), persoanei fizice sau juridice respective i se acordă o perioadă de 60 de zile de la data efectuării comunicării prevăzute la alin.(9) pentru a lua toate măsurile necesare ajustării tratamentului fiscal la noua interpretare.

(11) Serviciul Fiscal de Stat are obligaţia să ţină registrul soluţiilor fiscale individuale anticipate.

(12) Termenul pentru emiterea soluţiei fiscale individuale anticipate este de pînă la 90 de zile de la data recepţionării cererii respective din partea persoanelor fizice şi juridice care desfăşoară activitate de întreprinzător. În cazul necesităţii obţinerii unor documente, informaţii, explicaţii şi/sau probe suplimentare, curgerea termenului de 90 de zile se suspendă de la momentul solicitării acestor documente, informaţii, explicaţii şi/sau probe suplimentare. După încetarea condiţiilor care au generat suspendarea, curgerea termenului va fi reluată.

(13) Emiterea soluţiei fiscale individuale anticipate se aprobă prin decizia Colegiului Serviciului Fiscal de Stat.

[Art.136[1] modificat prin Legea nr.229 din 01.11.2018, în vigoare 30.11.2018]
[Art.136[1] modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.136[1] introdus prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Articolul 137. Obligaţiile speciale ale autorităţii fiscale

[Art.137 abrogat prin Legea nr.1146-XV din 20.06.2002, în vigoare 05.07.2002]

Articolul 137[1]. Statutul juridic al funcţionarului fiscal cu statut special

(1) Funcţionarul fiscal cu statut special este funcţionarul fiscal care exercită atribuţiile Serviciului Fiscal de Stat în domeniul constatării infracţiunilor.

(2) Statutul juridic al funcţionarului fiscal cu statut special este reglementat de prezentul cod şi este conferit în virtutea naturii atribuţiilor de serviciu. Acţiunea Legii nr.158/2008 cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public se extinde asupra raporturilor de serviciu ale funcţionarului fiscal cu statut special în măsura în care acestea nu sînt reglementate prin prezentul cod. Gradele de calificare stabilite prin Legea nr.158/2008 cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public nu se conferă funcţionarilor fiscali cu statut special.

(3) Funcţionarului fiscal cu statut special i se conferă grad special. Funcţionarul fiscal cu statut special dispune de semne specifice de identificare.

[Art.137[1] introdus prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]

Articolul 137[2]. Salarizarea

Salariul funcţionarului fiscal cu statut special se stabileşte în conformitate cu prevederile legislaţiei privind sistemul de salarizare în sectorul bugetar.

[Art.137[2] modificat prin Legea nr.271 din 23.11.2018, în vigoare 01.12.2018]
[Art.137[2] introdus prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]

Articolul 137[3]. Gradele speciale ale funcţionarului fiscal cu statut special

(1) Gradele speciale conferite funcţionarului fiscal cu statut special sînt următoarele:

a) locotenent al Serviciului Fiscal de Stat;
b) locotenent-major al Serviciului Fiscal de Stat;
c) căpitan al Serviciului Fiscal de Stat;
d) maior al Serviciului Fiscal de Stat;
e) locotenent-colonel al Serviciului Fiscal de Stat;
f) colonel al Serviciului Fiscal de Stat;
g) general-maior al Serviciului Fiscal de Stat;
h) general-locotenent al Serviciului Fiscal de Stat;
i) general-colonel al Serviciului Fiscal de Stat.

(2) Gradele speciale se conferă corespunzător cu funcţiile deţinute.

(3) Gradele speciale conferite funcţionarului fiscal cu statut special se clasifică în grade speciale iniţiale şi grade speciale ulterioare.

(4) Gradele speciale de pînă la gradul de colonel al Serviciului Fiscal de Stat inclusiv se conferă de către director.

(5) Gradele speciale de la gradul de general-maior al Serviciului Fiscal de Stat în sus se conferă de către Preşedintele Republicii Moldova, la propunerea ministrului finanţelor.

(6) Gradele speciale ulterioare se conferă succesiv, în corespundere cu funcţia deţinută şi la expirarea termenului de deţinere a gradului precedent, cu condiţia obţinerii cel puţin a

calificativului „foarte bine” la ultima evaluare anuală a performanţelor profesionale sau a calificativului „bine” la ultimele două evaluări anuale ale performanţelor profesionale.

(7) Prin derogare de la prevederile alin.(6), gradul special ulterior se poate conferi:

a) ca menţiune pentru atitudine conştiincioasă faţă de îndeplinirea obligaţiilor de serviciu, pînă la expirarea termenului de deţinere a gradului precedent, însă nu poate fi mai înalt decît gradul special corespunzător funcţiei deţinute, cu condiţia că menţiunea este conferită la expirarea a cel puţin jumătate din termenul de deţinere a gradului precedent;

b) la expirarea termenului de deţinere a gradului special, pentru merite deosebite, cu o treaptă superioară faţă de gradul special corespunzător funcţiei deţinute.

(8) În cazul deţinerii unui grad special, a unui grad militar sau a unui grad ştiinţific, gradul ulterior se conferă cu o treaptă superioară faţă de gradul special corespunzător funcţiei deţinute, pînă la gradul de colonel al Serviciului Fiscal de Stat inclusiv.

(9) În cazul gradelor speciale de pînă la gradul de colonel al Serviciului Fiscal de Stat inclusiv, directorul poate lua decizia cu privire la conferirea acestora înainte de termen sau conferirea unui grad cu o treaptă superioară faţă de gradul special corespunzător funcţiei deţinute.

(10) Gradul special ulterior poate fi conferit înainte de expirarea termenului de deţinere a gradului precedent sau cu o treaptă superioară faţă de gradul special corespunzător funcţiei deţinute o singură dată pe parcursul activităţii în Serviciul Fiscal de Stat.

(11) Se interzice stabilirea unei alte modalităţi de conferire a gradelor speciale decît cea prevăzută de prezentul cod.

(12) Funcţionarul fiscal cu statut special care are sancţiuni disciplinare nestinse sau în privinţa căruia s-a intentat o acţiune penală ori o anchetă de serviciu privind încălcarea disciplinei de serviciu nu poate fi propus pentru conferirea gradului special ulterior. În cazul în care este achitat sau ancheta de serviciu se finalizează printr-un raport privind lipsa de încălcări, funcţionarul fiscal cu statut special poate fi propus pentru conferirea gradului special ulterior.

(13) Gradele de calificare ale funcţionarilor fiscali se echivalează cu gradele speciale în modul stabilit de către Guvern.

[Art.137[3] introdus prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]

Articolul 137[4]. Termenele de deţinere a gradelor speciale

(1) Se stabilesc următoarele termene de deţinere a gradelor speciale:

a) locotenent al Serviciului Fiscal de Stat – 2 ani;

b) locotenent-major al Serviciului Fiscal de Stat – 2 ani;

c) căpitan al Serviciului Fiscal de Stat – 3 ani;

d) maior al Serviciului Fiscal de Stat – 4 ani;

e) locotenent-colonel al Serviciului Fiscal de Stat – 5 ani.

(2) Pentru gradele speciale de la gradul de colonel al Serviciului Fiscal de Stat în sus nu se stabilesc termene de deţinere.

(3) Pentru funcţionarii fiscali cu statut special care au studii superioare în domeniul fiscal şi activează în Serviciul Fiscal de Stat la o specialitate specifică activităţii fiscale, termenul de deţinere a gradului special de locotenent al Serviciului Fiscal de Stat este de 1 an.

(4) Gradul special ulterior, corespunzător funcţiei deţinute, este conferit funcţionarului fiscal cu statut special după expirarea termenului de deţinere a gradului precedent.

(5) La calcularea termenului de deţinere a gradului special nu se includ următoarele perioade:

a) perioada de aflare în concediul parţial plătit pentru îngrijirea copilului cu vîrsta de pînă la 3 ani;

b) perioada de aflare în concediul pentru îngrijirea copilului cu vîrsta de pînă la 4 ani;

c) perioada de retrogradare din gradul special;

d) perioada de suspendare a raporturilor de serviciu ce depăşeşte 60 de zile lucrătoare, cu excepţia concediilor prevăzute de lege.

[Art.137[4] introdus prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]

Articolul 137[5]. Semnele specifice ale funcţionarului fiscal cu statut special

(1) Semnele specifice ale funcţionarului fiscal cu statut special sînt uniforma, însemnele distinctive şi legitimaţia de serviciu.

(2) Funcţionarul fiscal cu statut special poartă uniformă, atribuită gratuit, precum şi însemnele distinctive ale Serviciului Fiscal de Stat. Modelul uniformei şi al însemnelor şi normele de asigurare cu uniformă se aprobă de către Guvern. Regulile de purtare a uniformei şi a însemnelor distinctive sînt stabilite prin ordin al directorului.

(3) La cerere, funcţionarul fiscal cu statut special îşi confirmă statutul special în timpul exercitării atribuţiilor de serviciu prin prezentarea legitimaţiei de serviciu. Modelul şi modul de eliberare a legitimaţiei de serviciu sînt stabilite prin ordin al directorului.

(4) Se interzice ca uniforma, însemnele distinctive sau legitimaţia de serviciu a angajaţilor unor persoane juridice să fie identice ori similare cu cele ale funcţionarilor fiscali cu statut special.

(5) În perioada suspendării raporturilor de serviciu, precum şi la încetarea acestora, funcţionarului fiscal cu statut special i se retrage legitimaţia.

[Art.137[5] introdus prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]

Articolul 137[6]. Garanţii sociale ale funcţionarului fiscal cu statut special

(1) Viaţa, sănătatea şi capacitatea de muncă ale funcţionarului fiscal cu statut special sînt supuse asigurării de stat obligatorii.

(2) În caz de deces al funcţionarului fiscal cu statut special survenit în legătură cu îndeplinirea obligaţiilor de serviciu ori ca urmare a unei boli contractate sau traume suferite în legătură cu îndeplinirea obligaţiilor de serviciu, se acordă o indemnizaţie unică în mărime de 120 de salarii lunare, conform ultimei funcţii deţinute, indemnizaţie ce se achită în părţi egale soţului/soţiei defunctului, copiilor minori, copiilor majori inapţi de muncă şi persoanelor aflate la întreţinerea defunctului.

(3) În caz de pierdere a capacităţii de muncă în legătură cu îndeplinirea obligaţiilor de serviciu, funcţionarul fiscal cu statut special beneficiază de o indemnizaţie unică, a cărei mărime variază în funcţie de gravitatea mutilării, după cum urmează:

a) uşoară – 3 salarii lunare;

b) medie – 5 salarii lunare;

c) gravă – 7 salarii lunare.

(4) În caz de eliberare din serviciu pe motiv că a fost clasat ca fiind inapt pentru serviciu ca urmare a pierderii capacităţii de muncă în legătură cu îndeplinirea obligaţiilor de serviciu, funcţionarul fiscal cu statut special beneficiază de o indemnizaţie unică în mărime de un salariu mediu lunar, conform ultimei funcţii deţinute pe parcursul a 6 luni pînă la survenirea evenimentului asigurat, pentru fiecare procent de pierdere a capacităţii de muncă.

(5) În caz de dizabilitate a funcţionarului fiscal cu statut special survenită în legătură cu îndeplinirea obligaţiilor de serviciu sau după încetarea raporturilor de serviciu în cadrul Serviciului Fiscal de Stat, însă ca urmare a unei afecţiuni din perioada serviciului, survenită în legătură cu îndeplinirea obligaţiilor de serviciu, în lipsă de temei pentru stabilirea pensiei şi pînă la restabilirea capacităţii de muncă, funcţionarul fiscal cu statut special beneficiază de o compensaţie lunară, raportată la salariul său lunar conform ultimei funcţii deţinute, avînd următoarele valori:

a) de 100% – pentru o dizabilitate severă;
b) de 80% – pentru o dizabilitate accentuată;
c) de 60% – pentru o dizabilitate medie.

(6) Plata despăgubirii de asigurare a funcţionarului fiscal cu statut special nu se efectuează dacă evenimentul asigurat a survenit din cauza săvîrşirii de către acesta:

a) a unei infracţiuni sau contravenţii;

b) a unei fapte ca urmare a consumului benevol de băuturi alcoolice, de substanţe narcotice, psihotrope sau de alte substanţe cu efecte similare;

c) a suicidului sau a tentativei de suicid, dacă aceste acţiuni nu au fost provocate de o stare patologică sau de acţiuni de determinare la sinucidere;

d) a altor fapte ce nu au legătură cu îndeplinirea obligaţiilor de serviciu.

(7) Funcţionarul fiscal cu statut special care primeşte compensaţia prevăzută la alin.(5) nu beneficiază concomitent şi de pensia de dizabilitate.

(8) Funcţionarul fiscal cu statut special beneficiază de pensie în condiţiile Legii nr.156/1998 privind sistemul public de pensii şi ale Legii 158/2008 cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public.

(9) Funcţionarii fiscali cu statut special au dreptul la asistenţă medicală şi tratament medical ambulatoriu şi staţionar în modul stabilit de lege.

(10) Prejudiciul cauzat bunurilor funcţionarului fiscal cu statut special în legătură cu îndeplinirea obligaţiilor de serviciu se repară integral de către Serviciul Fiscal de Stat.

(11) Dreptul la transport gratuit se asigură pe seama bugetului Serviciului Fiscal de Stat în următoarele cazuri:

a) transportul funcţionarului fiscal cu statut special, al membrilor familiei sale şi al bunurilor lor personale, legat de transferul funcţionarului fiscal cu statut special într-o altă localitate;

b) transportul corpului neînsufleţit al funcţionarului fiscal cu statut special decedat în exerciţiul funcţiunii şi al persoanelor care îl însoţesc, transportul membrilor familiei sale şi al bunurilor lor personale în localitatea în care vor domicilia pe teritoriul Republicii Moldova;

c) funcţionarul fiscal cu statut special care îşi exercită atribuţiile de serviciu într-o altă localitate decît cea în care îşi are domiciliul are dreptul la restituirea cheltuielilor de transport tur-retur conform unui regulament aprobat de către ministrul finanţelor.

[Art.137[6] introdus prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]

Articolul 138. Condiţiile şi limitele aplicării forţei fizice, a mijloacelor speciale şi a armei de foc

[Art.138 abrogat prin Legea nr.1146-XV din 20.06.2002, în vigoare 05.07.2002]

Articolul 139. Aplicarea forţei fizice

[Art.139 abrogat prin Legea nr.1146-XV din 20.06.2002, în vigoare 05.07.2002]

Articolul 140. Aplicarea mijloacelor speciale

[Art.140 abrogat prin Legea nr.1146-XV din 20.06.2002, în vigoare 05.07.2002]

Articolul 141. Aplicarea şi folosirea armelor de foc

[Art.141 abrogat prin Legea nr.1146-XV din 20.06.2002, în vigoare 05.07.2002]

Articolul 142. Reţinerea persoanei, percheziţia corporală, controlul bunurilor, inclusiv al mijloacelor de transport, sechestrarea şi ridicarea bunurilor şi a documentelor

[Art.142 abrogat prin Legea nr.1146-XV din 20.06.2002, în vigoare 05.07.2002]

Articolul 143. Reţinerea persoanei
[Art.143 abrogat prin Legea nr.1146-XV din 20.06.2002, în vigoare 05.07.2002]

Articolul 144. Percheziţia corporală, controlul bunurilor, inclusiv al mijloacelor de transport
[Art.144 abrogat prin Legea nr.1146-XV din 20.06.2002, în vigoare 05.07.2002]

Articolul 144[1]. Eliberarea şi retragerea certificatului de înregistrare în calitate de centru de asistenţă tehnică pentru maşinile de casă şi de control

(1) Furnizorii de maşini de casă şi de control şi centrele de asistenţă tehnică pentru maşinile de casă şi de control (în continuare – *CAT MCC*) sînt în drept să iniţieze activitatea doar după înregistrarea la Serviciul Fiscal de Stat şi obţinerea certificatului de înregistrare în calitate de centru de asistenţă tehnică pentru maşinile de casă şi de control (în continuare – *certificat CAT MCC*).

(2) Modul de solicitare, acordare, suspendare şi retragere a certificatului CAT MCC se stabileşte de Legea nr.160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activităţii de întreprinzător în partea în care nu este reglementat de prezenta lege.

(3) Certificatul CAT MCC se eliberează gratis, pe un termen de 3 ani.

(4) Solicitantul depune cererea şi următoarele acte la Serviciul Fiscal de Stat:

a) copia ordinului de numire a persoanelor (numele, prenumele, IDNP-ul, numărul şi data-limită de valabilitate a legitimaţiei) responsabile de domeniul pentru care se solicită înregistrarea (adresa pentru corespondenţă, inclusiv e-mail, telefon, fax);

b) copiile autorizaţiilor de funcţionare a unităţilor structurale unde se prestează serviciile sau copiile notificărilor şi înştiinţărilor de recepţionare respective;

c) copiile contractelor de colaborare cu furnizorul de maşini de casă şi de control în care, în mod expres, sînt enumerate modelele de maşini de casă şi de control care vor fi deservite (domeniul de certificare pentru solicitanţii de certificat CAT MCC);

d) preavizul furnizorului concret de maşini de casă şi de control despre acordul de a elibera sigiliile de protecţie pentru maşinile de casă şi de control (sigiliile furnizorului);

e) lista angajaţilor specialişti (numele, prenumele, IDNP-ul, numărul şi data-limită de valabilitate a legitimaţiei) care efectuează instalarea, repararea şi deservirea tehnică a maşinilor de casă şi de control.

(5) Serviciul Fiscal de Stat examinează documentele depuse şi, în termen de 10 zile lucrătoare de la data depunerii acestora, eliberează certificatul CAT MCC sau refuză motivat eliberarea acestuia.

(6) Despre refuzul înregistrării în calitate de CAT MCC, Serviciul Fiscal de Stat informează solicitantul, în scris, în termen ce nu depăşeşte 10 zile lucrătoare de la data depunerii cererii, indicînd temeiurile refuzului.

(7) După înlăturarea cauzelor ce au servit drept temei pentru refuzul înregistrării în calitate de CAT MCC, solicitantul poate depune o nouă cerere, care se examinează în modul stabilit.

(8) Informaţia privind eliberarea certificatelor CAT MCC se plasează pe portalul unic al serviciilor publice (www.servicii.gov.md) şi pe pagina web oficială a Serviciului Fiscal de Stat (www.fisc.md).

(9) În cazul în care se solicită operarea modificărilor în certificatul CAT MCC sau în anexe, la cerere se anexează certificatul CAT MCC cu anexele eliberate anterior. Certificatul CAT MCC reperfectat se eliberează pe acelaşi formular sau, după caz, pe un formular nou, ţinîndu-se cont de modificările indicate în cerere. Modificările se operează în termen de 10 zile lucrătoare.

(10) Temeiuri pentru reperfectarea certificatului CAT MCC sînt: schimbarea denumirii solicitantului, modificarea unor altor date reflectate în acesta, fără a căror actualizare nu poate fi identificată legătura dintre certificatul CAT MCC, obiectul certificatului şi solicitant.

(11) La apariţia temeiurilor pentru reperfectarea certificatului CAT MCC, solicitantul este obligat ca, în termen de 10 zile lucrătoare, să depună la Serviciul Fiscal de Stat, conform procedurii stabilite, o cerere de reperfectare a certificatului CAT MCC, împreună cu actul care necesită reperfectare şi cu documentele (sau copiile de pe acestea, cu prezentarea originalelor pentru verificare) ce confirmă modificările.

(12) Termenul de valabilitate a certificatului CAT MCC reperfectat nu poate depăşi termenul de valabilitate indicat în certificatul CAT MCC care se reperfectează.

(13) În perioada examinării cererii de reperfectare a certificatului CAT MCC, solicitantul îşi poate continua activitatea în baza declaraţiei pe propria răspundere, depusă la Serviciul Fiscal de Stat concomitent cu cererea de reperfectare.

(14) Temei pentru respingerea cererii de reperfectare a certificatului CAT MCC este depistarea de către Serviciul Fiscal de Stat a unor date neveridice în informaţia prezentată sau declarată de solicitant.

(15) Dacă solicitantul intenţionează să desfăşoare activitatea indicată în certificatul CAT MCC după expirarea termenului de valabilitate, acesta va repeta procedura prevăzută pentru eliberarea acestuia, depunînd o cerere la Serviciul Fiscal de Stat cu cel puţin 30 de zile înainte de expirarea termenului de valabilitate de 3 ani.

(16) După expirarea termenului stabilit pentru emiterea certificatului CAT MCC şi în lipsa unui refuz scris din partea Serviciului Fiscal de Stat de eliberare a acestuia, actul solicitat se consideră acordat prin aprobare tacită.

(17) Titularul nu este în drept să transmită unei alte persoane, pentru desfăşurarea activităţii, certificatul CAT MCC sau copia de pe el.

(18) Serviciul Fiscal de Stat retrage certificatul CAT MCC în următoarele cazuri:

a) la solicitarea titularului;

b) la stabilirea încălcărilor legislaţiei ce ţin de activitatea în domeniul instalării, reparaţiei, deservirii tehnice a maşinilor de casă şi de control de către Serviciul Fiscal de Stat.

[Art.144[1] introdus prin Legea nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 25.04.2018]

Articolul 145. Ridicarea documentelor şi/sau a maşinilor de casă şi de control

(1) Documentele şi/sau maşinile de casă şi de control se ridică în cazurile:

a) necesităţii de a proba prin documente încălcarea fiscală;

b) probabilităţii dispariţiei acestora;

c) în alte cazuri expres prevăzute de legislaţia fiscală.

(2) Funcţionarii fiscali ridică documentele şi/sau maşinile de casă şi de control indiferent de apartenenţa şi de locul aflării lor, asigurînd păstrarea lor în Serviciul Fiscal de Stat.

(3) Ridicarea documentelor şi/sau maşinilor de casă şi de control se efectuează în prezenţa persoanei de la care acestea se ridică, iar dacă ea lipseşte sau refuză să participe la procedura de ridicare, în prezenţa a doi martori asistenţi.

(4) Asupra cazului de ridicare a documentelor şi/sau maşinilor de casă şi de control se întocmeşte un proces-verbal, în care se indică:

a) data şi locul întocmirii;

b) funcţia, numele şi prenumele funcţionarului fiscal şi ale persoanei de la care se ridică documentele şi/sau maşinile de casă şi de control;

c) date despre proprietar sau posesor;

d) lista documentelor şi/sau maşinile de casă şi de control ridicate, numerele de înregistrare ale maşinilor de casă şi de control;

e) timpul şi motivul ridicării;

f) numele, prenumele, adresa martorilor asistenţi, după caz.

(5) Procesul-verbal este semnat de persoana care l-a întocmit şi de persoana de la care s-au ridicat documentele şi/sau maşinile de casă şi de control ori de martorii asistenţi. Dacă persoana de la care se ridică documentele şi/sau maşinile de casă şi de control refuză să semneze procesul-verbal, în el se va consemna refuzul.

(6) Documentele ridicate, după utilizare, sînt restituite persoanei de la care au fost ridicate sau, în lipsa acesteia, persoanei care o înlocuieşte.

(7) Maşinile de casă şi de control ridicate sînt restituite, după verificarea softului instalat în acestea, persoanei de la care au fost ridicate sau, în lipsa acesteia, persoanei care o înlocuieşte.

[Art.145 completat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 146. Postul fiscal

(1) Postul fiscal se creează de Serviciul Fiscal de Stat în scopul prevenirii şi depistării cazurilor de încălcare fiscală, inclusiv a cazurilor de eschivare de la stingerea obligaţiilor fiscale, precum şi în scopul exercitării altor atribuţii de administrare fiscală.

(2) Posturile fiscale pot fi staţionare, mobile şi electronice. Postul fiscal staţionar este amplasat într-un loc stabil şi special amenajat, unde îşi exercită atribuţiile. Postul fiscal mobil, asigurat cu mijloace tehnice, inclusiv de transport, se deplasează, după caz, în raza teritoriului controlat. Postul fiscal electronic reprezintă o soluţie tehnico-informaţională de transmitere şi stocare în mod electronic a informaţiei care poate fi utilizată în mod direct sau indirect la determinarea obligaţiei fiscale.

(3) Postul fiscal staţionar sau postul fiscal mobil este constituit din cel puţin un funcţionar fiscal şi, în funcţie de caz şi de modul de efectuare a controlului, din angajaţi ai organelor afacerilor interne sau ai altor organe. Postul fiscal electronic este constituit din soluţia tehnico-informaţională de transmitere a informaţiei în formă electronică, folosind reţelele de comunicaţii, de la contribuabil către sistemul informaţional al Serviciului Fiscal de Stat.

(4) Serviciul Fiscal de Stat hotărăşte asupra instituirii posturilor fiscale, stabileşte tipul şi locul de amplasare, iar în cazul postului fiscal electronic – şi tehnologia de comunicare electronică, aprobă Regulamentul privind funcţionarea posturilor fiscale. În cazul creării de posturi fiscale în locuri publice proprietate publică, decizia se aduce la cunoştinţă organului executiv al administraţiei publice locale. În cazul creării de posturi fiscale pe teritoriul unui agent economic, acesta este obligat să asigure personalului lor accesul şi condiţiile necesare exercitării atribuţiilor, precum şi condiţiile tehnice de instalare a echipamentelor electronice de comunicare (în cazul instalării postului fiscal electronic).

[Art.146 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]

[Art.146 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 147. Colaborarea Serviciului Fiscal de Stat cu autorităţile publice

(1) Autorităţile publice prezintă Serviciului Fiscal de Stat datele şi materialele necesare îndeplinirii atribuţiilor sale, cu excepţia datelor a căror prezentare este expres interzisă prin lege.

(2) Autorităţile administraţiei publice centrale şi locale deleagă persoane cu funcţie de răspundere pentru a acorda asistenţă Serviciului Fiscal de Stat în îndeplinirea atribuţiilor sale. Decizia privind delegarea persoanei cu funcţie de răspundere se adoptă în termen de 5 zile

lucrătoare de la data depunerii cererii de către Serviciul Fiscal de Stat, cu excepţia cazurilor de urgenţă.

(3) La cererea organelor de drept, Serviciul Fiscal de Stat acordă asistenţă la determinarea obligaţiilor fiscale în cadrul proceselor penale, precum şi la judecarea cazurilor de încălcare a legislaţiei fiscale.

(4) Serviciul Fiscal de Stat colaborează cu alte autorităţi publice, în limita atribuţiilor prevăzute de legislaţia fiscală, şi elaborează indicaţii metodice în domeniul administrării impozitelor şi taxelor locale, conform legislaţiei în vigoare.

(5) Serviciul Fiscal de Stat decide în mod autonom asupra programului de activitate. Controalele şi alte acţiuni ale lui nu pot fi sistate decît de organele abilitate cu acest drept în temeiul legislaţiei.

[Art.147 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Articolul 148. Selectarea, încadrarea şi concedierea funcţionarilor fiscali

(1) Funcţionarii fiscali sînt selectaţi, indiferent de rasă, naţionalitate, origine etnică, sex, confesiune, din rîndurile cetăţenilor Republicii Moldova care domiciliază pe teritoriul ei, au studiile corespunzătoare, sînt apţi din punct de vedere medical pentru exercitarea funcţiei şi nu cad sub incidenţa restricţiilor prevăzute de Legea cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public. Încadrarea în Serviciul Fiscal de Stat se face în conformitate cu legislaţia cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public şi legislaţia muncii.

(2) Persoanele încadrate în Serviciul Fiscal de Stat în calitate de funcţionar fiscal depun jurămîntul în conformitate cu Legea cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public şi sînt supuse înregistrării dactiloscopice de stat obligatorii, în conformitate cu legislaţia.

(3) Funcţionarii fiscali au dreptul să poarte în exerciţiul funcţiunii uniformă, eliberată gratuit, cu însemnele gradului de calificare respectiv, conform modelului şi normelor stabilite de Guvern.

(4) Funcţionarilor fiscali, ca o confirmare a împuternicirilor lor, li se eliberează legitimaţii, al căror model şi mod de eliberare sînt stabilite de Serviciul Fiscal de Stat.

(5) Funcţionarul fiscal în exerciţiul funcţiunii este reprezentant al puterii de stat şi se află sub ocrotirea statului.

(5^1) Funcţionarul fiscal ocupă funcţie publică de inspector, specialist, auditor intern, inspector superior, specialist superior, auditor intern superior, inspector principal, specialist principal sau auditor intern principal.

(6) Modificarea, suspendarea, încetarea raporturilor de serviciu şi aplicarea sancţiunilor disciplinare funcţionarului fiscal ţin de competenţa autorităţii care l-a încadrat şi se efectuează în conformitate cu legislaţia.

(7) Funcţionarul fiscal nu este în drept să desfăşoare alte activităţi remunerate, cu excepţia celor prevăzute de art.25 din Legea cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public.

(8) În interes de serviciu, directorul Serviciului Fiscal de Stat este în drept să delege, pentru o perioadă de cel mult 6 luni, o dată în an, funcţionarii fiscali, fără acordul acestora, în altă funcţie, în cadrul aceleiaşi subdiviziuni sau în altă subdiviziune, din aceeaşi localitate sau care se află într-o altă localitate, cu acoperirea tuturor cheltuielilor de transport şi cazare.

(9) Funcţionarul fiscal este în drept să refuze delegarea în interes de serviciu în altă localitate din următoarele motive:

a) graviditate;

b) are copil minor;

c) este singurul întreţinător al familiei;

d) starea sănătăţii, confirmată prin certificat medical, face contraindicată delegarea.

(10) În situaţiile menţionate la alin.(9), funcţionarul fiscal poate fi delegat cu acordul scris al acestuia.

(11) Cu acordul scris al funcţionarului fiscal, acesta poate fi delegat conform prevederilor alin.(8) pe un termen ce depăşeşte 6 luni.

[Art.148 modificat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.148 completat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.148 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.148 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 149. Gradele de calificare ale funcţionarilor fiscali

(1) Pentru funcţionarii publici din Serviciul Fiscal de Stat se instituie gradele de calificare prevăzute de Legea cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public.

(2) Gradele de calificare ale funcţionarilor fiscali încadraţi anterior în Serviciul Fiscal de Stat se egalează după cum urmează:

Gradele de calificare conferite funcţionarilor fiscali	**Gradele de calificare prevăzute de Legea cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public**
Consilier principal de stat în serviciul fiscal	Consilier de stat al Republicii Moldova de clasa I
Consilier de stat de gradul I, II sau III în serviciul fiscal	Consilier de stat de clasa I, a II-a sau a III-a
Inspector de gradul I, II sau III în serviciul fiscal	Consilier de clasa I, a II-a sau a III-a”

[Art.149 în redacţia Legii nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 150. Serviciul în garda financiară

[Art.150 abrogat prin Legea nr.1146-XV din 20.06.2002, în vigoare 05.07.2002]

Articolul 151. Apărarea drepturilor şi intereselor funcţionarilor fiscali

(1) Drepturile şi interesele funcţionarilor fiscali sînt apărate conform Legii privind protecţia muncii, Legii cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public şi prezentului cod.

(2) Pentru pierderile suportate în legătură cu îndeplinirea atribuţiilor în Serviciul Fiscal de Stat, se acordă următoarele despăgubiri:

a) în caz de deces al funcţionarului fiscal, familiei acestuia sau persoanelor întreţinute de el li se plăteşte de la bugetul de stat un ajutor unic, echivalent cu 10 salarii anuale, calculat în funcţie de salariul din ultimul an calendaristic de activitate al decedatului;

b) în cazul unor leziuni corporale care exclud posibilitatea funcţionarului fiscal de a exercita în continuare profesia, se plăteşte de la bugetul de stat un ajutor unic, faţă de suma calculată conform lit.a) în proporţie de:

60% – persoanelor cu dizabilităţi severe;

40% – persoanelor cu dizabilităţi accentuate;

20% – persoanelor cu dizabilităţi medii.

(3) Persoanele ale căror acţiuni au cauzat funcţionarului fiscal decesul ori leziuni corporale sau au contribuit la ele restituie la bugetul de stat sumele plătite conform alin.(2).

(4) Prejudiciul cauzat bunurilor funcţionarului fiscal în legătură cu exercitarea atribuţiilor în Serviciul Fiscal de Stat se repară pe deplin de la bugetul de stat, suma reparatorie fiind încasată ulterior de la persoanele vinovate.

[Art.151 modificat prin Legea nr.201 din 28.07.2016, în vigoare 09.09.2016]
[Art.151 completat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 152. Asigurarea materială şi socială a funcţionarului fiscal

(1) Funcţionarul fiscal în exercitarea atribuţiilor este asigurat cu mijloace de transport, tehnice şi alte mijloace necesare îndeplinirii obligaţiilor de serviciu.

(2) Asistenţa socială şi asigurarea cu pensie a funcţionarului fiscal se efectuează în modul stabilit de legislaţie.

(3) Pot fi prevăzute, conform legislaţiei, şi alte măsuri de asigurare materială şi de acordare a asistenţei sociale personalului Serviciului Fiscal de Stat.

Articolul 153. Răspunderea funcţionarului fiscal. Dreptul de a contesta acţiunile lui

(1) Pentru acţiuni ilegale, funcţionarul fiscal poartă răspunderea prevăzută de legislaţie.

(2) Prejudiciul cauzat de funcţionarul fiscal prin acţiune ilegală urmează să fie reparat în modul prevăzut de legislaţie.

(3) Decizia Serviciului Fiscal de Stat şi acţiunea funcţionarului fiscal pot fi contestate de contribuabil în modul prevăzut de prezentul cod şi de alte acte normative.

Capitolul 3
ALTE ORGANE CU ATRIBUŢII DE ADMINISTRARE FISCALĂ

Articolul 153[1]. Atribuţiile şi drepturile Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice şi Corupţiei

[Art.153[1] abrogat prin Legea nr.120 din 25.05.2012, în vigoare 01.10.2012]

[Art.153[1] modificat prin Legea nr.139-XVI din 20.06.2008, în vigoare 15.07.2008]

Articolul 154. Atribuţiile şi drepturile organelor vamale

(1) Organele vamale exercită atribuţii de administrare fiscală potrivit prezentului cod, Codului vamal şi altor acte normative adoptate în conformitate cu acestea.

(2) Organele vamale exercită drepturi ce ţin de asigurarea stingerii obligaţiilor fiscale aferente trecerii frontierei vamale şi/sau plasării mărfurilor în regim vamal potrivit Codului vamal, prezentului cod în cazurile expres prevăzute de el, precum şi altor acte normative adoptate în conformitate cu acestea.

Articolul 155. Obligaţiile organelor vamale

(1) Organele vamale au obligaţii ce ţin de asigurarea stingerii obligaţiilor fiscale aferente trecerii frontierei vamale şi/sau plasării mărfurilor în regim vamal potrivit Codului vamal, prezentului cod în cazurile expres prevăzute de el, precum şi altor acte normative adoptate în conformitate cu acestea, inclusiv obligaţia:

a) de a trata cu respect şi corectitudine contribuabilul, reprezentantul lui, alţi participanţi la raporturile fiscale;

b) de a informa contribuabilul, la cerere, despre impozitele şi taxele în vigoare, despre modul şi termenele lor de achitare şi despre actele normative respective;

c) de a informa contribuabilul despre drepturile şi obligaţiile lui;

d) de a elibera contribuabilului, la cerere, certificate privind stingerea obligaţiei fiscale;

e) de a nu divulga informaţiile care constituie secret fiscal;

f) de a prezenta Serviciului Fiscal de Stat documente şi informaţii privind respectarea legislaţiei fiscale, calcularea şi vărsarea la buget a impozitelor şi taxelor prevăzute de prezentul cod, aferente trecerii frontierei vamale şi/sau plasării mărfurilor în regim vamal, de a executa cerinţele legitime ale funcţionarului fiscal;

g) de a ţine evidenţa obligaţiilor fiscale aferente trecerii frontierei vamale şi/sau plasării mărfurilor în regimul vamal respectiv.

(2) Organele vamale trag la răspundere, în conformitate cu legislaţia vamală, persoanele care au încălcat legislaţia fiscală la trecerea frontierei vamale şi/sau la plasarea mărfurilor în regim vamal.

Articolul 156. Atribuţiile serviciului de colectare a impozitelor şi taxelor locale

(1) În cadrul primăriilor funcţionează serviciul de colectare a impozitelor şi taxelor locale cu atribuţii de administrare a impozitelor şi taxelor.

(2) Serviciul de colectare a impozitelor şi taxelor locale exercită, corespunzător domeniului de activitate, atribuţiile de popularizare a legislaţiei fiscale şi de examinare a petiţiilor, cererilor şi reclamaţiilor contribuabililor, de asigurare a evidenţei integrale şi conforme a contribuabililor ale căror obligaţii fiscale sînt calculate de serviciul respectiv şi a evidenţei acestor obligaţii, alte atribuţii prevăzute expres de legislaţia fiscală. Atribuţiile privind compensarea sau restituirea sumelor plătite în plus, privind efectuarea controlului fiscal sînt exercitate, conform prezentului cod, în comun cu Serviciul Fiscal de Stat.

[Art.156 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

[Art.156 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2012]

Articolul 157. Drepturile serviciului de colectare a impozitelor şi taxelor locale

(1) Serviciul de colectare a impozitelor şi taxelor locale este învestit, corespunzător domeniului de activitate stabilit la art.156, cu dreptul de a efectua de sine stătător:

a) calcularea obligaţiilor fiscale în raport cu plăţile şi contribuabilii administraţi;

b) ţinerea evidenţei contribuabililor şi obligaţiilor fiscale administrate;

c) aplicarea majorărilor de întîrziere (penalităţilor);

d) încasarea în numerar a impozitelor, taxelor, majorărilor de întîrziere (penalităţilor) şi/sau amenzilor;

e) alte drepturi prevăzute expres de legislaţia fiscală.

(2) Serviciul de colectare a impozitelor şi taxelor locale exercită împreună cu Serviciul Fiscal de Stat următoarele drepturi:

a) controlează autenticitatea datelor din documentele de evidenţă şi din dările de seamă fiscale ale contribuabilului;

b) efectuează controale asupra modului în care contribuabilul respectă legislaţia fiscală, conform competenţei de administrare;

c) cere explicaţiile şi informaţiile de rigoare asupra problemei identificate în timpul controlului;

d) cere şi primeşte gratuit, în procesul controalelor fiscale, de la orice persoană informaţii, date, documente necesare în exercitarea atribuţiilor, cu excepţia informaţiilor care constituie secret de stat, precum şi copiile de pe ele, dacă acestea se anexează la actul de control;

e) compensează şi/sau restituie sumele plătite în plus.

[Art.157 în redacţia Legii nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Articolul 158. Obligaţiile serviciului de colectare a impozitelor şi taxelor locale

Serviciul de colectare a impozitelor şi taxelor locale este obligat, corespunzător domeniului de activitate stabilit la art.156 şi referitor la obligaţiile fiscale a căror evidenţă este ţinută de el:

a) să acţioneze în strictă conformitate cu prezentul cod şi cu alte acte normative;

b) să trateze cu respect şi corectitudine contribuabilul, reprezentantul lui, alţi participanţi la raporturile fiscale;

c) să popularizeze legislaţia fiscală;

d) să informeze contribuabilul, în cazurile prevăzute de legislaţia fiscală sau la solicitarea acestuia, despre drepturile şi obligaţiile lui;

e) să informeze contribuabilul, la cerere, despre impozitele şi taxele în vigoare, despre modul şi termenele lor de achitare şi despre actele normative privind impozitele şi taxele administrate;

f) să primească şi să înregistreze cereri, comunicări şi alte informaţii despre încălcările fiscale şi să le verifice, după caz;

g) să prezinte lunar, nu mai tîrziu de data de 5 a fiecărei luni, Serviciului Fiscal de Stat darea de seamă privind impozitele şi taxele administrate;

h) la cererea scrisă a contribuabilului, în care se indică destinaţia certificatului, să elibereze, în cazurile reglementate de legislaţie sau la solicitarea organelor şi autorităţilor publice abilitate legal, certificate privind lipsa sau existenţa restanţelor faţă de buget referitoare la obligaţiile fiscale a căror evidenţă o ţine;

i) să ţină evidenţa contribuabililor ale căror obligaţii fiscale sînt calculate de serviciul respectiv şi evidenţa acestor obligaţii fiscale, inclusiv a restanţelor, să transfere la buget sumele încasate ca impozite, taxe, majorări de întîrziere (penalităţi), amenzi, conform legislaţiei fiscale şi în modul stabilit de Guvern;

j) să întocmească, cu concursul Serviciului Fiscal de Stat, avizele de plată a obligaţiilor fiscale, să distribuie gratuit contribuabililor formulare tipizate de dări de seamă fiscale;

k) să remită contribuabililor, conform legislaţiei fiscale, avizele de plată a obligaţiilor fiscale, precum şi deciziile emise;

l) în comun cu Serviciul Fiscal de Stat, să execute, la cererea contribuabilului, compensarea sau perfectarea materialelor pentru restituirea sumelor plătite în plus sau a sumelor care, conform legislaţiei fiscale, urmează a fi restituite, să efectueze controale fiscale şi să întocmească actele de rigoare;

m) să execute alte obligaţii prevăzute expres de legislaţia fiscală.

[Art.158 în redacţia Legii nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Articolul 159. Actele serviciului de colectare a impozitelor şi taxelor locale

(1) Decizia ce ţine de exercitarea atribuţiilor serviciului de colectare a impozitelor şi taxelor locale este emisă prin dispoziţia primarului (pretorului). Prin derogare de la prevederile prezentului titlu, dispoziţiile primarului (pretorului) şi acţiunile perceptorului pot fi contestate în modul stabilit de lege.

(2) În cazul atribuţiilor exercitate în comun cu Serviciul Fiscal de Stat, decizia este emisă de conducerea Serviciului Fiscal de Stat după ce s-a coordonat cu primarul (pretorul). Dacă primarul (pretorul) refuză să semneze decizia, aceasta capătă putere juridică din momentul semnării de către conducerea Serviciului Fiscal de Stat, care face înscrierea despre refuzul primarului (pretorului).

Articolul 160. Organizarea şi funcţionarea serviciului de colectare a impozitelor şi taxelor locale

(1) Organizarea şi funcţionarea serviciului de colectare a impozitelor şi taxelor locale sînt reglementate printr-un regulament, aprobat de consiliul local. Regulamentul este elaborat în baza unui regulament-tip, aprobat de Guvern.

(2) Perceptorul este încadrat în serviciul de colectare a impozitelor şi taxelor locale cu avizul Serviciului Fiscal de Stat. Acesta este obligat să asigure instruirea perceptorului şi să-i acorde ajutor în exercitarea atribuţiilor.

(3) În sate (comune), funcţiile perceptorului pot fi exercitate, ca excepţie, de secretarul primăriei sau de un alt funcţionar al ei care nu este învestit cu dreptul de a semna documente de casă.

[Art.160 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]

Capitolul 4
EVIDENŢA CONTRIBUABILILOR

Articolul 161. Dispoziţii generale

(1) Serviciul Fiscal de Stat ţine evidenţa contribuabililor, atribuindu-le coduri fiscale şi actualizînd registrul fiscal în modul stabilit de prezentul titlu şi de instrucţiunea aprobată de Serviciul Fiscal de Stat.

(2) Codul fiscal, conform prezentului capitol, se atribuie o singură dată, indiferent de dispoziţiile legislaţiei fiscale privind stabilirea şi stingerea obligaţiilor fiscale. Legislaţia fiscală poate să prevadă ca persoana căreia i s-a atribuit cod fiscal să se înregistreze suplimentar ca plătitor al diferitelor tipuri de impozite şi taxe, inclusiv în cazul practicării activităţii profesionale licenţiate ori autorizate sau activităţii de întreprinzător.

(3) Persoanelor cărora codul fiscal le este atribuit de către Serviciul Fiscal de Stat li se deschid dosare în care sînt îndosariate următoarele documente şi informaţii:

a) cererea de atribuire a codului fiscal;

b) fişa de înregistrare, eliberată de organul autorizat să înregistreze activităţile respective;

c) copia de pe documentul care confirmă înregistrarea de stat sau care permite practicarea activităţii respective;

d) copia de pe certificatul de atribuire a codului fiscal;

e) documentele care confirmă existenţa conturilor bancare;

f) datele fondatorului (fondatorilor) sau ale persoanelor care au obţinut dreptul de a practica activitatea respectivă, ale conducătorului şi ale contabilului-şef (numele, prenumele, data naşterii, adresa, informaţia de contact, datele actului de identitate).

(4) Persoanelor al căror număr de identificare de stat reprezintă codul fiscal, Serviciul Fiscal de Stat le deschide dosare în care se păstrează informaţiile acumulate şi transmise de entitatea abilitată cu dreptul de înregistrare de stat, conform unui regulament aprobat de aceasta şi de Serviciul Fiscal de Stat.

(5) Evidenţa subdiviziunilor fără statut de persoană juridică amplasate în altă parte decît sediul persoanei juridice din care fac parte este ţinută de Serviciul Fiscal de Stat, care atribuie fiecărei subdiviziuni codul acesteia.

(6) În cazul în care contribuabilul îşi schimbă sediul (domiciliul), el va depune o cerere pentru transmiterea dosarului la noul sediu (domiciliu). În termen de 10 zile lucrătoare de la data primirii cererii, subdiviziunea responsabilă a Serviciului Fiscal de Stat va transmite dosarul subdiviziunii Serviciului Fiscal de Stat în a cărei rază de activitate se află noul sediu (domiciliu) pentru a lua contribuabilul la evidenţă fără a-i atribui un nou cod fiscal. Pentru contribuabilii al căror număr de identificare de stat reprezintă codul fiscal, subdiviziunea Serviciului Fiscal de Stat care îi administrează, în termen de 5 zile lucrătoare de la data primirii informaţiei de la organele abilitate cu dreptul de înregistrare de stat privind schimbarea sediului, va transmite dosarul subdiviziunii Serviciului Fiscal de Stat în a cărei rază de activitate se află noul sediu al acestora.

(7) În cazul pierderii certificatului de atribuire a codului fiscal, după publicarea avizului respectiv în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, Serviciul Fiscal de Stat eliberează, la cererea contribuabilului, în termen de 3 zile lucrătoare de la data depunerii cererii, un duplicat al certificatului pierdut.

(8) La adoptarea deciziei despre schimbarea sediului şi/sau despre constituirea subdiviziunii, contribuabilul, în termen de 60 de zile de la data dobîndirii dreptului de proprietate (posesie, locaţiune), informează Serviciul Fiscal de Stat despre schimbarea sediului său şi/sau prezintă informaţiile iniţiale, iar ulterior informează despre modificările cu privire la sediul subdiviziunii sale, precum şi despre sistarea temporară a activităţii subdiviziunii.

[Art.161 completat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.161 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.161 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.161 completat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.161 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.161 modificat prin Legea nr.235 din 26.10.2012, în vigoare 07.12.2012]
[Art.161 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.161 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 162. Atribuirea codului fiscal

(1) În conformitate cu prezentul cod, se atribuie cod fiscal:

a) oricărei persoane juridice, oricărui întreprinzător individual, oricărei gospodării ţărăneşti (de fermieri), precum şi oricărei persoane fizice care desfăşoară activitate de întreprinzător sau practică activitate profesională licenţiată ori autorizată, reglementată de legislaţia de specialitate;

b) oricărei persoane fizice – cetăţean al Republicii Moldova, cetăţean străin sau apatrid – care dispune de obiecte impozabile sau care are obligaţii fiscale, conform legislaţiei fiscale, sau care a obţinut dreptul de a exercita o anumită activitate în baza patentei de întreprinzător;

c) oricărei persoane juridice sau organizaţii cu statut de persoană fizică nerezidente care dispune de obiecte impozabile pe teritoriul Republicii Moldova sau care are obligaţii fiscale în conformitate cu legislaţia fiscală.

(2) Pentru a i se atribui cod fiscal, persoana este obligată să efectueze acţiunile prevăzute de prezentul capitol în termenele şi în modul stabilit de acesta.

[Art.162 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
Notă: Modificarea, introdusă prin Legea nr.324 din 23.12.2013, se declară neconstituţională conform Hot. Curţii Constituţionale nr.13 din 22.05.2014, în vigoare 22 mai 2014
[Art.162 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.162 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 163. Locul, termenele şi modul de atribuire a codului fiscal

(1) Persoanelor indicate la art.162 alin.(1) lit.a) şi c) li se atribuie cod fiscal de către subdiviziunea Serviciului Fiscal de Stat în a cărei rază de activitate se află sediul (domiciliul), indicat în documentele de constituire (în buletinul de identitate) sau în documentul prin care se permite practicarea activităţii, ori se află obiectul impozabil.

(2) În cazurile prevăzute la art.162 alin.(1) lit.a), numărul de identificare de stat indicat în decizia de înregistrare, eliberată de entitatea abilitată cu dreptul de înregistrare de stat, sau în documentul ce permite practicarea activităţii reprezintă codul fiscal al contribuabilului.

[Alin.(3) art.163 abrogat prin Legea nr.235 din 26.10.2012, în vigoare 07.12.2012]

(4) Numărul de identificare de stat, indicat în certificatul/decizia de înregistrare, este considerat codul fiscal al persoanelor înregistrate de entitatea abilitată cu dreptul de înregistrare de stat, iar certificatul/decizia de înregistrare este recunoscut/ recunoscută şi ca certificat de atribuire a codului fiscal.

(5) Prin derogare de la alin.(2), persoanelor juridice, constituite în baza actelor normative, precum şi în baza tratatelor internaţionale ratificate de Republica Moldova, li se atribuie codul fiscal şi li se eliberează certificatul de atribuire a codului fiscal în termen de 3 zile lucrătoare de la data depunerii cererii corespunzătoare, la care se anexează actul ce constată acest fapt, iar în cazul persoanelor care activează în baza tratatelor internaţionale – şi certificatul de confirmare eliberat de autoritatea publică competentă. Persoanelor fizice care desfăşoară activitate de întreprinzător sau practică activitate profesională licenţiată ori autorizată, reglementată de legislaţia de specialitate, Serviciul Fiscal de Stat este în drept, la cererea contribuabilului, să atribuie cod fiscal diferit de codul fiscal personal, indicat în licenţă sau alt document care permite practicarea activităţii respective. Atribuirea codului fiscal, eliberarea certificatului de atribuire a codului fiscal, precum şi confirmarea luării în evidenţă fiscală se efectuează în modul stabilit de Serviciul Fiscal de Stat.

(6) Codul fiscal al persoanelor indicate la art.162 alin.(1) lit.b) reprezintă codul personal indicat pe verso-ul buletinului de identitate sau este identic cu numărul actului de identitate al cetăţeanului străin sau al apatridului. Codul fiscal al persoanelor fără buletin de identitate reprezintă seria şi numărul paşaportului, iar dacă nu au nici paşaport, seria şi numărul certificatului de naştere sau al altui act de identitate.

(7) În termen de 3 zile lucrătoare din data apariţiei obiectului impozabil sau a obligaţiei fiscale, cetăţenii străini şi apatrizii nerezidenţi, persoanele indicate la art.162 alin.(1) lit.c) depun la subdiviziunea Serviciului Fiscal de Stat în a cărei rază de activitate a apărut obiectul impozabil sau obligaţia fiscală o cerere de atribuire a codului fiscal, la care anexează copia de pe actul de identitate, respectiv copiile, traduse în limba de stat, autentificate notarial şi legalizate de către oficiile consulare ale Republicii Moldova, de pe documentele de identificare în cazul organizaţiilor, precum şi copiile de pe documentele ce confirmă existenţa obiectului impozabil.

(8) Serviciul Fiscal de Stat refuză atribuirea codului fiscal numai dacă nu se prezintă toate documentele şi informaţiile prevăzute la art.161 alin.(3) sau dacă acestea conţin date vădit denaturate.

[Art.163 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.163 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.163 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.163 modificat prin Legea nr.235 din 26.10.2012, în vigoare 07.12.2012]
[Art.163 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 164. Registrul fiscal de stat

(1) Registrul fiscal de stat este constituit şi administrat de Serviciul Fiscal de Stat, în care se înscriu codurile fiscale atribuite în conformitate cu prezentul capitol. Serviciul Fiscal de Stat este responsabil de actualizarea Registrului fiscal de stat. Actualizarea Registrului fiscal de stat se efectuează la cererea contribuabilului, precum şi în temeiul materialelor de control ale Serviciului Fiscal de Stat. Regulamentul privind conţinutul şi modul de administrare a sistemului informaţional al Serviciului Fiscal de Stat, precum şi procedura privind înregistrarea, modificarea şi radierea informaţiei din acesta se aprobă de către Serviciul Fiscal de Stat.

(2) Codurile fiscale ale persoanelor indicate la art.162 alin.(1) lit.a) şi c) sînt trecute în Registrul fiscal de stat la data eliberării către contribuabil a certificatului de atribuire a codului

fiscal. Codurile fiscale care reprezintă numărul de identificare de stat sînt trecute în Registrul fiscal de stat din Registrul de stat al persoanelor juridice, Registrul de stat al întreprinzătorilor individuali şi din Registrul de stat al organizaţiilor necomerciale. Codurile fiscale ale persoanelor fizice rezidente, precum şi ale cetăţenilor Republicii Moldova nerezidenţi sînt trecute în Registrul fiscal de stat din Registrul de stat al populaţiei. Codurile fiscale ale cetăţenilor străini şi ale apatrizilor nerezidenţi sînt înscrise în Registrul fiscal de stat la momentul depunerii cererii de înregistrare în calitate de contribuabil. Trecerea codului fiscal în Registrul fiscal de stat confirmă actul luării persoanei la evidenţă fiscală.

(3) În Registrul fiscal de stat informaţia se expune clar, corect şi exhaustiv. Registrul fiscal de stat este ţinut în limba de stat, manual (în partea ce ţine de atribuirea codurilor fiscale de către Serviciul Fiscal de Stat) şi computerizat.

(4) În Registrul fiscal de stat sînt consemnate următoarele date privind persoanele cărora li se atribuie codurile fiscale de către Serviciul Fiscal de Stat, dacă datele respective sînt prevăzute în legislaţie:

a) numărul curent al înscrierii;

b) codul fiscal atribuit;

c) denumirea completă şi prescurtată a contribuabilului (numele, prenumele persoanei) şi sediul (domiciliul);

d) numărul şi data înregistrării de stat a persoanei juridice, a întreprinderii cu statut de persoană fizică, a notarului, a asociaţiei de notari, a cabinetului avocatului, a biroului asociat de avocaţi, a asociaţiei de avocaţi, a persoanei care practică activitate particulară de detectiv şi de pază, a executorului judecătoresc, a biroului asociat de executori judecătoreşti, a administratorilor autorizaţi, a biroului asociat de administratori autorizaţi, a biroului individual al mediatorului, a biroului asociat de mediatori, a expertului judiciar în cadrul biroului de expertiză judiciară, a traducătorului/interpretului autorizat, a cabinetului individual al medicului de familie, a centrului medicilor de familie sau numărul şi data eliberării documentului ce permite desfăşurarea activităţii, datele din buletinul de identitate (din paşaport, adeverinţa de naştere sau din alte acte de identitate) al persoanei fizice sau datele din documentele de identificare în cazul organizaţiilor nerezidente;

e) numărul, seria şi data eliberării certificatului de atribuire a codului fiscal persoanelor indicate la art.162 alin.(1) lit.a) şi c);

f) numele şi prenumele persoanei fizice care a primit certificat de atribuire a codului fiscal;

g) datele fondatorului (fondatorilor) sau ale persoanelor care au obţinut dreptul de a practica un anumit gen de activitate, ale administratorului (numele, prenumele, data naşterii, adresa, informaţia de contact, datele actului de identitate);

h) data anulării codului fiscal.

(5) Prin derogare de la alin.(4), datele privind persoanele ale căror coduri fiscale reprezintă numere atribuite de alte organe, precum şi informaţia despre persoanele ce practică activitate profesională se introduc în Registrul fiscal de stat în baza unui regulament aprobat/contract încheiat de acestea şi de Serviciul Fiscal de Stat. Volumul şi conţinutul datelor incluse în acest caz în Registrul fiscal de stat se determină de regulamentul/contractul menţionat.

(6) Înscrierile în Registrul fiscal de stat ţinut manual sînt efectuate de registrator în baza informaţiilor prezentate de solicitant la momentul eliberării către contribuabil a certificatului de atribuire a codului fiscal şi sînt certificate prin semnătura primului. Rectificarea, modificarea şi completarea registrului se operează în modul stabilit de legislaţie şi se autentifică prin semnătură de registrator.

(7) Radierea din Registrul fiscal de stat se face, în condiţiile legii, prin bararea înscrierii, a tuturor rectificărilor, modificărilor, completărilor efectuate anterior şi se autentifică prin semnătură de registrator.

[Art.164 completat prin Legea nr.229 din 01.11.2018, în vigoare 30.11.2018]
[Art.164 completat prin Legea nr.191 din 27.07.2018, în vigoare 01.01.2018]
[Art.164 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.164 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.164 completat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.164 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.164 completat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.01.2015]
[Art.164 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.164 modificat prin Legea nr.235 din 26.10.2012, în vigoare 07.12.2012]
[Art.164 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.164 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 165. Utilizarea codului fiscal

(1) Orice persoană obligată, conform legislaţiei fiscale, să prezinte Serviciului Fiscal de Stat dare de seamă fiscală sau alte documente trebuie să indice în ele codul său fiscal.

(2) Orice persoană obligată, conform legislaţiei fiscale şi altor acte normative, să prezinte Serviciului Fiscal de Stat dare de seamă fiscală sau alte documente referitoare la o altă persoană va cere acesteia codul fiscal şi îl va indica în documentul respectiv. Dacă această altă persoană nu comunică codul fiscal, prima persoană va menţiona acest fapt în documentele prezentate.

(3) La încheierea tranzacţiilor şi efectuarea operaţiunilor economice, părţile sînt obligate să indice în documentele respective codurile lor fiscale.

(4) Serviciul Fiscal de Stat trebuie să indice codul fiscal al contribuabilului în toate avizele expediate lui.

(5) Subdiviziunile unei persoane juridice care nu au statut de persoană juridică utilizează codul fiscal al acesteia.

(6) Evidenţa obligaţiilor fiscale ale persoanelor fizice se ţine pe baza codurilor fiscale trecute în Registrul fiscal de stat din Registrul de stat al populaţiei.

[Art.165 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.165 completat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

Articolul 166. Aportul autorităţilor publice la evidenţa contribuabililor

(1) Entitatea abilitată cu dreptul de înregistrare de stat prezintă Serviciului Fiscal de Stat, sistematic, o dată la 3 zile, informaţia privind atribuirea numerelor de identificare de stat în volumul şi în modul stabilite în comun cu Serviciul Fiscal de Stat.

(2) Autoritatea publică abilitată cu înregistrarea persoanelor prevăzute la art.162 alin.(1) lit.a) este obligată să prezinte, în termen de 3 zile lucrătoare de la data înregistrării respective, Serviciului Fiscal de Stat informaţii despre lichidarea sau reorganizarea persoanei, despre modificările operate în documentele ei de constituire.

(3) Autoritatea publică abilitată cu dreptul de documentare a populaţiei prezintă Serviciului Fiscal de Stat, pînă la data de 10 a fiecărei luni, informaţii despre eliberarea sau anularea actelor de identitate.

(4) Autoritatea publică de resort permite ieşirea din Republica Moldova pentru domiciliere în altă ţară cu condiţia prezentării certificatului privind lipsa restanţelor faţă de buget, eliberat de Serviciul Fiscal de Stat, notificînd acestuia, în termen de 3 zile lucrătoare, faptul ieşirii.

[Art.166 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.166 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 166[1]. Aportul Băncii Naţionale a Moldovei în evidenţa instituţiilor financiare licenţiate

Banca Naţională a Moldovei prezintă Serviciului Fiscal de Stat, în termen de 3 zile lucrătoare de la data eliberării licenţei, a modificării sau retragerii acesteia, informaţia iniţială şi, ulterior, informaţia actualizată referitor la instituţiile financiare şi filialele acestora, participante la sistemul automatizat de plăţi interbancare.

[Art.166[1] introdus prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

Articolul 167. Obligaţiile în cazul deschiderii, modificării sau închiderii conturilor bancare

(1) Instituţia financiară (sucursala sau filiala acesteia) deschide conturi bancare persoanelor indicate la art.162 alin.(1) lit.a) şi c), iar Banca Naţională deschide conturi bancare în conformitate cu Legea cu privire la Banca Naţională a Moldovei numai dacă acestea prezintă certificatul de atribuire a codului fiscal sau documentul recunoscut ca atare. Despre deschiderea conturilor bancare (cu excepţia conturilor tranzitorii de executare a bugetelor, conturilor de credit şi împrumut, de depozite la termen şi provizorii (de acumulare a mijloacelor financiare pentru formarea sau majorarea capitalului social)), instituţia financiară (sucursala sau filiala acesteia) este obligată să informeze în aceeaşi zi Serviciul Fiscal de Stat prin sistemul informaţional automatizat de creare şi circulaţie a documentelor electronice între Serviciul Fiscal de Stat şi instituţiile financiare.

(2) Operaţiunile pe un cont bancar deschis (cu excepţia conturilor tranzitorii de executare a bugetelor, conturilor de credit şi împrumut, de depozite la termen şi provizorii (de acumulare a mijloacelor financiare pentru formarea sau majorarea capitalului social), precum şi a conturilor persoanelor fizice care nu sînt subiecţi ai activităţii de întreprinzător) pot demara numai după recepţionarea de către instituţia financiară (sucursala sau filiala acesteia) a documentului electronic, emis şi remis de către Serviciul Fiscal de Stat, care confirmă luarea la evidenţă fiscală a contului. Contul bancar este luat la evidenţă de către Serviciul Fiscal de Stat în baza documentului electronic, emis şi remis de către instituţia financiară (sucursala sau filiala acesteia), care confirmă deschiderea contului. În cazul în care contribuabilul are restanţe, Serviciul Fiscal de Stat este în drept să nu elibereze documentul electronic care confirmă luarea la evidenţă fiscală. Documentul electronic care confirmă deschiderea contului şi documentul electronic care confirmă luarea la evidenţă fiscală a contului urmează a fi expediate şi recepţionate prin sistemul informaţional automatizat de creare şi circulaţie a documentelor electronice între Serviciul Fiscal de Stat, instituţiile financiare şi Banca Naţională a Moldovei.

(3) Instituţia financiară (sucursala sau filiala acesteia) are dreptul să deschidă conturi bancare persoanei fizice rezidente (cetăţean străin sau apatrid) sau cetăţeanului Republicii Moldova numai dacă aceştia prezintă buletin de identitate sau un alt document, prevăzut la art.163 alin.(4), care serveşte la stabilirea codului fiscal şi să utilizeze acest cod la ţinerea evidenţei şi în relaţiile cu clientul sau cu alte persoane, în modul stabilit de legislaţie. Persoanele fizice nerezidente (cetăţeni străini şi apatrizi), persoanele juridice nerezidente care nu dispun de obiecte impozabile pe teritoriul Republicii Moldova şi nu au obligaţii fiscale sînt în drept să deschidă conturi bancare în instituţiile financiare (sucursalele sau filialele acestora) în baza documentelor confirmative privind identitatea lor sau a documentului recunoscut ca certificat de atribuire a codului fiscal/decizie de înregistrare din ţara de origine. Despre deschiderea/ modificarea/închiderea conturilor bancare ale persoanelor menţionate, instituţia financiară (sucursala sau filiala acesteia) este obligată să informeze Serviciul Fiscal de Stat prin sistemul informaţional automatizat de creare şi circulaţie a

documentelor electronice între Serviciul Fiscal de Stat şi instituţiile financiare, în corespundere cu prezentul articol.

(4) Instituţiile financiare vor informa în aceeaşi zi Serviciul Fiscal de Stat prin sistemul informaţional automatizat de creare şi circulaţie a documentelor electronice între Serviciul Fiscal de Stat şi instituţiile financiare despre modificarea sau închiderea contului bancar (cu excepţia conturilor tranzitorii de executare a bugetelor, conturilor de credit şi împrumut, de depozite la termen şi provizorii (de acumulare a mijloacelor financiare pentru formarea sau majorarea capitalului social)).

(4^1) Trezoreria de Stat informează Serviciul Fiscal de Stat despre deschiderea, modificarea sau închiderea conturilor deschise instituţiei publice în sistemul trezorerial al Ministerului Finanţelor.

(5) În cazul deschiderii contului bancar în străinătate, în termen de 15 zile de la data deschiderii acestuia, persoanele indicate la art.162 alin.(1) lit.a) comunică Serviciului Fiscal de Stat faptul şi datele corespunzătoare. Drept confirmare a înregistrării contului, Serviciul Fiscal de Stat eliberează contribuabilului, în termen de 3 zile, un certificat de confirmare.

[Art.167 completat prin Legea nr.295 din 21.12.2017, în vigoare 12.01.2018]
[Art.167 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.167 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.167 completat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.167 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.167 modificat prin Legea nr.235 din 26.10.2012, în vigoare 07.12.2012]
[Art.167 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 168. Anularea codului fiscal

(1) Codul fiscal se anulează în cazul:

a) atribuirii lui cu încălcarea legislaţiei fiscale;

b) lichidării, reorganizării sau încetării activităţii persoanei juridice, întreprinderii cu statut de persoană fizică, notarului public, asociaţiei de notari, cabinetului avocatului, biroului asociat de avocaţi, asociaţiei de avocaţi, persoanei care practică activitate particulară de detectiv şi de pază, executorului judecătoresc, biroului asociat de executori judecătoreşti, a administratorilor autorizaţi, a biroului asociat de administratori autorizaţi, biroului individual al mediatorului, biroului asociat de mediatori, a cabinetului individual al medicului de familie, a centrului medicilor de familie;

c) decesului persoanei fizice, declarării morţii ei, declarării, în modul stabilit, dispărute fără veste sau emigrării ei;

d) dispariţiei obiectului impozabil şi obligaţiei fiscale pentru persoanele fizice (cetăţeni străini şi apatrizi), persoanele juridice sau organizaţiile cu statut de persoană fizică nerezidente;

e) radierii din oficiu a persoanelor juridice inactive şi a întreprinzătorilor individuali inactivi care întrunesc condiţiile stabilite la art.2 din Legea nr.220-XVI din 19 octombrie 2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice şi a întreprinzătorilor individuali;

f) lichidării persoanelor juridice ale căror coduri fiscale se atribuie de Serviciul Fiscal de Stat.

(2) La reorganizarea persoanelor indicate la art.162 alin.(1) lit.a):

a) prin contopire, codurile fiscale ale persoanelor ce se contopesc se anulează, iar persoanei astfel constituite i se atribuie un alt cod fiscal;

b) prin absorbţie, codul fiscal al persoanei absorbite se anulează;

c) prin divizare, codul fiscal al persoanei divizate se anulează, iar persoanelor astfel constituite li se atribuie alte coduri fiscale;

d) prin separare, codul fiscal al persoanei reorganizate rămîne acelaşi, iar persoanelor astfel constituite li se atribuie alte coduri fiscale;

e) prin transformare în persoană cu o altă formă juridică de organizare, codul fiscal al persoanei reorganizate trece la persoana astfel constituită.

(3) În cazurile enumerate la alin.(2) lit.a), c) şi d), la cererea de atribuire a codului fiscal se anexează documentul ce confirmă cuantumul datoriilor asumate în urma reorganizării.

(4) Codul fiscal se anulează în baza:

a) cererii persoanelor indicate la art.162 alin.(1) lit.a) şi/sau informaţiei prezentate în conformitate cu art.166 alin.(2), sau actului legislativ ori actului emis în baza lui, sau certificatului de confirmare a lichidării sau reorganizării persoanei, eliberat de autoritatea publică competentă. La cerere se anexează certificatul de atribuire a codului fiscal;

b) hotărîrii instanţei judecătoreşti – în cazul lichidării persoanei juridice şi a întreprinderii cu statut de persoană fizică sau în cazul declarării morţii sau declarării persoanei fizice dispărute fără veste;

c) deciziei conducerii Serviciului Fiscal de Stat – în cazul atribuirii de cod fiscal cu încălcarea legislaţiei fiscale;

d) informaţiei organelor de stare civilă – în cazul decesului persoanei fizice;

e) informaţiei autorităţii publice abilitate să permită ieşirea din Republica Moldova pentru domiciliere în altă ţară – în cazul ieşirii persoanei fizice;

f) documentelor care atestă că persoanele fizice (cetăţeni străini şi apatrizi), persoanele juridice sau organizaţiile cu statut de persoană fizică nerezidente nu au obiecte impozabile şi nici obligaţii fiscale.

(5) Prin derogare de la alin.(4), codul fiscal care reprezintă numărul de identificare de stat se anulează în baza informaţiei prezentate de entitatea abilitată cu dreptul de înregistrare de stat.

(6) Codul fiscal se anulează prin radierea lui din Registrul fiscal de stat şi prin consemnarea acestui fapt în dosarul contribuabilului.

(7) Avizul despre anularea codului fiscal, în legătură cu atribuirea lui cu încălcarea legislaţiei fiscale, Serviciul Fiscal de Stat îl va publica în Monitorul Oficial al Republicii Moldova şi, în termen de 3 zile, va informa despre aceasta organele vamale, organele înregistrării de stat şi organele de statistică. Folosirea unui cod fiscal anulat se pedepseşte în conformitate cu legea.

(8) Codul fiscal anulat se păstrează în Registrul fiscal de stat timp de 10 ani din momentul anulării.

(9) Codul fiscal anulat nu se atribuie unei alte persoane.

[Art.168 completat prin Legea nr.191 din 27.07.2018, în vigoare 01.01.2018]
[Art.168 completat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.168 completat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.01.2015]
[Art.168 completat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.168 modificat prin Legea nr.235 din 26.10.2012, în vigoare 07.12.2012]
[Art.168 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.168 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Capitolul 5
OBLIGAŢIA FISCALĂ

Articolul 169. Naşterea şi modificarea obligaţiei fiscale

(1) Obligaţia fiscală naşte în momentul apariţiei circumstanţelor, stabilite de legislaţia fiscală, ce prevăd stingerea ei.

(2) Obligaţia fiscală a contribuabilului ce urmează să fie stinsă de către un alt contribuabil care, conform legislaţiei fiscale, este obligat să reţină sau să perceapă de la primul sumele ce

constituie obligaţia fiscală şi să o stingă încetează a fi obligaţia fiscală a primului şi devine obligaţia fiscală a celui de-al doilea din momentul reţinerii sau perceperii.

(3) Instituţia financiară (sucursala sau filiala acesteia) care primeşte de la contribuabil sau de la Serviciul Fiscal de Stat ordine de plată şi, respectiv, ordine incaso pentru transfer de mijloace băneşti în contul stingerii obligaţiei fiscale este considerată, din momentul primirii ordinului, responsabilă de obligaţia fiscală în limita mijloacelor disponibile în contul bancar al contribuabilului. Totodată, contribuabilul este considerat responsabil de obligaţia fiscală în limita mijloacelor care nu sînt disponibile în contul bancar pentru stingerea integrală a obligaţiei fiscale.

(4) Modificarea obligaţiei fiscale reprezintă schimbarea cuantumului ei generată de modificarea circumstanţelor, stabilite de legislaţia fiscală, în funcţie de care a fost calculată obligaţia.

Articolul 170. Modul de stingere a obligaţiei fiscale

Stingerea obligaţiei fiscale se face prin: achitare, anulare, prescripţie, scădere, compensare sau executare silită.

Articolul 171. Stingerea obligaţiei fiscale prin achitare

(1) Stingerea obligaţiei fiscale prin achitare se efectuează în monedă naţională, dacă prezentul cod sau alte acte legislative ce ţin de domeniul fiscal nu prevăd altfel. Achitarea poate avea loc prin plată directă sau prin reţinere la sursă. Plata directă se face prin intermediul cardului de plată, prin folosirea altor instrumente de plată sau în numerar.

(2) Plata cu utilizarea instrumentelor de plată fără numerar se efectuează prin intermediul instituţiilor financiare (sucursalelor sau filialelor acestora) sau al altor prestatori de servicii de plată, care sînt obligaţi să recepţioneze mijloacele băneşti aferente bugetului public naţional de la contribuabili persoane fizice în numerar şi să le transfere la buget în termenul prevăzut la alin.(6).

(3) Plata în numerar poate fi efectuată prin intermediul Serviciului Fiscal de Stat, autorităţilor administraţiei publice locale, al operatorilor de poştă, instituţiilor financiare (sucursalelor sau filialelor acestora) sau al altor prestatori de servicii de plată. Autorităţile administraţiei publice locale pot stabili încasarea impozitelor şi taxelor locale şi prin intermediul altor persoane.

(4) Autorităţile şi instituţiile enumerate la alin.(3), cu excepţia celor financiare şi a operatorilor de poştă, care au încasat bani în numerar de la contribuabil sînt obligate să verse la buget, în numele acestuia, în aceeaşi sau în următoarea zi lucrătoare, sumele încasate. Autorităţile administraţiei publice locale din satele şi comunele în care nu există instituţii financiare sau subdiviziuni ale acestora pot stabili pentru serviciul de colectare a impozitelor şi taxelor locale şi pentru operatorii de poştă o altă periodicitate de vărsare la buget a sumelor încasate, dar nu mai rar de o dată pe săptămînă.

(5) În cazul în care contribuabilul deţine la contul său de plăţi mijloace băneşti, instituţia financiară (sucursala sau filiala acesteia) este obligată să execute, în limita acestor mijloace, ordinul de plată a contribuabilului în decursul zilei lucrătoare în care a fost primită.

(6) Sumele trecute la scăderi din contul bancar al contribuabilului pentru stingerea obligaţiilor fiscale se transferă de instituţia financiară (sucursala sau filiala acesteia) la buget în ziua lucrătoare în care au fost trecute la scăderi. Sumele încasate în numerar de la contribuabili pentru stingerea obligaţiilor fiscale se transferă de instituţia financiară (sucursala sau filiala acesteia) la buget nu mai tîrziu de ziua lucrătoare următoare zilei în care au fost încasate, iar de către operatorii de poştă – nu mai tîrziu de a treia zi lucrătoare de la data în care au fost încasate.

[Art.171 completat prin Legea nr.302 din 30.11.2018, în vigoare 12.12.2018]

[Art.171 completat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

[Art.171 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.171 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.01.2015]
[Art.171 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.171 completat prin Legea nr.33 din 06.03.2012, în vigoare 25.05.2012]
[Art.171 completat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 172. Stingerea obligaţiei fiscale, inclusiv a restanţelor, prin anulare

(1) Stingerea obligaţiei fiscale, inclusiv a restanţelor, prin anulare se efectuează prin acte cu caracter general sau individual, adoptate conform legislaţiei.

(2) Stingerea obligaţiei fiscale, inclusiv a restanţelor, prin anulare se efectuează prin actele organelor de drept şi judiciare privind radierea din Registrul fiscal de stat, în mod obligatoriu definitive şi irevocabile, adoptate conform legislaţiei.

(3) Se supun anulării, conform situaţiei din data de 31 decembrie a fiecărui an fiscal de gestiune, restanţele unui contribuabil (persoană fizică sau juridică), în cuantum de pînă la 10 lei în total, înregistrate în sistemele proprii de evidenţă ale organelor abilitate cu atribuţii de administrare fiscală, menţionate la art.131 alin.(1) din prezentul cod, la plăţile reglementate de Codul fiscal. Determinarea şi stingerea prin anulare a cuantumului respectiv al restanţelor în sistemele proprii de evidenţă ale organelor menţionate se efectuează individual de către fiecare organ în parte.

[Art.172 completat prin Legea nr.178 din 21.07.2017, în vigoare 18.08.2017]
[Art.172 completat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.172 în redacţia Legii nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]

Articolul 173. Stingerea obligaţiei fiscale prin prescripţie

Dacă nu a fost exercitat în termenele prevăzute de prezentul cod, dreptul statului de a determina obligaţia fiscală sau de a o executa silit se stinge prin prescripţie în modul stabilit de Guvern. Concomitent, se stinge şi obligaţia fiscală a contribuabilului. Stingerea obligaţiei fiscale în urma survenirii termenelor de prescripţie se face în baza unei decizii scrise a conducerii organelor cu atribuţii de administrare fiscală care administrează obligaţia fiscală respectivă, iar în cazul serviciului de colectare a impozitelor şi taxelor locale – în baza deciziei adoptate de către consiliul local.

[Art.173 completat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

Articolul 174. Stingerea obligaţiei fiscale prin scădere

(1) Stingerea obligaţiei fiscale prin scădere are loc în situaţiile în care contribuabilul persoană fizică:

a) a decedat;

b) este declarat mort;

c) este declarat dispărut fără veste;

d) este declarat lipsit de capacitate de exerciţiu sau cu capacitate de exerciţiu restrînsă.

(2) În cazurile enumerate la alin.(1), stingerea prin scădere se face în mărimea întregii obligaţii fiscale – dacă persoana nu a lăsat (nu dispune de) bunuri – sau în mărimea părţii nestinse din obligaţia fiscală – dacă averea lăsată de ea (averea existentă) este insuficientă.

(3) Stingerea prin scădere a obligaţiei fiscale a contribuabilului persoană juridică are loc în urma încetării activităţii lui prin lichidare, inclusiv pe cale judiciară, prin reorganizare, precum şi în cazul în care stingerea ei prin executare silită în conformitate cu prezentul cod este imposibilă.

(4) Stingerea obligaţiei fiscale prin scădere are loc în temeiul unei decizii a conducerii organului cu atribuţii de administrare fiscală care administrează obligaţia fiscală respectivă. În

cazul serviciului de colectare a impozitelor şi taxelor locale, decizia se adoptă de către consiliul local.

(5) Suma obligaţiilor fiscale stinse prin scădere conform prezentului articol este luată în evidenţă specială, care este parte componentă a evidenţei generale, în modul stabilit de Serviciul Fiscal de Stat. În cazurile prevăzute la art.186 alin.(5), sumele luate în evidenţă specială se restabilesc.

(6) Serviciul Fiscal de Stat prezintă Ministerului Finanţelor rapoarte trimestriale şi anuale privind suma obligaţiilor fiscale luate în evidenţă specială.

(7) Din data expirării valabilităţii actului de suspendare, obligaţiile fiscale, luate în evidenţă specială conform art.206 alin.(1) lit.c) şi lit.e) se restabilesc în conturile contribuabilului cu data iniţială a actului de suspendare.

[Art.174 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.174 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]

Articolul 174[1]. Stingerea simplificată a obligaţiei fiscale prin scădere

(1) În lipsa elementelor constitutive ale infracţiunii de evaziune fiscală sau de pseudoactivitate de întreprinzător, Serviciul Fiscal de Stat stinge simplificat obligaţia fiscală prin scădere contribuabililor persoane juridice şi persoane fizice care practică activitate de întreprinzător, în condiţiile prezentului articol.

(2) Serviciul Fiscal de Stat stinge simplificat prin scădere obligaţia fiscală, conform art.174 alin.(4), în cazul în care stabileşte în cumul că:

a) persoana juridică are datorii la bugetul de stat, la bugetul local şi/sau la fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală;

b) persoana juridică nu este fondator al unei persoane juridice;

c) persoana juridică, în decursul ultimelor 24 de luni consecutive, nu a depus dările de seamă fiscale prevăzute de legislaţie şi nu a efectuat operaţii pe nici un cont bancar;

d) faţă de persoana juridică au fost aplicate toate măsurile de executare silită a obligaţiei fiscale prevăzute de lege;

e) persoana juridică nu dispune de bunuri care pot fi urmărite în scopul executării obligaţiei fiscale.

(3) Lista contribuabililor ale căror obligaţii fiscale au fost stinse simplificat prin scădere se prezintă entităţii abilitate cu dreptul de înregistrare de stat de către Serviciul Fiscal de Stat pentru a iniţia din oficiu procedura de radiere din Registrul de stat.

[Art.174[1] completat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.174[1] modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.174[1] introdus prin Legea nr.145-XVI din 27.06.2008, în vigoare 01.01.2009]

Articolul 175. Stingerea obligaţiei fiscale prin compensare

(1) Stingerea obligaţiei fiscale prin compensare se efectuează prin trecerea în contul restanţei a sumei plătite în plus sau a sumei care, conform legislaţiei fiscale, urmează a fi restituită.

(2) Compensarea se efectuează la iniţiativa Serviciului Fiscal de Stat sau la cererea contribuabilului dacă legislaţia fiscală nu prevede altfel.

(3) În termen de pînă la 30 de zile de la apariţia circumstanţelor respective sau de la primirea cererii contribuabilului, Serviciul Fiscal de Stat întocmeşte documentul de plată şi îl transmite Trezoreriei de Stat spre executare, în modul stabilit de Ministerul Finanţelor.

(4) În termen de 7 zile de la data primirii documentului de plată, Trezoreria de Stat trece, după caz, dintr-un cont al bugetului în alt cont al aceluiaşi buget sau în contul unui alt buget sumele

consemnate în documentul de plată. După executarea documentului de plată, Trezoreria de Stat remite, după caz, Serviciului Fiscal de Stat sau Serviciului Vamal extrasul din conturile trezoreriale de venituri.

(5) După ce a primit extrasul din conturile trezoreriale de venituri, Serviciul Fiscal de Stat face înscrierile de rigoare în contul personal al contribuabilului, iar Serviciul Vamal remite extrasul cel tîrziu a doua zi unităţilor sale.

(6) Excedentul sumei compensate, la cerere, poate fi restituit contribuabilului sau lăsat în contul stingerii unei viitoare obligaţii fiscale de alt tip. În caz de nedepunere a cererii, excedentul se lasă în contul stingerii obligaţiei fiscale de acelaşi tip.

(7) Excedentul sumei compensate se restituie contribuabilului sau se utilizează, conform prevederilor art.101 alin.(8), art.101^1 alin.(4) sau art.125 alin.(5), în cazul stingerii restanţelor faţă de bugetul public naţional. În acest scop, suma neachitată a obligaţiilor fiscale în cuantum de pînă la 100 lei inclusiv nu se consideră restanţă faţă de bugetul public naţional.

(8) În scopul atestării lipsei restanţelor faţă de buget, în scopul beneficierii de reducere cu 50% a amenzii pentru încălcarea fiscală, în scopul anulării dispoziţiei de suspendare a operaţiunilor la contul bancar al contribuabilului emise pentru asigurarea încasării restanţelor, precum şi în cazurile admiterii de erori la perfectarea documentelor de plată, se vor considera stinse sumele de impozite, taxe, alte plăţi, majorări de întîrziere (penalităţi) şi/sau amenzi pentru care, la data examinării contului personal generalizat al contribuabilului, documentele trezoreriale de plată privind stingerea obligaţiilor fiscale prin compensare au fost perfectate şi remise organului corespunzător spre executare.

(9) Stingerea obligaţiei fiscale prin compensare se efectuează în modul stabilit de Guvern.

[Art.175 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.175 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]
[Art.175 completat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.175 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 176. Restituirea sumei plătite în plus şi a sumei care, conform legislaţiei fiscale, urmează a fi restituită

(1) Cu excepţia cazurilor cînd legislaţia fiscală prevede altfel, restituirea sumei plătite în plus şi a sumei care, conform legislaţiei fiscale, urmează a fi restituită contribuabilului se face în modul şi în termenele stabilite la art.175 numai dacă acesta nu are restanţe. Termenul specificat la art.175 se suspendă în cazul în care contribuabilul care solicită restituirea sumei plătite în plus şi a sumei care, conform legislaţiei, urmează a fi restituită este învinuit de săvîrşirea unei infracţiuni prin intermediul tranzacţiilor economice care a condus la apariţia dreptului la restituirea sumelor impozitelor şi/sau taxelor şi faţă de el a fost pornită urmărirea penală pînă la încetarea urmăririi penale, scoaterea de sub urmărire penală, pronunţarea unei sentinţe de achitare definitive sau a unei sentinţe definitive de încetare a procesului penal faţă de contribuabilul respectiv.

(1^1) Dacă prin prezentarea unei declaraţii cu privire la impozitul pe venit corectate după termenul stabilit de legislaţie se stabileşte o sumă a impozitului pe venit plătită în plus, suma pasibilă restituirii conform alin.(1) se micşorează cu suma desemnată procentual pentru perioada fiscală corespunzătoare.

(2) Cu excepţia cazurilor în care legislaţia fiscală prevede altfel, restituirea sumei plătite în plus şi a sumei care, conform legislaţiei fiscale, urmează a fi restituită contribuabilului persoană juridică se efectuează de Trezoreria de Stat la conturile lui bancare, iar contribuabilului persoană fizică – la conturile lui bancare sau în numerar.

(2[1]) Persoanele fizice care nu desfăşoară activitate de întreprinzător vor depune cererea privind restituirea impozitului pe venit plătit în plus începînd cu 1 iunie – pentru cele prezentate în mod electronic şi 1 iulie – pentru cele prezentate pe suport de hîrtie, cu excepţia cazului în care persoana fizică intenţionează să îşi schimbe domiciliul permanent din Republica Moldova.

(3) Dacă suma plătită în plus şi suma care, conform legislaţiei fiscale, urmează a fi restituită nu au fost restituite în termen de 45 de zile de la data primirii cererii de către Serviciul Fiscal de Stat sau în alt termen prevăzut de legislaţia fiscală, contribuabilului i se plăteşte o dobîndă, calculată în funcţie de rata de bază (rotunjită pînă la următorul procent întreg), stabilită de Banca Naţională a Moldovei în luna noiembrie a anului precedent anului fiscal de gestiune, aplicată la operaţiunile de politică monetară pe termen scurt, pentru perioada cuprinsă între data primirii cererii şi data compensării de către Trezoreria de Stat. Pe perioadă suspendării termenului în conformitate cu alin.(1), dobîndă nu se calculează.

(4) Calculul dobînzii, efectuat şi prezentat de către contribuabil organului cu atribuţii de administrare fiscală respectiv, se verifică şi se aprobă de conducerea acestui organ şi se anexează la ordinul de plată care prevede plata dobînzii. În cazul impozitelor şi taxelor locale administrate de serviciul de colectare a impozitelor şi taxelor locale, ordinul de plată va fi întocmit de Serviciul Fiscal de Stat în baza documentelor prezentate de acest serviciu. Plata dobînzii se va efectua din bugetul în care au fost vărsate impozitele şi taxele respective.

[Art.176 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.176 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]
[Art.176 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.176 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 177. Stingerea obligaţiei fiscale prin executare silită

Stingerea obligaţiei fiscale prin executare silită are loc prin acţiunile întreprinse de Serviciul Fiscal de Stat pentru perceperea forţată a restanţelor în conformitate cu legislaţia fiscală.

Articolul 178. Data stingerii obligaţiei fiscale

(1) Dată a stingerii obligaţiei fiscale prin achitare se consideră:

a) în cazul achitării prin intermediul instrumentelor de plată fără numerar, altele decît cardurile de plată (prin virament) – data la care a fost debitat contul de plăţi al contribuabilului în contul obligaţiei fiscale respective. Debitarea contului de plăţi se confirmă prin documentul de plată emis de prestatorul serviciilor de plată, în care se indică data debitării contului de plăţi;

b) în cazul achitării în numerar – data primirii numerarului prin intermediul instituţiilor financiare (sucursalelor sau filialelor acestora) sau al altor prestatori de servicii de plată în contul obligaţiei fiscale respective. Primirea numerarului se confirmă prin ordin de încasare a numerarului şi prin documentul de plată emis de prestatorul serviciilor de plată, în care se indică data primirii numerarului;

c) în cazul achitării prin intermediul cardurilor de plată – data la care a fost debitat contul de plăţi la care este ataşat cardul de plată al contribuabilului pentru înscrierea sumei la buget în contul obligaţiei fiscale respective. Debitarea contului de plăţi la care este ataşat cardul de plată se confirmă prin bonul (chitanţa) de plată cu card de plată perfectat la terminal POS sau la alt dispozitiv de utilizare a cardurilor de plată, bon (chitanţă) ce se eliberează deţinătorului de card, şi prin documentul de plată emis de prestatorul serviciilor de plată, în care se indică data debitării contului de card;

d) în cazul achitării prin intermediul Serviciului guvernamental de plăţi electronice (MPay) – data efectuării plăţii de către contribuabil, confirmată de către Serviciul MPay printr-o notificare

către organul de stat competent privind efectuarea completă a plăţii şi prin documentul de plată emis de prestatorul serviciilor de plată, în care se indică data efectuării plăţii.

(2) Dată a stingerii obligaţiei fiscale prin anulare este considerată data indicată în actul de anulare.

(3) Dată a stingerii obligaţiei fiscale prin prescripţie este considerată prima zi după data în care a expirat termenul de prescripţie.

(4) Dată a stingerii obligaţiei fiscale prin scădere este considerată data:

a) întocmirii actului comun al autorităţii administraţiei publice locale şi al Serviciului Fiscal de Stat prin care ele constată că persoana decedată, declarată moartă, dispărută fără veste, lipsită de capacitate de exerciţiu sau cu capacitate de exerciţiu restrînsă nu deţinea (nu deţine) bunuri;

b) rămînerii definitive a deciziei de încetare a activităţii persoanei juridice;

c) emiterii deciziei privind derularea procesului de lichidare (dizolvare) sau hotărîrii de intentare a procesului de insolvabilitate.

(5) Dată a stingerii obligaţiei fiscale prin compensare este considerată data la care Trezoreria de Stat a executat documentele de plată.

(6) Dată a stingerii obligaţiei fiscale prin executare silită este considerată data la care sumele obţinute în urma acţiunilor de executare silită au fost înscrise în contul bugetului respectiv.

[Art.178 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.178 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.178 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

Articolul 179. Succesiunea stingerii obligaţiilor fiscale

(1) Stingerea obligaţiilor fiscale, conform legislaţiei fiscale, are loc după criteriul cronologic de naştere a fiecărui tip de obligaţie fiscală indicat în documentul privitor la stingerea ei.

(2) În caz de nerespectare de către contribuabil a prevederilor alin. (1), Serviciul Fiscal de Stat este în drept să stingă obligaţia fiscală a acestuia conform succesiunii stabilite la alin.(1).

Articolul 180. Modificarea termenului de stingere a obligaţiei fiscale

(1) În cazul admiterii restanţelor la bugetul public naţional, cu excepţia bugetului asigurărilor sociale de stat, termenul de stingere a obligaţiei fiscale poate fi modificat, în conformitate cu prezentul articol, pe o perioadă de pînă la 12 luni consecutive, cu calcularea unei majorări de întîrziere, în conformitate cu prevederile art.228, şi cu aplicarea măsurilor de asigurare a stingerii obligaţiei fiscale sub formă de gaj.

(2) Modificarea termenului de stingere a obligaţiei fiscale se efectuează prin:

a) amînarea stingerii obligaţiei fiscale (stingerea se va efectua printr-o plată unică);

b) eşalonarea stingerii obligaţiei fiscale (stingerea se va efectua în rate).

(3) Amînarea sau eşalonarea stingerii obligaţiei fiscale se acordă contribuabilului în următoarele cazuri:

a) calamităţi naturale şi tehnogene;

b) distrugere accidentală a clădirilor de producţie;

c) împrejurare imprevizibilă şi de neînlăturat, care împiedică în mod efectiv capacitatea de producţie pe o perioadă lungă de timp şi executarea obligaţiei contractuale a contribuabilului;

d) datorii ale autorităţilor sau instituţiilor publice (finanţate de la bugetul public naţional) faţă de contribuabil, doar în limitele sumelor datorate, precum şi impozitelor şi taxelor aferente acestora;

e) alte circumstanţe, stabilite de Ministerul Finanţelor, ce îndreptăţesc contribuabilul de a beneficia de modificarea termenului de stingere a obligaţiilor fiscale.

Cazurile amînării sau eşalonării stingerii obligaţiei fiscale expuse la lit.a)-c) urmează a fi confirmate prin acte emise de autorităţile sau instituţiile competente.

(4) Amînarea sau eşalonarea stingerii obligaţiei fiscale se acordă cu condiţia stingerii obligaţiei fiscale curente în perioada termenului de amînare sau eşalonare.

(5) Amînarea sau eşalonarea stingerii obligaţiei fiscale se acordă în baza unui contract-tip, care se încheie între Serviciul Fiscal de Stat şi contribuabil.

(6) Procedura de modificare a termenului de stingere a obligaţiei fiscale, modelul contractului-tip privind modificarea termenului de stingere a obligaţiei fiscale, inclusiv modul de intrare în vigoare, de suspendare, de modificare şi de reziliere a acestuia, sînt stabilite de Ministerul Finanţelor.

(7) În cazul nerespectării de către contribuabil a clauzelor contractului de amînare sau eşalonare a stingerii obligaţiei fiscale, acesta este reziliat din momentul în care Serviciul Fiscal de Stat a depistat încălcările.

(8) Nu se admite încheierea unui nou contract de amînare sau eşalonare a uneia şi aceleiaşi obligaţii fiscale cu contribuabilul care nu a îndeplinit condiţiile contractului precedent.

(9) Pînă la expirarea termenului de stingere a obligaţiei fiscale, modificat prin amînare sau eşalonare, nu se vor întreprinde acţiuni de executare silită asupra obligaţiei fiscale care este obiect al contractului.

[Art.180 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.180 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.180 în redacţia Legii nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.180 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.180 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.180 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Capitolul 6
RESPONSABILITATEA DE STINGEREA OBLIGAŢIEI FISCALE

Articolul 181. Responsabilitatea persoanei cu funcţie de răspundere de stingerea obligaţiei fiscale a contribuabilului

(1) Persoana cu funcţie de răspundere responsabilă de stingerea obligaţiei fiscale a contribuabilului este conducătorul lui sau o altă persoană a acestuia care, în virtutea obligaţiilor de serviciu, era/este obligată să stingă obligaţia fiscală în modul şi în termenele stabilite. În cazul în care contribuabilul nu are persoană cu funcţie de răspundere, responsabil de stingerea obligaţiei fiscale este el însuşi.

(2) Persoana cu funcţie de răspundere este responsabilă de toate obligaţiile fiscale ale contribuabilului, indiferent de data apariţiei lor.

(3) Obligaţiile fiscale ale contribuabilului de care persoana cu funcţie de răspundere este responsabilă în conformitate cu prezentul articol rămîn obligaţii ale acestuia pînă la stingerea lor deplină.

(4) Pentru neîndeplinirea obligaţiilor prevăzute de prezentul articol şi a altor obligaţii prevăzute de legislaţia fiscală, persoana cu funcţie de răspundere a contribuabilului poartă răspundere în conformitate cu legislaţia.

Articolul 182. Responsabilitatea persoanei cu funcţie de răspundere a contribuabilului obligat să reţină sau să perceapă de la o altă persoană impozitele, taxele, majorările de întîrziere (penalităţile) şi/sau amenzile şi să le verse la buget

(1) Persoana cu funcţie de răspundere a contribuabilului obligat, conform legislaţiei fiscale, să reţină sau să perceapă de la o altă persoană impozitele, taxele, majorările de întîrziere (penalităţile) şi/sau amenzile şi să le verse la buget este responsabilă de plata impozitelor şi taxelor, majorărilor de întîrziere şi/sau amenzilor nereţinute, nepercepute şi netransferate în modul stabilit la buget dacă:

a) reţinerea, perceperea sau transferul intră în atribuţiile ei;

b) ea a ştiut sau trebuia să ştie că impozitele, taxele, majorările de întîrziere (penalităţile) şi/sau amenzile nu au fost reţinute, percepute sau transferate de contribuabil.

(2) Obligaţia de a reţine sau percepe impozite, taxe, majorări de întîrziere (penalităţi) şi/sau amenzi rămîne a fi a contribuabilului a cărui persoană cu funcţie de răspundere este obligată să le reţină sau să le perceapă de la o altă persoană şi să le transfere pînă cînd impozitele, taxele, majorările de întîrziere (penalităţile) şi/sau amenzile vor fi declarate sau trebuiau să fie declarate de persoana de la care trebuia să fie reţinute sau percepute ori pînă la stingerea lor totală în celelalte cazuri.

(3) Obligaţiile fiscale ale contribuabilului pentru care persoana lui cu funcţie de răspundere este responsabilă în conformitate cu prezentul articol rămîn obligaţii ale contribuabilului pînă la stingerea lor deplină în cazul reţinerii sau perceperii impozitelor, taxelor, majorărilor de întîrziere şi/sau amenzilor de la alte persoane.

(4) Pentru neîndeplinire a obligaţiilor prevăzute de prezentul articol şi a altor obligaţii prevăzute de legislaţia fiscală, persoana cu funcţie de răspundere a contribuabilului poartă răspundere în conformitate cu legislaţia.

Articolul 183. Responsabilitatea persoanei care dobîndeşte o proprietate de a stinge restanţa persoanei care îi transmite proprietatea

Dacă o persoană care are restanţă transmite o proprietate unei alte persoane, iar acestea sînt interdependente, persoana care primeşte proprietatea este responsabilă de stingerea restanţei în mărimea diferenţei dintre valoarea de piaţă a proprietăţii dobîndite şi suma plătită efectiv pentru ea.

Articolul 184. Responsabilitatea pentru obligaţiile fiscale ale persoanei în curs de lichidare

(1) Obligaţiile fiscale ale persoanei în curs de lichidare le stinge, din contul mijloacelor ei băneşti inclusiv din veniturile obţinute din comercializarea activelor ei, organul, organizaţia, persoana, responsabili, conform legislaţiei, de lichidarea acesteia.

(2) În cazul aplicării modalităţilor de depăşire a insolvabilităţii, obligaţiile fiscale se sting în conformitate cu legislaţia respectivă.

Articolul 185. Responsabilitatea pentru obligaţiile fiscale ale persoanei în cazul reorganizării ei

(1) Obligaţiile fiscale ale persoanei reorganizate le stinge succesorul ei.

(2) Stingerea obligaţiei fiscale a persoanei reorganizate este impusă succesorului ei indiferent de faptul că acesta a ştiut ori nu, înainte de finalizarea reorganizării, că persoana reorganizată nu a stins sau a stins parţial obligaţia fiscală.

(3) Reorganizarea persoanei nu schimbă pentru succesorul acesteia termenele de stingere a obligaţiei ei fiscale. În cazul reorganizării persoanei, drepturile şi obligaţiile ei trec la întreprinderea nou-creată. Înainte de a se reorganiza, întreprinderea va înştiinţa despre aceasta

Serviciului Fiscal de Stat pentru efectuarea unui control fiscal şi determinarea volumului de drepturi şi obligaţii succesoare ale persoanei nou-create.

(4) În cazul existenţei mai multor succesori, fiecare dintre ei poartă răspundere, în limita drepturilor şi obligaţiilor preluate în urma reorganizării, pentru stingerea obligaţiei fiscale a persoanei reorganizate.

(5) Responsabilitatea asumată de succesorul persoanei reorganizate devine obligaţia lui fiscală care, în cazul reorganizării acestuia, trece la succesorii lui.

(6) În cazul reorganizării prin contopirea mai multor persoane, persoana astfel creată este considerată succesor al fiecărei persoane contopite în stingerea obligaţiilor ei fiscale.

(7) În cazul reorganizării persoanei prin absorbţie, persoana absorbantă este considerată succesorul acesteia în stingerea obligaţiei ei fiscale.

(8) În cazul reorganizării persoanei prin divizare, persoanele astfel create sînt considerate succesorii primei în stingerea obligaţiilor ei fiscale proporţional cotei ce le aparţine.

(9) În cazul reorganizării persoanei prin separare, persoana reorganizată şi persoana care s-a constituit în urma separării sînt responsabile de stingerea obligaţiei fiscale a persoanei reorganizate proporţional cotei ce le aparţine.

(10) În cazul reorganizării persoanei prin transformare, persoana astfel creată este considerată succesorul celei dintîi în stingerea obligaţiei ei fiscale.

[Art.185 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]

Articolul 186. Stingerea obligaţiilor fiscale ale persoanelor fizice decedate, declarate moarte, dispărute fără veste, lipsite de capacitate de exerciţiu sau cu capacitate de exerciţiu restrînsă

(1) Obligaţia fiscală a persoanei fizice decedate sau declarate moartă, în modul stabilit, o stinge fiecare moştenitor al ei în limitele valorii bunurilor moştenite şi proporţional părţii sale de moştenire.

(2) Obligaţia fiscală a persoanei fizice declarate, în modul stabilit, dispărută fără veste se stinge de către tutorele numit să administreze bunurile dispărutului din contul acestora.

(3) Obligaţia fiscală a persoanei fizice, inclusiv a minorului, recunoscute, în conformitate cu legislaţia, incapabilă sau cu capacitate de exerciţiu restrînsă o sting părinţii, înfietorii, tutorele sau curatorul din contul bunurilor acesteia.

(4) Obligaţia fiscală care nu a putut fi stinsă, în conformitate cu prezentul articol, din cauza insuficienţei de bunuri se stinge prin scădere, efectuată de Serviciul Fiscal de Stat în conformitate cu prezentul cod.

(5) În cazul în care instanţa judecătorească emite o decizie de anulare a declarării persoanei fizice moartă sau dispărută fără veste ori o decizie de recunoaştere a capacităţii depline de exerciţiu, acţiunea obligaţiilor fiscale stinse anterior prin scădere se restabileşte, fără a se aplica majorările de întîrziere şi amenzile pentru perioada cuprinsă între momentul declarării persoanei fizice moartă sau dispărută fără veste, sau lipsită de capacitate de exerciţiu, sau cu capacitate de exerciţiu restrînsă şi data emiterii deciziei respective.

Capitolul 7
DAREA DE SEAMĂ FISCALĂ

Articolul 187. Prezentarea dării de seamă fiscale

(1) În cazurile prevăzute de legislaţia fiscală, contribuabilul este obligat să prezinte în termenul stabilit dări de seamă pentru fiecare tip de impozit sau de taxă, pentru primele de asigurare obligatorie de asistenţă medicală şi contribuţiile de asigurări sociale de stat obligatorii.

(2) Cu excepţia cazurilor expres prevăzute de legislaţia fiscală, contribuabilul este obligat să prezinte Serviciului Fiscal de Stat dări de seamă privind impozitele, taxele, primele de asigurare obligatorie de asistenţă medicală şi contribuţiile de asigurări sociale de stat obligatorii.

(2^1) Darea de seamă fiscală se prezintă utilizînd, în mod obligatoriu, metode automatizate de raportare electronică, în forma şi în modul reglementat de Serviciul Fiscal de Stat, după cum urmează:

[Lit.a) alin.(2^1) art.187 abrogată prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

b) începînd cu 1 ianuarie 2013 – de către subiecţii înregistraţi în calitate de plătitori ai T.V.A.;

c) începînd cu 1 iulie 2016 – de către subiecţii care au, conform numărului scriptic de salariaţi înregistrat în anul precedent, mai mult de 10 persoane angajate prin contract individual de muncă ori prin alte contracte;

d) începînd cu 1 ianuarie 2017 – de către contribuabilii care la situaţia din 1 ianuarie 2016 aveau angajaţi mai mult de 5 salariaţi;

e) începînd cu 1 ianuarie 2017, pentru perioadele fiscale începînd cu anul 2017 – de către subiecţii care desfăşoară activitate profesională în sectorul justiţiei;

f) începînd cu 1 ianuarie 2017 – de către rezidenţii parcurilor pentru tehnologia informaţiei;

g) începînd cu 1 ianuarie 2019 – de către contribuabilii care au 5 şi mai mulţi angajaţi.

(2^2) Forma şi modul de prezentare a dărilor de seamă cu utilizarea metodelor automatizate de raportare electronică pentru contribuabilii care le utilizează benevol sînt similare celor expuse la alin.(2^1).

(3) Darea de seamă fiscală, de regulă, trebuie să conţină:

a) denumirea (numele şi prenumele) contribuabilului;

b) codul fiscal al contribuabilului, iar după caz şi codul subdiviziunii acestuia;

c) perioada fiscală pentru care se prezintă;

d) tipul impozitului, al taxei, al primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală, al contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii;

e) obiectul impozabil (baza impozabilă);

f) cota impozitului, a taxei, a primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală, a contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii;

g) facilităţile fiscale;

h) suma impozitului, a taxei, a primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală, a contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii;

i) alte date şi informaţii;

j) pentru darea de seamă pe suport de hîrtie – semnătura persoanelor responsabile (conducătorul şi contabilul-şef) ale contribuabilului sau semnătura contribuabilului (a reprezentantului acestuia);

k) pentru darea de seamă în format electronic – semnătura electronică, aplicată în modul stabilit de Guvern, sau semnătura electronică de autentificare, aplicată în modul stabilit de Serviciul Fiscal de Stat, a persoanelor menţionate la lit.j).

(3^1) Dacă contribuabilul (cu excepţia contribuabililor înregistraţi de către entitatea abilitată cu dreptul de înregistrare de stat) îşi încetează activitatea pe parcursul anului fiscal, persoana responsabilă a acestuia este obligată să prezinte, în termen de 60 de zile de la luarea deciziei de încetare a activităţii, Serviciului Fiscal de Stat informaţia despre încetarea activităţii, în forma aprobată de Serviciul Fiscal de Stat. La informaţie se anexează copia de pe decizia de încetare a

activităţii, adoptată de fondatori, precum şi copia de pe avizul privind iniţierea procedurii de încetare a activităţii, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(4) Contribuabilul (reprezentantul acestuia), persoana lui cu funcţie de răspundere semnează darea de seamă fiscală, asumîndu-şi răspunderea prevăzută de lege pentru prezentarea de date şi informaţii false sau eronate.

(5) Darea de seamă fiscală se consideră prezentată la data la care Serviciul Fiscal de Stat o primeşte, dacă este întocmită în modul stabilit de legislaţia fiscală şi dacă este perfectată în modul reglementat de Serviciul Fiscal de Stat.

(6) Darea de seamă fiscală se consideră recepţionată de Serviciul Fiscal de Stat în conformitate cu alin.(5) în cazul în care contribuabilul prezintă dovezi în acest sens: un exemplar de dare de seamă fiscală cu menţiunea Serviciului Fiscal de Stat că a primit-o, o recipisă, eliberată de Serviciul Fiscal de Stat, avizul poştal, o recipisă electronică de confirmare a acceptării acesteia în sistemul informaţional al Serviciului Fiscal de Stat etc.

(7) Instrucţiunile privind modul de întocmire şi de prezentare a dărilor de seamă fiscale, inclusiv a celor unificate, se emit de Serviciul Fiscal de Stat dacă legislaţia fiscală nu prevede altfel.

[Art.187 completat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.187 modificat prin Legea nr.123 din 07.07.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.187 completat prin Legea nr.145 din 14.07.2017, în vigoare 04.08.2017]
[Art.187 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.187 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.187 modificat prin Legea nr.160 din 07.07.2016, în vigoare 16.09.2016]
[Art.187 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.187 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.187 completat prin Legea nr.90 din 29.05.2014, în vigoare 27.06.2014]
[Art.187 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]
[Art.187 completat prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 01.01.2012]
[Art.187 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]
[Art.187 completat prin Legea nr.82-XVI din 29.03.2007, în vigoare 04.05.2007]

Articolul 188. Darea de seamă fiscală corectată

(1) Darea de seamă fiscală corectată este versiunea dării de seamă fiscale precedente.

(2) Contribuabilul care descoperă că darea de seamă fiscală prezentată anterior conţine o greşeală sau o omisiune are dreptul să prezinte o dare de seamă fiscală corectată, conform formularului şi modului de întocmire în vigoare pentru darea de seamă fiscală care se corectează.

(3) Darea de seamă fiscală corectată, depusă înainte sau în termenul stabilit pentru prezentarea dărilor de seamă fiscale pe o anumită perioadă fiscală se consideră dare de seamă fiscală pentru perioada respectivă.

(4) Darea de seamă fiscală corectată nu va fi luată în considerare şi, prin urmare, nu va fi modificată darea de seamă precedentă dacă cea corectată a fost prezentată:

[Lit.a) alin.(4) art.188 abrogată prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

b) după emiterea de către conducerea organului care exercită controlul a unei decizii scrise cu privire la iniţierea efectuării unui control fiscal, al cărui obiect va fi şi darea de seamă prezentată greşit sau cu omisiuni;

c) pe o perioadă supusă unei verificări documentare sau după ea.

[Art.188 completat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.188 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

[Art.188 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 188[1]. Prezentarea dărilor de seamă fiscale şi termenul de plată a obligaţiilor fiscale în legătură cu lichidarea agentului economic

(1) Agentul economic aflat în proces de lichidare este obligat să prezinte în prealabil Serviciului Fiscal de Stat darea de seamă cu privire la impozitul pe venit pentru perioada fiscală stabilită la art.12[1] alin.(3) lit.a) în termen de cel mult 5 luni de la data înregistrării dizolvării.

(2) Agentul economic aflat în proces de lichidare este obligat să prezinte Serviciului Fiscal de Stat darea de seamă cu privire la impozitul pe venit pentru perioada fiscală stabilită la art.12[1] alin.(3) lit.b) în termen de cel mult 30 de zile de la data aprobării bilanţului definitiv de lichidare.

(3) Agentul economic aflat în proces de lichidare este obligat să prezinte Serviciului Fiscal de Stat toate dările de seamă fiscale cel tîrziu la data prezentării conform alin.(2) din prezentul articol a dării de seamă cu privire la impozitul pe venit.

(4) Dacă procesul de lichidare durează peste perioada anului fiscal în care a fost iniţiată procedura de lichidare, agentul economic aflat în proces de lichidare este obligat să prezinte darea de seamă cu privire la impozitul pe venit conform art.83.

(5) Dacă în procesul de lichidare, pe parcursul anului fiscal, apare necesitatea de prezentare a unei dări de seamă fiscale corectate, aceasta va substitui darea de seamă anterioară pentru perioada fiscală respectivă.

(6) Termenul de plată a obligaţiilor fiscale, calculate în baza dării de seamă cu privire la impozitul pe venit, prezentată conform alin.(1) sau (2) din prezentul articol, se consideră data prezentării dării de seamă respective.

(7) Dacă în urma controlului fiscal se constată lipsa datoriilor faţă de creditori şi bugetul public naţional, precum şi lipsa activelor pasibile repartizării, darea de seamă privind impozitul pe venit prezentată în prealabil se consideră a fi finală şi se prezintă bilanţul de lichidare.

[Art.188[1] introdus prin Legea nr.104 din 09.06.2017, în vigoare 07.07.2017]

Articolul 189. Calcularea impozitelor şi taxelor de către Serviciul Fiscal de Stat

(1) Serviciul Fiscal de Stat calculează impozitele şi taxele contribuabililor în urma controalelor fiscale, dacă au fost stabilite cazuri de nerespectare a legislaţiei fiscale, precum şi în alte cazuri prevăzute de legislaţia fiscală.

(2) Dacă în timpul controlului fiscal sumele impozitelor şi taxelor care urmau să fie vărsate la buget nu pot fi determinate din lipsă de contabilitate ori din cauza ţinerii ei neconforme, dacă contribuabilul (reprezentantul acestuia) sau persoana lui cu funcţie de răspundere nu prezintă, în totalitate sau în parte, documentele de evidenţă şi/sau dările de seamă fiscale, Serviciul Fiscal de Stat calculează impozitele şi taxele prin metode şi din surse indirecte, efectuînd ulterior recalcularea lor după restabilirea evidenţei, în conformitate cu legislaţia, sau după prezentarea documentelor respective.

(3) Acţiunile prevăzute la alin.(1) pot fi aplicate persoanelor fizice cetăţeni ai Republicii Moldova care nu desfăşoară activitate de întreprinzător în cadrul utilizării metodelor indirecte de estimare în conformitate cu prevederile cap.11[1] din prezentul titlu.

[Art.189 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.189 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.189 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Capitolul 8
EVIDENŢA OBIECTELOR IMPOZABILE ŞI A OBLIGAŢIILOR FISCALE

Articolul 190. Principiile generale de evidenţă a obiectelor impozabile şi a obligaţiilor fiscale

(1) Evidenţa obiectelor impozabile şi a obligaţiilor fiscale se ţine de către contribuabil de sine stătător, dacă legislaţia nu prevede altfel, pentru a se estima baza impozabilă, cuantumul obligaţiilor fiscale calculate, modificate, stinse şi restante.

(2) Contabilitatea şi/sau o altă evidenţă pe care se întemeiază evidenţa obiectelor impozabile şi a obligaţiilor fiscale trebuie să reflecte oportun, integral şi veridic operaţiunile contribuabilului şi situaţia lui financiară.

(3) Pentru a controla stingerea obligaţiilor fiscale, Serviciul Fiscal de Stat, alte autorităţi cu atribuţii de administrare fiscală, în cazurile prevăzute expres de legislaţia fiscală, ţin evidenţa acestora, înscriind în conturile personale ale contribuabilului, deschise pentru fiecare impozit şi taxă, cuantumul, data apariţiei, modificării sau stingerii lor.

(4) Înscrierile în conturile personale ale contribuabilului se efectuează conform modului stabilit de Serviciul Fiscal de Stat.

(5) Evidenţa impozitelor şi taxelor locale pe obiectele impozabile care nu se află în raza de activitate a subdiviziunii Serviciului Fiscal de Stat în a cărei evidenţă este contribuabilul o ţine subdiviziunea Serviciului Fiscal de Stat în a cărei rază se află obiectul impozabil. Evidenţa impozitelor şi taxelor calculate de serviciile de colectare a impozitelor şi taxelor locale se ţine de aceste servicii.

[Art.190 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.190 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.190 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

Articolul 191. Avizul de plată a obligaţiei fiscale

(1) Avizul de plată a obligaţiei fiscale reprezintă o înştiinţare scrisă prin care Serviciul Fiscal de Stat sau o altă autoritate cu atribuţii de administrare fiscală cere contribuabilului să stingă obligaţiile fiscale indicate în el.

(2) Avizul de plată se întocmeşte şi se remite contribuabilului în cazul în care obligaţia fiscală este calculată de Serviciul Fiscal de Stat sau de o altă autoritate publică cu atribuţii de administrare fiscală, excepţie făcînd cazurile în care calculul este efectuat în funcţie de rezultatele controalelor fiscale.

(3) Dacă în calculul obligaţiei fiscale, pentru care a fost remis aviz de plată, au fost făcute rectificări, Serviciul Fiscal de Stat sau o altă autoritate cu atribuţii de administrare fiscală întocmeşte şi expediază contribuabilului un aviz de plată rectificat.

(4) Formularul tipizat al avizului de plată a obligaţiei fiscale se aprobă de Ministerul Finanţelor.

(5) Avizul de plată a obligaţiei fiscale trebuie să conţină următoarele elemente obligatorii:

a) denumirea (numele şi prenumele) contribuabilului;

b) codul fiscal al contribuabilului;

c) data emiterii sale;

d) tipul, termenele de stingere şi suma obligaţiei fiscale;

e) adresa şi codul fiscal al Serviciului Fiscal de Stat sau al unei alte autorităţi care a întocmit avizul de plată.

(6) Avizul de plată a obligaţiei fiscale intră în vigoare la data la care contribuabilul l-a primit şi este valabil pînă la stingerea obligaţiei fiscale sau pînă la anularea lui.

[Art.191 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.191 modificat prin Legea nr.280-XVI din 14.12.2007, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 192. Termenul de remitere a avizului de plată şi termenul de stingere a obligaţiei fiscale

(1) Avizul de plată a obligaţiei fiscale se remite contribuabilului pînă la expirarea termenului de stingere a obligaţiei fiscale indicat în el, dacă legislaţia fiscală nu prevede altfel.

(2) Obligaţiile fiscale indicate în avizul de plată trebuie să fie stinse în termenele indicate în aviz.

(3) Dacă avizul de plată a fost remis contribuabilului după expirarea termenului de stingere a obligaţiei fiscale, majorarea de întîrziere (penalitatea) şi/sau amenda pentru nestingerea ei în termen se aplică după expirarea a 10 zile calendaristice de la data la care contribuabilul a primit avizul de plată.

Capitolul 9
EXECUTAREA SILITĂ A OBLIGAŢIEI FISCALE

Articolul 193. Condiţiile declanşării executării silite a obligaţiei fiscale

Condiţiile declanşării executării silite a obligaţiei fiscale sînt:

a) existenţa restanţei, ţinîndu-se cont de prevederile art.252;

b) neexpirarea termenelor de prescripţie stabilite în prezentul cod;

c) necontestarea faptului de existenţă a restanţei şi mărimii ei în cazurile prevăzute la art.194 alin.(1) lit.c) şi d);

d) contribuabilul nu se află în procedură de lichidare (dizolvare) sau în proces de insolvabilitate conform prevederilor legislaţiei în vigoare.

[Art.193 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]

[Art.193 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

Articolul 194. Modalităţile de executare silită a obligaţiei fiscale

(1) Executarea silită a obligaţiei fiscale se efectuează prin:

a) încasare a mijloacelor băneşti, inclusiv în valută străină, de pe conturile bancare ale contribuabilului, cu excepţia celor de pe conturile de credit şi provizorii (de acumulare a mijloacelor financiare pentru formarea sau majorarea capitalului social);

b) ridicare de la contribuabil a mijloacelor băneşti în numerar, inclusiv în valută străină;

c) urmărire a bunurilor contribuabilului, cu excepţia celor consemnate la lit.a) şi b);

d) urmărire a datoriilor debitoare ale contribuabililor prin modalităţile prevăzute la lit.a), b) şi c).

(2) Urmărirea bunurilor se face prin sechestrare, comercializare şi ridicare.

(3) În cazul în care, după ce s-au aplicat modalităţile de executare silită, obligaţia fiscală a contribuabilului care desfăşoară activitate de întreprinzător nu a fost stinsă în totalitate, iar aplicarea ulterioară a executării silite este imposibilă, Serviciul Fiscal de Stat are dreptul să iniţieze aplicarea modalităţilor de depăşire a insolvabilităţii în conformitate cu legislaţia. Obligaţia fiscală a persoanei fizice neînregistrate ca subiect al activităţii de întreprinzător se stinge în modul prevăzut de prezentul cod.

[Art.194 completat prin Legea nr.33 din 06.03.2012, în vigoare 25.05.2012]

Articolul 195. Organele abilitate cu executarea silită a obligaţiei fiscale

(1) Executarea silită a obligaţiei fiscale se efectuează de către Serviciul Fiscal de Stat în conformitate cu prevederile legislaţiei în vigoare.

(2) Executarea silită a obligaţiei fiscale calculate de către serviciul de colectare a impozitelor şi taxelor locale se efectuează în comun cu Serviciul Fiscal de Stat, în conformitate cu prevederile legislaţiei în vigoare.

[Art.195 în redacţia Legii nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.195 modificat prin Legea nr.139-XVI din 20.06.2008, în vigoare 15.07.2008]

Articolul 196. Regulile generale de executare silită a obligaţiei fiscale

(1) Executarea silită a obligaţiei fiscale se face în zile lucrătoare, între orele 6.00 şi 22.00. Executarea silită în alt timp se admite în cazul în care contribuabilul sau debitorul lui se eschivează de la ea.

(2) Dacă contribuabilul nu poate fi găsit pe adresele cunoscute, Serviciul Fiscal de Stat va solicita intervenţia autorităţilor publice competente.

(3) În termen de 10 zile lucrătoare de la data primirii cererii prevăzute la art.161 alin.(6), dosarul contribuabilului privind acţiunile de executare silită întreprinse faţă de acesta se va transmite subdiviziunii responsabile a Serviciului Fiscal de Stat în modul stabilit de Serviciul Fiscal de Stat.

[Alin.(4) art.196 abrogat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]

(5) Serviciul Fiscal de Stat este în drept să aplice una sau mai multe modalităţi de executare silită a obligaţiei fiscale. Executarea silită a obligaţiei fiscale în modul prevăzut la art.194 alin.(1) lit.b), c) şi d) se face în temeiul unei hotărîri emise de conducerea Serviciului Fiscal de Stat pe un formular tipizat aprobat de Serviciul Fiscal de Stat, care are valoare de document executoriu.

(6) Cheltuielile aferente executării silite a obligaţiei fiscale se efectuează de la bugetul de stat, urmînd să fie recuperate din contul contribuabilului, cu excepţia comisioanelor percepute de instituţia financiară la predarea mijloacelor în numerar de către funcţionarii fiscali conform art.198.

[Art.196 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.196 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.196 completat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.196 completat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 197. Încasarea de mijloace băneşti de pe conturile bancare ale contribuabilului

(1) Începînd cu ziua următoare celei în care a apărut restanţa sau în care s-a aflat despre apariţia ei, Serviciul Fiscal de Stat este în drept să înainteze ordine incaso, care au valoare de documente executorii, la conturile bancare (cu excepţia contului de împrumut, a conturilor bancare deschise conform prevederilor acordurilor de împrumut încheiate între Republica Moldova şi donatorii externi a contului provizoriu (de acumulare a mijloacelor financiare pentru formarea sau majorarea capitalului social), precum şi a conturilor persoanelor fizice care nu sînt subiecţi ai activităţii de întreprinzător (în cazul executorilor judecătoreşti – numai conturile speciale), conturile de acumulare deschise conform legislaţiei insolvabilităţii) ale contribuabilului dacă acesta dispune de ele şi dacă Serviciul Fiscal de Stat le cunoaşte. Pentru toate categoriile de conturi bancare înscrise în Registrul fiscal de stat, ordinele incaso se emit în monedă naţională. La executarea ordinului incaso emis în moneda naţională înaintat la contul în valută străină al contribuabilului, instituţia financiară efectuează operaţiunea de cumpărare a valutei străine contra monedei naţionale aplicînd cursul valutar stabilit de aceasta, cu transferarea leilor moldoveneşti la bugetul public naţional în aceeaşi zi.

(1[1]) Încasarea de mijloace băneşti de pe conturile bancare deţinute de către notari, avocaţi, administratori autorizaţi şi mediatori se efectuează conform prevederilor prezentului articol.

(2) În cazul în care contribuabilul deţine la contul său bancar mijloace băneşti, instituţia financiară (sucursala sau filiala acesteia) este obligată să execute, în limita acestor mijloace, ordinul incaso a Serviciului Fiscal de Stat în decursul a 24 de ore din momentul în care a fost primit.

(2[1]) În cazul în care în ziua sau anterior recepţionării ordinului incaso privind încasarea mijloacelor băneşti de pe conturile bancare ale contribuabilului au fost înaintate alte documente executorii şi/sau în aceeaşi zi au fost înaintate alte ordine incaso pentru acelaşi cont/conturi bancare, emise de organele legal abilitate, şi mijloacele băneşti disponibile în aceste conturi nu sînt suficiente pentru executarea integrală a ordinelor incaso şi a documentelor executorii indicate, acestea (ordinul incaso şi documentul executoriu) se remit de către instituţia financiară (sucursală sau filială) în aceeaşi zi primului executor judecătoresc emitent, pentru încasarea şi distribuirea mijloacelor băneşti în ordinea satisfacerii creanţelor şi conform procedurii stabilite de Codul de executare. În aceeaşi zi, instituţia financiară (sucursala sau filiala) va informa în scris şi/sau prin alte metode legale Serviciul Fiscal de Stat despre existenţa altor ordine incaso şi/sau documente executorii şi despre remiterea acestora executorului judecătoresc corespunzător.

(3) În cazul în care contribuabilul nu deţine la contul său bancar mijloace băneşti pentru a stinge, total sau parţial, obligaţia fiscală şi nu există situaţiile prevăzute la alin.(2[1]), instituţia financiară (sucursala sau filiala acesteia) remite Serviciului Fiscal de Stat, în termen de 3 ore după termenul reglementat de alin.(2) al prezentului articol, informaţia privind executarea ordinului incaso. În cazul suspendării operaţiunilor la contul bancar pentru nestingerea obligaţiei fiscale, instituţia financiară (sucursala sau filiala acesteia) informează imediat Serviciul Fiscal de Stat despre înscrierea în contul contribuabilului a mijloacelor băneşti. Procedura încasării incontestabile a mijloacelor de la conturile bancare se stabileşte de Banca Naţională a Moldovei în comun cu Ministerul Finanţelor.

(3[1]) Pentru situaţiile reglementate la alin.(2[1]) al prezentului articol se vor aplica prin analogie dispoziţiile art.92 din Codul de executare.

(3[2]) În urma alăturării realizate conform procedurii stabilite la alin.(3[1]) al prezentului articol şi după expirarea termenului de alăturare stabilit la art.92 din Codul de executare, executorul judecătoresc va comunica, în termen de 3 zile, Serviciului Fiscal de Stat despre toate acţiunile şi actele care trebuie sau au fost realizate cu această ocazie, în special cele care vizează gradul de prioritate a creanţelor care concurează pentru mijloacele băneşti aflate pe conturile debitorului ce sînt implicate în procedura de executare respectivă şi va solicita avizul Serviciului Fiscal de Stat în acest sens.

(3[3]) Repartizarea sumelor încasate de pe conturile debitorului (în speţele care vizează şi creanţele statului) se va realiza conform prevederilor legale în vigoare şi doar în baza avizului pozitiv al Serviciului Fiscal de Stat.

În cazul primirii refuzului privind ordinea de repartizare a sumelor, actele ulterioare în acest sens ale executorului judecătoresc sînt lovite de nulitate, executorul judecătoresc fiind obligat să se conformeze prescripţiilor privind modul de repartizare a sumelor indicate de către Serviciul Fiscal de Stat, ţinînd cont de prevederile legislaţiei în vigoare.

(4) Prevederile prezentului articol nu se aplică în cazul în care în contul bancar al contribuabilului sînt înscrise mijloace băneşti încasate de la comercializarea bunurilor gajate, în limita sumelor direcţionate spre plata cheltuielilor aferente vînzării bunului gajat şi în limita creanţelor care se plătesc din produsul vînzării bunului gajat.

[Art.197 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]

[Art.197 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.197 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 198. Ridicarea de la contribuabil a mijloacelor băneşti în numerar

(1) Executarea silită a obligaţiei fiscale prin ridicarea de mijloace băneşti în numerar este aplicată contribuabilului care corespunde noţiunii de la art.5 pct.2).

(2) Pentru ridicarea de la contribuabil a mijloacelor băneşti în numerar, inclusiv în valută străină, funcţionarul fiscal controlează locurile şi localurile în care contribuabilul păstrează numerarul, precum şi reţeaua lui comercială.

(3) Prin derogare de la art.129 pct.4), în calitate de reprezentant al contribuabilului, la ridicarea mijloacelor băneşti în numerar participă casierul (gestionarul) sau un alt angajat care îl înlocuieşte. Aceştia sînt obligaţi să prezinte documentele necesare şi să asigure accesul liber la seiful casei contribuabilului, în încăperea izolată a casei, precum şi în reţeaua lui comercială.

(4) Deschiderea fără consimţământul reprezentantului contribuabilului sau în lipsa acestuia a locurilor şi localurilor în care se păstrează numerarul se efectuează în prezenţa a 2 martori asistenţi. Pînă la sosirea acestora din urmă, funcţionarul fiscal sigilează locurile şi localurile.

(5) Faptul ridicării numerarului şi al deschiderii locurilor şi localurilor fără consimţământul reprezentantului contribuabilului este consemnat în acte semnate de cei prezenţi. Actele se întocmesc în două exemplare. Exemplarul al doilea se remite contribuabilului sau reprezentantului acestuia contra semnătură pe primul exemplar sau se expediază recomandat contribuabilului în aceeaşi zi sau în următoarea zi lucrătoare.

(6) Funcţionarul fiscal predă mijloacele băneşti ridicate instituţiei financiare (sucursalei sau filialei acesteia) proxime, care este obligată să le primească şi să le transfere la bugetele respective pentru stingerea restanţelor. Valuta străină se predă instituţiei financiare (sucursalei sau filialei acesteia) contra lei moldoveneşti la cursul valutar stabilit de aceasta, cu transferarea ulterioară a leilor moldoveneşti la bugetele respective. Valuta străină care nu poate fi comercializată (de exemplu, valuta străină care nu este solicitată pe piaţa valutară internă) se păstrează la instituţia financiară (sucursala sau filiala acesteia) pînă la posibila comercializare.

(7) Dacă depunerea mijloacelor băneşti în numerar la instituţia financiară (sucursala sau filiala acesteia) în ziua ridicării lor este imposibilă, ele vor fi predate casieriei Serviciului Fiscal de Stat pentru ca aceasta să le transmită instituţiei financiare (sucursalei sau filialei acesteia) în următoarea zi lucrătoare.

[Art.198 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.198 modificat prin Legea nr.33 din 06.03.2012, în vigoare 25.05.2012]

Articolul 199. Reguli generale de sechestrare a bunurilor

(1) Îndeplinirea hotărîrii Serviciului Fiscal de Stat de sechestrare a bunurilor contribuabilului se efectuează, dacă legislaţia nu prevede altfel, în prezenţa contribuabilului (a reprezentantului acestuia), a persoanei lui cu funcţie de răspundere, iar în cazul în care contribuabilul este persoană fizică neînregistrată ca subiect al activităţii de întreprinzător – a unui membru major al familiei lui.

(2) Dacă contribuabilul (reprezentantul acestuia), persoana lui cu funcţie de răspundere se eschivează de a fi prezenţi la sechestrarea bunurilor, aceasta se efectuează fără consimţământul sau în absenţa lor. Deschiderea fără consimţământul contribuabilului (reprezentantului acestuia), al persoanei lui cu funcţie de răspundere ori în lipsa acestora a încăperilor şi a altor locuri în care se află bunurile, precum şi sechestrarea lor, se efectuează în prezenţa a doi martori asistenţi.

(3) Dacă bunurile contribuabilului se află la domiciliul sau la reşedinţa lui sau a unor alte persoane, sechestrarea bunurilor se va face numai cu consimţămîntul contribuabilului sau al persoanei căreia îi aparţine domiciliul sau reşedinţa.

(4) Dacă persoana fizică nu permite accesul în domiciliul sau în reşedinţa sa pentru a i se sechestra bunurile, funcţionarul fiscal consemnează faptul într-un act. În astfel de cazuri, Serviciul Fiscal de Stat va intenta o acţiune în justiţie. După ce instanţa judecătorească emite o hotărîre de executare silită a obligaţiei fiscale, aceasta este îndeplinită în conformitate cu legislaţia de procedură civilă.

(5) Dacă contribuabilul nu şi-a stins obligaţia fiscală şi dacă acţiunile de sechestrare a bunurilor nu au fost atacate în decursul a 30 zile lucrătoare din data sechestrării, Serviciul Fiscal de Stat este în drept să comercializeze bunurile sechestrate. În cazul cînd acţiunile Serviciului Fiscal de Stat sînt contestate, comercializarea bunurilor menţionate în contestaţie sau în cererea de chemare în judecată se suspendă pînă la soluţionarea cauzei.

(6) În cazul în care, în urma examinării contestaţiei sau a cererii de chemare în judecată, de pe unele bunuri a fost ridicat sechestrul, Serviciul Fiscal de Stat este în drept să sechestreze alte bunuri ale contribuabilului.

(7) Bunurile sechestrate de Serviciul Fiscal de Stat se urmăresc în conformitate cu legislaţia în vigoare.

[Art.199 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 200. Sechestrarea bunurilor ca modalitate de asigurare a executării silite a obligaţiei fiscale

(1) În temeiul hotărîrii Serviciului Fiscal de Stat privind executarea silită a obligaţiei fiscale, sînt pasibile de sechestrare toate bunurile proprietate a contribuabilului, indiferent de locul aflării lor, cu excepţia celor care, în conformitate cu alin.(6), nu sînt sechestrabile.

(2) Sechestrarea bunurilor în temeiul hotărîrii Serviciului Fiscal de Stat este efectuată de funcţionarul fiscal.

(3) Înainte de a se proceda la sechestrare, contribuabilului (reprezentantului acestuia), persoanei lui cu funcţie de răspundere li se remite o copie de pe hotărîrea privind executarea silită a obligaţiei fiscale şi li se aduce la cunoştinţă, în scris sau oral, ce drepturi şi obligaţii au în timpul sechestrării, ce răspundere prevede legea pentru neîndeplinirea obligaţiilor.

(4) Contribuabilul (reprezentantul acestuia), persoana lui cu funcţie de răspundere sînt obligaţi să prezinte spre sechestrare toate bunurile, inclusiv cele date unor alte persoane la păstrare sau în folosinţă, precum şi documentele confirmative ale dreptului de proprietate asupra bunurilor, şi să comunice în scris:

a) informaţii despre bunurile care nu aparţin contribuabilului şi despre proprietarii acestora;

b) informaţii despre bunurile care aparţin contribuabilului şi care au fost date unor alte persoane la păstrare sau în folosinţă;

c) informaţii despre bunurile gajate;

d) informaţii despre bunurile sechestrate de alte autorităţi publice.

(5) Pentru depistarea bunurilor contribuabilului, funcţionarul fiscal este în drept să cerceteze locurile în care se presupune că se află acestea, iar în cazul domiciliului şi reşedinţei – cu acordul persoanei căreia îi aparţine sau în baza hotărîrii instanţei judecătoreşti.

(6) Nu sînt sechestrabile următoarele bunuri:

a) produsele agricole perisabile, conform unei liste aprobate de Guvern;

b) bunurile gajate pînă la momentul sechestrării;

c) bunurile personale ale persoanei fizice care, conform Codului de executare, nu sînt urmăribile;

d) bunurile sechestrate de alte autorităţi publice;

e) alte bunuri care, conform legislaţiei, sînt neurmăribile.

(7) Vor fi sechestrate bunuri numai în valoarea necesară şi suficientă pentru stingerea obligaţiei fiscale, pentru achitarea impozitelor şi taxelor aferente comercializării bunurilor sechestrate, al căror termen de plată este stabilit pînă la sau la data comercializării, şi pentru recuperarea cheltuielilor de executare silită.

(8) Pentru determinarea cantităţii suficiente de bunuri ce urmează a fi sechestrate, în momentul sechestrării se stabileşte preţul de sechestru al bunurilor după valoarea lor contabilă, în conformitate cu datele contabilităţii contribuabilului. În cazul cînd persoanele care, conform legislaţiei, nu ţin contabilitatea şi cînd contribuabilul (reprezentantul acestuia), persoana lui cu funcţie de răspundere se eschivează de a fi prezenţi la sechestru sau lipsesc, preţul de sechestru al bunurilor îl stabileşte funcţionarul fiscal, luînd în considerare starea lor tehnică şi alte caracteristici. Pentru constatarea stării tehnice pot fi invitaţi, după caz, specialişti în domeniu. Valorile mobiliare sînt sechestrate la preţul lor nominal. Cota-parte într-o societate se determină conform documentelor ei de constituire.

(9) În cazul sechestrării bunurilor, funcţionarul fiscal întocmeşte, în două exemplare, după un model aprobat de Serviciul Fiscal de Stat, lista bunurilor sechestrate. Fiecare foaie este semnată de participanţii la sechestru.

(10) În lista bunurilor sechestrate se indică denumirea, cantitatea, semnele individuale şi valoarea bunurilor. La valorile mobiliare se indică numărul, emitentul, preţul nominal şi alte date cunoscute la momentul sechestrării.

(11) După trecerea în listă a bunurilor sechestrate, se întocmeşte, în două exemplare, actul de sechestru după un model aprobat de Serviciul Fiscal de Stat şi se semnează de participanţii la sechestru. Exemplarul al doilea se remite contribuabilului (reprezentantului acestuia), persoanei lui cu funcţie de răspundere contra semnătură.

(12) Bunurile sechestrate se lasă spre păstrare în locul aflării lor la momentul sechestrării: la contribuabil sau la o altă persoană. În cel de al doilea caz, se admite remiterea bunurilor spre păstrare nemijlocit contribuabilului, care este obligat să le primească. La decizia funcţionarului fiscal, bunurile pot fi remise spre păstrare unor alte persoane în bază de contract. Bijuteriile şi alte obiecte de aur, argint, platină şi de metale din grupa platinei, pietrele preţioase şi perlele, precum şi reziduurile din astfel de materiale, sînt depuse spre păstrare la instituţia financiară (sucursala sau filiala acesteia) de către funcţionarul fiscal. Responsabili de păstrarea bunurilor sechestrate sînt contribuabilul (reprezentantul acestuia), persoana lui cu funcţie de răspundere sau persoana care o suplineşte, cărora li s-a adus la cunoştinţă faptul sechestrării, sau persoana căreia i-au fost încredinţate sub semnătură bunurile sechestrate.

(13) Actul de sechestru conţine somaţia că dacă, în termen de 30 zile lucrătoare din data aplicării sechestrului, contribuabilul nu va plăti restanţele, bunurile sechestrate se vor comercializa.

(14) Dacă contribuabilul (reprezentantul acestuia), persoana lui cu funcţie de răspundere refuză să semneze actul de sechestru, funcţionarul fiscal notează în dreptul numelui acestuia: "A refuzat să semneze". Nota refuzului se confirmă de regulă prin semnătura martorilor asistenţi. În cazul absenţei acestora, actul de sechestru este semnat de funcţionarul fiscal, exemplarul al doilea fiind expediat recomandat contribuabilului.

(15) Dacă contribuabilul (reprezentantul acestuia), persoana lui cu funcţie de răspundere nu sînt prezenţi la sechestru, faptul se va consemna în actul de sechestru în prezenţa a 2 martori asistenţi, exemplarul al doilea fiind expediat recomandat contribuabilului în 24 de ore.

(16) În cazul sechestrării valorilor mobiliare, Serviciul Fiscal de Stat va remite copia de pe actul de sechestru entităţii care ţine evidenţa deţinătorilor de valori mobiliare. Aceasta va consemna în registrul respectiv, imediat după primirea copiei, sechestrarea valorilor mobiliare. Din acest moment, nu se va mai face, fără acordul Serviciului Fiscal de Stat, nici o operaţiune cu valorile mobiliare sechestrate.

(16[1]) În cazul sechestrării bunurilor imobiliare, Serviciul Fiscal de Stat va remite, în aceeaşi zi sau în ziua următoare, copia de pe actul de sechestru şi hotărîrea de executare silită a obligaţiei fiscale organelor cadastrale teritoriale pentru notarea aplicării sechestrului.

(17) Dacă contribuabilul nu dispune de bunuri care, conform legislaţiei, sînt sechestrabile, funcţionarul fiscal întocmeşte un act de carenţă.

[Art.200 modificat prin Legea nr.225 din 15.12.2017, în vigoare 29.12.2017]
[Art.200 modificat prin Legea nr.80 din 05.05.2017, în vigoare 26.05.2017]
[Art.200 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.200 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.200 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 201. Sechestrarea bunurilor contribuabilului care se află la alte persoane

(1) Bunurile contribuabilului care se află la alte persoane în baza unor contracte de împrumut, de arendă, de închiriere, de păstrare etc. se includ în lista bunurilor sechestrate în baza documentelor de care dispune contribuabilul referitor la aceste bunuri. După semnarea actului de sechestru, persoanei la care se află bunurile i se remite o somaţie despre sechestrarea bunurilor contribuabilului, despre obligaţia ei de a asigura integritatea lor şi despre interdicţia de a le transmite contribuabilului sau unor terţi fără acordul Serviciului Fiscal de Stat. Bunurile sînt examinate, după caz, la locul aflării lor.

(2) Dacă, în cadrul unor controale, se descoperă că bunurile contribuabilului sînt deţinute de o altă persoană şi că ele nu au fost sechestrate anterior, acesteia i se remite o somaţie despre sechestrarea bunurilor contribuabilului, despre obligaţia ce-i revine de a asigura integritatea lor şi despre interdicţia de a le transmite contribuabilului sau unor terţi fără acordul Serviciului Fiscal de Stat. Concomitent, se va întocmi o listă a acelor bunuri, fiecare pagină fiind semnată de funcţionarul fiscal şi de deţinătorul bunurilor (reprezentantul lui).

(3) După semnarea listei bunurilor deţinute de o altă persoană, funcţionarul fiscal o va verifica după documentele de contabilitate ale contribuabilului. După identificarea bunurilor, se va întocmi un act de sechestru.

[Art.201 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Articolul 201[1]. Executarea silită a producţiei agricole nerecoltate (viitoare)

(1) Serviciul Fiscal de Stat este în drept să sechestreze producţia agricolă nerecoltată, cu excepţia celei prevăzute la art.200 alin.(6) lit.a).

(2) Aplicarea sechestrului nu absolvă contribuabilul de cultivare, recoltare şi/sau păstrare a producţiei.

(3) În cazul sechestrării producţiei agricole nerecoltate, Serviciul Fiscal de Stat va remite, în aceeaşi zi sau în ziua următoare, copia actului de sechestru şi hotărîrea de executare silită a obligaţiei fiscale autorităţilor administraţiei publice locale de nivelul al doilea pentru notarea aplicării sechestrului în Registrul producţiei agricole sechestrate, conform modului şi formularului

aprobat de Ministerul Finanţelor şi Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului. Din acest moment, contribuabilului îi este interzis să efectueze fără acordul Serviciului Fiscal de Stat tranzacţii de înstrăinare a producţiei agricole nerecoltate sechestrate.

[Art.201[1] completat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]

[Art.201[1] introdus prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 202. Ridicarea sechestrului

(1) Sechestrul de pe bunuri se ridică în cazul:

a) stingerii, totale sau parţiale, a obligaţiei fiscale şi al recuperării de către contribuabil a cheltuielilor de executare silită;

b) stingerii, totale sau parţiale, a obligaţiei fiscale şi al recuperării cheltuielilor de executare silită prin alte modalităţi de executare silită;

c) necesităţii sechestrării unor alte bunuri, solicitate pe piaţă, în vederea urgentării plăţii restanţelor;

d) înstrăinării sau dispariţiei bunurilor;

e) imposibilităţii comercializării bunurilor;

f) emiterii unei decizii în acest sens de către autoritatea care examinează plîngerea dacă se încalcă procedura de sechestrare;

g) încheierii cu Serviciul Fiscal de Stat a contractului privind modificarea termenului de stingere a obligaţiei fiscale cu recuperarea pînă la semnarea contractului a cheltuielilor legate de executarea silită suportate anterior semnării contractului;

h) emiterii unei încheieri/hotărîri a instanţei de judecată;

i) intentării procedurii de insolvabilitate.

(2) După ridicarea sechestrului de pe bunuri, Serviciul Fiscal de Stat le restituie contribuabilului dacă le-a pus la păstrare în alt loc. În cazul în care dreptul de proprietate asupra bunurilor a trecut la persoana care le-a cumpărat în modul stabilit de prezentul cod, acestea nu se restituie.

(3) În cazul stingerii parţiale a obligaţiei fiscale, Serviciul Fiscal de Stat va dispune ridicarea sechestrului de pe bunuri şi imediat va aplica sechestru pe bunurile contribuabilului în măsură suficientă pentru a asigura stingerea restanţelor existente şi compensarea cheltuielilor de executare silită suportate sau eventuale, precum şi a impozitelor şi taxelor aferente comercializării bunurilor.

[Art.202 completat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]

[Art.202 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

[Art.202 completat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 203. Comercializarea bunurilor sechestrate

(1) Comercializarea bunurilor sechestrate ale contribuabilului, după evaluarea acestora, se efectuează de către contribuabil doar după coordonarea cu Serviciul Fiscal de Stat şi cu acceptul acestuia.

(2) Evaluarea bunurilor sechestrate pentru comercializarea acestora se efectuează de către persoane fizice sau juridice competente din lista aprobată anual de Serviciul Fiscal de Stat.

(3) Preţul de comercializare trebuie să fie egal sau mai mare decît valoarea de piaţă evaluată şi valoarea contabilă.

[Art.203 în redacţia Legii nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]

[Art.203 modificat prin Legea nr.140 din 27.07.2018, în vigoare 17.08.2018]

[Art.203 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]

[Art.203 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

[Art.203 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]

[Art.203 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.203 modificat prin Legea nr.62 din 30.03.2012, în vigoare 03.04.2012]
[Art.203 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.203 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.203 modificat prin Legea nr.130-XVI din 07.06.2007, în vigoare 06.07.2007]

Articolul 204. Ridicarea bunurilor
[Art.204 abrogat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.204 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.204 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 205. Urmărirea datoriei debitoare

(1) Urmărirea datoriei debitoare de la persoane care au sediu în Republica Moldova se face în baza listei debitorilor, prezentate de contribuabil, sau a altor informaţii de care dispune Serviciul Fiscal de Stat. În conformitate cu tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte, pot fi urmărite datoriile debitoare de la persoane din străinătate, precum şi de la debitorii autohtoni în beneficiul contribuabililor străini.

(2) Urmărirea datoriei debitoare se efectuează şi atunci cînd însuşi debitorul are restanţe.

(3) Pentru urmărirea datoriei debitoare, contribuabilul este obligat să prezinte Serviciului Fiscal de Stat lista debitorilor, semnată de el (de reprezentantul său), de persoana sa cu funcţie de răspundere. La cererea Serviciului Fiscal de Stat, datele din listă sînt confirmate documentar. Lista debitorilor trebuie să conţină, după caz:

a) denumirea (numele, prenumele) debitorului, sediul (adresa), codul fiscal, informaţia de contact;

b) conturile bancare ale debitorului, denumirea, sediul şi codul instituţiilor financiare (sucursalelor sau filialelor acestora) în care sînt deschise conturile;

c) data apariţiei datoriilor debitoare, suma totală şi scadenţa lor;

d) măsurile întreprinse de contribuabil pentru a i se plăti datoria debitoare;

e) data ultimei verificări reciproce.

(4) În baza datelor furnizate de contribuabil, Serviciul Fiscal de Stat verifică dacă datoriile debitoare au devenit scadente şi dacă contribuabilul are dreptul să ceară plata lor. În cazul în care dreptul de a cere plata este confirmat, Serviciul Fiscal de Stat remite debitorului somaţia că, la data primirii ei, asupra sumelor pe care el le datorează contribuabilului s-a aplicat sechestru în cuantumul obligaţiei fiscale a acestuia şi că debitorul este obligat să stingă obligaţia fiscală.

(5) Persoana care a primit somaţia este obligată ca, în termen de 10 zile lucrătoare, să confirme sau să infirme, parţial ori total, datoria debitoare a contribuabilului indicată în somaţie. Dacă datoria este infirmată, la scrisoare se anexează copiile de pe documentele de rigoare.

(6) Dacă suma datoriei debitoare a contribuabilului a fost confirmată sau dacă ea a fost infirmată fără anexarea documentelor de rigoare, precum şi dacă, la expirarea a 10 zile lucrătoare de la primirea somaţiei, nu i s-a răspuns Serviciului Fiscal de Stat, aceasta are dreptul să aplice debitorului, în modul corespunzător, modalităţile de executare silită a obligaţiei fiscale enumerate la art.194 alin.(1) lit.a), b) şi c).

Articolul 206. Imposibilitatea executării silite a obligaţiei fiscale

(1) Executarea silită a obligaţiei fiscale se consideră imposibilă dacă:

a) persoana lichidată nu are succesor şi nu posedă bunuri pasibile urmăririi;

b) persoana se află în proces de lichidare (dizolvare) sau în procedură de insolvabilitate;

c) există act judecătoresc ce suspendă executarea deciziei Serviciului Fiscal de Stat asupra cazului de încălcare fiscală sau de executare silită – pe perioada valabilităţii actului de suspendare;

d) există actul respectiv al instanţei de judecată sau al executorului judecătoresc potrivit căruia perceperea restanţei este imposibilă sau există ordonanţa privind intentarea cauzei penale pe faptul pseudoactivităţii de întreprinzător;

e) există decizia Serviciului Fiscal de Stat privind suspendarea executării deciziei contestate şi efectuarea unui control repetat (art.271 alin.(1) lit.d)) – pe perioada valabilităţii actului emis.

(2) Perioada aflării obligaţiilor fiscale la evidenţă fiscală specială constituie:

a) pentru cazurile indicate la alin.(1) lit.a) – perioada termenului de prescripţie prevăzut la art.265;

b) pentru cazurile indicate la alin.(1) lit.b) – din data emiterii deciziei instanţei de judecată şi pînă la definitivarea procesului;

c) pentru cazurile indicate la alin.(1) lit.c), d) şi e) – din data emiterii actului şi pînă la expirarea valabilităţii acestuia.

[Art.206 completat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.206 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.206 în redacţia Legii nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.206 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.206 modificat prin Legea nr.280-XVI din 14.12.2007, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 207. Evidenţa acţiunilor de executare silită a obligaţiei fiscale

(1) Evidenţa acţiunilor de executare silită a obligaţiei fiscale o ţine Serviciul Fiscal de Stat în modul stabilit.

(2) În ziua semnării sau cel tîrziu în ziua lucrătoare imediat următoare acesteia, actele ce confirmă acţiunile de executare silită a obligaţiei fiscale se înscriu la Serviciul Fiscal de Stat în registre speciale de evidenţă, ţinute manual sau computerizat, de un model stabilit de Serviciul Fiscal de Stat.

(3) În dosarul contribuabilului căruia i s-a aplicat executarea silită a obligaţiei fiscale, se păstrează hotărîrea Serviciului Fiscal de Stat despre executarea silită, ordinele incaso, actul de sechestru, procesul-verbal privind rezultatele licitaţiei, contractul de vînzare-cumpărare, corespondenţa cu contribuabilul şi cu alte persoane, alte documente referitoare la caz.

Capitolul 10
ORGANIZAREA LICITAŢIEI DE BUNURI SECHESTRATE

[Capitolul 10 (art.208-213) abrogat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]

Articolul 208. Organizarea evaluării bunurilor sechestrate

[Art.208 abrogat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.208 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.208 completat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.208 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 209. Organizarea licitaţiilor

[Art.209 abrogat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.209 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]

Articolul 210. Comisia de licitaţie

[Art.210 abrogat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]

Articolul 211. Condiţiile de participare la licitaţie
[Art.211 abrogat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.211 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]

Articolul 212. Desfăşurarea licitaţiei
[Art.212 abrogat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.212 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Articolul 213. Încheierea contractului de vînzare-cumpărare şi achitarea preţului lotului
[Art.213 abrogat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.213 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]

Capitolul 11
CONTROLUL FISCAL

Articolul 214. Principiile generale de efectuare a controlului fiscal

(1) Controlul fiscal are drept scop verificarea modului în care contribuabilul respectă legislaţia fiscală într-o anumită perioadă sau în cîteva perioade fiscale.

(2) Controlul fiscal este exercitat de Serviciul Fiscal de Stat şi/sau de un alt organ cu atribuţii de administrare fiscală, în limitele competenţei acestora, la faţa locului şi/sau la oficiul acestora.

(3) Procedura controlului fiscal constă într-un ansamblu de metode şi operaţiuni de organizare şi desfăşurare a controlului, precum şi de valorificare a rezultatelor lui. Controlul fiscal la faţa locului şi/sau la oficiul organului, prevăzut la alin.(2), poate fi organizat şi efectuat prin următoarele metode şi operaţiuni: verificarea faptică, verificarea documentară, verificarea totală, verificarea parţială, verificarea tematică, verificarea operativă, verificarea prin contrapunere. Metodele şi operaţiunile concrete utilizate la organizarea şi exercitarea controlului fiscal sînt determinate, în baza prezentului cod, în instrucţiunile cu caracter intern ale Serviciului Fiscal de Stat.

(4) Activitatea contribuabilului poate fi supusă controlului fiscal pentru o perioadă ce nu depăşeşte termenele de prescripţie, stabilite la art.264, pentru determinarea obligaţiei fiscale.

(5) În cadrul controlului fiscal la faţa locului şi/sau la oficiu, organele specificate la alin.(2) sînt în drept să solicite de la alte persoane orice informaţii şi documente privind relaţiile lor cu contribuabilul respectiv.

(6) Organele cu atribuţii de administrare fiscală pot efectua controlul fiscal repetat în cazul în care rezultatele controlului fiscal exercitat anterior sînt neconcludente, incomplete sau nesatisfăcătoare ori dacă ulterior au fost depistate circumstanţe ce atestă existenţa unor semne de încălcare fiscală şi, prin urmare, se impune un nou control.

(7) Controlul fiscal repetat poate fi efectuat în cadrul examinării contestaţiilor împotriva deciziei Serviciului Fiscal de Stat sau acţiunii funcţionarului fiscal şi, în alte cazuri, la decizia conducerii organelor menţionate la alin.(6).

(8) Se interzice efectuarea repetată a controalelor fiscale la faţa locului asupra unora şi aceloraşi impozite şi taxe pentru o perioadă fiscală care anterior a fost supusă controlului, cu excepţia cazurilor cînd efectuarea controlului fiscal repetat se impune de reorganizarea sau lichidarea contribuabilului, ţine de auditul activităţii Serviciului Fiscal de Stat de către organul ierarhic superior, de activitatea posturilor fiscale sau de depistarea, după efectuarea controlului, a unor semne de încălcări fiscale, cînd aceasta este o verificare prin contrapunere, cînd controlul se efectuează la solicitarea organelor de drept şi a celor specificate la art.131 alin.(5), cînd necesitatea a apărut în urma examinării cazului cu privire la încălcarea legislaţiei fiscale sau în urma

examinării contestaţiei. Drept temei pentru efectuarea controlului fiscal repetat la faţa locului, în legătură cu auditul activităţii Serviciului Fiscal de Stat de către organul ierarhic superior, poate servi numai decizia acestuia din urmă, cu respectarea cerinţelor prezentului articol.

(9) Controlul fiscal se efectuează în orele de program ale organului care exercită controlul fiscal şi/sau cele ale contribuabilului.

[Art.214 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.214 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

Articolul 215. Controlul fiscal la oficiul Serviciului Fiscal de Stat sau al altui organ cu atribuţii de administrare fiscală

(1) Controlul fiscal la oficiul Serviciului Fiscal de Stat sau la oficiul organului cu atribuţii de administrare fiscală (denumit în continuare controlul fiscal cameral) constă în verificarea corectitudinii întocmirii dărilor de seamă fiscale, a altor documente prezentate de contribuabil, care servesc drept temei pentru calcularea şi achitarea impozitelor şi taxelor, a altor documente de care dispune Serviciul Fiscal de Stat sau alt organ cu atribuţii de administrare fiscală, precum şi în verificarea altor circumstanţe ce ţin de respectarea legislaţiei fiscale.

(2) Controlul fiscal cameral se efectuează de către funcţionarii fiscali sau persoanele cu funcţie de răspundere ale altor organe cu atribuţii de administrare fiscală conform obligaţiilor de serviciu, fără adoptarea unei decizii scrise asupra obiectivului vizat.

(3) La relevarea unor erori şi/sau contradicţii între indicii dărilor de seamă şi documentelor prezentate, organul care a efectuat controlul este obligat să comunice despre aceasta contribuabilului, cerîndu-i, totodată, să modifice documentele respective în termenul stabilit.

(4) Prin derogare de la prevederile alineatelor (2) şi (3), în cazul în care depistarea încălcării fiscale este posibilă în cadrul controlului fiscal cameral, nefiind necesar controlul la faţa locului, funcţionarii fiscali sau persoanele cu funcţie de răspundere ale altor organe cu atribuţii de administrare fiscală întocmesc decizia de iniţiere a controlului şi actul de control fiscal, cu respectarea prevederilor art.216 alin.(6) şi (8).

[Art.215 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.215 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

Articolul 216. Controlul fiscal la faţa locului

(1) Controlul fiscal la faţa locului are drept scop verificarea respectării legislaţiei fiscale de contribuabil sau de o altă persoană supusă controlului, care se efectuează la locurile aflării acestora de către funcţionarii fiscali sau de persoane cu funcţie de răspundere ale altor organe cu atribuţii de administrare fiscală. În cazul în care contribuabilul sau o altă persoană supusă controlului nu dispune de sediu sau de oficiu ori sediul lui se află la domiciliu, în alte cazuri cînd nu există condiţii adecvate de lucru, controlul fiscal menţionat se efectuează la oficiul organului care exercită controlul fiscal, cu respectarea tuturor prevederilor art.145 alin.(2)-(6), inclusiv cu întocmirea obligatorie a unui act de ridicare de la contribuabil a documentelor necesare.

(2) Controlul fiscal la faţa locului poate fi efectuat numai în temeiul unei decizii scrise a conducerii organului care exercită controlul. Necesitatea efectuării verificării prin contrapunere la unele persoane cu care contribuabilul supus controlului are sau a avut raporturi economice şi financiare, pentru a se constata autenticitatea acestora, se determină, de sine stătător, de către funcţionarul fiscal sau altă persoană cu funcţie de răspundere care efectuează controlul.

(3) Controlul fiscal la faţa locului referitor la un contribuabil poate cuprinde atît unul, cît şi mai multe tipuri de impozite şi taxe. În cursul unui an calendaristic se admite efectuarea unui singur control fiscal la faţa locului pe unele şi aceleaşi tipuri de impozite şi taxe pentru una şi

aceeaşi perioadă fiscală. Această restricţie nu se extinde asupra cazurilor cînd controlul fiscal la faţa locului se efectuează în legătură cu reorganizarea sau lichidarea contribuabilului; cînd după efectuarea controlului se depistează semne de încălcări fiscale; cînd acesta este o verificare prin contrapunere; cînd controlul ţine de activitatea posturilor fiscale; cînd controlul se efectuează la solicitarea organelor de drept şi a celor prevăzute la art.131 alin.(5) sau în legătură cu auditul activităţii Serviciului Fiscal de Stat de către organul ierarhic superior; cînd necesitatea controlului a apărut în urma examinării cazului cu privire la încălcarea fiscală sau în urma examinării contestaţiei.

(4) Durata unui control fiscal la faţa locului nu trebuie să depăşească două luni calendaristice. În cazuri excepţionale, conducerea organului care exercită controlul fiscal poate să decidă prelungirea duratei în cauză cu cel mult 3 luni calendaristice sau să sisteze controlul. Perioada sistării controlului şi prezentării documentelor nu se include în durata efectuării controlului, ultima fiind calculată din ziua începerii lui pînă la ziua semnării actului respectiv, inclusiv.

(5) La finalizarea controlului fiscal la faţa locului, se întocmeşte un act de control fiscal. La posturile fiscale, actul de control fiscal se va întocmi numai în caz de depistare a încălcării legislaţiei fiscale. În cazul depistării vreunei încălcări fiscale, organul care exercită controlul ia decizia corespunzătoare. Prin derogare de la prevederile prezentului alineat, dacă încălcarea fiscală se depistează de către serviciul de colectare a impozitelor şi taxelor locale, decizia respectivă se emite de Serviciul Fiscal de Stat, cu respectarea prevederilor de la art.159 alin. (2).

(6) Actul de control fiscal este un document întocmit de funcţionarul fiscal sau altă persoană cu funcţie de răspundere a organului care exercită controlul, în care se consemnează rezultatele controlului fiscal. În act se va descrie obiectiv, clar şi exact încălcarea legislaţiei fiscale şi/sau a modului de evidenţă a obiectelor impunerii, cu referire la documentele de evidenţă respective şi la alte materiale, indicîndu-se actele normative încălcate. În act va fi reflectată fiecare perioadă fiscală în parte, specificîndu-se încălcările fiscale depistate în ea.

[Alin.(7) art.216 abrogat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]

(8) Contribuabilul, inclusiv prin intermediul conducătorului sau altui reprezentant al său, este obligat, după caz, să asigure condiţii adecvate pentru efectuarea controlului, să participe la efectuarea lui şi să semneze actul de control fiscal, chiar şi în cazul dezacordului. În caz de dezacord, el este obligat să prezinte în scris, în termen de pînă la 15 zile calendaristice, argumentarea dezacordului, anexînd documentele de rigoare.

(9) Prin derogare de la prevederile prezentului capitol, controlul fiscal la faţa locului al persoanelor care practică activitate de întreprinzător se înregistrează şi se supraveghează în conformitate cu prevederile Legii nr.131 din 8 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activităţii de întreprinzător.

(10) Controlul la faţa locului efectuat la solicitarea contribuabilului în legătură cu restituirea impozitelor, taxelor şi altor plăţi de la bugetul public naţional se raportează numai în conformitate cu Legea nr.131 din 8 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activităţii de întreprinzător.

(11) Serviciul Fiscal de Stat are obligaţia să-şi planifice controalele anuale în coordonare cu Serviciul Vamal, precum şi să facă cu acesta schimb de informaţii în acest sens. În cazul identificării unor coincidenţe în partea ce se referă la persoana supusă controlului, este obligatorie efectuarea controalelor comune.

(12) Înregistrarea deciziei de iniţiere a controlului fiscal, a delegaţiei de control, a actului de control fiscal şi a deciziei asupra cazului de încălcare fiscală în Registrul de stat al controalelor se

efectuează on-line, prin interconexiunea dintre sistemul informaţional al Serviciului Fiscal de Stat şi Registrul de stat al controalelor.

(13) Decizia de iniţiere a controlului fiscal se echivalează cu delegaţia de control prevăzută de Legea nr.131/2012 privind controlul de stat asupra activităţii de întreprinzător, iar actul de control fiscal se echivalează cu procesul-verbal de control prevăzut de aceeaşi lege.

[Art.216 completat prin Legea nr.295 din 21.12.2017, în vigoare 12.01.2018]
[Art.216 completat prin Legea nr.230 din 23.09.2016, în vigoare 28.10.2016]
[Art.216 completat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.216 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.216 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 217. Verificarea faptică

(1) Verificarea faptică se aplică în cazul controlului fiscal la faţa locului şi constă în observarea directă a obiectelor, proceselor şi fenomenelor, în cercetarea şi analiza activităţii contribuabilului.

(2) Verificarea faptică are sarcina de a constata situaţiile care nu sînt reflectate sau care nu rezultă din documente.

Articolul 218. Verificarea documentară

Verificarea documentară se aplică atît în cazul controlului fiscal cameral, cît şi al celui la faţa locului şi constă în confruntarea dărilor de seamă fiscale, documentelor de evidenţă şi altei informaţii prezentate de contribuabil cu documentele şi cu informaţiile referitoare la acesta de care dispune organul care exercită controlul fiscal.

Articolul 219. Verificarea totală

(1) Verificarea totală se aplică în cazul controlului fiscal la faţa locului asupra tuturor actelor şi operaţiunilor de determinare a obiectelor (bazei) impozabile şi de stingere a obligaţiilor fiscale în perioada de după ultimul control fiscal.

(2) Verificarea totală este una documentară şi, în acelaşi timp, faptică a modului în care contribuabilul execută legislaţia fiscală.

Articolul 220. Verificarea parţială

Verificarea parţială se aplică atît în cazul controlului fiscal cameral, cît şi al celui la faţa locului şi constă în controlul asupra stingerii unor anumite tipuri de obligaţii fiscale, asupra executării unor alte obligaţii prevăzute de legislaţia fiscală dintr-o anumită perioadă, verificîndu-se, în tot sau în parte, documentele sau activitatea contribuabilului.

Articolul 221. Verificarea tematică

Verificarea tematică se aplică atît în cazul controlului fiscal cameral, cît şi al celui la faţa locului şi constă în controlul asupra stingerii unui anumit tip de obligaţie fiscală sau asupra executării unei alte obligaţii prevăzute de legislaţia fiscală, verificîndu-se documentele sau activitatea contribuabilului.

Articolul 222. Verificarea operativă

(1) Verificarea operativă se aplică în cazul controlului fiscal la faţa locului, observîndu-se procesele economice si financiare, actele şi operaţiunile aferente, pentru a constata autenticitatea lor, pentru a depista şi a preveni încălcarea legislaţiei fiscale.

(2) Verificarea operativă se face inopinat, prin verificare faptică şi/sau documentară. Dacă se constată vreo încălcare a legislaţiei fiscale, iar verificarea circumstanţelor necesită mai mult timp, materialele se transmit subdiviziunilor respective ale organului cu atribuţii de control fiscal pentru efectuarea unui control fiscal prin alte metode tehnice.

Articolul 223. Verificarea prin contrapunere

Verificarea prin contrapunere se aplică atît în cazul controlului fiscal cameral, cît şi al celui la faţa locului şi constă în controlul concomitent al contribuabilului şi al persoanelor cu care acesta are sau a avut raporturi economice, financiare şi de altă natură, pentru a se constata autenticitatea acestor raporturi şi a operaţiunilor efectuate.

Articolul 224. Cumpărătura de control

(1) Cumpărătura de control este o modalitate de control, exprimată în crearea artificială de către funcţionarul fiscal a situaţiei de procurare a bunurilor materiale, de efectuare a comenzii de executare a lucrărilor sau de prestare a serviciilor fără scopul de a le achiziţiona (consuma) sau de a le comercializa. Cumpărătura de control poate fi efectuată atît în monedă naţională, cît şi în valută străină.

(2) Contribuabilul (reprezentantul său în persoana vînzătorului, casierului sau altei persoane împuternicirile de a acţiona în numele contribuabilului la realizarea bunurilor materiale, la primirea comenzii de executare a lucrărilor sau de prestare a serviciilor, care rezultă din situaţia sau din documente confirmative) este informat despre aplicarea cumpărăturii de control după efectuarea acesteia.

(3) Mijloacele băneşti, inclusiv valuta străină, obţinute de la comercializarea bunurilor materiale, de la primirea comenzii de executare a lucrărilor şi a serviciilor urmează a fi restituite funcţionarului fiscal care a efectuat cumpărătura de control. Bunurile materiale se restituie contribuabilului.

(4) Ca probe ale comiterii încălcării în timpul efectuării cumpărăturii de control pot servi înregistrările audio, foto, video, precum şi dispozitivele de înregistrare.

(5) Cumpărătura de control se efectuează din contul mijloacelor destinate pentru acest scop şi prevăzute în bugetul Serviciului Fiscal de Stat. Modul de utilizare a mijloacelor destinate cumpărăturii de control se stabileşte de către Ministerul Finanţelor.

[Art.224 completat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.224 modificat prin Legea nr.33 din 06.03.2012, în vigoare 25.05.2012]
[Art.224 introdus prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.224 abrogat prin Legea nr.448-XV din 30.12.2004, în vigoare 04.02.2005]

Articolul 224[1]. Controlul fiscal în legătură cu lichidarea agentului economic

(1) Serviciul Fiscal de Stat efectuează controlul fiscal în legătură cu lichidarea agentului economic în baza criteriilor de risc de neconformare fiscală în termen de cel mult 20 de zile lucrătoare de la data prezentării în prealabil a dării de seamă cu privire la impozitul pe venit.

(2) În cazul în care controlul fiscal nu este efectuat în termenul stabilit la alin.(1), obligaţiile fiscale înregistrate în contul curent al contribuabilului la data zilei imediat următoare expirării acestui termen se consideră recunoscute şi acceptate.

(3) Dacă agentul economic nu dispune de active pasibile repartizării între asociaţi/acţionari/membri/fondatori, Serviciul Fiscal de Stat efectuează controlul fiscal cameral în legătura cu lichidarea acestuia în termen de cel mult 20 de zile lucrătoare de la data prezentării conform art.188[1] alin.(2) a dării de seamă cu privire la impozitul pe venit.

(4) În cadrul controalelor fiscale în legătură cu lichidarea, verificarea stingerii obligaţiilor fiscale ale agentului economic faţă de bugetul public naţional se efectuează de către Serviciul Fiscal de Stat prin recepţionarea informaţiilor în cauză de la autorităţile competente potrivit principiului ghişeului unic. Organele vamale, Casa Naţională de Asigurări Sociale, Compania Naţională de Asigurări în Medicină şi alte autorităţi sînt obligate să prezinte Serviciului Fiscal de Stat informaţia privind obligaţiile fiscale ale contribuabilului faţă de bugetul public naţional, privind contribuţiile de asigurări sociale de stat, primele de asigurări medicale, după caz, în termen de cel mult 3 zile lucrătoare de la data solicitării.

(5) În termen de cel mult 5 zile lucrătoare de la data controlului fiscal efectuat conform alin.(1) şi (3) şi a stingerii de către contribuabil a tuturor obligaţiilor fiscale faţă de bugetul public naţional, Serviciul Fiscal de Stat prezintă informaţia cu privire la lipsa restanţelor contribuabilului faţă de buget către organul care a efectuat înregistrarea de stat a contribuabilului.

[Art.224[1] introdus prin Legea nr.104 din 09.06.2017, în vigoare 07.07.2017]

Articolul 225. Metodele şi sursele indirecte de estimare a sumei obligaţiei fiscale

(1) În cadrul administrării fiscale, pentru a determina corectitudinea calculării sumei obligaţiei fiscale, autoritatea care efectuează controlul fiscal poate folosi, în cazurile prevăzute la art.189 alin.(2) şi (3), metode şi surse indirecte, conform legii. Metodele şi sursele indirecte de estimare a obligaţiilor fiscale se folosesc şi în cadrul controalelor fiscale ca urmare a instituirii posturilor fiscale în conformitate cu art.146.

(2) Metodele şi sursele indirecte includ:

a) tipul şi natura activităţilor practicate de contribuabil;

b) mărimea capitalului contribuabilului;

c) veniturile din vînzări ale contribuabilului, inclusiv cele constatate în cadrul posturilor fiscale;

d) numărul de angajaţi ai contribuabilului, precum şi fondul de remunerare a muncii şi alte recompense;

e) categoria clienţilor contribuabilului şi numărul lor;

f) diferenţa dintre caracteristicile cantitative şi cele calitative ale materiei prime, ale altor materiale procurate şi ale celor folosite în producţie;

g) analiza schimbării valorii nete a proprietăţii contribuabilului;

h) chiria imobilului folosit de contribuabil în afaceri;

i) rulajul mijloacelor băneşti şi soldul lor pe conturile bancare ale contribuabilului;

j) compararea cheltuielilor contribuabilului cu veniturile lui;

k) venitul altor persoane care activează în aceleaşi condiţii sau în condiţii similare cu cele ale contribuabilului;

l) proprietatea persoanei cu funcţie de răspundere (locuinţa, automobilul etc.) procurată sau folosită în scopuri personale, starea ei fizică, apartenenţa persoanei la diferite cercuri, numărul personalului ei casnic;

m) informaţii de la instituţiile financiare (sucursale sau filiale ale acestora), birourile notariale, organele vamale, organele poliţiei, Agenţia Servicii Publice, bursele de valori privind tranzacţiile şi operaţiunile efectuate de contribuabil şi datele despre el;

m^1) indicatorii contoarelor de evidenţă a elementelor de costuri şi cheltuieli;

m^2) capacitatea normativă a utilajului de producţie/prelucrare;

n) alte obiective, procese şi fenomene, informaţii şi date care denotă suma obligaţiei fiscale a contribuabilului, prevăzute în prezentul cod.

[Art.225 modificat prin Legea nr.80 din 05.05.2017, în vigoare 26.05.2017]

[Art.225 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.225 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.225 completat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.225 modificat prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 01.01.2012]
[Art.225 completat prin Legea nr.144-XVI din 27.06.2008, în vigoare 01.01.2009]

Articolul 225[1]. Particularităţile estimării obligaţiilor fiscale ca urmare a instituirii posturilor fiscale

(1) Drept bază pentru estimarea veniturilor din vînzări (prestări servicii) servesc livrările zilnice de mărfuri şi servicii.

Pentru aplicarea prevederilor din prezentul alineat este necesară respectarea cumulativă a următoarelor condiţii:

a) posturile fiscale au fost instituite cel puţin de două ori pe parcursul perioadei fiscale;

b) perioadele de funcţionare ale posturilor fiscale sînt de cel puţin 30 de zile calendaristice, iar diferenţa dintre perioadele de activitate este de cel puţin 60 de zile calendaristice;

c) livrările de mărfuri şi servicii în medie pe zi pînă la şi între perioadele de funcţionare a posturilor fiscale sînt mai mici de 70% faţă de livrările medii pe zi înregistrate în perioadele de funcţionare a posturilor fiscale.

(2) Estimarea veniturilor din vînzări se efectuează, avînd ca bază livrările zilnice de mărfuri şi servicii înregistrate pe perioada funcţionării posturilor fiscale, pentru perioada de la începutul perioadei fiscale pînă la instituirea primului post fiscal şi între perioadele de funcţionare a posturilor fiscale, pentru lunile în care media zilnică a livrărilor înregistrate în evidenţa agentului economic este mai mică de 70% din media zilnică a livrărilor înregistrate în perioadele de funcţionare a posturilor fiscale.

[Art.225[1] modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.225[1] introdus prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 01.01.2012]

Articolul 226. Citaţia la Serviciul Fiscal de Stat, inclusiv citaţia bancară, procedura de audiere

(1) Citaţia este un înscris în care persoana este invitată la Serviciul Fiscal de Stat ca să depună documente sau să prezinte alt gen de informaţie, relevante pentru administrarea fiscală, precum şi pentru realizarea tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte. Serviciul Fiscal de Stat este în drept să citeze orice persoană pentru a depune mărturii sau a prezenta documente.

(2) Modelul citaţiei este stabilit de Serviciul Fiscal de Stat. În ea se indică scopul citării, data, ora şi locul unde trebuie să se prezinte persoana citată, obligaţiile şi responsabilitatea ei.

(3) În cazul citării, trebuie respectate următoarele reguli:

a) citaţia să fie semnată de conducerea Serviciului Fiscal de Stat;

b) citaţia să se înmîneze cu cel puţin 3 zile lucrătoare înainte de data la care persoana citată trebuie să se prezinte dacă legislaţia nu prevede altfel;

c) în citaţie să fie specificate documentele de evidenţă sau un alt gen de informaţii dacă urmează să fie prezentate;

d) la cererea persoanei citate, Serviciul Fiscal de Stat poate schimba data, ora sau locul de prezentare;

e) persoana citată are dreptul să depună mărturii în prezenţa reprezentantului său;

f) Serviciul Fiscal de Stat este în drept să ceară persoanei citate să prezinte documentele existente, nu este însă în drept să ceară întocmirea şi/sau semnarea de documente, cu excepţia procesului-verbal.

(4) Înainte de audiere, se identifică persoana citată, i se expun drepturile, obligaţiile, precum şi răspunderea pe care o implică depunerea deliberată a unor mărturii false. Toate acestea se trec într-un proces-verbal, semnat, pentru conformitate, de persoana citată. La audiere, i se solicită să declare tot ceea ce cunoaşte despre cazul pentru care a fost citată. După ce persoana depune mărturii, funcţionarul fiscal îi poate adresa întrebări. Mărturiile se consemnează în procesul-verbal, semnat de cel care le-a depus.

(5) Citaţia bancară reprezintă o cerere specifică, adresată în scris instituţiei financiare (sucursalei sau filialei acesteia) prin intermediul sistemului informaţional automatizat de creare şi circulaţie a documentelor electronice între Serviciul Fiscal de Stat şi instituţiile financiare, în care acesteia i se solicită să prezinte informaţii despre persoana supusă controlului fiscal ori pasibilă de el şi documentele referitoare la operaţiunile din conturile bancare ale persoanei.

(6) Citaţia bancară trebuie să întrunească următoarele condiţii:

a) să fie de un model aprobat de Serviciul Fiscal de Stat;

[Lit.b) alin.(6) art.226 abrogată prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]

c) să fie remisă, după caz, instituţiei financiare respective sau filialei (sucursalei) în care contribuabilul are deschis cont bancar ori instituţiei financiare dacă filiala (sucursala) ei nu este cunoscută sau dacă contribuabilul are ori se presupune că are conturi bancare la mai multe filiale ale acesteia;

d) să indice perioada examinării documentelor specificate în ea, perioadă care va dura cel mult 10 zile din data primirii documentelor.

(7) În termen de 3 zile lucrătoare de la primirea citaţiei bancare, instituţia financiară (sucursala sau filiala acesteia) trebuie să asigure colectarea tuturor documentelor pe care le deţine referitor la contul bancar al contribuabilului şi la operaţiunile efectuate în acest cont pentru perioada (perioadele) supusă examinării şi să le prezinte Serviciului Fiscal de Stat.

(8) În contextul implementării şi realizării tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte, Serviciul Fiscal de Stat poate solicita tuturor persoanelor care cad sub incidenţa prevederilor tratatelor, prin intermediul unei citaţii specifice prevederilor tratatului respectiv, prezentarea informaţiilor prevăzute de acesta.

[Art.226 modificat prin Legea nr.241 din 29.12.2015, în vigoare 29.01.2016]

[Art.226 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]

Capitolul 11[1]
METODELE INDIRECTE DE ESTIMARE A VENITULUI IMPOZABIL AL PERSOANELOR FIZICE

[Cap.11[1] (art.226[1]-226[15]) introdus prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 226[1]. Noţiuni

În sensul prezentului capitol, se definesc următoarele noţiuni:

1) *Metodă indirectă de estimare* – metodă de determinare a venitului impozabil estimat prin intermediul analizei situaţiei fiscale a persoanei fizice, conform art.226[6] alin.(1).

2) *Sursă indirectă de informaţie* – orice sursă pasibilă să furnizeze documente, informaţii, explicaţii şi/sau alte probe referitoare la persoana fizică supusă verificării şi/sau referitoare la situaţii similare produse în condiţii similare relevante pentru estimarea venitului impozabil prin metode indirecte.

3) *Situaţie fiscală* – stare fiscală reală a persoanei fizice pe perioada verificată, care se exprimă prin totalitatea caracteristicilor cantitative, calitative şi/sau valorice ale elementelor enumerate la art.6 alin.(9) şi a relaţiilor cu bugetul public naţional.

4) *Venit impozabil estimat* – venit impozabil apreciat (rezultat) prin aplicarea metodelor indirecte de estimare.

5) *Valoare mobiliară* – titlu financiar care confirmă drepturile patrimoniale sau nepatrimoniale ale unei persoane în raport cu altă persoană, drepturi ce nu pot fi realizate sau transmise fără prezentarea acestui titlu financiar, fără înscrierea respectivă în registrul deţinătorilor de valori mobiliare nominative ori în documentele de evidenţă ale custodelui acestor valori mobiliare.

6) *Mijloace băneşti* – sume de bani în monedă naţională şi/sau în valută străină aflate în proprietate, cu excepţia celor împrumutate, deţinute în numerar, în conturile din instituţiile financiare naţionale şi din străinătate şi/sau împrumutate altor persoane.

7) *Mijloc de transport* – orice mijloc destinat transportului de bunuri şi pasageri pe toate căile posibile, inclusiv unităţile de transport utilizate în scopuri sportive şi de agrement.

8) *Bunuri imobiliare* – bunurile care corespund caracteristicii expuse la art.276 pct.2).

9) *Cheltuieli individuale* – plăţi efectuate pentru procurarea şi/sau schimbul bunurilor, lucrărilor şi/sau serviciilor pentru consum curent şi/sau pe termen lung, în scopuri personale sau în alte scopuri, exceptînd poziţiile expuse la pct.5)–8).

10) *Declaraţie cu privire la disponibilul de mijloace băneşti* – declaraţie care nu se consideră dare de seamă fiscală, care conţine date despre disponibilul de mijloace băneşti ale persoanei fizice la sfîrşitul zilei de 1 ianuarie 2012, 1 noiembrie 2012 sau 28 decembrie 2012 şi care nu poate fi prezentată după termenul-limită de prezentare.

[Art.226[1] modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.226[1] modificat prin Legea nr.225 din 15.12.2017, în vigoare 29.12.2017]
[Art.226[1] modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.226[1] completat prin Legea nr.281 din 07.12.2012, în vigoare 27.12.2012]
[Art.226[1] modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]
[Art.226[1] modificat prin Legea nr.33 din 06.03.2012, în vigoare 25.05.2012]

Articolul 226[2]. Termenul de prescripţie pentru determinarea venitului impozabil estimat

Termenul de prescripţie pentru determinarea venitului impozabil estimat al persoanei fizice nu va depăşi termenul stabilit la art.264.

[Art.226[2] modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]

Articolul 226[3]. Subiecţii estimării prin metode indirecte

Subiecţi ai estimării prin metode indirecte sînt persoanele fizice rezidente cetăţeni ai Republicii Moldova care depăşesc riscul minim acceptat, stabilit la art.226[13] alin.(11). Persoanele fizice proprietari ai bunurilor imobiliare a căror construcţie a început pînă la 1 ianuarie 2012, iar înregistrarea la organul cadastral teritorial s-a efectuat după această dată nu vor fi consideraţi subiecţi ai estimării numai referitor la bunurile imobiliare menţionate.

[Art.226[3] în redacţia Legii nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.226[3] completat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.226[3] modificat prin Legea nr.281 din 07.12.2012, în vigoare 27.12.2012]
[Art.226[3] modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]

Articolul 226[4]. Obiectele estimării prin metode indirecte

Obiecte ale estimării prin metode indirecte sînt orice venituri obţinute de subiecţii estimării începînd cu 1 ianuarie 2012.

[Art.226[4] în redacţia Legii nr.281 din 07.12.2012, în vigoare 27.12.2012]

[Art.226[4] completat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]

Articolul 226[5]. Modalitatea impozitării

Impozitarea venitului impozabil estimat se efectuează în modul general stabilit de legislaţia fiscală pentru impozitarea pe venit a persoanelor fizice.

Articolul 226[6]. Metodele indirecte de estimare

(1) Serviciul Fiscal de Stat este în drept să utilizeze următoarele metode indirecte de estimare a venitului impozabil:

a) metoda cheltuielilor;

b) metoda fluxului de mijloace băneşti;

c) metoda proprietăţii;

d) alte metode utilizate în practica internaţională.

(2) Selectarea metodelor indirecte de estimare a venitului impozabil se face în funcţie de situaţia constatată, de sursele de informaţii şi de înscrisurile identificate şi/sau documentele obţinute.

(3) Utilizarea metodelor indirecte se efectuează individual sau combinat, în funcţie de complexitatea, dificultăţile, sursele de informaţii şi de perioada verificată.

(4) La determinarea venitului impozabil estimat se va ţine cont de mijloacele băneşti declarate conform art.226[7], de veniturile neimpozabile conform art.20 obţinute după 1 ianuarie 2012 şi de veniturile ce au fost impozitate final la sursa de plată. La determinarea venitului impozabil estimat, veniturile obţinute de persoanele fizice în afara Republicii Moldova, inclusiv cele ce sînt transmise rudelor şi afinilor de pînă la gradul III, se vor considera ca neimpozabile dacă:

a) sînt confirmate documentar prin declaraţiile vamale, documentele ce confirmă transferul bancar, documentele ce autentifică intrarea lor legală în ţară după 1 ianuarie 2012;

b) sînt prezentate documente ce confirmă gradul de rudenie sau de afinitate.

(5) Prin derogare de la prevederile alin.(4), se vor considera impozabile veniturile persoanelor fizice ce sînt stipulate la art.14 alin.(1) lit.c) şi/sau cele obţinute pentru activitatea în Republica Moldova.

(5[1]) La determinarea venitului impozabil, venitul obţinut din activitatea în baza patentei de întreprinzător ce nu depăşeşte mărimea prevăzută la art.18 alin.(3) din Legea nr.93-XIV din 15 iulie 1998 cu privire la patenta de întreprinzător, proporţional perioadei de activitate, se va considera venit neimpozabil.

(6) Pentru subiecţii estimării care, la data de 31 decembrie 2011, aveau 18 ani împliniţi şi care au fost sau nu au fost obligaţi să depună declaraţia conform art.226[7], venitul impozabil estimat va fi determinat prin diminuarea acestuia cu 500 mii de lei. Nu va fi permisă diminuarea cu suma de 500 mii de lei a venitului impozabil estimat al persoanei fizice în cazul existenţei probelor ce atestă acordarea de către aceasta a împrumutului de mijloace băneşti altor persoane fizice. Pentru subiecţii estimării care au depus declaraţia conform art.226[7], venitul impozabil estimat va fi determinat prin diminuarea acestuia cu suma de mijloace băneşti declarate.

(7) Obligaţia de a prezenta dovezi privind caracterul impozabil al venitului estimat se pune pe seama Serviciului Fiscal de Stat.

(8) Calcularea suplimentară a impozitului pe venit la buget se va efectua în baza diferenţei pozitive dintre impozitul pe venit determinat din venitul impozabil estimat şi impozitul pe venit declarat de subiectul estimării. În cazul în care în procesul aplicării metodelor indirecte de estimare pentru o perioadă fiscală concretă se vor stabili legături cauzale cu alte perioade fiscale, Serviciul Fiscal de Stat va examina fiecare perioadă fiscală necesară care începe cu data de 1 ianuarie 2012, în funcţie de fiecare caz concret.

(9) Atribuţiile de aplicare a prevederilor prezentului capitol se pun în sarcina structurilor organizatorice ale Serviciului Fiscal de Stat prin ordin al conducerii Serviciului Fiscal de Stat. Serviciul Fiscal de Stat are competenţă în aplicarea metodelor indirecte de estimare a veniturilor persoanelor fizice, potrivit prezentului capitol, pe întreg teritoriul ţării.

(10) În scopul aplicării metodelor indirecte de estimare a venitului impozabil al persoanelor fizice, Serviciul Fiscal de Stat:

a) solicită, în condiţiile legii, informaţii de la sursele indirecte de informaţii enumerate la art.226^{11}, precum şi de la Comisia Electorală Centrală, de la consiliile electorale de circumscripţie, de la Comisia Naţională de Integritate, de la notari, executori judecătoreşti şi de la avocaţi;

b) analizează informaţiile, documentele şi alte probe referitoare la posibilii subiecţi ai estimării prin metode indirecte;

c) confruntă informaţiile obţinute din toate sursele de informaţii cu cele din declaraţiile cu privire la impozitul pe venit sau constată faptul nedepunerii acestei declaraţii;

c^{1}) în timpul efectuării controlului fiscal, verifică sursele de proveniență a mijloacelor băneşti depistate la persoana fizică supusă controlului fiscal;

d) solicită, în condiţiile legii, informaţii, clarificări, explicaţii, documente şi alte probe de la persoana fizică supusă controlului fiscal şi/sau de la persoanele cu care aceasta a avut ori are raporturi economice sau juridice;

e) discută constatările Serviciului Fiscal de Stat cu persoana fizică supusă controlului şi/sau cu reprezentantul legal al acesteia;

f) stabileşte, după caz, venitul impozabil estimat prin metodele indirecte prevăzute de prezentul cod, precum şi obligaţiile fiscale corespunzătoare acestuia;

g) adoptă o decizie asupra cazului de încălcare fiscală în condiţiile prezentului cod.

[Art.226^{6} completat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.226^{6} modificat prin Legea nr.281 din 07.12.2012, în vigoare 27.12.2012]
[Art.226^{6} modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]

Articolul 226^{7}. Declararea disponibilului de mijloace băneşti

(1) Persoana fizică cetăţean al Republicii Moldova care, la situaţia de la 1 ianuarie 2012, deţine mijloace băneşti în sumă mai mare de 500 mii lei sau echivalentul acesteia în valută străină are obligaţia să depună la subdiviziunea Serviciului Fiscal de Stat de la locul de domiciliu sau reşedinţă ori la Serviciul Fiscal de Stat, pînă la 31 decembrie 2012, declaraţia cu privire la disponibilul de mijloace băneşti. În cazul în care suma declarată va fi mai mare de un milion de lei, persoana fizică este obligată să anexeze la declaraţie documentele care confirmă disponibilul sumei declarate.

(2) Formularul declaraţiei şi modul de declarare sînt aprobate de Ministerul Finanţelor.

(3) Sumele declarate conform alin.(1) se consideră neimpozabile şi se vor lua în considerare la determinarea venitului impozabil estimat în urma controlului fiscal, obţinut în perioada de după 1 ianuarie 2012. Pentru persoanele fizice care nu au depus declaraţia în conformitate cu alin.(1), mijloacele băneşti respective vor fi considerate ca fiind obţinute după 1 ianuarie 2012.

(3[1]) La declararea disponibilului de mijloace băneşti la situaţia din 1 ianuarie 2012 prin intermediul reprezentantului persoanei fizice cetăţean al Republicii Moldova, la declaraţie va fi anexat originalul documentului ce confirmă acest drept, autentificat în modul stabilit de legislaţia în vigoare.

(4) Drept documente care confirmă disponibilul sumei declarate, prevăzute la alin.(1), servesc:

a) extrasul din cont eliberat de instituţia financiară pe numele deţinătorului de mijloace băneşti;

b) copia contractului de împrumut şi/sau certificatul eliberat de persoana care a primit împrumutul.

(5) Documentele enumerate la alin.(4) vor conţine, în mod obligatoriu, date despre:

a) emitentul documentului (numele, prenumele, denumirea, codul fiscal, adresa juridică);

b) persoana fizică (numele, prenumele, codul fiscal);

c) suma de mijloace băneşti aflate în cont la situaţia de la 1 ianuarie 2012 sau la altă dată stabilită de lege, cu indicarea numărului contului – în cazul emiterii documentului de către instituţia financiară;

d) soldul de mijloace băneşti împrumutate la situaţia de la 1 ianuarie 2012 cu referire la documentul de primire a mijloacelor în casă sau la contul bancar şi la contractul de împrumut, dacă persoana care a primit împrumutul are obligaţia de a ţine contabilitatea – în cazul emiterii documentului de către împrumutător;

e) înregistrarea şi data emiterii documentului.

(6) Documentele eliberate de persoanele nerezidente sau de persoanele care nu deţin cetăţenia Republicii Moldova urmează a fi prezentate în original. La declaraţia privind disponibilul de mijloace băneşti va fi anexată copia originalului prezentat, cu traducere în limba de stat, autentificată notarial, cu excepţia documentelor întocmite în limba rusă sau în limba engleză.

(7) Persoanele fizice cetăţeni ai Republicii Moldova care, la data de 1 ianuarie 2012, dispuneau de mijloace băneşti în sumă mai mare de un milion de lei, total sau parţial în numerar, pot confirma disponibilul de numerar prin depunerea acestora în conturile bancare deschise în instituţiile financiare din ţară şi obţinerea extrasului din cont care confirmă suma existentă în cont la sfîrşitul zilei de 1 noiembrie 2012 sau de 28 decembrie 2012. Diferenţa dintre disponibilul în numerar la sfîrşitul zilei de 1 ianuarie 2012 şi soldul mijloacelor băneşti la sfîrşitul zilei de 1 noiembrie 2012 sau, după caz, de 28 decembrie 2012 va fi luată în considerare în cazul confirmării documentare a sumei cheltuite.

[Art.226[7] modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.226[7] modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.226[7] modificat prin Legea nr.281 din 07.12.2012, în vigoare 27.12.2012]
[Art.226[7] modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]

Articolul 226[8]. Metoda cheltuielilor

(1) Metoda cheltuielilor constă în compararea cheltuielilor individuale efectuate de către subiectul estimării cu veniturile declarate în perioada supusă verificării.

(2) Diferenţa pozitivă dintre cheltuielile individuale şi valorile elementelor expuse la art.226[6] alin.(4)–(6) constituie venit impozabil estimat.

(3) Diferenţa pozitivă dintre venitul impozabil estimat şi venitul declarat constituie venit impozabil nedeclarat.

[Art.226[8] modificat prin Legea nr.281 din 07.12.2012, în vigoare 27.12.2012]
[Art.226[8] modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]

Articolul 226[9]. Metoda fluxului mijloacelor băneşti

(1) Metoda fluxului mijloacelor băneşti constă în compararea intrărilor/ ieşirilor de sume în/din conturile bancare, precum şi a intrărilor/ieşirilor de sume în numerar, cu sursele de venit şi utilizarea acestora.

(2) Diferenţa pozitivă dintre, pe de o parte, intrările/ieşirile de mijloace băneşti în/din conturile bancare şi/sau intrările/ieşirile de sume în numerar şi, pe de altă parte, valorile elementelor expuse la art.226[6] alin.(4)–(6) constituie venit impozabil estimat.

(3) Diferenţa pozitivă dintre venitul impozabil estimat şi venitul declarat constituie venit impozabil nedeclarat.

[Art.226[9] modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]

Articolul 226[10]. Metoda proprietăţii

(1) Metoda proprietăţii permite stabilirea venitului impozabil estimat, analizînd creşterea şi, respectiv, descreşterea proprietăţii subiectului estimării.

(2) Creşterea sau descreşterea valorii proprietăţii procurate sau înstrăinate se determină prin compararea valorii proprietăţii la începutul perioadei cu cea de la sfîrşitul perioadei. În scopul aplicării prezentului capitol, rezultatele reevaluării valorii proprietăţii nu au impact asupra creşterii sau descreşterii valorii proprietăţii, dacă legea nu prevede altfel.

(3) Diferenţa pozitivă dintre, pe de o parte, creşterea sau descreşterea valorii proprietăţii şi, pe de altă parte, valorile elementelor expuse la art.226[6] alin.(4)–(6) constituie venit impozabil estimat. La stabilirea diferenţei se va ţine cont şi de normele care reglementează impozitarea creşterii de capital.

(4) Diferenţa pozitivă dintre venitul impozabil estimat şi venitul declarat constituie venit impozabil nedeclarat.

[Art.226[10] modificat prin Legea nr.281 din 07.12.2012, în vigoare 27.12.2012]
[Art.226[10] modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]

Articolul 226[11]. Surse indirecte de informaţii

(1) În scopul determinării venitului impozabil estimat, pot fi utilizate următoarele surse indirecte:

a) informaţii de la instituţii financiare (sucursale sau filiale ale acestora), persoane care desfăşoară activitate notarială, organe vamale, organe de drept, burse de valori şi/sau alte organe publice privind tranzacţiile şi operaţiunile efectuate de persoana fizică şi datele despre aceasta, precum şi privind tranzacţiile şi operaţiunile similare efectuate de către alte persoane fizice în condiţii similare;

b) informaţii deţinute de persoane fizice şi juridice referitoare la bunuri, lucrări, servicii şi mijloace băneşti comercializate şi/sau transmise cu titlu gratuit, referitoare la mijloacele băneşti sau bunurile materiale procurate şi/sau primite de persoana fizică supusă verificării;

c) informaţia disponibilă din sistemul informaţional al Serviciului Fiscal de Stat;

d) informaţia sau alte probe obţinute de Serviciul Fiscal de Stat prin utilizarea mijloacelor speciale, prin analize, măsurări, comparări, cercetări;

e) alte documente, informaţii, explicaţii şi/sau alte probe obţinute atît de la persoanele terţe, cît şi de la persoana fizică supusă verificării.

(2) În vederea executării prezentului capitol, persoanele fizice şi/sau juridice enumerate mai jos vor prezenta Serviciului Fiscal de Stat următoarele informaţii:

1) Agenţia Servicii Publice:

a) informaţia privind datele personale;

b) informaţia privind documentarea mijloacelor de transport, inclusiv a celor transmise de către proprietari în folosinţă cu titlu oneros sau gratuit.

2) instituţiile financiare – informaţia privind toate tipurile de conturi active pe parcursul unui an fiscal, inclusiv rulajele (mişcările) pe aceste conturi;

3) Poliţia de Frontieră – informaţia privind trecerea frontierei de stat a Republicii Moldova;

4) companiile turistice – informaţia privind serviciile turistice prestate;

5) companiile de asigurare – informaţia privind contractele de asigurare;

6) deţinătorii de registre ale deţinătorilor de valori mobiliare – informaţia privind tranzacţiile cu valori mobiliare efectuate în perioada anului fiscal;

7) Banca Naţională a Moldovei – informaţia despre persoanele cărora li s-a autorizat, conform legislaţiei valutare, deschiderea de conturi în străinătate, precum şi rapoartele privind conturile deschise în străinătate prezentate conform legislaţiei de titularii de conturi;

8) notarii şi alte persoane care desfăşoară activitate notarială:

a) informaţia privind contractele de vînzare-cumpărare, de schimb, de arendă a bunurilor imobiliare şi mobiliare;

b) informaţia privind contractele de împrumut şi de donaţii;

c) informaţia privind alte contracte aferente activelor de capital;

9) executorii judecătoreşti – informaţia privind realizarea drepturilor creditorilor recunoscute printr-un document executoriu prezentat spre executare;

10) birourile istoriilor de credit – informaţia privind subiecţii istoriilor de credit persoane fizice şi informaţiile privind obligaţiile debitoriale;

11) persoanele care desfăşoară activitate de întreprinzător, cu excepţia deţinătorilor de patente de întreprinzător şi a persoanelor fizice care practică activitate independentă – informaţia despre cheltuielile efectuate de către persoanele fizice la procurarea mijloacelor de transport;

12) persoanele care desfăşoară activitate de întreprinzător, cu excepţia deţinătorilor de patente de întreprinzător şi a persoanelor fizice care practică activitate independentă – informaţia privind împrumuturile contractate de la persoane fizice în perioada anului fiscal şi cele rambursate persoanelor fizice;

13) societăţile de plată – informaţia privind activităţile sau tranzacţiile realizate în numerar de către persoanele fizice pe parcursul unui an fiscal;

14) societăţile emitente de monedă electronică – informaţia privind activităţile sau tranzacţiile realizate în numerar de către persoanele fizice pe parcursul unui an fiscal;

15) furnizorii de servicii poştale care activează în conformitate cu Legea comunicaţiilor poştale nr.36/2016 şi care prestează servicii de plată în conformitate cu Legea nr.114/2012 cu privire la serviciile de plată şi moneda electronică – informaţia privind activităţile sau tranzacţiile prin sisteme de remitere de bani de către persoanele fizice pe parcursul unui an fiscal.

(3) Persoanele indicate la alin.(2) sînt obligate să prezinte informaţiile gratuit, în modul şi în termenele stabilite de Serviciul Fiscal de Stat.

(4) Modul de prezentare şi structura informaţiei se stabilesc de Serviciul Fiscal de Stat.

(5) Informaţiile vor conţine date despre:

a) intrările şi/sau ieşirile pe parcursul unui an fiscal de mijloace băneşti în/din fiecare cont bancar şi/sau în/din conturile bancare ale unei persoane fizice, dacă rulajul cumulativ debitor sau creditor al conturilor respective, în decursul unui an fiscal, depăşeşte 300 mii de lei;

b) serviciile turistice procurate de o persoană fizică pe parcursul unui an fiscal a căror valoare cumulativă depăşeşte suma de 100 mii lei;

c) primele de asigurare achitate de o persoană fizică pe parcursul unui an fiscal a căror valoare cumulativă depăşeşte suma de 100 mii lei;

d) tranzacţiile cu valori mobiliare efectuate pe parcursul unui an fisca a căror valoare cumulativă depăşeşte suma de 100 mii lei pentru o persoană fizică;

e) contractele autentificate notarial pe parcursul unui an fiscal a căror valoare cumulativă depăşeşte suma de 300 mii lei pe numele unei persoane fizice;

f) realizarea drepturilor creditorilor efectuate pe parcursul unui an fiscal, care cumulativ depăşesc suma de 300 mii lei pentru o persoană fizică;

g) realizarea istoriilor de credit cu valoarea cumulativă a obligaţiilor executate pe parcursul anului fiscal care depăşeşte suma de 100 mii de lei;

h) procurarea de către persoana fizică a autoturismelor a căror valoare depăşeşte cumulativ suma de 300 mii de lei;

i) contractarea/rambursarea împrumuturilor pe parcursul unui an fiscal, reflectate în contabilitatea întreprinderii, ce depăşesc cumulativ suma de 200 mii de lei;

j) operaţiuni menţionate la alin.(2) pct.13), 14) şi 15) efectuate pe parcursul unui an fiscal a căror valoare cumulativă depăşeşte suma de 100 mii de lei (sau echivalentul acesteia).

[Art.226[11] completat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.226[11] modificat prin Legea nr.80 din 05.05.2017, în vigoare 26.05.2017]
[Art.226[11] modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.226[11] modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.226[11] modificat prin Legea nr.281 din 07.12.2012, în vigoare 27.12.2012]
[Art.226[11] modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]

Articolul 226[12]. Etapele aplicării metodelor indirecte de estimare

Procedura de verificare a persoanei fizice cu aplicarea metodelor indirecte de estimare se va efectua în următoarele etape:

a) analiza şi selectarea persoanelor fizice care urmează a fi supuse verificării;

b) verificarea fiscală prealabilă a persoanei fizice;

c) controlul fiscal.

Articolul 226[13]. Analiza şi selectarea persoanelor fizice care urmează a fi supuse verificării

(1) În procesul analizei şi selectării persoanelor fizice care urmează a fi supuse verificării, Serviciul Fiscal de Stat întreprinde următoarele acţiuni:

a) aplică metodele de analiză a riscurilor în scopul stabilirii domeniilor cu cel mai înalt nivel al riscurilor;

b) selectează persoanele fizice care vor fi supuse verificării fiscale prealabile.

(2) Analiza de risc reprezintă activitatea efectuată de către Serviciul Fiscal de Stat pentru a identifica riscurile de nedeclarare a venitului impozabil de către persoanele fizice, în vederea selectării acestora pentru verificarea prealabilă.

(3) Pentru selectarea persoanelor fizice care vor fi supuse verificării fiscale prealabile, Serviciul Fiscal de Stat procedează la identificarea, evaluarea şi gestionarea riscurilor de nedeclarare a veniturilor impozabile ale persoanelor fizice.

(4) Activitatea de identificare a riscurilor constă în efectuarea următoarelor operaţiuni:

a) stabilirea surselor de informaţii;

b) culegerea informaţiilor deţinute de alte persoane;

c) formalizarea informaţiei în structura necesară analizei;

d) stabilirea indicatorilor fiscali şi patrimoniali pentru definirea caracteristicilor persoanelor fizice cu potenţial risc de nedeclarare a venitului impozabil.

(5) Stabilirea surselor de informaţii se realizează prin evaluarea informaţiei deţinute de Serviciul Fiscal de Stat cu privire la persoanele fizice şi prin stabilirea necesarului de informaţii care trebuie obţinute pentru identificarea diferenţelor dintre situaţia fiscală şi veniturile declarate Serviciului Fiscal de Stat.

(6) Culegerea informaţiilor deţinute de persoanele juridice şi/sau fizice se realizează prin oricare dintre următoarele modalităţi:

a) accesul la bazele de date pe baza protocoalelor sau acordurilor de colaborare şi schimb de informaţii încheiate, în condiţiile legii, între Serviciul Fiscal de Stat şi persoanele deţinătoare;

b) solicitarea informaţiei necesare în baza unei cereri adresate de Serviciul Fiscal de Stat persoanei deţinătoare;

c) obţinerea informaţiilor de către Serviciul Fiscal de Stat din surse deschise accesului public.

(7) Formalizarea informaţiei în structura necesară analizei se efectuează asupra:

a) grupurilor masive de informaţii, existente în bazele de date proprii ale Serviciului Fiscal de Stat sau descărcate din bazele de date ale altor persoane la care Serviciul Fiscal de Stat are acces;

b) informaţiilor individuale obţinute din oricare surse prevăzute la alin.(6).

(8) În scopul definirii caracteristicilor persoanelor fizice cu potenţial risc de nedeclarare a veniturilor impozabile, se vor avea în vedere, în principal, următorii indicatori fiscali şi patrimoniali privind persoanele fizice:

a) veniturile declarate de persoana fizică şi de plătitorii de venit;

b) creşterea/descreşterea proprietăţii persoanei fizice;

c) cheltuielile individuale efectuate;

d) fluxurile mijloacelor băneşti.

(9) Informaţiile utilizate pentru indicatorii prevăzuţi la alin.(8) sînt cele obţinute din surse directe şi indirecte.

(10) Activitatea de evaluare a riscurilor pe care persoanele fizice le prezintă din punct de vedere fiscal se realizează prin:

a) compararea veniturilor declarate de persoana fizică şi de plătitorii de venit cu fluxurile mijloacelor băneşti, precum şi cu valoarea creşterii/descreşterii valorii proprietăţii şi a cheltuielilor individuale efectuate;

b) evaluarea riscului de nedeclarare, care reprezintă diferenţa dintre, pe de o parte, veniturile declarate de persoana fizică sau de plătitorii de venit şi, pe de altă parte, situaţia fiscală;

c) stabilirea diferenţei semnificative dintre veniturile impozabile estimate şi veniturile impozabile declarate de persoana fizică sau de plătitorii de venit.

(11) Diferenţa este semnificativă dacă între veniturile impozabile estimate calculate în baza situaţiei fiscale şi veniturile impozabile declarate de persoana fizică sau de plătitorii de venit este o diferenţă mai mare de 300 mii lei. Diferenţa stabilită în sumă de pînă la 300 mii lei inclusiv se va considera risc minim acceptat.

(12) Dacă constată o diferenţă semnificativă între, pe de o parte, veniturile impozabile declarate de persoana fizică sau de plătitorii de venit şi, pe de altă parte, veniturile impozabile estimate, Serviciul Fiscal de Stat va iniţia verificarea prealabilă.

(13) Selectarea persoanelor fizice ce urmează a fi supuse verificării fiscale prealabile se face din lista celor care depăşesc 300 mii lei, în funcţie de nivelul diferenţei semnificative (nivelul de risc).

(14) Activitatea de gestionare a riscurilor de nedeclarare se realizează prin:

a) întocmirea listei persoanelor care depăşesc riscul minim acceptat;

b) elaborarea propunerilor pentru efectuarea verificării fiscale prealabile, avînd în vedere valoarea riscului de nedeclarare, începînd cu cea mai mare valoare negativă, cu respectarea valorii riscului minim acceptat. Dacă, din informaţiile deţinute, Serviciul Fiscal de Stat identifică existenţa în lista prevăzută la lit.a) a unor persoane care au calitatea de soţ/soţie, rudă sau afin pînă la gradul al III-lea inclusiv, elaborarea propunerilor se face concomitent pentru toate aceste persoane;

c) actualizarea datelor şi informaţiilor obţinute la etapa de analiză şi selectare a persoanelor fizice cu cele ce se constată în cadrul verificărilor fiscale prealabile.

[Art.226[13] modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]

[Art.226[13] modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]

Articolul 226[14]. Verificarea fiscală prealabilă

(1) Verificarea fiscală prealabilă constă în reconstituirea situaţiei fiscale prealabile a persoanei fizice supuse verificării şi compararea venitului impozabil estimat ce decurge din situaţia fiscală constatată cu venitul impozabil declarat de aceasta. Verificarea fiscală prealabilă se efectuează la sediul Serviciului Fiscal de Stat în baza informaţiilor deţinute de acesta.

(2) La reconstituirea situaţiei fiscale prealabile, Serviciul Fiscal de Stat:

a) acumulează documente, informaţii, explicaţii şi/sau alte probe din toate sursele indirecte disponibile;

b) cercetează minuţios datele şi probele obţinute;

c) constată situaţia fiscală prealabilă.

(3) Activitatea de verificare fiscală prealabilă se desfăşoară cu înştiinţarea persoanei fizice.

(4) Prin verificarea prealabilă se stabileşte:

a) mărimea diferenţei dintre venitul impozabil estimat, determinat din situaţia fiscală prealabilă constatată şi venitul impozabil declarat de persoana fizică;

b) necesitatea efectuării controlului fiscal sau încetării procedurii de determinare a venitului impozabil estimat.

(5) Rezultatele verificării fiscale prealabile se consemnează într-un raport de verificare fiscală prealabilă.

(6) Raportul de verificare fiscală prealabilă va conţine toate constatările stabilite de Serviciul Fiscal de Stat pe perioada desfăşurării verificării, precum şi propunerea de iniţiere a controlului fiscal sau de încetare a procedurii de verificare. După examinarea raportului de verificare fiscală prealabilă, conducătorul Serviciului Fiscal de Stat emite decizia privind iniţierea controlului fiscal sau privind încetarea procedurii de determinare a venitului impozabil estimat.

(7) Decizia privind iniţierea controlului fiscal va conţine lista persoanelor propuse pentru control, ţinînd cont de valoarea descrescîndă a diferenţei dintre venitul impozabil estimat şi cel declarat şi de capacitatea de a efectua un număr de controale. Conducătorul Serviciului Fiscal de Stat este în drept să modifice lista persoanelor propuse pentru control în cazul apariţiei unor informaţii suplimentare.

(8) Durata verificării fiscale prealabile nu va depăşi 45 de zile de la data înştiinţării privind iniţierea verificării prealabile. În cazul necesităţii obţinerii de la terţi a unor documente, informaţii, explicaţii şi/sau probe suplimentare, termenul de 45 de zile se suspendă de la momentul solicitării de la terţi a unor documente, informaţii, explicaţii şi/sau probe suplimentare. După încetarea condiţiilor care au generat suspendarea, verificarea fiscală prealabilă va fi reluată.

(9) Raportul de verificare fiscală prealabilă nu este act administrativ.

[Art.226[14] modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]

[Art.226[14] completat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.226[14] modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]

Articolul 226[15]. Controlul fiscal

(1) În baza deciziei de iniţiere a controlului fiscal, Serviciul Fiscal de Stat citează persoana fizică supusă verificării pentru a o înştiinţa despre iniţierea controlului fiscal. Citaţia se va emite în conformitate cu prevederile art.226 alin.(1)–(3).

(2) Persoana citată este obligată să prezinte, pînă la iniţierea controlului fiscal, declaraţia cu privire la proprietate conform formularului şi modului stabilit de Ministerul Finanţelor.

(3) La data prezentării persoanei fizice citate, Serviciul Fiscal de Stat o va anunţa despre rezultatele verificării fiscale prealabile şi despre iniţierea controlului fiscal. În final se va întocmi un proces-verbal de înştiinţare, în care se va menţiona:

a) temeiul iniţierii controlului fiscal;

b) data efectuării controlului fiscal;

c) perioada ce urmează a fi supusă verificării;

d) posibilitatea de a solicita amînarea datei începerii controlului fiscal;

e) dreptul persoanei fizice de a fi reprezentată conform prevederilor art.244;

f) materialele anexate la procesul-verbal;

f[1]) obligaţia de a prezenta toate probele relevante pentru obiectul controlului fiscal pînă la iniţierea controlului fiscal sau pînă la finalizarea controlului fiscal;

g) alte date relevante.

(4) La procesul-verbal de înştiinţare se anexează:

a) extrasul din raportul de verificare fiscală prealabilă ce conţine concluziile verificării care au stat la baza luării deciziei de iniţiere a controlului fiscal;

b) carta contribuabilului.

(5) Procesul-verbal de înştiinţare se contrasemnează de ambele părţi, un exemplar al căruia, cu anexe, se înmînează persoanei fizice.

(6) Controlul fiscal se va iniţia nu mai devreme de 15 zile de la data înmînării procesului-verbal de înştiinţare, cu prezentarea deciziei privind iniţierea controlului fiscal.

(7) Amînarea datei de iniţiere a controlului fiscal se poate face o singură dată, la solicitarea scrisă a persoanei supuse verificării, pentru motive justificate. În solicitare persoana fizică prezintă motivele pentru care solicită amînarea şi, după caz, documentele justificative în susţinerea acestora.

(8) Cererea de amînare se examinează în termen de 5 zile de la data înregistrării acesteia. Decizia luată se comunică persoanei fizice în mod oficial. În cazul în care cererea a fost soluţionată pozitiv, în decizie se indică data la care a fost reprogramată iniţierea controlului fiscal.

(9) Controlul fiscal se efectuează la sediul Serviciului Fiscal de Stat cu respectarea prevederilor art.145 alin.(2)–(6).

(10) La data iniţierii controlului fiscal, persoana fizică va prezenta Serviciului Fiscal de Stat toate documentele, informaţiile şi/sau alte probe disponibile şi/sau explicaţiile necesare ce vizează obiectul controlului fiscal.

(11) Durata efectuării controlului fiscal este stabilită de Serviciul Fiscal de Stat şi nu poate depăşi 3 luni de la data iniţierii verificării prealabile. Persoana verificată poate solicita prelungirea termenului de control cu 45 de zile.

(12) Controlul fiscal poate fi sistat la apariţia uneia din următoarele condiţii ce ţin de obiectul controlului:

a) necesitatea obţinerii de la terţi a unor documente, informaţii, explicaţii şi/sau probe suplimentare;

b) solicitarea efectuării expertizei;

c) solicitarea de la persoana fizică supusă verificării a unor documente, informaţii, explicaţii şi/sau probe suplimentare;

d) solicitarea scrisă a persoanei fizice ca urmare a apariţiei unei situaţii obiective, confirmate de Serviciul Fiscal de Stat, care duce la imposibilitatea continuării controlului fiscal.

Pe perioada unui control fiscal, persoana fizică poate solicita sistarea acestuia doar o singură dată.

(13) Data de la care se sistează controlul fiscal se comunică în scris persoanei fizice prin decizia de sistare. După încetarea condiţiilor care au generat sistarea, controlul fiscal va fi reluat, data acestuia fiind comunicată persoanei fizice prin citaţie cu cel puţin 3 zile lucrătoare înainte de data reluării.

(14) Perioada sistării controlului fiscal nu se include în durata efectuării controlului, ultima fiind calculată din ziua iniţierii lui pînă la ziua semnării actului de control fiscal.

(15) În cazul în care Serviciul Fiscal de Stat apreciază că sînt necesare noi documente, informaţii, explicaţii şi/sau alte probe relevante pentru control, le poate solicita de la persoana fizică supusă controlului. În acest caz, Serviciul Fiscal de Stat va sista, conform prevederilor alin.(12), efectuarea controlului fiscal şi va stabili, de comun acord cu persoana verificată, un termen rezonabil, care nu poate fi mai mic de 10 zile şi nu poate depăşi 45 de zile calendaristice, pentru prezentarea documentelor, informaţiilor, explicaţiilor şi/sau altor probe solicitate. În cazul în care se atestă unele circumstanţe ce împiedică persoana fizică să se încadreze în termenul respectiv, la decizia Serviciului Fiscal de Stat acesta poate fi prelungit.

(15^1) Pe parcursul desfăşurării controlului, Serviciul Fiscal de Stat poate solicita instituţiilor şi autorităţilor publice implicate, persoanelor fizice sau juridice documentele şi informaţiile necesare pentru exercitarea atribuţiilor sale de control.

(15^2) La solicitarea motivată a Serviciului Fiscal de Stat, conducătorii instituţiilor, autorităţilor publice, persoanelor juridice, precum şi persoanele fizice au obligaţia să prezinte acestuia, în cel mult 15 zile lucrătoare, pe suport de hîrtie sau în format electronic, datele, informaţiile, înscrisurile şi documentele care ar putea conduce la soluţionarea cauzei.

(15^3) Documentele, informaţiile, explicaţiile şi/sau alte probe relevante pentru control sînt cele necesare stabilirii situaţiei fiscale a persoanei fizice după cum urmează:

a) situaţia cheltuielilor individuale;

b) situaţia bunurilor imobile şi mobile deţinute, intrările şi ieşirile de patrimoniu în cursul perioadei verificate;

c) situaţia valorilor mobiliare şi a cotelor de participare în societăţi comerciale sau alte entităţi;

d) bunuri aparţinînd unor persoane fizice sau juridice puse la dispoziţia persoanei fizice;

e) împrumuturi, credite acordate şi/sau contractate;

f) tranzacţii cu metale preţioase, obiecte de artă şi alte bunuri de valoare;

g) donaţii, sponsorizări şi/sau succesiuni;

h) alte precizări necesare stabilirii situaţiei fiscale.

(16) Pe parcursul efectuării controlului fiscal, persoana fizică are dreptul să colaboreze cu Serviciul Fiscal de Stat prin prezentarea suplimentară a oricăror documente, informaţii, explicaţii şi/sau altor probe relevante pentru stabilirea situaţiei fiscale. La prezentarea acestora, Serviciul Fiscal de Stat va întocmi un proces-verbal semnat de ambele părţi.

(17) Cu acordul persoanei fizice supuse verificării, Serviciul Fiscal de Stat este în drept să efectueze controlul fiscal suplimentar la domiciliul acesteia. În caz de refuz, Serviciul Fiscal de Stat va întocmi un act de control fiscal, în baza căruia va înainta o acţiune în instanţa de judecată. După ce instanţa de judecată emite o hotărîre în favoarea Serviciului Fiscal de Stat, acesta, însoţit de colaboratorul poliţiei, va efectua controlul fiscal faptic la domiciliul persoanei fizice supuse verificării.

(18) Toate documentele, informaţiile, explicaţiile şi/sau alte probe cunoscute de Serviciul Fiscal de Stat ce ţin de obiectul controlului vor fi luate în considerare la stabilirea situaţiei fiscale a persoanei fizice.

(19) La finalizarea controlului fiscal, Serviciul Fiscal de Stat prezintă persoanei fizice constatările şi consecinţele fiscale cu întocmirea unui act de control fiscal, în conformitate cu prevederile art.216 alin.(5), (6) şi (8), în care se vor menţiona constatările stabilite.

(20) La actul de control fiscal se anexează materialele ce au stat la baza rezultatelor stabilite.

(21) Examinarea cazurilor de încălcare fiscală şi contestarea deciziei pronunţate se vor efectua în condiţiile generale stabilite de prezentul cod.

(22) Dacă documentele, informaţiile, explicaţiile şi/sau alte probe prezentate de persoana fizică sînt incorecte, incomplete, false, dacă persoana fizică refuză să prezinte documentele sau, prin orice alte acţiuni, împiedică efectuarea controlului fiscal, inclusiv prin neprezentarea neîntemeiată la controlul fiscal, Serviciul Fiscal de Stat va determina valoarea estimată a obiectului impozabil în baza probelor reale acumulate şi va adopta decizia corespunzătoare.

(23) Dacă persoana fizică supusă verificării va fi de acord, la orice etapă, cu obligaţiile fiscale estimate şi le va achita, controlul fiscal nu va fi iniţiat sau, în cazul în care a fost iniţiat, va fi finisat prin emiterea deciziei corespunzătoare, fără aplicarea amenzilor fiscale.

(24) Controlul fiscal repetat se efectuează în conformitate cu prezentul cod.

(25) În cazul în care în procesul controlului fiscal se vor constata cheltuieli sau venituri comune ale persoanei supuse controlului cu alte persoane, Serviciul Fiscal de Stat este în drept să iniţieze procedura de aplicare a metodelor indirecte de estimare a obligaţiei fiscale.

[Art.226[15] completat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.226[15] modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]
[Cap.11[1] (art.226[1]-226[15]) introdus prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 226[16]. Mecanismul de declarare şi de asigurare a confidenţialităţii

(1) Declaraţiile privind disponibilul de mijloace băneşti la 1 ianuarie 2012 se depun, pe suport de hîrtie, la Serviciul Fiscal de Stat după locul domiciliului sau reşedinţei de către persoanele care au această obligaţie conform art.226[7]. În cazul în care persoana fizică nu dispune de domiciliu sau reşedinţă, declaraţia se prezintă la subdiviziunea Serviciului Fiscal de Stat în a cărei rază de activitate se deserveşte agentul economic care a constituit ultimul loc de muncă al persoanei fizice. Persoanele fizice cu domiciliul sau reşedinţa în unităţile administrativ-teritoriale care nu au relaţii fiscale cu sistemul bugetar al Republicii Moldova prezintă declaraţia la subdiviziunea Serviciului Fiscal de Stat corespunzătoare razei de deservire stabilite potrivit art.132 alin.(5).

(2) Declaraţiile cu privire la proprietate se depun, pe suport de hîrtie, la Serviciul Fiscal de Stat de către persoanele care au această obligaţie conform art.226[15] alin.(2).

(3) Serviciul Fiscal de Stat desemnează prin ordin funcţionarii fiscali, inclusiv pe cei din subdiviziunile sale, responsabili de recepţionarea declaraţiilor privind disponibilul de mijloace băneşti la 1 ianuarie 2012 şi a declaraţiilor cu privire la proprietate, încheind cu aceştia contracte de asigurare a confidenţialităţii.

(4) Declaraţiile se depun la persoanele responsabile de recepţionarea lor în termenul stabilit la art.226^{7} alin.(1) şi la art.226^{15} alin.(2).

(5) Persoanele responsabile de recepţionarea declaraţiilor au următoarele atribuţii:

a) primesc şi verifică respectarea condiţiilor de formă ale declaraţiilor, stabilite în modul prevăzut de prezentul cod;

b) în cazul în care depistează greşeli în declaraţia completată, recomandă declarantului să le rectifice;

c) înregistrează declaraţiile în Registrul declaraţiilor privind disponibilul de mijloace băneşti la 1 ianuarie 2012 şi în Registrul declaraţiilor cu privire la proprietate, ale căror modele sînt aprobate de Serviciul Fiscal de Stat;

d) eliberează imediat persoanei care a depus declaraţia o recipisă de primire, al cărei model este aprobat de Serviciul Fiscal de Stat;

e) la cerere, pun gratuit la dispoziţia persoanei fizice formularele declaraţiilor;

f) acordă consultanţă referitoare la completarea corectă şi prezentarea în termen a declaraţiei;

g) la solicitarea declarantului, acordă consultanţă referitoare la aplicarea prevederilor legale privind metodele indirecte de estimare a venitului impozabil al persoanelor fizice.

(6) În exercitarea atribuţiilor prevăzute la alin.(5), persoanele responsabile de recepţionarea declaraţiilor se subordonează direct conducerii Serviciului Fiscal de Stat, care răspunde de desfăşurarea în bune condiţii a activităţii acestora.

(7) După verificarea declaraţiilor şi anexelor la ele şi înregistrarea lor în registrul respectiv, persoanele responsabile de recepţionarea declaraţiilor le îndosariază într-un dosar confidenţial, care se păstrează într-un seif metalic.

(8) Pînă la 15 ianuarie 2013, dosarele care conţin declaraţiile privind disponibilul de mijloace băneşti la 1 ianuarie 2012, cu anexele la ele, şi lista documentelor cuprinse în ele se şnuruiesc, se sigilează şi se transmit Serviciului Fiscal de Stat de către subdiviziunile sale. Dosarele menţionate se transmit, printr-un act de primire-predare, persoanei desemnate prin ordin al conducerii Serviciului Fiscal de Stat.

(9) Declaraţiile privind proprietatea se păstrează în dosarul confidenţial al fiecărui contribuabil în privinţa căruia s-a iniţiat procedura de control.

(10) Modul de păstrare a dosarelor cu declaraţii şi a dosarelor contribuabililor în privinţa cărora s-a iniţiat procedura de control este stabilit de Serviciul Fiscal de Stat.

(11) Orice informaţie primită de Serviciul Fiscal de Stat este tratată ca secret fiscal şi, prin derogare de la art.131 alin.(5), este prezentată doar organelor de urmărire penală şi instanţelor judecătoreşti în scopul examinării cazurilor de evaziune fiscală. Autorităţile menţionate vor utiliza informaţia numai în acest scop. Serviciul Fiscal de Stat poate dezvălui informaţia în procedurile judecătoreşti publice sau în baza hotărîrilor judiciare pe problemele legate de utilizarea metodelor indirecte de estimare a veniturilor persoanelor fizice. Rezultatele controalelor fiscale pot fi date publicităţii doar după expirarea tuturor căilor de atac.

(11^{1}) Prin derogare de la alin.(11) se permite eliberarea copiei de pe declaraţia privind disponibilul de mijloace băneşti la situaţia din 1 ianuarie 2012, depusă conform prevederilor art.226^{7} alin.(1), la solicitarea scrisă a persoanei fizice care a prezentat declaraţia dată. Solicitarea privind eliberarea copiei va fi examinată în termen de 15 zile calendaristice de la data înregistrării acesteia. Copia declaraţiei va fi înmînată persoanei fizice numai după semnarea de către contribuabil a declaraţiei de asumare a responsabilităţii privind confidenţialitatea informaţiei recepţionate.

(12) Funcţionarii fiscali cărora le-au devenit cunoscute date şi informaţii care constituie secret fiscal sînt obligaţi să nu divulge aceste informaţii decît în condiţiile alin.(11), atît în perioada exercitării atribuţiilor, cît şi după demisionare. Nerespectarea prevederilor alin.(11) atrage răspundere conform legislaţiei.

(13) Indicarea în declaraţiile privind disponibilul de mijloace băneşti şi cu privire la proprietate a datelor inexacte sau incomplete, în mărimi mai mari decît riscul minim acceptat, atrage răspundere conform legislaţiei.

[Art.226[16] modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.226[16] modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.226[16] modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.226[16] introdus prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]

Capitolul 12
ASIGURAREA STINGERII OBLIGAŢIEI FISCALE

Articolul 227. Măsurile de asigurare a stingerii obligaţiei fiscale

(1) Stingerea obligaţiilor fiscale se asigură prin aplicarea de către Serviciul Fiscal de Stat sau alt organ abilitat majorării de întîrziere (penalităţii) la impozite şi taxe, prin suspendarea operaţiunilor la conturile bancare, cu excepţia celor de la conturile de credit şi provizorii (de acumulare a mijloacelor financiare pentru formarea sau majorarea capitalului social), prin sechestrarea bunurilor şi prin alte măsuri prevăzute de prezentul titlu şi de actele normative adoptate în conformitate cu acesta.

(2) Stingerea obligaţiei fiscale poate fi garantată prin gaj legal şi convenţional, în conformitate cu legislaţia cu privire la gaj.

(3) În cazul trecerii frontierei vamale şi/sau al plasării mărfurilor în regim vamal, se aplică măsuri de asigurare a stingerii obligaţiilor fiscale în conformitate cu legislaţia vamală.

[Art.227 completat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 227[1]. Stingerea obligaţiilor fiscale în cazul lichidării agentului economic

(1) Obligaţiile fiscale ale agentului economic aflat în proces de lichidare, restante după lichidarea activelor, se sting de către asociaţi/acţionari/membri/ fondatori în limita răspunderii patrimoniale stabilite de legislaţie.

(2) Achitarea datoriilor faţă de bugetul public naţional de către agentul economic aflat în proces de lichidare se efectuează în ordinea de executare a creanţelor stabilită la art.36 din Legea nr.845/1992 cu privire la antreprenoriat şi întreprinderi.

(3) Suma plătită în plus, apărută ca rezultat al achitării de către contribuabil a obligaţiilor fiscale, urmează a fi îndreptată la stingerea obligaţiilor fiscale prin compensare conform art.175 din prezentul cod. Dacă contribuabilul nu are restanţe faţă de bugetul public naţional, suma plătită în plus se restituie contribuabilului conform art.176 din prezentul cod.

[Art.227[1] introdus prin Legea nr.104 din 09.06.2017, în vigoare 07.07.2017]

Articolul 228. Majorarea de întîrziere (penalitatea)

(1) Majorarea de întîrziere (penalitatea) este o sumă calculată în funcţie de cuantumul impozitului, taxei şi de timpul scurs din ziua în care acestea trebuiau plătite, indiferent de faptul dacă au fost sau nu calculate la timp. Aplicarea de către Serviciul Fiscal de Stat sau alt organ abilitat majorării de întîrziere este obligatorie, independent de forma de constrîngere. Majorarea de întîrziere reprezintă o parte din obligaţia fiscală şi se percepe în modul stabilit pentru impunerea fiscală.

(2) Pentru neplata impozitului, taxei în termenul şi în bugetul stabilite conform legislaţiei fiscale se plăteşte o majorare de întîrziere, determinată în conformitate cu alin.(3) pentru fiecare zi de întîrziere a plăţii lor, pentru perioada care începe după scadenţa impozitului, taxei şi care se încheie în ziua plăţii lor efective inclusiv.

(2[1]) În cazul în care contribuabilul descoperă că darea de seamă fiscală prezentată anterior conţine greşeli sau omisiuni şi prezintă darea de seamă corectată, precum şi în cazul în care contribuabilul nu are obligaţia prezentării dării de seamă, dar descoperă că au fost efectuate greşit calculul şi plata impozitelor şi taxelor, iar în urma acestora apar obligaţii fiscale suplimentare, se aplică majorarea de întîrziere (penalitatea) în conformitate cu prezentul articol, dar nu mai mult decît obligaţia fiscală corespunzătoare.

(3) Cuantumul majorării de întîrziere se determină anual în funcţie de rata de bază (rotunjită pînă la următorul procent întreg), stabilită de Banca Naţională a Moldovei în luna noiembrie a anului precedent anului fiscal de gestiune, aplicată la operaţiunile de politică monetară pe termen scurt, majorată cu 5 puncte, împărţită la numărul de zile ale anului şi aproximată conform regulilor matematice pînă la 4 semne după virgulă.

(4) Pentru neplata în termen a impozitului şi a taxei înscrise de organul cu atribuţii de administrare fiscală în contul personal al contribuabilului, majorarea de întîrziere (penalitatea) se calculează fără a fi emisă vreo decizie. Procedura şi periodicitatea calculării (aplicării) majorării de întîrziere (penalităţii) şi reflectării ei în contul personal al contribuabilului se stabilesc de conducerea organului cu atribuţii de administrare fiscală respectiv, iar pentru impozitele administrate de serviciile de colectare a impozitelor şi taxelor locale – de către autorităţile reprezentative ale administraţiei publice locale. În cazurile reflectării periodice a majorării de întîrziere (penalităţii) în contul personal al contribuabilului, se permite de a nu reflecta suma ei calculată pentru fiecare impozit şi taxă în parte în mărime mai mică de 10 lei.

(5) La cererea contribuabililor, în cazul prezentării documentelor confirmative, organele cu atribuţii de administrare fiscală nu vor aplica (nu vor calcula) majorări de întîrziere (penalităţi):

a) contribuabililor care au depus documentele pentru transferul, de pe un cont pe altul, al sumelor plătite în cadrul unui buget – pentru perioada de la data achitării şi pînă la data transferului efectiv, în limitele sumei achitate;

a[1]) contribuabililor care au depus documentele pentru transferul sumelor plătite din contul unui buget (bugetul de stat, bugetul local, bugetul asigurărilor sociale de stat şi fondurile obligatorii de asistenţă medicală) la contul altui buget (bugetul de stat, bugetul local, bugetul asigurărilor sociale de stat şi fondurile obligatorii de asistenţă medicală) – pentru perioada de la data intrării documentelor la organul respectiv şi pînă la data transferului efectiv;

a[2]) contribuabililor care au depus cerere pentru compensarea datoriilor faţă de buget din contul restituirii T.V.A. sau accizelor – pentru perioada de la data adoptării deciziei şi pînă la data transferului efectiv;

b) contribuabililor care efectuează cheltuieli compensate de la buget prin finanţare directă ori care furnizează mărfuri, execută lucrări şi/sau prestează servicii instituţiilor finanţate de la buget, în limitele alocaţiilor aprobate pentru aceste scopuri, – pe perioada existenţei datoriei faţă de contribuabil la obligaţiile fiscale care nu vor depăşi cuantumul acestei datorii.

(6) Pentru obligaţiile fiscale luate la evidenţă specială conform art.206, nu se calculează majorare de întîrziere (penalitate). Majorarea de întîrziere (penalitatea) se restabileşte în conturile contribuabilului odată cu parvenirea circumstanţelor indicate la art.186 alin.(5).

(7) În cazurile în care termenul de stingere a obligaţiei fiscale coincide cu data încasării sumelor în numerar de către instituţia financiară (sucursala sau filiala acesteia) în contul stingerii

obligaţiei fiscale indicate, nu se aplică (nu se calculează) majorare de întîrziere (penalitate) pentru perioada de timp stabilită la art.171 alin.(6).

[Alin.(8) art.228 abrogat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

(9) Contribuabilii pentru care, potrivit alin.(5) lit.b), nu se aplică (nu se calculează) majorări de întîrziere (penalităţi) nu vor calcula penalităţi instituţiilor publice finanţate de la buget pentru neefectuarea în termen a plăţilor pentru mărfuri şi servicii în limitele bugetelor aprobate.

(10) Pentru sumele impozitelor şi taxelor solicitate de către contribuabil spre restituire şi restituite în mărimi mai mari decît suma calculată în condiţiile legii, se calculează majorare de întîrziere (penalitate) pentru suma restituită în plus pentru perioada care începe cu data restituirii efective la contul bancar al agentului economic, sau în contul stingerii datoriilor acestuia ori ale creditorilor lui faţă de bugetul public naţional şi pînă la data recuperării acestora.

[Art.228 completat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.228 completat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.228 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.228 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.228 completat prin Legea nr.144-XVI din 27.06.2008, în vigoare 01.01.2009]
[Art.228 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

Articolul 229. Suspendarea operaţiunilor la conturile bancare

(1) Suspendarea operaţiunilor la conturile bancare, cu excepţia celor de împrumut, a conturilor bancare deschise conform prevederilor acordurilor de împrumut încheiate între Republica Moldova şi donatorii externi şi a conturilor bancare provizorii (de acumulare a mijloacelor financiare pentru formarea sau majorarea capitalului social), precum şi celor ale persoanelor fizice care nu sînt subiecţi ai activităţii de întreprinzător (în cazul executorilor judecătoreşti – numai conturile speciale), conturile de acumulare deschise conform legislaţiei insolvabilităţii, este o măsură prin care Serviciul Fiscal de Stat limitează dreptul contribuabilului de a folosi mijloacele băneşti care se află şi/sau se vor depune la conturile lui bancare şi de a folosi noile conturi, deschise în aceeaşi sau în o altă instituţie financiară (sucursală sau filială acesteia).

(1^1) Suspendarea operaţiunilor la conturile bancare deţinute de către notari, avocaţi, administratori autorizaţi şi mediatori se efectuează conform prevederilor prezentului articol.

(2) Dispoziţia privind suspendarea operaţiunilor la conturile bancare ale contribuabilului poate fi emisă în cazul comiterii oricărei încălcări din cele prevăzute la art.253 alin.(1), la art.255, la art.260 alin.(1), la art.263 alin.(1) şi (2), precum şi în cazurile nestingerii, în termenul stabilit, a obligaţiei fiscale şi urmăririi sumei debitoare a contribuabilului restanţier.

(2^1) Dispoziţia privind suspendarea operaţiunilor la conturile bancare ale contribuabilului, emisă pentru încasarea mijloacelor băneşti în contul stingerii obligaţiei fiscale, nu împiedică executarea ordinelor incaso sau a documentelor executorii emise de către executorul judecătoresc. În acest sens, Serviciul Fiscal de Stat se va alătura procedurii de executare conform art.92 din Codul de executare prin emiterea ordinelor incaso aferente dispoziţiilor de suspendare respective.

(2^2) După eliberarea sumelor realizate în faza de executare, executorul judecătoresc va prezenta, în termen de 3 zile, informaţii cu privire la sumele distribuite creditorilor în modul stabilit de Codul de executare. În cazul neexecutării prescripţiilor menţionate, precum şi în cazul nedistribuirii sumelor conform categoriilor de creanţe prevăzute la art.145 din Codul de executare, în partea ce ţine de obligaţia fiscală aferentă bugetului, faţă de executorul judecătoresc responsabil se va aplica, în baza deciziei Serviciului Fiscal de Stat, o sancţiune prevăzută la art.253 alin.(4^1)

din prezentul cod cu obligarea executorului judecătoresc, în cazul în care nu a distribuit sau a distribuit incorect sumele băneşti, să le transfere în termen de 3 zile la bugetul respectiv.

(3) Dispoziţia privind suspendarea operaţiunilor la conturile bancare ale contribuabilului se emite de către conducerea Serviciului Fiscal de Stat pe un formular tipizat, aprobat de Serviciul Fiscal de Stat, şi are valoare de document executoriu.

(4) Serviciul Fiscal de Stat remite atît instituţiei financiare (sucursalei sau filialei acesteia) în care contribuabilul are conturi bancare, cît şi acestuia dispoziţia privind suspendarea operaţiunilor la conturile lui bancare.

(5) Instituţia financiară (sucursala sau filiala acesteia) execută necondiţionat dispoziţia privind suspendarea operaţiunilor la conturile bancare ale contribuabilului imediat după ce o primeşte, permiţînd trecerea la scăderi:

a) a oricăror sume în contul bugetului;

b) în contul creditorilor gajişti a sumelor băneşti încasate de la exercitarea dreptului de gaj;

c) a sumelor transferate de la contul de împrumut al întreprinderii în scopurile pentru care a fost acordat împrumutul;

d) a comisioanelor instituţiei financiare (sucursalei sau filialei acesteia), aferente executării parţiale sau totale de către aceasta a ordinelor incaso emise de către Serviciul Fiscal de Stat sau a ordinelor de plată emise în contul bugetului, care se încasează din contul contribuabilului neafectînd suma indicată în ordinul incaso sau în ordinul de plată.

(6) Limitarea dreptului contribuabilului de a utiliza noi conturi se exercită prin refuzul Serviciului Fiscal de Stat de a confirma primirea în evidenţa sa a noului cont bancar.

(7) Instituţia financiară (sucursala sau filiala acesteia) care suspendă operaţiunile la conturile bancare ale contribuabilului în conformitate cu prezentul articol nu poartă răspundere pentru aceste acţiuni.

(8) Dispoziţia privind suspendarea operaţiunilor la conturile bancare ale contribuabilului se anulează o dată cu lichidarea încălcării pentru care a fost aplicată suspendarea sau în cazul satisfacerii de către organul competent a contestaţiei contribuabilului, a cererii contribuabilului (debitorului), ţinînd cont de motivele temeinice invocate de acesta, inclusiv constituirea de garanţii – bunuri libere de orice sarcini, oferite în vederea sechestrării, scrisoare de garanţie bancară, gaj asupra unor bunuri mobile, fidejusiune, precum şi în baza deciziei instanţei de judecată sau a contractului de amînare şi eşalonare.

[Art.229 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.229 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.229 completat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.229 completat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.229 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]
[Art.229 completat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.229 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 230. Sechestrarea bunurilor

Sechestrarea bunurilor ca măsură de asigurare a plăţii impozitelor, taxelor şi/sau amenzilor se exercită în modul şi în condiţiile prevăzute la capitolul 9.

Capitolul 13
DISPOZIŢII GENERALE PRIVIND RĂSPUNDEREA PENTRU ÎNCĂLCĂRI FISCALE

Articolul 231. Noţiunea şi temeiurile tragerii la răspundere pentru încălcare fiscală

(1) În sensul prezentului cod, tragerea la răspundere pentru încălcare fiscală înseamnă aplicarea de către Serviciul Fiscal de Stat, în condiţiile prevăzute de legislaţia fiscală, a unor sancţiuni faţă de persoanele care au săvîrşit încălcări fiscale.

(2) Temeiul tragerii la răspundere pentru încălcare fiscală este însăşi încălcarea fiscală.

(3) Încălcările fiscale se califică după cum urmează:

a) încălcare fiscală nesemnificativă;

b) încălcare fiscală semnificativă.

(4) Se consideră nesemnificativă încălcarea fiscală dacă suma impozitului sau taxei constituie pînă la 100 de lei pentru contribuabilii specificaţi la art.232 lit.b) şi pînă la 1000 de lei pentru contribuabilii specificaţi la art.232 lit.a) şi c), inclusiv pentru fiecare perioadă fiscală în parte – în cazul nerespectării modului de declarare sau diminuării impozitului, a taxei şi/sau a primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală şi a contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii, stabilite în cotă procentuală.

(5) Se consideră semnificativă încălcarea fiscală care nu cade sub incidenţa alin.(4).

[Art.231 modificat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.231 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.231 completat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]

Articolul 232. Persoanele pasibile de răspundere pentru încălcare fiscală

Este tras la răspundere pentru încălcare fiscală:

a) contribuabilul persoană juridică a cărui persoană cu funcţie de răspundere a săvîrşit o încălcare fiscală;

b) contribuabilul persoană fizică, care nu practică activitate de întreprinzător, ce a săvîrşit o încălcare fiscală. În cazul în care acesta este lipsit de capacitate de exerciţiu sau are capacitate de exerciţiu restrînsă, pentru încălcarea fiscală săvîrşită de el reprezentantul său legal (părinţii, înfietorii, tutorele, curatorul) poartă răspundere în funcţie de obiectul impozabil, de obligaţia fiscală şi de bunurile contribuabilului;

c) contribuabilul persoană fizică care practică activitate de întreprinzător, contribuabilul persoană fizică care desfăşoară activităţi independente, contribuabilul care desfăşoară servicii profesionale şi contribuabilul care practică activitate profesională în sectorul justiţiei care au săvîrşit o încălcare fiscală sau ale căror persoane cu funcţie de răspundere au săvîrşit o încălcare fiscală.

[Art.232 modificat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.232 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]

Articolul 233. Condiţii generale de tragere la răspundere pentru încălcare fiscală

(1) Tragerea la răspundere pentru încălcare fiscală se face în temeiul legislaţiei fiscale în vigoare în timpul şi la locul săvîrşirii încălcării, cu excepţia situaţiilor cînd legea nouă prevede sancţiuni mai blînde, cu condiţia că încălcarea fiscală, prin caracterul ei, nu atrage după sine, în condiţiile legii, răspunderea penală.

(2) Procedura de tragere la răspundere pentru încălcarea fiscală se aplică în conformitate cu legislaţia în vigoare în timpul şi în locul examinării cazului de încălcare fiscală.

(3) Tragerea la răspundere pentru încălcări fiscale conform prezentului titlu sau la o altă răspundere juridică pentru încălcarea legislaţiei fiscale nu exonerează persoana sancţionată de obligaţia plăţii impozitului, taxei şi/sau majorării de întîrziere (penalităţii), stabilite de legislaţie. Tragerea la răspundere pentru încălcare fiscală a contribuabililor specificaţi la art.232 nu

eliberează de răspundere contravenţională, penală sau de altă răspundere prevăzută de legislaţie dacă există temeiurile respective.

[Art.233 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.233 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.233 completat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]

Articolul 234. Absolvirea de răspundere pentru încălcare fiscală

(1) Sancţiunea fiscală nu se aplică, în întregime sau parţial, iar în cazul în care a fost deja stabilită se anulează, în întregime sau parţial, dacă se prezintă dovezi ce confirmă legalitatea tuturor acţiunilor (inacţiunilor) sau a unor acţiuni (inacţiuni) considerate anterior ilegale. Veridicitatea şi autenticitatea dovezilor prezentate pot fi verificate de Serviciul Fiscal de Stat la sursă sau la alte persoane. Documentele prezentate cu încălcarea termenelor stabilite de Serviciul Fiscal de Stat sau după efectuarea controlului fiscal sînt verificate în mod obligatoriu.

(1^1) Amenda prevăzută la art.260 alin.(1) nu se aplică în cazul în care nu apar obligaţii suplimentare privind impozite, taxe şi/sau prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală şi contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii.

(1^2) Impozitele, taxele şi majorările de întîrziere (penalităţile) nu se recalculează, sancţiunea fiscală nu se aplică în întregime sau, în cazul în care a fost deja stabilită, se anulează în întregime dacă contribuabilul a acţionat în conformitate cu soluţia fiscală individuală anticipată emisă în adresa sa potrivit prezentului cod.

(2) Persoana trasă la răspundere pentru încălcare fiscală beneficiază de o reducere cu 50% a amenzilor aplicate, cu excepţia amenzilor aplicate pentru comiterea repetată, în decurs de 6 luni consecutive, a încălcărilor fiscale prevăzute la art.254 şi 254^1, dacă respectă strict următoarele condiţii:

a) nu are restanţe la data adoptării deciziei asupra cazului de încălcare fiscală sau le stinge concomitent cu acţiunile prevăzute la lit.b);

b) în termen de 3 zile lucrătoare de la data înmînării deciziei asupra cazului de încălcare fiscală, stinge sumele impozitelor, taxelor, contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii şi primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală, majorărilor de întîrziere (penalităţilor) şi/sau 50% din amenzile indicate în decizie sau stinge obligaţia fiscală prin compensare conform art.175.

În cazul în care datele din sistemul informaţional al Serviciului Fiscal de Stat atestă executarea cerinţelor prevăzute la lit.a) şi b), autoritatea abilitată să examineze cazurile privind încălcările fiscale, de sine stătător, în termen de cel mult 15 zile lucrătoare din data expirării termenului prevăzut la lit.b), adoptă o decizie privind reducerea amenzilor în cauză cu 50%.

c) în cazul în care datele din sistemul informaţional al Serviciului Fiscal de Stat nu atestă executarea cerinţelor prevăzute la lit.a) şi b), prezintă, în termenul prevăzut pentru executarea benevolă a deciziei asupra cazului de încălcare fiscală, documentele ce confirmă stingerea sumelor prevăzute la lit.a) şi b).

În baza documentelor prezentate conform lit.c), autoritatea abilitată să examineze cazurile privind încălcările fiscale, în termen de cel mult 15 zile lucrătoare de la data prezentării documentelor, va adopta o decizie privind reducerea amenzilor în cauză cu 50%. În cazul în care, după adoptarea deciziei privind reducerea amenzilor, se constată nerespectarea cel puţin a uneia din condiţiile prevăzute la lit.a) şi b), autoritatea respectivă îşi va anula decizia, iar persoana nu va beneficia de reducerea cu 50% a amenzilor.

(3) Insolvabilitatea sau absenţa temporară din ţară a persoanei fizice sau a persoanei cu funcţie de răspundere a persoanei juridice, precum şi iminenţa unor evenimente pe care persoana

ce a săvîrşit încălcarea fiscală putea să le prevadă, dar nu le-a prevăzut nu constituie temei pentru neaplicarea sau anularea sancţiunii fiscale.

(4) Persoanele scutite de impozite şi/sau taxe, precum şi cele care au calculat greşit impozitul şi/sau taxa din cauza explicaţiilor greşite, prezentate în scris de Serviciul Fiscal de Stat, sînt absolvite de răspundere pentru diminuarea, calcularea incorectă sau neplata acestora.

(5) Persoanele care au calculat greşit impozitul şi/sau taxa, dacă acest fapt nu a fost depistat în cadrul controlului fiscal anterior, la efectuarea repetată a controlului fiscal în condiţiile reglementate la art.214 alin.(8), sînt absolvite de aplicarea amenzilor şi penalităţilor pentru încălcările fiscale depistate aferente perioadelor supuse controlului repetat.

[Art.234 completat prin Legea nr.302 din 30.11.2018, în vigoare 12.12.2018]
[Art.234 modificat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.234 completat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.234 completat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.234 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.234 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.234 completat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 235. Scopul şi forma sancţiunilor fiscale

(1) Sancţiunea fiscală este o măsură cu caracter punitiv şi se aplică pentru a se preveni săvîrşirea, de către delincvent sau de către alte persoane, a unor noi încălcări, pentru educarea lor în spiritul respectării legii.

(1^1) Avertizarea se aplică pentru încălcarea fiscală nesemnificativă.

(2) Pentru încălcarea fiscală poate fi aplicată sancţiunea fiscală sub formă de avertizare sau amendă.

[Art.235 completat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]

Articolul 236. Amenda

(1) Amenda este o sancţiune fiscală care constă în obligarea persoanei ce a săvîrşit o încălcare fiscală de a plăti o sumă de bani. Amenda se aplică indiferent de faptul dacă au fost aplicate sau nu alte sancţiuni fiscale ori plătite impozite, taxe, majorări de întîrziere (penalităţi) calculate suplimentar la cele declarate sau nedeclarate.

(2) Amenda reprezintă o parte a obligaţiei fiscale şi se percepe în modul stabilit pentru impunerea fiscală.

(3) În cazul în care contribuabilul descoperă că darea de seamă fiscală prezentată anterior conţine greşeli sau omisiuni şi prezintă darea de seamă corectată, precum şi în cazul în care contribuabilul nu are obligaţia prezentării dării de seamă, dar descoperă că au fost efectuate greşit calculul şi plata impozitelor şi taxelor, iar în urma acestora apar obligaţii fiscale suplimentare şi acestea sînt achitate pînă la anunţarea unui control fiscal, amenda nu se aplică.

[Art.236 completat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 237. Confiscarea bunurilor

[Art.237 abrogat prin Legea nr.1163-XV din 27.06.2002, în vigoare 11.07.2002]

Articolul 238. Regulile generale de aplicare a sancţiunii fiscale

(1) Sancţiunea fiscală se aplică în limitele stabilite de articolul respectiv din prezentul cod, în strictă conformitate cu legislaţia fiscală.

(1^1) Amenda se aplică în cazurile de încălcare fiscală semnificativă.

(2) În cazul în care o persoană a săvîrşit două sau mai multe încălcări fiscale, sancţiunea fiscală se aplică pentru fiecare încălcare fiscală şi pentru fiecare perioadă fiscală în parte, cu excepţia cazurilor prevăzute la art.188 alin.(2).

[Art.238 completat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]

Capitolul 14
PROCEDURA DE EXAMINARE A CAZURILOR DE ÎNCĂLCARE FISCALĂ

Articolul 239. Scopul procedurii de examinare a cazului de încălcare fiscală

Scopul procedurii de examinare a cazului de încălcare fiscală constă în: clarificarea promptă, multilaterală, exhaustivă şi obiectivă a circumstanţelor în care s-a produs, soluţionarea lui în strictă conformitate cu legislaţia, asigurarea îndeplinirii deciziei, precum şi stabilirea cauzelor şi condiţiilor care au contribuit la comiterea încălcării fiscale, prevenirea încălcărilor, educarea în spiritul respectării legilor şi consolidarea legalităţii.

Articolul 240. Circumstanţele care exclud procedura de examinare a cazului de încălcare fiscală

Procedura de examinare a cazului de încălcare fiscală nu poate fi iniţiată, iar procedura iniţiată urmează a fi încheiată dacă:

a) se constată că nu a avut loc nici o încălcare fiscală;

b) persoana căreia i s-a intentat procedura de examinare a cazului de încălcare fiscală a fost lichidată sau a decedat;

c) nu există sume ale impozitului, taxei, majorării de întîrziere (penalităţii) şi/sau amenzii necesare de a fi încasate conform legislaţiei fiscale;

d) încălcarea ce ţine de utilizarea serviciilor fiscale electronice este determinată de o defecţiune tehnică ce nu depinde de voinţa contribuabilului.

[Art.240 completat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.240 completat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 241. Autoritatea abilitată să examineze cauzele privind încălcările fiscale

(1) Cauzele privind încălcările fiscale sînt examinate de către Serviciul Fiscal de Stat.

(2) Sînt în drept să examineze cauzele privind încălcările fiscale şi să aplice sancţiuni fiscale, în numele autorităţilor abilitate, conducerea Serviciului Fiscal de Stat.

[Art.241 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.241 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.241 modificat prin Legea nr.120 din 25.05.2012, în vigoare 01.10.2012]
[Art.241 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 242. Drepturile şi obligaţiile persoanei trase la răspundere pentru încălcare fiscală

Persoana trasă la răspundere pentru încălcare fiscală are dreptul să ia cunoştinţă de dosarul său, să dea explicaţii, să prezinte probe, să formuleze cereri, să conteste decizia asupra cazului. Ea poate beneficia de asistenţa unui avocat căruia îi încredinţează exercitarea, în numele său, a drepturilor menţionate.

Articolul 243. Participarea persoanei trase la răspundere pentru încălcare fiscală la examinarea cazului

(1) Cazul de încălcare fiscală se examinează în prezenţa persoanei trase la răspundere pentru săvîrşirea încălcării. Serviciul Fiscal de Stat o anunţă în scris (prin citaţie) despre locul, data şi ora examinării cazului.

(2) Cazul de încălcare fiscală poate fi examinat în lipsa persoanei trase la răspundere pentru săvîrşirea încălcării numai dacă există informaţii că a fost anunţată în modul stabilit despre locul, data şi ora examinării cazului şi dacă de la ea nu a parvenit un demers argumentat de a fi amînată examinarea.

(3) Contribuabilul persoană fizică îşi exercită drepturile procedurale personal, printr-un reprezentant sau în comun cu reprezentantul, iar contribuabilul persoană juridică – prin intermediul conducătorului sau al reprezentantului său.

Articolul 244. Reprezentantul şi confirmarea împuternicirilor lui

(1) Persoana lipsită de capacitate de exerciţiu sau cu capacitate de exerciţiu restrînsă este înfăţişată de reprezentantul ei legal (părinte, înfietor, tutore, curator). Acesta va prezenta autorităţii care examinează cazul certificatul împuternicirilor.

(2) Reprezentantul legal efectuează, personal sau prin reprezentant, toate acţiunile de care are dreptul, cu restricţiile prevăzute de lege.

(3) Împuternicirile reprezentantului altul decît cel legal trebuie să fie confirmate printr-o procură, eliberată în conformitate cu prezentul articol, sau printr-un document ce atestă funcţia ori împuternicirile pe care le deţine – în cazul conducătorului persoanei juridice.

(4) Procura dată de o persoană fizică se autentifică, după caz: de notar, de secretarul primăriei satului (comunei), de administraţia (conducerea) persoanei la care lucrează sau învaţă mandantul, de administraţia instituţiei curativ-profilactice staţionare în care mandantul se află pentru tratament, de comandantul (şeful) unităţii militare – dacă mandantul este militar – sau de şeful locului de detenţiune – dacă mandantul se află în detenţiune.

(5) Procura din partea unei persoane juridice se eliberează de conducătorul ei (locţiitorul acestuia).

(6) Împuternicirile avocatului se certifică prin mandat.

[Art.244 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Articolul 245. Locul şi modul examinării cazului de încălcare fiscală

(1) Cazul de încălcare fiscală este examinat la oficiul subdiviziunii Serviciului Fiscal de Stat unde contribuabilul se află la evidenţă sau asistenţă ori în alt loc, stabilit de Serviciul Fiscal de Stat.

(2) Cazul de încălcare fiscală se examinează în regim închis de către autoritatea abilitată să examineze astfel de cazuri, cu condiţia respectării secretului fiscal. Pronunţarea deciziei poate fi publică, la voinţa autorităţii care o adoptă, în cazul în care nu este contestată timp de 30 de zile de la momentul în care contribuabilul a luat cunoştinţă de această decizie.

[Art.245 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.245 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.245 modificat prin Legea nr.120 din 25.05.2012, în vigoare 01.10.2012]

Articolul 246. Termenele de examinare a cazului de încălcare fiscală

(1) Cazul de încălcare fiscală se examinează în termen de 15 zile din data:

a) prezentării dezacordului – dacă a fost prezentat la timp;

b) expirării termenului de prezentare a dezacordului – dacă nu a fost prezentat sau dacă a fost prezentat cu întîrziere.

(2) În cazul prezentării unor argumente întemeiate, termenul menţionat la alin.(1) poate fi prelungit cu 30 de zile prin decizia organului abilitat să examineze cazurile de încălcare fiscală, inclusiv în baza demersului argumentat, prezentat de persoana trasă la răspundere pentru încălcare

fiscală, conform art.243 alin.(2). În aceste cazuri, persoanei trase la răspundere pentru încălcare fiscală i se comunică din timp, conform art.243 alin.(1), data examinării cazului.

(2^1) Prin derogare de la prevederile alin.(1), la solicitarea scrisă a contribuabilului cu menţiunea că este de acord cu rezultatele controlului, examinarea cazului de încălcare fiscală poate fi efectuată fără respectarea termenului de prezentare a dezacordului prevăzut la art.216 alin.(8).

[Art.246 completat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 247. Clarificarea circumstanţelor cazului de încălcare fiscală

Persoana care examinează cazul de încălcare fiscală este obligată să clarifice dacă:

a) a avut loc într-adevăr o încălcare fiscală;

b) trebuie să fie trasă la răspundere persoana respectivă pentru săvîrşirea de încălcare fiscală;

c) există alte circumstanţe importante pentru soluţionarea justă a cazului.

Articolul 248. Decizia asupra cazului de încălcare fiscală

După examinarea cazului de încălcare fiscală, Serviciul Fiscal de Stat emite o decizie, care trebuie să conţină:

a) denumirea organului în al cărui nume se pronunţă decizia;

b) funcţia, numele şi prenumele persoanei care a emis decizia;

c) data şi locul examinării cazului;

d) remarca despre participarea persoanelor care au săvîrşit încălcarea fiscală (reprezentanţilor lor);

e) denumirea (numele, prenumele), sediul (domiciliul), codul fiscal al persoanei care a săvîrşit încălcarea fiscală;

f) descrierea încălcării fiscale cu indicarea articolelor, alineatelor, punctelor din actele normative care au fost încălcate;

g) indicarea articolului, alineatului, punctului din actul normativ care prevede sancţiunea fiscală;

h) decizia asupra cazului;

i) termenul şi modul de contestare a deciziei;

j) alte date referitoare la caz;

k) semnătura persoanei care a emis decizia.

Articolul 249. Tipurile de decizii

(1) Asupra cazului de încălcare fiscală poate fi pronunţată una din următoarele decizii privind:

a) aplicarea de sancţiune fiscală şi/sau încasarea de impozit, taxă, calculate suplimentar, de majorare de întîrziere;

b) clasarea cazului;

c) suspendarea cazului şi efectuarea unui control repetat.

(2) Decizia privind clasarea cazului se pronunţă în cazul în care:

a) există circumstanţe, prevăzute de prezentul cod, ce exclud sau absolvă de răspundere pentru săvîrşirea încălcării fiscale şi nu există sume ale impozitului, taxei, majorării de întîrziere (penalităţii) necesare de a fi încasate conform legislaţiei fiscale;

b) este adoptat, conform art.172, un act de anulare a sancţiunii fiscale, sumei impozitului, taxei, majorării de întîrziere (penalităţii);

c) există, pentru acelaşi fapt, în privinţa persoanei trase la răspundere pentru încălcare fiscală, o decizie privind aplicarea unei sancţiuni fiscale şi/sau încasarea sumei impozitului, taxei, majorării de întîrziere (penalităţii) ori există o decizie de clasare a cazului;

d) materialele cazului se transmit conform competenţei, dacă se constată că examinarea acestuia poate fi efectuată cu plenitudine de o altă autoritate abilitată să examineze cazurile de încălcare fiscală.

(3) Se pronunţă decizie privind suspendarea cazului şi efectuarea unui control repetat dacă există mărturii contradictorii care, la momentul examinării cazului, nu pot fi argumentate prin probe. După încheierea controlului repetat, reîncepe examinarea cazului.

(4) Se pronunţă decizie privind stingerea/restabilirea dreptului persoanei fizice de a beneficia, ulterior perioadei de efectuare a controlului fiscal, de suma declarată în conformitate cu art.226^6 alin.(6) dacă în urma controlului fiscal cu aplicarea metodelor indirecte de estimare a venitului impozabil au fost luate în considerare prevederile art.226^6 alin.(4)–(6) şi nu s-a calculat suplimentar la buget impozit pe venit.

[Art.249 completat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]

[Art.249 completat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Articolul 250. Pronunţarea deciziei asupra cazului de încălcare fiscală şi înmînarea unui exemplar al deciziei

(1) Decizia asupra cazului de încălcare fiscală se pronunţă imediat după încheierea examinării lui.

(2) În decursul a 3 zile după emiterea deciziei asupra cazului de încălcare fiscală, un exemplar al deciziei se înmînează sau se expediază recomandat persoanei vizate în ea.

Articolul 251. Propunerile de lichidare a cauzelor şi condiţiilor săvîrşirii încălcării fiscale

(1) Stabilind cauzele şi condiţiile săvîrşirii încălcării fiscale, Serviciul Fiscal de Stat poate prezenta propuneri de lichidare a acestor cauze şi condiţii.

(2) În procesul examinării cazurilor de încălcare fiscală în care se constată semne ale componenţei de infracţiune, Serviciul Fiscal de Stat adoptă decizia asupra cazului de încălcare fiscală, în care se indică exact prejudiciul cauzat prin încălcările admise, măsurile de înlăturare a acestor încălcări şi repararea prejudiciului cauzat prin încălcare (achitarea la buget a sumelor de impozite, taxe, contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii şi/sau prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală, calculate în procesul controlului). Sesizarea organului de urmărire penală cu privire la existenţa semnelor componenţei de infracţiune se face printr-o adresare scrisă, care se transmite acestuia în termen de 5 zile lucrătoare de la data emiterii deciziei cu privire la contestaţie sau de la data expirării termenului de contestare a deciziei asupra cazului de încălcare fiscală prevăzut la art.268 alin.(1) sau la art.274^1 alin.(8), în cazul în care aceasta nu a fost contestată.

(3) În cazul prevăzut la alin.(2), termenul de executare a măsurii de înlăturare a încălcării şi de restituire a prejudiciului cauzat nu poate depăşi 30 de zile.

(4) La sesizarea privind identificarea semnelor componenţei de infracţiune, în mod obligatoriu, se anexează actul de control, decizia asupra cazului de încălcare fiscală şi materialele ce ţin de controlul în cauză. În sesizare se face consemnarea privind executarea sau neexecutarea măsurii de înlăturare a încălcării stabilite şi privind restituirea sau nu a prejudiciului cauzat sau a contravalorii lui (achitarea la buget a sumelor de impozite, taxe, contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii şi/sau prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală, calculate în procesul controlului).

[Art.251 modificat prin Legea nr.179 din 26.07.2018, în vigoare 17.08.2018]
[Art.251 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.251 modificat prin Legea nr.120 din 25.05.2012, în vigoare 01.10.2012]

Articolul 252. Executarea deciziei asupra cazului de încălcare fiscală

(1) Persoana vizată în decizia asupra cazului de încălcare fiscală urmează să o execute în termen de 30 de zile din data pronunţării. Pentru această perioadă nu se suspendă calcularea majorării de întîrziere.

(2) În caz de contestare, executarea deciziei asupra cazului de încălcare fiscală nu se suspendă dacă autoritatea care examinează contestaţia nu dispune altfel.

(3) După expirarea termenului de 30 de zile, dacă nu a fost executată benevol sau nu a fost constituit gajul legal, decizia asupra cazului de încălcare fiscală este executată silit, în modul prevăzut de prezentul cod, de către Serviciul Fiscal de Stat.

[Art.252 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]

Capitolul 15
TIPURILE DE ÎNCĂLCĂRI FISCALE ŞI RĂSPUNDEREA PENTRU ELE

Articolul 253. Împiedicarea activităţii Serviciului Fiscal de Stat

(1) Împiedicarea controlului fiscal prin neasigurarea accesului în încăperile de producţie, în depozite, în locurile de păstrare a bunurilor, în spaţiile comerciale şi în spaţiile cu o altă destinaţie, prin neprezentarea de explicaţii, date, informaţii şi documente, necesare Serviciului Fiscal de Stat, asupra problemelor care apar în timpul controlului, prin alte acţiuni sau inacţiune se sancţionează cu amendă de la 4000 la 6000 de lei.

[Alin.(1^1) art.253 abrogat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]

[Alin.(2),(3) art.253 abrogate prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

(4) Neexecutarea deciziei organului cu atribuţii de administrare fiscală de suspendare a operaţiunilor la conturile bancare ale contribuabilului se sancţionează cu amendă de la 25% la 35% din suma trecută la scăderi în perioada de nesuspendare a operaţiunilor.

(4^1) Neexecutarea sau executarea neconformă a prevederilor art.197 alin.(3^2) şi (3^3) şi ale art.229 alin.(2^2) se sancţionează, pentru fiecare încălcare, cu amendă de la 25% la 35% din suma încasată sau ce urma a fi încasată de la contribuabil în contul stingerii obligaţiei fiscale, dar nu mai puţin de 3000 de lei.

(5) Pentru neexecutarea cerinţelor din citaţia Serviciului Fiscal de Stat, contribuabilii specificaţi la art.232 lit.b) se sancţionează cu o amendă de la 400 la 600 de lei, contribuabilii specificaţi la art.232 lit.a) şi c) – de la 4000 la 6000 de lei, iar neexecutarea cerinţelor din citaţia bancară se sancţionează cu amendă de 5000 de lei.

(5^1) Amenzile prevăzute la alin.(5) nu se aplică în cazul în care persoanele prezintă documente justificative în partea ce ţine de imposibilitatea prezentării acestora la Serviciul Fiscal de Stat.

(6) Prezentarea tardivă a informaţiei prevăzute la art.226^{11} alin.(5) de către persoanele indicate la art.226^{11} alin.(2) se sancţionează cu amendă de la 1,5% la 2,5% din suma indicată în informaţia prezentată tardiv, dar nu mai mult de 25 mii de lei.

(7) Prezentarea informaţiei prevăzute la art.226[11] alin.(5) neautentice de către persoanele indicate la art.226[11] alin.(2) se sancţionează cu amendă de la 5% la 10% din diferenţa dintre suma care urma să fie indicată şi cea indicată în informaţie, dar nu mai mult de 50 mii de lei.

(8) Neprezentarea informaţiei prevăzute la art.226[11] alin.(5) de către persoanele indicate la art.226[11] alin.(2) se sancţionează cu amendă de la 10% la 20% din suma care urma să fie indicată în informaţie, dar nu mai mult de 150 mii de lei.

(9) Neexecutarea de către persoana fizică a condiţiilor prevăzute la art.226[15] alin.(2) se sancţionează cu amendă de la 2500 la 3000 de lei.

[Art.253 modificat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.253 completat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.253 completat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.253 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.253 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.253 completat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.253 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.253 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

Articolul 254. Neutilizarea echipamentelor de casă şi de control

(1) Încălcarea regulilor de utilizare a maşinii de casă şi de control (efectuarea încasărilor băneşti în numerar în lipsa maşinii de casă şi de control în cazul în care actele normative în vigoare prevăd folosirea ei, efectuarea încasărilor băneşti în numerar fără utilizarea maşinii de casă şi de control existente, neasigurarea emiterii la maşina de casă şi de control a bonului de casă de valoarea sumei real încasate/primite, neasigurarea bilanţului numerarului în maşina de casă şi de control, care constă în formarea unui excedent de numerar nejustificat documentar mai mare de 50 de lei, utilizarea maşinii de casă şi de control defectate, care constă în neactivarea memoriei fiscale sau imposibilitatea de identificare a softului instalat, utilizarea maşinii de casă şi de control care nu este sigilată de Serviciul Fiscal de Stat în modul stabilit, utilizarea maşinii de casă şi de control care nu este înregistrată la Serviciul Fiscal de Stat în modul stabilit) se sancţionează cu amendă de la 5000 la 15000 de lei.

[Alin.(2)-(7) art.254 abrogate prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]

(8) Utilizarea terminalului de plată în numerar/aparatului de schimb valutar care nu este înregistrat la Serviciul Fiscal de Stat în modul stabilit şi/sau utilizarea terminalului de plată în numerar/aparatului de schimb valutar fără a emite documentul/bonul fiscal se sancţionează cu amendă de la 5000 la 15000 de lei.

[Alin.(9) art.254 abrogat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]

[Art.254 modificat prin Legea nr.302 din 30.11.2018, în vigoare 12.12.2018]
[Art.254 modificat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.254 completat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.254 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.254 modificat prin Legea nr.64 din 11.04.2014, în vigoare 09.05.2014]
[Art.254 în redacţia Legii nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.254 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.254 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.254 completat prin Legea nr.113-XVI din 22.05.2008, în vigoare 13.06.2008]
[Art.254 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

Articolul 254[1]. Nerespectarea reglementărilor din domeniul transporturilor auto de călători. Neeliberarea biletelor de călătorie

(1) Efectuarea transporturilor auto de călători prin servicii ocazionale, inclusiv turistice sau în regim de taxi, fără a dispune de actul permisiv pentru acest gen de activitate (copia autorizată a acestuia), foaie de parcurs, listă de control sau contract de prestări servicii pentru traficul intern de călători şi documente de plată care confirmă achitarea serviciilor de către beneficiar, în cazul în care achitarea a fost efectuată la oficiu în numerar sau prin alt instrument de plată, inclusiv bon de casă emis de maşina de casă şi de control a agenţilor transportatori, a agenţiilor de vînzare a biletelor, a agenţiilor turistice sau copie a dispoziţiei de plată, constituie activitate ilicită, care se sancţionează cu amendă de la 5000 la 15000 de lei aplicată persoanei fizice – conducător al mijlocului de transport.

(2) Efectuarea de către agentul transportator a transporturilor auto de călători prin servicii regulate în trafic urban, suburban, interurban, raional sau internaţional fără emiterea şi/sau raportarea biletelor (bilet – bon de casă emis de maşina de casă şi de control sau document de strictă evidenţă cu preţ fixat, confecţionat în mod tipografic sau electronic, ce confirmă dreptul la călătorie al persoanei, încheierea contractului de transport rutier între operatorul de transport rutier/întreprindere şi persoane, precum şi faptul asigurării obligatorii a persoanei) şi/sau biletelor de bagaje (bilet de bagaje – bon de casă emis de maşina de casă şi de control cu memorie fiscală sau document de strictă evidenţă cu preţ fixat, confecţionat în mod tipografic sau electronic, ce confirmă plata şi primirea bagajelor pentru transport, precum şi faptul asigurării obligatorii a bagajelor) se sancţionează cu amendă de la 5000 la 15000 de lei aplicată agentului transportator.

[Art.254[1] modificat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.254[1] modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.254[1] introdus prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]

Articolul 255. Neprezentarea informaţiei despre sediu

Neprezentarea, prezentarea cu întîrziere sau prezentarea Serviciului Fiscal de Stat a unor informaţii neveridice despre sediul sau despre schimbarea sediului contribuabilului, al subdiviziunilor lui se sancţionează cu amenda de la 3000 la 5000 de lei. Sînt pasibile de amendă subdiviziunile care corespund noţiunii indicate la art.5 pct.29).

[Art.255 modificat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.255 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.255 în redacţia Legii nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

Articolul 256. Nerespectarea regulilor de evidenţă a contribuabililor

[Alin.(1)-(3) art.256 abrogate prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

(4) Încălcarea de către instituţia financiară (sucursala sau filiala acesteia) a prevederilor art.167 se sancţionează cu amendă de la 2000 la 4000 de lei.

(5) Modificarea sau închiderea de către instituţia financiară (sucursala sau filiala acesteia) a contului bancar al contribuabilului (cu excepţia conturilor de credit, de depozit la termen şi provizorii (de acumulare a mijloacelor financiare pentru formarea sau majorarea capitalului social), precum şi a conturilor persoanelor fizice care nu sînt subiecţi ai activităţii de întreprinzător) fără certificatul Serviciului Fiscal de Stat ori cu încălcarea regulilor stabilite de legislaţie sau neprezentarea ori prezentarea tardivă Serviciului Fiscal de Stat a informaţiei despre modificarea sau închiderea contului bancar al contribuabilului (cu excepţia conturilor de credit, de depozit la termen şi provizorii (de acumulare a mijloacelor financiare pentru formarea sau majorarea

capitalului social), precum şi a conturilor persoanelor fizice care nu sînt subiecţi ai activităţii de întreprinzător) se sancţionează cu amendă de la 5000 la 7000 de lei.

(6) Efectuarea de către instituţia financiară (sucursala sau filiala acesteia) a unor operaţiuni pe contul bancar al contribuabilului (cu excepţia conturilor de credit, de depozit la termen şi provizorii (de acumulare a mijloacelor financiare pentru formarea sau majorarea capitalului social), precum şi a conturilor persoanelor fizice care nu sînt subiecţi ai activităţii de întreprinzător) fără ca Serviciul Fiscal de Stat să confirme luarea la evidenţă a contului bancar deschis se sancţionează cu amendă de la 25% la 35% din sumele înscrise în acest cont.

(7) Neînregistrarea sau înregistrarea tardivă în calitate de plătitor de T.V.A. sau de antrepozitar autorizat se sancţionează cu amendă de la 7% la 10% din volumul de livrări impozabile, exceptînd cazurile de livrări impozabile conform art.104. În cazul aplicării amenzii în conformitate cu prezentul alineat, amenda prevăzută la art.261 alin.(5) nu se aplică.

(8) Neprezentarea sau prezentarea tardivă la Serviciul Fiscal de Stat de către contribuabil a informaţiei despre contul bancar deschis în străinătate se sancţionează cu amendă de la 4000 la 6000 de lei pentru fiecare cont bancar.

[Art.256 modificat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.256 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.256 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.256 completat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.256 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

Articolul 257. Încălcarea regulilor de ţinere a contabilităţii şi a evidenţei în scopuri fiscale

[Alin.(1) art.257 abrogat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]

(2) Folosirea formularelor tipizate de documente primare cu regim special de un alt model decît cel stabilit prin act normativ în vigoare, precum şi folosirea formularelor tipizate de documente primare cu regim special plastografiate sau străine se sancţionează cu amendă în mărime de la 25% la 35% din suma operaţiunilor economice înscrise în astfel de documente.

[Alin.(3),(4) art.257 abrogate prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

(5) Neasigurarea păstrării dărilor de seamă fiscale şi/sau a documentelor de evidenţă şi/sau a benzilor de control (benzilor de control pe suport electronic specializat) şi/sau lipsa totală ori parţială a contabilităţii, ceea ce face imposibilă efectuarea controlului fiscal, se sancţionează cu amendă de la 40000 la 60000 de lei, cu calcularea, după caz, a impozitelor şi taxelor respective conform art.189 alin.(2).

[Alin.(6) art.257 abrogat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

(7) Prin derogare de la alin.(2) şi (5), prevederile respective nu se aplică entităţilor care ţin contabilitatea şi întocmesc situaţiile financiare în baza IFRS, pe o perioadă de pînă la 2 ani de la data implementării standardelor menţionate.

(8) Efectuarea de către agentul economic, la care este instituit post fiscal şi care a fost înştiinţat despre aceasta conform prevederilor legislaţiei în vigoare, a intrărilor/ieşirilor de mărfuri/servicii fără informarea despre aceasta a inspectorului sau a subdiviziunii Serviciului Fiscal de Stat responsabile de activitatea postului fiscal se sancţionează cu amendă în mărime de la 50% la 100% din suma operaţiunilor economice respective.

[Art.257 modificat prin Legea nr.302 din 30.11.2018, în vigoare 12.12.2018]
[Art.257 modificat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.257 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.257 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.257 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.257 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.257 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.257 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.257 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

Articolul 257[1]. Neeliberarea facturii fiscale în cazul bunurilor gajate

Se sancţionează cu amendă de la 20% la 30% din valoarea tranzacţiei debitorul gajist înregistrat în calitate de plătitor de T.V.A. în cazul neeliberării facturii fiscale la comercializarea mărfurilor gajate în numele acestuia.

[Art.257[1] modificat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.257[1] introdus prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 258. Încălcarea regulilor de plată

[Art.258 abrogat prin Legea nr.1163-XV din 27.06.2002, în vigoare 11.07.2002]

Articolul 259. Încălcarea de către instituţiile financiare (sucursalele sau filialele acestora) şi alţi prestatori de servicii de plată a modului de decontare

(1) Încălcarea termenelor stabilite de legislaţie pentru înregistrarea mijloacelor băneşti în conturile bancare ale agenţilor economici se sancţionează cu amendă de la 7% la 10% din suma neînregistrată în termen.

(2) Înregistrarea mijloacelor băneşti, obţinute din comercializarea de mărfuri, executarea de lucrări şi prestarea de servicii, în conturile de depozit sau în alte conturi bancare eludîndu-se conturile curente în monedă naţională sau în valută străină se sancţionează cu amendă de la 4% la 6% din suma înregistrată.

(3) Neexecutarea sau executarea tardivă a ordinului de plată şi/sau a ordinului incaso privind stingerea obligaţiei fiscale în cazul în care contribuabilul sau debitorul lui dispune de mijloace băneşti la contul bancar se sancţionează cu amendă, pentru fiecare zi de întîrziere, de la 1,5% la 2,5% din suma care trebuie plătită, dar nu mai mult decît suma care urma a fi executată.

(4) Încălcarea termenelor de înregistrare în conturile Trezoreriei de Stat de către instituţiile financiare (sucursalele sau filialele acestora) şi alţi prestatori de servicii de plată a sumelor încasate de la contribuabil se sancţionează cu amendă, pentru fiecare zi de întîrziere, de la 1,5% la 2,5% din suma neînregistrată în termen, dar nu mai mult decît suma care urma a fi transferată.

(5) Neprezentarea sau prezentarea tardivă de către instituţia financiară (sucursala sau filiala acesteia) la Serviciul Fiscal de Stat a informaţiei despre înscrierea în contul bancar al contribuabilului a mijloacelor băneşti, în cazul suspendării operaţiunilor la acest cont, se sancţionează cu amendă în mărime de la 0,8% la 1% din suma înscrisă în cont pentru fiecare zi de neprezentare sau de întîrziere, dar nu mai mult decît suma care urma a fi încasată.

(6) Neexecutarea sau executarea eronată de către instituţia financiară (sucursala sau filiala acesteia) şi alţi prestatori de servicii de plată a ordinelor de plată privind achitarea obligaţiilor fiscale faţă de bugetul public naţional în conformitate cu rechizitele indicate de contribuabil se sancţionează cu amendă de la 300 la 500 de lei pentru fiecare caz de ordin de plată neexecutat sau executat eronat.

(7) Refuzul instituţiei financiare (sucursalei sau filialei acesteia) sau al altor prestatori de servicii de plată de a recepţiona de la persoane fizice mijloace băneşti în numerar aferente bugetului se sancţionează cu amendă de la 300 la 500 de lei pentru fiecare caz de refuz.

[Art.259 modificat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.259 completat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.259 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.259 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

Articolul 260. Nerespectarea modului de întocmire, de prezentare a dării de seamă fiscale şi a facturii fiscale, precum şi neînregistrarea facturii fiscale în Registrul general electronic al facturilor fiscale

(1) Nerespectarea modului de întocmire şi de prezentare a dării de seamă fiscale se sancţionează cu o amendă de la 200 la 400 de lei pentru fiecare dare de seamă fiscală, dar nu mai mult de 2000 de lei pentru toate dările de seamă fiscale, aplicată contribuabililor specificaţi la art.232 lit.b), şi cu amendă de la 500 la 1000 de lei pentru fiecare dare de seamă fiscală, dar nu mai mult de 10000 de lei pentru toate dările de seamă fiscale, aplicată contribuabililor specificaţi la art.232 lit.a) şi c).

[Alin.(2) şi (3) art.260 abrogate prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]

(4) Neprezentarea facturii fiscale în termenele prevăzute la art.117 şi 117^1 se sancţionează cu o amendă de la 3000 la 3600 de lei pentru fiecare factură fiscală neprezentată, dar nu mai mult de 72000 lei pentru toate facturile fiscale neprezentate în termenele stabilite.

Notă: Se declară neconstituţional textul „amendă în mărime de 3600 lei pentru fiecare factură" din art.260 alin.(4), conform Hot. Curţii Constituţionale nr.20 din 04.07.2018, în vigoare 04.07.2018

(4^1) Neînregistrarea facturii fiscale în Registrul general electronic al facturilor fiscale se sancţionează cu o amendă de la 3000 la 3600 de lei pentru fiecare factură fiscală neînregistrată, dar nu mai mult de 72000 lei pentru toate facturile fiscale neînregistrate în termenele stabilite.

(5) În cazul micşorării (diminuării) venitului impozabil declarat de către contribuabilul care a aplicat cota zero la impozitul pe venit în perioada 1 ianuarie 2008 – 31 decembrie 2011, se aplică o amendă de la 12% la 15% din suma nedeclarată (diminuată) a venitului impozabil.

[Art.260 modificat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.260 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.260 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.260 în redacţia Legii nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.260 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.260 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]
[Art.260 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

Articolul 260^1. Încălcarea modului de prezentare de către contribuabil a documentelor privind plăţile şi/sau impozitele reţinute

Neprezentarea sau prezentarea tardivă, neconformă, neautentică beneficiarului plăţilor a informaţiei specificate la art.92 alin.(4) şi (4^1) de către persoanele care sînt obligate să reţină impozitul la sursa de plată se sancţionează cu amendă de la 300 la 500 de lei pentru fiecare informaţie, dar nu mai mult de 5000 de lei.

[Art.260^1 modificat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.260^1 introdus prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]

Articolul 260[2]. Încălcarea modului de prezentare de către rezidenţii parcurilor pentru tehnologia informaţiei a datelor ce ţin de efectuarea plăţilor salariale

Neprezentarea informaţiei specificate la art.374 sau prezentarea tardivă, neconformă şi neautentică a acesteia beneficiarului plăţilor de către rezidenţii parcurilor pentru tehnologia informaţiei se sancţionează cu amendă în mărime de 200 de lei pentru fiecare informaţie, dar nu mai mult de 5000 de lei.

[Art.260[2] introdus prin Legea nr.145 din 14.07.2017, în vigoare 04.08.2017]

Articolul 261. Încălcarea regulilor de calculare şi de plată a impozitelor şi taxelor

[Alin.(1) art.261 abrogat prin Legea nr.111-XVI din 27.04.2007, în vigoare 11.05.2007]

[Alin.(2),(3) art.261 abrogate prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

(4) Diminuarea impozitelor, a taxelor, a primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală şi a contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii prin prezentarea către Serviciul Fiscal de Stat a unei dări de seamă fiscale cu informaţii sau date neveridice se sancţionează cu amendă de la 20% la 30% din suma diminuată.

(4[1]) Prevederile alin.(4) nu se aplică în cazul în care contribuabilul depune de sine stătător darea de seamă corectată în conformitate cu art.188, cu condiţia ca aceasta să nu conţină informaţii şi date neveridice.

(5) Eschivarea de la calculul şi de la plata impozitelor, a primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală şi a contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii, stabilite în cotă procentuală, se sancţionează cu o amendă de la 80% la 100% din suma impozitelor, a taxelor, a primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală şi a contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii nedeclarate, stabilite în cotă procentuală.

(6) Neplata sau plata incompletă a impozitului pe venit în rate se sancţionează cu amendă în cuantum calculat, în modul stabilit la art.228 alin.(3), unei perioade cuprinse între data stabilită pentru plata acestui impozit şi data de prezentare a declaraţiei fiscale. Suma neplătită a impozitului pe venit se determină ca diferenţă dintre impozitul calculat şi plătit de contribuabil şi impozitul pe care acesta era obligat să-l plătească. Impozitul pe venit care urmează a fi plătit reprezintă cea mai mică mărime din impozitul calculat care urma să fie plătit în anul precedent sau 80% din suma definitivă a impozitului din perioada fiscală curentă, scăzîndu-se trecerile în cont (cu excepţia impozitului plătit în rate). Sancţiunea nu se aplică în cazul în care impozitul pe venit ce urmează a fi plătit este mai mic de 1000 de lei. Amenda nu se aplică contribuabililor menţionaţi la art.228 alin.(5) în ceea ce priveşte obligaţiile fiscale şi perioadele fiscale pentru care nu se aplică (nu se calculează) majorări de întîrziere (penalităţi).

[Art.261 modificat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.261 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.261 completat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]
[Art.261 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.261 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.261 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]
[Art.261 modificat prin Legea nr.111-XVI din 27.04.2007, în vigoare 11.05.2007]

Articolul 262. Lipsa “Timbrelor de acciz”

Lipsa “Timbrelor de acciz” la mărfurile supuse accizelor pasibile de marcare obligatorie sau utilizarea unor “Timbre de acciz” falsificate ori nevalabile se sancţionează cu amendă de la 25000

la 35000 de lei, în cazul în care contribuabilul comercializează, transportă sau depozitează mărfuri fără "Timbre de acciz" sau cu "Timbre de acciz" falsificate ori nevalabile.

[Art.262 modificat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.262 modificat prin Legea nr.64 din 11.04.2014, în vigoare 09.05.2014]
[Art.262 în redacţia Legii nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.262 în redacţia Legii nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.262 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.262 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

Articolul 262[1]. Nerespectarea regulilor de comercializare a ţigaretelor

(1) Comercializarea ţigaretelor ce nu se regăsesc în listele ce cuprind preţurile maxime de vînzare cu amănuntul declarate de către agenţii economici producători şi importatori se sancţionează cu amendă de la 30% la 50% din valoarea ţigaretelor aflate în stoc la momentul controlului, pornind de la preţul de comercializare, dar nu mai puţin de 1000 de lei.

(2) Comercializarea ţigaretelor la preţuri mai mari decît preţurile maxime de vînzare cu amănuntul declarate sau începînd cu 1 ianuarie 2009 fără data fabricării imprimată pe ambalaj (pe pachetul de ţigarete) se sancţionează cu amendă în mărime de la 30% la 50% din valoarea ţigaretelor aflate în stoc la momentul controlului, pornind de la preţul de vînzare cu amănuntul, dar nu mai puţin de 1000 de lei, cu confiscarea ţigaretelor care nu au imprimate pe ambalaj (pe pachetul de ţigarete) data fabricării.

[Art.262[1] modificat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.262[1] modificat prin Legea nr.172 din 27.07.2018, în vigoare 24.08.2018]
Notă: Art.262[1] introdus prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, a fost modificat ulterior prin Legea nr.299-XVI din 21.12.2007, în vigoare 11.01.2008
[Art.262[1] introdus prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]

Articolul 263. Nerespectarea regulilor de executare silită a obligaţiei fiscale

(1) Pentru împiedicarea funcţionarului fiscal de a efectua executarea silită a obligaţiei fiscale prin alte metode decît cele prevăzute la alin.(2)-(4), persoanele fizice se sancţionează cu amendă în mărime de la 4000 la 6000 de lei, iar agenţii economici – în mărime de la 8000 la 12000 de lei.

(2) Neacceptarea spre păstrare de către contribuabil (reprezentantul acestuia) sau persoana lui cu funcţie de răspundere a bunurilor sechestrate se sancţionează cu amendă, aplicată persoanei fizice, de la 4000 la 6000 de lei, iar persoanei juridice – de la 8000 la 12000 de lei.

(3) Delapidarea, înstrăinarea, substituirea sau tăinuirea bunurilor sechestrate de către persoana căreia i-au fost încredinţate spre păstrare sau de către persoana obligată să le asigure integritatea, conform legii, se sancţionează cu amendă în mărime de la 80% la 100% valoarea bunurilor sechestrate, care au fost delapidate, înstrăinate, substituite sau tăinuite.

(4) Efectuarea de operaţiuni cu valori mobiliare sechestrate, după sistarea operaţiunilor, se sancţionează cu amendă, aplicată contribuabilului şi registratorului, în mărime de la 15% la 25% din suma operaţiunii.

[Art.263 modificat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.263 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.263 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

Articolul 263[1]. Ruperea sau deteriorarea sigiliului

Ruperea sau deteriorarea, în mod intenţionat sau din neglijenţă, a unui sigiliu legal aplicat se sancţionează cu amendă în mărime de la 30000 la 60000 de lei.

[Art.263[1] modificat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.263[1] modificat prin Legea nr.64 din 11.04.2014, în vigoare 09.05.2014]

[Art.263[1] introdus prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

Articolul 263[2]. Încălcarea obligaţiei de transferare a plăţilor încasate de către executorii judecătoreşti

Pentru netransferarea sau transferarea tardivă de către executorii judecătoreşti a plăţilor încasate în folosul bugetului public naţional se calculează o majorare de întîrziere (penalitate) pentru fiecare zi de întîrziere, în conformitate cu prevederile art.228 din prezentul cod.

[Art.263[2] introdus prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]

Capitolul 16
TERMENELE DE PRESCRIPŢIE

Articolul 264. Termenul de prescripţie pentru determinarea obligaţiilor fiscale

(1) Cu excepţia cazurilor prevăzute la alin.(2), obligaţiile fiscale pot fi determinate de către contribuabil şi Serviciul Fiscal de Stat sau alte organe cu atribuţii de administrare fiscală în următoarele termene:

a) impozitele, taxele, majorările de întîrziere – în cel mult 4 ani de la ultima dată stabilită pentru prezentarea dării de seamă fiscale respective sau pentru plata impozitului, taxei, majorării de întîrziere (penalităţii), în cazul în care nu este prevăzută prezentarea unei dări de seamă fiscale;

b) sancţiunile fiscale aferente unor impozite şi taxe concrete – în cel mult 4 ani de la ultima dată stabilită pentru prezentarea dării de seamă fiscale privind impozitul şi taxa menţionată sau pentru plata impozitului şi taxei în cazul în care nu este prevăzută prezentarea unei dări de seamă fiscale;

c) sancţiunile fiscale neaferente unor impozite şi taxe concrete – în cel mult 4 ani din data săvîrşirii încălcării fiscale.

(2) Termenul de prescripţie nu se extinde asupra impozitului, taxei, majorării de întîrziere (penalităţii) sau sancţiunilor fiscale aferente unui impozit, unei taxe concrete dacă darea de seamă fiscală care stabileşte obligaţia fiscală conţine informaţii ce induc în eroare sau reflectă fapte ce constituie infracţiuni fiscale ori nu a fost prezentată.

[Art.264 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.264 completat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]

Articolul 265. Termenul de prescripţie pentru stingerea obligaţiei fiscale

(1) Dacă determinarea obligaţiei fiscale a avut loc în termen sau în perioada stabilită la art.264, ea poate fi stinsă prin executare silită de către Serviciul Fiscal de Stat în conformitate cu prezentul titlu sau de către instanţa judecătorească, însă numai în cazul în care acţiunile Serviciului Fiscal de Stat sau sesizarea instanţei judecătoreşti au avut loc pe parcursul a 6 ani de după determinarea obligaţiei fiscale.

[Alin.(1[1]) art.265 abrogat prin Legea nr.178 din 21.07.2017, în vigoare 18.08.2017]

(2) Termenul de prescripţie se suspendă în cazul în care:

a) contribuabilul persoană fizică se află sub arest sau este condamnat la privaţiune de libertate – pe perioada aflării sub arest sau a privaţiunii de libertate;

b) contribuabilul persoană fizică lipseşte din Republica Moldova mai mult de 6 luni – pe perioada absenţei lui;

c) persoana cu funcţie de răspundere a contribuabilului persoană juridică lipseşte din Republica Moldova mai mult de 6 luni – pe perioada absenţei lui;

d) a fost acordată o amînare sau eşalonare a stingerii obligaţiei fiscale – pe perioada amînării sau eşalonării stingerii;

e) instanţa judecătorească a hotărît perceperea impozitului, taxei, majorării de întîrziere (penalităţii) şi/sau amenzii – pe o perioadă de pînă la stingerea obligaţiei fiscale sau pînă la caducitatea hotărîrii judecătoreşti;

f) contribuabilul se află în procedură de insolvabilitate. Aceste prevederi nu se aplică obligaţiilor fiscale curente.

(3) Termenul de prescripţie îşi reia cursul din ziua încetării circumstanţei care a servit drept temei pentru suspendarea lui.

[Art.265 completat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]

[Art.265 completat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

Articolul 266. Termenul de prescripţie pentru compensarea ori restituirea sumelor plătite în plus sau a sumelor care, conform legislaţiei fiscale, urmează a fi restituite

(1) Cererea de compensare ori de restituire a sumelor plătite în plus sau a sumelor care, conform legislaţiei fiscale, urmează a fi restituite poate fi depusă de contribuabil în termen de 6 ani din data efectuării şi/sau apariţiei lor. Cererea depusă după expirarea termenului de 6 ani este nevalabilă. În acest caz, nu se va efectua nici o compensare ori restituire, cu excepţia cazurilor prevăzute la alin.(2). Depunerea cererii suspendă curgerea termenului indicat.

(2) Serviciul Fiscal de Stat poate repune în termen şi accepta cererea de compensare şi/sau de restituire a sumelor plătite în plus sau a sumelor care, conform legislaţiei fiscale, urmează a fi restituite dacă contribuabilul prezintă dovezi privind imposibilitatea respectării termenului de prescripţie prevăzut la alin.(1).

(3) Sumele plătite în plus şi sumele care urmează a fi restituite, care nu au fost solicitate în termenul indicat la alin.(1), se anulează în modul stabilit de Guvern.

[Art.266 completat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]

Capitolul 17
CONTESTAŢIILE

Articolul 267. Dreptul de a contesta decizia Serviciului Fiscal de Stat sau acţiunea funcţionarului fiscal

(1) Decizia Serviciului Fiscal de Stat sau acţiunea funcţionarului fiscal poate fi contestată numai de persoana vizată în decizie sau împotriva căreia a fost întreprinsă acţiunea ori de reprezentantul ei, în modul stabilit de prezentul cod.

(2) Contestaţia împotriva deciziei Serviciului Fiscal de Stat sau acţiunii funcţionarului fiscal făcută de alte persoane decît cele indicate la alin.(1) va rămîne neexaminată de Serviciul Fiscal de Stat.

(3) Obligaţia de a dovedi incorectitudinea deciziei emise de Serviciul Fiscal de Stat se atribuie persoanei care contestează.

Articolul 268. Termenul de depunere a contestaţiei

(1) Contestaţia împotriva deciziei Serviciului Fiscal de Stat sau acţiunii funcţionarului fiscal poate fi depusă, dacă prezentul cod nu prevede altfel, în decursul a 30 de zile de la data comunicării deciziei sau a întreprinderii acţiunii contestate. În cazul omiterii acestui termen din motive întemeiate, el poate fi restabilit, la cererea persoanei vizate în decizie sau împotriva căreia a fost întreprinsă acţiunea, de Serviciul Fiscal de Stat.

(2) Contestaţia depusă după expirarea termenului indicat la alin.(1), nerestabilit în modul prevăzut la acelaşi alineat, va rămîne neexaminată.

[Art.268 modificat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]
[Art.268 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]

Articolul 269. Depunerea contestaţiei

(1) Contestaţia împotriva deciziei Serviciului Fiscal de Stat sau acţiunii funcţionarului fiscal se depune la Serviciul Fiscal de Stat şi se examinează de către acesta.

(2) În cazul unui dezacord cu decizia pe care Serviciul Fiscal de Stat a emis-o pe marginea contestaţiei, contribuabilul este în drept să se adreseze în instanţa de judecată competentă.

[Art.269 în redacţia Legii nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]

Articolul 270. Examinarea contestaţiei

(1) Serviciul Fiscal de Stat examinează contestaţia în termen de 30 de zile calendaristice din data primirii, cu excepţia cazurilor în care conducerea ei emite o decizie cu privire la prelungirea acestui termen, fapt despre care este înştiinţat contribuabilul. Timpul cu care se prelungeşte termenul nu va depăşi 30 de zile calendaristice.

(2) La examinarea contestaţiei este invitat contribuabilul pentru a da explicaţii, avînd dreptul să depună documente confirmative. Contribuabilul este citat în conformitate cu art.226 alin.(1), (2) şi alin.(3) lit.a)-e). Cazul poate fi examinat în absenţa contribuabilului dacă acesta a fost citat în modul stabilit şi, din motive neîntemeiate, nu s-a prezentat sau dacă a solicitat examinarea contestaţiei în absenţa sa.

(3) După examinare, conducerea Serviciului Fiscal de Stat emite o decizie pe marginea contestaţiei, un exemplar al căreia se înmînează sau se expediază, recomandat, contribuabilului în decurs de 3 zile lucrătoare după emiterea deciziei.

[Art.270 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.270 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.270 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 271. Decizia emisă pe marginea contestaţiei

(1) Pe marginea contestaţiei împotriva deciziei Serviciului Fiscal de Stat poate fi emisă una din următoarele decizii privind:

a) respingerea contestaţiei şi menţinerea deciziei contestate;

b) satisfacerea parţială a contestaţiei şi modificarea deciziei contestate;

c) satisfacerea contestaţiei şi anularea deciziei contestate;

d) suspendarea executării deciziei contestate şi efectuarea unui control repetat.

(2) Pe marginea contestaţiei împotriva acţiunii funcţionarului fiscal poate fi emisă o decizie privind respingerea contestaţiei sau privind tragerea la răspundere a funcţionarului fiscal în conformitate cu legislaţia, cu restabilirea drepturilor lezate ale persoanei care a contestat acţiunea funcţionarului fiscal.

Articolul 272. Executarea deciziei emise pe marginea contestaţiei

[Alin.(1) art.272 abrogat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]

(2) Contestarea deciziei Serviciului Fiscal de Stat nu suspendă executarea deciziei contestate dacă legislaţia nu prevede altfel.

(3) Controlul în baza deciziei de suspendare a executării unei decizii contestate urmează a fi iniţiat în termen de 30 de zile calendaristice din ziua adoptării deciziei menţionate.

[Art.272 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]

Articolul 273. Contestarea deciziilor şi acţiunilor privind executarea silită a obligaţiei fiscale

(1) Decizia/hotărîrea Serviciului Fiscal de Stat şi acţiunile funcţionarilor fiscali privind executarea silită a obligaţiei fiscale pot fi contestate, în conformitate cu prezentul cod, numai de persoanele care cad sub incidenţa executării silite.

(2) Contestaţia împotriva deciziei/hotărîrii Serviciului Fiscal de Stat şi acţiunilor funcţionarilor fiscali privind executarea silită a obligaţiei fiscale în conformitate cu prezentul cod se depune în decursul a 10 zile lucrătoare de la data aducerii la cunoştinţă a deciziei sau săvîrşirii acţiunilor contestate. Depunerea contestaţiei la Serviciul Fiscal de Stat nu sistează executarea silită a obligaţiei fiscale în conformitate cu prezentul cod, cu excepţia comercializării bunurilor sechestrate.

[Art.273 modificat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]

[Art.273 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]

Articolul 274. Contestarea în instanţă judecătorească a deciziei Serviciului Fiscal de Stat şi a acţiunilor funcţionarilor fiscali

Decizia Serviciului Fiscal de Stat şi acţiunile funcţionarilor fiscali pot fi atacate, în modul stabilit de legislaţie, şi în instanţă judecătorească.

[Art.274 în redacţia Legii nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]

Articolul 274[1]. Examinarea contestaţiilor în cadrul Consiliului de soluţionare a disputelor

(1) Orice persoană supusă controlului de către Serviciul Fiscal de Stat, care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, prin actele administrative emise în cadrul procedurii de control, prin acţiunile sau inacţiunile Serviciului Fiscal de Stat sau ale funcţionarilor fiscali în cadrul acestor proceduri, este în drept să le conteste, în tot sau în parte, prin depunerea la Serviciul Fiscal de Stat a unei contestaţii în formă scrisă.

(2) Contestaţia se examinează:

a) în cadrul Consiliului de soluţionare a disputelor (în continuare – *Consiliu*) – în cazul în care persoana supusă controlului a consemnat în cerere acordul cu privire la divulgarea datelor potrivit alin.(5) şi contestă acte administrative prin care s-a stabilit o obligaţie fiscală în sumă de peste 500000 de lei – pentru persoane juridice şi peste 250000 de lei – pentru persoane fizice; sau

b) potrivit procedurii stabilite la art.267–274 din prezentul cod – în alte cazuri decît cele menţionate la lit.a).

(3) Consiliul se constituie în cadrul Serviciului Fiscal de Stat din:

a) şefii direcţiilor cu atribuţii de elaborare sau implementare a metodologiilor de control fiscal, precum şi ai subdiviziunii juridice, desemnaţi de directorul Serviciului Fiscal de Stat;

b) cel puţin 3 reprezentanţi ai asociaţiilor din mediul de afaceri cu relevanţă pentru domeniul fiscal. Reprezentant al asociaţiilor din mediul de afaceri, în sensul prezentei legi, este asociaţia aleasă în mod transparent şi public, conform procedurii stabilite de Guvern.

(4) Activitatea Consiliului este condusă şi asigurată de către directorul Serviciului Fiscal de Stat. Directorul Serviciului Fiscal de Stat este în drept să delege această funcţie altei persoane din cadrul Serviciului Fiscal de Stat.

(5) Membrii Consiliului, precum şi ceilalţi participanţi la şedinţele Consiliului au obligaţia să păstreze secretul comercial, fiscal, bancar, să respecte regimul altor informaţii cu accesibilitate

limitată şi să nu divulge informaţiile şi faptele care le-au devenit cunoscute în procedura de examinare a petiţiilor sau a contestaţiilor în cadrul Consiliului. Persoanele desemnate în calitate de membri ai Consiliului, inclusiv persoanele desemnate pentru reprezentarea, la şedinţa Consiliului, a asociaţiei din mediul de afaceri, membră a Consiliului, semnează o declaraţie de nedivulgare a informaţiilor şi a faptelor care le-au devenit cunoscute în procedura de examinare a contestaţiilor, fiind preîntîmpinate despre survenirea răspunderii juridice conform legislaţiei pentru divulgarea acestora. Persoanele indicate la prezentul alineat care nu au semnat sau refuză semnarea declaraţiei de nedivulgare nu se admit pentru participare la şedinţele Consiliului.

(6) La depunerea contestaţiei, în textul acesteia, se consemnează acordul sau dezacordul cu privire la divulgarea datelor care constituie secret comercial sau a altor date cu accesibilitate limitată din documentaţia supusă controlului şi/sau din actele administrative emise în cadrul procedurii de control.

(7) Şedinţele Consiliului se desfăşoară indiferent de absenţa la acestea a unor membri sau a persoanei care a depus contestaţia.

(8) Contestaţia se depune în termen de pînă la 30 de zile de la data primirii actului administrativ contestat. În cazul omiterii acestui termen din motive întemeiate, el poate fi restabilit de către Serviciul Fiscal de Stat, la cererea persoanei vizate în actul administrativ sau împotriva căreia a fost întreprinsă acţiunea.

(9) În cazul examinării contestaţiei în cadrul Consiliului, prevederile art.270 alin.(2) şi art.272 alin.(2) se aplică corespunzător.

(10) Decizia cu privire la contestaţia examinată de Consiliu conform art.271 se semnează de către persoana din cadrul Serviciului Fiscal de Stat care asigură conducerea Consiliului, în termen de cel mult 30 zile lucrătoare de la data depunerii contestaţiei. Conducerea Serviciului Fiscal de Stat poate să prelungească termenul de 30 de zile cu încă cel mult 30 de zile, cu informarea în termen de 3 zile a reclamantului şi cu prezentarea motivelor care au stat la baza prelungirii termenului de examinare a contestaţiei.

(11) Persoana care nu este de acord cu decizia cu privire la contestaţie este în drept să se adreseze în instanţa de contencios administrativ.

[Art.274[1] introdus prin Legea nr.295 din 21.12.2017, în vigoare 12.01.2018]

Capitolul 18
ACTELE NORMATIVE

Articolul 275. Actele normative ale Serviciului Fiscal de Stat

(1) Serviciul Fiscal de Stat are dreptul, în limitele competenţei şi în conformitate cu legislaţia, să emită acte normative care determină mecanismul aplicării legislaţiei fiscale.

(2) Actele normative emise de Serviciul Fiscal de Stat se publică în modul stabilit.

(3) Actele normative se adoptă, se modifică şi se abrogă de Serviciul Fiscal de Stat, iar în cazurile prevăzute de legislaţie vor fi înregistrate la Ministerul Justiţiei.

(4) Actele normative emise de Serviciul Fiscal de Stat nu trebuie să contravină legislaţiei fiscale.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI **Eugenia OSTAPCIUC**

Chişinău, 26 iulie 2001.
Nr.407-XV.

Notă: Titlul VI aprobat prin Legea nr.1055-XIV din 16.06.2000. Publicat în Monitorul Oficial al R.Moldova nr.127-129/884 din 12.10.2000. Intră în vigoare de la 01.01.2001 conform Legii nr.1056-XIV din 16.06.2000

TITLUL VI
IMPOZITUL PE BUNURILE IMOBILIARE

Capitolul 1
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 276. Noţiuni

În sensul prezentului titlu, se definesc următoarele noţiuni:

1) *Impozit pe bunurile imobiliare* – impozit local care reprezintă o plată obligatorie la buget de la valoarea bunurilor imobiliare.

2) *Bunuri imobiliare* – terenurile, clădirile, construcţiile, apartamentele şi alte încăperi izolate, a căror strămutare este imposibilă fără cauzarea de prejudicii destinaţiei lor.

3) *Valoare estimată* – valoarea bunurilor imobiliare calculată la o dată anumită cu utilizarea metodelor de evaluare prevăzute de legislaţie.

[Pct.4) art.276 abrogat prin Legea nr.448-XVI din 28.12.2006, în vigoare 01.01.2007]

5) *Cotă maximă a impozitului* – cota ad valorem în procente din baza impozabilă a bunurilor imobiliare, stabilită în prezentul titlu, care poate să difere de cota concretă a impozitului.

6) *Cotă concretă a impozitului* – cota ad valorem în procente din baza impozabilă a bunurilor imobiliare, stabilită de către autoritatea reprezentativă a administraţiei publice locale.

7) *Cadastru fiscal* – cadastru specializat ce include date sistematizate privind subiecţii impunerii, numerele cadastrale, tipurile şi adresa obiectelor ce constituie bunuri imobiliare, baza impozabilă, suma impozitului pe bunurile imobiliare ce urmează a fi achitată, precum şi altă informaţie ce ţine de plata acestui impozit.

[Art.276 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]

[Art.276 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

Capitolul 2
SUBIECŢII IMPUNERII, OBIECTELE IMPUNERII ŞI BAZA IMPOZABILĂ A BUNURILOR IMOBILIARE

Articolul 277. Subiecţii impunerii

(1) Subiecţi ai impunerii sînt persoanele juridice şi persoanele fizice rezidenţi şi nerezidenţi ai Republicii Moldova:

a) proprietarii bunurilor imobiliare de pe teritoriul Republicii Moldova;

b) arendaşii care arendează un bun imobiliar agricol proprietate privată, dacă contractul de arendă nu prevede altfel;

c) deţinătorii drepturilor patrimoniale (drepturilor de posesie, de gestiune şi/sau de folosinţă) asupra bunurilor imobiliare proprietate publică de pe teritoriul Republicii Moldova;

d) arendaşii sau locatarii bunurilor imobiliare ale autorităţilor publice şi ale instituţiilor finanţate de la bugetele de toate nivelurile;

e) locatarii bunurilor imobiliare – în cazul contractului de leasing financiar;

f) arendaşii sau locatarii bunurilor imobiliare proprietate privată a nerezidenţilor Republicii Moldova, dacă contractul de arendă/locaţiune nu prevede altfel.

Autorităţile publice şi instituţiile finanţate de la bugetele de toate nivelurile sînt obligate să prezinte gratuit subiecţilor impunerii, în termen de pînă la data de 25 mai a anului fiscal în curs, informaţia privind valoarea estimată/valoarea contabilă a bunurilor imobiliare transmise în arendă sau locaţiune.

(2) Faptul că persoanele specificate la alin.(1) nu deţin un document ce ar atesta dreptul de proprietate asupra bunurilor imobiliare, precum şi faptul neexecutării obligaţiei de înregistrare a drepturilor patrimoniale prevăzute de legislaţie nu pot constitui temei pentru nerecunoaşterea acestor persoane în calitate de subiecţi ai impunerii privind bunurile imobiliare respective, în cazul în care aceste persoane exercită, de fapt, dreptul de posesie, de folosinţă şi/sau de dispoziţie asupra acestor bunuri.

(3) În cazul în care bunurile imobiliare se află în proprietate (în folosinţă) comună în diviziune a mai multor persoane, subiect al impunerii este considerată fiecare dintre aceste persoane, în cota-parte care îi revine.

(4) În cazul în care bunurile imobiliare se află în proprietate comună în devălmăşie, subiect al impunerii este considerată, în baza acordului comun, unul din proprietari (coproprietari). În acest caz toţi proprietarii (coproprietarii) poartă o răspundere solidară pentru îndeplinirea obligaţiilor fiscale.

[Art.277 completat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.277 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.277 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 278. Obiectele impunerii şi baza impozabilă a bunurilor imobiliare

(1) Obiecte ale impunerii sînt bunurile imobiliare, inclusiv terenurile din intravilan sau din extravilan, clădirile, construcţiile, casele de locuit individuale, apartamentele şi alte încăperi izolate, inclusiv bunurile imobiliare aflate la o etapă de finisare a construcţiei de 50% şi mai mult, rămase nefinisate timp de 3 ani după începutul lucrărilor de construcţie. Gradul de finalizare a construcţiei în scopul impozitării se determină de către experţii tehnici în construcţii sau de către agenţii economici cu activităţi în domeniul expertizei tehnice, sau de către autoritatea administraţiei publice locale, în baza metodei stabilite de organul central de specialitate al administraţiei publice în domeniul construcţiilor.

(2) Baza impozabilă a bunurilor imobiliare constituie valoarea estimată a acestor bunuri.

[Art.278 completat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.278 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.278 completat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.278 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.278 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

Capitolul 3
EVALUAREA ŞI REEVALUAREA BUNURILOR IMOBILIARE ÎN SCOPUL IMPOZITĂRII

Articolul 279. Evaluarea şi reevaluarea bunurilor imobiliare

(1) Evaluarea bunurilor imobiliare se efectuează de către organele cadastrale teritoriale în baza unei metodologii unice pentru toate tipurile de bunuri imobiliare în modul şi în termenele stabilite de legislaţie.

(2) Evaluarea bunurilor imobiliare se efectuează pe calea evaluării în masă – în cazul obiectelor-tip ce constituie bunuri imobiliare şi pe calea evaluării individuale – în cazul obiectelor specifice (netipice).

(3) Metoda evaluării individuale a bunurilor imobiliare poate fi aplicată şi în baza deciziei instanţei judecătoreşti.

(4) La evaluarea bunurilor imobiliare, în dependenţă de destinaţia acestora, se aplică următoarele metode de determinare a valorii de piaţă:

a) metoda analizei comparative a vînzărilor;

b) metoda veniturilor;

c) metoda cheltuielilor.

(5) Reevaluarea bunurilor imobiliare se efectuează de către organele cadastrale teritoriale o dată la 3 ani în modul stabilit de Guvern.

(6) Finanţarea lucrărilor de evaluare a bunurilor imobiliare se efectuează de la bugetul de stat, bugetul local şi alte surse conform legislaţiei.

(7) Autoritatea administraţiei publice locale poate iniţia procesul de evaluare sau reevaluare a bunurilor imobiliare din unitatea administrativ-teritorială respectivă, inclusiv colectarea datelor iniţiale privind bunurile imobiliare, cu transmiterea ulterioară a datelor respective organelor cadastrale teritoriale pentru evaluarea în modul stabilit de legislaţia în vigoare. În aceste cazuri, finanţarea lucrărilor de evaluare şi reevaluare a bunurilor imobiliare se va efectua din bugetul local.

(8) Ministerul Finanţelor este responsabil de elaborarea politicii statului în domeniul evaluării şi reevaluării bunurilor imobiliare.

[Art.279 completat prin Legea nr.173 din 26.07.2018, în vigoare 12.02.2019]

[Art.279 completat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.01.2017]

Capitolul 4
COTELE, MODUL DE CALCULARE ŞI TERMENELE DE ACHITARE A IMPOZITULUI PE BUNURILE IMOBILIARE

Articolul 280. Cotele impozitului

(1) Cotele impozitului pe bunurile imobiliare:

a) pentru bunurile imobiliare cu destinaţie locativă (apartamente şi case de locuit individuale, terenuri aferente acestor bunuri); pentru garajele şi terenurile pe care acestea sînt amplasate, loturile întovărăşirilor pomicole cu sau fără construcţii amplasate pe ele:

– cota maximă – 0,4% din baza impozabilă a bunurilor imobiliare;

– cota minimă – 0,05% din baza impozabilă a bunurilor imobiliare.

Cota concretă se stabileşte anual de către autoritatea reprezentativă şi deliberativă a administraţiei publice locale;

a^1) pentru terenurile agricole cu construcţii amplasate pe ele:

- cota maximă – 0,3% din baza impozabilă a bunurilor imobiliare;

- cota minimă – 0,1% din baza impozabilă a bunurilor imobiliare.

Cota concretă se stabileşte anual de către autoritatea reprezentativă şi deliberativă a administraţiei publice locale;

b) pentru bunurile imobiliare cu altă destinaţie decît cea locativă sau agricolă, inclusiv exceptînd garajele şi terenurile pe care acestea sînt amplasate şi loturile întovărăşirilor pomicole cu sau fără construcţii amplasate pe ele – 0,3% din baza impozabilă a bunurilor imobiliare.

(2) Autoritatea executivă a administraţiei publice locale monitorizează deciziile consiliului local privind aplicarea impozitului pe bunurile imobiliare pe teritoriul administrat, le prezintă Serviciului Fiscal de Stat în termen de 10 zile de la data adoptării lor şi le aduce la cunoştinţă contribuabililor.

[Art.280 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]

[Art.280 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

[Art.280 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.280 completat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]
[Art.280 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.280 în redacţia Legii nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.280 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

Articolul 280[1]. Perioada fiscală

Perioada fiscală este anul calendaristic.

[Art.280[1] introdus prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 281. Calcularea impozitului

(1) Suma impozitului pe bunurile imobiliare ale persoanelor fizice care nu sînt înregistrate în calitate de întreprinzător se calculează anual pentru fiecare obiect al impunerii, pornindu-se de la baza impozabilă a bunurilor imobiliare, calculată conform situaţiei de la 1 ianuarie a perioadei fiscale respective, de către serviciile de colectare a impozitelor şi taxelor locale ale primăriilor. În cazul în care baza impozabilă este evaluată de către organele cadastrale teritoriale în cursul anului fiscal pînă la expedierea avizelor de plată, suma impozitului pe bunurile imobiliare pentru anul respectiv se calculează pornindu-se de la valoarea estimată în scopul impozitării bunurilor imobiliare, înregistrată în cadastrul fiscal.

(1[1]) Înştiinţarea subiecţilor impunerii specificaţi la alin.(1) cu privire la suma impozitului pe bunurile imobiliare ce urmează a fi achitată se realizează de către serviciile de colectare a impozitelor şi taxelor locale ale primăriilor, prin intermediul avizelor de plată a impozitului pe bunurile imobiliare.

(1[2]) Persoanele juridice, persoanele fizice înregistrate în calitate de întreprinzător calculează de sine stătător suma anuală a impozitului pe bunurile imobiliare, pornindu-se de la baza impozabilă a acestora, conform situaţiei de la 1 ianuarie a perioadei fiscale respective.

(2) În caz de schimbare, după începerea anului fiscal, a subiectului impunerii, pentru noul subiect al impunerii impozitul pe bunurile imobiliare se calculează din momentul înregistrării de stat a drepturilor patrimoniale asupra bunurilor imobiliare sau din momentul stabilirii faptului exercitării de către persoană a dreptului de posesie, de folosinţă şi/sau de dispoziţie asupra bunurilor imobiliare.

(2[1]) În caz de schimbare, după începerea anului fiscal, a subiectului impunerii, subiectul anterior al impunerii este în drept să solicite/să efectueze calcularea (recalcularea) impozitului pe bunurile imobiliare proporţional perioadei în care a deţinut această calitate.

(3) În cazul în care subiectul impunerii primeşte bunurile imobiliare prin moştenire sau prin donaţie, obligaţia fiscală neexecutată de către subiectul precedent al impunerii este pusă în întregime pe seama noului subiect. Dacă obligaţia fiscală neexecutată depăşeşte valoarea estimată a bunurilor imobiliare primite prin moştenire, noul subiect al impunerii execută obligaţia fiscală în limite ce nu depăşesc valoarea estimată a acestui bun imobiliar.

(4) În cazul în care, după începerea perioadei fiscale, au apărut noi obiecte ale impunerii, impozitul pe bunurile imobiliare se calculează din momentul înregistrării de stat a drepturilor de proprietate sau din momentul stabilirii faptului exercitării de către subiectul impunerii a dreptului de posesie, de folosinţă şi/sau de dispoziţie asupra bunurilor imobiliare.

În cazul în care obiectul impunerii existent a fost lichidat, demolat sau distrus complet, impozitul pe bunurile imobiliare se calculează pînă la momentul radierii dreptului de proprietate asupra bunurilor imobiliare din registrul bunurilor imobile sau pînă la momentul încetării

exercitării de către persoană a dreptului de posesie, de folosinţă şi/sau de dispoziţie asupra bunurilor imobiliare.

[Art.281 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.281 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.281 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.281 completat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]
[Art.281 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.281 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2012]
[Art.281 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

Articolul 281[1]. Termenele de prezentare a calculului impozitului

(1) Persoanele juridice, persoanele fizice înregistrate în calitate de întreprinzător sînt obligate să prezinte calculul impozitului pe bunurile imobiliare pînă la 25 iulie inclusiv a perioadei fiscale respective. Pentru bunurile imobiliare dobîndite după 30 iunie a perioadei fiscale respective, calculul impozitului pe bunurile imobiliare se prezintă la Serviciul Fiscal de Stat nu mai tîrziu de 25 martie a perioadei fiscale următoare celei de gestiune.

(2) Întreprinzătorii individuali, gospodăriile ţărăneşti (de fermier) al căror număr mediu anual de salariaţi, pe parcursul perioadei fiscale, nu depăşeşte 3 unităţi şi care nu sînt înregistraţi ca plătitori de T.V.A. prezintă, pînă la 25 martie a perioadei fiscale următoare celei de gestiune, o dare de seamă unificată.

(3) Calculul impozitului pe bunurile imobiliare specificat la alin.(1) al prezentului articol se prezintă utilizînd, în mod obligatoriu, metode automatizate de raportare electronică, în condiţiile stipulate la art.187 alin.(2[1]).

[Art.281[1] modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.281[1] modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.281[1] modificat prin Legea nr.64 din 11.04.2014, în vigoare 09.07.2014]
[Art.281[1] introdus prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012, alin.(2) se pune în aplicare cu începere de la 01.01.2010]

Articolul 282. Termenele achitării impozitului

(1) Impozitul pe bunurile imobiliare se achită de către subiectul impunerii la bugetele locale unde sînt amplasate obiectele impunerii, în părţi egale nu mai tîrziu de 15 august şi 15 octombrie a anului curent.

(2) Contribuabilii care achită suma integrală a impozitului pentru anul fiscal în curs pînă la 30 iunie a anului respectiv beneficiază de dreptul la o reducere cu 15% a sumei impozitului ce urmează a fi achitat.

(3) Prin derogare de la prevederile alin.(1), întreprinzătorii individuali, gospodăriile ţărăneşti (de fermier) al căror număr mediu anual de salariaţi, pe parcursul perioadei fiscale, nu depăşeşte 3 unităţi şi care nu sînt înregistraţi ca plătitori de T.V.A. achită impozitul pe bunurile imobiliare pînă la 25 martie a perioadei fiscale următoare celei de gestiune.

(4) Prin derogare de la prevederile alin.(1), persoanele juridice şi persoanele fizice care dobîndesc bunurile imobiliare după 30 iunie a perioadei fiscale respective achită impozitul pe bunurile imobiliare nu mai tîrziu de 25 martie a perioadei fiscale următoare celei de gestiune.

[Art.282 completat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.282 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.282 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.282 modificat prin Legea nr.64 din 11.04.2014, în vigoare 09.07.2014]
[Art.282 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 01.01.2013]
[Alin.(3)-(5) art.282 introduse prin Legea nr.267 din 23.12.2011, se pun în aplicare cu începere de la 01.01.2010]

Articolul 282[1]. Norme speciale privind calcularea şi achitarea impozitului pe bunurile imobiliare de către rezidenţii parcurilor pentru tehnologia informaţiei

(1) Contribuabilii rezidenţi ai parcurilor pentru tehnologia informaţiei nu au obligaţii privind impozitul pe bunurile imobiliare conform prezentului titlu, impozitul în cauză fiind inclus în componenţa impozitului unic reglementat de cap.1 titlul X.

(2) În cazul în care pe parcursul anului calendaristic contribuabilul utilizează atît regimul de impozitare stabilit în prezentul titlu, cît şi regimul special de impozitare stabilit la cap.1 titlul X, calculul, raportarea şi achitarea impozitului pe bunurile imobiliare se vor efectua conform prezentului titlu, proporţional numărului de luni în care s-a aplicat regimul de impozitare stabilit în prezentul titlu.

[Art.282[1] introdus prin Legea nr.145 din 14.07.2017, în vigoare 04.08.2017]

Capitolul 5
ÎNLESNIRI LA PLATA IMPOZITULUI PE BUNURILE IMOBILIARE

Articolul 283. Scutirea de impozit

(1) De impozitul pe bunurile imobiliare sînt scutiţi:

a) autorităţile publice şi instituţiile finanţate de la bugetele de toate nivelurile;

b) societăţile orbilor, surzilor şi invalizilor şi întreprinderile create pentru realizarea scopurilor statutare ale acestor societăţi;

c) întreprinderile penitenciarelor;

d) Centrul Republican Experimental pentru Protezare, Ortopedie şi Reabilitare al Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale;

e) obiectivele de protecţie civilă;

f) organizaţiile religioase – pentru bunurile imobiliare destinate riturilor de cult;

g) misiunile diplomatice şi oficiile consulare acreditate în Republica Moldova, precum şi reprezentanţele organizaţiilor internaţionale acreditate în Republica Moldova, în baza principiului reciprocităţii, în conformitate cu tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte;

h) persoanele de vîrstă pensionară, persoanele cu dizabilităţi severe şi accentuate, persoanele cu dizabilităţi din copilărie, persoanele cu dizabilităţi medii (participanţi la acţiunile de luptă pentru apărarea integrităţii teritoriale şi independenţei Republicii Moldova, participanţi la acţiunile de luptă din Afghanistan, participanţi la lichidarea consecinţelor avariei de la C.A.E. Cernobîl), precum şi persoanele supuse represiunilor şi ulterior reabilitate);

i) familiile participanţilor căzuţi în acţiunile de luptă pentru apărarea integrităţii teritoriale şi independenţei Republicii Moldova şi persoanele care au fost întreţinute de aceştia;

j) familiile militarilor căzuţi în acţiunile de luptă din Afghanistan şi persoanele care au fost întreţinute de aceştia;

k) familiile care au copii cu dizabilităţi în vîrstă de pînă la 18 ani şi membrii familiilor care au la întreţinere şi îngrijire permanentă persoane cu dizabilităţi;

l) familiile persoanelor decedate în urma unor boli cauzate de participarea lor la lucrările de lichidare a consecinţelor avariei de la C.A.E. Cernobîl şi persoanele care au fost întreţinute de acestea;

m) instituţiile medico-sanitare publice, cabinetele individuale ale medicului de familie şi centrele medicilor de familie, prevăzute la art.36[5] din Legea ocrotirii sănătăţii nr.411/1995, finanţate din fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală;

n) Compania Naţională de Asigurări în Medicină şi agenţiile ei teritoriale;

o) Banca Naţională a Moldovei;

p) proprietarii sau deţinătorii bunurilor rechiziţionate în interes public, pe perioada rechiziţiei, conform legislaţiei;

[Lit.r) alin.(1) art.283 abrogată prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]

s) organizaţiile necomerciale care corespund cerinţelor art.52, în cadrul cărora funcţionează instituţiile de asistenţă socială.

(2) Categoriile de persoane indicate la alin.(1) lit.h)–l) beneficiază de scutire de plata impozitului pe bunurile imobiliare pentru obiectele impunerii cu destinaţie locativă, unde acestea şi-au înregistrat domiciliul (în lipsa domiciliului − reşedinţa), în limita valorii (costului) stabilite de autoritatea administraţiei publice locale, precum şi pentru terenurile neevaluate de către organele cadastrale teritoriale care sînt ocupate de locuinţe, pentru loturile de pămînt de pe lîngă casă (inclusiv terenurile atribuite de către autorităţile administraţiei publice locale ca loturi de pămînt de pe lîngă casă şi distribuite în extravilan din cauza insuficienţei de terenuri în intravilan).

(2^1) Prin derogare de la alin.(2), pînă la stabilirea de către autoritatea administraţiei publice locale a scutirii de plata impozitului pe bunurile imobiliare, persoanelor indicate la alin.(1) lit.h)–l) li se acordă această scutire în limita valorii (costului) imobilului-domiciliu (în lipsa acestuia – reşedinţă), conform anexei la prezentul titlu.

(3) În cazul în care dreptul la scutire de impozitul pe bunurile imobiliare se naşte sau se stinge pe parcursul anului fiscal, recalcularea impozitului se efectuează, începînd cu luna din care persoana are sau nu are dreptul la această scutire.

(4) De impozitul pe bunurile imobiliare (terenuri, loturi de pămînt) sînt scutiţi proprietarii şi beneficiarii ale căror terenuri şi loturi de pămînt:

a) sînt ocupate de rezervaţii, parcuri dendrologice şi naţionale, grădini botanice;

b) sînt destinate fondului silvic, în cazul în care nu sînt antrenate în activitatea de întreprinzător, cu excepţia întreprinderilor silvice la efectuarea tăierilor de reconstrucţie ecologică, a celor de conservare şi a celor secundare, la efectuarea amenajamentului silvic, a lucrărilor de cercetare şi de proiectare pentru necesităţile gospodăriei silvice, de lichidare a efectelor calamităţilor naturale, precum şi la efectuarea altor lucrări silvice legate de îngrijirea pădurilor;

b^1) sînt destinate fondului apelor în cazul în care nu sînt antrenate în activitatea de întreprinzător;

c) sînt folosite de organizaţiile ştiinţifice şi instituţiile de cercetări ştiinţifice cu profil agricol şi silvic în scopuri ştiinţifice şi instructive;

d) sînt ocupate de plantaţii multianuale pînă la intrarea pe rod;

e) sînt ocupate de instituţiile de cultură, de artă, de cinematografie, de învăţămînt, de ocrotire a sănătăţii; de complexele sportive şi de agrement (cu excepţia celor ocupate de instituţiile balneare), precum şi de monumentele naturii, istoriei şi culturii, a căror finanţare se face de la bugetul de stat sau din contul mijloacelor sindicatelor;

f) sînt atribuite permanent căilor ferate, drumurilor auto publice, porturilor fluviale şi pistelor de decolare;

g) sînt atribuite zonelor frontierei de stat;

h) sînt de uz public în localităţi;

i) sînt atribuite pentru scopuri agricole, la momentul atribuirii fiind recunoscute distruse, dar ulterior restabilite – pe o perioadă de 5 ani;

j) sînt supuse poluării chimice, radioactive şi de altă natură dacă Guvernul a stabilit restricţii privind practicarea agriculturii pe aceste terenuri.

(5) De impozitul pe bunurile imobiliare (terenuri, loturi de pământ) sînt scutite administraţiile zonelor economice libere pe perioada aflării în gestiunea acestora a bunurilor imobiliare respective.

[Art.283 completat prin Legea nr.187 din 26.07.2018, în vigoare 07.09.2018]
[Art.283 modificat prin Legea nr.191 din 27.07.2018, în vigoare 01.01.2018]
[Art.283 completat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.283 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.283 modificat prin Legea nr.201 din 28.07.2016, în vigoare 09.09.2016]
[Art.283 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.283 modificat prin Legea nr.172 din 12.07.2013, în vigoare 09.08.2013]
[Art.283 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]
[Art.283 completat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.283 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2012]
[Art.283 completat prin Legea nr.194 din 15.07.2010, în vigoare 10.08.2010]
[Art.283 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.283 completat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]
[Art.283 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

Articolul 284. Scutirea de impozit acordată de autorităţile administraţiei publice locale

(1) Autorităţile deliberative şi reprezentative ale administraţiei publice locale sînt în drept să acorde persoanelor fizice şi juridice scutiri sau amînări la plata impozitului pe bunurile imobiliare pe anul fiscal respectiv, în caz de:

a) calamitate naturală sau incendiu, în urma cărora bunurile imobiliare, semănăturile şi plantaţiile multianuale au fost distruse sau au fost deteriorate considerabil;

b) atribuire a terenurilor pentru evacuarea întreprinderilor cu impact negativ asupra mediului înconjurător. În acest caz pot fi acordate scutiri de impozit pe durata normativă a lucrărilor de construcţie;

c) boală îndelungată sau deces al proprietarului bunurilor imobiliare confirmate prin certificat medical sau, respectiv, prin certificat de deces.

(1^1) Autorităţile deliberative şi reprezentative ale administraţiei publice locale sînt în drept să acorde scutiri la plata impozitului pe bunurile imobiliare pe anul fiscal respectiv persoanelor fizice deţinătoare de case de locuit sau de alte încăperi de locuit (folosite ca locuinţă de bază) în locaţiune din fondul public de locuinţe.

(2) Decizia adoptată de autoritatea reprezentativă a administraţiei publice locale privind acordarea de scutiri sau de amînări la plata impozitului pe bunurile imobiliare este remisă, în termen de 10 zile, subdiviziunilor Serviciului Fiscal de Stat.

(3) Mărimea prejudiciilor cauzate de calamităţi naturale sau incendii se determină de către o comisie specială. Structura şi mecanismul de funcţionare a acestor comisii se stabilesc de Guvern.

[Art.284 completat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.284 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.284 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Capitolul 6
ADMINISTRAREA IMPOZITULUI PE BUNURILE IMOBILIARE

Articolul 285. Furnizarea informaţiei

(1) Agenţia Servicii Publice prezintă, zilnic, Serviciului Fiscal de Stat informaţia cu privire la fiecare obiect şi subiect al impunerii cu impozitul pe bunurile imobiliare. Structura informaţiei şi modul de transmitere a acesteia se stabilesc de Serviciul Fiscal de Stat.

[Alin.(2) art.285 abrogat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

(3) Organele cadastrale teritoriale sînt în drept să solicite informaţia necesară referitoare la obiectul impunerii de la persoanele care înfăptuiesc înregistrarea drepturilor patrimoniale sau a tranzacţiilor cu bunurile imobiliare (inclusiv de la birourile notariale, serviciile comunale, realteri, brokeri) şi de la proprietarii bunurilor imobiliare.

(4) Subiectul impunerii este obligat să prezinte organelor cadastrale teritoriale informaţia necesară pentru evaluarea bunurilor imobiliare, care se efectuează în conformitate cu legislaţia.

(5) În cazul în care subiectul impunerii refuză să prezinte informaţia necesară pentru evaluarea bunurilor imobiliare, evaluarea se efectuează în baza informaţiei deţinute de către organele cadastrale teritoriale în privinţa obiectelor analoage ce constituie bunuri imobiliare.

[Art.285 modificat prin Legea nr.80 din 05.05.2017, în vigoare 26.05.2017]
[Art.285 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.285 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 286. Avizul de plată a impozitului

Avizul de plată a impozitului calculat pentru bunurile imobiliare ale persoanelor fizice care nu desfăşoară activitate de întreprinzător este expediat fiecărui subiect al impunerii de către serviciul de colectare a impozitelor şi taxelor locale al primăriei cel tîrziu cu 60 de zile pînă la expirarea primului termen de plată a impozitului, iar în cazul bunurilor imobiliare dobîndite după 30 iunie a anului fiscal în curs – cel tîrziu pînă la 1 februarie a anului următor anului fiscal de gestiune.

[Art.286 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.286 completat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.286 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2012]
[Art.286 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

Articolul 287. Ţinerea cadastrului fiscal

Serviciul Fiscal de Stat, în baza datelor prezentate de organele cadastrale teritoriale, organizează ţinerea cadastrului fiscal şi monitoringul informaţiei privind fiecare subiect şi obiect al impunerii.

Forma şi metodele de ţinere a cadastrului fiscal, de eliberare a informaţiei pe care o conţine se stabilesc de către Serviciul Fiscal de Stat.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI **Dumitru DIACOV**

Chişinău, 16 iunie 2000.
Nr.1055-XIV.

Anexă

Valoarea (costul) bunurilor imobiliare cu destinaţie locativă (apartamente şi case de locuit individuale, terenuri aferente acestor bunuri) din municipii, inclusiv din localităţile aflate în componenţa acestora, din oraşe şi sate (comune), valoare (cost) în limitele căreia se acordă scutire la plata impozitului pe bunurile imobiliare conform art.283 alin.(2^1)

Nr. crt.	Denumirea unităţilor administrativ-teritoriale*	Limita valorii bunurilor imobiliare scutite de impozitul pe bunurile imobiliare, lei
1	2	3
1.	municipiul Chişinău, inclusiv localităţile din componenţa acestuia	380000
2.	municipiul Bălţi, inclusiv localităţile din componenţa acestuia	156000
3.	oraşul Anenii Noi	53000
4.	oraşul Basarabeasca	43000
5.	oraşul Briceni	71000
6.	oraşul Lipcani	51000
7.	oraşul Cahul	138000
8.	oraşul Cantemir	31000
9.	oraşul Călăraşi	32000
10.	oraşul Căuşeni	77000
11.	oraşul Căinari	14000
12.	oraşul Cimişlia	66000
13.	oraşul Criuleni	55000
14.	oraşul Dondușeni	40000
15.	oraşul Drochia	84000
16.	oraşul Edineţ	80000
17.	oraşul Cupcini	49000
18.	oraşul Făleşti	49000
19.	oraşul Floreşti	84000
20.	oraşul Ghindeşti	23000
21.	oraşul Mărculeşti	24000
22.	oraşul Glodeni	40000
23.	oraşul Hînceşti	145000
24.	oraşul Ialoveni	185000
25.	oraşul Leova	35000
26.	oraşul Iargara	14000
27.	oraşul Nisporeni	39000
28.	oraşul Ocniţa	17000
29.	oraşul Otaci	24000
30.	oraşul Frunză	14000
31.	oraşul Orhei	100000
32.	oraşul Rezina	49000
33.	oraşul Rîşcani	29000
34.	oraşul Costeşti	15000
35.	oraşul Sîngerei	33000
36.	oraşul Biruinţa	15000
37.	oraşul Soroca	82000
38.	oraşul Străşeni	116000
39.	oraşul Bucovăţ	27000
40.	oraşul Şoldăneşti	23000

41.	oraşul Ştefan Vodă	45000
42.	oraşul Taraclia	26000
43.	oraşul Teleneşti	29000
44.	oraşul Ungheni	87000
45.	oraşul Cornești	49000
46.	municipiul Comrat	122000
47.	oraşul Ceadîr-Lunga	61000
48.	oraşul Vulcănești	32000
49.	satele (comunele) ce nu se află în componenţa municipiilor Chişinău şi Bălţi	30000

[Anexa modificată prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Anexa completată prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Anexa modificată prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Anexa modificată prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

TITLUL VI[1]
IMPOZITUL PE AVERE

[Titlul VI[1] (art.287[1]-287[7]) introdus prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.01.2016]

Capitolul 1
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 287[1]. Noţiuni

În sensul prezentului titlu, se defineşte următoarea noţiune:

Impozit pe avere – impozit aplicat asupra averii contribuabilului sub formă de bunuri imobiliare cu destinaţie locativă, inclusiv căsuţele de vacanţă (cu excepţia terenurilor), în cazul în care acestea satisfac condiţiile specificate în prezentul titlu.

[Art.287[1] introdus prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.01.2016]

Capitolul 2
SUBIECŢII IMPUNERII ŞI OBIECTUL IMPUNERII. BAZA IMPOZABILĂ

Articolul 287[2]. Subiecţii impunerii

(1) Subiecţi ai impunerii sînt persoanele fizice proprietari ai bunurilor imobiliare cu destinaţie locativă, inclusiv căsuţele de vacanţă (cu excepţia terenurilor), pe teritoriul Republicii Moldova.

(2) În cazul în care bunurile imobiliare reglementate de prezentul titlu se află în proprietate (în folosinţă) comună în diviziune a mai multor persoane, subiect al impunerii este considerată fiecare dintre aceste persoane, în cota-parte care îi revine.

(3) În cazul în care bunurile imobiliare reglementate de prezentul titlu se află în proprietate comună în devălmăşie, subiect al impunerii este considerat, în baza acordului comun, unul din proprietari (coproprietari). În acest caz, toţi proprietarii (coproprietarii) poartă o răspundere solidară pentru îndeplinirea obligaţiilor fiscale.

[Art.287[2] introdus prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.01.2016]

Articolul 287[3]. Obiect al impunerii şi baza impozabilă

(1) Obiect al impunerii îl constituie bunurile imobiliare cu destinaţie locativă, inclusiv căsuţele de vacanţă (cu excepţia terenurilor), precum şi cotele-părţi, a căror totalitate întruneşte cumulativ următoarele condiţii:

a) valoarea estimată totală constituie 1,5 milioane şi mai mult;

b) suprafaţa totală constituie 120 m^2 şi mai mult.

[Alin.(2) art.287^3 abrogat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]

(3) Nu constituie obiect al impunerii bunurile imobiliare, inclusiv cotele-părţi, aflate în posesia persoanei, a căror valoare totală nu depăşeşte 1,5 milioane de lei şi suprafaţa nu depăşeşte 120 m^2.

(4) Baza impozabilă a bunurilor imobiliare constituie valoarea estimată a acestor bunuri, apreciată de către organele cadastrale teritoriale.

[Art.287^3 introdus prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.01.2016]

Articolul 287^4. Cota impunerii

Cota impozitului reprezintă 0,8% din baza impozabilă.

[Art.287^4 introdus prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.01.2016]

Articolul 287^5. Perioada fiscală

Perioada fiscală este anul calendaristic.

[Art.287^5 introdus prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.01.2016]

Articolul 287^6. Calcularea impozitului pe avere şi avizele de plată

Calcularea impozitului pe avere şi prezentarea avizelor de plată se realizează de către Serviciul Fiscal de Stat în termen de pînă la 10 decembrie pentru situaţia existentă la 1 noiembrie a anului de gestiune.

[Art.287^6 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]

[Art.287^6 introdus prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.01.2016]

Articolul 287^7. Achitarea impozitului

Impozitul pe avere se achită la bugetul de stat în termen de pînă la 25 decembrie a anului de gestiune.

[Art.287^7 introdus prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.01.2016]

Notă: Titlul VII aprobat prin Legea nr.93-XV din 01.04.2004. Publicat în Monitorul Oficial al R.Moldova nr.80-82/415 din 21.05.2004. Intră în vigoare de la 01.01.2005 conform Legii nr.94-XV din 01.04.2004

TITLUL VII
TAXELE LOCALE

Notă: În cuprinsul titlului VII, cuvintele "de deservire socială" se exclud, conform Legii nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014

Capitolul 1
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 288. Noţiuni

În sensul prezentului titlu, se definesc următoarele noţiuni:

1) *Taxă locală* – plată obligatorie efectuată la bugetul local.

[Pct.2) art.288 abrogat prin Legea nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]

3) *Cota taxei locale* – cotă ad valorem în procente din baza impozabilă a obiectului impunerii ori sumă absolută, stabilită de autoritatea administraţiei publice locale la adoptarea bugetului local respectiv.

[Pct.4) art.288 abrogat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

[Pct.5) art.288 abrogat prin Legea nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]

6) *Producător de publicitate* – persoană care conferă informaţiei publicitare forma necesară plasării şi difuzării.

7) *Difuzor de publicitate* – persoană care asigură plasarea şi difuzarea publicităţii prin orice mijloc de informare.

8) *Dispozitiv publicitar* – sistem de comunicare vizuală pentru plasarea publicităţii exterioare, cum ar fi afişele, panourile, standurile, instalaţiile şi construcţiile (situate separat sau suspendate de pereţii şi de acoperişurile clădirilor), firmele tridimensionale, firmele luminoase, tablourile electromecanice şi electronice suspendate, alte mijloace tehnice.

9) *Publicitate socială* – publicitate care reprezintă interesele societăţii şi ale statului în propagarea unui mod de viaţă sănătos, ocrotirea sănătăţii, protecţia mediului înconjurător, păstrarea integrităţii resurselor energetice, protecţia socială a populaţiei şi care nu are scop lucrativ şi urmăreşte obiective filantropice şi de importanţă socială.

10) *Numărul mediu de salariaţi* – efectiv de salariaţi pentru o perioadă gestionară, determinat în funcţie de indicii numărului scriptic.

10^1) *Efectiv de salariaţi* – toate persoanele angajate cu contract de muncă pe durată determinată sau nedeterminată (încadraţi în serviciul permanent, sezonier, temporar pentru executarea anumitor lucrări), pe termen de o zi şi mai mult de la momentul angajării.

Nu se includ în efectivul de salariaţi:

– persoanele care execută lucrări conform contractelor de drept civil (contract de antrepriză, contract de prestări servicii, contract de transport etc.);

– persoanele care prestează muncă prin cumul (cumularzii externi);

– persoanele cu contractul individual de muncă suspendat şi cele aflate în concediu de maternitate;

– persoanele care exercită unele activităţi necalificate cu caracter ocazional (zilieri).

11) *Parcare* – garare a autovehiculului pe un teritoriu special sau într-o construcţie specială, destinate garării şi păstrării mijloacelor de transport şi prestării de servicii aferente contra plată.

[Pct.12) art.288 abrogat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

13) *Simbolică locală* – stema unui oraş sau a unui alt tip de localitate, denumirea lui (în calitate de denumire a produsului fabricat) sau imaginea monumentelor de arhitectură, a monumentelor istorice.

14) *Unitate de transport* – orice autocar, autobuz, microbuz, autoturism, motocicletă, scuter, motoretă, camion, tractor, tractor cu remorcă, altă tehnică agricolă, vehicul cu tracţiune animală.

15) *Autoritate deliberativă a administraţiei publice locale* – autoritatea reprezentativă şi deliberativă a populaţiei unităţii administrativ-teritoriale (consiliul local).

16) *Autoritate executivă a administraţiei publice locale* – autoritatea reprezentativă a populaţiei unităţii administrativ-teritoriale şi executivă a consiliului local (primarul).

17) *Parcaj* – loc special amenajat, utilizat pentru staţionarea temporară a unităţilor de transport şi autorizat de autoritatea administraţiei publice locale.

[Art.288 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.288 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.288 completat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.288 modificat prin Legea nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]
Notă: Modificarea, introdusă prin Legea nr.324 din 23.12.2013, se declară neconstituţională conform Hot. Curţii Constituţionale nr.2 din 28.01.2014
[Art.288 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.288 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.288 modificat prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 04.04.2011]

Articolul 289. Relaţiile reglementate de prezentul titlu

(1) Prezentul titlu determină procedura şi principiile stabilirii, modificării şi anulării taxelor locale, modul lor de plată, criteriile de acordare a înlesnirilor fiscale.

(2) Sistemul taxelor locale reglementate de prezentul titlu include:

a) taxa pentru amenajarea teritoriului;

b) taxa de organizare a licitaţiilor şi loteriilor pe teritoriul unităţii administrativ-teritoriale;

c) taxa de plasare (amplasare) a publicităţii (reclamei);

d) taxa de aplicare a simbolicii locale;

e) taxa pentru unităţile comerciale şi/sau de prestări servicii;

f) taxa de piaţă;

g) taxa pentru cazare;

h) taxa balneară;

i) taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe teritoriul municipiilor, oraşelor şi satelor (comunelor);

j) taxa pentru parcare;

k) taxa de la posesorii de cîini;

[Lit.k) alin.(2) art.289 introdusă prin Legea nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]
Notă: Modificarea, introdusă prin Legea nr.324 din 23.12.2013, se declară neconstituţională conform Hot. Curţii Constituţionale nr.2 din 28.01.2014
[Lit.k) alin.(2) art.289 abrogată prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

[Lit.l) alin.(2) art.289 abrogată prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

[Lit.m) alin.(2) art.289 abrogată prin Legea nr.324 din 27.12.2012, în vigoare 11.01.2013]

n) taxa pentru parcaj;

[Lit.n) alin.(2) art.289 introdusă prin Legea nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]
Notă: Modificarea, introdusă prin Legea nr.324 din 23.12.2013, se declară neconstituţională conform Hot. Curţii Constituţionale nr.2 din 28.01.2014
[Lit.n) alin.(2) art.289 abrogată prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

[Lit.o) alin.(2) art.289 abrogată prin Legea nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]

p) taxa pentru salubrizare;

[Lit.p) alin.(2) art.289 introdusă prin Legea nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]
Notă: Modificarea, introdusă prin Legea nr.324 din 23.12.2013, se declară neconstituţională conform Hot. Curţii Constituţionale nr.2 din 28.01.2014
[Lit.p) alin.(2) art.289 abrogată prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

q) taxa pentru dispozitivele publicitare.

(3) Taxele locale enumerate la alin.(2) se aplică de către autorităţile administraţiei publice locale.

[Art.289 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.289 modificat prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 04.04.2011]
[Art.289 modificat prin Legea nr.108-XVI din 16.05.2008, în vigoare 06.06.2008]
[Art.289 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]

Capitolul 2
SUBIECŢII IMPUNERII, OBIECTELE IMPUNERI ŞI BAZA IMPOZABILĂ

[Denumirea cap.2 completată prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 290. Subiecţii impunerii

Subiecţi ai impunerii sînt pentru:

a) taxa pentru amenajarea teritoriului – persoanele juridice sau fizice înregistrate în calitate de întreprinzător şi persoanele ce desfăşoară activitate profesională în sectorul justiţiei, care dispun de bază impozabilă;

b) taxa de organizare a licitaţiilor şi loteriilor pe teritoriul unităţii administrativ-teritoriale – persoanele juridice sau fizice înregistrate în calitate de întreprinzător-organizator al licitaţiilor şi loteriilor;

c) taxa de plasare (amplasare) a publicităţii (reclamei) – persoanele juridice sau persoanele fizice înregistrate în calitate de întreprinzător care plasează şi/sau difuzează informaţii publicitare (cu excepţia publicităţii exterioare) prin intermediul mijloacelor cinematografice, reţelelor telefonice, telegrafice, telex, mijloacelor de transport, altor mijloace (cu excepţia TV, internetului, radioului, presei periodice, tipăriturilor);

[Lit.c^1) art.290 abrogată prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Lit.c^1) art.290 introdusă prin Legea nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]
Notă: Modificarea, introdusă prin Legea nr.324 din 23.12.2013, se declară neconstituţională conform Hot. Curţii Constituţionale nr.2 din 28.01.2014
[Lit.c^1) art.290 abrogată prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

d) taxa de aplicare a simbolicii locale – persoanele juridice sau fizice, înregistrate în calitate de întreprinzător, care aplică simbolica locală pe produsele fabricate;

e) taxa pentru unităţile comerciale şi/sau de prestări servicii – persoanele fizice care desfăşoară activitate de întreprinzător şi persoanele juridice, care dispun de obiecte ale impunerii;

f) taxa de piaţă – persoanele juridice sau fizice înregistrate în calitate de întreprinzător-administrator al pieţei;

g) taxa pentru cazare – persoanele juridice sau fizice, înregistrate în calitate de întreprinzător, care prestează servicii de cazare;

h) taxa balneară – persoanele juridice sau fizice, înregistrate în calitate de întreprinzător, care prestează servicii de odihnă şi tratament;

i) taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe teritoriul municipiilor, oraşelor şi satelor (comunelor) – persoanele juridice sau fizice, înregistrate în calitate de

întreprinzător, care prestează servicii de transport auto de călători pe teritoriul municipiilor, oraşelor şi satelor (comunelor);

j) taxa pentru parcare – persoanele juridice sau fizice, înregistrate în calitate de întreprinzător, care prestează servicii de parcare;

k) taxa de la posesorii de cîini – persoanele fizice care locuiesc în blocuri locative – locuinţe de stat, cooperatiste şi obşteşti, precum şi în apartamente privatizate;

[Lit.k) art.290 introdusă prin Legea nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]

Notă: Modificarea, introdusă prin Legea nr.324 din 23.12.2013, se declară neconstituţională conform Hot. Curţii Constituţionale nr.2 din 28.01.2014

[Lit.k) art.290 abrogată prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

[Lit.l) art.290 abrogată prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

[Lit.m) art.290 abrogată prin Legea nr.324 din 27.12.2012, în vigoare 11.01.2013]

n) taxa pentru parcaj – persoanele juridice sau fizice posesoare de autovehicule, care utilizează parcajul;

[Lit.n) art.290 introdusă prin Legea nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]

Notă: Modificarea, introdusă prin Legea nr.324 din 23.12.2013, se declară neconstituţională conform Hot. Curţii Constituţionale nr.2 din 28.01.2014

[Lit.n) art.290 abrogată prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

[Lit.o) art.290 abrogată prin Legea nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]

p) taxa pentru salubrizare – persoanele fizice înscrise la adresa declarată ca domiciliu;

[Lit.p) art.290 introdusă prin Legea nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]

Notă: Modificarea, introdusă prin Legea nr.324 din 23.12.2013, se declară neconstituţională conform Hot. Curţii Constituţionale nr.2 din 28.01.2014

[Lit.p) art.290 abrogată prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

q) taxa pentru dispozitivele publicitare – persoanele fizice înregistrate în calitate de întreprinzător şi persoanele juridice, care deţin în posesie/folosinţă sau sînt proprietari ai dispozitivelor publicitare.

[Art.290 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

[Art.290 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]

[Art.290 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]

Notă: Modificarea, introdusă prin Legea nr.324 din 23.12.2013, se declară neconstituţională conform Hot. Curţii Constituţionale nr.2 din 28.01.2014

[Art.290 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

[Art.290 completat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]

[Art.290 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

[Art.290 modificat prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 04.04.2011]

[Art.290 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

[Art.290 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]

Articolul 291. Obiectele impunerii şi baza impozabilă

(1) Obiectul impunerii îl constituie:

a) la taxa pentru amenajarea teritoriului – numărul mediu scriptic trimestrial al salariaţilor şi, suplimentar:

– în cazul întreprinderilor individuale şi gospodăriilor ţărăneşti (de fermier) – fondatorul întreprinderii individuale, fondatorul şi membrii gospodăriilor ţărăneşti (de fermier);

– în cazul persoanelor care desfăşoară activitate profesională în sectorul justiţiei – numărul de persoane abilitate prin lege pentru desfăşurarea activităţii profesionale în sectorul justiţiei;

b) la taxa de organizare a licitaţiilor şi loteriilor pe teritoriul unităţii administrativ-teritoriale – bunurile declarate la licitaţie sau biletele de loterie emise;

c) la taxa de plasare (amplasare) a publicităţii (reclamei) – serviciile de plasare şi/sau difuzare a anunţurilor publicitare prin intermediul serviciilor cinematografice, video, prin reţelele telefonice, telegrafice, telex, prin mijloacele de transport, prin alte mijloace (cu excepţia TV, internetului, radioului, presei periodice, tipăriturilor);

d) la taxa de aplicare a simbolicii locale – produsele fabricate cărora li se aplică simbolica locală;

e) la taxa pentru unităţile comerciale şi/sau de prestări servicii – unităţile care, conform Clasificatorului Activităţilor din Economia Moldovei, corespund activităţilor expuse în anexa nr.1 la Legea nr.231 din 23 septembrie 2010 cu privire la comerţul interior;

f) la taxa de piaţă – suprafaţa terenului pieţei şi a clădirilor, construcţiilor a căror strămutare este imposibilă fără cauzarea de prejudicii destinaţiei lor;

g) la taxa pentru cazare – serviciile de cazare prestate de structurile cu funcţii de cazare;

h) la taxa balneară – biletele de odihnă şi tratament;

i) la taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe teritoriul municipiilor, oraşelor şi satelor (comunelor) – unitatea de transport, în funcţie de numărul de locuri;

j) la taxa pentru parcare – parcarea;

k) la taxa de la posesorii de cîini – cîinii aflaţi în posesiune pe parcursul unui an;

[Lit.k) alin.(1) art.291 introdusă prin Legea nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]

Notă: Modificarea, introdusă prin Legea nr.324 din 23.12.2013, se declară neconstituţională conform Hot. Curţii Constituţionale nr.2 din 28.01.2014

[Lit.k) alin.(1) art.291 abrogată prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

[Lit.l) alin.(1) art.291 abrogată prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

[Lit.m) alin.(1) art.291 abrogată prin Legea nr.324 din 27.12.2012, în vigoare 11.01.2013]

n) la taxa pentru parcaj – locul de parcaj special amenajat pe domeniul public şi autorizat de autoritatea administraţiei publice locale, utilizat pentru staţionarea unităţii de transport pe un anumit termen;

[Lit.n) alin.(1) art.291 introdusă prin Legea nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]

Notă: Modificarea, introdusă prin Legea nr.324 din 23.12.2013, se declară neconstituţională conform Hot. Curţii Constituţionale nr.2 din 28.01.2014

[Lit.n) alin.(1) art.291 abrogată prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

[Lit.o) alin.(1) art.291 abrogată prin Legea nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]

p) la taxa pentru salubrizare – numărul de persoane fizice înscrise la adresa declarată ca domiciliu;

[Lit.p) alin.(1) art.291 introdusă prin Legea nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]

Notă: Modificarea, introdusă prin Legea nr.324 din 23.12.2013, se declară neconstituţională conform Hot. Curţii Constituţionale nr.2 din 28.01.2014

[Lit.p) alin.(1) art.291 abrogată prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

q) la taxa pentru dispozitivele publicitare – suprafaţa feţei (feţelor) dispozitivului publicitar pe care se amplasează publicitatea exterioară.

(2) Baza impozabilă a obiectelor impunerii este cea stabilită în anexa la prezentul titlu.

[Art.291 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.291 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.291 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.291 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.291 modificat prin Legea nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]

Notă: Modificarea, introdusă prin Legea nr.324 din 23.12.2013, se declară neconstituţională conform Hot. Curţii Constituţionale nr.2 din 28.01.2014

[Art.291 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.291 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]
[Art.291 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.291 modificat prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 04.04.2011]
[Art.291 în redacţia Legii nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.291 modificat prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 01.01.2009]
[Art.291 modificat prin Legea nr.108-XVI din 16.05.2008, în vigoare 06.06.2008]
[Art.291 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]

Capitolul 3
COTELE, MODUL DE CALCUL ŞI DE PLATĂ A TAXELOR LOCALE

Articolul 292. Cotele şi termenele de plată a taxelor locale

(1) Termenele de plată a taxelor locale, de prezentare a dărilor de seamă fiscale privind taxele locale pentru subiecţii impunerii sînt cele stabilite în anexa la prezentul titlu. Întreprinzătorul individual, gospodăria ţărănească (de fermier) al căror număr mediu anual de salariaţi, pe parcursul perioadei fiscale, nu depăşeşte 3 unităţi şi care nu sînt înregistraţi ca plătitori de T.V.A. prezintă, în termen de pînă la 25 martie al anului următor anului fiscal de gestiune, o dare de seamă fiscală unificată privind taxele locale, cu excepţia celei stipulate la art.291 lit.n), cu achitarea taxelor în acelaşi termen.

(2) Cota taxelor locale se stabileşte de către autoritatea administraţiei publice locale în funcţie de caracteristicile obiectelor impunerii.

(3) Dările de seamă aferente taxelor locale se prezintă utilizînd, în mod obligatoriu, metode automatizate de raportare electronică, în condiţiile stipulate la art.187 alin.(2^1).

[Art.292 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.292 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.292 completat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.292 modificat prin Legea nr.64 din 11.04.2014, în vigoare 09.07.2014]
[Art.292 modificat prin Legea nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]

Notă: Modificarea, introdusă prin Legea nr.324 din 23.12.2013, se declară neconstituţională conform Hot. Curţii Constituţionale nr.2 din 28.01.2014

[Art.292 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.292 completat prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 01.01.2012]
[Art.292 modificat prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 04.04.2011]
[Art.292 completat prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 04.05.2007]
[Art.292 completat prin Legea nr.82-XVI din 29.03.2007, în vigoare 04.05.2007]

Articolul 293. Modul de calculare

(1) Calculul taxelor enumerate la art.291, cu excepţia celor stipulate la lit.k), n) şi p) se efectuează de către subiecţii impunerii, în funcţie de baza impozabilă şi de cotele acestora.

(2) Calculul taxelor stipulate la art.291 lit.k), n) şi p) se efectuează de către organele împuternicite de autoritatea administraţiei publice locale.

(3) Plata taxelor enumerate la art.291 se efectuează de subiecţii impunerii.

(4) În cazul în care obiectul impunerii stipulat la art.291 lit.e) şi q) este amplasat parţial în zona drumului public şi/sau în zonele de protecţie a acestuia din afara perimetrului localităţilor, taxa se calculează de contribuabil în mod individual, proporţional suprafeţei aflate pe teritoriul administraţiei publice locale.

(5) În cazul obiectelor impunerii stipulate la art.291 lit.e), i), j) şi q), taxele aferente acestora se calculează din ziua indicată de către autoritatea administraţiei publice locale în autorizaţiile/notificările/coordonările corespunzătoare, eliberate de către aceasta, şi pînă în ziua în care termenul de valabilitate a autorizaţiilor/ notificărilor/coordonărilor a expirat sau acestea au fost suspendate, anulate, retrase în modul stabilit de legislaţia în vigoare.

În scopul verificării termenelor de valabilitate a autorizaţiilor/ notificărilor/coordonărilor, autorităţile administraţiei publice locale le asigură organelor cu funcţii de control acces la resursele informaţionale în domeniul respectiv.

[Art.293 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.293 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.293 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.293 modificat prin Legea nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]
Notă: Modificarea, introdusă prin Legea nr.324 din 23.12.2013, se declară neconstituţională conform Hot. Curţii Constituţionale nr.2 din 28.01.2014
[Art.293 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.293 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]
[Art.293 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.293 modificat prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 04.04.2011]

Articolul 294. Plata taxelor locale

(1) Subiecţii impunerii plătesc taxele locale la contul trezorerial de venituri al bugetului local.

(2) Taxele locale specificate la art.289 lit.k), n) şi p) pot fi achitate nemijlocit organului împuternicit de autoritatea administraţiei publice locale.

[Art.294 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.294 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.294 modificat prin Legea nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]
Notă: Modificarea, introdusă prin Legea nr.324 din 23.12.2013, se declară neconstituţională conform Hot. Curţii Constituţionale nr.2 din 28.01.2014
[Art.294 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.294 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]
[Art.294 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 294[1]. Norme speciale privind calcularea şi achitarea taxelor locale de către rezidenţii parcurilor pentru tehnologia informaţiei

(1) Contribuabilii rezidenţi ai parcurilor pentru tehnologia informaţiei nu au obligaţii privind taxele locale conform prezentului titlu, taxele în cauză fiind incluse în componenţa impozitului unic reglementat de cap.1 titlul X.

(2) Modificarea taxelor locale de către autoritatea administraţiei publice locale nu va avea impact asupra mărimii impozitului unic de la rezidenţii parcurilor pentru tehnologia informaţiei.

(3) Dacă pe parcursul anului calendaristic agentul economic aplică atît regimul de impozitare stabilit în prezentul titlu, cît şi regimul special de impozitare stabilit la cap.1 titlul X, calculul, raportarea şi achitarea taxelor locale se vor efectua în modul general stabilit, proporţional numărului de luni în care s-a aplicat regimul de impozitare stabilit în prezentul titlu pentru perioada fiscală respectivă.

[Art.294[1] introdus prin Legea nr.145 din 14.07.2017, în vigoare 04.08.2017]

Capitolul 4
ÎNLESNIRI LA PLATA TAXELOR LOCALE

Articolul 295. Scutirea de taxe

Se scutesc de plata:

a) tuturor taxelor locale – autorităţile publice şi instituţiile finanţate de la bugetele de toate nivelurile;

b) tuturor taxelor locale – misiunile diplomatice şi oficiile consulare acreditate în Republica Moldova, precum şi reprezentanţele organizaţiilor internaţionale acreditate în Republica Moldova, în baza principiului reciprocităţii, în conformitate cu tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte;

c) tuturor taxelor locale – Banca Naţională a Moldovei;

d) taxei de organizare a licitaţiilor şi loteriilor pe teritoriul unităţii administrativ-teritoriale – organizatorii licitaţiilor desfăşurate în scopul asigurării rambursării datoriilor la credite, acoperirii pagubelor, achitării datoriilor la buget, vînzării patrimoniului de stat şi patrimoniului unităţilor administrativ-teritoriale;

e) taxei de plasare (amplasare) a publicităţii (reclamei) – producătorii şi difuzorii de publicitate socială şi de publicitate plasată pe trimiterile poştale;

f) taxei pentru amenajarea teritoriului – fondatorii gospodăriilor ţărăneşti (de fermier) care au atins vîrsta de pensionare;

g) taxei pentru unităţile comerciale şi/sau de prestări servicii – persoanele care practică activităţi de pompe funebre şi acordă servicii similare, inclusiv care confecţionează sicrie, coroane, flori false, ghirlande;

g^1) taxei pentru amenajarea teritoriului şi taxei pentru unităţile comerciale şi/sau de prestări servicii – persoanele fizice care desfăşoară activităţi independente în cadrul pieţelor create în condiţiile art.12 din Legea nr.231/2010 cu privire la comerţul interior;

g^2) taxei pentru unităţile comerciale şi/sau de prestări servicii – persoanele care practică activităţi declarate prin lege ca activităţi ce constituie monopol de stat;

[Lit.h) art.295 abrogată prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

i) tuturor taxelor locale – proprietarii sau deţinătorii bunurilor rechiziţionate în interes public, pe perioada rechiziţiei, conform legislaţiei.

[Art.295 completat prin Legea nr.26 din 11.03.2019, în vigoare 22.03.2019]
[Art.295 completat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.295 completat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.295 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.295 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.295 modificat prin Legea nr.108-XVI din 16.05.2008, în vigoare 06.06.2008]

Articolul 296. Scutirea de taxe locale şi înlesnirile acordate de autoritatea administraţiei publice locale

Autoritatea administraţiei publice locale, dacă efectuează concomitent modificările corespunzătoare în bugetul local, poate:

a) să acorde subiecţilor impunerii scutiri în plus la cele enumerate la art.295;

b) să acorde amînări la plata taxelor locale pe anul fiscal respectiv;

c) să prevadă înlesniri la plata taxelor locale pentru categoriile social-vulnerabile ale populaţiei.

Capitolul 5
ADMINISTRAREA TAXELOR LOCALE

Articolul 297. Atribuţiile autorităţii administraţiei publice locale

(1) Autoritatea deliberativă a administraţiei publice locale poate aplica toate sau numai o parte din taxele locale, în funcţie de posibilităţile şi necesităţile unităţii administrativ-teritoriale.

(2) Autoritatea deliberativă a administraţiei publice locale nu are dreptul să aplice alte taxe locale decît cele prevăzute de prezentul titlu.

(3) Pe parcursul anului fiscal (calendaristic), stabilirea de taxe locale conform prezentului cod sau anularea ori modificarea taxelor locale se permite numai concomitent cu modificarea bugetelor locale.

(4) Autoritatea executivă a administraţiei publice locale monitorizează deciziile consiliului local privind aplicarea taxelor locale pe teritoriul administrat, le prezintă Serviciului Fiscal de Stat în termen de 10 zile din data adoptării acestora şi le aduce la cunoştinţă contribuabililor.

(5) Autoritatea deliberativă a administraţiei publice locale nu este în drept să stabilească cotele taxelor locale:

a) nominal, pentru fiecare contribuabil în parte;

b) diferenţiat, în funcţie de forma organizatorico-juridică de desfăşurare a activităţii;

c) diferenţiat, în funcţie de genuri de activitate desfăşurate;

d) diferenţiat, în funcţie de amplasament;

e) diferenţiat, pe tipuri de obiecte ale impunerii.

(6) Prin derogare de la prevederile alin.(5), cotele impunerii se vor stabili:

a) în cazul taxei pentru unităţile comerciale şi/sau de prestări servicii – în funcţie de genul de activitate desfăşurat, tipul de obiecte ale impunerii, locul amplasării, suprafaţa ocupată de unităţile de comerţ şi/sau de prestare a serviciilor, categoria mărfurilor comercializate şi a serviciilor prestate, regimul de activitate;

b) în cazul taxei de piaţă – în funcţie de tipul pieţei, locul amplasării şi regimul de activitate;

c) în cazul taxei pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe teritoriul municipiilor, oraşelor şi satelor (comunelor) – în funcţie de numărul de locuri în unităţile de transport, itinerarul parcurs, periodicitatea circulaţiei pe itinerar, fluxul de călători pe itinerar;

d) în cazul taxei pentru dispozitivele publicitare – în funcţie de suprafaţa feţei (feţelor) dispozitivului publicitar şi locul amplasării.

(7) Pentru taxele locale specificate la art.289 alin.(2) lit.k), n) şi p), mecanismul de administrare a acestora se stabileşte de către autoritatea administraţiei publice locale.

(8) La stabilirea cotelor taxelor locale prevăzute la art.289 alin.(2), autorităţile administraţiei publice locale sînt obligate să se conducă de următoarele criterii şi principii:

a) previzibilitatea activităţii de întreprinzător – întreprinzătorii, pentru planificarea cheltuielilor, vor cunoaşte din timp şi vor fi consultaţi referitor la mărimea taxelor locale;

b) principiul transparenţei decizionale – autorităţile administraţiei publice locale, în mod prioritar, vor informa şi vor asigura accesul liber la proiectele ce vizează mărimea preconizată a taxelor locale;

c) principiul echitabilităţii (proporţionalităţii) în raporturile dintre unitatea administrativ-teritorială şi întreprinzător – autorităţile administraţiei publice locale, la stabilirea mărimii taxelor locale, se vor încredinţa că este asigurată proporţionalitatea (echitabilitatea) între interesele colectivităţii locale şi ale întreprinzătorilor, inclusiv nu vor întreprinde acţiuni în exces sub pretextul atingerii scopurilor societăţii/colectivităţii locale.

(9) În caz de divergenţe la stabilirea cotelor taxelor locale, autorităţile administraţiei publice locale vor efectua o analiză a impactului de reglementare conform prevederilor art.13 din Legea nr.235-XVI din 20 iulie 2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activităţii de întreprinzător şi prevederilor Hotărîrii Guvernului nr.1230 din 24 octombrie 2006 cu privire la aprobarea Metodologiei de analiză a impactului de reglementare şi de monitorizare a eficienţei actului de reglementare, adaptate şi aplicate corespunzător specificului local.

(10) Cancelaria de Stat, prin intermediul oficiilor sale teritoriale, va supune controlului de legalitate deciziile autorităţilor deliberative ale administraţiei publice locale privind stabilirea cotelor taxelor locale, în scopul asigurării respectării prevederilor alin.(8) şi (9).

[Art.297 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.297 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.297 completat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.297 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.297 completat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.297 completat prin Legea nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]
[Art.297 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.297 modificat prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 04.04.2011]
[Art.297 completat prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 01.01.2009]
[Art.297 modificat prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 25.07.2008]

Articolul 298. Responsabilitatea

(1) Responsabilitatea pentru virarea în termen la bugetele locale a taxelor locale, cu excepţia celor stipulate la art.289 lit.k), n) şi p), şi pentru prezentarea dărilor de seamă fiscale revine contribuabililor.

(2) Responsabilitatea pentru virarea în termen la bugetele locale a taxelor locale stipulate la art.289 lit.k), n) şi p), revine organelor împuternicite de autorităţile administraţiei publice locale.

(3) Serviciul Fiscal de Stat exercită controlul asupra modului în care autorităţile administraţiei publice locale execută prezentul titlu, cu excepţia prevederilor art.297 alin.(8) şi (9).

(4) Taxele netransferate în termen sînt percepute conform legislaţiei.

[Art.298 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.298 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.298 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.298 modificat prin Legea nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]
Notă: Modificarea, introdusă prin Legea nr.324 din 23.12.2013, se declară neconstituţională conform Hot. Curţii Constituţionale nr.2 din 28.01.2014
[Art.298 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.298 modificat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI **Eugenia OSTAPCIUC**

Chişinău, 1 aprilie 2004.
Nr.93-XV.

Anexă

Taxele locale, termenele lor de plată şi de prezentare a dărilor de seamă fiscale

Denumirea taxei	Baza impozabilă a obiectului impunerii	Unitatea de măsură a cotei	Termenele de plată a taxei şi de prezentare a dărilor de seamă

			fiscale de către subiecţii impunerii şi organele împuternicite
1	**2**	**3**	**4**
a) Taxă pentru amenajarea teritoriului	Numărul mediu scriptic trimestrial al salariaţilor şi, suplimentar: – în cazul întreprinderilor individuale şi gospodăriilor ţărăneşti (de fermier) – fondatorul întreprinderii individuale, fondatorul şi membrii gospodăriilor ţărăneşti (de fermier); – în cazul persoanelor care desfăşoară activitate profesională în sectorul justiţiei – numărul de persoane abilitate prin lege pentru desfăşurarea activităţii profesionale în sectorul justiţiei	Lei anual pentru fiecare salariat şi/sau fondator al întreprinderii individuale, al gospodăriei ţărăneşti (de fermier), de asemenea membrii acesteia şi/sau pentru fiecare persoană ce desfăşoară activitate profesională în sectorul justiţiei	Trimestrial, pînă la data de 25 a lunii imediat următoare trimestrului gestionar
b) Taxă de organizare a licitaţiilor şi loteriilor pe teritoriul unităţii administrativ-teritoriale	Venitul din vînzări ale bunurilor declarate la licitaţie sau valoarea biletelor de loterie emise	%	Trimestrial, pînă la data de 25 a lunii imediat următoare trimestrului gestionar
c) Taxă de plasare (amplasare) a publicităţii (reclamei)	Venitul din vînzări ale serviciilor de plasare şi/sau difuzare a anunţurilor publicitare prin intermediul serviciilor cinematografice, video, prin reţelele telefonice, telegrafice, telex, prin mijloacele de transport, prin alte mijloace (cu excepţia TV, internetului, radioului, presei periodice, tipăriturilor), cu excepţia amplasării publicităţii exterioare	%	Trimestrial, pînă la data de 25 a lunii imediat următoare trimestrului gestionar
d) Taxă de aplicare a simbolicii locale	Venitul din vînzări ale produselor fabricate cărora li se aplică simbolica locală	%	Trimestrial, pînă la data de 25 a lunii imediat următoare trimestrului gestionar
e) Taxă pentru unităţile comerciale şi/sau	Unităţile de comerţ şi/sau de prestări servicii care corespund activităţilor expuse în anexa nr.1 la Legea	Lei anual pentru fiecare unitate de comerţ şi/sau de prestări servicii	Trimestrial, pînă la data de 25 a lunii imediat următoare

de prestări servicii	nr.231/2010 cu privire la comerţul interior		trimestrului gestionar
f) Taxă de piaţă	Suprafaţa terenului pieţei şi a clădirilor, construcţiilor a căror strămutare este imposibilă fără cauzarea de prejudicii destinaţiei lor	Lei anual pentru fiecare metru pătrat	Trimestrial, pînă la data de 25 a lunii imediat următoare trimestrului gestionar
g) Taxă pentru cazare	Venitul din vînzări ale serviciilor de cazare prestate de structurile cu funcţii de cazare	%	Trimestrial, pînă la data de 25 a lunii imediat următoare trimestrului gestionar
h) Taxă balneară	Venitul din vînzări ale biletelor de odihnă şi tratament	%	Trimestrial, pînă la data de 25 a lunii imediat următoare trimestrului gestionar
i) Taxă pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe teritoriul municipiilor, oraşelor şi satelor (comunelor)	Numărul de unităţi de transport	Lei lunar pentru fiecare unitate de transport, în funcţie de numărul de locuri	Trimestrial, pînă la data de 25 a lunii imediat următoare trimestrului gestionar
j) Taxă pentru parcare	Suprafaţa parcării	Lei anual pentru fiecare metru pătrat	Trimestrial, pînă la data de 25 a lunii imediat următoare trimestrului gestionar
k) Taxă de la posesorii de cîini	Numărul de cîini aflaţi în posesiune pe parcursul unui an	Lei anual pentru fiecare cîine, în funcţie de numărul de cîini aflaţi în posesiune	Conform condiţiilor stabilite de autoritatea administraţiei publice locale
n) Taxă pentru parcaj	Locul de parcaj	Lei pentru fiecare loc de parcaj	Conform condiţiilor stabilite de autoritatea administraţiei publice locale
p) Taxă pentru salubrizare	Numărul de persoane fizice înscrise la adresa declarată ca domiciliu, în funcţie de apartament şi bloc sau casă la sol	Lei lunar pentru fiecare domiciliat înscris la adresa respectivă	Conform condiţiilor stabilite de autoritatea administraţiei publice locale
q) Taxă pentru dispozitivele publicitare	Suprafaţa feţei (feţelor) dispozitivului publicitar	Lei anual pentru fiecare metru pătrat	Trimestrial, pînă la data de 25 a lunii imediat următoare trimestrului gestionar

Notă: În lipsa obiectului impunerii în perioada gestionară, nu se prezintă dare de seamă fiscală.

[Anexa la Titlul VII modificată prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Anexa la Titlul VII modificată prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Anexa la Titlul VII modificată prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Anexa la Titlul VII modificată prin Legea nr.64 din 11.04.2014, în vigoare 09.07.2014]
[Anexa la Titlul VII în redacţia Legii nr.47 din 27.03.2014, în vigoare 25.04.2014]
Notă: Modificarea, introdusă prin Legea nr.324 din 23.12.2013, se declară neconstituţională conform Hot. Curţii Constituţionale nr.2 din 28.01.2014
[Anexa la Titlul VII în redacţia Legii nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Anexa la Titlul VII modificată prin Legea nr.324 din 27.12.2012, în vigoare 11.01.2013]
[Anexa la Titlul VII modificată prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]
[Anexa la Titlul VII modificată prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Anexa la Titlul VII modificată prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 04.04.2011]
[Anexa la Titlul VII modificată prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Anexa la Titlul VII modificată prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 01.01.2009]
[Anexa la Titlul VII modificată prin Legea nr.108-XVI din 16.05.2008, în vigoare 06.06.2008]
[Anexa la Titlul VII modificată prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]

Notă: Titlul VIII aprobat prin Legea nr.67-XVI din 05.05.2005. Publicat în Monitorul Oficial al R.Moldova nr.80-82/353 din 10.06.2005. Intră în vigoare de la 01.01.2006 conform Legii nr.68-XVI din 05.05.2005

TITLUL VIII
TAXELE PENTRU RESURSELE NATURALE

Capitolul 1
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 299. Noţiuni

În sensul prezentului titlu, se definesc următoarele noţiuni:

1) *Resurse naturale* – apa captată din orice surse (izvoare), mineralele utile (zăcămintele), lemnul eliberat pe picior.

2) *Minerale utile* – acumulări, în subsol, de minerale naturale, hidrocarburi şi ape subterane, ale căror compoziţie chimică şi proprietăţi fizice permit folosirea lor în sfera producţiei materiale şi consumului imediat sau după prelucrare. La substanţe minerale utile se referă şi rămăşiţele biologice împietrite (fosile) aflate în subsol.

3) *Subsol* – parte a scoarţei terestre aflată sub stratul de sol fertil, iar în lipsa acestuia, sub suprafaţa terestră şi fundul bazinelor de apă şi apelor curgătoare, care ajunge pînă la adîncimi accesibile pentru cercetare geologică şi valorificare.

4) *Spaţii subterane pentru construcţii subterane* – peşterile, spaţiile subterane artificiale, minele din care au fost extrase minerale utile.

5) *Construcţii subterane* – minele din care se extrag sau au fost extrase minerale utile, alte construcţii (obiective) executate în subsol pentru activitatea de întreprinzător.

6) *Normă de extragere a apei* – volumul de apă extras în lipsa contorului, care se stabileşte de către organul de stat împuternicit de Guvern.

7) *Apă destinată îmbutelierii în sticle şi în alte recipiente, folosită în scopuri curative şi în calitate de apă minerală, potabilă* – apa atribuită la una din aceste categorii în baza certificatului de producere şi îmbuteliere a apei, conform standardelor internaţionale.

8) *Apa extrasă* – apa obţinută din obiectivele acvatice amplasate în graniţele Republicii Moldova.

9) *Ape de suprafaţă* – sursele (izvoarele) situate în obiective acvatice de la suprafaţa pămîntului (rîuri, lacuri naturale şi artificiale, iazuri, ape care se află temporar la suprafaţa obiectivelor acvatice).

10) Apă utilizată – apa folosită în scopul desfăşurării propriei activităţi de fabricare a producţiei, de executare a lucrărilor şi de prestare a serviciilor.

11) *Beneficiar al subsolului* – persoană juridică sau fizică care, în conformitate cu prevederile legislaţiei, are dreptul să desfăşoare activităţi legate de folosirea subsolului.

[Art.299 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.299 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.299 completat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.299 modificat prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 25.07.2008]
[Art.299 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]

Articolul 300. Relaţiile reglementate de prezentul titlu

(1) Prezentul titlu stabileşte tipurile de taxe pentru resursele naturale, cotele, modul de calculare şi achitare, precum şi înlesnirile la aplicarea acestora.

(2) Sistemul taxelor pentru resursele naturale reglementate de prezentul titlu include:

a) taxa pentru apă;

b) taxa pentru efectuarea prospecţiunilor geologice;

c) taxa pentru efectuarea explorărilor geologice;

d) taxa pentru extragerea mineralelor utile;

e) taxa pentru folosirea spaţiilor subterane în scopul construcţiei obiectivelor subterane, altele decît cele destinate extracţiei mineralelor utile;

f) taxa pentru exploatarea construcţiilor subterane în scopul desfăşurării activităţii de întreprinzător, altele decît cele destinate extracţiei mineralelor utile;

g) taxa pentru lemnul eliberat pe picior.

Articolul 301. Termenele de achitare şi prezentare a dărilor de seamă

(1) Dacă prezenta lege nu prevede altfel, plătitorii taxelor pentru resursele naturale prezintă Serviciului Fiscal de Stat darea de seamă respectivă şi achită în bugetul local taxele în cauză pînă la data de 25 a lunii următoare trimestrului de gestiune.

[Alin.(2) art.301 abrogat prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 25.07.2008]

(3) În lipsa obiectului impunerii, stabilit de prezentul titlu, darea de seamă privind calculul taxelor nu se prezintă.

(4) Întreprinzătorul individual, gospodăria ţărănească (de fermier) al căror număr mediu anual de salariaţi, pe parcursul perioadei fiscale, nu depăşeşte 3 unităţi şi care nu sînt înregistraţi ca plătitori de T.V.A. prezintă, în termen de pînă la 25 martie al anului următor anului fiscal de gestiune, o dare de seamă fiscală unificată privind taxa pentru apă, cu achitarea taxei în acelaşi termen.

(5) Dările de seamă aferente taxelor pentru resursele naturale se prezintă utilizînd, în mod obligatoriu, metode automatizate de raportare electronică, în condiţiile stipulate la art.187 alin.(2^1).

[Art.301 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.301 modificat prin Legea nr.64 din 11.04.2014, în vigoare 09.07.2014]
[Art.301 completat prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 01.01.2012]
[Art.301 completat prin Legea nr.82-XVI din 29.03.2007, în vigoare 04.05.2007]

Capitolul 2
TAXA PENTRU APĂ

Articolul 302. Subiecţii impunerii

Subiecţi ai taxei pentru apă sînt persoanele fizice care desfăşoară activitate de întreprinzător şi persoanele juridice, care extrag apă din fondul apelor şi cele care utilizează apa la hidrocentrale.

[Art.302 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]

[Art.302 în redacţia Legii nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]

Articolul 303. Obiectul impunerii

Obiect al impunerii este:

a) volumul de apă extras din fondul apelor, cu excepţia celui pentru care nu se aplică taxa pentru apă;

b) volumul de apă utilizat de hidrocentrale.

[Art.303 în redacţia Legii nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 01.01.2008]

[Art.303 în redacţia Legii nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]

Articolul 304. Cotele impunerii

Cotele taxei se stabilesc potrivit anexei nr.1 la prezentul titlu.

Articolul 305. Modul de calculare a taxei

(1) Taxa pentru apă se calculează de sine stătător de către subiecţii impunerii, pornindu-se de la volumul apei extrase sau de la volumul apei utilizate de hidrocentrale, conform datelor contoarelor sau, în lipsa acestora, conform normelor de extragere şi/sau utilizare.

(1^1) În cazul livrării apei în scopurile specificate la art.306 lit.b), c), d) şi e) prin intermediul unor agenţi economici, informaţia cu privire la volumul de apă livrată se prezintă subiectului impunerii de către agenţii economici respectivi trimestrial, pînă la data de 5 a lunii următoare trimestrului gestionar, în forma stabilită de Serviciul Fiscal de Stat.

(2) Elaborarea normelor de extragere şi/sau de utilizare a apei şi controlul asupra cantităţii de apă extrasă se efectuează de către organul de stat împuternicit de Guvern.

[Art.305 completat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]

[Art.305 în redacţia Legii nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]

Articolul 306. Înlesniri fiscale

Taxa nu se aplică pentru:

a) apa extrasă din subsol concomitent cu minereurile utile sau extrasă pentru prevenirea (lichidarea) acţiunii dăunătoare a acestor ape;

b) apa extrasă şi livrată direct sau prin intermediul unor agenţi economici populaţiei, autorităţilor publice şi instituţiilor finanţate de la bugetele de toate nivelurile;

c) apa extrasă pentru stingerea incendiilor sau livrată pentru aceste scopuri direct sau prin intermediul unor agenţi economici;

d) apa extrasă de întreprinderile societăţilor orbilor, surzilor, invalizilor şi instituţiile medico-sanitare publice sau livrată acestora direct sau prin intermediul unor agenţi economici;

e) apa extrasă de întreprinderile din cadrul sistemului penitenciar sau livrată acestora direct sau prin intermediul unor agenţi economici.

[Art.306 completat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]

[Art.306 în redacţia Legii nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]

Capitolul 3

TAXA PENTRU EFECTUAREA PROSPECŢIUNILOR GEOLOGICE

Articolul 307. Subiecţii impunerii

Subiecţi ai taxei pentru efectuarea prospecţiunilor geologice sînt persoanele juridice şi fizice, care efectuează prospecţiuni geologice, cu excepţia instituţiilor finanţate din bugetele de toate nivelurile.

Articolul 308. Obiectul impunerii

Obiect al impunerii este valoarea contractuală (de deviz) a lucrărilor pentru efectuarea prospecţiunilor geologice.

Articolul 309. Cota impunerii

Cota taxei pentru efectuarea prospecţiunilor geologice se stabileşte în mărime de 2% din valoarea contractuală (de deviz) a lucrărilor.

Articolul 310. Modul de calculare şi achitare a taxei

Taxa se calculează de plătitor de sine stătător şi se achită integral la bugetul local pînă la începerea lucrărilor de prospecţiuni geologice.

Capitolul 4
TAXA PENTRU EFECTUAREA EXPLORĂRILOR GEOLOGICE

Articolul 311. Subiecţii impunerii

Subiecţi ai taxei pentru efectuarea explorărilor geologice sînt persoanele juridice şi fizice, care efectuează explorări geologice, cu excepţia instituţiilor finanţate din bugetele de toate nivelurile.

Articolul 312. Obiectul impunerii

Obiect al impunerii este valoarea contractuală (de deviz) a lucrărilor pentru efectuarea explorărilor geologice.

Articolul 313. Cota impunerii

Cota taxei pentru efectuarea explorărilor geologice se stabileşte în mărime de 5% din valoarea contractuală (de deviz) a lucrărilor.

Articolul 314. Modul de calculare şi achitare a taxei

(1) Taxa se calculează de către plătitor de sine stătător şi se achită integral la bugetul local pînă la începerea lucrărilor de explorări geologice.

(2) Nu se percepe taxă pentru prospecţiunile de explorare efectuate în limitele perimetrului minier al întreprinderii de extracţie minieră în funcţiune.

Capitolul 5
TAXA PENTRU EXTRAGEREA MINERALELOR UTILE

Articolul 315. Subiecţii impunerii

Subiecţi ai taxei pentru extragerea mineralelor utile sînt beneficiarii subsolului – persoanele fizice care desfăşoară activitate de întreprinzător şi persoanele juridice, indiferent de tipul de proprietate şi forma juridică de organizare, care efectuează extragerea mineralelor utile.

[Art.315 completat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]

[Art.315 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]

Articolul 316. Obiectul impunerii
Obiect al impunerii este costul mineralelor utile extrase.

Articolul 317. Cotele impunerii
Cotele taxei se stabilesc potrivit anexei nr.2 la prezentul titlu.

Articolul 318. Modul de calculare şi achitare a taxei
(1) Taxa se calculează de plătitor de sine stătător şi se achită la bugetul local pentru fiecare trimestru separat.
(2) La calcularea taxei se iau în considerare volumul extracţiei mineralului util şi pierderile suportate în procesul de extracţie a acestuia.
(3) Pierderile suportate în procesul de extracţie a mineralelor utile se reportează la costuri sau cheltuieli.
(4) La pierderile suportate în procesul de extracţie a mineralelor utile nu se atribuie pierderile tehnologice în pilonii de protecţie şi tavanul excavaţiilor miniere subterane care, conform proiectului, asigură securitatea oamenilor şi exclud prăbuşirea suprafeţei terestre.
[Art.318 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]

Articolul 319. Înlesniri
Se scutesc de taxă întreprinderile din cadrul sistemului penitenciar.

Capitolul 6
TAXA PENTRU FOLOSIREA SPAŢIILOR SUBTERANE ÎN SCOPUL CONSTRUCŢIEI OBIECTIVELOR SUBTERANE, ALTELE DECÎT CELE DESTINATE EXTRACŢIEI MINERALELOR UTILE

Articolul 320. Subiecţii impunerii
Subiecţi ai taxei pentru folosirea spaţiilor subterane în scopul construcţiei obiectivelor subterane, altele decît cele destinate extracţiei mineralelor utile, sînt persoanele fizice care desfăşoară activitate de întreprinzător şi persoanele juridice, indiferent de tipul de proprietate şi forma juridică de organizare.
[Art.320 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]

Articolul 321. Obiectul impunerii
Obiect al impunerii este valoarea contractuală (de deviz) a lucrărilor de construcţie a obiectivului.

Articolul 322. Cota impunerii
Cota taxei se stabileşte în mărime de 3% din valoarea contractuală (de deviz) a lucrărilor de construcţie a obiectivului.

Articolul 323. Modul de calculare şi achitare a taxei
Taxa se calculează de către plătitor de sine stătător şi se achită integral la bugetul local pînă la începerea lucrărilor de construcţie.

Articolul 324. Înlesniri

Se scutesc de taxă întreprinderile din cadrul sistemului penitenciar şi întreprinderile ce reprezintă o valoare ştiinţifică, culturală şi educaţională deosebită, a căror listă se aprobă de Guvern.

Capitolul 7
TAXA PENTRU EXPLOATAREA CONSTRUCŢIILOR SUBTERANE ÎN SCOPUL DESFĂŞURĂRII ACTIVITĂŢII DE ÎNTREPRINZĂTOR, ALTELE DECÎT CELE DESTINATE EXTRACŢIEI MINERALELOR UTILE

Articolul 325. Subiecţii impunerii

Subiecţi ai taxei pentru exploatarea construcţiilor subterane în scopul desfăşurării activităţii de întreprinzător, altele decît cele destinate extracţiei mineralelor utile, sînt persoanele fizice care desfăşoară activitate de întreprinzător şi persoanele juridice, indiferent de tipul de proprietate şi forma juridică de organizare.

[Art.325 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]

Articolul 326. Obiectul impunerii

Obiect al impunerii este valoarea contabilă a construcţiilor subterane exploatate.

[Art.326 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]

Articolul 327. Cota impunerii

Cota taxei se stabileşte în mărime de 0,2% din valoarea contabilă a construcţiei subterane.

[Art.327 modificat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]

Articolul 328. Modul de calculare şi achitare a taxei

Taxa se calculează de către plătitori de sine stătător şi se achită la bugetul local pentru fiecare trimestru separat, pe parcursul întregii perioade de exploatare a construcţiilor.

Articolul 329. Înlesniri

Se scutesc de taxă întreprinderile din cadrul sistemului penitenciar şi întreprinderile ce reprezintă o valoare ştiinţifică, culturală şi educaţională deosebită, lista cărora se aprobă de Guvern.

Capitolul 8
TAXA PENTRU LEMNUL ELIBERAT PE PICIOR

Articolul 330. Subiecţii impunerii

Subiecţi ai taxei pentru lemnul eliberat pe picior din pădurile din cadrul fondului forestier, precum şi din vegetaţia forestieră din afara acestuia, sînt beneficiarii forestieri persoane juridice şi fizice, indiferent de tipul de proprietate şi forma juridică de organizare şi beneficiarii forestieri persoane fizice rezidente care nu practică activitate de întreprinzător.

Articolul 331. Obiectul impunerii

Obiect al impunerii este volumul lemnului eliberat pe picior la tăierile din pădurile fondului forestier şi din vegetaţia forestieră din afara acestuia.

Articolul 332. Cotele impunerii

Cotele taxei se stabilesc în funcţie de specia forestieră, grupa materialului lemnos şi destinaţia lemnului eliberat pe picior, potrivit anexei nr.3 la prezentul titlu.

Articolul 333. Modul de calculare şi de achitare a taxei

(1) Beneficiarii forestieri persoane juridice şi fizice, indiferent de tipul de proprietate şi forma juridică de organizare, calculează de sine stătător taxa şi o achită în bugetul local în termenele stabilite la articolul 301.

(2) Beneficiarii forestieri persoane fizice rezidente care nu practică activitate de întreprinzător achită taxa pînă la obţinerea autorizaţiei corespunzătoare (autorizaţia de exploatare a pădurii sau biletul silvic), eliberate de organele gospodăriei silvice.

Articolul 334. Înlesniri

Taxa pentru lemnul eliberat pe picior nu se aplică în cazul în care acesta a fost recoltat:

a) de către întreprinderile silvice la efectuarea tăierilor de reconstrucţie ecologică, a celor de conservare şi a celor de produse secundare, la efectuarea amenajamentului silvic, a lucrărilor de cercetare şi de proiectare pentru necesităţile gospodăriei silvice, de lichidare a efectelor calamităţilor naturale, precum şi a altor lucrări silvice legate de îngrijirea pădurilor;

b) în procesul efectuării activităţilor expuse la lit.a) din prezentul articol, cînd întreprinderea silvică respectivă îndeplineşte aceste activităţi pe teritoriul altei întreprinderi silvice.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI **Marian LUPU**

Chişinău, 5 mai 2005.
Nr.67-XVI.

Anexa nr.1

Cotele taxei pentru apă

Taxa pentru apă se percepe în următoarele mărimi:

1) pentru fiecare 1 m^3 de apă extrasă din fondul apelor – 0,3 lei;

2) pentru fiecare 1 m^3 de apă minerală naturală extrasă destinată îmbutelierii, de apă potabilă extrasă destinată îmbutelierii – 16 lei;

2^1) pentru fiecare 1 m^3 de apă minerală naturală extrasă destinată altor scopuri decît cele prevăzute la pct.1) şi 2) – 2 lei;

3) pentru fiecare 10 m^3 de apă utilizată de hidrocentrale – 0,06 lei.

[Anexa nr.1 modificată prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Anexa nr.1 modificată prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Anexa nr.1 modificată prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 01.01.2008]
[Anexa nr.1 în redacţia Legii nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]

Anexa nr.2

Cotele taxelor pentru extragerea mineralelor utile

Nr. crt.	Minerale utile	Taxa, în procente din costul mineralelor utile extrase

1.	Materii prime metalifere şi materii prime nemetalifere pentru industrie (granit, gabronorit, diatomite, tripoluri, calcaruri fondate, argile bentonitice, greu fuzibile, refractate şi de modelare, materii prime pentru fabricarea sticlei de cuarţ şi silicioase)	7
2.	Materiale de construcţie nemetalifere (materii prime pentru ciment, cretă, piatră de parament, piatră tăiată, piatră brută, piatră spartă, nisip de construcţie, amestecuri de pietriş cu nisip, prundiş, pietriş, materie primă pentru cheramzită, argilă pentru cărămidă etc.)	6
3.	Petrol	20
4.	Gaz	20
5.	Ghips, gresie	10

Anexa nr.3

Cotele taxelor pentru lemnul eliberat pe picior

Nr. crt.	**Specia forestieră**	**Taxa pentru 1 m³, în lei**			
		Lemn de lucru (fără scoarţă)			**Lemn de foc (cu scoarţă)**
		mare	**mijlociu**	**mic**	
1.	Pin	16	11	6	2
2.	Molid	14	10	5	2
3.	Stejar, frasin, paltin (arţar), fag	28	20	10	3
4.	Salcîm	25	19	9	3
5.	Cais, cireş, dud, măr, păr	43	30	16	3
6.	Mesteacăn, ulm, tei, carpen, glădiţă	16	11	6	2
7.	Plop tremurător, plop, salcie	10	7	4	2
8.	Nuc	52	37	26	2
9.	Salcie (lozie)	-	-	2	-
10.	Diverse tipuri de arbori tari	22	18	8	2
11.	Diverse tipuri de arbori moi	9	6	3	2
12.	Diverse tipuri de arbori răşinoase	12	9	4	2

Pentru lemnul de foc din coroană, cuantumul taxei constituie 40 la sută, iar pentru nuiele, crăci şi ramuri – 20 la sută din taxa pentru lemnul de foc din speciile respective.

Pentru lemnul din cioturi şi rădăcini defrişate destinate folosirii ca combustibil pentru foc, cuantumul taxei constituie 20 la sută din taxa stabilită pentru lemnul de foc din speciile respective.

Notă: Titlul IX aprobat prin Legea nr.316-XVI din 02.11.2006. Publicat în Monitorul Oficial al R.Moldova nr.199-202/950 din 29.12.2006. Intră în vigoare de la 01.01.2007 conform Legii nr.317-XVI din 02.11.2006

TITLUL IX
TAXELE RUTIERE

Notă: În tot cuprinsul titlului IX, textul „zona de protecţie a drumurilor din afara perimetrului localităţilor", la orice formă gramaticală, se înlocuieşte cu textul „zona drumului public şi/sau zonele de protecţie a acestuia din afara perimetrului localităţilor", la forma gramaticală corespunzătoare, conform Legii nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015

Notă: În cuprinsul titlului IX, cuvintele "osie", "gabarite", "gabaritele" şi "gabaritelor" se înlocuiesc, respectiv, cu cuvintele "axă", "dimensiuni", "dimensiunile" şi "dimensiunilor", conform Legii nr.324 din 27.12.2012, în vigoare 11.01.2013

Notă: În textul titlului IX, sintagma "Ministerul Transporturilor şi Gospodăriei Drumurilor" se înlocuieşte cu sintagma "organul abilitat al administraţiei publice centrale" conform Legii nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010

Capitolul 1
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 335. Sistemul taxelor rutiere

(1) Taxele rutiere sînt taxe percepute pentru folosirea drumurilor şi/sau a zonelor drumului public şi/sau zonelor de protecţie a acestuia din afara perimetrului localităţilor.

(2) Sistemul taxelor rutiere include:

a) taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova;

b) taxa pentru folosirea drumurilor Republicii Moldova de către autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova (vinieta);

c) taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehicule a căror masă totală, sarcină masică pe axă sau ale căror dimensiuni depăşesc limitele admise;

d) taxa pentru folosirea zonei drumului public şi/sau zonelor de protecţie a acestuia din afara perimetrului localităţilor pentru efectuarea lucrărilor de construcţie şi montaj;

e) taxa pentru folosirea zonei drumului public şi/sau zonelor de protecţie a acestuia din afara perimetrului localităţilor pentru amplasarea publicităţii exterioare;

f) taxa pentru folosirea zonei drumului public şi/sau zonelor de protecţie a acestuia din afara perimetrului localităţilor pentru amplasarea obiectivelor de prestare a serviciilor rutiere;

[Lit.g) alin.(2) art.335 abrogată prin Legea nr.190 din 27.07.2018, în vigoare 24.09.2018]

(3) Subiecţii impunerii achită taxele rutiere la conturile trezoreriale de venituri ale bugetului de stat, conform clasificaţiei bugetare.

(4) Taxele rutiere plătite se includ în componenţa cheltuielilor ce vor fi deduse în conformitate cu titlul II al prezentului cod.

[Art.335 modificat prin Legea nr.190 din 27.07.2018, în vigoare 24.09.2018]
[Art.335 modificat prin Legea nr.221 din 19.10.2012, în vigoare 01.11.2012]
[Art.335 completat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 14.09.2012]

Articolul 336. Noţiuni generale

În sensul prezentului titlu, se definesc următoarele noţiuni generale:

1) *Activitate agricolă* – activitate de producţie, prestare de servicii, executare de lucrări în domeniul fitotehniei, horticulturii şi zootehniei.

2) *Autovehicul* – sistem mecanic cu autopropulsie, cu excepţia celui care circulă pe şine, care serveşte în mod normal la transportul de pasageri, bagaje, mărfuri pe drumuri sau care execută orice alte lucrări şi servicii aferente transporturilor; această noţiune nu include tractoarele agricole.

3) *Autovehicul mixt* – autovehicul destinat, prin construcţie, transportului de pasageri şi de mărfuri în compartimente separate.

4) *Autovehicul pentru utilizări speciale pe şasiu de autoturism sau de microbuz* – autovehicul, altul decît cel conceput în principal pentru transportul de pasageri sau de mărfuri, care, prin construcţie şi echipare, este prevăzut pe şasiu de autoturism sau de microbuz (autovehicul de asistenţă medicală, autovehicul de asistenţă tehnică, autovehicul-generator, autovehicul-laborator, staţie radiologică, radiofurgon etc.).

5) *Autovehicul pentru utilizări speciale pe şasiu de autocamion* – autovehicul, altul decît cel conceput în principal pentru transportul de pasageri sau de mărfuri, care, prin construcţie şi echipare, este prevăzut pe şasiu de autocamion (automacara, autovehicul de asistenţă tehnică şi de intervenţie, de pompare, de curăţare a drumurilor, de curăţare a zăpezii, de depanare, de stingere a incendiilor, de curăţare a străzilor, de împrăştiere a materialelor, autobetonieră, autoatelier, unitate autoradiologică etc.).

6) *Autovehicul înmatriculat în Republica Moldova* – autovehicul care este supus în Republica Moldova înmatriculării de stat, pe baza şi din momentul căreia autorităţile abilitate ale Republicii Moldova autorizează participarea autovehiculului în traficul rutier sau în procesul tehnologic.

7) *Autovehicul a cărui masă totală, sarcină masică pe axă sau ale cărui dimensiuni depăşesc limitele admise* – autovehicul a cărui masă totală, sarcină masică pe axă sau ale cărui dimensiuni depăşesc limitele admise pentru efectuarea pe drumuri a transporturilor cu greutăţi şi/sau dimensiuni stabilite de normativele în vigoare.

8) *Folosire a drumurilor de către autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova* – intrare pe teritoriul Republicii Moldova sau tranzitare a teritoriului Republicii Moldova cu autovehicule care nu au certificat de înmatriculare de stat eliberat de autorităţile abilitate ale Republicii Moldova.

9) *Mărfuri periculoase* – mărfuri stabilite prin hotărîre de Guvern, care, prin proprietăţile lor fizico-chimice, prezintă pericol pentru om şi pentru mediu.

10) *Motocicletă* – autovehicul cu două roţi, cu sau fără ataş, avînd o capacitate cilindrică a motorului mai mare de 50 cm^3, precum şi autovehicul cu trei roţi simetrice faţă de axa sa longitudinală (motocar), avînd capacitatea cilindrică a motorului mai mare de 50 cm^3 şi masa echipată mai mică de 400 kg.

11) *Posesor de autovehicul* – persoană fizică sau persoană juridică în a cărei posesie se află autovehiculul.

12) *Tranzit (tranzitare)* – trecere pe teritoriul Republicii Moldova a autovehiculului în cazul în care nici punctul de pornire/expediţie al autovehiculului, nici punctul de destinaţie al acestuia nu se află în Republica Moldova.

13) *Zona drumului public şi/sau zonele de protecţie a acestuia din afara perimetrului localităţilor* – fîşie de teren adiacentă drumurilor din afara perimetrului localităţilor, a cărei lăţime se stabileşte în funcţie de destinaţia şi amplasarea acestor drumuri.

14) *Vinietă* – taxă pentru folosirea drumurilor din Republica Moldova de autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova şi de remorcile ataşate la acestea, a cărei plată se atestă printr-o confirmare valabilă pentru o anumită perioadă.

[Art.336 modificat prin Legea nr.229 din 01.11.2018, în vigoare 30.11.2018]
[Art.336 modificat prin Legea nr.280 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.336 completat prin Legea nr.221 din 19.10.2012, în vigoare 01.11.2012]

Capitolul 2
TAXA PENTRU FOLOSIREA DRUMURILOR DE CĂTRE AUTOVEHICULELE ÎNMATRICULATE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Articolul 337. Subiecţii impunerii

Subiecţi ai impunerii sînt persoanele fizice şi persoanele juridice posesoare de autovehicule înmatriculate în Republica Moldova.

Articolul 338. Obiectul impunerii

(1) Obiect al impunerii sînt autovehiculele înmatriculate permanent sau temporar în Republica Moldova: motociclete, autoturisme, autocamioane, autovehicule pentru utilizări speciale pe şasiu de autoturism sau de microbuz, autovehicule pentru utilizări speciale pe şasiu de autocamion, autoremorchere, remorci, semiremorci, microbuze, autobuze, tractoare, orice alte autovehicule cu autopropulsie.

(2) Nu constituie obiect al impunerii:

a) tractoarele şi remorcile folosite în activitatea agricolă;

b) autovehiculele pentru transportul în comun pe fir electric;

c) autovehiculele din dotarea forţei militare străine, în conformitate cu tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte.

[Art.338 completat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.338 modificat prin Legea nr.172-XVI din 10.07.2008, în vigoare 25.07.2008]
[Art.338 completat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

Articolul 339. Cotele impunerii

(1) Cotele taxei se stabilesc conform anexei nr.1 la prezentul titlu.

(2) Pentru autovehiculele reutilate, cota taxei se stabileşte conform anexei nr.1 la prezentul titlu, pornind de la categoria autovehiculului reutilat şi caracteristicile tehnice ale acestuia, specificate în certificatul de înmatriculare.

Articolul 340. Perioada fiscală şi termenele de achitare a taxei

(1) Perioada fiscală este anul calendaristic.

(2) Taxa se achită pentru perioada fiscală printr-o plată unică şi în volum deplin, cu excepţia cazului stabilit la art.341 alin.(9).

(3) Subiecţii impunerii achită taxa:

a) la data înmatriculării de stat a autovehiculului;

b) la data înmatriculării de stat curente a autovehiculului, dacă pînă la această dată taxa nu a fost achitată;

c) la data efectuării testării tehnice obligatorii anuale a autovehiculului, dacă pînă la această dată taxa nu a fost achitată.

(4) Înmatricularea, precum şi testarea tehnică obligatorie a autovehiculului, fără prezentarea documentului de plată ce confirmă achitarea taxei pentru anul curent, nu se efectuează.

[Art.340 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Articolul 341. Modul de calculare şi de achitare a taxei

(1) Taxa se calculează de către subiectul impunerii de sine stătător, în funcţie de obiectul impunerii şi de cota impunerii.

(2) În cazul apariţiei divergenţelor privind aprecierea caracteristicilor tehnice ale autovehiculelor, inclusiv ale celor reutilate, concluziile de specialitate le prezintă organul abilitat al administraţiei publice centrale.

(3) Taxa se achită de către subiectul impunerii, cu întocmirea documentului de plată, în care se indică obligatoriu numărul de identificare (codul VIN), tipul şi marca autovehiculului.

(4) Taxa se calculează ţinîndu-se cont de caracteristicile tehnice ale autovehiculului, specificate în certificatul de înmatriculare al acestuia, şi se indică în documentul de plată.

(5) Taxa se achită pentru autovehiculele care se află în posesia subiectului impunerii la data apariţiei obligaţiei de achitare a taxei. Taxa nu se achită pentru:

– autovehiculele rebutate, precum şi pentru cele neexploatate provizoriu, scoase din circulaţie sau cele radiate din evidenţa organelor abilitate cu ţinerea evidenţei autovehiculelor;

– autovehiculele nefolosite de către persoanele fizice cetăţeni.

Dacă pentru aceste autovehicule taxa a fost achitată pînă la data radierii din evidenţă/scoaterii din circulaţie, taxa achitată nu se restituie.

(6) În cazul înstrăinării autovehiculului pentru care taxa pe perioada fiscală curentă a fost achitată, noul posesor nu achită taxa, iar fostului posesor nu i se restituie taxa achitată.

(7) Pentru autovehiculele care, în baza legii sau a unui act juridic, se află în posesia unei alte persoane decît proprietarul (uzufruct, uz, locaţiune, leasing, procură, gaj etc.), taxa se calculează şi se achită de către posesor, în condiţiile în care pentru perioada fiscală curentă nu a fost calculată şi achitată de către proprietar sau posesorul anterior.

(8) Pentru autovehiculele mixte, taxa se calculează la cota celei mai mari taxe dintre taxa calculată în conformitate cu cotele stabilite la pct.2, taxa calculată în conformitate cu cotele stabilite la pct.6 şi taxa calculată în conformitate cu cotele stabilite la pct.7 din anexa nr.1 la prezentul titlu, pornind de la categoria autovehiculului şi caracteristicile tehnice ale acestuia, specificate în certificatul de înmatriculare.

(8^1) Dacă autovehiculul mixt, în urma reutilării, nu mai poate fi calificat ca microbuz/autobuz, taxa, în baza caracteristicilor tehnice ale autovehiculului, se calculează la cota celei mai mari taxe dintre taxa calculată, în conformitate cu cotele stabilite la pct.2 şi 6 din anexa nr.1 la prezentul titlu.

(9) Pentru autovehiculele care, conform legislaţiei, sînt supuse testării tehnice obligatorii de două ori pe an, subiecţii impunerii achită taxa, în rate egale, la data cînd autovehiculele sînt supuse testării tehnice obligatorii.

(10) Taxa se achită indiferent de rezultatele testării tehnice obligatorie. Dacă, în urma testării tehnice obligatorie, autovehiculul a fost interzis în exploatare, taxa nu se restituie. În cazul în care taxa a fost achitată şi autovehiculul nu a trecut testarea tehnică obligatorie din cauza necorespunderii lui normelor stabilite, la supunerea repetată a autovehiculului testării tehnice obligatorie în aceeaşi perioadă fiscală de gestiune, taxa nu se achită.

(11) Suma taxei plătită în plus se trece în contul taxei pasibile de achitare în perioada fiscală următoare sau se restituie subiectului impunerii în modul stabilit.

[Art.341 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.341 completat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Art.341 modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.341 completat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

[Art.341 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.341 modificat prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 10.08.2007]

Articolul 342. Darea de seamă privind achitarea taxei

(1) Darea de seamă privind achitarea taxei se prezintă subdiviziunii Serviciului Fiscal de Stat de la sediul/domiciliul contribuabilului de către următorii subiecţi ai impunerii:

a) persoane juridice;

b) persoane fizice care practică activitate de întreprinzător.

(1^1) Darea de seamă privind achitarea taxei se prezintă utilizînd, în mod obligatoriu, metode automatizate de raportare electronică, în condiţiile stipulate la art.187 alin.(2^1).

(2) Darea de seamă privind achitarea taxei se prezintă de către subiecţii menţionaţi la alin.(1) din prezentul articol, anual, pînă la data de 25 ianuarie a anului următor anului fiscal de gestiune. Întreprinzătorul individual, gospodăria ţărănească (de fermier) al căror număr mediu anual de salariaţi, pe parcursul perioadei fiscale, nu depăşeşte 3 unităţi şi care nu sînt înregistraţi ca plătitori de T.V.A. prezintă, pînă la 25 martie al anului următor anului fiscal de gestiune, o dare de seamă fiscală unificată.

(3) Organele şi întreprinderile care efectuează testarea tehnică obligatorie a autovehiculelor sînt obligate să ţină computerizat evidenţa autovehiculelor care au fost supuse testării tehnice obligatorii şi să transmită Agenţiei Servicii Publice informaţia necesară pentru completarea Registrului de stat al transporturilor (conturul "G" – "Evidenţa executării legislaţiei fiscale").

(4) Agenţia Servicii Publice asigură accesul Serviciului Fiscal de Stat la datele Registrului de stat al transporturilor în modul stabilit de comun acord cu Serviciul Fiscal de Stat.

[Art.342 modificat prin Legea nr.80 din 05.05.2017, în vigoare 26.05.2017]
[Art.342 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.342 modificat prin Legea nr.64 din 11.04.2014, în vigoare 09.07.2014]
[Art.342 completat prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 01.01.2012]
[Art.342 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.342 completat prin Legea nr.82-XVI din 29.03.2007, în vigoare 04.05.2007]

Articolul 342^1. Norme speciale privind calcularea şi achitarea taxei de către rezidenţii parcurilor pentru tehnologia informaţiei

(1) Contribuabilii rezidenţi ai parcurilor pentru tehnologia informaţiei nu sînt subiecţi ai impunerii cu taxa conform prevederilor prezentului capitol, aceasta fiind inclusă în componenţa impozitului unic reglementat de cap.1 titlul X.

(2) Rezidenţii parcurilor pentru tehnologia informaţiei pot efectua înmatricularea şi testarea tehnică obligatorie a autovehiculelor cu condiţia prezentării extrasului din Registrul de evidenţă a rezidenţilor parcului pentru tehnologia informaţiei, eliberat de către administraţia parcului respectiv.

(3) În cazul în care pe parcursul anului calendaristic contribuabilul utilizează atît regimul de impozitare stabilit în prezentul titlu, cît şi regimul special de impozitare stabilit la cap.1 titlul X, calculul, raportarea şi achitarea taxei se vor efectua conform prezentului capitol, proporţional numărului de luni în care s-a aplicat regimul de impozitare stabilit în prezentul titlu.

[Art.342^1 introdus prin Legea nr.145 din 14.07.2017, în vigoare 04.08.2017]

Articolul 343. Înlesniri

Sînt scutite de taxă persoanele cu dizabilităţi ale aparatului locomotor posesoare de autovehicule.

[Art.343 modificat prin Legea nr.304 din 30.11.2018, în vigoare 01.01.2019]

[Art.343 modificat prin Legea nr.201 din 28.07.2016, în vigoare 09.09.2016]

Capitolul 3
TAXA PENTRU FOLOSIREA DRUMURILOR REPUBLICII MOLDOVA DE CĂTRE AUTOVEHICULELE NEÎNMATRICULATE ÎN REPUBLICA MOLDOVA (VINIETA)

[Denumirea capitolului 3 completată prin Legea nr.190 din 27.07.2018, în vigoare 24.09.2018]

Articolul 344. Subiecţii impunerii

(1) Subiecţi ai impunerii sînt persoanele fizice şi persoanele juridice posesoare de autovehicule neînmatriculate în Republica Moldova, care intră pe teritoriul Republicii Moldova sau care îl tranzitează.

(2) Nu sînt subiecţi ai impunerii:

a) persoanele fizice şi persoanele juridice rezidente care plasează autovehicule în regim vamal de import;

b) posesorii de autovehicule înmatriculate în alte state, care dispun de autorizaţie de transport rutier internaţional tip "Scutit de plata taxelor";

c) misiunile diplomatice, oficiile consulare şi personalul acestora, în cazul autovehiculelor clasificate la poziţia tarifară 8703 şi remorcilor ataşate la acestea, clasificate la poziţia tarifară 8716.

[Art.344 completat prin Legea nr.190 din 27.07.2018, în vigoare 24.09.2018]

Articolul 345. Obiectul impunerii

(1) Obiect al impunerii este autovehiculul neînmatriculat în Republica Moldova care intră pe teritoriul Republicii Moldova sau care îl tranzitează.

(2) Nu constituie obiect al impunerii autovehiculele din dotarea forţei militare străine, în conformitate cu tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte.

[Art.345 completat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

Articolul 346. Cotele impunerii

(1) Cotele taxei se stabilesc în euro, conform anexei nr.2 la prezentul titlu.

(2) Pentru autovehiculele care transportă mărfuri periculoase, cota stabilită a taxei se dublează.

(3) În cazul în care pe teritoriul Republicii Moldova se depistează autovehicule neînmatriculate în Republica Moldova fără vinietă sau se constată că perioada de valabilitate a vinietei a fost depăşită, organele abilitate cu funcţie de control în transport rutier întocmesc un proces-verbal de constatare a lipsei dovezii achitării vinietei sau privind depăşirea perioadei de valabilitate a vinietei, cu aplicarea sancţiunii în conformitate cu prevederile art.287^3 din Codul contravenţional, iar Poliţia de Frontieră nu va permite ieşirea din ţară a mijloacelor de transport respective pînă nu se va prezenta dovada de achitare a vinietei pentru toată perioada aflării în Republica Moldova şi a amenzii aplicate.

[Alin.(4) art.346 abrogat prin Legea nr.190 din 27.07.2018, în vigoare 24.09.2018]

[Art.346 modificat prin Legea nr.190 din 27.07.2018, în vigoare 24.09.2018]
[Art.346 modificat prin Legea nr.33 din 06.03.2012, în vigoare 25.05.2012]

Articolul 347. Modul de calculare şi de achitare a taxei

(1) Taxa se calculează pentru fiecare obiect al impunerii pe perioada specificată la art.347[1] alin.(1).

(2) Subiecţii impunerii achită taxa la punctele desemnate de Ministerul Economiei şi Infrastructurii, în numerar şi/sau prin virament, în lei moldoveneşti sau în valută străină la cursul oficial al leului moldovenesc valabil în ziua efectuării plăţii. Sumele încasate se varsă la bugetul de stat în aceeaşi zi sau în ziua lucrătoare imediat următoare.

(3) La achitarea vinietei se eliberează o confirmare care atestă plata taxei. Forma confirmării şi lista de documente în baza cărora se eliberează confirmarea se stabilesc de către organul central de specialitate al administraţiei publice din domeniul transporturilor rutiere.

(4) Subiecţii impunerii sînt obligaţi să aibă asupra lor confirmarea ce atestă achitarea vinietei pe întreaga perioadă de aflare pe teritoriul Republicii Moldova.

(5) În cazul autobuzelor, camioanelor cu/sau fără remorcă, tractoarelor rutiere cu/sau fără semiremorcă (a căror sarcină masică pe axă nu depăşeşte limitele admise), subiecţii impunerii sînt obligaţi să aibă asupra lor confirmarea ce atestă achitarea vinietei doar în cazul circulaţiei unităţilor de transport respective pe drumurile publice.

[Art.347 în redacţia Legii nr.190 din 27.07.2018, în vigoare 24.09.2018]
[Art.347 modificat prin Legea nr.33 din 06.03.2012, în vigoare 25.05.2012]
[Art.347 modificat prin Legea nr.109 din 04.06.2010, în vigoare 30.07.2010]
[Art.347 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.347 modificat prin Legea nr.102-XVI din 16.05.2008, în vigoare 10.09.2008]

Articolul 347[1]. Perioada şi termenele de valabilitate

(1) Subiecţii impunerii pot achita vinieta pentru o perioadă de valabilitate de o zi, 7 zile, 15 zile, 30 de zile, 90 de zile, 180 de zile şi 12 luni.

(2) Perioadele de valabilitate se determină astfel:

a) o zi – ziua corespunzătoare datei de început a valabilităţii;

b) 7 zile – ziua corespunzătoare datei de început a valabilităţii şi următoarele 6 zile;

c) 15 zile – ziua corespunzătoare datei de început a valabilităţii şi următoarele 14 zile;

d) 30 de zile – ziua corespunzătoare datei de început a valabilităţii şi următoarele 29 de zile;

e) 90 de zile – ziua corespunzătoare datei de început a valabilităţii şi următoarele 89 de zile;

f) 180 de zile – ziua corespunzătoare datei de început a valabilităţii şi următoarele 179 de zile;

g) 12 luni – ziua corespunzătoare datei de început a valabilităţii şi următoarele 364 de zile.

(3) Perioada de valabilitate a vinietei începe de la ora 00:00 a zilei solicitate de utilizator şi expiră la ora 24:00 a ultimei zile a perioadei pentru care a fost achitată taxa.

(4) Dacă data de început a valabilităţii este ziua în curs, valabilitatea vinietei începe de la ora eliberării confirmării care atestă plata taxei şi expiră la ora 24:00 a ultimei zile a perioadei pentru care a fost achitată taxa.

[Art.347[1] introdus prin Legea nr.190 din 27.07.2018, în vigoare 24.09.2018]

Articolul 348. Înlesniri

(1) Prevederile prezentului capitol nu se aplică autovehiculelor înmatriculate în statele cu care Republica Moldova are încheiate acorduri bilaterale sau multilaterale privind transportul rutier fără achitarea taxelor rutiere.

(2) Acordarea scutirilor în conformitate cu prezentul articol este condiţionată de acordarea unor drepturi reciproce de către statele respective.

(3) În cazul în care în statele cu care Republica Moldova are încheiate acorduri bilaterale sau multilaterale privind transportul rutier fără achitarea taxelor rutiere sînt percepute taxe rutiere contrar prevederilor acordurilor încheiate, pentru folosirea drumurilor Republicii Moldova de către autovehiculele înmatriculate în statele respective se percep taxe conform normelor general stabilite.

(4) Ministerul Economiei şi Infrastructurii va informa Serviciul Vamal şi Poliţia de Frontieră despre statele în care se percep taxe pentru folosirea drumurilor contrar acordurilor încheiate.

[Art.348 modificat prin Legea nr.190 din 27.07.2018, în vigoare 24.09.2018]
[Art.348 în redacţia Legii nr.146 din 14.07.2017, în vigoare 30.01.2018]

Capitolul 3[1]
TAXA PENTRU FOLOSIREA DRUMURILOR REPUBLICII MOLDOVA DE CĂTRE AUTOVEHICULELE NEÎNMATRICULATE ÎN REPUBLICA MOLDOVA, CLASIFICATE LA POZIŢIA TARIFARĂ 8703, ŞI DE CĂTRE REMORCILE ATAŞATE LA ACESTEA, CLASIFICATE LA POZIŢIA TARIFARĂ 8716 (VINIETA)

[Cap.3[1] (art.348[1]-348[5]) abrogat prin Legea nr.190 din 27.07.2018, în vigoare 24.09.2018]
[Cap.3[1] (art.348[1]-348[5]) introdus prin Legea nr.221 din 19.10.2012, în vigoare 01.11.2012]

Articolul 348[1]. Subiecţii impunerii
[Art.348[1] abrogat prin Legea nr.190 din 27.07.2018, în vigoare 24.09.2018]

Articolul 348[2]. Obiectul impunerii
[Art.348[2] abrogat prin Legea nr.190 din 27.07.2018, în vigoare 24.09.2018]
[Art.348[2] completat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

Articolul 348[3]. Cotele impunerii
[Art.348[3] abrogat prin Legea nr.190 din 27.07.2018, în vigoare 24.09.2018]
[Art.348[3] modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.348[3] modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

Articolul 348[4]. Modul de calcul şi de achitare a taxei
[Art.348[4] abrogat prin Legea nr.190 din 27.07.2018, în vigoare 24.09.2018]
[Art.348[4] modificat prin Legea nr.280 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.348[4] modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.348[4] modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]

Articolul 348[5]. Perioada şi termenele de valabilitate
[Art.348[5] abrogat prin Legea nr.190 din 27.07.2018, în vigoare 24.09.2018]
[Art.348[5] modificat prin Legea nr.280 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.348[5] modificat prin Legea nr.64 din 11.04.2014, în vigoare 09.05.2014]
[Art.348[5] modificat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Cap.3[1] (art.348[1]-348[5]) introdus prin Legea nr.221 din 19.10.2012, în vigoare 01.11.2012]

Capitolul 4
TAXA PENTRU FOLOSIREA DRUMURILOR DE CĂTRE AUTOVEHICULE A CĂROR MASĂ TOTALĂ, SARCINĂ MASICĂ PE AXĂ SAU ALE CĂROR DIMENSIUNI DEPĂŞESC LIMITELE ADMISE

Articolul 349. Subiecţii impunerii

Subiecţi ai impunerii sînt persoanele fizice (cetăţeni ai Republicii Moldova, cetăţeni străini, apatrizi) şi persoanele juridice (rezidente şi nerezidente) posesoare de autovehicule a căror masă totală, sarcină masică pe axă sau ale căror dimensiuni depăşesc limitele admise.

Articolul 350. Obiectul impunerii

Obiect al impunerii sînt autovehiculele înmatriculate, precum şi cele neînmatriculate în Republica Moldova, a căror masă totală, sarcină masică pe axă sau ale căror dimensiuni depăşesc limitele admise şi care folosesc drumurile Republicii Moldova.

Articolul 351. Cotele impunerii

(1) Taxa pentru autovehiculele înmatriculate şi neînmatriculate în Republica Moldova a căror masă totală, sarcină masică pe axă sau ale căror dimensiuni depăşesc limitele admise se achită conform cotelor stabilite în anexa nr.3 la prezentul titlu.

[Alin.(2) art.351 abrogat prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 04.04.2011]

(3) În cazul în care şi masa totală, şi sarcina masică pe axă, şi dimensiunile depăşesc limitele admise, taxa se constituie din suma taxelor calculate pentru fiecare indice în parte.

(4) Cotele stabilite ale taxei se dublează pentru autovehiculele a căror masă totală, sarcină masică pe axă sau ale căror dimensiuni depăşesc limitele admise dacă aceste autovehicule circulă fără autorizaţie specială sau dacă masa totală, sarcina masică pe axă sau dimensiunile lor nu coincid cu cele indicate în autorizaţie.

[Art.351 completat prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 04.04.2011]

Articolul 352. Modul de calculare şi de achitare a taxei, de prezentare a dărilor de seamă

(1) Taxa pentru autovehiculele înmatriculate sau neînmatriculate în Republica Moldova se calculează de către organul de specialitate al administraţiei publice în domeniul transportului rutier conform anexei nr.3 la prezentul titlu.

(2) Modul de calculare a masei totale, a sarcinii masice pe axă şi a dimensiunilor se stabileşte de Guvern.

(3) Subiecţii impunerii achită taxa, în mărime deplină, pînă la obţinerea actelor ce permit transportul rutier cu autovehicule a căror masă totală, sarcină masică pe axă sau ale căror dimensiuni depăşesc limitele admise.

(4) În cazul în care, la intrarea în ţară, se depistează, în baza analizei de risc, autovehicule înmatriculate sau neînmatriculate în Republica Moldova a căror masă totală, sarcină masică pe axă sau ale căror dimensiuni depăşesc limitele admise, care circulă fără autorizaţie specială, ori se constată că masa totală, sarcina masică pe axă sau dimensiunile acestor autovehicule nu coincid cu cele indicate în autorizaţia specială, organele vamale nu permit trecerea frontierei de stat pînă la prezentarea autorizaţiei sau regularizarea neconformităţii constatate.

(5) În cazul în care, la ieşirea din ţară, se depistează, în baza analizei de risc, autovehicule înmatriculate sau neînmatriculate în Republica Moldova a căror masă totală, sarcină masică pe axă sau ale căror dimensiuni depăşesc limitele admise, care circulă fără autorizaţie specială, ori se constată că masa totală, sarcina masică pe axă sau dimensiunile acestor autovehicule nu coincid cu cele indicate în autorizaţia specială, organele vamale calculează taxa conform art.351 alin.(4) şi nu permit trecerea frontierei de stat pînă la prezentarea confirmării care atestă plata taxei.

(6) În situaţia specificată la alin.(5), organul vamal întocmeşte un proces-verbal de constatare în două exemplare, un exemplar fiind înmînat reprezentantului agentului transportator, iar al doilea

exemplar fiind remis organului de specialitate al administraţiei publice în domeniul transportului rutier.

[Alin.(7) art.352 abrogat prin Legea nr.302 din 30.11.2018, în vigoare 12.12.2018]

(8) Taxa se achită în lei moldoveneşti sau în valută străină, la cursul oficial al leului moldovenesc valabil la data eliberării actelor ce permit circulaţia cu depăşirea limitelor admise. În cazul specificat la alin.(4) din prezentul articol, taxa se calculează pornind de la cursul oficial al leului moldovenesc valabil la data trecerii frontierei de stat. În cazul menţionat la alin.(5) din prezentul articol, taxa se calculează pornind de la cursul oficial al leului moldovenesc valabil la data întocmirii procesului-verbal de constatare a lipsei autorizaţiei speciale ori a necorespunderii masei totale, sarcinii masice pe axă sau dimensiunilor datelor indicate în autorizaţia specială.

(9) Subiecţii impunerii achită taxa prin intermediul unei instituţii financiare. Sumele încasate se varsă la bugetul de stat în aceeaşi zi sau în ziua lucrătoare imediat următoare.

(10) Organul specificat la alin.(1) lit.a) din prezentul articol prezintă Serviciului Fiscal de Stat, trimestrial, pînă la data de 25 a lunii imediat următoare trimestrului de gestiune, informaţia privind sumele calculate şi achitate ale taxei, în forma stabilită de Serviciul Fiscal de Stat.

(11) Subiecţii impunerii rezidenţi ai Republicii Moldova care desfăşoară activitate de întreprinzător prezintă Serviciului Fiscal de Stat, trimestrial, pînă la data de 25 a lunii imediat următoare trimestrului de gestiune în care au fost obţinute actele necesare pentru circulaţia cu depăşirea limitelor admise, darea de seamă privind taxa calculată, în forma stabilită de Serviciul Fiscal de Stat.

[Art.352 modificat prin Legea nr.302 din 30.11.2018, în vigoare 12.12.2018]
[Art.352 modificat prin Legea nr.190 din 27.07.2018, în vigoare 24.09.2018]
[Art.352 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.352 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.352 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.352 modificat prin Legea nr.64 din 11.04.2014, în vigoare 09.07.2014]
[Art.352 modificat prin Legea nr.33 din 06.03.2012, în vigoare 25.05.2012]
[Art.352 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.352 modificat prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 04.04.2011]
[Art.352 modificat prin Legea nr.109 din 04.06.2010, în vigoare 30.07.2010]
[Art.352 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Art.352 modificat prin Legea nr.102-XVI din 16.05.2008, în vigoare 10.09.2008]

Capitolul 5
TAXA PENTRU FOLOSIREA ZONEI DRUMULUI PUBLIC ŞI/SAU ZONELOR DE PROTECŢIE A ACESTUIA DIN AFARA PERIMETRULUI LOCALITĂŢILOR PENTRU EFECTUAREA LUCRĂRILOR DE CONSTRUCŢIE ŞI MONTAJ

Articolul 353. Subiecţii impunerii

Subiecţi ai impunerii sînt persoanele fizice şi persoanele juridice care solicită autorizaţie pentru efectuarea, în zona drumului public şi/sau zonele de protecţie a acestuia din afara perimetrului localităţilor, a lucrărilor subterane şi/sau supraterane de montare a comunicaţiilor inginereşti, a lucrărilor de construcţie a căilor de acces la drumuri, a parcărilor, a clădirilor şi amenajărilor, cu excepţia obiectivelor de prestare a serviciilor rutiere.

Articolul 354. Obiectul impunerii

Obiect al impunerii sînt proiectele de lucrări de construcţie şi montaj, lucrările subterane şi/sau supraterane de montare a comunicaţiilor inginereşti, lucrările de construcţie a căilor de acces la drumuri, a parcărilor, a clădirilor şi amenajărilor.

Articolul 355. Cotele impunerii

Cotele taxei se stabilesc conform anexei nr.5 la prezentul titlu.

Articolul 356. Modul de calculare şi de achitare a taxei

(1) Taxa se calculează de către organul abilitat al administraţiei publice centrale, prin înmulţirea cotei taxei cu:

a) numărul de proiecte prezentate, în cazul obiectelor impunerii de la pct.1 şi pct.2 din anexa nr.5 la prezentul titlu;

b) fiecare metru pătrat de suprafaţă folosită, în cazul obiectelor impunerii de la pct.3 lit.a), pct.5 şi pct.6 din anexa nr.5 la prezentul titlu;

c) fiecare metru liniar de suprafaţă folosită, în cazul obiectelor impunerii de la pct.3 lit.b)-d) şi pct.4 din anexa nr.5 la prezentul titlu.

(2) Taxa se achită prin intermediul instituţiilor financiare, printr-o plată unică:

a) la data depunerii proiectelor şi, respectiv, la data invitării specialistului la obiect, în cazul obiectelor impunerii de la pct.1 şi pct.2 din anexa nr.5 la prezentul titlu;

b) pînă la obţinerea autorizaţiei pentru efectuarea lucrărilor.

(3) Organul abilitat al administraţiei publice centrale eliberează actele necesare pentru efectuarea lucrărilor doar la prezentarea copiei documentului de plată ce confirmă achitarea taxei.

(4) Sumele taxelor achitate pentru obiectele impunerii specificate la pct.1 şi pct.2 din anexa nr.5 la prezentul titlu nu se restituie în cazul refuzului de eliberare a actelor necesare pentru efectuarea lucrărilor.

(5) Organul abilitat al administraţiei publice centrale prezintă Serviciului Fiscal de Stat, trimestrial, pînă la data de 25 a lunii imediat următoare trimestrului de gestiune, o informaţie privind subiecţii impunerii şi sumele calculate şi achitate ale taxei.

(6) Subiecţii impunerii prezintă Serviciului Fiscal de Stat, trimestrial, pînă la data de 25 a lunii imediat următoare trimestrului de gestiune în care au fost obţinute actele necesare pentru efectuarea lucrărilor, darea de seamă privind achitarea taxei, în forma stabilită de Serviciul Fiscal de Stat.

[Art.356 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.356 modificat prin Legea nr.64 din 11.04.2014, în vigoare 09.07.2014]
[Art.356 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]

Capitolul 6
TAXA PENTRU FOLOSIREA ZONEI DRUMULUI PUBLIC ŞI/SAU ZONELOR DE PROTECŢIE A ACESTUIA DIN AFARA PERIMETRULUI LOCALITĂŢILOR PENTRU AMPLASAREA PUBLICITĂŢII EXTERIOARE

Articolul 357. Subiecţii impunerii

Subiecţi ai impunerii sînt persoanele fizice şi persoanele juridice care solicită autorizaţie pentru amplasarea publicităţii exterioare în zona drumului public şi/sau zonele de protecţie a acestuia din afara perimetrului localităţilor.

Articolul 358. Obiectul impunerii

Obiect al impunerii sînt proiectele de amplasare în zona drumului public şi/sau zonele de protecţie a acestuia din afara perimetrului localităţilor a obiectivelor de publicitate exterioară, obiectivele de publicitate exterioară amplasate în zona drumului public şi/sau zonele de protecţie a acestuia din afara perimetrului localităţilor, inclusiv pe terenuri proprietate a subiectului impunerii: afişe, panouri, standuri, instalaţii şi construcţii (situate separat sau pe pereţii şi pe acoperişurile clădirilor), firme tridimensionale, firme luminoase, tablouri suspendate electromecanice şi electronice, alte mijloace tehnice publicitare.

Articolul 359. Cotele impunerii
Cotele taxei se stabilesc conform anexei nr.6 la prezentul titlu.

Articolul 360. Perioada fiscală
Perioada fiscală este anul calendaristic.

Articolul 361. Modul de calculare şi de achitare a taxei, de prezentare a dărilor de seamă
(1) Pentru obiectivele de publicitate exterioară amplasate în zona drumului public şi/sau zonele de protecţie a acestuia din afara perimetrului localităţilor, taxa se calculează prin înmulţirea cotei taxei cu:
a) numărul de proiecte prezentate, în cazul obiectelor impunerii de la pct.1 şi pct.2 din anexa nr.6 la prezentul titlu;
b) fiecare metru pătrat de suprafaţă publicitară, în cazul obiectelor impunerii de la pct.3 din anexa nr.6 la prezentul titlu.
(2) La calcularea taxei se iau în calcul ambele suprafeţe publicitare ale obiectivului (recto şi verso).
(3) Sumele taxelor achitate pentru obiectele impunerii specificate la pct.1 şi pct.2 din anexa nr.6 la prezentul titlu nu se restituie în cazul refuzului de eliberare a autorizaţiei pentru amplasarea obiectivului de publicitate exterioară.
(4) Taxa se achită pînă la efectuarea acţiunilor specificate la pct.1 şi pct.2 din anexa nr.6 la prezentul titlu şi pînă la eliberarea autorizaţiei pentru amplasarea obiectivelor specificate la pct.3 din această anexă.
(5) Pentru perioada fiscală în care a fost solicitată autorizaţia de amplasare a obiectivului de publicitate exterioară, taxa se calculează de către organul abilitat al administraţiei publice centrale, care prezintă Serviciului Fiscal de Stat, trimestrial, pînă la data de 25 a lunii imediat următoare trimestrului de gestiune, o informaţie privind subiecţii impunerii şi sumele calculate şi achitate ale taxei, în forma stabilită de Serviciul Fiscal de Stat.
(6) Pentru perioadele fiscale următoare, subiectul impunerii calculează taxa de sine stătător şi o achită, prin intermediul instituţiilor financiare, printr-o plată unică, pînă la data de 25 martie a perioadei fiscale curente. Darea de seamă privind suma taxei calculate pentru anul curent, precum şi privind sumele taxei achitate în anul precedent la eliberarea autorizaţiei, se prezintă de către subiectul impunerii anual, pînă la 25 martie a perioadei fiscale curente. Darea de seamă privind taxa calculată se prezintă utilizînd, în mod obligatoriu, metode automatizate de raportare electronică, în condiţiile stipulate la art.187 alin.(2^1).
(7) Agenţii economici abilitaţi să exploateze sectoare ale drumurilor din afara perimetrului localităţilor în a căror zonă de protecţie sînt amplasate obiective de publicitate exterioară transmit, pînă la data de 25 martie a perioadei fiscale curente, Serviciului Fiscal de Stat o informaţie privind fiecare obiect şi subiect al impunerii, în forma stabilită de Serviciul Fiscal de Stat.

[Alin.(8) art.361 abrogat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]

(9) Dacă obiectivul de publicitate exterioară a fost amplasat sau a fost retras pe parcursul perioadei fiscale, taxa se calculează din ziua în care a fost obţinută autorizaţia sau, respectiv, pînă în ziua în care obiectivul a fost retras în modul stabilit de organul abilitat al administraţiei publice centrale.

[Art.361 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.361 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.361 modificat prin Legea nr.64 din 11.04.2014, în vigoare 09.07.2014]
[Art.361 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.361 completat prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 01.01.2012]
[Art.361 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Capitolul 7
TAXA PENTRU FOLOSIREA ZONEI DRUMULUI PUBLIC ŞI/SAU ZONELOR DE PROTECŢIE A ACESTUIA DIN AFARA PERIMETRULUI LOCALITĂŢILOR PENTRU AMPLASAREA OBIECTIVELOR DE PRESTARE A SERVICIILOR RUTIERE

Articolul 362. Subiecţii impunerii

Subiecţi ai impunerii sînt persoanele fizice şi persoanele juridice care solicită autorizaţie pentru amplasarea obiectivelor de prestare a serviciilor rutiere în zona drumului public şi/sau zonele de protecţie a acestuia din afara perimetrului localităţilor.

Articolul 363. Obiectul impunerii

Obiect al impunerii sînt proiectele de amplasare în zona drumului public şi/sau zonele de protecţie a acestuia din afara perimetrului localităţilor a obiectivelor de prestare a serviciilor rutiere şi obiectivele de prestare a serviciilor rutiere amplasate în zona drumului public şi/sau zonele de protecţie a acestuia din afara perimetrului localităţilor, inclusiv pe terenuri proprietate a subiectului impunerii: staţii de alimentare cu combustibil, staţii de deservire tehnică, puncte de vulcanizare, tarabe, unităţi de comerţ cu amănuntul, întreprinderi de alimentaţie publică, structuri de primire turistică cu funcţii de cazare şi de servire a mesei.

Articolul 364. Cotele impunerii

Cotele taxei se stabilesc conform anexei nr.6 la prezentul titlu.

Articolul 365. Perioada fiscală

Perioada fiscală este anul calendaristic.

Articolul 366. Modul de calculare şi de achitare a taxei, de prezentare a dărilor de seamă

(1) Pentru obiectivele de prestare a serviciilor rutiere amplasate în zona drumului public şi/sau zonele de protecţie a acestuia din afara perimetrului localităţilor, taxa se calculează prin:

a) înmulţirea cotei taxei cu numărul de proiecte prezentate, în cazul obiectelor impunerii specificate la pct.1 şi pct.2 din anexa nr.6 la prezentul titlu;

b) înmulţirea cotei taxei cu numărul:

- contoarelor de evidenţă a combustibilului livrat, în cazul obiectului impunerii specificat la pct.4 lit.a) din anexa nr.6 la prezentul titlu;

- posturilor de prestare a serviciilor, în cazul obiectului impunerii specificat la pct.4 lit.b) din anexa nr.6 la prezentul titlu;

- punctelor de vulcanizare, în cazul obiectului impunerii specificat la pct.4 lit.c) din anexa nr.6 la prezentul titlu;

c) înmulţirea cotei taxei cu numărul de obiective amplasate, în cazul obiectelor impunerii specificate la pct.4 lit.d) şi e) din anexa nr.6 la prezentul titlu;

d) înmulţirea cotei taxei cu fiecare metru pătrat de suprafaţă a terenului proprietate publică a statului din zona drumului folosit pentru amplasarea şi funcţionarea obiectivului, în cazul obiectelor impunerii de la pct.4 din anexa nr.6 la prezentul titlu.

(2) Taxa se achită pînă la efectuarea acţiunilor specificate la pct.1 şi pct.2 din anexa nr.6 la prezentul titlu şi pînă la eliberarea autorizaţiei pentru amplasarea obiectivelor specificate la pct.4 din această anexă.

(3) Pentru perioada fiscală în care a fost solicitată autorizaţia de amplasare a obiectivului de prestare a serviciilor rutiere, taxa se calculează de către organul abilitat al administraţiei publice centrale, care prezintă Serviciului Fiscal de Stat, trimestrial, pînă la data de 25 a lunii imediat următoare trimestrului de gestiune, o informaţie privind subiecţii impunerii şi sumele calculate şi achitate ale taxei, în forma stabilită de Serviciul Fiscal de Stat.

(4) Pentru perioadele fiscale următoare, subiectul impunerii calculează taxa de sine stătător şi o achită, prin intermediul instituţiilor financiare, printr-o plată unică, pînă la data de 25 martie a perioadei fiscale curente. Darea de seamă privind suma taxei calculate pentru anul curent, precum şi privind sumele taxei achitate în anul precedent la eliberarea autorizaţiei, se prezintă de către subiectul impunerii anual, pînă la 25 martie a perioadei fiscale curente. Darea de seamă privind taxa calculată se prezintă utilizînd, în mod obligatoriu, metode automatizate de raportare electronică, în condiţiile stipulate la art.187 alin.(2^1).

(5) Agenţii economici abilitaţi să exploateze sectoarele de drum în a căror zonă de protecţie sînt amplasate obiective de prestare a serviciilor rutiere transmit, pînă la data de 25 martie a perioadei fiscale curente, Serviciului Fiscal de Stat o informaţie privind fiecare obiect şi subiect al impunerii, în forma stabilită de Serviciul Fiscal de Stat.

(6) În cazul în care terenul ocupat de obiectivele de prestare a serviciilor rutiere (inclusiv căile de acces, parcările şi spaţiile verzi) este situat parţial în zona drumului public şi/sau zonele de protecţie ale acestuia din afara perimetrului localităţilor, taxa pentru teren se calculează doar pentru suprafaţa de teren proprietate publică a statului, delimitată şi stabilită în modul prevăzut de legislaţie, teren folosit pentru amplasarea şi funcţionarea obiectivului.

(7) Dacă obiectivul de prestare a serviciilor rutiere a fost amplasat sau a fost lichidat pe parcursul perioadei fiscale, taxa se calculează, în modul stabilit, din ziua în care a fost obţinută autorizaţia pentru amplasare sau, respectiv, pînă în ziua în care obiectivul a fost lichidat. Se consideră că obiectivul a fost lichidat din data retragerii autorizaţiei de către organul abilitat al administraţiei publice centrale.

(8) Taxele achitate pentru obiectele impunerii specificate la pct.1 şi pct.2 din anexa nr.6 la prezentul titlu nu se restituie în cazul refuzului de eliberare a autorizaţiei pentru amplasarea obiectivului.

(9) Organul abilitat al administraţiei publice centrale prezintă Serviciului Fiscal de Stat, trimestrial, o informaţie cu privire la subiecţii impunerii cărora le-au fost retrase autorizaţiile, indicînd şi data retragerii autorizaţiilor.

(10) Organul abilitat al administraţiei publice centrale prezintă Serviciului Fiscal de Stat, trimestrial, o informaţie cu privire la subiecţii impunerii care şi-au retras obiectivele, indicînd şi data la care obiectivele au fost retrase în modul stabilit de acesta.

[Art.366 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]
[Art.366 modificat prin Legea nr.281 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.366 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.366 modificat prin Legea nr.64 din 11.04.2014, în vigoare 09.07.2014]
[Art.366 modificat prin Legea nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.366 completat prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 01.01.2012]
[Art.366 modificat prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI **Marian LUPU**

Chişinău, 2 noiembrie 2006.
Nr.316-XVI.

Anexa nr.1

Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova

Nr. crt.	Obiectul impunerii	Unitatea de măsură	Taxa, lei
1.	Motocicletă cu capacitatea cilindrică a motorului:		
	a) de pînă la 500 cm^3 inclusiv	unitate	300
	b) de peste 500 cm^3	unitate	600
2.	Autoturisme, autovehicule pentru utilizări speciale pe şasiu de autoturism cu capacitatea cilindrică a motorului:		
	a) de pînă la 2000 cm^3 inclusiv	cm^3	0,60
	b) de la 2001 la 3000 cm^3 inclusiv	cm^3	0,90
	c) de la 3001 la 4000 cm^3 inclusiv	cm^3	1,2
	d) de la 4001 la 5000 cm^3 inclusiv	cm^3	1,5
	e) de peste 5001 cm^3	cm^3	1,8
3.	Remorci cu capacitatea de ridicare înscrisă în certificatul de înmatriculare	tonă	270
4.	Semiremorci cu capacitatea de ridicare înscrisă în certificatul de înmatriculare:		
	a) de pînă la 20 t inclusiv	tonă	225
	b) de peste 20 t	unitate	4500
5.	Autoremorchere, tractoare	unitate	2250
6.	Autocamioane, autovehicule pentru utilizări speciale pe şasiu de autocamion, orice alte autovehicule cu autopropulsie, cu masa totală:		
	a) de pînă la 1,6 t inclusiv	unitate	1200
	b) de la 1,6 t pînă la 5,0 t inclusiv	unitate	2250
	c) de la 5,0 t pînă la 10,0 t inclusiv	unitate	3000
	d) de peste 10,0 t	unitate	4500
7.	Autobuze cu capacitatea*:		
	a) de pînă la 11 locuri	unitate	2925

	b) de la 12 la 17 locuri inclusiv	unitate	3600
	c) de la 18 la 24 locuri inclusiv	unitate	4275
	d) de la 25 la 40 locuri inclusiv	unitate	4725
	e) de peste 40 locuri	unitate	5400

* Numărul de locuri se calculează fără locul şoferului.

[Anexa nr.1 în redacţia Legii nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Anexa nr.1 în redacţia Legii nr.324 din 27.12.2012, în vigoare 11.01.2013]
[Anexa nr.1 modificată prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 01.01.2013]
[Anexa nr.1 în redacţia Legii nr.267 din 23.12.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Anexa nr.1 în redacţia Legii nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]

Anexa nr.2

TAXA
pentru folosirea drumurilor Republicii Moldova de către autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova (vinieta)

Nr. crt.	**Obiectul impunerii**	**Perioada, zile**	**Taxa, euro**
1	Autovehiculele clasificate la poziţia tarifară 8703 şi remorcile ataşate la acestea	7	4
		15	8
		30	16
		90	45
		180	85
2	Autovehiculele clasificate la poziţia tarifară 8703 şi remorcile ataşate la acestea, introduse pe teritoriul vamal de către persoanele fizice cu domiciliul în orice stat străin şi care deţin permis de conducere emis în ţara în care au domiciliu, declarate prin acţiune, aflate pe teritoriul vamal al Republicii Moldova	peste 180	180 se achită pentru fiecare perioadă consecutivă de 180 de zile, inclusiv perioadele incomplete ce urmează după primele 180 de zile
3	Autobuze cu capacitatea:		
	a) de la 9 la 24 locuri inclusiv	1	6
		7	24
		30	48
		90	120
		12 luni	480
	b) de peste 25 locuri	1	7
		7	28
		30	56
		90	140

		12 luni	560
4	Camioane cu/fără remorcă, tractoare rutiere cu/fără semiremorcă (a căror sarcină masică pe axă nu depăşeşte limitele admise), cu masă totală:		
	a) de pînă la 3,5 t inclusiv	1	5
		7	20
		30	40
		90	100
		12 luni	400
	b) de la 3,5 la 10 t inclusiv	1	8
		7	32
		30	64
		90	160
		12 luni	640
	c) de la 10 la 40 t inclusiv	1	11
		7	55
		30	112
		90	280
		12 luni	1120

[Anexa nr.2 în redacţia Legii nr.190 din 27.07.2018, în vigoare 24.09.2018]
[Anexa nr.2 în redacţia Legii nr.146 din 14.07.2017, în vigoare 30.01.2018]

Anexa nr.2^1

Taxa pentru folosirea drumurilor Republicii Moldova de către autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova (vinieta)

[Anexa nr.2^1 abrogată prin Legea nr.190 din 27.07.2018, în vigoare 24.09.2018]
[Anexa nr.2^1 în redacţia Legii nr.280 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Anexa nr.2^1 în redacţia Legii nr.324 din 27.12.2012, în vigoare 11.01.2013]
[Anexa nr.2^1 introdusă prin Legea nr.221 din 19.10.2012, în vigoare 01.11.2012]

Anexa nr.3

Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate şi neînmatriculate în Republica Moldova a căror masă totală, sarcină masică pe axă sau ale căror dimensiuni depăşesc limitele admise

Nr. crt.	Obiectul impunerii	Taxa, lei
1	Eliberarea avizului preliminar şi a autorizaţiei speciale la cerere	43,2
2	Depăşirea sarcinii masice pe axă admise:	
	a) pînă la 2 t inclusiv	5,5 pentru fiecare tonă depăşire × km
	b) peste 2 t	11 pentru fiecare tonă depăşire × km

3	Depăşirea masei totale admise a autovehiculelor cu încărcătură (fără depăşirea sarcinii masice pe axă)	16 pentru fiecare tonă depăşire × km
4	Depăşirea dimensiunilor admise, cu respectarea condiţiilor pentru sarcina masică:	
	a) lăţimea sau înălţimea pînă la 50 cm ori lungimea pînă la 100 cm	21,5 pentru fiecare kilometru
	b) lăţimea sau înălţimea cu 50–100 cm ori lungimea cu 100–200 cm	43 pentru fiecare kilometru
	c) lăţimea sau înălţimea cu 101–150 cm ori lungimea cu 201–350 cm	65 pentru fiecare kilometru
	d) lăţimea sau înălţimea cu 151–200 cm ori lungimea cu 351–600 cm	86,5 pentru fiecare kilometru
	e) lăţimea sau înălţimea cu 201–250 cm ori lungimea cu 601–900 cm	108 pentru fiecare kilometru
	f) lăţimea sau înălţimea cu 251–300 cm ori lungimea cu 901–1200 cm	129,5 pentru fiecare kilometru
	g) lăţimea sau înălţimea cu peste 301 cm ori lungimea cu peste 1201 cm	162,0 pentru fiecare kilometru
5	Recîntărirea autovehiculului sau măsurarea repetată a dimensiunilor după transpunerea încărcăturii	108 pentru o operaţiune

[Anexa nr.3 în redacţia Legii nr.146 din 14.07.2017, în vigoare 30.01.2018]
[Anexa nr.3 modificată prin Legea nr.181 din 22.07.2016, în vigoare 19.08.2016]
[Anexa nr.3 modificată prin Legea nr.324 din 27.12.2012, în vigoare 11.01.2013]
[Anexa nr.3 modificată prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 04.04.2011]

[Anexa nr.4 abrogată prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 04.04.2011]

Anexa nr.5

Taxa pentru folosirea zonei drumului public şi/sau zonelor de protecţie a acestuia din afara perimetrului localităţilor pentru efectuarea lucrărilor de construcţie şi montaj

Nr. crt.	Obiectul impunerii	Unitatea de măsură	Taxa, lei
1.	Examinarea şi perfectarea documentelor, coordonarea deciziilor de proiecte şi eliberarea de prescripţii tehnice	1 proiect	90
2.	Invitarea specialistului la obiect	1 proiect	108
3.	Eliberarea de autorizaţii pentru efectuarea lucrărilor subterane de montare a comunicaţiilor inginereşti:		
	a) prin metodă deschisă (de tranşee) peste drum	1 m^2	126
	b) prin metodă închisă (perforare, străpungere) pe sub drum	1 m	36
	c) de-a lungul drumurilor	1 m	18
	d) sub trotuare	1 m	27
4.	Eliberarea de autorizaţii pentru efectuarea lucrărilor supraterane de montare a comunicaţiilor inginereşti:		
	a) pe piloni de-a lungul drumurilor	1 m	18
	b) de-a lungul podurilor	1 m	72

	c) suspendate deasupra drumurilor	1 m	54
5.	Eliberarea de autorizaţii pentru construcţia căilor de acces la drumuri, parcărilor şi benzilor suplimentare	1 m^2	9
6.	Eliberarea de autorizaţii pentru construcţia de clădiri şi amenajări (cu excepţia obiectivelor pentru prestarea de servicii rutiere)	1 m^2	54
7.	Efectuarea de lucrări fără autorizaţia organelor de administrare rutieră (fără a se lua în considerare plata pentru eliberarea autorizaţiei)	1 obiectiv	1800

Anexa nr.6

Taxa pentru folosirea zonei drumului public şi/sau zonelor de protecţie ale acestuia din afara perimetrului localităţilor pentru amplasarea publicităţii exterioare şi taxa pentru folosirea zonei drumului public şi/sau zonelor de protecţie ale acestuia din afara perimetrului localităţilor pentru amplasarea obiectivelor de prestare a serviciilor rutiere

Nr. crt.	Obiectul impunerii	Unitatea de măsură	Taxa, lei
1	Examinarea şi perfectarea documentelor, coordonarea deciziilor de proiecte şi eliberarea de prescripţii tehnice	1 proiect	90
2	Invitarea specialistului la obiect	1 proiect	108
3	Obiective de publicitate exterioară amplasate în zona drumului public şi/sau zonele de protecţie ale acestuia din afara perimetrului localităţilor	1 m^2 de suprafaţă publicitară	500
4	Obiective de prestare a serviciilor rutiere în zona drumului public şi/sau zonele de protecţie ale acestuia din afara perimetrului localităţilor:		
	a) staţii de alimentare cu combustibil	1 contor de evidenţă a combustibilului livrat	900
		1 m^2 suprafaţă teren*	16
	b) staţii de deservire tehnică	1 post de prestare a serviciilor**	900
		1 m^2 suprafaţă teren*	16
	c) puncte de vulcanizare	1 punct	360
		1 m^2 suprafaţă teren*	16
	d) unităţi de comerţ cu amănuntul, întreprinderi de alimentaţie publică, structuri de primire turistică cu funcţii de cazare şi de servire a mesei	pînă la 100 m^2	1800
		1 m^2 suprafaţă teren*	16
		100 m^2 şi mai mult	3600
		1 m^2 suprafaţă teren*	16
	e) tarabe (puncte comerciale) amplasate în afara localităţilor	1 tarabă (punct)	180
		1 m^2 suprafaţă teren*	16

* Pentru obiectivele prevăzute la pct.4, suprafaţa terenului supusă taxării va fi suprafaţa terenului proprietate publică a statului din zona drumului (delimitată şi stabilită în modul prevăzut de legislaţie), teren folosit pentru amplasarea şi funcţionarea obiectivului cu toate construcţiile auxiliare, inclusiv pentru realizarea căilor de acces la drumuri, parcărilor şi pentru amenajarea spaţiilor verzi.

** Numărul de posturi se determină pornind de la numărul de autovehicule care pot fi deservite.

[Anexa nr.6 în redacţia Legii nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Anexa nr.6 modificată prin Legea nr.108-XVIII din 17.12.2009, în vigoare 01.01.2010]
[Anexa nr.6 modificată prin Legea nr.177-XVI din 20.07.2007, în vigoare 01.01.2008]

TITLUL X
ALTE REGIMURI FISCALE

[Titlul X (art.367-379) introdus prin Legea nr.145 din 14.07.2017, în vigoare 04.08.2017]

Capitolul 1
REGIMUL FISCAL AL REZIDENŢILOR PARCURILOR PENTRU TEHNOLOGIA INFORMAŢIEI

Articolul 367. Noţiuni

În sensul prezentului capitol, se definesc următoarele noţiuni:

1) *Impozit unic* – sumă datorată lunar la buget de către rezidenţii parcurilor pentru tehnologia informaţiei conform art.15 din Legea nr.77/2016 cu privire la parcurile pentru tehnologia informaţiei.

2) *Regim standard de impozitare* – sistemul general de impozitare, prevăzut de prezentul cod, de alte acte normative adoptate în conformitate cu acesta, ce urmează a fi aplicat în modul general stabilit.

3) *Regim special de impozitare* – sistemul de impozitare prevăzut de prezentul capitol, precum şi de legislaţia cu privire la parcurile pentru tehnologia informaţiei.

4) *Plăţi salariale* – orice plată efectuată angajaţilor sau în folosul acestora de către rezidenţii parcurilor pentru tehnologia informaţiei în baza legislaţiei muncii şi actelor normative ce conţin norme ale dreptului muncii.

[Art.367 completat prin Legea nr.118 din 05.07.2018, în vigoare 20.07.2018]
[Art.367 introdus prin Legea nr.145 din 14.07.2017, în vigoare 04.08.2017]

Articolul 368. Subiecţii impunerii

(1) Subiecţi ai impunerii cu impozitul unic sînt orice persoane juridice şi fizice înregistrate în Republica Moldova în calitate de subiecţi ai activităţii de întreprinzător şi care întrunesc cumulativ condiţiile specificate în legislaţia cu privire la parcurile pentru tehnologia informaţiei.

(2) Pentru determinarea faptului dacă rezidentul parcului pentru tehnologia informaţiei desfăşoară activitate principală, care generează 70% sau mai mult din veniturile din vînzări, se calculează raportul dintre suma venitului obţinut din vînzarea serviciilor, lucrărilor permise în parc în conformitate cu art.8 din Legea nr.77/2016 cu privire la parcurile pentru tehnologia informaţiei şi suma totală a venitului din vînzarea produselor (mărfurilor), prestarea serviciilor, executarea lucrărilor, venituri înregistrate în evidenţa contabilă. În acest caz, ambii indicatori ce ţin de mărimea venitului din vînzări se determină lunar, cu total cumulativ de la începutul anului calendaristic respectiv sau de la începutul activităţii în parcul pentru tehnologia informaţiei.

(3) Nu se consideră încălcare a prevederilor alin.(2) neîndeplinirea indicatorului ce ţine de activitatea principală pe parcursul a cel mult oricăror 2 luni calendaristice ale anului calendaristic în curs, cu condiţia asigurării indicatorului de 70% calculat total pentru anul respectiv, inclusiv perioada fiscală tranzitorie.

[Art.368 introdus prin Legea nr.145 din 14.07.2017, în vigoare 04.08.2017]

Articolul 369. Obiectul impunerii

(1) Obiect al impunerii cu impozit unic îl reprezintă venitul din vînzări, înregistrat lunar în evidenţa contabilă. Mărimea venitului respectiv se determină în conformitate cu prevederile Standardelor Naţionale de Contabilitate sau, după caz, ale IFRS, în condiţiile legislaţiei în vigoare.

(2) Suma minimă a impozitului unic se calculează în funcţie de numărul de angajaţi care, pe parcursul perioadei fiscale, au lucrat cel puţin o zi în baza unui contract individual de muncă încheiat cu rezidentul parcului pentru tehnologia informaţiei şi de cuantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul la care se referă perioada fiscală respectivă.

(3) În scopul aplicării prevederilor prezentului capitol, valoarea returului de marfă sau a discontului (reducerii) va micşora mărimea obiectului impunerii în perioada fiscală în care a avut loc returul de marfă (s-a acordat discontul), inclusiv în cazul în care vînzările aferente au fost reflectate în anii precedenţi.

[Art.369 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]

[Art.369 introdus prin Legea nr.145 din 14.07.2017, în vigoare 04.08.2017]

Articolul 370. Cota impozitului

(1) Cota impozitului unic constituie 7% din obiectul impunerii, dar nu mai puţin decît suma minimă stabilită la alin.(2).

(2) Suma minimă a impozitului unic se va determina lunar pentru fiecare angajat şi va constitui 30% din cuantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul la care se referă perioada fiscală.

[Art.370 introdus prin Legea nr.145 din 14.07.2017, în vigoare 04.08.2017]

Articolul 371. Perioada fiscală

(1) Perioadă fiscală pentru impozitul unic se consideră luna calendaristică.

(2) Impozitul unic se determină lunar, reieşind din mărimea obiectului impunerii, înregistrat în evidenţa contabilă pe parcursul lunii de gestiune, fără a lua în considerare datele cumulative înregistrate de la începutul anului calendaristic.

[Art.371 introdus prin Legea nr.145 din 14.07.2017, în vigoare 04.08.2017]

Articolul 372. Componenţa impozitului unic

(1) În componenţa impozitului unic sînt incluse următoarele impozite, taxe şi contribuţii:

a) impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător;

b) impozitul pe venit din salariu;

c) contribuţiile de asigurări sociale de stat obligatorii datorate de angajaţi şi angajatori;

d) primele de asigurare obligatorie de asistenţă medicală datorate de angajaţi şi angajatori;

e) taxele locale;

f) impozitul pe bunurile imobiliare;

g) taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova.

(2) În componenţa impozitului unic nu se includ următoarele impozite, taxe şi contribuţii:

a) impozitul pe venit reţinut la sursa de plată, stabilit în conformitate cu prevederile art.88 alin.(5), art.89, 90, 90^1 şi 91, contribuţiile de asigurări sociale de stat obligatorii şi primele de asigurare obligatorie de asistenţă medicală calculate/reţinute la efectuarea plăţilor în folosul persoanelor fizice, altele decît plăţile salariale;

b) taxa pe valoarea adăugată;

c) accizele;

d) taxele rutiere, cu excepţia taxei pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova;

e) alte impozite, taxe şi plăţi obligatorii nespecificate expres ca parte componentă a impozitului unic în conformitate cu alin.(1).

[Art.372 introdus prin Legea nr.145 din 14.07.2017, în vigoare 04.08.2017]

Articolul 373. Calculul, raportarea şi achitarea impozitului unic

(1) Calculul şi raportarea impozitului unic se efectuează de către rezidenţii parcurilor pentru tehnologia informaţiei lunar, prin prezentarea unei dări de seamă către Serviciul Fiscal de Stat, pînă la data de 25 a lunii următoare lunii de gestiune. Formularul şi modul de completare a acestei dări de seamă se aprobă de către Ministerul Finanţelor.

(2) Impozitul unic se achită integral la bugetul de stat de către rezidenţii parcurilor pentru tehnologia informaţiei lunar, pînă la data de 25 a lunii următoare lunii de gestiune, la contul trezorerial conform codului IBAN corespunzător sediului acestora, generat de Ministerul Finanţelor în acest scop, şi ulterior se repartizează în conformitate cu prevederile art.14 din Legea nr.77/2016 cu privire la parcurile pentru tehnologia informaţiei. Contribuabilii rezidenţi ai parcurilor pentru tehnologia informaţiei care dispun de subdiviziuni în afara unităţii administrativ-teritoriale în care se află sediul central (adresa juridică) calculează şi achită impozitul unic integral la bugetul de stat conform adresei sediului central (adresei juridice).

(3) Restituirea sumei plătite în plus a impozitului unic se efectuează, în modul şi în termenele stabilite la art.176, de către administratorii de venituri de la conturile la care a fost repartizat.

(4) Darea de seamă se prezintă utilizînd, în mod obligatoriu, metode automatizate de raportare electronică, conform art.187 alin.(2^1).

[Art.373 introdus prin Legea nr.145 din 14.07.2017, în vigoare 04.08.2017]

Articolul 374. Prezentarea altor informaţii aferente impozitului unic

(1) În afară de darea de seamă menţionată la art.373, rezidenţii parcurilor pentru tehnologia informaţiei vor prezenta următoarele informaţii aferente impozitului unic:

a) nota informativă privind plăţile salariale efectuate de către rezidenţii parcurilor pentru tehnologia informaţiei în folosul angajaţilor. Nota în cauză se prezintă Serviciului Fiscal de Stat anual, pînă la data de 25 ianuarie a anului următor anului calendaristic în care au fost efectuate plăţi în folosul angajaţilor, şi are scop informativ;

b) informaţia cu privire la plăţile salariale efectuate de către rezidenţii parcurilor pentru tehnologia informaţiei în folosul angajaţilor, inclusiv date cu privire la numărul de luni pe parcursul cărora plăţile salariale achitate au fost impozitate prin aplicarea impozitului unic. Informaţia în cauză se prezintă de către rezidenţii parcurilor, anual, fiecărui angajat căruia i-au fost achitate plăţi salariale impozitate prin aplicarea impozitului unic, pînă la 1 martie a anului următor celui în care au fost efectuate asemenea plăţi;

c) darea de seamă privind impozitul pe venit, primele de asigurare obligatorie de asistenţă medicală reţinute şi contribuţiile de asigurări sociale de stat obligatorii calculate.

Formularul notei de informare, cel al informaţiei cu privire la plăţile salariale şi cel al dării de seamă, menţionate în prezentul alineat, precum şi modul de completare a acestora se aprobă de către Ministerul Finanţelor.

(2) Dările de seamă, declaraţiile, alte rapoarte aferente impozitelor, contribuţiilor, altor plăţi obligatorii la buget care nu intră în componenţa impozitului unic în conformitate cu prevederile art.372 alin.(2) se prezintă autorităţilor corespunzătoare în modul general stabilit.

[Art.374 modificat prin Legea nr.118 din 05.07.2018, în vigoare 20.07.2018]

[Art.374 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.374 introdus prin Legea nr.145 din 14.07.2017, în vigoare 04.08.2017]

Articolul 375. Tranziţia de la regimul standard de impozitare la cel special de impozitare

(1) Odată cu trecerea de la regimul standard de impozitare la cel special sau invers, noile prevederi se aplică începînd cu luna următoare lunii în care a fost obţinut titlul de rezident al parcului pentru tehnologia informaţiei sau, respectiv, a fost retras acest titlu.

(2) În cazul în care plăţile salariale datorate angajaţilor sînt calculate în perioada în care a fost aplicat unul dintre aceste regimuri de impozitare (special sau standard), iar achitarea acestora se efectuează în perioada în care se aplică celălalt regim de impozitare, impozitul pe venit din salariu, precum şi primele de asigurare obligatorie de asistenţă medicală aferente acestor plăţi se vor determina şi se vor achita la data achitării acestor plăţi salariale, conform mecanismului aplicat la data calculării acestora.

[Art.375 introdus prin Legea nr.145 din 14.07.2017, în vigoare 04.08.2017]

Articolul 376. Norme speciale privind impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător

(1) Pe perioada aplicării impozitului unic, rezidenţii parcurilor pentru tehnologia informaţiei nu au obligaţia de a ţine evidenţa şi de a calcula amortizarea mijloacelor fixe în scop fiscal conform modului prevăzut în titlul II. Evidenţa mijloacelor fixe se va efectua în conformitate cu normele contabile stabilite.

(2) Veniturile realizate de rezidenţii parcurilor pentru tehnologia informaţiei, altele decît cele obţinute din vînzări, se consideră ca fiind impozitate prin aplicarea impozitului unic şi nu se impozitează separat conform regimului standard de impozitare.

(3) Odată cu trecerea de la regimul special de impozitare la cel standard, pierderile suportate de către rezidenţii parcurilor pentru tehnologia informaţiei pe perioada aplicării regimului special nu pot fi luate în considerare la determinarea mărimii pierderilor pasibile reportării în conformitate cu prevederile art.32.

(4) Rezidenţii parcurilor pentru tehnologia informaţiei cu statut de persoană fizică (întreprinzătorii individuali) nu vor include în declaraţia anuală a persoanei fizice cu privire la impozitul pe venit venitul obţinut din activitatea desfăşurată în parc.

(5) La achitarea prealabilă a dividendelor, rezidenţii parcurilor care aplică regimul special de impozitare nu vor avea obligaţia de achitare a impozitului pe venit în conformitate cu prevederile art.80.

[Art.376 modificat prin Legea nr.288 din 15.12.2017, în vigoare 01.01.2018]
[Art.376 introdus prin Legea nr.145 din 14.07.2017, în vigoare 04.08.2017]

Articolul 377. Norme speciale privind impozitul pe venit din salariu

(1) Plăţile salariale obţinute de angajaţii rezidenţilor parcurilor pentru tehnologia informaţiei sînt considerate ca fiind impozitate final, fără necesitatea declarării şi achitării adiţionale a impozitului pe venit.

(2) Pentru perioada aplicării impozitului unic nu pot fi acordate, conform art.33–36, scutiri şi alte deduceri referitoare la plăţile salariale achitate de rezidenţii parcurilor pentru tehnologia informaţiei. Scutirile neutilizate în acest caz nu pot fi transmise către soţie (soţ).

(3) Pentru perioada aplicării impozitului unic, rezidenţii parcurilor pentru tehnologia informaţiei nu au obligaţia de a completa fişa personală de evidenţă a veniturilor sub formă de salariu şi a altor plăţi efectuate de rezident în folosul angajaţilor săi.

[Art.377 introdus prin Legea nr.145 din 14.07.2017, în vigoare 04.08.2017]

Articolul 378. Consecinţele nerespectării regimului special de impozitare

(1) În cazul în care organul abilitat cu atribuţii de administrare a impozitului unic constată că rezidentul parcului pentru tehnologia informaţiei a încălcat condiţiile regimului special de impozitare necesare pentru aplicarea impozitului unic, obligaţiile fiscale ale rezidentului, precum şi obligaţiile acestuia privind achitarea contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii şi a primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală vor fi recalculate în modul general stabilit începînd cu luna în care a fost comisă încălcarea.

(2) Plăţile ce rezultă din recalcularea, conform alin.(1), a impozitelor, contribuţiilor şi altor plăţi se achită din contul surselor rezidentului parcului pentru tehnologia informaţiei, fără a fi recalculate obligaţiile angajaţilor acestuia.

(3) Pentru încălcarea condiţiilor regimului special de impozitare necesare pentru aplicarea impozitului unic, rezidenţii parcurilor pentru tehnologia informaţiei poartă răspundere conform titlului V. Prevederile art.228 nu se aplică în acest caz.

(4) Pentru încălcarea termenului de achitare a impozitului unic de către rezidenţii parcurilor pentru tehnologia informaţiei, faţă de aceştia se aplică (se calculează) majorarea de întîrziere în mărimea stabilită în legea anuală a bugetului asigurărilor sociale de stat. Majorarea de întîrziere se achită la acelaşi cont trezorerial de încasări ca şi impozitul unic, cu repartizarea proporţională a acesteia pe diferite componente ale bugetului public naţional.

(5) Amenzile aplicate şi calculate nu sînt parte componentă a impozitului unic şi se achită, în modul general stabilit, la contul trezorerial de încasări, altele decît impozitul unic, conform clasificaţiei economice separate.

[Art.378 introdus prin Legea nr.145 din 14.07.2017, în vigoare 04.08.2017]

Articolul 379. Organul abilitat cu atribuţii de administrare a impozitului unic

(1) Administrarea impozitului unic se efectuează de către Serviciul Fiscal de Stat. În acest scop, administraţia parcului pentru tehnologia informaţiei este obligată să prezinte Serviciului Fiscal de Stat informaţia privind agenţii economici înregistraţi în Registrul de evidenţă a rezidenţilor parcului pentru tehnologia informaţiei în modul stabilit de acesta.

(2) Serviciul Fiscal de Stat furnizează Casei Naţionale de Asigurări Sociale şi Companiei Naţionale de Asigurare în Medicină informaţii în modul şi în forma stabilite de comun acord.

[Art.379 introdus prin Legea nr.145 din 14.07.2017, în vigoare 04.08.2017]

---

* Republicat în temeiul Hotărîrii Parlamentului nr.1546-XIII din 25.02.1998 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr.26-27, art.176.

Modificat şi completat prin legile Republicii Moldova:

1) Legea nr.1570-XIII din 26.02.1998 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr.38-39, art.272;
2) Legea nr.112-XIV din 29.07.1998 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr.84, art.557;
3) Legea nr.251-XIV din 24.12.1998 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1999, nr.10-11, art.49;
4) Hotărîrea Curţii Constituţionale nr.12 din 11.03.1999 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1999 nr.27-28, art.21;
5) Legea nr.701-XIV din 02.12.1999 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1999, nr.145-148, art.717;
6) Legea nr.704-XIV din 02.12.1999 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1999, nr.145-148, art.719;
7) Legea nr.923-XIV din 13.04.2000 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr.54-56, art.361;
8) Legea nr.1064-XIV din 16.06.2000 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr.127-129, art.888;
9) Legea nr.1389-XIV din 30.11.2000 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr.166-168, art.1211;

10) Legea nr.1428-XIV din 28.12.2000 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.8-10, art.25;
11) Legea nr.1440-XIV din 28.12.2000 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr.169-176, art.1252;
12) Legea nr.288-XV din 21.06.2001 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.78-80, art.592;
13) Legea nr.315-XV din 28.06.2001 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.81-83, art.616;
14) Legea nr.438-XV din 27.07.2001 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.110-111, art.849;
15) Legea nr.415-XV din 26.07.2001 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.112-113, art.852;
16) Legea nr.439-XV din 27.07.2001 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.114-115, art.856;
17) Legea nr.494-XV din 04.10.2001 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.130, art.961;
18) Legea nr.507-XV din 05.10.2001 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.131-133, art.971;
19) Legea nr.646-XV din 16.11.2001 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.161, art.1299;
20) Legea nr.697-XV din 30.11.2001 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.161, art.1305;
21) Legea nr.732-XV din 13.12.2001 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.161, art.1309;
22) Legea nr.757-XV din 21.12.2001 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.17-19, art.58;
23) Legea nr.766-XV din 27.12.2001 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.161, art.1317;
24) Legea nr.844-XV din 14.02.2002 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.29-31, art.162;
25) Legea nr.965-XV din 05.04.2002 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.53, art.373;
26) Legea nr.995-XV din 18.04.2002 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.62, art.457;
27) Legea nr.1021-XV din 25.04.2002 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.63-64, art.495;
28) Legea nr.1035-XV din 03.05.2002 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.62, art.461;
29) Legea nr.1040-XV din 03.05.2002 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.91-94, art.666;
30) Legea nr.1076-XV din 23.05.2002 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.75, art.633;
31) Legea nr.1128-XV din 14.06.2002 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.96-99, art.703;
32) Legea nr.1140-XV din 14.06.2002 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.100-101, art.745;
33) Legea nr.1146-XV din 20.06.2002 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.96-99, art.707;
34) Legea nr.1163-XV din 27.06.2002 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.100-101, art.747;
35) Legea nr.1164-XV din 27.06.2002 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.100-101, art.749;
36) Legea nr.1184-XV din 28.06.2002 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.96-99, art.719;
37) Legea nr.1275-XV din 25.07.2002 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.117-119, art.956;
38) Legea nr.1294-XV din 25.07.2002 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.115-116, art.928;
39) Legea nr.1405-XV din 24.10.2002 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.151-153, art.1181;
40) Legea nr.1440-XV din 08.11.2002 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.178-181, art.1354;
41) Legea nr.1454-XV din 08.11.2002 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.185-189, art.1389;
42) Legea nr.1527-XV din 12.12.2002 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.190-197, art.1441;
43) Legea nr.1533-XV din 13.12.2002 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.185-189, art.1404;
44) Legea nr.45-XV din 20.02.2003 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.46-47, art.174;
45) Legea nr.173-XV din 10.04.2003 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.87-90, art.404;
46) Legea nr.197-XV din 15.05.2003 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.97-98, art.436;
47) Legea nr.206-XV din 29.05.2003 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.149-152, art.598;
48) Legea nr.303-XV din 11.07.2003 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.155-158, art.637;
49) Legea nr.357-XV din 31.07.2003 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.170-171, art.404;
50) Legea nr.419-XV din 24.10.2003 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.226-228, art.898;
51) Legea nr.430-XV din 31.10.2003 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.239-242, art.956;
52) Legea nr.501-XV din 11.12.2003 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.6-12, art.54;
53) Legea nr.529-XV din 18.12.2003 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.6-12, art.58;
54) Legea nr.549-XV din 25.12.2003 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.6-12, art.68;
55) Legea nr.582-XV din 26.12.2003 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.6-12, art.88;
56) Legea nr.5-XV din 05.02.2004 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.30-34, art.171;
57) Legea nr.6-XV din 05.02.2004 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.30-34, art.178;
58) Legea nr.12-XV din 06.02.2004 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.35-38, art.190;
59) Legea nr.146-XV din 14.05.2004 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.119-122, art.623;
60) Legea nr.148-XV din 14.05.2004 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.100-103, art.518;
61) Legea nr.174-XV din 03.06.2004 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.104, art.549;
62) Legea nr.185-XV din 10.06.2004 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.108-111, art.574;
63) Legea nr.186-XV din 10.06.2004 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.119-122, art.625;
64) Legea nr.224-XV din 01.07.2004 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.132-137, art.700;
65) Legea nr.294-XV din 28.07.2004 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.138-146, art.747;

66) Legea nr.342-XV din 14.10.2004 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.186-188, art.838;
67) Legea nr.350-XV din 21.10.2004 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.208-211, art.930;
68) Legea nr.432-XV din 24.12.2004 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.1-4, art.24;
69) Legea nr.448-XV din 30.12.2004 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.20-23, art.71;
70) Legea nr.5-XV din 17.02.2005 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.39-41, art.135;
71) Legea nr.11-XV din 17.02.2005 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.46-50, art.165;
72) Legea nr.20-XVI din 08.04.2005 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.65-66, art.234;
73) Legea nr.22-XVI din 08.04.2005 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.65-66, art.236;
74) Legea nr.35-XVI din 15.04.2005 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.67-68, art.263;
75) Legea nr.38-XVI din 15.04.2005 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.67-68, art.267;
76) Legea nr.60-XVI din 28.04.2005 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.92-94, art.431;
77) Legea nr.154-XVI din 21.07.2005 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.126-128, art.611;
78) Legea nr.155-XVI din 21.07.2005 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.107-109, art.525;
79) Legea nr.235-XVI din 14.10.2005 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.145-147, art.697;
80) Legea nr.261-XVI din 27.10.2005 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.157-160, art.782;
81) Legea nr.279-XVI din 04.11.2005 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.164-167, art.814;
82) Legea nr.287-XVI din 11.11.2005 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.161-163, art.799;
83) Legea nr.361-XVI din 23.12.2005 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.21-24, art.99;
84) Legea nr.372-XVI din 29.12.2005 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.16-19, art.70;
85) Legea nr.64-XVI din 30.03.2006 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.66-69, art.273;
86) Legea nr.266-XVI din 28.07.2006 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.126-130, art.643;
87) Legea nr.268-XVI din 28.07.2006 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.142-145, art.702;
88) Legea nr.318-XVI din 02.11.2006 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.199-202, art.954;
89) Legea nr.437-XVI din 28.12.2006 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.10-13, art.27;
90) Legea nr.441-XVI din 28.12.2006 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.203-206, art.997;
91) Legea nr.448-XVI din 28.12.2006 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.203-206, art.1001.

Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPOZIȚIA nr. 13 din 03 aprilie 2020

În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, art. 2 din Hotărîrea Parlamentului nr. 55/2020 privind declararea stării de urgență, punctele 6, 7, 8 și 9 din Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1340/2001, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova,

DISPUNE:

1. Punctul 4 din Anexa la Dispoziția nr. 1 din 18 Martie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, după sintagma „ce vizează eliberarea ordonanțelor de protecție", se completează cu sintagma „ce vizează luarea în custodie publică a străinilor și de prelungire a duratei acesteia,".

2. La Dispoziția nr. 10 din 31 martie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova:

2.1. punctul 23 se abrogă;

2.2. punctul 24 va avea următorul cuprins:

„24. Persoanele ce traversează frontiera de stat pe cale terestră și aeriană pe sensul de intrare în Republica Moldova, vor completa și semna, în mod obligatoriu, Declarația pe propria răspundere privind obligația achitării primei de asigurare obligatorie de asistență medicală pentru anul 2020 (modelul Declarației se anexează, Anexa nr. 2)."

2.3. În Anexa nr. 3, punctele 3 și 4 vor avea următorul cuprins:

„3. MAEIE va informa persoanele din listele prezentate privind operatorul selectat, datele de contact ale operatorului și orarul zborului.

4. Operatorii aerieni selectați vor publica pe pagina web informația despre costul și condițiile de călătorie.".

3. Autoritățile administrației publice locale din municipiul Chișinău vor asigura, cu titlu gratuit, alimentația în volum deplin a personalului medical și pacienților, aflați în cadrul Instituției Medico–Sanitare Publice Centrul COVID–19 Chișinău (număr de identificare de stat (IDNO): 1020600013951).

4. Societatea pe Acțiuni „Moldova–Gaz" și Societatea cu Răspundere Limitată „Chișinău–Gaz" vor asigura, cu titlu gratuit, racordarea, conectarea, furnizarea de gaze naturale Instituției Medico–Sanitare Publice Centrul COVID–19 Chișinău. La necesitate, în baza demersurilor Instituției Medico–Sanitare Publice Centrul COVID–19 Chișinău, Societatea cu Răspundere Limitată "Chișinău–Gaz" va asigura cu titlu gratuit modificarea instalației de gaze (modificarea conductelor interioare) sau schimbarea amplasării rețelelor de gaze (modificarea conductelor exterioare), solicitate de către Instituția Medico–Sanitară Publică Centrul COVID–19 Chișinău.

5. Prin derogare de la prevederile art. 4 alin. (2) din Legea ocrotirii sănătății nr. 411/1995, se instituie Instituția Medico–Sanitară Publică Centrul Constructorul

COVID–19, în baza Întreprinderii de Stat „Sanatoriul–Preventoriu de Bază „Constructorul" (număr de identificare de stat (IDNO): 1003600013455), instituție medico–sanitară publică, în care Primăria Municipiului Chișinău va exercita calitatea de fondator.

6. Prin derogare de la prevederile art. 4 alin. (2^1) și alin. (5) din Legea ocrotirii sănătății nr. 411/1995, Primarul general al municipiului Chișinău va asigura aprobarea prin dispoziție a Regulamentului de organizare și funcționare al Instituției Medico–Sanitare Publice Centrul Constructorul COVID–19, precum și numirea în funcție a directorului și vicedirectorilor Instituției Medico–Sanitare Publice Centrul Constructorul COVID–19.

7. Prin derogare de la prevederile Legii cu privire la înregistrarea de stat a persoanelor juridice și întreprinzătorilor individuali nr. 220/2007, Instituția Publică „Agenția Servicii Publice" va asigura din oficiu și cu titlu gratuit, în termen de până la 06 aprilie 2020, ora 16:00, înregistrarea de stat a Instituției Medico–Sanitare Publice Centrul Constructorul COVID–19. Instituția Publică „Agenția Servicii Publice", va asigura ulterior scutirea Instituției Medico–Sanitare Publice Centrul Constructorul COVID–19 de orice taxe legate de înregistrarea de stat a persoanei juridice IMSP Centrul Constructorul COVID–19, precum și scutirea de orice taxe la eliberarea de către I.P. „Agenția Servicii Publice" al oricărui document solicitat de către IMSP Centrul Constructorul COVID–19.

8. Agenția Proprietății Publice, în calitate de fondator al Întreprinderii de Stat „Sanatoriul–Preventoriu de Bază "Constructorul" (număr de identificare de stat (IDNO): 1003600013455), va asigura transmiterea în folosință temporară, pe perioada stării de urgență, a bunurilor aflate în administrarea Agenției și gestiunea economică Î.S. "Sanatoriul–Preventoriu de Bază „Constructorul"" către Instituția Medico–Sanitară Publică Centrul Constructorul COVID–19, cu întocmirea documentelor de predare–primire a bunurilor respective.

9. După încetarea stării de urgență, Primăria municipiului Chișinău, subdiviziunile competente ale acesteia, precum și Instituția Medico–Sanitară Publică Centrul Constructorul COVID–19, vor asigura transmiterea bunurilor către Agenția Proprietății Publice și Întreprinderea de Stat „Sanatoriul–Preventoriu de Bază „Constructorul" (număr de identificare de stat (IDNO): 1003600013455).

10. Compania Națională de Asigurări în Medicină va asigura finanțarea în mărime de 35,5 mil. lei pentru achiziționarea, în regim de urgență, a testelor pentru depistarea infecției cu COVID–19, din:

1) sursele fondului de dezvoltare – 20,0 mil.lei;

2) sursele fondului de rezervă -10,0 mil.lei;

3) sursele fondului măsurilor de profilaxie – 5,5 mil.lei.

11. Prin derogare de la prevederile Legii nr. 131/2015 privind achizițiile publice, Centrul pentru achiziții publice centralizate în sănătate va asigura desfasurarea procedurii de achizitionare directa a testelor pentru depistarea infecției cu COVID–19 din sursele Companiei Naționale de Asigurări în Medicină prevăzute în punctul 10 din prezenta Dispoziție.

12. Prin derogare de la prevederile art. 66 alin. (5) din Legea finanţelor publice şi responsabilităţii bugetar–fiscale nr. 181/2014 se permite plata anticipată (avans) pentru achiziţia testelor pentru depistarea infecţiei cu COVID–19.

13. Se autorizează cursa aeriană charter, care transportă un pasager cu cetăţenia Republicii Moldova spre Republica Moldova, operată de către compania aeriană TOYO AVIATION, din 04 aprilie 2020, BUCURESTI - CHISINAU – BUCURESTI.

14. Nerespectarea prevederilor/măsurilor stabilite de Comisia pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova, constituie pericol pentru sănătatea publică şi va servi temei de tragere la răspundere contravenţională şi/sau penală a persoanelor vinovate.

15. Prezenta Dispoziţie intră în vigoare din momentul emiterii şi se publică pe pagina oficială a Guvernului.

Prim-ministru,
Preşedinte al Comisiei **ION CHICU**

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
DIRECŢIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ŞI PETIŢII

Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPOZIȚIA nr. 12 din 03 aprilie 2020

În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, art. 2 din Hotărîrea Parlamentului nr. 55/2020 privind declararea stării de urgență, punctele 6, 7, 8 și 9 din Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1340/2001, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova,

DISPUNE:

1. Se autorizează cursa aeriană charter, care transportă pasageri cu cetățenia Republicii Moldova spre Republica Moldova, operată de către compania aeriană CZECH AIRLINES, din 03 APRILIE 2020, PRAGA – CHIȘINĂU – PRAGA.

2. Prezenta Dispoziție intră în vigoare din momentul emiterii și se publică pe pagina oficială a Guvernului.

Prim-ministru,
Președinte al Comisiei **ION CHICU**

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ȘI PETIȚII

Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPOZIȚIA nr. 11 din 02 aprilie 2020

În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, art. 2 din Hotărîrea Parlamentului nr. 55/2020 privind declararea stării de urgență, punctele 6, 7, 8 și 9 din Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1340/2001, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova,

DISPUNE:

1. Se aprobă graficul curselor aeriene:

1.1. pentru 06-12 aprilie 2020:

FRANKFURT-CHIȘINĂU
LISABONA-CHIȘINĂU
MADRID-CHIȘINĂU
BRUXELLES-CHIȘINĂU
VARȘOVIA-CHIȘINĂU
DUBLIN-CHIȘINĂU
LONDRA-CHIȘINĂU

1.2. pentru 13-19 aprilie 2020:

AMSTERDAM-CHIȘINĂU
VENEȚIA-CHIȘINĂU
PARIS-CHIȘINĂU
BERLIN-CHIȘINĂU
ROMA-CHIȘINĂU
LONDRA-CHIȘINĂU
PRAGA-CHIȘINĂU

2. Prezenta Dispoziție intră în vigoare din momentul emiterii și se publică pe pagina oficială a Guvernului.

Prim-ministru,
Președinte al Comisiei **ION CHICU**

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ȘI PETIȚII

Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPOZIȚIA nr. 10 din 31 martie 2020

În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, art. 2 din Hotărîrea Parlamentului nr. 55/2020 privind declararea stării de urgență, punctele 6, 7, 8 și 9 din Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1340/2001, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova,

DISPUNE:

1. Prin derogare de la prevederile art. 27 lit. f) şi art. 32 din Legea privind administraţia publică centrală de specialitate nr. 98/2012 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 160–164, art. 537) se instituite Instituţia Medico–Sanitare Publice Centrul COVID–19 Chișinău, instituție publică în care Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale va exercita calitatea de fondator.
2. Se aproba Regulamentul de organizare și funcționare al Instituției Medico-Sanitară Publică Centrul COVID-19 Chișinău, conform Anexei nr. 1 la prezenta dispoziție.
3. Se desemnează dl Oleg Crudu în calitate de director al Instituţiei Medico–Sanitare Publice Centrul COVID–19 Chișinău.
4. Se suspendă dl Oleg Crudu din funcția de director al Instituţiei Medico–Sanitare Publice Spitalul Clinic Municipal "Sfânta Treime" mun. Chișinău, pe perioada exercitării funcției de director al Instituţiei Medico–Sanitare Publice Centrul COVID–19 Chișinău, cu păstrarea și achitarea salariului și a tuturor altor drepturi salariale ce se cuvin la locul de muncă de bază.
5. Prin derogare de la prevederile Legii cu privire la înregistrarea de stat a persoanelor juridice și întreprinzătorilor individuali nr. 220/2007, Instituția Publică "Agenţia Servicii Publice" va asigura din oficiu și cu titlu gratuit, în termen de până la 01 aprilie 2020, ora 12:00, înregistrarea de stat al Instituţiei Medico–Sanitare Publice Centrul COVID–19 Chișinău. Instituția Publică "Agenţia Servicii Publice", va asigura ulterior scutirea Instituţiei Medico–Sanitare Publică Centrul COVID–19 Chișinău de orice taxe legate de înregistrarea de stat a persoanei juridice IMSP Centrul COVID–19 Chișinău, precum și scutirea de orice taxe la eliberarea de către I.P. "Agenţia Servicii Publice" al oricărui document solicitat de către IMSP Centrul COVID–19 Chișinău.
6. Conducătorii instituțiilor medico–sanitare publice și altor prestatori de servicii medicale implicați în controlul și combaterea epidemiei infecției cu coronavirusul SARS–CoV–2 și maladia COVID–19 sunt obligați să execute ordinele, dispozițiile și indicațiile IMSP Centrul COVID–19 Chișinău în ceea ce privește organizarea și asigurarea asistenţei medicale pentru cazurile medicale suspecte/probabile/confirmate cu infecție cu coronavirusul SARS–CoV–2 și maladia COVID–19. Nerespectarea prevederilor ordinelor și dispozițiilor emise de către IMSP Centrul COVID–19 Chișinău va constitui temei pentru tragerea la răspundere în conformitate cu legislația în vigoare.

7. Prin derogare de la prevederile art. 71 și art. 72 din Codul Muncii nr. 154/2003, de la conducătorii instituțiilor medico–sanitare publice republicane, municipale ori raionale, precum și administratorii prestatorilor de servicii medicale de drept privat sunt obligați să asigure detașarea tuturor lucrătorilor angajați către Instituţia Medico–Sanitară Publice Centrul COVID–19 Chișinău, în baza demersurilor Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale sau directorului Instituţiei Medico–Sanitare Publice Centrul COVID–19 Chișinău.

8. Prin derogare de la prevederile art. 71 și art. 72 din Codul Muncii nr. 154/2003, salarizarea lucrătorilor medicali detașați în cadrul Instituţiei Medico–Sanitare Publice Centrul COVID–19 Chișinău se va efectua pe deplin de către angajatorii de la locul de serviciu/de muncă de bază, cu achitarea integrală a tuturor drepturilor salariale lucrătorilor detașați, conform contractelor de muncă încheiate și legislației în vigoare.

9. Ministerul Afacerilor Interne și Ministerul Apărării vor asigura detașarea personalului aflat în subordine către Instituția Medico-Sanitară Publică Centrul COVID-19 Chișinău cu achitarea integrală a tuturor drepturilor salariale subordonaților detașați, conform legislației în vigoare privind statutul persoanelor detașate.

10. Conducătorii autorităților publice, conducătorii instituțiilor medico–sanitare publice, precum și administratorii prestatorilor de servicii medicale de drept privat sunt obligați să asigure dotarea Instituției Medico-Sanitare Publice Centrul COVID-19 Chișinău, în baza demersurilor corespunzătoare ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale ori Instituției Medico-Sanitare Publice Centrul COVID-19 Chișinău.

11. Prin derogare de la prevederile Legii privind protecţia datelor cu caracter personal nr. 131/2011, Centrul Naţional pentru Protecţia Datelor cu Caracter Personal, în termen de pînă la 03 aprilie 2020 va asigura din oficiu și cu titlu gratuit înregistrarea Instituţiei Medico–Sanitară Publice Centrul COVID–19 Chișinău în calitate de operator de date cu caracter personal pentru bazele de date gestionate de către instituția respectivă.

12. Autoritățile administrației publice locale din municipiul Chișinău vor asigura cu titlu gratuit acordarea tuturor serviciilor comunale necesare activității normale a Instituţiei Medico–Sanitară Publice Centrul COVID–19 Chișinău (servicii de salubritate, servicii de canalizare, servicii de aprovizionare cu apă caldă și rece, servicii de termoficare, alte servicii necesare).

13. Agenția Proprietății Publice și Centrul Internațional de Expoziții "MoldExpo" vor asigura punerea la folosința Instituţiei Medico–Sanitară Publice Centrul COVID–19 Chișinău a tuturor bunurilor imobile aflate în cadrul complexului Centrul Internațional de Expoziții "MoldExpo" (adresa: municipiul Chișinău strada Ghioceilor nr. 1), precum și, din contul propriu vor asigura, cu titlu gratuit întreg volumul de energie electrică necesar activității Instituţiei Medico–Sanitară Publice Centrul COVID–19 Chișinău.

14. Autoritățile administrației publice locale din municipiul Chișinău vor asigura conlucrarea și coordonarea cu Instituția Medico-Sanitară Publică Centrul

COVID-19 Chișinău în problemele ce țin de controlul și combaterea epidemiei infecției cu coronavirusul SARS–CoV–2 și maladia COVID–19.

15. Ministerul Finanțelor va aloca, din fondul de intervenție al Guvernului, suma de 5,4 mil.lei, Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale pentru procurarea combinezoanelor de protecție prin intermediul Centrului pentru Achiziții Centralizate în Sănătate.

16. Prin derogare de la prevederile art. 2, alin. (1), lit. a) din Legea nr. 131/2015 privind achizițiile publice, Hotărârii Guvernului nr. 1128/2016 cu privire la Centrul pentru achiziții publice centralizate în sănătate, punctul 2 din Regulamentul cu privire la achizițiile publice de valoare mica aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 665/2016, pe durata stării de urgență, în scopul prevenirii și controlului infecției cu COVID-19, Centrul pentru achiziții publice centralizate în sănătate va organiza achiziționarea combinezoanelor de protecție.

17. Se desemnează Societatea pe Acțiuni „SanFarm-Prim" în calitate de depozit farmaceutic pentru recepționarea și eliberarea cu titlu gratuit a echipamentelor de protecție donate sau achiziționate către instituțiile medico-sanitare publice beneficiare conform distribuirii Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale. Toate procedurile de recepționare, depozitare și eliberare a echipamentelor de protecție donate sau achiziționate, conform deciziei Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, vor fi efectuate și asigurate de către Societatea pe Acțiuni „SanFarm-Prim" cu titlu gratuit.

18. Prin derogare de la prevederile punctului 46 din Instrucțiunea privind determinarea gradului de dizabilitate, aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr. 357/2018, pentru persoanele a căror grad de dizabilitate expiră în perioada stării de urgență, gradul de dizabilitate se prelungește din oficiu de către Consiliul Naţional pentru Determinarea Dizabilităţii şi Capacităţii de Muncă pînă la ridicarea stării de urgență.

19. În baza listei persoanelor cărora li s-a prelungit gradul de dizabilitate, prezentată de către Consiliul Naţional pentru Determinarea Dizabilităţii şi Capacităţii de Muncă, Structurile teritoriale de asistență socială și Casa Națională de Asigurări Sociale vor asigura plata pensiilor și prestațiilor sociale pînă la expirarea termenului de încadrare în dezabilitate.

20. Prin derogare de la prevederile p. 25 din Dispoziția nr.3 din 23 martie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, moratoriul instituit asupra controalelor de stat nu se aplică asupra controlului efectuat în privința inspectării fondului forestier și acvatic de stat.

21. Se suspendă preluarea de către Biroul Migrație și Azil a cererilor de acordare/prelungire a dreptului de ședere și eliberare a permiselor de ședere străinilor aflați legal în Republica Moldova, cu excepția cazurilor de necesitate stringentă. Permisele de ședere, eliberate străinilor de către Biroul migrație și azil, a căror termen de valabilitate expiră în perioada stării de urgență, se prelungesc cu 60 zile.

22. Prin derogare de la prevederile art. 4, alin. (7) din Legea fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală pe anul 2020, nr. 174/2019, începînd cu 01 aprilie 2020, în perioada stării de urgență, cetățenii Republicii Moldova și străinii cu permis de ședere pe teritoriul Republicii Moldova, care intenționează să traverseze

frontiera de stat pe sensul de intrare în Republica Moldova și nu dețin statut de persoană asigurată în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală (AOAM), vor achita prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă.

23. Persoanele ce intenționează să traverseze frontiera de stat pe cale aeriană pe sensul de intrare în Republica Moldova vor achita prima de asigurare obligatorie de asistență medicală, în sumă fixă, inclusiv prin intermediul sistemului guvernamental Mpay.

24. Persoanele ce traversează frontiera de stat pe cale terestră pe sensul de intrare în Republica Moldova, vor completa și semna, în mod obligatoriu, Declarația pe propria răspundere privind obligația achitării în termen de 72 ore a primei de asigurare obligatorie de asistență medicală pentru anul 2020 (modelul Declarației se anexează, Anexa nr. 2).

25. Inspectoratul General al Poliției de Frontieră:

26.1. va asigura verificarea completării veridice a declarațiilor;

26.2. va transmite electronic, săptămânal către Compania Națională de Asigurări în Medicină a Declarațiilor scanate;

26.3. va transmite electronic, săptămânal către Compania Națională de Asigurări în Medicină lista persoanelor care au traversat frontiera de stat pe cale aeriană.

27. Se aprobă procedura de organizare a curselor aeriene de repatriere a cetățenilor Republicii Moldova, conform Anexei nr. 3.

28. Se autorizează cursele aeriene charter, care transportă pasageri cu cetățenia Republicii Moldova spre Republica Moldova, operate de către compania aeriană:

- FLYONE, din 01 aprilie 2020, CHISINAU - PARIS - CHISINAU;
- BlueAir, din 02 aprilie 2020, DUBAI- CHIȘINĂU- OTOPENI.

29. Se introduce, începînd cu 1 aprilie 2020, ora 8:00, regimul de carantină în mun. Soroca, or. Ștefan Vodă și satul Carahasani, raionul Ștefan Vodă.

30. Nerespectarea prevederilor/măsurilor stabilite de Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, constituie pericol pentru sănătatea publică și va servi temei de tragere la răspundere contravențională și/sau penală a persoanelor vinovate.

31. Prezenta Dispoziție intră în vigoare din momentul emiterii și se publică pe pagina oficială a Guvernului.

Prim-ministru,
Președinte al Comisiei **ION CHICU**

Anexa nr. 1
la Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale
a Republicii Moldova
nr. 10 din 31 martie 2020

REGULAMENTUL DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE AL INSTITUȚIEI MEDICO–SANITARE PUBLICE CENTRUL COVID–19 CHIȘINĂU

DISPOZIȚII GENERALE

1. Prezentul Regulament este elaborat în conformitate cu Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgenţă, de asediu şi de război, art. 2 din Hotărîrea Parlamentului nr. 55/2020 privind declararea stării de urgenţă, Legea ocrotirii sănătăţii nr. 411/1995, Cod civil al Republicii Moldova nr. 1107/2002, punctele 6, 7, 8 şi 9 din Regulamentul Comisiei pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1340/2001, precum și alte acte normative în vigoare, în măsura în care acestea se aplică pe durata stării de urgență declarate în legătura cu epidemia cu coronavirusul SARS–CoV–2 și maladia COVID–19.

2. Instituţia Medico–Sanitară Publică Centrul COVID–19 Chișinău este persoană juridică din momentul aprobării prezentului Regulament de către Comisia pentru Situația Excepțională a Republicii Moldova şi înregistrarea de stat de către Instituția Publică "Agenția Servicii Publice". Instituţia Medico–Sanitară Publică Centrul COVID–19 Chișinău este scutită de orice taxe necesare pentru înregistrarea de stat a persoanei juridice.

3. Denumirea completă a instituţiei este Instituţia Medico–Sanitară Publică Centrul COVID–19 Chișinău.

4. Instituţia Medico–Sanitară Publică (prescurtat – IMSP) Centrul COVID–19 Chișinău este o instituţie medico–sanitară publică ce beneficiază de toate drepturile ce decurg din calitatea de persoană juridică de drept public, gestionează mijloacele financiare primite de la bugetele componente ale bugetului public național prin contul unic trezorerial, pentru restul mijloacelor financiare are conturi proprii în bancă, inclusiv valutare, dispune de ştampilă şi formular cu siglă de antet.

5. IMSP Centrul COVID–19 Chișinău îşi desfăşoară activitatea sa necomercială (nelucrativă) pe principiul autofinanţării, de nonprofit, în conformitate cu legislaţia în vigoare şi prezentul Regulament.

6. IMSP Centrul COVID–19 Chișinău activează pe teritoriul Republicii Moldova.3

7. Durata de activitate al IMSP Centrul COVID-19 Chișinău este limitată pe perioada stării de urgență declarate în Republica Moldova, prin Hotărîrea Parlamentului nr. 55/2020 privind declararea stării de urgenţă, cu posibilitatea continuării activității după încetarea stării de urgență, în conformitate cu prevederile legislației în vigoare.

8. Sediul juridic al Centrul COVID–19 se află pe adresa: municipiul Chișinău, strada Alexandru Cosmescu nr. 3.

Sediul de activitate al IMSP Centrul COVID–19 Chișinău se află pe adresa: municipiul Chișinău, strada Ghioceilor nr. 1 (în cadrul complexului Centrul Internațional de Expoziții "MoldExpo").

Capitolul II
SCOPUL, OBIECTIVELE ŞI ATRIBUŢIILE

9. Scopul principal al Centrului COVID–19 Chișinău este fortificarea sănătăţii populaţiei Republicii Moldova prin organizarea şi asigurarea asistenţei medicale pacienților cu statut de suspect/probabil/confirmat la infecția cu coronavirusul SARS–CoV–2 și maladia COVID–19.

10. IMSP Centrul COVID–19 Chișinău are următoarele obiective majore:

a) sporirea accesibilităţii populaţiei la asistenţa medicală oportună ce ține de infecția cu coronavirusul SARS–CoV–2 și maladia COVID–19;

b) asigurarea asistenţei medicale specializate în volum deplin pentru cazurile medicale suspecte/probabile/confirmate cu infecție cu coronavirusul SARS–CoV–2 și maladia COVID–19 ce nu pot fi rezolvate la diferite nivele;

c) îmbunătăţirea calităţii serviciilor medicale prin creşterea nivelului profesional şi tehnologic, orientat spre asigurarea securităţii pacientului şi respectarea drepturilor acestuia;

d) asigurarea continuităţii în acordarea asistenţei medicale populaţiei şi interacţiunii cu toate instituţiile medico–sanitare la nivel național, în vederea asigurării pacientului cu serviciile medicale necesare combaterii infecției cu coronavirusul SARS–CoV–2 și maladiei COVID–19.

11. Pentru realizarea scopului şi obiectivelor menţionate IMSP Centrul COVID–19 Chișinău este mandatată cu următoarele atribuţii funcţionale:

1) prestarea serviciilor medicale persoanelor cu statut de suspect/probabil/confirmat la infecția cu coronavirusul SARS–CoV–2 și maladia COVID–19;

2) depistarea cazurilor de infecție cu coronavirusul SARS-CoV-2 și maladia COVID-19, și referirea ulterioară a pacienților respectivi către instituțiile medico-sanitare publice, conform prevederilor Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale;

3) asigurarea serviciilor medicale necesare persoanelor cu statut de suspect/probabil/confirmat la infecția cu coronavirusul SARS–CoV–2 și maladia COVID–19, din fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală, altor componente ale bugetului public, precum și în cadrul asigurărilor medicale facultative, alte surse conform legislației în vigoare;

4) procurarea echipamentului, medicamentelor şi a consumabilelor necesare pentru prestarea serviciilor medicale, precum şi altor bunuri necesare pentru activitatea sa, cu respectarea procedurilor legale de achiziţii, inclusiv celor declarate pe durata stării de urgență, precum şi al prezentului Regulament;

5) implementarea tehnologiilor performante orientate spre asigurarea securităţii pacientului şi a calităţii serviciilor medicale (utilizarea standardelor, ghidurilor de tratament şi protocoalelor clinice, etc.);

6) colectarea datelor cu privire la cazurile suspecte/probabile/confirmate la infecția cu coronavirusul SARS–CoV–2 și maladia COVID–19, crearea şi gestionarea eficientă a bazelor de date privind serviciile medicale prestate şi prezentarea în modul şi termenul stabilit a rapoartelor şi informaţiilor despre activitatea IMSP Centrul COVID–19 Chișinău;

7) monitorizarea indicatorilor principali de sănătate şi prezentarea rapoartelor statistice medicale instituţiilor abilitate în modul şi termenele stabilite;

8) conlucrarea cu alţi prestatori de servicii medicale implicați în combaterea infecției cu coronavirusul SARS-CoV-2 și maladia COVID-19, inclusiv instituțiilor medico-sanitare publice din domeniul apărării, Ministerului Afacerilor Interne și Serviciului de Informație și Securitate, asigurarea integrităţii şi continuităţii tratamentului, respectarea principiului de etapizare a asistenţei medicale;

9) organizarea fluxului și schimbului de date în ceea ce privește cazurile suspecte/probabile/confirmate la infecția cu coronavirusul SARS–CoV–2 și maladia COVID–19.

10) organizarea şi participarea la conferinţe tematice în domeniile de activitate;

11) organizează autoinstruirea, dezvoltarea profesională continuă a lucrătorilor medicali şi farmaceutici în instituţiile de profil;

12) este în drept să solicite și să primească obligatoriu informaţii operative de la alte instituţii medicale, referitor la starea sănătăţii pacientului, extrase din fişa medicală, rezultatele de laborator şi a investigaţiilor efectuate în procesul acordării asistenţei medicale;

13) să solicite și să primească obligatoriu orice alte informaţii necesare activității sale, din partea tuturor autorităților publice centrale ori locale, tuturor persoanele juridice de drept public și de drept privat înregistrate în Republica Moldova, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, **în special** din partea instituțiilor medico–sanitare publice și altor prestatori de servicii medicale implicați în controlul și combaterea epidemiei infecției cu coronavirusul SARS–CoV–2 și maladia COVID–19, precum și din partea oricărui cetățean al Republicii Moldova ori altor persoanele fizice aflate pe teritoriul Republicii Moldova.

14) efectuarea altor activităţi permise de legislaţia în vigoare.

12. IMSP Centrul COVID–19 Chișinău prestează serviciile medicale, în conformitate cu normativele de activitate (de personal, de paturi, norme alimentare, etc.) stabilite de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

Capitolul III
ORGANELE DE CONDUCERE ŞI DE ADMINISTRARE

Secţiunea 1
Fondatorul

13. Fondator al IMSP Centrul COVID–19 Chișinău este Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova. Fondatorul deține următoarele competențe:

1) asigură punerea în aplicare a dispozițiilor Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova de numire, precum și de eliberare din funcție a Directorului IMSP Centrul COVID–19 Chișinău.

2) aplicarea stimulărilor persoanelor cu funcţii de conducere angajate și detașate de către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, conform prevederilor Codului muncii şi altor acte în vigoare;

3) aprobarea organigramei şi statelor de personal ale IMSP Centrul COVID–19 Chișinău;

4) coordonarea devizului de venituri şi cheltuieli (business–plan) al instituţiei şi modificărilor la acesta;

5) alocarea mijloacelor financiare pentru procurarea unor medicamente, consumabile și dispozitive medicale necesare activității IMSP Centrul COVID–19 Chișinău;

6) controlul activităţilor curente ale IMSP Centrul COVID–19 Chișinău, în probleme ce ţin de atribuţiile acestuia, inclusiv prin solicitarea de informaţii, acte, explicaţii, rapoarte de activitate, etc.;

14. Dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale ale Republicii Moldova, Hotărârile nr. 1, nr. 2, nr. 3, nr. 4, nr. 5, nr. 6, nr. 7, nr. 8 și nr. 9 ale Comisiei naționale extraordinare de sănătate publică emise în perioada 02 februarie 2020 – 15 martie 2020, precum și alte hotărâri ale Comisiei naționale extraordinare de sănătate publică, ordinele şi dispozițiile Ministerului Sănătăţii, Muncii și Protecției Sociale, în problemele ce ţin de atribuţiile lui de organ central de specialitate, sunt obligatorii pentru conducerea şi alte persoane cu funcţii de răspundere ale IMSP Centrul COVID–19 Chișinău.

Secţiunea 2
Directorul

15. Directorul este persoana responsabilă şi abilitată cu dreptul de conducere operativă și gestionare economică al IMSP Centrul COVID–19 Chișinău.

16. Directorul este numit în funcţie de către Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, în baza propunerii Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

17. Directorul IMSP Centrul COVID–19 Chișinău are următoarele atribuţii:

1) organizează și conduce activitatea IMSP Centrul COVID–19 Chișinău;

2) asigură executarea actelor legislative şi normative în vigoare, inclusiv celor emise pe durata stării de urgență, a dispozițiilor Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, hotărârilor Comisiei naționale extraordinare de sănătate publică ordinelor şi dispozițiilor Ministerului Sănătăţii, Muncii și Protecției Sociale;

3) reprezintă IMSP Centrul COVID–19 Chișinău în raport cu persoanele juridice și fizice fără procură;

4) elaborează şi prezintă spre aprobarea Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale organigrama şi statul de personal ale IMSP Centrul COVID–19 Chișinău;

5) elaborează rapoartele privind activitatea IMSP Centrul COVID–19 Chișinău;

6) semnează contracte, eliberează procuri, deschide conturi trezoreriale și bancare, gestionează mijloacele financiare ale IMSP Centrul COVID–19 Chișinău;

7) deleagă în bază de procură, unele împuterniciri şi altor angajaţi ai instituţiei, conform obligaţiilor de funcţie stipulate prin actele interne ale instituției;

8) încheie, modifică, suspendă, încetează contracte individuale de muncă cu angajaţii IMSP Centrul COVID–19 Chișinău care nu sunt detașați din alte autorități/instituții publice sau din cadrul altor persoane juridice de drept public sau de drept privat din Republica Moldova, cu respectarea procedurilor stabilite de Codul Muncii nr. 154/2003;

9) aprobă devizul de venituri şi cheltuieli (busines–planul) şi modificările la acesta;

10) prezintă Fondatorului propuneri privind reprofilarea, reconstrucţia, extinderea, reutilarea tehnică, trecerea la cheltuieli a bunurilor IMSP Centrul COVID–19 Chișinău;

11) asigură folosirea eficientă a bunurilor IMSP Centrul COVID–19 Chișinău;

12) poartă răspundere disciplinară, administrativă şi penală pentru încălcarea prevederilor actelor legislative şi normative în procesul conducerii operative și gestionării activităţii economico–financiare al IMSP Centrul COVID–19 Chișinău;

13) elaborează şi prezintă subiecte pentru examinarea acestora în şedinţele Consiliului Medical subdiviziunii de profil medical;

14) conduce sau deleagă conducerea vicedirectorului de profil şedinţele Consiliul Medical al IMSP Centrul COVID–19 Chișinău;

15) emite ordine şi dispoziţii, în limita competenţei, obligatorii pentru toţi angajații IMSP Centrului COVID–19 Chișinău, inclusiv obligatorii personalelor detașate în cadrul IMSP Centrul COVID–19 Chișinău din alte autorități/instituții publice sau din cadrul altor persoane juridice de drept public sau de drept privat din Republica Moldova;

18. În caz de imposibilitate de exercitare a atribuțiilor de Director, atribuţiile Directorului instituţiei stipulate în punctul precedent al prezentului Regulament, precum şi alte atribuţii şi împuterniciri ale conducătorului instituţiei prevăzute de legislaţie, sunt delegate prin Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale unei alte persoane.

Secţiunea 3
Vicedirector medical

19. Coordonarea activităţii de prestare a asistenţei medicale specifice persoanelor cu statut de suspect/probabil/confirmat la infecția cu coronavirusul SARS–CoV–2 și maladia COVID–19 este asigurată de către vicedirectorul medical IMSP Centrul COVID–19 Chișinău.

20. Vicedirectorul medical este numit în funcţie de către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, conform prevederilor legislaţiei în vigoare, inclusiv prin detașarea persoanei din cadrul unei alte din alte autorități/instituții publice sau din cadrul altor persoane juridice de drept public sau de drept privat din Republica Moldova.

Secţiunea 4
Vicedirector infrastructură și logistică

21. Coordonarea activităţii de management logistic la IMSP Centrul COVID–19 este asigurată de către vicedirectorul infrastructură și logistică IMSP Centrul COVID–19 Chișinău.

22. Vicedirectorul infrastructură și logistică este numit în funcţie de către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, conform prevederilor legislaţiei în vigoare, inclusiv prin detașarea persoanei din cadrul unei alte autorități/instituții publice sau din cadrul altor persoane juridice de drept public sau de drept privat din Republica Moldova.

Secţiunea 5
Board–ul coordonator al IMSP Centrul COVID–19 Chișinău

23. Sub conducerea directă și nemijlocită a Directorului IMSP Centrul COVID–19 Chișinău, în cadrul instituției activează următorii coordonatori, detașați din partea autorităților/instituțiilor publice, responsabili pentru coordonarea activității intersectoriale cu autoritățile/instituțiile publice pe care le reprezintă, după cum urmează:

1) coordonator responsabil de coordonarea activității cu structurile Ministerului Afacerilor Interne;

2) coordonator responsabil de coordonarea activității cu structurile Ministerului Apărării;

3) vicedirector responsabil de coordonarea activității cu autoritățile administrației publice locale ale municipiului Chișinău;

24. Pe toată durata detașării persoanelor menționate în Secțiunile 3, 4 și 5 din prezentul capitol în cadrul IMSP Centrul COVID–19 Chișinău, persoanele respective dețin obligația să activeze strict sub conducerea Directorului IMSP Centrul COVID–19 Chișinău și să se subordoneze în exclusivitate ordinelor și dispozițiilor Directorului IMSP Centrul COVID–19 Chișinău.

25. Pe toată durata detașării persoanelor menționate în Secțiunile 3, 4 și 5 din prezentul capitol în cadrul IMSP Centrul COVID–19 Chișinău, acestea nu dețin obligația de a–și coordona activitatea în cadrul IMSP Centrul COVID–19 Chișinău cu conducerea de la locul de serviciu/de muncă de bază, persoanele respective fiind scutite prin efectul legii de orice responsabilitate pentru activități/sarcini de serviciu care eventual ar rezulta din activitatea uzuală prestată la locul de serviciu/de muncă de bază.

Capitolul IV
PATRIMONIUL ŞI ACTIVITATEA ECONOMICO-FINANCIARĂ

26. Patrimoniul IMSP Centrul COVID–19 Chișinău se formează din:

1) bunuri obţinute în proprietate sau procurate pe parcursul activităţii;

2) mijloacele bugetului de stat;

3) mijloacele fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală şi asigurărilor facultative de sănătate;

4) mijloacele provenite de la sponsori şi din fondurile de binefacere;

5) alte surse de venit permise de legislaţia în vigoare.

27. Întreg patrimoniul IMSP COVID–19 Chișinău este folosit exclusiv pentru realizarea obiectivelor stabilite în prezentul Regulament.

28. Pentru gestionarea mijloacelor acumulate, IMSP Centrul COVID–19 Chișinău deschide cel puţin două conturi:

1) un cont trezorerial pentru mijloacele obţinute din fondurile bugetului public;

2) cont bancar pentru mijloacele provenite de la sponsori şi din fondurile de binefacere.

29. IMSP Centrul COVID–19 Chișinău planifică activitatea sa economico–financiară conform devizului de venituri şi cheltuieli (business–plan), astfel încât să asigure atingerea scopurilor prevăzute de prezentul Regulament.

30. IMSP Centrul COVID–19 Chișinău îşi desfăşoară activitatea economico–financiară pe cont propriu, în conformitate cu legislaţia şi actele normative în vigoare.

31. IMSP Centrul COVID–19 Chișinău ţine evidenţa contabilă în conformitate cu standardele naţionale de contabilitate. Evidenţa statistică este întocmită în conformitate cu legislaţia în vigoare. Rapoartele financiare şi statistice se întocmesc şi se prezintă organelor abilitate, în modul şi termenele stabilite, inclusiv celor aplicabile pe durata stării de urgență declarate.

32. Remunerarea muncii se efectuează în baza actelor normative care reglementează salarizarea la locul de bază a angajaților detașați benevol/obligatoriu de către autoritățile/instituțiile publice sau de alte persoane juridice de drept public sau de drept privat care dețin statutul de angajatori ale salariaților detașați în cadrul IMSP Centrul COVID–19 Chișinău. Pe întreaga durata a detașării în cadrul IMSP Centrul COVID–19 Chișinău, salariații beneficiază de toate drepturile salariale ce li se cuvin de la locul de serviciu/de muncă de bază.

În cazul salariaților angajați nemijlocit de către IMSP Centrul COVID–19 Chișinău, salarizarea acestora se efectuează în baza actelor normative care reglementează salarizarea angajaţilor din instituţiile medico–sanitare publice, încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistenţă medicală, precum și, celor emise de către Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova.

Capitolul V
CONTROLUL ACTIVITĂŢII

33. Controlul corespunderii activităţii IMSP Centrul COVID–19 Chișinău cu obiectivele prevăzute în prezentul Regulament se exercită de către Ministerul Sănătăţii, Muncii și Protecției Sociale și alte organe competente.

34. În caz de depistare a încălcărilor în activitatea IMSP Centrul COVID–19 Chișinău, Ministerul Sănătăţii, Muncii și Protecției Socială, sunt în drept să avertizeze şi să ia deciziile de rigoare în conformitate cu legislaţia Republicii Moldova.

35. Controlul respectării legislaţiei financiare şi fiscale se efectuează de către organele abilitate, companiile de audit şi de alte organe de stat în cazurile prevăzute de legislaţia Republicii Moldova;

36. Exercitarea controlului nu trebuie să afecteze regimul normal de activitate a IMSP Centrul COVID–19 Chișinău.

Capitolul VII
DISPOZIŢII FINALE

37. Regulamentul de organizare și funcționare al IMSP Centrul COVID–19 Chișinău se înregistrează din oficiu de către Instituția Publică "Agenţia Servicii Publice", cu scutirea Instituţiei Medico–Sanitare Publică Centrul COVID–19 Chișinău de orice taxe legate de înregistrarea de stat a persoanei juridice IMSP Centrul COVID–19 Chișinău, precum și scutirea de orice taxe la eliberarea de către "Agenţia Servicii Publice" al oricărui document solicitat de către IMSP Centrul COVID–19 Chișinău.

38. Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova este în drept să extindă atribuțiile și drepturile Instituţiei Medico–Sanitare Publică Centrul COVID–19 Chișinău prin Dispozițiile emise.

Anexa nr. 2 la Dispoziția nr.10 din 31 martie 2020
a Comisiei pentru Situații Excepționale a
Republicii Moldova

DECLARAȚIE

pe proprie răspundere privind obligația achitării în termen de 72 de ore a primei de asigurare obligatorie de asistență medicală pentru anul 2020

IDNP													

1.Nume, Prenume / Name and surname / Ф.И.О.

2.Data naşterii/ Date of birth/ Дата Рождения

3. Sexul / Gender / Пол

M/M		Ғ/Ж	

5. Adresa de domiciliu

RAION											LOCALITATE											
STRADA																						

Prin prezenta, mă oblig să achit prima de asigurare în sumă fixă pentru anul 2020, în decurs de 72 de ore de la intrarea în Republica Moldova, în cazul în care sunt persoană neasigurată în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală.

6. Număr de telefon(după caz, al unei persoane apropiate)

Data									Ora				

Semnătura _____

Documentul conţine date cu caracter personal, prelucrate în cadrul sistemului de evidenţă nr. 0000074-001; 0000074-002; 0000074-003, înregist în Registrul de evidență a operatorilor de date cu caracter personal www.registru.datepersonale.md. Prelucrarea ulterioară a acestor date poate efectuată numai în condiţiile prevăzute de Legea nr. 133 din 08.07.2011 privind protecţia datelor cu caracter personal.

- - - Se înmânează persoanei - - - Se înmânează persoanei - - - Se înmânează persoanei - - - Se înmânează persoanei - - - - - - - - - - - -

Semnând Declarația pe propria răspundere, Dvs. v-ați obligat să achitaţi prima de asigurare în sumă fixă pentru anul 2020, în decurs de 72 de ore de la intrarea în Republica Moldova, în cazul în care sunteți persoană neasigurată în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală.

Cum achitaţi prima de asigurare obligatorie de asistenţă medicală (AOAM) în sumă fixă?

Prima de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în sumă fixă (4056 mdl) poate fi achitată online prin intermediul Serviciului guvernamental de plăţi electronice MPay (www.mpay.gov.md) sau prin alte modalităţi electronice, şi anume: cu card bancar, prin internet banking, la terminalele de plată, la ghişeele băncilor comerciale şi ale oficiilor poştale.

Pentru a achita prima de asigurare cu cardul bancar sau de pe dispozitiv conectat la internet urmează să acceseze serviciul MPay, să introducă IDNP-ul, codul de verificare, după care să urmeze paşii necesari, în funcţie de modalitatea de achitare.

O altă opţiune destinată cetăţenilor care achită prima de asigurare în sumă fixă este prin transfer bancar. Pentru a efectua transferul, puteţi afla contul bancar apelând Serviciul telefonic al CNAM (tel.: 0 800 99999) sau serviciile teritoriale de relaţii cu beneficiarii. Totodată, puteţi genera de sine stătător codul IBAN, urmând link-ul http://mf.gov.md/iban şi folosind codul ECO 122200, conform următoarelor date bancare:

Beneficiar: *Ministerul Finanţelor*

Codul fiscal: *1006601000037*

Prestatorul beneficiar: *Ministerul Finanţelor – Trezoreria de Stat*

După achitare prin transfer bancar, expediaţi pe adresa de e-mail suport@cnam.gov.md dovada de plată.

Compania Națională de Asigurări în Medicină îndeamnă cetăţenii care au întrebări legate de achitarea primei AOAM în sumă fixă să apeleze Serviciul telefonic **Info CNAM – 0800 99999** (apel gratuit atât de pe telefon fix, cât și mobil) sau să solicite informaţii prin e-mail - suport@cnam.gov.md.

Anexa nr. 3
la Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale
a Republicii Moldova
nr. 10 din 31 martie 2020

Procedura de organizare a curselor aeriene de repatriere a cetățenilor Republicii Moldova

1. Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene:

1.1. va întocmi listele solicitărilor cetățenilor Republicii Moldova, care intenționează să revină în Republica Moldova, cu indicarea obligatorie a numelui, prenumelui, numărului de telefon, adresei electronice şi domiciliului/reşedinţei în Republica Moldova;

1.2. va întocmi listele pentru repatrierea cetățenilor Republicii Moldova, acordînd prioritate copiilor, studenților, persoanelor aflate la tratament medical, altor cetățeni aflați în dificultate;

1.3. va transmite, săptămânal, Autorității Aeronautice Civile listele pentru repatrierea cetățenilor Republicii Moldova.

2. Autoritatea Aeronautică Civilă:

2.1. va elabora propuneri pentru graficul săptămînal al curselor aeriene și le va înainta Comisiei pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova spre aprobare;

2.2. va selecta, în mod transparent și deschis, operatorii aerieni autorizați pentru efectuarea curselor;

2.3. va informa MAEIE privind operatorii aerieni selectati.

3. MAEIE va informa persoanele din listele prezentate privind operatorul selectat, datele de contact ale operatorului, orarul zborului și despre obligația de a achita prima de asigurare obligatorie de asistență medicală, în sumă fixă, prin intermediul sistemului guvernamental https://mpay.gov.md/.

4. Operatorii aerieni selectați:

4.1. vor publica pe pagina web informația despre costul și condițiile de călătorie;

4.2. vor coordona cu CNAM statutul de asigurat medical al persoanei incluse în listă;

4.3. vor admite la bordul aeronavei doar persoanele care au statut de asigurat medical, confirmat în prealabil de către CNAM.

Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPOZIȚIA nr. 9 din 30 martie 2020

În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, art. 2 din Hotărîrea Parlamentului nr. 55/2020 privind declararea stării de urgență, punctele 6, 7, 8 și 9 din Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1340/2001, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova,

DISPUNE:

1. Se autorizează cursele aeriene charter, care transportă pasageri cu cetățenia UE din Republica Moldova și pasageri cu cetățenia Republicii Moldova spre Republica Moldova, operate de către compania aeriană:

- AIR SERVICE LIEGE, din 31 martie 2020, LONDON-CHISINAU-ANTWERPEN;
- AIR MOLDOVA, din 31 martie 2020, CHIȘINĂU – PARIS (CDG) – CHIȘINĂU;
- AIR MOLDOVA, din 02 aprilie 2020, CHIȘINĂU – PARIS (CDG) – CHIȘINĂU;
- FLYONE, din 03 aprilie 2020, CHIȘINĂU – PRAGA - CHIȘINĂU;
- AIR MOLDOVA, din 04 aprilie 2020, CHIȘINĂU – LONDRA (STANSTED) - CHIȘINĂU;
- FLYONE, din 05 aprilie 2020, CHIȘINĂU – VERONA - CHIȘINĂU.

2. Prezenta Dispoziție intră în vigoare din momentul emiterii și se publică pe pagina oficială a Guvernului.

Prim-ministru,
Președinte al Comisiei **ION CHICU**

Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPOZIȚIA nr. 8 din 28 martie 2020

În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, art. 2 din Hotărîrea Parlamentului nr. 55/2020 privind declararea stării de urgență, punctele 6, 7, 8 și 9 din Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1340/2001, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova,

DISPUNE:

1. Se împuternicesc, prin derogare de la prevederile actelor normative în vigoare, în perioada stării de urgență, conducătorii unităților din sectorul bugetar, cu dreptul:

1.1. de a stabili durata concediilor anuale ale salariaților;

1.2.de a rechema salariații din concediul anual de odihnă/neplătit/ de studii;

1.3.de a repartiza prin ordin/dispoziție timpul de muncă în cadrul săptămânii, cu asigurarea ținerii evidenței timpului de muncă prestat efectiv de fiecare salariat;

1.4.de a atribui angajaților exercitarea unor activități/atribuții de prevenire și combatere a răspândirii infecției COVID-19, neindicate în funcțiile și atribuțiile entității.

2. În perioada stării de urgență se sistează internările programate în instituțiile medico-sanitare indiferent de forma juridică de proprietate și organizare.

3. Ministerul Finanțelor va aloca, din fondul de intervenție al Guvernului, suma de 19,5 mil. lei, Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale pentru procurarea respiratoarelor prin intermediul Centrului pentru Achiziții Publice Centralizate în Sănătate, în scopul prevenirii și combaterii răspândirii infecției COVID-19.

4. Prin derogare de la prevederile art. 2 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 131/2015 privind achizițiile publice, punctul 2 din Regulamentul cu privire la achizițiile publice de valoare mică, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.665/2016, pe durata stării de urgență, se permite Ministerului Afacerilor Interne, achiziționarea, utilizând procedura de negociere fără publicarea prealabilă a unui anunț de participare, a produselor antiseptice și a echipamentelor de protecție individuală (mănuși, măști, ecrane de protecție, combinezoane de protecție), necesare pentru prevenirea și combaterea răspândirii infecției COVID-19, în sumă de pînă la 1 mil.lei inclusiv, fără taxa pe valoarea adăugată, estimate pentru numărul de efectiv.

5. În legătură cu declararea zilelor de 30 martie - 03 aprilie 2020 zile de odihnă pentru toate unitățile din sectorul bugetar, nu se consideră zile de odihnă pentru salariații care în perioada respectivă:

5.1. solicită acordarea/se află în concediul de odihnă anual (art. 112 din Codul muncii), inclusiv concediul de odihnă nefolosit (art. 119, alin. (3) din Codul muncii), cu achitarea indemnizației de concediu (art. 117 din Codul muncii) și concediu neplătit (art. 120 din Codul muncii);

5.2. sînt în regim de staționare, conform ordinului dispus de angajator;

5.3. vor activa, la decizia angajatorului la domiciliu, în scopul asigurării activității stringente a unității;

5.4. vor asigura activitățile de calculare a salariilor pentru luna martie;

5.5. vor asigura funcționarea sistemului trezorerial (evidența încasărilor și executarea plăților prioritare/urgente).

6. Zilele de 30 martie – 03 aprilie 2020 se includ în tabelul de evidență a timpului de lucru și de calculare a salariului pentru lunile martie și aprilie ca zile prezente la lucru.

7. Se suspendă, pe perioada stării de urgență, acțiunea art. 21 din Legea nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar privind dreptul la acordarea premiilor unice.

8. Se împuternicește Directorul Serviciului Vamal, prin derogare de la prevederile actelor normative în vigoare, în perioada stării de urgență, cu dreptul de a stabili prin act administrativ intern, pentru unele posturi vamale la frontiera Republicii Moldova, a regimului de muncă de 24 ore, urmate de 72 ore de repaus.

9. Prin derogare de la art. 16 din Legea 174/2017 cu privire la energetică, art. 9 din Legea 107/2016 cu privire la energia electrică, art. 9 din Legea 108/2016 cu privire la gazele naturale, pe durata stării de urgență, ședințele Consiliului de administrație al ANRE nu se vor desfășura public, însă cu posibilitatea depunerii în scris a propunerilor persoanelor interesate pe durata consultării publice.

10. Prin derogare de la art. 6 din Legea 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător, valabilitatea autorizațiilor de electrician autorizat, autorizațiilor cu privire la laboratoarele electrotehnice și taloanelor de autorizare la grupa de securitate electrică, care au expirat sau urmează să expire în perioada stării de urgență, se prelungesc pînă la expirarea stării de urgență.

11. Pe durata stării de urgență, în activitatea de urmărire penală pe cauzele inițiate până la sau în perioada stării de urgență, cu excepția cauzelor specificate în punctul 10 din anexa la Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr.1 din 18 martie 2020, se întrerup de drept termenele:

11.1. de efectuare a urmăririi penale;

11.2. de examinare a sesizărilor despre infracțiuni, prevăzute la art.274 din Codul de procedură penală;

11.3. de efectuare a actelor de constatare, prevăzute la art.273 din Codul de procedură penală;

11.4. de soluționare a cererilor în procesul urmăririi penale, precum și a contestațiilor prevăzute la art.298-2992 din Codul de procedură penală;

11.5. de menținere a persoanei în calitate de bănuit, prevăzute la art.63 din Codul de procedură penală.

12. Termenele vor continua să curgă de la data încetării stării de urgență.

13. Se autorizează cursele aeriene charter, care transportă pasageri cu cetățenia Republicii Moldova spre Republica Moldova, operate de către compania aeriană:

- ISRAIR AIRLINES, din 30 martie 2020, TEL-AVIV - CHISINAU - BUCURESTI;
- AIR MOLDOVA, din 01 aprilie 2020, CHISINAU - NICE - CHISINAU.

14. Nerespectarea prevederilor/măsurilor stabilite de Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, constituie pericol pentru sănătatea publică și va servi temei de tragere la răspundere contravențională și/sau penală a persoanelor vinovate.

15. Prezenta Dispoziție intră în vigoare din momentul emiterii și se publică pe pagina oficială a Guvernului.

Prim-ministru,
Președinte al Comisiei **ION CHICU**

Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPOZIȚIA nr. 7 din 27 martie 2020

În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, art. 2 din Hotărîrea Parlamentului nr. 55/2020 privind declararea stării de urgență, punctele 6, 7, 8 și 9 din Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1340/2001, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova,

DISPUNE:

1. Se autorizează cursele aeriene charter, care transportă pasageri cu cetățenia Republicii Moldova spre Republica Moldova, operate de către compania aeriană:

- FLYONE, din 27 martie 2020, CHIȘINĂU-VERONA-CHIȘINĂU;
- AEROPARTNER, din 27 martie 2020, BERLIN – CHISINAU – PRAGA;
- AIR MOLDOVA, din 28 martie 2020, CHIȘINĂU – LONDRA – CHIȘINĂU.

2. Prezenta Dispoziție intră în vigoare din momentul emiterii și se publică pe pagina oficială a Guvernului.

Prim-ministru,
Președinte al Comisiei **ION CHICU**

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ȘI PETIȚII

Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPOZIȚIA nr. 6 din 26 martie 2020

În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, art. 2 din Hotărîrea Parlamentului nr. 55/2020 privind declararea stării de urgență, punctele 6, 7, 8 și 9 din Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1340/2001, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova,

DISPUNE:

1. Persoanele care se află în afara domiciliului/reședinței sau altui loc de trai, sunt obligate să dețină asupra sa un act de identitate sau un alt înscris care confirmă identitatea persoanei.
2. Se interzice începând cu 27 martie 2020 aflarea, în locuri publice, în grupuri mai mari de 3 persoane (cu excepția grupurilor constituite din membrii familiei de gradul I-II în linie dreaptă sau colaterală, concubini sau alte persoane ce au calitatea de reprezentant legal al unuia din membrii familiei).
3. Zilele de 30 martie - 03 aprilie 2020 se declară zile de odihnă pentru toate unitățile din sectorul bugetar, cu excepția:

3.1. instituțiilor medico-sanitare, de sănătate publică și servicii auxiliare pentru instituțiile de sănătate publică, serviciilor de salvare, urgență și de asistență socială;

3.2.autorităților administrative din domeniul apărării naționale, ordinii publice şi securității naţionale.

4. Recuperarea acestor zile se va realiza în modul stabilit de Guvern, după ridicarea stării de urgență.
5. Instituțiile/autoritățile responsabile de organizarea și lansarea procesului de plată a pensiilor și prestațiilor sociale (Casa Națională de Asigurări Sociale, Întreprinderea de Stat ”Poșta Moldovei”, Banca Națională a Moldovei, Ministerul Finanțelor (Trezoreria de Stat), structurile teritoriale de asistență socială) vor atrage personalul strict necesar pentru a asigura funcționalitatea procesului.
6. În perioada stării de urgență se stabilește un regim special de lucru și de remunerare a muncii în unitățile bugetare:

6.1. menținerea procedurii de coordonare a încadrării personalului strict necesar realizării misiunii unității bugetare, vizate de moratoriul temporar de angajare în funcțiile vacante înregistrate, stabilite prin Hotărîrea Guvernului nr. 672/2019;

6.2. angajarea personalului necesar pentru asigurarea activității în unitățile bugetare din domeniile ordinii publice și sănătății, prin procedură simplificată (fără concurs, fără trimitere la cursuri de formare inițială), prin act administrativ al conducătorului;

6.3. achitarea integrală a salariului pentru toți angajații cu raporturi de muncă depline;

6.4. dispunerea, prin act administrativ al conducătorului, a muncii la domiciliu pentru personalul, activitatea căruia nu necesită prezența obligatorie la locul de muncă

și poate fi asigurată la distanță în perioada stării de urgență, cu calcularea salariului în cuantum integral conform Legii nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar;

6.5. dispunerea, prin act administrativ al conducătorului, a timpului de staționare pentru salariații care nu sînt în concedii anuale, concedii neplătite, nu sînt prezenți la locul de muncă și care nu pot asigura munca la distanță.

6.6. pe perioada staționării, pentru personalul unităților bugetare finanțate de la bugetul de stat, inclusiv prin transferuri cu destinație specială, se calculează salariul în cuantum integral conform Legii nr. 270/2018;

6.7. se recomandă Casei Naționale de Asigurări Sociale, autorităților publice locale, instituțiilor publice la autogestiune, care aplică Legea nr. 270/2018, menținerea pe perioada staționării a salariului conform punctului 6.6.

7. Prin derogare de la prevederile art. 85 alin. (13) din Legea nr. 131/2015 privind achizițiile publice, pe durata stării de urgență, procedura de soluționare a contestațiilor se realizează în scris, fără desfășurarea ședințelor deschise de examinare a contestațiilor, fără posibilitatea de solicitare de a depune verbal concluzii în fața Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor, însă cu posibilitatea părților de a înainta Agenției concluzii scrise pe întreaga durată a procedurii de soluționare a contestației. Comunicarea în acest sens va fi asigurată doar prin mijloace electronice.

8. Prin derogare de la prevederile p. 25 din Dispoziția nr.3 din 23 martie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, moratoriul instituit asupra controalelor de stat nu se aplică asupra controlului efectuat în privința:

8.1. supravegherii siguranței zborurilor și securității aeronautice;

8.2. supravegherii obligațiilor statului-port și statului-pavilion;

8.3. respectării, pe drumurile publice, a masei totale maxime admise, maselor maxime admise pe axe şi/sau dimensiunilor maxime admise ale vehiculelor rutiere;

8.4. combaterii traficului ilicit de transport rutier.

9. Actele permisive eliberate agenților economici, precum și actele eliberate personalului ce activează în domeniu, de către Agenția Națională Transport Auto și Autoritatea Aeronautică Civilă, a căror termen de valabilitate expiră în perioada stării de urgență, se prelungesc cu 60 zile.

10. Se împuternicește Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene să coordoneze evacuarea cetățenilor Republicii Moldova cu curse aeriene charter.

11. Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene:

11.1. va întocmi listele cetățenilor Republicii Moldova, care intenționează să revină în Republica Moldova, cu indicarea obligatorie a numelui, prenumelui și domiciliului/reședinței în Republica Moldova.

11.2. va înainta Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova propuneri pentru repatrierea cetățenilor Republicii Moldova, acordînd prioritate copiilor, studenților, persoanelor aflate la tratament medical, altor cetățeni aflați în dificultate.

12. Prin derogare de la prevederile art. 28 alin. (1) din Legea nr. 294/2007 privind partidele politice, pe durata stării de urgență, se permite partidelor politice utilizarea alocațiilor de la bugetul de stat în scopul donării acestora pentru reducerea

răspîndirii infecției COVID -19, cu transferarea în contul bancar deschis de Ministerul Finanțelor în acest sens.

13. Pe durata stării de urgență termenele de acordare a tuturor prestațiilor sociale nu încep să curgă, iar dacă au început să curgă, se suspendă pe toată durata stării de urgenţă.

14. Valabilitatea certificatelor de chei publice pentru semnătura mobilă care a expirat sau expiră pe durata stării de urgenţă se prelungeşte de drept, pe toată durata stării de urgenţă.

15. Pe perioada stării de urgență, alcoolul etilic nedenaturat de la poziția tarifară 220710000, destinat utilizării pentru produsele antiseptice (dezinfectanți, biacizi și cosmetice antibacteriene), este scutit de plata accizelor în limita volumului stabilit de Ministerul Finanțelor, la cererea depusă de către agentul economic.

16. Se scutește de plata accizelor, alcoolul etilic, în volum de 7000 de litri, acordat cu titlul gratuit de către ZERNOFF S.R.L., cod fiscal 1003600014223, Ministerului Sănătății Muncii și Protecției Sociale.

17. Ministerul Afacerilor Interne și Ministerul Finanţelor vor asigura sistarea temporară a activităţii punctelor de trecere a frontierei de stat „Costești-Stânca” (frontiera moldo-română) și „Briceni-Rossoșanî” (frontiera moldo-ucraineană), începând cu data de 29.03.2020 ora 08:00.

18. Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene va informa autoritățile competente ale statelor vecine despre măsurile specificate la punctul 17.

19. Avocații, notarii, executorii judecătorești sunt obligați, pe perioada stării de urgență, să asigure continuitatea activității, cu respectarea normelor sanitar-epidemiologice. Începînd cu data de 27 martie 2020, nerespectarea acestei obligații pe întreaga durată a stării de urgență, constituie abatere disciplinară care se sancționează cu excluderea din profesie, în condițiile și cu procedura stabilite de legislația în vigoare, aplicabile fiecărei profesii. Încetarea stării de urgență nu înlătură răspunderea disciplinară conform prevederilor prezentei Dispoziții.

20. Organele de conducere ale profesiilor prevăzute la punctul 19 vor lua măsurile necesare în vederea coordonării activității membrilor profesiei pe perioada instituirii stării de urgență, vor verifica respectarea obligațiilor prevăzute la punctul 19 și vor dispune măsurile prevăzute de legislația în vigoare.

21. Ministerul Justiției va monitoriza executare punctelor 19-20 ale prezentei Dispoziții. În cazul în care, organul abilitat conform legii nu va întreprinde măsurile necesare pentru atragerea la răspundere disciplinară, conform prezentei Dispoziții, ministrul justiției poate iniția procedura disciplinară cu atragerea la răspundere disciplinară a persoanelor menționate la punctul 19 din prezenta Dispoziție.

22. Se aprobă Instrucțiunea privind instituirea regimului de carantină în localități, pe perioada stării de urgență, conform anexei.

23. Comisiile pentru situații excepționale locale vor asigura implementarea Instrucțiunii, cu alocarea resurselor necesare.

24. Se acceptă activarea de către Inspectoratul General pentru Situații de Urgență al Ministerului Afacerilor Interne a Mecanismului de protecție civilă al

Uniunii Europene în vederea desfășurării măsurilor de prevenire a răspândirii infecției COVID-19.

25. Nerespectarea prevederilor/măsurilor stabilite de Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, constituie pericol pentru sănătatea publică și va servi temei de tragere la răspundere contravențională și/sau penală a persoanelor vinovate.

26. Prezenta Dispoziție intră în vigoare din momentul emiterii și se publică pe pagina oficială a Guvernului.

Prim-ministru,
Președinte al Comisiei **ION CHICU**

Anexă la Dispoziția nr. 6 din 26 martie 2020
a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

Instrucțiunea privind instituirea regimului de carantină în localități, pe perioada stării de urgență

1. Prezenta Instrucțiune stabilește modul, criteriile, procedura de instituire a regimului de carantină în unitățile administrativ–teritoriale de nivelul I, mun. Bălți, mun. Chișinău, UTA Găgăuzia, precum și măsurile care urmează să fie adoptate și executate de către autoritățile administrației publice locale respective.

2. Carantina reprezintă restricţia activităţilor de circulaţie, izolarea şi/sau separarea de alte persoane a persoanelor suspecte de a fi infectate, dar care nu sunt bolnave, sau a bagajelor, containerelor, mijloacelor de transport ori a bunurilor suspecte de a fi contaminate într-o manieră care să prevină posibila răspândire a infecţiei sau contaminării.

3. Regimul de carantină în cadrul unei unități administrativ–teritoriale de nivelul I, mun. Bălți, mun. Chișinău, UTA Găgăuzia se instituie în baza deciziei Comisiei pentru Situații Excepționale locale.

4. Instituirea regimului de carantină în cadrul unei unități administrativ–teritoriale se decide în situația înregistrării cazurilor unice (sporadice) de infecție, cu afectarea a 1% din populația unității administrativ–teritoriale respective), într–o perioadă de incubație (pentru Covid – 14 zile)

5. Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Apărării, Serviciul de Informații și Securitate, după caz, alte autorități, acordă sprijin Comisiilor pentru Situații Excepționale locale pentru desfășurarea acțiunilor care se impun.

6. După stabilirea regimului de carantină, autoritățile din unitățile administrativ–teritoriale de nivelul I, mun. Bălți, mun. Chișinău, UTA Găgăuzia, asigură următoarele măsuri:

a) izolarea localității;

b) eliberarea permiselor de circulație;

c) interzicerea intrării/ieșirii din localitate, cu excepția persoanelor ce desfășoară activități de asigurare a localității cu servicii (poştale, bancare) şi produse (alimentare, farmaceutice, petroliere, sanitaro-igienice), precum și lucrători ai unităților din sectorul agro-alimentar;

d) sistarea circulației transportului, cu excepția celui de tranzit și celui care asigură vitalitatea localității;

e) interzicerea aflării persoanelor în afara domiciliului și în spațiul public cu excepția: deplasărilor în interes de serviciu, atunci când activitatea nu poate fi desfășurată la distanță, deplasări pentru asigurare cu produse alimentare, medicamente, deplasări pentru acordarea asistenței medicale și pentru alte motive (lucrări agricole, decesul unui membru al familiei);

f) asistenții sociali, lucrătorii sociali și voluntarii vor asigura livrarea produselor de primă necesitate persoanelor social-defavorizate din localitate, cu respectarea măsurilor de protecție individuală.

7. După stabilirea regimului de carantină, autoritățile administrației publice locale, de comun Ministerul Afacerilor Interne, asigură următoarele măsuri:

a) verificarea deplasărilor la punctele de intrare/ieșire, cu respectarea măsurilor de protecție individuală;

b) verificarea respectării regimului de izolare la domiciliu, în comun cu instituțiile medico–sanitare teritoriale (care acordă asistență medicală primară);

c) monitorizarea și interzicerea aflării persoanelor în spații publice (străzi, lăcaşuri de cult, parcuri etc.), cu excepția deplasărilor permise;

d) verificarea respectării distanței sociale între persoane de minim 2 (doi) metri;

e) verificarea executării prevederilor hotărârilor/deciziilor emise de organele competente privind evoluția situației epidemiologice a infecției COVID–19;

f) eliberarea tichetului de intrare pentru unitățile de transport în tranzit prin localitate, cu informarea persoanelor despre tranzitarea zonei de carantină şi monitorizarea timpul parcurs și ridicarea tichetului la ieşirea din localitate.

8. Se interzice folosirea unităților de transport de serviciu pentru transportarea persoanelor din zona de carantină în lipsa mijloacelor individuale de protecție.

9. Sistarea regimului de carantină în unitatea administrativ–teritorială de nivelul I, mun. Bălți, mun. Chișinău, UTA Găgăuzia se efectuează prin Decizia Comisiei pentru Situații Excepționale locale, în cazul în care, pe teritoriul respectiv nu se înregistrează nici un caz nou pozitiv de infectare cu COVID–19 pentru o perioadă mai mare de 14 (paisprezece) zile de la ultimul caz declarat încheiat, cu informarea în scris a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova.

Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPOZIȚIA nr. 5 din 25 martie 2020

În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, art. 2 din Hotărîrea Parlamentului nr. 55/2020 privind declararea stării de urgență, punctele 6, 7, 8 și 9 din Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1340/2001, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova,

DISPUNE:

1. Se autorizează cursele aeriene charter, care transportă pasageri cu cetățenia Federației Ruse spre Federația Rusă, pasageri cu cetățenia Republicii Moldova spre Republica Moldova, precum și ajutoare umanitare destinate Republicii Moldova, operate de către compania aeriană:

- AIR MOLDOVA, din 27 martie 2020, CHISINAU – MOSCOVA (DOMODEDOVO) – CHISINAU – două curse;
- AIR MOLDOVA, din 28 martie 2020, CHISINAU – MOSCOVA (DOMODEDOVO) – CHISINAU.

2. Operatorii curselor aeriene charter, care transportă pasageri cu cetățenia Republicii Moldova spre Republica Moldova, vor publica pe pagina lor oficială, timp de trei ore de la obținerea autorizației de zbor:

a) Itinerarul și orarul cursei;
b) Costul și condițiile călătoriei;
c) Contactele persoanelor sau oficiilor responsabile de completarea listelor și de îmbarcarea pasagerilor.

2. Ministerul Apărării va acorda sprijinul necesar autorităților statului, cu personal și mijloace logistice, în suportul activităților de ordine publică, misiunilor de patrulare, regimului special de circulație pe teritoriul țării, pazei și protecției unor obiective/zone, transportul de efective, materiale și tehnică pentru îndeplinirea misiunilor specifice, triaj epidemiologic, asistență medicală și alte misiuni în funcție de evoluția situației.

3. Nerespectarea prevederilor/măsurilor stabilite de Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, constituie pericol pentru sănătatea publică și va servi temei de tragere la răspundere contravențională și/sau penală a persoanelor vinovate.

4. Prezenta Dispoziție intră în vigoare din momentul emiterii și se publică pe pagina oficială a Guvernului.

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ȘI PETIȚII
3

Prim-ministru,
Președinte al Comisiei **ION CHICU**

Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPOZIȚIA nr. 4 din 24 martie 2020

În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, art. 2 din Hotărîrea Parlamentului nr. 55/2020 privind declararea stării de urgență, punctele 6, 7, 8 și 9 din Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1340/2001, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova,

DISPUNE:

1. Încălcarea intenționată sau din neglijență a dispozițiilor Comisiei, constituie temei de eliberare din funcție a conducătorului instituției publice.

2. Eliberarea din funcție (concedierea) se dispune prin dispoziția Comisiei pentru situații excepționale, în baza propunerii verbale sau scrise a unui membru al Comisiei.

3. Prevederile art. 86 alin. 2, 87, 89, 90 din Codul muncii, precum și alte prevederi legale ce impun condiții, restricții și reguli de eliberare din funcție nu sunt aplicabile pe perioada stării de urgență.

4. Dispozițiile normative și individuale ale Comisiei pentru situații excepționale se contestă direct în instanța de judecată în termen de 24 de ore din momentul afișării pe pagina oficială a Guvernului.

5. Contestația depusă nu suspendă efectele actului contestat.

6. Instanța de judecată nu este în drept să suspende acul contestat.

7. Competența exclusivă pentru examinarea contestațiilor împotriva Dispozițiilor Comisiei pentru situații excepționale aparține Curții de Apel Chișinău.

8. Cauza se judecă în termen de 72 de ore de la data intrării dosarului în instanţă.

9. Contestația declarată cu omiterea termenului, nu poate fi repusă în termen.

10. Hotărîrea Curții de Apel Chișinău este irevocabilă din momentul pronunțării.

11. Prevederile Codului administrativ, ale Codului de procedură civilă sunt aplicabile la examinarea cauzelor, în măsura în care nu contravin prevederilor prezentei dispoziții.

12. Comisia situații excepționale, la propunerea unui membru al Comisiei, decide angajarea conducătorului instituției publice.

13. Se destituie domnul Ciubotaru Anatol din funcția de director al IMSP Spitalul Clinic Republican „Timofei Moșneaga”, din data de 24 martie 2020.

14. Se numește domnul Uncuța Andrei în funcție de director interimar al IMSP Spitalul Clinic Republican „Timofei Moșneaga”.

15. Se sistează activitatea taxatorilor în transportul public de pasageri din mun. Chișinău și mun. Bălți până la 10 aprilie 2020.

16. Sistarea procedurilor de licitație de achiziție a energiei electrice inițiate de către furnizorii reglementați de energie electrică, operatorii sistemelor

de distribuție și operatorul sistemului de transport pentru perioada de furnizare 01.04.2020 - 31.03.2021;

17. Se impune obligația de serviciu public de furnizare a energiei electrice S.A. „Energocom" cu acoperire a 100% din necesitățile furnizorilor reglementați de energie electrică, operatorilor sistemelor de distribuție și operatorului sistemului de transport și a altor participanți a pieței de energie electrică, dintr-o singură sursă pentru o perioadă de 3 luni, cu posibilitate de prelungire.

18. Furnizorii reglementați de energie electrică, operatorii sistemelor de distribuție și operatorul sistemului de transport vor încheia contracte de furnizare a energiei electrice cu S.A. „Energocom" pentru o perioadă de 3 luni, cu posibilitate de prelungire.

19. În scopul optimizării condițiilor de achiziție a energiei electrice, S.A. „Energocom" va solicita oferte de la potențialii furnizori/producători de energie electrică capabili să acopere de sine stătător pe deplin necesitățile de energie electrică a furnizorilor reglementați de energie electrică, operatorilor sistemelor de distribuție și operatorului sistemului de transport pentru o perioadă de 3 luni, cu posibilitate de prelungire, în baza criteriilor tehnice, economice și financiare.

20. În cazul procedurilor administrative inițiate până la sau în perioada stării de urgență, termenul general în care o procedură administrativă trebuie finalizată, prevăzut în articolul 60 alineatele (1), (4) și (5) din Codul administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018, se prelungește cu 60 zile.

21. Se suspendă pe perioada stării de urgență, curgerea termenelor prevăzute la art. 45 alin. (4), art. 46 alin. (2), alin.(4), art. 52 alin. (2), 52^1 alin. (7), alin. (8), alin. (12), alin. (15), art. 53 alin. (1), art. 142 alin. (3), a termenelor prelungite până la data instituirii stării de urgență în temeiul art. 52 alin. (6) și art. 52^1 alin. (9) din Legea nr.202/2017 cu privire la activitatea băncilor, precum și a termenelor prevăzute la art. 75^2 alin. (4) din Legea nr. 548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei.

22. Pe durata stării de urgență cauzele contravenționale în care urgența se justifică prin scopul instituirii stării de urgență la nivel național și care vizează încălcarea dispozițiilor Comisiei pentru situații excepționale a Republicii Moldova, termenul de contestare a deciziei agentului constatator este de 48 ore de la data emiterii acesteia sau, pentru părțile care nu au fost prezente la ședința de examinare a cauzei contravenționale, de la data înmânării copiei de pe decizia respectivă în condiţiile art.447^1 alin.(8) din Codul contravențional.

23. Persoana nu poate fi repusă în termen, cazul omiterii termenului prevăzut la punctul 22.

24. Persoana faţă de care a fost emisă decizia şi care a lipsit atât la examinarea cauzei, cât şi la pronunţarea deciziei şi nu a fost informată despre decizia emisă poate contesta decizia agentului constatator şi peste termen, dar nu mai târziu de 24 ore de la data începerii executării sancţiunii contravenţionale sau a perceperii despăgubirii materiale.

25. Contestaţia împotriva deciziei emise asupra cauzei contravenţionale se depune, inclusiv prin intermediul poștei electronice, la autoritatea din care face parte agentul constatator, care a examinat cauza, conform competenţei teritoriale.

În cel mult 24 ore de la data depunerii, agentul constatator expediază contestaţia şi dosarul cauzei contravenţionale în instanţa de judecată competentă.

26. Contestaţia depusă nu suspendă executarea sancţiunii contravenţionale aplicată prin procesul-verbal cu privire la contravenţie sau prin decizia agentului constatator.

27. Deciziile privind examinarea contravenţiei în temeiul constatării personale a agentului constatator pot fi contestate cu recurs, în termen de 24 ore din data aplicării sancţiunii, în instanţa de fond conform competenţei teritoriale.

28. Deciziile privind examinarea contravenţiei în temeiul constatării personale a agentului constatator pot fi contestate în baza următoarelor temeiuri:

28.1. contravenientul a fost sancţionat pentru o faptă care nu vizează încălcarea dispozițiilor Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova;

28.2. s-au aplicat sancţiuni în alte limite decât cele prevăzute de partea specială a cărţii a doua.

29. În termen de 24 de ore de la data intrării cauzei contravenţionale în instanţă, judecătorul verifică competenţa şi, după caz:

29.1. dispune remiterea după competenţă a dosarului cu privire la contravenţie;

29.2. fixează data examinării cauzei contravenţionale, dispune citarea părţilor şi altor participanţi la şedinţă, întreprinde alte acţiuni pentru buna ei desfăşurare.

30. Cauza contravenţională se judecă în termen de 48 de ore de la data intrării dosarului în instanţă.

31. Dacă există temeiuri rezonabile, judecătorul, prin încheiere motivată, poate prelungi termenul de judecare a cauzei cu 24 de ore.

32. În cel mult 24 de ore de la data pronunţării hotărîrii judecătoreşti, copia ei se remite părţilor, care nu au fost prezente la şedinţa de judecare a cauzei contravenţionale, inclusiv prin poșta electronică, şi, la cerere, celor prezente, faptul expedierii consemnându-se în dosar.

33. Soluţionarea cauzei contravenţionale în procedură scrisă se desfăşoară ținându-se cont de prevederile punctul 22-32 din prezenta Dispoziție.

34. Hotărîrile judecătoreşti contravenţionale, emise în condițiile punctului 22 pot fi atacate cu recurs, care poate fi depus și prin poștă electronică, pentru a se repara erorile de drept, în următoarele temeiuri:

34.1 . contravenientul a fost sancţionat pentru o faptă neprevăzută de Codul Contravențional și de Dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova;

34.2. s-au aplicat sancţiuni în alte limite decât cele prevăzute de lege sau nu corespund faptei săvârşite sau persoanei contravenientului;

34.3. contravenientul a fost supus anterior răspunderii contravenţionale pentru această faptă sau există o cauză de înlăturare a răspunderii contravenţionale, sau aplicarea sancţiunii a fost înlăturată de o nouă lege ori anulată de un act de amnistie, sau a intervenit decesul contravenientului ori împăcarea părţilor în cazul prevăzut de lege;

34.4. faptei săvârşite i s-a dat o încadrare juridică greşită;

34.5. a intervenit o lege mai favorabilă contravenientului.

35. Recursul împotriva hotărîrii judecătoreşti contravenţionale se declară în termen de 24 de ore de la data pronunţării hotărîrii judecătoreşti sau, pentru părţile care nu au fost prezente la şedinţa de judecare a cauzei contravenţionale, de la data comunicării hotărîrii judecătorești, dar nu mai târziu de 48 de ore de la data pronunțării hotărîrii judecătorești.

36. Recursul primit, împreună cu dosarul contravenţional, se expediază, în cel mult 12 ore de la data expirării termenului de declarare a recursului, instanţei de recurs.

37. Recursul declarat cu omiterea termenului, nu poate fi repus în termen.

38. Recursul împotriva hotărîrii judecătoreşti contravenţionale nu suspendă executarea ei.

39. După examinarea recursului, instanţa de recurs adoptă una dintre următoarele decizii:

39.1. respinge recursul şi menţine hotărîrea atacată dacă recursul:

a) este tardiv;

b) este inadmisibil;

c) este nefondat;

39.2. admite recursul, casând hotărîrea atacată, parţial sau integral, şi adoptă una dintre următoarele soluţii:

a) dispune achitarea persoanei sau încetarea procesului contravenţional în cazurile prevăzute la art.441 din Codul contravențional;

b) rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărîri, însă fără a înrăutăţi situaţia contravenientului.

40. Prevederile Codului contravențional se aplică în măsura în care nu contravin prezentei Dispoziții.

41. Se permite, pe durata situației de urgență, agenților economici din raioanele de est ale Republicii Moldova, înregistrați la Agenția Servicii Publice, să efectueze procedurile de vămuire a mărfurilor la posturile vamale autorizate de Serviciul Vamal, fără perceperea drepturilor de import sau export și a plății pentru poluarea mediului, fără aplicarea măsurilor de politică economică pentru loturile de medicamente, cu condiția rămânerii mărfurilor în regiunea transnistreană și în baza și limita avizului Agenției Medicamentului, după prezentarea documentelor necesare, în prealabil, pentru examinare.

42. Termenul de aflare pe teritoriul Republici Moldova a mijloacelor de transport, introduse și declarate prin acțiune, de către persoanele fizice rezidente și cele nerezidente, în baza articolului 184^1 din Codul vamal, precum și articolului 10 din Legea 1569/2002, care expiră în perioada stării de urgență, se întrerupe, urmînd a curge de la data încetării stării de urgență.

43. Se autorizează intrarea pe teritoriul Republicii Moldova, prin punctul de trecere a frontierei de stat Leușeni – Albița, a 4 cetățeni români, care prestează servicii de transportare a încărcăturii. Poliția de Frontieră va asigura însoțirea mijloacelor de transport ale persoanelor de la punctul de intrare.

44. Termenele prevăzute în Hotărîrile Comisiei naționale extraordinare de sănătate publică nr. 1-9/2020, precum și în Dispozițiile nr.1-3/2020 ale Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, se prelungesc, pe toată durata stării de urgentă, conform anexei.

45. Nerespectarea prevederilor/măsurilor stabilite de Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, constituie pericol pentru sănătatea publică și va servi temei de tragere la răspundere contravențională și/sau penală a persoanelor vinovate.

46. Prezenta Dispoziție intră în vigoare din momentul emiterii și se publică pe pagina oficială a Guvernului.

Prim-ministru,
Președinte al Comisiei **ION CHICU**

1. Se suspendă procesul educațional în cadrul instituțiilor de învățământ general, profesional şi universitar.
2. Se sistează toate cursele aeriene regulate de pasageri cât şi a charterelor regulate de pasageri.
3. Se sistează rutele feroviare internaționale de transport pasageri.
4. Se interzice autorizarea trecerii frontierei de stat moldo-ucrainene şi frontierei de stat moldo-române, a cetăţenilor străini pe sensul de intrare în Republica Moldova prin punctele de trecere a frontierei de stat deschise traficului, cu respectarea derogărilor stipulate în Hotărîrea Comisiei naționale extraordinare de sănătate publică nr.9 din 15 martie 2020.
5. Se sistează activitatea de comerţ a unităţilor comerciale cu amănuntul, cu excepţia unităţilor de comercializare a produselor alimentare, a produselor farmaceutice şi a produselor petroliere și a celor indicate în pct.2 din dispoziția nr.1 din 18 martie 2020.
6. Se sistează activitatea unităţilor de alimentaţie publică, în localurile şi în spaţiile amenajate/autorizate ale acestora, cu excepţia activităţilor de preparare şi distribuire a produselor în regim catering.
7. Se sistează activitatea piețelor comerciale.
8. Se sistează activitatea Centrelor de reabilitare/recuperare, inclusiv balneo-sanatoriale.
9. Se prelungesc termenii privind respectarea Măsurilor de sănătate publică aplicabile unităților de comerț și prestări servicii, cu excepția comerțului en-gros și a comerțului cu amănuntul a produselor alimentare, a produselor farmaceutice și a produselor petroliere.

Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPOZIȚIA nr. 3 din 23 martie 2020

În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, art. 2 din Hotărîrea Parlamentului nr. 55/2020 privind declararea stării de urgență, punctele 6, 7, 8 și 9 din Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1340/2001, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova,

DISPUNE:

1. Se interzice persoanelor în vîrstă de peste 63 ani, începînd cu data de 25 martie 2020, aflarea în afara domiciliului și în spațiile publice fără necesitate stringentă, cu excepția: (i) deplasărilor în interese de serviciu, atunci cînd activitatea nu poate fi desfășurată la distanță, (ii) deplasărilor pentru asigurarea cu produse alimentare; (iii) deplasarea pentru asistență medicală, ce nu poate fi amînată; (iv) deplasarea pentru alte motive justificate și care nu pot fi amînate (ex. decesul unui membru al familiei, necesități ale persoanelor și animalelor de companie, etc).

2. Se interzice, începînd cu data de 25 martie 2020, aflarea persoanelor în spații publice: parcuri, păduri, terenuri de joacă, terenuri sportive, zone de agrement.

3. Se interzice prestarea serviciilor de alimentație publică în unitățile de comercializare a produselor petroliere.

4. Comisiile locale pentru situații excepționale, vor asigura, în decurs de 24 ore, revizuirea tuturor deciziilor/hotărîrilor aprobate din momentul declarării în Republica Moldova a stării de urgență, cu aducerea în concordanță a acestora cu dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova.

5. Deciziile/hotărîrile, aprobate de Comisiile locale pentru situații excepționale, care vin în contradicție cu Hotărîrea Parlamentului nr.55/2020 privind declararea stării de urgență, cu Hotărîrile Comisiei naționale extraordinare de sănătate publică și cu Dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, se abrogă în următoarea zi din momentul aprobării prezentei Dispoziții.

6. Se introduce regimul de carantină în satele Bălceana și Sofia, raionul Hîncești, în baza demersului Comisiei pentru situații excepționale a raionului Hîncești.

7. Președinții Comisiilor locale pentru situații excepționale vor înainta propuneri argumentate Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova privind necesitatea introducerii măsurilor ce se impun.

8. Ministerul Afacerilor Interne în comun cu Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale vor asigura evidența unică a informației cu privire la persoanele infectate cu COVID-19, persoanele aflate în contact cu cele infectate, persoanele aflate în regim de autoizolare/carantină.

9. Ministerul Afacerilor Interne va asigura:

9.1 repunerea în drepturi a străinilor, care nu au respectat termenul de depunere la autoritatea competentă pentru străini a cererii de acordare/prelungire a dreptului de ședere, precum și celor care nu au respectat termenul de executare a deciziilor de returnare de pe teritoriul Republicii Moldova, dacă se constată că aceste fapte au survenit datorită restricțiilor impuse pentru prevenirea răspîndirii epidemiei virusului COVID-19 și la data instituirii stării de urgență se aflau legal pe teritoriul Republicii Moldova;

9.2 nesupunerea sancționării contravenționale, în conformitate cu art.333 alin.(1) Cod Contravențional, a străinilor, care vor părăsi teritoriul Republicii Moldova în termen de 30 zile de la data ridicării stării de urgență, cu condiția că aceștia se aflau legal în Republica Moldova la data instituirii stării de urgență.

10. Prin derogare de la art. 80 alin.3 din Codul serviciilor media audiovizuale, în perioada de acțiune a stării de urgență, Ședințele Consiliului Audiovizualului sînt deliberative cu prezența a cel puțin 4 membri. Consiliul Audiovizualului adoptă decizii cu votul majorității membrilor prezenți.

11. Furnizorii de servicii de găzduire a conținutului online și furnizorii de conținut online de pe teritoriul Republicii Moldova sunt obligați ca, la decizia Serviciului de Informații și Securitate, să întrerupă imediat, cu informarea utilizatorilor, transmiterea într-o rețea de comunicații electronice ori stocarea conținutului, prin eliminarea acestuia la sursă, dacă prin conținutul respectiv se promovează știri false cu privire la evoluția COVID-19 și la măsurile de protecție și prevenire.

12. Serviciul de Informații și Securitate aprobă și face publică lista de surse cu conținut online care promovează știri false cu privire la evoluția COVID-19 și la măsurile de protecție și prevenire.

13. Furnizorii de servicii de comunicații electronice accesibile publicului, la decizia Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației, bazată pe lista de surse făcută publică de către Serviciul de Informații și Securitate, au obligația de a bloca imediat accesul utilizatorilor din Republica Moldova la sursele menționate la punctul 11, cu informarea utilizatorilor.

14. Instituțiile bancare, care au semnat cu Casa Națională de Asigurări Sociale contract privind serviciile de distribuire a prestațiilor sociale, în regim de urgență, vor prezenta Casei Naționale de Asigurări Sociale informația privind beneficiarii de conturi de salariu, deserviți prin intermediul instituției, conform formatului agreat de părți.

15. Casa Națională de Asigurări Sociale, în baza informației prezentate de instituțiile bancare, va asigura, începînd cu 1 aprilie 2020, transferul prestațiilor sociale (indemnizațiile familiilor cu copii, indemnizații de maternitate, indemnizații paternale, indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă) la conturile bancare de salariu ale beneficiarilor.

16. Întreprinderea de Stat „Poșta Moldovei”, prin intermediul subdiviziunilor sale, pentru beneficiarii de pensii și alocații sociale de stat, deserviți de prestatorul menționat, va asigura, începînd cu 1 aprilie 2020:

16.1 distribuirea la domiciliu, cu însoțirea unui angajat al structurilor Ministerului Afacerilor Interne, a pensiilor, alocațiilor sociale de stat și altor

prestații sociale pentru beneficiarii de pensii pentru limita de vîrstă și alocații sociale de stat pentru persoane vîrstnice;

16.2 achitarea prin intermediul oficiilor poștale a plăților sociale beneficiarilor, indiferent de viza de reședință/domiciliul, asigurînd regim fluidizat de acces al persoanelor și cu respectarea distanței sociale.

17. Casa Națională de Asigurări Sociale va asigura transmiterea listelor beneficiarilor tuturor tipurilor de plăți sociale (suport financiar, suport unic, ajutor social și ajutor social pentru perioada rece a anului), inclusiv transferul mijloacelor financiare necesare în acest sens în primele zile de plată a lunii.

18. Comisionul Î.S. „Poșta Moldovei" pentru distribuirea prestațiilor sociale la domiciliu nu va depăși 1,3% din suma distribuită.

19. Prin derogare de la prevederile Hotărîrii Guvernului nr. 1128/2016 cu privire la Centrul pentru achiziții publice centralizate în sănătate, pe durata stării de urgență, Centrul pentru achiziții publice centralizate în sănătate, va delega, în caz de necesitate, instituțiilor medico-sanitare publice republicane, municipale și raionale, dreptul de a desfășura de sine stătător procedurile de achiziții publice de medicamente, alte produse de uz medical și dispozitive medicale, necesare pentru prevenirea și controlul infecției COVID–19.

20. Prin derogare de la prevederile art. 2 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 131/2015 privind achizițiile publice, punctul 2 din Regulamentul cu privire la achizițiile publice de valoare mică aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 665/2016 pe durata stării de urgență, se permite instituțiilor medico–sanitare publice republicane, municipale și raionale, achiziționarea medicamentelor, altor produse de uz medical și dispozitive medicale, necesare pentru prevenirea și controlul infecției COVID–19, în sumă de pînă la 800.000 (opt sute mii) lei inclusiv, fără taxa pe valoarea adăugată, în conformitate cu prevederile Regulamentului cu privire la achizițiile publice de valoare mică, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 665/2016.

21. Instituțiile medico–sanitare publice republicane, municipale și raionale, care vor efectua proceduri de achiziții publice în ordinea punctele 19 și 20 din prezenta Dispoziție, vor încheia contracte de achiziții publice bilaterale (excuzînd Centrul pentru achiziții publice centralizate în sănătate) cu operatorii economici, cu respectarea tuturor clauzelor–standard ale Contractului–model de achiziții publice, aprobat prin anexa la Regulamentul privind achiziționarea de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanță a dispozitivelor medicale și a sistemelor informaționale incluse în Registrul medical, servicii de tratare și eliminare a deșeurilor medicale pentru necesităţile sistemului de sănătate, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1128/2016 cu privire la Centrul pentru achiziții publice centralizate în sănătate.

22. Instituțiile medico–sanitare publice republicane, municipale și raionale, care vor efectua proceduri de achiziții publice în ordinea punctelor 19 și 20 din prezenta Dispoziție, vor raporta efectuarea procedurilor respective, precum și prezentarea Contractelor de achiziții publice încheiate, către Centrul pentru achiziții publice centralizate în sănătate, care va efectua supravegherea și monitorizarea executării contractelor de achiziții publice încheiate, în conformitate

cu prevederile Hotărîrii Guvernului nr. 1128/2016 cu privire la Centrul pentru achiziții publice centralizate în sănătate.

23. Centrul pentru achiziții publice centralizate în sănătate va asigura în regim de urgență, utilizînd procedura de negocierea fără publicarea prealabilă a unui anunț de participare, instituțiile medico-sanitare publice cu echipamente de protecție (mănuși, măști, ecrane de protecție, respiratoare, combinezoane de protecție), estimate pentru numărul de pacienți conform scenariului III de răspîndire a infecției COVID-19, în conformitate cu recomandările Organizației Mondiale a Sănătății, pentru pozițiile și cantitățile care nu au fost contractate.

24. Prin derogare de la prevederile art. 66 alin. (5) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014 se permite plata în avans pentru achizițiile de medicamente, echipamente de protecție (mănuși, măști, ecrane de protecție, respiratoare, combinezoane de protecție) necesare pentru prevenirea și controlul infecției COVID–19.

25. (1) Se instituie moratoriu, pînă la data de 1 iunie 2020, asupra controlului de stat, inclusiv fiscal, financiar, privind calitatea produselor/serviciilor, parametrii tehnologici şi/sau cerinţele specifice pentru genul de activitate desfăşurat, privind respectarea normelor de protecţie a muncii, planificat sau inopinat, efectuat la faţa locului, la sediile, locurile de desfăşurare a activităţii sau de aflare/păstrare a bunurilor persoanelor înregistrate în modul stabilit care desfăşoară activitate de întreprinzător, de către organele abilitate cu dreptul de a iniţia controale în baza prevederilor Legii nr.131/2012 privind controlul de stat asupra activităţii de întreprinzător, ale Codului fiscal nr.1163/1997, ale Legii nr.171/2012 privind piaţa de capital, ale Legii nr.320/2012 cu privire la activitatea Poliţiei şi statutul poliţistului, precum şi ale altor acte normative care reglementează controlul de stat.

(2) În partea ce ţine de controlul vamal, moratoriul se aplică doar asupra controalelor ulterioare, efectuate de către organele vamale în temeiul Codului vamal al Republicii Moldova nr.1149/2000.

(3) Moratoriul asupra posturilor fiscale care se creează de către organele fiscale se aplică pînă la data de 1 iunie 2020, cu posibilitatea prelungirii moratoriului în condiţiile alin.(16).

(4) Moratoriul nu se aplică asupra controlului efectuat:

a) în cadrul urmăririi penale;

b) de Banca Naţională a Moldovei;

c) de Curtea de Conturi a Republicii Moldova;

d) de Comisia Naţională a Pieţei Financiare în privinţa persoanelor fizice şi juridice care desfăşoară activitate de asigurare;

e) de către organele responsabile de gestionarea sistemului public de asigurări sociale, în limita strict necesară şi în scopul verificării autenticităţii actelor ce confirmă stagiul de cotizare şi venitul asigurat, în temeiul cererii persoanelor care au solicitat stabilirea sau modificarea cuantumului pensiei;

f) la cererea persoanelor fizice şi juridice privind eliberarea/prelungirea licenţelor, autorizaţiilor, certificatelor şi a altor acte permisive şi/sau privind constatarea unor fapte;

g) la cererea consumatorilor, de către organele abilitate cu funcţii de protecţie a acestora în baza Legii nr.105/2003 privind protecţia consumatorilor, în cazul prezentării informaţiilor veridice despre încălcarea legislaţiei;

h) în limita strict necesară pentru concretizarea cuantumului creanţelor statului, în cadrul procesului de insolvabilitate sau de lichidare a persoanelor fizice sau juridice care desfăşoară activitate de întreprinzător;

i) în legătură cu restituirea impozitelor, taxelor şi altor plăţi de la bugetul public naţional;

j) în domeniul supravegherii de stat a sănătăţii publice;

k) în domeniul respectării normelor antiincendiare.

(5) Prin derogare de la prevederile alin.(1), în cazurile în care există un pericol iminent pentru viaţa şi sănătatea populaţiei, pentru securitatea economică a statului şi pentru mediu, organul abilitat cu funcţii de control adresează Cancelariei de Stat un demers privind iniţierea controlului de stat la faţa locului, în care se indică:

a) datele de identificare a persoanei care urmează a fi supusă controlului de stat la faţa locului;

b) motivele iniţierii controlului de stat la faţa locului;

c) obiectul, scopul şi metoda controlului de stat la faţa locului;

d) durata efectuării controlului de stat la faţa locului;

e) data efectuării ultimului control de stat la faţa locului;

f) genul de activitate desfăşurat de persoana controlată;

g) cauzele şi motivele care fac imposibilă efectuarea controlului de stat prin solicitarea directă de la persoana care urmează a fi controlată a documentaţiei şi a altor informaţii prin intermediul serviciilor poştale sau prin sistemul de poştă electronică, sau prin telefon/fax, inclusiv a informaţiilor pe care, conform legii, persoana care desfăşoară activitate de întreprinzător nu este obligată să le ofere periodic;

h) perioada de activitate supusă controlului.

(6) Moratoriu nu se aplică în cazurile de constatare la faţa locului a faptului producerii unor accidente şi a circumstanţelor în care s-au produs acestea.

(7) Moratoriu nu se aplică în cazurile controlului modului de formare și aplicare a prețurilor.

(8) Cancelaria de Stat analizează demersul privind iniţierea controlului de stat la faţa locului şi se expune prin decizie, în aceeaşi zi, asupra necesităţii efectuării acestuia.

(9) Controlul de stat la faţa locului nu se efectuează dacă situaţiile prevăzute la alin.(5) pot fi remediate în afara acestuia sau dacă Cancelaria de Stat a respins demersul privind iniţierea controlului de stat la faţa locului.

(10) Controlul de stat la faţa locului se desfăşoară în conformitate cu procedura stabilită de lege pentru controalele inopinate, cu respectarea restricţiilor prevăzute de prezenta Dispoziție şi decizia Cancelariei de Stat.

(11) Organului abilitat cu funcţii de control i se interzice, în procesul realizării controlului de stat la faţa locului prevăzut la alin.(4) lit.c)–j) şi alin.(5), să ridice bunuri, documente sau dispozitive de stocare a datelor. Organul abilitat cu funcţii de control este în drept să facă copii, înregistrări foto sau video de pe

documente şi dispozitive de stocare a datelor, să inspecteze, să măsoare bunuri sau să preleveze mostre din acestea.

(12) În cazul în care este imposibilă efectuarea copiilor, a înregistrărilor foto sau video de pe documente şi dispozitive de stocare a datelor ori persoana care desfăşoară activitate de întreprinzător nu permite efectuarea acestor acţiuni, organul abilitat cu funcţii de control le ridică, cu indicarea în procesul-verbal întocmit a elementelor de individualizare a fiecărui document sau dispozitiv. Obiectele ridicate se restituie de către organul abilitat cu funcţii de control în cel mai scurt timp posibil, dar nu mai tîrziu de 3 zile lucrătoare din momentul ridicării acestora.

(13) În procesul realizării controlului prevăzut la alin.(4) lit.c)–j) şi alin.(5), organului abilitat cu funcţii de control i se interzice să aplice sechestru sau sigilii pe bunuri, încăperi sau oricare alte obiecte ori să întreprindă alte măsuri ce ar duce la suspendarea completă a activităţii persoanei supuse controlului, cu excepţia cazurilor în care continuarea activităţii ar cauza iminent daune grave vieţii sau sănătăţii oamenilor.

(14) Se interzice efectuarea percheziţiilor la sediile, locurile de desfăşurare a activităţii sau de aflare a bunurilor persoanelor care desfăşoară activitate de întreprinzător în cadrul procedurilor de constatare a contravenţiilor prevăzute la art.542, 55–58, 741, 77, 80, 801, 81–84, 86, 90, 911, 94–972, 98–103, 109–115, 119, 121–124, 131, 133, 134, 142, 144, 146–156, 1582, 159, 160, 169, 170, 177, 184–186, 188, 1895, 1897, 191–197, 207, 214, 221, 246–252, 2661, 271, 273, 274, 276, 277, 279, 282, 284–286, 2931, 2932, 295, 299, 344 şi 345 din Codul contravenţional al Republicii Moldova nr.218/2008, dacă subiectul contravenţiei este persoana fizică sau juridică care desfăşoară activitate de întreprinzător.

(15) Se interzice ridicarea bunurilor, a documentelor sau a dispozitivelor de stocare a datelor în cazul constatării contravenţiilor specificate la alin.(14). Organul autorizat cu efectuarea percheziţiei este în drept să facă copii, înregistrări foto sau video de pe documente şi dispozitive de stocare a datelor, să inspecteze, să măsoare bunuri sau să preleveze mostre din acestea.

(16) Controlul de stat la sediile, locurile de desfăşurare a activităţii sau de aflare/păstrare a bunurilor persoanelor care desfăşoară activitate de întreprinzător, iniţiat în domeniile indicate alin.(1) și alin.(2), se finalizează în ordinea general stabilită.

(17) Rezultatele controlului de stat finalizat se examinează în modul stabilit de legislaţie.

26. (1) Declararea și achitarea impozitului pe venit, impozitului pe bunuri imobiliare, impozitul funciar și taxele locale pentru anul 2019 de către întreprinzătorii individuali sau gospodăriile ţărănești (de fermier) al căror număr mediu anual de salariaţi pe parcursul întregii perioade fiscale nu depăşeşte 3 unităţi şi care nu sînt înregistraţi ca plătitori de TVA și declararea impozitului pe venit din activitatea operațională pe anul 2019 de către agenţii economici subiecţi ai sectorului întreprinderilor mici şi mijlocii prevăzuți în Capitolului 7^1 titlul II din Codului fiscal nr.1163/1997, se va efectua pînă la 25 aprilie 2020.

(2) Achitarea impozitului pe venit din activitatea de întreprinzător în rate pentru primul trimestru al anului 2020 se va efectua pînă la data de 25 iunie 2020.

(3) Declararea și achitarea impozitului pe venit pentru 2019 de către persoanele fizice (cetăţeni ai Republicii Moldova, cetăţeni străini şi apatrizi, inclusiv membri ai societăţilor şi acţionari ai fondurilor de investiţii) se va efectua pînă la 29 mai 2020.

(4) Termenul de examinare a cazurilor de încălcare a legislației fiscale și vamale sau de examinare a contestațiilor fiscale și vamale care a survenit în perioada stării de urgențe declarate se prelungește pînă la 29 mai 2020.

(5) Termenul de depunere a dezacordului la actul de control fiscal întocmit în perioada stării de urgență declarate se prelungește pînă la 29 mai 2020, iar termenul de depunere a contestațiilor aferent deciziilor/acțiunilor Serviciului Fiscal de Stat aduse la cunoștință în perioada stării de urgență declarate se prelungește pînă la 15 iunie 2020.

(6) Pentru anul 2019 nu sînt supuse auditului obligatoriu:

a) situațiile financiare individuale ale entităților mijlocii și entităților mari; b) situațiile financiare consolidate ale grupurilor.

(7) Prezentarea situațiilor financiare individuale pentru anul 2019 se va efectua pînă la 29 mai 2020.

27. Se autorizează cursele aeriene charter, care transportă pasageri cu cetățenia Republicii Moldova spre Republica Moldova, operate de compania aeriană:

- AIR MOLDOVA, din 24 martie 2020, CHISINAU - PARIS (BEAUVAIS) – CHISINAU;
- FLYONE, din 25 martie 2020, CHISINAU - LONDRA (SOUTHEN) – CHISINAU;
- AIR MOLDOVA, din 25 martie 2020, CHISINAU - PARIS (BEAUVAIS) – CHISINAU;
- FLYONE, din 26 martie 2020, CHISINAU - ISTANBUL– CHISINAU;
- FLYONE, din 26 martie 2020, CHISINAU - MOSCOVA – CHISINAU.

28. Se autorizează intrarea pe teritoriul Republicii Moldova, prin punctul de trecere a frontierei de stat Giurgiulești - Galați către Portul Internațional Liber „Giurgiulești" direct, fără oprire, a 10 cetățeni români, angajați ai S.C. „Multraship România S.R.L.", care prestează servicii de remorcaj și pilotaj la manevrele de sosire și plecare a navelor în/din port. Poliția de Frontieră va asigura însoțirea mijloacelor de transport ale persoanelor de la punctul de intrare pînă la remorcher.

29. Agenţii economici din raioanele de est, înregistraţi la Agenţia Servicii Publice, vor efectua procedurile de vămuire a mărfurilor la posturile vamale autorizate de Serviciul Vamal, fără perceperea drepturilor de import sau export şi a plăţilor pentru poluarea mediului, cu perfectarea autorizației sanitar-veterinare de funcţionare/certificatul de înregistrare oficială pentru siguranţa alimentelor, includerea în registrul operatorilor din domeniul fitosanitar, cu efectuarea controlului la faţa locului, precum și efectuarea controlului Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor în posturile de inspecție la frontieră cu condiția rămînerii mărfurilor pe teritoriul necontrolat de către organele constituționale ale Republicii Moldova.

30. Prin derogare de la prevederile Hotărîrii Guvernului nr.1001 din 19/2001 „Cu privire la declararea mărfurilor de către agenţii economici din raioanele de est

ale Republicii Moldova”, pe perioada declarării stării de urgență, conform Hotărîrii Parlamentului nr. 55 din 17 martie 2020, la importul produselor supuse controlului Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor se vor aplica procedurile conform anexei la această dispoziție.

31. Nerespectarea prevederilor/măsurilor stabilite de Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, constituie pericol pentru sănătatea publică și va servi temei de tragere la răspundere contravențională și/sau penală a persoanelor vinovate.

32. Prezenta Dispoziție intră în vigoare din momentul emiterii și se publică pe pagina oficială a Guvernului.

Prim-ministru,
Președinte al Comisiei **ION CHICU**

1. Agenții economici din raioanele de est, înregistrați la Agenția Servicii Publice vor efectua procedurile de vămuire a mărfurilor la posturile vamale autorizate de Serviciul Vamal, fără perceperea drepturilor de import sau export şi a plăților pentru poluarea mediului, precum și se vor autoriza/înregistra la Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor în sistemul TRACES.

2. Agenții economici din raioanele de est, neînregistrați la Agenția Servicii Publice şi la Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, vor putea efectua proceduri de import şi export, doar după autorizarea/ înregistrarea acestora la instituțiile publice Agenția Servicii Publice şi la Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor.

3. Persoanelor menționate la pct. 2 al anexei li se aplică o procedură simplificată de reducere a termenului de înregistrare la Agenția Servicii Publice, precum şi de reducere a termenului de eliberare a actului permisiv (autorizația sanitar-veterinară de funcționare/certificatul de înregistrare oficială pentru siguranța alimentelor, includerea în registrul operatorilor din domeniul fitosanitar), inclusiv înregistrarea acestora în sistemul TRACES, în termen de 3 zile.

4. Agenții economici importatori de mărfuri produse de uz fitosanitar și fertilizanți, precum și de produse supuse controlului fitosanitar, nedestinate consumului uman, sunt exonerați de la înregistrarea în sistemul TRACES.

5. Pentru înregistrarea în sistemul informațional TRACES, agentul economic va prezinta următoarele acte:

a) autorizația sanitar-veterinară de funcționare/certificatul de înregistrare oficială pentru siguranța alimentelor;

b) cerere de înregistrare în sistemul TRACES.

6. Pentru obținerea autorizației sanitar-veterinare de funcționare/ certificatul de înregistrare oficială pentru siguranța alimentelor, agenții economici vor depune la Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor o cerere în format electronic, însoțită de copiile următoarelor documente:

a) extrasul din registrul de stat al persoanelor juridice;

b) titlul de proprietate sau contractul pentru folosința spațiului.

7. La traversarea frontierei de stat a Republicii Moldova, prin punctele de trecere autorizate, agenții economici menționați la punctele 1 și 2, trebuie să dispună de următoarele acte permisive: certificatul sanitar veterinar eliberat de autoritatea competentă a statului exportator, certificatul de calitate și document ce atestă inofensivitatea produselor emise de producător și notificarea prealabilă cu 24 de ore înainte de intenția de import a postului de inspecție la frontieră, prin intermediul sistemului informațional TRACES.

8. Agenții economici, menționați la punctele 1 și 2, vor efectua procedurile de vămuire a mărfurilor, doar în condițiile efectuării controlului la fața locului, precum și efectuării controlului de către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor în posturile de inspecție la frontieră, cu condiția rămînerii mărfurilor pe teritoriul necontrolat de către organele constituționale ale Republicii Moldova.

9. Serviciul Vamal şi Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor sunt în drept să interzică importul de mărfuri, în cazul în care este pusă în pericol sănătatea publică.

10. Lista persoanelor desemnate pentru eliberarea actelor permisive va fi aprobată prin act normativ al Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor.

Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPOZIȚIA nr. 2 din 20 martie 2020

În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, art. 2 din Hotărârea Parlamentului nr. 55/2020 privind declararea stării de urgență, punctele 6, 7, 8 și 9 din Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1340/2001, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova,

DISPUNE:

1. Ministerele, Cancelaria de Stat, alte autorități administrative centrale subordonate Guvernului și structurile organizaționale din sfera lor de competentă (autoritățile administrative din subordine, inclusiv serviciile publice desconcentrate și cele aflate în subordine, precum și instituțiile publice, întreprinderile de stat și societățile comerciale cu capital integral sau majoritar public în care ministerul, Cancelaria de Stat sau altă autoritate administrativă centrală are calitatea de fondator) vor organiza, cu începere de la 23 martie 2020, desfășurarea activității în regim special de lucru, de la 7:30 pînă la 16:00 și pauza de masă de la 12.00 pînă la 12:30, cu revizuire ulterioară, în funcție de situația epidemiologică.

2. Reluarea/continuarea, cu asigurarea obligatorie a respectării normelor pentru reducerea răspîndirii infecției COVID -19, a:

a) activităților de comerț cu ridicata a tuturor tipurilor de mărfuri;

b) activităților de servicii funerare și de comerț cu produse conexe serviciilor funerare, prin unitățile comerciale specializate;

c) comerțului electronic;

d) prestării serviciilor notariale de necesitate stringentă, la solicitarea băncilor comerciale: înregistrarea în Registrul garanțiilor reale mobiliare și autentificarea contractelor de ipotecă, pentru a asigura acordarea creditelor, în primul rînd din sectorul agricol, precum și agenților economici din toate ramurile permise pentru activitate, pentru finanțarea următoarelor scopuri: (i) procurarea tehnicii și utilajului agricol; (ii) mijloace circulante (motorină, produse alimentare, produse de igienă), precum și (iii) alte produse necesare asigurării activității curente a agentului economic.

3. Instituțiile medico-sanitare publice vor asigura acordarea asistenței medicale tuturor persoanelor care întrunesc criteriile definiției de caz pentru COVID-19, indiferent de statutul acestora în sistemul Asigurărilor Obligatorii de Asistență Medicală (asigurate/neasigurate).

4. Cheltuielile, suportate de către instituțiile medico-sanitare publice desemnate prin ordinele Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale implicate în acordarea asistenței medicale pacienților menționați la pct. 3, se acoperă din contul mijloacelor fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală.

5. Pe perioada stării de urgență, în cazul în care instituțiile medico – sanitare publice nu execută volumul de asistență medicală prevăzut în contractele

de prestare a serviciilor medicale, Compania Națională de Asigurări în Medicină va efectua lunar către instituțiile respective, plăti în avans în mărime de 80% din 1/12 parte din suma contractuală.

6. În caz de necesitate, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale va revedea prioritățile în acordarea asistenței medicale de către toți prestatorii de servicii medicale indiferent de forma organizatorico-juridică, iar Compania Națională de Asigurări în Medicină va elabora propunerile de ajustare a cadrului normativ și va modifica contractele de acordare a asistenței medicale (de prestare a serviciilor medicale).

7. Instituțiile medico – sanitare publice vor suspenda efectuarea reparațiilor capitale și curente, a altor cheltuieli, precum și achiziția de mijloace fixe, cu excepția celor de necesitate vitală întru acordarea asistenței medicale.

8. În scopul diminuării consecințelor negative ale COVID-19 vor fi accesate mijloacele Fondului Global pentru protecția personalului medical, comunicare, menținerea serviciilor esențiale și a lanțului de aprovizionare cu medicamente și dispozitive medicale, consumabile și echipamente de protecție necesare, biocide și gestionarea deșeurilor. Achiziția va fi efectuată imediat, după necesitate, din sursele disponibile la moment, prin negocieri fără publicarea prealabilă a unui anunț de participare sau contractarea directă cu operatorul economic.

9. Se permite agenților economici din raioanele de est ale Republicii Moldova, înregistrați la Agenția Servicii Publice, să efectueze procedurile de vămuire a mărfurilor la posturile vamale autorizate de Serviciul Vamal, fără perceperea drepturilor de import sau export și a plății pentru poluarea mediului, fără aplicarea măsurilor de politică economică pentru 2 loturi de mărfuri solicitate de medicamente și producție medico-farmaceutică (prin scrisoarea din 18 martie 2020, potrivit listei exprese), cu condiția rămânerii mărfurilor pe teritoriul necontrolat de către organele constituționale și în baza și limita avizului Agenției Medicamentului (AMED), cu traversarea punctelor de frontiera Palanca-Maiki-Udobnoe și Tudora-Starokazacie.

10. Se autorizează trecerea frontierei de stat și tranzitarea teritoriului Republicii Moldova a 2 cetățeni ucraineni, sosiți pe aeroportul internațional Chișinău, pe data de 18 martie, cu ruta operată de compania aeronautică Fly One.

11. Se permite accesul în aeroport a personalului de securitate (inclusiv echipamentul special) al operatorului desemnat de Statul Israel (Ambasada), după coordonarea cu Ministerul Afacerilor Externe si Integrării Europene, pentru efectuarea controlului de securitate suplimentar al bagajelor și a pasagerilor.

12. Cursele aeriene charter, care transportă pasageri cu cetățenia Republicii Moldova spre Republica Moldova, vor fi autorizate, în perioada stării de urgență, de către Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, în baza solicitării Autorității Aeronautice Civile.

13. Persoanele care traversează frontiera de stat pe sensul de intrare în Republica Moldova vor completa, în mod obligatoriu, fișa epidemiologică și vor

semna declarația pe propria răspundere de a respecta regimul de autoizolare o perioada de 14 zile în locurile determinate.

14. Prin derogare de la punctul 13, conducătorii auto și personalul de deservire a mijloacelor de transport, care efectuează transportarea mărfurilor, echipajele aeronavelor/navelor și brigăzile garniturilor de tren, în cazul în care nu prezintă semne clinice de infecție respiratorie sau stare febrilă, nu sunt obligați să respecte regimul de autoizolare.

15. Prezenta Dispoziție intră în vigoare din momentul emiterii și se publică pe pagina oficială a Guvernului.

Prim-ministru,
Președinte al Comisiei **ION CHICU**

Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPOZIȚIA nr. 1 din 18 martie 2020

În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, art. 2 din Hotărîrea Parlamentului nr. 55/2020 privind declararea stării de urgență, punctelor 6, 7, 8 și 9 din Regulamentul Comisiei pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1340/2001, Comisia pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova,

DISPUNE:

1. Se prelungește suspendarea procesului educațional în cadrul instituțiilor de învățămînt general, profesional și universitar, pînă la data de 31 martie 2020 inclusiv, cu revizuirea ulterioară a termenului indicat, în funcție de situația epidemiologică. Organizarea procesului educațional în instituțiile de învățămînt de toate nivelurile la distanță prin utilizarea tehnologiilor informaționale și comunicaționale în perioada în care este restricționată desfășurarea procesului educațional în incinta instituțiilor de învățămînt. În perioada următoare, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării va prezenta Metodologia privind asigurarea continuității procesului educațional la distanță în perioada de carantină în scopul coordonării ramurale a acestui proces.

2. Reluarea, începînd cu data de 23 martie 2020, ora 00:00:

- a activității de comerț cu amănuntul a articolelor igienico-sanitare, prin unitățile comerciale specializate;
- a activității de comerț cu amănuntul prin intermediul magazinelor agricole specializate ce comercializează semințe, produse de uz fitosanitar, furaje și alte materii prime și produse necesare în procesul tehnologic și operațional al producătorilor agricoli și al companiilor din industria alimentară;
- a activității de comerț cu amănuntul prin intermediul magazinelor specializate a pieselor de schimb și altor produse conexe serviciilor de deservire tehnică a unităților de transport și utilajului agricol.

3. I.P. „Agenția Servicii Publice”, prin intermediul subdiviziunilor teritoriale, va acorda doar servicii de necesitate stringentă: eliberarea actului de identitate provizoriu; înregistrarea decesului; serviciile cadastrale, înregistrarea și licențierea unităților de drept.

4. Î.S. „Poșta Moldovei”, prin intermediul subdiviziunilor sale, va acorda doar servicii de necesitate stringentă.

5. Agenții economici, care desfășoară activitate economică, pe perioada instituirii stării de urgență, sunt obligați să asigure accesul colaboratorilor Biroului Național de Statistică, responsabili de înregistrarea prețurilor de consum la mărfuri si servicii, pentru exercitarea atribuțiilor sale, asigurarea respectării normelor pentru reducerea răspîndirii infecției COVID -19.

6. Autorizarea tranzitării teritoriului Republicii Moldova, direct, fără oprire, prin punctele de trecere a frontierei de stat Giurgiulești - Galați și Giurgiulești – Reni a cetățenilor străini care se întorc în țara de origine sau de reședință, a membrilor misiunilor diplomatice și ai oficiilor consulare, ai organizațiilor/misiunilor

internaționale, acreditate în țara de destinație, precum și membrilor de familie ai acestora. Tranzitarea va fi autorizată de angajații Poliției de Frontieră doar după obținerea confirmării din partea autorității locale de frontieră a statului vecin privind acceptarea persoanelor nominalizate pe teritoriul statului său. Poliția de Frontieră va asigura însoțirea mijloacelor de transport ale persoanelor în tranzit de la punctul de intrare pînă la punctul de ieșire.

7. Autorizarea accesului temporar, în data de 19.03.2020, pe teritoriul Republicii Moldova, în condiții strict reglementate de autoritățile competente, a echipajului aeronavei destinate evacuării voluntarilor Corpului Păcii.

8. Se stabilesc măsuri specifice în domeniul justiției pe perioada instituirii stării de urgență, conform anexei.

9. Compania Națională de Asigurări în Medicină, va asigura finanțarea imediată cu mijloace financiare în sumă de 2.000.000 (două milioane) lei, din sursele fondului de profilaxie al Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, pentru achiziționarea în regim de urgență a următoarelor bunuri:

1) mănuși medicale – în cantitate de 640 (șase sute patruzeci) mii bucăți;

2) măști medicale – în cantitate de 250 (două sute cincizeci) mii bucăți.

10. Centrul pentru achiziții publice centralizate în sănătate va asigura organizarea și efectuarea procedurilor de achiziții publice prin negocieri directe fără publicare a anunțului de participare, de mănuși medicale în cantitate de 640 (șase sute patruzeci) mii bucăți, și măști medicale în cantitate de 250 (două sute cincizeci) mii bucăți, din sursele Fondului de profilaxie, în scopul combaterii infecției COVID–19.

11. Autoritățile publice centrale, autoritățile publice locale, toate persoanele juridice de drept public și de drept privat înregistrate în Republica Moldova, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, precum și toți cetățenii Republicii Moldova și alte persoane fizice aflate la momentul actual pe teritoriul Republicii Moldova, vor asigura executarea tuturor prevederilor Hotărîrilor nr. 1, nr. 2, nr. 3, nr. 4, nr. 5, nr. 6, nr. 7, nr. 8 și nr. 9 a Comisiei naționale extraordinare de sănătate publică emise în perioada 02 februarie 2020 – 15 martie 2020.

12. Prezenta Dispoziție intră în vigoare din momentul emiterii și se publică pe pagina oficială a Guvernului.

Prim-ministru,
Președinte al Comisiei **ION CHICU**

Termene de procedură

1. Pe durata stării de urgență termenele de prescripție și termenele de decădere de orice fel nu încep să curgă, iar, dacă au început să curgă, se suspendă pe toată durata stării de urgență instituite potrivit Hotărîrii Parlamentului nr. 55 din 17 martie 2020.

Executarea silită

2. Procedurile de executare silită privind:

a) executarea documentelor executorii privind litigiile locative;

b) urmărirea salariului și altor venituri, cu excepția documentelor executorii ce vizează încasarea pensiei alimentare

se suspendă de drept.

Calcularea dobînzilor și penalităților în cadrul procedurilor de executare silită pe perioada stării de urgență se suspendă.

3. În restul cazurilor, activitatea de executare silită continuă numai în cazurile în care este posibilă respectarea actelor de dispoziție ale Comisiei naționale extraordinare de sănătate publică, în scopul ocrotirii drepturilor la viață și la integritate fizică ale participanților la executarea silită.

4. Cauze civile, cu excepția, celor ce se examinează conform legii în lipsa părților, care au fost amînate pentru pronunțare, ce vizează eliberarea ordonanțelor de protecție, acțiunile privind confiscarea averii nejustificate, încuviințarea spitalizării forțate și tratamentului forțat, se suspendă de drept.

5. În procesele prevăzute la punctul 4, cînd este posibil, instanțele judecătorești dispun măsurile necesare pentru desfășurarea ședinței de judecată prin videoconferință și procedează la comunicarea actelor de procedură prin fax, poștă electronică sau prin alte mijloace ce asigură transmiterea textului actului și confirmarea primirii acestuia.

6. Pe durata stării de urgență, pentru judecarea proceselor prevăzute la punctul 4, instanțele judecătorești, ținînd seama de împrejurări, pot fixa termene scurte, inclusiv de la o zi la alta sau chiar în aceeași zi.

7. Amînarea judecării cauzelor prevăzute la punctul 4 poate fi dispusă la cerere, în situația în care partea interesată se află în izolare la domiciliu, în carantină sau spitalizată în contextul pandemiei de COVID-19. Cînd instanța respinge cererea de amînare a judecății în considerarea necesității de a soluționa cauza în contextul instituirii prezentei stări de urgență, va amîna, la cererea părții sau din oficiu, pronunțarea în vederea depunerii de pledoariei scrise.

8. Termenele de exercitare a căilor de atac în cauzele care se suspendă de drept, aflate în curs la data instituirii prezentei stări de urgență, se întrerup, urmînd a curge noi termene, de aceeași durată, de la data încetării stării de urgență. În cauzele care se suspendă de drept, în care au fost declarate căi de atac pînă la data emiterii prezentei hotărîri, dosarele se înaintează instanței competente după încetarea stării de urgență.

9. După încetarea stării de urgență, judecarea proceselor suspendate de drept conform prezentei hotărîri, se reia din oficiu. În termen de 10 zile de la încetarea stării de urgență, instanța de judecată va lua măsuri pentru fixarea termenelor de judecată și citarea părților.

Cauzele penale

10. (1) Activitatea de urmărire penală și cea a judecătorilor de instrucție se desfășoară numai cu privire la:

a) cauzele în care s-au dispus ori se propune luarea măsurilor preventive ori a celor de protecție a victimelor și martorilor, cele privind aplicarea provizorie a măsurilor de siguranță cu caracter medical, cele cu persoane vătămate minori;

b) actele și măsurile de urmărire penală a căror amînare ar pune în pericol obținerea probelor sau prinderea suspectului sau a inculpatului, precum și cele privind audierea anticipată;

c) cauzele în care urgența se justifică prin scopul instituirii stării de urgență la nivel național, alte cauze urgente apreciate ca atare de către procurorul care supraveghează sau efectuează urmărirea penală.

(2) Procesele penale aflate în curs pe rolul instanțelor de judecată, indiferent de etapa de examinare, se suspendă de drept pe durata stării de urgență, cu excepția celor de la alin.(1) lit. c) apreciate ca atare de judecător sau instanța de judecată, precum și a următoarelor cauze: cele privind infracțiunile flagrante, cele în care au fost dispuse măsuri preventive, cele referitoare la contestații împotriva măsurilor asiguratorii, cele privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, cele ce cuprind măsuri de protecție a victimelor și a martorilor, cele privind aplicarea provizorie a măsurilor de siguranță cu caracter medical, cele privind infracțiuni contra securității naționale, cele privind acte de terorism sau de spălare a banilor;

(3) În termen de 10 zile de la încetarea stării de urgență, instanța de judecată va lua măsuri pentru fixarea termenelor de judecată și efectuarea actelor de procedură;

(4) Acordul de comunicare în cauzele penale a actelor procedurale prin poștă electronică se prezumă, iar organele judiciare vor solicita, acolo unde este cazul, de urgență, telefonic indicarea adreselor de poștă electronică pentru comunicarea respectivelor acte;

(5) Termenele de comunicare a actelor de procedură, de depunere și soluționare a plîngerilor, altele decît cele reglementate de alin. (1), se întrerup, urmînd ca de la data încetării stării de urgență să înceapă să curgă un nou termen, de aceeași durată. Termenele de exercitare a căilor de atac în cauzele penale, cu excepția celor judecate potrivit prezentului hotărîri, se întrerup, urmînd ca de la data încetării stării de urgență să înceapă să curgă un nou termen, de aceeași durată. Fac excepție cele judecate potrivit prezentului hotărîri.

(6) Audierea persoanelor private de libertate se face prin videoconferință la locul de deținere sau în spații corespunzătoare stării de urgență, fără a fi necesar acordul persoanei private de libertate .

(7) Pe durata stării de urgență, în cauzele în care nu se efectuează acte de urmărire penală sau procesul penal este suspendat potrivit prezentei hotărîri, prescripția răspunderii penale se suspendă.

Executarea pedepselor

11. În executarea pedepselor și a măsurilor educative neprivative de libertate, executarea supravegherii prin prezentarea persoanei la serviciul de probațiune, primirea vizitelor consilierului de probațiune, precum și obligațiile de a presta o muncă neremunerată în folosul comunității, de a urma activități educaționale, de a frecventa unul sau mai multe programe probaționale, se suspendă pe durata stării de urgență. Pentru situațiile în care termenul de supraveghere, durata supravegherii sau durata măsurii educative neprivative de libertate s-a împlinit în timpul stării de urgență, în raportul final se face mențiune despre imposibilitatea obiectivă de executare. Calculul termenului de executare se suspendă pe perioada stării de urgență.

12. În executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate, exercitarea dreptului de a primi vizite, exercitarea dreptului la vizită intimă, exercitarea dreptului de a primi bunuri prin sectorul vizită, cît și recompensele constînd în permisiunea de ieșire din penitenciar se suspendă.

(2) Pentru persoanele condamnate la pedepse privative de libertate și celor față de care sunt aplicate măsuri preventive privative de libertate se dublează durata și numărul de convorbiri telefonice. În baza cererii deținutului, se permite acordarea întrevederii de scurtă durată prin intermediul sistemelor de teleconferință prin platforme software acceptate de către instituția penitenciară.

(3) Pentru asigurarea securității locurilor de detenție, la necesitate, se vor implica organele de apărare națională, securitate și ordine publică, inclusiv cu acordarea mijloacelor de transport în termeni optimi pentru intervenție promptă, în baza planurilor comune de interacțiune, care urmează a fi perfectate în termen de 72 ore de către subdiviziunile subordonate ale MAI, Ministerul Apărării și MJ.

(4) În perioada carantinei prevăzută la art. 200 alin. (6) din Codul de executare se permite deținerea persoanelor arestate preventiv în izolatoarele IGP sau CNA.

13. Pe durata stării de urgență, autoritățile administrației publice centrale și locale vor lua măsuri pentru organizarea activității astfel încît să fie evitat, pe cît posibil, contactul direct între persoane, inclusiv prin utilizarea mijloacelor electronice de comunicare.

14. (1) Autoritățile și instituțiile publice stabilesc măsurile care se impun pentru asigurarea desfășurării optime a activității, cu respectarea regulilor sanitar-epidemiologice stabilite de autoritățile cu atribuții în domeniu, inclusiv prin hotărîrile Comisia Națională Extraordinară de Sănătate Publică, urmărind cu prioritate asigurarea prevenției și reducerea riscului de îmbolnăvire.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică și organelor de conducere ale profesiilor de avocat, notar public, executor judecătoresc, precum și ale celorlalte profesii.

(3) Organele de poliție, după caz, sunt obligați să sprijine îndeplinirea promptă și efectivă a măsurilor prevăzute la alin.(1).

15. prestarea serviciilor notariale de către notarii publici, cu excepția cazurilor de urgență majoră se suspendă pînă la data de 27 martie 2020.

16. Pe perioada stării de urgență, termenele legale stabilite pentru soluționarea solicitărilor formulate în exercitarea liberului acces la informații de interes public, precum și a petițiilor se triplează.

17. Pe perioada stării de urgență ministrul justiției poate modifica procedura de numire în funcţie şi de destituire a conducătorilor agenţilor economici și ai instituţiilor publice din subordinea Ministerului Justiției.

Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPOZIȚIA nr. 14 din 06 aprilie 2020

În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, art. 2 din Hotărîrea Parlamentului nr. 55/2020 privind declararea stării de urgență, punctele 6, 7, 8 și 9 din Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1340/2001, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova,

DISPUNE:

1. Zilele de 07 aprilie - 17 aprilie 2020 se declară zile de odihnă pentru toate unitățile din sectorul bugetar și instituțiile/autoritățile publice la autogestiune, cu excepția:

1.1. instituțiilor medico-sanitare, de sănătate publică și servicii auxiliare pentru instituțiile de sănătate publică, serviciilor de salvare, urgență și de asistență socială;

1.2. autorităților administrative din domeniul apărării naționale, ordinii publice şi securității naţionale;

1.3. instituțiilor de învățământ de toate nivelurile (de educaţie timpurie, instituţiile de învăţământ primar, secundar, profesional tehnic, superior, de învăţământ extraşcolar şi de învăţământ special), care vor asigură desfășurarea procesului educațional la distanță.

2. Recuperarea acestor zile se va realiza în modul stabilit de Guvern, după ridicarea stării de urgență.

3. Nu se consideră zile de odihnă pentru salariații care în perioada 07 aprilie - 17 aprilie 2020:

3.1. solicită acordarea/se află în concediul de odihnă anual (art. 112 din Codul muncii), inclusiv concediul de odihnă nefolosit (art. 119, alin. (3) din Codul muncii), cu achitarea indemnizației de concediu (art. 117 din Codul muncii) și concediu neplătit (art. 120 din Codul muncii);

3.2. sînt în regim de staționare, conform ordinului dispus de angajator.

4. Zilele de 07 aprilie - 17 aprilie 2020 se includ în tabelul de evidență a timpului de muncă și de calculare a salariului pentru luna aprilie, ca zile prezente la lucru.

5. Conducătorii unităților din sectorul bugetar și conducătorii instituțiilor/autorităților la autogestiune, în perioada 07 aprilie - 17 aprilie, vor atrage personalul strict necesar pentru a asigura funcționalitatea proceselor, inclusiv de la distanță.

6. Prin derogare de la prevederile art. 120 alin. (1) din Legea nr.171/2012 privind piața de capital, se prelungește, până la 29 mai 2020, termenul de publicare a raportului anual 2019 a emitenților de valori mobiliare.

7. Adunările generale anuale ale acționarilor în anul 2020 se vor desfășura în cel mult 2 luni, începând cu 29 mai 2020.

8. Prin derogare de la art. 37 alin. (2) din Legea nr. 139/2007 a asociațiilor de economii și împrumut, se prelungește termenul de desfășurare a adunărilor generale ordinare în anul 2020, cu cel mult 2 luni de la data ridicării stării de urgență.

9. Se suspendă, pe perioada stării de urgență, curgerea termenelor prevăzute la art. 29 alin. (6^1) – (6^6) și alin. (12) din Legea nr. 407/2006 cu privire la asigurări.

10. Pe durata stării de urgență, se suspendă termenele de efectuare în conformitate cu prevederile capitolului 11^1 din Codul fiscal nr. 1163/1997, a verificărilor fiscale prealabile și/sau a controalelor fiscale cu aplicarea metodelor indirecte de estimare a venitului impozabil a persoanelor fizice, inclusiv și pentru cele inițiate pînă la instituirea stării de urgență.

11. Se suspendă, pe perioada stării de urgență, prestarea serviciilor de coafură şi altor activităţi de înfrumuseţare, cod CAEM S96.02.

12. Punctul 15 din Dispoziția nr. 6 din 26 martie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova se abrogă.

13. Dispoziția nr. 13 din 03 aprilie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova se modifică după cum urmează:

13.1. la punctul 3, cuvintele „și pacienților” se exclud;

13.2. la punctul 10 alineatul întîi, textul „35,5 mil.lei” se substituie cu textul „35,7 mil.lei”, iar la subpunctul 3), textul „sursele fondului masurilor de profilaxie - 5,5 mil. lei” se substituie cu textul „sursele fondului masurilor de profilaxie - 5,7 mil.lei”.

14. Se stabilește indemnizația unică în mărime de 16 mii lei angajaților din autoritățile/instituțiile bugetare și din instituțiile medico-sanitare publice, care în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu s-au infectat cu COVID-19.

15. Indemnizațiile unice stabilite la punctul 14 vor fi alocate din fondul de intervenție al Guvernului.

16. Indemnizațiilor unice stabilite conform punctului 14 nu se aplică impozitul pe venit, contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii, contribuții individuale de asigurări sociale de stat obligatorii, prime de asigurări obligatorii de asistență medicală.

17. Compania Națională de Asigurări în Medicină va asigura în volum deplin finanțarea costurilor alimentației necesare pacienților aflați în cadrul Instituției Medico–Sanitare Publice Centrul COVID–19 Chișinău (număr de identificare de stat (IDNO): 1020600013951), din contul fondurilor de asigurări obligatorii de asistență medicală.

18. Se sistează, pentru perioada 07 aprilie 2020 – 20 aprilie 2020, activitatea Instituției Medico–Sanitare Publice Spitalul Raional Ştefan Vodă (număr de identificare de stat (IDNO): 1003608150228), în legătură cu instituirea regimului de carantină pentru orașul Ștefan Vodă și în baza demersului autorităților administrației publice locale.

19. Nerespectarea prevederilor/măsurilor stabilite de Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, constituie pericol pentru sănătatea publică și va servi temei de tragere la răspundere contravențională și/sau penală a persoanelor vinovate.

20. Prezenta Dispoziție intră în vigoare din momentul emiterii și se publică pe pagina oficială a Guvernului.

Prim-ministru,
Președinte al Comisiei **ION CHICU**

L E G E
privind achiziţiile publice*

nr. 131 din 03.07.2015

Republicat: Monitorul Oficial al R.Moldova nr.424-429/666 din 16.11.2018
Monitorul Oficial nr.197-205/402 din 31.07.2015

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Noţiuni principale
Articolul 2. Domeniul de aplicare a legii
Articolul 3. Achiziţii mixte
Articolul 4. Modalităţi de calculare a valorii estimate a contractelor de achiziţii publice şi planificarea acestora
Articolul 5. Excepţii
Articolul 6. Regimul special
Articolul 7. Principiile de reglementare a relaţiilor privind achiziţiile publice
Articolul 8. Cadrul juridic

Capitolul II
REGLEMENTAREA DE STAT A ACHIZIŢIILOR PUBLICE

Articolul 9. Agenţia Achiziţii Publice
Articolul 10. Atribuţiile de bază ale Agenţiei Achiziţii Publice
Articolul 11. Desfăşurarea activităţii şi administrarea Agenţiei Achiziţii Publice
Articolul 12. Bugetul Agenţiei Achiziţii Publice

Capitolul III
PARTICIPANŢII LA PROCEDURILE DE ACHIZIŢIE PUBLICĂ

Secţiunea 1
Autorităţile contractante

Articolul 13. Calitatea de autoritate contractantă
Articolul 14. Exercitarea atribuţiilor de către autorităţile contractante
Articolul 15. Atribuţiile grupului de lucru

Secţiunea a 2-a
Operatorul economic

Articolul 16. Participarea operatorului economic la procedurile de achiziţie publică

Capitolul IV
DATE DE CALIFICARE ŞI CRITERII DE ATRIBUIRE

Articolul 17. Datele de calificare ale operatorilor economici
Articolul 18. Criterii de calificare şi selecţie
Articolul 19. Eligibilitatea ofertantului sau candidatului
Articolul 20. Documentul unic de achiziţii european
Articolul 21. Capacitatea economică şi financiară
Articolul 22. Capacitatea tehnică şi/sau profesională
Articolul 23. Standarde de asigurare a calităţii
Articolul 24. Standarde de protecţie a mediului
Articolul 25. Lista de interdicţie a operatorilor economici

Articolul 26. Criterii de atribuire a contractului de achiziţii publice
Articolul 27. Calcularea costului pe ciclul de viaţă

Capitolul V
PUBLICITATEA ŞI TRANSPARENŢA

Articolul 28. Anunţul de intenţie
Articolul 29. Anunţul de participare
Articolul 30. Anunţul de atribuire
Articolul 31. Informarea şi atribuirea contractului de achiziţii publice
Articolul 32. Termene pentru încheierea contractelor de achiziţii publice

Capitolul VI
CERINŢELE PRINCIPALE PRIVIND PROCEDURA DE ACHIZIŢIE PUBLICĂ

Articolul 33. Regulile aplicabile comunicării
Articolul 34. Disponibilitatea în format electronic a documentaţiei de atribuire
Articolul 35. Clarificări
Articolul 36. Regulile privind termenele de depunere şi primire a cererilor de participare şi a ofertelor
Articolul 37. Regulile privind descrierea bunurilor, lucrărilor şi serviciilor
Articolul 38. Consultarea pieţei
Articolul 39. Împărţirea pe loturi
Articolul 40. Documentaţia de atribuire
Articolul 41. Modificarea documentaţiei de atribuire
Articolul 42. Coruperea în cadrul procedurilor de achiziţie publică
Articolul 43. Condiţiile referitoare la impozite, aspectele de mediu, protecţia muncii
Articolul 44. Oferta. Ofertele alternative
Articolul 45. Dosarul achiziţiei publice

Capitolul VII
PROCEDURILE DE ACHIZIŢIE PUBLICĂ

Secţiunea 1
Tipurile procedurilor de achiziţie publică

Articolul 46. Procedurile de achiziţie publică

Secţiunea a 2-a
Licitaţia deschisă

Articolul 47. Iniţierea licitaţiei deschise
Articolul 48. Anunţul de participare la licitaţia deschisă
Articolul 49. Condiţiile oferirii documentaţiei de atribuire
Articolul 50. Documentaţia de atribuire

Secţiunea a 3-a
Licitaţia restrînsă

Articolul 51. Iniţierea licitaţiei restrînse
Articolul 52. Procedura de preselecţie
Articolul 53. Transmiterea invitaţiei de participare

Secţiunea a 4-a
Alte proceduri de achiziţie publică

Articolul 54. Dialogul competitiv
Articolul 55. Negocierea cu publicarea prealabilă a unui anunţ de participare
Articolul 56. Negocierea fără publicarea prealabilă a unui anunţ de participare
Articolul 57. Cererea ofertelor de preţuri
Articolul 58. Concursul de soluţii
Articolul 59. Achiziţia serviciilor sociale şi a altor servicii specifice
Articolul 60. Parteneriatul pentru inovare

Secţiunea a 5-a
Modalităţi speciale de atribuire a contractelor de achiziţii publice
Articolul 61. Acordul-cadru
Articolul 62. Sistemul dinamic de achiziţii
Articolul 63. Licitaţia electronică
Articolul 64. Catalogul electronic

Capitolul VIII
DERULAREA PROCEDURII DE ACHIZIŢIE PUBLICĂ
Articolul 65. Condiţiile prezentării ofertelor
Articolul 66. Deschiderea ofertelor
Articolul 67. Termenul de valabilitate a ofertei, modificarea şi retragerea ofertei
Articolul 68. Garanţia pentru ofertă şi garanţia de bună execuţie a contractului
Articolul 69. Examinarea, evaluarea şi compararea ofertelor
Articolul 70. Oferta anormal de scăzută
Articolul 71. Anularea procedurii de achiziţie publică

Capitolul IX
CONTRACTUL DE ACHIZIŢII PUBLICE. DAREA DE SEAMĂ PRIVIND PROCEDURA DE ACHIZIŢIE PUBLICĂ. CONFLICTUL DE INTERESE
Articolul 72. Principiile de atribuire a contractului de achiziţii publice
Articolul 73. Condiţii speciale de executare a contractului de achiziţii publice
Articolul 74. Contractul de achiziţii publice
Articolul 75. Subcontractarea
Articolul 76. Interzicerea divizării sau măririi achiziţiilor publice
Articolul 77. Cazuri specifice de încetare a contractului de achiziţii publice
Articolul 78. Darea de seamă privind procedura de achiziţie publică
Articolul 79. Reguli de evitare a conflictului de interese

Capitolul X
SOLUŢIONAREA LITIGIILOR ŞI RĂSPUNDEREA JURIDICĂ
Articolul 80. Organizarea şi funcţionarea Agenţiei Naţionale pentru Soluţionarea Contestaţiilor
Articolul 81. Personalul Agenţiei Naţionale pentru Soluţionarea Contestaţiilor
Articolul 82. Dreptul la contestare
Articolul 83. Depunerea contestaţiei
Articolul 84. Procedura de examinare a contestaţiilor
Articolul 85. Procedura de soluţionare a contestaţiilor
Articolul 86. Soluţiile pe care le poate pronunţa Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor
Articolul 87. Litigii
Articolul 88. Soluţionarea litigiilor

Capitolul XI
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII
Articolul 89. Intrarea în vigoare
Articolul 90. Abrogări
Articolul 91. Organizarea executării

Anexa nr.1
Anexa nr.2 Servicii sociale şi alte servicii specifice
Anexa nr.3 Informaţii care trebuie incluse în anunţurile pentru achiziţiile publice

Notă: Legea a fost republicată în Monitorul Oficial nr.424-429/666 din 16.11.2018 cu toate modificările şi completările introduse, dîndu-se elementelor o nouă numerotare.

Prezenta lege transpune Directiva 2014/24/UE a Parlamentului European şi a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achiziţiile publice şi de abrogare a Directivei 2004/18/CE, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 94 din 28 martie 2014, cu modificările operate prin Regulamentul delegat (UE) 2017/2365 al Comisiei din 18 decembrie 2017 de modificare a Directivei 2014/24/CE a Parlamentului European şi a Consiliului în ceea ce priveşte pragurile de aplicare pentru procedurile de atribuire a contractelor de achiziţii publice, precum şi Directiva 89/665/CCE a Consiliului din 21 decembrie 1989 privind coordonarea actelor cu putere de lege şi a actelor administrative privind aplicarea procedurilor care vizează căile de atac faţă de atribuirea contractelor de achiziţii publice de produse şi a contractelor publice de lucrări, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 395 din 30 decembrie 1989.

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Noţiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noţiuni semnifică:

abatere profesională – orice comportament culpabil care afectează credibilitatea profesională a operatorului economic, cum ar fi încălcări ale drepturilor de proprietate intelectuală, săvîrşite cu intenţie sau din culpă gravă, inclusiv încălcări ale normelor de deontologie în sensul strict al profesiei căreia îi aparţine acest operator;

achiziţie publică – procurarea, prin intermediul unui contract de achiziţii publice, de bunuri, de lucrări sau servicii de către una sau mai multe autorităţi contractante de la operatorii economici selectaţi de acestea, indiferent dacă bunurile, lucrările sau serviciile sînt destinate sau nu unui scop public;

acord-cadru – acord încheiat în formă scrisă între una sau mai multe autorităţi contractante şi unul sau mai mulţi operatori economici, care are ca obiect stabilirea condiţiilor pentru contractele ce urmează a fi atribuite într-o anumită perioadă, în special în ceea ce priveşte preţurile şi, după caz, cantităţile prevăzute;

activităţi de achiziţie auxiliare – activităţi care constau în furnizarea de asistenţă şi suport pentru activităţile de achiziţie în una dintre următoarele forme:

a) infrastructura tehnică care să permită autorităţilor contractante să atribuie contracte de achiziţii publice ori să încheie acorduri-cadru pentru bunuri, lucrări sau servicii;

b) consilierea cu privire la iniţierea şi desfăşurarea procedurilor de achiziţie publică;

c) iniţierea şi desfăşurarea procedurilor de achiziţie publică în numele şi în beneficiul autorităţii contractante în cauză;

activităţi de achiziţie centralizate – activităţi desfăşurate de o autoritate centrală de achiziţie în mod permanent în una dintre următoarele forme:

a) achiziţionarea de bunuri şi/sau servicii destinate autorităţilor contractante;

b) atribuirea de contracte de achiziţii publice sau încheierea de acorduri-cadru pentru bunuri, servicii şi lucrări destinate autorităţilor contractante;

autoritate centrală de achiziţie – autoritate contractantă care desfăşoară activităţi de achiziţie centralizate şi, după caz, activităţi de achiziţie auxiliare;

candidat – orice operator economic care a solicitat o invitaţie de participare sau a fost invitat să participe la o procedură de licitaţie restrînsă, negociere cu sau fără publicarea prealabilă a unui anunţ de participare, dialog competitiv sau parteneriat pentru inovare;

candidatură – documente prin care un candidat îşi demonstrează eligibilitatea, capacitatea de exercitare a activităţii profesionale, capacitatea economică şi financiară, capacitatea tehnică şi profesională, standardele de asigurare a calităţii şi de protecţie a mediului, în vederea obţinerii invitaţiei de participare pentru depunerea ulterioară a ofertei, în cazul unei proceduri de licitaţie

restrînsă, negociere cu sau fără publicarea prealabilă a unui anunţ de participare, dialog competitiv sau parteneriat pentru inovare;

catalog electronic – instrument electronic de achiziţii, obligatoriu pentru anumite tipuri de achiziţii, în care ofertele sînt prezentate, împreună cu specificaţiile tehnice, într-un format stabilit de autoritatea contractantă;

cerinţe de etichetare – cerinţe pe care trebuie să le îndeplinească bunurile, lucrările, serviciile, procesele sau procedurile în cauză pentru a obţine o anumită etichetă;

ciclu de viaţă – toate etapele consecutive şi/sau interconectate, inclusiv cercetarea şi dezvoltarea care urmează a fi efectuate, producţia, comercializarea şi condiţiile acesteia, transportul, utilizarea şi întreţinerea, pe durata existenţei unui bun sau a unei lucrări ori a prestării unui serviciu, de la achiziţia materiilor prime sau generarea resurselor pînă la eliminare, curăţarea amplasamentului şi încheierea serviciului sau a utilizării;

concurs de soluţii – procedură care permite autorităţii contractante să achiziţioneze un plan sau un proiect, în special în domeniul amenajării teritoriului, al proiectării urbanistice şi peisagistice, al arhitecturii sau al prelucrării datelor, prin selectarea acestuia pe baze concurenţiale de către un juriu, cu sau fără acordarea de premii;

contract de achiziţii publice – contract cu titlu oneros, încheiat în scris între unul sau mai mulţi operatori economici şi una sau mai multe autorităţi contractante, care are ca obiect achiziţia de bunuri, executarea de lucrări sau prestarea de servicii;

contract de achiziţii publice de bunuri – contract de achiziţii publice care are ca obiect achiziţia de bunuri, cumpărarea lor în rate, locaţiunea sau leasingul cu sau fără opţiune de cumpărare. Un contract de achiziţii publice care are ca obiect furnizarea de bunuri şi care acoperă, în mod suplimentar, lucrări de montaj şi de instalare este considerat contract de achiziţii publice de bunuri;

contract de achiziţii publice de lucrări – contract de achiziţii publice care are ca obiect:

a) execuţia sau proiectarea şi execuţia de lucrări legate de una dintre activităţile prevăzute în anexa nr.1;

b) execuţia sau proiectarea şi execuţia unei lucrări, alta decît cele prevăzute la lit.a);

c) realizarea unei lucrări care corespunde cerinţelor stabilite de autoritatea contractantă care exercită o influenţă determinantă asupra tipului sau proiectului lucrării;

contract de achiziţii publice de servicii – contract de achiziţii publice care are ca obiect prestarea de servicii, altele decît cele care fac obiectul unui contract de achiziţii publice de lucrări;

dialog competitiv – procedură la care orice operator economic poate solicita să participe şi în cadrul căreia autoritatea contractantă poartă un dialog cu candidaţii admişi la această procedură în vederea dezvoltării uneia sau mai multor soluţii care să răspundă necesităţilor precizate de autoritatea contractantă şi în baza căreia/cărora candidaţii selectaţi urmează să fie invitaţi să îşi depună ofertele;

document unic de achiziţii european – document furnizat în format electronic prin utilizarea formatului standard aprobat de Ministerul Finanţelor, constînd în declaraţia pe proprie răspundere a operatorului economic cu privire la îndeplinirea criteriilor de calificare şi selecţie;

documentaţie de atribuire – document care cuprinde cerinţele, criteriile, regulile şi alte informaţii necesare pentru a asigura operatorilor economici o informare completă, corectă şi explicită cu privire la cerinţele sau elementele achiziţiei, obiectul contractului şi modul de desfăşurare a procedurii de atribuire, inclusiv specificaţiile tehnice ori documentul descriptiv, condiţiile contractuale propuse, formatele de prezentare a documentelor de către ofertanţi/candidaţi, informaţiile privind obligaţiile generale aplicabile;

etichetă – orice document, certificat sau atestare care confirmă că bunurile, lucrările, serviciile, procesele sau procedurile în cauză îndeplinesc anumite cerinţe;

furnizor de servicii de achiziţie – orice persoană fizică sau juridică de drept public sau privat care oferă pe piaţă activităţi de achiziţie auxiliare;

grup de lucru – grup de specialişti în cadrul autorităţii contractante care realizează proceduri de achiziţie publică;

inovare – realizarea unui bun, serviciu sau proces nou ori îmbunătăţit în mod semnificativ, care include, dar nu se limitează la procese de producţie, clădire sau construcţie, noi metode de comercializare sau noi metode de organizare a practicii comerciale, a locului de muncă sau a relaţiilor externe, inclusiv cu scopul de a contribui la soluţionarea provocărilor sociale sau de a sprijini creşterea inteligentă, ecologică şi favorabilă incluziunii;

licitaţie deschisă – procedură de achiziţie publică reglementată de prezenta lege, în cadrul căreia orice operator economic interesat poate prezenta o ofertă;

licitaţie electronică – proces repetitiv care implică mijloace electronice de prezentare, în ordine descrescătoare, a noilor preţuri şi/sau a noilor valori referitoare la anumite elemente ale ofertelor, care intervin după o primă evaluare completă a ofertelor, permiţînd clasificarea lor în baza unor metode automate de evaluare;

licitaţie restrînsă – procedură de achiziţie publică reglementată de prezenta lege, în cadrul căreia orice operator economic poate solicita să participe şi în cadrul căreia numai operatorii economici preselectaţi de autoritatea contractantă îşi pot prezenta ofertele;

lot – fiecare parte în care a fost separat obiectul achiziţiei publice pentru a adapta dimensiunea obiectului contractelor individuale rezultate astfel încît să corespundă mai bine necesităţilor autorităţii contractante, precum şi capacităţii întreprinderilor mici şi mijlocii, sau pe baze calitative, în conformitate cu diferitele meserii şi specializări implicate, pentru a adapta conţinutul contractelor individuale mai îndeaproape la sectoarele specializate ale întreprinderilor mici şi mijlocii sau în conformitate cu diferitele faze ulterioare ale proiectului;

lucrare – rezultat al unui ansamblu de lucrări de construcţie de clădiri sau lucrări de geniu civil, suficient în sine pentru a îndeplini o funcţie economică sau tehnică;

mijloace electronice – echipamente electronice de procesare, inclusiv compresie digitală, şi de stocare a datelor difuzate, transmise şi recepţionate prin cablu, radio, mijloace optice sau prin alte mijloace electromagnetice;

ofertant – operator economic care a prezentat o ofertă în cadrul procedurii de atribuire a contractului de achiziţii publice;

ofertă – act juridic prin care operatorul economic îşi manifestă voinţa de a se angaja din punct de vedere juridic într-un contract de achiziţii publice. Oferta cuprinde propunerea financiară, propunerea tehnică, precum şi alte documente stabilite prin documentaţia de atribuire;

ofertă alternativă – ofertă care respectă cerinţele minime şi eventualele cerinţe specifice prevăzute în documentaţia de atribuire, dar care propune o soluţie diferită într-o măsură mai mare sau mai mică;

ofertă inacceptabilă – ofertă prezentată de către ofertantul care nu are calificările necesare indicate în documentaţia descriptivă sau documentaţia de atribuire, precum şi ofertă al cărei preţ depăşeşte bugetul autorităţii contractante, stabilit şi documentat înainte de iniţierea procedurii de achiziţie publică;

ofertă neadecvată – ofertă lipsită de relevanţă faţă de obiectul achiziţiei, care nu satisface, fără modificări substanţiale, necesităţile şi cerinţele indicate în documentaţia de atribuire;

ofertă neconformă – ofertă care nu corespunde cerinţelor indicate în documentaţia descriptivă sau documentaţia de atribuire, care a fost primită cu întîrziere, care este rezultatul unor acţiuni anticoncurenţiale sau de corupţie, stabilite în modul prevăzut de legislaţie, sau care a fost considerată de autoritatea contractantă ca fiind anormal de scăzută;

operator economic – orice persoană fizică sau juridică, orice entitate publică sau asociaţie a acestor persoane şi/sau entităţi care furnizează bunuri, execută lucrări şi/sau prestează servicii pe piaţă;

procedură de negociere – procedură în cadrul căreia autoritatea contractantă consultă operatorii economici cu privire la opţiunile acestora şi negociază condiţiile contractuale cu unul sau mai mulţi dintre aceştia;

propunere financiară – parte a ofertei ce cuprinde informaţiile cu privire la preţ, tarif, alte condiţii financiare şi comerciale corespunzătoare pentru a satisface cerinţele solicitate prin documentaţia de atribuire;

propunere tehnică – parte a ofertei elaborată în baza cerinţelor din caietul de sarcini sau, după caz, din documentaţia descriptivă;

referinţă tehnică – orice specificaţie elaborată de organismele de standardizare, inclusiv europene, alta decît standardele oficiale, în conformitate cu procedurile adaptate în funcţie de evoluţia cerinţelor pieţei;

scris/în scris – orice ansamblu de cuvinte sau cifre care poate fi citit, reprodus şi apoi comunicat, inclusiv informaţiile transmise şi stocate prin mijloace electronice;

Sistemul informaţional automatizat „Registrul de stat al achiziţiilor publice” (în continuare – *SIA „RSAP”*) – sistem electronic online, accesibil prin internet la o adresă dedicată, utilizat pentru aplicarea prin mijloace electronice a proceselor de achiziţii publice, precum şi pentru publicarea invitaţiilor/anunţurilor la nivel naţional, depunerea şi evaluarea ofertelor, atribuirea, semnarea cu semnătură electronică a contractelor de achiziţii publice. Posesorul SIA „RSAP” este Ministerul Finanţelor;

sistem dinamic de achiziţii – proces, în totalitate electronic, de achiziţie a bunurilor de uz curent, ale căror caracteristici, disponibile în general pe piaţă, îndeplinesc cerinţele autorităţii contractante, fiind restrîns în timp şi deschis pe întreaga perioadă oricărui operator economic care îndeplineşte criteriile de selecţie şi care depune o cerere de participare, conformă cu caietul de sarcini;

specificaţie tehnică:

a) în cazul contractelor de achiziţii publice de lucrări, ansamblul cerinţelor tehnice, cuprinse în special în documentaţia de atribuire, care definesc caracteristicile pe care trebuie să le aibă un material, un bun furnizat, astfel încît acesta să poată fi utilizat în scopul urmărit de autoritatea contractantă. Aceste caracteristici includ nivelurile de performanţă ecologică, proiectarea pentru toate tipurile de utilizări (inclusiv accesul pentru persoanele cu dizabilităţi) şi evaluarea conformităţii, performanţele, siguranţa sau dimensiunile, inclusiv procedurile pentru asigurarea calităţii, terminologia, simbolurile, testările şi metodele de testare, ambalarea, marcarea şi etichetarea, instrucţiunile de utilizare, precum şi metodele şi procesele de producţie în toate etapele ciclului de viaţă al lucrărilor. Caracteristicile includ, de asemenea, normele de proiectare şi calculare a costurilor, condiţiile de testare, de control şi de recepţie a lucrărilor, precum şi tehnicile sau metodele de construcţie şi toate celelalte condiţii cu caracter tehnic pe care autoritatea contractantă este în măsură să le prevadă, conform unor reglementări generale sau specifice, în ceea ce priveşte lucrările finalizate şi materialele sau componentele acestora;

b) în cazul contractelor de achiziţii publice de bunuri sau de servicii, o specificaţie menţionată într-un document pentru a defini caracteristicile pe care trebuie să le aibă un bun sau serviciu, precum nivelurile de calitate, nivelurile de performanţă ecologică, proiectarea pentru toate tipurile de utilizări (inclusiv accesul pentru persoanele cu dizabilităţi) şi evaluarea conformităţii, performanţele, utilizarea bunului, siguranţa sau dimensiunile acestuia, inclusiv cerinţele aplicabile bunului în ceea ce priveşte denumirea sub care este comercializat, terminologia, simbolurile, testările şi metodele de testare, ambalarea, marcarea şi etichetarea, instrucţiunile de utilizare, procesele şi metodele de producţie în toate etapele ciclului de viaţă al bunului sau al serviciului, precum şi procedurile de evaluare a conformităţii;

specificaţie tehnică comună – specificaţie tehnică elaborată în conformitate cu o procedură recunoscută de statele membre ale Uniunii Europene şi publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene;

standard – specificaţie tehnică aprobată de către un organism desemnat de standardizare pentru aplicare repetată sau permanentă, care nu este obligatorie şi care se încadrează în una dintre următoarele categorii:

a) standard internaţional – standard adoptat de un organism de standardizare internaţional şi pus la dispoziţia publicului;

b) standard european – standard adoptat de un organism de standardizare european şi pus la dispoziţia publicului;

c) standard naţional – standard adoptat de un organism de standardizare naţional şi pus la dispoziţia publicului;

Vocabularul comun privind achiziţiile publice (Common Procurement Vocabulary, în continuare – *CPV*) – nomenclator structurat ierarhic, împărţit în diviziuni, grupuri, clase, categorii şi subcategorii pentru a identifica obiectul contractelor de achiziţii publice de bunuri, lucrări şi servicii prin care este identificat orice obiect al achiziţiei. Pentru a evita incertitudinea juridică, referinţele vor fi stabilite în mod explicit prin menţionarea tuturor poziţiilor relevante, dacă sînt stabilite, ca o serie de coduri;

zile – zile calendaristice, cu excepţia cazurilor în care se prevede expres că sînt zile lucrătoare.

Articolul 2. Domeniul de aplicare a legii

(1) Prezenta lege se aplică contractelor de achiziţii publice, cu excepţia celor specificate la art.5, a căror valoare estimată, fără taxa pe valoarea adăugată, este egală cu sau mai mare decît următoarele praguri:

a) pentru contractele de achiziţii publice de bunuri şi servicii, altele decît cele menţionate la lit.c) – 200000 de lei;

b) pentru contractele de achiziţii publice de lucrări – 250000 de lei;

c) pentru contractele de achiziţii publice care au ca obiect servicii sociale şi alte servicii specifice enumerate în anexa nr.2 – 400000 de lei.

(2) Prezenta lege se aplică şi de către o entitate juridică fără calitate de autoritate contractantă în cazul atribuirii unui contract de achiziţii publice de lucrări sau servicii finanţat/subvenţionat cu peste 50% direct de către autorităţile contractante şi care nu se referă la excepţiile specificate la art.5.

(3) Prezenta lege prevede şi particularităţi privind contractele de achiziţii publice, cu excepţia celor specificate la art.5, a căror valoare estimată, fără taxa pe valoarea adăugată, este egală cu sau mai mare decît următoarele praguri:

a) pentru contractele de achiziţii publice de bunuri şi servicii, altele decît cele menţionate la lit.c) – 2300000 de lei;

b) pentru contractele de achiziţii publice de lucrări – 90000000 de lei;

c) pentru contractele de achiziţii publice care au ca obiect servicii sociale şi alte servicii specifice enumerate în anexa nr.2 – 13000000 de lei.

(4) Contractele de achiziţii publice a căror valoare estimată, fără taxa pe valoarea adăugată, nu depăşeşte pragurile menţionate la alin.(1) sînt reglementate de Regulamentul achiziţiilor publice de valoare mică, aprobat de Guvern.

(5) Prezenta lege se aplică în modul corespunzător formelor de parteneriat public-privat neinterzise de lege, precum şi în cazul atribuirii contractelor de concesiune de lucrări publice.

(6) Prezenta lege se aplică în modul corespunzător în cazul organizării concursului de soluţii şi încheierii acordului-cadru.

(7) Autoritatea contractantă care, în baza competenţelor legale pe care le deţine, acordă unui subiect de drept, care nu este definit ca autoritate contractantă, drepturi speciale sau exclusive de a presta un serviciu public are obligaţia de a impune, prin autorizaţia pe care o emite în acest scop, respectarea principiului nediscriminării de către cel care beneficiază de drepturile speciale sau exclusive atunci cînd acesta atribuie contracte de achiziţii publice de bunuri către terţi. Obligaţia de a respecta principiul nediscriminării de către cel care beneficiază de drepturile speciale sau exclusive se impune chiar dacă autoritatea contractantă nu a prevăzut expres acest fapt în autorizaţia emisă.

[Art.2 modificat prin Legea nr.319 din 30.11.2018, în vigoare 14.12.2018]

Articolul 3. Achiziţii mixte

(1) Contractele care au ca obiect două sau mai multe tipuri de achiziţii (de bunuri, lucrări sau servicii) se atribuie în conformitate cu dispoziţiile aplicabile pentru tipul de achiziţie ce caracterizează obiectul principal al contractului în cauză.

(2) În cazul contractelor mixte care au ca obiect atît servicii sociale şi alte servicii specifice, cît şi alte servicii, precum şi în cazul contractelor mixte care au ca obiect atît servicii, cît şi bunuri, obiectul principal se determină în funcţie de cea mai mare valoare estimată a serviciilor sau a bunurilor respective.

(3) În cazul contractelor care au ca obiect atît achiziţii reglementate de prezenta lege, cît şi achiziţii reglementate de alte acte normative, autoritatea contractantă are dreptul să aleagă între a atribui contracte distincte pentru părţi separabile sau a atribui un singur contract.

(4) În cazul în care autoritatea contractantă alege să atribuie contracte distincte pentru părţile separate, decizia cu privire la regimul juridic care se aplică fiecăruia dintre aceste contracte distincte se ia în funcţie de caracteristicile fiecărei părţi avute în vedere.

(5) În cazul în care autoritatea contractantă alege să atribuie un singur contract, prezenta lege se aplică contractului mixt aferent, indiferent de valoarea părţilor care, dacă ar fi cuprinse în contracte separate, ar fi supuse unui alt act normativ.

(6) În cazul contractelor mixte care conţin atît elemente de contracte de bunuri, lucrări şi servicii, cît şi de concesiuni, contractul mixt se atribuie în conformitate cu prezenta lege, cu condiţia ca valoarea estimată a părţii din contract care reprezintă achiziţie publică, calculată în conformitate cu art.4, să fie cel puţin egală cu pragul prevăzut la art.2 alin.(1).

Articolul 4. Modalităţi de calculare a valorii estimate a contractelor de achiziţii publice şi planificarea acestora

(1) Calcularea valorii estimate a unui contract de achiziţii publice se bazează pe valoarea totală spre plată, fără taxa pe valoarea adăugată, estimată de autoritatea contractantă. Structura valorii totale spre plată include orice formă de remunerare, inclusiv orice fel de premii, taxe, comisioane, profit obţinut şi/sau plata de prime sau plăţi în beneficiul ofertanţilor, ţinînd cont, totodată, de orice formă de opţiune posibilă şi de eventualele prorogări ale contractului.

(2) Valoarea estimată a contractului de achiziţii publice se determină înainte de iniţierea procedurii de atribuire a contractului respectiv. Această valoare trebuie să fie valabilă la momentul transmiterii spre publicare a anunţului de participare sau, în cazul în care procedura de atribuire nu presupune publicarea unui astfel de anunţ, la momentul transmiterii invitaţiei de participare.

(3) În cazul în care, prin atribuirea contractului de achiziţii publice de bunuri, autoritatea contractantă îşi propune să dobîndească bunuri care necesită şi operaţiuni/lucrări de instalare şi punere în funcţiune, valoarea estimată a acestui contract trebuie să includă şi valoarea estimată a operaţiunilor/lucrărilor respective.

(4) În cazul în care, la data estimării valorii contractului de achiziţii publice de bunuri, autoritatea contractantă nu are încă stabilită modalitatea de dobîndire a bunurilor – cumpărare, inclusiv în rate, închiriere sau leasing, cu sau fără opţiune de cumpărare –, valoarea estimată a acestui contract trebuie să fie considerată ca fiind egală cu cea mai mare dintre valorile ce corespund fiecărui mod de dobîndire a bunurilor.

(5) În cazul în care, la data estimării valorii contractului de achiziţii publice de bunuri, autoritatea contractantă a stabilit modalitatea de dobîndire a bunurilor – cumpărare în rate, închiriere sau leasing, cu sau fără opţiune de cumpărare –, metoda de estimare variază, în funcţie de durata contractului respectiv, astfel:

a) dacă durata contractului este stabilită şi este mai mică de sau egală cu 12 luni, valoarea estimată trebuie calculată prin însumarea tuturor ratelor plătibile pe întreaga durată a contractului respectiv;

b) dacă durata contractului este stabilită şi este mai mare de 12 luni, valoarea estimată trebuie calculată prin însumarea valorii totale a ratelor plătibile pe întreaga durată a contractului respectiv, la care se adaugă şi valoarea reziduală estimată a bunurilor la sfîrşitul perioadei pentru care s-a încheiat contractul;

c) dacă contractul se încheie pe o durată nedeterminată sau dacă durata acestuia nu poate fi determinată la data estimării, valoarea estimată trebuie calculată prin multiplicarea cu 48 a valorii ratei lunare plătibile.

(6) În cazul în care autoritatea contractantă îşi propune să atribuie un contract de achiziţii publice de bunuri sau servicii care trebuie reînnoit în decursul unei anumite perioade, estimarea valorii acestui contract trebuie să aibă ca bază de calcul:

a) fie valoarea totală a tuturor contractelor similare, atribuite în ultimele 12 luni, ajustată, dacă este posibil, la modificările previzibile ce pot surveni în următoarele 12 luni în privinţa cantităţilor achiziţionate şi valorilor aferente;

b) fie valoarea estimată totală a tuturor contractelor similare care se anticipează că vor fi atribuite în următoarele 12 luni, începînd din momentul primei livrări.

(7) În cazul în care autoritatea contractantă îşi propune să achiziţioneze bunuri sau servicii similare, dar defalcate pe loturi a căror achiziţionare face obiectul unor contracte distincte, valoarea estimată se consideră a fi valoarea cumulată a tuturor loturilor. În cazul în care valoarea cumulată a tuturor loturilor depăşeşte pragul prevăzut la art.2 alin.(3), autoritatea contractantă are dreptul de a aplica procedura cererii ofertelor de preţuri numai pentru loturile care îndeplinesc, în mod cumulativ, următoarele condiţii:

a) valoarea estimată, fără taxa pe valoarea adăugată, a lotului respectiv este mai mică de sau egală cu 800000 de lei;

b) valoarea estimată cumulată a loturilor pentru care se aplică procedura cererii ofertelor de preţuri nu depăşeşte 20% din valoarea estimată totală a bunurilor sau serviciilor care urmează să fie furnizate sau prestate.

(8) În cazul în care autoritatea contractantă îşi propune să atribuie un contract de achiziţii publice de servicii pentru care nu se poate anticipa preţul total al prestaţiei, dar este posibilă estimarea unui tarif mediu lunar, metoda de estimare variază, în funcţie de durata contractului respectiv, astfel:

a) dacă durata contractului este stabilită şi nu depăşeşte 48 de luni, valoarea estimată trebuie calculată avînd în vedere întreaga durată a contractului;

b) dacă durata contractului nu poate fi determinată sau depăşeşte 48 de luni, valoarea estimată trebuie calculată multiplicînd valoarea lunară cu 48.

(9) În cazul în care autoritatea contractantă îşi propune să achiziţioneze servicii similare, dar defalcate pe loturi a căror achiziţionare face obiectul unor contracte distincte, valoarea estimată se consideră a fi valoarea cumulată a tuturor loturilor. În cazul în care valoarea cumulată a tuturor loturilor depăşeşte pragul prevăzut la art.2 alin.(3), autoritatea contractantă are dreptul de a aplica procedura de cerere a ofertelor de preţuri numai pentru loturile care îndeplinesc, în mod cumulativ, următoarele condiţii:

a) valoarea estimată, fără taxa pe valoarea adăugată, a lotului respectiv este mai mică de sau egală cu 800000 de lei;

b) valoarea estimată cumulată a loturilor pentru care se aplică procedura cererii ofertelor de preţuri nu depăşeşte 20% din valoarea estimată totală a serviciilor care urmează să fie prestate.

(10) În cazul în care autoritatea contractantă îşi propune să achiziţioneze servicii de asigurare, valoarea estimată a acestor contracte de achiziţii publice se calculează în baza primelor de asigurare ce urmează a fi plătite, precum şi a altor forme de remunerare aferente serviciilor respective.

(11) În cazul în care autoritatea contractantă îşi propune să achiziţioneze servicii bancare sau alte servicii financiare, valoarea estimată a acestor contracte de achiziţii publice se calculează în baza taxelor, comisioanelor, dobînzilor şi a oricăror alte forme de remunerare aferente serviciilor respective.

(12) În cazul în care autoritatea contractantă îşi propune să achiziţioneze servicii de proiectare, urbanism, inginerie şi alte servicii tehnice, valoarea estimată a acestor contracte de achiziţii publice se calculează în baza onorariilor ce urmează a fi plătite şi a oricăror alte forme de remunerare aferente serviciilor respective.

(13) În cazul în care autoritatea contractantă îşi propune să achiziţioneze lucrări pentru care urmează să pună la dispoziţie executantului materiale, utilaje, echipamente tehnologice sau orice alte amenajări şi dotări necesare execuţiei lucrărilor, valoarea estimată a acestor contracte de achiziţii publice trebuie să includă atît costul lucrărilor care urmează a fi executate, cît şi valoarea totală a facilităţilor menţionate.

(14) În cazul în care obiectul contractului de achiziţii publice de lucrări îl constituie execuţia unui ansamblu de lucrări care presupune, după caz, şi furnizarea de echipamente, instalaţii, utilaje sau alte dotări aferente, valoarea estimată se determină avîndu-se în vedere valoarea totală a întregului ansamblu.

(15) În cazul în care o lucrare permite execuţia pe obiecte/loturi pentru care autoritatea contractantă îşi propune să atribuie, unuia sau mai multor executanţi, contracte distincte de achiziţii publice de lucrări, valoarea estimată trebuie determinată avîndu-se în vedere valoarea cumulată a tuturor obiectelor/loturilor care intră în componenţa lucrării respective. În cazul în care valoarea cumulată a tuturor obiectelor/loturilor care intră în componenţa lucrării respective depăşeşte pragul prevăzut la art.2 alin.(3), autoritatea contractantă are dreptul de a aplica procedura de cerere a ofertelor de preţuri numai pentru obiectele/loturile care îndeplinesc, în mod cumulativ, următoarele condiţii:

a) valoarea estimată, fără taxa pe valoarea adăugată, a obiectului/lotului respectiv este mai mică de sau egală cu 2000000 de lei;

b) valoarea estimată cumulată a obiectelor/loturilor pentru care se aplică prezenta excepţie nu depăşeşte 20% din valoarea estimată totală a lucrării.

(16) În cazul în care autoritatea contractantă îşi propune să organizeze un concurs de soluţii, valoarea estimată care trebuie luată în considerare se determină astfel:

a) dacă concursul de soluţii este organizat ca o procedură independentă, valoarea estimată include valoarea tuturor premiilor/sumelor care urmează a fi acordate concurenţilor, inclusiv valoarea estimată a contractului de achiziţii publice de servicii care ar putea fi încheiat ulterior, în cazul în care autoritatea contractantă nu a exclus această posibilitate în anunţul de participare;

b) dacă concursul de soluţii este organizat ca parte a unei proceduri de atribuire a unui contract de achiziţii publice de servicii, valoarea estimată luată în considerare este valoarea estimată a contractului respectiv, în care se include valoarea eventualelor premii/sume care urmează a fi acordate concurenţilor.

(17) În cazul în care autoritatea contractantă îşi propune să încheie un acord-cadru, valoarea estimată se consideră a fi valoarea maximă estimată, fără taxa pe valoarea adăugată, a tuturor contractelor de achiziţii publice ce se anticipează că vor fi atribuite în baza acordului-cadru respectiv pe întreaga sa durată.

(18) În cazul în care autoritatea contractantă îşi propune să utilizeze un sistem dinamic de achiziţie, valoarea estimată se consideră a fi valoarea maximă estimată, fără taxa pe valoarea adăugată, a tuturor contractelor de achiziţii publice ce se anticipează că vor fi atribuite prin utilizarea sistemului dinamic de achiziţie respectiv pe întreaga sa durată.

(19) În cazul parteneriatelor pentru inovare, se ia în considerare valoarea maximă estimată, fără taxa pe valoarea adăugată, a activităţilor de cercetare şi dezvoltare care urmează să aibă loc pe durata tuturor etapelor parteneriatului avut în vedere, precum şi a bunurilor, serviciilor sau lucrărilor care urmează să fie elaborate şi achiziţionate la sfîrşitul parteneriatului respectiv.

(20) În cazul în care autoritatea contractantă este compusă din unităţi operaţionale separate, se ţine cont de valoarea totală estimată pentru toate unităţile operaţionale luate separat. Dacă o unitate operaţională este responsabilă în mod independent pentru achiziţiile sale sau pentru anumite categorii ale acestora, ia deciziile de cumpărare, are o linie bugetară separată la dispoziţie pentru achiziţiile în cauză, încheie contractul în mod independent şi îl finanţează dintr-un buget pe care îl are la dispoziţie, valorile se pot estima la nivelul unităţii în cauză.

(21) Autoritatea contractantă nu are dreptul să utilizeze metode de calcul al valorii estimate a achiziţiei cu scopul de a evita aplicarea procedurilor de atribuire prevăzute de prezenta lege.

(22) Modul de planificare a contractelor de achiziţii publice este stabilit în regulamentul aprobat de Guvern.

[Art.4 modificat prin Legea nr.319 din 30.11.2018, în vigoare 14.12.2018]

Articolul 5. Excepţii

(1) Prevederile prezentei legi nu se aplică:

a) contractelor de achiziţii publice atribuite de autorităţile contractante care îşi desfăşoară activitatea în sectorul energetic, al apei, al transporturilor şi al serviciilor poştale şi care se înscriu în cadrul acestor activităţi, acestea fiind reglementate de alte acte normative de coordonare a procedurilor de atribuire a contractelor în sectorul energetic, al apei, al transporturilor şi al serviciilor poştale;

b) contractelor care au ca obiect servicii de cercetare şi de dezvoltare, altele decît cele ale căror beneficii revin exclusiv autorităţilor contractante pentru uz propriu în cadrul propriilor activităţi, cu condiţia că serviciile prestate sînt integral remunerate de către autoritatea contractantă, iar preţul lor nu depăşeşte preţurile de pe piaţă sau se află în limitele acestora;

c) contractelor de achiziţii publice care au ca obiect serviciile de arbitraj şi/sau de conciliere;

d) contractelor care au ca obiect prestarea următoarelor servicii juridice:

- reprezentarea legală a statului sau a unei autorităţi publice de către un avocat în cadrul unei proceduri de arbitraj sau de conciliere desfăşurate într-un alt stat sau în faţa unei instanţe internaţionale de arbitraj sau de conciliere ori în cadrul unor proceduri judiciare în faţa instanţelor, a tribunalelor sau a autorităţilor publice ale unui alt stat sau în faţa instanţelor judecătoreşti sau instituţiilor internaţionale;

- consilierea juridică oferită anticipat sau în vederea pregătirii oricăreia din procedurile menţionate la liniuţa întîi ori în cazul în care există un indiciu tangibil şi o mare probabilitate ca respectiva cauză la care face referire consilierea să devină obiectul unor astfel de proceduri, cu condiţia ca respectiva consiliere să fie acordată de un avocat;

- serviciile de certificare şi autentificare a documentelor care trebuie să fie furnizate de notari;

- serviciile juridice prestate de mandatari sau tutori desemnaţi ori alte servicii juridice ai căror furnizori sînt numiţi de o instanţă judecătorească din ţara în cauză sau sînt desemnaţi prin lege să execute sarcini specifice sub supravegherea acestor instanţe judecătoreşti sau tribunale;

- alte servicii juridice care au legătură, chiar şi ocazional, cu exercitarea autorităţii publice în ţara în cauză;

e) contractelor de achiziţii publice privind emisiunea, cumpărarea, vînzarea sau transferul de titluri ori de alte instrumente financiare, în special operaţiunile de acumulare de bani sau de capital ale autorităţilor contractante;

f) contractelor de imprimare a bancnotelor şi de batere a monedelor metalice, precum şi de transportare a acestora;

g) contractelor încheiate de către Banca Naţională a Moldovei care au ca obiect prestarea serviciilor de consultanţă juridică şi financiară, contractelor încheiate de aceasta în vederea exercitării competenţelor prevăzute în Legea cu privire la redresarea şi rezoluţia băncilor, precum şi contractelor încheiate de Banca Naţională cu instituţii financiare internaţionale, cu operatori economici nerezidenţi, conform cărora se livrează bunuri, lucrări şi servicii ce asigură deservirea sistemului automatizat de plăţi interbancare, a pieţei valorilor mobiliare de stat şi interbancare, gestionarea rezervelor valutare ale statului, deservirea operaţiunilor valutare ale statului, inclusiv a datoriei externe, auditul extern al dărilor de seamă financiare anuale, conturilor şi registrelor Băncii Naţionale a Moldovei;

h) serviciilor prestate de Banca Naţională a Moldovei;

i) contractelor de achiziţii publice declarate secrete, conform legislaţiei, dacă executarea acestora necesită măsuri speciale de siguranţă, stabilite de legislaţie;

j) contractelor de muncă;

k) contractelor de achiziţii publice de servicii atribuite de o autoritate contractantă unei alte autorităţi contractante sau unei asociaţii de autorităţi contractante în baza unui drept exclusiv de care acestea dispun în temeiul unei legi;

l) contractelor de achiziţii a bunurilor, lucrărilor şi serviciilor ce ţin de producerea sau de comerţul cu arme, muniţii şi sisteme de armament;

m) contractelor de achiziţii publice reglementate de diferite norme procedurale şi atribuite:

- în temeiul unui acord internaţional încheiat de Republica Moldova şi unul sau mai multe state privind bunurile sau lucrările necesare realizării sau exploatării în comun a unei lucrări de către statele semnatare ori privind serviciile necesare realizării sau exploatării în comun a unui proiect de către statele semnatare;

- în temeiul unui acord internaţional referitor la staţionarea trupelor şi la angajamentele Republicii Moldova sau ale unui stat terţ;

- conform procedurii specifice a unei organizaţii internaţionale;

n) contractelor de achiziţii publice încheiate de către misiunile diplomatice şi oficiile consulare ale Republicii Moldova, dacă valoarea acestora nu depăşeşte pragurile prevăzute la art.2 alin.(3). Misiunile diplomatice şi oficiile consulare ale Republicii Moldova au obligaţia respectării principiilor specificate la art.7;

o) contractelor care au ca obiect achiziţia sau darea în folosinţă, prin orice mijloace financiare, a terenurilor, a construcţiilor existente, a altor bunuri imobile sau a drepturilor asupra acestor bunuri. Contractele de servicii financiare încheiate în acelaşi timp, înainte sau după încheierea contractului de achiziţii sau de dare în folosinţă, indiferent de formă, sînt reglementate de prezenta lege;

p) contractelor care se referă la cumpărarea, dezvoltarea, producţia sau coproducţia de materiale pentru programe destinate serviciilor media audiovizuale sau serviciilor media de radiodifuziune, atribuite de prestatorii de servicii media audiovizuale sau de radiodifuziune, precum şi contractelor pentru spaţiu de emisie sau furnizarea de programe atribuite prestatorilor de servicii media audiovizuale sau de radiodifuziune;

q) contractelor de achiziţii publice în urma cărora autorităţile contractante pot pune la dispoziţie sau pot exploata reţelele publice de telecomunicaţii sau pot furniza publicului unul sau mai multe servicii de telecomunicaţii;

r) contractelor de tipărire a buletinelor de vot şi a altor documente electorale, inclusiv a materialelor didactice, de aprovizionare cu materiale şi echipament destinat organelor electorale în perioada electorală, de realizare a campaniei de informare şi de servicii de transport în vederea organizării şi desfăşurării alegerilor, inclusiv a seminarelor de instruire;

s) contractelor încheiate de autorităţile publice în cadrul măsurilor, acţiunilor şi instrumentelor prevăzute în Legea cu privire la redresarea şi rezoluţia băncilor;

t) contractelor care au ca obiect achiziţia de medicamente şi produse parafarmaceutice pentru farmaciile universitare în scopul exercitării activităţii didactice şi de asistenţă farmaceutică;

u) contractelor care au ca obiect împrumuturi, indiferent dacă sînt sau nu referitoare la emisiunea, vînzarea, achiziţionarea sau transferul de valori mobiliare sau de alte instrumente financiare;

v) contractelor care au ca obiect servicii de apărare civilă, protecţie civilă şi prevenirea pericolelor prestate de organizaţii sau asociaţii non-profit şi care intră sub incidenţa codurilor CPV 75250000-3, 75251000-0, 75251100-1, 75251110-4, 75251120-7, 75252000-7, 75222000-8, 98113100-9 şi 85143000-3, cu excepţia serviciilor de ambulanţă pentru transportul pacienţilor;

w) contractelor care au ca obiect servicii publice de transport feroviar de călători;

x) contractelor care au ca obiect autorizarea, fără nicio selectivitate, a tuturor operatorilor economici interesaţi care îndeplinesc condiţiile stabilite de autoritatea publică de a efectua anumite sarcini.

(2) Autoritatea contractantă, în termen de 10 zile de la data semnării contractului de achiziţii publice care cade sub incidenţa prezentului articol, prezintă Agenţiei Achiziţii Publice informaţii în acest sens, în care indică valoarea contractului încheiat, obiectul achiziţiei, operatorul economic

căruia i-a fost atribuit contractul respectiv, precum şi temeiul legal şi motivele pe care se întemeiază această alegere.

Articolul 6. Regimul special

(1) Autorităţile contractante din domeniul apărării naţionale, ordinii publice, siguranţei şi securităţii naţionale au obligaţia de a aplica prevederile prezentei legi, cu excepţia cazurilor stabilite la art.5.

(2) Dreptul de participare la procedurile de atribuire a contractelor de achiziţii publice poate fi rezervat de către Guvern unor ateliere protejate şi întreprinderi sociale de inserţie în cazul în care majoritatea angajaţilor implicaţi sînt persoane cu dizabilităţi care, prin natura sau gravitatea deficienţelor lor, nu pot desfăşura o activitate profesională în condiţii normale.

(3) În cazul în care participarea la procedura de atribuire se realizează conform prevederilor alin.(2), autoritatea contractantă are obligaţia de a preciza acest fapt în mod explicit în anunţul de participare.

Articolul 7. Principiile de reglementare a relaţiilor privind achiziţiile publice

Reglementarea relaţiilor privind achiziţiile publice se efectuează în baza următoarelor principii:

a) utilizarea eficientă a banilor publici şi minimizarea riscurilor autorităţilor contractante;

b) transparenţa achiziţiilor publice;

c) asigurarea concurenţei şi combaterea practicilor anticoncurenţiale în domeniul achiziţiilor publice;

d) protecţia mediului şi promovarea unei dezvoltări durabile prin intermediul achiziţiilor publice;

e) menţinerea ordinii publice, bunelor moravuri şi siguranţei publice, ocrotirea sănătăţii, protejarea vieţii oamenilor, florei şi faunei;

f) liberalizarea şi extinderea comerţului internaţional;

g) libera circulaţie a mărfurilor, libertatea de stabilire şi de prestare a serviciilor;

h) tratament egal, imparţialitate, nediscriminare în privinţa tuturor ofertanţilor şi operatorilor economici;

i) proporţionalitate;

j) recunoaştere reciprocă;

k) asumarea răspunderii în cadrul procedurilor de achiziţie publică.

Articolul 8. Cadrul juridic

(1) Relaţiile privind achiziţiile publice sînt reglementate de prezenta lege şi de alte legi, de hotărîrile Guvernului adoptate în conformitate cu prezenta lege.

(2) În cazul în care tratatul internaţional la care Republica Moldova este parte stabileşte alte norme decît cele prevăzute de prezenta lege, se aplică normele tratatului internaţional.

Capitolul II
REGLEMENTAREA DE STAT A ACHIZIŢIILOR PUBLICE

Articolul 9. Agenţia Achiziţii Publice

(1) Agenţia Achiziţii Publice este o autoritate administrativă în subordinea Ministerului Finanţelor, constituită în scopul fortificării capacităţilor autorităţilor contractante şi dezvoltării abilităţilor mediului de afaceri în domeniul achiziţiilor publice, în scopul monitorizării conformităţii desfăşurării procedurilor de achiziţii publice, precum şi al efectuării analizei sistemului de achiziţii publice.

(2) Agenţia Achiziţii Publice dispune de bilanţ propriu, de cont de decontare, de ştampilă cu Stema de Stat a Republicii Moldova şi denumirea în limba de stat.

Articolul 10. Atribuţiile de bază ale Agenţiei Achiziţii Publice

Agenţia Achiziţii Publice are următoarele atribuţii de bază în domeniul achiziţiilor publice:

a) elaborează şi înaintează Ministerului Finanţelor propuneri de modificare şi completare a legislaţiei în domeniul achiziţiilor publice;

b) întocmeşte, actualizează şi menţine Lista de interdicţie a operatorilor economici;

c) monitorizează conformitatea desfăşurării procedurilor de achiziţie publică şi efectuează analiza sistemului de achiziţii publice;

d) acordă ajutor metodologic şi consultaţii, precum şi organizează seminare de instruire în domeniul achiziţiilor publice;

e) elaborează, dezvoltă şi pune în aplicare mecanismele de certificare a persoanelor din cadrul autorităţilor contractante şi furnizorilor de servicii de achiziţie, responsabile de organizarea, desfăşurarea procedurilor de achiziţie publică şi atribuirea contractelor de achiziţii publice;

f) editează Buletinul achiziţiilor publice;

g) menţine pagina web oficială privind achiziţiile publice ale Republicii Moldova;

h) elaborează trimestrial şi anual analize statistice privind achiziţiile publice;

i) solicită şi obţine de la organele competente orice informaţie necesară exercitării atribuţiilor;

j) organizează campanii de sensibilizare privind achiziţiile publice;

k) emite rapoarte anuale în baza analizei economicităţii, a eficienţei şi a eficacităţii sistemului de achiziţii publice;

l) colaborează cu instituţii internaţionale şi agenţii similare din alte ţări în domeniul achiziţiilor publice.

Articolul 11. Desfăşurarea activităţii şi administrarea Agenţiei Achiziţii Publice

Desfăşurarea activităţii şi administrarea Agenţiei Achiziţii Publice se efectuează în conformitate cu regulamentul aprobat de Guvern.

Articolul 12. Bugetul Agenţiei Achiziţii Publice

(1) Agenţia Achiziţii Publice se finanţează de la bugetul de stat, inclusiv din venituri colectate.

(2) Bugetul Agenţiei Achiziţii Publice se elaborează, se examinează, se aprobă şi se execută în modul stabilit de legislaţie.

Capitolul III
PARTICIPANŢII LA PROCEDURILE DE ACHIZIŢIE PUBLICĂ

Secţiunea 1
Autorităţile contractante

Articolul 13. Calitatea de autoritate contractantă

(1) Autorităţi contractante sînt autorităţile publice, definite în legislaţia Republicii Moldova, persoanele juridice de drept public, asociaţii ale acestor autorităţi sau persoane.

(2) Persoană juridică de drept public este orice entitate care întruneşte cumulativ următoarele condiţii:

a) este constituită pentru a răspunde exclusiv unor necesităţi de interes general, fără caracter industrial sau comercial;

b) dispune de personalitate juridică;

c) activitatea acesteia este asigurată cu bani publici sau gestiunea acesteia constituie obiectul controlului din partea autorităţilor publice ori a altor persoane juridice de drept public, sau consiliul ei de administraţie, de conducere ori de supraveghere este format, în proporţie de peste 50%, din membri numiţi de către entităţile menţionate.

(3) Autoritate contractantă este şi o asociaţie de autorităţi contractante, membrii căreia desemnează din rîndul lor, prin act juridic civil, o persoană juridică care îi reprezintă, în calitate de achizitor unic, în raporturile cu orice operator economic.

(4) Prin hotărîre de Guvern, drept autorităţi contractante pot fi calificate şi alte persoane juridice care au obligaţia de a efectua achiziţii publice, conform prezentei legi, în cazul în care activitatea acestora se desfăşoară pe pieţe în care concurenţa este exclusă prin act normativ sau administrativ ori în virtutea existenţei unei poziţii dominante pe piaţă.

(5) Orice altă entitate care nu întruneşte cumulativ cerinţele specificate la alin.(2) poate fi calificată autoritate contractantă, la dorinţa sau la decizia organelor de conducere competente, cu condiţia efectuării achiziţiilor în strictă conformitate cu prezenta lege.

(6) Autoritate contractantă este şi autoritatea centrală de achiziţie, desemnată de Guvern pentru organizarea şi desfăşurarea centralizată a procedurilor de achiziţie publică în scopul satisfacerii unor necesităţi de aceleaşi bunuri, lucrări sau servicii ale mai multor autorităţi contractante, care foloseşte doar mijloace electronice de comunicare, cu excepţia cazurilor prevăzute la art.33.

(7) Se consideră că autorităţile contractante care achiziţionează bunuri, lucrări şi servicii prin intermediul unei autorităţi centrale de achiziţie, în sensul alin.(6), au respectat prevederile prezentei legi în măsura în care şi autoritatea centrală de achiziţie în cauză le-a respectat.

Articolul 14. Exercitarea atribuţiilor de către autorităţile contractante

(1) Autoritatea contractantă îşi exercită atribuţiile prin intermediul unui grup de lucru, creat în acest scop din funcţionari şi specialişti cu experienţă profesională în domeniul achiziţiilor publice, din cadrul autorităţii contractante, în limitele personalului scriptic. În funcţie de obiectul achiziţiei, autoritatea contractantă poate crea unul sau mai multe grupuri de lucru.

(2) Autoritatea contractantă are dreptul să apeleze la furnizori de servicii de achiziţie sau la autoritatea centrală de achiziţie în scopul pregătirii şi administrării procedurilor de achiziţie publică în numele şi în beneficiul autorităţii contractante, conform procedurilor prevăzute de prezenta lege. Furnizorul de servicii de achiziţie respectă în mod corespunzător prevederile alin.(5)–(7) în numele autorităţii contractante.

(3) Furnizorii de servicii de achiziţie îşi desfăşoară activitatea conform prevederilor prezentei legi şi ale regulamentului aprobat de Guvern.

(4) Autoritatea contractantă are dreptul să delege atribuţiile prevăzute la art.15 alin.(1) specialistului certificat în domeniul achiziţiilor publice din cadrul autorităţii contractante doar pentru procedurile de achiziţii publice prin cererea ofertelor de preţuri, fără publicarea prealabilă a unui anunţ de participare, şi prin cataloagele electronice. În acest caz, prevederile alin.(5)–(8) nu se aplică.

(5) Autoritatea contractantă include obligatoriu în componenţa grupului de lucru reprezentanţi ai societăţii civile în cazul în care a fost depusă o cerere scrisă în acest sens cu două zile pînă la data-limită de depunere a ofertelor, dar aceştia nu pot constitui mai mult de o treime din componenţa totală a grupului. Reprezentanţii societăţii civile incluşi în grupul de lucru au drept de vot consultativ sau dreptul la opinie separată, care se expune în actul deliberativ al grupului respectiv.

(6) Includerea reprezentanţilor societăţii civile în componenţa grupului de lucru se realizează pentru fiecare procedură de achiziţie în parte.

(7) Autoritatea contractantă asigură evidenţa strictă a cererilor parvenite de la societatea civilă. În cazul în care sînt depuse mai multe cereri decît numărul admis în raport cu numărul de membri cu drept de vot deliberativ, solicitanţii pentru a fi incluşi în componenţa grupului de lucru sînt desemnaţi prin tragere la sorţi.

(8) La decizia autorităţii contractante se admite includerea reprezentanţilor societăţii civile în componenţa grupului de lucru fără plafonarea prevăzută la alin.(5).

(9) Autoritatea contractantă este responsabilă de executarea şi gestionarea contractelor de achiziţii publice în termenele şi condiţiile prevăzute de acestea.

(10) Autoritatea contractantă este în drept să atragă, în caz de necesitate, în componenţa grupului de lucru, în calitate de consultanţi, specialişti şi experţi din domeniul în care se efectuează

achiziţia. În cazuri expres prevăzute de legislaţie, specialiştii şi experţii sînt atraşi în grupul de lucru cu drept de vot.

Articolul 15. Atribuţiile grupului de lucru

(1) Grupul de lucru sau, după caz, specialistul certificat are următoarele atribuţii în domeniul achiziţiilor publice:

a) elaborează planuri anuale şi trimestriale de efectuare a achiziţiilor publice;

b) întocmeşte anunţuri şi/sau invitaţii în cadrul procedurilor de achiziţie publică;

c) elaborează documentaţia de atribuire şi alte documente aplicabile în cadrul procedurilor de achiziţie publică;

d) iniţiază şi desfăşoară proceduri de achiziţie publică;

e) asigură participarea largă a operatorilor economici la procedurile de achiziţie publică;

f) examinează, evaluează şi compară ofertele operatorilor economici prezentate în cadrul procedurilor de achiziţie publică;

g) atribuie contracte de achiziţii publice care sînt încheiate de autoritatea contractantă cu operatorii economici;

h) întocmeşte dări de seamă privind rezultatul procedurilor de achiziţie publică şi le prezintă Agenţiei Achiziţii Publice;

i) monitorizează contractele de achiziţii publice;

j) păstrează şi ţine evidenţa tuturor documentelor întocmite şi aplicate în cadrul procedurilor de achiziţie publică.

(2) Autoritatea contractantă, prin intermediul grupului de lucru sau, după caz, al specialistului certificat în domeniul achiziţiilor publice, este obligată:

a) să asigure eficienţa achiziţiilor publice;

b) să asigure obiectivitatea şi imparţialitatea în cadrul procedurilor de achiziţie publică;

c) să asigure publicitatea şi transparenţa procedurilor de achiziţie publică;

d) să transmită, la solicitarea Agenţiei Achiziţii Publice, orice informaţie privind încheierea şi executarea contractelor de achiziţii publice.

(3) În exercitarea atribuţiilor, membrul grupului de lucru, precum şi specialistul certificat în domeniul achiziţiilor publice sînt autonomi, imparţiali şi se supun numai legii. Se interzice exercitarea oricărei influenţe cu scopul de a determina membrul grupului de lucru, precum şi specialistul certificat în domeniul achiziţiilor publice, să îşi îndeplinească atribuţiile contrar prevederilor prezentei legi.

Secţiunea a 2-a
Operatorul economic

Articolul 16. Participarea operatorului economic la procedurile de achiziţie publică

(1) Orice operator economic, rezident sau nerezident, persoană fizică sau juridică de drept public sau privat ori asociaţie de astfel de persoane, are dreptul de a participa, în condiţiile prezentei legi, la procedura de atribuire a contractului de achiziţii publice.

(2) Operatorul economic străin beneficiază în Republica Moldova de aceleaşi drepturi privind participarea la procedurile de atribuire a contractelor de achiziţii publice de care beneficiază operatorii economici din Republica Moldova în ţara în care operatorul economic străin este rezident.

(3) Operatorii economici au dreptul de a se asocia în scopul prezentării ofertelor şi/sau de a se prezenta în calitate de ofertanţi asociaţi. Asociaţia este obligată să obţină o anumită formă juridică de organizare dacă această transformare este necesară bunei executări a contractului şi doar după atribuirea acestuia. Autoritatea contractantă clarifică în documentaţia de atribuire în ce mod asociaţia trebuie să îndeplinească cerinţele legate de situaţia economică şi financiară menţionate la art.21 sau de capacităţile tehnice şi profesionale menţionate la art.22, dacă acest fapt este justificat şi se respectă principiul proporţionalităţii. Orice condiţie pentru executarea unui

contract de către asociaţie, diferită de cele impuse participanţilor individuali, este, de asemenea, justificată şi respectă principiul proporţionalităţii.

(4) Ofertantul/candidatul care, în conformitate cu legislaţia statului în care este stabilit, este abilitat să presteze o anumită activitate nu poate fi exclus dintr-o procedură de atribuire pentru singurul motiv că, în conformitate cu legislaţia naţională, acest tip de activitate poate fi prestat numai de către persoane juridice sau numai de către persoane fizice.

(5) Pentru contractele de achiziţii publice de servicii şi de lucrări, precum şi pentru contractele de achiziţii publice de bunuri care implică şi servicii sau lucrări de amplasare şi de instalare, operatorii economici indică, în cadrul ofertelor sau cererilor de participare, numele şi calificările profesionale pertinente ale persoanelor responsabile de executarea contractului în cauză.

Capitolul IV
DATE DE CALIFICARE ŞI CRITERII DE ATRIBUIRE

Articolul 17. Datele de calificare ale operatorilor economici

(1) Pentru constatarea datelor de calificare în cadrul procedurilor de achiziţie publică, operatorul economic va prezenta documentele eliberate de autorităţile competente stabilite de autoritatea contractantă în cadrul procedurilor de achiziţie publică. În funcţie de obiectul achiziţiei publice, în sensul art.1, şi de tipul procedurii alese conform art.46 alin.(1), autoritatea contractantă are obligaţia de a stabili pentru fiecare procedură în parte criteriile de calificare şi selecţie, precum şi documentele-suport, prevăzute de legislaţia în vigoare, necesare pentru a fi prezentate de către operatorii economici.

(2) Autoritatea contractantă va lua în considerare dreptul operatorului economic la protecţia proprietăţii lui intelectuale şi a secretului comercial.

(3) Autoritatea contractantă evaluează datele de calificare ale operatorului economic conform modului şi criteriilor expuse în documentaţia de atribuire.

(4) În cazul în care informaţiile sau documentele prezentate de către ofertant/candidat sînt incomplete sau eronate, autoritatea contractantă solicită ofertantului/candidatului în cauză să suplimenteze, să clarifice sau să completeze informaţiile sau documentele corespunzătoare, respectînd principiul transparenţei şi cel al tratamentului egal.

(5) Ofertantul/candidatul este descalificat în cazul în care nu suplimentează, nu prezintă clarificări sau nu completează informaţiile sau documentele solicitate de autoritatea contractantă în termenele stabilite de aceasta (minimum 3 zile lucrătoare sau, în cazul în care procedura folosită este cererea ofertelor de preţuri, minimum o zi lucrătoare). Autoritatea contractantă are obligaţia de a asigura, în orice situaţie, un termen rezonabil în funcţie de complexitatea solicitării de prezentare, suplimentare, clarificare şi/sau completare.

(6) Autoritatea contractantă solicită ofertantului/candidatului să prezinte documente doveditoare şi, în cazul în care apar incertitudini cu privire la eligibilitatea acestuia, poate solicita cooperarea şi informaţiile necesare de la autorităţile competente, inclusiv din străinătate.

(7) Organele competente şi organele de drept vor prezenta gratuit, în termen de cel mult 10 zile, la solicitarea autorităţii contractante, o informaţie sistematizată sau orice informaţie despre statutul juridic, despre implicarea sau neimplicarea operatorului economic în organizaţii sau grupări criminale, precum şi alte date despre operatorul economic respectiv prevăzute de prezenta lege. În cazul operatorului economic nerezident, o asemenea informaţie poate fi solicitată de la autorităţile competente din străinătate potrivit uzanţelor (practicilor) internaţionale.

(8) Criteriile de calificare şi selecţie stabilite de către autoritatea contractantă trebuie să aibă o legătură evidentă cu obiectul contractului ce urmează să fie atribuit.

(9) Autoritatea contractantă are obligaţia de a respecta principiul proporţionalităţii atunci cînd stabileşte criteriile de calificare şi selecţie, precum şi nivelul cerinţelor minime pe care ofertanţii/candidaţii trebuie să le îndeplinească.

(10) Criteriile de calificare şi selecţie specificate în anunţul şi/sau invitaţia de participare trebuie să fie aceleaşi cu cele prevăzute în documentaţia de atribuire.

Articolul 18. Criterii de calificare şi selecţie

Autoritatea contractantă va aplica criterii proporţionale de calificare şi selecţie raportate la obiectul contractului referitoare numai la:

a) eligibilitatea ofertantului sau candidatului;

b) capacitatea de exercitare a activităţii profesionale;

c) capacitatea economică şi financiară;

d) capacitatea tehnică şi/sau profesională;

e) standarde de asigurare a calităţii;

f) standarde de protecţie a mediului.

Articolul 19. Eligibilitatea ofertantului sau candidatului

(1) Autoritatea contractantă are obligaţia de a exclude din procedura de atribuire a contractului de achiziţii publice orice ofertant sau candidat despre care are cunoştinţă că, în ultimii 5 ani, a fost condamnat, prin hotărîrea definitivă a unei instanţe judecătoreşti, pentru participare la activităţi ale unei organizaţii sau grupări criminale, pentru corupţie, pentru fraudă şi/sau pentru spălare de bani, pentru infracţiuni de terorism sau infracţiuni legate de activităţi teroriste, finanţarea terorismului, exploatarea prin muncă a copiilor şi alte forme de trafic de persoane.

(2) Obligaţia de excludere a ofertantului/candidatului se aplică şi în cazul în care persoana condamnată printr-o hotărîre definitivă a unei instanţe de judecată pentru infracţiunile prevăzute la alin.(1) este membru al organismului de administrare, de conducere sau de control al respectivului ofertant/candidat sau are putere de reprezentare, de decizie sau de control în cadrul acestuia.

(3) Autoritatea contractantă are obligaţia de a exclude din procedura de atribuire a contractului de achiziţii publice orice ofertant sau candidat care se află în oricare dintre următoarele situaţii:

a) se află în proces de insolvabilitate ca urmare a hotărîrii judecătoreşti;

b) nu şi-a îndeplinit obligaţiile de plată a impozitelor, taxelor şi contribuţiilor de asigurări sociale în conformitate cu prevederile legale în vigoare în Republica Moldova sau în ţara în care este stabilit;

c) a fost condamnat, în ultimii 3 ani, prin hotărîrea definitivă a unei instanţe judecătoreşti, pentru o faptă care a adus atingere eticii profesionale sau pentru comiterea unei greşeli în materie profesională;

d) a prezentat informaţii false sau nu a prezentat informaţiile solicitate de către autoritatea contractantă în scopul demonstrării îndeplinirii criteriilor de calificare şi selecţie;

e) a încălcat obligaţiile aplicabile în domeniul mediului, muncii şi asigurărilor sociale, în cazul în care autoritatea contractantă demonstrează, prin orice mijloace adecvate, acest fapt;

f) se face vinovat de o abatere profesională, care îi pune la îndoială integritatea, în cazul în care autoritatea contractantă demonstrează, prin orice mijloace adecvate, acest fapt;

g) a încheiat cu alţi operatori economici acorduri care vizează denaturarea concurenţei, în cazul în care acest fapt se constată prin decizie a organului abilitat în acest sens;

h) se află într-o situaţie de conflict de interese care nu poate fi remediată în mod efectiv prin măsurile prevăzute la art.79.

i) este inclus în Lista de interdicţie a operatorilor economici.

(4) Prin derogare de la alin.(3) lit.a), autoritatea contractantă are dreptul să nu excludă ofertantul/candidatul din procedura de atribuire a contractului de achiziţii publice dacă a stabilit că acesta este capabil să execute contractul, ţinînd cont de prevederile Legii insolvabilităţii nr.149/2012.

(5) Prin derogare de la alin.(3) lit.b), ofertantul/candidatul nu este exclus din procedura de atribuire dacă beneficiază, în condiţiile legii, de eşalonarea obligaţiilor de plată a impozitelor, taxelor şi contribuţiilor de asigurări sociale ori de alte facilităţi în vederea plăţii acestora, inclusiv a majorărilor de întîrziere (penalităţilor) şi/sau a amenzilor.

(6) În cazurile prevăzute la alin.(3) lit.d)–g), perioada de excludere din procedura de atribuire nu trebuie să depăşească 3 ani de la producerea evenimentului.

(7) Autoritatea contractantă extrage informaţia necesară pentru constatarea existenţei sau inexistenţei circumstanţelor descrise la alin.(1) şi (3) din bazele de date disponibile ale autorităţilor publice sau ale părţilor terţe. Dacă acest lucru nu este posibil, autoritatea contractantă are obligaţia de a accepta ca fiind suficient şi relevant pentru demonstrarea faptului că ofertantul/candidatul nu se încadrează în niciuna dintre situaţiile prevăzute la alin.(1) şi (3) orice document considerat edificator, din acest punct de vedere, în ţara de origine sau în ţara în care ofertantul/candidatul este stabilit, cum ar fi certificate, caziere juridice sau alte documente echivalente emise de autorităţi competente din ţara respectivă.

(8) În ceea ce priveşte situaţiile menţionate la alin.(3), în conformitate cu legislaţia internă a statului în care sînt stabiliţi ofertanţii/candidaţii, prevederile alin.(7) se referă la persoane fizice şi persoane juridice, inclusiv, după caz, la directori de companii sau la orice persoană cu putere de reprezentare, de decizie ori de control privind ofertantul/candidatul.

(9) În cazul în care în ţara de origine sau în ţara în care este stabilit ofertantul/candidatul nu se emit documente de natura celor specificate la alin.(7) sau aceste documente nu vizează toate situaţiile prevăzute la alin.(1) şi (3), autoritatea contractantă are obligaţia de a accepta o declaraţie pe propria răspundere sau, dacă în ţara respectivă nu există prevederi legale referitoare la declaraţia pe propria răspundere, o declaraţie autentică dată în faţa unui notar, a unei autorităţi administrative sau judiciare sau a unei asociaţii profesionale care are competenţe în acest sens.

(10) Orice ofertant/candidat care se află în una din situaţiile menţionate la alin.(1) şi (3) furnizează dovezi care să arate că măsurile luate de el sînt suficiente pentru a demonstra fiabilitatea sa, în pofida existenţei unui motiv de excludere. Dacă autoritatea contractantă consideră astfel de dovezi suficiente, ofertantul/candidatul în cauză nu este exclus de la procedura de achiziţie publică.

(11) În sensul alin.(10), ofertantul/candidatul dovedeşte că a plătit sau s-a angajat să plătească o compensaţie în ceea ce priveşte eventualele prejudicii cauzate prin infracţiune sau prin abatere, că a clarificat complet faptele şi împrejurările cooperînd activ cu autorităţile abilitate să investigheze cazul şi că a întreprins măsuri concrete la nivel tehnic, organizaţional şi în materie de personal, adecvate pentru a preveni orice noi infracţiuni sau abateri.

(12) Măsurile întreprinse de către ofertant/candidat în sensul alin.(11) sînt evaluate ţinînd seama de gravitatea şi circumstanţele particulare ale infracţiunii sau ale abaterii. În cazul în care consideră că măsurile întreprinse sînt insuficiente, autoritatea contractantă informează ofertantul/candidatul despre motivele excluderii.

(13) Un ofertant/candidat care a fost exclus prin hotărîre definitivă a unei instanţe de judecată de la participarea la procedurile de achiziţii publice nu are dreptul să facă uz de posibilitatea prevăzută la alin.(10)–(12).

Articolul 20. Documentul unic de achiziţii european

(1) La momentul depunerii cererilor de participare sau a ofertelor, autoritatea contractantă acceptă documentul unic de achiziţii european (în continuare – *DUAE*), care constă într-o declaraţie pe proprie răspundere actualizată, ca dovadă preliminară în locul certificatelor eliberate de către autorităţile publice sau de către terţi, care confirmă că operatorul economic în cauză îndeplineşte următoarele condiţii:

a) nu se află în niciuna din situaţiile de excludere menţionate la art.19;

b) îndeplineşte criteriile privind capacitatea, astfel cum au fost solicitate de autoritatea contractantă;

c) dacă este cazul, îndeplineşte criteriile de selecţie stabilite de autoritatea contractantă în conformitate cu prevederile prezentei legi.

(2) În cazul în care operatorul economic demonstrează îndeplinirea criteriilor referitoare la situaţia economică şi financiară sau privind capacitatea tehnică şi profesională invocînd susţinerea unui terţ, DUAE include informaţiile menţionate la alin.(1) cu privire la terţul susţinător.

(3) În cazul în care operatorul economic intenţionează să subcontracteze o parte/părţi din contract, DUAE include şi informaţiile solicitate cu privire la subcontractanţi.

(4) Pe lîngă informaţiile prevăzute la alin.(1)–(3), DUAE conţine şi informaţii cu privire la autoritatea publică sau partea terţă responsabilă de întocmirea documentelor justificative, precum şi o declaraţie oficială care să ateste că operatorul economic are obligaţia să furnizeze, la cerere şi fără întîrziere, documentele justificative respective.

(5) În cazul în care autoritatea contractantă poate obţine documentele justificative prevăzute la alin.(4) în mod direct, prin accesarea unei baze de date, DUAE cuprinde, de asemenea, informaţiile solicitate în acest scop, cum ar fi adresa de internet a bazei de date, orice dată de identificare şi, dacă este cazul, declaraţia necesară de acordare a consimţămîntului.

(6) Operatorul economic are dreptul de a reutiliza un DUAE deja utilizat într-o procedură de achiziţie publică precedentă cu condiţia să confirme că informaţiile cuprinse în acesta sînt în continuare corecte şi valabile la data depunerii acestuia.

(7) Autoritatea contractantă poate solicita ofertanţilor/candidaţilor să depună toate sau o parte din documentele justificative ca dovadă a informaţiilor cuprinse în DUAE, în orice moment pe durata desfăşurării unei proceduri de achiziţii publice, dacă acest lucru este necesar pentru a asigura desfăşurarea corespunzătoare a procedurii.

(8) Înainte de atribuirea contractului de achiziţii publice/acordului-cadru, cu excepţia situaţiei contractelor subsecvente atribuite în executarea unui acord-cadru, autoritatea contractantă solicită ofertantului clasat pe primul loc după aplicarea criteriului de atribuire să prezinte documente justificative actualizate prin care să demonstreze îndeplinirea tuturor criteriilor de calificare şi selecţie, în conformitate cu informaţiile cuprinse în DUAE, cu excepţia procedurilor desfăşurate în mai multe etape, cînd documentele justificative sînt solicitate înainte de transmiterea invitaţiilor pentru etapa a doua către candidaţii selectaţi.

(9) Autoritatea contractantă invită ofertanţii/candidaţii să completeze sau să clarifice documentele prevăzute la alin.(7) sau (8).

(10) Prin excepţie de la dispoziţiile alin.(7)–(9), operatorii economici nu sînt obligaţi să prezinte documente justificative sau alte probe în sprijinul informaţiilor declarate în DUAE în cazul şi în măsura în care autoritatea contractantă are posibilitatea de a obţine certificatele sau informaţiile corespunzătoare în mod direct, prin accesarea unei baze de date naţionale din orice stat, disponibile gratuit.

(11) Prin excepţie de la prevederile alin.(7)–(9), operatorii economici nu sînt obligaţi să prezinte documentele justificative în sprijinul informaţiilor declarate în DUAE în cazul în care autoritatea contractantă care a atribuit contractul de achiziţii publice sau a încheiat acordul-cadru este deja în posesia documentelor respective.

(12) În sensul prevederilor alin.(10), bazele de date care conţin informaţii privind operatorii economici trebuie să fie accesibile pentru autoritatea contractantă şi trebuie să fie actualizate periodic în mod corespunzător. Operatorii economici, la solicitarea autorităţii contractante, indică adresele unde pot fi accesate bazele de date corespunzătoare.

Articolul 21. Capacitatea economică şi financiară

(1) Demonstrarea capacităţii economice şi financiare a operatorului economic se realizează prin prezentarea unuia sau a mai multor documente relevante, cum ar fi:

a) declaraţii bancare corespunzătoare sau, după caz, dovezi privind asigurarea riscului profesional;

b) rapoarte financiare sau, în cazul în care publicarea acestor rapoarte este prevăzută de legislaţia ţării în care este stabilit ofertantul/candidatul, extrase din rapoartele financiare;

c) declaraţii privind cifra de afaceri totală sau, dacă este cazul, privind cifra de afaceri în domeniul de activitate aferent obiectului contractului într-o perioadă anterioară care vizează activitatea din ultimii 3 ani, în măsura în care informaţiile respective sînt disponibile. În acest ultim caz, autoritatea contractantă are obligaţia de a lua în considerare şi data la care operatorul economic a fost înfiinţat sau şi-a început activitatea comercială.

(2) În sensul alin.(1) lit.c), cifra de afaceri anuală minimă impusă operatorilor economici nu trebuie să depăşească de două ori valoarea estimată a contractului, cu excepţia cazurilor bine justificate, precum cele legate de riscurile speciale aferente naturii bunurilor, lucrărilor sau serviciilor. Autoritatea contractantă indică principalele motive pentru o astfel de cerinţă în documentaţia de atribuire. Atunci cînd un contract este împărţit în loturi, indicele cifrei de afaceri se aplică pentru fiecare lot individual. Cu toate acestea, autoritatea contractantă stabileşte cifra de afaceri anuală minimă impusă operatorilor economici cu referire la grupuri de loturi, dacă ofertantului cîştigător îi sînt atribuite mai multe loturi care trebuie executate în acelaşi timp. În cazul în care urmează să se atribuie contracte bazate pe un acord-cadru, cifra de afaceri anuală maximă se calculează în funcţie de dimensiunea maximă anticipată a contractelor specifice care vor fi executate în acelaşi timp sau, dacă aceasta nu este cunoscută, pe baza valorii estimate a acordului-cadru. În cazul unor sisteme dinamice de achiziţii, cifra de afaceri anuală maximă se calculează pe baza dimensiunii maxime anticipate a contractelor specifice care urmează să fie atribuite în cadrul sistemului respectiv.

(3) În cazul în care, din motive obiective, justificate corespunzător, operatorul economic nu are posibilitatea de a prezenta documentele solicitate de autoritatea contractantă, acesta are dreptul de a demonstra capacitatea sa economică şi financiară prin prezentarea altor documente pe care autoritatea contractantă le poate considera edificatoare în măsura în care acestea reflectă o imagine fidelă a situaţiei economice şi financiare a ofertantului/candidatului.

(4) În cazul în care autoritatea contractantă solicită demonstrarea capacităţii economice şi financiare, aceasta are obligaţia de a indica în documentaţia de atribuire şi informaţiile pe care operatorii economici urmează să le prezinte în acest scop.

(5) Capacitatea economică şi financiară a ofertantului/candidatului poate fi susţinută, pentru îndeplinirea unui contract, şi de o altă persoană, indiferent de natura relaţiilor juridice existente între ofertant/candidat şi persoana respectivă.

(6) În cazul în care ofertantul/candidatul îşi demonstrează capacitatea economică şi financiară invocînd şi susţinerea acordată, în conformitate cu prevederile alin.(5), de către o altă persoană, acesta are obligaţia de a dovedi susţinerea de care beneficiază prin prezentarea în formă scrisă a unui angajament ferm al persoanei respective, încheiat în formă autentică, prin care această persoană confirmă faptul că va pune la dispoziţia ofertantului/candidatului resursele financiare invocate. Persoana care asigură susţinerea financiară trebuie să îndeplinească criteriile de selecţie relevante şi nu trebuie să se afle în niciuna dintre situaţiile prevăzute la art.19 alin.(1) şi alin.(3) lit.a), c)–g), care determină excluderea din procedura de atribuire.

(7) Atunci cînd ofertantul/candidatul se bazează pe capacităţile altei persoane în ceea ce priveşte criteriile referitoare la capacitatea economică şi financiară, autoritatea contractantă solicită ca ofertantul/candidatul şi acea persoană să fie răspunzătoare solidar pentru executarea contractului.

(8) În aceleaşi condiţii prevăzute la alin.(5)–(7), o asociaţie de operatori economici are dreptul să se bazeze pe capacităţile membrilor asociaţiei sau ale altor persoane.

Articolul 22. Capacitatea tehnică şi/sau profesională

(1) În cazul aplicării unei proceduri pentru atribuirea unui contract de achiziţii publice de bunuri, în scopul verificării capacităţii tehnice şi/sau profesionale a ofertanţilor/candidaţilor, autoritatea contractantă are dreptul de a le solicita acestora, în funcţie de specificul, de cantitatea şi de complexitatea bunurilor ce urmează să fie furnizate şi numai în măsura în care aceste informaţii sînt relevante pentru îndeplinirea contractului şi nu sînt disponibile în bazele de date ale autorităţilor publice sau ale părţilor terţe, următoarele:

a) lista principalelor livrări de bunuri similare efectuate în ultimii 3 ani, conţinînd valori, perioade de livrare, beneficiari, indiferent dacă aceştia din urmă sînt autorităţi contractante sau clienţi privaţi. Livrările de bunuri se confirmă prin prezentarea unor certificate/documente emise sau contrasemnate de o autoritate ori de către clientul privat beneficiar. În cazul în care beneficiarul este un client privat şi, din motive obiective, operatorul economic nu are posibilitatea obţinerii

unei certificări/confirmări din partea acestuia, demonstrarea livrărilor de bunuri se realizează printr-o declaraţie a operatorului economic;

b) declaraţia referitoare la echipamentele tehnice şi la măsurile aplicate în vederea asigurării calităţii, precum şi, dacă este cazul, la resursele de studiu şi cercetare;

c) informaţii referitoare la personalul/organismul tehnic de specialitate de care dispune sau al cărui angajament de participare a fost obţinut de către ofertant/candidat, în special pentru asigurarea controlului calităţii;

d) certificate sau alte documente emise de organisme abilitate în acest sens, care să ateste conformitatea bunurilor, identificată clar prin referire la specificaţii sau standarde relevante;

e) mostre (în măsura în care necesitatea prezentării este justificată), descrieri şi/sau fotografii a căror autenticitate trebuie să poată fi demonstrată în cazul în care autoritatea contractantă solicită acest lucru.

(2) În cazul aplicării unei proceduri pentru atribuirea unui contract de achiziţii publice de servicii, în scopul verificării capacităţii tehnice şi/sau profesionale a ofertanţilor/candidaţilor, autoritatea contractantă are dreptul de a le solicita acestora, în funcţie de specificul, de volumul şi de complexitatea serviciilor ce urmează să fie prestate şi numai în măsura în care aceste informaţii sînt relevante pentru îndeplinirea contractului şi nu sînt disponibile în bazele de date ale autorităţilor publice sau ale părţilor terţe, următoarele:

a) lista principalelor servicii similare prestate în ultimii 3 ani, conţinînd valori, perioade de prestare, beneficiari, indiferent dacă aceştia din urmă sînt autorităţi contractante sau clienţi privaţi. Prestările de servicii se confirmă prin prezentarea unor certificate/documente emise sau contrasemnate de o autoritate ori de către clientul privat beneficiar. În cazul în care beneficiarul este un client privat şi, din motive obiective, operatorul economic nu are posibilitatea obţinerii unei certificări/confirmări din partea acestuia, demonstrarea prestărilor de servicii se realizează printr-o declaraţie a operatorului economic;

b) declaraţia referitoare la echipamentele tehnice şi la măsurile aplicate în vederea asigurării calităţii, precum şi, dacă este cazul, la resursele de studiu şi cercetare;

c) informaţii referitoare la personalul/organismul tehnic de specialitate de care dispune sau al cărui angajament de participare a fost obţinut de către ofertant/candidat, în special pentru asigurarea controlului calităţii;

d) informaţii referitoare la studiile, pregătirea profesională şi calificarea personalului de conducere, precum şi ale persoanelor responsabile pentru îndeplinirea contractului, dacă acestea nu reprezintă factori de evaluare stabiliţi conform prevederilor art.26 alin.(7);

e) declaraţia referitoare la efectivele medii anuale ale personalului angajat şi ale cadrelor de conducere în ultimii 3 ani;

f) dacă este cazul, informaţii privind măsurile de protecţie a mediului pe care operatorul economic le poate aplica în timpul îndeplinirii contractului;

g) informaţii referitoare la utilajele, instalaţiile, echipamentele tehnice de care va dispune operatorul economic pentru îndeplinirea corespunzătoare a contractului;

h) informaţii privind partea din contract pe care operatorul economic are, eventual, intenţia să o subcontracteze.

(3) În cazul aplicării unei proceduri pentru atribuirea unui contract de achiziţii publice de lucrări, în scopul verificării capacităţii tehnice şi/sau profesionale a ofertanţilor/candidaţilor, autoritatea contractantă are dreptul de a le solicita acestora, în funcţie de specificul, de volumul şi de complexitatea lucrărilor ce urmează să fie executate şi numai în măsura în care aceste informaţii sînt relevante pentru îndeplinirea contractului, următoarele:

a) lista lucrărilor similare executate în ultimii 5 ani, însoţită de certificări de bună execuţie pentru cele mai importante lucrări, în care să se conţină cel puţin un contract de lucrări similare a cărui valoare să nu fie mai mică de 75% din valoarea viitorului contract sau valoarea cumulată a tuturor contractelor executate în ultimul an de activitate să fie egală cu sau mai mare decît valoarea viitorului contract. Certificările de bună execuţie indică beneficiarii, indiferent dacă aceştia sînt autorităţi contractante sau clienţi privaţi, valoarea, perioada şi locul execuţiei lucrărilor şi

precizează dacă au fost efectuate în conformitate cu normele profesionale din domeniu şi dacă au fost duse la bun sfîrşit;

b) informaţii referitoare la personalul/organismul tehnic de specialitate de care dispune sau al cărui angajament de participare a fost obţinut de către candidat/ofertant, în special pentru asigurarea controlului calităţii;

c) informaţii referitoare la studiile, pregătirea profesională şi calificarea personalului de conducere, precum şi ale persoanelor responsabile pentru execuţia lucrărilor, dacă acestea nu reprezintă factori de evaluare stabiliţi conform prevederilor art.26 alin.(7);

d) declaraţia referitoare la efectivele medii anuale ale personalului angajat şi ale cadrelor de conducere în ultimii 3 ani;

e) dacă este cazul, informaţii privind măsurile de protecţie a mediului pe care operatorul economic le poate aplica în timpul îndeplinirii contractului;

f) declaraţia referitoare la utilajele, instalaţiile, echipamentele tehnice de care va dispune operatorul economic pentru îndeplinirea corespunzătoare a contractului;

g) informaţii privind partea din contract pe care operatorul economic are, eventual, intenţia să o subcontracteze.

(4) Criteriile de calificare a bunurilor, lucrărilor şi serviciilor similare sînt stabilite de Guvern.

(5) În cazul în care autoritatea contractantă solicită demonstrarea capacităţii tehnice şi/sau profesionale, aceasta are obligaţia de a indica în documentaţia de atribuire şi informaţiile pe care operatorii economici urmează să le prezinte în acest scop.

(6) Capacitatea tehnică şi/sau profesională a ofertantului/candidatului poate fi susţinută, pentru îndeplinirea unui contract, şi de o altă persoană, indiferent de natura relaţiilor juridice existente între ofertant/candidat şi persoana respectivă.

(7) În cazul în care ofertantul/candidatul îşi demonstrează capacitatea tehnică şi/sau profesională invocînd şi susţinerea acordată, în conformitate cu prevederile alin.(6), de către o altă persoană, acesta are obligaţia de a dovedi susţinerea de care beneficiază prin prezentarea în formă scrisă a unui angajament ferm al persoanei respective, încheiat în formă autentică, prin care această persoană confirmă faptul că va pune la dispoziţia ofertantului/candidatului resursele tehnice şi profesionale invocate. Persoana care asigură susţinerea tehnică şi/sau profesională trebuie să îndeplinească criteriile de selecţie relevante şi nu trebuie să se afle în niciuna dintre situaţiile prevăzute la art.19 alin.(1) şi alin.(3) lit.a), c)–g), care determină excluderea din procedura de atribuire.

(8) În ceea ce priveşte capacitatea profesională, ofertantul/candidatul are dreptul să recurgă la susţinerea unor alte persoane doar atunci cînd acestea din urmă vor desfăşura activităţile sau serviciile pentru îndeplinirea cărora este necesară capacitatea profesională respectivă.

Articolul 23. Standarde de asigurare a calităţii

(1) În cazul în care autoritatea contractantă solicită prezentarea unor certificate, emise de organisme independente, prin care se atestă faptul că operatorul economic respectă anumite standarde de asigurare a calităţii, aceasta trebuie să se raporteze la sistemele de asigurare a calităţii, bazate pe seriile de standarde europene relevante, certificate de organisme conforme cu seriile de standarde europene privind certificarea, sau la standarde internaţionale pertinente, emise de organisme acreditate.

(2) În conformitate cu principiul recunoaşterii reciproce, autoritatea contractantă are obligaţia de a accepta certificatele echivalente emise de organismele stabilite în statele membre ale Uniunii Europene. În cazul în care operatorul economic nu deţine un certificat de calitate astfel cum este solicitat de autoritatea contractantă, aceasta din urmă are obligaţia de a accepta orice alte certificări prezentate de operatorul economic respectiv, în măsura în care acestea confirmă asigurarea unui nivel corespunzător al calităţii.

Articolul 24. Standarde de protecţie a mediului

(1) În cazul în care autoritatea contractantă solicită prezentarea unor certificate, emise de organisme independente, prin care se atestă faptul că operatorul economic respectă anumite standarde de protecţie a mediului, aceasta trebuie să se raporteze:

a) fie la Sistemul Comunitar de Management de Mediu şi Audit (EMAS);

b) fie la standarde de gestiune ecologică bazate pe seriile de standarde europene sau internaţionale în domeniu, certificate de organisme conforme cu legislaţia comunitară ori cu standardele europene sau internaţionale privind certificarea.

(2) În conformitate cu principiul recunoaşterii reciproce, autoritatea contractantă are obligaţia de a accepta certificatele echivalente emise de organismele stabilite în statele membre ale Uniunii Europene. În cazul în care operatorul economic nu deţine un certificat de mediu astfel cum este solicitat de autoritatea contractantă, aceasta din urmă are obligaţia de a accepta orice alte certificări prezentate de operatorul economic respectiv, în măsura în care acestea confirmă asigurarea unui nivel corespunzător al protecţiei mediului.

Articolul 25. Lista de interdicţie a operatorilor economici

(1) Lista de interdicţie a operatorilor economici reprezintă un înscris oficial şi este întocmită de către Agenţia Achiziţii Publice cu scopul de a limita, pe o perioadă de 3 ani, participarea operatorilor economici la procedurile de achiziţie publică prevăzute de prezenta lege.

(2) Lista de interdicţie a operatorilor economici este întocmită, actualizată şi întreţinută în formă electronică de către Agenţia Achiziţii Publice conform regulamentului aprobat de Guvern.

Articolul 26. Criterii de atribuire a contractului de achiziţii publice

(1) Fără a aduce atingere dispoziţiilor legale sau administrative privind preţul anumitor bunuri ori remunerarea anumitor servicii, autoritatea contractantă atribuie contractul de achiziţii publice/acordul-cadru ofertantului care a depus oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere economic.

(2) În sensul prevederilor alin.(1), autoritatea contractantă stabileşte oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere economic pe baza criteriului de atribuire şi a factorilor de evaluare prevăzuţi în documentaţia de atribuire.

(3) Pentru determinarea celei mai avantajoase oferte din punct de vedere economic în conformitate cu prevederile alin.(2), autoritatea contractantă are dreptul de a aplica unul dintre următoarele criterii de atribuire:

a) preţul cel mai scăzut;

b) costul cel mai scăzut;

c) cel mai bun raport calitate-preţ;

d) cel mai bun raport calitate-cost.

(4) În sensul alin.(3) lit.b), costul cel mai scăzut se determină pe considerente de rentabilitate, utilizînd factori precum calcularea costurilor pe ciclul de viaţă.

(5) În sensul alin.(3) lit.c), criteriul de atribuire cel mai bun raport calitate-preţ include, de regulă, un element de preţ sau de cost. În situaţia în care autoritatea contractantă iniţiază o procedură de achiziţie publică cu buget fix, în care elementul de preţ sau de cost este un preţ sau cost fix, factorii de evaluare se referă numai la aspecte calitative ale bunurilor, lucrărilor sau serviciilor care fac obiectul achiziţiei.

(6) În sensul alin.(3) lit.c) şi d), cel mai bun raport calitate-preţ/calitate-cost se determină pe baza unor factori de evaluare care includ aspecte calitative, de mediu şi/sau sociale în legătură cu obiectul contractului de achiziţii publice/acordului-cadru.

(7) Factorii de evaluare prevăzuţi la alin.(6) includ:

a) calitatea, inclusiv avantajele tehnice, caracteristicile estetice şi funcţionale, accesibilitatea, conceptul de proiectare pentru toţi utilizatorii, caracteristicile sociale, de mediu şi inovatoare, precum şi comercializarea şi condiţiile acesteia;

b) organizarea, calificarea şi experienţa personalului desemnat pentru executarea contractului, în cazul în care calitatea personalului desemnat are un impact semnificativ asupra nivelului calitativ de executare a contractului;

c) serviciile postvînzare, asistenţa tehnică şi condiţiile de livrare, cum ar fi data livrării, procesul de livrare şi termenul de livrare sau de finalizare.

(8) Factorii de evaluare prevăzuţi la alin.(6) au legătură directă cu obiectul contractului de achiziţii publice/acordului-cadru atunci cînd se referă în orice mod la bunurile, lucrările sau serviciile care urmează a fi furnizate/executate/prestate în temeiul contractului de achiziţii publice/acordului-cadru şi în orice stadiu al ciclului lor de viaţă, chiar dacă aceşti factori nu fac parte din substanţa materială a bunurilor, lucrărilor sau serviciilor respective.

(9) În sensul dispoziţiilor alin.(8), autoritatea contractantă are dreptul să ia în calcul factori de evaluare în legătură cu:

a) procesul specific de producţie, furnizare sau comercializare a bunurilor, lucrărilor sau serviciilor;

b) un proces specific pentru un alt stadiu al ciclului de viaţă al bunurilor, lucrărilor sau serviciilor.

(10) Autoritatea contractantă precizează în documentaţia de atribuire ponderea relativă pe care o acordă fiecărui factor de evaluare, precum şi algoritmul de calcul sau metodologia concretă de punctare care se aplică pentru determinarea celei mai avantajoase oferte din punct de vedere economic, cu excepţia cazului în care oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere economic este determinată prin aplicarea criteriului cel mai scăzut preţ.

(11) Ponderile relative prevăzute la alin.(10) pot fi acordate prin raportare la intervale valorice.

(12) În cazul aplicării criteriilor de atribuire prevăzute la alin.(3) lit.c) şi d), ponderea minimă pe care elementul de preţ o are în cadrul criteriului de atribuire a contractului de achiziţii publice/acordului-cadru este:

a) pentru contractele de achiziţii publice de bunuri – 60%;

b) pentru contractele de achiziţii publice de lucrări – 80%;

c) pentru contractele de achiziţii publice de servicii – 40%.

(13) În cazul aplicării criteriilor de atribuire prevăzute la alin.(3) lit.c) şi d), oferta stabilită ca fiind cîştigătoare este cea care întruneşte punctajul cel mai mare rezultat din aplicarea unui sistem de factori de evaluare pentru care se stabilesc ponderi.

(14) În cazul în care stabilirea unei ponderi nu este posibilă din motive obiective, autoritatea contractantă indică factorii de evaluare în ordinea descrescătoare a importanţei.

(15) Autoritatea contractantă nu are dreptul de a utiliza factori de evaluare care să conducă la o libertate de apreciere nelimitată.

(16) În sensul alin.(15), factorii de evaluare utilizaţi de autoritatea contractantă trebuie să asigure o concurenţă reală între operatorii economici şi să fie însoţiţi de prevederi care să permită verificarea efectivă a informaţiilor furnizate de către ofertanţi în scopul aplicării factorilor de evaluare.

(17) Atunci cînd consideră necesar, autoritatea contractantă verifică exactitatea informaţiilor şi a dovezilor furnizate de ofertanţi, asigurînd, totodată, respectarea principiilor tratamentului egal, imparţialităţii şi nediscriminării în privinţa tuturor ofertanţilor.

(18) În cazul în care două sau mai multe oferte sînt echivalente, autoritatea contractantă aplică un criteriu de atribuire suplimentar, fapt care este menţionat explicit în anunţul de participare.

Articolul 27. Calcularea costului pe ciclul de viaţă

(1) Calcularea costurilor pe parcursul ciclului de viaţă acoperă, în măsura în care sînt relevante, toate sau o parte din următoarele costuri pe parcursul ciclului de viaţă al unui bun, serviciu sau al unei lucrări:

a) costuri suportate de autoritatea contractantă sau de alţi utilizatori, cum ar fi costuri legate de achiziţie, costuri de utilizare, precum consumul de energie şi de alte resurse, costuri de întreţinere, costuri de la sfîrşitul ciclului de viaţă, precum costurile de colectare şi reciclare;

b) costuri determinate de efecte externe asupra mediului în legătură cu bunul, serviciul sau lucrarea pe parcursul ciclului de viaţă, cu condiţia ca valoarea pecuniară a acestora să fie determinată şi verificată. Aceste costuri pot să includă costul emisiilor de gaze cu efect de seră şi al altor emisii poluante şi alte costuri de atenuare a efectelor schimbărilor climatice.

(2) În cazul în care autoritatea contractantă evaluează costurile utilizînd o abordare pe baza costului pe parcursul ciclului de viaţă, aceasta indică în documentaţia de atribuire datele care trebuie furnizate de către ofertanţi, precum şi metoda pe care autoritatea contractantă urmează să o utilizeze pentru a stabili costurile pe parcursul ciclului de viaţă pe baza datelor respective.

(3) Metoda utilizată de autoritatea contractantă pentru evaluarea costurilor determinate de efectele externe asupra mediului prevăzute la alin.(1) lit.b) trebuie să îndeplinească în mod cumulativ următoarele condiţii:

a) se bazează pe criterii nediscriminatorii şi verificabile în mod obiectiv; în special, în cazul în care nu a fost stabilită în vederea aplicării repetate sau continue, nu favorizează sau dezavantajează în mod nejustificat anumiţi operatori economici;

b) este accesibilă tuturor părţilor interesate;

c) datele solicitate sînt furnizate printr-un efort rezonabil de către operatori economici care dau dovadă de o diligenţă obişnuită, inclusiv de operatori economici din alte ţări care sînt parte la Acordul privind achiziţiile publice al Organizaţiei Mondiale a Comerţului sau la alte acorduri internaţionale în cadrul cărora Republica Moldova şi-a asumat obligaţii.

Capitolul V
PUBLICITATEA ŞI TRANSPARENŢA

Articolul 28. Anunţul de intenţie

(1) Autoritatea contractantă este obligată să publice în Buletinul achiziţiilor publice un anunţ de intenţie privind achiziţiile publice preconizate. Autoritatea contractantă are obligaţia de a include în anunţ cel puţin informaţiile cuprinse în anexa nr.3 şi, dacă este necesar, alte informaţii considerate utile de către aceasta.

(2) În cazul achiziţiilor publice prevăzute la art.2 alin.(3), anunţul de intenţie va fi publicat şi în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene[1].

[1] **Notă:** Prevederile art.28 alin.(2) vor intra în vigoare la data de 1 ianuarie 2019.

(3) Anunţul de intenţie va fi publicat în mod separat pentru fiecare procedură de achiziţie, în cel mult 30 de zile de la data aprobării bugetului propriu al autorităţii contractante respective.

(4) Pentru contractele a căror valoare estimată pentru bunuri şi servicii este mai mică de 800000 de lei, iar pentru lucrări este mai mică de 2000000 de lei, publicarea anunţului de intenţie nu este obligatorie.

(5) Publicarea anunţului de intenţie nu obligă autoritatea contractantă să efectueze achiziţia publică respectivă.

[Art.28 modificat prin Legea nr.319 din 30.11.2018, în vigoare 14.12.2018]

Articolul 29. Anunţul de participare

(1) Autoritatea contractantă este obligată să publice în Buletinul achiziţiilor publice şi pe pagina web a Agenţiei Achiziţii Publice anunţul de participare în toate cazurile prevăzute de prezenta lege, conform procedurii de achiziţie aplicate.

(2) În cazul achiziţiilor publice în care valoarea contractului care urmează să fie atribuit, estimată conform prevederilor art.4, este egală sau mai mare decît pragurile prevăzute la art.2 alin.(3), anunţul de participare va fi transmis în formă electronică spre publicare şi în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene[2].

[2] **Notă:** Prevederile art.29 alin.(2) vor intra în vigoare la data de 1 ianuarie 2019.

(3) Anunţul de participare va fi publicat în limba de stat şi, după caz, în una din limbile de circulaţie internaţională. În particular, pentru fiecare achiziţie publică a cărei valoare estimativă este egală sau mai mare de pragurile prevăzute la art.2 alin.(3), autoritatea contractantă publică un anunţ sumar în Buletinul achiziţiilor publice în una din limbile oficiale ale Organizaţiei Mondiale a Comerţului (engleză, franceză, spaniolă), care va conţine cel puţin următoarele informaţii:

a) obiectul achiziţiei publice;

b) data-limită pentru depunerea ofertelor sau, după caz, orice dată-limită pentru depunerea cererilor de participare la achiziţie;

c) adresa şi modul în care poate fi accesată documentaţia de atribuire.

(4) La întocmirea şi perfectarea anunţului de participare vor fi utilizate formulare standard, aprobate în acest scop, care să permită publicitatea achiziţiilor publice. Autoritatea contractantă are obligaţia de a include în anunţ cel puţin informaţiile cuprinse în anexa nr.3 şi, dacă este necesar, alte informaţii considerate utile de către autoritatea contractantă, prin utilizarea formularelor standard adoptate de Comisia Europeană.

(5) În scopul asigurării unei transparenţe maxime, autoritatea contractantă are dreptul de a publica anunţul de participare şi în alte mijloace de informare în masă, naţionale sau internaţionale, dar numai după publicarea anunţului respectiv în Buletinul achiziţiilor publice şi pe pagina web a Agenţiei Achiziţii Publice. Anunţul publicat şi în alte mijloace de informare locale, naţionale sau internaţionale va face trimitere la Buletinul achiziţiilor publice în care a fost publicat iniţial anunţul şi nu va conţine alte informaţii decît cele publicate în buletinul respectiv.

(6) Anunţul de participare va fi publicat în termene care să ofere tuturor operatorilor economici interesaţi, fără nicio discriminare, posibilităţi reale de participare la procedurile de atribuire a contractului de achiziţii publice.

(7) Dacă după publicarea anunţului de participare, dar înainte de expirarea termenului-limită de depunere a ofertelor, apare necesitatea de corectare a acestuia, anunţul corectat va fi publicat în aceleaşi mijloace de informare în masă şi va avea aceeaşi valoare ca şi anunţul original. În acest caz, autoritatea contractantă va prelungi termenul de depunere a ofertelor pentru a permite potenţialilor ofertanţi să efectueze modificările necesare. În cazul în care, indiferent de motiv, caietul de sarcini şi documentele sau informaţiile suplimentare, deşi solicitate în timp util, nu au fost furnizate sau au fost furnizate incomplet în termenele stabilite de prezenta lege ori în cazul în care ofertele nu pot fi formulate decît în urma unei vizite la faţa locului sau după consultarea pe loc a unor documente anexate la caietul de sarcini, autoritatea contractantă va prelungi termenul de depunere a ofertelor astfel încît toţi operatorii economici interesaţi să poată avea acces la toate informaţiile necesare pentru formularea ofertelor.

Articolul 30. Anunţul de atribuire

(1) Autoritatea contractantă are obligaţia de a transmite spre publicare în Buletinul achiziţiilor publice un anunţ de atribuire nu mai tîrziu de 30 de zile de la data la care va remite informaţia cu privire la:

a) finalizarea procedurii de achiziţie publică – licitaţie deschisă, licitaţie restrînsă, dialog competitiv, negociere cu/fără publicarea prealabilă a unui anunţ de participare, cerere a ofertelor de preţuri – prin atribuirea contractului de achiziţii publice sau prin încheierea acordului-cadru;

b) finalizarea unui concurs de soluţii prin stabilirea concurentului cîştigător;

c) atribuirea unui contract de achiziţii publice printr-un sistem dinamic de achiziţie.

(2) La atribuirea contractelor de achiziţii publice încheiate în baza unui acord-cadru sau printr-un sistem dinamic de achiziţii, anunţurile de atribuire sînt grupate trimestrial. În acest caz, autoritatea contractantă are obligaţia de a transmite spre publicare anunţurile de atribuire în termen de 30 de zile de la încheierea fiecărui trimestru.

(3) În cazul achiziţiilor publice specificate la art.2 alin.(3), anunţul de atribuire va fi publicat de către autoritatea contractantă şi în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene[3].

[3] **Notă:** Prevederile art.30 alin.(3) vor intra în vigoare la data de 1 ianuarie 2019.

(4) Anunţul de atribuire va conţine cel puţin informaţiile cuprinse în anexa nr.3 şi, dacă este necesar, alte informaţii considerate utile de către autoritatea contractantă, utilizîndu-se formularele standard.

(5) În cazul în care comunicarea unor informaţii privind atribuirea contractului de achiziţii publice/acordului-cadru se referă la secretul comercial sau secretul de stat conform prevederilor Legii nr.171/1994 cu privire la secretul comercial sau ale Legii nr.245/2008 cu privire la secretul de stat ori ar putea aduce atingere concurenţei loiale între operatorii economici conform prevederilor Legii concurenţei nr.183/2012, publicarea acestor informaţii nu este obligatorie.

Articolul 31. Informarea şi atribuirea contractului de achiziţii publice

(1) Autoritatea contractantă are obligaţia de a informa operatorii economici implicaţi în procedura de atribuire despre deciziile referitoare la rezultatul selecţiei, la rezultatul procedurii de atribuire a contractului de achiziţii publice sau de încheiere a acordului-cadru, la admiterea într-un sistem dinamic de achiziţie, la rezultatul concursului de soluţii ori, după caz, la anularea procedurii de atribuire şi eventuala iniţiere ulterioară a unei noi proceduri, în scris şi cît mai curînd posibil, dar nu mai tîrziu de 3 zile lucrătoare de la emiterea acestora.

(2) Comunicarea prin care se realizează informarea prevăzută la alin.(1) este transmisă prin mijloace electronice la adresele indicate de către ofertanţi în ofertele acestora. În toate cazurile, acest fapt este înregistrat.

(3) În cazul în care autoritatea contractantă nu transmite comunicarea privind rezultatul aplicării procedurii şi prin fax sau prin mijloace electronice, termenele prevăzute la art.32 alin.(1) se prelungesc cu 5 zile.

(4) În cadrul comunicării prevăzute la alin.(1), autoritatea contractantă are obligaţia de a informa ofertantul cîştigător/ofertanţii cîştigători sau candidatul acceptat/candidaţii acceptaţi cu privire la acceptarea ofertei/ofertelor sau a candidaturii/candidaturilor prezentate.

(5) În cadrul comunicării prevăzute la alin.(1), autoritatea contractantă are obligaţia de a informa ofertanţii/candidaţii care au fost respinşi sau a căror ofertă sau candidatură nu a fost declarată cîştigătoare/acceptată despre motivele care au stat la baza deciziei respective după cum urmează:

a) fiecărui candidat respins – motivele concrete care au stat la baza deciziei de respingere a candidaturii sale;

b) pentru fiecare ofertă respinsă – motivele concrete care au stat la baza deciziei de respingere, detaliindu-se argumentele în temeiul cărora oferta a fost considerată inacceptabilă şi/sau neconformă, îndeosebi elementele ofertei care nu au corespuns cerinţelor de funcţionare şi performanţă prevăzute în caietul de sarcini;

c) fiecărui ofertant care a prezentat o ofertă acceptabilă şi conformă, prin urmare admisibilă, dar care nu a fost declarată cîştigătoare – caracteristicile şi avantajele relative ale ofertei/ofertelor cîştigătoare în raport cu oferta sa, numele ofertantului căruia urmează să i se atribuie contractul de achiziţii publice sau, după caz, numele ofertanţilor cu care urmează să se încheie un acord-cadru.

(6) Faţă de ofertantul a cărui ofertă este desemnată cîştigătoare, în documentaţia de atribuire poate fi inclusă cerinţa semnării contractului de achiziţii publice în termen de 10 zile de la data la care i-a fost remis spre semnare.

(7) Contractul de achiziţii publice se consideră încheiat la data semnării acestuia de către părţi şi intră în vigoare din momentul înregistrării lui în modul stabilit de prezenta lege.

(8) În cazul în care, după expirarea termenului prevăzut la alin.(6), ofertantul care a primit comunicarea de acceptare a ofertei nu a semnat contractul de achiziţii publice sau nu a prezentat garanţia de bună execuţie a contractului, autoritatea contractantă este în drept să respingă oferta şi să atribuie contractul următorului ofertant clasat, cu condiţia că oferta acestuia este în vigoare. Totodată, autoritatea contractantă este în drept să respingă toate celelalte oferte în condiţiile prezentei legi.

Articolul 32. Termene pentru încheierea contractelor de achiziţii publice

(1) Contractele de achiziţii publice care intră în sfera de aplicare a prezentei legi pot fi încheiate numai după împlinirea termenelor de aşteptare de:

a) 11 zile de la data transmiterii comunicării prin SIA „RSAP" privind rezultatul aplicării procedurii de atribuire – în cazul în care valoarea estimată, conform prevederilor art.4, a contractului respectiv este egală cu sau mai mare decît pragurile prevăzute la art.2 alin.(3);

b) 6 zile de la data transmiterii comunicării prin SIA „RSAP" privind rezultatul aplicării procedurii de atribuire – în cazul în care valoarea estimată, conform prevederilor art.4, a contractului respectiv este mai mică decît pragurile prevăzute la art.2 alin.(3).

(2) Contractele de achiziţii publice/acordurile-cadru care intră în sfera de aplicare a prezentei legi, încheiate înainte de împlinirea termenelor prevăzute la alin.(1), sînt lovite de nulitate.

(3) Respectarea termenelor prevăzute la alin.(1) este facultativă în următoarele cazuri:

a) atunci cînd contractul de achiziţii publice este atribuit în urma desfăşurării procedurii de negociere fără publicarea prealabilă a unui anunţ de participare;

b) atunci cînd contractul de achiziţii publice/acordul-cadru respectiv urmează să fie încheiat cu un operator economic care a fost singurul ofertant la procedura de atribuire şi nu există alţi operatori economici implicaţi în respectiva procedură de atribuire;

c) atunci cînd este atribuit un contract subsecvent unui acord-cadru sau ca urmare a utilizării unui sistem dinamic de achiziţie.

Capitolul VI
CERINŢELE PRINCIPALE PRIVIND PROCEDURA DE ACHIZIŢIE PUBLICĂ

Articolul 33. Regulile aplicabile comunicării

(1) Toate comunicările şi schimburile de informaţii în temeiul prezentei legi sînt transmise în scris, prin mijloace electronice de comunicare sau, ca excepţie, prin alte mijloace de comunicare, în conformitate cu dispoziţiile prezentului articol.

(2) Modalităţile de comunicare pe care autoritatea contractantă intenţionează să le utilizeze pe parcursul aplicării procedurii de atribuire vor fi indicate de către aceasta în documentaţia de atribuire.

(3) Orice document scris trebuie înregistrat în momentul transmiterii şi, respectiv, în momentul primirii.

(4) În procesul de comunicare, autoritatea contractantă nu va discrimina niciun operator economic în legătură cu informaţiile comunicate, iar documentaţia de atribuire va fi pusă la dispoziţia tuturor operatorilor economici în acelaşi volum şi cu un conţinut identic.

(5) În toate operaţiunile de comunicare, schimb şi stocare de informaţii, autoritatea contractantă asigură menţinerea integrităţii datelor şi protejarea confidenţialităţii ofertelor şi a cererilor de participare.

(6) Autoritatea contractantă examinează conţinutul ofertelor şi al cererilor de participare numai după expirarea termenului fixat pentru depunerea acestora.

(7) Autoritatea contractantă nu este obligată să solicite utilizarea mijloacelor electronice de comunicare în procesul de depunere în următoarele situaţii:

a) din cauza naturii specializate a achiziţiei, utilizarea mijloacelor electronice de comunicare ar necesita instrumente, dispozitive sau formate de fişiere specifice care nu sînt disponibile în general sau nu se susţin prin aplicaţii disponibile în general;

b) aplicaţiile care suportă formatele de fişiere adecvate pentru descrierea ofertelor utilizează formate de fişiere care nu pot fi procesate prin nicio altă aplicaţie deschisă sau disponibilă în general ori fac obiectul unui regim de licenţe limitate de drepturi de proprietate intelectuală, iar autoritatea contractantă nu le poate pune la dispoziţie pentru descărcare sau pentru utilizare la distanţă;

c) utilizarea mijloacelor electronice de comunicare ar necesita un echipament de birou specializat care nu este disponibil în general pentru autoritatea contractantă;

d) documentaţia de atribuire necesită prezentarea unor modele fizice sau reduse la scară care nu se pot transmite prin mijloace electronice.

(8) În ceea ce priveşte comunicările pentru care nu sînt utilizate mijloace electronice de comunicare în conformitate cu alin.(7), comunicarea se face prin poştă sau alt mijloc de comunicare ori printr-o combinaţie între poştă sau alt mijloc de comunicare şi mijloace electronice.

(9) În sensul alin.(8), modalităţile de comunicare alese trebuie să fie accesibile şi să nu limiteze accesul operatorilor economici la procedura de atribuire a contractelor de achiziţii publice.

(10) În cazul în care autoritatea contractantă stabileşte că ofertele urmează să fie transmise prin poştă, ofertantul are, în mod implicit, şi dreptul de a depune oferta direct la sediul autorităţii contractante sau la o altă adresă indicată de aceasta.

(11) Autoritatea contractantă nu este obligată să solicite mijloace electronice de comunicare în procesul de depunere în măsura în care utilizarea altor mijloace de comunicare decît mijloacele electronice este necesară fie din cauza unei încălcări a securităţii mijloacelor electronice de comunicare, fie pentru protejarea naturii deosebit de sensibile a informaţiilor care solicită un nivel de protecţie atît de ridicat, încît nu poate fi asigurat în mod corespunzător prin utilizarea instrumentelor şi a dispozitivelor electronice disponibile pentru operatorii economici.

(12) Comunicarea verbală poate fi utilizată pentru alte comunicări decît cele privind elementele esenţiale ale unei proceduri de achiziţii publice, cu condiţia unei documentări suficiente a conţinutului comunicării verbale. În acest sens, elementele esenţiale ale procedurii de achiziţii publice includ documentaţia de atribuire, cererile de participare, confirmările interesului şi ofertele. Comunicările verbale cu ofertanţii care au un impact substanţial asupra conţinutului şi evaluării ofertelor se documentează într-o măsură suficientă şi prin mijloace corespunzătoare, cum ar fi înregistrările scrise sau audio ori rezumate ale principalelor elemente ale comunicării.

(13) Instrumentele şi dispozitivele utilizate pentru comunicarea prin mijloace electronice, precum şi caracteristicile tehnice ale acestora trebuie să fie nediscriminatorii, disponibile în general şi interoperabile cu tehnologiile informaţiilor şi comunicaţiilor de uz general şi să nu limiteze accesul operatorilor economici la procedura de achiziţie.

(14) Instrumentele şi dispozitivele de recepţie electronică a ofertelor, a cererilor de participare, precum şi a planurilor şi a proiectelor pentru concursuri de soluţii, trebuie să garanteze, prin mijloace tehnice şi proceduri adecvate, cel puţin că:

a) data şi ora de primire a ofertelor, a cererilor de participare, a planurilor şi a proiectelor sînt determinate cu precizie;

b) se asigură în mod rezonabil ca nimeni să nu aibă acces la informaţiile transmise conform prezentelor cerinţe înainte de termenele specificate;

c) numai persoanele autorizate au dreptul de a stabili sau de a modifica datele pentru deschiderea informaţiilor primite;

d) în decursul diferitor etape ale procedurii de achiziţie sau ale concursului de soluţii, accesul la toate datele prezentate sau la o parte din acestea este permis doar persoanelor autorizate;

e) doar persoanele autorizate permit accesul la informaţiile trimise şi doar după data stabilită;

f) informaţiile primite şi deschise în temeiul prezentelor cerinţe rămîn accesibile doar persoanelor autorizate în acest sens;

g) în cazul în care interdicţiile de acces sau condiţiile menţionate la lit.b)–f) sînt încălcate sau se încearcă acest lucru, se asigură în mod rezonabil că încălcările sau încercările de încălcare sînt uşor detectabile;

h) informaţiile privind specificaţiile necesare prezentării pe cale electronică a ofertelor şi a cererilor de participare, inclusiv criptarea, sînt disponibile părţilor interesate;

i) pe ofertele electronice este aplicată semnătura electronică.

Articolul 34. Disponibilitatea în format electronic a documentaţiei de atribuire

(1) Autoritatea contractantă oferă acces liber, direct, total şi gratuit, prin mijloace electronice, la documentaţia de atribuire de la data publicării anunţului de participare în conformitate cu art.29 sau de la data la care a expediat invitaţia de participare.

(2) Textul anunţului sau al invitaţiei de participare specifică adresa de internet exactă la care documentaţia de atribuire va fi disponibilă.

(3) Prin excepţie de la alin.(1), în cazul în care nu se oferă accesul liber, direct, total şi gratuit, prin mijloace electronice, la o parte din documentaţia de atribuire din cauza caracterului confidenţial al informaţiilor, autoritatea contractantă indică în anunţ sau în invitaţia de participare măsurile necesare pentru asigurarea protecţiei caracterului confidenţial al informaţiilor, precum şi modalitatea de obţinere a accesului la documentele în cauză.

(4) În cazurile specificate la alin.(3), termenul de depunere a ofertelor este prelungit cu 5 zile, cu excepţia cazurilor de urgenţă justificate în mod corespunzător, menţionate la art.51 alin.(4), art.53 alin.(7) şi art.55 alin.(7) şi (24).

Articolul 35. Clarificări

(1) Orice operator economic interesat are dreptul de a solicita clarificări privind documentaţia de atribuire. Termenul de solicitare a clarificărilor se calculează de la data publicării anunţului de participare şi a documentaţiei de atribuire, constituind:

a) 9 zile – în cazul în care valoarea estimată a contractului de achiziţii publice este egală cu sau mai mare decît pragurile prevăzute la art.2 alin.(3);

b) 6 zile – în cazul în care valoarea estimată a contractului de achiziţii publice este mai mică decît pragurile prevăzute la art.2 alin.(3);

c) 3 zile – în cazul procedurii de cerere a ofertelor de preţuri.

(2) Autoritatea contractantă are obligaţia de a răspunde, în mod clar, complet şi fără ambiguităţi, cît mai repede posibil, la orice clarificare solicitată, într-o perioadă care nu trebuie să depăşească, de regulă, 3 zile lucrătoare de la primirea unei astfel de solicitări din partea operatorului economic, cu excepţia procedurii de cerere a ofertelor de preţuri, caz în care această perioadă nu trebuie să depăşească o zi lucrătoare. Autoritatea contractantă are dreptul de a accepta clarificări privind documentaţia de atribuire după expirarea termenului de solicitare a clarificărilor dacă prezentarea răspunsurilor la aceste solicitări se încadrează în termenele stabilite la alin.(4). În cazul nerespectării perioadei de prezentare a răspunsului la clarificări privind documentaţia de atribuire, autoritatea contractantă este obligată să prelungească termenul de depunere a ofertelor sau a cererilor de participare pentru operatorii economici, ţinînd cont de perioada de întîrziere.

(3) Autoritatea contractantă are obligaţia de a transmite fiecărui operator economic care a depus o cerere de participare răspunsurile la orice solicitare de clarificare, însoţite de întrebările aferente, luînd măsuri pentru a nu dezvălui identitatea celui care a solicitat clarificările respective, precum şi de a publica aceste răspunsuri în SIA „RSAP”.

(4) Fără a aduce atingere prevederilor alin.(2), în măsura în care clarificările sînt solicitate în timp util, răspunsurile autorităţii contractante la aceste solicitări trebuie să fie publicate în SIA „RSAP” şi transmise operatorilor economici care au depus cereri de participare nu mai tîrziu de:

a) 6 zile înainte de data-limită stabilită pentru depunerea ofertelor, în cazul în care valoarea estimată a contractului de achiziţii publice este egală cu sau mai mare decît pragurile prevăzute la art.2 alin.(3);

b) 4 zile înainte de data-limită stabilită pentru depunerea candidaturilor, în cazul licitaţiei restrînse sau în cazul negocierii cu publicarea prealabilă a unui anunţ de participare;

c) 3 zile înainte de data-limită stabilită pentru depunerea ofertelor, în cazul în care valoarea estimată a contractului de achiziţii publice este mai mica decît pragurile prevăzute la art.2 alin.(3);

d) o zi înainte de data-limită stabilită pentru depunerea ofertelor, în cazul procedurii de cerere a ofertelor de preţuri.

(5) În cazul în care operatorul economic nu a transmis solicitarea de clarificare în timp util, punînd astfel autoritatea contractantă în imposibilitate de a respecta termenele prevăzute la alin.(4), aceasta din urmă este în drept să nu răspundă. În cazul în care autoritatea contractantă decide transmiterea răspunsului la solicitarea de clarificare, aceasta are obligaţia de a extinde termenul de depunere a ofertelor, astfel încît să se respecte termenele prevăzute la alin.(4). În acest caz, extinderea termenului de depunere a ofertelor nu extinde dreptul de a solicita clarificări.

(6) Autoritatea contractantă are obligaţia de a deschide candidaturile/ofertele la data, ora şi adresa indicate în anunţul/invitaţia de participare, în măsura în care nu a devenit incidentă obligaţia privind extinderea termenului de depunere a ofertelor, cu excepţia cazului în care termenul de depunere a ofertelor a fost extins în urma suspendării procedurii de atribuire.

[Art.35 completat prin Legea nr.319 din 30.11.2018, în vigoare 14.12.2018]

Articolul 36. Regulile privind termenele de depunere şi primire a cererilor de participare şi a ofertelor

(1) Pînă la expirarea termenului-limită stabilit de către autoritatea contractantă, operatorul economic interesat de a participa la procedura de achiziţie publică este obligat să depună, în acest sens, o cerere de participare.

(2) Termenul-limită de depunere şi primire a cererilor de participare şi a ofertelor va fi suficient pentru a le permite operatorilor economici din ţară şi străini să pregătească şi să prezinte oferte pînă la expirarea acestuia.

(3) La stabilirea termenului-limită, autorităţile contractante vor lua în considerare complexitatea achiziţiilor preconizate, aria de subcontractare anticipată şi timpul obişnuit pentru transmiterea ofertelor prin poştă din ţară şi din străinătate.

(4) Autoritatea contractantă este responsabilă de stabilirea termenului de depunere şi primire a cererilor de participare şi a ofertelor.

Articolul 37. Regulile privind descrierea bunurilor, lucrărilor şi serviciilor

(1) Specificaţiile tehnice ale bunurilor, lucrărilor şi serviciilor solicitate de autoritatea contractantă vor reprezenta o descriere exactă şi completă a obiectului achiziţiei, astfel încît fiecare cerinţă şi criteriu, stabilite de autoritatea contractantă, să fie îndeplinite.

(2) Specificaţiile tehnice pot descrie şi caracteristici referitoare la procesul sau metoda specifică de producţie sau de execuţie a lucrărilor, furnizare a bunurilor sau prestare a serviciilor solicitate sau la un proces specific pentru o altă etapă a ciclului de viaţă al acestora chiar şi în cazul în care astfel de factori nu fac parte din substanţa lor materială, cu condiţia să aibă legătură cu obiectul contractului şi să fie proporţionale cu valoarea şi obiectivele acestuia.

(3) Specificaţiile tehnice pot preciza totodată dacă este necesar transferul drepturilor de proprietate intelectuală.

(4) Specificaţiile tehnice ale obiectului achiziţiei trebuie să corespundă cerinţelor autorităţii contractante privind calitatea, eficienţa, testarea, securitatea, dimensiunile, simbolurile, terminologia, ambalajul, modul de transportare, marcarea, etichetarea, procesele şi metodele de producere, precum şi procedeele de determinare a conformităţii lui cu cerinţele din documentaţia de atribuire.

(5) La redactarea specificaţiilor tehnice, proiectelor, desenelor tehnice, schiţelor şi descrierilor, autoritatea contractantă efectuează descrierea fizică a bunurilor, lucrărilor sau serviciilor solicitate doar în cazurile în care nu este posibilă descrierea performanţelor şi/sau a cerinţelor funcţionale.

(6) Specificaţiile tehnice nu vor face referinţă la o anumită marcă comercială sau la un anumit agent economic, la un brevet, o schiţă sau un tip de bunuri, de lucrări şi de servicii, nu vor indica o origine concretă, un producător sau un operator economic concret. În cazul în care nu există un mod suficient de exact de expunere a cerinţelor faţă de achiziţie, iar o astfel de referinţă este inevitabilă, caracteristicile vor include cuvintele „sau echivalentul”.

(7) Specificaţiile tehnice se vor baza pe standardele naţionale şi internaţionale, pe reglementările tehnice şi normativele naţionale, după caz.

(8) Specificaţiile tehnice se definesc astfel încît să corespundă, atunci cînd este posibil, necesităţilor/exigenţelor oricărui utilizator, inclusiv ale persoanelor cu dizabilităţi.

(9) Specificaţiile tehnice trebuie să permită oricărui ofertant accesul egal la procedura de atribuire şi nu trebuie să aibă ca efect introducerea unor obstacole nejustificate de natură să restrîngă concurenţa între operatorii economici.

(10) Fără a aduce atingere normelor tehnice obligatorii la nivel naţional, în măsura în care sînt compatibile cu reglementările internaţionale, specificaţiile tehnice se formulează în unul din următoarele moduri:

a) în termeni de performanţă sau de cerinţe funcţionale, incluzînd caracteristici de mediu, cu condiţia ca parametrii să fie suficient de exacţi pentru ca ofertanţii să poată stabili obiectul contractului şi pentru ca autorităţile contractante să poată atribui contractul;

b) făcînd trimitere la specificaţii tehnice şi, în ordinea preferinţei, la standardele naţionale care transpun standarde europene, la evaluări tehnice naţionale/europene, specificaţii tehnice comune, standarde internaţionale, alte sisteme de referinţă tehnice instituite de către organismele de standardizare naţionale/europene sau – în lipsa oricăror dintre acestea – la standarde naţionale, la agremente tehnice naţionale sau specificaţii tehnice naţionale referitoare la proiectarea, calcularea şi execuţia lucrărilor şi la utilizarea bunurilor; fiecare trimitere este însoţită de menţiunea „sau echivalent”;

c) în termeni de performanţă sau de cerinţe funcţionale prevăzute la lit.a), făcînd trimitere la specificaţiile tehnice menţionate la lit.b) ca mijloc de prezumţie a conformităţii cu respectivele performanţe sau cerinţe funcţionale;

d) făcînd trimitere la specificaţiile tehnice menţionate la lit.b) pentru unele caracteristici şi făcînd trimitere la performanţele sau cerinţele funcţionale menţionate la lit.a) pentru alte caracteristici.

(11) În cazul în care o autoritate contractantă utilizează opţiunea prevăzută la alin.(10) lit.a) de a formula specificaţiile tehnice în termeni de performanţă sau cerinţe funcţionale, aceasta nu respinge o ofertă de bunuri, lucrări sau servicii conforme cu un standard naţional care transpune un standard european, cu un agrement tehnic european, cu o specificaţie tehnică comună, cu un standard internaţional sau cu un sistem tehnic de referinţă elaborat de un organism european de standardizare, dacă aceste specificaţii vizează performanţele sau cerinţele funcţionale pe care le-a impus autoritatea respectivă.

(12) În cazul în care autoritatea contractantă defineşte specificaţiile tehnice din caietul de sarcini prin precizarea performanţelor şi/sau cerinţelor funcţionale solicitate, nicio ofertă nu poate fi respinsă dacă ofertantul demonstrează, prin orice mijloc adecvat, că bunurile, lucrările sau serviciile oferite asigură îndeplinirea performanţelor sau cerinţelor funcţionale solicitate deoarece sînt conforme cu:

a) un standard naţional/european:

b) o omologare tehnică naţională/europeană;

c) o specificaţie tehnică comună;

d) un standard internaţional;

e) alte reglementări tehnice elaborate de organismele de standardizare europene.

(13) Un mijloc adecvat de a dovedi conformitatea cu specificaţiile tehnice solicitate îl poate reprezenta dosarul tehnic al producătorului sau un raport de încercare/testare emis de un organism recunoscut, cum ar fi, după caz, un laborator neutru de încercări şi calibrare sau un organism de certificare şi inspecţie care asigură respectarea standardelor naţionale/europene aplicabile. Autoritatea contractantă are obligaţia de a accepta certificate emise de organisme recunoscute în oricare dintre statele membre ale Uniunii Europene.

(14) Autoritatea contractantă are dreptul de a impune în documentaţia de atribuire, în măsura în care acestea sînt compatibile cu dreptul comunitar, condiţii speciale de îndeplinire a contractului, prin care se urmăreşte obţinerea unor efecte de ordin social sau în legătură cu protecţia mediului şi promovarea dezvoltării durabile.

(15) În cazul în care intenţionează să achiziţioneze bunuri, lucrări sau servicii cu anumite caracteristici de mediu, sociale sau de altă natură, autoritatea contractantă are dreptul să solicite în specificaţiile tehnice, criteriile de atribuire sau condiţiile de executare a contractului o etichetă specifică drept dovadă că bunurile, lucrările sau serviciile corespund cerinţelor solicitate, dacă sînt îndeplinite cumulativ următoarele condiţii:

a) cerinţele de etichetare se referă numai la criterii care sînt legate de obiectul contractului şi sînt adecvate pentru a defini caracteristicile lucrărilor, bunurilor sau serviciilor care fac obiectul contractului;

b) cerinţele de etichetare se bazează pe criterii nediscriminatorii şi verificabile în mod obiectiv;

c) etichetele sînt create printr-o procedură deschisă şi transparentă, în cadrul căreia au dreptul să participe toate părţile interesate, inclusiv organisme guvernamentale, consumatori, parteneri sociali, producători, distribuitori şi organizaţii neguvernamentale;

d) etichetele sînt accesibile tuturor părţilor interesate;

e) cerinţele de etichetare sînt stabilite de o parte terţă asupra căreia operatorul economic care solicită acordarea etichetei nu exercită o influenţă decisivă.

(16) În cazul în care nu impune ca bunurile, lucrările sau serviciile să îndeplinească toate cerinţele de etichetare, autoritatea contractantă precizează cerinţele de etichetare la care se face trimitere.

(17) Autoritatea contractantă care impune o etichetă specifică acceptă toate etichetele care confirmă că bunurile, lucrările sau serviciile îndeplinesc cerinţe echivalente.

(18) În cazul în care operatorul economic demonstrează că, din motive care nu îi sînt imputabile, nu are nicio posibilitate de a obţine eticheta specifică indicată de autoritatea contractantă sau o etichetă echivalentă în termenele stabilite, autoritatea contractantă acceptă şi alte mijloace de probă adecvate, care includ un dosar tehnic al fabricantului, cu condiţia ca operatorul economic în cauză să demonstreze că bunurile, lucrările sau serviciile pe care urmează să le furnizeze/execute/presteze îndeplinesc cerinţele de etichetare specifice sau cerinţele specifice indicate de autoritatea contractantă.

(19) În cazul în care o etichetă îndeplineşte condiţiile prevăzute la alin.(15) lit.b)–e), dar stabileşte şi cerinţe care nu sînt legate de obiectul contractului, autoritatea contractantă nu solicită eticheta respectivă, dar defineşte specificaţiile tehnice prin referire la specificaţiile detaliate ale etichetei respective sau, dacă este necesar, la părţile acestora care sînt legate de obiectul contractului şi sînt adecvate pentru a defini caracteristicile obiectului contractului.

Articolul 38. Consultarea pieţei

(1) Înainte de iniţierea procedurii de atribuire, autoritatea contractantă are dreptul de a organiza consultări ale pieţei în vederea pregătirii achiziţiei, prin raportare la obiectul contractului de achiziţii publice, şi pentru a informa operatorii economici cu privire la planurile de achiziţie şi cerinţele avute în vedere în legătură cu acestea, făcînd cunoscut acest lucru prin intermediul Buletinului achiziţiilor publice, precum şi prin orice alte mijloace.

(2) În cadrul consultărilor prevăzute la alin.(1), autoritatea contractantă are dreptul de a invita experţi independenţi, autorităţi publice sau operatori economici, inclusiv organizaţii reprezentative ale acestora.

(3) Autoritatea contractantă are dreptul de a utiliza sau implementa opiniile, sugestiile sau recomandările primite în cadrul consultărilor prevăzute la alin.(1) pentru pregătirea achiziţiei şi pentru organizarea şi desfăşurarea procedurii de atribuire, cu condiţia ca utilizarea sau implementarea acestor opinii, sugestii sau recomandări să nu aibă ca efect denaturarea concurenţei şi/sau încălcarea principiilor nediscriminării şi transparenţei.

(4) Modalităţile, condiţiile şi procedura de organizare şi de desfăşurare a consultărilor prevăzute la alin.(1) se aprobă de către Ministerul Finanţelor.

Articolul 39. Împărţirea pe loturi

(1) Autoritatea contractantă are dreptul de a recurge la atribuirea pe loturi a contractelor de achiziţii publice şi a acordurilor-cadru şi, în acest caz, de a stabili dimensiunea şi obiectul loturilor, cu condiţia includerii acestor informaţii în documentaţia de atribuire.

(2) În sensul alin.(1), autoritatea contractantă stabileşte obiectul fiecărui lot pe baze cantitative, adaptînd dimensiunea contractelor individuale astfel încît să corespundă mai bine

capacităţii întreprinderilor mici şi mijlocii, sau pe baze calitative, în conformitate cu diferitele meserii şi specializări implicate, pentru a adapta conţinutul contractelor individuale mai îndeaproape la sectoarele specializate ale întreprinderilor mici şi mijlocii, sau în conformitate cu diferitele faze ulterioare ale proiectului.

(3) Dacă nu recurge la atribuirea contractului pe loturi, autoritatea contractantă are obligaţia de a justifica decizia de a nu atribui contractul pe loturi.

(4) În cazul prevăzut la alin.(1), autoritatea contractantă precizează în anunţul de participare dacă ofertele pot fi depuse pentru unul, pentru mai multe sau pentru toate loturile.

(5) Autoritatea contractantă are dreptul, chiar şi în cazul în care acceptă depunerea ofertelor pentru mai multe sau pentru toate loturile, să limiteze numărul de loturi care pot fi atribuite aceluiaşi ofertant.

(6) În situaţia prevăzută la alin.(5), autoritatea contractantă precizează în anunţul de participare numărul maxim de loturi care pot fi atribuite unui ofertant.

(7) Autoritatea contractantă are obligaţia de a indica în documentaţia de atribuire criteriile şi regulile obiective şi nediscriminatorii care se vor aplica pentru stabilirea loturilor ce vor fi atribuite aceluiaşi ofertant, în cazul în care, în urma aplicării criteriului de atribuire şi a factorilor de evaluare, ar rezulta atribuirea către un ofertant a unui număr de loturi mai mare decît numărul maxim admis.

(8) În cazul în care aceluiaşi ofertant îi pot fi atribuite mai multe loturi, autoritatea contractantă are dreptul de a decide atribuirea contractului/contractelor prin reunirea mai multor loturi sau a tuturor loturilor şi atribuirea acestora aceluiaşi ofertant, dacă a precizat în anunţul de participare faptul că îşi rezervă dreptul de a face acest lucru şi a indicat loturile sau grupurile de loturi care pot fi reunite.

(9) În cazul în care aceluiaşi ofertant îi pot fi atribuite mai multe loturi, autoritatea contractantă efectuează o evaluare comparativă a ofertelor, pentru a stabili dacă ofertele depuse de către un ofertant pentru o anumită combinaţie de loturi luate în ansamblu ar primi un punctaj superior prin aplicarea criteriului de atribuire şi a factorilor de evaluare stabiliţi în documentaţia de atribuire prin raportare la loturile respective faţă de punctajul total obţinut de ofertele pentru loturile individuale în cauză luate separat.

(10) Autoritatea contractantă efectuează evaluarea comparativă prevăzută la alin.(9) prin stabilirea, în primul rînd, a punctajelor ofertelor pentru fiecare lot în parte prin aplicarea criteriului de atribuire şi a factorilor de evaluare stabiliţi în documentaţia de atribuire şi, apoi, prin compararea punctajului total astfel obţinut cu punctajul atribuit ofertelor depuse de către un ofertant pentru combinaţia de loturi respectivă, în ansamblu.

Articolul 40. Documentaţia de atribuire

(1) Autoritatea contractantă are obligaţia de a stabili în documentaţia de atribuire orice cerinţă, criteriu, regulă şi alte informaţii necesare pentru a asigura ofertantului/candidatului o informare completă, corectă şi explicită cu privire la modul de aplicare a procedurii de atribuire.

(2) Documentaţia de atribuire se întocmeşte şi se publică în limba de stat.

(3) Documentaţia de atribuire poate fi întocmită şi în una din limbile de circulaţie internaţională în cazul în care:

a) natura bunurilor, lucrărilor şi serviciilor solicitate impune atragerea de operatori economici străini, resurse, tehnologii străine, prestarea de servicii de expertiză sau antrenarea de concurenţi străini;

b) valoarea estimată a bunurilor, lucrărilor şi serviciilor solicitate depăşeşte pragurile prevăzute la art.2 alin.(3).

(4) Ofertele se prezintă în limba specificată în documentaţia de atribuire. Orice operator economic are dreptul să facă referinţe la documentaţia de atribuire şi să-şi formuleze cerinţele în limba în care a prezentat oferta.

Articolul 41. Modificarea documentaţiei de atribuire

(1) Pînă la expirarea termenului de depunere a ofertelor, autoritatea contractantă are dreptul să modifice documentaţia de atribuire fie din proprie iniţiativă, fie ca răspuns la solicitarea de clarificare a unui operator economic conform art.35, prelungind, după caz, termenul de depunere a ofertelor, astfel încît de la data aducerii la cunoştinţă a modificărilor operate pînă la noul termen de depunere a ofertelor să rămînă cel puţin 50% din termenul stabilit iniţial. Avizul de prelungire a termenului de depunere a ofertelor, cu indicarea motivului care a stat la baza acestei decizii, este adus la cunoştinţă prin intermediul mijloacelor de informare care au fost utilizate la solicitarea depunerii ofertelor, precum şi este comunicat imediat tuturor operatorilor economici care au depus o cerere de participare.

(2) În cazul în care ţine o întrunire a operatorilor economici, autoritatea contractantă întocmeşte procesul-verbal al întrunirii. Procesul-verbal este adus imediat la cunoştinţă tuturor operatorilor economici care au depus o cerere de participare şi este publicat în SIA „RSAP", cu respectarea prevederilor art.35. Procesul-verbal este parte componentă a documentaţiei de atribuire şi se publică la aceeaşi adresă de internet la care este disponibilă documentaţia de atribuire.

Articolul 42. Coruperea în cadrul procedurilor de achiziţie publică

(1) Autoritatea contractantă va respinge oferta în cazul în care va constata că operatorul economic care a prezentat-o propune sau consimte să propună, direct sau indirect, oricărei persoane cu funcţie de răspundere sau oricărui angajat al autorităţii contractante o favoare în orice formă, o ofertă de angajare sau orice alt serviciu ca recompensă pentru anumite acţiuni, decizii ori aplicarea unei proceduri de achiziţie publică în avantajul său.

(2) Respingerea ofertei şi motivele respingerii vor fi consemnate în darea de seamă privind procedura de achiziţie publică şi vor fi comunicate imediat operatorului economic în cauză.

(3) Agenţia Achiziţii Publice/autoritatea contractantă şi/sau operatorul economic vor raporta imediat organelor competente fiecare caz de corupere sau de tentativă de corupere comis de operatorul economic sau de reprezentantul autorităţii contractante.

(4) Contractele de achiziţii publice obţinute prin corupere, confirmată de hotărîrea definitivă a instanţei judecătoreşti, sînt nule.

Articolul 43. Condiţiile referitoare la impozite, aspectele de mediu, protecţia muncii

(1) Autoritatea contractantă va indica în caietul de sarcini organismele de la care ofertanţii pot obţine informaţii pertinente privind obligaţiile referitoare la impozite, la protecţia mediului, privind dispoziţiile referitoare la protecţia muncii şi la condiţiile de muncă în Republica Moldova, care vor fi aplicate lucrărilor efectuate sau serviciilor prestate în decursul perioadei de executare a contractului.

(2) Autoritatea contractantă care furnizează informaţiile prevăzute la alin.(1) solicită ofertanţilor să menţioneze că, la elaborarea ofertei, au ţinut seama de obligaţiile şi dispoziţiile privind protecţia muncii şi condiţiile de muncă în vigoare în locul în care urmează a fi efectuate lucrările sau prestate serviciile.

Articolul 44. Oferta. Ofertele alternative

(1) Ofertantul are obligaţia de a elabora oferta în conformitate cu prevederile din documentaţia de atribuire.

(2) Oferta are caracter obligatoriu, din punctul de vedere al conţinutului, pe toată perioada de valabilitate stabilită de către autoritatea contractantă.

(3) Operatorul economic are obligaţia de a depune oferta la adresa stabilită şi pînă la data şi ora limită pentru depunere stabilite în anunţul sau în invitaţia de participare.

(4) Riscurile transmiterii ofertei, inclusiv forţa majoră, cad în sarcina operatorului economic.

(5) Autoritatea contractantă nu poartă nicio răspundere în cazul în care oferta a fost depusă la o altă adresă decît cea indicată în anunţul/invitaţia de participare sau dacă aceasta a fost depusă după expirarea termenului stabilit.

(6) Autoritatea contractantă are dreptul de a permite sau de a solicita ofertanţilor să depună oferte alternative numai dacă a precizat explicit în anunţul de participare că permite sau solicită depunerea de oferte alternative.

(7) În cazul în care nu a precizat explicit că permite sau solicită depunerea de oferte alternative conform alin.(6), autoritatea contractantă nu are dreptul de a lua în considerare ofertele alternative.

(8) Ofertele alternative trebuie să fie în legătură cu obiectul contractului de achiziţii publice/acordului-cadru.

(9) Autoritatea contractantă care permite sau solicită depunerea de oferte alternative are obligaţia de a preciza în documentaţia de atribuire cerinţele minime obligatorii pe care acestea trebuie să le respecte, precum şi orice alte cerinţe specifice pentru prezentarea ofertelor alternative, în special dacă ofertele alternative pot fi depuse numai în cazul în care a fost depusă şi o ofertă care nu este o ofertă alternativă.

(10) În situaţia prevăzută la alin.(9), autoritatea contractantă trebuie să se asigure că este posibilă aplicarea criteriului de atribuire şi a factorilor de evaluare stabiliţi atît în cazul ofertelor alternative care îndeplinesc cerinţele minime stabilite în conformitate cu dispoziţiile alin.(9), cît şi în cazul ofertelor conforme care nu sînt oferte alternative.

(11) Autoritatea contractantă are obligaţia de a nu lua în considerare ofertele alternative care nu respectă cerinţele minime stabilite în conformitate cu dispoziţiile alin.(9).

(12) În cazul procedurilor de atribuire a unor contracte de achiziţii publice de bunuri sau de servicii, autoritatea contractantă care a permis sau a solicitat depunerea de oferte alternative nu are dreptul de a respinge o astfel de ofertă alternativă pentru singurul motiv că, dacă aceasta este declarată cîştigătoare:

a) contractul de achiziţii publice de bunuri pentru atribuirea căruia s-a organizat procedura se califică drept contract de servicii; sau

b) contractul de achiziţii publice de servicii pentru atribuirea căruia s-a organizat procedura se califică drept contract de bunuri.

Articolul 45. Dosarul achiziţiei publice

(1) Autoritatea contractantă are obligaţia de a întocmi dosarul achiziţiei publice şi de a-l păstra în decurs de 5 ani de la iniţierea procedurii de achiziţie publică.

(2) Conţinutul dosarului achiziţiei publice se stabileşte printr-un regulament aprobat de Guvern.

(3) Toate informaţiile aferente unei proceduri de achiziţie publică înregistrate în SIA „RSAP” reprezintă o parte din dosarul achiziţiei publice respective.

Capitolul VII
PROCEDURILE DE ACHIZIŢIE PUBLICĂ

Secţiunea 1
Tipurile procedurilor de achiziţie publică

Articolul 46. Procedurile de achiziţie publică

(1) Contractul de achiziţii publice poate fi atribuit prin următoarele proceduri:

a) licitaţie deschisă;

b) licitaţie restrînsă;

c) dialog competitiv;

d) proceduri negociate;

e) cerere a ofertelor de preţuri;

f) concurs de soluţii;

g) achiziţie în cazul serviciilor sociale şi al altor servicii specifice;

h) parteneriat pentru inovare.

(2) Procedurile de bază de atribuire a contractului de achiziţii publice sînt licitaţia deschisă şi licitaţia restrînsă. Alte proceduri de achiziţie publică pot fi folosite numai în condiţiile expres stabilite de prezenta lege.

(3) Autoritatea contractantă are dreptul să utilizeze următoarele tehnici şi instrumente specifice de atribuire a contractelor de achiziţii publice:

a) acordul-cadru;

b) sistemul dinamic de achiziţii;

c) licitaţia electronică;

d) cataloagele electronice.

Secţiunea a 2-a
Licitaţia deschisă

Articolul 47. Iniţierea licitaţiei deschise

(1) Procedura licitaţiei deschise cuprinde ofertele tuturor operatorilor economici care doresc să participe la licitaţie. Autoritatea contractantă publică în prealabil un anunţ de participare la licitaţia deschisă pentru informarea potenţialilor participanţi, astfel încît aceştia să îşi poată pregăti ofertele. Anunţul de participare la licitaţia deschisă se publică conform art.29 alin.(1).

(2) În cazul achiziţiilor publice în care valoarea contractului care urmează să fie atribuit, estimată conform prevederilor art.4, este mai mică decît pragurile prevăzute la art.2 alin.(3), perioada cuprinsă între data publicării anunţului de participare în Buletinul achiziţiilor publice şi data-limită de depunere a ofertelor trebuie să fie de cel puţin 20 de zile.

(3) În cazul achiziţiilor publice în care valoarea contractului care urmează să fie atribuit, estimată conform prevederilor art.3, este egală sau mai mare decît pragurile prevăzute la art.2 alin.(3), perioada cuprinsă între data publicării în Buletinul achiziţiilor publice, precum şi între data transmiterii anunţului de participare spre publicare în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, şi data-limită de depunere a ofertelor trebuie să fie de cel puţin 35 de zile.

(4) În cazul în care autoritatea contractantă a publicat un anunţ de intenţie referitor la contractul de achiziţii publice ce urmează să fie atribuit, aceasta are dreptul de a reduce perioada prevăzută la alin.(3) pînă la 20 de zile.

(5) Reducerea prevăzută la alin.(5) este permisă în cazul în care anunţul de intenţie publicat conţine toate informaţiile care sînt prevăzute pentru anunţul de participare, în măsura în care acestea sînt cunoscute la data publicării anunţului de intenţie, şi a fost transmis spre publicare cu cel mult 12 luni şi cu cel puţin 35 de zile înainte de data transmiterii spre publicare a anunţului de participare.

(6) În cazul în care autoritatea contractantă publică electronic întreaga documentaţie de atribuire şi permite, începînd cu data publicării anunţului de participare, accesul direct şi nerestricţionat al operatorilor economici la documentaţie, precum şi acceptă depunerea electronică a ofertelor, aceasta are dreptul de a reduce cu 5 zile perioadele prevăzute la alin.(2) şi (3), precum şi pe cele rezultate în urma aplicării prevederilor alin.(4).

(7) Reducerea prevăzută la alin.(6) este permisă numai în cazul în care anunţul de participare conţine precizări privind adresa de internet la care documentaţia de atribuire este disponibilă, iar autoritatea contractantă acceptă depunerea electronică a ofertelor.

(8) Orice operator economic interesat are dreptul de a solicita şi de a obţine documentaţia de atribuire.

(9) În cazul în care, din motive tehnice, documentaţia de atribuire nu poate fi publicată electronic, autoritatea contractantă are obligaţia de a pune documentaţia de atribuire la dispoziţia operatorului economic cît mai repede posibil, într-o perioadă care nu trebuie să depăşească 2 zile de la primirea unei solicitări din partea acestuia.

(10) Operatorul economic interesat are obligaţia de a acţiona cu diligenţa necesară, astfel încît respectarea de către autoritatea contractantă a perioadei prevăzute la alin.(9) să nu conducă la situaţia în care documentaţia de atribuire să fie pusă la dispoziţia sa cu mai puţin de 2 zile înainte de data-limită de depunere a ofertelor.

Articolul 48. Anunţul de participare la licitaţia deschisă

Anunţul de participare la licitaţia deschisă se elaborează conform prevederilor art.29, cu indicarea informaţiilor cuprinse în anexa nr.3.

Articolul 49. Condiţiile oferirii documentaţiei de atribuire

Autoritatea contractantă asigură accesul liber, direct, total şi gratuit la documentele de atribuire oricărei persoane interesate.

Articolul 50. Documentaţia de atribuire

Structura şi conţinutul documentaţiei de atribuire sînt stabilite în documentaţia standard aprobată de Ministerul Finanţelor.

Secţiunea a 3-a
Licitaţia restrînsă

Articolul 51. Iniţierea licitaţiei restrînse

(1) Licitaţia restrînsă se desfăşoară potrivit regulilor prevăzute pentru licitaţia deschisă, cu condiţia aplicării unei proceduri de preselecţie precedate de publicarea unui anunţ de participare la preselecţie. Procedura licitaţiei restrînse se desfăşoară în două etape:

a) etapa de selectare a candidaţilor, prin aplicarea criteriilor de calificare şi selecţie în conformitate cu prevederile art.17–25;

b) etapa de evaluare a ofertelor depuse de către candidaţii selectaţi, prin aplicarea criteriului de atribuire.

Licitaţia restrînsă se iniţiază prin publicarea unui anunţ de participare la preselecţie, în conformitate cu art.29 alin.(1), prin care se solicită operatorilor economici interesaţi depunerea candidaturilor.

(2) În cazul achiziţiilor publice în care valoarea contractului care urmează să fie atribuit, estimată conform prevederilor art.4, este mai mică decît pragurile prevăzute la art.2 alin.(3), perioada cuprinsă între data publicării anunţului de participare în Buletinul achiziţiilor publice şi data-limită de depunere a candidaturilor trebuie să fie de cel puţin 20 de zile.

(3) În cazul achiziţiilor publice în care valoarea contractului care urmează să fie atribuit, estimată conform prevederilor art.4, este egală sau mai mare decît pragurile prevăzute la art.2 alin.(3), perioada cuprinsă între data publicării anunţului de participare în Buletinul achiziţiilor publice, precum şi între data transmiterii anunţului de participare spre publicare în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, şi data-limită de depunere a candidaturilor trebuie să fie de cel puţin 30 de zile.

(4) În cazul în care, din motive de urgenţă, argumentate în mod corespunzător, nu pot fi respectate perioadele prevăzute la alin.(2) şi (3), autoritatea contractantă are dreptul de a accelera aplicarea procedurii prin reducerea acestor perioade, dar nu la mai puţin de 15 zile pînă la data-limită de depunere a candidaturilor.

(5) În cazul în care autoritatea contractantă publică electronic întreaga documentaţie de atribuire, se va asigura accesul direct şi nerestricţionat al operatorilor economici la această documentaţie, începînd cu data publicării anunţului de participare.

(6) Orice operator economic are dreptul să îşi depună candidatura pentru prima etapă a procedurii de licitaţie restrînsă.

(7) Autoritatea contractantă are dreptul de a limita numărul de candidaţi care vor fi selectaţi pentru a depune oferte, cu condiţia să existe un număr suficient de candidaţi disponibili. Atunci cînd selectează candidaţii, autoritatea contractantă are obligaţia de a aplica criterii obiective şi nediscriminatorii, utilizînd în acest scop numai criteriile de selecţie prevăzute în anunţul de participare.

(8) Autoritatea contractantă are obligaţia de a indica în anunţul de participare criteriile de selecţie şi regulile aplicabile, numărul minim al candidaţilor pe care intenţionează să-i selecteze şi, dacă este cazul, numărul maxim al acestora.

(9) Numărul minim al candidaţilor, indicat în anunţul de participare conform alin.(8), trebuie să fie suficient pentru a asigura o concurenţă reală şi, în orice situaţie, nu poate fi mai mic de 5.

(10) Numărul de candidaţi selectaţi în prima etapă a licitaţiei restrînse trebuie să fie cel puţin egal cu numărul minim indicat în anunţul de participare.

(11) În cazul în care numărul de candidaţi care îndeplinesc criteriile de selecţie este mai mic decît numărul minim indicat în anunţul de participare conform alin.(9), autoritatea contractantă are dreptul de a opta între a continua procedura de atribuire numai cu acel candidat/acei candidaţi care îndeplineşte/ îndeplinesc cerinţele solicitate sau a anula procedura în condiţiile prevăzute la art.71.

(12) Modul de realizare a achiziţiei publice prin licitaţia restrînsă este stabilit în regulamentul aprobat de Guvern.

Articolul 52. Procedura de preselecţie

(1) Pentru a identifica operatorii economici calificaţi, autoritatea contractantă desfăşoară, anterior prezentării ofertelor, procedura de preselecţie, cu aplicarea prevederilor art.17-25.

(2) În cazul desfăşurării procedurii de preselecţie, autoritatea contractantă asigură accesul liber, direct, total şi gratuit la documentele de preselecţie.

(3) Documentele de preselecţie vor conţine:

a) instrucţiuni privind pregătirea şi depunerea cererilor pentru preselecţie;

b) expunerea succintă a principalelor clauze ale contractului care urmează a fi încheiat în urma procedurilor de achiziţie publică;

c) specificarea documentelor pe care operatorul economic trebuie să le prezinte pentru confirmarea datelor lui de calificare;

d) informaţii despre modul, locul şi termenul de depunere a cererilor pentru preselecţie, cu indicarea datei şi orei limită de prezentare;

e) orice alte cerinţe privind pregătirea şi depunerea cererilor pentru preselecţie şi procedura acesteia, pe care autoritatea contractantă le stabileşte în conformitate cu prezenta lege, cu alte acte legislative şi normative şi cu documentaţia standard.

(4) Autoritatea contractantă este obligată să răspundă la orice demers al operatorului economic referitor la documentele de preselecţie, cu respectarea termenelor menţionate la art.35. Răspunsul la orice demers va fi transmis tuturor operatorilor economici cărora autoritatea contractantă le-a remis documentele de preselecţie, fără a indica sursa demersului.

(5) Criteriile de preselecţie se expun în documentele de preselecţie. La evaluarea datelor de calificare ale fiecărui operator economic care a depus cerere pentru preselecţie se aplică doar aceste criterii.

(6) După finalizarea preselecţiei, autoritatea contractantă comunică imediat fiecărui operator economic care a depus cerere pentru preselecţie rezultatele acesteia şi prezintă, la cererea oricărui solicitant public, lista tuturor operatorilor economici preselectaţi. Numai operatorii economici preselectaţi vor participa în continuare la procedura de achiziţie publică.

(7) Informarea candidaţilor se realizează conform art.31.

Articolul 53. Transmiterea invitaţiei de participare

(1) Autoritatea contractantă are obligaţia de a transmite, simultan, o invitaţie de participare la etapa a doua a procedurii de licitaţie restrînsă tuturor candidaţilor selectaţi.

(2) Este interzisă invitarea la etapa a doua a licitaţiei restrînse a unui operator economic care nu a depus candidatura în prima etapă sau care nu a îndeplinit criteriile de selecţie.

(3) Invitaţia de participare la etapa a doua trebuie să cuprindă cel puţin următoarele informaţii:

a) referinţe privind anunţul de participare publicat;

b) data şi ora limită stabilite pentru depunerea ofertelor;

c) adresa la care se transmit ofertele;

d) limba sau limbile în care trebuie elaborată oferta;

e) adresa, data şi ora deschiderii ofertelor;

f) dacă este cazul, precizări referitoare la documentele suplimentare pe care operatorii economici trebuie să le prezinte în scopul verificării declaraţiilor sau completării documentelor prezentate în prima etapă pentru demonstrarea capacităţii tehnice şi/sau profesionale şi a celei economice şi financiare.

(4) În cazul în care documentaţia de atribuire este accesibilă direct prin mijloace electronice, autoritatea contractantă are obligaţia de a include şi în invitaţia de participare informaţii privind modul de accesare a documentaţiei respective.

(5) În cazul în care publicarea în mod electronic a documentaţiei de atribuire nu este posibilă din motive tehnice, autoritatea contractantă are obligaţia de a transmite invitaţia de participare însoţită de un exemplar al documentaţiei de atribuire tuturor candidaţilor selectaţi.

(6) În cazul în care valoarea estimată a contractului de achiziţii publice este egală cu sau mai mare decît cea prevăzută la art.2 alin.(3), autoritatea contractantă are obligaţia de a transmite invitaţia de participare cu cel puţin 30 de zile înainte de data-limită de depunere a ofertelor.

(7) În cazul în care autoritatea contractantă a publicat un anunţ de intenţie referitor la contractul de achiziţii publice ce urmează să fie atribuit, aceasta are dreptul de a reduce perioada prevăzută la alin.(6) pînă la 10 zile.

(8) Reducerea prevăzută la alin.(7) este permisă în cazul în care anunţul de intenţie publicat conţine toate informaţiile care sînt prevăzute pentru anunţul de participare, în măsura în care acestea sînt cunoscute la data publicării anunţului de intenţie, şi a fost transmis spre publicare cu cel mult 12 luni şi cu cel puţin 35 de zile înainte de data transmiterii spre publicare a anunţului de participare.

(9) În cazul în care autoritatea contractantă publică electronic întreaga documentaţie de atribuire şi permite, începînd cu data publicării anunţului de participare, accesul direct şi nerestricţionat al operatorilor economici la documentaţie, precum şi acceptă depunerea electronică a ofertelor, aceasta are dreptul de a reduce termenele prevăzute la alin.(6) şi (12) cu 5 zile.

(10) Reducerea prevăzută la alin.(9) este permisă numai în cazul în care invitaţia de participare conţine precizări privind adresa de internet la care documentaţia de atribuire este disponibilă, iar autoritatea contractantă acceptă depunerea electronică a ofertelor.

(11) În cazul în care, din motive de urgenţă, argumentate în mod corespunzător, nu pot fi respectate termenele prevăzute la alin.(6) şi (12), precum şi cele rezultate în urma aplicării prevederilor alin.(9), autoritatea contractantă are dreptul de a accelera aplicarea procedurii prin reducerea termenelor respective, dar nu la mai puţin de 10 zile.

(12) În cazul în care valoarea estimată a contractului de achiziţii publice este mai mică decît cea prevăzută la art.2 alin.(3), autoritatea contractantă are obligaţia de a transmite invitaţia de participare cu cel puţin 20 de zile înainte de data-limită de depunere a ofertelor.

Secţiunea a 4-a
Alte proceduri de achiziţie publică

Articolul 54. Dialogul competitiv

(1) Autoritatea contractantă are dreptul de a aplica procedura de dialog competitiv în următoarele situaţii:

1) în cazul bunurilor, lucrărilor sau serviciilor, dacă se îndeplineşte cel puţin unul dintre următoarele criterii:

a) necesităţile autorităţii contractante nu pot fi îndeplinite fără adaptarea soluţiilor disponibile;

b) acestea includ soluţii de proiectare sau soluţii inovatoare;

c) contractul nu poate fi atribuit fără negocieri prealabile din cauza unor circumstanţe specifice legate de natura, complexitatea sau structura juridică şi financiară ori din cauza riscurilor legate de acestea;

d) specificaţiile tehnice nu pot fi definite cu suficientă precizie de către autoritatea contractantă prin trimitere la un standard, o evaluare tehnică europeană, o specificaţie tehnică comună sau o referinţă tehnică;

2) în cazul bunurilor, lucrărilor sau serviciilor pentru care, în urma unei licitaţii deschise sau restrînse, sînt depuse numai oferte neconforme sau inacceptabile. În astfel de situaţii, autoritatea contractantă are dreptul de a nu publica un anunţ de participare dacă include în procedură toţi ofertanţii care îndeplinesc criteriile calitative de selecţie şi care, cu ocazia procedurii anterioare de licitaţie deschisă sau restrînsă, au depus oferte în conformitate cu cerinţele procedurii de achiziţie publică.

(2) În cazul în care atribuirea contractului de achiziţii publice se realizează prin aplicarea procedurii de dialog competitiv, criteriul de atribuire utilizat trebuie să fie cel mai bun raport calitate-preţ.

(3) Procedura de dialog competitiv se desfăşoară în trei etape:

a) etapa de preselecţie a candidaţilor;

b) etapa de dialog cu candidaţii admişi în urma preselecţiei, pentru identificarea soluţiei/soluţiilor care să răspundă necesităţilor autorităţii contractante şi în baza căreia/cărora candidaţii vor elabora şi vor depune oferta finală;

c) etapa de evaluare a ofertelor finale depuse.

(4) Dialogul competitiv se iniţiază prin publicarea unui anunţ de participare în Buletinul achiziţiilor publice în conformitate cu art.29 alin.(1), prin care se solicită operatorilor economici interesaţi depunerea candidaturilor.

(5) Perioada cuprinsă între data publicării în Buletinul achiziţiilor publice, precum şi, după caz, între data transmiterii anunţului de participare spre publicare în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, şi data-limită de depunere a candidaturilor trebuie să fie de cel puţin:

a) 20 de zile, în cazul achiziţiilor publice în care valoarea contractului care urmează să fie atribuit, estimată conform prevederilor art.4, este mai mică decît pragurile prevăzute la art.2 alin.(3);

b) 30 de zile, în cazul achiziţiilor publice în care valoarea contractului care urmează să fie atribuit, estimată conform prevederilor art.4, este egală sau mai mare decît pragurile prevăzute la art.2 alin.(3).

(6) Orice operator economic are dreptul să îşi depună candidatura pentru a participa la procedura de dialog competitiv.

(7) Atunci cînd preselectează candidaţii, autoritatea contractantă are obligaţia de a aplica criterii obiective şi nediscriminatorii, utilizînd în acest scop numai criteriile de preselecţie prevăzute în anunţul de participare.

(8) Autoritatea contractantă are obligaţia de a indica în anunţul de participare criteriile de preselecţie şi regulile aplicabile, numărul minim al candidaţilor pe care intenţionează să îi preselecteze şi, dacă este cazul, numărul maxim al acestora.

(9) Numărul minim al candidaţilor, indicat în anunţul de participare conform alin.(8), trebuie să fie suficient pentru a asigura o concurenţă reală şi, în orice situaţie, nu poate fi mai mic de 3.

(10) Numărul de candidaţi admişi în cea de-a doua etapă a dialogului competitiv trebuie să fie cel puţin egal cu numărul minim indicat în anunţul de participare.

(11) În cazul în care numărul de candidaţi care îndeplinesc criteriile de preselecţie este mai mic decît numărul minim indicat în anunţul de participare conform alin.(9), autoritatea contractantă are dreptul de a opta între a continua procedura de atribuire numai cu acel candidat/acei candidaţi care îndeplineşte/îndeplinesc cerinţele solicitate sau a anula procedura în condiţiile prevăzute la art.71.

(12) Autoritatea contractantă are obligaţia de a transmite simultan tuturor candidaţilor admişi o invitaţie de participare la etapa a doua a procedurii de dialog competitiv. Invitaţia adresată candidaţilor va cuprinde o referinţă pentru accesul electronic la caietul de sarcini sau la documentaţia descriptivă ori la oricare document suplimentar necesar.

(13) Este interzisă invitarea la etapa a doua a dialogului competitiv a unui operator economic care nu a depus candidatura în prima etapă sau care nu a îndeplinit criteriile de preselecţie.

(14) Pe lîngă informaţia prevăzută la alin.(12), invitaţia de participare va cuprinde cel puţin următoarele informaţii:

a) referinţe privind anunţul de participare publicat;

b) adresa la care va avea loc dialogul, precum şi data şi ora lansării acestuia;

c) limba/limbile în care se va derula dialogul;

d) dacă este cazul, precizări referitoare la documentele suplimentare pe care operatorii economici trebuie să le prezinte în scopul verificării declaraţiilor sau completării documentelor prezentate în prima etapă pentru demonstrarea capacităţii tehnice şi/sau profesionale şi a celei economice şi financiare.

(15) Autoritatea contractantă are obligaţia de a transmite invitaţia de participare însoţită de un exemplar al documentaţiei de atribuire, care va include şi documentaţia descriptivă.

(16) În cazul în care documentaţia de atribuire este accesibilă direct prin mijloace electronice, autoritatea contractantă are obligaţia de a include în invitaţia de participare adresa de internet sau informaţii privind modul de accesare a documentaţiei respective.

(17) Autoritatea contractantă are obligaţia de a include în documentaţia descriptivă cel puţin o descriere a necesităţilor, obiectivelor şi constrîngerilor autorităţii contractante, în baza cărora se va derula dialogul pentru identificarea soluţiilor viabile, precum şi, dacă este cazul, primele care vor fi acordate participanţilor la dialog.

(18) Autoritatea contractantă are dreptul să prevadă în documentaţia descriptivă posibilitatea de a realiza dialogul în runde succesive, cu scopul de a reduce numărul de soluţii discutate. Reducerea succesivă a soluţiilor discutate se realizează numai în baza factorilor de evaluare stabiliţi în documentaţia de atribuire.

(19) Autoritatea contractantă derulează dialogul cu fiecare candidat admis în parte. În cadrul acestui dialog se discută opţiunile referitoare la aspectele tehnice, financiare, la modul de rezolvare a unor probleme legate de cadrul juridic, precum şi orice alte elemente ale viitorului contract, astfel încît soluţiile identificate să răspundă necesităţilor obiective ale autorităţii contractante.

(20) Pe durata dialogului, autoritatea contractantă are obligaţia de a asigura aplicarea principiului tratamentului egal faţă de toţi participanţii. În acest sens, autoritatea contractantă nu are dreptul de a furniza informaţii într-o manieră discriminatorie, care ar putea crea unuia/unora dintre participanţi un avantaj în raport cu ceilalţi.

(21) Autoritatea contractantă are obligaţia de a nu dezvălui, fără acordul participantului în cauză, soluţia propusă şi alte informaţii confidenţiale prezentate de acesta.

(22) Autoritatea contractantă derulează dialogul pînă cînd identifică soluţia/soluţiile corespunzătoare necesităţilor sale obiective.

(23) După ce a declarat închisă etapa de dialog şi a anunţat participanţii cu privire la acest aspect, autoritatea contractantă are obligaţia de a invita participanţii selectaţi să depună oferta finală, care se elaborează în baza soluţiei/soluţiilor identificate în cursul acestei etape şi care trebuie să conţină toate elementele necesare prin care se prezintă modul de îndeplinire a viitorului contract.

(24) Autoritatea contractantă are obligaţia de a transmite invitaţia de depunere a ofertelor finale cu un număr suficient de zile înainte de data-limită de depunere a ofertelor, astfel încît fiecare participant selectat să beneficieze de o perioadă rezonabilă pentru elaborarea ofertei finale.

(25) Perioada acordată pentru elaborarea ofertei finale nu trebuie să fie mai mică decît o perioadă minimă stabilită de comun acord cu participanţii selectaţi pe parcursul derulării celei de-a doua etape a procedurii de dialog competitiv şi, în orice situaţie, nu poate fi mai mică de 15 zile.

(26) Invitaţia de depunere a ofertei finale trebuie să cuprindă cel puţin următoarele informaţii:

a) referinţe privind anunţul de participare publicat;

b) data şi ora limită stabilite pentru depunerea ofertelor;

c) adresa la care se transmit ofertele;

d) limba sau limbile în care trebuie elaborată oferta;

e) adresa, data şi ora deschiderii ofertelor;

f) caietul de sarcini elaborat în urma dialogului;

g) dacă este cazul, precizări referitoare la documentele suplimentare pe care operatorii economici trebuie să le prezinte în scopul verificării declaraţiilor sau completării documentelor prezentate în prima etapă pentru demonstrarea capacităţii tehnice şi/sau profesionale şi a celei economice şi financiare.

(27) Pe parcursul etapei de evaluare, autoritatea contractantă are dreptul de a solicita clarificări privind oferta. Evaluarea ofertelor se realizează în baza criteriilor prevăzute în documentaţia de atribuire.

(28) Autoritatea contractantă are dreptul de a solicita ofertantului identificat drept cel care a depus oferta cu cel mai bun raport calitate-preţ să reconfirme anumite elemente ale ofertei sau anumite angajamente asumate în cadrul acesteia.

(29) În oricare dintre situaţiile prevăzute la alin.(27) şi (28), clarificările, informaţiile suplimentare sau reconfirmările prezentate nu trebuie să conducă la modificări ale caracteristicilor de bază ale ofertei sau ale soluţiilor care au stat la baza lansării invitaţiei de depunere a ofertelor finale, modificări care ar determina denaturarea concurenţei sau crearea unui avantaj suplimentar în raport cu ceilalţi ofertanţi.

(30) Modul de realizare a achiziţiei publice prin dialogul competitiv este stabilit în regulamentul aprobat de Guvern.

Articolul 55. Negocierea cu publicarea prealabilă a unui anunţ de participare

(1) Autoritatea contractantă are dreptul de a aplica procedura de negociere cu publicarea prealabilă a unui anunţ de participare în următoarele situaţii:

1) în cazul bunurilor, lucrărilor sau serviciilor, dacă îndeplineşte cel puţin unul dintre următoarele criterii:

a) necesităţile autorităţii contractante nu pot fi îndeplinite fără adaptarea soluţiilor disponibile;

b) acestea includ soluţii de proiectare sau soluţii inovatoare;

c) contractul nu poate fi atribuit fără negocieri prealabile din cauza unor circumstanţe specifice legate de natura, complexitatea sau structura juridică şi financiară ori din cauza riscurilor legate de acestea;

d) specificaţiile tehnice nu pot fi definite cu suficientă precizie de către autoritatea contractantă prin trimitere la un standard, o evaluare tehnică europeană, o specificaţie tehnică comună sau o referinţă tehnică;

2) în cazul bunurilor, lucrărilor sau serviciilor pentru care, în urma unei licitaţii deschise sau restrînse, sînt depuse numai oferte neconforme sau inacceptabile. În astfel de situaţii, autoritatea contractantă are dreptul de a nu publica un anunţ de participare dacă include în procedură toţi ofertanţii care îndeplinesc criteriile calitative de selecţie şi care, cu ocazia procedurii anterioare de licitaţie deschisă sau restrînsă, au depus oferte în conformitate cu cerinţele procedurii de achiziţie publică.

(2) Aplicarea procedurii de negociere conform prevederilor alin.(1) este posibilă numai după anularea procedurii iniţiale de licitaţie deschisă, licitaţie restrînsă, cerere a ofertelor de preţuri sau dialog competitiv.

(3) În cazurile specificate la alin.(1), pentru a identifica oferta cea mai avantajoasă, autoritatea contractantă negociază cu ofertanţii ofertele depuse de aceştia pentru a le adapta la cerinţele precizate în anunţul de participare, în caietul de sarcini şi în eventualele documente suplimentare.

(4) În cazul prevăzut la alin.(1) pct.2), autoritatea contractantă are dreptul de a decide organizarea unei etape finale de licitaţie electronică. Autoritatea contractantă are obligaţia de a anunţa această decizie în anunţul de participare şi în documentaţia descriptivă.

(5) Negocierea, cu publicarea prealabilă a unui anunţ de participare, se iniţiază prin publicarea unui anunţ de participare, în conformitate cu art.29 alin.(1), prin care se solicită operatorilor economici interesaţi depunerea candidaturilor.

(6) Perioada cuprinsă între data publicării în Buletinul achiziţiilor publice, precum şi, după caz, între data transmiterii anunţului de participare spre publicare în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, şi data-limită de depunere a candidaturilor trebuie să fie de cel puţin:

a) 20 de zile, în cazul achiziţiilor publice în care valoarea contractului care urmează să fie atribuit, estimată conform prevederilor art.4, este mai mică decît pragurile prevăzute la art.2 alin.(3);

b) 30 de zile, în cazul achiziţiilor publice în care valoarea contractului care urmează să fie atribuit, estimată conform prevederilor art.4, este egală sau mai mare decît pragurile prevăzute la art.2 alin.(3).

(7) În cazul în care, din motive de urgenţă, argumentate în mod corespunzător, numărul de zile prevăzut la alin.(6) nu poate fi respectat, autoritatea contractantă este în drept să reducă perioada respectivă, dar la nu mai puţin de 15 zile.

(8) Orice operator economic are dreptul de a solicita şi de a obţine un exemplar al documentaţiei descriptive/de atribuire.

(9) Autoritatea contractantă are obligaţia de a pune documentaţia descriptivă la dispoziţia operatorului economic prin publicarea online a acesteia odată cu anunţul de participare.

(10) În documentaţia descriptivă/de atribuire autoritatea contractantă identifică obiectul achiziţiei prin furnizarea unei descrieri a necesităţilor ei şi a caracteristicilor impuse pentru bunurile, lucrările sau serviciile care urmează a fi achiziţionate şi specifică criteriile de atribuire a contractului. De asemenea, autoritatea contractantă indică acele elemente ale descrierii ce definesc cerinţele minime care trebuie îndeplinite de toate ofertele. Cerinţele minime şi criteriile de atribuire nu fac obiectul negocierilor.

(11) Orice operator economic are dreptul să îşi depună candidatura pentru a participa la procedura de negociere cu publicarea prealabilă a unui anunţ de participare.

(12) Atunci cînd preselectează candidaţii, autoritatea contractantă are obligaţia de a aplica criterii obiective şi nediscriminatorii, utilizînd în acest scop numai criteriile de preselecţie prevăzute în anunţul de participare.

(13) Autoritatea contractantă are obligaţia de a indica în anunţul de participare criteriile de preselecţie şi regulile aplicabile, numărul minim al candidaţilor pe care intenţionează să îi preselecteze şi, dacă este cazul, numărul maxim al acestora.

(14) Numărul minim al candidaţilor, indicat în anunţul de participare conform alin.(13), trebuie să fie suficient pentru a asigura o concurenţă reală şi, în orice situaţie, nu poate fi mai mic de 3.

(15) Numărul de candidaţi preselectaţi trebuie să fie cel puţin egal cu numărul minim indicat în anunţul de participare.

(16) În cazul în care numărul de candidaţi care îndeplinesc criteriile de preselecţie este mai mic decît numărul minim indicat în anunţul de participare conform alin.(14), autoritatea contractantă are dreptul de a opta între a continua procedura de atribuire numai cu acel candidat/acei candidaţi care îndeplineşte/îndeplinesc cerinţele solicitate sau a anula procedura în condiţiile prevăzute la art.71.

(17) Autoritatea contractantă are obligaţia de a transmite simultan tuturor candidaţilor preselectaţi o invitaţie de participare la etapa a doua a procedurii. Invitaţia adresată candidaţilor va cuprinde o referinţă pentru accesul electronic la caietul de sarcini sau la documentaţia descriptivă ori la oricare document suplimentar necesar.

(18) Numai operatorii economici invitaţi de autoritatea contractantă după evaluarea de către aceasta a informaţiilor furnizate au dreptul să depună o ofertă iniţială, care constituie baza pentru negocierile ulterioare.

(19) Perioada cuprinsă între data transmiterii invitaţiei de participare şi data-limită de depunere a ofertelor iniţiale trebuie să fie de cel puţin:

a) 20 de zile, în cazul achiziţiilor publice în care valoarea contractului care urmează să fie atribuit, estimată conform prevederilor art.4, este mai mică decît pragurile prevăzute la art.2 alin.(3);

b) 30 de zile, în cazul achiziţiilor publice în care valoarea contractului care urmează să fie atribuit, estimată conform prevederilor art.4, este egală sau mai mare decît pragurile prevăzute la art.2 alin.(3).

(20) În cazul în care autoritatea contractantă a publicat un anunţ de intenţie referitor la contractul de achiziţii publice ce urmează a fi atribuit, aceasta are dreptul de a reduce termenele prevăzute la alin.(19) pînă la 10 zile.

(21) Reducerea prevăzută la alin.(20) este permisă în cazul în care anunţul de intenţie publicat conţine toate informaţiile care sînt prevăzute pentru anunţul de participare, în măsura în care acestea sînt cunoscute la data publicării anunţului de intenţie, şi a fost transmis spre publicare cu cel mult 12 luni şi cu cel puţin 35 de zile înainte de data transmiterii spre publicare a anunţului de participare.

(22) În cazul în care autoritatea contractantă publică electronic întreaga documentaţie descriptivă/de atribuire şi permite, începînd cu data publicării anunţului de participare, accesul direct şi nerestricţionat al operatorilor economici la documentaţie, precum şi acceptă depunerea electronică a ofertelor, aceasta are dreptul de a reduce termenele prevăzute la alin.(19) cu 5 zile.

(23) Reducerea prevăzută la alin.(22) este permisă numai în cazul în care invitaţia de participare conţine precizări privind adresa de internet la care documentaţia descriptivă/de atribuire este disponibilă şi autoritatea contractantă acceptă depunerea electronică a ofertelor.

(24) În cazul în care, din motive de urgenţă, argumentate în mod corespunzător, nu pot fi respectate termenele prevăzute la alin.(19), precum şi cele rezultate în urma aplicării prevederilor alin.(22), autoritatea contractantă are dreptul de a accelera aplicarea procedurii prin reducerea termenelor respective, dar nu la mai puţin de 10 zile.

(25) Este interzisă invitarea la etapa a doua a procedurii de negociere a unui operator economic care nu a depus candidatura în prima etapă sau care nu a îndeplinit criteriile de preselecţie.

(26) Pe lîngă informaţia prevăzută la alin.(17), invitaţia de participare trebuie să cuprindă cel puţin următoarele informaţii:

a) referinţe privind anunţul de participare publicat;

b) adresa la care vor avea loc negocierile, precum şi data şi ora lansării acestora;

c) limba/limbile în care se vor derula negocierile;

d) dacă este cazul, precizări referitoare la documentele suplimentare pe care operatorii economici trebuie să le prezinte în scopul verificării declaraţiilor sau completării documentelor prezentate în prima etapă pentru demonstrarea capacităţii tehnice şi/sau profesionale şi a celei economice şi financiare;

e) informaţii detaliate şi complete privind criteriul de atribuire aplicat pentru stabilirea ofertei cîştigătoare, conform prevederilor art.26.

(27) Orice candidat selectat are dreptul de a solicita clarificări privind documentaţia descriptivă.

(28) Autoritatea contractantă are obligaţia de a răspunde, în mod clar, complet şi fără ambiguităţi, cît mai repede posibil, la orice clarificare solicitată, conform prevederilor art.35.

(29) Autoritatea contractantă are obligaţia de a transmite răspunsurile, însoţite de întrebările aferente, către toţi candidaţii selectaţi, luînd măsuri pentru a nu dezvălui identitatea celui care a solicitat clarificările respective.

(30) Autoritatea contractantă derulează negocieri cu fiecare candidat preselectat, în parte. În cadrul negocierilor se determină toate aspectele tehnice, financiare şi juridice ale viitorului contract.

(31) Pe durata negocierilor, autoritatea contractantă are obligaţia de a asigura aplicarea principiului tratamentului egal faţă de toţi candidaţii. În acest sens, autoritatea contractantă nu are

dreptul de a furniza informaţii într-o manieră discriminatorie, care ar putea crea unuia/unora dintre candidaţi un avantaj în raport cu ceilalţi.

(32) Autoritatea contractantă are obligaţia de a nu dezvălui, fără acordul candidatului în cauză, propunerea de ofertă şi alte informaţii confidenţiale prezentate de acesta.

(33) Autoritatea contractantă are dreptul să prevadă în documentaţia descriptivă posibilitatea de a desfăşura negocierile în runde succesive, cu scopul de a reduce numărul de propuneri de ofertă care intră în negociere. Reducerea succesivă a propunerilor de ofertă se realizează numai în baza factorilor de evaluare stabiliţi în documentaţia de atribuire.

(34) Autoritatea contractantă derulează negocieri pînă la identificarea şi stabilirea ofertei cîştigătoare, în cazul în care atribuirea este posibilă. Dacă autoritatea contractantă intenţionează să încheie negocierile, aceasta îi informează pe ofertanţii rămaşi în competiţie şi stabileşte un termen comun pentru depunerea eventualelor oferte finale (noi sau revizuite). Autoritatea contractantă verifică dacă ofertele finale respectă cerinţele minime, evaluează ofertele finale pe baza criteriilor de atribuire şi atribuie contractul de achiziţii publice.

(35) Modul de realizare a achiziţiei publice prin negocierea cu publicarea prealabilă a unui anunţ de participare este stabilit în regulamentul aprobat de Guvern.

Articolul 56. Negocierea fără publicarea prealabilă a unui anunţ de participare

(1) În cazul contractelor de achiziţii publice de bunuri, de lucrări şi de servicii, autoritatea contractantă poate utiliza procedura de negociere fără publicarea prealabilă a unui anunţ de participare dacă:

a) nicio ofertă sau nicio ofertă adecvată ori nicio candidatură nu a fost depusă ca răspuns la o procedură de licitaţie deschisă sau de licitaţie restrînsă atîta timp cît condiţiile iniţiale ale contractului nu sînt modificate în mod substanţial, iar absenţa concurenţei nu este rezultatul unei restrîngeri artificiale a parametrilor achiziţiei;

b) într-o măsură strict necesară, din motive de maximă urgenţă ca urmare a unor evenimente imprevizibile pentru autoritatea contractantă în cauză, nu se pot respecta termenele pentru procedura de licitaţie deschisă sau de negociere cu publicarea prealabilă a unui anunţ de participare. Situaţiile invocate pentru a justifica maxima urgenţă nu trebuie să fie imputabile autorităţilor contractante. Autoritatea contractantă nu are dreptul de a stabili durata contractului pe o perioadă mai mare decît cea necesară pentru a face faţă situaţiei de urgenţă care a determinat aplicarea procedurii de negociere fără publicarea prealabilă a unui anunţ de participare;

c) din motive tehnice, de creaţie sau referitoare la protecţia drepturilor exclusive, un singur operator economic dispune de bunurile, lucrările şi serviciile necesare şi nu există o altă alternativă.

(2) În sensul alin.(1) lit.a), o ofertă este considerată drept neadecvată dacă este lipsită de relevanţă pentru contract şi nu poate în mod evident răspunde, fără modificări substanţiale, necesităţilor şi cerinţelor autorităţii contractante indicate în documentaţia de atribuire.

(3) În cazul contractelor de achiziţii publice de bunuri, autoritatea contractantă efectuează achiziţii prin negocierea fără publicarea prealabilă a unui anunţ de participare dacă:

a) aceste bunuri sînt produse numai în scopul cercetării-dezvoltării sau experimentării. Prezenta dispoziţie nu se aplică producţiei cantitative menite să stabilească viabilitatea comercială a bunului sau să amortizeze costurile de cercetare-dezvoltare;

b) contractul de achiziţii publice se referă la livrările suplimentare efectuate de furnizorul iniţial, destinate fie pentru înlocuirea parţială a bunurilor sau a instalaţiilor de uz curent, fie pentru extinderea bunurilor sau a instalaţiilor existente, dacă schimbarea furnizorului ar obliga autoritatea contractantă să achiziţioneze un material tehnic cu caracteristici diferite, care duce la incompatibilitate sau la dificultăţi tehnice disproporţionate de utilizare şi întreţinere. De regulă, durata unor astfel de contracte, precum şi cea a contractelor reînnoite, nu poate fi mai mare de 3 ani;

c) bunurile ce urmează a fi procurate sînt cotate şi achiziţionate la o bursă de materii prime;

d) contractul de achiziţii publice se referă la procurarea de bunuri în condiţii deosebit de avantajoase, fie de la un furnizor care îşi încetează definitiv activităţile comerciale, fie de la un administrator al procedurii de insolvabilitate, fie în baza unei proceduri de plan sau a unei alte proceduri de aceeaşi natură, în temeiul legislaţiei naţionale.

(4) În cazul contractelor de achiziţii publice de servicii, autoritatea contractantă efectuează achiziţii prin negocierea fără publicarea prealabilă a unui anunţ de participare dacă contractul în cauză este urmare a unui concurs de soluţii şi, conform regulilor aplicabile, trebuie să fie atribuit cîştigătorului sau unuia dintre cîştigătorii concursului de soluţii. În acest din urmă caz, toţi cîştigătorii concursului trebuie invitaţi să participe la negocieri.

(5) În cazul contractelor de achiziţii publice de lucrări şi servicii, autoritatea contractantă efectuează achiziţii prin negociere fără publicarea prealabilă a unui anunţ de participare pentru lucrări sau servicii noi, constînd în repetarea lucrărilor sau serviciilor similare încredinţate de către aceleaşi autorităţi contractante operatorului economic cîştigător al contractului iniţial, cu condiţia ca lucrările sau serviciile respective să fie conforme cu un proiect de bază şi să fi făcut obiectul unui contract iniţial atribuit prin procedura de licitaţie deschisă, licitaţie restrînsă sau cerere a ofertelor de preţuri, iar amploarea eventualelor lucrări sau servicii suplimentare şi condiţiile în care vor fi atribuite să fie incluse în proiectul de bază.

(6) Posibilitatea de a aplica situaţiile specificate la alin.(5) este anunţată odată cu lansarea invitaţiei de participare la primul proiect, iar autorităţile contractante ţin seama de valoarea totală estimată pentru continuarea lucrărilor sau serviciilor. Situaţiile specificate la alin.(1)-(5) pot fi aplicate numai în decurs de 3 ani de la încheierea contractului iniţial.

(7) În situaţiile prevăzute la alin.(3) lit.a) şi c), în cazul în care acest lucru este posibil, autoritatea contractantă are obligaţia de a invita la negocieri un număr de operatori economici care să asigure o concurenţă reală.

(8) Modul de realizare a achiziţiei publice prin negocierea fără publicarea prealabilă a unui anunţ de participare este stabilit în regulamentul aprobat de Guvern.

Articolul 57. Cererea ofertelor de preţuri

(1) Autoritatea contractantă, prin cererea ofertelor de preţuri, poate atribui contracte de achiziţii publice de bunuri, lucrări sau servicii, care se prezintă conform unor specificaţii concrete, cu condiţia ca valoarea estimată a achiziţiei să nu depăşească 800000 de lei pentru bunuri şi servicii şi 2000000 de lei pentru lucrări.

(2) Autoritatea contractantă poate stabili, pe lîngă preţ, şi alte cerinţe, ce vor fi luate în considerare la evaluarea ofertelor de preţuri. În acest caz, în cererea ofertelor de preţuri se indică fiecare cerinţă de acest fel şi valoarea relativă a acesteia.

(3) Fiecare operator economic poate să depună o singură ofertă de preţ, fără dreptul de a o schimba, cu excepţia cazurilor prevăzute la alin.(8). Asupra unei astfel de oferte, între autoritatea contractantă şi ofertant nu au loc niciun fel de negocieri.

(4) Este declarată cîştigătoare oferta care satisface toate cerinţele conform criteriului de atribuire prevăzut în anunţul/invitaţia de participare.

(5) La achiziţia de bunuri sau servicii cu o valoare estimată ce depăşeşte pragurile prevăzute la art.2 alin.(1) lit.a) şi la achiziţia de lucrări cu o valoare estimată ce depăşeşte pragurile prevăzute la art.2 alin.(1) lit.b), autoritatea contractantă publică anticipat un anunţ de participare în Buletinul achiziţiilor publice.

(6) În cazul procedurii de cerere a ofertelor de preţuri, termenul de depunere a ofertelor va fi de cel puţin 7 zile pentru bunuri şi de 12 zile pentru lucrări şi servicii de la data publicării sau transmiterii anunţului/invitaţiei de participare.

(7) Autoritatea contractantă poate solicita depunerea de oferte sub formă de cataloage electronice în cazul cînd conţinutul documentaţiei de atribuire, în special specificaţiile tehnice, poate fi stabilit cu precizie.

(8) Atribuirea unui contract de achiziţii publice pentru bunuri şi servicii prin cererea ofertelor de preţuri este precedată de licitaţia electronică, care se va baza pe una dintre următoarele elemente ale ofertei:

a) exclusiv pe preţ, în cazul în care contractul este atribuit doar în baza criteriului cel mai scăzut preţ;

b) pe preţ şi pe noile valori ale elementelor ofertelor indicate în anunţul de participare şi/sau în documentaţia de atribuire.

(9) Modul de realizare a achiziţiei publice prin cererea ofertelor de preţuri este stabilit în regulamentul aprobat de Guvern.

[Art.57 modificat prin Legea nr.319 din 30.11.2018, în vigoare 14.12.2018]

Articolul 58. Concursul de soluţii

(1) Autoritatea contractantă are dreptul de a organiza un concurs de soluţii prin care achiziţionează un plan sau un proiect, îndeosebi în domeniul amenajării teritoriului, al proiectării urbanistice şi peisagistice, al arhitecturii sau în cel al prelucrării datelor, inclusiv în alte domenii, prin selectarea acestuia pe baze concurenţiale de către un juriu, cu sau fără acordarea de premii.

(2) Autoritatea contractantă are dreptul de a organiza un concurs de soluţii, astfel cum este descris la alin.(1), ca o procedură independentă, în care concurenţii pot obţine premii şi/sau prime de participare, sau ca parte a unei alte proceduri care conduce la atribuirea unui contract de achiziţii publice de servicii.

(3) Autoritatea contractantă are obligaţia de a preciza în cadrul documentaţiei de concurs orice informaţie, cerinţă, regulă, criteriu sau altele asemenea, necesare pentru a asigura potenţialilor concurenţi o informare completă şi corectă cu privire la modul de aplicare a concursului de soluţii.

(4) Documentaţia de concurs va cuprinde cel puţin:

a) informaţii generale privind autoritatea contractantă;

b) instrucţiuni privind data-limită care trebuie respectată şi formalităţi care trebuie îndeplinite în legătură cu participarea la concurs;

c) cerinţele minime de calificare pe care autoritatea contractantă a decis să le solicite, precum şi documentele care urmează să fie prezentate de concurenţi pentru dovedirea îndeplinirii cerinţelor respective;

d) ansamblul cerinţelor în baza cărora concurenţii urmează să elaboreze şi să prezinte proiectul;

e) cuantumul premiilor care urmează să fie acordate, în cazul în care concursul este organizat ca o procedură independentă;

f) angajamentul autorităţii contractante de a încheia contractul cu cîştigătorul sau cu unul dintre cîştigătorii concursului respectiv, în cazul în care concursul este organizat ca parte a unei alte proceduri de atribuire a contractului de achiziţii publice de servicii;

g) informaţii detaliate şi complete privind criteriul aplicat pentru stabilirea proiectului/proiectelor cîştigător/cîştigătoare.

(5) Concursul de soluţii se iniţiază prin publicarea în Buletinul achiziţiilor publice a unui anunţ de participare prin care autoritatea contractantă solicită operatorilor economici interesaţi depunerea de proiecte. Anunţul trebuie să conţină cel puţin informaţiile cuprinse în anexa nr.3.

(6) Perioada dintre data publicării anunţului de participare şi data-limită de depunere a proiectelor trebuie să fie stabilită astfel încît operatorii economici să beneficieze de un interval rezonabil pentru elaborarea acestora, însă nu mai puţin de 20 de zile.

(7) Fără a aduce atingere prevederilor alin.(5) şi (6), autoritatea contractantă are obligaţia de a transmite spre publicare anunţul de participare şi în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene cu cel puţin 35 de zile înainte de data-limită de depunere a proiectelor, în cazul în care valoarea estimată a achiziţiei este egală cu sau mai mare decît cea prevăzută la art.2 alin.(3)[4].

[4] **Notă:** Prevederile art.58 alin.(7) vor intra în vigoare la data de 1 ianuarie 2019.

(8) Autoritatea contractantă are obligaţia de a lua toate măsurile necesare pentru ca schimburile de mesaje, comunicările şi arhivarea informaţiilor să se realizeze într-o manieră care să asigure integritatea şi confidenţialitatea deplină a tuturor informaţiilor comunicate de concurenţi.

(9) Conţinutul planurilor sau proiectelor prezentate trebuie să rămînă confidenţial cel puţin pînă la data stabilită pentru deschiderea acestora, juriul urmînd a lua cunoştinţă de conţinutul planurilor/proiectelor numai după această dată.

(10) În cazul în care autoritatea contractantă solicită transmiterea electronică a proiectelor, condiţiile prevăzute la art.33 se aplică în mod corespunzător.

(11) Autoritatea contractantă are dreptul de a realiza o selecţie preliminară a concurenţilor, utilizînd în acest sens criterii clare, obiective, nediscriminatorii, care trebuie să fie precizate în mod explicit în documentaţia de concurs.

(12) Numărul de concurenţi selectaţi trebuie să fie suficient pentru a asigura o concurenţă reală.

(13) În scopul evaluării proiectelor prezentate într-un concurs de soluţii, autoritatea contractantă are obligaţia de a numi un juriu format din cel puţin 6 membri, persoane fizice independente faţă de concurenţi, cu pregătire profesională şi experienţă relevantă în domeniu, precum şi cu probitate morală recunoscută.

(14) În cazul în care concurenţilor li s-a solicitat o anumită calificare profesională, atunci cel puţin o treime din numărul membrilor juriului trebuie să aibă acea calificare sau una echivalentă.

(15) Proiectele trebuie să fie prezentate anonim, anonimatul urmînd a fi păstrat pînă în momentul în care juriul a adoptat o decizie sau a formulat o opinie.

(16) Juriul este autonom în deciziile şi opiniile pe care le emite.

(17) Juriul are obligaţia de a evalua proiectele depuse exclusiv în baza criteriilor de evaluare indicate în anunţul de participare la concurs.

(18) Juriul are obligaţia de a întocmi un raport, semnat de toţi membrii săi, care trebuie să cuprindă evaluarea calitativă a fiecărui proiect, observaţii specifice, precum şi, dacă este cazul, lista de probleme care urmează a fi clarificate.

(19) Juriul are dreptul de a invita concurenţii să răspundă la problemele care au fost consemnate în raportul prevăzut la alin.(18), în vederea clarificării oricăror aspecte referitoare la soluţia/proiectul propus.

(20) Juriul are obligaţia de a elabora procese-verbale complete ale discuţiilor derulate conform prevederilor alin.(19).

(21) Autoritatea contractantă publică în Buletinul achiziţiilor publice o notificare privind rezultatele concursului de soluţii. Acest anunţ trebuie să conţină informaţiile prevăzute în anexa nr.3.

Articolul 59. Achiziţia serviciilor sociale şi a altor servicii specifice

(1) În cazul în care autoritatea contractantă atribuie un contract de achiziţii publice/acord-cadru ce are ca obiect prestarea de servicii sociale şi alte servicii specifice, prevăzute în anexa nr.2, obligaţia de a aplica prezenta lege se impune numai pentru contractele a căror valoare este egală sau mai mare decît cea prevăzută la art.2 alin.(1) lit.c).

(2) În sensul alin.(1), autoritatea contractantă are următoarele obligaţii:

a) de a-şi face cunoscută intenţia de a achiziţiona respectivele servicii fie prin publicarea unui anunţ de participare, conform anexei nr.3, fie prin intermediul unui anunţ de intenţie, conform anexei nr.3, valabil în mod continuu;

b) de a publica un anunţ de atribuire a contractului, conform anexei nr.3.

(3) Alternativ publicării unor anunţuri de atribuire individuale, autoritatea contractantă are dreptul de a grupa trimestrial anunţurile de atribuire prevăzute la alin.(2) lit.b). În acest caz, autoritatea contractantă are obligaţia de a transmite spre publicare anunţurile de atribuire astfel grupate în termen de 30 de zile de la încheierea fiecărui trimestru.

(4) Prevederile alin.(2) lit.a) nu se aplică în cazul în care contractul de achiziţii publice/acordul-cadru avînd ca obiect servicii sociale şi alte servicii specifice, prevăzute în anexa nr.2, este atribuit prin procedura de negociere fără publicare prealabilă, în conformitate cu prevederile art.56.

(5) Criteriile de atribuire utilizate pentru atribuirea contractelor de achiziţii publice/acordurilor-cadru avînd ca obiect servicii sociale şi alte servicii specifice, prevăzute în anexa nr.2, sînt cel mai bun raport calitate-preţ sau cel mai bun raport calitate-cost, ţinîndu-se seama de criteriile de calitate şi de durabilitate ale serviciilor sociale.

(6) Autoritatea contractantă are dreptul de a stabili ca participarea la procedurile de atribuire a contractelor de achiziţii publice avînd ca obiect exclusiv serviciile de sănătate, sociale şi culturale, cărora li se atribuie codurile CPV 75121000-0, 75122000-7, 75123000-4, 79622000-0, 79624000-4, 79625000-1, 80110000-8, 80300000-7, 80420000-4, 80430000-7, 80511000-9, 80520000-5, 80590000-6, de la 85000000-9 la 85323000-9, 92500000-6, 92600000-7, 98133000-4, 98133110-8, să fie rezervată unor operatori economici, cum ar fi persoane juridice fără scop lucrativ, întreprinderi sociale şi unităţi protejate, acreditate ca prestatori de servicii sociale, prestatori publici de servicii sociale.

(7) Operatorii economici cărora le poate fi rezervată participarea la procedurile de atribuire prevăzute la alin.(6) trebuie să îndeplinească în mod cumulativ următoarele condiţii:

a) scopul pentru care a fost înfiinţat operatorul economic este îndeplinirea unor obiective în domeniul prestării serviciilor publice prevăzute la alin.(6);

b) profitul obţinut de operatorul economic este reinvestit în vederea îndeplinirii scopului pentru care acesta a fost înfiinţat; în cazul în care profitul este distribuit sau redistribuit, acest lucru se bazează pe considerente legate de participarea angajaţilor la beneficiile activităţii operatorului economic;

c) organizarea structurilor de conducere sau a structurilor care deţin operatorul economic care execută contractul se bazează pe principiul participării angajaţilor în cadrul structurilor care deţin operatorul economic sau necesită participarea activă a angajaţilor, a utilizatorilor sau a altor entităţi interesate;

d) operatorului economic nu i-a fost atribuit un contract pentru serviciile în cauză de către autoritatea contractantă respectivă, în temeiul prezentului articol, în ultimii 3 ani.

(8) Durata maximă a contractelor de achiziţii publice prevăzute la alin.(6) este de 3 ani.

(9) În cuprinsul anunţurilor prevăzute la alin.(2) lit.a) publicate în vederea atribuirii contractelor de achiziţii publice prevăzute la alin.(6) se face trimitere la prezentul articol.

Articolul 60. Parteneriatul pentru inovare

(1) Autoritatea contractantă are dreptul de a aplica parteneriatul pentru inovare atunci cînd identifică necesitatea dezvoltării şi achiziţiei ulterioare a unui bun, serviciu sau a unor lucrări inovatoare, necesitate care nu poate fi satisfăcută de soluţiile disponibile pe piaţă la un anumit moment, cu condiţia ca acestea să corespundă nivelurilor de performanţă şi costurilor maxime convenite între autoritatea contractantă şi participanţi.

(2) În cadrul parteneriatului pentru inovare orice operator economic are dreptul de a depune o solicitare de participare în urma publicării unui anunţ de participare.

(3) Parteneriatul pentru inovare se iniţiază prin transmiterea spre publicare a unui anunţ de participare, prin care autoritatea contractantă solicită operatorilor economici depunerea cererilor de participare în vederea furnizării informaţiilor şi documentelor pentru calificare şi selecţie stabilite de autoritatea contractantă.

(4) Perioada cuprinsă între data publicării în Buletinul achiziţiilor publice sau, după caz, data transmiterii anunţului de participare spre publicare în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene şi data-limită de depunere a cererilor de participare trebuie să fie de cel puţin:

a) 20 de zile, în cazul achiziţiilor publice în care valoarea contractului care urmează să fie atribuit, estimată conform prevederilor art.4, este mai mică decît pragurile prevăzute la art.2 alin.(3);

b) 30 de zile, în cazul achiziţiilor publice în care valoarea contractului care urmează să fie atribuit, estimată conform prevederilor art.4, este egală sau mai mare decît pragurile prevăzute la art.2 alin.(3).

(5) Parteneriatul pentru inovare se desfăşoară în trei etape:

a) etapa depunerii cererilor de participare şi a selectării candidaţilor prin aplicarea criteriilor de calificare şi selecţie;

b) etapa depunerii ofertelor iniţiale de către candidaţii selectaţi în cadrul primei etape şi a evaluării conformităţii acestora cu cerinţele stabilite de autoritatea contractantă;

c) etapa negocierilor în vederea îmbunătăţirii ofertelor iniţiale, a depunerii ofertelor finale şi a evaluării acestora prin aplicarea criteriului de atribuire şi a factorilor de evaluare.

(6) La etapa depunerii cererilor de participare şi a selectării candidaţilor, autoritatea contractantă are dreptul de a limita numărul de candidaţi care îndeplinesc criteriile de calificare şi selecţie şi care vor fi invitaţi să depună oferte iniţiale, cu condiţia să fie asigurat un anumit număr minim de candidaţi.

(7) Autoritatea contractantă are obligaţia de a indica în anunţul de participare criteriile de selecţie şi regulile obiective şi nediscriminatorii pe care intenţionează să le aplice pentru selecţia candidaţilor, numărul minim de candidaţi pe care intenţionează să-i invite la etapa a doua a procedurii şi, după caz, numărul maxim.

(8) Numărul minim de candidaţi indicat în anunţul de participare conform alin.(7) trebuie să fie suficient pentru a asigura o concurenţă reală şi, în orice situaţie, nu poate fi mai mic de 3.

(9) Atunci cînd selectează candidaţii, autoritatea contractantă are obligaţia de a aplica numai criteriile de calificare şi selecţie prevăzute în anunţul de participare.

(10) În urma finalizării etapei depunerii cererilor de participare şi a selectării candidaţilor, autoritatea contractantă transmite simultan tuturor candidaţilor selectaţi o invitaţie de participare la etapa a doua. Invitaţia adresată candidaţilor cuprinde o referinţă pentru accesul electronic la caietul de sarcini, la documentaţia descriptivă sau la oricare document suplimentar necesar.

(11) Numai candidaţii selectaţi de autoritatea contractantă în urma finalizării etapei depunerii cererilor de participare şi a selectării candidaţilor au dreptul să prezinte proiecte de cercetare şi inovare care să răspundă necesităţilor identificate de autoritatea contractantă.

(12) Pe lîngă informaţia prevăzută la alin.(10), invitaţia de participare trebuie să cuprindă cel puţin următoarele informaţii:

a) referinţe privind anunţul de participare publicat;

b) data şi ora-limită stabilite pentru depunerea ofertelor;

c) adresa la care se transmit ofertele;

d) limba sau limbile în care trebuie elaborată oferta;

e) adresa, data şi ora deschiderii ofertelor;

f) dacă este cazul, precizări referitoare la documentele suplimentare pe care operatorii economici trebuie să le prezinte în scopul verificării declaraţiilor sau al completării documentelor prezentate în prima etapă pentru demonstrarea capacităţii tehnice şi/sau profesionale şi a celei economice şi financiare;

g) informaţii detaliate şi complete privind criteriul de atribuire aplicat pentru stabilirea ofertei cîştigătoare, conform prevederilor art.26.

(13) Autoritatea contractantă are obligaţia de a invita în etapa a doua cel puţin un număr de candidaţi egal cu numărul minim de candidaţi indicat în anunţul de participare conform alin.(7).

(14) În cazul în care numărul de candidaţi care îndeplinesc criteriile de calificare şi selecţie este mai mic decît numărul minim indicat în anunţul de participare conform alin.(7), autoritatea contractantă are dreptul de a opta între a continua procedura de atribuire numai cu acel candidat/acei candidaţi care îndeplineşte/îndeplinesc cerinţele solicitate sau a anula procedura în condiţiile prevăzute la art.71.

(15) În urma finalizării etapei depunerii ofertelor iniţiale, autoritatea contractantă transmite simultan tuturor candidaţilor o invitaţie de participare la etapa a treia a procedurii de atribuire.

(16) Invitaţia de participare la etapa a treia trebuie să cuprindă cel puţin următoarele informaţii:

a) referinţe privind anunţul de participare publicat;

b) adresa la care vor avea loc negocierile, precum şi data şi ora lansării acestora;

c) limba sau limbile în care vor derula negocierile;

d) dacă este cazul, precizări referitoare la documentele suplimentare pe care operatorii economici trebuie să le prezinte în scopul verificării declaraţiilor sau al completării documentelor prezentate în prima etapă pentru demonstrarea capacităţii tehnice şi/sau profesionale şi a celei economice şi financiare.

(17) În documentaţia de atribuire autoritatea contractantă descrie necesităţile cu privire la bunul, serviciul sau lucrările inovatoare care nu pot fi satisfăcute prin achiziţia bunurilor, serviciilor sau lucrărilor disponibile pe piaţă la acel moment.

(18) În cadrul descrierii elementelor prevăzute la alin.(17), autoritatea contractantă stabileşte care sînt cerinţele minime în legătură cu acestea pe care ofertele trebuie să le îndeplinească.

(19) Cerinţele minime stabilite de autoritatea contractantă potrivit alin.(18), criteriul de atribuire şi factorii de evaluare nu fac obiect al negocierilor.

(20) Informaţiile furnizate prin documentaţia de atribuire trebuie să fie suficient de precise pentru a permite operatorilor economici să determine natura şi obiectul soluţiei solicitate şi, pe baza acestora, să decidă transmiterea unei cereri de participare sau neparticiparea la procedura de atribuire.

(21) În documentaţia de atribuire autoritatea contractantă defineşte regulile aplicabile drepturilor de proprietate intelectuală.

(22) Autoritatea contractantă are dreptul de a decide să implementeze parteneriatul pentru inovare cu un singur partener sau cu mai mulţi parteneri care desfăşoară activităţi de cercetare şi dezvoltare separate.

(23) În cazul parteneriatului pentru inovare încheiat cu mai mulţi parteneri, autoritatea contractantă are obligaţia de a nu dezvălui celorlalţi parteneri soluţiile propuse sau alte informaţii confidenţiale comunicate de un partener în cadrul parteneriatului, fără acordul acestuia.

(24) Acordul prevăzut la alin.(23) nu poate fi exprimat cu caracter general, ci este exprimat cu privire la fiecare intenţie de comunicare a anumitor informaţii specifice.

(25) Criteriul de atribuire utilizat în cazul parteneriatului pentru inovare este cel mai bun raport calitate-preţ sau cel mai bun raport calitate-cost.

(26) Parteneriatul pentru inovare se desfăşoară în faze succesive, urmînd succesiunea stadiilor din procesul de cercetare şi de inovare, care poate include fabricarea bunurilor, finalizarea lucrărilor sau prestarea serviciilor.

(27) În cadrul parteneriatului pentru inovare se stabilesc obiective intermediare care trebuie realizate de către parteneri, precum şi plata preţului în tranşe corespunzătoare.

(28) Pe baza obiectivelor stabilite potrivit alin.(27), autoritatea contractantă are dreptul de a decide după fiecare fază să înceteze parteneriatul pentru inovare sau, în cazul unui parteneriat pentru inovare încheiat cu mai mulţi parteneri, să reducă numărul de parteneri prin încetarea anumitor contracte individuale, cu condiţia ca autoritatea contractantă să fi menţionat în documentaţia de atribuire aceste posibilităţi, precum şi condiţiile aplicării acestora.

(29) În legătură cu calificarea şi selecţia candidaţilor, autoritatea contractantă stabileşte în special criterii legate de capacitatea candidaţilor în domeniul cercetării şi dezvoltării, elaborării de soluţii inovatoare şi implementării acestora.

(30) Autoritatea contractantă se asigură că structura parteneriatului, în special durata şi valoarea diferitor faze ale acestuia, reflectă gradul de inovaţie al soluţiei propuse şi succesiunea activităţilor de cercetare şi inovare necesare pentru dezvoltarea unei soluţii inovatoare care nu este disponibilă pe piaţă.

(31) Valoarea estimată a bunurilor, lucrărilor sau serviciilor nu trebuie să fie disproporţionată în raport cu investiţiile necesare pentru dezvoltarea acestora.

(32) Autoritatea contractantă negociază cu ofertanţii ofertele iniţiale şi toate ofertele ulterioare depuse de aceştia, cu excepţia ofertelor finale, în vederea îmbunătăţirii conţinutului acestora.

(33) Pe durata negocierilor, autoritatea contractantă are obligaţia de a asigura respectarea principiului tratamentului egal faţă de toţi ofertanţii şi de a nu furniza informaţii într-o manieră discriminatorie, care ar putea crea unuia/unora dintre ofertanţi un avantaj în raport cu ceilalţi.

(34) Autoritatea contractantă informează în scris toţi ofertanţii ale căror oferte nu au fost eliminate din competiţie potrivit alin.(38) şi (39) în legătură cu orice modificări ale specificaţiilor tehnice sau ale documentaţiei de atribuire, cu excepţia prevederilor referitoare la cerinţele minime stabilite de autoritatea contractantă potrivit alin.(18), care nu pot fi modificate.

(35) În urma modificărilor prevăzute la alin.(34), autoritatea contractantă acordă o perioadă suficientă ofertanţilor pentru modificarea ofertelor şi retransmiterea versiunii modificate, dacă este cazul.

(36) Autoritatea contractantă are obligaţia de a nu dezvălui celorlalţi participanţi informaţii confidenţiale comunicate de un ofertant sau candidat care participă la negocieri, fără acordul scris al acestuia.

(37) Acordul prevăzut la alin.(36) nu poate fi exprimat cu caracter general, ci este exprimat cu privire la fiecare intenţie de comunicare a anumitor informaţii specifice.

(38) Autoritatea contractantă are dreptul de a desfăşura negocierile în runde succesive, cu scopul de a reduce numărul de oferte care urmează să fie negociate.

(39) Reducerea numărului de oferte potrivit alin.(38) se realizează numai pe baza factorilor de evaluare stabiliţi prin anunţul de participare sau în documentaţia de atribuire.

(40) Aplicarea opţiunii prevăzute la alin.(38) trebuie indicată de autoritatea contractantă în anunţul de participare sau în documentaţia de atribuire.

(41) Autorităţile contractante recurg la aplicarea parteneriatului pentru inovare pentru atribuirea contractului de achiziţii publice în condiţiile prezentei legi şi conform modului stabilit în regulamentul aprobat de Guvern.

Secţiunea a 5-a
Modalităţi speciale de atribuire a contractelor de achiziţii publice

Articolul 61. Acordul-cadru

(1) Acordul-cadru reprezintă un acord încheiat între una sau mai multe autorităţi contractante şi unul sau mai mulţi operatori economici, avînd ca obiect stabilirea condiţiilor pentru contractele ce urmează a fi atribuite în decursul unei perioade determinate, în special preţurile şi, după caz, cantităţile prevăzute.

(2) În vederea încheierii acordului-cadru, autoritatea contractantă respectă prevederile prezentei legi la toate etapele, pînă la atribuirea contractelor bazate pe acordul-cadru respectiv.

(3) Contractele bazate pe un acord-cadru se atribuie în conformitate cu prevederile prezentei legi şi cu regulamentul aprobat de Guvern.

(4) Autoritatea contractantă are obligaţia de a încheia acordul-cadru prin aplicarea procedurii de licitaţie deschisă sau de licitaţie restrînsă.

(5) Prin excepţie de la prevederile alin.(4), pentru încheierea unui acord-cadru autoritatea contractantă are dreptul de a aplica celelalte proceduri numai în circumstanţele specifice prevăzute de prezenta lege.

(6) Autoritatea contractantă nu are dreptul de a utiliza în mod abuziv sau impropriu acordurile-cadru, astfel încît să împiedice, să restrîngă sau să denatureze concurenţa.

(7) Autoritatea contractantă nu are dreptul de a stabili ca durata unui acord-cadru să depăşească 4 ani, decît în cazuri excepţionale, pe care le poate justifica în special prin obiectul specific al contractelor ce urmează a fi atribuite în baza acordului-cadru respectiv.

(8) Contractele care se atribuie în baza unui acord-cadru nu pot fi încheiate decît între autoritatea/autorităţile contractante şi operatorul/operatorii economici care sînt parte a acordului respectiv.

(9) Atunci cînd atribuie un contract de achiziţii publice în baza prevederilor dintr-un acord-cadru, autoritatea contractantă nu are dreptul de a impune sau de a accepta modificări ale elementelor/condiţiilor stabilite iniţial prin acordul-cadru respectiv.

(10) În cazul în care autoritatea contractantă încheie acordul-cadru cu un singur operator economic, acordul respectiv trebuie să prevadă cel puţin:

a) obligaţiile pe care operatorul economic şi le-a asumat prin propunerea tehnică;

b) preţul unitar pe care operatorul economic l-a prevăzut în propunerea financiară şi în baza căruia se va determina valoarea fiecărui contract atribuit ulterior.

(11) Autoritatea contractantă are obligaţia de a atribui contractele de achiziţii publice subsecvente acordului-cadru numai cu respectarea condiţiilor tehnice şi financiare stabilite în acordul-cadru respectiv.

(12) De fiecare dată cînd intenţionează să atribuie un contract de achiziţii publice subsecvent unui acord-cadru, autoritatea contractantă are obligaţia de a se consulta, în scris, cu operatorul economic, solicitîndu-i acestuia, în funcţie de necesităţi, completarea ofertei.

(13) În cazul în care autoritatea contractantă încheie acordul-cadru cu mai mulţi operatori economici, numărul acestora nu poate fi mai mic de 3, în măsura în care există un număr suficient de operatori economici care au îndeplinit criteriile de calificare şi selecţie şi care au prezentat oferte admisibile.

(14) În cazul în care numărul de candidaţi care îndeplinesc criteriile de calificare şi selecţie este mai mic decît numărul minim indicat în anunţul de participare conform alin.(13), autoritatea contractantă are dreptul de a opta între a continua procedura de atribuire numai cu acel candidat/acei candidaţi care îndeplineşte/îndeplinesc cerinţele solicitate sau a anula procedura în condiţiile prevăzute la art.71.

(15) În cazul în care acordul-cadru este încheiat cu mai mulţi operatori economici, acordul-cadru se execută în unul dintre următoarele moduri:

a) fără reluarea competiţiei, în conformitate cu termenii şi condiţiile prevăzute în cuprinsul său, în cazul în care acordul-cadru stabileşte toţi termenii şi condiţiile care reglementează furnizarea bunurilor, execuţia lucrărilor şi prestarea serviciilor care constituie obiectul său, precum şi condiţiile obiective în funcţie de care se stabileşte care dintre operatorii economici parte la acordul-cadru va furniza bunurile, va executa lucrările sau va presta serviciile;

b) cu reluarea competiţiei între operatorii economici care sînt parte la acordul-cadru, în cazul în care acordul-cadru nu stabileşte toţi termenii şi condiţiile care reglementează furnizarea bunurilor, execuţia lucrărilor şi prestarea serviciilor care constituie obiectul său;

c) parţial fără reluarea competiţiei între operatorii economici, în conformitate cu lit.a), şi parţial cu reluarea competiţiei, în conformitate cu lit.b), numai dacă această posibilitate a fost prevăzută în documentaţia de atribuire, în cazul în care acordul-cadru stabileşte toţi termenii şi condiţiile care reglementează furnizarea bunurilor, execuţia lucrărilor şi prestarea serviciilor care constituie obiectul său.

(16) Prevederile alin.(15) lit.a) sînt aplicabile în cazul în care autoritatea contractantă a precizat expres în documentaţia de atribuire criteriile obiective în funcţie de care se stabileşte care dintre operatorii economici parte la acordul-cadru va furniza bunurile, va executa lucrările sau va presta serviciile care constituie obiectul său.

(17) Prevederile alin.(15) lit.c) sînt aplicabile în cazul în care autoritatea contractantă a precizat expres în documentaţia de atribuire criteriile obiective în funcţie de care se stabileşte dacă anumite bunuri, lucrări sau servicii care fac obiectul acordului-cadru se achiziţionează cu reluarea competiţiei sau direct, fără reluarea competiţiei, în conformitate cu termenii şi condiţiile prevăzute în acordul-cadru, precum şi termenii şi condiţiile prevăzute în acordul-cadru pentru care se poate relua competiţia.

(18) Prevederile alin.(15) lit.c) se aplică în mod corespunzător oricărui lot dintr-un acord-cadru pentru care au fost stabiliţi toţi termenii şi condiţiile care reglementează furnizarea bunurilor, execuţia lucrărilor şi prestarea serviciilor care constituie obiectul lotului respectiv, indiferent dacă

au fost sau nu stabiliţi toţi termenii şi condiţiile care reglementează furnizarea bunurilor, execuţia lucrărilor şi prestarea serviciilor care constituie obiectul celorlalte loturi.

(19) În cazurile prevăzute la alin.(15) lit.b) şi c), autoritatea contractantă reia competiţia pe baza aceloraşi termeni şi condiţii aplicate pentru atribuirea acordului-cadru, detaliate acolo unde este necesar şi completate dacă este cazul cu alţi termeni şi condiţii prevăzute în documentaţia de atribuire, respectînd următoarele reguli procedurale:

a) pentru fiecare contract ce urmează a fi atribuit, autoritatea contractantă consultă în scris operatorii economici semnatari ai acordului-cadru respectiv care sînt capabili să execute contractul;

b) autoritatea contractantă stabileşte un termen suficient pentru prezentarea ofertelor, în acest sens avînd obligaţia de a ţine cont de aspecte precum complexitatea obiectului şi timpul necesar pentru transmiterea ofertelor;

c) ofertele se prezintă prin SIA „RSAP” în scris, iar conţinutul lor rămîne confidenţial pînă la expirarea termenului stabilit pentru deschiderea ofertelor;

d) autoritatea contractantă atribuie fiecare contract ofertantului care a prezentat oferta cea mai avantajoasă conform criteriului de atribuire precizat în documentaţia în temeiul căreia a fost încheiat acordul-cadru.

Articolul 62. Sistemul dinamic de achiziţii

(1) Autoritatea contractantă are dreptul de a utiliza un sistem dinamic de achiziţii pentru achiziţii de uz curent ale căror caracteristici general disponibile pe piaţă satisfac necesităţile autorităţii contractante.

(2) Sistemul dinamic de achiziţii este organizat şi funcţionează în integralitate ca un proces electronic şi este deschis, pe întreaga sa perioadă de valabilitate, oricărui operator economic care îndeplineşte criteriile de calificare şi selecţie.

(3) Sistemul dinamic de achiziţii poate fi împărţit pe categorii de bunuri, lucrări sau servicii care sînt definite în mod obiectiv, pe baza caracteristicilor achiziţiilor care urmează a fi realizate în cadrul categoriei în cauză, caracteristici care pot include referinţe la dimensiunea maximă admisibilă a contractelor subsecvente specifice sau la o anumită zonă geografică în care contractele subsecvente specifice vor fi executate.

(4) Pentru efectuarea unei achiziţii în cadrul unui sistem dinamic de achiziţii, autoritatea contractantă aplică regulile licitaţiei restrînse, precum şi regulile specifice prevăzute în prezentul articol.

(5) Toţi candidaţii care îndeplinesc criteriile de calificare şi selecţie sînt admişi în sistem, autoritatea contractantă neavînd dreptul de a limita numărul de candidaţi care vor fi admişi în cadrul sistemului.

(6) În cazul în care autoritatea contractantă a împărţit sistemul pe categorii de bunuri, lucrări sau servicii conform alin.(3), autoritatea contractantă specifică criteriile de calificare şi selecţie aplicabile pentru fiecare categorie.

(7) Autoritatea contractantă are obligaţia de a respecta următoarele termene:

a) perioada minimă pentru depunerea cererilor de participare este de 30 de zile de la data transmiterii spre publicare a anunţului de participare;

b) perioada minimă pentru depunerea ofertelor este de 10 zile de la data transmiterii invitaţiei de depunere a ofertelor.

(8) Din momentul transmiterii invitaţiei de participare la etapa a doua a procedurii pentru prima achiziţie specifică în cadrul unui sistem dinamic de achiziţii nu se mai aplică alte termene pentru depunerea cererilor de participare.

(9) Toate comunicările în cadrul unui sistem dinamic de achiziţii se realizează exclusiv prin mijloace electronice, în conformitate cu prevederile prezentei legi.

(10) La atribuirea contractelor în cadrul unui sistem dinamic de achiziţii, autoritatea contractantă are următoarele obligaţii:

a) de a publica un anunţ de participare în care se precizează în mod clar faptul că pentru atribuirea contractului/contractelor de achiziţii publice se utilizează un sistem dinamic de achiziţii;

b) de a indica în documentaţia de atribuire cel puţin natura şi cantitatea estimată a achiziţiilor preconizate, precum şi toate informaţiile necesare privind sistemul dinamic de achiziţii, inclusiv cu privire la modul de funcţionare a acestuia, echipamentele electronice utilizate şi modalităţile şi specificaţiile tehnice de conectare;

c) de a indica orice împărţire pe categorii de bunuri, lucrări sau servicii şi caracteristicile care le definesc;

d) de a permite, pe toată perioada de valabilitate a sistemului dinamic de achiziţii, începînd cu momentul publicării anunţului de participare şi pînă la închiderea sistemului, accesul nerestricţionat, direct şi complet la conţinutul documentaţiei de atribuire.

(11) După lansarea sistemului dinamic de achiziţii şi pe întreaga perioadă de valabilitate a acestuia, autoritatea contractantă are obligaţia de a permite oricărui operator economic interesat să depună o cerere de participare cu scopul de a fi admis în sistem.

(12) După primirea cererii de participare, autoritatea contractantă evaluează îndeplinirea de către candidat a criteriilor de calificare şi selecţie stabilite.

(13) Autoritatea contractantă are obligaţia de a finaliza evaluarea prevăzută la alin.(12) în termen de 10 zile lucrătoare de la data primirii cererii de participare.

(14) Termenul prevăzut la alin.(13) poate fi prelungit pînă la 15 zile lucrătoare în situaţii specifice, în cazul în care este justificat în special prin necesitatea de a examina documente suplimentare sau de a verifica în alt mod îndeplinirea criteriilor de calificare şi selecţie.

(15) Prin excepţie de la prevederile alin.(13) şi (14), atît timp cît nu a fost transmis spre publicare anunţul de participare pentru prima achiziţie specifică în cadrul sistemului dinamic de achiziţii, autoritatea contractantă poate prelungi perioada de evaluare, cu condiţia ca nicio invitaţie de participare la etapa a doua a procedurii să nu fie transmisă în perioada de evaluare astfel prelungită.

(16) Autoritatea contractantă indică în documentaţia de atribuire durata prelungirii pe care intenţionează să o aplice.

(17) Autoritatea contractantă informează operatorii economici cu privire la admiterea în sistemul dinamic de achiziţii sau, după caz, respingerea cererii de participare imediat după finalizarea evaluării prevăzute la alin.(12), în conformitate cu prevederile art.31.

(18) Autoritatea contractantă transmite cîte o invitaţie de participare tuturor participanţilor admişi în cadrul sistemului dinamic de achiziţii, în vederea depunerii de oferte pentru fiecare achiziţie specifică în cadrul sistemului.

(19) În cazul în care sistemul dinamic de achiziţii a fost împărţit pe categorii de bunuri, lucrări sau servicii, autoritatea contractantă transmite cîte o invitaţie de participare tuturor participanţilor care au fost admişi în cadrul sistemului dinamic de achiziţii în categoria corespunzătoare achiziţiei specifice în cauză, în vederea depunerii de oferte pentru fiecare achiziţie specifică în cadrul categoriei respective.

(20) Autoritatea contractantă atribuie contractul de achiziţii publice ofertantului care prezintă oferta cea mai avantajoasă, desemnată prin aplicarea criteriului de atribuire şi a factorilor de evaluare stabiliţi prin anunţul de participare publicat cu ocazia lansării sistemului dinamic de achiziţii.

(21) Dacă este cazul, criteriul de atribuire şi factorii de evaluare prevăzuţi la alin.(20) pot fi detaliaţi în cadrul invitaţiei de participare prevăzute la alin.(18) şi (19).

(22) Autoritatea contractantă are dreptul, în orice moment pe parcursul perioadei de valabilitate a sistemului dinamic de achiziţii, de a solicita participanţilor admişi să depună o declaraţie pe proprie răspundere reînnoită şi actualizată, conform prevederilor art.20 alin.(1)–(6), în termen de 5 zile lucrătoare de la data transmiterii solicitării.

(23) Prevederile art.20 alin.(8)–(13) se aplică pe întreaga perioadă de valabilitate a sistemului dinamic de achiziţii.

(24) Autoritatea contractantă indică perioada de valabilitate a sistemului dinamic de achiziţii în anunţul de participare.

Articolul 63. Licitaţia electronică

(1) Licitaţia electronică reprezintă un proces repetitiv care implică mijloace electronice de prezentare, în ordine descrescătoare, a noilor preţuri şi a noilor valori referitoare la anumite elemente ale ofertelor, care intervin după o primă evaluare completă a ofertelor, permiţînd clasificarea lor în baza unor metode automate de evaluare. Anumite contracte de achiziţii publice de lucrări şi anumite contracte de achiziţii publice de servicii care au ca obiect activităţi intelectuale, cum ar fi proiectarea de lucrări, nu pot face obiectul licitaţiilor electronice.

(2) Autoritatea contractantă are dreptul de a utiliza licitaţia electronică în următoarele situaţii:

a) ca o etapă finală a licitaţiei deschise, a licitaţiei restrînse, a negocierii cu publicarea prealabilă a unui anunţ de participare ori a cererii ofertelor de preţuri, înainte de atribuirea contractului de achiziţii publice şi numai dacă specificaţiile tehnice au fost definite cu precizie în caietul de sarcini;

b) la reluarea competiţiei dintre operatorii economici care au semnat un acord-cadru;

c) cu ocazia depunerii ofertelor ferme în vederea atribuirii unui contract de achiziţii publice prin utilizarea unui sistem dinamic de achiziţie.

(3) Autoritatea contractantă are obligaţia de a anunţa decizia de utilizare a licitaţiei electronice în anunţul de participare şi în documentaţia de atribuire.

(4) Autoritatea contractantă nu are dreptul de a utiliza în mod abuziv sau impropriu licitaţia electronică astfel încît:

a) să împiedice, să restrîngă sau să denatureze concurenţa;

b) să modifice obiectul contractului de achiziţii publice prevăzut în anunţul de participare şi în documentaţia de atribuire.

(5) Atunci cînd intenţionează să utilizeze licitaţia electronică, autoritatea contractantă are obligaţia de a include în cadrul informaţiilor şi instrucţiunilor prevăzute la art.40 alin.(1) şi următoarele precizări specifice:

a) elementele ofertei care vor face obiectul procesului repetitiv de ofertare, cu condiţia ca aceste elemente să fie cuantificabile şi să poată fi exprimate în cifre sau procente;

b) eventualele limite ale valorilor pînă la care elementele prevăzute la lit.a) pot fi îmbunătăţite, astfel cum rezultă acestea din specificaţiile care definesc obiectul contractului;

c) informaţiile care urmează a fi puse la dispoziţie ofertanţilor în cursul licitaţiei electronice şi momentul cînd aceste informaţii vor fi disponibile;

d) informaţiile relevante privind procesul licitaţiei electronice;

e) condiţiile în care ofertanţii vor avea dreptul să liciteze, cu referire, în special, la pasul minim de licitare care, dacă este cazul, va fi solicitat pentru licitarea noilor oferte;

f) informaţiile relevante referitoare la echipamentul electronic folosit, condiţiile tehnice şi modalităţile concrete de realizare a conectării.

(6) Înainte de lansarea unei licitaţii electronice, autoritatea contractantă are obligaţia de a realiza o evaluare iniţială integrală a ofertelor în conformitate cu criteriul de atribuire stabilit.

(7) Autoritatea contractantă are obligaţia de a invita toţi ofertanţii care au depus oferte corespunzătoare să prezinte preţuri noi şi/sau, după caz, valori noi ale elementelor ofertei. Invitaţia se transmite pe cale electronică, simultan, tuturor acestor ofertanţi.

(8) Invitaţia trebuie să precizeze data şi momentul de start al licitaţiei electronice, precum şi orice informaţie necesară pentru realizarea conectării individuale la echipamentul electronic utilizat.

(9) Autoritatea contractantă nu are dreptul să înceapă licitaţia electronică mai devreme de 2 zile lucrătoare după data la care au fost transmise invitaţiile.

(10) Invitaţia trebuie să conţină şi informaţii referitoare la:

a) rezultatul evaluării integrale a ofertei depuse de către ofertantul destinatar;

b) formula matematică care este utilizată în cadrul licitaţiei electronice pentru stabilirea automată a clasamentului final, în funcţie de noile preţuri şi/sau de noile valori prezentate de ofertanţi. Cu excepţia cazului în care oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere economic este identificată doar pe baza criteriului cel mai scăzut preţ, formula respectivă include ponderile tuturor criteriilor stabilite pentru determinarea ofertei celei mai avantajoase din punct de vedere economic, conform precizărilor din anunţul de participare sau din documentaţia de atribuire.

(11) Licitaţia electronică se bazează pe unul dintre următoarele elemente ale ofertelor:

a) exclusiv pe preţuri, în cazul în care contractul se atribuie doar pe baza criteriului cel mai scăzut preţ;

b) pe preţuri şi pe noile valori ale elementelor ofertelor indicate în documentaţia de atribuire, în cazul în care contractul se atribuie pe baza criteriului cel mai bun raport calitate-preţ sau ofertei cu cel mai scăzut cost, utilizînd o abordare bazată pe eficacitatea costurilor.

(12) Licitaţia electronică se desfăşoară în mai multe runde succesive.

(13) În cursul fiecărei runde a licitaţiei electronice, autoritatea contractantă are obligaţia de a comunica instantaneu tuturor ofertanţilor cel puţin informaţiile necesare acestora pentru a determina, în orice moment, poziţia pe care o ocupă în clasament. Autoritatea contractantă are dreptul de a comunica şi alte informaţii privind:

a) numărul participanţilor în runda respectivă a licitaţiei electronice;

b) preţurile sau valorile noi prezentate în cadrul rundei de licitare de către alţi ofertanţi, numai dacă documentaţia de atribuire a prevăzut această posibilitate.

(14) Pe parcursul efectuării rundelor de licitare, autoritatea contractantă nu are dreptul de a dezvălui identitatea ofertanţilor.

(15) Licitaţia electronică se finalizează prin una din următoarele situaţii sau printr-o combinaţie a acestora:

a) la un moment precis stabilit în prealabil şi comunicat ofertanţilor în invitaţia de participare;

b) după un număr de runde de licitare al căror calendar de desfăşurare a fost precis stabilit în prealabil şi comunicat ofertanţilor în invitaţia de participare;

c) cînd nu se mai primesc preţuri şi/sau valori noi ce îndeplinesc cerinţele cu privire la pasul minim de licitare impus. În acest caz, invitaţia de participare trebuie să precizeze un termen-limită care va curge de la primirea ultimei oferte pînă la finalizarea licitaţiei electronice.

(16) Autoritatea contractantă are obligaţia de a atribui contractul de achiziţii publice în condiţiile art.72, în baza rezultatului obţinut în urma finalizării licitaţiei electronice.

Articolul 64. Catalogul electronic

(1) În cazul în care dispoziţiile legale impun utilizarea mijloacelor electronice de comunicare, autoritatea contractantă are dreptul să solicite ca ofertele să fie prezentate sub formă de catalog electronic sau să includă un catalog electronic.

(2) Ministerul Finanţelor aprobă categoriile de achiziţii cu privire la care autoritatea contractantă are obligaţia de a utiliza cataloagele electronice.

(3) Ofertele prezentate sub formă de cataloage electronice pot fi însoţite de alte documente care le completează.

(4) Cataloagele electronice sînt elaborate de către ofertanţi/candidaţi în vederea participării la o anumită procedură de achiziţie publică, în conformitate cu specificaţiile tehnice şi formatul stabilite de autoritatea contractantă.

(5) Cataloagele electronice respectă cerinţele aplicabile instrumentelor de comunicare electronice, precum şi orice cerinţe suplimentare stabilite de autoritatea contractantă în conformitate cu prevederile prezentei legi.

(6) Atunci cînd acceptă sau solicită prezentarea ofertelor sub formă de cataloage electronice, autoritatea contractantă:

a) precizează acest lucru în anunţul de participare;

b) indică în documentaţia de atribuire toate informaţiile necesare referitoare la formatul, echipamentele electronice utilizate şi aranjamentele şi specificaţiile tehnice de conectare pentru catalog.

(7) În cazul în care a fost încheiat un acord-cadru cu mai mulţi operatori economici pe bază de oferte prezentate sub formă de cataloage electronice, autoritatea contractantă poate prevedea că reluarea competiţiei pentru atribuirea contractelor subsecvente se realizează pe baza cataloagelor actualizate.

(8) În cazul prevăzut la alin.(7), autoritatea contractantă utilizează una dintre următoarele metode:

a) invită ofertanţii să transmită din nou cataloagele electronice, adaptate la cerinţele contractului în cauză;

b) informează ofertanţii că intenţionează să colecteze din cataloagele electronice care au fost deja transmise informaţiile necesare pentru a constitui oferte adaptate la cerinţele contractului în cauză, cu condiţia ca utilizarea acestei metode să fi fost anunţată în documentaţia de atribuire care a stat la baza încheierii acordului-cadru.

(9) În cazul în care autoritatea contractantă reia competiţia pentru atribuirea contractelor subsecvente în executarea acordului-cadru în conformitate cu prevederile alin.(8) lit.b), aceasta notifică ofertanţii cu privire la data şi ora la care intenţionează să colecteze informaţiile necesare pentru a constitui oferte adaptate la cerinţele contractului în cauză şi le dă ofertanţilor posibilitatea de a refuza această colectare de informaţii.

(10) Autoritatea contractantă trebuie să prevadă o perioadă corespunzătoare de timp între notificarea prevăzută la alin.(9) şi colectarea efectivă a informaţiilor.

(11) Înainte de atribuirea contractului, autoritatea contractantă prezintă ofertantului în cauză informaţiile colectate în conformitate cu prevederile alin.(9), pentru a-i da acestuia posibilitatea de a contesta sau de a confirma că oferta astfel constituită nu conţine erori semnificative.

(12) Autoritatea contractantă are dreptul să atribuie contracte de achiziţii publice pe baza unui sistem dinamic de achiziţii, solicitînd prezentarea ofertelor pentru un contract specific sub forma unui catalog electronic.

(13) Autoritatea contractantă are dreptul să atribuie contracte de achiziţii publice pe baza unui sistem dinamic de achiziţii, în conformitate cu prevederile alin.(8) lit.b) şi alin.(9)–(11), cu condiţia ca solicitarea de participare la sistemul dinamic de achiziţii să fie însoţită de un catalog electronic conform cu specificaţiile tehnice şi formatul stabilite de către autoritatea contractantă.

(14) Catalogul electronic prevăzut la alin.(13) este completat ulterior de către candidaţi, cînd aceştia sînt informaţi cu privire la intenţia autorităţii contractante de a constitui oferte pe baza procedurii prevăzute la alin.(8) lit.b).

Capitolul VIII
DERULAREA PROCEDURII DE ACHIZIŢIE PUBLICĂ

Articolul 65. Condiţiile prezentării ofertelor

(1) Autoritatea contractantă fixează locul, data şi ora limită de depunere a ofertelor conform prevederilor prezentei legi.

(2) În cazul în care autoritatea contractantă oferă clarificări privind documentaţia de atribuire sau ţine o întrunire a operatorilor economici, termenul de depunere a ofertelor poate fi prelungit, astfel încît operatorii economici să aibă timp suficient pentru a lua în considerare clarificările sau prevederile procesului-verbal al întrunirii.

(3) Avizul privind prelungirea termenului de depunere a ofertelor, cu indicarea motivului care a stat la baza acestei decizii, este adus la cunoştinţă prin intermediul aceloraşi mijloace de informare care au fost utilizate la solicitarea depunerii ofertelor şi este comunicat imediat tuturor operatorilor economici care au depus o cerere de participare sau o ofertă.

(4) Prezentarea ofertei presupune depunerea într-un set comun a propunerii tehnice, a propunerii financiare, a DUAE şi, după caz, a garanţiei pentru ofertă.

(5) Oferta, scrisă şi semnată, se prezintă în conformitate cu cerinţele expuse în documentaţia de atribuire utilizînd SIA „RSAP”, cu excepţia cazurilor prevăzute la art.33 alin.(7) şi (11). Autoritatea contractantă eliberează operatorului economic, în mod obligatoriu, o recipisă în care indică data şi ora recepţionării ofertei sau confirmă recepţionarea acesteia în cazurile în care oferta a fost depusă prin mijloace electronice.

(6) La depunerea ofertelor, operatorul economic achită o taxă.

(7) Modul de achitare a taxei menţionate la alin.(6), precum şi cuantumul acesteia sînt stabilite de Guvern.

(8) SIA „RSAP” nu va accepta oferta după expirarea termenului de depunere a ofertelor.

Articolul 66. Deschiderea ofertelor

(1) Deschiderea ofertelor şi examinarea, evaluarea şi compararea lor ulterioară ţin de competenţa şi responsabilitatea autorităţii contractante.

(2) Ofertele se deschid la timpul specificat în documentaţia de atribuire ca dată-limită de depunere a ofertelor sau la timpul specificat ca dată-limită a termenului prelungit, indiferent de numărul de ofertanţi, în conformitate cu procedurile stabilite în documentaţia de atribuire. Ofertanţii sau reprezentanţii acestora au dreptul să participe la deschiderea ofertelor, cu excepţia cazului cînd ofertele au fost depuse prin SIA „RSAP”.

(3) Denumirea şi datele de contact ale fiecărui ofertant a cărui ofertă se deschide, documentele de calificare şi costul ofertei vor fi făcute publice la deschidere.

Articolul 67. Termenul de valabilitate a ofertei, modificarea şi retragerea ofertei

(1) Oferta este valabilă în termenul specificat în documentaţia de atribuire.

(2) Pînă la expirarea termenului de valabilitate a ofertei, autoritatea contractantă îi poate propune ofertantului să prelungească acest termen. Ofertantul este în drept:

a) să respingă propunerea, fără a pierde dreptul de retragere a garanţiei pentru oferta sa;

b) să accepte propunerea, prelungind termenul de valabilitate a garanţiei pentru oferta sa ori oferind noi garanţii pentru ofertă pe termenul de valabilitate a ofertei prelungit. În cazul în care ofertantul nu a prelungit termenul de valabilitate a garanţiei pentru ofertă sau nu a acordat o nouă garanţie pentru ofertă, se consideră că el a refuzat prelungirea termenului de valabilitate a ofertei.

(3) În cazul în care documentaţia de atribuire nu prevede altfel, ofertantul are dreptul să modifice sau să retragă oferta înainte de expirarea termenului de depunere a ofertelor, fără a pierde dreptul de retragere a garanţiei pentru ofertă. O astfel de modificare sau avizul despre retragerea ofertei este valabil dacă a fost primit de autoritatea contractantă înainte de expirarea termenului de depunere a ofertelor.

Articolul 68. Garanţia pentru ofertă şi garanţia de bună execuţie a contractului

(1) În cazul achiziţiei de bunuri, servicii şi lucrări, operatorul economic va depune, odată cu oferta, şi garanţia pentru ofertă.

(2) Documentaţia de atribuire poate stipula cerinţele autorităţii contractante faţă de admisibilitatea emitentului garanţiei pentru ofertă sau a părţii care o confirmă, în cazul existenţei acesteia, faţă de forma şi condiţiile garanţiei pentru ofertă. Autoritatea contractantă nu va respinge oferta pe motiv că garanţia a fost prezentată de un emitent străin, dacă acest fapt nu vine în contradicţie cu legislaţia, cu condiţia că garanţia pentru ofertă şi emitentul corespund cerinţelor stipulate în documentaţia de atribuire.

(3) Operatorul economic, înainte de a prezenta oferta, poate cere autorităţii contractante să confirme admisibilitatea emitentului garanţiei pentru ofertă sau a părţii care o confirmă. Autoritatea contractantă trebuie să reacţioneze imediat la un astfel de demers. Această confirmare nu poate împiedica autoritatea contractantă să respingă garanţia pentru ofertă în cazul în care emitentul sau partea care o confirmă a devenit insolvabilă.

(4) Autoritatea contractantă prevede în documentaţia de atribuire cerinţele faţă de emitent, forma, cuantumul şi alte condiţii de bază ale garanţiei pentru ofertă, precum şi cerinţele faţă de operatorul economic care depune garanţia pentru ofertă, în cazul în care:

a) operatorul economic retrage sau modifică oferta după expirarea termenului de depunere a ofertelor;

b) ofertantul cîştigător nu semnează contractul de achiziţii publice;

c) nu se depune garanţia de bună execuţie a contractului după acceptarea ofertei sau nu se execută vreo condiţie, specificată în documentaţia de atribuire, înainte de semnarea contractului de achiziţii publice.

(5) La achiziţia de bunuri şi servicii cu o valoare estimată mai mică de 800000 de lei şi de lucrări cu o valoare estimată mai mică de 2000000 de lei, autoritatea contractantă este în drept să nu ceară operatorului economic garanţie pentru ofertă. În cazul în care autoritatea contractantă cere o astfel de garanţie, se vor respecta prevederile prezentului articol.

(6) Cuantumul garanţiei pentru ofertă nu trebuie să depăşească 2% din valoarea ofertei fără taxa pe valoarea adăugată.

(7) Autoritatea contractantă nu are dreptul să pretindă plata garanţiei pentru ofertă şi va restitui imediat documentul de garanţie pentru ofertă după producerea oricăruia din următoarele evenimente:

a) expirarea termenului de valabilitate a garanţiei pentru ofertă;

b) încheierea unui contract de achiziţii publice şi depunerea garanţiei de bună execuţie a contractului, dacă o astfel de garanţie este prevăzută în documentaţia de atribuire;

c) suspendarea procedurii de licitaţie fără încheierea unui contract de achiziţii publice;

d) retragerea ofertei înainte de expirarea termenului de depunere a ofertelor, în cazul în care documentaţia de atribuire nu prevede inadmisibilitatea unei astfel de retrageri.

(8) La achiziţia de bunuri, lucrări şi servicii, autoritatea contractantă va cere ca ofertantul să prezinte, la încheierea contractului, garanţia de bună execuţie a acestuia. Garanţia de bună execuţie se returnează de către autoritatea contractantă la momentul executării integrale a contractului de achiziţii publice.

(9) Autoritatea contractantă va indica în documentaţia de atribuire cerinţele faţă de emitent, forma, cuantumul şi alte condiţii de bază ale garanţiei de bună execuţie a contractului.

(10) Înainte de a depune garanţia de bună execuţie a contractului, ofertantul poate cere autorităţii contractante să confirme admisibilitatea unui emitent propus al garanţiei sau a unei părţi care o confirmă. Autoritatea contractantă trebuie să reacţioneze imediat la un astfel de demers.

(11) La achiziţia de bunuri şi servicii cu o valoare estimată mai mică de 800000 de lei şi de lucrări cu o valoare estimată mai mică de 2000000 de lei, autoritatea contractantă este în drept să nu ceară ofertanţilor garanţia de bună execuţie a contractului. Dacă autoritatea contractantă cere o astfel de garanţie, se vor respecta prevederile prezentului articol.

(12) Cuantumul garanţiei de bună execuţie a contractului nu trebuie să depăşească 15% din valoarea de deviz a contractului de achiziţii publice. În cazurile în care adaosul comercial este limitat prin act normativ, cuantumul garanţiei de bună execuţie nu va depăşi limita prevăzută de actul normativ respectiv.

[Art.68 modificat prin Legea nr.319 din 30.11.2018, în vigoare 14.12.2018]

Articolul 69. Examinarea, evaluarea şi compararea ofertelor

(1) Examinarea, evaluarea şi compararea ofertelor se efectuează fără participarea ofertanţilor şi a altor persoane neautorizate.

(2) Autoritatea contractantă stabileşte oferta/ofertele cîştigătoare aplicînd criteriul de atribuire şi factorii de evaluare prevăzuţi în documentaţia de atribuire.

(3) La etapa examinării, evaluării şi comparării ofertelor, autoritatea contractantă are dreptul să solicite ofertantului doar explicaţii scrise asupra ofertei sale, dacă informaţiile şi documentele prezentate sînt incomplete, sau, după caz, documentele justificative aferente DUAE.

(4) Autoritatea contractantă nu va admite modificări ale ofertei, inclusiv ale preţului ei, ce ar face ca oferta să corespundă unor cerinţe cărora iniţial nu le corespundea.

(5) Autoritatea contractantă are dreptul să considere oferta conformă dacă aceasta conţine abateri neînsemnate de la prevederile documentaţiei de atribuire, erori sau omiteri ce pot fi înlăturate fără a afecta esenţa ei. Orice deviere de acest fel se exprimă cantitativ, în măsura în care este posibil, şi se ia în considerare la evaluarea şi compararea ofertelor.

(6) Autoritatea contractantă nu acceptă oferta în cazul în care:

a) ofertantul nu îndeplineşte cerinţele de calificare şi selecţie;

b) oferta nu corespunde cerinţelor expuse în documentaţia de atribuire;

c) oferta financiară nu are un preţ fixat;

d) oferta este anormal de scăzută potrivit art.70;

e) s-a constatat comiterea unor acte de corupţie, acte conexe actelor de corupţie sau fapte coruptibile confirmate prin hotărîre definitivă a instanţei de judecată.

(7) Pentru evaluarea ofertelor exprimate în diferite valute, valoarea acestora se recalculează în valuta naţională sau o altă valută, dacă acest lucru este prevăzut de legislaţie sau documentaţia de atribuire, conform cursului stabilit în documentaţia de atribuire.

(8) Pînă la finalizarea evaluării autoritatea contractantă nu divulgă ofertanţilor sau altor persoane neimplicate oficial în procedura de atribuire informaţii privind examinarea, evaluarea şi compararea ofertelor.

(9) Evaluarea ofertelor se finalizează odată cu adoptarea deciziei de atribuire a contractului de achiziţii publice/acordului-cadru sau anularea procedurii de atribuire.

(10) Decizia de atribuire a contractului de achiziţii publice/acordului-cadru sau de anulare a procedurii de atribuire se expediază Agenţiei Achiziţii Publice nu mai tîrziu de data informării despre rezultatele procedurii de atribuire prevăzută la art.31 alin.(1).

(11) După adoptarea deciziei de atribuire, dar pînă la intrarea în vigoare a contractului de achiziţii publice/acordului-cadru, autoritatea contractantă are dreptul de a anula din motive întemeiate decizia de atribuire cu reluarea procedurii de evaluare. Se consideră motive întemeiate cazurile în care situaţiile indicate la alin.(6) lit.a), b) şi e) au fost stabilite ulterior adoptării deciziei de atribuire.

Articolul 70. Oferta anormal de scăzută

(1) Ofertă anormal de scăzută poate fi oferta de vînzare a bunurilor, de executare a lucrărilor sau de prestare a serviciilor la un preţ semnificativ mai scăzut în comparaţie cu ofertele altor ofertanţi sau în raport cu bunurile, lucrările sau serviciile care urmează a fi furnizate, executate sau prestate în situaţia în care ofertantul nu reuşeşte să demonstreze accesul său la o tehnologie specială sau la condiţii de piaţă mai avantajoase care i-ar permite să ofere un asemenea preţ scăzut al ofertei.

(2) În cazul achiziţiei publice de lucrări, o ofertă prezintă un preţ semnificativ mai scăzut în comparaţie cu ofertele altor ofertanţi sau în raport cu lucrările ce urmează a fi executate dacă preţul ofertat reprezintă mai puţin de 85% din valoarea lucrărilor, calculată de autoritatea contractantă în modul stabilit.

(3) Autoritatea contractantă este obligată să asigure operatorului economic posibilitatea de justificare a preţului anormal de scăzut. În cazul unei oferte care are un preţ aparent anormal de scăzut în raport cu ceea ce urmează a fi furnizat, executat sau prestat, autoritatea contractantă are obligaţia de a solicita ofertantului, în scris şi înainte de a lua o decizie de respingere a acelei oferte, detalii şi precizări pe care le consideră semnificative cu privire la ofertă, precum şi de a verifica răspunsurile care justifică preţul respectiv.

(4) Autoritatea contractantă are obligaţia de a lua în considerare justificările primite de la ofertant, îndeosebi cele care se referă la:

a) fundamentarea economică a modului de formare a preţului, aferent procesului de producţie, metodelor de execuţie utilizate sau serviciilor prestate;

b) soluţiile tehnice adoptate şi/sau orice condiţii deosebit de favorabile de care beneficiază ofertantul pentru furnizarea bunurilor, pentru executarea lucrărilor sau prestarea serviciilor;

c) originalitatea ofertei din punctul de vedere al îndeplinirii tuturor cerinţelor prevăzute în caietul de sarcini;

d) respectarea dispoziţiilor privind protecţia muncii şi condiţiile de muncă aplicabile pentru executarea lucrării, prestarea serviciului sau furnizarea bunurilor;

e) posibilitatea ca ofertantul să beneficieze de un ajutor de stat.

(5) Atunci cînd autoritatea contractantă constată că o ofertă are un preţ anormal de scăzut deoarece ofertantul beneficiază de un ajutor de stat, oferta respectivă va fi respinsă pe acest temei numai dacă, în urma clarificărilor solicitate, ofertantul este în imposibilitate de a demonstra, într-o perioadă de timp rezonabilă, dar nu mai puţin de 3 zile, stabilită de autoritatea contractantă, că ajutorul de stat a fost acordat în mod legal.

Articolul 71. Anularea procedurii de achiziţie publică

(1) Autoritatea contractantă, din proprie iniţiativă, anulează procedura de atribuire a contractului de achiziţii publice, dacă ia această decizie înainte de data transmiterii comunicării privind rezultatul aplicării procedurii de achiziţie publică, în următoarele cazuri:

a) nu a fost depusă nicio ofertă;

b) numărul de ofertanţi/candidaţi care întrunesc cerinţele de calificare şi selecţie este mai mic decît numărul minim prevăzut pentru fiecare procedură, iar autoritatea nu a optat, conform prevederilor specifice, pentru continuarea procedurii de atribuire;

c) niciunul dintre ofertanţi nu a întrunit condiţiile de calificare prevăzute în documentaţia de atribuire;

d) au fost depuse numai oferte care:

– sînt neadecvate, inacceptabile sau neconforme;

– sînt prezentate după data-limită de depunere a ofertelor;

– nu au fost elaborate şi prezentate în conformitate cu cerinţele cuprinse în documentaţia de atribuire;

– conţin, în propunerea financiară, preţuri care nu sînt un rezultat al liberei concurenţe şi care nu sînt justificate temeinic;

– conţin propuneri referitoare la clauzele contractuale, propuneri care sînt, în mod evident, dezavantajoase pentru autoritatea contractantă;

– depăşesc cu 30% valoarea estimată a achiziţiei, calculată conform prezentei legi;

– au o valoare ce depăşeşte pragul prevăzut de prezenta lege pentru procedura de achiziţie publică desfăşurată;

– prin valoarea inclusă în propunerea financiară, depăşesc valoarea fondurilor alocate pentru îndeplinirea contractului de achiziţii publice;

e) s-a constatat comiterea unui act de corupţie, unor acte conexe actelor de corupţie sau fapte coruptibile confirmate prin hotărîre definitivă a instanţei de judecată;

f) ofertele depuse, deşi pot fi luate în considerare, nu pot fi comparate din cauza modului neuniform de abordare a soluţiilor tehnice şi/sau financiare;

g) există abateri grave de la prevederile legale care afectează rezultatul procedurii de atribuire sau face imposibilă încheierea contractului. Prin abateri grave de la prevederile legale se înţelege faptul că pe parcursul analizei, evaluării şi/sau finalizării procedurii de atribuire se constată erori sau omisiuni, autoritatea contractantă aflîndu-se în imposibilitatea de a adopta măsuri corective fără ca acestea să conducă la încălcarea principiilor prevăzute la art.7.

(2) După data transmiterii comunicării privind rezultatul aplicării procedurii de achiziţie publică, anularea procedurii, în cazurile prevăzute la alin.(1), se efectuează doar de către Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor, inclusiv în cazul în care a fost depusă o ofertă după data-limită de depunere a ofertelor, iar imposibilitatea depunerii în termen se datorează exclusiv acţiunilor sau inacţiunilor autorităţii contractante.

(3) Decizia de anulare a procedurii de achiziţie publică nu generează vreo obligaţie a autorităţii contractante sau a Agenţiei Naţionale pentru Soluţionarea Contestaţiilor faţă de

participanţii la procedura respectivă, cu excepţia returnării garanţiei pentru ofertă şi a garanţiei de bună execuţie a contractului.

(4) Autoritatea contractantă are obligaţia de a comunica în scris tuturor participanţilor la procedura de achiziţie publică, în cel mult 3 zile de la data anulării procedurii, atît încetarea obligaţiilor pe care aceştia şi le-au creat prin depunerea de oferte, cît şi motivul anulării.

Capitolul IX
CONTRACTUL DE ACHIZIŢII PUBLICE. DAREA DE SEAMĂ PRIVIND PROCEDURA DE ACHIZIŢIE PUBLICĂ. CONFLICTUL DE INTERESE

Articolul 72. Principiile de atribuire a contractului de achiziţii publice

Contractul de achiziţii publice se atribuie în temeiul următoarelor principii:

a) respectarea legii, ordinii de drept, bunelor moravuri şi eticii profesionale;

b) selectarea ofertei celei mai avantajoase;

c) asigurarea protecţiei mediului şi susţinerea programelor sociale în procesul executării contractului.

Articolul 73. Condiţii speciale de executare a contractului de achiziţii publice

Condiţiile speciale de executare a unui contract de achiziţii publice trebuie să fie prevăzute în anunţul/invitaţia de participare sau în caietul de sarcini. Ele pot avea ca obiectiv, în special, încurajarea formării profesionale la locul de muncă, încadrarea în muncă a şomerilor, a tinerilor şi a persoanelor cu dificultăţi de integrare, reducerea nivelului şomajului, formarea profesională a şomerilor şi a tinerilor, protecţia mediului, îmbunătăţirea condiţiilor de muncă şi securitatea muncii, dezvoltarea mediului rural şi formarea profesională a agricultorilor, protejarea şi susţinerea întreprinderilor mici şi mijlocii, inclusiv pe perioada de executare a contractului şi în condiţii de subcontractare.

Articolul 74. Contractul de achiziţii publice

(1) Contractul de achiziţii publice se încheie conform procedurilor de achiziţie publică prevăzute de prezenta lege, pentru întreaga sumă atribuită unei achiziţii pe an, în temeiul planului de achiziţie şi în limita alocaţiilor aprobate.

(2) Înştiinţarea ofertantului cîştigător şi încheierea contractului de achiziţii publice se efectuează în conformitate cu art.31.

(3) Ofertanţii sînt informaţi, la momentul solicitării ofertelor, despre condiţiile de încheiere a contractului de achiziţii publice.

(4) Se interzice, la momentul încheierii contractului de achiziţii publice, modificarea unor elemente ale ofertei cîştigătoare, impunerea de noi cerinţe ofertantului cîştigător sau implicarea oricărui alt ofertant decît cel care a prezentat oferta cea mai avantajoasă.

(5) Termenul de executare a contractului de achiziţii publice se stabileşte în documentaţia de atribuire şi ulterior se transpune în contract, avînd în vedere necesităţile rezonabile ale autorităţii contractante. Acesta se va calcula luînd în considerare complexitatea achiziţiei preconizate, cantitatea subcontractată anticipat şi timpul real solicitat pentru producerea, stocarea şi transportarea bunurilor de la punctele de furnizare sau pentru prestarea serviciilor.

(6) Condiţiile de executare a contractului de achiziţii publice nu vor cuprinde clauze, direct sau indirect, discriminatorii.

(7) Contractul de achiziţii publice şi/sau acordul-cadru se încheie între autoritatea contractantă şi ofertantul/ofertanţii a căror ofertă a fost desemnată cîştigătoare.

(8) Contractul de achiziţii publice/acordul-cadru pentru care sursele financiare se alocă din bugetul de stat/bugetul local se înregistrează obligatoriu la una din trezoreriile regionale ale Ministerului Finanţelor şi intră în vigoare la data înregistrării sau la o altă dată ulterioară prevăzută de acesta după înregistrare la una din trezoreriile regionale ale Ministerului Finanţelor.

(9) Contractul de achiziţii publice/acordul-cadru pentru care gestionarea surselor financiare nu se efectuează prin intermediul sistemului trezorerial intră în vigoare la data semnării sau la o

altă dată ulterioară indicată în acesta, cu condiţia expirării termenelor de aşteptare prevăzute la art.31.

Articolul 75. Subcontractarea

(1) În documentaţia de atribuire, autoritatea contractantă solicită ofertantului să indice în oferta sa partea din contract pe care intenţionează să o subcontracteze unor terţi, precum şi subcontractanţii propuşi.

(2) În cazul contractelor de achiziţii de lucrări şi în ceea ce priveşte serviciile care urmează să fie prestate la o instalaţie aflată sub directa supraveghere a autorităţii contractante, după atribuirea contractului, dar nu mai tîrziu de momentul începerii executării acestuia, autoritatea contractantă solicită ofertantului să indice numele, datele de contact şi reprezentanţii legali ai subcontractanţilor săi implicaţi în lucrările sau serviciile respective, în măsura în care aceste informaţii sînt cunoscute la momentul respectiv.

(3) Ofertantul este obligat să notifice autoritatea contractantă despre orice modificări ale informaţiilor prevăzute la alin.(2) pe durata contractului, precum şi să prezinte informaţiile privind eventualii noi subcontractanţi care vor fi implicaţi ulterior în lucrările sau serviciile respective.

(4) Autorităţile contractante au dreptul să extindă aplicarea obligaţiilor prevăzute la alin.(2) la:

a) contractele de achiziţii de bunuri, la contractele de achiziţii de servicii altele decît cele referitoare la serviciile care urmează să fie prestate la instalaţiile aflate sub directa supraveghere a autorităţii contractante sau la furnizorii implicaţi în contracte de achiziţii de lucrări sau servicii;

b) subcontractanţii subcontractanţilor ofertantului sau subcontractanţii aflaţi la alte niveluri inferioare ale lanţului de subcontractare.

(5) Autoritatea contractantă verifică dacă există motive de excludere a subcontractanţilor în temeiul art.19. În astfel de cazuri, autoritatea contractantă solicită ca ofertantul să înlocuiască subcontractantul în legătură cu care a rezultat, în urma verificării, că există motive obligatorii de excludere.

(6) Dacă este necesar, în scopul aplicării alin.(5), informaţiile solicitate sînt însoţite de declaraţiile pe proprie răspundere ale subcontractanţilor.

(7) Autoritatea contractantă are dreptul să solicite subcontractanţilor prezentaţi după atribuirea contractului să furnizeze certificate şi alte documente justificative în locul declaraţiei pe proprie răspundere.

(8) Autoritatea contractantă are dreptul să efectueze plăţi directe subcontractanţilor pentru partea/părţile din contractul de achiziţii publice îndeplinite de către aceştia, pentru bunurile furnizate, lucrările efectuate sau serviciile prestate ofertantului potrivit contractului dintre ofertant şi subcontractant, atunci cînd natura contractului permite acest lucru.

(9) În sensul alin.(8), subcontractanţii îşi vor exprima la momentul încheierii contractului de achiziţii publice sau, după caz, la momentul introducerii acestora în contractul de achiziţii publice opţiunea de a fi plătiţi direct de către autoritatea contractantă.

(10) Autoritatea contractantă efectuează plăţile directe către subcontractanţii agreaţi doar atunci cînd prestaţia acestora este confirmată prin documente aprobate de autoritatea contractantă, ofertant şi subcontractant sau de autoritatea contractantă şi subcontractant atunci cînd ofertantul blochează în mod nejustificat confirmarea executării obligaţiilor asumate de subcontractant.

(11) În cazul în care un subcontractant îşi exprimă opţiunea de a fi plătit direct, autoritatea contractantă are obligaţia de a stabili în cadrul contractului de achiziţii publice clauze contractuale obligatorii ce prevăd transferul de drept al obligaţiilor de plată către subcontractant/subcontractanţi pentru partea/părţile din contract aferentă/aferente acestuia/acestora, în momentul în care a fost confirmată îndeplinirea obligaţiilor asumate prin contractul de subcontractare, în conformitate cu prevederile alin.(10).

(12) Autoritatea contractantă are obligaţia de a solicita, la încheierea contractului de achiziţii publice sau atunci cînd se introduc noi subcontractanţi, prezentarea contractelor încheiate între ofertant şi subcontractantul/subcontractanţii nominalizat/nominalizaţi în ofertă sau declaraţi

ulterior, astfel încît activităţile ce revin acestora, precum şi sumele aferente prestaţiilor, să fie cuprinse în contractul de achiziţii publice.

(13) Contractele prezentate conform prevederilor alin.(12) trebuie să fie în concordanţă cu oferta şi vor constitui anexe la contractul de achiziţii publice.

(14) Prevederile alin.(8)–(13) nu diminuează răspunderea contractantului principal în ceea ce priveşte modul de îndeplinire a viitorului contract de achiziţii publice/acord-cadru.

Articolul 76. Interzicerea divizării sau măririi achiziţiilor publice

(1) Autoritatea contractantă nu are dreptul să divizeze achiziţia prin încheierea de contracte de achiziţii publice separate în scopul aplicării unei alte proceduri de achiziţie publică decît procedura care ar fi fost utilizată în conformitate cu prezenta lege în cazul în care achiziţia nu ar fi fost divizată. Excepţie constituie achiziţia de bunuri şi servicii sezoniere, care impune încheierea unor contracte separate pe diferite perioade de timp. Pentru achiziţiile de bunuri, lucrări şi servicii a căror perioadă de realizare este mai mare de un an, contractul poate fi încheiat pentru întreaga achiziţie, însă realizarea lui urmează a fi asigurată în limitele alocaţiilor anuale prevăzute în aceste scopuri şi precizate anual în contract.

(2) Autoritatea contractantă nu are dreptul să mărească volumul bunurilor, lucrărilor şi serviciilor, stabilit de contractele de achiziţii publice încheiate, pentru a evita efectuarea unor noi achiziţii, cu excepţia cazurilor prevăzute de prezenta lege.

(3) Se interzice cesiunea de creanţă (datorie), precum şi modificarea oricărui element al contractului de achiziţii publice încheiat sau introducerea unor elemente noi dacă asemenea acţiuni sînt de natură să schimbe condiţiile ofertei care au constituit temei pentru selectarea acesteia şi să majoreze valoarea ei, cu excepţia cazurilor prevăzute de prezentul articol.

(4) În cazul contractelor de achiziţii publice cu executare continuă încheiate pe un termen mai mare de un an, se permite ajustarea periodică a valorii contractului, conform procedurii stabilite de Guvern, luînd în considerare schimbarea preţurilor la componentele preţului de cost al bunurilor, lucrărilor sau serviciilor care fac obiectul contractului.

(5) Operatorul economic execută necondiţionat clauzele contractului de achiziţii publice încheiat, respectînd cerinţele de calitate şi preţul stabilit. Neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligaţiilor contractuale atrage după sine răspunderea operatorului economic conform legislaţiei şi clauzelor contractului de achiziţii publice.

(6) Faţă de conducătorul autorităţii contractante care nu a aplicat sau nu a întreprins acţiuni de aplicare a sancţiunilor faţă de operatorul economic ce nu a îndeplinit sau a îndeplinit necorespunzător clauzele contractului de achiziţii publice organele abilitate cu funcţii de control aplică sancţiuni în conformitate cu legislaţia.

(7) Contractele de achiziţii publice/acordurile-cadru pot fi modificate, fără organizarea unei noi proceduri de achiziţie publică, în următoarele situaţii:

1) atunci cînd sînt îndeplinite în mod cumulativ următoarele condiţii:

a) devine necesară achiziţionarea de la contractantul iniţial a unor bunuri, lucrări sau servicii suplimentare care nu au fost incluse în contractul iniţial, dar care au devenit strict necesare pentru îndeplinirea acestuia;

b) schimbarea contractantului este imposibilă;

c) orice majorare a preţului contractului reprezentînd valoarea bunurilor/lucrărilor/serviciilor suplimentare nu depăşeşte 15% din valoarea contractului iniţial;

2) atunci cînd sînt îndeplinite în mod cumulativ următoarele condiţii:

a) modificarea a devenit necesară în urma unor circumstanţe pe care o autoritate contractantă care acţionează cu diligenţă nu ar fi putut să le prevadă;

b) modificarea nu afectează natura generală a contractului;

c) creşterea preţului nu depăşeşte 15% din valoarea contractului de achiziţii publice/acordului-cadru iniţial;

3) atunci cînd contractantul cu care autoritatea contractantă a încheiat iniţial contractul de achiziţii publice/acordul-cadru este înlocuit de un nou contractant, în una dintre următoarele situaţii:

a) drepturile şi obligaţiile contractantului iniţial rezultate din contractul de achiziţii publice/acordul-cadru sînt preluate, ca urmare a unei succesiuni universale sau cu titlu universal în cadrul unui proces de reorganizare, inclusiv prin fuziune sau divizare, de către un alt operator economic care îndeplineşte criteriile de calificare şi selecţie stabilite iniţial, cu condiţia ca această modificare să nu presupună alte modificări substanţiale ale contractului de achiziţii publice/acordului-cadru şi să nu se realizeze cu scopul de a eluda aplicarea procedurilor de atribuire prevăzute de prezenta lege;

b) la încetarea anticipată a contractului de achiziţii publice/acordului-cadru, contractantul principal cesionează autorităţii contractante contractele încheiate cu subcontractanţii acestuia, ca urmare a unei clauze de revizuire clare, precise şi fără echivoc sau a unei opţiuni stabilite de autoritatea contractantă în documentaţia de atribuire;

4) atunci cînd modificările, indiferent de valoarea lor, nu sînt substanţiale.

(8) În sensul dispoziţiilor alin.(7) pct.1), schimbarea contractantului este imposibilă atunci cînd sînt îndeplinite în mod cumulativ următoarele condiţii:

a) schimbarea contractantului nu poate fi realizată din motive economice sau tehnice, precum cerinţe privind interschimbabilitatea sau interoperabilitatea cu echipamentele, serviciile sau instalaţiile existente achiziţionate în cadrul procedurii de achiziţie iniţiale;

b) schimbarea contractantului ar cauza autorităţii contractante dificultăţi semnificative sau creşterea semnificativă a costurilor.

(9) În cazul în care se efectuează majorarea preţului contractului prin mai multe modificări succesive conform alin.(7) pct.1) şi 2), valoarea cumulată a modificărilor contractului nu va depăşi cu mai mult de 15% valoarea contractului iniţial.

(10) Autoritatea contractantă nu are dreptul de a efectua modificări succesive ale contractului de achiziţii publice/acordului-cadru conform alin.(7) pct.1) şi 2) în scopul eludării aplicării procedurilor de atribuire prevăzute de prezenta lege.

(11) Autoritatea contractantă care modifică un contract de achiziţii publice/acord-cadru în cazurile prevăzute la alin.(7) pct.1) şi 2) are obligaţia de a publica un anunţ în acest sens în Buletinul achiziţiilor publice şi, după caz, în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, conform anexei nr.3 la prezenta lege[5].

[5] **Notă:** Prevederile art.76 alin.(11) vor intra în vigoare la data de 1 ianuarie 2019.

(12) O modificare a unui contract de achiziţii publice/acord-cadru pe perioada de valabilitate este considerată modificare substanţială în sensul alin.(7) pct.4) dacă este îndeplinită cel puţin una dintre următoarele condiţii:

a) modificarea introduce condiţii care, dacă ar fi fost incluse în procedura de atribuire iniţială, ar fi permis selecţia altor candidaţi decît cei selectaţi iniţial sau acceptarea unei alte oferte decît cea acceptată iniţial ori ar fi atras şi alţi participanţi la procedura de atribuire;

b) modificarea schimbă echilibrul economic al contractului de achiziţii publice/acordului-cadru în favoarea contractantului într-un mod care nu a fost prevăzut în contractul de achiziţii publice/acordul-cadru iniţial;

c) modificarea extinde în mod considerabil obiectul contractului de achiziţii publice/acordului-cadru;

d) un nou contractant înlocuieşte contractantul iniţial, în alte cazuri decît cele prevăzute la alin.(7) pct.3).

(13) Modificarea contractului de achiziţii publice/acordului-cadru în condiţiile prevăzute la alin.(12) nu aduce atingere naturii generale a acestuia.

(14) În situaţia prevăzută la alin.(13), în cazul în care se efectuează mai multe modificări succesive, valoarea modificărilor se determină pe baza valorii nete cumulate a modificărilor succesive.

(15) Pentru calcularea preţului menţionat la alin.(7) pct.1) şi 2) se utilizează preţul actualizat al contractului de achiziţii publice/acordului-cadru, care constituie valoarea de referinţă atunci cînd contractul de achiziţii publice include o clauză de indexare.

(16) În sensul prezentului articol, prin natura generală a contractului se înţelege obiectivele principale urmărite de autoritatea contractantă la realizarea achiziţiei iniţiale, obiectul principal al contractului şi drepturile şi obligaţiile principale prevăzute în contract, inclusiv principalele cerinţe de calitate şi performanţă.

(17) Pentru modificările care se intenţionează a fi operate unui contract de achiziţii publice/acord-cadru în perioada sa de valabilitate, altfel decît în cazurile şi condiţiile prevăzute de prezentul articol, se organizează noi proceduri de achiziţie publică, în conformitate cu dispoziţiile prezentei legi.

Articolul 77. Cazuri specifice de încetare a contractului de achiziţii publice

(1) Fără a aduce atingere cadrului legal privind încetarea contractelor sau prevederilor prezentei legi referitoare la nulitatea contractului de achiziţii publice, autoritatea contractantă are dreptul de a rezilia unilateral un contract de achiziţii publice în perioada de valabilitate a acestuia în una dintre următoarele situaţii:

a) contractantul se afla, la momentul atribuirii lui, în una dintre situaţiile care ar fi determinat excluderea sa din procedura de atribuire potrivit art.19;

b) contractul a făcut obiectul unei modificări substanţiale care necesita o nouă procedură de achiziţie publică în conformitate cu art.76;

c) contractul nu ar fi trebuit să fie atribuit contractantului respectiv, avînd în vedere o încălcare gravă a obligaţiilor ce rezultă din prezenta lege şi/sau tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte, care a fost constatată printr-o decizie a unei instanţe judecătoreşti naţionale sau, după caz, internaţionale.

(2) Autoritatea contractantă introduce dreptul de reziliere unilaterală prevăzut la alin.(1) în condiţiile contractuale cuprinse în documentaţia de atribuire.

Articolul 78. Darea de seamă privind procedura de achiziţie publică

(1) Darea de seamă privind procedura de achiziţie publică, precum şi darea de seamă privind anularea procedurii de achiziţie publică sînt întocmite de către autoritatea contractantă şi sînt publicate în Buletinul achiziţiilor publice nu mai tîrziu de data încheierii contractului sau de data emiterii deciziei de anulare a procedurii de achiziţie publică. Darea de seamă va conţine:

a) descrierea succintă a bunurilor, lucrărilor şi serviciilor pentru care autoritatea contractantă a solicitat oferte;

b) expunerea motivelor alegerii procedurii respective de achiziţie publică, în cazul aplicării altor proceduri decît licitaţia deschisă;

c) denumirea şi datele de contact ale ofertanţilor, precum şi denumirea şi datele de contact ale operatorului economic cu care este încheiat contractul de achiziţii publice, preţul acestui contract;

d) datele de calificare ale ofertanţilor;

e) preţul ofertelor sau temeiul determinării lui, expunerea succintă a altor condiţii esenţiale ale fiecărei oferte şi ale contractului;

f) rezumatul evaluării şi comparării ofertelor;

g) decizia respectivă cu argumentele de rigoare, în cazul în care toate ofertele sînt respinse;

h) numele candidaţilor sau ofertanţilor respinşi şi motivele respingerii lor;

i) motivele respingerii, în cazul respingerii ofertei conform prevederilor art.42;

j) motivele respingerii ofertelor considerate anormal de scăzute;

k) rezumatul demersurilor în care s-au solicitat clarificări privind documentele de preselecţie sau documentaţia de atribuire, rezumatul răspunsurilor la ele, precum şi expunerea rezumativă a oricărei modificări operate în aceste documente;

l) temeiul anulării procedurii de achiziţie publică, în cazurile în care procedura a fost anulată.

(2) Darea de seamă privind procedura de achiziţie publică este un document public. Accesul persoanelor la aceste informaţii poate fi limitat, conform prevederilor Legii nr.171-XIII din 6 iulie 1994 cu privire la secretul comercial sau ale Legii nr.245-XVI din 27 noiembrie 2008 cu privire la secretul de stat, numai în măsura în care aceste informaţii includ, în special, secrete tehnice sau comerciale ori conţin aspecte confidenţiale ale ofertelor.

Articolul 79. Reguli de evitare a conflictului de interese

(1) Pe parcursul aplicării procedurii de atribuire a contractului de achiziţii publice, autoritatea contractantă/furnizorul de servicii de achiziţie are obligaţia de a lua toate măsurile necesare pentru a evita situaţiile de natură să determine apariţia unui conflict de interese şi/sau denaturarea concurenţei.

(2) Persoana fizică sau juridică care a oferit opinii, sugestii sau recomandări autorităţii contractante la etapa consultării pieţei sau a participat la întocmirea documentaţiei de atribuire, inclusiv ca parte a unor servicii de consultanţă, are dreptul, în calitate de operator economic, de a fi ofertant/candidat, ofertant asociat sau subcontractant numai în cazul în care implicarea sa în elaborarea documentaţiei de atribuire nu denaturează concurenţa. În asemenea caz, autoritatea contractantă comunică celorlalţi ofertanţi/candidaţi informaţiile care au fost transmise în contextul participării persoanei fizice sau juridice la pregătirea documentaţiei de atribuire ori care decurg din această participare şi stabileşte termene adecvate pentru primirea ofertelor.

(3) Autoritatea contractantă are dreptul să excludă persoana fizică sau juridică specificată la alin.(2) dacă nu există niciun alt mijloc pentru a asigura respectarea principiului egalităţii de tratament, iar aceasta din urmă nu a reuşit să demonstreze că implicarea sa în pregătirea procedurii de achiziţie nu denaturează concurenţa.

(4) Persoana fizică sau juridică care participă direct în procesul de verificare şi evaluare a candidaturilor/ofertelor nu are dreptul de a fi candidat, ofertant, ofertant asociat sau subcontractant, sub sancţiunea excluderii din procedura de atribuire.

(5) Membrul grupului de lucru al autorităţii contractante/furnizorul de servicii de achiziţie are obligaţia de a semna, pe propria răspundere, o declaraţie de confidenţialitate şi imparţialitate, prin care se angajează să respecte necondiţionat prevederile prezentei legi şi prin care confirmă, totodată, că:

a) nu este soţ/soţie, rudă sau afin, pînă la gradul al treilea inclusiv, cu una sau mai multe persoane angajate ale ofertantului/ofertanţilor ori cu unul sau mai mulţi fondatori ai acestora;

b) în ultimii 3 ani, nu a activat în baza contractului individual de muncă sau a altui înscris care demonstrează relaţiile de muncă cu unul dintre ofertanţi ori nu a făcut parte din consiliul de administraţie sau din orice alt organ de conducere sau de administraţie al acestora;

c) nu deţine acţiuni sau cote-părţi în capitalul social subscris al ofertanţilor.

(6) În cazul în care unul dintre membrii grupului de lucru al autorităţii contractante/furnizorul de servicii de achiziţie constată, pînă la sau după şedinţa de deschidere a ofertelor, că se află în una sau în mai multe dintre situaţiile specificate la alin.(5), el va solicita imediat înlocuirea sa în componenţa grupului cu o altă persoană.

(7) Grupul de lucru îşi desfăşoară activitatea conform prevederilor prezentei legi şi regulamentului aprobat de Guvern.

Capitolul X
SOLUŢIONAREA LITIGIILOR ŞI RĂSPUNDEREA JURIDICĂ

Articolul 80. Organizarea şi funcţionarea Agenţiei Naţionale pentru Soluţionarea Contestaţiilor

(1) Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor este o autoritate publică autonomă şi independentă faţă de alte autorităţi publice, faţă de persoane fizice şi juridice, care examinează contestaţiile formulate în cadrul procedurilor de achiziţie publică.

(2) Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor este persoană juridică de drept public, finanţată de la bugetul de stat în limitele alocaţiilor bugetare aprobate prin legea bugetară anuală, şi dispune de ştampilă cu imaginea Stemei de Stat a Republicii Moldova.

(3) Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor dispune de independenţă organizaţională, funcţională, operaţională şi financiară. Bugetul acesteia se elaborează, se aprobă şi se administrează conform principiilor, regulilor şi procedurilor stabilite de Legea finanţelor publice şi responsabilităţii bugetar-fiscale nr.181 din 25 iulie 2014.

(4) Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor prezintă Parlamentului, pînă la data de 15 martie a fiecărui an, un raport anual de performanţă, care include date şi analize cu privire la cazurile de soluţionare a contestaţiilor.

(5) La solicitarea Parlamentului, Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor prezintă rapoarte pentru o perioadă mai scurtă de un an. Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor poate să prezinte Parlamentului şi alte rapoarte considerate necesare.

(6) Raportul prevăzut la alin.(4) se publică pe pagina web a Agenţiei Naţionale pentru Soluţionarea Contestaţiilor în termen de 7 zile de la data prezentării acestuia în Parlament.

(7) Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor este independentă şi nu poate fi subordonată niciunei alte autorităţi sau instituţii publice, avînd obligaţia de a apăra drepturile şi interesele legitime ale tuturor părţilor implicate în contestaţiile trimise spre soluţionare fără nicio privilegiere sau discriminare. Deciziile Agenţiei Naţionale pentru Soluţionarea Contestaţiilor pot fi contestate în instanţa de judecată.

(8) Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor este apolitică, nu sprijină şi nu acordă asistenţă niciunui partid politic.

(9) Regulamentul cu privire la organizarea şi funcţionarea Agenţiei, structura şi efectivul-limită al acesteia se aprobă prin hotărîrea Parlamentului.

Articolul 81. Personalul Agenţiei Naţionale pentru Soluţionarea Contestaţiilor

(1) Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor are în componenţa sa şapte consilieri pentru soluţionarea contestaţiilor (în continuare – *consilieri*), inclusiv directorul general şi directorul general adjunct, care au statut de persoane cu funcţii de demnitate publică.

(2) Consilierii sînt numiţi de către Parlament cu votul majorităţii deputaţilor prezenţi, la propunerea Comisiei economie, buget şi finanţe a Parlamentului, pe un termen de 7 ani, fără posibilitatea reînnoirii mandatului.

(3) Selectarea consilierilor se face pe baza aptitudinilor profesionale, în rezultatul unui concurs deschis, imparţial şi transparent, organizat de Comisia economie, buget şi finanţe.

(4) Personalul Agenţiei Naţionale pentru Soluţionarea Contestaţiilor este constituit şi din personal de specialitate ce cade sub incidenţa Legii nr.158/2008 cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public, din personal tehnic de deservire şi alţi salariaţi angajaţi pe bază de contract individual de muncă ce cad sub incidenţa prevederilor legislaţiei muncii.

(5) Poate pretinde la funcţia de consilier pentru soluţionarea contestaţiilor persoana care corespunde cumulativ următoarelor cerinţe:

a) deţine cetăţenia Republicii Moldova;

b) nu este supusă unei măsuri de ocrotire judiciare sub forma tutelei;

c) deţine diplomă de studii superioare;

d) are o vechime în muncă de cel puţin 10 ani în domeniul juridic, economic sau tehnic, precum şi o experienţă de cel puţin 3 ani în domeniul achiziţiilor publice;

e) posedă limba de stat;

f) nu este privată, prin hotărîre judecătorească definitivă, de dreptul de a ocupa anumite funcţii sau de a exercita o anumită activitate;

g) nu are, în ultimii 5 ani, în cazierul privind integritatea profesională, înscrieri cu privire la rezultatul negativ al testului de integritate profesională pentru încălcarea obligaţiei prevăzute la art.7 alin.(2) lit.a) din Legea nr.325/2013 privind evaluarea integrităţii instituţionale;

h) nu este membru al unui partid politic;

i) nu are interdicţia de a ocupa o funcţie publică sau de demnitate publică, ce derivă dintr-un act de constatare al Autorităţii Naţionale de Integritate.

(6) Consilierul nu este în drept:

a) să desfăşoare activităţi comerciale direct sau prin intermediari;

b) să fie acţionar ori membru al conducerii, al organului administrativ sau al organului de control în societăţi comerciale, inclusiv în bănci şi în alte instituţii de credit, în instituţii de asigurări, în societăţi financiare, în întreprinderi de stat sau în societăţi pe acţiuni cu capital de stat;

c) să deţină orice altă funcţie publică sau privată remunerată, cu excepţia celor ce ţin de activitatea didactică, de cercetare ştiinţifică sau de creaţie literară şi artistică;

d) să exercite orice alte activităţi profesionale.

(7) Consilierul nu poate participa la soluţionarea unei contestaţii în cazul oricărui potenţial conflict de interese.

(8) Consilierul nu este în drept să participe la procedura de soluţionare a contestaţiei dacă se află în una din următoarele situaţii, motiv pentru care decizia emisă va fi lovită de nulitate absolută:

a) este soţ/soţie, rudă sau afin pînă la gradul al doilea inclusiv cu oricare dintre părţi ori soţul, ruda sau afinul pînă la gradul al doilea inclusiv al consilierului are un interes în soluţionarea contestaţiei;

b) a existat un raport de afaceri sau de muncă între consilier şi una dintre părţi în precedenţii 2 ani de la soluţionarea contestaţiei;

c) a făcut declaraţii publice care au legătură cu contestaţia care se soluţionează;

d) a primit sau i s-au promis bunuri ori avantaje de orice fel de către una dintre părţi.

(9) Consilierul este obligat:

a) să-şi îndeplinească atribuţiile cu obiectivitate, respectînd principiile legalităţii, imparţialităţii, independenţei, tratamentului egal, nediscriminării în privinţa tuturor operatorilor economici şi autorităţilor contractante;

b) să-şi exprime votul prin „pro” sau „contra”, abţinerea de la vot fiind exclusă, cu excepţia cazului în care acesta se află în conflict de interese care a fost declarat;

c) să comunice în scris preşedintelui completului de soluţionare a contestaţiilor orice situaţie care ar putea atrage incompatibilitatea cu mandatul pe care îl exercită;

d) să depună, în conformitate cu legislaţia, declaraţie de avere şi interese personale.

(10) Mandatul consilierului încetează în cazul:

a) demisiei;

b) revocării;

c) expirării mandatului;

d) atingerii vîrstei de pensionare;

e) decesului.

(11) Parlamentul poate revoca un consilier în cazul:

a) neîntrunirii cerinţelor de la alin.(5);

b) rămînerii definitive a sentinţei de condamnare;

c) încălcării obligaţiilor prevăzute la alin.(6)–(9);

d) imposibilităţii din motive de sănătate, constatate prin examen medical, să îşi exercite atribuţiile mai mult de 4 luni consecutive;

e) declarării dispariţiei fără urmă, conform legii.

(12) Directorul general al Agenţiei Naţionale pentru Soluţionarea Contestaţiilor este obligat să trimită Parlamentului propunerea privind încetarea sau, după caz, privind revocarea mandatului de consilier, inclusiv de director general adjunct, imediat după ce a aflat de existenţa unei situaţii prevăzute la alin.(10) şi (11).

(13) În cazul în care mandatul unui consilier a expirat, acesta rămîne în funcţie pînă la numirea succesorului său, însă nu mai mult de 6 luni de la data expirării acestuia.

(14) Încetarea mandatului consilierului pentru soluţionarea contestaţiilor se aprobă de către Parlament.

(15) Propunerea privind revocarea mandatului directorului general poate fi trimisă Parlamentului de către un grup de cel puţin 3 consilieri în cazul în care se află despre existenţa unei situaţii prevăzute la alin.(11).

[Art.81 modificat prin Legea nr.238 din 08.11.2018, în vigoare 30.12.2018]

Articolul 82. Dreptul la contestare

(1) Orice persoană care are sau a avut un interes în obţinerea unui contract de achiziţie publică şi care consideră că în cadrul procedurilor de achiziţie publică un act al autorităţii contractante a vătămat un drept al său recunoscut de lege, în urma cărui fapt a suportat sau poate suporta prejudicii, este în drept să conteste actul respectiv în modul stabilit de prezenta lege.

(2) În sensul prevederilor alin.(1), prin act al autorităţii contractante se înţelege orice act administrativ, orice altă acţiune sau inacţiune care produce sau poate produce efecte juridice în legătură cu procedura de achiziţie publică.

(3) Orice referire, pe parcursul prezentului capitol, la aplicarea procedurii de achiziţie publică include toate cazurile care intră în sfera de aplicare a dispoziţiilor prezentei legi.

(4) Soluţionarea contestaţiilor privind atribuirea contractelor sectoriale pentru care legislaţia specifică face trimitere la aplicarea prezentei legi se realizează conform prezentului capitol.

Articolul 83. Depunerea contestaţiei

(1) Operatorul economic vătămat poate sesiza Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor în vederea anulării actului şi/sau recunoaşterii dreptului pretins ori a interesului legitim prin depunerea unei contestări în termen de:

a) 10 zile începînd cu ziua următoare luării la cunoştinţă, în condiţiile prezentei legi, a unui act al autorităţii contractante considerat nelegal, în cazul în care valoarea contractului care urmează să fie atribuit, estimată conform prevederilor art.4, este egală cu sau mai mare decît pragurile prevăzute la art.2 alin.(3);

b) 5 zile începînd cu ziua următoare luării la cunoştinţă, în condiţiile prezentei legi, a unui act al autorităţii contractante considerat ilegal, în cazul în care valoarea contractului care urmează să fie atribuit, estimată conform prevederilor art.4, este mai mică decît pragurile prevăzute la art.2 alin.(3).

(2) Depunerea contestaţiei care se referă la acte ale autorităţii contractante care sînt emise sau au loc înainte de deschiderea ofertelor se efectuează cu respectarea termenelor prevăzute la alin.(1) din prezentul articol, însă nu mai tîrziu de data-limită de depunere a ofertelor stabilită de către autoritatea contractantă, şi cu respectarea prevederilor art.35.

(3) În cazul în care contestaţia prevăzută la alin.(1) se referă la documente publicate în mod electronic, data luării la cunoştinţă se consideră data publicării acestora.

(4) Contestaţia se depune în formă scrisă, în limba de stat, semnată şi, după caz, ştampilată şi trebuie să conţină:

a) numele, domiciliul sau reşedinţa contestatorului ori, pentru persoanele juridice, denumirea completă a operatorului economic, numele şi prenumele reprezentantului acestuia, copia documentului ce confirmă împuternicirile, adresa juridică şi datele de contact;

b) denumirea autorităţii contractante, adresa juridică şi datele de contact;

c) denumirea obiectului contractului de achiziţii publice şi procedura de atribuire aplicată;

d) esenţa şi temeiul contestaţiei, cu indicarea drepturilor şi intereselor legitime ale contestatorului, încălcate în cadrul procedurii de achiziţie publică;

e) nomenclatorul documentelor anexate la contestaţie.

(5) Contestatorul va anexa la contestaţie şi copia actului atacat, în cazul în care acesta a fost emis, precum şi copii ale înscrisurilor prevăzute la alin.(4), dacă acestea sînt disponibile.

(6) În situaţia în care Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor consideră că în contestaţie nu sînt cuprinse toate informaţiile prevăzute la alin.(4), aceasta va cere contestatorului să completeze contestaţia în termen de 5 zile de la înştiinţarea prin care i se aduce la cunoştinţă această situaţie. În cazul în care contestatorul nu se conformează obligaţiei impuse de Agenţia

Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor, contestaţia este respinsă. Contestaţia care a fost depusă cu nerespectarea termenelor prevăzute la alin.(1) şi (2) de asemenea este respinsă.

Articolul 84. Procedura de examinare a contestaţiilor

(1) Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor este competentă să soluţioneze contestaţiile cu privire la procedurile de achiziţie publică potrivit regulamentului de organizare şi funcţionare a acesteia.

(2) În exercitarea atribuţiilor sale, Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor adoptă decizii.

(3) Procedura de examinare a contestaţiilor se desfăşoară cu respectarea principiilor legalităţii, celerităţii, contradictorialităţii şi a dreptului la apărare.

(4) În vederea soluţionării contestaţiei, Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor poate solicita punctul de vedere al autorităţii contractante pe marginea acesteia.

(5) În termen de o zi lucrătoare de la primirea solicitării menţionate la alin.(4), autoritatea contractantă are obligaţia să îi înştiinţeze despre aceasta şi pe ceilalţi participanţi la procedura de atribuire. Înştiinţarea trebuie să fie însoţită de o copie a contestaţiei respective.

(6) Toate notificările sau comunicările actelor procedurale se fac cu confirmare de primire.

(7) Contestaţiile formulate în cadrul aceleiaşi proceduri de atribuire pot fi conexate de către Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor pentru a se pronunţa o soluţie unitară.

(8) Pînă la soluţionarea contestaţiei de către Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor, participanţii la aceeaşi procedură de atribuire se pot asocia la contestaţie printr-o contestaţie proprie care trebuie să conţină toate elementele prevăzute la art.83 alin.(4).

(9) Autoritatea contractantă are obligaţia de a transmite Agenţiei Naţionale pentru Soluţionarea Contestaţiilor punctul său de vedere asupra contestaţiei în termen de cel mult 5 zile lucrătoare de la data primirii unei astfel de solicitări, însoţit de orice alte documente considerate edificatoare, precum şi dosarul achiziţiei publice, cu excepţia anunţurilor publicate în SIA „RSAP” şi a documentaţiei de atribuire, atunci cînd aceasta este disponibilă şi poate fi descărcată direct din internet. Lipsa punctului de vedere al autorităţii contractante nu împiedică soluţionarea contestaţiei.

(10) Autoritatea contractantă va notifica punctul său de vedere şi contestatorului în termenul prevăzut la alin.(9).

Articolul 85. Procedura de soluţionare a contestaţiilor

(1) În vederea soluţionării contestaţiei, Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor are dreptul de a solicita lămuriri părţilor, de a administra probe şi de a solicita orice alte date/documente în măsura în care acestea sînt relevante în raport cu obiectul contestaţiei. De asemenea, Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor are dreptul de a solicita orice date necesare pentru soluţionarea contestaţiei şi de la alte persoane fizice sau juridice.

(2) Aplicarea prevederilor alin.(1) nu trebuie să conducă la depăşirea termenului de soluţionare a contestaţiei prevăzut la alin.(17).

(3) Autoritatea contractantă are obligaţia de a răspunde la orice solicitare a Agenţiei Naţionale pentru Soluţionarea Contestaţiilor şi de a-i transmite acesteia orice alte documente decît cele menţionate la art.84 alin.(9), care prezintă relevanţă pentru soluţionarea contestaţiei, într-un termen care nu poate depăşi 5 zile lucrătoare de la data primirii solicitării.

(4) Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor poate desemna un expert independent pentru lămurirea unor aspecte de natură tehnică sau financiară. Durata efectuării expertizei trebuie să se încadreze în termenul prevăzut pentru soluţionarea contestaţiei de către Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor. Costul expertizei va fi suportat de partea care a formulat cererea de efectuare a acesteia.

(5) Consilierii îşi desfăşoară activitatea în complete formate din trei membri. Pentru buna funcţionare a acestora, fiecărui complet îi va fi repartizat, din cadrul subdiviziunilor

corespunzătoare ale Agenţiei Naţionale pentru Soluţionarea Contestaţiilor, cel puţin un jurist şi un consultant responsabil de lucrările de secretariat.

(6) Componenţa completelor, inclusiv preşedinţii, se aprobă prin ordinul directorului general al Agenţiei pentru o perioadă determinată. Aceeaşi componenţă a completului, inclusiv preşedintele, poate fi păstrată pentru nu mai mult de două perioade consecutive.

(7) Şedinţele completelor sînt conduse de către preşedinţii acestora şi consemnate în procesul-verbal, semnat de către toţi membrii.

(8) Şedinţele completelor sînt deliberative cu prezenţa tuturor membrilor.

(9) Deciziile în cadrul completelor sînt adoptate cu votul majorităţii membrilor. Membrii care au votat împotrivă pot înregistra opinia separată în procesul-verbal al şedinţei respective. Nimeni nu este în drept să influenţeze deciziile sau să interfereze cu deciziile completelor pentru soluţionarea contestaţiilor, fiecare consilier votînd la intima sa convingere reieşind din prevederile legale.

(10) Lucrările de secretariat ale completelor sînt asigurate de către subdiviziunea responsabilă în conformitate cu regulamentul de funcţionare a Agenţiei Naţionale pentru Soluţionarea Contestaţiilor.

(11) Corespondenţa cu privire la procedura de soluţionare a contestaţiei se realizează doar în scris.

(12) Părţile pot fi reprezentate de avocaţi şi pot depune concluzii scrise pe durata procedurii. De asemenea, părţile pot solicita să depună oral concluzii în faţa Agenţiei Naţionale pentru Soluţionarea Contestaţiilor, fără ca prin aceasta să fie afectate termenele prevăzute la alin.(17).

(13) Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor va organiza şedinţe deschise pentru examinarea contestaţiilor şi va asigura publicarea pe pagina web a informaţiei privind data şi locul desfăşurării şedinţelor cu 3 zile lucrătoare înainte de data la care acestea vor avea loc.

(14) În cazuri temeinic justificate şi pentru prevenirea unei pagube iminente, Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor, pînă la soluţionarea fondului cauzei, poate să dispună, prin decizie, în termen de 3 zile, inclusiv la cererea părţii interesate, suspendarea procedurii de achiziţie publică.

(15) În sensul prevederilor alin.(14), Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor soluţionează cererea de suspendare luînd în considerare consecinţele acestei măsuri asupra tuturor categoriilor de interese ce ar putea fi lezate, inclusiv asupra interesului public.

(16) Decizia prevăzută la alin.(14) poate fi atacată în instanţa competentă, în mod separat, în termen de 5 zile de la comunicare.

(17) Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor are obligaţia de a soluţiona în fond contestaţia în termen de 20 de zile lucrătoare de la data primirii contestaţiei, iar în situaţia incidenţei unei excepţii care împiedică examinarea în fond a contestaţiei, conform art.86 alin.(1), se va expune pe marginea acesteia în termen de 10 zile. În cazuri temeinic justificate, termenul de soluţionare a contestaţiei poate fi prelungit o singură dată cu 10 zile.

(18) Autoritatea contractantă nu are dreptul de a încheia contractul de achiziţii publice pînă la emiterea unei decizii finale pe marginea contestaţiei de către Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor.

Articolul 86. Soluţiile pe care le poate pronunţa Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor

(1) Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor se pronunţă mai întîi asupra cazurilor de restituire a contestaţiei, iar cînd se constată că acestea sînt întemeiate, nu se mai procedează la examinarea în fond a cauzei.

(2) În procesul examinării contestaţiei, Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor:

a) admite contestaţia, integral sau parţial;

b) respinge contestaţia.

(3) Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor examinează din punctul de vedere al legalităţii şi temeiniciei actul atacat şi poate pronunţa o decizie prin care îl anulează în parte sau

în tot, obligă autoritatea contractantă să emită un act sau dispune orice altă măsură necesară pentru remedierea actelor ce afectează procedura de atribuire. În cazul în care Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor dispune modificarea/eliminarea oricăror specificaţii tehnice din caietul de sarcini ori din alte documente emise în legătură cu procedura de atribuire, autoritatea contractantă are dreptul de a anula procedura de atribuire în condiţiile art.71.

(4) În cazul în care Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor admite contestaţia şi dispune luarea unei măsuri de remediere a actului atacat, aceasta va preciza şi termenul în care măsura respectivă trebuie dusă la îndeplinire şi care nu va fi mai mare decît termenul de exercitare a căii de atac împotriva deciziei Agenţiei Naţionale pentru Soluţionarea Contestaţiilor.

(5) În funcţie de soluţia pronunţată, Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor va decide asupra continuării sau anulării procedurii de achiziţie publică, inclusiv asupra anulării contractului de achiziţii publice încheiat. În cazurile în care decide anularea, aceasta se va efectua în condiţiile art.71.

(6) Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor poate lua act, oricînd în cursul soluţionării contestaţiei, de renunţarea la aceasta de către contestator.

(7) Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor nu poate decide atribuirea unui contract către un anumit operator economic.

(8) Decizia Agenţiei Naţionale pentru Soluţionarea Contestaţiilor, inclusiv justificarea deciziei, va fi comunicată părţilor în scris, în termen de 3 zile de la data pronunţării. Decizia se publică pe pagina web a Agenţiei Naţionale pentru Soluţionarea Contestaţiilor în acelaşi termen.

(9) Autoritatea contractantă are obligaţia de a raporta Agenţiei Naţionale pentru Soluţionarea Contestaţiilor măsurile de remediere luate în vederea executării deciziei prin care au fost dispuse măsuri de remediere.

(10) Decizia prin care Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor anulează, în tot sau în parte, actul atacat este obligatorie pentru autoritatea contractantă.

(11) Decizia Agenţiei Naţionale pentru Soluţionarea Contestaţiilor este obligatorie pentru părţi. Contractul de achiziţii publice încheiat cu nerespectarea deciziei Agenţiei Naţionale pentru Soluţionarea Contestaţiilor este lovit de nulitate absolută.

(12) Decizia Agenţiei Naţionale pentru Soluţionarea Contestaţiilor privind soluţionarea contestaţiei poate fi atacată în instanţa judecătorească competentă.

Articolul 87. Litigii

Procesele şi cererile privind executarea, nulitatea, anularea, rezoluţiunea, rezilierea sau denunţarea unilaterală a contractelor de achiziţii publice se soluţionează de către instanţa judecătorească competentă.

Articolul 88. Soluţionarea litigiilor

(1) În cazuri temeinic justificate şi pentru prevenirea unei pagube iminente, instanţa judecătorească competentă, pînă la soluţionarea fondului cauzei, poate să dispună, inclusiv la cererea părţii interesate, suspendarea executării contractului de achiziţii publice.

(2) Instanţa judecătorească constată nulitatea contractului de achiziţii publice în următoarele cazuri:

a) autoritatea contractantă a atribuit contractul fără să respecte obligaţiile referitoare la publicarea unui anunţ sau unei invitaţii de participare, conform prevederilor prezentei legi;

b) au fost încălcate prevederile art.32, dacă această încălcare a privat operatorul economic interesat de posibilitatea de a formula o cale de atac înainte de încheierea contractului, în cazul în care această încălcare este combinată cu încălcarea altor dispoziţii privind achiziţiile publice, dacă această din urmă încălcare a afectat şansele operatorului economic interesat de a obţine contractul;

c) autoritatea contractantă nu a respectat prevederile art.61 alin.(19) sau ale art.62 alin.(13)–(17).

(3) Prin excepţie de la prevederile alin.(2), în cazul în care instanţa judecătorească consideră, după analiza tuturor aspectelor relevante, că motive imperative de interes general impun

menţinerea efectelor contractului de achiziţii publice, aceasta va dispune sancţiuni alternative după cum urmează:

a) limitarea efectelor contractului, prin reducerea termenului de execuţie al acestuia; şi/sau

b) aplicarea unei amenzi autorităţii contractante, cuprinsă între 2% şi 15% din valoarea contractului, cuantumul acesteia fiind invers proporţional cu posibilitatea de a limita efectele contractului conform prevederilor lit.a).

(4) La aplicarea sancţiunilor alternative prevăzute la alin.(3), instanţa judecătorească va avea în vedere ca acestea să fie eficiente, proporţionate şi descurajante.

(5) Interesele economice legate de capacitatea contractului de achiziţii publice de a produce efecte se vor lua în vedere ca motiv imperativ numai dacă, în circumstanţe excepţionale, absenţa efectelor ar conduce la consecinţe disproporţionate. Interesele economice în legătură directă cu contractul respectiv, cum ar fi costurile generate de întîrzieri în executarea contractului, costurile generate de lansarea unei noi proceduri de atribuire, costurile generate de schimbarea operatorului economic care va îndeplini contractul sau costurile cu privire la obligaţiile legale generate de absenţa efectelor contractului, nu constituie motive imperative de interes general.

(6) În toate cazurile în care sancţiunea nulităţii prevăzută la alin.(2) nu poate avea efect retroactiv, întrucît desfiinţarea obligaţiilor contractuale deja executate este imposibilă, instanţa judecătorească va aplica, în plus, şi sancţiunea prevăzută la alin.(3) lit.b).

(7) În cazul unei încălcări a prevederilor art.32 care nu face obiectul alin.(2) lit.b) din prezentul articol, instanţa judecătorească poate decide, după analiza tuturor aspectelor relevante, dacă va constata nulitatea contractului sau dacă este suficient să dispună sancţiuni alternative precum cele prevăzute la alin.(3) din prezentul articol.

(8) Prevederile alin.(2) lit.a) nu sînt aplicabile atunci cînd autoritatea contractantă, considerînd că se încadrează în una dintre situaţiile prevăzute de prezenta lege în care are dreptul de a nu transmite spre publicare un anunţ/o invitaţie de participare, a procedat după cum urmează:

a) a publicat în mod voluntar în Buletinul achiziţiilor publice, în SIA „RSAP” şi/sau în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene un anunţ, pentru asigurarea transparenţei, prin care îşi exprimă intenţia de a încheia contractul de achiziţii publice;

b) a încheiat contractul respectînd, din proprie iniţiativă, prevederile art.32 alin.(1), termenele curgînd în acest caz de la data publicării anunţului prevăzut la lit.a) din prezentul alineat.

(9) Prevederile alin.(2) lit.c) nu sînt aplicabile atunci cînd autoritatea contractantă, considerînd că a respectat prevederile art.61 alin.(19) sau, după caz, ale art.62 alin.(13)−(17), a procedat după cum urmează:

a) a comunicat ofertanţilor implicaţi decizia de atribuire a contractului de achiziţii publice, cu respectarea prevederilor art.31 alin.(1), (4) şi (5), sub rezerva dispoziţiilor art.78 alin.(3); şi

b) a încheiat contractul respectînd, din proprie iniţiativă, prevederile art.32 alin.(1) şi ale art.31 alin.(4), termenele curgînd în acest caz de la data transmiterii comunicării prevăzute la lit.a) din prezentul alineat.

(10) Constatarea nulităţii contractului de achiziţii publice, în condiţiile alin.(2), se poate solicita şi prin cerere separată în termen de:

a) cel mult 30 de zile începînd cu ziua următoare:

– publicării anunţului de atribuire a contractului, în conformitate cu prevederile art.30, cu condiţia ca anunţul respectiv să conţină justificarea deciziei autorităţii contractante de a atribui contractul fără publicarea prealabilă a unui anunţ de participare în Buletinul achiziţiilor publice sau, după caz, în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene; sau

– informării de către autoritatea contractantă a ofertanţilor şi candidaţilor interesaţi cu privire la încheierea contractului, cu condiţia ca informarea să fie însoţită de un rezumat al motivelor pertinente stabilite la art.31. Această opţiune se aplică şi în cazurile menţionate la art.32 alin.(3) lit.c);

b) cel mult 6 luni începînd cu ziua următoare încheierii contractului, în cazurile în care nu au fost respectate condiţiile prevăzute la lit.a).

(11) În măsura în care un operator economic nu a utilizat o cale de atac în acest sens, autorităţile competente au dreptul de a solicita instanţei judecătoreşti constatarea nulităţii absolute a contractului de achiziţii publice pentru următoarele motive:

a) autoritatea contractantă a atribuit contractul fără să respecte obligaţiile referitoare la publicarea unui anunţ/a unei invitaţii de participare conform prevederilor prezentei legi;

b) au fost încălcate prevederile art.32 alin.(1) şi ale art.31 alin.(3);

c) autoritatea contractantă nu a respectat prevederile art.61 alin.(19) sau ale art.62 alin.(13)–(17);

d) contractul de achiziţii publice a fost încheiat cu nerespectarea cerinţelor minime prevăzute de autoritatea contractantă în caietul de sarcini sau, deşi sînt respectate cerinţele respective, contractul a fost încheiat în condiţii mai puţin favorabile decît cele prevăzute în propunerile tehnică şi/sau financiară care au constituit oferta declarată cîştigătoare;

e) atunci cînd, deşi urmăreşte dobîndirea furnizării unui bun, a execuţiei unei lucrări sau a prestării unui serviciu, fapt care ar încadra contractul respectiv în categoria contractelor de achiziţii publice, autoritatea contractantă încheie un alt tip de contract sau nu încheie niciun contract, nerespectînd procedurile de atribuire prevăzute de prezenta lege;

f) contractul de achiziţii publice a fost încheiat cu nerespectarea prevederilor art.79 alin.(6);

g) nu au fost respectate criteriile de calificare şi selecţie prevăzute şi/sau factorii de evaluare prevăzuţi în anunţul/invitaţia de participare;

h) modificarea contractului a condus la diminuarea avantajelor şi, după caz, a factorilor de evaluare care au stat la baza declarării ofertei cîştigătoare.

(12) În cazul solicitării prevăzute la alin.(11), instanţa judecătorească, pînă la soluţionarea fondului cauzei, poate să dispună suspendarea executării contractului de achiziţii publice.

Capitolul XI
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 89. Intrarea în vigoare

(1) Prezenta lege intră în vigoare în termen de 9 luni de la data publicării.

(2) Dispoziţiile prevăzute la art.28 alin.(2), art.29 alin.(2), art.30 alin.(3), art.58 alin.(7), art.76 alin.(11) vor intra în vigoare la data de 1 ianuarie 2019.

(3) Contractele de achiziţii publice în curs de executare şi procedurile de atribuire în curs de desfăşurare la data intrării în vigoare a prezentei legi se definitivează în baza prevederilor legale în vigoare la data iniţierii acestora.

(4) Dispoziţiile prevăzute la art.13 alin.(6), art.32 alin.(1), art.35 alin.(3) şi (4), art.41 alin.(2), art.61 alin.(19) lit.c), art.65 alin.(5), în partea ce se referă la utilizarea SIA „RSAP” şi a mijloacelor electronice de comunicare pentru procedurile de achiziţii publice de medicamente şi dispozitive medicale, desfăşurate de autoritatea centrală de achiziţie, intră în vigoare la data de 1 ianuarie 2021.

[Art.89 completat prin Legea nr.23 din 11.03.2019, în vigoare 22.03.2019]

Articolul 90. Abrogări

La data intrării în vigoare a prezentei legi, Legea nr.96-XVI din 13 aprilie 2007 privind achiziţiile publice, cu completările şi modificările ulterioare, se abrogă.

Articolul 91. Organizarea executării

Guvernul, în termen de 9 luni de la data publicării prezentei legi:

– va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislaţiei în concordanţă cu prezenta lege;

– va aduce actele sale normative în concordanţă cu prezenta lege;

– va asigura elaborarea şi aprobarea actelor normative prevăzute de prezenta lege.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI Andrian CANDU

Nr.131. Chişinău, 3 iulie 2015.

Anexa nr.1

NACE[1]					COD CPV
SECŢIUNEA F			**CONSTRUCŢII**		
Diviziune	**Grupă**	**Clasă**	**Descriere**	**Note**	
45			Construcţii	Această diviziune include: - construcţia de clădiri şi lucrări noi, restaurare şi reparaţii curente	45000000
	45.1		Pregătirea şantierelor		45100000
		45.11	Demolări de clădiri; terasamente	Această clasă include: - demolarea clădirilor şi a altor structuri; - degajarea şantierelor; - lucrări de terasament: excavarea, umplerea, nivelarea şantierelor de construcţii, săpare de şanţuri, îndepărtarea rocilor, demolare prin explozie etc.; - pregătirea şantierelor pentru exploatare minieră; - îndepărtarea solului şi alte lucrări de dezvoltare şi pregătire a terenurilor şi a şantierelor miniere. Această clasă cuprinde, de asemenea: - drenarea şantierelor de construcţii; - drenarea terenurilor agricole şi forestiere	45110000
		45.12	Lucrări de foraj şi sondaj	Această clasă include: - sondaje experimentale, foraje de recunoaştere şi carotaje pentru construcţii, precum şi pentru studii geofizice, geologice sau alte studii similare. Această clasă nu cuprinde: - forarea puţurilor de extracţie a ţiţeiului sau a gazelor naturale, a se vedea 11.20; - forarea puţurilor de apă, a se vedea 45.25; - săparea de puţuri, a se vedea 45.25; - prospectarea zăcămintelor de ţiţei şi de gaze naturale, precum şi studiile geofizice, geologice şi seismice, a se vedea 74.20	45120000
	45.2		Lucrări de construcţii complete sau parţiale; lucrări de geniu civil		45200000
		45.21	Lucrări generale de construcţii de clădiri şi	Această clasă include: - construcţii de clădiri de toate tipurile şi construcţii civile;	45210000, cu excepţia: 45213316 45220000

			lucrări de geniu civil	- poduri, inclusiv cele destinate susţinerii şoselelor suspendate, viaducte, tuneluri şi pasaje subterane; - conducte, linii de comunicaţii şi linii electrice pentru transport pe distanţe mari; - conducte, linii de comunicaţii şi linii electrice pentru reţele urbane; - lucrări conexe de amenajare urbană; - asamblarea şi montarea de construcţii prefabricate pe şantiere. Această clasă nu cuprinde: - servicii referitoare la extracţia ţiţeiului şi a gazelor naturale, a se vedea 11.20; - construcţia de lucrări complet prefabricate din elemente din alte materiale decît betonul, fabricate de unitatea care execută lucrările, a se vedea diviziunile 20, 26 şi 28; - lucrări de construcţii, altele decît cele de clădiri, pentru stadioane, piscine, săli de sport, terenuri de tenis, circuite de golf şi alte instalaţii sportive, a se vedea 45.23; - lucrări de instalaţii pentru construcţii, a se vedea 45.3; - lucrări de finisare, a se vedea 45.4; - activităţi de arhitectură şi de inginerie, a se vedea 74.20; - gestionarea proiectelor de construcţii, a se vedea 74.20	45231000 45232000
		45.22	Ridicarea de şarpante şi acoperişuri	Această clasă include: - ridicarea de şarpante; - montarea acoperişurilor; - lucrări de impermeabilizare	45261000
		45.23	Construcţii de autostrăzi, şosele, aerodromuri şi complexe sportive	Această clasă include: - construcţia de autostrăzi, de drumuri, de şosele, alte căi pentru vehicule şi pietoni; - construcţia de căi ferate; - construcţia de piste de aterizare-decolare; - lucrări de construcţii, altele decît cele de clădiri, pentru stadioane, piscine, săli de sport, terenuri de tenis, circuite de golf şi alte instalaţii sportive; - marcarea cu vopsea a suprafeţelor rutiere şi a spaţiilor de parcare. Această clasă nu cuprinde: - terasamentele preliminare, a se vedea 45.11	45212212 şi DA03 45230000, cu excepţia: 45231000 45232000 45234115
		45.24	Lucrări hidrotehnice	Această clasă include: - construcţia de:	45240000

				- căi navigabile, porturi, lucrări fluviale, porturi de agrement *(marinas),* ecluze etc.; - baraje şi diguri; - dragare; - lucrări subacvatice	
		45.25	Alte lucrări de construcţii care implică lucrări speciale	Această clasă include: - activităţile de construcţii specializate care implică un aspect comun pentru mai multe tipuri de lucrări şi care necesită competenţe sau echipamente specializate; - realizarea de fundaţii, inclusiv instalarea piloţilor; - forarea şi construcţia de puţuri de apă, săparea de puţuri; - montarea elementelor de structură metalică ce nu sînt fabricate de unitatea care execută lucrările; - îndoirea structurilor metalice; - lucrări de zidire cu cărămidă sau piatră; - montarea şi demontarea schelelor şi a platformelor de lucru proprii sau închiriate; - construcţia de coşuri de fum şi de cuptoare industriale. Această clasă nu cuprinde: - închirierea de schele fără montare şi demontare, a se vedea 71.32	45250000 45262000
	45.3		Lucrări de instalaţii		45300000
		45.31	Lucrări de instalaţii electrice	Această clasă include: - instalarea, în clădiri sau în alte proiecte de construcţii, a următoarelor elemente: - cabluri şi conexiuni electrice; - sisteme de telecomunicaţii; - instalaţii electrice de încălzire; - antene pentru clădiri rezidenţiale; - sisteme de alarmă împotriva incendiilor; - sisteme de alarmă antiefracţie; - ascensoare şi scări rulante; - paratrăsnete etc.	45213316 45310000, cu excepţia: 45316000
		45.32	Lucrări de izolare	Această clasă include: - instalarea, în clădiri sau în alte proiecte de construcţii, de izolaţii termice, acustice sau împotriva vibraţiilor. Această clasă nu cuprinde: - lucrări de impermeabilizare, a se vedea 45.22	45320000
		45.33	Instalaţii	Această clasă include: - instalarea, în clădiri sau în alte proiecte de construcţii, a următoarelor elemente: - instalaţii şi echipamente sanitare;	45330000

				- echipamente pentru distribuţia gazelor; - echipamente şi conducte de încălzire, de ventilare, de refrigerare sau de climatizare; - instalaţii de stingere a incendiilor cu sprinklere. Această clasă nu cuprinde: - instalarea sistemelor electrice de încălzire, a se vedea 45.31	
		45.34	Alte lucrări de instalaţii	Această clasă include: - instalarea sistemelor de iluminat şi de semnalizare pentru şosele, căi ferate, aeroporturi şi porturi; - instalarea, în clădiri sau în alte proiecte de construcţii, a instalaţiilor şi a echipamentelor neclasificate în altă parte	45234115 45316000 45340000
	45.4		Lucrări de finisare		45400000
		45.41	Tencuire	Această clasă include: - aplicarea, în clădiri sau în alte proiecte de construcţii, a ipsosului şi a stucului pentru structuri sau ornamente interioare şi exterioare, inclusiv a materialelor de făţuire asociate	45410000
		45.42	Tîmplărie şi dulgherie	Această clasă include: - instalarea de uşi, ferestre, tocuri şi rame pentru uşi şi ferestre, bucătării echipate, scări, echipamente pentru magazine şi echipamente similare, din lemn sau din alte materiale, care nu sînt fabricate de unitatea care execută lucrările; - amenajări interioare, precum plafoane, lambriuri din lemn, compartimentări mobile etc. Această clasă nu cuprinde: - acoperirea cu parchet sau alte pardoseli din lemn, a se vedea 45.43	45420000
		45.43	Îmbrăcarea podelelor şi a pereţilor	Această clasă include: - instalarea, în clădiri sau în alte proiecte de construcţii, a următoarelor elemente: - dale din ceramică, beton sau piatră pentru pereţi sau podele; - parchete şi alte pardoseli din lemn, mochete şi linoleum, inclusiv din cauciuc sau plastic; - materiale de placare a podelelor sau a pereţilor din terrazzo, marmură, granit sau ardezie; - tapete	45430000
		45.44	Vopsitorie şi montare de geamuri	Această clasă include: - vopsirea interioară şi exterioară a clădirilor; - vopsirea structurilor de construcţii civile;	45440000

				- montarea sticlei, a oglinzilor etc. Această clasă nu cuprinde: - instalarea ferestrelor, a se vedea 45.42	
		45.45	Alte lucrări de finisare	Această clasă include: - instalarea piscinelor private; - curăţirea pereţilor exteriori ai clădirilor cu ajutorul aburilor, prin sablare sau alte metode similare; - celelalte lucruri de finalizare şi finisare a clădirilor neclasificate în altă parte. Această clasă nu cuprinde: - curăţirea pereţilor interiori ai clădirilor şi ai altor construcţii, a se vedea 74.70	45212212 şi DA04 45450000
	45.5		Închirierea de echipamente de construcţie sau demolare cu operator		45500000
		45.50	Închirierea de echipamente de construcţie sau demolare cu operator	Această clasă nu cuprinde: - închirierea de maşini şi echipamente de construcţie sau demolare fără operator, a se vedea 71.32	45500000

[1] Regulamentul (CEE) nr.3037/90 al Consiliului Comunităţilor Europene din 9 octombrie 1990 privind clasificarea statistică a activităţilor economice în Comunitatea Europeană (Jurnalul Oficial al Comunităţilor Europene L 293 din 24 octombrie 1990).

Anexa nr.2

Servicii sociale şi alte servicii specifice

Cod CPV	Descriere
75200000-8; 75231200-6; 75231240-8; 79611000-0; 79622000-0 [Servicii de furnizare personal menajer]; 79624000-4 [Servicii de asigurare de personal de asistenţă medicală] şi 79625000-1 [Servicii de asigurare de personal medical]; de la 85000000-9 la 85323000-9; 98133100-5, 98133000-4; 98200000-5; 98500000-8 [Case particulare cu personal angajat] şi 98513000-2 - 98514000-9 [Servicii de forţă de muncă pentru particulari, Servicii de personal de agenţii pentru particulari, Servicii de personal de birou pentru particulari, Servicii de personal angajat temporar pentru particulari, Servicii de asistenţă la domiciliu şi Servicii domestice]	Servicii de sănătate, servicii sociale şi servicii conexe
85321000-5 şi 85322000-2, 75000000-6 [Servicii de administraţie publică, de apărare şi de asigurări sociale], 75121000-0, 75122000-7, 75124000-1; de la 79995000-5 la 79995200-7; de la 80000000-4 [Servicii de învăţământ şi formare profesională] la 80660000-8; de la 92000000-1 la 92700000-8; 79950000-8 [Servicii de organizare de expoziţii, de tîrguri şi de congrese], 79951000-5 [Servicii de organizare de seminare], 79952000-2 [Servicii pentru evenimente], 79952100-3 [Servicii de organizare de evenimente culturale],	Servicii sociale administrative, servicii de învăţământ, servicii de sănătate şi servicii culturale

79953000-9 [Servicii de organizare de festivaluri], 79954000-6 [Servicii de organizare de petreceri], 79955000-3 [Servicii de organizare de prezentări de modă], 79956000-0 [Servicii de organizare de tîrguri şi expoziţii]	
75300000-9	Servicii de asigurări sociale obligatorii
75310000-2, 75311000-9, 75312000-6, 75313000-3, 75313100-4, 75314000-0, 75320000-5, 75330000-8, 75340000-1	Servicii de indemnizaţii
98000000-3; 98120000-0; 98132000-7; 98133110-8 şi 98130000-3	Alte servicii comunitare, sociale şi personale, inclusiv servicii prestate de organizaţii sindicale, de organizaţii politice, de asociaţii de tineri şi servicii diverse prestate de organizaţii asociative
98131000-0	Servicii religioase
de la 55100000-1 la 55410000-7; de la 55521000-8 la 55521200-0 {55521000-8 [Servicii de catering la domiciliu], 55521100-9 [Servicii de livrare a mîncării la domiciliu], 55521200-0 [Servicii de livrare a mîncării]}, 55520000-1 [Servicii de catering], 55522000-5 [Servicii de catering pentru societăţi de transport], 55523000-2 [Servicii de catering pentru alte societăţi sau instituţii], 55524000-9 [Servicii de catering pentru şcoli], 55510000-8 [Servicii de cantină], 55511000-5 [Servicii de cantină şi alte servicii de cafenea cu clientelă restrînsă], 55512000-2 [Servicii de gestionare a cantinelor], 55523100-3 [Servicii de restaurant pentru şcoli]	Servicii hoteliere şi restaurante
de la 79100000-5 la 79140000-7; 75231100-5	Servicii juridice, în măsura în care nu sînt excluse în temeiul art.5 alin.(1) lit.d)
de la 75100000-7 la 75120000-3; 75123000-4; de la 75125000-8 la 75131000-3	Alte servicii administrative şi servicii guvernamentale
de la 75200000-8 la 75231000-4	Prestări de servicii pentru comunitate
de la 75231210-9 la 75231230-5; de la 75240000-0 la 75252000-7; 794300000-7; 98113100-9	Servicii legate de închisori, de securitate publică şi de salvare, în măsura în care nu sînt excluse în temeiul art.5 alin.(1) lit.v)
de la 79700000-1 la 79721000-4 [Servicii de investigaţie şi de siguranţă, Servicii de siguranţă, Servicii de monitorizare a sistemelor de alarmă, Servicii de pază, Servicii de supraveghere, Servicii de localizare, Servicii de localizare a transfugilor, Servicii de patrulare, Servicii de eliberare de ecusoane de identificare, Servicii de anchetare şi Servicii de agenţii de detectivi], 79722000-1 [Servicii de grafologie], 79723000-8 [Servicii de analiză a deşeurilor]	Servicii de investigaţie şi de siguranţă
98900000-2 [Servicii prestate de organizaţii şi de organisme extrateritoriale] şi 98910000-5 [Servicii specifice organizaţiilor şi organismelor internaţionale]	Servicii internaţionale
64000000-6 [Servicii poştale şi de telecomunicaţii], 64100000-7 [Servicii poştale şi de curierat], 64110000-0 [Servicii poştale], 64111000-7 [Servicii poştale de distribuire a ziarelor şi a periodicelor], 64112000-4 [Servicii poştale de distribuire a corespondenţei], 64113000-1 [Servicii poştale de distribuire a coletelor], 64114000-8 [Servicii de ghişee de oficii poştale],	Servicii poştale

64115000-5 [Închiriere de cutii poştale], 64116000-2 [Servicii post-restant], 64122000-7 [Servicii de curierat şi de mesagerie internă în birouri]	
50116510-9 [Servicii de reşapare de pneuri], 71550000-8 [Servicii de feronerie]	Servicii diverse

Anexa nr.3

INFORMAŢII
care trebuie incluse în anunţurile pentru achiziţiile publice

Anunţul de intenţie

1. Denumirea, numărul de identificare de stat (IDNO), adresa, numărul de telefon, numărul de fax, adresa de e-mail şi de internet ale autorităţii contractante şi, dacă sînt diferite, cele ale biroului de la care se pot obţine informaţii suplimentare.

2. Adresa de e-mail sau de internet de la care se va putea obţine accesul liber, direct, total şi gratuit la documentaţia de atribuire.

În cazul în care, din motivele prevăzute la art.33 alin.(11), nu se asigură accesul liber, direct, total şi gratuit, o menţiune privind modul în care poate fi accesată documentaţia de atribuire.

3. Tipul autorităţii contractante şi obiectul principal de activitate.

4. Dacă este cazul, menţiunea că autoritatea contractantă este o autoritate centrală de achiziţie sau că achiziţia implică ori ar putea implica o altă formă de achiziţie comună.

5. În măsura în care sînt deja cunoscute, condiţiile de participare, inclusiv:

a) dacă este cazul, se menţionează că respectivul contract de achiziţii publice este rezervat unor ateliere protejate sau că acesta poate fi executat numai în cadrul unor programe de angajare protejată;

b) dacă este cazul, se menţionează că prestarea serviciului este rezervată unei anumite profesii în temeiul unor acte cu putere de lege sau al unor acte administrative;

c) o scurtă descriere a criteriilor de selecţie.

6. Codurile CPV; în cazul în care contractul este împărţit în loturi, aceste informaţii trebuie furnizate pentru fiecare lot.

7. O scurtă descriere a achiziţiei: natura şi amploarea lucrărilor, natura şi cantitatea sau valoarea bunurilor, natura şi amploarea serviciilor.

8. Data estimată (datele estimate) pentru publicarea anunţului sau a anunţurilor de participare pentru contractul (contractele) la care se referă anunţul de intenţie.

9. După caz, se menţionează:

a) dacă urmează să fie încheiat un acord-cadru;

b) dacă urmează să fie utilizat un sistem dinamic de achiziţii.

10. Denumirea şi adresa organismului de soluţionare a contestaţiilor şi, după caz, de mediere. Informaţii exacte privind termenele pentru procedurile de contestare sau, după caz, denumirea, adresa, numărul de telefon, numărul de fax şi adresa de e-mail ale biroului de la care se pot obţine aceste informaţii.

11. Data transmiterii spre publicare a anunţului de intenţie.

12. Se specifică dacă contractul intră sub incidenţa Acordului privind achiziţiile guvernamentale al Organizaţiei Mondiale a Comerţului (numai în cazul anunţurilor transmise spre publicare în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene).

13. Orice alte informaţii relevante.

Anunţul de participare

1. Denumirea, numărul de identificare de stat (IDNO), adresa, numărul de telefon, numărul de fax, adresa de e-mail şi de internet ale autorităţii contractante şi, dacă sînt diferite, cele ale biroului de la care se pot obţine informaţii suplimentare.

2. Adresa de e-mail sau de internet de la care se va putea obţine accesul liber, direct, total şi gratuit la documentaţia de atribuire.

În cazul în care, din motivele prevăzute la art.33 alin.(11), nu se asigură accesul liber, direct, total şi gratuit, o menţiune privind modul în care poate fi accesată documentaţia de atribuire.

3. Tipul autorităţii contractante şi obiectul principal de activitate.

4. Dacă este cazul, menţiunea că autoritatea contractantă este o autoritate centrală de achiziţie sau că achiziţia implică o altă formă de achiziţie comună.

5. Codurile CPV; în cazul în care contractul este împărţit în loturi, aceste informaţii trebuie furnizate pentru fiecare lot.

6. Descrierea achiziţiei: natura şi amploarea lucrărilor, natura şi cantitatea sau valoarea bunurilor, natura şi amploarea serviciilor. În cazul în care contractul este împărţit în loturi, aceste informaţii trebuie furnizate pentru fiecare lot.

7. Valoarea totală estimată a contractului (contractelor); în cazul în care contractul este împărţit în loturi, aceste informaţii trebuie furnizate pentru fiecare lot.

8. Admiterea sau interzicerea ofertelor alternative.

9. Calendarul pentru livrarea bunurilor, executarea lucrărilor sau prestarea serviciilor şi, dacă este posibil, durata contractului:

a) în cazul unui acord-cadru, se indică durata prevăzută a acordului-cadru, precizînd, după caz, motivele care justifică o durată de peste 4 ani. Se indică, dacă este posibil, valoarea sau ordinul de mărime şi frecvenţa contractelor care urmează să fie atribuite, numărul şi, după caz, numărul maxim propus de operatori economici care urmează să participe;

b) în cazul în care este vorba de un sistem dinamic de achiziţii, se indică durata prevăzută a sistemului respectiv; se indică, dacă este posibil, valoarea sau ordinul de mărime şi frecvenţa contractelor care urmează să fie atribuite.

10. Condiţiile de participare, inclusiv:

a) dacă este cazul, se menţionează că respectivul contract de achiziţii publice este rezervat unor ateliere protejate sau că acesta poate fi executat numai în cadrul unor programe de angajare protejată;

b) dacă este cazul, se menţionează că prestarea serviciului este rezervată unei anumite profesii în temeiul unor acte cu putere de lege sau al unor acte administrative; se menţionează respectivele acte cu putere de lege şi acte administrative;

c) o listă şi o scurtă descriere a criteriilor privind eligibilitatea operatorilor economici care pot determina eliminarea acestora şi a criteriilor de selecţie; nivelul minim (nivelurile minime) al (ale) cerinţelor eventual impuse; se menţionează informaţiile solicitate (declaraţii pe proprie răspundere, documentaţie).

11. Tipul procedurii de atribuire; dacă este cazul, motivele utilizării unei proceduri accelerate (în cazul licitaţiei deschise, licitaţiei restrînse şi al negocierii cu publicarea prealabilă a unui anunţ de participare).

12. Dacă este cazul, se menţionează că este vorba de:

a) un acord-cadru;

b) un sistem dinamic de achiziţii;

c) o licitaţie electronică (în cazul licitaţiei deschise, licitaţiei restrînse sau al negocierii cu publicarea prealabilă a unui anunţ de participare).

13. În cazul în care contractul este împărţit în loturi, se menţionează dacă este posibilă depunerea de oferte pentru un singur lot, pentru mai multe loturi sau pentru toate loturile. Se indică orice posibile limitări privind numărul de loturi care pot fi atribuite aceluiaşi ofertant. În cazul în care contractul nu este împărţit în loturi, se indică motivele, cu excepţia cazului în care această informaţie este furnizată în darea de seamă.

14. Pentru licitaţia restrînsă, negocierea cu publicarea prealabilă a unui anunţ de participare, dialogul competitiv sau parteneriatul pentru inovare, în cazul în care se recurge la opţiunea de reducere a numărului de candidaţi care vor fi invitaţi să depună oferte, să negocieze sau să participe la dialogul competitiv: numărul minim şi, după caz, numărul maxim propus de candidaţi şi criteriile obiective care urmează să se aplice pentru alegerea candidaţilor respectivi.

15. Pentru negocierea cu publicarea prealabilă a unui anunţ de participare, dialogul competitiv şi parteneriatul pentru inovare, se indică, după caz, recurgerea la o procedură care se derulează în etape succesive pentru a reduce în mod progresiv numărul de oferte care urmează să fie negociate sau de soluţii care urmează să fie discutate.

16. Condiţiile speciale la care este supusă realizarea contractului, după caz.

17. Criteriile care urmează să fie utilizate pentru atribuirea contractului sau a contractelor. Cu excepţia cazului în care oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere economic este identificată doar pe baza preţului, se menţionează criteriile corespunzătoare ofertei celei mai avantajoase din punct de vedere economic, precum şi ponderea lor dacă acestea nu figurează în caietele de sarcini sau, în cazul dialogului competitiv, în documentul descriptiv.

18. Termenul pentru primirea ofertelor (licitaţie deschisă) sau a cererilor de participare (licitaţie restrînsă, negociere cu publicarea prealabilă a unui anunţ de participare, sistem dinamic de achiziţii, dialog competitiv, parteneriat pentru inovare).

19. Adresa la care trebuie transmise ofertele sau cererile de participare.

20. În cazul licitaţiei deschise:

a) perioada de timp pe parcursul căreia ofertantul trebuie să îşi menţină oferta;

b) data, ora şi locul deschiderii ofertelor;

c) persoanele autorizate să fie prezente la această deschidere.

21. Limba sau limbile în care trebuie redactate ofertele sau cererile de participare.

22. Dacă este cazul, se menţionează dacă:

a) se acceptă depunerea electronică a ofertelor sau a cererilor de participare;

b) se va utiliza sistemul de comenzi electronice;

c) se va accepta facturarea electronică;

d) se vor utiliza plăţile electronice.

23. Se specifică dacă respectivul contract se referă la un proiect şi/sau program finanţat din fonduri ale Uniunii Europene.

24. Denumirea şi adresa organismului de soluţionare a contestaţiilor şi, după caz, de mediere. Informaţii exacte privind termenele pentru procedurile de contestare sau, după caz, denumirea, adresa, numărul de telefon, numărul de fax şi adresa de e-mail ale biroului de la care se pot obţine aceste informaţii.

25. Data (datele) şi referinţa (referinţele) publicărilor anterioare în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene privind contractul (contractele) la care se referă anunţul respectiv.

26. În cazul achiziţiilor periodice, calendarul estimat pentru publicarea anunţurilor viitoare.

27. Data publicării anunţului de intenţie sau, după caz, precizarea că nu a fost publicat un astfel de anunţ.

28. Data transmiterii spre publicare a anunţului de participare.

29. Se specifică dacă contractul intră sub incidenţa Acordului privind achiziţiile guvernamentale al Organizaţiei Mondiale a Comerţului (numai în cazul anunţurilor transmise spre publicare în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene).

30. Orice alte informaţii relevante.

Anunţul de atribuire

1. Denumirea, numărul de identificare de stat (IDNO), adresa, numărul de telefon, numărul de fax, adresa de e-mail şi de internet ale autorităţii contractante şi, dacă sînt diferite, cele ale biroului de la care se pot obţine informaţii suplimentare.

2. Tipul autorităţii contractante şi obiectul principal de activitate.

3. Dacă este cazul, menţiunea că autoritatea contractantă este o autoritate centrală de achiziţie sau că achiziţia implică o altă formă de achiziţie comună.

4. Codurile CPV.

5. Descrierea achiziţiei: natura şi amploarea lucrărilor, natura şi cantitatea sau valoarea bunurilor, natura şi amploarea serviciilor. În cazul în care contractul este împărţit în loturi, aceste informaţii trebuie furnizate pentru fiecare lot.

6. Tipul procedurii de atribuire; în cazul unei proceduri de negociere fără publicarea prealabilă a unui anunţ de participare, justificarea alegerii acesteia.

7. Dacă este cazul, se menţionează că:

a) atribuirea a implicat un acord-cadru;

b) s-a utilizat un sistem dinamic de achiziţii.

8. Criteriile prevăzute la art.26 care au fost utilizate pentru atribuirea contractului sau a contractelor. Dacă este cazul, se precizează că s-a organizat o licitaţie electronică (în cazul licitaţiei deschise sau restrînse ori al negocierii cu publicarea prealabilă a unui anunţ de participare).

9. Data încheierii contractului (contractelor) sau a acordului-cadru (acordurilor-cadru) ca urmare a deciziei de acordare sau încheiere a acestuia (acestora).

10. Numărul de oferte primite pentru fiecare atribuire, inclusiv:

a) numărul de oferte primite de la operatorii economici care sînt întreprinderi mici sau mijlocii;

b) numărul de oferte primite dintr-un alt stat;

c) numărul de oferte primite pe cale electronică.

11. Pentru fiecare atribuire, numele, adresa, numărul de telefon, numărul de fax, adresa de e-mail şi adresa de internet ale ofertantului (ofertanţilor) cîştigător (cîştigători), inclusiv:

a) menţiunea dacă ofertantul cîştigător este o întreprindere din categoria întreprinderilor mici şi mijlocii;

b) menţiunea dacă contractul a fost atribuit unei asociaţii de operatori economici (societate mixtă, consorţiu sau altele).

12. Valoarea ofertei (ofertelor) cîştigătoare sau valorile ofertei celei mai ridicate şi a ofertei celei mai scăzute luate în considerare pentru atribuirea contractului sau a contractelor.

13. Dacă este cazul, se indică pentru fiecare atribuire valoarea şi procentul din contract care poate fi subcontractat unor terţi.

14. Se specifică dacă respectivul contract se referă la un proiect şi/sau program finanţat din fonduri ale Uniunii Europene.

15. Denumirea şi adresa organismului de soluţionare a contestaţiilor şi, după caz, de mediere. Informaţii exacte privind termenele pentru procedurile de contestare sau, după caz, denumirea, adresa, numărul de telefon, numărul de fax şi adresa de e-mail ale biroului de la care se pot obţine aceste informaţii.

16. Data (datele) şi referinţa (referinţele) publicărilor anterioare în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene privind contractul (contractele) la care se referă anunţul respectiv.

17. Data publicării anunţului de participare.

18. Data transmiterii spre publicare a anunţului de atribuire.

19. Orice alte informaţii relevante.

Anunţul privind concursul de soluţii

1. Denumirea, numărul de identificare de stat (IDNO), adresa, numărul de telefon, numărul de fax, adresa de e-mail şi de internet ale autorităţii contractante şi, dacă sînt diferite, cele ale biroului de la care se pot obţine informaţii suplimentare.

2. Adresa de e-mail sau de internet de la care se va putea obţine accesul liber, direct, total şi gratuit la documentaţia de concurs.

În cazul în care, din motivele prevăzute la art.33 alin.(11), nu se asigură accesul liber, direct, total şi gratuit, o menţiune privind modul în care poate fi accesată documentaţia de concurs.

3. Tipul autorităţii contractante şi obiectul principal de activitate.

4. Dacă este cazul, menţiunea că autoritatea contractantă este o autoritate centrală de achiziţie sau că achiziţia implică o altă formă de achiziţie comună.

5. Codurile CPV; în cazul în care contractul este împărţit în loturi, aceste informaţii trebuie furnizate pentru fiecare lot.

6. Descrierea principalelor caracteristici ale proiectului.

7. Numărul şi valoarea premiilor.

8. Tipul concursului de soluţii (deschis sau restrîns).

9. În cazul unui concurs de soluţii deschis, termenul de depunere a proiectelor.

10. În cazul unui concurs de soluţii restrîns:

a) numărul de participanţi avut în vedere;

b) după caz, numele participanţilor deja selectaţi;

c) criterii de selecţie a participanţilor;

d) termenul de depunere a cererilor de participare.

11. Dacă este cazul, se menţionează că participarea este rezervată unei anumite profesii.

12. Criteriile care urmează să fie aplicate la evaluarea proiectelor.

13. Se precizează dacă decizia juriului are caracter obligatoriu pentru autoritatea contractantă.

14. Dacă este cazul, se indică plăţile care urmează să fie efectuate tuturor participanţilor.

15. Se precizează dacă contractele care urmează concursului de soluţii vor fi atribuite cîştigătorului sau cîştigătorilor concursului de soluţii.

16. Data expedierii anunţului.

17. Orice alte informaţii relevante.

Anunţul privind rezultatul concursului de soluţii

1. Denumirea, numărul de identificare de stat (IDNO), adresa, numărul de telefon, numărul de fax, adresa de e-mail şi de internet ale autorităţii contractante şi, dacă sînt diferite, cele ale biroului de la care se pot obţine informaţii suplimentare.

2. Tipul autorităţii contractante şi obiectul principal de activitate.

3. Dacă este cazul, menţiunea că autoritatea contractantă este o autoritate centrală de achiziţie sau că achiziţia implică o altă formă de achiziţie comună.

4. Codurile CPV.

5. Descrierea principalelor caracteristici ale proiectului.

6. Valoarea premiilor.

7. Tipul concursului de soluţii (deschis sau restrîns).

8. Criteriile care au fost aplicate la evaluarea proiectelor.

9. Data deciziei juriului.

10. Numărul de participanţi:

a) numărul de participanţi care sînt întreprinderi mici şi mijlocii;

b) numărul de participanţi din străinătate.

11. Numele, adresa, inclusiv codul NUTS, numărul de telefon, numărul de fax, adresa de e-mail şi adresa de internet ale cîştigătorului (cîştigătorilor) concursului şi menţiunea dacă acesta (aceştia) intră în categoria întreprinderilor mici şi mijlocii.

12. Se specifică dacă concursul de soluţii se referă la un proiect sau program finanţat din fonduri ale Uniunii Europene.

13. Data (datele) şi referinţa (referinţele) publicărilor anterioare în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene privind proiectul (proiectele) la care se referă anunţul respectiv.

14. Data expedierii anunţului.

15. Orice alte informaţii relevante.

Anunţul privind modificarea unui contract de achiziţii publice

1. Denumirea, numărul de identificare de stat (IDNO), adresa, numărul de telefon, numărul de fax, adresa de e-mail şi de internet ale autorităţii contractante şi, dacă sînt diferite, cele ale serviciului de la care se pot obţine informaţii suplimentare.

2. Codurile CPV.

3. Descrierea achiziţiei înainte şi după modificare: natura şi amploarea lucrărilor, natura şi cantitatea sau valoarea bunurilor, natura şi amploarea serviciilor.

4. Dacă este cazul, creşterea preţului în urma modificării.

5. Descrierea circumstanţelor care au făcut necesară modificarea.

6. Data deciziei de atribuire a contractului.

7. Dacă este cazul, numele, adresa, numărul de telefon, numărul de fax, adresa de e-mail şi adresa de internet ale noului operator economic sau ale noilor operatori economici.

8. Se specifică dacă respectivul contract se referă la un proiect şi/sau program finanţat din fonduri ale Uniunii Europene.

9. Denumirea şi adresa organismului de supraveghere şi ale organismului de soluţionare a contestaţiilor şi, după caz, de mediere. Informaţii exacte privind termenele pentru procedurile de contestare sau, după caz, denumirea, adresa, numărul de telefon, numărul de fax şi adresa de e-mail ale biroului de la care se pot obţine aceste informaţii.

10. Data (datele) şi referinţa (referinţele) publicărilor anterioare în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene privind proiectul (proiectele) la care se referă anunţul respectiv.

11. Data transmiterii spre publicare a anunţului de participare.

12. Orice alte informaţii relevante.

Anunţul de intenţie care are ca obiect servicii sociale şi alte servicii specifice

1. Denumirea, numărul de identificare de stat (IDNO), adresa, numărul de telefon, numărul de fax, adresa de e-mail şi de internet ale autorităţii contractante şi, dacă sînt diferite, cele ale serviciului de la care se pot obţine informaţii suplimentare.

2. Scurtă descriere a contractului în cauză, inclusiv valoarea totală estimată a contractului şi codurile CPV.

3. În măsura în care sînt deja cunoscute:

a) termenul pentru livrarea sau furnizarea de bunuri, lucrări sau servicii şi durata contractului;

b) condiţiile de participare, inclusiv:

– dacă este cazul, se menţionează că respectivul contract de achiziţii publice este rezervat unor ateliere protejate sau că acesta poate fi executat numai în cadrul unor programe de angajare protejată;

– dacă este cazul, se menţionează că executarea serviciului este rezervată unei anumite profesii în temeiul unor acte cu putere de lege sau al unor acte administrative;

c) o scurtă descriere a principalelor caracteristici ale procedurii de atribuire care urmează să fie aplicată.

4. O trimitere la faptul că operatorii economici interesaţi informează autoritatea contractantă cu privire la interesul acestora faţă de contract sau de contracte, termenele pentru primirea manifestării interesului şi adresa la care trebuie transmisă manifestarea interesului.

Anunţul de participare privind contractul care are ca obiect servicii sociale şi alte servicii specifice

1. Denumirea, numărul de identificare de stat (IDNO), adresa, numărul de telefon, numărul de fax, adresa de e-mail şi de internet ale autorităţii contractante şi, dacă sînt diferite, cele ale serviciului de la care se pot obţine informaţii suplimentare.

2. Scurtă descriere a contractului în cauză, inclusiv codurile CPV.

3. Condiţiile de participare, inclusiv:

a) dacă este cazul, se menţionează că respectivul contract de achiziţii publice este rezervat unor ateliere protejate sau că acesta poate fi executat numai în cadrul unor programe de angajare protejată;

b) dacă este cazul, se menţionează că executarea serviciului este rezervată unei anumite profesii în temeiul unor acte cu putere de lege sau al unor acte administrative.

4. Termenul (termenele) pentru contactarea autorităţii contractante în vederea participării.

5. O scurtă descriere a principalelor caracteristici ale procedurii de atribuire care urmează să fie aplicată.

6. Denumirea şi adresa organismului de supraveghere şi ale organismului de soluţionare a contestaţiilor şi, după caz, de mediere. Informaţii exacte privind termenele pentru procedurile de contestare sau, după caz, denumirea, adresa, numărul de telefon, numărul de fax şi adresa de e-mail ale biroului de la care se pot obţine aceste informaţii.

7. Orice alte informaţii relevante.

Anunţul de atribuire privind contractul care are ca obiect servicii sociale şi alte servicii specifice

1. Denumirea, numărul de identificare de stat (IDNO), adresa, numărul de telefon, numărul de fax, adresa de e-mail şi de internet ale autorităţii contractante şi, dacă sînt diferite, cele ale serviciului de la care se pot obţine informaţii suplimentare.

2. Scurtă descriere a contractului în cauză, inclusiv codurile CPV.

3. Numărul de oferte primite.

4. Preţul plătit sau intervalul în care se înscriu preţurile plătite.

5. Pentru fiecare atribuire, numele, adresa, adresa de e-mail şi adresa de internet ale operatorului (operatorilor) cîştigător (cîştigători).

6. Denumirea şi adresa organismului de supraveghere şi ale organismului de soluţionare a contestaţiilor şi, după caz, de mediere. Informaţii exacte privind termenele pentru procedurile de contestare sau, după caz, denumirea, adresa, numărul de telefon, numărul de fax şi adresa de e-mail ale biroului de la care se pot obţine aceste informaţii.

7. Data (datele) şi referinţa (referinţele) publicărilor anterioare în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene privind proiectul (proiectele) la care se referă anunţul respectiv.

8. Orice alte informaţii relevante.

---

* Republicată în temeiul art.II alin.(3) lit.b) al Legii nr.169 din 26 iulie 2018 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr.321-332, art.527

Modificată şi completată prin legile Republicii Moldova:

Legea nr.169 din 26.07.2018, – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr.321-332, art.527; în vigoare 01.10.2018;

Legea nr.74 din 26.04.2018 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr.235-244, art.368;

Legea nr.223 din 02.11.2017 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr.411-420, art.689; în vigoare 24.05.2018;

Legea nr.305 din 21.12.2017 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr.7-17, art.66;

Legea nr.288 din 15.12.2017 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr.464-470, art.808;

Legea nr.256 din 01.12.2017 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr.464-470, art.796;

Legea nr.231 din 10.11.2017 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr.429-433, art.716;

Legea nr.178 din 21.07.2017 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr.301-315, art.537;

Legea nr.123 din 07.07.2017 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr.252, art.410;

Legea nr.58 din 06.04.2017 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr.119-126, art.197;

Legea nr.229 din 23.09.2016 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr.379-386, art.777;

Legea nr.233 din 03.10.2016 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr.343-346, art.709;

Legea nr.148 din 01.07.2016 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr.215-216, art.473.

H O T Ă R Î R E
cu privire la Centrul pentru achiziţii publice centralizate în sănătate

nr. 1128 din 10.10.2016

Monitorul Oficial nr.353-354/1210 din 11.10.2016

* * *

Notă: pe tot parcursul textului hotărîrii şi al anexelor:
- cuvintele „Ministerul Sănătăţii", la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale", la forma gramaticală corespunzătoare;
- cuvintele „medicamente, alte produse de uz medical şi dispozitive medicale", la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale";
- după cuvintele „medicamente autorizate/neautorizate, alte produse de uz medical şi dispozitive medicale", la orice formă gramaticală, se introduc cuvintele „ , transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale", la forma gramaticală corespunzătoare;
- cuvintele „medicamente şi dispozitive medicale", la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „medicamente, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale", la forma gramaticală corespunzătoare;
- cuvintele „instituţii medicale", la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „instituţii medico-sanitare publice, autorităţi/instituţii bugetare care prestează servicii medicale şi sociale", la forma gramaticală corespunzătoare;
- cuvintele „instituţiile medico-sanitare publice", la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „instituţii medico-sanitare publice, autorităţi/instituţii bugetare care prestează servicii medicale şi sociale", la forma gramaticală corespunzătoare;
- cuvintele „instituţiile medico-sanitare", la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „instituţii medico-sanitare publice, autorităţi/instituţii bugetare care prestează servicii medicale şi sociale", la forma gramaticală corespunzătoare, conform Hot.Guv. nr.599 din 27.06.2018, în vigoare 29.06.2018

În temeiul art.27 lit.f) şi art.32 din Legea nr.98 din 4 mai 2012 privind administraţia publică centrală de specialitate (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.160-164, art.537), Legii nr.131 din 3 iulie 2015 privind achiziţiile publice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2015, nr.197-205, art.402), cu completările ulterioare, şi în scopul îmbunătăţirii activităţii şi eficientizării managementului în domeniul planificării, achiziţionării şi distribuirii de către stat a medicamentelor, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se instituie Centrul pentru achiziţii publice centralizate în sănătate, instituţie publică nonprofit cu autonomie financiară, în care Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale exercită calitatea de fondator.

2. Se aprobă:

1) Regulamentul de organizare şi funcţionare al Centrului pentru achiziţii publice centralizate în sănătate, conform anexei nr.1;

2) Taxele pentru achiziţiile publice în sănătate, conform anexei nr.2;

3) Regulamentul privind achiziţionarea de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale pentru necesităţile sistemului de sănătate, conform anexei nr.3;

4) Modificările şi completările ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului, conform anexei nr.4.

3. Se stabileşte efectivul-limită al Centrului pentru achiziţii publice centralizate în sănătate în număr de 23 unităţi.

[Pct.3 modificat prin Hot.Guv. nr.599 din 27.06.2018, în vigoare 29.06.2018]

4. Finanţarea aparatului şi a personalului Centrului pentru achiziţii publice centralizate în sănătate se va efectua din contul mijloacelor băneşti obţinute din activităţile prestate.

5. Se abrogă unele hotărîri ale Guvernului, conform anexei nr.5.

6. Procedurile de achiziţii de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale iniţiate de Agenţia Medicamentului şi Dispozitivelor Medicale pînă la data intrării în vigoare a prezentei hotărîri, indiferent de etapa la care se află, se transmit Centrului pentru achiziţii publice centralizate în sănătate, pentru a fi finalizate în conformitate cu actele normative şi legislative în vigoare.

7. Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, în termen de 1 lună de la data intrării în vigoare a prezentei hotărîri:

1) va asigura condiţiile necesare pentru buna desfăşurare a activităţii Centrului pentru achiziţii publice centralizate în sănătate;

2) va aduce actele sale în concordanţă cu prezenta hotărîre.

PRIM-MINISTRU **Pavel FILIP**

Contrasemnează:
Ministrul sănătăţii **Ruxanda Glavan**
Ministrul finanţelor **Octavian Armaşu**
Ministrul muncii, protecţiei sociale şi familiei **Stela Grigoraş**

Nr.1128. Chişinău, 10 octombrie 2016.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
nr.1128 din 10 octombrie 2016

REGULAMENT
de organizare şi funcţionare al Centrului pentru achiziţii publice centralizate în sănătate

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Regulamentul de organizare şi funcţionare al Centrului pentru achiziţii publice centralizate în sănătate (în continuare – *Regulament*) reglementează modul de organizare şi desfăşurare a activităţii Centrului pentru achiziţii publice centralizate în sănătate (în continuare – *Centru*).

2. Centrul este o instituţie publică nonprofit cu autonomie financiară, care activează în baza principiilor autogestiunii, în care Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale are calitatea de fondator.

3. Centrul, ca autoritate centrală pentru achiziţii, planifică şi desfăşoară procedurile de achiziţii publice de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale, atribuie contracte de achiziţii publice, precum şi evaluează şi supraveghează executarea contractelor de achiziţii publice de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale

incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale pentru necesităţile sistemului de sănătate din contul mijloacelor bugetului de stat, bugetelor unităţilor administrativ-teritoriale, mijloacelor financiare ale instituţiilor publice, mijloacelor fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală şi al împrumuturilor externe raportate la datoriile de stat directe sau garantate.

4. Centrul este persoană juridică cu sediul în mun.Chişinău, str. Alexandru Cosmescu nr.3, dispune de ştampilă proprie, de conturi trezoreriale bugetare şi speciale şi de alte atribute necesare.

5. Centrul îşi desfăşoară activitatea în conformitate cu Constituţia Republicii Moldova, legile şi hotărîrile Parlamentului, decretele Preşedintelui Republicii Moldova, ordonanţele, hotărîrile şi dispoziţiile Guvernului, alte acte normative, actele Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale şi altor autorităţi administrative din domeniul ocrotirii sănătăţii, standardele internaţionale recomandate de Organizaţia Mondială a Sănătăţii, convenţiile Consiliului Europei, precum şi cu prezentul Regulament.

6. Instituţiile medico-sanitare publice, autorităţile/instituţiile bugetare care prestează servicii medicale şi sociale şi alte persoane juridice încheie contracte de prestări servicii cu Centrul, în funcţie de cantităţile şi volumele de medicamente, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale care urmează să fie achiziţionate, conform contractului-model de prestări servicii prevăzut în anexa la prezentul Regulament.

7. Prestatorii de servicii de sănătate privaţi, la decizia acestora, pot aplica prevederile prezentului Regulament.

II. MISIUNEA, FUNCŢIILE DE BAZĂ, DREPTURILE ŞI OBLIGAŢIILE CENTRULUI

8. Misiunea Centrului constă în:

1) planificarea procedurilor de achiziţii publice de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale;

2) desfăşurarea procedurilor de achiziţii publice de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale;

3) asigurarea eficienţei;

4) coordonarea proceselor de achiziţii publice pentru necesităţile sistemului;

5) supravegherea şi monitorizarea executării contractelor de achiziţii publice cu privire la procurarea de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale din banii publici.

9. În vederea realizării misiunii sale, Centrul are următoarele funcţii de bază:

1) aplică prevederile legislaţiei în vigoare în domeniul achiziţiilor publice de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale;

2) analizează şi evaluează problemele din domeniul asigurării sistemului public de sănătate cu medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale;

3) analizează evoluţia necesarului de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a

sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale pentru sistemul public de sănătate;

4) recepţionează de la instituţiile medico-sanitare publice, autorităţile/instituţiile bugetare care prestează servicii medicale şi sociale datele despre necesităţile sistemului de sănătate cu referire la medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale, care urmează să fie procurate din banii publici;

5) planifică procedurile de achiziţii publice centralizate de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale pentru instituţiile medico-sanitare publice, autorităţile/instituţiile bugetare care prestează servicii medicale şi sociale, în scopul satisfacerii necesităţilor sistemului public de sănătate;

6) desfăşoară procedurile de achiziţii publice centralizate de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale pentru instituţiile medico-sanitare publice, autorităţile/instituţiile bugetare care prestează servicii medicale şi sociale şi alte persoane juridice, în scopul satisfacerii necesităţilor sistemului public de sănătate;

7) semnează contracte de prestări servicii cu instituţiile medico-sanitare publice, autorităţile/instituţiile bugetare care prestează servicii medicale şi sociale în scopul planificării procedurilor de achiziţii publice centralizate de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale pentru necesităţile sistemului de sănătate, precum şi supraveghează executarea contractelor de achiziţii publice;

8) încheie şi înregistrează contracte de achiziţii publice cu ofertanţii declaraţi cîştigători, instituţiile medico-sanitare publice, autorităţile/instituţiile bugetare care prestează servicii medicale şi sociale şi alte persoane juridice, supraveghează şi evaluează modul de executare a contractelor de achiziţii publice de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale;

9) încasează de la instituţiile medico-sanitare publice, autorităţile/instituţiile bugetare care prestează servicii medicale şi sociale mijloacele financiare pentru bunurile livrate de către agenţii economici;

10) achită agenţilor economici plata pentru bunurile livrate instituţiilor medico-sanitare publice, autorităţilor/instituţiilor bugetare care prestează servicii medicale şi sociale;

11) examinează petiţiile primite de la persoanele fizice şi juridice;

12) publică pe pagina web a Centrului informaţiile oficiale ce ţin de activitatea sa, precum şi alte informaţii de interes public.

[Pct.9 completat prin Hot.Guv. nr.599 din 27.06.2018, în vigoare 29.06.2018]

10. Centrul are următoarele drepturi:

1) să generalizeze experienţa din domeniile de competenţă şi să prezinte Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale sau altor autorităţi ori instituţii publice propuneri privind perfecţionarea legislaţiei, precum şi să emită acte ce ţin de reglementarea relaţiilor în domeniile sale de activitate;

2) să coopteze, în caz de necesitate, specialişti competenţi, angajaţi ai altor autorităţi sau instituţii, în scopul consilierii şi soluţionării unor probleme legate de domeniile de activitate ale Centrului;

3) să solicite şi să primească informaţii de la organele centrale de specialitate ale administraţiei publice, de la autorităţile administraţiei publice locale, precum şi de la orice persoană fizică sau juridică, indiferent de tipul de proprietate şi forma juridico-organizaţională de funcţionare, dacă Centrul socoate că informaţiile suplimentare vor contribui la îndeplinirea funcţiilor sale;

4) să monitorizeze executarea contractelor de achiziţii publice de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale.

11. Obligaţiile Centrului sînt următoarele:

1) să activeze în strictă conformitate cu legislaţia în vigoare în domeniul achiziţiilor publice;

2) să colecteze informaţiile privind lista şi cantităţile de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale necesare pentru toate instituţiile medico-sanitare publice, autorităţile/instituţiile bugetare care prestează servicii medicale şi sociale din ţară, inclusiv cerinţele de calitate faţă de acestea;

3) să planifice la nivel naţional toate procedurile de achiziţii publice centralizate de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale necesare instituţiilor medico-sanitare publice, autorităţilor/instituţiilor bugetare care prestează servicii medicale şi sociale;

4) să examineze obiectiv şi imparţial toate solicitările venite din partea instituţiilor medico-sanitare publice, autorităţilor/instituţiilor bugetare care prestează servicii medicale şi sociale operatorilor economici, altor persoane fizice sau juridice, conform competenţelor funcţionale ale Centrului;

5) să desfăşoare proceduri de achiziţii de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale conform listelor medicamentelor, dispozitivelor medicale, transportului specializat medical, serviciilor de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, serviciilor de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale aprobate, conform legislaţiei în vigoare;

6) să desemneze, conform rezultatelor procedurilor de achiziţii publice, ofertanţii cîştigători, prin decizia grupului de lucru al Centrului, pentru semnarea contractelor de achiziţii publice;

7) să supravegheze şi să evalueze modul de executare a contratelor de achiziţii publice de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale din contul banilor publici;

8) să încheie cu instituţiile medico-sanitare publice, autorităţile/instituţiile bugetare care prestează servicii medicale şi sociale şi alte persoane juridice contracte de prestări servicii, pentru planificarea şi efectuarea procedurilor de achiziţii, executarea şi supravegherea executării contractelor de achiziţii de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale;

9) să transmită Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale rapoarte lunare, trimestriale şi anuale de activitate. Raportul anual de activitate se transmite pînă la data de 15 februarie al anului următor;

10) să examineze şi să soluţioneze, în limita competenţei funcţionale, petiţiile venite la adresa Centrului;

11) să asigure protecţia datelor cu caracter personal şi a celor care cad sub incidenţa legislaţiei din domeniul secretului comercial.

III. ORGANIZAREA ACTIVITĂŢII CENTRULUI

12. Centrul este condus de către director, care reprezintă Centrul fără procură în raporturile sale cu persoanele juridice şi fizice, autorităţile publice din ţară, precum şi în relaţiile internaţionale.

13. Directorul Centrului este numit în funcţie şi eliberat din funcţie de către ministrul sănătăţii, muncii şi protecţiei sociale, conform legislaţiei muncii în vigoare.

14. Directorul Centrului are următoarele atribuţii:

1) conduce activitatea Centrului;

2) asigură şi poartă răspundere pentru realizarea funcţiilor şi atribuţiilor Centrului ce derivă din prezentul Regulament;

3) asigură executarea legilor, decretelor Preşedintelui Republicii Moldova, hotărîrilor Parlamentului, ordonanţelor, hotărîrilor şi dispoziţiilor Guvernului, ordinelor şi dispoziţiilor Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, precum şi îndeplinirea sarcinilor ce decurg din prevederile prezentului Regulament şi din alte acte normative;

4) stabileşte şi aprobă atribuţiile şi obligaţiile salariaţilor Centrului, precum şi instrucţiunile de serviciu pentru aceştia;

5) acordă stimulări şi aplică sancţiuni disciplinare salariaţilor Centrului, în condiţiile prevăzute de legislaţie;

6) încheie şi execută contracte cu persoanele fizice şi juridice, în vederea exercitării atribuţiilor de serviciu;

7) prezintă Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, pînă la data de 15 februarie, raportul anual de activitate al Centrului;

8) reprezintă, în limita competenţei, interesele Centrului în toate organele administraţiei publice şi entităţile din republică şi din alte ţări, semnează documente conform atribuţiilor ce îi revin;

9) emite ordine şi dispoziţii în problemele ce ţin de competenţa Centrului şi controlează executarea lor;

10) angajează şi concediază din funcţie personalul Centrului, conform legislaţiei muncii;

11) poartă răspundere pentru utilizarea raţională, conform destinaţiei, a mijloacelor financiare ale Centrului şi pentru integritatea valorilor materiale ale acestuia.

15. Dreptul la prima semnătură pe toate actele Centrului îl deţine directorul.

În lipsa directorului, dreptul de semnătură îi revine unuia dintre angajaţii Centrului, desemnat de director, sau, în caz de imposibilitate, de Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale.

Persoanele învestite cu dreptul de semnătură poartă răspundere personală pentru legalitatea, veridicitatea şi corectitudinea documentului semnat.

16. Semnăturile pe actele oficiale ale Centrului sînt aplicate în următoarele forme:

1) semnătura olografă;

2) semnătura electronică.

[Pct.16 modificat prin Hot.Guv. nr.599 din 27.06.2018, în vigoare 29.06.2018]

17. Organigrama şi statele de personal ale Centrului se aprobă de către Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale. În cadrul Centrului activează, în mod obligatoriu, un contabil/economist şi un inspector resurse umane/jurisconsult.

18. Remunerarea salariaţilor Centrului se efectuează în conformitate cu prevederile Hotărîrii Guvernului nr.743 din 11 iunie 2002 „Cu privire la salarizarea angajaţilor din unităţile cu autonomie financiară”.

IV. TAXELE PENTRU ACTIVITATEA CENTRULUI

19. Pentru planificarea, desfăşurarea procedurilor de achiziţie, executarea, monitorizarea şi supravegherea executării contractului de achiziţie, instituţiile medico-sanitare publice,

autorităţile/instituţiile bugetare care prestează servicii medicale şi sociale şi alte persoane juridice beneficiare (cu excepţia contractelor destinate realizării programelor naţionale şi speciale) achită taxe pentru achiziţii publice în sănătate, prevăzute în anexa nr.2.

20. Plăţile pentru serviciile prestate vor fi transferate pe contul trezorerial al Centrului.

21. Controlul asupra activităţii Centrului se efectuează de către organele de stat abilitate cu acest drept, conform actelor normative în vigoare.

22. Se interzice imixtiunea persoanelor terţe în activitatea Centrului.

Anexă
la Regulamentul de organizare
şi funcţionare al Centrului pentru
achiziţii publice centralizate în sănătate

CONTRACT-MODEL DE PRESTĂRI SERVICII

I. PĂRŢILE CONTRACTANTE

1.1. Centrul pentru achiziţii publice centralizate în sănătate, cu sediul în mun.Chişinău, str. Alexandru Cosmescu nr.3, IDNO _____, cont IBAN nr._____, în calitate de Prestator, şi

1.2. Instituţia medico-sanitară publică, autoritatea/instituţia bugetară care prestează servicii medicale şi sociale _____, cu sediul în _____, str._____ nr._____, IDNO_____, cont IBAN nr._____, în calitate de Beneficiar, au convenit să încheie prezentul contract de prestări servicii, cu respectarea următoarelor clauze:

II. OBIECTUL CONTRACTULUI

2.1. Obiectul prezentului Contract îl reprezintă furnizarea de către Prestator a următoarelor servicii:

a) planificarea procedurilor de achiziţii publice centralizate de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale pentru necesităţile instituţiei medico-sanitare publice, autorităţii/instituţiei bugetare care prestează servicii medicale şi sociale _____;

b) introducerea în listele de medicamente, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale aprobate de către Prestator a necesităţilor instituţiei medico-sanitare publice, autorităţii/instituţiei bugetare care prestează servicii medicale şi sociale _____ de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale;

c) încheierea contractelor de achiziţii publice privind procurarea de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale pentru necesităţile instituţiei medico-sanitare publice, autorităţii/instituţiei bugetare care prestează servicii medicale şi sociale _____;

d) supravegherea executării de către operatorii economici desemnaţi cîştigători a contractelor de achiziţii publice privind procurarea de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale pentru necesităţile instituţiei medico-sanitare publice, autorităţii/instituţiei bugetare care prestează servicii medicale şi sociale _____.

III. TERMENUL CONTRACTULUI

3.1. Contractul se încheie pe o perioadă de 1 an, începînd de la data de 1 ianuarie 20__ şi pînă la data de 31 decembrie 20__.

IV. MODALITATEA DE PLATĂ

4.1. Preţul serviciilor acordate Beneficiarului de către Prestator este de _____ lei şi se achită din valoarea pecuniară a fiecărui contract de achiziţii publice încheiat în beneficiul instituţiei medico-sanitare publice, autorităţii/instituţiei bugetare care prestează servicii medicale şi sociale.

4.2. Beneficiarul va plăti preţul lunar, pînă la data de 20 a lunii în curs, pentru serviciile acordate de către Prestator.

V. GARANŢII

5.1. Prestatorul de servicii garantează pe propria răspundere executarea serviciilor prestate.

5.2. Beneficiarul garantează prestatorului informarea deplină şi promptă asupra tuturor chestiunilor ce ţin de executarea prezentului Contract sau altor probleme care intră în sfera de competenţă a Prestatorului.

VI. OBLIGAŢIILE PĂRŢILOR

6.1. Prestatorul se obligă:

a) să planifice toate procedurile de achiziţii publice centralizate de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale în beneficiul instituţiei medico-sanitare publice, autorităţii/instituţiei bugetare care prestează servicii medicale şi sociale _____;

b) să asigure introducerea în listele de medicamente, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale aprobate de către Prestator a necesităţilor instituţiei medico-sanitare publice, autorităţii/instituţiei bugetare care prestează servicii medicale şi sociale _____ de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale;

c) să încheie contracte de achiziţii publice privind procurarea de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale pentru necesităţile instituţiei medico-sanitare publice, autorităţii/instituţiei bugetare care prestează servicii medicale şi sociale _____;

d) să supravegheze executarea de către operatorii economici desemnaţi cîştigători a contractelor de achiziţii publice privind procurarea de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale pentru necesităţile instituţiei medico-sanitare publice, autorităţii/instituţiei bugetare care prestează servicii medicale şi sociale _____;

6.2. Beneficiarul serviciilor se obligă:

a) să prezinte Prestatorului orice informaţie necesară pentru îndeplinirea atribuţiilor funcţionale ale acestuia;

b) să achite pe contul trezorerial al Prestatorului preţul stabilit în prezentul Contract.

VII. CONDIŢII DE ÎNCETARE A CONTRACTULUI

7.1. Contractul încetează în următoarele condiţii:

a) prin ajungere la termen;

b) cu anticipaţia, prin acordul Părţilor;

c) în caz de neexecutare sau executare necorespunzătoare a clauzelor prezentului Contract sau ale Contractului de achiziţii publice semnat de către Prestator.

VIII. FORŢA MAJORĂ

8.1. Nici una dintre Părţile contractante nu este pasibilă de răspundere pentru neexecutarea la termen sau/şi executarea necorespunzătoare – total sau parţial – a oricărei obligaţii care îi revine în baza prezentului Contract, dacă neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligaţiei respective a fost cauzată de forţa majoră, astfel cum este definită de lege.

8.2. Partea care invocă forţa majoră este obligată să notifice celeilalte Părţi, în termen de 60 de zile, producerea evenimentului şi să ia toate măsurile posibile în vederea limitării consecinţelor lui.

8.3. Dacă, în termen de 90 de zile de la producere, evenimentul respectiv nu încetează, Părţile au dreptul să-şi notifice încetarea de plin drept a prezentului Contract, fără ca vreuna dintre ele să pretindă daune-interese.

IX. LITIGII

9.1. Părţile au convenit ca toate neînţelegerile privind prezentul Contract să fie rezolvate pe cale amiabilă de reprezentanţii lor.

9.2. În cazul în care nu este posibilă rezolvarea litigiilor pe cale amiabilă, Părţile se vor adresa instanţelor judecătoreşti competente.

X. CLAUZE FINALE

10.1. Modificarea prezentului Contract se face numai prin act adiţional încheiat între Părţile contractante.

10.2. Prezentul Contract, împreună cu anexele sale, care fac parte integrantă din cuprinsul său, reprezintă voinţa Părţilor.

10.3. În cazul în care Părţile îşi încalcă obligaţiile, neexercitarea de către Partea care suferă vreun prejudiciu a dreptului de a cere executarea întocmai sau prin echivalent bănesc al obligaţiei respective nu înseamnă ca ea a renunţat la acest drept al său.

10.4. Prezentul Contract a fost încheiat azi, _____ _____20__, în 2 (două) exemplare, cîte unul pentru fiecare Parte.

PRESTATOR **BENEFICIAR**

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
nr.1128 din 10 octombrie 2016

TAXELE
pentru achiziţiile publice în sănătate

Suma contractelor instituţiilor medico-sanitare publice, autorităţilor/instituţiilor bugetare care prestează servicii medicale şi sociale	**Taxa lunară**	**Taxa anuală**
10-30 mii lei	50,00	600,00
30-50 mii lei	150,00	1800,00
50-100 mii lei	250,00	3000,00
100-200 mii lei	400,00	4800,00
200-500 mii lei	800,00	9600,00
500-1 mil.lei	1500,00	18000,00
1-5 mil.lei	2500,00	30000,00
5-10 mil.lei	2700,00	32400,00
10-25 mil.lei	2800,00	33600,00
25-50 mil.lei	2900,00	34800,00
> 50 mil.lei	3000,00	36000,00

Anexa nr.3
la Hotărîrea Guvernului
nr.1128 din 10 octombrie 2016

REGULAMENT
privind achiziţionarea de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare

şi eliminare a deşeurilor medicale pentru necesităţile sistemului de sănătate

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Regulamentul privind achiziţionarea de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale pentru necesităţile sistemului de sănătate (în continuare – *Regulament*) stabileşte modul de desfăşurare a achiziţiei publice de medicamente, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale pentru necesităţile sistemului de sănătate din contul mijloacelor bugetului de stat, bugetelor unităţilor administrativ-teritoriale, mijloacelor financiare ale instituţiilor publice, mijloacelor fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală şi al împrumuturilor externe raportate la datoriile de stat directe sau garantate.

2. Obiectivul prezentului Regulament este crearea mecanismului pentru utilizarea eficientă şi optimă a mijloacelor financiare disponibile în sistemul de sănătate, în scopul organizării achiziţiei publice de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale pentru asigurarea necesităţilor instituţiilor medico-sanitare publice, autorităţilor/instituţiilor bugetare care prestează servicii medicale şi sociale, şi altor persoane juridice, promovînd eficienţa, inofensivitatea, calitatea şi accesibilitatea.

[Pct.2 modificat prin Hot.Guv. nr.599 din 27.06.2018, în vigoare 29.06.2018]

3. Centrul pentru achiziţii publice centralizate în sănătate (în continuare – *Centru*), în baza contractelor de servicii încheiate, planifică şi desfăşoară procedurile de achiziţii publice conform listelor de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale aprobate.

II. PLANIFICAREA PROCEDURILOR DE ACHIZIŢII DE MEDICAMENTE, DISPOZITIVE MEDICALE, TRANSPORT SPECIALIZAT MEDICAL, SERVICII DE MENTENANŢĂ A DISPOZITIVELOR MEDICALE ŞI A SISTEMELOR INFORMAŢIONALE INCLUSE ÎN REGISTRUL MEDICAL, SERVICII DE TRATARE ŞI ELIMINARE A DEŞEURILOR MEDICALE PENTRU NECESITĂŢILE SISTEMULUI DE SĂNĂTATE

Secţiunea 1
Planificarea procedurilor de achiziţii de medicamente, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale

4. Anual, pînă la data de 31 martie, comitetele farmacoterapeutice ale instituţiilor medico-sanitare publice, autorităţilor/instituţiilor bugetare care prestează servicii medicale şi sociale determină necesarul de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale pentru perioada

planificată (anul următor), ţinînd cont de formularul farmacoterapeutic instituţional, doza, forma farmaceutică a medicamentelor, protocoalele clinice aprobate de Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, cantitatea necesară pentru tratamentul unui pacient, stocurile de medicamente în instituţii, prezentînd informaţia respectivă conducătorilor instituţiilor medico-sanitare publice, autorităţilor/instituţiilor bugetare care prestează servicii medicale şi sociale, autorităţi/instituţii bugetare care prestează servicii medicale şi sociale.

5. Instituţiile medico-sanitare publice, autorităţile/instituţiile bugetare care prestează servicii medicale şi sociale transmit, pînă la data de 1 mai a anului de gestiune, datele referitoare la cantităţile şi volumele minime şi maxime necesare de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale pe următorii 2 ani şi, detaliat, pe fiecare an pentru care Centrul planifică şi organizează procedurile de achiziţie centralizată.

6. Anual, pînă la data de 1 iunie, Centrul aprobă listele medicamentelor autorizate/neautorizate, altor produse de uz medical şi dispozitivelor medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale şi necesarul acestora care urmează să fie achiziţionate pentru anul viitor sau pentru o perioadă mai îndelungată, reieşind din prevederile Legii nr.131 din 3 iulie 2015.

7. În baza listelor aprobate conform pct.6 din prezentul Regulament, Centrul, pînă la data de 15 iunie a anului de gestiune, iniţiază procedura de achiziţie centralizată.

8. Prin derogare de la pct.5 din prezentul Regulament, instituţiile medico-sanitare publice, autorităţile/instituţiile bugetare care prestează servicii medicale şi sociale pot trimite Centrului necesarul de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale pentru aprobarea listei suplimentare de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale necesare pentru achiziţionare în mod centralizat.

Secţiunea a 2-a
Planificarea procedurilor de achiziţii de medicamente, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale pentru programele naţionale şi speciale

9. Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale urmează, pînă la data de 1 iunie a fiecărui an de gestiune, să identifice şi să transmită Centrului necesarul de medicamente, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale destinate realizării programelor naţionale şi speciale, precum şi a altor obiective de sănătate publică.

10. Anual, pînă la data de 15 iunie, Centrul aprobă lista medicamentelor, dispozitivelor medicale, transportului specializat medical, serviciilor de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, serviciilor de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale destinate programelor naţionale şi speciale pentru care va organiza procedurile de achiziţii publice centralizate.

Secţiunea a 3-a
Desfăşurarea procedurilor de achiziţie publică de medicamente, alte produse de uz medical,
dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor

medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale

11. În conformitate cu listele medicamentelor, alte produse de uz medical, dispozitivelor medicale, transportului specializat medical, serviciilor de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, serviciilor de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale întocmite conform pct.6, 8 şi 10 din prezentul Regulament, în funcţie de valoarea contractelor, destinaţia, particularităţile de achiziţionare şi utilizare a medicamentelor, dispozitivelor medicale, transportului specializat medical, serviciilor de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, serviciilor de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale, grupul de lucru al Centrului aplică una dintre procedurile de achiziţie publică prevăzute în Legea nr.131 din 3 iulie 2015 privind achiziţiile publice.

12. Informaţiile generalizate privind lista şi cantităţile de medicamente, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale, precum şi cerinţele de calitate faţă de acestea se examinează separat pentru fiecare lot de medicamente, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale, care va reprezenta un lot distinct în cadrul procedurii de achiziţie, şi se aprobă, în mod obligatoriu, în cadrul şedinţei grupului de lucru pentru achiziţii al Centrului, cu întocmirea procesului-verbal, semnat de membrii grupului de lucru.

13. În scopul achiziţionării medicamentelor, dispozitivelor medicale, transportului specializat medical, serviciilor de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, serviciilor de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale, Centrul examinează şi desfăşoară procedura de achiziţii publice cu organizaţiile internaţionale cu care Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale are încheiate acorduri internaţionale sau memorandumuri ori în baza acordurilor de achiziţii comune cu alte state.

14. Centrul are obligaţia să precizeze în documentele de atribuire sau în alte documente de atragere a ofertelor criteriul în baza căruia se atribuie contractul de achiziţii publice şi alte cerinţe pe care urmează să le respecte operatorii economici participanţi.

15. Grupul de lucru pentru achiziţiile centralizate al Centrului are obligaţia de a publica anunţurile de participare la procedurile de achiziţii publice preconizate pentru anul viitor cel tîrziu pînă la data de 20 iunie a anului de gestiune.

16. Pentru poziţiile care nu au fost contractate în urma desfăşurării procedurii de achiziţie, grupul de lucru al Centrului, ţinînd cont de valoarea estimativă a acestor necesităţi, va desfăşura o nouă procedură, în conformitate cu prevederile legislaţiei în domeniu.

Secţiunea a 4-a
Atribuţiile şi responsabilităţile grupului de lucru în cadrul procedurilor de achiziţie a medicamentelor, dispozitivelor medicale, transportului specializat medical, serviciilor de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, serviciilor de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale

17. Grupul de lucru activează în conformitate cu obligaţiile, funcţiile şi drepturile generale stipulate în Legea nr.131 din 3 iulie 2015 privind achiziţiile publice, Hotărîrea Guvernului nr.667 din 27 mai 2016 „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la activitatea grupului de lucru pentru achiziţii" şi ordinul directorului Centrului, adus la cunoştinţa fiecărui membru al grupului de lucru sub semnătură.

18. În ordinul/decizia de creare a grupului de lucru, directorul Centrului este obligat să menţioneze modul de activitate a acestuia, cu indicarea funcţiilor şi responsabilităţilor fiecărui membru al grupului.

19. Grupul de lucru din cadrul Centrului cooptează, în caz de necesitate, membrii comisiilor de specialitate ale Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale şi/sau alţi specialişti cu drept de vot, prin ordin al directorului Centrului, care îşi vor expune opinia separat în procesul-verbal al

şedinţei grupului de lucru, fapt pentru care poartă răspundere potrivit prevederilor legislaţiei în vigoare.

20. În calitate de membri ai grupului de lucru pot fi cooptaţi şi reprezentanţi ai ministerelor şi altor autorităţi administrative centrale, precum şi ai altor instituţii cu atribuţii la compartimentul de achiziţii, conform prevederilor Regulamentului cu privire la activitatea grupului de lucru pentru achiziţii, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.667 din 27 mai 2016.

Secţiunea a 5-a
Elaborarea şi prezentarea ofertei

21. Operatorul economic are obligaţia de a elabora oferta ţinînd cont de prevederile documentelor de atribuire şi altor documente de atragere a ofertelor.

22. Oferta se prezintă cu respectarea strictă a modelului acesteia, anexat la documentele de atribuire, altor documente de atragere a ofertelor, cu indicarea exactă a numărului lotului/poziţiei solicitate, în conformitate cu termenii stabiliţi în Legea nr.131 din 3 iulie 2015 privind achiziţiile publice.

23. Oferta are caracter obligatoriu pe toată perioada de valabilitate stabilită în documentele de atribuire, în alte documente de atragere a ofertelor şi urmează a fi semnată şi stampilată, pe propria răspundere, de către ofertant sau de către o persoană împuternicită legal de acesta.

24. Operatorii economici depun oferta la adresa şi în termenul-limită pentru depunere, stabilite în anunţul sau în invitaţia de participare, asumîndu-şi riscurile de transmitere a ofertei, inclusiv în cazurile de forţă majoră.

25. Oferta depusă la o altă adresă decît cea stabilită sau după expirarea termenului-limită pentru depunere se returnează nedeschisă.

26. Operatorul economic are dreptul de a depune o singură ofertă, cu obligaţia ca aceasta să corespundă cerinţelor prevăzute în documentele de atribuire.

27. Odată cu prezentarea ofertei pe suport de hîrtie, operatorul economic prezintă şi varianta electronică a acesteia, identică cu cea pe suport de hîrtie, în partea ce ţine de produsele oferite şi preţurile propuse. În caz de divergenţă între varianta electronică şi cea pe suport de hîrtie, prioritate va avea oferta pe suport de hîrtie, cu posibilitatea operării corectărilor corespunzătoare în varianta electronică.

28. Preţul propus pentru medicamente, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale care urmează să fie procurate centralizat este stabilit în lei moldoveneşti şi/sau în valută străină (euro/dolari SUA etc.). Preţul în valută se converteşte în lei la cursul valutar preconizat pentru anul în curs, conform datelor prezentate de Ministerul Finanţelor. În cazul contractelor multianuale, preţul în lei se recalculează în baza cursului valutar preconizat pentru anul viitor.

29. Garanţia pentru ofertă se depune de către operatorul economic pe contul trezorerial al Centrului, în cuantumul prevăzut în documentele de atribuire sau prin scrisoare de garanţie bancară. Operatorul economic desemnat cîştigător, la încheierea contractului, prezintă garanţia de bună execuţie a acestuia.

30. Tuturor ofertanţilor care au participat la procedura de achiziţie, însă nu au fost desemnaţi cîştigători, Centrul, în termen de 3 zile lucrătoare, le va returna garanţia pentru ofertă.

31. Garanţia depusă de ofertantul cîştigător va fi returnată de către Centru, în termen de 3 zile lucrătoare după recepţionarea contractelor respective de la instituţiile medico-sanitare publice, autorităţile/instituţiile bugetare care prestează servicii medicale şi sociale. La încheierea contractului, operatorul economic desemnat cîştigător are obligaţia să prezinte Centrului garanţia de bună execuţie a contractului.

Secţiunea a 6-a
Încheierea, executarea, supravegherea şi monitorizarea executării contractelor de achiziţii publice de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale,

transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale

32. Desemnarea cîştigătorului pentru încheierea contractului de achiziţii publice se efectuează în baza utilizării criteriilor de atribuire a contractului, în funcţie de specificul şi destinaţia medicamentelor, cum ar fi: calitatea, eficacitatea, inofensivitatea, termenul de livrare, condiţiile de plată şi preţul. Aceste criterii se definesc clar şi, dacă au fost stabilite, nu pot fi schimbate pe toată durata de aplicare a procedurii pentru atribuirea contractului de achiziţie publică de medicamente, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale.

33. În urma rezultatelor achiziţiei publice efectuate, Centrul încheie cu operatorul economic desemnat cîştigător şi cu instituţia medico-sanitară publică, autoritatea/instituţia bugetară care prestează servicii medicale şi sociale sau altă persoană juridică contractul de achiziţii publice, în baza deciziei grupului de lucru de desemnare a cîştigătorului procedurii de achiziţie, conform Contractului-model prevăzut în anexa la prezentul Regulamentul.

[Pct.34 abrogat prin Hot.Guv. nr.599 din 27.06.2018, în vigoare 29.06.2018]

35. Operatorii economici contractanţi şi instituţiile medico-sanitare publice, autorităţile/instituţiile bugetare care prestează servicii medicale şi sociale beneficiare sau altă persoană juridică au obligaţia să execute contractul de achiziţii publice cu bună-credinţă şi diligenţa corespunzătoare.

36. Centrul va supraveghea şi va monitoriza executarea contractelor de achiziţii publice încheiate. În acest scop, instituţiile medico-sanitare publice, autorităţile/instituţiile bugetare care prestează servicii medicale şi sociale beneficiare prezintă o informaţie privind realizarea contractelor de achiziţii publice de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale (inclusiv nivelul de executare a acestora), conform modelului stabilit de Centru.

37. Informaţia stipulată în pct.36 din prezentul Regulament se prezintă lunar Centrului, în termen de 10 zile după luna de raportare. În baza informaţiilor generalizate, Centrul informează, lunar, trimestrial sau la solicitare, Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale despre nivelul de executare a contractelor de achiziţii şi obstacolele întîmpinate la realizarea contractelor de achiziţii publice de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale.

38. În cazul neexecutării sau executării necorespunzătoare a clauzelor contractuale de către operatorii economici, instituţiile medico-sanitare publice, autorităţile/instituţiile bugetare care prestează servicii medicale şi sociale sînt obligate să perfecteze şi să înainteze Centrului actele confirmative pentru includerea operatorilor în Lista de interdicţie, pentru a fi prezentate Agenţiei Achiziţii Publice.

39. Centrul, ca urmare a verificării informaţiilor recepţionate potrivit pct.36-38 din prezentul Regulament, are dreptul să solicite persoanelor vinovate executarea corespunzătoare a prevederilor contractuale, precum şi informarea Agenţiei Achiziţii Publice în conformitate cu prevederile legale, inclusiv cu solicitarea de includere a operatorilor economici responsabili în Lista de interdicţie.

40. Contractul încheiat şi înregistrat poate fi modificat numai în conformitate cu clauzele sale, respectîndu-se prevederile Legii nr.131 din 3 iulie 2015 privind achiziţiile publice şi altor acte normative în domeniu.

[Pct.40 completat prin Hot.Guv. nr.599 din 27.06.2018, în vigoare 29.06.2018]

41. În cazul în care apare necesitatea operării de modificări în contracte, cu acceptul părţilor, grupul de lucru adoptă decizia de a modifica contractul respectiv, cu întocmirea unui proces-verbal, unei dări de seamă şi încheierea unui acord adiţional, în 3 exemplare. Darea de seamă, procesul-verbal şi acordul adiţional se prezintă Agenţiei Achiziţii Publice spre examinare.

[Pct.41 modificat prin Hot.Guv. nr.599 din 27.06.2018, în vigoare 29.06.2018]

Secţiunea a 7-a
Dosarul achiziţiilor publice

42. Dosarul achiziţiei se întocmeşte şi se păstrează în conformitate cu prevederile legislaţiei în vigoare.

43. Centrul va întocmi dosarul achiziţiei publice, cu includerea necesarului de medicamente, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale, care va fi completat în continuare cu documentele transmise/recepţionate în cadrul procedurii de achiziţie.

la Regulamentul privind achiziţionarea de medicamente, alte
de uz medical, dispozitive medicale, transport specializa
servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a s
informaţionale incluse în Registrul medical, servicii
şi eliminare a deşeurilor medica
necesităţile sistemului de

CONTRACT-MODEL
de achiziţii publice de medicamente, alte produse de uz medical, dispozitive medicale, transport specializat medical, servicii de mentenanţă a dispozitivelor medicale şi a sistemelor informaţionale incluse în Registrul medical, servicii de tratare şi eliminare a deşeurilor medicale

ACHIZIŢII PUBLICE

Contract nr._____

de achiziţionare _____

_____

„____” _____ **201__** _____
(localitatea)

Vînzător	**Beneficiar**	**Centrul pentru achiziţii publice centralizate în sănătate**
_____, *(denumirea completă a întreprinderii, asociaţiei, organizaţiei)*	_____, *(denumirea completă a întreprinderii, asociaţiei, organizaţiei)*	
reprezentată prin _____, *(funcţia, numele, prenumele)*	reprezentată prin _____, *(funcţia, numele, prenumele)*	reprezentat prin _____ *(funcţia, numele, prenumele)*
care acţionează în baza _____, *(statut, regulament, hotărîre etc.)*	care acţionează în baza _____, *(statut, regulament, hotărîre etc.)*	care acţionează în baza _____ *(statut, regulament, hotărîre etc.)*
		denumit în continuare

denumit(ă) în continuare *Vînzător,* _____, *(se indică numărul şi data de înregistrare în Registrul de stat)*	denumit(ă) în continuare *Beneficiar,* _____, *(se indică numărul şi data de înregistrare în Registrul de stat)*	*Centru,* _____,

denumite în continuare *Părţi*, au încheiat prezentul Contract cu privire la următoarele:

1. Achiziţionarea _____,
(denumirea bunurilor)

denumite în continuare *Bunuri,* conform _____,
(procedura de achiziţie)

în baza deciziei grupului de lucru al Centrului din „___" _____ 201___.

2. Următoarele documente vor fi considerate părţi componente şi integrante ale Contractului:

a) formularul Contractului;
b) specificaţia tehnică şi de formare a preţului;
c) lista bunurilor şi graficul livrării;
d) formularul ofertei;
e) actul de predare-primire;
f) *[adăugaţi alte documente conform necesităţii, de exemplu desene, grafice, formulare, protocoale de recepţie provizorie şi finală etc.].*

3. Prezentul Contract va prevala asupra tuturor altor documente componente. În cazul unor discrepanţe sau inconsecvenţe între documentele componente ale Contractului, documentele vor avea ordinea de prioritate enumerată mai sus.

4. În calitate de contravaloare a plăţilor care urmează a fi efectuate de Centru, Vînzătorul se obligă prin prezenta să livreze Bunurile Beneficiarului şi să înlăture defectele lor, sub toate aspectele, în conformitate cu prevederile Contractului.

5. Beneficiarul se obligă să transfere Centrului, iar Centrul la rîndul său, să plătească Vînzătorului preţul Contractului sau orice altă sumă care poate deveni plătibilă conform prevederilor Contractului, în termenele şi modalitatea stabilite de prezentul Contract.

CONDIŢII SPECIALE

1. Obiectul Contractului

1.1. Vînzătorul îşi asumă obligaţia de a livra Bunurile conform specificaţiei tehnice şi de formare a preţului (denumită în continuare *Specificaţie*), care este parte integrantă a prezentului Contract.

1.2. Beneficiarul se obligă, la rîndul său, să transfere Centrului mijloacele financiare pentru bunurile recepţionate şi să recepţioneze Bunurile livrate de Vînzător.

1.3. Centrul se obligă să achite preţul Bunurilor livrate către Beneficiar.

1.4. Calitatea Bunurilor se atestă prin certificatele de calitate indicate în Specificaţie. Bunurile livrate în baza Contractului vor respecta standardele indicate în Specificaţie. Dacă nu este menţionat nici un standard sau reglementare aplicabilă, se vor respecta standardele sau alte reglementări autorizate în ţara de origine a produselor.

1.5. Termenele de garanţie *[valabilitate, după caz]* ale Bunurilor sînt indicate în Specificaţie.

2. Termenele şi condiţiile de livrare

2.1. Livrarea Bunurilor se efectuează de către Vînzător în termenele prevăzute de graficul de livrare.

2.2. Documentaţia de însoţire a Bunurilor include:

[Exemplu:
a) originalele facturilor fiscale, care se prezintă Centrului;
b) actul de predare-primire care urmează a fi semnat de către Beneficiar şi Vînzător;
c) avizul de expediţie (după caz);
d) dispoziţia de livrare;
e) certificatul de origine (original sau copie – specificaţi);
f) certificatul de inspecţie (după caz);
g) certificatul de calitate (original sau copie – specificaţi);
h) certificatul de garanţie;
i) poliţa de asigurare „toate riscurile", după caz.

Originalele documentelor de mai sus vor fi prezentate Beneficiarului cel tîrziu la momentul livrării Bunurilor la destinaţia finală.]

2.3. Beneficiarul poate solicita o majorare sau o reducere argumentată a cantităţii Bunurilor cu 15% faţă de cea contractată iniţial, informînd despre aceasta Vînzătorul şi Centrul cu 10 zile înainte de livrare.

2.4. La livrarea Bunurilor de către Vînzător Beneficiarului, aceştia semnează actul de predare-primire, care urmează a fi prezentat de către Vînzător Centrului şi care serveşte temei pentru efectuarea plăţii conform prevederilor Contractului.

2.5. Data livrării Bunurilor se consideră data perfectării facturii fiscale şi a recepţionării lor de către Centru.

3. Preţul Contractului şi condiţiile de plată

3.1. Preţul Bunurilor livrate conform prezentului Contract este stabilit în lei moldoveneşti, fiind indicat în schemele formării preţului şi în Specificaţia prezentului Contract.

3.2. Suma totală a prezentului Contract, inclusiv TVA, se stabileşte în lei moldoveneşti şi constituie:

_____lei.
(suma cu cifre şi litere)

3.3. Achitarea plăţilor pentru Bunurile livrate se va efectua în lei moldoveneşti, în termen de 30 de zile de la recepţionarea de către Centru a facturilor fiscale şi a actului de predare-primire.

3.4. Plăţile se vor efectua prin transfer bancar pe contul de decontare al Vînzătorului indicat în prezentul Contract.

4. Condiţiile de predare-primire

4.1. Bunurile se consideră predate de către Vînzător şi recepţionate de către Beneficiar *[destinatar, după caz]* dacă:

a) cantitatea Bunurilor transmise corespunde informaţiei indicate în Lista bunurilor şi graficului livrării şi sînt prezentate toate documentele de însoţire prevăzute în punctul 2.2 din prezentul Contract;

b) calitatea Bunurilor corespunde informaţiei indicate în Specificaţie;

c) ambalajul şi integritatea Bunurilor corespund informaţiei indicate în Specificaţie.

4.2. Vînzătorul este obligat să prezinte Beneficiarului, odată cu livrarea Bunurilor, actul de predare-primire. Ulterior, Vînzătorul prezintă Centrului un exemplar original al facturii fiscale, însoţit de actul de predare-primire semnat, pentru efectuarea plăţii. În cazul nerespectării de către Vînzător a prezentei clauze, Centrul îşi rezervă dreptul de a majora termenul de achitare prevăzut în punctul 3.3 din prezentul Contract în corespundere cu numărul de zile de întîrziere.

5. Standarde

5.1. Bunurile furnizate în baza Contractului vor respecta standardele prezentate de către Vînzător în propunerea sa tehnică.

6. Obligaţiile Părţilor

6.1. În baza prezentului Contract, Vînzătorul se obligă:

a) să livreze Bunurile în condiţiile prevăzute de prezentul Contract;

b) să anunţe Beneficiarul, în decurs de 5 zile calendaristice de la semnarea prezentului Contract, prin telefon/fax sau telegramă autorizată, despre disponibilitatea livrării Bunurilor;

c) să asigure condiţiile corespunzătoare pentru recepţionarea Bunurilor de către Beneficiar *[destinatar, după caz]* în termenele stabilite, în corespundere cu cerinţele prezentului Contract;

d) să asigure integritatea şi calitatea Bunurilor pe toată perioada de pînă la recepţionarea lor de către Beneficiar *[destinatar, după caz]*.

6.2. În baza prezentului Contract, Beneficiarul se obligă:

a) să întreprindă toate măsurile necesare pentru asigurarea recepţionării în termenul stabilit a Bunurilor livrate în corespundere cu cerinţele prezentului Contract;

b) să transfere Centrului, în cel mult 15 zile de la momentul semnării actului de predare-primire, sumele băneşti pentru achitarea Bunurilor livrate, respectînd modalităţile şi termenele indicate în prezentul Contract.

7. Forţa majoră

7.1. Părţile sînt exonerate de răspundere pentru neîndeplinirea parţială sau integrală a obligaţiilor conform prezentului Contract, dacă aceasta este cauzată de producerea unor cazuri de forţă majoră (războaie, calamităţi naturale: incendii, inundaţii, cutremure de pămînt, precum şi alte circumstanţe care nu depind de voinţa Părţilor).

7.2. Partea care invocă clauza de forţă majoră este obligată să informeze imediat (dar nu mai tîrziu de 10 zile) celelalte Părţi despre survenirea circumstanţelor de forţă majoră.

7.3. Survenirea circumstanţelor de forţă majoră, momentul declanşării şi termenul de acţiune trebuie să fie confirmate printr-un certificat, eliberat în modul stabilit de către organul competent din ţara Părţii care invocă asemenea circumstanţe.

8. Rezilierea Contractului

8.1. Rezilierea Contractului se poate efectua cu acordul comun al Părţilor.

8.2. Contractul poate fi reziliat în mod unilateral în caz de:

a) refuz al Vînzătorului de a livra Bunurile prevăzute în prezentul Contract;

b) nerespectare de către Vînzător a termenelor de livrare stabilite;

c) nerespectare de către Beneficiar ori Centru a termenelor de transfer şi plată ale Bunurilor;

d) nesatisfacere de către una dintre Părţi a pretenţiilor înaintate conform prezentului Contract.

8.3. Partea iniţiatoare a rezilierii Contractului este obligată să comunice, în termen de 5 zile lucrătoare, celorlalte Părţi intenţiile ei printr-o scrisoare motivată.

8.4. Partea înştiinţată este obligată să răspundă la scrisoare în decurs de 5 zile lucrătoare de la primirea notificării. În cazul în care litigiul nu este soluţionat în termenele stabilite, partea iniţiatoare are dreptul să prezinte documentele corespunzătoare Centrului pentru înregistrarea declaraţiei de reziliere.

9. Reclamaţii şi sancţiuni

9.1. Reclamaţiile privind cantitatea Bunurilor livrate sînt înaintate Vînzătorului la momentul recepţionării lor, fiind confirmate printr-un act întocmit în comun cu reprezentantul Vînzătorului.

9.2. Vînzătorul este obligat să preavizeze Beneficiarul şi Centrul despre imposibilitatea livrării Bunurilor în termen de 5 zile calendaristice de la data survenirii circumstanţelor care împiedică livrarea. În caz de încălcare a termenului de informare stipulat în prezentul punct, Vînzătorul suportă o penalitate în valoare de 1% din suma totală a bunurilor nelivrate.

9.3. Pretenţiile privind calitatea bunurilor livrate sînt înaintate Vînzătorului în termen de 15 zile lucrătoare de la depistarea deficienţelor de calitate şi trebuie confirmate printr-un certificat eliberat de Agenţia Medicamentului şi Dispozitivelor Medicale ori de o organizaţie independentă neutră şi autorizată în acest sens.

9.4. Vînzătorul este obligat să examineze pretenţiile înaintate în termen de 5 zile lucrătoare de la data primirii acestora şi să comunice Beneficiarului şi Centrului despre decizia luată.

9.5. În caz de recunoaştere a pretenţiilor, Vînzătorul este obligat, în termen de 5 zile, să livreze suplimentar Beneficiarului cantitatea nelivrată de bunuri, iar în caz de constatare a calităţii necorespunzătoare – să le substituie sau să le corecteze în conformitate cu cerinţele Contractului.

9.6. Vînzătorul poartă răspundere pentru calitatea Bunurilor în limitele stabilite, inclusiv pentru viciile ascunse.

9.7. În cazul devierii de la calitatea confirmată prin certificatul de calitate întocmit de Agenţia Medicamentului şi Dispozitivelor Medicale sau organizaţia independentă neutră şi autorizată în acest sens, cheltuielile de staţionare sau întîrziere sînt suportate de partea vinovată.

9.8. Pentru refuzul de a vinde Bunurile prevăzute în prezentul Contract, Vînzătorul suportă o penalitate în valoare de 30% din suma Bunurilor nelivrate.

9.9. Pentru livrarea cu întîrziere a Bunurilor, Vînzătorul poartă răspundere materială precum urmează:

a) pentru primele 30 de zile calendaristice de întîrziere, penalitatea constituie 0,1% din suma Bunurilor nelivrate pentru fiecare zi de întîrziere;

b) pentru următoarele zile de întîrziere, care depăşesc perioada de 30 de zile calendaristice, penalitatea constituie 0,5% din suma Bunurilor nelivrate pentru fiecare zi de întîrziere, dar nu mai mult de 30% din suma Bunurilor nelivrate pentru întreaga perioadă de întîrziere.

9.10. Pentru transferul cu întîrziere a mijloacelor financiare către Centru, Beneficiarul poartă răspundere materială în valoare de 0,1% din suma Bunurilor neachitate pentru fiecare zi de întîrziere, dar nu mai mult de 5% din suma totală a Bunurilor neachitate.

9.11. Pentru achitarea cu întîrziere a mijloacelor financiare către Vînzător, Centrul poartă răspundere materială în valoare de 0,1% din suma Bunurilor neachitate pentru fiecare zi de întîrziere, dar nu mai mult de 5% din suma totală a Bunurilor neachitate.

9.12. Vînzătorul este exonerat de obligaţia privind livrarea Bunurilor în caz de suspendare sau retragere a certificatului de înregistrare a medicamentului, conform prevederilor actelor normative în vigoare.

10. Drepturile de proprietate intelectuală

10.1. Vînzătorul are obligaţia să despăgubească Beneficiarul şi Centrul împotriva oricăror:

a) reclamaţii şi acţiuni în justiţie ce rezultă din încălcarea unor drepturi de proprietate intelectuală (brevete, nume, mărci înregistrate etc.) privind echipamentele, materialele, instalaţiile sau utilajele folosite pentru sau în legătură cu produsele achiziţionate; şi

b) daune-interese, costuri, taxe şi cheltuieli de orice natură aferente, cu excepţia situaţiei în care o astfel de încălcare rezultă din respectarea Caietului de sarcini întocmit de Centru.

11. Dispoziţii finale

11.1. Litigiile ce ar putea rezulta din prezentul Contract vor fi soluţionate de către Părţi pe cale amiabilă. În caz contrar, ele vor fi transmise spre examinare în instanţa de judecată competentă, conform legislaţiei Republicii Moldova.

11.2. De la data semnării prezentului Contract, toate negocierile purtate şi documentele perfectate anterior îşi pierd valabilitatea.

11.3. Părţile contractante au dreptul să convină asupra modificării clauzelor acestuia, prin act adiţional, numai în cazul apariţiei unor circumstanţe care nu au putut fi prevăzute la data încheierii Contractului. Modificările şi completările operate la prezentul Contract sînt valabile numai în cazul în care au fost perfectate în scris şi au fost semnate de toate Părţile şi aprobate corespunzător.

11.4. Nici una dintre Părţi nu are dreptul să transmită obligaţiile şi drepturile sale stipulate în prezentul Contract unor persoane terţe fără acordul în scris al celorlalte Părţi.

11.5. Prezentul Contract este întocmit în trei exemplare, în limba română, cîte un exemplar pentru Vînzător, Centru, Beneficiar.

11.6. Prezentul contract se consideră încheiat la data semnării şi intră în vigoare la data înregistrării acestuia în Sistemul informaţional automatizat „Registrul de stat al achiziţiilor publice", fiind valabil pînă la ___ _____ 20__.

11.7. Prezentul Contract reprezintă acordul de voinţă al Părţilor şi este semnat astăzi, ____ _____20___.

Pentru confirmarea celor menţionate mai sus, Părţile au semnat prezentul Contract în conformitate cu legislaţia Republicii Moldova, la data şi anul indicate mai sus.

Datele juridice, poştale şi bancare ale Părţilor:		
Vînzătorul	**Beneficiarul**	**Centrul pentru achiziţii publice centralizate în sănătate**
Adresa poştală:	Adresa poştală:	Adresa juridică:
Telefon:	Telefon:	Telefon:
Cont de decontare:	Cont de decontare:	Cont de decontare:
Banca:	Banca:	Banca:
Adresa poştală a băncii:	Adresa poştală a băncii:	Adresa poştală a băncii:
Cod:	Cod:	Cod:
Cod fiscal:	Cod fiscal:	Cod fiscal:
Semnăturile Părţilor		
Semnătura autorizată:	Semnătura autorizată:	Semnătura autorizată
L.Ş.	L.Ş.	L.Ş.
	Contabil	
	Înregistrat: nr.	
	Trezoreria	
	Data:	

[Anexa modificată prin Hot.Guv. nr.599 din 27.06.2018, în vigoare 29.06.2018]

Anexa nr.4
la Hotărîrea Guvernului
nr.1128 din 10 octombrie 2016

MODIFICĂRILE ŞI COMPLETĂRILE
ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului

1. Punctul 9 din anexa nr.8 la Hotărîrea Guvernului nr.743 din 11 iunie 2002 „Cu privire la salarizarea angajaţilor din unităţile cu autonomie financiară" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.79-81, art.841), cu modificările şi completările ulterioare, se completează cu o poziţie nouă cu următorul cuprins:

„Centrul pentru achiziţii publice centralizate în sănătate".

2. Hotărîrea Guvernului nr.71 din 23 ianuarie 2013 „Cu privire la aprobarea Regulamentului, structurii şi efectivului-limită ale Agenţiei Medicamentului şi Dispozitivelor Medicale" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.18-21, art.109), cu completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1) la punctul 3 din hotărîre:
cifra „170" se substituie cu cifra „159";
2) în anexa nr.1:
a) la punctul 7, subpunctul 5) se exclude;
b) la punctul 8 subpunctul 6), literele a), b) şi c) se exclud;
c) la punctul 11 alineatul al doilea, cuvîntul „patru" se substituie cu cuvîntul „trei";
d) la punctul 22, subpunctul 5) se exclude;
3) în anexa nr.2, poziţiile „Vicedirector – şef al Departamentului suport şi achiziţii", „Departamentul suport şi achiziţii" şi „Centrul achiziţii medicamente, produse parameceutice şi dispozitive medicale" se exclud.

Anexa nr.5
la Hotărîrea Guvernului
nr.1128 din 10 octombrie 2016

LISTA
hotărîrilor de Guvern care se abrogă

1. Hotărîrea Guvernului nr.568 din 10 septembrie 2009 „Pentru aprobarea Regulamentului privind achiziţionarea de medicamente şi alte produse de uz medical pentru necesităţile sistemului de sănătate" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.144-147, art.632).

2. Punctul 23 din modificările şi completările ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.661 din 10 noiembrie 2009 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.163-164, art.729).

3. Hotărîrea Guvernului nr.64 din 4 februarie 2011 „Pentru aprobarea modificărilor şi completărilor ce se operează în Regulamentul privind achiziţionarea de medicamente şi alte produse de uz medical pentru necesităţile sistemului de sănătate" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.25-27, art.86).

4. Punctul 3 din Hotărîrea Guvernului nr.723 din 28 septembrie 2012 „Cu privire la aprobarea modificărilor şi completărilor ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.208, art.781).

5. Hotărîrea Guvernului nr.192 din 22 aprilie 2015 „Cu privire la modificarea şi completarea Regulamentului privind achiziţionarea de medicamente şi alte produse de uz medical pentru

necesităţile sistemului de sănătate” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2015, nr.98-101, art.218).

6. Hotărîrea Guvernului nr.852 din 11 decembrie 2015 „Cu privire la modificarea Regulamentului privind achiziţionarea de medicamente şi alte produse de uz medical pentru necesităţile sistemului de sănătate” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2015, nr.340-346, art.956).

H O T Ă R Î R E
pentru aprobarea Regulamentului cu privire la achiziţiile publice folosind procedura de negociere

nr. 668 din 27.05.2016

Monitorul Oficial nr.150/712 din 31.05.2016

* * *

În temeiul art.53 şi 54 din Legea nr.131 din 3 iulie 2015 privind achiziţiile publice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2015, nr.197-205, art.402), Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Regulamentul cu privire la achiziţiile publice folosind procedura de negociere, conform anexei nr.1.

2. Se abrogă unele hotărîri ale Guvernului, conform anexei nr.2.

PRIM-MINISTRU **Pavel FILIP**

Contrasemnează:
Ministrul finanţelor **Octavian Armaşu**

Nr.668. Chişinău, 27 mai 2016.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
nr.668 din 27 mai 2016

REGULAMENT
cu privire la achiziţiile publice folosind procedura de negociere

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. În sensul prezentului Regulament, următoarele noţiuni se definesc după cum urmează:

procedură negociată – procedura prin care autoritatea contractantă derulează consultări cu candidaţii preselectaţi/selectaţi şi negociază clauzele contractuale, detaliile tehnice, inclusiv preţul, cu unul sau mai mulţi dintre aceştia;

candidat – orice operator economic furnizor de bunuri, executant de lucrări şi/sau prestator de servicii, care poate fi persoană fizică sau juridică, entitate publică sau asociaţie de astfel de persoane şi/sau entităţi, care a depus candidatura în cadrul primei etape a procedurii de negociere;

candidatură – documentele prin care un candidat îşi demonstrează situaţia personală, capacitatea de exercitare a activităţii profesionale, situaţia economică şi financiară, capacitatea tehnică şi profesională;

documentaţie de atribuire – documentaţia care cuprinde toate informaţiile legate de obiectul contractului de achiziţie publică şi de procedura de atribuire a acestuia, inclusiv caietul de sarcini sau, după caz, documentaţia descriptivă;

ofertă preliminară – documentul prin care candidatul propune soluţii preliminare ce răspund necesităţilor şi cerinţelor autorităţii contractante, aşa cum au fost acestea prezentate prin documentaţia de atribuire;

ofertă finală – oferta financiară şi cea tehnică definitivate ca urmare a finalizării rundei/rundelor de negocieri;

ofertă tehnică – documentul ofertei elaborat în baza cerinţelor din documentaţia de atribuire, stabilite de autoritatea contractantă;

ofertă financiară – documentul ofertei prin care se furnizează informaţiile cerute prin documentaţia de atribuire cu privire la preţuri, tarife, alte condiţii financiare şi comerciale;

specificaţii tehnice – în cazul contractelor de achiziţii publice de lucrări, ansamblul indicaţiilor tehnice cuprinse, în special, în caietele de sarcini, care definesc caracteristicile solicitate pentru un material, pentru un produs sau pentru un bun şi care permit caracterizarea acestora astfel încît să corespundă utilizării urmărite de autoritatea contractantă. Printre respectivele caracteristici se numără nivelurile de performanţă ecologică, proiectarea pentru toate tipurile de utilizări (inclusiv accesul persoanelor cu dizabilităţi) şi evaluarea conformităţii, a performanţei, a siguranţei sau dimensiunile, inclusiv procedurile referitoare la asigurarea calităţii, terminologia, simbolurile, testările şi metodele de testare, ambalarea, marcarea şi etichetarea, precum şi procesul şi metodele de producţie. Caracteristicile includ, de asemenea, normele de proiectare şi calculare a lucrărilor, condiţiile de testare, de control şi de recepţie a lucrărilor, precum şi tehnicile sau metodele de construcţie şi toate celelalte condiţii cu caracter tehnic pe care autoritatea contractantă este în măsură să le prevadă, prin reglementări generale sau specifice, în ceea ce priveşte lucrările terminate şi în ceea ce priveşte materialele sau elementele acestora;

specificaţie tehnică – în cazul contractelor de achiziţii publice de bunuri sau de servicii, specificaţia menţionată într-un document ce defineşte caracteristicile solicitate pentru un produs sau serviciu, precum nivelurile de calitate, nivelurile de performanţă ecologică, proiectarea pentru toate tipurile de utilizări (inclusiv accesul pentru persoanele cu dizabilităţi) şi evaluarea conformităţii, a performanţei, a utilizării produsului, siguranţa sau dimensiunile acestuia, inclusiv indicaţiile aplicabile produsului în ceea ce priveşte denumirea sub care este comercializat, terminologia, simbolurile, testările şi metodele de testare, ambalarea, marcarea şi etichetarea, instrucţiunile de utilizare, procesele şi metodele de producţie, precum şi procedurile de evaluare a conformităţii;

standard – specificaţia tehnică aprobată de un organism de standardizare desemnat, în vederea utilizării repetate sau permanente, care nu este obligatorie şi care se încadrează în una dintre categoriile următoare:

- *standard internaţional* – standard adoptat de un organism internaţional de standardizare şi pus la dispoziţia publicului;
- *standard european* – un standard adoptat de un organism european de standardizare şi pus la dispoziţia publicului,
- *standard naţional* – un standard adoptat de un organism naţional de standardizare şi pus la dispoziţia publicului;

specificaţie tehnică comună – specificaţia tehnică elaborată în conformitate cu o procedură recunoscută de statele-membre ale Uniunii Europene şi publicată în Jurnalul Oficial al Comunităţilor Europene;

referinţă tehnică – produsul elaborat de organismele europene de standardizare, altul decît standardele oficiale, în conformitate cu o procedură adaptată în funcţie de evoluţia cerinţelor pe piaţă.

2. Autoritatea contractantă are obligaţia să asigure publicarea în Buletinul Achiziţiilor Publice, prin intermediul Agenţiei Achiziţii Publice (în continuare – Agenţia), a anunţurilor publice de intenţie, de participare şi de atribuire a contractului de achiziţie publică, în conformitate cu forma şi conţinutul aprobate în acest sens.

3. Autoritatea contractantă are dreptul, în scopul asigurării unei transparenţe maxime, să dea publicităţii anunţul de participare şi prin alte mijloace de informare în masă, locale, naţionale sau internaţionale, sau Internet, dar numai după publicarea anunţului respectiv în Buletinul Achiziţiilor Publice şi pe pagina web a Agenţiei, avînd obligaţia de a respecta întocmai conţinutul şi forma anunţului publicat.

4. Autoritatea contractantă este obligată să publice în Buletinul Achiziţiilor Publice şi pe pagina web a Agenţiei anunţul de atribuire a contractului de achiziţie publică în cel mult 30 de zile calendaristice de la data încheierii acestuia.

II. PROCEDURA DE NEGOCIERE CU PUBLICAREA PREALABILĂ A UNUI ANUNŢ DE PARTICIPARE

Secţiunea 1
Condiţii de aplicare a procedurii de negociere cu publicarea prealabilă a unui anunţ de participare

5. Autoritatea contractantă are dreptul să aplice procedura de negociere, cu publicarea prealabilă a unui anunţ de participare, în următoarele cazuri:

1) în cazul prezentării unor oferte incorecte sau inacceptabile în cadrul unei proceduri de licitaţie deschisă sau restrînsă, de cerere a ofertelor de preţuri ori în cadrul unui dialog competitiv, dacă nu sînt modificate în mod substanţial condiţiile iniţiale ale contractului. Autoritatea contractantă este în drept să nu publice un anunţ de participare dacă include în procedura negociată toţi ofertanţii sau numai ofertanţii care îndeplinesc criteriile calitative de selecţie şi care au prezentat, cu ocazia procedurii deschise sau restrînse anterioare, procedurii de cerere a ofertelor de preţuri ori a dialogului competitiv anterior, oferte conforme cu cerinţele oficiale ale procedurii de atribuire. Aplicarea procedurii negociate în acest caz este posibilă numai după anularea procedurii iniţiale;

2) în cazuri excepţionale, temeinic justificate dacă este vorba de bunuri, de lucrări sau de servicii a căror natură sau ale căror riscuri nu permit stabilirea prealabilă şi definitivă a preţurilor;

3) în domeniul serviciilor, inclusiv al celor intelectuale, cum ar fi proiectarea de lucrări, în măsura în care, datorită naturii serviciilor ce urmează a fi prestate, specificaţiile contractului nu pot fi stabilite suficient de exact pentru a permite atribuirea contractului prin selectarea ofertei celei mai avantajoase, conform regulilor privind procedura deschisă sau procedura restrînsă;

4) în cazul contractelor de achiziţii publice de lucrări efectuate sau de servicii prestate exclusiv în vederea cercetării-dezvoltării sau experimentării şi nu pentru a asigura un profit sau pentru a acoperi costurile de cercetare-dezvoltare.

6. În cazurile prevăzute la punctul 5 subpct.1), autoritatea contractantă are dreptul să nu transmită spre publicare anunţul de participare dacă invită la negocieri doar ofertanţii care au îndeplinit criteriile de calificare în cadrul procedurii anterioare şi care au depus oferte conform regulilor formale prevăzute în documentaţia de atribuire.

7. Se consideră modificări substanţiale în documentaţia de atribuire, fără a se limita la acestea, modificările care se referă la:

1) criteriile de calificare;
2) criteriul de atribuire;
3) caietul de sarcini – specificaţiile tehnice, termenele de execuţie;
4) factorii de evaluare;
5) valoarea estimată a contractului.

Secţiunea 2
Criteriul de atribuire a contractului

8. În cazul procedurii de negociere cu publicarea unui anunţ de participare, criteriul de atribuire utilizat poate fi preţul cel mai scăzut sau oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere economic.

9. În cazul în care se alege criteriul de atribuire – oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere economic, oferta stabilită ca fiind cîştigătoare este oferta care întruneşte punctajul cel mai mare rezultat din aplicarea unui sistem de factori de evaluare pentru care se stabilesc ponderi relative sau un algoritm de calcul specific.

10. În conformitate cu art.26 din Legea nr.131 din 3 iulie 2015 privind achiziţiile publice, oferta cea mai avantajoasă economic este oferta desemnată cîştigătoare în temeiul următorilor factori de evaluare:

1) în cazul contractelor de achiziţii publice de bunuri – preţul, termenele de furnizare, condiţiile de plată, calitatea, caracteristicile estetice, funcţionale şi tehnice, posibilităţile şi costurile de deservire tehnică, asistenţa tehnică, alte elemente considerate semnificative pentru evaluarea ofertelor. Ponderea preţului în totalul evaluării ofertelor nu va fi mai mică de 60%;

2) în cazul contractelor de achiziţii publice de lucrări – calitatea oferită, preţul unitar, preţul total, alte elemente considerate semnificative pentru evaluarea ofertelor. Ponderea preţului în totalul evaluării ofertelor nu va fi mai mică de 80%;

3) în cazul contractelor de achiziţii publice de servicii – calitatea oferită, preţul unitar, preţul total, alte elemente considerate semnificative pentru evaluarea ofertelor. Ponderea preţului în totalul evaluării ofertelor nu va fi mai mică de 40%.

11. Pe lîngă factorii de evaluare a ofertei, prevăzuţi la pct.10, mai pot fi:

1) caracteristici privind nivelul calitativ, tehnic sau funcţional;

2) termene de garanţie propuse în corelare cu soluţia tehnică ofertată;

3) caracteristici de mediu;

4) costuri de funcţionare;

5) raportul cost/eficienţă;

6) servicii postvînzare şi asistenţă tehnică;

7) termene de livrare sau de execuţie;

8) alte elemente considerate semnificative pentru evaluarea ofertelor.

12. Factorilor de evaluare de la pct.11 nu li se vor stabili ponderi excesive.

13. Autoritatea contractantă poate combina factorii de evaluare menţionaţi, însă cu respectarea ponderii preţului reglementate de art.26 din Legea nr.131 din 3 iulie 2015.

14. În sensul prevederilor pct.11 şi 13, autoritatea contractantă are obligaţia să precizeze în documentaţia de atribuire, în mod clar şi detaliat, criteriile de evaluare a ofertei, cu ponderile relative ale acestora sau algoritmul de calcul, precum şi metodologia concretă de punctare a avantajelor care vor rezulta din ofertele tehnice şi financiare prezentate de ofertanţi. Criteriile de evaluare cu ponderile relative ale acestora, algoritmul de calcul, precum şi metodologia de punctare a avantajelor trebuie să aibă legătură concretă cu specificul contractului.

15. La stabilirea criteriilor şi factorilor de evaluare a ofertelor, autoritatea contractantă nu are dreptul să utilizeze criterii care:

1) nu au o legătură directă cu natura şi obiectul contractului care urmează să fie atribuit;

2) nu reflectă un avantaj real şi evident pe care autoritatea contractantă îl poate obţine prin utilizarea criteriului de evaluare respectiv.

16. Ponderea stabilită pentru fiecare factor de evaluare nu trebuie să conducă la distorsionarea rezultatului aplicării procedurii pentru atribuirea contractului de achiziţie publică. Pentru fiecare criteriu de evaluare autoritatea contractantă are obligaţia de a stabili o pondere care să reflecte în mod corect:

1) importanţa caracteristicii tehnice/funcţionale considerate a reprezenta un avantaj calitativ ce poate fi punctat; sau

2) cuantumul valoric al avantajelor de natură financiară pe care ofertanţii le pot oferi prin asumarea unor angajamente suplimentare în raport cu cerinţele minime prevăzute în documentaţia de atribuire.

17. Atunci cînd stabileşte criteriile de evaluare, autoritatea contractantă, prin intermediul grupului de lucru, trebuie să fie în măsură să motiveze modul în care a fost stabilită ponderea factorilor de evaluare, menţionînd acest fapt în procesul-verbal de evaluare întocmit de grupul de lucru şi în darea de seamă.

Secţiunea 3
Acţiuni pentru demararea procedurii

18. Înainte de iniţierea procedurii de negociere, grupul de lucru are obligaţia să verifice întrunirea condiţiilor prevăzute în Secţiunea 1. Rezultatul verificării se concretizează prin elaborarea unui proces-verbal al grupului de lucru privind necesitatea aplicării procedurii de negociere pentru atribuirea contractului de achiziţie publică, care devine parte a dosarului achiziţiei publice.

19. Decizia privind aplicarea procedurii de negociere pentru atribuirea contractului de achiziţie publică se adoptă cu majoritatea de voturi a membrilor grupului de lucru şi se consemnează într-un proces-verbal. În cazul în care există opinii separate, acestea se consemnează în procesul-verbal.

20. În conformitate cu principiul asumării răspunderii, stabilirea circumstanţelor de încadrare pentru aplicarea procedurii de negociere intră în responsabilitatea exclusivă a autorităţii contractante, respectiv a grupului de lucru desemnat.

21. Autoritatea contractantă are dreptul să iniţieze aplicarea procedurii de negociere pentru atribuirea contractului de achiziţie publică dacă sînt îndeplinite cumulativ următoarele condiţii:

1) contractul este inclus în planul anual de achiziţii publice al autorităţii contractante;

2) sînt asigurate mijloacele financiare necesare în vederea îndeplinirii prevederilor contractului de achiziţie publică;

3) a fost creat grupul de lucru şi acesta a elaborat documentaţia de atribuire.

III. DERULAREA PRIMEI ETAPE A PROCEDURII DE NEGOCIERE CU PUBLICAREA UNUI ANUNŢ DE PARTICIPARE

Secţiunea 1
Lansarea procedurii de negociere cu publicarea unui anunţ de participare

22. Procedura de negociere se iniţiază prin transmiterea spre publicare a unui anunţ de participare, prin care operatorii economici sînt invitaţi să participe la procedura de negociere. Autoritatea contractantă este obligată să publice în Buletinul Achiziţiilor Publice şi pe pagina web a Agenţiei anunţul de participare la procedura de negociere.

23. În cazul în care valoarea estimată a contractului de achiziţie publică este egală sau mai mare decît cea prevăzută la art.2 alin.(3) din Legea nr.131 din 3 iulie 2015 privind achiziţiile publice, anunţul de participare prin care operatorii economici sînt invitaţi să participe la procedura de negociere se publică şi în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, iar perioada cuprinsă între data publicării anunţului de participare şi data-limită de depunere a candidaturilor trebuie să fie de cel puţin 37 de zile.

24. În cazul în care valoarea estimată a contractului de achiziţie publică este mai mică decît cea prevăzută la art.2 alin.(3) din Legea nr.131 din 3 iulie 2015, perioada cuprinsă între data publicării anunţului de participare în Buletinul Achiziţiilor Publice şi pe pagina web a Agenţiei pe de o parte, şi data-limită de depunere a candidaturilor, pe de altă parte, trebuie să fie de cel puţin 20 de zile.

25. În cazul în care nu se pot respecta termenele minime stabilite în pct.23 şi 24 ale prezentului Regulament, din cauza naturii urgente a situaţiei, nu pot fi respectate, autoritatea contractantă are dreptul de a accelera aplicarea procedurii prin reducerea acestor perioade, dar nu la mai puţin de 15 zile.

26. În cazul în care anunţul de participare este transmis, în format electronic, spre publicare în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, perioada prevăzută în pct.23 se poate reduce cu 7 zile şi perioada prevăzută în pct.24 se poate reduce cu 5 zile.

27. Anunţul de participare la procedura de negociere va fi publicată în limba de stat şi, după caz, în una din limbile de circulaţie internaţională.

28. Accesul operatorilor economici la documentaţia de atribuire se asigură de la momentul publicării anunţului de participare. Autoritatea contractantă are obligaţia de a pune documentaţia de atribuire la dispoziţia operatorului economic cît mai repede posibil, într-o perioadă care nu trebuie să depăşească 2 zile de la primirea unei solicitări din partea acestuia.

29. În anunţul de participare prin care se solicită depunerea de candidaturi se indică:

1) denumirea, sediul autorităţii contractante, datele de contact;

2) obiectul contractului de achiziţie publică ce urmează a fi atribuit;

3) modul şi locul obţinerii documentaţiei de atribuire;

4) valuta şi modul de achitare a taxei pentru documentaţia de atribuire (cont, bancă etc.);

5) limba (limbile) în care se întocmesc documentele care trebuie depuse de candidaţi ca răspuns la solicitările documentaţiei de atribuire;

6) locul, data şi ora-limită de depunere a candidaturilor;

7) data, ora şi locul de deschidere a candidaturilor;

8) numărul minim de candidaţi pe care autoritatea contractantă doreşte să-i selecteze în vederea derulării negocierii;

9) informaţii referitoare la criteriul de evaluare utilizat (preţul cel mai scăzut sau oferta cea mai avantajoasă economic), precum şi ponderea factorilor de evaluare;

10) după caz, forma juridică de organizare pe care trebuie să o ia asocierea grupului de operatori economici cărora li s-a atribuit contractual;

11) criterii de calificare/selecţie privind situaţia personală a operatorilor economici care pot atrage după sine excluderea acestora din urmă, precum şi informaţiile/documentele prin care aceştia dovedesc faptul că nu se încadrează în cazurile ce justifică excluderea. Criterii de calificare/selecţie privind capacitatea economică şi financiară, precum şi capacitatea tehnică şi/sau profesională a operatorului economic; informaţii/documente pe care trebuie să le prezinte operatorul economic pentru evaluarea capacităţilor minime cu caracter economic şi tehnic, dacă acestea au fost impuse. Nivelul specific minim/nivelurile specifice minime pentru capacităţile impuse;

12) după caz, denumirea şi adresa operatorilor economici deja selectaţi de autoritatea contractantă;

13) denumirea şi adresa organismului competent de soluţionare a contestaţiilor. Informaţii exacte privind termenele de depunere a contestaţiei şi, după caz, denumirea, adresa, numărul de telefon, numărul de fax şi adresa de e-mail a biroului de la care se pot obţine aceste informaţii;

14) data publicării anunţului de intenţie sau, după caz, precizarea că nu a fost publicat un astfel de anunţ;

15) se precizează dacă contractul intră sub incidenţa Acordului privind achiziţiile guvernamentale al Organizaţiei Mondiale a Comerţului (numai în cazul anunţurilor transmise spre publicare în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene).

30. Anunţul de participare trebuie să conţină informaţii clare, astfel încît să se evite, pe cît posibil, neclarităţile pentru potenţialii operatori economici.

31. Documentaţia de atribuire se transmite operatorilor economici odată cu invitaţia de participare. În cazurile în care documentaţia de atribuire este publicată electronic, în invitaţia de participare la negocieri va fi indicat link-ul direct de unde aceasta poate fi descărcată.

32. Orice operator economic interesat are dreptul să solicite explicaţii privind modul de derulare a procedurii de negociere şi/sau documentele care trebuie prezentate pentru a îndeplini cerinţele de calificare impuse de autoritatea contractantă.

33. Autoritatea contractantă are obligaţia să răspundă, în mod clar, complet şi fără ambiguităţi, cît mai repede posibil, la orice clarificare solicitată, într-o perioadă care nu trebuie să depăşească 3 zile lucrătoare de la primirea unei astfel de solicitări din partea operatorului economic.

34. În măsura în care, din motive temeinice, se impune prelungirea perioadei acordate operatorilor economici pentru pregătirea documentelor şi informaţiilor solicitate de autoritatea contractantă în cadrul etapei de selecţie, aceasta are obligaţia să extindă data-limită de depunere a candidaturilor prin publicarea noii date în Buletinul Achiziţiilor Publice.

Secţiunea 2
Accesul la procedura de atribuire

35. În perioada cuprinsă între data publicării anunţului de participare şi data-limită de depunere a candidaturilor, autoritatea contractantă are obligaţia să asigure oricărui operator economic posibilitatea de a obţine informaţii complete cu privire la condiţiile de participare la procedura de atribuire.

36. Orice operator economic are dreptul să-şi depună candidatura pentru a participa la procedura de negociere.

37. Mai mulţi operatori economici au dreptul să se asocieze, în condiţiile legii, în scopul depunerii unei candidaturi comune.

38. Autoritatea contractantă are dreptul să solicite ca asocierea să fie legalizată numai în cazul în care oferta comună este declarată cîştigătoare şi numai dacă o astfel de măsură reprezintă o condiţie necesară pentru buna îndeplinire a contractului.

39. Fără a i se diminua răspunderea în ceea ce priveşte modul de îndeplinire a viitorului contract de achiziţie publică, ofertantul are dreptul să includă în oferta tehnică posibilitatea de a subcontracta o parte din contractul respectiv.

40. În cazul în care autoritatea contractantă solicită, ofertantul are obligaţia să precizeze partea/părţile din contract pe care urmează să le subcontracteze şi datele de recunoaştere ale subcontractanţilor propuşi.

41. Pentru constatarea datelor de calificare în cadrul procedurii negociate, operatorul economic prezintă documentele de calificare potrivit art.16 din Legea nr.131 din 3 iulie 2015.

Secţiunea 3
Deschiderea candidaturilor depuse de către operatorii economici candidaţi la procedura de negociere cu publicarea unui anunţ de participare

42. Deschiderea candidaturilor este efectuată numai de membrii grupului de lucru care au atribuţii în acest sens. Grupul de lucru are obligaţia să deschidă candidaturile la data, ora şi adresa indicate în anunţul de participare, în măsura în care nu a devenit incidentă obligaţia privind extinderea termenului de depunere a candidaturilor.

43. La procedura de deschidere a candidaturilor pot participa reprezentanţii operatorilor economici care au depus candidaturi. Candidaturile se deschid de către grupul de lucru în prezenţa reprezentanţilor operatorilor economici care sînt împuterniciţi, în acest sens, din partea operatorilor economici ce au depus candidaturi.

44. Şedinţa de deschidere se finalizează prin întocmirea unui proces-verbal, care se semnează de membrii grupului de lucru şi de reprezentanţii prezenţi ai operatorilor economici, dacă aceştia solicită procesul-verbal pentru a-l contrasemna, în care se consemnează modul de desfăşurare a şedinţei respective, documentele de calificare prezentate la deschiderea candidaturilor.

45. Grupul de lucru are obligaţia să transmită, la solicitare, un exemplar al procesului-verbal de deschidere către operatorii economici care au depus candidaturi, indiferent dacă aceştia au fost sau nu prezenţi la şedinţa de deschidere.

46. Orice decizie cu privire la calificarea/selecţia candidaţilor se adoptă de către grupul de lucru în cadrul unor şedinţe ulterioare şedinţei de deschidere.

Secţiunea 4
Evaluarea candidaturilor şi stabilirea listei scurte

47. Grupul de lucru are obligaţia verificării modului de îndeplinire a cerinţelor de calificare de către fiecare candidat în parte, aşa cum au fost acestea stabilite prin documentaţia de atribuire.

48. Pe parcursul analizării şi verificării documentelor prezentate de candidaţi, grupul de lucru are dreptul să solicite oricînd explicaţii pe marginea documentelor pentru demonstrarea îndeplinirii cerinţelor de calificare, astfel cum au fost acestea prevăzute în documentaţia de atribuire.

49. Operatorul economic are obligaţia să răspundă la solicitările grupului de lucru, prezentînd documente edificatoare care confirmă îndeplinirea cerinţelor de calificare, atunci cînd

primeşte din partea grupului de lucru o solicitare în acest sens, în termenul prevăzut în respectiva solicitare. Acest termen nu poate fi mai mic de 2 zile lucrătoare.

50. Candidatura va fi respinsă în următoarele cazuri:

1) nu îndeplineşte cerinţele de calificare stabilite prin anunţul de participare;

2) nu a răspuns sau nu a răspuns concludent la solicitările grupului de lucru;

3) s-a constatat comiterea unor acte de corupere, aşa cum sînt acestea descrise la art.40 alin.(1) din Legea nr.131 din 3 iulie 2015;

4) s-a constatat faptul că datele de calificare prezentate sînt eronate sau într-o măsură considerabilă incomplete;

5) nu îndeplineşte cerinţele de departajare stabilite prin anunţul de participare, pentru preselecţia numărului maxim de candidaţi.

51. După ce a finalizat procesul de preselectare a candidaţilor (de întrunire a condiţiilor de calificare stabilite prin anunţul de participare), grupul de lucru are obligaţia să elaboreze şi să aprobe un proces-verbal cu privire la operatorii economici pentru care au fost deschise candidaturile.

52. Autorităţile contractante pot limita numărul candidaţilor corespunzători pe care îi vor invita să negocieze, cu condiţia să fie disponibil un număr suficient de candidaţi. Autorităţile contractante indică în anunţul de participare criteriile sau normele obiective şi nediscriminatorii pe care estimează că le vor utiliza, numărul minim de candidaţi pe care estimează că îi vor invita şi, după caz, numărul maxim.

53. În procedura de negociere cu publicarea unui anunţ de participare, numărul minim de candidaţi invitaţi nu poate fi mai mic de 3. În orice caz, numărul de candidaţi invitaţi trebuie să fie suficient pentru a asigura o concurenţă reală.

54. În cazul în care, numărul candidaţilor preselectaţi conform prevederilor din prezentul Regulament este mai mic decît numărul minim prevăzut în anunţul de participare, fie datorită faptului că nu au fost depuse suficiente candidaturi, fie datorită faptului că o parte dintre candidaţi nu au îndeplinit cerinţele minime de calificare, autoritatea contractantă va anula procedura de negociere cu publicarea prealabilă a unui anunţ de participare.

55. În cazul în care se recurge la opţiunea de a reduce numărul de oferte pe care trebuie să le negocieze, potrivit prevederilor pct.53, autorităţile contractante acţionează în acest sens aplicînd criteriile de atribuire pe care le-au menţionat în invitaţia de participare, în caietul de sarcini sau în documentul descriptiv. În etapa finală, acest număr trebuie să asigure o concurenţă reală, în măsura în care există un număr suficient de soluţii sau de candidaţi corespunzători.

56. Autoritatea contractantă are obligaţia să informeze toţi candidaţii în legătură cu rezultatul procedurii de preselecţie (etapa I) imediat după finalizarea acesteia; candidaţilor respinşi trebuie să li se comunice motivele concrete care au stat la baza deciziei grupului de lucru.

IV. DERULAREA ETAPEI A DOUA A PROCEDURII DE NEGOCIERE CU PUBLICAREA UNUI ANUNŢ DE PARTICIPARE – NEGOCIEREA CU CANDIDAŢII SELECTAŢI PE LISTA SCURTĂ

Secţiunea 1
Invitaţia de participare la negociere

57. După finalizarea etapei de preselecţie, autoritatea contractantă, prin intermediul grupului de lucru, are obligaţia să transmită invitaţia de participare la etapa a doua a procedurii de negociere cu publicarea prealabilă a unui anunţ de participare concomitent tuturor candidaţilor preselectaţi.

58. Este interzisă invitarea la etapa a doua a procedurii de negociere a unui operator economic care nu a depus candidatura în prima etapă sau care nu a îndeplinit criteriile de preselecţie.

59. Invitaţia de participare la negocieri trebuie să cuprindă cel puţin următoarele informaţii:

1) referinţe privind procedura pentru care se derulează această etapă şi anunţul de participare publicat;

2) adresa, termenul de depunere şi deschidere a ofertelor preliminare, precum şi limba de redactare a acestora;

3) adresa la care vor avea loc rundele de negocieri, precum şi data şi ora lansării acestora;

4) limba/limbile în care se vor derula negocierile;

5) dacă este cazul, precizări referitoare la documentele suplimentare pe care operatorii economici trebuie să le prezinte în scopul verificării declaraţiilor sau completării documentelor prezentate în prima etapă pentru demonstrarea capacităţii tehnice şi/sau profesionale şi a celei economice şi financiare;

6) informaţii detaliate şi complete privind criteriul de atribuire aplicat pentru stabilirea ofertei cîştigătoare;

7) agenda rundelor de negocieri (locul, durata rundelor de negociere, numărul de runde, eventual programarea rundelor de negociere cu fiecare operator economic).

60. Grupul de lucru are obligaţia de a transmite invitaţia la negociere cu un număr suficient de zile înainte de data-limită de depunere a ofertelor, astfel încît fiecare participant selectat să beneficieze de o perioadă rezonabilă pentru elaborarea ofertei – acest termen trebuie corelat cu gradul de complexitate al contractului.

61. Perioada acordată pentru elaborarea ofertei preliminare nu trebuie să fie mai mică de 10 zile.

Secţiunea 2
Explicaţii asupra documentaţiei de atribuire

62. Orice candidat selectat are dreptul să solicite explicaţii privind documentaţia de atribuire.

63. Autoritatea contractantă are obligaţia să răspundă, în mod clar, complet şi fără ambiguităţi, cît mai repede posibil, la orice clarificare solicitată, într-o perioadă care nu va depăşi 3 zile lucrătoare de la primirea unei astfel de solicitări din partea operatorului economic.

64. Autoritatea contractantă are obligaţia să transmită răspunsurile, însoţite de întrebările aferente, către toţi operatorii economici cărora li s-a transmis invitaţia de depunere a ofertei preliminare, luînd măsuri pentru a nu dezvălui identitatea celui care a solicitat clarificările respective.

65. Fără a aduce atingere prevederilor din punctul 63, în măsura în care clarificările sînt solicitate în timp util, răspunsul autorităţii contractante la aceste solicitări trebuie să fie transmis nu mai tîrziu de 4 zile înainte de data-limită stabilită pentru depunerea ofertelor preliminare.

66. În măsura în care, din motive temeinic motivate, se impune prelungirea perioadei acordate operatorilor economici pentru pregătirea ofertelor preliminare, autoritatea contractantă are obligaţia să extindă data-limită de depunere a acestora prin informarea în timp util a tuturor ofertanţilor preselectaţi.

Secţiunea 3
Depunerea ofertelor preliminare

67. Fiecare participant la a doua etapă a procedurii de negociere cu publicarea prealabilă a unui anunţ de participare prezintă, în funcţie de necesităţile, obiectivele şi constrîngerile autorităţii contractante, astfel cum au fost acestea evidenţiate în documentaţia de atribuire, o propunere de ofertă preliminară, care va constitui punctul de pornire al negocierilor.

68. Operatorul economic are obligaţia să depună oferta la adresa şi pînă la data-limită, stabilite în invitaţia la negociere şi îşi asumă riscurile transmiterii ofertei, inclusiv de forţă majoră. Oferta preliminară, scrisă şi semnată, se prezintă în plic sigilat. Autoritatea contractantă eliberează operatorului economic, în mod obligatoriu, o recipisă în care indică data şi ora recepţionării ofertei.

69. Oferta preliminară care este depusă la o altă adresă decît cea stabilită sau după expirarea datei-limită pentru depunere este respinsă şi se returnează nedeschisă.

Secţiunea 4
Deschiderea ofertelor preliminare

70. Grupul de lucru are obligaţia să deschidă ofertele preliminare la data, ora şi adresa indicate în invitaţia la negociere, în măsura în care nu a devenit incidentă obligaţia privind extinderea termenului de depunere a ofertelor preliminare.

71. Toţi ofertanţii participanţi la etapa a doua a procedurii de negociere cu publicarea prealabilă a unui anunţ de participare au dreptul să participe la deschiderea ofertelor preliminare.

72. În cadrul şedinţei de deschidere grupul de lucru are dreptul să respingă doar ofertele preliminare care sînt prezentate după termenul-limită.

73. Şedinţa de deschidere se finalizează printr-un proces-verbal semnat de membrii grupului de lucru şi de reprezentanţii operatorilor economici prezenţi la şedinţă, în care se consemnează modul de desfăşurare a şedinţei respective, valoarea ofertelor prezentate.

74. Grupul de lucru are obligaţia să transmită un exemplar al procesului-verbal de deschidere, la solicitare, către operatorii economici care au depus ofertă preliminară, indiferent dacă aceştia au fost sau nu prezenţi la şedinţa de deschidere.

75. Orice decizie cu privire la evaluarea ofertelor se adoptă de către grupul de lucru în cadrul unor şedinţe ulterioare şedinţei de deschidere a ofertelor, aceste şedinţe avînd loc fără participarea ofertanţilor sau reprezentanţilor acestora.

Secţiunea 5
Îmbunătăţirea ofertelor preliminare – întîlnirea finală cu fiecare participant la procedură

76. Grupul de lucru are obligaţia să organizeze, în cadrul etapei a doua a procedurii de atribuire de negociere cu publicarea prealabilă a unui anunţ de participare, întîlniri cu fiecare candidat preselectat în parte, în cadrul cărora se desfăşoară negocieri cu privire la propunerea tehnică şi financiară preliminară.

77. Scopul negocierilor din această etapă este de a îmbunătăţi oferta preliminară şi de a o adapta la condiţiile concrete în care se va derula viitorul contract. La sfîrşitul fiecărei întîlniri, grupul de lucru are obligaţia consemnării problemelor discutate şi a aspectelor convenite cu fiecare participant, într-un proces-verbal de şedinţă, care se semnează de către fiecare participant la negocieri. Se va întocmi cîte un proces-verbal pentru fiecare întîlnire şi fiecare operator economic în parte.

78. În măsura în care este fezabil, negocierea cu privire la propunerea financiară se va desfăşura ulterior finalizării celei aferente propunerii tehnice.

79. În vederea respectării principiilor achiziţiei publice, termenul pentru transmiterea ofertelor financiare îmbunătăţite va fi acelaşi pentru toţi participanţii la procedură. Ofertele financiare se vor prezenta în plic închis, urmînd a fi deschise la termenul respectiv.

80. La această etapă pot avea loc una sau mai multe întîlniri cu acelaşi operator economic, fiecare dintre aceste întîlniri tratîndu-se identic din punct de vedere procedural.

81. Grupul de lucru are obligaţia să analizeze şi să verifice fiecare ofertă preliminară atît din punctul de vedere al elementelor tehnice propuse, cît şi din punctul de vedere al aspectelor financiare pe care le implică.

82. Propunerea tehnică preliminară trebuie să corespundă cerinţelor minime prevăzute în documentaţia de atribuire.

83. Grupul de lucru are obligaţia să stabilească dacă sînt necesare explicaţii înainte de începerea rundelor de negociere. În acest caz, grupul de lucru va stabili şi perioada de timp acordată pentru transmiterea clarificărilor.

84. Comunicarea transmisă în acest sens de către grupul de lucru ofertanţilor trebuie să fie clară, precisă şi să definească în mod explicit şi suficient de detaliat în ce constă solicitarea grupului de lucru. Termenul acordat ofertanţilor pentru răspunsul la explicaţii trebuie corelat cu gradul de complexitate a întrebărilor şi nu poate fi mai mic de 2 zile lucrătoare.

85. Grupul de lucru derulează negocieri cu fiecare candidat preselectat în parte. În cadrul negocierilor părţile poartă discuţii privind:

1) modul în care soluţia preliminară răspunde necesităţilor autorităţii contractante;

2) aspectele tehnice, financiare şi juridice ale viitorului contract;

3) data, locul şi ora desfăşurării eventualelor faze intermediare ale negocierii.

86. La finalul fiecărei runde de negociere se întocmeşte un proces-verbal al şedinţei, care se semnează de fiecare participant şi în care se consemnează problemele discutate, aspectele tehnice şi financiare convenite.

87. Pe durata negocierilor, grupul de lucru are obligaţia să asigure aplicarea principiului tratamentului egal faţă de toţi candidaţii. În acest sens, autoritatea contractantă nu are dreptul de a furniza informaţii într-o manieră discriminatorie, care ar putea crea unuia/unora dintre candidaţi un avantaj în raport cu ceilalţi.

88. Grupul de lucru are obligaţia să nu dezvăluie, fără acordul operatorului economic în cauză, elemente aparţinînd propunerii sau alte informaţii confidenţiale prezentate de acesta.

89. Grupul de lucru are dreptul să prevadă în documentaţia de atribuire posibilitatea de a desfăşura negocierile în runde succesive, cu scopul de a reduce numărul de propuneri de ofertă care intră în negociere. Reducerea succesivă a propunerilor de ofertă se realizează numai pe baza unor factori de evaluare specifici acestei etape, care au fost stabiliţi în documentaţia de atribuire şi aduşi la cunoştinţa operatorilor economici.

90. Negocierile se derulează pînă în momentul în care fiecare participant la negocieri declară că oferta preliminară pe care a prezentat-o nu mai poate fi îmbunătăţită, fapt care se consemnează explicit în procesul-verbal al şedinţei.

91. În cazul în care, pe parcursul negocierilor, grupul de lucru constată că nu se înregistrează îmbunătăţiri substanţiale ale ofertei preliminare faţă de întîlnirile/rundele anterioare, acesta are dreptul să stabilească o întîlnire finală, cu fiecare participant în parte.

92. În cadrul acestei întîlniri fiecare participant are obligaţia să prezinte elementele finale ale propunerii sale tehnice şi financiare preliminare, pentru care urmează să se aplice criteriul de atribuire. Ca urmare a întîlnirii finale, grupul de lucru elaborează procesul-verbal al şedinţei finale, care se încheie cu fiecare participant în parte.

93. În termen de două zile de la întîlnirea finală, ofertanţii au obligaţia să depună în scris la sediul autorităţii contractante, în atenţia grupului de lucru, oferta finală în deplină concordanţă cu aspectele stabilite pe parcursul rundelor de negociere. Oferta va fi prezentată în formatul cerut în documentaţia de atribuire.

V. DERULAREA ETAPEI A TREIA A PROCEDURII DE NEGOCIERE CU PUBLICAREA UNUI ANUNŢ DE PARTICIPARE

Secţiunea 1
Evaluarea ofertelor finale

94. Grupul de lucru are obligaţia să verifice modul în care elementele negociate se regăsesc în oferta finală transmisă, ca urmare a încheierii procesului de negociere.

95. În această etapă, grupul de lucru va respinge oferta finală în următoarele cazuri:

1) nu îndeplineşte cerinţele de natură tehnică;

2) nu asigură respectarea reglementărilor obligatorii referitoare la condiţiile specifice de muncă şi de protecţie a muncii, aşa cum a fost formulată această cerinţă în documentaţia de atribuire;

3) preţul inclus în oferta financiară depăşeşte valoarea estimată şi nu există posibilitatea disponibilizării de fonduri suplimentare pentru îndeplinirea contractului de achiziţie publică respectiv;

4) în urma verificărilor prevăzute la art.66 din Legea nr.131 din 3 iulie 2015 se constată că oferta are un preţ anormal de scăzut pentru ceea ce urmează a fi furnizat/prestat/executat; la achiziţiile publice de lucrări, valoarea ofertei reprezintă mai puţin de 85 la sută din valoarea

estimată a lucrărilor, calculată de către autoritatea contractantă în modul stabilit, iar ofertantul nu a reuşit să demonstreze accesul la o tehnologie specială sau la condiţii de piaţă mai avantajoase care să susţină un asemenea preţ;

5) conţine propuneri de modificare a clauzelor contractuale pe care le-a stabilit autoritatea contractantă în cadrul formei finale a documentaţiei de atribuire, care sînt în mod evident dezavantajoase pentru aceasta din urmă, iar ofertantul, deşi a fost informat cu privire la respectiva situaţie, nu acceptă renunţarea la clauzele respective.

96. Depunerea ofertei finale reprezintă manifestarea voinţei ofertantului de a semna contractul de achiziţie publică cu autoritatea contractantă şi de a îndeplini obiectul contractului în conformitate cu documentaţia transmisă şi rezultatele rundelor de negociere.

97. Oferta are caracter obligatoriu, din punctul de vedere al conţinutului, pe toată perioada de valabilitate stabilită de către autoritatea contractantă şi trebuie să fie semnată, pe propria răspundere, de către ofertant sau de către o persoană împuternicită legal de acesta.

98. Ofertantul are obligaţia să menţină oferta valabilă pe toată perioada de valabilitate a ofertei, perioadă care începe cu data transmiterii ofertei şi se încheie cu data semnării de către ambele părţi a contractului de achiziţie publică.

99. Orice decizie a grupului de lucru trebuie adoptată cu majoritatea voturilor membrilor.

100. În cazul în care se ajunge în situaţia că decizia nu poate fi luată din cauza unor eventuale divergenţe de păreri între membrii grupului de lucru, preşedintele acestuia are obligaţia să solicite grupului de lucru reanalizarea punctelor de divergenţă, în scopul finalizării în timp util a etapei de evaluare a ofertelor şi de stabilire a ofertei cîştigătoare.

101. Ofertele care nu se încadrează în situaţiile de respingere prevăzute în prezentul Regulament sau în Legea nr.131 din 3 iulie 2015 sînt singurele care pot fi considerate admise de către grupul de lucru.

102. Oferta cîştigătoare se stabileşte numai dintre ofertele admise de grupul de lucru şi numai în baza criteriilor de evaluare precizate în anunţul de participare şi în documentaţia de atribuire.

103. Compararea preţurilor prevăzute în ofertele financiare depuse se realizează la valoarea fără TVA.

Secţiunea 2
Anularea procedurii de atribuire

104. Autoritatea contractantă, din proprie iniţiativă, precum şi la solicitarea Agenţiei, în urma controlului efectuat, anulează procedura de atribuire a contractului de achiziţii publice, înainte de data încheierii contractului, în următoarele cazuri:

1) nu a fost posibilă asigurarea unui nivel satisfăcător al concurenţei, respectiv numărul de candidaţi a fost mai mic decît cel prevăzut pentru prezenta procedură;

2) au fost depuse numai oferte care au trebuit respinse de grupul de lucru, sub incidenţa prevederilor prezentului Regulament;

3) abaterile grave de la prevederile legislative afectează procedura de negociere sau este imposibilă încheierea contractului;

4) s-a constatat comiterea unui act de corupere, confirmat prin hotărîrea definitivă a instanţei judecătoreşti.

105. După data transmiterii comunicării privind rezultatul aplicării procedurii de achiziţie publică şi după data încheierii contractului, anularea procedurii de achiziţie se efectuează doar de către Agenţie.

106. Decizia de anulare a procedurii de achiziţie publică nu generează vreo obligaţie a autorităţii contractante sau a Agenţiei faţă de participanţii la procedura de achiziţie, cu excepţia returnării garanţiei pentru ofertă şi/sau a garanţiei contractuale.

107. Autoritatea contractantă are obligaţia să comunice în scris tuturor participanţilor la procedura de achiziţie publică, în cel mult 3 zile lucrătoare de la data anulării, atît încetarea obligaţiilor pe care aceştia şi le-au creat prin depunerea de oferte, cît şi motivul anulării.

Secţiunea 3
Desemnarea cîştigătorului şi comunicarea rezultatului final

108. Desemnarea cîştigătorului şi atribuirea contractului va fi efectuată conform criteriilor stabilite în anunţul de participare şi documentaţia de atribuire.

109. Autoritatea contractantă are obligaţia să informeze ofertanţii despre deciziile privind rezultatul procedurii de atribuire a contractului de achiziţie publică ori, după caz, anularea procedurii de atribuire şi eventuala iniţiere ulterioară a unei noi proceduri, în scris şi cît mai curînd posibil, dar nu mai tîrziu de 3 zile lucrătoare de la emiterea acestora.

110. În cadrul comunicării prevăzute mai sus, autoritatea contractantă are obligaţia să informeze ofertanţii care au fost respinşi sau a căror ofertă nu a fost declarată cîştigătoare asupra motivelor care au stat la baza deciziei respective, după cum urmează:

1) pentru fiecare ofertă respinsă, motivele concrete care au stat la baza deciziei de respingere, detaliindu-se argumentele în temeiul cărora oferta a fost respinsă, îndeosebi elementele ofertei care nu au corespuns cerinţelor de funcţionare şi performanţă prevăzute în forma finală a documentaţiei de atribuire;

2) fiecărui ofertant care a prezentat o ofertă admisă, dar care nu a fost declarată cîştigătoare, caracteristicile şi avantajele relative ale ofertei cîştigătoare în raport cu oferta sa şi numele ofertantului căruia urmează să i se atribuie contractul de achiziţie publică.

Secţiunea 4
Încheierea contractului

111. După ce a fost stabilit ofertantul cîştigător, autoritatea contractantă îi va aduce la cunoştinţă rezultatul, în termen de 3 zile.

112. Contractele pot fi încheiate numai după împlinirea unui termen de aşteptare de 10 zile de la data transmiterii comunicării privind rezultatul, aplicării procedurii.

113. În termen de 5 zile de la încheierea contractului de achiziţie, autoritatea contractantă va întocmi şi va prezenta Agenţiei pentru examinare darea de seamă privind desfăşurarea procedurii de achiziţie şi atribuirea contractului.

114. Agenţia are dreptul să respingă sau să anuleze rezultatele procedurii de achiziţie, dacă se constată că procedura nu a fost efectuată în conformitate cu prezentul Regulament. În acest sens se va solicita organizarea unei noi proceduri de achiziţie.

Secţiunea 5
Darea de seamă

115. Darea de seamă privind procedura de negociere se întocmeşte în baza prevederilor art.73 din Legea nr.131 din 3 iulie 2015.

VI. NEGOCIEREA FĂRĂ PUBLICAREA PREALABILĂ A UNUI ANUNŢ DE PARTICIPARE

Secţiunea 1
Condiţii de aplicare a procedurii

116. Autoritatea contractantă are dreptul de a aplica procedura de negociere fără publicarea prealabilă a unui anunţ de participare numai în următoarele cazuri:

1) nicio ofertă sau nicio ofertă adecvată ori nicio candidatură nu a fost depusă ca răspuns la o procedură de licitaţie deschisă sau de licitaţie restrînsă atîta timp cît condiţiile iniţiale ale contractului nu sînt modificate în mod substantial (termenele de livrare/prestare/efectuare, achitare, condiţiile de livrare/prestare, cerinţele faţă de calitate, cantitate, garanţii, alte condiţii esenţiale);

2) într-o măsură strict necesară, din motive de maximă urgenţă ca urmare a unor evenimente imprevizibile pentru autoritatea contractantă în cauză, nu se pot respecta termenele pentru procedura de licitaţie deschisă sau de negociere cu publicarea prealabilă a unui anunţ de

participare. În acest caz, motivele invocate pentru a justifica urgenţa achiziţiei nu trebuie să reprezinte rezultatul neglijenţei autorităţii contractante. Autoritatea contractantă nu are dreptul de a stabili durata contractului pe o perioadă mai mare decît cea necesară pentru a face faţă situaţiei de urgenţă care a determinat aplicarea procedurii de negociere fără publicarea prealabilă a unui anunţ de participare;

3) din motive tehnice, de creaţie sau referitoare la protecţia drepturilor exclusive, un singur operator economic dispune de bunurile, lucrările şi serviciile necesare sau un singur operator economic are drepturi prioritare asupra lor şi nu există o altă alternativă.

117. În cazul contractelor de achiziţii publice de bunuri, autoritatea contractantă efectuează achiziţii prin negocierea fără publicarea prealabilă a unui anunţ de participare, dacă:

1) aceste bunuri sînt produse numai în scopul cercetării-dezvoltării sau experimentării. Prezenta dispoziţie nu se aplică producţiei cantitative menite să stabilească viabilitatea comercială a produsului sau să amortizeze costurile de cercetare-dezvoltare;

2) contractul de achiziţii publice se referă la livrările suplimentare efectuate de furnizorul iniţial, destinate fie pentru înlocuirea parţială a bunurilor sau a instalaţiilor de uz curent, fie pentru extinderea bunurilor sau a instalaţiilor existente, dacă schimbarea furnizorului ar obliga autoritatea contractantă să achiziţioneze un material tehnic cu caracteristici diferite, care conduce la incompatibilitate sau la dificultăţi tehnice disproporţionate de utilizare şi întreţinere. De regulă, durata unor astfel de contracte, precum şi cea a contractelor reînnoite, nu poate fi mai mare de 3 ani;

3) bunurile ce urmează a fi procurate sînt cotate şi achiziţionate la o bursă de materii prime;

4) contractul de achiziţii publice se referă la procurarea de bunuri în condiţii deosebit de avantajoase, fie de la un furnizor care îşi încetează definitiv activităţile comerciale, fie de la un administrator al procedurii de insolvabilitate, fie în baza unei proceduri de plan sau a unei alte proceduri de aceeaşi natură, în temeiul legislaţiei naţionale.

118. În cazul contractelor de achiziţii publice de servicii, autoritatea contractantă efectuează achiziţii prin negocierea fără publicarea prealabilă a unui anunţ de participare, dacă contractul în cauză este urmare a unui concurs de soluţii şi, conform regulilor aplicabile, trebuie să fie atribuit cîştigătorului sau unuia dintre cîştigătorii concursului de soluţii. În acest din urmă caz, toţi cîştigătorii concursului trebuie invitaţi să participe la negocieri.

119. În cazul contractelor de achiziţii publice de lucrări şi servicii, autoritatea contractantă efectuează achiziţii prin negocierea fără publicarea prealabilă a unui anunţ de participare:

1) pentru lucrările sau serviciile suplimentare care nu sînt prevăzute în proiectul estimat iniţial şi nici în contractul iniţial şi care au devenit necesare pentru executarea lucrărilor sau prestarea serviciilor indicate în acestea, ca urmare a unei situaţii imprevizibile, cu condiţia atribuirii contractului operatorului economic care efectuează lucrarea respectivă sau prestează serviciul respectiv:

a) dacă lucrările sau serviciile suplimentare respective nu pot fi separate, din punct de vedere tehnic sau economic, de obiectul contractului iniţial fără a constitui un inconvenient major pentru autorităţile contractante; sau

b) dacă lucrările sau serviciile suplimentare respective, chiar dacă pot fi separate de obiectul contractului iniţial, sînt strict necesare pentru finalizarea acestuia. Valoarea cumulată a contractelor atribuite pentru lucrări sau servicii suplimentare nu trebuie să fie mai mare de 15% din valoarea contractului iniţial;

2) pentru lucrări sau servicii noi, constînd în repetarea lucrărilor sau serviciilor similare încredinţate de către aceleaşi autorităţi contractante operatorului economic cîştigător al contractului iniţial, cu condiţia ca lucrările sau serviciile respective să fie conforme cu un proiect de bază şi să fi făcut obiectul unui contract iniţial atribuit prin procedura de licitaţie deschisă, restrînsă sau de cerere a ofertelor de preţuri.

120. Posibilitatea de a aplica situaţiile specificate la pct.119 subpct.2) este anunţată odată cu lansarea invitaţiei de participare la primul proiect, iar autorităţile contractante ţin seama de

valoarea totală estimată pentru continuarea lucrărilor sau serviciilor. Situaţiile specificate la pct.116-119 pot fi aplicate numai în decurs de 3 ani de la încheierea contractului iniţial.

Notă: Vezi Erata din Monitorul Oficial nr.163-168 din 17.06.2016, pag.92 (La punctul 120 cifra „118" se va citi „119", iar cifrele „115-118" se vor citi „116-119")

Secţiunea 2
Iniţierea şi desfăşurarea procedurii de negociere fără publicarea prealabilă a unui anunţ de participare

121. Negocierea fără publicarea unui anunţ de participare reprezintă procedura prin care autoritatea contractantă prin intermediul grupului de lucru derulează consultări şi negociază clauze contractuale, inclusiv preţul cu unul sau mai mulţi operatori economici, în situaţia în care se găseşte într-una din situaţiile prevăzute la pct.116-119.

Notă: Vezi Erata din Monitorul Oficial nr.163-168 din 17.06.2016, pag.92 (La punctul 121 cifrele „115-118" se vor citi „116-119")

122. În cazul aplicării acestei proceduri, operatori economici sînt invitaţi să depună oferte preliminare, direct, prin intermediul unei invitaţii la negociere, fără a se publica un anunţ de participare.

123. În situaţiile prevăzute la pct.117 subpct.1) şi 3), în cazul în care acest lucru este posibil, autoritatea contractantă are obligaţia de a invita la negocieri un număr de operatori economici care să asigure o concurenţă reală.

Notă: Vezi Erata din Monitorul Oficial nr.163-168 din 17.06.2016, pag.92 (La punctul 123 cifra „116" se va citi „117")

124. Desfăşurarea procedurii de negociere fără publicarea prealabilă a unui anunţ de participare are loc prin realizarea următoarelor activităţi:

1) crearea de către autoritatea contractantă a grupului de lucru;

2) elaborarea de către autoritatea contractantă a invitaţiei de participare la procedura de negociere fără publicarea prealabilă a unui anunţ de participare;

3) primirea şi evaluarea ofertei/ofertelor;

4) negocierea ofertei/ofertelor cu candidatul/candidaţii selectat/selectaţi;

5) atribuirea contractului;

6) raportarea rezultatelor procedurii de negociere fără publicarea prealabilă a unui anunţ de participare, pentru efectuarea căreia grupul de lucru este obligat să întocmească, inclusiv pe suport electronic, următoarele documente, de conţinutul cărora poartă răspundere:

a) procesul-verbal al grupului de lucru privind procedura de negociere fără publicarea prealabilă a unui anunţ de participare, cu expunerea argumentelor corespunzătoare;

b) contractul de achiziţie încheiat între autoritatea contractantă şi operatorul economic;

c) darea de seamă privind desfăşurarea procedurii de negociere fără publicarea prealabilă a unui anunţ de participare;

d) alte documente confirmative necesare realizării acestei proceduri de achiziţie.

125. În vederea depunerii ofertelor preliminare autoritatea trebuie să stabilească un termen minim rezonabil între data transmiterii invitaţiei la negociere şi data-limită de depunere a acestora. Acest termen va fi corelat cu gradul de complexitate al contractului şi trebuie să fie suficient pentru a permite candidaţilor elaborarea ofertei.

126. Invitaţia la negociere va conţine:

1) denumirea, sediul autorităţii contractante, date de contact;

2) obiectul contractului de achiziţie publică ce urmează a fi atribuit;

3) limba (limbile) în care se întocmesc documentele ce trebuie depuse de ofertant/ofertanţi ca răspuns la solicitările documentaţiei de atribuire;

4) locul, data şi ora-limită de depunere a ofertei/ofertelor;

5) data la care se deschid ofertele, ora, locul şi modul de deschidere (cu sau fără participarea operatorilor economici);

6) numărul minim de ofertanţi pe care autoritatea contractantă doreşte să-i selecteze în vederea derulării negocierii, după caz;

7) informaţii referitoare la criteriul de evaluare utilizat (preţul cel mai scăzut sau oferta cea mai avantajoasă economic), precum şi ponderile factorilor de evaluare.

8) agenda rundelor de negocieri (locul, durata rundelor de negociere, numărul de runde, eventual programarea rundelor de negociere cu fiecare operator economic).

127. Nu se prezintă spre înregistrare la Agenţie, contractele ale căror obiecte sînt:

1) energia electrică, termică, gazele naturale, apa, serviciile de canalizare şi telefonie fixă, precum şi serviciile de transportare a deşeurilor menajere solide;

2) lemnele pentru încălzire;

3) locaţiunea şi arenda, încheiate de către autorităţile contractante pentru desfăşurarea activităţilor de serviciu ale acestora;

4) serviciile de pază de stat a căror contractare de către autorităţile contractante este obligatorie, conform actelor normative;

5) serviciile medicale prestate de instituţiile medico-sanitare publice, conform Catalogului tarifelor unice, aprobat de Guvern;

6) serviciile de formare profesională continuă a cadrelor medicale şi farmaceutice prestate de instituţiile publice subordonate Ministerului Sănătăţii, conform tarifelor aprobate de Guvern;

7) serviciile de elaborare a testelor pentru examenele de absolvire şi olimpiade în învăţămîntul primar şi preuniversitar, precum şi serviciile de evaluare şi examinare a acestora prestate conform normativelor de timp şi de cheltuieli pentru organizarea şi desfăşurarea examenelor de absolvire în sistemul de învăţămînt preuniversitar şi a evaluării finale în învăţămîntul primar aprobate de Guvern;

128. Agenţia anulează rezultatele procedurii de negociere fără publicarea prealabilă a unui anunţ de participare în cazul în care se constată că, achiziţia s-a efectuat cu abatere de la prevederile Legii nr.131 din 3 iulie 2015 şi ale prezentului Regulament, sau în cazul în care se constată că autoritatea contractantă şi/sau operatorul economic au creat o situaţie artificială în scopul achiziţionării unor bunuri, lucrări şi servicii în baza procedurii de negociere fără publicarea prealabilă a unui anunţ de participare.

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
nr.668 din 27 mai 2016

LISTA
hotărîrilor de Guvern care se abrogă

1. Hotărîrea Guvernului nr.1407 din 10 decembrie 2008 „Pentru aprobarea Regulamentului privind realizarea achiziţiilor publice dintr-o singură sursă” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.226-229, art.1425).

2. Punctul 20 din modificările şi completările ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.661 din 10 noiembrie 2009 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.163-164, art.729).

3. Punctul 44 din modificările şi completările ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.341 din 3 mai 2010 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.70-71, art.418).

4. Hotărîrea Guvernului nr.570 din 6 august 2012 „Cu privire la modificarea şi completarea Hotărîrii Guvernului nr.1407 din 10 decembrie 2008” (Monitorul Oficial al Republici Moldova, 2012, nr.166-169, art.627).

5. Punctul 8 din modificările şi completările ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.723 din 28 septembrie 2012 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.208, art.781).

H O T Ă R Î R E
cu privire la transmiterea unor bunuri imobile

nr. 798 din 29.09.2014

Monitorul Oficial nr.293-296/841 din 03.10.2014

* * *

În scopul asigurării tinerilor specialişti cu locuinţe, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se transmit, prin derogare de la prevederile Regulamentului cu privire la asigurarea cu locuinţă a tinerilor specialişti cu studii superioare şi postuniversitare de rezidenţiat, repartizaţi şi angajaţi în cîmpul muncii în instituţiile publice (bugetare) din sate (comune), aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.1259 din 12 noiembrie 2008 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.206-207, art.1271), cu modificările şi completările ulterioare, şi în baza contractului de donaţie cu titlu gratuit, din proprietatea publică a statului, aflate în gestiunea Ministerului Dezvoltării Regionale şi Construcţiilor, în proprietatea tinerilor specialişti cu studii superioare şi postuniversitare de rezidenţiat, repartizaţi şi angajaţi în cîmpul muncii în instituţiile publice (bugetare) din sate (comune), bunurile imobile, conform anexei nr.1.

2. Se împuterniceşte Ministerul Dezvoltării Regionale şi Construcţiilor cu dreptul de a încheia contractele de donaţie a bunurilor imobile, conform anexei nr.2, a căror transmitere în proprietatea tinerilor specialişti este solicitată în baza cererii depuse.

3. Ministerul Dezvoltării Regionale şi Construcţiilor va informa Guvernul, în termen de pînă la data de 1 martie 2015, despre finalizarea procedurii de transmitere a bunurilor imobile nominalizate în anexa nr.1.

4. Agenţia Relaţii Funciare şi Cadastru va asigura, la solicitare, înregistrarea în registrul bunurilor imobile a dreptului de proprietate asupra bunurilor imobile în conformitate cu legislaţia în vigoare.

PRIM-MINISTRU **Iurie LEANCĂ**

Contrasemnează:
Ministrul finanţelor **Anatol Arapu**
Ministrul dezvoltării regionale şi construcţiilor **Marcel Răducan**

Nr.798. Chişinău, 29 septembrie 2014.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
nr.798 din 29 septembrie 2014

LISTA
bunurilor imobile care se transmit în proprietatea tinerilor specialişti

		Bunurile imobile

Nr. d/o	Numele, prenumele tînărului specialist	adresa		suprafaţa casei de locuit (m^2)	numerele cadastrale	Suprafaţa lotului de teren (ha)
		raionul	localitatea			
1.	Ababii Ludmila	Briceni	satul Trebisăuţi	53,5	1446114.008 1446114.008.01 1446114.008.02	0,0841
2.	Bodiu Daniela	Briceni	satul Larga, comuna Larga	96,8	1433309.416 1433309.416.01	0,0841
3.	Ghernajea Irina	Briceni	satul Trebisăuţi	54,5	1446114.005 1446114.005.01 1446114.005.02	0,2797
4.	Graur Alina	Briceni	satul Mărcăuţi, comuna Mărcăuţi	66,8	1435206.025 1435206.025.01	0,3737
5.	Morari Alina	Briceni	satul Beleavinţi	86,7	1427115.011 1427115.011.01	0,1633
6.	Storciac Gheorghina	Briceni	satul Coteala	71,0	1423113.005 1423113.005.01 1423113.005.02 1423113.005.03	0,0886
7.	Dediu Natalia	Cantemir	satul Baimaclia, comuna Baimaclia	96,3	2112118.123 2112118.123.01 2112118.123.02	0,2287
8.	Avasiloaie Rita	Drochia	satul Şuri, comuna Şuri	124,9	3639226.046 3639226.046.01	0,1345
9.	Cebotari Oxana	Drochia	satul Drochia	108,9	3618208.057 3618208.057.01	0,1192
10.	Jerebelovschi Veaceslav	Drochia	satul Maramonovca	106,2	3426202.439 3426202.439.01 3426202.439.02 3426202.439.03 3426202.439.04 3426202.439.05 3426202.439.06 3426202.439.07 3426202.439.08 3426202.439.09	0,1428
11.	Tcaci Elena	Drochia	satul Zguriţa	157,3	3642201.032 3642201.032.01 3642201.032.02 3642201.032.03 3642201.032.04 3642201.032.05 3642201.032.06 3642201.032.07 3642201.032.08 3642201.032.09	0,0959
12.	Barcuţa Inga	Dubăsari	satul Molovata Nouă, comuna Malovata Nouă	113,8	3839000.026 3839000.026.01	0,1135

13.	Samson Mihail	Edineţ	satul Hancăuţi	121,7	4131108.187 4131108.187.01 4131108.187.02 4131108.187.03 4131108.187.04	0,2094
14.	Puşcă Olesea	Făleşti	satul Sărata Veche, comuna Sărata Veche	93,3	4373121.003 4373121.003.01	0,0679
15.	Anuţa Natalia	Floreşti	satul Băhrineşti	80,0	4514110.140 4514110.140.01 4514110.140.02 4514110.140.03 4514110.140.04	0,2461
16.	Crucichevici Snejana	Glodeni	satul Sturzovca	116,1	4840211.004 4840211.004.01 4840211.004.02	0,2145
17.	Haraz Ana	Glodeni	satul Ciuciulea	92.5	4821203.362 4821203.362.01 4821203.362.02	0,1364
18.	Surujiu Olga	Glodeni	satul Hîjdieni	106,9	4833207.524 4833207.524.01 4833207.524.02 4833207.524.03	0,2092
19.	Bajan Veronica	Orhei	satul Mălăieşti, comuna Mălăieşti	72,4	6447204.171 6447204.171.01 6447204.171.02 6447204.171.03 6447204.171.04	0,1547
20.	Mîrzenco Denis	Rezina	satul Mateuţi	114,2	6727203.054 6727203.054.01 6727203.054.02 6727203.054.03 6727203.054.04 6727203.054.05 6727203.054.06 6727203.054.07	0,1167
21.	Popovici Irina	Rîşcani	satul Mălăieşti, comuna Gălăşeni	89,9	7126111.008 7126111.008.01 7126111.008.02	0,2538
22.	Olaru Svetlana	Sîngerei	satul Alexăndreni, comuna Alexăndreni	57,9	7411306.159 7411306.159.01 7411306.159.02	0,094
23.	Vladimir Rodica	Sîngerei	satul Drăgăneşti, comuna Drăgăneşti	78,2	7446100.033 7446100.033.01 7446100.033.02 7446100.033.03 7446100.033.04 7446100.033.05 7446100.033.06 7446100.033.07	0,1604
24.	Muşat Alina	Ştefan Votă	satul Slobozia	60,3	8533201.016 8533201.016.01	0,252

					8533201.016.02	

Notă: Vezi Rectificarea din Monitorul Oficial nr.345-351 din 21.11.2014, pag.106 (La poziţiile 6, 8, 10 şi 18 din anexa nr.1, familiile "Storceac", "Avasiloie", "Jereblovschi" şi "Surugiu" se vor citi "Storciac", "Avasiloaie", "Jerebelovschi" şi "Surujiu")

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
nr.798 din 29 septembrie 2014

CONTRACT DE DONAŢIE

nr._____ "____"_____

I. PĂRŢILE CONTRACTANTE

1.1. Ministerul Dezvoltării Regionale şi Construcţiilor, în persona dlui Anatolie ZOLOTCOV, viceministru, care activează în baza Regulamentului privind organizarea şi funcţionarea Ministerului Dezvoltării Regionale şi Construcţiilor, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.662 din 10 noiembrie 2009, în calitate de **Donator**, pe de o parte, şi

1.2. Dl/Dna _____, domiciliat în satul/comuna _____, str._____ nr._____ municipiul/raionul _____, născut/ă la data de [ziua, luna, anul] _____ în [localitatea] _____, raionul _____, posesor al buletinului de identitate seria _____ nr. _____, eliberat de _____, cod de identificare _____, în calitate de **Donatar**, pe de altă parte,

au convenit să încheie prezentul contract de donaţie, cu respectarea următoarelor clauze:

II. OBIECTUL CONTRACTULUI

2.1. a) Donatorul se obligă să transmită în proprietatea Donatarului casa de locuit din satul/comuna _____, raionul _____, numărul cadastral _____, cu suprafaţa de _____m.p., compusă din _____ (camere şi dependinţe), precum şi terenul aferent locuinţei cu suprafaţa de_____m.p., nr. cadastral _____

b) Bunurile imobile care se donează sunt libere de orice sarcini şi urmări de orice natură, este proprietate publică a statului, gestionată de către Ministerul Dezvoltării Regionale şi Construcţiilor, conform Hotărîrii Guvernului nr.597 din 21 octombrie 2009 "Privind unele măsuri de executare a Legii nr.21-XVIII din 18 septembrie 2009".

c) Transmiterea dreptului de proprietate asupra bunurilor imobile are loc la ___ _____2014, data autentificării contractului.

2.2. Valoarea imobilelor transmise în proprietate cu titlu gratuit este de _____ lei.

2.3. Eu, Donatarul, primesc cu recunoştinţă donaţia făcută de Guvernul Republicii Moldova, avînd ca obiect casa de locuit şi terenul aferent, descrisă mai sus, proprietate publică, şi sînt întru totul de acord cu prezentul înscris.

III. CLAUZE FINALE

3.1. Donatarul, potrivit prevederilor art.5 alin.(1) al Legii cadastrului bunurilor imobile nr.1543-XIII din 25 februarie 1998, va înregistra dreptul de proprietate asupra bunurilor imobile la oficiul cadastral teritorial respectiv.

3.2. Prezentul contract a fost întocmit într-un număr de _____ exemplare, la Biroul notarului public _____ .

3.3. S-au eliberat părţilor _____ exemplare, un exemplar păstrîndu-se în arhiva biroului notarial.

DONATOR:	**DONATAR:**
Ministerul Dezvoltării Regionale şi Construcţiilor	_____ (numele, prenumele)
mun.Chişinău, str.Cosmonauţilor, 9 c/f 1008601000570	_____ (adresa)
Viceministru Anatolie ZOLOTCOV	
_____ (semnătura)	_____ (semnătura)

H O T Ă R Î R E
pentru aprobarea Regulamentului privind achiziţiile publice de lucrări

nr. 669 din 27.05.2016

Monitorul Oficial nr.150/713 din 31.05.2016

* * *

În temeiul Legii nr.131 din 3 iulie 2015 privind achiziţiile publice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2015, nr.197-205, art.402), Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Regulamentul privind achiziţiile publice de lucrări, conform anexei nr.1.

2. Se abrogă unele hotărîri ale Guvernului, conform anexei nr.2.

PRIM-MINISTRU **Pavel FILIP**

Contrasemnează:
Ministrul finanţelor **Octavian Armaşu**

Nr.669. Chişinău, 27 mai 2016.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
nr.669 din 27 mai 2016

REGULAMENT
privind achiziţiile publice de lucrări

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. În sensul prezentului Regulament, se folosesc următoarele noţiuni:

achiziţie publică de lucrări – achiziţionarea lucrărilor pentru construcţiile de orice categorie şi instalaţiile aferente acestora, precum şi pentru lucrările de intervenţie în timp la construcţiile existente (modernizări, modificări, transformări, consolidări, extinderi şi reparaţii), pentru necesităţile uneia sau cîtorva autorităţi contractante;

contract de achiziţii publice de lucrări – contract de achiziţii publice avînd ca obiect fie execuţia, fie atît proiectarea, cît şi execuţia unor lucrări sau a unei construcţii, fie realizarea, prin orice mijloace, a unei lucrări care să răspundă unor necesităţi precizate de autoritatea contractantă;

documentaţie de atribuire – documentaţie care cuprinde toate informaţiile legate de obiectul contractului de achiziţii publice şi de procedura de atribuire a acestuia, inclusiv caietul de sarcini sau, după caz, documentaţia descriptivă;

caiet de sarcini – documentaţie scrisă, parte componentă a documentaţiei de atribuire, care detaliază condiţiile tehnice de execuţie a lucrărilor, cerinţele faţă de calitatea materialelor, standardele şi reglementările tehnice aplicabile, protecţia mediului, protecţia muncii, tehnologiile, transporturile pe şantier, inspecţiile, testele, verificările, modificările, măsurătorile etc.;

oferta cea mai avantajoasă tehnico-economic – ofertă desemnată cîştigătoare conform criteriilor stabilite de prezentul Regulament şi determinate în cadrul procedurilor de atribuire a contractelor de achiziţii publice de lucrări;

operator economic – executant de lucrări, orice persoană fizică sau juridică, entitate publică sau asociaţie de astfel de persoane şi/sau entităţi care execută lucrări;

ofertă – act juridic prin care operatorul economic îşi manifestă voinţa de a se angaja din punct de vedere juridic într-un contract de achiziţii publice. Oferta cuprinde propunerea tehnică şi propunerea financiară;

propunerea tehnică – parte a ofertei elaborată în baza cerinţelor din caietul de sarcini sau, după caz, din documentaţia descriptivă;

propunerea financiară – parte a ofertei ce cuprinde informaţiile cu privire la preţ, tarif, alte condiţii financiare şi comerciale corespunzătoare satisfacerii cerinţelor solicitate prin documentaţia de atribuire;

procedură de achiziţie repetată – procedură repetată de atribuire a contractului de achiziţie publică de lucrări, în cazul în care condiţiile iniţiale ale contractului nu sînt modificate în mod substanţial;

perioadă de valabilitate a ofertei – interval de timp care începe să curgă din momentul deschiderii ofertelor, expus atît în documentaţia de atribuire, cît şi în textul ofertei care urmează a fi prezentată, în cursul căruia oferta produce efecte juridice;

lucrări similare – lucrări de construcţii executate conform unei tehnologii şi de o complexitate similară obiectului procedurii de achiziţie publică.

2. Contractele de lucrări atribuite în scopul realizării unei investiţii sînt considerate contracte de achiziţii publice de lucrări, dacă valoarea estimată a lucrărilor de construcţie-montaj reprezintă cel puţin 20% din valoarea totală estimată a investiţiei respective şi a căror realizare face parte din obiectivul contractului respectiv.

3. În cazul în care obiectul contractului îl constituie realizarea unei investiţii pentru finalizarea căreia sînt necesare executarea unui ansamblu de lucrări de construcţii-montaj şi, după caz, furnizarea de echipamente, instalaţii, utilaje sau alte dotări aferente investiţiei respective, valoarea contractului se determină cu luarea în calcul a valorii totale a investiţiei. Se admite achiziţionarea separată de către autoritatea contractantă a utilajului tehnologic, în cazul în care autoritatea contractantă aduce argumente concludente în acest sens.

4. Autoritatea contractantă are obligaţia să estimeze valoarea contractului de achiziţii publice de lucrări în corespundere cu preţurile medii stabilite în mod curent pe piaţă, cu respectarea prevederilor art.3 din Legea nr.131 din 3 iulie 2015 privind achiziţiile publice.

II. REGULI GENERALE PRIVIND INIŢIEREA ŞI DESFĂŞURAREA PROCEDURILOR DE ACHIZIŢIE PUBLICĂ DE LUCRĂRI

Secţiunea 1
Publicitatea şi transparenţa

5. Autoritatea contractantă are obligaţia de a asigura publicarea în Buletinul achiziţiilor publice, prin intermediul Agenţiei Achiziţii Publice (în continuare – Agenţie), a anunţurilor publice de intenţie şi de participare la procedura de achiziţie publică de lucrări, în conformitate cu legislaţia în vigoare din domeniul achiziţiilor publice.

6. Autoritatea contractantă are dreptul, în scopul asigurării unei transparenţe maxime, să dea publicităţii anunţul de participare şi prin alte mijloace de informare în masă, locale, naţionale sau internaţionale, sau Internet, dar numai după publicarea anunţului respectiv în Buletinul achiziţiilor publice, avînd obligaţia de a respecta întocmai conţinutul şi forma anunţului publicat.

Secţiunea 2
Reguli aplicabile comunicării

7. Comunicările, schimburile de informaţii şi stocarea acestora se realizează astfel încît să se asigure păstrarea integrităţii datelor şi confidenţialitatea ofertelor şi a cererilor de participare.

8. Instrumentele utilizate pentru comunicare pe cale electronică, precum şi caracteristicile tehnice ale acestora trebuie să fie disponibile publicului în permanenţă şi să fie compatibile cu tehnologiile de informare şi de comunicare general utilizate.

9. Toate comunicările, precum şi toate schimburile de informaţii pot fi realizate, la alegerea autorităţii contractante, prin poştă, fax, pe cale electronică, prin telefon sau prin combinarea acestor mijloace.

10. Mijloacele de comunicare alese trebuie să fie general accesibile şi să nu limiteze accesul operatorilor economici la procedura de atribuire a contractelor de achiziţii publice.

11. Autoritatea contractantă are obligaţia de a nu face nici o discriminare între ofertanţi din punctul de vedere al formei în care aceştia transmit sau primesc documente, decizii sau alte comunicări.

12. Autoritatea contractantă are dreptul să păstreze în secret anumite informaţii referitoare la atribuirea contractului de achiziţie publică de lucrări şi care ar putea fi cuprinse în ansamblul informaţiilor referitoare la caracteristicile şi la avantajele relative ale ofertei cîştigătoare faţă de alte oferte, şi anume, în situaţia în care informaţiile respective:

1) ar conduce la neaplicarea unei prevederi legale şi implicit ar fi contrare interesului public;

2) ar prejudicia interesele comerciale ale ofertanţilor, inclusiv pe cele ale ofertantului a cărui ofertă a fost declarată cîştigătoare;

3) ar prejudicia concurenţa loială între ofertanţi.

Secţiunea 3
Întocmirea şi conţinutul documentaţiei de atribuire

13. Autoritatea contractantă, prin intermediul grupului de lucru pentru achiziţii, are obligaţia de a elabora documentaţia de atribuire.

14. Documentaţia de atribuire se publică obligatoriu pe pagina web a autorităţii contractante, alături de anunţul de participare.

15. În cazul în care, din motive tehnice, documentaţia de atribuire nu poate fi publicată electronic, autoritatea contractantă are obligaţia de a pune documentaţia de atribuire la dispoziţia operatorului economic cît mai repede posibil, într-o perioadă care nu trebuie să depăşească 2 zile de la primirea unei solicitări din partea acestuia.

16. Documentaţia de atribuire, în cazul prevăzut la pct.15, se va transmite gratuit prin poştă, fax sau prin alte mijloace electronice, precum şi prin ridicare directă de către operatorul economic, în toate cazurile acest fapt fiind înregistrat.

17. Documentaţia de atribuire poate fi publicată şi, respectiv, pusă la dispoziţia operatorilor economici, de către autoritatea contractantă, numai după înregistrarea la Agenţie.

18. Documentaţia de atribuire trebuie să cuprindă, fără a se limita la cele ce urmează, cel puţin:

1) informaţii generale privind autoritatea contractantă, în special cu privire la adresa, inclusiv telefon, fax, e-mail, persoane de contact, mijloace de comunicare etc.;

2) instrucţiuni pentru ofertanţi care trebuie îndeplinite în legătură cu participarea la procedura de atribuire;

3) cerinţe minime de calificare, precum şi documente care urmează să fie prezentate de ofertanţi pentru dovedirea îndeplinirii acestora;

4) caietul de sarcini;

5) instrucţiuni privind modul de elaborare şi de prezentare a propunerii tehnice şi financiare;

6) informaţii detaliate şi complete privind criteriul de atribuire aplicat pentru stabilirea ofertei cîştigătoare;

7) informaţii referitoare la clauzele contractuale obligatorii.

19. Cerinţele de calificare care pot fi utilizate în aplicarea procedurilor de atribuire sînt:

1) situaţia personală a ofertantului;

2) capacitatea de exercitare a activităţii profesionale;

3) situaţia economică şi financiară;

4) capacitatea tehnică şi/sau profesională;

5) standarde de asigurare a calităţii;

6) standarde de protecţie a mediului.

20. Cerinţele de calificare precizate în documentaţia de atribuire trebuie să fie aceleaşi cu cele specificate în anunţul de participare.

21. În cazul în care se constată neconcordanţe între prevederile documentaţiei de atribuire şi prevederile anunţului de participare, procedura de achiziţie se anulează.

22. Criteriile de calificare stabilite de autoritatea contractantă trebuie să aibă legătură directă cu obiectul contractului ce urmează a fi atribuit, iar nivelul cerinţelor minime solicitate prin documentaţia de atribuire, precum şi documentele care probează îndeplinirea lor se vor limita numai la cele strict necesare pentru îndeplinirea corespunzătoare a contractului.

23. Stabilirea cerinţelor minime de calificare rămîne la latitudinea autorităţii contractante, aceasta avînd obligaţia de a ţine cont de complexitatea, volumul, durata, valoarea şi natura contractului de achiziţie publică de lucrări care urmează a fi încheiat.

24. Autoritatea contractantă nu va impune condiţii ce nu prezintă relevanţă sau sînt disproporţionate în raport cu ceea ce urmează a fi achiziţionat.

25. În sensul pct.19 subpct.4, autoritatea contractantă va solicita în documentaţia de atribuire informaţiile necesare, conform prevederilor art.21 alin.(3) din Legea nr.131 din 3 iulie 2015 privind achiziţiile publice.

26. Modificarea conţinutului documentaţiei de atribuire după înregistrarea ei poate fi efectuată numai din motive obiective argumentate de către autoritatea contractantă, cu informarea Agenţiei. Notificarea modificărilor documentaţiei de atribuire se face de către autoritatea contractantă cu cel puţin 5 zile înainte de data deschiderii ofertelor şi obligatoriu, se transmite tuturor operatorilor economici care au obţinut această documentaţie sau au depus o cerere de participare. Totodată, în cazul în care modificările aduse conţinutului documentaţiei de atribuire sînt substanţiale, autoritatea contractantă are obligaţia de a prelungi termenul de depunere a ofertelor, astfel încît operatorii economici să dispună de timp suficient pentru elaborarea şi depunerea ofertelor, informînd în acest sens toţi participanţii la procedura de achiziţie şi Agenţia.

27. Orice operator economic, care a obţinut un exemplar al documentaţiei de atribuire, are dreptul de a solicita autorităţii contractante clarificări în scris, despre elementele cuprinse în aceasta.

28. Autoritatea contractantă are obligaţia de a transmite răspuns la orice solicitare de clarificări într-o perioadă ce nu trebuie să depăşească, de regulă, 3 zile lucrătoare de la primirea unei astfel de solicitări din partea operatorului economic, cu excepţia procedurii de cerere a ofertelor de preţuri, caz în care această perioadă nu trebuie să depăşească o zi lucrătoare.

29. Autoritatea contractantă are obligaţia de a transmite conţinutul răspunsului către toţi operatorii economici care au obţinut un exemplar al documentaţiei de atribuire sau au depus o cerere de participare, luînd măsuri pentru a nu dezvălui identitatea celui care a solicitat clarificările respective.

Secţiunea 4
Caietul de sarcini

30. Caietul de sarcini face parte integrantă din documentaţia de atribuire şi constituie ansamblul cerinţelor în baza cărora se elaborează oferta tehnică de către fiecare ofertant.

31. Caietul de sarcini conţine, în mod obligatoriu, specificaţii tehnice. Acestea definesc, după caz şi fără a se limita la cele ce urmează, caracteristici referitoare la nivelul calitativ, tehnic şi de performanţă, siguranţă în exploatare, dimensiuni, precum şi sisteme de asigurare a calităţii, tehnologie, norme, coduri sau simboluri, teste şi metode de testare, ambalare, etichetare, marcare, condiţiile pentru certificarea conformităţii cu standarde relevante sau altele asemenea.

32. Caietul de sarcini este parte integrantă din proiectul tehnic de execuţie verificat, avizat şi aprobat potrivit prevederilor legale. Pentru asigurarea unor informaţii complete, necesare în vederea elaborării ofertei tehnice, documentaţia minimală trebuie să conţină caietele de sarcini pe specialităţi, liste cuprinzînd cantităţi de lucrări, precum şi planşele principale ale obiectelor.

33. Specificaţiile tehnice se vor referi, de asemenea, la prescripţii de proiectare şi de calcul, sau la verificarea, inspecţia şi condiţiile de recepţie a lucrărilor, precum şi la tehnici, procedee şi

metode de construcţie, precum şi la orice alte condiţii cu caracter tehnic pe care autoritatea contractantă este capabilă să le descrie, în funcţie şi de diverse acte normative şi reglementări, în legătură cu lucrarea finală şi cu materii prime sau materiale ori părţi de lucrare utilizate.

34. Caietul de sarcini trebuie să precizeze şi instituţiile competente de la care executanţii pot obţine informaţii privind reglementările obligatorii referitoare la protecţia muncii, la prevenirea şi stingerea incendiilor şi la protecţia mediului, care trebuie respectate pe parcursul îndeplinirii contractului respectiv şi care sînt în vigoare la nivel naţional sau, în mod special, în regiunea ori în localitatea în care se execută lucrările.

35. Autoritatea contractantă are obligaţia de a defini în caietul de sarcini şi în contract specificaţiile tehnice numai prin referire la reglementări tehnice, astfel cum sînt acestea definite în legislaţia internă referitoare la standardizarea naţională în domeniul construcţiilor, iar în cazul lipsei acestora, prin referire, de regulă, la alte standarde care sînt compatibile cu reglementările Comunităţii Europene.

36. În cazul în care sînt utilizate standarde speciale caietul de sarcini trebuie să precizeze că vor fi acceptate şi produsele, serviciile sau lucrările care îndeplinesc alte standarde stabilite de autoritate şi care asigură o calitate substanţial egală cu standardele menţionate.

37. Caracteristicile tehnice ale lucrărilor solicitate de autoritatea contractantă, incluse în caietul de sarcini trebuie să reprezinte o descriere exactă şi completă a obiectivului achiziţiei.

38. La elaborarea caracteristicilor tehnice, proiectelor, desenelor tehnice, schiţelor şi descrierilor:

1) se efectuează descrierea fizică a lucrărilor în baza caracteristicilor tehnice, calitative, obiective şi relevante;

2) se fac caracteristici din punctul de vedere al siguranţei în exploatare şi a eficienţei lucrărilor, dacă descrierea fizică este imposibilă sau dacă parametrii de eficienţă primează.

Secţiunea 5
Criterii pentru atribuirea contractului de achiziţie publică de lucrări

39. Autoritatea contractantă are obligaţia să precizeze în documentaţia de atribuire criteriul în baza căruia se atribuie contractul şi care, o dată stabilit, nu poate fi schimbat pe toată durata de aplicare a procedurii.

40. Criteriul menţionat la punctul 39 din prezentul Regulament poate fi, în funcţie de complexitatea obiectului de achiziţie:

1) oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere tehnico-economic;

2) cel mai mic preţ.

41. În cazul aplicării criteriului „oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere tehnico-economic”, oferta stabilită ca fiind cîştigătoare este oferta care întruneşte punctajul cel mai mare, rezultat din aplicarea unui algoritm de calcul.

42. Algoritmul de calcul prevăzut la pct.41 din prezentul Regulament se aplică în baza utilizării unor criterii variate de evaluare a ofertei, în funcţie de specificul fiecărui contract, cum ar fi: termenul de execuţie, calitatea oferită, ciclul de viaţă, alte elemente considerate semnificative pentru evaluarea ofertelor, precum şi preţul.

43. Autoritatea contractantă este obligată să precizeze în documentaţia de atribuire criteriile de evaluare a ofertei prevăzute la pct.42 din prezentul Regulament în ordinea importanţei lor pentru evaluarea ofertei, precum şi algoritmul de calcul detaliat care va fi aplicat. Ponderea preţului în punctajul evaluării nu va fi mai mică de 80 la sută.

44. În cazul aplicării criteriului „cel mai mic preţ” cerinţele impuse de către autoritatea contractantă prin documentaţia de atribuire sînt considerate cerinţe minime.

III. PROCEDURI DE ACHIZIŢIE PUBLICĂ

Secţiunea 1
Condiţiile de aplicare

45. Autoritatea contractantă are dreptul de a iniţia aplicarea procedurii pentru atribuirea contractului de achiziţie publică de lucrări numai dacă se respectă în mod cumulativ următoarele condiţii:

1) contractul este inclus în planul anual de achiziţii publice al autorităţii contractante, cu excepţia cazului în care obiectul contractului este determinat de apariţia unei situaţii de forţă majoră sau a unor situaţii care impun acoperirea urgentă a unor necesităţi neprevăzute;

2) sînt asigurate, integral sau parţial, pentru anul în curs mijloacele financiare necesare în vederea îndeplinirii prevederilor contractului de achiziţie publică de lucrări;

3) este asigurată elaborarea, verificarea şi aprobarea, în modul stabilit, a documentaţiei de proiect şi deviz;

4) este elaborată şi definitivată documentaţia de atribuire;

5) este creat grupul de lucru.

46. Autoritatea contractantă nu are dreptul să divizeze achiziţia publică de lucrări prin încheierea de contracte separate, în scopul aplicării unei alte proceduri de achiziţie decît procedura care ar fi fost utilizată în conformitate cu prezentul Regulament, în cazul în care achiziţia publică de lucrări nu ar fi fost divizată.

47. Autoritatea contractantă, în funcţie de valoarea şi complexitatea contractului de achiziţie publică de lucrări, are posibilitatea de a folosi una din următoarele proceduri de achiziţii publice:

1) licitaţie deschisă;

2) licitaţie restrînsă;

3) proceduri negociate;

4) dialog competitiv;

5) cerere a ofertelor de preţuri;

6) achiziţie în cazul planurilor de construcţie a locuinţelor sociale.

48. Procedurile de bază de atribuire a contractului de achiziţii publice de lucrări sînt licitaţia deschisă şi licitaţia restrînsă.

Secţiunea 2
Licitaţia deschisă

49. Licitaţia deschisă pentru achiziţia publică de lucrări se organizează într-o singură etapă, unde participă un număr nelimitat de operatori economici care doresc să participe şi îndeplinesc condiţiile de calificare, impuse de autoritatea contractantă în documentaţia de atribuire.

50. Înainte de lansarea licitaţiei deschise autoritatea contractantă este obligată să publice în Buletinul achiziţiilor publice, anunţul de participare, pentru informarea potenţialilor ofertanţi, astfel încît aceştia să-şi poată pregăti ofertele. Perioada cuprinsă între data publicării anunţului de participare şi data-limită de depunere a ofertelor trebuie să fie de cel puţin 20 de zile.

51. În cazul în care valoarea estimată a contractului ce urmează a fi atribuit este egală sau mai mare decît cea prevăzută la art.2 alin.(3) din Legea nr.131 din 3 iulie 2015, perioada cuprinsă între data publicării anunţului de participare în Buletinul achiziţiilor publice şi data-limită de depunere a ofertelor trebuie să fie de cel puţin 52 de zile.

52. În cazul în care autoritatea contractantă a publicat un anunţ de intenţie referitor la contractul de achiziţii publice ce urmează să fie atribuit, aceasta are dreptul de a reduce perioada prevăzută la pct.51 pînă la 36 de zile.

53. Reducerea prevăzută la pct.52 este permisă în cazul în care anunţul de intenţie publicat conţine toate informaţiile care sînt prevăzute pentru anunţul de participare, în măsura în care acestea sînt cunoscute la data publicării anunţului de intenţie, şi a fost transmis spre publicare cu cel mult 12 luni şi cu cel puţin 52 de zile înainte de data transmiterii spre publicare a anunţului de participare.

54. În cazul în care autoritatea contractantă publică electronic întreaga documentaţie de atribuire şi permite, începînd cu data publicării anunţului de participare, accesul direct şi nerestricţionat al operatorilor economici la documentaţie, aceasta are dreptul de a reduce cu 5 zile perioadele prevăzute la pct.50 şi 51.

55. Reducerea prevăzută la pct.54 este permisă numai în cazul în care anunţul de participare conţine precizări privind adresa de Internet la care documentaţia de atribuire este disponibilă.

56. Anunţul de participare se elaborează conform prevederilor art.28 din Legea nr.131 din 3 iulie 2015.

57. Desfăşurarea licitaţiei deschise are loc prin realizarea următoarelor activităţi:

1) crearea de către autoritatea contractantă a grupului de lucru;

2) elaborarea de către autoritatea contractantă a documentaţiei de atribuire;

3) prezentarea de către autoritatea contractantă a documentaţiei de atribuire Agenţiei pentru înregistrare şi a anunţului de participare în vederea publicării în Buletinul achiziţiilor publice;

4) primirea/înregistrarea de către autoritatea contractantă a cererilor de participare şi remiterea documentaţiei de atribuire tuturor celor care au înaintat o solicitare în acest sens, în cazul în care din motive tehnice, documentaţia de atribuire nu poate fi publicată electronic;

5) organizarea obligatorie, de către autoritatea contractantă, a unei vizite la şantierul lucrărilor pentru ofertanţii care au obţinut documentaţia de atribuire;

6) întocmirea şi prezentarea de către autoritatea contractantă a răspunsurilor la clarificările privind elementele incluse în documentaţia de atribuire, solicitate de către operatorii economici care au depus o cerere de participare sau cărora autoritatea contractantă le-a oferit un exemplar al documentaţiei respective;

7) primirea de către autoritatea contractantă a pachetelor (coletelor) sigilate care conţin ofertele şi documentele de însoţire;

8) deschiderea ofertelor de către grupul de lucru şi perfectarea procesului-verbal respectiv;

9) îndeplinirea de către grupul de lucru a atribuţiilor care îi revin în conformitate cu cadrul normativ în vigoare;

10) transmiterea de către autoritatea contractantă tuturor ofertanţilor participanţi a comunicării privind rezultatul licitaţiei publice;

11) încheierea de către autoritatea contractantă şi ofertantul cîştigător a contractului de achiziţie publică de lucrări;

12) transmiterea de către autoritatea contractantă a contractului de achiziţie publică de lucrări, însoţit de darea de seamă a procedurii de achiziţie, Agenţiei pentru înregistrare.

Secţiunea 3
Cererea ofertelor de preţuri

58. Cererea ofertelor de preţuri se aplică în cazul în care valoarea estimată a contractului de achiziţie publică de lucrări nu depăşeşte 1500000 lei.

59. Procedura cererii ofertelor de preţuri se desfăşoară într-o singură etapă, prin realizarea următoarelor activităţi:

1) publicarea anunţului de participare sau întocmirea de către autoritatea contractantă a invitaţiei de participare şi a caietului de sarcini;

2) transmiterea de către autoritatea contractantă a invitaţiilor de participare operatorilor economici, executanţi de lucrări;

3) întocmirea şi transmiterea de către autoritatea contractantă a răspunsurilor la clarificările privind elementele cuprinse în anunţul/invitaţia de participare şi caietul de sarcini, solicitate de operatorii economici;

4) primirea ofertelor şi, dacă este cazul, a altor documente solicitate de autoritatea contractantă;

5) exercitarea atribuţiilor grupului de lucru care îi revin în conformitate cu prevederile cadrului normativ în vigoare;

6) transmiterea către toţi ofertanţii a comunicării privind rezultatul desfăşurării procedurii de achiziţie;

7) întocmirea şi prezentarea la Agenţie a dării de seamă privind desfăşurarea procedurii de achiziţie prin cererea ofertelor de preţuri.

60. Autoritatea contractantă nu are dreptul să divizeze achiziţia prin contracte separate în scopul aplicării procedurii cererii ofertelor de preţuri, diferită de procedura utilizată în conformitate cu prevederile prezentului Regulament, dacă achiziţia nu ar fi fost divizată.

61. La organizarea procedurii de achiziţie publică de lucrări prin cererea ofertelor de preţuri, în cazul în care valoarea estimată a contractului de achiziţie publică de lucrări nu depăşeşte 200000 lei, autoritatea contractantă este obligată să elaboreze invitaţia de participare şi caietul de sarcini.

62. Invitaţia de participare trebuie să conţină, dar fără a se limita la cele ce urmează, cel puţin următoarea informaţie:

1) denumirea şi sediul autorităţii contractante;

2) descrierea succintă a lucrărilor;

3) informaţiile privind întocmirea ofertelor;

4) modul, locul, data şi ora-limită a termenului de prezentare a ofertelor de către operatorii economici;

5) informaţia despre formarea preţului ofertei, calculat în monedă naţională sau în valută străină, inclusiv indicaţiile asupra necesităţii includerii în preţ a altor elemente, cu excepţia costului propriu-zis al lucrărilor;

6) termenul de valabilitate al ofertelor;

7) locul şi data deschiderii ofertelor;

8) clauzele principale ale contractului de achiziţie publică de lucrări;

9) denumirea documentelor de calificare ale ofertanţilor;

10) alte cerinţe, considerate necesare de către autoritatea contractantă, dar care nu vor contravine prevederilor prezentului Regulament şi altor prevederi în vigoare privind achiziţiile publice.

63. La achiziţia de lucrări a cărei valoare estimativă depăşeşte 200000 de lei, autoritatea contractantă publică anticipat anunţul de participare în Buletinul achiziţiilor publice, suplimentar şi pe pagina web a autorităţii contractante împreună cu caietul de sarcini.

64. Invitaţiile de participare trebuie să fie însoţite de un exemplar al caietului de sarcini şi de informaţii referitoare la condiţiile impuse de autoritatea contractantă privind situaţia personală a ofertantului, capacitatea de exercitare a activităţii profesionale, situaţia economică şi financiară, capacitatea tehnică şi/sau profesională, standarde de asigurare a calităţii, standarde de protecţie a mediului, în măsura în care îndeplinirea condiţiilor respective este considerată ca fiind relevantă pentru îndeplinirea contractului.

65. Invitaţia de participare şi caietul de sarcini se vor transmite prin poştă, fax sau alte mijloace electronice sau ridicate direct de către operatorul economic în urma invitării acestuia, în toate cazurile acest fapt fiind înregistrat.

66. Invitaţia de participare, transmisă operatorilor economici va fi semnată, în mod obligatoriu, de preşedintele grupului de lucru, cu aplicarea ştampilei autorităţii contractante.

67. Autoritatea contractantă va transmite invitaţia şi caietul de sarcini concomitent tuturor operatorilor economici.

68. Invitaţia de participare, în cazul procedurii prin cererea ofertelor de preţuri fără publicare a unui anunţ de participare, va fi transmisă unui număr cît mai mare de operatori economici încît pînă la termenul-limită de depunere să fie obţinute cel puţin trei oferte.

69. Orice operator economic are dreptul să se angajeze sau nu într-o asemenea procedură.

70. Autoritatea contractantă stabileşte termenul-limită de prezentare a ofertelor, care este de cel puţin 12 zile, astfel încît operatorii economici să dispună de timp suficient pentru întocmirea ofertei şi a celorlalte documente solicitate. Ofertele prezentate cu întîrziere vor fi respinse.

Secţiunea 4
Alte proceduri de achiziţii publice de lucrări

71. Autoritatea contractantă poate atribui contracte de achiziţii publice de lucrări prin alte proceduri de achiziţie în conformitate cu prevederile Legii nr.131 din 3 iulie 2015 şi a prezentului Regulament.

72. Autoritatea contractantă are dreptul să aplice şi modalităţi speciale de atribuire a contractelor de achiziţii publice în conformitate cu regulamentele ce reglementează aceste proceduri.

IV. ATRIBUIREA CONTRACTULUI DE ACHIZIŢIE PUBLICĂ

Secţiunea 1
Exercitarea atribuţiilor de către grupul de lucru pentru achiziţii

73. Odată cu iniţierea aplicării procedurii pentru atribuirea contractului de achiziţie publică de lucrări, autoritatea contractantă instituie un grup de lucru, responsabil pentru deschiderea ofertelor, examinarea, evaluarea şi compararea lor.

74. Grupul de lucru are obligaţia de a deschide ofertele la data şi în locul specificat în anunţul sau în invitaţia de participare.

75. Orice ofertant are dreptul de a fi prezent la deschidere. Grupul de lucru nu are dreptul să respingă o ofertă avînd ca singură motivaţie absenţa de la deschidere a ofertantului care a depus oferta respectivă.

76. În cadrul şedinţei de deschidere a ofertelor grupul de lucru verifică modul de respectare a regulilor de depunere şi prezentare a ofertelor şi a documentelor care le însoţesc.

77. Plicurile vor fi deschise de preşedintele grupului de lucru sau un membru al grupului de lucru, care are obligaţia să dea citire următoarelor informaţii:

1) denumirea (numele) ofertanţilor;
2) modificările şi retragerile de oferte;
3) existenţa garanţiilor pentru oferte;
4) preţul ofertei şi documentele ce atestă calificarea;
5) propuneri de oferte alternative;
6) orice alte detalii şi precizări necesare asigurării publicităţii ofertelor propuse.

78. Nici o ofertă nu poate fi respinsă la deschidere, cu excepţia ofertelor întîrziate, care se returnează nedeschise.

79. Grupul de lucru va întocmi un proces-verbal de deschidere, care cuprinde informaţia de la pct.77 şi care urmează a fi semnat atît de membrii grupului de lucru, cît şi de reprezentanţii ofertanţilor prezenţi la deschiderea ofertelor, la solicitarea acestora, după caz, pe fiecare filă a procesului-verbal.

80. Pentru asigurarea confidenţialităţii conţinutului ofertelor, precum şi oricăror alte informaţii prezentate de ofertanţi, grupul de lucru are obligaţia să desfăşoare, de regulă, activităţile de deschidere, examinare şi evaluare numai la sediul autorităţii contractante.

81. După semnarea procesului-verbal privind deschiderea ofertelor, examinarea şi compararea lor de către grupul de lucru, autoritatea contractantă va prezenta Agenţiei spre înregistrare darea de seamă şi, după caz, contractul de achiziţie publică încheiat între autoritatea contractantă şi operatorul economic cîştigător.

82. Autoritatea contractantă include obligatoriu în componenţa grupului de lucru reprezentanţi ai societăţii civile în cazul în care a fost depusă o cerere scrisă în acest sens cu două zile pînă la data-limită de depunere a ofertelor, dar aceştia nu pot constitui mai mult de o treime din componenţa totală a grupului. Reprezentanţii societăţii civile incluşi în grupul de lucru au drept de vot consultativ sau dreptul la opinie separată, care se expune în actul deliberativ al grupului respectiv.

83. În funcţie de obiectul şi complexitatea achiziţiei, în componenţa grupului de lucru, cu statut de membri cu drept de vot, pot fi atraşi reprezentanţi ai organelor centrale de specialitate.

84. În funcţie de specificul contractului de achiziţie, autoritatea contractantă poate atrage în cadrul grupului de lucru, fără drept de vot, consultanţi şi experţi cu experienţă în domeniul achiziţiei respective. În cazuri expres prevăzute în decizia (ordinul) sau dispoziţia de constituire a grupului de lucru, specialiştii şi experţii sînt atraşi în grupul de lucru cu drept de vot.

85. Pe parcursul desfăşurării activităţii de evaluare, examinare şi comparare a ofertelor, membrii grupului de lucru:

1) au obligaţia de a păstra confidenţialitatea conţinutului ofertelor, precum şi a oricăror alte informaţii prezentate de ofertanţi, a căror dezvăluire ar putea aduce acestora prejudicii, precum şi de a-şi proteja proprietatea intelectuală sau drepturile comerciale;

2) nu au dreptul de a dezvălui ofertanţilor sau altor persoane neimplicate oficial în procedura de achiziţie publică de lucrări informaţii suplimentare legate de activitatea de examinare, evaluare şi comparare a ofertelor.

86. Membrii grupului de lucru au obligaţia de a semna pe responsabilitate proprie, o declaraţie de confidenţialitate şi imparţialitate, prin care confirmă, totodată, că nu se află în nici una dintre situaţiile următoare:

1) nu este soţ/soţie, rudă sau afin, pînă la gradul al treilea inclusiv, cu una sau mai multe persoane angajate ale ofertantului/ofertanţilor ori cu unul sau mai mulţi fondatori ai acestora;

2) în ultimii 3 ani, nu a activat în baza contractului individual de muncă sau a altui înscris care demonstrează relaţiile de muncă cu unul dintre ofertanţi ori nu a făcut parte din consiliul de administraţie sau din orice alt organ de conducere sau de administraţie al acestora;

3) nu deţine acţiuni sau cote-părţi în capitalul social subscris al ofertanţilor.

87. Declaraţia prevăzută la pct.86 din prezentul Regulament trebuie semnată înainte de şedinţa de deschidere a ofertelor.

88. În cazul în care unul dintre membrii grupului de lucru constată că se află în una sau mai multe dintre situaţiile prevăzute la pct.86 din prezentul Regulament, acesta are obligaţia de a solicita imediat înlocuirea sa din componenţa grupului cu o altă persoană, fără necesitatea emiterii unui nou ordin sau decizie specială.

89. În caz de nerespectare a prevederilor pct.86, 87 şi 88 din prezentul Regulament, Agenţia nu va accepta rezultatele achiziţiei.

Secţiunea 2
Reguli de participare la procedura de atribuire

90. Orice operator economic, care a depus o cerere de participare la procedura de atribuire, are dreptul de a participa, individual sau în asociere, la procedura de achiziţie.

91. Mai mulţi operatori economici, executanţi de lucrări, au dreptul de a se asocia şi de a depune o singură ofertă, fiind obligaţi să îşi prezinte asocierea într-o formă scrisă.

92. În cazul unei asocieri, cerinţele solicitate pentru îndeplinirea criteriilor de calificare şi selecţie referitoare la capacitatea de exercitare a activităţii profesionale şi cele referitoare la situaţia personală trebuie îndeplinite de către fiecare asociat, iar criteriile referitoare la situaţia economică şi financiară şi cele referitoare la capacitatea tehnică şi profesională pot fi îndeplinite prin cumul proporţional sarcinilor ce revin fiecărui asociat.

93. În cazul unei asocieri, cifra de afaceri medie anuală luată în considerare va fi valoarea generală, rezultată prin însumarea cifrelor de afaceri medii anuale corespunzătoare fiecărui membru al asocierii.

94. Cerinţele privind standardele de asigurare a calităţii vor fi îndeplinite de fiecare membru al asocierii.

95. În ceea ce priveşte experienţa similară, pentru a se califica conform cerinţelor stabilite, unul din asociaţi urmează să întrunească cerinţa dată, iar ceilalţi asociaţi proporţional sarcinilor ce revin fiecărui asociat. Pentru calificarea operatorilor economici asociaţi, partenerul responsabil (liderul asociaţilor) urmează să întrunească cel puţin 40 % din cerinţele de calificare privind cifra medie de afaceri şi experienţa similară.

96. Partenerul responsabil (liderul asociaţilor) va executa cel puţin 40% din valoarea viitorului contract de achiziţii publice de lucrări.

97. Neîndeplinirea condiţiilor prevăzute la pct.92- 96 din prezentul Regulament va conduce la respingerea ofertei comune.

98. Partenerii asociaţi desemnează din rîndul lor un lider care, în cazul atribuirii contractului de achiziţie publică de lucrări, îi reprezintă în raporturile cu autoritatea contractantă şi semnează în numele lor contractul.

99. Persoana fizică sau juridică care a participat la întocmirea documentaţiei de atribuire are dreptul, în calitate de operator economic, de a fi ofertant, ofertant asociat sau subcontractant, dar numai în cazul în care implicarea sa în elaborarea documentaţiei de atribuire nu este de natură să distorsioneze concurenţa.

100. Antreprenorul general nu are dreptul de a angaja, în scopul îndeplinirii contractului de achiziţie, persoane fizice sau juridice care au fost implicate în procesul de verificare/evaluare a ofertelor depuse în cadrul aplicării procedurii de atribuire, precum şi a subcontracta ofertanţii respinşi sau care şi-au retras oferta, în cadrul aceleiaşi proceduri de achiziţie, sub sancţiunea nulităţii contractului respectiv.

Secţiunea 3
Elaborarea şi prezentarea ofertei

101. Ofertantul are obligaţia de a elabora oferta în conformitate cu prevederile documentaţiei de atribuire.

102. Oferta tehnică se elaborează în concordanţă cu cerinţele cuprinse în documentaţia de atribuire, astfel încît să asigure furnizarea tuturor informaţiilor necesare pentru evaluarea tehnică.

103. Oferta financiară este documentul prin care se furnizează informaţiile cerute prin documentaţia de atribuire sau prin anunţul de participare cu privire la preţuri, tarife, alte condiţii financiare şi comerciale. Aceasta se respinge de către grupul de lucru, dacă nu este completată potrivit cerinţelor prestabilite în documentaţia de atribuire sau în anunţul de participare.

104. Oferta are caracter obligatoriu, din punctul de vedere al conţinutului, pe toată perioada de valabilitate stabilită de către autoritatea contractantă şi trebuie să fie semnată, pe propria răspundere, de către ofertant sau de către o persoană împuternicită legal de acesta.

105. Depunerea ofertei reprezintă manifestarea voinţei ofertantului de a semna contractul de achiziţie publică de lucrări cu autoritatea contractantă şi de a realiza lucrarea în conformitate cu documentaţia de atribuire.

106. Ofertantul are dreptul de a include în propunerea tehnică posibilitatea de a subcontracta o parte din contractul respectiv, avînd obligaţia de a preciza partea/părţile din contract pe care urmează să le subcontracteze şi datele de recunoaştere ale subcontractanţilor propuşi. Volumul lucrărilor care poate fi subcontractat nu va fi mai mare de 40 la sută din volumul total.

107. Ofertantul nu are dreptul ca în cadrul aceleiaşi proceduri:

1) să depună două sau mai multe oferte individuale şi/sau comune, sub sancţiunea excluderii din competiţie a tuturor ofertelor în cauză;

2) să depună ofertă individuală/comună şi să fie nominalizat ca subcontractant în cadrul unei alte oferte, sub sancţiunea excluderii ofertei individuale sau, după caz, a celei în care este ofertant asociat.

108. Operatorul economic are obligaţia de a depune oferta la adresa şi pînă la data-limită pentru depunere, stabilite în anunţul sau în invitaţia de participare, şi îşi asumă riscurile transmiterii ofertei, inclusiv de forţă majoră.

109. Oferta care este depusă la o altă adresă decît cea stabilită sau după expirarea datei-limită pentru depunere se returnează nedeschisă.

110. Perioada de timp necesară pentru elaborarea şi prezentarea ofertelor se stabileşte de autoritatea contractantă, în conformitate cu prevederile Legii nr.131 din 3 iulie 2015.

111. Retragerea sau modificarea ofertei de către ofertant după deschiderea acesteia şi pînă la adjudecarea contractului de achiziţie, atrage după sine pierderea garanţiei pentru ofertă.

112. Retragerea sau modificarea ofertei de către ofertantul cîştigător după adjudecarea contractului de achiziţie, atrage pierderea garanţiei pentru ofertă.

113. Ofertantul are dreptul de a depune o singură ofertă, denumită ofertă de bază, cu obligaţia ca aceasta să nu se abată de la cerinţele prevăzute în documentaţia de atribuire.

114. Ca excepţie, ofertantul are dreptul de a depune în plus şi alte oferte, denumite oferte alternative, dar numai în cazul în care criteriul de evaluare a ofertelor este oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere tehnico-economic şi asemenea posibilitate este prevăzută în documentaţia de atribuire.

115. Autoritatea contractantă are obligaţia de a prevedea în documentaţia de atribuire şi caietul de sarcini cerinţele minime obligatorii pe care ofertele alternative trebuie să le îndeplinească pentru a fi luate în considerare.

116. Dacă autoritatea contractantă intenţionează să permită depunerea de oferte alternative, este obligatoriu ca aceasta să precizeze faptul respectiv în anunţul de participare.

117. Autoritatea contractantă nu are dreptul de a respinge o ofertă alternativă avînd ca singură motivaţie faptul că aceasta este întocmită utilizîndu-se specificaţii tehnice sau standarde internaţionale.

118. Ofertantul are dreptul să modifice sau să retragă oferta înainte de expirarea termenului de prezentare a ofertelor, fără a pierde dreptul de retragere a garanţiei pentru ofertă. O astfel de modificare sau avizul despre retragerea ofertei este valabil dacă a fost primit de autoritatea contractantă înainte de expirarea termenului de prezentare a ofertelor.

119. Autoritatea contractantă are obligaţia de a descalifica orice ofertant care nu îndeplineşte, prin oferta sa, cerinţele stabilite în documentaţia de atribuire sau nu prezintă garanţia pentru ofertă.

120. Ofertantul are obligaţia de a menţine oferta valabilă pe toată perioada stabilită de autoritatea contractantă în documentaţia de atribuire.

121. Autoritatea contractantă are dreptul de a solicita ofertanţilor, înainte de expirarea perioadei de valabilitate a ofertei, prelungirea acestei perioade.

122. Ofertantul are obligaţia de a comunica autorităţii contractante dacă este sau nu de acord cu prelungirea perioadei de valabilitate a ofertei. În acest caz ofertantul este în drept:

1) să respingă propunerea, fără a pierde dreptul de retragere a garanţiei pentru oferta sa;

2) să accepte propunerea, prelungind termenul de valabilitate a garanţiei pentru oferta sa ori oferind noi garanţii pentru ofertă pe termenul de valabilitate a ofertei prelungit.

123. În cazul în care ofertantul nu a prelungit termenul de valabilitate a garanţiei pentru ofertă sau nu a acordat o nouă garanţie pentru ofertă, se consideră că el a refuzat prelungirea termenului de valabilitate a ofertei.

124. Ofertantul care nu este de acord cu prelungirea perioadei de valabilitate a ofertei se consideră că şi-a retras oferta, fără ca acest fapt să atragă pierderea garanţiei pentru ofertă.

Secţiunea 4
Garanţia pentru ofertă

125. În cazul achiziţiei publice de lucrări autoritatea contractantă va cere operatorilor economici, care depun oferte să depună concomitent şi garanţia pentru ofertă. Garanţia pentru ofertă se constituie de către ofertant în scopul de a proteja autoritatea contractantă contra riscului unui eventual comportament neadecvat al acestuia pe întreaga perioadă derulată pînă la încheierea contractului de achiziţie publică de lucrări.

126. Autoritatea contractantă are obligaţia să stabilească în documentaţia de atribuire:

1) cerinţele faţă de emitent, forma şi alte condiţii de bază ale garanţiei pentru ofertă;

2) cuantumul garanţiei pentru ofertă, care nu va depăşi 2 la sută din valoarea ofertei fără TVA;

3) perioada de valabilitate a garanţiei pentru ofertă, care va fi cel puţin egală cu perioada de valabilitate a ofertei.

127. Garanţia pentru ofertă se poate exprima în lei moldoveneşti sau în valută străină şi poate fi constituită, după cum se va preciza în documentaţia de atribuire, prin una dintre următoarele forme:

1) scrisoare de garanţie bancară;

2) transfer pe contul autorităţii contractante;

3) cauţiune;

4) acreditivul „stand-by”;

5) alte forme care nu contravin legii.

128. Scrisorile de garanţie bancară vor fi eliberate de o bancă din Republica Moldova, după caz, de o bancă din străinătate, de preferinţă cu corespondent în Republica Moldova. Autoritatea contractantă nu are dreptul să impună eliberarea garanţiei pentru ofertă de către o anumită bancă, nominalizată în mod expres.

129. Înainte de a prezenta oferta, operatorul economic, poate cere autorităţii contractante să confirme admisibilitatea emitentului garanţiei pentru ofertă. Autoritatea contractantă va răspunde prompt la acest demers, însă această confirmare nu poate împiedica autoritatea contractantă să respingă garanţia pentru ofertă, dacă emitentul a devenit insolvabil, sau şi-a pierdut credibilitatea.

130. Autoritatea contractantă are dreptul să vireze suma garanţiei pentru ofertă în bugetul său, ofertantul pierzînd astfel suma constituită, atunci cînd acesta din urmă se va afla în oricare dintre următoarele situaţii:

1) îşi retrage sau modifică oferta în perioada de validitate a acesteia;

2) oferta sa fiind stabilită cîştigătoare, nu constituie garanţia contractuală după acceptarea ofertei;

3) oferta sa fiind stabilită cîştigătoare, refuză să semneze contractul de achiziţie publică de lucrări;

4) nu se execută vreo condiţie, specificată în documentaţia de atribuire înainte de semnarea contractului de achiziţie publică de lucrări.

131. Garanţia pentru ofertă, constituită de ofertantul a cărui ofertă a fost stabilită ca fiind cîştigătoare, se returnează de către autoritatea contractantă în cel mult 3 zile lucrătoare de la data constituirii garanţiei contractuale.

132. Garanţia pentru ofertă, constituită de ofertanţi a căror ofertă nu a fost stabilită cîştigătoare, se returnează de către autoritatea contractantă cît mai repede posibil, dar nu mai tîrziu de 3 zile lucrătoare de la data producerii oricărui din următoarele evenimente:

1) expirarea perioadei de valabilitate a garanţiei pentru ofertă;

2) încheierea contractului de achiziţie publică de lucrări şi depunerea garanţiei contractuale, dacă o astfel de garanţie este prevăzută în documentaţia de atribuire;

3) suspendarea procedurii de achiziţie fără încheierea unui contract de achiziţie publică de lucrări;

4) retragerea ofertei înainte de expirarea termenului de depunere a ofertelor, în cazul în care documentaţia de atribuire nu prevede inadmisibilitatea unei astfel de retrageri.

133. Garanţia pentru ofertă se depune concomitent cu depunerea ofertelor tehnică şi financiară.

134. La achiziţiile publice de lucrări cu o valoare estimativă mai mică de 1500000 de lei, autoritatea contractantă este în drept să nu ceară operatorului economic garanţia pentru ofertă. În cazul în care autoritatea contractantă cere o astfel de garanţie, operatorul economic va respecta prevederile prezentului Regulament.

Secţiunea 5
Examinarea, evaluarea şi compararea ofertelor

135. Examinarea, evaluarea şi compararea ofertelor se efectuează de grupul de lucru, fără participarea ofertanţilor sau reprezentanţilor acestora.

136. În procesul examinării, evaluării şi comparării ofertelor, grupul de lucru are obligaţia:

1) să examineze, să evalueze şi să compare ofertele operatorilor economici, în termenele şi în condiţiile stabilite în documentaţia de atribuire, în conformitate cu legislaţia;

2) să examineze, în primul rînd, întrunirea cerinţelor minime de calificare de către fiecare ofertant;

3) să stabilească după verificarea îndeplinirii cerinţelor minime, ofertanţii calificaţi şi, după caz, pe cei excluşi;

4) să examineze ofertele tuturor ofertanţilor declaraţi calificaţi;

5) să verifice conformitatea fiecărei oferte tehnice şi financiare cu cerinţele prevăzute în documentaţia de atribuire;

6) să stabilească clarificările necesare pentru evaluarea fiecărei oferte, precum şi perioada acordată pentru transmiterea clarificărilor;

7) în cazul unei oferte a cărei valoare constituie mai puţin de 85 la sută din valoarea estimată a lucrărilor, să solicite justificări ale preţului anormal de scăzut şi să efectueze controlul calculării elementelor preţului şi respectarea de către ofertant a cerinţelor tehnice stipulate în caietul de sarcini;

8) să solicite în scris, în cazul expus la subpct.7) al prezentului punct, înainte de a lua vreo decizie de respingere a acelei oferte, detalii şi precizări pe care le consideră relevante cu privire la ofertă, precum şi să verifice răspunsurile care justifică preţul respectiv.

137. Grupul de lucru va respinge orice ofertă în oricare din următoarele cazuri:

1) ofertantul nu a întrunit condiţiile de calificare prevăzute în documentaţia de atribuire;

2) oferta este depusă după data-limită de prezentare a ofertelor;

3) oferta nu a fost elaborată şi prezentată în conformitate cu cerinţele cuprinse în documentaţia de atribuire, inclusiv nu a fost prezentată garanţia pentru ofertă;

4) ofertantul nu transmite, în perioada precizată de autoritatea contractantă, clarificările solicitate;

5) ofertantul modifică, prin clarificările pe care le prezintă, conţinutul ofertei tehnice şi/sau a ofertei financiare, cu excepţia situaţiei în care modificarea este determinată de corecţia erorilor aritmetice;

6) explicaţiile solicitate conform subpct.7) şi 8) pct.136 din prezentul Regulament nu sînt concludente şi/sau nu sînt susţinute de documentele justificative solicitate de grupul de lucru;

7) oferta conţine, în propunerea financiară şi/sau propunerea tehnică, preţuri distincte pentru acelaşi obiect ofertat, sau care par, în mod evident, a nu fi rezultatul liberei concurenţe şi care nu pot fi justificate temeinic;

8) oferta conţine propuneri referitoare la clauzele contractuale, propuneri care sînt, în mod evident, dezavantajoase pentru autoritatea contractantă.

138. Grupul de lucru are dreptul de a corecta erorile aritmetice, depistate în ofertă în timpul examinării acesteia, înştiinţînd neîntîrziat ofertantul. Dacă ofertantul nu acceptă corecţia acestor erori, oferta sa va fi considerată necorespunzătoare şi, în consecinţă, urmează a fi respinsă.

139. Grupul de lucru are obligaţia să evalueze toate ofertele corespunzătoare şi, în urma acestei evaluări, să stabilească oferta cîştigătoare în baza criteriului aplicat pentru atribuirea contractului de achiziţie publică de lucrări.

140. În cazul în care atribuirea contractului de achiziţie publică de lucrări se face în baza criteriului „oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere tehnico-economic”, evaluarea ofertelor se realizează prin acordarea pentru fiecare ofertă a unui punctaj rezultat ca urmare a aplicării algoritmului de calcul stabilit în documentaţia de atribuire. Grupul de lucru trebuie să întocmească ordinea descrescîndă a punctajului acordat, clasamentul în baza căruia se stabileşte oferta cîştigătoare. Punctajul reprezintă media punctajelor individuale acordate de către fiecare membru al grupului de lucru.

141. În cazul în care atribuirea contractului de achiziţie publică se face în baza criteriului „cel mai mic preţ”, evaluarea ofertelor se realizează prin compararea preţurilor fiecărei oferte şi prin întocmirea, în ordinea descrescîndă a preţurilor respective, a clasamentului în baza căruia se stabileşte oferta cîştigătoare.

142. În cazul în care criteriul aplicării pentru atribuirea contractului de achiziţie publică de lucrări este „oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere tehnico-economic”, iar grupul de lucru a acordat acelaşi punctaj pentru două sau mai multe oferte, autoritatea contractantă are obligaţia de a selecta ofertantul a cărui ofertă are cel mai mic preţ.

143. În cazul în care preţurile ofertate sînt egale şi în acelaşi timp cele mai mici, autoritatea contractantă va atribui contractul de achiziţie publică de lucrări celui mai calificat ofertant în baza documentelor existente şi suplimentare solicitate.

144. Oferta care a fost stabilită cîştigătoare nu poate fi modificată şi constituie parte integrantă a contractului de achiziţie publică de lucrări ce urmează a fi încheiat. Preţurile unitare din ofertă sînt ferme şi nu pot fi schimbate pe toată durata execuţiei contractului. Preţul ofertei cîştigătoare este şi preţul contractual.

145. Orice decizie a grupului de lucru trebuie adoptată cu majoritatea voturilor membrilor.

146. În cazul stabilirii ofertei cîştigătoare în bază de punctaj, acordul membrilor grupului de lucru se reflectă prin punctaj individual acordat fiecărei oferte.

Secţiunea 6
Respingerea ofertei din cauza actelor de corupţie

147. Autoritatea contractantă va respinge orice ofertă în cazul în care ofertantul care a prezentat-o oferă (intenţionează să ofere), direct sau indirect, oricărui factor de răspundere sau salariat ordinar (fost sau actual) al grupului de lucru, sau al autorităţii contractante o favoare sub orice formă, o ofertă de angajare sau orice alt serviciu ca recompensă pentru anumite acţiuni, decizii sau aplicarea unor proceduri de achiziţie în avantajul lui.

148. Respingerea ofertei şi motivele respingerii se vor consemna în darea de seamă privind procedura de achiziţie publică de lucrări şi se va comunica imediat ofertantului în cauză.

149. Nici un ofertant nu are dreptul să contacteze autoritatea contractantă sau grupul de lucru asupra nici unei probleme legate de oferta sa, din momentul deschiderii ofertelor pînă în momentul atribuirii contractului de achiziţie publică de lucrări. Ofertantul are dreptul să aducă clarificări la ofertă şi/sau la documentele care însoţesc oferta numai ca urmare a unei solicitări scrise din partea autorităţii contractante.

Secţiunea 7
Anularea procedurii de achiziţie publică de lucrări

150. Autoritatea contractantă, din proprie iniţiativă, precum şi la solicitarea Agenţiei, în urma controlului efectuat, va anula procedura de atribuire a contractului de achiziţie publică de lucrări, dacă ia această decizie înainte de data transmiterii comunicării privind rezultatul aplicării procedurii de achiziţie publică de lucrări, în următoarele cazuri:

1) nu există cel puţin trei ofertanţi, care au întrunit condiţiile de calificare stabilite;

2) în cazul achiziţiilor publice de lucrări, valoarea totală a fiecărei oferte este:

- mai mare cu cel puţin 15% decît valoarea estimată a lucrărilor, calculate în conformitate cu prevederile art.3 din Legea nr.131 din 3 iulie 2015 privind achiziţiile publice; sau
- mai mică cu cel puţin 15% decît valoarea estimată a lucrărilor, calculate în conformitate cu prevederile art.3 din Legea nr.131 din 3 iulie 2015 privind achiziţiile publice, cu condiţia că ofertanţii nu au fost în măsură să prezinte justificarea ofertei anormal cu condiţia că ofertanţii nu au fost în măsură să prezinte justificarea ofertei anormal de scăzute;

3) au fost prezentate numai oferte necorespunzătoare, care:

- sînt depuse după data-limită de prezentare a ofertelor;
- nu au fost elaborate şi prezentate în conformitate cu cerinţele stabilite;
- conţin, în propunerea financiară, preţuri care par, în mod evident, a nu fi rezultatul liberei concurenţe şi care nu pot fi justificate temeinic;
- conţin propuneri referitoare la clauzele contractuale, propuneri care sînt, în mod evident, dezavantajoase pentru autoritatea contractantă;
- au o valoare ce depăşesc pragul prevăzut de lege pentru procedura de achiziţie publică desfăşurată;

4) s-a constatat comiterea unui act de corupere, confirmat prin hotărîrea definitivă a instanţei judecătoreşti;

5) ofertele depuse, deşi pot fi luate în considerare, nu pot fi comparate din cauza modului neuniform de abordare a soluţiilor tehnice şi/sau financiare;

6) existenţa unor abateri grave de la prevederile legislative afectează procedura de atribuire sau face imposibilă încheierea contractului. Prin abateri grave de la prevederile legislative se înţelege faptul că:

- nu au fost respectate principiile sau regulile privind transparenţa şi comunicarea, reglementate de prezenta lege; sau

- pe parcursul analizei, evaluării şi/sau finalizării procedurii de atribuire, se constată erori sau omisiuni, iar autoritatea contractantă se află în imposibilitatea de a adopta măsuri corective fără ca acestea să conducă la încălcarea principiilor de reglementare a relaţiilor privind achiziţiile publice;

7) ofertanţii clasaţi pe locul unu şi doi refuză încheierea contractului.

151. În cazul în care la procedura organizată în mod repetat se constată existenţa unui număr mai mic de 3 operatori economici calificaţi, autoritatea contractantă este în drept să atribuie contractul conform criteriilor iniţial stabilite, cu excepţia procedurii cererii ofertelor de preţuri de lucrări cu o valoarea estimată mai mică sau egală cu 200000 lei.

152. După data transmiterii comunicării privind rezultatul aplicării procedurii de achiziţie publică de lucrări, anularea procedurii de achiziţie se efectuează doar de către Agenţie, inclusiv în cazul în care a fost depusă o ofertă după data-limită de depunere a ofertelor, iar imposibilitatea depunerii în termen se datorează exclusiv acţiunilor sau inacţiunilor autorităţii contractante.

153. Decizia de anulare a procedurii de achiziţie publică de lucrări nu generează vreo obligaţie a autorităţii contractante sau a Agenţiei faţă de participanţii la procedura de achiziţie, cu excepţia returnării garanţiei pentru ofertă şi a garanţiei contractuale.

154. Autoritatea contractantă are obligaţia de a comunica în scris tuturor participanţilor la procedura de achiziţie publică de lucrări, în cel mult 3 zile de la data anulării atît încetarea obligaţiilor pe care aceştia şi le-au creat prin depunerea de oferte, cît şi motivul anulării.

Secţiunea 8
Informarea privind rezultatele aplicării procedurii de achiziţie publică de lucrări

155. Autoritatea contractantă are obligaţia:

1) să transmită simultan tuturor ofertanţilor o comunicare în scris referitoare la rezultatul aplicării procedurii respective;

2) în cazul ofertanţilor descalificaţi sau a căror oferte au fost respinse, comunicarea trebuie să precizeze motivele descalificării sau respingerii ofertei/ofertelor, numele ofertantului cîştigător, precum şi avantajele relative ale ofertei cîştigătoare faţă de oferta respectivului ofertant necîştigător;

3) în cazul ofertantului cîştigător, comunicarea trebuie să precizeze faptul că oferta a fost declarată cîştigătoare şi că acesta este invitat pentru încheierea contractului de achiziţie publică.

156. Autoritatea contractantă are obligaţia să transmită comunicările, prevăzute la pct.155 din prezentul Regulament în cel mult 3 zile de la data deciziei grupului de lucru.

Secţiunea 9
Garanţia de asigurare a executării contractului

157. La achiziţia publică de lucrări, autoritatea contractantă va cere ofertantului să depună în timpul încheierii contractului o asigurare a executării lui sub formă de garanţie. Garanţia de asigurare a executării contractului se constituie de către ofertant în scopul asigurării autorităţii contractante de îndeplinirea cantitativă, calitativă şi în perioada convenită a contractului.

158. Autoritatea contractantă are obligaţia să stabilească în documentaţia de atribuire:

1) cerinţele faţă de emitent, forma şi alte condiţii de bază ale garanţiei de asigurare a executării contractului, solicitate pentru executarea contractului;

2) cuantumul garanţiei de bună execuţie a contractului, care nu trebuie să depăşească 15% din valoarea de deviz a contractului de achiziţii publice.

159. În cazul în care autoritatea contractantă solicită constituirea garanţiei de asigurare a executării contractului printr-o scrisoare de garanţie bancară, aceasta se va anexa la contract.

160. Dacă părţile convin, garanţia de asigurare a executării contractului se poate constitui:

1) prin reţineri succesive din plata cuvenită pentru facturile parţiale, cu efectuarea transferului sumei respective la un cont special deschis de către operatorul economic, pus la dispoziţia autorităţii contractante, la o bancă agreată de ambele părţi;

2) prin reţineri succesive directe din plata cuvenită pentru facturile parţiale.

161. Pentru lucrările a căror perioadă de realizare este mai mare de un an, garanţia de asigurare a executării contractului va fi stabilită conform pct.160 din prezentul Regulament.

162. Autoritatea contractantă are dreptul de a emite pretenţii asupra garanţiei de asigurare a executării contractului, dacă operatorul economic nu îşi îndeplineşte obligaţiile asumate prin contract. Anterior emiterii unei reclamaţii asupra garanţiei de asigurare a executării contractului autoritatea contractantă are obligaţia să notifice reclamaţia operatorului economic, precizînd obligaţiile care nu au fost respectate.

163. Autoritatea contractantă are obligaţia să elibereze/restituie garanţia de asigurare a executării contractului în termen de 15 zile de la data încheierii procesului-verbal de recepţie finală, dacă autoritatea contractantă nu a depus pînă la acea dată reclamaţii asupra ei. În cazul în care se stopează temporar sau se conservează construcţia obiectivului, autoritatea contractantă restituie garanţia de asigurare a executării contractului.

164. Înainte de a depune garanţia de asigurare a executării contractului operatorul economic poate cere autorităţii contractante să confirme admisibilitatea unui emitent propus pentru constituirea acestei garanţii. Autoritatea contractantă trebuie să reacţioneze prompt la un astfel de demers.

165. La achiziţiile publice de lucrări cu o valoare estimativă mai mică de 1500000 de lei, autoritatea contractantă este în drept să nu ceară operatorului economic garanţie de asigurare a executării contractului. În cazul în care autoritatea contractantă cere o astfel de garanţie, operatorul economic va respecta prevederile prezentului Regulament.

Secţiunea 10
Încheierea contractului de achiziţie publică de lucrări

166. Autoritatea contractantă are obligaţia de a încheia contractul de achiziţie publică de lucrări cu ofertantul a cărui ofertă a fost stabilită cîştigătoare. Faţă de ofertantul a cărui ofertă a fost stabilită cîştigătoare, în documentaţia de atribuire poate fi inclusă cerinţa semnării contractului de achiziţie în termen de pînă la 10 zile calendaristice de la data la care i-a fost remis spre semnare.

167. Contractele de achiziţie publică de lucrări pot fi încheiate numai după împlinirea termenelor de aşteptare reglementate de art.31 din Legea nr.131 din 3 iulie 2015.

168. În cazul în care autoritatea contractantă nu încheie contractul cu ofertantul a cărui ofertă a fost stabilită ca fiind cîştigătoare, sau ofertantul nu a prezentat garanţia de bună execuţie în termenul stabilit, atunci aceasta are dreptul:

1) să invite ofertantul clasat pe locul doi al clasamentului, în vederea încheierii contractantului de achiziţie publică de lucrări;

2) dacă, ofertantul clasat pe locul doi al clasamentului refuză să încheie contractul, autoritatea contractantă este obligată să anuleze aplicarea procedurii pentru atribuirea contractului de achiziţie publică de lucrări.

169. Contractul se consideră încheiat la data semnării acestuia de către părţi şi intră în vigoare din momentul înregistrării lui în modul stabilit de prezentul Regulament.

170. În cazul în care ofertantul care a primit comunicarea de acceptare a ofertei nu a semnat contractul de achiziţie sau nu a prezentat garanţia de bună execuţie în termenul stabilit, autoritatea contractantă este în drept să respingă oferta şi să selecteze oferta clasată pe locul doi al clasamentului.

171. Ofertantul invitat de autoritatea contractantă pentru încheierea contractului de achiziţie publică de lucrări are obligaţia să constituie garanţia contractuală în conformitate cu prevederile cuprinse în documentaţia de atribuire.

172. Autoritatea contractantă are obligaţia să denunţe unilateral contractul de achiziţie publică de lucrări, în cel mult 30 de zile de la apariţia unor circumstanţe imprevizibile la data încheierii contractului de achiziţie publică de lucrări şi care conduc la modificarea clauzelor contractuale într-o asemenea măsură încît îndeplinirea contractului respectiv ar fi contrară interesului public.

173. În acest caz operatorul economic are dreptul de a pretinde plata corespunzătoare pentru partea din contractul de achiziţie publică de lucrări îndeplinită pînă la data rezilierii, precum şi recuperarea altor costuri aferente îndeplinirii acestuia, efectuate pînă la data denunţării unilaterale a contractului.

174. Se interzice cesiunea de creanţă (datorie), precum şi modificarea oricărui element al contractului încheiat şi introducerea unor elemente noi dacă asemenea acţiuni sînt de natură să schimbe condiţiile ofertei şi să majoreze valoarea ei, care au constituit temei pentru selectarea acesteia, cu excepţia cazurilor prevăzute de art.72 din Legea nr.131 din 3 iulie 2015.

175. Pentru achiziţiile publice de lucrări a căror perioadă de realizare este mai mare de un an, contractul poate fi încheiat pentru întreaga achiziţie, însă realizarea lui urmează a fi asigurată în limitele alocaţiilor anuale prevăzute în aceste scopuri şi precizate anual în contract.

176. În cazul contractelor de achiziţii publice de lucrări cu executare continuă, încheiate pe un termen mai mare de un an, se permite ajustarea periodică a valorii contractului la preţuri curente, în conformitate cu prevederile art.72 din Legea nr.131 din 3 iulie 2015.

177. În cazul nerespectării obligaţiilor contractuale de către una dintre părţi, partea lezată are dreptul de a cere rezilierea contractului de achiziţie publică de lucrări şi de a pretinde la despăgubiri.

Secţiunea 11
Darea de seamă

178. Autoritatea contractantă are obligaţia de a întocmi darea de seamă privind procedura de achiziţie publică de lucrări pentru fiecare contract atribuit sau acord adiţional întocmit (privind modificarea/rezilierea contractului) şi de a o prezenta Agenţiei, în termen de 5 zile de la data încheierii contractului/acordului.

179. Darea de seamă privind procedura de achiziţie publică de lucrări trebuie să cuprindă cel puţin următoarele:

1) descrierea succintă a lucrărilor pentru care autoritatea contractantă a solicitat oferte;

2) denumirea şi datele pentru relaţii ale ofertanţilor, precum şi denumirea şi datele pentru relaţii ale operatorului economic cu care este încheiat contractul de achiziţie, preţul acestui contract;

3) datele de calificare ale ofertanţilor;

4) preţul ofertei sau temeiul determinării lui, expunerea succintă a altor condiţii esenţiale ale fiecărei oferte şi ale contractului de achiziţie;

5) rezumatul evaluării şi comparării ofertelor;

6) decizia respectivă cu argumentele de rigoare, în cazul în care toate ofertele sînt respinse;

7) expunerea motivelor alegerii metodei respective de achiziţie, în cazul procedurilor de achiziţie prin alte metode decît licitaţiile deschise;

8) decizia şi temeiurile în cazul aplicării unor proceduri de achiziţie, altele decît licitaţiile deschise, dacă procedurile respective nu s-au soldat cu încheierea unui contract de achiziţie;

9) motivele respingerii, în cazul respingerii ofertei pe motiv de corupere;

10) rezumatul demersurilor în care s-au solicitat explicaţii referitoare la documentele de preselecţie sau la documentaţia de atribuire, rezumatul răspunsurilor la ele, precum şi expunerea rezumativă a oricărei modificări operate în aceste documente;

11) temeiul anulării procedurii de achiziţie, în cazurile în care procedura a fost anulată.

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
nr.669 din 27 mai 2016

LISTA
hotărîrilor Guvernului care se abrogă

1. Hotărîrea Guvernului nr.834 din 13 septembrie 2010 „Pentru aprobarea Regulamentului privind achiziţiile publice de lucrări” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.169-171, art.923).

2. Punctul 2 din modificările şi completările ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.723 din 28 septembrie 2012 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.208, art.781).

3. Punctul 39 din modificările şi completările ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.928 din 12 decembrie 2012 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.263-269, art.1001).

4. Punctul 3 din modificările şi completările ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.62 din 21 ianuarie 2013 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.18-21, art.101).

5. Hotărîrea Guvernului nr.121 din 17 februarie 2014 „Cu privire la modificarea Regulamentului privind achiziţiile publice de lucrări” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.43-46, art.138).

H O T Ă R Î R E
cu privire la transmiterea unor bunuri imobile

nr. 665 din 02.09.2013

Monitorul Oficial nr.198-204/773 din 13.09.2013

* * *

În temeiul art.8 alin.(2) al Legii nr.523-XIV din 16 iulie 1999 cu privire la proprietatea publică a unităţilor administrativ-teritoriale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1999, nr.124-125, art.611), cu modificările şi completările ulterioare, art.6 alin (1) lit.a) şi art.14 alin.(1) lit.b) ale Legii nr.121-XVI din 4 mai 2007 privind administrarea şi deetatizarea proprietăţii publice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.90-93, art.401), cu modificările şi completările ulterioare, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se transmit, cu titlu gratuit, cu acordul Consiliului orăşenesc Soroca, fundaţia şi subsolul din str. Ştefan cel Mare, 117, or.Soroca, nr. cadastral 7801120.190.01, cu suprafaţa la sol de 403,9 m^2, din proprietatea publică a statului (gestionar – Î.M. "DGLC", or.Soroca) în proprietatea publică a oraşului Soroca.

2. Agenţia Proprietăţii Publice şi Primăria oraşului Soroca vor institui comisia de primire-predare şi vor asigura, în termen de 60 de zile, efectuarea transmiterii fundaţiei şi subsolului din str. Ştefan cel Mare, 117, or.Soroca, în conformitate cu prevederile Regulamentului cu privire la modul de transmitere a întreprinderilor, organizaţiilor, instituţiilor de stat, a subdiviziunilor lor, clădirilor, edificiilor, mijloacelor fixe şi altor active, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.688 din 9 octombrie 1995 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1996, nr.10, art.45), cu modificările şi completările ulterioare.

3. Autoritatea administraţiei publice locale va asigura înregistrarea dreptului de proprietate publică a oraşului Soroca asupra bunului imobil respectiv, în conformitate cu legislaţia în vigoare.

PRIM-MINISTRU **Iurie LEANCĂ**

Contrasemnează:
Viceprim-ministru, ministrul economiei **Valeriu Lazăr**

Chişinău, 2 septembrie 2013.
Nr.665.

H O T Ă R Î R E
pentru aprobarea Regulamentului privind Vocabularul comun al achiziţiilor publice (CPV)

nr. 339 din 26.05.2017

Monitorul Oficial nr.201-213/521 din 23.06.2017

* * *

Pentru executarea Legii nr.131 din 3 iulie 2015 privind achiziţiile publice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2015, nr.197-205, art.402), cu modificările şi completările ulterioare, în scopul menţinerii Registrului de stat al achiziţiilor publice, precum şi din raţiuni statistice generale şi specifice achiziţiilor publice, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Regulamentul privind Vocabularul comun al achiziţiilor publice (CPV) (se anexează).

2. Se abrogă Hotărîrea Guvernului nr.837 din 11 noiembrie 2011 „Pentru aprobarea Regulamentului privind Vocabularul comun al achiziţiilor publice (CPV)" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.197-202, art.918).

PRIM-MINISTRU **Pavel FILIP**

Contrasemnează:
Ministrul finanţelor **Octavian Armaşu**

Nr.339. Chişinău, 26 mai 2017.

Aprobat
prin Hotărîrea Guvernului
nr.339 din 26 mai 2017

REGULAMENT
privind Vocabularul comun al achiziţiilor publice (CPV)

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

1. Regulamentul privind Vocabularul comun al achiziţiilor publice (în continuare – *Regulament*) transpune prevederile Regulamentului (CE) nr.2195/2002 din 5 noiembrie 2002 al Parlamentului European şi al Consiliului privind Vocabularul comun privind achiziţiile publice (CPV), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 340 din 16 decembrie 2002, şi stabileşte un sistem unic de clasificare aplicabil achiziţiilor publice, în scopul unificării referinţelor folosite de autorităţile contractante pentru descrierea obiectului achiziţiei.

2. În sensul prezentului Regulament se definesc următoarele noţiuni:

a) Vocabularul comun al achiziţiilor publice (CPV) – sistem unic de clasificare a achiziţiilor publice, implicit a referinţelor utilizate de către autorităţile contractante pentru descrierea obiectului contractelor de achiziţii;

b) CPV – acronim de la Common Procurement Vocabulary (Vocabularul comun al achiziţiilor publice);

c) cod CPV – cod numeric sau alfanumeric din cadrul vocabularului principal sau suplimentar căruia îi corespunde o denumire care descrie bunuri, lucrări sau servicii şi care reprezintă obiectul contractelor de achiziţie publică.

3. Vocabularul comun al achiziţiilor publice, conţinînd codurile CPV şi descrierea produselor, lucrărilor sau serviciilor care reprezintă obiectul contractelor de achiziţii, este prezentat în anexa la prezentul Regulament.

Capitolul II
STRUCTURA VOCABULARULUI COMUN AL ACHIZIŢIILOR PUBLICE (CPV)

4. Vocabularul comun al achiziţiilor publice (CPV) este structurat într-un vocabular principal şi un vocabular suplimentar.

5. Vocabularul principal se bazează pe o structură ramificată de pînă la 9 cifre, alcătuită din coduri numerice, cărora le corespunde o denumire care descrie bunuri, lucrări sau servicii ce pot constitui obiectul contractelor de achiziţii publice.

6. Codurile numerice ale vocabularului principal se constituie din patru compartimente:

a) diviziuni – care sînt identificate prin primele două cifre ale codului (XX000000-Y);

b) grupe – care sînt identificate prin primele trei cifre ale codului (XXX00000-Y);

c) clase – care sînt identificate prin primele patru cifre ale codului (XXXX0000-Y);

d) categorii – care sînt identificate prin primele cinci cifre ale codului (XXXXX000-Y).

7. Fiecare dintre ultimele trei cifre ale codului conferă un grad mai mare de precizie în interiorul fiecărei categorii. Cea de a noua cifră serveşte la verificarea cifrelor precedente.

8. Vocabularul suplimentar se utilizează pentru a completa descrierea obiectului contractelor de achiziţii publice, cuprinzînd un şir de coduri alfanumerice. Codului alfanumeric îi corespunde o denumire care permite efectuarea de precizări suplimentare privind natura sau destinaţia specifică a bunurilor, lucrărilor şi serviciilor care urmează a fi achiziţionate.

9. Codurile alfanumerice ale vocabularului suplimentar cuprind:

a) un prim nivel – compus dintr-o literă care corespunde unei secţiuni;

b) un al doilea nivel – compus dintr-o literă care corespunde unei grupe;

c) un al treilea nivel – compus din trei cifre care corespund subdiviziunilor.

Ultima cifră serveşte la verificarea cifrelor precedente.

10. Codurile CPV sînt expuse în Vocabularul comun al achiziţiilor publice separat pentru bunuri, lucrări şi servicii. Acestea conţin părţi sau combinaţii întregi de informaţii, cum ar fi denumirea principală a bunului sau destinaţia sa, iar în cazul serviciilor şi lucrărilor, codurile CPV conţin informaţii referitoare la tipul de serviciu/lucrare ce urmează a fi furnizat/executată sau la ce/cui/de către cine va fi furnizat/executată.

Capitolul III
APLICAREA VOCABULARULUI COMUN AL ACHIZIŢIILOR PUBLICE (CPV)

11. Autorităţile contractante şi, după caz, operatorii economici aplică prevederile prezentului Regulament la descrierea obiectului achiziţiei, la întocmirea anunţului de intenţie, invitaţiei/anunţului de participare, contractului de achiziţie, inclusiv la întocmirea altor documente unde este necesară descrierea obiectului achiziţiei publice.

12. Autoritatea contractantă identifică, în cadrul procedurilor de achiziţii publice, codul CPV care să descrie cel mai apropiat necesitatea acesteia.

13. În cazurile în care necesitatea nu poate fi descrisă cu exactitate (necesităţii nu-i corespunde un cod CPV explicit), se va aplica un cod CPV mai general (cu mai multe zerouri la final).

14. În cazurile în care necesităţile autorităţii contractante urmează a fi descrise utilizînd mai multe coduri CPV dintr-o clasă sau categorie, atunci la descrierea obiectului achiziţiei se va aplica codul categoriei corespunzătoare sau clasei, după caz. În specificaţia din conţinutul contractului fiecare necesitate va fi descrisă cu maximă precizie, astfel încît acestora să le corespundă cel mai apropiat cod CPV.

15. Autoritatea contractantă trebuie să se asigure că a utilizat toate metodele de căutare (căutarea în cuprinsul structurii specifice sau căutarea după cuvintele-cheie) şi necesitatea acesteia este descrisă cu maximă precizie.

16. Pentru o precizie mai mare, fiecare cod din vocabularul principal poate fi detaliat, conform necesităţilor specifice ale autorităţii contractante, prin utilizarea codurilor alfanumerice corespunzătoare din cadrul vocabularului suplimentar.

17. În cuprinsul vocabularului suplimentar urmează a fi identificată mai întîi secţiunea vizată (A-U) şi apoi, în cadrul fiecărei secţiuni, grupa care conţine codul cu descrierea suplimentară necesară pentru a detalia codul/codurile din cuprinsul vocabularului principal.

Anexă
la Regulamentul privind Vocabularul
comun al achiziţiilor publice (CPV)

VOCABULARUL COMUN
al achiziţiilor publice (CPV)

I. VOCABULARUL PRINCIPAL

Cod CPV	Descriere
03000000-1	Produse agricole, de fermă, de pescuit, de silvicultură şi produse conexe
03100000-2	Produse agricole şi horticole
03110000-5	Produse agricole, produse horticole şi de grădină pentru comercializare
03111000-2	Seminţe
03111100-3	Boabe de soia
03111200-4	Arahide
03111300-5	Seminţe de floarea-soarelui
03111400-6	Seminţe de bumbac
03111500-7	Seminţe de susan
03111600-8	Seminţe de muştar
03111700-9	Seminţe de legume
03111800-0	Seminţe de fructe
03111900-1	Seminţe de flori
03112000-9	Tutun neprelucrat
03113000-6	Plante utilizate la fabricarea zahărului
03113100-7	Sfeclă de zahăr
03113200-8	Trestie de zahăr
03114000-3	Paie şi plante furajere
03114100-4	Paie
03114200-5	Plante furajere
03115000-0	Materii prime vegetale
03115100-1	Materii prime vegetale destinate industriei textile
03115110-4	Bumbac
03115120-7	Iută
03115130-0	In
03116000-7	Cauciuc natural, latex natural şi produse conexe
03116100-8	Cauciuc natural
03116200-9	Latex natural
03116300-0	Produse din latex
03117000-4	Plante cu utilizare specifică
03117100-5	Plante utilizate în parfumerii sau în farmacii sau ca insecticide, sau cu utilizare similară
03117110-8	Plante utilizate în parfumerii

03117120-1	Plante utilizate în farmacii
03117130-4	Plante utilizate ca insecticide
03117140-7	Plante utilizate ca fungicide sau cu utilizare similară
03117200-6	Seminţe de plante cu utilizare specifică
03120000-8	Produse horticole şi plante de pepinieră
03121000-5	Produse horticole
03121100-6	Plante vii, bulbi, rădăcini, butaşi şi altoaie
03121200-7	Flori tăiate
03121210-0	Aranjamente florale
03130000-1	Plante pentru prepararea băuturilor şi a condimentelor
03131000-8	Plante pentru prepararea băuturilor
03131100-9	Boabe de cafea
03131200-0	Plante de ceai
03131300-1	Maté
03131400-2	Boabe de cacao
03132000-5	Condimente neprelucrate
03140000-4	Produse de origine animală şi produse conexe
03141000-1	Material seminal de taur
03142000-8	Produse de origine animală
03142100-9	Miere naturală
03142200-0	Melci
03142300-1	Produse alimentare de origine animală
03142400-2	Ceară
03142500-3	Ouă
03143000-5	Produse de policultură
03144000-2	Produse agricole
03200000-3	Cereale, cartofi, legume, fructe şi fructe cu coajă
03210000-6	Cereale şi cartofi
03211000-3	Cereale
03211100-4	Grîu
03211110-7	Grîu dur
03211120-0	Grîu comun
03211200-5	Porumb
03211300-6	Orez
03211400-7	Orz
03211500-8	Secară
03211600-9	Ovăz
03211700-0	Malţ
03211900-2	Produse pe bază de cereale
03212000-0	Cartofi şi legume uscate
03212100-1	Cartofi
03212200-2	Legume cu păstăi şi legume cu teacă uscate
03212210-5	Legume cu păstăi uscate
03212211-2	Linte
03212212-9	Năut
03212213-6	Mazăre uscată
03212220-8	Legume cu teacă
03220000-9	Legume, fructe şi fructe cu coajă
03221000-6	Legume
03221100-7	Rădăcinoase şi tuberculi
03221110-0	Rădăcinoase
03221111-7	Sfeclă

03221112-4	Morcov
03221113-1	Ceapă
03221114-8	Napi
03221120-3	Tuberculi
03221200-8	Legume cultivate pentru fructele lor
03221210-1	Fasole
03221211-8	Boabe
03221212-5	Fasole verde
03221213-2	Fasole spaniolă
03221220-4	Mazăre
03221221-1	Mazăre verde
03221222-8	Mazăre cu păstăi comestibile
03221230-7	Ardei
03221240-0	Tomate
03221250-3	Dovlecei
03221260-6	Ciuperci
03221270-9	Castraveţi
03221300-9	Legume pentru frunze
03221310-2	Lăptuci
03221320-5	Foi de salată
03221330-8	Anghinare
03221340-1	Spanac
03221400-0	Varză
03221410-3	Varză albă
03221420-6	Conopidă
03221430-9	Broccoli
03221440-2	Varză de Bruxelles
03222000-3	Fructe şi fructe cu coajă
03222100-4	Fructe şi fructe cu coajă tropicale
03222110-7	Fructe tropicale
03222111-4	Banane
03222112-1	Ananas
03222113-8	Mango
03222114-5	Curmale
03222115-2	Stafide
03222116-9	Smochine
03222117-6	Avocado
03222118-3	Kiwi
03222120-0	Nuci de cocos
03222200-5	Citrice
03222210-8	Lămîi
03222220-1	Portocale
03222230-4	Grepfrut
03222240-7	Tangerine
03222250-0	Lămîi verzi
03222300-6	Fructe, altele decît cele tropicale
03222310-9	Bace
03222311-6	Stafide de Corint
03222312-3	Agrişe
03222313-0	Căpşuni
03222314-7	Zmeură
03222315-4	Afine

03222320-2	Mere, pere şi gutui
03222321-9	Mere
03222322-6	Pere
03222323-3	Gutui
03222330-5	Fructe sîmburoase
03222331-2	Caise
03222332-9	Piersici
03222333-6	Cireşe
03222334-3	Prune
03222340-8	Struguri
03222341-5	Struguri de masă
03222342-2	Struguri de vin
03222400-7	Măsline
03300000-2	Produse agricole, de vînătoare şi de pescuit
03310000-5	Peşti, crustacee şi produse acvatice
03311000-2	Peşti
03311100-3	Peşti plaţi
03311110-6	Limbă-de-mare
03311120-9	Cambulă de Baltică
03311200-4	Peşti din familia codului
03311210-7	Cod
03311220-0	Polac
03311230-3	Merluciu
03311240-6	Eglefin
03311300-5	Hering
03311400-6	Ton
03311500-7	Merlan
03311600-8	Albitură
03311700-9	Somon
03312000-9	Crustacee
03312100-0	Stridii
03312200-1	Moluşte
03312300-2	Nevertebrate acvatice
03313000-6	Produse acvatice
03313100-7	Corali sau produse similare
03313200-8	Bureţi naturali
03313300-9	Alge marine
03313310-2	Alge
03320000-8	Bovine, şeptel şi animale mici
03321000-5	Bovine
03321100-6	Animale din specia bovină
03321200-7	Viţei
03322000-2	Şeptel
03322100-3	Ovine
03322200-4	Caprine
03322300-5	Cabaline
03323000-9	Porcine
03324000-6	Păsări vii de curte
03325000-3	Animale mici
03325100-4	Iepuri de casă
03325200-5	Iepuri de cîmp
03330000-3	Produse de animale de fermă

03331000-0	Lapte de oaie şi de capră proaspăt
03331100-1	Lapte de oaie
03331200-2	Lapte de capră
03332000-7	Lînă şi păr de animale
03332100-8	Lînă tunsă
03332200-9	Păr de animale
03333000-4	Lapte de vacă proaspăt
03340000-6	Crotalii pentru animale
03341000-3	Crotalii pentru bovine
03400000-4	Produse de silvicultură şi de exploatare forestieră
03410000-7	Lemn
03411000-4	Lemn de conifere
03412000-1	Lemn tropical
03413000-8	Lemn de foc
03414000-5	Lemn brut
03415000-2	Lemn de esenţă moale
03416000-9	Deşeuri de lemn
03417000-6	Aşchii de lemn
03417100-7	Rumeguş
03418000-3	Buşteni
03418100-4	Lemn de esenţă tare
03419000-0	Cherestea
03419100-1	Produse din cherestea
03419200-2	Lemn de mină
03420000-0	Gumă arabică
03421000-7	Balsamuri
03422000-4	Lac
03430000-3	Plută
03431000-0	Plută naturală
03432000-7	Coşuri împletite
03432100-8	Împletituri
03440000-6	Produse de silvicultură
03441000-3	Plante, ierburi, muşchi sau licheni ornamentali
03450000-9	Produse de pepinieră
03451000-6	Plante
03451100-7	Plante de înmulţire
03451200-8	Bulbi de flori
03451300-9	Arbuşti
03452000-3	Arbori
03460000-2	Celuloză
03461000-9	Pastă din lemn
03461100-0	Pastă chimică din lemn
09000000-3	**Produse petroliere, combustibil, electricitate şi alte surse de energie**
09100000-0	Combustibili
09110000-3	Combustibili solizi
09111000-0	Cărbune şi combustibili pe bază de cărbune
09111100-1	Cărbune
09111200-2	Combustibili pe bază de cărbune
09111210-5	Antracit
09111220-8	Brichete (de cărbune)
09111300-3	Combustibili fosili
09111400-4	Combustibili pe bază de lemn

09112000-7	Lignit şi turbă
09112100-8	Lignit
09112200-9	Turbă
09113000-4	Cocs
09120000-6	Combustibili gazoşi
09121000-3	Gaz de huilă, gaz pentru reţelele publice sau gaze similare
09121100-4	Gaz de huilă sau gaze similare
09121200-5	Gaz pentru reţelele publice
09122000-0	Propan şi butan
09122100-1	Propan
09122110-4	Propan lichefiat
09122200-2	Butan
09122210-5	Butan lichefiat
09123000-7	Gaze naturale
09130000-9	Petrol şi produse distilate
09131000-6	Kerosen de avion
09131100-7	Carburanţi de tip kerosen
09132000-3	Benzină
09132100-4	Benzină fără plumb
09132200-5	Benzină cu plumb
09132300-6	Benzină cu etanol
09133000-0	Gaz petrolier lichefiat (GPL)
09134000-7	Combustibil gazos
09134100-8	Ulei Diesel
09134200-9	Motorină
09134210-2	Motorină (0,2)
09134220-5	Motorină (EN 590)
09134230-8	Biodiesel
09134231-5	Biodiesel (B20)
09134232-2	Biodiesel (B100)
09135000-4	Păcură
09135100-5	Păcură pentru încălzirea locuinţelor
09135110-8	Uleiuri combustibile cu conţinut redus de sulf
09200000-1	Petrol, cărbune şi produse petroliere
09210000-4	Preparate lubrifiante
09211000-1	Uleiuri lubrifiante şi agenţi lubrifianţi
09211100-2	Uleiuri pentru motoare
09211200-3	Uleiuri pentru compresoare
09211300-4	Uleiuri pentru turbine
09211400-5	Uleiuri pentru angrenaje
09211500-6	Uleiuri pentru reductoare
09211600-7	Uleiuri pentru sisteme hidraulice şi pentru alte utilizări
09211610-0	Lichide pentru uz hidraulic
09211620-3	Uleiuri pentru demulare
09211630-6	Uleiuri anticorozive
09211640-9	Uleiuri utilizate ca izolanţi electrici
09211650-2	Lichid de frînă
09211700-8	Uleiuri albe şi parafine lichide
09211710-1	Uleiuri albe
09211720-4	Parafine lichide
09211800-9	Uleiuri minerale şi preparate din petrol
09211810-2	Uleiuri uşoare

09211820-5	Uleiuri minerale
09211900-0	Uleiuri lubrifiante pentru tracţiune
09220000-7	Vaselină, ceară de ţiţei şi benzine speciale
09221000-4	Vaselină şi ceară de ţiţei
09221100-5	Vaselină
09221200-6	Parafină
09221300-7	Ceară de ţiţei
09221400-8	Reziduuri de ţiţei
09222000-1	Benzine speciale
09222100-2	White-spirit
09230000-0	Ţiţei
09240000-3	Produse derivate din petrol şi cărbune
09241000-0	Șist bituminos sau petrolifer
09242000-7	Produse derivate din cărbune
09242100-8	Ulei de huilă
09300000-2	Electricitate, încălzire, energie solară şi nucleară
09310000-5	Electricitate
09320000-8	Aburi, apă caldă şi produse conexe
09321000-5	Apă caldă
09322000-2	Aburi
09323000-9	Încălzire urbană
09324000-6	Încălzire la distanţă
09330000-1	Energie solară
09331000-8	Panouri solare
09331100-9	Captori solari pentru producerea căldurii
09331200-0	Module solare fotovoltaice
09332000-5	Instalaţie solară
09340000-4	Combustibili nucleari
09341000-1	Uraniu
09342000-8	Plutoniu
09343000-5	Materiale radioactive
09344000-2	Radioizotopi
14000000-1	**Produse de minerit, metale de bază şi produse conexe**
14200000-3	Nisip şi argilă
14210000-6	Pietriş, nisip, piatră concasată şi agregate
14211000-3	Nisip
14211100-4	Nisip natural
14212000-0	Granule, criblură, nisip fin, pietre mici, pietriş, piatră fărîmiţată şi concasată, amestecuri de piatră, amestec de nisip şi pietriş şi alte agregate
14212100-1	Bolovani şi pietriş
14212110-4	Pietre mici
14212120-7	Pietriş
14212200-2	Agregate
14212210-5	Amestec de nisip şi pietriş
14212300-3	Piatră de carieră şi concasată
14212310-6	Balast
14212320-9	Granit concasat
14212330-2	Bazalt concasat
14212400-4	Pămînt
14212410-7	Pămînt vegetal
14212420-0	Subsol
14212430-3	Criblură
14213000-7	Macadam, macadam gudronat şi nisip gudronat

14213100-8	Macadam
14213200-9	Macadam gudronat
14213300-0	Nisip gudronat
14220000-9	Argilă şi caolin
14221000-6	Argilă
14222000-3	Caolin
14300000-4	Produse anorganice chimice şi îngrăşăminte minerale
14310000-7	Îngrăşăminte minerale
14311000-4	Calciu natural, fosfat aluminocalcic şi săruri naturale brute de potasiu
14311100-5	Calciu natural
14311200-6	Fosfaţi aluminocalcici
14311300-7	Săruri naturale brute de potasiu
14312000-1	Pirite de fier
14312100-2	Pirite de fier neprăjite
14320000-0	Produse anorganice chimice
14400000-5	Sare şi clorură de sodiu pur
14410000-8	Sare gemă
14420000-1	Sare marină
14430000-4	Sare concentrată prin evaporare şi clorură de sodiu pură
14450000-0	Saramură
14500000-6	Produse conexe de exploatare minieră şi în carieră
14520000-2	Pietre preţioase şi semipreţioase, piatră ponce, şmirghel, abrazivi naturali, alte minerale şi metale preţioase
14521000-9	Pietre preţioase şi semipreţioase
14521100-0	Pietre preţioase
14521140-2	Praf sau pulbere de pietre preţioase
14521200-1	Pietre semipreţioase
14521210-4	Praf sau pulbere de pietre semipreţioase
14522000-6	Diamante industriale; piatră ponce; şmirghel şi alţi abrazivi naturali
14522100-7	Piatră ponce
14522200-8	Diamante industriale
14522300-9	Şmirghel
14522400-0	Abrazivi naturali
14523000-3	Minerale, metale preţioase conexe şi produse asociate
14523100-4	Minerale
14523200-5	Aur
14523300-6	Argint
14523400-7	Platină
14600000-7	Minereuri metalifere şi aliaje
14610000-0	Minereuri metalifere
14611000-7	Minereuri de fier
14612000-4	Minereuri de metale neferoase
14612100-5	Minereuri de cupru
14612200-6	Minereuri de nichel
14612300-7	Minereuri de aluminiu
14612400-8	Minereuri de metale preţioase
14612500-9	Minereuri de plumb
14612600-0	Minereuri de zinc
14612700-1	Minereuri de staniu
14613000-1	Minereuri de uraniu şi toriu
14613100-2	Minereuri de uraniu
14613200-3	Minereuri de toriu
14614000-8	Diverse minereuri

14620000-3	Aliaje
14621000-0	Feroaliaje
14621100-1	Feroaliaje din afara CECO
14621110-4	Feromangan
14621120-7	Ferocrom
14621130-0	Feronichel
14622000-7	Oţel
14630000-6	Zgură, zgură de metal, deşeuri şi resturi feroase
14700000-8	Metale de bază
14710000-1	Fier, plumb, zinc, staniu şi cupru
14711000-8	Fier
14711100-9	Fontă brută
14712000-5	Plumb
14713000-2	Zinc
14714000-9	Staniu
14715000-6	Cupru
14720000-4	Aluminiu, nichel, scandiu, titan şi vanadiu
14721000-1	Aluminiu
14721100-2	Oxid de aluminiu
14722000-8	Nichel
14723000-5	Scandiu
14724000-2	Titan
14725000-9	Vanadiu
14730000-7	Crom, mangan, cobalt, ytriu şi zirconiu
14731000-4	Crom
14732000-1	Mangan
14733000-8	Cobalt
14734000-5	Ytriu
14735000-2	Zirconiu
14740000-0	Molibden, techneţiu, ruteniu şi rodiu
14741000-7	Molibden
14742000-4	Techneţiu
14743000-1	Ruteniu
14744000-8	Rodiu
14750000-3	Cadmiu, luteţiu, hafniu, tantal şi tungsten
14751000-0	Cadmiu
14752000-7	Luteţiu
14753000-4	Hafniu
14754000-1	Tantal
14755000-8	Tungsten
14760000-6	Iridiu, galiu, indiu, taliu şi bariu
14761000-3	Iridiu
14762000-0	Galiu
14763000-7	Indiu
14764000-4	Taliu
14765000-1	Bariu
14770000-9	Cesiu, stronţiu, rubidiu şi calciu
14771000-6	Cesiu
14772000-3	Stronţiu
14773000-0	Rubidiu
14774000-7	Calciu
14780000-2	Potasiu, magneziu, sodiu şi litiu

14781000-9	Potasiu
14782000-6	Magneziu
14783000-3	Sodiu
14784000-0	Litiu
14790000-5	Niobiu, osmiu, reniu şi paladiu
14791000-2	Niobiu
14792000-9	Osmiu
14793000-6	Reniu
14794000-3	Paladiu
14800000-9	Diverse produse minerale nemetalice
14810000-2	Produse abrazive
14811000-9	Pietre de moară, pietre de polizat şi pietre de tocilă
14811100-0	Pietre de moară
14811200-1	Pietre de polizat
14811300-2	Pietre de tocilă
14812000-6	Pulbere sau granule abrazive
14813000-3	Corindon artificial
14814000-0	Grafit artificial
14820000-5	Sticlă
14830000-8	Fibre de sticlă
14900000-0	Materii prime secundare de recuperare
14910000-3	Materii prime secundare metalice de recuperare
14920000-6	Materii prime secundare nemetalice de recuperare
14930000-9	Cenuşă şi resturi cu conţinut de metale
15000000-8	**Alimente, băuturi, tutun şi produse conexe**
15100000-9	Produse de origine animală, carne şi produse din carne
15110000-2	Carne
15111000-9	Carne de bovine
15111100-0	Carne de vită
15111200-1	Carne de mînzat
15112000-6	Carne de pasăre
15112100-7	Carne proaspătă de pasăre
15112110-0	Carne de gîscă
15112120-3	Carne de curcan
15112130-6	Carne de pui
15112140-9	Carne de raţă
15112300-9	Ficat de pasăre
15112310-2	Foie gras
15113000-3	Carne de porc
15114000-0	Organe comestibile
15115000-7	Carne de miel şi de oaie
15115100-8	Carne de miel
15115200-9	Carne de oaie
15117000-1	Carne de capră
15118000-8	Carne de cal, de măgar, de catîr sau de bardou
15118100-9	Carne de cal
15118900-7	Carne de măgar, de catîr sau de bardou
15119000-5	Diverse tipuri de carne
15119100-6	Carne de iepure de casă
15119200-7	Carne de iepure de cîmp
15119300-8	Vînat
15119400-9	Picioare de broască

15119500-0	Porumbei
15119600-1	Carne de peşte
15130000-8	Produse din carne
15131000-5	Conserve şi produse din carne
15131100-6	Produse pe bază de carne pentru cîrnaţi
15131110-9	Carne pentru cîrnaţi
15131120-2	Salamuri
15131130-5	Cîrnaţi
15131134-3	Sîngerete şi alţi cîrnaţi pe bază de sînge
15131135-0	Cîrnaţi de pasăre
15131200-7	Carne uscată, sărată, afumată sau condimentată
15131210-0	Jambon afumat
15131220-3	Slănină
15131230-6	Salam
15131300-8	Preparate din ficat
15131310-1	Pateu
15131320-4	Preparate pe bază de ficat de gîscă sau de raţă
15131400-9	Produse pe bază de carne de porc
15131410-2	Jambon
15131420-5	Chiftele
15131490-6	Mîncăruri din carne de porc
15131500-0	Produse pe bază de carne de pasăre
15131600-1	Produse pe bază de carne de vită şi de mînzat
15131610-4	Chiftele din carne de vită
15131620-7	Carne de vită tocată
15131640-3	Chifle cu carne de vită tocată
15131700-2	Preparate pe bază de carne
15200000-0	Peşte preparat şi conserve de peşte
15210000-3	File de peşte, ficat şi icre sau lapţi de peşte
15211000-0	File de peşte
15211100-1	File proaspăt de peşte
15212000-7	Icre sau lapţi de peşte
15213000-4	Ficat de peşte
15220000-6	Peşte, file de peşte şi alte tipuri de carne de peşte congelate
15221000-3	Peşte congelat
15229000-9	Produse congelate pe bază de peşte
15230000-9	Peşte uscat sau sărat; peşte în saramură; peşte afumat
15231000-6	Peşte uscat
15232000-3	Peşte sărat
15233000-0	Peşte în saramură
15234000-7	Peşte afumat
15235000-4	Conserve de peşte
15240000-2	Peşte în conservă sau cutie şi alte tipuri de peşte preparat sau în conservă
15241000-9	Peşte pane sau acoperit în alt mod, în conservă sau cutie
15241100-0	Somon în conservă
15241200-1	Hering preparat sau în conservă
15241300-2	Sardine
15241400-3	Ton în conservă
15241500-4	Macrou de Atlantic
15241600-5	Hamsii
15241700-6	Batoane de peşte file
15241800-7	Preparate pe bază de peşte pane sau acoperit în alt mod

15242000-6	Mîncăruri preparate din peşte
15243000-3	Preparate pe bază de peşte
15244000-0	Caviar şi icre
15244100-1	Caviar
15244200-2	Icre
15250000-5	Fructe de mare
15251000-2	Crustacee congelate
15252000-9	Crustacee preparate sau în conservă
15253000-6	Produse pe bază de moluşte
15300000-1	Fructe, legume şi produse conexe
15310000-4	Cartofi şi produse pe bază de cartofi
15311000-1	Cartofi congelaţi
15311100-2	Chips şi cartofi prăjiţi
15311200-3	Cartofi tăiaţi cuburi, rondele şi alte tipuri de cartofi congelaţi
15312000-8	Produse din cartofi
15312100-9	Piure de cartofi instant
15312200-0	Cartofi semipreparaţi
15312300-1	Cartofi chips
15312310-4	Cartofi chips aromatizaţi
15312400-2	Gustări din cartofi
15312500-3	Crochete de cartofi
15313000-5	Cartofi transformaţi
15320000-7	Sucuri de fructe şi de legume
15321000-4	Sucuri de fructe
15321100-5	Suc de portocale
15321200-6	Suc de grepfrut
15321300-7	Suc de lămîie
15321400-8	Suc de ananas
15321500-9	Suc de struguri
15321600-0	Suc de mere
15321700-1	Amestecuri de sucuri neconcentrate
15321800-2	Sucuri concentrate
15322000-1	Sucuri de legume
15322100-2	Suc de tomate
15330000-0	Fructe şi legume transformate
15331000-7	Legume transformate
15331100-8	Legume proaspete sau congelate
15331110-1	Rădăcinoase transformate
15331120-4	Tuberculi transformaţi
15331130-7	Fasole, mazăre, ardei, tomate şi alte legume
15331131-4	Fasole transformată
15331132-1	Mazăre transformată
15331133-8	Mazăre sfărîmată
15331134-5	Tomate transformate
15331135-2	Ciuperci transformate
15331136-9	Ardei transformaţi
15331137-6	Germeni de soia
15331138-3	Trufe
15331140-0	Legume pentru frunze şi varză
15331142-4	Varză transformată
15331150-3	Legume cu păstăi transformate
15331170-9	Legume congelate

15331400-1	Legume în conservă şi/sau la cutie
15331410-4	Fasole în sos tomat
15331411-1	Fasole albă în sos tomat
15331420-7	Tomate în conservă
15331423-8	Tomate la cutie
15331425-2	Piure de tomate
15331427-6	Piure concentrat de tomate
15331428-3	Sos de tomate
15331430-0	Ciuperci la cutie
15331450-6	Măsline transformate
15331460-9	Legume la cutie
15331461-6	Varză acră la cutie
15331462-3	Mazăre la cutie
15331463-0	Fasole boabe la cutie
15331464-7	Fasole întreagă la cutie
15331465-4	Sparanghel la cutie
15331466-1	Măsline la cutie
15331470-2	Porumb dulce
15331480-5	Legume conservate provizoriu
15331500-2	Legume conservate în oţet
15332000-4	Fructe şi fructe cu coajă lignificată transformate
15332100-5	Fructe transformate
15332140-7	Mere transformate
15332150-0	Pere transformate
15332160-3	Banane transformate
15332170-6	Rubarbă
15332180-9	Pepeni galbeni
15332200-6	Dulceţuri şi marmelade; jeleuri de fructe; piureuri şi paste de fructe sau de fructe cu coajă lignificată
15332230-5	Marmelade
15332231-2	Marmeladă de portocale
15332232-9	Marmeladă de lămîie
15332240-8	Jeleuri de fructe
15332250-1	Paste de fructe
15332260-4	Paste de fructe cu coajă lignificată
15332261-1	Unt de arahide
15332270-7	Piureuri de fructe
15332290-3	Dulceţuri
15332291-0	Dulceaţă de caise
15332292-7	Dulceaţă de mure
15332293-4	Dulceaţă de coacăze
15332294-1	Dulceaţă de cireşe
15332295-8	Dulceaţă de zmeură
15332296-5	Dulceaţă de căpşuni
15332300-7	Fructe cu coajă lignificată transformate
15332310-0	Fructe cu coajă lignificată prăjite sau sărate
15332400-8	Conserve de fructe
15332410-1	Fructe uscate
15332411-8	Stafide de Corint transformate
15332412-5	Stafide transformate
15332419-4	Sultanine
15333000-1	Produse vegetale secundare
15400000-2	Uleiuri şi grăsimi animale sau vegetale

15410000-5	Uleiuri şi grăsimi animale sau vegetale brute
15411000-2	Uleiuri animale sau vegetale
15411100-3	Uleiuri vegetale
15411110-6	Ulei de măsline
15411120-9	Ulei de susan
15411130-2	Ulei de arahide
15411140-5	Ulei de cocos
15411200-4	Ulei pentru gătit
15411210-7	Ulei pentru prăjit
15412000-9	Grăsimi
15412100-0	Grăsimi animale
15412200-1	Grăsimi vegetale
15413000-6	Reziduuri solide de grăsimi sau de uleiuri vegetale
15413100-7	Şrot
15420000-8	Uleiuri şi grăsimi rafinate
15421000-5	Uleiuri rafinate
15422000-2	Grăsimi rafinate
15423000-9	Grăsimi sau uleiuri hidrogenate sau esterificate
15424000-6	Ceruri vegetale
15430000-1	Grăsimi comestibile
15431000-8	Margarină şi preparate similare
15431100-9	Margarină
15431110-2	Margarină lichidă
15431200-0	Produse tartinabile cu un conţinut redus sau scăzut de grăsimi
15500000-3	Produse lactate
15510000-6	Lapte şi smîntînă
15511000-3	Lapte
15511100-4	Lapte pasteurizat
15511200-5	Lapte sterilizat
15511210-8	Lapte UHT
15511300-6	Lapte degresat
15511400-7	Lapte semidegresat
15511500-8	Lapte integral
15511600-9	Lapte condensat
15511700-0	Lapte praf
15512000-0	Smîntînă
15512100-1	Smîntînă semigrasă
15512200-2	Smîntînă grasă
15512300-3	Smîntînă groasă
15512900-9	Smîntînă pentru frişcă
15530000-2	Unt
15540000-5	Brînzeturi
15541000-2	Brînză de masă
15542000-9	Brînză proaspătă
15542100-0	Cottage cheese
15542200-1	Brînză cu pastă moale
15542300-2	Brînză Feta
15543000-6	Brînză rasă, pulbere, cu mucegai şi alte tipuri de brînză
15543100-7	Brînză cu mucegai
15543200-8	Brînză Cheddar
15543300-9	Brînză rasă
15543400-0	Parmezan

15544000-3	Brînză cu pastă tare
15545000-0	Brînză tartinabilă
15550000-8	Diverse produse lactate
15551000-5	Iaurt şi alte produse lactate fermentate
15551300-8	Iaurt
15551310-1	Iaurt natural
15551320-4	Iaurt aromatizat
15551500-0	Zară
15552000-2	Cazeină
15553000-9	Lactoză sau sirop de lactoză
15554000-6	Zer
15555000-3	Îngheţată şi produse similare
15555100-4	Îngheţată
15555200-5	Şerbet
15600000-4	Produse de morărit, amidon şi produse amilacee
15610000-7	Produse de morărit
15611000-4	Orez decorticat
15612000-1	Făină de cereale sau făină vegetală şi produse conexe
15612100-2	Făină de grîu
15612110-5	Făină integrală
15612120-8	Făină de panificaţie
15612130-1	Făină simplă
15612150-7	Făină de patiserie
15612190-9	Făină cu ferment
15612200-3	Făină de cereale
15612210-6	Făină de porumb
15612220-9	Făină de orez
15612300-4	Făinuri vegetale
15612400-5	Amestecuri utilizate la prepararea produselor de panificaţie
15612410-8	Preparate pentru prăjituri
15612420-1	Preparate pentru copt
15612500-6	Produse de brutărie
15613000-8	Produse pe bază de boabe de cereale
15613100-9	Ovăz măcinat
15613300-1	Produse cerealiere
15613310-4	Cereale pentru micul dejun
15613311-1	Fulgi de porumb
15613313-5	Müsli sau echivalent
15613319-7	Grîu expandat
15613380-5	Fulgi de ovăz
15614000-5	Orez transformat
15614100-6	Orez cu bob lung
15614200-7	Orez măcinat
15614300-8	Brizură de orez
15615000-2	Tărîţe
15620000-0	Amidonuri şi produse amilacee
15621000-7	Ulei de porumb
15622000-4	Glucoză şi produse pe bază de glucoză, fructoză şi produse pe bază de fructoză
15622100-5	Glucoză şi produse pe bază de glucoză
15622110-8	Glucoză
15622120-1	Sirop de glucoză
15622300-7	Fructoză şi produse pe bază de fructoză

15622310-0	Fructoză
15622320-3	Preparate pe bază de fructoză
15622321-0	Soluţii de fructoză
15622322-7	Sirop de fructoză
15623000-1	Amidon şi fecule
15624000-8	Tapioca
15625000-5	Griş
15626000-2	Praf de budincă
15700000-5	Furaje
15710000-8	Furaje preparate pentru animale de fermă sau pentru alte animale
15711000-5	Hrană pentru peşti
15712000-2	Furaje uscate
15713000-9	Hrană pentru animale de companie
15800000-6	Diverse produse alimentare
15810000-9	Produse de panificaţie, produse de patiserie şi de cofetărie proaspete
15811000-6	Produse de panificaţie
15811100-7	Pîine
15811200-8	Chifle
15811300-9	Cornuri
15811400-0	Gogoşi
15811500-1	Produse de panificaţie preparate
15811510-4	Sendvişuri
15811511-1	Sendvişuri preparate
15812000-3	Produse de patiserie şi de cofetărie
15812100-4	Produse de patiserie
15812120-0	Plăcinte
15812121-7	Plăcinte sărate
15812122-4	Plăcinte dulci
15812200-5	Produse de cofetărie
15813000-0	Alimente pentru micul dejun
15820000-2	Pişcoturi şi biscuiţi; produse de patiserie şi de cofetărie conservate
15821000-9	Produse de panificaţie prăjite şi produse de patiserie
15821100-0	Produse de panificaţie prăjite
15821110-3	Pîine prăjită
15821130-9	Pîine crocantă
15821150-5	Pişcoturi
15821200-1	Biscuiţi dulci
15830000-5	Zahăr şi produse conexe
15831000-2	Zahăr
15831200-4	Zahăr alb
15831300-5	Zahăr de arţar şi sirop de arţar
15831400-6	Melasă
15831500-7	Siropuri de zahăr
15831600-8	Miere
15832000-9	Deşeuri provenite de la fabricarea zahărului
15833000-6	Produse pe bază de zahăr
15833100-7	Deserturi
15833110-0	Blaturi de tarte
15840000-8	Cacao, ciocolată şi produse zaharoase
15841000-5	Cacao
15841100-6	Pastă de cacao
15841200-7	Unt, grăsime sau ulei de cacao

15841300-8	Cacao pudră neîndulcită
15841400-9	Cacao pudră îndulcită
15842000-2	Ciocolată şi produse zaharoase
15842100-3	Ciocolată
15842200-4	Produse pe bază de ciocolată
15842210-7	Ciocolată de băut
15842220-0	Batoane de ciocolată
15842300-5	Dulciuri
15842310-8	Bomboane
15842320-1	Nuga
15842400-6	Fructe, fructe cu coajă lignificată sau coajă de fructe conservate în zahăr
15850000-1	Paste făinoase
15851000-8	Produse făinoase
15851100-9	Paste făinoase nepreparate
15851200-0	Paste făinoase preparate şi cuşcuş
15851210-3	Paste făinoase preparate
15851220-6	Paste făinoase umplute
15851230-9	Lasagna
15851250-5	Cuşcuş
15851290-7	Paste făinoase în conservă
15860000-4	Cafea, ceai şi produse conexe
15861000-1	Cafea
15861100-2	Cafea prăjită
15861200-3	Cafea decafeinizată
15862000-8	Înlocuitori de cafea
15863000-5	Ceai
15863100-6	Ceai verde
15863200-7	Ceai negru
15864000-2	Preparate de ceai sau de maté
15864100-3	Ceai la pliculeţ
15865000-9	Infuzii de ceaiuri de plante
15870000-7	Condimente şi mirodenii
15871000-4	Oţet; sosuri; amestecuri de condimente; făină şi praf de muştar; muştar preparat
15871100-5	Oţet şi înlocuitori de oţet
15871110-8	Oţet sau echivalent
15871200-6	Sosuri, amestecuri de condimente şi de mirodenii
15871210-9	Sos de soia
15871230-5	Ketchup
15871250-1	Muştar
15871260-4	Sosuri
15871270-7	Amestecuri de condimente
15871273-8	Maioneză
15871274-5	Produse tartinabile pentru sendvişuri
15871279-0	Chutney
15872000-1	Plante aromatice şi mirodenii
15872100-2	Piper
15872200-3	Mirodenii
15872300-4	Plante aromatice
15872400-5	Sare
15872500-6	Ghimbir
15880000-0	Produse nutriţionale speciale
15881000-7	Preparate alimentare omogenizate

15882000-4	Produse dietetice
15884000-8	Alimente pentru nou-născuţi
15890000-3	Diverse produse alimentare şi produse uscate
15891000-0	Supe şi ciorbe
15891100-1	Supe pe bază de carne
15891200-2	Supe pe bază de peşte
15891300-3	Supe mixte
15891400-4	Supe
15891410-7	Supe instant
15891500-5	Ciorbe
15891600-6	Supe concentrate
15891610-9	Ciorbe instant
15891900-9	Supe de legume
15892000-7	Sucuri şi extracte vegetale, substanţe peptice şi agenţi de îngroşare
15892100-8	Sucuri vegetale
15892200-9	Extracte vegetale
15892400-1	Agenţi de îngroşare
15893000-4	Produse uscate
15893100-5	Preparate alimentare
15893200-6	Preparate pentru desert
15893300-7	Preparate pentru sosuri
15894000-1	Produse alimentare transformate
15894100-2	Mîncare vegetariană
15894200-3	Mîncare preparată
15894210-6	Mîncare pentru şcoli
15894220-9	Mîncare pentru spitale
15894300-4	Feluri de mîncare preparate
15894400-5	Gustări
15894500-6	Produse pentru distribuitoare automate
15894600-7	Garnituri pentru sendvişuri
15894700-8	Delicatese
15895000-8	Produse de fast-food
15895100-9	Hamburgeri
15896000-5	Produse congelate
15897000-2	Conserve de alimente şi raţii militare
15897100-3	Raţii militare
15897200-4	Conserve de alimente
15897300-5	Pachete de alimente
15898000-9	Drojdie
15899000-6	Praf de copt
15900000-7	Băuturi, tutun şi produse conexe
15910000-0	Băuturi alcoolice distilate
15911000-7	Băuturi spirtoase
15911100-8	Spirtoase
15911200-9	Lichioruri
15930000-6	Vinuri
15931000-3	Vinuri nearomatizate
15931100-4	Vin spumant
15931200-5	Vin de masă
15931300-6	Porto
15931400-7	Madeira
15931500-8	Must de struguri

15931600-9	Sherry
15932000-0	Drojdie de vin
15940000-9	Cidru şi alte vinuri pe bază de fructe
15941000-6	Cidru
15942000-3	Vinuri pe bază de fructe
15950000-2	Băuturi fermentate nedistilate
15951000-9	Vermut
15960000-5	Bere de malţ
15961000-2	Bere
15961100-3	Bere blondă
15962000-9	Borhoturi din fabricarea şi distilarea berii
15980000-1	Băuturi fără alcool
15981000-8	Apă minerală
15981100-9	Apă minerală plată
15981200-0	Apă minerală carbogazoasă
15981300-1	Apă în stare solidă
15981310-4	Gheaţă
15981320-7	Zăpadă
15981400-2	Ape minerale aromatizate
15982000-5	Băuturi nealcoolice
15982100-6	Siropuri de fructe
15982200-7	Lapte cu ciocolată
15990000-4	Tutun, produse pe bază de tutun şi articole conexe
15991000-1	Produse pe bază de tutun
15991100-2	Ţigări de foi
15991200-3	Trabucuri
15991300-4	Ţigări
15992000-8	Tutun
15992100-9	Tutun prelucrat
15993000-5	Articole de tutungerie
15994000-2	Hîrtie pentru ţigări şi hîrtie de filtru
15994100-3	Hîrtie pentru ţigări
15994200-4	Hîrtie de filtru
16000000-5	**Utilaje agricole**
16100000-6	Utilaje agricole şi forestiere pentru pregătirea sau cultivarea solului
16110000-9	Pluguri sau grape cu discuri
16120000-2	Grape, grape cu cuţite, cultivatoare, maşini de plivit sau prăşitoare
16130000-5	Semănătoare, plantatoare sau maşini de repicat
16140000-8	Distribuitoare de îngrăşăminte naturale
16141000-5	Distribuitoare de îngrăşăminte
16150000-1	Tăvăluge pentru peluze sau pentru terenuri de sport
16160000-4	Diverse echipamente de grădinărit
16300000-8	Secerătoare
16310000-1	Cositoare
16311000-8	Maşini de tuns iarba
16311100-9	Maşini de tuns iarba pentru peluze, parcuri şi terenuri de sport
16320000-4	Maşini de cosit
16330000-7	Prese de balotat pentru paie sau pentru furaje
16331000-4	Prese de balotat
16340000-0	Combine agricole
16400000-9	Maşini agricole sau horticole de pulverizat
16500000-0	Remorci şi semiremorci cu încărcare automată sau de descărcare pentru agricultură

16510000-3	Remorci cu încărcare automată pentru agricultură
16520000-6	Remorci de descărcare pentru agricultură
16530000-9	Semiremorci cu încărcare automată pentru agricultură
16540000-2	Semiremorci de descărcare pentru agricultură
16600000-1	Utilaje agricole sau forestiere specializate
16610000-4	Maşini de curăţare, de triere sau de sortare a ouălor, a fructelor sau a altor produse agricole
16611000-1	Maşini de curăţare a produselor agricole
16611100-2	Maşini de curăţare a ouălor
16611200-3	Maşini de curăţare a fructelor
16612000-8	Maşini de triere sau de sortare a produselor agricole
16612100-9	Maşini de triere sau de sortare a ouălor
16612200-0	Maşini de triere sau de sortare a fructelor
16613000-5	Maşini de curăţare, de triere sau de sortare a seminţelor, a boabelor sau a legumelor uscate
16620000-7	Aparate de muls
16630000-0	Utilaje pentru prepararea furajelor
16640000-3	Utilaje apicole
16650000-6	Utilaje avicole
16651000-3	Incubatoare şi clocitoare avicole
16700000-2	Tractoare
16710000-5	Tractoare agricole cu însoţitor uman
16720000-8	Tractoare uzate
16730000-1	Motoare de tracţiune
16800000-3	Piese pentru utilaje agricole şi forestiere
16810000-6	Piese pentru utilaje agricole
16820000-9	Piese pentru utilaje forestiere
18000000-9	**Îmbrăcăminte, încălţăminte, articole de voiaj şi accesorii**
18100000-0	Îmbrăcăminte de uz profesional, îmbrăcăminte specială de lucru şi accesorii
18110000-3	Îmbrăcăminte de uz profesional
18113000-4	Îmbrăcăminte de uz industrial
18114000-1	Salopete de lucru
18130000-9	Îmbrăcăminte specială de lucru
18132000-3	Îmbrăcăminte de zbor
18132100-4	Veste de zbor
18132200-5	Costume de zbor
18140000-2	Accesorii pentru îmbrăcăminte de lucru
18141000-9	Mănuşi de lucru
18142000-6	Viziere de siguranţă
18143000-3	Echipamente de protecţie
18200000-1	Îmbrăcăminte de exterior
18210000-4	Mantouri
18211000-1	Pelerine
18212000-8	Cape
18213000-5	Jachete de vînt
18220000-7	Îmbrăcăminte de protecţie împotriva intemperiilor
18221000-4	Îmbrăcăminte impermeabilă
18221100-5	Pelerine impermeabile
18221200-6	Hanorace
18221300-7	Impermeabile
18222000-1	Haine de serviciu
18222100-2	Costume (bărbaţi); taioare (femei)
18222200-3	Compleuri

18223000-8	Jachete şi blazere
18223100-9	Blazere
18223200-0	Jachete
18224000-5	Îmbrăcăminte din textile acoperite sau impregnate
18230000-0	Diverse tipuri de îmbrăcăminte de exterior
18231000-7	Rochii
18232000-4	Fuste
18233000-1	Şorturi
18234000-8	Pantaloni
18235000-5	Pulovere, cardigane şi articole similare
18235100-6	Pulovere
18235200-7	Cardigane
18235300-8	Jachete flauşate
18235400-9	Veste
18300000-2	Articole de îmbrăcăminte
18310000-5	Lenjerie de corp
18311000-2	Furouri
18312000-9	Lenjerie intimă pentru femei
18313000-6	Slipuri pentru femei
18314000-3	Halate de baie
18315000-0	Ciorapi de damă
18316000-7	Ciorapi cu chilot
18317000-4	Şosete
18318000-1	Îmbrăcăminte de noapte
18318100-2	Cămăşi de noapte
18318200-3	Capoate
18318300-4	Pijamale
18318400-5	Maiouri
18318500-6	Cămăşi de noapte pentru femei
18320000-8	Sutiene, corsete, jartiere şi articole similare
18321000-5	Sutiene
18322000-2	Corsete
18323000-9	Jartiere
18330000-1	Tricouri şi cămăşi
18331000-8	Tricouri
18332000-5	Cămăşi
18333000-2	Tricouri polo
18400000-3	Îmbrăcăminte specială şi accesorii
18410000-6	Îmbrăcăminte specială
18411000-3	Îmbrăcăminte pentru bebeluşi
18412000-0	Îmbrăcăminte sport
18412100-1	Treninguri
18412200-2	Cămăşi de sport
18412300-3	Costume de schi
18412800-8	Costume de baie
18420000-9	Accesorii vestimentare
18421000-6	Batiste
18422000-3	Eşarfe
18423000-0	Cravate
18424000-7	Mănuşi
18424300-0	Mănuşi de unică folosinţă
18424400-1	Mănuşi cu un deget

18424500-2	Mănuşi lungi
18425000-4	Centuri
18425100-5	Banduliere
18440000-5	Pălării şi articole pentru acoperit capul
18441000-2	Pălării
18443000-6	Articole pentru acoperit capul şi accesorii
18443100-7	Banderole
18443300-9	Articole pentru acoperit capul
18443310-2	Berete
18443320-5	Berete de campanie
18443330-8	Glugi
18443340-1	Şepci
18443400-0	Şireturi de trecut pe sub bărbie pentru articolele pentru cap
18443500-1	Viziere
18444000-3	Articole de protecţie pentru cap
18444100-4	Articole de siguranţă pentru cap
18444110-7	Caschete
18444111-4	Caschete antişoc
18444112-1	Căşti de bicicletă
18444200-5	Căşti de siguranţă
18450000-8	Închizători (pentru îmbrăcăminte)
18451000-5	Nasturi
18451100-6	Părţi de nasturi
18452000-2	Ace de siguranţă
18453000-9	Fermoare
18500000-4	Bijuterii, ceasuri şi articole conexe
18510000-7	Bijuterii şi articole conexe
18511000-4	Pietre preţioase pentru bijuterii
18511100-5	Diamante
18511200-6	Rubine
18511300-7	Smaralde
18511400-8	Piatră de opal
18511500-9	Piatră de cuarţ
18511600-0	Piatră de turmalină
18512000-1	Monede şi medalii
18512100-2	Monede
18512200-3	Medalii
18513000-8	Bijuterii
18513100-9	Perle
18513200-0	Piese de orfevrerie
18513300-1	Articole din metale preţioase
18513400-2	Articole din pietre preţioase sau semipreţioase
18513500-3	Articole de argintărie
18520000-0	Orologerie personală
18521000-7	Ceasuri
18521100-8	Sticlă pentru ceasuri de mînă
18522000-4	Ceasuri de mînă
18523000-1	Cronometre
18530000-3	Cadouri şi recompense
18600000-5	Blănuri şi articole din blană
18610000-8	Articole din blană
18611000-5	Piei cu blană

18612000-2	Îmbrăcăminte din blană
18613000-9	Articole din blană artificială
18620000-1	Blănuri
18800000-7	Articole de încălţăminte
18810000-0	Încălţăminte, alta decît încălţămintea pentru sport sau de protecţie
18811000-7	Încălţăminte impermeabilă
18812000-4	Încălţăminte cu părţi de cauciuc sau de material plastic
18812100-5	Sandale cu feţe de cauciuc sau de material plastic
18812200-6	Cizme de cauciuc
18812300-7	Încălţăminte de oraş cu feţe de cauciuc sau de material plastic
18812400-8	Şlapi
18813000-1	Încălţăminte cu feţe de piele
18813100-2	Sandale
18813200-3	Papuci de casă
18813300-4	Încălţăminte de oraş
18814000-8	Încălţăminte cu feţe din material textil
18815000-5	Cizme
18815100-6	Botine
18815200-7	Cizme trei sferturi
18815300-8	Cizme lungi
18815400-9	Cizme pescăreşti
18816000-2	Galoşi
18820000-3	Încălţăminte pentru sport
18821000-0	Încălţăminte pentru schi
18821100-1	Încălţăminte pentru schi fond
18822000-7	Încălţăminte pentru antrenament
18823000-4	Încălţăminte pentru munte
18824000-1	Încălţăminte pentru fotbal
18830000-6	Încălţăminte de protecţie
18831000-3	Încălţăminte cu vîrf de protecţie de metal
18832000-0	Încălţăminte specială
18832100-1	Încălţăminte pentru zbor
18840000-9	Părţi de încălţăminte
18841000-6	Feţe de încălţăminte
18842000-3	Tălpi
18843000-0	Tocuri
18900000-8	Articole de voiaj, şelărie, saci şi săculeţe
18910000-1	Şelărie
18911000-8	Şei
18912000-5	Cravaşe
18913000-2	Bice
18920000-4	Articole de voiaj
18921000-1	Valize
18923000-5	Poşete şi portofele
18923100-6	Poşete
18923200-7	Portofele
18924000-2	Cufere
18925000-9	Suporturi pentru ploşti şi etuiuri
18925100-0	Suporturi pentru ploşti
18925200-1	Etuiuri
18929000-7	Truse de toaletă
18930000-7	Saci şi săculeţe

18931000-4	Genţi de voiaj
18931100-5	Rucsacuri
18932000-1	Genţi de sport
18933000-8	Saci pentru expedieri poştale
18933100-9	Saci poştali
18934000-5	Sacoşe
18935000-2	Saci de rufe
18936000-9	Saci textili
18937000-6	Saci de ambalaj
18937100-7	Săculeţe de ambalaj
18938000-3	Pungi cu dublură de protecţie
18939000-0	Genţi de mînă
19000000-6	Produse din piele, materiale textile, din plastic şi din cauciuc
19100000-7	**Piele**
19110000-0	Piele chamois
19120000-3	Piele de bovidee sau de ecvidee
19130000-6	Piele de ovine, de caprine sau de porcine
19131000-3	Piele de oaie sau de miel
19132000-0	Piele de capră sau de ied
19133000-7	Piele de porcine
19140000-9	Piele de alte animale, piele reconstituită sau alte tipuri de piele
19141000-6	Piele de alte animale
19142000-3	Piele reconstituită
19143000-0	Imitaţie de piele
19144000-7	Piele lăcuită
19160000-5	Curele de ceas
19170000-8	Articole din piele utilizate la maşini sau la dispozitive mecanice
19200000-8	Materiale textile şi articole conexe
19210000-1	Ţesături
19211000-8	Ţesături sintetice
19211100-9	Ţesături mixte
19212000-5	Ţesături din bumbac
19212100-6	Doc
19212200-7	Denim
19212300-8	Pînză
19212310-1	Articole din pînză
19212400-9	Poplin
19212500-0	Şnururi
19212510-3	Curele
19220000-4	Materiale din lînă
19230000-7	Ţesături de in
19231000-4	Lenjerie
19240000-0	Ţesături speciale
19241000-7	Catifea
19242000-4	Ţesături pluşate
19243000-1	Ţesături pentru tapiţerie
19244000-8	Ţesături pentru perdele
19245000-5	Ţesături pentru căptuşeală
19250000-3	Ţesături tricotate sau croşetate
19251000-0	Tricot
19251100-1	Ţesături din catifea
19252000-7	Ţesături croşetate

19260000-6	Stofă
19270000-9	Ţesături fără urzeală
19280000-2	Lînă, piei brute şi prelucrate
19281000-9	Lînă
19282000-6	Piei prelucrate
19283000-3	Piei prelucrate şi pene de pasăre
19400000-0	Fire textile
19410000-3	Fibre textile naturale
19420000-6	Fibre textile artificiale
19430000-9	Fire textile din fibre naturale
19431000-6	Fire de mătase
19432000-3	Fire de lînă
19433000-0	Fire de bumbac
19434000-7	Fire de in
19435000-4	Fire pentru cusut din fibre naturale
19435100-5	Fire pentru cusut
19435200-6	Fire pentru tricotat
19436000-1	Fire din fibre textile vegetale
19440000-2	Fire sau aţe sintetice
19441000-9	Fire sintetice
19442000-6	Aţe sintetice
19442100-7	Aţe pentru cusut sintetice
19442200-8	Fire pentru tricotat sintetice
19500000-1	Materiale din cauciuc şi din plastic
19510000-4	Produse din cauciuc
19511000-1	Camere de aer, benzi de rulare şi flapsuri din cauciuc
19511100-2	Flapsuri
19511200-3	Camere de aer
19511300-4	Benzi de rulare pentru pneuri
19512000-8	Articole de cauciuc nevulcanizat
19513000-5	Materiale textile cauciucate
19513100-6	Material cord pentru pneuri
19513200-7	Bandă adezivă din materiale textile cauciucate
19514000-2	Cauciuc regenerat
19520000-7	Produse din plastic
19521000-4	Produse din polistiren
19521100-5	Folii din polistiren
19521200-6	Plăci din polistiren
19522000-1	Răşini
19522100-2	Răşini epoxidice
19522110-5	Tuburi din răşină epoxidică
19600000-2	Deşeuri de piele, textile, de cauciuc şi de plastic
19610000-5	Deşeuri de piele
19620000-8	Deşeuri textile
19630000-1	Deşeuri de cauciuc
19640000-4	Saci şi pungi din polietilenă pentru deşeuri
19700000-3	Cauciuc şi fibre sintetice
19710000-6	Cauciuc sintetic
19720000-9	Fibre sintetice
19721000-6	Cabluri de fibre sintetice
19722000-3	Fir cu rezistenţă mare
19723000-0	Fir cu textură simplă

19724000-7	Monofilamente sintetice
19730000-2	Fibre artificiale
19731000-9	Fibre artificiale scurte
19732000-6	Polipropilenă
19733000-3	Fir cu textură artificială
22000000-0	**Imprimate şi produse conexe**
22100000-1	Cărţi, broşuri şi pliante tipărite
22110000-4	Cărţi tipărite
22111000-1	Cărţi şcolare
22112000-8	Manuale şcolare
22113000-5	Cărţi de bibliotecă
22114000-2	Dicţionare, hărţi, cărţi de muzică şi alte cărţi
22114100-3	Dicţionare
22114200-4	Atlase
22114300-5	Hărţi
22114310-8	Hărţi de cadastru
22114311-5	Copii heliografice
22114400-6	Partituri
22114500-7	Enciclopedii
22120000-7	Publicaţii
22121000-4	Publicaţii tehnice
22130000-0	Anuare
22140000-3	Pliante
22150000-6	Broşuri
22160000-9	Fascicole
22200000-2	Ziare, reviste specializate, periodice şi reviste
22210000-5	Ziare
22211000-2	Reviste specializate
22211100-3	Jurnale oficiale
22212000-9	Periodice
22212100-0	Publicaţii periodice
22213000-6	Reviste
22300000-3	Cărţi poştale, felicitări şi alte imprimate
22310000-6	Vederi
22312000-0	Ilustrate
22313000-7	Hîrtie pentru decalcomanie
22314000-4	Desene
22315000-1	Fotografii
22320000-9	Felicitări
22321000-6	Felicitări de Crăciun
22400000-4	Timbre, carnete de cecuri, bancnote, acţiuni, materiale publicitare, cataloage şi manuale
22410000-7	Timbre
22411000-4	Timbre de Crăciun
22412000-1	Timbre noi
22413000-8	Timbre autocolante pentru reduceri
22414000-5	Suporturi de timbre
22420000-0	Hîrtie timbrată
22430000-3	Bancnote
22440000-6	Carnete de cecuri
22450000-9	Imprimate nefalsificabile
22451000-6	Paşapoarte
22452000-3	Formulare de mandate poştale

22453000-0	Viniete de automobile
22454000-7	Permise de conducere
22455000-4	Cărţi de identitate
22455100-5	Brăţări de identitate
22456000-1	Permise
22457000-8	Cartele de acces
22458000-5	Imprimate la comandă
22459000-2	Bilete
22459100-3	Autocolante şi benzi publicitare
22460000-2	Materiale publicitare, cataloage comerciale şi manuale
22461000-9	Cataloage
22461100-0	Suporturi de liste
22462000-6	Materiale publicitare
22470000-5	Manuale
22471000-2	Manuale de informatică
22472000-9	Manuale de instrucţiuni
22473000-6	Manuale tehnice
22500000-5	Plăci sau cilindri tipografici, alte echipamente de tipografie
22510000-8	Plăci ofset
22520000-1	Echipamente de gravură uscată
22521000-8	Echipamente de ştanţare
22600000-6	Cerneală
22610000-9	Cerneală tipografică
22611000-6	Cerneală pentru heliogravură
22612000-3	Tuş
22800000-8	Registre, registre contabile, clasoare, formulare şi alte articole imprimate de papetărie din hîrtie sau din carton
22810000-1	Registre din hîrtie sau din carton
22813000-2	Registre contabile
22814000-9	Chitanţiere
22815000-6	Carneţele
22816000-3	Blocuri
22816100-4	Blocnotesuri
22816200-5	Caiet de stenografie
22816300-6	Post-it
22817000-0	Jurnale sau agende personale
22819000-4	Agende
22820000-4	Formulare
22821000-1	Formulare electorale
22822000-8	Formulare comerciale
22822100-9	Formulare comerciale continue
22822200-0	Formulare comerciale necontinue
22830000-7	Caiete de exerciţii
22831000-4	Rezerve pentru caiete şcolare
22832000-1	Foi de exerciţii
22840000-0	Albume de eşantioane
22841000-7	Albume de colecţii
22841100-8	Carnete de timbre
22841200-9	Clasoare de timbre
22850000-3	Clasoare şi accesorii pentru clasoare
22851000-0	Clasoare
22852000-7	Dosare
22852100-8	Coperţi de dosar

22853000-4	Suporturi de dosare
22900000-9	Diverse imprimate
22990000-6	Hîrtie pentru utilizare grafică, hîrtie nestratificată şi neimpermeabilizată
22991000-3	Hîrtie pentru ziar
22992000-0	Hîrtie sau carton prelucrate manual
22993000-7	Hîrtie şi carton fotosensibile, termosensibile sau termografice
22993100-8	Hîrtie sau carton fotosensibile
22993200-9	Hîrtie sau carton termosensibile
22993300-0	Hîrtie sau carton termografice
22993400-1	Hîrtie sau carton ondulat
24000000-4	**Produse chimice**
24100000-5	Gaze
24110000-8	Gaze industriale
24111000-5	Hidrogen, argon, gaze rare, azot şi oxigen
24111100-6	Argon
24111200-7	Gaze rare
24111300-8	Heliu
24111400-9	Neon
24111500-0	Gaze medicale
24111600-1	Hidrogen
24111700-2	Azot
24111800-3	Azot lichid
24111900-4	Oxigen
24112000-2	Compuşi anorganici ai oxigenului
24112100-3	Dioxid de carbon
24112200-4	Oxizi de azot
24112300-5	Compuşi anorganici gazoşi ai oxigenului
24113000-9	Aer lichid şi aer comprimat
24113100-0	Aer lichid
24113200-1	Aer comprimat
24200000-6	Coloranţi şi pigmenţi
24210000-9	Oxizi, peroxizi şi hidroxizi
24211000-6	Oxid şi peroxid de zinc, oxid de titan, coloranţi şi pigmenţi
24211100-7	Oxid de zinc
24211200-8	Peroxid de zinc
24211300-9	Oxid de titan
24212000-3	Oxizi şi hidroxizi de crom, de mangan, de magneziu, de plumb şi de cupru
24212100-4	Oxid de crom
24212200-5	Oxid de mangan
24212300-6	Oxid de plumb
24212400-7	Oxid de cupru
24212500-8	Oxid de magneziu
24212600-9	Hidroxizi pentru coloranţi şi pentru pigmenţi
24212610-2	Hidroxid de crom
24212620-5	Hidroxid de mangan
24212630-8	Hidroxid de plumb
24212640-1	Hidroxid de cupru
24212650-4	Hidroxid de magneziu
24213000-0	Oxid de calciu hidratat
24220000-2	Extracte tanante, extracte colorante, tanini şi substanţe colorante
24221000-9	Extracte colorante
24222000-6	Extracte tanante

24223000-3	Tanini
24224000-0	Substanţe colorante
24225000-7	Produse tanante
24300000-7	Produse chimice anorganice şi organice de bază
24310000-0	Produse chimice anorganice de bază
24311000-7	Elemente chimice, acizi anorganici şi compuşi
24311100-8	Metaloizi
24311110-1	Fosfuri
24311120-4	Carburi
24311130-7	Hidruri
24311140-0	Nitruri
24311150-3	Azoturi
24311160-6	Siliciuri
24311170-9	Boruri
24311180-2	Sulf rafinat
24311200-9	Halogen
24311300-0	Metale alcaline
24311310-3	Mercur
24311400-1	Clorură de hidrogen, acizi anorganici, dioxid de siliciu şi dioxid de sulf
24311410-4	Acizi anorganici
24311411-1	Acid sulfuric
24311420-7	Acid fosforic
24311430-0	Acizi polifosforici
24311440-3	Acid hexafluorosilicic
24311450-6	Dioxid de sulf
24311460-9	Dioxid de siliciu
24311470-2	Clorură de hidrogen
24311500-2	Hidroxizi utilizaţi ca produse chimice anorganice de bază
24311510-5	Oxizi metalici
24311511-2	Pirite şi oxizi de fier
24311520-8	Hidroxid de sodiu
24311521-5	Sodă caustică
24311522-2	Sodă lichidă
24311600-3	Compuşi ai sulfului
24311700-4	Sulf
24311800-5	Carbon
24311900-6	Clor
24312000-4	Halogenuri metalice, hipocloriţi, cloraţi şi percloraţi
24312100-5	Halogenuri metalice
24312110-8	Hexafluorosilicat de sodiu
24312120-1	Cloruri
24312121-8	Clorură de aluminiu
24312122-5	Clorură ferică
24312123-2	Policlorură de aluminiu
24312130-4	Clorhidrat de aluminiu
24312200-6	Hipocloriţi şi cloraţi
24312210-9	Clorit de sodiu
24312220-2	Hipoclorit de sodiu
24313000-1	Sulfuri, sulfaţi, nitraţi, fosfaţi şi carbonaţi
24313100-2	Sulfuri, sulfiţi şi sulfaţi
24313110-5	Diverse sulfuri
24313111-2	Sulfură de hidrogen

24313112-9	Polisulfuri
24313120-8	Sulfaţi
24313121-5	Trisulfat de sodiu
24313122-2	Sulfat feric
24313123-9	Sulfat de aluminiu
24313124-6	Sulfat de sodiu
24313125-3	Sulfat de fier
24313126-0	Sulfat de cupru
24313200-3	Fosfinaţi, fosfonaţi, fosfaţi şi polifosfaţi
24313210-6	Hexametafosfat de sodiu
24313220-9	Fosfaţi
24313300-4	Carbonaţi
24313310-7	Carbonat de sodiu
24313320-0	Bicarbonat de sodiu
24313400-5	Nitraţi
24314000-8	Diverse săruri acide metalice
24314100-9	Permanganat de potasiu
24314200-0	Săruri de acizi oxometalici
24315000-5	Diverse produse chimice anorganice
24315100-6	Apă grea, alţi izotopi şi compuşii acestora
24315200-7	Cianură, oxicianură, fulminaţi, cianaţi, silicaţi, boraţi, perboraţi, săruri ale acizilor anorganici
24315210-0	Cianuri
24315220-3	Oxicianuri
24315230-6	Fulminaţi
24315240-9	Cianaţi
24315300-8	Peroxid de hidrogen
24315400-9	Cuarţ piezoelectric
24315500-0	Compuşi ai metalelor de pământuri rare
24315600-1	Silicaţi
24315610-4	Silicat de sodiu
24315700-2	Boraţi şi perboraţi
24316000-2	Apă distilată
24317000-9	Pietre sintetice
24317100-0	Pietre preţioase sintetice
24317200-1	Pietre semipreţioase sintetice
24320000-3	Produse chimice organice de bază
24321000-0	Hidrocarburi
24321100-1	Hidrocarburi saturate
24321110-4	Hidrocarburi aciclice saturate
24321111-1	Metan
24321112-8	Etilenă
24321113-5	Propenă
24321114-2	Butenă
24321115-9	Acetilenă
24321120-7	Hidrocarburi ciclice saturate
24321200-2	Hidrocarburi nesaturate
24321210-5	Hidrocarburi aciclice nesaturate
24321220-8	Hidrocarburi ciclice nesaturate
24321221-5	Benzen
24321222-2	Toluen
24321223-9	O-xileni
24321224-6	M-xileni

24321225-3	Stiren
24321226-0	Etilbenzen
24321300-3	Alţi derivaţi halogenaţi ai hidrocarburilor
24321310-6	Tetracloretilenă
24321320-9	Tetraclorură de carbon
24322000-7	Alcooli, fenoli, fenoli-alcooli şi derivaţii acestora, fie ei halogenaţi, sulfonaţi, nitraţi sau nitrozaţi, alcooli graşi industriali
24322100-8	Alcooli graşi industriali
24322200-9	Alcooli monohidroxilici
24322210-2	Metanol
24322220-5	Etanol
24322300-0	Dioli, polialcooli şi derivaţi
24322310-3	Etilenglicol
24322320-6	Derivaţi ai alcoolilor
24322400-1	Fenoli şi derivaţi ai fenolilor
24322500-2	Alcool
24322510-5	Alcool etilic
24323000-4	Acizi graşi monocarboxilici industriali
24323100-5	Uleiuri acide de rafinare
24323200-6	Acizi carboxilici
24323210-9	Acid acetic
24323220-2	Acid peracetic
24323300-7	Acizi monocarboxilici nesaturaţi şi compuşii acestora
24323310-0	Esterii acidului metacrilic
24323320-3	Esterii acidului acrilic
24323400-8	Acizi aromatici policarboxilici şi carboxilici
24324000-1	Compuşi organici cu funcţie azotată
24324100-2	Compuşi cu funcţie aminică
24324200-3	Compuşi aminici cu funcţie oxigenată
24324300-4	Ureide
24324400-5	Compuşi cu funcţie azotată
24325000-8	Compuşi organosulfuroşi
24326000-5	Aldehidă, cetonă, peroxizi organici şi eteri
24326100-6	Compuşi cu funcţie aldehidă
24326200-7	Compuşi cu funcţie cetonă şi chinonică
24326300-8	Peroxizi organici
24326310-1	Oxid de etilenă
24326320-4	Eteri
24327000-2	Diverse substanţe chimice organice
24327100-3	Derivaţi vegetali pentru vopsire
24327200-4	Cărbune de lemn
24327300-5	Uleiuri şi produse rezultate din distilarea la temperaturi ridicate a gudronului de huilă, a smoalei şi a gudronului
24327310-8	Gudron de huilă
24327311-5	Creozot
24327320-1	Smoală
24327330-4	Gudron
24327400-6	Produse pe bază de răşină
24327500-7	Leşii reziduale rezultate din fabricarea celulozei
24400000-8	Îngrăşăminte şi compuşi azotaţi
24410000-1	Îngrăşăminte azotate
24411000-8	Acid azotic şi săruri
24411100-9	Nitrat de sodiu

24412000-5	Acizi sulfonitrici
24413000-2	Amoniac
24413100-3	Amoniac lichid
24413200-4	Clorură de amoniu
24413300-5	Sulfat de amoniu
24420000-4	Îngrăşăminte fosfatice
24421000-1	Îngrăşăminte minerale fosfatice
24422000-8	Îngrăşăminte chimice fosfatice
24430000-7	Îngrăşăminte de origine animală sau vegetală
24440000-0	Diverse tipuri de îngrăşăminte
24450000-3	Produse agrochimice
24451000-0	Pesticide
24452000-7	Insecticide
24453000-4	Erbicide
24454000-1	Regulatori de creştere vegetală
24455000-8	Dezinfectanţi
24456000-5	Rodenticide
24457000-2	Fungicide
24500000-9	Materiale plastice primare
24510000-2	Polimeri primari ai etilenei
24520000-5	Polimeri primari ai propilenei
24530000-8	Polimeri primari ai stirenului
24540000-1	Polimeri primari ai vinilului
24541000-8	Polimeri primari ai acetatului de vinil
24542000-5	Polimeri acrilici primari
24550000-4	Poliesteri primari
24560000-7	Poliamide primare
24570000-0	Răşini ureice primare
24580000-3	Răşini aminice primare
24590000-6	Siliconi primari
24600000-0	Explozibili
24610000-3	Explozibili preparaţi
24611000-0	Pulberi propulsive
24611100-1	Combustibili cu propergol
24612000-7	Diverse tipuri de explozibili
24612100-8	Dinamită
24612200-9	TNT
24612300-0	Nitroglicerină
24613000-4	Rachete de semnalizare, rachete antigrindină, semnalizator pe timp de ceaţă şi articole pirotehnice
24613100-5	Cartuşe fonoacustice
24613200-6	Artificii
24615000-8	Fitile, capse detonante, iniţiatoare şi detonatoare electrice
24900000-3	Produse chimice fine şi produse chimice variate
24910000-6	Cleiuri
24911000-3	Gelatine
24911200-5	Adezivi
24920000-9	Uleiuri esenţiale
24930000-2	Substanţe chimice pentru fotografii
24931000-9	Plăci şi filme fotografice
24931200-1	Emulsii pentru uz fotografic
24931210-4	Developatoare fotografice
24931220-7	Fixatori pentru fotografii

24931230-0	Developatoare pentru radiologie
24931240-3	Fixatori pentru radiologie
24931250-6	Medii de cultură
24931260-9	Intensificatori de imagine
24950000-8	Produse chimice speciale
24951000-5	Grăsimi şi lubrifianţi
24951100-6	Lubrifianţi
24951110-9	Noroi de foraj
24951120-2	Unsoare siliconică
24951130-5	Fluide de foraj
24951200-7	Aditivi pentru uleiuri
24951210-0	Pulbere pentru extinctoare de incendii
24951220-3	Produse extinctoare
24951230-6	Încărcătură pentru extinctoare de incendii
24951300-8	Fluide hidraulice
24951310-1	Agenţi de dejivrare
24951311-8	Produse antigel
24951400-9	Grăsimi şi uleiuri modificate chimic
24952000-2	Plastiline
24952100-3	Ceară dentară
24953000-9	Agenţi de finisare
24954000-6	Carbon activ
24954100-7	Carbon activ nou
24954200-8	Carbon activ regenerat
24955000-3	Toalete chimice
24956000-0	Peptone şi substanţe proteice
24957000-7	Aditivi chimici
24957100-8	Lianţi preparaţi pentru forme şi miezuri de turnătorie
24957200-9	Aditivi pentru ciment, mortar sau beton
24958000-4	Produse chimice pentru industria petrolului şi a gazelor
24958100-5	Produse chimice pentru fundul găurii de foraj
24958200-6	Agenţi de floculare
24958300-7	Produse chimice pe bază de noroi de foraj
24958400-8	Fiole cu gel pentru burarea explozivilor
24959000-1	Aerosoli şi produse chimice sub formă de disc
24959100-2	Aerosoli
24959200-3	Elemente chimice sub formă de disc
24960000-1	Diferite produse chimice
24961000-8	Lichide de radiator
24962000-5	Produse chimice pentru tratarea apei
24963000-2	Produse anticorozive
24964000-9	Glicerină
24965000-6	Enzime
30000000-9	**Echipament informatic şi accesorii de birou, cu excepţia mobilierului şi a pachetelor software**
30100000-0	Maşini, echipament şi accesorii de birou, cu excepţia computerelor, a imprimantelor şi a mobilierului
30110000-3	Maşini de procesare de text
30111000-0	Procesoare de text
30120000-6	Echipament de fotocopiere şi de tipărire ofset
30121000-3	Fotocopiatoare şi termocopiatoare
30121100-4	Fotocopiatoare
30121200-5	Echipament de fotocopiere

30121300-6	Echipament de reproducere
30121400-7	Copiatoare automate
30121410-0	Telefoane cu fax
30121420-3	Aparate digitale de transmitere
30121430-6	Duplicatoare digitale
30122000-0	Maşini de birou pentru tipărit ofset
30122100-1	Sisteme digitale de tipărit ofset
30122200-2	Echipamente digitale de tipărit ofset
30123000-7	Maşini de birou
30123100-8	Maşini de validare a biletelor
30123200-9	Distribuitoare automate de bancnote
30123300-0	Copiatoare cu şabloane
30123400-1	Maşini de pliat
30123500-2	Maşini de perforare
30123600-3	Maşini de manipulare a monedelor
30123610-6	Maşini de sortare a monedelor
30123620-9	Maşini de numărare a monedelor
30123630-2	Maşini de rulare în fişicuri a monedelor
30124000-4	Piese şi accesorii pentru maşini de birou
30124100-5	Cuptoare (fuser)
30124110-8	Ulei pentru cuptor (fuser)
30124120-1	Ştergător pentru cuptor (fuser)
30124130-4	Lămpi pentru cuptor (fuser)
30124140-7	Cîrpă de curăţat pentru cuptor (fuser)
30124150-0	Filtre pentru cuptor (fuser)
30124200-6	Kituri pentru cuptor (fuser)
30124300-7	Tambure pentru aparate de birou
30124400-8	Cartuşe de capse
30124500-9	Accesorii pentru scaner
30124510-2	Dispozitive de andosare
30124520-5	Alimentatoare de documente pentru scaner
30124530-8	Adaptoare de transparenţă pentru scaner
30125000-1	Piese şi accesorii pentru fotocopiatoare
30125100-2	Cartuşe de toner
30125110-5	Toner pentru imprimantele laser/faxuri
30125120-8	Toner pentru fotocopiatoare
30125130-1	Toner pentru centrele de procesare a datelor, de cercetare şi de documentare
30130000-9	Echipament pentru oficii poştale
30131000-6	Echipament pentru birouri de corespondenţă
30131100-7	Maşini de pliat hîrtie sau plicuri
30131200-8	Maşini de introducere în plicuri
30131300-9	Maşini de tipărire a adreselor
30131400-0	Maşini de francat
30131500-1	Maşini de deschis corespondenţa
30131600-2	Maşini de sigilat corespondenţa
30131700-3	Maşini de obliterat timbre
30131800-4	Maşini de aplicat timbre
30132000-3	Echipament de sortare
30132100-4	Echipament de sortare a corespondenţei
30132200-5	Maşini de numărat bancnote
30132300-6	Sortatoare
30133000-0	Echipament de expediere poştală

30133100-1	Echipament de expediere poştală de cantităţi mari de corespondenţă
30140000-2	Maşini de calcul şi de contabilitate
30141000-9	Maşini de calcul
30141100-0	Calculatoare de buzunar
30141200-1	Calculatoare de birou
30141300-2	Case de înregistrare
30141400-3	Maşini de adunat
30142000-6	Maşini de contabilitate şi case de marcat
30142100-7	Maşini de contabilitate
30142200-8	Case de marcat
30144000-0	Maşini de tipul celor de calcul
30144100-1	Maşini de timbrat
30144200-2	Distribuitoare automate de bilete
30144300-3	Maşini de numărare a vehiculelor
30144400-4	Taxare automată
30145000-7	Piese şi accesorii pentru maşini de calcul
30145100-8	Role pentru maşini de calcul
30150000-5	Maşini de scris
30151000-2	Maşini de scris electronice
30152000-9	Piese şi accesorii pentru maşini de scris
30160000-8	Carduri magnetice
30161000-5	Cărţi de credit
30162000-2	Carduri inteligente
30163000-9	Carduri de debit
30163100-0	Carduri pentru cumpărat combustibil
30170000-1	Maşini de etichetat
30171000-8	Maşini de datat sau de numerotat
30172000-5	Maşini de tipărit documente de identitate
30173000-2	Maşini de aplicat etichete
30174000-9	Maşini de fabricat etichete
30175000-6	Echipament pentru inscripţii
30176000-3	Aparat de etichetat în relief
30177000-0	Sisteme de etichetare automate
30178000-7	Sisteme de etichetare semiautomate
30179000-4	Distribuitoare de etichete
30180000-4	Maşini de andosat şi de scris cecuri
30181000-1	Maşini de andosat cecuri
30182000-8	Maşini de scris cecuri
30190000-7	Diverse maşini, echipamente şi accesorii de birou
30191000-4	Echipament de birou, cu excepţia mobilierului
30191100-5	Echipament de arhivare
30191110-8	Sisteme rotative de cartonaşe
30191120-1	Suporturi pentru reviste
30191130-4	Clipboarduri
30191140-7	Accesorii de identificare personală
30191200-6	Retroproiectoare
30191400-8	Dispozitiv de distrugere a documentelor
30192000-1	Accesorii de birou
30192100-2	Radiere
30192110-5	Produse cu cerneală
30192111-2	Tuşiere
30192112-9	Cerneală pentru imprimante

30192113-6	Cartuşe de cerneală
30192121-5	Pixuri
30192122-2	Stilouri cu rezervor
30192123-9	Cariocă
30192124-6	Stilouri cariocă
30192125-3	Carioci permanente
30192126-0	Creioane mecanice
30192127-7	Tocuri pentru peniţe
30192130-1	Creioane
30192131-8	Creioane cu mină reîncărcabilă
30192132-5	Mine de rezervă pentru creioane
30192133-2	Ascuţitori de creioane
30192134-9	Suporturi de creioane
30192150-7	Ştampile de datare
30192151-4	Ştampile de sigilare
30192152-1	Ştampile de numerotare
30192153-8	Ştampile cu text
30192154-5	Tuşiere de rezervă
30192155-2	Suporturi de ştampile de birou
30192160-0	Corectoare
30192170-3	Panouri de afişare
30192200-3	Rulete
30192300-4	Benzi impregnate cu cerneală
30192310-7	Benzi pentru maşini de scris
30192320-0	Panglici pentru imprimante
30192330-3	Panglici şi role pentru maşini de calcul
30192340-6	Panglici pentru faxuri
30192350-9	Panglici pentru case de înregistrare
30192400-5	Accesorii pentru reprografie
30192500-6	Folii transparente pentru retroproiectoare
30192600-7	Planşe de desen
30192700-8	Papetărie
30192800-9	Etichete autocolante
30192900-0	Dispozitive de corectare
30192910-3	Peliculă sau bandă corectoare
30192920-6	Lichid corector
30192930-9	Creioane corectoare
30192940-2	Rezerve pentru creioane corectoare
30192950-5	Radiere electrice
30193000-8	Organizatoare şi accesorii
30193100-9	Organizatoare pentru sertare de birou
30193200-0	Tăviţe sau organizatoare de birou
30193300-1	Organizatoare suspendate
30193400-2	Suporturi laterale pentru cărţi
30193500-3	Suport pentru pliante
30193600-4	Suport pentru agende sau calendare
30193700-5	Cutie de depozitare a dosarelor
30193800-6	Suporturi de mesaje
30193900-7	Suporturi verticale pentru hîrtii
30194000-5	Articole de desen
30194100-6	Curbe
30194200-7	Puncte, benzi şi pelicule de desen

30194210-0	Puncte sau benzi de desen
30194220-3	Pelicule de desen
30194300-8	Truse, seturi şi hîrtii de desen
30194310-1	Truse sau seturi de desen
30194320-4	Hîrtii de desen
30194400-9	Feţe de masă de desen
30194500-0	Mijloace auxiliare pentru inscripţii
30194600-1	Raportoare
30194700-2	Şabloane
30194800-3	Teuri şi triunghiuri
30194810-6	Teuri
30194820-9	Triunghiuri
30194900-4	Huse de protecţie pentru planuri de lucru
30195000-2	Table (de scris)
30195100-3	Table de planificare sau accesorii
30195200-4	Table electronice cu posibilitate de copiere sau accesorii
30195300-5	Tăbliţe pentru scrisori sau accesorii
30195400-6	Table de scris cu ştergere uscată sau accesorii
30195500-7	Table de scris cu cretă sau accesorii
30195600-8	Panouri pentru afişe sau accesorii
30195700-9	Truse de curăţat tabla de scris sau accesorii
30195800-0	Cîrlige sau suporturi de agăţat
30195900-1	Table de scris albe şi table magnetice
30195910-4	Table de scris albe
30195911-1	Accesorii pentru table de scris albe
30195912-8	Şevalete pentru table de scris albe
30195913-5	Şevalete pentru flipcharturi
30195920-7	Table magnetice
30195921-4	Instrumente de ştergere pentru table magnetice
30196000-9	Sisteme de planificare
30196100-0	Agende de planificare a reuniunilor
30196200-1	Agende pentru întîlniri sau rezerve pentru acestea
30196300-2	Cutie pentru sugestii
30197000-6	Articole mărunte de birou
30197100-7	Capse, ţinte, pioneze
30197110-0	Capse
30197120-3	Ţinte
30197130-6	Pioneze
30197200-8	Biblioraftуri şi agrafe de birou
30197210-1	Biblioraftуri
30197220-4	Agrafe de birou
30197221-1	Suport de agrafe de birou
30197300-9	Cuţite de deschis scrisori, capsatoare şi perforatoare
30197310-2	Cuţite de deschis scrisori
30197320-5	Capsatoare
30197321-2	Decapsatoare
30197330-8	Perforatoare
30197400-0	Burete umed pentru timbre
30197500-1	Ceară sigiliu
30197510-4	Accesorii pentru ceară sigiliu
30197600-2	Hîrtie şi carton tratate
30197610-5	Hîrtie şi carton asamblate

30197620-8	Hîrtie pentru scris
30197621-5	Bloc de hîrtie pentru flipchart
30197630-1	Hîrtie pentru tipărit
30197640-4	Hîrtie autocopiantă sau alte tipuri de hîrtie copiantă
30197641-1	Hîrtie termografică
30197642-8	Hîrtie pentru fotocopiatoare şi xerografică
30197643-5	Hîrtie pentru fotocopiatoare
30197644-2	Hîrtie xerografică
30197645-9	Card pentru tipărire
30198000-3	Maşini de loterie
30198100-4	Maşini cu manetă pentru jocuri de noroc
30199000-0	Articole de papetărie şi alte articole din hîrtie
30199100-1	Indigo, hîrtie autocopiantă, hîrtie pentru şabloane şi hîrtie fără carbon
30199110-4	Indigo
30199120-7	Hîrtie autocopiantă
30199130-0	Hîrtie fără carbon
30199140-3	Hîrtie pentru şabloane
30199200-2	Plicuri, cărţi poştale şi cărţi poştale neilustrate
30199210-5	Cărţi poştale
30199220-8	Cărţi poştale neilustrate
30199230-1	Plicuri
30199240-4	Set de expediere
30199300-3	Hîrtie gofrată sau perforată
30199310-6	Hîrtie pentru imprimare gofrată sau perforată
30199320-9	Hîrtie de scrisori gofrată sau perforată
30199330-2	Hîrtie continuă pentru imprimante de computer
30199340-5	Formulare continue
30199400-4	Hîrtie cauciucată sau adezivă
30199410-7	Hîrtie autoadezivă
30199500-5	Bibliorafturi, mape de corespondenţă, clasoare şi articole similare
30199600-6	Separatoare pentru papetărie
30199700-7	Articole imprimate de papetărie, cu excepţia formularelor
30199710-0	Plicuri imprimate
30199711-7	Plicuri cu fereastră imprimate
30199712-4	Plicuri fără fereastră imprimate
30199713-1	Plicuri imprimate pentru radiografii
30199720-3	Hîrtie de scrisori
30199730-6	Cărţi de vizită
30199731-3	Suporturi de cărţi de vizită
30199740-9	Carduri de mulţumire
30199750-2	Cupoane
30199760-5	Etichete
30199761-2	Etichete cu coduri de bară
30199762-9	Etichete pentru bagaje
30199763-6	Etichete antifurt
30199770-8	Tichete de masă
30199780-1	Suport hîrtie pentru birou
30199790-4	Orare
30199791-1	Orare de perete
30199792-8	Calendare
30199793-5	Suporturi de agende
30200000-1	Echipament şi accesorii pentru computer

30210000-4	Maşini de procesare a datelor (hardware)
30211000-1	Unitate centrală de procesare
30211100-2	Supercomputer
30211200-3	Hardware pentru unitatea centrală
30211300-4	Platforme informatice
30211400-5	Configuraţii informatice
30211500-6	Unitate centrală de procesare (CPU) sau procesoare
30212000-8	Hardware pentru minicomputere
30212100-9	Unităţi centrale de procesare pentru minicomputere
30213000-5	Computere personale
30213100-6	Computere portabile
30213200-7	Tablet PC
30213300-8	Computer de birou
30213400-9	Unităţi centrale de procesare pentru computere personale
30213500-0	Computere de buzunar
30214000-2	Puncte de lucru
30215000-9	Hardware pentru microcomputere
30215100-0	Unităţi centrale de procesare pentru microcomputere
30216000-6	Cititoare magnetice sau optice
30216100-7	Cititoare optice
30216110-0	Scanere informatice
30216120-3	Echipament de recunoaştere optică a caracterelor
30216130-6	Cititoare de coduri de bare
30216200-8	Cititoare de carduri magnetice
30216300-9	Cititoare de carduri perforate
30220000-7	Echipament digital de cartografie
30221000-4	Hărţi de cadastru digitale
30230000-0	Material informatic
30231000-7	Ecrane şi console de computere
30231100-8	Terminale informatice
30231200-9	Console
30231300-0	Ecrane de afişare
30231310-3	Ecrane plate
30231320-6	Monitoare cu ecran tactil
30232000-4	Echipament periferic
30232100-5	Imprimante şi trasatoare
30232110-8	Imprimante laser
30232120-1	Imprimante matriciale
30232130-4	Imprimante grafice color
30232140-7	Trasatoare
30232150-0	Imprimante cu jet de cerneală
30232600-0	Codoare
30232700-1	Unitate centrală de control
30233000-1	Dispozitive de stocare şi citire
30233100-2	Unităţi de memorie
30233110-5	Unităţi de memorie cu carduri magnetice
30233120-8	Unităţi de memorie cu bandă magnetică
30233130-1	Unităţi de memorie cu disc magnetic
30233131-8	Unităţi de dischetă
30233132-5	Unităţi de hard disk
30233140-4	Dispozitive de stocare cu acces direct (DASD)
30233141-1	Matrice redundantă de discuri independente (RAID)

30233150-7	Unităţi de disc optic
30233151-4	Dispozitiv de citire şi/sau inscripţionare CD-uri
30233152-1	Dispozitiv de citire şi/sau inscripţionare DVD-uri
30233153-8	Dispozitiv de citire şi/sau inscripţionare CD-uri şi DVD-uri
30233160-0	Unităţi de bandă cu deplasare continuă
30233161-7	Echipament de manipulare a casetelor
30233170-3	Dispozitive rotitoare
30233180-6	Dispozitive de stocare cu memorie flash
30233190-9	Controloare de disc
30233300-4	Cititoare de carduri inteligente
30233310-7	Cititoare de amprente
30233320-0	Cititoare combinate de carduri inteligente şi amprente
30234000-8	Suporturi de memorie
30234100-9	Disc magnetic
30234200-0	Discuri optice
30234300-1	Compact-discuri (CD-uri)
30234400-2	Discuri digitale polivalente (DVD-uri)
30234500-3	Suporturi de stocare cu memorie
30234600-4	Memorie flash
30234700-5	Benzi magnetice
30236000-2	Diverse tipuri de echipamente computerizate
30236100-3	Echipament de extindere a memoriei
30236110-6	Memorie cu acces aleatoriu (RAM)
30236111-3	Memorie dinamică cu acces aleatoriu (DRAM)
30236112-0	Memorie statică cu acces aleatoriu (SRAM)
30236113-7	Memorie dinamică sincronă cu acces aleatoriu (SDRAM)
30236114-4	Memorie dinamică Rambus cu acces aleatoriu (RDRAM)
30236115-1	Memorie grafică sincronă cu acces aleatoriu (SGRAM)
30236120-9	Memorie numai pentru citire (ROM)
30236121-6	Memorie programabilă numai pentru citire (PROM)
30236122-3	Memorie programabilă numai pentru citire, care poate fi ştearsă (EPROM)
30236123-0	Memorie programabilă numai pentru citire, care poate fi ştearsă electronic (EEPROM)
30236200-4	Echipament de procesare a datelor
30237000-9	Piese şi accesorii pentru computere
30237100-0	Piese pentru computere
30237110-3	Interfeţe de reţea
30237120-6	Porturi de intrare pentru computer
30237121-3	Porturi seriale cu infraroşu
30237130-9	Carduri informatice
30237131-6	Caduri electronice
30237132-3	Interfeţe bus serial universal (USB)
30237133-0	Adaptoare şi interfeţe PCMCIA (Personal Computer Memory Card International Association – Asociaţia interfeţelor cardurilor de memorie ale computerelor personale)
30237134-7	Acceleratoare grafice
30237135-4	Plăci de reţea
30237136-1	Plăci de sunet
30237140-2	Plăci de bază
30237200-1	Accesorii pentru computere
30237210-4	Ecrane antireflexie
30237220-7	Suport pentru mouse
30237230-0	Memorii intermediare (cache)

30237240-3	Cameră web
30237250-6	Accesorii de curăţat pentru computer
30237251-3	Truse de curăţat pentru computer
30237252-0	Aspiratoare pneumatice presurizate
30237253-7	Huse antipraf pentru echipamente informatice
30237260-9	Suporturi de montare pe perete pentru monitoare
30237270-2	Genţi pentru computere portabile
30237280-5	Accesorii de alimentare
30237290-8	Suporturi pentru încheietura mîinii pentru tastatură
30237295-3	Articole pentru protejat tastatura
30237300-2	Accesorii informatice
30237310-5	Cartuşe de fonturi pentru imprimante
30237320-8	Dischete
30237330-1	Cartuşe pentru DAT (casete audio digitale)
30237340-4	Cartuşe pentru DLT (casete lineare digitale)
30237350-7	Cartuşe de date
30237360-0	Cartuşe pentru LTO (casete lineare deschise)
30237370-3	Cartuşe de înregistrare
30237380-6	CD-ROM
30237400-3	Accesorii de introducere a datelor
30237410-6	Mouse pentru computer
30237420-9	Manşe de comandă pentru computere
30237430-2	Creioane optice
30237440-5	Bile de urmărire
30237450-8	Tablete grafice
30237460-1	Tastaturi pentru computer
30237461-8	Tastaturi programabile
30237470-4	Tastaturi Braille
30237475-9	Senzori electrici
30237480-7	Unităţi de intrare
30238000-6	Echipament de automatizare pentru bibliotecă
31000000-6	**Maşini, aparate, echipamente şi consumabile electrice; iluminat**
31100000-7	Motoare, generatoare şi transformatoare electrice
31110000-0	Motoare electrice
31111000-7	Adaptoare
31120000-3	Generatoare
31121000-0	Grupuri electrogene
31121100-1	Grupuri electrogene cu motor cu aprindere prin compresie
31121110-4	Convertizoare
31121111-1	Convertizoare electrice rotative
31121200-2	Grupuri electrogene cu motor cu aprindere prin scînteie
31121300-3	Generatoare de energie eoliană
31121310-6	Mori eoliene
31121320-9	Turbine eoliene
31121330-2	Generatoare cu turbine eoliene
31121331-9	Rotoare de turbină
31121340-5	Centrală eoliană
31122000-7	Generatoare electrice
31122100-8	Pile de combustie
31124000-1	Generator cu turbină de aburi şi aparate conexe
31124100-2	Grupuri electrogene cu turbină
31124200-3	Aparate de control al generatoarelor cu turbină

31126000-5	Dinamuri
31127000-2	Generatoare de urgenţă
31128000-9	Turbogeneratoare
31130000-6	Alternatoare
31131000-3	Motoare monofazate
31131100-4	Sisteme de acţionare
31131200-5	Anozi
31132000-0	Motoare polifazate
31140000-9	Turnuri de răcire
31141000-6	Răcitoare de apă
31150000-2	Rezistenţe pentru lămpi sau tuburi cu descărcare
31151000-9	Convertizoare statice
31153000-3	Redresoare
31154000-0	Surse de alimentare electrică continuă
31155000-7	Invertoare
31156000-4	Surse de alimentare electrică discontinuă
31157000-1	Inductoare
31158000-8	Încărcătoare
31158100-9	Încărcătoare de baterii
31158200-0	Compresor de supraalimentare
31158300-1	Turbocompresor
31160000-5	Piese pentru motoare, generatoare şi transformatoare electrice
31161000-2	Piese pentru motoare şi generatoare electrice
31161100-3	Sisteme de excitaţie
31161200-4	Sisteme de răcire a gazelor
31161300-5	Rotoare de generatoare
31161400-6	Sisteme de apă primare
31161500-7	Sisteme de uleiuri de etanşare
31161600-8	Sisteme de răcire cu apă a statorilor
31161700-9	Piese pentru generatoare de aburi
31161800-0	Piese pentru generatoare de gaz
31161900-1	Sisteme de reglare a tensiunii
31162000-9	Piese pentru transformatoare, inductoare şi convertizoare statice
31162100-0	Piese pentru condensatoare
31170000-8	Transformatoare
31171000-5	Transformatoare cu dielectric lichid
31172000-2	Transformatoare de tensiune
31173000-9	Transformator de măsurare
31174000-6	Transformatoare de alimentare
31200000-8	Aparate de distribuţie şi control ale energiei electrice
31210000-1	Aparate electrice de comutare sau de protecţie a circuitelor electrice
31211000-8	Tablouri şi cutii de siguranţe
31211100-9	Tablouri pentru aparate electrice
31211110-2	Tablouri de comandă
31211200-0	Cutii de siguranţe
31211300-1	Siguranţe
31211310-4	Siguranţe fuzibile
31211320-7	Monturi pentru siguranţe
31211330-0	Fire pentru siguranţe
31211340-3	Cleme pentru conectarea siguranţei
31212000-5	Disjunctoare
31212100-6	Disjunctoare suspendate

31212200-7	Controloare de circuite
31212300-8	Disjunctoare magnetice
31212400-9	Disjunctoare în miniatură
31213000-2	Echipament de distribuţie
31213100-3	Cutii de distribuţie
31213200-4	Transformatoare de distribuţie
31213300-5	Cutii de distribuţie prin cablu
31213400-6	Sisteme de distribuţie
31214000-9	Comutatoare
31214100-0	Întrerupătoare
31214110-3	Separatoare
31214120-6	Întrerupătoare de împământare
31214130-9	Întrerupătoare de siguranţă
31214140-2	Întrerupătoare cu rezistenţă reglabilă
31214150-5	Comutatoare cilindrice
31214160-8	Presostate
31214170-1	Întrerupătoare basculante
31214180-4	Întrerupătoare glisante
31214190-7	Întrerupătoare de sfîrşit de cursă
31214200-1	Întrerupătoare de sarcină
31214300-2	Instalaţii de comutatoare pentru exterior
31214400-3	Întrerupătoare cu siguranţă
31214500-4	Tablouri electrice
31214510-7	Tablouri de distribuţie
31214520-0	Tablouri de comandă de tensiune medie
31215000-6	Limitatori de tensiune
31216000-3	Parafulgere
31216100-4	Echipament de protecţie împotriva fulgerelor
31216200-5	Paratrăsnete
31217000-0	Limitatori de supratensiune
31218000-7	Bare colectoare
31219000-4	Cutii de protecţie
31220000-4	Componente de circuite electrice
31221000-1	Relee electrice
31221100-2	Relee de putere
31221200-3	Relee de uz general
31221300-4	Relee cu soclu
31221400-5	Relee de tensiune alternativă
31221500-6	Relee cu mercur
31221600-7	Relee de temporizare
31221700-8	Relee de supraîncărcare
31223000-5	Dulii
31224000-2	Conexiuni şi elemente de contact
31224100-3	Fişe şi prize
31224200-4	Conectori coaxiali
31224300-5	Cutii de conectare
31224400-6	Cabluri de conectare
31224500-7	Terminale
31224600-8	Comutatori de obturare
31224700-9	Cutii de joncţiune
31224800-0	Seturi de racordare a cablurilor
31224810-3	Cabluri prelungitoare

31230000-7	Piese pentru aparate de distribuţie sau de control al energiei electrice
31300000-9	Sîrmă şi cabluri izolate
31310000-2	Cabluri de distribuţie
31311000-9	Alimentare de la reţea
31320000-5	Cabluri de distribuţie a curentului electric
31321000-2	Linii de curent electric
31321100-3	Linii de curent electric suspendate
31321200-4	Cablu de joasă tensiune şi de tensiune medie
31321210-7	Cablu de joasă tensiune
31321220-0	Cablu de tensiune medie
31321300-5	Cablu de înaltă tensiune
31321400-6	Cablu subacvatic
31321500-7	Cablu submarin
31321600-8	Cablu protejat
31321700-9	Cablu de semnalizare
31330000-8	Cablu coaxial
31340000-1	Accesorii de cablu, izolate
31341000-8	Bobine de cablu, izolate
31342000-5	Racorduri de cabluri, izolate
31343000-2	Joncţiuni de cabluri, izolate
31344000-9	Presgarnituri de cabluri, izolate
31350000-4	Conductoare electrice pentru transmitere de date şi de semnale de control
31351000-1	Conductoare electrice pentru sisteme de control de acces
31400000-0	Acumulatori, pile galvanice şi baterii primare
31410000-3	Pile galvanice primare
31411000-0	Baterii alcaline
31420000-6	Baterii primare
31421000-3	Baterii cu plumb
31422000-0	Ansambluri de baterii
31430000-9	Acumulatori electrici
31431000-6	Acumulatori cu plăci de plumb şi acid sulfuric
31432000-3	Acumulatori cu cadmiu-nichel
31433000-0	Acumulatori cu nichel-fier
31434000-7	Acumulatori cu litiu
31440000-2	Baterii
31500000-1	Aparatură de iluminat şi lămpi electrice
31510000-4	Lămpi electrice cu incandescenţă
31511000-1	Lămpi etanșe
31512000-8	Lămpi cu incandescenţă cu halogen
31512100-9	Becuri cu halogen, liniare
31512200-0	Becuri cu halogen, bi-pin
31512300-1	Becuri cu halogen, dicroice
31514000-2	Lămpi cu descărcare
31515000-9	Lămpi cu ultraviolete
31516000-6	Lămpi cu infraroșu
31517000-3	Lămpi cu arc
31518000-0	Lumini de semnalizare
31518100-1	Reflectoare
31518200-2	Echipament de iluminat de urgenţă
31518210-5	Lămpi în caz de furtună (stormlights)
31518220-8	Baston luminos
31518300-3	Echipament de iluminat acoperişurile

31518500-5	Lămpi cu vapori de mercur
31518600-6	Proiectoare orientabile
31519000-7	Lămpi cu incandescenţă şi lămpi cu neon
31519100-8	Lămpi cu incandescenţă
31519200-9	Lămpi cu neon
31520000-7	Lămpi şi aparate de iluminat
31521000-4	Lămpi
31521100-5	Lămpi de birou
31521200-6	Lampadare
31521300-7	Lămpi electrice portabile
31521310-0	Lumini de avertizare
31521320-3	Torţe
31521330-6	Lămpi electrice portabile reîncărcabile
31522000-1	Ghirlande luminoase pentru pomul de Crăciun
31523000-8	Indicatoare şi plăcuţe luminoase
31523100-9	Lămpi publicitare cu neon
31523200-0	Panouri cu mesaje permanente
31523300-1	Plăcuţe luminoase
31524000-5	Plafoniere sau aplice de perete
31524100-6	Aparate de iluminat fixabile pe tavan
31524110-9	Lămpi pentru săli de operaţie
31524120-2	Plafoniere
31524200-7	Accesorii pentru aplice de perete
31524210-0	Aplice de perete
31527000-6	Spoturi
31527200-8	Iluminat exterior
31527210-1	Lanterne
31527260-6	Sisteme de iluminat
31527270-9	Iluminarea platformelor
31527300-9	Corpuri de iluminat pentru uz casnic
31527400-0	Lumini subacvatice
31530000-0	Piese pentru lămpi şi corpuri de iluminat
31531000-7	Becuri
31531100-8	Tuburi electrice
31532000-4	Piese pentru lămpi şi accesorii de iluminat
31532100-5	Lămpi cu tuburi
31532110-8	Lămpi cu tuburi fluorescente
31532120-1	Lămpi cu tuburi fluorescente compacte
31532200-6	Lămpi inelare
31532210-9	Lămpi inelare fluorescente
31532300-7	Lămpi glob
31532310-0	Lămpi glob fluorescente compacte
31532400-8	Dulii de lampă
31532500-9	Startere pentru lămpi
31532510-2	Startere pentru lămpi fluorescente
31532600-0	Reactoare pentru lămpi
31532610-3	Reactoare pentru lămpi fluorescente
31532700-1	Abajururi
31532800-2	Braţe de lămpi
31532900-3	Corpuri fluorescente de iluminat
31532910-6	Tuburi fluorescente
31532920-9	Becuri şi lămpi fluorescente

31600000-2	Echipament electric
31610000-5	Echipament electric pentru motoare şi vehicule
31611000-2	Cablaje
31612000-9	Cablaje electrice preasamblate pentru motoare
31612200-1	Demaroare
31612300-2	Echipament electric de semnalizare pentru motoare
31612310-5	Semnalizatoare luminoase cu intermitenţă
31620000-8	Aparate de semnalizare acustică sau optică
31625000-3	Alarme antiefracţie şi antiincendiu
31625100-4	Sisteme de detectare a incendiilor
31625200-5	Sisteme de alarmă de incendiu
31625300-6	Sisteme de alarmă antiefracţie
31630000-1	Magneţi
31640000-4	Maşini şi aparate cu utilizare specifică
31642000-8	Aparate de detecţie electronică
31642100-9	Detectoare de conducte metalice
31642200-0	Detectoare de mine
31642300-1	Detectoare de materiale plastice
31642400-2	Detectoare pentru obiecte nemetalice
31642500-3	Detectoare de lemn
31643000-5	Acceleratoare de particule
31643100-6	Acceleratoare liniare
31644000-2	Diverse dispozitive de înregistrare a datelor
31645000-9	Biliard electric
31650000-7	Accesorii izolante
31651000-4	Bandă izolantă
31660000-0	Electrozi de carbon
31670000-3	Piese electrice pentru maşini sau pentru aparate
31671000-0	Învelişuri din sticlă şi tuburi catodice
31671100-1	Învelişuri din sticlă
31671200-2	Tuburi catodice
31680000-6	Articole şi accesorii electrice
31681000-3	Accesorii electrice
31681100-4	Contacte electrice
31681200-5	Pompe electrice
31681300-6	Circuite electrice
31681400-7	Componente electrice
31681410-0	Materiale electrice
31681500-8	Aparate de reîncărcare
31682000-0	Surse de energie electrică
31682100-1	Cutii electrice
31682110-4	Capace de cutii electrice
31682200-2	Panouri de comandă
31682210-5	Instrumente şi echipament de comandă
31682220-8	Tablouri de mixaj
31682230-1	Panouri cu ecran grafic
31682300-3	Echipament de tensiune medie
31682310-6	Tablouri de tensiune medie
31682400-4	Echipament electric aerian
31682410-7	Suport de linie aeriană
31682500-5	Echipament electric de urgenţă
31682510-8	Sisteme electrice de urgenţă

31682520-1	Sisteme de oprire de urgenţă
31682530-4	Surse de alimentare electrică
31682540-7	Echipament pentru substaţii
31700000-3	Accesorii electronice, electromecanice şi electrotehnice
31710000-6	Echipament electronic
31711000-3	Accesorii electronice
31711100-4	Componente electronice
31711110-7	Emiţătoare-receptoare
31711120-0	Transductoare
31711130-3	Rezistenţe
31711131-0	Rezistenţe electrice
31711140-6	Electrozi
31711150-9	Condensatoare electrice
31711151-6	Condensatoare fixe
31711152-3	Condensatoare variabile sau reglabile
31711154-0	Baterii de condensatoare
31711155-7	Reţele de condensatoare
31711200-5	Tabele de marcaj electronice
31711300-6	Sisteme electronice de cronometraj
31711310-9	Sistem de pontaj
31711400-7	Valve şi tuburi
31711410-0	Tuburi catodice pentru televizoare
31711411-7	Tuburi pentru camere de televiziune
31711420-3	Tuburi şi echipament pentru microunde
31711421-0	Magnetroane
31711422-7	Echipament cu microunde
31711423-4	Echipament radio cu microunde
31711424-1	Clistroane
31711430-6	Tuburi electronice
31711440-9	Valve şi tuburi pentru recepţie sau amplificare
31711500-8	Piese pentru asamblări electronice
31711510-1	Piese pentru condensatoare electrice
31711520-4	Piese pentru rezistenţe electrice, reostate şi potenţiometre
31711530-7	Piese pentru valve şi tuburi electronice
31712000-0	Maşini şi aparate microelectronice şi microsisteme
31712100-1	Maşini şi aparate microelectronice
31712110-4	Circuite integrate şi microasamblări electronice
31712111-1	Cartele telefonice
31712112-8	Cartele SIM
31712113-5	Cartele cu circuite integrate
31712114-2	Circuite integrate electronice
31712115-9	Microasamblări
31712116-6	Microprocesoare
31712117-3	Pachete de circuite integrate
31712118-0	Prize sau suporturi pentru circuite integrate
31712119-7	Capace pentru circuite integrate
31712200-2	Microsisteme
31712300-3	Circuite imprimate
31712310-6	Lamele de contact acoperite pentru circuite imprimate
31712320-9	Lamele de contact neacoperite pentru circuite imprimate
31712330-2	Semiconductoare
31712331-9	Celule fotovoltaice

31712332-6	Tiristoare
31712333-3	Diace
31712334-0	Triace
31712335-7	Optocuploare
31712336-4	Oscilatoare cu cristale de cuarţ
31712340-5	Diode
31712341-2	Diode electroluminescente
31712342-9	Diode de microunde sau diode de semnale mici
31712343-6	Diode Zener
31712344-3	Diode Schottky
31712345-0	Diode tunel
31712346-7	Diode fotosensibile
31712347-4	Diode de putere sau solare
31712348-1	Diode laser
31712349-8	Diode RF (radiofrecvenţă)
31712350-8	Tranzistori
31712351-5	Tranzistori fotosensibili
31712352-2	Tranzistori cu efect de cîmp (TEC/FET)
31712353-9	Tranzistori cu efect de cîmp tip metal-oxid-semiconductor (TEC-MOS/B2995MOSFET)
31712354-6	Cipuri de tranzistori
31712355-3	Tranzistori Darlington bipolari sau RF (radiofrecvenţă)
31712356-0	Tranzistori unijoncţiune
31712357-7	Tranzistori bipolari cu electrod de comandă izolat (IGBT)
31712358-4	Tranzistori cu efect de cîmp cu joncţiune (JFET)
31712359-1	Tranzistori bipolari cu joncţiune (BJT)
31712360-1	Cristale piezoelectrice montate
31720000-9	Echipament electromecanic
31730000-2	Echipament electrotehnic
31731000-9	Accesorii electrotehnice
31731100-0	Module
32000000-3	**Echipament de radio, televiziune, comunicaţii, telecomunicaţii şi articole conexe**
32200000-5	Aparate de emisie pentru radiotelefonie, radiotelegrafie, radiodifuziune şi televiziune
32210000-8	Echipament de radiodifuziune şi televiziune
32211000-5	Echipament de producţie pentru radiodifuziune şi televiziune
32220000-1	Aparate de emisie pentru televiziune fără aparate de recepţie
32221000-8	Radiobalize
32222000-5	Aparate de codificare a semnalelor video
32223000-2	Aparate de transmisie video
32224000-9	Aparate de emisie pentru televiziune
32230000-4	Aparate de emisie radio cu aparate de recepţie
32231000-1	Aparate de televiziune cu circuit închis
32232000-8	Echipament pentru videoconferinţe
32233000-5	Staţii de amplificare a frecvenţei radio
32234000-2	Camere de televiziune cu circuit închis
32235000-9	Sistem de supraveghere cu circuit închis
32236000-6	Radiotelefoane
32237000-3	Aparat portabil de emisie-recepţie
32240000-7	Camere de televiziune
32250000-0	Telefoane mobile
32251000-7	Telefoane de maşină

32251100-8	Set hands-free
32252000-4	Telefoane GSM
32252100-5	Telefoane mobile hands-free
32252110-8	Telefoane mobile hands-free (wireless)
32260000-3	Echipament de transmisie de date
32270000-6	Aparate de transmisie digitală
32300000-6	Receptoare de televiziune şi de radio şi aparate de înregistrare sau de redare a sunetului ori a imaginii
32310000-9	Receptoare de radiodifuziune
32320000-2	Echipament audiovizual şi de televiziune
32321000-9	Echipament de proiecţie de televiziune
32321100-0	Aparatură video şi cinematografică
32321200-1	Echipament audiovizual
32321300-2	Materiale audiovizuale
32322000-6	Echipament multimedia
32323000-3	Monitoare video
32323100-4	Monitoare video color
32323200-5	Monitoare video alb-negru
32323300-6	Echipament video
32323400-7	Echipament video de redare
32323500-8	Sistem video de supraveghere
32324000-0	Televizoare
32324100-1	Televizoare color
32324200-2	Televizoare alb-negru
32324300-3	Echipament de televiziune
32324310-6	Antene de satelit
32324400-4	Antene de televiziune
32324500-5	Selector de canale video
32324600-6	Decodoare pentru televiziune digitală
32330000-5	Aparate audio şi video de înregistrare şi redare
32331000-2	Discuri pentru fonografe
32331100-3	Patefoane
32331200-4	Casetofoane
32331300-5	Aparate de redare audio
32331500-7	Aparate de înregistrare
32331600-8	MP3 player
32332000-9	Magnetofoane
32332100-0	Dictafoane
32332200-1	Roboţi telefonici
32332300-2	Aparate de înregistrare a sunetelor
32333000-6	Aparate de înregistrare sau de redare video
32333100-7	Aparate de înregistrare video
32333200-8	Camere video
32333300-9	Aparate de redare video
32333400-0	Aparate video
32340000-8	Microfoane şi difuzoare
32341000-5	Microfoane
32342000-2	Difuzoare
32342100-3	Căşti
32342200-4	Căşti auriculare
32342300-5	Microfoane şi seturi de portavoce
32342400-6	Dispozitive acustice
32342410-9	Echipament de sonorizare

32342411-6	Miniboxe
32342412-3	Boxe
32342420-2	Pupitre de mixaj în studio
32342430-5	Sisteme de comprimare a semnalelor vocale
32342440-8	Sistem de mesagerie vocală
32342450-1	Aparate de înregistrare vocală
32343000-9	Amplificatoare
32343100-0	Amplificatoare de audiofrecvenţă
32343200-1	Megafoane
32344000-6	Aparate de recepţie de radiotelefonie sau de radiotelegrafie
32344100-7	Receptoare portabile de apel şi mesagerie
32344110-0	Sistem de înregistrare vocală
32344200-8	Receptoare radio
32344210-1	Echipament radio
32344220-4	Receptoare de radiomesagerie
32344230-7	Staţii radio
32344240-0	Relee radioemiţătoare
32344250-3	Instalaţii radio
32344260-6	Echipament radio şi de multiplexaj
32344270-9	Sistem de control radio şi telefonic
32344280-2	Radiouri portabile
32350000-1	Piese pentru echipament audio şi video
32351000-8	Accesorii pentru echipament audio şi video
32351100-9	Echipament de montaj video
32351200-0	Ecrane
32351300-1	Accesorii de echipamente audio
32351310-4	Casete audio
32352000-5	Antene şi reflectoare
32352100-6	Piese pentru echipament radio şi radar
32352200-7	Piese de rezervă şi accesorii pentru radare
32353000-2	Înregistrări audio
32353100-3	Discuri
32353200-4	Casete muzicale
32354000-9	Filme
32354100-0	Filme pentru radiologii
32354110-3	Filme pentru radiografii
32354120-6	Film diazo
32354200-1	Peliculă cinematografică
32354300-2	Peliculă fotografică
32354400-3	Peliculă cu developare instantanee
32354500-4	Pelicule video
32354600-5	Casete video
32354700-6	Benzi video
32354800-7	Peliculă retractabilă
32360000-4	Aparate de intercomunicaţie
32400000-7	Reţele
32410000-0	Reţea locală
32411000-7	Reţea de tip inel
32412000-4	Reţea de comunicaţii
32412100-5	Reţea de telecomunicaţii
32412110-8	Reţea internet
32412120-1	Reţea intranet

32413000-1	Reţea integrată
32413100-2	Rutere de reţea
32415000-5	Reţea Ethernet
32416000-2	Reţea ISDN
32416100-3	Reţea ISDX
32417000-9	Reţele multimedia
32418000-6	Reţea radio
32420000-3	Echipament de reţea
32421000-0	Cabluri de reţea
32422000-7	Componente de reţea
32423000-4	Noduri de reţea
32424000-1	Infrastructură de reţea
32425000-8	Sistem de operare de reţea
32426000-5	Sistem de publicare în reţea
32427000-2	Sistem de reţea
32428000-9	Extensie de reţea
32429000-6	Echipament de reţea telefonică
32430000-6	Reţea cu extindere geografică mare
32440000-9	Echipament telemetric şi echipament terminal
32441000-6	Echipament de telemetrie
32441100-7	Sistem de supraveghere telemetrică
32441200-8	Echipament telemetric şi de comandă
32441300-9	Sistem de telematică
32442000-3	Echipament de terminal
32442100-4	Plăci de conexiune
32442200-5	Cutii de conexiune
32442300-6	Emulatori de terminal
32442400-7	Blocuri terminale
32500000-8	Echipament de telecomunicaţii
32510000-1	Sistem de telecomunicaţii fără fir
32520000-4	Cabluri şi echipament de telecomunicaţii
32521000-1	Cabluri de telecomunicaţii
32522000-8	Echipamente de telecomunicaţii
32523000-5	Infrastructuri de telecomunicaţii
32524000-2	Sistem de telecomunicaţii
32530000-7	Echipament de transmitere a informaţiilor prin satelit
32531000-4	Echipament de comunicaţii prin satelit
32532000-1	Antene parabolice
32533000-8	Staţii terestre de sateliţi
32534000-5	Platforme de sateliţi
32540000-0	Centrale telefonice interne
32541000-7	Echipament pentru centrale telefonice interne
32542000-4	Tablouri de comutare
32543000-1	Comutatoare telefonice
32544000-8	Echipament PABX
32545000-5	Sisteme PABX
32546000-2	Echipament pentru centrale digitale interne
32546100-3	Centrale telefonice interne digitale
32547000-9	Centrale telefonice interne cu vid
32550000-3	Echipament telefonic
32551000-0	Cabluri telefonice şi echipament conex
32551100-1	Conexiuni telefonice

32551200-2	Centrale telefonice
32551300-3	Căşti telefonice
32551400-4	Reţea telefonică
32551500-5	Cabluri telefonice
32552000-7	Aparate electrice de telefonie sau de telegrafie prin fir
32552100-8	Receptoare
32552110-1	Telefoane fără fir
32552120-4	Telefoane de urgenţă
32552130-7	Telefoane publice
32552140-0	Echipament pentru telefoane publice
32552150-3	Telefoane pentru persoanele cu deficienţe vizuale
32552160-6	Telefoane pentru persoanele cu deficienţe auditive
32552200-9	Teleimprimante
32552300-0	Aparate de comutare telefonică sau telegrafică
32552310-3	Centrale telefonice digitale
32552320-6	Multiplexoare
32552330-9	Aparate de comutare telefonică
32552400-1	Aparate de conversie a semnalelor de frecvenţă audio
32552410-4	Modemuri
32552420-7	Convertizor de frecvenţă
32552430-0	Echipament de codare
32552500-2	Aparate teletext
32552510-5	Terminale videotext
32552520-8	Telex
32552600-3	Interfoane
32553000-4	Piese pentru aparate electrice telefonice sau telegrafice
32560000-6	Materiale cu fibre optice
32561000-3	Conexiuni cu fibre optice
32562000-0	Cabluri cu fibre optice
32562100-1	Cabluri cu fibre optice pentru transmitere de informaţii
32562200-2	Cabluri de telecomunicaţii cu fibre optice
32562300-3	Cabluri cu fibre optice pentru transmiterea datelor
32570000-9	Echipament de comunicaţii
32571000-6	Infrastructură de comunicaţii
32572000-3	Cabluri de comunicaţii
32572100-4	Cablu de comunicaţii cu conductori electrici multipli
32572200-5	Cablu de comunicaţii cu conductori coaxiali
32572300-6	Cablu de comunicaţii de uz special
32573000-0	Sistem de control al comunicaţiilor
32580000-2	Echipament de prelucrare a datelor
32581000-9	Echipament de comunicare de date
32581100-0	Cablu de transmitere a datelor
32581110-3	Cablu de transmitere a datelor cu conductori electrici multipli
32581120-6	Cablu de transmitere a datelor cu conductori coaxiali
32581130-9	Cablu de transmitere a datelor cu utilizare specială
32581200-1	Aparate fax
32581210-4	Accesorii şi componente pentru echipamentul pentru fax
32582000-6	Suporturi de transmitere a datelor
32583000-3	Suporturi de transmitere a datelor şi a semnalelor vocale
32584000-0	Suporturi de transmitere a informaţiilor
33000000-0	Echipamente medicale, produse farmaceutice şi produse de îngrijire personală
33100000-1	**Echipamente medicale**

33110000-4	Echipament de imagistică de uz medical, dentar şi veterinar
33111000-1	Aparate de radiologie
33111100-2	Masă de examinare radiologică
33111200-3	Staţii de lucru pentru radiologie
33111300-4	Aparate de developat pentru radiologie
33111400-5	Fluoroscoape
33111500-6	Radiografie dentară
33111600-7	Aparate de radiografie
33111610-0	Unitate de rezonanţă magnetică
33111620-3	Camere gama
33111640-9	Termografe
33111650-2	Aparate de mamografie
33111660-5	Osteodensitometre
33111700-8	Sală de angiografie
33111710-1	Accesorii pentru angiografie
33111720-4	Aparate de angiografie
33111721-1	Aparate de angiografie digitală
33111730-7	Accesorii pentru angioplastie
33111740-0	Aparate de angioplastie
33111800-9	Sistem de radiodiagnosticare
33112000-8	Echipament de imagistică ecografică, cu ultrasunete şi Doppler
33112100-9	Detectoare ecocardiografice
33112200-0	Ecograf
33112300-1	Scanere cu ultrasunete
33112310-4	Doppler color
33112320-7	Aparate Doppler
33112330-0	Ecoencefalografe
33112340-3	Ecocardiografe
33113000-5	Echipament de imagistică cu rezonanţă magnetică
33113100-6	Scanere cu rezonanţă magnetică
33113110-9	Scanere cu rezonanţă magnetică nucleară
33114000-2	Aparate de spectroscopie
33115000-9	Aparate de tomografie
33115100-0	Tomodensitometre
33115200-1	Tomografe axiale transversale cuplate la un calculator
33120000-7	Sisteme de înregistrare şi dispozitive de explorare
33121000-4	Sistem de înregistrare ambulatoriu pe termen lung
33121100-5	Electroencefalografe
33121200-6	Aparate de scintigrafie
33121300-7	Electromiografe
33121400-8	Audiometre
33121500-9	Electrocardiogramă
33122000-1	Echipament oftalmologic
33123000-8	Echipament de examinare cardiovasculară
33123100-9	Tensiometru
33123200-0	Aparate de electrocardiografie
33123210-3	Sistem de monitorizare cardiacă
33123220-6	Angiocardiografe
33123230-9	Cardiografe
33124000-5	Aparate şi accesorii de diagnosticare şi de radiodiagnosticare
33124100-6	Aparate de diagnosticare
33124110-9	Sisteme de diagnosticare

33124120-2	Aparate de diagnosticare cu ultrasunete
33124130-5	Accesorii de diagnosticare
33124131-2	Benzi reactive
33124200-7	Aparate de radiodiagnosticare
33124210-0	Echipamente de radiodiagnosticare
33125000-2	Aparate de examinare urologică
33126000-9	Aparate de stomatologie
33127000-6	Aparate pentru imunoanaliză
33128000-3	Laser medical, diferit de cel chirurgical
33130000-0	Instrumente şi dispozitive dentare şi de subspecialitate
33131000-7	Instrumente dentare
33131100-8	Instrumente de chirurgie dentară
33131110-1	Cleşti, perii, separatoare şi polizoare dentare
33131111-8	Cleşti dentari
33131112-5	Perii dentare
33131113-2	Separatoare dentare
33131114-9	Polizoare dentare
33131120-4	Instrumente de criochirurgie dentară, sonde, elevatoare şi excavatoare dentare
33131121-1	Instrumente de criochirurgie dentară
33131122-8	Sonde parodontale
33131123-5	Elevatoare dentare
33131124-2	Excavatoare dentare
33131130-7	Degetare şi forcepsuri dentare
33131131-4	Degetare dentare
33131132-1	Forcepsuri dentare
33131140-0	Oglinzi şi burghie dentare
33131141-7	Oglinzi dentare
33131142-4	Instrumente de lărgit canalul
33131150-3	Sonde de explorare dentară, instrumente pentru detartraj şi instrument dentar cu scară gradată
33131151-0	Sonde de explorare dentară
33131152-7	Instrumente pentru detartraj
33131153-4	Instrument dentar cu scară gradată
33131160-6	Foarfeci şi bisturie dentare
33131161-3	Foarfeci dentare
33131162-0	Bisturie dentare
33131170-9	Spatule, pensete dentare şi cuţite pentru ceară dentară
33131171-6	Spatule dentare
33131172-3	Pensete dentare
33131173-0	Cuţite pentru ceară dentară
33131200-9	Ace dentare de sutură
33131300-0	Instrumente dentare de unică folosinţă
33131400-1	Sondă dentară
33131500-2	Instrumente pentru extracţii dentare
33131510-5	Freze dentare
33131600-3	Instrument pentru obturaţii dentare
33132000-4	Implanturi dentare
33133000-1	Accesorii pentru amprente dentare
33134000-8	Accesorii de endodontică
33135000-5	Aparate ortodontice
33136000-2	Instrument rotativ şi abraziv
33137000-9	Accesorii de profilaxie dentară
33138000-6	Produse pentru proteze dentare şi rebazare

33138100-7	Proteze dentare
33140000-3	Consumabile medicale
33141000-0	Consumabile medicale nechimice de unică folosinţă şi consumabile hematologice
33141100-1	Pansamente; cleme, suturi, ligaturi
33141110-4	Pansamente
33141111-1	Bandaje adezive
33141112-8	Plasturi
33141113-4	Bandaje
33141114-2	Tifon medical
33141115-9	Vată medicală
33141116-6	Tampoane şi comprese
33141117-3	Vată
33141118-0	Comprese de tifon
33141119-7	Comprese
33141120-7	Cleme, suturi, ligaturi
33141121-4	Suturi chirurgicale
33141122-1	Cleme chirurgicale
33141123-8	Recipiente pentru ace
33141124-5	Tăviţe pentru instrumente ascuţite
33141125-2	Material pentru suturi chirurgicale
33141126-9	Ligaturi
33141127-6	Hemostatice absorbabile
33141128-3	Ace pentru suturi
33141200-2	Catetere
33141210-5	Catetere cu balon
33141220-8	Canule
33141230-1	Dilatator
33141240-4	Accesorii pentru cateter
33141300-3	Dispozitive de puncţie venoasă şi de prelevare de sînge
33141310-6	Seringi
33141320-9	Ace medicale
33141321-6	Ace de anestezie
33141322-3	Ace cu utilizare arterială
33141323-0	Ace de biopsie
33141324-7	Ace de dializă
33141325-4	Ace pentru fistule
33141326-1	Ace de radiologie
33141327-8	Ace cu orificiu
33141328-5	Ace peridurale
33141329-2	Ace de amniocenteză
33141400-4	Foarfeci de fire metalice şi bisturie; mănuşi chirurgicale
33141410-7	Foarfeci de fire metalice şi bisturie
33141411-4	Scalpele şi lame
33141420-0	Mănuşi chirurgicale
33141500-5	Consumabile hematologice
33141510-8	Produse sangvine
33141520-1	Derivate plasmatice
33141530-4	Coagulanţi sangvini
33141540-7	Albumină
33141550-0	Heparină
33141560-3	Organe umane
33141570-6	Sînge uman

33141580-9	Sînge animal
33141600-6	Recipiente şi pungi de recoltare, drenaj şi truse
33141610-9	Pungi de recoltare
33141613-0	Pungi pentru recoltarea sîngelui
33141614-7	Pungi pentru recoltarea plasmei
33141615-4	Pungi pentru recoltarea urinei
33141620-2	Truse medicale
33141621-9	Trusă pentru incontinenţă urinară
33141622-6	Truse de prevenire a SIDA
33141623-3	Truse de prim ajutor
33141624-0	Truse de administrare
33141625-7	Truse de diagnosticare
33141626-4	Truse de dozaj
33141630-5	Filtre de plasmă sangvină
33141640-8	Drenaj
33141641-5	Sonde
33141642-2	Accesorii de drenaj
33141700-7	Accesorii ortopedice
33141710-0	Cîrje
33141720-3	Dispozitive ortopedice ajutătoare
33141730-6	Gulere chirurgicale
33141740-9	Încălţăminte ortopedică
33141750-2	Proteze articulare
33141760-5	Atele
33141770-8	Proteze pentru fracturi, ştifturi şi plăci
33141800-8	Consumabile dentare
33141810-1	Materiale de obturare dentară
33141820-4	Dinţi artificiali
33141821-1	Dinţi de porţelan
33141822-8	Dinţi din răşină acrilică
33141830-7	Bază de cavitate din ciment
33141840-0	Hemostatic dentar
33141850-3	Produse de igienă dentară
33141900-9	Lanţete pentru prelevarea probelor de sînge
33150000-6	Aparate de radioterapie, de mecanoterapie, de electroterapie şi de fizioterapie
33151000-3	Aparate şi accesorii de radioterapie
33151100-4	Aparate de gamaterapie
33151200-5	Aparate de radioterapie
33151300-6	Spectrografe
33151400-7	Accesorii de radioterapie
33152000-0	Incubatoare
33153000-7	Litotritor
33154000-4	Aparate de mecanoterapie
33155000-1	Aparate de fizioterapie
33156000-8	Material de testare psihologică
33157000-5	Oxigenoterapie şi asistenţă respiratorie
33157100-6	Măşti de gaze medicale
33157110-9	Mască de oxigen
33157200-7	Truse de oxigen
33157300-8	Corturi pentru oxigenoterapie
33157400-9	Aparate medicale respiratorii
33157500-0	Camere hiperbare

33157700-2	Barbotor pentru oxigenoterapie
33157800-3	Dispozitiv de administrare a oxigenului
33157810-6	Instalaţie de oxigenoterapie
33158000-2	Terapie electrică, electromagnetică şi mecanică
33158100-3	Sistem electromagnetic
33158200-4	Aparate de electroterapie
33158210-7	Stimulator
33158300-5	Aparate medicale cu ultraviolete
33158400-6	Instalaţie de terapie mecanică
33158500-7	Aparate medicale cu infraroşii
33159000-9	Sistem de chimie clinică
33160000-9	Tehnici operatorii
33161000-6	Instalaţie de electrochirurgie
33162000-3	Dispozitive şi instrumente pentru blocul operator
33162100-4	Dispozitive pentru blocul operator
33162200-5	Instrumente pentru blocul operator
33163000-0	Corturi de uz medical
33164000-7	Aparate de celioscopie
33164100-8	Colposcop
33165000-4	Aparate de criochirurgie şi crioterapie
33166000-1	Aparate şi instrumente pentru dermatologie
33167000-8	Lămpi chirurgicale
33168000-5	Aparate de endoscopie şi de endochirurgie
33168100-6	Endoscoape
33169000-2	Instrumente chirurgicale
33169100-3	Laser chirurgical
33169200-4	Coşuri cu utilizare chirurgicală
33169300-5	Tăvi cu utilizare chirurgicală
33169400-6	Recipiente cu utilizare chirurgicală
33169500-7	Sisteme chirurgicale de urmărire şi trasabilitate
33170000-2	Anestezie şi reanimare
33171000-9	Instrumente pentru anestezie şi pentru reanimare
33171100-0	Instrumente pentru anestezie
33171110-3	Mască de anesteziere-reanimare
33171200-1	Instrumente pentru reanimare
33171210-4	Mască de reanimare
33171300-2	Kituri sau truse peridurale
33172000-6	Aparate de anestezie şi de reanimare
33172100-7	Aparate de anestezie
33172200-8	Aparate de reanimare
33180000-5	Asistenţă funcţională
33181000-2	Aparate de suport renal
33181100-3	Aparate de hemodializă
33181200-4	Filtre pentru dializă
33181300-5	Monitor individual pentru hemodializă
33181400-6	Multipost pentru hemodializă
33181500-7	Consumabile de uz renal
33181510-0	Fluid renal
33181520-3	Consumabile pentru dializă renală
33182000-9	Aparate de suport cardiac
33182100-0	Defibrilator
33182200-1	Aparat de stimulare cardiacă

33182210-4	Stimulator cardiac
33182220-7	Valve cardiace
33182230-0	Ventricul
33182240-3	Piese şi accesorii pentru stimulatoare cardiace
33182241-0	Baterii pentru stimulatoare cardiace
33182300-2	Aparate de chirurgie cardiacă
33182400-3	Radiologie cardiacă
33183000-6	Aparate ortopedice de înlocuire
33183100-7	Implanturi ortopedice
33183200-8	Proteze ortopedice
33183300-9	Aparate de osteosinteză
33184000-3	Proteze
33184100-4	Implanturi chirurgicale
33184200-5	Proteze vasculare
33184300-6	Proteze cardiace
33184400-7	Implanturi mamare
33184410-0	Proteze mamare interne
33184420-3	Proteze mamare externe
33184500-8	Endoproteze coronariene
33184600-9	Ochi artificiali
33185000-0	Proteze auditive
33185100-1	Piese şi accesorii pentru proteze auditive
33185200-2	Implant cohlear
33185300-3	Implant de otorinolaringologie
33185400-4	Laringe artificial
33186000-7	Sistem de circulaţie extracorporală
33186100-8	Oxigenator
33186200-9	Încălzire a sîngelui şi a fluidelor
33190000-8	Diverse aparate şi produse medicale
33191000-5	Aparate de sterilizare, de dezinfectare şi de igienizare
33191100-6	Sterilizator
33191110-9	Autoclave
33192000-2	Mobilier medical
33192100-3	Paturi medicale
33192110-6	Paturi ortopedice
33192120-9	Paturi de spital
33192130-2	Paturi cu motor
33192140-5	Canapele pentru examinare psihiatrică
33192150-8	Paturi speciale pentru terapie
33192160-1	Tărgi
33192200-4	Mese medicale
33192210-7	Mese de examinare
33192230-3	Mese de operaţie
33192300-5	Mobilier medical, cu excepţia paturilor şi a meselor
33192310-8	Dispozitive de tracţiune şi de suspensie pentru paturi medicale
33192320-1	Suporturi pentru urinale
33192330-4	Pungi de transfuzie
33192340-7	Mobilier pentru blocul operator, cu excepţia meselor
33192350-0	Cabinet pentru culturi în scopuri medicale
33192400-6	Staţii de lucru pentru stomatologie
33192410-9	Scaune stomatologice
33192500-7	Eprubete

33192600-8	Echipament de ridicare pentru sectorul sanitar
33193000-9	Vehicule pentru persoane invalide, scaune cu rotile şi dispozitive conexe
33193100-0	Vehicule pentru persoane invalide şi scaune cu rotile
33193110-3	Vehicule pentru persoane invalide
33193120-6	Scaune cu rotile
33193121-3	Scaune cu rotile cu motor
33193200-1	Piese şi accesorii pentru vehicule pentru persoane invalide şi scaune cu rotile
33193210-4	Piese şi accesorii pentru vehicule pentru persoane invalide
33193211-1	Motoare pentru vehicule pentru persoane invalide
33193212-8	Dispozitive de direcţie pentru vehicule pentru persoane invalide
33193213-5	Dispozitive de comandă pentru vehicule pentru persoane invalide
33193214-2	Şasiuri pentru vehicule pentru persoane invalide
33193220-7	Piese şi accesorii pentru scaune cu rotile
33193221-4	Perne pentru scaune cu rotile
33193222-1	Cadre pentru scaune cu rotile
33193223-8	Scaune pentru scaune cu rotile
33193224-5	Roţi pentru scaune cu rotile
33193225-2	Pneuri pentru scaune cu rotile
33194000-6	Aparate şi instrumente pentru transfuzie şi pentru perfuzie
33194100-7	Aparate şi instrumente pentru perfuzie
33194110-0	Pompe de perfuzie
33194120-3	Articole pentru perfuzii
33194200-8	Aparate şi instrumente pentru transfuzie
33194210-1	Aparate de transfuzie sangvină
33194220-4	Accesorii de transfuzie sangvină
33195000-3	Sistem de monitorizare a pacienţilor
33195100-4	Monitoare
33195110-7	Monitoare respiratorii
33195200-5	Staţie centrală de monitorizare
33196000-0	Mijloace auxiliare medicale
33196100-1	Dispozitive pentru persoanele în vîrstă
33196200-2	Dispozitive pentru persoanele cu deficienţe
33197000-7	Echipament medical computerizat
33198000-4	Articole din hîrtie pentru spitale
33198100-5	Comprese din hîrtie
33198200-6	Săculeţe sau plicuri din hîrtie pentru sterilizare
33199000-1	Îmbrăcăminte pentru personalul medical
33600000-6	Produse farmaceutice
33610000-9	Medicamente pentru tractul digestiv şi metabolism
33611000-6	Medicamente împotriva tulburărilor provocate de hiperaciditate
33612000-3	Medicamente împotriva tulburărilor gastrointestinale funcţionale
33613000-0	Laxative
33614000-7	Antidiareice, antiinflamatoare şi antiinfecţioase intestinale
33615000-4	Medicamente pentru diabet
33615100-5	Insulină
33616000-1	Vitamine
33616100-2	Provitamine
33617000-8	Suplimente minerale
33620000-2	Medicamente pentru sînge, pentru organele hematopoietice şi pentru sistemul cardiovascular
33621000-9	Medicamente pentru sînge şi pentru organele hematopoietice
33621100-0	Antitrombotice
33621200-1	Antihemoragice

33621300-2	Preparate împotriva anemiei
33621400-3	Substituenţi de plasmă sangvină şi soluţii pentru perfuzii
33622000-6	Medicamente pentru sistemul cardiovascular
33622100-7	Medicamente utilizate în cardiologie
33622200-8	Antihipertensive
33622300-9	Diuretice
33622400-0	Vasoprotectoare
33622500-1	Antihemoroidale de uz topic
33622600-2	Betablocanţi
33622700-3	Blocanţi de calciu
33622800-4	Medicamente pentru sistemul renin-angiotensin
33630000-5	Medicamente utilizate în dermatologie şi pentru sistemul musculo-scheletic
33631000-2	Medicamente utilizate în dermatologie
33631100-3	Antifungice de uz dermatologic
33631110-6	Acid salicilic
33631200-4	Emoliente şi protectoare
33631300-5	Medicamente împotriva psoriazisului
33631400-6	Antibiotice şi medicamente chimioterapeutice de uz dermatologic
33631500-7	Corticosteroizi de uz dermatologic şi preparate dermatologice
33631600-8	Antiseptice şi dezinfectante
33631700-9	Preparate antiacneice
33632000-9	Medicamente pentru sistemul musculo-scheletic
33632100-0	Antiinflamatoare şi antireumatismale
33632200-1	Miorelaxanţi
33632300-2	Preparate împotriva gutei
33640000-8	Medicamente pentru sistemul genito-urinar şi hormoni
33641000-5	Medicamente pentru sistemul genito-urinar şi hormoni sexuali
33641100-6	Antiinfecţioase şi antiseptice pentru ginecologie
33641200-7	Alte medicamente pentru ginecologie
33641300-8	Hormoni sexuali şi modulatori ai funcţiei genitale
33641400-9	Contraceptive
33641410-2	Contraceptive orale
33641420-5	Contraceptive chimice
33642000-2	Preparate hormonale sistemice, cu excepţia hormonilor sexuali
33642100-3	Hormoni hipofizari, hipotalamici şi analogi
33642200-4	Corticosteroizi pentru uz sistemic
33642300-5	Terapeutică pentru patologia tiroidiană
33650000-1	Antiinfecţioase generale pentru uz sistemic, vaccinuri, antineoplazice şi imunomodulatoare
33651000-8	Antiinfecţioase generale pentru uz sistemic
33651100-9	Antibacterieni pentru uz sistemic
33651200-0	Antimicotice pentru uz sistemic
33651300-1	Antimicobacteriacee
33651400-2	Antivirale pentru uz sistemic
33651500-3	Imunoseruri şi imunoglobuline
33651510-6	Antiseruri
33651520-9	Imunoglobuline
33651600-4	Vaccinuri
33651610-7	Vaccinuri împotriva difteriei, antitusive şi antitetanos
33651620-0	Vaccinuri împotriva difteriei şi antitetanos
33651630-3	Vaccinuri BCG (liofilizat)
33651640-6	Vaccinuri ROR (rujeolă, oreion, rubeolă)
33651650-9	Vaccinuri împotriva tifosului

33651660-2	Vaccinuri antigripale
33651670-5	Vaccinuri antipolio
33651680-8	Vaccinuri împotriva hepatitei B
33651690-1	Vaccinuri pentru uz veterinar
33652000-5	Antineoplazice şi imunomodulatoare
33652100-6	Antineoplazice
33652200-7	Terapeutică pentru patologia endocrină
33652300-8	Imunosupresoare
33660000-4	Medicamente pentru sistemul nervos şi organele senzoriale
33661000-1	Medicamente pentru sistemul nervos
33661100-2	Anestezice
33661200-3	Analgezice
33661300-4	Antiepileptice
33661400-5	Medicamente împotriva bolii Parkinson
33661500-6	Psiholeptice
33661600-7	Psihoanaleptice
33661700-8	Alte medicamente pentru sistemul nervos
33662000-8	Medicamente pentru organele senzoriale
33662100-9	Medicamente pentru oftalmologie
33670000-7	Medicamente pentru sistemul respirator
33673000-8	Medicamente împotriva maladiilor obstructive ale căilor respiratorii
33674000-5	Medicamente împotriva tusei şi a guturaiului
33675000-2	Antihistaminice pentru uz sistemic
33680000-0	Articole farmaceutice
33681000-7	Tetine, pompiţe de supt şi articole similare pentru sugari
33682000-4	Dale de cauciuc
33683000-1	Tampoane de oprire din cauciuc
33690000-3	Diverse medicamente
33691000-0	Produse antiparazitare, insecticide şi insectifuge
33691100-1	Antiprotozoare
33691200-2	Antihelmintice
33691300-3	Medicamente împotriva ectoparaziţilor, incluzînd medicamentele împotriva scabiei, insecticidele şi insectifugele
33692000-7	Soluţii medicamentoase
33692100-8	Soluţii pentru infuzii
33692200-9	Produse pentru nutriţie parenterală
33692210-2	Soluţii pentru nutriţie parenterală
33692300-0	Produse pentru nutriţie enterală
33692400-1	Soluţii pentru perfuzii
33692500-2	Soluţii injectabile
33692510-5	Lichide intravenoase
33692600-3	Preparate galenice
33692700-4	Soluţii de glucoză
33692800-5	Soluţii de dializă
33693000-4	Toate celelalte produse terapeutice
33693100-5	Toxine
33693200-6	Înlocuitori de nicotină
33693300-7	Tratament în caz de dependenţă
33694000-1	Agenţi diagnostici
33695000-8	Toate celelalte produse neterapeutice
33696000-5	Reactivi şi produse de contrast
33696100-6	Reactivi pentru determinarea grupelor sangvine
33696200-7	Reactivi pentru analize de sînge

33696300-8	Reactivi chimici
33696400-9	Reactivi izotopici
33696500-0	Reactivi de laborator
33696600-1	Reactivi pentru electroforeză
33696700-2	Reactivi pentru urologie
33696800-3	Produse de contrast pentru utilizare în radiologie
33697000-2	Preparate medicale, cu excepţia consumabilelor pentru stomatologie
33697100-3	Preparate pentru spălături intestinale
33697110-6	Cimenturi pentru reconstrucţie osoasă
33698000-9	Produse pentru uz clinic
33698100-0	Culturi microbiologice
33698200-1	Glande şi extracte de glande
33698300-2	Substanţe peptice
33700000-7	Produse de îngrijire personală
33710000-0	Parfumuri, produse de toaletă şi prezervative
33711000-7	Parfumuri şi produse de toaletă
33711100-8	Apă de toaletă
33711110-1	Deodorante
33711120-4	Antiperspirante
33711130-7	Ape de colonie
33711140-0	Parfumuri
33711150-3	Apă de trandafir
33711200-9	Produse de machiaj
33711300-0	Produse pentru manichiură sau pentru pedichiură
33711400-1	Produse cosmetice
33711410-4	Beţişoare de vată
33711420-7	Truse de machiaj
33711430-0	Şerveţele demachiante de unică folosinţă
33711440-3	Balsam de buze
33711450-6	Tatuaje
33711500-2	Produse pentru îngrijirea pielii
33711510-5	Produse de protecţie solară
33711520-8	Geluri de baie
33711530-1	Căşti pentru duş
33711540-4	Creme sau loţiuni parafarmaceutice
33711600-3	Preparate şi articole pentru păr
33711610-6	Şampoane
33711620-9	Piepteni
33711630-2	Peruci
33711640-5	Articole de toaletă
33711700-4	Articole şi preparate pentru igiena bucală sau dentară
33711710-7	Periuţe de dinţi
33711720-0	Pastă de dinţi
33711730-3	Scobitori
33711740-6	Apă de gură
33711750-9	Produse de împrospătare a respiraţiei
33711760-2	Aţă dentară
33711770-5	Inel dentar, tetină şi suzetă pentru copii
33711780-8	Tablete pentru curăţarea protezelor
33711790-1	Truse dentare
33711800-5	Produse de bărbierit
33711810-8	Creme de ras

33711900-6	Săpun
33712000-4	Prezervative
33713000-1	Produse pentru îngrijirea picioarelor
33720000-3	Aparate de ras şi truse de manichiură sau de pedichiură
33721000-0	Brice de ras
33721100-1	Lame de ras
33721200-2	Aparate de ras electrice
33722000-7	Truse de manichiură sau de pedichiură
33722100-8	Truse de manichiură
33722110-1	Accesorii de manichiură
33722200-9	Truse de pedichiură
33722210-2	Accesorii de pedichiură
33722300-0	Barete
33730000-6	Produse de îngrijire a ochilor şi lentile corectoare
33731000-3	Lentile de contact
33731100-4	Lentile corectoare
33731110-7	Lentile intraoculare
33731120-0	Lentile de ochelari
33732000-0	Loţiuni pentru lentile de contact
33733000-7	Ochelari de soare
33734000-4	Ochelari
33734100-5	Monturi şi rame de ochelari
33734200-6	Sticlă pentru ochelari
33735000-1	Ochelari-mască
33735100-2	Ochelari de protecţie
33735200-3	Monturi şi rame de ochelari de protecţie
33740000-9	Produse de îngrijire a mîinilor şi a unghiilor
33741000-6	Produse de îngrijire a mîinilor
33741100-7	Produse de curăţare a mîinilor
33741200-8	Loţiuni de mîini sau de corp
33741300-9	Dezinfectant pentru mîini
33742000-3	Produse de îngrijire a unghiilor
33742100-4	Cleşti pentru unghii
33742200-5	Lac de unghii
33750000-2	Produse de îngrijire pentru bebeluşi
33751000-9	Scutece de unică folosinţă
33752000-6	Tampon pentru sutien
33760000-5	Hîrtie igienică, batiste, şervete din hîrtie pentru mîini şi şervete de masă
33761000-2	Hîrtie igienică
33762000-9	Batiste din hîrtie
33763000-6	Şervete din hîrtie pentru mîini
33764000-3	Şervete de masă din hîrtie
33770000-8	Articole de hîrtie pentru uz sanitar
33771000-5	Articole igienico-sanitare din hîrtie
33771100-6	Absorbante igienice sau tampoane
33771200-7	Scutece din hîrtie
33772000-2	Articole de unică folosinţă din hîrtie
33790000-4	Sticlărie pentru laborator, pentru articole de igienă sau pentru industria farmaceutică
33791000-1	Sticlărie pentru articole de igienă
33792000-8	Sticlărie pentru industria farmaceutică
33793000-5	Sticlărie pentru laborator
33900000-9	Echipamente şi articole pentru autopsie şi uz mortuar

33910000-2	Instrumente şi articole pentru disecţie patologică
33911000-9	Foarfeci de autopsie
33912000-6	Truse de disecţie pentru autopsie
33912100-7	Cleşti de disecţie pentru autopsie
33913000-3	Sonde de extragere a gloanţelor pentru autopsie
33914000-0	Aţă, ace şi cleme de incizie pentru autopsie
33914100-1	Aţă pentru autopsie
33914200-2	Ace pentru autopsie
33914300-3	Cleme de incizie pentru autopsie
33915000-7	Sonde pentru acces venos pentru autopsie
33916000-4	Lame de ferăstrău pentru autopsie sau accesorii
33916100-5	Ferăstraie pentru autopsie
33917000-1	Planşe sau suporturi pentru disecţie
33918000-8	Cutii pentru instrumente sau accesorii chirurgicale pentru autopsie
33919000-5	Truse pentru instrumente sau accesorii chirurgicale pentru autopsie
33920000-5	Echipament şi accesorii pentru autopsie
33921000-2	Colectoare de praf de os
33922000-9	Pungi pentru transportul cadavrelor
33923000-6	Suporturi pentru cap, suprafeţe plane sau balanţe suspendate pentru autopsie
33923100-7	Suporturi pentru cap pentru autopsie
33923200-8	Suprafeţe plane pentru autopsie
33923300-9	Cîntare suspendate pentru autopsie
33924000-3	Truse de protecţie împotriva bolilor infecţioase pentru autopsie
33925000-0	Etichete sau brăţări de identificare pentru autopsie
33926000-7	Aspiratoare sau tuburi de colectare a fluidelor pentru autopsie
33927000-4	Termometre rectale pentru autopsie
33928000-1	Atele de degete pentru autopsie
33929000-8	Truse de reconstituire a ţesuturilor cadavrelor
33930000-8	Mobilier pentru autopsie
33931000-5	Posturi de lucru pentru examinări macroscopice pentru autopsie sau accesorii
33932000-2	Chiuvete de autopsie sau accesorii
33933000-9	Mese de autopsie sau accesorii
33933100-0	Mese de autopsie
33934000-6	Mese de necropsie sau accesorii
33935000-3	Mese de disecţie a animalelor pentru autopsie sau accesorii
33936000-0	Posturi de lucru pentru îmbălsămare sau accesorii
33937000-7	Posturi de lucru cu dispozitiv pentru evacuarea lichidelor pentru autopsie sau accesorii
33940000-1	Echipament şi articole de transport şi depozitare a cadavrelor
33941000-8	Sertare de depozitare a cadavrelor
33942000-5	Cărucioare pentru transportul cadavrelor
33943000-2	Cărucioare cu ridicarea platformei tip foarfecă pentru transportul cadavrelor
33944000-9	Frigidere sau congelatoare tip dulap pentru morgă
33945000-6	Frigidere tip cameră pentru morgă
33946000-3	Cărucioare de autopsie
33947000-0	Tărgi pentru cadavre
33948000-7	Dispozitive de ridicare sau transfer de cadavre
33949000-4	Containere pentru transportul trupurilor
33950000-4	Echipament şi articole pentru medicină legală clinică
33951000-1	Materiale pentru luarea de amprente *post mortem*
33952000-8	Măşti antiputrefacţie
33953000-5	Truse sau articole de depistare a sîngelui *post mortem*
33954000-2	Truse de colectare de probe biologice

33960000-7	Echipament şi articole de îmbălsămare
33961000-4	Injectoare în cavităţi pentru îmbălsămare
33962000-1	Tuburi de drenare venoasă pentru îmbălsămare
33963000-8	Fluide de îmbălsămare sau tratamente chimice
33964000-5	Tuburi de injectare pentru îmbălsămare
33965000-2	Chiuvete sau accesorii pentru îmbălsămare
33966000-9	Truse de îmbălsămare
33967000-6	Ace tip injector pentru îmbălsămare
33968000-3	Capsule oculare (îmbălsămare)
33970000-0	Echipamente şi articole mortuare
33971000-7	Haine mortuare
33972000-4	Pachete mortuare
33973000-1	Învelitori mortuare
33974000-8	Aspiratoare mortuare
33975000-5	Compuşi de întărire mortuari
34000000-7	**Echipament de transport şi produse auxiliare pentru transport**
34100000-8	Autovehicule
34110000-1	Autoturisme
34111000-8	Breakuri şi berline
34111100-9	Breakuri
34111200-0	Berline
34113000-2	Vehicule cu 4 roţi motoare
34113100-3	Jeepuri
34113200-4	Vehicule pentru orice tip de teren
34113300-5	Vehicule de teren
34114000-9	Vehicule cu utilizare specială
34114100-0	Vehicule de urgenţă
34114110-3	Vehicule de salvare
34114120-6	Vehicule de intervenţie paramedicală
34114121-3	Ambulanţe
34114122-0	Vehicule pentru transportul pacienţilor
34114200-1	Maşini de poliţie
34114210-4	Vehicule pentru transportul deţinuţilor
34114300-2	Vehicule pentru serviciile de asistenţă socială
34114400-3	Microbuze
34115000-6	Alte autoturisme
34115200-8	Autovehicule pentru transportul a mai puţin de 10 persoane
34115300-9	Vehicule de transport de ocazie
34120000-4	Autovehicule pentru transportul a 10 sau mai multe persoane
34121000-1	Autobuze şi autocare
34121100-2	Autobuze publice
34121200-3	Autobuze articulate
34121300-4	Autobuze cu imperială
34121400-5	Autobuze cu podea joasă
34121500-6	Autocare
34130000-7	Autovehicule pentru transportul de mărfuri
34131000-4	Camionete
34132000-1	Sănii cu motor
34133000-8	Camioane articulate
34133100-9	Camioane cisternă
34133110-2	Autocisterne de carburanţi
34134000-5	Camioane cu platformă şi camioane basculante

34134100-6	Camioane cu platformă
34134200-7	Camioane basculante
34136000-9	Furgoane
34136100-0	Furgonete
34136200-1	Furgoane carosate
34137000-6	Vehicule de ocazie pentru transportul de mărfuri
34138000-3	Tractoare rutiere
34139000-0	Șasiuri
34139100-1	Șasiuri cu cabine
34139200-2	Șasiuri carosate
34139300-3	Șasiuri complete
34140000-0	Autovehicule de mare capacitate
34142000-4	Camioane macara și autobasculante
34142100-5	Camioane cu platformă ridicătoare
34142200-6	Mașini de încărcat cu schipuri
34142300-7	Autobasculante
34143000-1	Vehicule pentru întreținere pe timp de iarnă
34144000-8	Autovehicule cu utilizare specială
34144100-9	Turle de foraj mobile
34144200-0	Vehicule pentru servicii de urgență
34144210-3	Vehicule de pompieri
34144211-0	Camioane cu scară turnantă
34144212-7	Autopompe
34144213-4	Vehicule de stingere a incendiilor
34144220-6	Vehicule de depanare
34144300-1	Poduri mobile
34144400-2	Vehicule de întreținere rutieră
34144410-5	Vidanjoare
34144420-8	Vehicule de împrăștiat sare
34144430-1	Vehicule de curățare a străzilor
34144431-8	Vehicule de aspirat străzile
34144440-4	Vehicule de împrăștiat pietriș
34144450-7	Vehicule de stropire a străzilor
34144500-3	Vehicule pentru transportul deșeurilor menajere și al apelor reziduale
34144510-6	Vehicule pentru transportul deșeurilor menajere
34144511-3	Vehicule de colectare a deșeurilor menajere
34144512-0	Vehicule de compactare a deșeurilor menajere
34144520-9	Autocisterne pentru transportul apelor reziduale
34144700-5	Vehicule utilitare
34144710-8	Încărcătoare cu roți
34144730-4	Vehicule de reaprovizionare a aeronavelor
34144740-7	Vehicule de tractare a aeronavelor
34144750-0	Cargoboturi
34144751-7	Transportatoare de pilieri
34144760-3	Biblioteci mobile
34144800-6	Autocaravane
34144900-7	Vehicule electrice
34144910-0	Autobuze electrice
34150000-3	Simulatoare
34151000-0	Simulatoare de conducere
34152000-7	Simulatoare de formare
34200000-9	Caroserii, remorci sau semiremorci pentru vehicule

34210000-2	Caroserii de vehicule
34211000-9	Caroserii de autobuze, caroserii de ambulanţe şi caroserii de vehicule pentru transportul de mărfuri
34211100-9	Caroserii de autobuze
34211200-9	Caroserii de ambulanţe
34211300-9	Caroserii de vehicule pentru transportul de mărfuri
34220000-5	Remorci, semiremorci şi containere mobile
34221000-2	Containere mobile cu utilizare specială
34221100-3	Unităţi mobile de intervenţie
34221200-4	Unităţi mobile de urgenţă
34221300-5	Unităţi de intervenţie în caz de accident chimic
34223000-6	Remorci şi semiremorci
34223100-7	Semiremorci
34223200-8	Autocisterne
34223300-9	Remorci
34223310-2	Remorci de uz general
34223320-5	Remorci pentru transportul cailor
34223330-8	Unităţi mobile pe remorci
34223340-1	Remorci-cisternă
34223350-4	Remorci cu scară turnantă
34223360-7	Remorci de alimentare cu carburanţi a aeronavelor
34223370-0	Remorci basculante
34223400-0	Remorci şi semiremorci de tip caravană
34224000-3	Piese pentru remorci, pentru semiremorci şi pentru alte vehicule
34224100-4	Piese pentru remorci şi pentru semiremorci
34224200-5	Piese pentru alte vehicule
34300000-0	Piese şi accesorii pentru vehicule şi pentru motoare de vehicule
34310000-3	Motoare şi piese pentru motoare (vehicule)
34311000-0	Motoare (vehicule)
34311100-1	Motoare cu combustie internă pentru autovehicule şi motociclete
34311110-4	Motoare cu aprindere prin scînteie
34311120-7	Motoare cu aprindere prin compresie
34312000-7	Piese pentru motoare
34312100-8	Curele de ventilatoare
34312200-9	Bujii
34312300-0	Radiatoare pentru vehicule
34312400-1	Pistoane
34312500-2	Garnituri de etanşare
34312600-3	Benzi transportoare din cauciuc
34312700-4	Curele de transmisie din cauciuc
34320000-6	Piese de schimb mecanice, altele decît motoare şi piese de motoare
34321000-3	Osii şi cutii de viteze
34321100-4	Osii
34321200-5	Cutii de viteze
34322000-0	Frîne şi piese pentru frîne
34322100-1	Echipamente de frînă
34322200-2	Frîne cu disc
34322300-3	Garnituri de frînă
34322400-4	Plăcuţe de frînă
34322500-5	Saboţi de frînă
34324000-4	Roţi, piese şi accesorii
34324100-5	Echipament de echilibrare a roţilor
34325000-1	Amortizoare şi ţevi de eşapament

34325100-2	Amortizoare
34325200-3	Ţevi de eşapament
34326000-8	Cricuri pentru vehicule, ambreiaje şi piese conexe
34326100-9	Ambreiaje şi piese conexe
34326200-0	Cricuri pentru vehicule
34327000-5	Volane, coloane şi cutii de direcţie
34327100-6	Volane
34327200-7	Coloane şi cutii de direcţie
34328000-2	Bancuri de încercare, echipament de conversie pentru vehicule şi centuri de siguranţă
34328100-3	Bancuri de încercare
34328200-4	Echipament de conversie pentru vehicule
34328300-5	Centuri de siguranţă
34330000-9	Piese de rezervă pentru vehiculele destinate transportului de mărfuri, camionete şi automobile
34350000-5	Pneuri pentru sarcină mică şi mare
34351000-2	Pneuri pentru sarcină mică
34351100-3	Pneuri pentru autovehicule
34352000-9	Pneuri pentru sarcină mare
34352100-0	Pneuri pentru camioane
34352200-1	Pneuri pentru autobuze
34352300-2	Pneuri pentru maşini agricole
34360000-8	Scaune pentru aeronave civile
34370000-1	Scaune pentru autovehicule
34390000-7	Accesorii pentru tractoare
34400000-1	Motociclete, biciclete şi motociclete cu ataş
34410000-4	Motociclete
34411000-1	Piese şi accesorii pentru motociclete
34411100-2	Ataşe de motocicletă
34411110-5	Piese de rezervă şi accesorii pentru motociclete cu ataş
34411200-3	Pneuri pentru motociclete
34420000-7	Motoscutere şi biciclete cu motor auxiliar
34421000-7	Motoscutere
34422000-7	Biciclete cu motor auxiliar
34430000-0	Biciclete
34431000-7	Biciclete fără motor
34432000-4	Piese de rezervă şi accesorii pentru biciclete
34432100-5	Pneuri pentru biciclete
34500000-2	Nave şi ambarcaţiuni
34510000-5	Nave
34511100-3	Nave maritime de patrulare
34512000-9	Nave şi ambarcaţiuni similare pentru transportul de persoane sau de mărfuri
34512100-0	Feriboturi
34512200-1	Nave de croazieră
34512300-2	Vrachiere
34512400-3	Cargouri
34512500-4	Nave de mărfuri
34512600-5	Nave-container
34512700-6	Nave
34512800-7	Nave-cisternă
34512900-8	Transbordoare pentru autoturisme
34512950-3	Nave frigorifice
34513000-6	Nave de pescuit, de intervenţie şi alte nave speciale

34513100-7	Nave de pescuit
34513150-2	Nave-uzină
34513200-8	Remorchere
34513250-3	Nave de dragare
34513300-9	Docuri plutitoare
34513350-4	Nave-suport pentru scufundări
34513400-0	Macarale plutitoare
34513450-5	Nave de producţie
34513500-1	Nave de prospecţiune seismometrică
34513550-6	Nave hidrografice
34513600-2	Nave de combatere a poluării
34513650-7	Nave de stingere a incendiilor
34513700-3	Nave de salvare
34513750-8	Nave-far
34514000-3	Platforme de foraj sau de producţie, plutitoare sau submersibile
34514100-4	Nave de foraj
34514200-5	Troliuri automate
34514300-6	Troliuri de foraj pentru platforme
34514400-7	Platforme de foraj plutitoare
34514500-8	Instalaţie de producţie plutitoare
34514600-9	Troliuri semisubmersibile
34514700-0	Platforme mobile
34514800-1	Platforme marine
34514900-2	Platforme de foraj
34515000-0	Structuri plutitoare
34515100-1	Geamanduri de marcare
34515200-2	Plute pneumatice
34516000-7	Apărătoare de acostare
34520000-8	Ambarcaţiuni
34521000-5	Ambarcaţiuni specializate
34521100-6	Vedete de supraveghere
34521200-7	Vedete de patrulare vamală
34521300-8	Vedete de patrulare ale poliţiei
34521400-9	Bărci de salvare
34522000-2	Ambarcaţiuni sportive şi de agrement
34522100-3	Bărci cu vele
34522150-8	Catamarane
34522200-4	Ambarcaţiuni de salvare
34522250-9	Mici ambarcaţiuni cu vele
34522300-5	Ambarcaţiuni mici
34522350-0	Bărci din fibre de sticlă
34522400-6	Bărci semirigide
34522450-1	Ambarcaţiuni pneumatice
34522500-7	Bărci pneumatice
34522550-2	Canoe
34522600-8	Ambarcaţiuni cu vîsle
34522700-9	Ambarcaţiuni cu pedale
34600000-3	Locomotive şi materiale rulante feroviare şi piese
34610000-6	Locomotive şi tendere feroviare
34611000-3	Locomotive
34612000-0	Tendere şi funiculare
34612100-1	Tendere

34612200-2	Funiculare
34620000-9	Material rulant
34621000-6	Vehicule de service sau de întreţinere a căilor ferate şi vagoane de marfă
34621100-7	Vagoane de marfă
34621200-8	Vehicule de service sau de întreţinere a căilor ferate
34622000-3	Vagoane de tren şi de tramvai pentru călători, troleibuze
34622100-4	Vagoane de tramvai
34622200-5	Vagoane de tren
34622300-6	Troleibuze
34622400-7	Vagoane de tren pentru călători
34622500-8	Vagoane de bagaje şi vagoane speciale
34630000-2	Piese pentru locomotive sau material rulant feroviar sau de tramvai; echipament pentru controlul traficului feroviar
34631000-9	Piese pentru locomotive sau material rulant
34631100-0	Roţi monobloc
34631200-1	Tampoane şi bare de tracţiune
34631300-2	Scaune pentru material feroviar rulant
34631400-3	Osii, anvelope şi alte piese pentru locomotive sau material feroviar rulant
34632000-6	Echipament pentru controlul traficului feroviar
34632100-7	Semnalizare mecanică
34632200-8	Echipament electric de semnalizare feroviară
34632300-9	Instalaţii electrice feroviare
34640000-5	Elemente auto
34700000-4	Aeronave şi nave spaţiale
34710000-7	Elicoptere, avioane, nave spaţiale şi alte aeronave cu motor
34711000-4	Elicoptere şi avioane
34711100-5	Avioane
34711110-8	Aeronave cu aripă fixă
34711200-6	Aeronave fără pilot
34711300-7	Aeronave pilotate
34711400-8	Aeronave cu utilizare specială
34711500-9	Elicoptere
34712000-1	Nave spaţiale, sateliţi şi dispozitive de lansare
34712100-2	Nave spaţiale
34712200-3	Sateliţi
34712300-4	Dispozitive de lansare a navelor spaţiale
34720000-0	Baloane, dirijabile şi alte aeronave fără motor
34721000-7	Planoare
34721100-8	Deltaplane
34722000-4	Baloane şi dirijabile
34722100-5	Baloane
34722200-6	Dirijabile
34730000-3	Piese pentru aeronave, pentru nave spaţiale şi pentru elicoptere
34731000-0	Piese pentru aeronave
34731100-1	Motoare de aeronave
34731200-2	Turboreactoare
34731300-3	Turbopropulsoare
34731400-4	Motoare cu reacţie
34731500-5	Piese pentru motoare de aeronave
34731600-6	Piese pentru turboreactoare sau pentru turbopropulsoare
34731700-7	Piese pentru elicoptere
34731800-8	Pneuri pentru avioane

34740000-6	Echipament, aparate de antrenament la sol, simulatoare şi piese pentru aeronave sau pentru nave spaţiale
34741000-3	Echipament pentru aeronave
34741100-4	Dispozitive de lansare a aeronavelor
34741200-5	Sisteme de catapultare pentru aeronave
34741300-6	Dispozitiv de frînare pe platforma de aterizare
34741400-7	Simulatoare de zbor
34741500-8	Aparate de antrenament de zbor la sol
34741600-9	Pungi pentru rău de avion
34900000-6	Diverse echipamente de transport şi piese de schimb
34910000-9	Şarete trase de cai sau de mînă, alte vehicule fără motor, cărucioare de bagaje şi diverse piese de schimb
34911000-6	Şarete trase de cai sau de mînă şi alte vehicule fără motor
34911100-7	Cărucioare
34912000-3	Cărucioare de bagaje
34912100-4	Cărucioare de copii
34913000-0	Diverse piese de schimb
34913100-1	Pneuri uzate
34913200-2	Pneuri reşapate
34913300-3	Bare de protecţie
34913400-4	Ceasuri pentru vehicule
34913500-5	Broaşte pentru vehicule
34913510-8	Lacăte pentru biciclete
34913600-6	Elice de nave
34913700-7	Scări pentru vehicule de pompieri
34913800-8	Ancore
34920000-2	Echipament rutier
34921000-9	Echipament de întreţinere rutieră
34921100-0	Maşini de măturat străzile
34921200-1	Maşini de măturat pistele
34922000-6	Echipament pentru marcaj rutier
34922100-7	Marcaje rutiere
34922110-0	Bile de sticlă pentru marcaj rutier
34923000-3	Echipament pentru controlul traficului rutier
34924000-0	Panouri cu mesaje variabile
34926000-4	Echipament de control al parcărilor
34927000-1	Aparate de taxare
34927100-2	Sare industrială pentru deszăpezire
34928000-8	Mobilier rutier
34928100-9	Bariere de protecţie
34928110-2	Parapete rutiere
34928120-5	Componente de bariere
34928200-0	Garduri
34928210-3	Stîlpi de lemn
34928220-6	Elemente pentru garduri
34928230-9	Barieră fonică
34928300-1	Bariere de siguranţă
34928310-4	Garduri de siguranţă
34928320-7	Parapete
34928330-0	Dispozitive paravalanşă
34928340-3	Panouri parazăpadă
34928400-2	Mobilier urban
34928410-5	Balize

34928420-8	Semnalizatoare luminoase de pericol
34928430-1	Jaloane de siguranţă
34928440-4	Stîlpi de semnalizare a staţiilor de autobuz
34928450-7	Borne luminoase
34928460-0	Conuri de semnalizare
34928470-3	Săgeţi indicatoare
34928471-0	Materiale de semnalizare
34928472-7	Stîlpi de semnalizare
34928480-6	Containere şi pubele de deşeuri
34928500-3	Echipament de iluminat stradal
34928510-6	Stîlpi de iluminat stradal
34928520-9	Stîlpi de iluminat
34928530-2	Lămpi de iluminat stradal
34929000-5	Materiale de construcţii de autostrăzi
34930000-5	Echipament maritim
34931000-2	Echipament portuar
34931100-3	Instalaţii de îndocare
34931200-4	Pasarele de îmbarcare a pasagerilor pe nave
34931300-5	Scări mobile de îmbarcare a pasagerilor pe nave
34931400-6	Simulatoare de pasarele de îmbarcare
34931500-7	Echipament pentru controlul traficului naval
34932000-9	Sisteme radar
34933000-6	Echipament de navigaţie
34934000-3	Pale de elice
34940000-8	Echipament feroviar
34941000-5	Şine şi accesorii
34941100-6	Tije
34941200-7	Şine de cale ferată
34941300-8	Şine de tramvai
34941500-0	Cruci cardanice
34941600-1	Macazuri de încrucişare
34941800-3	Macazuri de cale ferată
34942000-2	Echipament de semnalizare
34942100-3	Stîlpi indicatori
34942200-4	Cutii de semnalizare
34943000-9	Sisteme de monitorizare a trenurilor
34944000-6	Sisteme de încălzire a macazurilor
34945000-3	Utilaje de aliniere a liniilor
34946000-0	Materiale şi articole de construcţii feroviare
34946100-1	Material de construcţii feroviare
34946110-4	Şine
34946120-7	Materiale feroviare
34946121-4	Eclise de îmbinare şi plăci de bază
34946122-1	Contraşine
34946200-2	Materiale de construcţii de linii de cale ferată
34946210-5	Şine conductoare de curent
34946220-8	Lame de macaz, inimi de macaz, ace de macaz şi piese de încrucişare
34946221-5	Lame de macaz
34946222-2	Inimi de macaz
34946223-9	Ace de macaz
34946224-6	Piese de încrucişare
34946230-1	Eclise de strîngere, plăci de ecartament şi traverse

34946231-8	Eclise de strîngere
34946232-5	Plăci de ecartament şi traverse
34946240-4	Saboţi şi saboţi-pene
34947000-7	Traverse şi părţi de traverse
34947100-8	Traverse
34947200-9	Părţi de traverse
34950000-1	Structuri portante
34951000-8	Platforme de acces
34951200-0	Echipament de manipulare a nămolului
34951300-1	Instalaţie de uscare a noroiului
34952000-5	Dispozitive de spălare a platformelor hidraulice
34953000-2	Rampe de acces
34953100-3	Rampe pentru feriboturi
34953300-5	Rampe pentru pasageri
34954000-9	Rampe de serviciu
34955000-6	Doc plutitor
34955100-7	Unitate de depozitare plutitoare
34960000-4	Echipament aeroportuar
34961000-1	Sistem de manipulare a bagajelor
34961100-2	Echipament de manipulare a bagajelor
34962000-8	Echipament de control al traficului aerian
34962100-9	Echipament pentru turnul de control
34962200-0	Control al traficului aerian
34962210-3	Simulare de control al traficului aerian
34962220-6	Sisteme de control al traficului aerian
34962230-9	Formare profesională în domeniul controlului traficului aerian
34963000-5	Sistem de aterizare cu instrumente (ILS)
34964000-2	Radiofar de aliniere omnidirecţională VHF Doppler (DVOR)
34965000-9	Echipament de măsurare a distanţei (DME)
34966000-6	Radiogoniometru şi radiofar nedirecţional
34966100-7	Radiogoniometru (RDF)
34966200-8	Radiofar nedirecţional (NDB)
34967000-3	Sistem de comunicaţii aeroportuar (COM)
34968000-0	Sistem de supraveghere şi sistem de iluminat pentru aeroport
34968100-1	Sistem de supraveghere pentru aeroport (SUR)
34968200-2	Sistem de iluminat pentru aeroport (PAPI)
34969000-7	Pasarele şi scări mobile de îmbarcare a pasagerilor în aeronave
34969100-8	Pasarele de îmbarcare a pasagerilor în aeronave
34969200-9	Scări mobile de îmbarcare a pasagerilor în aeronave
34970000-7	Echipament de monitorizare a traficului
34971000-4	Aparate fotografice de control al vitezei
34972000-1	Sisteme de măsurare a fluxului traficului
34980000-0	Bilete de transport
34990000-3	Echipament de control, de siguranţă, de semnalizare şi de iluminat
34991000-0	Reflectoare pentru intervenţii în exterior
34992000-7	Panouri de semnalizare şi panouri de semnalizare luminoase
34992100-8	Indicatoare rutiere luminoase
34992200-9	Indicatoare rutiere
34992300-0	Indicatoare stradale
34993000-4	Iluminat stradal
34993100-5	Dispozitive de iluminare a tunelurilor
34994000-1	Semnalizare şi iluminare pentru nave maritime

34994100-2	Semnalizare şi iluminare pentru navigaţie fluvială
34995000-8	Semnalizare şi iluminare pentru aeronave
34996000-5	Echipament de comandă şi control, de siguranţă şi de semnalizare pentru şosele
34996100-6	Semafoare
34996200-7	Echipament de comandă şi control, de siguranţă şi de semnalizare pentru căile navigabile interioare
34996300-8	Echipament de comandă şi control, de siguranţă şi de semnalizare pentru parcări
34997000-2	Echipament de comandă şi control, de siguranţă şi de semnalizare pentru aeroporturi
34997100-3	Aparate de înregistrare a zborurilor
34997200-4	Iluminare aeroportuară
34997210-7	Lumini de semnalizare a pistelor pentru aeronave
34998000-9	Echipament de comandă, de siguranţă şi de semnalizare pentru instalaţiile portuare
34999000-6	Generatoare de semnal, separatoare de semnal de antenă şi maşini de galvanoplastie
34999100-7	Generatoare de semnal
34999200-8	Separator de semnal de antenă
34999300-9	Maşini de galvanoplastie
34999400-0	Machete
34999410-3	Machete de aeronave
34999420-6	Machete de ambarcaţiuni
35000000-4	**Echipament de securitate, de luptă împotriva incendiilor, de poliţie şi de apărare**
35100000-5	Echipament de urgenţă şi de siguranţă
35110000-8	Echipament de luptă împotriva incendiilor, de salvare şi de siguranţă
35111000-5	Echipament de stingere a incendiilor
35111100-6	Aparate de respirat pentru intervenţiile în caz de incendiu
35111200-7	Materiale de stingere a incendiilor
35111300-8	Extinctoare
35111310-1	Spumă pentru extinctoare
35111320-4	Extinctoare portabile
35111400-9	Echipament de evacuare în caz de incendiu
35111500-0	Sistem de stingere a incendiilor
35111510-3	Unelte manuale pentru stingerea incendiilor
35111520-6	Spumă pentru stingerea incendiilor sau compuşi similari
35112000-2	Echipament de salvare şi de urgenţă
35112100-3	Manechine de antrenament pentru urgenţe
35112200-4	Duş de securitate
35112300-5	Duş ocular
35113000-9	Echipament de siguranţă
35113100-0	Echipament de siguranţă pentru un anumit amplasament
35113110-0	Sistem de protecţie a reactoarelor nucleare
35113200-1	Echipament de protecţie împotriva agenţilor nucleari, biologici, chimici şi radiologici
35113210-4	Echipament de siguranţă nucleară
35113300-2	Instalaţii de siguranţă
35113400-3	Îmbrăcăminte de protecţie şi de securitate
35113410-6	Îmbrăcăminte de protecţie împotriva agenţilor biologici şi chimici
35113420-9	Îmbrăcăminte de protecţie împotriva agenţilor nucleari şi radiologici
35113430-2	Veste de siguranţă
35113440-5	Veste reflectorizante

35113450-8	Haine sau ponchouri de protecţie
35113460-1	Şosete sau ciorapi de protecţie
35113470-4	Cămăşi sau pantaloni de protecţie
35113480-7	Manşete de protecţie
35113490-0	Bluze de protecţie
35120000-1	Sisteme şi dispozitive de supraveghere şi de securitate
35121000-8	Echipament de securitate
35121100-9	Sonerii
35121200-0	Detector de bani falsificaţi
35121300-1	Accesorii de siguranţă
35121400-2	Genţi de siguranţă
35121500-3	Sigilii
35121600-4	Marcaje
35121700-5	Sisteme de alarmă
35121800-6	Oglinzi de siguranţă convexe
35121900-7	Detectoare radar
35123000-2	Echipament de identificare a unui amplasament
35123100-3	Sisteme de cartele magnetice
35123200-4	Echipament pentru program de muncă flexibil
35123300-5	Sistem de cronometrare
35123400-6	Ecusoane de identificare
35123500-7	Sisteme de identificare video
35124000-9	Detectoare de metal
35125000-6	Sisteme de supraveghere
35125100-7	Senzori
35125110-0	Senzori biometrici
35125200-8	Sistem de cronometrare sau sistem de înregistrare a timpului de lucru
35125300-2	Camere video de securitate
35126000-3	Echipament de scanare a codurilor de bare
35200000-6	Echipament de poliţie
35210000-9	Ţinte de tir
35220000-2	Echipament de reprimare a revoltelor
35221000-9	Tunuri cu apă
35230000-5	Cătuşe
35240000-8	Sirene
35250000-1	Dispozitive de alungare a cîinilor
35260000-4	Indicatoare de poliţie
35261000-1	Panouri de informare
35261100-2	Panouri de informare cu mesaje variabile
35262000-8	Echipament de control al semnalizării în intersecţii
35300000-7	Arme, muniţii şi piese conexe
35310000-0	Arme diverse
35311000-7	Săbii, spade, baionete şi lănci
35311100-8	Săbii
35311200-9	Spade
35311300-0	Baionete
35311400-1	Lănci
35312000-4	Pistoale cu gaz
35320000-3	Arme de foc
35321000-0	Arme uşoare de foc
35321100-1	Pistolete
35321200-2	Puşti

35321300-3	Mitraliere
35322000-7	Artilerie
35322100-8	Artilerie antiaeriană
35322200-9	Artilerie autopropulsată
35322300-0	Artilerie tractată
35322400-1	Mortiere
35322500-2	Obuzier
35330000-6	Muniţie
35331000-3	Muniţie pentru arme de foc şi de război
35331100-4	Gloanţe
35331200-5	Obuze
35331300-3	Grenade
35331400-7	Mine terestre
35331500-8	Cartuşe
35332000-0	Muniţie pentru război naval
35332100-1	Torpile
35332200-2	Mine marine
35333000-7	Muniţie pentru război aerian
35333100-8	Bombe
35333200-9	Rachete
35340000-9	Piese pentru arme de foc şi muniţie
35341000-6	Piese pentru arme uşoare de foc
35341100-7	Accesorii de ţevărie din bronz roşu
35342000-3	Piese pentru lansatoare de rachete
35343000-0	Piese pentru mortiere
35400000-8	Vehicule militare şi piese conexe
35410000-1	Vehicule blindate armate
35411000-8	Tancuri de luptă
35411100-9	Tancuri grele de luptă
35411200-0	Tancuri uşoare de luptă
35412000-5	Vehicule blindate de luptă
35412100-6	Vehicule de luptă pentru infanterie
35412200-7	Transportoare blindate de trupe
35412300-8	Transportoare blindate de arme
35412400-9	Vehicule de recunoaştere şi de patrulare
35412500-0	Vehicule de comandament şi de legătură
35420000-4	Piese de vehicule militare
35421000-1	Piese de schimb mecanice pentru vehicule militare
35421100-2	Motoare şi piese de motoare pentru vehicule militare
35422000-8	Piese de schimb electronice şi electrice pentru vehicule militare
35500000-9	Nave de război şi piese conexe
35510000-2	Nave de război
35511000-9	Navă de luptă de suprafaţă
35511100-0	Portavioane
35511200-1	Distrugătoare şi fregate
35511300-2	Corvete şi vedete de patrulare
35511400-3	Motoare şi nave amfibii
35512000-6	Submarine
35512100-7	Submarin strategic cu propulsie nucleară
35512200-8	Submarin de atac cu propulsie nucleară
35512300-9	Submarin de atac cu propulsie diesel
35512400-0	Submersibile fără echipaj

35513000-3	Puitoare de mine şi nave auxiliare
35513100-4	Vînător/dragor de mine
35513200-5	Navă de cercetare auxiliară
35513300-6	Navă auxiliară de colectare de informaţii
35513400-7	Navă spital/cargo/cisternă/- auxiliară
35520000-5	Piese pentru nave de război
35521000-2	Carenă şi piese de schimb mecanice pentru nave de război
35521100-3	Motoare şi piese de motoare pentru nave de război
35522000-9	Piese de schimb electronice şi electrice pentru nave de război
35600000-0	Aeronave militare, proiectile şi nave spaţiale
35610000-3	Aeronave militare
35611100-1	Aeronave de luptă
35611200-2	Avioane de vînătoare-bombardament/Avioane de atac la sol
35611300-3	Bombardiere
35611400-4	Aeronave militare de transport
35611500-5	Aeronave de antrenament
35611600-6	Aeronave de patrulare maritimă
35611700-7	Aeronave cisternă
35611800-8	Aeronave de recunoaştere
35612100-8	Elicoptere de luptă
35612200-9	Elicoptere de luptă antisubmarină
35612300-0	Elicoptere de sprijin
35612400-1	Elicoptere militare de transport
35612500-2	Elicoptere de căutare şi salvare
35613000-4	Vehicule aeriene fără pilot
35613100-5	Vehicule aeriene de luptă fără pilot
35620000-6	Proiectile
35621000-3	Rachete strategice
35621100-4	Rachete antibalistice strategice
35621200-5	Rachete balistice intercontinentale
35621300-6	Rachete balistice lansate de pe submarin
35621400-7	Rachete balistice cu rază intermediară de acţiune
35622000-0	Rachete tactice
35622100-1	Rachete aer-aer
35622200-2	Rachete aer-sol
35622300-3	Rachete antinavă
35622400-4	Rachete antisubmarin
35622500-5	Rachete antibalistice tactice
35622600-6	Rachete ghidate antitanc
35622700-7	Rachete suprafaţă-aer
35623000-7	Rachete de croazieră
35623100-8	Rachete de croazieră lansate din aer/de la sol/de pe mare
35630000-9	Nave spaţiale militare
35631000-6	Sateliţi militari
35631100-7	Sateliţi de comunicaţii
35631200-8	Sateliţi de observaţie
35631300-9	Sateliţi de navigaţie
35640000-2	Piese de echipament aerospaţial militar
35641000-9	Piese de schimb structurale şi mecanice pentru echipament aerospaţial militar
35641100-0	Motoare şi piese de motoare pentru echipament aerospaţial militar
35642000-7	Piese de schimb electronice şi electrice pentru echipament aerospaţial militar
35700000-1	Sisteme electronice militare

35710000-4	Sisteme de comandă, de control, de comunicaţii şi computerizate
35711000-1	Sisteme de comandă, de control şi de comunicaţii
35712000-8	Sisteme tactice de comandă, de control şi de comunicaţii
35720000-7	Informaţii, supraveghere, achiziţii de ţinte şi recunoaştere
35721000-4	Sistem electronic de informaţii
35722000-1	Radar
35723000-8	Radar de apărare aeriană
35730000-0	Sisteme de război electronic şi contramăsuri
35740000-3	Simulatoare de luptă
35800000-2	Echipament individual şi de sprijin
35810000-5	Echipament individual
35811100-3	Uniforme de pompieri
35811200-4	Uniforme de poliţie
35811300-5	Uniforme militare
35812000-9	Uniforme de luptă
35812100-0	Veste de camuflaj
35812200-1	Costume de luptă
35812300-2	Echipamente de luptă
35813000-6	Căşti militare
35813100-7	Camuflaje pentru căşti
35814000-3	Măşti de gaze
35815000-0	Îmbrăcăminte antiglonţ
35815100-1	Veste antiglonţ
35820000-8	Echipament de sprijin
35821000-5	Steaguri
35821100-6	Stîlp de steag
37000000-8	**Instrumente muzicale, articole sportive, jocuri, jucării, obiecte de artizanat, obiecte de artă şi accesorii**
37300000-1	Instrumente muzicale şi piese pentru acestea
37310000-4	Instrumente muzicale
37311000-1	Instrumente cu clape
37311100-2	Piane
37311200-3	Acordeoane
37311300-4	Orgi
37311400-5	Celeste
37312000-8	Instrumente de alamă
37312100-9	Trompete
37312200-0	Tromboane
37312300-1	Susafoane
37312400-2	Saxofoane
37312500-3	Fluiere
37312600-4	Bugle
37312700-5	Saxhornuri
37312800-6	Melofoane
37312900-7	Corni alto, corni bariton, fligornuri şi corni francezi
37312910-0	Corni alto
37312920-3	Corni bariton
37312930-6	Fligornuri
37312940-9	Corni francezi
37313000-5	Instrumente cu coarde
37313100-6	Clavecine
37313200-7	Clavicorduri
37313300-8	Chitare

37313400-9	Viori
37313500-0	Harpe
37313600-1	Banjouri
37313700-2	Mandoline
37313800-3	Violoncele
37313900-4	Basuri
37314000-2	Instrumente de suflat
37314100-3	Clarinete
37314200-4	Oboaie
37314300-5	Cornete muzicale şi flauturi
37314310-8	Cornete muzicale
37314320-1	Flauturi
37314400-6	Piculine
37314500-7	Cimpoaie
37314600-8	Armonici
37314700-9	Kazoo
37314800-0	Corni englezi
37314900-1	Ocarine
37315000-9	Instrumente muzicale cu amplificare electrică
37315100-0	Sintetizatori
37316000-6	Instrumente de percuţie
37316100-7	Ţambale
37316200-8	Clopote (instrument)
37316300-9	Tamburine
37316400-0	Castaniete
37316500-1	Tobe
37316600-2	Xilofoane
37316700-3	Vibrafoane
37320000-7	Piese şi accesorii pentru instrumente muzicale
37321000-4	Accesorii pentru instrumente muzicale
37321100-5	Metronoame
37321200-6	Ancii
37321300-7	Accesorii pentru instrumente cu coarde
37321400-8	Coarde sau lame pentru instrument
37321500-9	Accesorii pentru instrumente de percuţie
37321600-0	Huse, tocuri sau accesorii pentru instrumente muzicale
37321700-1	Trepiede pentru instrumente muzicale sau suporturi de partituri
37322000-1	Piese de instrumente muzicale
37322100-2	Cuie de întins coardele
37322200-3	Cutii sau mecanisme muzicale
37322300-4	Muştiucuri
37322400-5	Surdine
37322500-6	Diapazoane acţionate prin impuls mecanic
37322600-7	Baghete pentru dirijori
37322700-8	Suporturi pentru piculine
37400000-2	Articole și echipament de sport
37410000-5	Echipament pentru sporturi în aer liber
37411000-2	Echipament de iarnă
37411100-3	Echipament de schi şi de snowboard
37411110-6	Clăpari
37411120-9	Schiuri
37411130-2	Beţe de schi

37411140-5	Legături
37411150-8	Snow-boarduri
37411160-1	Îmbrăcăminte de schi
37411200-4	Echipament de patinaj şi de hochei pe gheaţă
37411210-7	Pucuri
37411220-0	Patine de gheaţă
37411230-3	Crose de hochei
37411300-5	Îmbrăcăminte şi echipamente polare
37412000-9	Echipament pentru sporturi nautice
37412100-0	Schiuri nautice
37412200-1	Echipament pentru scufundări şi snorkeling
37412210-4	Vestă compensatoare
37412220-7	Butelii cu aer comprimat pentru scufundări
37412230-0	Detentoare pentru scufundări
37412240-3	Instrumente sau accesorii pentru scufundări
37412241-0	Aparate de respirat pentru scufundări
37412242-7	Echipamente de scufundare
37412243-4	Costume de scafandru
37412250-6	Măşti, labe sau tuburi
37412260-9	Costume umede pentru scufundări
37412270-2	Costume uscate pentru scufundări
37412300-2	Echipament şi accesorii pentru surfing şi înot
37412310-5	Plăci de wakeboarding, kneeboarding sau boogieboarding
37412320-8	Echipament de windsurfing
37412330-1	Plăci de surfing
37412340-4	Ochelari sau labe de înot
37412350-7	Echipament de parasailing
37413000-6	Articole de vînătoare sau de pescuit
37413100-7	Articole de pescuit
37413110-0	Undiţe
37413120-3	Fir pentru pescuit
37413130-6	Mulinete
37413140-9	Momeală pentru pescuit
37413150-2	Nade de pescuit
37413160-5	Greutăţi sau plumb pentru pescuit
37413200-8	Articole de vînătoare
37413210-1	Fluiere de momit animale
37413220-4	Momeli pentru vînătoare
37413230-7	Maşini de aruncat (vînătoare)
37413240-0	Ţevi de arme
37414000-3	Articole de camping
37414100-4	Saltele de camping
37414200-5	Lăzi frigorifice
37414300-6	Truse de reparaţii pentru corturi
37414600-9	Reşouri de camping sau de exterior
37414700-0	Răcitoare de băuturi
37414800-1	Costume de salvare
37415000-0	Echipament de atletism
37416000-7	Echipament pentru petrecerea timpului liber
37420000-8	Echipament de gimnastică
37421000-5	Covoare pentru gimnastică
37422000-2	Bare sau bîrne de gimnastică

37422100-3	Bare de gimnastică
37422200-4	Bîrne de gimnastică
37423000-9	Coarde sau inele, sau accesorii de cățărat pentru gimnastică
37423100-0	Coarde de gimnastică
37423200-1	Inele de gimnastică
37423300-2	Accesorii de cățărat pentru gimnastică
37424000-6	Echipament de sărituri (gimnastică)
37425000-3	Trambuline de gimnastică
37426000-0	Echipament pentru menţinerea echilibrului
37430000-1	Echipament de box
37431000-8	Ringuri de box
37432000-5	Saci de box
37433000-2	Mănuşi de box
37440000-4	Echipament de fitness
37441000-1	Echipament de antrenament pentru aerobic
37441100-2	Benzi de alergare
37441200-3	Steppere
37441300-4	Biciclete staţionare
37441400-5	Aparate de vîslit
37441500-6	Coarde de sărit
37441600-7	Trambuline pentru exerciţii
37441700-8	Mingi pentru exerciţii
37441800-9	Echipament de step aerobic
37441900-0	Cross trainere (aparate cu mişcări eliptice)
37442000-8	Echipament de halterofilie şi de antrenament de rezistenţă
37442100-8	Haltere
37442200-8	Bare cu discuri
37442300-8	Aparate pentru creşterea rezistenţei părţii inferioare şi superioare a corpului
37442310-4	Aparate pentru creşterea rezistenţei părţii inferioare a corpului
37442320-7	Aparate pentru creşterea rezistenţei părţii superioare a corpului
37442400-8	Bănci de forţă sau grătare de haltere
37442500-8	Greutăţi pentru fitness
37442600-8	Aparate Pilates
37442700-8	Aparat pentru musculatura mîinii
37442800-8	Benzi şi tuburi elastice de creştere a rezistenţei
37442810-9	Benzi elastice de creştere a rezistenţei
37442820-2	Tuburi elastice de creştere a rezistenţei
37442900-8	Aparate de gimnastică multi-gym
37450000-7	Echipament pentru sporturi în aer liber şi de teren
37451000-4	Echipament pentru sporturi de cîmp
37451100-5	Mingi de baseball
37451110-8	Grilaje sau garduri de protecţie pentru baseball
37451120-1	Baze de baseball
37451130-4	Bîte de baseball
37451140-7	Accesorii pentru lovirea mingii de baseball
37451150-0	Mănuşi de baseball
37451160-3	Echipament de protecţie pentru baseball sau softball
37451200-6	Echipament de hochei pe iarbă
37451210-9	Mingi de hochei pe iarbă
37451220-2	Crose de hochei pe iarbă
37451300-7	Mingi de fotbal american
37451310-0	Sănii de blocare pentru fotbal american

37451320-3	Suporturi de minge pentru fotbal american
37451330-6	Manechine de placare pentru fotbal american
37451340-9	Echipament pentru flag football
37451400-8	Mingi pentru lacrosse
37451500-9	Crose pentru lacrosse
37451600-0	Lansatoare de mingi
37451700-1	Mingi de fotbal
37451710-4	Echipament de marcare a terenurilor de fotbal
37451720-7	Echipament de protecţie pentru fotbal
37451730-0	Accesorii de antrenament pentru fotbal
37451800-2	Mingi de softball
37451810-5	Bîte de softball
37451820-8	Mănuşi de softball
37451900-3	Mingi de handbal
37451920-9	Echipament şcolar pentru handbal
37452000-1	Echipament pentru sporturi cu racheta şi de teren
37452100-2	Echipament de badminton
37452110-5	Volanţi sau fluturaşi de badminton
37452120-8	Rachete de badminton
37452200-3	Mingi de baschet
37452210-6	Sisteme de joc complete pentru baschet
37452300-4	Echipament de protecţie pentru hochei în sală
37452400-5	Mingi, mînere şi coarde de racquetball
37452410-8	Mingi de racquetball
37452420-1	Mînere de racquetball
37452430-4	Coarde de racquetball
37452500-6	Rachete de racquetball
37452600-7	Echipament de squash
37452610-0	Mingi de squash
37452620-3	Rachete de squash
37452700-8	Echipament de tenis
37452710-1	Mingi de tenis
37452720-4	Echipament de teren de tenis
37452730-7	Rachete de tenis
37452740-0	Accesorii de antrenament pentru tenis
37452800-9	Mingi şi stîlpi de tetherball
37452810-2	Mingi de tetherball
37452820-5	Stîlpi de tetherball
37452900-0	Mingi de volei
37452910-3	Stîlpi de volei în sală
37452920-6	Stocare de mingi sau fileuri de volei
37453000-8	Echipament pentru sporturi de pistă
37453100-9	Suliţe
37453200-0	Bare pentru sărituri
37453300-1	Disc
37453400-2	Greutăţi (aruncarea greutăţii)
37453500-3	Prăjini pentru sărituri
37453600-4	Garduri (sport)
37453700-5	Ştafete
37460000-0	Jocuri cu ţintă şi jocuri de masă şi echipamente
37461000-7	Jocuri de masă şi echipament
37461100-8	Mese de hochei în aer sau accesorii

37461200-9	Mingi de fotbal mecanic
37461210-2	Jucători de rezervă pentru fotbal mecanic
37461220-5	Mese de fotbal mecanic
37461300-0	Tacuri de biliard
37461400-1	Echipament de shuffleboard
37461500-2	Mese de tenis
37461510-5	Mingi de tenis de masă
37461520-8	Palete de tenis de masă
37462000-4	Jocuri cu ţintă şi echipament
37462100-5	Echipament pentru tir cu arcul
37462110-8	Protecţii pentru braţ pentru tir cu arcul
37462120-1	Săgeţi pentru tir cu arcul
37462130-4	Grilaje de protecţie pentru tir cu arcul
37462140-7	Coarde de arc
37462150-0	Arcuri
37462160-3	Mănuşi pentru tir cu arcul
37462170-6	Panouri de ţintit pentru tir cu arcul
37462180-9	Ţinte pentru tir cu arcul
37462200-6	Săgeţi (darts)
37462210-9	Panouri pentru jocuri cu săgeţi
37462300-7	Ţinte de aruncat
37462400-8	Echipament tir cu porumbei
37470000-3	Echipament de golf şi bowling
37471000-0	Echipament de golf
37471100-1	Genţi de golf
37471200-2	Mingi de golf
37471300-3	Crose de golf
37471400-4	Ţinte pentru golf
37471500-5	Huse pentru capetele croselor de golf
37471600-6	Mănuşi de golf
37471700-7	Marcatoare de gazon
37471800-8	Binoclu pentru golf
37471900-9	Aparat de antrenament pentru aruncarea mingii de golf
37472000-7	Echipament pentru bowling
37480000-6	Maşini sau aparate pentru echipament pentru petrecerea timpului liber
37481000-3	Maşini de întreţinere a gheţii
37482000-0	Tabele de afişaj pentru informaţii sportive
37500000-3	Jocuri şi jucării; atracţii de bîlci
37510000-6	Păpuşi
37511000-3	Case de păpuşi
37512000-0	Piese sau accesorii pentru păpuşi
37513000-7	Marionete
37513100-8	Teatre de păpuşi
37520000-9	Jucării
37521000-6	Instrumente muzicale de jucărie
37522000-3	Jucării cu roţi
37523000-0	Puzzle
37524000-7	Jocuri
37524100-8	Jocuri educative
37524200-9	Jocuri de masă
37524300-0	Jocuri clasice
37524400-1	Jocuri cooperative

37524500-2	Jocuri de strategie
37524600-3	Jocuri de memorie
37524700-4	Accesorii pentru jocuri
37524800-5	Jocuri loto
37524810-8	Formular de loterie
37524900-6	Seturi de joc
37525000-4	Baloane şi mingi de jucărie
37526000-1	Găleţi de jucărie
37527000-8	Trenuri şi vehicule de jucărie
37527100-9	Trenuri de jucărie
37527200-0	Vehicule de jucărie
37528000-5	Arme de jucărie
37529000-2	Jucării gonflabile şi de călărit
37529100-3	Jucării gonflabile
37529200-4	Jucării de călărit
37530000-2	Articole pentru bîlci, jocuri de masă sau jocuri de sală
37531000-9	Cărţi de joc
37532000-6	Jocuri video
37533000-3	Biliard
37533100-4	Bile de biliard
37533200-5	Cretă de biliard
37533300-6	Vîrfuri pentru tacuri de biliard
37533400-7	Triunghiuri de biliard
37533500-8	Mese de biliard
37534000-0	Jocuri acţionate cu monede sau jetoane
37535000-7	Căluşei, leagăne, standuri de tir şi alte atracţii de bîlci
37535100-8	Leagăne
37535200-9	Echipament pentru terenuri de joacă
37535210-2	Leagăne pentru terenuri de joacă
37535220-5	Dispozitive de căţărat pentru terenuri de joacă
37535230-8	Căluşei pentru terenuri de joacă
37535240-1	Tobogane pentru terenuri de joacă
37535250-4	Balansoare pentru terenuri de joacă
37535260-7	Tuneluri pentru terenuri de joacă
37535270-0	Gropi de nisip pentru terenuri de joacă
37535280-3	Peluze pentru terenuri de joacă
37535290-6	Echipament de escaladă pe ziduri şi cu frînghii
37535291-3	Echipament de escaladă pe ziduri
37535292-0	Echipament de escaladă cu frînghii
37540000-5	Maşini de jocuri de noroc
37800000-6	Articole pentru lucrări de artizanat şi de artă
37810000-9	Articole pentru lucrări de artizanat
37820000-2	Articole pentru lucrări de artă
37821000-9	Pensule de pictat
37822000-6	Creioane de desen
37822100-7	Creioane colorate
37822200-8	Cărbune pentru desen
37822300-9	Bucăţi de cretă
37822400-0	Creioane pastel
37823000-3	Hîrtie rezistentă la grăsimi şi alte articole din hîrtie
37823100-4	Hîrtie rezistentă la grăsimi
37823200-5	Hîrtie calc

37823300-6	Hîrtie cristal
37823400-7	Hîrtie transparentă sau translucidă
37823500-8	Hîrtie cretată şi hîrtie artizanală
37823600-9	Hîrtie pentru desen
37823700-0	Hîrtie pentru cartografie
37823800-1	Hîrtie şi carton stratificate
37823900-2	Hîrtie kraft
38000000-5	**Echipamente de laborator, optice şi de precizie (cu excepţia ochelarilor)**
38100000-6	Instrumente de navigaţie şi de meteorologie
38110000-9	Instrumente de navigaţie
38111000-6	Echipament de radiogoniometrie
38111100-7	Busole
38111110-0	Accesorii pentru busole
38112000-3	Sextanţi
38112100-4	Sisteme de navigare şi de poziţionare globală (GPS sau echivalente)
38113000-0	Sonare
38114000-7	Sonde acustice
38115000-4	Aparate radar
38115100-5	Echipament de supraveghere prin radar
38120000-2	Instrumente de meteorologie
38121000-9	Anemometre
38122000-6	Barometre
38123000-3	Pluviografe sau evaporigrafe
38124000-0	Aparate de radiosondaj
38125000-7	Pluviografe
38126000-4	Aparate de observare la suprafaţă
38126100-5	Aparate de observare la suprafaţă a precipitaţiilor sau a evaporării
38126200-6	Aparate de observare la suprafaţă a radiaţiilor solare
38126300-7	Aparate de observare la suprafaţă a temperaturii sau a umidităţii
38126400-8	Aparate de observare la suprafaţă a vînturilor
38127000-1	Staţii meteorologice
38128000-8	Accesorii pentru instrumente de meteorologie
38200000-7	Instrumente de geologie şi de geofizică
38210000-0	Busole geologice
38220000-3	Aparate de prospectare geologică
38221000-0	Sisteme Informaţionale Geografice (GIS sau echivalent)
38230000-6	Instrumente geofizice electromagnetice
38240000-9	Instrumente geofizice pentru gravitate
38250000-2	Instrumente geofizice pentru polarizare indusă (IP)
38260000-5	Instrumente geofizice cu magnetometru
38270000-8	Instrumente geofizice pentru rezistivitate
38280000-1	Gravimetre
38290000-4	Instrumente şi aparate de geodezie, de hidrografie, de oceanografie şi de hidrologie
38291000-1	Aparate de telemetrie
38292000-8	Instrumente de hidrografie
38293000-5	Echipament de seismologie
38294000-2	Teodolite
38295000-9	Echipament de topografie
38296000-6	Instrumente de geodezie
38300000-8	Instrumente de măsurare
38310000-1	Balanţe de precizie
38311000-8	Balanţe electronice şi accesorii

38311100-9	Balanţe analitice electronice
38311200-0	Balanţe tehnice electronice
38311210-3	Greutăţi de calibrare
38320000-4	Mese de desen
38321000-1	Maşini de desen
38322000-8	Pantografe
38323000-5	Rigle de calcul
38330000-7	Instrumente manuale de măsurare a lungimilor
38331000-4	Echere
38340000-0	Instrumente de măsurare a mărimilor
38341000-7	Aparate de măsurare a radiaţiilor
38341100-8	Aparate de înregistrare a fasciculelor de electroni
38341200-9	Dozimetre de radiaţii
38341300-0	Instrumente de măsurare a mărimilor electrice
38341310-3	Ampermetre
38341320-6	Voltmetre
38341400-1	Contoare Geiger
38341500-2	Sisteme de monitorizare a contaminării
38341600-3	Monitoare de radiaţii
38342000-4	Osciloscoape
38342100-5	Oscilografe
38343000-1	Echipament de detectare a erorilor
38344000-8	Aparate de monitorizare a gradului de poluare
38400000-9	Instrumente de verificare a proprietăţilor fizice
38410000-2	Instrumente de măsurat
38411000-9	Hidrometre
38412000-6	Termometre
38413000-3	Pirometre
38414000-0	Higrometre
38415000-7	Psihrometre
38416000-4	pH metre
38417000-1	Termocupluri
38418000-8	Calorimetre
38420000-5	Instrumente de măsurare a debitului, a nivelului şi a presiunii lichidelor şi gazelor
38421000-2	Echipament de măsurare a debitului
38421100-3	Contoare de apă
38421110-6	Debitmetre
38422000-9	Echipament de măsurare a nivelului
38423000-6	Echipament de măsurare a presiunii
38423100-7	Instrumente de măsurare a presiunii
38424000-3	Echipament de măsurare şi de control
38425000-0	Echipament pentru mecanica fluidelor
38425100-1	Manometre
38425200-2	Viscozimetre
38425300-3	Indicatoare de adîncime
38425400-4	Aparate de estimare a structurilor
38425500-5	Aparate de estimare a forţelor
38425600-6	Picnometre
38425700-7	Instrumente de măsurare a tensiunii superficiale
38425800-8	Densitometre
38426000-7	Colorimetre
38427000-4	Fluxmetre

38428000-1	Reometre
38429000-8	Rotametre
38430000-8	Aparate de detectare şi de analiză
38431000-5	Aparate de detectare
38431100-6	Detectoare de gaz
38431200-7	Detectoare de fum
38431300-8	Detectoare de defecte
38432000-2	Aparate de analiză
38432100-3	Analizoare de gaz
38432200-4	Cromatografe
38432210-7	Cromatografe de gaz
38432300-5	Analizoare de fum
38433000-9	Spectrometre
38433100-0	Spectrometre de masă
38433200-1	Echipament de măsurare a emisiilor
38433210-4	Spectrometru de emisii
38433300-2	Analizoare de spectru
38434000-6	Analizoare
38434100-7	Analizoare de dilatare
38434200-8	Echipament de măsurare a sunetului
38434210-1	Sonometre
38434220-4	Analizoare ale vitezei sunetului
38434300-9	Echipament de măsurare a zgomotului
38434310-2	Decibelmetre
38434400-0	Analizoare de vibraţii
38434500-1	Analizoare biochimice
38434510-4	Citometre
38434520-7	Analizoare de sînge
38434530-0	Analizoare de lapte
38434540-3	Echipament biomedical
38434550-6	Aparate pentru analiza tabloului sangvin
38434560-9	Analizoare chimice
38434570-2	Analizoare hematologice
38434580-5	Analizoare imunologice
38435000-3	Detectoare de fluide
38436000-0	Agitatoare şi accesorii
38436100-1	Agitatoare mecanice
38436110-4	Coş de pahare Erlenmeyer pentru agitatoare
38436120-7	Cleşti de pahare Erlenmeyer pentru agitatoare
38436130-0	Suporturi pentru pîlnii de separare
38436140-3	Platformă pentru cleşti de pahare Erlenmeyer pentru agitatoare
38436150-6	Suport de capsule Petri pentru agitatoare
38436160-9	Suport de eprubete pentru agitatoare
38436170-2	Adaptor de flacoane pentru agitatoare
38436200-2	Evaporatoare rotative
38436210-5	Ecran de protecţie pentru evaporatoare rotative
38436220-8	Senzor de temperatură de fierbere pentru evaporatoare rotative
38436230-1	Regulator de presiune pentru evaporatoare rotative
38436300-3	Agitatoare de incubaţie
38436310-6	Plite electrice
38436320-9	Plite electrice pentru flacoane
38436400-4	Agitatoare magnetice

38436410-7	Termoregulatoare pentru agitatoare mecanice cu plite electrice
38436500-5	Amestecătoare mecanice
38436510-8	Palete de rotor pentru amestecătoare mecanice
38436600-6	Omogenizatoare prin imersie
38436610-9	Instrumente de dispersie pentru omogenizatoare prin imersie
38436700-7	Dezintegratoare cu ultrasunete
38436710-0	Sonde pentru dezintegratoare cu ultrasunete
38436720-3	Convertoare pentru dezintegratoare cu ultrasunete
38436730-6	Camere cu debit continuu pentru dezintegratoare cu ultrasunete
38436800-8	Omogenizatoare cu lame rotative
38437000-7	Pipete de laborator şi accesorii
38437100-8	Pipete
38437110-1	Vîrfuri de pipete
38437120-4	Suporturi de pipete
38500000-0	Aparate de control şi de testare
38510000-3	Microscoape
38511000-0	Microscoape electronice
38511100-1	Microscoape electronice cu scanare
38511200-2	Microscoape electronice cu transmisie
38512000-7	Microscoape ionice şi moleculare
38512100-8	Microscoape ionice
38512200-9	Microscoape moleculare
38513000-4	Microscoape inversate şi metalurgice
38513100-5	Microscoape inversate
38513200-6	Microscoape metalurgice
38514000-1	Microscoape cu fond negru şi microscoape cu sondă de scanare
38514100-2	Microscoape cu fond negru
38514200-3	Microscoape cu sondă de scanare
38515000-8	Microscoape cu fluorescenţă şi microscoape polarizante
38515100-9	Microscoape polarizante
38515200-0	Microscoape cu fluorescenţă
38516000-5	Microscoape monoculare şi/sau binoculare compuse
38517000-2	Microscoape acustice şi microscoape cu proiecţie
38517100-3	Microscoape acustice
38517200-4	Microscoape cu proiecţie
38518000-9	Microscoape cu cîmp larg de cuprindere, microscoape stereoscopice sau microscoape de disecţie
38518100-0	Microscoape cu cîmp larg de cuprindere
38518200-1	Microscoape stereoscopice sau microscoape de disecţie
38519000-6	Diverse componente pentru microscoape
38519100-7	Iluminatoare pentru microscoape
38519200-8	Obiective de microscop
38519300-9	Accesorii foto sau video pentru microscoape
38519310-2	Accesorii foto pentru microscoape
38519320-5	Accesorii video pentru microscoape
38519400-0	Măsuţe portobiect automatizate pentru microscoape
38519500-1	Becuri de rezervă pentru microscop de laborator
38519600-2	Oculare, condensoare, colectoare, tuburi, măsuţe portobiect şi huse de protecţie pentru microscop
38519610-5	Oculare de microscop
38519620-8	Condensoare de microscop
38519630-1	Colectoare de microscop
38519640-4	Tuburi de microscop

38519650-7	Măsuţe portobiect pentru microscop
38519660-0	Huse de protecţie pentru microscop
38520000-6	Scanere
38521000-3	Scanere de presiune
38522000-0	Scanere cromatografice
38527100-6	Dozimetre cu cameră de ionizare
38527200-7	Dozimetre
38527300-8	Sisteme dozimetrice standard secundare
38527400-9	Dozimetre bazate pe fantome
38530000-9	Aparate de difracţie
38540000-2	Maşini şi aparate de testare şi măsurare
38541000-9	Aparate de testare a sudabilităţii
38542000-6	Aparate de testare servohidraulice
38543000-3	Echipament de detectare a gazelor
38544000-0	Detectoare de stupefiante
38545000-7	Echipamente de analiză a gazelor
38546000-4	Sistem de detectare a explozibililor
38546100-5	Detectoare de bombe
38547000-1	Sistem de dozimetrie
38548000-8	Instrumente pentru vehicule
38550000-5	Contoare
38551000-2	Contoare de energie
38552000-9	Contoare electronice
38553000-6	Contoare magnetice
38554000-3	Contoare de electricitate
38560000-8	Contoare de producţie
38561000-5	Contoare de rotaţii
38561100-6	Indicatoare de viteză pentru vehicule
38561110-9	Tahometre
38561120-2	Aparate de taxare pentru taximetre
38562000-2	Stroboscoape
38570000-1	Instrumente şi aparate de reglaj şi de control
38571000-8	Limitatoare de viteză
38580000-4	Echipamente radiologice, altele decît cele medicale
38581000-1	Echipament de scanare a bagajelor
38582000-8	Echipament de control cu raze X
38600000-1	Instrumente optice
38620000-7	Material de polarizare
38621000-4	Aparate cu fibre optice
38622000-1	Oglinzi
38623000-8	Filtre optice
38624000-5	Dispozitive de ajutor optic
38630000-0	Instrumente optice şi de astronomie
38631000-7	Binocluri
38632000-4	Ochelari de vedere nocturnă
38633000-1	Lunete de vizare
38634000-8	Microscoape optice
38635000-5	Telescoape
38636000-2	Instrumente optice specializate
38636100-3	Lasere
38636110-6	Lasere industriale
38640000-3	Dispozitive cu cristale lichide

38641000-0	Periscoape
38650000-6	Echipament fotografic
38651000-3	Aparate de fotografiat
38651100-4	Obiective pentru aparate de fotografiat
38651200-5	Corpuri pentru aparate de fotografiat
38651300-6	Aparate fotografice pentru pregătirea clişeelor şi a cilindrilor de tipărit
38651400-7	Aparate de fotografiat cu developare instantanee
38651500-8	Camere cinematografice
38651600-9	Camere digitale
38652000-0	Proiectoare cinematografice
38652100-1	Aparate de proiecţie
38652110-4	Proiectoare de diapozitive
38652120-7	Videoproiectoare
38652200-2	Aparate de mărit
38652300-3	Aparate de micşorat
38653000-7	Aparate pentru laboratoare fotografice
38653100-8	Blitzuri
38653110-1	Lămpi de blitz
38653111-8	Cuburi-blitz
38653200-9	Aparate fotografice de mărit
38653300-0	Aparate şi echipament de developare a peliculelor fotografice
38653400-1	Ecrane pentru proiecţii
38654000-4	Echipament pentru microfilme şi microfişe
38654100-5	Echipament pentru microfilme
38654110-8	Cititoare de microfilme
38654200-6	Echipament pentru microfişe
38654210-9	Cititoare de microfişe
38654300-7	Echipament pentru microformate
38654310-0	Cititoare de microformate
38700000-2	Ceasuri de pontaj şi ceasuri similare; ceasuri de parcare
38710000-5	Ceasuri de pontaj
38720000-8	Cronografe
38730000-1	Ceasuri de parcare
38731000-8	Contoare cu jetoane
38740000-4	Temporizatoare
38750000-7	Întrerupătoare cu ceas
38800000-3	Echipament de comandă a proceselor industriale şi echipament pentru comandă de la distanţă
38810000-6	Echipament de comandă a proceselor industriale
38820000-9	Echipament pentru comandă de la distanţă
38821000-6	Aparate de radiotelecomandă
38822000-3	Sirene telecomandate
38900000-4	Diverse instrumente de evaluare şi de testare
38910000-7	Echipament de control al igienei şi echipament de testare
38911000-4	Truse pentru prelevare manuală de probe cu beţişoare de vată
38912000-1	Truse pentru prelevare automată de probe cu beţişoare de vată
38920000-0	Echipament pentru seminţe şi alimente pentru animale
38921000-7	Analizoare de grăunţe
38922000-4	Numărătoare de seminţe
38923000-1	Analizoare de alimente pentru animale
38930000-3	Instrumente de măsurare a umidităţii şi a umezelii
38931000-0	Aparate de verificare a temperaturii şi a umidităţii
38932000-7	Umidometre

38940000-6	Instrumente de evaluare nucleară
38941000-7	Contoare alfa
38942000-7	Contoare alfa beta
38943000-7	Contoare beta
38944000-7	Contoare beta gama
38945000-7	Contoare gama
38946000-7	KVP metre
38947000-7	Microanalizoare cu raze X
38950000-9	Echipament de reacţie în lanţ a polimerazei (RLP)
38951000-6	Echipament de reacţie în lanţ a polimerazei (RLP) în timp real
38960000-2	Sistem antidemaraj cu alcoolmetru
38970000-5	Simulator tehnic de cercetare, de testare şi ştiinţific
39000000-2	Mobilă (inclusiv mobilă de birou), accesorii de mobilier, aparate de uz casnic (exclusiv dispozitive de iluminat) şi produse de curăţat
39100000-3	**Mobilier**
39110000-6	Scaune, produse conexe şi piese ale acestora
39111000-3	Scaune (locuri)
39111100-4	Scaune pivotante
39111200-5	Scaune de teatru
39111300-6	Scaune ejectabile
39112000-0	Scaune
39112100-1	Scaune pentru sălile de mese
39113000-7	Diverse scaune
39113100-8	Fotolii
39113200-9	Divane
39113300-0	Banchete
39113400-1	Şezlonguri
39113500-2	Taburete
39113600-3	Bănci
39113700-4	Rezemătoare de picioare
39114000-4	Piese pentru scaune
39114100-5	Tapiţerie
39120000-9	Mese, dulapuri, birouri şi biblioteci
39121000-6	Birouri şi mese
39121100-7	Birouri
39121200-8	Mese
39122000-3	Dulapuri şi biblioteci
39122100-4	Dulapuri
39122200-5	Biblioteci
39130000-2	Mobilier de birou
39131000-9	Etajere de birou
39131100-0	Etajere de arhive
39132000-6	Sisteme de arhivare
39132100-7	Dulapuri de arhivare
39132200-8	Fişiere
39132300-9	Arhive suspendate
39132400-0	Sisteme rotative
39132500-1	Cărucioare de birou
39133000-3	Vitrine
39134000-0	Mobilier pentru computer
39134100-1	Mese pentru computer
39135000-7	Mese de sortare
39135100-8	Compartimente de sortare

39136000-4	Umerașe pentru haine
39137000-1	Agenţi de dedurizare a apei
39140000-5	Mobilier de uz casnic
39141000-2	Mobilier şi echipament de bucătărie
39141100-3	Etajere
39141200-4	Plane de lucru
39141300-5	Dulapuri compartimentate
39141400-6	Bucătării echipate
39141500-7	Hote de aspirare
39142000-9	Mobilier de grădină
39143000-6	Mobilier pentru dormitor, pentru camera de zi şi pentru sufragerie
39143100-7	Mobilier pentru dormitor
39143110-0	Paturi, piese pentru paturi şi tapiserii pentru mobilier speciale
39143111-7	Somiere
39143112-4	Saltele
39143113-1	Tapiserii speciale pentru mobilier
39143114-8	Pături electrice
39143115-5	Pînze cauciucate
39143116-2	Pătuţuri pentru copii
39143120-3	Mobilier de dormitor, cu excepţia paturilor şi a pieselor pentru paturi
39143121-0	Șifoniere
39143122-7	Comode
39143123-4	Noptiere
39143200-8	Mobilier pentru camera de zi
39143210-1	Mese pentru camera de zi
39143300-9	Mobilier pentru sufragerie
39143310-2	Măsuţe
39144000-3	Mobilier de baie
39145000-0	Dispozitive de fixare pentru crame
39150000-8	Diverse tipuri de mobilier şi de echipament
39151000-5	Diverse tipuri de mobilier
39151100-6	Rastele
39151200-7	Bancuri de lucru
39151300-8	Mobilier modular
39152000-2	Rafturi mobile
39153000-9	Mobilier pentru săli de conferinţe
39153100-0	Rafturi de cărţi
39154000-6	Echipament de expoziţie
39154100-7	Standuri de expoziţie
39155000-3	Mobilier de bibliotecă
39155100-4	Echipament de bibliotecă
39156000-0	Mobilier pentru săli de primire şi de recepţie
39157000-7	Piese de mobilier
39160000-1	Mobilier şcolar
39161000-8	Mobilier pentru grădiniţe
39162000-5	Material de instruire
39162100-6	Material pedagogic
39162110-9	Rechizite şcolare
39162200-7	Materiale şi echipamente de pregătire
39170000-4	Mobilier pentru magazine
39171000-1	Vitrine de prezentare
39172000-8	Tejghele

39172100-9	Tejghele de servire
39173000-5	Unităţi de stocare
39174000-2	Firme de magazine
39180000-7	Mobilier de laborator
39181000-4	Mese de lucru de laborator
39190000-0	Tapet şi alte acoperitoare pentru pereţi
39191000-7	Acoperitoare pentru pereţi pe bază de hîrtie sau de carton
39191100-8	Tapet
39192000-4	Materiale textile de acoperit pereţii
39193000-1	Acoperitoare de podea pe bază de hîrtie sau de carton
39200000-4	Accesorii de mobilier
39220000-0	Echipament de bucătărie, articole de menaj şi de uz casnic şi articole de catering
39221000-7	Echipament de bucătărie
39221100-8	Ustensile de bucătărie
39221110-1	Veselă
39221120-4	Căni şi pahare
39221121-1	Căni
39221122-8	Cești
39221123-5	Pahare
39221130-7	Recipiente pentru alimente
39221140-0	Bidoane de apă
39221150-3	Recipiente izoterme
39221160-6	Tăvi
39221170-9	Grătare de scurgere
39221180-2	Ustensile de gătit
39221190-5	Suport de vase
39221200-9	Veselă de masă
39221210-2	Farfurii
39221220-5	Vase (mîncare)
39221230-8	Farfurioare
39221240-1	Castroane
39221250-4	Carafe
39221260-7	Gamele din tinichea
39222000-4	Articole de catering
39222100-5	Articole de catering de unică folosinţă
39222110-8	Cuţite şi farfurii de unică folosinţă
39222120-1	Căni de unică folosinţă
39222200-6	Tăvi pentru alimente
39223000-1	Linguri, furculiţe
39223100-2	Linguri
39223200-3	Furculiţe
39224000-8	Mături, perii şi alte articole de diverse tipuri
39224100-9	Mături
39224200-0	Perii
39224210-3	Pensule pentru zugrăvit interior
39224300-1	Mături, perii şi alte articole de menaj
39224310-4	Perii de toaletă
39224320-7	Bureţi
39224330-0	Găleţi
39224340-3	Pubele
39224350-6	Fărașe

39225000-5	Brichete, articole din materiale inflamabile, articole de pirotehnie, chibrituri şi combustibili lichizi sau combustibili gazoşi lichefiaţi
39225100-6	Brichete
39225200-7	Aliaje piroforice
39225300-8	Chibrituri
39225400-9	Gaz pentru brichete
39225500-0	Articole de pirotehnie
39225600-1	Lumînări
39225700-2	Sticle, borcane şi flacoane
39225710-5	Sticle
39225720-8	Borcane
39225730-1	Flacoane
39226000-2	Damigene, cutii pentru sticle, recipiente şi bobine
39226100-3	Cutii pentru sticle
39226200-4	Damigene şi recipiente
39226210-7	Damigene
39226220-0	Recipiente
39226300-5	Mosoare sau bobine
39227000-9	Ace de cusut şi de tricotat şi degetare
39227100-0	Ace de cusut sau de tricotat
39227110-3	Ace de cusut
39227120-6	Ace de tricotat
39227200-1	Degetare
39230000-3	Produse cu utilizare specială
39234000-1	Cutii de compost
39235000-8	Jetoane
39236000-5	Cabine pentru vopsit
39237000-2	Borne de semnalizare pentru zăpadă
39240000-6	Cuţitărie
39241000-3	Cuţite şi foarfeci
39241100-4	Cuţite
39241110-7	Cuţite de masă
39241120-0	Cuţite de bucătărie
39241130-3	Cuţite universale
39241200-5	Foarfeci
39254000-7	Orologerie
39254100-8	Ceasornice
39254110-1	Ceasuri deşteptătoare
39254120-4	Ceasuri de perete
39254130-7	Sticlă pentru ceasornice
39260000-2	Tăvi de distribuire a corespondenţei şi articole de birou
39261000-9	Tăvi de distribuire a corespondenţei
39263000-3	Articole de birou
39263100-4	Seturi de birou
39264000-0	Accesorii pentru clasoare sau pentru dosare
39265000-7	Agăţători şi urechi de prindere
39270000-5	Articole religioase
39290000-1	Diverse accesorii de mobilier
39291000-8	Accesorii de spălătorie
39292000-5	Tăbliţe sau table şcolare pentru scris sau pentru desenat sau instrumente
39292100-6	Table
39292110-9	Bureţi de şters tabla
39292200-7	Tăbliţe de scris

39292300-8	Instrumente de desen
39292400-9	Instrumente de scris
39292500-0	Rigle
39293000-2	Produse artificiale
39293100-3	Fructe artificiale
39293200-4	Flori artificiale
39293300-5	Iarbă artificială
39293400-6	Gazon artificial
39293500-7	Imitaţii de bijuterii
39294000-9	Aparate şi echipamente utilizate în scopuri demonstrative
39294100-0	Produse informative şi de promovare
39295000-6	Umbrele de ploaie şi parasolare; bastoane pentru mers şi bastoane-scaun
39295100-7	Parasolare
39295200-8	Umbrele de ploaie
39295300-9	Bastoane-scaun
39295400-0	Bastoane pentru mers
39295500-1	Piese, garnituri şi accesorii pentru umbrele de ploaie, pentru parasolare, pentru bastoane şi articole similare
39296000-3	Articole funerare
39296100-4	Sicrie
39297000-0	Articole pentru cazărmi
39298000-7	Statuete, ornamente, rame pentru fotografii sau pentru tablouri şi pentru oglinzi
39298100-8	Rame pentru fotografii
39298200-9	Rame pentru tablouri
39298300-0	Vaze
39298400-1	Statuete
39298500-2	Ornamente
39298600-3	Globuri
39298700-4	Trofee
39298800-5	Acvarii
39298900-6	Diverse articole decorative
39298910-9	Pom de Crăciun
39299000-4	Articole din sticlă
39299100-5	Fiole din sticlă
39299200-6	Sticlă securit
39299300-7	Oglinzi din sticlă
39300000-5	Diverse echipamente
39310000-8	Echipament de restaurare
39311000-5	Mici materiale de restaurare
39312000-2	Echipament pentru pregătirea mîncării
39312100-3	Dispozitive de tăiat carnea
39312200-4	Echipament de cantină
39313000-9	Echipament hotelier
39314000-6	Echipament de bucătărie industrială
39315000-3	Echipament de restaurant
39330000-4	Echipament de dezinfectare
39340000-7	Echipament pentru reţele de gaz
39341000-4	Echipament pentru controlul presiunii gazului
39350000-0	Echipament pentru lucrări de epurare
39360000-3	Echipament de sigilare
39370000-6	Instalaţii de distribuire a apei
39500000-7	Articole textile

39510000-0	Articole textile de uz casnic
39511000-7	Pături şi pleduri
39511100-8	Pături
39511200-9	Pleduri
39512000-4	Lenjerie de pat
39512100-5	Cearşafuri
39512200-6	Feţe de plapumă
39512300-7	Huse pentru saltele
39512400-8	Plăpumi de puf
39512500-9	Feţe de pernă
39512600-0	Feţe pentru suluri de căpătîi
39513000-1	Lenjerie de masă
39513100-2	Feţe de masă
39513200-3	Şerveţele de masă
39514000-8	Lenjerie de baie şi de bucătărie
39514100-9	Prosoape
39514200-0	Prosoape de bucătărie
39514300-1	Rulouri de şerveţele pentru şters mîinile
39514400-2	Distribuitoare automate de şerveţele
39514500-3	Şerveţele de toaletă
39515000-5	Perdele, draperii, baldachine şi storuri textile
39515100-6	Perdele
39515110-9	Paravane împotriva fumului
39515200-7	Draperii
39515300-8	Baldachine
39515400-9	Jaluzele
39515410-2	Storuri de interior
39515420-5	Storuri textile
39515430-8	Storuri veneţiene
39515440-1	Jaluzele verticale
39516000-2	Articole de mobilier
39516100-3	Tapiserie pentru mobilier
39516110-6	Perniţe
39516120-9	Perne
39518000-6	Lenjerie de spital
39518100-7	Draperii pentru săli de operaţie
39518200-8	Cearşafuri pentru săli de operaţie
39520000-3	Articole textile confecţionate
39522000-7	Prelate impermeabile, vele pentru bărci, pentru planşe cu velă sau pentru vehicule terestre, copertine, storuri, corturi şi articole de camping
39522100-8	Prelate, copertine şi storuri
39522110-1	Prelate impermeabile
39522120-4	Copertine
39522130-7	Storuri
39522200-9	Prelate de camuflare
39522400-1	Vele
39522500-2	Articole textile de camping
39522510-5	Saltele pneumatice
39522520-8	Paturi de campanie
39522530-1	Corturi
39522540-4	Saci de dormit
39522541-1	Saci de dormit umpluţi cu fulgi sau cu puf
39523000-4	Paraşute

39523100-5	Paraşute dirijabile
39523200-6	Paraşute cu rotor
39525000-8	Diverse articole textile confecţionate
39525100-9	Cîrpe de şters praful
39525200-0	Elemente filtrante din pînză
39525300-1	Veste de salvare
39525400-2	Pături ignifuge
39525500-3	Plase de ţînţari
39525600-4	Cîrpe de vase
39525700-5	Centuri de salvare
39525800-6	Cîrpe pentru curăţat
39525810-9	Cîrpe pentru lustruit
39530000-6	Covoare, preşuri şi carpete
39531000-3	Covoare
39531100-4	Covoare cu fire înnodate
39531200-5	Covoare ţesute
39531300-6	Covoare cu fire răsucite
39531310-9	Dale de mochetă
39531400-7	Covoare textile
39532000-0	Preşuri
39533000-7	Carpete
39534000-4	Covoare industriale textile
39540000-9	Diverse frînghii, funii, sfori şi plase
39541000-6	Frînghii, funii, sfori şi plase
39541100-7	Sfori, frînghii şi funii
39541110-0	Funii
39541120-3	Frînghii
39541130-6	Cordoane
39541140-9	Sfori
39541200-8	Plase textile
39541210-1	Plase cu fire înnodate
39541220-4	Frînghii de ridicare
39542000-3	Cîrpe
39550000-2	Articole fără urzeală
39560000-5	Diverse articole textile
39561000-2	Tul, dantelă, panglicărie, pasmanterie şi broderie
39561100-3	Panglicărie, pasmanterie
39561110-6	Panglici
39561120-9	Bandă textilă
39561130-2	Etichete şi ecusoane textile
39561131-9	Etichete textile
39561132-6	Ecusoane textile
39561133-3	Insigne
39561140-5	Pasmanterie ornamentală
39561141-2	Trese
39561142-9	Epoleţi
39561200-4	Ţesături din plasă
39562000-9	Fetru
39563000-6	Vată textilă, fire, ţesături şi articole textile de uz tehnic
39563100-7	Vată textilă
39563200-8	Fire metalizate
39563300-9	Ţesături din fire metalizate

39563400-0	Ţesături impregnate, acoperite sau stratificate
39563500-1	Articole textile de uz tehnic
39563510-4	Tuburi din fibre textile
39563520-7	Benzi rulante textile
39563530-0	Conducte de ventilaţie
39563600-2	Produse textile matlasate
39700000-9	Aparate de uz casnic
39710000-2	Aparate electrice de uz casnic
39711000-9	Aparate electrice de uz casnic pentru alimente
39711100-0	Frigidere şi congelatoare
39711110-3	Frigidere cu congelator
39711120-6	Congelatoare
39711121-3	Congelatoare cu sertare
39711122-0	Congelatoare de uz casnic
39711123-7	Congelatoare verticale
39711124-4	Congelatoare industriale
39711130-9	Frigidere
39711200-1	Dispozitive de preparare a alimentelor
39711210-4	Roboţi de bucătărie
39711211-1	Mixere pentru alimente
39711300-2	Aparate electrotermice
39711310-5	Filtre de cafea electrice
39711320-8	Filtre de ceai electrice
39711330-1	Prăjitoare de pîine electrice
39711340-4	Aparate de încălzit farfuriile
39711350-7	Presă de vafe
39711360-0	Cuptoare
39711361-7	Cuptoare electrice
39711362-4	Cuptoare cu microunde
39711400-3	Rotisoare, vetre, plite şi reşouri
39711410-6	Rotisoare
39711420-9	Vetre
39711430-2	Plite
39711440-5	Reşouri
39711500-4	Desfăcătoare de conserve
39712000-6	Aparate electrice de uz casnic pentru îngrijirea corpului
39712100-7	Maşini de tuns
39712200-8	Aparate de coafat
39712210-1	Uscătoare de păr
39712300-9	Uscătoare de mîini
39713000-3	Aparate electrice de uz casnic pentru curăţat; fiare de călcat
39713100-4	Maşini de spălat vase
39713200-5	Maşini de spălat rufe şi maşini de uscat rufe
39713210-8	Maşini de spălat şi uscat rufe
39713211-5	Dispozitive de uscat şi presat
39713300-6	Compactoare de deşeuri menajere
39713400-7	Maşini de întreţinere a podelelor
39713410-0	Maşini de curăţare a podelelor
39713420-3	Aparate de lustruit podele
39713430-6	Aspiratoare
39713431-3	Accesorii pentru aspiratoare
39713500-8	Fiare de călcat electrice

39713510-1	Fiare de călcat cu aburi
39714000-0	Hote de ventilare sau de reciclare
39714100-1	Aeratoare
39714110-4	Ventilatoare de aspirare
39715000-7	Dispozitive de încălzire a apei şi încălzire centrală; echipament pentru instalaţii de apă şi canalizare
39715100-8	Dispozitive electrice de distribuire instantanee sau prin acumulare a apei calde şi termoplonjori
39715200-9	Echipament de încălzire
39715210-2	Echipament de încălzire centrală
39715220-5	Rezistenţe de încălzire electrică
39715230-8	Aparate electrice de încălzire a podelei
39715240-1	Aparate electrice de încălzire ambientală
39715300-0	Echipament pentru instalaţii de apă şi canalizare
39716000-4	Piese pentru aparate electrocasnice
39717000-1	Ventilatoare şi aparate de aer condiţionat
39717100-2	Ventilatoare
39717200-3	Aparate de aer condiţionat
39720000-5	Aparate de uz casnic, altele decît cele electrice
39721000-2	Aparate de uz casnic pentru gătit sau încălzit
39721100-3	Aparate de uz casnic pentru gătit
39721200-4	Frigidere cu gaz
39721300-5	Generatoare sau distribuitoare de aer cald, altele decît electrice
39721310-8	Generatoare de aer cald
39721320-1	Deshidratoare de aer
39721321-8	Deshidratoare cu aer comprimat
39721400-6	Dispozitive de încălzire instantanee sau prin acumulare a apei, altele decît cele electrice
39721410-9	Aparate cu gaz
39721411-6	Radiatoare cu gaz
39722000-9	Piese pentru sobe, maşini de gătit, aparate de încălzire a farfuriilor şi aparate de uz casnic
39722100-0	Piese pentru sobe
39722200-1	Piese pentru maşini de gătit
39722300-2	Piese pentru aparate de încălzire a farfuriilor
39800000-0	Produse de curăţat şi de lustruit
39810000-3	Preparate odorifere şi ceară
39811000-0	Parfumuri şi deodorizante de interior
39811100-1	Odorizante de interior
39811110-4	Distribuitoare de odorizante de interior
39811200-2	Produse de sterilizare a aerului
39811300-3	Dezodorizante
39812000-7	Creme de ceruire
39812100-8	Produse de întreţinere a podelelor
39812200-9	Produse de întreţinere a încălţămintei
39812300-0	Ceară de lustruire
39812400-1	Articole de măturat
39812500-2	Agenţi de etanşare
39813000-4	Paste şi prafuri abrazive de curăţat
39820000-6	Agenţi organici tensioactivi
39821000-3	Produse de curăţat cu amoniac
39822000-0	Produse de curăţat cu sodă caustică
39830000-9	Produse de curăţat

39831000-6	Preparate de spălare
39831100-7	Dispersanţi
39831200-8	Detergenţi
39831210-1	Detergenţi pentru vase
39831220-4	Agenţi degresanţi
39831230-7	Produse de eliminare a grăsimilor
39831240-0	Produse de curăţenie
39831250-3	Soluţii pentru clătit
39831300-9	Produse de curăţat pentru podele
39831400-0	Produse de curăţat pentru ecrane
39831500-1	Produse de curăţat pentru automobile
39831600-2	Produse de curăţat pentru toalete
39831700-3	Distribuitoare automate de săpun
39832000-3	Produse pentru spălat vase
39832100-4	Pudră de spălat vase
39833000-0	Produse antipraf
39834000-7	Soluţii pentru curăţat bijuteriile
41000000-9	**Apă captată şi epurată**
41100000-0	Apă naturală brută
41110000-3	Apă potabilă
41120000-6	Apă nepotabilă
42000000-6	**Echipamente industriale**
42100000-0	Utilaje de producţie şi utilizare a puterii mecanice
42110000-3	Turbine şi motoare
42111000-0	Motoare (putere motrice)
42111100-1	Motoare suspendate pentru propulsia navelor
42112000-7	Instalaţii de turbine
42112100-8	Turbine cu aburi
42112200-9	Turbine hidraulice
42112210-2	Roţi hidraulice
42112300-0	Turbine cu gaz
42112400-1	Echipamente pentru turbine
42112410-4	Instrumente pentru turbine
42113000-4	Piese pentru turbine
42113100-5	Piese pentru turbine cu aburi
42113110-8	Plăci de fundaţie
42113120-1	Carcase
42113130-4	Sisteme de răcire cu aer cu condensatoare
42113150-0	Sisteme cu ulei lubrifiant
42113160-3	Separatori de umiditate
42113161-0	Deumidificatoare
42113170-6	Dispozitive rotative
42113171-3	Rotoare
42113172-0	Lame
42113190-2	Dispozitive de rotire
42113200-6	Piese pentru turbine hidraulice
42113300-7	Piese pentru turbine cu gaz
42113310-0	Sisteme de admisie a aerului
42113320-3	Module cu injecţie de gaz
42113390-4	Sisteme cu gaz combustibil
42113400-8	Piese pentru roţi hidraulice
42120000-6	Pompe şi compresoare

42121000-3	Maşini şi motoare hidraulice sau pneumatice
42121100-4	Cilindri hidraulici sau pneumatici
42121200-5	Maşini hidraulice (vehicule)
42121300-6	Maşini pneumatice (vehicule)
42121400-7	Motoare hidraulice (putere motrice)
42121500-8	Motoare pneumatice (putere motrice)
42122000-0	Pompe
42122100-1	Pompe pentru lichide
42122110-4	Pompe pentru stingerea incendiilor
42122120-7	Dispozitive de alimentare cu carburanţi a elicopterelor
42122130-0	Pompe de apă
42122160-9	Pompe de răcire
42122161-6	Pompe de răcire cu apă
42122170-2	Pompe de lubrifiere
42122180-5	Pompe de combustibil
42122190-8	Pompe de beton
42122200-2	Pompe cu mişcare rectilinie alternativă pentru lichide
42122210-5	Grupuri hidraulice
42122220-8	Pompe de ape reziduale
42122230-1	Pompe de dozare
42122300-3	Dispozitive de suprapresiune pentru lichide
42122400-4	Pompe centrifuge şi elevatoare de lichide
42122410-7	Pompe medicale
42122411-4	Pompe pentru nutriţie
42122419-0	Pompe pentru perfuzii
42122420-0	Elevatoare de lichide
42122430-3	Pompe centrifuge
42122440-6	Pompe rotative
42122450-9	Pompe de vid
42122460-2	Pompe de aer
42122480-8	Pompe cu rotor
42122500-5	Pompe de laborator şi accesorii
42122510-8	Pompe peristaltice
42123000-7	Compresoare
42123100-8	Compresoare de gaz
42123200-9	Compresoare rotative
42123300-0	Compresoare pentru echipamente frigorifice
42123400-1	Compresoare de aer
42123410-4	Compresoare de aer fixe
42123500-2	Turbocompresoare
42123600-3	Compresoare cu mişcare rectilinie alternativă
42123610-6	Dispozitive cu aer comprimat
42123700-4	Compresoare centrifuge
42123800-5	Compresoare pentru aviaţia civilă
42124000-4	Piese pentru pompe, pentru compresoare, pentru maşini sau pentru motoare
42124100-5	Piese pentru maşini sau motoare
42124130-4	Piese pentru maşini pneumatice
42124150-0	Piese pentru maşini sau pentru motoare hidraulice
42124170-6	Piese pentru motoare cu reacţie
42124200-6	Piese pentru pompe sau pentru elevatoare de lichide
42124210-9	Piese pentru pompe de combustibil, pentru pompe de mînă şi pentru pompe de beton
42124211-6	Piese pentru pompe de combustibil

42124212-3	Piese pentru pompe de mînă
42124213-0	Piese pentru pompe de beton
42124220-2	Piese pentru pompe cu mişcare rectilinie alternativă
42124221-9	Piese pentru grupuri hidraulice
42124222-6	Piese pentru pompe de dozare
42124230-5	Piese pentru pompe cu mişcare rectilinie rotativă
42124290-3	Piese pentru pompe centrifuge
42124300-7	Piese pentru pompe de aer sau de vid, pentru compresoare de aer sau de gaz
42124310-0	Piese pentru pompe de aer
42124320-3	Piese pentru pompe de vid
42124330-6	Piese pentru compresoare de aer
42124340-9	Piese pentru compresoare de gaz
42130000-9	Robinete, vane şi dispozitive similare
42131000-6	Robinete şi vane
42131100-7	Vane definite după funcţie
42131110-0	Vane pentru radiatoare de încălzire centrală
42131120-3	Robinete-vană
42131130-6	Regulatoare de temperatură
42131140-9	Supape reductoare de presiune, de reglaj, de reţinere sau de siguranţă
42131141-6	Supape reductoare de presiune
42131142-3	Supape de reglaj
42131143-0	Vane de regularizare a viiturilor
42131144-7	Vane de control
42131145-4	Supape de reţinere
42131146-1	Clapete de reţinere
42131147-8	Supape de siguranţă
42131148-5	Supape de oprire
42131150-2	Vane pentru coloane ascendente
42131160-5	Hidranţi
42131170-8	Robinete pentru butelii de gaz
42131200-8	Vane definite după tipul de fabricaţie
42131210-1	Vane cuţit
42131220-4	Supape de refulare
42131230-7	Vane glisante
42131240-0	Vane sferice
42131250-3	Închizător cu ac
42131260-6	Supape cu bilă
42131270-9	Vane de trecere
42131280-2	Vane fluture
42131290-5	Supape cu membrană
42131291-2	Sertare de distribuţie
42131292-9	Supape cu clapetă
42131300-9	Cap de erupţie şi alte montaje de vane
42131310-2	Capete de erupţie
42131320-5	Colectoare de ştrangulare
42131390-6	Montaje de vane
42131400-0	Robinete sau vane pentru instalaţii sanitare
42132000-3	Piese pentru robinete sau vane
42132100-4	Mecanisme de acţionare a supapelor
42132110-7	Mecanisme electrice de acţionare a supapelor
42132120-0	Mecanisme hidraulice de acţionare a supapelor
42132130-3	Mecanisme pneumatice de acţionare a supapelor

42132200-5	Piese pentru robinete
42132300-6	Piese pentru vane
42140000-2	Angrenaje, elemente de angrenare şi de antrenare
42141000-9	Angrenaje, elemente de angrenare şi de antrenare cilindrice
42141100-0	Arbori de transmisie, arbori cu came şi vilbrochene
42141110-3	Arbori de transmisie
42141120-6	Arbori cu came
42141130-9	Vilbrochene
42141200-1	Cutii de rulmenţi
42141300-2	Angrenaje
42141400-3	Volanţi şi scripeţi
42141410-6	Troliuri
42141500-4	Ambreiaje
42141600-5	Palane
42141700-6	Cuplaje de arbori
42141800-7	Cuplaje cardanice
42142000-6	Piese pentru elemente de angrenare şi de antrenare
42142100-7	Piese pentru elemente de angrenare
42142200-8	Piese pentru elemente de antrenare
42150000-5	Reactoare nucleare şi piese ale acestora
42151000-2	Reactoare nucleare
42152000-9	Piese de reactoare nucleare
42152100-0	Sisteme de răcire a reactoarelor
42152200-1	Piese de cuve pentru reactoare nucleare
42160000-8	Instalaţii de boilere
42161000-5	Boilere de apă caldă
42162000-2	Boilere generatoare de aburi
42163000-9	Generatoare de aburi
42164000-6	Instalaţii auxiliare pentru boilere
42165000-3	Condensatoare de aburi
42200000-8	Utilaje de prelucrare a alimentelor, a băuturilor şi a tutunului şi accesorii ale acestora
42210000-1	Utilaje de prelucrare a alimentelor, a băuturilor şi a tutunului
42211000-8	Utilaje pentru lăptării
42211100-9	Separatoare de smîntînă centrifuge
42212000-5	Utilaje de prelucrare a cerealelor sau a legumelor uscate
42213000-2	Utilaje utilizate pentru fabricarea băuturilor alcoolice sau a băuturilor pe bază de fructe
42214000-9	Cuptoare pentru gătit, uscătoare pentru produse agricole şi echipamente pentru gătit sau de încălzit
42214100-0	Cuptoare pentru gătit
42214110-3	Grătare
42214200-1	Uscătoare pentru produse agricole
42215000-6	Utilaje pentru prepararea sau fabricarea industrială a alimentelor sau a băuturilor
42215100-7	Maşini de tăiat alimente
42215110-0	Maşini de tăiat pîine
42215120-3	Maşini de tăiat mezeluri
42215200-8	Utilaje de prelucrare a alimentelor
42215300-9	Utilaje de fabricare a pastelor alimentare
42216000-3	Utilaje de prelucrare a tutunului
42220000-4	Piese pentru utilaje de prelucrare a alimentelor, a băuturilor şi a tutunului
42221000-1	Piese pentru utilaje de prelucrare a alimentelor

42221100-2	Piese de utilaje pentru lăptării
42221110-5	Piese pentru aparate de muls
42222000-8	Piese pentru utilaje de prelucrare a băuturilor
42223000-5	Piese pentru utilaje de prelucrare a tutunului
42300000-9	Furnale, incineratoare şi cuptoare industriale sau de laborator
42310000-2	Arzătoare pentru cuptoare
42320000-5	Incineratoare de deşeuri
42330000-8	Cuptoare de topit
42340000-1	Alte cuptoare decît cele de uz casnic
42341000-8	Cuptoare comerciale
42350000-4	Crematorii
42390000-6	Piese de arzătoare pentru furnale, de furnale sau de cuptoare
42400000-0	Echipamente de ridicare şi de manipulare şi piese ale acestora
42410000-3	Echipamente de ridicare şi de manipulare
42411000-0	Palane şi troliuri
42412000-7	Maşini de extracţie, troliuri cu utilizare subterană şi cabestane
42412100-8	Maşini de extracţie şi troliuri cu utilizare subterană
42412110-1	Maşini de extracţie
42412120-4	Troliuri cu utilizare subterană
42412200-9	Cabestane
42413000-4	Cricuri şi dispozitive de ridicare pentru vehicule
42413100-5	Sisteme de ridicare integrate
42413200-6	Cricuri hidraulice
42413300-7	Cricuri pneumatice
42413400-8	Cricuri mecanice
42413500-9	Dispozitive de ridicare a vehiculelor
42414000-1	Macarale, schelete de ridicare şi camioane cu macara
42414100-2	Macarale
42414110-5	Macarale portuare
42414120-8	Macarale de chei
42414130-1	Macarale stivuitoare
42414140-4	Macarale pentru containere
42414150-7	Macarale-turn
42414200-3	Poduri rulante
42414210-6	Macarale rulante
42414220-9	Macara-portal
42414300-4	Capră de ridicat
42414310-7	Schelete de ridicare mobile
42414320-0	Macarale cu picior
42414400-5	Macarale montate pe vehicule
42414410-8	Macarale pentru camioane
42414500-6	Macarale-pod
42415000-8	Autoîncărcătoare cu furcă, camioane de manipulare, camioane-platformă utilizate în gări
42415100-9	Autoîncărcătoare
42415110-2	Autoîncărcătoare cu furcă
42415200-0	Camioane de manipulare
42415210-3	Camioane dotate cu echipamente de manipulare
42415300-1	Camioane-platformă utilizate în gări
42415310-4	Vehicule de transport independente
42415320-7	Echipamente pentru vehicule de urgenţă
42416000-5	Ascensoare, schipuri, dispozitive de ridicare, scări şi trotuare rulante
42416100-6	Ascensoare

42416110-9	Dispozitive de ridicare a căzilor de baie
42416120-2	Elevator pentru mărfuri
42416130-5	Dispozitive de ridicare mecanice
42416200-7	Schipuri
42416210-0	Dispozitive de ridicare a benelor
42416300-8	Dispozitive de ridicare
42416400-9	Scări rulante
42416500-0	Trotuare rulante
42417000-2	Elevatoare şi transportoare
42417100-3	Elevatoare sau transportoare pneumatice
42417200-4	Conveiere
42417210-7	Elevatoare sau transportoare cu cupe cu acţiune continuă
42417220-0	Elevatoare sau transportoare cu bandă cu acţiune continuă
42417230-3	Transportoare blindate pentru mine
42417300-5	Echipament pentru transportoare
42417310-8	Benzi rulante
42418000-9	Utilaje de ridicare, de manipulare, de încărcare sau de descărcare
42418100-0	Împingătoare de vagoane şi locomotive sau platforme rulante de mină
42418200-1	Monoraiuri sau troliuri de plan înclinat
42418210-4	Monoraiuri suspendate
42418220-7	Telescaune
42418290-8	Troliuri de plan înclinat
42418300-2	Dispozitiv de eliminare a reziduurilor gazoase
42418400-3	Utilaje rotative de depozitare şi de extragere
42418500-4	Echipament mecanic de manipulare
42418900-8	Utilaje de încărcare sau de manipulare
42418910-1	Echipament de încărcare
42418920-4	Echipament de descărcare
42418930-7	Utilaje de încărcare cu priză laterală
42418940-0	Echipamente de manipulare a containerelor
42419000-6	Piese pentru echipamente de ridicare şi de manipulare
42419100-7	Piese pentru macarale
42419200-8	Piese pentru camioane de manipulare
42419500-1	Piese pentru ascensoare, pentru schipuri sau pentru scări rulante
42419510-4	Piese pentru ascensoare
42419520-7	Piese pentru schipuri
42419530-0	Piese pentru scări rulante
42419540-3	Piese pentru trotuare rulante
42419800-4	Piese pentru transportoare
42419810-7	Piese pentru transportoare cu benzi
42419890-1	Piese pentru transportoare elevatoare cu cupe
42419900-5	Piese pentru maşini de extracţie şi alte echipamente de ridicare sau de manipulare
42420000-6	Cupe, bene, graifere şi cleşti pentru macarale sau pentru excavatoare
42500000-1	Echipamente de răcire şi de ventilare
42510000-4	Schimbătoare de căldură, echipamente de climatizare şi refrigerare şi dispozitive de filtrare
42511000-1	Schimbătoare de căldură şi dispozitive de lichefiere a aerului sau a altor gaze
42511100-2	Schimbătoare de căldură
42511110-5	Pompe termice
42511200-3	Dispozitive de lichefiere a aerului sau a altor gaze
42512000-8	Instalaţii de climatizare
42512100-9	Dispozitive de climatizare de fereastră

42512200-0	Dispozitive de climatizare de perete
42512300-1	Unităţi de climatizare
42512400-2	Dispozitive de climatizare pentru vehicule
42512500-3	Piese pentru dispozitive de climatizare
42512510-6	Registre
42512520-9	Canale de ventilaţie
42513000-5	Echipamente de refrigerare şi de congelare
42513100-6	Echipamente de congelare
42513200-7	Echipamente de refrigerare
42513210-0	Vitrine frigorifice
42513220-3	Tejghele frigorifice
42513290-4	Echipament frigorific industrial
42514000-2	Dispozitive şi aparate de filtrare sau de purificare a gazelor
42514200-4	Epuratoare electrostatice de aer şi de gaz
42514300-5	Aparate de filtrare
42514310-8	Filtre de aer
42514320-1	Filtre de gaz
42515000-9	Boiler de încălzire urbană
42520000-7	Echipamente de ventilaţie
42521000-4	Echipamente de eliminare a fumului
42522000-1	Alte ventilatoare decît cele de uz casnic
42522100-2	Piese pentru ventilatoare
42530000-0	Piese pentru echipamente de refrigerare şi congelare şi pompe termice
42531000-7	Piese pentru echipamente de refrigerare
42532000-4	Piese pentru echipamente de congelare
42533000-1	Piese pentru pompe termice
42600000-2	Maşini-unelte
42610000-5	Maşini-unelte acţionate prin laser şi centre de prelucrare
42611000-2	Maşini-unelte cu utilizare specială
42612000-9	Centre de prelucrare
42612100-0	Centre de prelucrare cu axă orizontală
42612200-1	Centre de prelucrare cu axă verticală
42620000-8	Strunguri, maşini de alezat şi de frezat
42621000-5	Strunguri
42621100-6	Strung CNC
42622000-2	Maşini de filetat sau de găurit
42623000-9	Maşini de frezat
42630000-1	Maşini-unelte de prelucrare a metalelor
42631000-8	Maşini-unelte de finisare a metalelor
42632000-5	Maşini cu comandă digitală pentru prelucrarea metalelor
42633000-2	Maşini de îndoit, de pliat, de îndreptat sau de aplatizat
42634000-9	Maşini de forjat
42635000-6	Maşini de ştanţare
42636000-3	Prese
42636100-4	Prese hidraulice
42637000-0	Maşini-unelte de perforat, de alezat sau de frezat metale
42637100-1	Maşini-unelte de perforat metale
42637200-2	Maşini-unelte de alezat metale
42637300-3	Maşini-unelte de frezat metale
42638000-7	Centre de prelucrare a metalelor
42640000-4	Maşini-unelte pentru prelucrarea materialelor dure, cu excepţia metalelor
42641000-1	Maşini-unelte pentru prelucrarea pietrei, a ceramicii, a betonului sau a sticlei

42641100-2	Maşini-unelte pentru prelucrarea pietrei
42641200-3	Maşini-unelte pentru prelucrarea ceramicii
42641300-4	Maşini-unelte pentru prelucrarea betonului
42641400-5	Maşini-unelte pentru prelucrarea sticlei
42642000-8	Maşini-unelte pentru prelucrarea lemnului, a osului, a plutei, a ebonitei sau a plasticului dur
42642100-9	Maşini-unelte pentru prelucrarea lemnului
42642200-0	Maşini-unelte pentru prelucrarea osului
42642300-1	Maşini-unelte pentru prelucrarea plutei
42642400-2	Maşini-unelte pentru prelucrarea ebonitei
42642500-3	Maşini-unelte pentru prelucrarea plasticului dur
42650000-7	Unelte manuale pneumatice sau cu motor
42651000-4	Unelte manuale pneumatice
42652000-1	Unelte manuale electromecanice
42660000-0	Unelte pentru lipire, lipire puternică şi sudare, dispozitive şi echipamente de detensionare la suprafaţă şi pulverizare
42661000-7	Echipament de lipire şi de lipire puternică
42661100-8	Echipament de lipire
42661200-9	Echipament de lipire puternică
42662000-4	Echipament de sudare
42662100-5	Echipament de sudare electrică
42662200-6	Echipament de sudare neelectrică
42663000-1	Dispozitive de detensionare la suprafaţă
42664000-8	Echipament de topire
42664100-9	Echipament de topire pentru plastic
42665000-5	Dispozitive de pulverizare metalică
42670000-3	Piese şi accesorii pentru maşini-unelte
42671000-0	Suporturi pentru scule
42671100-1	Portscule de laborator
42671110-4	Suporturi de eprubete pentru băi
42672000-7	Truse de piese pentru maşini-unelte
42673000-4	Dispozitive de divizare pentru maşini-unelte
42674000-1	Piese şi accesorii de maşini-unelte pentru prelucrarea metalelor
42675000-8	Piese şi accesorii de maşini-unelte pentru prelucrarea materialelor dure
42675100-9	Piese pentru ferăstraie cu lanţ
42676000-5	Piese pentru unelte manuale
42677000-2	Piese pentru unelte pneumatice
42700000-3	Utilaje pentru producţia de textile, de îmbrăcăminte şi de piele
42710000-6	Utilaje pentru producţia de textile
42711000-3	Utilaje de prelucrare a materialelor textile sintetice
42712000-0	Maşini de filat
42713000-7	Maşini de ţesut
42714000-4	Maşini de tricotat
42715000-1	Maşini de cusut
42716000-8	Maşini de spălat, maşini de curăţare uscată şi maşini de uscat pentru rufe
42716100-9	Instalaţii de spălare
42716110-2	Echipament de spălare
42716120-5	Maşini de spălat
42716130-8	Maşini de curăţare uscată
42716200-0	Maşini de uscat
42717000-5	Echipament de călcat şi de pliat lenjerie
42717100-6	Echipament de pliat lenjerie
42718000-2	Utilaje de finisare a textilelor

42718100-3	Maşini de călcat
42718200-4	Prese de călcat
42720000-9	Piese de utilaje pentru producţia de textile şi de îmbrăcăminte
42800000-4	Utilaje de fabricare a hîrtiei sau a cartonului
42810000-7	Piese pentru utilaje de fabricare a hîrtiei sau a cartonului
42900000-5	Diverse utilaje de uz general şi special
42910000-8	Aparate de distilare, de filtrare sau de redresare
42912000-2	Utilaje şi aparate de filtrare sau de purificare a lichidelor
42912100-3	Utilaje şi aparate de filtrare a lichidelor
42912110-6	Aparate de filtrare a noroiului de foraj
42912120-9	Hidrocicloane
42912130-2	Aparate de filtrare sau de purificare a băuturilor
42912300-5	Utilaje şi aparate de filtrare sau de purificare a apei
42912310-8	Aparate de filtrare a apei
42912320-1	Aparate de aerisire
42912330-4	Aparate de purificare a apei
42912340-7	Aparate de desalinizare
42912350-0	Echipamente de instalare a filtrelor
42913000-9	Filtre de ulei, de benzină şi filtre de aspiraţie a aerului
42913300-2	Filtre de ulei
42913400-3	Filtre de benzină
42913500-4	Filtre de aspiraţie a aerului
42914000-6	Echipamente de reciclare
42920000-1	Maşini de curăţare a sticlelor, de ambalare, de cîntărire şi de pulverizare
42921000-8	Maşini de curăţare, de umplere, de împachetare sau de ambalare a sticlelor sau a altor recipiente
42921100-9	Maşini de curăţare sau de uscare a sticlelor sau a altor recipiente
42921200-0	Maşini de umplere sau de sigilare a sticlelor, a cutiilor sau a altor recipiente
42921300-1	Maşini de împachetare sau de ambalare
42921310-4	Maşini de îmbinare a ambalajelor
42921320-7	Maşini de împachetare
42921330-0	Maşini de ambalare
42923000-2	Maşini de cîntărit şi balanţe
42923100-3	Maşini de cîntărit
42923110-6	Balanţe
42923200-4	Cîntare
42923210-7	Cîntare de magazin
42923220-0	Dispozitive de cîntărire continuă a produselor
42923230-3	Cîntare de verificare
42924200-1	Maşini cu jet de aburi sau de nisip
42924300-2	Echipament de pulverizat
42924310-5	Pistoale de pulverizat
42924700-6	Aparate mecanice de proiectare, de dispersare sau de pulverizare
42924710-9	Aparate de dispersare a gazelor
42924720-2	Echipament de decontaminare
42924730-5	Aparate de curăţare cu apă sub presiune
42924740-8	Aparate de curăţare de înaltă presiune
42924790-3	Aparate de dezodorizare
42930000-4	Centrifuge, maşini de calandare sau distribuitoare automate
42931000-1	Centrifuge
42931100-2	Centrifuge de laborator şi accesorii
42931110-5	Centrifuge cu montare pe podea
42931120-8	Centrifuge de masă

42931130-1	Reductoare pentru centrifuge
42931140-4	Echipament rotativ pentru centrifuge
42932000-8	Maşini de calandare
42932100-9	Maşini de laminare
42933000-5	Distribuitoare automate
42933100-6	Distribuitoare automate de articole de igienă
42933200-7	Distribuitoare automate de timbre
42933300-8	Distribuitoare automate de produse
42940000-7	Utilaje pentru tratarea termică a materialelor
42941000-4	Utilaje pentru tratarea termică a gazelor
42942000-1	Cuptoare şi accesorii
42942200-3	Etuve de vid
42943000-8	Băi termostatice şi accesorii
42943100-9	Serpentine de răcire
42943200-0	Băi ultrasonice
42943210-3	Termostate de imersie
42943300-1	Răcitoare cu imersie
42943400-2	Circulatoare cu răcire şi circulatoare cu răcire/încălzire
42943500-3	Răcitoare cu recirculare
42943600-4	Circulatoare pentru temperaturi înalte
42943700-5	Circulatoare cu încălzire
42943710-8	Capace de baie
42950000-0	Piese pentru utilaje de uz general
42952000-4	Piese pentru centrifuge
42953000-1	Piese pentru maşini de calandare
42954000-8	Piese pentru maşini de laminare
42955000-5	Piese pentru utilaje de filtrare
42956000-2	Piese pentru utilaje de purificare
42957000-9	Piese pentru maşini de pulverizare
42958000-6	Greutăţi pentru dispozitive de cîntărire
42959000-3	Maşini de spălat vasele, altele decît cele de uz casnic
42960000-3	Sisteme de comandă şi control, echipament de tipărire şi de grafică, echipament de birotică şi echipament de procesare a informaţiilor
42961000-0	Sisteme de comandă şi control
42961100-1	Sisteme de control al accesului
42961200-2	Sisteme Scada sau sisteme echivalente
42961300-3	Sistem de localizare a vehiculelor
42961400-4	Sistem de expediere
42962000-7	Echipament de tipărire şi de grafică
42962100-8	Sistem de tipărire pe peliculă
42962200-9	Presă de tipar
42962300-0	Puncte de executare grafică
42962400-1	Hectografe
42962500-2	Maşini de gravare
42963000-4	Presă de bătut monede
42964000-1	Echipament de birotică
42965000-8	Echipament de procesare a informaţiilor
42965100-9	Sistem de gestionare a antrepozitelor
42965110-2	Sistem de depozit
42967000-2	Unitate de comandă
42967100-3	Unitate de comandă digitală la distanţă
42968000-9	Distribuitoare
42968100-0	Distribuitoare de băuturi

42968200-1	Distribuitoare de articole de igienă
42968300-2	Sisteme de derulare a hîrtiei igienice
42970000-6	Piese pentru maşini de spălat vasele şi pentru maşini de curăţare, de umplere, de împachetare şi de ambalare
42971000-3	Piese pentru maşini de spălat vasele
42972000-0	Piese pentru maşini de curăţat
42973000-7	Piese pentru maşini de umplere
42974000-4	Piese pentru maşini de împachetare
42975000-1	Piese pentru maşini de ambalare
42980000-9	Generatoare de gaz
42981000-6	Generatoare de ozon
42990000-2	Diverse utilaje cu utilizare specială
42991000-9	Utilaje de fabricare a hîrtiei, de tipărit şi de legat şi piese ale acestora
42991100-0	Maşini de legat cărţi
42991110-3	Maşini de broşat cărţi
42991200-1	Maşini de tipărit
42991210-4	Maşini de tipărit ofset
42991220-7	Maşini de cules
42991230-0	Maşini de tipărit bilete
42991300-2	Sisteme de fotocompoziţie
42991400-3	Uscătoare pentru lemn, pentru celuloză, pentru hîrtie sau pentru carton
42991500-4	Piese pentru maşini de imprimat sau de legat
42992000-6	Produse electrice cu utilizare specială
42992100-7	Carcase Faraday
42992200-8	Cameră surdă
42992300-9	Material absorbant electromagnetic
42993000-3	Utilaje pentru industria chimică
42993100-4	Cloratoare
42993200-5	Instalaţie de dozare
42994000-0	Utilaje pentru prelucrarea cauciucului sau a plasticului
42994100-1	Maşini pentru fabricarea ferestrelor şi ramelor din plastic
42994200-2	Utilaje pentru prelucrarea materialelor plastice
42994220-8	Accesorii pentru laminare
42994230-1	Laminoare
42995000-7	Diverse maşini de curăţare
42995100-8	Tunel de spălare
42995200-9	Maşini de curăţare a plajelor
42996000-4	Utilaje de tratare a apelor reziduale
42996100-5	Pulverizatoare
42996110-8	Maceratoare pentru tratarea apelor reziduale
42996200-6	Prese pentru ape reziduale
42996300-7	Raclete
42996400-8	Dispozitive de amestecare
42996500-9	Filtre pentru ape reziduale
42996600-0	Echipament de oxigenare
42996700-1	Precipitatoare
42996800-2	Paturi de sedimentare
42996900-3	Echipament de prelucrare a nămolului
42997000-1	Utilaje pentru conducte
42997100-2	Maşini de control al suprafeţei interne a conductelor
42997200-3	Maşini de curăţare a suprafeţei interne a conductelor
42997300-4	Roboţi industriali
42998000-8	Sisteme de ridicare a paleţilor

42998100-9	Sisteme de extragere a paleţilor
42999000-5	Aspiratoare şi dispozitive de lustruit podele, altele decît cele de uz casnic
42999100-6	Aspiratoare, altele decît cele de uz casnic
42999200-7	Dispozitive de lustruit podele, altele decît cele de uz casnic
42999300-8	Piese pentru aspiratoare, altele decît cele de uz casnic
42999400-9	Piese pentru dispozitive de lustruit podele, altele decît cele de uz casnic
43000000-3	**Utilaje pentru minerit, cariere de piatră şi construcţii**
43100000-4	Echipament minier
43120000-0	Haveze de cărbune sau de rocă, utilaje de excavare a tunelurilor, utilaje de perforare sau de scufundare
43121000-7	Utilaje de forare a sondelor
43121100-8	Utilaje de exploatare a gurilor de sondă
43121200-9	Conectori pentru coloane ascendente
43121300-0	Echipament de finisare a sondelor
43121400-1	Echipament de intervenţie pentru sonde
43121500-2	Echipament de testare a sondelor
43121600-3	Prevenitor de erupţie
43122000-4	Haveze de cărbune sau de rocă
43123000-1	Utilaje de excavare a tunelurilor
43124000-8	Utilaje de perforare
43124100-9	Maşini de foraj orizontal
43124900-7	Echipament de forare în rocă
43125000-5	Utilaje de scufundare
43130000-3	Echipament de foraj
43131000-0	Platforme marine de producţie
43131100-1	Echipament marin
43131200-2	Unitate marină de foraj
43132000-7	Echipament de foraj petrolier
43132100-8	Utilaje de foraj
43132200-9	Troliu de foraj
43132300-0	Sondeze
43132400-1	Echipament pentru conducte
43132500-2	Dispozitive de suspendare pentru coloană pierdută
43133000-4	Echipament pentru platforme petroliere
43133100-5	Unităţi glisante
43133200-6	Module glisante
43134000-1	Utilaje pentru zăcăminte de petrol
43134100-2	Pompe submersibile
43135000-8	Echipamente submarine
43135100-9	Sisteme de control submarin
43136000-5	Echipament cu sape verticale
43140000-6	Suporturi miniere mobile cu comandă hidraulică
43200000-5	Utilaje pentru terasamente, utilaje de excavare şi piese ale acestora
43210000-8	Utilaje pentru terasamente
43211000-5	Buldozere
43212000-2	Buldozere cu lame orientabile
43220000-1	Gredere şi nivelatoare
43221000-8	Gredere rutiere
43230000-4	Screpere
43240000-7	Maşini de burat
43250000-0	Încărcătoare cu benă frontală
43251000-7	Încărcătoare cu benă frontală cu cupă întoarsă
43252000-4	Încărcătoare cu benă frontală fără cupă întoarsă

43260000-3	Cupe mecanice, excavatoare, încărcătoare mecanice cu lopată şi utilaje miniere
43261000-0	Cupe mecanice
43261100-1	Încărcătoare mecanice cu lopată
43262000-7	Utilaje excavatoare
43262100-8	Excavatoare mecanice
43300000-6	Maşini şi echipament de construcţii
43310000-9	Utilaje pentru lucrări publice
43311000-6	Sonete
43312000-3	Utilaje pentru instalarea îmbrăcămintei rutiere
43312100-4	Utilaje de nivelat
43312200-5	Utilaje de împrăştiere a pietrişului
43312300-6	Utilaje de pavare
43312400-7	Cilindri compresori rutieri
43312500-8	Cilindri compresori mecanici
43313000-0	Pluguri şi turbine pentru zăpadă
43313100-1	Pluguri pentru zăpadă
43313200-2	Turbine pentru zăpadă
43314000-7	Extractoare de piloţi
43315000-4	Compactoare
43316000-1	Utilaje de pozat cabluri
43320000-2	Echipament de construcţii
43321000-9	Echipament de suspendare a podurilor
43322000-6	Echipament de demontare
43323000-3	Echipament de irigare
43324000-0	Echipament de drenare
43324100-1	Echipament pentru piscine
43325000-7	Echipament pentru parcuri şi terenuri de joacă
43325100-8	Echipament de întreţinere a terenurilor
43327000-1	Echipament prefabricat
43328000-8	Instalaţii hidraulice
43328100-9	Echipament hidraulic
43329000-5	Ansambluri de echipamente
43400000-7	Utilaje de procesare a mineralelor şi de modelare a formelor de turnătorie
43410000-0	Utilaje de procesare a mineralelor
43411000-7	Maşini de triere şi de cernere
43412000-4	Malaxoare de pietriş cu bitum
43413000-1	Malaxoare de beton sau mortar
43413100-2	Malaxoare de ciment
43414000-8	Maşini de rectificat
43414100-9	Mori de măcinat cărbune
43415000-5	Forme de turnătorie
43420000-3	Maşini de modelare a formelor de turnătorie
43500000-8	Vehicule cu şenile
43600000-9	Piese pentru utilaje de exploatare minieră şi în carieră şi piese pentru maşini de construcţii
43610000-2	Piese pentru utilaje de foraj
43611000-9	Piese pentru utilaje de forare a sondelor
43611100-0	Obturatoare de prize de pod
43611200-1	Sape de foraj industriale
43611300-2	Geale de foraj
43611400-3	Foreze de fier
43611500-4	Mese rotative

43611600-5	Echipament de susţinere a conductelor de noroi
43611700-6	Echipament de racordare
43612000-6	Piese pentru utilaje de sonde de extracţie
43612100-7	Dispozitive de suspensie a cuvelajelor
43612200-8	Echipament de suspendare pentru coloană pierdută
43612300-9	Tiranţi pentru ţevi de refulare
43612400-0	Guri de sondă
43612500-1	Dispozitive de tiranţi pentru ţevi de refulare
43612600-2	Sistem de control pentru gurile de sondă
43612700-3	Echipament pentru guri de sondă
43612800-4	Sisteme de spălare a utilajelor de foraj
43613000-3	Piese pentru haveze de cărbune sau de rocă
43613100-4	Piese pentru haveze de cărbune
43613200-5	Piese pentru haveze de rocă
43614000-0	Piese pentru utilaje de excavare a tunelurilor
43620000-5	Piese pentru utilaje de prelucrare a mineralelor
43630000-8	Piese pentru utilaje de săpare pe verticală
43640000-1	Piese pentru excavatoare
43700000-0	Utilaje pentru metalurgie şi piese conexe
43710000-3	Utilaje de laminare a metalelor
43711000-0	Piese pentru utilaje de laminare a metalelor
43720000-6	Maşini de turnare
43721000-3	Piese pentru maşini de turnare
43800000-1	Echipament de atelier
43810000-4	Echipament de prelucrare a lemnului
43811000-1	Maşini de şlefuit
43812000-8	Echipament de tăiere cu ferăstrăul
43820000-7	Material pentru producerea de încălţăminte
43830000-0	Scule cu motor
43840000-3	Echipament de fierărie
44000000-0	**Structuri şi materiale de construcţii; produse auxiliare pentru construcţii (excepţie aparatele electrice)**
44100000-1	Materiale de construcţii şi articole conexe
44110000-4	Materiale de construcţii
44111000-1	Materiale pentru lucrări de construcţii
44111100-2	Cărămizi
44111200-3	Ciment
44111210-6	Ciment de foraj
44111300-4	Ceramică
44111400-5	Vopsele şi materiale de acoperire a pereţilor
44111500-6	Izolatori şi accesorii izolante
44111510-9	Izolatori
44111511-6	Izolatori electrici
44111520-2	Materiale de izolaţie termică
44111530-5	Accesorii izolante electrice
44111540-8	Sticlă izolantă
44111600-7	Blocuri (construcţii)
44111700-8	Dale
44111800-9	Mortar (construcţii)
44111900-0	Dale de pavaj din ceramică
44112000-8	Diverse structuri de construcţii
44112100-9	Adăposturi
44112110-2	Părţi de adăposturi

44112120-5	Secţiuni de profile
44112200-0	Acoperitoare de podea
44112210-3	Acoperitoare de podea rigide
44112220-6	Podele false
44112230-9	Linoleum
44112240-2	Parchet
44112300-1	Compartimentări
44112310-4	Pereţi despărţitori
44112400-2	Acoperiş
44112410-5	Şarpante de acoperiş
44112420-8	Suporturi de acoperiş
44112430-1	Ferme de acoperiş
44112500-3	Materiale pentru acoperiş
44112510-6	Şindrile
44112600-4	Izolaţie acustică
44112700-5	Bîrne
44113000-5	Materiale pentru construcţii rutiere
44113100-6	Materiale pentru pavare
44113120-2	Dale de pavare
44113130-5	Piatră de pavare
44113140-8	Pietricele pentru pietruirea drumurilor
44113200-7	Dale de piatră
44113300-8	Materiale bitumate
44113310-1	Materiale rutiere bitumate
44113320-4	Pietriş bitumat
44113330-7	Materiale de îmbrăcare
44113500-0	Mărgele din sticlă
44113600-1	Bitum şi asfalt
44113610-4	Bitum
44113620-7	Asfalt
44113700-2	Materiale de reparaţii rutiere
44113800-3	Materiale de îmbrăcăminţi rutiere
44113810-6	Îmbrăcăminte de uzură
44113900-4	Materiale de întreţinere rutieră
44113910-7	Materiale de întreţinere rutieră de iarnă
44114000-2	Beton
44114100-3	Beton gata de turnare
44114200-4	Produse din beton
44114210-7	Piloţi din beton
44114220-0	Conducte şi racorduri din beton
44114250-9	Dale din beton
44115000-9	Elemente de montaj pentru construcţii
44115100-0	Sistem de conducte
44115200-1	Materiale pentru instalaţii de apă şi canalizare şi materiale de încălzire
44115210-4	Materiale pentru instalaţii de apă şi canalizare
44115220-7	Materiale de încălzire
44115310-5	Obloane rulante
44115400-3	Lucarne
44115500-4	Sisteme de pulverizare a apei
44115600-5	Lifturi de trepte
44115700-6	Jaluzele exterioare
44115710-9	Apărătoare de uşi şi ferestre

44115800-7	Accesorii interioare de construcţii
44115810-0	Şine şi cleme de perdele
44115811-7	Şine pentru perdele
44115900-8	Dispozitive de protecţie împotriva razelor solare
44130000-0	Canale de ape reziduale
44131000-7	Camere de colectare a apelor reziduale
44132000-4	Elemente de apeducte
44133000-1	Dopuri din fier ductil
44134000-8	Coturi
44140000-3	Produse pentru materialele de construcţii
44141000-0	Tuburi protectoare
44141100-1	Conducte electrice
44142000-7	Rame
44143000-4	Paleţi
44144000-1	Pari
44160000-9	Conducte, ţevărie, ţevi, tubaje, tuburi şi articole conexe
44161000-6	Conducte
44161100-7	Gazoducte
44161110-0	Reţele de distribuţie a gazului
44161200-8	Canalizări de apă
44161400-0	Conducte subacvatice
44161410-3	Conducte submarine
44161500-1	Conducte de înaltă presiune
44161600-2	Sistem de conducte de joasă presiune
44161700-3	Curăţitoare de conducte
44161710-6	Dispozitive de lansare a curăţitoarelor
44161720-9	Dispozitive de recepţie a curăţitoarelor
44161730-2	Închizătoare pentru curăţitoare
44162000-3	Ţevărie
44162100-4	Accesorii de ţevărie
44162200-5	Conducte de distribuţie
44162300-6	Conducte de evacuare
44162400-7	Guri de vizitare din argilă vitrificată
44162500-8	Conducte de apă potabilă
44163000-0	Ţevi şi racorduri
44163100-1	Ţevi
44163110-4	Conducte pentru desecare
44163111-1	Conducte pentru drenare
44163112-8	Sisteme de drenaj
44163120-7	Conducte de încălzire la distanţă
44163121-4	Conducte de încălzire
44163130-0	Conducte de ape reziduale
44163140-3	Conducte de aburi şi apă
44163150-6	Conducte de joasă presiune
44163160-9	Conducte de distribuţie şi accesorii
44163200-2	Racorduri de ţevărie
44163210-5	Coliere de strîngere pentru ţevi
44163230-1	Racorduri pentru ţevi
44163240-4	Garnituri de conducte
44163241-1	Garnituri izolante
44164000-7	Tubaje şi tuburi
44164100-8	Tubaje

44164200-9	Tuburi
44164300-0	Material tubular
44164310-3	Tuburi şi racorduri
44165000-4	Furtunuri, conducte ascendente şi manşoane
44165100-5	Furtunuri
44165110-8	Furtunuri de foraj
44165200-6	Conducte ascendente
44165210-9	Conducte ascendente flexibile
44165300-7	Manşoane
44166000-1	Conducte magistrale pentru petrol
44167000-8	Diverse accesorii de ţevărie
44167100-9	Racorduri
44167110-2	Flanşe
44167111-9	Adaptoare pentru flanşe
44167200-0	Flanşe şi coliere pentru reparaţii
44167300-1	Cotituri, profile T şi accesorii de ţevărie
44167400-2	Tuburi cotite
44170000-2	Plăci, folii, benzi şi foi pentru materialele de construcţii
44171000-9	Plăci (construcţii)
44172000-6	Folii (construcţii)
44173000-3	Benzi (construcţii)
44174000-0	Foi (construcţii)
44175000-7	Panouri
44176000-4	Pelicule
44190000-8	Diverse materiale de construcţii
44191000-5	Diverse materiale de construcţii din lemn
44191100-6	Furnir pentru placaje
44191200-7	Lemn laminat
44191300-8	Plăci aglomerate
44191400-9	Plăci fibrolemnoase
44191500-0	Lemn densificat
44191600-1	Plăci de parchet
44192000-2	Alte materiale de construcţii diverse
44192100-3	Spumă de PVC
44192200-4	Cuie
44200000-2	Produse structurale
44211000-2	Imobile prefabricate
44211100-3	Construcţii modulare prefabricate
44211110-6	Cabine
44211200-4	Celule
44211300-5	Spitale de campanie
44211400-6	Bucătării de campanie
44211500-7	Sere
44212000-9	Produse şi elemente structurale, cu excepţia construcţiilor prefabricate
44212100-0	Pod
44212110-3	Elemente de pod
44212120-6	Structuri de pod
44212200-1	Turnuri, stîlpi din zăbrele, macarale derrick şi piloni
44212210-4	Macarale derrick
44212211-1	Mast de foraj
44212212-8	Masturi de foraj statici
44212220-7	Piloni, stîlpi şi ţăruşi

44212221-4	Piloni
44212222-1	Stîlpi de linii electrice
44212223-8	Socluri pentru piloni
44212224-5	Stîlpi de linii electrice aeriene
44212225-2	Stîlpi
44212226-9	Stîlpi de electricitate
44212227-6	Ţăruşi
44212230-0	Turnuri
44212233-1	Turnuri de apă
44212240-3	Grinzi
44212250-6	Catarge
44212260-9	Piloni de antenă radio şi de televiziune
44212261-6	Piloni de antenă radio
44212262-3	Piloni de antenă de televiziune
44212263-0	Stîlpi din zăbrele
44212300-2	Structuri şi părţi
44212310-5	Schele
44212311-2	Contrafişe în arc
44212312-9	Proptele în arc
44212313-6	Reazeme
44212314-3	Flanşe pentru conducte
44212315-0	Echipament pentru schele
44212316-7	Coliere de strîngere curbate
44212317-4	Structuri pentru schele
44212318-1	Suporturi pentru conducte
44212320-8	Diverse structuri
44212321-5	Adăposturi pentru staţiile de autobuz
44212322-2	Cabine telefonice
44212329-1	Ecrane de siguranţă
44212380-6	Părţi de structuri
44212381-3	Învelitori metalice
44212382-0	Vane
44212383-7	Porţi de ecluze
44212390-9	Ecluze de golire
44212391-6	Porţi de ecluze de golire
44212400-3	Palplanşe
44212410-6	Ecrane de palplanşe
44212500-4	Ţevi cotite şi secţiuni
44212510-7	Ţevi cotite
44212520-0	Secţiuni
44220000-8	Dulgherie pentru construcţii
44221000-5	Ferestre, uşi şi articole conexe
44221100-6	Ferestre
44221110-9	Rame de ferestre
44221111-6	Ferestre duble
44221120-2	Uşi din sticlă
44221200-7	Uşi
44221210-0	Panouri de uşi
44221211-7	Tocuri de uşi
44221212-4	Uşi cu plase de ţînţari
44221213-1	Praguri de uşi
44221220-3	Uşi ignifuge

44221230-6	Uşi glisante
44221240-9	Uşi de garaj
44221300-8	Porţi
44221310-1	Porţi de acces
44221400-9	Obloane
44221500-0	Praguri
44230000-1	Tîmplărie pentru construcţii
44231000-8	Panouri prefabricate pentru garduri
44232000-5	Şarpante din lemn
44233000-2	Scări interioare
44300000-3	Cablu, sîrmă şi produse conexe
44310000-6	Articole din sîrmă
44311000-3	Sîrmă torsadată
44312000-0	Sîrmă pentru îngrădit
44312300-3	Sîrmă ghimpată
44313000-7	Plasă metalică
44313100-8	Împrejmuire cu plasă metalică
44313200-9	Ţesătură metalică
44315000-1	Tije subţiri
44315100-2	Accesorii de sudură
44315200-3	Materiale de sudură
44315300-4	Materiale de sudare sau de sudare puternică
44315310-7	Materiale de sudare
44315320-0	Materiale de sudare puternică
44316000-8	Fierărie
44316100-9	Nicovale
44316200-0	Forjă portabilă
44316300-1	Gratii
44316400-2	Articole de fierărie
44316500-3	Lăcătuşărie
44316510-6	Feronerie
44317000-5	Cabluri de legare din fier sau din oţel
44318000-2	Conductori
44320000-9	Cabluri şi produse conexe
44321000-6	Cablu
44322000-3	Accesorii pentru cabluri
44322100-4	Conducte pentru cabluri
44322200-5	Racorduri de cabluri
44322300-6	Învelitoare pentru cabluri
44322400-7	Dispozitive de fixare pentru cabluri
44330000-2	Bare, tije, sîrmă şi profile utilizate în construcţii
44331000-9	Bare
44332000-6	Tije (construcţii)
44333000-3	Sîrmă
44334000-0	Profile
44400000-4	Diverse produse fabricate şi articole conexe
44410000-7	Articole pentru baie şi bucătărie
44411000-4	Articole sanitare
44411100-5	Robinete
44411200-6	Căzi de baie
44411300-7	Lavoare
44411400-8	Căzi de duş

44411600-0	Bideuri
44411700-1	Scaune, capace, vase, cuve şi rezervoare pentru closete
44411710-4	Scaune pentru closete
44411720-7	Capace pentru closete
44411740-3	Cuve pentru closete
44411750-6	Rezervoare pentru closete
44411800-2	Pisoare
44420000-0	Mărfuri utilizate în construcţii
44421000-7	Seifuri, case de bani şi uşi blindate sau armate
44421300-0	Seifuri pentru bani
44421500-2	Uşi blindate sau armate
44421600-3	Seifuri pentru obiecte de valoare
44421700-4	Cutii şi dulăpioare
44421710-7	Dulăpioare de depozitare a bagajelor
44421720-0	Dulăpioare
44421721-7	Cutii de valori
44421722-4	Cutii de siguranţă
44421780-8	Cutii pentru documente
44421790-1	Cutii pentru bani
44422000-4	Cutii de scrisori
44423000-1	Diverse articole
44423100-2	Clopote
44423200-3	Scări
44423220-9	Scări pliante
44423230-2	Scări portabile
44423300-4	Echipament de manipulare a mărfurilor
44423330-3	Platforme de manipulare a mărfurilor
44423340-6	Accesorii din cablu de oţel pentru manipularea mărfurilor
44423400-5	Panouri de semnalizare şi articole conexe
44423450-0	Plăcuţe indicatoare
44423460-3	Plăci pentru adrese
44423700-8	Elemente pentru guri de vizitare
44423710-1	Capace pentru hidranţi de incendiu
44423720-4	Cutii de delimitare
44423730-7	Cadre pentru guri de vizitare
44423740-0	Capace pentru guri de vizitare
44423750-3	Capace pentru canale
44423760-6	Capace de acces
44423790-5	Trepte de scară din fier pentru guri de vizitare
44423800-9	Poansoane din metal
44423810-2	Timbre de cauciuc
44423850-4	Forme
44423900-0	Anozi corodaţi catodic
44424000-8	Carcase pentru contoare şi bandă
44424100-9	Carcase pentru contoare
44424200-0	Bandă adezivă
44424300-1	Bandă reflectorizantă
44425000-5	Inele, garnituri, benzi, tije şi mortar fin pentru fixare
44425100-6	Inele elastice
44425110-9	Inele autoadezive de întărire
44425200-7	Garnituri de cauciuc
44425300-8	Benzi de cauciuc

44425400-9	Mortar fin pentru fixare
44425500-0	Tije din plastic
44430000-3	Plăci de armătură
44431000-0	Plăci de acoperire
44440000-6	Paliere de rulare
44441000-3	Microbile
44442000-0	Rulmenţi cu role
44450000-9	Oţel moale
44451000-6	Matriţe pentru monede
44452000-3	Cutii pentru monede
44460000-2	Stîlpi de susţinere şi proptele miniere
44461000-9	Stîlpi de susţinere
44461100-0	Stîlpi de susţinere minieri
44462000-6	Proptele miniere
44464000-0	Şenile
44470000-5	Produse din fontă
44480000-8	Diverse echipamente de protecţie împotriva incendiilor
44481000-5	Scări cu platformă
44481100-6	Scări de incendiu
44482000-2	Dispozitive de protecţie împotriva incendiilor
44482100-3	Furtunuri de incendiu
44482200-4	Hidranţi de incendiu
44500000-5	Scule, lacăte, chei, balamale, dispozitive de fixare, lanţuri şi resorturi
44510000-8	Scule
44511000-5	Scule de mînă
44511100-6	Hîrleţe şi lopeţi
44511110-9	Hîrleţe
44511120-2	Lopeţi
44511200-7	Furci de grădină
44511300-8	Săpăligi, tîrnăcoape, sape, greble şi greble de plajă
44511310-1	Săpăligi
44511320-4	Tîrnăcoape
44511330-7	Sape
44511340-0	Greble
44511341-7	Greble de plajă
44511400-9	Topoare
44511500-0	Ferăstraie de mînă
44511510-3	Pînze de ferăstraie de mînă
44512000-2	Diverse scule de mînă
44512100-3	Dălţi
44512200-4	Cleşti
44512210-7	Cleşti de bordurat
44512300-5	Ciocane
44512400-6	Cleşti de trefilat
44512500-7	Chei de piuliţe
44512600-8	Scule pentru lucrări rutiere
44512610-1	Pivoţi pentru străpungerea suprafeţelor rutiere
44512700-9	Pile sau raşpele
44512800-0	Şurubelniţe
44512900-1	Vîrfuri de burghiu, vîrfuri de şurubelniţă şi alte accesorii
44512910-4	Vîrfuri de burghiu
44512920-7	Vîrfuri de şurubelniţă

44512930-0	Portscule
44512940-3	Truse de scule
44513000-9	Scule acţionate cu pedală
44514000-6	Mînere de unelte şi părţi de unelte
44514100-7	Mînere de unelte
44514200-8	Părţi de unelte
44520000-1	Broaşte, chei şi balamale
44521000-8	Diverse lacăte şi broaşte
44521100-9	Broaşte
44521110-2	Broaşte de uşă
44521120-5	Încuietoare electronică de securitate
44521130-8	Încuietoare avansată de securitate
44521140-1	Broaşte pentru mobilier
44521200-0	Lacăte şi lanţuri
44521210-3	Lacăte
44522000-5	Încuietoare cu lanţ, piese pentru lacăte şi chei
44522100-6	Încuietoare cu lanţ
44522200-7	Chei
44522300-8	Piese de lacăte
44522400-9	Piese de broaşte
44523000-2	Balamale, montaje şi garnituri
44523100-3	Balamale
44523200-4	Montaje
44523300-5	Garnituri
44530000-4	Dispozitive de fixare
44531000-1	Dispozitive de fixare cu filet
44531100-2	Holz-şuruburi
44531200-3	Crampoane sau inele cu şurub
44531300-4	Şuruburi cu autofiletare
44531400-5	Bolţuri
44531500-6	Ansambluri de îmbinare prin flanşe
44531510-9	Bolţuri şi şuruburi
44531520-2	Şuruburi şi tirfoane
44531600-7	Piuliţe
44531700-8	Articole cu filet din fier sau din oţel
44532000-8	Dispozitive de fixare fără filet
44532100-9	Nituri
44532200-0	Şaibe
44532300-1	Ştifturi
44532400-2	Eclise din oţel
44533000-5	Dispozitive de fixare din cupru
44540000-7	Lanţuri
44541000-4	Lanţuri articulate
44542000-1	Elemente de lanţuri
44550000-0	Resorturi
44600000-6	Cisterne, rezervoare şi containere; radiatoare şi boilere pentru încălzire centrală
44610000-9	Cisterne, rezervoare, containere şi cuve sub presiune
44611000-6	Cisterne
44611100-7	Cilindri cu aer
44611110-0	Cilindri cu aer comprimat
44611200-8	Aparate de respirat
44611400-0	Cisterne de stocare

44611410-3	Cisterne de petrol
44611420-6	Cisterne de stocare a nămolului
44611500-1	Cisterne de apă
44611600-2	Rezervoare
44612000-3	Butelii de gaz lichefiat
44612100-4	Butelii de gaz
44612200-5	Rezervoare de gaz
44613000-0	Containere de mari dimensiuni
44613110-4	Silozuri
44613200-2	Containere frigorifice
44613210-5	Camere de apă
44613300-3	Containere standard pentru mărfuri
44613400-4	Containere de stocare
44613500-5	Containere de apă
44613600-6	Containere pe roţi
44613700-7	Bene pentru deşeuri
44613800-8	Containere pentru deşeuri
44614000-7	Butoaie din metal
44614100-8	Lăzi de stocare
44614300-0	Sisteme de stocare a containerelor
44614310-3	Utilaje de stivuire
44615000-4	Cuve sub presiune
44615100-5	Cuve sub presiune din oţel
44616000-1	Bidoane din metal
44616200-3	Bidoane pentru deşeuri
44617000-8	Cutii
44617100-9	Cutii mari de carton
44617200-0	Compartimente pentru contoare
44617300-1	Cutii prefabricate
44618000-5	Containere uşoare, buşoane, capace pentru containere, cuve şi alte tipuri de capace
44618100-6	Containere uşoare
44618300-8	Buşoane, dopuri, capace pentru containere şi capace
44618310-1	Buşoane
44618320-4	Dopuri
44618330-7	Capace pentru containere
44618340-0	Capace
44618350-3	Capsule din plastic
44618400-9	Cutii de conserve
44618420-5	Cutii de conserve pentru alimente
44618500-0	Cuve
44619000-2	Alte containere
44619100-3	Casete
44619200-4	Tambure din lemn pentru cablu
44619300-5	Lăzi
44619400-6	Butoaie din lemn
44619500-7	Cutii-paleţi
44620000-2	Radiatoare şi boilere pentru încălzire centrală şi piese ale acestora
44621000-9	Radiatoare şi boilere
44621100-0	Radiatoare
44621110-3	Radiatoare pentru încălzire centrală
44621111-0	Radiatoare pentru încălzire centrală, altele decît cele electrice
44621112-7	Piese de radiatoare pentru încălzire centrală

44621200-1	Boilere
44621210-4	Boilere cu apă
44621220-7	Boilere pentru încălzire centrală
44621221-4	Piese de boilere pentru încălzire centrală
44622000-6	Sisteme de recuperare a căldurii
44622100-7	Echipamente de recuperare a căldurii
44800000-8	Vopsele, lacuri şi masticuri
44810000-1	Vopsele
44811000-8	Vopsea pentru marcaj rutier
44812000-5	Vopsea pentru lucrări artistice
44812100-6	Emailuri şi smalţuri
44812200-7	Vopsele de ulei şi de apă
44812210-0	Vopsele de ulei
44812220-3	Vopsele de apă
44812300-8	Vopsele şcolare
44812310-1	Seturi de culori
44812320-4	Culori pentru pictat panouri
44812400-9	Articole pentru zugravi şi decoratori
44820000-4	Lacuri
44830000-7	Masticuri, filere, chituri şi diluanţi
44831000-4	Masticuri, filere, chituri
44831100-5	Masticuri
44831200-6	Filere
44831300-7	Chituri
44831400-8	Pastă de ciment
44832000-1	Solvenţi
44832100-2	Soluţii de decapare
44832200-3	Diluanţi
44900000-9	Piatră de construcţie, piatră calcaroasă, gips şi ardezie
44910000-2	Piatră de construcţie
44911000-9	Marmură şi piatră calcaroasă de construcţie
44911100-0	Marmură
44911200-1	Travertin
44912000-6	Diverse tipuri de piatră de construcţie
44912100-7	Granit
44912200-8	Gresie
44912300-9	Bazalt
44912400-0	Piatră de bordură
44920000-5	Piatră calcaroasă, gips şi cretă
44921000-2	Piatră calcaroasă şi gips
44921100-3	Ghips
44921200-4	Calcar
44921210-7	Pudră de calcar
44921300-5	Piatră calcaroasă
44922000-9	Cretă şi dolomită
44922100-0	Cretă
44922200-1	Dolomită
44930000-8	Ardezie
45000000-7	Lucrări de construcţii
45100000-8	Lucrări de pregătire a şantierului
45110000-1	Lucrări de demolare de clădiri şi de terasament
45111000-8	Lucrări de demolare, de pregătire şi de degajare a şantierului

45111100-9	Lucrări de demolare
45111200-0	Lucrări de pregătire şi de degajare a şantierului
45111210-3	Lucrări de demolare prin explozie şi lucrări de îndepărtare ulterioară a rocilor
45111211-0	Lucrări de demolare prin explozie
45111212-7	Lucrări de îndepărtare a rocilor
45111213-4	Lucrări de degajare a şantierului
45111214-1	Lucrări de îndepărtare a molozului
45111220-6	Lucrări de îndepărtare a vegetaţiei
45111230-9	Lucrări de stabilizare a solului
45111240-2	Lucrări de drenare a solului
45111250-5	Lucrări de cercetare a solului
45111260-8	Lucrări de pregătire a şantierelor miniere
45111290-7	Lucrări de pregătire a instalaţiilor
45111291-4	Lucrări de amenajare a terenului
45111300-1	Lucrări de demontare
45111310-4	Lucrări de demontare pentru instalaţii militare
45111320-7	Lucrări de demontare pentru instalaţii de securitate
45112000-5	Lucrări de excavare şi de terasament
45112100-6	Lucrări de săpare de şanţuri
45112200-7	Lucrări de decopertare a solului
45112210-0	Lucrări de decopertare a stratului vegetal
45112300-8	Lucrări de rambleiere şi de asanare a terenului
45112310-1	Lucrări de rambleiere
45112320-4	Lucrări de asanare a terenului
45112330-7	Lucrări de ameliorare a şantierului
45112340-0	Lucrări de decontaminare a solului
45112350-3	Lucrări de valorificare a terenurilor virane
45112360-6	Lucrări de reabilitare a terenului
45112400-9	Lucrări de excavare
45112410-2	Lucrări de săpare de gropi în cimitire
45112420-5	Lucrări de excavare de fundaţii
45112440-1	Ridicare de taluzuri
45112441-8	Lucrări de taluzare
45112450-4	Lucrări de excavare în siturile arheologice
45112500-0	Lucrări de terasament
45112600-1	Lucrări de debleu şi rambleu
45112700-2	Lucrări de arhitectură peisagistică
45112710-5	Lucrări de arhitectură peisagistică a spaţiilor verzi
45112711-2	Lucrări de arhitectură peisagistică a parcurilor
45112712-9	Lucrări de arhitectură peisagistică a grădinilor
45112713-6	Lucrări de arhitectură peisagistică a grădinilor pe acoperişuri
45112714-3	Lucrări de arhitectură peisagistică a cimitirelor
45112720-8	Lucrări de arhitectură peisagistică a terenurilor de sport şi a zonelor de recreere
45112721-5	Lucrări de arhitectură peisagistică a terenurilor de golf
45112722-2	Lucrări de arhitectură peisagistică a terenurilor de echitaţie
45112723-9	Lucrări de arhitectură peisagistică a terenurilor de joacă
45112730-1	Lucrări de arhitectură peisagistică a şoselelor şi autostrăzilor
45112740-4	Lucrări de arhitectură peisagistică a aeroporturilor
45113000-2	Lucrări de şantier
45120000-4	Lucrări de sondaj şi de foraj de recunoaştere
45121000-1	Lucrări experimentale de sondare
45122000-8	Lucrări de foraj de recunoaştere

45200000-9	Lucrări de construcţii complete sau parţiale şi lucrări publice
45210000-2	Lucrări de construcţii de clădiri
45211000-9	Lucrări de construcţii de imobile colective şi de case individuale
45211100-0	Lucrări de construcţii pentru case
45211200-1	Lucrări de construcţii de adăposturi sociale
45211300-2	Lucrări de construcţii de case
45211310-5	Lucrări de construcţii de băi
45211320-8	Lucrări de construcţii de verande
45211340-4	Lucrări de construcţii de imobile colective
45211341-1	Lucrări de construcţii de apartamente
45211350-7	Lucrări de construcţii de clădiri multifuncţionale
45211360-0	Lucrări de construcţii de dezvoltare urbană
45211370-3	Lucrări de construcţii de saune
45212000-6	Lucrări de construcţii de clădiri destinate activităţilor de recreere, sportive, culturale, de cazare şi restaurante
45212100-7	Lucrări de construcţii de complexe pentru petrecerea timpului liber
45212110-0	Lucrări de construcţii de centre de petrecere a timpului liber
45212120-3	Lucrări de construcţii de parcuri tematice
45212130-6	Lucrări de construcţii de parcuri de distracţie
45212140-9	Instalaţie de recreere
45212150-2	Lucrări de construcţii de cinematografe
45212160-5	Lucrări de construcţii de cazinouri
45212170-8	Lucrări de construcţii de clădiri de divertisment
45212171-5	Lucrări de construcţii de centre de divertisment
45212172-2	Lucrări de construcţii de centre de recreere
45212180-1	Lucrări de construcţii de case de bilete
45212190-4	Lucrări de protecţie împotriva razelor solare
45212200-8	Lucrări de construcţii de complexe sportive
45212210-1	Lucrări de construcţii de complexe sportive monovalente
45212211-8	Lucrări de construcţii de patinoare
45212212-5	Lucrări de construcţii de piscine
45212213-2	Lucrări pentru marcaje sportive
45212220-4	Lucrări de construcţii de complexe sportive polivalente
45212221-1	Lucrări de construcţii de structuri pentru terenuri de sport
45212222-8	Lucrări de construcţii de săli de gimnastică
45212223-5	Lucrări de construcţii de complexe pentru sporturi de iarnă
45212224-2	Lucrări de construcţii de stadioane
45212225-9	Lucrări de construcţii de palate ale sporturilor
45212230-7	Instalare de vestiare
45212290-5	Lucrări de reparaţie şi de întreţinere a complexelor sportive
45212300-9	Lucrări de construcţii de clădiri destinate activităţilor artistice şi culturale
45212310-2	Lucrări de construcţii de centre de expoziţie
45212311-9	Lucrări de construcţii de galerii de artă
45212312-6	Lucrări de construcţii de centre de expoziţii
45212313-3	Lucrări de construcţii de muzee
45212314-0	Lucrări de construcţii de monumente istorice sau memoriale
45212320-5	Lucrări de construcţii de clădiri destinate activităţilor artistice
45212321-2	Lucrări de construcţii de auditorii
45212322-9	Lucrări de construcţii de teatre
45212330-8	Lucrări de construcţii de biblioteci
45212331-5	Lucrări de construcţii de biblioteci multimedia
45212340-1	Lucrări de construcţii de săli de conferinţe
45212350-4	Clădiri de interes istoric sau arhitectural deosebit

45212351-1	Lucrări de construcţii de monumente preistorice
45212352-8	Lucrări de construcţii de monumente industriale
45212353-5	Lucrări de construcţii de palate
45212354-2	Lucrări de construcţii de castele
45212360-7	Lucrări de construcţii de clădiri religioase
45212361-4	Lucrări de construcţii de biserici
45212400-0	Hoteluri şi restaurante
45212410-3	Lucrări de construcţii de clădiri pentru cazare
45212411-0	Lucrări de construcţii de hoteluri
45212412-7	Lucrări de construcţii de pensiuni
45212413-4	Lucrări de construcţii de imobile pentru cazare de scurtă durată
45212420-6	Lucrări de construcţii de restaurante şi complexe similare
45212421-3	Lucrări de construcţii de restaurante
45212422-0	Lucrări de construcţii de cantine
45212423-7	Lucrări de construcţii de cafenele
45212500-1	Transformare de bucătării sau restaurante
45212600-2	Lucrări de construcţii de pavilioane
45213000-3	Lucrări de construcţii de clădiri comerciale, de antrepozite şi de clădiri industriale, de clădiri pentru activităţi de transport
45213100-4	Lucrări de construcţii de clădiri comerciale
45213110-7	Lucrări de construcţii de magazine
45213111-4	Lucrări de construcţii de centre comerciale
45213112-1	Lucrări de construcţii de mici magazine
45213120-0	Lucrări de construcţii de oficii poştale
45213130-3	Lucrări de construcţii de bănci
45213140-6	Lucrări de construcţii de pieţe
45213141-3	Lucrări de construcţii de pieţe acoperite
45213142-0	Lucrări de construcţii de pieţe în aer liber
45213150-9	Lucrări de construcţii de complexe de birouri
45213200-5	Lucrări de construcţii de antrepozite şi de clădiri industriale
45213210-8	Antrepozite frigorifice
45213220-1	Lucrări de construcţii de antrepozite
45213221-8	Lucrări de construcţii de depozite
45213230-4	Lucrări de construcţii de abatoare
45213240-7	Lucrări de construcţii de clădiri agricole
45213241-4	Lucrări de construcţii de hambare
45213242-1	Lucrări de construcţii de grajduri
45213250-0	Lucrări de construcţii de clădiri industriale
45213251-7	Lucrări de construcţii de unităţi industriale
45213252-4	Lucrări de construcţii de ateliere
45213260-3	Lucrări de construcţii de depozite de mărfuri
45213270-6	Lucrări de construcţii de staţii de reciclare
45213280-9	Lucrări de construcţii de instalaţii de compostare
45213300-6	Clădiri pentru activităţi de transport
45213310-9	Lucrări de construcţii de clădiri pentru transportul rutier
45213311-6	Lucrări de construcţii de staţii de autobuz
45213312-3	Lucrări de construcţii de parcări cu etaje
45213313-0	Lucrări de construcţii de clădiri pentru zone de servicii
45213314-7	Lucrări de construcţii de parcuri de autobuze
45213315-4	Lucrări de construcţii de staţii de autobuz acoperite
45213316-1	Lucrări de instalare de pasarele
45213320-2	Lucrări de construcţii de clădiri pentru transportul feroviar
45213321-9	Lucrări de construcţii de gări feroviare

45213322-6	Lucrări de construcţii de terminale feroviare
45213330-5	Lucrări de construcţii de clădiri pentru transportul aerian
45213331-2	Lucrări de construcţii de clădiri aeroportuare
45213332-9	Lucrări de construcţii de turnuri de control aeroportuare
45213333-6	Lucrări de instalare de ghişee de înregistrare pentru aeroporturi (check-in)
45213340-8	Lucrări de construcţii de clădiri pentru transportul pe apă
45213341-5	Lucrări de construcţii de terminale pentru feribot
45213342-2	Lucrări de construcţii de terminale -
45213350-1	Lucrări de construcţii de clădiri pentru mijloace de transport diverse
45213351-8	Lucrări de construcţii de hangare de întreţinere
45213352-5	Lucrări de construcţii de depouri de service
45213353-2	Lucrări de instalare de pasarele de îmbarcare a pasagerilor
45213400-7	Instalare de camere pentru personal
45214000-0	Lucrări de construcţii de instituţii de învăţământ şi centre de cercetare
45214100-1	Lucrări de construcţii de grădiniţe
45214200-2	Lucrări de construcţii de instituţii şcolare
45214210-5	Lucrări de construcţii de şcoli primare
45214220-8	Lucrări de construcţii de şcoli gimnaziale
45214230-1	Lucrări de construcţii de şcoli speciale
45214300-3	Construcţie de instituţii de învăţământ superior
45214310-6	Lucrări de construcţii de colegii profesionale
45214320-9	Lucrări de construcţii de colegii tehnice
45214400-4	Construcţie de instituţii universitare
45214410-7	Lucrări de construcţii de institute politehnice
45214420-0	Lucrări de construcţii de amfiteatre
45214430-3	Lucrări de construcţii de laboratoare lingvistice
45214500-5	Lucrări de construcţii de centre de formare continuă
45214600-6	Construcţie de centre de cercetare
45214610-9	Lucrări de construcţii de clădiri de laboratoare
45214620-2	Lucrări de construcţii de unităţi de cercetare şi experimentare
45214630-5	Instalaţii ştiinţifice
45214631-2	Lucrări de instalare de camere curate
45214640-8	Lucrări de construcţii de staţii meteorologice
45214700-7	Lucrări de construcţii de campusuri universitare
45214710-0	Lucrări de construcţii de săli de intrare
45214800-8	Construcţie de echipamente de formare profesională
45215000-7	Lucrări de construcţii de clădiri pentru servicii sociale şi sanitare, de crematorii şi de toalete publice
45215100-8	Lucrări de construcţii de clădiri pentru servicii sanitare
45215110-1	Lucrări de construcţii de staţiuni termale
45215120-4	Lucrări de construcţii de clădiri pentru servicii medicale specializate
45215130-7	Lucrări de construcţii de clinici
45215140-0	Lucrări de construcţii de unităţi spitaliceşti
45215141-7	Lucrări de construcţii de săli de operaţii
45215142-4	Lucrări de construcţii de unităţi de terapie intensivă
45215143-1	Lucrări de construcţii de săli de triaj şi de diagnosticare
45215144-8	Lucrări de construcţii de săli de triaj
45215145-5	Lucrări de construcţii de săli de radioscopie
45215146-2	Lucrări de construcţii de săli de patologie
45215147-9	Lucrări de construcţii de săli de medicină legală
45215148-6	Lucrări de construcţii de săli de cateterism
45215200-9	Construcţie de clădiri pentru servicii sociale
45215210-2	Lucrări de construcţii de adăposturi şi centre de primire cu caracter social

45215212-6	Lucrări de construcţii de aziluri de bătrîni
45215213-3	Lucrări de construcţii de centre de îngrijire
45215214-0	Lucrări de construcţii de case rezidenţiale
45215215-7	Lucrări de construcţii de cămine de copii
45215220-5	Lucrări de construcţii de clădiri sociale, altele decît căminele şi structurile cu caracter social
45215221-2	Lucrări de construcţii de centre de asistenţă de zi
45215222-9	Lucrări de construcţii de centre civice
45215300-0	Lucrări de construcţii de crematoriu
45215400-1	Cimitir
45215500-2	Toalete publice
45216000-4	Lucrări de construcţii de clădiri destinate instituţiilor de ordine publică sau serviciilor de urgenţă şi clădiri militare
45216100-5	Lucrări de construcţii de clădiri destinate instituţiilor de ordine publică sau serviciilor de urgenţă
45216110-8	Lucrări de construcţii de instituţii de ordine publică
45216111-5	Lucrări de construcţii de secţii de poliţie
45216112-2	Lucrări de construcţii de tribunale
45216113-9	Lucrări de construcţii de închisori
45216114-6	Clădiri parlamentare şi săli de reuniuni publice
45216120-1	Lucrări de construcţii pentru clădiri destinate serviciilor de urgenţă
45216121-8	Lucrări de construcţii de unităţi de pompieri
45216122-5	Lucrări de construcţii de centre de ambulanţe
45216123-2	Lucrări de construcţii de posturi salvamont
45216124-9	Lucrări de construcţii de posturi de salvamar
45216125-6	Lucrări de construcţii de clădiri pentru servicii de urgenţă
45216126-3	Lucrări de construcţii de posturi de pază de coastă
45216127-0	Lucrări de construcţii de posturi pentru servicii de urgenţă şi de salvare
45216128-7	Lucrări de construcţii de faruri
45216129-4	Adăposturi de protecţie
45216200-6	Lucrări de construcţii de clădiri şi instalaţii militare
45216220-2	Lucrări de construcţii de buncăre militare
45216230-5	Lucrări de construcţii de adăposturi militare
45216250-1	Lucrări de construcţii de tranşee
45217000-1	Lucrări de construcţii de clădiri gonflabile
45220000-5	Lucrări de inginerie şi de construcţii
45221000-2	Lucrări de construcţii de poduri şi tuneluri, puţuri şi pasaje subterane
45221100-3	Lucrări de construcţii pentru poduri
45221110-6	Lucrări de construcţii de poduri
45221111-3	Lucrări de construcţii de poduri rutiere
45221112-0	Lucrări de construcţii de poduri feroviare
45221113-7	Lucrări de construcţii de pasarele pentru pietoni
45221114-4	Lucrări de construcţii de poduri de fier
45221115-1	Lucrări de construcţii de poduri de oţel
45221117-5	Lucrări de construcţii de poduri-basculă
45221118-2	Lucrări de construcţii de poduri pentru conducte
45221119-9	Lucrări de construcţii de renovări de poduri
45221120-9	Lucrări de construcţii de viaducte
45221121-6	Lucrări de construcţii de viaducte rutiere
45221122-3	Lucrări de construcţii de viaducte feroviare
45221200-4	Lucrări de construcţii de tuneluri, puţuri şi pasaje subterane
45221210-7	Excavaţii acoperite sau parţial acoperite
45221211-4	Subtraversare

45221213-8	Excavaţii feroviare acoperite sau parţial acoperite
45221214-5	Excavaţii rutiere acoperite sau parţial acoperite
45221220-0	Podeţe
45221230-3	Puţuri
45221240-6	Lucrări de construcţii de tuneluri
45221241-3	Lucrări de construcţii de tuneluri rutiere
45221242-0	Lucrări de construcţii de tuneluri feroviare
45221243-7	Lucrări de construcţii de tuneluri pentru pietoni
45221244-4	Lucrări de construcţii de tuneluri pentru canale
45221245-1	Lucrări de construcţii de tuneluri subfluviale
45221246-8	Lucrări de construcţii de tuneluri submarine
45221247-5	Excavare de tuneluri
45221248-2	Lucrări de construcţii de consolidări de tuneluri
45221250-9	Lucrări subterane, altele decît tunelurile, puţurile şi pasajele subterane
45222000-9	Lucrări de construcţii pentru lucrări publice, altele decît podurile, puţurile şi pasajele subterane
45222100-0	Lucrări de construcţii de uzine de tratare a deşeurilor
45222110-3	Lucrări de construcţii de rampe de deşeuri
45222200-1	Lucrări de construcţii pentru instalaţii militare
45222300-2	Lucrări de construcţii pentru instalaţii de securitate
45223000-6	Lucrări de construcţii de structuri
45223100-7	Ansamblu de structuri metalice
45223110-0	Instalaţie de structuri metalice
45223200-8	Lucrări de structură
45223210-1	Lucrări de structuri metalice
45223220-4	Lucrări de bază
45223300-9	Lucrări de construcţii de parcări
45223310-2	Lucrări de construcţii de parcări subterane
45223320-5	Lucrări de construcţii de parcări de tip “park and ride”
45223400-0	Lucrări de construcţii de staţii radar
45223500-1	Structuri din beton armat
45223600-2	Lucrări de construcţii de cuşti pentru cîini
45223700-3	Lucrări de construcţii de zone de servicii
45223710-6	Lucrări de construcţii de zone de servicii autostradale
45223720-9	Lucrări de construcţii de staţii de benzină
45223800-4	Asamblare şi instalare de structuri prefabricate
45223810-7	Construcţii prefabricate
45223820-0	Elemente şi componente prefabricate
45223821-7	Elemente prefabricate
45223822-4	Componente prefabricate
45230000-8	Lucrări de construcţii de conducte, de linii de comunicaţii şi electrice, de autostrăzi, de şosele, de aerodromuri şi de căi ferate; lucrări de nivelare
45231000-5	Lucrări de construcţii de conducte, de linii de comunicaţii şi electrice
45231100-6	Lucrări generale de construcţii de conducte
45231110-9	Lucrări de pozare de conducte
45231111-6	Lucrări de demontare şi de înlocuire a conductelor
45231112-3	Instalare de reţea de conducte
45231113-0	Lucrări de înlocuire a conductelor
45231200-7	Lucrări de construcţii de oleoducte şi de gazoducte
45231210-0	Lucrări de construcţii de oleoducte
45231220-3	Lucrări de construcţii de gazoducte
45231221-0	Lucrări de construcţii de conducte de alimentare cu gaz
45231222-7	Gazometre

45231223-4	Lucrări auxiliare pentru distribuirea gazului
45231300-8	Lucrări de construcţii de conducte de apă şi de canalizare a apelor reziduale la mare distanţă
45231400-9	Lucrări de construcţii de linii electrice
45231500-0	Lucrări de conducte de aer comprimat
45231510-3	Lucrări de poştă pneumatică
45231600-1	Lucrări de construcţii de linii de comunicaţii
45232000-2	Lucrări auxiliare pentru conducte şi cabluri
45232100-3	Lucrări auxiliare pentru conducte de apă
45232120-9	Lucrări de irigaţie
45232121-6	Lucrări de construcţii de conducte de irigaţii
45232130-2	Lucrări de construcţii de canalizări de ape pluviale
45232140-5	Lucrări de construcţii de conducte de încălzire urbană
45232141-2	Instalaţii de încălzire
45232142-9	Lucrări de construcţii de staţii de transfer termic
45232150-8	Lucrări pentru conducte de alimentare cu apă
45232151-5	Lucrări de construcţii de renovare a conductelor de apă
45232152-2	Lucrări de construcţii de staţii de pompare
45232153-9	Lucrări de construcţii de turnuri de apă
45232154-6	Lucrări de construcţii de rezervoare ridicate de apă potabilă
45232200-4	Lucrări auxiliare pentru linii electrice
45232210-7	Construcţie de linii suspendate
45232220-0	Lucrări de construcţii de posturi de transformare
45232221-7	Staţie electrică de transformare
45232300-5	Lucrări de construcţii de linii telefonice şi de comunicaţii şi lucrări auxiliare
45232310-8	Lucrări de construcţii de linii telefonice
45232311-5	Linii telefonice stradale pentru apeluri de urgenţă
45232320-1	Linii de radiodifuziune prin cablu
45232330-4	Instalare de antene
45232331-1	Lucrări auxiliare de radiodifuziune
45232332-8	Lucrări auxiliare de telecomunicaţii
45232340-7	Lucrări de construcţii de staţii de bază de telefonie mobilă
45232400-6	Lucrări de construcţii de canalizare de ape reziduale
45232410-9	Lucrări de asanare
45232411-6	Lucrări de construcţii de canalizări de ape reziduale
45232420-2	Lucrări de construcţii de staţii de epurare a apelor reziduale
45232421-9	Staţie de tratare a apelor reziduale
45232422-6	Staţie de tratare a nămolului
45232423-3	Lucrări de construcţii de staţii de pompare a apelor reziduale
45232424-0	Lucrări de construcţii de evacuare a apelor reziduale
45232430-5	Staţii de tratare a apei
45232431-2	Staţii de pompare a apelor reziduale
45232440-8	Lucrări de construcţii de conducte de ape reziduale
45232450-1	Lucrări de construcţii de drenaje
45232451-8	Lucrări de drenaj şi lucrări de suprafaţă
45232452-5	Lucrări de drenaj
45232453-2	Lucrări de construcţii de canale de scurgere
45232454-9	Lucrări de construcţii de bazine de ape pluviale
45232460-4	Lucrări sanitare
45232470-7	Staţie de transfer de deşeuri
45233000-9	Lucrări de construcţii, de fundaţie şi de îmbrăcare a autostrăzilor şi a drumurilor
45233100-0	Lucrări de construcţii de autostrăzi şi de drumuri

45233110-3	Lucrări de construcţii de autostrăzi
45233120-6	Lucrări de construcţii de drumuri
45233121-3	Lucrări de construcţii de drumuri principale
45233122-0	Lucrări de construcţii de drumuri de centură
45233123-7	Lucrări de construcţii de drumuri secundare
45233124-4	Lucrări de construcţii de artere principale
45233125-1	Lucrări de construcţii de bifurcaţii de drumuri
45233126-8	Lucrări de construcţii de intersecţii denivelate
45233127-5	Lucrări de construcţii de intersecţii în T
45233128-2	Lucrări de construcţii de intersecţii cu sens giratoriu
45233129-9	Lucrări de construcţii de intersecţii
45233130-9	Lucrări de construcţii de drumuri naţionale
45233131-6	Lucrări de construcţii de drumuri naţionale supraînălţate
45233139-3	Lucrări de întreţinere a drumurilor naţionale
45233140-2	Lucrări de drumuri
45233141-9	Lucrări de întreţinere a drumurilor
45233142-6	Lucrări de reparare a drumurilor
45233144-0	Lucrări de construcţii de supratraversări
45233150-5	Lucrări de reducere a traficului
45233160-8	Drumuri şi alte suprafeţe pietruite
45233161-5	Lucrări de construcţii de trotuare
45233162-2	Lucrări de construcţii de piste de biciclete
45233200-1	Diverse lucrări de îmbrăcare
45233210-4	Lucrări de îmbrăcare a autostrăzilor
45233220-7	Lucrări de îmbrăcare a drumurilor
45233221-4	Lucrări de marcaj rutier
45233222-1	Lucrări de pavare şi de asfaltare
45233223-8	Lucrări de reînnoire a îmbrăcămintei şoselelor
45233224-5	Lucrări de construcţii de şosele cu două benzi pe fiecare sens de circulaţie
45233225-2	Lucrări de construcţii de şosele cu o singură bandă pe fiecare sens de circulaţie
45233226-9	Lucrări de construcţii de drumuri de acces
45233227-6	Lucrări de construcţii de bretele de circulaţie
45233228-3	Lucrări de construcţii de acoperiri superficiale
45233229-0	Lucrări de întreţinere a acostamentelor
45233250-6	Lucrări de îmbrăcare, altele decît pentru drumuri
45233251-3	Lucrări de reînnoire a îmbrăcămintei rutiere
45233252-0	Lucrări de îmbrăcare a străzilor
45233253-7	Lucrări de îmbrăcare a trotuarelor
45233260-9	Lucrări de construcţii de căi de acces pentru pietoni
45233261-6	Lucrări de construcţii de supratraversări pentru pietoni
45233262-3	Lucrări de construcţii de refugii pentru pietoni
45233270-2	Lucrări de marcare a zonelor de parcare
45233280-5	Instalare de bariere rutiere
45233290-8	Instalare de indicatoare rutiere
45233291-5	Instalare de borne
45233292-2	Instalare de dispozitive de securitate
45233293-9	Instalare de mobilier stradal
45233294-6	Instalare de semnalizatoare rutiere
45233300-2	Lucrări de fundaţie pentru autostrăzi, şosele, drumuri şi trotuare
45233310-5	Lucrări de fundaţie pentru autostrăzi
45233320-8	Lucrări de fundaţie pentru şosele
45233330-1	Lucrări de fundaţie pentru drumuri

45233340-4	Lucrări de fundaţie pentru trotuare
45234000-6	Lucrări de construcţii de căi ferate şi de sisteme de transport pe cablu
45234100-7	Lucrări de construcţii de căi ferate
45234110-0	Căi ferate interurbane
45234111-7	Lucrări de construcţii de căi ferate urbane
45234112-4	Lucrări de construcţii de depouri feroviare
45234113-1	Demolare de linii de cale ferată
45234114-8	Lucrări de construcţii de rambleuri de cale ferată
45234115-5	Lucrări de semnalizare feroviară
45234116-2	Lucrări de construcţii de linii de cale ferată
45234120-3	Lucrări feroviare urbane
45234121-0	Lucrări pentru tramvai
45234122-7	Lucrări pentru metrou
45234123-4	Cale ferată parţial subterană
45234124-1	Transport feroviar subteran de pasageri
45234125-8	Staţie de metrou
45234126-5	Lucrări de construcţii de linii de tramvai
45234127-2	Lucrări de construcţii de depouri de tramvaie
45234128-9	Lucrări de construcţii de refugii de tramvai
45234129-6	Lucrări de construcţii de şine de căi ferate urbane
45234130-6	Lucrări de construcţii de balasturi
45234140-9	Lucrări de construcţii de pasaje la nivel
45234160-5	Lucrări de construcţii de suspensii catenare
45234170-8	Lucrări de construcţii de posturi de transformare pentru locomotive
45234180-1	Lucrări de construcţii de ateliere feroviare
45234181-8	Lucrări de construcţii de posturi de secţionare
45234200-8	Sisteme de transport pe cablu
45234210-1	Sisteme de transport pe cablu cu cabine
45234220-4	Lucrări de construcţii de teleschi
45234230-7	Lucrări de construcţii de telescaun
45234240-0	Sistem feroviar funicular
45234250-3	Lucrări de construcţii de teleferice
45235000-3	Lucrări de construcţii de aerodromuri, piste de decolare şi de aterizare şi suprafeţe de manevrare
45235100-4	Lucrări de construcţii de aeroporturi
45235110-7	Lucrări de construcţii de aerodromuri
45235111-4	Lucrări de pavare de aerodromuri
45235200-5	Lucrări de construcţii de piste de decolare şi de aterizare
45235210-8	Reînnoirea îmbrăcămintei pistei de decolare şi de aterizare
45235300-6	Lucrări de construcţii de suprafeţe de manevrare a aeronavelor
45235310-9	Lucrări de construcţii de piste de rulare
45235311-6	Lucrări de pavare de piste de rulare
45235320-2	Lucrări de construcţii de zone de staţionare a aeronavelor
45236000-0	Lucrări de nivelare
45236100-1	Lucrări de nivelare pentru diverse activităţi sportive
45236110-4	Lucrări de nivelare a terenurilor de sport
45236111-1	Lucrări de nivelare a terenurilor de golf
45236112-8	Lucrări de nivelare a terenurilor de tenis
45236113-5	Lucrări de nivelare a hipodromurilor
45236114-2	Lucrări de nivelare a pistelor de atletism
45236119-7	Lucrări de reparare a terenurilor de sport
45236200-2	Lucrări de nivelare a instalaţiilor de recreere
45236210-5	Lucrări de nivelare a terenurilor de joacă pentru copii

45236220-8	Lucrări de nivelare a grădinilor zoologice
45236230-1	Lucrări de nivelare a grădinilor
45236250-7	Lucrări de nivelare a parcurilor
45236290-9	Lucrări de reparare a spaţiilor de recreere
45236300-3	Lucrări de nivelare a cimitirelor
45237000-7	Lucrări de construcţii de scene
45240000-1	Lucrări de construcţii de lucrări hidraulice
45241000-8	Lucrări de construcţii de porturi
45241100-9	Lucrări de construcţii de chei
45241200-0	Lucrări de construcţii *in situ* de terminale marine
45241300-1	Lucrări de construcţii de diguri
45241400-2	Lucrări de construcţii de docuri
45241500-3	Lucrări de construcţii de pontoane
45241600-4	Instalaţie de echipament de iluminare portuară
45242000-5	Lucrări de construcţii de complexe de recreere nautică
45242100-6	Lucrări de construcţii de complexe de sporturi nautice
45242110-9	Lucrări de construcţii de rampe de lansare la apă
45242200-7	Lucrări de construcţii de porturi de ambarcaţiuni
45242210-0	Lucrări de construcţii de porturi de iahturi
45243000-2	Lucrări de apărare de coastă
45243100-3	Lucrări de protecţie a falezelor
45243110-6	Lucrări de consolidare a falezelor
45243200-4	Lucrări de construcţii de diguri sparge-val
45243300-5	Lucrări de construcţii de pereţi de protecţie a malurilor
45243400-6	Lucrări de consolidare a plajelor
45243500-7	Lucrări de construcţii de lucrări de apărare maritimă
45243510-0	Diguri de apărare
45243600-8	Lucrări de construcţii de pereţi de chei
45244000-9	Lucrări de construcţii maritime
45244100-0	Instalaţii maritime
45244200-1	Jetele
45245000-6	Lucrări de dragare şi de pompare pentru instalaţiile de tratare a apelor
45246000-3	Lucrări de regularizare a cursurilor de apă şi a viiturilor
45246100-4	Construcţie de pereţi de cursuri de apă
45246200-5	Lucrări de protecţie a malurilor
45246400-7	Lucrări de prevenire a inundaţiilor
45246410-0	Lucrări de întreţinere a digurilor de protecţie împotriva inundaţiilor
45246500-8	Lucrări de construcţii de promenade
45246510-1	Lucrări de construcţii de pasarele de lemn
45247000-0	Lucrări de construcţii de baraje, canale, canale de irigaţie şi apeducte
45247100-1	Lucrări de construcţii de căi navigabile
45247110-4	Construcţie de canale
45247111-1	Lucrări de construcţii de canale de irigaţii
45247112-8	Lucrări de construcţii de canale de drenaj
45247120-7	Căi navigabile, altele decît canale
45247130-0	Lucrări de construcţii de apeducte
45247200-2	Lucrări de construcţii de baraje şi de structuri fixe similare
45247210-5	Lucrări de construcţii de baraje
45247211-2	Lucrări de construcţii de pereţi de baraj
45247212-9	Lucrări de consolidare a barajelor
45247220-8	Lucrări de construcţii de deversoare
45247230-1	Lucrări de construcţii de stăvilare

45247240-4	Lucrări de construcţii de baraje statice
45247270-3	Lucrări de construcţii de rezervoare
45248000-7	Lucrări de construcţii de structuri hidromecanice
45248100-8	Lucrări de construcţii de ecluze de canal
45248200-9	Lucrări de construcţii de docuri uscate
45248300-0	Lucrări de construcţii de docuri plutitoare
45248400-1	Lucrări de construcţii de debarcadere
45248500-2	Lucrări de construcţii de baraje mobile
45250000-4	Lucrări de construcţii de uzine, de exploatări miniere şi de uzine de fabricaţie şi de construcţii pentru industria petrolului şi a gazului
45251000-1	Lucrări de construcţii de centrale electrice şi de centrale termice
45251100-2	Lucrări de construcţii de centrale electrice
45251110-5	Lucrări de construcţii de centrale nucleare
45251111-2	Lucrări de construcţii de reactor nuclear
45251120-8	Lucrări de construcţii de hidrocentrale
45251140-4	Lucrări de construcţii de centrale termoelectrice
45251141-1	Lucrări de construcţii de centrale electrice geotermale
45251142-8	Lucrări de construcţii de centrale electrice pe bază de lemn
45251143-5	Lucrări de construcţii de uzine generatoare de aer comprimat
45251150-7	Lucrări de construcţii de turn de răcire
45251160-0	Instalaţii cu energie eoliană
45251200-3	Lucrări de construcţii de centrale termice
45251220-9	Lucrări de construcţii de centrale de cogenerare
45251230-2	Lucrări de construcţii de centrale generatoare de aburi
45251240-5	Lucrări de construcţii de centrale generatoare de energie alimentată cu biogaz
45251250-8	Lucrări de construcţii de centrale termice urbane
45252000-8	Lucrări de construcţii de staţii de tratare a apelor reziduale, de staţii de epurare şi de staţii de incinerare a deşeurilor menajere
45252100-9	Lucrări de construcţii de staţii de epurare
45252110-2	Lucrări de construcţii de centrale mobile
45252120-5	Lucrări de construcţii de instalaţii de tratare a apelor
45252121-2	Instalaţii de sedimentare
45252122-9	Bazine de fermentare pentru ape reziduale
45252123-6	Instalaţii de sortare
45252124-3	Lucrări de dragare şi de pompare
45252125-0	Lucrări de anrocament
45252126-7	Lucrări de construcţii de staţii de tratare a apei potabile
45252127-4	Lucrări de construcţii de staţii de tratare a apelor reziduale
45252130-8	Echipament pentru staţii de epurare a deversărilor din canalizări
45252140-1	Lucrări de construcţii de staţii de deshidratare a nămolului
45252150-4	Lucrări de construcţii de staţii de manipulare a cărbunelui
45252200-0	Echipament pentru instalaţii de purificare
45252210-3	Lucrări de construcţii de staţii de purificare a apei
45252300-1	Lucrări de construcţii de staţii de incinerare a deşeurilor menajere
45253000-5	Lucrări de construcţii de staţii de prelucrare chimică
45253100-6	Lucrări de construcţii de staţii de demineralizare
45253200-7	Lucrări de construcţii de staţii de desulfurare
45253300-8	Lucrări de construcţii de staţii de distilare sau de corectare
45253310-1	Lucrări de construcţii de instalaţii de distilare a apei
45253320-4	Lucrări de construcţii de instalaţii de distilare a alcoolului
45253400-9	Lucrări de construcţii de uzine petrochimice
45253500-0	Lucrări de construcţii de fabrici de medicamente
45253600-1	Lucrări de construcţii de instalaţii de deionizare

45253700-2	Lucrări de construcţii de instalaţii de digestie
45253800-3	Lucrări de construcţii de staţii de compostare
45254000-2	Lucrări de construcţii pentru sectoarele extractiv şi manufacturier
45254100-3	Lucrări de construcţii de exploatări miniere
45254110-6	Lucrări de construcţii de guri de puţuri
45254200-4	Lucrări de construcţii de uzine de producţie
45255000-9	Lucrări de construcţii pentru industria petrolului şi a gazului
45255100-0	Lucrări de construcţii pentru platforme de producţie
45255110-3	Lucrări de construcţii de puţuri de extracţie
45255120-6	Lucrări de construcţii de instalaţii pentru platforme
45255121-3	Lucrări de construcţii de instalaţii de suprafaţă
45255200-1	Lucrări de construcţii de rafinării de petrol
45255210-4	Lucrări de construcţii de terminale petroliere
45255300-2	Lucrări de construcţii de terminale de gaz
45255400-3	Lucrări de montaj
45255410-6	Lucrări de montaj în larg
45255420-9	Lucrări de montaj pe uscat
45255430-2	Demolare de platforme petroliere
45255500-4	Lucrări de foraj şi de explorare
45255600-5	Tuburi în spirală pentru puţuri sub presiune
45255700-6	Lucrări de construcţii de staţii de gazeificare a cărbunelui
45255800-7	Lucrări de construcţii de unităţi producătoare de gaz
45259000-7	Reparare și întreținere a echipamentelor
45259100-8	Reparare și întreținere a staţiilor de epurare
45259200-9	Reparare și întreținere a staţiilor de purificare
45259300-0	Reparare și întreținere a centralelor termice
45259900-6	Modernizare a staţiilor
45260000-7	Lucrări de acoperire şi alte lucrări speciale de construcţii
45261000-4	Lucrări de şarpantă şi de învelitori şi lucrări conexe
45261100-5	Lucrări de şarpantă
45261200-6	Lucrări de acoperire şi de vopsire a învelitorii acoperişului
45261210-9	Lucrări la învelitoarea acoperişului
45261211-6	Lucrări de acoperire cu ţiglă
45261212-3	Lucrări de acoperire cu plăci de ardezie
45261213-0	Lucrări de acoperire cu plăci metalice
45261214-7	Lucrări de acoperire cu şindrile bituminoase
45261215-4	Lucrări de acoperire cu panouri solare
45261220-2	Lucrări de vopsire a învelitorii acoperişului şi alte lucrări de acoperire
45261221-9	Lucrări de vopsire a acoperişului
45261222-6	Lucrări de acoperire cu ciment
45261300-7	Lucrări de hidroizolare şi de instalare de burlane
45261310-0	Lucrări de hidroizolare
45261320-3	Lucrări de instalare de burlane
45261400-8	Lucrări de căptuşire
45261410-1	Lucrări de izolare a acoperişului
45261420-4	Lucrări de impermeabilizare
45261900-3	Lucrări de reparare şi de întreţinere de acoperişuri
45261910-6	Reparare de acoperişuri
45261920-9	Lucrări de întreţinere de acoperişuri
45262000-1	Lucrări speciale de construcţii, altele decît lucrările de acoperire
45262100-2	Lucrări de instalare de eşafodaje
45262110-5	Lucrări de demontare de eşafodaje

45262120-8	Lucrări de montare de eşafodaje
45262200-3	Lucrări de fundaţie şi de forare de puţuri de apă
45262210-6	Lucrări de fundaţie
45262211-3	Instalare de piloţi
45262212-0	Lucrări de consolidare a gropilor de fundaţie
45262213-7	Sistem de execuţie a pereţilor mulaţi
45262220-9	Forare de puţuri de apă
45262300-4	Lucrări de betonare
45262310-7	Lucrări de turnare a betonului armat
45262311-4	Lucrări de structură de bază din beton
45262320-0	Nivelări
45262321-7	Lucrări de şapă
45262330-3	Lucrări de reparare a structurilor din beton
45262340-6	Lucrări de injectare cu ciment
45262350-9	Lucrări de structură din beton nearmat
45262360-2	Lucrări de cimentare
45262370-5	Lucrări de acoperire cu beton
45262400-5	Lucrări de asamblare a structurilor metalice
45262410-8	Lucrări de asamblare a structurilor metalice pentru construcţii
45262420-1	Lucrări de asamblare a structurilor metalice pentru structuri
45262421-8	Lucrări de amarare în larg
45262422-5	Lucrări de foraj submarin
45262423-2	Lucrări de fabricare de punţi
45262424-9	Lucrări de construcţii de module marine
45262425-6	Lucrări de fabricare de izolaţii
45262426-3	Lucrări de fabricare de piloţi
45262500-6	Lucrări de zidărie şi de zidire
45262510-9	Zidărie de piatră
45262511-6	Fasonare de pietre
45262512-3	Zidărie de piatră de construcţii
45262520-2	Lucrări de zidire
45262521-9	Zidărie de faţadă
45262522-6	Lucrări de zidărie
45262600-7	Diverse lucrări specializate de construcţii
45262610-0	Coşuri industriale
45262620-3	Pereţi de susţinere
45262630-6	Construcţie de furnale
45262640-9	Lucrări de ameliorare a mediului
45262650-2	Lucrări de acoperire metalică
45262660-5	Lucrări de înlăturare a azbestului
45262670-8	Prelucrare a metalelor
45262680-1	Sudare
45262690-4	Renovare a clădirilor degradate
45262700-8	Lucrări de modificare a clădirilor
45262710-1	Lucrări de întreţinere a frescelor
45262800-9	Lucrări de extindere a clădirilor
45262900-0	Lucrări pentru balcoane
45300000-0	Lucrări de instalaţii pentru clădiri
45310000-3	Lucrări de instalaţii electrice
45311000-0	Lucrări de cablare şi conexiuni electrice
45311100-1	Lucrări de cablare electrică
45311200-2	Lucrări de conexiuni electrice

45312000-7	Lucrări de instalare de sisteme de alarmă şi de antene
45312100-8	Lucrări de instalare de sisteme de alarmă împotriva incendiilor
45312200-9	Lucrări de instalare de sisteme de alarmă antiefracţie
45312300-0	Lucrări de instalare de antene
45312310-3	Lucrări de protecţie împotriva fulgerelor
45312311-0	Instalare de paratrăsnete
45312320-6	Lucrări de instalare de antene de televiziune
45312330-9	Lucrări de instalare de antene radio
45313000-4	Lucrări de instalare de ascensoare şi de scări rulante
45313100-5	Lucrări de instalare de ascensoare
45313200-6	Lucrări de instalare de scări rulante
45313210-9	Lucrări de instalare de trotuare rulante
45314000-1	Instalare de echipament de telecomunicaţii
45314100-2	Instalare de centrale telefonice
45314120-8	Instalare de comutatoare telefonice standard
45314200-3	Instalare de linii telefonice
45314300-4	Instalare de infrastructuri de cabluri
45314310-7	Instalare de cabluri
45314320-0	Instalare de cabluri de reţele informatice
45315000-8	Lucrări de instalare de echipamente de încălzire şi de alte echipamente electrice pentru clădiri
45315100-9	Instalaţii electrotehnice
45315200-0	Lucrări pentru turbine
45315300-1	Instalaţii de distribuţie de energie electrică
45315400-2	Instalaţii de înaltă tensiune
45315500-3	Instalaţii de tensiune medie
45315600-4	Instalaţii de joasă tensiune
45315700-5	Lucrări de instalare de staţie de comutare
45316000-5	Lucrări de instalare de sisteme de iluminare şi de semnalizare
45316100-6	Instalare de echipament de iluminare exterioară
45316110-9	Instalare de echipament de iluminare stradală
45316200-7	Instalare de echipament de semnalizare
45316210-0	Instalare de echipament de monitorizare a traficului rutier
45316211-7	Instalare de panouri luminoase de semnalizare
45316212-4	Instalare de semafoare
45316213-1	Instalare de balizaje
45316220-3	Instalare de echipament de semnalizare aeroportuară
45316230-6	Instalare de echipament de semnalizare portuară
45317000-2	Alte lucrări de instalare electrică
45317100-3	Lucrări de instalare electrică de echipament de pompare
45317200-4	Lucrări de instalare electrică de transformatoare
45317300-5	Lucrări de instalare electrică de aparate de distribuţie
45317400-6	Lucrări de instalare electrică de echipament de filtrare
45320000-6	Lucrări de izolare
45321000-3	Lucrări de izolare termică
45323000-7	Lucrări de izolare acustică
45324000-4	Lucrări de acoperire cu ipsos
45330000-9	Lucrări de instalaţii de apă
45331000-6	Lucrări de instalare de echipamente de încălzire, de ventilare şi de aer condiţionat
45331100-7	Lucrări de instalare de echipamente de încălzire centrală
45331110-0	Lucrări de instalare de boilere
45331200-8	Lucrări de instalare de echipament de ventilaţie şi de aer condiţionat

45331210-1	Lucrări de instalare de echipament de ventilaţie
45331211-8	Lucrări de instalare de echipament de ventilaţie exterioară
45331220-4	Lucrări de instalare de echipament de aer condiţionat
45331221-1	Lucrări de instalare de echipament de climatizare parţială
45331230-7	Lucrări de instalare de echipament de răcire
45331231-4	Lucrări de instalare de echipament frigorific
45332000-3	Lucrări de instalaţii de apă şi canalizare şi de conducte de evacuare
45332200-5	Lucrări de instalare de echipamente pentru distribuţia apei
45332300-6	Lucrări de instalare de conducte de evacuare
45332400-7	Lucrări de instalare de echipamente sanitare
45333000-0	Lucrări de instalare de gaz
45333100-1	Lucrări de instalare de regulatoare de gaz
45333200-2	Lucrări de instalare de contoare de gaz
45340000-2	Lucrări de instalare de garduri, de balustrade şi de dispozitive de siguranţă
45341000-9	Montare de balustrade
45342000-6	Montare de garduri
45343000-3	Lucrări de instalare de dispozitive de prevenire a incendiilor
45343100-4	Lucrări de ignifugare
45343200-5	Lucrări de instalare de dispozitive de stingere a incendiilor
45343210-8	Lucrări de instalare de dispozitive de stingere a incendiilor cu CO_2
45343220-1	Lucrări de instalare de extinctoare
45343230-4	Lucrări de instalare de sisteme de aspersiune
45350000-5	Instalaţii mecanice
45351000-2	Lucrări de instalare de inginerie mecanică
45400000-1	Lucrări de finisare a construcţiilor
45410000-4	Lucrări de tencuire
45420000-7	Lucrări de tîmplărie şi de dulgherie
45421000-4	Lucrări de tîmplărie
45421100-5	Instalare de uşi, de ferestre şi de elemente conexe
45421110-8	Instalare de tocuri de uşi şi de rame de ferestre
45421111-5	Instalare de tocuri de uşi
45421112-2	Instalare de rame de ferestre
45421120-1	Instalare de praguri
45421130-4	Instalare de uşi şi ferestre
45421131-1	Instalare de uşi
45421132-8	Instalare de ferestre
45421140-7	Instalare de tîmplărie metalică, cu excepţia uşilor şi a ferestrelor
45421141-4	Lucrări de compartimentare
45421142-1	Instalare de obloane
45421143-8	Lucrări de instalare de storuri
45421144-5	Lucrări de instalare de copertine
45421145-2	Lucrări de instalare de rolete
45421146-9	Lucrări de instalare de plafoane suspendate
45421147-6	Instalare de grilaje
45421148-3	Instalare de porţi
45421150-0	Lucrări de instalare de tîmplărie nemetalică
45421151-7	Instalare de bucătării echipate
45421152-4	Instalare de pereţi despărţitori
45421153-1	Instalare de mobilier încorporat
45421160-3	Lucrări de fierărie
45422000-1	Lucrări de dulgherie
45422100-2	Lucrări în lemn

45430000-0	Lucrări de îmbrăcare a podelelor şi a pereţilor
45431000-7	Lucrări de îmbrăcare cu dale
45431100-8	Lucrări de îmbrăcare cu dale a podelelor
45431200-9	Lucrări de îmbrăcare cu dale a pereţilor
45432000-4	Lucrări de montare de acoperitoare de podea şi de pereţi şi lucrări de tapetare
45432100-5	Lucrări de montare de acoperitoare de podea
45432110-8	Lucrări de montare a podelelor
45432111-5	Lucrări de montare de acoperitoare de podea flexibile
45432112-2	Pavare
45432113-9	Parchetare
45432114-6	Pavare cu lemn
45432120-1	Lucrări de instalare de podele false
45432121-8	Podele pentru săli de informatică
45432130-4	Lucrări de îmbrăcare a podelelor
45432200-6	Lucrări de îmbrăcare şi de tapetare a pereţilor
45432210-9	Lucrări de îmbrăcare a pereţilor
45432220-2	Lucrări de tapetare a pereţilor
45440000-3	Lucrări de vopsitorie şi de montare de geamuri
45441000-0	Lucrări de montare de geamuri
45442000-7	Lucrări de aplicare de acoperitoare de protecţie
45442100-8	Lucrări de vopsire
45442110-1	Lucrări de vopsire a construcţiilor
45442120-4	Lucrări de vopsire şi de îmbrăcare cu acoperitoare de protecţie a structurilor
45442121-1	Lucrări de vopsire a structurilor
45442180-2	Lucrări de revopsire
45442190-5	Lucrări de decapare
45442200-9	Lucrări de aplicare de acoperitoare anticorozive
45442210-2	Lucrări de galvanizare
45442300-0	Lucrări de protecţie a suprafeţelor
45443000-4	Lucrări de faţade
45450000-6	Alte lucrări de finisare a construcţiilor
45451000-3	Lucrări decorative
45451100-4	Lucrări ornamentale
45451200-5	Lucrări de montare de lambriuri
45451300-6	Grădini interioare
45452000-0	Lucrări de curăţare exterioară a clădirilor
45452100-1	Lucrări de curăţare exterioară a clădirilor prin sablare
45453000-7	Lucrări de reparaţii generale şi de renovare
45453100-8	Lucrări de renovare
45454000-4	Lucrări de restructurare
45454100-5	Lucrări de restaurare
45500000-2	Închiriere de utilaje şi de echipament de construcţii şi de lucrări publice cu operator
45510000-5	Închiriere de macarale cu operator
45520000-8	Închiriere de echipament de terasament cu operator
48000000-8	**Pachete software şi sisteme informatice**
48100000-9	Pachete software pentru industrie
48110000-2	Pachete software pentru puncte de vînzare (POS)
48120000-5	Pachete software pentru controlul zborului
48121000-2	Pachete software pentru controlul traficului aerian
48130000-8	Pachete software pentru asistenţă la sol şi testare pentru aviaţie
48131000-5	Pachete software pentru asistenţă la sol pentru aviaţie
48132000-2	Pachete software de testare pentru aviaţie

48140000-1	Pachete software pentru controlul traficului feroviar
48150000-4	Pachete software pentru control industrial
48151000-1	Sisteme de control informatic
48160000-7	Pachete software pentru biblioteci
48161000-4	Sistem de gestiune a bibliotecilor
48170000-0	Pachete software de conformitate
48180000-3	Pachete software pentru uz medical
48190000-6	Pachete software educaţionale
48200000-0	Pachete software pentru reţele, internet şi intranet
48210000-3	Pachete software pentru reţele
48211000-0	Pachete software de interconectare de platforme
48212000-7	Pachete software pentru servere de discuri optice
48213000-4	Pachete software de îmbunătăţire a sistemelor de operare
48214000-1	Pachete software pentru sisteme de operare de reţea
48215000-8	Pachete software pentru dezvoltătorii de reţele
48216000-5	Pachete software pentru emulare de terminale pentru conectivitate în reţea
48217000-2	Pachete software de procesare a tranzacţiilor
48217100-3	Pachete software de procesare a tranzacţiilor pentru mainframe
48217200-4	Pachete software de procesare a tranzacţiilor pentru minicomputere
48217300-5	Pachete software de procesare a tranzacţiilor pentru microcomputere
48218000-9	Pachete software pentru gestionarea licenţelor
48219000-6	Diverse pachete software pentru reţele
48219100-7	Pachete software pentru poartă (gateway)
48219200-8	Pachete software pentru servere de CD-uri
48219300-9	Pachete software de administrare
48219400-0	Pachete software pentru server de tranzacţii
48219500-1	Pachete software pentru comutator (switch) sau ruter
48219600-2	Pachete software pentru multiplexor
48219700-3	Pachete software pentru server de comunicaţii
48219800-4	Pachete software pentru punte (bridge)
48220000-6	Pachete software pentru internet şi intranet
48221000-3	Pachete software pentru navigare pe internet
48222000-0	Pachete software pentru servere web
48223000-7	Pachete software pentru poştă electronică
48224000-4	Pachete software pentru editare de pagini web
48300000-1	Pachete software pentru creare de documente, pentru desen, imagistică, planificare şi productivitate
48310000-4	Pachete software pentru creare de documente
48311000-1	Pachete software pentru gestionarea documentelor
48311100-2	Sistem de gestionare a documentelor
48312000-8	Pachete software de publicare electronică
48313000-5	Pachete software de recunoaştere optică a caracterelor (OCR)
48313100-6	Sistem de citire optică
48314000-2	Pachete software de recunoaştere a vocii
48315000-9	Pachete software pentru tehnoredactare computerizată
48316000-6	Pachete software de prezentare
48317000-3	Pachete software pentru editare de text
48318000-0	Pachete software pentru scaner
48319000-7	Corectoare ortografice
48320000-7	Pachete software de desen şi imagistică
48321000-4	Pachete software de proiectare asistată de calculator (CAD)
48321100-5	Sistem de proiectare asistată de calculator (CAD)
48322000-1	Pachete software pentru grafică

48323000-8	Pachete software de fabricaţie asistată de calculator (CAM)
48324000-5	Pachete software pentru generarea graficelor
48325000-2	Pachete software pentru creare de formulare
48326000-9	Pachete software de cartografie
48326100-0	Sistem de cartografie digitală
48327000-6	Pachete software pentru desen şi pictură
48328000-3	Pachete software de prelucrare a imaginilor
48329000-0	Sistem de prelucrare a imaginilor şi de arhivare
48330000-0	Pachete software de planificare şi productivitate
48331000-7	Pachete software pentru gestionarea proiectelor
48332000-4	Pachete software de planificare
48333000-1	Pachete software pentru gestionarea contactelor
48400000-2	Pachete software pentru tranzacţii comerciale şi personale
48410000-5	Pachete software de gestionare a investiţiilor şi pregătire a declaraţiilor fiscale
48411000-2	Pachete software de gestionare a investiţiilor
48412000-9	Pachete software de pregătire a declaraţiilor fiscale
48420000-8	Pachete software şi suite de pachete software de gestionare a instalaţiilor
48421000-5	Pachete software de gestionare a instalaţiilor
48422000-2	Suite de pachete software
48430000-1	Pachete software de gestionare a inventarelor
48440000-4	Pachete software de analiză financiară şi contabilitate
48441000-1	Pachete software de analiză financiară
48442000-8	Pachete software pentru sisteme financiare
48443000-5	Pachete software pentru contabilitate
48444000-2	Sistem de contabilitate
48444100-3	Sistem de facturare
48445000-9	Pachete software de management al relaţiilor cu clienţii
48450000-7	Pachete software de contabilizare a timpului sau pentru resurse umane
48451000-4	Pachete software de planificare a resurselor întreprinderii
48460000-0	Pachete software analitice, ştiinţifice, matematice sau previzionale
48461000-7	Pachete software analitice sau ştiinţifice
48462000-4	Pachete software matematice sau previzionale
48463000-1	Pachete software pentru statistici
48470000-3	Pachete software pentru licitaţii
48480000-6	Pachete software pentru vînzări, marketing şi informaţii de afaceri
48481000-3	Pachete software pentru vînzări sau marketing
48482000-0	Pachete software pentru informaţii de afaceri
48490000-9	Pachete software de achiziţii publice
48500000-3	Pachete software de comunicaţii şi multimedia
48510000-6	Pachete software de comunicaţii
48511000-3	Pachete software de comunicaţii electronice
48512000-0	Pachete software de răspuns vocal interactiv
48513000-7	Pachete software pentru modem
48514000-4	Pachete software pentru acces la distanţă
48515000-1	Pachete software pentru videoconferinţe
48516000-8	Pachete software pentru schimburi
48517000-5	Pachete software IT
48518000-2	Pachete software pentru emulaţii
48519000-9	Pachete software de gestionare a memoriei
48520000-9	Pachete software multimedia
48521000-6	Pachete software de muzică sau editare audio
48522000-3	Pachete software pentru tastaturi virtuale

48600000-4	Pachete software pentru baze de date şi operare
48610000-7	Sisteme de baze de date
48611000-4	Pachete software pentru baze de date
48612000-1	Sistem de gestiune a bazelor de date
48613000-8	Gestionare electronică a datelor (GED)
48614000-5	Sistem de introducere a datelor
48620000-0	Sisteme de operare
48621000-7	Pachete software pentru sisteme de operare pentru mainframe
48622000-4	Pachete software pentru sisteme de operare pentru minicomputere
48623000-1	Pachete software pentru sisteme de operare pentru microcomputere
48624000-8	Pachete software pentru sisteme de operare pentru computere personale (PC)
48625000-5	Sisteme de operare pentru sisteme deschise
48626000-2	Pachete software pentru grupuri de calculatoare (cluster)
48627000-9	Pachete software pentru sisteme de operare în timp real
48628000-9	Magistrală Micro Channel
48700000-5	Utilitare pentru pachete software
48710000-8	Pachete software pentru copii de siguranţă (backup) sau recuperare
48720000-1	Pachete software pentru coduri de bare
48730000-4	Pachete software de securitate
48731000-1	Pachete software pentru securitatea fişierelor
48732000-8	Pachete software pentru securitatea datelor
48740000-7	Pachete software de traducere în limbi străine
48750000-0	Pachete software de încărcare a mediilor de stocare
48760000-3	Pachete software de protecţie antivirus
48761000-0	Pachete software antivirus
48770000-6	Pachete software utilitare generale, de comprimare şi de tipărire
48771000-3	Pachete software utilitare generale
48772000-0	Utilitare de comprimare
48773000-7	Pachete software utilitare de tipărire
48773100-8	Pachete software pentru tipărit în sistem „coadă de aşteptare”
48780000-9	Pachete software pentru managementul sistemelor, al stocării şi al conţinutului
48781000-6	Pachete software pentru managementul sistemelor
48782000-3	Pachete software pentru managementul stocării
48783000-0	Pachete software pentru managementul conţinutului
48790000-2	Pachete software de verificare a versiunilor
48800000-6	Sisteme de informare şi servere
48810000-9	Sisteme de informare
48811000-6	Sisteme de poştă electronică
48812000-3	Sisteme de informare în domeniul financiar
48813000-0	Sisteme de informare a pasagerilor
48813100-1	Tabele electronice
48813200-2	Sistem de informare în timp real a pasagerilor
48814000-7	Sistem de informare în domeniul medical
48814100-8	Sistem de informare în domeniul asistenţei medicale
48814200-9	Sistem de administrare a pacienţilor
48814300-0	Sistem de gestiune a sălilor de operaţie
48814400-1	Sistem de informare pentru clinici
48814500-2	Sistem de administrare a pacienţilor de tip Casemix
48820000-2	Servere
48821000-9	Servere de reţea
48822000-6	Servere pentru calculatoare
48823000-3	Servere de fişiere

48824000-0	Servere pentru imprimante
48825000-7	Servere web
48900000-7	Diverse pachete software şi sisteme informatice
48910000-0	Pachete software pentru jocuri pe calculator, jocuri pentru copii şi screen savere
48911000-7	Pachete software pentru jocuri pe calculator
48912000-4	Jocuri pentru copii
48913000-1	Screen savere
48920000-3	Pachete software de birotică
48921000-0	Sisteme de automatizare
48930000-6	Pachete software de formare profesională şi divertisment
48931000-3	Pachete software de formare profesională
48932000-0	Pachete software de divertisment
48940000-9	Pachete software pentru crearea de modele şi calendare
48941000-6	Pachete software pentru crearea de modele
48942000-3	Pachete software pentru calendare
48950000-2	Sisteme de localizare a navelor şi de sonorizare
48951000-9	Sistem de localizare a navelor
48952000-6	Sistem de sonorizare
48960000-5	Drivere şi pachete software pentru sisteme
48961000-2	Drivere pentru Ethernet
48962000-9	Drivere pentru plăci grafice
48970000-8	Pachete software pentru tipărire
48971000-5	Pachete software de creare de agende telefonice
48972000-2	Pachete software de editare de etichete
48980000-1	Limbaje şi instrumente de programare
48981000-8	Pachete software de compilare
48982000-5	Pachete software pentru gestionarea configuraţiilor
48983000-2	Pachete software de dezvoltare
48984000-9	Instrumente de interfaţă grafică pentru utilizator (GUI)
48985000-6	Limbaje de programare
48986000-3	Pachete software de testare a programelor
48987000-0	Pachete software de depanare (debugging)
48990000-4	Pachete software pentru foi de calcul şi de îmbunătăţire
48991000-1	Pachete software pentru foi de calcul
50000000-5	**Servicii de reparare şi întreţinere**
50100000-6	Servicii de reparare şi de întreţinere a vehiculelor şi a echipamentelor aferente şi servicii conexe
50110000-9	Servicii de reparare şi de întreţinere a autovehiculelor şi a echipamentelor conexe
50111000-6	Servicii de gestionare, de reparare şi de întreţinere a parcurilor de vehicule
50111100-7	Servicii de gestionare a parcurilor de vehicule
50111110-0	Servicii de asistenţă pentru parcurile de vehicule
50112000-3	Servicii de reparare şi de întreţinere a automobilelor
50112100-4	Servicii de reparare a automobilelor
50112110-7	Servicii de reparare a caroseriilor de vehicule
50112111-4	Servicii de reparare a caroseriilor
50112120-0	Servicii de înlocuire a parbrizelor
50112200-5	Servicii de întreţinere a automobilelor
50112300-6	Servicii de spălare a automobilelor şi servicii similare
50113000-0	Servicii de reparare şi de întreţinere a autobuzelor
50113100-1	Servicii de reparare a autobuzelor
50113200-2	Servicii de întreţinere a autobuzelor

50114000-7	Servicii de reparare şi de întreţinere a camioanelor
50114100-8	Servicii de reparare a camioanelor
50114200-9	Servicii de întreţinere a camioanelor
50115000-4	Servicii de reparare şi de întreţinere a motocicletelor
50115100-5	Servicii de reparare a motocicletelor
50115200-6	Servicii de întreţinere a motocicletelor
50116000-1	Servicii de reparare şi de întreţinere a pieselor speciale pentru vehicule
50116100-2	Servicii de reparare a sistemelor electrice
50116200-3	Servicii de reparare şi de întreţinere a frînelor pentru vehicule şi a pieselor pentru frîne
50116300-4	Servicii de reparare şi de întreţinere a cutiilor de viteze pentru vehicule
50116400-5	Servicii de reparare şi de întreţinere a transmisiilor de vehicule
50116500-6	Servicii de reparare a pneurilor, inclusiv montare şi echilibrare
50116510-9	Servicii de reşapare de pneuri
50116600-7	Servicii de reparare şi de întreţinere a demaroarelor
50117000-8	Servicii de conversie şi de recondiţionare a vehiculelor
50117100-9	Servicii de conversie a autovehiculelor
50117200-0	Servicii de conversie a ambulanţelor
50117300-1	Servicii de condiţionare a vehiculelor
50118000-5	Servicii de asistenţă rutieră
50118100-6	Servicii de depanare a vehiculelor
50118110-9	Servicii de remorcare a vehiculelor
50118200-7	Servicii de depanare a vehiculelor comerciale
50118300-8	Servicii de depanare a autobuzelor
50118400-9	Servicii de depanare a autovehiculelor
50118500-0	Servicii de depanare a motocicletelor
50190000-3	Demolare a vehiculelor
50200000-7	Servicii de reparare şi de întreţinere şi servicii conexe pentru mijloacele de transport aerian, feroviar, rutier şi maritim
50210000-0	Servicii de reparare şi de întreţinere şi servicii conexe pentru aeronave şi pentru alte echipamente
50211000-7	Servicii de reparare şi de întreţinere a aeronavelor
50211100-8	Servicii de întreţinere a aeronavelor
50211200-9	Servicii de reparare a aeronavelor
50211210-2	Servicii de reparare şi de întreţinere a motoarelor de aeronave
50211211-9	Servicii de întreţinere a motoarelor de aeronave
50211212-6	Servicii de reparare a motoarelor de aeronave
50211300-0	Servicii de recondiţionare a aeronavelor
50211310-3	Servicii de recondiţionare a motoarelor de aeronave
50212000-4	Servicii de reparare şi de întreţinere a elicopterelor
50220000-3	Servicii de reparare şi de întreţinere şi servicii conexe pentru transportul feroviar şi pentru alte echipamente
50221000-0	Servicii de reparare şi de întreţinere a locomotivelor
50221100-1	Servicii de reparare şi de întreţinere a cutiilor de transmisie ale locomotivelor
50221200-2	Servicii de reparare şi de întreţinere a transmisiilor de locomotive
50221300-3	Servicii de reparare şi de întreţinere a osiilor montate cu roţi la locomotive
50221400-4	Servicii de reparare şi de întreţinere a frînelor şi a pieselor pentru frîne de locomotive
50222000-7	Servicii de reparare şi de întreţinere a materialului rulant
50222100-8	Servicii de reparare şi de întreţinere a amortizoarelor
50223000-4	Servicii de recondiţionare a locomotivelor
50224000-1	Servicii de recondiţionare a materialului rulant
50224100-2	Servicii de recondiţionare a scaunelor pentru materialul rulant

50224200-3	Servicii de recondiţionare a vagoanelor de călători
50225000-8	Servicii de întreţinere a liniilor de căi ferate
50229000-6	Demolare de material rulant
50230000-6	Servicii de reparare şi de întreţinere şi servicii conexe pentru transportul rutier şi pentru alte echipamente
50232000-0	Servicii de întreţinere a instalaţiilor de iluminare publică şi a semafoarelor
50232100-1	Servicii de întreţinere a iluminatului public
50232110-4	Recondiţionarea instalaţiilor de iluminare publică
50232200-2	Servicii de întreţinere a semafoarelor
50240000-9	Servicii de reparare şi de întreţinere şi servicii conexe pentru transportul maritim şi pentru alte echipamente
50241000-6	Servicii de reparare şi de întreţinere a navelor
50241100-7	Servicii de reparare a navelor
50241200-8	Servicii de reparare a feriboturilor
50242000-3	Servicii de conversie a navelor
50243000-0	Servicii de demolare de nave
50244000-7	Servicii de recondiţionare a navelor sau a ambarcaţiunilor
50245000-4	Servicii de modernizare a navelor
50246000-1	Servicii de întreţinere a echipamentului portuar
50246100-2	Servicii de doc uscat
50246200-3	Servicii de întreţinere a geamandurilor
50246300-4	Servicii de reparare şi de întreţinere a structurilor plutitoare
50246400-5	Servicii de reparare şi de întreţinere a platformelor plutitoare
50300000-8	Servicii de reparare şi de întreţinere şi servicii conexe pentru computere personale, pentru echipament de birotică, pentru echipament de telecomunicaţii şi pentru echipament audiovizual
50310000-1	Repararea şi întreţinerea maşinilor de birou
50311000-8	Repararea şi întreţinerea maşinilor contabile de birou
50311400-2	Repararea şi întreţinerea calculatoarelor şi a maşinilor contabile
50312000-5	Repararea şi întreţinerea echipamentului informatic
50312100-6	Repararea şi întreţinerea unităţilor centrale de procesare
50312110-9	Întreţinerea unităţilor centrale de procesare
50312120-2	Repararea unităţilor centrale de procesare
50312200-7	Repararea şi întreţinerea minicomputerelor
50312210-0	Întreţinerea minicomputerelor
50312220-3	Repararea minicomputerelor
50312300-8	Repararea şi întreţinerea echipamentului de reţea de date
50312310-1	Întreţinerea echipamentului de reţea de date
50312320-4	Repararea echipamentului de reţea de date
50312400-9	Repararea şi întreţinerea microcomputerelor
50312410-2	Întreţinerea microcomputerelor
50312420-5	Repararea microcomputerelor
50312600-1	Repararea şi întreţinerea resurselor fizice de tehnologie a informaţiei
50312610-4	Întreţinerea resurselor fizice de tehnologie a informaţiei
50312620-7	Repararea resurselor fizice de tehnologie a informaţiei
50313000-2	Repararea şi întreţinerea echipamentului de reprografie
50313100-3	Servicii de reparare a fotocopiatoarelor
50313200-4	Servicii de întreţinere a fotocopiatoarelor
50314000-9	Servicii de reparare şi de întreţinere a faxurilor
50315000-6	Servicii de reparare şi de întreţinere a roboţilor telefonici
50316000-3	Întreţinerea şi repararea distribuitoarelor automate de bilete
50317000-0	Servicii de reparare şi de întreţinere a maşinilor de validare a biletelor
50320000-4	Servicii de reparare şi de întreţinere a computerelor personale

50321000-1	Servicii de reparare a computerelor personale
50322000-8	Servicii de întreţinere a computerelor personale
50323000-5	Servicii de reparare şi de întreţinere a perifericelor informatice
50323100-6	Servicii de întreţinere a perifericelor informatice
50323200-7	Servicii de reparare a perifericelor informatice
50324000-2	Servicii de asistenţă pentru computere personale
50324100-3	Servicii de întreţinere a sistemelor
50324200-4	Servicii de întreţinere preventivă
50330000-7	Servicii de întreţinere a echipamentului de telecomunicaţii
50331000-4	Servicii de reparare şi de întreţinere a liniilor de telecomunicaţii
50332000-1	Servicii de întreţinere a infrastructurilor de telecomunicaţii
50333000-8	Servicii de întreţinere a echipamentului de radiocomunicaţii
50333100-9	Servicii de reparare şi de întreţinere a emiţătoarelor radio
50333200-0	Servicii de reparare şi de întreţinere a aparatelor de radiotelefonie
50334000-5	Servicii de reparare şi de întreţinere a echipamentului de telefonie sau de telegrafie prin fir
50334100-6	Servicii de reparare şi de întreţinere a echipamentului de telefonie prin fir
50334110-9	Servicii de întreţinere a reţelei telefonice
50334120-2	Servicii de modernizare a centralelor telefonice interne
50334130-5	Servicii de reparare şi de întreţinere a centralelor telefonice interne
50334140-8	Servicii de reparare şi de întreţinere a aparatelor telefonice
50334200-7	Servicii de reparare şi de întreţinere a echipamentului de telegrafie prin fir
50334300-8	Servicii de reparare şi de întreţinere a echipamentului de telex prin fir
50334400-9	Servicii de întreţinere a sistemelor de comunicaţii
50340000-0	Servicii de reparare şi de întreţinere a echipamentului audiovizual şi optic
50341000-7	Servicii de reparare şi de întreţinere a echipamentului de televiziune
50341100-8	Servicii de reparare şi de întreţinere a echipamentului de videotext
50341200-9	Servicii de reparare şi de întreţinere a emiţătoarelor de televiziune
50342000-4	Servicii de reparare şi de întreţinere a echipamentului audio
50343000-1	Servicii de reparare şi de întreţinere a echipamentului video
50344000-8	Servicii de reparare şi de întreţinere a echipamentului optic
50344100-9	Servicii de reparare şi de întreţinere a echipamentului fotografic
50344200-0	Servicii de reparare şi de întreţinere a echipamentului cinematografic
50400000-9	Servicii de reparare şi de întreţinere a echipamentului medical şi de precizie
50410000-2	Servicii de reparare şi de întreţinere a aparatelor de măsurare, de testare şi de control
50411000-9	Servicii de reparare şi de întreţinere a aparatelor de măsurare
50411100-0	Servicii de reparare şi de întreţinere a contoarelor de apă
50411200-1	Servicii de reparare şi de întreţinere a contoarelor de gaz
50411300-2	Servicii de reparare şi de întreţinere a contoarelor de energie electrică
50411400-3	Servicii de reparare şi de întreţinere a tahometrelor
50411500-4	Servicii de reparare şi de întreţinere a instrumentelor industriale de măsurare a timpului
50412000-6	Servicii de reparare şi de întreţinere a aparatelor de testare
50413000-3	Servicii de reparare şi de întreţinere a aparatelor de control
50413100-4	Servicii de reparare şi de întreţinere a echipamentului de detectare a gazului
50413200-5	Servicii de reparare şi de întreţinere a echipamentului de stingere a incendiilor
50420000-5	Servicii de reparare şi de întreţinere a echipamentului medical şi chirurgical
50421000-2	Servicii de reparare şi de întreţinere a echipamentului medical
50421100-3	Servicii de reparare şi de întreţinere a scaunelor cu rotile
50421200-4	Servicii de reparare şi de întreţinere a echipamentului radiologic
50422000-9	Servicii de reparare şi de întreţinere a echipamentului chirurgical
50430000-8	Servicii de reparare şi de întreţinere a echipamentului de precizie

50431000-5	Servicii de reparare şi de întreţinere a ceasurilor
50432000-2	Servicii de reparare şi de întreţinere a ceasornicelor
50433000-9	Servicii de calibrare
50500000-0	Servicii de reparare şi de întreţinere a pompelor, a vanelor, a robinetelor, a containerelor de metal şi a maşinilor
50510000-3	Servicii de reparare şi de întreţinere a pompelor, a vanelor, a robinetelor şi a containerelor de metal
50511000-0	Servicii de reparare şi de întreţinere a pompelor
50511100-1	Servicii de reparare şi de întreţinere a pompelor de lichid
50511200-2	Servicii de reparare şi de întreţinere a pompelor de gaz
50512000-7	Servicii de reparare şi de întreţinere a vanelor
50513000-4	Servicii de reparare şi de întreţinere a robinetelor
50514000-1	Servicii de reparare şi de întreţinere a containerelor de metal
50514100-2	Servicii de reparare şi de întreţinere a cisternelor
50514200-3	Servicii de reparare şi de întreţinere a rezervoarelor
50514300-4	Servicii de reparare a manşoanelor
50530000-9	Servicii de reparare şi de întreţinere a maşinilor
50531000-6	Servicii de reparare şi de întreţinere a maşinilor neelectrice
50531100-7	Servicii de reparare şi de întreţinere a boilerelor
50531200-8	Servicii de întreţinere a aparatelor cu gaz
50531300-9	Servicii de reparare şi de întreţinere a compresoarelor
50531400-0	Servicii de reparare şi de întreţinere a macaralelor
50531500-1	Servicii de reparare şi de întreţinere a macaralelor derrick
50531510-4	Servicii de demontare a macaralelor derrick
50532000-3	Servicii de reparare şi de întreţinere a maşinilor şi aparatelor electrice şi a echipamentului conex
50532100-4	Servicii de reparare şi de întreţinere a motoarelor electrice
50532200-5	Servicii de reparare şi de întreţinere a transformatoarelor
50532300-6	Servicii de reparare şi de întreţinere a generatoarelor
50532400-7	Servicii de reparare şi de întreţinere a echipamentului de distribuţie electrică
50600000-1	Servicii de reparare şi de întreţinere a materialelor de securitate şi apărare
50610000-4	Servicii de reparare şi de întreţinere a echipamentului de securitate
50620000-7	Servicii de reparare şi de întreţinere a armelor de foc şi a muniţiei
50630000-0	Servicii de reparare şi de întreţinere a vehiculelor militare
50640000-3	Servicii de reparare şi de întreţinere a navelor de război
50650000-6	Servicii de reparare şi de întreţinere a aeronavelor militare, a proiectilelor şi a navelor spaţiale
50660000-9	Servicii de reparare şi de întreţinere a sistemelor electronice militare
50700000-2	Servicii de reparare şi de întreţinere a instalaţiilor de construcţii
50710000-5	Servicii de reparare şi de întreţinere a instalaţiilor electrice şi mecanice de construcţii
50711000-2	Servicii de reparare şi de întreţinere a instalaţiilor electrice de construcţii
50712000-9	Servicii de reparare şi de întreţinere a instalaţiilor mecanice de construcţii
50720000-8	Servicii de reparare şi de întreţinere a încălzirii centrale
50721000-5	Recondiţionarea instalaţiilor de încălzire
50730000-1	Servicii de reparare şi de întreţinere a grupurilor de refrigerare
50740000-4	Servicii de reparare şi de întreţinere a scărilor rulante
50750000-7	Servicii de întreţinere a ascensoarelor
50760000-0	Repararea şi întreţinerea toaletelor publice
50800000-3	Diverse servicii de întreţinere şi de reparare
50810000-6	Servicii de reparare a bijuteriilor
50820000-9	Servicii de reparare a articolelor din piele
50821000-6	Servicii de reparare de cizme

50822000-3	Servicii de reparare de încălţăminte
50830000-2	Servicii de reparare de îmbrăcăminte şi de articole textile
50840000-5	Servicii de reparare şi de întreţinere a armelor de foc şi a sistemelor de armament
50841000-2	Servicii de reparare şi de întreţinere a armelor de foc
50842000-9	Servicii de reparare şi de întreţinere a sistemelor de armament
50850000-8	Servicii de reparare şi de întreţinere a mobilierului
50860000-1	Servicii de reparare şi de întreţinere a instrumentelor muzicale
50870000-4	Servicii de reparare şi de întreţinere a echipamentului pentru terenurile de joacă
50880000-7	Servicii de reparare şi de întreţinere a echipamentului hotelier şi pentru restaurante
50881000-4	Servicii de reparare şi de întreţinere a echipamentului hotelier
50882000-1	Servicii de reparare şi de întreţinere a echipamentului pentru restaurante
50883000-8	Servicii de reparare şi de întreţinere a echipamentului de catering
50884000-5	Servicii de reparare şi de întreţinere a echipamentului de camping
51000000-9	Servicii de instalare (cu excepţia programelor software)
51100000-3	Servicii de instalare a echipamentului electric şi mecanic
51110000-6	Servicii de instalare a echipamentului electric
51111000-3	Servicii de instalare de motoare electrice, de generatoare şi de transformatoare
51111100-4	Servicii de instalare de motoare electrice
51111200-5	Servicii de instalare de generatoare
51111300-6	Servicii de instalare de transformatoare
51112000-0	Servicii de instalare de echipament de distribuţie şi de comandă a energiei electrice
51112100-1	Servicii de instalare de echipament de distribuţie a energiei electrice
51112200-2	Servicii de instalare de echipament de comandă a energiei electrice
51120000-9	Servicii de instalare de echipament mecanic
51121000-6	Servicii de instalare a echipamentului de fitness
51122000-3	Servicii de instalare de stîlpi de steag
51130000-2	Servicii de instalare de generatoare cu aburi, de turbine, de compresoare şi de arzătoare
51131000-9	Servicii de instalare de generatoare cu aburi
51133000-3	Servicii de instalare de turbine
51133100-4	Servicii de instalare de turbine cu gaz
51134000-0	Servicii de instalare de compresoare
51135000-7	Servicii de instalare de cuptoare
51135100-8	Servicii de instalare de arzătoare
51135110-1	Servicii de instalare de incineratoare de deşeuri
51140000-5	Servicii de instalare de motoare
51141000-2	Servicii de instalare de motoare cu benzină
51142000-9	Servicii de instalare de motoare diesel
51143000-6	Servicii de instalare de motoare feroviare
51144000-3	Servicii de instalare de motoare de vehicule
51145000-0	Servicii de instalare de motoare de nave
51146000-7	Servicii de instalare de motoare de aeronave
51200000-4	Servicii de instalare de echipament de măsurat, de control, de testare şi de navigare
51210000-7	Servicii de instalare de echipament de măsurat
51211000-4	Servicii de instalare de echipament de măsurare a timpului
51212000-1	Servicii de instalare de echipament de înregistrare a timpului
51213000-8	Servicii de instalare de echipament de pontaj
51214000-5	Servicii de instalare de echipamente pentru ceasuri de parcare

51215000-2	Servicii de instalare de echipament meteorologic
51216000-9	Servicii de instalare de echipament de geologie
51220000-0	Servicii de instalare de echipament de control
51221000-7	Servicii de instalare de aparate automate de înregistrare pentru aeroporturi (check-in)
51230000-3	Servicii de instalare de echipament de testare
51240000-6	Servicii de instalare de echipament de navigaţie
51300000-5	Servicii de instalare de echipament de comunicaţii
51310000-8	Servicii de instalare de echipament radio, de televiziune, audio şi video
51311000-5	Servicii de instalare de echipament radio
51312000-2	Servicii de instalare de echipament de televiziune
51313000-9	Servicii de instalare de echipament audio
51314000-6	Servicii de instalare de echipament video
51320000-1	Servicii de instalare de emiţătoare radio şi de televiziune
51321000-8	Servicii de instalare de emiţătoare radio
51322000-5	Servicii de instalare de emiţătoare de televiziune
51330000-4	Servicii de instalare de aparate de radiotelefonie
51340000-7	Servicii de instalare de echipament de telefonie prin fir
51350000-0	Servicii de instalare de echipament de telegrafie prin fir
51400000-6	Servicii de instalare de echipament medical şi chirurgical
51410000-9	Servicii de instalare de echipament medical
51411000-6	Servicii de instalare de echipament de imagistică
51412000-3	Servicii de instalare de echipament dentar şi de subspecialitate
51413000-0	Servicii de instalare de echipament de radioterapie
51414000-7	Servicii de instalare de echipament de mecanoterapie
51415000-4	Servicii de instalare de echipament de electroterapie
51416000-1	Servicii de instalare de echipament de fizioterapie
51420000-2	Servicii de instalare de echipament chirurgical
51430000-5	Servicii de instalare de echipament de laborator
51500000-7	Servicii de instalare de echipamente şi utilaje
51510000-0	Servicii de instalare de utilaje şi de echipament de uz general
51511000-7	Servicii de instalare de echipament de ridicare şi de manipulare, cu excepţia ascensoarelor şi a scărilor rulante
51511100-8	Servicii de instalare de echipament de ridicare
51511110-1	Servicii de instalare de macarale
51511200-9	Servicii de instalare de echipament de manipulare
51511300-0	Servicii de instalare de nacele de curăţare a faţadelor
51511400-1	Servicii de instalare de sisteme speciale de transport
51514000-8	Servicii de instalare de utilaje diverse de uz general
51514100-9	Servicii de instalare de utilaje şi aparate de filtrare sau de purificare a lichidelor
51514110-2	Servicii de instalare de utilaje şi aparate de filtrare sau de purificare a apei
51520000-3	Servicii de instalare de utilaje agricole şi forestiere
51521000-0	Servicii de instalare de utilaje agricole
51522000-7	Servicii de instalare de utilaje forestiere
51530000-6	Servicii de instalare de maşini-unelte
51540000-9	Servicii de instalare de utilaje şi de echipament cu utilizare specială
51541000-6	Servicii de instalare de utilaje pentru industria minieră, extractivă, de construcţii şi metalurgică
51541100-7	Servicii de instalare de utilaje pentru industria minieră
51541200-8	Servicii de instalare de utilaje pentru industria extractivă
51541300-9	Servicii de instalare de utilaje de construcţii
51541400-0	Servicii de instalare de utilaje pentru industria metalurgică

51542000-3	Servicii de instalare de utilaje de prelucrare a alimentelor, a băuturilor şi a tutunului
51542100-4	Servicii de instalare de utilaje de prelucrare a alimentelor
51542200-5	Servicii de instalare de utilaje de prelucrare a băuturilor
51542300-6	Servicii de instalare de utilaje de prelucrare a tutunului
51543000-0	Servicii de instalare de utilaje pentru fabricarea materialelor textile, a îmbrăcămintei şi a pielii
51543100-1	Servicii de instalare de utilaje pentru fabricarea materialelor textile
51543200-2	Servicii de instalare de utilaje pentru fabricarea îmbrăcămintei
51543300-3	Servicii de instalare de utilaje pentru fabricarea pielii
51543400-4	Servicii de instalare de maşini de spălat, de maşini de curăţare uscată şi de maşini de uscat pentru rufe
51544000-7	Servicii de instalare de utilaje pentru fabricarea hîrtiei şi a cartonului
51544100-8	Servicii de instalare de utilaje pentru fabricarea hîrtiei
51544200-9	Servicii de instalare de utilaje pentru fabricarea cartonului
51545000-4	Servicii de instalare de cutii poştale stradale
51550000-2	Servicii de instalare de sisteme de armament
51600000-8	Servicii de instalare de computere şi de echipament de birotică
51610000-1	Servicii de instalare de computere şi de echipament de procesare a informaţiilor
51611000-8	Servicii de instalare de computere
51611100-9	Servicii de instalare de hardware
51611110-2	Servicii de instalare de ecrane sau tabele de afişare în timp real a plecărilor şi sosirilor în aeroporturi
51611120-5	Servicii de instalare de ecrane sau tabele de afişare în timp real a plecărilor şi sosirilor în gări
51612000-5	Servicii de instalare de echipament de procesare a informaţiilor
51620000-4	Servicii de instalare de echipament de birotică
51700000-9	Servicii de instalare de echipamente de protecţie împotriva incendiilor
51800000-0	Servicii de instalare de containere de metal
51810000-3	Servicii de instalare de cisterne
51820000-6	Servicii de instalare de rezervoare
51900000-1	Servicii de instalare de sisteme de orientare şi control
55000000-0	**Servicii hoteliere, de restaurant şi de vînzare cu amănuntul**
55100000-1	Servicii hoteliere
55110000-4	Servicii de cazare la hotel
55120000-7	Servicii de reuniuni şi conferinţe organizate la hotel
55130000-0	Alte servicii hoteliere
55200000-2	Campinguri şi alte tipuri de cazare decît cea hotelieră
55210000-5	Servicii de cazare în cămine pentru tineri
55220000-8	Servicii de cazare în camping
55221000-5	Servicii de cazare în spaţii pentru rulote
55240000-4	Servicii de centre de vacanţă şi de case de vacanţă
55241000-1	Servicii de centre de vacanţă
55242000-8	Servicii de case de vacanţă
55243000-5	Servicii de tabere de copii
55250000-7	Servicii de închiriere de locuinţe mobilate pe termen scurt
55260000-0	Servicii de vagoane de dormit
55270000-3	Servicii prestate de pensiuni care oferă cazare cu mic dejun inclus
55300000-3	Servicii de restaurant şi de servire a mîncării
55310000-6	Servicii de restaurant cu ospătari
55311000-3	Servicii de restaurant cu ospătari cu clientelă restrînsă
55312000-0	Servicii de restaurant cu ospătari fără restricţii de acces

55320000-9	Servicii de distribuire a mîncării
55321000-6	Servicii de preparare a mîncării
55322000-3	Servicii de gătire a mîncării
55330000-2	Servicii de cafenea
55400000-4	Servicii de servire a băuturilor
55410000-7	Servicii de gestionare a barurilor
55500000-5	Servicii de cantină şi servicii de catering
55510000-8	Servicii de cantină
55511000-5	Servicii de cantină şi alte servicii de cafenea cu clientelă restrînsă
55512000-2	Servicii de gestionare a cantinelor
55520000-1	Servicii de catering
55521000-8	Servicii de catering la domiciliu
55521100-9	Servicii de livrare a mîncării la domiciliu
55521200-0	Servicii de livrare a mîncării
55522000-5	Servicii de catering pentru societăţi de transport
55523000-2	Servicii de catering pentru alte societăţi sau instituţii
55523100-3	Servicii de restaurant pentru şcoli
55524000-9	Servicii de catering pentru şcoli
55900000-9	Servicii de vînzare cu amănuntul
60000000-8	**Servicii de transport (cu excepţia transportului de deşeuri)**
60100000-9	Servicii de transport rutier
60112000-6	Servicii de transport rutier public
60120000-5	Servicii de taxi
60130000-8	Servicii de transport rutier specializat de pasageri
60140000-1	Transport de pasageri ocazional
60150000-4	Transport de pasageri cu vehicule trase de animale
60160000-7	Transport poştal rutier
60161000-4	Servicii de transport de colete
60170000-0	Închiriere de vehicule de transport de persoane cu şofer
60171000-7	Închiriere de autoturisme particulare cu şofer
60172000-4	Închiriere de autobuze şi de autocare cu şofer
60180000-3	Închiriere de vehicule de transport de mărfuri cu şofer
60181000-0	Închiriere de camioane cu şofer
60182000-7	Închiriere de vehicule industriale cu şofer
60183000-4	Închiriere de camionete cu şofer
60200000-0	Servicii de transport feroviar
60210000-3	Servicii de transport feroviar public
60220000-6	Transport feroviar poştal
60300000-1	Servicii de transport prin conducte
60400000-2	Servicii de transport aerian
60410000-5	Servicii de transport aerian pe bază de grafic
60411000-2	Servicii de curierat aerian pe bază de grafic
60420000-8	Servicii de transport aerian ocazional
60421000-5	Servicii de curierat aerian ocazional
60423000-9	Servicii de transport aerian tip charter
60424000-6	Închiriere de echipament de transport aerian cu echipaj
60424100-7	Închiriere de aeronave cu echipaj
60424110-0	Închiriere de aeronave cu aripă fixă cu echipaj
60424120-3	Închiriere de elicoptere cu echipaj
60440000-4	Servicii aeriene şi servicii conexe
60441000-1	Servicii de pulverizare aeriană
60442000-8	Servicii de combatere aeriană a incendiilor din păduri

60443000-5	Servicii de transport aerian pentru acordarea ajutorului
60443100-6	Servicii de salvare aeromaritimă
60444000-2	Servicii de exploatare a aeronavelor
60444100-3	Servicii de pilotaj
60445000-9	Servicii de exploatare a avioanelor
60500000-3	Servicii de transport spaţial
60510000-6	Servicii de lansare de sateliţi
60520000-9	Servicii de încărcături utile experimentale
60600000-4	Servicii de transport naval
60610000-7	Servicii de transport cu feribotul
60620000-0	Transport naval poştal
60630000-3	Servicii de nave de pozat cabluri
60640000-6	Transport maritim de mărfuri
60650000-9	Închiriere de echipament de transport naval cu echipaj
60651000-6	Închiriere de nave cu echipaj
60651100-7	Închiriere de nave cu echipaj pentru navigaţie maritimă
60651200-8	Închiriere de nave cu echipaj pentru navigaţie internă
60651300-9	Servicii de nave antipoluare
60651400-0	Servicii de nave transportoare de încărcătură grea
60651500-1	Servicii de nave de ajutor
60651600-2	Servicii de nave de alimentare cu combustibil pe mare
60653000-0	Închiriere de ambarcaţiuni cu echipaj
63000000-9	**Servicii de transport anexe şi conexe; servicii de agenţii de turism**
63100000-0	Servicii de manipulare şi de depozitare a încărcăturilor
63110000-3	Servicii de manipulare a încărcăturilor
63111000-0	Servicii de manipulare a containerelor
63112000-7	Servicii de manipulare a bagajelor
63112100-8	Servicii de manipulare a bagajelor pasagerilor
63112110-1	Servicii de grupare a bagajelor
63120000-6	Servicii de depozitare şi de antrepozitare
63121000-3	Servicii de depozitare şi de recuperare
63121100-4	Servicii de depozitare
63121110-7	Servicii de depozitare a gazului
63122000-0	Servicii de antrepozitare
63500000-4	Servicii de agenţii de turism, de ghizi turistici şi de asistenţă turistică
63510000-7	Servicii de agenţii de turism şi servicii conexe
63511000-4	Organizare de voiajuri cu servicii complete
63512000-1	Vînzare de bilete de călătorie şi servicii de voiaj cu servicii complete
63513000-8	Servicii de informare turistică
63514000-5	Servicii de ghizi turistici
63515000-2	Servicii de turism
63516000-9	Servicii de gestionare a voiajelor
63520000-0	Servicii de agenţii de transport
63521000-7	Servicii de agenţii de transport de mărfuri
63522000-4	Servicii de brokeraj maritim
63523000-1	Servicii de agenţii portuare şi de expediere
63524000-8	Servicii de pregătire a documentelor de transport
63700000-6	Servicii anexe pentru transportul terestru, naval şi aerian
63710000-9	Servicii anexe pentru transportul terestru
63711000-6	Servicii anexe pentru transportul feroviar
63711100-7	Servicii de monitorizare a trenurilor
63711200-8	Servicii de ateliere mobile

63712000-3	Servicii anexe pentru transportul rutier
63712100-4	Servicii de autogară
63712200-5	Servicii de exploatare a autostrăzilor
63712210-8	Servicii de taxă de autostradă
63712300-6	Servicii de exploatare a podurilor şi a tunelurilor
63712310-9	Servicii de exploatare a podurilor
63712311-6	Servicii de taxă de pod
63712320-2	Servicii de exploatare a tunelurilor
63712321-9	Servicii de taxare la intrarea în tunel
63712400-7	Servicii de parcare
63712500-8	Servicii de poduri-basculă
63712600-9	Servicii de alimentare cu combustibil a vehiculelor
63712700-0	Servicii de control al traficului
63712710-3	Servicii de monitorizare a traficului
63720000-2	Servicii anexe pentru transportul naval
63721000-9	Servicii de exploatare a porturilor şi a căilor navigabile şi servicii conexe
63721100-0	Servicii de încărcare în buncăre
63721200-1	Servicii de exploatare a porturilor
63721300-2	Servicii de exploatare a căilor navigabile
63721400-3	Servicii de alimentare cu combustibil a navelor
63721500-4	Servicii de exploatare a terminalelor de pasageri
63722000-6	Servicii de pilotare a navelor
63723000-3	Servicii de acostare
63724000-0	Servicii de navigaţie
63724100-1	Servicii de poziţionare pe mare
63724110-4	Servicii de poziţionare a farurilor plutitoare
63724200-2	Servicii de faruri plutitoare
63724300-3	Servicii de poziţionare a geamandurilor
63724310-6	Servicii de balizaj
63724400-4	Servicii de faruri
63725000-7	Servicii de salvare şi de ranfluare
63725100-8	Servicii de salvare a navelor
63725200-9	Servicii de nave de salvare
63725300-0	Servicii de ranfluare a navelor
63726000-4	Diverse servicii de asistenţă pentru transportul naval
63726100-5	Servicii de înregistrare a navelor
63726200-6	Servicii navale de spargere a gheţii
63726300-7	Servicii de depozitare pe nave
63726400-8	Servicii de navlosire a navelor
63726500-9	Servicii de dezarmare a navelor
63726600-0	Servicii de exploatare a navelor
63726610-3	Servicii de lansare la apă a navelor
63726620-6	Servicii de vehicule cu comandă de la distanţă
63726700-1	Servicii de nave de pescuit
63726800-2	Servicii de nave de cercetare
63726900-3	Servicii de ancorare
63727000-1	Servicii de remorcare şi de împingere a navelor
63727100-2	Servicii de remorcare
63727200-3	Servicii de împingere
63730000-5	Servicii anexe pentru transportul aerian
63731000-2	Servicii de exploatare a aeroporturilor
63731100-3	Servicii de coordonare a sloturilor orare pe aeroporturi

63732000-9	Servicii de control al traficului aerian
63733000-6	Servicii de alimentare cu combustibil a aeronavelor
63734000-3	Servicii de hangar
64000000-6	**Servicii poştale şi de telecomunicaţii**
64100000-7	Servicii poştale şi de curierat
64110000-0	Servicii poştale
64111000-7	Servicii poştale de distribuire a ziarelor şi a periodicelor
64112000-4	Servicii poştale de distribuire a corespondenţei
64113000-1	Servicii poştale de distribuire a coletelor
64114000-8	Servicii de ghişee de oficii poştale
64115000-5	Închiriere de cutii poştale
64116000-2	Servicii post-restant
64120000-3	Servicii de curierat
64121000-0	Servicii de curierat multimodal
64121100-1	Servicii de distribuire a corespondenţei
64121200-2	Servicii de livrare a pachetelor
64122000-7	Servicii de curierat şi de mesagerie internă în birouri
64200000-8	Servicii de telecomunicaţii
64210000-1	Servicii de telefonie şi de transmisie de date
64211000-8	Servicii de telefonie publică
64211100-9	Servicii telefonice locale
64211200-0	Servicii telefonice interurbane
64212000-5	Servicii de telefonie mobilă
64212100-6	Servicii SMS (Short Message Service – Serviciu de mesaje scurte)
64212200-7	Servicii EMS (Enhanced Messaging Service – Serviciu de mesaje îmbunătăţite)
64212300-8	Servicii MMS (Multimedia Message Service – Serviciu de mesaje multimedia)
64212400-9	Servicii WAP (Wireless Application Protocol – Protocol de aplicaţii fără fir)
64212500-0	Servicii GPRS (General Packet Radio Services – Servicii generale de radiocomunicaţii în pachete)
64212600-1	Servicii EDGE (Enhanced Data for GSM Evolution – Viteze de transfer de date îmbunătăţite pentru evoluţia globală)
64212700-2	Servicii UMTS (Universal Mobile Telephone System – Sistem universal de telecomunicaţii mobile)
64212800-3	Servicii de furnizare de telefoane publice
64212900-4	Servicii de furnizare de cartele telefonice preplătite
64213000-2	Servicii de reţele telefonice comerciale partajate
64214000-9	Servicii de reţele telefonice comerciale specializate
64214100-0	Servicii de închiriere de circuite prin satelit
64214200-1	Servicii de comutatoare telefonice
64214400-3	Închiriere de linii terestre de comunicaţii
64215000-6	Servicii de telefonie IP
64216000-3	Servicii de mesagerie şi de informare electronice
64216100-4	Servicii de mesagerie electronică
64216110-7	Servicii de schimb de date electronice
64216120-0	Servicii de poştă electronică
64216130-3	Servicii de telex
64216140-6	Servicii de telegrafie
64216200-5	Servicii de informare electronică
64216210-8	Servicii de informare cu valoare adăugată
64216300-6	Servicii de teletext

64220000-4	Servicii de telecomunicaţii, cu excepţia serviciilor telefonice şi de transmisie de date
64221000-1	Servicii de interconexiune
64222000-8	Servicii de telelucru
64223000-5	Servicii de radiomesagerie
64224000-2	Servicii de teleconferinţă
64225000-9	Servicii de telecomunicaţii aer-sol
64226000-6	Servicii telematice
64227000-3	Servicii de telecomunicaţii integrate
64228000-0	Servicii de transmisie de programe de radio şi de televiziune
64228100-1	Transmisie de programe de televiziune
64228200-2	Transmisie de programe radio
65000000-3	**Utilităţi publice**
65100000-4	Distribuţie de apă şi servicii conexe
65110000-7	Distribuţie de apă
65111000-4	Distribuţie de apă potabilă
65120000-0	Exploatarea unei staţii de epurare a apei
65121000-7	Servicii de demineralizare a apei
65122000-0	Servicii de desalinizare a apei
65123000-3	Servicii de dedurizare a apei
65130000-3	Exploatarea sistemului de alimentare cu apă
65200000-5	Distribuţie de gaz şi servicii conexe
65210000-8	Distribuţie de gaz
65300000-6	Distribuţie de energie electrică şi servicii conexe
65310000-9	Distribuţie de energie electrică
65320000-2	Exploatarea instalaţiilor electrice
65400000-7	Alte surse de alimentare şi de distribuţie a energiei electrice
65410000-0	Exploatare a unei centrale electrice
65500000-8	Servicii de citire a contoarelor
66000000-0	**Servicii financiare şi de asigurare**
66100000-1	Servicii bancare şi de investiţii
66110000-4	Servicii bancare
66111000-1	Servicii de bănci centrale
66112000-8	Servicii de depozite
66113000-5	Servicii de acordare de credit
66113100-6	Servicii de acordare de microcredite
66114000-2	Servicii de leasing financiar
66115000-9	Servicii de viramente internaţionale
66120000-7	Servicii bancare de investiţii şi servicii conexe
66121000-4	Servicii de fuziuni şi achiziţii
66122000-1	Servicii de finanţare a societăţilor şi de capital de risc
66130000-0	Servicii de brokeraj şi servicii conexe titlurilor şi mărfurilor
66131000-7	Servicii de brokeraj de titluri
66131100-8	Servicii de investiţii ale fondurilor de pensii
66132000-4	Servicii de brokeraj de mărfuri
66133000-1	Servicii de tratament şi de compensare
66140000-3	Servicii de gestionare a portofoliilor
66141000-0	Servicii de gestionare a fondurilor de pensii
66150000-6	Servicii de administrare a pieţelor financiare
66151000-3	Servicii de gestionare a pieţelor financiare
66151100-4	Servicii de vînzare cu amănuntul prin intermediul pieţei electronice
66152000-0	Servicii de reglementare a pieţelor financiare
66160000-9	Servicii fiduciare şi de custodie

66161000-6	Servicii fiduciare
66162000-3	Servicii de custodie
66170000-2	Servicii de consultanţă financiară, de gestionare a tranzacţiilor financiare şi servicii de case de compensare
66171000-9	Servicii de consultanţă financiară
66172000-6	Servicii de gestionare a tranzacţiilor financiare şi servicii de case de compensare
66180000-5	Servicii de schimb valutar
66190000-8	Servicii de brokeraj de împrumuturi
66500000-5	Servicii de asigurare şi de pensie
66510000-8	Servicii de asigurare
66511000-5	Servicii de asigurare de viaţă
66512000-2	Servicii de asigurare contra accidentelor şi de asigurare de sănătate
66512100-3	Servicii de asigurare contra accidentelor
66512200-4	Servicii de asigurare de sănătate
66512210-7	Servicii de asigurare voluntară de sănătate
66512220-0	Servicii de asigurare medicală
66513000-9	Servicii de asigurare legală şi de asigurare împotriva tuturor riscurilor
66513100-0	Servicii de asigurare pentru cheltuieli juridice
66513200-1	Servicii de asigurare a construcţiilor împotriva tuturor riscurilor
66514000-6	Servicii de asigurare de încărcătură şi servicii de asigurare pentru transport
66514100-7	Asigurare pentru transport
66514110-0	Servicii de asigurare a autovehiculelor
66514120-3	Servicii de asigurare maritimă, aeriană sau pentru alte tipuri de transport
66514130-6	Servicii de asigurare feroviară
66514140-9	Servicii de asigurare a aeronavelor
66514150-2	Servicii de asigurare a navelor
66514200-8	Servicii de asigurare a navlului
66515000-3	Servicii de asigurare de daune sau pierderi
66515100-4	Servicii de asigurare împotriva incendiilor
66515200-5	Servicii de asigurare a bunurilor
66515300-6	Servicii de asigurare împotriva intemperiilor şi a pierderilor financiare
66515400-7	Servicii de asigurare împotriva intemperiilor
66515410-0	Servicii de asigurare împotriva pierderilor financiare
66515411-7	Servicii de asigurare împotriva pierderilor pecuniare
66516000-0	Servicii de asigurare de răspundere civilă
66516100-1	Servicii de asigurare de răspundere civilă auto
66516200-2	Servicii de asigurare de răspundere civilă pentru aeronave
66516300-3	Servicii de asigurare de răspundere civilă pentru nave
66516400-4	Servicii de asigurare de răspundere civilă generală
66516500-5	Servicii de asigurare a răspunderii profesionale
66517000-7	Servicii de asigurare de credite şi garanţii
66517100-8	Servicii de asigurare de credit
66517200-9	Servicii de asigurare de garanţie
66517300-0	Servicii de asigurare a gestionării riscurilor
66518000-4	Servicii de brokeraj şi servicii de societăţi de asigurări
66518100-5	Servicii de brokeraj de asigurări
66518200-6	Servicii de societăţi de asigurări
66518300-7	Servicii de regularizare a cererilor de despăgubire
66519000-1	Servicii de asigurare a instalaţiilor tehnice, servicii conexe de asigurare, servicii de regularizare a avariilor şi a daunelor, servicii actuare şi de administrare a drepturilor de salvare
66519100-2	Servicii de asigurare a platformelor petroliere şi de gaz

66519200-3	Servicii de asigurare a instalaţiilor tehnice
66519300-4	Servicii conexe de asigurare
66519310-7	Servicii de consultanţă în asigurări
66519400-5	Servicii de regularizare a avariilor
66519500-6	Servicii de regularizare a daunelor
66519600-7	Servicii actuare
66519700-8	Servicii de administrare a drepturilor de salvare
66520000-1	Servicii de pensie
66521000-8	Servicii de pensie privată
66522000-5	Servicii de pensie colectivă
66523000-2	Servicii de consultanţă privind fondurile de pensii
66523100-3	Servicii de administrare a fondurilor de pensii
66600000-6	Servicii de trezorerie
66700000-7	Servicii de reasigurare
66710000-0	Servicii de reasigurare de viaţă
66720000-3	Servicii de reasigurare împotriva accidentelor şi de reasigurare de sănătate
70000000-1	**Servicii imobiliare**
70100000-2	Servicii imobiliare proprii
70110000-5	Servicii de promovare imobiliară
70111000-2	Promovare de bunuri imobiliare rezidenţiale
70112000-9	Promovare de bunuri imobiliare nerezidenţiale
70120000-8	Cumpărare şi vînzare de bunuri imobiliare
70121000-5	Servicii de vînzare sau de achiziţionare de imobile
70121100-6	Servicii de vînzare de imobile
70121200-7	Servicii de achiziţionare de imobile
70122000-2	Servicii de vînzare sau de achiziţionare de teren
70122100-3	Servicii de vînzare de teren
70122110-6	Servicii de vînzare de teren viran
70122200-4	Servicii de achiziţionare de teren
70122210-7	Servicii de achiziţionare de teren viran
70123000-9	Vînzare de bunuri imobiliare
70123100-0	Vînzare de bunuri imobiliare rezidenţiale
70123200-1	Vînzare de bunuri imobiliare nerezidenţiale
70130000-1	Servicii de închiriere de bunuri imobiliare proprii
70200000-3	Servicii de închiriere sau de leasing de bunuri imobiliare proprii
70210000-6	Servicii de închiriere sau de leasing de proprietăţi rezidenţiale proprii
70220000-9	Servicii de închiriere sau de leasing de proprietăţi nerezidenţiale proprii
70300000-4	Servicii de intermediere imobiliară pentru terţi
70310000-7	Servicii de închiriere sau de vînzare de imobile
70311000-4	Servicii de închiriere sau de vînzare de imobile rezidenţiale
70320000-0	Servicii de închiriere sau de vînzare de terenuri
70321000-7	Servicii de închiriere de terenuri
70322000-4	Servicii de închiriere sau de vînzare de terenuri virane
70330000-3	Servicii de gestionare a bunurilor imobiliare pentru terţi
70331000-0	Servicii de proprietate rezidenţială
70331100-1	Servicii de gestionare a instituţiilor
70332000-7	Servicii de proprietate nerezidenţială
70332100-8	Servicii de gestionare a terenurilor
70332200-9	Servicii de gestionare a proprietăţii comerciale
70332300-0	Servicii de proprietate industrială
70333000-4	Servicii de adăpostire
70340000-6	Servicii de multiproprietate

71000000-8	**Servicii de arhitectură, de construcţii, de inginerie şi de inspecţie**
71200000-0	Servicii de arhitectură şi servicii conexe
71210000-3	Servicii de consultanţă în arhitectură
71220000-6	Servicii de proiectare arhitecturală
71221000-3	Servicii de arhitectură pentru construcţii
71222000-0	Servicii de arhitectură pentru spaţii exterioare
71222100-1	Servicii de cartografiere a zonelor urbane
71222200-2	Servicii de cartografiere a zonelor rurale
71223000-7	Servicii de arhitectură pentru lucrări de extindere a construcţiilor
71230000-9	Servicii de organizare a concursurilor de proiectare arhitecturală
71240000-2	Servicii de arhitectură, de inginerie şi de planificare
71241000-9	Studii de fezabilitate, servicii de consultanţă, analize
71242000-6	Pregătire de proiecte şi proiectare, estimare a costurilor
71243000-3	Planuri provizorii (sisteme şi integrare)
71244000-0	Calculare a costurilor, monitorizare a costurilor
71245000-7	Planuri de aprobare, schiţe de lucru şi specificaţii
71246000-4	Stabilire şi enumerare a cantităţilor necesare în construcţii
71247000-1	Supraveghere a lucrărilor de construcţii
71248000-8	Supraveghere a proiectului şi documentare
71250000-5	Servicii de arhitectură, de inginerie şi de măsurare
71251000-2	Servicii de arhitectură şi de măsurare
71300000-1	Servicii de inginerie
71310000-4	Servicii de consultanţă în domeniul ingineriei şi al construcţiilor
71311000-1	Servicii de consultanţă în domeniul lucrărilor publice
71311100-2	Servicii de asistenţă în domeniul lucrărilor publice
71311200-3	Servicii de consultanţă în domeniul sistemelor de transport
71311210-6	Servicii de consultanţă privind autostrăzile
71311220-9	Servicii de inginerie rutieră
71311230-2	Servicii de inginerie feroviară
71311240-5	Servicii de inginerie aeroportuară
71311300-4	Servicii de consultanţă în infrastructură
71312000-8	Servicii de consultanţă în inginerie structurală
71313000-5	Servicii de consultanţă în ingineria mediului
71313100-6	Servicii de consultanţă în combaterea zgomotului
71313200-7	Servicii de consultanţă în izolaţie acustică şi acustică interioară
71313400-9	Evaluare a impactului asupra mediului pentru construcţii
71313410-2	Evaluare a riscurilor sau a pericolelor pentru construcţii
71313420-5	Standarde de mediu pentru construcţii
71313430-8	Analiză a indicatorilor de mediu pentru construcţii
71313440-1	Servicii de evaluare a impactului asupra mediului pentru construcţii
71313450-4	Monitorizare de mediu pentru construcţii
71314000-2	Servicii de energie electrică şi servicii conexe
71314100-3	Servicii de energie electrică
71314200-4	Servicii de gestionare a energiei electrice
71314300-5	Servicii de consultanţă în eficienţă energetică
71314310-8	Servicii de inginerie termică pentru construcţii
71315000-9	Instalaţii tehnice de construcţii
71315100-0	Servicii de consultanţă pentru lucrări de bază
71315200-1	Servicii de consultanţă în domeniul imobiliar
71315210-4	Servicii de consultanţă în instalaţii tehnice de construcţii
71315300-2	Servicii de examinare a construcţiilor
71315400-3	Servicii de inspectare şi verificare a construcţiilor

71315410-6	Inspectare a sistemului de ventilaţie
71316000-6	Servicii de consultanţă în telecomunicaţii
71317000-3	Servicii de consultanţă în protecţia contra riscurilor şi în controlul riscurilor
71317100-4	Servicii de consultanţă în protecţia contra incendiilor şi a exploziilor şi în controlul incendiilor şi al exploziilor
71317200-5	Servicii sanitare şi de siguranţă
71317210-8	Servicii de consultanţă sanitară şi de siguranţă
71318000-0	Servicii de consiliere şi de consultanţă în inginerie
71318100-1	Servicii tehnice de iluminat natural şi artificial pentru clădiri
71319000-7	Servicii de expertiză
71320000-7	Servicii de concepţie tehnică
71321000-4	Servicii de proiectare tehnică a instalaţiilor mecanice şi electrice pentru construcţii
71321100-5	Servicii privind aspectele economice din sectorul construcţiilor
71321200-6	Servicii de proiectare a sistemelor de încălzire
71321300-7	Servicii de consultanţă în materie de instalaţii de apă şi canalizare
71321400-8	Servicii de consultanţă în materie de ventilaţie
71322000-1	Servicii de proiectare tehnică pentru construcţia de lucrări publice
71322100-2	Servicii de estimare pentru lucrări publice
71322200-3	Servicii de proiectare a conductelor
71322300-4	Servicii de proiectare a podurilor
71322400-5	Servicii de proiectare a barajelor
71322500-6	Servicii de proiectare tehnică pentru infrastructura de transport
71323000-8	Servicii de proiectare tehnică pentru procese şi producţie industriale
71323100-9	Servicii de proiectare a sistemelor de energie electrică
71323200-0	Servicii de proiectare tehnică a uzinelor
71324000-5	Servicii de estimare
71325000-2	Servicii de proiectare a fundaţiilor
71326000-9	Servicii auxiliare de construcţii
71327000-6	Servicii de proiectare a structurilor portante
71328000-3	Servicii de verificare a proiectelor de structuri portante
71330000-0	Diverse servicii de inginerie
71331000-7	Servicii de inginerie privind noroiul de foraj
71332000-4	Servicii de inginerie geotehnică
71333000-1	Servicii de inginerie mecanică
71334000-8	Servicii de inginerie mecanică şi electrică
71335000-5	Studii tehnice
71336000-2	Servicii de asistenţă în inginerie
71337000-9	Servicii de inginerie privind coroziunile
71340000-3	Servicii integrate de inginerie
71350000-6	Servicii ştiinţifice şi tehnice în inginerie
71351000-3	Servicii de prospectare geologică şi geofizică şi alte tipuri de prospectare ştiinţifică
71351100-4	Servicii de pregătire şi de analiză de carotaj
71351200-5	Servicii de consultanţă în geologie şi în geofizică
71351210-8	Servicii de consultanţă în geofizică
71351220-1	Servicii de consultanţă în geologie
71351300-6	Servicii de analiză micropaleontologică
71351400-7	Servicii de interpretare petrofizică
71351500-8	Servicii de cercetare a solului
71351600-9	Servicii de prognoză meteorologică
71351610-2	Servicii de meteorologie
71351611-9	Servicii de climatologie

71351612-6	Servicii de hidrometeorologie
71351700-0	Servicii de prospectare ştiinţifică
71351710-3	Servicii de prospectare geofizică
71351720-6	Analize geofizice ale siturilor arheologice
71351730-9	Servicii de prospectare geologică
71351800-1	Servicii de topografie şi de radiestezie
71351810-4	Servicii de topografie
71351811-1	Analize topografice ale siturilor arheologice
71351820-7	Servicii de radiestezie
71351900-2	Servicii de geologie, de oceanografie şi de hidrologie
71351910-5	Servicii de geologie
71351911-2	Servicii de fotogeologie
71351912-9	Servicii de geologie stratigrafică
71351913-6	Servicii de explorare geologică
71351914-3	Servicii de arheologie
71351920-2	Servicii de oceanografie şi de hidrologie
71351921-2	Servicii de oceanografie a estuarelor
71351922-2	Servicii de oceanografie fizică
71351923-2	Servicii de studii batimetrice
71351924-2	Servicii de explorare submarină
71352000-0	Servicii de prospectare subterană
71352100-1	Servicii de seismică
71352110-4	Servicii de analiză seismografică
71352120-7	Servicii de preluare de date seismice
71352130-0	Servicii de colectare de date seismice
71352140-3	Servicii de prelucrare de date seismice
71352300-3	Servicii de înregistrare magnetometrică
71353000-7	Servicii de analiză la suprafaţă
71353100-8	Servicii de analiză hidrografică
71353200-9	Servicii de analiză a dimensiunilor
71354000-4	Servicii de cartografie
71354100-5	Servicii de cartografie digitală
71354200-6	Servicii de cartografie aeriană
71354300-7	Servicii de cadastru
71354400-8	Servicii de hidrografie
71354500-9	Servicii de cartografie marină
71355000-1	Servicii de arpentaj
71355100-2	Servicii de fotogrammetrie
71355200-3	Servicii de arpentaj cadastral
71356000-8	Servicii tehnice
71356100-9	Servicii de control tehnic
71356200-0	Servicii de asistenţă tehnică
71356300-1	Servicii de suport tehnic
71356400-2	Servicii de planificare tehnică
71400000-2	Servicii de urbanism şi de arhitectură peisagistică
71410000-5	Servicii de urbanism
71420000-8	Servicii de arhitectură peisagistică
71421000-5	Servicii de amenajare peisagistică
71500000-3	Servicii privind construcţiile
71510000-6	Servicii de cercetare a şantierului
71520000-9	Servicii de supraveghere a lucrărilor
71521000-6	Servicii de supraveghere a şantierului

71530000-2	Servicii de consultanţă în construcţii
71540000-5	Servicii de gestionare a construcţiilor
71541000-2	Servicii de gestionare a proiectelor de construcţii
71550000-8	Servicii de feronerie
71600000-4	Servicii de testare, analiză şi consultanţă tehnică
71610000-7	Servicii de testare şi de analiză a compoziţiei şi a purităţii
71620000-0	Servicii de analiză
71621000-7	Servicii de analiză sau consultanţă tehnică
71630000-3	Servicii de inspecţie şi testare tehnică
71631000-0	Servicii de inspecţie tehnică
71631100-1	Servicii de inspecţie a utilajelor
71631200-2	Servicii de inspecţie tehnică a automobilelor
71631300-3	Servicii de inspecţie tehnică a construcţiilor
71631400-4	Servicii de inspecţie tehnică a lucrărilor publice
71631420-0	Servicii de inspecţie în domeniul siguranţei maritime
71631430-3	Servicii de testare a etanşeităţii
71631440-6	Servicii de monitorizare a debitului
71631450-9	Servicii de inspecţie a podurilor
71631460-2	Servicii de inspecţie a barajelor
71631470-5	Servicii de inspecţie a liniilor de cale ferată
71631480-8	Servicii de inspecţie rutieră
71631490-1	Servicii de inspecţie a pistelor
71632000-7	Servicii de testare tehnică
71632100-8	Servicii de testare a vanelor
71632200-9	Servicii de testare nedistructivă
71700000-5	Servicii de monitorizare şi de control
71730000-4	Servicii de inspecţie industrială
71731000-1	Servicii de control al calităţii industriale
71800000-6	Servicii de consultanţă pentru alimentarea cu apă şi servicii de consultanţă în materie de deşeuri
71900000-7	Servicii de laborator
72000000-5	**Servicii IT: consultanţă, dezvoltare de software, internet şi asistenţă**
72100000-6	Servicii de consultanţă pentru hardware
72110000-9	Servicii de consultanţă privind selectarea tipului de hardware
72120000-2	Servicii de consultanţă privind recuperarea de hardware din computer
72130000-5	Servicii de consultanţă privind configurarea posturilor informatice
72140000-8	Servicii de consultanţă privind verificarea acceptării de hardware
72150000-1	Servicii de consultanţă informatică în audit şi servicii de consultanţă pentru hardware
72200000-7	Servicii de programare şi de consultanţă software
72210000-0	Servicii de programare a pachetelor de produse software
72211000-7	Servicii de programare de sisteme informatice şi software utilitare
72212000-4	Servicii de programare de software de aplicaţie
72212100-0	Servicii de dezvoltare de software specific industriei
72212110-3	Servicii de dezvoltare de software pentru puncte de vînzare (POS)
72212120-6	Servicii de dezvoltare de software pentru controlul zborului
72212121-3	Servicii de dezvoltare de software pentru controlul traficului aerian
72212130-9	Servicii de dezvoltare de software pentru asistenţă la sol şi testare pentru aviaţie
72212131-6	Servicii de dezvoltare de software pentru asistenţă la sol pentru aviaţie
72212132-3	Servicii de dezvoltare de software de testare pentru aviaţie
72212140-2	Servicii de dezvoltare de software pentru controlul traficului feroviar
72212150-5	Servicii de dezvoltare de software pentru control industrial

72212160-8	Servicii de dezvoltare de software pentru biblioteci
72212170-1	Servicii de dezvoltare de software de conformitate
72212180-4	Servicii de dezvoltare de software pentru uz medical
72212190-7	Servicii de dezvoltare de software educaţional
72212200-1	Servicii de dezvoltare de software pentru reţele, internet şi intranet
72212210-4	Servicii de dezvoltare de software pentru reţele
72212211-1	Servicii de dezvoltare de software de interconectare de platforme
72212212-8	Servicii de dezvoltare de software pentru servere de discuri optice
72212213-5	Servicii de dezvoltare de software de îmbunătăţire a sistemelor de operare
72212214-2	Servicii de dezvoltare de software pentru sisteme de operare de reţea
72212215-9	Servicii de dezvoltare de software pentru dezvoltatorii de reţele
72212216-6	Servicii de dezvoltare de software pentru emulare de terminale pentru conectivitate în reţea
72212217-3	Servicii de dezvoltare de software de procesare a tranzacţiilor
72212218-0	Servicii de dezvoltare de software pentru gestionarea licenţelor
72212219-7	Diverse servicii de dezvoltare de software pentru reţele
72212220-7	Servicii de dezvoltare de software pentru internet şi intranet
72212221-4	Servicii de dezvoltare de software pentru navigare pe internet
72212222-1	Servicii de dezvoltare de software pentru servere web
72212223-8	Servicii de dezvoltare de software pentru poştă electronică
72212224-5	Servicii de dezvoltare de software pentru editare de pagini web
72212300-2	Servicii de dezvoltare de software pentru creare de documente, pentru desen, imagistică, planificare şi productivitate
72212310-5	Servicii de dezvoltare de software pentru creare de documente
72212311-2	Servicii de dezvoltare de software pentru gestionarea documentelor
72212312-9	Servicii de dezvoltare de software de publicare electronică
72212313-6	Servicii de dezvoltare de software de recunoaştere optică a caracterelor (OCR)
72212314-3	Servicii de dezvoltare de software de recunoaştere a vocii
72212315-0	Servicii de dezvoltare de software pentru tehnoredactare computerizată
72212316-7	Servicii de dezvoltare de software de prezentare
72212317-4	Servicii de dezvoltare de software pentru editare de text
72212318-1	Servicii de dezvoltare de software pentru scaner
72212320-8	Servicii de dezvoltare de software de desen şi imagistică
72212321-5	Servicii de dezvoltare de software de proiectare asistată de calculator (CAD)
72212322-2	Servicii de dezvoltare de software pentru grafică
72212323-9	Servicii de dezvoltare de software de fabricaţie asistată de calculator (CAM)
72212324-6	Servicii de dezvoltare de software pentru generarea graficelor
72212325-3	Servicii de dezvoltare de software pentru creare de formulare
72212326-0	Servicii de dezvoltare de software de cartografie
72212327-7	Servicii de dezvoltare de software pentru desen şi pictură
72212328-4	Servicii de dezvoltare de software de prelucrare a imaginilor
72212330-1	Servicii de dezvoltare de software de planificare şi productivitate
72212331-8	Servicii de dezvoltare de software pentru gestionarea proiectelor
72212332-5	Servicii de dezvoltare de software de planificare
72212333-2	Servicii de dezvoltare de software pentru gestionarea contactelor
72212400-3	Servicii de dezvoltare de software pentru tranzacţii comerciale şi personale
72212410-6	Servicii de dezvoltare de software de gestionare a investiţiilor şi pregătire a declaraţiilor fiscale
72212411-3	Servicii de dezvoltare de software de gestionare a investiţiilor
72212412-0	Servicii de dezvoltare de software de pregătire a declaraţiilor fiscale
72212420-9	Servicii de dezvoltare de software şi suite de servicii de dezvoltare de software de gestionare a instalaţiilor

72212421-6	Servicii de dezvoltare de software de gestionare a instalaţiilor
72212422-3	Suite de servicii de dezvoltare de software
72212430-2	Servicii de dezvoltare de software de gestionare a inventarelor
72212440-5	Servicii de dezvoltare de software de analiză financiară şi contabilitate
72212441-2	Servicii de dezvoltare de software de analiză financiară
72212442-9	Servicii de dezvoltare de software pentru sisteme financiare
72212443-6	Servicii de dezvoltare de software pentru contabilitate
72212445-0	Servicii de dezvoltare de software de management al relaţiilor cu clienţii
72212450-8	Servicii de dezvoltare de software de contabilizare a timpului sau pentru resurse umane
72212451-5	Servicii de dezvoltare de software de planificare a resurselor întreprinderii
72212460-1	Servicii de dezvoltare de software analitice, ştiinţifice, matematice sau previzionale
72212461-8	Servicii de dezvoltare de software analitic sau ştiinţific
72212462-5	Servicii de dezvoltare de software matematic sau previzional
72212463-2	Servicii de dezvoltare de software pentru statistici
72212470-4	Servicii de dezvoltare de software pentru licitaţii
72212480-7	Servicii de dezvoltare de software pentru vînzări, marketing şi informaţii de afaceri
72212481-4	Servicii de dezvoltare de software pentru vînzări sau marketing
72212482-1	Servicii de dezvoltare de software pentru informaţii de afaceri
72212490-0	Servicii de dezvoltare de software de achiziţii publice
72212500-4	Servicii de dezvoltare de software de comunicaţii şi multimedia
72212510-7	Servicii de dezvoltare de software de comunicaţii
72212511-4	Servicii de dezvoltare de software de comunicaţii electronice
72212512-1	Servicii de dezvoltare de software de răspuns vocal interactiv
72212513-8	Servicii de dezvoltare de software pentru modem
72212514-5	Servicii de dezvoltare de software pentru acces la distanţă
72212515-2	Servicii de dezvoltare de software pentru videoconferinţe
72212516-9	Servicii de dezvoltare de software pentru schimburi
72212517-6	Servicii de dezvoltare de software IT
72212518-3	Servicii de dezvoltare de software pentru emulaţii
72212519-0	Servicii de dezvoltare de software de gestionare a memoriei
72212520-0	Servicii de dezvoltare de software multimedia
72212521-7	Servicii de dezvoltare de software de muzică sau editare audio
72212522-4	Servicii de dezvoltare de software pentru tastaturi virtuale
72212600-5	Servicii de dezvoltare de software pentru baze de date şi operare
72212610-8	Servicii de dezvoltare de software pentru baze de date
72212620-1	Servicii de dezvoltare de software pentru sisteme de operare pentru mainframe
72212630-4	Servicii de dezvoltare de software pentru sisteme de operare pentru minicomputere
72212640-7	Servicii de dezvoltare de software pentru sisteme de operare pentru microcomputere
72212650-0	Servicii de dezvoltare de software pentru sisteme de operare pentru computere personale (PC)
72212660-3	Servicii de dezvoltare de software pentru grupuri de calculatoare (cluster)
72212670-6	Servicii de dezvoltare de software pentru sisteme de operare în timp real
72212700-6	Servicii de dezvoltare de software utilitar
72212710-9	Servicii de dezvoltare de software pentru copii de siguranţă (backup) sau recuperare
72212720-2	Servicii de dezvoltare de software pentru coduri de bare
72212730-5	Servicii de dezvoltare de software de securitate
72212731-2	Servicii de dezvoltare de software pentru securitatea fişierelor

72212732-9	Servicii de dezvoltare de software pentru securitatea datelor
72212740-8	Servicii de dezvoltare de software de traducere în limbi străine
72212750-1	Servicii de dezvoltare de software de încărcare a mediilor de stocare
72212760-4	Servicii de dezvoltare de software de protecţie antivirus
72212761-1	Servicii de dezvoltare de software antivirus
72212770-7	Servicii de dezvoltare de software utilitar general, de comprimare şi de tipărire
72212771-4	Servicii de dezvoltare de software utilitar general
72212772-1	Servicii de dezvoltare de software utilitar de tipărire
72212780-0	Servicii de dezvoltare de software pentru managementul sistemelor, al stocării şi al conţinutului
72212781-7	Servicii de dezvoltare de software pentru managementul sistemelor
72212782-4	Servicii de dezvoltare de software pentru managementul stocării
72212783-1	Servicii de dezvoltare de software pentru managementul conţinutului
72212790-3	Servicii de dezvoltare de software de verificare a versiunilor
72212900-8	Diverse servicii de dezvoltare de software şi sisteme informatice
72212910-1	Servicii de dezvoltare de software pentru jocuri pe calculator, de genealogie şi screen savere
72212911-8	Servicii de dezvoltare de software pentru jocuri pe calculator
72212920-4	Servicii de dezvoltare de software de birotică
72212930-7	Servicii de dezvoltare de software de formare profesională şi divertisment
72212931-4	Servicii de dezvoltare de software de formare profesională
72212932-1	Servicii de dezvoltare de software de divertisment
72212940-0	Servicii de dezvoltare de software pentru crearea de modele şi calendare
72212941-7	Servicii de dezvoltare de software pentru crearea de modele
72212942-4	Servicii de dezvoltare de software pentru calendare
72212960-6	Drivere şi servicii de dezvoltare de software pentru sisteme
72212970-9	Servicii de dezvoltare de software pentru tipărire
72212971-6	Servicii de dezvoltare de software de creare de agende telefonice
72212972-3	Servicii de dezvoltare de software de editare de etichete
72212980-2	Servicii de dezvoltare de limbaje şi instrumente de programare
72212981-9	Servicii de dezvoltare de software de compilare
72212982-6	Servicii de dezvoltare de software pentru gestionarea configuraţiilor
72212983-3	Servicii de dezvoltare de software de dezvoltare
72212984-0	Servicii de dezvoltare de software de testare a programelor
72212985-7	Servicii de dezvoltare de software de depanare (debugging)
72212990-5	Servicii de dezvoltare de software pentru foi de calcul şi de îmbunătăţire
72212991-2	Servicii de dezvoltare de software pentru foi de calcul
72220000-3	Servicii de consultanţă privind sistemele informatice şi servicii de consultanţă tehnică
72221000-0	Servicii de consultanţă privind analiza economică
72222000-7	Servicii de analiză strategică şi de planificare a sistemelor sau a tehnologiei informaţiilor
72222100-8	Servicii de analiză strategică a sistemelor sau a tehnologiei informaţiilor
72222200-9	Servicii de planificare a sistemelor sau a tehnologiei informaţiilor
72222300-0	Servicii de tehnologie a informaţiilor
72223000-4	Servicii de analiză a cerinţelor tehnologiei informaţiilor
72224000-1	Servicii de consultanţă privind gestionarea proiectelor
72224100-2	Servicii de planificare a punerii în aplicare a sistemelor
72224200-3	Servicii de planificare a asigurării calităţii sistemelor
72225000-8	Servicii de evaluare şi de analiză a asigurării calităţii sistemelor
72226000-5	Servicii de consultanţă privind verificarea acceptării de software de sistem
72227000-2	Servicii de consultanţă privind integrarea software

72228000-9	Servicii de consultanţă privind integrarea hardware
72230000-6	Servicii de dezvoltare de software personalizat
72231000-3	Servicii de dezvoltare de software cu aplicaţie militară
72232000-0	Servicii de dezvoltare de software de prelucrare de tranzacţii şi de software personalizat
72240000-9	Servicii de analiză şi de programare de sisteme
72241000-6	Servicii de specificare a obiectivelor pentru proiecte critice
72242000-3	Servicii de modelizare a proiectelor
72243000-0	Servicii de programare
72244000-7	Servicii de prototipare
72245000-4	Servicii contractuale de analiză şi de programare a sistemelor
72246000-1	Servicii de consultanţă privind sistemele
72250000-2	Servicii pentru sisteme şi asistenţă
72251000-9	Servicii de recuperare a aplicaţiilor în caz de accident informatic
72252000-6	Servicii de arhivare computerizată
72253000-3	Servicii de ajutor pentru utilizatori şi servicii de asistenţă
72253100-4	Servicii de ajutor pentru utilizatori
72253200-5	Servicii de asistenţă pentru sisteme
72254000-0	Testare de software
72254100-1	Servicii de testare a sistemelor
72260000-5	Servicii de software
72261000-2	Servicii de asistenţă pentru software
72262000-9	Servicii de dezvoltare software
72263000-6	Servicii de aplicare de software
72264000-3	Servicii de reproducere de software
72265000-0	Servicii de configurare de software
72266000-7	Servicii de consultanţă pentru software
72267000-4	Servicii de întreţinere şi reparaţii de software
72267100-0	Întreţinerea resurselor logice de tehnologie a informaţiei
72267200-1	Repararea resurselor logice de tehnologie a informaţiei
72268000-1	Servicii de furnizare de software
72300000-8	Servicii de înlocuire de date
72310000-1	Servicii de procesare de date
72311000-8	Servicii de tabulare computerizată
72311100-9	Servicii de conversie de date
72311200-0	Servicii de prelucrare de loturi
72311300-1	Servicii computerizate de timpi partajaţi
72312000-5	Servicii de introducere de date
72312100-6	Servicii de pregătire de date
72312200-7	Servicii de recunoaştere optică a caracterelor
72313000-2	Servicii de captare de date
72314000-9	Servicii de colectare şi de colaţionare de date
72315000-6	Servicii de gestionare şi de asistenţă privind reţelele de informaţii
72315100-7	Servicii de asistenţă privind reţelele de informaţii
72315200-8	Servicii de gestionare a reţelelor de informaţii
72316000-3	Servicii de analiză de date
72317000-0	Servicii de stocare de date
72318000-7	Servicii de transmisie de date
72319000-4	Servicii de furnizare de date
72320000-4	Servicii de baze de date
72321000-1	Servicii de baze de date cu valoare adăugată
72322000-8	Servicii de gestionare a datelor
72330000-2	Servicii de standardizare şi clasificare a conţinuturilor sau a datelor

72400000-4	Servicii de internet
72410000-7	Servicii de furnizor
72411000-4	Furnizori de servicii de internet (ISP)
72412000-1	Furnizori de servicii de poştă electronică
72413000-8	Servicii de proiectare de site-uri WWW (World Wide Web)
72414000-5	Furnizori de motoare de căutare pe web
72415000-2	Servicii de găzduire pentru operarea de site-uri WWW (World Wide Web)
72416000-9	Furnizori de servicii de aplicaţii
72417000-6	Nume de domenii de internet
72420000-0	Servicii de dezvoltare de internet
72421000-7	Servicii de dezvoltare de aplicaţii client internet sau intranet
72422000-4	Servicii de dezvoltare de aplicaţii server internet sau intranet
72500000-0	Servicii informatice
72510000-3	Servicii de gestionare informatică
72511000-0	Servicii de software de gestionare a reţelelor
72512000-7	Servicii de gestionare a documentelor
72513000-4	Servicii de birotică
72514000-1	Servicii de gestionare a instalaţiilor informatice
72514100-2	Servicii de gestionare a instalaţiilor care implică operaţiuni informatice
72514200-3	Servicii de gestionare a instalaţiilor pentru dezvoltarea sistemelor informatice
72514300-4	Sisteme de gestionare a instalaţiilor pentru întreţinerea sistemelor informatice
72540000-2	Servicii de actualizare informatică
72541000-9	Servicii de extensie informatică
72541100-0	Servicii de extensie de memorie
72590000-7	Servicii informatice profesionale
72591000-4	Elaborare de acorduri privind nivelul de asistenţă
72600000-6	Servicii de asistenţă şi de consultanţă informatică
72610000-9	Servicii de asistenţă informatică
72611000-6	Servicii de asistenţă tehnică informatică
72700000-7	Servicii de reţele informatice
72710000-0	Servicii de reţele locale
72720000-3	Servicii de reţele la mare distanţă
72800000-8	Servicii de audit informatic şi de testări informatice
72810000-1	Servicii de audit informatic
72820000-4	Servicii de testări informatice
72900000-9	Servicii de siguranţă informatică şi de conversie computerizată a cataloagelor
72910000-2	Servicii de siguranţă informatică
72920000-5	Servicii de conversie computerizată a cataloagelor
73000000-2	Servicii de cercetare şi de dezvoltare şi servicii conexe de consultanţă
73100000-3	**Servicii de cercetare şi de dezvoltare experimentală**
73110000-6	Servicii de cercetare
73111000-3	Servicii de laborator de cercetare
73112000-0	Servicii de cercetare marină
73120000-9	Servicii de dezvoltare experimentală
73200000-4	Servicii de consultanţă în cercetare şi în dezvoltare
73210000-7	Servicii de consultanţă în cercetare
73220000-0	Servicii de consultanţă în dezvoltare
73300000-5	Proiectare şi executare în domeniul cercetării şi dezvoltării
73400000-6	Servicii de cercetare şi dezvoltare de materiale de securitate şi apărare
73410000-9	Cercetare şi tehnologie militare
73420000-2	Studiu de prefezabilitate şi demonstraţie tehnologică
73421000-9	Dezvoltare de echipament de securitate

73422000-6	Dezvoltare de arme de foc şi muniţie
73423000-3	Dezvoltare de vehicule militare
73424000-0	Dezvoltare de nave de război
73425000-7	Dezvoltare de aeronave militare, proiectile şi nave spaţiale
73426000-4	Dezvoltare de sisteme electronice militare
73430000-5	Testare şi evaluare
73431000-2	Testare şi evaluare de echipament de securitate
73432000-9	Testare şi evaluare de arme de foc şi muniţie
73433000-6	Testare şi evaluare de vehicule militare
73434000-3	Testare şi evaluare de nave de război
73435000-0	Testare şi evaluare de aeronave militare, proiectile şi nave spaţiale
73436000-7	Testare şi evaluare de sisteme electronice militare
75000000-6	**Servicii de administraţie publică, de apărare şi de asigurări sociale**
75100000-7	Servicii de administraţie publică
75110000-0	Servicii de administraţie generală
75111000-7	Servicii executive şi legislative
75111100-8	Servicii executive
75111200-9	Servicii legislative
75112000-4	Servicii administrative privind activităţile comerciale
75112100-5	Servicii administrative privind proiectele de dezvoltare
75120000-3	Servicii administrative de agenţii
75121000-0	Servicii administrative în învăţământ
75122000-7	Servicii administrative în domeniul sănătăţii
75123000-4	Servicii administrative în domeniul locuinţelor
75124000-1	Servicii administrative de recreere, culturale şi religioase
75125000-8	Servicii administrative în turism
75130000-6	Servicii de asistenţă pentru guvern
75131000-3	Servicii guvernamentale
75131100-4	Servicii generale de personal pentru guvern
75200000-8	Prestări de servicii pentru comunitate
75210000-1	Afaceri externe şi alte servicii
75211000-8	Servicii de afaceri externe
75211100-9	Servicii diplomatice
75211110-2	Servicii consulare
75211200-0	Servicii de ajutor economic extern
75211300-1	Servicii de ajutor militar extern
75220000-4	Servicii de apărare
75221000-1	Servicii de apărare militară
75222000-8	Servicii de apărare civilă
75230000-7	Servicii de justiţie
75231000-4	Servicii judiciare
75231100-5	Servicii administrative în tribunale
75231200-6	Servicii privind detenţia sau reabilitarea deţinuţilor
75231210-9	Servicii de încarcerare
75231220-2	Servicii de escortare a deţinuţilor
75231230-5	Servicii de penitenciar
75231240-8	Servicii de reinserţie socială
75240000-0	Servicii de siguranţă publică şi de asigurare a ordinii publice
75241000-7	Servicii de siguranţă publică
75241100-8	Servicii de poliţie
75242000-4	Servicii de asigurare a ordinii publice
75242100-5	Servicii de ordine publică

75242110-8	Servicii de executor judecătoresc
75250000-3	Servicii de pompieri şi de salvare
75251000-0	Servicii de pompieri
75251100-1	Servicii de stingere a incendiilor
75251110-4	Servicii de prevenire a incendiilor
75251120-7	Servicii de combatere a incendiilor în păduri
75252000-7	Servicii de salvare
75300000-9	Servicii de asigurări sociale obligatorii
75310000-2	Servicii de indemnizaţii
75311000-9	Indemnizaţii de boală
75312000-6	Indemnizaţii de maternitate
75313000-3	Indemnizaţii de invaliditate
75313100-4	Indemnizaţii de incapacitate temporară
75314000-0	Indemnizaţii de şomaj
75320000-5	Programe de pensionare a funcţionarilor de stat
75330000-8	Alocaţii familiale
75340000-1	Alocaţii pentru copii
76000000-3	**Servicii privind industria petrolului şi a gazului**
76100000-4	Servicii profesionale privind industria gazului
76110000-7	Servicii privind extracţia gazelor
76111000-4	Servicii de regazeificare
76120000-0	Servicii de scufundare conexe extracţiei gazelor
76121000-7	Servicii de scufundare legate de puţurile submarine
76200000-5	Servicii profesionale privind industria petrolieră
76210000-8	Servicii privind extracţia petrolului
76211000-5	Servicii de agăţare de coloană pierdută
76211100-6	Servicii de căptuşire
76211110-9	Servicii de căptuşire a puţurilor de explorare
76211120-2	Servicii de căptuşire a cîmpurilor de puţuri
76211200-7	Servicii de analiză a noroiului de foraj
76300000-6	Servicii de foraj
76310000-9	Servicii de foraj conexe extracţiei gazelor
76320000-2	Servicii de foraj marin
76330000-5	Servicii de foraj cu turbină
76331000-2	Servicii de foraj cu turbină în spirală
76340000-8	Servicii de carotaj
76400000-7	Servicii de poziţionare a echipamentelor de foraj
76410000-0	Servicii de căptuşire şi de tubare a puţurilor
76411000-7	Servicii de căptuşire a puţurilor
76411100-8	Servicii de furnizare de personal pentru tubarea puţurilor
76411200-9	Servicii de planificare pentru tubarea puţurilor
76411300-0	Servicii de frezare pentru tubarea puţurilor
76411400-1	Servicii de finisare pentru tubarea puţurilor
76420000-3	Servicii de cimentare a puţurilor
76421000-0	Servicii de cimentare a coloanelor pierdute
76422000-7	Servicii de cimentare a obturatoarelor
76423000-4	Servicii de cimentare cu spumă
76430000-6	Servicii de forare de puţuri şi servicii de producţie
76431000-3	Servicii de forare de puţuri
76431100-4	Servicii de control pentru forare de puţuri
76431200-5	Servicii de captare pentru forare de puţuri
76431300-6	Servicii de pozare a conductelor pentru forare de puţuri

76431400-7	Servicii de forare de găuri de prăjini
76431500-8	Servicii de supraveghere a forării de puţuri
76431600-9	Servicii de monitorizare a aparatelor de forare de puţuri
76440000-9	Servicii de întocmire a profilului geologic al puţurilor
76441000-6	Servicii de întocmire a profilului geologic al sondelor tubate
76442000-3	Servicii de întocmire a profilului geologic al sondelor netubate
76443000-0	Alte servicii de întocmire a profilului geologic
76450000-2	Servicii de gestionare a puţurilor
76460000-5	Servicii de asistenţă privind puţurile
76470000-8	Servicii de testare a puţurilor
76471000-5	Servicii de testare a fracturilor de puţuri
76472000-2	Servicii de inspectare sau testare a cîmpurilor de puţuri
76473000-9	Servicii de testare a echipamentelor pentru puţuri
76480000-1	Servicii de tubare
76490000-4	Servicii de finisare a puţurilor
76491000-1	Servicii de acoperire a puţurilor
76492000-8	Servicii de poziţionare a puţurilor
76500000-8	Servicii la sol şi servicii marine
76510000-1	Servicii la sol
76520000-4	Servicii în larg (offshore)
76521000-1	Servicii de instalaţii marine
76522000-8	Servicii de vase de alimentare cu combustibil pe mare
76530000-7	Servicii privind fundul găurii de foraj
76531000-4	Servicii de întocmire a profilului geologic al găurilor de foraj
76532000-1	Servicii de pompare pentru fundul găurii de foraj
76533000-8	Servicii de înregistrare pentru fundul găurii de foraj
76534000-5	Servicii de lărgire pentru fundul găurii de foraj
76535000-2	Servicii de perforare pentru fundul găurii de foraj
76536000-9	Servicii de control al vibraţiilor pentru fundul găurii de foraj
76537000-6	Servicii privind utilajele pentru fundul găurii de foraj
76537100-7	Servicii privind utilajele petroliere pentru fundul găurii de foraj
76600000-9	Servicii de inspecţie a conductelor
77000000-0	**Servicii pentru agricultură, silvicultură, horticultură, acvacultură şi apicultură**
77100000-1	Servicii pentru agricultură
77110000-4	Servicii privind producţia agricolă
77111000-1	Închiriere de utilaje agricole cu operator
77112000-8	Închiriere de secerătoare sau de echipament agricol cu operator
77120000-7	Servicii de compostare
77200000-2	Servicii pentru silvicultură
77210000-5	Servicii de transport de buşteni
77211000-2	Servicii conexe transportului de buşteni
77211100-3	Servicii de exploatare forestieră
77211200-4	Transport de buşteni în păduri
77211300-5	Servicii de defrişare
77211400-6	Servicii de tăiere a arborilor
77211500-7	Servicii de elagaj
77211600-8	Plantare de arbori prin însămînţare
77220000-8	Servicii de impregnare a lemnului
77230000-1	Servicii pentru silvicultură conexe
77231000-8	Servicii de gestionare a pădurilor
77231100-9	Servicii de gestionare a resurselor forestiere
77231200-0	Servicii de combatere a animalelor dăunătoare

77231300-1	Servicii de administrare a pădurilor
77231400-2	Servicii de inventariere a pădurilor
77231500-3	Servicii de monitorizare sau evaluare a pădurilor
77231600-4	Servicii de împădurire
77231700-5	Servicii de extindere a pădurilor
77231800-6	Servicii de gestionare a pepinierelor silvice
77231900-7	Servicii de planificare sectorială a pădurilor
77300000-3	Servicii pentru horticultură
77310000-6	Amenajare şi întreţinere de spaţii verzi
77311000-3	Întreţinere de grădini decorative sau de recreere
77312000-0	Servicii de înlăturare a buruienilor
77312100-1	Servicii de erbicidare
77313000-7	Servicii de întreţinere a parcurilor
77314000-4	Servicii de întreţinere a terenurilor
77314100-5	Servicii de acoperire cu gazon
77315000-1	Servicii de însămînţare
77320000-9	Servicii de întreţinere a terenurilor de sport
77330000-2	Servicii de expoziţii florale
77340000-5	Elagaj de arbori şi tunderea gardurilor vii
77341000-2	Elagaj de arbori
77342000-9	Tunderea gardurilor vii
77400000-4	Servicii zoologice
77500000-5	Servicii de zootehnie
77510000-8	Servicii de înmulţire a vînatului
77600000-6	Servicii privind vînătoarea
77610000-9	Servicii de instalare de capcane
77700000-7	Servicii conexe pescuitului
77800000-8	Servicii pentru acvacultură
77810000-1	Servicii pentru maricultură
77820000-4	Servicii pentru ostreicultură
77830000-7	Servicii pentru conchiliocultură
77840000-0	Servicii pentru creşterea creveţilor
77850000-3	Servicii pentru piscicultură
77900000-9	Servicii pentru apicultură
79000000-4	**Servicii pentru întreprinderi: drept, marketing, consultanţă, recrutare, tipărire şi securitate**
79100000-5	Servicii juridice
79110000-8	Servicii de consultanţă şi de reprezentare juridică
79111000-5	Servicii de consultanţă juridică
79112000-2	Servicii de reprezentare juridică
79112100-3	Servicii de reprezentare a părţilor interesate
79120000-1	Servicii de consultanţă privind brevetarea şi drepturile de autor
79121000-8	Servicii de consultanţă privind drepturile de autor
79121100-9	Servicii de consultanţă privind drepturile de autor de software
79130000-4	Servicii de documentare şi de certificare juridică
79131000-1	Servicii de documentare
79132000-8	Servicii de certificare
79132100-9	Servicii de certificare a semnăturii electronice
79140000-7	Servicii de consultanţă şi de informare juridică
79200000-6	Servicii de contabilitate, servicii de audit şi servicii fiscale
79210000-9	Servicii de contabilitate şi de audit
79211000-6	Servicii de contabilitate
79211100-7	Servicii de gestionare a registrelor contabile

79211110-0	Servicii de gestionare a salariilor
79211120-3	Servicii de înregistrare a vînzărilor şi a achiziţiilor
79211200-8	Servicii de înregistrare a declaraţiilor financiare
79212000-3	Servicii de auditare
79212100-4	Servicii de auditare financiară
79212110-7	Servicii de evaluare a guvernanţei corporative
79212200-5	Servicii de auditare internă
79212300-6	Servicii de auditare legală
79212400-7	Servicii de auditare antifraudă
79212500-8	Servicii de revizuire contabilă
79220000-2	Servicii fiscale
79221000-9	Servicii de consultanţă fiscală
79222000-6	Servicii de pregătire a declaraţiilor de impozit
79223000-3	Servicii de comisionar în vamă
79300000-7	Studii de piaţă şi cercetare economică; sondaje şi statistici
79310000-0	Servicii de studii de piaţă
79311000-7	Servicii de studii
79311100-8	Servicii de elaborare de studii
79311200-9	Servicii de realizare de studii
79311210-2	Servicii de anchete telefonice
79311300-0	Servicii de analiză a studiilor
79311400-1	Servicii de cercetare economică
79311410-4	Evaluare a impactului economic
79312000-4	Servicii de testare a pieţei
79313000-1	Servicii de evaluare a randamentelor
79314000-8	Studiu de fezabilitate
79315000-5	Servicii de cercetare socială
79320000-3	Servicii de sondaje de opinie
79330000-6	Servicii statistice
79340000-9	Servicii de publicitate şi de comercializare
79341000-6	Servicii de publicitate
79341100-7	Servicii de consultanţă în publicitate
79341200-8	Servicii de gestionare publicitară
79341400-0	Servicii de campanii de publicitate
79341500-1	Servicii de publicitate aeriană
79342000-3	Servicii de comercializare
79342100-4	Servicii de comercializare directă
79342200-5	Servicii de promovare
79342300-6	Servicii pentru clienţi
79342310-9	Servicii de studii privind consumatorii
79342311-6	Servicii de studii privind satisfacerea consumatorilor
79342320-2	Servicii de asistenţă pentru clienţi
79342321-9	Program de fidelizare a clienţilor
79342400-7	Servicii de licitaţie
79342410-4	Servicii de licitaţie electronică
79400000-8	Consultanţă în afaceri şi în management şi servicii conexe
79410000-1	Servicii de consultanţă în afaceri şi în gestionare
79411000-8	Servicii generale de consultanţă în management
79411100-9	Servicii de consultanţă în dezvoltarea societăţilor
79412000-5	Servicii de consultanţă în gestiune financiară
79413000-2	Servicii de consultanţă în gestiune marketing
79414000-9	Servicii de consultanţă în gestionarea resurselor umane

79415000-6	Servicii de consultanţă în gestiunea producţiei
79415200-8	Servicii de consultanţă în proiectare
79416000-3	Servicii de relaţii cu publicul
79416100-4	Servicii de gestionare a relaţiilor cu publicul
79416200-5	Servicii de consultanţă în relaţii cu publicul
79417000-0	Servicii de consultanţă în domeniul securităţii
79418000-7	Servicii de consultanţă în domeniul achiziţiilor
79419000-4	Servicii de consultanţă în domeniul evaluării
79420000-4	Servicii conexe managementului
79421000-1	Servicii de gestionare a proiectelor, altele decît pentru lucrările de construcţie
79421100-2	Servicii de supraveghere a proiectelor, altele decît pentru lucrările de construcţie
79421200-3	Servicii de elaborare de proiecte, altele decît pentru lucrările de construcţie
79422000-8	Servicii de arbitraj şi de conciliere
79430000-7	Servicii de gestionare a crizelor
79500000-9	Servicii de asistenţă în birou
79510000-2	Servicii de secretariat telefonic
79511000-9	Servicii de centrală telefonică
79512000-6	Centre de apel
79520000-5	Servicii de reprografie
79521000-2	Servicii de fotocopiere
79530000-8	Servicii de traducere
79540000-1	Servicii de interpretariat
79550000-4	Servicii de dactilografiere, de prelucrare de text şi de tehnoredactare computerizată
79551000-1	Servicii de dactilografiere
79552000-8	Servicii de prelucrare de text
79553000-5	Servicii de tehnoredactare computerizată
79560000-7	Servicii de clasificare
79570000-0	Servicii de elaborare a listelor de adrese şi servicii de expediere
79571000-7	Servicii de expediere
79600000-0	Servicii de recrutare
79610000-3	Servicii de plasare de personal
79611000-0	Servicii de căutare de locuri de muncă
79612000-7	Servicii de plasare de personal de birou
79613000-4	Servicii de transfer al angajaţilor
79620000-6	Servicii de asigurare de personal, inclusiv personal angajat temporar
79621000-3	Servicii de asigurare de personal de birou
79622000-0	Servicii de asigurare de personal de ajutor la domiciliu
79623000-7	Servicii de asigurare de personal pentru comerţ sau industrie
79624000-4	Servicii de asigurare de personal de asistenţă medicală
79625000-1	Servicii de asigurare de personal medical
79630000-9	Servicii de gestionare a personalului, cu excepţia serviciilor de plasare şi de asigurare de personal
79631000-6	Servicii de personal şi de salarizare
79632000-3	Servicii de formare a personalului
79633000-0	Servicii de perfecţionare a personalului
79634000-7	Servicii de orientare profesională
79635000-4	Servicii de centre de evaluare pentru recrutare
79700000-1	Servicii de investigaţie şi de siguranţă
79710000-4	Servicii de siguranţă
79711000-1	Servicii de monitorizare a sistemelor de alarmă
79713000-5	Servicii de pază

79714000-2	Servicii de supraveghere
79714100-3	Servicii de localizare
79714110-6	Servicii de localizare a transfugilor
79715000-9	Servicii de patrulare
79716000-6	Servicii de eliberare de ecusoane de identificare
79720000-7	Servicii de anchetare
79721000-4	Servicii de agenţii de detectivi
79722000-1	Servicii de grafologie
79723000-8	Servicii de analiză a deşeurilor
79800000-2	Servicii tipografice şi servicii conexe
79810000-5	Servicii tipografice
79811000-2	Servicii de tipografie digitală
79812000-9	Servicii de tipărire de bancnote
79820000-8	Servicii conexe tipăririi
79821000-5	Servicii de finisare a tipăriturilor
79821100-6	Servicii de corectură tipografică
79822000-2	Servicii de compoziţie
79822100-3	Servicii de pregătire a formelor de tipar
79822200-4	Servicii de fotogravură
79822300-5	Servicii de culegere
79822400-6	Servicii de litografiere
79822500-7	Servicii de proiectare grafică
79823000-9	Servicii de tipărire şi de livrare
79824000-6	Servicii de tipărire şi de distribuţie
79900000-3	Diverse servicii comerciale şi servicii conexe
79910000-6	Servicii de holdinguri de management
79920000-9	Servicii de ambalare şi servicii conexe
79921000-6	Servicii de ambalare
79930000-2	Servicii de proiectare specializată
79931000-9	Servicii de decoraţiuni interioare
79932000-6	Servicii de arhitectură de interior
79933000-3	Servicii de asistenţă de proiectare
79934000-0	Servicii de proiectare de mobilă
79940000-5	Servicii de agenţii de recuperare
79941000-2	Servicii de taxare
79950000-8	Servicii de organizare de expoziţii, de tîrguri şi de congrese
79951000-5	Servicii de organizare de seminarii
79952000-2	Servicii pentru evenimente
79952100-3	Servicii de organizare de evenimente culturale
79953000-9	Servicii de organizare de festivaluri
79954000-6	Servicii de organizare de petreceri
79955000-3	Servicii de organizare de prezentări de modă
79956000-0	Servicii de organizare de tîrguri şi expoziţii
79957000-7	Servicii de organizare de licitaţii
79960000-1	Servicii de fotografie şi servicii conexe
79961000-8	Servicii de fotografie
79961100-9	Servicii de fotografie publicitară
79961200-0	Servicii de fotografie aeriană
79961300-1	Servicii de fotografie specializată
79961310-4	Servicii de fotografie pe fundul găurii de foraj
79961320-7	Servicii de fotografie submarină
79961330-0	Servicii de microfilmare

79961340-3	Servicii de radiografie
79961350-6	Servicii de fotografie de studio
79962000-5	Servicii de developare a fotografiilor
79963000-2	Servicii de restaurare, de copiere şi de retuşare a fotografiilor
79970000-4	Servicii de editare
79971000-1	Servicii de legare şi de finisare
79971100-2	Servicii de finisare a cărţilor
79971200-3	Servicii de legare
79972000-8	Servicii de publicare de dicţionare lingvistice
79972100-9	Servicii de publicare de dicţionare de limbi regionale
79980000-7	Servicii de abonare
79990000-0	Diverse servicii comerciale
79991000-7	Servicii de gestionare a stocurilor
79992000-4	Servicii de recepţie
79993000-1	Servicii de gestionare de imobile şi instalaţii
79993100-2	Servicii de gestionare a instalaţiilor
79994000-8	Servicii de gestionare a contractelor
79995000-5	Servicii de gestionare a bibliotecilor
79995100-6	Servicii de arhivare
79995200-7	Servicii de catalogare
79996000-2	Servicii de organizare economică
79996100-3	Gestionare a registrelor
79997000-9	Servicii de călătorii de afaceri
79998000-6	Servicii de consiliere profesională (coaching)
79999000-3	Servicii de scanare şi facturare
79999100-4	Servicii de scanare
79999200-5	Servicii de facturare
80000000-4	Servicii de învăţământ şi formare profesională
80100000-5	Servicii de învăţământ primar
80110000-8	Servicii de învăţământ preşcolar
80200000-6	Servicii de învăţământ gimnazial
80210000-9	Servicii de învăţământ gimnazial tehnic şi profesional
80211000-6	Servicii de învăţământ gimnazial tehnic
80212000-3	Servicii de învăţământ gimnazial profesional
80300000-7	Servicii de învăţământ superior
80310000-0	Servicii de formare profesională a tinerilor
80320000-3	Servicii de formare profesională în domeniul medical
80330000-6	Servicii de formare profesională în domeniul securităţii
80340000-9	Servicii de învăţământ special
80400000-8	Servicii de educare a adulţilor şi alte servicii de învăţământ
80410000-1	Servicii şcolare diverse
80411000-8	Servicii de şcoli de conducere auto
80411100-9	Servicii de examene pentru obţinerea permisului de conducere auto
80411200-0	Cursuri de conducere auto
80412000-5	Servicii de şcoli de aviaţie
80413000-2	Servicii de şcoli de marină
80414000-9	Servicii de şcoli de scafandri
80415000-6	Servicii de şcoli de schi
80420000-4	Servicii de e-învăţare (e-learning)
80430000-7	Servicii de învăţământ universitar pentru adulţi
80490000-5	Gestionare a unui centru de învăţământ
80500000-9	Servicii de formare

80510000-2	Servicii de formare specializată
80511000-9	Servicii de formare a angajaţilor
80512000-6	Servicii de dresaj canin
80513000-3	Servicii de şcoli de echitaţie
80520000-5	Echipamente de pregătire
80521000-2	Servicii privind programele de formare
80522000-9	Seminarii de formare
80530000-8	Servicii de formare profesională
80531000-5	Servicii de formare în domeniul industriei şi tehnicii
80531100-6	Servicii de formare în domeniul industriei
80531200-7	Servicii de formare în domeniul tehnicii
80532000-2	Servicii de formare în management
80533000-9	Servicii de formare şi de familiarizare în informatică
80533100-0	Servicii de formare în informatică
80533200-1	Cursuri de informatică
80540000-1	Servicii de formare în domeniul mediului
80550000-4	Servicii de formare în domeniul securităţii
80560000-7	Servicii de formare în domeniul sănătăţii şi al serviciilor de prim ajutor
80561000-4	Servicii de formare în domeniul sănătăţii
80562000-1	Servicii de formare în domeniul serviciilor de prim ajutor
80570000-0	Servicii de perfecţionare personală
80580000-3	Organizare de cursuri de limbi străine
80590000-6	Servicii de asistenţă pedagogică
80600000-0	Servicii de formare profesională în domeniul materialelor de apărare şi securitate
80610000-3	Formare profesională şi simulare în domeniul echipamentelor de securitate
80620000-6	Formare profesională şi simulare în domeniul armelor de foc şi al muniţiei
80630000-9	Formare profesională şi simulare în domeniul vehiculelor militare
80640000-2	Formare profesională şi simulare în domeniul navelor de război
80650000-5	Formare profesională şi simulare în domeniul aeronavelor militare, al proiectilelor şi al navelor spaţiale
80660000-8	Formare profesională şi simulare în domeniul sistemelor electronice militare
85000000-9	**Servicii de sănătate şi servicii de asistenţă socială**
85100000-0	Servicii de sănătate
85110000-3	Servicii spitaliceşti şi servicii conexe
85111000-0	Servicii spitaliceşti
85111100-1	Servicii spitaliceşti de chirurgie
85111200-2	Servicii spitaliceşti de medicină
85111300-3	Servicii spitaliceşti de ginecologie
85111310-6	Servicii de fertilizare *in vitro*
85111320-9	Servicii spitaliceşti de obstetrică
85111400-4	Servicii spitaliceşti de reabilitare
85111500-5	Servicii spitaliceşti de psihiatrie
85111600-6	Servicii de ortezare
85111700-7	Servicii de oxigenoterapie
85111800-8	Servicii de patologie
85111810-1	Servicii de analize de sînge
85111820-4	Servicii de analiză bacteriologică
85111900-9	Servicii de dializă în spital
85112000-7	Servicii de asistenţă spitalicească
85112100-8	Servicii privind aşternuturile pentru spital
85112200-9	Servicii de asistenţă ambulatorie
85120000-6	Servicii de practică medicală şi servicii conexe

85121000-3	Servicii de practică medicală
85121100-4	Servicii prestate de medici generalişti
85121200-5	Servicii prestate de medici specialişti
85121210-8	Servicii de obstetrică sau ginecologie
85121220-1	Servicii de nefrologie sau neurologie
85121230-4	Servicii de cardiologie sau servicii prestate de pneumologi
85121231-1	Servicii de cardiologie
85121232-8	Servicii prestate de pneumologi
85121240-7	Servicii de otorinolaringologie sau audiologie
85121250-0	Servicii de gastroenterologie şi geriatrie
85121251-7	Servicii de gastroenterologie
85121252-4	Servicii de geriatrie
85121270-6	Servicii de psihiatrie sau psihologie
85121271-3	Servicii la domiciliu pentru persoanele cu tulburări psihologice
85121280-9	Servicii de oftalmologie, dermatologie sau ortopedie
85121281-6	Servicii de oftalmologie
85121282-3	Servicii de dermatologie
85121283-0	Servicii de ortopedie
85121290-2	Servicii de pediatrie sau urologie
85121291-9	Servicii de pediatrie
85121292-6	Servicii de urologie
85121300-6	Servicii chirurgicale specializate
85130000-9	Servicii de practică dentară şi servicii conexe
85131000-6	Servicii de practică dentară
85131100-7	Servicii de ortodonţie
85131110-0	Servicii de chirurgie ortodontică
85140000-2	Diverse servicii de sănătate
85141000-9	Servicii furnizate de personalul medical
85141100-0	Servicii prestate de moaşe
85141200-1	Servicii prestate de personalul de asistenţă medicală
85141210-4	Servicii de îngrijire medicală la domiciliu
85141211-1	Servicii de tratament medical prin dializă la domiciliu
85141220-7	Servicii de consultanţă prestate de personalul de asistenţă medicală
85142000-6	Servicii paramedicale
85142100-7	Servicii de fizioterapie
85142200-8	Servicii de homeopatie
85142300-9	Servicii de igienă
85142400-0	Livrare la domiciliu de articole pentru bolnavii de incontinenţă
85143000-3	Servicii de ambulanţă
85144000-0	Servicii de centre de sănătate
85144100-1	Servicii de centre de asistenţă medicală
85145000-7	Servicii prestate de laboratoare medicale
85146000-4	Servicii prestate de băncile de sînge
85146100-5	Servicii prestate de băncile de material seminal
85146200-6	Servicii prestate de băncile de organe pentru transplanturi
85147000-1	Servicii de medicina muncii
85148000-8	Servicii de analize medicale
85149000-5	Servicii farmaceutice
85150000-5	Servicii de imagistică medicală
85160000-8	Servicii de optică
85170000-1	Servicii de acupunctură şi chiropraxie
85171000-8	Servicii de acupunctură

85172000-5	Servicii de chiropraxie
85200000-1	Servicii veterinare
85210000-3	Crescătorii de animale domestice
85300000-2	Servicii de asistenţă socială şi servicii conexe
85310000-5	Servicii de asistenţă socială
85311000-2	Servicii de asistenţă socială cu cazare
85311100-3	Servicii sociale pentru persoane în vîrstă
85311200-4	Servicii sociale pentru persoanele cu handicap
85311300-5	Servicii sociale pentru copii şi tineri
85312000-9	Servicii de asistenţă socială fără cazare
85312100-0	Servicii de centre de zi
85312110-3	Servicii prestate de centre de zi pentru copii
85312120-6	Servicii prestate de centre de zi pentru copii şi tineri cu handicap
85312200-1	Livrare de provizii la domiciliu
85312300-2	Servicii de orientare şi de consultanţă profesională
85312310-5	Servicii de orientare
85312320-8	Servicii de consultanţă profesională
85312330-1	Servicii de planificare familială
85312400-3	Servicii sociale neprestate de instituţii rezidenţiale
85312500-4	Servicii de reabilitare
85312510-7	Servicii de reabilitare profesională
85320000-8	Servicii sociale
85321000-5	Servicii sociale administrative
85322000-2	Programe de acţiune comunitară
85323000-9	Servicii de sănătate comunitară
90000000-7	**Servicii de evacuare a apelor reziduale, de eliminare a deşeurilor, de igienizare şi servicii privind mediul**
90400000-1	Servicii privind apele reziduale
90410000-4	Servicii de evacuare a apelor reziduale
90420000-7	Servicii de tratare a apelor reziduale
90430000-0	Servicii de eliminare a apelor reziduale
90440000-3	Servicii de tratare a puţurilor de decantare
90450000-6	Servicii de tratare a foselor septice
90460000-9	Servicii de golire a puţurilor de decantare sau a foselor septice
90470000-2	Servicii de curăţare a canalelor de ape reziduale
90480000-5	Servicii de gestionare a canalelor de ape reziduale
90481000-2	Exploatare a unei staţii de tratare a apelor reziduale
90490000-8	Servicii de supraveghere a canalelor de ape reziduale şi servicii de consultanţă în tratarea apelor reziduale
90491000-5	Servicii de supraveghere a canalelor de ape reziduale
90492000-2	Servicii de consultanţă în tratarea apelor reziduale
90500000-2	Servicii privind deşeurile menajere şi deşeurile
90510000-5	Eliminare şi tratare a deşeurilor menajere
90511000-2	Servicii de colectare a deşeurilor menajere
90511100-3	Servicii de colectare a deşeurilor urbane solide
90511200-4	Servicii de colectare a gunoiului menajer
90511300-5	Servicii de colectare a deşeurilor dispersate
90511400-6	Servicii de colectare a hîrtiei
90512000-9	Servicii de transport de deşeuri menajere
90513000-6	Servicii de tratare şi eliminare de deşeuri menajere şi deşeuri nepericuloase
90513100-7	Servicii de eliminare a deşeurilor menajere
90513200-8	Servicii de eliminare a deşeurilor urbane solide
90513300-9	Servicii de incinerare a deşeurilor menajere

90513400-0	Servicii de eliminare a cenuşii
90513500-1	Tratarea şi eliminarea deşeurilor lichide
90513600-2	Servicii de înlăturare a nămolului
90513700-3	Servicii de transport al nămolului
90513800-4	Servicii de tratare a nămolului
90513900-5	Servicii de eliminare a nămolului
90514000-3	Servicii de reciclare a deşeurilor menajere
90520000-8	Servicii privind deşeurile radioactive, toxice, medicale şi periculoase
90521000-5	Servicii de tratare a deşeurilor radioactive
90521100-6	Colectarea deşeurilor radioactive
90521200-7	Servicii de depozitare a deşeurilor radioactive
90521300-8	Eliminarea deşeurilor radioactive
90521400-9	Transportul deşeurilor radioactive
90521410-2	Transport de deşeuri nucleare cu nivel scăzut de radioactivitate
90521420-5	Transport de deşeuri nucleare cu nivel mediu de radioactivitate
90521500-0	Împachetare de deşeuri radioactive
90521510-3	Împachetare de deşeuri nucleare de nivel scăzut
90521520-6	Împachetare de deşeuri nucleare de nivel intermediar
90522000-2	Servicii privind solurile contaminate
90522100-3	Înlăturarea solurilor contaminate
90522200-4	Eliminarea solurilor contaminate
90522300-5	Servicii de tratare a solurilor contaminate
90522400-6	Curăţarea şi tratarea solului
90523000-9	Servicii de eliminare a deşeurilor toxice, cu excepţia deşeurilor radioactive şi a solurilor contaminate
90523100-0	Servicii de eliminare a armelor şi a muniţiilor
90523200-1	Servicii de dezamorsare a bombelor
90523300-2	Servicii de dragare de mine
90524000-6	Servicii privind deşeurile medicale
90524100-7	Servicii de colectare a deşeurilor spitaliceşti
90524200-8	Servicii de eliminare a deşeurilor spitaliceşti
90524300-9	Servicii de înlăturare a deşeurilor biologice
90524400-0	Servicii de colectare, de transport şi de eliminare a deşeurilor spitaliceşti
90530000-1	Exploatarea rampelor de gunoi
90531000-8	Servicii de gestionare a rampelor de gunoi
90532000-5	Servicii de gestionare a haldelor de cărbune
90533000-2	Servicii de gestionare a haldelor de deşeuri
90600000-3	Servicii de curăţenie şi igienizare în mediul urban sau rural şi servicii conexe
90610000-6	Servicii de curăţare şi măturare a străzilor
90611000-3	Servicii de curăţenie stradală
90612000-0	Servicii de măturare a străzilor
90620000-9	Servicii de deszăpezire
90630000-2	Servicii de înlăturare a gheţii
90640000-5	Servicii de curăţare şi golire a gurilor de canal
90641000-2	Servicii de curăţare a gurilor de canal
90642000-9	Servicii de golire a gurilor de canal
90650000-8	Servicii de îndepărtare a azbestului
90660000-1	Servicii de eliminare a plumbului
90670000-4	Servicii de dezinfectare şi dezinfestare în mediul urban sau rural
90680000-7	Servicii de curăţare a plajelor
90690000-0	Servicii de îndepărtare de graffitti
90700000-4	Servicii privind mediul
90710000-7	Management de mediu

90711000-4	Evaluare a impactului asupra mediului, alta decît cea pentru construcţii
90711100-5	Evaluare a riscurilor sau a pericolelor, alta decît cea pentru construcţii
90711200-6	Standarde de mediu, altele decît cele pentru construcţii
90711300-7	Analiză a indicatorilor de mediu, alta decît cea pentru construcţii
90711400-8	Servicii de evaluare a impactului asupra mediului (EIA), altele decît cele pentru construcţii
90711500-9	Monitorizare de mediu, alta decît cea pentru construcţii
90712000-1	Planificare de mediu
90712100-2	Planificare de dezvoltare a mediului urban
90712200-3	Planificare a strategiei de conservare a pădurilor
90712300-4	Planificare a strategiei de conservare a mediului marin
90712400-5	Servicii de planificare a strategiei de gestionare sau de conservare a resurselor naturale
90712500-6	Creare sau planificare de instituţii de mediu
90713000-8	Servicii de consultanţă în probleme de mediu
90713100-9	Servicii de consultanţă pentru alimentarea cu apă şi servicii de consultanţă în materie de ape reziduale, altele decît cele pentru construcţii
90714000-5	Audit de mediu
90714100-6	Sisteme de informare în domeniul mediului
90714200-7	Servicii de audit de mediu pentru întreprinderi
90714300-8	Servicii de audit de mediu la nivel sectorial
90714400-9	Servicii de audit de mediu pentru anumite activităţi
90714500-0	Servicii de control al calităţii mediului
90714600-1	Servicii de control al securităţii mediului
90715000-2	Servicii de investigaţii în domeniul poluării
90715100-3	Servicii de investigaţii în domeniul poluării chimice şi petroliere
90715110-6	Investigaţii la uzine de gaz
90715120-9	Investigaţii la uzine pentru produse chimice sau privind deşeurile rafinăriilor de petrol
90715200-4	Alte servicii de investigaţii în domeniul poluării
90715210-7	Investigaţii la depozite sau terminale petroliere
90715220-0	Investigaţii în zone industriale
90715230-3	Investigaţii în zone cu deşeuri industriale
90715240-6	Investigaţii la uzine de tratare a lemnului
90715250-9	Investigaţii la instalaţii de curăţire chimică
90715260-2	Investigaţii la topitorii
90715270-5	Investigaţii la uzine de reciclare
90715280-8	Investigaţii la fabrici de prelucrare a alimentelor
90720000-0	Protecţia mediului
90721000-7	Servicii de securitate a mediului
90721100-8	Servicii de protecţie a peisajului
90721200-9	Servicii de protecţie a stratului de ozon
90721300-0	Servicii de protecţie împotriva contaminării alimentelor umane sau animale
90721400-1	Servicii de protecţie a resurselor genetice
90721500-2	Servicii de protecţie împotriva substanţelor toxice
90721600-3	Servicii de protecţie împotriva radiaţiilor
90721700-4	Servicii de protecţie a speciilor pe cale de dispariţie
90721800-5	Servicii de protecţie împotriva riscurilor sau a pericolelor naturale
90722000-4	Reabilitare ecologică
90722100-5	Reabilitare de zone industriale
90722200-6	Servicii de decontaminare a mediului
90722300-7	Servicii de asanare a terenului
90730000-3	Înregistrare, monitorizare a poluării şi reabilitare

90731000-0	Servicii privind poluarea atmosferică
90731100-1	Gestionarea calităţii aerului
90731200-2	Servicii de gestionare sau control al poluării atmosferice transfrontaliere
90731210-5	Achiziţionare de credite de emisii de CO_2
90731300-3	Servicii de protecţie împotriva poluării atmosferice
90731400-4	Servicii de monitorizare sau măsurare a poluării atmosferice
90731500-5	Servicii de detectare a gazelor toxice
90731600-6	Monitorizare a metanului
90731700-7	Servicii de monitorizare a dioxidului de carbon
90731800-8	Monitorizare a particulelor din aer
90731900-9	Servicii de monitorizare a subţierii stratului de ozon
90732000-7	Servicii privind poluarea solului
90732100-8	Servicii de protecţie împotriva poluării solului
90732200-9	Servicii de înlăturare a solurilor poluate
90732300-0	Tratare sau reabilitare a solurilor poluate
90732400-1	Servicii de consiliere împotriva poluării solului
90732500-2	Cartografiere a poluării solului
90732600-3	Măsurare sau monitorizare a poluării solului
90732700-4	Evaluare a poluării cu îngrăşăminte organice
90732800-5	Evaluare a poluării cu pesticide
90732900-6	Evaluare a poluării cu nitraţi şi fosfaţi
90732910-9	Evaluare a poluării cu nitraţi
90732920-2	Evaluare a poluării cu fosfaţi
90733000-4	Servicii privind poluarea apei
90733100-5	Servicii de monitorizare sau control al poluării apelor de suprafaţă
90733200-6	Servicii de reabilitare în cazul poluării apelor de suprafaţă
90733300-7	Servicii de protecţie împotriva poluării apelor de suprafaţă
90733400-8	Servicii de tratare a apelor de suprafaţă
90733500-9	Servicii de drenaj în cazul poluării apelor de suprafaţă
90733600-0	Servicii de gestionare sau control al poluării transfrontaliere a apelor
90733700-1	Servicii de monitorizare sau control al poluării apelor subterane
90733800-2	Servicii de drenaj în cazul poluării apelor subterane
90733900-3	Tratare sau reabilitare în cazul poluării apelor subterane
90740000-6	Servicii de înregistrare, monitorizare şi reabilitare a poluanţilor
90741000-3	Servicii privind poluarea cu hidrocarburi
90741100-4	Servicii de monitorizare a scurgerilor accidentale de hidrocarburi
90741200-5	Servicii de control al scurgerilor accidentale de hidrocarburi
90741300-6	Servicii de reabilitare în cazul scurgerilor accidentale de hidrocarburi
90742000-0	Servicii privind poluarea fonică
90742100-1	Servicii de control al zgomotului
90742200-2	Servicii de protecţie împotriva poluării fonice
90742300-3	Servicii de monitorizare a poluării fonice
90742400-4	Servicii de consiliere privind poluarea fonică
90743000-7	Servicii privind poluarea cu substanţe toxice
90743100-8	Servicii de monitorizare a substanţelor toxice
90743200-9	Servicii de reabilitare a substanţelor toxice
90900000-6	Servicii de curăţenie şi igienizare
90910000-9	Servicii de curăţenie
90911000-6	Servicii de curăţare a locuinţelor, a construcţiilor şi a ferestrelor
90911100-7	Servicii de curăţare a locuinţelor
90911200-8	Servicii de curăţare a construcţiilor
90911300-9	Servicii de curăţare a ferestrelor

90912000-3	Servicii de curăţare prin insuflare a structurilor tubulare
90913000-0	Servicii de curăţare a cisternelor şi a rezervoarelor
90913100-1	Servicii de curăţare a cisternelor
90913200-2	Servicii de curăţare a rezervoarelor
90914000-7	Servicii de curăţare a parcărilor
90915000-4	Servicii de curăţare a cuptoarelor şi a şemineelor
90916000-1	Servicii de curăţare a echipamentului telefonic
90917000-8	Servicii de curăţare a echipamentului de transport
90918000-5	Servicii de curăţare a coşurilor de gunoi
90919000-2	Servicii de curăţare a birourilor, a şcolilor şi a echipamentului de birou
90919100-3	Servicii de curăţare a echipamentului de birou
90919200-4	Servicii de curăţare a birourilor
90919300-5	Servicii de curăţare a şcolilor
90920000-2	Servicii de igienizare a instalaţiilor
90921000-9	Servicii de dezinfecţie şi de dezinsecţie
90922000-6	Servicii de deparazitare
90923000-3	Servicii de deratizare
90924000-0	Servicii de fumizare
92000000-1	**Servicii de recreere, culturale şi sportive**
92100000-2	Servicii de cinematografie şi servicii video
92110000-5	Servicii de producţie de filme cinematografice şi de casete video şi servicii conexe
92111000-2	Servicii de producţie de filme cinematografice şi de filme video
92111100-3	Producţie de filme şi de casete video cu utilizare pedagogică
92111200-4	Producţie de filme şi de casete video publicitare, de propagandă şi de informare
92111210-7	Producţie de filme publicitare
92111220-0	Producţie de casete video publicitare
92111230-3	Producţie de filme de propagandă
92111240-6	Producţie de casete video de propagandă
92111250-9	Producţie de filme de informare
92111260-2	Producţie de casete video de informare
92111300-5	Producţie de filme şi de casete video de divertisment
92111310-8	Producţie de filme de divertisment
92111320-1	Producţie de casete video de divertisment
92112000-9	Servicii privind producţia de filme cinematografice sau de casete video
92120000-8	Servicii de distribuţie de filme cinematografice şi de casete video
92121000-5	Servicii de distribuţie de casete video
92122000-2	Servicii de distribuţie de filme cinematografice
92130000-1	Servicii de proiectare de filme cinematografice
92140000-4	Servicii de proiectare de filme video
92200000-3	Servicii de radio şi de televiziune
92210000-6	Servicii de radio
92211000-3	Servicii de producţie radiofonică
92213000-7	Servicii de sisteme radio la scară redusă
92214000-4	Servicii de studio sau de echipament radio
92215000-1	Servicii GMRS (General Mobile Radio Services – Servicii generale de radiofonie mobilă)
92216000-8	Servicii FRS (Family Radio Services – Servicii radio destinate familiei)
92217000-5	Servicii GMRS/FRS (General Mobile Radio Services – Servicii generale de radiofonie mobilă/Family Radio Services – Servicii radio destinate familiei)
92220000-9	Servicii de televiziune
92221000-6	Servicii de producţie de televiziune

92222000-3	Servicii de televiziune cu circuit închis
92224000-7	Servicii de televiziune digitală
92225000-4	Servicii de televiziune interactivă
92225100-7	Servicii de difuzare de filme la cerere
92226000-1	Servicii de teleprogramare
92230000-2	Servicii de radio şi televiziune prin cablu
92231000-9	Servicii bilaterale internaţionale şi linii închiriate private internaţionale
92232000-6	Servicii de televiziune prin cablu
92300000-4	Servicii de divertisment
92310000-7	Servicii de creare şi interpretare de opere artistice şi literare
92311000-4	Opere de artă
92312000-1	Servicii artistice
92312100-2	Servicii de divertisment prestate de producătorii de teatru, coruri, ansambluri muzicale şi orchestre
92312110-5	Servicii de divertisment prestate de producătorii de teatru
92312120-8	Servicii de divertisment prestate de coruri
92312130-1	Servicii de divertisment prestate de ansambluri muzicale
92312140-4	Servicii de divertisment prestate de orchestre
92312200-3	Servicii prestate de autori, compozitori, sculptori şi artişti independenţi
92312210-6	Servicii prestate de autori
92312211-3	Servicii de agenţii redacţionale
92312212-0	Servicii privind pregătirea manualelor de formare
92312213-7	Servicii prestate de autori în domeniul tehnicii
92312220-9	Servicii prestate de compozitori
92312230-2	Servicii prestate de sculptori
92312240-5	Servicii prestate de artişti
92312250-8	Servicii prestate de artişti independenţi
92312251-5	Servicii prestate de disc-jockey
92320000-0	Servicii de gestionare a sălilor de spectacol
92330000-3	Servicii privind zonele de recreere
92331000-0	Servicii de bîlciuri şi de parcuri de distracţii
92331100-1	Servicii de bîlci
92331200-2	Servicii de parcuri de distracţii
92331210-5	Servicii de animaţie pentru copii
92332000-7	Servicii de plaje
92340000-6	Servicii privind dansul şi reprezentaţiile
92341000-3	Servicii de circuri
92342000-0	Servicii de şcoli de dans
92342100-1	Servicii de şcoli de dans de societate
92342200-2	Servicii de şcoli de dans modern
92350000-9	Servicii de jocuri de noroc şi de pariuri
92351000-6	Servicii de jocuri de noroc
92351100-7	Servicii de gestionare a loteriilor
92351200-8	Servicii de gestionare a cazinourilor
92352000-3	Servicii de pariuri
92352100-4	Servicii de exploatare a totalizatoarelor pentru pariuri
92352200-5	Servicii prestate de agenţi de pariuri
92360000-2	Servicii de pirotehnie
92370000-5	Servicii prestate de tehnicieni audio
92400000-5	Servicii de agenţii de presă
92500000-6	Servicii prestate de biblioteci, arhive, muzee şi alte servicii culturale
92510000-9	Servicii prestate de biblioteci şi de arhive
92511000-6	Servicii prestate de biblioteci

92512000-3	Servicii prestate de arhive
92512100-4	Servicii de distrugere a arhivelor
92520000-2	Servicii prestate de muzee şi servicii de conservare a siturilor şi a monumentelor istorice
92521000-9	Servicii prestate de muzee
92521100-0	Servicii de expoziţii în muzee
92521200-1	Servicii de conservare a obiectelor şi a exemplarelor de expoziţie
92521210-4	Servicii de conservare a obiectelor de expoziţie
92521220-7	Servicii de conservare a specimenelor
92522000-6	Servicii de conservare a siturilor şi a monumentelor istorice
92522100-7	Servicii de conservare a siturilor istorice
92522200-8	Servicii de conservare a monumentelor istorice
92530000-5	Servicii de grădini botanice şi zoologice şi servicii de rezervaţii naturale
92531000-2	Servicii de grădini botanice
92532000-9	Servicii de grădini zoologice
92533000-6	Servicii de rezervaţii naturale
92534000-3	Servicii de conservare a faunei şi a florei sălbatice
92600000-7	Servicii sportive
92610000-0	Servicii de gestionare a complexelor sportive
92620000-3	Servicii privind activităţile sportive
92621000-0	Servicii de promovare a evenimentelor sportive
92622000-7	Servicii de organizare a evenimentelor sportive
92700000-8	Servicii de internet café
98000000-3	**Alte servicii comunitare, sociale şi personale**
98100000-4	Servicii de organizaţii asociative
98110000-7	Servicii prestate de organizaţii comerciale, profesionale şi specializate
98111000-4	Servicii prestate de organizaţii comerciale
98112000-1	Servicii prestate de organizaţii profesionale
98113000-8	Servicii prestate de organizaţii specializate
98113100-9	Servicii privind siguranţa nucleară
98120000-0	Servicii prestate de organizaţii sindicale
98130000-3	Servicii diverse prestate de organizaţii asociative
98131000-0	Servicii religioase
98132000-7	Servicii prestate de organizaţii politice
98133000-4	Servicii prestate de organizaţii asociative cu caracter social
98133100-5	Servicii de asistenţă privind dezvoltarea spiritului civic şi a resurselor comunitare
98133110-8	Servicii prestate de asociaţii de tineri
98200000-5	Servicii de consultanţă în materie de egalitate de şanse
98300000-6	Servicii diverse
98310000-9	Servicii de spălătorie şi de curăţătorie uscată
98311000-6	Servicii de colectare de rufe pentru spălat
98311100-7	Servicii de gestionare a spălătoriilor
98311200-8	Servicii de exploatare a spălătoriilor
98312000-3	Servicii de curăţare a materialelor textile
98312100-4	Servicii de impregnare a materialelor textile
98313000-0	Servicii de curăţare a articolelor din blană
98314000-7	Servicii de colorare
98315000-4	Servicii de călcătorie
98316000-1	Servicii de vopsitorie
98320000-2	Servicii de coafor şi de cosmetică
98321000-9	Servicii de coafor
98321100-0	Servicii de frizerie

98322000-6	Servicii de cosmetică
98322100-7	Servicii de cosmetică, de manichiură şi de pedichiură
98322110-0	Servicii de tratament cosmetic
98322120-3	Servicii de manichiură
98322130-6	Servicii de pedichiură
98322140-9	Servicii de machiaj
98330000-5	Servicii de întreţinere corporală
98331000-2	Servicii de băi turceşti
98332000-9	Servicii de staţiuni termale
98333000-6	Servicii de masaj
98334000-3	Servicii de bunăstare fizică
98336000-7	Servicii de antrenament, de exerciţii fizice sau de aerobic
98340000-8	Servicii de cazare şi de birou
98341000-5	Servicii de cazare
98341100-6	Servicii de gestionare a spaţiilor de cazare
98341110-9	Servicii de menaj
98341120-2	Servicii de portar
98341130-5	Servicii de administrare de imobile
98341140-8	Servicii de îngrijitor de imobile
98342000-2	Servicii privind mediul de lucru
98350000-1	Servicii privind infrastructurile colective
98351000-8	Servicii de gestionare a parcărilor de autovehicule
98351100-9	Servicii de parcări de autovehicule
98351110-2	Servicii de aplicare a regulilor de parcare
98360000-4	Servicii marine
98361000-1	Servicii de oceanologie
98362000-8	Servicii de gestionare a porturilor
98362100-9	Servicii de asistenţă în bazele navale
98363000-5	Servicii de scufundare
98370000-7	Servicii funerare şi servicii conexe
98371000-4	Servicii funerare
98371100-5	Servicii de înhumare şi de incinerare
98371110-8	Servicii de înhumare
98371111-5	Servicii de întreţinere a cimitirelor
98371120-1	Servicii de incinerare
98371200-6	Servicii de pompe funebre
98380000-0	Servicii de cuşti pentru cîini
98390000-3	Alte servicii
98391000-0	Servicii de declasare
98392000-7	Servicii de transfer
98393000-4	Servicii de croitorie
98394000-1	Servicii de tapiserie
98395000-8	Servicii de lăcătuşărie
98396000-5	Servicii de acordare a instrumentelor
98500000-8	Case particulare cu personal angajat
98510000-1	Servicii de lucrători comerciali şi industriali
98511000-8	Servicii de lucrători comerciali
98512000-5	Servicii de lucrători industriali
98513000-2	Servicii de forţă de muncă pentru particulari
98513100-3	Servicii de personal de agenţii pentru particulari
98513200-4	Servicii de personal de birou pentru particulari
98513300-5	Servicii de personal angajat temporar pentru particulari

98513310-8	Servicii de asistenţă la domiciliu
98514000-9	Servicii domestice
98900000-2	Servicii prestate de organizaţii şi de organisme extrateritoriale
98910000-5	Servicii specifice organizaţiilor şi organismelor internaţionale

II. VOCABULARUL SUPLIMENTAR

Secţiunea A: Materiale

Grupa A: Metale şi aliaje

AA01-1	Metal
AA02-4	Aluminiu
AA03-7	Bronz
AA04-0	Cupru
AA05-3	Fier
AA06-6	Plumb
AA07-9	Nichel
AA08-2	Staniu
AA09-5	Zinc
AA10-8	Aliaj
AA11-1	Oţel
AA12-4	Oţel carbon
AA13-7	Vanadiu
AA14-0	Crom
AA15-3	Mangan
AA16-6	Cobalt
AA17-9	Ytriu
AA18-2	Zirconiu
AA19-5	Molibden
AA20-8	Techneţiu
AA21-1	Ruteniu
AA22-4	Rodiu
AA23-7	Cadmiu
AA24-0	Luteţiu
AA25-3	Hafniu
AA26-6	Tantal
AA27-9	Tungsten
AA28-2	Iridiu
AA29-5	Galiu
AA30-8	Indiu
AA31-1	Taliu
AA32-4	Bariu
AA33-7	Cesiu
AA34-0	Stronţiu
AA35-3	Rubidiu
AA36-6	Calciu
AA37-9	Potasiu
AA38-2	Sodiu
AA39-5	Litiu
AA40-8	Niobiu
AA41-1	Osmiu
AA42-4	Reniu

AA43-7	Paladiu
AA44-0	Alamă
AA45-3	Aur
AA46-6	Argint
AA47-9	Platină
AA48-2	Magneziu

Grupa B: Nemetale

AB02-5	Ceramică
AB03-8	Porţelan
AB04-1	Argilă
AB05-4	Beton
AB06-7	Plastic
AB07-0	Poliester
AB08-3	Polietenă (Polietilenă)
AB09-6	Polistiren
AB11-2	PVC
AB12-5	Cauciuc
AB13-8	Lemn
AB14-1	Lemn de conifere
AB15-4	Lemn tropical
AB16-7	Bambus
AB17-0	Plută
AB18-3	Hîrtie
AB19-6	Piele
AB20-9	Fibre de sticlă
AB21-2	Sticlă
AB22-5	Pereţi interiori din sticlă
AB23-8	Piese din sticlă
AB24-1	Textil
AB25-4	Sintetic
AB26-7	Cherestea
AB27-0	Piatră
AB28-3	Marmură
AB29-6	Pietre preţioase
AB30-9	Lînă
AB31-2	Mătase
AB32-5	In
AB33-8	Bumbac
AB34-1	Terrazzo
AB35-4	Granit
AB36-7	Ardezie
AB37-0	Carbon

Secţiunea B: Formă, prezentare, ambalare şi condiţionare

Grupa A: Formă

BA01-2	Viu
BA02-5	Natural
BA03-8	Artificial
BA04-1	Proaspăt
BA05-4	Rece

BA06-7	Fierbinte
BA07-0	Lichid
BA08-3	Solid
BA09-6	Gazos
BA10-9	Crud
BA11-2	Uscat
BA12-5	Tare
BA13-8	Moale
BA14-1	Praf/Pulbere
BA15-4	Reziduuri
BA16-7	Fulgi
BA17-0	Bare
BA18-3	Cenușă
BA19-6	Granule
BA20-9	Lingouri
BA22-5	Tije
BA23-8	Brut
BA24-1	Înghețat
BA25-4	Congelat
BA26-7	Pliat
BA27-0	Forjat
BA28-3	Liofilizat
BA29-6	Laminat plat
BA30-9	Deshidratat
BA31-2	Ras
BA32-5	Concentrat
BA33-8	Refrigerat
BA34-1	Învelit
BA35-4	Galvanizat
BA36-7	Granulat
BA37-0	Laminat la cald
BA38-3	Vitrificat
BA39-6	Laminat
BA40-9	Lichefiat
BA41-2	Vulcanizat
BA42-5	Sudat
BA43-8	Preparat
BA44-1	Pulverizat
BA45-4	Rafinat
BA46-7	Retopit
BA47-0	Netratat
BA48-3	Tratat
BA49-6	Nelichefiat
BA50-9	Nerafinat
BA51-2	Semifinisat
BA52-5	Prelucrat
BA53-8	Semiprelucrat
BA54-1	Soluție

Grupa B: Prezentare

BB01-3	Netubular
BB02-6	Tubular

BB03-9	Rotund
BB04-2	Rectangular
BB05-5	Pătrat
BB06-8	Triunghiular
BB07-1	Trapezoidal

Grupa C: Ambalare şi condiţionare

BC01-4	Cu cadru metalic
BC02-7	Cu rame din plastic
BC03-0	Cu rame din lemn
BC04-3	Placat cu aur
BC05-6	Placat cu platină
BC06-9	Placat cu argint
BC07-2	Cu structură de oţel
BC08-5	Furnir
BC09-8	Neturnat
BC10-1	Tapiţat
BC11-4	Tipărit
BC12-7	Colorat
BC13-0	Impregnat
BC14-3	Prefabricat
BC15-6	Învelit în plastic
BC16-9	În pungi
BC17-2	În blocuri
BC18-5	În plăci
BC19-8	În saramură
BC20-1	În vrac
BC21-4	În cartoane
BC22-7	În cartuşe
BC23-0	Bucăţi de carne cu os
BC24-3	Bucăţi de carne fără os
BC25-6	În loturi
BC26-9	În ulei
BC27-2	În pachete
BC28-5	În punguţe
BC29-8	În stive
BC30-1	În tije
BC31-4	În role
BC32-7	În săculeţe
BC33-0	În saci
BC34-3	În foi
BC35-6	Felii
BC36-9	În soluţie
BC37-2	În benzi
BC38-5	În apă
BC39-8	Aromatizat
BC40-1	Sticlă turnantă
BC41-4	În conservă
BC42-7	În sticlă
BC43-0	Ambalat în vid
BC44-3	Parţial fiert
BC45-6	Reciclat

BC46-9	Sterilizat
BC48-5	Durificat

Secţiunea C: Materiale/produse cu calităţi şi mod de funcţionare speciale

Grupa A: Materiale/produse cu calităţi speciale

CA01-3	Impermeabil
CA02-6	Împotriva vîntului
CA03-9	Antiglonţ
CA04-2	Neinflamabil
CA05-5	Inoxidabil
CA06-8	Extensibil
CA07-1	Izolat
CA08-4	Neizolat
CA09-7	Refractar
CA10-0	Nerefractar
CA11-3	Consolidat
CA12-6	Armat
CA13-9	Oleofil
CA14-2	Autocolant
CA15-5	Ductil
CA16-8	Magnetic
CA17-1	Ecologic
CA18-4	Fără OMG
CA19-7	Fără hormoni
CA20-0	Fără pesticide
CA21-3	Fără azbest
CA22-6	Fără CFC
CA23-9	Fără ozon
CA24-2	Fără PVC
CA25-5	Hibrid
CA26-8	Fără hidrocarburi
CA27-1	Fără NO_x
CA28-4	Fără CO
CA29-7	Fără CO_2
CA30-0	Fără sulf
CA31-3	Euro 0 (carburant)
CA32-6	Euro 1 (carburant)
CA33-9	Euro 2 (carburant)
CA34-2	Euro 3 (carburant)
CA35-5	Euro 4 (carburant)
CA36-8	Euro 5 (carburant)
CA37-1	Articulat
CA38-4	Conservare îndelungată
CA39-7	Uşor
CA40-0	Maritim
CA41-3	Semisubmersibil
CA42-6	Submersibil
CA43-9	Digital
CA44-2	Portabil
CA45-5	De înaltă rezoluţie
CA46-8	De înaltă performanţă

CA47-1	Multioperaţional
CA48-4	Cu multipli utilizatori
CA49-7	Actualizabil
CA50-0	De aruncat
CA51-3	Reîncărcabil
CA52-6	Ignifug
CA53-9	Rezistent la foc
CA54-2	Rezistent la căldură
CA55-5	Steril
CA56-8	Nesteril
CA57-1	Etichetă ecologică
CA58-4	Fără coloranţi
CA59-7	Fără conservanţi
CA60-0	Tridimensional
CA61-3	Amovibil
CA62-6	Ecologic (în special, agricultură)
CA63-9	Cultivat
CA64-2	Sălbatic
CA65-5	Domestic
CA66-8	De unică folosinţă
CA67-1	Reutilizabil
CA68-4	Blindat
CA69-7	Ergonomic

Grupa B: Mod de funcţionare

CB01-4	Cu încălzire electrică
CB02-7	Telecomandat
CB03-0	Înaltă presiune
CB04-3	Înaltă tensiune
CB05-6	Presiune scăzută
CB06-9	Joasă tensiune
CB07-2	Presiune medie
CB08-5	4 roţi motoare
CB09-8	Alimentat cu motorină
CB10-1	Cu energie electrică
CB11-4	Energie hidroelectrică
CB12-7	Cu energie nucleară
CB13-0	Cu energie solară
CB14-3	Cu motor pe benzină
CB15-6	Mecanic
CB16-9	Mecanic şi electric
CB17-2	De închiriat fără şofer
CB18-5	Automat
CB19-8	Computerizat
CB20-1	Asistat de computer
CB21-4	Informatizat
CB22-7	Comandat prin computer
CB23-0	Multiprelucrare
CB24-3	Sincron
CB25-6	Asincron
CB26-9	De mînă
CB27-2	Integrat

CB28-5	Alimentat cu combustibil fosil
CB29-8	Alimentat cu cărbune
CB30-1	Alimentat cu gaz
CB31-4	Alimentat cu petrol
CB32-7	Alimentat cu lemn
CB33-0	Monofazat
CB34-3	Bifazat
CB35-6	Trifazat
CB36-9	Instantaneu
CB37-2	Monofazic
CB38-5	Autonom
CB39-8	Continuu
CB40-1	Discontinuu
CB41-4	Cu propulsie hibridă
CB42-7	Cu acumulatori
CB43-0	Alimentat cu motorină ecologică
CB44-3	Alimentat cu hidrogen
CB45-6	Alimentat cu etanol
CB46-9	Alimentat cu kerosen
CB47-2	Care funcţionează cu gaz

Secţiunea D: General, administraţie

Grupa A: Atribute generale şi administrative

DA01-4	Internaţional
DA02-7	Naţional
DA03-0	Public
DA04-3	Privat
DA05-6	De mîna a doua
DA06-9	Primar
DA07-2	Secundar
DA08-5	Terţiar
DA09-8	În timp real
DA10-1	Etapă
DA11-4	De secretariat
DA12-7	Intern
DA13-0	Extern
DA14-3	Mobil
DA15-6	De uz casnic
DA16-9	Altele decît menajere
DA17-2	Proiect la cheie
DA18-5	Subteran
DA19-8	Subacvatic
DA20-1	La faţa locului
DA21-4	La suprafaţă
DA22-7	Universal
DA23-0	Cu utilizare specială
DA24-3	Şi articole conexe
DA25-6	Standard
DA26-9	Gestionare
DA27-2	Administrativ
DA28-5	Servicii sociale

DA29-8	Asistenţă socială
DA30-1	Consultanţă
DA31-4	Centru de zi
DA32-7	Planificare familială
DA33-0	Reabilitare
DA34-3	Orientare
DA35-6	De la locul de muncă
DA36-9	Resurse naturale
DA37-2	Reciclare
DA38-5	Decontaminare
DA39-8	Depistarea poluării
DA40-1	Controlul calităţii
DA41-4	Tratament
DA42-7	Inclusiv instalare
DA43-0	Polivalent
DA44-3	Piese de schimb

Secţiunea E: Utilizatori/beneficiari

Grupa A: Utilizatori sau beneficiari

EA01-5	Pentru sugari
EA02-8	Pentru copii
EA03-1	Pentru adolescenţi
EA04-4	Pentru bărbaţi
EA05-7	Pentru persoanele în vîrstă
EA06-0	Pentru femei
EA07-3	Pentru gravide
EA08-6	Pentru şomeri
EA09-9	Pentru persoanele fără adăpost
EA10-2	Pentru toxicomani
EA11-5	Pentru pensionari
EA12-8	Destinat/Adaptat persoanelor cu dizabilităţi
EA13-1	Destinat/Adaptat persoanelor invalide
EA14-4	Destinat/Adaptat persoanelor paralizate
EA15-7	Destinat/Adaptat persoanelor paralizate pe o parte
EA16-0	Destinat/Adaptat persoanelor tetraplegice
EA17-3	Destinat/Adaptat persoanelor paraplegice
EA18-6	Destinat/Adaptat persoanelor mute
EA19-9	Destinat/Adaptat persoanelor cu deficienţe de auz
EA20-2	Destinat/Adaptat persoanelor surdomute
EA21-5	Destinat/Adaptat persoanelor cu deficienţe de vedere
EA22-8	Destinat/Adaptat persoanelor cu deficienţe mentale
EA23-1	Pentru pasageri
EA24-4	Pentru clientelă restrînsă
EA25-7	Pentru deţinuţi
EA26-0	Pentru pacienţi
EA27-3	Pentru pacienţii fără urgenţe
EA28-6	Pentru pasagerii obişnuiţi
EA29-9	Pentru uz uman
EA30-2	Pentru uz animal

Secţiunea F: Utilizare specificată

Grupa A: Uz pedagogic

FA01-6	Pentru uz pedagogic
FA02-9	Pentru grădiniţe
FA03-2	Pentru şcoală
FA04-5	Pentru formare profesională

Grupa B: Utilizare pentru securitate

FB01-7	Pentru uz militar
FB02-0	Pentru arme şi muniţii
FB03-3	Pentru poliţie
FB04-6	Pentru stingerea incendiilor
FB05-9	Pentru utilizare în închisoare
FB06-2	De salvare
FB07-5	De urgenţă
FB08-8	Pentru protecţie împotriva incendiilor
FB09-1	Pentru sistemele de securitate
FB10-4	Pentru protecţie nucleară
FB11-7	În caz de iradiaţii
FB12-0	Pentru prevenirea terorismului
FB13-3	Cu specificaţii militare

Grupa C: Utilizare pentru deşeuri

FC01-8	Pentru eliminarea deşeurilor
FC02-1	Pentru deşeuri
FC03-4	Pentru resturi menajere

Grupa D: Utilizare sezonieră

FD01-9	Pentru primăvară
FD02-2	Pentru vară
FD03-5	Pentru toamnă
FD04-8	Pentru iarnă
FD05-1	Pentru toate anotimpurile

Grupa E: Utilizare poştală

FE01-0	Pentru ambalarea mărfurilor
FE02-3	Pentru colete
FE03-6	Pentru oficiu poştal

Grupa F: Curăţenie

FF01-1	Pentru curăţat
FF02-4	Pentru centre de zi

Grupa G: Alte utilizări

FG01-2	De acces
FG02-5	Pentru expoziţie
FG03-8	În scopuri grafice
FG04-1	Pentru încălzire

FG05-4	Cu utilizare industrială
FG06-7	Pentru tipărire
FG07-0	Cu utilizare navală
FG08-3	Pentru birou
FG09-6	Pentru interior
FG10-9	Pentru exterior
FG11-2	În scopuri ştiinţifice
FG12-5	Pentru depozitare
FG13-8	De supravieţuire
FG14-1	Cu utilizare tehnică
FG15-4	Pentru testare
FG16-7	Cu utilizare urbană
FG17-0	Pentru agricultură
FG18-3	Pentru horticultură
FG19-6	Pentru camping
FG20-9	Pentru bucătărie
FG21-2	Cu utilizare submarină
FG22-5	Pentru cosmetică
FG23-8	Pentru turism
FG24-1	Cu utilizare în activităţi artistice
FG25-4	Pentru imobile sau bunuri de interes istoric sau arhitectural deosebit

Secţiunea G: Mărime şi dimensiuni

Grupa A: Dimensiuni şi indicaţii de putere

GA01-7	Greutate specifică necesară
GA02-0	Greutate brută limitată a vehiculului
GA03-3	Număr specific de tone pe an necesare
GA04-6	Număr specific de kilograme pe an necesare
GA05-9	Înălţime specifică necesară
GA06-2	Lăţime specifică necesară
GA07-5	Grosime specifică necesară
GA08-8	Lungime specifică necesară
GA09-1	Diametru specific necesar
GA10-4	Volum specific necesar
GA11-7	Număr specific de litri pe an necesari
GA12-0	Dimensiune specifică necesară
GA13-3	Dimensiune unitară specifică necesară
GA14-6	Capacitate specifică necesară
GA15-9	Circumferinţă specifică necesară
GA16-2	Adîncime specifică necesară
GA17-5	Număr specific de kWh pe an necesari
GA18-8	Număr specific de MWh pe an necesari
GA19-1	Pe an (p.a.)
GA20-4	Putere specifică
GA21-7	Presiune specifică
GA22-0	Tensiune specifică necesară
GA32-0	Număr specific de grade Celsius necesare
GA33-3	Număr specific de grade Fahrenheit necesare

Grupa B: Frecvenţă

GB01-8	Zilnic

GB02-1	Săptămînal
GB03-4	Lunar
GB04-7	Anual

Grupa C: Alte indicaţii

GC01-9	Care nu depăşeşte
GC02-2	Peste
GC03-5	Maxim
GC04-8	Minim
GC05-1	Fază:
GC06-4	Randament:
GC07-7	Referinţă:
GC08-0	Timp de reacţie
GC09-3	Camere:
GC10-6	Dimensiunea lucrărilor:
GC11-9	Specificaţii:
GC12-2	Lot secundar:
GC13-5	Tip:
GC14-8	Tip de arhitectură:
GC15-1	Tip de protocol:
GC16-4	Tip de standard:
GC17-7	Locuinţe:
GC18-0	Loturi:
GC19-3	Lot nr.
GC20-6	Lot principal:
GC21-9	Suprafaţă:
GC22-2	Punere în funcţiune
GC23-5	Alungire
GC24-8	Întreg
GC25-1	Număr:
GC26-4	Număr de canale:
GC27-7	Număr de articole:
GC28-0	Număr de faze:
GC29-3	Număr de locuri:
GC30-6	Număr de ansambluri:
GC31-9	Număr de unităţi:
GC32-2	Număr de utilizatori:
GC33-5	Număr de foi:
GC34-8	Număr de exemplare:

Secţiunea H: Atribute reziduale pentru alimente, băuturi şi mîncăruri

Grupa A: Atribute pentru alimente, băuturi şi mîncăruri

HA01-8	Gătit şi refrigerat
HA02-1	Gătit şi congelat
HA03-4	Kasher
HA04-7	Fără porc
HA05-0	Fără alcool
HA06-3	Mîncare pentru diabetici
HA07-6	Mîncare fără gluten
HA08-9	Mîncare cu conţinut bogat de fibre

HA09-2	Mîncare cu conţinut redus de calorii
HA10-5	Mîncare cu conţinut redus de colesterol/grăsimi
HA11-8	Mîncare cu conţinut redus de proteine
HA12-1	Mîncare cu conţinut redus de purină
HA13-4	Mîncare cu conţinut redus de sodiu
HA14-7	Mîncare fără lactoză
HA15-0	Mîncare fără alune (nonalergică)
HA16-3	Mîncare vegetariană
HA17-6	Mîncare lacto-ovo-vegetariană
HA18-9	Mîncare pentru practicanţii religioşi
HA19-2	Hallal
HA20-5	Carcasă
HA21-8	Parţial prăjit
HA22-1	În sirop
HA23-4	În sos tomat
HA24-7	În suc propriu
HA25-0	Nesărat
HA26-3	Sărat
HA27-6	Gătit
HA28-9	Copt
HA29-2	Prăjit
HA30-5	Gătit cu aburi
HA31-8	Preparat lichid

Secţiunea I: Atribute reziduale pentru construcţii/lucrări

Grupa A: Atribute pentru construcţii/lucrări

IA01-9	Proiectare şi construcţie
IA02-2	Proiectare şi pozare
IA03-5	Extensie
IA04-8	Exterior
IA05-1	Lucrări de finisare
IA06-4	Echipat
IA07-7	Accesoriu pentru
IA08-0	Suprafeţe
IA09-3	Interior
IA10-6	Modernizare
IA11-9	Modificare
IA13-5	Reconstrucţie
IA14-8	Renovare şi extindere
IA15-1	Înlocuire
IA16-4	Cu mai multe etaje
IA17-7	Pe ţărm (onshore)
IA18-0	Reînnoire a suprafeţei
IA19-3	Transformare
IA20-6	Ieşitură (construcţii)
IA21-9	În larg (offshore)
IA22-2	Examinare
IA23-5	Examinare şi reparare
IA24-8	Recondiţionare
IA25-1	Înnoire
IA26-4	Înlăturare

IA27-7	Reînnoire
IA28-0	Consolidare
IA29-3	Concav
IA30-6	Iluminat
IA31-9	Îmbunătăţiri
IA32-2	Teren accidentat
IA33-5	Resturi feroase
IA34-8	Lărgire
IA35-1	Compartimentare
IA36-4	Pentru construcţii
IA37-7	Pentru izolaţie
IA38-0	Pentru instalaţii mecanice
IA39-3	Pentru autostrăzi
IA40-6	Renovare
IA41-9	Restaurare
IA42-2	Pereţi

Secţiunea J: Atribute reziduale pentru informatică, tehnologia informaţiei sau comunicaţii

Grupa A: Atribute pentru informatică, tehnologia informaţiei sau comunicaţii

JA01-1	Pentru hardware
JA02-4	Pentru software
JA03-7	Pentru utilizare în reţea
JA04-0	Pentru proiectare
JA05-3	De birou
JA06-6	Pentru dezvoltare
JA07-9	On-line
JA08-2	Actualizare
JA09-5	Multimedia
JA10-8	Pentru internet
JA11-1	Pentru intranet
JA12-4	Pentru reţea
JA13-7	Pentru reţea locală (LAN)
JA14-0	Pentru reţea extinsă (WAN)
JA15-3	Cu licenţă
JA16-6	Fără licenţă
JA17-9	Pentru date
JA18-2	Pentru audit
JA19-5	Pentru server
JA20-8	De siguranţă
JA21-1	De dezvoltare
JA22-4	Pentru programare
JA23-7	Pentru actualizare
JA24-9	Bandă largă

Secţiunea K: Atribute reziduale pentru energie şi distribuţia apei

Grupa A: Atribute pentru energie şi distribuţia apei

KA01-2	Pentru încălzire urbană
KA02-5	Pentru drenaj

KA03-8	Pentru echipament electric
KA04-1	Pentru instalaţii electrice
KA05-4	Pentru tratarea apelor reziduale
KA06-7	Pentru industria de gaz
KA07-0	Pentru industria petrolului
KA08-3	Pentru depozitarea gazelor naturale
KA09-6	Pentru tratarea apei
KA10-9	Pentru industria apei
KA11-2	Pentru companii de apă
KA12-5	Pentru producerea de electricitate
KA13-8	Aprovizionare industrială
KA14-1	Ape reziduale
KA15-4	Aburi
KA16-7	Pentru industria de energie

Secţiunea L: Atribute reziduale pentru medicină şi laboratoare

Grupa A: Atribute pentru medicină şi laboratoare

LA01-3	Pentru anestezie
LA02-6	Pentru dializă renală
LA03-9	Pentru autopsie
LA04-2	Pentru endoscopia bronşică
LA05-5	Pentru arsuri
LA06-8	Pentru tratament citostatic
LA07-1	Pentru radiologie de diagnosticare
LA08-4	Cu utilizare în dietetică
LA09-7	Pentru dezinfecţie
LA10-0	Pentru dispensar
LA11-3	Cu utilizare endovasculară
LA12-6	Pentru ginecologie
LA13-9	Pentru hemodializă
LA14-2	Pentru hemodinamică
LA15-5	Pentru cardiochirurgie
LA16-8	Pentru spital
LA17-1	Pentru imunologie
LA18-4	Pentru perfuzie
LA19-7	Pentru injectare
LA20-0	Pentru terapie intensivă
LA21-3	Pentru laborator
LA22-6	Pentru personalul medical
LA23-9	Cu utilizare medicală
LA24-2	Cu utilizare neuroangiografică
LA25-5	Cu utilizare neurochirurgicală
LA26-8	Pentru personalul de asistenţă medicală
LA27-1	Pentru sala de operaţie
LA28-4	Cu utilizare în sala de operaţie
LA29-7	Cu utilizare ortopedică
LA30-0	Pentru osteosinteză
LA31-3	Pentru pediatrie
LA32-6	Cu utilizare paramedicală
LA33-9	Pentru patologie
LA34-2	Pentru dializă peritoneală

LA35-5	Cu utilizare în psihiatrie
LA36-8	Pentru radiodiagnosticare
LA37-1	Pentru analiză radioimunologică
LA38-4	Pentru radioimunologie
LA39-7	Pentru radiologie
LA40-0	Pentru reactivi de radioterapie
LA41-3	Pentru serologie
LA42-6	Cu utilizare chirurgicală
LA43-9	Pentru unitatea de dializă renală
LA44-2	Pentru medicină terapeutică
LA45-5	În scopuri terapeutice
LA46-8	Pentru dializă transperitoneală
LA47-1	Pentru tratarea hipotermiei
LA48-4	Pentru tratament urologic
LA49-7	Pentru unitatea de radiologie
LA50-0	Pentru cardiologie
LA51-3	Cu utilizare cardiovasculară
LA52-6	Medical
LA53-9	Cu utilizare *post mortem*
LA54-2	Cu utilizare vasculară
LA55-5	Cu utilizare veterinară

Secţiunea M: Atribute reziduale pentru transport

Grupa A: Atribute pentru un anumit tip de vehicul

MA01-4	Pentru aeronave
MA02-7	Pentru echipaje de aeronave
MA03-0	Pentru autobuze
MA04-3	Pentru automobile
MA05-6	Pentru aeronave civile
MA06-9	Pentru aeronave industriale
MA07-2	Pentru autovehicule
MA08-5	Cu utilizare feroviară
MA09-8	Pentru transport
MA10-1	Pentru aeroport
MA11-4	Pentru vehicule
MA12-7	Pentru transportul urban
MA13-0	Pentru căi navigabile
MA14-3	Pentru ambarcaţiuni

Grupa B: Caracteristici ale vehiculului

MB01-5	Volan pe stînga
MB02-8	Volan pe dreapta
MB03-1	Submarin
MB04-4	De mare viteză

Grupa D: Atribute pentru transporturile speciale

MD01-7	Cu vehicule frigorifice
MD02-0	Cu vehicule cisternă
MD03-3	Cu vehicule adaptate la mărfuri în vrac
MD04-6	Cu vehicule portcontainer

MD05-9	Cu vehicule de transportat mobilă
MD06-2	Cu remorci de încărcare
MD07-5	Cu automobile blindate

Grupa E: Atribute pentru transportul de mărfuri speciale

ME01-8	De mărfuri uscate în vrac
ME02-1	De gaze naturale
ME03-4	De cadavre
ME04-7	De obiecte de artă
ME05-0	De substanţe toxice

Grupa F: Utilizarea unui vehicul

MF01-9	Cu aeronavă
MF02-2	Cu tramvai
MF03-5	Cu vehicule specializate
MF04-8	Cu automobil
MF05-1	Cu autobuz
MF06-4	Cu autocar
MF07-7	Cu balon
MF08-0	Cu zepelin
MF09-3	Cu hovercraft
MF10-6	Cu zodiac

Secţiunea P: Servicii de închiriere

Grupa A: Servicii de contractare sau închiriere

PA01-7	Închiriere
PA02-0	Leasing
PA03-3	Închiriere-cumpărare

Grupa B: Servicii de echipaj, şofer sau operator

PB01-8	Cu echipaj
PB02-1	Fără echipaj
PB03-4	Cu şofer
PB04-7	Fără şofer
PB05-0	Cu operator
PB06-3	Fără operator

Secţiunea Q: Atribute reziduale pentru servicii de publicitate şi consiliere juridică

Grupa A: Servicii de publicitate

QA01-8	Pentru publicitate la radiodifuziune
QA02-1	Pentru publicitate la radio
QA03-4	Pentru publicitate la televiziune
QA04-7	Pentru publicitate prin internet
QA05-0	Pentru publicitate în cinematografe
QA06-3	Pentru publicitate în ziare
QA07-6	Pentru publicitate în reviste
QA08-9	Pentru publicitate prin afişe

QA09-2	Pentru publicitate prin cupoane
QA10-5	Pentru tîrguri
QA11-8	Pentru evenimente
QA12-1	Pentru conferinţe
QA13-4	Pentru expoziţii

Grupa B: Servicii de consiliere juridică

QB01-9	Pentru drept contractual
QB02-2	Pentru drept comercial
QB03-5	Pentru dreptul societăţilor comerciale
QB04-8	Pentru drept concurenţial
QB05-1	Pentru drept administrativ
QB06-4	Pentru drept privat
QB07-7	Pentru drept public
QB08-0	Pentru drept internaţional
QB09-3	Pentru drept naţional
QB10-6	Pentru drept regional
QB11-9	Pentru dreptul muncii
QB12-2	Pentru dreptul în materie de imigraţie
QB13-5	Pentru drept fiscal
QB14-8	Pentru drept social
QB15-1	Pentru drept penal
QB16-4	Pentru drept în materie de discriminare sau hărţuire
QB17-7	Pentru drept în materie de administrarea justiţiei către minori
QB18-0	Pentru procedura de apel
QB19-3	Pentru drept în materie de apărare
QB20-6	Pentru dreptul afacerilor
QB21-9	Pentru drept în materie de practici anticoncurenţiale
QB23-5	Pentru dreptul falimentului
QB24-8	Pentru drept în materie de parteneriat
QB25-1	Pentru dreptul brevetelor
QB26-4	Pentru dreptul mărcilor comerciale
QB27-7	Pentru drept în materie de copyright
QB28-0	Pentru drept în materie de lichidări
QB29-3	Pentru drept imobiliar
QB30-6	Pentru drept în materie de fuziuni
QB31-9	Pentru drept în materie de achiziţii
QB32-2	Pentru drept în materie de recuperare a creanţelor
QB33-5	Pentru drept în materie de litigii referitoare la îngrijirea medicală
QB34-8	Pentru drept în materie de vătămări personale
QB35-1	Pentru dreptul de proprietate
QB36-4	Pentru drept în materie de avantaje sociale pentru angajaţi
QB37-7	Pentru dreptul conflictelor de muncă
QB38-0	Pentru dreptul familiei
QB39-3	Pentru drept în materie de adopţii
QB40-6	Pentru drept în materie de naturalizare
QB41-9	Pentru drept în materie de curatelă
QB42-2	Pentru drept în materie de detenţie
QB43-5	Privind terenurile
QB44-8	Privind apele
QB45-1	Privind pescuitul
QB46-4	Privind plantele

QB47-7	Privind animalele
QB48-0	Privind alimentele
QB49-3	Privind silvicultura
QB50-6	Privind flora şi fauna sălbatice
QB51-9	Privind parcurile naţionale
QB52-2	Privind mediul înconjurător
QB53-5	Privind biodiversitatea
QB54-8	Privind sectorul auto
QB55-1	Privind sectorul aeronautic
QB56-4	Privind sectorul aerospaţial
QB57-7	Privind aspectele politice

Secţiunea R: Atribute reziduale pentru serviciile în materie de cercetare

Grupa A: Cercetare medicală

RA01-9	În farmaceutică
RA02-2	În bacteriologie
RA03-5	În biomedicină
RA04-8	În cardiologie
RA05-1	În anatomie
RA06-4	În patologie
RA07-7	În embriologie
RA08-0	În epidemiologie
RA09-3	În genetică
RA10-6	În imunologie
RA11-9	În oftalmologie
RA12-2	În fiziologie
RA13-5	În toxicologie
RA14-8	În neurologie
RA15-1	În urologie
RA16-4	În dermatologie

Grupa B: Servicii de cercetare economică

RB01-0	Pentru microeconomie
RB02-3	Pentru macroeconomie
RB03-6	Pentru economie industrială
RB04-9	Pentru economia concurenţei
RB05-2	Pentru economia reglementării
RB06-5	Pentru economie comercială
RB07-8	Pentru economie internaţională
RB08-1	Pentru economie naţională
RB09-4	Pentru economie regională
RB10-7	Pentru economie geografică
RB11-0	Pentru economie bancară
RB12-3	Pentru economia asigurărilor
RB13-6	Pentru econometrie
RB14-9	Pentru economie monetară
RB15-2	Pentru economia în domeniul schimburilor valutare
RB16-5	Pentru economia inovaţiei
RB17-8	Pentru previziuni economice
RB18-1	Pentru economie publică

RB19-4	Pentru economie privată
RB20-7	Pentru economia de piaţă
RB21-0	Pentru economia planificată

Grupa C: Cercetare tehnologică

RC01-1	În tehnologia aerospaţială
RC02-4	În tehnologia spaţială
RC03-7	În tehnologia informatică
RC04-0	În tehnologia comunicaţiilor
RC05-3	În tehnologia informaţiei
RC06-6	În tehnologia automatizării
RC07-9	În tehnologia combustibililor
RC08-2	În tehnologia nucleară

Grupa D: Domenii de cercetare

RD01-2	În matematică
RD02-5	În ştiinţe naturale
RD03-8	În biologie
RD04-1	În chimie
RD05-4	În fizică
RD06-7	În ştiinţele pământului
RD07-0	În ştiinţe sociale
RD08-3	În ştiinţe comportamentale
RD09-6	În ştiinţe aplicate
RD10-9	În ştiinţe medicale
RD11-2	Pentru domenii interdisciplinare

Secţiunea S: Atribute reziduale pentru serviciile financiare

Grupa A: Servicii bancare

SA01-0	Pentru activităţi bancare
SA02-3	Pentru schimburi valutare
SA03-6	Pentru împrumuturi
SA04-9	Pentru credite

Grupa B: Servicii de asigurare

SB01-1	Pentru asigurare
SB02-3	Pentru reasigurare

Grupa C: Servicii de pensii

SC01-2	Pentru pensii

Secţiunea T: Atribute reziduale pentru serviciile tipografice

Grupa A: Servicii tipografice

TA01-2	De cărţi
TA02-5	De agende telefonice
TA03-8	De caiete de exerciţii
TA04-1	De agende

TA05-4	De organizatoare personale
TA06-7	De carneţele
TA07-0	De broşuri
TA08-3	De blocnotesuri
TA09-6	De blocuri de hîrtie pentru scrisori
TA10-9	De suporturi de hîrtie pentru birou
TA11-2	De materiale publicitare comerciale
TA12-5	De cataloage comerciale
TA13-8	De registre
TA14-1	De registre contabile
TA15-4	De carnete de formulare de comandă
TA16-7	De chitanţiere
TA17-0	De articole de papetărie
TA18-3	De plicuri
TA19-6	De hîrtie de scrisori
TA20-9	De formulare cu indigo
TA21-2	De albume pentru mostre sau pentru colecţii
TA22-5	De clasoare, dosare sau coperţi de dosare
TA23-8	De cărţi de vizită
TA24-1	De documente nefalsificabile
TA25-4	De permise
TA26-7	De acţiuni
TA27-0	De carnete de cec
TA28-3	De timbre noi
TA29-6	De hîrtie timbrată
TA30-9	De bonuri de masă
TA31-2	De formulare
TA32-5	De formulare comerciale autocopiante
TA33-8	De formulare continue
TA34-1	De bilete
TA35-4	De bilete de intrare
TA36-7	De bilete de transport
TA37-0	De bilete cu bandă magnetică
TA38-3	De calendare
TA39-6	De orare
TA40-9	De ziare
TA41-2	De afişe
TA42-5	De flexografie industrială
TA43-8	De rotogravură industrială
TA44-1	De serigrafie industrială
TA45-4	Prin ofset industrial
TA46-7	Prin transfer termic industrial
TA47-0	De cărţi în Braille
TA48-3	De carton

Secţiunea U: Atribute reziduale pentru serviciile de vînzare cu amănuntul

Grupa A: Servicii de vînzare cu amănuntul de produse alimentare

UA01-3	Produse alimentare
UA02-6	Băuturi

Grupa B: Servicii de vînzare cu amănuntul
de produse nealimentare

UB01-4	Mobilă
UB02-7	Îmbrăcăminte
UB03-0	Materiale de construcţii
UB04-3	Imprimate
UB05-6	Articole de birotică
UB06-9	Produse horticole
UB07-2	Produse medicale
UB08-5	Stocuri suplimentare

H O T Ă R Î R E
cu privire la regimul de gestionare şi control asupra procedurilor de achiziţii publice

nr. 595 din 25.06.99

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.67-69/626 din 01.07.1999

* * *

În scopul intensificării controlului asupra utilizării eficiente a resurselor financiare publice, respectării normelor şi normativelor bugetare, Guvernul Republicii Moldova

HOTĂRĂŞTE:

1. Agenţia Naţională pentru Achiziţii Publice:

va elabora, aproba şi înregistra, în modul stabilit, la Ministerul Justiţiei Regulamentul privind contractarea bunurilor şi serviciilor de către beneficiarii de stat;

în comun cu organele de control financiar, vor exercita controlul permanent şi vor supraveghea respectarea întocmai de către beneficiarii de stat a procedurilor de încheiere şi executare a contractelor de achiziţii publice, stabilite de actele legislative şi normative în vigoare.

2. Beneficiarii de stat specificaţi în Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.50 din 27 ianuarie 1999 "Cu privire la achiziţionarea mărfurilor, lucrărilor şi serviciilor pentru necesităţile statului pe anul 1999":

vor încheia cu furnizorii respectivi contracte de achiziţionare a bunurilor şi serviciilor, conform regulamentului nominalizat, elaborat de Agenţia Naţională pentru Achiziţii Publice;

nu vor admite în nici un mod divizarea mijloacelor financiare prevăzute pentru achiziţionarea bunurilor şi serviciilor, ceea ce ar conduce la diminuarea intenţionată a valorii contractelor respective sub nivel de 100 mii lei pentru una şi aceeaşi categorie de mărfuri, lucrări sau servicii, evitînd aplicarea procedurilor de achiziţie stipulate în Legea nr.1166-XIII din 30 aprilie 1997;

la fiecare contract încheiat cu furnizorii de resurse energetice vor anexa în mod obligatoriu Acordul de reglementare a livrării – consumului de resurse energetice, încheiat între organul de administraţie publică şi instituţia bugetară subordonată, conform Hotărîrii Guvernului Republicii Moldova nr.600 din 1 iulie 1997 (Monitorul Oficial, 1997, nr.51-52, art.559).

3. Ministerul Finanţelor şi Agenţia Naţională pentru Achiziţii Publice vor stabili de sine stătător mecanismul de coordonare şi avizare a documentelor necesare pentru finanţarea achiziţiilor respective în conformitate cu mijloacele financiare acumulate.

4. În punctul 4, alineatul trei din Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.50 din 27 ianuarie 1999 "Cu privire la achiziţionarea mărfurilor, lucrărilor şi serviciilor pentru necesităţile statului" (Monitorul Oficial, 1999, nr.10-11, art. 91) cuvintele "alocaţiilor bugetare" se substituie prin cuvintele "mijloacelor financiare".

PRIM-MINISTRU
AL REPUBLICII MOLDOVA **Ion STURZA**

Contrasemnată:
Ministrul finanţelor **Anatol Arapu**

Chişinău, 25 iunie 1999.
Nr.595.

H O T Ă R Î R E
pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de planificare a contractelor de achiziţii publice

nr. 1419 din 28.12.2016

Monitorul Oficial nr.1/4 din 02.01.2017

* * *

În temeiul art.3 alin.(20) din Legea nr.131 din 3 iulie 2015 privind achiziţiile publice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2015, nr.197-205, art.402), cu modificările şi completările ulterioare, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Regulamentul cu privire la modul de planificare a contractelor de achiziţie publică, conform anexei nr.1.

2. Se abrogă unele hotărîri de Guvern, conform anexei nr.2.

PRIM-MINISTRU **Pavel FILIP**

Contrasemnează:
Viceprim-ministru, ministrul economiei **Octavian Calmîc**
Ministrul finanţelor **Octavian Armaşu**

Nr.1419. Chişinău, 28 decembrie 2016.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
nr.1419 din 28 decembrie 2016

REGULAMENT
cu privire la modul de planificare a contractelor de achiziţii publice

Regulamentul cu privire la modul de planificare a contractelor de achiziţii publice (în continuare – *Regulament*) este elaborat în conformitate cu Legea nr.131 din 3 iulie 2015 privind achiziţiile publice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2015, nr.197-205, art.402), cu modificările şi completările ulterioare, şi stabileşte modul de planificare a contractelor de achiziţii publice.

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Pentru satisfacerea necesităţilor de bunuri, lucrări şi servicii, autoritatea contractantă este obligată să planifice contracte de achiziţii publice, care urmează a fi încheiate ca rezultat al desfăşurării procedurilor de achiziţie publică, cu respectarea principiilor asigurării concurenţei, eficienţei, transparenţei, tratamentului egal, nediscriminării şi nedivizării acestora.

2. În sensul prezentului Regulament se definesc următoarele noţiuni:

plan de achiziţii – ansamblu al necesităţilor de bunuri, lucrări sau servicii pentru întreg anul bugetar, necesităţi care urmează a fi realizate prin încheierea unuia sau mai multe contracte de achiziţii publice, în funcţie de modul de planificare a acestora;

anunţ de intenţie – anunţ care urmează a fi publicat în Buletinul Achiziţiilor Publice în termen de 30 de zile de la data aprobării bugetului autorităţii contractante, cuprinzînd totalitatea contractelor de achiziţii publice preconizate a fi atribuite pînă la sfîrşitul anului bugetar, a căror

valoare estimată pentru bunuri şi servicii este egală sau mai mare de 400000 lei, iar pentru lucrări este egală sau mai mare de 1500000 lei;

planificare a contractelor de achiziţii publice – identificare a contractelor de achiziţii publice destinate satisfacerii necesităţilor de bunuri, lucrări sau servicii pentru întreg anul bugetar, reflectate în planul de achiziţii al autorităţii contractante.

3. Contractul de achiziţii publice, care are ca obiect atît prestarea serviciilor, cît şi executarea lucrărilor, este considerat:

1) contract de achiziţii publice de servicii, dacă valoarea estimată a serviciilor este mai mare decît valoarea estimată a lucrărilor;

2) contract de achiziţii publice de lucrări, dacă valoarea estimată a lucrărilor este mai mare decît valoarea estimată a serviciilor.

4. Contractul de achiziţii publice, care are ca obiect atît furnizarea bunurilor, cît şi prestarea serviciilor, este considerat:

1) contract de achiziţii publice de bunuri, dacă valoarea estimată a bunurilor este mai mare decît valoarea estimată a serviciilor prevăzute în contractul respectiv;

2) contract de achiziţii publice de servicii, dacă valoarea estimată a serviciilor este mai mare decît valoarea estimată a bunurilor prevăzute în contractul respectiv.

II. PLANIFICAREA CONTRACTELOR DE ACHIZIŢII PUBLICE

5. Condiţiile de planificare a contractului de achiziţii publice sînt următoarele:

1) cunoaşterea exactă a necesităţilor de bunuri, lucrări sau servicii;

2) existenţa surselor financiare sau a dovezii alocării acestora;

3) calcularea valorii estimate a contractului de achiziţii publice, iar în cazul acordării simultane a contractelor sub formă de loturi separate – calcularea valorii cumulate a tuturor loturilor.

6. Planificarea contractelor de achiziţii publice de bunuri se efectuează cu luarea în considerare a indicatorilor preţurilor medii pe piaţă, a locului livrării bunurilor, a complexităţii bunurilor, a scopului achiziţionării bunurilor, a perioadei de executare a contractelor (contracte cu executare continuă sau contracte cu executare instantanee, care satisfac o cerinţă concretă la moment, nefiind de executare continuă – care nu implică menţinerea unor garanţii).

7. Planificarea contractelor de achiziţii publice de servicii se efectuează cu luarea în considerare a locului prestării acestora, a scopului şi a perioadei de prestare (cu executare continuă sau cu executare instantanee).

8. În cazul în care contractul de achiziţii publice de bunuri sau servicii presupune clasificarea pentru mai multe loturi, procedura de achiziţie urmează a fi realizată, de asemenea, pe loturi, cu desemnarea cîştigătorului pentru fiecare lot în parte.

9. Planificarea contractelor de achiziţii publice de lucrări se efectuează pentru întregul obiect (construcţie) sau prin cumularea mai multor obiecte în loturi, cu desemnarea cîştigătorului pentru fiecare obiect/lot în parte (pentru fiecare construcţie).

10. În cazul achiziţionării bunurilor şi serviciilor sezoniere, planificarea contractelor de achiziţii publice se efectuează potrivit criteriilor menţionate, pentru fiecare perioadă în cadrul căreia vor fi livrate bunurile sau prestate serviciile. Drept bunuri sezoniere se consideră produsele alimentare, iar servicii sezoniere sînt considerate serviciile de alimentare şi serviciile de transport aerian de călători.

11. Planificarea anuală şi trimestrială a contractelor de achiziţii publice se efectuează potrivit modelelor de plan de achiziţii şi anunţ de intenţie, specificate în anexele nr.1 şi nr.2 la prezentul Regulament.

12. Pot fi achiziţionate prin contracte separate (periodice) bunurile şi serviciile sezoniere, ceea ce impune încheierea contractelor pentru o anumită perioadă de timp. Această modalitate poate fi aplicată şi în cazul contractării bunurilor şi serviciilor noi, recent apărute pe piaţă, despre existenţa cărora nu s-a ştiut la momentul planificării procedurilor de achiziţie publică sau în cazul în care noile necesităţi de bunuri, lucrări şi servicii identificate au apărut ca rezultat al unor situaţii

imprevizibile. Noile necesităţi de bunuri, lucrări şi servicii se contractează prin aplicarea procedurii corespunzătoare de achiziţie publică, reieşind din valoarea estimată a contractului/contractelor noi care urmează a fi atribuite.

13. Planul de achiziţii publice:

1) se coordonează cu bugetul entităţii publice în corespundere cu strategia de dezvoltare a entităţii;

2) se întocmeşte, într-o primă variantă, înainte de elaborarea propunerii de buget;

3) se definitivează după aprobarea bugetului propriu al autorităţii contractante.

Planul se modifică ori se completează dacă apar modificări în buget şi, respectiv, sînt identificate noi resurse financiare.

14. La planificarea procedurilor de achiziţii publice, autoritatea contractantă nu are dreptul să divizeze achiziţia prin încheierea contractelor de achiziţii publice separate în scopul aplicării unei alte proceduri de achiziţie publică decît procedura care ar fi fost utilizată în conformitate cu legea privind achiziţiile publice în cazul în care achiziţia nu ar fi fost divizată.

15. Pentru sursele financiare alocate suplimentar (modificarea planului de finanţare, acordarea subvenţiilor), despre care nu se ştia la momentul întocmirii planului de achiziţii, se desfăşoară o procedură nouă de achiziţie, în conformitate cu pragurile prevăzute de lege pentru aplicarea procedurilor de achiziţie publică.

16. În cazul în care contractul de achiziţii publice este reziliat, iar autoritatea contractantă are nevoie de bunurile, lucrările sau serviciile prevăzute în acest contract, desfăşurarea unei noi proceduri de achiziţie se efectuează reieşind din soldul (volumul nelivrat, neprestat sau neîndeplinit) contractului iniţial şi încadrarea acestei proceduri potrivit pragurilor prevăzute de lege pentru aplicarea procedurilor de achiziţie publică.

17. După publicarea anunţului de intenţie în Buletinul achiziţiilor publice şi pe pagina oficială a Agenţiei Achiziţii Publice, autoritatea contractantă, în decurs de 15 zile, va aproba planul de achiziţii.

18. Autoritatea contractată este obligată să publice pe pagina sa web planul provizoriu/anual de achiziţii, în termen de 15 zile de la aprobarea acestuia sau în 5 zile de la modificarea acestuia.

Anexa nr.1
la Regulamentul cu privire la modul
de planificare a contractelor
de achiziţii publice

Planul de achiziţie

(model)

Nr. crt.	**Expunerea obiectului de achiziţie**	**Codul CPV**	**Valoarea estimată fără TVA (lei)**	**Procedura de achiziţie aplicabilă**	**Perioada desfăşurării procedurii de achiziţie publică**
	Se efectuează descrierea succintă a obiectului contractelor de achiziţii publice (descrierea succintă a obiectului procedurilor de achiziţie publică) care urmează a fi realizate pe parcursul anului			Se identifică în conformitate cu Legea nr.131 din 3 iulie 2015 privind achiziţiile publice	Se stabileşte perioada (luna) a anului în care va fi efectuată această procedură
1.					
2.					
3.					

Anexa nr.2
la Regulamentul cu privire la modul
de planificare a contractelor
de achiziţii publice

Anunţ de intenţie

(model)

Denumirea autorităţii contractante:						
Adresa:						
Relaţii de contact:	**Tel:**					
Fax:	**e-mail:**					
Nr. crt.	**Expunerea obiectului de achiziţie**	**Codul CPV**	**Valoarea estimată fără TVA (lei MD)**	**Procedura de achiziţie aplicabilă**	**Perioada desfăşurării procedurii de achiziţie publică**	**Contractul intră sau nu sub incidenţa Acordului privind achiziţiile guvernamentale al Organizaţiei Mondiale a Comerţului**
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**
	Bunuri					
	1) Se efectuează descrierea succintă a bunurilor care urmează a fi furnizate pe parcursul anului; 2) se indică natura şi cantitatea produselor care urmează să fie furnizate; 3) se precizează dacă este vorba de un contract de achiziţii publice rezervat atelierelor protejate sau a cărui executare este prevăzută în cadrul unui program de angajare protejată;			Se identifică în conformitate cu Legea nr.131 din 3 iulie 2015 privind achiziţiile publice	Se stabileşte perioada (luna) a anului în care va fi efectuată această procedură	(Numai în cazul anunţurilor transmise spre publicare în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*)
	Lucrări					
	4) Se efectuează descrierea succintă a lucrărilor care urmează a fi executate pe parcursul anului, natura şi			Se identifică în conformitate cu Legea nr.131 din 3 iulie 2015 privind	Se stabileşte perioada (luna) a anului în care va fi efectuată această procedură	(Numai în cazul anunţurilor transmise spre publicare în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*)

	dimensiunea lucrărilor; locul de execuţie; dacă lucrarea este divizată în mai multe loturi – caracteristicile esenţiale ale loturilor respective; dacă este posibil, estimarea costurilor pe care le implică lucrările în cauză; 5) se precizează dacă este vorba de un contract de achiziţii publice rezervat atelierelor protejate sau a cărui executare este prevăzută în cadrul unui program de angajare protejată; 6) se indică datele de contact ale instituţiilor competente (inclusiv adresa de internet) de la care se pot obţine informaţii suplimentare cu privire la cadrul legislativ general privind impozitarea, protecţia mediului, protecţia muncii şi condiţiile de muncă, aplicabil în locul în care urmează să fie realizată prestaţia;			achiziţiile publice		
Servicii						
	7) Se efectuează descrierea succintă a serviciilor care urmează a fi prestate pe parcursul anului, specificîndu-se categoria în care se încadrează fiecare serviciu; 8) se precizează			Se identifică în conformitate cu Legea nr.131 din 3 iulie 2015 privind achiziţiile publice	Se stabileşte perioada (luna) a anului în care va fi efectuată această procedură	(Numai în cazul anunţurilor transmise spre publicare în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*)

	dacă este vorba de un contract de achiziţii publice rezervat atelierelor protejate sau a cărui executare este prevăzută în cadrul unui program de angajare protejată; 9) se indică datele de contact ale instituţiilor competente (inclusiv adresa de internet) de la care se pot obţine informaţii suplimentare cu privire la cadrul legislativ general privind impozitarea, protecţia mediului, protecţia muncii şi condiţiile de muncă, aplicabil în locul în care urmează să fie realizată prestaţia.					

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
nr.1419 din 28 decembrie 2016

LISTA
hotărîrilor de Guvern care se abrogă

1. Hotărîrea Guvernului nr.1404 din 10 decembrie 2008 „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de calculare a valorii estimative a contractelor de achiziţii publice şi planificarea acestora” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.226-229, art.1423).

2. Punctul 19 din modificările şi completările ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.661 din 10 noiembrie 2009 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.163-164, art.729).

3. Hotărîrea Guvernului nr.524 din 22 iunie 2010 „Pentru modificarea şi completarea Regulamentului cu privire la modul de calculare a valorii estimative a contractelor de achiziţii publice şi planificarea acestora” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.108-109, art.610).

4. Hotărîrea Guvernului nr.424 din 3 iulie 2015 „Pentru modificarea punctului 11 din Regulamentul cu privire la modul de calculare a valorii estimative a contractelor de achiziţii publice şi planificarea acestora” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2015, nr.177-184, art.479).

H O T Ă R Î R E
pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea şi funcţionarea Agenţiei Achiziţii Publice şi efectivul-limită al acesteia

nr. 134 din 09.03.2017

Monitorul Oficial nr.85-91/223 din 24.03.2017

* * *

În temeiul art.10 din Legea nr.131 din 3 iulie 2015 privind achiziţiile publice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2015, nr.197-205, art.402), cu modificările şi completările ulterioare, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Regulamentul privind organizarea şi funcţionarea Agenţiei Achiziţii Publice, conform anexei nr.1.

2. Se stabileşte efectivul-limită al Agenţiei Achiziţii Publice în număr de 43 de unităţi, din care funcţionari publici, care cad sub incidenţa Legii nr.158-XVI din 4 iulie 2008, şi personal contractual, care cade sub incidenţa legislaţiei muncii.

[Pct.2 modificat prin Hot.Guv. nr.152 din 07.03.2019, în vigoare 08.03.2019]

[Pct.2 modificat prin Hot.Guv. nr.568 din 20.06.2018, în vigoare 22.06.2018]

3. Se abrogă unele hotărîri ale Guvernului, conform anexei nr.2.

PRIM-MINISTRU **Pavel FILIP**

Contrasemnează:
Ministrul finanţelor **Octavian Armaşu**

Nr.134. Chişinău, 9 martie 2017.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
nr.134 din 9 martie 2017

REGULAMENT
cu privire la organizarea şi funcţionarea Agenţiei Achiziţii Publice şi efectivul-limită al acesteia

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Regulamentul privind organizarea şi funcţionarea Agenţiei Achiziţii Publice (în continuare – *Regulament*) stabileşte statutul juridic al Agenţiei Achiziţii Publice (în continuare – *Agenţia*), misiunea, funcţiile de bază, atribuţiile, drepturile, precum şi organizarea activităţii acesteia.

2. Agenţia este autoritate administrativă de specialitate din subordinea Ministerului Finanţelor, constituită în scopul efectuării supravegherii, controlului ex-post şi coordonării interramurale în domeniul achiziţiilor publice.

3. Agenţia are statut de persoană juridică de drept public, dispune de conturi trezoreriale, de ştampilă cu Stema de Stat şi denumirea sa în limba de stat şi este finanţată de la bugetul de stat.

4. Agenţia îşi exercită atribuţiile în condiţii de autonomie funcţională.

II. MISIUNEA, FUNCŢIILE DE BAZĂ, ATRIBUŢIILE PRINCIPALE ŞI DREPTURILE GENERALE

5. Agenţia asigură implementarea coerentă a politicii statului în domeniul achiziţiilor publice şi procesul de armonizare treptată a legislaţiei naţionale cu legislaţia comunitară.

6. În scopul realizării misiunii sale, Agenţia exercită următoarele funcţii de bază:

1) implementarea actelor normative din domeniul achiziţiilor publice şi elaborarea propunerilor de modificare şi completare a legislaţiei privind achiziţiile publice;

2) participarea la procesul de armonizare treptată a legislaţiei naţionale cu legislaţia comunitară;

3) monitorizarea şi evaluarea funcţionării eficiente a sistemului de achiziţii publice;

4) efectuarea controlului ex-post privind aplicarea de către autorităţile contractante a dispoziţiilor legale şi procedurale în domeniul achiziţiilor publice.

7. Pentru realizarea funcţiilor de bază ce îi revin, Agenţia exercită următoarele atribuţii:

1) elaborează şi pune în aplicare documentaţia standard privind procedurile de achiziţii publice;

2) acordă autorităţilor contractante ajutor metodologic şi consultaţii în domeniul achiziţiilor publice;

3) asigură instruirea personalului din autorităţile contractante implicat în organizarea şi desfăşurarea procedurilor de achiziţii publice;

4) editează „Buletinul achiziţiilor publice”;

5) întreţine în reţeaua globală Internet pagina web „Achiziţiile publice ale Republicii Moldova”;

6) gestionează Sistemul informaţional automatizat al achiziţiilor publice;

7) examinează dările de seamă privind procedurile de achiziţii publice în scopul analizei şi monitorizării eficienţei sistemului de achiziţii publice;

8) întocmeşte, actualizează şi menţine lista operatorilor economici calificaţi şi lista de interdicţie a operatorilor economici;

9) avizează proiectele de acte normative care au impact asupra activităţilor reglementate de legislaţia privind achiziţiile publice;

10) coordonează activităţile de utilizare a asistenţei tehnice străine în domeniul achiziţiilor publice;

11) elaborează, trimestrial şi anual, rapoarte şi analize statistice privind achiziţiile publice;

12) exercită alte atribuţii stabilite de legislaţie.

8. Pentru realizarea atribuţiilor ce îi revin, Agenţia este în drept:

1) să înainteze propuneri de perfecţionare a actelor normative din domeniul achiziţiilor publice;

2) să participe la elaborarea şi realizarea unor proiecte şi programe în domeniul achiziţiilor publice;

3) să stabilească relaţii şi să colaboreze cu agenţii similare din alte ţări şi organizaţii internaţionale;

4) să convoace şedinţe la nivel republican sau conferinţe cu tematici în domeniul achiziţiilor publice;

5) să organizeze şedinţe de lucru ce ţin de domeniul achiziţiilor, cu participarea reprezentanţilor autorităţilor contractante, operatorilor economici şi altor organe de specialitate;

6) să solicite, argumentat şi în scris, şi să obţină de la organele competente informaţii despre operatorii economici participanţi la procedurile de achiziţii publice, precum şi orice altă informaţie necesară exercitării atribuţiilor;

7) să solicite actele din dosarul de achiziţii publice în scopul efectuării controlului ex-post pentru identificarea modului în care autoritatea contractantă respectă procedura de achiziţie publică şi legislaţia din domeniul achiziţiilor publice.

III. ORGANIZAREA ACTIVITĂŢII

9. Agenţia este condusă de către director. Numirea în funcţie, modificarea, suspendarea şi încetarea raporturilor de serviciu se fac, în condiţiile legii cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public, de către ministrul finanţelor.

10. Directorul are doi adjuncţi. Numirea în funcţie, modificarea, suspendarea şi încetarea raporturilor de serviciu se fac, în condiţiile legii cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public, de către ministrul finanţelor. Directorii adjuncţi se subordonează nemijlocit directorului şi organizează activitatea în cadrul Agenţiei, în limitele competenţelor ce le sînt atribuite.

11. Directorul realizează următoarele atribuţii:

1) implementează şi administrează sistemul de management al calităţii;

2) conduce activitatea Agenţiei;

3) asigură şi poartă răspundere personală pentru realizarea sarcinilor şi atribuţiilor Agenţiei ce derivă din prezentul Regulament;

4) asigură executarea legilor, decretelor Preşedintelui Republicii Moldova, hotărîrilor Parlamentului, ordonanţelor, hotărîrilor şi dispoziţiilor Guvernului, ordinelor şi dispoziţiilor ministrului finanţelor, precum şi îndeplinirea sarcinilor ce decurg din prevederile prezentului Regulament şi din alte acte normative;

5) delimitează obligaţiile şi stabileşte responsabilităţile directorilor adjuncţi, şefilor de direcţii şi de secţii ale Agenţiei;

6) aprobă regulamentele subdiviziunilor interioare ale Agenţiei, fişele postului pentru funcţiile publice, precum şi obiectivele individuale de activitate şi indicatorii de performanţă ai funcţionarilor publici;

7) aprobă Metodologia de efectuare a controlului ex-post, inclusiv Metodologia de selecţie a procedurilor de achiziţie ce sînt incluse în eşantionul supus controlului ex-post;

8) aprobă statul de personal al Agenţiei;

9) propune includerea în structura aprobată, în limitele fondului de retribuire a muncii şi ale schemei de încadrare, a schimbărilor impuse de necesitatea implementării unor noi forme organizatorice, metode şi tehnici moderne de conducere, conform legislaţiei în vigoare;

10) aprobă planurile anuale de activitate ale subdiviziunilor interioare ale Agenţiei;

11) reprezintă, în limitele competenţei, interesele Agenţiei în toate organele administraţiei publice şi entităţile din republică şi din alte ţări, semnează documente conform atribuţiilor ce îi revin;

12) emite ordine şi decide în problemele ce ţin de competenţa Agenţiei şi controlează executarea lor;

13) numeşte în funcţii, modifică, suspendă şi încetează raporturile de serviciu, în condiţiile legii, ale funcţionarilor publici din cadrul Agenţiei, angajează şi eliberează din funcţie personalul contractual al Agenţiei, în condiţiile legislaţiei muncii;

14) organizează şi implementează sistemul de management financiar şi control intern şi poartă răspundere pentru rezultatele obţinute, calitatea raportării externe, inclusiv pentru administrarea alocaţiilor bugetare şi a patrimoniului public aflat în gestiune;

15) exercită şi alte funcţii stabilite de legislaţie.

12. În lipsa directorului, atribuţiile acestuia le exercită unul dintre directorii adjuncţi.

13. Directorii adjuncţi şi conducătorii de subdiviziuni poartă răspundere pentru activitatea şi deciziile luate în sferele lor de competenţă, delimitate prin ordinul directorului.

14. Corespondenţa Agenţiei este semnată de către director sau de către persoane cu funcţii de răspundere învestite cu acest drept prin ordinul directorului.

15. Directorul are dreptul de primă semnătură pe toate actele Agenţiei, iar în lipsa acestuia dreptul de primă semnătură îi revine directorilor adjuncţi, în baza ordinului de delegare a atribuţiilor.

16. Semnătura pe actele Agenţiei este în formă olografă sau electronică, conform legislaţiei. Persoanele învestite cu dreptul de semnătură poartă răspundere personală pentru legalitatea, veridicitatea şi corectitudinea documentului semnat.

17. Agenţia conlucrează cu autorităţile administraţiei publice locale şi centrale în problemele ce ţin de competenţa sa, inclusiv cu autorităţile şi instituţiile internaţionale.

IV. ORGANIZAREA CONTROLULUI EX-POST

18. În vederea efectuării controlului ex-post, Agenţia are următoarele atribuţii:

1) efectuează, în mod selectiv, controlul ex-post, pe baza datelor analizate şi conform indicatorilor de risc stabiliţi în Metodologia de efectuare a controlului ex-post;

2) verifică modul în care au fost atribuite contractele de achiziţie publică de către autorităţile contractante, ca urmare a semnalelor şi/sau sesizărilor transmise de Agenţia Naţională de Soluţionare a Contestaţiilor şi alte instituţii publice, constatînd faptele prin care se încalcă sau se ignoră prevederile legale în domeniul achiziţiilor publice;

3) constată săvîrşirea contravenţiilor, încheie procese-verbale cu privire la contravenţii şi aplică, după caz, sancţiuni în conformitate cu Codul contravenţional al Republicii Moldova;

4) transmite constatările făcute în cadrul controlului ex-post instituţiilor, structurilor sau organelor de control ale statului cu atribuţii în sancţionarea/corectarea respectivelor abateri, în cazurile în care sancţionarea sau corectarea abaterilor ţine de competenţa instituţiilor respective;

5) analizează implementarea măsurilor dispuse de către Agenţia Naţională de Soluţionare a Contestaţiilor prin funcţia de soluţionare a contestaţiilor şi/sau de către alte organe de control.

19. Identificarea procedurilor de achiziţie publică pentru efectuarea controlului ex-post se efectuează conform Metodologiei de selecţie a procedurilor de achiziţie ce sînt incluse în eşantionul supus controlului ex-post, care se stabileşte prin ordin al directorului Agenţiei.

20. Metodologia de selecţie menţionată la pct.19 se va aproba în cel mult 3 luni de la data intrării în vigoare a prezentului Regulament, dacă respectă următoarele principii:

1) să nu fie predictibilă pentru autorităţile contractante;

2) să fie flexibilă, respectiv parţial bazată pe alegerea aleatorie a procedurilor de achiziţie publică, parţial pe raţionament profesional şi indicatori de risc;

3) la întocmirea programelor de monitorizare se va ţine cont şi de personalul disponibil, precum şi de numărul de proceduri ce poate fi verificat de o echipă de control.

21. Structura Agenţiei şi schema de încadrare se aprobă de către ministrul finanţelor.

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
nr.134 din 9 martie 2017

LISTA
hotărîrilor de Guvern care se abrogă

1. Hotărîrea Guvernului nr.747 din 24 noiembrie 2009 „Pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea şi funcţionarea, precum şi a efectivului-limită al Agenţiei Achiziţii Publice” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.171-172, art.826).

2. Punctul 1 din Hotărîrea Guvernului nr.683 din 2 august 2010 „Cu privire la modificarea Hotărîrii Guvernului nr.747 din 24 noiembrie 2009” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.138-140, art.764).

3. Hotărîrea Guvernului nr.236 din 8 aprilie 2011 „Cu privire la completarea anexei nr.2 la Hotărîrea Guvernului nr.747 din 24 noiembrie 2009” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.58, art.272).

4. Hotărîrea Guvernului nr.929 din 7 decembrie 2011 „Pentru modificarea anexei nr.1 la Hotărîrea Guvernului nr.747 din 24 noiembrie 2009” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.222-226, art.1015).

5. Punctul 10 din Hotărîrea Guvernului nr.403 din 13 iunie 2012 „Cu privire la aprobarea modificărilor şi completărilor ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.120-125, art.443).

6. Punctul 4 din Hotărîrea Guvernului nr.231 din 2 aprilie 2013 „Cu privire la aprobarea modificărilor şi completărilor ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.69-74, art.285).

H O T Ă R Î R E
privind aprobarea Planului sectorial de acţiuni anticorupţie în domeniul achiziţiilor publice pentru anii 2018-2020

nr. 370 din 21.04.2018

Monitorul Oficial nr.133-141/412 din 27.04.2018

* * *

În temeiul Hotărîrii Parlamentului nr.56 din 30 martie 2017 privind aprobarea Strategiei naţionale de integritate şi anticorupţie pentru anii 2017-2020 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr.216-228, art.354), Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Planul sectorial de acţiuni anticorupţie în domeniul achiziţiilor publice pentru anii 2018-2020 (se anexează).

2. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Ministerului Finanţelor.

PRIM-MINISTRU **Pavel FILIP**

Contrasemnează:
Ministrul finanţelor **Octavian Armaşu**

Nr.370. Chişinău, 21 aprilie 2018.

Aprobat
prin Hotărîrea Guvernului
nr.370 din 21 aprilie 2018

PLAN SECTORIAL
de acţiuni anticorupţie în domeniul achiziţiilor publice pentru anii 2018-2020

I. DESCRIEREA PROBLEMELOR

1. Achiziţiile publice fac parte dintr-un proces complex, care urmează să asigure aprovizionarea bunurilor şi serviciilor publice, dezvoltarea infrastructurii, funcţionalitatea instituţiilor publice, să contribuie la crearea mediului competitiv, la promovarea bunelor practici şi la utilizarea eficientă şi eficace a fondurilor publice. Valoarea medie anuală a contractelor de achiziţii publice constituie circa 6-12% din PIB-ul Republicii Moldova.

În ultimii ani domeniul achiziţiilor publice trece prin reforme, care au scop eficientizarea procesului de achiziţii publice, sporirea nivelului de transparenţă al acestuia, reducerea riscurilor de fraudă şi corupţie.

Ca urmare a adoptării Acordului de Asociere RM-UE, a fost lansată o nouă etapă privind alinierea cadrului legal şi normativ în domeniul achiziţiilor publice la directivele europene privind achiziţiile publice. Cu suportul experţilor, în anul 2015 a fost elaborată şi adoptată o lege nouă a achiziţiilor publice[1], care transpune directivele UE din anul 2004 şi parţial cele din anul 2014. Legea nr.131 din 3 iulie 2015 privind achiziţiile publice a intrat în vigoare în mai 2016, fiind ajustată pînă în prezent de 12 ori. În anul 2016, Republica Moldova a aderat la Acordul Organizaţiei Mondiale a Comerţului privind achiziţiile publice. În contextul reformei, în decembrie 2016 Guvernul a adoptat Strategia de dezvoltare a sistemului de achiziţii publice pentru

2016-2020[2], unul dintre obiectivele-cheie ale acesteia fiind implementarea sistemului de e-achiziţii.

[1] Legea nr.131 din 3 iulie 2015 privind achiziţiile publice.
[2] Hotărîrea Guvernului nr.1332 din 14 decembrie 2016 „Cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare a sistemului de achiziţii publice pentru anii 2016-2020 şi a Planului de acţiuni privind implementarea acesteia".

În pofida activităţilor efectuate, achiziţiile publice continuă să fie un domeniu vulnerabil la riscurile de fraudă şi corupţie.

2. Factorii principali care creează un mediu favorabil pentru fraudă şi corupţie în achiziţiile publice sînt:

1) nivelul inadecvat de salarizare în sectorul public;

2) capacităţile insuficiente ale autorităţilor contractante în domeniul achiziţiilor publice;

3) transparenţa scăzută a procesului de achiziţii;

4) lipsa unui mecanism eficient şi eficace de control ex-ante şi de prevenire a fraudelor în achiziţiile publice;

5) lipsa unei etici de afaceri şi a unei practici anticoncurenţiale în procesul de achiziţii;

6) situaţiile de conflict de interese;

7) influenţa factorului politic asupra procesului de achiziţii.

3. Principalele probleme constatate:

1) cadrul legal existent, în pofida modificărilor şi completărilor efectuate în ultimii ani, nu este aliniat în totalitate la acquis-ul comunitar în domeniul achiziţiilor publice. Achiziţiile în domeniile vulnerabile, cum sînt sectorul utilităţilor şi achiziţiile efectuate de întreprinderile din sectorul public (societăţile pe acţiuni cu capital public, întreprinderile de stat şi municipale), nu sînt reglementate. Achiziţiile publice neperformante şi fraudate în aceste sectoare rezultă în tarife majorate pentru bunurile şi serviciile publice, calitatea nesatisfăcătoare a acestora, profitabilitatea scăzută a întreprinderilor publice şi volumul redus al încasărilor de dividende în bugetul public naţional;

2) modul actual de organizare şi desfăşurare a procesului de achiziţii publice, lipsa controalelor şi altor instrumente de prevenire eficiente creează condiţii pentru manifestarea riscurilor de fraudă şi corupţie:

a) numărul excesiv de autorităţi contractante (circa 3100, conform datelor prezentate de Agenţia Achiziţii Publice), ce creează următoarele dificultăţi:

- imposibilitatea de a instrui reprezentanţii tuturor grupurilor de lucru în domeniul achiziţiilor publice, inclusiv din cauza fluxului de personal în cadrul autorităţilor contractante;

- numărul mare de contracte de achiziţii sub plafonul procedurilor competitive, atribuite direct sau cu imitarea unui concurs;

- lipsa unităţilor de audit intern funcţionale în cadrul tuturor autorităţilor contractante, lipsa experienţei acestora în auditarea proceselor de achiziţii publice;

b) reglementarea şi documentarea adecvată a procesului de achiziţii publice neasigurată de către autorităţile contractante. Ordinele/regulamentele interne nu definesc expres rolurile şi responsabilităţile membrilor grupului de lucru pentru achiziţii publice. Documentarea şedinţelor grupului de lucru şi întocmirea dosarelor de achiziţii se efectuează cu nerespectarea cadrului normativ;

c) nedeclararea conflictului de interese de către membrii grupului de lucru pentru achiziţii publice şi alte persoane antrenate în procesul de achiziţii publice la diferite etape ale acestuia;

d) planificarea achiziţiilor publice desfăşurată în discordanţă cu cadrul legal şi normativ. Lipsa în cadrul autorităţilor contractante a abordării adecvate privind calcularea valorii estimate a contractelor de achiziţii publice afectează eficienţa şi impactul achiziţiilor publice, creînd totodată posibilităţi pentru manipularea procesului de selectare şi fraudare a achiziţiilor publice;

e) managementul defectuos al contractelor de achiziţii publice (majorare, extindere, substituirea livrabilelor, modificarea condiţiilor etc.);

f) inacţiunea autorităţilor contractante la identificarea riscurilor de fraudă în procesul de achiziţii, neaplicarea sancţiunilor faţă de furnizorii de bunuri/prestatorii de servicii/executorii lucrărilor care nu execută conform ori refuză executarea obligaţiunilor contractuale, inclusiv prin iniţierea procedurii de includere a acestora în lista de interdicţie;

g) limitarea competiţiei în procesul de achiziţii publice prin specificaţii aranjate, cerinţe de calificare neproporţionale şi discriminatorii, achiziţii „urgente", contracte directe, divizarea achiziţiilor, neaplicarea procedurilor de achiziţii publice conform cadrului legal, evaluarea superficială şi atribuirea contractelor ofertanţilor necalificaţi, atribuirea repetată a contractelor de achiziţii publice la acelaşi operator economic, coluziuni între operatori economici prin depunerea ofertelor complementare, împărţirea pieţei şi/sau relaţii de subcontractare, practici anticoncurenţiale;

h) atribuirea contractelor de achiziţii publice în situaţii de conflict de interese, trucarea licitaţiilor cu implicarea factorilor de decizie şi a ofertanţilor, corupere activă şi pasivă, trafic de influenţă, falsificarea documentelor, depăşirea atribuţiilor de serviciu prin influenţarea procesului de achiziţii publice[3];

[3] Raport de evaluare a riscurilor de corupţie în sistemul achiziţiilor publice în Republica Moldova, http://www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/library/effective_governance/raport-de-evaluare-a-riscurilor-de-corupie-in-sistemul-achiziiil.html.

i) centralizarea achiziţiilor publice contribuie la eficientizarea procesului de selectare, însă nu exclude toate riscurile aferente procesului de achiziţii, inclusiv riscurile aferente etapei de planificare şi de executare a contractelor, efectuarea achiziţiilor publice urgente, prin aplicarea unor proceduri netransparente. Pentru achiziţii publice centralizate (de exemplu, în sănătate), cadrul normativ nu delimitează expres responsabilităţile de planificare şi de monitorizare a executării contractelor de achiziţii publice, precum şi asigurarea transparenţei acestor procese (elaborarea şi publicarea planurilor de achiziţii publice şi rapoartelor de monitorizare a executării contractelor de achiziţii publice). Centralizarea incorectă a achiziţiilor publice poate majora riscurile de concentrare economică, coluziune, limitare a competiţiei;

3) transparenţa redusă a procesului de achiziţii publice[4] şi interesul insuficient al societăţii civile reduc oportunităţile de identificare a riscurilor de fraudă şi corupţie:

[4] Nivelul redus al transparenţei a fost constatat şi în cadrul evaluării recente a cadrului legal şi normativ privind achiziţii publice https://www.tpp-rating.org/page/eng/country/moldova.

a) lipsa informaţiilor publice privind achiziţiile publice planificate şi efectuate pe paginile web ale autorităţilor contractante, precum şi lipsa abordării unice privind publicarea acestora;

b) interpretarea subiectivă a prevederilor legale ce ţin de datele cu caracter personal şi secret comercial, ce creează o barieră artificială pentru obţinerea informaţiilor privind achiziţiile publice;

c) lipsa accesului la datele din contractele de achiziţii publice şi dosarele de achiziţii publice, ceea ce face imposibil procesul de monitorizare a acestora de către părţile interesate;

d) neelaborarea şi nepublicarea de către autorităţile contractante a rapoartelor de monitorizare a executării contractelor de achiziţii;

e) participarea redusă a reprezentanţilor societăţii civile în cadrul grupurilor de lucru pentru achiziţii publice, inclusiv din cauza informării insuficiente despre posibilitatea participării la procedurile de achiziţii publice, iar uneori din cauza impedimentelor din partea autorităţii contractante;

4) impactul redus al activităţii instituţiilor de supraveghere, control, soluţionare a contestaţiilor şi expertiză în prevenirea riscurilor de fraudă şi corupţie în procesul de achiziţii publice;

a) în prezent Agenţia Achiziţii Publice efectuează doar ***control ex-post*** al aplicării de către autorităţile contractante a dispoziţiilor legale şi procedurale în domeniul achiziţiilor publice. Insuficienţa resurselor umane, fluxul de personal, lipsa instrumentelor de suport pentru selectarea

autorităţilor contractante şi procedurilor de achiziţii publice reduc eficienţa şi impactul activităţii de control ex-post, care se rezumă la constatarea neregulilor în cadrul unui eşantion mic de proceduri şi aplicarea sancţiunilor, în mare parte, după executarea contractului;

b) inspecţiile auditului intern şi auditului extern al achiziţiilor publice nu pot acoperi toate procedurile de achiziţii publice şi nu rezultă în înlăturarea impactului negativ al achiziţiilor publice fraudate şi neperformante;

c) rolul Consiliul Concurenţei în domeniul achiziţiilor publice, prin asigurarea mediului competitiv şi reducerea practicilor anticoncurenţiale în procesul de achiziţii publice, este limitat din cauza mecanismelor insuficiente de detectare a comportamentelor ce prezintă semne de acţiuni anticoncurenţiale;

d) mecanismul de soluţionare a contestaţiilor, care reprezintă un instrument de alarmă şi prevenire a fraudelor şi erorilor în procesul de achiziţii publice, nu a fost funcţional mai mult de un an de la data intrării în vigoare a noii legi privind achiziţiile publice. Regulamentul de organizare şi funcţionare a Agenţiei Naţionale pentru Soluţionarea Contestaţiilor[5] a fost aprobat în decembrie 2016, însă instituţia nu a fost funcţională pînă în septembrie 2017. În prezent instituţia îşi exercită atribuţiile conform prevederilor legale;

[5] Hotărîrea Parlamentului nr.271 din 15 decembrie 2016 „Cu privire la instituirea, organizarea şi funcţionarea Agenţiei Naţionale pentru Soluţionarea Contestaţiilor”.

e) calitatea şi integritatea procesului de expertizare a documentelor şi verificarea livrabilelor în domeniul construcţiilor, în ceea ce priveşte activitatea organelor de expertiză şi a experţilor autorizaţi, majorează riscurile de fraudare a procesului de achiziţii publice de lucrări. Calitatea scăzută a documentaţiei de deviz şi a proiectelor avizate şi expertizate, al căror conţinut nu corespunde prevederilor cadrului legal şi normativ în domeniul achiziţiilor publice (utilizarea brandurilor, parametrilor exacţi ai unor bunuri şi servicii etc.), precum şi necesităţilor reale ale autorităţilor contractante şi standardelor de calitate, „facilitează” aranjarea procesului de selectare, rezultă în întocmirea acordurilor adiţionale la contract şi calitatea joasă a lucrărilor. Procesul de avizare a propunerilor pentru modificarea devizului, de monitorizare a procesului de implementare a contractelor de lucrări, precum şi de recepţionare a lucrărilor executate este vulnerabil riscurilor de fraudă şi corupţie;

5) problemele legate de sistemele informaţionale în achiziţii şi achiziţii electronice.

Utilizarea sistemelor informaţionale care urmează să sporească eficienţa procesului de achiziţii publice, să contribuie la transparentizarea procesului de achiziţii publice şi prevenirea corupţiei nu aduc rezultatele scontate. Sistemul informaţional existent, Sistemul informaţional automatizat „Registrul de stat al achiziţiilor publice”, după 5 ani de la lansare în regim pilot, este utilizat de circa 7% din totalul autorităţilor contractante înregistrate, este aplicat doar pentru unele proceduri de achiziţii publice şi nu include funcţionalităţi pentru desfăşurarea întregului proces de achiziţii publice, şi anume depunerea ofertelor în mod electronic. Cu toate lacunele funcţionale, acesta a contribuit la creşterea transparenţei procesului de achiziţii şi accesului operatorilor economici. Valoarea totală a contractelor de achiziţii publice atribuite prin intermediul Sistemului informaţional automatizat „Registrul de stat al achiziţiilor publice”în anul 2017 a constituit circa 5,8 mld lei.

II. OBIECTIVUL SECTORULUI

Dezvoltarea în Republica Moldova a unui sistem de achiziţii publice care să asigure transparenţa întregului proces de achiziţii publice, creşterea nivelului de participare a mediului de afaceri la procedurile de achiziţii publice, reducerea riscurilor şi costurilor corupţionale, precum şi optimizarea costurilor tranzacţionale prin alinierea cadrului legal la directivele Uniunii Europene şi bunele practici în domeniu, implementarea mijloacelor electronice la toate etapele procesului de achiziţii publice şi consolidarea capacităţilor tuturor actorilor implicaţi în acest proces.

Acţiuni anticorupţie în domeniul achiziţiilor publice pentru anii 2018-2020

Nr. crt.	Acţiuni	Termen de realizare	Instituţii responsabile/ parteneri*	Indicatori de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Sursa de finanţare
1	2	3	4	5	6	7	8
Prioritatea 1: Revizuirea cadrului legal şi regulator privind achiziţiile publice, aducerea acestuia în concordanţă cu directivele UE şi bunele practici **Rezultatele scontate:** • elaborarea regulilor comprehensive de efectuare a achiziţiilor pentru sectorul utilităţilor, întreprinderile prestatoare de servicii publice şi alte întreprinderi cu capital public; • asigurarea transparenţei, competitivităţii, cost-eficienţei şi corespunderii necesităţilor reale în procesul de achiziţii; • reducerea costurilor corupţionale, sporirea calităţii serviciilor, revizuirea tarifelor/preţurilor; • majorarea încasărilor dividendelor în bugetul public naţional; • elaborarea şi aprobarea cadrului legal şi normativ în urma examinării experienţei ţărilor UE şi a bunelor practici în domeniul externalizării serviciilor de organizare a procedurilor de achiziţii publice							
1.	Elaborarea proiectului de modificare şi completare a Legii privind achiziţiile publice nr.131 din 3 iulie 2015 în scopul transpunerii altor elemente ale directivelor Uniunii Europene 2014/24/UE şi 2014/25/UE	Semestrul I, 2018	Ministerul Finanţelor; Agenţia Achiziţii Publice	Proiect elaborat şi prezentat Guvernului	Monitorul Oficial al Republicii Moldova	Etică	Bugetul de stat
2.	Elaborarea Regulamentului-tip pentru desfăşurarea de către întreprinderile de stat a procedurilor de achiziţii	Semestrul II, 2019	Ministerul Economiei şi Infrastructurii; Ministerul Finanţelor; Agenţia Proprietăţii Publice	Proiect de hotărîre elaborat şi prezentat Guvernului	Monitorul Oficial al Republicii Moldova	Etică; educare	Bugetul de stat
3.	Elaborarea cadrului normativ privind externalizarea serviciilor de achiziţii publice	Semestrul II, 2018	Ministerul Finanţelor; Agenţia Achiziţii Publice	Proiect de hotărîre elaborat şi prezentat Guvernului	Monitorul Oficial al Republicii Moldova	Etică	Bugetul de stat; surse externe
Prioritatea 2: Optimizarea procesului de achiziţii, dezvoltarea capacităţilor autorităţilor contractante în efectuarea achiziţiilor publice şi prevenirea corupţiei în domeniu, consolidarea procedurilor de control intern în cadrul proceselor de achiziţii publice **Rezultatele scontate:** • optimizarea numărului procedurilor de achiziţii efectuate (concentrarea achiziţiilor de bunuri standardizate şi complexe), cu delimitarea clară a drepturilor şi responsabilităţilor autorităţilor contractante; • sporirea eficienţei procesului de efectuare a achiziţiilor publice, reducerea riscurilor de fraudă; • instruirea autorităţilor contractante (membrilor grupurilor de lucru şi personalului cu atribuţii de achiziţii) în efectuarea achiziţiilor publice şi prevenirea riscurilor de corupţie, în baza unui curriculum elaborat în urma evaluării necesităţilor;							

• îmbunătăţirea managementului contractelor neperformante: reducerea cotei procentuale a acordurilor de majorare, extindere, creşterea cotei procentuale a operatorilor economici neperformanţi sancţionaţi (penalităţi conform contractului, înscrierea în Lista de interdicţie a operatorilor economici); • asigurarea funcţionalităţii unităţilor de audit intern şi instruirea acestora în evaluarea procesului de achiziţii publice; • determinarea expresă a bunurilor, lucrărilor şi serviciilor care urmează a fi achiziţionate centralizat, elaborarea cadrului normativ cu stabilirea rolurilor şi responsabilităţilor autorităţilor contractante							
4.	Analiza necesităţilor de instruire ale autorităţilor contractante; elaborarea Programului naţional de instruire	Semestrul I, 2018	Agenţia Achiziţii Publice; Ministerul Finanţelor; Centrul Naţional Anticorupţie*	Program elaborat	Rapoarte trimestriale de activitate ale Agenţiei Achiziţii Publice; curriculum şi plan de instruire aprobate	Educare	Bugetul de stat
5.	Elaborarea Programului de instruire în domeniul achiziţiilor publice pentru auditorii interni din cadrul autorităţilor contractante (procesul de achiziţii, riscurile de fraudă şi rigorile de integritate)	Semestrul II, 2018	Ministerul Finanţelor; Agenţia Achiziţii Publice; Centrul Naţional Anticorupţie*	Program elaborat; echipă de formatori creată (din cadrul Agenţiei Achiziţii Publice şi al Centrului Naţional Anticorupţie)	Rapoarte de activitate ale Agenţiei Achiziţii Publice	Educare	Bugetul de stat
6.	Organizarea instruirii reprezentanţilor autorităţilor contractante şi unităţilor de audit intern în domeniul achiziţiilor publice (în special în planificarea achiziţiilor, managementul contractelor)	Pe parcursul anului	Ministerul Finanţelor; Agenţia Achiziţii Publice; Centrul Naţional Anticorupţie*, cu atragerea suportului partenerilor de dezvoltare/instituţii de instruire	Cel puţin 500 de persoane instruite	Rapoarte de activitate; listele participanţilor	Educare	Bugetul public naţional; surse externe
7.	Elaborarea actelor normative care vor reglementa centralizarea achiziţiilor publice în urma evaluării beneficiilor centralizării în diferite domenii de achiziţie şi a nivelului de concentrare	Semestrul II, 2019	Ministerul Finanţelor; Agenţia Achiziţii Publice	Proiecte elaborate şi prezentate Guvernului	Monitorul Oficial al Republicii Moldova	Prevenire	Bugetul de stat; surse externe

Prioritatea 3: Asigurarea transparenţei proceselor de achiziţii publice

Rezultatele scontate:

• revizuirea portalului unic cu informaţii privind achiziţiile publice, asigurarea accesului gratuit la informaţii;

• asigurarea accesului la informaţii de interes public privind procesul de achiziţii pentru toţi actorii interesaţi şi familiarizarea cu privire la modul de obţinere a acestora;

• asigurarea posibilităţii de înregistrare a societăţii civile pentru participare la şedinţele grupului de lucru, prin mijloace electronice;

• asigurarea accesului la documentaţia de atribuire în format electronic şi informaţia privind atribuirea contractelor de achiziţii publice (inclusiv despre acordurile adiţionale) pentru toate persoanele interesate[6], în conformitate cu rigorile stabilite de legislaţie;

[6] Cu excepţia datelor cu acces limitat în conformitate cu cadrul legal.

• sporirea interesului şi nivelului de participare a societăţii civile la monitorizarea achiziţiilor publice/în grupurile de lucru pentru achiziţii;

• asigurarea unui mecanism transparent pentru procesul de monitorizare a executării contractelor de achiziţii publice

8.	Dezvoltarea sistemului electronic de achiziţii publice, care va include instrumente de căutare şi generare de rapoarte în baza criteriilor prestabilite; asigurarea accesului tuturor actorilor la sistem	Semestrul I, 2019	Agenţia Achiziţii Publice; Ministerul Finanţelor	Sistem electronic de achiziţii publice funcţional	Rapoarte de activitate ale Agenţiei Achiziţii Publice şi Ministerului Finanţelor	Transparenţă	Bugetul de stat; surse externe
9.	Revizuirea informaţiilor privind procesul de achiziţii publice care urmează a fi făcute publice	Semestrul I, 2019	Agenţia Achiziţii Publice; Ministerul Finanţelor	Cadrul legal şi normativ revizuit	Monitorul Oficial al Republicii Moldova; pagina web a Agenţiei Achiziţii Publice	Transparenţă	Bugetul de stat; surse externe
10.	Revizuirea punctului unic de acces la informaţiile privind achiziţiile publice	Semestrul II, 2018	Ministerul Finanţelor; Centrul de Guvernare Electronică; Agenţia Achiziţii Publice	Portal revizuit; informaţii generale despre achiziţii publice (data lansării, data şi ora preconizată de deschidere) accesibile pentru toţi actorii interesaţi	Pagina web a Agenţiei Achiziţii Publice	Transparenţă	Bugetul de stat
11.	Revizuirea cadrului legal referitor la monitorizarea	Semestrul II, 2018	Ministerul Finanţelor; Agenţia Achiziţii Publice	Cadrul legal revizuit; transparenţa informaţiei	Monitorul Oficial al Republicii Moldova	Transparenţă	Bugetul de stat

	executării contractelor de achiziţii publice			privind executarea contractelor şi acordurilor adiţionale asigurată			
12.	Elaborarea unui set de indicatori pentru Agenţia Achiziţii Publice care vor fi utilizaţi la colectarea datelor statistice şi în rapoartele de activitate ale Agenţiei Achiziţii Publice	Semestrul I, 2018	Agenţia Achiziţii Publice; Ministerul Finanţelor; Centrul Naţional Anticorupţie*	Set de indicatori elaborat şi aprobat	Rapoarte de activitate ale Agenţiei Achiziţii Publice trimestriale/ semestriale	Transparenţă	Bugetul public naţional
Prioritatea 4: Consolidarea rolului mediului de afaceri şi al societăţii civile în prevenirea corupţiei în achiziţiile publice, eliminarea barierelor birocratice, prevenirea achiziţiilor aranjate **Rezultatele scontate:** • cunoaşterea de către mediul de afaceri a regulilor de bază, a drepturilor şi a obligaţiilor participanţilor la procesul de achiziţii publice; • informarea agenţilor economici privind procesul de contestare şi modul de sesizare a organelor competente despre fraudele din domeniul achiziţiilor publice; • informarea participanţilor la procesul de achiziţii privind răspunderea pentru actele de fraudă şi corupţie; • reducerea listei documentelor solicitate la cele esenţiale, substituirea documentelor cu declaraţii; înăsprirea sancţiunilor pentru prezentarea informaţiilor false; • reducerea numărului achiziţiilor anulate şi repetate, al contractelor modificate şi extinse; • creşterea numărului de participanţi la procedurile de achiziţii publice							
13.	Elaborarea unui ghid privind modul de elaborare şi depunere a contestaţiilor	Semestrul II, 2018	Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor	Ghid elaborat şi publicat pe pagina web	Pagina web a Agenţiei Naţionale pentru Soluţionarea Contestaţiilor	Educare	Bugetul de stat; surse externe
14.	Organizarea campaniilor de informare a agenţilor economici despre oportunităţile de participare la procedurile de achiziţii publice şi neadmiterea practicilor anticoncurenţiale în cadrul acestor proceduri	Semestrul I, 2019	Agenţia Achiziţii Publice; Consiliul Concurenţei	Informaţii publicate pe paginile web	Pagina web a Agenţiei Achiziţii Publice şi a Consiliului Concurenţei	Educare	Surse externe
15.	Elaborarea unui model de declaraţie de eligibilitate pentru participare la achiziţiile publice	Semestrul II, 2018	Agenţia Achiziţii Publice; Ministerul Finanţelor	Proiect de ordin elaborat şi aprobat	Monitorul Oficial al Republicii Moldova	Educare	Bugetul de stat; surse externe

Prioritatea 5: Revizuirea funcţiilor şi consolidarea capacităţilor organelor de supraveghere, control şi soluţionare a contestaţiilor

Rezultatele scontate:

• elaborarea şi aprobarea cadrului normativ revizuit în vederea includerii controlului ex-ante; identificarea şi contracararea cazurilor de angajare a banului public prin contracte de achiziţii publice, care pot fi încheiate în urma unor proceduri viciate;

• consolidarea capacităţilor Agenţiei Naţionale pentru Soluţionarea Contestaţiilor; asigurarea transparenţei procesului de soluţionare a contestaţiilor, plasarea informaţiilor privind contestaţiile pe pagina web a instituţiei

16.	Identificarea unui mecanism de prevenire a încheierii contractelor de achiziţii publice cu încălcarea legislaţiei prin intermediul controlului ex-ante selectiv	Semestrul I, 2019	Ministerul Finanţelor; Agenţia Achiziţii Publice	Proiect de ordin elaborat și aprobat	Monitorul Oficial al Republicii Moldova; pagina web a Agenţiei Achiziţii Publice	Descurajare	Bugetul de stat; surse externe
17.	Elaborarea planului de dezvoltare strategică şi consolidarea instituţională a Agenţiei Naţionale pentru Soluţionarea Contestaţiilor	Semestrul II, 2018	Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor	Plan de dezvoltare elaborat; resurse financiare pentru implementarea acestuia identificate	Monitorul Oficial al Republicii Moldova; pagina web a Agenţiei Naţionale pentru Soluţionarea Contestaţiilor; rapoarte de activitate; sondaje de opinii	Educare; protecţie; descurajare	Bugetul de stat; surse externe
18.	Revizuirea mecanismului de efectuare a controlului ex-post și a modului de aplicare a sancţiunilor administrative	Semestrul I, 2019	Ministerul Finanţelor; Agenţia Achiziţii Publice	Mecanism elaborat; număr de sancţiuni administrative aplicate	Pagina web a Agenţiei Achiziţii Publice	Educare; protecţie; descurajare	Bugetul de stat

Prioritatea 6: Implementarea sistemului informaţional de achiziţii publice eficiente şi eficace, cu integrarea instrumentelor şi bunelor practici de identificare şi prevenire a fraudei şi corupţiei

Rezultatele scontate:

• elaborarea şi implementarea unui sistem de achiziţii electronice care va contribui la soluţionarea problemelor din domeniu, va asigura transparenţa şi va reduce riscurile de fraudă şi corupţie în proces;

• asigurarea sustenabilităţii noului sistem de achiziţii electronice din punct de vedere funcţional şi financiar, a securităţii datelor în procesul de selectare şi a excluderii riscului de fraudare a achiziţiilor;

• efectuarea procesului de selectare a ofertanţilor în mod transparent, făcînd publice contractele de achiziţii;

• asigurarea stabilităţii şi accesibilităţii costurilor de administrare a sistemului electronic de achiziţii publice pentru actorii-cheie;

• integrarea instrumentelor de identificare a riscurilor de corupţie în sistemul electronic de achiziţii publice;

• efectuarea instruirilor privind utilizarea sistemului electronic de achiziţii publice pentru toţi actorii-cheie;

• asigurarea funcţionalităţii sistemului, utilizarea acestuia de către toate autorităţile contractante, generînd un proces de achiziţii transparent, competitiv, eficient şi eficace

19.	Elaborarea conceptului noului sistem electronic de achiziţii publice	Semestrul I, 2018	Ministerul Finanţelor	Concept elaborat şi prezentat Guvernului	Monitorul Oficial al Republicii Moldova	Transparenţă	Surse externe
20.	Integrarea instrumentului de evaluare a riscurilor de corupţie în sistemul electronic de achiziţii publice	Semestrul I, 2019	Ministerul Finanţelor; Centrul Naţional Anticorupţie*	Instrument de evaluare a riscurilor de corupţie integrat în sistemul MTender	Rapoarte de activitate; rapoarte de audit	Descurajare	Bugetul de stat
21.	Asigurarea utilizării sistemului electronic de achiziţii publice de către toate autorităţile contractante în conformitate cu cadrul legal	Semestrul I, 2019	Ministerul Finanţelor; Agenţia Achiziţii Publice	Număr de autorităţi contractante utilizatoare a sistemului electronic de achiziţii publice	Rapoarte de activitate	Educare	Bugetul de stat; surse externe

III. MONITORIZAREA ŞI RAPORTAREA SECTORIALĂ

1. Monitorizarea reprezintă o analiză sistematică a progreselor înregistrate în implementarea obiectivului sectorului şi a priorităţilor stabilite. Acest proces se va efectua în baza acţiunilor şi a indicatorilor de progres propuşi în prezentul Plan sectorial şi va consta în colectarea şi analiza informaţiilor de la instituţiile responsabile pentru implementarea acestora.

2. Instituţiile responsabile pentru executarea acţiunilor din prezentul Plan sectorial vor prezenta trimestrial, pînă la data de 10 a lunii următoare trimestrului de gestiune, informaţii privind implementarea acestuia.

3. Rapoartele de monitorizare vor fi elaborate de către Ministerul Finanţelor trimestrial, în baza rapoartelor/informaţiilor prezentate de către celelalte autorităţi publice responsabile implicate, conform structurii din anexa nr.2 la Hotărîrea Guvernului nr.676 din 29 august 2017 „Privind aprobarea mecanismului de elaborare şi coordonare a planurilor sectoriale şi locale de acţiuni anticorupţie pentru anii 2018-2020”.

4. Rapoartele vor fi expediate către secretariatul grupurilor de monitorizare din cadrul Centrului Naţional Anticorupţie pînă la data de 15 a lunii următoare trimestrului de gestiune şi vor fi plasate pe pagina oficială a Ministerului Finanţelor.

5. Prezentul Plan sectorial va fi revizuit anual.

L E G E A
bugetului de stat pentru anul 2020

nr. 172 din 19.12.2019

Monitorul Oficial nr.393-399/321 din 27.12.2019

* * *

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Art.1. – (1) Bugetul de stat pentru anul 2020 se aprobă la venituri în sumă de 44136645,0 mii de lei şi la cheltuieli în sumă de 51551945,0 mii de lei, cu un deficit în sumă de 7415300,0 mii de lei.

(2) Indicatorii generali şi sursele de finanţare ale bugetului de stat se prezintă în anexa nr.1.

(3) Componenţa veniturilor bugetului de stat şi sursele de finanţare a soldului bugetar se prezintă în anexa nr.2.

(4) Bugetele autorităţilor finanţate de la bugetul de stat la cheltuieli şi resurse se prezintă în anexa nr.3.

(5) Cheltuielile bugetului de stat conform clasificaţiei funcţionale se prezintă în anexa nr.4.

(6) Volumul cheltuielilor de personal pe autorităţi publice centrale se prezintă în anexa nr.5.

Capitolul II
REGLEMENTĂRI SPECIFICE

Art.2. – În bugetele unor autorităţi/instituţii bugetare, conform domeniilor de competenţă, se aprobă alocaţii pentru scopuri specifice după cum urmează:

a) pentru fondul rutier – în sumă de 1718789,6 mii de lei. Defalcările anuale din volumul total al accizelor la produsele petroliere, cu excepţia gazului lichefiat, nu vor depăşi 67,01%;

b) pentru plata despăgubirilor proprietarilor terenurilor de utilitate publică de interes naţional necesare suplimentar întru efectuarea lucrărilor de construcţie, amenajare şi acces la complexul arenei polivalente de interes naţional – 7000,0 mii de lei;

c) pentru realizarea procesului de privatizare a bunurilor proprietate publică de stat, inclusiv în bază de proiecte individuale – în sumă de 5280,0 mii de lei;

d) pentru Fondul pentru eficienţă energetică – în sumă de 80000,0 mii de lei;

e) pentru Fondul naţional pentru dezvoltare regională – în sumă de 220000,0 mii de lei;

f) pentru Fondul naţional de dezvoltare a agriculturii şi mediului rural – în sumă de 1000000,0 mii de lei. Repartizarea acestor alocaţii se va efectua în modul stabilit de către Guvern;

g) pentru Fondul viei şi vinului – în sumă de 45427,4 mii de lei, dintre care 21427,4 mii de lei din Fondul naţional de dezvoltare a agriculturii şi mediului rural;

h) pentru Fondul ecologic naţional – în sumă de 298950,0 mii de lei;

i) pentru formarea profesională a cadrelor didactice şi de conducere din învăţământul general – în sumă de 6000,0 mii de lei, pentru dezvoltarea conţinuturilor curriculare la disciplinele şcolare din învăţământul primar, gimnazial, liceal, inclusiv extraşcolar – în sumă de 7000,0 mii de lei, pentru implementarea standardelor minime educaţionale – în sumă de 4000,0 mii de lei, pentru consolidarea calităţii educaţiei – în sumă de 157694,0 mii de lei, din contul împrumutului acordat de Banca Mondială în cadrul proiectului „Reforma învăţământului în Moldova”;

j) pentru susţinerea proiectelor/programelor culturale ale organizaţiilor necomerciale – în sumă de 7409,2 mii de lei şi pentru susţinerea activităţii teatrelor, a circului şi a organizaţiilor concertistice – în sumă de 175748,7 mii de lei;

k) pentru compensarea parţială a contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii care se plătesc de către organizaţiile şi întreprinderile Asociaţiei Obşteşti „Asociaţia Nevăzătorilor din Moldova” – în sumă de 491,4 mii de lei, ale Asociaţiei Surzilor din Republica Moldova – în sumă de 487,6 mii de lei şi ale Societăţii Invalizilor din Republica Moldova – în sumă de 359,0 mii de lei;

l) pentru procurarea de utilaj şi materie primă întreprinderilor Asociaţiei Obşteşti „Asociaţia Nevăzătorilor din Moldova” – în sumă de 2107,7 mii de lei, ale Asociaţiei Surzilor din Republica Moldova – în sumă de 1445,5 mii de lei şi ale Societăţii Invalizilor din Republica Moldova – în sumă de 1607,6 mii de lei;

m) pentru crearea locurilor de muncă la întreprinderile Asociaţiei Obşteşti „Asociaţia Nevăzătorilor din Moldova” – în sumă de 250,0 mii de lei şi ale Societăţii Invalizilor din Republica Moldova – în sumă de 250,0 mii de lei;

n) pentru plata de către Asociaţia Surzilor din Republica Moldova a serviciilor de traducere a limbajului prin semne al persoanelor surde, mute ori surdomute, acordate de interpreţi la solicitarea acestor persoane – în sumă de 428,5 mii de lei;

o) pentru Fondul de susţinere a populaţiei – în sumă de 86566,3 mii de lei, inclusiv 64701,9 mii de lei pentru finanţarea pachetului minim de servicii sociale de către autorităţile administraţiei publice locale de nivelul al doilea;

p) pentru finanţarea partidelor politice – în sumă de 38172,7 mii de lei;

q) pentru finanţarea investiţiilor capitale pe autorităţi publice centrale – în sumă de 4133374,0 mii de lei, cu repartizarea lor conform anexei nr.6;

r) în bugetul Fondului de Investiţii Sociale, pentru lucrări de renovare a instituţiilor de învăţământ primar, gimnazial şi liceal din subordinea autorităţilor publice locale – în sumă de 97802,1 mii de lei din contul împrumutului acordat de Banca Mondială în cadrul proiectului „Reforma învăţământului în Moldova”.

Art.3. – Se aprobă în bugetul de stat alocaţii pentru:

a) plata cotizaţiilor în organizaţiile internaţionale al căror membru este Republica Moldova – în sumă de 65600,9 mii de lei, pentru implementarea Strategiei de reformă a administraţiei publice (inclusiv cheltuieli de personal) – în sumă de 40000,0 mii de lei, pentru activităţi de reintegrare a ţării – în sumă de 15000,0 mii de lei. Repartizarea acestor alocaţii se va efectua în baza hotărârilor de Guvern;

b) fondul de rezervă al Guvernului – în sumă de 50000,0 mii de lei şi fondul de intervenţie al Guvernului – în sumă de 38000,0 mii de lei;

c) susţinerea programului de granturi pentru iniţiativele tinerilor la nivel local – în sumă de 1500,0 mii de lei. Repartizarea acestor alocaţii se va efectua în modul stabilit de către Guvern;

d) susţinerea programului „Diaspora Acasă Reuşeşte «DAR 1+3»” – în sumă de 10000,0 mii de lei. Repartizarea acestor alocaţii se va efectua în modul stabilit de către Guvern.

Art.4. – (1) Se aprobă în bugetul de stat transferuri către alte bugete şi fonduri:

a) la bugetul asigurărilor sociale de stat – în sumă de 8560479,0 mii de lei, dintre care pentru acoperirea deficitului bugetului asigurărilor sociale de stat – 1875966,4 mii de lei;

b) la fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală – în sumă de 3005692,2 mii de lei, inclusiv pentru asigurarea unor categorii de persoane conform legislaţiei – 2852472,9 mii de lei, pentru realizarea programelor naţionale în domeniul ocrotirii sănătăţii – 76398,2 mii de lei şi din contul împrumutului acordat de Banca Mondială în cadrul proiectului „Modernizarea sectorului sănătăţii în Republica Moldova” – 76821,1 mii de lei;

c) la bugetele locale – în sumă totală de 13281062,6 mii de lei, dintre care pentru acoperirea cheltuielilor efectuate din contul veniturilor proprii ale bugetelor locale pentru infrastructura drumurilor, finanţate din contul transferurilor cu destinaţie specială de la bugetul de stat – 1046,9 mii de lei, din contul împrumutului acordat de Banca Mondială în cadrul proiectului „Reforma învăţământului în Moldova” pentru procurarea utilajului şi mobilierului şcolar – 42009,0 mii de

lei, pentru dotarea laboratoarelor – 5000,0 mii de lei. Repartizarea transferurilor la bugetele locale se efectuează conform anexei nr.7.

(2) Fondul de susţinere financiară a unităţilor administrativ-teritoriale este suplimentat cu cota-parte de 10% din impozitul pe venitul din activitatea de întreprinzător încasat în anul 2018. Pentru unităţile administrativ-teritoriale cărora suplimentarea bugetelor locale din contul majorării transferurilor cu destinaţie generală nu acoperă integral costurile de implementare a Legii nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, aferente domeniilor proprii de activitate, în bugetul de stat sunt prevăzute transferuri de compensare în sumă de 116323,4 mii de lei.

(3) Pentru continuarea implementării proiectului-pilot de organizare a alimentaţiei în sistemul de învăţământ, cheltuielile aferente alimentaţiei copiilor/elevilor din instituţiile publice de învăţământ general din raionul Străşeni vor fi gestionate de către Consiliul raional Străşeni.

Art.5. – Pentru implementarea Programului de stat „Prima casă" se prevăd alocaţii în sumă de 70000,0 mii de lei, inclusiv 50000,0 mii de lei pentru onorarea garanţiilor de stat în cadrul programului. Repartizarea acestor alocaţii se va efectua în modul stabilit de către Guvern.

Art.6. – (1) Se prevăd mijloace financiare pentru:

a) majorarea capitalului social al Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova" – în sumă de 415459,6 mii de lei (echivalentul a 18,44 milioane de euro) din contul împrumutului acordat de Banca Europeană de Investiţii în cadrul Proiectului de achiziţie a locomotivelor şi de restructurare a infrastructurii feroviare;

b) majorarea capitalului social al Societăţii cu Răspundere Limitată „Arena Naţională" – în sumă de până la 71589,8 mii de lei (echivalentul a 3,18 milioane de euro).

(2) Alocarea mijloacelor prevăzute la alin.(1) se va efectua în baza hotărârilor de Guvern.

Art.7. – Mijloacele financiare primite de la bugetele componente ale bugetului public naţional de către autorităţile/instituţiile publice la autogestiune, întreprinderile de stat şi societăţile pe acţiuni, ai căror fondatori sunt autorităţile publice centrale şi locale, conform anexei nr.8, se gestionează prin Contul Unic Trezorerial al Ministerului Finanţelor.

Art.8. – Se stabileşte că, la situaţia din 31 decembrie 2020, datoria de stat internă nu va depăşi 25707,3 milioane de lei, datoria de stat externă – 41820,9 milioane de lei (echivalentul a 2208,1 milioane de dolari SUA). Soldul garanţiilor de stat externe va constitui zero lei, iar soldul garanţiilor de stat interne nu va depăşi 1600,0 milioane de lei.

Art.9. – (1) Impozitul privat reprezintă o plată unică ce se percepe la efectuarea tranzacţiilor cu bunuri proprietate publică în procesul de privatizare, indiferent de tipul mijloacelor folosite.

(2) Subiecţi ai impunerii cu impozit privat sunt persoanele juridice şi persoanele fizice din Republica Moldova, precum şi persoanele juridice şi persoanele fizice străine, cărora, în procesul de privatizare, li se dau în proprietate privată bunuri proprietate publică.

(3) Obiecte ale impunerii cu impozit privat sunt bunurile proprietate publică, inclusiv acţiunile.

(4) Cota impozitului privat se stabileşte la 1% din valoarea de achiziţie a bunurilor proprietate publică supuse privatizării, inclusiv din valoarea acţiunilor supuse privatizării.

(5) Impozitul privat se achită până la semnarea contractului de vânzare-cumpărare şi se virează la bugetul de stat sau la bugetul local, în funcţie de apartenenţa bunului.

(6) Nu se achită impozit privat în cazul primirii gratuite în proprietate privată a bunurilor proprietate publică de către persoane fizice rezidente care nu desfăşoară activitate de întreprinzător.

(7) În cazul rezoluţiunii contractului de vânzare-cumpărare, determinată de neexecutarea sau de executarea necorespunzătoare a obligaţiilor asumate de cumpărător, sumele plătite în calitate de impozit privat nu se restituie.

(8) Monitorizarea îndeplinirii prevederilor prezentului articol revine autorităţilor publice centrale sau locale, în funcţie de apartenenţa bunului proprietate publică.

Art.10. – (1) Pentru calcularea, începând cu 1 ianuarie 2020, a salariilor angajaţilor din sectorul bugetar, în conformitate cu prevederile Legii nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, se stabileşte valoarea de referinţă în mărime de 1650 de lei.

(2) Prin derogare de la prevederile alin.(1), se stabilesc următoarele valori de referinţă:

a) în mărime de 1300 de lei:

– pentru persoanele cu funcţii de demnitate publică din cadrul autorităţilor/instituţiilor finanţate de la bugetul de stat, cu excepţia judecătorilor, a procurorilor, a inspectorilor-judecători, a secretarului general al Guvernului, a secretarilor de stat, a şefilor şi şefilor adjuncţi ai oficiilor teritoriale ale Cancelariei de Stat;

– pentru şefii de cabinet şi consilierii din cadrul cabinetului Preşedintelui Parlamentului, al Preşedintelui Republicii Moldova şi al Prim-ministrului;

b) în mărime de 1750 de lei:

– pentru personalul didactic, ştiinţifico-didactic şi personalul de conducere din instituţiile de învăţământ, conducători (directori şi directori adjuncţi) ai instituţiilor de educaţie timpurie, învăţământ primar, gimnazial, liceal şi profesional tehnic;

– pentru personalul care, conform anexelor la Legea nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, se încadrează în clasele de salarizare de la 1 până la 25;

– pentru corpul de ofiţeri din Inspectoratul Naţional de Patrulare al Inspectoratului General al Poliţiei al Ministerului Afacerilor Interne (cu excepţia Companiei nr.1 din cadrul Batalionului nr.1 al Brigăzii de patrulare), din subdiviziunile deconcentrate ale Inspectoratului General al Poliţiei, Inspectoratului General pentru Situaţii de Urgenţă şi din Inspectoratul General de Carabinieri din subordinea Ministerului Afacerilor Interne;

c) în mărime de 1800 de lei:

– pentru corpul de subofiţeri din Inspectoratul Naţional de Patrulare al Inspectoratului General al Poliţiei al Ministerului Afacerilor Interne (cu excepţia Companiei nr.1 din cadrul Batalionului nr.1 al Brigăzii de patrulare), din subdiviziunile deconcentrate ale Inspectoratului General al Poliţiei, Inspectoratului General pentru Situaţii de Urgenţă şi din Inspectoratul General de Carabinieri din subordinea Ministerului Afacerilor Interne;

– pentru consilierii pentru soluţionarea contestaţiilor din cadrul Agenţiei Naţionale pentru Soluţionarea Contestaţiilor (cu excepţia directorului general şi directorului general adjunct);

– pentru efectivul de soldaţi şi sergenţi din cadrul Ministerului Apărării;

d) în mărime de 1900 de lei – pentru directorii instituţiilor de învăţământ general, altele decât instituţiile de educaţie timpurie, învăţământ primar, gimnazial, liceal şi profesional tehnic, cu excepţia directorilor adjuncţi din aceste instituţii, pentru care valoarea de referinţă este de 1750 de lei;

e) în mărime de 2000 de lei – pentru personalul, inclusiv cu funcţii de demnitate publică, din cadrul Serviciului Protecţie şi Pază de Stat;

f) în mărime de 2500 de lei:

– pentru judecători (cu excepţia judecătorilor din cadrul Curţii Constituţionale, al Consiliului Superior al Magistraturii şi al Curţii Supreme de Justiţie), procurori, inspectori-judecători, inspectori din cadrul Inspecţiei procurorilor;

– pentru personalul, inclusiv cu funcţii de demnitate publică, din cadrul Serviciului de Informaţii şi Securitate, Centrului Naţional Anticorupţie, Autorităţii Naţionale de Integritate, Serviciului Prevenirea şi Combaterea Spălării Banilor;

– pentru personalul, inclusiv cu funcţii publice de conducere, din cadrul Autorităţii Aeronautice Civile;

g) în mărime de 2600 de lei – pentru judecătorii din cadrul Curţii Constituţionale, al Consiliului Superior al Magistraturii şi al Curţii Supreme de Justiţie.

Art.11. – (1) Determinarea cuantumului minim al chiriei bunurilor proprietate publică se prezintă în anexa nr.9.

(2) Se scutesc de plata chiriei (exceptând plata serviciilor comunale):

a) autorităţile/instituţiile bugetare finanţate de la bugetul de stat, instituţiile publice ce implementează proiecte finanţate din surse externe – parte a bugetului de stat (unităţi de implementare) şi uniunile de creaţie – pentru încăperile închiriate de la alte autorităţi/instituţii bugetare finanţate de la bugetul de stat, precum şi de la întreprinderile de stat al căror fondator este autoritatea ierarhic superioară acestora, fără drept de sublocaţiune;

b) întreprinderile de stat al căror fondator este Administraţia Naţională a Penitenciarelor – pentru încăperile închiriate de la instituţiile din cadrul sistemului penitenciar.

Art.12. – (1) Băncilor care au acordat până la 29 iulie 1994 credite preferenţiale pe termen lung cooperativelor de construcţie a locuinţelor înfiinţate până la 1 ianuarie 1993 şi care au început construcţia caselor până la această dată, băncilor care au acordat după 29 iulie 1994 astfel de credite cooperativelor de construcţie a locuinţelor, specificate în Hotărârea Parlamentului nr.209/1994, precum şi băncilor care au acordat credite cooperativelor de construcţie a locuinţelor, specificate în hotărârile Parlamentului nr.834/1996, nr.1588/1998, nr.1147/2000 şi nr.905/2002, în condiţiile prevăzute de aceste hotărâri, li se compensează de la bugetul de stat veniturile ratate prin acordarea acestor credite.

(2) În conformitate cu prevederile alin.(1), băncilor li se compensează şi veniturile ratate prin acordarea de credite preferenţiale şi de credite fără dobândă categoriilor de persoane care, potrivit legislaţiei, beneficiază de acest drept, în funcţie de sursa de compensare a acestor pierderi prevăzută în actele normative.

(3) Sub incidenţa prevederilor alin.(1) şi (2) nu cad creditele folosite contrar destinaţiei.

Art.13. – Despăgubirile pentru persoanele care, potrivit legislaţiei, sunt supuse asigurării de stat obligatorii se plătesc, în baza documentelor perfectate de către serviciile de specialitate ale autorităţilor/instituţiilor în care sunt angajate aceste persoane, din mijloacele autorităţilor/instituţiilor respective.

Art.14. – (1) Comisioanele pentru serviciile de distribuire a compensaţiilor persoanelor supuse represiunilor politice, a compensaţiilor unice pentru conectarea la conducta de gaze naturale, a indemnizaţiilor unice pentru construcţia de case individuale sau de locuinţe cooperatiste, procurarea de spaţiu locativ sau restaurarea caselor vechi, a plăţilor sociale efectuate din mijloacele Fondului de susţinere a populaţiei şi a altor plăţi sociale cu destinaţie specială pentru unele categorii de populaţie prevăzute în bugetul de stat se stabilesc la încheierea contractelor între prestatorul de servicii de plată şi Ministerul Finanţelor, la valoarea maximă de 0,8% din suma distribuită.

(2) Comisioanele pentru serviciile de recepţionare a cererilor pentru indexare şi distribuire a sumelor indexate conform Legii nr.1530/2002 privind indexarea depunerilor băneşti ale cetăţenilor în Banca de Economii, prestate prin intermediul Întreprinderii de Stat „Poşta Moldovei”, se stabilesc la valoarea maximă de 10 lei pentru cererea recepţionată şi la valoarea maximă de 0,8% din suma distribuită.

(3) Comisionul pentru eliberarea numerarului de către bănci pentru plata prestaţiilor sociale, specificate la alin.(1) şi (2), prin intermediul Întreprinderii de Stat „Poşta Moldovei” se stabileşte la valoarea maximă de 0,25% din suma eliberată şi se achită de la bugetul de stat.

(4) Comisioanele pentru serviciile de încasare prin alte instrumente de plată decât cardurile de plată de la populaţie, de la agenţii constatatori, de la perceptorii fiscali şi de la funcţionarii fiscali a plăţilor în Contul Unic Trezorerial al Ministerului Finanţelor (cu excepţia plăţii drepturilor

de import-export), precum şi comisionul la restituirea plăţilor către populaţie se stabilesc în valoare maximă de 1,0% pentru o plată de la suma încasată/restituită, dar nu mai puţin de 1 leu şi nu mai mult de 2,5 lei, pe bază de contract încheiat de către Ministerul Finanţelor cu prestatorii de servicii de plată, şi se achită de la bugetul de stat.

(5) Comisioanele specificate la alin.(4) pentru bugetul asigurărilor sociale de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală vor fi restituite bugetului de stat.

Art.15. – (1) Se stabileşte achitarea de la bugetul de stat a comisioanelor pentru:

a) executarea prin sistemul automatizat de plăţi interbancare a documentelor de plată din sistemul trezorerial al Ministerului Finanţelor;

b) serviciile de ridicare în numerar a mijloacelor băneşti şi pentru deservirea operaţiunilor valutare în conturile bugetului de stat, ale bugetelor locale, ale autorităţilor/instituţiilor publice la autogestiune şi ale altor entităţi deservite prin Contul Unic Trezorerial al Ministerului Finanţelor;

c) serviciile de încasare prin carduri de plată de la populaţie a plăţilor la bugetele componente ale bugetului public naţional şi pentru restituirea plăţilor de la aceste bugete populaţiei;

d) serviciile bancare la deservirea conturilor destinate realizării proiectelor finanţate din surse externe, gestionate prin sistemul trezorerial;

e) serviciile de transfer/ridicare în numerar a mijloacelor băneşti, în baza documentelor executorii, din conturile bugetului de stat şi ale bugetelor locale;

f) menţinerea gropurilor sigilate destinate păstrării valorilor.

(2) Comisionul pentru recepţionarea de la persoanele fizice a drepturilor de import-export se achită de către Serviciul Vamal din contul alocaţiilor aprobate acestuia în bugetul de stat, pe bază de contract încheiat cu banca.

Art.16. – (1) Dobânzile calculate la soldurile mijloacelor băneşti ale bugetelor componente ale bugetului public naţional, ale autorităţilor/instituţiilor publice la autogestiune şi ale altor entităţi, aflate în conturile deschise în Contul Unic Trezorerial al Ministerului Finanţelor/bănci, se repartizează corespunzător bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale de stat, fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală.

(2) Dobânzile calculate la soldurile mijloacelor băneşti în conturile deschise în bănci şi destinate realizării proiectelor finanţate din surse externe se virează integral la bugetele în a căror componenţă sunt incluse (bugetul de stat sau bugetele locale), cu excepţia dobânzilor calculate la soldurile mijloacelor băneşti ale Fondului de Dezvoltare Durabilă, care rămân în gestiunea acestuia.

Art.17. – Prin derogare de la prevederile art.60 din Legea finanţelor publice şi responsabilităţii bugetar-fiscale nr.181/2014, Guvernul se autorizează să redistribuie alocaţiile aprobate prin prezenta lege între ministere, alte autorităţi/instituţii bugetare, ca urmare a reorganizării structurale a administraţiei publice centrale subordonate Guvernului, inclusiv în cazul modificării actelor normative sau al adoptării unor acte normative noi privind organizarea şi funcţionarea acestor entităţi.

Art.18. – Ministerul Finanţelor se autorizează:

a) să modifice, la cererea întemeiată a autorităţilor publice centrale, indicatorii stabiliţi ai bugetului de stat la venituri şi cheltuieli în funcţie de volumul granturilor, al donaţiilor, al sponsorizărilor şi al altor mijloace intrate suplimentar cu titlu gratuit în posesia autorităţilor/instituţiilor bugetare;

b) să redistribuie, la propunerea Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului:

– alocaţiile aprobate pentru Fondul naţional pentru dezvoltare regională, în baza deciziei Consiliului Naţional de Coordonare a Dezvoltării Regionale;

– alocaţiile aprobate pentru Fondul ecologic naţional, în baza deciziei Consiliului de administrare;

c) să redistribuie, la propunerea Comisiei Electorale Centrale, mijloacele alocate pentru organizarea şi desfăşurarea alegerilor, între Comisia Electorală Centrală şi Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene, în scopul constituirii şi funcţionării secţiilor de votare peste hotare;

d) să redistribuie, la propunerea Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării, în baza cererilor întemeiate ale autorităţilor publice locale, alocaţiile aprobate pentru acordarea compensaţiilor băneşti personalului de conducere şi didactic din instituţiile publice de învăţământ general, ca urmare a modificării numărului de beneficiari;

e) să redistribuie, la propunerea întemeiată a Agenţiei Naţionale pentru Cercetare şi Dezvoltare, mijloacele alocate pentru organizarea şi desfăşurarea concursurilor de proiecte, între autorităţi publice centrale – fondatori ai instituţiilor din domeniul ştiinţei şi inovării;

f) să contracteze, pe parcursul anului bugetar, împrumuturi interne pe piaţa valorilor mobiliare de stat peste limitele prevăzute de bugetul de stat, cu scadenţă în anul 2020, pentru acoperirea decalajului temporar de casă al bugetului de stat;

g) să emită valori mobiliare de stat pentru crearea rezervei de lichidităţi în scopul reducerii riscului de lichiditate al bugetului de stat;

h) să recrediteze, din contul împrumuturilor externe, autorităţile executive ale unităţilor administrativ-teritoriale, drept garanţie de rambursare servind inclusiv transferurile cu destinaţie generală de la bugetul de stat către bugetele locale respective;

i) să modifice raporturile dintre bugetul de stat şi bugetele locale în cazul delegării, în temei legal, a unor competenţe sau al retragerii lor, în cazul trecerii, în modul stabilit, a unor instituţii din subordinea autorităţilor publice locale în subordinea autorităţilor publice centrale şi viceversa, precum şi în cazul trecerii unor instituţii din subordinea autorităţilor publice locale de nivelul întâi în subordinea autorităţilor publice locale de nivelul al doilea şi viceversa.

Art.19. – Prezenta lege intră în vigoare la 1 ianuarie 2020.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI Zinaida GRECEANÎI

Nr.172. Chişinău, 19 decembrie 2019.

Anexa nr.1

Indicatorii generali şi sursele de finanţare ale bugetului de stat

Denumirea	Cod	Suma, mii lei
Venituri, total	**1**	**44136645,0**
Impozite şi taxe	11	40536199,0
Granturi primite	13	1773455,5
Alte venituri	14	1800331,9
Transferuri primite în cadrul bugetului public naţional	19	26658,6
Cheltuieli, total	**2+3**	**51551945,0**
dintre care:		
Cheltuieli de personal	21	7009983,6
Transferuri acordate în cadrul bugetului public naţional	29	24847233,8
Investiţii capitale în active materiale în curs de execuţie	3192	4133374,0
Sold bugetar		**-7415300,0**
Surse de finanţare, total		**7415300,0**
Active financiare	4	-1455260,5
Creanţe interne	41	411103,6

Împrumuturi recreditate interne între bugete	46	48440,2
Împrumuturi recreditate interne instituţiilor nefinanciare şi financiare	47	-1914804,3
Datorii	5	7984452,0
Datorii interne	51	1604188,0
Împrumuturi externe	59	6380264,0
Modificarea soldului de mijloace băneşti	9	886108,5

Anexa nr.2

Componenţa veniturilor bugetului de stat
şi sursele de finanţare a soldului bugetar

Denumirea	Cod	Suma, mii lei
Venituri, total		**44136645,0**
Impozite şi taxe	***11***	***40536199,0***
Impozite pe venit	**111**	**7406300,0**
Impozit pe venitul persoanelor fizice	1111	1603700,0
Impozit pe venitul persoanelor juridice	1112	5802600,0
Impozite pe proprietate	**113**	**44000,0**
Impozite pe proprietate cu caracter ocazional	1133	2000,0
Alte impozite pe proprietate	1136	42000,0
Impozite şi taxe pe mărfuri şi servicii	**114**	**31065099,0**
Taxa pe valoarea adăugată	1141	22686900,0
Accize	1142	6988339,0
Taxe pentru servicii specifice	1144	10770,0
Taxe şi plăţi pentru utilizarea mărfurilor şi pentru practicarea unor genuri de activitate	1145	421235,0
Alte taxe pentru mărfuri şi servicii	1146	957855,0
Taxa asupra comerţului exterior şi operaţiunilor externe	**115**	**2020800,0**
Taxe vamale şi alte taxe de import	1151	1336400,0
Alte taxe asupra comerţului exterior şi operaţiunilor externe	1156	684400,0
Granturi primite	***13***	***1773455,5***
Granturi primite de la guvernele altor state	**131**	**109769,8**
Granturi curente primite de la guvernele altor state	1311	22715,0
Granturi capitale primite de la guvernele altor state	1312	87054,8
Granturi primite de la organizaţiile internaţionale	**132**	**1663685,7**
Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale	1321	1546159,0
Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale	1322	117526,7
Alte venituri	***14***	***1800331,9***
Venituri din proprietate	**141**	**279489,9**
Dobânzi încasate	1411	139251,2
Dividende primite	1412	126100,0
Renta	1415	14138,7
Venituri din vânzarea mărfurilor şi serviciilor	**142**	**1053792,4**
Taxe şi plăţi administrative	1422	335258,7
Comercializarea mărfurilor şi serviciilor de către instituţiile bugetare	1423	718533,7
Amenzi şi sancţiuni	**143**	**366961,0**
Donaţii voluntare	**144**	**10190,0**
Alte venituri şi venituri neidentificate	**145**	**89898,6**
Transferuri primite în cadrul bugetului public naţional	***19***	***26658,6***
Transferuri primite între bugetul de stat şi bugetele locale	**191**	**26658,6**

Surse de finanţare, total		**7415300,0**
Active financiare	**4**	**-1455260,5**
Creanţe interne	***41***	***411103,6***
Acţiuni şi alte forme de participare în capital în interiorul ţării	**415**	**211103,6**
Alte creanţe interne ale bugetului	**418**	**200000,0**
Majorarea altor creanţe interne ale bugetului	41811	-923500,0
Micşorarea altor creanţe interne ale bugetului	41812	1123500,0
Împrumuturi recreditate interne între bugete	***46***	***48440,2***
Împrumuturi recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale	**461**	**48440,2**
Împrumuturi recreditate interne instituţiilor nefinanciare şi financiare	***47***	***-1914804,3***
Împrumuturi recreditate instituţiilor nefinanciare	**471**	**-1467652,7**
Împrumuturi recreditate instituţiilor financiare	**472**	**-447151,6**
Datorii	**5**	**7984452,0**
Datorii interne	**51**	**1604188,0**
Valori mobiliare de stat, cu excepţia acţiunilor	**513**	**1654188,0**
Valori mobiliare de stat emise pe piaţa primară	5131	2000000,0
Valori mobiliare de stat emise pentru alte scopuri	5134	-345812,0
Garanţii de stat interne	**514**	**-50000,0**
Garanţii de stat interne	5141	-50000,0
Datorii externe	**58**	
Alte datorii externe ale bugetului	588	
Formarea altor împrumuturi externe	58811	923500,0
Stingerea altor împrumuturi externe	58812	-923500,0
Împrumuturi externe	***59***	***6380264,0***
Împrumuturi externe	**595**	**6380264,0**
Primirea împrumuturilor externe		*9296677,0*
Rambursarea împrumuturilor externe		*-2916413,0*
Modificarea soldului de mijloace băneşti	**9**	**886108,5**

Anexa nr.3

Bugetele autorităţilor finanţate de la bugetul de stat

3.1. Cheltuieli

Denumirea	Cod	Suma, mii lei
Secretariatul Parlamentului	**0101**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**164442,8**
Servicii de stat cu destinaţie generală	***01***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		164442,8
Activitatea Parlamentului	*0101*	*164442,8*
Aparatul Preşedintelui Republicii Moldova	**0102**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**35262,1**
Servicii de stat cu destinaţie generală	***01***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		35262,1
Activitatea Preşedintelui Republicii Moldova	*0201*	*35262,1*
Curtea Constituţională	**0103**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**18138,5**
Servicii de stat cu destinaţie generală	***01***	

Cheltuieli şi active nefinanciare, total		18138,5
Jurisdicţie constituţională	*0401*	*18138,5*
Curtea de Conturi	**0104**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**54151,8**
Servicii de stat cu destinaţie generală	***01***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		54151,8
Auditul extern al finanţelor publice	*0510*	*54151,8*
Cancelaria de Stat	**0201**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**636501,7**
Servicii de stat cu destinaţie generală	***01***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		428865,3
Exercitarea guvernării	*0301*	*79910,1*
Servicii de suport pentru exercitarea guvernării	*0302*	*132687,5*
e-Transformare a Guvernării	*0303*	*214767,7*
Susţinerea diasporei	*2403*	*1500,0*
Servicii în domeniul economiei	***04***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		194040,0
Sistem de evaluare şi reevaluare a bunurilor imobiliare	*6904*	*194040,0*
Învăţământ	***09***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		13596,4
Învăţământ superior	*8810*	*12565,2*
Perfecţionarea cadrelor	*8812*	*1031,2*
Ministerul Finanţelor	**0203**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**1400607,5**
Servicii de stat cu destinaţie generală	***01***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		1400607,5
Politici şi management în domeniul bugetar-fiscal	*0501*	*100915,8*
Administrarea veniturilor publice	*0502*	*1260949,4*
Inspecţia financiară	*0504*	*32118,3*
Administrarea achiziţiilor publice	*0508*	*6624,0*
Ministerul Justiţiei	**0204**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**1196219,9**
Servicii de stat cu destinaţie generală	***01***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		10320,5
Servicii de arhivă	*1203*	*10320,5*
Ordine publică şi securitate naţională	***03***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		1185899,4
Politici şi management în domeniul justiţiei	*4001*	*36827,1*
Apărare a drepturilor şi intereselor legale ale persoanelor	*4008*	*64787,8*
Expertiză legală	*4009*	*12739,6*
Sistem integrat de informare juridică	*4010*	*9894,9*
Administrare judecătorească	*4015*	*40073,2*
Asigurarea măsurilor alternative de detenţie	*4016*	*42483,7*
Sistemul penitenciar	*4302*	*979093,1*
Ministerul Afacerilor Interne	**0205**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**2914012,9**
Servicii de stat cu destinaţie generală	***01***	

Cheltuieli şi active nefinanciare, total		88655,8
Politici şi management al rezervelor materiale ale statului	*2701*	*15215,2*
Rezerve materiale ale statului	*2702*	*63025,6*
Servicii de suport în domeniul rezervelor materiale ale statului	*2703*	*10415,0*
Ordine publică şi securitate naţională	***03***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		2595269,7
Politici şi management în domeniul afacerilor interne	*3501*	*23150,2*
Ordine şi siguranţă publică	*3502*	*1327581,3*
Migraţie şi azil	*3503*	*29856,1*
Trupe de carabinieri	*3504*	*194464,5*
Servicii de suport în domeniul afacerilor interne	*3505*	*149049,7*
Managementul frontierei	*3506*	*518938,9*
Protecţia civilă şi apărarea împotriva incendiilor	*3702*	*352229,0*
Protecţia mediului	***05***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		4880,4
Managementul deşeurilor radioactive	*7006*	*4880,4*
Ocrotirea sănătăţii	***07***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		89304,2
Asistenţă medicală primară	*8005*	*27760,9*
Asistenţă medicală spitalicească	*8010*	*61543,3*
Învăţământ	***09***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		135629,4
Învăţământ profesional tehnic postsecundar	*8809*	*13273,0*
Învăţământ superior	*8810*	*56892,1*
Perfecţionarea cadrelor	*8812*	*65464,3*
Protecţie socială	***10***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		273,4
Protecţie a familiei şi copilului	*9006*	*101,7*
Protecţie socială unor categorii de cetăţeni	*9019*	*171,7*
Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene	**0206**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**505689,5**
Servicii de stat cu destinaţie generală	***01***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		505689,5
Politici şi management în domeniul relaţiilor externe	*0601*	*36461,1*
Promovarea intereselor naţionale prin intermediul instituţiilor serviciului diplomatic	*0602*	*469228,4*
Ministerul Apărării	**0207**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**769886,4**
Apărare naţională	***02***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		648514,7
Politici şi management în domeniul apărării	*3101*	*14037,3*
Servicii de suport în domeniul apărării naţionale	*3104*	*218383,1*
Forţele Armatei Naţionale	*3106*	*416094,3*
Ocrotirea sănătăţii	***07***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		86645,8
Asistenţă medicală primară	*8005*	*12442,4*
Asistenţă medicală spitalicească	*8010*	*74203,4*
Învăţământ	***09***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		34197,1
Învăţământ superior	*8810*	*34197,1*
Protecţie socială	***10***	

Cheltuieli şi active nefinanciare, total		528,8
Protecţie socială a unor categorii de cetăţeni	*9019*	*528,8*
Ministerul Economiei şi Infrastructurii	**0218**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**5923893,7**
Servicii de stat cu destinaţie generală	***01***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		65088,3
Tehnologii informaţionale	*1504*	*65088,3*
Servicii în domeniul economiei	***04***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		5853805,4
Politici şi management în domeniul macroeconomic şi de dezvoltare a economiei	*5001*	*36447,0*
Promovarea exporturilor	*5002*	*73290,5*
Susţinerea întreprinderilor mici şi mijlocii	*5004*	*136082,6*
Protecţia drepturilor consumatorilor	*5008*	*13292,5*
Securitate industrială	*5011*	*26260,5*
Politici şi management în sectorul energetic	*5801*	*23085,6*
Reţele şi conducte de gaz	*5802*	*4500,0*
Reţele electrice	*5803*	*130050,0*
Eficienţă energetică şi surse regenerabile	*5804*	*114550,0*
Reţele termice	*5805*	*3145,0*
Dezvoltarea bazei normative în construcţii	*6104*	*20604,2*
Dezvoltarea drumurilor	*6402*	*5036898,0*
Dezvoltarea transportului naval	*6403*	*19286,0*
Dezvoltarea transportului auto	*6404*	*42946,4*
Dezvoltarea transportului feroviar	*6405*	*88317,3*
Dezvoltarea transportului aerian	*6406*	*63749,3*
Dezvoltarea sistemului naţional de standardizare	*6802*	*5200,0*
Dezvoltarea sistemului naţional de metrologie	*6804*	*12900,5*
Dezvoltarea sistemului naţional de acreditare	*6805*	*3200,0*
Gospodăria de locuinţe şi gospodăria serviciilor comunale	***06***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		*5000,0*
Gestionarea şi menţinerea fondului locativ	*7508*	*5000,0*
Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	**0219**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**2628103,5**
Servicii de stat cu destinaţie generală	***01***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		1762,9
Cercetări ştiinţifice fundamentale în direcţia strategică „Biotehnologie”	*1605*	*1762,9*
Servicii în domeniul economiei	***04***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		1773253,9
Susţinerea întreprinderilor mici şi mijlocii	*5004*	*31500,0*
Politici şi management în domeniul agriculturii, dezvoltării regionale şi mediului	*5101*	*41372,3*
Dezvoltarea durabilă a sectoarelor fitotehnie şi horticultură	*5102*	*453686,2*
Creşterea şi sănătatea animalelor	*5103*	*9100,0*
Dezvoltarea viticulturii şi vinificaţiei	*5104*	*47563,0*
Subvenţionarea producătorilor agricoli	*5105*	*997867,9*
Securitate alimentară	*5106*	*500,0*
Cercetări ştiinţifice aplicate în domeniul agriculturii, în direcţia strategică „Biotehnologie”	*5107*	*86359,1*
Sisteme de irigare şi desecare	*5108*	*10422,5*

Eficienţă energetică şi surse regenerabile	*5804*	*21217,1*
Reglementare şi control al extracţiei resurselor minerale utile	*5902*	*2504,9*
Explorarea subsolului	*5903*	*3781,0*
Implementarea proiectelor de dezvoltare regională	*6105*	*13359,1*
Dezvoltarea drumurilor	*6402*	*39020,8*
Dezvoltarea turismului	*6602*	*15000,0*
Protecţia mediului	***05***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		263513,9
Prognozarea meteo	*5010*	*26442,2*
Politici şi management în domeniul protecţiei mediului	*7001*	*38993,8*
Colectarea, conservarea şi distrugerea poluanţilor organici persistenţi, a deşeurilor menajere solide şi deşeurilor chimice	*7002*	*63187,7*
Securitate ecologică a mediului	*7003*	*47211,2*
Monitoringul calităţii mediului	*7004*	*67946,1*
Protecţia şi conservarea biodiversităţii	*7005*	*10975,0*
Radioprotecţie şi securitate nucleară	*7008*	*2282,9*
Atenuarea şi adaptarea la schimbările climatice	*7011*	*6475,0*
Gospodăria de locuinţe şi gospodăria serviciilor comunale	***06***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		404928,1
Aprovizionarea cu apă şi canalizare	*7503*	*393698,9*
Construcţia locuinţelor	*7504*	*11229,2*
Învăţământ	***09***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		182480,3
Învăţământ profesional tehnic postsecundar	*8809*	*101818,3*
Învăţământ superior	*8810*	*80101,0*
Servicii generale în educaţie	*8813*	*561,0*
Protecţie socială	***10***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		2164,4
Protecţie a familiei şi copilului	*9006*	*2164,4*
Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării	**0220**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**3033123,4**
Servicii de stat cu destinaţie generală	***01***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		216837,3
Cercetări ştiinţifice aplicate în direcţia strategică „Patrimoniul naţional şi dezvoltarea societăţii”	*0807*	*37746,1*
Cercetări ştiinţifice fundamentale în direcţia strategică „Materiale, tehnologii şi produse inovative”	*1602*	*54450,8*
Cercetări ştiinţifice fundamentale în direcţia strategică „Eficienţa energetică şi valorificarea surselor regenerabile de energie”	*1603*	*1937,3*
Cercetări ştiinţifice fundamentale în direcţia strategică „Sănătate şi biomedicină”	*1604*	*5494,6*
Cercetări ştiinţifice fundamentale în direcţia strategică „Biotehnologie”	*1605*	*24575,1*
Cercetări ştiinţifice fundamentale în direcţia strategică „Patrimoniul naţional şi dezvoltarea societăţii”	*1606*	*44477,1*
Politici şi management în domeniul cercetărilor ştiinţifice	*1901*	*10181,0*
Servicii de suport pentru sfera ştiinţei şi inovării	*1907*	*37975,3*
Servicii în domeniul economiei	***04***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		136159,3
Cercetări ştiinţifice aplicate în domeniul politicilor macroeconomice şi programelor de dezvoltare economică, în direcţia strategică „Materiale, tehnologii şi produse inovative”	*5007*	*100671,0*

Cercetări ştiinţifice aplicate în domeniul agriculturii, în direcţia strategică „Biotehnologie”	*5107*	*27003,4*
Cercetări ştiinţifice aplicate în sectorul energetic în direcţia strategică „Eficienţa energetică şi valorificarea surselor regenerabile de energie”	*5807*	*8484,9*
Ocrotirea sănătăţii	***07***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		3339,6
Cercetări ştiinţifice aplicate în domeniul sănătăţii publice şi serviciilor medicale, în direcţia strategică „Sănătate şi biomedicină”	*8007*	*3339,6*
Cultură, sport, tineret, culte şi odihnă	***08***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		533785,2
Dezvoltarea culturii	*8502*	*258274,0*
Protejarea şi punerea în valoare a patrimoniului cultural naţional	*8503*	*83281,2*
Susţinerea culturii scrise	*8504*	*8229,4*
Susţinerea cinematografiei	*8510*	*13334,1*
Sport	*8602*	*150062,3*
Tineret	*8603*	*20604,2*
Învăţământ	***09***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		2116010,1
Politici şi management în domeniul educaţiei, culturii şi cercetării	*8801*	*181400,9*
Învăţământ gimnazial	*8804*	*8666,6*
Învăţământ special	*8805*	*55117,3*
Învăţământ liceal	*8806*	*142182,0*
Învăţământ profesional tehnic secundar	*8808*	*471075,0*
Învăţământ profesional tehnic postsecundar	*8809*	*414943,3*
Învăţământ superior	*8810*	*695880,2*
Perfecţionarea cadrelor	*8812*	*18694,7*
Servicii generale în educaţie	*8813*	*16426,1*
Educaţie extraşcolară şi susţinerea elevilor dotaţi	*8814*	*35383,7*
Curriculum	*8815*	*61581,3*
Asigurarea calităţii în învăţământ	*8816*	*14659,0*
Protecţie socială	***10***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		26991,9
Protecţie a familiei şi copilului	*9006*	*26991,9*
Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale	**0221**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**2316772,4**
Servicii de stat cu destinaţie generală	***01***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		6480,7
Cercetări ştiinţifice fundamentale în direcţia strategică „Sănătate şi biomedicină”	*1604*	*6480,7*
Servicii în domeniul economiei	***04***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		54665,2
Servicii generale în domeniul forţei de muncă	*5003*	*54665,2*
Ocrotirea sănătăţii	***07***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		1309990,9
Sănătate publică	*8004*	*192693,0*
Asistenţă medicală specializată de ambulatoriu	*8006*	*5528,4*
Cercetări ştiinţifice aplicate în domeniul sănătăţii publice şi serviciilor medicale, în direcţia strategică „Sănătate şi biomedicină”	*8007*	*37974,2*
Asistenţă medicală de reabilitare şi recuperare	*8013*	*162065,9*
Medicină legală	*8014*	*54775,0*
Programe naţionale şi speciale în domeniul ocrotirii sănătăţii	*8018*	*428641,4*
Dezvoltarea şi modernizarea instituţiilor în domeniul ocrotirii sănătăţii	*8019*	*428313,0*

Învăţământ	***09***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		306490,2
Învăţământ profesional tehnic postsecundar	*8809*	*86896,0*
Învăţământ superior	*8810*	*150683,0*
Învăţământ postuniversitar	*8811*	*57983,4*
Perfecţionarea cadrelor	*8812*	*10540,3*
Servicii generale în educaţie	*8813*	*387,5*
Protecţie socială	***10***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		639145,4
Politici şi management în domeniul ocrotirii sănătăţii şi protecţiei sociale	*9001*	*23635,7*
Protecţie a persoanelor în etate	*9004*	*162623,4*
Protecţie a familiei şi copilului	*9006*	*64614,0*
Protecţie a şomerilor	*9008*	*51949,9*
Protecţie în domeniul asigurării cu locuinţe	*9009*	*385,0*
Asistenţă socială a persoanelor cu necesităţi speciale	*9010*	*173389,5*
Protecţie socială în cazuri excepţionale	*9012*	*90963,9*
Serviciul public în domeniul protecţiei sociale	*9017*	*8932,0*
Protecţie socială a unor categorii de cetăţeni	*9019*	*55922,9*
Susţinerea activităţilor sistemului de protecţie socială	*9020*	*6729,1*
Biroul Naţional de Statistică	**0241**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**107053,2**
Servicii de stat cu destinaţie generală	***01***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		107053,2
Politici şi management în domeniul statisticii	*1201*	*32293,0*
Lucrări statistice	*1202*	*58190,2*
Desfăşurarea recensămintelor	*1204*	*16570,0*
Agenţia Relaţii Funciare şi Cadastru	**0242**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**46363,8**
Servicii în domeniul economiei	***04***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		46363,8
Politici şi management în domeniul geodeziei, cartografiei şi cadastrului	*6901*	*5286,1*
Dezvoltarea relaţiilor funciare şi a cadastrului	*6902*	*8005,0*
Valorificarea terenurilor noi şi sporirea fertilităţii solurilor	*6903*	*12300,0*
Sistem de evaluare şi reevaluare a bunurilor imobiliare	*6904*	*3950,0*
Geodezie, cartografie şi geoinformatică	*6905*	*16822,7*
Agenţia Relaţii Interetnice	**0243**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**4228,2**
Servicii de stat cu destinaţie generală	***01***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		4228,2
Politici şi management în domeniul minorităţilor naţionale	*2401*	*3728,2*
Relaţii interetnice	*2402*	*500,0*
Agenţia „Moldsilva”	**0244**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**14571,9**
Servicii în domeniul economiei	***04***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		14571,9
Politici şi management în domeniul sectorului forestier	*5401*	*3571,9*
Dezvoltarea silviculturii	*5402*	*11000,0*

Agenţia Medicamentului şi Dispozitivelor Medicale	**0248**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**39504,2**
Ocrotirea sănătăţii	***07***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		39504,2
Management al medicamentelor şi dispozitivelor medicale	*8016*	*39504,2*
Agenţia Proprietăţii Publice	**0249**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**26020,0**
Servicii în domeniul economiei	***04***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		26020,0
Administrarea patrimoniului de stat	*5009*	*26020,0*
Agenţia Naţională pentru Cercetare şi Dezvoltare	**0250**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**31721,3**
Servicii de stat cu destinaţie generală	***01***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		16581,8
Cercetări ştiinţifice aplicate în direcţia strategică „Patrimoniul naţional şi dezvoltarea societăţii”	*0807*	*1338,5*
Cercetări ştiinţifice fundamentale în direcţia strategică „Materiale, tehnologii şi produse inovative”	*1602*	*1535,0*
Cercetări ştiinţifice fundamentale în direcţia strategică „Eficienţa energetică şi valorificarea surselor regenerabile de energie”	*1603*	*250,0*
Cercetări ştiinţifice fundamentale în direcţia strategică „Sănătate şi biomedicină”	*1604*	*680,0*
Cercetări ştiinţifice fundamentale în direcţia strategică „Patrimoniul naţional şi dezvoltarea societăţii”	*1606*	*1267,0*
Politici şi management în domeniul cercetărilor ştiinţifice	*1901*	*6796,2*
Servicii de suport pentru sfera ştiinţei şi inovării	*1907*	*1350,0*
Pregătirea cadrelor prin postdoctorat	*1908*	*3365,1*
Servicii în domeniul economiei	***04***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		12317,0
Cercetări ştiinţifice aplicate în domeniul politicilor macroeconomice şi programelor de dezvoltare economică, în direcţia strategică „Materiale, tehnologii şi produse inovative”	*5007*	*8685,0*
Cercetări ştiinţifice aplicate în domeniul agriculturii, în direcţia strategică „Biotehnologie”	*5107*	*2432,0*
Cercetări ştiinţifice aplicate în sectorul energetic în direcţia strategică „Eficienţa energetică şi valorificarea surselor regenerabile de energie”	*5807*	*1200,0*
Ocrotirea sănătăţii	***07***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		2822,5
Cercetări ştiinţifice aplicate în domeniul sănătăţii publice şi serviciilor medicale, în direcţia strategică „Sănătate şi biomedicină”	*8007*	*2822,5*
Agenţia de Investiţii	**0251**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**41258,3**
Servicii în domeniul economiei	***04***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		41258,3
Promovarea exporturilor	*5002*	*36667,6*
Promovarea investiţilor	*5016*	*4590,7*
Agenţia de Stat pentru Proprietate Intelectuală	**0252**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**64706,0**
Servicii în domeniul economiei	***04***	

Cheltuieli şi active nefinanciare, total		64706,0
Proprietate intelectuală	*5017*	*64706,0*
Agenţia Naţională pentru Siguranţa Alimentelor	**0275**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**229404,2**
Servicii în domeniul economiei	***04***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		229404,2
Dezvoltarea durabilă a sectoarelor fitotehnie şi horticultură	*5102*	*600,0*
Creşterea şi sănătatea animalelor	*5103*	*33812,7*
Securitate alimentară	*5106*	*194991,5*
Agenţia Naţională Antidoping	**0277**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**2458,3**
Cultură, sport, tineret, culte şi odihnă	***08***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		2458,3
Politici şi management în domeniul tineretului şi sportului	*8601*	*2458,3*
Centrul Serviciului Civil	**0279**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**1580,4**
Apărare naţională	***02***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		1580,4
Serviciul civil de alternativă	*3105*	*1580,4*
Consiliul Superior al Magistraturii	**0301**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**442113,3**
Ordine publică şi securitate naţională	***03***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		442113,3
Organizare a sistemului judecătoresc	*4002*	*15511,2*
Înfăptuirea justiţiei	*4018*	*426602,1*
Consiliul Superior al Procurorilor	**0302**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**13272,7**
Ordine publică şi securitate naţională	***03***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		13272,7
Organizarea activităţii sistemului Procuraturii	*4019*	*13272,7*
Procuratura Generală	**0303**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**361751,9**
Ordine publică şi securitate naţională	***03***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		361751,9
Implementarea politicii penale a statului	*4006*	*361751,9*
Oficiul Avocatului Poporului	**0401**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**13390,1**
Servicii de stat cu destinaţie generală	***01***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		13390,1
Respectarea drepturilor şi libertăţilor omului	*0402*	*13390,1*
Comisia Electorală Centrală	**0402**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**222422,1**
Servicii de stat cu destinaţie generală	***01***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		222422,1
Sistemul electoral	*2202*	*222422,1*

Centrul Naţional pentru Protecţia Datelor cu Caracter Personal	**0403**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**7907,9**
Servicii de stat cu destinaţie generală	***01***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		7907,9
Protecţia datelor personale	*1503*	*7907,9*
Consiliul Audiovizualului	**0404**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**10826,5**
Cultură, sport, tineret, culte şi odihnă	***08***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		10826,5
Asigurarea controlului asupra instituţiilor în domeniul audiovizualului	*8509*	*10826,5*
Consiliul Concurenţei	**0405**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**24311,9**
Servicii în domeniul economiei	***04***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		24311,9
Protecţia concurenţei	*5005*	*24311,9*
Serviciul de Informaţii şi Securitate	**0406**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**362010,9**
Ordine publică şi securitate naţională	***03***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		351555,5
Politici şi management în domeniul securităţii naţionale	*3601*	*296857,8*
Asigurarea securităţii de stat	*3602*	*54697,7*
Servicii în domeniul economiei	***04***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		10455,4
Sistemul de curierat	*6502*	*10455,4*
Autoritatea Naţională de Integritate	**0407**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**29962,5**
Servicii de stat cu destinaţie generală	***01***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		29962,5
Controlul şi soluţionarea conflictelor de interese	*0702*	*29962,5*
Serviciul de Protecţie şi Pază de Stat	**0408**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**149423,2**
Ordine publică şi securitate naţională	***03***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		149423,2
Cercetări ştiinţifice aplicate în domeniul afacerilor interne	*3507*	*1934,2*
Asigurarea securităţii de stat	*3602*	*147489,0*
Consiliul pentru prevenirea şi eliminarea discriminării şi asigurarea egalităţii	**0409**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**4294,7**
Servicii de stat cu destinaţie generală	***01***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		4294,7
Protecţia împotriva discriminării	*0403*	*4294,7*
Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor	**0410**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**6503,7**
Servicii de stat cu destinaţie generală	***01***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		6503,7

Administrarea achiziţiilor publice	*0508*	*6503,7*
Serviciul Prevenirea şi Combaterea Spălării Banilor	**0411**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**13702,8**
Ordine publică şi securitate naţională	***03***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		13702,8
Prevenirea şi combaterea spălării banilor şi finanţării terorismului	*4803*	*13702,8*
Centrul Naţional Anticorupţie	**0412**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**125300,2**
Ordine publică şi securitate naţională	***03***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		125300,2
Prevenire, cercetare şi combaterea contravenţiilor corupţionale	*4802*	*125300,2*
Academia de Ştiinţe a Moldovei	**0501**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**22525,0**
Servicii de stat cu destinaţie generală	***01***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		22525,0
Politici şi management în domeniul cercetărilor ştiinţifice	*1901*	*8849,4*
Servicii de suport pentru sfera ştiinţei şi inovării	*1907*	*13675,6*
Institutul Naţional al Justiţiei	**0502**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**17845,5**
Ordine publică şi securitate naţională	***03***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		17845,5
Instruire iniţială şi continuă în domeniul justiţiei	*4012*	*17845,5*
Instituţia publică naţională a audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova”	**0503**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**126260,5**
Cultură, sport, tineret, culte şi odihnă	***08***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		126260,5
Susţinerea televiziunii şi radiodifuziunii publice	*8505*	*126260,5*
Fondul de Investiţii Sociale	**0504**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**169368,5**
Învăţământ	***09***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		169368,5
Educaţie timpurie	*8802*	*43096,5*
Învăţământ primar	*8803*	*1000,0*
Învăţământ gimnazial	*8804*	*3000,0*
Învăţământ liceal	*8806*	*122272,0*
Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova	**0505**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**49025,1**
Servicii în domeniul economiei	***04***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		49025,1
Sisteme de irigare şi desecare	*5108*	*49025,1*
Acţiuni generale	**0799**	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total	**2+3**	**27174050,1**
Servicii de stat cu destinaţie generală	***01***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		4534451,3

Politici şi management în domeniul bugetar-fiscal	*0501*	*21936,0*
Cooperare externă	*0604*	*65600,9*
Gestionarea fondurilor de rezervă şi de intervenţie	*0802*	*88000,0*
Reintegrarea ţării	*0803*	*15000,0*
Reforma administraţiei publice	*0804*	*40000,0*
Acţiuni cu caracter general	*0808*	*29000,0*
Raporturi interbugetare pentru nivelarea posibilităţilor financiare	*1101*	*2099646,4*
Raporturi interbugetare cu destinaţie specială	*1102*	*111443,4*
Raporturi interbugetare de compensare	*1103*	*116323,4*
Datoria de stat internă	*1701*	*1445500,0*
Datoria de stat externă	*1702*	*502001,2*
Servicii în domeniul economiei	***04***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		1104799,2
Susţinerea întreprinderilor mici şi mijlocii	*5004*	*82880,0*
Dezvoltarea drumurilor	*6402*	*1021919,2*
Ocrotirea sănătăţii	***07***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		3005692,2
Programe naţionale şi speciale în domeniul ocrotirii sănătăţii	*8018*	*76398,2*
Dezvoltarea şi modernizarea instituţiilor în domeniul ocrotirii sănătăţii	*8019*	*76821,1*
Asigurarea obligatorie de asistenţă medicală din partea statului	*8020*	*2852472,9*
Cultură, sport, tineret, culte şi odihnă	***08***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		216755,5
Tineret	*8603*	*1500,0*
Asigurarea de către stat a şcolilor sportive la nivel local	*8604*	*215255,5*
Învăţământ	***09***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		9404415,2
Învăţământ gimnazial	*8804*	*4075,0*
Învăţământ liceal	*8806*	*42934,0*
Asigurarea de către stat a învăţământului la nivel local	*8817*	*9357406,2*
Protecţie socială	***10***	
Cheltuieli şi active nefinanciare, total		8907936,7
Protecţie în domeniul asigurării cu locuinţe	*9009*	*21695,1*
Susţinerea suplimentară a unor categorii de populaţie	*9011*	*1012373,2*
Compensarea pierderilor pentru depunerile băneşti ale cetăţenilor în Banca de Economii	*9014*	*64000,0*
Protecţia socială a persoanelor în situaţii de risc	*9015*	*5672139,4*
Susţinerea sistemului public de asigurări sociale	*9016*	*1875966,4*
Protecţie socială a unor categorii de cetăţeni	*9019*	*9400,0*
Subvenţionarea dobânzilor la creditele bancare preferenţiale acordate cooperativelor de construcţii	*9023*	*5,0*
Compensarea diferenţei de tarife la energia electrică şi gazele naturale pentru populaţia din unele localităţi din raioanele Dubăsari şi Căuşeni şi din satul Varniţa din raionul Anenii Noi	*9030*	*31929,4*
Asistenţa socială de către stat a unor categorii de cetăţeni la nivel local	*9032*	*220428,2*
TOTAL		**51551945,0**

3.2. Resurse

– mii lei –

Denumirea	**Cod**	**Total**	**inclusiv**		
			resurse generale	**venituri colectate**	**resurse ale proiectelor finanţate**

					din surse externe
Secretariatul Parlamentului	0101	164442,8	163327,8	1115,0	
Aparatul Preşedintelui Republicii Moldova	0102	35262,1	34962,1	300,0	
Curtea Constituţională	0103	18138,5	18138,5		
Curtea de Conturi	0104	54151,8	54151,8		
Cancelaria de Stat	0201	636501,7	279512,7	50118,0	306871,0
Ministerul Finanţelor	0203	1400607,5	1276459,1	29755,9	94392,5
Ministerul Justiţiei	0204	1196219,9	842630,3	12966,0	340623,6
Ministerul Afacerilor Interne	0205	2914012,9	2739117,0	118896,4	55999,5
Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene	0206	505689,5	477925,4	27764,1	
Ministerul Apărării	0207	769886,4	725852,9	33858,5	10175,0
Ministerul Economiei şi Infrastructurii	0218	5923893,7	2233807,5	86350,0	3603736,2
Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	0219	2628103,5	2121871,4	73402,9	432829,2
Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării	0220	3033123,4	2727601,0	46321,1	259201,3
Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale	0221	2316772,4	1766650,1	209574,9	340547,4
Biroul Naţional de Statistică	0241	107053,2	99580,9	3800,0	3672,3
Agenţia Relaţii Funciare şi Cadastru	0242	46363,8	46193,8	170,0	
Agenţia Relaţii Interetnice	0243	4228,2	3728,2	500,0	
Agenţia „Moldsilva”	0244	14571,9	13571,9	1000,0	
Agenţia Medicamentului şi Dispozitivelor Medicale	0248	39504,2		39504,2	
Agenţia Proprietăţii Publice	0249	26020,0	25170,0	850,0	
Agenţia Naţională pentru Cercetare şi Dezvoltare	0250	31721,3	29791,3	598,0	1332,0
Agenţia de Investiţii	0251	41258,3	24997,5		16260,8
Agenţia de Stat pentru Proprietate Intelectuală	0252	64706,0	18300,0	46100,0	306,0
Agenţia Naţională pentru Siguranţa Alimentelor	0275	229404,2	184308,2	45000,0	96,0
Agenţia Naţională Antidoping	0277	2458,3	2386,3	72,0	
Centrul Serviciului Civil	0279	1580,4	1580,4		
Consiliul Superior al Magistraturii	0301	442113,3	441303,8	809,5	
Consiliul Superior al Procurorilor	0302	13272,7	13272,7		
Procuratura Generală	0303	361751,9	361600,9	151,0	
Oficiul Avocatului Poporului	0401	13390,1	13390,1		
Comisia Electorală Centrală	0402	222422,1	222222,1	200,0	
Centrul Naţional pentru Protecţia Datelor cu Caracter Personal	0403	7907,9	7907,9		
Consiliul Audiovizualului	0404	10826,5	10626,5	200,0	
Consiliul Concurenţei	0405	24311,9	23961,9	350,0	
Serviciul de Informaţii şi Securitate	0406	362010,9	356159,4	5851,5	
Autoritatea Naţională de Integritate	0407	29962,5	29962,5		
Serviciul de Protecţie şi Pază de Stat	0408	149423,2	147422,5	66,5	1934,2
Consiliul pentru prevenirea şi eliminarea discriminării şi asigurarea egalităţii	0409	4294,7	4294,7		
Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor	0410	6503,7	6503,7		

Serviciul Prevenirea şi Combaterea Spălării Banilor	0411	13702,8	13702,8		
Centrul Naţional Anticorupţie	0412	125300,2	123960,2	1340,0	
Academia de Ştiinţe a Moldovei	0501	22525,0	20225,0	2100,0	200,0
Institutul Naţional al Justiţiei	0502	17845,5	17641,0	204,5	
Instituţia publică naţională a audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova”	0503	126260,5	126260,5		
Fondul de Investiţii Sociale	0504	169368,5	7700,0		161668,5
Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova	0505	49025,1			49025,1
Acţiuni generale	0799	27174050,1	27174050,1		
TOTAL		**51551945,0**	**45033784,4**	**839290,0**	**5678870,6**

Anexa nr.4

Cheltuielile bugetului de stat conform clasificaţiei funcţionale

Denumirea	Cod	Suma, mii lei
Servicii de stat cu destinaţie generală	**01**	**7965623,5**
Autorităţi legislative şi executive, servicii bugetar-fiscale, afaceri externe	011	2356800,0
Servicii generale	013	586643,5
Cercetări ştiinţifice fundamentale	014	225103,1
Cercetări ştiinţifice aplicate legate de servicii de stat cu destinaţie generală	015	39084,6
Servicii de stat cu destinaţie generală neatribuite la alte grupe	016	483077,9
Serviciul datoriei	017	1947501,2
Raporturi între nivelele administraţiei publice	018	2327413,2
Apărare naţională	**02**	**650095,1**
Forţe de apărare naţională	021	416094,3
Alte servicii în domeniul apărării neatribuite la alte grupe	025	234000,8
Ordine publică şi securitate naţională	**03**	**5256134,2**
Afaceri interne	031	2718935,0
Servicii de protecţie civilă şi situaţii excepţionale	032	352229,0
Justiţie	033	1041789,7
Sistemul penitenciar	034	979093,1
Cercetări ştiinţifice aplicate în domeniul ordinii publice şi securităţii naţionale	035	1934,2
Alte servicii în domeniul ordinii publice şi securităţii naţionale neatribuite la alte grupe	036	162153,2
Servicii în domeniul economiei	**04**	**9635156,6**
Servicii economice generale, comerciale şi în domeniul forţei de muncă	041	609656,2
Agricultură, gospodărie silvică, gospodărie piscicolă şi gospodărie de vânătoare	042	1865813,1
Combustibil şi energie	043	296547,7
Minerit, industrie şi construcţii	044	26890,1
Transport	045	6312137,0
Comunicaţii	046	10455,4
Alte activităţi economice	047	278821,7
Cercetări ştiinţifice aplicate în domeniul economiei	048	234835,4
Protecţia mediului	**05**	**268394,3**
Colectarea şi distrugerea deşeurilor	051	68068,1

Protecţie împotriva poluării mediului	053	115157,3
Protecţie a biodiversităţii	054	10975,0
Alte servicii în domeniul protecţiei mediului neatribuite la alte grupe	056	74193,9
Gospodăria de locuinţe şi gospodăria serviciilor comunale	**06**	**409928,1**
Gospodăria de locuinţe	061	11229,2
Aprovizionare cu apă	063	393698,9
Alte servicii în domeniul gospodăriei de locuinţe şi a gospodăriei serviciilor comunale neatribuite la alte grupe	066	5000,0
Ocrotirea sănătăţii	**07**	**4537299,4**
Produse, utilaje şi echipament medical	071	39504,2
Servicii de ambulator	072	45731,7
Servicii spitaliceşti	073	297812,6
Servicii de sănătate publică	074	697732,6
Cercetări ştiinţifice aplicate în domeniul ocrotirii sănătăţii	075	44136,3
Alte servicii în domeniul sănătăţii neatribuite la alte grupe	076	3412382,0
Cultură, sport, tineret, culte şi odihnă	**08**	**890086,0**
Servicii de sport, tineret şi odihnă	081	387422,0
Servicii în domeniul culturii	082	354889,3
Servicii tele-radio şi de presă	083	145316,4
Alte servicii în domeniul culturii, tineretului, sportului, odihnei şi cultelor neatribuite la alte grupe	086	2458,3
Învăţământ	**09**	**12362187,2**
Educaţie timpurie şi învăţământ primar	091	44096,5
Învăţământ secundar	092	378246,9
Învăţământ profesional tehnic	093	1088005,6
Învăţământ superior profesional	094	1088302,0
Învăţământ nedefinit după nivel	095	9550101,7
Servicii afiliate învăţământului	096	17374,6
Alte servicii din domeniul învăţământului neatribuite la alte grupe	098	196059,9
Protecţie socială	**10**	**9577040,6**
Protecţie în caz de boală sau incapacitate de muncă	101	173389,5
Protecţie persoanelor în etate	102	162623,4
Protecţie a familiei şi a copiilor	104	93872,0
Protecţie în caz de şomaj	105	51949,9
Protecţie în domeniul asigurării cu locuinţe	106	22080,1
Protecţie împotriva excluziunii sociale	107	90963,9
Alte servicii în domeniul protecţiei sociale neatribuite la alte grupe	109	8982161,8
TOTAL		**51551945,0**

Anexa nr.5

Volumul cheltuielilor de personal pe autorităţi publice centrale

Denumirea	**Cod**	**Suma, mii lei**
Secretariatul Parlamentului	0101	103274,8
Aparatul Preşedintelui Republicii Moldova	0102	17752,3
Curtea Constituţională	0103	11765,0
Curtea de Conturi	0104	45162,3
Cancelaria de Stat	0201	100260,3
Ministerul Finanţelor	0203	936779,4
Ministerul Justiţiei	0204	403042,7

Ministerul Afacerilor Interne	0205	1908498,6
Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene	0206	60486,4
Ministerul Apărării	0207	469480,5
Ministerul Economiei şi Infrastructurii	0218	133122,9
Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	0219	233238,3
Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării	0220	529093,8
Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale	0221	543932,1
Biroul Naţional de Statistică	0241	74231,9
Agenţia Relaţii Funciare şi Cadastru	0242	4062,0
Agenţia Relaţii Interetnice	0243	2123,5
Agenţia „Moldsilva”	0244	2678,0
Agenţia Medicamentului şi Dispozitivelor Medicale	0248	14235,2
Agenţia Proprietăţii Publice	0249	8153,3
Agenţia Naţională pentru Cercetare şi Dezvoltare	0250	2955,4
Agenţia de Investiţii	0251	3079,1
Agenţia de Stat pentru Proprietate Intelectuală	0252	40007,6
Agenţia Naţională pentru Siguranţa Alimentelor	0275	119615,7
Agenţia Naţională Antidoping	0277	708,2
Centrul Serviciului Civil	0279	1184,8
Consiliul Superior al Magistraturii	0301	371737,8
Consiliul Superior al Procurorilor	0302	6506,7
Procuratura Generală	0303	310309,6
Oficiul Avocatului Poporului	0401	7200,0
Comisia Electorală Centrală	0402	13393,9
Centrul Naţional pentru Protecţia Datelor cu Caracter Personal	0403	5719,2
Consiliul Audiovizualului	0404	6649,5
Consiliul Concurenţei	0405	16729,3
Serviciul de Informaţii şi Securitate	0406	244227,9
Autoritatea Naţională de Integritate	0407	24127,6
Serviciul de Protecţie şi Pază de Stat	0408	95724,1
Consiliul pentru prevenirea şi eliminarea discriminării şi asigurarea egalităţii	0409	2299,9
Agenţia Naţională pentru Soluţionarea Contestaţiilor	0410	4460,2
Serviciul Prevenirea şi Combaterea Spălării Banilor	0411	8686,1
Centrul Naţional Anticorupţie	0412	104685,1
Academia de Ştiinţe a Moldovei	0501	7907,4
Institutul Naţional al Justiţiei	0502	10695,2
TOTAL		**7009983,6**

Anexa nr.6

Investiţiile capitale pe autorităţi publice centrale

– mii lei –

Cod	Autoritatea publică centrală/Program/Proiect	TOTAL	inclusiv din contul	
			resurselor generale şi veniturilor colectate	proiectelor finanţate din surse externe
	TOTAL	**4133374,0**	**433784,9**	**3699589,1**
0101	**Secretariatul Parlamentului**	**8000,0**	**8000,0**	
0101	**Activitatea Parlamentului**	**8000,0**	**8000,0**	

	Reconstrucţia clădirii Secretariatului Parlamentului, str.Sfatul Ţării nr.37, municipiul Chişinău	8000,0	8000,0	
0203	**Ministerul Finanţelor**	**63190,3**	**31485,5**	**31704,8**
0502	**Administrarea veniturilor publice**	**63190,3**	**31485,5**	**31704,8**
	Proiectul „Reabilitarea și modernizarea posturilor vamale de la frontiera moldo-română”, inclusiv:	54355,6	22650,8	31704,8
	Modernizarea infrastructurii Biroului vamal Leuşeni	10995,8	5559,8	5436,0
	Modernizarea infrastructurii Postului vamal Sculeni	38094,8	14544,0	23550,8
	Modernizarea infrastructurii Postului vamal Giurgiulești	5265,0	2547,0	2718,0
	Construcţia zonei de control la Postul vamal Giurgiulești	2214,7	2214,7	
	Construcţia blocurilor sanitare la 23 de posturi vamale	6620,0	6620,0	
0204	**Ministerul Justiţiei**	**450902,9**	**112952,9**	**337950,0**
4015	**Administrare judecătorească**	**28556,6**	**28556,6**	
	Construcţia sediului Judecătoriei Cahul	5434,8	5434,8	
	Construcţia sediului Judecătoriei Căuşeni	4054,9	4054,9	
	Construcţia sediului Judecătoriei Edineţ	5051,8	5051,8	
	Construcţia sediului Judecătoriei Hâncești	5981,7	5981,7	
	Construcţia sediului Judecătoriei Orhei	8033,4	8033,4	
4302	**Sistemul penitenciar**	**422346,3**	**84396,3**	**337950,0**
	Construcţia casei de arest din municipiul Bălţi	48000,0	48000,0	
	Reconstrucţia perimetrului de pază al Penitenciarului nr.7, satul Rusca, raionul Hâncești	2000,0	2000,0	
	Reconstrucţia Penitenciarului nr.17, oraşul Rezina	10000,0	10000,0	
	Proiectul „Construcţia penitenciarului din municipiul Chişinău”	362346,3	24396,3	337950,0
0205	**Ministerul Afacerilor Interne**	**151902,9**	**108788,2**	**43114,7**
3502	**Ordine şi siguranţă publică**	**21685,9**	**12499,1**	**9186,8**
	Proiectul „Cooperare regională pentru prevenirea şi combaterea criminalităţii transfrontaliere România−Moldova”, inclusiv:	13686,8	4500,0	9186,8
	Construcţia sediului pentru trei subdiviziuni operative ale Inspectoratului Naţional de Investigaţii, str.Bucuriei nr.14, municipiul Chişinău	13686,8	4500,0	9186,8
	Construcţia anexei la clădirea laboratorului de expertiză genetico-judiciară (ADN), str.Putna nr.10, municipiul Chişinău	5719,1	5719,1	
	Construcţia izolatorului de detenţie provizorie al Inspectoratului de Poliţie Bălţi	2280,0	2280,0	
3505	**Servicii de suport în domeniul afacerilor interne**	**31756,5**	**11844,0**	**19912,5**
	Proiectul „Infrastructura de comunicaţii”, inclusiv:	31756,5	11844,0	19912,5

	Construcţia magistralei de comunicaţii şi operaţionalizarea Centrului de Cooperare Transfrontalieră Lipcani, raionul Briceni	31756,5	11844,0	19912,5
3506	**Managementul frontierei**	**23627,3**	**18324,1**	**5303,2**
	Proiectul „Cooperare regională pentru prevenirea şi combaterea criminalităţii transfrontaliere România−Moldova”, inclusiv:	9578,4	4275,2	5303,2
	Reconstrucţia sediului Sectorului Poliţiei de Frontieră Brânza, raionul Cahul	2394,6	1068,8	1325,8
	Reconstrucţia sediului Sectorului Poliţiei de Frontieră Stoianovca, raionul Cantemir	2394,6	1068,8	1325,8
	Reconstrucţia sediului Sectorului Poliţiei de Frontieră Toceni, raionul Cantemir	2394,6	1068,8	1325,8
	Reconstrucţia sediului Sectorului Poliţiei de Frontieră Valea Mare, raionul Ungheni	2394,6	1068,8	1325,8
	Reconstrucţia sediului Sectorului Poliţiei de Frontieră Briceni	2944,8	2944,8	
	Construcţia sediului Sectorului Poliţiei de Frontieră Soroca	2104,1	2104,1	
	Construcţia sistemului de comunicaţii al Poliţiei de Frontieră (TETRA) pe segmentul moldo-ucrainean al frontierei	9000,0	9000,0	
3702	**Protecţia civilă şi apărarea împotriva incendiilor**	**14833,2**	**6121,0**	**8712,2**
	Construcţia sediului Unităţii de salvatori şi pompieri Ungheni	1000,0	1000,0	
	Proiectul „Îmbunătăţirea infrastructurii de operare a Serviciului mobil de urgenţă, resuscitare şi descarcerare (SMURD) şi de pregătire a personalului de intervenţie în situaţii de urgenţă în zona transfrontalieră dintre Republica Moldova şi România”, inclusiv:	11187,2	2475,0	8712,2
	Construcţia heliportului pentru elicoptere medicale, str.Nicolae Testemiţanu nr.29, municipiul Chişinău	1446,8		1446,8
	Construcţia heliportului pentru elicoptere medicale, str.Poamei nr.21, municipiul Chişinău	1446,8		1446,8
	Construcţia heliportului pentru elicoptere medicale, municipiul Bălţi	1446,8		1446,8
	Construcţia heliportului pentru elicoptere medicale, municipiul Cahul	1446,8		1446,8
	Reconstrucţia sediului Punctului de operare terestră SMURD Cantemir	2362,5	1012,5	1350,0
	Reconstrucţia sediului Punctului de operare terestră SMURD Ungheni	3037,5	1462,5	1575,0
	Proiectul „Răspuns comun eficient în situaţii de urgenţă transfrontaliere”, inclusiv:	1170,0	1170,0	
	Construcţia sediului Dispeceratului Regional pentru Situaţii de Urgenţă Nord, municipiul Bălţi	1170,0	1170,0	
	Proiectul „Îmbunătăţirea capacităţilor de comunicare bazate pe TIC în zona transfrontalieră a României de Nord-Est– Republica Moldova”, inclusiv:	1476,0	1476,0	
	Reconstrucţia Centrului Republican de Instruire pentru Pompieri şi Salvatori, satul Răzeni, raionul Ialoveni	1476,0	1476,0	
8812	**Perfecţionarea cadrelor**	**60000,0**	**60000,0**	

	Construcţia Centrului integrat de pregătire pentru aplicarea legii, str.Nicolai Dimo nr.30, municipiul Chişinău	60000,0	60000,0	
0206	**Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene**	**18000,0**	**18000,0**	
0602	**Promovarea intereselor naţionale prin intermediul instituţiilor serviciului diplomatic**	**18000,0**	**18000,0**	
	Construcţia complexului Ambasadei Republicii Moldova în Republica Belarus, oraşul Minsk	18000,0	18000,0	
0218	**Ministerul Economiei şi Infrastructurii**	**3221223,4**	**13262,5**	**3207960,9**
6402	**Dezvoltarea drumurilor**	**3221223,4**	**13262,5**	**3207960,9**
	Proiectul „Susţinerea Programului în sectorul drumurilor”	1191073,5		1191073,5
	Proiectul „Reabilitarea drumurilor locale”	512450,0		512450,0
	Proiectul „Reabilitarea drumurilor cu suportul Republicii Belarus”	217699,9	13262,5	204437,4
	Proiectul „Program de dezvoltare a infrastructurii drumurilor cu suportul Federaţiei Ruse”	1300000,0		1300000,0
0219	**Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului**	**67482,2**	**14653,7**	**52828,5**
5102	**Dezvoltarea durabilă a sectoarelor fitotehnie şi horticultură**	**43321,6**	**597,1**	**42724,5**
	Proiectul „Programul rural de reziliență economico-climatică incluzivă (IFAD VI)”	7349,7		7349,7
	Proiectul „Programul de reziliență rurală (IFAD VII)”	22207,1	7,1	22200,0
	Proiectul „Agricultura competitivă”	13174,8		13174,8
	Construcţia depozitului cu atmosferă controlată al Comisiei de Stat pentru Testarea Soiurilor de Plante, satul Băcioi, municipiul Chişinău	590,0	590,0	
7504	**Construcţia locuinţelor**	**10104,0**		**10104,0**
	Proiectul „Construcţia locuinţelor sociale II”	10104,0		10104,0
8809	**Învăţământ profesional tehnic postsecundar**	**10056,6**	**10056,6**	
	Reconstrucţia şi modernizarea clădirilor Centrului de Excelenţă în Horticultură şi Tehnologii Agricole, satul Ţaul, raionul Dondușeni	10056,6	10056,6	
8810	**Învăţământ superior**	**4000,0**	**4000,0**	
	Construcţia clădirilor Clinicii veterinare a Universităţii Agrare de Stat din Moldova, str.Mirceşti nr.42, municipiul Chişinău	4000,0	4000,0	
0220	**Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării**	**84400,9**	**84400,9**	
1602	**Cercetări ştiinţifice fundamentale în direcţia strategică „Materiale, tehnologii şi produse inovative”**	**606,3**	**606,3**	
	Reconstrucţia serelor Grădinii Botanice Naţionale (Institut) „Alexandru Ciubotaru”, str.Pădurii nr.18, municipiul Chişinău	606,3	606,3	
8503	**Protejarea şi punerea în valoare a patrimoniului cultural naţional**	**31000,0**	**31000,0**	

	Restaurarea edificiului Sălii cu Orgă, bd.Ştefan cel Mare şi Sfânt nr.81, municipiul Chişinău	2000,0	2000,0	
	Construcţia edificiului Teatrului Republican Muzical-Dramatic „B.P.Hasdeu”, str. Bogdan Petriceicu Hasdeu nr.6, municipiul Cahul	5000,0	5000,0	
	Restaurarea edificiului Muzeului Naţional de Artă al Moldovei, str.31 August 1989 nr.115, municipiul Chişinău	17000,0	17000,0	
	Reconstrucţia sediului Muzeului de Istorie a Evreilor din Republica Moldova, municipiul Chişinău	1000,0	1000,0	
	Restaurarea şi reconstrucţia edificiilor Muzeului Naţional de Etnografie şi Istorie Naturală, str.Mihail Kogălniceanu nr.82, municipiul Chişinău	3000,0	3000,0	
	Restaurarea Bisericii „Adormirea Maicii Domnului”, oraşul Căuşeni, filiala Muzeului Naţional de Artă	2000,0	2000,0	
	Proiectul „Promovarea tradiţiilor etnografice din România şi Republica Moldova”, inclusiv:	500,0	500,0	
	Restaurarea Muzeului Satului, filiala Muzeului Naţional de Etnografie şi Istorie Naturală, bd.Dacia, municipiul Chişinău	500,0	500,0	
	Proiectul „Istoria şi muzica – valorile care ne reunesc”, inclusiv:	500,0	500,0	
	Restaurarea caselor tradiţionale ţărăneşti din cadrul Rezervaţiei cultural-naturale „Orheiul Vechi”, satele Butuceni şi Morovaia, raionul Orhei	500,0	500,0	
8602	**Sport**	**12000,0**	**12000,0**	
	Reconstrucţia bazei sportive de canotaj a Centrului Sportiv de Pregătire a Loturilor Naţionale, oraşul Vatra, municipiul Chişinău	4000,0	4000,0	
	Reconstrucţia clădirii cu anexarea sălii polivalente a Şcolii Sportive Specializate de Box din satul Grimăncăuţi, raionul Briceni	8000,0	8000,0	
8808	**Învăţământ profesional tehnic secundar**	**1610,0**	**1610,0**	
	Construcţia centralei termice pe gaze naturale a Şcolii Profesionale nr.2 din municipiul Cahul	1610,0	1610,0	
8809	**Învăţământ profesional-tehnic postsecundar**	**39184,6**	**39184,6**	
	Reconstrucţia şi modernizarea clădirilor Centrului de Excelenţă în Construcţii, str.Gheorghe Asachi nr.71, municipiul Chişinău	7000,0	7000,0	
	Reconstrucţia şi modernizarea clădirilor Centrului de Excelenţă în Energetică şi Electronică, str.Melestiu nr.12, municipiul Chişinău	16000,0	16000,0	
	Reconstrucţia şi modernizarea clădirilor Centrului de Excelenţă în Economie şi Finanţe, str.Miron Costin nr.26/2, municipiul Chişinău	1495,8	1495,8	
	Reconstrucţia şi modernizarea clădirilor Centrului de Excelenţă în Educaţie Artistică „Ştefan Neaga”, str.Hristo Botev nr.4, municipiul Chişinău	14688,8	14688,8	
0221	**Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale**	**52173,4**	**36241,2**	**15932,2**

8013	**Asistenţă medicală de reabilitare şi recuperare**	**4471,4**	**4471,4**	
	Renovarea clădirii şi a teritoriului adiacent ale Spitalului de Stat, str.Drumul Viilor nr.34, municipiul Chişinău	4471,4	4471,4	
8019	**Dezvoltarea şi modernizarea instituţiilor în domeniul ocrotirii sănătăţii**	**39057,0**	**23124,8**	**15932,2**
	Proiectul „Îmbunătăţirea infrastructurii de operare a Serviciului mobil de urgenţă, resuscitare şi descarcerare (SMURD) şi de pregătire a personalului de intervenţie în situaţii de urgenţă în zona transfrontalieră dintre Republica Moldova şi România”, inclusiv:	24057,0	8124,8	15932,2
	Construcţia Unităţii de primiri urgenţe a Institutului de Medicină Urgentă, str.Toma Ciorbă nr.1, municipiul Chişinău	24057,0	8124,8	15932,2
	Reconstrucţia blocului operator al Institutului de Medicină Urgentă, str.Toma Ciorbă nr.1, municipiul Chişinău	15000,0	15000,0	
9009	**Protecţie în domeniul asigurării cu locuinţe**	**385,0**	**385,0**	
	Construcţia blocului locativ pentru participanţii la lichidarea consecinţelor avariei de la CAE Cernobâl, str.Alba Iulia nr.97, municipiul Chişinău	385,0	385,0	
9010	**Protecţia socială a persoanelor cu dizabilităţi**	**8260,0**	**8260,0**	
	Construcţia sediului Centrului Naţional pentru Determinarea Dizabilităţii şi Capacităţii de Muncă, str. Alexandru Hâjdeu nr.49, municipiul Chişinău	8260,0	8260,0	
0406	**Serviciul de Informaţii şi Securitate**	**6000,0**	**6000,0**	
3602	**Asigurarea securităţii de stat**	**6000,0**	**6000,0**	
	Proiect de investiţii capitale nr.4	6000,0	6000,0	
0504	**Fondul de Investiţii Sociale**	**10098,0**		**10098,0**
8806	**Învăţământ liceal**	**10098,0**		**10098,0**
	Construcţia blocului de studii al Liceului Teoretic „Mihai Eminescu” din municipiul Comrat	10098,0		10098,0
	TOTAL	**4133374,0**	**433784,9**	**3699589,1**
	inclusiv:			
01	**Legislativul şi serviciile de suport**	**8000,0**	**8000,0**	
0101	Activitatea Parlamentului	8000,0	8000,0	
05	**Managementul finanţelor publice**	**63190,3**	**31485,5**	**31704,8**
0502	Administrarea veniturilor publice	63190,3	31485,5	31704,8
06	**Afacerile externe şi cooperarea externă**	**18000,0**	**18000,0**	
0602	Promovarea intereselor naţionale prin intermediul instituţiilor serviciului diplomatic	18000,0	18000,0	
16	**Cercetările ştiinţifice fundamentale**	**606,3**	**606,3**	
1602	Cercetări ştiinţifice fundamentale în direcţia strategică „Materiale, tehnologii şi produse inovative”	606,3	606,3	
35	**Afaceri interne**	**77069,7**	**42667,2**	**34402,5**
3502	Ordine şi siguranţă publică	21685,9	12499,1	9186,8
3505	Servicii de suport în domeniul afacerilor interne	31756,5	11844,0	19912,5

3506	Managementul frontierei	23627,3	18324,1	5303,2
36	**Securitatea naţională**	**6000,0**	**6000,0**	
3602	Asigurarea securităţii de stat	6000,0	6000,0	
37	**Protecţie şi salvare în situaţii excepţionale**	**14833,2**	**6121,0**	**8712,2**
3702	Protecţia civilă şi apărarea împotriva incendiilor	14833,2	6121,0	8712,2
40	**Justiţia**	**28556,6**	**28556,6**	
4015	Administrare judecătorească	28556,6	28556,6	
43	**Sistemul penitenciar**	**422346,3**	**84396,3**	**337950,0**
4302	Sistemul penitenciar	422346,3	84396,3	337950,0
51	**Dezvoltarea agriculturii**	**43321,6**	**597,1**	**42724,5**
5102	Dezvoltarea durabilă a sectoarelor fitotehnie şi horticultură	43321,6	597,1	42724,5
64	**Dezvoltarea transporturilor**	**3221223,4**	**13262,5**	**3207960,9**
6402	Dezvoltarea drumurilor	3221223,4	13262,5	3207960,9
75	**Dezvoltarea gospodăriei de locuinţe şi serviciilor comunale**	**10104,0**		**10104,0**
7504	Construcţia locuinţelor	10104,0		10104,0
80	**Sănătatea publică şi serviciile medicale**	**43528,4**	**27596,2**	**15932,2**
8013	Asistenţă medicală de reabilitare şi recuperare	4471,4	4471,4	
8019	Dezvoltarea şi modernizarea instituţiilor în domeniul ocrotirii sănătăţii	39057,0	23124,8	15932,2
85	**Cultura, cultele şi odihna**	**31000,0**	**31000,0**	
8503	Protejarea şi punerea în valoare a patrimoniului cultural naţional	31000,0	31000,0	
86	**Tineret şi sport**	**12000,0**	**12000,0**	
8602	Sport	12000,0	12000,0	
88	**Învăţământ**	**124949,2**	**114851,2**	**10098,0**
8806	Învăţământ liceal	10098,0		10098,0
8808	Învăţământ profesional tehnic secundar	1610,0	1610,0	
8809	Învăţământ profesional tehnic postsecundar	49241,2	49241,2	
8810	Învăţământ superior	4000,0	4000,0	
8812	Perfecţionarea cadrelor	60000,0	60000,0	
90	**Protecţia socială**	**8645,0**	**8645,0**	
9009	Protecţie în domeniul asigurării cu locuinţe	385,0	385,0	
9010	Protecţia socială a persoanelor cu dizabilităţi	8260,0	8260,0	

Anexa nr.7

Volumul transferurilor de la bugetul de stat către bugetele locale

- mii lei -

otal neral	**inclusiv transferuri**													
	cu destinaţie generală	**cu destinaţie specială**	**inclusiv**											
			pentru învăţământul general	**pentru procurarea utilajului şcolar, mobilierului şcolar şi dotarea labora-**	**pentru şcoli sportive**	**pentru asistenţa socială**							**pentru compensarea scutirilor de la plata impozitului**	**pentr chel-tuieli capi-tale**
						Total	**inclusiv**							
							compensarea cheltuielilor pentru serviciile de transport (pentru persoane	**indemnizaţii pentru copiii adoptaţi şi cei aflaţi sub**	**compensarea diferenţei de tarife la energia**	**indemnizaţii şi compensaţii pentru absolvenţii**	**servicii sociale**	**prestaţii sociale pentru copiii plasaţi în ser-**		

				toarelor în cadrul proiectului „Reforma învăţământului în Moldova”			cu dizabilitate severă şi accentuată, copii cu dizabilităţi, persoane care însoţesc o persoană cu dizabilitate severă sau un copil cu dizabilitate, precum şi pentru persoane cu dizabilităţi locomotorii)	tutelă (curatelă)	electrică şi la gazele naturale	instituţiilor de învăţământ superior şi postsecundar pedagogic		viciile sociale	funciar (venituri ratate) ale deţinătorilor de terenuri agricole situate după traseul Rîbniţa-Tiraspol	
=4+5 0+21	4	5=6+7+8 +9+16+17 +18+19	6	7	8	9=10+11 +12+13 +14+15	10	11	12	13	14	15	16	17
31062,6	**2098599,5**	**11065092,8**	**9352406,2**	**47009,0**	**215255,5**	**252357,6**	**74249,9**	**65190,8**	**31929,4**	**50965,0**	**15722,2**	**14300,3**	**630,0**	**110813**
15473,3	**1154229,4**	**8377003,6**	**7066453,8**	**47009,0**	**189050,5**	**249668,1**	**74249,9**	**65190,8**	**31929,4**	**50965,0**	**13032,7**	**14300,3**		**20982**
5589,3	**944370,1**	**2688089,2**	**2285952,4**		**26205,0**	**2689,5**					**2689,5**		**630,0**	**89831**
9654,9	**2042,0**	**434656,5**	**372249,5**		**25527,1**	**15782,2**	**4021,6**	**4865,5**		**2673,4**	**3089,2**	**1132,5**		**700**
2341,1		**429620,7**	**367967,7**		**25527,1**	**15782,2**	**4021,6**	**4865,5**		**2673,4**	**3089,2**	**1132,5**		**500**
7313,8	**2042,0**	**5035,8**	**4281,8**											**200**
2341,1		429620,7	367967,7		25527,1	15782,2	4021,6	4865,5		2673,4	3089,2	1132,5		500
4753,6	1259,6	3494,0	2897,6											200
2560,2	782,4	1541,8	1384,2											
66064,5	**22999,1**	**2614237,3**	**2298326,6**		**66427,2**	**46372,0**	**22356,6**	**9620,1**		**11173,6**	**1782,6**	**1439,1**		**2400**
38257,0		**2460022,7**	**2162041,5**		**65008,3**	**46372,0**	**22356,6**	**9620,1**		**11173,6**	**1782,6**	**1439,1**		**2400**
7807,5	**22999,1**	**154214,6**	**136285,1**		**1418,9**									
38257,0		2460022,7	2162041,5		65008,3	46372,0	22356,6	9620,1		11173,6	1782,6	1439,1		2400
5374,9	1735,9	13639,0	12334,7											
9528,9	1574,1	7954,8	6989,1											
6440,6	1219,1	5221,5	4632,9											
1178,1	838,8	10339,3	9522,1											
1227,4	1988,7	9238,7	7341,5											
9359,2	1106,5	8252,7	7822,8											
987,9	909,0	78,9												
2476,4	1287,5	11188,9	9929,3											
1201,1	984,6	216,5												
2648,9	2426,8	20222,1	17941,8											
8299,6	1202,4	7097,2	6484,5											
0119,1	1185,6	8933,5	8142,4											

0672,3	1839,0	8833,3	7246,2											
6295,6	1159,0	15136,6	12652,2		1418,9									
5123,8	867,9	3662,1	3329,3											
2399,6	1522,4	10877,2	9652,0											
9829,2	687,0	9142,2	8504,5											
4644,9	464,8	4180,1	3759,8											
5041,4	**63369,6**	**265396,4**	**221620,2**	**5685,0**	**3477,0**	**6113,6**	**1868,4**	**2065,8**		**968,7**	**932,1**	**278,6**		**2662**
5642,1	**39509,5**	**170871,0**	**139068,2**	**5685,0**	**3477,0**	**6113,6**	**1868,4**	**2065,8**		**968,7**	**932,1**	**278,6**		**200**
9399,3	**23860,1**	**94525,4**	**82552,0**											**2462**
5642,1	39509,5	170871,0	139068,2	5685,0	3477,0	6113,6	1868,4	2065,8		968,7	932,1	278,6		200
6472,5	1513,8	14958,7	13620,5											
2419,9	411,8	2008,1	1686,7											200
6477,1	994,6	5482,5	4566,6											300
3226,0	997,4	1881,5	1690,6											
5552,0	950,5	4601,5	4145,6											
2655,7	501,1	2154,6	1439,2											500
3567,3	1037,5	2275,6	2071,5											
3543,3	922,8	2620,5	2242,7											200
4248,0	1196,1	3051,9	2668,4											112
1332,0	1088,7	243,3												
5545,5	509,8	5035,7	4565,0											
0251,5	1309,4	8923,9	8438,6											112
4674,4	1105,1	3399,4	2794,8											200
7381,3	1237,6	6143,7	5412,4											112
2533,3	446,5	2086,8	1866,4											
7606,4	924,0	6682,4	5878,0											102
737,7	561,0	176,7												
976,6	935,8	40,8												
4917,1	1226,8	3690,3	3278,2											
3481,1	358,6	3122,5	2618,8											200
3986,9	1080,0	2865,0	2415,1											112
4266,2	1286,0	2980,2	2373,5											200
1081,4	949,7	131,7												
4500,9	770,4	3730,5	3350,7											
6298,1	746,4	5551,7	4839,3											112
1667,1	798,7	685,9	589,4											
1226,5	**21732,1**	**78609,4**	**68911,9**		**1055,8**	**1537,5**	**453,1**	**448,8**		**440,9**	**74,8**	**119,9**		**936**
2745,0	**13101,4**	**49176,5**	**43242,5**		**1055,8**	**1462,7**	**453,1**	**448,8**		**440,9**		**119,9**		**400**
8481,5	**8630,7**	**29432,9**	**25669,4**			**74,8**					**74,8**			**536**
2745,0	13101,4	49176,5	43242,5		1055,8	1462,7	453,1	448,8		440,9		119,9		400
7909,0	1641,7	6267,3	5667,5											
3122,0	1355,1	11766,9	10436,1			74,8					74,8			
4459,7	1485,8	2724,4	2205,3											112
2802,9	1077,3	1725,6	1412,8											112
2052,6	846,2	1078,2	869,3											112
2264,2	958,1	1265,9	940,1											200
5871,1	1266,5	4604,6	4138,3											
7921,0	**66082,0**	**219846,9**	**181733,8**		**3805,0**	**3205,6**	**1422,0**	**851,7**		**627,0**	**17,1**	**287,8**		**3564**
8950,6	**35808,9**	**143141,7**	**117624,3**		**3347,7**	**3188,5**	**1422,0**	**851,7**		**627,0**		**287,8**		

8970,4	**30273,1**	**76705,2**	**64109,5**		**457,3**	**17,1**					**17,1**			**3564**
8950,6	35808,9	143141,7	117624,3		3347,7	3188,5	1422,0	851,7		627,0		287,8		
3480,2	1091,7	2284,1	1944,1											70
994,9	873,9	79,4												
2744,9	848,0	1896,9	1637,1											
3345,2	1129,7	2121,7	1781,8											112
2596,8	928,4	1668,4	1530,8											
6870,6	1004,5	15866,1	14375,8			17,1					17,1			500
1777,4	1043,2	734,2	526,4											112
4298,9	1479,9	2622,2	2037,6											112
4697,8	1097,1	3565,6	3218,9											
5143,5	1784,0	3359,5	2477,0											
3068,7	1173,8	1894,9	1560,4											112
4163,8	1446,7	2717,1	2305,3											
1698,1	366,5	1331,6	1043,0											112
3149,7	1303,7	1846,0	1285,2											300
4429,4	1312,1	3117,3	2258,1											386
2418,5	1046,2	1262,1	1082,0											
2701,8	814,7	1593,9	1371,3											112
8383,2	1282,2	6776,2	5804,8		457,3									
6812,2	624,6	6187,6	5109,7											500
2662,8	964,9	1553,1	1181,4											200
2218,9	963,3	1255,6	1087,5											
2162,4	983,6	993,3	713,1											200
2774,6	995,9	1778,7	1467,6											112
2503,4	1025,4	1389,1	1073,0											200
3143,6	1219,1	1821,6	1439,5											112
3216,5	1216,7	1999,8	1553,8											112
3874,0	1149,4	2724,6	2412,1											
3638,6	1103,9	2264,6	1832,2											200
1310,3	**101359,8**	**387454,3**	**327943,7**	**4259,0**	**6672,8**	**6315,3**	**1696,7**	**1700,0**		**1311,8**	**1122,1**	**484,7**		**3368**
0944,6	**61009,0**	**239935,6**	**202832,4**	**4259,0**	**1078,4**	**6246,9**	**1696,7**	**1700,0**		**1311,8**	**1053,7**	**484,7**		**200**
0365,7	**40350,8**	**147518,7**	**125111,3**		**5594,4**	**68,4**					**68,4**			**3168**
0944,6	61009,0	239935,6	202832,4	4259,0	1078,4	6246,9	1696,7	1700,0		1311,8	1053,7	484,7		200
2140,8	512,1	1628,7	1268,6											200
4381,5	1015,3	3366,2	2999,1											74
4609,9	1107,8	3389,4	2964,7											150
3489,8	1086,5	2403,3	2106,6											120
2512,7	1022,6	1344,8	1071,4											120
4135,2	1233,6	2838,9	2472,9											120
3815,7	785,9	2648,5	2321,9											150
4064,8	1283,8	2761,2	2400,4											74
838,6	581,4	201,9												120
3605,0	859,5	2745,5	2519,0											
3350,6	351,0	2999,6	2763,9											
0282,8	4468,6	55814,2	45773,2		5594,4									100
1463,0	1136,2	326,8												150
2249,1	1113,8	1135,3	998,5											

8808,5	1585,5	7223,0	6453,1											100
5426,5	1501,4	3925,1	3296,4											87
3053,2	1163,5	1736,5	1519,2											
4019,8	980,9	2801,3	2609,3											
1149,4	771,7	377,7												120
4110,9	496,9	3614,0	3275,8											
2173,4	998,6	1174,8	932,3											144
2109,6	1062,5	1018,9	813,6											120
2331,9	779,5	1552,4	1255,8											120
2640,3	759,8	1880,5	1610,6											
1049,8	853,2	73,8												
536,0	243,0	187,2												120
7352,4	1484,1	5790,4	5248,9											75
3937,5	1013,7	2923,8	2347,8											200
4765,8	1204,2	3333,8	2998,0											70
4253,0	995,1	3257,9	2819,4											70
0230,7	1506,1	8496,6	7714,9											105
3212,9	1134,0	1952,2	1705,6											65
2704,7	949,5	1755,2	1639,9											
2107,2	1171,6	935,6	590,9											120
3909,8	1312,8	2505,8	2097,7											76
6023,7	1361,7	4342,1	3908,9											76
3519,2	463,4	3055,8	2613,0			68,4					68,4			120
1211,5	**59230,8**	**211561,2**	**179814,5**		**3108,5**	**3745,6**	**847,9**	**1614,1**		**809,2**	**103,1**	**371,3**		**2325**
0822,6	**31975,3**	**138847,3**	**116275,5**		**3108,5**	**3642,5**	**847,9**	**1614,1**		**809,2**		**371,3**		
0388,9	**27255,5**	**72713,9**	**63539,0**			**103,1**					**103,1**			**2325**
0822,6	31975,3	138847,3	116275,5		3108,5	3642,5	847,9	1614,1		809,2		371,3		
3497,1	989,9	2201,8	1723,4											300
6175,6	877,2	5298,4	4822,5											112
4121,9	1079,2	3042,7	2545,9			103,1					103,1			
8353,6	592,9	7760,7	7177,1											
3532,4	1196,3	2336,1	2116,2											
3594,4	1101,5	2492,9	2242,5											
4755,8	1072,3	3683,5	3250,3											76
3286,7	949,3	2337,4	2042,5											150
3568,8	1299,9	2268,9	1883,4											112
796,4	719,9	76,5												
4965,7	1303,6	3635,2	3246,5											
2859,6	599,6	2260,0	2034,8											112
4133,8	841,9	3291,9	2879,3											200
6976,5	1503,3	5435,5	4278,8											650
2705,5	937,8	1767,7	1537,9											112
4228,0	1288,5	2939,5	2507,5											112
1167,6	935,8	182,3												
4551,3	524,3	4027,0	3673,9											
3793,4	1051,3	2742,1	2465,5											100
3031,9	988,1	2043,8	1802,3											62
3513,1	1288,5	2224,6	1973,1											
1906,7	929,5	977,2	832,0											
1756,1	985,5	770,6	599,4											59
3546,6	1082,7	2463,9	2177,1											67

2558,8	891,6	1667,2	1531,7											
4195,1	1185,1	3010,0	2595,5											100
2816,5	1040,0	1776,5	1599,9											
6300,2	**65874,4**	**228510,0**	**189890,4**		**5332,5**	**4385,6**	**1487,7**	**1502,6**		**707,5**	**278,9**	**408,9**		**6558**
3754,5	**34289,7**	**138022,0**	**119933,7**			**4106,7**	**1487,7**	**1502,6**		**707,5**		**408,9**		
2545,7	**31584,7**	**90488,0**	**69956,7**		**5332,5**	**278,9**					**278,9**			**6558**
3754,5	34289,7	138022,0	119933,7			4106,7	1487,7	1502,6		707,5		408,9		
3994,1	1049,5	2944,6	2619,8											115
5812,0	1323,4	4251,3	3797,0											77
2309,9	1036,9	1273,0	1000,4			54,5					54,5			100
2440,8	1090,1	1350,7	1135,5											100
1146,1	1850,0	19296,1	12073,8		5332,5	94,1					94,1			90
2601,0	1145,8	1455,2	1180,9											120
1845,7	1001,1	844,6	663,4											100
2935,4	1052,3	1825,5	1564,3											100
2949,5	426,6	2522,9	2053,7											170
3821,8	1108,3	2713,5	1975,0											540
4673,2	1193,7	3479,5	1687,7											1500
2585,6	1035,4	1550,2	1265,3											100
1121,1	853,4	267,7												80
3399,6	1052,0	2169,5	1823,0											120
1817,9	878,8	939,1	833,1											
2831,5	950,0	1881,5	1684,4											59
5211,6	1174,8	4036,8	3502,4											180
3279,8	916,9	2362,9	1670,0											500
4696,7	1239,9	3456,8	3024,9			65,9					65,9			69
2610,0	1140,4	1469,6	1140,4											140
3904,7	1153,0	2751,7	2017,0											450
2956,5	1142,6	1813,9	1449,1											100
3976,1	1834,6	12141,5	11119,1											180
3658,9	1050,9	2608,0	1703,9											740
4705,8	1252,8	3453,0	2637,1											500
3868,8	1110,3	2758,5	2288,0			64,4					64,4			140
5170,9	1449,7	3721,2	3159,7											86
2220,7	1071,5	1149,2	887,8											100
2732,5	**77871,5**	**294765,3**	**237780,7**		**4319,5**	**17064,3**	**1149,5**	**2015,5**	**10887,2**	**779,6**	**1818,9**	**413,6**		**6652**
7495,9	**45894,2**	**201601,7**	**159337,0**		**4319,5**	**17064,3**	**1149,5**	**2015,5**	**10887,2**	**779,6**	**1818,9**	**413,6**		**2000**
5236,6	**31977,3**	**93163,6**	**78443,7**											**4652**
7495,9	45894,2	201601,7	159337,0		4319,5	17064,3	1149,5	2015,5	10887,2	779,6	1818,9	413,6		2000
3180,7	1143,9	2036,8	1790,7											
3445,6	1216,6	2229,0	1956,3											
5163,5	1066,3	4097,2	3510,7											87
5457,1	2346,3	23110,8	20745,7											300
5050,8	1389,0	3661,8	3195,8											81
3039,9	1136,7	1903,2	1557,5											160
1888,9	792,2	1096,7	966,7											
4338,8	1203,4	3135,4	2812,3											
2836,5	1107,2	1729,3	1548,2											
5608,5	1486,5	4122,0	3532,9											
3266,0	1240,4	2025,6	1787,6											

4583,5	1524,2	3059,3	2539,3											
2005,9	937,5	1068,4	937,8											
1910,8	787,0	1123,8	993,2											
3713,3	1087,8	2625,5	2291,4											
5274,8	1458,5	3816,3	3429,9											
2113,8	278,5	1835,3	1678,4											
3986,3	1154,1	2832,2	2131,3											500
3631,7	905,3	2726,4	2324,9											160
8127,7	1527,2	6600,5	3183,2											2900
3835,3	1055,0	2780,3	2311,8											
3474,7	1222,7	2252,0	1944,6											
960,8	884,7	76,1												
6860,1	1387,0	5473,1	4733,6											250
2924,6	1156,9	1672,0	1485,5											
3859,8	1097,2	2762,6	2254,4											214
4697,2	1385,2	3312,0	2800,0											
5528,0	**58261,3**	**175924,7**	**140381,2**	**4331,0**	**2944,2**	**2959,7**	**787,6**	**1249,3**		**592,3**	**67,3**	**263,2**		**1322**
5756,1	**32260,5**	**123495,6**	**95841,9**	**4331,0**	**2944,2**	**2892,4**	**787,6**	**1249,3**		**592,3**		**263,2**		
9771,9	**26000,8**	**52429,1**	**44539,3**			**67,3**					**67,3**			**1322**
5756,1	32260,5	123495,6	95841,9	4331,0	2944,2	2892,4	787,6	1249,3		592,3		263,2		
3183,3	1039,0	2144,3	1921,6											
3259,2	1203,3	2055,9	1678,7											112
2515,1	1210,4	1304,7	1085,2											
9223,6	2130,9	17092,7	15184,8			67,3					67,3			200
1298,4	1080,5	194,8												
530,4	340,0	190,4												112
3380,9	1254,0	1750,6	1560,7											
3716,2	1210,4	2469,7	2201,5											
5134,2	1601,4	3532,8	2932,7											
3174,3	1196,9	1977,4	1616,2											112
2613,5	1180,7	1240,1	942,3											112
1881,4	1089,7	791,7	700,6											
2730,0	1160,2	1569,8	1357,3											
2585,8	1083,1	1502,7	1171,0											112
3238,9	1140,1	2057,7	1529,7											150
2974,3	1052,5	1921,8	1595,1											150
3572,2	1275,8	2065,7	1792,5											
2848,7	1155,7	1645,2	1413,4											
5186,9	1467,8	3324,9	2908,6											
1729,7	1103,2	626,5	533,0											
1933,3	1052,5	880,8	682,2											112
1828,4	830,2	998,2	875,0											
1233,2	142,5	1090,7	857,2											150
1088,6	**59498,5**	**244004,0**	**208120,1**		**6505,6**	**4842,2**	**1236,6**	**1952,0**		**1023,1**	**57,2**	**573,3**		**4927**
6780,5	**33824,0**	**146289,6**	**127893,4**		**2472,6**	**4785,0**	**1236,6**	**1952,0**		**1023,1**		**573,3**		**130**
4308,1	**25674,5**	**97714,4**	**80226,7**		**4033,0**	**57,2**					**57,2**			**4797**
6780,5	33824,0	146289,6	127893,4		2472,6	4785,0	1236,6	1952,0		1023,1		573,3		130
6883,5	1239,1	5644,4	5160,0											69
3006,6	991,1	1903,3	1566,8											130
5548,2	1265,6	4282,6	3768,1											112

3416,4	632,5	2783,9	2352,9											112
3662,1	1143,2	2518,9	2224,2											
2397,2	948,2	1449,0	1142,4											130
2688,4	1114,1	11574,3	9996,3											610
5034,2	1101,6	3932,6	3556,0											72
2790,3	976,1	1814,2	1565,6											112
6309,7	647,9	5661,8	3259,2		1958,0									64
7685,4	1450,9	6234,5	5531,2											
4981,9	1313,8	3668,1	3110,3											86
3358,0	939,4	2406,6	2038,5											73
2390,7	791,0	1599,7	1309,4											112
5073,8	1310,0	3722,5	3220,9			57,2					57,2			112
2623,9	995,1	1602,4	1361,1											64
5281,9	1502,3	3779,6	3201,7											88
2868,9	682,3	12186,6	6979,1		2075,0									2500
3898,0	1152,0	2746,0	2371,1											112
4186,5	1049,5	3137,0	2877,3											
5724,9	380,8	5344,1	5048,6											
3591,4	1039,5	2551,9	2357,1											
3339,7	1006,0	1606,4	1408,5											60
4598,3	987,0	3611,3	3152,1											112
2968,2	1015,5	1952,7	1668,3											67
0192,5	**44635,3**	**122936,1**	**101103,4**		**2466,5**	**2233,4**	**844,5**	**876,5**		**259,7**	**32,0**	**220,7**		**1560**
1940,1	**23142,0**	**86767,6**	**71307,7**		**2466,5**	**2201,4**	**844,5**	**876,5**		**259,7**		**220,7**		
8252,4	**21493,3**	**36168,5**	**29795,7**			**32,0**					**32,0**			**1560**
1940,1	23142,0	86767,6	71307,7		2466,5	2201,4	844,5	876,5		259,7		220,7		
2642,4	1088,7	1477,8	1319,1											
4798,2	1238,1	3560,1	3194,7											
1109,4	963,1	83,9												
2206,3	1103,4	1102,9	904,9											
1362,4	202,9	1159,5	938,2											100
2108,5	937,6	1170,9	949,6											60
1992,3	987,3	914,6	786,7											
2801,5	1032,9	1645,7	1464,9											
9944,7	1097,3	8847,4	6925,0											850
1475,7	921,0	554,7	492,9											
2796,2	1170,8	1581,9	1279,7											100
1911,0	892,3	921,2	825,7											
3018,4	1076,2	1942,2	1747,8											
1547,3	934,4	612,9	443,7											100
2060,0	1059,8	1000,2	741,3											100
2204,2	689,2	1445,2	1170,5											150
1183,3	972,8	210,5												100
2086,0	1133,8	952,2	757,7											
3000,5	972,5	1999,8	1793,2											
1453,0	810,4	642,6	570,2											
2769,5	1099,2	1670,3	1183,6			32,0					32,0			
3781,6	1109,6	2672,0	2306,3											
5304,8	**71911,0**	**258372,1**	**218431,5**		**2930,2**	**7766,0**	**1763,9**	**1957,1**		**1627,1**	**2018,4**	**399,5**		**1500**
1044,7	**41228,9**	**166336,4**	**137697,6**		**2930,2**	**7420,8**	**1763,9**	**1957,1**		**1627,1**	**1673,2**	**399,5**		

4260,1	**30682,1**	**92035,7**	**80733,9**			**345,2**					**345,2**			**1500**
1044,7	41228,9	166336,4	137697,6		2930,2	7420,8	1763,9	1957,1		1627,1	1673,2	399,5		
1490,3	737,9	752,4	695,0											
2445,0	893,2	1531,7	1355,1											
5632,1	1511,4	4120,7	3464,6			84,8					84,8			
3913,6	1398,4	2515,2	1854,4											300
2963,0	973,4	1956,2	1815,9											
3400,5	1231,8	2168,7	1795,9			56,4					56,4			
9647,6	2053,9	27593,7	25458,3											125
2109,8	982,4	1038,8	900,6											
3457,9	1070,4	2258,7	1931,5			85,9					85,9			
2239,3	980,6	1258,7	1073,9											
3001,1	895,7	2105,4	1914,7											
3445,8	1256,6	2189,2	1632,0											300
2261,9	1004,3	1257,6	956,0											125
3524,2	1154,7	2369,5	1888,7											125
2680,6	1101,4	1151,2	991,8											
3647,9	1408,5	2193,4	1776,0			53,7					53,7			
5783,6	1118,4	4220,2	3729,6			64,4					64,4			100
1983,1	1021,7	927,5	843,7											
1018,7	1869,7	9149,0	8268,1											
2055,4	881,2	1130,4	1029,2											
2213,0	449,9	1707,4	1464,6											125
2076,3	596,2	1480,1	972,9											300
2134,5	978,4	1156,1	980,9											
5966,6	1272,3	4694,3	4185,9											
1954,8	1007,0	947,8	853,9											
5848,6	1207,5	4641,1	4148,1											
4471,6	627,8	3843,8	3352,5											
2893,3	997,4	1676,9	1400,1											
0755,1	**26200,7**	**131023,9**	**91475,0**		**1932,6**	**22501,9**	**590,7**	**395,0**	**21042,2**	**368,5**		**105,5**	**630,0**	**612**
4487,0	**16178,1**	**85660,9**	**50975,9**		**1932,6**	**22501,9**	**590,7**	**395,0**	**21042,2**	**368,5**		**105,5**		**500**
6268,1	**10022,6**	**45363,0**	**40499,1**										**630,0**	**112**
4487,0	16178,1	85660,9	50975,9		1932,6	22501,9	590,7	395,0	21042,2	368,5		105,5		500
8322,6	574,6	7748,0	7101,1										175,0	
1554,7	1107,6	447,1												
0561,3	973,8	9587,5	8789,4										105,0	
6767,9	1069,7	5047,2	4404,7										258,0	
4329,7	1015,4	3314,3	2924,9											112
1901,1	861,4	1039,7	956,3											
3497,3	870,4	2626,9	2317,1											
3226,4	986,8	2239,6	1869,8										47,0	
4823,8	1021,3	3571,0	3263,3											
6338,6	1026,5	5312,1	4855,0										45,0	
4944,7	515,1	4429,6	4017,5											
4746,3	**72605,0**	**248186,6**	**205583,3**		**2781,2**	**4001,9**	**1978,6**	**900,8**		**889,4**	**68,6**	**164,5**		**3970**
4016,0	**39444,8**	**152688,7**	**126103,5**			**3933,3**	**1978,6**	**900,8**		**889,4**		**164,5**		
0730,3	**33160,2**	**95497,9**	**79479,8**		**2781,2**	**68,6**					**68,6**			**3970**
4016,0	39444,8	152688,7	126103,5			3933,3	1978,6	900,8		889,4		164,5		
1848,6	1034,5	677,6	603,5											

2146,5	949,6	1196,9	957,8											112
1420,4	507,4	688,8	498,2											112
2008,0	832,9	1175,1	994,8											
8017,5	1316,2	6701,3	5029,3											1100
1397,3	260,3	1070,6	782,0											112
3671,7	1117,0	2382,0	1939,9											250
2235,0	1030,5	1180,6	925,1											112
2073,0	953,0	1120,0	794,1											200
1688,8	832,5	856,3	793,0											
3157,7	979,9	1954,9	1708,4											112
3199,1	1178,1	2021,0	1797,2											
2821,0	1185,5	11635,5	10601,8											
1048,8	2550,5	28498,3	23991,8		2103,9	68,6					68,6			
3955,2	1212,7	2552,4	2130,0											112
2185,3	988,0	1162,2	1012,8											
1643,4	344,0	1235,0	819,8											300
4709,5	1308,3	3350,3	2636,4											350
2036,8	1024,2	1012,6	894,4											
3436,6	1048,8	2356,0	2179,4											
2935,7	1080,2	1798,0	1593,2											
2554,6	1018,3	1536,3	1274,0											112
3231,7	907,4	2126,7	1746,4		123,3									
1914,3	928,6	985,7	842,1											
3108,6	1178,4	1930,2	1438,3											250
2104,8	849,1	1104,9	959,5											
3529,9	1107,4	2422,5	2201,7											
2216,2	794,5	1396,9	842,3											400
3737,2	1169,7	2403,4	2055,4											112
4380,0	1283,2	3096,8	2089,8		554,0									112
3188,2	1031,0	2106,3	1948,3											
3128,9	1158,5	1762,8	1399,1											112
8554,5	**80309,7**	**273460,1**	**231065,7**		**3135,5**	**5430,8**	**1387,3**	**1895,1**		**1662,2**	**40,0**	**446,2**		**2484**
0309,9	**43687,5**	**183307,9**	**153175,3**		**3135,5**	**5390,8**	**1387,3**	**1895,1**		**1662,2**		**446,2**		**200**
8244,6	**36622,2**	**90152,2**	**77890,4**			**40,0**					**40,0**			**2284**
0309,9	43687,5	183307,9	153175,3		3135,5	5390,8	1387,3	1895,1		1662,2		446,2		200
3508,6	411,4	3097,2	2701,7											100
2221,4	1048,5	1172,9	1030,4											
2036,6	883,6	1153,0	1006,3											
4035,4	1258,3	2777,1	2475,7											
3915,0	1071,0	2844,0	2525,3											
2460,2	962,7	1497,5	1320,9											
3915,7	1302,8	2612,9	2159,8											100
2897,1	1120,0	1777,1	1477,3											100
0005,1	1997,3	18007,8	16046,0			40,0					40,0			
3384,4	785,5	2598,9	2343,4											
4022,6	1115,7	2906,9	2522,9											
2945,1	1143,0	1797,8	1460,4											100
2590,4	1166,4	1424,0	1203,7											100
2005,2	1032,9	972,3	842,5											
2989,4	863,9	1852,0	1680,2											
4422,1	1301,5	3040,1	2750,9											

3478,1	1099,9	2250,5	1958,2											63
2278,9	1005,6	1273,3	1130,0											
3891,5	1023,8	2867,7	2570,9											
2987,7	1093,9	1893,8	1720,7											
3185,4	1010,0	2077,0	1843,9											
4289,9	1194,9	3095,0	2700,2											100
3785,1	1271,5	2513,6	2221,2											
2211,8	1114,3	1047,3	851,9											100
2556,4	1044,6	1367,3	1114,2											100
4740,9	1380,4	3360,5	1889,2											1076
1927,9	659,2	1268,7	1146,9											
3475,5	1333,7	2141,8	1869,2											
4311,5	863,5	3448,0	2976,5											
3024,2	1025,1	1898,1	1672,1											
6642,2	1535,6	4706,6	4184,9											
5326,7	1430,8	3895,9	3154,1											344
2776,6	1070,9	1515,6	1338,9											
7522,7	**81020,8**	**251824,1**	**210838,6**		**2907,9**	**4589,4**	**1405,0**	**1568,4**		**1152,3**	**83,0**	**380,7**		**3128**
2808,5	**43165,0**	**175990,4**	**147726,3**		**2907,9**	**4506,4**	**1405,0**	**1568,4**		**1152,3**		**380,7**		
4714,2	**37855,8**	**75833,7**	**63112,3**			**83,0**					**83,0**			**3128**
2808,5	43165,0	175990,4	147726,3		2907,9	4506,4	1405,0	1568,4		1152,3		380,7		
2341,1	1062,7	1209,5	1062,3											
3465,4	1054,9	2410,5	1662,8											500
3210,9	1038,9	2172,0	1960,3											
1978,7	968,7	993,7	770,3											112
1815,4	853,6	961,8	719,7											112
3269,9	1351,4	1910,6	1444,9											112
2432,3	1102,7	1306,9	1124,2											
3187,8	1179,9	1991,7	1256,4											500
3994,9	629,2	3365,7	3106,5											
3605,2	1441,0	2055,8	1681,6											
1174,4	726,1	448,3	285,6											
4085,6	1580,4	12505,2	10895,1			83,0					83,0			
2374,5	1120,2	1216,3	921,5											112
2569,6	983,1	1537,4	1162,9											112
2700,2	234,3	2465,9	2132,2											112
4841,7	916,7	3902,7	3414,8											112
1846,7	296,6	1550,1	1232,0											112
3042,8	933,2	2046,6	1878,7											
2245,0	1039,0	1159,0	860,4											112
2504,4	1123,1	1298,8	1122,1											
1716,8	264,7	1452,1	1253,6											
1903,8	743,7	1160,1	1059,9											
2719,2	822,8	1865,9	1525,0											112
2191,9	987,3	1204,6	1088,5											
1715,6	923,8	791,8	675,0											
3684,5	1366,4	2314,2	1864,5											112
1912,7	630,5	1282,2	1068,9											
2693,4	853,4	1840,0	1535,8											112
2266,8	1070,8	1196,0	925,5											112

2847,1	1108,3	1670,3	1412,3											
3164,5	1018,9	2145,6	1725,2											112
2121,2	992,4	966,6	713,8											112
2947,0	1161,8	1785,2	1398,1											112
2199,3	1042,0	1135,3	893,2											112
1430,7	500,3	897,8	787,0											
1996,1	1052,1	874,8	731,3											
3506,6	486,4	3020,2	2557,2											112
2051,0	1077,6	926,6	697,8											112
3275,1	1162,5	2065,9	1871,4											
1684,4	954,4	730,0	634,0											
3207,0	**51170,3**	**178640,4**	**149087,6**		**2189,9**	**2760,7**	**875,7**	**844,1**		**749,0**	**146,2**	**145,7**		**2777**
4798,8	**29282,7**	**123146,5**	**101004,5**		**2189,9**	**2614,5**	**875,7**	**844,1**		**749,0**		**145,7**		**1949**
8408,2	**21887,6**	**55493,9**	**48083,1**			**146,2**					**146,2**			**828**
4798,8	29282,7	123146,5	101004,5		2189,9	2614,5	875,7	844,1		749,0		145,7		1949
6923,0	1492,8	5085,0	4492,0											
2680,3	1043,5	1475,1	1297,8											
2815,4	1038,5	1776,9	1483,5											70
3908,1	1235,5	2672,6	2214,8											78
2760,5	775,5	1985,0	1706,6											
4523,6	1249,1	3217,6	2902,8											
3739,7	1273,5	2436,6	1998,1			76,4					76,4			
2845,3	1065,9	1779,4	1563,7											
953,5	864,1	89,4												
3835,4	1255,8	2579,6	2228,4											
3522,3	1290,8	12231,5	10977,2			69,8					69,8			
5368,2	1212,4	4155,8	3663,3											80
4002,1	1156,1	2846,0	1954,3											600
2846,0	1118,7	1548,4	1363,6											
2755,8	1015,9	1730,9	1533,6											
3699,9	1145,3	2424,6	2181,1											
5306,4	1352,1	3954,3	3450,0											
2883,5	1131,6	1636,5	1425,7											
3039,2	1170,5	1868,7	1646,6											
8763,4	**104946,5**	**332851,4**	**276702,6**	**4348,0**	**2998,3**	**7791,8**	**1725,7**	**2452,1**		**1711,3**	**1414,0**	**488,7**		**4580**
8826,9	**58923,3**	**229903,6**	**192698,2**	**4348,0**	**2066,0**	**7602,7**	**1725,7**	**2452,1**		**1711,3**	**1224,9**	**488,7**		
9936,5	**46023,2**	**102947,8**	**84004,4**		**932,3**	**189,1**					**189,1**			**4580**
8826,9	58923,3	229903,6	192698,2	4348,0	2066,0	7602,7	1725,7	2452,1		1711,3	1224,9	488,7		
2819,7	1169,6	1650,1	1395,6											64
3631,6	1261,7	2359,1	1827,7											212
3512,1	1284,9	2227,2	1853,0											70
3759,7	1090,1	2669,6	2263,4											112
4149,9	1318,3	2831,6	2261,6											150
4182,3	1387,9	2794,4	2302,5											80
3254,3	1313,6	1884,5	1490,8											112
2319,5	1128,4	1191,1	888,2											112
8341,9	2311,0	6030,9	4687,3			64,6					64,6			100
2248,5	1025,8	1222,7	857,9											212
3305,8	1194,6	2111,2	1787,4											69
4197,7	1548,3	2649,4	2021,3											89

1399,6	1081,6	312,7												100
5467,7	1512,7	3955,0	3346,0											112
2688,7	1083,8	1553,8	1268,1											112
2692,3	1090,8	1601,5	1258,2											112
886,6	675,4	211,2												100
3839,5	1213,9	2593,3	2227,0											71
0645,5	2006,7	18638,8	15775,0		932,3	56,7					56,7			112
1188,3	832,7	330,6												212
5302,1	1479,8	3822,3	3167,1											
2211,9	339,5	1872,4	1627,7											
4585,8	1438,4	3147,4	2623,3											81
3376,4	1247,8	2128,6	1621,3											212
7610,4	1630,4	5851,8	5101,0			67,8					67,8			94
2664,0	945,9	1718,1	1359,0											212
3460,6	1122,6	2099,2	1773,8											112
2489,1	747,6	1741,5	1438,4											100
2143,4	337,4	1779,0	1390,4											212
2771,0	1002,5	1768,5	1441,8											150
3867,6	1241,8	2360,1	1965,9											100
875,0	683,0	192,0												112
3180,0	1017,1	2162,9	1875,8											112
7119,6	1562,2	5557,4	4806,1											112
1573,3	1164,1	409,2												212
2632,0	1052,8	1579,2	1190,6											212
3253,9	1151,8	2001,1	1735,1											63
1231,2	1053,3	153,8												57
5058,0	1273,4	3784,6	3376,1											112
6119,8	**73595,5**	**338242,6**	**288686,3**	**4788,0**	**2309,5**	**5688,3**	**1430,3**	**1689,7**		**2248,8**		**319,5**		**8504**
9670,9	**43333,4**	**202895,0**	**173484,4**	**4788,0**	**2309,5**	**5688,3**	**1430,3**	**1689,7**		**2248,8**		**319,5**		
6448,9	**30262,1**	**135347,6**	**115201,9**											**8504**
9670,9	43333,4	202895,0	173484,4	4788,0	2309,5	5688,3	1430,3	1689,7		2248,8		319,5		
9109,0	1002,2	8106,8	7327,2											200
3916,6	1146,4	2770,2	2452,4											100
5316,9	1293,3	3987,1	3604,0											100
5916,2	2117,9	13798,3	12495,0											
3489,9	946,8	2494,6	2117,7											71
3709,3	1088,6	2620,7	2227,1											137
3008,1	994,4	2013,7	1795,5											87
5775,7	1176,0	4319,8	3814,1											80
1597,1	953,8	643,3	305,9											200
5325,8	1955,4	23370,4	21524,0											
4913,5	1208,9	3704,6	3338,4											72
7647,8	1161,3	6486,5	5456,7											440
5511,3	1269,5	4155,1	3678,6											124
3376,8	947,4	2309,0	1945,4											97
1814,1	1063,9	750,2	512,3											120
9116,5	1365,3	7751,2	6995,6											98
0739,7	1728,4	9011,3	7930,9											200
7566,4	1620,8	5838,5	5179,7											
2431,0	236,7	2194,3	1923,4											64
5745,1	1125,0	4460,0	3454,2											650

7014,1	1350,6	5663,5	5066,4											87
4566,0	1245,8	3320,2	2863,1											107
2884,1	832,4	2051,7	1816,7											97
6153,9	1280,0	4873,9	4149,7											255
9804,0	1151,3	8652,7	3227,9											5116
7392,7	**54006,2**	**152888,8**	**128673,9**		**2627,3**	**2400,8**	**738,8**	**692,7**		**771,4**	**30,0**	**167,9**		**1823**
8041,4	**27856,8**	**100184,6**	**85182,8**		**1060,3**	**2400,8**	**738,8**	**692,7**		**771,4**	**30,0**	**167,9**		
9351,3	**26149,4**	**52704,2**	**43491,1**		**1567,0**									**1823**
8041,4	27856,8	100184,6	85182,8		1060,3	2400,8	738,8	692,7		771,4	30,0	167,9		
2117,0	969,4	1147,6	952,9											60
1818,5	950,1	797,8	686,3											
5664,7	1535,8	4093,1	3371,1											250
2531,6	338,0	2193,6	1920,5											75
2598,9	1080,6	1518,3	1379,4											
1740,6	886,3	835,2	720,1											
2473,8	1017,3	1391,5	1024,2											250
2859,1	1107,0	1752,1	1498,4											64
2636,0	1033,0	1603,0	1358,3											63
5191,5	1421,0	3744,5	3347,8											
2078,4	957,9	983,3	802,9											59
5517,2	1202,0	4315,2	3346,7											450
2756,7	1280,0	11476,7	8745,7		1567,0									
2178,7	1040,0	1138,7	998,3											
1574,4	925,7	648,7	586,1											
2160,5	748,2	1412,3	1221,0											
2031,0	1121,2	909,8	696,0											75
2008,3	868,3	1140,0	1024,8											
2335,1	1048,1	1182,2	1066,3											
2537,7	1000,6	1537,1	1414,2											
3706,4	1076,6	2629,8	2195,0											150
2361,8	1037,0	1285,6	1008,7											100
4406,9	1415,2	2991,7	2532,3											76
1861,4	982,3	879,1	639,4											150
2205,1	1107,8	1097,3	954,7											
4505,4	**54748,8**	**189144,6**	**159988,7**		**4218,9**	**3655,1**	**810,0**	**1724,7**		**824,2**	**65,9**	**230,3**		**2624**
2493,3	**28312,2**	**134181,1**	**114575,5**		**4218,9**	**3589,2**	**810,0**	**1724,7**		**824,2**		**230,3**		
2012,1	**26436,6**	**54963,5**	**45413,2**			**65,9**					**65,9**			**2624**
2493,3	28312,2	134181,1	114575,5		4218,9	3589,2	810,0	1724,7		824,2		230,3		
3252,0	1272,1	1979,9	1541,5											150
3418,9	1219,3	2098,1	1833,6											
2159,6	952,7	1206,9	1006,1											100
4064,4	1495,5	2568,9	1991,6											150
2586,1	1042,9	1543,2	1326,0											100
2839,7	1166,6	1648,7	1281,3											150
2097,7	1011,0	1086,7	774,3			65,9					65,9			100
2154,8	987,5	1167,3	1000,2											60
4404,4	1406,5	2997,9	2538,6											
2671,4	1158,2	1513,2	1254,5											64
2062,9	480,6	1576,4	1351,5											100
2856,2	1016,7	1839,5	1510,0											100

3245,8	1106,7	2139,1	1770,3											150
3528,6	1194,4	2334,2	1906,2											150
4025,5	1353,6	2487,5	2073,3											100
1932,6	1648,0	10284,6	8646,0											300
3303,7	1235,6	2068,1	1569,9											150
2316,3	385,1	1931,2	1652,3											100
4656,8	1270,4	3107,8	2667,4											150
2168,9	1166,8	984,9	622,2											150
7694,9	1716,9	5978,0	5077,7											200
1915,8	1035,7	880,1	769,6											
2655,1	1113,8	1541,3	1249,1											100
2556,0	**47114,2**	**143487,5**	**116949,4**		**2356,6**	**2924,9**	**1197,5**	**1146,4**		**285,6**	**107,4**	**188,0**		**1469**
8720,9	**25777,8**	**101989,9**	**83117,0**		**2356,6**	**2817,5**	**1197,5**	**1146,4**		**285,6**		**188,0**		
3835,1	**21336,4**	**41497,6**	**33832,4**			**107,4**					**107,4**			**1469**
8720,9	25777,8	101989,9	83117,0		2356,6	2817,5	1197,5	1146,4		285,6		188,0		
3614,9	625,4	2987,5	2686,3											
3177,2	1173,6	2003,6	1729,5											
2212,1	988,4	1223,7	776,9											200
3271,6	1233,5	2038,1	1713,8											69
2171,4	1028,3	956,3	739,4											100
2242,3	975,7	1266,6	1016,5											64
1038,1	904,1	134,0												
1987,4	870,5	1116,9	969,6											
2467,9	800,4	1530,1	1185,5											100
2492,8	972,5	1514,0	1186,1											112
2851,7	1065,6	1786,1	1584,7											
3599,9	1381,9	1918,4	1531,2											
2429,3	985,1	1444,2	1316,1											
2105,3	685,1	1420,2	1136,5											112
1681,4	852,1	829,3	628,0											112
4425,2	1287,2	2945,0	2578,4											
7854,2	1065,9	6788,3	5645,1											100
5957,3	1320,2	4637,1	3580,5			107,4					107,4			
3310,8	1137,9	2105,2	1712,0											200
2368,9	1030,0	1308,7	949,2											200
2575,4	953,0	1544,3	1167,1											100
2904,8	**97262,1**	**359625,4**	**313571,8**		**3844,1**	**6544,1**	**2161,3**	**2253,3**		**1511,7**	**190,2**	**427,6**		**2812**
4320,0	**53990,6**	**235667,4**	**203461,1**		**3844,1**	**6353,9**	**2161,3**	**2253,3**		**1511,7**		**427,6**		**2055**
8584,8	**43271,5**	**123958,0**	**110110,7**			**190,2**					**190,2**			**757**
4320,0	53990,6	235667,4	203461,1		3844,1	6353,9	2161,3	2253,3		1511,7		427,6		2055
2887,1	1106,1	1725,3	1499,4											
3746,0	1314,8	2431,2	2123,8											
2454,5	1002,4	1452,1	1281,2											
3141,3	1052,4	2088,9	1600,3											262
2259,0	1019,8	1109,5	945,5											
4128,8	1302,5	2821,4	2442,3											
4271,9	1308,3	2789,0	2372,5			66,5					66,5			
2017,6	1029,0	988,6	862,1											
1710,3	1025,7	684,6	567,5											
3013,0	1121,7	1734,1	1519,5											

2982,2	1176,8	1722,2	1514,4											
3995,8	1264,9	2730,9	2432,3											
2323,5	893,1	1381,2	1182,1											
5292,5	1027,0	4265,5	3639,8											
5710,6	1351,7	4266,3	3836,5											
2626,9	769,0	1714,6	1556,9											
3012,7	1248,4	1764,3	1440,1											
2217,3	1052,1	1165,2	1019,8											
2622,6	1129,6	1493,0	1272,5											
2318,1	1103,4	1214,7	1058,3											
4319,3	3049,9	41269,4	38265,4			26,9					26,9			
4906,6	1100,5	3806,1	3382,6											
9604,0	1637,5	7966,5	6920,3											100
3342,5	977,2	2365,3	2065,6											
2140,5	1077,8	1062,7	813,7											125
1722,4	533,2	1189,2	1083,1											
4524,0	1159,6	3025,6	2705,8											
3805,4	1200,4	2537,1	2274,3											
1851,8	799,2	1052,6	962,0											
5496,7	1130,8	4365,9	3843,9			30,2					30,2			
2985,0	1207,9	1777,1	1515,6											
4801,6	1334,8	3466,8	2950,9											
2514,3	761,9	1752,4	1610,7											
2435,6	963,2	1472,4	1212,9											65
3925,9	940,8	2985,1	2740,0											
2699,1	1114,3	1584,8	1415,5											
2709,4	1054,8	1596,4	1152,7			66,6					66,6			205
2069,0	929,0	1140,0	1028,9											
3538,5	**50093,1**	**170849,0**	**142911,9**		**1948,3**	**4578,0**	**1109,5**	**1516,5**		**1447,9**	**71,7**	**432,4**		**2035**
6538,4	**24653,6**	**120374,6**	**100047,1**		**1948,3**	**4506,3**	**1109,5**	**1516,5**		**1447,9**		**432,4**		
7000,1	**25439,5**	**50474,4**	**42864,8**			**71,7**					**71,7**			**2035**
6538,4	24653,6	120374,6	100047,1		1948,3	4506,3	1109,5	1516,5		1447,9		432,4		
1110,0	992,2	117,8												
4431,4	790,2	3641,2	3178,5			71,7					71,7			85
2178,6	1011,0	1114,8	1054,2											
2701,1	792,9	1908,2	1582,0											160
3231,9	1077,5	2154,4	1766,0											160
1234,6	1113,5	121,1												
1651,6	1065,5	541,2	423,4											
2393,1	971,3	1198,1	953,1											65
3808,6	1034,2	2774,4	2427,6											85
2282,8	1071,3	1088,7	915,4											
1658,7	1013,0	645,7	586,1											
3294,4	1068,5	2089,0	1852,8											
2327,5	997,5	1310,4	1051,0											160
782,5	687,8	77,1												
1362,6	1076,9	285,7	221,1											
2594,2	1034,9	1559,3	1398,4											
3171,8	1166,2	1946,8	1746,3											
1727,9	875,0	852,9	785,1											
2626,4	822,9	1716,0	1426,5											160

0437,4	1771,1	18666,3	16010,0											1000
1857,5	1070,2	787,3	620,6											
3113,8	1225,6	1661,5	1420,5											
2426,6	1147,4	1279,2	1084,8											
623,8	279,4	249,5												160
3971,3	1283,5	2687,8	2361,4											
3678,9	**61887,7**	**208643,4**	**171072,6**		**3850,7**	**3574,4**	**1258,0**	**1315,5**		**607,9**	**92,2**	**300,8**		**3053**
0214,9	**34672,4**	**143173,1**	**116095,8**		**3850,7**	**3482,2**	**1258,0**	**1315,5**		**607,9**		**300,8**		
3464,0	**27215,3**	**65470,3**	**54976,8**			**92,2**					**92,2**			**3053**
0214,9	34672,4	143173,1	116095,8		3850,7	3482,2	1258,0	1315,5		607,9		300,8		
1132,5	181,1	951,4	682,3											170
3124,7	1138,9	1985,8	1640,9											140
2323,6	1101,3	1153,2	832,6											126
2141,3	1098,3	1043,0	892,9											
7146,3	1200,1	5946,2	5253,7											40
4440,6	692,7	3747,9	2956,1											350
2720,8	1025,4	1578,1	1408,3											70
2556,8	1007,3	1525,3	1224,9											120
2138,0	1006,6	1131,4	905,2											100
2447,7	942,5	1505,2	1109,0											141
1765,7	917,7	822,3	659,8											70
1531,2	736,4	794,8	637,7											30
5489,2	1426,0	4063,2	3382,6			33,8					33,8			151
3818,8	1221,9	2522,4	2109,2											60
1716,1	767,2	852,6	649,7											85
2140,3	946,4	1156,9	854,0											120
1481,6	780,5	605,7	490,9											45
2578,1	885,7	1648,2	1422,9											90
3078,6	1130,8	1947,8	1699,2											60
4655,2	974,5	3680,7	3077,7											250
6985,4	1522,4	15463,0	14058,7			58,4					58,4			
2513,3	748,1	1765,2	1490,0											60
1798,6	927,5	871,1	623,9											120
1638,0	450,6	1187,4	826,3											184
1439,4	965,2	474,2	368,4											50
3817,0	1278,0	2447,9	1982,8											130
3415,7	1026,9	2388,8	2043,8											100
3429,5	1115,3	2210,6	1693,3											190
1708,7	**73873,9**	**287100,0**	**238364,3**	**5172,0**	**3037,5**	**5683,4**	**2097,8**	**1510,5**		**1694,1**	**112,4**	**268,6**		**1878**
1070,7	**42616,6**	**198278,8**	**161307,5**	**5172,0**	**3037,5**	**5571,0**	**2097,8**	**1510,5**		**1694,1**		**268,6**		
0638,0	**31257,3**	**88821,2**	**77056,8**			**112,4**					**112,4**			**1878**
1070,7	42616,6	198278,8	161307,5	5172,0	3037,5	5571,0	2097,8	1510,5		1694,1		268,6		
7822,4	1616,5	6205,9	5469,9											65
4496,6	1246,4	3157,2	2813,2											66
2767,8	1036,6	1661,9	1377,4											70
5232,9	1258,4	3974,5	3285,4											300
6134,6	544,5	5590,1	4783,6											450
2184,8	1113,6	1071,2	916,5											
6539,4	1572,7	4966,7	4136,7											200
2046,9	966,7	1080,2	880,4											60

3543,9	1254,6	2289,3	1881,9											72
3752,2	1173,2	2573,0	2207,7											60
2073,6	1043,2	1030,4	766,8											65
3090,8	1084,8	2006,0	1688,5											100
2718,7	756,8	1961,9	1764,0											
4207,6	1110,7	3096,9	2743,8											
3543,4	1250,2	2236,6	1896,6											70
4247,6	1001,0	3246,6	2961,2											
4649,0	1297,4	3278,7	2979,4											
3028,4	1201,1	1827,3	1616,7											
2040,6	829,8	1010,6	909,3											
7351,0	1628,3	5722,7	5038,6											
4629,6	1397,0	3232,6	2831,3											
7013,4	1533,4	5480,0	4644,1											200
7307,0	1858,9	15448,1	13756,0			112,4					112,4			
6475,6	1514,8	4960,8	4251,8											100
1769,2	1076,7	631,0	558,2											
1971,0	890,0	1081,0	897,8											
2291,6	**84331,8**	**293895,3**	**235567,9**		**4584,2**	**4352,1**	**1749,0**	**1783,5**		**405,7**	**122,5**	**291,4**		**7404**
2279,0	**45757,5**	**202926,3**	**160674,5**		**2455,0**	**4229,6**	**1749,0**	**1783,5**		**405,7**		**291,4**		**4500**
0012,6	**38574,3**	**90969,0**	**74893,4**		**2129,2**	**122,5**					**122,5**			**2904**
2279,0	45757,5	202926,3	160674,5		2455,0	4229,6	1749,0	1783,5		405,7		291,4		4500
3657,1	1008,4	2648,7	2202,1											100
2068,6	939,6	1050,0	896,9											60
3190,4	1225,7	1964,7	1629,2											100
3347,2	1254,6	2092,6	1668,2											100
3548,4	1040,8	2507,6	2010,2											112
2121,1	898,4	1222,7	1006,9											112
2871,4	1122,3	1749,1	1484,2											112
948,6	754,4	194,2												112
2188,1	931,3	1256,8	1030,8											112
2672,3	1131,8	1479,7	1328,9											
2191,5	1063,4	1128,1	966,3											30
1739,1	948,9	790,2	694,9											
4285,7	1392,3	2790,9	2335,4											80
1404,7	746,4	658,3	535,5											60
3509,7	1185,7	2255,5	1945,0											112
2427,1	1143,8	1283,3	967,8											112
1738,7	811,9	876,3	679,8											112
4998,3	1348,8	3609,7	3211,1											
1678,6	939,9	738,7	529,2											112
2079,1	682,4	1396,7	1204,6											112
4360,9	1306,9	3054,0	2632,9											
2077,4	906,1	1171,3	941,5											112
2998,6	1092,5	1884,7	1601,5											112
7080,0	4168,9	32911,1	26442,0		2129,2	122,5					122,5			100
2966,0	826,5	2105,7	1848,5											112
2163,2	690,8	1472,4	1258,0											100
2633,4	806,5	1826,9	1546,0											112
2513,0	1094,6	1418,4	1209,7											
2227,7	858,0	1369,7	1146,9											112

3343,4	736,4	2607,0	2262,8											50
3289,0	1272,7	2003,3	1592,8											140
4352,3	1224,9	3127,4	2632,3											112
1182,9	973,8	209,1												
3157,7	952,5	2205,2	1903,9											80
3001,4	1092,4	1909,0	1547,6											112
9326,6	**68539,5**	**307637,1**	**261364,3**	**5500,0**	**2759,8**	**5529,4**	**1888,6**	**1980,6**		**1226,7**	**57,5**	**376,0**		**6575**
1268,9	**39016,8**	**199719,9**	**169960,7**	**5500,0**	**2759,8**	**5471,9**	**1888,6**	**1980,6**		**1226,7**		**376,0**		**450**
8057,7	**29522,7**	**107917,2**	**91403,6**			**57,5**					**57,5**			**6125**
1268,9	39016,8	199719,9	169960,7	5500,0	2759,8	5471,9	1888,6	1980,6		1226,7		376,0		450
2041,7	841,2	1200,5	895,3											85
5116,5	1198,7	3917,8	3338,6											300
2185,9	1084,8	1101,1	983,3											
3625,9	1201,6	2424,3	2151,2											
9526,2	927,1	8599,1	7724,8											100
2283,5	997,5	1286,0	1158,2											
3323,4	1310,7	1996,6	1661,5											
3142,9	1090,1	2052,8	1820,1											85
3682,8	799,2	2883,6	798,4											2000
7048,2	1682,4	5013,6	4257,1											
3992,6	424,4	3568,2	3219,4											
3350,8	1213,6	2137,2	1457,2											400
2642,7	523,6	2119,1	1958,7											
1660,3	411,0	1053,1	955,1											
5228,4	1128,2	4046,9	3680,1											
7846,3	1295,9	6550,4	3673,1											2500
3617,7	1206,8	2410,9	2032,6											85
2642,4	557,5	2084,9	1844,7											85
2615,0	998,6	1616,4	1418,5											
4476,0	1466,0	3010,0	2566,1											
7404,7	1431,2	5973,5	5172,5											100
2437,3	2558,7	29878,6	27469,6			57,5					57,5			
2996,1	1032,9	1963,2	1789,5											
2598,8	863,6	1735,2	1290,6											300
2719,8	1062,3	1657,5	1477,6											
5928,1	1173,1	4755,0	4166,3											
3923,7	1042,0	2881,7	2443,5											85
2942,4	**44435,1**	**146365,9**	**121791,3**		**735,8**	**3744,3**	**1436,2**	**1187,2**		**680,4**	**64,5**	**376,0**		**3316**
1601,7	**21631,6**	**99970,1**	**81710,2**		**735,8**	**3679,8**	**1436,2**	**1187,2**		**680,4**		**376,0**		**1558**
1340,7	**22803,5**	**46395,8**	**40081,1**			**64,5**					**64,5**			**1757**
1601,7	21631,6	99970,1	81710,2		735,8	3679,8	1436,2	1187,2		680,4		376,0		1558
2686,0	884,0	1660,3	1508,3											
2399,3	954,6	1444,7	1275,6											
2668,1	1084,8	1320,9	1113,0											59
3197,9	1337,9	1860,0	1444,9											120
6759,2	1210,2	5549,0	5053,2											110
3058,7	1201,0	1843,6	1483,5											110
3203,8	1120,5	1881,4	1622,6											100
2050,0	1078,9	922,4	835,7											
3292,2	1119,1	2173,1	2019,7											

1281,6	1002,0	211,3												110
2160,7	1039,4	1055,6	688,3											300
4321,7	1256,7	3065,0	2671,0											76
2216,7	953,0	1202,2	1002,5											110
3018,4	1049,8	1968,6	1649,2											120
2121,0	984,5	1118,8	910,6											110
4342,1	1177,6	3083,8	2609,8			64,5					64,5			110
468,9	121,1	183,8												100
1082,6	940,6	114,6												
2674,2	1079,7	1594,5	1371,2											62
1676,0	449,2	1226,8	1040,8											59
1008,9	815,6	182,2												100
2510,2	768,0	11047,5	10344,9											
3142,5	1175,3	1685,7	1436,3											
2250,6	**60701,7**	**230899,9**	**189770,7**	**3841,0**	**3546,2**	**5489,2**	**1217,7**	**2330,5**		**591,6**	**61,8**	**1287,6**		**2317**
8935,4	**36470,9**	**152464,5**	**120904,8**	**3841,0**	**3546,2**	**5427,4**	**1217,7**	**2330,5**		**591,6**		**1287,6**		**450**
3315,2	**24230,8**	**78435,4**	**68865,9**			**61,8**					**61,8**			**1867**
8935,4	36470,9	152464,5	120904,8	3841,0	3546,2	5427,4	1217,7	2330,5		591,6		1287,6		450
1923,6	824,0	1039,5	988,6											
3486,6	1209,0	2277,6	1973,2											
2576,6	892,7	1683,9	1275,5											300
4083,6	1224,3	2606,9	2039,1											250
4375,3	1425,1	2931,7	2540,0											
6053,4	1151,4	4902,0	4592,2											
3696,7	999,2	2697,5	2424,0											
4514,3	1089,6	3284,4	2898,1											73
5444,0	1358,2	4085,8	3520,3											100
5182,0	1286,2	3718,1	3221,9											150
1262,9	491,2	771,7	655,2											54
6688,2	1348,6	5339,6	4760,8											
2691,0	334,0	2357,0	2086,3											65
4434,0	758,7	3675,3	3382,0											
3874,4	436,9	3437,5	2625,3											518
4779,5	1223,9	3555,6	3172,8											
1938,0	788,5	1149,5	1067,0											
4939,0	1266,6	3672,4	3254,7											
1526,5	935,8	10590,7	9732,4											
2793,2	973,4	1819,8	1630,4											60
9092,1	1911,4	7180,7	6167,7			61,8					61,8			150
3371,4	886,1	2485,3	2187,4											69
4588,9	1416,0	3172,9	2671,0											78
4139,7	**38497,4**	**134505,6**	**107786,2**		**1727,4**	**2736,9**	**1063,8**	**582,0**		**946,5**	**69,4**	**75,2**		**2112**
4500,2	**23067,8**	**90935,7**	**70461,8**		**1727,4**	**2667,5**	**1063,8**	**582,0**		**946,5**		**75,2**		**500**
9639,5	**15429,6**	**43569,9**	**37324,4**			**69,4**					**69,4**			**1612**
4500,2	23067,8	90935,7	70461,8		1727,4	2667,5	1063,8	582,0		946,5		75,2		500
2765,5	958,7	1806,8	1630,4											
4003,4	950,8	3052,6	2811,3											
891,4	802,7	88,7												
1999,7	804,9	1194,8	1086,4											
1952,4	972,2	980,2	877,6											

2294,1	1011,3	1282,8	1076,3											
2213,9	1008,1	1205,8	1097,6											
3547,6	1123,8	2423,8	2092,3											
1535,2	936,6	98,8												
2821,4	1039,3	1782,1	1615,2											
1110,2	823,3	146,7												112
8094,4	1917,7	16176,7	14567,2			69,4					69,4			
8446,2	1444,8	7001,4	5366,0											1000
5351,6	1283,9	4067,7	3042,3											500
2612,5	351,5	2261,0	2061,8											
8901,3	**68299,6**	**218953,3**	**179570,3**	**4075,0**	**2349,3**	**4857,6**	**1676,5**	**1200,0**		**1285,9**	**103,1**	**592,1**		**2095**
3267,8	**34035,4**	**149232,4**	**119707,4**	**4075,0**	**2349,3**	**4754,5**	**1676,5**	**1200,0**		**1285,9**		**592,1**		
5633,5	**34264,2**	**69720,9**	**59862,9**			**103,1**					**103,1**			**2095**
3267,8	34035,4	149232,4	119707,4	4075,0	2349,3	4754,5	1676,5	1200,0		1285,9		592,1		
5017,7	1281,2	3670,0	3300,0											
1707,0	817,1	889,9	710,5											112
3766,5	1194,3	2436,0	2033,4											81
3557,9	692,2	2558,8	2339,1											
4719,6	1064,1	3631,4	3287,2											
5102,2	1340,6	3475,6	3101,7											
3552,3	1193,6	2106,4	1834,5											
3226,1	1039,6	2186,5	2016,5											
2263,3	857,2	1406,1	801,2											508
2084,0	1015,0	1069,0	934,0											56
3154,7	956,3	2138,8	1917,4											63
2734,2	1032,2	1685,5	1558,6											
3520,4	1305,6	2214,8	1715,5			103,1					103,1			112
2627,7	1112,2	1445,6	1268,4											
3392,0	1206,6	2136,3	1806,3											70
2716,4	1132,6	1542,8	1336,4											
5219,0	1482,8	3736,2	3144,2											80
4683,6	1220,9	3432,2	3042,6											75
2262,7	1034,7	1178,8	956,6											112
1795,0	992,2	783,0	627,9											59
1937,7	943,6	903,7	785,3											
3056,8	1164,1	1892,7	1568,0											112
3298,2	992,3	2246,4	1859,7											75
3629,2	1262,4	2324,0	1979,8											71
2984,9	1147,3	1821,9	1505,8											112
9635,2	1154,5	8480,7	7484,5											
2689,3	1145,1	1544,2	1016,0											335
3036,9	1152,5	1852,0	1652,5											
2314,0	1070,3	1243,7	1093,1											
4206,3	1289,9	2916,4	2563,2											
1742,7	971,2	771,5	623,0											59
3077,2	**90092,5**	**381991,0**	**325218,0**		**4113,6**	**7161,2**	**1715,5**	**3319,5**		**1598,5**		**527,7**		**3775**
2225,2	**50311,2**	**251581,1**	**212957,8**		**2154,4**	**7161,2**	**1715,5**	**3319,5**		**1598,5**		**527,7**		
0852,0	**39781,3**	**130409,9**	**112260,2**		**1959,2**									**3775**
2225,2	50311,2	251581,1	212957,8		2154,4	7161,2	1715,5	3319,5		1598,5		527,7		
1883,8	946,7	937,1	669,1											150

2225,0	1026,5	1165,9	886,1											150
3534,8	1073,7	2461,1	2184,9											100
2251,7	1083,0	1168,7	888,1											130
3052,1	1216,2	1835,9	1513,8											66
3492,7	1045,0	2366,3	2091,2											66
2899,0	1042,0	1857,0	1536,1											100
3237,7	1147,2	1951,9	1676,7											65
3065,8	1195,5	1848,0	1452,9											100
2273,1	1089,9	1098,9	862,4											100
2981,3	1096,2	1764,5	1422,8											100
4009,2	961,6	3047,6	2546,6											150
2319,4	984,2	1335,2	1217,9											
4259,6	1305,6	2954,0	2440,0											150
4207,7	1157,6	3050,1	2705,3											100
2116,5	1249,3	867,2	549,7											100
6396,4	1517,6	4878,8	4359,8											
2878,7	984,8	1893,9	1194,0											600
5851,8	1375,3	4458,9	3932,3											150
2164,1	911,8	1252,3	998,8											100
1942,9	946,9	996,0	791,3											100
3781,7	1152,0	2466,3	2098,2											150
5243,5	1427,6	3815,9	3221,1											100
7676,5	1370,2	6306,3	5498,5											150
2783,1	933,1	1850,0	1585,4											66
6699,1	896,0	5803,1	5207,1											
2372,5	1078,8	1293,7	1097,3											60
2274,4	957,0	1317,4	1046,2											150
6468,2	1381,8	5086,4	4476,6											120
3709,4	3906,9	49802,5	43998,3		1959,2									
2694,3	1024,0	1670,3	1281,8											200
6117,8	1244,3	4873,5	4307,0											200
3988,2	1053,0	2935,2	2522,9											
8602,7		**548602,7**	**460058,3**	**5010,0**	**20729,0**	**14038,4**	**4800,3**	**2183,7**		**5311,5**	**1428,1**	**314,8**		**2990**

cu destinaţie specială din Fondul rutier (pentru unităţile administrativ-teritoriale de nivelul II, în funcţie de numărul kilometrilor echivalenţi administra
,4 mii de lei, municipiul Chişinău – 94071,1 mii de lei şi UTA Găgăuzia – 25196,4 mii de lei, iar volumul transferurilor cu destinaţie specială în cu
către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova (pentru unităţile administrativ-teritoriale de nivelul I, calculate proporţional numărului pop
390000,0 mii de lei, inclusiv municipiul Bălţi – 14410,3 mii de lei, municipiul Chişinău – 75179,7 mii de lei şi UTA Găgăuzia – 17628,8 mii de lei.

Anexa nr.8

LISTA
autorităţilor şi instituţiilor publice la autogestiune, întreprinderilor de stat şi societăţilor pe acţiuni ce primesc mijloace financiare de la bugetul public naţional

Cancelaria de Stat
1. Academia de Administrare Publică
2. Instituţia publică „Agenţia de Guvernare Electronică”
3. Instituţia publică „Centrul de Implementare a Reformelor”
4. Instituţia publică „Agenţia Servicii Publice”
5. Instituţia publică „Serviciul Tehnologia Informaţiei şi Securitate Cibernetică”

Ministerul Economiei şi Infrastructurii

6. Instituţia publică „Organizaţia pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici şi Mijlocii”

7. Instituţia publică „Centrul Naţional de Acreditare din Republica Moldova” (MOLDAC)

8. Instituţia publică „Institutul Naţional de Metrologie”

9. Instituţia publică „Institutul de Standardizare din Moldova”

10. Instituţia publică „Serviciul naţional unic pentru apeluri de urgenţă 112”

11. Î.S. „Portul Fluvial Ungheni”, municipiul Ungheni

12. Î.S. „Bacul Molovata”, satul Molovata Nouă, raionul Dubăsari

13. Î.S. „Administraţia de Stat a Drumurilor”, municipiul Chişinău

14. S.A. „Drumuri Bălţi”, municipiul Bălţi

15. S.A. „Drumuri Cahul”, municipiul Cahul

16. S.A. „Drumuri Căuşeni”, oraşul Căuşeni

17. S.A. „Drumuri Cimişlia”, oraşul Cimişlia

18. S.A. „Drumuri Criuleni”, oraşul Criuleni

19. S.A. „Drumuri Edineţ”, municipiul Edineţ

20. S.A. „Drumuri Ialoveni”, oraşul Ialoveni

21. S.A. „Drumuri Orhei”, municipiul Orhei

22. S.A. „Drumuri Râşcani”, oraşul Râşcani

23. S.A. „Drumuri Soroca”, municipiul Soroca

24. S.A. „Drumuri Străşeni”, municipiul Străşeni

25. Î.S. „Moldelectrica”

26. Î.S. „Calea Ferată din Moldova”, municipiul Chişinău

27. S.A. „Termoelectrica”, municipiul Chişinău

Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului

28. Agenţia de Dezvoltare Regională Nord

29. Agenţia de Dezvoltare Regională Centru

30. Agenţia de Dezvoltare Regională Sud

31. Agenţia de Dezvoltare Regională UTA Găgăuzia

32. Universitatea Agrară de Stat din Moldova

33. Instituţia publică „Centrul de Excelenţă în Horticultură şi Tehnologii Agricole din Ţaul”

34. Instituţia publică „Colegiul de Medicină Veterinară şi Economie Agrară din Brătuşeni”

35. Instituţia publică „Colegiul Tehnic Agricol din Svetlâi”

36. Instituţia publică „Colegiul Tehnic Agricol din Soroca”

37. Instituţia publică „Centrul de Excelenţă în Viticultură şi Vinificaţie din Chişinău”

38. Instituţia publică „Colegiul Agroindustrial din Râşcani”

39. Instituţia publică „Colegiul Agroindustrial «Gheorghe Răducan»” din satul Grinăuţi, raionul Ocniţa

40. Instituţia publică „Colegiul Agroindustrial din Ungheni”

41. Agenţia „Moldsilva”

42. Oficiul Naţional al Viei şi Vinului

Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării

43. Fondul special pentru manuale

44. Universitatea de Stat din Moldova

45. Universitatea Tehnică a Moldovei

46. Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chişinău

47. Universitatea de Stat de Educaţie Fizică şi Sport

48. Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălţi

49. Universitatea de Stat din Tiraspol

50. Universitatea de Stat din Comrat

51. Universitatea de Stat din Taraclia

52. Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

53. Academia de Studii Economice a Moldovei

54. Institutul de Relaţii Internaţionale din Moldova

55. Revista „Noi”

56. Revista „Florile dalbe”

57. Revista „Alunelul”

58. Academia de Muzică, Teatru şi Arte Plastice

59. Centrul de Excelenţă în Construcţii

60. Centrul de Excelenţă în Industria Uşoară
61. Centrul de Excelenţă în Informatică şi Tehnologii Informaţionale
62. Centrul de Excelenţă în Servicii şi Prelucrarea Alimentelor
63. Centrul de Excelenţă în Transporturi
64. Centrul de Excelenţă în Economie şi Finanţe
65. Centrul de Excelenţă în Energetică şi Electronică
66. Colegiul de Ecologie din Chişinău
67. Colegiul de Industrie Uşoară din Bălţi
68. Colegiul Politehnic din Bălţi
69. Colegiul Tehnologic din Chişinău
70. Colegiul de Construcţii din Hâncești
71. Colegiul Tehnic Feroviar din Bălţi
72. Colegiul „Alexei Mateevici” din Chişinău
73. Colegiul „Gheorghe Asachi” din Lipcani
74. Colegiul „Vasile Lupu” din Orhei
75. Colegiul „Mihai Eminescu” din Soroca
76. Colegiul „Mihail Ciachir” din Comrat
77. Colegiul „Iulia Haşdeu” din Cahul
78. Școala Profesională nr.2, municipiul Chişinău
79. Școala Profesională nr.3, municipiul Chişinău
80. Școala Profesională nr.4, municipiul Chişinău
81. Școala Profesională nr.5, municipiul Chişinău
82. Școala Profesională nr.6, municipiul Chişinău
83. Școala Profesională nr.7, municipiul Chişinău
84. Școala Profesională nr.9, municipiul Chişinău
85. Școala Profesională nr.10, municipiul Chişinău
86. Școala Profesională nr.1, municipiul Bălţi
87. Școala Profesională nr.3, municipiul Bălţi
88. Școala Profesională nr.4, municipiul Bălţi
89. Școala Profesională nr.5, municipiul Bălţi
90. Școala Profesională, satul Corbu, raionul Donduşeni
91. Școala Profesională, oraşul Drochia
92. Școala Profesională, oraşul Râşcani
93. Școala Profesională, municipiul Soroca
94. Școala Profesională, oraşul Floreşti
95. Școala Profesională, comuna Cuhureştii de Sus, raionul Floreşti
96. Școala Profesională, comuna Alexăndreni, raionul Sângerei
97. Școala Profesională, oraşul Teleneşti
98. Școala Profesională, oraşul Rezina
99. Școala Profesională, municipiul Orhei
100. Școala Profesională, municipiul Ungheni
101. Școala Profesională, oraşul Nisporeni
102. Școala Profesională, oraşul Călăraşi
103. Școala Profesională, municipiul Hâncești
104. Școala Profesională, oraşul Leova
105. Școala Profesională, oraşul Cimişlia
106. Școala Profesională, oraşul Căuşeni
107. Școala Profesională, oraşul Ştefan Vodă
108. Școala Profesională nr.1, municipiul Cahul
109. Școala Profesională nr.2, municipiul Cahul
110. Școala Profesională, satul Ciumai, raionul Taraclia
111. Școala Profesională, municipiul Comrat, UTA Găgăuzia
112. Școala Profesională, municipiul Ceadâr-Lunga, UTA Găgăuzia
113. Școala Profesională, oraşul Vulcăneşti, UTA Găgăuzia
114. Școala Profesională, oraşul Cupcini, municipiul Edineţ
115. Școala Profesională, oraşul Criuleni
116. Școala Profesională, oraşul Briceni
117. Școala Profesională, oraşul Glodeni
118. Școala Profesională, comuna Bubuieci, municipiul Chişinău
119. Școala Profesională nr.11, municipiul Chişinău
120. Colegiul tehnic al Universităţii Tehnice a Moldovei
121. Colegiul Naţional de Comerţ din Chişinău
122. Universitatea de Stat „Dimitrie Cantemir”

123. Centrul de Excelenţă în Educaţie Artistică „Ştefan Neaga”
124. Colegiul de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală”
125. Colegiul de Muzică şi Pedagogie din Bălţi
126. Colegiul de Arte „Nicolae Botgros” din Soroca
127. Colegiul Naţional de Coregrafie, municipiul Chişinău
128. Instituţia publică „Muzeul de Istorie a Evreilor din Republica Moldova”
129. Instituţia publică „Filarmonica Naţională «Serghei Lunchevici»”
130. Instituţia publică „Sala cu Orgă”
131. Instituţia publică „Ansamblul Naţional Academic de Dansuri Populare «JOC»”
132. Instituţia publică „Teatrul Naţional de Operă şi Balet «Maria Bieşu»”, municipiul Chişinău
133. Instituţia publică „Teatrul Naţional «Mihai Eminescu»”, municipiul Chişinău
134. Instituţia publică „Teatrul Naţional «Eugene Ionesco»”, municipiul Chişinău
135. Instituţia publică „Teatrul Republican «Luceafărul»”, municipiul Chişinău
136. Instituţia publică „Teatrul Republican de Păpuşi «Licurici»”, municipiul Chişinău
137. Instituţia publică „Teatrul Dramatic Rus de Stat «A.P.Cehov»”, municipiul Chişinău
138. Instituţia publică „Teatrul Dramatic de Stat pentru Tineret «S uliţî Roz»”, municipiul Chişinău
139. Instituţia publică „Teatrul «Alexei Mateevici»”, municipiul Chişinău
140. Instituţia publică „Centrul de Cultură şi Artă «Ginta Latină»”, municipiul Chişinău
141. Instituţia publică „Teatrul Naţional de Stat «Vasile Alecsandri»”, municipiul Bălţi
142. Instituţia publică „Teatrul Republican Muzical-Dramatic «B.P.Hasdeu»”, municipiul Cahul

Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale
143. Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie „Nicolae Testemiţanu”
144. Spitalul de Dermatologie şi Maladii Comunicabile
145. Dispensarul Republican de Narcologie
146. Institutul de Medicină Urgentă
147. Institutul de Neurologie şi Neurochirurgie „Diomid Gherman”
148. Institutul de Ftiziopneumologie „Chiril Draganiuc”
149. Institutul de Cardiologie
150. Institutul Mamei şi Copilului
151. Institutul Oncologic
152. Policlinica Stomatologică Republicană
153. Spitalul Clinic Republican „Timofei Moşneaga”
154. Spitalul Clinic de Psihiatrie
155. Spitalul Clinic de Traumatologie şi Ortopedie
156. Spitalul Clinic de Boli Infecţioase „Toma Ciorbă”
157. Spitalul Clinic al Ministerului Sănătăţii
158. Centrul Naţional de Asistenţă Medicală Urgentă Prespitalicească
159. Centrul pentru Achiziţii Publice Centralizate în Sănătate
160. Clinica universitară de asistenţă medicală primară a Universităţii de Stat de Medicină şi Farmacie „Nicolae Testemiţanu”
161. Clinica universitară stomatologică a Universităţii de Stat de Medicină şi Farmacie „Nicolae Testemiţanu”
162. Centrul Republican de Diagnosticare Medicală
163. Centrul de Excelenţă în Medicină şi Farmacie „Raisa Pacalo”
164. Colegiul de Medicină din municipiul Orhei
165. Colegiul de Medicină din municipiul Bălţi
166. Colegiul de Medicină din municipiul Ungheni
167. Colegiul de Medicină din municipiul Cahul
168. Instituţia publică „Centrul Republican Experimental Protezare, Ortopedie şi Reabilitare”
169. IMSP „Policlinica de Stat”
170. IMSP „Spitalul de Stat”
171. IMSP Spitalul Clinic Municipal Bălţi
172. IMSP Spitalul de Psihiatrie, municipiul Bălţi
173. IMSP Spitalul de Psihiatrie Orhei

Ministerul Finanţelor
174. Consiliul de supraveghere publică a auditului

Agenţia Naţională pentru Siguranţa Alimentelor
175. Instituţia publică „Centrul Republican de Diagnostic Veterinar”
176. Instituţia publică „Laboratorul Central Fitosanitar”
177. Instituţia publică „Laboratorul Central de Testare a Băuturilor Alcoolice/Nealcoolice şi a Produselor Conservate”

Altele
178. Compania Naţională de Asigurări în Medicină
179. Casa Naţională de Asigurări Sociale
180. Instituţia publică naţională a audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova”

Municipiul Bălţi
181. IMSP Centrul Medicilor de Familie Municipal Bălţi
182. IMSP Centrul Stomatologic Municipal Bălţi

Municipiul Chişinău
183. IMSP Asociaţia Medicală Teritorială Botanica
184. IMSP Asociaţia Medicală Teritorială Centru
185. IMSP Asociaţia Medicală Teritorială Râşcani
186. IMSP Asociaţia Medicală Teritorială Buiucani
187. IMSP Asociaţia Medicală Teritorială Ciocana
188. IMSP Spitalul Clinic Municipal nr.1
189. IMSP Spitalul Clinic Municipal de Copii nr.1
190. IMSP Spitalul Clinic Municipal nr.4
191. IMSP Spitalul Clinic Municipal de Boli Contagioase de Copii
192. IMSP Spitalul Clinic Municipal „Sfântul Arhanghel Mihail”
193. IMSP Spitalul Clinic Municipal „Sfânta Treime”
194. IMSP Spitalul Clinic Municipal de Copii „Valentin Ignatenco”
195. IMSP Spitalul Clinic Municipal de Ftiziopneumologie
196. IMSP Centrul Stomatologic Municipal de Copii
197. IMSP Centrul de Sănătate Coloniţa
198. IMSP Centrul de Sănătate Stăuceni
199. IMSP Centrul de Sănătate Ciorescu
200. IMSP Centrul de Sănătate Cricova
201. IMSP Centrul de Sănătate Grătieşti
202. IMSP Centrul de Sănătate Băcioi
203. IMSP Centrul de Sănătate Budeşti
204. IMSP Centrul de Sănătate Bubuieci
205. IMSP Centrul de Sănătate Vadul lui Vodă
206. IMSP Centrul de Sănătate Truşeni
207. IMSP Centrul de Sănătate Durleşti
208. IMSP Centrul de Sănătate Vatra
209. IMSP Centrul de Sănătate Sângera
210. IMSP Maternitatea Municipală nr.2
211. IMSP Centrul de Sănătate Ghidighici
212. Dispensarul Municipal Dermatovenerologic
213. Întreprinderea Municipală Centrul Stomatologic Municipal Chişinău

RAIOANE
Anenii Noi
214. Întreprinderea Municipală Centrul Stomatologic Raional Anenii Noi
215. IMSP Spitalul Raional Anenii Noi
216. IMSP Centrul de Sănătate Anenii Noi
217. IMSP Centrul de Sănătate Bulboaca
218. IMSP Centrul de Sănătate Floreni
219. IMSP Centrul de Sănătate Hârbovăţ
220. IMSP Centrul de Sănătate Mereni
221. IMSP Centrul de Sănătate Roşcani
222. IMSP Centrul de Sănătate Speia

223. IMSP Centrul de Sănătate Ţânţăreni
224. IMSP Centrul de Sănătate Varniţa

Basarabeasca
225. Întreprinderea Municipală Centrul Stomatologic Raional Basarabeasca
226. IMSP Spitalul Raional Basarabeasca
227. IMSP Centrul de Sănătate Basarabeasca
228. IMSP Centrul de Sănătate Sadaclia
229. IMSP Centrul de Sănătate Başcalia

Briceni
230. IMSP Spitalul Raional Briceni
231. IMSP Centrul de Sănătate Larga
232. IMSP Centrul de Sănătate Briceni
233. IMSP Centrul de Sănătate Corjeuţi
234. IMSP Centrul de Sănătate Lipcani

Cahul
235. Întreprinderea Municipală Centrul Stomatologic Raional Cahul
236. IMSP Spitalul Raional Cahul
237. IMSP Centrul de Sănătate Bucuria
238. IMSP Centrul de Sănătate Cahul
239. IMSP Centrul de Sănătate Colibaşi
240. IMSP Centrul de Sănătate Crihana Veche
241. IMSP Centrul de Sănătate Găvănoasa
242. IMSP Centrul de Sănătate Giurgiuleşti
243. IMSP Centrul de Sănătate Larga Nouă
244. IMSP Centrul de Sănătate Moscovei
245. IMSP Centrul de Sănătate Slobozia Mare
246. IMSP Centrul de Sănătate Zârneşti

Cantemir
247. IMSP Spitalul Raional Cantemir
248. IMSP Centrul de Sănătate Baimaclia
249. IMSP Centrul de Sănătate Cantemir
250. IMSP Centrul de Sănătate Ciobalaccia
251. IMSP Centrul de Sănătate Cociulia
252. IMSP Centrul de Sănătate Goteşti

Călăraşi
253. Întreprinderea Municipală Centrul Stomatologic Raional Călăraşi
254. IMSP Spitalul Raional Călăraşi
255. IMSP Centrul de Sănătate Bravicea
256. IMSP Centrul de Sănătate Călăraşi
257. IMSP Centrul de Sănătate Onişcani
258. IMSP Centrul de Sănătate Pârjolteni
259. IMSP Centrul de Sănătate Sipoteni
260. IMSP Centrul de Sănătate Vălcineţ
261. IMSP Centrul de Sănătate Vărzăreştii Noi – Pituşca

Căuşeni
262. Întreprinderea Municipală Centrul Stomatologic Raional Căuşeni
263. IMSP Spitalul Raional Căuşeni „Ana şi Alexandru”
264. IMSP Centrul de Sănătate Căinari
265. IMSP Centrul de Sănătate Căuşeni
266. IMSP Centrul de Sănătate Copanca
267. IMSP Centrul de Sănătate Fârlădeni
268. IMSP Centrul de Sănătate Sălcuţa
269. IMSP Centrul de Sănătate Taraclia
270. IMSP Centrul de Sănătate Tănătari
271. IMSP Centrul de Sănătate Tocuz

Cimişlia

272. IMSP Spitalul Raional Cimişlia
273. IMSP Centrul de Sănătate Cimişlia
274. IMSP Centrul de Sănătate Gura Galbenei
275. IMSP Centrul de Sănătate Javgur

Criuleni
276. Întreprinderea Municipală Centrul Stomatologic Raional Criuleni
277. IMSP Spitalul Raional Criuleni
278. IMSP Centrul de Sănătate Bălăbăneşti
279. IMSP Centrul de Sănătate Criuleni
280. IMSP Centrul de Sănătate Dubăsarii Vechi
281. IMSP Centrul de Sănătate Hruşova
282. IMSP Centrul de Sănătate Măgdăceşti

Donduşeni
283. Întreprinderea Municipală Centrul Stomatologic Raional Donduşeni
284. IMSP Spitalul Raional Donduşeni
285. IMSP Centrul de Sănătate Donduşeni
286. IMSP Centrul de Sănătate Sudarca
287. IMSP Centrul de Sănătate Ţaul

Drochia
288. IMSP Spitalul Raional Drochia „Nicolae Testemiţanu”
289. IMSP Centrul de Sănătate Chetrosu
290. IMSP Centrul de Sănătate Drochia „Anatolie Manziuc”
291. IMSP Centrul de Sănătate Gribova
292. IMSP Centrul de Sănătate Hăsnăşenii Mari
293. IMSP Centrul de Sănătate Maramonovca
294. IMSP Centrul de Sănătate Mândâc
295. IMSP Centrul de Sănătate Ochiul Alb
296. IMSP Centrul de Sănătate Pelinia
297. IMSP Centrul de Sănătate Sofia
298. IMSP Centrul de Sănătate Şuri
299. IMSP Centrul de Sănătate Ţarigrad
300. IMSP Centrul de Sănătate Zguriţa

Dubăsari
301. Întreprinderea Municipală Centrul Stomatologic Raional Dubăsari
302. IMSP Centrul de Sănătate Dubăsari

Edineţ
303. IMSP Spitalul Raional Edineţ
304. IMSP Centrul de Sănătate Cupcini
305. IMSP Centrul de Sănătate Edineţ

Făleşti
306. Întreprinderea Municipală Centrul Stomatologic Raional Făleşti
307. IMSP Spitalul Raional Făleşti
308. IMSP Centrul de Sănătate Bocşa
309. IMSP Centrul de Sănătate Chetriş
310. IMSP Centrul de Sănătate Ciolacu Nou
311. IMSP Centrul de Sănătate Făleşti
312. IMSP Centrul de Sănătate Glinjeni
313. IMSP Centrul de Sănătate Işcălău
314. IMSP Centrul de Sănătate Mărăndeni

Floreşti
315. Întreprinderea Municipală Centrul Stomatologic Raional Floreşti
316. IMSP Spitalul Raional Floreşti
317. IMSP Centrul Medicilor de Familie Floreşti
318. IMSP Centrul de Sănătate Ciutuleşti
319. IMSP Centrul de Sănătate Cuhureştii de Sus

320. IMSP Centrul de Sănătate Ghindeşti
321. IMSP Centrul de Sănătate Mărculeşti
322. IMSP Centrul de Sănătate Prodăneşti
323. IMSP Centrul de Sănătate Sănătăuca
324. IMSP Centrul de Sănătate Târgul Vertiujeni

Glodeni
325. Întreprinderea Municipală Centrul Stomatologic Raional Glodeni
326. IMSP Spitalul Raional Glodeni
327. IMSP Centrul de Sănătate Balatina
328. IMSP Centrul de Sănătate Ciuciulea
329. IMSP Centrul de Sănătate Cobani
330. IMSP Centrul de Sănătate Fundurii Vechi
331. IMSP Centrul de Sănătate Glodeni
332. IMSP Centrul de Sănătate Hâjdieni
333. IMSP Centrul de Sănătate Iabloana
334. IMSP Centrul de Sănătate Limbenii Vechi
335. IMSP Centrul de Sănătate Sturzovca

Hânceşti
336. Întreprinderea Municipală Centrul Stomatologic Raional Hânceşti
337. IMSP Spitalul Raional Hânceşti
338. IMSP Centrul de Sănătate Bobeica
339. IMSP Centrul de Sănătate Bujor
340. IMSP Spitalul Cărpineni
341. IMSP Centrul de Sănătate Ciuciuleni
342. IMSP Centrul de Sănătate Crasnoarmeiscoe
343. IMSP Centrul de Sănătate Hânceşti
344. IMSP Centrul de Sănătate Lăpuşna – Paşcani
345. IMSP Centrul de Sănătate Sărata-Galbenă

Ialoveni
346. Întreprinderea Municipală Centrul Stomatologic Raional Ialoveni
347. IMSP Spitalul Raional Ialoveni
348. IMSP Centrul de Sănătate Bardar
349. IMSP Centrul de Sănătate Costeşti
350. IMSP Centrul de Sănătate Horeşti
351. IMSP Centrul de Sănătate Ialoveni
352. IMSP Centrul de Sănătate Mileştii Mici
353. IMSP Centrul de Sănătate Puhoi
354. IMSP Centrul de Sănătate Răzeni
355. IMSP Centrul de Sănătate Ruseştii Noi
356. IMSP Centrul de Sănătate Ţipala
357. IMSP Centrul de Sănătate Văsieni

Leova
358. Întreprinderea Municipală Centrul Stomatologic Raional Leova
359. IMSP Spitalul Raional Leova
360. IMSP Centrul de Sănătate Leova
361. IMSP Centrul de Sănătate Filipeni
362. IMSP Centrul de Sănătate Iargara
363. IMSP Centrul de Sănătate Sărata Nouă
364. IMSP Centrul de Sănătate Sărăteni
365. IMSP Centrul de Sănătate Borogani

Nisporeni
366. Întreprinderea Municipală Centrul Stomatologic Raional Nisporeni
367. IMSP Spitalul Raional Nisporeni
368. IMSP Centrul de Sănătate Grozeşti
369. IMSP Centrul de Sănătate Mileşti
370. IMSP Centrul de Sănătate Nisporeni
371. IMSP Centrul de Sănătate Selişte

Ocniţa
372. Întreprinderea Municipală Centrul Stomatologic Raional Ocniţa
373. IMSP Spitalul Raional Ocniţa
374. IMSP Centrul de Sănătate Frunză
375. IMSP Centrul de Sănătate Ocniţa
376. IMSP Centrul de Sănătate Otaci

Orhei
377. Întreprinderea Medicală de Stat Clinica Stomatologică Orhei
378. IMSP Spitalul Raional Orhei
379. IMSP Centrul de Sănătate nr.1 Orhei
380. IMSP Centrul de Sănătate nr.2 Orhei
381. IMSP Centrul de Sănătate Brăviceni
382. IMSP Centrul de Sănătate Peresecina
383. IMSP Centrul de Sănătate Susleni
384. IMSP Centrul de Sănătate Ciocâlteni
385. IMSP Centrul de Sănătate Chiperceni
386. IMSP Centrul de Sănătate Ghetlova
387. IMSP Centrul de Sănătate Isacova
388. IMSP Centrul de Sănătate Cucuruzeni
389. IMSP Centrul de Sănătate Ivancea

Rezina
390. Întreprinderea Municipală Centrul Stomatologic Raional Rezina
391. IMSP Spitalul Raional Rezina
392. IMSP Centrul de Sănătate Rezina
393. IMSP Centrul de Sănătate Mateuţi
394. IMSP Centrul de Sănătate Ignăţei
395. IMSP Centrul de Sănătate Pripiceni-Răzeşi
396. IMSP Centrul de Sănătate Cinişeuţi

Râşcani
397. Întreprinderea Municipală Centrul Stomatologic Raional Râşcani
398. IMSP Spitalul Raional Râşcani
399. IMSP Centrul de Sănătate Văratic
400. IMSP Centrul de Sănătate Zăicani
401. IMSP Centrul de Sănătate Râşcani
402. IMSP Centrul de Sănătate Mihăileni
403. IMSP Centrul de Sănătate Corlăteni
404. IMSP Centrul de Sănătate Şaptebani
405. IMSP Centrul de Sănătate Vasileuţi
406. IMSP Centrul de Sănătate Recea
407. IMSP Centrul de Sănătate Costeşti

Sângerei
408. Întreprinderea Municipală Centrul Stomatologic Raional Sângerei
409. IMSP Spitalul Raional Sângerei
410. IMSP Centrul de Sănătate Biruinţa
411. IMSP Centrul de Sănătate Rădoaia
412. IMSP Centrul de Sănătate Chişcăreni
413. IMSP Centrul de Sănătate Sângerei
414. IMSP Centrul de Sănătate Drăgăneşti
415. IMSP Centrul de Sănătate Sângereii Noi
416. IMSP Centrul de Sănătate Copăceni
417. IMSP Centrul de Sănătate Flămânzeni – Coşcodeni
418. IMSP Centrul de Sănătate Pepeni
419. IMSP Centrul de Sănătate Bilicenii Vechi
420. IMSP Centrul de Sănătate Cubolta
421. IMSP Centrul de Sănătate Cotiujenii Mici

Soroca
422. Întreprinderea Municipală Centrul Stomatologic Raional Soroca
423. IMSP Spitalul Raional Soroca

424. IMSP Centrul de Sănătate Parcani
425. IMSP Centrul de Sănătate Slobozia-Cremene
426. IMSP Centrul de Sănătate Vasilcău
427. IMSP Centrul de Sănătate Bădiceni
428. IMSP Centrul de Sănătate Rudi
429. IMSP Centrul de Sănătate Soroca
430. IMSP Centrul de Sănătate Cosăuţi
431. IMSP Centrul de Sănătate Racovăţ
432. IMSP Centrul de Sănătate Visoca
433. IMSP Centrul de Sănătate Nimereuca
434. IMSP Centrul de Sănătate Căinarii Vechi
435. IMSP Centrul de Sănătate Vădeni
436. IMSP Centrul de Sănătate Soroca Nouă

Străşeni
437. Întreprinderea Municipală Centrul Stomatologic Raional Străşeni
438. IMSP Spitalul Raional Străşeni
439. IMSP Centrul de Sănătate Cojuşna
440. IMSP Centrul de Sănătate Pănăşeşti
441. IMSP Centrul de Sănătate Lozova
442. IMSP Centrul de Sănătate Sireţi
443. IMSP Centrul de Sănătate Vorniceni
444. IMSP Centrul de Sănătate Micăuţi
445. IMSP Centrul de Sănătate Zubreşti
446. IMSP Centrul de Sănătate Străşeni

Şoldăneşti
447. Întreprinderea Municipală Centrul Stomatologic Raional Şoldăneşti
448. IMSP Spitalul Raional Şoldăneşti
449. IMSP Centrul de Sănătate Şoldăneşti
450. IMSP Centrul de Sănătate Vadul-Raşcov
451. IMSP Centrul de Sănătate Răspopeni
452. IMSP Centrul de Sănătate Cotiujenii Mari

Ştefan Vodă
453. Întreprinderea Municipală Centrul Stomatologic Raional Ştefan Vodă
454. IMSP Spitalul Raional Ştefan Vodă
455. IMSP Centrul de Sănătate Ştefan Vodă
456. IMSP Centrul de Sănătate Crocmaz
457. IMSP Centrul de Sănătate Olăneşti
458. IMSP Centrul de Sănătate Antoneşti
459. IMSP Centrul de Sănătate Talmaza

Taraclia
460. Întreprinderea Municipală Centrul Stomatologic Raional Taraclia
461. IMSP Spitalul Raional Taraclia
462. IMSP Centrul de Sănătate Corten
463. IMSP Centrul de Sănătate Tvardiţa
464. IMSP Centrul de Sănătate Valea Perjei
465. IMSP Centrul de Sănătate Vinogradovca
466. IMSP Centrul de Sănătate Taraclia

Teleneşti
467. Întreprinderea Municipală Centrul Stomatologic Raional Teleneşti
468. IMSP Spitalul Raional Teleneşti
469. IMSP Centrul de Sănătate Teleneşti
470. IMSP Centrul de Sănătate Căzăneşti
471. IMSP Centrul de Sănătate Chiştelniţa
472. IMSP Centrul de Sănătate Brânzenii Noi
473. IMSP Centrul de Sănătate Mândreşti
474. IMSP Centrul de Sănătate Sărătenii Vechi

Ungheni

475. Întreprinderea Municipală Centrul Stomatologic Raional Ungheni
476. IMSP Spitalul Raional Ungheni
477. IMSP Centrul de Sănătate Ungheni
478. IMSP Centrul de Sănătate Măcăreşti – Costuleni
479. IMSP Centrul de Sănătate Dănuţeni
480. IMSP Centrul de Sănătate Sculeni
481. IMSP Centrul de Sănătate Cioropcani
482. IMSP Centrul de Sănătate Petreşti
483. IMSP Centrul de Sănătate Valea Mare
484. IMSP Centrul de Sănătate Pârliţa
485. IMSP Centrul de Sănătate Cornești
486. IMSP Centrul de Sănătate Mănoileşti
487. IMSP Centrul de Sănătate Năpădeni
488. IMSP Centrul de Sănătate Cetireni
489. IMSP Centrul de Sănătate Rădenii Vechi

UTA Găgăuzia
Comrat
490. Instituţia Publică de Stomatologie din Comrat
491. IMSP Spitalul Raional Comrat
492. IMSP Centrul de Sănătate Comrat
493. IMSP Centrul de Sănătate Congaz
494. IMSP Centrul de Sănătate Avdarma
495. IMSP Centrul de Sănătate Cioc-Maidan
496. IMSP Centrul de Sănătate Chirsova
497. IMSP Centrul de Sănătate Dezghingea

Ceadâr-Lunga
498. Instituţia Publică de Stomatologie din Ceadâr-Lunga
499. IMSP Spitalul Raional Ceadâr-Lunga
500. IMSP Centrul de Sănătate Ceadâr-Lunga
501. IMSP Centrul de Sănătate Copceac
502. IMSP Centrul de Sănătate Cazaclia
503. IMSP Centrul de Sănătate Tomai

Vulcăneşti
504. Instituţia Publică de Stomatologie din Vulcăneşti
505. IMSP Spitalul Raional Vulcăneşti
506. IMSP Centrul de Sănătate Vulcăneşti

Anexa nr.9

Determinarea cuantumului minim al chiriei
bunurilor proprietate publică

1. Cuantumul minim al chiriei anuale pentru folosirea încăperilor şi suprafeţelor amenajate se calculează după formula:

$$P_{ai} = T_b \times (1 + K_1 + K_2 + K_3) \times K_4 \times S,$$

în care:
P_{ai} – cuantumul chiriei anuale;
T_b – tariful de bază pentru chiria anuală a unui metru pătrat de spaţiu;
K_1 – coeficientul de amplasare a încăperii/suprafeţei amenajate;
K_2 – coeficientul de amenajare tehnică;
K_3 – coeficientul de ramură privind utilizarea încăperii/suprafeţei amenajate;
K_4 – coeficientul de piaţă;
S – suprafaţa închiriată.

Valoarea coeficienţilor folosiţi în calcule se determină după următoarele criterii:

a) tariful de bază pentru chiria anuală a unui metru pătrat de spaţiu (T_b):

municipiul Chişinău	373,1 lei
municipiul Bălţi	264,6 lei
celelalte municipii, oraşele-reşedinţă	192,4 lei
oraşele şi localităţile suburbane din componenţa municipiilor	144,4 lei
localităţile săteşti	48,2 lei

b) coeficientul de amplasare a încăperii/suprafeţei amenajate *(K_1):*

clădire separată	0,5
construcţie încorporată sau anexată	0,45
încăpere supraterană, inclusiv parter	0,4
soclu	0,35
demisol	0,3
subsol cu geamuri, etaj tehnic, acoperiş	0,2
alte subsoluri, suprafaţă amenajată	0,0

c) coeficientul de amenajare tehnică (K_2):

apeduct, canalizare, apă caldă, încălzire centrală	0,5
apeduct, canalizare, încălzire centrală	0,4
apeduct, canalizare, apă caldă	0,3
apeduct, canalizare	0,2
încălzire centrală	0,2
lipseşte amenajarea tehnică	0,0

d) coeficientul de ramură privind utilizarea încăperii/suprafeţei amenajate (K_3):

1) ateliere de creaţie ale pictorilor, sculptorilor, arhitecţilor, meşterilor populari; spaţii utilizate de chiriaşi în scopuri medicale şi farmaceutice şi de organizaţiile obşteşti ale persoanelor cu dizabilităţi şi întreprinderile lor; spaţii utilizate pentru realizarea acţiunilor în masă din cadrul proiectelor şi programelor finanţate de la bugetul public naţional	0,05
2) instituţii finanţate de la bugetul de stat, de la bugetele unităţilor administrativ-teritoriale, de la bugetul asigurărilor sociale de stat şi din fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală, alte persoane juridice de drept public; patronate, fundaţii, asociaţii obşteşti, suprafeţe amenajate	0,1
3) spaţii pentru laboratoare, pentru instruire, pentru efectuarea de lucrări de cercetare şi proiectare; spaţii pentru prestarea de servicii poştale, sportive şi de întremare a sănătăţii	0,2
4) garaje, depozite, spaţii tehnice (cu excepţia celor menţionate la poziţia 6) şi alte încăperi auxiliare; spaţii pentru prestarea de servicii către populaţie (ateliere de reparaţie a încălţămintei, a îmbrăcămintei şi a obiectelor de uz casnic, frizerii, curăţătorii chimice, puncte de închiriere a obiectelor, băi, birouri de avocaţi)	0,4
5) spaţii folosite pentru comercializarea produselor de panificaţie, a produselor lactate, alimentare şi de cofetărie, a băuturilor nealcoolice; unităţi de alimentaţie publică cu preparare şi comercializare a bucatelor; spaţii de producţie; sedii (încăperi) folosite de organele mijloacelor de informare în masă	0,5
6) încăperi pentru reparaţia şi deservirea tehnică a automobilelor, a tehnicii de calcul şi a altor utilaje	0,7
7) spaţii folosite în scopuri de comerţ, altele decât cele prevăzute la poziţia 5)	0,8
8) încăperi folosite pentru jocuri electronice, jocuri computerizate şi alte jocuri distractive pentru copii	1,2
9) încăperi utilizate în calitate de oficii	1,5
10) instituţii financiare, burse, companii de asigurare	2,0
11) restaurante, baruri, cafenele cu servire a băuturilor alcoolice	2,5

12) case de schimb valutar, puncte de înregistrare video şi de închiriere a producţiei video	3,0
13) încăperi folosite pentru jocuri de noroc	4,0
14) încăperi cu altă destinaţie decât cele enumerate la poziţiile 1)–13)	1,0

e) coeficientul de piaţă (K_4) se stabileşte prin înţelegere a părţilor şi nu poate fi mai mic de 1,0, iar pentru genurile de activitate desfăşurate în încăperile menţionate la lit.d) poziţiile 1)–6), el nu poate fi mai mic de 0,5, excepţie făcând:

- încăperile folosite de organele mijloacelor de informare în masă, pentru care coeficientul de piaţă se stabileşte în intervalul de la 1,0 la 1,5;
- spaţiile utilizate pentru realizarea acţiunilor în masă din cadrul proiectelor şi programelor finanţate de la bugetul public naţional şi spaţiile folosite de către atelierele de creaţie, organizaţiile obşteşti ale persoanelor cu dizabilităţi şi întreprinderile lor, precum şi spaţiile din clădirea Parlamentului utilizate de unitatea de alimentaţie publică cu preparare şi comercializare a bucatelor, pentru care coeficientul de piaţă se stabileşte în mărime de 0,1.

La stabilirea acestui coeficient trebuie să se ţină cont de cererea şi de oferta spaţiilor ce ar putea fi date în chirie, de posibilitatea utilizării terenului aferent, de caracteristicile teritorial-economice ale zonei şi de alte criterii calitative, necuprinse în coeficienţii aplicaţi, ale încăperilor/suprafeţelor amenajate.

În cazul în care se dau în locaţiune mai multe încăperi cu diferite condiţii de amplasare şi de amenajare tehnică sau încăperi care vor fi utilizate în diverse scopuri, cuantumul total al chiriei se constituie din suma chiriilor calculate pentru fiecare încăpere sau grup de încăperi.

Notă. În sensul prezentei legi, suprafaţă amenajată presupune suprafaţa terenului amenajată (asfaltată, pavată etc.), inclusiv aferentă clădirii, care poate fi dată în chirie.

2. Cuantumul chiriei anuale pentru utilajul, mijloacele de transport, inclusiv bunurile agricole (cu excepţia terenurilor agricole), şi pentru alte mijloace fixe (denumite în continuare *utilaj*) date în locaţiune/arendă se calculează după formula:

$$P_{au} = U_a \times K_1 \times K_2 + Q,$$

în care:

P_{au} – cuantumul chiriei anuale pentru utilajul dat în locaţiune/arendă;

U_a – amortizarea/uzura anuală a utilajului dat în locaţiune/arendă;

K_1 – coeficientul de calcul;

K_2 – coeficientul de piaţă;

Q – cheltuielile de întreţinere şi de exploatare a utilajului dat în locaţiune/arendă, suportate de locator/arendator.

Valoarea coeficienţilor folosiţi în calcule se determină după următoarele criterii:

a) amortizarea/uzura anuală a utilajului (U_a) se calculează pentru fiecare obiect de evidenţă potrivit prevederilor Catalogului mijloacelor fixe şi activelor nemateriale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.338/2003, conform tabelului nr.1:

Tabelul nr.1

Nr. crt.	Denumirea utilajului	Nr. de inventar	Durata de utilizare/ durata de funcţionare utilă, în ani. Distanţa, km	Costul de intrare/ valoarea iniţială sau valoarea reevaluată, în lei	Amortizarea/ uzura la data dării în locaţiune, în lei	Amortizarea/ uzura anuală *(Ua)*, în lei	Coeficientul de calcul *(K_1)*	Coeficientul de piaţă *(K_2)*	Cheltuielile de întreţinere şi de exploatare *(Q)*, în lei	Cuantumul chiriei anuale *(P_{au})*, în lei
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

b) coeficientul de calcul (K_1) se va stabili în funcţie de amortizarea/uzura de la data dării în locaţiune/arendă a utilajului (tabelul nr.2).

Tabelul nr.2

Mărimea de amortizare/de uzură U_a (%)	**0**	**10**	**20**	**30**	**40**	**50**	**60**	**70**	**80**	**90**	**100**
K_1	1,88	1,79	1,71	1,62	1,53	1,44	1,35	1,27	1,18	1,09	1,0

c) coeficientul de piaţă (K_2) se stabileşte prin înţelegere a părţilor şi nu poate fi mai mic de 1,0. La stabilirea acestui coeficient se va ţine cont de cerere şi de ofertă, de venitul neobţinut, de diferenţa dintre valoarea contabilă/valoarea de bilanţ şi preţul de piaţă la utilajul de acelaşi tip sau cu caracteristici comparabile, precum şi de alţi factori. Excepţie fac autorităţile/instituţiile bugetare la darea în locaţiune/arendă a utilajului altor autorităţi/instituţii bugetare, pentru care coeficientul de piaţă se stabileşte în mărime de 1,0, precum şi unitatea de alimentaţie publică cu preparare şi comercializare a bucatelor în spaţiile din clădirea Parlamentului, pentru care coeficientul de piaţă se stabileşte în mărime de 0,2.

În cazul în care mărimea cheltuielilor de întreţinere şi exploatare a utilajului (Q) variază, aceasta se recalculează şi se achită suplimentar.

3. Cuantumul chiriei anuale pentru folosirea activelor circulante se calculează după formula:

$$\boldsymbol{P_{ac} = C \times R \times K,}$$

în care:

P_{ac} – cuantumul chiriei anuale pentru folosirea activelor circulante;

C – valoarea contabilă/valoarea de bilanţ a activelor circulante la data calculării chiriei;

R – rata de bază aplicată de Banca Naţională a Moldovei la principalele operaţiuni de politică monetară pe termen scurt;

K – coeficientul de piaţă.

Valoarea coeficienţilor folosiţi în calcule se determină după următoarele criterii:

a) valoarea contabilă/valoarea de bilanţ a activelor circulante se calculează pentru fiecare obiect de evidenţă conform tabelului nr.3:

Tabelul nr.3

Nr. crt.	**Denumirea activelor circulante**	**Cantitatea**	**Unitatea de măsură**	**Valoarea contabilă/ valoarea de bilanţ a unei unităţi la data calculării chiriei, în lei**	**Valoarea contabilă/ valoarea de bilanţ totală la data calculării chiriei, în lei**	**Note**
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**

b) rata de bază aplicată de Banca Naţională a Moldovei la principalele operaţiuni de politică monetară pe termen scurt se publică periodic în presă. În calcule se foloseşte valoarea ratei în vigoare la data încheierii contractului de locaţiune;

c) coeficientul de piaţă se stabileşte prin înţelegerea părţilor şi nu poate fi mai mic de 1,0.

După încetarea efectului contractului de locaţiune, locatarul restituie activele circulante în volumele fixate la data dării lor în locaţiune. În cazul imposibilităţii de restituire a activelor circulante, costul lor se recuperează la preţurile de piaţă care sunt în vigoare la data încetării efectului contractului de locaţiune.

4. Cuantumul minim al chiriei bunurilor proprietate publică se stabileşte fără taxă pe valoarea adăugată.

Dacă locatorul este înregistrat ca contribuabil al taxei pe valoarea adăugată, chiria va fi încasată de la locatar cu aplicarea taxei pe valoarea adăugată, calculată suplimentar la valoarea serviciilor prestate.

Notă. Prevederile prezentei anexe nu se aplică raporturilor juridice reglementate de Legea nr.28/2016 privind accesul pe proprietăţi şi utilizarea partajată a infrastructurii asociate reţelelor publice de comunicaţii electronice.

L E G E
privind delimitarea proprietăţii publice

nr. 29 din 05.04.2018

Monitorul Oficial nr.142-148/279 din 04.05.2018

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Scopul şi domeniul de reglementare
Articolul 2. Noţiuni principale
Articolul 3. Principiile de bază ale procesului de delimitare a proprietăţii publice
Articolul 4. Bunurile proprietate publică
Articolul 5. Regimul juridic al bunurilor domeniului public
Articolul 6. Regimul juridic al bunurilor domeniului privat

Capitolul II
BUNURILE PROPRIETATE PUBLICĂ

Articolul 7. Bunurile imobile proprietate publică a statului
Articolul 8. Bunurile imobile proprietate publică a unităţilor administrativ-teritoriale
Articolul 9. Bunurile domeniului public al statului
Articolul 10. Bunurile domeniului privat al statului
Articolul 11. Bunurile domeniului public al unităţilor administrativ-teritoriale
Articolul 12. Bunurile domeniului privat al unităţilor administrativ-teritoriale

Capitolul III
ADMINISTRAREA PROCESULUI DE DELIMITARE A PROPRIETĂŢII PUBLICE

Articolul 13. Competenţele Guvernului în procesul delimitării
Articolul 14. Competenţele autorităţilor administraţiei publice centrale
Articolul 15. Competenţele organului abilitat cu funcţii de promovare şi implementare a politicii de stat în domeniul relaţiilor funciare şi organizării teritoriului
Articolul 16. Competenţele autorităţilor administraţiei publice locale

Capitolul IV
DELIMITAREA BUNURILOR IMOBILE PROPRIETATE PUBLICĂ

Articolul 17. Bunurile imobile proprietate publică supuse delimitării
Articolul 18. Etapele procesului de delimitare a bunurilor imobile proprietate publică
Articolul 19. Inventarierea bunurilor imobile proprietate publică
Articolul 20. Delimitarea bunurilor imobile proprietate publică în funcţie de apartenenţă şi pe domenii
Articolul 21. Delimitarea terenurilor proprietate publică în funcţie de apartenenţă şi pe domenii
Articolul 22. Înregistrarea bunurilor imobile proprietate publică

Capitolul V

DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 23. Dispoziţii finale şi tranzitorii

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Scopul şi domeniul de reglementare

(1) Scopul prezentei legi este consolidarea cadrului legal în vederea delimitării proprietăţii publice, asigurării dreptului de proprietate şi a folosirii eficiente a bunurilor proprietate publică a statului, a bunurilor proprietate publică a unităţilor administrativ-teritoriale de nivelul întîi şi al doilea, inclusiv a unităţii teritoriale autonome Găgăuzia (denumite în continuare *unităţi administrativ-teritoriale*).

(2) Prezenta lege reglementează regimul juridic aplicabil proprietăţii publice, competenţele Guvernului şi ale autorităţilor administraţiei publice centrale şi locale în procesul delimitării bunurilor proprietate publică.

(3) Prezenta lege se aplică raporturilor dintre autorităţile administraţiei publice centrale şi locale în procesul delimitării în funcţie de apartenenţă a bunurilor imobile proprietate publică şi nu afectează dreptul de proprietate dobîndit în baza actelor prevăzute la art.28 din Legea cadastrului bunurilor imobile nr.1543/1998.

Articolul 2. Noţiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noţiuni principale semnifică:

autorităţi ale administraţiei publice centrale de specialitate – autorităţile ce administrează bunurile proprietate publică de stat din diferite domenii, inclusiv din domeniile sănătăţii, culturii, educaţiei, obiectivele şi terenurile din fondul apelor sau din fondul forestier, terenurile aferente căilor de comunicaţii terestre, precum şi alte terenuri ce ar putea fi afectate prin deciziile adoptate privind delimitarea bunurilor imobile proprietate publică;

bunuri ale domeniului public – bunurile care, prin natura lor sau prin declaraţia legii, sînt de uz sau de interes public şi care aparţin statului sau unităţilor administrativ-teritoriale;

bunuri ale domeniului privat – bunurile care nu fac parte din domeniul public, dar care aparţin statului sau unităţilor administrativ-teritoriale;

bun de interes local – bunul proprietate publică a unităţii administrativ-teritoriale din domeniul public, care serveşte cauzei de utilitate publică locală;

bun de interes naţional – bunul proprietate publică a statului din domeniul public, care serveşte cauzei de utilitate publică naţională;

administrarea bunurilor – totalitatea atribuţiilor exercitate de autoritatea publică centrală sau locală, împuternicită să dirijeze activitatea entităţilor din subordine, realizînd nemijlocit dreptul de dispoziţie asupra bunurilor acestora;

gestiunea bunurilor – totalitatea atribuţiilor exercitate de o entitate privind posesiunea şi folosinţa bunurilor reflectate în contabilitatea acesteia;

entitate – persoană juridică de drept public sau privat;

delimitarea proprietăţii publice – proces de delimitare a bunurilor proprietate publică în funcţie de apartenenţă şi pe domenii;

delimitare în funcţie de apartenenţă – procedură prin care se stabileşte proprietarul bunului proprietate publică, care poate fi statul sau unitatea administrativ-teritorială;

delimitare pe domenii – procedură prin care se stabileşte domeniul public sau privat al bunurilor proprietate publică, ţinînd cont de prevederile legislaţiei, de interesul public, de natura şi destinaţia bunurilor;

inventariere – procedură de verificare şi documentare a existenţei bunurilor ce aparţin cu drept de proprietate şi/sau se află în gestiunea unei entităţi la data efectuării acesteia;

act translativ de proprietate – act juridic prin care se transmite efectiv proprietatea de la o persoană la alta sau prin care se strămută un drept dintr-un patrimoniu în altul.

Articolul 3. Principiile de bază ale procesului de delimitare a proprietăţii publice

Delimitarea proprietăţii publice se efectuează după următoarele principii:

a) legalitate, transparenţă şi integritate;

b) prioritatea interesului public;

c) corelarea intereselor publice ale statului cu ale unităţilor administrativ-teritoriale;

d) determinarea apartenenţei şi a componenţei bunurilor.

Articolul 4. Bunurile proprietate publică

(1) Proprietatea publică se constituie din totalitatea bunurilor domeniului public şi domeniului privat ce aparţin cu drept de proprietate statului şi unităţilor administrativ-teritoriale, dreptul de posesiune, de folosinţă şi de dispoziţie asupra acestora aparţinînd Guvernului sau autorităţilor deliberative ale administraţiei publice locale/autorităţii deliberative a administraţiei publice a unităţii teritoriale autonome Găgăuzia.

(2) Din domeniul public fac parte bunurile de interes naţional şi local determinate prin lege, precum şi bunurile care, prin natura lor, sînt de uz sau de interes public.

(3) Bunurile care sînt în proprietatea publică a statului sau a unităţilor administrativ-teritoriale şi care nu fac parte din domeniul public aparţin domeniului privat al statului sau al unităţii administrativ-teritoriale.

Articolul 5. Regimul juridic al bunurilor domeniului public

(1) Bunurile domeniului public formează obiectul exclusiv al proprietăţii publice a statului sau a unităţilor administrativ-teritoriale şi sînt inalienabile, insesizabile şi imprescriptibile, circuitul civil al acestora fiind limitat în condiţiile legii.

(2) Bunurile domeniului public:

a) nu pot fi înstrăinate sau depuse în capitalul social al unor persoane juridice;

b) nu pot fi supuse urmăririi silite;

c) nu pot fi incluse în masa debitoare în cazul insolvabilităţii/falimentului persoanei juridice;

d) nu pot fi obiectul unei garanţii reale;

e) nu pot fi dobîndite de persoane fizice sau juridice prin uzucapiune.

(3) Asupra bunurilor domeniului public se poate constitui servitutea numai în cazurile în care această grevare este compatibilă cu uzul sau cu interesul public.

(4) Bunurile domeniului public:

a) pot fi administrate/gestionate de autorităţile administraţiei publice centrale şi locale, de autorităţile/instituţiile bugetare, de autorităţile/instituţiile publice cu autogestiune, de întreprinderile de stat/municipale, iar în cazurile prevăzute expres de lege – de societăţile comerciale;

b) pot fi transmise în administrare, gestiune, concesiune, comodat sau locaţiune/arendă în condiţiile Legii nr.121/2007 privind administrarea şi deetatizarea proprietăţii publice sau ale altor legi speciale.

(5) Transmiterea în administrare/gestiune a bunurilor domeniului public se efectuează prin hotărîre de Guvern sau printr-o decizie a consiliului local/a Adunării Populare a unităţii teritoriale autonome Găgăuzia.

(6) Contabilitatea bunurilor domeniului public se ţine separat, conform prevederilor Legii contabilităţii şi raportării financiare nr.287/2017.

(7) Actele juridice civile şi administrative încheiate cu încălcarea prevederilor prezentului articol sînt lovite de nulitate absolută.

Articolul 6. Regimul juridic al bunurilor domeniului privat

(1) Bunurile domeniului privat al statului şi al unităţilor administrativ-teritoriale sînt alienabile, sesizabile şi prescriptibile şi pot fi obiectul oricărui act juridic civil conform procedurilor stabilite, cu excepţia unor categorii de bunuri al căror circuit civil este limitat în mod expres prin lege.

(2) Nu se permite transmiterea cu titlu gratuit către persoanele fizice sau persoanele juridice de drept privat a bunurilor domeniului privat al statului şi al unităţii administrativ-teritoriale, cu excepţia cazurilor în care aceste bunuri:

a) se înstrăinează cu titlu gratuit persoanelor fizice pentru lichidarea consecinţelor calamităţilor naturale prin hotărîrea Guvernului, în cazul bunurilor proprietate publică a statului, sau prin decizia autorităţii deliberative a administraţiei publice locale, în cazul bunurilor proprietate publică a unităţii administrativ-teritoriale;

b) reprezintă terenuri ce se atribuie persoanelor fizice pentru construcţia de case individuale în condiţiile prevăzute de lege;

c) reprezintă bunuri destinate creării parcurilor industriale, conform prevederilor Legii nr.182/2010 cu privire la parcurile industriale;

d) sînt în folosinţa comună a membrilor condominiului.

(3) Bunurile domeniului privat al statului şi al unităţilor administrativ-teritoriale pot fi:

a) înstrăinate/privatizate, depuse în calitate de aport în capitalul social al societăţilor comerciale, cu excepţia cazurilor prevăzute în mod expres de legislaţie;

b) urmărite de creditori pentru datoriile statului sau ale unităţilor administrativ-teritoriale;

c) obiectul unei garanţii reale.

Capitolul II
BUNURILE PROPRIETATE PUBLICĂ

Articolul 7. Bunurile imobile proprietate publică a statului

Proprietatea statului se constituie din totalitatea bunurilor imobile proprietate publică care, la data intrării în vigoare a Legii nr.523/1999 cu privire la proprietatea publică a unităţilor administrativ-teritoriale, se aflau în administrarea/ gestiunea ori folosinţa autorităţilor administraţiei publice centrale, a instituţiilor bugetare/publice cu autogestiune ale statului, a întreprinderilor de stat, a societăţilor comerciale cu capital integral de stat, precum şi din bunurile atribuite acestora sau dobîndite ulterior prin acte translative de proprietate, cu excepţia celor înstrăinate.

Articolul 8. Bunurile imobile proprietate publică a unităţilor administrativ-teritoriale

Proprietatea unităţilor administrativ-teritoriale se constituie din totalitatea bunurilor imobile proprietate publică, amplasate pe teritoriul administrativ al acestora, care, la data intrării în vigoare a Legii nr.523/1999 cu privire la proprietatea publică a unităţilor administrativ-teritoriale, se aflau în administrarea/gestiunea sau în folosinţa autorităţilor administraţiei publice ale unităţilor administrativ-teritoriale, a instituţiilor bugetare/publice cu autogestiune subordonate acestora, a întreprinderilor municipale, precum şi din bunurile dobîndite ulterior de acestea prin acte translative de proprietate, cu excepţia celor înstrăinate şi a celor stabilite la art.7.

Articolul 9. Bunurile domeniului public al statului

(1) De domeniul public al statului ţin bunurile proprietate publică specificate în prezenta lege şi în alte acte legislative, precum şi alte bunuri de uz sau de interes public naţional.

(2) De domeniul public al statului ţin:

a) bogăţiile de orice natură ale subsolului, în stare de zăcămînt, de interes public naţional, precum şi spaţiile subterane ale acestuia, inclusiv terenurile amplasate în perimetrul zăcămîntului;

b) corpuri de apă de suprafaţă, situate pe teritoriul a 2 sau mai multe raioane ori pe teritoriul unui singur raion şi destinate protecţiei sistemului energetic, necesităţilor domeniului transporturilor şi altor servicii de stat, terenurile corpurilor de apă de frontieră, terenurile fondului apelor proprietate publică a statului, inclusiv terenurile fîşiilor riverane de protecţie a apelor şi zonelor sanitare, digurile de apărare împotriva inundaţiilor, sistemele de irigare şi desecare şi alte construcţii hidrotehnice proprietate publică a statului;

c) pădurile, amenajamentele silvice care fac parte din fondul silvic proprietate publică a statului, terenurile fondului silvic proprietate publică a statului, inclusiv terenurile destinate împăduririi, cantoanele şi alte construcţii proprietate publică a statului amplasate pe terenurile fondului silvic de stat;

d) parcurile naţionale, rezervaţiile naturale şi monumentele naturii, rezervaţiile istorico-culturale, parcurile memoriale, monumentele arheologice şi arhitecturale etc., terenurile destinate ocrotirii naturii, inclusiv ariile naturale protejate de stat, terenurile de valoare istorico-culturală şi terenurile destinate activităţii recreative, care sînt de interes public naţional;

e) drumurile naţionale, inclusiv părţile componente ale acestora: poduri, viaducte, pasaje denivelate, tuneluri, construcţii de apărare şi consolidare, alte dotări pentru siguranţa circulaţiei rutiere, precum şi alte obiective de infrastructură tehnico-edilitară şi terenurile aferente acestora, care nu aparţin unităţilor administrativ-teritoriale sau persoanelor juridice de drept privat;

f) infrastructura căilor ferate şi terenurile ocupate de aceasta, precum şi alte obiective de infrastructură tehnico-edilitară şi terenurile aferente acestora, care nu aparţin unităţilor administrativ-teritoriale sau persoanelor juridice de drept privat;

g) clădirile, edificiile porturilor fluviale, cheiurile şi alte construcţii hidrotehnice pentru acostarea navelor şi pentru alte activităţi de navigaţie civilă;

h) pistele de decolare şi de aterizare, căile de rulare şi platformele pentru îmbarcare-debarcare, pentru parcarea aeronavelor, alte obiective ale infrastructurii aeroportuare şi terenurile pe care acestea sînt amplasate;

i) liniile de transport electric de tensiune înaltă (de la 35 kV şi mai mare) şi terenurile pe care sînt amplasaţi pilonii acestor linii, substaţiile electrice, bunurile ce asigură securitatea energetică a statului şi terenurile pe care acestea sînt amplasate, precum şi alte obiective de infrastructură tehnico-edilitară şi terenurile aferente acestora, care nu aparţin unităţilor administrativ-teritoriale sau persoanelor juridice de drept privat;

j) conductele naţionale şi internaţionale de transport al gazelor, terenurile zonelor de protecţie pentru porţiunile de conducte aeriene şi terenurile pe care sînt amplasate obiectivele de suprafaţă ale acestora (punctele de conexiune, platformele de robinete, punctele catodice etc.), precum şi alte obiective de infrastructură tehnico-edilitară şi terenurile aferente acestora, cu excepţia celor care aparţin unităţilor administrativ-teritoriale sau persoanelor juridice de drept privat, sau întreprinderilor de stat incluse în lista bunurilor proprietate publică de stat supuse privatizării, precum şi cu excepţia bunurilor domeniului public al statului care vor fi construite ulterior intrării în vigoare a prezentei legi de către persoanele juridice de drept privat din sursele acestora sau din alte surse decît cele alocate din bugetul de stat;

k) clădirile, inclusiv încăperile izolate şi terenurile proprietate publică de stat în/pe care îşi desfăşoară activitatea Parlamentul, Preşedintele Republicii Moldova, Guvernul, ministerele şi alte autorităţi ale administraţiei publice centrale, autorităţile publice autonome şi serviciile desconcentrate ale acestora, instituţiile bugetare/publice cu autogestiune subordonate acestora, instanţele judecătoreşti, organele procuraturii şi alte organe de drept;

l) bunurile imobile ale Ministerului Apărării, ale Ministerului Afacerilor Interne, ale Serviciului de Informaţii şi Securitate, ale Administraţiei Naţionale a Penitenciarelor, inclusiv clădirile, edificiile şi terenurile pe care acestea sînt amplasate, alte bunuri ce asigură capacitatea de apărare, securitatea statului şi ordinea publică;

m) clădirile, inclusiv încăperile izolate, şi terenurile proprietate publică de stat în/pe care îşi desfăşoară activitatea instituţiile publice din sfera ştiinţei şi inovării, instituţiile publice de învăţămînt, inclusiv căminele studenţeşti ale acestora;

n) clădirile, inclusiv încăperile izolate, şi terenurile proprietate publică de stat în/pe care îşi desfăşoară activitatea instituţiile medico-sanitare publice republicane, terenurile staţiunilor balneare şi ale obiectivelor sportive de interes public naţional;

o) clădirile şi terenurile proprietate publică de stat în/pe care îşi desfăşoară activitatea teatrele, bibliotecile naţionale, muzeele, inclusiv colecţiile de artă ale acestora, declarate de interes public naţional;

p) monumentele de for public cu statut naţional de protecţie şi terenurile aferente ale acestora;

q) oenotecile care fac parte din patrimoniul cultural naţional;

r) clădirile, inclusiv încăperile izolate, şi terenurile proprietate publică de stat în/pe care îşi desfăşoară activitatea entităţile care efectuează înregistrarea de stat a persoanelor juridice şi a bunurilor, precum şi alte entităţi care îndeplinesc în exclusivitate funcţii ale statului;

s) locuinţele de serviciu, precum şi locuinţele sociale aflate în proprietatea publică a statului.

[Art.9 modificat prin Legea nr.245 din 15.11.2018, în vigoare 12.01.2019]

Articolul 10. Bunurile domeniului privat al statului

(1) De domeniul privat al statului ţine totalitatea bunurilor care nu fac parte din domeniul public şi care nu aparţin cu drept de proprietate unităţilor administrativ-teritoriale, persoanelor fizice sau juridice de drept privat.

(2) De domeniul privat al statului ţin următoarele categorii de bunuri:

a) bunurile imobile ale întreprinderilor de stat, bunurile imobile proprietate publică de stat transmise societăţilor comerciale cu drept de gestiune economică, alte bunuri imobile proprietate publică de stat, precum şi cele dobîndite de stat prin acte translative de proprietate;

b) terenurile aferente clădirilor şi altor construcţii ce aparţin întreprinderilor de stat sau societăţilor comerciale cu capital integral de stat, alte terenuri proprietate publică de stat, precum şi terenurile dobîndite de stat prin acte translative de proprietate.

Articolul 11. Bunurile domeniului public al unităţilor administrativ-teritoriale

(1) De domeniul public al unităţilor administrativ-teritoriale ţin bunurile proprietate publică specificate în prezenta lege şi în alte acte legislative, precum şi alte bunuri de uz sau de interes public local.

(2) De domeniul public al unităţilor administrativ-teritoriale de nivelul întîi ţin:

a) zăcămintele de substanţe minerale utile de largă răspîndire de importanţă locală, inclusiv terenurile amplasate în perimetrul zăcămintelor;

b) corpuri de apă de suprafaţă şi terenurile aferente acestora, terenurile fondului apelor proprietate publică a unităţilor administrativ-teritoriale, inclusiv terenurile fîşiilor riverane de protecţie a apelor, digurile de apărare împotriva inundaţiilor, sistemele de irigare şi desecare, terenurile aferente, alte construcţii hidrotehnice proprietate a unităţii administrativ-teritoriale, cu excepţia bunurilor prevăzute la art.9 alin.(2) lit.b);

c) terenurile cu destinaţie forestieră amplasate pe teritoriul unităţilor administrativ-teritoriale, dacă acestea nu sînt proprietate a statului sau proprietate privată, fîşiile forestiere de protecţie şi terenurile aferente acestora, terenurile expuse riscului de alunecări, terenurile destinate împăduririi, măsurilor antierozionale şi coridoarelor ecologice, precum şi alte terenuri destinate protecţiei mediului;

d) pieţele, parcurile, scuarurile, grădinile publice, ariile naturale şi alte spaţii verzi, pieţele comerciale, tîrgurile, zonele de agrement, obiectivele sportive ale administraţiei publice locale şi terenurile aferente acestora;

e) drumurile locale şi comunale, străzile, inclusiv părţile componente ale acestora, alte dotări pentru siguranţa circulaţiei rutiere şi suprafeţele de teren ocupate de acestea, inclusiv zonele de protecţie şi plantaţiile rutiere;

f) clădirile în care îşi desfăşoară activitatea autorităţile administraţiei publice locale de nivelul întîi, precum şi instituţiile publice de interes local, inclusiv clădirile în care sînt amplasate instituţiile de învăţămînt, teatrele, casele de cultură, bibliotecile, muzeele, instituţiile medico-sanitare publice şi alte instituţii similare şi terenurile aferente acestora;

g) monumentele de for public cu statut local de protecţie şi terenurile aferente acestora;

h) terenurile aferente obiectivelor de cult, cimitirelor, gunoiştilor, depozitelor de deşeuri, fîneţelor, păşunilor, terenurile destinate conform planurilor urbanistice generale şi planurilor de amenajare a teritoriului satisfacerii necesităţilor unităţilor administrativ-teritoriale, terenurile ocupate de rîpi, ravene, nisipuri, stînci şi alte terenuri degradate;

i) obiectivele de infrastructură tehnico-edilitară în conformitate cu legislaţia în vigoare;

j) bunurile care asigură prestarea stabilă a unor servicii publice locale;

k) locuinţele de serviciu, precum şi locuinţele sociale aflate în proprietatea publică a unităţilor administrativ-teritoriale.

(3) De domeniul public al unităţilor administrativ-teritoriale de nivelul al doilea, inclusiv al unităţii teritoriale autonome Găgăuzia ţin:

a) clădirile şi terenurile în/pe care îşi desfăşoară activitatea autorităţile administraţiei publice raionale, inclusiv ale unităţii teritoriale autonome Găgăuzia, precum şi instituţiile publice raionale, inclusiv teatrele, bibliotecile, muzeele, instituţiile medico-sanitare publice şi alte instituţii similare;

b) drumurile locale, inclusiv părţile componente ale acestora, alte dotări pentru siguranţa circulaţiei rutiere şi suprafeţele de teren ocupate de acestea, inclusiv zonele de protecţie şi plantaţiile rutiere, cu excepţia bunurilor prevăzute la art.9 alin.(2) lit.e) şi art.11 alin.(2) lit.e);

c) obiectivele de infrastructură tehnico-edilitară în conformitate cu legislaţia în vigoare;

d) locuinţele de serviciu, precum şi locuinţele sociale aflate în proprietatea publică a raionului, inclusiv a unităţii teritoriale autonome Găgăuzia.

(4) De domeniul public al municipiilor Chişinău şi Bălţi ţin bunurile specificate la alin.(2), amplasate nemijlocit pe teritoriul oraşului în care îşi are reşedinţa municipiul, precum şi bunurile specificate la alin.(3).

Articolul 12. Bunurile domeniului privat al unităţilor administrativ-teritoriale

(1) De domeniul privat al unităţilor administrativ-teritoriale ţine totalitatea bunurilor aflate pe teritoriul acestora, care nu fac parte din domeniul public şi care nu aparţin cu drept de proprietate statului, persoanelor fizice sau juridice de drept privat.

(2) De domeniul privat al unităţilor administrativ-teritoriale de nivelul întîi ţin următoarele categorii de bunuri:

a) bunurile imobile ale întreprinderilor municipale fondate de către autorităţile administraţiei publice locale de nivelul întîi, alte bunuri imobile aflate în proprietatea acestora, precum şi terenurile aferente lor, dobîndite prin acte translative de proprietate;

b) terenurile dobîndite prin acte translative de proprietate, aferente obiectivelor privatizate sau private, inclusiv cele aferente construcţiilor nefinalizate;

c) terenurile aferente clădirilor şi altor construcţii atribuite în proprietate privată de autorităţile administraţiei publice locale şi dobîndite în contul cotelor valorice;

d) loturile întovărăşirilor pomicole;

e) terenurile fondului de rezervă;

f) alte bunuri dobîndite de unitatea administrativ-teritorială de nivelul întîi prin acte translative de proprietate.

(3) De domeniul privat al unităţilor administrativ-teritoriale de nivelul al doilea, inclusiv al unităţii teritoriale autonome Găgăuzia ţin bunurile imobile ale întreprinderilor municipale fondate de autorităţile administraţiei publice locale de nivelul al doilea/ale unităţii teritoriale autonome Găgăuzia, alte bunuri distincte aflate în proprietatea acestora, precum şi terenurile aferente acestora.

(4) De domeniul privat al municipiilor Chişinău şi Bălţi ţin bunurile specificate la alin.(2), amplasate nemijlocit pe teritoriul oraşului în care îşi are reşedinţa municipiul, precum şi bunurile specificate la alin.(3).

Capitolul III
ADMINISTRAREA PROCESULUI DE DELIMITARE A PROPRIETĂŢII PUBLICE

Articolul 13. Competenţele Guvernului în procesul delimitării

În procesul delimitării proprietăţii publice, Guvernul:

a) exercită funcţia de proprietar al bunurilor proprietate publică a statului;

b) promovează politica unitară a statului în domeniul delimitării proprietăţii publice;

c) aprobă şi înaintează Parlamentului documente de politici şi proiecte de legi în domeniul delimitării proprietăţii publice;

d) aprobă actele normative necesare implementării prezentei legi;

e) aprobă Programul de stat pentru delimitarea bunurilor imobile, inclusiv a terenurilor proprietate publică;

f) adoptă hotărîri pentru aprobarea listelor de bunuri imobile proprietate publică a statului, delimitate în funcţie de apartenenţă şi pe domenii;

g) adoptă hotărîri privind trecerea bunurilor proprietate publică a statului din domeniul public în domeniul privat al statului şi din domeniul privat al statului în cel public.

Articolul 14. Competenţele autorităţilor administraţiei publice centrale

În procesul delimitării proprietăţii publice, autorităţile administraţiei publice centrale asigură:

a) realizarea politicii statului în domeniul delimitării proprietăţii publice;

b) procesul de delimitare a proprietăţii publice de stat din administrarea/gestiunea sa, inclusiv inventarierea acesteia;

c) întocmirea listelor de bunuri imobile proprietate publică a statului din administrarea/gestiunea sa şi coordonarea acestora cu autorităţile executive ale administraţiei publice locale din unităţile administrativ-teritoriale pe al căror teritoriu sînt amplasate;

d) întocmirea listelor de bunuri imobile proprietate publică de stat propuse spre a fi trecute în domeniul public sau în cel privat al statului;

e) prezentarea listelor generalizate, prevăzute la lit.c) şi d), spre a fi aprobate de către Guvern;

f) înregistrarea bunurilor proprietate publică a statului, inclusiv prin intermediul instituţiilor publice din subordine şi al întreprinderilor de stat în care exercită funcţia de fondator.

Articolul 15. Competenţele organului abilitat cu funcţii de promovare şi implementare a politicii de stat în domeniul relaţiilor funciare şi organizării teritoriului

În procesul delimitării terenurilor proprietate publică, organul abilitat cu funcţii de promovare şi implementare a politicii de stat în domeniul relaţiilor funciare şi organizării teritoriului:

a) asigură realizarea politicii statului în domeniul delimitării terenurilor proprietate publică;

b) elaborează şi înaintează Guvernului spre aprobare Programul de stat pentru delimitarea bunurilor imobile, inclusiv a terenurilor proprietate publică;

c) asigură implementarea Programului de stat pentru delimitarea bunurilor imobile, inclusiv a terenurilor proprietate publică;

d) coordonează şi asigură procesul de delimitare a terenurilor proprietate publică de stat şi a unităţilor administrativ-teritoriale;

e) asigură, prin intermediul întreprinderilor de stat şi al celor private care dispun de ingineri cadastrali certificaţi, executarea lucrărilor de delimitare a terenurilor proprietate publică a statului şi a unităţilor administrativ-teritoriale, în baza Programului de stat pentru delimitarea bunurilor imobile, inclusiv a terenurilor proprietate publică, aprobat de Guvern;

f) elaborează şi înaintează Guvernului spre aprobare proiecte de acte normative în scopul implementării prezentei legi.

Articolul 16. Competenţele autorităţilor administraţiei publice locale

(1) În procesul delimitării proprietăţii publice, autorităţile deliberative ale administraţiei publice locale/autoritatea deliberativă a administraţiei publice a unităţii teritoriale autonome Găgăuzia asigură:

a) realizarea politicii statului privind delimitarea bunurilor proprietate publică a unităţii administrativ-teritoriale în funcţie de apartenenţă şi pe domenii;

b) procesul de delimitare a bunurilor proprietate publică a unităţii administrativ-teritoriale, inclusiv inventarierea acestora;

c) întocmirea listelor de bunuri imobile proprietate publică a unităţii administrativ-teritoriale şi coordonarea acestora cu autorităţile administraţiei publice locale de nivelul întîi sau al doilea şi cu autorităţile administraţiei publice centrale de specialitate, iar în lipsa acestora, cu Agenţia Proprietăţii Publice, subordonată Guvernului;

d) întocmirea listelor de bunuri imobile proprietate publică a unităţii administrativ-teritoriale, propuse spre a fi trecute în domeniul public sau în domeniul privat;

e) aprobarea documentelor necesare pentru delimitare şi adoptarea deciziilor de aprobare a listelor de bunuri imobile proprietate publică a unităţii administrativ-teritoriale privind delimitarea în funcţie de apartenenţă şi pe domenii;

f) adoptarea deciziilor privind trecerea bunurilor proprietate publică a unităţii administrativ-teritoriale dintr-un domeniu al proprietăţii publice în altul sau în proprietatea statului ori în proprietatea unei alte unităţi administrativ-teritoriale;

g) înregistrarea, în modul stabilit, a bunurilor proprietate publică a unităţii administrativ-teritoriale.

(2) Consiliile locale/Adunarea Populară a unităţii teritoriale autonome Găgăuzia pot aproba programe de delimitare a bunurilor, inclusiv a terenurilor proprietate publică a unităţilor administrativ-teritoriale, cu finanţarea acestora din bugetele locale sau din surse extrabugetare.

Capitolul IV
DELIMITAREA BUNURILOR IMOBILE PROPRIETATE PUBLICĂ

Articolul 17. Bunurile imobile proprietate publică supuse delimitării

(1) Se supun delimitării în funcţie de apartenenţă bunurile imobile proprietate publică:

a) neînregistrate în registrul bunurilor imobile sau drepturile patrimoniale asupra cărora nu au fost înscrise;

b) înregistrate în registrul bunurilor imobile în alte temeiuri decît cele rezultate din art.28 din Legea cadastrului bunurilor imobile nr.1543/1998.

(2) Se supun delimitării pe domenii toate bunurile imobile proprietate publică.

Articolul 18. Etapele procesului de delimitare a bunurilor imobile proprietate publică

Procesul de delimitare a bunurilor imobile proprietate publică include următoarele etape:

a) inventarierea;

b) delimitarea în funcţie de apartenenţă;

c) delimitarea pe domenii;

d) înregistrarea bunurilor imobile în funcţie de apartenenţă şi pe domenii în registrul bunurilor imobile.

Articolul 19. Inventarierea bunurilor imobile proprietate publică

(1) Inventarierea bunurilor imobile proprietate publică constituie prima etapă a delimitării bunurilor în funcţie de apartenenţă şi pe domenii. Inventarierea bunurilor imobile se efectuează, prin decizia autorităţilor administraţiei publice centrale sau locale corespunzătoare, de către comisiile de inventariere instituite de persoanele juridice în gestiunea cărora se află bunurile respective.

(2) Inventarierea include următoarele etape:

a) instituirea comisiei de inventariere;

b) determinarea existenţei bunurilor proprietate publică şi identificarea lor;

c) întocmirea actelor de inventariere.

Articolul 20. Delimitarea bunurilor imobile proprietate publică în funcţie de apartenenţă şi pe domenii

(1) Delimitarea în funcţie de apartenenţă a bunurilor imobile proprietate publică, cu excepţia terenurilor, se realizează prin coordonarea reciprocă a listelor de bunuri imobile proprietate publică a statului, a unităţilor administrativ-teritoriale, întocmite în baza actelor de inventariere.

(2) Delimitarea bunurilor imobile proprietate publică în funcţie de apartenenţă include:

a) identificarea bunurilor proprietate publică a statului şi a bunurilor proprietate publică a unităţilor administrativ-teritoriale;

b) întocmirea listelor de bunuri imobile proprietate publică a statului şi a listelor de bunuri imobile proprietate publică a unităţilor administrativ-teritoriale, însoţite de schemele de amplasare a bunurilor imobile perfectate în baza informaţiilor şi a materialelor existente (cadastrale, cartografice, ortofotoplanuri);

c) coordonarea listelor de bunuri imobile şi a schemelor de amplasare a acestora între autorităţile administraţiei publice centrale şi autorităţile administraţiei publice locale de nivelul întîi şi al doilea/ale unităţii teritoriale autonome Găgăuzia pe al căror teritoriu administrativ sînt amplasate bunurile respective;

d) aprobarea de către Guvern sau de către autorităţile deliberative ale administraţiei publice locale/autoritatea deliberativă a administraţiei publice a unităţii teritoriale autonome Găgăuzia a listelor de bunuri imobile menţionate la lit.b) şi c).

(3) Delimitarea bunurilor imobile proprietate publică pe domenii se realizează pentru fiecare bun în parte, pe calea identificării domeniului public sau privat al statului/al unităţii administrativ-teritoriale, ţinînd cont de categoriile bunurilor trecute prin lege în domeniul public, de interesul public, de natura şi destinaţia bunurilor.

(4) Delimitarea bunurilor imobile proprietate publică pe domenii include:

a) întocmirea listelor bunurilor imobile proprietate publică de stat ce se propun a fi trecute în domeniul public şi a listei de bunuri imobile ce se propun a fi trecute în domeniul privat al statului;

b) întocmirea listelor de bunuri imobile proprietate publică a unităţilor administrativ-teritoriale ce se propun a fi trecute în domeniul public şi a listei de bunuri imobile ce se propun a fi trecute în domeniul privat al unităţilor administrativ-teritoriale;

c) aprobarea listelor de bunuri imobile trecute în domeniul public sau privat al statului/al unităţii administrativ-teritoriale de către Guvern sau de către autorităţile deliberative ale administraţiei publice locale/autoritatea deliberativă a administraţiei publice a unităţii teritoriale autonome Găgăuzia.

(5) Modul de delimitare a bunurilor imobile proprietate publică în funcţie de apartenenţă şi pe domenii se stabileşte de Guvern.

(6) Divergenţele apărute în procesul delimitării bunurilor imobile se soluţionează pe cale amiabilă. Dacă părţile nu ajung la un consens, litigiile se examinează în instanţa de judecată competentă.

Articolul 21. Delimitarea terenurilor proprietate publică în funcţie de apartenenţă şi pe domenii

(1) Delimitarea terenurilor proprietate publică în funcţie de apartenenţă se realizează pe calea coordonării listelor de terenuri proprietate publică a statului, a unităţilor administrativ-teritoriale,

întocmite ca urmare a inventarierii, a elaborării proiectelor de formare, a stabilirii hotarelor şi suprafeţei terenurilor respective.

(2) Delimitarea terenurilor proprietate publică în funcţie de apartenenţă include:

a) întocmirea, în baza actelor de inventariere, de către autorităţile administraţiei publice centrale/alte autorităţi ale statului şi de către autorităţile executive ale administraţiei publice locale/autoritatea executivă a administraţiei publice a unităţii teritoriale autonome Găgăuzia a listelor de terenuri pe care aceste autorităţi le deţin în administrare, în folosinţă, în gestiune şi prezentarea listelor organului abilitat cu funcţii de promovare şi implementare a politicii de stat în domeniul relaţiilor funciare şi organizării teritoriului pentru sistematizare, precum şi crearea bazei de date;

b) formarea, de către organul abilitat cu funcţii de promovare şi implementare a politicii de stat în domeniul relaţiilor funciare şi organizării teritoriului, a comisiei de lucru privind delimitarea terenurilor proprietate publică;

c) identificarea terenurilor proprietate publică incluse în listele menţionate la lit.a), întocmirea procesului-verbal al şedinţei comisiei de lucru privind delimitarea terenurilor proprietate publică, elaborarea planurilor de contur al terenurilor proprietate publică, a planurilor geometrice şi coordonarea acestora cu autorităţile administraţiei publice centrale de specialitate şi cu autorităţile administraţiei publice locale.

(3) Executarea lucrărilor de delimitare, a lucrărilor de identificare, inclusiv de elaborare a planurilor de contur al terenurilor proprietate publică a statului şi al terenurilor proprietate publică a unităţilor administrativ-teritoriale şi a planurilor geometrice, precum şi coordonarea acestora cu autorităţile administraţiei publice centrale de specialitate sînt asigurate, după caz, prin intermediul întreprinderilor de stat/municipale şi celor private care dispun de ingineri cadastrali certificaţi, de către:

a) organul abilitat cu funcţii de promovare şi implementare a politicii de stat în domeniul relaţiilor funciare şi organizării teritoriului, împreună cu autorităţile administraţiei publice centrale de specialitate şi autorităţile administraţiei publice locale, pentru delimitarea în mod masiv, în cadrul Programului de stat de delimitare a bunurilor imobile, inclusiv a terenurilor proprietate publică a statului sau a unităţilor administrativ-teritoriale, pe teritoriul unei unităţi administrativ-teritoriale de nivelul întîi sau al doilea, din contul surselor alocate din bugetul public naţional sau obţinute din alte surse legale;

b) organul abilitat cu funcţii de promovare şi implementare a politicii de stat în domeniul relaţiilor funciare şi organizării teritoriului, împreună cu autorităţile administraţiei publice centrale de specialitate, pentru delimitarea în mod selectiv, pentru un teren, şi/sau pentru delimitarea în mod masiv, în afara Programul de stat de delimitare a bunurilor imobile, inclusiv a terenurilor proprietate a statului, la iniţiativa autorităţilor administraţiei publice centrale de specialitate în cadrul unor zone/unităţi administrativ-teritoriale pentru terenurile administrate, din contul surselor planificate în bugetul acestora sau obţinute din alte surse legale;

c) unităţile administrativ-teritoriale de nivelul întîi sau al doilea, pentru delimitarea în mod selectiv, pentru un teren, şi/sau pentru delimitarea în mod masiv, în afara Programului de stat de delimitare a bunurilor imobile, inclusiv a terenurilor proprietate a statului sau a unităţilor administrativ-teritoriale, la iniţiativa autorităţilor administraţiei publice locale pentru unitatea administrativ-teritorială respectivă, din contul surselor planificate în bugetul acesteia sau obţinute din alte surse legale.

(4) Identificarea terenurilor şi stabilirea hotarelor acestora se efectuează în baza informaţiilor cadastrale existente sau în teren, în cazul în care liniile de hotar nu pot fi clar definite, ţinîndu-se cont de datele cadastrului funciar anual.

(5) Lucrările de delimitare a terenurilor proprietate publică pot fi efectuate:

a) în mod masiv, în cadrul Programului de stat pentru delimitarea bunurilor imobile, inclusiv a terenurilor proprietate publică, pe teritoriul unei unităţi administrativ-teritoriale de nivelul întîi sau al doilea, inclusiv pe teritoriul unităţii teritoriale autonome Găgăuzia, din mijloacele financiare alocate din bugetul public naţional sau obţinute din alte surse legale;

b) în mod masiv, în afara Programului de stat pentru delimitarea bunurilor imobile, inclusiv a terenurilor proprietate publică, la iniţiativa autorităţilor administraţiei publice locale, pe teritoriul unei unităţi administrativ-teritoriale pentru realizarea scopurilor acesteia, din mijloacele financiare planificate în bugetul acesteia sau obţinute din alte surse legale;

c) în mod masiv, în afara Programului de stat pentru delimitarea bunurilor imobile, inclusiv a terenurilor proprietate publică, la iniţiativa autorităţilor administraţiei publice centrale, în cadrul unor zone/unităţi administrativ-teritoriale, cu terenurile administrate, din mijloacele financiare planificate în bugetul acestora sau obţinute din alte surse legale;

d) în mod selectiv, la cererea autorităţilor administraţiei publice locale sau centrale, pentru un teren, din mijloacele financiare ale acestor autorităţi.

(6) În cazul în care terenurile proprietate publică a statului se mărginesc cu terenurile proprietate publică a unităţii administrativ-teritoriale, autorităţile corespunzătoare se consultă reciproc în vederea stabilirii hotarelor terenurilor în cauză.

(7) În cazul în care terenurile proprietate publică a unităţii administrativ-teritoriale de nivelul întîi se mărginesc cu terenurile proprietate publică a altei unităţi administrativ-teritoriale de nivelul întîi sau al doilea, inclusiv a unităţii teritoriale autonome Găgăuzia, autorităţile corespunzătoare se consultă reciproc în vederea stabilirii hotarelor terenurilor în cauză.

(8) În cazul în care, în urma examinării complexe a datelor din cadastrul funciar, a bazei de date grafice a cadastrului, a registrului bunurilor imobile, a materialelor cartografice şi a ortofotoplanurilor, la delimitarea terenurilor proprietate publică a statului sau a unităţilor administrativ-teritoriale identificate, utilizate potrivit destinaţiei: drumuri, păduri, fîşii forestiere de protecţie, corpuri de apă de suprafaţă etc., sînt depistate erori, acestea vor fi corectate în conformitate cu prevederile legislaţiei în vigoare.

(9) Delimitarea terenurilor proprietate publică pe domenii se realizează în conformitate cu art.20 alin.(3) şi (4).

(10) Modul de delimitare a terenurilor proprietate publică în funcţie de apartenenţă şi pe domenii se stabileşte de către Guvern.

(11) Divergenţele apărute în procesul delimitării terenurilor se soluţionează pe cale amiabilă. În cazul în care părţile nu ajung la un consens, litigiile se examinează în instanţa de judecată competentă.

Articolul 22. Înregistrarea bunurilor imobile proprietate publică

(1) Procesul de delimitare a bunurilor imobile proprietate publică se finalizează odată cu înregistrarea dreptului de proprietate asupra acestora şi a domeniului respectiv în registrul bunurilor imobile.

(2) Drept temei pentru înregistrarea bunurilor imobile proprietate publică şi a dreptului de proprietate asupra acestora în registrul bunurilor imobile servesc:

a) hotărîrea de Guvern, prin care au fost aprobate listele de bunuri imobile proprietate publică a statului, coordonate cu autorităţile administraţiei publice locale de ambele niveluri/ale unităţii teritoriale autonome Găgăuzia pe al căror teritoriu administrativ sînt amplasate aceste bunuri;

b) decizia autorităţii deliberative a administraţiei publice locale, prin care au fost aprobate listele de bunuri imobile proprietate publică a unităţilor administrativ-teritoriale de nivelul întîi, coordonate cu autorităţile administraţiei publice locale de nivelul al doilea/ale unităţii teritoriale autonome Găgăuzia şi cu autorităţile de specialitate ale administraţiei publice centrale sau, în lipsa lor, cu Agenţia Proprietăţii Publice, subordonată Guvernului;

c) decizia autorităţii deliberative a administraţiei publice locale/hotărîrea Adunării Populare a unităţii teritoriale autonome Găgăuzia, prin care au fost aprobate listele de bunuri imobile proprietate publică a unităţilor administrativ-teritoriale de nivelul al doilea/a unităţii teritoriale autonome Găgăuzia, coordonate cu autorităţile administraţiei publice locale de nivelul întîi şi cu autorităţile de specialitate ale administraţiei publice centrale sau, în lipsa lor, cu Agenţia Proprietăţii Publice, subordonată Guvernului.

(3) În cazul în care într-o clădire există încăperi izolate proprietate publică a statului, încăperi izolate proprietate publică a unităţii administrativ-teritoriale şi încăperi izolate proprietate privată, la cererea titularilor dreptului de administrare se va calcula cota-parte din spaţiile de folosinţă comună, aferente fiecărei încăperi izolate, şi întreaga clădire se va împărţi în încăperi izolate, cu efectuarea înscrierilor acestora în registrul bunurilor imobile. Cota-parte din spaţiile de folosinţă comună din clădire se înscrie în baza datelor din raportul tehnic al lucrării cadastrale.

(4) Drept temei pentru înregistrarea domeniului bunurilor imobile în registrul bunurilor imobile serveşte hotărîrea de Guvern şi decizia autorităţii deliberative a administraţiei publice locale/hotărîrea Adunării Populare a unităţii teritoriale autonome Găgăuzia privind aprobarea listelor de bunuri imobile trecute în domeniul public sau în domeniul privat.

Capitolul V
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 23. Dispoziţii finale şi tranzitorii

(1) Guvernul, în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi:

a) va prezenta Parlamentului propuneri pentru a aduce în concordanţă legislaţia în vigoare cu prezenta lege;

b) va aduce în concordanţă actele sale normative cu prezenta lege;

c) va aproba actele normative necesare executării prevederilor prezentei legi;

d) va aproba Programul de stat pentru delimitarea bunurilor imobile, inclusiv a terenurilor proprietate publică pentru anii 2018–2022 şi va asigura realizarea acestuia în limitele mijloacelor bugetare alocate în acest scop sau din alte surse legale.

(2) Ministerele, alte autorităţi ale administraţiei publice centrale şi locale, pînă în data de 31 decembrie 2022, vor asigura, conform competenţei, efectuarea lucrărilor de inventariere, delimitare, formare, aprobare şi înregistrare a bunurilor imobile.

(3) Bunurile imobile, inclusiv terenurile înregistrate în registrul bunurilor imobile în folosul Republicii Moldova sau al unităţii teritorial-administrative, în lipsa documentelor care confirmă dreptul de proprietate, se supun delimitării în conformitate cu prevederile prezentei legi.

(4) La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă Legea nr.91/2007 privind terenurile proprietate publică şi delimitarea lor (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.70–73, art.316), cu modificările şi completările ulterioare.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI Andrian CANDU

Nr.29. Chişinău, 5 aprilie 2018.

L E G E A
bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2020

nr. 173 din 19.12.2019

Monitorul Oficial nr.393-399/323 din 27.12.2019

* * *

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art.1. – Bugetul asigurărilor sociale de stat pe anul 2020 se aprobă la venituri în sumă de 23869815,4 mii de lei şi la cheltuieli în sumă de 23869815,4 mii de lei.
[Art.1 în redacţia Legii nr.63 din 23.04.2020, în vigoare 25.04.2020]

Art.2. – (1) Sinteza bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2020 se prezintă în anexa nr.1.
(2) Subprogramele de cheltuieli ale bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2020 se prezintă în anexa nr.2.

Art.3. – (1) Plătitorii de contribuţii la bugetul asigurărilor sociale de stat, inclusiv cei finanţaţi de la bugetul public naţional, sunt obligaţi să calculeze şi să vireze, în mărimea cuvenită şi în termenele stabilite în anexa nr.1 la Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale, contribuţiile de asigurări sociale de stat obligatorii la bugetul asigurărilor sociale de stat, aferente salariilor calculate şi altor recompense.
(2) Contribuţia de asigurări sociale de stat obligatorii se consideră achitată de la încasarea acesteia în contul Ministerului Finanţelor – Trezoreria de Stat.
(3) Sumele contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii, plătite parţial pentru o anumită perioadă, se repartizează pe conturile individuale ale persoanelor asigurate, proporţional cu sumele calculate pentru asigurarea socială a fiecărei persoane.

Art.4. – Din tariful contribuţiei de asigurări sociale de stat obligatorii prevăzut pentru angajatorii din agricultură specificaţi la pct.1.6 din anexa nr.1 la Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale, cota de 6% la fondul de salarizare şi la alte recompense se virează la bugetul asigurărilor sociale de stat prin transferuri de la bugetul de stat.

Art.5. – (1) Contribuţia individuală de asigurări sociale de stat obligatorii în sumă fixă anuală (taxa fixă anuală) calculată pentru plătitorii specificaţi la pct.1.7, 1.8 şi 1.9 din anexa nr.1 la Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale se stabileşte în mărime de 10740 de lei.
(2) Contribuţia individuală de asigurări sociale de stat obligatorii în sumă fixă anuală (taxa fixă anuală) calculată, în bază de contract individual încheiat cu Casa Naţională de Asigurări Sociale, pentru plătitori şi în condiţiile specificate la pct.1.10 din anexa nr.1 la Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale se stabileşte în mărime de 2736 lei.

Art.6. – (1) Categoriile de persoane care nu sunt menţionate în anexa nr.1 la Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale pot fi asigurate pe bază de contract individual încheiat cu Casa Naţională de Asigurări Sociale, plătind contribuţii de asigurări sociale de stat în sumă de 10740 de lei pe an, iar în cazul persoanelor fizice proprietari sau arendaşi de terenuri agricole care lucrează terenul în mod individual – în sumă de 2736 lei pe an, dar nu mai puţin de 1/12 din sumele respective lunar, ceea ce reprezintă perioada asigurată care se include în stagiul de cotizare pentru stabilirea pensiei pentru limită de vârstă şi a ajutorului de deces.

(2) Persoanele fizice pot fi asigurate cu începere din anul 1999, iar persoanele fizice proprietari sau arendaşi de terenuri agricole care lucrează terenul în mod individual – cu începere din anul 2009, pe bază de contract individual încheiat cu Casa Naţională de Asigurări Sociale, plătind pentru fiecare an contribuţia de asigurări sociale de stat în mărimea prevăzută la alin.(1), ceea ce le acordă dreptul la prestaţiile sociale corespunzătoare specificate la alin.(1).

(3) În cazul rezilierii contractului menţionat la alin.(1) şi (2), contribuţiile de asigurări sociale de stat achitate nu se restituie. Perioada de asigurare, conform contractului menţionat la alin.(1) şi (2), se valorifică la stabilirea drepturilor de asigurare socială indicate în prezentul articol.

Art.7. – (1) Neplata în termen a contribuţiei de asigurări sociale de stat obligatorii atrage după sine calcularea unei majorări de întârziere de 0,1% din suma datoriei pentru fiecare zi de întârziere, inclusiv pentru ziua de transfer al sumei datorate. Calcularea majorării de întârziere se efectuează de către Casa Naţională de Asigurări Sociale, fără emiterea unei decizii speciale. Calcularea majorărilor de întârziere pentru contribuţiile de asigurări sociale de stat obligatorii calculate în urma controlului fiscal se efectuează de către Serviciul Fiscal de Stat.

(2) Majorări de întârziere (penalităţi) nu se vor calcula plătitorilor în cazul în care:

a) au depus documentele pentru transferul, de pe un cont pe altul, al sumelor plătite în cadrul bugetului asigurărilor sociale de stat – pentru perioada de la data achitării şi până la data transferului efectiv, în limitele sumei achitate;

b) au depus la Serviciul Fiscal de Stat cerere pentru compensarea datoriilor faţă de bugetul asigurărilor sociale de stat din contul restituirii T.V.A. sau al accizelor – pentru perioada de la data înregistrării cererii şi până la data transferului efectiv;

c) sumele obligaţiilor faţă de bugetul asigurărilor sociale de stat au fost stinse prin scădere şi luate la evidenţă specială în baza deciziei Serviciului Fiscal de Stat;

d) au depus documentele pentru transferul sumelor plătite din contul unui buget (bugetul de stat, bugetul local şi fondurile obligatorii de asistenţă medicală) la contul bugetului asigurărilor sociale de stat – pentru perioada de la data intrării documentelor la organul respectiv şi până la data transferului efectiv.

(3) Pentru angajatorii din agricultură, indiferent de tipul de proprietate şi de forma juridică de organizare, majorarea de întârziere pentru neplata în termenele stabilite la pct.1.6 din anexa nr.1 la Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale a contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii calculate pentru anul 2020 se va aplica cu începere de la 1 noiembrie 2020.

(4) Diminuarea cuantumului contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii stabilite în sumă fixă se sancţionează cu o amendă egală cu suma cu care a fost diminuat cuantumul.

(5) Diminuarea cuantumului contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii stabilite în cotă procentuală, prin neprezentarea sau prezentarea către Serviciul Fiscal de Stat a unei dări de seamă fiscale cu informaţii sau date neveridice, atrage răspunderea contribuabililor conform titlului V din Codul fiscal.

(6) Cuantumul contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii se estimează prin metode şi surse indirecte, în conformitate cu prevederile Codului fiscal.

(7) Pe lângă amenda aplicată conform alin.(4) şi (5), de la plătitori se va percepe suma cu care au fost diminuate contribuţiile de asigurări sociale de stat obligatorii ori suma contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii calculate la suma cu care a fost diminuată baza de calcul şi se vor calcula majorări de întârziere pentru nevirarea în termen la bugetul asigurărilor sociale de stat a sumei respective.

(8) Măsurile prevăzute la alin.(4) – (7) se aplică de către angajaţii Serviciului Fiscal de Stat.

(9) Sumele contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii încasate de angajaţii Serviciului Fiscal de Stat, specificate la alin.(7), se distribuie pe conturile individuale ale persoanelor asigurate. Informaţia cu privire la descifrarea sumelor recalculate se prezintă de către plătitorii de contribuţii la bugetul asigurărilor sociale de stat în termen de 30 de zile calendaristice

de la data emiterii deciziei asupra cazului de încălcare a legislaţiei, în modul stabilit de Ministerul Finanţelor.

Art.8. – (1) Plătitorii la bugetul asigurărilor sociale de stat care au calculate şi neachitate majorări de întârziere (penalităţi) pentru neplata în termen a contribuţiei de asigurări sociale de stat obligatorii şi nu au datorii la plata contribuţiilor de asigurări sociale de stat şi a amenzilor pot beneficia, la solicitare, de eşalonarea stingerii datoriilor la majorările de întârziere (penalităţi) pe parcursul anului bugetar în curs cu condiţia că transferă integral şi în termen suma obligaţiilor curente la bugetul asigurărilor sociale de stat.

(2) Stabilirea termenului de stingere a datoriilor la majorările de întârziere se efectuează în baza acordului încheiat între Casa Naţională de Asigurări Sociale şi plătitor.

(3) Procedura de încheiere, de intrare în vigoare, de acţiune şi de reziliere a acordului de eşalonare a stingerii datoriilor la majorările de întârziere (penalităţi) faţă de bugetul asigurărilor sociale de stat se stipulează în regulamentul aprobat de Casa Naţională de Asigurări Sociale.

(4) În cazul în care plătitorul de contribuţii nu îndeplineşte condiţiile acordului, Casa Naţională de Asigurări Sociale are dreptul să rezilieze acordul până la expirarea termenului.

Art.9. – (1) Mijloacele financiare încasate la bugetul asigurărilor sociale de stat (inclusiv majorările de întârziere, amenzile aferente contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii şi sumele în urma aplicării amenzilor contravenţionale) se acumulează pe contul Ministerului Finanţelor – Trezoreria de Stat, se virează zilnic la contul Casei Naţionale de Asigurări Sociale deschis în cadrul contului unic trezorerial al Ministerului Finanţelor şi se utilizează în conformitate cu prezenta lege.

(2) Nu se admite dezafectarea mijloacelor de la bugetul asigurărilor sociale de stat în alte scopuri decât cele prevăzute de legislaţie.

Art.10. – (1) Trezoreria de Stat a Ministerului Finanţelor virează mijloacele financiare prevăzute de prezenta lege de la bugetul de stat la bugetul asigurărilor sociale de stat pe conturile de plăţi ale Casei Naţionale de Asigurări Sociale destinate prestaţiilor sociale de la bugetul de stat.

(2) Plata prestaţiilor sociale de la bugetul de stat se efectuează după virarea sumelor respective de la bugetul de stat pe conturile de plăţi ale Casei Naţionale de Asigurări Sociale destinate prestaţiilor sociale de la bugetul de stat.

Art.11. – Tipurile de prestaţii sociale acordate unor categorii de populaţie, a căror finanţare se efectuează de la bugetul de stat prin intermediul Casei Naţionale de Asigurări Sociale, se prezintă în anexa nr.3.

Art.12. – (1) Indemnizaţiile pentru incapacitate temporară de muncă se calculează şi se plătesc conform prevederilor Legii nr.289/2004 privind indemnizaţiile pentru incapacitate temporară de muncă şi alte prestaţii de asigurări sociale.

(2) Indemnizaţiile viagere adresate sportivilor de performanţă şi antrenorilor sportivilor de performanţă, ajutorul social şi ajutorul pentru perioada rece a anului se plătesc de către Casa Naţională de Asigurări Sociale prin intermediul prestatorilor de servicii de plată desemnaţi, prin cerere, de către beneficiari. Prestatorul de servicii de plată desemnat de beneficiar va încheia contract cu Casa Naţională de Asigurări Sociale.

(3) Prestaţiile sociale acordate persoanelor deţinute în instituţiile penitenciare şi îndreptăţite să beneficieze de aceste prestaţii prin intermediul sistemului public de asigurări sociale se calculează de către Casa Naţională de Asigurări Sociale şi se plătesc prin intermediul instituţiilor penitenciare. Instituţiile penitenciare vor încheia, în acest sens, contract cu Casa Naţională de Asigurări Sociale.

(4) Prestaţiile sociale acordate din mijloacele bugetului asigurărilor sociale de stat pentru angajaţii a căror identitate şi calitate se încadrează în condiţiile Legii nr.245/2008 cu privire la

secretul de stat se calculează şi se plătesc de către angajator. Casa Naţională de Asigurări Sociale transferă angajatorului sumele necesare pentru plata prestaţiilor sociale, conform prevederilor actelor normative în vigoare.

(5) Prestaţiile sociale, cu excepţia celor indicate la alin.(2), (3) şi (4), acordate persoanelor îndreptăţite să beneficieze de aceste prestaţii prin intermediul sistemului public de asigurări sociale se calculează de către Casa Naţională de Asigurări Sociale şi se plătesc conform listelor electronice prin intermediul prestatorilor de servicii de plată desemnaţi, prin cerere, de către beneficiari. Prestatorul de servicii de plată desemnat de beneficiar va încheia, în acest sens, contract cu Casa Naţională de Asigurări Sociale.

Art.13. – (1) Prestaţiile pentru prevenirea îmbolnăvirilor şi recuperarea capacităţii de muncă a salariaţilor prin tratament balneosanatorial în instituţii specializate se finanţează de către Casa Naţională de Asigurări Sociale de la bugetul asigurărilor sociale de stat.

(2) Organizarea prevenirii îmbolnăvirilor şi recuperării capacităţii de muncă a salariaţilor prin tratament balneosanatorial se efectuează de către Casa Naţională de Asigurări Sociale, cu participarea sindicatelor şi a patronatelor, în conformitate cu regulamentul aprobat de Guvern.

(3) Organizarea recuperării sănătăţii prin tratament balneosanatorial a beneficiarilor de drepturi realizate prin sistemul public de asigurări sociale conform Legii nr.190/2003 cu privire la veterani, precum şi a cetăţenilor care au avut de suferit în urma catastrofei de la Cernobâl conform Legii nr.909/1992 privind protecţia socială a cetăţenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobâl, se efectuează de către Casa Naţională de Asigurări Sociale.

(4) Organizarea odihnei şi întremării sănătăţii copiilor se efectuează de către Casa Naţională de Asigurări Sociale, cu participarea sindicatelor, în conformitate cu regulamentul aprobat de Guvern.

(5) Achiziţionarea serviciilor prevăzute la alin.(2), (3) şi (4) se efectuează conform prevederilor Legii nr.131/2015 privind achiziţiile publice.

Art.14. – (1) Tarifele la serviciile de distribuire a prestaţiilor sociale acordate de prestatorii de servicii de plată desemnaţi, prin cerere, de către beneficiari se stabilesc la maximum 0,7% din suma distribuită în calitate de drepturi finanţate de la bugetul de stat şi de la bugetul asigurărilor sociale de stat.

(2) După închiderea lunii de plată, la prezentarea dărilor de seamă de către prestatorii de servicii de plată desemnaţi, prin cerere, de către beneficiari şi la prezentarea documentelor confirmative de către aceştia, Casa Naţională de Asigurări Sociale achită sumele datorate pentru serviciile de distribuire a prestaţiilor sociale conform tarifului stabilit în contract.

(3) Tarifele la serviciile de distribuire a prestaţiilor sociale prin mandate poştale se stabilesc conform actelor normative în vigoare.

(4) Prestaţiile sociale se distribuie la domiciliul persoanelor în vârstă, persoanelor cu dizabilităţi şi persoanelor care, din cauza stării de sănătate, nu le pot primi de sine stătător la oficiile prestatorilor de servicii de plată desemnaţi, prin cerere, de către beneficiari.

Art.15. – (1) Taxa de comision la sumele eliberate în numerar de instituţiile financiare pentru plata prestaţiilor sociale se stabileşte la maximum 0,25% din suma eliberată.

(2) După închiderea lunii de plată, la prezentarea dărilor de seamă şi a documentelor confirmative, Casa Naţională de Asigurări Sociale restituie prestatorilor de servicii de plată desemnaţi, prin cerere, de către beneficiari comisionul de la sumele achitate beneficiarilor în numerar în mărimea specificată la alin.(1).

Art.16. – (1) Comisioanele pentru serviciile de încasare de la populaţie, prin instrumente de plată altele decât cardurile de plată, a contribuţiilor de asigurări sociale de stat în bugetul asigurărilor sociale de stat se achită de la bugetul de stat, pe bază de contract încheiat de Ministerul Finanţelor cu prestatorii de servicii de plată.

(2) Comisioanele specificate la alin.(1) vor fi restituite bugetului de stat de la bugetul asigurărilor sociale de stat în baza contractului încheiat între Ministerul Finanţelor şi Casa Naţională de Asigurări Sociale.

Art.17. – (1) După ce beneficiarilor de pensii care locuiesc în centrele de plasament pentru persoane vârstnice şi persoane cu dizabilităţi (adulte) ale Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale li se plătesc 25% din pensia lunară stabilită şi se efectuează, după caz, reţineri conform documentelor executorii, suma rămasă din pensie se transferă de către Casa Naţională de Asigurări Sociale centrelor de plasament pentru persoane vârstnice şi persoane cu dizabilităţi (adulte), în baza listelor prezentate de acestea lunar, până la data de 10 a lunii curente, şi se utilizează pentru întreţinerea pensionarilor în modul stabilit de Guvern.

(2) Centrele de plasament pentru persoane vârstnice şi persoane cu dizabilităţi (adulte) gestionate de Agenţia Naţională Asistenţă Socială, în care Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale exercită calitatea de fondator, prezintă trimestrial Casei Naţionale de Asigurări Sociale dări de seamă privind utilizarea conform destinaţiei a sumelor rămase din pensiile transferate pentru aceste persoane.

Art.18. – În conformitate cu Legea nr.123/1998 cu privire la capitalizarea plăţilor periodice, comisia de lichidare asigură, în mod prioritar, stingerea datoriilor întreprinderii ce se lichidează faţă de beneficiarii de pensii de dizabilitate sau de urmaş, stabilite în urma accidentelor de muncă sau a bolilor profesionale, prin virarea mijloacelor financiare către Casa Naţională de Asigurări Sociale. În cazul în care întreprinderea nu dispune de mijloace financiare suficiente, aceste drepturi sunt plătite de succesorul de drept al întreprinderii în cauză, iar în lipsa acestuia – din mijloacele bugetului de stat, în modul stabilit de Guvern.

Art.19. – Cuantumul ajutorului de deces acordat în condiţiile Legii nr.289/2004 privind indemnizaţiile pentru incapacitate temporară de muncă şi alte prestaţii de asigurări sociale este de 1100 de lei.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI Zinaida GRECEANÎI

Nr.173. Chişinău, 19 decembrie 2019.

Anexa nr.1

Sinteza bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2020

Denumirea	Codul	Suma, mii lei
I. Venituri, total	**1**	**23869815,4**
inclusiv transferuri de la bugetul de stat	*19*	*9621578,3*
II. Cheltuieli, total	**2+3**	**23869815,4**
inclusiv cheltuieli de personal	*21*	*158606,8*
III. Sold bugetar	**1-(2+3)**	**0,0**
IV. Surse de finanţare, total	**4+5+9**	**0,0**
Active financiare	**4**	**-163043,7**
Datorii	**5**	
Modificarea soldului de mijloace băneşti	**9**	**163043,7**
Sold de mijloace băneşti la începutul perioadei	**91**	**163043,7**
Sold de mijloace băneşti la sfârşitul perioadei	**93**	**0,0**

[Anexa nr.1 în redacţia Legii nr.63 din 23.04.2020, în vigoare 25.04.2020]

Anexa nr.2

Subprogramele de cheltuieli ale bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2020

Denumirea	Codul	Suma, mii lei		
		în total	**bugetul asigurărilor sociale de stat**	**bugetul de stat**
Cheltuieli, total		**23869815,4**	**16896594,3**	**6973221,1**
Protecţia socială	**90**	**23869815,4**	**16896594,3**	**6973221,1**
Administrarea sistemului public de asigurări sociale	9002	**225074,9**	225074,9	
Protecţia în caz de incapacitate temporară de muncă	9003	**608920,8**	608920,8	
Protecţia persoanelor în etate	9004	**14504979,5**	11908224,5	2596755,0
Protecţia în legătură cu pierderea întreţinătorului	9005	**289053,1**	241869,5	47183,6
Protecţia familiei şi copilului	9006	**2473412,0**	1785010,0	688402,0
Protecţia şomerilor	9008	**200027,3**	32021,4	168005,9
Protecţia socială a persoanelor cu dizabilităţi	9010	**2941308,9**	2058473,2	882835,7
Susţinerea suplimentară a unor categorii de populaţie	9011	**1012373,2**		1012373,2
Protecţia socială în cazuri excepţionale	9012	**1208452,3**		1208452,3
Protecţia socială a unor categorii de cetăţeni	9019	**406213,4**	37000,0	369213,4

[Anexa nr.2 în redacţia Legii nr.63 din 23.04.2020, în vigoare 25.04.2020]

Anexa nr.3

Tipuri de prestaţii sociale acordate unor categorii de populaţie, a căror finanţare se efectuează de la bugetul de stat prin intermediul Casei Naţionale de Asigurări Sociale

1. Alocaţie socială de stat pentru unele categorii de cetăţeni.

2. Alocaţie lunară de stat pentru unele categorii de populaţie.

3. Alocaţie pentru îngrijire, însoţire şi supraveghere acordată persoanelor care îngrijesc, însoţesc şi supraveghează la domiciliu un copil cu dizabilităţi severe în vârstă de până la 18 ani, persoanelor cu dizabilităţi severe din copilărie, persoanelor cu dizabilităţi severe nevăzătoare şi persoanelor cu dizabilităţi severe imobilizate la pat din rândul persoanelor care au devenit persoane cu dizabilităţi în urma participării la lichidarea consecinţelor avariei de la C.A.E. Cernobâl.

4. Alocaţie lunară de stat pentru unii beneficiari de pensii stabilite în sistemul public de pensii şi unele categorii de populaţie conform Legii nr.1591/2002 privind protecţia socială suplimentară a unor beneficiari de pensii şi a unor categorii de populaţie.

5. Alocaţie de stat pentru merite deosebite faţă de stat.

6. Indemnizaţie unică la naşterea copilului.

7. Indemnizaţie lunară pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 2 ani, pentru persoanele neasigurate.

8. Bilete de tratament balneosanatorial, compensaţii şi ajutoare materiale pentru cetăţenii care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobâl, pentru colaboratorii subdiviziunilor cu risc deosebit care au contractat boala actinică ori au devenit persoane cu dizabilităţi:

a) bilete gratuite la instituţiile balneosanatoriale, iar în cazul în care nu există posibilitatea de acordare a biletului – compensaţie bănească în mărimea costului mediu al biletului:

- persoanelor cu dizabilităţi şi participanţilor la lichidarea consecinţelor avariei de la C.A.E. Cernobâl în anii 1986–1990;

- colaboratorilor subdiviziunilor cu risc deosebit care au contractat boala actinică sau au devenit persoane cu dizabilităţi;

- copiilor participanţilor la lichidarea consecinţelor avariei de la C.A.E. Cernobâl, născuţi după anul 1986;

b) compensaţie unică pentru prejudiciul adus sănătăţii persoanelor cu dizabilităţi din rândul participanţilor la lichidarea consecinţelor catastrofei de la C.A.E. Cernobâl, persoanelor care au suferit în urma experienţelor nucleare, avariilor cu radiaţie ionizată şi a consecinţelor lor la obiectivele atomice civile sau militare;

c) compensaţie unică pentru familiile care şi-au pierdut întreţinătorul în urma catastrofei de la C.A.E. Cernobâl;

d) ajutor material unic anual pentru însănătoşire destinat cetăţenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la C.A.E. Cernobâl, pentru colaboratorii subdiviziunilor cu risc deosebit care au contractat boala actinică sau au devenit persoane cu dizabilităţi:

- persoanelor cu dizabilităţi;

- participanţilor la lichidarea consecinţelor catastrofei de la C.A.E. Cernobâl în anii 1986–1987;

- participanţilor la lichidarea consecinţelor catastrofei de la C.A.E. Cernobâl în anii 1988–1990;

e) ajutor material unic anual pentru copiii care şi-au pierdut întreţinătorul în urma catastrofei de la C.A.E. Cernobâl;

f) compensaţie anuală pentru concediul suplimentar (de 14 zile) pentru cetăţenii care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobâl, pentru colaboratorii subdiviziunilor cu risc deosebit care au contractat boala actinică sau au devenit persoane cu dizabilităţi;

g) compensaţie bănească lunară în schimbul asigurării cu produse alimentare şi suplimente alimentare care să contribuie la eliminarea radionuclizilor din organism.

9. Bilete de tratament balneosanatorial sau compensaţie bănească în locul biletelor, conform Legii nr.190/2003 cu privire la veterani, pentru beneficiarii de drepturi realizate prin sistemul public de asigurări sociale.

10. Ajutor de deces pentru persoanele neasigurate.

11. Indemnizaţie viageră pentru sportivii de performanţă şi antrenorii sportivilor de performanţă.

12. Ajutor social.

13. Plăţi periodice capitalizate.

14. Ajutor pentru perioada rece a anului.

15. Suport financiar de stat pentru unii beneficiari de pensii şi de alocaţii sociale.

16. Bilete de odihnă şi întremare a sănătăţii copiilor.

17. Indemnizaţie lunară de suport pentru creşterea până la vârsta de 3 ani a copiilor gemeni sau a mai mulţi copii născuţi dintr-o singură sarcină.

18. Alocaţie de integrare sau reintegrare profesională şomerilor cu statut special.

19. Suport financiar unic beneficiarilor de pensii şi alocaţii sociale de stat.

L E G E
privind accesul pe proprietăţi şi utilizarea partajată a infrastructurii asociate reţelelor publice de comunicaţii electronice

nr. 28 din 10.03.2016

Monitorul Oficial nr.100-105/194 din 15.04.2016

* * *

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Art.1. – (1) Prezenta lege stabileşte regulile şi condiţiile în care se realizează:

a) accesul pe proprietatea publică sau privată în vederea construirii (instalării), întreţinerii, demontării, înlocuirii, transferului sau retehnologizării reţelelor publice de comunicaţii electronice ori a elementelor de infrastructură necesare susţinerii acestora;

b) utilizarea partajată a elementelor de infrastructură fizică amplasate pe, deasupra, în sau sub proprietatea publică sau privată, care pot fi utilizate pentru instalarea reţelelor publice de comunicaţii electronice;

c) utilizarea partajată a elementelor de infrastructură asociate reţelelor publice de comunicaţii electronice în vederea instalării, întreţinerii, demontării, înlocuirii, transferului sau retehnologizării reţelelor publice de comunicaţii electronice şi a furnizării serviciilor de comunicaţii electronice către utilizatorii finali;

d) autorizarea construirii (instalării), demontării, înlocuirii, transferului sau retehnologizării reţelelor publice de comunicaţii electronice şi a elementelor de infrastructură asociate acestor reţele.

(2) Acţiunea prezentei legi nu se extinde asupra reţelelor de comunicaţii electronice speciale, asupra sistemului de telecomunicaţii al autorităţilor administraţiei publice şi a infrastructurii asociate acestor reţele.

(3) Prezenta lege se aplică tuturor furnizorilor de reţele publice de comunicaţii electronice autorizaţi în condiţiile legii, indiferent de poziţia lor pe piaţă, şi nu aduce atingere măsurilor *ex-ante* (obligaţiilor speciale preventive) ce pot fi impuse conform art.43-50 şi 54-57 din Legea comunicaţiilor electronice nr.241-XVI din 15 noiembrie 2007 şi conform reglementărilor emise în temeiul acesteia.

(4) Nici un act oficial şi nici o măsură administrativă emise de către o autoritate publică centrală sau locală nu pot interzice ori limita dreptul de acces sau posibilitatea oferirii accesului pe proprietăţi şi la infrastructura fizică, cu excepţia actelor şi măsurilor necesare, rezonabile pentru asigurarea integrităţii şi funcţionalităţii acestor proprietăţi şi a infrastructurii găzduite de proprietăţile în cauză.

Art.2. – (1) În sensul prezentei legi, următoarele noţiuni se definesc astfel:

acces pe proprietăţi – accesul pe, deasupra, în ori sub terenuri, inclusiv terenuri agricole, păduri, ape, clădiri sau alte imobile şi structuri constructive aflate în proprietate publică ori privată în scopul folosirii acestora pentru construirea (instalarea), întreţinerea, demontarea, înlocuirea,

transferul sau retehnologizarea reţelelor publice de comunicaţii electronice ori a elementelor de infrastructură necesare susţinerii acestora;

infrastructura fizică – construcţii amplasate pe, deasupra, în ori sub terenuri, inclusiv terenuri agricole, păduri, ape, drumuri, străzi, pasaje, viaducte, poduri, tuneluri, galerii tehnico-edilitare, colectoare, canale, conducte, stîlpi, piloni, turnuri, clădiri sau alte imobile şi structuri constructive aflate în proprietate publică ori privată, care pot fi utilizate pentru construirea (instalarea) reţelelor publice de comunicaţii electronice, precum şi infrastructura fizică interioară a clădirilor, destinată să găzduiască reţele de acces interne, cablate;

acces la infrastructura fizică – punerea la dispoziţia unui furnizor de reţele publice de comunicaţii electronice autorizat conform legii, în condiţiile art.5 şi 6, a construcţiilor amplasate pe, deasupra, în ori sub terenuri, inclusiv terenuri agricole, păduri, ape, a drumurilor, străzilor, pasajelor, viaductelor, podurilor, tunelurilor, galeriilor tehnico-edilitare, colectoarelor, canalelor, conductelor, stîlpilor, pilonilor, turnurilor, clădirilor sau altor imobile şi structuri constructive aflate în proprietate publică ori privată, care pot fi utilizate pentru construirea (instalarea) reţelelor publice de comunicaţii electronice, precum şi a infrastructurii fizice interioare a clădirilor;

infrastructura asociată – servicii asociate, infrastructuri şi alte instalaţii ori elemente asociate unei reţele publice de comunicaţii electronice şi/sau unui serviciu public de comunicaţii electronice, care permit şi/sau asigură furnizarea de servicii prin intermediul respectivei reţele şi/sau respectivului serviciu ori dispun de acest potenţial şi cuprind, *inter alia,* clădirile sau intrările în clădiri, cablajul clădirilor, nişele, cutiile de distribuţie, canalele, tuburile, conductele, pilonii, turnurile, antenele, elementele de reţea pasive şi alte construcţii de susţinere;

acces la infrastructura asociată – punerea la dispoziţia unui furnizor de reţele şi/sau servicii publice de comunicaţii electronice autorizat conform legii, în condiţiile art.21 şi 22, a elementelor de infrastructură asociate reţelelor publice de comunicaţii electronice în scopul construirii (instalării), întreţinerii, demontării, înlocuirii, transferului sau retehnologizării reţelelor publice de comunicaţii electronice şi/sau colocării şi conectării echipamentului şi/sau a altor elemente asociate unei reţele publice de comunicaţii electronice aflate în proprietatea acestui furnizor pentru furnizarea serviciilor de comunicaţii electronice către utilizatorii finali;

drept exclusiv – drept acordat în exclusivitate unui singur furnizor de reţele publice de comunicaţii electronice printr-un act normativ sau administrativ, care îi rezervă dreptul de acces pe o anumită proprietate publică sau privată în vederea construirii (instalării) ori furnizării reţelelor şi/sau serviciilor publice de comunicaţii electronice şi/sau în vederea desfăşurării altor activităţi din domeniul comunicaţiilor electronice într-o anumită zonă geografică sau îi conferă avantaje legale şi/sau de reglementare ce afectează substanţial capacitatea altor furnizori de a-şi exercita dreptul de acces pe proprietatea publică sau privată în acelaşi scop şi/sau de a desfăşura o activitate similară în aceeaşi zonă geografică şi în aceleaşi condiţii;

drept special – drept acordat unui număr limitat de furnizori de reţele publice de comunicaţii electronice printr-un act normativ sau administrativ, care:

a) le rezervă dreptul de acces pe proprietatea publică sau privată în vederea construirii (instalării) ori furnizării reţelelor şi/sau serviciilor publice de comunicaţii electronice şi/sau desfăşurării altor activităţi din domeniul comunicaţiilor electronice, într-o anumită zonă geografică, altfel decît pe baza unor criterii transparente, nediscriminatorii, obiective şi proporţionale; sau

b) le conferă, altfel decît în conformitate cu aceste criterii, avantaje legale sau de reglementare ce afectează substanţial capacitatea oricărui alt furnizor de a-şi exercita dreptul de

acces pe proprietatea publică sau privată în acelaşi scop şi/sau de a desfăşura o activitate similară în aceeaşi zonă geografică şi în aceleaşi condiţii;

serviciu asociat – serviciu asociat unei reţele publice de comunicaţii electronice şi/sau unui serviciu public de comunicaţii electronice, care permite şi/sau asigură furnizarea de servicii publice de comunicaţii electronice prin intermediul respectivei reţele şi/sau al respectivului serviciu sau dispune de acest potenţial şi cuprinde, *inter alia*, conversia numerelor sau sisteme cu o funcţie echivalentă, sisteme de acces condiţionat, ghiduri de programe electronice şi alte servicii, cum ar fi serviciile de identificare, localizare şi prezenţă.

(2) În cuprinsul prezentei legi sînt aplicabile de asemenea noţiunile definite la art.2 din Legea comunicaţiilor electronice nr.241-XVI din 15 noiembrie 2007.

Art.3. – (1) Agenţia Naţională pentru Reglementare în Comunicaţii Electronice şi Tehnologia Informaţiei (denumită în continuare *Agenţie*), în limita competenţelor sale, stabilite de prezenţa lege şi Legea comunicaţiilor electronice nr.241-XVI din 15 noiembrie 2007, asigură respectarea prezentei legi de către titularii dreptului de proprietate şi furnizorii de reţele şi/sau servicii de comunicaţii electronice în vederea obţinerii şi exercitării dreptului de acces pe proprietăţi şi de utilizare partajată a infrastructurii fizice şi/sau a infrastructurii asociate reţelelor publice de comunicaţii electronice, în scopul promovării concurenţei loiale şi durabile, al atragerii investiţiilor eficiente în infrastructură şi al susţinerii inovaţiilor, care să permită obţinerea de beneficii maxime pentru utilizatorii finali. Prevederile Legii comunicaţiilor electronice nr.241-XVI din 15 noiembrie 2007 referitoare la misiunea, funcţiile de bază, atribuţiile principale, drepturile generale şi alte aspecte privind organizarea activităţii Agenţiei se vor aplica, *mutatis mutandis*, de asemenea în domeniile de activitate care îi sînt încredinţate prin prezenta lege.

(2) Prevederile prezentei legi nu aduc atingere competenţelor Agenţiei, stabilite prin Legea comunicaţiilor electronice nr.241-XVI din 15 noiembrie 2007, de a impune în sarcina furnizorilor de reţele sau servicii publice de comunicaţii electronice, desemnaţi cu putere semnificativă pe anumite pieţe relevante, obligaţii privind accesul la infrastructura asociată.

(3) Furnizorii de reţele publice de comunicaţii electronice sînt obligaţi să notifice Agenţia despre lansarea unor proiecte privind construcţia (instalarea) de reţele sau elemente de infrastructură asociate acestor reţele.

(4) Agenţia este împuternicită să soluţioneze şi/sau să medieze, în condiţiile stabilite de prezenta lege şi Legea comunicaţiilor electronice nr.241-XVI din 15 noiembrie 2007, litigiile dintre furnizorii de reţele şi/sau servicii publice de comunicaţii electronice şi cele dintre furnizorii de reţele şi/sau servicii publice de comunicaţii electronice şi persoanele care deţin sau controlează proprietăţile publice sau private, inclusiv infrastructura fizică, legate de obţinerea şi exercitarea dreptului de acces pe proprietăţi şi de utilizare partajată a infrastructurii fizice şi/sau a infrastructurii asociate reţelelor publice de comunicaţii electronice. Decizia în litigiu va fi emisă de către Agenţie în cel mult 30 de zile calendaristice de la data sesizării. Acest termen poate fi prelungit cu cel mult o lună, fapt despre care urmează a fi anunţate părţile implicate în litigiu. Decizia Agenţiei este obligatorie pentru părţile implicate în litigiu. Orice decizie emisă de Agenţie poate fi contestată în instanţa de judecată competentă în conformitate cu Legea contenciosului administrativ nr.793-XIV din 10 februarie 2000. Decizia emisă de Agenţie este document executoriu în conformitate cu prevederile prezentei legi şi ale Codului de executare al Republicii Moldova nr.443 din 24 decembrie 2004.

(5) Agenţia va colabora cu alte instituţii relevante, inclusiv autorităţi de reglementare sectorială, în vederea asigurării accesului pe proprietăţi şi a utilizării partajate a infrastructurii fizice.

Capitolul II
DREPTUL DE ACCES PE PROPRIETĂŢI ŞI DE UTILIZARE PARTAJATĂ A INFRASTRUCTURII FIZICE

Art.4. – (1) Furnizorii de reţele publice de comunicaţii electronice au drept de acces pe proprietăţi publice sau private şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice în condiţiile prezentei legi, ale Legii comunicaţiilor electronice nr.241-XVI din 15 noiembrie 2007 şi ale Codului civil al Republicii Moldova nr.1107-XV din 6 iunie 2002 în vederea construirii (instalării), întreţinerii, demontării, înlocuirii, transferului sau retehnologizării reţelelor publice de comunicaţii electronice ori a elementelor de infrastructură necesare susţinerii acestora. Persoanele ce deţin ori administrează proprietăţi publice sau private, inclusiv infrastructura fizică, au obligaţia de a negocia cu bună-credinţă cu aceşti furnizori contracte de acces pe proprietăţi şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice pe care le deţin sau le administrează.

(2) Persoanele care furnizează exclusiv pentru necesităţi proprii reţele de comunicaţii electronice, cu respectarea condiţiilor prevăzute de Legea comunicaţiilor electronice nr.241-XVI din 15 noiembrie 2007, au drept de acces pe proprietăţi publice şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice amplasate pe, deasupra, în ori sub astfel de proprietăţi în condiţiile prezentei legi.

(3) Dreptul de acces pe o proprietate privată, inclusiv de utilizare partajată a infrastructurii fizice, şi condiţiile realizării accesului persoanelor care furnizează reţele de comunicaţii electronice exclusiv pentru necesităţi proprii se negociază de către părţi în condiţiile legii.

(4) Dreptul de acces asupra unor imobile proprietate publică sau privată este un drept de uz (folosinţă) pentru executarea lucrărilor necesare construirii (instalării), întreţinerii, demontării, înlocuirii, transferului sau retehnologizării reţelelor publice de comunicaţii electronice ori a elementelor de infrastructură necesare susţinerii acestora, care se exercită în condiţiile prezentei legi, cu respectarea principiului minimei afectări aduse proprietăţii şi drepturilor proprietarului acesteia, fiind stabilit printr-un contract încheiat cu proprietarul, şi se extinde pe toată durata de funcţionare a reţelelor publice de comunicaţii electronice.

(5) Furnizorii de reţele publice de comunicaţii electronice beneficiază de următoarele drepturi:

a) de a executa lucrări necesare construirii (instalării), întreţinerii, demontării, înlocuirii, transferului sau retehnologizării reţelei publice de comunicaţii electronice şi a infrastructurii asociate acesteia;

b) de a asigura funcţionarea normală a reţelei de comunicaţii electronice şi a infrastructurii asociate acesteia, de a efectua reviziile, reparaţiile şi intervenţiile necesare;

c) de trecere subterană, pe suprafaţă sau aeriană pentru construirea (instalarea), întreţinerea, demontarea, înlocuirea, transferul sau retehnologizarea reţelelor publice de comunicaţii electronice ori a elementelor de infrastructură necesare susţinerii acestora, cu acordul titularului dreptului de proprietate;

d) de a obţine restrîngerea sau încetarea unor activităţi din zona de protecţie a reţelelor ce ar putea pune în pericol reţelele publice de comunicaţii electronice sau elementele de infrastructură necesare susţinerii acestora, sau persoanele care efectuează lucrări de construcţie (instalare), întreţinere, demontare, înlocuire, transfer sau retehnologizare a acestor reţele;

e) de acces la utilităţile publice.

Art.5. – Furnizorii de reţele publice de comunicaţii electronice beneficiază de dreptul de acces pe proprietăţi publice, inclusiv de utilizare partajată a infrastructurii fizice, în condiţiile prezentei legi, dacă sînt îndeplinite în mod cumulativ următoarele condiţii:

a) exerciţiul acestui drept nu contravine destinaţiei proprietăţilor publice sau interesului public faţă de proprietăţile în cauză;

b) lucrările de acces pe proprietăţi se efectuează în conformitate cu cerinţele de urbanism, de amenajare a teritoriului, privind calitatea în construcţii sau cele privind protecţia mediului, a sănătăţii, a ordinii publice, apărarea şi securitatea naţională, prevăzute de reglementările din domeniile respective;

c) există acordul titularului dreptului de proprietate publică sau al titularului dreptului de administrare, sau al concesionarului, sau al locatarului ori al titularului unui alt drept de folosinţă împuternicit corespunzător de către titularul dreptului de proprietate asupra proprietăţii publice pentru care se solicită dreptul de acces şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice de a încheia un contract, în care să fie stabilite condiţiile de exercitare a dreptului de acces şi/sau de utilizare partajată sau, în cazul refuzului acestuia, să existe o decizie prealabilă a Agenţiei sau o hotărîre judecătorească definitivă şi irevocabilă care să ţină loc de contract între părţi.

Art.6. – (1) Furnizorii de reţele publice de comunicaţii electronice beneficiază de dreptul de acces pe proprietăţi private, inclusiv de utilizare partajată a infrastructurii fizice, în condiţiile prezentei legi, dacă sînt îndeplinite cumulativ următoarele condiţii:

a) efectuarea lucrărilor de acces pe proprietăţi nu afectează sau afectează într-o măsură nesemnificativă destinaţia sau dreptul de folosinţă a proprietăţilor în cauză, prejudiciul cauzat proprietăţii urmînd a fi recuperat din contul furnizorului;

b) destinaţia sau dreptul de folosinţă a proprietăţilor în cauză nu este afectat în mod permanent de o restrîngere suplimentară prin efectuarea lucrărilor de acces pe proprietăţi în cazul în care un alt furnizor de reţele publice de comunicaţii electronice a efectuat deja lucrări de acces pe aceste proprietăţi;

c) lucrările de acces pe proprietăţi se efectuează în conformitate cu cerinţele de urbanism, de amenajare a teritoriului, privind calitatea în construcţii sau cele privind protecţia mediului, a sănătăţii sau a ordinii publice, prevăzute de reglementările în domeniile respective;

d) există acordul titularului dreptului de proprietate privată, al titularului dreptului de administrare, al concesionarului, al locatarului sau al titularului unui alt drept de folosinţă împuternicit corespunzător de către titularul dreptului de proprietate asupra proprietăţii private pentru care este solicitat dreptul de acces şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice de a încheia un contract în care să fie stabilite condiţiile de exercitare a dreptului de acces şi/sau de utilizare partajată sau, în cazul refuzului acestuia, să existe o decizie prealabilă a Agenţiei ori o hotărîre judecătorească definitivă şi irevocabilă care să ţină loc de contract între părţi.

(2) Prevederile alin.(1) se aplică şi în cazul dreptului de acces (de utilizare partajată a infrastructurii fizice) pe proprietăţile comune, inclusiv pe cele din condominii.

Art.7. – (1) Condiţiile de acces pe proprietăţile publice, inclusiv de utilizare partajată a infrastructurii fizice, vor fi făcute publice şi vor fi accesibile pentru toate persoanele interesate.

(2) Condiţiile menţionate la alin.(1) vor respecta principiile transparenţei, proporţionalităţii, obiectivităţii şi vor fi nediscriminatorii faţă de toţi furnizorii de reţele publice de comunicaţii electronice.

(3) Autorităţile publice centrale sau locale, alte instituţii publice, precum şi orice alte entităţi care exercită dreptul de administrare asupra imobilelor proprietate publică a statului ori a unităţilor administrativ-teritoriale, inclusiv întreprinderile de stat sau municipale care au în administrare (gestiune) obiective de infrastructură tehnico-edilitară, au obligaţia de a publica pe pagina web oficială, atunci cînd aceasta există, şi de a afişa în locuri vizibile la propriul sediu informaţia privind condiţiile în care se realizează dreptul de acces la această proprietate şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice respective, inclusiv documentele pe care solicitantul urmează să le prezinte pentru confirmarea îndeplinirii acestor condiţii, cu respectarea prevederilor art.5. Informaţia va fi făcută publică în termen de 30 de zile calendaristice de la data primirii primei cereri privind exercitarea dreptului de acces la o anumită proprietate publică şi/sau de utilizare partajată a unei infrastructuri fizice.

(4) În cazul în care autorităţile sau entităţile menţionate la alin.(3) intenţionează să modifice şi/sau să completeze condiţiile de acces la proprietate şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice stabilite în conformitate cu prezentul articol, acestea au obligaţia de a aduce la cunoştinţă noile condiţii, prin mijloacele prevăzute la alin.(3), cu cel puţin 30 de zile calendaristice înainte de data punerii lor în aplicare. Modificarea şi/sau completarea condiţiilor de acces la proprietate şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice se poate efectua cel mult o dată în decursul a 12 luni succesive.

(5) Informaţia prevăzută la alin.(3) va cuprinde:

a) entitatea care exercită dreptul de administrare, modalitatea în care aceasta poate fi contactată în vederea depunerii cererii de acces pe proprietăţi;

b) caracteristicile proprietăţii sau ale infrastructurii fizice care constituie obiectul dreptului de acces sau de utilizare partajată, zonele în care se poate realiza dreptul de acces;

c) tarifele maxime pentru dreptul de acces pe proprietăţi şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice (în cazul în care sînt aplicabile) şi condiţiile în care acestea se aplică, precum şi principiile în baza cărora acestea au fost stabilite, în funcţie de elementele reţelelor de comunicaţii electronice şi elementele de infrastructură asociată care fac obiectul lucrărilor;

d) orice limitări tehnice privind exercitarea dreptului de acces sau de utilizare partajată, ce rezultă din caracteristicile, destinaţia sau interesul public ale proprietăţii;

e) procedura detaliată ce trebuie îndeplinită de solicitantul dreptului de acces sau de utilizare partajată, inclusiv condiţiile privind documentele ce trebuie prezentate de către acesta.

Art.8. – (1) Autorităţile publice centrale sau locale, alte instituţii publice, precum şi orice alte entităţi care exercită un drept de administrare asupra imobilelor proprietate publică a statului ori a unităţilor administrativ-teritoriale, inclusiv întreprinderile de stat sau municipale care au în administrare (gestiune) obiective de infrastructură tehnico-edilitară, au obligaţia să transmită Agenţiei condiţiile de acces pe proprietăţi şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice stabilite conform art.7, precum şi orice modificări şi/sau completări ale acestor condiţii, de asemenea o copie a materialului publicat pe pagina web cuprinzînd aceste condiţii, în termen de 3 zile lucrătoare din data publicării acestuia.

(2) În baza informaţiilor prezentate în conformitate cu alin.(1), Agenţia va crea, va actualiza şi va pune la dispoziţia publicului, pe pagina sa web oficială, o bază de date care va include condiţiile de acces pe proprietatea publică a statului sau a unităţilor administrativ-teritoriale,

inclusiv condiţiile de utilizare partajată a infrastructurii fizice, precum şi entităţile responsabile de acordarea dreptului de acces şi/sau de utilizare partajată.

Art.9. – (1) Autorităţile publice centrale sau locale, alte instituţii publice, precum şi orice alte entităţi care exercită un drept de administrare asupra imobilelor proprietate publică a statului ori a unităţilor administrativ-teritoriale, inclusiv întreprinderile de stat sau municipale care au în administrare (gestiune) obiective de infrastructură tehnico-edilitară şi titularii dreptului de administrare a proprietăţilor comune, inclusiv a celor din condominii, au dreptul să stabilească tarife pentru dreptul de acces pe proprietăţile respective sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice în funcţie de elementele reţelelor de comunicaţii electronice sau elementele de infrastructură asociată care fac obiectul lucrărilor. Tarifele maxime pentru dreptul de acces pe proprietăţi şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice trebuie să fie nediscriminatorii, rezonabile şi să fie stabilite în baza următoarelor criterii:

a) să acopere prejudiciile directe şi certe cauzate prin efectuarea lucrărilor;

b) să fie proporţionale cu afectarea proprietăţii respective;

c) să se ia în considerare, atunci cînd este cazul, plusul de valoare adusă proprietăţii prin instalarea reţelelor de comunicaţii electronice sau a elementelor de infrastructură necesare susţinerii acestora.

(2) Tarifele maxime pentru dreptul de acces pe proprietăţile publice şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice, menţionate la alin.(1), se stabilesc în baza unei metodologii de calcul elaborate de către Agenţie, supusă consultării publice şi aprobată de Guvern.

(3) Autorităţile publice centrale sau locale, precum şi orice alte instituţii publice sau entităţi, titularii dreptului de administrare a proprietăţilor comune, inclusiv a celor din condominii, nu au dreptul să stabilească impozite, taxe, tarife, chirii pentru locaţiunea spaţiilor interne şi externe sau alte plăţi suplimentare faţă de cele ce rezultă din contractele încheiate de către parţi în condiţiile prezentei legi pentru folosinţa proprietăţii publice ori a proprietăţii comune, inclusiv a celei din condominii, de către furnizorii de reţele publice de comunicaţii electronice pentru construirea sau instalarea acestor reţele ori pentru desfăşurarea altor activităţi legate de exercitarea dreptului de acces pe proprietăţi sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice, reglementat prin prezenta lege.

(4) Tariful pentru dreptul de acces pe proprietăţi şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice în vederea construirii (instalării), întreţinerii, demontării, înlocuirii, transferului sau retehnologizării reţelelor publice de comunicaţii electronice ori a elementelor de infrastructură necesare susţinerii acestora va lua forma unei plăţi unice, stabilită în conformitate cu alin.(1) şi (2) din prezentul articol şi achitată la încheierea contractului, în conformitate cu art.14.

(5) Exercitarea dreptului de uz asupra unor imobile proprietate publică sau privată, sau aflate în proprietate comună, inclusiv a celor din condominii, de către furnizorii de reţele publice de comunicaţii electronice în vederea întreţinerii, demontării, înlocuirii, transferării cablurilor, echipamentelor şi a altor elemente de infrastructură asociată reţelelor respective, instalate în incinta acestor proprietăţi, se realizează cu titlu gratuit.

(6) Furnizorii de reţele publice de comunicaţii electronice care instalează reţele pe stîlpi, piloni sau pe alte elemente de infrastructură aflate în proprietate publică, inclusiv pe drumuri, datorează tarife doar persoanei care deţine sau controlează elementele de infrastructură, în condiţiile contractuale stabilite cu aceasta în conformitate cu prezenta lege.

(7) Furnizorii de reţele publice de comunicaţii electronice care instalează reţele pe elemente de infrastructură fizică, care datorează tarife pentru utilizarea partajată a acestor elemente, nu datorează tarife pentru accesul la aceste elemente.

(8) În cazul proprietăţii publice date în concesiune, închiriate sau date în administrare ori în folosinţă, condiţiile în care se exercită dreptul de acces la aceasta sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice, inclusiv tarifele maxime, vor fi stabilite şi publicate în conformitate cu prevederile art.7 şi 8 şi ale prezentului articol de către titularii dreptului de administrare, iar titularii dreptului de concesiune, de închiriere sau de folosinţă le vor stabili doar atunci cînd această posibilitate se prevede în mod expres în actele prin care li s-a acordat dreptul de concesiune, de închiriere sau de folosinţă.

Art.10. – (1) Pentru obţinerea şi exercitarea dreptului de acces pe proprietatea publică şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice aflate în proprietate publică, solicitantul va transmite titularului dreptului de proprietate sau de administrare, sau concesionarului, sau locatarului ori titularului unui alt drept de folosinţă a proprietăţii sau elementului de infrastructură fizică respectiv o cerere de acces, însoţită de toate documentele ce confirmă îndeplinirea condiţiilor de acces.

(2) Cererea de acces se va transmite prin:

a) depunerea acesteia de către reprezentantul împuternicit al solicitantului sub semnătură;

b) scrisoare recomandată cu aviz de primire.

Data transmiterii cererii este considerată data aplicării semnăturii de către persoana responsabilă a titularului dreptului de proprietate sau al dreptului de administrare, sau a concesionarului, sau a locatarului ori a titularului unui alt drept de folosinţă, prin care se confirmă depunerea cererii, sau data primirii scrisorii recomandate, înscrisă în avizul de primire.

(3) Cererea de acces va conţine următoarele informaţii:

a) datele de identificare şi de contact ale furnizorului de reţele publice de comunicaţii electronice care intenţionează să realizeze lucrări de acces pe proprietăţi şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice;

b) proprietatea, infrastructura fizică sau zona în care se intenţionează să se realizeze dreptul de acces ori de utilizare partajată;

c) scopul solicitării dreptului de acces sau de utilizare partajată a proprietăţii sau infrastructurii fizice respective;

d) lucrările ce urmează a fi efectuate;

e) durata estimativă a lucrărilor.

(4) Entitatea sesizată va prelua cererea spre soluţionare, atunci cînd această posibilitate este prevăzută în actele prin care i s-a acordat dreptul de administrare, de concesiune, de închiriere sau de folosinţă ori, după caz, o va transmite, însoţită de o propunere motivată, titularului dreptului de proprietate sau de administrare, stabilit prin lege sau prin act juridic.

(5) Titularul dreptului de proprietate sau al dreptului de administrare, stabilit prin lege sau prin act juridic, sau concesionarul, sau locatarul ori titularul unui alt drept de folosinţă, atunci cînd ultimii sînt competenţi să soluţioneze cererea, va analiza îndeplinirea condiţiilor de acces prevăzute la art.7 şi va comunica solicitantului soluţia motivată în termen de 10 zile lucrătoare de la data primirii cererii şi a documentelor care atestă îndeplinirea condiţiilor de acces pe proprietate sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice.

(6) Cererea la care nu s-a răspuns în termenul prevăzut la alin.(5) se consideră acceptată tacit. În acest caz, solicitantul va transmite o notificare, prin depunere sub semnătură sau prin scrisoare recomandată cu aviz de primire, cu privire la data de la care urmează să înceapă lucrările de acces pe proprietatea publică, dată care nu poate fi stabilită mai devreme de 10 zile lucrătoare de la data transmiterii notificării. De la această dată se datorează şi tarifele pentru acces pe proprietăţi sau pentru utilizarea partajată a infrastructurii fizice, dacă acestea sînt aplicabile.

(7) Prevederile alin.(6) din prezentul articol nu se aplică în cazul în care nu au fost publicate condiţiile în care se exercită dreptul de acces sau de utilizare partajată, după caz, conform prevederilor art.7.

(8) Cererea de acces, transmisă titularului dreptului de proprietate sau de administrare, sau concesionarului, sau locatarului ori titularului unui alt drept de folosinţă în vederea obţinerii şi exercitării dreptului de acces pe proprietatea publică şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice, se analizează respectînd principiile transparenţei, obiectivităţii, proporţionalităţii şi nediscriminării. În cazul în care cererea este incompletă, se solicită completarea acesteia în termen de 10 zile lucrătoare de la primirea solicitării, termenul prevăzut la alin.(5) prelungindu-se astfel cu termenul în care solicitantul va completa cererea.

(9) Dreptul de acces şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice poate fi refuzat doar în cazuri obiective şi temeinic justificate, care pot fi legate inclusiv de:

a) caracterul neadecvat din punct de vedere tehnic al proprietăţii sau infrastructurii fizice la care a fost solicitat accesul pentru a găzdui elementele reţelelor de comunicaţii electronice sau ale infrastructurii asociate;

b) disponibilitatea de spaţiu pentru a le găzdui;

c) integritatea şi securitatea reţelelor deja instalate;

d) riscul de interferenţe între serviciile de comunicaţii electronice furnizate prin intermediul reţelelor de comunicaţii electronice instalate deja pe aceeaşi proprietate sau infrastructură fizică.

Motivele care au determinat respingerea cererii se comunică solicitantului în formă scrisă.

(10) Refuzul acordării dreptului de acces la proprietate şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice sau nesoluţionarea în termen a cererii de acces şi/sau de utilizare partajată, precum şi nepublicarea în termen a condiţiilor de acces şi/sau de utilizare partajată pot fi atacate la Agenţie, părţile implicate în litigiu avînd ulterior dreptul de a contesta decizia Agenţiei în instanţa de judecată competentă.

Art.11. – (1) În zonele sau pe proprietăţile în care există anumite restricţii privind executarea lucrărilor de acces pe proprietatea publică, stabilite conform legislaţiei în vigoare, astfel încît alte elemente ale reţelelor publice de comunicaţii electronice sau alte elemente de infrastructură necesare susţinerii acestora nu mai pot fi instalate, elementele de infrastructură deja instalate, indiferent dacă sînt asociate sau nu unei reţele de comunicaţii electronice, vor fi utilizate în comun, în conformitate cu prevederile art.20-23.

(2) În măsura în care condiţiile de acces stabilite conform prevederilor art.7 nu sînt îndeplinite, iar în zona sau pe proprietatea respectivă sînt instalate alte elemente de infrastructură asociată, titularul dreptului de proprietate ori de administrare, sau concesionarul, sau locatarul ori titularul unui alt drept de folosinţă a proprietăţii publice îl va informa pe solicitant privind utilizarea partajată a elementelor de infrastructură asociată deja instalate. Solicitantul se poate adresa persoanei care deţine sau controlează aceste elemente şi, dacă este cazul, Agenţiei în conformitate cu prevederile art.20 şi 21.

(3) Titularul dreptului de proprietate ori de administrare, sau concesionarul, sau locatarul ori titularul unui alt drept de folosinţă a proprietăţii publice, în caz de necesitate, va solicita furnizorilor de reţele publice de comunicaţii electronice includerea în contract a unor clauze ce limitează exercitarea dreptului de acces în anumite zone sau pe anumite proprietăţi, astfel încît să nu fie afectată realizarea altor proiecte de utilitate publică.

(4) Clauzele stabilite în conformitate cu alin.(3) nu vor afecta funcţionalitatea elementelor de infrastructură asociată şi a reţelelor de comunicaţii electronice şi vor fi obiective, nediscriminatorii, proporţionale şi justificate.

Art.12. – (1) Acordarea sau menţinerea unor drepturi exclusive sau drepturi speciale în vederea construirii (instalării) reţelelor publice de comunicaţii electronice ori a elementelor de infrastructură asociate acestor reţele pe, deasupra, în ori sub proprietatea publică sau în vederea furnizării reţelelor publice de comunicaţii electronice ori a elementelor de infrastructură asociate acestor reţele este interzisă.

(2) În cazul proiectelor de instalare a infrastructurii fizice, realizate cu participarea sau sprijinul autorităţilor publice centrale ori locale sau finanţate total ori parţial din fonduri publice, furnizorii de reţele publice de comunicaţii electronice beneficiază de acces la această infrastructură, în condiţiile prezentei legi, cu respectarea principiilor nediscriminării, proporţionalităţii şi obiectivităţii.

(3) Condiţiile tehnice şi economice în care se realizează accesul furnizorilor de reţele publice de comunicaţii electronice la infrastructura fizică, în cazul prevăzut la alin.(2), se stabilesc cu avizul Agenţiei.

(4) Acordarea unor drepturi exclusive sau drepturi speciale privind construirea (instalarea) ori furnizarea de reţele şi/sau servicii publice de comunicaţii electronice ori a elementelor de infrastructură asociate acestor reţele sau implementarea unor proiecte de instalare a infrastructurii fizice în condiţiile alin.(2) este interzisă şi poate fi atacată de orice persoană interesată în instanţa de judecată competentă.

Art.13. – (1) În vederea obţinerii şi exercitării dreptului de acces pe proprietatea privată, inclusiv de utilizare partajată a infrastructurii fizice, în condiţiile art.6, solicitantul va transmite titularului dreptului de proprietate sau de administrare, după caz, o cerere de acces prin:

a) depunerea acesteia de către reprezentantul împuternicit al solicitantului sub semnătură;

b) scrisoare recomandată cu aviz de primire.

Data transmiterii cererii este considerată data aplicării semnăturii de către persoana responsabilă a titularului dreptului de proprietate sau de administrare, prin care se confirmă depunerea cererii, sau data primirii scrisorii recomandate, înscrisă în avizul de primire.

(2) Cererea va conţine în mod obligatoriu următoarele elemente:

a) datele de identificare şi de contact ale solicitantului;

b) elementele de reţea şi/sau de infrastructură asociată, ce urmează a fi amplasate pe respectiva proprietate şi/sau infrastructură fizică;

c) infrastructura fizică şi/sau părţile proprietăţii care urmează a fi utilizate pentru amplasarea elementelor de reţea şi/sau de infrastructură asociată;

d) durata estimativă a lucrărilor;

e) condiţiile în care vor fi realizate intervenţiile solicitantului pe proprietatea privată pentru întreţinerea şi reparaţia elementelor de reţea şi de infrastructură asociată ce urmează a fi amplasate.

(3) Titularul dreptului de administrare, sesizat în conformitate cu alin.(1), va prelua cererea spre soluţionare, atunci cînd este prevăzută această posibilitate în actele în baza cărora i s-a acordat dreptul de administrare, sau o va transmite, însoţită de o propunere motivată, titularului dreptului de proprietate.

(4) Titularul dreptului de proprietate sau titularul dreptului de administrare, atunci cînd ultimul este competent să soluţioneze cererea, va comunica solicitantului acordul sau dezacordul

său motivat pentru efectuarea lucrărilor de acces şi/sau pentru utilizarea partajată a infrastructurii fizice şi condiţiile de acces şi/sau de utilizare partajată, în termen de 10 zile lucrătoare de la data primirii cererii.

(5) Dreptul de acces sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice poate fi refuzat doar în cazuri obiective şi temeinic justificate, prevăzute la art.10 alin.(9). Motivele care au determinat respingerea cererii sînt comunicate solicitantului în formă scrisă.

(6) Refuzul acordării dreptului de acces la proprietate şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice sau nesoluţionarea în termen a cererii de acces şi/sau de utilizare partajată pot fi atacate la Agenţie, părţile implicate în litigiu avînd ulterior dreptul de a contesta decizia Agenţiei în instanţa de judecată competentă.

(7) Condiţiile de acces pe proprietatea privată, inclusiv de utilizare partajată a infrastructurii fizice aflate în proprietate privată, vor fi proporţionale, obiective şi nediscriminatorii faţă de toţi furnizorii de reţele publice de comunicaţii electronice şi vor cuprinde:

a) tarifele maxime pentru dreptul de acces pe proprietăţile private sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice, propuse pentru negociere directă între proprietari şi furnizorii de reţele publice de comunicaţii electronice care solicită dreptul de acces, condiţiile în care se aplică aceste tarife, în funcţie de elementele reţelelor publice de comunicaţii electronice şi elementele de infrastructură care fac obiectul lucrărilor;

b) orice limitări tehnice privind exercitarea dreptului de acces sau de utilizare partajată, care rezultă din caracteristicile de uz ale proprietăţii;

c) procedura detaliată care trebuie să fie urmată de solicitantul dreptului de acces sau de utilizare partajată, inclusiv condiţiile privind documentele ce trebuie prezentate de către acesta.

(8) Atunci cînd sînt îndeplinite condiţiile prevăzute la art.6, titularul dreptului de proprietate sau de administrare nu se poate opune exercitării dreptului de acces pe proprietate sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice decît din motive obiective şi temeinic justificate.

(9) În cazul în care titularul dreptului de proprietate sau de administrare solicită achitarea unor tarife pentru exercitarea dreptului de acces pe proprietăţile private şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice, cuantumul lor final se stabileşte prin negociere directă între titularul dreptului de proprietate sau titularul dreptului de administrare, atunci cînd ultimul este competent să soluţioneze cererea, şi furnizorul de reţele publice de comunicaţii electronice care solicită dreptul de acces, cu respectarea criteriilor prevăzute la art.9 alin.(1). Tarifele stabilite pentru dreptul de acces pe proprietăţile private şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice nu pot depăşi tarifele maxime aplicate în cazul exercitării dreptului de acces pe proprietăţile publice, calculate conform metodologiei prevăzute la art.9 alin.(2).

(10) În cazul imobilelor aflate în proprietatea publică a statului sau a unităţilor administrativ-teritoriale, date în concesiune, închiriate sau date în folosinţă, prevederile prezentului articol se aplică concesionarului, locatarului sau titularului unui alt drept de folosinţă numai atunci cînd responsabilitatea acordării dreptului de acces şi/sau de utilizare partajată revine acestuia conform actelor prin care i s-a acordat dreptul de concesiune, de închiriere sau de folosinţă.

Art.14. – (1) Titularii dreptului de acces, instituit în condiţiile art.5 sau art.6, cu excepţia cazului prevăzut la art.10 alin.(6), îşi pot exercita acest drept numai după încheierea unui contract cu titularul dreptului de proprietate sau de administrare asupra imobilului respectiv împuternicit în mod corespunzător sau, în cazul imobilelor proprietate publică, cu titularul dreptului de administrare, iar în cazul prevăzut la art.6 alin.(2), cu gestionarul (administratorul) imobilului, contract prin care se stabilesc condiţiile de exercitare a acestui drept.

(2) În cazul exercitării dreptului de acces pe proprietatea publică, contractul prevăzut la alin.(1) poate fi încheiat cu concesionarul sau cu locatarul, sau cu titularul unui alt drept de folosinţă numai atunci cînd această clauză este prevăzută în mod expres în actele prin care li s-a acordat dreptul respectiv.

(3) Condiţiile stabilite în contractul încheiat potrivit prevederilor alin.(1) trebuie să fie proporţionale, obiective şi nediscriminatorii faţă de toţi furnizorii de reţele publice de comunicaţii electronice, inclusiv în ceea ce priveşte tariful.

(4) Dacă, în urma negocierii contractului, unui furnizor de reţele publice de comunicaţii electronice i se oferă condiţii mai favorabile, inclusiv privind tariful, decît cele prevăzute în condiţiile publicate în conformitate cu dispoziţiile art.7 sau cele prevăzute în contractele încheiate cu alţi furnizori de reţele publice de comunicaţii electronice, aceleaşi condiţii vor fi oferite tuturor celorlalţi furnizori, pe baze nediscriminatorii.

(5) Contractul încheiat în condiţiile prezentului articol trebuie să prevadă cel puţin:

a) zonele sau proprietăţile în/pe care este permis accesul, metodele de lucru ce urmează a fi utilizate şi condiţiile reale, inclusiv termenul, în care titularul dreptului de acces poate realiza lucrări de construcţie (instalare), întreţinere, demontare, înlocuire, transfer sau retehnologizare a reţelelor publice de comunicaţii electronice ori a elementelor de infrastructură asociată, inclusiv lucrări de intervenţie sau reparaţii cu caracter de urgenţă;

b) condiţiile în care proprietarul sau administratorul imobilului poate efectua lucrări ce ar afecta accesul la reţelele publice de comunicaţii electronice sau la elementele de infrastructură necesare susţinerii acestora ori ar putea afecta buna lor întreţinere şi funcţionare sau care ar necesita transferul acestora;

c) modalităţile şi termenele de informare între părţi cu privire la realizarea unor lucrări pe imobilul proprietate publică sau privată pentru care se exercită dreptul de acces;

d) tariful datorat pentru exercitarea dreptului de acces, dacă acest tarif este aplicabil.

(6) Clauzele incluse în contractele încheiate în condiţiile prezentului articol care interzic utilizarea partajată a infrastructurii asociate sau prevăd drepturi exclusive ori drepturi speciale privind instalarea ori furnizarea de reţele publice de comunicaţii electronice sînt nule de drept.

(7) Contractul încheiat în condiţiile prezentului articol în baza căruia se exercită dreptul de acces este opozabil oricărui titular al unui drept real asupra imobilului respectiv, deţinătorului cu orice alt titlu, precum şi dobînditorilor imobilului. Prevederile prezentului alineat se aplică corespunzător şi dreptului de acces, exercitat în baza art.10 alin.(6).

(8) În termen de 15 zile lucrătoare de la data încheierii contractului privind accesul pe proprietatea publică, titularul dreptului de administrare sau concesionarul, sau locatarul ori titularul unui alt drept de folosinţă are obligaţia:

a) de a publica acest contract pe pagina sa web oficială, dacă aceasta există;

b) de a transmite acest contract, în copie, Agenţiei, Agenţia avînd obligaţia de a pune această copie a contractului la dispoziţia oricărei persoane interesate, la solicitarea acesteia.

(9) Contractul-tip de acces pe proprietatea publică sau privată în vederea construirii (instalării), întreţinerii, demontării, înlocuirii, transferului sau retehnologizării reţelelor publice de comunicaţii electronice ori a elementelor de infrastructură necesare susţinerii acestora se publică de către Agenţie pe pagina sa web oficială.

Art.15. – (1) În situaţia în care contractul prevăzut la art.14 nu este încheiat în termen de 30 de zile lucrătoare de la data primirii cererii de acces şi a documentelor care atestă îndeplinirea condiţiilor de acces sau în cazul refuzului de a acorda dreptul de acces ori al nesoluţionării în

termen a cererii de acces potrivit prevederilor art.10 sau art.13, solicitantul se adresează Agenţiei pentru soluţionarea prealabilă a litigiului.

(2) În cazul în care cererea este întemeiată, Agenţia emite în cel mai scurt timp posibil şi, în orice caz, în maximum 30 de zile calendaristice de la data primirii solicitării complete, cu excepţia situaţiilor excepţionale, o decizie care este obligatorie pentru părţile litigiului şi care ţine loc de contract între părţi.

(3) Decizia Agenţiei, emisă în condiţiile alin.(2) din prezentul articol, poate fi atacată în instanţa de judecată competentă în conformitate cu Legea contenciosului administrativ nr.793-XIV din 10 februarie 2000.

(4) În cazul în care dreptul de acces se exercită asupra unui imobil proprietate publică în conformitate cu decizia Agenţiei sau cu hotărîrea definitivă şi irevocabilă a instanţei de judecată:

a) titularul dreptului de administrare sau concesionarul, sau locatarul ori titularul unui alt drept de folosinţă are obligaţia, în termen de 15 zile lucrătoare de la data emiterii deciziei Agenţiei sau de la data la care a rămas definitivă şi irevocabilă hotărîrea judecătorească, să o publice pe pagina sa web oficială, dacă aceasta există, ori să o facă publică prin alte modalităţi;

b) furnizorii de reţele publice de comunicaţii electronice care au drept de acces pe proprietatea publică au obligaţia de a transmite, în copie, Agenţiei hotărîrea judecătorească, iar Agenţia are obligaţia de a o pune la dispoziţia oricărei persoane interesate, la solicitarea acesteia.

(5) Decizia Agenţiei sau hotărîrea judecătorească definitivă şi irevocabilă este aplicabilă în mod corespunzător şi în condiţiile prevăzute la art.14 alin.(7).

Art.16. – (1) Persoanele împuternicite de furnizorii de reţele publice de comunicaţii electronice să efectueze lucrări de acces pe proprietăţi sau să desfăşoare activităţi de studiu ori de proiectare în vederea efectuării acestor lucrări au drept de acces numai în măsura în care acest drept este necesar pentru îndeplinirea atribuţiilor de serviciu, pe baza unei împuterniciri scrise din partea furnizorilor în cauză.

(2) Dreptul prevăzut la alin.(1) poate fi exercitat numai după transmiterea, cu cel puţin 2 zile lucrătoare înaintea începerii lucrărilor, a unei notificări scrise titularului dreptului de proprietate sau de administrare, sau concesionarului, sau locatarului ori titularului unui alt drept de folosinţă asupra imobilului respectiv, cu excepţia cazului în care este necesară efectuarea unor lucrări de reparaţie cu caracter de urgenţă în vederea îndeplinirii obligaţiilor de înlăturare a deranjamentelor din reţea în timpul prevăzut de indicatorii de calitate stabiliţi de Agenţie.

(3) Titularul dreptului de proprietate sau de administrare, sau concesionarul, sau locatarul ori titularul unui alt drept de folosinţă nu are dreptul de a refuza accesul persoanelor prevăzute la alin.(1) din prezentul articol în cazul în care acesta se realizează în condiţiile stabilite printr-un contract încheiat potrivit prevederilor art.14 sau prin decizia Agenţiei ori prin hotărîrea judecătorească definitivă şi irevocabilă, emisă în conformitate cu art.15, sau în baza dreptului de acces exercitat în condiţiile art.10 alin.(6).

(4) În cazul în care se impune efectuarea unor lucrări de întreţinere sau de reparaţie cu caracter de urgenţă pentru prevenirea ori înlăturarea consecinţelor unei calamităţi naturale fie a unor lucrări de întreţinere sau de reparaţie necesare pentru asigurarea continuităţii furnizării reţelelor şi serviciilor publice de comunicaţii electronice, persoanele împuternicite potrivit alin.(1) din prezentul articol au drept de acces pe baza unei notificări comunicate titularului dreptului de proprietate sau de administrare, sau concesionarului, sau locatarului ori titularului unui alt drept de folosinţă asupra imobilului respectiv. Modalităţile de transmitere a notificării se stabilesc în

contractul încheiat potrivit art.14 sau prin decizia Agenţiei ori prin hotărîrea judecătorească definitivă şi irevocabilă emisă în conformitate cu art.15.

Art.17. – (1) Dreptul de acces instituit în condiţiile art.10 alin.(6), art.14 sau ale art.15 nu afectează existenţa dreptului de proprietate sau a altor drepturi reale asupra imobilului respectiv ori asupra infrastructurii fizice utilizate în comun, ori asupra reţelelor publice de comunicaţii electronice sau a elementelor de infrastructură asociate acestor reţele.

(2) Exercitarea dreptului de acces instituit în condiţiile art.10 alin.(6), art.14 sau ale art.15 nu va cauza schimbarea destinaţiei imobilului respectiv şi va afecta cît mai puţin utilizarea acestuia de către titularul dreptului de folosinţă.

(3) Furnizorul de reţele publice de comunicaţii electronice are obligaţia de a readuce în starea iniţială proprietatea afectată de realizarea lucrărilor de acces pe proprietăţi sau, prin acordul părţilor, poate compensa titularului dreptului de proprietate sau de administrare, sau concesionarului, sau locatarului ori titularului unui alt drept de folosinţă cheltuielile necesare pentru aducerea în starea iniţială a proprietăţii afectate.

Art.18. – (1) Titularul dreptului de acces instituit în condiţiile art.10 alin.(6), ale art.14 sau ale art.15 are dreptul să solicite titularului dreptului de proprietate sau de administrare, sau concesionarului, sau locatarului ori titularului unui alt drept de folosinţă, în situaţia în care nu există o soluţie alternativă, tăierea arborilor şi/sau a arbuştilor, precum şi a ramurilor ori a rădăcinilor care îngreunează sau ar îngreuna efectuarea lucrărilor de acces pe proprietăţi, cu respectarea prevederilor legale din domeniul protecţiei mediului. Aceste operaţiuni se vor realiza pe cheltuiala solicitantului şi cu acordarea unei despăgubiri în conformitate cu actele normative în vigoare.

(2) Dacă în termen de 15 zile lucrătoare de la primirea solicitării titularul dreptului de proprietate sau de administrare, sau concesionarul, sau locatarul ori titularul unui alt drept de folosinţă nu efectuează operaţiunile menţionate la alin.(1), furnizorul de reţele publice de comunicaţii electronice are dreptul să realizeze aceste operaţiuni după transmiterea unei notificări cu cel puţin 2 zile lucrătoare înainte de începerea lucrărilor.

(3) Operaţiunile prevăzute la alin.(1) se vor realiza într-o manieră care să afecteze cît mai puţin aspectul exterior al proprietăţii şi mediul ambiant.

Art.19. – (1) Titularul dreptului de acces instituit în condiţiile art.14 sau art.15 are obligaţia să demonteze şi să transfere elementele reţelelor de comunicaţii electronice sau elementele de infrastructură necesare susţinerii acestora, în cadrul aceleiaşi proprietăţi, pe cheltuială proprie, cînd această demontare şi transfer sînt necesare pentru construirea unor clădiri sau pentru efectuarea unor lucrări de către proprietar sau de către titularul dreptului de administrare, sau concesionar, sau locatar ori titularul unui alt drept de folosinţă în condiţiile convenite prin contractul încheiat potrivit art.14 sau prin decizia Agenţiei ori prin hotărîrea judecătorească definitivă şi irevocabilă emisă în conformitate cu art.15.

(2) Cînd demontarea sau transferul elementelor reţelelor de comunicaţii electronice ori al elementelor de infrastructură necesare susţinerii acestora este necesar pentru efectuarea unor lucrări de către alte persoane decît proprietarul sau titularul dreptului de administrare, sau concesionarul, sau locatarul ori titularul unui alt drept de folosinţă, cheltuielile vor fi suportate de acestea dacă prin contractul încheiat între părţi în condiţiile art.14 sau prin decizia Agenţiei ori

prin hotărîrea judecătorească definitivă şi irevocabilă emisă în conformitate cu art.15 nu s-a stabilit altfel.

Capitolul III
UTILIZAREA PARTAJATĂ A INFRASTRUCTURII ASOCIATE REŢELELOR PUBLICE DE COMUNICAŢII ELECTRONICE

Art.20. – (1) Furnizorii de reţele publice de comunicaţii electronice au dreptul, în conformitate cu prevederile prezentei legi, de a negocia şi încheia contracte de acces şi utilizare partajată a elementelor de infrastructură asociate acestor reţele cu persoanele juridice sau fizice care deţin ori controlează elementele respective de infrastructură.

(2) Contractul de acces şi utilizare partajată a elementelor de infrastructură asociată se va încheia în formă scrisă.

(3) Dacă nu se ajunge la un acord în termen de 30 de zile lucrătoare de la data primirii unei cereri ferme de negociere sau în cazul refuzului de negociere, oricare dintre părţi se poate adresa la Agenţie.

Art.21. – (1) În cazul prevăzut la art.20 alin.(3), Agenţia, după o perioadă corespunzătoare de consultări publice şi respectînd principiul proporţionalităţii, va impune unui furnizor de reţele publice de comunicaţii electronice care deţine sau controlează elemente de infrastructură asociată obligaţia de a permite unui alt furnizor de reţele publice de comunicaţii electronice utilizarea partajată a acestor elemente în vederea construirii (instalării), întreţinerii, demontării, înlocuirii, transferului sau retehnologizării reţelelor publice de comunicaţii electronice şi furnizării serviciilor de comunicaţii electronice către utilizatorii finali dacă sînt îndeplinite cumulativ următoarele condiţii:

a) utilizarea partajată a infrastructurii asociate este posibilă din punct de vedere tehnic şi fezabilă din punct de vedere economic;

b) utilizarea partajată a infrastructurii asociate este necesară în vederea protecţiei mediului, a igienei şi a sănătăţii publice sau a ordinii publice ori pentru îndeplinirea unor cerinţe specifice de urbanism sau de amenajare a teritoriului;

c) utilizarea partajată a infrastructurii asociate nu afectează din punct de vedere tehnic reţelele publice de comunicaţii electronice, inclusiv în ceea ce priveşte securitatea şi integritatea acestora, şi nu face esenţial mai costisitoare utilizarea elementelor de infrastructură sau activitatea persoanei care deţine sau controlează aceste elemente;

d) utilizarea partajată a infrastructurii asociate nu necesită executarea unor lucrări suplimentare majore de instalare, construcţie sau amenajare din partea furnizorului care deţine sau controlează elementele de infrastructură respective;

e) există capacitate disponibilă pentru a satisface cererea de utilizare partajată a infrastructurii asociate; la stabilirea capacităţii disponibile se va avea în vedere capacitatea ocupată, precum şi capacitatea rezervată prin planurile de dezvoltare ale persoanei care deţine sau controlează elemente de infrastructură pentru o perioadă de cel mult 24 de luni.

(2) Atunci cînd evaluează proporţionalitatea impunerii obligaţiei potrivit alin.(1) din prezentul articol, Agenţia trebuie să ia în considerare factorii menţionaţi la art.47 alin.(3) din Legea comunicaţiilor electronice nr.241-XVI din 15 noiembrie 2007.

(3) În cazul impunerii obligaţiei de utilizare partajată a infrastructurii asociate, Agenţia stabileşte şi condiţiile în care se realizează utilizarea partajată a infrastructurii, inclusiv criteriile de repartizare a costurilor de utilizare în comun a infrastructurii asociate.

(4) Proprietarul sau gestionarul infrastructurii fizice interioare a unei clădiri existente ori nou-construite şi furnizorul de reţele publice de comunicaţii electronice care are deja instalată în această infrastructură o reţea internă de acces sînt obligaţi să acorde şi altor furnizori de reţele publice de comunicaţii electronice, la cererea acestora, dreptul de acces şi de utilizare partajată a acestei infrastructuri, în condiţii echivalente şi nediscriminatorii, respectînd principiul proporţionalităţii, în scopul furnizării serviciilor de comunicaţii electronice către utilizatorii finali.

(5) În cazul acordării dreptului de acces la canalizare pentru efectuarea unor lucrări de construcţie (instalare), întreţinere, demontare, înlocuire, transfer sau retehnologizare a reţelelor publice de comunicaţii electronice, inclusiv de întreţinere sau reparaţii cu caracter de urgenţă pentru prevenirea ori înlăturarea consecinţelor unei calamităţi naturale, sau a unor lucrări de întreţinere ori de reparaţie necesare pentru asigurarea continuităţii furnizării reţelelor şi serviciilor de comunicaţii electronice, accesul reprezentanţilor furnizorului beneficiar sau al terţilor împuterniciţi de acesta se va realiza în urma unei notificări prealabile, transmisă furnizorului proprietar al canalizării, iar efectuarea acestor lucrări se va face doar în prezenţa şi sub supravegherea reprezentanţilor acestuia. Costurile aferente suportate de furnizorul proprietar al canalizării se vor recupera din contul furnizorului beneficiar, conform condiţiilor contractului de acces şi de utilizare partajată a infrastructurii asociate, care însă nu vor depăşi tarifele maxime aplicate în cazul exercitării dreptului de acces pe proprietăţile publice, calculate conform metodologiei prevăzute la art.9 alin.(2).

Art.22. – (1) În cazul în care duplicarea elementelor de infrastructură este ineficientă din punct de vedere economic sau imposibilă fizic, Agenţia, după o perioadă de consultări publice, va impune unui furnizor de reţele publice de comunicaţii electronice obligaţia de a permite altor furnizori de reţele publice de comunicaţii electronice să utilizeze în mod partajat traseele sistematizate şi/sau cablajele instalate în clădiri sau pînă la primul punct de concentrare ori de distribuţie a reţelei din afara clădirii, ţinînd cont de tehnologia utilizată.

(2) Prin ineficienţă economică se subînţelege imposibilitatea recuperării în termen rezonabil a investiţiilor în cazul duplicării elementelor de infrastructură ale unei reţele interne de acces de către un furnizor autorizat care intenţionează să furnizeze servicii de comunicaţii electronice la solicitarea utilizatorilor din clădirile în care un alt furnizor are deja construită o astfel de reţea.

(3) În cazul în care se impune obligaţia prevăzută la alin.(1), Agenţia stabileşte şi condiţiile în care se realizează utilizarea partajată a infrastructurii, inclusiv criteriile de partajare (suportare) a costurilor legate de utilizarea în comun a infrastructurii, avînd în vedere riscurile aferente realizării investiţiei iniţiale.

(4) Măsurile luate de Agenţie în temeiul prezentului articol trebuie să fie obiective, transparente, nediscriminatorii şi proporţionale.

Art.23. – Impunerea obligaţiei de utilizare partajată a infrastructurii asociate şi a condiţiilor în care se realizează aceasta, potrivit art.21 şi art.22, se stabileşte printr-un act regulatoriu aprobat prin hotărîrea Consiliului de administraţie al Agenţiei, cu respectarea procedurii de consultare publică.

Art.24. – (1) Agenţia are dreptul să solicite furnizorilor de reţele publice de comunicaţii electronice şi persoanelor care controlează sau deţin elemente de infrastructură asociate acestor reţele toate informaţiile necesare pentru aplicarea art.21-23, de asemenea pentru emiterea avizului prevăzut la art.12 alin.(3).

(2) În vederea asigurării aplicării dispoziţiilor art.21-23, Agenţia are atribuţia de realizare a unui inventar digital detaliat al reţelelor publice de comunicaţii electronice şi al elementelor de infrastructură asociate acestora. Toţi furnizorii de reţele publice de comunicaţii electronice au obligaţia de a transmite Agenţiei, precum şi de a actualiza anual, pînă în data de 1 iulie a fiecărui an, informaţii complete privind natura, disponibilitatea şi localizarea geografică a reţelelor publice de comunicaţii electronice pe care le operează şi a elementelor de infrastructură asociate acestora. Realizarea inventarului digital detaliat presupune crearea unei hărţi digitale a reţelelor publice de comunicaţii electronice şi a elementelor de infrastructură asociate acestora.

(3) Informaţiile prevăzute la alin.(2) sînt puse la dispoziţia Agenţiei în termen de 12 luni de la data adoptării unei hotărîri a Consiliului de administraţie al Agenţiei, prin care se stabileşte modalitatea de aplicare şi formatul informaţiilor ce trebuie transmise.

(4) Informaţiile prevăzute la alin.(1) vor fi solicitate motivat, în formă scrisă şi/sau în format electronic, stabilindu-se totodată şi termenul pînă la care acestea vor fi transmise, iar cantitatea şi natura acestora trebuie să fie proporţionale cu scopul pentru care au fost solicitate.

Capitolul IV
AUTORIZAREA CONSTRUIRII REŢELELOR PUBLICE DE COMUNICAŢII ELECTRONICE

Art.25. – (1) La realizarea planurilor urbanistice şi de amenajare a teritoriului, a lucrărilor de proiectare şi construire a imobilelor, de reparare, modernizare, reabilitare sau extindere a drumurilor sau a reţelelor de utilităţi publice se va ţine cont de necesitatea construirii (instalării) reţelelor publice de comunicaţii electronice.

(2) Autorizarea construirii (instalării) reţelelor publice de comunicaţii electronice şi a elementelor de infrastructură asociate acestor reţele se efectuează de către emitentul certificatului de urbanism şi al autorizaţiei de construire, în modul stabilit de Legea nr.163 din 9 iulie 2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcţie.

(3) Autorităţile administraţiei publice care eliberează autorizaţii de construire sau care coordonează realizarea lucrărilor prevăzute la alin.(1) pe unele proprietăţi publice sau private, în termen de 10 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii de eliberare a autorizaţiei, vor publica anunţuri privind înregistrarea unei astfel de cereri de eliberare a autorizaţiei de construire pentru respectivele lucrări, astfel încît să existe posibilitatea realizării coordonate, în condiţiile prezentei legi, a unor lucrări de construire (instalare), întreţinere, demontare, înlocuire, transfer sau retehnologizare a reţelelor publice de comunicaţii electronice ori a elementelor de infrastructură necesare susţinerii acestora.

(4) Anunţul va fi publicat pe pagina web oficială a autorităţii respective, va fi afişat, în locuri vizibile, la sediul autorităţii şi va cuprinde informaţii cu privire la zona în care urmează a fi realizate lucrările prevăzute la alin.(1), precum şi data estimativă a începerii lucrărilor.

(5) Dacă furnizorii de reţele publice de comunicaţii electronice nu optează pentru realizarea coordonată a lucrărilor de acces pe proprietăţi în acelaşi timp cu lucrările de construcţie a imobilelor, de reparare, modernizare, reabilitare sau extindere a drumurilor ori a reţelelor de utilităţi publice, potrivit prevederilor prezentului articol, autorităţile administraţiei publice pot stabili restricţii pentru acordarea autorizaţiilor de construire (instalare) a reţelelor publice de comunicaţii electronice în zona sau pe proprietăţile respective, pentru o perioadă de pînă la 24 de luni, în cazul lucrărilor prevăzute la alin.(1), anunţate, în condiţiile prezentului articol, cu cel puţin 6 luni înainte.

(6) Furnizorii de reţele publice de comunicaţii electronice au dreptul de a construi (instala) în raza municipiilor şi a oraşelor reţele noi magistrale de cablu numai prin metoda subterană, inclusiv în canalizări subterane sau utilizînd în comun în aceste scopuri orice altă infrastructură subterană aflată în proprietate publică ori privată, sau utilizînd la maximum în acest scop spaţiile libere din canalizările existente ale furnizorilor de reţele publice de comunicaţii electronice. Această limitare nu se aplică reţelelor de cablu instalate între clădiri, blocuri de locuit sau deasupra străzilor şi drumurilor.

(7) Prin derogare de la prevederile alin.(6), instalarea reţelelor noi magistrale de cablu prin metoda aeriană se admite dacă sînt întrunite cumulativ următoarele condiţii:

a) lipseşte posibilitatea tehnică de instalare a acestora prin metoda subterană;

b) persoanele care deţin sau controlează infrastructura subterană ce ar permite instalarea reţelelor noi magistrale de cablu prin metoda subterană refuză, în mod obiectiv şi temeinic justificat, să acorde dreptul de acces sau de utilizare partajată a acesteia.

(8) La construirea (desfăşurarea) reţelelor publice de comunicaţii electronice mobile se admite construirea de noi turnuri pentru staţiile de bază în preajma unui turn deja existent din reţeaua unui furnizor autorizat numai în cazul în care acest turn nu are capacităţile necesare din punct de vedere tehnic sau utilizarea partajată a acestuia nu este fezabilă din punct de vedere economic.

Art.26. – (1) În cadrul proiectelor pentru realizarea lucrărilor de construcţie a obiectivelor cu destinaţie de locuinţă (cu excepţia caselor individuale), de unitate de învăţămînt, financiar-bancară, de birouri sau de hotel se vor prevedea trasee sistematizate cablate şi spaţii tehnologice pentru instalarea echipamentelor şi altor elemente de infrastructură a reţelelor interne de acces în bandă largă.

(2) Autorizarea lucrărilor de construcţie (instalare) a reţelelor publice de comunicaţii electronice şi a elementelor de infrastructură asociate acestor reţele, inclusiv a reţelelor interne de acces în bandă largă, coordonarea proiectelor de realizare a traseelor sistematizate cablate şi a spaţiilor tehnologice pentru instalarea echipamentelor şi a altor elemente de infrastructură a reţelelor interne de acces în bandă largă se vor face în baza normelor tehnice specifice, aprobate prin hotărîre de Guvern sau, după caz, în baza documentelor normative în construcţii ale organelor administraţiei publice centrale de specialitate, emise în condiţiile legii şi în limita competenţelor acestora şi aprobate la nivel de ramură.

(3) Normele tehnice specifice prevăzute la alin.(2) vor cuprinde şi stabili caracteristicile constructive, capacitatea minimă care trebuie să fie asigurată de traseele sistematizate, cablate corespunzător, pentru diferite categorii de construcţii, inclusiv parametrii tehnici ai cablurilor, parametrii constructivi ai elementelor de infrastructură fizică interioară a clădirilor (spaţii tehnologice, nişe, cutii de distribuţie, tuburi, conducte etc.) capabile să găzduiască reţele interne de acces, care să permită furnizarea de servicii de comunicaţii electronice în bandă largă, zonele de protecţie pentru anumite elemente ale reţelelor publice de comunicaţii electronice sau elemente de infrastructură necesare susţinerii acestora, precum şi categoriile de avize şi acorduri solicitate pentru autorizarea lucrărilor de construcţie (instalare) a reţelelor publice de comunicaţii electronice şi a elementelor de infrastructură asociate acestor reţele.

Art.27. – Lucrările cu acces pe proprietăţi se pot efectua numai cu respectarea prevederilor legale referitoare la:

a) autorizarea executării lucrărilor de construcţie;

b) proiectarea şi amplasarea construcţiilor şi a instalaţiilor în zona drumurilor, căilor ferate, pe poduri, pasaje, viaducte şi tuneluri;

c) proiectarea şi amplasarea construcţiilor şi a instalaţiilor în zona de protecţie aeroportuară şi de protecţie a navigaţiei aeriene;

d) condiţiile de efectuare a lucrărilor tehnico-edilitare;

e) calitatea în construcţii;

f) supravegherea de stat a sănătăţii publice;

g) protecţia mediului înconjurător;

h) protecţia muncii;

i) ocrotirea monumentelor.

Art.28. – (1) În zona drumurilor, nu poate fi acordat accesul furnizorilor de reţele publice de comunicaţii electronice pe proprietăţi în care:

a) după efectuarea lucrărilor de acces, se îngustează lăţimea necesară a amprizei drumurilor;

b) lucrările de acces împiedică circulaţia autovehiculelor;

c) lucrările de acces periclitează siguranţa circulaţiei, inclusiv prin reducerea vizibilităţii.

(2) În zona drumurilor, reţelele publice subterane de comunicaţii electronice vor fi instalate în rigole, prin canalizări, prin canale de cabluri special amenajate sau prin galerii de cabluri, precum şi pe orice altă infrastructură subterană aflată în proprietate publică sau privată.

Art.29. – Furnizorii de reţele publice de comunicaţii electronice care efectuează lucrări de construcţie (instalare), întreţinere, demontare, înlocuire, transfer sau retehnologizare a reţelelor publice de comunicaţii electronice ori a elementelor de infrastructură necesare susţinerii acestora sau persoanele împuternicite în acest sens au obligaţia de a marca traseele reţelelor în condiţiile stabilite prin normele tehnice specifice prevăzute la art.26 alin.(2).

Art.30. – Instalarea elementelor de reţea publică de comunicaţii electronice pe zidurile interioare şi exterioare ale clădirilor se va realiza prin utilizarea unor trasee sistematizate, conform prevederilor art.26 alin.(2).

Art.31. – (1) În zonele de protecţie a elementelor de reţele publice de comunicaţii electronice sau a elementelor de infrastructură necesare susţinerii acestora, stabilite prin normele tehnice specifice prevăzute la art.26 alin.(2), nu se pot efectua lucrări ce ar putea afecta aceste elemente fără o coordonare prealabilă, în scris, cu furnizorul de reţele publice de comunicaţii electronice care deţine sau controlează aceste elemente.

(2) Furnizorul de reţele publice de comunicaţii electronice poate solicita ca lucrările efectuate în zona de protecţie să se realizeze în prezenţa reprezentanţilor săi.

(3) Furnizorul de reţele publice de comunicaţii electronice va pune la dispoziţia persoanelor ce efectuează lucrări în zona de protecţie toate informaţiile necesare, astfel încît să se evite producerea unor daune reţelei de comunicaţii electronice sau elementelor de infrastructură necesare susţinerii acesteia.

Capitolul V
RESPONSABILITĂŢI

Art.32. – (1) Persoanele juridice şi fizice care încalcă prevederile prezentei legi poartă răspundere conform legislaţiei contravenţionale în vigoare.

(2) Pentru verificarea respectării prevederilor prezentei legi, personalul de control împuternicit al Agenţiei sau al Inspecţiei de Stat în Construcţii, după caz, are dreptul, conform atribuţiilor ce le revin prin lege, să efectueze controale şi să solicite informaţii sau orice documente necesare pentru efectuarea controlului.

Capitolul VI
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Art.33. – Prezenta lege transpune parţial Directiva 2002/21/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 7 martie 2002 privind un cadru de reglementare comun pentru reţelele şi serviciile de comunicaţii electronice (directivă-cadru), publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 108 din 24 aprilie 2002, modificată prin Directiva 2009/140/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 25 noiembrie 2009 (text cu relevanţă pentru SEE), publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 337 din 18 decembrie 2009, de asemenea Directiva 2002/77/CE a Comisiei din 16 septembrie 2002 privind concurenţa pe pieţele de reţele şi servicii de comunicaţii electronice (text cu relevanţă pentru SEE), publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 249 din 17 septembrie 2002.

Art.34. – Prezenta lege intră în vigoare la data publicării, cu excepţia:

- art.25 alin.(6) şi alin.(7), care se vor pune în aplicare după ce Agenţia va realiza inventarul detaliat al reţelelor publice de comunicaţii electronice şi al elementelor de infrastructură asociate, prevăzut la art.24 alin.(2);
- art.30, care se va pune în aplicare din data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a normelor tehnice specifice prevăzute la art.26 alin.(2).

Art.35. – Normele tehnice specifice prevăzute la art.26 alin.(2) se vor elabora, conform competenţelor atribuite prin lege, de către Ministerul Economiei şi Infrastructurii şi vor fi propuse Guvernului spre aprobare în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi.

[Art.35 modificat prin Legea nr.79 din 24.05.2018, în vigoare 15.06.2018]

Art.36. – Agenţia:

- în termen de 3 luni, va elabora contractul-tip de acces pe proprietatea publică sau privată în vederea construirii (instalării), întreţinerii, demontării, înlocuirii, transferului sau retehnologizării reţelelor publice de comunicaţii electronice ori a elementelor de infrastructură necesare susţinerii acestora şi îl va publica pe pagina sa web oficială;
- în termen de 5 luni, va elabora şi va prezenta Guvernului spre aprobare Metodologia de calcul al tarifelor maxime pentru dreptul de acces pe proprietăţile publice şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice.

Art.37. – În termen de 6 luni, Guvernul:

- va aproba Metodologia de calcul al tarifelor maxime pentru dreptul de acces pe proprietăţile publice şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice;
- va prezenta Parlamentului propuneri pentru a aduce în concordanţă legislaţia în vigoare cu prezenta lege;
- va aduce în concordanţă actele sale normative cu prezenta lege;
- va asigura simplificarea procedurii de autorizare a construirii (instalării) elementelor de reţele publice de comunicaţii electronice şi elementelor de infrastructură asociate acestor reţele.

Art.38. – (1) Titularii dreptului de administrare sau concesionarii, sau locatarii ori titularii unui alt drept de folosinţă asupra unor imobile proprietate publica în care au fost realizate lucrări de acces ori la care s-a solicitat accesul în vederea realizării unor astfel de lucrări (inclusiv utilizarea partajată a infrastructurii fizice) pînă la data intrării în vigoare a prezentei legi au obligaţia de a publica condiţiile în care se realizează dreptul de acces şi/sau de utilizare partajată, după caz, în termen de 60 de zile calendaristice de la data intrării în vigoare a prezentei legi.

(2) În cazul nerespectării obligaţiei de publicare a condiţiilor în care se realizează dreptul de acces potrivit prevederilor prezentei legi, precum şi în cazul stabilirii unor condiţii de acces, tarife ori obligaţii fără respectarea prevederilor prezentei legi, orice persoană interesată se poate adresa Agenţiei în vederea obligării titularilor dreptului de proprietate sau de administrare, sau concesionarilor, sau locatarilor ori titularilor unui alt drept de folosinţă să stabilească şi să publice condiţiile de acces, cu respectarea prevederilor prezentei legi.

(3) În cazul proiectelor de instalare a infrastructurii fizice, realizate ori în curs de realizare, prevăzute la art.12 alin.(2), autorităţile publice centrale sau locale care participă ori sprijină realizarea acestor proiecte sau le finanţează au obligaţia de a transmite Agenţiei condiţiile tehnice şi economice în care se realizează accesul furnizorilor de reţele publice de comunicaţii electronice la aceste infrastructuri, în vederea aplicării art.12 alin.(3), în termen de 30 de zile calendaristice de la data intrării în vigoare a prezentei legi. Agenţia poate cere modificarea sau completarea condiţiilor propuse.

Art.39. – (1) Construcţiile noi cu destinaţie de locuinţă (cu excepţia caselor individuale), de unitate de învăţămînt, financiar-bancară, de birouri sau de hotel, pentru care se eliberează autorizaţii de construire după intrarea în vigoare a prezentei legi vor fi prevăzute cu:

a) o infrastructură pentru reţelele interne de acces, inclusiv trasee sistematizate cablate, care să permită furnizarea de servicii de comunicaţii electronice în bandă largă pînă la punctele terminale ale reţelei publice de comunicaţii electronice;

b) un spaţiu tehnologic (punct de concentrare) situat în interiorul imobilului şi accesibil furnizorilor de reţele publice de comunicaţii electronice, prin intermediul căruia se poate efectua conectarea la reţelele interne de acces care permit furnizarea de servicii de comunicaţii electronice în bandă largă.

(2) Prevederile alin.(1) se aplică şi în cazul lucrărilor majore de renovare, reconstrucţie sau reparaţie capitală a clădirilor existente (lucrări de construcţie sau lucrări de inginerie civilă care includ modificări structurale ale infrastructurii fizice interioare).

(3) Condiţiile de aplicare a prevederilor alin.(1) şi alin.(2) din prezentul articol se stabilesc prin normele tehnice specifice prevăzute la art.26 alin.(2).

(4) Dotarea cu trasee sistematizate cablate şi spaţii tehnologice pentru instalarea echipamentelor şi a altor elemente de infrastructură a reţelelor interne de acces în bandă largă se execută în corespundere cu normele tehnice specifice, prevăzute la art.26 alin.(2). În cazul lipsei acestor dotări, darea în exploatare a obiectivelor prevăzute la alin.(1) şi (2) din prezentul articol se interzice.

(5) În documentaţia de urbanism şi amenajare a teritoriului (planurile urbanistice) a municipiilor şi oraşelor, în proiectele de construire, reabilitare sau reconstruire a străzilor municipale şi orăşeneşti, a drumurilor publice naţionale şi/sau de construire a tronsoanelor noi, după intrarea în vigoare a prezentei legi, se va prevedea în mod obligatoriu construirea unei canalizări subterane capabile să găzduiască reţele publice de comunicaţii electronice.

(6) Dotarea cu canalizări subterane a obiectivelor prevăzute la alin.(5) se execută în corespundere cu normele tehnice specifice, stabilite pentru construcţia de drumuri, străzi şi căi de acces. În cazul lipsei acestor dotări, darea în exploatare a obiectivelor se interzice.

(7) Procedura de dare în exploatare a obiectivelor prevăzute la alin.(1), (2) şi (5) se va efectua cu participarea nemijlocită a personalului de control împuternicit al Agenţiei.

Art.40. – (1) La solicitarea furnizorilor de reţele publice de comunicaţii electronice, clauzele cuprinse în contractele de acces pe imobile proprietate publică, încheiate pînă la data intrării în vigoare a prezentei legi, vor fi modificate în termen de 30 de zile lucrătoare de la data publicării condiţiilor pentru exercitarea dreptului de acces, potrivit dispoziţiilor art.38 alin.(1), în vederea asigurării respectării dispoziţiilor prezentei legi.

(2) La solicitarea furnizorilor de reţele publice de comunicaţii electronice sau la iniţiativa titularilor drepturilor de proprietate, clauzele cuprinse în contractele deja încheiate, prin care se stabileşte accesul furnizorilor de reţele publice de comunicaţii electronice la infrastructura fizică construită în cadrul proiectelor prevăzute la art.12 alin.(2), vor fi modificate în vederea asigurării respectării condiţiilor tehnice şi economice stabilite în conformitate cu dispoziţiile art.38 alin.(3).

Art.41. – La expirarea termenului prevăzut la art.38 alin.(1) se abrogă orice alte acte normative sau administrative prin care se instituie obligaţia titularilor dreptului de acces pe proprietatea publică a statului şi a unităţilor administrativ-teritoriale şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice aflate în proprietate publică de a plăti taxe, tarife ori impozite şi orice alte plăţi sau contribuţii pentru drepturi similare dreptului de acces şi/sau de utilizare partajată altfel decît în baza unui contract de acces pe proprietăţi şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice, după caz, încheiat în condiţiile prezentei legi.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI Andrian CANDU

Nr.28. Chişinău, 10 martie 2016.

L E G E
privind declararea averii şi a intereselor personale

nr. 133 din 17.06.2016

Monitorul Oficial nr.245-246/513 din 30.07.2016

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Domeniul de reglementare şi scopul legii
Articolul 2. Noţiuni
Articolul 3. Subiecţii declarării averii şi intereselor personale

Capitolul II
DECLARAREA ŞI CONTROLUL AVERII ŞI AL INTERESELOR PERSONALE

Articolul 4. Obiectul declarării
Articolul 5. Declaraţia de avere şi interese personale
Articolul 6. Termenul de depunere a declaraţiei
Articolul 7. Depunerea declaraţiei
Articolul 7[1]. Atribuţiile persoanelor responsabile de colectarea declaraţiilor subiecţilor declarării ale căror identitate şi calitate constituie secret de stat
Articolul 8. Confidenţialitatea informaţiilor
Articolul 9. Transparenţa declaraţiilor
Articolul 10. Controlul averii şi al intereselor personale

Capitolul III
CONFLICTUL DE INTERESE ŞI MODUL DE SOLUŢIONARE A ACESTUIA

Articolul 11. Principiile generale de evitare a conflictelor de interese
Articolul 12. Categoriile conflictelor de interese şi modul de declarare a acestora
Articolul 13. Obligaţiile conducătorului organizaţiei publice
Articolul 14. Modul de soluţionare a conflictului de interese real
Articolul 15. Efectul juridic al actelor emise, adoptate sau încheiate cu încălcarea dispoziţiilor privind conflictul de interese

Capitolul IV
INCOMPATIBILITĂŢI, RESTRICŢII ŞI LIMITĂRI

Articolul 16. Dispoziţii generale privind incompatibilităţile
Articolul 17. Dispoziţii generale privind restricţiile şi limitările
Articolul 18. Restricţii legate de încetarea raporturilor de muncă sau de serviciu
Articolul 19. Restricţii în cazul încheierii contractelor comerciale
Articolul 20. Limitarea reprezentării
Articolul 21. Limitarea publicităţii

Capitolul V
CONTROLUL ASUPRA EXECUTĂRII LEGII ŞI RĂSPUNDEREA

PENTRU ÎNCĂLCAREA PREVEDERILOR ACESTEIA
Articolul 22. Autoritatea responsabilă de exercitarea controlului asupra executării prezentei legi
Articolul 23. Răspunderea pentru încălcarea prevederilor prezentei legi

Capitolul VI
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII
Articolul 24. Dispoziţii tranzitorii
Articolul 25. Dispoziţii finale
Anexa nr.1 Declaraţie de avere şi interese personale
Anexa nr.2 Registrul declaraţiilor de avere şi interese personale
Anexa nr.3 Registrul declaraţiilor privind conflictele de interese
Anexa nr.4 Registrul declaraţiilor privind conflictele de interese

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Domeniul de reglementare şi scopul legii

(1) Prezenta lege reglementează:

a) obligaţia şi modul de declarare a averii şi a intereselor personale de către subiectul declarării şi membrii familiei, concubinul/concubina acestuia;

b) mecanismul de control al averii dobîndite de subiectul declarării şi membrii familiei, concubinul/concubina acestuia în perioada exercitării mandatelor sau a funcţiilor publice ori de demnitate publică şi de control privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor.

(2) Prezenta lege are drept scop instituirea măsurilor de prevenire şi de combatere a îmbogăţirii nejustificate, a conflictelor de interese, a stărilor de incompatibilitate, precum şi a încălcării regimului juridic al restricţiilor şi limitărilor.

[Art.1 modificat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

Articolul 2. Noţiuni

În sensul prezentei legi, următoarele noţiuni se definesc astfel:

avere – totalitatea bunurilor subiectului declarării, deţinute în proprietate cu drept de uzufruct, de uz, de abitaţie, de superficie sau aflate în posesia subiectului declarării ori a membrilor familiei ori a concubinului/concubinei lui în baza unor contracte de mandat, de comision, de administrare fiduciară, a unor contracte translative de posesie şi de folosinţă, precum şi totalitatea drepturilor şi obligaţiilor patrimoniale dobîndite de subiectul declarării în ţară sau în străinătate;

beneficiar efectiv – persoana fizică care controlează în ultimă instanţă o persoană fizică sau care deţine ori controlează în ultimă instanţă o persoană juridică sau beneficiarul unei societăţi de investiţii sau administratorul unei societăţi de investiţii ori persoana în al cărei nume se realizează o tranzacţie sau se desfăşoară o activitate şi/sau care deţine, direct sau indirect, dreptul de proprietate sau controlul asupra a cel puţin 25% din acţiuni ori din dreptul de vot al persoanei juridice sau din bunurile aflate în administrare fiduciară;

concubin/concubină – partenerul/partenera împreună cu care subiectul declarării a convieţuit şi a deţinut, a folosit sau a dispus în comun de unul sau mai multe bunuri în anul fiscal precedent,

fără încheierea căsătoriei. Se prezumă că au calitatea de concubin/concubină persoanele care, pe parcursul anului fiscal precedent, au locuit împreună cel puţin 183 de zile;

conflict de interese – situaţia în care subiectul declarării are un interes personal ce influenţează sau ar putea influenţa exercitarea imparţială şi obiectivă a obligaţiilor şi responsabilităţilor ce îi revin potrivit legii;

diferenţă substanţială – diferenţa ce depăşeşte 20 de salarii medii lunare pe economie dintre averea dobîndită şi veniturile obţinute de către subiectul declarării împreună cu membrii familiei, concubinul/concubina pe parcursul exercitării mandatelor sau a funcţiilor publice ori de demnitate publică în aceeaşi perioadă;

interes personal – orice interes material sau nematerial al subiectului declarării ce rezultă din activităţile sale în calitate de persoană privată, din relaţiile sale cu persoane apropiate sau cu persoane juridice şi alţi agenţi economici, indiferent de tipul de proprietate, din relaţiile sau afiliaţiile sale cu organizaţii necomerciale, inclusiv cu partidele politice şi cu organizaţiile internaţionale;

membru de familie – soţul/soţia, copilul minor, inclusiv cel adoptiv sau persoana aflată la întreţinere a subiectului declarării;

organizaţie publică – orice autoritate publică (autoritate judecătorească, autoritate de jurisdicţie, autoritate a administraţiei publice centrale sau locale, precum şi autorităţile administrative din subordinea acestora, autoritate publică autonomă), instituţie publică, organizaţie de stat, organ de stat, organ colegial cu statut de persoană juridică de drept public, organ de autoadministrare, întreprindere de stat sau municipală, societate comercială sau instituţie financiară cu capital majoritar de stat;

persoană aflată la întreţinere – persoana care întruneşte cumulativ următoarele condiţii:

a) locuieşte împreună cu subiectul declarării sau este întreţinută de acesta, inclusiv în baza unui contract de întreţinere pe viaţă;

b) are un venit anual ce nu depăşeşte două salarii medii lunare pe economie;

persoană apropiată – soţul/soţia, copilul, concubinul/concubina subiectului declarării, persoana aflată la întreţinerea subiectului declarării, de asemenea persoana înrudită prin sînge sau prin adopţie cu subiectului declarării (părinte, frate/soră, bunic/bunică, nepot/nepoată, unchi/mătuşă) şi persoana înrudită prin afinitate cu subiectul declarării (cumnat/cumnată, socru/soacră, ginere/noră);

venit – orice beneficiu financiar, indiferent de sursa de proveniență, obţinut de subiectul declarării şi de membrii familiei, de concubinul/concubina acestuia atît în ţară, cît şi în străinătate.

[Art.2 modificat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

Articolul 3. Subiecţii declarării averii şi intereselor personale

(1) Subiecţi ai declarării averii şi a intereselor personale sînt:

a) persoanele care deţin funcţiile de demnitate publică prevăzute în anexa la Legea nr.199 din 16 iulie 2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcţii de demnitate publică;

b) membrii Consiliului de observatori al instituţiei publice naţionale a audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova”, Compania „Teleradio-Găgăuzia”; consilierii consiliilor săteşti (comunale), orăşeneşti (municipale), raionale; deputaţii Adunării Populare a unităţii teritoriale autonome Găgăuzia;

c) membrii Consiliului Superior al Magistraturii şi ai Consiliului Superior al Procurorilor din rîndul profesorilor, precum şi membrii organelor care funcţionează în subordinea Consiliului Superior al Magistraturii şi a Consiliului Superior al Procurorilor;

d) membrii nepermanenţi ai Comisiei Electorale Centrale;

e) conducătorii organizaţiilor publice şi adjuncţii acestora;

e[1]) membrii Consiliului de supraveghere, ai Comitetului executiv şi angajaţii Băncii Naţionale a Moldovei, membrii şi angajaţii Comisiei Naţionale a Pieţei Financiare, cu excepţia angajaţilor care desfăşoară activităţi auxiliare – de secretariat, de protocol, administrative, tehnice;

f) personalul din cabinetele persoanelor cu funcţii de demnitate publică;

g) funcţionarii publici, inclusiv cei cu statut special;

h) membrii Consiliului de Integritate;

i) membrii colegiilor/comisiilor de admitere în profesie, de evaluare, disciplinare şi/sau de etică a profesiilor conexe justiţiei.

(2) Subiecţii prevăzuţi la alin.(1) sînt incluşi în Registrul electronic al subiecţilor declarării averii şi a intereselor personale, ţinut de Autoritatea Naţională de Integritate.

[Art.3 completat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.07.2018]

Capitolul II
DECLARAREA ŞI CONTROLUL AVERII ŞI AL INTERESELOR PERSONALE

Articolul 4. Obiectul declarării

(1) Subiecţii prevăzuţi la art.3 alin.(1) declară:

a) veniturile obţinute de subiectul declarării împreună cu membrii familiei, concubinul/concubina în anul fiscal precedent;

b) bunurile mobile şi imobile, inclusiv cele nefinalizate, deţinute în proprietate cu drept de uzufruct, de uz, de abitaţie, de superficie de către subiectul declarării şi membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, inclusiv în calitate de beneficiari efectivi, ori aflate în posesia acestora în baza unor contracte de mandat, de comision, de administrare fiduciară, unor contracte translative de posesie şi de folosinţă;

c) bunurile transmise de către subiectul declarării cu titlu oneros sau gratuit, personal sau de către membrii familiei lui, concubinul/concubina lui către orice persoană fizică sau juridică în perioada declarării, dacă valoarea fiecărui bun depăşeşte suma de 10 salarii medii pe economie;

d) activele financiare deţinute de subiectul declarării şi membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, inclusiv ca beneficiari efectivi, adică numerarul în monedă naţională sau în valută străină care depăşeşte valoarea a 15 salarii medii pe economie şi care nu face obiectul unor depuneri în instituţiile financiare. Conturile bancare, unităţile de fond în fondurile de investiţii, formele echivalente de economisire şi investire, plasamentele, obligaţiunile, cecurile, cambiile, certificatele de împrumut, alte documente care încorporează drepturi patrimoniale personale ale subiectului declarării şi ale membrilor familiei, concubinului /concubinei acestuia, inclusiv ca beneficiari efectivi, investiţiile directe în monedă naţională sau în valută străină făcute de subiectul declarării şi membrii familiei, concubinul /concubina acestuia, inclusiv ca beneficiari efectivi, precum şi alte active financiare, dacă valoarea însumată a tuturor acestora depăşeşte valoarea a 15 salarii medii pe economie;

e) datoriile personale ale subiectului declarării, ale membrilor de familie sau ale concubinului/concubinei lui sub formă de debit, gaj, ipotecă, garanţie, emise în beneficiul unor terţi, împrumut şi/sau credit, dacă valoarea lor depăşeşte valoarea a 10 salarii medii pe economie;

f) bunurile sub formă de metale şi/sau pietre preţioase, obiectele de artă şi de cult, obiectele ce fac parte din patrimoniul cultural naţional sau universal, a căror valoare unitară depăşeşte valoarea a 15 salarii medii pe economie, deţinute de către subiectul declarării personal sau de către membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, inclusiv ca beneficiari efectivi;

g) colecţiile de artă, numismatică, filatelie, arme sau alte bunuri a căror valoare depăşeşte valoarea a 20 de salarii medii pe economie, deţinute de către subiectul declarării personal sau de membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, inclusiv ca beneficiari efectivi;

h) cota-parte/acţiunile în capitalul social al unui agent economic deţinute de subiectul declarării personal sau de membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, inclusiv ca beneficiari efectivi;

i) drepturile patrimoniale deţinute de către subiectul declarării personal sau de membrii familiei, concubinul/concubina lui care decurg din drepturi de autor, brevete sau drepturi de proprietate intelectuală;

j) calitatea de membru al organelor de conducere, administrare, revizie sau control în cadrul unor organizaţii necomerciale sau societăţi comerciale, deţinută de subiectul declarării şi membrii familiei, concubinul /concubina acestuia;

k) calitatea de asociat, de acţionar sau de membru în cadrul unui agent economic, al unei organizaţii necomerciale sau organizaţii internaţionale, deţinută de subiectul declarării şi membrii familiei, concubinul /concubina acestuia;

l) contractele, inclusiv cele de asistenţă juridică, de consultanţă şi civile, încheiate de către subiectul declarării şi membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, inclusiv de către persoanele juridice în care aceştia sînt beneficiari efectivi, sau aflate în derulare în timpul exercitării funcţiei/mandatului acestuia, finanţate din bugetul de stat, din bugetul local şi din fonduri externe ori încheiate cu societăţile comerciale cu capital de stat;

(2) Prevederile alin.(1) se aplică averii şi intereselor personale ale subiectului declarării şi membrilor familiei lui, concubinului/concubinei lui aflaţi în ţară şi în străinătate la data declarării.

(3) Se exceptează de la declarare cadourile primite de către subiectul declarării gratuit din partea membrilor familiei lui, din partea părinţilor, fraţilor, surorilor sau copiilor lui, a căror valoare individuală nu depăşeşte 10 salarii medii pe economie.

[Art.4 modificat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.01.2019]

Articolul 5. Declaraţia de avere şi interese personale

(1) Declaraţia de avere şi interese personale (denumită în continuare *declaraţie*) reprezintă un act personal şi irevocabil al subiectului declarării, depus, pe proprie răspundere, sub formă de document electronic sau, după caz, în formă scrisă pe suport de hîrtie.

(2) Subiecţii declarării sînt obligaţi, în condiţiile prezentei legi, să îşi declare averea şi interesele personale în conformitate cu modelul prevăzut în anexa nr.1 la prezenta lege.

(3) Declaraţia este un act public, cu excepţia informaţiilor prevăzute la art.9 alin.(2) şi (3), iar informaţiile conţinute în declaraţie nu pot fi utilizate în scopuri publicitare.

(4) Responsabilitatea pentru depunerea în termen a declaraţiei, precum şi pentru veridicitatea şi deplinătatea informaţiilor o poartă persoana care o depune.

(5) În cazul în care subiectul declarării constată că în declaraţie au fost introduse date incomplete sau eronate, acesta are dreptul să depună declaraţia rectificată în termen de 30 de zile de la data expirării termenului-limită pentru depunerea declaraţiei. Declaraţia iniţială şi declaraţia rectificată în condiţiile prezentului alineat se păstrează în sistemul informaţional e-Integritate.

(5^1) În cazul în care autoritatea publică competentă în domeniul controlului averii şi intereselor personale constată că în declaraţie au fost introduse date incomplete sau eronate, subiectul declarării este obligat să depună declaraţia rectificată în termen de 30 de zile de la data la care actul de constatare, întocmit în urma controlului averii şi al intereselor personale, a devenit definitiv. Declaraţia iniţială şi declaraţia rectificată în condiţiile prezentului alineat se păstrează în sistemul informaţional e-Integritate.

(6) Membrii de familie, concubinul/concubina subiectului declarării sînt obligaţi să-i ofere acestuia informaţiile privind averea, veniturile şi interesele personale pe care le deţin, inclusiv în calitate de beneficiari efectivi, cu excepţia cazului în care identitatea şi calitatea acestora constituie secret de stat, în condiţiile Legii nr.245/2008 cu privire la secretul de stat, sau prezentarea acestor informaţii este restricţionată prin lege.

(7) Cerinţa privind declararea averii şi a intereselor personale se include în toate procedurile sau contractele ce reglementează angajarea, alegerea ori numirea într-o funcţie publică.

(8) Depunerea declaraţiei de avere şi de interese personale nu scuteşte persoana de obligaţia depunerii altor declaraţii în conformitate cu legislaţia în vigoare.

[Art.5 modificat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

[Art.5 modificat prin Legea nr.305 din 21.12.2017, în vigoare 12.01.2018]

Articolul 6. Termenul de depunere a declaraţiei

(1) Declaraţia se depune anual, pînă în data de 31 martie, indicîndu-se veniturile obţinute de către subiectul declarării împreună cu membrii de familie, concubinul/concubina lui în anul fiscal precedent, de asemenea bunurile deţinute şi interesele personale prevăzute la art.4 alin.(1) lit.b)–m) la data depunerii declaraţiei.

(2) În cazul angajării, al validării mandatului ori al numirii în funcţie, după caz, declaraţia se depune în termen de 30 de zile de la data angajării, validării mandatului ori numirii în funcţie, indicîndu-se veniturile obţinute de către subiectul declarării împreună cu membrii de familie, concubinul/concubina lui în anul fiscal precedent, de asemenea bunurile deţinute şi interesele personale prevăzute la art.4 alin.(1) lit.b)–m) la data depunerii declaraţiei.

(3) În cazul schimbării funcţiei în cadrul aceleiaşi entităţi, prin avansare sau prin numirea într-o altă funcţie, nu se depune o nouă declaraţie.

(4) După încetarea mandatului sau a raporturilor de muncă ori de serviciu, subiectul declarării este obligat să depună declaraţia în termen de 30 de zile de la data încetării mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu. În declaraţie se vor indica veniturile obţinute de către subiectul declarării împreună cu membrii de familie, concubinul/concubina lui în anul fiscal curent, de asemenea bunurile deţinute şi interesele personale prevăzute la art.4 alin.(1) lit.b)–m) la data depunerii acesteia.

(5) Subiectul declarării care, în conformitate cu legislaţia în vigoare, are raporturile de muncă sau de serviciu suspendate depun declaraţia în termen de 30 de zile după reîncadrarea în funcţie, indicînd în declaraţie veniturile obţinute împreună cu membrii de familie, concubinul/concubina lui pe parcursul întregii perioade nedeclarate, de asemenea bunurile deţinute şi interesele personale menţionate la art.4 alin.(1) lit.b)–m) la data depunerii declaraţiei.

(6) Prevederile alin.(5) nu se aplică în cazul în care durata suspendării raporturilor de muncă sau de serviciu este mai mică decît un an fiscal.

Articolul 7. Depunerea declaraţiei

(1) Subiectul declarării este obligat să depună declaraţia în formă electronică prin intermediul serviciului electronic disponibil pe pagina web oficială a Autorităţii Naţionale de Integritate, în conformitate cu modelul prevăzut în anexa nr.1.

(2) Semnarea declaraţiei în formă electronică se face prin utilizarea semnăturii electronice emise în condiţiile legii. Semnăturile electronice se vor elibera subiecţilor declarării cu titlu gratuit, în modul stabilit de Guvern.

(3) Declaraţia în formă electronică se consideră recepţionată de Autoritatea Naţională de Integritate dacă subiectul declarării primeşte recipisa electronică de confirmare a acceptării acesteia, conform anexei nr.3.

(4) În entităţile în care activează persoane care, conform prezentei legi, au obligaţia de a depune declaraţii sînt desemnate persoane din cadrul serviciului resurse umane responsabile de actualizarea permanentă a Registrului electronic al subiecţilor declarării averii şi a intereselor personale.

(5) În cazul în care subiectul declarării constată că a introdus în declaraţie date incomplete sau eronate, acesta este obligat să rectifice declaraţia depusă în condiţiile prevăzute la art.5 alin.(5). În acest caz, declaraţia iniţială şi declaraţiile rectificate sînt păstrate separat prin intermediul serviciului electronic disponibil pe pagina web oficială a Autorităţii Naţionale de Integritate.

(6) Dacă declaraţia a fost rectificată în condiţiile art.5 alin.(5), subiectul declarării este eliberat de răspundere, cu condiţia că datele incomplete sau eronate nu au fost incluse în mod intenţionat.

(7) Prin derogare de la prevederile alin.(1), subiectul declarării ale cărui identitate şi calitate constituie secret de stat în condiţiile Legii nr.245/2008 cu privire la secretul de stat depune declaraţia în formă scrisă, pe suport de hîrtie, conform modelului prevăzut în anexa nr.1.

[Art.7 modificat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

[Art.7 completat prin Legea nr.305 din 21.12.2017, în vigoare 12.01.2018]

Articolul 7[1]. Atribuţiile persoanelor responsabile de colectarea declaraţiilor subiecţilor declarării ale căror identitate şi calitate constituie secret de stat

(1) Persoanele responsabile de colectarea declaraţiilor prevăzute la art.7 alin.(7) sînt desemnate de către conducătorii organizaţiilor publice.

(2) Persoanele responsabile de colectarea declaraţiilor au următoarele atribuţii:

a) primesc şi înregistrează declaraţiile într-un registru special, denumit Registrul special al declaraţiilor de avere şi interese personale, care nu este public, conform modelului prevăzut în anexa nr.2;

b) eliberează imediat subiectului declarării o dovadă de primire a declaraţiei depuse, conform modelului prevăzut în anexa nr.3;

c) pun la dispoziţia subiectului declarării, la solicitarea acestuia, formularele declaraţiilor;

d) asigură substituirea declaraţiei depuse cu cea rectificată, la solicitarea subiectului declarării;

e) acordă consultanţă cu privire la completarea şi prezentarea în termen a declaraţiei;

f) acordă, la solicitarea subiectului declarării, consultanţă cu privire la aplicarea prevederilor legale referitoare la declararea şi verificarea averii şi a intereselor personale;

g) verifică respectarea condiţiilor de formă a declaraţiei în conformitate cu prevederile prezentei legi, iar în cazul identificării unor deficienţe, o restituie subiectului declarării şi îi recomandă rectificarea declaraţiei.

(3) Declaraţia depusă pe suport de hîrtie poate fi substituită cu o altă declaraţie în condiţiile alin.(2) doar în cazul rectificării de formă a acesteia. În cazul introducerii rectificărilor de conţinut, declaraţia de avere şi interese personale depusă anterior se anexează la cea rectificată, fiind păstrate împreună.

(4) În exercitarea atribuţiilor prevăzute la alin.(2), persoanele responsabile de colectarea declaraţiilor se subordonează direct conducătorului entităţii respective, care poartă răspundere pentru desfăşurarea în bune condiţii a activităţii acestora, şi sînt în drept să prelucreze date cu caracter personal.

(5) Dacă persoana responsabilă de colectarea declaraţiilor identifică deficienţe în completarea declaraţiei, aceasta recomandă subiectului declarării rectificarea declaraţiei în termen de 10 zile lucrătoare de la data solicitării rectificării. Transmiterea şi primirea declaraţiei rectificate se consemnează în Registrul special al declaraţiilor de avere şi interese personale.

(6) Declaraţiile depuse în conformitate cu prevederile art.7 alin.(7) sînt păstrate la organizaţia publică în care activează subiecţii declarării, iar, în termen de 20 de zile de la expirarea termenului prevăzut la art.6 alin.(1), (2), (4) şi (5), conducătorul organizaţiei publice informează Autoritatea Naţională de Integritate despre colectarea declaraţiilor.

(7) Declaraţiile depuse de către subiectul declarării, ale cărui identitate şi calitate constituie secret de stat în condiţiile Legii nr.245/2008 cu privire la secretul de stat, din cadrul Serviciului de Informaţii şi Securitate, Centrului Naţional Anticorupţie şi Ministerului Afacerilor Interne, sînt controlate de către o comisie special desemnată în acest sens de către conducătorul organizaţiei publice. Comisia este constituită exclusiv din angajaţii organizaţiei publice respective care au acces la informaţiile secretizate.

(8) În cadrul controlului declaraţiilor depuse conform alin.(7), comisia special desemnată în acest sens are atribuţii şi împuterniciri similare celor stabilite la art.7 alin.(1) lit.b)–d), alin.(2) lit.a)–c) din Legea nr.132/2016 cu privire la Autoritatea Naţională de Integritate.

(9) Serviciul de Informaţii şi Securitate raportează anual, pînă la 30 iunie, subcomisiei pentru exercitarea controlului parlamentar asupra activităţii Serviciului de Informaţii şi Securitate despre numărul controalelor declaraţiilor ofiţerilor de informaţii şi securitate şi rezultatele acestora, iar Centrul Naţional Anticorupţie şi Ministerul Afacerilor Interne raportează Comisiei securitate naţională, apărare şi ordine publică.

Neîndeplinirea de către persoana responsabilă de colectarea declaraţiilor a atribuţiilor prevăzute de prezentul articol constituie abatere disciplinară.

[Art.7[1] introdus prin Legea nr.305 din 21.12.2017, în vigoare 12.01.2018]

Articolul 8. Confidenţialitatea informaţiilor

Preşedintele, vicepreşedintele, inspectorii de integritate şi personalul Autorităţii Naţionale de Integritate, precum şi membrii Consiliului de Integritate cărora le-au devenit cunoscute date şi informaţii care nu sînt publice ori care constituie secret de stat, secret bancar, secret comercial sau fiscal sînt obligaţi să nu divulge aceste informaţii în timpul exercitării funcţiilor lor, precum şi după încetarea acestora.

Articolul 9. Transparenţa declaraţiilor

(1) Autoritatea Naţională de Integritate publică declaraţiile primite pe pagina sa web oficială în termen de 30 de zile de la expirarea termenelor de depunere a declaraţiilor, asigurînd accesul permanent la acestea în decurs de 15 ani de la data depunerii, cu excepţia datelor prevăzute la alin.(2) şi (3).

(2) Nu sînt publice şi constituie informaţii cu acces limitat datele conţinute în declaraţii referitoare la numărul de identificare atribuit subiectului declarării, domiciliul şi numărul de telefon al subiectului declarării, numele, prenumele, anii de naştere, adresele şi numerele de identificare ale membrilor de familie şi ale concubinului/concubinei lui, adresele şi numerele cadastrale ale bunurilor imobile, numerele de înmatriculare ale bunurilor mobile, numerarul în monedă naţională sau valută străină care nu face obiectul depunerilor financiare, numerele conturilor bancare, bunurile sub formă de metale sau pietre preţioase, obiectele de artă şi de cult, obiectele ce fac parte din patrimoniul cultural naţional sau universal, colecţiile de artă, de numismatică, de filatelie, de arme şi semnătura subiectului declarării.

(3) Declaraţiile subiecţilor declarării ale căror identitate şi calitate constituie secret de stat în condiţiile Legii nr.245/2008 cu privire la secretul de stat nu sînt publice.

[Art.9 completat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

[Art.9 modificat prin Legea nr.305 din 21.12.2017, în vigoare 12.01.2018]

Articolul 10. Controlul averii şi al intereselor personale

(1) Controlul averii şi al intereselor personale ale subiecţilor declarării se efectuează de către Autoritatea Naţională de Integritate în conformitate cu Legea nr.132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Naţională de Integritate.

(2) Controlul averii şi al intereselor personale ale preşedintelui şi vicepreşedintelui Autorităţii Naţionale de Integritate, precum şi ale inspectorilor de integritate, se efectuează de către Consiliul de Integritate, conform procedurii generale aplicabile controlului averii şi al intereselor personale. În procesul de efectuare a controlului, membrii Consiliului de Integritate au acces la registrele de stat şi la alte informaţii necesare pentru îndeplinirea eficientă a funcţiilor Consiliului prin accesul gratuit la platforma de interoperabilitate instituită de Guvern şi au dreptul de a procesa date cu caracter personal.

[Art.10 modificat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

Capitolul III
CONFLICTUL DE INTERESE ŞI MODUL DE SOLUŢIONARE A ACESTUIA

Articolul 11. Principiile generale de evitare a conflictelor de interese

În procesul îndeplinirii atribuţiilor lor de serviciu, subiecţii declarării sînt obligaţi să respecte următoarele principii generale de evitare a conflictelor de interese:

a) servirea interesului public cu imparţialitate şi obiectivitate;

b) asigurarea transparenţei şi a controlului public al activităţii;

c) responsabilitatea individuală şi exemplul personal.

Articolul 12. Categoriile conflictelor de interese şi modul de declarare a acestora

(1) Subiectul declarării se poate afla în conflicte de interese ce pot fi împărţite în următoarele categorii:

a) conflict de interese potenţial;

b) conflict de interese real;

c) conflict de interese consumat.

(2) Conflictul de interese potenţial reprezintă situaţia în care interesele personale ale subiectului declarării ar putea conduce la apariţia unui conflict de interese real şi care se declară în condiţiile art.4–7. Conducătorul ierarhic superior acordă consultanţă privind evitarea survenirii unui conflict real ca efect al celui potenţial.

(3) Conflictul de interese real apare în cazul în care subiectul declarării este chemat să rezolve o cerere/un demers, să emită un act administrativ, să încheie direct sau prin intermediul unei persoane terţe un act juridic, să ia o decizie sau să participe la luarea unei decizii în care are interese personale sau care vizează persoane ce îi sînt apropiate, persoanele fizice şi juridice cu care are relaţii cu caracter patrimonial şi care influenţează sau pot influenţa exercitarea imparţială şi obiectivă a mandatului, a funcţiei publice sau de demnitate publică.

(4) În cazul apariţiei unui conflict de interese real, subiectul declarării este obligat:

a) să informeze şeful ierarhic sau organul ierarhic superior imediat, dar nu mai tîrziu de 3 zile de la data constatării, despre conflictul de interese în care se află;

b) să nu rezolve cererea/demersul, să nu emită actul administrativ, să nu încheie, direct sau prin intermediul unei persoane terţe, actul juridic, să nu ia sau să nu participe la luarea deciziei în exercitarea mandatului, a funcţiei publice sau de demnitate publică pînă la soluţionarea conflictului de interese.

(5) Informarea despre apariţia unui conflict de interese real se va face pînă la soluţionarea cererii/demersului, emiterea actului administrativ, încheierea, directă sau prin intermediul unei persoane terţe, a actului juridic, participarea la luarea deciziei sau luarea deciziei şi va lua forma unei declaraţii scrise ce trebuie să conţină date despre natura conflictului de interese şi despre modul în care acesta influenţează sau poate influenta îndeplinirea imparţială şi obiectivă a mandatului, a funcţiei publice sau de demnitate publică.

(6) Declaraţia privind conflictul de interese real se înregistrează în Registrul declaraţiilor privind conflicte de interese, ţinut conform anexei nr.4 de către persoana desemnată de conducătorul organizaţiei publice.

(7) Preşedintele Republicii Moldova, Preşedintele şi deputaţii Parlamentului, Prim-ministrul, membrii Guvernului, Procurorul General, preşedintele Consiliului Superior al Magistraturii, preşedintele Consiliului Superior al Procurorilor, deputaţii Adunării Populare a unităţii teritoriale autonome Găgăuzia, preşedinţii de raioane, consilierii locali, primarii şi alţi conducători ai organizaţiilor publice sînt obligaţi să informeze Autoritatea Naţională de Integritate imediat, dar nu mai tîrziu de 3 zile de la data constatării, despre orice situaţie de conflict de interese real în care se află, în modul stabilit la alin.(5).

(8) Autoritatea Naţională de Integritate înregistrează declaraţiile privind conflictele de interese ale subiecţilor menţionaţi la alin.(7) în Registrul declaraţiilor privind conflicte de interese, conform anexei nr.4.

(9) Preşedintele şi vicepreşedintele Autorităţii Naţionale de Integritate, precum şi inspectorii de integritate, sînt obligaţi să informeze Consiliul de Integritate imediat, dar nu mai tîrziu de 3 zile de la data constatării, despre conflictul de interese real în care se află.

(10) Conflictul de interese consumat reprezintă fapta subiectului declarării de rezolvare a unei cereri/unui demers, de emitere a unui act administrativ, de încheiere directă sau prin intermediul unei persoane terţe a unui act juridic, de luare sau de participare la luarea unei decizii în exercitarea mandatului, a funcţiei publice sau de demnitate publică cu încălcarea prevederilor alin.(4) şi (7).

[Art.12 modificat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

Articolul 13. Obligaţiile conducătorului organizaţiei publice

(1) Conducătorul organizaţiei publice este obligat:

a) să nu admită cu bună ştiinţă ca persoanele ce activează în organizaţia publică pe care o conduce să-şi îndeplinească atribuţiile de serviciu fiind în situaţii de conflict de interese real;

b) să informeze imediat Autoritatea Naţională de Integritate despre situaţiile în care persoanele ce activează în organizaţia publică pe care o conduce au admis conflicte de interese, în vederea sancţionării acestora;

c) să informeze semestrial, în formă scrisă, Autoritatea Naţională de Integritate despre depistarea încălcărilor prevederilor ce se referă la conflictele de interese, indicînd încălcările depistate şi măsurile întreprinse.

Articolul 14. Modul de soluţionare a conflictului de interese real

(1) Soluţionarea unui conflict de interese real se face prin examinarea situaţiei de conflict şi prin determinarea şi aplicarea opţiunii pentru soluţionarea conflictului.

(2) Conflictul de interese real se soluţionează de către subiectul declarării, conducătorul organizaţiei publice, Autoritatea Naţională de Integritate sau Consiliul de Integritate, după caz.

(3) Pînă la soluţionarea conflictului de interese real, subiectului declarării îi este interzisă întreprinderea oricărei acţiuni pe cauza dată, cu excepţia abţinerii.

(4) Subiectul declarării poate soluţiona conflictul de interese real în care se află prin abţinerea de la rezolvarea cererii/demersului, de la emiterea/adoptarea actului administrativ, de la încheierea actului juridic, de la participarea la luarea unei decizii sau luarea deciziei/votare, informînd toate părţile vizate de decizia respectivă în privinţa măsurilor luate pentru a proteja corectitudinea procesului de luare a deciziilor.

(5) Conducătorul organizaţiei publice, Autoritatea Naţională de Integritate sau Consiliul de Integritate, în termen de 3 zile de la data la care a fost informat despre conflictul de interese real al subiectului declarării, are obligaţia să soluţioneze conflictul de interese, aplicînd una dintre următoarele opţiuni, în măsura în care legile speciale nu prevăd altfel:

a) restricţionarea accesului subiectului declarării, afectat de un conflict de interese, la anumite informaţii sau restricţionarea participării lui la examinarea situaţiilor care au legătură cu interesul său personal;

b) transferul subiectului declarării într-o altă funcţie, cu acordul scris al acestuia;

c) redistribuirea sarcinilor şi responsabilităţilor subiectului declarării atunci cînd se consideră că un anume conflict de interese real va continua să existe.

(6) La identificarea celei mai bune soluţii pentru rezolvarea unei situaţii de conflict real se vor lua în considerare interesele organizaţiei publice, interesul public, interesele legitime ale salariaţilor, nivelul şi tipul funcţiei deţinute de persoana în cauză, natura conflictului de interese, precum şi alţi factori.

(7) În cazul în care conducătorul organizaţiei publice nu poate soluţiona un conflict de interese real, acesta se adresează Autorităţii Naţionale de Integritate.

(8) Conflictul de interese real al subiecţilor menţionaţi la art.12 alin.(7) se soluţionează de către Autoritatea Naţională de Integritate în termen de 3 zile lucrătoare de la primirea informaţiei privind existenţa unui conflict de interese real, prin oferirea uneia dintre următoarele soluţii:

a) recomandarea de a delega responsabilitatea de emitere/adoptare a actului administrativ, de încheiere a actului juridic, de participare la luarea deciziei sau de luare a deciziei către un terţ;

b) recomandarea de a accepta emiterea/adoptarea actului administrativ, încheierea actului juridic, participarea la luarea deciziei sau luarea deciziei.

(9) Subiectul declarării este obligat să se conformeze deciziei de soluţionare a conflictului de interese real în care se află.

Articolul 15. Efectul juridic al actelor emise, adoptate sau încheiate cu încălcarea dispoziţiilor privind conflictul de interese

(1) Actele administrative emise/adoptate sau actele juridice încheiate personal sau prin intermediul unei persoane terţe într-o situaţie de conflict de interese real sînt lovite de nulitate absolută, cu excepţia cazului în care anularea acestora ar aduce daune interesului public.

(2) Autoritatea Naţională de Integritate adresează instanţei de judecată cereri privind constatarea nulităţii absolute a actelor administrative emise/adoptate sau actelor juridice încheiate, direct sau prin intermediul unei persoane terţe, cu încălcarea dispoziţiilor legale privind conflictul de interese în condiţiile Legii nr.132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Naţională de Integritate. Cererea privind constatarea nulităţii absolute poate fi depusă şi de către persoanele care se consideră lezate în drepturi ca urmare a unui conflict de interese.

(3) Prezentul articol nu se aplică actelor normative şi judiciare.

Capitolul IV
INCOMPATIBILITĂŢI, RESTRICŢII ŞI LIMITĂRI

[Denumirea capitolului IV în redacţia Legii nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

Articolul 16. Dispoziţii generale privind incompatibilităţile

Subiectul declarării se află într-o stare de incompatibilitate în cazul în care pe lîngă funcţia publică sau de demnitate publică deţine/exercită simultan o altă funcţie, calitate sau activitate, fapt care este interzis prin Constituţia Republicii Moldova şi/sau prin alte acte legislative.

Articolul 17. Dispoziţii generale privind restricţiile şi limitările

Subiectul declarării este obligat să respecte restricţiile şi limitările prevăzute la art.18–21 şi cele prevăzute de legislaţie.

[Art.17 modificat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

Articolul 18. Restricţii legate de încetarea raporturilor de muncă sau de serviciu

(1) Subiecţii declarării sînt obligaţi să comunice conducătorului organizaţiei publice în care activează sau, după caz, Autorităţii Naţionale de Integritate despre toate ofertele de muncă pe care aceştia intenţionează să le accepte, dacă aceste locuri de muncă pot genera un conflict de interese. Comunicarea se face în scris, în termen de 3 zile de la primirea ofertei de muncă.

(2) Persoanele prevăzute la alin.(1) nu pot să obţină beneficii neprevăzute de lege sau de contractul individual de muncă datorită funcţiei deţinute anterior, inclusiv datorită informaţiilor de serviciu obţinute în exercitarea funcţiei respective.

(3) Subiecţii declarării care şi-au încetat mandatul sau raporturile de muncă ori de serviciu, pe parcursul ultimului an de muncă sau de serviciu avînd atribuţii directe de supraveghere sau control al unor organizaţii comerciale şi necomerciale, nu au dreptul să se angajeze, timp de un an, în cadrul acestor organizaţii.

Articolul 19. Restricţii în cazul încheierii contractelor comerciale

(1) În cazul în care subiectul declarării a încetat să-şi îndeplinească obligaţiile într-o organizaţie publică, întreprinderea în care el sau persoane apropiate lui deţin cote în capitalul social ori lucrează în structuri de conducere sau de revizie nu are dreptul, timp de un an, să încheie contracte comerciale cu organizaţia publică în care a activat subiectul menţionat.

(2) Restricţiile stabilite la alin.(1) nu se aplică în cazul în care contractul a fost încheiat pînă la angajarea în întreprinderea respectivă a persoanei care a exercitat o funcţie publică sau de demnitate publică.

Articolul 20. Limitarea reprezentării

Subiecţii declarării care şi-au încetat raporturile de muncă sau de serviciu nu pot reprezenta, timp de un an, interesele persoanelor fizice sau juridice în organizaţia publică în care au activat, nici nu pot reprezenta persoane fizice sau juridice în probleme ce ţin de atribuţiile de serviciu îndeplinite anterior.

Articolul 21. Limitarea publicităţii

(1) Se interzice folosirea de către subiectul declarării, în interes privat, a simbolurilor oficiale ce au legătură cu exercitarea mandatului său, a funcţiei sale publice sau de demnitate publică.

(2) Se interzice folosirea sau permisiunea de a folosi numele subiectului declarării, însoţit de calitatea acestuia, precum şi vocea sau semnătura acestuia în orice formă de publicitate a unui agent economic sau a vreunui produs comercial naţional ori străin, cu excepţia publicităţii gratuite.

Capitolul V
CONTROLUL ASUPRA EXECUTĂRII LEGII ŞI RĂSPUNDEREA PENTRU ÎNCĂLCAREA PREVEDERILOR ACESTEIA

Articolul 22. Autoritatea responsabilă de exercitarea controlului asupra executării prezentei legi

(1) Autoritatea Naţională de Integritate exercită controlul asupra executării prezentei legi.

(2) Modul de organizare şi funcţionare a Autorităţii Naţionale de Integritate este reglementat de Legea nr.132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Naţională de Integritate.

Articolul 23. Răspunderea pentru încălcarea prevederilor prezentei legi

(1) Încălcarea prevederilor prezentei legi atrage răspundere disciplinară, contravenţională, civilă sau penală, după caz.

(2) Încălcarea prevederilor art.7 alin.(4) constituie abatere disciplinară şi se sancţionează în conformitate cu legislaţia.

(3) Fapta subiectului declarării în privinţa căruia s-a constatat starea de incompatibilitate nesoluţionată constituie temei pentru încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale acestuia. În acest caz, prin derogare de la prevederile legilor speciale care reglementează răspunderea disciplinară, sancţiunile disciplinare ce pot fi aplicate pentru săvîrşirea abaterii disciplinare nu pot consta în avertisment, mustrare sau mustrare aspră.

(4) Fapta subiectului declarării în privinţa căruia s-a constatat că acesta a soluţionat o cerere/un demers, a emis sau a adoptat un act administrativ, a încheiat, direct sau prin intermediul unei persoane terţe, un act juridic, a luat o decizie sau a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispoziţiilor legale privind conflictul de interese constituie temei pentru răspunderea contravenţională sau penală şi pentru revocarea, destituirea sau, după caz, încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale subiectului în cauză.

(5) Persoana a cărei avere a fost constatată, în totalitate sau în parte, ca fiind nejustificată, printr-o hotărîre judecătorească definitivă, va fi destituită sau revocată, după caz, din funcţia pe care o deţine.

(6) Subiectul declarării eliberat sau destituit din funcţie potrivit prevederilor alin.(3)–(5) este decăzut din dreptul de a mai exercita o funcţie publică sau o funcţie de demnitate publică, cu excepţia funcţiilor electorale, pe o perioadă de 3 ani de la data eliberării sau destituirii din funcţia publică ori de demnitate publică respectivă sau din data încetării de drept a mandatului său. Dacă persoana a ocupat o funcţie eligibilă, ea nu mai poate ocupa aceeaşi funcţie pe o perioadă de 3 ani de la încetarea mandatului.

(7) În cazul în care persoana nu mai ocupă o funcţie publică sau de demnitate publică la data constatării averii nejustificate, a stării de incompatibilitate ori a conflictului de interese, interdicţia de 3 ani se aplică potrivit legii, de la data la care a rămas definitiv actul de constatare sau, respectiv, a rămas definitivă şi irevocabilă hotărîrea judecătorească prin care se confirmă existenţa averii nejustificate, a stării de incompatibilitate ori a conflictului de interese.

(8) Autoritatea Naţională de Integritate ţine Registrul de stat al persoanelor care au interdicţie de a ocupa o funcţie publică sau de demnitate publică, care este publicat pe pagina web oficială a Autorităţii.

(9) Nerespectarea prevederilor art.14 alin.(9), nedepunerea declaraţiei de avere şi interese personale în termenul şi în modul stabilite de prezenta lege, după notificarea inspectorului de integritate conform art.27 alin.(7) din Legea nr.132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Naţională de Integritate, precum şi refuzul subiectului declarării de a depune declaraţia constituie temeiuri pentru încetarea mandatului său, a raporturilor sale de muncă ori de serviciu.

[Art.23 modificat prin Legea nr.74 din 26.04.2018, în vigoare 29.06.2018]

[Art.23 modificat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

Capitolul VI
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 24. Dispoziţii tranzitorii

(1) Prezenta lege intră în vigoare de la 1 august 2016, cu excepţia prevederilor art.7, care vor intra în vigoare începînd cu 1 ianuarie 2018.

(2) Pînă la 1 ianuarie 2018, subiecţii declarării îşi vor depune declaraţiile de avere şi de interese personale în formă scrisă, pe suport de hîrtie sau sub formă de document electronic. Începînd cu 1 ianuarie 2018, subiecţii declarării vor fi obligaţi să-şi depună declaraţiile exclusiv în formă electronică, prin intermediul serviciului electronic disponibil pe pagina web oficială a Autorităţii Naţionale de Integritate.

(3) Pînă la 1 ianuarie 2018, declaraţiile de avere şi interese personale pe suport de hîrtie se depun în termenele stabilite la art.6, la persoanele responsabile de colectarea lor, desemnate de conducătorii organizaţiilor publice. Subiectul declarării care îşi depune declaraţia în scris, pe suport de hîrtie, va avea dreptul să o rectifice şi să substituie declaraţia depusă pînă la expirarea termenelor prevăzute la art.6.

(4) Declaraţiile de avere şi interese personale depuse în condiţiile alin.(3) se publică pe pagina web oficială a Autorităţii Naţionale de Integritate în termen de 30 de zile de la depunere, asigurînd accesul permanent la acestea, cu excepţia datelor prevăzute la art.9 alin.(2) şi (3).

(5) Persoanele responsabile de colectarea declaraţiilor au următoarele atribuţii:

a) primesc şi înregistrează declaraţiile într-un registru special, denumit Registrul declaraţiilor de avere şi de interese personale, care este public, conform modelului prevăzut în anexa nr.2;

b) eliberează imediat subiectului declarării o dovadă de primire a declaraţiei depuse, conform modelului prevăzut în anexa nr.3;

c) la solicitarea subiecţilor declarării din cadrul entităţii, pun la dispoziţia acestora formularele declaraţiilor;

d) la cererea subiectului declarării, asigură substituirea declaraţiei depuse cu cea rectificată;

e) acordă consultanţă cu privire la completarea şi prezentarea în termen a declaraţiei;

f) la solicitarea subiectului declarării, acordă consultanţă cu privire la aplicarea prevederilor legale referitoare la declararea şi verificarea averii şi a intereselor personale;

g) verifică respectarea condiţiilor de formă a declaraţiei în conformitate cu prevederile art.7, iar în cazul identificării unor nereguli, o restituie subiectului declarării şi îi recomandă rectificarea declaraţiei;

h) actualizează permanent Registrul electronic al subiecţilor declarării averii şi a intereselor personale.

(6) În exercitarea atribuţiilor prevăzute la alin.(5), persoanele responsabile de colectarea declaraţiilor se subordonează direct conducătorului entităţii corespunzătoare, care răspunde de desfăşurarea în bune condiţii a activităţii acestora, şi au dreptul să prelucreze date cu caracter personal.

(7) Dacă persoana responsabilă de colectarea declaraţiilor identifică deficienţe în completarea declaraţiei, aceasta recomandă subiectului declarării rectificarea declaraţiei în termen de 10 zile lucrătoare din momentul solicitării rectificării. Faptul transmiterii declaraţiei spre rectificare şi al primirii declaraţiei rectificate se consemnează în Registrul declaraţiilor de avere şi interese personale.

(8) După verificarea declaraţiilor, persoanele responsabile de colectarea lor expediază la Autoritatea Naţională de Integritate, în termen de 20 de zile de la expirarea termenului prevăzut la art.6 alin.(1), (2), (4) şi (5), declaraţiile, inclusiv cele rectificate, şi extrasul autentificat din Registrul declaraţiilor de avere şi interese personale, precum şi lista subiecţilor declarării care nu şi-au depus sau au depus cu întîrziere declaraţiile de avere şi interese personale.

(9) Declaraţiile preşedintelui şi vicepreşedintelui Autorităţii Naţionale de Integritate sînt transmise, în termen de 20 de zile de la expirarea termenului prevăzut la art.6 alin.(1), (2), (4) şi (5), la Consiliul de Integritate, fiind însoţite de extrasul autentificat din Registrul declaraţiilor de avere şi interese personale.

(10) Neîndeplinirea de către persoana responsabilă de colectarea declaraţiilor a atribuţiilor prevăzute de prezentul articol constituie abatere disciplinară.

(11) Încălcarea regimului de confidenţialitate a informaţiilor conţinute în declaraţiile de avere şi interesele personale, prevăzute la art.9 alin.(2) şi (3), se sancţionează conform legii.

(12) Situaţiile de conflict de interese nesoluţionate pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi, precum şi cele apărute după intrarea ei în vigoare, se declară şi se soluţionează conform prevederilor prezentei legi.

Articolul 25. Dispoziţii finale

(1) Guvernul, în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi:

a) va stabili tipul semnăturii electronice şi modul de repartizare a acesteia subiecţilor declarării;

b) va pune în conformitate actele sale normative cu prevederile prezentei legi.

(2) La intrarea în vigoare a prezentei legi, Guvernul va asigura Autorităţii Naţionale de Integritate interoperabilitatea datelor dintre sistemul electronic de declarare on-line e-Integritate şi registrele de stat şi cele private.

(3) Autoritatea Naţională de Integritate, în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi:

a) va crea condiţiile necesare pentru depunerea declaraţiei de avere şi de interese personale prin mijloace electronice;

b) va elabora şi va aproba conceptul de creare a Registrului electronic al subiecţilor declarării averii şi a intereselor personale şi a Registrului de stat al persoanelor care au interdicţie de a ocupa o funcţie publică sau de demnitate publică;

c) va elabora regulamentul privind modul de ţinere a Registrului electronic al subiecţilor declarării averii şi a intereselor personale şi regulamentul privind modul de ţinere a Registrului de stat al persoanelor care au interdicţie de a ocupa o funcţie publică sau de demnitate publică.

(4) La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă Legea nr.1264-XV din 19 iulie 2002 privind declararea şi controlul veniturilor şi al proprietăţii persoanelor cu funcţii de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcţionarilor publici şi a unor persoane cu funcţie de conducere (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.72–75, art.229), cu modificările şi completările ulterioare, şi Legea nr.16-XVI din 15 februarie 2008 cu privire la

conflictul de interese (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.72–75, art.231), cu modificările şi completările ulterioare.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI Andrian CANDU

Nr.133. Chişinău, 17 iunie 2016.

Anexa nr.1

DECLARAŢIE DE AVERE ŞI INTERESE PERSONALE

I. INFORMAŢII GENERALE DESPRE SUBIECTUL DECLARĂRII
1. Numele, prenumele, patronimicul şi numărul de identificare: _____ _____ _____
2. Domiciliul şi numărul de telefon: _____ _____ _____
3. Funcţia ocupată (organizaţia publică în care activează, tipul şi numărul actului de numire/angajare/eliberare): _____ _____ _____
4. Tipul declaraţiei: Anuală □ La angajare/numire □ La eliberare/încetarea mandatului □
5. Numele, prenumele, patronimicul şi numărul de identificare ale soţului/soţiei sau ale concubinului/concubinei: _____ _____ _____
6. Numele, prenumele, patronimicul, anul de naştere şi numărul de identificare ale copiilor minori: _____ _____ _____ _____ _____ _____
7. Numele, prenumele, patronimicul, anul de naştere şi numărul de identificare ale persoanelor aflate la întreţinere: _____ _____ _____ _____ _____ _____

II. VENITURILE OBŢINUTE DE SUBIECTUL DECLARĂRII, DE MEMBRII FAMILIEI LUI ŞI DE CONCUBINUL/ CONCUBINA LUI, ATÎT ÎN ŢARĂ CÎT ŞI ÎN STRĂINĂTATE, PE PARCURSUL ANULUI 20___

Nr. crt.	Cine a realizat venitul	Sursa venitului: (numele/denumirea persoanei fizice/juridice)	Serviciul prestat/ obiectul generator de venit	Suma venitului
1. Venitul obţinut la locul de muncă de bază				
1.1	Subiectul declarării			
1.2	Soţul/soţia sau concubinul/concubina			
1.3	Copiii minori			
1.4	Persoanele aflate la întreţinere			
2. Venitul obţinut din activităţi didactice, ştiinţifice şi de creaţie				
2.1	Subiectul declarării			
2.2	Soţul/soţia sau concubinul/concubina			
2.3	Copiii minori			
2.4	Persoanele aflate la întreţinere			
3. Venitul obţinut din depuneri la instituţiile financiare				
3.1	Subiectul declarării			
3.2	Soţul/soţia sau concubinul/concubina			
3.3	Copiii minori			
3.4	Persoanele aflate la întreţinere			
4. Venitul obţinut din activitatea de reprezentant al statului în societăţi comerciale				
4.1	Subiectul declarării			
4.2	Soţul/soţia sau concubinul/concubina			
4.3	Copiii minori			
4.4	Persoanele aflate la întreţinere			
5. Venitul obţinut din donaţii şi moşteniri				
5.1	Subiectul declarării			
5.2	Soţul/soţia sau concubinul/concubina			
5.3	Copiii minori			
5.4	Persoanele aflate la întreţinere			
6. Venitul obţinut din înstrăinarea şi/sau deţinerea valorilor mobiliare şi/sau a cotelor-părţi în capitalul social al societăţilor comerciale				
6.1	Subiectul declarării			

6.2	Soţul/soţia sau concubinul/concubina			
6.3	Copiii minori			
6.4	Persoanele aflate la întreţinere			
7. Venitul obţinut din înstrăinarea bunurilor mobile sau imobile				
7.1	Subiectul declarării			
7.2	Soţul/soţia sau concubinul/concubina			
7.3	Copiii minori			
7.4	Persoanele aflate la întreţinere			
8. Venitul obţinut din alte surse legale (pensii, burse, indemnizaţii, premii, drepturi de proprietate intelectuală etc.)				
8.1	Subiectul declarării			
8.2	Soţul/soţia sau concubinul/concubina			
8.3	Copiii minori			
8.4	Persoanele aflate la întreţinere			

III. BUNURI IMOBILE ÎN ŢARĂ ŞI/SAU ÎN STRĂINĂTATE

A. Terenuri

Numele beneficiarului efectiv	Numărul cadastral/ localitatea	Categoria	Modul de dobîndire	Anul dobîndirii	Suprafaţa	Cota-parte	Actul care confirmă proveniența bunului	Valoarea bunului	Titularul bunului	Tipul titularului	Informaţii de identificare a titularului altul decît beneficiarul efectiv

Numele beneficiarului efectiv: *numele subiectului declarării, al membrului de familie sau al concubinului/concubinei acestuia.*

Categoria: *(1) agricol; (2) forestier; (3) intravilan; (4) extravilan; (5) alte categorii de terenuri aflate în circuitul civil.*

Modul de dobîndire*: (1) proprietate; (2) posesie; (3) alte contracte translative de posesie şi de folosinţă.*

Valoarea bunului: *(1) valoarea cadastrală sau (2) valoarea terenului conform documentului care certifică proveniența acestuia, doar în cazul în care terenul nu a fost evaluat de organele cadastrale.*

Titularul bunului: *numele persoanei fizice sau juridice care posedă bunul.*

Tipul titularului: *(1) persoană fizică rezidentă; (2) persoană fizică nerezidentă; (3) persoană juridică rezidentă; (4) persoană juridică nerezidentă. Acest cîmp se completează doar în cazul în care titularul este altul decît beneficiarul efectiv.*

Informaţii de identificare a titularului altul decît beneficiarul efectiv: *în cazul persoanei fizice rezidente în Republica Moldova se indică numărul de identificare personal. În cazul persoanei fizice nerezidente se indică ţara de reşedinţă şi numărul de identificare naţional (dacă numărul de identificare nu este aplicabil, se indică numărul de identificare fiscal).*

În cazul persoanei juridice rezidente se indică codul de identificare. În cazul persoanei juridice nerezidente se indică ţara sau jurisdicţia în care este înregistrată persoana juridică şi numărul de înregistrare în registrul comerţului din ţara /jurisdicţia respectivă.

Subiecţii declarării care nu deţin bunurile în proprietate vor indica următoarele informaţii: localitatea (fără număr cadastral); categoria bunului; modul de dobîndire; anul dobîndirii; suprafaţa şi titularul bunului.

B. Clădiri şi construcţii

Numele beneficiarului efectiv	Adresa/ numărul cadastral	Categoria	Modul de obîndire	Anul dobîndirii	Suprafaţa	Cota-parte	Actul care confirmă proveniența bunului	Valoarea bunului	Titularul bunului	Tipul titularului	Informaţii de identificare a titularului altul decît beneficiarul efectiv

Numele beneficiarului efectiv: *numele subiectului declarării, al membrului de familie sau al concubinului/concubinei acestuia.*

Categoria: *(1) apartament; (2) casă de locuit; (3) vilă; (4) spaţiu comercial sau de producţie; (5) garaj; (6) alte bunuri imobile, inclusiv cele nefinalizate.*

Modul de dobîndire: *(1) proprietate; (2) posesie; (3) uzufruct; (4) uz; (5) abitaţie; (6) alte contracte translative de posesie şi de folosinţă.*

Valoarea bunului: *(1) valoarea cadastrală sau (2) valoarea bunului conform documentului care certifică proveniența acestuia, doar dacă bunul nu a fost evaluat de organele cadastrale*

Titularul bunului: *numele persoanei fizice sau juridice care posedă bunul.*

Tipul titularului: *(1) persoană fizică rezidentă; (2) persoană fizică nerezidentă; (3) persoană juridică rezidentă; (4) persoană juridică nerezidentă. Acest cîmp se completează doar în cazul în care titularul este altul decît beneficiarul efectiv.*

Informaţii de identificare a titularului altul decît beneficiarul efectiv: *în cazul persoanei fizice rezidente în Republica Moldova se indică numărul de identificare personal. În cazul persoanei fizice nerezidente se indică ţara de reşedinţă şi numărul de identificare naţional (dacă numărul de identificare nu este aplicabil, se indică numărul de identificare fiscal).*
În cazul persoanei juridice rezidente se indică codul de identificare. În cazul persoanei juridice nerezidente se indică ţara sau jurisdicţia în care este înregistrată persoana juridică şi numărul de înregistrare în registrul comerţului din ţara/jurisdicţia respectivă.

Subiecţii declarării care nu deţin bunurile în proprietate vor indica următoarele informaţii: adresa (fără număr cadastral); categoria bunului; modul de dobîndire; anul dobîndirii; suprafaţa şi titularul bunului.

IV. BUNURI MOBILE ÎN ŢARĂ ŞI/SAU ÎN STRĂINĂTATE

A. Autoturisme, camioane, remorci, vehicule motorizate, maşini agricole, mijloace de transport naval/aerian, alte mijloace de transport supuse înmatriculării

Numele beneficiarului efectiv	Tipul/ modelul	Anul de fabricaţie	Locul înregistrării/ număr de înmatriculare	Anul dobîndirii	Modul de dobîndire	Valoarea bunului conform documentului care îi certifică proveniența	Titularul bunului	Tipul titularului	Informaţii de identificare a titularului altul decît beneficiarul efectiv

Numele beneficiarului efectiv: *numele subiectului declarării, al membrului de familie sau al concubinului/concubinei acestuia.*

Modul de dobîndire: *(1) proprietate;(2) posesie;(3) alte contracte translative de posesie şi de folosinţă.*

Titularul: *numele persoanei fizice sau juridice care posedă bunul.*

Tipul titularului: *(1) persoană fizică rezidentă; (2) persoană fizică nerezidentă; (3) persoană juridică rezidentă; (4) persoană juridică nerezidentă. Acest cîmp se completează doar în cazul în care titularul este altul decît beneficiarul efectiv.*

Informaţii de identificare a titularului altul decît beneficiarul efectiv: *în cazul persoanei fizice rezidente în Republica Moldova se indică numărul de identificare personal. În cazul persoanei fizice nerezidente se indică ţara de reşedinţă şi numărul de identificare naţional (dacă numărul de identificare nu este aplicabil, se indică numărul de identificare fiscal). În cazul persoanei juridice rezidente se indică codul de identificare. În cazul persoanei juridice nerezidente se indică ţara sau jurisdicţia în care este înregistrată persoana juridică şi numărul de înregistrare în registrul comerţului din ţara/jurisdicţia respectivă.*

B. Bunuri sub formă de metale şi/sau pietre preţioase, obiecte de artă şi de cult, obiecte ce fac parte din patrimoniul cultural naţional sau universal, a căror valoare unitară depăşeşte suma a 15 salarii medii pe economie

Nr. crt.	Numele beneficiarului efectiv	Descriere sumară	Anul dobîndirii	Valoarea estimată a bunului	Titularul bunului	Tipul titularului	Informaţii de identificare a titularului altul decît beneficiarul efectiv
1							
2							
3							

Numele beneficiarului efectiv: *numele subiectului declarării, al membrului de familie sau al concubinului/concubinei acestuia.*

Titularul bunului: *numele subiectului declarării, al membrului de familie sau al concubinului/concubinei acestuia.*

Tipul titularului: *(1) persoană fizică rezidentă; (2) persoană fizică nerezidentă; (3) persoană juridică rezidentă; (4) persoană juridică nerezidentă. Acest cîmp se completează doar în cazul în care titularul este altul decît beneficiarul efectiv.*

Informaţii de identificare a titularului altul decît beneficiarul efectiv: *în cazul persoanei fizice rezidente în Republica Moldova se indică numărul de identificare personal. În cazul persoanei fizice nerezidente se indică ţara de reşedinţă şi numărul de identificare naţional (dacă numărul de identificare nu este aplicabil, se indică numărul de identificare fiscal).*
În cazul persoanei juridice rezidente se indică codul de identificare. În cazul persoanei juridice nerezidente se indică ţara sau jurisdicţia în care este înregistrată persoana juridică şi numărul de înregistrare în registrul comerţului din ţara/jurisdicţia respectivă.

C. Colecţii de artă, de numismatică, de filatelie, de arme sau alte bunuri, a căror valoare depăşeşte suma a 20 de salarii medii pe economie

Nr. crt.	Numele beneficiarului efectiv	Descriere sumară	Anul dobîndirii	Valoarea estimată a bunului	Titularul bunului	Tipul titularului	Informaţii de identificare a titularului altul decît beneficiarul efectiv
1							
2							
3							

Numele beneficiarului efectiv: *numele subiectului declarării, al membrului de familie sau al concubinului/concubinei acestuia.*

Titularul bunului: *numele persoanei fizice sau juridice care posedă bunul.*

Tipul titularului: *(1) persoană fizică rezidentă; (2) persoană fizică nerezidentă; (3) persoană juridică rezidentă; (4) persoană juridică nerezidentă. Acest cîmp se completează doar în cazul în care titularul este altul decît beneficiarul efectiv.*

Informaţii de identificare a titularului altul decît beneficiarul efectiv: *în cazul persoanei fizice rezidente în Republica Moldova se indică numărul de identificare personal. În cazul persoanei fizice nerezidente se indică ţara de reşedinţă şi numărul de identificare naţional (dacă numărul de identificare nu este aplicabil, se indică numărul de identificare fiscal).*
În cazul persoanei juridice rezidente se indică codul de identificare. În cazul persoanei juridice nerezidente se indică ţara sau jurisdicţia în care este înregistrată persoana juridică şi numărul de înregistrare în registrul comerţului din ţara/jurisdicţia respectivă.

D. Bunuri transmise cu titlu oneros sau gratuit, personal sau de către membrii familiei, concubin/concubină, unor persoane fizice sau juridice în perioada declarării, dacă valoarea fiecărui bun depăşeşte suma a 10 salarii medii pe economie

Nr. crt.	Descrierea bunului transmis	Modul de transmitere	Data transmiterii	Persoana căreia i-a fost transmis	Valoarea bunului	Titularul bunului transmis
1						
2						
3						

Titularul bunului transmis: *numele subiectului declarării, al membrului de familie sau al concubinului/concubinei acestuia.*

E. Alte bunuri mobile a căror valoare unitară depăşeşte suma a 10 salarii medii pe economie

Nr. crt.	Numele beneficiarului efectiv	Descrierea bunului	Modul de dobîndire	Data dobîndirii	Valoarea estimată a bunului	Titularul bunului	Tipul titularului	Informaţii de identificare a titularului altul decît beneficiarul efectiv
1								
2								
3								

Numele beneficiarului efectiv: *numele subiectului declarării, al membrului de familie sau al concubinului/concubinei acestuia.*

Titularul bunului: *numele subiectului declarării, al membrului de familie sau al concubinului/concubinei acestuia.*

Tipul titularului: *(1) persoană fizică rezidentă; (2) persoană fizică nerezidentă; (3) persoană juridică rezidentă; (4) persoană juridică nerezidentă. Acest cîmp se completează doar în cazul în care titularul este altul decît beneficiarul efectiv.*

Informaţii de identificare a titularului altul decît beneficiarul efectiv: *în cazul persoanei fizice rezidente în Republica Moldova se indică numărul de identificare personal. În cazul persoanei fizice nerezidente se indică ţara de reşedinţă şi numărul de identificare naţional (dacă numărul de identificare nu este aplicabil se indică numărul de identificare fiscal).*
În cazul persoanei juridice rezidente se indică codul de identificare. În cazul persoanei juridice nerezidente se indică ţara sau jurisdicţia în care este înregistrată persoana juridică şi numărul de înregistrare în registrul comerţului din ţara/jurisdicţia respectivă.

V. ACTIVE FINANCIARE ÎN ŢARĂ ŞI/SAU ÎN STRĂINĂTATE

A. Conturi bancare, plasamente în fonduri de investiţii şi/sau în alte forme echivalente de economisire şi investire în ţară şi/sau în străinătate

Nr. crt.	Numele beneficiarului efectiv	Denumirea instituţiei care administrează contul bancar, a fondului de	Numărul contului bancar/ date despre fondul de investiţii/ alte forme	Categoria	Suma şi valuta	Dobîndă/ dividende	Titularul bunului	Tipul titularului	Informaţii de identificare a titularului altul decît beneficiarul efectiv

		investiţii etc./adresa	**echivalente de economisire**						
1									
2									
3									

Numele beneficiarului efectiv: *numele subiectului declarării, al membrului de familie sau al concubinului/concubinei acestuia.*

Categoria: *(1) cont curent sau forme echivalente (inclusiv card de credit, menţionând tipul acestuia); (2) depozit bancar sau forme echivalente; (3) fond de investiţii sau forme echivalente, inclusiv fonduri private de pensii sau alte sisteme cu acumulare.*

Titularul bunului: *numele persoanei fizice sau juridice care posedă bunul.*

Tipul titularului: *(1) persoană fizică rezidentă; (2) persoană fizică nerezidentă; (3) persoană juridică rezidentă; (4) persoană juridică nerezidentă. Acest cîmp se completează doar în cazul în care titularul este altul decît beneficiarul efectiv.*

Informaţii de identificare a titularului altul decît beneficiarul efectiv: *în cazul persoanei fizice rezidente în Republica Moldova se indică numărul de identificare personal. În cazul persoanei fizice nerezidente se indică ţara de reşedinţă şi numărul de identificare naţional (dacă numărul de identificare nu este aplicabil, se indică numărul de identificare fiscal).*
În cazul persoanei juridice rezidente se indică codul de identificare. În cazul persoanei juridice nerezidente se indică ţara sau jurisdicţia în care este înregistrată persoana juridică şi numărul de înregistrare în registrul comerţului din ţara/jurisdicţia respectivă.

B. Plasamente, obligaţiuni, cecuri, cambii, certificate de împrumut, investiţii directe în monedă naţională sau în valută străină

Nr. crt.	**Numele beneficiarului efectiv**	**Emitentul titlului/ societatea la care persoana este acţionar, fondator sau asociat/ beneficiar de împrumut**	**Categoria**	**Numărul de titluri /cota-parte**	**Dobînda**	**Titularul bunului**	**Tipul titularului**	**Informaţii de identificare a titularului altul decît beneficiarul efectiv**
1								
2								
3								

Numele beneficiarului efectiv: *numele subiectului declarării, al membrului de familie sau al concubinului/concubinei acestuia.*

Categoria: *(1) hârtii de valoare (titluri de stat, certificate, obligaţiuni); (2) cecuri; (3) cambii; (4) certificate de împrumut; (5) alte forme de investiţii directe.*

Titularul bunului*: numele persoanei fizice sau juridice care posedă bunul.*

Tipul titularului: *(1) persoană fizică rezidentă; (2) persoană fizică nerezidentă; (3) persoană juridică rezidentă; (4) persoană juridică nerezidentă. Acest câmp se completează doar în cazul în care titularul este altul decît beneficiarul efectiv.*

Informaţii de identificare a titularului altul decît beneficiarul efectiv: *în cazul persoanei fizice rezidente în Republica Moldova se indică numărul de identificare personal. În cazul persoanei fizice nerezidente se indică ţara de reşedinţă şi numărul de identificare naţional (dacă numărul de identificare nu este aplicabil, se indică numărul de identificare fiscal).*
În cazul persoanei juridice rezidente se indică codul de identificare. În cazul persoanei juridice nerezidente se indică ţara sau jurisdicţia în care este înregistrată persoana juridică şi numărul de înregistrare în registrul comerţului din ţara/jurisdicţia respectivă.

C. Numerar în monedă naţională şi/sau în valută străină care depăşeşte suma a 15 salarii medii pe economie şi care nu face obiectul unor depuneri în instituţii financiare şi alte documente care încorporează drepturi patrimoniale

Nr. crt.	Numele beneficiarului efectiv	Suma	Valuta	Titularul bunului	Tipul titularului	Informaţii de identificare a titularului altul decît beneficiarul efectiv
1						
2						
3						

Numele beneficiarului efectiv: *numele subiectului declarării, al membrului de familie sau al concubinului/concubinei acestuia.*

Titularul bunului: *numele persoanei fizice sau juridice care poseda numerarul.*

Tipul titularului: *(1) persoană fizică rezidentă; (2) persoană fizică nerezidentă; (3) persoană juridică rezidentă; (4) persoană juridică nerezidentă. Acest cîmp se completează doar în cazul în care titularul este altul decît beneficiarul efectiv.*

Informaţii de identificare a titularului altul decît beneficiarul efectiv: *în cazul persoanei fizice rezidente în Republica Moldova se indică numărul de identificare personal. În cazul persoanei fizice nerezidente se indică ţara de reşedinţă şi numărul de identificare naţional (dacă numărul de identificare nu este aplicabil, se indică numărul de identificare fiscal).*
În cazul persoanei juridice rezidente se indică codul de identificare. În cazul persoanei juridice nerezidente se indică ţara sau jurisdicţia în care este înregistrată persoana juridică şi numărul de înregistrare în registrul comerţului din ţara/jurisdicţia respectivă.

VI. COTE-PĂRŢI/ACŢIUNI ÎN CAPITALUL SOCIAL AL UNUI AGENT ECONOMIC

Numele beneficiarului efectiv	Denumirea agentului economic	Sediul, adresa juridică	Tipul de activitate	Valoarea de cumpărare	Cota de participare	Titularul bunului	Tipul titularului	Informaţii de identificare a titularului altul decît beneficiarul efectiv

Numele beneficiarului efectiv: *numele subiectului declarării, al membrului de familie sau al concubinului/concubinei acestuia.*

Titularul bunului: *numele persoanei fizice sau juridice care posedă numerarul.*

Tipul titularului: *(1) persoană fizică rezidentă; (2) persoană fizică nerezidentă; (3) persoană juridică rezidentă; (4) persoană juridică nerezidentă. Acest cîmp se completează doar în cazul în care titularul este altul decît beneficiarul efectiv.*

Informaţii de identificare a titularului altul decît beneficiarul efectiv: *în cazul persoanei fizice rezidente în Republica Moldova se indică numărul de identificare personal. În cazul persoanei fizice nerezidente se indică ţara de reşedinţă şi numărul de identificare naţional (dacă numărul de identificare nu este aplicabil, se indică numărul de identificare fiscal).*
În cazul persoanei juridice rezidente se indică codul de identificare. În cazul persoanei juridice nerezidente se indică ţara sau jurisdicţia în care este înregistrată persoana juridică şi numărul de înregistrare în registrul comerţului din ţara/jurisdicţia respectivă.

VII. DATORII

Debite (inclusiv taxe) neachitate, ipoteci, garanţii emise în beneficiul unor terţi, împrumuturi şi credite

Creditor	Anul contractării	Scadent la	Rata dobînzii	Suma iniţială	Valuta	Debitor

VIII. INTERESE PERSONALE

A. Calitatea de asociat, de acţionar sau de membru al unui agent economic, de membru al organelor de conducere, de administrare, de revizie sau de control în cadrul unor organizaţii necomerciale sau societăţi comerciale ori calitatea de membru al unor organizaţii necomerciale sau internaţionale

Denumirea şi adresa organizaţiei/societăţii	Calitatea deţinută	Documentul care certifică calitatea respectivă

B. Contracte, încheiate sau aflate în derulare de către subiectul declarării, soţul/soţia sau concubinul/concubina acestuia, inclusiv persoanele juridice în care aceştia sînt beneficiari efectivi, care sînt finanţate de la bugetul de stat, din bugetul local şi/sau din fonduri externe ori încheiate cu societăţi comerciale cu capital de stat

Nr. crt.	Beneficiarul contractului	Instituţia/ organizaţia	Tipul contractului	Data încheierii contractului	Durata contractului	Valoarea totală a contractului
Subiectul declarării						
1						
2						
Soţul/soţia sau concubinul/concubina subiectului declarării						
1						
2						
Persoanele juridice în care declarantul sau soţul/soţia ori concubinul/concubina acestuia sînt beneficiari efectivi						
1						
2						

[Anexa nr.1 modificată prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.01.2019]

Anexa nr.2

REPUBLICA MOLDOVA

_____
(denumirea organizaţiei publice)

REGISTRUL
DECLARAŢIILOR DE AVERE ŞI INTERESE PERSONALE
Nr. _____

Numărul de înregistrare a declaraţiei	Data depunerii: anul ____		Numele şi prenumele subiectului declarării	Funcţia deţinută	Numărul de file	Semnătura subiectului declarării	Data transmiterii spre rectificare şi a prezentării declaraţiei rectificate
	luna	ziua					

Anexa nr.3

Dovada de primire a declaraţiei de avere şi interese personale

Prin prezenta se confirmă că domnul/doamna_____ a depus, la data de _____, declaraţia de avere şi interese personale (_____file), trecută în Registrul declaraţiilor de avere şi interese personale cu nr._____.

Persoana responsabilă_____

Subiectul declarării_____

Anexa nr.4

REPUBLICA MOLDOVA

_____
(denumirea organizaţiei publice)

REGISTRUL
DECLARAŢIILOR PRIVIND CONFLICTELE DE INTERESE
Nr. _____

Numărul de înregistrare a declaraţiei	Data depunerii: anul ____		Numele şi prenumele subiectului declarării	Funcţia deţinută	Numărul de file	Semnătura subiectului declarării	Soluţia aplicată pentru rezolvarea conflictului de interese
	luna	ziua					

L E G E A
finanţelor publice şi responsabilităţii bugetar-fiscale

nr. 181 din 25.07.2014

Monitorul Oficial nr.223-230/519 din 08.08.2014

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Obiectul legii
Articolul 2. Sfera de aplicare
Articolul 3. Noţiuni de bază
Articolul 4. Finanţele publice

Capitolul II
PRINCIPII, REGULI ŞI RESPONSABILITĂŢI

Secţiunea 1
Principiile bugetare

Articolul 5. Principiul anualităţii
Articolul 6. Principiul unităţii monetare
Articolul 7. Principiul unităţii
Articolul 8. Principiul universalităţii
Articolul 9. Principiul balansării
Articolul 10. Principiul previzibilităţii şi sustenabilităţii
Articolul 11. Principiul performanţei
Articolul 12. Principiul transparenţei
Articolul 13. Principiul specializării

Secţiunea 2
Regulile bugetar-fiscale

Articolul 14. Obiectivele generale ale politicii bugetar-fiscale
Articolul 15. Regulile privind politica bugetar-fiscală
Articolul 16. Regulile privind soldul bugetului
Articolul 17. Regulile privind impactul financiar

Secţiunea 3
Competenţe şi responsabilităţi în domeniul finanţelor publice

Articolul 18. Rolul Parlamentului
Articolul 19. Rolul Guvernului
Articolul 20. Rolul Ministerului Finanţelor
Articolul 21. Rolul autorităţilor publice centrale
Articolul 22. Rolul autorităţii publice centrale şi a instituţiei publice responsabile pentru bugetul asigurărilor sociale de stat

Articolul 23. Rolul autorităţii publice centrale şi a instituţiei publice responsabile pentru fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală
Articolul 24. Rolul autorităţilor administraţiei publice locale
Articolul 25. Rolul instituţiilor bugetare

Capitolul III
BUGETUL PUBLIC NAŢIONAL

Secţiunea 1
Structura bugetului public naţional şi relaţiile interbugetare

Articolul 26. Componentele bugetului public naţional
Articolul 27. Clasificaţia bugetară
Articolul 28. Veniturile bugetare
Articolul 29. Cheltuielile bugetare
Articolul 30. Sursele de finanţare
Articolul 31. Administratorii de bugete
Articolul 32. Relaţiile interbugetare
Articolul 33. Relaţiile între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat
Articolul 34. Relaţiile între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală
Articolul 35. Relaţiile între bugetul de stat şi bugetele locale

Secţiunea 2
Fondurile de urgenţă

Articolul 36. Fondul de rezervă şi fondul de intervenţie ale Guvernului
Articolul 37. Fondul de rezervă al autorităţii administraţiei publice locale

Secţiunea 3
Datoria sectorului public

Articolul 38. Plafonul datoriei de stat şi plafonul datoriei unităţilor administrativ-teritoriale
Articolul 39. Reglementări specifice datoriei sectorului public

Secţiunea 4
Investiţiile capitale

Articolul 40. Gestionarea investiţiilor capitale
Articolul 41. Reglementări specifice investiţiilor capitale

Secţiunea 5
Bugetele autorităţilor/instituţiilor bugetare

Articolul 42. Cheltuielile autorităţilor/instituţiilor bugetare
Articolul 43. Veniturile colectate de autorităţile/instituţiile bugetare
Articolul 44. Resursele aferente proiectelor finanţate din surse externe
Articolul 45. Sumele obţinute din vînzarea activelor fixe şi a bunurilor materiale

Capitolul IV
PROCESUL BUGETAR

Secţiunea 1
Anul bugetar şi calendarul bugetar

Articolul 46. Anul bugetar
Articolul 47. Calendarul bugetar

Secţiunea 2
Elaborarea şi aprobarea bugetului
Articolul 48. Cadrul bugetar pe termen mediu
Articolul 49. *Abrogat*
Articolul 50. Circulara privind elaborarea bugetelor anuale
Articolul 51. Propunerile/proiectele de buget
Articolul 51[1]. Bugetul autorităţii bugetare independente/autonome
Articolul 52. Examinarea şi consultarea propunerilor/proiectelor de bugete
Articolul 53. Legile bugetare anuale
Articolul 54. Examinarea şi adoptarea legilor bugetare anuale
Articolul 55. Deciziile bugetare anuale
Articolul 56. Intrarea în vigoare şi publicarea legilor/ deciziilor bugetare anuale
Articolul 57. Bugetul provizoriu
Articolul 58. Repartizarea bugetului adoptat
Articolul 59. Prognozele trimestriale şi monitorizarea indicatorilor bugetari
Articolul 60. Redistribuirea alocaţiilor bugetare
Articolul 61. Modificarea legii/deciziei bugetare anuale

Secţiunea 3
Executarea bugetului
Articolul 62. Contul unic trezorerial
Articolul 63. Executarea de casă a bugetului
Articolul 64. Prognoza şi managementul lichidităţilor
Articolul 65. Încasările bugetare
Articolul 66. Gestionarea angajamentelor
Articolul 67. Plăţile bugetare
Articolul 68. Plăţile în baza documentelor executorii
Articolul 69. Blocarea alocaţiilor bugetare
Articolul 70. Încheierea anului bugetar

Secţiunea 4
Evidenţa contabilă şi raportarea bugetului
Articolul 71. Evidenţa contabilă în sistemul bugetar
Articolul 72. Rapoartele periodice privind executarea bugetelor
Articolul 73. Rapoartele anuale privind executarea bugetelor
Articolul 74. Rapoartele financiare

Capitolul V
MONITORINGUL FINANCIAR
Articolul 75. Obiectul monitoringului financiar
Articolul 76. Responsabilitatea pentru monitoringul financiar

Capitolul VI
CONTROLUL FINANCIAR ŞI AUDITUL PUBLIC EXTERN
Articolul 77. Controlul financiar public intern
Articolul 78. Inspectarea financiară
Articolul 79. Auditul public extern

Capitolul VII
RESTRICŢII, PENALITĂŢI ŞI RĂSPUNDEREA JURIDICĂ
Articolul 80. Restricţii şi penalităţi
Articolul 81. Formele de răspundere juridică

Capitolul VIII
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII
Articolul 82. Intrarea în vigoare şi abrogările
Articolul 83. Prevederi tranzitorii
Articolul 84. Prioritatea legii
Articolul 85. Ajustarea legislaţiei în conformitate cu prezenta lege

În scopul asigurării dezvoltării durabile a finanţelor publice, consolidării disciplinei bugetar-fiscale şi asigurării gestionării eficiente şi transparente a resurselor financiare publice, prezenta lege organică este adoptată în temeiul prevederilor art.106^1 din Constituţie, prin angajarea răspunderii Guvernului faţă de Parlament.

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Obiectul legii

(1) Prezenta lege determină cadrul juridic general în domeniul finanţelor publice, în special:

a) stabileşte principiile şi regulile bugetar-fiscale;

b) determină componentele bugetului public naţional şi reglementează relaţiile interbugetare;

c) reglementează calendarul bugetar şi procedurile generale privind procesul bugetar;

d) delimitează competenţele şi responsabilităţile în domeniul finanţelor publice.

(2) Actele legislative ce reglementează domenii specifice şi/sau activitatea unor autorităţi/instituţii bugetare, nu vor cuprinde prevederi ce ţin de elaborarea, aprobarea şi executarea bugetelor, precum şi alte proceduri aferente procesului bugetar, acestea fiind obiectul exclusiv al prezentei legi.

Articolul 2. Sfera de aplicare

Dispoziţiile prezentei legi se aplică la elaborarea, aprobarea, executarea, raportarea şi controlul bugetelor şi fondurilor (în continuare – *bugete*) componente ale bugetului public naţional, precum şi la asigurarea monitoringului financiar al activităţii autorităţilor/instituţiilor publice la autogestiune, a întreprinderilor de stat/municipale şi a societăţilor comerciale cu capital integral sau majoritar public.

Articolul 3. Noţiuni de bază

În sensul prezentei legi, se definesc următoarele noţiuni:

administrator de buget – autoritate/instituţie bugetară împuternicită cu dreptul de gestionare a unuia dintre bugetele componente ale bugetului public naţional, în conformitate cu competenţele şi responsabilităţile prevăzute de prezenta lege;

administrator de venituri – autoritate/instituţie bugetară care este împuternicită cu dreptul de colectare/restituire, evidenţă şi control al încasărilor la bugetele componente ale bugetului public naţional şi care poartă responsabilitate pentru corectitudinea calculării şi încasării acestora;

alocaţie bugetară – sumă a mijloacelor financiare aprobată în bugete pentru onorarea angajamentelor bugetare;

angajament – obligaţiune de plată, asumată de către administratorul de buget şi/sau de alte autorităţi/instituţii bugetare în conformitate cu legislaţia;

autoritate/instituţie bugetară – entitate de drept public care, conform actelor de constituire, este finanţată de la bugetele componente ale bugetului public naţional;

autoritate bugetară independentă/autonomă – autoritate publică care, conform actelor de constituire, se finanţează de la bugetul de stat şi nu se subordonează Guvernului;

autoritate/instituţie publică la autogestiune – entitate de drept public care, potrivit actului normativ prin care a fost fondată, desfăşoară activitate necomercială (nonprofit) şi activează în baza principiilor de autogestiune;

buget – totalitate a veniturilor, a cheltuielilor şi a surselor de finanţare destinate pentru realizarea funcţiilor autorităţilor publice centrale şi locale;

buget al asigurărilor sociale de stat – totalitate a veniturilor, a cheltuielilor şi a surselor de finanţare destinate pentru realizarea funcţiilor şi gestionarea sistemului public de asigurări sociale;

buget al autorităţii/instituţiei bugetare – totalitate a resurselor şi a cheltuielilor destinate pentru implementarea activităţilor şi sarcinilor statutare ale autorităţii/instituţiei bugetare;

buget de stat – totalitate a veniturilor, a cheltuielilor şi a surselor de finanţare destinate pentru realizarea funcţiilor autorităţilor publice centrale, cu excepţia funcţiilor proprii sistemului public de asigurări sociale şi sistemului de asigurări obligatorii de asistenţă medicală, precum şi pentru stabilirea relaţiilor cu alte bugete;

buget public naţional – sinteză a bugetelor constituite în cadrul sistemului bugetar, cu excluderea transferurilor interbugetare;

bugete locale – totalitate a veniturilor, a cheltuielilor şi a surselor de finanţare destinate pentru realizarea funcţiilor autorităţilor administraţiei publice locale de toate nivelurile;

cadru bugetar pe termen mediu – document prin care se stabilesc obiectivele politicii bugetar-fiscale şi se determină cadrul de resurse şi cheltuieli ale bugetului public naţional şi ale componentelor acestuia în perspectiva de trei ani;

calendar bugetar – plan de activităţi aferente procesului bugetar, în care sînt stabilite termenele de realizare a acestora şi autorităţile responsabile;

card de plată de afaceri (business) – card de plată ataşat la contul de plăţi deschis într-o instituţie financiară, cu autorizaţia Ministerului Finanţelor pe numele unei autorităţi bugetare;

cheltuieli bugetare – totalitate a plăţilor aprobate în buget/efectuate de la buget, cu excepţia celor aferente operaţiunilor cu activele financiare şi cu datoriile bugetului;

clasificaţie bugetară – sistem unificat de coduri ce grupează şi sistematizează indicatorii bugetari conform anumitor criterii, pentru asigurarea comparabilităţii, precum şi normele metodologice de aplicare a acestora;

cont unic trezorerial – cont de decontare al Ministerului Finanţelor, deschis în sistemul de evidenţă contabilă al Băncii Naţionale a Moldovei, ale cărui mijloace pot fi plasate într-un cont bancar sau în mai multe considerate ca un tot întreg şi destinat gestionării mijloacelor bugetelor componente ale bugetului public naţional;

datorie cu termen de achitare expirat (arierat) – obligaţie de plată ce nu mai poate fi contestată, asumată de către autoritatea/instituţia bugetară în baza actelor normative şi juridice în vigoare, termenul de achitare al căreia a expirat şi care a devenit restantă;

decalaj temporar de casă – insuficienţă temporară de mijloace băneşti, prognozată pentru unele perioade ale anului bugetar, necesare pentru efectuarea plăţilor de la bugetele componente ale bugetului public naţional;

decizie bugetară anuală – act juridic al consiliului local prin care se aprobă bugetul local şi se stabilesc reglementări specifice bugetului local pentru anul bugetar respectiv;

finanţe publice – ansamblu al relaţiilor economice aferente formării şi administrării resurselor bugetelor componente ale bugetului public naţional, a datoriei de stat, datoriei unităţilor administrativ-teritoriale şi a altor active publice;

fonduri ale asigurării obligatorii de asistenţă medicală – totalitate a veniturilor, a cheltuielilor şi a surselor de finanţare destinate pentru realizarea funcţiilor şi gestionarea sistemului de asigurări obligatorii de asistenţă medicală;

inspectare financiară – acţiune de control, în baza principiilor transparenţei şi legalităţii, care constată dacă activitatea economico-financiară, operaţiunile şi tranzacţiile sînt efectuate în conformitate cu actele normative;

lege bugetară anuală – act legislativ prin care se aprobă, după caz, bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat, fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală şi care stabileşte reglementări specifice acestor bugete pentru anul bugetar respectiv;

monitoring financiar – proces de selectare, prelucrare şi analiză a indicatorilor activităţii economico-financiare a autorităţilor/instituţiilor publice la autogestiune, a întreprinderilor de stat/municipale şi a societăţilor comerciale cu capital integral sau majoritar public;

performanţă – rezultat al activităţii autorităţilor/instituţiilor bugetare ca urmare a implementării programelor, exprimat ca impact social-economic sau de altă natură, ca volum de servicii prestate sau ca eficienţă a utilizării resurselor bugetare;

plan de conturi contabile – nomenclator sistematizat al codurilor conturilor contabile în sistemul bugetar şi normele metodologice de aplicare a acestora;

politică bugetar-fiscală – set de măsuri legate de formarea, administrarea şi utilizarea resurselor bugetare pentru realizarea priorităţilor de politici economice şi sociale;

proces bugetar – consecutivitate a activităţilor de elaborare, examinare, adoptare, executare şi raportare a bugetelor;

proiect finanţat din surse externe – ansamblu de activităţi finanţate din granturi şi/sau împrumuturi acordate Guvernului şi/sau autorităţilor publice centrale şi/sau locale de către organizaţiile internaţionale şi de către alţi donatori externi pentru atingerea unui obiectiv general şi/sau mai multor obiective specifice;

relaţii interbugetare – raporturi financiare stabilite între componentele bugetului public naţional prin alocarea de mijloace financiare în sumă absolută cu titlu definitiv sau condiţionat;

repartizare a bugetului – proces de distribuire detaliată, conform clasificaţiei bugetare, a alocaţiilor bugetare aprobate prin legea/decizia bugetară anuală;

responsabilitate bugetar-fiscală – formă de exercitare a funcţiilor şi competenţelor, stabilite de lege, în procesul de gestionare a finanţelor publice, care presupune că politica bugetar-fiscală şi bugetele se elaborează, se aprobă, se execută şi se raportează cu respectarea principiilor şi a regulilor stabilite de prezenta lege, precum şi în conformitate cu alte norme prevăzute de legislaţie;

resurse bugetare – totalitate a veniturilor şi a surselor de finanţare ale bugetului;

sistem bugetar – sistem de bugete reglementate prin lege, format din bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat, fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală şi bugetele locale;

sistem trezorerial – sistem de evidenţă şi monitorizare, prin care se asigură executarea de casă a încasărilor bugetelor componente ale bugetului public naţional şi a plăţilor bugetului de stat şi ale bugetelor locale, în baza clasificaţiei bugetare şi a planului de conturi contabile;

sold bugetar – diferenţa dintre veniturile şi cheltuielile bugetului. Soldul negativ al bugetului reprezintă deficit, soldul pozitiv – excedent, iar soldul zero reprezintă echilibru bugetar;

sold bugetar primar – diferenţa dintre veniturile şi cheltuielile bugetului, excluzînd cheltuielile pentru plata dobînzilor aferente datoriei de stat/datoriei unităţilor administrativ-teritoriale;

sold în cont – suma mijloacelor băneşti înregistrate în conturile bugetelor;

strategie sectorială de cheltuieli – document care stabileşte obiectivele şi priorităţile de politică sectorială corelate cu volumul resurselor bugetare prognozate/planificate pe termen mediu şi care prevede distribuirea resurselor pe programe în cadrul sectorului;

surse de finanţare – totalitate a mijloacelor financiare aferente operaţiunilor cu activele financiare şi cu datoriile bugetului;

venituri bugetare – mijloace financiare aprobate în buget/încasate la buget, cu excepţia celor aferente operaţiunilor cu activele financiare şi cu datoriile bugetului.

[Art.3 completat prin Legea nr.147 din 20.07.2018, în vigoare 17.09.2018]

[Art.3 modificat prin Legea nr.242 din 29.12.2015, în vigoare 29.01.2016]

Articolul 4. Finanţele publice

(1) Finanţele publice cuprind totalitatea resurselor financiare acumulate în numele statului şi distribuite de către stat pentru îndeplinirea funcţiilor şi sarcinilor sale.

(2) În funcţie de nivelul de administrare, finanţele publice se împart în finanţe administrate de Guvern şi finanţe administrate de autorităţile administraţiei publice locale.

(3) Autorităţile publice centrale şi locale asigură gestionarea finanţelor publice în conformitate cu principiile bunei guvernări stabilite prin Legea privind controlul financiar public intern.

(4) În cazul emiterii de către Curtea de Conturi a opiniei contrare sau în cazul refuzului auditorului public extern de a emite opinia asupra situaţiei financiare, conducătorul autorităţii/instituţiei bugetare sau al autorităţii bugetare independente poartă răspundere conform legislaţiei în vigoare.

[Art.4 completat prin Legea nr.147 din 20.07.2018, în vigoare 17.09.2018]

Capitolul II
PRINCIPII, REGULI ŞI RESPONSABILITĂŢI

Secţiunea 1
Principiile bugetare

Articolul 5. Principiul anualităţii

Bugetele se aprobă pentru o perioadă de un an bugetar.

Articolul 6. Principiul unităţii monetare

Toate operaţiunile de încasări şi plăţi bugetare se exprimă în monedă naţională.

Articolul 7. Principiul unităţii

(1) Toate resursele şi cheltuielile autorităţilor/instituţiilor bugetare se reflectă şi se efectuează exclusiv în/din bugetul de la care se finanţează.

(2) Resursele şi cheltuielile bugetelor formate în cadrul sistemului bugetar se consolidează în bugetul public naţional.

Articolul 8. Principiul universalităţii

(1) Toate resursele şi cheltuielile bugetare se reflectă în buget în sume brute.

(2) Resursele bugetelor componente ale bugetului public naţional sînt destinate finanţării tuturor cheltuielilor prevăzute în bugetele respective, fără a stabili relaţii între anumite tipuri de resurse şi cheltuieli.

Articolul 9. Principiul balansării

Orice buget trebuie să fie balansat. Cheltuielile bugetare trebuie să fie egale cu veniturile plus sursele de finanţare.

Articolul 10. Principiul previzibilităţii şi sustenabilităţii

Politica bugetar-fiscală şi prognozele macrobugetare pe termen mediu, în baza cărora se fundamentează bugetele anuale, se elaborează în conformitate cu regulile bugetar-fiscale stabilite de prezenta lege şi se actualizează periodic pentru a asigura stabilitate macroeconomică şi sustenabilitate finanţelor publice pe termen mediu şi lung.

Articolul 11. Principiul performanţei

(1) Resursele bugetare se alocă şi se utilizează în mod econom, eficient şi eficace, în concordanţă cu principiile bunei guvernări.

(2) Bugetele se elaborează şi se raportează pe programe fundamentate pe performanţă.

Articolul 12. Principiul transparenţei

(1) Proiectele de acte normative în domeniul finanţelor publice se supun consultării publice.

(2) Bugetele se elaborează, se aprobă şi se administrează în mod transparent, avînd la bază:

a) procesul bugetar, bazat pe un calendar bugetar şi pe proceduri transparente;

b) roluri şi responsabilităţi bine definite în procesul bugetar;

c) informaţie bugetară cuprinzătoare, elaborată şi prezentată publicului într-o manieră clară şi accesibilă.

(3) Bugetele aprobate şi rapoartele privind executarea lor se fac publice.

Articolul 13. Principiul specializării

Bugetele se elaborează, se execută şi se raportează în baza unui sistem unic de clasificaţie bugetară.

Secţiunea 2
Regulile bugetar-fiscale

Articolul 14. Obiectivele generale ale politicii bugetar-fiscale

Obiectivele generale ale politicii bugetar-fiscale sînt:

a) asigurarea disciplinei bugetar-fiscale generale şi a stabilităţii bugetului public naţional pe termen mediu şi lung;

b) asigurarea unui management eficient al datoriei de stat şi al datoriei unităţilor administrativ-teritoriale, cu menţinerea acestora la un nivel sustenabil pe termen mediu şi lung;

c) dezvoltarea unui cadru bugetar-fiscal previzibil şi transparent;

d) optimizarea poverii fiscale şi eficientizarea sistemului de administrare fiscală.

[Art.14 modificat prin Legea nr.242 din 29.12.2015, în vigoare 29.01.2016]

Articolul 15. Regulile privind politica bugetar-fiscală

(1) Politica bugetar-fiscală se elaborează în concordanţă cu alte politici convergente şi asigură ca nivelul-limită anual al deficitului bugetului public naţional, excluzînd granturile, către anul 2018, să nu depăşească 2,5% din produsul intern brut. Depăşirea nivelului-limită al deficitului bugetului public naţional se permite în condiţiile existenţei surselor reale de finanţare a proiectelor de investiţii capitale finanţate din surse externe şi a capacităţilor de valorificare a acestora.

(2) La stabilirea priorităţilor de politici, autorităţile publice responsabile asigură consecvenţa şi continuitatea obiectivelor asumate în contextul cadrului bugetar pe termen mediu.

(3) Derogarea de la regulile stabilite la alin.(1) poate fi admisă doar pentru o perioadă fixă de cel mult trei ani şi doar în caz de:

a) catastrofe naturale şi alte situaţii excepţionale care pun în pericol securitatea naţională;

b) declin al activităţii economice şi/sau dacă nivelul inflaţiei depăşeşte cu 10 puncte procentuale nivelul prognozat/planificat;

c) apariţie a necesităţii de acoperire a soldului debitar al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei, precum şi în caz de criză financiară sistemică, pentru capitalizarea băncilor şi pentru garantarea creditelor de urgenţă acordate băncilor de către Banca Naţională a Moldovei.

(4) În cazul situaţiilor specificate la alin.(3), Guvernul informează Parlamentul despre:

a) motivele care au condiţionat derogarea de la regulile politicii bugetar-fiscale;

b) măsurile pe care Guvernul intenţionează să le întreprindă pentru a se conforma din nou regulilor politicii bugetar-fiscale;

c) termenul în care se planifică să se reînceapă respectarea regulilor politicii bugetar-fiscale.

(5) În perioada aplicării derogării, Guvernul raportează semestrial Parlamentului despre evoluţia indicatorilor macrobugetari, măsurile întreprinse şi pe care planifică să le întreprindă pentru a se conforma regulilor politicii bugetar-fiscale.

Articolul 16. Regulile privind soldul bugetului

(1) Nivelul-limită al soldului bugetar se stabileşte prin legile/deciziile bugetare anuale, care prevăd, după caz, sursele de finanţare a deficitului bugetar sau direcţionarea excedentului bugetar.

(2) Orice modificare a soldului bugetar se adoptă doar prin lege/decizie de modificare a bugetului.

Articolul 17. Regulile privind impactul financiar

(1) Proiectele de acte normative cu impact financiar asupra bugetelor se supun expertizei financiare în conformitate cu legislaţia ce reglementează modul de elaborare a actelor normative.

(2) Pe parcursul anului bugetar în curs nu pot fi puse în aplicare decizii care conduc la reducerea veniturilor şi/sau majorarea cheltuielilor bugetare, dacă impactul financiar al acestora nu este prevăzut în buget.

(3) Stabilirea prin alte acte normative decît legea/decizia bugetară anuală a unor sume sau cote procentuale din buget sau din produsul intern brut destinate anumitor domenii, sectoare sau programe nu se admite.

Secţiunea 3
Competenţe şi responsabilităţi în domeniul finanţelor publice

Articolul 18. Rolul Parlamentului

În domeniul finanţelor publice, Parlamentul are următoarele competenţe şi responsabilităţi de bază:

a) adoptă acte legislative în domeniul finanţelor publice;

b) adoptă, după caz, modificările şi completările la legislaţie ce rezultă din politica bugetar-fiscală;

c) adoptă legile bugetare anuale şi legile privind modificarea bugetelor;

d) examinează raportul semianual privind executarea bugetului public naţional şi a componentelor acestuia;

e) aprobă rapoartele anuale privind executarea bugetului de stat, a bugetului asigurărilor sociale de stat şi a fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală.

[Art.18 modificat prin Legea nr.147 din 20.07.2018, în vigoare 17.09.2018]

Articolul 19. Rolul Guvernului

În domeniul finanţelor publice, Guvernul are următoarele competenţe şi responsabilităţi de bază:

a) exercită conducerea generală a activităţii executive în domeniul gestionării finanţelor publice, în conformitate cu principiile şi regulile stabilite de prezenta lege;

b) asigură durabilitatea programului de guvernare şi a altor documente de politici din punct de vedere bugetar-fiscal;

c) asigură administrarea datoriei de stat şi monitorizarea datoriei sectorului public;

d) aprobă cadrul bugetar pe termen mediu;

e) aprobă şi prezintă Parlamentului proiectele legilor bugetare anuale, precum şi proiectele de legi privind modificarea bugetelor;

f) adoptă hotărîri privind redistribuirea alocaţiilor în condiţiile art.60 alin.(1) lit.a);

g) asigură gestionarea eficientă şi transparentă a fondului de rezervă şi a fondului de intervenţie ale Guvernului;

h) prezintă Parlamentului rapoarte privind executarea bugetului public naţional şi a componentelor acestuia;

i) aprobă regulamentul-cadru de activitate a serviciilor financiare din cadrul autorităţilor publice;

j) adoptă acte normative în scopul implementării prezentei legi.

[Art.19 modificat prin Legea nr.147 din 20.07.2018, în vigoare 17.09.2018]
[Art.19 modificat prin Legea nr.242 din 29.12.2015, în vigoare 29.01.2016]

Articolul 20. Rolul Ministerului Finanţelor

(1) Ministerul Finanţelor este autoritatea publică centrală în domeniul finanţelor publice şi are următoarele competenţe şi responsabilităţi de bază:

a) stabileşte activităţile intermediare ale calendarului bugetar şi monitorizează implementarea acestuia, precum şi asigură coordonarea generală a procesului bugetar;

b) elaborează şi asigură implementarea politicii bugetar-fiscale în conformitate cu principiile şi regulile bugetar-fiscale stabilite de prezenta lege;

c) elaborează şi prezintă Guvernului spre aprobare cadrul bugetar pe termen mediu;

d) examinează propunerile de buget ale autorităţilor publice centrale, elaborează şi prezintă Guvernului proiectul legii bugetului de stat pe anul respectiv şi, în caz de necesitate, proiectele de legi privind modificarea acestuia;

e) examinează proiectele legilor anuale ale bugetului asigurărilor sociale de stat, fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală şi sintezele consolidate ale proiectelor bugetelor locale de nivelul întîi şi al doilea, precum şi determină transferurile interbugetare în conformitate cu legislaţia;

f) asigură gestionarea mijloacelor financiare ale bugetelor componente ale bugetului public naţional prin contul unic trezorerial şi prin alte conturi deschise în Banca Naţională a Moldovei şi în instituţiile financiare, administrează bugetul de stat şi monitorizează executarea celorlalte bugete componente ale bugetului public naţional;

g) organizează şi asigură funcţionarea sistemului trezorerial;

h) participă în Sistemul automatizat de plăţi interbancare;

i) întocmeşte şi publică rapoarte periodice şi anuale privind executarea bugetului de stat, precum şi privind executarea bugetului public naţional;

j) administrează datoria de stat şi garanţiile de stat, precum şi monitorizează datoria sectorului public;

k) efectuează monitoringul financiar al autorităţilor publice la autogestiune, al întreprinderilor de stat şi al societăţilor comerciale cu capital integral sau majoritar de stat;

l) elaborează şi aprobă cadrul metodologic necesar pentru implementarea prezentei legi şi a altor acte normative în domeniul finanţelor publice, precum şi acordă asistenţă metodologică autorităţilor publice centrale şi locale în procesul bugetar;

m) asigură procesul de dezvoltare continuă a capacităţilor profesionale ale personalului care activează în domeniul finanţelor publice;

n) avizează proiectele de acte normative cu implicaţii financiare asupra bugetelor, precum şi proiectele de acorduri, memorandumuri, protocoale sau alte documente cu caracter financiar, încheiate cu alte state sau cu organizaţii internaţionale;

o) exercită alte competenţe şi responsabilităţi prevăzute de legislaţie.

(2) Pentru analiza bugetară şi analiza perspectivelor în domeniul finanţelor publice, Ministerul Finanţelor poate solicita şi dispune de orice informaţie necesară de la oricare autoritate/instituţie publică.

[Art.20 modificat prin Legea nr.147 din 20.07.2018, în vigoare 17.09.2018]
[Art.20 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.20 modificat prin Legea nr.242 din 29.12.2015, în vigoare 29.01.2016]

Articolul 21. Rolul autorităţilor publice centrale

(1) În domeniul finanţelor publice, autorităţile publice centrale au următoarele competenţe şi responsabilităţi de bază:

a) organizează sistemele de planificare, executare, evidenţă contabilă şi raportare a bugetului în cadrul autorităţii publice respective şi, după caz, în cadrul instituţiilor bugetare din subordine;

b) elaborează, aprobă, asigură implementarea şi raportează strategiile sectoriale de cheltuieli;

c) stabileşte priorităţile de politică sectorială şi asigură conformitatea strategiilor sectoriale de cheltuieli cu documentele de planificare strategică şi cu limitele de cheltuieli prognozate/aprobate în buget;

d) asigură repartizarea limitei sectoriale de cheltuieli pe bugetele componente ale bugetului public naţional şi pe autorităţi publice centrale, în cadrul sectorului de care este responsabil, inclusiv determină transferurile cu destinaţie specială de la bugetul de stat la bugetele locale;

e) prezintă Ministerului Finanţelor propuneri pentru elaborarea cadrului bugetar pe termen mediu şi a proiectului legii bugetului de stat, rapoarte financiare, rapoarte de performanţă, alte rapoarte şi informaţii necesare pentru elaborarea rapoartelor prevăzute de prezenta lege, fiind responsabile de prezentarea în termen şi corectitudinea informaţiilor prezentate;

f) participă la argumentarea şi promovarea proiectului cadrului bugetar pe termen mediu şi a legii anuale a bugetului de stat, precum şi a rapoartelor privind executarea bugetului de stat, inclusiv privind performanţa în cadrul programelor pe domeniile de competenţă;

g) asigură repartizarea şi aprobă limitele de alocaţii bugetare anuale şi indicatorii de performanţă pentru instituţiile din subordine şi monitorizează performanţele financiare şi nefinanciare ale acestora;

h) asigură publicarea strategiilor sectoriale de cheltuieli şi a bugetelor anuale pe domeniile de competenţă, precum şi a rapoartelor privind implementarea acestora;

i) asigură gestionarea alocaţiilor bugetare şi administrarea patrimoniului public, în conformitate cu principiile bunei guvernări;

j) asigură supravegherea activităţii şi eficienţa utilizării patrimoniului instituţiilor publice la autogestiune pentru care au calitatea de fondator, precum şi a întreprinderilor de stat şi a societăţilor comerciale cu capital integral sau majoritar de stat care activează în domeniul de competenţă;

k) exercită alte competenţe şi responsabilităţi prevăzute de legislaţie.

(2) Pentru realizarea atribuţiilor prevăzute la alin.(1), organele centrale de specialitate ale administraţiei publice conlucrează cu alte autorităţi publice centrale şi locale, care, la rîndul lor, sînt obligate să colaboreze şi să prezinte orice informaţie necesară autorităţii publice de specialitate.

[Art.21 modificat prin Legea nr.147 din 20.07.2018, în vigoare 17.09.2018]

Articolul 22. Rolul autorităţii publice centrale şi a instituţiei publice responsabile pentru bugetul asigurărilor sociale de stat

(1) În domeniul finanţelor publice, autoritatea publică centrală în domeniul protecţiei sociale are următoarele competenţe şi responsabilităţi de bază:

a) elaborează politicile în domeniul asigurărilor sociale de stat şi asistenţei sociale şi prezintă Ministerului Finanţelor, în baza propunerilor Casei Naţionale de Asigurări Sociale, prognoze ale bugetului asigurărilor sociale de stat şi alte informaţii necesare pentru elaborarea cadrului bugetar pe termen mediu;

b) prezintă şi promovează, în procesul consultărilor cu Ministerul Finanţelor, Guvernul şi cu Parlamentul, proiectul legii bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul respectiv şi, în caz de necesitate, proiecte de legi privind modificarea bugetului în cauză;

c) monitorizează şi analizează executarea bugetului asigurărilor sociale de stat, precum şi performanţa în cadrul programelor;

d) înaintează Guvernului propuneri în vederea asigurării stabilităţii financiare a sistemului public de asigurări sociale;

e) exercită alte competenţe şi responsabilităţi prevăzute de legislaţie.

(2) În domeniul finanţelor publice, Casa Naţională de Asigurări Sociale are următoarele competenţe şi responsabilităţi de bază:

a) elaborează şi prezintă autorităţii publice centrale în domeniul protecţiei sociale prognoze ale bugetului asigurărilor sociale de stat şi alte informaţii necesare pentru elaborarea cadrului bugetar pe termen mediu;

b) întocmeşte şi prezintă autorităţii publice centrale în domeniul protecţiei sociale proiectul legii anuale a bugetului asigurărilor sociale de stat şi, în caz de necesitate, propuneri de modificare a bugetului asigurărilor sociale de stat, precum şi furnizează informaţiile necesare pentru fundamentarea acestora;

c) participă în procesul de consultare şi promovare a proiectului legii anuale a bugetului asigurărilor sociale de stat la Ministerul Finanţelor, Guvern şi Parlament;

d) administrează bugetul asigurărilor sociale de stat şi implementează programele în conformitate cu obiectivele şi indicatorii de performanţă asumaţi;

e) asigură gestionarea mijloacelor bugetului asigurărilor sociale de stat şi administrarea patrimoniului public aflat în gestiune, în conformitate cu principiile bunei guvernări;

f) prezintă Guvernului, autorităţii publice centrale în domeniul protecţiei sociale şi Ministerului Finanţelor rapoarte privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat, inclusiv privind performanţa în cadrul programelor, şi asigură publicarea acestora;

g) exercită alte competenţe şi responsabilităţi prevăzute de legislaţie.

Articolul 23. Rolul autorităţii publice centrale şi a instituţiei publice responsabile pentru fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală

(1) În domeniul finanţelor publice, autoritatea publică centrală în domeniul ocrotirii sănătăţii are următoarele competenţe şi responsabilităţi de bază:

a) elaborează politica în domeniul asigurării obligatorii de asistenţă medicală şi prezintă Ministerului Finanţelor, în baza propunerilor Companiei Naţionale de Asigurări în Medicină, prognoze ale fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală şi alte informaţii necesare pentru elaborarea cadrului bugetar pe termen mediu;

b) prezintă şi promovează, în procesul consultărilor cu Ministerul Finanţelor, Guvernul şi cu Parlamentul, proiectul legii fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală pe anul respectiv şi, în caz de necesitate, proiecte de legi privind modificarea fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală;

c) monitorizează şi analizează executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală, precum şi performanţa în cadrul programelor;

d) exercită alte competenţe şi responsabilităţi prevăzute de legislaţie.

(2) În domeniul finanţelor publice, Compania Naţională de Asigurări în Medicină are următoarele competenţe şi responsabilităţi de bază:

a) elaborează şi prezintă autorităţii publice centrale în domeniul ocrotirii sănătăţii prognoze ale fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală şi alte informaţii necesare pentru elaborarea cadrului bugetar pe termen mediu;

b) întocmeşte şi prezintă autorităţii publice centrale în domeniul ocrotirii sănătăţii proiectul legii anuale a fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală şi, în caz de necesitate, propuneri de modificare a fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală, precum şi furnizează informaţiile necesare pentru fundamentarea acestora;

c) participă în procesul de consultare şi promovare a proiectului legii anuale a fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală la Ministerul Finanţelor, Guvern şi Parlament;

d) administrează fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală şi implementează programele în conformitate cu obiectivele şi indicatorii de performanţă asumaţi;

e) asigură gestionarea mijloacelor fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală şi administrarea patrimoniului public aflat în gestiune, în conformitate cu principiile bunei guvernări;

f) prezintă Guvernului, autorităţii publice centrale în domeniul ocrotirii sănătăţii şi Ministerului Finanţelor rapoarte privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală, inclusiv privind performanţa în cadrul programelor, şi asigură publicarea acestora;

g) exercită alte competenţe şi responsabilităţi prevăzute de legislaţie.

Articolul 24. Rolul autorităţilor administraţiei publice locale

(1) În domeniul finanţelor publice, autorităţile administraţiei publice locale au următoarele competenţe şi responsabilităţi de bază:

a) elaborează, aprobă şi administrează bugetele locale cu respectarea principiilor şi regulilor stabilite de prezenta lege şi în conformitate cu legislaţia privind finanţele publice locale;

b) elaborează prognoze bugetare şi întreprind, în limitele competenţelor, măsuri pentru creşterea bazei fiscale şi asigurarea sustenabilităţii bugetelor locale pe termen mediu şi lung;

c) înaintează, prin intermediul asociaţiilor reprezentative ale autorităţilor administraţiei publice locale, propuneri la elaborarea politicii bugetar-fiscale şi a politicilor sectoriale, precum şi participă la consultările privind relaţiile interbugetare;

d) conlucrează cu autorităţile publice centrale şi implementează la nivel local programele şi politicile cuprinse în documentele de planificare strategică de nivel naţional;

e) publică bugetele locale şi rapoartele privind executarea acestora, inclusiv privind performanţa în cadrul programelor la nivel local;

f) asigură gestionarea resurselor bugetare şi administrarea patrimoniului public, în conformitate cu principiile bunei guvernări;

g) efectuează monitoringul financiar al instituţiilor publice la autogestiune, al întreprinderilor municipale şi al societăţilor comerciale în care autorităţile administraţiei publice locale au calitatea de fondator sau deţin cota majoritară în capital social.

(2) Alte competenţe specifice ale autorităţilor administraţiei publice locale sînt prevăzute de legislaţia privind finanţele publice locale şi de alte acte normative.

Articolul 25. Rolul instituţiilor bugetare

În domeniul finanţelor publice, instituţiile bugetare au următoarele competenţe şi responsabilităţi de bază:

a) elaborează şi prezintă propuneri de buget;

b) repartizează limitele de alocaţii bugetare conform clasificaţiei bugetare;

c) colectează venituri în condiţiile art.43;

d) îşi asumă angajamente bugetare şi efectuează cheltuieli în scopurile şi în limitele alocaţiilor bugetare;

e) implementează şi raportează programele în conformitate cu obiectivele şi indicatorii de performanţă asumaţi;

f) asigură gestionarea alocaţiilor bugetare şi administrarea patrimoniului public, în conformitate cu principiile bunei guvernări;

g) publică bugetele şi rapoartele privind executarea acestora, inclusiv privind performanţa în cadrul programelor;

h) exercită alte competenţe şi responsabilităţi prevăzute de legislaţie.

Capitolul III
BUGETUL PUBLIC NAŢIONAL

Secţiunea 1
Structura bugetului public naţional şi relaţiile interbugetare

Articolul 26. Componentele bugetului public naţional

(1) Bugetul public naţional cuprinde:

a) bugetul de stat;

b) bugetul asigurărilor sociale de stat;

c) fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală;

d) bugetele locale.

(2) Bugetele menţionate la alin.(1) lit.a)–c) formează bugetul consolidat central.

(3) Bugetele locale cuprind bugetele locale de nivelul întîi (bugetele satelor/comunelor, oraşelor/municipiilor, cu excepţia municipiilor Chişinău şi Bălţi) şi bugetele locale de nivelul al doilea (bugetele raionale, bugetul central al unităţii teritoriale autonome Găgăuzia, bugetele municipale Bălţi şi Chişinău), care în ansamblu formează bugetul consolidat local.

Articolul 27. Clasificaţia bugetară

(1) Bugetele se structurează conform clasificaţiei bugetare, care se constituie din:

a) clasificaţia organizaţională;

b) clasificaţia funcţională;

c) clasificaţia programelor;

d) clasificaţia economică;

e) clasificaţia surselor.

(2) Structura componentelor clasificaţiei bugetare şi metodologia de aplicare se aprobă de către Ministerul Finanţelor şi se publică.

Articolul 28. Veniturile bugetare

(1) Veniturile bugetare se formează din:

a) impozite şi taxe;

b) contribuţii de asigurări sociale de stat şi prime de asigurări obligatorii de asistenţă medicală;

c) granturi pentru susţinerea bugetului şi pentru proiectele finanţate din surse externe;

d) alte venituri prevăzute de legislaţie.

(2) Tipurile şi cotele impozitelor, taxelor şi altor venituri bugetare, modul de administrare a acestora, precum şi delimitarea lor între componentele bugetului public naţional se stabilesc şi se reglementează de Codul fiscal şi de alte acte legislative.

Articolul 29. Cheltuielile bugetare

(1) Cheltuielile bugetare sînt determinate de alocaţiile bugetare specificate în legile/deciziile bugetare anuale şi includ cheltuieli de personal, prestaţii sociale, cheltuieli de bunuri şi servicii, subvenţii şi transferuri, dobînzi, cheltuieli destinate formării activelor fixe şi alte cheltuieli prevăzute de legislaţie.

(2) Cheltuielile bugetare se efectuează doar prin intermediul autorităţilor/instituţiilor bugetare.

(3) Delimitarea cheltuielilor între componentele bugetului public naţional se efectuează în funcţie de competenţele şi responsabilităţile financiare prevăzute de legislaţie.

Articolul 30. Sursele de finanţare

Sursele de finanţare se formează din:
a) operaţiuni cu instrumente ale datoriei;
b) operaţiuni aferente vînzării şi privatizării patrimoniului public;
c) operaţiuni cu soldurile în conturile bugetului;
d) alte operaţiuni cu activele financiare şi cu datoriile bugetului.
[Art.30 modificat prin Legea nr.242 din 29.12.2015, în vigoare 29.01.2016]

Articolul 31. Administratorii de bugete
(1) Bugetul de stat se administrează de către Ministerul Finanţelor.
(2) Bugetul asigurărilor sociale de stat se administrează de către Casa Naţională de Asigurări Sociale.
(3) Fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală se administrează de către Compania Naţională de Asigurări în Medicină.
(4) Bugetele locale se administrează de către autorităţile executive locale.

Articolul 32. Relaţiile interbugetare
Bugetele componente ale bugetului public naţional se administrează independent unul de altul şi pot fi angajate în relaţii interbugetare în conformitate cu art.33–35.

Articolul 33. Relaţiile între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat
(1) Relaţiile între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat se realizează prin:
a) transferuri cu destinaţie specială pentru acordarea prestaţiilor sociale şi pentru alte cheltuieli care, potrivit legislaţiei în vigoare, se suportă de la bugetul de stat prin intermediul bugetului asigurărilor sociale de stat;
b) transferuri de la bugetul de stat pentru acoperirea insuficienţei veniturilor bugetului asigurărilor sociale de stat, în cazul în care resursele bugetului asigurărilor sociale de stat nu acoperă cheltuielile acestuia.
(2) Volumul transferurilor menţionate la alin.(1) se stabileşte în conformitate cu legislaţia în domeniul protecţiei sociale.

Articolul 34. Relaţiile între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală
(1) Relaţiile între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală se realizează prin transferuri de la bugetul de stat pentru asigurarea obligatorie de asistenţă medicală a categoriilor de persoane pentru care, conform legislaţiei, Guvernul are calitatea de asigurat, precum şi prin alte transferuri cu destinaţie specială pentru implementarea unor programe de sănătate.
(2) Volumul transferurilor menţionate la alin.(1) se stabileşte în conformitate cu legislaţia ce reglementează sistemul asigurării obligatorii de asistenţă medicală, precum şi cu alte acte normative în domeniul ocrotirii sănătăţii.

Articolul 35. Relaţiile între bugetul de stat şi bugetele locale
(1) Relaţiile între bugetul de stat şi bugetele locale se realizează prin:
a) transferuri cu destinaţie generală;
b) transferuri cu destinaţie specială.
(2) Mecanismul, criteriile şi modul de stabilire a transferurilor interbugetare se reglementează de legislaţia privind finanţele publice locale şi de alte acte normative.

(3) Transferurile cu destinaţie specială utilizate contrar destinaţiei, constatate în urma controalelor efectuate de către organele abilitate, se restabilesc la bugetul de stat. Concomitent, Ministerul Finanţelor se autorizează să reducă cu suma respectivă volumul transferurilor cu destinaţie specială aprobat în legea bugetară anuală.

[Art.35 completat prin Legea nr.147 din 20.07.2018, în vigoare 17.09.2018]

Secţiunea 2
Fondurile de urgenţă

Articolul 36. Fondul de rezervă şi fondul de intervenţie ale Guvernului

(1) Prin legea bugetară anuală în cadrul bugetului de stat pot fi create:

a) fondul de rezervă – pentru finanţarea cheltuielilor urgente care survin pe parcursul anului bugetar şi care nu au fost posibil de anticipat şi, respectiv, de prevăzut în bugetul aprobat;

b) fondul de intervenţie – pentru finanţarea cheltuielilor urgente legate de înlăturarea consecinţelor calamităţilor naturale, în caz de epidemii, precum şi în alte situaţii excepţionale.

(2) Fondul de rezervă şi fondul de intervenţie se administrează în baza regulamentelor aprobate de Guvern.

(3) Pe parcursul anului bugetar, volumul aprobat al fondului de intervenţie poate fi suplimentat cu donaţii ale persoanelor fizice şi juridice, oferite pentru scopurile menţionate la alin.(1) lit.b).

Articolul 37. Fondul de rezervă al autorităţii administraţiei publice locale

(1) Prin decizia bugetară anuală în cadrul bugetului local poate fi creat fondul de rezervă pentru finanţarea cheltuielilor urgente care survin pe parcursul anului bugetar şi care nu au fost posibil de anticipat şi, respectiv, de prevăzut în bugetul aprobat.

(2) Fondul de rezervă al autorităţii administraţiei publice locale se administrează în baza unui regulament aprobat de consiliul local.

Secţiunea 3
Datoria sectorului public

[Titlul secţiunii a 3-a în redacţia Legii nr.242 din 29.12.2015, în vigoare 29.01.2016]

Articolul 38. Plafonul datoriei de stat şi plafonul datoriei unităţilor administrativ-teritoriale

(1) Plafonul datoriei de stat şi cel al garanţiilor de stat la sfîrşitul anului bugetar se aprobă prin legea bugetului de stat pe anul respectiv.

(2) Plafonul datoriei unităţilor administrativ-teritoriale şi cel al garanţiilor autorităţilor administraţiei publice locale la sfîrşitul anului bugetar se aprobă prin decizia bugetară pe anul respectiv, în condiţiile Legii privind finanţele publice locale şi ale Legii cu privire la datoria sectorului public, garanţiile de stat şi recreditarea de stat.

[Art.38 completat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]

Articolul 39. Reglementări specifice datoriei sectorului public

Procedurile şi responsabilităţile privind formarea, aprobarea, administrarea şi raportarea datoriei de stat, datoriei unităţilor administrativ-teritoriale, a întreprinderilor de stat/municipale şi a societăţilor comerciale cu capital integral sau majoritar public se stabilesc prin legislaţia care reglementează datoria sectorului public, garanţiile de stat şi recreditarea de stat şi prin alte acte normative.

[Art.39 modificat prin Legea nr.242 din 29.12.2015, în vigoare 29.01.2016]

Secţiunea 4
Investiţiile capitale

Articolul 40. Gestionarea investiţiilor capitale

(1) Cheltuielile pentru investiţiile capitale finanţate de la buget se planifică, se execută şi se raportează ca parte integrantă a bugetului respectiv, cu respectarea procedurilor bugetare stabilite de prezenta lege.

(2) Cheltuielile pentru proiectele de investiţii capitale se includ în buget doar dacă au fost respectate procedurile de pregătire a acestora, avînd la bază rezultatele evaluării tehnico-economice, analiza cost-eficacitate şi alte analize de fundamentare.

(3) Alocarea resurselor pentru investiţii capitale se efectuează în conformitate cu următoarele principii:

a) alocarea preponderentă a resurselor pentru finalizarea proiectelor în curs de desfăşurare;

b) proiectele noi de investiţii capitale trebuie să rezulte din priorităţile Guvernului/autorităţilor administraţiei publice locale, prevăzute în documentele de planificare strategică.

(4) Autorităţile publice centrale şi locale asigură implementarea proiectelor de investiţii capitale din domeniile de competenţă, le monitorizează şi raportează privind gradul de implementare şi performanţa acestora.

Articolul 41. Reglementări specifice investiţiilor capitale

Cadrul metodologic privind modul de pregătire, evaluare, aprobare, implementare şi raportare a proiectelor de investiţii capitale, precum şi responsabilităţile de gestionare a acestora se reglementează de către Guvern.

Secţiunea 5
Bugetele autorităţilor/instituţiilor bugetare

Articolul 42. Cheltuielile autorităţilor/instituţiilor bugetare

(1) Cheltuielile autorităţilor/instituţiilor bugetare se finanţează din:

a) veniturile colectate de autorităţile/instituţiile bugetare;

b) resursele proiectelor finanţate din surse externe;

c) veniturile generale şi sursele de finanţare ale bugetului de la care se finanţează autoritatea/instituţia bugetară respectivă.

(2) Autoritatea/instituţia bugetară se finanţează de la un singur buget.

(3) Cheltuielile autorităţilor/instituţiilor bugetare se aprobă, se execută şi se raportează fără divizare pe surse de acoperire.

Articolul 43. Veniturile colectate de autorităţile/instituţiile bugetare

(1) Veniturile colectate de autorităţile/instituţiile bugetare se constituie din:

a) venituri de la efectuarea lucrărilor şi prestarea serviciilor contra plată;

b) chiria sau darea în arendă a patrimoniului public;

c) donaţii, sponsorizări şi alte mijloace băneşti intrate legal în posesia autorităţilor/instituţiilor bugetare.

(2) Nomenclatorul lucrărilor şi serviciilor contra plată efectuate şi/sau prestate de către autorităţile/instituţiile bugetare şi mărimea tarifelor la servicii se stabilesc de către Guvern sau,

după caz, de către autorităţile administraţiei publice locale, în funcţie de bugetul de la care se finanţează autoritatea/instituţia bugetară.

(3) Veniturile colectate de către autorităţile/instituţiile bugetare se utilizează, alături de veniturile generale şi sursele de finanţare, pe măsura încasării lor pentru finanţarea cheltuielilor aprobate în bugetele acestora, fără a fi condiţionate pentru anumite cheltuieli.

(4) Dacă pe parcursul anului bugetar autorităţile/instituţiile bugetare colectează venituri peste volumul aprobat, veniturile ce depăşesc volumul aprobat se utilizează pentru finanţarea cheltuielilor în volumul aprobat.

(5) Dacă pe parcursul anului bugetar autorităţile/instituţiile bugetare colectează venituri în volum mai mic decît cel aprobat, acestea vor efectua cheltuieli în volum diminuat cu suma respectivă a veniturilor neîncasate.

(6) Veniturile cu destinaţie, instituite prin acte legislative cu caracter special (fondurile speciale), se direcţionează integral către programele corespunzătoare de cheltuieli.

Articolul 44. Resursele aferente proiectelor finanţate din surse externe

(1) Resursele aferente proiectelor finanţate din surse externe se administrează în conformitate cu prevederile acordurilor respective, în limitele alocaţiilor bugetare aprobate.

(1^1) Se interzice utilizarea mijloacelor băneşti din conturile proiectelor finanţate din surse externe, acordate conform destinaţiei prevăzute în acordurile de finanţare, în alte scopuri decît cele prevăzute de acordurile respective.

(2) Mijloacele băneşti prevăzute la alin.(1) neutilizate pînă la data încheierii anului bugetar sînt accesibile pentru utilizare în aceleaşi scopuri în anul bugetar următor doar dacă acestea sînt prevăzute în bugetele corespunzătoare.

[Art.44 completat prin Legea nr.267 din 09.12.2016, în vigoare 23.12.2016]

Articolul 45. Sumele obţinute din vînzarea activelor fixe şi a bunurilor materiale

(1) Sumele provenite din vînzarea activelor fixe sau a materialelor rezultate în urma demontării şi dezmembrării acestora, precum şi din vînzarea bunurilor materiale, care aparţin autorităţilor/instituţiilor bugetare, se încasează la bugetul de la care acestea se finanţează.

(2) Modul de comercializare a activelor fixe şi a altor bunuri materiale ale autorităţilor/instituţiilor bugetare se stabileşte de Guvern.

Capitolul IV
PROCESUL BUGETAR

Secţiunea 1
Anul bugetar şi calendarul bugetar

Articolul 46. Anul bugetar

Anul bugetar începe la 1 ianuarie şi se încheie la 31 decembrie.

Articolul 47. Calendarul bugetar

(1) La nivel central, principalele activităţi şi termene-limită ale calendarului bugetar sînt:

a) Guvernul aprobă cadrul bugetar pe termen mediu şi prezintă Parlamentului, în caz de necesitate, proiectul legii pentru modificarea unor acte legislative – pînă la 1 iunie;

b) Parlamentul adoptă, după caz, modificări şi completări la legislaţie ce rezultă din politica bugetar-fiscală pe anul următor – pînă la 15 iulie;

c) Guvernul prezintă Parlamentului raportul semianual privind executarea bugetului public naţional şi a componentelor acestuia pe anul bugetar în curs – pînă la 15 septembrie;

d) Guvernul aprobă şi prezintă Parlamentului proiectele legilor bugetare pe anul următor – pînă la 15 octombrie;

e) Parlamentul adoptă legile bugetare pe anul următor – pînă la 1 decembrie;

f) Ministerul Finanţelor, Casa Naţională de Asigurări Sociale şi Compania Naţională de Asigurări în Medicină întocmesc şi prezintă spre auditare Curţii de Conturi rapoartele anuale privind executarea bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale de stat şi fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală – pînă la 15 aprilie a anului următor anului bugetar încheiat;

g) Curtea de Conturi efectuează auditul rapoartelor anuale privind executarea bugetului de stat, a bugetului asigurărilor sociale de stat şi a fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală pentru anul bugetar încheiat şi prezintă raportul de audit Guvernului şi Parlamentului – pînă la 1 iunie;

h) Guvernul aprobă şi prezintă Parlamentului rapoartele anuale privind executarea bugetului de stat, a bugetului asigurărilor sociale de stat şi a fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală pentru anul bugetar încheiat – pînă la 1 iunie;

i) Parlamentul aprobă rapoartele anuale privind executarea bugetului de stat, a bugetului asigurărilor sociale de stat şi a fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală pentru anul bugetar încheiat – pînă la 15 iulie.

(2) La nivel local, principalele activităţi şi termene-limită ale calendarului bugetar sînt:

a) autoritatea executivă locală elaborează şi prezintă consiliului local proiectul bugetului local pe anul următor – pînă la 20 noiembrie;

b) consiliul local adoptă bugetul local pe anul următor – pînă la 10 decembrie;

c) autoritatea executivă locală prezintă consiliului local raportul anual privind executarea bugetului local pentru anul bugetar încheiat – pînă la 15 martie;

d) consiliul local aprobă raportul anual privind executarea bugetului local pentru anul bugetar încheiat – pînă la 1 aprilie.

(3) Activităţile intermediare ale calendarului bugetar şi termenele de realizare ale acestora se stabilesc de către Ministerul Finanţelor.

[Art.47 modificat prin Legea nr.147 din 20.07.2018, în vigoare 17.09.2018]

[Art.47 completat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]

Secţiunea 2
Elaborarea şi aprobarea bugetului

Articolul 48. Cadrul bugetar pe termen mediu

(1) Anual, în conformitate cu calendarul bugetar, Guvernul aprobă cadrul bugetar pe termen mediu şi îl prezintă spre informare Parlamentului.

(2) Cadrul bugetar pe termen mediu se elaborează de către Ministerul Finanţelor, în comun cu alte autorităţi publice responsabile, în conformitate cu principiile şi regulile bugetar-fiscale stabilite de prezenta lege.

(3) Cadrul bugetar pe termen mediu cuprinde:

a) cadrul macroeconomic;

b) politica bugetar-fiscală;

c) cadrul macrobugetar;

d) cadrul de cheltuieli.

(4) Cadrul macroeconomic conţine informaţii privind evoluţia principalilor indicatori macroeconomici care au implicaţii asupra bugetului.

(5) Politica bugetar-fiscală include:

a) politica de venituri, inclusiv modificări ale impozitelor şi taxelor, precum şi politici privind administrarea veniturilor;

b) politica de cheltuieli, inclusiv priorităţile stabilite în baza documentelor de planificare strategică;

c) politica în domeniul datoriei de stat şi al datoriei unităţilor administrativ-teritoriale;

d) analiza riscurilor bugetar-fiscale ce pot avea efect substanţial asupra situaţiei bugetar-fiscale.

(6) Cadrul macrobugetar, exprimat în valoare nominală şi ca pondere în produsul intern brut, cuprinde:

a) veniturile şi cheltuielile totale ale bugetului public naţional şi pe componentele acestuia;

b) cheltuielile de personal ale bugetului public naţional şi pe componentele acestuia;

c) soldul primar al bugetului public naţional;

d) soldul bugetului public naţional şi al componentelor acestuia;

e) soldul datoriei de stat şi al datoriei unităţilor administrativ-teritoriale, inclusiv interne şi externe;

f) soldul garanţiilor de stat şi al garanţiilor unităţilor administrativ-teritoriale.

(7) Cadrul de cheltuieli cuprinde limitele sectoriale de cheltuieli ale bugetului public naţional şi pe componentele acestuia, inclusiv transferurile interbugetare.

(8) Cadrul bugetar pe termen mediu poate conţine şi alte informaţii pe care Ministerul Finanţelor le consideră importante pentru reflectare în acest document.

(9) Informaţia prezentată în cadrul bugetar pe termen mediu reflectă rezultatele ultimilor doi ani bugetari, rezultatele estimate pentru anul bugetar curent, precum şi prognozele pentru trei ani ulteriori.

[Art.48 modificat prin Legea nr.147 din 20.07.2018, în vigoare 17.09.2018]
[Art.48 completat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]
[Art.48 modificat prin Legea nr.242 din 29.12.2015, în vigoare 29.01.2016]

Articolul 49. Limitele macrobugetare pe termen mediu

[Art.49 abrogat prin Legea nr.147 din 20.07.2018, în vigoare 17.09.2018]

Articolul 50. Circulara privind elaborarea bugetelor anuale

(1) Ministerul Finanţelor emite, anual, în termenul prevăzut de calendarul bugetar, circulara privind elaborarea propunerilor/proiectelor de buget adresată autorităţilor publice centrale şi locale.

(2) Circulara cuprinde particularităţi specifice privind elaborarea propunerilor/proiectelor de buget pe anul bugetar respectiv.

(3) În baza circularei emise de Ministerul Finanţelor, autorităţile publice centrale şi autorităţile executive locale organizează procesul de elaborare a propunerilor/proiectelor de buget şi emit circularele corespunzătoare adresate instituţiilor bugetare subordonate.

Articolul 51. Propunerile/proiectele de buget

(1) Autorităţile publice centrale elaborează şi prezintă Ministerului Finanţelor, în termenul stabilit de acesta, propuneri pentru elaborarea proiectului bugetului de stat.

(2) Autorităţile publice centrale în domeniul protecţiei sociale şi în domeniul ocrotirii sănătăţii elaborează, corespunzător, proiectele bugetului asigurărilor sociale de stat şi fondurilor

asigurării obligatorii de asistenţă medicală şi le prezintă pentru avizare Ministerului Finanţelor, în termenul stabilit de acesta.

(3) Autorităţile executive locale de toate nivelurile întocmesc proiectele bugetelor locale corespunzătoare, iar autorităţile executive locale de nivelul al doilea întocmesc sinteza consolidată a proiectelor bugetelor locale, pe care o prezintă pentru consultare Ministerului Finanţelor, în termenul stabilit de acesta.

(4) Propunerile/proiectele de buget cuprind indicatorii realizaţi în ultimii doi ani bugetari, rezultatele estimate pentru anul bugetar curent, propunerile de buget pentru anul bugetar viitor şi estimările pentru doi ani ulteriori.

(5) Propunerile/proiectele de buget se elaborează şi se prezintă în conformitate cu metodologia de planificare a bugetului, avînd la bază:

a) cadrul macroeconomic, politica bugetar-fiscală, politicile sectoriale, precum şi limitele de cheltuieli/transferuri interbugetare, cuprinse în cadrul bugetar pe termen mediu;

b) performanţa realizată/asumată în cadrul programelor autorităţilor publice pe domeniile de competenţă;

c) particularităţile specifice cuprinse în circulara privind elaborarea bugetelor anuale.

(6) Procedura de elaborare a proiectelor bugetelor locale se reglementează prin Legea privind finanţele publice locale.

Articolul 51[1]. Bugetul autorităţii bugetare independente/autonome

(1) Autoritatea bugetară independentă/autonomă elaborează proiectul de buget în conformitate cu prevederile art.51 alin.(5) din prezenta lege.

(2) Proiectul bugetului autorităţii bugetare independente/autonome se aprobă, cu avizul consultativ al Ministerului Finanţelor, de către această autoritate şi se înaintează Guvernului, în termenul prevăzut de calendarul bugetar, pentru a fi inclus în proiectul bugetului de stat care va fi prezentat Parlamentului spre adoptare.

(3) Autoritatea bugetară independentă/autonomă prezintă Parlamentului, după caz, obiecţiile la proiectul de buget aprobat de către Guvern pentru soluţionarea divergenţelor.

[Art.51[1] introdus prin Legea nr.147 din 20.07.2018, în vigoare 17.09.2018]

Articolul 52. Examinarea şi consultarea propunerilor/proiectelor de bugete

(1) Propunerile de buget ale autorităţilor publice centrale şi ale autorităţilor bugetare independente/autonome, proiectul bugetului asigurărilor sociale de stat, proiectul fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală şi sintezele consolidate ale proiectelor bugetelor locale de nivelul întîi şi al doilea se examinează de către Ministerul Finanţelor.

(2) Rezultatele examinării propunerilor/proiectelor de buget se supun consultării cu autorităţile publice corespunzătoare, în conformitate cu procedura stabilită de Ministerul Finanţelor.

(3) Dacă propunerile de buget nu respectă cerinţele specificate la art.51 alin.(5), Ministerul Finanţelor respinge propunerile de buget şi solicită ajustarea lor în termenul stabilit de acesta.

(4) Dacă autorităţile publice centrale nu aliniază propunerea de buget la cerinţele necesare în termenul stabilit, Ministerul Finanţelor este în drept să ajusteze unilateral propunerea de buget cu includerea ulterioară în proiectul legii bugetare anuale.

(5) Divergenţele autorităţilor publice centrale, nesoluţionate în cadrul consultărilor bugetare la Ministerul Finanţelor se soluţionează în cadrul examinării proiectului legii bugetare anuale la Guvern, iar în cazul autorităţilor bugetare independente/autonome – în cadrul examinării proiectului legii bugetare anuale la Parlament.

(6) Procesul de examinare şi consultare a propunerilor la proiectele bugetelor locale se reglementează prin Legea privind finanţele publice locale.

[Art.52 completat prin Legea nr.147 din 20.07.2018, în vigoare 17.09.2018]

[Art.52 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]

Articolul 53. Legile bugetare anuale

(1) Ministerul Finanţelor, autorităţile publice centrale în domeniul protecţiei sociale şi în domeniul ocrotirii sănătăţii elaborează, corespunzător, proiectele legii anuale a bugetului de stat, a bugetului asigurărilor sociale de stat şi a fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală şi le prezintă Guvernului spre examinare în termenul prevăzut de calendarul bugetar.

(2) Legile bugetare anuale conţin prevederi generale privind aprobarea indicatorilor principali ai bugetelor corespunzătoare şi reglementări specifice anului bugetar respectiv, precum şi anexe.

(3) Anexele la legea bugetului de stat cuprind:

a) indicatorii generali şi sursele de finanţare ale bugetului de stat;

b) componenţa veniturilor bugetului de stat;

c) bugetele autorităţilor publice centrale şi bugetele autorităţilor bugetare independente/autonome;

d) transferurile către bugetele locale, inclusiv investiţiile capitale;

e) alte date relevante.

(4) Anexele la legea bugetului asigurărilor sociale de stat cuprind:

a) sinteza bugetului asigurărilor sociale de stat;

b) programele de cheltuieli ale bugetului asigurărilor sociale de stat;

c) alte date relevante.

(5) Anexele la legea fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală cuprind:

a) sinteza fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală;

b) programele de cheltuieli ale fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală;

c) alte date relevante.

(6) Nota informativă la proiectul legii bugetare anuale cuprinde informaţii de fundamentare a proiectului de buget, inclusiv performanţa în cadrul programelor incluse în buget, factorii care au influenţat alocarea resurselor, precum şi explicaţii privind eventualele abateri de la limitele de cheltuieli aprobate în cadrul bugetar pe termen mediu. Informaţia prezentată în nota informativă la proiectul de buget reflectă rezultatele ultimilor doi ani bugetari, rezultatele estimate pentru anul bugetar curent, indicatorii planificaţi pentru anul bugetar viitor şi estimările pentru cel puţin doi ani ulteriori.

(7) Bugetele se prezintă spre aprobare conform clasificaţiei organizaţionale şi clasificaţiei programelor, precum şi conform clasificaţiei economice pentru asigurarea controlului anumitor indicatori bugetari din partea Parlamentului.

(8) Guvernul examinează şi aprobă proiectele legilor bugetare anuale şi le prezintă Parlamentului în termenul prevăzut de calendarul bugetar.

[Art.53 completat prin Legea nr.147 din 20.07.2018, în vigoare 17.09.2018]

Articolul 54. Examinarea şi adoptarea legilor bugetare anuale

(1) Parlamentul examinează şi adoptă legea bugetului de stat, legea bugetului asigurărilor sociale de stat şi legea fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală pe anul respectiv în termenul prevăzut de calendarul bugetar.

(2) Responsabilă de examinarea proiectelor legilor bugetare anuale în Parlament este comisia permanentă a Parlamentului în domeniul bugetului şi finanţelor.

(3) Legile bugetare anuale se examinează şi se adoptă în două lecturi:

a) prima lectură: se audiază raportul privind proiectul bugetului, se examinează şi se aprobă indicatorii generali ai bugetului (veniturile, cheltuielile şi soldul bugetului);

b) a doua lectură: proiectul legii se examinează şi se votează pe articole sau, după caz, în ansamblu.

(4) Modificările propuse de Parlament la proiectele legilor bugetare anuale trebuie să fie conforme principiilor şi regulilor bugetar-fiscale stabilite de prezenta lege.

Articolul 55. Deciziile bugetare anuale

(1) Autorităţile executive locale elaborează proiectele de decizii bugetare anuale în conformitate cu reglementările specifice stabilite prin Legea privind finanţele publice locale şi le prezintă spre aprobare consiliilor locale corespunzătoare în termenul prevăzut de calendarul bugetar.

(2) Formatul de prezentare a deciziilor bugetare anuale este similar formatului de prezentare a legii bugetului de stat pe anul respectiv, prevăzut la art.53.

(3) La aprobarea bugetelor locale autorităţile administraţiei publice locale de toate nivelurile sînt obligate să respecte limitele de transferuri interbugetare.

(4) Consiliile locale examinează şi adoptă deciziile bugetare anuale în termenul prevăzut de calendarul bugetar.

(5) În termen de 30 de zile de la data publicării legii bugetului de stat pe anul respectiv sau a legii privind modificarea acesteia, autorităţile administraţiei publice locale de toate nivelurile aduc bugetele corespunzătoare aprobate sau, după caz, modificate în concordanţă cu prevederile legii menţionate.

(6) În caz de nerespectare a prevederilor alin.(5), efectuarea transferurilor cu destinaţie generală la bugetele locale respective se suspendă pînă la efectuarea ajustărilor corespunzătoare.

[Art.55 modificat prin Legea nr.147 din 20.07.2018, în vigoare 17.09.2018]

[Art.55 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]

Articolul 56. Intrarea în vigoare şi publicarea legilor/ deciziilor bugetare anuale

Legile/deciziile bugetare anuale intră în vigoare la 1 ianuarie a anului bugetar sau la data indicată în text, care nu trebuie să preceadă data publicării.

Articolul 57. Bugetul provizoriu

(1) Dacă legea/decizia bugetară anuală nu este adoptată cu cel puţin trei zile înainte de expirarea anului bugetar, administratorul de buget emite dispoziţia privind aplicarea bugetului provizoriu.

(2) Bugetul provizoriu se formează şi se execută în corespundere cu prevederile legii/deciziei bugetare din anul precedent, luînd în considerare modificările operate pe parcursul anului şi ţinînd cont de următoarele particularităţi:

a) excluderea sau reducerea volumului programelor de cheltuieli finalizate sau care urmează a fi finalizate în anul bugetar curent;

b) stabilirea soldului bugetului la un nivel ce nu va depăşi valoarea acestuia aprobată în buget pe anul precedent;

c) aprobarea volumului transferurilor la nivelul celor prevăzute în bugetul de la care se efectuează aceste transferuri.

(3) În perioada aplicării bugetului provizoriu nu se permite efectuarea cheltuielilor pentru acţiuni sau măsuri noi comparativ cu anul precedent.

(4) Finanţarea cheltuielilor bugetului provizoriu se efectuează cu respectarea procedurilor generale privind executarea bugetului. Excepţie fac cheltuielile legate de serviciul datoriei de stat/datoriei unităţilor administrativ-teritoriale, care se efectuează în conformitate cu angajamentele asumate.

(5) Valabilitatea bugetului provizoriu încetează odată cu punerea în aplicare a legilor/deciziilor bugetare anuale.

(6) Toate operaţiunile efectuate în contul bugetului provizoriu se transferă în contul bugetului adoptat pe anul curent.

[Art.57 completat prin Legea nr.147 din 20.07.2018, în vigoare 17.09.2018]

Articolul 58. Repartizarea bugetului adoptat

(1) După publicarea legii bugetului de stat pe anul respectiv, Ministerul Finanţelor comunică autorităţilor publice centrale limitele anuale de alocaţii bugetare, repartizate pe nivele agregate ale clasificaţiei economice, iar autorităţilor administraţiei publice locale – transferurile de la bugetul de stat către bugetele locale.

(2) În termen de 15 zile de la data publicării legilor/deciziilor bugetare anuale, autorităţile/instituţiile bugetare, inclusiv Casa Naţională de Asigurări Sociale şi Compania Naţională de Asigurări în Medicină, asigură repartizarea alocaţiilor bugetare în conformitate cu metodologia stabilită de Ministerul Finanţelor.

(3) Bugetele repartizate ale autorităţilor/instituţiilor bugetare servesc drept temei pentru iniţierea executării bugetului.

Articolul 59. Prognozele trimestriale şi monitorizarea indicatorilor bugetari

(1) În termen de o lună de la începutul anului bugetar, Ministerul Finanţelor elaborează şi aprobă prognoze trimestriale ale veniturilor, cheltuielilor şi soldului bugetului public naţional şi ale componentelor acestuia.

(2) Pe parcursul anului bugetar, Ministerul Finanţelor monitorizează executarea bugetelor în raport cu prognozele trimestriale prevăzute la alin.(1) şi întreprinde măsuri în vederea respectării nivelului aprobat al soldului bugetar.

Articolul 60. Redistribuirea alocaţiilor bugetare

(1) Pe parcursul anului bugetar, redistribuirea alocaţiilor aprobate prin legea anuală a bugetului de stat se permite:

a) cu acordul Guvernului – între autorităţile publice centrale (cu excepţia celor independente) şi între programele unei autorităţi, pînă la 10 la sută din volumul alocaţiilor bugetare aprobate;

b) cu acordul Ministerului Finanţelor – între categoriile economice în cadrul unei autorităţi publice centrale, fără majorarea cheltuielilor de personal şi fără modificarea cheltuielilor pentru investiţii capitale şi a transferurilor interbugetare;

c) autorităţilor publice centrale şi, după caz, instituţiilor bugetare subordonate – în cazul altor redistribuiri decît cele prevăzute la lit.a) şi b) care nu afectează limitele de alocaţii bugetare stabilite.

(2) Limita prevăzută la alin.(1) lit.a) nu se aplică în cazul repartizării alocaţiilor fondurilor de urgenţă şi altor alocaţii centralizate aprobate în buget.

(3) Redistribuirea alocaţiilor aprobate prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat sau prin legea fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală se efectuează în condiţiile alin.(1) lit.a).

(4) Redistribuirea alocaţiilor bugetare conform alin.(1)–(3) se efectuează pînă la 30 noiembrie a anului bugetar.

(5) Competenţele privind redistribuirea alocaţiilor bugetelor locale în cadrul deciziei bugetare anuale se stabilesc prin Legea privind finanţele publice locale.

(6) Se interzice redistribuirea ulterioară a alocaţiilor repartizate din fondurile de rezervă şi de intervenţie.

Articolul 61. Modificarea legii/deciziei bugetare anuale

(1) Dacă pe parcursul anului se atestă tendinţe de înrăutăţire a soldului bugetului şi/sau apare necesitatea revizuirii cheltuielilor bugetare, administratorul de buget lansează procedura de modificare a bugetului corespunzător.

(2) Autorităţile/instituţiile bugetare pot înainta propuneri de modificare a bugetelor în modul şi în termenul stabilit de administratorii bugetelor de la care acestea se finanţează.

(3) Procedurile de elaborare, prezentare şi adoptare a legilor/deciziilor privind modificarea bugetelor sînt similare celor pentru legile/deciziile bugetare anuale.

(4) Orice propunere de modificare a legilor/deciziilor bugetare anuale trebuie să fie însoţită de o notă informativă, care va cuprinde concluziile privind executarea bugetului respectiv în perioada precedentă şi estimările privind executarea scontată a bugetului pînă la finele anului bugetar în curs, precum şi impactul financiar al modificărilor pentru următorii trei ani.

(5) În cadrul unui an bugetar pot fi efectuate, de regulă, cel mult două modificări ale bugetelor componente ale bugetului public naţional, care se adoptă, de regulă, nu mai degrabă de 1 iulie şi nu mai tîrziu de 15 noiembrie, cu excepţia cazurilor prevăzute la art.69 alin.(4).

[Art.61 completat prin Legea nr.147 din 20.07.2018, în vigoare 17.09.2018]

Secţiunea 3
Executarea bugetului

Articolul 62. Contul unic trezorerial

(1) Încasările la şi plăţile de la bugetele componente ale bugetului public naţional în monedă naţională se efectuează prin virament prin contul unic trezorerial, iar cele în valută străină – prin conturi deschise în Banca Naţională a Moldovei şi instituţiile financiare, în conformitate cu legislaţia valutară.

(2) Administratorii de bugete pot angaja/acorda, în bază contractuală, împrumuturi cu scadenţă în acelaşi an bugetar de la/la bugetele componente ale bugetului public naţional, gestionate prin contul unic trezorerial, destinate acoperirii decalajelor temporare de casă.

(3) Administratorii de bugete pot angaja, în bază contractuală, de la instituţii financiare împrumuturi destinate acoperirii decalajelor temporare de casă cu scadenţă în acelaşi an bugetar.

(4) Soldul mijloacelor băneşti temporar libere, gestionate prin contul unic trezorerial, poate fi plasat sub formă de depozite la Banca Naţională a Moldovei şi în valori mobiliare de stat.

(5) Se interzice autorităţilor/instituţiilor bugetare:

a) să deschidă conturi bancare pentru efectuarea operaţiunilor de încasări şi plăţi prin instituţiile financiare, cu excepţia cardurilor de plată de afaceri (business), deschise cu autorizaţia Ministerului Finanţelor pentru acoperirea cheltuielilor ce ţin de delegarea în interes de serviciu peste hotare a conducătorilor de rang înalt ai autorităţilor publice centrale. Modul de deschidere şi gestionare a cardurilor de plată de afaceri (business) se stabileşte de către Ministerul Finanţelor;

b) să acorde/contracteze împrumuturi.

[Alin.(6) art.62 abrogat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]

(7) Ministerul Finanţelor, Casa Naţională de Asigurări Sociale şi Compania Naţională de Asigurări în Medicină pot angaja prestatori de servicii de plată, care activează pe teritoriul Republicii Moldova, pentru efectuarea unor operaţiuni ce ţin de executarea de casă a bugetelor.

(8) Procedura de selectare a băncilor comerciale, ca prestatori de servicii de plată, pentru efectuarea operaţiunilor ce ţin de executarea de casă a bugetelor se face o dată la trei ani în conformitate cu legislaţia privind achiziţiile publice.

(9) Mijloacele financiare primite de la bugetele componente ale bugetului public naţional de către autorităţile/instituţiile publice la autogestiune, întreprinderile de stat şi societăţile pe acţiuni ai căror fondatori/acţionari sînt autorităţile publice centrale şi locale, în baza listei acestora aprobate în legea bugetară anuală, se gestionează prin contul unic trezorerial.

(10) Ministerul Finanţelor poate utiliza temporar soldurile de mijloace financiare din conturile entităţilor specificate la alin.(9), deschise în contul unic trezorerial, pentru acoperirea decalajelor temporare de casă ale bugetului de stat, cu rambursarea acestora în termen de 180 de zile de la data efectuării împrumutului şi fără a afecta plăţile entităţilor respective.

(11) Se interzice împrumutul mijloacelor financiare, acordate cu destinaţie conform acordurilor de finanţare, din resursele aferente proiectelor finanţate din surse externe.

[Art.62 modificat prin Legea nr.147 din 20.07.2018, în vigoare 17.09.2018]
[Art.62 completat prin Legea nr.267 din 09.12.2016, în vigoare 23.12.2016]
[Art.62 modificat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]

Articolul 63. Executarea de casă a bugetului

(1) Încasările bugetelor componente ale bugetului public naţional şi plăţile bugetului de stat şi ale bugetelor locale se efectuează prin sistemul trezorerial conform metodei de casă.

(2) Evidenţa încasărilor şi plăţilor bugetare prin sistemul trezorerial se asigură prin conturi trezoreriale bazate pe clasificaţia bugetară şi pe planul de conturi contabile.

Articolul 64. Prognoza şi managementul lichidităţilor

(1) În termen de 30 de zile de la data adoptării legilor/deciziilor bugetare anuale, dar nu mai tîrziu de 1 ianuarie a anului bugetar, administratorii de bugete elaborează, în conformitate cu metodologia stabilită de Ministerul Finanţelor, prognozele de lichidităţi ale bugetelor corespunzătoare pe an cu repartizare lunară.

(2) Prognozele menţionate la alin.(1) al prezentului articol se actualizează periodic, cu respectarea nivelului trimestrial al soldului bugetar, stabilit în condiţiile art.59.

Articolul 65. Încasările bugetare

(1) Colectarea veniturilor şi a altor încasări aprobate în bugetele componente ale bugetului public naţional se asigură de către administratorii de venituri stabiliţi prin actele normative care instituie aceste venituri.

(2) În cazul în care legislaţia nu prevede autoritatea responsabilă de administrarea anumitor venituri bugetare, Ministerul Finanţelor desemnează administratorii veniturilor bugetare respective.

(3) Toate plăţile calculate, dar netransferate la bugetele componente ale bugetului public naţional pînă la data încheierii anului bugetar se încasează în contul bugetelor respective pe anul viitor.

Articolul 66. Gestionarea angajamentelor

(1) Autorităţile/instituţiile bugetare sînt responsabile pentru asumarea, achitarea, evidenţa şi raportarea angajamentelor, în conformitate cu legislaţia care reglementează achiziţiile publice şi cu alte acte normative.

(2) Asumarea angajamentelor de către autorităţile/instituţiile bugetare se permite doar în scopurile şi în limitele alocaţiilor bugetare, luînd în considerare datoriile înregistrate la finele anului precedent.

(3) Se permite asumarea angajamentelor multianuale pe o perioadă de pînă la trei ani pentru obiectele de investiţii capitale, în limitele cheltuielilor prognozate în acest scop pe anii respectivi. Valoarea angajamentelor multianuale se ajustează anual în corespundere cu alocaţiile bugetare aprobate în acest scop pe anul bugetar respectiv.

(3^1) Se permite asumarea angajamentelor multianuale pe o perioadă de pînă la 5 ani, în cazul achiziţiilor de servicii sociale de alimentaţie în sistemul de educaţie, cu stipularea în cadrul contractului a obligaţiei operatorului economic de a dota cantinele instituţiilor de învăţămînt cu utilajul şi echipamentul necesar bunei funcţionări, precum şi de a asigura reparaţia spaţiilor destinate cantinelor instituţiilor de învăţămînt.

(4) Autorităţile/instituţiile bugetare sînt obligate să revadă relaţiile contractuale cu furnizorii de mărfuri şi servicii şi să reducă cheltuielile dacă pe parcursul anului bugetar alocaţiile bugetare au fost diminuate ca urmare a modificării bugetului.

(5) Se interzice încheierea de către autorităţile/instituţiile bugetare a contractelor cu efectuarea plăţilor anticipate (avans) pentru achiziţionarea mărfurilor, serviciilor şi lucrărilor, cu excepţia:

a) lucrărilor de construcţii şi reparaţii capitale, a căror valoare nu depăşeşte 10 la sută din limita anuală stabilită pe obiectiv în scopul organizării proceselor tehnologice şi procurării de materiale şi utilaj, în cazul în care contractele de antrepriză încheiate între beneficiari şi antreprenori prevăd astfel, cu confirmarea ulterioară a sumelor plătite prin volume de lucrări executate efectiv pe parcursul anului de gestiune;

b) mărfurilor, serviciilor şi lucrărilor care nu cad sub incidenţa Legii privind achiziţiile publice.

[Art.66 completat prin Legea nr.284 din 29.11.2018, în vigoare 04.01.2019]
[Art.66 completat prin Legea nr.147 din 20.07.2018, în vigoare 17.09.2018]
[Art.66 completat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]

Articolul 67. Plăţile bugetare

(1) În procesul executării bugetelor, autorităţile/instituţiile bugetare efectuează plăţi în limitele alocaţiilor bugetare aprobate şi în conformitate cu prognozele de lichidităţi ale bugetelor.

(1^1) Autorităţile/instituţiile bugetare vor efectua plăţi în limitele alocaţiilor bugetare aprobate după stingerea datoriilor cu termen de achitare expirat.

(2) Finanţarea cheltuielilor se efectuează pe măsura încasării mijloacelor băneşti la conturile bugetului, cu respectarea următoarelor priorităţi:

a) onorarea angajamentelor de deservire a datoriei de stat/datoriei unităţilor administrativ-teritoriale;

b) cheltuielile de personal, de achitare a burselor, a pensiilor, a indemnizaţiilor, a compensaţiilor, a alocaţiilor şi a ajutoarelor sociale;

b[1]) cheltuielile pentru asigurarea obligatorie de asistenţă medicală a categoriilor de persoane pentru care, conform legislaţiei, Guvernul are calitatea de asigurat;

c) cheltuielile pentru resursele termoenergetice;

d) cheltuielile din fondurile de urgenţă.

(3) La efectuarea altor cheltuieli decît cele stipulate la alin.(2), prioritățile de cheltuieli se stabilesc de către conducătorul autorității/instituției bugetare.

(4) Plăţile legate de serviciul datoriei, inclusiv pentru obligaţiunile provenite din acordarea garanţiilor, se efectuează în termenele şi în condiţiile angajamentelor asumate, indiferent de suma aprobată în buget pentru acest scop.

(4[1]) Plăţile legate de cumpărarea de către stat, în conformitate cu art.54[1] din Legea nr.121/2007 privind administrarea şi deetatizarea proprietăţii publice, a acţiunilor emise de băncile de importanţă sistemică prin decizia organului executiv al băncii ca urmare a anulării acţiunilor neînstrăinate ale foştilor deţinători asupra cărora au devenit incidente prevederile legislaţiei aferente activităţii bancare se efectuează indiferent de faptul dacă sînt sau nu prevăzute mijloace pentru acest scop în legea bugetului de stat pentru anul în curs.

(5) Toate plăţile executate pînă la data încheierii anului bugetar, indiferent de perioada pentru care acestea se efectuează, se înregistrează şi se reflectă în evidenţa contabilă ca plăţi ale anului bugetar curent.

(6) Datoriile autorităţilor/instituţiilor bugetare din anii precedenţi se achită de către acestea din contul şi în limita bugetelor autorităţilor/instituţiilor respective aprobate pe anul bugetar curent.

[Art.67 completat prin Legea nr.147 din 20.07.2018, în vigoare 17.09.2018]

[Art.67 completat prin Legea nr.274 din 15.12.2017, în vigoare 29.12.2017]

[Art.67 completat prin Legea nr.89 din 14.05.2015, în vigoare 05.06.2015]

Articolul 68. Plăţile în baza documentelor executorii

(1) Documentele executorii privind dezafectarea incontestabilă a mijloacelor băneşti din contul bugetelor componente ale bugetului public naţional, precum şi din contul autorităţilor/instituţiilor bugetare, se prezintă obligatoriu de către creditor direct administratorilor de bugete şi/sau, după caz, autorităţilor/instituţiilor bugetare respective după rămînerea definitivă a hotărîrii judecătoreşti.

(2) În cazul neexecutării documentului executoriu emis în baza unei hotărîri judecătoreşti definitive în termen de 3 luni de la data prezentării acestuia, creditorul poate solicita executorului judecătoresc iniţierea executării silite, conform procedurii stabilite de Codul de executare.

(2[1]) Recursul declarat împotriva hotărîrii judecătoreşti definitive privind dezafectarea incontestabilă a mijloacelor băneşti din contul bugetelor componente ale bugetului public naţional şi din contul autorităţilor/instituţiilor bugetare suspendă termenul de executare a hotărîrii judecătoreşti prevăzut la alin.(2).

(3) Plăţile pentru executarea silită a sumelor adjudecate conform documentelor executorii se efectuează în limita bugetului aprobat al autorității/ instituției bugetare.

(4) Suma plăţilor pentru executare silită nu poate depăşi 20 la sută din bugetul aprobat al autorității/instituției bugetare pe anul respectiv.

(4[1]) Ordinul incaso, emis de executorul judecătoresc, se execută în decurs de 10 zile lucrătoare din momentul recepţionării.

(4[2]) Onorariul executorului judecătoresc pentru executarea silită a documentului executoriu va fi calculat în conformitate cu Codul de executare, dar nu va depăşi 5000 de lei.

(4[3]) Actele de executare silită ale executorului judecătoresc care nu corespund prevederilor legale în vigoare şi/sau nu sînt însoţite de documentul executoriu în original şi de dovada expirării termenului prevăzut la alin.(2) se restituie fără executare.

(5) Pentru documentele executorii care au parvenit prin intermediul executorului judecătoresc cu încălcarea procedurii stabilite la alin.(1) al prezentului articol, debitorul va fi scutit de plata onorariului şi a altor cheltuieli de executare prevăzute la art.36–41 din Codul de executare.

[Art.68 completat prin Legea nr.147 din 20.07.2018, în vigoare 17.09.2018]

[Art.68 modificat prin Legea nr.212 din 01.12.2017, în vigoare 05.01.2018]

Notă: Se declară neconstituţionale sintagmele „doar după rămânerea irevocabilă a hotărârii judecătoreşti” şi „în baza unei hotărâri judecătoreşti irevocabile” de la alin.(1) şi (2) ale art.68 prin Hot. Curţii Constituţionale nr.32 din 17.11.2016, în vigoare 17.11.2016.

[Art.68 completat prin Legea nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]

Articolul 69. Blocarea alocaţiilor bugetare

(1) În procesul executării bugetului, administratorii de bugete sînt autorizaţi să blocheze temporar anumite alocaţii de la bugetul respectiv, cu excepţia plăţilor pentru deservirea datoriei de stat/datoriei unităţilor administrativ-teritoriale, în următoarele situaţii:

a) dacă analiza executării scontate a bugetelor atestă înrăutăţirea nivelului soldului bugetar, aprobat prin legea/decizia bugetară anuală şi stabilit ca prognoze trimestriale în baza art.59;

b) dacă limitele de alocaţii în proiectul bugetului care urmează a fi aprobat sînt mai mici decît cele din bugetul provizoriu care se execută;

c) dacă sînt iniţiate propuneri de reducere a alocaţiilor fie prin redistribuire, fie prin modificarea bugetului.

(2) În perioada de blocare temporară a alocaţiilor, autorităţile/instituţiile bugetare nu îşi pot asuma noi angajamente de cheltuieli.

(3) Blocarea alocaţiilor poate fi efectuată pe o perioadă ce nu depăşeşte 60 de zile, cu informarea autorităţilor/instituţiilor bugetare şi a Guvernului sau, după caz, a consiliilor locale despre circumstanţele ce au determinat această acţiune.

(4) În cazul în care acţiunile aferente blocării alocaţiilor nu asigură menţinerea soldului bugetar în limitele stabilite de legea/decizia bugetară anuală, administratorii de bugete, în termen de cel puţin 20 de zile pînă la expirarea perioadei de blocare, întocmesc şi prezintă proiectul legii/deciziei privind modificarea bugetului respectiv.

(5) Blocarea alocaţiilor efectuată în condiţiile alin.(1) se aplică pînă la adoptarea legii/deciziei privind modificarea bugetelor respective.

[Art.69 modificat prin Legea nr.242 din 29.12.2015, în vigoare 29.01.2016]

Articolul 70. Încheierea anului bugetar

(1) În ultima zi lucrătoare a anului bugetar nu se efectuează operaţiuni de încasări şi plăţi, ci doar operaţiuni interne şi de încheiere a anului bugetar.

(2) La data încheierii anului bugetar alocaţiile bugetare nevalorificate, precum şi soldurile de mijloace băneşti din conturile trezoreriale ale autorităţilor/instituţiilor bugetare se închid, cu excepţia soldurilor proiectelor finanţate din surse externe.

(3) În cazul instituţiilor bugetare amplasate peste hotarele ţării, soldurile mijloacelor băneşti înregistrate în conturile acestora la data încheierii anului bugetar se utilizează în anul bugetar următor în contul finanţării de la buget a alocaţiilor aprobate.

(4) Soldurile de mijloace băneşti din conturile bugetelor componente ale bugetului public naţional, înregistrate la data încheierii anului bugetar, sînt tranzitorii pe anul bugetar următor şi

sînt accesibile spre utilizare la acoperirea deficitului în limitele prevăzute de legile/deciziile bugetare anuale.

(5) Dacă la finele anului bugetar volumul real înregistrat al deficitului bugetului asigurărilor sociale de stat, cu excepţia transferurilor de la bugetul de stat pentru prestaţii de asistenţă socială, este mai mic decît volumul transferurilor primite de la bugetul de stat pentru acoperirea insuficienţei de venituri ale bugetului asigurărilor sociale de stat, Casa Naţională de Asigurări Sociale va restitui diferenţa la bugetul de stat în primul trimestru al anului bugetar viitor, în baza raportului anual privind executarea bugetului.

[Art.70 modificat prin Legea nr.147 din 20.07.2018, în vigoare 17.09.2018]

Secţiunea 4
Evidenţa contabilă şi raportarea bugetului

Articolul 71. Evidenţa contabilă în sistemul bugetar

(1) Evidenţa contabilă în sistemul bugetar se organizează în baza Legii contabilităţii şi în conformitate cu planul de conturi contabile şi cu metodologia elaborată şi aprobată de către Ministerul Finanţelor.

(2) Evidenţa încasărilor şi plăţilor bugetului asigurărilor sociale de stat şi ale fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală se asigură în baza planurilor de conturi contabile proprii, cu utilizarea sistemelor informaţionale specifice domeniilor de activitate.

Articolul 72. Rapoartele periodice privind executarea bugetelor

(1) Ministerul Finanţelor, Casa Naţională de Asigurări Sociale şi Compania Naţională de Asigurări în Medicină întocmesc şi publică lunar rapoarte privind executarea bugetelor pe care le administrează.

(2) Autorităţile executive locale întocmesc şi publică rapoarte privind executarea bugetelor locale, în conformitate cu periodicitatea şi cerinţele stabilite de Legea privind finanţele publice locale.

(3) Raportul privind executarea bugetului public naţional se întocmeşte şi se publică lunar de către Ministerul Finanţelor.

(4) Guvernul prezintă Parlamentului raportul semianual privind executarea bugetului public naţional şi a componentelor acestuia în termenul prevăzut de calendarul bugetar.

(5) Modul de întocmire şi de prezentare a rapoartelor privind executarea bugetelor componente ale bugetului public naţional se stabileşte de Ministerul Finanţelor.

Articolul 73. Rapoartele anuale privind executarea bugetelor

(1) Rapoartele anuale privind executarea bugetului de stat, a bugetului asigurărilor sociale de stat şi a fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală se întocmesc de administratorii bugetelor respective şi se prezintă Guvernului, iar ulterior Parlamentului spre aprobare, în termenele prevăzute de calendarul bugetar.

(2) Rapoartele prezentate de Guvern se examinează de către Parlament şi se aprobă în termenul prevăzut de calendarul bugetar.

(3) Rapoartele anuale privind executarea bugetelor locale pentru anul bugetar încheiat se întocmesc de către autorităţile executive locale şi se aprobă de către consiliile locale în termenul prevăzut de calendarul bugetar.

(4) Rapoartele anuale privind executarea bugetelor se prezintă în format comparabil cu formatul bugetelor aprobate şi cuprind:

a) caracteristicile cadrului macroeconomic în anul respectiv, dinamica şi tendinţele indicatorilor în comparaţie cu anii precedenţi;

b) evaluarea implementării măsurilor de politici bugetar-fiscale în raport cu asumările prevăzute în buget;

c) nivelul de executare a veniturilor, a cheltuielilor şi a surselor de finanţare în raport cu indicatorii planificaţi, cu executarea din anul precedent şi cu explicarea cauzelor devierilor;

d) explicaţii la modificările bugetare efectuate pe parcursul anului;

e) nivelul datoriei de stat/datoriei unităţilor administrativ-teritoriale în raport cu limitele stabilite;

f) nivelul de realizare a performanţei în cadrul programelor;

g) alte informaţii relevante.

(5) La examinarea şi prezentarea în Parlament a rapoartelor anuale privind executarea bugetului de stat, a bugetului asigurărilor sociale de stat şi a fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală participă autorităţile publice centrale de specialitate, care prezintă rapoarte privind implementarea programelor şi performanţa realizată în domeniile de competenţă.

(6) După aprobarea de către Parlament/consiliile locale, rapoartele anuale se publică în modul şi în termenul stabilit de legislaţie.

[Art.73 modificat prin Legea nr.147 din 20.07.2018, în vigoare 17.09.2018]

Articolul 74. Rapoartele financiare

Autorităţile/instituţiile bugetare, inclusiv Casa Naţională de Asigurări Sociale şi Compania Naţională de Asigurări în Medicină, întocmesc şi prezintă rapoarte financiare în baza Legii contabilităţii şi în conformitate cu termenele şi cerinţele stabilite de Ministerul Finanţelor.

Capitolul V
MONITORINGUL FINANCIAR

Articolul 75. Obiectul monitoringului financiar

Monitoringului financiar se supun:

a) autorităţile/instituţiile publice la autogestiune, cu excepţia celor responsabile exclusiv faţă de Parlament;

b) întreprinderile de stat/municipale şi societăţile comerciale cu capital integral sau majoritar public.

Articolul 76. Responsabilitatea pentru monitoringul financiar

(1) Monitoringul financiar al activităţii autorităţilor publice la autogestiune, întreprinderilor de stat şi societăţilor comerciale cu capital integral sau majoritar de stat se efectuează de către Ministerul Finanţelor.

(2) Organele centrale de specialitate ale administraţiei publice şi alte autorităţi administrative asigură supravegherea activităţii şi eficienţa utilizării patrimoniului instituţiilor publice la autogestiune, întreprinderilor de stat şi societăţilor comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, care activează în domeniul de competenţă al acestora.

(3) Monitoringul financiar al activităţii instituţiilor publice la autogestiune, întreprinderilor municipale şi societăţilor comerciale în care autorităţile administraţiei publice locale au calitatea de fondator sau deţin cota majoritară în capitalul social se efectuează de către autorităţile administraţiei publice locale.

(4) Procedurile şi cerinţele specifice privind efectuarea monitoringului financiar al activităţii autorităţilor publice la autogestiune, întreprinderilor de stat/municipale şi societăţilor comerciale

cu capital integral sau majoritar public se elaborează de către Ministerul Finanţelor, în comun cu organul abilitat cu administrarea şi deetatizarea patrimoniului public, şi se aprobă de Guvern.

(5) Rezultatele monitoringului financiar se prezintă autorităţilor publice competente şi Guvernului şi se iau în considerare în procesul de luare a deciziilor privind administrarea şi deetatizarea patrimoniului public.

[Art.76 în redacţia Legii nr.138 din 17.06.2016, în vigoare 01.07.2016]

Capitolul VI
CONTROLUL FINANCIAR ŞI AUDITUL PUBLIC EXTERN

Articolul 77. Controlul financiar public intern

(1) Activităţile efectuate în cadrul procesului bugetar şi operaţiunile legate de gestionarea finanţelor publice de către autorităţile/instituţiile bugetare sînt obiect al controlului financiar public intern.

(2) Principiile şi modul de organizare a sistemului de management financiar şi de control, a activităţii de audit intern, precum şi a funcţiei de coordonare şi armonizare centralizată în domeniul controlului financiar public intern, se reglementează prin legislaţia privind controlul financiar public intern.

Articolul 78. Inspectarea financiară

(1) Inspectarea financiară se efectuează de către autoritatea administrativă responsabilă din subordinea Ministerului Finanţelor, în baza regulamentului aprobat de către Guvern.

(2) În cadrul inspectării financiare se verifică activitatea economico-financiară, inclusiv prin investigări operative şi analize documentare efectuate în baza informaţiilor privind eventuale încălcări ale legislaţiei sau fraude în gestionarea şi utilizarea resurselor bugetare, în administrarea patrimoniului public, raportarea datoriei sectorului public, în calcularea profitului net al întreprinderilor de stat/municipale şi al societăţilor comerciale cu cota de participare a statului, precum şi a dividendelor şi a defalcărilor la buget ale unei părţi a profitului net al acestora.

(3) Inspectării financiare pot fi supuse:

a) autorităţile/instituţiile bugetare;

b) autorităţile/instituţiile publice la autogestiune şi autorităţile bugetare independente – pe aspecte ale corectitudinii în utilizarea alocaţiilor financiare obţinute din bugetul public naţional, în gestionarea/utilizarea patrimoniului public, precum şi pe cele privind conformarea la regulile aplicabile achiziţiilor publice prevăzute de Legea nr.131/2015 privind achiziţiile publice;

c) întreprinderile de stat/municipale, societăţile comerciale în al căror capital social statul deţine o cotă-parte de cel puţin 25 la sută, precum şi persoanele afiliate acestora – pe aspecte ale gestionării/utilizării resurselor financiare şi/sau patrimoniului public ale entităţilor specificate la lit.a);

d) alte persoane fizice şi juridice – pe aspecte ale gestionării şi utilizării resurselor financiare şi ale administrării patrimoniului public al entităţilor specificate la lit.a) şi c).

(4) Inspectarea financiară se iniţiază:

a) la solicitarea Prim-ministrului;

b) de către ministrul finanţelor, care, prin intermediul autorităţii administrative responsabile din subordinea Ministerului Finanţelor, planifică inspectări financiare în funcţie de riscurile evaluate, aferente activităţilor procesului bugetar şi subiectelor menţionate la alin.(3).

[Art.78 în redacţia Legii nr.295 din 21.12.2017, în vigoare 12.01.2018]

[Art.78 modificat prin Legea nr.242 din 29.12.2015, în vigoare 29.01.2016]

Articolul 79. Auditul public extern

Modul de formare, gestionare şi utilizare a resurselor bugetului public naţional, precum şi de administrare a patrimoniului public, se supune auditului public extern în conformitate cu legislaţia.

Capitolul VII
RESTRICŢII, PENALITĂŢI ŞI RĂSPUNDEREA JURIDICĂ

Articolul 80. Restricţii şi penalităţi

(1) Se interzice dezafectarea incontestabilă a mijloacelor băneşti din conturile bancare ale Trezoreriei de Stat şi ale trezoreriilor regionale ale Ministerului Finanţelor, cu excepţia executării ordinelor incaso ale organelor abilitate cu dreptul de executare silită, de suspendare a operaţiunilor în conturile bancare ale contribuabilului şi de sechestrare sau de percepere, în mod incontestabil, a mijloacelor băneşti din conturile bancare şi/sau trezoreriale.

(2) De la persoanele fizice şi juridice care au primit din partea autorităţilor/instituţiilor bugetare mijloace financiare sub formă de plată prealabilă, inclusiv pentru mărfuri şi servicii (cu excepţia lucrărilor de construcţie, de reparaţie capitală şi de achiziţionare a rachetelor antigrindină), pentru perioada care depăşeşte termenul prevăzut de contract, se percepe la bugetul respectiv o sumă calculată în funcţie de rata de bază aplicată de Banca Naţională a Moldovei la principalele operaţiuni de politică monetară pe termen scurt. Termenul stipulat de contract pentru onorarea obligaţiilor persoanelor fizice sau juridice faţă de autoritatea/instituţia bugetară nu poate depăşi 30 de zile de la data primirii mijloacelor financiare la contul de decontare. Concomitent, la buget se percep şi mijloacele financiare neutilizate (datoria debitoare) la momentul controlului.

Notă: Se declară neconstituţional alin.(2) art.80 prin Hotărîrea Curţii Constituţionale nr.10 din 16.03.2017, în vigoare 16.03.2017

(3) Se interzice dezafectarea de la buget a mijloacelor pentru acordare de împrumuturi persoanelor fizice şi juridice. Excepţie fac împrumuturile acordate Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar şi resursele recreditate în condiţiile Legii cu privire la datoria sectorului public, garanţiile de stat şi recreditarea de stat, precum şi cele destinate acordării de credite fără dobîndă concurenţilor electorali.

(4) În caz de nerambursare la scadenţă a împrumuturilor recreditate din surse interne şi externe prin intermediul Ministerului Finanţelor, a dobînzilor şi a altor plăţi aferente, precum şi a mijloacelor dezafectate de la bugetul de stat pentru stingerea împrumuturilor acordate cu garanţie de stat, organele abilitate cu dreptul de executare silită, de suspendare a operaţiunilor în conturile bancare ale contribuabilului şi de sechestrare sau de percepere, în mod incontestabil, a mijloacelor băneşti din conturile bancare şi/sau trezoreriale vor percepe în mod prioritar şi incontestabil, de la bugetele respective şi de la persoanele care au beneficiat de împrumuturi recreditate şi împrumuturi acordate cu garanţie de stat, sumele nerambursate.

(5) Stingerea datoriilor expirate aferente împrumuturilor acordate şi/sau recreditate de Ministerul Finanţelor, precum şi a împrumuturilor achitate din contul bugetului de stat conform garanţiei de stat, se va efectua în următoarea succesiune: penalitatea, dobînda şi alte plăţi, suma principală a împrumutului.

(6) Mijloacele bugetare, inclusiv cele exprimate prin bunuri materiale, utilizate de către autorităţile/instituţiile bugetare, contrar prevederilor actelor normative, pentru acordare de împrumut sau de ajutor financiar persoanelor fizice şi juridice se percep integral de la acestea şi se varsă la bugetul respectiv fără a fi restabilite ulterior pe conturile creditorilor. Pentru întreaga perioadă de utilizare a acestor mijloace, de la persoanele menţionate se percepe la bugetul respectiv

o sumă calculată în funcţie de rata de bază aplicată de Banca Naţională a Moldovei la principalele operaţiuni de politică monetară pe termen scurt.

(7) Sancţiunile specificate la alin.(2) şi (6) se aplică de către Inspecţia financiară în baza rezultatelor inspectărilor efectuate.

(8) Pentru neplata în termenele stabilite de actele normative a plăţilor la bugetele componente ale bugetului public naţional se aplică majorări de întîrziere în mărimea şi în modul stabilit de Codul fiscal şi de alte acte legislative.

(9) Pentru autorităţile/instituţiile bugetare şi alţi beneficiari de mijloace bugetare care nu au prezentat la timp rapoartele privind utilizarea mijloacelor alocate, nu au înlăturat în termenele stabilite încălcările şi neajunsurile depistate, precum şi nu au prezentat alte rapoarte/documente/informaţii solicitate, Ministerul Finanţelor suspendă temporar finanţarea de la bugetul de stat a autorităţilor/ instituţiilor bugetare şi a altor beneficiari de mijloace bugetare.

[Art.80 completat prin Legea nr.227 din 01.11.2018, în vigoare 30.12.2018]

[Art.80 modificat prin Legea nr.147 din 20.07.2018, în vigoare 17.09.2018]

[Art.80 modificat prin Legea nr.242 din 29.12.2015, în vigoare 29.01.2016]

Articolul 81. Formele de răspundere juridică

Încălcarea prevederilor prezentei legi atrage răspundere disciplinară, civilă, contravenţională sau penală în conformitate cu legislaţia în vigoare.

Capitolul VIII
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 82. Intrarea în vigoare şi abrogările

(1) Prezenta lege intră în vigoare la 1 ianuarie 2015, cu excepţia art.10, art.15-17, art.18 lit.b) şi d), art.19 lit.d), f) şi g), art.20 alin.(1) lit.b), c) şi k), art.21 alin.(1) lit.j), art.24 alin.(1) lit.e) şi g), art.29-30, art.36, art.37, art.47 alin.(1) lit.a)-c), art.48, art.49, art.54 alin.(4), art.59-61, art.64, art.67-69, art.70 alin.(3), art.72 alin.(4), art.74-76, art.81, care se pun în aplicare de la 1 ianuarie 2016.

(2) Începînd cu 1 ianuarie 2015 se abrogă art.1-5, art.8, art.13, art.13^1-13^2, art.13^4-13^6, art.15-16, art.19-22, art.24-35, art.37, art.39, art.44-48, art.50-53, art.55 din Legea nr.847-XIII din 24 mai 1996 privind sistemul bugetar şi procesul bugetar, cu modificările şi completările ulterioare (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, ediţie specială).

(3) Începînd cu 1 ianuarie 2016 se abrogă:

Legea nr.847-XIII din 24 mai 1996 privind sistemul bugetar şi procesul bugetar (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, ediţie specială);

Legea nr.1228-XIII din 27 iunie 1997 despre Regulamentul privind utilizarea mijloacelor fondului de rezervă al Guvernului (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr.57–58, art.511);

art.X din Legea nr.1440-XV din 8 noiembrie 2002 pentru modificarea şi completarea unor acte legislative (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.178–181, art.1354);

art.IX din Legea nr.430-XV din 31 octombrie 2003 pentru modificarea şi completarea unor acte normative (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.239–242, art.956);

art.XXIII din Legea nr.154-XVI din 21 iulie 2005 pentru modificarea şi completarea unor acte legislative (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.126–128, art.611);

art.IV din Legea nr.335-XVI din 16 decembrie 2005 pentru modificarea şi completarea unor acte legislative (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.1–4, art.22);

art.XVI şi art.XXIV din Legea nr.268-XVI din 28 iulie 2006 pentru modificarea şi completarea unor acte legislative (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.142–145, art.702);

art.IV din Legea nr.231-XVI din 2 noiembrie 2007 pentru modificarea şi completarea unor acte legislative (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.180–183, art.693);

art.IV din Legea nr.107-XVI din 16 mai 2008 cu privire la modificarea şi completarea unor acte legislative (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.107–109, art.417);

art.II din Legea nr.172-XVI din 10 iulie 2008 pentru modificarea şi completarea unor acte legislative (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.134-137, art.543);

art.X şi art.XV din Legea nr.108-XVIII din 17 decembrie 2009 pentru modificarea şi completarea unor acte legislative (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.193–196, art.609);

art.III din Legea nr.63 din 23 aprilie 2010 pentru modificarea unor acte legislative (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.75–77, art.213);

art.III din Legea nr.72 din 4 mai 2010 pentru modificarea şi completarea unor acte legislative (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.94–97, art.270);

art.IX din Legea nr.48 din 26 martie 2011 pentru modificarea şi completarea unor acte legislative (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.53, art.114);

Legea nr.167 din 22 iulie 2011 pentru modificarea articolului 55 din Legea nr.847-XIII din 24 mai 1996 privind sistemul bugetar şi procesul bugetar (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.131–133, art.417);

art.IV din Legea nr.267 din 23 decembrie 2011 privind modificarea şi completarea unor acte legislative (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.13–14, art.32);

art.VIII din Legea nr.178 din 11 iulie 2012 pentru modificarea şi completarea unor acte legislative (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.190–192, art.644);

art.II din Legea nr.241 din 2 noiembrie 2012 pentru modificarea unor acte legislative (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.242–244, art.777).

Articolul 83. Prevederi tranzitorii

(1) Implementarea bugetării bazate pe performanţă de către autorităţile administraţiei publice locale se efectuează pe etape, în conformitate cu planul de activitate a Guvernului.

(2) În anul 2015, articolele 8, 11, 27, 42, 43, 44, se pun în aplicare doar în scopuri de elaborare a bugetului.

Articolul 84. Prioritatea legii

Actele normative în vigoare se aplică în măsura în care nu contravin prevederilor prezentei legi.

Articolul 85. Ajustarea legislaţiei în conformitate cu prezenta lege

Guvernul, în termen de un an de la data publicării prezentei legi:

a) va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea actelor legislative în vigoare în concordanţă cu prezenta lege;

b) va aduce actele sale normative în concordanţă cu prezenta lege;

c) va asigura elaborarea şi aprobarea actelor normative pentru implementarea prezentei legi.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI Igor CORMAN

Nr.181. Chişinău, 25 iulie 2014.

L E G E
privind semnătura electronică şi documentul electronic

nr. 91 din 29.05.2014

Monitorul Oficial nr.174-177/397 din 04.07.2014

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Scopul legii şi domeniul de aplicare
Articolul 2. Noţiuni principale

Capitolul II
REGIMUL JURIDIC AL SEMNĂTURII ELECTRONICE

Articolul 3. Principiile de utilizare a semnăturii electronice
Articolul 4. Tipuri de semnături electronice
Articolul 5. Regimul juridic de utilizare a semnăturii electronice
Articolul 6. Recunoaşterea semnăturilor electronice străine
Articolul 7. Cheia privată şi cheia publică
Articolul 8. Crearea semnăturii electronice
Articolul 9. Verificarea autenticităţii semnăturii electronice
Articolul 10. Utilizarea semnăturii electronice simple
Articolul 11. Limitele utilizării unor tipuri de semnături electronice
Articolul 12. Registrul împuternicirilor de reprezentare în baza semnăturii electronice

Capitolul III
REGIMUL JURIDIC AL DOCUMENTULUI ELECTRONIC ŞI CIRCULAŢIA ELECTRONICĂ A DOCUMENTELOR

Articolul 13. Regimul juridic de utilizare a documentului electronic
Articolul 14. Domeniile şi scopul de utilizare a documentului electronic
Articolul 15. Cerinţele faţă de documentul electronic
Articolul 16. Autenticitatea documentului electronic
Articolul 17. Organizarea circulaţiei electronice a documentelor
Articolul 18. Intermediarul în circulaţia electronică a documentelor
Articolul 19. Crearea documentului electronic
Articolul 20. Expedierea şi recepţionarea documentului electronic
Articolul 21. Momentul expedierii şi recepţionării documentului electronic
Articolul 22. Evidenţa documentelor electronice
Articolul 23. Păstrarea documentelor electronice
Articolul 24. Protecţia documentului electronic

Capitolul IV
SERVICIILE DE CERTIFICARE

Articolul 25. Prestatorul de servicii de certificare

Articolul 26. Acreditarea prestatorului de servicii de certificare
Articolul 27. Activitatea prestatorului de servicii de certificare
Articolul 28. Obligaţiile prestatorului de servicii de certificare
Articolul 29. Cererea de certificare a cheii publice
Articolul 30. Examinarea cererii de certificare a cheii publice
Articolul 31. Certificatul cheii publice
Articolul 32. Termenul de valabilitate şi termenul de păstrare a certificatului cheii publice
Articolul 33. Suspendarea şi revocarea certificatului cheii publice
Articolul 34. Obligaţiile titularului certificatului cheii publice
Articolul 35. Registrul certificatelor cheilor publice

Capitolul V
MONITORIZARE ŞI CONTROL
Articolul 36. Atribuţiile autorităţilor publice în domeniul aplicării semnăturii electronice
Articolul 37. Controlul în domeniul aplicării semnăturii electronice
Articolul 38. Suspendarea şi reluarea valabilităţii acreditării
Articolul 39. Retragerea acreditării

Capitolul VI
RĂSPUNDEREA
Articolul 40. Răspunderea persoanelor fizice şi juridice care cad sub incidenţa prezentei legi
Articolul 41. Răspunderea prestatorului de servicii de certificare
Articolul 42. Răspunderea titularului certificatului cheii publice

Capitolul VII
PROTECŢIA DATELOR CU CARACTER PERSONAL
Articolul 43. Protecţia datelor cu caracter personal

Capitolul VIII
DISPOZIŢII FINALE
Articolul 44. Dispoziţii finale

Notă: În textul legii, sintagma „Camera de Licenţiere” se substituie cu sintagma „organul de licenţiere”, conform Legii nr.80 din 05.05.2017, în vigoare 26.05.2017

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Prezenta lege creează cadrul necesar aplicării Directivei nr.1999/93/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 13 decembrie 1999 privind un cadru comunitar pentru semnăturile electronice, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităţilor Europene nr.L13 din 19 ianuarie 2000.

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Scopul legii şi domeniul de aplicare

(1) Prezenta lege stabileşte regimul juridic al semnăturii electronice şi al documentului electronic, inclusiv cerinţele principale faţă de valabilitatea acestora şi cerinţele principale faţă de serviciile de certificare.

(2) Prezenta lege nu limitează modul de utilizare a documentelor.

(3) Recunoaşterea semnăturii electronice şi a documentului electronic în afara Republicii Moldova este reglementată de tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte. În cazul în care tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte stabilesc alte norme decît cele prevăzute de prezenta lege, se aplică normele tratatelor internaţionale.

Articolul 2. Noţiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noţiuni semnifică:

acreditare voluntară – autorizaţie care prevede drepturi şi obligaţii specifice prestării de servicii de certificare, acordată, la cererea prestatorului de servicii de certificare, de către organul competent responsabil de stabilirea drepturilor şi obligaţiilor respective şi de supravegherea respectării acestora, în cazul în care prestatorul de servicii de certificare nu este împuternicit să exercite drepturile care decurg din autorizaţie pînă nu a primit decizia organului respectiv;

arhiva electronică securizată – depozit structurat de documente electronice, care asigură confidenţialitatea, nonrepudierea şi integritatea acestora şi care garantează valoarea probantă în timp a documentelor electronice;

autenticitate a documentului electronic – calitate a documentului electronic care constă în faptul că acesta este semnat de persoana care deţine o semnătură electronică autentică şi este abilitată cu drept de semnătură;

certificat al cheii publice – document electronic ce conţine cheia publică, este semnat cu semnătura electronică a prestatorului de servicii de certificare, atestă apartenenţa cheii respective titularului de certificat al cheii publice şi permite identificarea acestui titular;

certificat calificat al cheii publice – certificat al cheii publice care întruneşte cerinţele prevăzute la art.31 şi este eliberat de un prestator de servicii de certificare ce întruneşte cerinţele prevăzute la art.26;

cheie privată – consecutivitate digitală unică, formată prin intermediul dispozitivului de creare a semnăturii electronice şi destinată a fi utilizată pentru crearea semnăturii electronice;

cheie publică – consecutivitate digitală unică, formată prin intermediul dispozitivului de creare a semnăturii electronice, care corespunde cheii private interdependente şi este destinată a fi utilizată pentru verificarea autenticităţii semnăturii electronice;

circulaţie electronică a documentelor – totalitatea proceselor de creare, prelucrare, expediere, recepţionare, păstrare, modificare şi/sau nimicire a documentelor electronice;

date de creare a semnăturii electronice – date unice, precum codurile sau cheile private, care sînt utilizate de semnatar pentru crearea unei semnături electronice;

date de verificare a semnăturii electronice – date, precum codurile sau cheile publice, care sînt utilizate în scopul verificării unei semnături electronice;

dispozitiv de creare a semnăturii electronice – mijloace tehnice şi/sau de program configurate, utilizate pentru punerea în aplicare a datelor de creare a semnăturii electronice;

dispozitiv securizat de creare a semnăturii electronice – dispozitiv de creare a semnăturii electronice care întruneşte cerinţele prevăzute la art.8 alin.(3) şi (4);

dispozitiv de verificare a semnăturii electronice – mijloace tehnice şi/sau de program configurate, utilizate pentru punerea în aplicare a datelor de verificare a semnăturii electronice;

destinatar al documentului electronic – persoană fizică sau juridică căreia îi este adresat documentul electronic sau altă persoană care, în condiţiile legii sau ale contractului, recepţionează documentul electronic;

document electronic – informaţie în formă electronică, creată, structurată, prelucrată, păstrată şi/sau transmisă prin intermediul computerului sau al altor dispozitive electronice, semnată cu semnătură electronică în conformitate cu prezenta lege;

intermediar în circulaţia electronică a documentelor – întreprinzător individual sau persoană juridică care, din însărcinarea semnatarului şi/sau a destinatarului documentului electronic, organizează şi administrează sistemul de circulaţie electronică a documentelor şi/sau prestează servicii legate de circulaţia electronică a documentelor;

marcă temporală – atribut al documentului electronic, care, prin intermediul semnăturii electronice, certifică faptul că informaţia a existat la un moment de timp determinat, cu păstrarea autenticităţii şi integrităţii documentului electronic;

prestator de servicii de certificare – întreprinzător individual sau persoană juridică care prestează servicii de certificare;

produs asociat semnăturii electronice – mijloace tehnice sau de program ori componente specifice ale acestora, destinate a fi utilizate de către un prestator de servicii de certificare la prestarea serviciilor de certificare sau destinate a fi utilizate pentru crearea ori verificarea semnăturilor electronice;

Registrul împuternicirilor de reprezentare în baza semnăturii electronice – registru ţinut în formă electronică în care sînt consemnate împuternicirile de reprezentare în baza semnăturii electronice acordate de către persoane fizice sau juridice unei alte persoane;

semnatar – persoană care deţine un dispozitiv de creare a semnăturii electronice şi care acţionează fie în nume propriu, fie în numele persoanei fizice, al persoanei juridice sau al entităţii pe care o reprezintă;

semnătură electronică – date în formă electronică, care sînt ataşate la sau logic asociate cu alte date în formă electronică şi care sînt utilizate ca metodă de autentificare;

servicii de certificare – servicii de certificare a cheilor publice, de aplicare a mărcii temporale, alte servicii conexe în domeniul semnăturii electronice;

sistemul de circulaţie electronică a documentelor – sistem tehnico-organizatoric ce asigură circulaţia documentelor electronice.

Capitolul II
REGIMUL JURIDIC AL SEMNĂTURII ELECTRONICE

Articolul 3. Principiile de utilizare a semnăturii electronice

Principiile de utilizare a semnăturii electronice sînt următoarele:

a) libertatea alegerii şi utilizării oricărui tip de semnătură electronică, dacă actele normative sau acordul părţilor nu prevăd cerinţa de utilizare a unui tip concret de semnătură electronică, în corespundere cu obiectivele de utilizare a acesteia;

b) posibilitatea alegerii oricăror tehnologii şi/sau mijloace tehnice care permit utilizarea tipurilor concrete de semnături electronice în conformitate cu prevederile prezentei legi;

c) neadmiterea invocării lipsei de putere juridică a semnăturii electronice şi/sau a documentului electronic semnat prin intermediul acesteia doar în baza faptului că semnătura electronică nu a fost creată manual, dar prin intermediul dispozitivului de creare a semnăturii şi/sau al produsului asociat semnăturii electronice.

Articolul 4. Tipuri de semnături electronice

(1) Tipurile de semnături electronice, ale căror principii şi mecanisme de utilizare sînt reglementate de prezenta lege, sînt următoarele:

a) semnătura electronică simplă;

b) semnătura electronică avansată necalificată;

c) semnătura electronică avansată calificată.

(2) Semnătura electronică simplă este semnătura electronică utilizată ca metodă de autentificare, fără a face trimitere exclusiv la semnatar.

(3) Semnătura electronică avansată necalificată este o semnătură electronică ce îndeplineşte următoarele cerinţe:

a) face trimitere exclusiv la semnatar;

b) permite identificarea semnatarului;

c) este creată prin mijloace controlate exclusiv de semnatar; şi

d) este legată de datele la care se raportează, astfel încît orice modificare ulterioară a acestor date poate fi detectată.

(4) Semnătura electronică avansată calificată este o semnătură electronică care îndeplineşte toate cerinţele semnăturii electronice avansate necalificate şi, suplimentar:

a) se bazează pe un certificat calificat al cheii publice emis de un prestator de servicii de certificare acreditat în domeniul aplicării semnăturii electronice avansate calificate;

b) este creată prin intermediul dispozitivului securizat de creare a semnăturii electronice şi se verifică securizat cu ajutorul dispozitivului de verificare a semnăturii electronice şi/sau al produsului asociat semnăturii electronice, care dispun de confirmarea corespunderii cu cerinţele prevăzute de prezenta lege.

Articolul 5. Regimul juridic de utilizare a semnăturii electronice

(1) Semnătura electronică, indiferent de gradul de protecţie de care dispune, produce efecte juridice şi este acceptată ca probă, inclusiv în cadrul procedurilor judiciare, chiar dacă:

a) se prezintă în formă electronică; sau

b) nu se bazează pe un certificat eliberat de un prestator acreditat de servicii de certificare; sau

c) nu se bazează pe un certificat calificat al cheii publice; sau

d) nu este creată prin intermediul dispozitivului securizat de creare a semnăturii electronice.

(2) Semnătura electronică avansată calificată are aceeaşi valoare juridică ca şi semnătura olografă.

(3) Modalitatea în care se va asigura gradul de protecţie a semnăturii electronice avansate calificate pentru echivalarea acesteia cu semnătura olografă aplicată pe hîrtie se stabileşte de organul competent, conform atribuţiilor prevăzute la art.36 alin.(1).

(4) Modalitatea de aplicare a semnăturilor electronice de către funcţionarii persoanelor juridice de drept public se stabileşte de Guvern. Persoanele juridice de drept privat stabilesc de sine stătător modalitatea de aplicare a semnăturilor electronice de către reprezentanţii acestora.

(5) Semnătura electronică nu constituie un mijloc de criptare a informaţiei.

Articolul 6. Recunoaşterea semnăturilor electronice străine

(1) Certificatul cheii publice eliberat de către un prestator de servicii de certificare cu domiciliul sau cu sediul într-un alt stat este recunoscut ca fiind echivalent, din punctul de vedere al efectelor juridice, cu certificatul cheii publice eliberat de un prestator de servicii de certificare cu domiciliul sau cu sediul în Republica Moldova dacă este întrunită una dintre următoarele condiţii:

a) prestatorul de servicii de certificare cu domiciliul sau cu sediul în alt stat a fost acreditat în cadrul regimului de acreditare în conformitate cu prevederile prezentei legi;

b) un prestator de servicii de certificare acreditat cu domiciliul sau cu sediul în Republica Moldova garantează recunoaşterea certificatului;

c) certificatul sau prestatorul de servicii de certificare care l-a eliberat este recunoscut prin aplicarea unui acord bilateral sau multilateral între Republica Moldova şi alte state sau organizaţii internaţionale, pe bază de reciprocitate.

(2) Semnătura electronică şi documentul electronic semnat cu semnătură electronică nu pot fi considerate lipsite de putere juridică doar în baza faptului că certificatul cheii publice a fost eliberat în corespundere cu normele unui stat străin.

Articolul 7. Cheia privată şi cheia publică

(1) Cheia privată şi cheia publică utilizate la crearea semnăturii electronice avansate necalificate se creează de către persoana fizică. Acestea pot fi create de persoane terţe, prin acordul expres al persoanei fizice respective, cu condiţia asigurării imposibilităţii de copiere a acestor chei.

(2) Cheia privată şi cheia publică utilizate la crearea semnăturii electronice avansate calificate se creează de către prestatorul de servicii de certificare prin intermediul dispozitivului securizat de creare a semnăturii. În cazul utilizării dispozitivului securizat de creare a semnăturii în baza cartelei SIM, prestatorul de servicii de certificare asigură persoanei fizice iniţierea procedurii de creare a cheii private şi a cheii publice.

(3) Cheia privată şi cheia publică interdependente se creează concomitent.

(4) Persoana fizică poate fi titular al unui număr nelimitat de chei private şi chei publice.

(5) Cheia privată este păstrată şi utilizată exclusiv de către titular, într-un mod ce exclude accesul la ea al altei persoane.

(6) Cheia publică este certificată de către prestatorul de servicii de certificare şi este accesibilă tuturor.

Articolul 8. Crearea semnăturii electronice

(1) Crearea semnăturii electronice se efectuează prin intermediul dispozitivului de creare a semnăturii electronice şi/sau al produsului asociat semnăturii electronice, cu utilizarea datelor de creare a semnăturii electronice.

(2) La crearea semnăturii electronice simple, părţile se bazează pe prevederile acordului încheiat.

(3) La crearea semnăturii electronice avansate necalificate şi a semnăturii electronice avansate calificate, dispozitivul de creare a semnăturii electronice şi/sau produsul asociat semnăturii electronice trebuie:

a) să ofere posibilitatea afişării conţinutului documentului electronic semnat cu semnătura electronică sau să facă referinţa irevocabilă la documentul dat;

b) să creeze o semnătură electronică numai după confirmarea de către semnatar a operaţiunii de creare a semnăturii electronice;

c) să confirme în mod univoc crearea semnăturii electronice.

(4) Dispozitivele securizate de creare a semnăturii electronice trebuie să asigure, prin mijloace tehnice şi proceduri corespunzătoare, cel puţin că:

a) datele de creare a semnăturii electronice nu pot apărea decît o singură dată, iar confidenţialitatea acestora este asigurată în conformitate cu prezenta lege;

b) datele de creare a semnăturii electronice nu pot fi deduse prin calcul şi semnătura este protejată împotriva oricărei posibile falsificări prin mijloace tehnice disponibile la acea dată;

c) datele de creare a semnăturii electronice sînt protejate în mod fiabil de semnatarul legitim împotriva utilizării de către alte persoane.

(5) Dispozitivele securizate de creare a semnăturii electronice nu trebuie să modifice datele care urmează a fi semnate sau să împiedice prezentarea lor semnatarului înainte de semnare.

Articolul 9. Verificarea autenticităţii semnăturii electronice

(1) Verificarea autenticităţii semnăturii electronice se efectuează prin intermediul dispozitivului de verificare a semnăturii electronice şi/sau al produsului asociat semnăturii electronice, cu utilizarea datelor de verificare a semnăturii electronice.

(2) La verificarea semnăturii electronice simple, părţile se bazează pe prevederile acordului încheiat, care trebuie să prevadă modalitatea de confirmare a integrităţii documentului electronic semnat.

(3) La verificarea semnăturii electronice avansate necalificate şi semnăturii electronice avansate calificate, dispozitivul de verificare a semnăturii electronice şi/sau produsul asociat semnăturii electronice trebuie:

a) să ofere posibilitatea afişării conţinutului documentului electronic semnat cu semnătura electronică sau să facă referinţa irevocabilă la documentul dat;

b) să afişeze faptul modificării documentului electronic semnat cu semnătura electronică;

c) să facă referinţă la semnatar.

(4) La verificarea securizată a semnăturii electronice avansate necalificate şi a semnăturii electronice avansate calificate trebuie să se garanteze, cu o siguranţă suficientă, că:

a) datele de verificare a semnăturii electronice corespund datelor afişate persoanei care verifică semnătura electronică;

b) semnătura electronică este verificată cu certitudine, iar rezultatul verificării şi identitatea semnatarului sînt corect afişate;

c) autenticitatea şi valabilitatea certificatului cheii publice solicitat în momentul verificării semnăturii electronice sînt verificate cu certitudine;

d) conţinutul certificatului cheii publice este redat clar; şi

e) orice modificări care pot influenţa securitatea semnăturii electronice pot fi detectate.

Articolul 10. Utilizarea semnăturii electronice simple

(1) Documentul electronic se consideră semnat cu semnătura electronică simplă dacă este întrunită una dintre următoarele condiţii:

a) semnătura electronică simplă se conţine nemijlocit în documentul electronic sau este logic asociată cu documentul electronic;

b) datele de creare a semnăturii electronice simple se aplică în corespundere cu regulile stabilite de către operatorul sistemului informatic prin intermediul căruia se efectuează crearea şi/sau expedierea documentului electronic şi în documentul electronic se conţine informaţia care identifică persoana în numele căreia a fost creat şi expediat documentul electronic.

(2) Actele normative şi/sau acordul părţilor, care stabilesc cazurile de recunoaştere a documentelor electronice semnate cu semnătura electronică simplă, echivalente documentelor pe suport de hîrtie semnate cu semnătura olografă, trebuie să prevadă următoarele:

a) modalitatea de identificare a persoanei în numele căreia este semnat documentul electronic în baza semnăturii electronice simple a acesteia;

b) obligaţia persoanei care creează şi/sau utilizează date de creare a semnăturii electronice simple de a asigura confidenţialitatea acestora.

Articolul 11. Limitele utilizării unor tipuri de semnături electronice

(1) Nu se admite utilizarea semnăturii electronice simple şi a semnăturii electronice avansate necalificate pentru:

a) semnarea documentelor electronice ce conţin informaţie atribuită la secretul de stat;

b) semnarea documentelor electronice în raporturile juridice ale persoanelor juridice de drept public cu persoanele fizice şi cu persoanele juridice de drept privat.

(2) Prin derogare de la prevederile alin.(1) lit.a), se admite semnarea documentelor electronice ce conţin informaţie atribuită la secret de stat, cu semnătura electronică avansată necalificată, de către persoanele ale căror identitate şi calitate constituie secret de stat, în condiţiile Legii nr.245/2008 cu privire la secretul de stat, din cadrul Serviciului de Informaţii şi Securitate, Centrului Naţional Anticorupţie şi Ministerului Afacerilor Interne, la circulaţia electronică a documentelor din cadrul acestora.

[Art.11 modificat prin Legea nr.317 din 30.11.2018, în vigoare 04.02.2019]

Articolul 12. Registrul împuternicirilor de reprezentare în baza semnăturii electronice

(1) Registrul împuternicirilor de reprezentare în baza semnăturii electronice conţine date privind persoanele împuternicite, persoanele reprezentate, rolul şi scopul împuternicirilor, data acordării împuternicirilor, durata împuternicirilor, alte menţiuni privind acordarea, modificarea sau retragerea împuternicirilor. Împuternicirile pentru care este necesară forma autentică sînt înregistrate în Registrul împuternicirilor de reprezentare în baza semnăturii electronice cu respectarea legislaţiei notariale.

(2) Orice modificare în Registrul împuternicirilor de reprezentare în baza semnăturii electronice privind delegarea împuternicirilor poate fi realizată doar de către persoana care acordă împuternicirile respective.

(3) Posesorul şi deţinătorul Registrului împuternicirilor de reprezentare în baza semnăturii electronice, precum şi modul de creare şi actualizare a acestuia sînt stabilite de Guvern.

Capitolul III
REGIMUL JURIDIC AL DOCUMENTULUI ELECTRONIC ŞI CIRCULAŢIA ELECTRONICĂ A DOCUMENTELOR

Articolul 13. Regimul juridic de utilizare a documentului electronic

(1) Documentul electronic semnat cu semnătură electronică avansată calificată este asimilat, după efectele sale, cu documentul analog pe suport de hîrtie, semnat cu semnătură olografă.

(2) Documentul electronic semnat cu semnătură electronică simplă sau cu semnătură electronică avansată necalificată este asimilat, după efectele sale, cu documentul analog pe suport de hîrtie, semnat cu semnătură olografă, doar în cazurile stabilite expres de actele normative sau de acordul părţilor privind aplicarea semnăturilor electronice, cu respectarea condiţiilor stipulate la art.16 alin.(1).

(3) Actele normative sau acordul părţilor privind aplicarea semnăturilor electronice care stabilesc cazurile de recunoaştere a documentelor electronice, semnate cu semnătură electronică simplă sau cu semnătură electronică avansată necalificată, asimilate, după efectele lor, cu documente analoage pe suport de hîrtie, semnate cu semnătură olografă, trebuie să prevadă modalitatea de verificare a semnăturii electronice, precum şi obligaţiile părţilor privind confidenţialitatea şi răspunderea materială.

(4) În cazul în care, conform legislaţiei, se cere ca documentul să fie perfectat sau prezentat pe suport de hîrtie şi semnat cu semnătură olografă, documentul electronic se consideră a fi corespunzător acestei cerinţe.

(5) În cazul în care, conform legislaţiei, se cere ca documentul pe suport de hîrtie să fie autentificat cu ştampilă, documentul electronic se consideră a fi corespunzător acestei cerinţe.

(6) Cu o singură semnătură electronică pot fi semnate cîteva documente electronice legate între ele (setul de documente electronice). În cazul semnării cu semnătură electronică a setului de documente electronice, fiecare document inclus în acest set se consideră semnat cu acelaşi tip de semnătură electronică.

(7) Modul de utilizare a documentelor electronice în cadrul procedurilor judiciare este reglementat de legislaţia procesuală.

(8) Documentul electronic este echivalat, după valoarea sa probantă, cu probele scrise sau mijloacele materiale de probă. Documentul electronic nu poate fi respins în calitate de probă pentru motivul că are o formă electronică.

(9) În cazul în care legislaţia prevede înregistrarea de stat a documentului, documentul electronic se supune înregistrării.

(10) Toate exemplarele identice ale documentului electronic sînt considerate originale şi produc aceleaşi efecte juridice.

(11) În cazul în care o persoană creează un document electronic şi un document pe suport de hîrtie, identice după conţinut, ambele se consideră documente de sine stătătoare şi originale.

(12) Copie a documentului electronic se consideră reprezentarea (redarea) acestuia pe suport de hîrtie, într-o formă perceptibilă. Copia documentului electronic se autentifică în modul prevăzut de legislaţie pentru autentificarea copiilor documentelor pe suport de hîrtie şi conţine menţiunea despre faptul că este copie a documentului electronic.

Articolul 14. Domeniile şi scopul de utilizare a documentului electronic

(1) Documentul electronic poate fi utilizat de către persoanele fizice şi juridice în toate domeniile de activitate în care este posibilă utilizarea mijloacelor tehnice şi de program ce permit crearea, prelucrarea, expedierea, recepţionarea, păstrarea, modificarea şi/sau nimicirea informaţiei în formă electronică.

(2) Documentul electronic poate fi utilizat în scopul expedierii informaţiei, ţinerii corespondenţei, întocmirii actelor juridice, precum şi în calitate de document care reflectă fapte economice.

Articolul 15. Cerinţele faţă de documentul electronic

Documentul electronic trebuie să corespundă următoarelor cerinţe principale:

a) să fie creat, prelucrat, expediat, recepţionat, păstrat, modificat şi/sau nimicit cu ajutorul mijloacelor tehnice şi/sau de program;

b) să conţină, pentru confirmarea autenticităţii acestuia, una sau mai multe semnături electronice ce corespund condiţiilor şi cerinţelor stabilite de prezenta lege;

c) să fie creat şi utilizat prin metode şi într-o formă ce ar permite identificarea semnatarului;

d) să fie afişat într-o formă perceptibilă;

e) să permită utilizarea sa repetată.

Articolul 16. Autenticitatea documentului electronic

(1) Documentul electronic este considerat autentic dacă întruneşte cumulativ următoarele condiţii:

a) este semnat de persoana abilitată, în modul stabilit, să semneze cu semnătură olografă documentul echivalent pe suport de hîrtie;

b) este semnat cu semnătura electronică autentică a semnatarului indicat în document.

(2) Verificarea autenticităţii documentului electronic se efectuează prin verificarea, cu ajutorul dispozitivelor de verificare a semnăturii electronice şi/sau al produsului asociat semnăturii electronice, a autenticităţii acestei semnături.

Articolul 17. Organizarea circulaţiei electronice a documentelor

(1) Circulaţia electronică a documentelor este organizată conform prevederilor prezentei legi şi regulilor stabilite de către proprietarul sistemului de circulaţie electronică a documentelor, precum şi conform contractelor încheiate între subiecţii circulaţiei electronice a documentelor.

(2) Circulaţia electronică a documentelor poate include:

a) crearea şi prelucrarea documentului electronic;

b) expedierea şi recepţionarea documentului electronic;

c) verificarea autenticităţii documentului electronic;

d) confirmarea recepţionării documentului electronic;

e) evidenţa documentelor electronice;

f) păstrarea, modificarea şi/sau nimicirea documentului electronic;

g) crearea exemplarelor suplimentare ale documentului electronic;

h) crearea şi autentificarea copiilor documentului electronic pe suport de hîrtie;

i) aplicarea mărcii temporale.

(3) Modul de creare, prelucrare, expediere, recepţionare, păstrare, modificare şi/sau nimicire a documentului electronic pentru sistemele de circulaţie electronică a documentelor persoanelor juridice de drept public se stabileşte de Guvern, iar pentru sistemele de circulaţie electronică a documentelor persoanelor juridice de drept privat – de către proprietarii acestora.

Articolul 18. Intermediarul în circulaţia electronică a documentelor

(1) La organizarea şi efectuarea circulaţiei electronice a documentelor pot participa intermediari în condiţiile prezentei legi şi în conformitate cu regulile stabilite de proprietarul sistemului de circulaţie electronică a documentelor.

(2) Intermediarul în circulaţia electronică a documentelor este obligat:

a) să dispună de utilaje şi mijloace tehnice şi/sau de program ce asigură fiabilitatea şi securitatea sistemelor informaţionale utilizate;

b) să dispună de personal cu competenţă şi experienţă în domeniul tehnologiei informaţiei şi/sau al securităţii informaţionale;

c) să asigure condiţiile necesare pentru stabilirea exactă a timpului şi a sursei de expediere a documentului electronic, precum şi a timpului recepţionării şi a adresei electronice a destinatarului;

d) să asigure protecţia şi păstrarea documentelor electronice;

e) să păstreze documentele electronice conform contractului cu utilizatorii sistemului de circulaţie electronică a documentelor.

Articolul 19. Crearea documentului electronic

(1) Documentul electronic este creat de semnatar şi conţine informaţia ce constituie conţinutul documentului electronic şi semnătura electronică a semnatarului.

(2) Crearea documentului electronic se finalizează prin aplicarea semnăturii electronice de către semnatar şi, după caz, prin aplicarea mărcii temporale.

Articolul 20. Expedierea şi recepţionarea documentului electronic

(1) Documentul electronic poate fi expediat şi recepţionat cu ajutorul sistemelor informaţionale şi de comunicaţii electronice şi/sau al purtătorilor materiali.

(2) Documentul electronic se expediază într-o formă ce permite păstrarea şi utilizarea lui de către destinatar.

(3) În cazul în care semnatarul şi destinatarul documentului electronic nu au convenit altfel, documentul electronic se consideră expediat dacă:

a) este expediat de către semnatar ori de către un intermediar în circulaţia electronică a documentelor, care acţionează în numele semnatarului, sau prin sistemul informaţional utilizat de către semnatar;

b) este adresat în mod corespunzător sau este direcţionat în sistemul informaţional indicat de destinatar;

c) este redat într-o formă ce permite prelucrarea lui în sistemul informaţional indicat de destinatar;

d) intră într-un sistem informaţional ce nu este controlat de către semnatar sau de către intermediarul în circulaţia electronică a documentelor care expediază documentul electronic în numele semnatarului.

(4) În cazul în care semnatarul şi destinatarul documentului electronic nu au convenit altfel, documentul electronic se consideră recepţionat de către destinatar dacă acesta:

a) intră în sistemul informaţional din care destinatarul poate să extragă documentele electronice;

b) intră în sistemul informaţional indicat de destinatar într-o formă accesibilă pentru utilizare în sistemul respectiv.

(5) Documentul electronic se consideră neexpediat în cazul în care destinatarul ştia sau trebuia să ştie că:

a) persoana indicată în document ca semnatar nu este semnatarul adevărat al acestuia;

b) semnatarul nu este iniţiatorul expedierii documentului electronic;

c) documentul electronic este recepţionat de către destinatar cu modificări sau fără semnătură electronică.

(6) Documentul electronic nu se consideră recepţionat dacă persoana care l-a recepţionat nu este destinatarul preconizat al acestuia.

Articolul 21. Momentul expedierii şi recepţionării documentului electronic

(1) Dacă semnatarul şi destinatarul documentului electronic nu au convenit altfel, moment al expedierii documentului electronic se consideră momentul intrării acestuia în sistemul informaţional ce nu este controlat de către semnatar sau de către intermediarul în circulaţia electronică a documentelor care expediază documentul electronic în numele semnatarului.

(2) Dacă semnatarul şi destinatarul documentului electronic nu au convenit altfel, moment al recepţionării documentului electronic se consideră momentul intrării acestuia în sistemul informaţional indicat de destinatar. În cazul în care destinatarul documentului electronic nu a indicat sistemul informaţional respectiv, documentul electronic se consideră recepţionat din momentul intrării acestuia în sistemul informaţional al destinatarului, iar în cazul în care

destinatarul nu dispune de un asemenea sistem – din momentul extragerii de către destinatar a documentului electronic din sistemul informaţional prin care a fost transmis.

(3) Momentul expedierii documentului electronic în sistemele informaţionale poate fi confirmat, la necesitate, prin aplicarea mărcii temporale pe documentul electronic respectiv.

(4) Dacă semnatarul şi destinatarul documentului electronic au convenit asupra confirmării recepţionării documentului electronic, moment al recepţionării acestuia se consideră momentul expedierii de către destinatar a confirmării privind recepţionarea, cu aplicarea mărcii temporale după caz.

Articolul 22. Evidenţa documentelor electronice

(1) Evidenţa documentelor electronice ale persoanelor fizice şi/sau juridice se efectuează în conformitate cu legislaţia, prin ţinerea registrelor electronice şi/sau pe suport de hîrtie.

(2) Ţinerea registrelor electronice cuprinde procedurile tehnologice şi de program de completare şi administrare a acestora, precum şi mijloacele de păstrare a documentelor electronice.

Articolul 23. Păstrarea documentelor electronice

(1) Subiecţii circulaţiei electronice a documentelor sînt obligaţi să păstreze originalele documentelor electronice pe suport material într-o formă ce permite verificarea autenticităţii acestora.

(2) Termenul de păstrare a documentelor electronice este identic cu termenul prevăzut de legislaţie pentru păstrarea documentelor echivalente pe suport de hîrtie.

(3) Subiecţii circulaţiei electronice a documentelor pot asigura păstrarea acestora utilizînd serviciile intermediarului în circulaţia electronică a documentelor, cu condiţia respectării prevederilor prezentei legi.

(4) Pentru păstrarea în arhivă a documentelor electronice se utilizează arhiva electronică. Guvernul stabileşte categoriile de documente electronice pentru a căror păstrare se utilizează arhiva electronică securizată.

Articolul 24. Protecţia documentului electronic

(1) Documentul electronic beneficiază de protecţie juridică egală cu cea a documentului analog pe suport de hîrtie.

(2) Informaţia ce constituie conţinutul documentului electronic este utilizată şi protejată, conform legislaţiei, în funcţie de statutul şi gradul de protecţie a acesteia.

(3) Crearea, prelucrarea, expedierea, recepţionarea, păstrarea, modificarea şi/sau nimicirea documentului electronic trebuie să corespundă cerinţelor de securitate stabilite de Guvern pentru sistemele de circulaţie electronică a documentelor persoanelor juridice de drept public. Cerinţele de securitate pentru sistemele de circulaţie electronică a documentelor persoanelor juridice de drept privat sînt stabilite de către proprietarii acestora.

(4) În procesul de creare, prelucrare, expediere, recepţionare, păstrare, modificare şi/sau nimicire a documentului electronic se impune păstrarea informaţiei ce permite stabilirea originii, apartenenţei şi destinaţiei documentului electronic, precum şi a datei creării, expedierii şi recepţionării acestuia.

Capitolul IV
SERVICIILE DE CERTIFICARE

Articolul 25. Prestatorul de servicii de certificare

(1) Prestatorii de servicii de certificare în domeniul aplicării semnăturii electronice simple şi a semnăturii electronice avansate necalificate beneficiază de dreptul de a trece procedura de acreditare. Prestatorii de servicii de certificare în domeniul aplicării semnăturii electronice avansate calificate se supun acreditării obligatorii în conformitate cu prevederile prezentei legi.

(2) Prestatorii de servicii de certificare sînt organizaţi în mod ierarhic. În vîrful ierarhiei se află prestatorul de servicii de certificare de nivel superior.

(3) Prestatorii de servicii de certificare în domeniul aplicării semnăturii electronice simple şi a semnăturii electronice avansate necalificate îşi organizează ierarhia de sine stătător.

(4) Prestatorii de servicii de certificare în domeniul aplicării semnăturii electronice simple formează un singur nivel ierarhic. Prestatorii de servicii de certificare în domeniul aplicării semnăturii electronice avansate necalificate formează două niveluri ierarhice, inclusiv superior.

(5) Activitatea prestatorilor de servicii de certificare în domeniul aplicării semnăturii electronice avansate calificate, inclusiv ierarhia acestora, se organizează în modul stabilit de Guvern, în conformitate cu prevederile prezentei legi.

(6) Evidenţa prestatorilor de servicii de certificare acreditaţi se ţine de către organul competent în cadrul Registrului de evidenţă a prestatorilor de servicii de certificare, care se actualizează permanent şi la care accesul este public.

(7) Înregistrarea în Registrul de evidenţă a prestatorilor de servicii de certificare se efectuează de către organul competent la data acreditării acestora.

Articolul 26. Acreditarea prestatorului de servicii de certificare

(1) Acreditarea prestatorului de servicii de certificare se efectuează de către organul competent în baza cererii depuse. Acreditarea prestatorului de servicii de certificare este gratuită şi se acordă pentru un termen de 5 ani, dacă un termen mai mic nu este indicat în cererea de acreditare.

(1^1) Modul de solicitare, acordare, suspendare şi retragere a certificatului de acreditare a prestatorului de servicii de certificare se stabileşte de Legea nr.160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activităţii de întreprinzător în partea în care nu este reglementat de prezenta lege.

(2) Acreditarea în domeniul aplicării semnăturii electronice avansate calificate se acordă prestatorului de servicii de certificare, care întruneşte următoarele cerinţe:

a) dispune de resurse financiare (garanţie bancară sau poliţă de asigurare) în valoare de cel puţin 300 de mii de lei pentru recuperarea unor eventuale prejudicii aduse terţilor din cauza încrederii acestora în datele conţinute în certificatul cheii publice eliberat de către prestatorul de servicii de certificare sau în informaţia din registrul certificatelor eliberate de către prestatorul de servicii de certificare;

b) dispune, pentru prestarea serviciilor de certificare, de personal cu studii superioare în domeniul tehnologiei informaţiei şi/sau al securităţii informaţionale, cu nivel corespunzător de competenţe şi experienţă de gestionare şi expertizare în domeniul tehnologiei semnăturilor electronice;

c) asigură securitatea, fiabilitatea şi continuitatea activităţii de prestare a serviciilor de certificare;

d) asigură înregistrarea informaţiei în registrul certificatelor cheilor publice, în special prestează operativ serviciul de suspendare a valabilităţii certificatului cheii publice şi de revocare a acestuia;

e) asigură posibilitatea de stabilire cu exactitate a datei şi a orei eliberării, suspendării valabilităţii certificatului cheii publice sau revocării acestuia;

f) verifică, în conformitate cu legislaţia, identitatea persoanei pentru care se eliberează un certificat calificat al cheii publice;

g) utilizează sisteme şi produse care sînt protejate împotriva modificărilor şi garantează siguranţa tehnică şi criptografică a funcţiilor pe care şi le asumă;

h) creează condiţii de evitare a falsificării certificatelor şi, în cazul în care prestatorul de servicii de certificare generează date de creare de semnături electronice, garantează confidenţialitatea în procesul de generare a acestor date;

i) utilizează sisteme care nu stochează sau nu copiază datele de creare a semnăturii electronice ale persoanelor pentru care prestatorul de servicii de certificare a prestat servicii de gestionare a cheilor;

j) utilizează sisteme fiabile pentru stocarea certificatelor într-o formă care poate fi verificată, astfel încît:

– numai persoanele autorizate să poată introduce şi modifica date;

– autenticitatea informaţiei să poată fi controlată;

– certificatele să fie disponibile publicului pentru informare;

– toate modificările tehnice care compromit cerinţele de siguranţă să fie vizibile pentru operator.

(3) Prestatorii de servicii de certificare în domeniul aplicării semnăturii electronice avansate calificate prezintă, pe suport de hîrtie, în format electronic sau prin intermediul ghişeului unic de solicitare a actelor permisive, cererea de acreditare cu anexarea documentelor care confirmă întrunirea cerinţelor specificate la alin.(2) şi, în special, atestă:

a) dispunerea de resurse financiare pentru recuperarea unor eventuale prejudicii;

b) existenţa unei reglementări interne privind asigurarea activităţii prestatorului de servicii de certificare în conformitate cu prevederile prezentei legi;

c) corespunderea sistemelor şi a produselor utilizate cu cerinţele prezentei legi;

d) studiile şi calificările persoanelor cu funcţii de răspundere, ale căror obligaţii funcţionale ţin nemijlocit de prestarea serviciilor de certificare;

e) numirea persoanelor responsabile de activitatea prestatorului de servicii de certificare şi a persoanelor împuternicite să semneze certificatele cheilor publice, precum şi identitatea acestora;

f) ordinea de sincronizare cu Timpul Mondial Coordonat (UTC);

g) dreptul de import, export, proiectare, producere şi comercializare a mijloacelor tehnice speciale destinate pentru obţinerea ascunsă a informaţiei, precum şi dreptul de prestare a serviciilor în domeniul protecţiei criptografice şi tehnice a informaţiei, cu excepţia activităţii desfăşurate de autorităţile publice învestite cu acest drept prin lege (licenţa).

(4) Documentele menţionate la alin.(3) lit.a) se prezintă în original. Documentele menţionate la alin.(3) lit.b)-g) se prezintă în original, însoţite de cîte o copie, originalul fiind restituit după verificarea copiei la momentul prezentării.

(5) La depunerea cererii de acreditare, prestatorul de servicii de certificare în domeniul aplicării semnăturii electronice simple şi semnăturii electronice avansate necalificate este obligat să prezinte, în formatul stabilit de organul competent, informaţiile referitoare la procedurile de securitate şi de certificare utilizate, precum şi datele sale de identificare.

(6) Organul competent, în baza documentelor prezentate şi în termen de 30 de zile calendaristice, adoptă decizia privind acreditarea prestatorului de servicii de certificare sau privind refuzul de acreditare.

(7) În cazul adoptării deciziei de acreditare, organul competent, în termen de 10 zile calendaristice din momentul luării deciziei, notifică prestatorul de servicii de certificare despre

decizia luată şi eliberează acestuia certificatul de acreditare de modelul stabilit şi, în conformitate cu actele normative în domeniul semnăturii electronice, înregistrează prestatorul acreditat în Registrul de evidenţă a prestatorilor de servicii de certificare.

(8) În cazul adoptării deciziei privind refuzul de acreditare, organul competent, în termen de 10 zile calendaristice din momentul luării deciziei de refuz, notifică în scris prestatorul de servicii de certificare despre decizia luată, cu indicarea cauzelor refuzului.

(9) Drept temei pentru refuzul de acreditare serveşte necorespunderea prestatorului de servicii de certificare cerinţelor specificate la alin.(2) sau prezentarea informaţiei neveridice în documentele ce se anexează la cererea de acreditare.

(10) Refuzul de acreditare nu poate împiedica depunerea repetată a documentelor în vederea acreditării după înlăturarea cauzelor care au servit temei pentru refuzul de acreditare.

(11) Decizia privind refuzul de acreditare poate fi contestată în instanţa de judecată în modul stabilit.

(12) Prestatorul de servicii de certificare se consideră acreditat din ziua emiterii certificatului de acreditare.

(13) În caz de deteriorare sau pierdere a certificatului de acreditare, prestatorului de servicii de certificare i se eliberează un duplicat al certificatului în termen de 5 zile lucrătoare, în baza cererii depuse.

(14) Informaţia despre prestatorii de servicii de certificare acreditaţi, precum şi despre cei cu acreditarea retrasă se publică de către organul competent pe pagina sa web oficială.

(15) După primirea certificatului de acreditare pentru prestarea serviciilor de certificare în domeniul aplicării semnăturii electronice avansate calificate, cheia publică a prestatorului de servicii de certificare este certificată de către prestatorul de servicii de certificare de nivel superior în conformitate cu regulamentul aprobat de organul competent.

(16) Acreditarea se consideră acordată sau, după caz, prelungită dacă organul competent nu răspunde solicitantului în termenul prevăzut de lege pentru acordarea sau prelungirea acesteia.

(17) După expirarea termenului de acreditare şi în lipsa unei notificări scrise din partea organului competent, acreditarea se consideră prelungită pentru acelaşi termen.

(18) Prestatorii de servicii de certificare acreditaţi în domeniul aplicării semnăturii electronice simple şi semnăturii electronice avansate necalificate sînt obligaţi să comunice organului competent, cu cel puţin 10 zile calendaristice înainte, orice intenţie de modificare a procedurilor de securitate şi de certificare, cu precizarea datei şi orei la care modificarea intră în vigoare, precum şi să confirme, în decurs de 24 de ore, modificarea efectuată.

(19) În cazurile de urgenţă în care securitatea serviciilor de certificare este afectată, prestatorii de servicii de certificare acreditaţi în domeniul aplicării semnăturii electronice simple şi semnăturii electronice avansate necalificate pot efectua modificări ale procedurilor de securitate şi de certificare, urmînd să comunice, în termen de 24 de ore, organului competent modificările efectuate şi justificarea deciziei luate.

(20) Prestatorul de servicii de certificare acreditat este obligat, pe parcursul întregului termen de acreditare, să asigure respectarea cerinţelor în conformitate cu care a fost acreditat. În cazul apariţiei circumstanţelor care fac imposibilă asigurarea respectării acestor cerinţe, prestatorul de servicii de certificare urmează să notifice organul competent despre acest fapt în decurs de 24 de ore.

(21) Prestatorul de servicii de certificare de nivel superior în domeniul aplicării semnăturii electronice avansate calificate nu este supus acreditării în conformitate cu prevederile prezentei legi.

[Art.26 modificat prin Legea nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017]

Articolul 27. Activitatea prestatorului de servicii de certificare

(1) Prestatorul de servicii de certificare:

a) creează şi eliberează certificatele cheilor publice;

b) suspendă şi revocă certificatele cheilor publice, restabileşte valabilitatea certificatelor suspendate;

c) ţine registrul certificatelor cheilor publice, asigură actualizarea acestuia şi accesul public la registru; şi/sau

d) prestează, în bază de contract, alte tipuri de servicii ce ţin de semnătura electronică.

(2) Activitatea prestatorului de servicii de certificare reprezintă o activitate în domeniul protecţiei criptografice şi tehnice a informaţiei şi este supusă licenţierii de către organul de licenţiere în conformitate cu legislaţia în domeniul reglementării prin licenţiere a activităţii de întreprinzător.

Articolul 28. Obligaţiile prestatorului de servicii de certificare

(1) Prestatorul de servicii de certificare este obligat:

a) să verifice autenticitatea datelor indicate în cererea de certificare a cheii publice în baza documentelor ce confirmă datele în cauză;

b) să asigure corespunderea informaţiilor din certificatul cheii publice cu informaţiile prezentate de către titularul certificatului cheii publice;

c) să introducă certificatul cheii publice în registrul certificatelor cheilor publice nu mai tîrziu de data şi ora la care începe să curgă termenul de valabilitate a certificatului;

d) să asigure accesul la registrul certificatelor cheilor publice, cu respectarea prevederilor art.43;

e) să suspende valabilitatea sau să revoce certificatul cheii publice în cazurile prevăzute de lege şi să facă menţiunea respectivă în registrul certificatelor cheilor publice în termenele stabilite;

f) să acopere prejudiciile aduse oricărei entităţi sau persoane fizice, care se încrede în mod rezonabil în datele conţinute în certificatul cheii publice eliberat de către prestatorul de servicii de certificare, prin faptul că a omis să înregistreze revocarea certificatului;

g) să înştiinţeze titularul certificatului cheii publice despre faptele care au devenit cunoscute prestatorului de servicii de certificare şi care fac imposibilă utilizarea în continuare a cheii private, precum şi despre revocarea certificatului cheii publice;

h) să prezinte informaţiile necesare pentru autentificarea semnăturii electronice;

i) să solicite eliberarea duplicatului certificatului de acreditare în cazul pierderii sau deteriorării acestuia;

j) să îndeplinească alte obligaţii stabilite de prezenta lege.

(2) Prestatorul de servicii de certificare acreditat în domeniul aplicării semnăturii electronice avansate calificate este obligat, suplimentar:

a) să certifice, în modul stabilit de legislaţie, cheia publică a prestatorului de servicii de certificare acreditat în domeniul aplicării semnăturii electronice avansate calificate, destinată certificării cheilor publice;

b) să înregistreze, pe o perioadă stabilită de timp, în conformitate cu art.31, toate informaţiile pertinente referitoare la un certificat calificat al cheii publice, în special pentru a putea furniza dovezi privind certificarea în justiţie. Înregistrările pot fi efectuate prin mijloace electronice;

c) înainte să stabilească o relaţie contractuală cu o persoană care solicită un certificat în sprijinul semnăturii sale electronice, să informeze respectiva persoană, prin mijloace de

comunicare fiabile, cu privire la termenele şi condiţiile exacte de utilizare a certificatului, inclusiv cu privire la limitele impuse utilizării acestui certificat, la existenţa unui sistem de acreditare şi la procedurile de contestare şi soluţionare a litigiilor. Aceste informaţii, care pot fi transmise pe cale electronică, trebuie comunicate în scris, într-un limbaj accesibil. Elementele pertinente ale informaţiilor trebuie puse, de asemenea, la cerere, la dispoziţia părţilor terţe care beneficiază de certificat;

d) să păstreze toată informaţia cu privire la certificatul cheii publice ataşat semnăturilor electronice avansate calificate cel puţin 15 ani de la data revocării sau expirării certificatului, în eventualitatea unor litigii.

Articolul 29. Cererea de certificare a cheii publice

(1) Cererea de certificare a cheii publice se depune în formă electronică semnată cu semnătură electronică şi/sau în formă de document pe suport de hîrtie, semnat cu semnătura olografă a solicitantului.

(2) Cererea de certificare a cheii publice va conţine:

a) numele şi prenumele solicitantului şi numărul actului de identitate;

b) alte date de identificare ale solicitantului, în funcţie de scopul pentru care se eliberează certificatul cheii publice, precum şi informaţiile necesare pentru comunicarea cu acesta.

Articolul 30. Examinarea cererii de certificare a cheii publice

(1) Cererea de certificare a cheii publice este examinată de către prestatorul de servicii de certificare în termen de 3 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii, dacă părţile nu stabilesc altfel.

(2) În baza deciziei de certificare a cheii publice, prestatorul de servicii de certificare creează şi eliberează certificatul cheii publice.

(3) Decizia privind refuzul de certificare a cheii publice se adoptă de către prestatorul de servicii de certificare în cazul:

a) încălcării prevederilor prezentei legi;

b) încălcării drepturilor unor terţi în procesul de întocmire sau de depunere a cererii de certificare;

c) prezentării în cererea de certificare a unor informaţii ce nu corespund realităţii.

(4) Decizia privind refuzul de certificare a cheii publice poate fi contestată în instanţa de judecată în modul stabilit.

(5) Decizia privind refuzul de certificare a cheii publice nu-l privează pe solicitant de dreptul de a depune o nouă cerere după înlăturarea tuturor încălcărilor admise.

Articolul 31. Certificatul cheii publice

(1) La crearea certificatului cheii publice, prestatorul de servicii de certificare este obligat să verifice unicitatea cheii publice.

(2) Certificatul cheii publice trebuie să conţină:

a) numărul unic de înregistrare a certificatului cheii publice;

b) datele de identificare ale prestatorului de servicii de certificare care a eliberat certificatul cheii publice;

c) datele de identificare şi alte date ale titularului certificatului cheii publice, în funcţie de scopul pentru care se eliberează certificatul, precum şi informaţiile necesare pentru comunicarea cu acesta;

d) cheia publică;

e) data şi ora la care începe să curgă termenul de valabilitate a certificatului cheii publice şi data şi ora la care acest termen încetează;

f) date despre algoritmul criptografic al semnăturii electronice;

g) restricţiile privind utilizarea certificatului cheii publice şi/sau limitele valorii operaţiunilor în care acesta poate fi utilizat, dacă acestea se aplică;

h) alte informaţii prevăzute de legislaţie.

(3) Certificatul calificat al cheii publice se emite de către prestatorul de servicii de certificare acreditat şi trebuie să conţină, suplimentar:

a) menţiunea care să indice că certificatul este eliberat ca certificat calificat al cheii publice;

b) informaţia, atunci cînd este cazul, privind o calitate specială a semnatarului, în funcţie de utilizarea pe care urmează să o aibă certificatul;

c) datele de verificare a semnăturii electronice care corespund datelor de creare a semnăturii electronice controlate de semnatar.

(4) Date de identificare ale titularului, în cazul certificatului cheii publice al utilizatorului, se consideră numele, prenumele şi numărul de identificare a persoanei fizice (IDNP) şi/sau pseudonimul, dacă există, iar în cazul certificatului cheii publice al prestatorului de servicii de certificare – denumirea prestatorului şi numărul de identificare a persoanei juridice (IDNO).

(5) În cazul semnăturii electronice simple şi al semnăturii electronice avansate necalificate, structura certificatului cheii publice se stabileşte de către prestatorul de servicii de certificare, în conformitate cu prevederile prezentei legi. În cazul semnăturii electronice avansate calificate, structura certificatului cheii publice se stabileşte de către organul competent, în conformitate cu prevederile prezentei legi.

(6) Certificatul cheii publice se semnează cu semnătura electronică a prestatorului de servicii de certificare corespunzătoare tipului certificatului solicitat.

(7) În cazurile stabilite de legislaţie sau prin acordul părţilor, prestatorul de servicii de certificare creează certificatul cheii publice şi în formă de document pe suport de hîrtie, în două exemplare. Certificatul cheii publice în formă de document pe suport de hîrtie este semnat cu semnăturile olografe ale titularului certificatului cheii publice şi ale persoanei împuternicite a prestatorului de servicii de certificare şi este autentificat cu ştampila prestatorului de servicii de certificare. Un exemplar al certificatului cheii publice se transmite titularului, iar celălalt se păstrează la prestatorul de servicii de certificare.

(8) Prestatorul de servicii de certificare, de comun acord cu titularul certificatului cheii publice, poate indica în certificatul cheii publice cazurile în care certificatul respectiv va putea fi utilizat, precum şi unele restricţii cu privire la utilizarea acestuia.

(9) La cererea titularului certificatului cheii publice, prestatorul de servicii de certificare poate indica în certificatul cheii publice şi alte informaţii decît cele specificate la alin.(2) şi (3), cu condiţia că acestea nu contravin legislaţiei şi nu pun în pericol securitatea naţională sau ordinea publică, şi numai după o prealabilă verificare a exactităţii informaţiilor în cauză.

(10) Prestatorul de servicii de certificare introduce certificatul în registrul certificatelor cheilor publice nu mai tîrziu de data şi ora la care începe să curgă termenul de valabilitate a certificatului.

Articolul 32. Termenul de valabilitate şi termenul de păstrare a certificatului cheii publice

(1) Termenul de valabilitate a certificatului cheii publice al prestatorului de servicii de certificare de nivel superior constituie 20 de ani, termenul de valabilitate a certificatului cheii

publice al prestatorului de servicii de certificare de nivelul II constituie 10 ani, termenul de valabilitate a certificatului cheii publice al utilizatorului se stabileşte de către prestatorul de servicii de certificare, dar nu poate constitui mai mult de 5 ani, în funcţie de capacităţile mijloacelor tehnice de creare a semnăturii electronice.

(2) Prestatorul de servicii de certificare este obligat să păstreze certificatul cheii publice cel puţin 15 ani de la data revocării sau expirării certificatului.

[Art.32 modificat prin Legea nr.108 din 09.06.2017, în vigoare 07.07.2017]

Articolul 33. Suspendarea şi revocarea certificatului cheii publice

(1) Prestatorul de servicii de certificare suspendă certificatul cheii publice la cererea titularului certificatului cheii publice.

(2) Prestatorul de servicii de certificare revocă certificatul cheii publice:

a) la cererea titularului certificatului cheii publice;

b) la depistarea unor informaţii neveridice în cererea de certificare a cheii publice sau în certificatul cheii publice;

c) la încălcarea confidenţialităţii cheii private (compromiterea cheii private);

d) la expirarea termenului pentru care a fost suspendată valabilitatea certificatului cheii publice şi în lipsa unei cereri din partea titularului certificatului cheii publice privind restabilirea valabilităţii acestuia;

e) la modificarea certificatului cheii publice;

f) în cazul decesului titularului certificatului cheii publice sau al instituirii unei măsuri de ocrotire judiciare (ocrotire provizorie, curatelă sau tutelă) în privinţa titularului;

g) la solicitarea organului competent, în cazul încălcării prezentei legi.

(3) În cazul în care prestatorul de servicii de certificare primeşte informaţii ce impun revocarea certificatului cheii publice, acesta este obligat, în termen de 3 ore de lucru, să facă menţiunile respective în registrul certificatelor cheilor publice.

(4) Prestatorul de servicii de certificare este obligat să înştiinţeze titularul certificatului cheii publice despre motivele revocării certificatului acestuia.

[Art.33 modificat prin Legea nr.66 din 13.04.2017, în vigoare 02.06.2017]

Articolul 34. Obligaţiile titularului certificatului cheii publice

Titularul certificatului cheii publice este obligat:

a) să asigure condiţiile necesare pentru excluderea accesului unei alte persoane la cheia sa privată;

b) să nu utilizeze cheia privată pentru crearea semnăturii electronice dacă are motive să presupună că este încălcată confidenţialitatea cheii private;

c) să solicite imediat suspendarea valabilităţii certificatului cheii publice sau revocarea acestuia în cazul în care:

– a pierdut cheia privată;

– are motive să creadă că a fost încălcată confidenţialitatea cheii private;

– informaţiile cuprinse în certificatul cheii publice nu corespund realităţii;

d) să înştiinţeze, în decurs de 24 de ore, prestatorul de servicii de certificare despre orice modificare a informaţiilor cuprinse în certificatul cheii publice;

e) să îndeplinească alte obligaţii prevăzute de prezenta lege şi de acordul încheiat cu prestatorul de servicii de certificare.

Articolul 35. Registrul certificatelor cheilor publice

(1) Prestatorul de servicii de certificare este obligat să ţină registrul certificatelor cheilor publice.

(2) Registrul certificatelor cheilor publice va conţine:

a) certificatele valabile ale cheilor publice;

b) certificatele revocate şi suspendate ale cheilor publice;

c) data şi ora eliberării certificatelor cheilor publice;

d) data şi ora revocării certificatelor cheilor publice;

e) alte informaţii în conformitate cu actele normative în domeniul semnăturii electronice.

(3) În vederea verificării autenticităţii semnăturii electronice, prestatorul de servicii de certificare este obligat să asigure accesul la registrul certificatelor cheilor publice, inclusiv în regimul timpului real.

Capitolul V
MONITORIZARE ŞI CONTROL

Articolul 36. Atribuţiile autorităţilor publice în domeniul aplicării semnăturii electronice

(1) Organul competent responsabil de elaborarea şi promovarea politicii de stat şi de exercitarea controlului în domeniul aplicării tuturor tipurilor de semnături electronice este Serviciul de Informaţii şi Securitate, care exercită următoarele atribuţii:

a) efectuează acreditarea, inclusiv voluntară, a prestatorilor de servicii de certificare;

b) exercită funcţia prestatorului de servicii de certificare de nivel superior pentru prestatorii de servicii de certificare acreditaţi în domeniul aplicării semnăturii electronice avansate calificate;

c) asigură ţinerea, actualizarea şi accesul public la datele Registrului de evidenţă a prestatorilor de servicii de certificare;

d) elaborează şi aprobă, prin acte normative, cerinţele în domeniul aplicării tuturor tipurilor de semnături electronice;

e) monitorizează şi controlează respectarea cerinţelor la prestarea serviciilor de certificare în domeniul aplicării tuturor tipurilor de semnături electronice;

f) participă la elaborarea şi aprobarea reglementărilor tehnice şi a standardelor în domeniul semnăturii electronice;

g) acordă, la solicitare, asistenţă metodică şi practică la aplicarea mecanismelor semnăturii electronice;

h) realizează colaborarea internaţională în domeniul semnăturii electronice.

(2) Guvernul stabileşte autoritatea sau instituţia publică responsabilă de prestarea serviciului de sursă unică de sincronizare cu Timpul Mondial Coordonat (UTC).

Articolul 37. Controlul în domeniul aplicării semnăturii electronice

(1) Organul competent controlează respectarea cerinţelor stabilite de prezenta lege la prestarea serviciilor de certificare de către prestatorii acreditaţi şi la acordarea sau prelungirea acreditării.

(2) Controlul se efectuează de către comisia de control în domeniul semnăturii electronice (în continuare – Comisia) în baza regulamentului aprobat de organul competent.

(3) Comisia se creează în cadrul organului competent în baza ordinului privind efectuarea controlului, emis de conducătorul acestui organ.

(4) Componenţa nominală a Comisiei se stabileşte pentru fiecare caz în parte.

(5) Comisia are dreptul:

a) să beneficieze de acces liber la materialele documentare, pe suport de hîrtie şi în format electronic, necesare pentru desfăşurarea lucrărilor ce ţin de prestarea serviciilor de certificare, precum şi la sistemele de distribuţie de aplicaţii soft, la aplicaţiile soft şi mijloacele tehnice instalate;

b) să obţină informaţii complete despre condiţiile şi modul de exploatare a mijloacelor tehnice şi de program;

c) să obţină de la persoanele responsabile şi de la personalul prestatorului de servicii de certificare informaţiile privind prestarea serviciilor de certificare ce ţin de obiectul controlului;

d) să beneficieze de acces, în decursul zilei lucrătoare (în perioada efectuării controlului), în încăperile prestatorului de servicii de certificare.

(6) Comisia nu are dreptul să efectueze controlul fără prezentarea ordinului privind efectuarea controlului şi fără prezentarea actelor de identitate ale membrilor Comisiei.

(7) La efectuarea controlului privind respectarea condiţiilor prevăzute de prezenta lege, Comisia va ţine cont de următoarele principii:

a) legalitatea şi respectarea competenţei stabilite de lege;

b) neadmiterea aplicării sancţiunilor care nu sînt stabilite de lege;

c) tratarea dubiilor, apărute la aplicarea legislaţiei, în favoarea prestatorului de servicii de certificare;

d) efectuarea controlului pe cheltuiala statului;

e) prescrierea recomandărilor pentru înlăturarea încălcărilor constatate în urma controlului;

f) dreptul prestatorului de servicii de certificare de a contesta acţiunile organului competent, inclusiv în instanţa judecătorească.

(8) Controalele planificate privind respectarea de către prestatorul de servicii de certificare a obligaţiilor prevăzute de prezenta lege se efectuează de către organul competent cel mult o dată în decursul anului calendaristic, cu cooptarea, după caz, a reprezentanţilor instituţiilor cu funcţii de reglementare şi de control, conform competenţei.

(9) Planurile controalelor, elaborate de organul competent şi aprobate în modul stabilit, se coordonează, în privinţa termenelor de efectuare, cu conducerea prestatorului de servicii de certificare, cu cel puţin 5 zile lucrătoare înainte de începerea acestor controale.

(10) Controalele inopinate se efectuează la decizia organului competent, numai în temeiul:

a) depistării şi confirmării, de către organul competent, a faptelor de încălcare a prezentei legi; şi/sau

b) recepţionării cererilor şi reclamaţiilor argumentate adresate în formă scrisă organului competent referitoare la încălcările şi la îndeplinirea necorespunzătoare a obligaţiilor prevăzute de prezenta lege de către prestatorul de servicii de certificare.

(11) Prestatorul de servicii de certificare este informat despre efectuarea controlului inopinat în ziua demarării controlului.

(12) Controalele repetate se efectuează numai în scopul verificării executării prescripţiei privind lichidarea încălcărilor prezentei legi, indicate în actul de control precedent (planificat sau inopinat). Controlul repetat se consideră parte componentă a controlului precedent.

(13) Controlul se efectuează strict în termenele stabilite în ordinul privind efectuarea controlului.

(14) Termenul de efectuare a controlului planificat şi a controlului inopinat nu poate depăşi 10 zile lucrătoare, iar a celui repetat – 5 zile lucrătoare. În cazul controalelor inopinate, termenul de 10 zile poate fi prelungit cu încă 10 zile de către conducătorul organului competent în baza unei

decizii motivate, adusă la cunoştinţa prestatorului de servicii de certificare supus controlului, care poate fi contestată de către prestatorul de servicii de certificare.

(15) La efectuarea controlului privind respectarea obligaţiilor prevăzute de prezenta lege, prestatorul de servicii de certificare prezintă informaţia şi documentele relevante scopului controlului şi nu împiedică efectuarea acestuia.

(16) În baza rezultatelor controlului se întocmeşte un act în 2 exemplare, unul dintre care se expediază/înmînează, în termen de cel mult 5 zile lucrătoare după încheierea controlului efectuat, prestatorului de servicii de certificare, iar al doilea se păstrează la organul competent. În cazul în care nu este de acord cu rezultatele controlului efectuat, prestatorul de servicii de certificare, în termen de 10 zile lucrătoare de la data primirii actului de control, poate prezenta în scris argumentarea dezacordului, anexînd documentele de rigoare.

(17) În cazul în care se depistează încălcări ale obligaţiilor prevăzute de prezenta lege, organul competent emite, în baza actului de control, prescripţia privind lichidarea acestor încălcări, ce cuprinde recomandările privind modul de remediere a tuturor încălcărilor depistate, precum şi avertizarea despre posibila suspendare sau retragere a acreditării dacă acestea nu vor fi lichidate în termenul stabilit.

(18) Termenul minim stabilit de organul competent pentru lichidarea încălcărilor depistate constituie 10 zile lucrătoare, iar cel maxim – 30 de zile lucrătoare după primirea prescripţiei expediate/înmînate împreună cu actul de control.

(19) În cazuri excepţionale şi la solicitarea oficială a prestatorului de servicii de certificare, termenul pentru lichidarea încălcărilor poate fi prelungit cu cel mult 20 de zile lucrătoare.

(20) Prestatorul de servicii de certificare acreditat care a primit prescripţia privind lichidarea încălcărilor obligaţiilor prevăzute de prezenta lege este obligat, în termenul indicat în prescripţie, să comunice organului competent informaţia privind lichidarea încălcărilor.

(21) În cazul constatării semnelor de compromitere a cheilor private ale prestatorului de servicii de certificare acreditat, în cazul încălcării obligaţiilor prevăzute de prezenta lege, precum şi în cazul neînlăturării, în termenul stabilit, a datelor eronate din certificatele cheilor publice, organul competent poate aplica măsuri de suspendare sau retragere a acreditării prestatorului de servicii de certificare în conformitate cu prezenta lege.

(22) Informaţiile despre rezultatele efectuării controlului se publică de către organul competent pe pagina sa web oficială.

(23) Prestatorul de servicii de certificare are dreptul să depună la organul competent reclamaţii în scris privind încălcările prevederilor prezentei legi admise de Comisie sau să conteste acţiunile acesteia în instanţa judecătorească.

Articolul 38. Suspendarea şi reluarea valabilităţii acreditării

(1) Acreditarea poate fi suspendată în conformitate cu legislaţia în domeniul reglementării activităţii de întreprinzător.

(2) Drept temei pentru realizarea acţiunilor prevăzute de lege pentru suspendarea acreditării servesc:

a) cererea prestatorului de servicii de certificare privind suspendarea acreditării;

b) încălcarea de către prestatorul de servicii de certificare a obligaţiilor stabilite de prezenta lege;

c) nevalabilitatea garanţiei bancare sau a poliţei de asigurare pentru prestatorul de servicii de certificare în domeniul aplicării semnăturii electronice avansate calificate, prevăzută la art.26 alin.(2) lit.a);

d) nerespectarea de către prestatorul de servicii de certificare a prescripţiei privind lichidarea încălcărilor obligaţiilor prevăzute de prezenta lege, depistate în urma controlului efectuat de Comisie.

(3) Decizia privind suspendarea acreditării se aduce la cunoştinţă prestatorului de servicii de certificare în termen de 3 zile lucrătoare de la data adoptării acesteia. Termenul de suspendare a acreditării nu poate depăşi 2 luni, dacă actele normative în domeniul semnăturii electronice nu prevăd altfel.

(4) Prestatorul de servicii de certificare este obligat să înştiinţeze în scris organul competent despre înlăturarea circumstanţelor care au dus la suspendarea acreditării.

(5) Decizia privind reluarea valabilităţii acreditării se adoptă de către organul competent în temeiul hotărîrii instanţei de judecată care a emis hotărîrea de suspendare a acreditării, în termen de 3 zile lucrătoare de la data primirii înştiinţării. Decizia se aduce la cunoştinţă prestatorului de servicii de certificare în termen de 3 zile lucrătoare de la data adoptării acesteia.

(6) Termenul de valabilitate a acreditării nu se prelungeşte pe perioada de suspendare a acesteia.

Articolul 39. Retragerea acreditării

(1) Acreditarea poate fi retrasă în conformitate cu legislaţia în domeniul reglementării activităţii de întreprinzător.

(2) Drept temei pentru realizarea acţiunilor prevăzute de lege în vederea retragerii acreditării servesc:

a) cererea prestatorului de servicii de certificare privind încetarea activităţii, depusă cu 30 de zile calendaristice înainte de încetarea planificată;

b) decizia cu privire la anularea înregistrării de stat a persoanei juridice în cadrul căreia activează prestatorul de servicii de certificare;

c) depistarea unor date neautentice în documentele prezentate organului competent;

d) constatarea faptului de transmitere a certificatului de acreditare sau a copiei de pe acesta altei persoane în scopul desfăşurării genului de activitate acreditat;

e) neînlăturarea, în termenul stabilit, a circumstanţelor care au dus la suspendarea acreditării;

f) nerespectarea repetată a prescripţiilor privind lichidarea încălcărilor obligaţiilor stabilite de prezenta lege.

(3) Menţiunea referitoare la data şi numărul deciziei privind retragerea acreditării se înscrie în Registrul de evidenţă a prestatorilor de servicii de certificare nu mai tîrziu de ziua lucrătoare imediat următoare zilei adoptării deciziei.

(4) Toate certificatele cheilor publice emise de către prestatorul de servicii de certificare în domeniul aplicării semnăturii electronice avansate calificate care şi-a încetat activitatea se revocă şi se transmit spre păstrare altui prestator de servicii de certificare în domeniul aplicării semnăturii electronice avansate calificate, în modul stabilit de organul competent, pe cheltuiala prestatorului de servicii de certificare care îşi încetează activitatea.

(5) Prestatorul de servicii de certificare este obligat, în decurs de 10 zile lucrătoare de la data adoptării deciziei de retragere a acreditării, să depună la organul competent certificatul de acreditare retras.

Capitolul VI
RĂSPUNDEREA

Articolul 40. Răspunderea persoanelor fizice şi juridice care cad sub incidenţa prezentei legi

(1) Persoanele fizice şi juridice poartă răspundere, conform legislaţiei, pentru neîndeplinirea prevederilor prezentei legi.

(2) Intermediarul în circulaţia electronică a documentelor poartă răspundere, conform legislaţiei, pentru neîndeplinirea sau îndeplinirea defectuoasă a obligaţiilor prevăzute de prezenta lege, pentru calitatea necorespunzătoare a serviciilor prestate, precum şi pentru prejudiciul cauzat de aceste acţiuni şi/sau inacţiuni.

(3) Pentru acces ilegal la informaţia cuprinsă în documentele electronice, persoanele poartă răspundere civilă, contravenţională sau penală, după caz, conform legislaţiei.

(4) Litigiile apărute în cadrul circulaţiei electronice a documentelor, precum şi cele legate de utilizarea documentelor electronice şi de aplicarea semnăturii electronice se soluţionează de către subiecţii circulaţiei electronice a documentelor în conformitate cu legislaţia şi contractele încheiate.

Articolul 41. Răspunderea prestatorului de servicii de certificare

(1) Prestatorul de servicii de certificare poartă răspundere civilă, contravenţională sau penală, după caz, conform legislaţiei.

(2) Prestatorul de servicii de certificare poartă răspundere civilă pentru prejudiciul cauzat urmare a neîndeplinirii obligaţiilor prevăzute de prezenta lege, cu excepţia cazurilor în care prestatorul de servicii de certificare aduce probe pertinente că nu a putut împiedica cauzarea prejudiciului.

(3) Prestatorul de servicii de certificare nu poartă răspundere civilă pentru prejudiciul cauzat urmare a utilizării certificatului cheii publice cu încălcarea restricţiilor de utilizare a acestuia sau a restricţiilor privind limitele valorii operaţiunilor în care acesta poate fi utilizat.

Articolul 42. Răspunderea titularului certificatului cheii publice

(1) Titularul certificatului cheii publice poartă răspundere civilă, contravenţională sau penală, după caz, conform legislaţiei.

(2) Titularul certificatului cheii publice poartă răspundere civilă pentru prejudiciul cauzat de:

a) neîndeplinirea sau îndeplinirea defectuoasă a obligaţiilor prevăzute de prezenta lege;

b) semnarea documentelor electronice cu utilizarea cheii private, inclusiv în perioada de la solicitarea suspendării valabilităţii sau revocării certificatului cheii publice pînă la înscrierea, în termenul stabilit, a menţiunii respective în registrul certificatelor cheilor publice, cu excepţia cazurilor în care titularul certificatului va aduce probe pertinente că documentul electronic a fost semnat de o altă persoană.

Capitolul VII
PROTECŢIA DATELOR CU CARACTER PERSONAL

Articolul 43. Protecţia datelor cu caracter personal

(1) Prestatorii de servicii de certificare vor asigura respectarea legislaţiei în domeniul protecţiei datelor cu caracter personal în procesul de prestare a serviciilor de certificare.

(2) Datele cu caracter personal se colectează de către prestatorul de servicii de certificare numai cu acordul prealabil al persoanei care solicită certificatul şi numai în măsura în care acestea sînt necesare pentru eliberarea şi menţinerea certificatului. Datele personale nu pot fi colectate sau prelucrate în alte scopuri fără consimţămîntul expres al persoanei interesate.

Capitolul VIII
DISPOZIŢII FINALE

Articolul 44. Dispoziţii finale

(1) Prezenta lege intră în vigoare la 6 luni de la data publicării.

(2) La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă Legea nr.264-XV din 15 iulie 2004 cu privire la documentul electronic şi semnătura digitală (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.132-137, art.710).

(3) Prevederile art.5 alin.(1) în partea ce ţine de procedurile judiciare intră în vigoare la 1 ianuarie 2016.

(4) Guvernul, în termen de 12 luni de la data publicării prezentei legi:

a) va prezenta propuneri privind aducerea legislaţiei în vigoare în concordanţă cu prezenta lege;

b) va aduce actele sale normative în concordanţă cu prezenta lege;

c) va elabora şi va adopta actele normative necesare pentru implementarea prezentei legi.

(5) Certificatele cheilor publice eliberate în baza Legii nr.264-XV din 15 iulie 2004 cu privire la documentul electronic şi semnătura digitală rămîn valabile pînă la expirarea termenului de valabilitate a acestora.

(6) În termen de 18 luni de la data publicării prezentei legi, centrele de certificare a cheilor publice instituite în baza Legii nr.264-XV din 15 iulie 2004 cu privire la documentul electronic şi semnătura digitală sînt obligate să treacă procedura de acreditare în conformitate cu prevederile prezentei legi.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI **Igor CORMAN**

Chişinău, 29 mai 2014.
Nr.91.

L E G E
privind indemnizaţiile pentru incapacitate temporară de muncă şi alte prestaţii de asigurări sociale

nr. 289-XV din 22.07.2004

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.168-170/773 din 10.09.2004

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Obiectul şi sfera de aplicare a prezentei legi

Capitolul II
PRESTAŢIILE DE ASIGURĂRI SOCIALE

Articolul 2. Dreptul la prestaţii de asigurări sociale
Articolul 3. Acordurile (convenţiile) internaţionale
Articolul 4. Sursele de finanţare a prestaţiilor de asigurări sociale
Articolul 5. Tipurile de prestaţii de asigurări sociale
Articolul 6. Condiţiile de acordare a prestaţiilor de asigurări sociale
Articolul 7. Baza de calcul al indemnizaţiilor de asigurări sociale
Articolul 8. Confirmarea dreptului la indemnizaţie pentru incapacitate temporară de muncă
Articolul 9. Perioada pentru care se acordă indemnizaţie pentru incapacitate temporară de muncă
Articolul 10. Dreptul la prelungirea perioadei pentru care se acordă indemnizaţie pentru incapacitate temporară de muncă
Articolul 11. Plata indemnizaţiei în cazul încadrării în grad de dizabilitate
Articolul 12. Dreptul la indemnizaţii de asigurări sociale în anumite situaţii
Articolul 13. Cuantumul indemnizaţiei pentru incapacitate temporară de muncă
Articolul 14. Indemnizaţia pentru prevenirea îmbolnăvirilor
Articolul 15. Prestaţiile pentru recuperarea capacităţii de muncă
Articolul 16. Indemnizaţia de maternitate
Articolul 17. *Abrogat*
Articolul 18. Indemnizaţia pentru creşterea copilului
Articolul 19. Indemnizaţia pentru îngrijirea copilului bolnav
Articolul 20. Perioada pentru care se acordă indemnizaţie pentru îngrijirea copilului bolnav
Articolul 21. Ajutorul de deces
Articolul 22. Plata indemnizaţiei pentru incapacitate temporară de muncă în cazul falimentului angajatorului
Articolul 23. Acordarea indemnizaţiilor de asigurări sociale persoanelor care desfăşoară activităţi în mai multe unităţi
Articolul 24. Calculul şi plata indemnizaţiilor de asigurări sociale
Articolul 25. Termenele de plată a indemnizaţiilor de asigurări sociale
Articolul 26. Persoanele cărora li se plăteşte indemnizaţie de asigurări sociale
Articolul 27. Termenul de prescripţie pentru plata indemnizaţiei de asigurări sociale
Articolul 28. Încetarea, suspendarea şi reluarea plăţii indemnizaţiilor de asigurări sociale

Articolul 29. Stingerea dreptului la indemnizaţie pentru incapacitate temporară de muncă
Articolul 30. Controlul acordării prestaţiilor de asigurări sociale

Capitolul III
(Abrogat)

Articolul 31. *Abrogat*

Capitolul IV
DISPOZIŢII FINALE

Articolul 32. Recuperarea sumelor plătite necuvenit
Articolul 33. Soluţionarea litigiilor ce ţin de aplicarea prezentei legi
Articolul 34. Intrarea în vigoare a prezentei legi

Notă: În textul legii, abrevierea "C.E.M.V." se substituie cu abrevierea "CNDDCM", iar cuvintele "invaliditate" şi "handicap" se substituie cu cuvîntul "dizabilitate" conform Legii nr.332 din 23.12.2013, în vigoare 01.04.2014

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Obiectul şi sfera de aplicare a prezentei legi

(1) Prezenta lege stabileşte dreptul la prestaţii de asigurări sociale pentru prevenirea, limitarea, înlăturarea riscurilor sociale şi susţinerea financiară a persoanelor îndreptăţite a le primi, în cazul producerii unor astfel de riscuri.

(2) Reglementările prezentei legi se aplică în cazul următoarelor riscuri sociale asigurate: îmbolnăvirea, maternitatea, creşterea copilului şi decesul.

[Art.1 completat prin Legea nr.332 din 23.12.2013, în vigoare 01.04.2014]
[Art.1 modificat prin Legea nr.268-XVI din 28.07.2006, în vigoare 01.01.2007]

Capitolul II
PRESTAŢIILE DE ASIGURĂRI SOCIALE

Articolul 2. Dreptul la prestaţii de asigurări sociale

(1) Dreptul la prestaţii de asigurări sociale, în condiţiile prezentei legi, se exercită prin sistemul public de asigurări sociale.

(2) La prestaţii de asigurări sociale au dreptul asiguraţii cu domiciliul sau reşedinţa în Republica Moldova şi şomerii cu drept la ajutor de şomaj (în continuare – *şomeri*).

(3) Persoana are dreptul la prestaţiile de asigurări sociale legate de riscurile sociale de care este asigurată.

(4) Persoanele asigurate au dreptul, în condiţiile prezentei legi, la prestaţii de asigurări sociale şi în cazurile în care riscul asigurat s-a produs în perioada de probă sau în ziua concedierii. În cazul persoanelor angajate în baza contractului individual de muncă pe durată determinată, precum şi în cazul lichidării unităţii, dreptul la prestaţii încetează la data încetării contractului, cu excepţia dreptului la indemnizaţie de maternitate şi indemnizaţie pentru incapacitate temporară de muncă survenită în urma unui accident de muncă sau a unei boli profesionale. În cazul încetării

contractului individual de muncă pe durată determinată, precum şi în cazul lichidării unităţii în perioada aflării în concediu pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani, dreptul la indemnizaţia pentru creşterea copilului se menţine şi după încetarea contractului, cu condiţia că asiguratul nu se angajează la o altă unitate.

(4^1) Dreptul persoanei asigurate la indemnizaţiile prevăzute la art.5 alin.(1) lit.a), b), d) şi g) şi art.15 alin.(1) lit.a) se stabileşte dacă aceasta confirmă, prin declaraţie pe propria răspundere, pierderea, la toate unităţile în care desfăşoară activităţi, a venitului asigurat pentru întreaga perioadă a concediului medical.

(5) Categoriile de persoane asigurate obligatoriu în sistemul public sînt specificate în Legea nr.489-XIV din 8 iulie 1999 privind sistemul public de asigurări sociale.

[Art.2 completat prin Legea nr.50 din 28.03.2014, în vigoare 01.04.2014]
[Art.2 completat prin Legea nr.332 din 23.12.2013, în vigoare 01.04.2014]
[Art.2 modificat prin Legea nr.56 din 09.06.2011, în vigoare 01.07.2011]

Articolul 3. Acordurile (convenţiile) internaţionale

Dacă acordurile (convenţiile) internaţionale privind asigurările sociale la care Republica Moldova este parte stabilesc alte dispoziţii decît cele din prezenta lege, se aplică dispoziţiile acestor acorduri (convenţii).

Articolul 4. Sursele de finanţare a prestaţiilor de asigurări sociale

(1) Plata prestaţiilor de asigurări sociale prevăzute la art.5 alin.(1) lit.b), c), d), e), f), g), h) se efectuează integral de la bugetul asigurărilor sociale de stat.

[Alin.(2) art.4 abrogat prin Legea nr.332 din 23.12.2013, în vigoare 01.04.2014]

(2^1) Începînd cu anul 2013, plata indemnizaţiei pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de boli obişnuite sau de accidente nelegate de muncă, cu excepţia cazurilor prevăzute la alin.(3) din prezentul articol, se efectuează în modul următor:

a) primele cinci zile calendaristice de incapacitate temporară de muncă se plătesc din mijloacele angajatorului, însă nu mai mult de 15 zile cumulative pe parcursul unui an calendaristic în cazul mai multor perioade de incapacitate temporară de muncă. În cazul şomerilor, indemnizaţia pentru incapacitate temporară de muncă se plăteşte din mijloacele bugetului asigurărilor sociale de stat din prima zi;

b) începînd cu a şasea zi calendaristică de incapacitate temporară de muncă, iar în cazul mai multor perioade de incapacitate temporară de muncă – începînd cu prima zi după expirarea celor 15 zile cumulative plătite din mijloacele angajatorului, indemnizaţia se plăteşte din mijloacele bugetului asigurărilor sociale de stat.

(3) Plata indemnizaţiei pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de tuberculoză, de SIDA, de cancer de orice tip sau de apariţia riscului de întrerupere a sarcinii, precum şi plata indemnizaţiei pentru incapacitate temporară de muncă femeilor gravide care se află la evidenţă în instituţiile medico-sanitare, se efectuează integral de la bugetul asigurărilor sociale de stat, începînd cu prima zi calendaristică de incapacitate temporară de muncă.

(4) Sumele reprezentînd prestaţii de asigurări sociale a căror sursă de finanţare este bugetul asigurărilor sociale de stat, dar care, potrivit prevederilor legale, se plătesc de angajatorii rezidenţi ai parcurilor pentru tehnologia informaţiei angajaţilor lor, sînt restituite acestora în modul stabilit de Guvern.

[Art.4 completat prin Legea nr.145 din 14.07.2017, în vigoare 04.08.2017]

[Art.4 modificat prin Legea nr.332 din 23.12.2013, în vigoare 01.04.2014]
[Art.4 completat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 01.01.2013]
[Art.4 modificat prin Legea nr.202 din 27.09.2012, în vigoare 09.11.2012]
Notă: Se declară neconstituţionale prevederile art.4 alin.(2) lit.a) conform Hot. Curţii Constituţionale nr.5 din 10.04.2012, în vigoare 10.04.2012
[Art.4 completat prin Legea nr.227 din 25.11.2011, în vigoare 13.01.2012]
[Art.4 modificat prin Legea nr.3 din 15.01.2012, în vigoare 01.01.2012]
[Art.4 în redacţia Legii nr.56 din 09.06.2011, în vigoare 01.07.2011]

Articolul 5. Tipurile de prestaţii de asigurări sociale

(1) Asiguraţii din sistemul public de asigurări sociale au dreptul la următoarele prestaţii:

a) indemnizaţie pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de boli obişnuite sau de accidente nelegate de muncă;

b) indemnizaţie pentru prevenirea îmbolnăvirilor (carantină);

c) prestaţie pentru recuperarea capacităţii de muncă;

d) indemnizaţie de maternitate;

[Lit.e) alin.(1) art.5 abrogată prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 01.01.2013]

f) indemnizaţie pentru creşterea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani;

g) indemnizaţie pentru îngrijirea copilului bolnav;

h) ajutor de deces.

(2) Şomerii au dreptul la prestaţiile prevăzute la alin.(1) lit.a), d) şi h).

(3) Modul de acordare a prestaţiilor de asigurări sociale se stabileşte de Guvern.

[Art.5 modificat prin Legea nr.332 din 23.12.2013, în vigoare 01.04.2014]

Articolul 6. Condiţiile de acordare a prestaţiilor de asigurări sociale

(1) Asiguraţii au dreptul la prestaţii de asigurări sociale dacă au un stagiu total de cotizare de cel puţin 3 ani.

(2) Asiguraţii care au un stagiu total de cotizare de pînă la 3 ani beneficiază de dreptul la prestaţii de asigurări sociale dacă confirmă un stagiu de cotizare de cel puţin 9 luni în ultimele 24 de luni premergătoare datei producerii riscului asigurat sau datei naşterii copilului în cazul riscului asigurat creşterea copilului.

(3) Asiguraţii care desfăşoară activitate pe bază de contract individual de muncă pe durată determinată, inclusiv cei care muncesc la lucrări sezoniere, beneficiază de dreptul la prestaţii de asigurări sociale dacă au stagiul de cotizare specificat la alin.(1) sau (2) ori de cel puţin 12 luni, realizat în ultimele 24 de luni anterioare producerii riscului asigurat.

(4) Şomerii beneficiază de prestaţii de asigurări sociale cu condiţia suspendării pentru această perioadă a plăţii ajutorului de şomaj.

(5) Ajutorul de deces se acordă asiguraţilor indiferent de durata stagiului de cotizare, precum şi persoanelor care nu au statut de asigurat, dar care confirmă stagiul de cotizare de cel puţin 3 ani.

(6) Femeile asigurate au dreptul la indemnizaţie de maternitate indiferent de durata stagiului de cotizare.

(7) Soţia aflată la întreţinerea soţului asigurat beneficiază de dreptul la indemnizaţie de maternitate în cazul în care soţul confirmă un stagiu de cotizare specificat la alin.(1), (2) sau (3). În cazul înregistrării căsătoriei după producerea riscului asigurat (concediul de maternitate), dreptul la indemnizaţie se stabileşte pentru perioada de la data înregistrării căsătoriei pînă la data expirării concediului de maternitate.

(8) Persoanele care au beneficiat sau beneficiază de prestaţii de asigurări sociale pe teritoriul altui stat nu pot beneficia, în condiţiile prezentei legi, de indemnizaţie pentru acelaşi risc asigurat şi pentru aceeaşi perioadă.

[Art.6 modificat prin Legea nr.332 din 23.12.2013, în vigoare 01.04.2014]

Articolul 7. Baza de calcul al indemnizaţiilor de asigurări sociale

(1) Baza de calcul al indemnizaţiilor de asigurări sociale prevăzute la art.5 alin.(1) lit.a), b), d) şi g) şi art.15 alin.(1) lit.a) o constituie venitul mediu lunar asigurat realizat în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii producerii riscului asigurat, venit din care au fost calculate contribuţii individuale de asigurări sociale.

(2) Baza de calcul al indemnizaţiei de asigurări sociale prevăzute la art.5 alin.(1) lit.f) o constituie venitul mediu lunar asigurat realizat în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii naşterii copilului, venit din care au fost calculate contribuţii individuale de asigurări sociale. Lunile calendaristice ale concediului prenatal se substituie cu acelaşi număr de luni calendaristice imediat premergătoare perioadei incluse în calcul.

(3) Venitul asigurat pentru lunile incluse în calcul la determinarea bazei de calcul al indemnizaţiilor de asigurări sociale nu poate depăşi suma a 5 salarii medii lunare prognozate pe economie pentru anul respectiv înmulţită la 12 sau la numărul de luni în care persoana a realizat venit asigurat. În cazul în care în calcul se include anul calendaristic incomplet, venitul asigurat se plafonează reieşind din numărul de luni în care a fost realizat venitul asigurat pentru anul respectiv. Salariul mediu lunar prognozat pe economie se aprobă de Guvern.

(4) Venitul mediu lunar asigurat se determină prin împărţirea la 12 a venitului asigurat realizat la toate unităţile în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii producerii riscului asigurat.

(5) În cazul lipsei integrale a venitului asigurat la toate unităţile în unele şi aceleaşi luni calendaristice din perioada celor 12 luni calendaristice incluse în calcul la determinarea bazei de calcul al indemnizaţiilor din motiv de concediu medical, concediu de maternitate, concediu pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani, şomaj cu drept de ajutor de şomaj, aceste luni se includ în calcul cu venit lunar asigurat în cuantumul unui salariu tarifar pentru categoria I de salarizare în sectorul bugetar sau, după caz, în cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real în vigoare la data producerii riscului asigurat, la locul de muncă de bază al asiguratului ori, la cererea asiguratului, se substituie cu acelaşi număr de luni calendaristice imediat premergătoare perioadei incluse în calcul, cu condiţia că aceasta va duce la majorarea cuantumului indemnizaţiei. Această prevedere nu se aplică în cazul lipsei integrale a venitului asigurat la toate unităţile în unele şi aceleaşi luni calendaristice din perioada celor 12 luni calendaristice incluse în calcul la determinarea bazei de calcul al indemnizaţiilor din alte motive decît cele menţionate sau din motivele menţionate combinate cu alte motive.

(5^1) Dacă venitul asigurat lipseşte la toate unităţile în unele şi aceleaşi luni calendaristice din perioada celor 12 luni calendaristice incluse în calcul ori dacă venitul lunar asigurat realizat în perioada celor 12 luni calendaristice incluse în calcul este mai mic decît salariul tarifar pentru categoria I de salarizare în sectorul bugetar sau, după caz, decît cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real din motiv de concediu medical, concediu de maternitate, concediu pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani, şomaj cu drept de ajutor de şomaj, atunci aceste luni se includ în baza de calcul al indemnizaţiei de maternitate şi al indemnizaţiei pentru creşterea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani cu venit lunar asigurat în cuantumul unui salariu tarifar pentru categoria I de salarizare în sectorul bugetar sau, după caz, în cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real în vigoare la data producerii riscului asigurat, la locul de

muncă de bază al asiguratului ori, la cererea asiguratului, se substituie cu acelaşi număr de luni calendaristice imediat premergătoare perioadei incluse în calcul, cu condiţia că aceasta va duce la majorarea cuantumului indemnizaţiei. Această prevedere nu se aplică în cazul lipsei integrale a venitului asigurat la toate unităţile în unele şi aceleaşi luni calendaristice din perioada celor 12 luni calendaristice incluse în calcul la determinarea bazei de calcul al indemnizaţiilor din alte motive decît cele menţionate sau din motivele menţionate combinate cu alte motive.

(6) În cazul în care asiguratul a activat în perioada premergătoare lunii producerii riscului asigurat mai puţin de 12 luni calendaristice, aceleaşi luni calendaristice lipsă la toate unităţile de pînă la angajare se includ în calcul cu venit lunar asigurat în cuantumul unui salariu tarifar pentru categoria I de salarizare în sectorul bugetar sau, după caz, în cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real în vigoare la data producerii riscului asigurat, la locul de muncă de bază al asiguratului.

(7) În cazul în care asiguratul, în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii producerii riscului asigurat, nu are realizat venit asigurat la nicio unitate din motiv de concediu medical, concediu de maternitate, concediu pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani, şomaj cu drept de ajutor de şomaj, baza de calcul al indemnizaţiei o constituie cuantumul unui salariu tarifar pentru categoria I de salarizare în sectorul bugetar sau, după caz, cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real în vigoare la data producerii riscului asigurat, la locul de muncă de bază al asiguratului ori, la cererea asiguratului, aceste luni se substituie cu acelaşi număr de luni calendaristice imediat premergătoare perioadei incluse în calcul, cu condiţia că aceasta va duce la majorarea cuantumului indemnizaţiei.

(7^1) În cazul în care asiguratul, în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii producerii riscului asigurat, nu are realizat venit asigurat la nicio unitate ori dacă venitul lunar asigurat realizat în ultimele 12 luni calendaristice incluse în calcul este mai mic decît salariul tarifar pentru categoria I de salarizare în sectorul bugetar sau, după caz, decît cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real din motiv de concediu medical, concediu de maternitate, concediu pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani, şomaj cu drept de ajutor de şomaj, baza de calcul al indemnizaţiei de maternitate şi al indemnizaţiei pentru creşterea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani o constituie cuantumul unui salariu tarifar pentru categoria I de salarizare în sectorul bugetar sau, după caz, cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real în vigoare la data producerii riscului asigurat, la locul de muncă de bază al asiguratului ori, la cererea asiguratului, aceste luni se substituie cu acelaşi număr de luni calendaristice imediat premergătoare perioadei incluse în calcul, cu condiţia că aceasta va duce la majorarea cuantumului indemnizaţiei.

(7^2) În cazul în care asiguratul, în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii survenirii riscului asigurat, nu a realizat venit asigurat la nicio unitate din motiv de concediu pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani, cuantumul indemnizaţiei de maternitate şi al indemnizaţiei pentru creşterea copilului următor se stabileşte reieşind din baza de calcul în al cărei temei s-au calculat aceste indemnizaţii pentru copilul precedent.

(8) La determinarea bazei de calcul al indemnizaţiilor de asigurări sociale, lunile calendaristice în care nu s-a realizat venit asigurat din motiv de concediu medical, concediu de maternitate, concediu pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani, şomaj cu drept de ajutor de şomaj se includ în calcul în modul prevăzut la alin.(5), (6) şi (7) numai la unitatea în care asiguratul îşi desfăşoară activitatea de bază. Unitatea în care asiguratul îşi desfăşoară activitatea de bază se consideră unitatea unde se păstrează carnetul de muncă al asiguratului.

(9) Prevederile alin.(4)-(8), (11) şi (12) se aplică la determinarea bazei de calcul al indemnizaţiilor şi în cazul în care asiguratul activează la o singură unitate.

(10) Lunile din perioada de 12 luni calendaristice premergătoare producerii riscului asigurat în care venitul asigurat lipseşte din alte motive decît cele menţionate la alin.(5) nu se exclud din calcul.

(11) În cazul în care asiguratul, în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii producerii riscului asigurat, nu are realizat venit asigurat la nicio unitate din alte motive decît concediul medical, concediul de maternitate, concediul pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani, şomajul cu drept de ajutor de şomaj, indemnizaţia de asigurări sociale nu se acordă.

(12) Baza de calcul al indemnizaţiei de maternitate pentru femeile asigurate care nu se încadrează în niciuna dintre condiţiile prevăzute la art.6 alin.(1), (2) şi (3) din prezenta lege o constituie cuantumul unui salariu tarifar pentru categoria I de salarizare în sectorul bugetar sau, după caz, cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real în vigoare la data producerii riscului asigurat, la locul de muncă de bază al femeii asigurate.

(13) Baza de calcul al indemnizaţiei de maternitate acordate soţiilor aflate la întreţinerea soţilor asiguraţi o constituie venitul mediu lunar asigurat al soţului, determinat în condiţiile prezentului articol.

(14) Baza de calcul al indemnizaţiilor de asigurări sociale prevăzute la art.5 alin.(1) lit.a) şi d) şi art.15 alin.(1) lit.a) pentru şomeri o constituie cuantumul lunar al ajutorului de şomaj în vigoare la data producerii riscului asigurat.

(15) Venitul asigurat se include în calcul în lunile pentru care a fost calculat.

(16) Indemnizaţiile prevăzute la art.5 alin.(1) lit.a), b), d) şi g) şi art.15 alin.(1) lit.a) se calculează şi se plătesc pentru zile calendaristice. Venitul asigurat pentru o zi calendaristică se determină prin împărţirea venitului mediu lunar asigurat, calculat în conformitate cu prevederile prezentului articol, la numărul de zile calendaristice din luna pentru care se plăteşte indemnizaţia.

(17) Indemnizaţiile de asigurări sociale prevăzute la art.5 alin.(1) lit.a), b), d), f) şi g) şi art.15 alin.(1) lit.a), stabilite în conformitate cu prezenta lege, nu se recalculează, cu excepţia cazurilor legate de modificarea legislaţiei privind modul de salarizare.

[Art.7 modificat prin Legea nr.290 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Art.7 completat prin Legea nr.50 din 28.03.2014, în vigoare 01.04.2014]
[Art.7 în redacţia Legii nr.332 din 23.12.2013, în vigoare 01.04.2014]
[Art.7 completat prin Legea nr.227 din 25.11.2011, în vigoare 13.01.2012]

Articolul 8. Confirmarea dreptului la indemnizaţie pentru incapacitate temporară de muncă

Dreptul la indemnizaţie pentru incapacitate temporară de muncă se confirmă prin certificat de concediu medical, eliberat în modul aprobat de Guvern.

Articolul 9. Perioada pentru care se acordă indemnizaţie pentru incapacitate temporară de muncă

(1) Perioada pentru care se acordă indemnizaţie pentru incapacitate temporară de muncă este de cel mult 180 de zile în cursul unui an calendaristic. Plata indemnizaţiei se efectuează în condiţiile art.4.

(2) Indemnizaţia pentru incapacitate temporară de muncă, începînd cu a 120-a zi, se plăteşte în cazul prelungirii concediului medical, avizat de Consiliul Naţional pentru Determinarea Dizabilităţii şi Capacităţii de Muncă (în continuare – CNDDCM) sau de instituţia (comisia) medicală de specialitate, după caz.

(3) Asiguraţilor cu contract individual de muncă pe durată determinată ce nu depăşeşte un an, inclusiv celor angajaţi la lucrări sezoniere, şi şomerilor, în perioada de acordare a ajutorului de

şomaj, indemnizaţia pentru incapacitate temporară de muncă se acordă pentru o perioadă de pînă la 30 de zile în cursul unui an calendaristic. Asiguraţilor cu contract individual de muncă pe durată determinată ce depăşeşte un an indemnizaţia pentru incapacitate temporară de muncă se acordă în condiţiile alin.(1).

(4) Perioada pentru care se acordă indemnizaţie pentru incapacitate temporară de muncă tuturor beneficiarilor ce cad sub incidenţa prezentei legi, în caz de tuberculoză, SIDA şi cancer de orice tip, cu avizarea CNDDCM sau a instituţiei (comisiei) medicale de specialitate, după caz, este de cel mult un an pe parcursul ultimilor 2 ani.

(5) Indemnizaţia pentru incapacitate temporară de muncă în legătură cu sarcina se acordă pe durata concediului medical fără restricţii.

(6) Pentru cazurile neîntrerupte de incapacitate temporară de muncă, cu trecere dintr-un an calendaristic în altul, calculul zilelor se efectuează pentru toată perioada, începînd cu prima zi de incapacitate temporară de muncă.

[Art.9 modificat prin Legea nr.184 din 26.07.2018, în vigoare 01.01.2019]
[Art.9 modificat prin Legea nr.332 din 23.12.2013, în vigoare 01.04.2014]
[Art.9 modificat prin Legea nr.56 din 09.06.2011, în vigoare 01.07.2011]
[Art.9 modificat prin Legea nr.9-XVI din 14.02.2008, în vigoare 07.03.2008]

Articolul 10. Dreptul la prelungirea perioadei pentru care se acordă indemnizaţie pentru incapacitate temporară de muncă

(1) Medicul curant propune încadrarea în grad de dizabilitate în cazul în care bolnavul nu a fost recuperat la expirarea perioadei pentru care se acordă indemnizaţie pentru incapacitate temporară de muncă, stabilită în conformitate cu prezenta lege. În cazul în care măsurile de tratament şi reabilitare nu s-au soldat cu ameliorarea stării de sănătate, boala sau trauma are o evoluţie îndelungată şi/sau au apărut semne de dizabilitate cu pierderea capacităţii de muncă, trimiterea bolnavului la expertizare se efectuează indiferent de durata concediului medical.

(2) În situaţii temeinic motivate privind posibilitatea recuperării, medicul curant propune prelungirea concediului medical peste 180 de zile, în scopul evitării încadrării în grad de dizabilitate şi al menţinerii asiguratului în activitate.

(3) CNDDCM sau instituţia (comisia) medicală de specialitate, după caz, decide prelungirea concediului medical pentru continuarea programului recuperator, transferul temporar la o altă muncă, reducerea programului de lucru, reluarea activităţii profesionale sau încadrarea în grad de dizabilitate, după caz.

(4) Prelungirea concediului medical peste 180 de zile se face pentru cel mult 30 de zile, în funcţie de evoluţia cazului şi de rezultatele acţiunilor de recuperare, în baza avizului CNDDCM sau al instituţiei (comisiei) medicale de specialitate, după caz.

(5) În cazul prelungirii concediului medical peste 180 de zile, indemnizaţia pentru incapacitate temporară de muncă se acordă pentru întreaga perioadă de concediu medical prelungit.

[Art.10 modificat prin Legea nr.184 din 26.07.2018, în vigoare 01.01.2019]
[Art.10 completat prin Legea nr.332 din 23.12.2013, în vigoare 01.04.2014]

Articolul 11. Plata indemnizaţiei în cazul încadrării în grad de dizabilitate

În cazul în care CNDDCM a decis încadrarea în grad de dizabilitate, indemnizaţia pentru incapacitate temporară de muncă se plăteşte pînă la data la care persoanei i s-a stabilit grad de dizabilitate, fără a se depăşi perioada maximă pentru care se acordă indemnizaţie, prevăzută de prezenta lege.

Articolul 12. Dreptul la indemnizaţii de asigurări sociale în anumite situaţii

(1) Indemnizaţiile prevăzute la art.5 alin.(1) lit.a) şi d) şi art.15 alin.(1) lit.a) se acordă şi în cazul în care incapacitatea temporară de muncă a survenit în timpul concediului de odihnă anual. Concediul se prelungeşte cu durata incapacităţii temporare de muncă ce a decurs în interiorul său.

(2) Nu se acordă indemnizaţiile prevăzute la art.5 alin.(1) lit.a), b), d) şi g) şi art.15 alin.(1) lit.a) pentru zilele în care asiguratul s-a aflat în concediu neplătit la locul de muncă de bază, pentru perioada suspendării contractului individual de muncă şi altor contracte în vederea executării de lucrări sau prestării de servicii.

(3) Nu se acordă indemnizaţiile prevăzute la art.5 alin.(1) lit.a), b) şi g) şi art.15 alin.(1) lit.a) în perioada în care asiguratul se află în concediul pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani. Norma dată nu se aplică persoanelor care îşi reiau activitatea în condiţiile timpului de muncă parţial, cu retribuirea muncii în proporţie de pînă la 0,5 din salariul de funcţie/tarifar stabilit conform sistemului tarifar de salarizare ori în mărimea salariului cuvenit pentru timpul efectiv lucrat în limitele a 0,5 din durata programului de muncă în cazul salarizării conform sistemelor netarifare, la fiecare dintre unităţi.

[Art.12 în redacţia Legii nr.332 din 23.12.2013, în vigoare 01.04.2014]

Articolul 13. Cuantumul indemnizaţiei pentru incapacitate temporară de muncă

(1) Cuantumul lunar al indemnizaţiei pentru incapacitate temporară de muncă se stabileşte diferenţiat, în funcţie de durata stagiului de cotizare, după cum urmează:

a) 60% din baza de calcul stabilită conform art.7 – în cazul unui stagiu de cotizare de pînă la 5 ani;

b) 70% din baza de calcul stabilită conform art.7 – în cazul unui stagiu de cotizare cuprins între 5 şi 8 ani;

c) 90% din baza de calcul stabilită conform art.7 – în cazul unui stagiu de cotizare de peste 8 ani.

(2) Cuantumul indemnizaţiei pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de tuberculoză, SIDA sau de cancer de orice tip este de 100% din baza de calcul stabilită conform art.7.

[Art.13 modificat prin Legea nr.56 din 09.06.2011, în vigoare 01.07.2011]

Articolul 14. Indemnizaţia pentru prevenirea îmbolnăvirilor

(1) În scopul prevenirii îmbolnăvirilor, asiguratul are dreptul la indemnizaţie pentru carantină.

(2) Indemnizaţia pentru carantină se acordă asiguratului căruia i se interzice să-şi continue activitatea din cauza carantinei, pe o durată stabilită prin certificat de concediu medical, eliberat conform legislaţiei în vigoare.

(3) Indemnizaţia pentru prevenirea îmbolnăvirilor se stabileşte în condiţiile şi în cuantumurile prevăzute la art.13 alin.(1).

(4) Indemnizaţia pentru carantină nu se acordă pentru zilele în care asiguratul s-a aflat în concediul neplătit, în concediul pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani şi pentru perioada suspendării contractului individual de muncă. Norma dată nu se aplică persoanelor care îşi reiau activitatea în condiţiile timpului de muncă parţial.

[Art.14 modificat prin Legea nr.50 din 28.03.2014, în vigoare 01.04.2014]
[Art.14 modificat prin Legea nr.332 din 23.12.2013, în vigoare 01.04.2014]

Articolul 15. Prestaţiile pentru recuperarea capacităţii de muncă

(1) În scopul recuperării capacităţii de muncă, asiguratul are dreptul la:

a) indemnizaţie pentru incapacitate temporară de muncă în legătură cu protezare ortopedică;

b) tratament balneosanatorial.

(2) Indemnizaţia pentru incapacitate temporară de muncă în legătură cu protezare ortopedică se acordă, în cazul în care asiguratul este internat în staţionar pentru protezare şi/sau pentru intervenţie ortopedică, pe toată perioada de aflare în staţionar.

(3) Modul de acordare a biletelor de tratament balneosanatorial se stabileşte de Guvern.

Articolul 16. Indemnizaţia de maternitate

(1) Asiguratele, soţiile aflate la întreţinerea soţilor salariaţi şi şomerele care s-au aflat la evidenţă în instituţiile medico-sanitare din Republica Moldova, care au dreptul la concediu de maternitate, ce include concediul prenatal şi concediul postnatal, beneficiază de indemnizaţie de maternitate.

(2) Indemnizaţia de maternitate se acordă integral la a 30-a săptămînă de sarcină, pe o perioadă de 126 de zile calendaristice, iar în cazul naşterilor complicate ori al naşterii a doi sau mai mulţi copii – de 140 de zile calendaristice. În cazul sarcinilor cu 3 şi mai mulţi feţi, îndemnizaţia de maternitate se acordă pe o perioadă majorată cu 42 de zile calendaristice pentru concediul prenatal şi cu 14 zile calendaristice pentru concediul postnatal.

(3) În cazul în care copilul se naşte mort sau moare în perioada concediului postnatal, indemnizaţia de maternitate se acordă pentru perioada stabilită, potrivit alin.(2).

(4) Cuantumul lunar al indemnizaţiei de maternitate este de 100% din baza de calcul stabilită conform art.7.

[Alin.(5) art.16 abrogat prin Legea nr.140 din 13.07.2017, în vigoare 28.07.2017]

(6) Soţia care se află la întreţinerea soţului asigurat beneficiază de indemnizaţie de maternitate dacă, la data acordării concediului de maternitate, nu este angajată în cîmpul muncii, fapt confirmat prin carnetul de muncă sau prin declaraţia scrisă pe proprie răspundere că nu realizează venit asigurat şi nu este persoană asigurată de riscul respectiv.

[Art.16 completat prin Legea nr.140 din 13.07.2017, în vigoare 28.07.2017]

Notă: Se declară neconstituţional alin.(5) art.16, conform Hot. Curţii Constituţionale nr.6 din 09.02.2017, în vigoare 09.02.2017

[Art.16 modificat prin Legea nr.332 din 23.12.2013, în vigoare 01.04.2014]

Articolul 17. Indemnizaţia unică la naşterea copilului

[Art.17 abrogat prin Legea nr.178 din 11.07.2012, în vigoare 01.01.2013]

Articolul 18. Indemnizaţia pentru creşterea copilului

(1) Asiguratul care se află în concediul pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani la toate unităţile în care desfăşoară activităţi are dreptul la indemnizaţie lunară pentru creşterea copilului conform următoarelor opţiuni:

a) de la data acordării concediului pentru îngrijirea copilului şi pînă la data împlinirii vîrstei de 3 ani a copilului;

(2) De indemnizaţie lunară pentru creşterea copilului beneficiază, la cerere, opţional: unul dintre părinţi, bunelul, bunica, o altă rudă care se ocupă nemijlocit de îngrijirea copilului, precum şi tutorele, dacă sînt persoane asigurate şi îndeplinesc condiţiile de realizare a stagiului de cotizare prevăzute la art.6 alin.(1), (2) sau (3).

(3) În cazul în care beneficiarul de indemnizaţie pentru creşterea copilului îşi reia activitatea în condiţiile timpului de muncă integral înainte de expirarea concediului pentru îngrijirea copilului sau se angajează la o altă unitate, indemnizaţia stabilită se suspendă şi se stabileşte uneia dintre persoanele prevăzute la alin.(2), dacă întruneşte condiţiile prevăzute la art.6 alin.(1), (2) sau (3).

(4) În cazul în care mama sau tata (beneficiar de indemnizaţie) îşi reia activitatea în condiţiile timpului de muncă parţial indemnizaţia nu se suspendă.

(5) În cazul copiilor gemeni sau în cazul mai multor copii în vîrstă de pînă la 3 ani, de dreptul la indemnizaţie pentru creşterea copilului beneficiază, la cerere, opţional: concomitent ambii părinţi sau concomitent două persoane asigurate menţionate la alin.(2). Fiecare asigurat beneficiază de dreptul la indemnizaţie/ indemnizaţii pentru copilul/copiii de care îngrijeşte nemijlocit. Pentru unul şi acelaşi copil se stabileşte o singură indemnizaţie.

(6) Cuantumul lunar al indemnizaţiei pentru creşterea copilului constituie:

a) 30% din baza de calcul stabilită la art.7 pentru fiecare copil, dar nu mai puţin decît cuantumul indemnizaţiei minime lunare pentru creşterea copilului a persoanei asigurate, determinate în modul stabilit de Guvern, în cazul solicitării opţiunii prevăzute la alin.(1) lit.a) din prezentul articol;

[Art.18 modificat prin Legea nr.311 din 30.11.2018, în vigoare 01.01.2019]
[Art.18 modificat prin Legea nr.175 din 21.07.2016, în vigoare 12.08.2016]
[Art.18 modificat prin Legea nr.53 din 01.04.2016, în vigoare 22.04.2016]
[Art.18 modificat prin Legea nr.50 din 28.03.2014, în vigoare 01.04.2014]
[Art.18 în redacţia Legii nr.332 din 23.12.2013, în vigoare 01.04.2014, cu excepţia alin.(6), care intră în vigoare la 01.01.2014]
[Art.18 modificat prin Legea nr.7 din 10.02.2011, în vigoare 04.03.2011]
[Art.18 modificat prin Legea nr.68 din 23.04.2010, în vigoare 28.05.2010]
[Art.18 modificat prin Legea nr.155-XVI din 04.07.2008, în vigoare 25.07.2008]

Articolul 19. Indemnizaţia pentru îngrijirea copilului bolnav

(1) Indemnizaţia pentru îngrijirea copilului bolnav în vîrstă de pînă la 10 ani, iar în cazul copilului care suferă de maladie oncologică şi al copilului cu dizabilitate pentru afecţiuni intercurente – pînă la împlinirea vîrstei de 18 ani se acordă în bază de certificat de concediu medical, eliberat în condiţiile legislaţiei în vigoare.

(1^1) Dreptul la indemnizaţie se acordă, opţional, unuia dintre părinţi: mamei sau tatălui. În cazul în care nici mama, nici tata, din motive întemeiate, confirmate documentar, nu pot îngriji copilul bolnav în vîrstă de pînă la 10 ani, copilul care suferă de maladie oncologică în vîrstă de pînă la 18 ani sau copilul cu dizabilitate în vîrstă de pînă la 18 ani, indemnizaţia se acordă altor persoane asigurate, opţional: tutorelui, altui membru de familie, bunicului, bunicii.

(1^2) Indemnizaţia pentru îngrijirea copilului bolnav nu se acordă pentru zilele în care asiguratul s-a aflat în concediul anual (de bază sau suplimentar), în concediul neplătit, în concediul pentru îngrijirea acestui copil pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani şi pentru perioada suspendării contractului individual de muncă.

(2) Cuantumul indemnizaţiei pentru îngrijirea copilului bolnav se stabileşte în conformitate cu art.13 alin.(1).

[Art.19 modificat prin Legea nr.50 din 31.03.2016, în vigoare 15.04.2016]
[Art.19 modificat prin Legea nr.332 din 23.12.2013, în vigoare 01.04.2014]

Articolul 20. Perioada pentru care se acordă indemnizaţie pentru îngrijirea copilului bolnav

(1) Perioada pentru care se acordă indemnizaţie pentru îngrijirea copilului bolnav este de cel mult 14 zile calendaristice în cazul acordării asistenţei medicale de ambulatoriu şi de cel mult 30

de zile calendaristice în cazul acordării asistenţei medicale în staţionar pentru perioada în care copilul necesită îngrijire, dar nu mai mult de 60 de zile cumulative într-un an calendaristic pentru fiecare copil.

(2) În cazul în care copilul suferă de boli contagioase, este imobilizat într-un aparat ghipsat ori este supus unor intervenţii chirurgicale, durata concediului medical se stabileşte de către consiliul medical consultativ, iar indemnizaţia se acordă pentru perioada integrală a concediului medical.

[Art.20 completat prin Legea nr.332 din 23.12.2013, în vigoare 01.04.2014]

Articolul 21. Ajutorul de deces

(1) În caz de deces al asiguratului, pensionarului din sistemul public de asigurări sociale, şomerului sau persoanei care a realizat un stagiu de cotizare de cel puţin 3 ani, de ajutorul de deces beneficiază o singură persoană, care poate fi, după caz, soţul/soţia supravieţuitor/supravieţuitoare, copilul, părintele, tutorele, curatorul, conform legislaţiei în vigoare, sau, în lipsa acesteia, persoana care dovedeşte că a suportat cheltuielile ocazionate de deces.

(2) Asiguratul, şomerul şi pensionarul beneficiază de dreptul la ajutor de deces în caz de deces al unui membru de familie care nu avea drept de asigurări sociale.

(3) Se consideră membru de familie, în sensul prezentului articol:

a) soţul/soţia;

b) părinţii;

c) copiii pînă la vîrsta de 18 ani sau, dacă îşi făceau studiile la secţia cu frecvenţă la zi la o instituţie de învăţămînt, – pînă la absolvire, însă pînă la atingerea vîrstei de 23 de ani, precum şi copiii inapţi pentru muncă, indiferent de vîrstă, dacă şi-au pierdut capacitatea de muncă pînă la atingerea vîrstelor menţionate.

(4) Ajutorul de deces se acordă o singură dată, în sumă fixă.

(5) Cuantumul ajutorului de deces se stabileşte anual prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat.

[Art.21 modificat prin Legea nr.332 din 23.12.2013, în vigoare 01.04.2014]

Articolul 22. Plata indemnizaţiei pentru incapacitate temporară de muncă în cazul falimentului angajatorului

În cazul falimentului angajatorului, indemnizaţia pentru incapacitate temporară de muncă, ce a început să curgă anterior acestei situaţii, se plăteşte analogic salariului, în temeiul art.54 din Legea insolvabilităţii nr.632-XV din 14 noiembrie 2001, din contul bugetului asigurărilor sociale de stat.

Articolul 23. Acordarea indemnizaţiilor de asigurări sociale persoanelor care desfăşoară activităţi în mai multe unităţi

Pentru persoana care desfăşoară activităţi în mai multe unităţi, în fiecare fiind asigurată conform legislaţiei, indemnizaţiile de asigurări sociale prevăzute la art.5 alin.(1) lit.a), b), d), f) şi g) şi art.15 alin.(1) lit.a) se calculează în funcţie de venitul total asigurat, calculat în conformitate cu art.7.

[Art.23 completat prin Legea nr.332 din 23.12.2013, în vigoare 01.04.2014]

Articolul 24. Calculul şi plata indemnizaţiilor de asigurări sociale

Calculul şi plata indemnizaţiilor de asigurări sociale se efectuează de organele abilitate, în conformitate cu legislaţia în vigoare.

Articolul 25. Termenele de plată a indemnizaţiilor de asigurări sociale

(1) Plata indemnizaţiilor de asigurări sociale se efectuează:

a) lunar, cel tîrziu la data achitării salariului pentru luna respectivă, în cazul asiguraţilor cu contract individual de muncă;

b) la data depunerii certificatului medical sau în cel mult 10 zile de la această dată în cazul celorlalte categorii de asiguraţi, al pensionarilor şi şomerilor.

(2) Plata ajutorului de deces se efectuează în cel mult 3 zile lucrătoare de la data prezentării tuturor actelor necesare.

Articolul 26. Persoanele cărora li se plăteşte indemnizaţie de asigurări sociale

(1) Indemnizaţia de asigurări sociale se plăteşte beneficiarului, reprezentantului legal sau persoanei lui de încredere.

(2) Indemnizaţia de asigurări sociale stabilită pentru luna în curs şi neplătită asiguratului decedat se plăteşte soţului supravieţuitor, copiilor, părinţilor sau, în lipsa acestora, persoanei care dovedeşte că l-a îngrijit pînă la data decesului.

(3) Indemnizaţia de asigurări sociale neplătită la timp din vina organului care o stabileşte sau o plăteşte se plăteşte integral soţului supravieţuitor, copiilor, părinţilor sau, în lipsa acestora, persoanei care dovedeşte că a îngrijit asiguratul decedat.

Articolul 27. Termenul de prescripţie pentru plata indemnizaţiei de asigurări sociale

(1) Indemnizaţia de asigurări sociale poate fi solicitată, în bază de acte justificative, în termen de 12 luni calculat de la data îndeplinirii condiţiilor de stabilire a acestei indemnizaţii, iar ajutorul de deces – din ziua următoare zilei de deces. Indemnizaţia pentru creşterea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani solicitată după 12 luni de la data naşterii copilului se stabileşte retroactiv, dar nu mai mult decît pentru 12 luni premergătoare datei solicitării, dacă solicitarea a avut loc pînă la împlinirea de către copil a vîrstei de 3 ani.

(2) Indemnizaţia stabilită, dar neîncasată la timp se plăteşte retroactiv pe o perioadă de cel mult 3 ani anteriori datei solicitării.

(3) Indemnizaţia neplătită la timp din vina organului care o stabileşte sau o plăteşte se achită fără nici o limită în termen.

[Art.27 completat prin Legea nr.332 din 23.12.2013, în vigoare 01.04.2014]

Articolul 28. Încetarea, suspendarea şi reluarea plăţii indemnizaţiilor de asigurări sociale

(1) Plata indemnizaţiei de asigurări sociale încetează începînd cu ziua următoare celei în care beneficiarul:

a) a decedat;

b) nu mai îndeplineşte condiţiile legale pentru acordarea indemnizaţiei;

c) şi-a stabilit domiciliul pe teritoriul unui alt stat cu care Republica Moldova nu a încheiat convenţii de asigurări sociale.

(2) Plata indemnizaţiei de asigurări sociale încetează în cazul obţinerii indemnizaţiei în baza unor documente false.

(3) Plata indemnizaţiei de asigurări sociale se suspendă pe perioada decăderii beneficiarului indemnizaţiei prevăzute la art.18 din drepturile părinteşti, abandonării sau plasării copilului într-o instituţie socială.

(4) Reluarea plăţii indemnizaţiei de asigurări sociale, suspendate potrivit alin.(3), se face la solicitare, începînd cu ziua următoare celei în care a încetat cauza suspendării.

Articolul 29. Stingerea dreptului la indemnizaţie pentru incapacitate temporară de muncă

(1) Asiguratul nu este în drept să primească indemnizaţie pentru incapacitate temporară de muncă în cazul în care:

a) îşi cauzează premeditat daune sănătăţii;

b) şi-a pierdut capacitatea de muncă în urma comiterii unei crime;

c) a urmat tratament forţat, conform hotărîrii judecătoreşti, cu excepţia persoanelor cu dizabilităţi mintale;

d) se află în detenţie sau în proces de expertizare medico-legală;

e) neglijează serviciile medicale sau de reabilitare care îi stau la dispoziţie;

f) prezintă acte false;

g) certificatul de concediu medical a fost anulat în modul stabilit de Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale;

h) se deplasează peste hotarele ţării în perioada aflării în concediul medical, cu excepţia deplasării cu scop de tratament.

(2) Modul de restituire a sumelor plătite necuvenit se stabileşte de Guvern.

[Art.29 modificat prin Legea nr.79 din 24.05.2018, în vigoare 15.06.2018]

[Art.29 în redacţia Legii nr.332 din 23.12.2013, în vigoare 01.04.2014]

Articolul 30. Controlul acordării prestaţiilor de asigurări sociale

Controlul asupra corectitudinii stabilirii, a calculării şi a plăţii prestaţiilor de asigurări sociale prevăzute la art.5 alin.(1) lit.a), b) şi g) îl exercită Inspectoratul de Stat al Muncii.

[Art.30 în redacţia Legii nr.295 din 21.12.2017, în vigoare 12.01.2018]

[Art.30 completat prin Legea nr.332 din 23.12.2013, în vigoare 01.04.2014]

[Art.30 modificat prin Legea nr.241 din 02.11.2012, în vigoare 23.11.2012]

Capitolul III
PRESTAŢIILE SOCIALE

Articolul 31. Indemnizaţia lunară pentru întreţinerea copilului cu vîrstă între 3 şi 16 ani

[Cap.III (art.31) abrogat prin Legea nr.268-XVI din 28.07.2006, în vigoare 01.01.2007]

Capitolul IV
DISPOZIŢII FINALE

Articolul 32. Recuperarea sumelor plătite necuvenit

(1) Angajatorul sau funcţionarii caselor teritoriale de asigurări sociale din a căror vină au fost stabilite şi plătite necuvenit sume de la bugetul asigurărilor sociale de stat, ca urmare a nerespectării prevederilor legislaţiei în vigoare, sînt obligaţi să le restituie.

(2) Sumele plătite fără temei legal, ca urmare a prezentării unor acte false, se reţin din contul persoanelor care le-au primit în mod necuvenit.

(3) Sumele nerecuperate de la beneficiarii decedaţi nu se urmăresc.

Articolul 33. Soluţionarea litigiilor ce ţin de aplicarea prezentei legi

Litigiile ce ţin de aplicarea prezentei legi se soluţionează de Casa Naţională de Asigurări Sociale sau Inspectoratul de Stat al Muncii, ale căror decizii pot fi atacate în instanţă de judecată, conform legislaţiei în vigoare.

[Art.33 modificat prin Legea nr.295 din 21.12.2017, în vigoare 12.01.2018]

Articolul 34. Intrarea în vigoare a prezentei legi

(1) Prezenta lege intră în vigoare la 1 ianuarie 2005, cu excepţia art.7 alin.(5) şi art.16, care intră în vigoare la data publicării.

(2) Guvernul, în termen de 6 luni:

a) va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislaţiei în vigoare în concordanţă cu prezenta lege;

b) va aproba actele normative necesare punerii în aplicare a prezentei legi.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI **Eugenia OSTAPCIUC**

Chişinău, 22 iulie 2004.
Nr.289-XV.

L E G E
privind prestaţiile sociale pentru copii

nr. 315 din 23.12.2016

Monitorul Oficial nr.19-23/56 din 20.01.2017

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Obiectul şi scopul legii
Articolul 2. Sfera de acţiune a prezentei legi
Articolul 3. Noţiuni principale

Capitolul II
TIPUL ŞI CUANTUMUL PRESTAŢIILOR SOCIALE PENTRU COPII

Articolul 4. Tipul prestaţiilor sociale pentru copii
Articolul 5. Cuantumul prestaţiilor sociale pentru copii

Capitolul III
MODUL DE STABILIRE ŞI DE PLATĂ, SURSA DE FINANŢARE A PRESTAŢIILOR SOCIALE PENTRU COPII

Articolul 6. Modul de stabilire şi de plată
Articolul 7. Sursa de finanţare

Capitolul IV
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 8.

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Obiectul şi scopul legii

Prezenta lege stabileşte prestaţiile sociale pentru copii în scopul asigurării unui sprijin financiar minim din partea statului la naşterea copilului, pentru îngrijirea copilului, pentru creşterea copiilor gemeni, precum şi prestaţiile sociale de suport pentru copiii adoptaţi, copiii rămaşi temporar fără ocrotire părintească şi copiii rămaşi fără ocrotire părintească, inclusiv în vederea continuării studiilor.

Articolul 2. Sfera de acţiune a prezentei legi

În condiţiile prezentei legi, pot beneficia de prestaţii sociale copiii cetăţeni ai Republicii Moldova care au domiciliul în Republica Moldova, copiii cărora li s-a recunoscut statutul de apatrid în Republica Moldova şi copiii străini domiciliaţi în Republica Moldova.

Articolul 3. Noţiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noţiuni principale semnifică:

valoare monetară a coşului minim de bunuri necesare la naşterea copilului – valoare monetară a setului minim de obiecte necesare pentru asigurarea îngrijirii copilului nou-născut, stabilită conform metodologiei aprobate de Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale;

copil rămas temporar fără ocrotire părintească – copil căruia i s-a stabilit statutul de copil rămas temporar fără ocrotire părintească prin dispoziţie a autorităţii tutelare teritoriale, conform prevederilor Legii nr.140 din 14 iunie 2013 privind protecţia specială a copiilor aflaţi în situaţie de risc şi a copiilor separaţi de părinţi;

copil rămas fără ocrotire părintească – copil căruia i s-a stabilit statutul de copil rămas fără ocrotire părintească prin dispoziţie a autorităţii tutelare teritoriale, conform prevederilor Legii nr.140 din 14 iunie 2013 privind protecţia specială a copiilor aflaţi în situaţie de risc şi a copiilor separaţi de părinţi;

copil adoptat – copil adoptat prin procedura adopţiei naţionale sau internaţionale.

[Art.3 modificat prin Legea nr.79 din 24.05.2018, în vigoare 15.06.2018]

Capitolul II
TIPUL ŞI CUANTUMUL PRESTAŢIILOR SOCIALE PENTRU COPII

Articolul 4. Tipul prestaţiilor sociale pentru copii

(1) Pentru copil, la naştere, se acordă indemnizaţie unică la naşterea copilului.

(2) Pentru copil cu vîrstă de pînă la 2 ani se acordă indemnizaţie lunară pentru îngrijirea copilului persoanei neasigurate.

(3) Pentru copiii gemeni sau pentru mai mulţi copii născuţi dintr-o singură sarcină se acordă, pentru fiecare copil, indemnizaţie lunară de suport pentru creşterea lor pînă la vîrsta de 3 ani.

(4) Pentru copilul rămas temporar fără ocrotire părintească şi pentru copilul rămas fără ocrotire părintească plasaţi în serviciul de tutelă/curatelă se acordă indemnizaţie lunară pentru întreţinerea copilului aflat sub tutelă/curatelă.

(5) Pentru copilul adoptat se acordă indemnizaţie lunară pentru întreţinerea copilului adoptat.

(6) Pentru copiii rămaşi temporar fără ocrotire părintească şi copiii rămaşi fără ocrotire părintească, precum şi pentru tinerii care, pînă la împlinirea vîrstei de 18 ani, deţineau statutul de copil rămas fără ocrotire părintească, care îşi continuă studiile în instituţii de învăţămînt profesional tehnic şi în instituţii de învăţămînt superior se acordă indemnizaţie pentru continuarea studiilor.

Articolul 5. Cuantumul prestaţiilor sociale pentru copii

(1) Indemnizaţia unică la naşterea copilului se stabileşte în cuantum egal cu valoarea monetară a coşului minim de bunuri necesare la naşterea copilului, calculată pentru anul precedent naşterii copilului. Cuantumul indemnizaţiei unice la naşterea copilului se aprobă anual de Guvern.

(2) Indemnizaţia lunară pentru îngrijirea copilului pînă la vîrsta de 2 ani persoanei neasigurate, indemnizaţia lunară pentru întreţinerea copilului aflat sub tutelă/curatelă, indemnizaţia lunară pentru întreţinerea copilului adoptat, precum şi indemnizaţia pentru continuarea studiilor se achită în cuantumul stabilit de Guvern.

(3) Indemnizaţia lunară de suport pentru creşterea pînă la vîrsta de 3 ani a copiilor gemeni sau a mai multor copii născuţi dintr-o singură sarcină se acordă la cererea persoanelor asigurate şi a persoanelor neasigurate în cuantum de 50% din mărimea indemnizaţiei lunare pentru îngrijirea copilului pînă la vîrsta de 2 ani, prevăzută pentru persoanele neasigurate conform alin.(2), la data naşterii copilului.

Capitolul III
MODUL DE STABILIRE ŞI DE PLATĂ, SURSA DE FINANŢARE A PRESTAŢIILOR SOCIALE PENTRU COPII

Articolul 6. Modul de stabilire şi de plată

Modul de stabilire şi de plată a prestaţiilor sociale pentru copii prevăzute de prezenta lege se stabileşte de Guvern.

Articolul 7. Sursa de finanţare

Prestaţiile sociale pentru copii prevăzute de prezenta lege se achită de la bugetul de stat.

Capitolul IV
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 8.

(1) Prezenta lege intră în vigoare la 1 ianuarie 2017.

(2) Cuantumul indemnizaţiei unice la naşterea copilului se stabileşte în conformitate cu prevederile prezentei legi pentru copiii născuţi începînd cu 1 ianuarie 2017.

(3) Indemnizaţia lunară pentru îngrijirea copilului pînă la vîrsta de 2 ani şi indemnizaţia lunară de suport pentru creşterea pînă la vîrsta de 3 ani a copiilor gemeni sau a mai multor copii născuţi dintr-o singură sarcină se stabilesc pentru copiii născuţi începînd cu 1 ianuarie 2017.

(4) Cuantumurile prestaţiilor sociale reglementate de prezenta lege vor fi aprobate prin legea bugetului de stat şi legea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anii respectivi.

(5) Guvernul, în termen de 6 luni de la data publicării prezentei legi, va aduce actele sale normative în concordanţă cu prezenta lege, va elabora şi va aproba actele normative necesare implementării prezentei legi.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI Andrian CANDU

Nr.315. Chişinău, 23 decembrie 2016.

L E G E
privind auditul situaţiilor financiare

nr. 271 din 15.12.2017

Monitorul Oficial nr.7-17/48 din 12.01.2018

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Obiectul de reglementare
Articolul 2. Noţiuni

Capitolul II
EXAMINAREA COMPETENŢEI PROFESIONALE

Articolul 3. Stagiul în audit
Articolul 4. Cerinţe privind admiterea la examenul pentru obţinerea calificării profesionale de auditor
Articolul 5. Examenul pentru obţinerea calificării profesionale de auditor

Capitolul III
ÎNREGISTRAREA AUDITORILOR ŞI A ENTITĂŢILOR DE AUDIT

Secţiunea 1
Cerinţe privind înregistrarea

Articolul 6. Înregistrarea auditorilor
Articolul 7. Registrul public al auditorilor
Articolul 8. Entitatea de audit
Articolul 9. Înregistrarea entităţilor de audit
Articolul 10. Registrul public al entităţilor de audit

Secţiunea a 2-a
Cerinţele generale privind eliberarea şi retragerea certificatului de calificare al auditorului. Suspendarea, încetarea şi reluarea activităţii auditorului şi a entităţii de audit. Reperfectarea şi eliberarea duplicatului certificatului de calificare al auditorului

Articolul 11. Eliberarea certificatului de calificare al auditorului
Articolul 12. Retragerea certificatului de calificare al auditorului
Articolul 13. Suspendarea activităţii auditorului
Articolul 14. Încetarea activităţii auditorului
Articolul 15. Reluarea activităţii auditorului
Articolul 16. Suspendarea activităţii de audit efectuate de către entitatea de audit
Articolul 17. Încetarea activităţii de audit efectuate de către entitatea de audit
Articolul 18. Reluarea activităţii entităţii de audit
Articolul 19. Reperfectarea şi eliberarea duplicatului de pe certificatul de calificare al auditorului

Capitolul IV

CERINŢE PROFESIONALE
Articolul 20. Etica profesională
Articolul 21. Independenţa şi garanţiile independenţei
Articolul 22. Confidenţialitatea şi secretul profesional
Articolul 23. Organizarea activităţii entităţii de audit
Articolul 24. Controlul intern al calităţii
Articolul 25. Dosarul de audit
Articolul 26. Asigurarea riscului de audit

Capitolul V
AUDIT ŞI RAPORTARE
Articolul 27. Efectuarea auditului
Articolul 28. Raportul auditorului
Articolul 29. Raportul privind transparenţa

Capitolul VI
DREPTURILE ŞI OBLIGAŢIILE AUDITORULUI, ALE ENTITĂŢII DE AUDIT ŞI ALE ENTITĂŢII AUDITATE
Articolul 30. Drepturile auditorului şi ale entităţii de audit
Articolul 31. Obligaţiile auditorului şi ale entităţii de audit
Articolul 32. Drepturile entităţii auditate
Articolul 33. Obligaţiile entităţii auditate

Capitolul VII
REGLEMENTAREA AUDITULUI
Articolul 34. Organul de reglementare
Articolul 35. Funcţiile şi atribuţiile organului de reglementare

Capitolul VIII
SUPRAVEGHEREA AUDITULUI

Secţiunea 1
Consiliul de supraveghere publică a auditului
Articolul 36. Organul de supraveghere
Articolul 37. Statutul juridic, funcţiile şi atribuţiile
Articolul 38. Structura organizatorică
Articolul 39. Finanţarea Consiliului
Articolul 40. Transparenţa activităţii

Secţiunea a 2-a
Asigurarea calităţii. Investigaţii şi măsuri disciplinare
Articolul 41. Controlul extern al calităţii
Articolul 42. Tipurile de măsuri disciplinare şi modul de aplicare
Articolul 43. Contestarea şi publicarea deciziilor Consiliului privind aplicarea măsurilor disciplinare

Capitolul IX
COMITETUL DE AUDIT
Articolul 44. Constituirea comitetului de audit
Articolul 45. Atribuţiile comitetului de audit
Articolul 46. Raportul suplimentar adresat comitetului de audit

Capitolul X
RĂSPUNDEREA AUDITORULUI, ENTITĂŢII DE AUDIT ŞI A ENTITĂŢII AUDITATE
Articolul 47. Răspunderea auditorului şi a entităţii de audit
Articolul 48. Răspunderea entităţii auditate

Capitolul XI
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII
Articolul 49.
Articolul 50.

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Prezenta lege transpune parţial Directiva 2006/43/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 17 mai 2006 privind auditul legal al conturilor anuale şi al conturilor consolidate, de modificare a Directivelor 78/660/CEE şi 83/349/CEE ale Consiliului şi de abrogare a Directivei 84/253/CEE a Consiliului (text cu relevanţă pentru SEE), publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 157/87 din 9 iunie 2006.

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Obiectul de reglementare

Prezenta lege stabileşte cadrul juridic privind organizarea auditului de către entităţile de audit, reglementează exercitarea profesiei de auditor, supravegherea auditului, precum şi cerinţele specifice auditului entităţilor de interes public.

Articolul 2. Noţiuni

(1) În sensul prezentei legi, se definesc următoarele noţiuni:

audit – auditul situaţiilor financiare individuale sau al situaţiilor financiare consolidate în măsura în care:

a) este obligatoriu conform prevederilor legislaţiei;

b) este efectuat la solicitarea acţionarilor (asociaţilor) entităţilor auditate;

auditor – persoană fizică care deţine certificat de calificare al auditorului şi care este înregistrată în conformitate cu prevederile prezentei legi;

certificat de calificare al auditorului – document, eliberat în modul stabilit de prezenta lege, ce confirmă calificarea profesională de auditor;

Codul etic al profesioniştilor contabili – cerinţe de etică, emise pentru profesioniştii contabili de către Consiliul pentru Standarde Internaţionale de Etică pentru Contabili, acceptate pentru a fi aplicate pe teritoriul Republicii Moldova (în continuare – *Cod etic*);

entitate de audit – entitate constituită în conformitate cu legislaţia civilă şi înregistrată în conformitate cu prevederile prezentei legi;

nepractician – orice persoană fizică care, pe durata activităţii în cadrul Consiliului de supraveghere publică a auditului (în continuare – *Consiliu*) şi pe parcursul a cel puţin 3 ani precedenţi, nu a efectuat audit, nu a deţinut acţiuni (părţi sociale) în capitalul social al unei entităţi

de audit, nu a fost membru al consiliului, al organului executiv sau de supraveghere a unei entităţi de audit şi nu a fost angajată la o entitate de audit;

risc de audit – riscul exprimării de către auditor a unei opinii de audit necorespunzătoare în cazul în care situaţiile financiare conţin denaturări semnificative;

standarde de audit – standarde internaţionale de audit, emise de către Consiliul pentru Standarde Internaţionale de Audit şi Asigurare, care se aplică pentru efectuarea auditului, acceptate pentru a fi aplicate pe teritoriul Republicii Moldova;

standarde de control al calităţii – standarde internaţionale de control al calităţii, emise de către Consiliul pentru Standarde Internaţionale de Audit şi Asigurare, care se aplică pentru controlul intern al calităţii, acceptate pentru a fi aplicate pe teritoriul Republicii Moldova;

standarde conexe – standarde internaţionale pentru misiuni de revizuire, de asigurare şi pentru servicii conexe, emise de către Consiliul pentru Standarde Internaţionale de Audit şi Asigurare, acceptate pentru a fi aplicate pe teritoriul Republicii Moldova.

(2) Noţiunile utilizate în prezenta lege şi neprevăzute la alin.(1) sînt definite în standardele de audit, în Codul etic, în Legea contabilităţii şi raportării financiare nr.287/2017.

Capitolul II
EXAMINAREA COMPETENŢEI PROFESIONALE

Articolul 3. Stagiul în audit

(1) Stagiul în audit se efectuează în scopul acumulării experienţei practice şi al asigurării capacităţii de aplicare a cunoştinţelor teoretice.

(2) Stagiul are o durată de cel puţin 2 ani şi se efectuează sub îndrumarea unui auditor.

(3) Este înregistrată în calitate de stagiar în audit persoana fizică care îndeplineşte cumulativ următoarele condiţii:

a) deţine diplomă de studii superioare în domeniul economic sau în cel juridic;

b) este angajată a unei entităţi de audit în conformitate cu prevederile Codului muncii.

(4) Pe parcursul stagiului, stagiarul este obligat:

a) să respecte cerinţele Codului etic;

b) să participe la misiuni de audit;

c) să achite cotizaţia anuală.

(5) Modul de organizare şi desfăşurare a stagiului de admitere la examenul pentru obţinerea calificării profesionale de auditor este stabilit în Normele de pregătire profesională a stagiarilor în audit, aprobate de către Consiliu.

Articolul 4. Cerinţe privind admiterea la examenul pentru obţinerea calificării profesionale de auditor

(1) Sînt admise la examen persoanele fizice care, la data depunerii cererii de admitere, întrunesc următoarele cerinţe:

a) deţin diplomă de studii superioare în domeniul economic sau în cel juridic;

b) au vechime în muncă de cel puţin 3 ani în domeniul economic sau în cel juridic, dintre care cel puţin 2 ani în calitate de stagiar în audit;

c) nu au antecedente penale;

d) posedă limba română.

(2) Prin derogare de la cerinţele stabilite la alin.(1) lit.b) din prezentul articol şi la art.3, sînt admise la examen persoanele fizice care au o vechime în muncă de cel puţin 15 ani în domeniul economic sau în cel juridic.

(3) Pentru a fi admis la examen, la Comisia de cerificare a auditorilor se prezintă:

a) cererea de admitere la examenul de calificare;

b) curriculum vitae;

c) două fotografii cu dimensiunea 3×4 cm;

d) cazierul judiciar;

e) recomandarea, în formă scrisă, a entităţii de audit în cadrul căreia s-a efectuat stagiul, după caz;

f) diploma de studii superioare de licenţă, recunoscută şi echivalată de către Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării al Republicii Moldova, în cazul efectuării studiilor peste hotare;

g) documentul ce confirmă activitatea desfăşurată în Republica Moldova, autentificat în modul stabilit, după caz, sau documentul ce confirmă activitatea desfăşurată în afara Republicii Moldova, tradus în limba română şi legalizat în conformitate cu legislaţia, şi care confirmă o vechime în muncă de cel puţin 3 ani sau de cel puţin 15 ani în domeniul economic sau juridic;

h) buletinul de identitate sau permisul de şedere, după caz, eliberate de organele abilitate ale Republicii Moldova;

i) certificatul internaţional de calificare în domeniul contabilităţii şi auditului, la care se anexează lista examenelor susţinute, tradus în limba română şi legalizat în conformitate cu legislaţia, după caz.

(4) Documentele menţionate la alin.(3) lit.f), h) şi i) se prezintă în original şi în copii. Originalele documentelor se restituie după confruntarea copiilor cu acestea.

Articolul 5. Examenul pentru obţinerea calificării profesionale de auditor

(1) Pentru conferirea calificării profesionale de auditor, pe lîngă Consiliu se instituie Comisia de certificare a auditorilor. Regulamentul cu privire la certificarea auditorilor şi componenţa nominală a Comisiei de certificare a auditorilor se aprobă de către Consiliu.

(2) Consiliul organizează examenul, iar examinarea se efectuează de către Comisia de certificare a auditorilor.

(3) Examenul constă în probe scrise la următoarele discipline:

a) auditul:

– cerinţele legislative în domeniul auditului;

– standardele de audit;

– standardele de control al calităţii;

– Codul etic;

b) contabilitatea financiară:

– principiile şi bazele contabilităţii;

– cerinţele legislative privind contabilitatea şi raportarea financiară;

– standardele de contabilitate;

c) contabilitatea managerială:

– contabilitatea costurilor;

– principiile de bază ale gestionării entităţii;

d) managementul financiar:

– analiza financiară;

– gestionarea riscurilor şi controlul intern;

– economia afacerilor, economia generală şi financiară;

– matematica şi statistica;

e) dreptul:

– legislaţia muncii, a asigurărilor sociale şi medicale;
– legislaţia fiscală, civilă şi comercială;
– legislaţia privind insolvabilitatea şi procedurile similare;
f) gestiunea tehnologiilor informaţionale şi a sistemelor computerizate.

(4) Persoana care nu a susţinut examenul la o disciplină poate fi admisă pentru a repeta examenul; prima dată – peste 6 luni, iar a doua oară – peste un an după încercarea anterioară, respectînd termenul-limită de 3 ani, care începe să curgă din ziua în care a participat la examen la prima disciplină.

(5) Persoana care nu a susţinut examenul pentru obţinerea calificării profesionale de auditor în termen de 3 ani de la data admiterii la examen pentru prima disciplină poate fi admisă în mod repetat în conformitate cu prevederile art.4 alin.(3).

(6) Decizia Comisiei de certificare a auditorilor privind rezultatul examenului la fiecare disciplină poate fi contestată la Consiliu în termen de 30 de zile de la data primirii rezultatului. Modul de contestare a deciziilor este stabilit în Regulamentul cu privire la certificarea auditorilor, aprobat de către Consiliu.

(7) Comisia de certificare a auditorilor va considera susţinute examenele la disciplinele prevăzute la alin.(3) în cazul în care persoana deţine un certificat internaţional de calificare din domeniul contabilităţii şi auditului în modul stabilit de către Consiliu.

(8) Modul de organizare şi desfăşurare a examenului pentru obţinerea calificării profesionale de auditor şi modul de recunoaştere a certificatului internaţional de calificare în domeniul contabilităţii şi auditului sînt stabilite în Regulamentul cu privire la certificarea auditorilor, aprobat de către Consiliu.

Capitolul III
ÎNREGISTRAREA AUDITORILOR ŞI A ENTITĂŢILOR DE AUDIT

Secţiunea 1
Cerinţe privind înregistrarea

Articolul 6. Înregistrarea auditorilor

(1) Pentru a fi înregistrat în Registrul public al auditorilor, auditorul va prezenta la Consiliu următoarele acte:

a) cererea de înregistrare, indicînd numărul de telefon şi adresa de poştă electronică;

b) buletinul de identitate sau permisul de şedere, după caz, eliberate de organele abilitate ale Republicii Moldova;

c) după caz, confirmarea eliberată de către entitatea în care auditorul este angajat.

(2) Documentul menţionat la alin.(1) lit.b) se prezintă de către auditor în original şi în copie. Originalul documentului se restituie după confruntarea copiei cu acesta.

Articolul 7. Registrul public al auditorilor

(1) Registrul public al auditorilor este ţinut de către Consiliu în limba română, în formă electronică, şi se actualizează în funcţie de modificările intervenite.

(2) Registrul public al auditorilor cuprinde:

a) numărul curent al înscrierii;

b) data înregistrării;

c) numărul individual al auditorului;

d) numele şi prenumele auditorului;

e) seria, numărul şi data eliberării certificatului de calificare al auditorului;

f) date privind instruirea profesională a auditorului;

g) date privind încetarea activităţii auditorului;

h) date privind suspendarea certificatului de calificare al auditorului;

i) date privind retragerea certificatului de calificare al auditorului;

j) date din buletinul de identitate sau permisul de şedere (seria, numărul, data şi oficiul emitent) al auditorului;

k) după caz, denumirea, sediul, pagina web oficială, numărul individual şi numărul de telefon al entităţii de audit în care îşi desfăşoară activitatea auditorul;

l) date privind înregistrarea în calitate de auditor în alte ţări, inclusiv denumirea autorităţii de înregistrare şi numărul individual.

(3) Extrasul din Registrul public al auditorilor, cuprinzînd informaţiile prevăzute la alin.(2) lit.c), d), e), g), h), i) şi k), se plasează lunar pe pagina web oficială a Consiliului.

(4) În cazul în care datele stipulate la alin.(2) lit.d), j)–l) s-au modificat, auditorul este obligat să prezinte o declaraţie pe propria răspundere în acest sens, în termen de 30 de zile de la data modificării, anexînd copiile documentelor confirmative, pentru a actualiza informaţia din Registrul public al auditorilor. Formatul şi conţinutul declaraţiei sînt stabilite de către Consiliu.

(5) În caz de încetare a activităţii, auditorul este radiat din Registrul public al auditorilor în baza art.14.

Articolul 8. Entitatea de audit

(1) Entitatea de audit poate fi constituită sub formă de societate cu răspundere limitată sau societate pe acţiuni. Peste 50% din capitalul social al entităţii de audit aparţin auditorilor şi/sau entităţilor de audit rezidente sau nerezidente.

(2) Administratorul entităţii de audit este un auditor. Majoritatea membrilor organului executiv al entităţii de audit trebuie să fie reprezentată de auditori.

Articolul 9. Înregistrarea entităţilor de audit

Pentru a înregistra entitatea de audit în Registrul public al entităţilor de audit se prezintă următoarele acte:

a) cererea de înregistrare, indicînd pagina web oficială şi adresa de poştă electronică, după caz;

b) documente care confirmă angajarea auditorilor în cadrul entităţii de audit;

c) informaţia privind membrii organului executiv;

d) o declaraţie pe propria răspundere privind lipsa sancţiunilor aplicate entităţii ca urmare a comiterii cu intenţie a unei infracţiuni;

e) o declaraţie privind apartenenţa la o reţea a entităţilor de audit, după caz. Formatul şi conţinutul declaraţiei sînt stabilite de către Consiliu.

Articolul 10. Registrul public al entităţilor de audit

(1) Registrul public al entităţilor de audit se ţine de către Consiliu în limba română, în formă electronică, şi se actualizează în funcţie de modificările intervenite.

(2) Registrul public al entităţilor de audit cuprinde:

a) numărul curent al înscrierii;

b) data înregistrării;

c) numărul individual al entităţii de audit;

d) denumirea entităţii de audit;

e) sediul, numărul de telefon, pagina web oficială a entităţii de audit şi sediul filialelor, după caz;

f) numele şi prenumele acţionarilor (asociaţilor), denumirea şi sediul entităţii de audit rezidente/nerezidente, precum şi cota pe care aceştia o deţin în capitalul social;

g) date privind înregistrarea entităţii de audit, conform extrasului din Registrul de stat al persoanelor juridice;

h) date privind încetarea activităţii entităţii de audit;

i) date privind suspendarea şi reluarea activităţii de audit;

j) numele, prenumele şi numărul individual al auditorilor angajaţi în cadrul entităţii de audit;

k) numele şi prenumele membrilor organului executiv;

l) informaţia privind apartenenţa entităţii de audit la o reţea şi indicarea paginii web oficiale a acesteia, după caz.

(3) Un extras din Registrul public al entităţilor de audit, cuprinzînd informaţia prevăzută la alin.(2) lit.c)–f), h)–j), se plasează lunar pe pagina web oficială a Consiliului.

(4) În cazul în care datele stipulate la alin.(2) lit.e), f) şi j)–l) s-au modificat, entitatea de audit este obligată să prezinte o declaraţie pe propria răspundere în acest sens, în termen de 30 de zile de la data modificării, anexînd copiile documentelor confirmative, pentru a actualiza informaţia din Registrul public al entităţilor de audit. Formatul şi conţinutul declaraţiei sînt stabilite de către Consiliu.

(5) În cazul încetării activităţii, entitatea de audit este radiată din Registrul public al entităţilor de audit în baza art.17.

Secţiunea a 2-a
Cerinţele generale privind eliberarea şi retragerea certificatului de calificare al auditorului.
Suspendarea, încetarea şi reluarea activităţii auditorului şi a entităţii de audit.
Reperfectarea şi eliberarea duplicatului certificatului de calificare al auditorului

Articolul 11. Eliberarea certificatului de calificare al auditorului

(1) Persoana care a susţinut examenul pentru obţinerea calificării profesionale de auditor primeşte certificat de calificare al auditorului. Termenul de valabilitate a certificatului este nelimitat.

(2) Certificatul de calificare al auditorului se eliberează de către Consiliu în termen de pînă la 15 zile lucrătoare de la data adoptării deciziei de către Comisia de certificare a auditorilor, care trebuie să fie adoptată într-un termen de 15 zile lucrătoare de la data susţinerii examenului, şi va cuprinde:

a) stema de stat;

b) seria şi numărul;

c) numele şi prenumele titularului;

d) denumirea organului emitent;

e) numărul şi data deciziei Comisiei de certificare a auditorilor;

f) semnătura preşedintelui şi a secretarului Comisiei de certificare a auditorilor;

g) numărul individual al auditorului;

h) data înregistrării certificatului;

i) fotografia titularului;

j) ştampila Consiliului.

Articolul 12. Retragerea certificatului de calificare al auditorului

(1) Certificatul de calificare al auditorului se retrage de către Consiliu în cazul în care:

a) certificatul a fost obţinut pe bază de documente false ori au fost depistate date neautentice în documentele prezentate – de la data adoptării deciziei de retragere;

b) titularul certificatului a fost recunoscut vinovat de comiterea cu intenţie a unei infracţiuni – de la data la care hotărîrea judecătorească devine irevocabilă;

c) titularului certificatului i s-au aplicat măsuri disciplinare în baza art.42 alin.(2) lit.e) – de la data adoptării deciziei privind aplicarea măsurilor disciplinare.

(2) Decizia de retragere a certificatului de calificare al auditorului se aduce la cunoştinţa titularului de către Consiliu în termen de 5 zile lucrătoare de la data adoptării acesteia.

(3) Persoana căreia i s-a retras certificatul de calificare al auditorului în baza alin.(1) lit.a) are dreptul să susţină examenul pentru obţinerea calificării profesionale de auditor peste 5 ani de la data adoptării deciziei de retragere a certificatului.

Articolul 13. Suspendarea activităţii auditorului

(1) Activitatea auditorului se suspendă de către Consiliu în cazul în care acesta:

a) deţine o funcţie publică incompatibilă cu efectuarea auditului, conform legislaţiei;

b) depune o cerere de suspendare a activităţii sale – de la data depunerii acesteia sau de la o dată ulterioară indicată în cerere;

c) are aplicată măsura disciplinară prevăzută la art.42 alin.(2) lit.d) – de la data adoptării deciziei.

(2) În cazul prevăzut la alin.(1) lit.a), în termen de 30 de zile, auditorul depune o cerere de suspendare a activităţii de la data apariţiei situaţiei de incompatibilitate.

Articolul 14. Încetarea activităţii auditorului

Activitatea auditorului încetează:

a) de la data depunerii de către acesta a cererii de încetare a activităţii sau de la o dată ulterioară indicată în cerere;

b) de la data retragerii certificatului de calificare al auditorului, în baza prevederilor art.12 alin.(1);

c) ca urmare a decesului auditorului.

Articolul 15. Reluarea activităţii auditorului

(1) Dacă condiţiile care au condus la suspendarea activităţii auditorului conform art.13 au dispărut, auditorul îşi poate relua activitatea.

(2) În cazul dispariţiei situaţiei de incompatibilitate prevăzute la art.13 alin.(1) lit.a) sau al reluării activităţii suspendate conform art.13 alin.(1) lit.b), auditorul înştiinţează, în termen de 30 de zile, Consiliul cu privire la reluarea activităţii.

Articolul 16. Suspendarea activităţii de audit efectuate de către entitatea de audit

Consiliul suspendă activitatea de audit efectuată de către entitatea de audit în cazul în care:

a) organul executiv al entităţii depune o cerere de suspendare a activităţii – de la data depunerii cererii acesteia sau de la o dată ulterioară indicată în cerere;

b) entităţii i-a fost aplicată măsura disciplinară prevăzută la art.42 alin.(2) lit.d) – de la data adoptării deciziei;

c) activitatea tuturor auditorilor entităţii este suspendată în baza art.13 alin.(1).

Articolul 17. Încetarea activităţii de audit efectuate de către entitatea de audit

Activitatea de audit efectuată de către entitatea de audit încetează în cazul în care:

a) organul executiv al acesteia depune o cerere de încetare a activităţii în calitate de entitate de audit – de la data depunerii cererii sau de la data indicată în aceasta;

b) aceasta este radiată din Registrul de stat al persoanelor juridice;

c) acesteia i-a fost aplicată măsura disciplinară prevăzută la art.42 alin.(2) lit.f) – de la data adoptării deciziei.

Articolul 18. Reluarea activităţii entităţii de audit

Activitatea entităţii de audit este reluată la expirarea termenului de suspendare a activităţii acesteia în conformitate cu art.16.

Articolul 19. Reperfectarea şi eliberarea duplicatului de pe certificatul de calificare al auditorului

Reperfectarea şi eliberarea duplicatului certificatului de calificare al auditorului se efectuează conform Legii nr.160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activităţii de întreprinzător.

Capitolul IV
CERINŢE PROFESIONALE

Articolul 20. Etica profesională

(1) Principiile de etică profesională sînt următoarele:

a) integritate;

b) obiectivitate;

c) competenţă profesională şi atenţia cuvenită;

d) confidenţialitate;

e) comportamentul profesional.

(2) Principiile de etică profesională se aplică conform Codului etic.

(3) Auditorul face uz de scepticismul profesional în procesul efectuării auditului, inclusiv la evaluarea estimărilor privind valorile juste, la verificarea deprecierilor activelor, a provizioanelor şi a fluxurilor de numerar viitoare relevante pentru continuitatea activităţii entităţii auditate.

Articolul 21. Independenţa şi garanţiile independenţei

(1) Pentru respectarea cerinţei de independenţă în exercitarea profesiei, auditorul se conduce de prezenta lege, de standardele de audit şi de Codul etic.

(2) Membrii organului executiv şi fondatorii/acţionarii entităţii de audit ori ai entităţii afiliate nu intervin în efectuarea auditului sub nicio formă care ar limita independenţa şi obiectivitatea auditorului.

(3) Cerinţa de independenţă a auditorului este încălcată în cazul:

a) implicării, directe sau indirecte, a acestuia în activitatea entităţii auditate în calitate de fondator, de persoană cu funcţie de răspundere şi/sau în cazul participării acestuia în afacerile economico-financiare ale entităţii auditate;

b) exercitării de către acesta a funcţiilor manageriale sau a altor funcţii în cadrul entităţii auditate pe parcursul perioadei auditate sau în ultimii 3 ani de pînă la efectuarea auditului;

c) acceptării de către acesta a unor bunuri şi servicii în calitate de cadouri, precum şi a unei cordialităţi şi ospitalităţi exagerate din partea entităţii auditate;

d) efectuării auditului de către unul şi acelaşi auditor mai mult de 7 ani consecutivi la aceeaşi entitate auditată. Auditorul care a efectuat auditul la o entitate în decurs de 7 ani consecutivi poate efectua auditul la aceeaşi entitate doar după expirarea a 2 ani de la ultimul audit;

e) existenţei unor relaţii de rudenie de pînă la gradul al III-lea, inclusiv a unor relaţii de afinitate ale auditorului cu fondatorii/acţionarii şi cu membrii organului de conducere al entităţii auditate;

f) altor situaţii prevăzute de Codul etic.

(4) Imixtiunea în exercitarea profesiei de auditor, influenţa asupra auditului, asupra raportului şi a documentelor de lucru ale auditorului sînt interzise.

(5) Auditorul poate fi audiat referitor la esenţa relaţiilor sale cu entitatea auditată în cadrul proceselor penale, civile şi contravenţionale.

(6) Onorariile de audit vor fi independente de evenimentele bazate pe condiţionări sau pe eventualităţi neprevăzute ori bazate pe faptul că entitatea de audit prestează şi alte servicii entităţii auditate.

(7) Entitatea de audit care efectuează auditul la entitatea auditată nu are dreptul să presteze concomitent, în aceeaşi perioadă de gestiune, următoarele servicii:

a) servicii fiscale, inclusiv:

– întocmirea declaraţiilor fiscale;

– calcularea impozitelor şi a taxelor;

– de consultanţă fiscală;

– asistenţă în cadrul verificărilor efectuate de către autorităţile fiscale;

b) servicii de consultanţă care prevăd participarea la gestiunea entităţii auditate sau la procesul decizional al acesteia, inclusiv:

– de asistenţă în domeniul managementului;

– de asistenţă în administrare, reorganizare şi lichidare;

c) servicii de organizare, restabilire, ţinere a contabilităţii şi de întocmire a situaţiilor financiare;

d) servicii de elaborare şi implementare a procedurilor de control intern, de gestionare a riscurilor privind întocmirea şi/sau verificarea informaţiilor financiare şi a sistemelor informaţionale aferente;

e) servicii de executare a funcţiei de audit intern sau a funcţiei cenzorului/comisiei de cenzori.

Articolul 22. Confidenţialitatea şi secretul profesional

(1) Auditorul şi entitatea de audit respectă confidenţialitatea şi secretul profesional privind informaţiile referitoare la activitatea entităţii auditate, obţinute în timpul exercitării auditului. Obligaţia de a respecta confidenţialitatea şi secretul profesional rămîne în vigoare şi după încetarea contractului de audit.

(2) Auditorul şi entitatea de audit asigură respectarea confidenţialităţii şi a secretului profesional şi din partea personalului care îşi desfăşoară activitatea sub controlul său, precum şi din partea persoanelor care oferă consultanţă şi asistenţă.

(3) Nu se consideră încălcare a principiului confidenţialităţii şi a secretului profesional prezentarea informaţiilor:

a) la solicitarea instanţei judecătoreşti şi a organului de urmărire penală;

b) în cazul efectuării controlului extern al calităţii de către Consiliu;

c) în cazul în care prezentarea informaţiilor este autorizată de către entitatea auditată;

d) în alte cazuri prevăzute de legislaţie.

Articolul 23. Organizarea activităţii entităţii de audit

(1) Entitatea de audit elaborează politici şi proceduri care prevăd că acţionarii/asociaţii, precum şi membrii consiliului, ai organului executiv sau ai organului de supraveghere ai entităţii de audit nu influenţează desfăşurarea auditului şi nu pun în pericol independenţa şi obiectivitatea auditorului care efectuează auditul în numele entităţii de audit.

(2) Entitatea de audit este obligată să efectueze auditul în conformitate cu standardele de audit şi cu prevederile prezentei legi.

(3) Entitatea de audit aplică:

a) proceduri administrative şi contabile sigure;

b) proceduri interne de control al calităţii;

c) proceduri eficace de evaluare a riscurilor;

d) măsuri de protecţie şi de control al sistemelor de prelucrare a informaţiilor;

e) politici de remunerare şi de stimulare a auditorilor;

f) alte proceduri de organizare a activităţii, prevăzute de standardele de audit şi de standardele de control al calităţii.

(4) Entitatea de audit desemnează un auditor/partener responsabil de misiunea de audit, de emiterea raportului auditorului, de întocmirea dosarului de audit şi pune la dispoziţia acestuia resursele necesare şi personal competent pentru îndeplinirea obligaţiilor. Auditorul/partenerul responsabil de misiune este obligat să participe la efectuarea auditului.

(5) Entitatea de audit organizează evidenţa entităţilor auditate, inclusiv a informaţiilor ce ţin de:

a) denumirea şi adresa entităţii;

b) numele auditorului responsabil de misiunea de audit;

c) onorariile percepute pentru audit şi onorariile percepute pentru alte servicii, după caz, pentru fiecare perioadă de gestiune.

Articolul 24. Controlul intern al calităţii

(1) În vederea asigurării calităţii auditului, entitatea de audit elaborează, aprobă şi respectă politicile şi procedurile de control al calităţii auditului în conformitate cu prezenta lege, cu standardele de audit, cu standardele de control al calităţii şi cu Codul etic.

(2) Politicile şi procedurile de control al calităţii auditului se aprobă printr-un act (ordin, dispoziţie) emis de către organul executiv al entităţii de audit şi se aduc la cunoştinţa personalului entităţii.

(3) Entitatea de audit desemnează un auditor responsabil pentru controlul intern al calităţii auditului.

(4) Entitatea de audit întocmeşte şi prezintă Consiliului, în termen de 4 luni de la sfîrşitul fiecărei perioade de gestiune, raportul privind respectarea procedurilor de control al calităţii auditului. Formatul şi conţinutul raportului sînt stabilite de către Consiliu.

(5) Controlul calităţii misiunii de audit se efectuează la entităţile de audit care au efectuat auditul la entităţile de interes public şi la entităţile mari, stabilite conform Legii contabilităţii şi raportării financiare nr.287/2017, pînă la emiterea raportului auditorului sau a raportului suplimentar adresat comitetului de audit, după caz.

(6) Controlul calităţii misiunii de audit se efectuează de către un auditor/partener care nu a participat la efectuarea auditului în cauză sau de către o altă entitate de audit pe bază de contract, păstrînd confidenţialitatea şi secretul profesional.

(7) Entitatea de audit evaluează anual eficacitatea politicilor şi a procedurilor de control al calităţii auditului, ţine evidenţa evaluărilor şi a măsurilor propuse pentru eficientizarea controlului intern al calităţii auditului.

Articolul 25. Dosarul de audit

(1) Entitatea de audit întocmeşte un dosar de audit pentru fiecare misiune de audit, care cuprinde:

a) documentele şi informaţiile care stau la baza raportului auditorului;

b) documentele menţionate la art.27 alin.(4);

c) alte documente pe care entitatea de audit le consideră relevante.

(2) Dosarul de audit se întocmeşte în termen de cel mult 60 de zile de la data semnării raportului auditorului şi se păstrează la entitatea de audit pentru cel puţin 5 ani.

Articolul 26. Asigurarea riscului de audit

(1) Entitatea de audit este obligată să asigure riscul de audit pentru prejudiciul cauzat entităţii auditate, solicitantului auditului, ca urmare a exprimării unei opinii de audit necorespunzătoare, în cazul în care situaţiile financiare conţin denaturări semnificative.

(2) Pentru asigurarea riscului de audit, entitatea de audit întreprinde, după caz, următoarele măsuri:

a) încheie cu asigurătorul un contract de asigurare de răspundere civilă pentru posibilele riscuri de activitate profesională, obiectul asigurării fiind contractul de audit sau auditul;

b) constituie provizioane în mărime de minimum 15% din venitul din vînzări în perioada de gestiune aferentă auditului.

(3) În cazul efectuării auditului la entităţile de interes public, entitatea de audit asigură riscul de audit conform prevederii alin.(2) lit.a).

(4) În cazul efectuării auditului la alte entităţi decît cele de interes public, entitatea de audit asigură riscul de audit conform alin.(2) lit.a) şi/sau b).

(5) Modul de asigurare a riscului de audit este stabilit de către Ministerul Finanţelor.

Capitolul V
AUDIT ŞI RAPORTARE

Articolul 27. Efectuarea auditului

(1) Adunarea generală a acţionarilor/asociaţilor şi fondatorul entităţii auditate au atribuţia de a confirma entitatea de audit care va efectua auditul şi de a stabili onorariul pentru aceste servicii. Orice imixtiune în procesul de selectare şi confirmare a entităţii de audit se interzice.

(2) Raporturile dintre entitatea de audit şi entitatea auditată sau solicitantul auditului se reglementează prin contractul de audit, încheiat conform legislaţiei civile.

(3) Contractul de audit se încheie în scris şi, pe lîngă cerinţele prevăzute de legislaţia civilă, va conţine obiectivul şi sfera de aplicare a auditului.

(4) Pentru acceptarea sau continuarea auditului, entitatea de audit verifică şi documentează dacă:

a) dispune de personal competent, de timp şi de resurse suficiente pentru efectuarea auditului;

b) respectă principiile de independenţă şi obiectivitate;

c) există ameninţări asupra independenţei şi dacă sînt periclitate măsurile de protecţie care se aplică pentru a exclude sau a reduce aceste ameninţări.

(5) Pentru efectuarea auditului la entităţile de interes public şi la entităţile mari, stabilite conform Legii contabilităţii şi raportării financiare nr.287/2017, sau la alte întreprinderi de stat şi societăţi pe acţiuni în care cota statului depăşeşte 50% din capitalul social, entitatea de audit trebuie să aibă în calitate de angajaţi nu mai puţin de doi auditori.

(6) În cazul auditului situaţiilor financiare consolidate ale unui grup de entităţi, auditorul grupului este responsabil de:

a) întocmirea raportului auditorului sau, după caz, a raportului suplimentar adresat comitetului de audit;

b) documentele de lucru ale grupului de entităţi.

(7) Contractul de audit poate fi reziliat dacă se încalcă obligaţiile prevăzute de legislaţie şi de contractul de audit. Divergenţele de opinii cu privire la reglementările contabile sau la procedurile de audit nu reprezintă temei pentru rezilierea contractului.

Articolul 28. Raportul auditorului

(1) Raportul auditorului conţine opinia acestuia cu privire la măsura în care situaţiile financiare auditate sînt întocmite din toate punctele de vedere semnificative conform cadrului general de raportare financiară. Opinia auditorului poate fi nemodificată sau modificată, respectiv, poate fi opinie cu rezerve, opinie contrară sau acesta poate fi în imposibilitatea de a exprima o opinie.

(2) Raportul auditorului se întocmeşte respectînd standardele de audit.

(3) În cazul auditului la entităţile de interes public, la entităţile mari şi la entităţile mijlocii, stabilite conform Legii contabilităţii şi raportării financiare nr.287/2017, raportul auditorului conţine suplimentar:

a) avizul auditorului privind coerenţa dintre raportul conducerii şi situaţiile financiare pentru aceeaşi perioadă de gestiune şi corespunderea acestuia cu prevederile legislaţiei;

b) declaraţia cu privire la faptul că, pe parcursul auditului, s-au identificat informaţii eronate semnificative prezentate în raportul conducerii, indicînd natura acestora.

Articolul 29. Raportul privind transparenţa

(1) Entităţile de audit care efectuează auditul la entităţile de interes public prezintă Consiliului şi publică pe propriile pagini web oficiale, în termen de 4 luni de la sfîrşitul fiecărei perioade de gestiune, raportul privind transparenţa, care rămîne disponibil minimum 5 ani de la data publicării.

(2) Conţinutul raportului privind transparenţa este stabilit de către Consiliu.

Capitolul VI
DREPTURILE ŞI OBLIGAŢIILE AUDITORULUI, ALE ENTITĂŢII DE AUDIT ŞI ALE ENTITĂŢII AUDITATE

Articolul 30. Drepturile auditorului şi ale entităţii de audit

(1) Auditorul are dreptul:

a) să aleagă metoda de efectuare a auditului, conform standardelor de audit;

b) să planifice în mod independent efectuarea auditului;

c) să solicite de la conducerea entităţii auditate informaţii şi explicaţii verbale şi scrise;

d) să beneficieze de serviciile experţilor, ale specialiştilor şi ale altor persoane, ale căror cunoştinţe sînt necesare în efectuarea auditului.

(2) Entitatea de audit are dreptul:

a) să refuze efectuarea auditului prin rezilierea contractului de audit dacă entitatea auditată:

– nu a prezentat documentele necesare în termenul solicitat ori a prezentat documente care conţin date incomplete sau eronate;

– nu a eliminat impedimentele apărute în procesul auditului;

– intervine în acţiunile auditorilor;

b) să aplice actualizările Codului etic, ale standardelor de audit, ale standardelor de control al calităţii şi ale standardelor conexe pînă la acceptarea acestora conform modului stabilit la art.35 alin.(1), înştiinţînd ulterior Consiliul privind data aplicării.

Articolul 31. Obligaţiile auditorului şi ale entităţii de audit

(1) Auditorul este obligat:

a) să efectueze auditul în conformitate cu prevederile standardelor de audit şi ale legislaţiei;

b) să respecte condiţiile contractului de audit;

c) să notifice proprietarul entităţii auditate, solicitantul auditului şi/sau conducătorul entităţii auditate cu privire la denaturările semnificative depistate şi acţiunile recomandate în urma efectuării auditului;

d) să renunţe la efectuarea auditului dacă se încalcă principiul independenţei auditorului;

e) să-şi ridice nivelul de calificare, începînd cu anul următor anului înregistrării în Registrul public al auditorilor, urmînd un curs de instruire cu durata de 40 de ore academice, pe o perioadă de 12 luni consecutive, cu excepţia perioadei de suspendare a activităţii în baza art.13 alin.(1) lit.a) şi b), conform modului stabilit de către Consiliu;

f) să nu fie membru în consiliu, în organul executiv, în organul de supraveghere sau în comitetul de audit al entităţii auditate pînă la expirarea perioadei de 2 ani după efectuarea auditului;

g) să achite:

– plata unică pentru înregistrarea în Registrul public al auditorilor;

– cotizaţia anuală, cu excepţia perioadei de suspendare a activităţii conform art.13 alin.(1) lit.a) şi b).

(2) Entitatea de audit este obligată:

a) să efectueze auditul în conformitate cu prevederile standardelor de audit şi ale legislaţiei;

b) să respecte condiţiile contractului de audit;

c) să respecte cerinţele privind controlul calităţii auditului;

d) să prezinte adunării generale a acţionarilor/asociaţilor şi fondatorului entităţii auditate raportul auditorului, precum şi informaţia privind denaturările depistate, dezvăluită într-o scrisoare adresată conducerii, conform standardelor de audit;

e) să prezinte anual entităţii auditate sau comitetului de audit declaraţia privind respectarea cerinţei de independenţă;

f) să discute cu entitatea auditată şi, după caz, cu comitetul de audit despre ameninţările privind nerespectarea cerinţei de independenţă şi măsurile aplicate pentru reducerea acestora, documentate în conformitate cu art.25 alin.(1);

g) să înştiinţeze entitatea auditată cu privire la nereguli, inclusiv la fraudele care s-au produs ori se pot produce, pentru ca entitatea auditată să ia măsurile necesare în vederea soluţionării sau prevenirii acestora;

h) să informeze organele competente, conform prevederilor legislaţiei, cu privire la activităţile sau la tranzacţiile suspecte, inclusiv la fraudele şi încălcările care au fost depistate la entitatea auditată;

i) să achite:

– plata unică pentru înregistrarea în Registrul public al entităţilor de audit;

– plata anuală pentru emiterea raportului auditorului;

j) în cazul înlocuirii cu o altă entitate de audit, să prezinte, la solicitarea noii entităţi de audit, documentele relevante pentru efectuarea auditului;

k) să informeze Consiliul despre rezilierea contractului de audit în conformitate cu art.27 alin.(7).

Articolul 32. Drepturile entităţii auditate

Entitatea auditată are dreptul:

a) să primească de la entitatea de audit/de la auditor o informaţie completă despre cerinţele standardelor de audit, ale legislaţiei referitoare la efectuarea auditului şi ale altor acte pe care se bazează auditorul în exprimarea opiniei asupra situaţiilor financiare;

b) să primească de la entitatea de audit/de la auditor recomandări privind înlăturarea cazurilor de încălcare a cerinţelor actelor normative;

c) să sesizeze Consiliul şi alte organe competente în cazul depistării încălcărilor legislaţiei în domeniul auditului comise de auditori.

Articolul 33. Obligaţiile entităţii auditate

Entitatea auditată este obligată:

a) să creeze condiţii pentru efectuarea auditului, să prezinte informaţia solicitată şi explicaţiile verbale şi scrise necesare;

b) să nu intervină în acţiunile entităţii de audit, ale auditorului în scopul limitării informaţiei necesare pentru efectuarea auditului;

c) să solicite, în formă scrisă, persoanelor terţe, din numele său, la cerinţa entităţii de audit/a auditorului, informaţia necesară;

d) să respecte condiţiile contractului de audit.

Capitolul VII
REGLEMENTAREA AUDITULUI

Articolul 34. Organul de reglementare

Organul de reglementare în domeniul auditului în sectorul corporativ este Ministerul Finanţelor.

Articolul 35. Funcţiile şi atribuţiile organului de reglementare

(1) Ministerul Finanţelor este responsabil de acceptarea, de publicarea standardelor de audit, a standardelor de control al calităţii, a standardelor conexe şi a Codului etic în Monitorul Oficial al Republicii Moldova şi de plasarea acestora pe pagina web oficială a Ministerului Finanţelor. Standardele de audit, standardele de control al calităţii, standardele conexe şi Codul etic se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova periodic, în funcţie de volumul actualizărilor efectuate.

Standardele de audit, standardele de control al calităţii, standardele conexe, Codul etic şi actualizările aferente se plasează pe pagina web oficială a Ministerului Finanţelor în termen de o lună de la data recepţionării acestora.

(2) Ministerul Finanţelor are următoarele atribuţii:

a) elaborează, aprobă şi publică acte normative de reglementare a auditului în sectorul corporativ;

b) reprezintă interesele Republicii Moldova în organizaţiile internaţionale în domeniul auditului;

c) acordă asistenţă metodologică în domeniul auditului în sectorul corporativ;

d) colaborează cu Consiliul în activitatea de reglementare a auditului, inclusiv prin schimb reciproc de informaţii;

e) avizează proiectele actelor normative elaborate de către Consiliu.

Capitolul VIII
SUPRAVEGHEREA AUDITULUI

Secţiunea 1
Consiliul de supraveghere publică a auditului

Articolul 36. Organul de supraveghere

(1) Organul de supraveghere publică a auditului este Consiliul, care îşi desfăşoară activitatea în conformitate cu prevederile prezentei legi şi ale Regulamentului de activitate al Consiliului, aprobat de către Guvern.

(2) Toţi auditorii şi toate entităţile de audit constituie obiectul supravegherii publice.

Articolul 37. Statutul juridic, funcţiile şi atribuţiile

(1) Consiliul este o instituţie publică autonomă, cu statut de persoană juridică, responsabilă pentru supravegherea publică a auditului.

(2) Consiliul dispune de un buget autonom, de conturi bancare în contul unic trezorerial al Ministerului Finanţelor şi îşi desfăşoară activitatea în baza principiilor de autogestiune.

(3) Consiliul îndeplineşte următoarele funcţii:

a) de înregistrare a stagiarilor şi de monitorizare a stagiului;

b) de certificare şi de înregistrare a auditorilor;

c) de înregistrare a entităţilor de audit;

d) de monitorizare a instruirii profesionale continue;

e) de asigurare a calităţii auditului;

f) de investigare şi de aplicare a măsurilor disciplinare auditorilor şi entităţilor de audit conform art.42 alin.(2) şi (3);

g) de elaborare şi de aprobare a actelor normative în vederea exercitării funcţiei de supraveghere publică.

(4) Consiliul are următoarele atribuţii:

a) elaborează recomandări pentru ameliorarea sistemului de instruire profesională continuă a auditorilor;

b) organizează procesul de certificare a auditorilor;

c) stabileşte cerinţe minime pentru executarea programului de pregătire a stagiarului în audit;

d) examinează solicitările aferente supravegherii publice a auditului, inclusiv privind calitatea efectuării auditului;

e) adoptă decizii privind aplicarea măsurilor disciplinare auditorilor şi entităţilor de audit;

f) supraveghează şi controlează activitatea stagiarilor în audit, auditorilor şi entităţilor de audit;

g) elaborează acte normative în vederea exercitării funcţiei de supraveghere publică;

h) angajează specialişti în componenţa Consiliului;

i) ţine Registrul public al auditorilor şi Registrul public al entităţilor de audit;

j) ţine, în modul stabilit, şi plasează pe pagina web oficială a Consiliului lista organizaţiilor şi a instituţiilor de instruire profesională continuă a auditorilor;

k) efectuează controlul extern al calităţii auditului;

l) colaborează cu Ministerul Finanţelor, cu alte autorităţi publice şi cu asociaţiile profesionale;

m) colaborează cu autorităţile internaţionale de supraveghere publică a auditului.

(5) Consiliul are dreptul de a delega organizaţiilor profesionale din domeniul auditului funcţia de control extern al calităţii auditului membrilor lor – entităţilor de audit – care efectuează auditul la entităţile ce nu sînt de interes public, în modul stabilit de Regulamentul de activitate al Consiliului.

Articolul 38. Structura organizatorică

(1) Organele de conducere ale Consiliului sînt comitetul de supraveghere a auditului (în continuare – *comitet*) şi directorul executiv (în continuare – *director*).

(2) Componenţa nominală a comitetului se aprobă pe un termen de 3 ani, conform procedurilor stabilite în Regulamentul de activitate al Consiliului. Acesta este format din 7 membri nepracticieni care posedă cunoştinţe în domeniul economic sau în cel juridic şi are următoarea componenţă: 2 reprezentanţi ai Ministerului Finanţelor, un reprezentant al Băncii Naţionale a Moldovei, un reprezentant al Curţii de Conturi, un reprezentant al Comisiei Naţionale a Pieţei Financiare, un reprezentant al mediului de afaceri şi un reprezentant al mediului academic specializat în audit. Modul de desemnare a membrilor comitetului şi activitatea acestora sînt stabilite de Regulamentul de activitate al Consiliului, aprobat de către Guvern.

(3) Membrii comitetului au dreptul la o remuneraţie în mărime de 10% din salariul mediu lunar pe economie, prognozat şi aprobat anual de către Guvern, pentru participarea în cadrul unei şedinţe a comitetului.

(4) Comitetul este condus de un preşedinte, ales de membrii comitetului, prin vot secret, din rîndul membrilor comitetului.

(5) Comitetul are următoarele atribuţii:

a) adoptă decizii în vederea exercitării funcţiilor Consiliului;

b) examinează şi aprobă proiectul bugetului, executarea bugetului, planul anual de activitate, planul semestrial de control extern al calităţii, raportul anual de activitate ale Consiliului;

c) organizează concursul pentru suplinirea funcţiei de director;

d) numeşte şi eliberează din funcţie directorul;

e) numeşte în funcţie, pe bază de concurs, şi eliberează din funcţie personalul Consiliului;

f) aprobă statele de personal ale Consiliului;

g) examinează experienţa acumulată de către persoanele prevăzute la art.4 alin.(2) pentru scutirea de la stagiul în audit;

h) stabileşte mărimea tarifelor prevăzute la art.39 alin.(3) lit.k);

i) are alte atribuţii prevăzute de Regulamentul de activitate al Consiliului.

(6) Directorul se numeşte pe bază de concurs, este nepractician şi are o vechime în muncă de cel puţin 10 ani în domeniul economic sau în cel juridic.

(7) Directorul este numit în funcţie pentru un termen de 4 ani, cu posibilitatea de a exercita două mandate consecutive.

(8) Directorul îşi încetează activitatea la expirarea mandatului, la cerere, în caz de deces sau în alte cazuri prevăzute de legislaţie.

(9) Directorul are următoarele atribuţii:

a) reprezintă Consiliul în relaţiile cu autorităţile publice, cu persoanele fizice şi juridice din ţară şi din străinătate;

b) organizează activitatea Consiliului;

c) asigură executarea deciziilor comitetului;

d) administrează patrimoniul Consiliului;

e) alte atribuţii prevăzute de Regulamentul de activitate al Consiliului.

Articolul 39. Finanţarea Consiliului

(1) Consiliul este finanţat din plăţile şi cotizaţiile efectuate de auditori şi de entităţile de audit, din subvenţii de la bugetul de stat primite prin intermediul Ministerului Finanţelor şi din alte surse prevăzute la alin.(3).

(2) Sursele de finanţare şi modul lor de utilizare se stabilesc prin bugetul de venituri şi cheltuieli, care se aprobă, pentru anul următor, de către Guvern pînă la data de 1 noiembrie.

(3) Finanţarea Consiliului este asigurată din:

a) plata anuală în mărime de un salariu mediu lunar pe economie, prognozat şi aprobat anual de către Guvern, pentru fiecare raport al auditorului emis pentru auditul situaţiilor financiare individuale la entităţile de interes public şi la entităţile mari;

b) plata anuală în mărime de 0,2 din salariul mediu lunar pe economie, prognozat şi aprobat anual de către Guvern, pentru fiecare raport al auditorului emis pentru auditul situaţiilor financiare individuale la alte entităţi decît la entităţile de interes public şi la entităţile mari supuse auditului obligatoriu şi solicitat;

c) plata anuală în mărime de 0,5 din salariul mediu lunar pe economie, prognozat şi aprobat anual de către Guvern, pentru fiecare raport al auditorului emis pentru auditul situaţiilor financiare consolidate;

d) plata în mărime de 0,2 din salariul mediu lunar pe economie, prognozat şi aprobat anual de către Guvern, pentru admiterea la probele scrise ale examenului pentru obţinerea calificării profesionale de auditor;

e) cotizaţiile anuale ale auditorilor în mărime de 0,1 din salariul mediu lunar pe economie, prognozat şi aprobat anual de către Guvern;

f) cotizaţiile anuale ale stagiarilor în mărime de 0,05 din salariul mediu lunar pe economie, prognozat şi aprobat anual de către Guvern;

g) plata pentru recunoaşterea certificatului internaţional în domeniul contabilităţii şi auditului în mărime de 0,1 din salariul mediu lunar pe economie, prognozat şi aprobat anual de către Guvern;

h) plata unică în mărime de 0,1 din salariul mediu lunar pe economie, prognozat şi aprobat anual de către Guvern, pentru înregistrarea auditorilor în Registrul public al auditorilor;

i) plata unică în mărime de 0,2 din salariul mediu lunar pe economie, prognozat şi aprobat anual de către Guvern, pentru înregistrarea entităţilor de audit în Registrul public al entităţilor de audit;

j) subvenţiile de la bugetul de stat;

k) tarifele stabilite pentru serviciile prestate în conformitate cu legislaţia;

l) încasări obţinute din vînzarea publicaţiilor proprii;

m) alte surse neinterzise de legislaţie.

(4) Plăţile şi cotizaţiile prevăzute la alin.(3) se transferă, în termenele stabilite prin actele normative ale Consiliului, în contul curent al Consiliului. Consiliul are dreptul unic de a utiliza mijloacele de pe contul său. Soldul mijloacelor acumulate şi neutilizate pe parcursul perioadei de gestiune rămîne disponibil pe contul Consiliului pentru perioadele de gestiune următoare.

(5) Controlul activităţii economico-financiare a Consiliului este efectuat de către organele abilitate, conform legislaţiei.

Articolul 40. Transparenţa activităţii

(1) Consiliul elaborează raportul anual de activitate, care se aprobă de Comitet.

(2) Consiliul asigură transparenţa activităţii şi plasează pe pagina web oficială:

a) planul anual de activitate;

b) planul semestrial de control extern al calităţii;

c) deciziile comitetului;

d) raportul anual de activitate şi alte informaţii care reflectă activitatea desfăşurată de Consiliu;

e) bugetul anual şi executarea acestuia;

f) actele normative în vederea exercitării funcţiei de supraveghere publică.

Secţiunea a 2-a
Asigurarea calităţii. Investigaţii şi măsuri disciplinare

Articolul 41. Controlul extern al calităţii

(1) Controlul extern al calităţii se efectuează de către Consiliu în scopul gestionării sistemului de asigurare a calităţii auditului, precum şi în vederea constatării existenţei şi a modului de aplicare:

a) a politicilor şi a procedurilor de control al calităţii auditului la nivel de entitate de audit;

b) a politicilor şi a procedurilor de control al calităţii auditului la nivel de misiune de audit.

(2) Raportul anual de activitate al Consiliului include informaţia generală privind constatările şi măsurile disciplinare aplicate auditorilor şi entităţilor de audit.

(3) Fiecare entitate de audit este supusă controlului extern al calităţii cel puţin o dată la 6 ani, iar entităţile care efectuează auditul la entităţile de interes public – cel puţin o dată la 3 ani.

(4) Modul de efectuare a controlului extern al calităţii şi de aplicare a măsurilor disciplinare este stabilit în Regulamentul privind controlul extern al calităţii auditului, aprobat de către Consiliu.

Articolul 42. Tipurile de măsuri disciplinare şi modul de aplicare

(1) Consiliul utilizează sisteme eficiente de investigaţii şi măsuri disciplinare pentru a detecta, a corecta şi a preveni efectuarea necorespunzătoare a auditului şi, în conformitate cu alin.(2) şi (3), aplică măsuri disciplinare auditorilor şi entităţilor de audit.

(2) Auditorilor şi entităţilor de audit li se aplică următoarele măsuri disciplinare:

a) avertisment scris;

b) mustrare scrisă;

c) declararea raportului auditorului ca fiind necorespunzător cerinţelor prezentei legi şi standardelor de audit;

d) suspendarea activităţii entităţii de audit sau a auditorului pentru efectuarea auditului pe o perioadă cuprinsă între 1 şi 3 ani;

e) retragerea certificatului de calificare al auditorului;

f) radierea entităţii de audit din Registrul public al entităţilor de audit.

(3) Entităţilor de audit şi auditorilor li se aplică măsuri disciplinare în urma:

a) efectuării auditului concomitent cu serviciile menţionate la art.21 alin.(7);

b) comiterii încălcărilor în procesul efectuării auditului, inclusiv a lipsei probelor de audit pentru emiterea concluziilor pe care se bazează opinia auditorului;

c) nerespectării prevederilor art.8;

d) neachitării plăţilor şi a cotizaţiilor stipulate la art.39;

e) constatării unor neconformităţi în urma efectuării controlului extern al calităţii;

f) încălcării cerinţelor de instruire profesională continuă stipulate la art.31 alin.(1) lit.e);

g) neprezentării raportului privind transparenţa şi a raportului privind respectarea procedurilor de control al calităţii auditului;

h) neplasării pe pagina web oficială proprie a raportului privind transparenţa;

i) neprezentării informaţiei prevăzute la art.7 alin.(4) şi art.10 alin.(4).

(4) La aplicarea măsurilor disciplinare se ţine cont de gravitatea şi durata încălcării, de circumstanţele în care a fost comisă încălcarea şi gradul de răspundere a persoanei, de activitatea şi comportamentul anterior al auditorului sau al entităţii de audit, inclusiv de existenţa unor încălcări anterioare. Auditorul şi entitatea de audit au dreptul să prezinte explicaţii, documente sau probe privind încălcările depistate în curs de examinare.

[Art.42 modificat prin Legea nr.234 din 08.11.2018, în vigoare 01.01.2019]

Articolul 43. Contestarea şi publicarea deciziilor Consiliului privind aplicarea măsurilor disciplinare

(1) Decizia Consiliului privind aplicarea măsurilor disciplinare auditorului sau entităţii de audit poate fi contestată în instanţa de contencios administrativ, conform legislaţiei.

(2) Deciziile Consiliului privind aplicarea măsurilor disciplinare se aduc la cunoştinţa auditorilor, a entităţilor de audit vizate şi sînt executorii de la data emiterii, însă vor fi plasate pe pagina web oficială a Consiliului doar după expirarea termenului de atac.

Capitolul IX
COMITETUL DE AUDIT

Articolul 44. Constituirea comitetului de audit

(1) Entitatea de interes public este obligată să constituie un comitet de audit.

(2) Comitetul de audit se constituie din minimum 3 membri desemnaţi de adunarea generală a acţionarilor sau de către fondator pe un termen de 3 ani. Una şi aceeaşi persoană poate fi aleasă în calitate de membru al comitetului de audit pentru cel mult 2 termene consecutive.

(3) Comitetul de audit este subordonat adunării generale a acţionarilor sau fondatorului.

(4) Membrii comitetului de audit au competenţe în domeniul în care îşi desfăşoară activitatea entitatea de interes public, iar cel puţin un membru are competenţe în domeniul contabilităţii şi/sau al auditului.

(5) Membrii comitetului de audit nu sînt membri ai organului executiv sau de supraveghere a entităţii de interes public, nu au efectuat auditul la entitatea de interes public cel puţin 3 ani pînă

la numirea în calitate de membru al comitetului de audit şi nu efectuează audit pe parcursul perioadei de exercitare a funcţiei de membru al comitetului de audit.

(6) Preşedintele comitetului de audit se alege de către adunarea generală a acţionarilor sau de către fondator dintre membrii acestuia.

(7) Comitetul de audit îşi desfăşoară activitatea în baza prevederilor prezentei legi şi a regulamentului aprobat de către adunarea generală a acţionarilor sau de către fondator.

Articolul 45. Atribuţiile comitetului de audit

Comitetul de audit are următoarele atribuţii:

a) informează consiliul entităţii de interes public auditate despre rezultatele auditului şi despre contribuţiile acestuia la integritatea raportării financiare;

b) monitorizează procesul de raportare financiară;

c) monitorizează eficienţa sistemului de control intern, de audit intern, după caz, şi de management al riscurilor din cadrul entităţii de interes public auditate;

d) monitorizează auditul situaţiilor financiare individuale şi al situaţiilor financiare consolidate;

e) verifică şi monitorizează independenţa auditorilor/entităţii de audit care efectuează auditul situaţiilor financiare şi/sau prestează servicii care nu sînt de audit entităţii de interes public;

f) recomandă entitatea de audit care urmează a fi confirmată pentru efectuarea auditului în conformitate cu art.27 şi monitorizează procedura de selectare a acesteia;

g) prezintă adunării generale a acţionarilor/fondatorului raportul anual de activitate, care cuprinde declaraţia privind respectarea cerinţei de independenţă, precum şi realizarea atribuţiilor prevăzute la lit.a)–f).

(2) Prevederile art.44 şi 45 nu sînt aplicabile băncilor. Particularităţile constituirii, atribuţiile, funcţiile şi responsabilităţile comitetului de audit la bănci şi cerinţele faţă de membrii acestora sînt stabilite în Legea nr.202/2017 privind activitatea băncilor şi în actele normative ale Băncii Naţionale a Moldovei emise pentru aplicarea acesteia.

Articolul 46. Raportul suplimentar adresat comitetului de audit

(1) Entitatea de audit prezintă raportul suplimentar comitetului de audit şi consiliului entităţii de interes public auditate concomitent cu raportul auditorului.

(2) Raportul suplimentar cuprinde:

a) declaraţia privind respectarea cerinţei de independenţă;

b) informaţia despre auditorii care au participat la misiunea de audit;

c) descrierea procedurilor de fond utilizate;

d) nivelul pragului de semnificaţie stabilit pentru situaţiile financiare auditate şi, după caz, pentru anumite categorii de tranzacţii, solduri de conturi sau prezentări de informaţii, precum şi factorii calitativi utilizaţi pentru stabilirea pragului de semnificaţie;

e) descrierea şi explicarea raţionamentelor legate de evenimente sau de condiţii identificate pe parcursul auditului care pot suscita îndoieli serioase cu privire la capacitatea entităţii de a-şi continua activitatea;

f) informaţii privind:

– erorile semnificative depistate în situaţiile financiare ale entităţii de interes public auditate, indicînd dacă fiecare eroare a fost sau nu soluţionată de conducere;

– nerespectarea de către entitatea de interes public auditată a prevederilor legislaţiei;

– impedimentele apărute în procesul auditului;

– aspectele aferente auditului discutate sau care au făcut obiectul corespondenţei cu conducerea;

– alte aspecte aferente auditului care, în opinia profesională a auditorului, sînt semnificative pentru supravegherea procesului de raportare financiară;

g) analiza metodelor de evaluare aplicate pentru elementele situaţiilor financiare şi pentru orice impact al schimbării metodelor;

h) constatarea dacă entitatea de interes public auditată a prezentat toate documentele şi explicaţiile solicitate.

Capitolul X
RĂSPUNDEREA AUDITORULUI, ENTITĂŢII DE AUDIT ŞI A ENTITĂŢII AUDITATE

Articolul 47. Răspunderea auditorului şi a entităţii de audit

(1) Auditorul este responsabil de formarea şi de exprimarea opiniei în raportul său.

(2) Entitatea de audit şi auditorul răspund faţă de entitatea auditată şi faţă de solicitantul auditului conform legislaţiei civile, contravenţionale şi penale.

(3) Repararea pagubelor materiale cauzate entităţii auditate şi solicitantului auditului se efectuează de către asigurător şi/sau de către entitatea de audit.

Articolul 48. Răspunderea entităţii auditate

(1) Conducerea entităţii auditate este responsabilă de pregătirea şi de prezentarea situaţiilor financiare.

(2) Efectuarea auditului nu degrevează entitatea auditată de responsabilitatea pentru autenticitatea şi plenitudinea situaţiilor financiare şi a altor informaţii prezentate spre îndeplinirea condiţiilor prevăzute de contractul de audit.

(3) Conducătorul entităţii care se eschivează de la efectuarea auditului obligatoriu răspunde conform prevederilor legale.

Capitolul XI
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 49.

(1) Prezenta lege intră în vigoare la 1 ianuarie 2019.

(2) Prevederile prezentei legi referitoare la activitatea Consiliului de supraveghere publică a auditului (art.36–38) intră în vigoare la 1 septembrie 2018.

(3) La data intrării în vigoare a prezentei legi, se abrogă Legea privind activitatea de audit nr.61/2007 (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.72–75, art.230), cu modificările şi completările ulterioare, cu excepţia prevederilor art.31–34 referitoare la activitatea Consiliului de supraveghere a activităţii de audit, care se abrogă la 1 septembrie 2018.

Articolul 50.

(1) Guvernul, în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi:

a) va prezenta Parlamentului proiectele de legi corespunzătoare pentru aducerea legislaţiei în concordanţă cu prezenta lege;

b) va aduce actele sale normative în concordanţă cu prezenta lege;

c) prin derogare de la prevederile art.39 alin.(2) din prezenta lege, va aproba primul buget al Consiliului.

(2) Ministerul Finanţelor va transmite Consiliului de supraveghere publică a auditului, de la data intrării în vigoare a prezentei legi:

a) Registrul de stat al auditorilor şi Registrul de stat al societăţilor de audit – auditorilor întreprinzători individuali;

b) informaţii privind evidenţa stagiarilor în activitatea de audit;

c) informaţii privind evidenţa pretendenţilor pentru admiterea la examenul de calificare.

(3) Consiliul de supraveghere a activităţii de audit se reorganizează, prin transformare, în Consiliul de supraveghere publică a auditului, care este succesorul de drepturi şi obligaţii al acestuia.

(4) Prin derogare de la prevederile art.38 din prezenta lege şi pentru asigurarea procesului de constituire a Consiliului de supraveghere publică a auditului, primul director al Consiliului de supraveghere publică a auditului se va numi de către Ministerul Finanţelor, în bază de concurs, pe un termen de trei ani, fără obligaţia de a fi nepractician.

(5) Pînă la elaborarea actelor normative de către Consiliul de supraveghere publică a auditului, actele normative în domeniul auditului se vor aplica în măsura în care acestea nu contravin prezentei legi.

(6) Pentru efectuarea auditului conform prezentei legi, entităţile de audit care deţin licenţe pentru desfăşurarea activităţii de audit valabile, eliberate de Camera de Licenţiere, sînt obligate să se înregistreze în baza art.9, fără achitarea plăţii unice de înregistrare, această plată fiind achitată la expirarea termenului de valabilitate a licenţei.

(7) Pe parcursul a 2 ani de la data intrării în vigoare a prezentei legi, pentru obţinerea certificatului de calificare al auditorului instituţiilor financiare şi al auditorului participanţilor profesionişti la piaţa financiară nebancară, auditorii susţin examene şi primesc certificatele de calificare corespunzătoare la Banca Naţională a Moldovei şi la Comisia Naţională a Pieţei Financiare.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI Andrian CANDU

Nr.271. Chişinău, 15 decembrie 2017.

L E G E
privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar

nr. 270 din 23.11.2018

Monitorul Oficial nr.441-447/715 din 30.11.2018

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Obiectul şi scopul legii
Articolul 2. Domeniul de aplicare
Articolul 3. Principiile sistemului unitar de salarizare
Articolul 4. Noţiuni de bază
Articolul 5. Coordonarea implementării sistemului unitar de salarizare

Capitolul II
CLASIFICAREA FUNCŢIILOR DIN SECTORUL BUGETAR

Articolul 6. Sistemul de clasificare şi de evaluare a funcţiilor din sectorul bugetar
Articolul 7. Registrul funcţiilor din sectorul bugetar
Articolul 8. Registrul de evidenţă a funcţiilor la nivel de unitate bugetară

Capitolul III
ELEMENTELE SISTEMULUI DE SALARIZARE

Articolul 9. Grila de salarizare
Articolul 10. Componentele salariului lunar
Articolul 11. Limitarea sporurilor ce formează partea variabilă a salariului lunar
Articolul 12. Salariul de bază
Articolul 13. Sporul lunar pentru grad profesional
Articolul 14. Sporul lunar pentru titlul ştiinţific şi/sau ştiinţifico-didactic
Articolul 15. Sporul lunar pentru titlul onorific
Articolul 16. Sporul pentru performanţă
Articolul 17. Sporuri cu caracter specific
Articolul 18. Sporul de compensare pentru munca prestată în condiţii nefavorabile
Articolul 19. Sporuri pentru munca suplimentară, pentru munca de noapte şi pentru munca prestată în zilele de sărbătoare nelucrătoare şi/sau în zilele de repaus
Articolul 20. Supliment pentru participare în proiecte de dezvoltare în domeniul de competenţă în cadrul unităţii bugetare în care este angajat
Articolul 21. Premii unice

Capitolul IV
SALARIZAREA ANGAJAŢILOR ÎN CONDIŢII SPECIALE

Articolul 22. Salarizarea personalului în cazul exercitării cu caracter temporar a unei funcţii de conducere (interimat)
Articolul 23. Salarizarea în cazul prestării muncii prin cumul

Articolul 24. Retribuirea muncii în caz de cumulare a atribuţiilor funcţiei de bază cu atribuţiile unei funcţii vacante sau temporar absente

Capitolul V
ÎNCADRAREA PERSONALULUI ÎN CLASELE DE SALARIZARE ŞI ALTE DREPTURI ALE PERSONALULUI

Articolul 25. Încadrarea personalului
Articolul 26. Promovarea, transferul, detaşarea/delegarea personalului

Capitolul VI
DISPOZIŢII TRANZITORII ŞI FINALE

Articolul 27. Asigurarea menţinerii salariilor personalului din unităţile bugetare
Articolul 28. Plata premiului anual pentru rezultatele activităţii din anul 2018
Articolul 29. Valori de referinţă tranzitorii
Articolul 30. Dispoziţii finale

Anexa nr.1 Grila de salarizare
Anexa nr.2 Sporul lunar pentru gradul profesional
Anexa nr.3 Grupul ocupaţional „Administraţie publică (A)”
Anexa nr.4 Grupul ocupaţional „Justiţie (B)”
Anexa nr.5 Grupul ocupaţional „Apărare naţională (C)”
Anexa nr.6 Grupul ocupaţional „Ordine publică şi securitate a statului (D)”
Anexa nr.7 Grupul ocupaţional „Învăţământ şi cercetare (E)”
Anexa nr.8 Grupul ocupaţional „Cultură, tineret şi sport (F)”
Anexa nr.9 Grupul ocupaţional „Asistenţă socială şi sănătate (G)”
Anexa nr.10 Grupul ocupaţional „Funcţii complexe (H)”

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Obiectul şi scopul legii

(1) Prezenta lege are ca obiect de reglementare stabilirea unui sistem unitar de salarizare în sectorul bugetar şi reprezintă un cadru general ce cuprinde principiile, regulile şi procedurile de stabilire a drepturilor salariale în raport cu ierarhia funcţiilor din sectorul bugetar.

(2) Scopul prezentei legi constă în asigurarea unui sistem de salarizare a personalului din sectorul bugetar transparent, echitabil, atractiv, simplu de gestionat, capabil să reflecte şi să remunereze performanţa, în cadrul căruia salariul de bază să reprezinte principalul element al remuneraţiei personalului.

Articolul 2. Domeniul de aplicare

Reglementările prezentei legi se aplică persoanelor cu funcţii de demnitate publică, funcţionarilor publici, inclusiv cu statut special, persoanelor care ocupă funcţii cu statut special specifice apărării naţionale, securităţii statului şi ordinii publice, altui personal angajat în baza contractului individual de muncă în autorităţile/instituţiile bugetare finanţate integral din bugetul

de stat sau din bugetele locale, precum şi personalului Casei Naţionale de Asigurări Sociale (în continuare – *unităţi bugetare*).

Articolul 3. Principiile sistemului unitar de salarizare

(1) Sistemul de salarizare reglementat prin prezenta lege are la bază următoarele principii:

a) supremaţia legii, în sensul că drepturile salariale se stabilesc cu respectarea prevederilor prezentei legi;

b) nediscriminare, echitate şi coerenţă, în sensul asigurării tratamentului egal şi a remunerării egale pentru muncă de valoare egală;

c) ierarhizare, în funcţie de responsabilitatea, complexitatea şi importanţa activităţii desfăşurate, stabilite în urma evaluării funcţiilor din sectorul bugetar;

d) transparenţă, în sensul că mecanismul de stabilire a salariilor şi a altor drepturi de natură salarială face parte din categoria informaţiilor de interes public;

e) salarizarea în raport cu performanţa, care presupune creşterea salariului pe orizontală, fără ca persoana să fie promovată, pe baza unui sistem de evaluare a performanţei clar şi obiectiv;

f) sustenabilitate financiară, în sensul stabilirii nivelului de salarizare pentru personalul din unităţile bugetare cu respectarea cadrului de resurse prevăzute în bugetele componente ale bugetului public naţional.

(2) Reglementările prezentei legi asigură:

a) armonizarea sistemului de salarizare a personalului din unităţile bugetare cu importanţa, răspunderea, complexitatea activităţii şi nivelul studiilor necesare pentru desfăşurarea activităţii;

b) stabilirea salariilor de bază ca element principal al remuneraţiei lunare;

c) realizarea, în baza evaluării funcţiilor, a ierarhiei salariilor de bază atît între domeniile de activitate, cît şi în cadrul aceluiaşi domeniu;

d) dreptul autorităţilor publice locale de a reglementa şi de a gestiona, în condiţiile prezentei legi, sub propria lor responsabilitate şi în interesul public local, modul de salarizare la nivel local.

Articolul 4. Noţiuni de bază

În sensul prezentei legi, următoarele noţiuni semnifică:

grup ocupaţional – grup de funcţii corespunzătoare unui anumit domeniu de activitate şi de funcţii comune tuturor domeniilor de activitate;

subgrup de funcţii – categorii de funcţii caracteristice pentru un anumit grup ocupaţional, grupate în corespundere cu un set de criterii care reflectă nivelul ierarhic, nivelul studiilor necesare, nivelul de complexitate a sarcinilor, nivelul de responsabilitate;

grilă de salarizare – formă de ierarhizare a salariilor de bază aferente funcţiilor şi categoriilor de calificare. Grila de salarizare este structurată pe grade de salarizare şi clase de salarizare;

grad de salarizare – un anumit nivel în cadrul grilei de salarizare, căruia îi corespunde un interval de clase de salarizare cu un set de coeficienţi de salarizare şi care acoperă un grup de funcţii de valoare similară conform ierarhiei rezultate în urma evaluării funcţiilor ce presupun realizarea activităţii comparabile din punct de vedere managerial şi/sau operaţional;

grad profesional – grad de calificare, grad militar (special), grad special şi rang diplomatic, acordate conform legislaţiei în vigoare;

clasă de salarizare – nivelul de poziţionare distinctă a funcţiei în ierarhia generală a funcţiilor din grila de salarizare, căruia îi corespunde un coeficient de salarizare;

coeficient de salarizare – expresie numerică a clasei de salarizare. Pe baza acestui coeficient este calculat salariul de bază pentru fiecare funcţie;

funcţie similară – funcţie de acelaşi fel din cadrul aceleiaşi unităţi bugetare sau din altă unitate bugetară, care implică aceleaşi condiţii de studii, nivel de responsabilitate, complexitate şi condiţii de muncă;

funcţie temporar absentă – funcţie al cărei titular lipseşte de la lucru pe o perioadă de pînă la 60 de zile calendaristice, în caz de boală sau traumatism, concediu de studii, concediu neplătit, detaşare la alt loc de muncă, sau pe perioada stabilită de legislaţie în cazul concediului de maternitate, cînd salariaţilor li se păstrează locul de muncă, iar raporturile de serviciu nu au fost suspendate;

funcţie temporar vacantă – funcţie cu al cărei titular au fost suspendate raporturile de serviciu /contractul individual de muncă sau al cărei titular a fost detaşat ori, după caz, asigură interimatul unei funcţii de conducere;

treaptă de salarizare – nivelul salariului de bază al funcţiei raportat la vechimea în muncă;

salariu de bază – element din partea fixă a remuneraţiei lunare la care are dreptul personalul din unităţile bugetare, corespunzător clasei de salarizare stabilite în funcţie de categoria de calificare, vechimea în muncă, nivelul unităţii bugetare la care se prestează activitatea, în corespundere cu anexele la prezenta lege;

salariu lunar – retribuţie bănească care include salariul de bază şi toate sporurile, premiile şi alte drepturi salariale acordate suplimentar la salariul de bază corespunzător fiecărei categorii de personal din sectorul bugetar;

registrul funcţiilor din sectorul bugetar – nomenclator de clasificare a funcţiilor în grupuri ocupaţionale şi subgrupuri, în funcţie de specificul activităţii fiecărei funcţii;

raport de compresie – raport dintre valoarea minimă şi valoarea maximă a salariului de bază din sectorul bugetar;

valoare de referinţă – valoare corespunzătoare coeficientului de salarizare 1,00 din grila de salarizare.

Articolul 5. Coordonarea implementării sistemului unitar de salarizare

(1) Coordonarea procesului de implementare şi de evaluare a politicii statului în domeniul salarizării în sectorul bugetar ţine de competenţa Ministerului Finanţelor.

(2) Principalele atribuţii ale Ministerului Finanţelor în domeniu sînt:

a) coordonarea şi monitorizarea implementării uniforme a sistemului unitar de salarizare în sectorul bugetar;

b) elaborarea/avizarea proiectelor de acte normative ce ţin de salarizarea personalului din unităţile bugetare;

c) analiza propunerilor de modificare a grilei de salarizare, a ierarhiei funcţiilor din grupele ocupaţionale şi a altor elemente ale sistemului unitar de salarizare, cu atragerea, după caz, a specialiştilor din domenii corespunzătoare.

Capitolul II
CLASIFICAREA FUNCŢIILOR DIN SECTORUL BUGETAR

Articolul 6. Sistemul de clasificare şi de evaluare a funcţiilor din sectorul bugetar

(1) Sistemul de clasificare şi de evaluare a funcţiilor din sectorul bugetar are scopul de a sistematiza funcţiile generice din sectorul bugetar în grupuri ocupaţionale şi subgrupuri de funcţii, în raport cu domeniul de activitate, precum şi de a stabili ierarhia acestora.

(2) Evaluarea funcţiilor incluse în registrul funcţiilor din sectorul bugetar, ierarhizarea şi echivalarea acestora, în vederea stabilirii salariilor de bază, atît între grupuri ocupaţionale, cît şi în cadrul aceluiaşi grup, au la bază următoarele criterii generale:

a) studii, cunoştinţe şi experienţă;

b) complexitate, creativitate şi diversitate;

c) responsabilitate decizională;

d) conducere, coordonare şi supervizare;

e) comunicare;

f) condiţii de muncă;

g) efort fizic şi mental.

(3) Evaluarea sistemică a funcţiilor va fi realizată, cel puţin o dată la 5 ani, de către Ministerul Finanţelor.

(4) Modul de evaluare sistemică a funcţiilor şi procesul de reevaluare sînt stabilite prin hotărîre de Guvern.

Articolul 7. Registrul funcţiilor din sectorul bugetar

(1) Registrul funcţiilor din sectorul bugetar cuprinde 8 grupuri ocupaţionale corespunzătoare domeniilor de activitate bugetară, codificate cu litere, după cum urmează:

1) Administraţie publică (A);

2) Justiţie (B);

3) Apărare naţională (C);

4) Ordine publică şi securitate a statului (D);

5) Învăţămînt şi cercetare (E);

6) Cultură, tineret şi sport (F);

7) Asistenţă socială şi sănătate (G);

8) Funcţii complexe (H).

(2) Fiecare grup ocupaţional cuprinde cîteva subgrupuri de funcţii, grupate în raport cu anumite caracteristici comune. Subgrupurile de funcţii sînt codificate după litera aferentă grupului ocupaţional şi au un număr de ordine corespunzător.

(3) În fiecare subgrup de funcţii sînt detaliate funcţiile care se încadrează în categoria respectivă, fiecare cu un cod numeric unic asociat.

(4) Grupurile ocupaţionale, subgrupurile de funcţii şi funcţiile din sectorul bugetar cuprinse în registrul menţionat la alin.(1) din prezentul articol sînt detaliate în anexele nr.3–10.

(5) Autoritatea publică responsabilă de gestionarea registrului funcţiilor din sectorul bugetar este Ministerul Finanţelor.

Articolul 8. Registrul de evidenţă a funcţiilor la nivel de unitate bugetară

(1) Fiecare unitate bugetară întocmeşte registrul de evidenţă a personalului la nivel de unitate bugetară (în continuare – *registru de evidenţă*), care reflectă categoriile de funcţii conform sistemului de codificare din registrul funcţiilor din sectorul bugetar menţionat la art.7.

(2) Registrul de evidenţă cuprinde pentru fiecare post următoarele categorii de informaţii:

a) elementele de identificare ale fiecărei persoane (nume, codul numeric personal);

b) data angajării/numirii în unitatea bugetară;

c) codul funcţiei şi denumirea funcţiei în conformitate cu anexele la prezenta lege;

d) codul conform Clasificatorului ocupaţiilor din Republica Moldova;

e) gradul profesional şi/sau categoria de calificare, după caz;

f) vechimea în muncă şi treapta de salarizare;
g) clasa de salarizare şi coeficientul de salarizare;
h) salariul de bază determinat în condiţiile prezentei legi;
i) denumirea sporurilor şi mărimea acestora;
j) salariul lunar stabilit conform prevederilor prezentei legi;
k) timpul de muncă efectiv lucrat, perioada şi cauzele de modificare /suspendare a raporturilor de muncă.

(3) Registrul de evidenţă se actualizează lunar şi se utilizează la calcularea salariului lunar al personalului.

(4) Formatul şi modul de ţinere a registrului de evidenţă se aprobă de Guvern.

Capitolul III
ELEMENTELE SISTEMULUI DE SALARIZARE

Articolul 9. Grila de salarizare

(1) Grila de salarizare din sectorul bugetar asigură stabilirea salariului de bază pentru fiecare funcţie conform ierarhiei posturilor.

(2) Grila de salarizare, cuprinsă în anexa nr.1, include gradele de salarizare, clasele de salarizare şi coeficienţii de salarizare.

(3) Raportul de compresie a salariilor de bază în sectorul bugetar este de 1 la 15.

Articolul 10. Componentele salariului lunar

(1) Salariul lunar al personalului din unităţile bugetare pentru activitatea desfăşurată pe durata normală a timpului de lucru stabilită de lege este constituit din:

a) partea fixă, compusă din:
– salariul de bază;
– sporul lunar pentru gradul profesional;
– sporul lunar pentru deţinerea titlului ştiinţific şi/sau ştiinţifico-didactic;
– sporul lunar pentru deţinerea titlului onorific;

b) partea variabilă, care cuprinde:
– sporul pentru performanţă;
– sporuri cu caracter specific.

(2) Suplimentar la cele menţionate la alin.(1), personalul unităţilor bugetare beneficiază, după caz, de:
– sporul de compensare pentru munca prestată în condiţii nefavorabile;
– sporuri pentru munca suplimentară, pentru munca de noapte şi/sau pentru munca prestată în zilele de sărbătoare nelucrătoare şi/sau în zilele de repaus;
– supliment pentru participare în proiecte de dezvoltare în domeniul de competenţă în cadrul unităţii bugetare în care este angajat;
– premii unice.

(3) Prin derogare de la prevederile alin.(1), salariul lunar al persoanelor cu funcţii de demnitate publică şi al personalului din cabinetul persoanelor cu funcţii de demnitate publică se constituie din partea fixă şi plăţile enumerate la alin.(2) dacă aceste plăţi nu rezultă din activităţi declarate incompatibile prin legi speciale.

(4) Termenele, periodicitatea şi locul de plată a salariului personalului din unităţile bugetare se stabilesc în conformitate cu art.142 din Codul muncii al Republicii Moldova.

Articolul 11. Limitarea sporurilor ce formează partea variabilă a salariului lunar

(1) Suma anuală a sporurilor incluse în partea variabilă a salariului lunar nu va depăşi:

a) pentru autorităţile publice din domeniul apărării naţionale, securităţii statului şi ordinii publice – 30% din suma anuală a salariilor de bază stabilite la nivel de autoritate publică;

b) pentru alte unităţi bugetare – 20% din suma anuală a salariilor de bază stabilite la nivel de autoritate publică.

(2) Prin derogare de la prevederile alin.(1), pentru autorităţile responsabile de administrarea veniturilor fiscale şi vamale şi responsabile de certificare, supraveghere şi control în domeniul aviaţiei civile, limita sporurilor ce formează partea variabilă a salariului lunar se aprobă de Guvern.

Articolul 12. Salariul de bază

(1) Salariul de bază corespunde muncii prestate în cadrul programului complet de muncă în cursul unei luni.

(2) Salariul de bază se stabileşte conform coeficienţilor de salarizare prevăzuţi în anexele nr.3–10, în raport cu funcţia deţinută, nivelul de studii, categoria de calificare, gradul didactic, vechimea în muncă sau treapta de salarizare, după caz, în condiţiile prezentei legi.

(3) Clasele de salarizare şi coeficienţii de salarizare prevăzuţi în anexele nr.3–10 corespund treptei de salarizare I şi nivelului de studii şi/sau de calificare necesar pentru ocuparea funcţiei, după caz.

(4) Fiecărei funcţii îi corespund 6 trepte de salarizare corespunzătoare perioadelor de vechime în muncă, cu excepţia funcţiilor de demnitate publică, personalului din cabinetul persoanelor cu funcţii de demnitate publică, funcţionarilor publici de conducere de nivel superior şi a conducătorilor unităţilor bugetare, indiferent de statut sau categoria de personal a acestora.

(5) Salariul de bază pentru persoanele cu funcţii de demnitate publică, personalul din cabinetul persoanelor cu funcţii de demnitate publică, funcţionarii publici de conducere de nivel superior şi pentru conducătorii unităţilor bugetare, indiferent de statut sau categoria de personal a acestora, se stabileşte corespunzător clasei de salarizare şi coeficientului de salarizare indicate în anexele la prezenta lege, în condiţiile alin.(9)–(12).

(6) Treptele de salarizare corespunzătoare vechimii în muncă sînt:

a) treapta I – de la 0 la 2 ani – îi corespunde clasa de salarizare indicată pentru funcţia respectivă conform anexelor nr.3–10;

b) treapta II – de la 2 la 5 ani – se adaugă 2 clase de salarizare succesive, suplimentar faţă de clasa de salarizare prevăzută pentru treapta I;

c) treapta III – de la 5 la 10 ani – se adaugă 3 clase de salarizare succesive, suplimentar faţă de clasa de salarizare prevăzută pentru treapta I;

d) treapta IV – de la 10 la 15 ani – se adaugă 4 clase de salarizare succesive, suplimentar faţă de clasa de salarizare prevăzută pentru treapta I;

e) treapta V – de la 15 la 20 de ani – se adaugă 5 clase de salarizare succesive, suplimentar faţă de clasa de salarizare prevăzută pentru treapta I;

f) treapta VI – peste 20 de ani – se adaugă 6 clase de salarizare succesive, suplimentar faţă de clasa de salarizare prevăzută pentru treapta I.

(7) Atribuirea pentru personal a unei noi trepte de salarizare corespunzătoare vechimii în muncă se efectuează prin actul administrativ al conducătorului unităţii bugetare de la data atingerii următoarei tranşe de vechime în muncă.

(8) Modul de determinare a perioadei de vechime în muncă pentru stabilirea treptelor de salarizare se aprobă de Guvern.

(9) Persoanele care nu au absolvit nivelul necesar de studii pentru ocuparea funcţiei beneficiază de salariul de bază, prevăzut de prezenta lege pentru aceste funcţii, redus cu 5 clase de salarizare succesive.

(10) Persoanele care ocupă funcţii de vicepreşedinte, adjunct, locţiitor, cu excepţia funcţiilor care se regăsesc expres în anexele nr.3–10, beneficiază de salariul de bază, determinat în condiţiile legii, redus cu 4 clase de salarizare succesive faţă de clasa de salarizare indicată pentru conducătorul ierarhic superior.

(11) Personalul unităţilor bugetare din partea stîngă a Nistrului, inclusiv din municipiul Bender, oraşul Dubăsari, satul Varniţa, raionul Anenii Noi, şi din satele Copanca şi Hagimus, raionul Căuşeni, beneficiază de salariul de bază, determinat în condiţiile prezentei legi, majorat cu 4 clase de salarizare succesive.

(12) Personalul care desfăşoară activitate în cadrul delegaţiei Republicii Moldova în Comisia Unificată de Control, pe perioada activităţii în cadrul delegaţiei, beneficiază de salariul de bază, determinat în condiţiile prezentei legi, majorat cu 2 clase de salarizare succesive.

(13) Salariul de bază se calculează prin înmulţirea valorii de referinţă stabilite cu coeficientul de salarizare corespunzător clasei de salarizare pentru funcţia respectivă, determinată în condiţiile prezentei legi, cu rotunjire pînă la 10 lei în favoarea salariatului.

(14) Valoarea de referinţă corespunzătoare coeficientului de salarizare 1,00 se stabileşte în legea bugetului de stat pentru anul respectiv.

(15) Valoarea de referinţă se reexaminează anual în funcţie de condiţiile economice din ţară şi de posibilităţile bugetului public naţional, cel puţin la nivelul prognozat al ratei inflaţiei.

(16) Valoarea de referinţă aprobată anual nu poate fi mai mică decît cuantumul stabilit în anul precedent.

Articolul 13. Sporul lunar pentru grad profesional

(1) Sporul lunar pentru grad profesional se plăteşte în mărimile specificate în anexa nr.2.

(2) Sporul lunar prevăzut la alin.(1) se plăteşte pentru timpul efectiv lucrat.

Articolul 14. Sporul lunar pentru titlul ştiinţific şi/sau ştiinţifico-didactic

(1) Sporul lunar pentru titlul ştiinţific şi/sau ştiinţifico-didactic se acordă:

a) în mărime de 1100 lei, cercetătorilor ştiinţifici care activează în organizaţii din domeniile cercetării şi inovării şi personalului ştiinţifico-didactic din învăţămîntul superior, care deţin titlul ştiinţific de doctor habilitat şi/sau titlul ştiinţifico-didactic de profesor universitar, şi/sau titlul ştiinţific de profesor cercetător;

b) în mărime de 600 lei, cercetătorilor ştiinţifici care activează în organizaţii din domeniile cercetării şi inovării şi personalului ştiinţifico-didactic din învăţămîntul superior, care deţin titlul ştiinţific de doctor şi/sau titlul ştiinţifico-didactic de conferenţiar universitar, şi/sau titlul ştiinţific de conferenţiar cercetător;

c) în mărime de 50% din cuantumurile stabilite la lit.a) şi b), personalului din alte domenii de activitate care deţine titlul ştiinţific de doctor habilitat sau doctor în ştiinţe în specialitatea ce corespunde obligaţiilor funcţiei şi care desfăşoară muncă ştiinţifico-metodică în specialitate.

(2) Sporul lunar pentru titlul ştiinţific şi/sau ştiinţifico-didactic se acordă proporţional timpului lucrat în limitele duratei zilnice normale a timpului de muncă sau ale unei norme didactice la locul desfăşurării activităţii ştiinţifice sau ştiinţifico-didactice.

Articolul 15. Sporul lunar pentru titlul onorific

(1) Sporul lunar pentru titlul onorific se stabileşte persoanelor distinse cu titluri onorifice, după cum urmează:

a) „Artist al Poporului”, „Maestru în Artă” – în mărime de 200 de lei;

b) „Emerit”, „Om Emerit”, „Maestru al Literaturii”, „Meşter-Faur”, „Maestru Emerit al Sportului” – în mărime de 100 de lei;

c) „Maestru Internaţional al Sportului”, „Mare Maestru Internaţional” – în mărime de 50 de lei;

d) „Maestru al Sportului” – în mărime de 30 de lei.

(2) Sporul lunar pentru titlul onorific se plăteşte în sumă fixă doar la locul de muncă de bază şi se stabileşte pentru un singur titlu, cel mai înalt, cu condiţia exercitării unei funcţii corespunzătoare profilului.

Articolul 16. Sporul pentru performanţă

(1) Sporul pentru performanţă are drept scop stimularea individuală a personalului unităţilor bugetare de a obţine rezultate optime în activitate.

(2) Mijloacele necesare pentru acordarea sporului pentru performanţă se alocă anual în limita a 10% din suma anuală a salariilor de bază la nivel de unitate bugetară.

(3) Sporul pentru performanţă se acordă lunar conform performanţei individuale obţinute şi se achită concomitent cu salariul.

(4) Sporul pentru performanţă nu se acordă persoanelor care au fost sancţionate disciplinar. În cazul suspendării de către instanţa de judecată a actului administrativ de sancţionare a angajatului, sporul se va acorda în condiţiile alin.(5).

(5) Modul de stabilire a sporului pentru performanţă se aprobă de Guvern.

Articolul 17. Sporuri cu caracter specific

Personalul din unităţile bugetare beneficiază, după caz, de sporuri specifice grupului ocupaţional sau categoriei de personal, cu respectarea limitei prevăzute la art.11 şi în modul stabilit de Guvern.

Articolul 18. Sporul de compensare pentru munca prestată în condiţii nefavorabile

(1) Sporul de compensare pentru munca prestată în condiţii nefavorabile se stabileşte în funcţie de gradul de nocivitate a lucrărilor îndeplinite, conform rezultatelor atestării locurilor de muncă, corespunzător cu timpul efectiv lucrat în aceste condiţii.

(2) Lista-tip a lucrărilor şi locurilor de muncă, precum şi mărimea concretă a sporului de compensare pentru munca prestată în condiţii nefavorabile se stabilesc de Guvern.

Articolul 19. Sporuri pentru munca suplimentară, pentru munca de noapte şi pentru munca prestată în zilele de sărbătoare nelucrătoare şi/sau în zilele de repaus

(1) Pentru munca suplimentară, personalul unităţilor bugetare are dreptul la:

a) spor pentru orele de muncă prestate în afara duratei normale a timpului de muncă sau în zilele de sărbătoare nelucrătoare şi/sau în zilele de repaus pentru activităţi desfăşurate potrivit atribuţiilor postului;

b) spor pentru munca de noapte.

(2) Sporul pentru orele de muncă prestate în afara duratei normale a timpului de muncă sau în zilele de sărbătoare nelucrătoare şi/sau în zilele de repaus pentru activităţi desfăşurate potrivit

atribuţiilor postului se stabileşte în modul, condiţiile şi mărimile reglementate de art.103–105, 157 şi 158 din Codul muncii al Republicii Moldova.

(3) Prevederile alin.(2) nu se aplică persoanelor salarizate prin cumul de funcţii în cadrul aceleiaşi unităţi bugetare.

(4) Personalul care, potrivit programului normal de lucru, îşi desfăşoară activitatea între orele 22.00 şi 6.00 beneficiază pentru orele lucrate în acest interval de timp de un spor în mărime de 50% din salariul de bază pe unitate de timp, în condiţiile stabilite la art.103 şi 159 din Codul muncii al Republicii Moldova.

Articolul 20. Supliment pentru participare în proiecte de dezvoltare în domeniul de competenţă în cadrul unităţii bugetare în care este angajat

Personalul din unităţile bugetare beneficiază de supliment, în modul stabilit de Guvern, pentru participare în proiecte de dezvoltare în domeniul de competenţă, în cadrul unităţii bugetare în care este angajat, în baza unui contract individual de muncă distinct, în afara orelor de program.

Articolul 21. Premii unice

(1) Personalul din unităţile bugetare poate beneficia de premii unice cu prilejul sărbătorilor profesionale şi al zilelor de sărbătoare nelucrătoare, care se plătesc din contul economiei mijloacelor alocate pentru retribuirea muncii pe anul respectiv, dar nu mai mult de 5% din fondul anual de salarizare la nivel de unitate bugetară.

(2) Cuantumul premiului unic, în fiecare caz în parte, nu va depăşi salariul de bază al persoanei premiate.

Capitolul IV
SALARIZAREA ANGAJAŢILOR ÎN CONDIŢII SPECIALE

Articolul 22. Salarizarea personalului în cazul exercitării cu caracter temporar a unei funcţii de conducere (interimat)

(1) În perioada interimatului, persoana care exercită temporar o funcţie de conducere are dreptul la salariul de bază corespunzător acestei funcţii, stabilit în condiţiile art.12, şi beneficiază de drepturile salariale aferente funcţiei de conducere respective.

(2) Dacă salariul lunar prevăzut pentru funcţia în care este asigurat interimatul este inferior celui de care persoana beneficia pentru funcţia anterioară, se va păstra salariul lunar corespunzător funcţiei de bază.

(3) Interimatul unei funcţii de conducere se realizează prin numirea temporară a unei persoane angajate, cu acordul scris al acesteia, care îndeplineşte condiţiile specifice pentru ocuparea funcţiei de conducere respective, dacă legile speciale nu prevăd altfel.

(4) Interimatul funcţiei de conducere poate fi asigurat pentru o perioadă de maximum 6 luni, care poate fi prelungită, cu acordul scris al persoanei care asigură interimatul, cu încă 6 luni, dacă legile speciale nu prevăd altfel.

Articolul 23. Salarizarea în cazul prestării muncii prin cumul

(1) Funcţiile vacante şi temporar vacante care nu au putut fi ocupate prin concurs pot fi ocupate prin cumul de către persoane din aceeaşi unitate bugetară sau din altă unitate bugetară numai în condiţiile în care programul funcţiei cumulate nu se suprapune cu cel corespunzător funcţiei de bază.

(2) Condiţiile generale de prestare a muncii prin cumul de către angajaţi sînt reglementate de prevederile Codului muncii al Republicii Moldova, dacă legile speciale nu prevăd altfel.

(3) Condiţiile specifice de prestare a muncii prin cumul de către anumite categorii de angajaţi sînt prevăzute în anexele la prezenta lege.

(4) Salarizarea cumularzilor se efectuează în conformitate cu condiţiile prevăzute de prezenta lege pentru ceilalţi salariaţi din unitatea respectivă, pentru munca realmente prestată sau timpul efectiv lucrat.

Articolul 24. Retribuirea muncii în caz de cumulare a atribuţiilor funcţiei de bază cu atribuţiile unei funcţii vacante sau temporar absente

(1) Suplimentele pentru cumularea atribuţiilor funcţiei deţinute cu atribuţiile unei funcţii vacante sau temporar absente se stabilesc personalului cu funcţii de conducere şi de execuţie, prin actul administrativ al conducătorului unităţii bugetare, pe parcursul lunii gestionare, în limita economiei de mijloace din fondul de salarizare al unităţii bugetare. Cuantumul suplimentelor menţionate nu va depăşi 100% din salariul de bază corespunzător treptei I de salarizare, stabilit în conformitate cu art.12 pentru funcţia vacantă sau temporar absentă.

(2) În cazul cumulării atribuţiilor unei funcţii de către mai mulţi angajaţi, cuantumul suplimentului de plată pentru cumulare se stabileşte proporţional volumului lucrărilor executate de către fiecare dintre ei, în limitele salariului de bază stabilit pentru funcţia cumulată. Lista profesiilor cumulate nu se limitează.

(3) Nu se permite personalului cu funcţii de conducere şi corpului profesoral cumularea atribuţiilor altor funcţii în orele lor de program, cu excepţia cazurilor stabilite de prezenta lege.

(4) Nu se plătesc suplimente pentru executarea de către locţiitorii titulari a obligaţiilor funcţiilor de conducere vacante sau temporar absente.

(5) În cazul îndeplinirii obligaţiilor funcţiei de conducere temporar absente, inclusiv ale funcţiei de demnitate publică, de către angajatul care nu este locţiitor titular, fără a exercita obligaţiile funcţiei de bază, persoanei în cauză i se plăteşte salariul lunar, determinat în condiţiile legii, pentru funcţia conducătorului absent.

Capitolul V
ÎNCADRAREA PERSONALULUI ÎN CLASELE DE SALARIZARE ŞI ALTE DREPTURI ALE PERSONALULUI

Articolul 25. Încadrarea personalului

(1) La data intrării în vigoare a prezentei legi, personalului din unităţile bugetare i se atribuie funcţiile, treptele de salarizare, clasele şi coeficienţii de salarizare stabiliţi în anexele la prezenta lege, corespunzător grupului ocupaţional din care face parte funcţia.

(2) Încadrarea personalului se face prin actul administrativ al conducătorului unităţii bugetare şi se comunică în scris, sub semnătură, fiecărei persoane.

(3) Actul administrativ comunicat fiecărei persoane va conţine informaţia aferentă funcţiei respective privind denumirea acesteia, treapta de salarizare, clasa şi coeficientul de salarizare corespunzător, cuantumul salariului de bază stabilit şi, după caz, sporul pentru gradul profesional.

(4) În cazul în care funcţia deţinută în luna anterioară intrării în vigoare a prezentei legi nu se regăseşte în anexele la prezenta lege, încadrarea persoanei se va face prin asimilarea funcţiei anterior deţinute cu una dintre funcţiile din anexele menţionate.

(5) Poziţionarea provizorie a funcţiei asimilate în grila de salarizare se efectuează, la propunerea unităţii bugetare, de către Ministerul Finanţelor, printr-un act administrativ, pînă la introducerea modificărilor de rigoare în prezenta lege.

Articolul 26. Promovarea, transferul, detaşarea/delegarea personalului

(1) Salariile de bază în cazul promovării, transferului, detaşării/delegării personalului unităţilor bugetare se stabilesc conform coeficienţilor de salarizare pentru funcţiile respective, ţinînd cont de treapta de salarizare.

(2) În cazul detaşării/delegării, personalul beneficiază, pe lîngă salariul de bază, şi de celelalte drepturi salariale acordate personalului din unitatea bugetară în care a fost detaşat/delegat, în condiţiile prezentei legi.

(3) În cazul în care, în urma detaşării/delegării, salariul lunar stabilit este inferior celui de care a beneficiat pînă la detaşare/delegare, personalului detaşat/delegat i se va plăti diferenţa de salariu.

(4) Drepturile acordate pe perioada detaşării/delegării sînt suportate de unitatea bugetară în care este detaşat/delegat personalul.

Capitolul VI
DISPOZIŢII TRANZITORII ŞI FINALE

Articolul 27. Asigurarea menţinerii salariilor personalului din unităţile bugetare

(1) În cazul în care, pentru unii salariaţi din unităţile bugetare, salariul lunar calculat începînd cu 1 decembrie 2018 pentru o funcţie cu durata normală a timpului de muncă este mai mic decît salariul mediu lunar calculat anterior intrării în vigoare a prezentei legi, acestora li se va plăti diferenţa de salariu.

(2) În cazul în care, pentru unii salariaţi din unităţile bugetare, prin aplicarea prezentei legi, salariul lunar calculat începînd cu 1 decembrie 2018, pentru o funcţie cu durata normală a timpului de muncă, este mai mare decît salariul mediu lunar calculat anterior intrării în vigoare a prezentei legi şi mai mic decît 2000 de lei, aceştia vor beneficia de plăţi compensatorii. Plata compensatorie se determină ca diferenţă dintre 2000 de lei şi salariul lunar calculat în condiţiile prezentei legi şi se recalculează proporţional timpului efectiv lucrat.

(3) În cazul în care, pentru unele persoane angajate în cadrul persoanelor juridice al căror statut s-a modificat prin efectul Legii nr.140/2018 pentru modificarea şi completarea unor acte legislative, salariile calculate prin aplicarea prezentei legi sînt inferioare salariilor medii lunare calculate anterior modificării statutului, acestora li se garantează diferenţa de salariu.

(4) Modul de calculare a salariului mediu lunar luat în calcul pentru stabilirea diferenţei de salariu şi a plăţilor compensatorii potrivit prezentului articol se stabileşte de Guvern.

(5) Garanţiile prevăzute la alin.(1)–(3) se aplică pentru perioada de activitate în unitatea bugetară respectivă, în aceeaşi funcţie sau într-o funcţie mai avansată, pentru personalul efectiv încadrat în unităţile bugetare la data intrării în vigoare a prezentei legi. Garanţiile respective nu se aplică persoanelor care, la data intrării în vigoare a prezentei legi, au contractele individuale de muncă/raporturile de serviciu suspendate.

(6) Prevederile prezentului articol nu se aplică funcţionarilor publici, inclusiv cu statut special, din cadrul autorităţilor responsabile de administrarea veniturilor fiscale şi vamale.

Articolul 28. Plata premiului anual pentru rezultatele activităţii din anul 2018

Premiul anual pentru rezultatele activităţii din anul 2018 se va acorda angajaţilor care au beneficiat de premii anuale pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi.

Articolul 29. Valori de referinţă tranzitorii

(1) În primii ani de implementare a prezentei legi pot fi utilizate, pentru unele categorii de angajaţi, valori de referinţă derogatorii de la valoarea generală.

(2) La valorile de referinţă derogatorii nu se aplică prevederile art.12 alin.(15).

Articolul 30. Dispoziţii finale

(1) Prezenta lege intră în vigoare la 1 decembrie 2018.

(2) Prin derogare de la prevederile alin.(1) din prezentul articol, prevederile art.21 intră în vigoare începînd cu 1 iulie 2019. Premiul unic cu prilejul zilelor de sărbătoare declarate nelucrătoare în luna decembrie 2018 poate fi acordat din contul economiilor formate în anul respectiv.

(3) Guvernul, în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi:

a) va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislaţiei în conformitate cu prezenta lege;

b) va aduce actele sale normative în concordanţă cu prezenta lege şi va adopta actele normative necesare pentru executarea prezentei legi.

(4) La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă:

– Legea nr.355/2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar;

– Legea nr.48/2012 privind sistemul de salarizare a funcţionarilor publici;

– Legea nr.328/2013 privind salarizarea judecătorilor şi procurorilor.

Valeriu GHILEŢCHI

VICEPREŞEDINTELE PARLAMENTULUI

Nr.270. Chişinău, 23 noiembrie 2018.

Anexa nr.1

Grila de salarizare

Gradul de sala-rizare	Clasa de sala-rizare	Coefi-cientul de sala-rizare	Gradul de sala-rizare	Clasa de sala-rizare	Coefi-cientul de sala-rizare	Gradul de sala-rizare	Clasa de sala-rizare	Coefi-cientul de sala-rizare	Gradul de sala-rizare	Clasa de sala-rizare	Coefi-cientul de sala-rizare	Gradul de sala-rizare	Clasa de sala-rizare	Coefi-cientul de sala-rizare
1	1	1,00	4	27	1,72	6	53	2,97	8	79	5,11	10	105	8,80
1	2	1,02	4	28	1,76	6	54	3,03	8	80	5,22	10	106	8,98
1	3	1,04	4	29	1,80	6	55	3,09	8	81	5,33	10	107	9,17
1	4	1,06	4	30	1,83	6	56	3,16	8	82	5,44	10	108	9,37
1	5	1,09	4	31	1,87	6	57	3,23	8	83	5,55	10	109	9,57
1	6	1,11	4	32	1,91	6	58	3,29	8	84	5,67	10	110	9,77
1	7	1,13	4	33	1,95	6	59	3,36	8	85	5,79	10	111	9,97
1	8	1,16	4	34	1,99	6	60	3,43	8	86	5,91	11	112	10,19
2	9	1,18	4	35	2,04	6	61	3,51	8	87	6,04	11	113	10,40
2	10	1,21	5	36	2,08	6	62	3,58	8	88	6,17	11	114	10,62

2	11	1,23	5	37	2,12	6	63	3,66	8	89	6,30	11	115	10,85
2	12	1,26	5	38	2,17	6	64	3,73	9	90	6,43	11	116	11,07
2	13	1,29	5	39	2,21	7	65	3,81	9	91	6,57	11	117	11,31
2	14	1,31	5	40	2,26	7	66	3,89	9	92	6,70	11	118	11,55
2	15	1,34	5	41	2,31	7	67	3,98	9	93	6,85	11	119	11,79
2	16	1,37	5	42	2,36	7	68	4,06	9	94	6,99	11	120	12,04
3	17	1,40	5	43	2,41	7	69	4,14	9	95	7,14	11	121	12,29
3	18	1,43	5	44	2,46	7	70	4,23	9	96	7,29	11	122	12,55
3	19	1,46	5	45	2,51	7	71	4,32	9	97	7,44	12	123	12,82
3	20	1,49	5	46	2,56	7	72	4,41	9	98	7,60	12	124	13,09
3	21	1,52	5	47	2,62	7	73	4,51	9	99	7,76	12	125	13,37
3	22	1,55	5	48	2,67	7	74	4,60	9	100	7,93	12	126	13,65
3	23	1,58	6	49	2,73	7	75	4,70	9	101	8,09	12	127	13,94
3	24	1,62	6	50	2,79	7	76	4,80	10	102	8,26	12	128	14,23
3	25	1,65	6	51	2,84	7	77	4,90	10	103	8,44	12	129	14,53
4	26	1,69	6	52	2,90	8	78	5,00	10	104	8,62	12	130	15,00

Anexa nr.2

Sporul lunar pentru gradul profesional

Gradul profesional	**Sporul lunar, lei**
Gradele de calificare pentru funcţionarii publici	
Consilier de stat al Republicii Moldova, clasa I	500
Consilier de stat al Republicii Moldova, clasa a II-a	450
Consilier de stat al Republicii Moldova, clasa a III-a	400
Consilier de stat, clasa I	375
Consilier de stat, clasa a II-a	350
Consilier de stat, clasa a III-a	300
Consilier, clasa I	275
Consilier, clasa a II-a	250
Consilier, clasa a III-a	200
Rangurile diplomatice	
Ambasador	500
Ministru plenipotenţiar	450
Ministru consilier	400
Consilier	350
Secretar I	300
Secretar II	275
Secretar III	250
Ataşat	200
Gradele de calificare pentru judecători	
Judecător de gradul superior	500
Judecător de gradul întîi	400
Judecător de gradul doi	350

Judecător de gradul trei	300
Judecător de gradul patru	250
Judecător de gradul cinci	200
Gradele militare/speciale	
General de corp; general-colonel; chestor general	800
General de divizie; general-locotenent; chestor-şef	700
General de brigadă; general-maior; chestor, inclusiv de justiţie	600
Colonel; comisar-şef, inclusiv de justiţie	500
Locotenent-colonel; comisar principal, inclusiv de justiţie	450
Maior; comisar, inclusiv de justiţie	400
Căpitan; inspector principal, inclusiv de justiţie	350
Locotenent-major; inspector superior, inclusiv de justiţie	300
Locotenent; inspector, inclusiv de justiţie	275
Sublocotenent	250
Plutonier-adjutant; agent-şef principal, inclusiv de justiţie	225
Plutonier-major; agent-şef, inclusiv de justiţie	200
Plutonier; agent-şef adjunct, inclusiv de justiţie	175
Sergent-major; agent principal, inclusiv de justiţie	150
Sergent; agent superior, inclusiv de justiţie	125
Sergent-inferior; agent, inclusiv de justiţie; caporal	100

Anexa nr.3

Grupul ocupaţional „Administraţie publică (A)”

1. Dispoziţiile prezentei anexe reglementează codul funcţiei, denumirea funcţiei, clasa de salarizare şi coeficientul de salarizare aferent pentru:

1) funcţiile de demnitate publică (cu excepţia judecătorilor şi a procurorilor), conform tabelului 1;

2) funcţionarii publici, conform tabelului 2;

3) funcţiile din cabinetul persoanelor cu funcţii de demnitate publică, conform tabelului 3.

2. Clasele de salarizare şi coeficienţii de salarizare pentru funcţiile personalului de specialitate, ale personalului de deservire tehnică şi auxiliar, care pot fi instituite în organele administraţiei publice, se determină conform anexei nr.10 sau, după caz, conform altor anexe la prezenta lege care reglementează funcţiile de specialitate dintr-un anumit domeniu de activitate.

Tabelul 1

Funcţiile de demnitate publică (A1)

Codul funcţiei	Denumirea funcţiei	Clasa de salarizare	Coeficientul de salarizare
1	**2**	**3**	**4**
Preşedinţia Republicii Moldova			
A1001	Preşedinte al Republicii Moldova	130	15,00

Parlamentul Republicii Moldova			
A1003	Preşedinte al Parlamentului	130	15,00
A1005	Vicepreşedinte al Parlamentului	129	14,53
A1010	Preşedinte al comisiei permanente	128	14,23
A1011	Membru al Biroului permanent	128	14,23
A1016	Vicepreşedinte al comisiei permanente	127	13,94
A1017	Secretar al comisiei permanente	127	13,94
A1023	Deputat	127	13,94
Guvernul Republicii Moldova			
A1002	Prim-ministru	130	15,00
A1006	Prim-viceprim-ministru	129	14,53
A1007	Viceprim-ministru	127	13,94
A1008	Ministru	127	13,94
Curtea de Conturi şi Consiliul Concurenţei			
A1004	Preşedinte	127	13,94
A1009	Vicepreşedinte	123	12,82
A1018	Membru	121	12,29
Alte funcţii de demnitate publică la nivel central			
A1012	Preşedinte	125	13,37
A1019	Vicepreşedinte	121	12,29
A1020	Secretar	121	12,29
A1034	Membru	112	10,19
A1013	Avocatul Poporului	125	13,37
A1015	Avocatul Poporului pentru drepturile copilului	124	13,09
A1021	Adjunct al Avocatului Poporului	121	12,29
A1014	Director general (director) autoritate publică autonomă	125	13,37
A1022	Director general (director) adjunct autoritate publică autonomă	121	12,29
A1024	Director general (director) autoritate administrativă centrală	120	12,04
A1029	Director general (director) adjunct autoritate administrativă centrală	116	11,07
A1036	Agent guvernamental	110	9,77
A1041	Consilier pentru soluţionarea contestaţiilor	106	8,98
Funcţii de demnitate publică la nivel local			
A1025	Primar general al municipiului Chişinău	120	12,04
A1030	Viceprimar al municipiului Chişinău	116	11,07
A1037	Pretor al sectorului municipiului Chişinău	110	9,77
A1042	Vicepretor al sectorului municipiului Chişinău	106	8,98
A1026	Guvernator (Başcan) al Unităţii teritoriale autonome Găgăuzia	127	13,94
A1027	Preşedinte al Adunării Populare a Unităţii teritoriale autonome Găgăuzia	117	11,31

A1035	Vicepreşedinte al Adunării Populare a Unităţii teritoriale autonome Găgăuzia	111	9,97
A1046	Preşedinte al comisiei permanente a Adunării Populare a Unităţii teritoriale autonome Găgăuzia	99	7,76
A1028	Prim-vicepreşedinte al Comitetului Executiv al Unităţii teritoriale autonome Găgăuzia	117	11,31
A1033	Vicepreşedinte al Comitetului Executiv al Unităţii teritoriale autonome Găgăuzia	113	10,40
A1031	Primar al municipiului Bălţi Primar al municipiului Bender Primar al municipiului Tiraspol	114	10,62
A1038	Viceprimar al municipiului Bălţi Viceprimar al municipiului Bender Viceprimar al municipiului Tiraspol	110	9,77
A1032	Preşedinte de raion (cu peste 100000 de locuitori)	114	10,62
A1039	Vicepreşedinte de raion (cu peste 100000 de locuitori)	110	9,77
A1040	Preşedinte de raion (cu 50000–100000 de locuitori)	110	9,77
A1043	Vicepreşedinte de raion (cu 50000–100000 de locuitori)	106	8,98
A1044	Preşedinte de raion (cu pînă la 50000 de locuitori)	106	8,98
A1045	Vicepreşedinte de raion (cu pînă la 50000 de locuitori)	102	8,26
A1047	Primar de oraş (municipiu) (cu peste 20000 de locuitori)	97	7,44
A1048	Viceprimar de oraş (municipiu) (cu peste 20000 de locuitori)	93	6,85
A1049	Primar de oraş, sat (comună) (cu 9501–20000 de locuitori)	93	6,85
A1051	Viceprimar de oraş, sat (comună) (cu 9501–20000 de locuitori)	89	6,30
A1050	Primar de oraş, sat (comună) (cu 5001–9500 de locuitori)	90	6,43
A1052	Viceprimar de oraş, sat (comună) (cu 5001–9500 de locuitori)	86	5,91
A1053	Primar de oraş, sat (comună) (cu 3501–5000 de locuitori)	86	5,91
A1054	Primar de oraş, sat (comună) (cu 1501–3500 de locuitori)	84	5,67
A1055	Primar de oraş, sat (comună) (cu pînă la 1500 de locuitori)	82	5,44

Notă:

Personalul cu funcţii de demnitate publică a căror ocupare necesită deţinerea gradului profesional (militar/special) beneficiază de spor lunar pentru grad profesional în mărimile prevăzute la anexa nr.2.

Tabelul 2

Funcţionarii publici (A2)

Codul funcţiei	Denumirea funcţiei	Clasa de salarizare	Coeficientul de salarizare
1	**2**	**3**	**4**

Secretariatul Parlamentului, Aparatul Preşedintelui Republicii Moldova, Cancelaria de Stat			
1. Funcţii publice de conducere de nivel superior			
A2001	Secretar general	127	13,94
A2004	Secretar general adjunct	123	12,82
2. Funcţii publice de conducere			
A2020	Şef direcţie generală	102	8,26
A2026	Şef oficiu teritorial	99	7,76
A2049	Şef adjunct oficiu teritorial	94	6,99
A2027	Şef direcţie	99	7,76
A2040	Şef direcţie în cadrul direcţiei generale	95	7,14
A2059	Şef secţie	87	6,04
A2066	Şef secţie în cadrul direcţiei	85	5,79
A2075	Şef serviciu	83	5,55
3. Funcţii publice de execuţie			
A2300	Consultant principal (din comisie parlamentară)	99	7,76
A2078	Contabil-şef	83	5,55
A2105	Consultant principal	77	4,90
A2138	Consultant superior	72	4,41
A2163	Consultant	65	3,81
A2101	Auditor intern principal	77	4,90
A2132	Auditor intern superior	72	4,41
A2164	Auditor intern	65	3,81
A2165	Specialist principal	65	3,81
A2191	Specialist superior	60	3,43
A2204	Specialist	55	3,09
Autorităţile publice autonome			
1. Funcţii publice de conducere de nivel superior			
A2008	Şef al aparatului Curţii de Conturi	116	11,07
A2009	Secretar general al Oficiului Avocatului Poporului	116	11,07
2. Funcţii publice de conducere			
A2021	Şef al aparatului Comisiei Electorale Centrale	102	8,26
A2022	Şef direcţie generală	102	8,26
A2028	Şef direcţie	99	7,76
A2041	Şef direcţie în cadrul direcţiei generale	95	7,14
A2060	Şef secţie	87	6,04
A2061	Şef reprezentanţă	87	6,04
A2067	Şef secţie în cadrul direcţiei	85	5,79
A2076	Şef serviciu	83	5,55
3. Funcţii publice de execuţie			

A2062	Auditor public principal	87	6,04
A2077	Auditor public superior	83	5,55
A2092	Auditor public	78	5,00
A2086	Controlor de stat principal	81	5,33
A2106	Controlor de stat superior	75	4,70
A2139	Controlor de stat	70	4,23
A2079	Contabil-şef	83	5,55
A2087	Inspector de integritate principal	81	5,33
A2107	Inspector de integritate superior	75	4,70
A2140	Inspector de integritate	70	4,23
A2102	Auditor intern principal	77	4,90
A2133	Auditor intern superior	72	4,41
A2166	Auditor intern	65	3,81
A2109	Consultant principal	75	4,70
A2141	Consultant superior	70	4,23
A2167	Consultant	65	3,81
A2108	Inspector principal	75	4,70
A2142	Inspector superior	70	4,23
A2168	Inspector	65	3,81
A2169	Specialist principal	65	3,81
A2192	Specialist superior	60	3,43
A2205	Specialist	55	3,09
Aparatele centrale ale ministerelor			
1. Funcţii publice de conducere de nivel superior			
A2002	Secretar general de stat	125	13,37
A2005	Secretar de stat	121	12,29
2. Funcţii publice de conducere			
A2023	Şef direcţie generală	102	8,26
A2029	Şef direcţie	99	7,76
A2042	Şef direcţie în cadrul direcţiei generale	95	7,14
A2063	Şef secţie	87	6,04
A2068	Şef secţie în cadrul direcţiei	85	5,79
A2080	Şef serviciu	83	5,55
3. Funcţii publice de execuţie			
A2081	Contabil-şef	83	5,55
A2110	Consultant principal	75	4,70
A2143	Consultant superior	70	4,23
A2170	Consultant	65	3,81
A2103	Auditor intern principal	77	4,90
A2134	Auditor intern superior	72	4,41
A2171	Auditor intern	65	3,81
A2172	Specialist principal	65	3,81
A2193	Specialist superior	60	3,43

A2206	Specialist	55	3,09
Autorităţile administrative centrale şi din subordine			
1. Funcţii publice de conducere de nivel superior			
A2010	Director general adjunct	116	11,07
A2011	Vicepreşedinte al Casei Naţionale de Asigurări Sociale	116	11,07
2. Funcţii publice de conducere			
A2007	Director al Serviciului Fiscal de Stat/al Serviciului Vamal	120	12,04
A2012	Preşedinte	116	11,07
A2013	Director	110	9,77
A2014	Şef inspectorat/inspecţie	110	9,77
A2030	Secretar general al Consiliului Agenţiei Naţionale de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare	99	7,76
A2031	Şef direcţie generală	99	7,76
A2032	Şef departament	99	7,76
A2043	Custode principal de fonduri	95	7,14
A2044	Şef direcţie	95	7,14
A2052	Şef direcţie în cadrul direcţiei generale	92	6,70
A2082	Şef secţie	83	5,55
A2091	Şef secţie în cadrul direcţiei	80	5,22
A2093	Şef serviciu	78	5,00
3. ***Funcţii publice de execuţie***			
A2094	Contabil-şef	78	5,00
A2144	Consultant principal	70	4,23
A2155	Consultant superior	68	4,06
A2182	Consultant	61	3,51
A2135	Auditor intern principal	72	4,41
A2145	Auditor intern superior	70	4,23
A2173	Auditor intern	65	3,81
A2146	Inspector principal	70	4,23
A2156	Inspector superior	68	4,06
A2183	Inspector	61	3,51
A2147	Consilier de probaţiune principal	70	4,23
A2174	Consilier de probaţiune superior	65	3,81
A2196	Consilier de probaţiune	58	3,29
A2184	Specialist principal	61	3,51
A2207	Specialist superior	55	3,09
A2213	Specialist	52	2,90
Subdiviziunile deconcentrate în teritoriu din subordinea ministerelor şi a autorităţilor administrative			
1. Funcţii publice de conducere			
A2018	Şef birou vamal	106	8,98

A2037	Şef direcţie generală	97	7,44
A2036	Şef subdiviziune teritorială	97	7,44
A2038	Şef inspectorat/inspecţie teritorială	97	7,44
A2054	Şef direcţie	90	6,43
A2095	Şef secţie	78	5,00
A2111	Şef secţie în cadrul direcţiei	75	4,70
A2123	Şef serviciu	73	4,51
	2. Funcţii publice de execuţie		
A2124	Contabil-şef	73	4,51
A2157	Inspector principal	68	4,06
A2181	Inspector superior	63	3,66
A2208	Inspector	55	3,09
A2197	Specialist principal	58	3,29
A2214	Specialist superior	52	2,90
A2223	Specialist	50	2,79
	Aparatul Procuraturii Generale şi procuraturilor specializate, Aparatul Consiliului Superior al Procurorilor, Secretariatul Curţii Constituţionale, Secretariatul Consiliului Superior al Magistraturii, Secretariatul Curţii Supreme de Justiţie		
	1. Funcţii publice de conducere de nivel superior		
A2003	Şef al aparatului/şef al Secretariatului	125	13,37
A2006	Şef adjunct al aparatului/şef adjunct al Secretariatului	121	12,29
	2. Funcţii publice de conducere		
A2024	Inspector-şef din Inspecţia Procurorilor	102	8,26
A2033	Şef direcţie	99	7,76
A2064	Şef secţie	87	6,04
A2069	Şef secţie în cadrul direcţiei	85	5,79
A2083	Şef serviciu	83	5,55
	3. Funcţii publice de execuţie		
A2050	Inspector din Inspecţia Procurorilor	94	6,99
A2084	Contabil-şef	83	5,55
A2112	Asistent judiciar	75	4,70
A2113	Consultant al procurorului	75	4,70
A2114	Consultant principal	75	4,70
A2148	Consultant superior	70	4,23
A2149	Grefier	70	4,23
A2175	Consultant	65	3,81
A2176	Specialist principal	65	3,81
A2194	Specialist superior	60	3,43
A2209	Specialist	55	3,09
	Curţile de apel		
	1. Funcţii publice de conducere		

A2055	Şef al secretariatului	90	6,43
A2070	Şef direcţie	85	5,79
A2096	Şef secţie	78	5,00
A2115	Şef secţie în cadrul direcţiei	75	4,70
A2125	Şef serviciu	73	4,51
	2. Funcţii publice de execuţie		
A2116	Asistent judiciar	75	4,70
A2126	Contabil-şef	73	4,51
A2177	Grefier	65	3,81
A2185	Specialist principal	61	3,51
A2210	Specialist superior	55	3,09
A2215	Specialist	52	2,90
	Judecătorii		
	1. Funcţii publice de conducere		
A2065	Şef al secretariatului	86	5,91
A2088	Şef direcţie	81	5,33
A2127	Şef secţie	73	4,51
A2150	Şef secţie în cadrul direcţiei	70	4,23
A2158	Şef serviciu	68	4,06
	2. Funcţii publice de execuţie		
A2151	Asistent judiciar	70	4,23
A2159	Contabil-şef	68	4,06
A2186	Grefier	61	3,51
A2198	Specialist principal	58	3,29
A2216	Specialist superior	52	2,90
A2224	Specialist	50	2,79
	Procuraturile teritoriale		
	1. Funcţii publice de execuţie		
A2128	Consultant al procurorului	73	4,51
A2199	Specialist principal	58	3,29
A2217	Specialist superior	52	2,90
A2225	Specialist	50	2,79
	Funcţiile diplomatice din instituţiile serviciului diplomatic		
	1. Funcţii de conducere de nivel superior		
A2015	Ambasador extraordinar şi plenipotenţiar	110	9,77
A2016	Reprezentant permanent sau delegat pe lîngă o organizaţie internaţională	110	9,77
A2017	Ambasador cu misiuni speciale	110	9,77
A2019	Trimis	106	8,98
A2034	Însărcinat cu afaceri en titre sau ad-interim	99	7,76

A2045	Consul general	95	7,14
	2. Funcţii de conducere		
A2071	Ministru consilier	85	5,79
	3. Funcţii de execuţie		
A2117	Consilier	75	4,70
A2118	Consul	75	4,70
A2152	Secretar I	70	4,23
A2178	Secretar II	65	3,81
A2187	Viceconsul	61	3,51
A2188	Secretar III	61	3,51
A2189	Agent consular	61	3,51
A2211	Ataşat	55	3,09
	Aparatul Primăriei municipiului Chişinău, subdiviziunile subordonate Consiliului municipal Chişinău şi aparatul preturilor municipiului Chişinău		
	1. Funcţii publice de conducere		
A2025	Secretar al consiliului municipal	102	8,26
A2035	Şef direcţie generală	99	7,76
A2046	Şef direcţie	95	7,14
A2056	Şef direcţie în cadrul direcţiei generale	90	6,43
A2073	Secretar al preturii	98	7,60
A2085	Şef secţie	83	5,55
A2089	Şef secţie în cadrul direcţiei	81	5,33
A2097	Şef serviciu	78	5,00
	2. Funcţii publice de execuţie		
A2098	Arhitect-şef	78	5,00
A2099	Contabil-şef	78	5,00
A2136	Auditor intern principal	72	4,41
A2153	Auditor intern superior	70	4,23
A2179	Auditor intern	65	3,81
A2190	Specialist principal	61	3,51
A2212	Specialist superior	55	3,09
A2218	Specialist	52	2,90
	UTA Găgăuzia, Aparatul Primăriei municipiului Bălţi		
	3. Funcţii publice de conducere		
A2039	Secretar al consiliului municipal	97	7,44
A2047	Şef direcţie generală	95	7,14
A2051	Şef direcţie	93	6,85
A2058	Şef direcţie în cadrul direcţiei generale	88	6,17
A2090	Şef secţie	81	5,33
A2104	Şef secţie în cadrul direcţiei	77	4,91
A2119	Şef serviciu	75	4,70

	4. Funcţii publice de execuţie		
A2120	Arhitect-şef	75	4,70
A2121	Contabil-şef	75	4,70
A2137	Auditor intern principal	72	4,41
A2154	Auditor intern superior	70	4,23
A2180	Auditor intern	65	3,81
A2200	Specialist principal	58	3,29
A2219	Specialist superior	52	2,90
A2226	Specialist	50	2,79
	Aparatul preşedintelui de raion şi subdiviziunile subordonate consiliului raional		
	5. Funcţii publice de conducere		
A2048	Secretar al consiliului raional	95	7,14
A2053	Şef direcţie generală	92	6,70
A2057	Şef direcţie	90	6,43
A2072	Şef direcţie în cadrul direcţiei generale	85	5,79
A2100	Şef secţie	78	5,00
A2122	Şef secţie în cadrul direcţiei	75	4,70
A2129	Şef serviciu	73	4,51
	6. Funcţii publice de execuţie		
A2130	Arhitect-şef	73	4,51
A2131	Contabil-şef	73	4,51
A2195	Auditor intern principal	59	3,36
A2203	Auditor intern superior	57	3,23
A2220	Auditor intern	52	2,90
A2201	Specialist principal	58	3,29
A2221	Specialist superior	52	2,90
A2227	Specialist	50	2,79
	Autorităţile administraţiei publice de nivelul întîi		
	1. Funcţii publice de conducere		
A2160	Secretar al consiliului local	68	4,06
	2. Funcţii publice de execuţie		
A2161	Arhitect-şef	66	3,89
A2162	Contabil-şef	66	3,89
A2202	Specialist principal	58	3,29
A2222	Specialist superior	52	2,90
A2228	Specialist	50	2,79

Note:

1. Funcţiile „şef oficiu teritorial” şi „şef adjunct oficiu teritorial” din compartimentul „Secretariatul Parlamentului, Aparatul Preşedintelui Republicii Moldova, Cancelaria de Stat”, precum şi funcţiile prevăzute la compartimentul „Subdiviziunile deconcentrate în teritoriu din subordinea ministerelor şi a autorităţilor administrative” se referă la oficiul

teritorial al Cancelariei de Stat, instituit în municipiul Chişinău, şi, respectiv, la subdiviziunile teritoriale deconcentrate în municipiul Chişinău. Clasele de salarizare pentru funcţiile similare, instituite în oficiile teritoriale ale Cancelariei de Stat sau în subdiviziunile teritoriale deconcentrate în alte localităţi decît municipiul Chişinău, se stabilesc cu o reducere de 2 clase de salarizare succesive faţă de cele stabilite în tabel.

2. În oficiile teritoriale ale Cancelariei de Stat se instituie doar următoarele funcţii: şef oficiu teritorial, şef adjunct oficiu teritorial, specialist principal, specialist superior şi specialist.

3. Clasele de salarizare pentru funcţiile publice instituite în subdiviziunile teritoriale ale autorităţilor publice autonome se stabilesc cu o reducere de 2 clase de salarizare succesive faţă de cele indicate în tabel pentru funcţiile publice din aparatele centrale ale acestor autorităţi.

4. Funcţia „şef reprezentanţă" se atribuie conducătorului subdiviziunii teritoriale (reprezentanţei) a Oficiului Avocatului Poporului, creată conform legii speciale.

5. Clasa de salarizare pentru şeful Direcţiei generale administrare fiscală şi cel al Direcţiei generale administrare a contribuabililor mari din cadrul Serviciului Fiscal de Stat se stabileşte conform clasei de salarizare pentru funcţia „şef birou vamal".

6. În consulatele în care nu este instituită funcţia „consul general", consulului i se stabileşte clasa de salarizare 80.

7. Clasele de salarizare şi coeficienţii de salarizare indicaţi în tabel pentru funcţiile publice din compartimentul „Aparatul preşedintelui de raion şi subdiviziunile subordonate consiliului raional" sînt stabilite pentru raioanele cu numărul populaţiei de peste 50000 de locuitori. Pentru funcţiile publice instituite în aparatul preşedintelui de raion şi în subdiviziunile subordonate consiliului raional, în care numărul populaţiei raionului este mai mic de 50000 de locuitori, clasele de salarizare se stabilesc cu o reducere de 2 clase de salarizare succesive faţă de cele stabilite pentru funcţiile similare la compartimentul respectiv din tabel.

8. Clasele de salarizare şi coeficienţii de salarizare indicaţi în tabel pentru funcţiile publice din compartimentul „Autorităţile administraţiei publice de nivelul întîi" se stabilesc pentru autorităţile administraţiei publice de nivelul întîi din localităţile cu numărul populaţiei de peste 10001 locuitori. Pentru funcţionarii publici din autorităţile administraţiei publice de nivelul întîi din localităţile cu numărul populaţiei de 5001–10000 de locuitori, clasele de salarizare se stabilesc cu o reducere de 3 clase de salarizare succesive faţă de cele indicate în tabel, iar pentru funcţionarii publici din autorităţile administraţiei publice de nivelul întîi din localităţile cu pînă la 5000 de locuitori, clasele de salarizare se stabilesc cu o reducere de 6 clase de salarizare succesive faţă de cele indicate în tabel la compartimentul respectiv pentru funcţii similare.

9. Pentru funcţionarii publici responsabili de elaborarea şi coordonarea elaborării politicilor (cu excepţia funcţiilor publice de conducere de nivel superior) din cadrul ministerelor, Cancelariei de Stat, Secretariatului Parlamentului şi al Aparatului Preşedintelui Republicii Moldova, clasele de salarizare specificate în tabel se majorează cu 6 clase de salarizare succesive faţă de cele indicate în tabel pentru aceste funcţii.

Tabelul 3

Funcţiile din cabinetul persoanelor cu funcţii de demnitate publică (A5)

Codul funcţiei	Denumirea funcţiei	Clasa de salarizare	Coeficientul de salarizare
1	**2**	**3**	**4**
Preşedinte al Parlamentului, Preşedinte al Republicii Moldova, Prim-ministru			

A5001	Şef de cabinet	125	13,37
A5002	Consilier	121	12,29
A5007	Asistent	65	3,81
A5010	Secretar	49	2,73
Prim-viceprim-ministru, vicepreşedinte al Parlamentului, viceprim-ministru, preşedinte al fracţiunii parlamentare, ministru, Avocatul Poporului, primar general al municipiului Chişinău			
A5003	Şef de cabinet	90	6,43
A5005	Consilier	83	5,55
A5008	Asistent	65	3,81
A5011	Secretar	49	2,73
Director general al autorităţii administrative centrale			
A5004	Şef de cabinet	84	5,67
A5006	Consilier	80	5,22
A5009	Asistent	63	3,66
A5012	Secretar	45	2,51

Note:

1. Clasa de salarizare pentru funcţia „şef de cabinet”, indicată în tabel la compartimentul întîi şi al doilea, se referă la funcţia „şef de cabinet” cu statut de direcţie. Clasa de salarizare pentru funcţia „şef de cabinet” cu statut de secţie se stabileşte cu o reducere de 2 clase de salarizare succesive faţă de clasa indicată în tabel pentru funcţia de „şef de cabinet”, iar pentru subdiviziunea cu statut de serviciu se stabileşte cu o reducere de 4 clase de salarizare succesive faţă de cea indicată în tabel pentru aceeaşi funcţie.

2. Cabinetul directorului general poate fi instituit la nivel de secţie sau serviciu. Clasa de salarizare pentru funcţia „şef de cabinet” din compartimentul al treilea se referă la cabinetul cu statut de secţie. Clasa de salarizare pentru funcţia „şef de cabinet” cu statut de serviciu se stabileşte cu o reducere de 2 clase de salarizare succesive faţă de cea indicată în tabel pentru funcţia de „şef de cabinet” din acest compartiment.

[Anexa nr.3 modificată prin Legea nr.325 din 30.11.2018, în vigoare 01.03.2019]

Anexa nr.4

Grupul ocupaţional „Justiţie (B)”

1. Dispoziţiile prezentei anexe reglementează codul funcţiei, denumirea funcţiei, clasa de salarizare şi coeficientul de salarizare aferent pentru funcţiile de judecători şi procurori, conform tabelului 1, şi pentru personalul de specialitate din domeniul expertizei judiciare, conform tabelului 2.

2. La determinarea clasei de salarizare şi a coeficientului de salarizare aferent pentru alte categorii de angajaţi care pot fi încadraţi în autorităţile judecătoreşti se vor utiliza anexele la prezenta lege ce reglementează funcţiile specifice din grupul ocupaţional corespunzător.

Tabelul 1

Funcţiile de demnitate publică: judecători şi procurori (B1)

Codul funcţiei	Denumirea funcţiei	Clasa de salarizare	Coeficientul de salarizare
1	2	3	4
	Curtea Constituţională		
B1001	Preşedinte	130	15,00
B1020	Judecător	121	12,29
B1039	Judecător-asistent	111	9,97
	Consiliul Superior al Magistraturii		
B1002	Preşedinte, cu vechimea în muncă în funcţia de judecător de peste 16 ani	129	14,53
B1004	Vicepreşedinte, cu vechimea în muncă în funcţia de judecător de peste 16 ani	126	13,65
B1021	Judecător, cu vechimea în muncă în funcţia de judecător de peste 16 ani	121	12,29
B1027	Judecător, cu vechimea în muncă în funcţia de judecător de pînă la 16 ani	119	11,79
B1043	Inspector-judecător principal	108	9,37
B1046	Inspector-judecător, cu vechimea în muncă în specialitate juridică de peste 12 ani	106	8,98
B1050	Inspector-judecător, cu vechimea în muncă în specialitate juridică de la 7 la 12 ani	104	8,62
	Curtea Supremă de Justiţie		
B1003	Preşedinte	127	13,94
B1006	Vicepreşedinte, cu vechimea în muncă în funcţia de judecător de peste 16 ani	126	13,65
B1009	Vicepreşedinte, cu vechimea în muncă în funcţia de judecător de pînă la 16 ani	124	13,09
B1010	Vicepreşedinte al colegiului, cu vechimea în muncă în funcţia de judecător de peste 16 ani	124	13,09
B1014	Vicepreşedinte al colegiului, cu vechimea în muncă în funcţia de judecător de pînă la 16 ani	122	12,55
B1022	Judecător, cu vechimea în muncă în funcţia de judecător de peste 16 ani	121	12,29
B1028	Judecător, cu vechimea în muncă în funcţia de judecător de pînă la 16 ani	119	11,79
	Curţile de apel		
B1015	Preşedinte, cu vechimea în muncă în funcţia de judecător de peste 15 ani	122	12,55
B1024	Preşedinte, cu vechimea în muncă în funcţia de judecător de pînă la 15 ani	120	12,04
B1030	Vicepreşedinte, cu vechimea în muncă în funcţia de judecător de peste 15 ani	118	11,55
B1033	Vicepreşedinte, cu vechimea în muncă în funcţia de judecător de pînă la 15 ani	116	11,07

B1037	Judecător, cu vechimea în muncă în funcţia de judecător de peste 15 ani	113	10,40
B1040	Judecător, cu vechimea în muncă în funcţia de judecător de pînă la 15 ani	111	9,97
	Judecătoriile teritoriale		
B1036	Preşedinte, cu vechimea în muncă în funcţia de judecător de peste 12 ani	114	10,62
B1038	Preşedinte, cu vechimea în muncă în funcţia de judecător de la 6 la 12 ani	112	10,19
B1041	Preşedinte, cu vechimea în muncă în funcţia de judecător de pînă la 6 ani	110	9,77
B1042	Vicepreşedinte, cu vechimea în muncă în funcţia de judecător de peste 12 ani	110	9,77
B1044	Vicepreşedinte, cu vechimea în muncă în funcţia de judecător de la 6 la 12 ani	108	9,37
B1047	Vicepreşedinte, cu vechimea în muncă în funcţia de judecător de pînă la 6 ani	106	8,98
B1048	Judecător, cu vechimea în muncă în funcţia de judecător de peste 12 ani	106	8,98
B1051	Judecător, cu vechimea în muncă în funcţia de judecător de la 6 la 12 ani	104	8,62
B1054	Judecător, cu vechimea în muncă în funcţia de judecător de pînă la 6 ani	102	8,26
	Consiliul Superior al Procurorilor		
B1007	Preşedinte	127	13,94
	Procuratura Generală		
B1008	Procuror general	127	13,94
B1012	Adjunct al Procurorului general, cu vechimea în muncă în funcţia de procuror de peste 16 ani	123	12,82
B1016	Adjunct al Procurorului general, cu vechimea în muncă în funcţia de procuror de pînă la 16 ani	122	12,55
B1017	Procuror-şef direcţie, cu vechimea în muncă în funcţia de procuror de peste 16 ani	122	12,55
B1023	Procuror-şef direcţie, cu vechimea în muncă în funcţia de procuror de pînă la 16 ani	121	12,29
B1025	Procuror-şef secţie, cu vechimea în muncă în funcţia de procuror de peste 16 ani	120	12,04
B1029	Procuror-şef secţie, cu vechimea în muncă în funcţia de procuror de pînă la 16 ani	119	11,79
B1031	Procuror, cu vechimea în muncă în funcţia de procuror de peste 16 ani	117	11,31
B1034	Procuror, cu vechimea în muncă în funcţia de procuror de pînă la 16 ani	115	10,85
	Procuraturile specializate		
B1013	Procuror-şef, cu vechimea în muncă în funcţia de procuror de peste 16 ani	123	12,82

B1018	Procuror-şef, cu vechimea în muncă în funcţia de procuror de pînă la 16 ani	122	12,55
B1019	Adjunct al Procurorului-şef, cu vechimea în muncă în funcţia de procuror de peste 16 ani	122	12,55
B1026	Adjunct al Procurorului-şef, cu vechimea în muncă în funcţia de procuror de pînă la 16 ani	120	12,04
B1032	Procuror, cu vechimea în muncă în funcţia de procuror de peste 16 ani	117	11,31
B1035	Procuror, cu vechimea în muncă în funcţia de procuror de pînă la 16 ani	115	10,85
Procuraturile teritoriale			
B1045	Procuror-şef, cu vechimea în muncă în funcţia de procuror de peste 12 ani	108	9,37
B1049	Procuror-şef, cu vechimea în muncă în funcţia de procuror de la 6 la 12 ani	106	8,98
B1052	Procuror-şef, cu vechimea în muncă în funcţia de procuror de pînă la 6 ani	104	8,62
B1053	Adjunct al procurorului-şef, cu vechimea în muncă în funcţia de procuror de peste 12 ani	104	8,62
B1055	Adjunct al procurorului-şef, cu vechimea în muncă în funcţia de procuror de la 6 la 12 ani	102	8,26
B1056	Adjunct al procurorului-şef, cu vechimea în muncă în funcţia de procuror de pînă la 6 ani	100	7,93
B1057	Procuror, cu vechimea în muncă în funcţia de procuror de peste 12 ani	100	7,93
B1058	Procuror, cu vechimea în muncă în funcţia de procuror de la 6 la 12 ani	98	7,60
B1059	Procuror, cu vechimea în muncă în funcţia de procuror de pînă la 6 ani	96	7,29

Note:

Clasele de salarizare şi coeficienţii de salarizare pentru membrii Consiliului Superior al Procurorilor, aleşi din rîndul procurorilor în funcţie, se stabilesc la nivelul claselor de salarizare şi al coeficienţilor de salarizare pentru procurori în raport cu vechimea în muncă în funcţia de procuror în cadrul Procuraturii Generale, procuraturilor specializate sau al procuraturii teritoriale, după caz, din care au fost detaşaţi pentru exercitarea mandatului.

Tabelul 2

Personalul de specialitate din domeniul expertizei judiciare

Codul funcţiei	**Denumirea funcţiei**	**Clasa de salarizare**	**Coeficientul de salarizare**
1	**2**	**3**	**4**
1.1. Funcţii de conducere			
B6001	Director	110	9,77
B6002	Şef laborator	83	5,55

B6003	Şef secţie	83	5,55
B6004	Şef serviciu	80	5,22
	1.2. Funcţii de execuţie		
B6005	Expert judiciar de categoria superioară (medic)	80	5,22
B6006	Expert judiciar de categoria întîi (medic)	78	5,00
B6007	Expert judiciar de categoria a doua (medic)	76	4,80
B6008	Expert judiciar de categoria a treia (medic)	74	4,60
B6009	Expert judiciar de categoria superioară	70	4,23
B6010	Expert judiciar de categoria întîi	67	3,98
B6011	Expert judiciar de categoria a doua	65	3,81
B6012	Expert judiciar de categoria a treia	61	3,51

Note:

1. Clasa de salarizare pentru funcţia de conducere „Director” corespunde vechimii în muncă la nivel maxim şi nu se majorează în condiţiile art.12 alin.(7).

2. Clasa de salarizare pentru expertul stagiar care îşi face stagiul în cadrul unei instituţii publice de expertiză judiciară se stabileşte cu o reducere de 2 clase de salarizare succesive faţă de cea stabilită în tabel pentru funcţia „expert judiciar de categoria a treia”.

3. Pentru experţii judiciari (medici) se stabileşte volumul maxim de lucru prin cumul în limita de 0,5 funcţie.

4. Directorului Centrului de Medicină Legală şi adjuncţilor acestuia (experţi judiciari (medici)) li se permite să lucreze în specialitate în limita timpului de muncă prevăzut de funcţia de bază, pînă la 0,25 funcţie de expert judiciar. Pentru funcţia de expert judiciar îndeplinită li se achită salariul determinat în condiţiile legii pentru expertul judiciar de categoria de calificare corespunzătoare, proporţional timpului efectiv lucrat în această funcţie.

Anexa nr.5

Grupul ocupaţional „Apărare naţională (C)”

1. Dispoziţiile prezentei anexe reglementează codul funcţiei, denumirea funcţiei, clasa de salarizare şi coeficientul de salarizare aferent pentru funcţiile cu statut special – militari, efectiv de trupă şi corp de comandă din domeniul apărării naţionale, conform tabelului din prezenta anexă.

2. Unităţile bugetare din domeniul apărării naţionale pot institui ca funcţii cu statut special şi alte funcţii decît cele enumerate în prezenta anexă, specifice altor domenii ocupaţionale, utilizînd, pentru determinarea salariului de bază, anexele corespunzătoare din prezenta lege.

Funcţii cu statut special din domeniul apărării naţionale (C3)

Codul funcţiei	**Denumirea funcţiei**	**Clasa de salarizare**	**Coeficientul de salarizare**
1	**2**	**3**	**4**
	Aparatul central al Ministerului Apărării, al Marelui Stat Major al Armatei Naţionale şi organul central al autorităţii administrative din subordine		
	1.1. Funcţii de conducere		

C3001	Şeful Marelui Stat Major	125	13,37
C3002	Director	110	9,77
C3003	Şef inspectorat	110	9,77
C3004	Şef direcţie generală	102	8,26
C3005	Şef direcţie	99	7,76
C3007	Şef secţie	87	6,04
C3013	Şef serviciu	83	5,55
C3035	Şef grup	55	3,09
C3036	Şef birou	55	3,09
	1.2. Funcţii de execuţie		
C3016	Ofiţer principal	75	4,70
C3020	Ofiţer superior	70	4,23
C3026	Ofiţer	65	3,81
C3017	Inspector principal	75	4,70
C3021	Inspector superior	70	4,23
C3027	Inspector	65	3,81
C3028	Specialist principal	65	3,81
C3032	Specialist superior	60	3,09
C3037	Specialist	55	2,73
C3042	Adjutant	49	2,73
	Unităţi şi instituţii militare		
	1.1. Funcţii de conducere		
C3006	Comandant brigadă	97	7,44
C3008	Comandant regiment	87	6,04
C3009	Comandant batalion/escadrilă independent (ă)	87	6,04
C3010	Şef orchestră prezidenţială	87	6,04
C3011	Şef centru	87	6,04
C3012	Comandant centru militar teritorial	85	5,79
C3014	Comandant batalion/escadrilă	83	5,55
C3015	Şef bază	78	5,00
C3051	Comandant navă/pilot	75	4,70
C3019	Şef secţie	73	4,51
C3022	Şef serviciu	70	4,23
C3023	Şef secţiune brigadă	70	4,23
C3024	Comandant companie	70	4,23
C3025	Şef secţiune batalion	68	4,06
C3029	Comandant baterie	65	3,81
C3030	Comandant pluton	65	3,81
C3038	Comandant grup (în cadrul subunităţilor cu destinaţie specială)	55	3,09
C3043	Comandant grupă	49	2,73
C3044	Şef birou	49	2,73
C3046	Comandant echipă	45	2,51

1.2. Funcţii de execuţie			
C3031	Ofiţer principal	61	3,51
C3033	Ofiţer superior	58	3,29
C3039	Ofiţer	55	3,09
C3034	Specialist principal	58	3,29
C3040	Specialist superior	52	2,90
C3041	Specialist	50	2,79
C3048	Chinolog	44	2,46

Note:

1. Funcţiile care se instituie în subdiviziuni şi/sau instituţii subordonate/din cadrul Ministerului Apărării ce ţin de domeniul învăţământ, cultură, sport, sănătate sau alt personal de specialitate (economist, contabil etc.), de deservire tehnică sau auxiliar, precum şi clasele de salarizare corespunzătoare se vor stabili în conformitate cu anexa la lege ce reglementează funcţiile din domeniul ocupaţional respectiv. Suplimentar, dacă aceste funcţii se instituie ca funcţii cu statut special, deţinătorii acestora pot beneficia de spor pentru grad profesional, stabilit în conformitate cu art.13 şi cu anexa nr.2.

2. În organele administrativ-militare ale Armatei Naţionale pot fi instituite următoarele funcţii: comandant centru militar teritorial, şef secţie, şef serviciu, specialist (principal, superior). Clasa de salarizare pentru funcţiile nominalizate se stabileşte în conformitate cu compartimentul „Unităţi şi instituţii militare" din tabelul de mai sus. Funcţiile şi clasele de salarizare corespunzătoare din tabel se utilizează pentru organele administrativ-militare raportate la grupa I, şi anume: centrele militare teritoriale din municipiile Chişinău şi Bălţi şi din UTA Găgăuzia (Gagauz-Yeri). Clasa de salarizare pentru funcţia instituită în alte centre militare teritoriale, organe administrativ-teritoriale, raportate la grupa a II-a, se stabileşte cu o reducere de 2 clase de salarizare faţă de cele stabilite în tabel la compartimentul respectiv pentru funcţii similare.

3. Pentru funcţiile cu statut special (militari) din corpul de soldaţi, sergenţi şi plutonieri, clasa de salarizare şi, respectiv, coeficientul de salarizare se stabilesc după cum urmează:

Codul funcţiei	**Pentru funcţiile cărora le corespunde gradul profesional de:**	**Clasa de salarizare**	**Coeficientul de salarizare**
C3045	Plutonier-adjutant	47	2,56
C3047	Plutonier-major	45	2,51
C3049	Plutonier	44	2,46
C3050	Sergent-major	42	2,36
C3051	Sergent	41	2,26
C3052	Sergent-inferior	40	2,21
C3053	Caporal	39	2,17
C3054	Soldat	38	2,12

Lista funcţiilor cu statut special concrete care corespund fiecărui grad profesional se aprobă de ministrul apărării, cu informarea Ministerului Finanţelor pentru a fi incluse în Registrul funcţiilor.

4. La transferarea militarilor, a efectivului de trupă şi a corpului de comandă /funcţionarilor cu statut special angajaţi în organele apărării naţionale, ale securităţii statului şi ordinii publice dintr-un organ în altul, la stabilirea treptei de salarizare în condiţiile art.12 alin.(7) se ia în calcul termenul de satisfacere a serviciului în organul precedent.

5. Clasa de salarizare pentru militarii prin contract detaşaţi în contingentul forţelor de menţinere a păcii din zona de securitate se majorează faţă de clasa stabilită în tabel după cum urmează:

- cu 7 clase succesive – pentru funcţiile de ofiţeri superiori;
- cu 5 clase succesive – pentru funcţiile de ofiţeri inferiori;
- cu 3 clase succesive – pentru funcţiile de sergenţi;
- cu o clasă – pentru soldaţi.

6. Clasa de salarizare pentru funcţia de chinolog specificată în tabel este stabilită pentru specialiştii care exercită serviciul cu cîinii de serviciu (detectori) şi pentru dresorii de cîini de serviciu care execută dresarea şi patrularea cu cîinii de serviciu. Clasa de salarizare a specialiştilor care hrănesc cîinii în condiţii casnice se majorează cu 4 clase succesive faţă de cea stabilită în tabel pentru această funcţie.

Anexa nr.6

Grupul ocupaţional „Ordine publică şi securitate a statului (D)"

1. Dispoziţiile prezentei anexe reglementează codul funcţiei, denumirea funcţiei, clasa de salarizare şi coeficientul de salarizare aferent pentru funcţiile cu statut special, funcţiile specifice din organele ordinii publice şi securităţii statului, conform tabelului din prezenta anexă.

2. Unităţile bugetare din domeniul ordinii publice şi securităţii statului pot institui ca funcţii cu statut special şi alte funcţii decît cele enumerate în prezenta anexă, specifice altor domenii ocupaţionale, utilizînd pentru determinarea salariului de bază anexele corespunzătoare din prezenta lege.

Funcţii cu statul special din domeniul ordinii publice şi securităţii statului (D3)

Codul funcţiei	Denumirea funcţiei	Clasa de salarizare	Coeficientul de salarizare
1	**2**	**3**	**4**
Ministerul Afacerilor Interne			
Aparatul central al ministerului şi al autorităţilor administrative din subordine			
1.1. Funcţii de conducere			
D3001	Şef inspectorat general	110	9,77
D3002	Şef (comandant) departament	110	9,77
D3003	Director	110	9,77
D3005	Şef direcţie generală	102	8,26
D3013	Şef direcţie	99	7,76
D3028	Şef secţie	87	6,04
D3029	Ofiţer de legătură	87	6,04
D3040	Şef serviciu	83	5,55
1.2. Funcţii de execuţie			
D3050	Ofiţer principal	75	4,70
D3064	Ofiţer superior	70	4,23

D3089	Ofiţer	65	3,81
D3090	Specialist principal	65	3,81
D3122	Specialist superior	60	3,43
D3135	Specialist	55	3,09
Instituţii şi subdiviziuni subordonate Ministerului Afacerilor Interne şi ale autorităţilor administrative din subordinea acestora			
1.1. Funcţii de conducere			
D3006	Şef inspectorat naţional	102	8,26
D3007	Director/şef	102	8,26
D3017	Şef direcţie generală	97	7,44
D3018	Comandant brigadă	97	7,44
D3021	Şef direcţie	95	7,14
D3026	Comandant detaşament	90	6,43
D3030	Şef obiect special	87	6,04
D3031	Şef centru independent	87	6,04
D3041	Şef secţie	83	5,55
D3060	Şef serviciu	73	4,51
D3065	Comandant companie	70	4,23
D3091	Comandant pluton	65	3,81
D3110	Comandant grup	61	3,51
D3126	Comandant patrulă	58	3,29
D3133	Şef unitate (în componenţa altei unităţi bugetare)	56	3,16
D3136	Comandant/şef echipă	55	3,09
D3172	Şef staţie	44	2,46
D3181	Şef patrulă	42	2,36
1.2. Funcţii de execuţie			
D3066	Ofiţer principal	70	4,23
D3092	Ofiţer superior	65	3,81
D3127	Ofiţer	58	3,29
D3067	Expert-criminalist principal	70	4,23
D3093	Expert-criminalist superior	65	3,81
D3128	Expert-criminalist	58	3,29
D3111	Specialist principal	61	3,51
D3137	Specialist superior	55	3,09
D3149	Specialist	52	2,90
D3150	Subofiţer superior	52	2,90
D3151	Chinolog cu rang de subofiţer	52	2,90
D3173	Chimist-dozimetrist	44	2,46
D3183	Subofiţer de patrulare	40	2,26
D3184	Subofiţer	40	2,26
Subdiviziuni deconcentrate			
1.1. Funcţii de conducere			
D3012	Şef direcţie municipiu	101	8,09

D3019	Şef direcţie regională	97	7,44
D3020	Comandant brigadă	97	7,44
D3024	Şef inspectorat de poliţie municipal	93	6,85
D3025	Şef inspectorat de poliţie de sector al municipiului Chişinău	93	6,85
D3027	Şef inspectorat de poliţie raional	90	6,43
D3032	Şef direcţie	87	6,04
D3033	Comandant regiment	87	6,04
D3034	Comandant batalion independent	87	6,04
D3038	Comandant detaşament	85	5,79
D3042	Comandant batalion în componenţa altei unităţi	83	5,55
D3047	Comandant unitate independentă	81	5,33
D3061	Şef secţie	73	4,51
D3068	Şef serviciu	70	4,23
D3069	Comandant companie	70	4,23
D3079	Şef secţie raională	68	4,06
D3080	Şef izolator	68	4,06
D3081	Şef birou	68	4,06
D3082	Şef sector	68	4,06
D3094	Şef schimb	65	3,81
D3095	Comandant pluton	65	3,81
D3112	Şef post	61	3,51
D3113	Comandant grup	61	3,51
D3134	Şef unitate	56	3,16
D3138	Şef gardă	55	3,09
D3165	Şef grup	46	2,56
D3166	Şef echipă	46	2,56
D3174	Şef staţie radio	44	2,46
	1.2. Funcţii de execuţie		
D3083	Ofiţer principal: operativ de serviciu, de sector, criminalist	68	4,06
D3114	Ofiţer superior: operativ de serviciu, de sector, criminalist	61	3,51
D3139	Ofiţer: operativ de serviciu, de sector, criminalist	55	3,09
D3084	Ofiţer principal: de investigaţii, de urmărire penală	68	4,06
D3115	Ofiţer superior de investigaţii, de urmărire penală	61	3,51
D3140	Ofiţer de investigaţii, de urmărire penală	55	3,09
D3085	Ofiţer principal	68	4,06
D3116	Ofiţer superior	61	3,51
D3141	Ofiţer	55	3,09
D3086	Expert-criminalist principal	68	4,06
D3117	Expert-criminalist superior	61	3,51
D3142	Expert-criminalist	55	3,09
D3087	Inspector principal	68	4,06
D3118	Inspector superior	61	3,51
D3143	Inspector	55	3,09

D3129	Specialist principal	58	3,29
D3152	Specialist superior	52	2,90
D3158	Specialist	50	2,79
D3153	Subofiţer superior	52	2,90
D3154	Salvator superior	52	2,90
D3155	Pompier superior	52	2,90
D3175	Scafandru	44	2,46
D3176	Salvator	44	2,46
D3177	Pompier	44	2,46
D3178	Plutonier	44	2,46
D3185	Subofiţer	40	2,26
D3187	Carabinier cu rang de subofiţer	38	2,17
Centrul Naţional Anticorupţie, Serviciul Prevenirea şi Combaterea Spălării Banilor			
1.1. Funcţii de conducere			
D3008	Şef direcţie generală	102	8,26
D3014	Şef direcţie	99	7,76
D3035	Şef secţie	87	6,04
D3043	Şef serviciu	83	5,55
1.2. Funcţii de execuţie			
D3051	Ofiţer principal de urmărire penală	75	4,70
D3070	Ofiţer superior de urmărire penală	70	4,23
D3096	Ofiţer de urmărire penală	65	3,81
D3052	Ofiţer superior de urmărire penală pentru cazuri excepţionale	75	4,70
D3053	Ofiţer superior de investigaţii pentru cazuri excepţionale	75	4,70
D3054	Ofiţer principal de investigaţii	75	4,70
D3071	Ofiţer superior de investigaţii	70	4,23
D3097	Ofiţer de investigaţii	65	3,81
D3055	Inspector principal	75	4,70
D3072	Inspector superior	70	4,23
D3098	Inspector	65	3,81
D3056	Expert judiciar principal	75	4,70
D3073	Expert judiciar superior	70	4,23
D3099	Expert judiciar	65	3,81
D3100	Specialist principal	65	3,81
D3123	Specialist superior	60	3,43
D3144	Specialist	55	3,09
D3161	Adjutant	49	2,73
Serviciul de Informaţii şi Securitate			
1.1. Funcţii de conducere			
D3009	Şef direcţie generală	102	8,26
D3015	Şef direcţie	99	7,76

D3036	Şef secţie	87	6,04
D3044	Şef serviciu	83	5,55
D3048	Şef birou	78	5,00
D3062	Şef grup	73	4,51
	1.2. Funcţii de execuţie		
D3057	Ofiţer principal de investigaţii	75	4,70
D3074	Ofiţer superior de investigaţii	70	4,23
D3101	Ofiţer de investigaţii	65	3,81
D3058	Ofiţer principal	75	4,70
D3075	Ofiţer superior	70	4,23
D3102	Ofiţer	65	3,81
D3076	Inspector principal	70	4,23
D3103	Inspector superior	65	4,23
D3130	Inspector	58	3,29
D3104	Specialist principal	65	3,81
D3124	Specialist superior	60	3,43
D3145	Specialist	55	3,09
D3162	Adjutant	49	2,73
D3179	Subofiţer	44	2,46
	Serviciul de Protecţie şi Pază de Stat		
	1.1. Funcţii de conducere		
D3010	Şef direcţie generală	102	8,26
D3016	Şef direcţie	99	7,76
D3037	Şef secţie	87	6,04
D3045	Şef serviciu	83	5,55
	1.2. Funcţii de execuţie		
D3059	Ofiţer principal	75	4,70
D3077	Ofiţer superior	70	4,23
D3105	Ofiţer	65	3,81
D3078	Inspector principal	75	4,70
D3106	Inspector superior	70	4,23
D3131	Inspector	65	3,81
D3107	Specialist principal	65	3,81
D3125	Specialist superior	60	3,43
D3146	Specialist	55	3,09
D3186	Subofiţer superior	52	2,90
D3180	Subofiţer	44	2,46
	Sistemul administraţiei penitenciare **Administraţia Naţională a Penitenciarelor**		
	1.1. Funcţii de conducere		
D3004	Director	110	9,77

D3021	Şef direcţie generală	97	7,44
D3022	Şef direcţie	95	7,14
D3046	Şef secţie	83	6,04
D3049	Şef serviciu	78	5,00
	1.2. Funcţii de execuţie		
D3088	Ofiţer principal de investigaţii	68	4,06
D3119	Ofiţer superior de investigaţii	61	3,51
D3147	Ofiţer de investigaţii	55	3,09
D3120	Specialist principal	61	3,51
D3148	Specialist superior	55	3,09
D3156	Specialist	52	2,90
	Subdiviziuni subordonate şi instituţii penitenciare		
	1.1. Funcţii de conducere		
D3011	Director penitenciar	102	8,26
D3023	Director subdiviziune subordonată	95	7,14
D3039	Comandant batalion	85	5,79
D3063	Şef secţie	73	4,51
D3108	Comandant companie	65	3,81
D3109	Şef serviciu	65	3,81
D3163	Comandant de grupă	49	2,73
D3167	Şef gardă	46	2,56
D3168	Şef escorta	46	2,56
	1.2. Funcţii de execuţie		
D3121	Ofiţer de serviciu	61	3,51
D3132	Specialist principal	58	3,29
D3157	Specialist superior	52	2,90
D3159	Specialist	50	2,79
D3160	Supraveghetor principal	50	2,79
D3164	Supraveghetor superior	48	2,67
D3169	Supraveghetor	46	2,56
D3170	Inspector	46	2,56
D3171	Chinolog	46	2,56
D3182	Inspector inferior	42	2,36
D3186	Santinelă	40	2,26

Note:

1. La transferarea militarilor, a efectivului de trupă şi a corpului de comandă /funcţionarilor cu statut special angajaţi în organele apărării naţionale, ale securităţii statului şi ordinii publice dintr-un organ în altul, la stabilirea treptei de salarizare în condiţiile art.12 alin.(7) se ia în calcul termenul de satisfacere a serviciului în organul precedent.

2. Funcţiile care se instituie în subdiviziuni şi/sau instituţii subordonate/din cadrul autorităţilor enumerate în tabel, ce ţin de domeniul învăţământ, cultură, sport, sănătate sau alt personal cu funcţii complexe (medic, asistent medical, economist, contabil, precum şi alte funcţii din grupurile ocupaţionale respective), precum şi clasele de salarizare corespunzătoare se vor stabili în conformitate cu anexa la lege ce reglementează funcţiile din domeniul

respectiv. Suplimentar, dacă aceste funcţii se instituie ca funcţii cu statut special, deţinătorii acestora pot beneficia de spor pentru grad profesional stabilit în conformitate cu art.13 şi cu anexa nr.2.

3. Clasa de salarizare şi coeficientul de salarizare pentru funcţiile de ajutor al unei funcţii de conducere se stabilesc prin aplicarea unei reduceri de 4 clase succesive faţă de salarizarea conducătorului pe care acesta îl asistă.

4. Clasa de salarizare pentru funcţiile de ofiţeri, inclusiv de urmărire penală sau de investigaţii, de specialişti, detaşaţi în procuraturile specializate, se stabileşte cu o majorare de 15 clase succesive faţă de cea stabilită în tabel pentru funcţiile similare din unităţile bugetare din care sînt detaşaţi.

5. Clasa de salarizare pentru funcţia de chinolog specificată în tabelul din anexă este stabilită pentru specialiştii care exercită serviciul cu cîinii de serviciu (detectori) şi pentru dresorii de cîini de serviciu care execută dresarea şi patrularea cu cîinii de serviciu. Clasa de salarizare a specialiştilor care hrănesc cîinii în condiţii casnice se majorează cu 4 clase succesive faţă de cea stabilită în tabel pentru această funcţie.

6. Clasa de salarizare pentru ofiţerii de informaţii şi securitate din organele teritoriale şi autorităţile administrative din subordinea Serviciului de Informaţii şi Securitate se stabileşte cu o reducere de 2 clase succesive faţă de cea stabilită în tabel pentru funcţiile reflectate la compartimentul „Serviciul de Informaţii şi Securitate”.

7. Clasa de salarizare pentru şeful Biroului de Curieri Speciali se stabileşte la nivelul funcţiei „Şef direcţie” din compartimentul „Serviciul de Informaţii şi Securitate”.

8. Lista funcţiilor cu statut special care corespund fiecărui grad profesional, precum şi a celor ce pot fi asimilate noţiunilor „plutonier”, „subofiţer superior”, „subofiţer”, „subofiţer de patrulare” se aprobă de conducătorul autorităţilor publice enumerate în tabel.

Anexa nr.7

Grupul ocupaţional „Învăţămînt şi cercetare (E)”

1. Dispoziţiile prezentei anexe reglementează codul funcţiei, denumirea funcţiei, clasa de salarizare şi coeficientul de ierarhizare aferent pentru:

1) personalul didactic şi personalul ştiinţifico-didactic, inclusiv cel cu funcţii de conducere, conform tabelului 1;

2) funcţiile de specialitate specifice din domeniul învăţămîntului şi cercetării, conform tabelului 2.

2. Clasa de salarizare şi coeficientul de salarizare aferent pentru alte funcţii ale personalului de specialitate care pot fi instituite în unităţile bugetare din domeniul învăţămîntului şi cercetării se stabilesc în conformitate cu anexa nr.10 sau, după caz, alte anexe la prezenta lege care reglementează funcţiile de specialitate dintr-un anumit domeniu de activitate.

3. Funcţiile caracteristice personalului de deservire tehnică şi auxiliar ce se instituie în unităţile bugetare din domeniul învăţămîntului şi cercetării, precum şi clasa de salarizare şi coeficientul de salarizare aferent se determină în conformitate cu anexa nr.10.

4. Funcţia, clasa de salarizare şi coeficientul de salarizare aferent prevăzute în prezenta anexă se stabilesc în mod corespunzător şi pentru titluri de funcţii similare instituite în unităţi bugetare (subdiviziuni) din alte domenii, indiferent de subordinea lor departamentală.

Tabelul 1

Personal didactic şi personal ştiinţifico-didactic, inclusiv cu funcţii de conducere (E4)

Codul funcţiei	Denumirea funcţiei	Clasa de salarizare	Coeficientul de salarizare

1	2	3	4
Personalul didactic şi personalul ştiinţifico-didactic din învăţământul superior			
1.1. Funcţii de conducere			
E4001	Rector	104	8,62
E4002	Prim-prorector	102	8,26
E4003	Prorector	100	7,93
E4004	Decan	87	6,04
E4006	Prodecan	85	5,79
E4005	Director al şcolii doctorale	87	6,04
E4007	Şef catedră/departament	83	5,55
1.2. Funcţii de execuţie			
E4010	Profesor universitar	78	5,00
E4012	Conferenţiar universitar	75	4,70
E4013	Lector universitar	70	4,23
E4011	Formator	78	5,00
E4014	Asistent universitar	61	3,51
E4015	Maestru de concert	61	3,51
E4016	Maestru de instruire	61	3,51
E4017	Antrenor	61	3,51
Funcţii didactice din instituţiile de învăţământ general şi profesional tehnic			
1.1. Funcţii de conducere			
E4008	Director de liceu/instituţie de învăţământ profesional tehnic, de categoria:		
	I	81	5,33
	II	79	5,11
	III	77	4,90
	IV	75	4,70
	V–VI	73	4,51
E4009	Director (şef) al altor instituţii de învăţământ de categoria:		
	I	74	4,60
	II	72	4,41
	III	70	4,23
	IV	68	4,06
	V–VI	66	3,89
1.2. Funcţii de execuţie			
E4018	Profesor în învăţământul general şi în învăţământul profesional tehnic	56	3,16
E4019	Învăţător în învăţământul general şi în învăţământul profesional tehnic	54	3,03
E4020	Educator educaţie timpurie	52	2,97

E4021	Metodist în învăţământul general şi în învăţământul profesional tehnic	52	2,97
E4022	Educator	50	2,79
E4023	Maistru-instructor	50	2,79
E4024	Pedagog social	39	2,21
E4025	Acompaniator	39	2,21

Note:

1. Clasa de salarizare pentru funcţiile de conducere reflectate în tabel conţine gradul managerial la nivel maxim.

2. Clasele de salarizare pentru funcţiile de conducere din instituţiile de învăţământ general şi profesional tehnic sînt divizate în funcţie de categoria instituţiei în care sînt instituite.

Criteriile şi modul de raportare a instituţiilor de învăţământ la aceste categorii se aprobă de Guvern.

3. Clasa de salarizare pentru funcţiile de conducere din instituţiile de învăţământ care nu sînt raportate la una dintre categoriile instituţiilor enumerate se stabileşte cu o reducere de 2 clase succesive faţă de clasa stabilită pentru funcţia „Director (şef) al altor instituţii de învăţământ de categoria V–VI.

4. Clasa de salarizare pentru şefii de grădiniţe de copii, de creşe-grădiniţe, de creşe cu regim de zi şi de noapte sau care au grupe de zi şi de noapte se majorează cu 2 clase succesive faţă de cele stabilite în tabel pentru funcţii similare.

5. Clasa de salarizare pentru preşedintele Centrului republican /municipal de asistenţă psihopedagogică şi pentru şeful serviciului de asistenţă psihopedagogică se stabileşte la nivelul clasei de salarizare stabilite în tabel pentru funcţia „Director (şef) al altor instituţii de învăţământ de categoria II.

6. Salariul de bază determinat în condiţiile prezentei legi pentru personalul ştiinţifico-didactic şi didactic se stabileşte pentru o normă didactică.

7. Personalul didactic şi personalul ştiinţifico-didactic care ocupă funcţii de conducere a unei subdiviziuni interne sau care asigură suplinirea obligaţiilor de conducător de practică beneficiază de majorarea clasei de salarizare de la 2 pînă la 4 clase succesive faţă de clasa ce corespunde funcţiei didactice.

8. Clasa de salarizare ale masteranzilor se stabileşte cu o reducere de 2 clase succesive faţă de clasa de salarizare prevăzută în prezentul tabel pentru asistentul universitar.

9. Personalului ştiinţifico-didactic, pentru suplinirea obligaţiilor de şef doctorat, postdoctorat, secundariat şi masterat, i se majorează clasa de salarizare în funcţie de efectiv, după cum urmează:

– pînă la 100 de doctoranzi, medici secundari, masteranzi – cu 2 clase succesive faţă de clasa de salarizare corespunzătoare funcţiei ştiinţifico-didactice;

– mai mult de 100 de doctoranzi, medici secundari, masteranzi – cu 3 clase succesive faţă de clasa de salarizare corespunzătoare funcţiei ştiinţifico-didactice.

10. Personalului ştiinţifico-didactic, pentru conducerea grupelor studenţeşti, i se majorează clasa de salarizare cu o clasă succesivă faţă de cea corespunzătoare funcţiei de bază.

11. Clasa de salarizare pentru funcţiile de execuţie reflectate în tabel este stabilită pentru personalul didactic şi personalul ştiinţifico-didactic fără grad didactic.

Cadrele didactice, inclusiv cele cu profil sportiv, cărora li s-au acordat grade didactice – superior, I sau II – beneficiază, pentru timpul efectiv lucrat în funcţiile sau specialităţile pentru care au fost conferite gradele în cauză, de majorarea clasei de salarizare faţă de cea stabilită în tabel după cum urmează:

– cu 5 clase succesive pentru gradul didactic II;

– cu 10 clase succesive pentru gradul didactic I;

– cu 15 clase succesive pentru gradul didactic superior.

Majorarea respectivă se stabileşte pe o perioadă de pînă la 5 ani de la data acordării gradelor didactice. Plata salariului de bază majorat în conformitate cu alineatul precedent va

continua în cazul confirmării nivelului de pregătire profesională înainte de expirarea termenului indicat. În cazul retrogradării sau al retragerii gradului didactic în urma atestării ordinare, majorarea clasei de salarizare se va reduce pînă la cea prevăzută pentru gradul inferior sau se va anula.

De majorare similară beneficiază şi maiştri-instructori cărora, în urma atestării profesionale, li se conferă gradul de calificare superior, I sau II.

12. Similar clasei de salarizare stabilite în tabel pentru funcţia „educator educaţie timpurie" se stabileşte clasa de salarizare pentru următoarele funcţii didactice:

– în educaţia timpurie: conducător muzical, cadru didactic de sprijin, logoped, psiholog şi psihopedagog;

– în învăţămîntul primar: cadru didactic de sprijin, asistent didactic, logoped, psiholog, psihopedagog, conducător de cerc;

– în învăţămîntul gimnazial şi liceal: psiholog, psihopedagog, cadru didactic de sprijin, conducător de cerc;

– în învăţămîntul special: psiholog, logoped, instructor, maistru, psihopedagog, conducător de cerc;

– în structurile de asistenţă psihopedagogică: psihopedagog, psihopedagog special, pedagog, logoped, psiholog;

– în instituţiile de învăţămînt extraşcolar: conducător de cerc, dirijor, maestru de cor, maestru de balet, regizor, conducător artistic, psiholog;

– în instituţiile de învăţămînt de arte şi sport: conducător artistic, maestru de balet, maestru de concert, maestru de cor, dirijor, regizor, antrenor-instructor, antrenor;

– în instituţiile de învăţămînt profesional tehnic: psiholog, psihopedagog, maestru de concert, conducător de cerc, dirijor de cor, dirijor de orchestră.

13. Conform tabelului 1 se stabileşte clasa de salarizare pentru funcţiile didactice din cadrul Centrului de educaţie medicală continuă a personalului medical şi farmaceutic cu studii medii.

14. Clasa de salarizare pentru pedagogul social din cămine şi internate se stabileşte cu o reducere de 3 clase succesive faţă de clasa de salarizare reflectată în tabel pentru funcţia „pedagog social".

15. Clasele de salarizare determinate în conformitate cu prezenta anexă se stabilesc pentru cadrele didactice de profil sportiv, inclusiv cele cu funcţii de conducere, care au absolvit instituţii de învăţămînt incluse în lista aprobată de Guvern.

Clasa de salarizare pentru cadrele didactice cu profil sportiv care au studii superioare ce nu ţin de profilul sportiv, dar sînt distinşi cu titlul „Maestru al Sportului", „Maestru Internaţional al Sportului", „Maestru Emerit al Sportului", se stabileşte la nivelul celei prevăzute în tabel, iar în cazul lipsei titlurilor indicate – cu aplicarea prevederii art.12 alin.(9).

Clasa de salarizare pentru cadrele didactice cu profil sportiv care nu au studii medii de specialitate de profil sportiv, dar sînt distinşi cu titlul „Maestru al Sportului", „Maestru Internaţional al Sportului", „Maestru Emerit al Sportului", se stabileşte cu aplicarea prevederii art.12 alin.(9).

16. În cazul în care numărul real de copii care frecventează instituţia preşcolară este peste prevederile normelor stabilite (numărul maxim de copii în grupe: 20 – cu vîrsta de pînă la 3 ani şi 25 – cu vîrsta 3–6 (7) ani), clasa de salarizare pentru funcţia de educator se majorează faţă de cea stabilită în tabel după cum urmează:

Numărul de copii peste prevederile normei	**Numărul de clase acordate suplimentar**
de la 3 pînă la 5 copii	cu 2 clase succesive
de la 6 pînă la 8 copii	cu 3 clase succesive
peste 8 copii	cu 4 clase succesive

17. Volumul de muncă al cadrelor didactice nu trebuie să depăşească 1,25 norme didactice.

În cazul asigurării insuficiente cu cadre, conducătorii instituţiilor de învăţămînt pot stabili cadrelor didactice un volum maxim de lucru de pînă la 1,5 normă didactică, iar pentru cadrele didactice din învăţămînt artistic – pînă la 2 norme didactice.

Prin derogare de la art.24 alin.(3), se permite conducătorilor instituţiilor de învăţămînt şi cadrelor didactice cu funcţii de conducere din instituţiile indicate să desfăşoare activitate didactică în limita de pînă la 0,25 normă didactică.

Aprobarea volumului suplimentar de ore se va efectua prin emiterea unui ordin de către ministerele de resort şi organele locale de specialitate în domeniul învăţămîntului, în care se vor indica obiectul, numărul suplimentar de ore şi perioada pentru care este valabil ordinul.

În cazul insuficienţei de cadre didactice, conducătorilor de instituţii preşcolare ce activează în regim de cel puţin 10,5 ore pe zi li se permite, cu aprobarea organului local de specialitate în domeniul învăţămîntului, prestarea muncii prin cumul, în afara orelor de program, în instituţia condusă în limitele a 0,25 normă didactică pentru funcţia de educator.

18. Personalul didactic şi ştiinţifico-didactic poate fi salarizat prin plata cu ora sau prin cumul. Calculul salariului pe oră pentru personalul antrenat în activitatea didactică în toate ramurile economiei naţionale se efectuează în modul stabilit de Guvern.

Tabelul 2

Personal de specialitate din domeniul învăţămîntului şi cercetării

Codul funcţiei	Denumirea funcţiei	Clasa de salarizare	Coeficientul de salarizare
1	**2**	**3**	**4**
Personal didactic auxiliar şi de deservire din învăţămînt			
1.1. Funcţii de conducere			
E6019	Director-adjunct probleme de gospodărie, producere etc.	61	3,51
E6020	Şef secţie	61	3,51
E6023	Şef centru	58	3,29
E6027	Şef serviciu	55	3,09
E6029	Conducător practică de producţie	52	2,90
E6034	Şef laborator	44	2,46
1.2. Funcţii de execuţie			
E6032	Metrolog	49	2,73
E6033	Inspector	49	2,73
E6035	Instructor extraşcolar	44	2,46
E6036	Instructor-animator	44	2,46
E6037	Instructor pentru muncă	44	2,46
E6038	Laborant superior	40	2,26
E6039	Laborant metodist	40	2,26
E6040	Laborant	36	2,08
E6041	Dădacă	28	1,78
E6042	Asistent al educatorului	26	1,69
E6043	Asistent al directorului pentru gospodărie	26	1,69
E6044	Asistent de laborator	12	1,26

Centre şi cabinete metodice			
1.1. Funcţii de conducere			
E6016	Şef centru/cabinet metodic	70	4,23
1.2. Funcţii de execuţie			
E6021	Metodist principal	61	3,51
E6024	Metodist superior	58	3,29
E6028	Metodist	55	3,09
Instituţii de drept public din domeniile cercetării şi inovării			
1.1. Funcţii de conducere			
E6001	Preşedinte	102	8,26
E6002	Director institut	100	7,93
E6003	Vicepreşedinte	98	7,60
E6004	Director	98	7,60
E6005	Secretar ştiinţific general	95	7,14
E6006	Secretar ştiinţific	89	6,30
E6007	Director filială	87	6,04
E6008	Şef aparat administrativ	89	6,30
E6009	Şef secţie	80	5,22
E6010	Şef centru	80	5,22
E6011	Şef laborator	79	5,11
E6012	Şef sector	75	4,70
E6013	Şef serviciu	74	4,60
1.2. Funcţii de execuţie			
E6014	Consultant ştiinţific	73	4,51
E6015	Cercetător ştiinţific principal	73	4,51
E6017	Cercetător ştiinţific coordonator	70	4,23
E6018	Cercetător ştiinţific superior	65	3,81
E6022	Cercetător ştiinţific	60	3,43
E6026	Cercetător ştiinţific stagiar	57	3,23
E6025	Specialist principal	58	3,29
E6030	Specialist superior	52	2,90
E6031	Specialist	50	2,79

Note:

1. La funcţia „Director” din compartimentul „Instituţii de drept public din domeniile cercetării şi inovării” se raportează şefii organizaţiilor de cercetare-dezvoltare, ai organizaţiilor de inovare, ai centrelor ştiinţifice, ai centrelor de inovaţie, ai staţiilor ştiinţifice, ai laboratoarelor ştiinţifice independente, ai subdiviziunilor interioare ştiinţifice şi de inovare ale instituţiilor de învăţămînt superior, ai asociaţiilor din sfera ştiinţei şi inovării, ai muzeului ştiinţific, ai bibliotecii ştiinţifice, ai arhivei ştiinţifice, ai editurii ştiinţifice şi ai altor organizaţii din domeniile cercetării şi inovării.

Prin derogare de la art.24 alin.(3), persoanelor cu funcţie de conducere din organizaţiile de drept public din domeniile cercetării şi inovării li se permite să cumuleze pînă

la 0,5 normă didactică sau pînă la 240 de ore anual în regim de plată cu ora, sau pînă la 0,5 normă de cercetător ştiinţific (principal, coordonator etc.).

Anexa nr.8

Grupul ocupaţional „Cultură, tineret şi sport (F)”

1. Dispoziţiile prezentei anexe reglementează codul funcţiilor, denumirea funcţiilor, clasa de salarizare şi coeficientul de salarizare aferent pentru funcţiile de specialitate specifice ce pot fi instituite în teatre, organizaţii concertistice, colective artistice, circuri, case de cultură, centre de cultură, biblioteci publice şi biblioteci din instituţiile de învăţămînt, în centre de creaţie populară, muzee, grădini zoologice, parcuri de cultură şi odihnă, centre de tineret, în unităţi bugetare din domeniul tineretului şi sportului, conform tabelului din anexă.

2. Clasa de salarizare şi coeficientul de salarizare pentru alte funcţii ale personalului de specialitate care pot fi instituite în unităţile bugetare din aceste domenii se stabilesc în conformitate cu anexa nr.10 sau, după caz, cu alte anexe la prezenta lege care reglementează funcţiile de specialitate specifice unui anumit domeniu de activitate.

3. Funcţiile complexe, inclusiv cele caracteristice personalului de deservire tehnică şi auxiliar ce se instituie în unităţile bugetare din cultură, tineret şi sport, precum şi clasa de salarizare şi coeficientul de salarizare aferent se determină în conformitate cu anexa nr.10.

4. Funcţiile, clasa de salarizare şi coeficientul de salarizare prevăzute în prezenta anexă se stabilesc în mod corespunzător şi pentru titluri de funcţii similare instituite în unităţi bugetare (subdiviziuni) din alte domenii, indiferent de subordinea lor departamentală.

Personal de specialitate specific din domeniul culturii, tineretului şi sportului (F6)

Codul funcţiei	Denumirea funcţiei	Clasa de salarizare	Coeficientul de salarizare
1	**2**	**3**	**4**
Instituţii de cultură şi tineret			
1.1. Funcţii de conducere			
F6001	Director general	90	6,43
F6002	Director (şef)	78	5,00
F6003	Director artistic	70	4,23
F6004	Prim-regizor	70	4,23
F6005	Pictor-şef	68	4,06
F6006	Dirijor-şef	68	4,06
F6007	Maestru de balet-şef	68	4,06
F6008	Regizor-şef	68	4,06
F6009	Şef secţie	65	3,81
F6013	Şef trupă	61	3,51
F6014	Conducător artistic	61	3,51
F6015	Şef filială	61	3,51
F6016	Şef centru	61	3,51
F6023	Şef serviciu	58	3,29
F6024	Custode-şef	58	3,29
F6029	Şef sector	56	3,16

F6033	Şef sală de expoziţii	52	2,90
F6034	Şef laborator	52	2,90
F6035	Şef filmotecă	52	2,90
F6038	Şef birou	49	2,73
F6039	Şef atelier	49	2,73
F6047	Conducător de cerc	46	2,56
F6048	Bibliotecar principal	45	2,51
F6049	Bibliograf principal	45	2,51
	1.2. Funcţii de execuţie		
F6011	Regizor	62	3,58
F6012	Dirijor	62	3,58
F6017	Regizor tehnic	61	3,51
F6018	Regizor montare	61	3,51
F6019	Regizor de sunete	61	3,51
F6020	Redactor tehnic	61	3,51
F6021	Maestru de cor	61	3,51
F6022	Scenograf	61	3,51
F6025	Mediator	58	3,29
F6026	Coregraf	58	3,29
F6027	Artist, maestru al scenei	58	3,29
F6030	Concertmaistru	55	3,09
F6044	Artist	48	2,67
F6040	Ihtiolog	49	2,73
F6031	Expert în domeniul artelor	55	3,09
F6032	Pictor	55	3,09
F6041	Sculptor	49	2,73
F6042	Scenograf	49	2,73
F6054	Ghid	36	2,08
F6050	Restaurator	44	2,46
F6055	Muzeograf	36	2,04
F6056	Bibliotecar	36	2,08
F6057	Bibliograf	36	2,08
F6051	Acompaniator	39	2,21
F6052	Corepetitor	39	2,21
F6053	Conservator	39	2,21
F6058	Asistent regizor	36	2,08
F6059	Asistent maestru	36	2,08
F6060	Asistent dirijor	36	2,08
F6061	Peruchier	34	1,99
F6062	Păpuşar	34	1,99
F6063	Pălărier	34	1,99
F6064	Modelier	34	1,99
F6065	Machior	34	1,99
F6066	Decorator	34	1,99
F6067	Butafor	34	1,99
F6068	Custode superior fonduri	32	1,91

F6069	Custode fonduri	30	1,83
F6070	Custode exponate	30	1,83
F6071	Taxidermist	30	1,83
F6073	Administrator	28	1,76
F6074	Operator de sunete	26	1,69
F6075	Artist figurant	26	1,69
F6076	Animator	26	1,69
F6077	Supraveghetor muzeu	15	1,23
Instituţii din domeniul culturii fizice şi sportului			
1.1. Funcţii de conducere			
F6010	Director	65	3,81
F6028	Director club sportiv	58	3,29
F6037	Director (administrator) edificiu sportiv	50	2,79
1.2. Funcţii de execuţie			
F6045	Instructor-metodist	48	2,67
F6036	Antrenor principal	52	2,90
F6043	Antrenor superior	49	2,73
F6046	Antrenor	47	2,62
F6072	Salvator	30	1,83

Note:

1. Clasa de salarizare şi coeficientul de salarizare la categoria „Funcţii de conducere” din compartimentul „Instituţii de cultură şi tineret” se stabilesc pentru funcţiile instituite în instituţii cu statut naţional/de categorie superioară.

Stabilirea claselor de salarizare şi a coeficienţilor de salarizare pentru funcţiile instituite în instituţii similare de alte categorii se efectuează prin reducerea clasei de salarizare faţă de cele stabilite în tabel, după cum urmează:

- cu 2 clase succesive – pentru funcţii similare instituite în instituţii de categoria I;
- cu 3 clase succesive – pentru funcţii similare instituite în instituţii de categoria II;
- cu 5 clase succesive – pentru funcţii similare instituite în instituţii de categoria III;
- cu 6 clase succesive – pentru funcţii similare instituite în instituţii de categoria IV.

2. Raportarea instituţiilor de cultură şi a grădinilor zoologice la o anumită categorie se efectuează conform indicilor şi modului de raportare stabilite de Guvern.

3. Funcţia „Director general” se instituie doar în instituţii cu statut naţional/de categorie superioară.

4. Conform funcţiei „Director” din compartimentul „Instituţii din domeniul culturii fizice şi sportului” se salarizează directorul Centrului Sportiv de Pregătire a Loturilor Naţionale.

5. Clasa de salarizare pentru funcţia „Director (administrator) edificiu sportiv” se aplică pentru un edificiu cu pînă la 9 angajaţi. Pentru un număr de angajaţi de la 10 pînă la 20, clasa de salarizare pentru funcţia respectivă se majorează cu 2 clase succesive faţă de cea stabilită în tabel pentru această funcţie, iar pentru un edificiu cu numărul de angajaţi mai mare de 20, clasa de salarizare indicată se va majora cu 3 clase succesive.

6. Clasa de salarizare pentru funcţiile de conducere (şef secţie, şef serviciu, şef sector, şef birou) din prezenta anexă se aplică pentru funcţiile de conducere din subdiviziunile corespunzătoare activităţii de bază a unităţii bugetare. Clasa de salarizare pentru funcţiile de conducere din subdiviziunile de suport se stabileşte în conformitate cu anexa nr.10.

7. Clasa de salarizare pentru funcţia „Şef filială” se stabileşte cu o reducere de 4 clase succesive faţă de clasa de salarizare stabilită în tabel pentru conducătorul unităţii bugetare.

8. Pentru stimularea şi sporirea calităţii muncii personalului din domeniul culturii, tineretului şi sportului se efectuează atestarea profesională, cu conferirea categoriei de calificare superioară/coordonator, I, II sau III.

Regulamentul privind modul de conferire a categoriilor de calificare se aprobă de către ministerul responsabil de elaborarea şi promovarea politicii în domeniile respective.

Clasele de salarizare indicate în tabel se aplică personalului care ocupă aceste funcţii şi nu au nicio categorie de calificare.

Clasa de salarizare pentru personalul căruia, în urma atestării profesionale, i-au fost conferite categorii de calificare se stabileşte prin majorare, după cum urmează:

- cu o clasă succesivă faţă de cea indicată în tabel pentru funcţie similară – pentru deţinerea categoriei de calificare III;
- cu 2 clase succesive faţă de cea indicată în tabel pentru funcţie similară – pentru deţinerea categoriei de calificare II;
- cu 4 clase succesive faţă de cea indicată în tabel pentru funcţie similară – pentru deţinerea categoriei de calificare I;
- cu 6 clase succesive faţă de cea indicată în tabel pentru funcţie similară – pentru deţinerea categoriei de calificare superioară sau coordonator.

9. Similar funcţiei „Artist", cu categoria de calificare respectivă, se stabileşte clasa de salarizare şi coeficientul de salarizare pentru artişti vocali (solişti), artişti de balet, artişti dramatici, artişti instrumentişti, artişti de cor, artişti în orchestrele simfonice şi camerale, artişti de diverse genuri de circ, inspectori ai manejului, artişti dresori de animale sălbatice, artişti în ansamblul de cîntece şi dansuri, în colective corale şi coregrafice, în orchestre de muzică populară, fanfare, sinfo-jazz, artişti ai orchestrelor şi ansamblurilor de estradă.

10. Clasa de salarizare pentru bibliotecari sau alte categorii de personal care deservesc schema de închiriere a manualelor se stabileşte prin majorarea faţă de cea stabilită în tabel pentru funcţii similare, după cum urmează:

Numărul de manuale incluse în schema de închiriere	**Numărul de clase acordate suplimentar**
pînă la 3000 exemplare	2 clase de salarizare
3001–6000 exemplare	3 clase de salarizare
6001–10000 exemplare	4 clase de salarizare
10001 exemplare şi mai mult	6 clase de salarizare

11. Clasa de salarizare pentru funcţiile de „Instructor metodist" şi de „Antrenor" se stabileşte pentru funcţiile respective instituite în Centrul Sportiv de Pregătire a Loturilor Naţionale. Clasa de salarizare pentru funcţiile similare instituite în alte instituţii din domeniul culturii fizice şi sportului se stabileşte cu o reducere de 3 clase de salarizare faţă de cea indicată în tabel.

Anexa nr.9

Grupul ocupaţional „Asistenţă socială şi sănătate (G)"

1. Dispoziţiile prezentei anexe se extind asupra funcţiilor de specialitate specifice din instituţiile medico-sanitare publice, de asistenţă socială şi sănătate publică, asupra personalului medical din instituţiile de învăţămînt şi din alte instituţii (subdiviziuni medicale), precum şi asupra altui personal de asistenţă socială, indiferent de subordinea lor departamentală, conform tabelului din anexă.

2. Clasa de salarizare şi coeficientul de salarizare aferent pentru alte funcţii de specialitate care pot fi instituite în unităţile bugetare din acest domeniu se stabilesc în

conformitate cu anexa nr.10 sau, după caz, cu alte anexe la prezenta lege care reglementează funcţiile de specialitate specifice unui anumit domeniu de activitate.

3. Funcţiile caracteristice personalului de deservire tehnică şi auxiliar ce se instituie în unităţile bugetare din domeniul asistenţei sociale şi sănătate, precum şi clasa de salarizare şi coeficientul de salarizare aferent se determină în conformitate cu anexa nr.10.

Personal de specialitate din domeniul asistenţă socială şi sănătate (G6)

Codul funcţiei	Denumirea funcţiei	Clasa de salarizare	Coeficientul de salarizare
1	**2**	**3**	**4**
	1.1. Funcţii de conducere		
G6001	Medic-şef, şef spital	99	7,76
G6002	Director (general) al instituţiei de nivel republican	96	7,29
G6003	Medic-şef al instituţiei, de categoria:		
	I	93	6,85
	II	90	6,43
	III	87	6,04
G6004	Şef policlinică	93	6,85
G6005	Director/şef/manager al instituţiei, de categoria:		
	I	87	6,04
	II	85	5,79
	III	83	5,55
G6007	Şef/manager serviciu social	65	3,81
G6011	Director (şef) centru	61	3,51
	1.2. Funcţii de execuţie		
	1.2.1. Personal cu studii superioare		
G6006	Medic (de toate specialităţile), în instituţii de categoria:		
	nivel republican	78	5,00
	I	76	4,80
	II	74	4,60
	III	72	4,41
G6008	Dietetician	65	3,81
G6009	Farmacist	65	3,81
G6010	Psihopedagog	65	3,81
G6012	Logoped	61	3,51
G6013	Psiholog	61	3,51
G6014	Defectolog	61	3,51
G6015	Kinetoterapeut	61	3,51
G6017	Asistent parental profesionist	55	3,09
G6018	Asistent social	52	2,90
G6030	Mediator comunitar	38	2,17
	1.2.2. Personal cu studii profesional tehnice		
G6019	Tehnician-dentist	46	2,56

G6020	Statistician medical	46	2,56
G6021	Laborant radiolog	46	2,56
G6022	Instructor dezinfecţionist	46	2,56
G6023	Instructor de cultură fizică medicală	46	2,56
G6024	Felcer	46	2,56
G6025	Felcer laborant	46	2,56
G6026	Farmacist	46	2,56
G6027	Asistent medical	46	2,56
G6028	Laborant	41	2,31
G6031	Asistent parental profesionist	37	2,12
G6034	Tehnician	34	1,99
G6032	Asistent social	34	1,99
1.2.3. Personal cu studii medii (medical inferior)			
G6033	Instructor ergoterapie	30	1,83
G6034	Farmacist inferior	30	1,83
G6035	Mediator comunitar fără studii	30	1,83
G6036	Asistent personal	30	1,83
G6037	Asistent familial	30	1,83
G6038	Dădacă	28	1,76
G6039	Lucrător social	28	1,76
G6040	Dezinfecţionist	26	1,69
G6041	Infirmier	26	1,69
G6042	Soră econoamă	26	1,69
G6043	Registrator (medical)	24	1,62

Note:

1. Clasa de salarizare stabilită în tabel pentru medici, inclusiv pentru cei cu funcţii de conducere, pentru personalul medical cu studii medii speciale şi farmacişti, precum şi pentru alt personal indicat în tabel, cărora li se conferă categorie de calificare, se aplică pentru personalul care deţine categoria de calificare superioară.

Pentru cei care deţin categoria de calificare I, clasa de salarizare se stabileşte cu o reducere de 2 clase succesive faţă de cea stabilită în tabel, iar pentru cei care deţin categoria de calificare II – clasa de salarizare stabilită în tabel se reduce cu 4 clase succesive faţă de cele stabilite în tabel.

Pentru personalul fără categorie de calificare care ocupă funcţiile indicate în tabel cărora li se conferă categorii de calificare, clasa de salarizare se reduce cu 6 clase succesive faţă de cea indicată în tabel.

Clasa de salarizare în funcţie de categoria de calificare se stabileşte pentru activitatea în funcţia pentru care a fost conferită categoria şi se actualizează la reconfirmarea nivelului de pregătire profesională a persoanei. În cazul retrogradării sau al retragerii categoriei de calificare în urma atestării ordinare, clasa de salarizare se va revizui în funcţie de noua categorie de calificare deţinută de persoană.

2. Conform funcţiei „Director (general) al instituţiei de nivel republican” se salarizează conducătorul Centrului Naţional de Transfuzie a Sîngelui şi directorul Consiliului Naţional pentru Determinarea Dizabilităţii şi Capacităţii de Muncă.

3. Conform funcţiei „Director/şef/manager al instituţiei de categoria I, II, III” se determină clasa de salarizare pentru conducătorul (care nu este medic) centrelor de reabilitare, al internatelor psihoneurologice, al caselor-internat pentru copii cu deficienţe mintale, altor instituţii sociale în funcţie de categoria la care este raportată instituţia.

4. Pentru medici şi conducătorii instituţiilor care nu ating indicii prevăzuţi pentru categoria III, clasa de salarizare se stabileşte cu o reducere de 2 clase succesive faţă de cea indicată pentru medici şi conducătorii instituţiilor raportate la categoria III.

5. Raportarea instituţiilor medico-sanitare şi de asistenţă socială la una dintre categorii ale instituţiilor se efectuează conform indicilor şi modului de raportare aprobate prin hotărîre de Guvern.

6. Clasele de salarizare pentru medicii, farmaciştii şi personalul medical cu studii profesional tehnice în funcţii de conducere (şef secţie /serviciu /laborator /subdiviziune, medic/asistent medical principal /superior, asistent medical-şef) se majorează cu 2-6 clase faţă de clasele de salarizare indicate pentru aceste funcţii în tabel, în dependenţă de nivelul de responsabilitate managerială.

7. Clasele de salarizare pentru biologii, zoologii, entomologii, chimiştii şi chimiştii farmaciști din instituţiile medico-sanitare, de sănătate publică şi asistenţă socială se stabilesc la nivelul clasei de salarizare a medicilor şi farmaciştilor, în funcţie de nivelul de studii.

8. Clasa de salarizare pentru medicii rezidenţi antrenaţi în supravegherea de stat a sănătăţii publice şi/sau în acordarea asistenţei medicale se stabileşte la nivelul funcţiei „Farmacist" fără vechime, în funcţie de activitatea şi/sau sarcina curativă îndeplinită.

9. Volumul maxim de lucru prin cumul pentru medici şi personalul medical cu studii profesional tehnice se stabileşte în limita a 0,5 funcţie.

10. Clasa de salarizare pentru experţii în determinarea gradului de dizabilitate se stabileşte prin majorare cu 3 clase succesive faţă de clasele indicate în tabel pentru specialiştii de diverse specializări, responsabili de determinarea gradelor de dizabilitate.

11. Pentru funcţiile de „Educator", „Pedagog social", „Psihopedagog", „Logoped", „Psiholog" şi „Conducător muzical" din casele de copii, centrele de reabilitare şi recuperare, centrele de plasament şi din alte instituţii de asistenţă socială pentru copii, precum şi pentru funcţia „Părintele-educator" al casei de copii de tip familial, clasa de salarizare se stabileşte la nivelul funcţiei de „Educator educaţie timpurie" conform anexei nr.7. Clasa de salarizare pentru funcţia „Părinte-educator", stabilită conform acestui punct, se stabileşte în cazul caselor de copii de tip familial cu peste 5 copii.

Pentru „Părinţii-educatori" ai caselor de copii de tip familial cu pînă la 5 copii şi pentru „Asistenţii parentali profesionişti" cu mai puţin de 5 copii luaţi în plasament, clasa de salarizare se reduce cu 3 clase succesive.

12. Clasa de salarizare indicată în tabel pentru funcţia „Lucrător social" se stabileşte lucrătorilor sociali pentru deservirea a cel puţin 8–10 beneficiari din localităţile rurale sau cel puţin 10–12 beneficiari din localităţile urbane. La deservirea unui număr mai mic de 8 beneficiari în localităţile rurale şi 10 beneficiari în localităţile urbane, clasa de salarizare se diminuează cu 2–4 clase, în funcţie de numărul de beneficiari real deserviţi.

13. Clasa de salarizare pentru asistenţii sociali supervizori se stabileşte prin majorarea cu 2 clase succesive faţă de cea indicată în tabel pentru funcţia similară.

14. În funcţie de specificul de activitate al unităţii bugetare, clasa de salarizare corespunzătoare funcţiilor indicate în tabelul din prezenta anexă se majorează după cum urmează:

- cu 5 clase succesive faţă de cele prevăzute în anexă pentru funcţii similare – pentru personalul din subdiviziuni şi/sau laboratoare bacteriologice ce combat maladii contagioase şi infecţii extrem de periculoase şi din cele radiologice, precum şi pentru medicii, asistenţii medicali şi personalul medical inferior antrenaţi nemijlocit în profilaxia şi combaterea maladiilor HIV/SIDA;

- cu 3 clase succesive faţă de cele prevăzute în anexă pentru funcţii similare – pentru personalul medical din Consiliul Naţional pentru Determinarea Dizabilităţii şi Capacităţii de Muncă, precum şi pentru medicii şi personalul medical mediu al Centrului Naţional de Transfuzie a Sîngelui;

- cu 2 clase succesive faţă de cele prevăzute în anexă pentru funcţiile similare pentru personalul medical care deserveşte pacienţi cu afecţiuni neuromotorii şi afecţiuni ale aparatului locomotor.

Anexa nr.10

Grupul ocupaţional „Funcţii complexe (H)”

Dispoziţiile prezentei anexe se extind asupra funcţiilor de specialitate, de deservire tehnică, auxiliare şi muncitoreşti ce nu se regăsesc în celelalte anexe şi care se referă şi pot fi instituite în toate domeniile de activitate, în toate unităţile bugetare, conform tabelului.

Personal de specialitate, de deservire tehnică, auxiliar şi muncitoresc (H6)

Codul funcţiei	Denumirea funcţiei	Clasa de salarizare	Coeficientul de salarizare
1	2	3	4
	1.1. Funcţii de conducere		
H6001	Căpitan port	90	6,43
H6002	Director	85	5,79
H6003	Şef centru	78	5,00
H6004	Inginer-programator-şef	78	5,00
H6005	Şef direcţie tehnologii informaţionale	75	4,70
H6006	Şef laborator veterinar raional	75	4,70
H6007	Şef laborator	75	4,70
H6008	Şef direcţie alte domenii	70	4,23
H6009	Şef secţie tehnologii informaţionale	70	4,23
H6010	Şef circumscripţie veterinară	70	4,23
H6011	Şef staţie	68	4,06
H6012	Şef secţie alte domenii	65	3,81
H6013	Şef serviciu tehnologii informaţionale	65	3,81
H6018	Şef serviciu alte domenii	61	3,51
H6019	Redactor-şef	61	3,51
H6020	Inginer-şef	61	3,51
H6021	Şef staţie centrală de salvare	61	3,51
H6022	Energetician-şef	61	3,51
H6023	Constructor-şef	61	3,51
H6024	Agronom-şef	61	3,51
H6025	Căpitan	61	3,51
H6026	Contabil-şef	61	3,51
H6042	Şef staţie de salvare	55	3,09
H6058	Şef atelier	49	2,73
H6059	Şef garaj	49	2,73
H6060	Şef secţie exploatare imobile	49	2,73
H6070	Şef sector	46	2,56
H6071	Tehnolog-şef	46	2,56
H6076	Şef echipaj	44	2,46
H6077	Şef gospodărie	44	2,46
H6078	Scafandru specialist-şef	44	2,46
H6079	Şef serviciu exploatare imobile	44	2,46

H6081	Şef şantier	41	2,31
H6082	Şef grupă în secţia de exploatare a imobilelor	41	2,31
H6083	Şef echipă	41	2,31
H6091	Şef magazie	39	2,21
H6092	Şef cantină	39	2,21
H6095	Şef serviciu administrativ	36	2,08
H6096	Mecanic-şef	36	2,08
H6097	Şef arhivă	36	2,08
H6098	Şef birou	36	2,08
H6099	Şef cancelarie/audienţă	36	2,08
H6100	Şef cămin	36	2,08
H6101	Şef depozit	36	2,08
H6102	Şef secretariat	36	2,08
H6103	Şef staţie radiotehnică	36	2,08
H6106	Şef staţie telefonică	36	2,08
H6107	Şef expediere/expediţie	34	1,99
H6108	Şef sală de audienţe/lectură	34	1,99
H6116	Şef cameră frigorifică	34	1,99
H6117	Şef punct asistenţă tehnică	32	1,91
H6123	Bucătar-şef	32	1,91
H6124	Şef baie	30	1,83
H6125	Şef instalaţii	30	1,83
H6126	Şef ospătărie	30	1,83
H6127	Şef punct control tehnic	30	1,83
H6128	Şef punct dezactivare	30	1,83
H6129	Şef spălătorie	30	1,83
H6079	Şef staţie de cazane	30	1,83
H6081	Şef staţie de încărcare a acumulatoarelor	30	1,83
	1.2. Funcţii de execuţie		
H6014	Erpetolog	65	3,81
H6015	Inspector căpitan portuar	65	3,81
H6016	Statistician principal	65	3,81
H6017	Statistician superior	62	3,58
H6035	Statistician	58	3,29
H6027	Arhitect	61	3,51
H6028	Jurist	61	3,51
H6029	Administrator reţea de calculatoare principal	61	3,51
H6043	Administrator reţea de calculatoare superior	55	3,09
H6061	Administrator reţea de calculatoare	49	2,73
H6030	Analist principal	61	3,51
H6044	Analist superior	55	3,09
H6062	Analist	49	2,73
H6037	Economist principal	58	3,29
H6046	Economist superior	55	3,09
H6063	Economist	49	2,73
H6031	Inginer principal	61	3,51

H6047	Inginer superior	55	3,09
H6064	Inginer	49	2,73
H6038	Inginer-programator	58	3,29
H6032	Programator principal	61	3,51
H6048	Programator superior	55	3,09
H6065	Programator	49	2,73
H6033	Sociolog	61	3,51
H6034	Meteorolog	61	3,51
H6039	Traducător principal	58	3,29
H6050	Traducător superior	55	3,09
H6055	Traducător	52	2,90
H6040	Specialist principal	58	3,29
H6056	Specialist superior	52	2,90
H6057	Specialist	50	2,79
H6036	Contabil principal	58	3,29
H6045	Contabil superior	55	3,09
H6066	Contabil	49	2,73
H6067	Contabil-casier	49	2,73
H6145	Casier	24	1,62
H6049	Inspector superior	55	3,09
H6068	Inspector	49	2,73
H6041	Medic veterinar	58	3,29
H6051	Toxicolog	55	3,09
H6052	Microbiolog	55	3,09
H6053	Entomolog	55	3,09
H6054	Bacteriolog	55	3,09
H6069	Metrolog	49	2,73
H6072	Corespondent	46	2,56
H6073	Merceolog principal	46	2,56
H6084	Merceolog superior	41	2,31
H6105	Merceolog	36	2,08
H6074	Redactor principal	46	2,56
H6085	Redactor superior	41	2,31
H6104	Redactor	36	2,08
H6175	Agronom	46	2,56
H6109	Administrator principal	34	1,99
H6130	Administrator superior	30	1,83
H6135	Administrator	28	1,76
H6110	Agent de aprovizionare	34	1,99
H6086	Tehnolog	41	2,31
H6111	Desenator-constructor	34	1,99
H6087	Reporter	41	2,31
H6088	Felcer veterinar laborant	41	2,31
H6089	Felcer veterinar	41	2,31
H6166	Sanitar veterinar	19	1,46
H6093	Scafandru specialist	39	2,21
H6118	Operator documente secrete	32	1,91

H6131	Custode superior fonduri	30	1,83
H6139	Custode fonduri	26	1,69
H6112	Tehnician superior	34	1,99
H6119	Tehnician	32	1,91
H6113	Inspector superior controlul asupra executării hotărîrilor	34	1,99
H6120	Inspector controlul asupra executării hotărîrilor	32	1,91
H6121	Secretar administrativ superior	32	1,91
H6132	Secretar administrativ	26	1,69
H6140	Secretar	30	1,83
H6136	Secretar(ă)-stenograf(ă)	28	1,76
H6137	Stenograf	28	1,76
H6141	Dactilograf	26	1,69
H6142	Operator date	26	1,69
H6146	Arhivar	24	1,62
H6147	Bucătar	24	1,62
H6148	Fotograf	24	1,62
H6149	Instructor	24	1,62
H6150	Grafician	24	1,62
H6151	Retuşor	24	1,62
	Muncitori calificaţi		
H6080	Maistru controlor superior	44	2,46
H6090	Maistru-controlor	39	2,21
H6094	Maistru superior	41	2,31
H6114	Maistru	34	1,99
H6115	Scafandru	34	1,99
H6122	Corector	32	1,91
H6138	Mecanic superior	28	1,76
H6152	Mecanic	24	1,62
H6133	Dispecer	30	1,83
H6134	Saturator	30	1,83
H6143	Electrogazosudor	26	1,69
H6144	Revizor superior transport auto	26	1,69
H6153	Revizor transport auto	24	1,62
H6154	Acordor-reglor	24	1,62
H6155	Acumulatorist	24	1,62
H6156	Lăcătuş-instalator	24	1,62
H6157	(Electro)sudor	24	1,62
H6158	Electrician	24	1,62
H6159	Salvamar	24	1,62
H6160	Maşinist	24	1,62
H6161	Electromecanic	21	1,52
H6362	Electromontor	21	1,52
H6163	Frizer	21	1,52
H6164	Instalator	21	1,52
H6165	Reglor	21	1,52
H6167	Operator	19	1,46

H6168	Brigadier	19	1,46
H6169	Lăcătuş	17	1,40
H6170	Dulgher	15	1,34
H6171	Tîmplar	15	1,34
H6172	Iluminator	15	1,34
H6173	Evacuator	15	1,34
H6174	Şofer (conducător auto)	14	1,31
H6175	Funcţionar de serviciu	12	1,26
H6176	Operator telecomunicaţii	10	1,21
H6177	Muncitor calificat	10	1,21
	Muncitori necalificaţi		
H6178	Bucătar auxiliar	9	1,18
H6179	Ajutor de bucătar	9	1,18
H6180	Curier	9	1,18
H6181	Expeditor	9	1,18
H6182	Operator staţie irigare	8	1,16
H6183	Fochist	8	1,16
H6184	Paznic	7	1,13
H6185	Muncitor necalificat	1	1,00

Note:

1. Clasa de salarizare pentru funcţiile de inginer exploatare sisteme informaţionale (principal, superior), inginer securitate informaţională (principal, superior), analist sisteme informatice (principal, superior) se stabileşte la nivelul clasei de salarizare stabilite în tabel pentru funcţiile de programator (principal, superior).

2. Clasa de salarizare pentru funcţiile de administrator reţea de calculatoare (principal, superior), administrator sisteme informatice (principal, superior) se stabileşte la nivelul clasei de salarizare stabilite în tabel pentru funcţiile de administrator bază de date (principal, superior).

3. Clasa de salarizare indicată în tabel pentru funcţia „Contabil-şef" se aplică în unitatea bugetară cu un efectiv de 50–100 de unităţi de personal. În unitatea bugetară cu un efectiv mai mic de 50 de unităţi de personal, clasa de salarizare pentru funcţia „Contabil-şef" se stabileşte cu o reducere de 2 clase succesive faţă de cea indicată în tabel pentru această funcţie, iar în unităţile bugetare cu un efectiv mai mare de 100 de unităţi de personal, clasa de salarizare pentru funcţia respectivă se stabileşte cu o majorare de 3 clase succesive.

4. Clasa de salarizare pentru funcţiile de cameristă, cizmar, copist, costumier, crescător de cîini, cusătoreasă-restaurator, fotocopiator, geamgiu, grădinar, magazioner, manichiuristă, maşinist de scenă, maşinist-compresoare, observator, pontator, prelucrător material informativ, preparator, recepţioner, strungar, tapetar, vînător, zugrav, operator în sala cu cazane, bufetieră, chelner, precum şi alte funcţii ce se regăsesc în Clasificatorul Ocupaţiilor al Republicii Moldova şi se atribuie la grupa „Muncitori calificaţi", se stabileşte prin asimilare potrivit funcţiei „Muncitor calificat".

5. Muncitorii necalificaţi se încadrează în clasele de salarizare 1–9.

6. Potrivit funcţiei „Muncitor necalificat", cu clasele de salarizare 1–6, se stabileşte salariul de bază pentru următoarele funcţii: muncitor necalificat în grădinărit, agricultură, exploatări forestiere, silvicultură, construcţii, la întreţinerea de drumuri, poduri, baraje, tocilar, afişor, cărăuş, curăţitor încălţăminte, curăţitor teritorii/conducte de gunoi, marcator, măturător, portar, hamal, uşier, menajeră, femeie de serviciu, îngrijitor încăperi de producţie şi de serviciu, îngrijitor spaţii verzi, curăţătoreasă, lenjereasă, spălătoreasă, spălător veselă, uşier, garderobier, muncitor auxiliar şi alte funcţii muncitoreşti atribuite, conform Clasificatorului Ocupaţiilor al Republicii Moldova, la grupa „Muncitori necalificaţi".

7. Clasele de salarizare cărora în baza evaluării li se pot conferi categorii/clase de calificare (superioară (coordonator), categoria I, categoria II, categoria III) corespund nivelului minim – fără categorie.

Pentru personalul căruia, în urma atestării profesionale, i-au fost conferite categorii de calificare, clasa de salarizare se stabileşte prin majorare, după cum urmează:

- cu o clasă succesivă faţă de cea indicată în tabel pentru funcţie similară – pentru deţinerea categoriei de calificare III;
- cu 2 clase succesive faţă de cea indicată în tabel pentru funcţie similară – pentru deţinerea categoriei de calificare II;
- cu 4 clase succesive faţă de cea indicată în tabel pentru funcţie similară – pentru deţinerea categoriei de calificare I;
- cu 6 clase succesive faţă de cea indicată în tabel pentru funcţie similară – pentru deţinerea categoriei de calificare superioară sau coordonator.

8. Clasa de salarizare pentru turnătorii şi şlefuitorii de piese tehnico-stomatologice de protezare, precum şi pentru angajaţii antrenaţi în procesele tehnologice la Centrul Naţional de Transfuzie a Sîngelui cu un volum ce depăşeşte 5 tone de plasmă pe an, se stabileşte prin majorarea cu 2 clase succesive faţă de clasele prevăzute în tabel pentru funcţii similare.

9. Clasa de salarizare indicată în tabel pentru funcţia „Şofer" este stabilită pentru conducătorul (şoferul) autocamioanelor şi al automobilelor-furgon cu destinaţie generală avînd sarcina maximă de pînă la 3 tone şi pentru conducătorul mijloacelor de transport cu motor.

În funcţie de tipul de transport condus şi complexitatea lucrărilor executate, clasele de salarizare pentru funcţia „Şofer (conducător auto)" se majorează faţă de cea indicată în tabel după cum urmează:

- cu 2 clase succesive – pentru conducătorii (şoferii) de autocamioane şi automobile-furgon cu destinaţie generală avînd sarcina maximă de la 3 pînă la 10 tone; pentru conducători auto (şoferi), inclusiv cei care conduc automobile speciale şi automobile sanitare (cu excepţia ambulanţelor); pentru şoferii de autobuze cu lungimea de pînă la 7 metri;
- cu 3 clase succesive – pentru conducătorii (şoferii) de autocamioane şi automobile furgon cu destinaţie generală avînd sarcina maximă de la 10 pînă la 40 de tone; pentru şoferii de ambulanţe şi de automobile operative cu semnale sonore speciale (tip „Sirena"), precum şi de autobuze speciale şi ambulanţe; pentru şoferi de autobuze cu lungimea de la 7–12 metri;
- cu 4 clase succesive – pentru conducătorii (şoferii) de autocamioane şi automobile furgon cu destinaţie generală, avînd sarcina maximă de peste 40 de tone; pentru şoferi de autobuze cu lungimea de peste 12 metri;
- cu 5 clase succesive – pentru conducătorii de camioane pentru transportarea cimentului, a substanţelor chimice toxice, a cadavrelor, a amoniacului anhidru, a apei amoniacale, a gunoiului putred, a dejecţiilor;
- cu 6 clase de salarizare – pentru conducătorii (şoferii) de autobuze şcolare.

10. Clasa de salarizare stabilită în tabel pentru funcţia „Hamal" se aplică hamalilor ocupaţi la încărcarea (descărcarea) în (din) vagoane, automobile şi alt transport cu încărcături de pînă la 50 kg şi la prelucrarea încărcăturilor în cadrul unităţii (depozitului), iar la încărcarea încărcăturilor ce depăşesc 50 kg sau a încărcăturilor îngheţate şi/sau nocive – clasa de salarizare se majorează cu 2 clase succesive faţă de cea indicată în tabel.

11. Salariul de bază corespunzător clasei de salarizare prevăzute în prezenta anexă pentru îngrijitorii de încăperi de producţie şi de serviciu se stabileşte pentru dereticarea a 450 m^2 de spaţiu.

L E G E A
contabilităţii şi raportării financiare

nr. 287 din 15.12.2017

Monitorul Oficial nr.1-6/22 din 05.01.2018

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Obiectul de reglementare
Articolul 2. Domeniul de aplicare
Articolul 3. Noţiuni de bază
Articolul 4. Categoriile entităţilor şi grupurilor
Articolul 5. Modul de ţinere a contabilităţii şi de aplicare a standardelor de contabilitate
Articolul 6. Principii generale
Articolul 7. Limba şi moneda în care se ţine contabilitatea

Capitolul II
REGLEMENTAREA ÎN DOMENIUL CONTABILITĂŢII ŞI RAPORTĂRII FINANCIARE

Articolul 8. Organele de reglementare în domeniul contabilităţii şi raportării financiare şi competenţa acestora
Articolul 9. Consiliul de contabilitate şi raportare financiară

Capitolul III
ORGANIZAREA CONTABILITĂŢII

Articolul 10. Ciclul contabil
Articolul 11. Documentele primare
Articolul 12. Documente primare cu regim special
Articolul 13. Recunoaşterea şi evaluarea elementelor contabile
Articolul 14. Conturile contabile
Articolul 15. Registrele contabile
Articolul 16. Inventarierea
Articolul 17. Păstrarea documentelor contabile
Articolul 18. Obligaţiile şi drepturile entităţii privind ţinerea contabilităţii şi raportarea financiară
Articolul 19. Accesul la documentele contabile

Capitolul IV
SITUAŢIILE FINANCIARE INDIVIDUALE

Articolul 20. Dispoziţii generale
Articolul 21. Conţinutul situaţiilor financiare individuale
Articolul 22. Nota explicativă la situaţiile financiare individuale
Articolul 23. Raportul conducerii
Articolul 24. Perioada de gestiune

Articolul 25. Cerinţe specifice privind raportarea financiară în cazul reorganizării entităţii
Articolul 26. Cerinţe specifice privind raportarea financiară în cazul lichidării entităţii

Capitolul V
SITUAŢIILE FINANCIARE CONSOLIDATE

Articolul 27. Obligaţia întocmirii situaţiilor financiare consolidate şi a raportului consolidat al conducerii
Articolul 28. Conţinutul situaţiilor financiare consolidate
Articolul 29. Nota explicativă la situaţiile financiare consolidate
Articolul 30. Raportul consolidat al conducerii

Capitolul VI
SEMNAREA, AUDITUL, PREZENTAREA ŞI PUBLICAREA SITUAŢIILOR FINANCIARE INDIVIDUALE ŞI CELOR CONSOLIDATE

Articolul 31. Semnarea situaţiilor financiare
Articolul 32. Auditul situaţiilor financiare
Articolul 33. Prezentarea şi publicarea situaţiilor financiare
Articolul 34. Răspunderea pentru încălcarea prezentei legi

Capitolul VII
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 35.
Articolul 36.
Articolul 37.

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Obiectul de reglementare

Prezenta lege stabileşte cadrul normativ de bază, principiile şi cerinţele generale şi mecanismul de reglementare în domeniul contabilităţii şi raportării financiare în Republica Moldova.

Articolul 2. Domeniul de aplicare

Prezenta lege se aplică următoarelor categorii de persoane (în continuare – *entităţi*) înregistrate în Republica Moldova:

a) persoanelor juridice care desfăşoară activitate de întreprinzător, indiferent de tipul de proprietate şi forma juridică de organizare;

b) autorităţilor/instituţiilor, cu excepţia autorităţilor/instituţiilor bugetare;

c) reprezentanţelor permanente şi filialelor entităţilor nerezidente;

d) organizaţiilor necomerciale şi reprezentanţelor entităţilor nerezidente;

e) persoanelor fizice care desfăşoară activitate de întreprinzător, cu excepţia titularilor patentei de întreprinzător;

f) persoanelor fizice care desfăşoară activitate profesională în sectorul justiţiei (notari, avocaţi, executori judecătoreşti, mediatori, administratori autorizaţi) şi birourilor înfiinţate de acestea, precum şi cabinetelor individuale ale medicilor de familie.

[Art.2 completat prin Legea nr.302 din 30.11.2018, în vigoare 12.12.2018]

Articolul 3. Noţiuni de bază

(1) În sensul prezentei legi, următoarele noţiuni de bază semnifică:

contabilitate – sistem complex de colectare, identificare, grupare, prelucrare, înregistrare, generalizare şi de prezentare a informaţiilor privind elementele contabile;

contabilitate de casă – metodă a contabilităţii conform căreia elementele contabile sînt recunoscute pe măsura încasării/plăţii numerarului sau compensării în altă formă;

contabilitate de gestiune – sistem de colectare, înregistrare, prelucrare şi transmitere a informaţiei pentru planificarea, controlul şi analiza activităţii entităţii, în scopul întocmirii rapoartelor interne pentru luarea deciziilor manageriale;

contabilitate financiară – sistem de colectare, înregistrare, prelucrare şi generalizare a informaţiei privind existenţa şi mişcarea activelor, capitalului propriu, datoriilor, veniturilor şi cheltuielilor pentru întocmirea situaţiilor financiare;

contabilitate în partidă dublă – reflectarea faptelor economice prin dublă înregistrare, cu aplicarea conturilor contabile şi întocmirea situaţiilor financiare;

contabilitate în partidă simplă – reflectarea unilaterală a faptelor economice, conform metodei „intrare-ieşire", fără aplicarea conturilor contabile şi fără întocmirea situaţiilor financiare;

Depozitarul public al situaţiilor financiare – sistem unic integrat de colectare, stocare, generalizare, analiză şi publicare a situaţiilor financiare, a raportului conducerii şi a raportului auditorului ale entităţilor;

document primar – confirmare documentară care justifică producerea faptelor economice sau care acordă dreptul de a le efectua (produce); certifică producerea unui eveniment;

dublă înregistrare – procedeu de înregistrare a unui fapt economic în cel puţin debitul unui cont şi în creditul altui cont cu una şi aceeaşi sumă;

elemente contabile – activele, capitalul propriu, datoriile, veniturile, costurile, cheltuielile şi faptele economice ale entităţii;

entitate asociată – entitate în care o altă entitate deţine un interes de participare şi are o influenţă semnificativă asupra politicilor financiare şi operaţionale, dar care nu este nici entitate-fiică, nici participant într-un angajament comun;

entitate de interes public – entitate ale cărei valori mobiliare sînt admise la tranzacţionare pe o piaţă reglementată; bancă; asigurător (reasigurător)/societate de asigurări; organism de plasament colectiv în valori mobiliare cu personalitate juridică; entitate mare care este întreprindere de stat sau este societate pe acţiuni în care cota statului depăşeşte 50% din capitalul social;

entitate din domeniul exploatării forestiere – entitate care desfăşoară activităţi de exploatare forestieră;

entitate din industria extractivă – entitate care desfăşoară activităţi de explorare, prospectare, descoperire, exploatare şi/sau extragere a cărbunelui, petrolului brut, gazelor naturale, minereurilor metalifere, pietrei, nisipului, argilei, turbei şi/sau a sării;

entitate-fiică – entitate controlată total sau parţial de entitatea-mamă;

entitate-mamă – entitate care controlează una sau mai multe entităţi-fiice;

entităţi afiliate – entităţile din cadrul unui grup;

evaluare – procedeu de determinare a mărimii valorice a elementelor contabile;

fapt economic – tranzacţie, operaţiune, eveniment care a modificat sau poate modifica activele, capitalul propriu, datoriile, veniturile, costurile şi/sau cheltuielile entităţii;

grup – entitatea-mamă şi toate entităţile-fiice, luate în ansamblu;

interes de participare – drepturile unei entităţi în cadrul altei entităţi ce depăşesc 20% din capitalul social al ultimei, drepturi care, prin crearea unei legături strategice de lungă durată cu aceasta, sînt destinate să contribuie la activitatea entităţii care le deţine;

inventariere – procedeu de control şi autentificare documentară a existenţei activelor, capitalului propriu şi datoriilor care aparţin şi/sau se află în gestiunea temporară a entităţii;

Plan general de conturi contabile – act normativ care stabileşte nomenclatorul conturilor contabile, caracteristica şi modul de aplicare ale acestora;

recunoaştere – înregistrarea în contabilitate şi prezentarea în situaţiile financiare a unui element contabil care corespunde definiţiei şi care îndeplineşte criteriile de recunoaştere stabilite în standardele de contabilitate;

registre contabile – registre destinate grupării, sistematizării, înregistrării şi generalizării informaţiei privind existenţa şi mişcarea elementelor contabile reflectate în documentele primare;

situaţii financiare – set de rapoarte care caracterizează poziţia financiară, performanţa financiară şi alte informaţii aferente activităţii entităţii pentru o perioadă de gestiune;

standarde de contabilitate – Standarde Internaţionale de Raportare Financiară şi Standarde Naţionale de Contabilitate;

Standarde Internaţionale de Raportare Financiară – standarde şi interpretări emise de Consiliul pentru Standarde Internaţionale de Contabilitate, acceptate pentru aplicare în Republica Moldova (în continuare – *IFRS*);

Standarde Naţionale de Contabilitate – acte normative elaborate în baza Directivei 2013/34/UE a Parlamentului European şi a Consiliului IFRS, aprobate de Ministerul Finanţelor (în continuare – *SNC*);

venituri din vînzări – veniturile din vînzarea produselor, mărfurilor, din prestarea serviciilor, executarea lucrărilor, din contracte de construcţie, contracte de leasing, primele de asigurare, dividendele, participaţiile, dobînzile, precum şi alte venituri aferente activităţilor principale ale entităţii.

(2) Noţiunile utilizate în prezenta lege care nu sînt prevăzute la alin.(1) al prezentului articol sînt definite în standardele de contabilitate, precum şi în alte acte normative aprobate în conformitate cu art.8 alin.(1) lit.b).

Articolul 4. Categoriile entităţilor şi grupurilor

(1) Entitatea micro este entitatea care, la data raportării, nu depăşeşte limitele a două dintre următoarele criterii:

a) totalul activelor – 5600000 de lei;

b) veniturile din vînzări – 11200000 de lei;

c) numărul mediu al salariaţilor în perioada de gestiune – 10.

(2) Entitatea mică este entitatea care, nefiind entitate micro, la data raportării, nu depăşeşte limitele a două dintre următoarele criterii:

a) totalul activelor – 63600000 de lei;

b) veniturile din vînzări – 127200000 de lei;

c) numărul mediu al salariaţilor în perioada de gestiune – 50.

(3) Entitatea mijlocie este entitatea care, nefiind entitate micro sau entitate mică, la data raportării, nu depăşeşte limitele a două dintre următoarele criterii:

a) totalul activelor – 318000000 de lei;

b) veniturile din vînzări – 636000000 de lei;

c) numărul mediu al salariaţilor în perioada de gestiune – 250.

(4) Entitatea mare este entitatea care, la data raportării, depăşeşte limitele a două dintre următoarele criterii:

a) totalul activelor – 318000000 de lei;

b) veniturile din vînzări – 636000000 de lei;

c) numărul mediu al salariaţilor în perioada de gestiune – 250.

(5) Grupul mic este grupul constituit din entitatea-mamă şi entităţile-fiice care urmează să fie incluse în consolidare şi care, la data raportării entităţii-mamă, luate în ansamblu, nu depăşesc limitele a două dintre următoarele criterii:

a) totalul activelor – 80300000 de lei;

b) veniturile din vînzări – 160600000 de lei;

c) numărul mediu al salariaţilor în perioada de gestiune – 50.

(6) Grupul mijlociu este grupul care, nefiind grup mic, este constituit din entitatea-mamă şi entităţile-fiice ce urmează să fie incluse în consolidare, care, la data raportării entităţii-mamă, luate în ansamblu, nu depăşesc limitele a două dintre următoarele criterii:

a) totalul activelor – 401500000 de lei;

b) veniturile din vînzări – 803100000 de lei;

c) numărul mediu al salariaţilor în cursul perioadei de gestiune – 250.

(7) Grupul mare este grupul constituit din entitatea-mamă şi entităţile-fiice ce urmează să fie incluse în consolidare, care, la data raportării entităţii-mamă, luate în ansamblu, depăşesc limitele a două dintre următoarele criterii:

a) totalul activelor – 401500000 de lei;

b) veniturile din vînzări – 803100000 de lei;

c) numărul mediu al salariaţilor în cursul perioadei de gestiune – 250.

(8) Entitatea sau grupul trece dintr-o categorie în alta dacă, la data raportării, pentru ultimele două perioade de gestiune, depăşeşte sau încetează să mai depăşească limitele a două dintre criteriile categoriei la care se atribuie.

(9) Criteriile de atribuire a categoriei prevăzute la alin.(1)–(7) din prezentul articol se aplică în scopul contabilităţii şi raportării financiare şi nu se aplică entităţilor enumerate la art.2 lit.d)–f), precum şi entităţilor de interes public.

Articolul 5. Modul de ţinere a contabilităţii şi de aplicare a standardelor de contabilitate

(1) Entităţile micro şi persoanele fizice care desfăşoară activitate de întreprinzător, după înregistrarea acestora ca plătitori ai taxei pe valoare adăugată, ţin contabilitatea în partidă dublă şi întocmesc situaţii financiare prescurtate conform SNC, cu excepţia societăţilor de investiţii, societăţilor financiare holding, societăţilor financiare holding mixte, societăţilor financiare nonbancare şi societăţilor holding cu activitate mixtă, care întocmesc situaţii financiare în conformitate cu alin.(2) şi (3).

(2) Entităţile mici ţin contabilitatea în partidă dublă şi întocmesc situaţii financiare simplificate conform SNC.

(3) Entităţile mijlocii şi entităţile mari ţin contabilitatea în partidă dublă şi întocmesc situaţii financiare complete conform SNC.

(4) Entităţile de interes public ţin contabilitatea în partidă dublă şi întocmesc situaţii financiare conform IFRS.

(5) Organizaţiile necomerciale şi reprezentanţele entităţilor nerezidente ţin contabilitatea în partidă dublă şi întocmesc situaţii financiare conform indicaţiilor metodice aprobate de către Ministerul Finanţelor.

(6) Persoanele fizice care desfăşoară activitate de întreprinzător, pînă la înregistrarea acestora în calitate de plătitori ai taxei pe valoare adăugată, persoanele fizice care desfăşoară activitate profesională în sectorul justiţiei şi birourile înfiinţate de acestea, precum şi cabinetele individuale ale medicilor de familie ţin contabilitatea în partidă simplă în baza contabilităţii de casă, fără întocmirea situaţiilor financiare, conform indicaţiilor metodice aprobate de către Ministerul Finanţelor.

(7) Entitatea care are obligaţia să ţină contabilitatea în partidă simplă poate ţine contabilitatea în partidă dublă, începînd cu următoarea perioadă de gestiune.

(8) Entitatea care are obligaţia să întocmească situaţii financiare prescurtate poate întocmi situaţii financiare simplificate sau complete.

(9) Entitatea care are obligaţia să întocmească situaţii financiare simplificate poate întocmi situaţii financiare complete.

(10) Trecerea de la un set de situaţii financiare la altul se efectuează începînd cu următoarea perioadă de gestiune.

(11) Entităţile prevăzute la alin.(1)–(3) pot ţine contabilitatea şi întocmi situaţii financiare în baza IFRS.

[Art.5 completat prin Legea nr.302 din 30.11.2018, în vigoare 12.12.2018]

Articolul 6. Principii generale

Contabilitatea şi raportarea financiară se bazează pe următoarele principii generale:

a) *continuitatea activităţii* – presupune că entitatea îşi va continua în mod normal funcţionarea pe o perioadă de cel puţin 12 luni din data raportării, fără intenţia sau necesitatea de a-şi lichida sau reduce în mod semnificativ activitatea;

b) *contabilitatea de angajamente* – prevede recunoaşterea elementelor contabile pe măsura apariţiei acestora, indiferent de momentul încasării/plăţii de numerar sau al compensării sub altă formă;

c) *permanenţa metodelor* – constă în aplicarea politicilor contabile în mod consecvent de la o perioadă de gestiune la următoarea;

d) *prudenţa* – prevede neadmiterea supraevaluării activelor şi a veniturilor şi/sau a subevaluării datoriilor şi a cheltuielilor;

e) *intangibilitatea* – presupune că totalul bilanţului la începutul perioadei de gestiune curente trebuie să corespundă cu totalul bilanţului la sfîrşitul perioadei de gestiune precedente;

f) *separarea patrimoniului şi datoriilor* – prevede prezentarea în situaţiile financiare doar a informaţiilor despre patrimoniul şi datoriile entităţii, care trebuie contabilizate separat de patrimoniul şi datoriile proprietarilor şi ale altor entităţi;

g) *necompensarea* – prevede contabilizarea şi prezentarea distinctă în situaţiile financiare a activelor şi datoriilor, a veniturilor şi cheltuielilor. Compensarea reciprocă a activelor şi datoriilor sau a veniturilor şi cheltuielilor nu se admite, cu excepţia cazurilor prevăzute de prezenta lege şi de standardele de contabilitate;

h) *prioritatea conţinutului asupra formei* – presupune că informaţiile prezentate în situaţiile financiare trebuie să reflecte mai curînd esenţa şi conţinutul faptelor economice, decît forma juridică a acestora;

i) *evaluarea la cost de intrare* – prevede că elementele contabile prezentate în situaţiile financiare sînt evaluate la cost de achiziţie sau la cost de producţie, cu excepţia cazurilor prevăzute de standardele de contabilitate;

j) *importanţa relativă* – prevede că nu este necesară îndeplinirea cerinţelor privind recunoaşterea şi evaluarea elementelor contabile, privind prezentarea, publicarea şi consolidarea informaţiilor aferente acestora atunci cînd efectele îndeplinirii cerinţelor respective sînt nesemnificative.

Articolul 7. Limba şi moneda în care se ţine contabilitatea

(1) Contabilitatea se ţine în limba română şi în monedă naţională.

(2) Contabilitatea faptelor economice efectuate în valută străină se ţine atît în monedă naţională, cît şi în valută străină, în conformitate cu standardele de contabilitate.

Capitolul II
REGLEMENTAREA ÎN DOMENIUL CONTABILITĂŢII ŞI RAPORTĂRII FINANCIARE

Articolul 8. Organele de reglementare în domeniul contabilităţii şi raportării financiare şi competenţa acestora

(1) Ministerul Finanţelor:

a) este responsabil de acceptarea IFRS, publicarea lor în Monitorul Oficial al Republicii Moldova şi de plasarea acestora pe pagina web oficială a Ministerului Finanţelor. IFRS se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova periodic, în dependenţă de volumul actualizărilor efectuate. IFRS şi actualizările aferente se plasează pe pagina web oficială a Ministerului Finanţelor în termen de o lună de la data recepţionării acestora de la Consiliul pentru Standarde Internaţionale de Contabilitate;

b) este responsabil de elaborarea, aprobarea, publicarea în Monitorul Oficial al Republicii Moldova şi plasarea pe pagina web oficială a Ministerului Finanţelor a:

– Standardelor Naţionale de Contabilitate;

– indicaţiilor metodice, regulamentelor, instrucţiunilor şi altor acte normative din domeniul contabilităţii şi raportării financiare;

– Planului general de conturi contabile;

– formularelor de documente primare şi instrucţiunilor privind completarea acestora;

c) reprezintă Republica Moldova în organizaţiile internaţionale din domeniul contabilităţii şi raportării financiare;

d) creează grupuri de lucru pentru elaborarea şi actualizarea actelor normative prevăzute la lit.b);

e) acordă asistenţă metodologică în domeniul contabilităţii şi raportării financiare;

f) poate delega elaborarea proiectelor actelor normative în domeniul contabilităţii şi raportării financiare unui organ/instituţii/asociaţii din domeniul respectiv.

(2) Sursele de finanţare a grupurilor de lucru pentru elaborarea şi actualizarea actelor normative prevăzute la alin.(1) lit.b) sînt prevăzute distinct în bugetul Ministerului Finanţelor.

(3) Comisia Naţională a Pieţei Financiare, organele centrale de specialitate pot elabora, în conformitate cu standardele de contabilitate şi cu alte acte normative, reglementări contabile specifice anumitor ramuri, domenii/sectoare de activitate, cu aprobarea acestora de către Ministerul Finanţelor.

(4) Biroul Naţional de Statistică:

a) colectează, stochează şi generalizează situaţiile financiare, raportul conducerii şi raportul auditorului;

b) gestionează Depozitarul public al situaţiilor financiare;

c) asigură protecţia şi securitatea datelor din Depozitarul public al situaţiilor financiare, ca parte componentă a resurselor informaţionale de stat;

d) asigură, prin intermediul Depozitarului public al situaţiilor financiare, entităţilor condiţiile necesare pentru prezentarea, în regim on-line sau pe suport de hîrtie, a situaţiilor financiare, a raportului conducerii şi a raportului auditorului;

e) verifică respectarea formei, plenitudinii şi termenelor de prezentare a situaţiilor financiare, raportului conducerii şi raportului auditorului;

f) publică, prin intermediul Depozitarului public al situaţiilor financiare, situaţiile financiare, raportul conducerii şi raportul auditorului;

g) asigură prezentarea informaţiilor generalizate din situaţiile financiare utilizatorilor;

h) poate delega organelor centrale de specialitate şi altor autorităţi publice funcţia de colectare şi verificare a formei, plenitudinii şi termenelor de prezentare a situaţiilor financiare ale entităţilor din anumite ramuri, domenii/sectoare de activitate.

Articolul 9. Consiliul de contabilitate şi raportare financiară

(1) Consiliul de contabilitate şi raportare financiară este instituit pe lîngă Ministerul Finanţelor pentru dezvoltarea continuă şi asigurarea perfecţionării contabilităţii şi raportării financiare.

(2) Consiliul de contabilitate şi raportare financiară este constituit din reprezentanţi ai Ministerului Finanţelor, Băncii Naţionale a Moldovei, Comisiei Naţionale a Pieţei Financiare, Biroului Naţional de Statistică, asociaţiilor mediului de afaceri şi celor profesionale, mediului academic din domeniul contabilităţii.

(3) Regulamentul de activitate şi componenţa nominală a Consiliului de contabilitate şi raportare financiară se aprobă de către Ministerul Finanţelor.

(4) Sursele de finanţare a Consiliului de contabilitate şi raportare financiară sînt prevăzute distinct în bugetul Ministerului Finanţelor.

Capitolul III
ORGANIZAREA CONTABILITĂŢII

Articolul 10. Ciclul contabil

(1) Ciclul contabil al entităţii cuprinde:

a) documentarea faptelor economice;

b) recunoaşterea şi evaluarea elementelor contabile;

c) reflectarea informaţiilor în conturile contabile;

d) întocmirea registrelor contabile;

e) inventarierea;

f) întocmirea situaţiilor financiare.

(2) Pentru entităţile care ţin contabilitatea în partidă simplă, prevederile alin.(1) lit.c) şi f) nu sînt obligatorii.

Articolul 11. Documentele primare

(1) Faptele economice se contabilizează în temeiul documentelor primare.

(2) Deţinerea de către entitate a activelor cu orice titlu, înregistrarea surselor de provenienţă a acestora şi a faptelor economice fără documentarea şi reflectarea acestora în contabilitate sînt interzise.

(3) Documentele primare se întocmesc în timpul efectuării (producerii) faptelor economice, iar dacă acest lucru este imposibil – nemijlocit după efectuarea (producerea) faptelor respective.

(4) Entitatea utilizează formulare tipizate de documente primare aprobate de Ministerul Finanţelor şi alte autorităţi publice sau poate elabora şi utiliza formulare de documente primare, aprobate de conducerea acesteia, cu respectarea prevederilor alin.(7) şi (8).

(5) Documentele primare întocmite atît pe suport de hîrtie, cît şi în formă electronică au aceeaşi putere juridică.

(6) În cazul întocmirii documentului primar în formă electronică, la solicitarea utilizatorului, entitatea este obligată să îi ofere copia documentului respectiv pe suport de hîrtie.

(7) Documentele primare conţin următoarele elemente obligatorii:

a) denumirea şi numărul documentului;

b) data întocmirii documentului;

c) denumirea, adresa, IDNO (codul fiscal) al entităţii din numele căreia este întocmit documentul;

d) denumirea, adresa, IDNO (codul fiscal) al destinatarului documentului, iar pentru persoanele fizice – IDNP (codul personal);

e) conţinutul faptelor economice;

f) etaloanele cantitative şi valorice în care sînt exprimate faptele economice;

g) funcţiile, numele, prenumele şi semnăturile persoanelor responsabile de efectuarea (producerea) faptelor economice.

(7^1) În cazurile stabilite de către Ministerul Finanţelor, etaloanele valorice în care sînt exprimate faptele economice în documentele primare nu constituie element obligatoriu.

(8) Suplimentar elementelor prevăzute la alin.(7), documentele primare pot conţine şi alte elemente, în funcţie de prevederile actelor normative şi necesităţile informaţionale ale entităţii.

(9) În cazul în care documentele primare, cu excepţia documentelor primare cu regim special, sînt întocmite în formă electronică, semnătura nu constituie un element obligatoriu. În astfel de cazuri, modalitatea de identificare a persoanelor care au iniţiat, dispus şi/sau aprobat efectuarea faptelor economice respective se stabileşte prin proceduri interne.

(10) La întocmirea documentelor primare pentru persoanele fizice cetăţeni, prevederile alin.(7) lit.d) nu sînt obligatorii.

(11) Documentele primare primite din străinătate şi întocmite în altă limbă decît română, engleză sau rusă sînt traduse în limba română.

(12) Persoanele care întocmesc şi/sau semnează documentele primare, precum şi cele care le înregistrează în contabilitate poartă răspundere în conformitate cu art.34.

(13) Documentele de casă, de plată şi cele privind decontările pot fi semnate unilateral, de către conducătorul entităţii, ori de două persoane cu drept de semnătură, prima semnătură aparţinînd conducătorului sau altei persoane împuternicite, iar a doua – contabilului-şef sau altei persoane împuternicite.

(14) Efectuarea corectărilor în documentele primare care justifică operaţiunile de casă şi de plată este interzisă.

(15) Documentele primare, cu excepţia celor prevăzute la alin.(14), pot fi corectate, cu indicarea datei efectuării corectării, numelui, prenumelui contabilului-şef şi/sau ale persoanei responsabile şi cu aplicarea semnăturii.

(16) Contabilului-şef sau altei persoane împuternicite li se interzice să primească spre executare documente privind faptele economice ce contravin legislaţiei în vigoare, informînd în scris despre documentele şi faptele respective conducătorul entităţii. Astfel de documente se primesc spre executare numai după emiterea indicaţiilor în scris ale conducătorului entităţii, căruia îi revine răspunderea pentru acestea.

[Art.11 completat prin Legea nr.302 din 30.11.2018, în vigoare 12.12.2018]

Articolul 12. Documente primare cu regim special

(1) Documentele primare cu regim special se întocmesc conform formularelor tipizate şi se utilizează în cazul:

a) înstrăinării activelor cu transmiterea dreptului de proprietate, cu excepţia valorilor mobiliare;

b) prestării serviciilor, cu excepţia serviciilor financiare prestate de către instituţiile financiare, organizaţiile de microfinanţare, asociaţiile de economii şi împrumut;

c) transportării activelor în afara entităţii fără transmiterea dreptului de proprietate;

d) achiziţionării activelor şi serviciilor de locaţiune de la furnizori cetăţeni;

e) transmiterii activelor în leasing, arendă, locaţiune sau cu drept de uzufruct.

(2) Modul privind editarea, eliberarea, procurarea, păstrarea, evidenţa şi utilizarea formularelor tipizate de documente primare cu regim special, precum şi nomenclatorul acestora se stabilesc de către Guvern.

(3) Pentru operaţiunile prevăzute la alin.(1) care au caracter internaţional, drept documente primare pot servi documentele aplicate în practica internaţională sau cele prevăzute de contract.

Articolul 13. Recunoaşterea şi evaluarea elementelor contabile

Recunoaşterea şi evaluarea elementelor contabile se efectuează în conformitate cu prevederile standardelor de contabilitate şi ale altor acte normative elaborate conform art.8 alin.(1) lit.b).

Articolul 14. Conturile contabile

(1) Entitatea care ţine contabilitatea în partidă dublă este obligată să aplice conturile contabile.

(2) Nomenclatorul, caracteristica şi modul de aplicare a conturilor contabile pentru entităţile care aplică SNC sînt stabilite în Planul general de conturi contabile. În baza Planului general de conturi contabile, entitatea poate elabora planul de conturi de lucru.

Articolul 15. Registrele contabile

(1) Datele din documentele primare se înregistrează, se acumulează şi se prelucrează în registre contabile, întocmite pe suport de hîrtie sau în formă electronică.

(2) Nomenclatorul registrelor contabile şi structura acestora se stabilesc de către fiecare entitate de sine stătător, pornind de la necesităţile informaţionale proprii, cu respectarea prevederilor alin.(3).

(3) Registrul contabil conţine următoarele elemente obligatorii:

a) denumirea registrului;

b) denumirea entităţii care ţine registrul;

c) data începerii şi încetării ţinerii registrului şi/sau perioada pentru care se întocmeşte acesta;

d) data efectuării faptelor economice, ordonate cronologic şi/sau sistematic;

e) etaloanele de evidenţă a faptelor economice;

f) funcţia, numele, prenumele şi semnătura persoanei responsabile de ţinerea registrului.

(4) În cazul în care registrele contabile sînt ţinute în formă electronică, semnătura nu constituie un element obligatoriu. În astfel de cazuri, modalitatea de identificare a persoanelor care au iniţiat, dispus şi/sau aprobat introducerea informaţiei în registrul respectiv se stabileşte prin proceduri interne.

(5) Corectările în registrele contabile se confirmă prin semnătura persoanei care le efectuează, cu indicarea datei efectuării acestora.

Articolul 16. Inventarierea

(1) Entitatea este obligată să efectueze inventarierea generală a activelor, capitalului propriu şi datoriilor în modul stabilit de Regulamentul privind inventarierea, elaborat şi aprobat de către Ministerul Finanţelor.

(2) Regulile specifice de efectuare a inventarierii în anumite ramuri, domenii/sectoare de activitate se elaborează de organele centrale de specialitate, acestea coordonîndu-se cu Ministerul Finanţelor.

Articolul 17. Păstrarea documentelor contabile

(1) Entitatea este obligată să păstreze documentele contabile care cuprind documentele primare, registrele contabile, situaţiile financiare şi alte documente aferente organizării şi ţinerii contabilităţii. Documentele contabile sînt sistematizate şi păstrate conform regulilor şi termenelor stabilite de Organul de stat pentru supravegherea şi administrarea Fondului Arhivistic al Republicii Moldova.

(2) Documentele contabile se păstrează de către entitate pe suport de hîrtie sau în formă electronică. Documentele contabile se pot păstra pe suporturi tehnice în cazul în care contabilitatea este ţinută cu utilizarea sistemelor informatice proprii, cu condiţia ca acestea să poată fi accesate în orice moment, în funcţie de necesităţile entităţii sau la cererea organelor abilitate de legislaţie.

(3) La păstrarea documentelor contabile, entitatea este obligată să asigure protejarea acestora de modificări neautorizate.

(4) În cazul pierderii, sustragerii sau distrugerii documentelor contabile, entitatea este obligată să le restabilească în termen de 3 luni de la data constatării faptului respectiv.

(5) În caz de încetare a activităţii entităţii, documentele contabile se transmit către arhivele de stat conform regulilor prevăzute de Organul de stat pentru supravegherea şi administrarea Fondului Arhivistic al Republicii Moldova.

Articolul 18. Obligaţiile şi drepturile entităţii privind ţinerea contabilităţii şi raportarea financiară

(1) Entitatea are obligaţia de a ţine contabilitatea şi de a întocmi situaţiile financiare în modul prevăzut de prezenta lege, de standardele de contabilitate şi de alte acte normative aprobate în conformitate cu art.8 alin.(1) lit.b).

(2) Răspunderea pentru ţinerea contabilităţii şi raportarea financiară revine:

a) conducătorului, administratorului – pentru entităţile indicate la art.2 lit.a), c) şi d);

b) conducătorului, directorului – pentru entităţile indicate la art.2 lit.b);

c) fondatorului – pentru entităţile indicate la art.2 lit.e);

d) persoanei fizice care desfăşoară activitate profesională în sectorul justiţiei (notar, avocat, executor judecătoresc, mediator, administrator autorizat) – pentru entităţile indicate la art.2 lit.f).

(3) Persoanele indicate la alin.(2) sînt obligate:

a) să asigure organizarea şi ţinerea contabilităţii în mod continuu din data înregistrării de stat a entităţii pînă la data lichidării acesteia;

b) să asigure elaborarea, aprobarea şi aplicarea politicilor contabile în conformitate cu standardele de contabilitate şi alte acte normative elaborate în conformitate cu art.8 alin.(1) lit.b);

c) să asigure elaborarea şi aprobarea:

– planului de conturi contabile de lucru al entităţii, după caz;

– procedeelor interne privind contabilitatea de gestiune;

– formularelor documentelor primare şi a registrelor contabile;

– regulilor privind circulaţia documentelor şi tehnologia de prelucrare a informaţiei contabile;

d) să asigure întocmirea completă şi corectă, precum şi integritatea şi păstrarea documentelor contabile;

e) să organizeze sistemul de control intern;

f) să asigure documentarea faptelor economice şi reflectarea acestora în contabilitate;

g) să asigure respectarea actelor normative prevăzute la art.8 alin.(1);

h) să asigure întocmirea, prezentarea şi publicarea, după caz, a situaţiilor financiare în conformitate cu prezenta lege, standardele de contabilitate şi alte acte normative prevăzute la art.8 alin.(1).

(4) Persoanele indicate la alin.(2) sînt în drept:

a) să numească şi să elibereze din funcţie contabilul-şef sau altă persoana împuternicită de organizarea şi conducerea contabilităţii;

b) să transmită ţinerea contabilităţii altei entităţi în bază contractuală;

c) să stabilească modul de ţinere a contabilităţii conform prevederilor art.5;

d) să stabilească reguli interne privind documentarea faptelor economice.

(5) Entitatea este în drept să instituie o subdiviziune (serviciu) de contabilitate.

(6) Contabilul-şef sau altă persoana împuternicită de organizarea şi conducerea contabilităţii entităţii, cu excepţia entităţii de interes public, trebuie să deţină diplomă de studii superioare în domeniul economiei sau de studii profesionale tehnice postsecundare în domeniul economiei.

(7) Contabilul-şef sau altă persoana împuternicită de organizarea şi conducerea contabilităţii entităţii de interes public trebuie să deţină diplomă de studii superioare în domeniul economiei. Legislaţia aferentă domeniilor specifice de activitate poate prevedea cerinţe suplimentare faţă de contabilul-şef al entităţilor de interes public.

(8) Pentru entităţile care ţin contabilitatea în partidă simplă, contabilitatea poate fi ţinută nemijlocit de persoanele indicate la alin.(2) lit.c) şi d).

(9) După aprobarea situaţiilor financiare anuale, entitatea înregistrează în contabilitate repartizarea profitului anual după destinaţii, conform hotărîrii adunării generale sau a altui organ împuternicit.

(10) Entitatea acoperă pierderea contabilă reportată din contul profitului net aferent perioadei de gestiune curentă şi celei precedente, al rezervelor, capitalului social, al contribuţiilor suplimentare ale proprietarilor (asociaţilor, acţionarilor, fondatorilor, membrilor) potrivit hotărîrii adunării generale a acestora, iar pentru întreprinderile de stat şi cele municipale – pierderea respectivă este acoperită de organele centrale de specialitate, de autorităţile administraţiei publice locale.

Articolul 19. Accesul la documentele contabile

(1) Documentele contabile prevăzute la art.17 alin.(1) sînt proprietate a entităţii.

(2) Entitatea prezintă documentele contabile, la cererea organelor abilitate de legislaţie, pe suport de hîrtie sau în formă electronică.

(3) Proprietarii entităţii au acces liber la informaţiile din documentele contabile la sediul entităţii.

Capitolul IV
SITUAŢIILE FINANCIARE INDIVIDUALE

Articolul 20. Dispoziţii generale

(1) Situaţiile financiare se întocmesc cu claritate, în conformitate cu prevederile prezentei legi şi ale standardelor de contabilitate, oferind o imagine fidelă a poziţiei financiare, a performanţei financiare şi a altor informaţii aferente activităţii entităţii.

(2) Informaţiile din situaţiile financiare trebuie să corespundă caracteristicilor calitative fundamentale şi celor amplificatoare.

(3) Caracteristicile calitative fundamentale sînt:

a) *relevanţa* – prevede că informaţiile trebuie să fie importante pentru utilizatori şi să-i ajute să evalueze evenimentele trecute, prezente sau viitoare, să confirme sau să corecteze evaluările anterioare ale acestora;

b) *reprezentarea exactă* – prevede că informaţiile prezentate în situaţiile financiare trebuie să fie complete, imparţiale şi fără erori.

(4) Caracteristicile calitative amplificatoare sînt:

a) *comparabilitatea* – presupune că situaţiile financiare trebuie să conţină informaţii comparative, aferente perioadei precedente, pentru toate elementele contabile raportate ale perioadei de gestiune curente, dacă standardele de contabilitate nu prevăd altfel;

b) *verificabilitatea* – constă în asigurarea posibilităţii utilizatorilor de a verifica direct sau indirect informaţiile din situaţiile financiare;

c) *oportunitatea* – presupune că informaţiile sînt disponibile utilizatorilor într-un timp util pentru a le influenţa deciziile;

d) *inteligibilitatea* – prevede că informaţiile trebuie clasificate, caracterizate şi prezentate în mod clar şi concis.

(5) Situaţiile financiare includ indicatorii privind activitatea tuturor filialelor, reprezentanţelor şi a subdiviziunilor interne ale entităţii.

(6) Situaţiile financiare reflectă valoarea elementelor contabile pentru perioada de gestiune curentă şi cea precedentă. Dacă această valoare nu este comparabilă, datele perioadei precedente se ajustează. Lipsa comparabilităţii şi toate ajustările se reflectă în nota explicativă.

(7) În cazuri excepţionale, dacă aplicarea unei prevederi din prezenta lege ori din standardele de contabilitate contravine prevederilor alin.(1), se recurge la derogare de la prevederea respectivă pentru oferirea unei imagini fidele în sensul alin.(1). Toate derogările, motivele şi efectele acestora asupra poziţiilor financiare, performanţei financiare şi asupra altor informaţii aferente activităţii entităţii se reflectă în nota explicativă.

(8) Entitatea care întocmeşte situaţii financiare prescurtate nu este în drept să aplice derogarea prevăzută la alin.(7).

Articolul 21. Conţinutul situaţiilor financiare individuale

(1) În funcţie de categoria entităţii şi necesităţile informaţionale ale acesteia, entitatea care aplică SNC întocmeşte şi prezintă anual unul dintre următoarele seturi de rapoarte:

a) situaţii financiare prescurtate;
b) situaţii financiare simplificate;
c) situaţii financiare complete.
(2) Situaţiile financiare prescurtate includ:
a) bilanţul prescurtat;
b) situaţia de profit şi pierdere prescurtată;
c) nota explicativă.
(3) Situaţiile financiare simplificate includ:
a) bilanţul;
b) situaţia de profit şi pierdere;
c) nota explicativă.
(4) Situaţiile financiare complete includ:
a) bilanţul;
b) situaţia de profit şi pierdere;
c) situaţia modificărilor capitalului propriu;
d) situaţia fluxurilor de numerar;
e) nota explicativă.
(5) Formatul şi modul de întocmire a situaţiilor financiare prescurtate, simplificate şi complete sînt reglementate de SNC.
(6) Entităţile de interes public şi alte entităţi care aplică IFRS întocmesc situaţii financiare conform standardelor respective.
(7) Pentru prima perioadă de gestiune, entităţile nou-create, cu excepţia entităţilor de interes public, pot întocmi situaţiile financiare prevăzute la alin.(2), (3) sau (4) în funcţie de necesităţile informaţionale proprii. Pentru următoarea perioadă de gestiune, entitatea întocmeşte situaţii financiare în funcţie de criteriile prevăzute la art.4, determinate în perioada de gestiune precedentă, şi conform prevederilor art.5.

Articolul 22. Nota explicativă la situaţiile financiare individuale
(1) La întocmirea notei explicative la situaţiile financiare individuale se respectă ordinea în care sînt prezentate elementele contabile în bilanţ şi în situaţia de profit şi pierdere.
(2) Nota explicativă conţine informaţii suplimentare care nu sînt incluse în situaţiile financiare. Volumul, structura şi forma de prezentare a notei explicative se stabilesc de entitate de sine stătător, în funcţie de categoria acesteia, de dimensiunea, forma juridică de organizare, domeniul/profilul de activitate al acesteia, de necesităţile informaţionale proprii şi de cerinţele prezentei legi.
(3) Pe lîngă celelalte informaţii prevăzute de prezenta lege, nota explicativă conţine, în mod obligatoriu, informaţii privind:
a) politicile contabile adoptate;
b) în cazul evaluării ulterioare a activelor imobilizate conform modelului reevaluării:
– valoarea reevaluată pe fiecare categorie de imobilizări la începutul şi sfîrşitul perioadei de gestiune;
– modificarea diferenţelor din reevaluare pe parcursul perioadei de gestiune, cu explicarea tratamentului fiscal al acestora; şi
– valoarea contabilă, în cazul în care imobilizările nu ar fi fost reevaluate;
c) în cazul evaluării ulterioare la valoarea justă a instrumentelor financiare şi altor categorii de active:

– metodele folosite la determinarea valorii juste şi informaţiile care au stat la baza aplicării acestora;

– valoarea justă pe fiecare categorie la începutul şi sfîrşitul perioadei de gestiune şi modificările diferenţelor de valoare provenite din ajustările valorii juste decontate la cheltuielile sau veniturile perioadei de gestiune;

– tipul şi natura instrumentelor financiare derivate, inclusiv termenele şi condiţiile semnificative care afectează valoarea, calendarul şi certitudinea fluxurilor de numerar viitoare;

– mişcarea rezervelor de valoare justă pe parcursul perioadei de gestiune;

d) valoarea totală a angajamentelor financiare, a garanţiilor sau activelor şi datoriilor contingente neincluse în bilanţ, indicîndu-se natura şi forma oricărei garanţii care a fost acordată; angajamentele privind pensiile şi cele către entităţile afiliate sau asociate sînt prezentate separat;

e) sumele avansurilor şi împrumuturilor acordate membrilor consiliului, ai organului executiv şi ai celui de supraveghere, cu indicarea ratelor dobînzii, condiţiilor principale de acordare a acestora, sumelor rambursate, precum şi a angajamentelor asumate în numele lor sub garanţii de orice fel;

f) cuantumul şi natura elementelor individuale de venituri sau de cheltuieli care au o mărime sau o incidenţă neordinară;

g) sumele datoriilor cu un termen de achitare mai mare de 5 ani şi valoarea totală a datoriilor acoperite cu garanţii, cu indicarea naturii şi formei garanţiilor;

h) răscumpărarea părţilor sociale şi a acţiunilor proprii, în cazul în care entitatea nu întocmeşte raportul conducerii;

i) elementele individuale de active sau datorii care au legătură cu mai mult de un element din structura bilanţului, dacă nu sînt prezentate distinct în bilanţ;

j) numărul mediu al salariaţilor în perioada de gestiune.

(4) Suplimentar la informaţiile prevăzute la alin.(3), nota explicativă a entităţii mijlocii, a entităţii mari şi a entităţii de interes public conţine, în mod obligatoriu, informaţii privind:

a) imobilizările necorporale şi corporale:

– costul de intrare sau, dacă a fost aplicată evaluarea ulterioară la valoarea justă sau valoarea reevaluată, valoarea justă sau valoarea reevaluată la începutul şi la sfîrşitul perioadei de gestiune;

– majorările, diminuările şi transferurile în cursul perioadei de gestiune;

– amortizarea acumulată, pierderile acumulate din depreciere şi diferenţele din reevaluare la începutul şi la sfîrşitul perioadei de gestiune, precum şi modificările acestora în cursul perioadei de gestiune;

– costurile îndatorării capitalizate în perioada de gestiune;

– costurile ulterioare capitalizate în perioada de gestiune;

b) instrumentele financiare, în cazul în care sînt evaluate la cost:

– valoarea justă, dacă această valoare poate fi determinată, pentru fiecare clasă de instrumente financiare derivate şi natura lor;

– valoarea contabilă şi valoarea justă a instrumentelor financiare, din clasa activelor imobilizate, înregistrate la o valoare mai mare decît valoarea lor justă şi motivele pentru care nu a fost redusă valoarea contabilă;

c) sumele retribuţiilor acordate pe parcursul perioadei de gestiune membrilor consiliului, ai organului executiv şi ai celui de supraveghere şi alte angajamente apărute sau asumate în legătură cu pensiile actualilor sau ale foştilor membri ai organelor respective, pe categorii;

d) numărul mediu al salariaţilor în perioada de gestiune, repartizat pe categorii, şi cheltuielile cu personalul, aferente perioadei de gestiune, dacă acestea nu sînt prezentate separat în situaţia de profit şi pierdere;

e) soldurile şi modificarea activelor şi datoriilor privind impozitul pe venit amînat, în cazul aplicării metodei impozitului amînat;

f) denumirile şi adresele entităţilor în care este deţinut un interes de participare, indicîndu-se cota în capitalul social, mărimea capitalului social şi a rezervelor, precum şi profitul (pierderea) entităţii respective pentru ultima perioadă de gestiune pentru care au fost aprobate situaţiile financiare;

g) numărul şi valoarea nominală ale acţiunilor subscrise în cursul perioadei de gestiune;

h) dacă există diferite categorii de acţiuni, numărul şi valoarea nominală ale acţiunilor din fiecare categorie;

i) tipurile de instrumente financiare deţinute, cu indicarea numărului acestora şi a drepturilor pe care le conferă;

j) denumirile şi adresele tuturor entităţilor, înregistrate în conformitate cu legislaţia civilă, la care entitatea este asociată, care răspund pentru obligaţiile acesteia cu întreg patrimoniul lor, exceptînd bunurile care, conform legii, nu pot fi urmărite;

k) denumirea şi adresa entităţii care întocmeşte situaţiile financiare consolidate pentru cel mai mare grup din care entitatea face parte în calitate de entitate-fiică, după caz;

l) denumirea şi adresa entităţii care întocmeşte situaţiile financiare consolidate pentru cel mai mic grup din care entitatea face parte în calitate de entitate-fiică şi care este inclus în grupul prevăzut la lit.k), după caz;

m) propunerea de repartizare a profitului (de acoperire a pierderii) sau privind repartizarea profitului (acoperirea pierderii), după caz;

n) natura şi scopul comercial ale angajamentelor entităţii care nu sînt incluse în bilanţ, precum şi impactul financiar al angajamentelor respective asupra entităţii, cu condiţia că riscurile sau beneficiile care decurg să fie semnificative;

o) natura şi efectele financiare ale evenimentelor semnificative ulterioare datei de raportare şi care nu sînt reflectate în bilanţ şi în situaţia de profit şi pierdere;

p) tranzacţiile cu entităţile afiliate, inclusiv suma, natura relaţiei şi alte informaţii relevante.

(5) Suplimentar la informaţiile prevăzute la alin.(3) şi (4), nota explicativă a entităţii mari şi a entităţii de interes public conţine, în mod obligatoriu, informaţii privind:

a) venitul din vînzări, prezentat pe segmente de activitate şi pe zone geografice, stabilite conform standardelor de contabilitate aplicabile;

b) totalul onorariilor achitate entităţilor de audit pentru auditul situaţiilor financiare şi totalul onorariilor percepute de către entităţile respective pentru alte servicii decît cele de audit, inclusiv pe tipuri de servicii.

Articolul 23. Raportul conducerii

(1) Entităţile mijlocii, entităţile mari şi entităţile de interes public întocmesc şi prezintă anual, împreună cu situaţiile financiare, raportul conducerii.

(2) Raportul conducerii conţine o prezentare fidelă a poziţiei entităţii, a dezvoltării şi a performanţei activităţilor acesteia şi prezintă o analiză corelată cu dimensiunea şi complexitatea activităţilor desfăşurate.

(3) Raportul conducerii include, cel puţin, informaţii privind:

a) indicatorii financiari de performanţă;

b) indicatori nefinanciari de performanţă, relevanţi pentru activitatea entităţii;

c) perspectivele de dezvoltare ale entităţii;

d) activităţile din domeniul cercetării şi dezvoltării;

e) răscumpărarea părţilor sociale şi a acţiunilor proprii;

f) filialele entităţii;

g) principalele riscuri şi incertitudini cu care se confruntă entitatea;

h) protecţia mediului şi oportunităţile profesionale ale angajaţilor;

i) în cazul în care utilizarea instrumentelor financiare este semnificativă pentru evaluarea poziţiei şi a performanţei financiare:

– obiectivele şi politicile în gestiunea riscului financiar pentru fiecare tip major de tranzacţie prognozată pentru care se utilizează metode de acoperire împotriva riscurilor;

– gradul de expunere a entităţii la riscul de preţ, riscul de credit, riscul de lichiditate şi la riscul fluxului de numerar.

(4) Raportul conducerii conţine, după caz, referiri şi explicaţii suplimentare la informaţiile prezentate conform prevederilor alin.(3) lit.a) şi b) şi sumele prezentate în situaţiile financiare.

(5) Entitatea de interes public care corespunde criteriilor stabilite pentru entităţile mari şi al cărei număr mediu al salariaţilor în perioada de gestiune este mai mai mare de 500 este obligată să includă în raportul conducerii o declaraţie nefinanciară.

(6) Declaraţia nefinanciară include informaţii privind aspectele de mediu, cele sociale şi de personal, privind respectarea drepturilor omului şi combaterea corupţiei şi cuprinde, prin prisma acestora:

a) descrierea succintă a modelului de afaceri al entităţii;

b) descrierea politicilor adoptate şi a procedurilor aplicate, precum şi rezultatele obţinute de entitate;

c) principalele riscuri şi modul în care acestea sînt gestionate.

(7) Dacă entitatea nu aplică politici privind aspectele de mediu, cele sociale şi de personal, privind respectarea drepturilor omului şi combaterea corupţiei, declaraţia nefinanciară oferă o explicaţie clară şi motivată în acest sens.

(8) Raportul conducerii entităţii de interes public ale cărei valori mobiliare sînt admise la tranzacţionare pe o piaţă reglementată cuprinde un capitol privind guvernanţa corporativă, care trebuie să conţină informaţii privind:

a) codul de guvernanţă corporativă aplicat de entitate, cu referinţă la sursa publicării;

b) gradul de conformare a entităţii prevederilor din codul de guvernanţă corporativă prevăzut la lit.a), iar în cazul în care se abate – explicaţia privind părţile din cod pe care nu le aplică şi motivele neaplicării;

c) sistemele de control intern şi de gestiune a riscurilor entităţii, în raport cu procesul de raportare financiară;

d) cotele semnificative de participare în capitalul social, directe sau indirecte;

e) deţinătorii şi beneficiarii efectivi ai oricărei valori mobiliare care conferă drepturi speciale de control şi descrierea drepturilor respective;

f) toate restricţiile cu privire la dreptul de vot, precum limitarea dreptului de vot deţinătorilor unei anumite cote din capitalul social sau ai unui anumit număr de voturi; termenele impuse pentru exercitarea dreptului de vot sau sistemele în care, cu cooperarea entităţii, drepturile financiare ataşate valorilor mobiliare sînt separate de deţinerea acestora;

g) prevederile legislaţiei cu privire la numirea şi înlocuirea membrilor consiliului, ai organului executiv, precum şi privind modificarea statutului entităţii;

h) competenţele consiliului şi ale organului executiv cu privire la emiterea şi răscumpărarea valorilor mobiliare;

i) împuternicirile şi drepturile organelor de conducere, ale acţionarilor, ale altor deţinători ai valorilor mobiliare ale entităţii şi modalităţile de exercitare a acestora;

j) structura, modul de funcţionare şi componenţa organelor de conducere şi ale comitetelor entităţii.

(9) Entitatea mare şi entitatea de interes public, care sînt entităţi din industria extractivă sau din domeniul exploatării forestiere, includ în raportul conducerii un capitol separat privind plăţile către stat, care cuprinde suma achitată, în numerar sau în natură, sub formă de taxe pentru resursele naturale, impozitul pe venit, redevenţele, dividendele, taxele pentru licenţă, dacă cel puţin una din plăţile respective depăşeşte suma de 1700000 de lei în perioada de gestiune. Informaţiile privind plăţile către stat includ:

a) suma totală a plăţilor, inclusiv pe tipuri, efectuate către stat;

b) plăţile în natură către stat, prezentate în expresie cantitativă şi valorică, cu justificarea modului de determinare a valorii respective.

Articolul 24. Perioada de gestiune

(1) Perioada de gestiune pentru toate entităţile care întocmesc şi prezintă situaţii financiare este anul calendaristic, care cuprinde perioada de la 1 ianuarie pînă la 31 decembrie, cu excepţia:

a) cazurilor de reorganizare şi de lichidare a entităţilor;

b) entităţilor care aplică altă perioadă de gestiune ce coincide cu perioada de raportare financiară a entităţii-mamă;

c) entităţilor pentru care Ministerul Finanţelor, în funcţie de particularităţile activităţii acestora, stabileşte o perioadă de gestiune care nu coincide cu anul calendaristic;

d) entităţilor nou-create pentru care prima perioadă de gestiune cuprinde perioada de la data înregistrării de stat pînă la data de 31 decembrie a aceluiaşi an calendaristic sau ultima zi a perioadei de gestiune.

(2) Data întocmirii situaţiilor financiare este ultima zi calendaristică a perioadei de gestiune, cu excepţia cazurilor de reorganizare şi de lichidare a entităţii.

Articolul 25. Cerinţe specifice privind raportarea financiară în cazul reorganizării entităţii

(1) Ultima perioadă de gestiune pentru entitatea reorganizată este perioada începînd cu prima zi a perioadei de gestiune sau cu data de 1 ianuarie a anului în care a fost efectuată înregistrarea de stat a entităţilor nou-create şi terminînd cu data înregistrării respective.

(2) La reorganizarea entităţii prin absorbţie, ultima perioadă de gestiune pentru entitatea absorbită este perioada începînd cu prima zi a perioadei de gestiune sau cu data de 1 ianuarie a anului în care în Registrul de stat al persoanelor juridice a fost efectuată înscrierea privind încetarea activităţii entităţii absorbite şi terminînd cu data înscrierii respective.

(3) Entitatea reorganizată prin contopire, divizare sau transformare întocmeşte ultimele situaţii financiare la data care precede data înregistrării de stat a entităţilor nou-create (data efectuării în Registrul de stat al persoanelor juridice a înscrierii despre încetarea activităţii entităţii contopite, divizate sau transformate).

(4) Ultimele situaţii financiare includ datele despre faptele economice care au avut loc în perioada de la data aprobării bilanţului de repartiţie sau a actului de transmitere pînă la data înregistrării de stat a entităţilor nou-create (data efectuării în Registrul de stat al persoanelor juridice a înscrierii despre încetarea activităţii entităţii contopite, divizate sau transformate).

(5) Prima perioadă de gestiune pentru entităţile nou-create ca rezultat al reorganizării este perioada de la data înregistrării de stat a acestora pînă la data de 31 decembrie a aceluiaşi an calendaristic sau pînă la ultima zi a perioadei de gestiune.

(6) Entităţile nou-create în urma reorganizării întocmesc primele situaţii financiare la data înregistrării de stat a acestora, în baza bilanţului de repartiţie sau a actului de transmitere şi a datelor despre faptele economice care au avut loc în perioada de la data aprobării bilanţului de repartiţie sau actului de transmitere pînă la data înregistrării de stat a entităţilor nou-create în urma reorganizării (data efectuării în Registrul de stat al persoanelor juridice a înscrierii despre încetarea activităţii entităţii contopite, divizate sau transformate).

Articolul 26. Cerinţe specifice privind raportarea financiară în cazul lichidării entităţii

(1) Perioada de gestiune pentru entitatea lichidată este perioada începînd cu prima zi a perioadei de gestiune sau cu data de 1 ianuarie a anului în care a fost adoptată decizia de radiere din Registrul de stat al persoanelor juridice şi terminînd cu data înscrierii respective.

(2) Ultimele situaţii financiare ale entităţii lichidate se întocmesc de comisia de lichidare (lichidator) sau de persoana numită de instanţa de judecată în cazul în care entitatea este lichidată în cadrul unui proces de insolvabilitate.

(3) Ultimele situaţii financiare ale entităţii lichidate se întocmesc la data care precedă data radierii din Registrul de stat al persoanelor juridice.

(4) Ultimele situaţii financiare ale entităţii lichidate se întocmesc în baza bilanţului de lichidare aprobat şi a datelor despre faptele economice care au avut loc în perioada de la data aprobării bilanţului de lichidare pînă la data radierii entităţii din Registrul de stat al persoanelor juridice.

Capitolul V
SITUAŢIILE FINANCIARE CONSOLIDATE

Articolul 27. Obligaţia întocmirii situaţiilor financiare consolidate şi a raportului consolidat al conducerii

(1) Suplimentar la situaţiile financiare individuale, entitatea-mamă întocmeşte situaţii financiare consolidate în conformitate cu prevederile prezentei legi şi ale standardelor de contabilitate.

(2) Situaţiile financiare consolidate se întocmesc cu respectarea dispoziţiilor generale prevăzute la art.20.

(3) Suplimentar la situaţiile financiare consolidate, entitatea-mamă întocmeşte raportul consolidat al conducerii în conformitate cu prevederile art.30.

(4) Grupurile mici şi mijlocii sînt scutite de întocmirea situaţiilor financiare consolidate şi a raportului consolidat al conducerii, cu excepţia cazului în care una dintre entităţile afiliate este entitate de interes public.

(5) Entitatea-mamă întocmeşte situaţii financiare consolidate şi raportul consolidat al conducerii, indiferent de locul amplasării entităţilor-fiice.

(6) Entitatea-mamă este scutită de întocmirea situaţiilor financiare consolidate în cazurile prevăzute de standardele de contabilitate.

Articolul 28. Conţinutul situaţiilor financiare consolidate

(1) Situaţiile financiare consolidate prezintă poziţia financiară, performanţa financiară şi alte informaţii aferente activităţii entităţilor incluse în consolidare.

(2) Conţinutul, formatul şi modul de întocmire a situaţiilor financiare consolidate sînt stabilite în standardele de contabilitate.

(3) Entitatea-mamă întocmeşte situaţii financiare consolidate începînd cu prima perioadă de gestiune în care sînt depăşite criteriile prevăzute la art.4 pentru grupul din care face parte, cu respectarea prevederilor art.27.

(4) Situaţiile financiare consolidate se întocmesc, se semnează, se prezintă şi se publică în acelaşi mod ca şi situaţiile financiare individuale ale entităţii-mamă, ţinîndu-se cont de ajustările semnificative care decurg din caracteristicile specifice ale situaţiilor financiare consolidate.

(5) Situaţiile financiare consolidate se întocmesc pentru aceeaşi perioadă de gestiune ca şi situaţiile financiare individuale ale entităţii-mamă.

(6) Entitatea-mamă care întocmeşte situaţii financiare consolidate aplică aceleaşi metode de evaluare a elementelor contabile ca şi pentru situaţiile financiare individuale.

Articolul 29. Nota explicativă la situaţiile financiare consolidate

(1) Nota explicativă la situaţiile financiare consolidate include informaţiile prevăzute la art.22, astfel încît să faciliteze evaluarea poziţiei financiare a entităţilor incluse în consolidare, luate în ansamblu, ţinîndu-se cont de ajustările semnificative care decurg din caracteristicile specifice ale situaţiilor financiare consolidate comparativ cu situaţiile financiare individuale.

(2) Nota explicativă la situaţiile financiare consolidate este întocmită ţinîndu-se cont de următoarele aspecte:

a) la prezentarea tranzacţiilor între entităţile afiliate, nu se includ tranzacţiile între entităţile afiliate incluse în consolidare;

b) la prezentarea numărului mediu al salariaţilor în perioada de gestiune, se prezintă separat numărul mediu al salariaţilor angajaţi de entităţile care sînt consolidate proporţional;

c) la prezentarea indemnizaţiilor, avansurilor şi împrumuturilor acordate membrilor consiliului, ai organului executiv şi ai organului de supraveghere, se indică doar sumele acordate de entitatea-mamă şi de entităţile-fiice membrilor organelor respective ale entităţii-mamă.

(3) Suplimentar la informaţiile prevăzute la alin.(2), nota explicativă la situaţiile financiare consolidate conţine informaţii privind:

a) denumirile şi adresele entităţilor incluse în consolidare, cu indicarea cotei în capitalul social, deţinută în entităţile respective, altele decît entitatea-mamă, de către entităţile incluse în consolidare sau de către persoanele care acţionează în nume propriu, dar în interesul acestor entităţi, precum şi informaţii privind condiţiile în al căror temei a fost efectuată consolidarea;

b) denumirile şi adresele entităţilor excluse din consolidare deoarece nu corespund principiului continuităţii activităţii sau sînt scutite de consolidare conform standardelor de contabilitate;

c) denumirile şi adresele entităţilor asociate incluse în consolidare şi cota în capitalul social al acestora, deţinută de entităţile incluse în consolidare sau de persoane care acţionează în nume propriu, dar în interesul entităţilor incluse în consolidare;

d) denumirile şi adresele entităţilor consolidate proporţional, factorii pe care se bazează conducerea comună a entităţilor respective, precum şi cota în capitalul social al acestora, deţinută de entităţile incluse în consolidare sau de persoanele care acţionează în nume propriu, dar în interesul entităţilor incluse în consolidare;

e) denumirile şi adresele entităţilor în care este deţinut un interes de participare de către entităţile incluse în consolidare, indicîndu-se cota în capitalul social, mărimea capitalului social şi

a rezervelor, precum şi profitul (pierderea) entităţilor în care este deţinut interesul respectiv pentru ultima perioadă de gestiune pentru care au fost aprobate situaţiile financiare.

Articolul 30. Raportul consolidat al conducerii

(1) Raportul consolidat al conducerii cuprinde informaţiile prevăzute la art.23, ţinîndu-se cont de ajustările semnificative care decurg din caracteristicile specifice ale unui raport consolidat al conducerii, într-un mod care să faciliteze evaluarea poziţiei entităţilor incluse în consolidare, luate în ansamblu.

(2) Raportul consolidat al conducerii este întocmit cu următoarele ajustări ale informaţiilor indicate la art.23:

a) la prezentarea informaţiilor privind acţiunile sau părţile sociale proprii deţinute de entităţi, se indică numărul şi valoarea nominală ale tuturor acţiunilor sau părţilor sociale ale entităţii-mamă deţinute de aceasta, de entităţile-fiice ale acesteia şi de persoanele care acţionează în nume propriu şi/sau în numele uneia dintre entităţile respective;

b) în capitolul privind guvernanţa corporativă sînt descrise principalele caracteristici ale sistemelor de control intern şi de gestionare a riscurilor pentru entităţile incluse în consolidare, luate în ansamblu.

(3) Entitatea de interes public care este entitate-mamă în cadrul unui grup mare în care, la sfîrşitul perioadei de gestiune, numărul mediu al salariaţilor în perioada de gestiune este mai mare de 500 include în raportul consolidat al conducerii o declaraţie nefinanciară consolidată.

(4) Declaraţia nefinanciară consolidată conţine informaţiile prevăzute la art.23 alin.(6) şi (7), precum şi, după caz, referiri şi explicaţii suplimentare privind sumele prezentate în situaţiile financiare consolidate.

(5) Entităţile mari şi entităţile de interes public care sînt entităţi din industria extractivă sau din domeniul exploatării forestiere şi care, în calitate de entităţi-mamă, au obligaţia întocmirii situaţiilor financiare consolidate includ în raportul consolidat al conducerii un capitol separat privind plăţile către stat dacă cel puţin una dintre plăţile respective depăşeşte suma de 1700000 de lei în perioada de gestiune. Informaţiile privind plăţile către stat includ informaţiile prevăzute la art.23 alin.(9).

(6) Entitatea-mamă este considerată entitate din industria extractivă sau din domeniul exploatării forestiere dacă cel puţin una dintre entităţile-fiice are calitatea respectivă.

Capitolul VI
SEMNAREA, AUDITUL, PREZENTAREA ŞI PUBLICAREA SITUAŢIILOR FINANCIARE INDIVIDUALE ŞI CELOR CONSOLIDATE

Articolul 31. Semnarea situaţiilor financiare

Situaţiile financiare individuale şi cele consolidate se semnează de către persoanele indicate la art.18 alin.(2) pînă la prezentarea şi publicarea acestora conform prevederilor art.33.

Articolul 32. Auditul situaţiilor financiare

(1) Auditului obligatoriu sînt supuse:

a) situaţiile financiare individuale ale entităţilor mijlocii şi entităţilor mari, ale entităţilor de interes public şi ale altor entităţi, conform legislaţiei în vigoare;

b) situaţiile financiare consolidate ale grupurilor, conform prevederilor art.27.

(2) Auditul situaţiilor financiare se efectuează în conformitate cu legislaţia în vigoare cu privire la auditul situaţiilor financiare.

Articolul 33. Prezentarea şi publicarea situaţiilor financiare

(1) Entitatea prezintă, pe suport de hîrtie sau în formă electronică, situaţiile financiare individuale, raportul conducerii şi raportul auditorului proprietarilor (asociaţilor, acţionarilor, fondatorilor, membrilor) şi Biroului Naţional de Statistică.

(2) Entitatea prezintă situaţiile financiare individuale şi altor autorităţi publice, instituţii financiare şi utilizatori interesaţi conform legislaţiei în vigoare sau în baza acordului cu entitatea.

(3) Entitatea are obligaţia să prezinte situaţiile financiare individuale, raportul conducerii şi raportul auditorului, după caz, în termen de 120 de zile de la ultima zi a perioadei de gestiune.

(4) Data prezentării situaţiilor financiare se consideră data expedierii acestora prin poşta electronică, încărcării în sistemul Depozitarului public al situaţiilor financiare sau data depunerii la Biroul Naţional de Statistică.

(5) Situaţiile financiare supuse auditului obligatoriu, raportul conducerii entităţilor respective şi raportul auditorului se plasează pe pagina web a entităţii.

(6) Situaţiile financiare consolidate, raportul consolidat al conducerii şi raportul auditorului, după caz, se prezintă şi se publică de către entitatea-mamă conform prevederilor alin.(1)–(5).

(7) Membrii consiliului, ai organului executiv şi ai celui de supraveghere, în limita competenţelor prevăzute de legislaţie şi de actele de constituire, sînt obligaţi să se asigure că situaţiile financiare individuale şi raportul conducerii, situaţiile financiare consolidate şi raportul consolidat al conducerii sînt întocmite, prezentate şi publicate în conformitate cu prezenta lege şi standardele de contabilitate.

Articolul 34. Răspunderea pentru încălcarea prezentei legi

Entităţile şi persoanele care încalcă prevederile prezentei legi poartă răspundere disciplinară, civilă, contravenţională şi/sau penală, conform legislaţiei în vigoare.

Capitolul VII
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 35.

Prezenta lege transpune parţial Directiva 2013/34/UE a Parlamentului European şi a Consiliului din 26 iunie 2013 privind situaţiile financiare anuale, situaţiile financiare consolidate şi rapoartele conexe ale anumitor tipuri de întreprinderi, de modificare a Directivei 2006/43/CE a Parlamentului European şi a Consiliului şi de abrogare a Directivelor 78/660/CEE şi 83/349/CEE ale Consiliului, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 182/19 din 29 iunie 2013.

Articolul 36.

(1) Prezenta lege intră în vigoare la data de 1 ianuarie 2019.

(2) La data intrării în vigoare a prezentei legi, entitatea sau grupul care aplică perioada de gestiune anul calendaristic stabileşte categoria din care face parte reieşind din criteriile prevăzute la art.4 alin.(1)–(7), conform situaţiei la data de 31 decembrie 2018.

Entitatea sau grupul care aplică o altă perioadă de gestiune decît anul calendaristic stabileşte categoria din care face parte conform situaţiei la data primei raportări, care urmează după intrarea în vigoare a prezentei legi.

(3) De la data intrării în vigoare a prezentei legi, prevederile Legii contabilităţii nr.113/2007 (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.27–34, art.61) se aplică doar faţă de autorităţile/instituţiile bugetare.

Articolul 37.

(1) Guvernul, în termen de 6 luni de la data publicării prezentei legi:

a) va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislaţiei în vigoare în concordanţă cu prezenta lege;

b) va aduce actele sale normative în concordanţă cu prezenta lege;

c) va asigura elaborarea proiectelor actelor normative necesare pentru implementarea prevederilor prezentei legi.

(2) Banca Naţională a Moldovei, Comisia Naţională a Pieţei Financiare, organele centrale de specialitate îşi vor aduce actele normative în concordanţă cu prezenta lege.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI Andrian CANDU

Nr.287. Chişinău, 15 decembrie 2017.

H O T Ă R Î R E
cu privire la modul de funcţionare a instituţiilor de învăţământ superior de stat în condiţii de autonomie financiară

nr. 983 din 22.12.2012

Monitorul Oficial nr.270-272/1057 din 25.12.2012

* * *

În temeiul articolului 49 din Legea învăţământului nr.547-XII din 21iulie 1995 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr.62-63, art.692), cu modificările şi completările ulterioare, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă:

Regulamentul cu privire la modul de funcţionare a instituţiilor de învăţământ superior de stat în condiţii de autonomie financiară, conform anexei nr.1.

Lista instituţiilor de învăţământ superior de stat care vor activa, începînd cu 1 ianuarie 2013, în condiţii de autonomie financiară, conform anexei nr.2.

2. Se stabileşte perioada de tranziţie de 6 ani financiari (2013-2018). Ministerele de resort, în perioada de tranziţie, vor distribui alocaţiile instituţiilor de învăţământ superior din subordine pentru prestarea serviciilor educaţionale în baza contractelor de achiziţii publice, încheiate conform procedurilor de negociere, fără publicarea prealabilă a unui anunţ de participare.

[Pct.2 modificat prin Hot.Guv. nr.46 din 16.01.2018, în vigoare 19.01.2018]
[Pct.2 în redacţia Hot.Guv. nr.170 din 22.03.2017, în vigoare 24.03.2017]
[Pct.2 modificat prin Hot.Guv. nr.1031 din 30.12.2014, în vigoare 31.12.2014]

[Pct.3 abrogat prin Hot.Guv. nr.651 din 13.08.2014, în vigoare 15.08.2014]

4. Ministerul Finanţelor va transfera la conturile bancare ale instituţiilor de învăţământ superior soldul de mijloace băneşti format de la prestarea serviciilor cu plată, darea în chirie a bunurilor proprietate publică, precum şi din donaţii şi granturi, conform situaţiei de la 31 decembrie 2012.

5. Ministerele de resort, în termen de 3 luni, vor ajusta actele sale normative la prevederile prezentei hotărîri.

PRIM-MINISTRU **Vladimir FILAT**

Contrasemnează:
Viceprim-ministru **Mihail Moldovanu**
Ministrul educaţiei **Maia Sandu**
Ministrul finanţelor **Veaceslav Negruţa**

Chişinău, 22 decembrie 2012.
Nr.983.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului

nr.983 din 22 decembrie 2012

REGULAMENT
cu privire la modul de funcţionare a instituţiilor de învăţământ superior de stat în condiţii de autonomie financiară

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Regulamentul cu privire la modul de funcţionare a instituţiilor de învăţământ superior de stat în condiţii de autonomie financiară (în continuare – Regulament) stabileşte modul de activitate în condiţii de autogestiune a instituţiilor de învăţământ superior de stat, principiile de gestionare şi monitorizare a mijloacelor financiare şi patrimoniului, contabilitatea şi raportarea financiară.

2. Instituţia de învăţământ superior de stat (în continuare – Instituţia) este o unitate cu autonomie financiară nonprofit, care activează în condiţii de autogestiune, în baza alin.(10) art.61 din Legea învăţământului nr.547-XIII din 21 iulie 1995, prevederilor prezentului Regulament şi devizului aprobat.

3. Ministerul de ramură, după caz, organul ierarhic superior, exercită funcţia de fondator al Instituţiei.

4. Instituţia este persoană juridică, de drept public, dispune de bilanţ contabil, are conturi proprii bancare, inclusiv în valută străină, are antet şi ştampilă cu Stema de Stat.

5. Alocaţiile transferate de la bugetul de stat pentru programele de studii oferite conform Planului (Comenzii de Stat) de pregătire a cadrelor de specialitate şi activităţi de cercetare ştiinţifică reprezintă una din sursele de venituri ale Instituţiei. Instituţia este în drept să obţină venituri din alte surse neinterzise de lege. Veniturile înregistrate din alte surse neinterzise de lege (mijloace financiare care provin din alte surse decît de la Planul (Comanda de Stat) de pregătire a cadrelor de specialitate şi activităţi de cercetare ştiinţifică pot fi folosite de Instituţie în conformitate cu Planul de Dezvoltare Instituţională. Instituţia păstrează şi foloseşte raţional bunurile primite în gestiune economică şi dobîndite pe parcursul activităţii.

6. Autonomia financiară ca parte componentă a autonomiei universitare, inclusiv ce constă în dreptul Instituţiei de a-şi organiza activitatea independent şi a se autogestiona financiar, de a-şi exercita activitatea fără nici un fel de ingerinţe ideologice, politice sau religioase, de a-şi asuma un ansamblu de competenţe şi obligaţii în concordanţă cu opţiunile şi orientările strategice naţionale ale dezvoltării învăţământului superior, postuniversitar şi a sectorului de cercetare, dezvoltare şi inovare, stabilite prin lege şi documente de politici.

7. Autonomia financiară se corelează cu principiile responsabilităţii publice pentru calitatea întregii activităţi de formare profesională, de cercetare ştiinţifică şi de prestare a serviciilor pe care le desfăşoară Instituţia cu gestionarea eficientă a mijloacelor băneşti şi a patrimoniului statului.

II. RESPONSABILITATEA PUBLICĂ, ATRIBUŢIILE ŞI DREPTURILE INSTITUŢIEI

8. Responsabilitatea publică obligă Instituţia:

a) să respecte legislaţia în vigoare, carta universitară şi politicile naţionale în domeniul învăţământului superior şi cercetării-inovării;

b) să aplice şi să respecte reglementările în vigoare referitoare la asigurarea şi evaluarea calităţii în învăţământul superior, postuniversitar şi cercetării-inovării;

c) să asigure eficienţa managerială, eficienţa şi eficacitatea utilizării resurselor;

d) să asigure transparenţa tuturor deciziilor şi activităţilor sale, conform legislaţiei în vigoare;

e) să respecte libertatea academică a personalului didactic, didactic auxiliar şi de cercetare, precum şi drepturile şi libertăţile studenţilor, masteranzilor, doctoranzilor şi rezidenţilor.

9. Instituţia este în drept să-şi stabilească structura conducerii, activităţile didactice şi domeniile de cercetare ştiinţifică, modalitatea de administrare şi sursele de finanţare, altele decît cele aferente conform Planului (Comenzii de Stat) de pregătire a cadrelor de specialitate şi activităţi de cercetare ştiinţifică, în condiţiile legii şi a cartei universitare.

10. Autonomia financiară se realizează prin:

a) gestionarea mijloacelor financiare, inclusiv a celor alocate din bugetul de stat, prin conturi bancare;

b) gestionarea mijloacelor financiare din diverse surse şi a patrimoniului în conformitate cu Planul de Dezvoltare Instituţională şi modul stabilit de prezentul Regulament;

c) plasarea la depozit bancar a soldului de mijloace disponibil în contul bancar, realizat supra deviz, cu excepţia granturilor externe;

d) stabilirea cuantumului taxelor de studii, de cazare în cămine, precum şi pentru serviciile acordate şi lucrările executate contra plată coordonate cu fondatorul;

e) stabilirea programelor şi capacităţii ofertei instituţionale;

f) susţinerea socială a studenţilor şi angajaţilor;

g) acordarea burselor de studii şi de cercetare;

h) stabilirea structurii interne a instituţiei şi aprobarea bugetului;

i) gestionarea patrimoniului, dezvoltarea, fortificarea şi dotarea Instituţiei;

j) atragerea resurselor financiare prin participarea la proiecte de cercetare, investiţionale în baza cooperării cu diverşi parteneri naţionali şi internaţionali, inclusiv parteneriatul public privat;

k) crearea unităţilor şi subdiviziunilor de cercetare-inovare, dezvoltare, proiectare, prestări de servicii şi activităţi de producţie;

l) înfiinţarea uniunii de persoane juridice şi asociaţii profesionale, conform legii.

[Pct.10 modificat prin Hot.Guv. nr.651 din 13.08.2014, în vigoare 15.08.2014]

III. ORGANELE DE ADMINISTRARE FINANCIARĂ

11. Organele de administrare financiară ale Instituţiei sînt constituite din Senatul universitar şi Consiliul de administrare.

12. Organele de administrare financiară ale Instituţiei au următoarele funcţii:

1) aprobarea Planului de Dezvoltare Instituţională pentru cel puţin 5 ani, ce conţine viziunea, misiunea, strategia de dezvoltare a instituţiei şi principalele măsuri pentru realizarea acestora;

2) planificarea, aprobarea, executarea, monitorizarea şi evaluarea mijloacelor financiare;

3) aprobarea deciziilor strategice privind:

a) gestionarea patrimoniului;

b) salarizarea şi motivarea personalului;

c) stabilirea cuantumului taxelor de studii, taxelor de cazare în cămine, servicii şi lucrări;

d) cooperarea cu entităţi;

e) gestionarea resurselor financiare;

f) înaintarea propunerilor de fuzionare cu alte instituţii de învăţămînt superior;

g) managementul instituţional privind dreptul la proprietate intelectuală;

h) managementul instituţional privind procesul de transfer tehnologic;

4) realizarea conexiunii cu piaţa muncii;

5) aprobarea devizului de venituri şi cheltuieli.

IV. PLANUL (COMANDA DE STAT) DE PREGĂTIRE

A CADRELOR DE SPECIALITATE

13. Planul (Comanda de Stat) de pregătire a cadrelor de specialitate cu finanţare din bugetul de stat şi pe bază de contract cu achitarea taxei de studii se stabileşte anual de către Guvern, în funcţie de necesităţile de specialităţi pe piaţa muncii şi de necesităţile pentru dezvoltarea culturii şi artei naţionale.

14. Finanţarea serviciilor educaţionale prestate de Instituţie, conform Planului (Comenzii de Stat) de pregătire a cadrelor de specialitate cu finanţare din bugetul de stat, se asigură de către fondator.

15. Studenţii ciclurilor I şi II, studii integrate, rezidenţii, secundariaţii clinici, doctoranzii şi auditorii cursurilor de formare profesională continuă, înmatriculaţi la studii conform Planului (Comenzii de Stat) de pregătire a cadrelor de specialitate în bază de contract achită taxa de studii/instruire în modul stabilit în contractul de pregătire a specialistului.

V. ADMINISTRAREA PATRIMONIULUI INSTITUŢIEI

16. Proprietatea aflată în gestiunea Instituţiei este patrimoniul statului:

a) se foloseşte pentru scopuri educaţionale, de cercetare-inovare, dezvoltare, precum şi pentru activităţi afiliate (cămine, cantine, săli de sport etc.);

b) patrimoniul statului poate fi oferit în locaţiune în coordonare cu fondatorul.

VI. MIJLOACELE FINANCIARE ALOCATE DE LA BUGETUL DE STAT PENTRU SERVICII EDUCAŢIONALE ŞI CERCETĂRI ŞTIINŢIFICE

17. Baza de calcul a mijloacelor prevăzute în Legea bugetului de stat pentru serviciile educaţionale oferite de Instituţii în vederea realizării Planului (Comenzii de Stat) de pregătire a cadrelor de specialitate, o constituie volumul alocaţiilor aprobate în anul precedent, ajustat la implicaţiile financiare în conformitate cu politicile aprobate în Cadrul Bugetar pe Termen Mediu din anul precedent şi alţi factori ce influenţează volumul cheltuielilor, comanda de stat şi la cheltuielile pentru măsuri de politici noi.

18. Pentru ajustarea cheltuielilor bugetului de stat la Planul (Comanda de Stat) de pregătire a cadrelor de specialitate, pentru anul de elaborare a bugetului se utilizează numărul mediu al studenţilor ciclurilor I şi II, studii integrate, rezidenţilor, medicilor secundari clinici, doctoranzilor şi costul mediu total per student. Pentru determinarea costului mediu total per student se utilizează datele privind numărul mediu de studenţi ai ciclurilor I şi II, studii integrate, rezidenţi, medici secundari clinici, doctoranzi, de la învăţământul de zi şi cu frecvenţă redusă, corelat cu coeficientul 0,4 din raportul anual privind efectivul de studenţi pentru doi ani anteriori anului de elaborare a proiectului bugetului.

19. Mijloacele financiare aprobate prin Legea bugetului de stat pentru serviciile educaţionale se gestionează de către fondator prin cont separat deschis în Trezoreria de Stat pentru fiecare nivel de învăţământ. Relaţiile dintre Fondator şi Instituţie se reglementează de legislaţie, precum şi de contractul încheiat între ei, în care sînt stipulate obligaţiile şi responsabilităţile părţilor, de alocare a mijloacelor financiare pentru serviciile educaţionale acordate.

20. Mijloacele financiare din contul bugetului de stat pentru serviciile educaţionale acordate de Instituţie, conform contractelor pentru realizarea Planului (Comenzii de Stat) de pregătire a cadrelor de specialitate, încheiate între fondator şi Instituţie, se alocă pentru anul financiar cu repartizarea pe lunile anului. Mijloacele respective se transferă lunar la contul bancar al Instituţiei de către fondator. Costul per student pentru ciclurile I şi II, studii integrate, rezident, medic

secundar clinic, doctorand şi auditor ai cursurilor de formare continuă/ învăţare pe tot parcursul vieţii se calculează pentru Instituţii conform normelor în vigoare.

21. Se stabileşte perioada de tranziţie de 6 ani financiari (2013-2018), în care se va simula formula de alocare a mijloacelor per student. Pe durata perioadei tranzitorii se va face repartizarea alocaţiilor financiare conform normelor în vigoare.

[Pct.21 modificat prin Hot.Guv. nr.46 din 16.01.2018, în vigoare 19.01.2018]
[Pct.21 modificat prin Hot.Guv. nr.170 din 22.03.2017, în vigoare 24.03.2017]
[Pct.21 modificat prin Hot.Guv. nr.1031 din 30.12.2014, în vigoare 31.12.2014]

22. Costul per student, stabilit de către fondator la repartizarea mijloacelor pe Instituţii, include următoarele categorii de consumuri:

a) salariale, care includ cheltuieli pentru remunerarea muncii, contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii şi prima de asigurare obligatorie de asistenţă medicală;

b) de achiziţionare a mărfurilor, serviciilor şi lucrărilor necesare pentru asigurarea desfăşurării procesului educaţional/ de cercetare ştiinţifică, după caz;

c) procurări de mijloace fixe în scopuri educaţionale şi de cercetări ştiinţifice.

23. Fondatorul alocă resurse financiare pentru burse şi alte forme de ajutor social, precum şi pentru întreţinerea campusurilor/căminelor studenţeşti, conform normelor stabilite prin acte normative.

24. Pentru activităţile de cercetare ştiinţifică cu finanţare de la bugetul de stat, mijloacele se alocă în baza programelor şi proiectelor cîştigate prin concurs în modul stabilit.

25. În scopul stimulării/dezvoltării învăţămîntului superior, fondatorul creează o rezervă pînă la 2% din volumul alocaţiilor pentru programele de studii oferite conform Planului (Comenzii de Stat) de pregătire a cadrelor de specialitate şi o distribuie în bază de concurs, conform necesităţilor statului de formare de cadre în economia naţională, conform unui Regulament aprobat de fondator.

VII. VENITURILE ŞI CHELTUIELILE INSTITUŢIEI

26. Autonomia financiară se realizează potrivit legii şi responsabilităţii publice, avînd la bază următoarele surse de venituri:

a) mijloacele alocate de beneficiarul de servicii/ fondator pentru serviciile educaţionale acordate de Instituţie în baza contractului semnat cu acesta, în scopul pregătirii cadrelor de specialitate conform Planului (Comenzii de Stat) şi întreţinerea studenţilor cu statut de orfan şi a celor aflaţi sub tutelă/curatelă;

b) mijloacele alocate din contul bugetului de stat pentru activităţi de cercetare-inovare, obţinute prin concurs, organizat de structura abilitată;

c) mijloacele obţinute de la prestarea serviciilor cercetare-inovare, efectuate la comandă în bază de contract;

d) mijloacele obţinute din cercetări ştiinţifice efectuate în baza proiectelor de cercetare-dezvoltare internaţionale;

e) mijloacele provenite din taxele de studii sau instruire aplicate studenţilor ciclurilor I şi II, studii integrate, rezidenţilor, medicilor secundari clinici, doctoranzilor, precum şi din cursurile de formare continuă/ de învăţare pe tot parcursul vieţii;

f) dobînzile de la depozitele bancare ale mijloacelor financiare disponibile;

g) donaţii şi sponsorizări;

h) contracte de arendă şi de locaţiune.

27. Devizul Instituţiei privind veniturile şi cheltuielile se elaborează anual, în baza surselor prognozate de venituri şi cheltuieli cu respectarea obligatorie a echilibrului acestora.

28. Proiectul bugetului anual al Instituţiei se discută la comisia pentru dialog social "angajator-salariaţi" şi se aprobă de către Senatul Instituţiei. Raportul privind executarea bugetului anual se prezintă Senatului de către rector în trimestrul I al anului calendaristic următor.

VIII. CONTABILITATEA ŞI RAPORTAREA FINANCIARĂ

29. Instituţia ţine contabilitatea în conformitate cu Legea contabilităţii nr.113-XVI din 27 aprilie 2007, standardele naţionale de contabilitate (SNC) şi alte acte normative din domeniul contabilităţii.

30. Politica de contabilitate a Instituţiei se elaborează în conformitate cu Legea contabilităţii şi standardele naţionale de contabilitate, se coordonează cu Fondatorul şi se aprobă anual prin ordinul rectorului.

31. Rapoartele financiare şi statistice, dările de seamă fiscale se întocmesc şi se prezintă în conformitate cu legislaţia în vigoare. Rapoartele financiare anuale sînt plasate pe site-ul oficial al Instituţiei pînă la 1 mai a perioadei de gestiune imediat următoare.

32. Instituţiile prezintă trimestrial fondatorului rapoarte specifice, conform formularelor aprobate prin ordinul ministrului finanţelor. Rapoartele generalizate la nivel de autoritate se prezintă Ministerului Finanţelor în termenele şi modul stabilit.

IX. CONTROLUL INSTITUŢIEI

33. Controlul corespunderii activităţii Instituţiei cu scopurile acesteia se exercită de către fondator şi organele de administrare ale Instituţiei.

34. Controlul respectării standardelor de asigurare a calităţii revine Ministerului Educaţiei prin intermediul Agenţiei de Asigurare a Calităţii sau altei structuri abilitate în domeniu.

35. Controlul respectării disciplinei financiare se efectuează de către organele abilitate cu dreptul de control financiar, în modul stabilit de legislaţia Republicii Moldova.

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
nr.983 din 22 decembrie 2012

LISTA
instituţiilor de învăţămînt superior de stat care vor activa, începînd cu 1 ianuarie 2013, în condiţii de autonomie financiară

Nr. d/o	Instituţia de învăţămînt
1.	Universitatea de Stat din Moldova
2.	Universitatea Tehnică a Moldovei
3.	Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă" din Chişinău
4.	Universitatea Agrară de Stat din Moldova
5.	Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie "Nicolae Testemiţanu"
6.	Universitatea de Stat de Educaţie Fizică şi Sport
7.	Universitatea de Stat din Tiraspol
8.	Universitatea de Stat "A.Russo" din Bălţi

9.	Universitatea de Stat “B.P.Hasdeu” din Cahul
10.	Universitatea de Stat din Comrat
11.	Universitatea de Stat din Taraclia
12.	Academia de Studii Economice din Moldova
13.	Academia de Muzică, Teatru şi Arte Plastice
14.	Institutul de Relaţii Internaţionale din Moldova
15.	Universitatea Academiei de Ştiinţe a Moldovei
16.	Academia de Administrare Publică

Notă:

În anul 2013 Academia de Administrare Publică va beneficia de transferuri directe pentru serviciile educaţionale oferite, în baza Legii bugetului de stat pe anul 2013 nr.249 din 2 noiembrie 2012 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.263-269, art.849)

[Anexa nr.2 modificată prin Hot.Guv. nr.225 din 26.03.2014, în vigoare 01.04.2014]
[Anexa nr.2 completată prin Hot.Guv. nr.400 din 18.06.2013, în vigoare 21.06.2013]

H O T Ă R Î R E
pentru aprobarea Regulamentului privind salarizarea angajaţilor din instituţiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistenţă medicală

nr. 837 din 06.07.2016

Monitorul Oficial nr.204-205/906 din 12.07.2016

* * *

În conformitate cu prevederile Legii ocrotirii sănătăţii nr.411-XIII din 28 martie 1995 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr.34, art.373), cu modificările şi completările ulterioare, Legii salarizării nr.847-XV din 14 februarie 2002 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.50-52, art.336), cu modificările şi completările ulterioare, Codului muncii al Republicii Moldova nr.154-XV din 28 martie 2003 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.159-162, art.648), cu modificările şi completările ulterioare, Legii nr.264-XVI din 27 octombrie 2005 cu privire la exercitarea profesiunii de medic (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.172-175, art.839), cu modificările şi completările ulterioare, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Regulamentul privind salarizarea angajaţilor din instituţiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistenţă medicală, conform anexei nr.1.

2. Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, în termen de o lună de la intrarea în vigoare a prezentei hotărîri:

va elabora şi aproba Indicatorii-tip de performanţe profesionale individuale în muncă pe tipuri de asistenţă medicală;

va prezenta propuneri pentru aducerea actelor normative în vigoare în concordanţă cu prezenta hotărîre.

[Pct.2 modificat prin Hot.Guv. nr.301 din 04.04.2018, în vigoare 01.04.2018]

3. Salariile de funcţie lunare prevăzute în anexele nr.1 şi nr.3 la Regulamentul menţionat în pct.1 se reexaminează anual în funcţie de mijloacele financiare disponibile pentru anul respectiv ale fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală destinate achitării serviciilor medicale.

[Pct.3 în redacţia Hot.Guv. nr.1187 din 28.11.2018, în vigoare 01.12.2018]

[Pct.3 în redacţia Hot.Guv. nr.301 din 04.04.2018, în vigoare 01.04.2018]

4. Cheltuielile ce ţin de punerea în aplicare a prezentei hotărîri vor fi acoperite în limitele mijloacelor contractate cu Compania Naţională de Asigurări în Medicină şi din alte surse de venit ale instituţiilor medico-sanitare publice.

[Pct.4 modificat prin Hot.Guv. nr.301 din 04.04.2018, în vigoare 01.04.2018]

5. Se abrogă unele hotărîri ale Guvernului, conform anexei nr.2.

6. Prevederile Regulamentului aprobat se pun în aplicare din data de 1 iulie 2016.

PRIM-MINISTRU **Pavel FILIP**

Contrasemnează:

Ministrul sănătăţii **Ruxanda Glavan**
Ministrul finanţelor **Octavian Armaşu**
Ministrul muncii, protecţiei sociale şi familiei **Stela Grigoraş**

Nr.837. Chişinău, 6 iulie 2016.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
nr.837 din 6 iulie 2016

Nota: Pe tot parcursul textului Regulamentului, cuvîntul „Fondatorul", la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „persoana responsabilă a fondatorului", la forma gramaticală corespunzătoare, conform Hot.Guv. nr.1187 din 28.11.2018, în vigoare 01.12.2018

Notă: Pe tot parcursul textului Regulamentului, cuvintele „Ministerul Sănătăţii", la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale", la forma gramaticală corespunzătoare, conform Hot.Guv. nr.301 din 04.04.2018, în vigoare 01.04.2018

REGULAMENT
privind salarizarea angajaţilor din instituţiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistenţă medicală

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

1. Regulamentul privind salarizarea angajaţilor din instituţiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistenţă medicală (în continuare – Regulament) este elaborat în temeiul Legii ocrotirii sănătăţii nr.411-XIII din 28 martie 1995, Legii salarizării nr.847-XV din 14 februarie 2002, Codului muncii al Republicii Moldova nr.154-XV din 28 martie 2003, Legii nr.264-XVI din 27 octombrie 2005 cu privire la exercitarea profesiunii de medic.

2. Prevederile prezentului Regulament stabilesc modul, mărimea şi condiţiile de remunerare a muncii angajaţilor încadraţi în instituţiile medico-sanitare, a colaboratorilor catedrelor clinice ale Universităţii de Stat de Medicină şi Farmacie „Nicolae Testemiţanu", în raport cu răspunderea şi complexitatea sarcinilor, volumul şi calitatea muncii, competenţa profesională, riscul profesional, precum şi nivelul de realizare a indicatorilor de performanţă.

3. Prezentul Regulament este orientat spre asigurarea funcţiei salariului ca principala sursă de venit, precum şi ca formă de stimulare a muncii.

4. Condiţiile de salarizare stabilite în prevederile prezentului Regulament sînt obligatorii pentru toate instituţiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistenţă medicală.

Capitolul II
SURSA DE PLATĂ A SALARIULUI

5. Sursa de plată a salariului se constituie din următoarele mijloace:
1) fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală;
2) veniturile colectate de instituţii;
3) alte mijloace băneşti intrate în posesia instituţiilor.

[Pct.6 abrogat prin Hot.Guv. nr.301 din 04.04.2018, în vigoare 01.04.2018]

Capitolul III
COMPONENTELE VENITULUI SALARIAL

7. Venitul salarial sau salariul angajaţilor din instituţiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistenţă medicală, se compune din:

1) partea fixă a salariului – reprezintă salariul de funcţie lunar şi constituie garanţia minimă de remunerare a muncii angajaţilor din instituţie, conform funcţiei deţinute;

2) partea variabilă a salariului – se constituie din suplimentul la salariul de funcţie lunar, stabilit pentru competenţe profesionale şi nivelul de realizare a indicatorilor de performanţă;

3) alte norme şi garanţii salariale – normele specifice de salarizare, sporurile de compensare pentru munca prestată în condiţii nefavorabile, precum şi alte garanţii minime stabilite de stat.

[Pct.7 modificat prin Hot.Guv. nr.1187 din 28.11.2018, în vigoare 01.12.2018]

8. La determinarea mărimii fondului de salarizare al instituţiei medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistenţă medicală se va ţine cont, în mod prioritar şi necondiţionat, de acoperirea tuturor cheltuielilor plăţii muncii conform legislaţiei. Prestatorul de servicii medicale, în mod prioritar, va acoperi cheltuielile aferente medicamentelor, consumabilelor şi alimentării pacienţilor în volumul necesar, respectînd dinamica pozitivă a cheltuielilor menţionate, înregistrate în ultimii 3 ani.

[Pct.8 în redacţia Hot.Guv. nr.301 din 04.04.2018, în vigoare 01.04.2018]

Capitolul IV
MODUL DE STABILIRE A PARŢII FIXE A SALARIULUI

9. Salariul de funcţie se stabileşte individual, pentru fiecare angajat în parte, în funcţie de vechimea în specialitate, funcţia deţinută şi specificul de activitate, potrivit salariilor de funcţie, prevăzute în anexa nr.1 la prezentul Regulament.

10. Salariul de funcţie, pentru fiecare categorie de angajaţi, este garantat salariatului cu condiţia executării de către el a normelor de muncă stabilite, pentru orele de program reglementate de legislaţia în vigoare.

Capitolul V
MODUL DE STABILIRE A PĂRŢII VARIABILE A SALARIULUI

11. Suplimentul de plată la salariu, stabilit pentru performanţe profesionale individuale în muncă, poartă caracter de stimulare a muncii şi este bazat pe calitatea muncii, aportul şi profesionalismul angajatului.

[Pct.11 modificat prin Hot.Guv. nr.301 din 04.04.2018, în vigoare 01.04.2018]

12. Pentru personalul medical de specialitate, suplimentul de plată la salariu pentru performanţe profesionale individuale în muncă se stabileşte şi se achită în funcţie de nivelul de realizare a indicatorilor de performanţă**.**

13. De supliment la salariu pentru performanţe profesionale individuale în muncă poate beneficia şi personalul care efectuează organizarea şi monitorizarea activităţilor desfăşurate în acest scop, a contribuit direct sau indirect la îndeplinirea indicatorilor de performanţă a muncii.

14. Instituţiile medico-sanitare publice individual, conform specificului de activitate, îşi reglementează mărimea suplimentului pentru performanţe profesionale individuale în muncă, pe

categorii de personal, în baza Indicatorilor-tip de performanţe profesionale individuale în muncă, aprobaţi de Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale.

15. Mijloacele financiare aferente achitării suplimentelor la salariu pentru îndeplinirea indicatorilor de performanţă profesională a muncii, se planifică şi se utilizează doar în acest scop şi se stabilesc angajaţilor instituţiilor sub formă de supliment lunar la salariu pentru îndeplinirea indicatorilor de performanţă.

Pentru plata indicatorilor realizaţi, se vor utiliza mijloace financiare planificate în mărime de cel puţin 15 la sută din totalul salariilor de funcţie calculate pe instituţie.

16. Achitarea suplimentului la salariu pentru performanţe profesionale individuale în muncă se efectuează lunar în baza rezultatelor constatate în urma evaluării performanţelor profesionale a muncii personalului instituţiei medico-sanitare.

17. Responsabilitatea pentru evaluarea lunară a îndeplinirii indicatorilor de performanţă profesională a muncii se atribuie Comisiei de evaluare a performanţelor profesionale a muncii, aprobate prin ordinul conducătorului instituţiei.

Capitolul VI
MODUL DE STABILIRE A ALTOR NORME ŞI GARANŢII SALARIALE

18. Alte norme şi garanţii salariale reprezintă normele specifice de salarizare (pentru munca în zilele de sărbătoare, pe timp de noapte, înlocuirea personalului temporar absent), sporurile de compensare pentru munca prestată în condiţii nefavorabile, precum şi alte garanţii minime stabilite de stat (spor la salariu pentru activitate în localităţile din stînga Nistrului, spor pentru grad ştiinţific, titlu onorific).

Personalului instituţiilor medico-sanitare publice i se va acorda premiu pentru zilele profesionale şi de sărbătoare, care se achită din contul economiilor formate, în baza Regulamentului intern al instituţiei privind acordarea premiului angajaţilor instituţiei. Totodată, cuantumul premiului în fiecare caz în parte nu va depăşi salariul mediu lunar al angajatului premiat.

[Pct.18 modificat prin Hot.Guv. nr.1187 din 28.11.2018, în vigoare 01.12.2018]

19. Personalul care, potrivit programului normal de lucru, îşi desfăşoară activitatea pe timp de noapte, între orele 22 şi 6, beneficiază, pentru orele lucrate, de supliment de plată la salariu în mărime de 50 sau 100% din salariul de funcţie, pentru fiecare oră lucrată noaptea, conform anexei nr.2 la prezentul Regulament.

20. Spor pentru condiţii nefavorabile de muncă (grele şi deosebit de grele, vătămătoare şi deosebit de vătămătoare) se stabileşte personalului care lucrează în condiţii nefavorabile – în mărimile specificate în anexa nr.3 la Hotărîrea Guvernului nr.152 din 19 februarie 2004 „Cu privire la cuantumul sporului de compensare pentru munca prestată în condiţii nefavorabile” şi conform Listei-tip a ramurilor „Sănătate şi protecţie socială” la Convenţia Colectivă (nivel de ramură).

21. Supliment de plată pentru înlocuirea personalului temporar absent, reprezintă îndeplinirea obligaţiilor de muncă ale salariatului absent prin prelucrarea timpului, cu achitarea salariului pentru orele efectiv lucrate. Munca menţionată nu se califică ca o muncă prin cumul sau suplimentară, iar plata pentru orele real lucrate se efectuează în mărime ordinară.

22. Personalul din instituţiile medico-sanitare publice din localităţile din stînga Nistrului ale raionului Dubăsari, din satul Varniţa, raionul Anenii Noi, din satele Copanca şi Hagimus, raionul Căuşeni, beneficiază de un spor la salariu în mărime de 30 la sută din salariile de funcţie.

23. Specialiştilor şi conducătorilor cu grad ştiinţific de doctor habilitat sau doctor în ştiinţe în specialitatea ce corespunde obligaţiilor funcţiei şi care desfăşoară muncă ştiinţifico-metodică în specialitate, sporul pentru grad ştiinţific se stabileşte în mărime de 50% din mărimile sporurilor

stabilite persoanelor cu grade ştiinţifice din corpul profesoral şi cercetătorilor ştiinţifici, aprobate în Codul cu privire la ştiinţă şi inovare nr.259-XV din 15 iulie 2004.

Sporul pentru grad ştiinţific se acordă proporţional timpului lucrat în limitele duratei zilnice normale a timpului de muncă şi nu se majorează în cazul muncii prin cumul în afara orelor de program.

24. Persoanele distinse cu titluri onorifice „… al poporului" beneficiază de spor lunar la salariu în mărime de 200 lei, iar persoanele distinse cu titluri onorifice „… emerit" – în mărime de 100 lei.

[Pct.25 abrogat prin Hot.Guv. nr.1187 din 28.11.2018, în vigoare 01.12.2018]
[Pct.25 modificat prin Hot.Guv. nr.301 din 04.04.2018, în vigoare 01.04.2018]

Capitolul VII
CONDIŢIILE DE SALARIZARE ALE PERSONALULUI DE CONDUCERE DIN INSTITUŢIILE MEDICO-SANITARE PUBLICE

26. Salariul de funcţie, precum şi suplimentele la salariul de funcţie lunar, acordarea premiilor personalului de conducere din instituţiile medico-sanitare publice, specificaţi în anexa nr.3 la prezentul Regulament, în funcţie de calităţile manageriale şi profesionale ale personalului de conducere, indicatorii de performanţă în activitatea instituţiei, se stabilesc de persoana responsabilă a fondatorului instituţiilor medico-sanitare publice, în conformitate cu prevederile legislaţiei în vigoare.

[Pct.26 modificat prin Hot.Guv. nr.1187 din 28.11.2018, în vigoare 01.12.2018]

27. Salariul de funcţie al personalului de conducere se stabileşte individual, pentru fiecare categorie de personal de conducere în parte, în funcţie de volumul surselor financiare acumulate anual de instituţie şi specificate în anexa nr.3 la prezentul Regulament.

În volumul surselor financiare acumulate anual de instituţie se includ: sumele aprobate instituţiilor în contractele de acordare a asistenţei medicale în cadrul asigurării obligatorii de asistenţă medicală, suma veniturilor colectate de instituţii pentru anul precedent anului de gestiune.

28. Personalului de conducere, specificat în anexa nr.3 la prezentul Regulament, cu permisiunea persoanei responsabile a fondatorului, i se pot stabili suplimente la salariu pentru performanţe profesionale individuale în muncă în mărime de pînă la 50 la sută din salariul de funcţie, ţinîndu-se cont de îndeplinirea indicilor de performanţă, precum şi de calităţile profesionale/manageriale ale personalului de conducere.

Suplimentul se stabileşte la începutul anului financiar, avînd ca bază îndeplinirea indicatorilor de performanţă pentru rezultatele activităţii instituţiei în anul precedent, pentru cel mult un an şi poate fi redus sau anulat la înrăutăţirea calităţii muncii.

29. Conducătorilor instituţiilor şi adjuncţilor lor (medici) din centrele specializate, pentru efectuarea lucrului organizator-metodic la nivel republican, cu permisiunea Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale li se pot stabili sporuri la salariul de funcţie în mărime de 10-30 la sută.

30. Plata premiilor personalului de conducere pentru zilele profesionale şi de sărbătoare se efectuează conform condiţiilor stabilite în Regulamentul privind condiţiile de premiere şi personalului de conducere din instituţiile medico-sanitare publice, aprobat de Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, coordonat cu sindicatul de ramură.

Totodată, acordarea premiilor personalului de conducere a instituţiei se va efectua numai în cazurile cînd salariaţii colectivului de muncă vor fi premiaţi.

[Pct.30 modificat prin Hot.Guv. nr.1187 din 28.11.2018, în vigoare 01.12.2018]

31. În cazul îndeplinirii de către angajat a obligaţiunilor conducătorului, în lipsa provizorie a acestuia, cu degrevarea din funcţia de bază, celui dintîi i se va plăti diferenţa dintre salariul de funcţie al conducătorului şi salariul de funcţie al angajatului. Nu se plăteşte diferenţa de salarii în cazul executării obligaţiunilor conducătorilor, în lipsa provizorie a acestora, de către locţiitorii titulari.

32. Cuantumul lunar total al salariului conducătorului instituţiei nu poate depăşi mărimea încincită a salariului mediu lunar format în ansamblu pe instituţia condusă, în perioada de la începutul anului pînă la luna gestionară.

În cazurile în care cuantumul lunar total al salariului conducătorului instituţiei, va depăşi mărimea încincită a salariului mediu lunar constituit în ansamblu pe unitatea condusă, persoana responsabilă a fondatorului instituţiei medico-sanitare publice va stabili concret cuantumul lunar total al salariului, în mărimea care nu va depăşi cinci salarii medii constituite pe unitate în perioada de la începutul anului pînă la data stabilirii sau va reexamina salariul de funcţie.

În calcularea cuantumului salariului mediu lunar al conducătorului instituţiei se iau ca bază doar plăţile salariale, calculate la funcţia de bază/de conducere. În calculul menţionat nu se includ: plata salarială pentru activitatea prin cumul, premiile acordate la date jubiliare, sărbători profesionale, ajutor material pentru tratament, compensarea pentru concediul nefolosit, diurnele şi alte plăţi, raportate la cheltuieli de deplasare.

Capitolul VIII
DISPOZIŢII FINALE

33. Se stabileşte pentru personalul încadrat în unităţile medico-sanitare, cu excepţia personalului de conducere – medici specificat în anexa nr.3 la prezentul Regulament, volumul maxim de lucru prin cumul în limita a 0,5 funcţii.

Medicilor cu funcţie de conducere din unităţile medicale şi adjuncţilor lor (medici) specificaţi în anexa nr.3 li se permite, în unitatea în care sînt încadraţi, în cazul funcţiei vacante a medicului specialist, să presteze munca prin cumul conform specialităţii în volum de 0,25 salariu de medic specialist, în condiţiile de salarizare stabilite pentru medicul specialist. Evidenţa muncii prestate de medicii cu funcţie de conducere şi adjuncţii lor (medici) prin cumul, indiferent de caracterul şi volumul ei, se reflectă în documentele corespunzătoare.

Cercetătorilor ştiinţifici din cadrul instituţiilor medico-sanitare publice care desfăşoară activitate ştiinţifică în conformitate cu cadrul legal li se permite, în cazul funcţiei vacante de medic specialist, să presteze muncă prin cumul conform specialităţii în volum de pînă la 0,5 salariu de medic.

Pentru asigurarea asistenţei medicale continue (gărzilor), în cazurile insuficienţei de personal medical, salariaţii unităţilor pot activa prin cumul la locul de muncă de bază sau în alte unităţi în volum de pînă la o funcţie, conform prevederilor Convenţiei Colective (nivel de ramură). Concomitent, munca prin cumul nu se califică ca o muncă suplimentară şi nu cade sub incidenţa art.104 şi 157 din Codul muncii, iar plata pentru orele real lucrate se efectuează în mărime ordinară.

Cumulul a două funcţii de conducere este interzis.

[Pct.33 modificat prin Hot.Guv. nr.301 din 04.04.2018, în vigoare 01.04.2018]

34. În cazurile în care pentru unii salariaţi, după punerea în aplicare a prevederilor prezentei hotărîri, salariul de funcţie va fi mai mic decît salariul lunar al salariatului, format din plăţile

obligatorii, conform condiţiilor de salarizare stabilite anterior, pînă la aprobarea prezentei hotărîri, li se va păstra şi achita diferenţa de salariu.

Pentru determinarea şi plata diferenţei de salariu:

1) se calculează salariul lunar al angajatului, conform condiţiilor de salarizare stabilite anterior, pînă la aprobarea prezentei hotărîri, format din plăţile salariale obligatorii:

- salariul tarifar sau de funcţie (determinat prin înmulţirea salariului tarifar pentru categoria I de calificare (1000 lei) cu coeficientul de multiplicitate stabilit şi majorarea stabilită la salariul de funcţie pentru personalul medical cu funcţie de conducere);
- sporul la salariu pentru categoria de calificare deţinută, clasa de calificare;
- sporul la salariu pentru vechimea în muncă în specialitate, după caz;
- sporul la salariu pentru condiţii de risc major pentru sănătate, legat de combaterea infecţiilor extrem de periculoase, după caz;

2) se determină salariul de funcţie, stabilit în sumă fixă, conform condiţiilor de salarizare stabilite în anexele nr.1 şi nr.3 la prezentul Regulament;

3) se determină diferenţa dintre salariul format din plăţile care poartă caracter obligatoriu şi cel cuvenit la etapa de implementare a noilor condiţii de salarizare;

4) conducătorul instituţiei emite un ordin prin care se fixează diferenţa de salariu şi se dispune plata lunară a acestei diferenţe, pînă la următoarea majorare a condiţiilor de salarizare;

5) diferenţa de salariu se plăteşte în mărime integrală pentru fiecare lună în care salariatul a lucrat numărul deplin de zile lucrătoare, conform graficului stabilit. În cazurile în care angajatul nu a lucrat un timp oarecare, diferenţa de salariu se va recalcula proporţional timpului efectiv lucrat;

6) salariul de funcţie lunar, format prin însumarea salariului de funcţie stabilit în condiţii noi şi diferenţa de salariu, calculat conform condiţiilor de salarizare stabilite anterior, va forma salariul de funcţie lunar al angajatului şi va servi drept temei la calcularea sporurilor şi suplimentelor la salariu, stabilite de prezentul Regulament;

7) salariul de funcţie lunar însumat cu diferenţa de salariu stabilită conform calculelor expuse în prezentul punct, formează salariul de funcţie lunar total din care se calculează sporurile şi suplimentele menţionate în prezenta hotărîre.

[Pct.34 modificat prin Hot.Guv. nr.301 din 04.04.2018, în vigoare 01.04.2018]

35. Diferenţa de salariu calculată şi plătită în modul stabilit la punctul 34 se include în calculul salariului mediu în toate cazurile de aplicare a salariului.

Anexa nr.1
la Regulamentul privind salarizarea
angajaţilor din instituţiile medico-sanitare
publice încadrate în sistemul asigurării
obligatorii de asistenţă medicală

Salariile de funcţie lunare ale personalului medical şi administrativ-gospodăresc

Categoriile de angajaţi	Salariul de funcţie lunar

1	2
I. PERSONAL MEDICAL	
Medici:	
Medici de familie	
cu o vechime în specialitate de pînă la 10 ani	6510
cu o vechime în specialitate de 10-20 ani	7090
cu o vechime în specialitate mai mare de 20 ani	7670
Medici din asistenţa medicală urgentă prespitalicească	
cu o vechime în specialitate de pînă la 10 ani	5200
cu o vechime în specialitate de 10-20 ani	5720
cu o vechime în specialitate mai mare de 20 ani	6250
Medici antrenaţi în serviciul de ftiziopneumologie; din sectorul spitalicesc, ocupaţi nemijlocit cu tratamentul HIV/SIDA; din serviciul morfopatologie (sau anatomopatologie); din serviciul prelevare şi procesare a organelor, ţesuturilor şi celulelor umane de la cadavru; din serviciul de medicină nucleară	
cu o vechime în specialitate de pînă la 10 ani	8330
cu o vechime în specialitate de 10-20 ani	8850
cu o vechime în specialitate mai mare de 20 ani	9370
Medici antrenaţi în serviciul de psihiatrie	
cu o vechime în specialitate de pînă la 10 ani	6450
cu o vechime în specialitate de 10-20 ani	6970
cu o vechime în specialitate mai mare de 20 ani	7500
Medici de profil chirurgical care operează, medici endoscopişti, medici anesteziologi-reanimatologi din:	
- instituţii de nivel republican, municipal şi regional	
cu o vechime în specialitate de pînă la 10 ani	6250
cu o vechime în specialitate de 10-20 ani	6960
cu o vechime în specialitate mai mare de 20 ani	7670
- instituţii de nivel raional	
cu o vechime în specialitate de pînă la 10 ani	5200
cu o vechime în specialitate de 10-20 ani	5600
cu o vechime în specialitate mai mare de 20 ani	5990
Alţi medici specialişti, farmacişti în instituţii de nivel republican, municipal şi regional	
cu o vechime în specialitate de pînă la 10 ani	5600
cu o vechime în specialitate de 10-20 ani	6050
cu o vechime în specialitate mai mare de 20 ani	6510
Alţi medici specialişti, farmacişti din instituţii de nivel raional; laboranţi în medicină, psihologi, psihopedagogi, logopezi, pedagogi, chimişti, biologi, bacteriologi, kinetoterapeuţi etc. (cu studii superioare nemedicale) din instituţiile medico-sanitare publice de toate nivelurile	
cu o vechime în specialitate de pînă la 10 ani	5200
cu o vechime în specialitate de 10-20 ani	5520
cu o vechime în specialitate mai mare de 20 ani	5860
Personal medical mediu:	

Personal medical cu studii medii de specialitate din asistenţa medicală primară şi asistenţa medicală urgentă prespitalicească; asistent medical comunitar	
cu o vechime în specialitate de pînă la 10 ani	3850
cu o vechime în specialitate de 10-20 ani	4200
cu o vechime în specialitate mai mare de 20 ani	4550
Personal medical cu studii medii de specialitate: antrenat în serviciul de ftiziopneumologie; din sectorul spitalicesc, ocupat nemijlocit cu tratamentul HIV/SIDA; din serviciul morfopatologie (sau anatomopatologie); din serviciul prelevare şi procesare a organelor, ţesuturilor şi celulelor umane de la cadavru; din serviciul de medicină nucleară	
cu o vechime în specialitate de pînă la 10 ani	4660
cu o vechime în specialitate de 10-20 ani	5190
cu o vechime în specialitate mai mare de 20 ani	5710
Personal medical cu studii medii de specialitate antrenat în serviciul de psihiatrie	
cu o vechime în specialitate de pînă la 10 ani	3630
cu o vechime în specialitate de 10-20 ani	4100
cu o vechime în specialitate mai mare de 20 ani	4570
Alt personal medical cu studii medii de specialitate	
cu o vechime în specialitate de pînă la 10 ani	3150
cu o vechime în specialitate de 10-20 ani	3560
cu o vechime în specialitate mai mare de 20 ani	3960
Personal medical inferior:	
Personal medical inferior, soră econoamă: din serviciul de ftiziopneumologie; din sectorul spitalicesc, ocupaţi nemijlocit cu tratamentul HIV/SIDA; din serviciul morfopatologie (sau anatomopatologie); din serviciul prelevare şi procesare a organelor, ţesuturilor şi celulelor umane de la cadavru; din serviciul de medicină nucleară	2630
Personal medical inferior antrenat în serviciul de psihiatrie	2420
Registrator medical, dezinfecţionist, soră econoamă	2290
Personal medical inferior	2180
II. PERSONAL ADMINISTRATIV-GOSPODĂRESC	
Specialişti cu studii superioare	5160
Specialişti cu studii medii de specialitate	4360
Funcţionari administrativi	3660
Muncitori calificaţi (categorii de calificare III-VI)	2860
Muncitori necalificaţi	2180

Note:

1. Salariile de funcţie lunare ale medicilor, farmaciştilor cu funcţii de conducere (şefi secţie, serviciu, laborator, subdiviziune), specialiştilor principali – medici şi farmacişti, medicilor superiori (principali) din serviciul de urgenţă se stabilesc cu o majorare de 10-50 la sută.

2. Salariul de funcţie lunar al asistentului medical-şef al instituţiei se stabileşte cu o majorare de 10-50 la sută la funcţia de asistent medical, cu excepţia asistenţilor medicali-şefi prevăzuţi în nota la anexa nr.3.

3. Salariile de funcţie lunare ale personalului cu studii medii speciale cu funcţii de conducere (asistent medical superior) se stabilesc cu o majorare de 5-30 la sută a salariului de funcţie stabilit asistenţilor medicali.

4. Salariile de funcţie lunare ale specialiştilor principali şi specialiştilor-şefi care nu sînt medici se stabilesc cu o majorare de 10-50 la sută.

5. Salariile de funcţie pentru conducătorii adjuncţi care nu sînt medici se stabilesc cu 5-30 la sută mai mici decît salariile de funcţie lunare prevăzute pentru conducătorii serviciilor/ subdiviziunilor respective.

5^1. Salariile de funcţie lunare ale personalului medical (medici şi personal medical mediu) încadrat în serviciul AVIASAN se stabilesc cu o majorare de 10-50 la sută.

5^2. Salariul de funcţie lunar al medicilor rezidenţi antrenaţi în acordarea asistenţei medicale se stabileşte la nivelul salariului pentru categoria „Alţi medici specialişti, farmacişti din instituţii de nivel raional; laboranţi în medicină, psihologi, psihopedagogi, logopezi, pedagogi, chimişti, biologi, bacteriologi, kinetoterapeuţi etc. (cu studii superioare nemedicale) din instituţiile medico-sanitare publice de toate nivelurile", cu o vechime în specialitate de pînă la 10 ani.

6. Salariul de funcţie lunar se modifică şi se plăteşte cu începere de la data de 1 a lunii următoare celeia în care s-a înregistrat vechimea prevăzută la tranşa respectivă.

[Anexa nr.1 modificată prin Hot.Guv. nr.1187 din 28.11.2018, în vigoare 01.12.2018]
[Anexa nr.1 în redacţia Hot.Guv. nr.301 din 04.04.2018, în vigoare 01.04.2018]

Anexa nr.2
la Regulamentul privind salarizarea
angajaţilor din instituţiile medico-sanitare
publice încadrate în sistemul asigurării
obligatorii de asistenţă medicală

LISTA
salariaţilor care beneficiază de supliment la salariul de funcţie pentru munca prestată pe timp de noapte

1. Beneficiază de supliment în mărime de 100 procente la salariul de funcţie lunar pentru orele prestate pe timp de noapte:

1.1. Personalul medical ce acordă asistenţă medicală la staţiile (secţiile) de salvare: personalul medical din echipele itinerante ale staţiilor (secţiilor) de salvare (inclusiv secţiilor de ajutor consultativ planificat şi urgent); felcerul sau sora medicală, care exercită funcţia de înregistrare şi repartizare a chemărilor echipelor itinerante; medicul superior de la salvare; personalul inginero-tehnic şi telecomunicaţii din echipele itinerante ale staţiilor (secţiilor) de salvare; şoferii ambulanţelor.

1.2. Personalul medical ce acordă ajutor medical urgent: personalul medical al secţiilor de internare, operaţii, anesteziologie, reanimare şi toxicologie; secţiilor (saloanelor) de reanimare şi terapie intensivă; personalul de gardă prevăzut în statele de funcţii pentru ajutorul medical urgent în staţionare spitaliceşti, inclusiv în clinici, dispensare, spitale pentru invalizii de război, maternităţi (secţii, saloane); secţii (saloane) pentru nou-născuţi şi copii născuţi prematur.

1.3. Alt personal medical în raport cu volumul de lucru acordat în această perioadă.

Note:

1. Lista concretă a salariaţilor care beneficiază de supliment la salariul de funcţie lunar se stabileşte prin Contractul colectiv de muncă (nivel de unitate).

2. Beneficiază de supliment la salariul de funcţie lunar pentru munca prestată pe timp de noapte în mărime de 50 procente toţi salariaţii din unităţile medico-sanitare, farmaceutice, care conform Programului de activitate sînt încadraţi în muncă pe timp de noapte, cu excepţia celor specificaţi în pct.1 al prezentei anexe.

3. Durata muncii pe timp de noapte (schimbul de noapte) nu se reduce salariaţilor pentru care este instituită durata redusă a timpului de muncă stabilită în Nomenclatorul unităţilor, profesiilor şi funcţiilor cu condiţii de muncă vătămătoare, activitatea cărora acordă dreptul la concediul de odihnă anual suplimentar plătit şi durata redusă a zilei de muncă a personalului medico-sanitar.

Anexa nr.3
la Regulamentul privind salarizarea
angajaţilor din instituţiile medico-sanitare
publice încadrate în sistemul asigurării
obligatorii de asistenţă medicală

Salariile de funcţie lunare stabilite pentru personalul de conducere din instituţiile medico-sanitare publice

Volumul mijloacelor financiare acumulate anual (mil.lei)	**Salariul de funcţie lunar al directorului, medicului-şef, şefului**	**Salariul de funcţie lunar al vice/adjuncţilor directorului, medicului-şef, şefului, vicedirectorului nursing, şefilor de departamente – medici**	**Salariul de funcţie lunar al vice/adjunctului directorului, şefilor de departamente (nemedici), contabilului-şef, şefului serviciului economic-financiar**
pînă la 5,0	7290	x	x
de la 5,0 pînă la 10,0	8330	7290	6250
de la 10,0 pînă la 20,0	9370	8330	6770
de la 20,0 pînă la 30,0	9890	8850	7290
de la 30,0 pînă la 40,0	10410	9370	7810
de la 40,0 pînă la 50,0	10930	9890	8330
de la 50,0 pînă la 60,0	11450	10410	8850
de la 60,0 pînă la 70,0	11970	10930	9370
de la 70,0 pînă la 85,0	12490	11450	9890
de la 85,0 pînă la 120,0	13010	11970	10410
de la 120,0 pînă la 170,0	13530	12490	10930
de la 170,0 pînă la 250,0	14050	13010	11450
mai mult de 250,0	14570	13530	11970

Notă:

Salariile de funcţie ale asistenţilor medicali-şefi din instituţiile medico-sanitare publice cu 500 şi mai multe paturi se stabilesc cu 15-30 la sută mai mici decît salariile de funcţie ale directorului, medicului-şef, şefului (coloana 2).

[Anexa nr.3 în redacţia Hot.Guv. nr.301 din 04.04.2018, în vigoare 01.04.2018]

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului

nr.837 din 6 iulie 2016

LISTA
hotărîrilor Guvernului care se abrogă

1. Hotărîrea Guvernului nr.1593 din 29 decembrie 2003 „Despre aprobarea Regulamentului privind salarizarea angajaţilor din instituţiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.6-12, art.65).

2. Punctul 4 din modificările şi completările ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.369 din 9 aprilie 2004 „Cu privire la mersul implementării asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală şi unele măsuri de accelerare a acestui proces” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.64-66, art.508).

3. Punctul 2 din modificările şi completările ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.980 din 2 septembrie 2004 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.168-170, art.1159).

4. Hotărîrea Guvernului nr.513 din 1 iunie 2005 „Cu privire la aprobarea completării ce se operează în Hotărîrea Guvernului nr.1593 din 29 decembrie 2003” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.80-82, art.553).

5. Hotărîrea Guvernului nr.40 din 11 ianuarie 2006 „Privind aprobarea modificărilor ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.5-8, art.49).

6. Hotărîrea Guvernului nr.298 din 14 martie 2007 „Privind aprobarea modificărilor şi completărilor ce se operează în Hotărîrea Guvernului nr.1593 din 29 decembrie 2003” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.39-42, art.314).

7. Hotărîrea Guvernului nr.1507 din 27 decembrie 2007 „Pentru aprobarea modificărilor şi completărilor ce se operează în Hotărîrea Guvernului nr.1593 din 29 decembrie 2003” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.5-7, art.40).

8. Hotărîrea Guvernului nr.121 din 10 februarie 2009 „Pentru modificarea Regulamentului privind salarizarea angajaţilor din instituţiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.34-36, art.151).

9. Hotărîrea Guvernului nr.545 din 25 iulie 2012 „Cu privire la modificarea şi completarea Regulamentului privind salarizarea angajaţilor din instituţiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.155-159, art.596).

10. Punctul 2 din modificările şi completările ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.791 din 7 octombrie 2013 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.222-227, art.895).

11. Hotărîrea Guvernului nr.481 din 25 iunie 2014 „Pentru modificarea şi completarea Regulamentului privind salarizarea angajaţilor din instituţiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.169-173, art.523).

H O T Ă R Î R E
cu privire la aprobarea Metodologiei de calcul al tarifelor maxime pentru dreptul de acces pe proprietăţile publice şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice

nr. 1434 din 29.12.2016

Monitorul Oficial nr.2-8/12 din 06.01.2017

* * *

În temeiul art.9 alin.(2) şi art.37 din Legea nr.28 din 10 martie 2016 privind accesul pe proprietăţi şi utilizarea partajată a infrastructurii asociate reţelelor publice de comunicaţii electronice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr.100-105, art.194), Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

Se aprobă Metodologia de calcul al tarifelor maxime pentru dreptul de acces pe proprietăţile publice şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice (se anexează).

PRIM-MINISTRU **Pavel FILIP**

Contrasemnează:
Ministrul tehnologiei informaţiei şi comunicaţiilor Vasile Botnari

Nr.1434. Chişinău, 29 decembrie 2016.

Aprobată
prin Hotărîrea Guvernului
nr.1434 din 29 decembrie 2016

METODOLOGIE
de calcul al tarifelor maxime pentru dreptul de acces pe proprietăţile publice şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Prezenta Metodologie stabileşte modul de determinare a tarifelor maxime pentru dreptul de acces pe proprietăţile autorităţilor publice centrale sau locale, altor instituţii publice, precum şi oricăror altor entităţi care exercită dreptul de administrare asupra imobilelor proprietate publică a statului ori a unităţilor administrativ-teritoriale, întreprinderilor de stat sau municipale care au în administrare (gestiune) obiecte de infrastructură tehnico-edilitară şi titularilor dreptului de administrare a proprietăţilor comune, inclusiv din condominiu, dar şi a tarifelor maxime pentru utilizarea partajată a infrastructurii fizice aferente proprietăţilor menţionate, care pot fi aplicate furnizorilor de reţele publice de comunicaţii electronice (în continuare – *furnizori*).

2. Prezenta Metodologie se bazează pe următoarele principii:

1) accesul furnizorilor pe proprietăţi şi/sau utilizarea partajată a infrastructurii fizice să fie realizat în condiţii echitabile, rezonabile şi nediscriminatorii;

2) costurile (prejudiciile) directe şi certe suportate prin efectuarea lucrărilor, oferirea accesului pe proprietăţi şi/sau utilizarea partajată a infrastructurii fizice să fie recuperate;

3) tarifele să fie proporţionale cu gradul de afectare a proprietăţii respective;

4) să se ia în considerare plusul de valoare adusă proprietăţii prin instalarea reţelelor de comunicaţii electronice sau a elementelor de infrastructură fizică necesare susţinerii acestora;

5) tarifele maxime pentru dreptul de acces pe proprietăţile publice şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice să fie stabilite în funcţie de elementele reţelelor de comunicaţii electronice şi elementele de infrastructură fizică care fac obiectul lucrărilor.

3. Tarifele pentru dreptul de acces pe proprietăţile publice şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice pot fi modificate nu mai frecvent decît o dată în decursul a 12 luni succesive, iar la efectuarea acestor modificări se ţine cont de aceleaşi principii şi reguli prevăzute în prezenta Metodologie.

4. Tarifele pentru dreptul de acces pe proprietăţile publice şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice, stabilite de către persoanele menţionate la pct.1 din prezenta Metodologie, inclusiv în cazul modificării tarifelor, sînt comunicate Agenţiei Naţionale pentru Reglementare în Comunicaţii Electronice şi Tehnologia Informaţiei în condiţiile art.8 alin.(1) al Legii nr.28 din 10 martie 2016 privind accesul pe proprietăţi şi utilizarea partajată a infrastructurii asociate reţelelor publice de comunicaţii electronice.

5. Pentru exercitarea dreptului de acces pe proprietăţile publice şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice supuse reglementării conform prezentei Metodologii, o entitate dintre cele menţionate la pct.1 din prezenta Metodologie, la prima adresare din partea unui furnizor, determină mărimea tarifelor percepute de la furnizorul respectiv în condiţiile stabilite de art.7 alin.(3) al Legii nr.28 din 10 martie 2016 şi le comunică Agenţiei Naţionale pentru Reglementare în Comunicaţii Electronice şi Tehnologia Informaţiei în condiţiile stabilite de art.8 alin.(1) al aceleiaşi legi.

6. În cazul în care exercitarea dreptului de acces pe proprietăţile publice şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice se efectuează în totalitate sau în principal pentru dotarea proprietăţii publice, comune, inclusiv din condominiu, cu acces la o reţea sau la mai multe reţele de comunicaţii electronice, furnizorul nu datorează persoanelor menţionate la pct.1 din prezenta Metodologie tarife pentru exercitarea acestui drept.

7. Dacă, în urma negocierii contractului, unui furnizor i se oferă condiţii tarifare de acces pe proprietăţile publice şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice mai favorabile decît cele prevăzute în condiţiile publicate sau cele continue în contractele încheiate cu alţi furnizori, aceleaşi condiţii trebuie să fie oferite tuturor furnizorilor care solicită acest drept, în mod nediscriminatoriu.

II. STRUCTURA ŞI COMPONENŢA TARIFELOR PENTRU DREPTUL DE ACCES PE PROPRIETĂŢILE PUBLICE ŞI/SAU DE UTILIZARE PARTAJATĂ A INFRASTRUCTURII FIZICE

8. Tarifele pentru dreptul de acces pe proprietăţile publice şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice se calculează sub formă de sumă unică, achitată de furnizor în urma încheierii contractului de acces.

9. Tarifele pentru dreptul de acces pe proprietăţile publice şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice cuprind costurile entităţii menţionate la pct.1 din prezenta Metodologie, legate de pregătirea infrastructurii respective pentru oferirea accesului, pornind de la starea iniţială la momentul parvenirii solicitării.

10. Cuantumurile maxime ale tarifelor care pot fi percepute de la furnizori pentru exercitarea dreptului de acces pe proprietăţile publice şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice se calculează aplicînd formula:

$$\mathbf{T = C_D - \Delta v,}$$

unde:

T – tariful pentru dreptul de acces pe proprietăţile publice şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice;

$\mathbf{C_D}$ – costurile directe, inclusiv de capital, suportate în legătură cu oferirea dreptului de acces pe proprietăţile publice şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice;

Δ**v** – creşterea valorii proprietăţii publice ca urmare a exercitării dreptului de acces pe aceasta şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice (plusul de valoare al proprietăţii ca urmare a dotării cu infrastructura de reţea de comunicaţii electronice).

11. Costurile directe incluse în tarif trebuie să respecte următoarele principii:

1) cauzalitatea – costurile trebuie să fie alocate serviciului care le-a generat; în tarif nu se includ costuri care nu sînt generate de necesitatea oferirii accesului solicitat, iar dacă costurile sînt generate şi din alte motive, acestea se alocă tarifului în măsura în care au fost generate de necesitatea oferirii accesului solicitat;

2) obiectivitatea – costurile trebuie să fie obiectiv necesare pentru a oferi accesul, obiectiv adjudecate serviciului de oferire a accesului, precum şi certe, adică să poată fi calculate la data stabilirii tarifului de acces;

3) proporţionalitatea – costurile pentru oferirea accesului trebuie să fie proporţionale scopului şi să nu fie excesive;

4) transparenţa – la solicitarea furnizorului, se argumentează mărimea şi conţinutul tarifului, cu anexarea materialelor justificative în acest sens.

12. Costurile directe (C_D) menţionate la pct.10 din prezenta Metodologie cuprind acele cheltuieli care sînt în totalitate identificabile obiectului calculaţiei (lucrările de pregătire a infrastructurii fizice pentru oferirea accesului solicitat). În aceste cheltuieli se includ şi prejudiciile certe cauzate proprietăţii (reducerea determinabilă a valorii proprietăţii).

13. Costurile de capital se determină aplicînd o rată a rentabilităţii capitalului care, la momentul calculării tarifului, nu depăşeşte nivelul mediu al ratelor dobînzilor la depozitele bancare pe termen mediu sau lung.

14. Nu se includ în tariful pentru dreptul de acces pe proprietăţile publice şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice următoarele costuri:

1) costurile indirecte, care sînt alocabile altor servicii şi activităţi ale persoanei indicate la pct.1 din prezenta Metodologie;

2) cheltuielile comerciale, cheltuielile perioadei de gestiune, cheltuielile generale şi administrative, precum şi alte cheltuieli operaţionale ce nu au fost cauzate de necesitatea pregătirii accesului;

3) costurile istorice legate de achiziţia, construirea, reparaţia sau întreţinerea infrastructurii, suportate din alte cauze decît cele generate de necesitatea de pregătire şi oferire a accesului;

4) costurile legate de pregătirea infrastructurii fizice pe care şi le asumă furnizorul ce solicită accesul;

5) costurile acoperite prin granturi;

6) plăţile care, potrivit Standardului Naţional de Contabilitate „Cheltuieli”, nu sînt recunoscute ca cheltuieli.

15. Cheltuielile generale şi administrative sînt determinate în conformitate cu anexa nr.3 la Standardul Naţional de Contabilitate „Cheltuieli”.

16. În sensul prezentei Metodologii, prejudiciu poate fi considerat:

1) valoarea lucrărilor necesare pentru restabilirea proprietăţii/infrastructurii în starea în care a fost înainte de a fi efectuate lucrările pentru oferirea accesului;

2) scăderea valorii proprietăţii/infrastructurii în urma efectuării lucrărilor de acces;

3) scăderea valorii terenului grevat cu drept de servitute;

4) valoarea roadei, în mod rezonabil, aşteptate şi neobţinute, pierdute sau neculese din motivul intervenţiilor ca urmare a exercitării dreptului de acces şi care se determină în baza roadei medii în ultimii trei ani de pe suprafeţe similare şi a preţului preponderent pe piaţă în anul în care au loc intervenţiile care duc la neobţinere, pierdere sau imposibilitate de culegere a roadei;

5) valoarea plantelor defrişate.

17. Creşterea valorii proprietăţii se determină în baza informaţiilor disponibile privitoare la valoarea pe piaţă a unei unităţi de măsură de proprietate similară cu şi fără astfel de acces la reţelele respective de comunicaţii electronice.

18. În cazul în care informaţiile menţionate la pct.17 din prezenta Metodologie lipsesc, se iau în calcul informaţiile referitoare la valoarea pe piaţă a proprietăţilor celor mai apropiate după caracteristici cu proprietatea în cauză.

III. LITIGII

19. Dacă furnizorul nu este de acord cu mărimea tarifelor propuse pentru dreptul de acces pe proprietăţile publice şi/sau de utilizare partajată a infrastructurii fizice şi argumentate de către entitatea menţionată la pct.1 din prezenta Metodologie, iar în cadrul negocierii contractului respectiv părţile nu pot conveni asupra mărimii reciproc acceptabile a acestora, oricare dintre părţi se poate adresa Agenţiei Naţionale pentru Reglementare în Comunicaţii Electronice şi Tehnologia Informaţiei.

20. Agenţia sus-numită examinează cazul respectiv în condiţiile Legii nr.28 din 10 martie 2016 privind accesul pe proprietăţi şi utilizarea partajată a infrastructurii asociate reţelelor publice de comunicaţii electronice, precum şi conform Regulamentului privind procedura de soluţionare a litigiilor ce intră în competenţa Agenţiei Naţionale pentru Reglementare în Comunicaţii Electronice şi Tehnologia Informaţiei.

H O T Ă R Î R E
pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de transmitere a bunurilor proprietate publică

nr. 901 din 31.12.2015

Monitorul Oficial nr.1/2 din 06.01.2016

* * *

În temeiul art.14 alin.(7) din Legea nr.121-XVI din 4 mai 2007 privind administrarea şi deetatizarea proprietăţii publice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.90-93, art.401), cu modificările şi completările ulterioare, Legii nr.523-XIV din 16 iulie 1999 cu privire la proprietatea publică a unităţilor administrativ-teritoriale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1999, nr.124-125, art.611), cu modificările şi completările ulterioare, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Regulamentul cu privire la modul de transmitere a bunurilor proprietate publică, conform anexei nr.1.

2. Se abrogă unele hotărîri ale Guvernului, conform anexei nr.2

PRIM-MINISTRU INTERIMAR	**Gheorghe BREGA**
Contrasemnează:	
Viceprim-ministru, ministrul economiei	**Stephane Christophe Bride**
Ministrul finanţelor	**Anatol Arapu**

Nr.901. Chişinău, 31 decembrie 2015.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
nr.901 din 31 decembrie 2015

REGULAMENT
cu privire la modul de transmitere a bunurilor proprietate publică

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Regulamentul cu privire la modul de transmitere a bunurilor proprietate publică (în continuare – Regulament) stabileşte procedura de transmitere a instituţiilor bugetare/publice la autogestiune, întreprinderilor de stat/municipale, subdiviziunilor lor, terenurilor, mijloacelor fixe, inclusiv bunurilor distincte, clădirilor, edificiilor şi altor active proprietate publică (în continuare – bunuri proprietate publică), şi anume:

1) din proprietatea publică a statului în proprietatea publică a unităţilor administrativ-teritoriale, inclusiv a Unităţii teritoriale autonome Găgăuzia şi invers;

2) din administrarea unei autorităţi a administraţiei publice (minister, autoritate publică autonomă, agenţie, altă autoritate administrativă centrală sau autoritate a administraţiei publice

locale, inclusiv Unitatea teritorială autonomă Găgăuzia), instituţii bugetare/publice la autogestiune în administrarea altei autorităţi a administraţiei publice;

3) în cadrul unei şi aceleiaşi autorităţi a administraţiei publice, în cazul transmiterii bunurilor de la o instituţie bugetară/publică la autogestiune, întreprindere de stat/municipală, către altă instituţie bugetară/publică la autogestiune, întreprindere de stat/municipală, aflate în administrarea autorităţii respective;

4) din proprietatea unei unităţi administrativ-teritoriale în proprietatea altei unităţi administrativ-teritoriale, inclusiv Unităţii teritoriale autonome Găgăuzia.

2. Bunurile proprietate publică nu pot fi transmise cu titlu gratuit în proprietatea uniunilor profesionale, organizaţiilor nonguvernamentale, obşteşti, religioase şi altor organizaţii private sau societăţilor comerciale (în continuare – persoane juridice de drept privat), a persoanelor fizice, cu excepţia cazurilor expres prevăzute de lege.

3. Bunurile ce constituie proprietate a întreprinderilor, organizaţiilor, altor persoane fizice sau juridice private se transmit în administrarea sau proprietatea statului sau a unităţilor administrativ-teritoriale (în administrarea autorităţilor publice) cu titlu gratuit, la decizia organului de administrare împuternicit de proprietar, cu acordul autorităţii publice care primeşte.

4. În calitate de iniţiatori ai transmiterii bunurilor proprietate publică pot fi autorităţile publice sau persoanele juridice, care au în administrare bunuri proprietate publică.

5. Transmiterea bunurilor proprietate publică, cu excepţia valorilor mobiliare, se efectuează prin documentele primare – actul de transmitere şi factura. Actul de transmitere se va perfecta conform prevederilor prezentului Regulament, iar factura – conform instrucţiunii aprobate de Ministerul Finanţelor. Excluderea acestora din contabilitatea părţii care transmite şi reflectarea lor în contabilitatea părţii care primeşte, precum şi reînregistrarea lor, se efectuează în modul stabilit de legislaţie.

6. Transmiterea valorilor mobiliare proprietate publică se efectuează în modul stabilit de Comisia Naţională a Pieţei Financiare.

7. În cazurile în care, în urma transmiterii întreprinderii de stat/municipale, a subdiviziunilor ei sau a unor bunuri distincte se schimbă fondatorul întreprinderii, mărimea capitalului social sau alte date, întreprinderea respectivă este obligată să opereze, în termen de 30 zile calendaristice de la data predării-primirii, modificările şi completările necesare în documentele de constituire şi să le prezinte, în modul stabilit, pentru înregistrarea de stat.

8. Anterior transmiterii, bunurile imobile, care sînt parte componentă a altor bunuri imobile, urmează a fi separate de la acestea, cu respectarea procedurii stabilite în art.17 din Legea nr.354-XV din 28 octombrie 2004 cu privire la formarea bunurilor imobile. Bunurile imobile care sînt parte componentă a altor bunuri proprietate publică cu statut de monument de istorie şi cultură, nu pot fi separate de la acestea.

II. ADOPTAREA DECIZIEI PRIVIND TRANSMITEREA BUNURILOR PROPRIETATE PUBLICĂ

9. Temei pentru transmiterea bunurilor proprietate publică constituie decizia de transmitere, adoptată de organul împuternicit, în conformitate cu legislaţia şi prevederile punctului 10 din prezentul Regulament.

Decizia de transmitere poate fi cumulată cu deciziile privind reorganizarea autorităţilor publice sau cu privire la crearea, reorganizarea sau lichidarea instituţiilor bugetare/publice la autogestiune sau întreprinderilor de stat/municipale.

10. Decizia de transmitere a bunurilor proprietate publică se adoptă de:

1) Guvern – în cazul:

a) trecerii bunurilor proprietate publică a statului din domeniul public în domeniul privat al proprietăţii publice a statului şi invers;

b) transmiterii bunurilor din proprietatea publică a statului în proprietatea publică a unităţilor administrativ-teritoriale/ Unităţii teritoriale autonome Găgăuzia, cu acordul consiliului local respectiv /Adunării Populare;

c) transmiterii instituţiilor bugetare/publice la autogestiune, întreprinderilor de stat, societăţilor comerciale cu cotă de stat şi bunurilor imobile proprietate publică a statului din administrarea unei autorităţi a administraţiei publice centrale/ autoritate publică autonomă în administrarea altei autorităţi a administraţiei publice centrale /autorităţi publice autonome, inclusiv organizaţiilor nonguvernamentale de drept public, constituite prin legi speciale;

2) Autoritatea publică centrală – în cazul:

a) transmiterii bunurilor proprietate publică de stat în cadrul unei şi aceleiaşi autorităţi a administraţiei publice centrale, în cazul transmiterii bunurilor de la o autoritate publică autonomă, întreprindere de stat sau subdiviziunilor lor, către alta, subordonate autorităţii respective cu informarea obligatorie a Agenţiei Proprietăţii Publice subordonată Ministerului Economiei (în continuare – Agenţia Proprietăţii Publice). În cazul dezacordului uneia sau ambelor părţi (întreprinderi de stat) cu transmiterea proprietăţii, autoritatea publică centrală este în drept să adopte decizia de transmitere şi să aprobe actul de transmitere fără acordul uneia sau ambelor părţi;

b) transmiterii bunurilor proprietate publică de stat, cu excepţia celor prevăzute în subpunctul 1) litera c) din prezentul punct, din administrarea sa în administrarea altei autorităţi publice centrale, cu acordul sau la solicitarea acesteia din urmă, cu informarea obligatorie a Agenţiei Proprietăţii Publice. În cazul dezacordului uneia din părţile antrenate în transmiterea respectivă, decizia definitivă o adoptă Guvernul, iar actul de transmitere poate fi aprobat fără acordul părţii care şi-a exprimat dezacordul.

3) Autoritatea administraţiei publice locale – în cazul:

a) trecerii bunurilor proprietate publică a unităţii administrativ-teritoriale din domeniul public în domeniul privat al proprietăţii publice a unităţii administrativ-teritoriale şi invers;

b) transmiterii bunurilor din proprietatea publică a unităţii administrativ-teritoriale în proprietatea publică a statului, la propunerea Guvernului;

c) transmiterii bunurilor din proprietatea sau administrarea unei unităţi administrativ-teritoriale de nivelul întîi în proprietatea sau administrarea altei unităţi administrativ-teritoriale de acelaşi nivel, precum şi în cadrul aceleiaşi unităţi administrativ-teritoriale în cazul transmiterii bunurilor de la o autoritate publică autonomă, întreprindere municipală către altă autoritate publică autonomă, întreprindere municipală, administrată de autoritatea publică respectivă. În cazul dezacordului uneia sau ambelor părţi (autoritate publică autonomă, întreprindere municipală) cu transmiterea proprietăţii, autoritatea administraţiei publice locale este în drept să adopte decizia de transmitere şi să aprobe actul de transmitere fără acordul uneia sau ambelor părţi;

d) transmiterii bunurilor din proprietatea sau administrarea unei unităţi administrativ-teritoriale de nivelul întîi în proprietatea sau administrarea unităţii administrativ-teritoriale de nivelul al doilea din acelaşi raion şi invers.

4) Agenţia Proprietăţii Publice – în cazul:

a) transmiterii fondului locativ proprietate publică a statului din gestiunea economică a societăţilor comerciale, fondate în procesul privatizării, în gestiunea persoanelor juridice abilitate cu atribuţii de gestionare a fondului locativ;

b) transmiterii bunurilor proprietate publică a statului din gestiunea economică a societăţilor comerciale, fondate în procesul privatizării, în administrarea/gestiunea Agenţiei.

În cazul dezacordului societăţii comerciale cu transmiterea proprietăţii, care o deţine cu drept de gestiune, Agenţia Proprietăţii Publice este în drept să adopte decizia de transmitere şi să aprobe actul de transmitere unilateral.

[Pct.10 modificat prin Hot.Guv. nr.939 din 29.07.2016, în vigoare 05.08.2016]

11. În decizia de transmitere a bunurilor imobile se indică caracterul transmiterii bunurilor (cu titlu gratuit sau oneros), adresa, numărul cadastral (după caz), numărul de bunuri, suprafaţa şi alte caracteristici, obligaţia organizaţiei, instituţiei, întreprinderii de stat/municipale căreia s-au transmis bunurile imobile pentru înregistrare, în modul stabilit de legislaţie, precum şi dreptul său asupra bunurilor imobile.

12. Decizia de transmitere a bunurilor proprietate publică, întreţinerea cărora este sau va fi finanţată integral sau parţial din bugetul public naţional, cu excepţia transmiterii bunurilor proprietate publică în cadrul unei şi aceleiaşi autorităţi a administraţiei publice, se adoptă prin coordonare prealabilă cu Ministerul Finanţelor.

[Pct.12 completat prin Hot.Guv. nr.939 din 29.07.2016, în vigoare 05.08.2016]

III. INSTITUIREA COMISIEI DE TRANSMITERE ŞI ATRIBUŢIILE EI

13. Comisia de transmitere a bunurilor proprietate publică (în continuare – Comisia de transmitere) se nominalizează, de regulă, în decizia de transmitere sau, după caz, în decizie se indică autoritatea împuternicită pentru instituirea Comisiei.

14. Comisia de transmitere se instituie de autoritatea publică care transmite bunurile, pe perioada efectuării transmiterii, dintr-un număr impar, nu mai mic de trei persoane, din reprezentanţi ai părţii care transmite şi care primeşte, după caz, din reprezentanţi ai autorităţilor publice şi ai altor instituţii interesate.

15. Comisia de transmitere are următoarele atribuţii:

examinarea bunurilor supuse transmiterii la locul amplasării acestora;

în caz de necesitate, asigurarea efectuării inventarierii bunurilor antrenate în transmitere;

asigurarea perfectării, după caz, a bilanţului, bilanţului consolidat sau de repartiţie;

perfectarea actelor de transmitere;

înaintarea actelor de transmitere spre aprobare autorităţilor publice antrenate în transmitere;

prezentarea actelor de transmitere aprobate părţii care transmite şi care primeşte;

alte atribuţii prevăzute în decizia de transmitere.

16. După finalizarea procedurii de transmitere a bunurilor actul juridic prin care a fost instituită comisia de transmitere devine caduc.

IV. MODUL DE TRANSMITERE A BUNURILOR PROPRIETATE PUBLICĂ

17. Termenele de efectuare a transmiterii bunurilor, inclusiv de perfectare a actelor de transmitere se stabilesc în decizia cu privire la transmiterea bunurilor sau în decizia de nominalizare a Comisiei de transmitere.

18. Actul de transmitere a instituţiei bugetare/publice la autogestiune, întreprinderii de stat/municipale, subdiviziunilor lor se perfectează conform modelului prezentat în anexa nr.1 la prezentul Regulament.

19. Actul de transmitere a terenului, mijloacelor fixe şi altor active proprietate publică se perfectează conform modelului prezentat în anexa nr.2 la prezentul Regulament.

20. Transmiterea instituţiilor bugetare/publice la autogestiune, întreprinderilor de stat/municipale, subdiviziunilor lor se efectuează conform ultimelor situaţii financiare, fără suspendarea activităţii, dacă în decizia de transmitere nu este prevăzut altfel.

21. Instituţiile bugetare/publice la autogestiune, întreprinderile de stat/municipale se transmit împreună cu toate activele şi pasivele, alocările bugetare, datoriile, precum şi cu toate documentele care confirmă dreptul de proprietate, posesie sau folosinţă asupra terenului, bunurilor imobile şi mobile, obiectele de proprietate intelectuală, licenţele, autorizaţiile, documentele contabile, tehnice, contractuale, documentaţia de proiect şi deviz, inclusiv cartea tehnică a construcţiei şi alte documente necesare pentru activitatea acestora.

22. În procesul transmiterii Comisia de transmitere, în caz de necesitate, asigură efectuarea inventarierii patrimoniului instituţiei bugetare/publice la autogestiune, întreprinderii de stat/municipale, a subdiviziunilor acestora, perfectarea, după caz, a bilanţului, bilanţului consolidat sau de repartiţie, a actului de transmitere şi le prezintă spre aprobare autorităţilor antrenate în transmiterea bunurilor respective.

23. În cazurile în care în procesul transmiterii se schimbă doar subordonarea instituţiei bugetare/publice la autogestiune, întreprinderii de stat/municipale, inventarierea patrimoniului şi perfectarea actului de transmitere a instituţiei, întreprinderii nu se efectuează, dacă în decizia de transmitere nu este indicat altfel.

24. În cazul efectuării inventarierii, procesele-verbale privind rezultatele inventarierii servesc temei pentru perfectarea bilanţului, bilanţului consolidat sau de repartiţie.

25. Actul de transmitere serveşte temei pentru perfectarea bilanţului consolidat sau de repartiţie a instituţiei bugetare/publice la autogestiune, întreprinderii de stat/municipale.

26. Subdiviziunea instituţiei bugetare/publice la autogestiune, întreprinderii de stat/municipale, care dispune de bilanţ separat, se transmite în modul analogic transmiterii instituţiei, întreprinderii, dacă în decizia de transmitere nu este indicat altfel.

27. În cazul în care subdiviziunea instituţiei bugetare/publice la autogestiune, întreprinderii de stat/municipale ce se transmite nu este separată la un bilanţ aparte, Comisia de transmitere urmează să asigure separarea patrimoniului acestei subdiviziuni, prin inventarierea lui şi perfectarea bilanţului de repartiţie.

În bilanţul de repartiţie se includ toate elementele din bilanţul instituţiei bugetare/publice la autogestiune, întreprinderii de stat/municipale, care ţin direct de activitatea subdiviziunii sau decurg din ea, dacă în decizia de transmitere nu este prevăzut altfel.

Activele circulante şi datoriile pentru subdiviziunea ce se transmite, cu excepţia celei care are bilanţ separat, se determină reieşind din nivelul mediu de asigurare cu mijloace băneşti şi nivelul mediu al creanţelor, în raport cu volumul de producţie şi servicii sau cu numărul personalului instituţiei bugetare/publice la autogestiune, întreprinderii de stat/municipale în ansamblu şi se calculează conform bilanţului acesteia la data transmiterii.

28. Actul de transmitere a instituţiei bugetare/publice la autogestiune, întreprinderii de stat/municipale, a subdiviziunii acestora şi Actul de transmitere a terenului, mijloacelor fixe şi altor active proprietate publică se aprobă în termen de 10 zile calendaristice de la data prezentării acestora de Comisia de transmitere, de către autorităţile administraţiei publice, antrenate în transmiterea bunurilor respective.

29. Actul de transmitere a terenului, mijloacelor fixe şi altor active proprietate publică se perfectează în baza datelor informaţiei contabile şi, după caz, a raportului de evaluare, paşapoartelor tehnice şi altor documente tehnice, precum şi documentelor privind înregistrarea precedentă a acestor bunuri, efectuată de organele autorizate, pe numele părţii care transmite.

30. Dacă transmiterea bunurilor din careva motive nu a fost realizată în termenele stabilite, Comisia de transmitere este obligată să informeze autoritatea, prin decizia căreia aceasta a fost instituită.

V. DISPOZIŢII FINALE

31. În cazul în care bunul imobil care urmează a fi transmis nu este înregistrat în cadastrul bunurilor imobile, instituţia bugetară/publică la autogestiune sau întreprinderea de stat/municipală ce primeşte imobilul este obligată să asigure înregistrarea cadastrală a acestuia, conform prevederilor legale.

32. Schimbările în relaţiile de muncă, care au apărut în legătură cu transmiterea instituţiilor bugetare/publice la autogestiune, întreprinderilor de stat/municipale şi subdiviziunilor lor, se vor efectua în conformitate cu legislaţia muncii, decizia de transmitere şi contractele de muncă.

33. Societăţile comerciale cu capital integral sau majoritar public, structurile private se pot conduce de prevederile prezentului Regulament, la decizia organelor de conducere.

34. Prevederile prezentului Regulament pot fi utilizate şi în cazul transmiterii bunurilor proprietate publică cu titlu oneros, inclusiv în urma privatizării.

35. După adoptarea deciziei de transmitere a bunurilor proprietate publică din administrarea unei autorităţi publice în administrarea altei autorităţi publice, partea care transmite nu are dreptul să efectueze excluderi din mijloacele fixe şi circulante, precum şi din documentele bunurilor care se transmit.

36. Distrugerea, descompletarea, înstrăinarea sau alte acţiuni care conduc la diminuarea valorii patrimoniului supus transmiterii, precum şi eschivarea de la transmiterea bunurilor atrage răspundere în condiţiile legii.

37. Litigiile apărute în urma transmiterii bunurilor proprietate publică se soluţionează pe cale amiabilă sau în instanţele judecătoreşti ale Republicii Moldova.

Anexa nr.1
la Regulamentul cu privire
la modul de transmitere a
bunurilor proprietate publică

APROBAT

_____
(funcţia)

_____
(denumirea autorităţii)

_____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

"___"_____ 20__

ACT DE TRANSMITERE
A INSTITUŢIEI BUGETARE/PUBLICE LA AUTOGESTIUNE,
ÎNTREPRINDERII DE STAT/MUNICIPALE, SUBDIVIZIUNILOR LOR

Localitatea _____ "___"_____ 20__

Comisia în componenţa:
preşedintele Comisiei _____
(numele, prenumele, funcţia)

membrii Comisiei _____
(numele, prenumele, funcţia)
_____
(numele, prenumele, funcţia)
_____
(numele, prenumele, funcţia)

instituită prin _____
(hotărîrea sau ordinul, denumirea autorităţii care a adoptat decizia de instituire a comisiei)

în temeiul _____
(hotărîrea sau ordinul, denumirea autorităţii care a adoptat decizia de transmitere)

a efectuat transmiterea _____
(gratuit, contra plată)
_____
(denumirea deplină a instituţiei, întreprinderii sau subdiviziunii care este transmisă, sediul ei)

conform situaţiei de la "___"_____ 20__ din administrarea (din proprietatea) _____
_____
(denumirea autorităţii publice sau instituţiei, întreprinderii care transmite, sediul)

în administrarea (în proprietatea) _____
(denumirea autorităţii publice sau instituţiei, întreprinderii care primeşte, sediul)

care este succesorul de drept

I. Caracteristică generală a instituţiei, întreprinderii, subdiviziunii care se transmite

1.1. _____
(date referitoare la capacitatea de producere, producţia, lucrările şi serviciile de bază)
1.2. _____
(date referitoare la numărul mediu scriptic al personalului)

II. Starea mijloacelor fixe

_____
(caracteristica succintă a uzurii fizice şi morale a clădirilor, construcţiilor, utilajului, mijloacelor de transport)

III. Active şi pasive care se transmit

3.1. Valoarea totală a activelor şi pasivelor instituţiei, întreprinderii, subdiviziunii ce se transmite conform bilanţului de transmitere (repartiţie), conform situaţiei de la "___"_____20__ este de:
_____(_____) lei, inclusiv:
(cu cifre şi litere)

Active

1. Imobilizări, inclusiv:	_____ lei
1.1.) Imobilizări necorporale	_____ lei
1.2.) Imobilizări corporale	_____ lei
2. Active circulante, inclusiv:	_____ lei
2.1.) Stocuri	_____ lei
2.2.) Creanţe curente	_____ lei
2.3.) Numerar	_____ lei

Pasive

1) Datorii pe termen lung – total	_____ lei
2) Datorii curente	_____ lei

3.2. Lista creanţelor şi datoriilor, succesorul de drept al căreia este instituţia, întreprinderea care primeşte, se expune în anexa nr.1.1. la prezentul act.

3.3. Patrimoniul depus în calitate de gaj: _____
(tipul patrimoniului, costul lui în lei şi cui a fost depus în gaj)

3.4. Capitalul propriu transmis constituie _____(_____) lei,
(cu cifre şi cu litere)

inclusiv profitul nerepartizat (pierderea neacoperită) al anilor precedenţi _____(_____) lei.
(cu cifre şi cu litere)

3.5. Patrimoniul transmis, reflectat în conturile extrabilanţiere: _____

_____
(tipul patrimoniului, valoarea lui în lei, cui îl aparţine)

IV. Construcţiile ce se transmit

4.1. Construcţiile care se transmit au suprafaţa totală de _____ m.p., inclusiv:

_____	_____	_____
(denumirea construcţiei)	(adresa amplasării)	(numărul cadastral)
_____	_____	_____
(suprafaţa totală, m.p.)	(dreptul asupra construcţiei)	(domeniul proprietăţii publice)

V. Terenul

Terenul aferent instituţiei, întreprinderii, subdiviziunii care se transmite, are suprafaţa de _____ ha., numărul cadastral _____, este amplasat pe adresa _____, constituie proprietate publică a _____, şi se utilizează cu drept de _____
(Republica Moldova, unitatea administrativ-teritorială) (posesie şi folosinţă, arendă)

VI. Lista documentelor care se transmit

Lista documentelor care se transmit se expune în anexa nr.1.2. la prezentul act şi este parte integrantă a acestuia

VII. Altă informaţie

_____
_____

VIII. Dispoziţii finale

Prezentul act este întocmit în _____ exemplare, dintre care cîte unul din ele se transmite:

_____
(denumirea instituţiei, întreprinderii care transmite)

_____
(denumirea instituţiei, întreprinderii care primeşte)

_____
(denumirea autorităţii publice)

_____

Anexe:
Lista creanţelor şi datoriilor care se transmit pe _____ pagini (anexa nr.1.1.)
Lista documentelor care se transmit pe _____ pagini (anexa nr.1.2.)

Preşedintele Comisiei de transmitere _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Membrii Comisiei

de la partea care transmite: de la partea care primeşte:

_____ (semnătura)	_____ (numele, prenumele)	_____ (semnătura)	_____ (numele, prenumele)
_____ (semnătura)	_____ (numele, prenumele)	_____ (semnătura)	_____ (numele, prenumele)

L.Ş. **L.Ş.**

Anexa nr.1.1
la actul de transmitere a instituţiei bugetare/publice
la autogestiune, întreprinderii de stat/municipale,
subdiviziunilor lor

LISTA
creanţelor şi datoriilor care se transmit

_____
(denumirea instituţiei, întreprinderii, subdiviziunii care se transmite)

Tipul creanţelor şi datoriilor	**Suma creanţelor, lei**	**Suma datoriilor, lei**
1. Creanţe:		
1.1. Conform contractului _____ nr.___ din ___ _____ 20 ___		x
1.2. _____		x
2. Datorii:		
2.1. Conform contractului _____ nr.___ din ___ _____ 20___	x	
2.2. _____	x	
3. Datorii faţă de bugetul public:		
3.1. de stat pentru impozite pe _____	x	
3.2. local pentru impozite pe _____	x	
4. Datorii privind asigurările sociale şi medicale	x	
5. Alte creanţe şi datorii		
Total		

Preşedintele Comisiei de transmitere _____ (semnătura) _____ (numele, prenumele)

Membrii Comisiei

din partea care transmite: din partea care primeşte:

_____ (semnătura)	_____ (numele, prenumele)	_____ (semnătura)	_____ (numele, prenumele)
_____ (semnătura)	_____ (numele, prenumele)	_____ (semnătura)	_____ (numele, prenumele)

L.Ş. **L.Ş.**

Anexa nr.1.2.
la actul de transmitere a instituţiei bugetare/publice
la autogestiune, întreprinderii de stat/municipale,
subdiviziunilor lor

LISTA
documentelor care se transmit

_____
(denumirea instituţiei, întreprinderii care transmite şi care primeşte)

_____
(conform situaţiei de la _____ 20___)

Denumirea documentului	**Numărul de pagini**
1. Documentele privind transmiterea 1.1. Bilanţul / consolidat/ de repartiţie la ___._____.20___ cu nota explicativă 1.2. Procesul-verbal privind rezultatele inventarierii a _____ la ___._____.20___ 1.3. Procesul-verbal privind rezultatele inventarierii a _____ la ___._____.20___ 1.4. Procesul-verbal privind rezultatele inventarierii a _____ la ___._____.20___ 1.5. _____ 2. Documentele contabile 3. Documentele tehnice 4. Documentele de proiectare şi deviz 5. Documentele contractuale 6. Alte documente	

Preşedintele Comisiei de transmitere _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Membrii Comisiei

din partea care transmite:

_____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

_____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

L.Ş.

din partea care primeşte:

_____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

_____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

L.Ş.

Anexa nr.2
la Regulamentul cu privire
la modul de transmitere a
bunurilor proprietate publică

APROBAT

_____
(funcţia)

_____
(denumirea autorităţii)

_____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)
"___"_____ 20__

ACT DE TRANSMITERE
A TERENULUI, MIJLOACELOR FIXE ŞI ALTOR ACTIVE PROPRIETATE PUBLICĂ

Localitatea _____ "___"_____20__

Comisia în componenţa:
preşedintele Comisiei _____
(numele, prenumele, funcţia)
membrii Comisiei _____
(numele, prenumele, funcţia)
_____
(numele, prenumele, funcţia)
_____
(numele, prenumele, funcţia)

instituită prin _____
(hotărîrea sau ordinul, denumirea autorităţii care a adoptat decizia de instituire a comisiei)

în temeiul _____
(hotărîrea sau ordinul, denumirea autorităţii care a adoptat decizia de transmitere)

a efectuat transmiterea _____
(gratuit, contra plată)
_____
(denumirea deplină a mijlocului fix care se transmite, amplasarea),

în cazul transmiterii mai multor active, lista acestora se va reda conform anexei 2.1 conform situaţiei de la "___"_____ 20__ din administrarea (din proprietatea) _____
_____
(denumirea autorităţii, instituţiei sau întreprinderii care transmite, sediul)

în administrarea (în proprietatea) _____
(denumirea autorităţii, instituţiei sau întreprinderii care primeşte, sediul)

care este succesorul de drept

I. Caracteristică generală şi starea mijloacelor fixe, altor active care se transmit

_____
(caracteristica succintă a uzurii fizice şi morale a clădirilor, construcţiilor, utilajului, mijloacelor de transport, altor active)

1.1. Valoarea contabilă a terenului, mijloacelor fixe, altor active ce se transmit, conform situaţiei de la "___"_____20__, este de: _____(_____) lei, inclusiv:
(cu cifre şi litere)
costul de intrare _____(_____), amortizare _____(_____)
(cu cifre şi litere) (cu cifre şi litere)

II. Construcţiile ce se transmit

2.1. Construcţiile care se transmit au suprafaţa totală de _____ m.p., inclusiv:

_____	_____	_____
(denumirea construcţiei)	(adresa amplasării)	(numărul cadastral)
_____	_____	_____

(suprafaţa totală, m.p.) (dreptul asupra construcţiei) (domeniul proprietăţii publice)

III. Terenul

Terenul aferent activului care se transmite, are suprafaţa de _____ ha., numărul cadastral _____, este amplasat pe adresa _____, constituie proprietate publică a _____, şi se utilizează cu drept de _____

(Republica Moldova, unitatea administrativ-teritorială) (posesie şi folosinţă, arendă)

IV. Altă informaţie

_____

_____

V. Lista documentelor care se transmit

_____

_____

VI. Dispoziţii finale

Prezentul act este întocmit în _____ exemplare, dintre care cîte unul din ele se transmite:

_____

(denumirea autorităţii, instituţiei sau întreprinderii care transmite)

_____

(denumirea autorităţii, instituţiei sau întreprinderii care primeşte)

_____

(denumirea autorităţii publice)

_____

Anexe:

Lista documentelor care se transmit pe _____ pagini

Preşedintele Comisiei de transmitere _____ _____

(semnătura) (numele, prenumele)

Membrii Comisiei

de la partea care transmite:		de la partea care primeşte:	
_____ (semnătura)	_____ (numele, prenumele)	_____ (semnătura)	_____ (numele, prenumele)
_____ (semnătura)	_____ (numele, prenumele)	_____ (semnătura)	_____ (numele, prenumele)

L.Ş. **L.Ş.**

Anexa nr.2.1.
la actul de transmitere a terenului, mijloacelor fixe şi altor active proprietate publică

LISTA
mijloacelor fixe şi altor active transmise/primite

din _____20

_____

Entitatea care transmite									
Entitatea care primeşte									
Nr. d/o	**Denumirea bunului**	**Numărul de inventar**	**Anul**	**Unitatea de măsură**	**Preţul (lei)**	**Cantitatea**	**Suma (lei)**	**Valoarea uzurii (lei)**	**Menţiuni**
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	TOTAL:			X	X	X			X

Preşedintele Comisiei de transmitere _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Membrii Comisiei

de la partea care transmite:

_____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

_____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

L.Ş.

de la partea care primeşte:

_____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

_____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

L.Ş.

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
nr.901 din 31 decembrie 2015

LISTA
hotărîrilor Guvernului care se abrogă

1. Hotărîrea Guvernului nr.688 din 9 octombrie 1995 „Despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de transmitere a întreprinderilor de stat, organizaţiilor, instituţiilor, a subdiviziunilor lor, clădirilor, construcţiilor, mijloacelor fixe şi altor active” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1996, nr.10, art.45).

2. Hotărîrea Guvernului nr.502 din 30 mai 2000 „Cu privire la modificarea şi completarea Hotărîrii Guvernului Republicii Moldova nr.688 din 9 octombrie 1995” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr.65-67, art.586).

3. Compartimentul IV din modificările şi completările operate în unele hotărîri ale Guvernului Republicii Moldova, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.1376 din 10 decembrie 2001 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.155-157, art.1426).

H O T Ă R Î R E
cu privire la indemnizaţiile adresate familiilor cu copii

nr. 1478 din 15.11.2002

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.154-157/1612 din 21.11.2002

* * *

În scopul protecţiei sociale a familiilor cu copii şi în conformitate cu Legea nr.315 din 23 decembrie 2016 privind prestaţiile sociale pentru copii (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr.19-23, art.56), Guvernul Republicii Moldova

[Preambulul completat prin Hot.Guv. nr.155 din 15.03.2017, în vigoare 01.01.2017]

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Regulamentul cu privire la modul de stabilire şi plată a indemnizaţiilor adresate familiilor cu copii (se anexează).

[Pct.1 modificat prin Hot.Guv. nr.1503 din 30.12.2008, în vigoare 01.01.2009]

2. Cheltuielile suportate în vederea realizării prevederilor prezentei hotărîri se vor acoperi respectiv:

din contul mijloacelor bugetului asigurărilor sociale de stat - indemnizaţia lunară pentru creşterea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani, persoanelor asigurate;

din contul mijloacelor bugetului de stat - indemnizaţia unică la naşterea copilului; indemnizaţia lunară pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 2 ani, persoanelor neasigurate, şi indemnizaţia lunară de suport pentru creşterea pînă la vîrsta de 3 ani a copiilor gemeni sau a mai mulţi copii născuţi dintr-o singură sarcină, persoanelor asigurate şi neasigurate.

[Pct.2 modificat prin Hot.Guv. nr.1284 din 26.12.2018, în vigoare 01.01.2019]
[Pct.2 modificat prin Hot.Guv. nr.155 din 15.03.2017, în vigoare 01.01.2017]
[Pct.2 modificat prin Hot.Guv. nr.36 din 15.01.2013, în vigoare 01.01.2013]
[Pct.2 modificat prin Hot.Guv. nr.19 din 19.01.2010, în vigoare 01.01.2010]
[Pct.2 modificat prin Hot.Guv. nr.1498 din 28.12.2006, în vigoare 01.01.2007]

3. Stabilirea şi evidenţa indemnizaţiilor adresate familiilor cu copii, începînd cu 1 noiembrie 2002, se va efectua de către Casa Naţională de Asigurări Sociale şi subdiviziunile teritoriale ale acesteia, iar plata indemnizaţiilor nominalizate se va efectua de către prestatorul de servicii de plată desemnat, prin cerere, de către beneficiar. Prestatorul de servicii de plată desemnat de către beneficiar încheie contract cu Casa Naţională de Asigurări Sociale. De la această dată agenţii economici, indiferent de forma de proprietate, încetează stabilirea şi plata pentru părinţii încadraţi în muncă a indemnizaţiilor adresate familiilor cu copii.

[Pct.3 modificat prin Hot.Guv. nr.481 din 05.08.2015, în vigoare 07.08.2015]

[Pct.4 abrogat prin Hot.Guv. nr.1284 din 26.12.2018, în vigoare 01.01.2019]

5. Se abrogă, începînd cu 1 noiembrie 2002:

Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.456 din 15 mai 1997 "Cu privire la măsurile suplimentare de protecţie socială a familiilor cu copii" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr. 35-36, art.418).

Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.75 din 30 ianuarie 2001 "Despre modificarea unor hotărîri ale Guvernului Republicii Moldova privind protecţia socială a familiilor cu copii" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.14-15, art.111).

Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.384 din 1 aprilie 2002 "Cu privire la modificarea Hotărîrii Guvernului Republicii Moldova nr.456 din 15 mai 1997" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.49, art.470).

PRIM-MINISTRU
AL REPUBLICII MOLDOVA **Vasile TARLEV**

Contrasemnată:
Ministrul muncii şi protecţiei sociale **Valerian Revenco**
Ministrul finanţelor **Zinaida Grecianîi**
Ministrul justiţiei **Ion Morei**

Chişinău, 15 noiembrie 2002.
Nr.1478.

Aprobat
prin Hotărîrea Guvernului
nr.1478 din 15 noiembrie 2002

Notă: Pe tot parcursul textului, cifrele „1,5/2” se substituie cu cifra „2”, conform Hot.Guv. nr.1284 din 26.12.2018, în vigoare 01.01.2019

Notă: Pe tot parcursul textului, cuvintele „Casa Naţională”, la orice caz gramatical, se substituie cu cuvintele „Casa Naţională de Asigurări Sociale”, la cazul gramatical corespunzător, conform Hot.Guv. nr.1221 din 12.12.2018, în vigoare 01.01.2019

Notă: Pe tot parcursul textului, cifra „1,5” se substituie cu cifra „1,5/2”, iar cuvîntul „adoptator”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „părinte adoptiv”, la forma gramaticală corespunzătoare, conform Hot.Guv. nr.155 din 15.03.2017, în vigoare 01.01.2017

Notă: Pe tot parcursul textului Regulamentului, sintagma “Banca de Economii S.A.” se substituie cu sintagma “prestatorii de servicii de plată”, la cazul gramatical corespunzător conform Hot.Guv. nr.1020 din 22.12.2014, în vigoare 31.12.2014

REGULAMENTUL
cu privire la modul de stabilire şi plată a indemnizaţiilor adresate familiilor cu copii

[Denumirea în redacţia Hot.Guv. nr.1503 din 30.12.2008, în vigoare 01.01.2009]

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Dreptul de a beneficia de indemnizaţii adresate familiilor cu copii îl au persoanele asigurate/neasigurate cu domiciliul sau reşedinţa în Republica Moldova.

[Pct.1 modificat prin Hot.Guv. nr.1020 din 22.12.2014, în vigoare 31.12.2014]

2. Persoană asigurată se consideră, în condiţiile prezentului Regulament, persoana care îndeplineşte condiţiile prevăzute în articolul 6 al Legii nr.289-XV din 22 iulie 2004 privind indemnizaţiile pentru incapacitate temporară de muncă şi alte prestaţii de asigurări sociale.

3. La calcularea stagiului de cotizare ce acordă dreptul la indemnizaţia lunară pentru creşterea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani (în cazul persoanelor asigurate) se includ şi perioadele necontributive asimilate stagiului de cotizare: perioadele de îndeplinire a serviciului militar în termen sau cu termen redus, perioada de îngrijire a unui copil pînă la vîrsta de 3 ani de către unul dintre părinţi sau de tutore, în caz de deces al ambilor părinţi, perioada de primire a ajutorului de şomaj, perioada în care persoana asigurată a beneficiat de alocaţie pentru integrare sau reintegrare profesională, perioada în care persoana a beneficiat de indemnizaţie pentru incapacitate temporară de muncă.

[Pct.3 modificat prin Hot.Guv. nr.36 din 15.01.2013, în vigoare 01.01.2013]

3[1]. Persoană neasigurată se consideră mama/tata, părintele adoptiv/tutorele care la data naşterii copilului:

- nu este încadrat în cîmpul muncii;
- este încadrat în cîmpul muncii, însă nu întruneşte stagiul necesar de cotizare pentru acordarea indemnizaţiei lunare pentru creşterea copilului pînă la vîrsta de 3 ani;
- întruneşte stagiul necesar de cotizare, dar nu are dreptul la concediu parţial plătit pentru îngrijirea copilului;
- întruneşte stagiul necesar de cotizare, se află în concediu pentru îngrijirea copilului şi în perioada luată în calcul nu are realizat venit asigurat din alte motive decît concediul medical, concediul de maternitate, concediul pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani, şomajul cu drept de ajutor de şomaj;
- desfăşoară activitate în calitate de: întreprinzător individual, titular al patentei de întreprinzător, avocat, notar public, executor judecătoresc, pe baza licenţei obţinute în modul stabilit de lege, indiferent de forma juridică de organizare, şi de mediator, pe baza atestatului eliberat de către Consiliul de Mediere, cu excepţia persoanelor menţionate care activează şi în alte unităţi, în care realizează venit asigurat şi au dreptul, în condiţiile legii, la indemnizaţie pentru creşterea copilului pînă la vîrsta de 3 ani.

[Pct.3[1] introdus prin Hot.Guv. nr.1020 din 22.12.2014, în vigoare 31.12.2014]

II. TIPURILE ŞI CUANTUMURILE INDEMNIZAŢIILOR ADRESATE FAMILIILOR CU COPII

4. Persoanele asigurate/ neasigurate beneficiază de următoarele tipuri de indemnizaţii:

a) indemnizaţia unică la naşterea copilului;

b) indemnizaţia lunară pentru creşterea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani – în cazul persoanelor asigurate şi indemnizaţie lunară pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 2 ani – în cazul persoanelor neasigurate (în continuare – indemnizaţie lunară pentru creşterea/îngrijirea copilului);

c) indemnizaţia lunară de suport pentru creşterea pînă la vîrsta de 3 ani a copiilor gemeni sau a mai mulţi copii născuţi dintr-o singură sarcină, persoanelor asigurate şi neasigurate.

[Pct.4 completat prin Hot.Guv. nr.155 din 15.03.2017, în vigoare 01.01.2017]
[Pct.4 modificat prin Hot.Guv. nr.1020 din 22.12.2014, în vigoare 31.12.2014]
[Pct.4 modificat prin Hot.Guv. nr.19 din 19.01.2010, în vigoare 01.01.2010]

4[1]. Indemnizaţia lunară pentru îngrijirea copilului se stabileşte şi se plăteşte conform prevederilor prezentului Regulament: copiilor născuţi pînă la 31 decembrie 2016 inclusiv – pînă la împlinirea vîrstei de 1,5 ani, copiilor născuţi începînd cu 1 ianuarie 2017 – pînă la împlinirea vîrstei de 2 ani, iar indemnizaţia lunară de suport pentru creşterea pînă la vîrsta de 3 ani a copiilor gemeni sau a mai mulţi copii născuţi dintr-o singură sarcină – copiilor care s-au născut începînd cu 1 ianuarie 2017.

[Pct.4[1] introdus prin Hot.Guv. nr.155 din 15.03.2017, în vigoare 01.01.2017]

5. Cuantumul indemnizaţiilor adresate familiilor cu copii se stabileşte în conformitate cu anexele nr.1, nr.2 şi nr.2[1] la prezentul Regulament.

[Pct.5 modificat prin Hot.Guv. nr.155 din 15.03.2017, în vigoare 01.01.2017]

[Pct.5 modificat prin Hot.Guv. nr.19 din 19.01.2010, în vigoare 01.01.2010]

6. Cuantumul indemnizaţiilor unice la naşterea copilului, indemnizaţiei lunare pentru creşterea/îngrijirea copilului şi al indemnizaţiei lunare de suport pentru creşterea pînă la vîrsta de 3 ani a copiilor gemeni sau a mai mulţi copii născuţi dintr-o singură sarcină se stabileşte în mărimea în vigoare la data naşterii copilului.

[Pct.6 modificat prin Hot.Guv. nr.155 din 15.03.2017, în vigoare 01.01.2017]

III. CONDIŢIILE DE STABILIRE A INDEMNIZAŢIILOR ADRESATE FAMILIILOR CU COPII

7. Indemnizaţiile adresate familiilor cu copii se stabilesc, la cererea persoanei asigurate/neasigurate, cu respectarea următoarelor condiţii:

1) indemnizaţia unică la naşterea copilului se stabileşte:

a) pentru fiecare copil născut viu, inclusiv în cazul gemenilor;

b) mamei, iar în cazul decesului ei - reprezentantului legal al copilului;

c) cu condiţia că copilul a fost înregistrat la subdiviziunea competentă a Agenţiei Servicii Publice;

d) cu condiţia că a fost solicitată cel tîrziu în termen de 12 luni de la naşterea copilului;

2) indemnizaţia lunară pentru creşterea/îngrijirea copilului se stabileşte:

a) din ziua următoare datei expirării concediului de maternitate – în cazul persoanelor care au beneficiat de indemnizaţie de maternitate şi nu întrunesc condiţiile pentru stabilirea indemnizaţiei pentru creşterea copilului ca persoană asigurată, cu excepţia cazurilor de adopţie sau de instituire a tutelei şi de la data acordării concediului pentru îngrijirea copilului (acordat conform prevederilor legale) – în cazul persoanelor asigurate, cu excepţia cazurilor de adopţie sau de instituire a tutelei. În cazul în care data acordării concediului pentru îngrijirea copilului diferă de la o unitate la alta, indemnizaţia lunară pentru creşterea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani se stabileşte începînd de la data ultimei acordări a concediului.

În cazul în care persoana neasigurată nu beneficiază de dreptul la indemnizaţie de maternitate, indemnizaţia pentru îngrijirea copilului pînă la vîrsta de 2 ani se stabileşte de la data naşterii copilului, cu excepţia cazurilor de adopţie sau de instituire a tutelei;

a[1]) pentru fiecare copil născut viu, inclusiv în cazul gemenilor;

b) cu condiţia că a fost solicitată în termen de 12 luni de la naşterea copilului. În cazul în care indemnizaţia respectivă a fost solicitată mai tîrziu de termenul indicat, aceasta se stabileşte retroactiv, dar nu mai mult decît pentru 12 luni premergătoare datei adresării cu condiţia că a fost solicitată în termen de 3 ani – în cazul persoanelor asigurate şi în termen de 2 ani – în cazul persoanelor neasigurate, de la data naşterii copilului;

b[1]) în cazul decesului copilului, în baza certificatului de deces, pe perioada de viaţă a copilului, cu condiţia adresării în termenul prevăzut la litera b);

c) în cazul în care ambii părinţi nu sînt încadraţi în muncă, la solicitare – părintelui care de fapt îngrijeşte copilul;

d) persoanelor asigurate, la cerere, opţional: unuia dintre părinţi, părintelui adoptiv/tutorelui, bunelului, bunicii, altei rude care se ocupă nemijlocit de îngrijirea copilului, cu condiţia că se află în concediu pentru îngrijirea copilului la toate unităţile în care îşi desfăşoară activitatea de muncă şi confirmă stagiul necesar de cotizare;

d[1]) persoanelor neasigurate încadrate în cîmpul muncii şi care nu au stagiu de cotizare necesar pentru acordarea indemnizaţiei pentru creşterea copilului pînă la vîrsta de 3 ani, cu condiţia aflării acesteia în concediu pentru îngrijirea copilului la toate unităţile în care activează;

e) în cazul în care unul dintre părinţi nu este încadrat în cîmpul muncii, la solicitare, părintelui neîncadrat i se stabileşte indemnizaţie pentru îngrijirea copilului pînă la vîrsta de 2 ani sau uneia dintre persoanele asigurate menţionate la punctul 7) subpunctul 2) litera d), la solicitarea acesteia, i se stabileşte indemnizaţie lunară pentru creşterea copilului pînă la vîrsta de 3 ani, cu condiţia că se află în concediu pentru îngrijirea copilului şi confirmă stagiul necesar de cotizare;

f) în cazul copiilor gemeni sau în cazul mai multor copii în vîrstă de pînă la 3 ani, de dreptul la indemnizaţie pentru creşterea copilului beneficiază, la cerere, opţional: concomitent ambii părinţi sau concomitent două persoane asigurate, menţionate la punctul 7 subpunctul 2) litera d). Fiecare persoană asigurată beneficiază de dreptul la indemnizaţie/indemnizaţii pentru copilul/copiii de care îngrijeşte nemijlocit. Pentru unul şi acelaşi copil se stabileşte o singură indemnizaţie;

g) în cazul persoanelor asigurate, angajate în baza contractului individual de muncă pe durată determinată, care încetează pînă la împlinirea de către copil a vîrstei de 3 ani, indemnizaţia lunară pentru creşterea copilului se stabileşte începînd de la data acordării concediului pentru îngrijirea copilului şi pînă la împlinirea de către copil a vîrstei de 3 ani. În cazul acordării concediului pentru îngrijirea copilului pe o perioadă mai mică decît durata contractului pe perioadă determinată, indemnizaţia pentru creşterea copilului se stabileşte pe durata aflării asiguratului în concediu pentru îngrijirea copilului.

În cazul încetării contractului individual de muncă pe durată determinată în perioada aflării în concediu pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani, indemnizaţia pentru creşterea copilului nu se suspendă, cu condiţia că persoana asigurată nu se angajează la o altă unitate;

3) indemnizaţia lunară pentru creşterea/îngrijirea copilului stabilită se suspendă în cazul în care beneficiarul se angajează, îşi reia activitatea sau se eliberează înainte de expirarea concediului pentru îngrijirea copilului şi se stabileşte, la solicitare, altei persoane care întruneşte condiţiile prevăzute de legislaţie pentru acordarea indemnizaţiei.

În cazul în care beneficiarul de indemnizaţie lunară pentru creşterea copilului se angajează la altă unitate, indemnizaţia se suspendă, indiferent de programul de muncă (parţial sau deplin), şi se reia de la data acordării concediului pentru îngrijirea copilului.

Indemnizaţia lunară pentru creşterea/îngrijirea copilului, stabilită şi suspendată potrivit alineatului întîi al prezentului subpunct, se reia, la solicitare, dacă persoana întruneşte condiţiile prevăzute de legislaţie pentru a beneficia de indemnizaţie, cu condiţia că copilul nu a împlinit vîrsta de 3/1,5 ani.

În cazul în care mama sau tata (beneficiari de indemnizaţie) îşi reia activitatea în condiţiile timpului de muncă parţial, indemnizaţia lunară pentru creşterea/îngrijirea copilului nu se suspendă.

În cazul în care mama sau tata (beneficiar de indemnizaţie lunară pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 2 ani) se angajează cu program parţial de muncă, indemnizaţia lunară pentru îngrijirea copilului nu se suspendă;

3^1) categoriile de persoane prevăzute la subpunctul 3) alineatul al cincilea din prezentul Regulament au dreptul la indemnizaţie lunară pentru îngrijirea copilului de la data naşterii copilului pînă la împlinirea vîrstei de 2 ani, indiferent dacă desfăşoară sau nu activitate de muncă;

4) în cazul în care concediul pentru îngrijirea copilului se acordă la cerere, opţional, tatălui, tutorelui, bunelului, bunicii, unei alte rude, care se ocupă nemijlocit de îngrijirea copilului, indemnizaţia lunară pentru creşterea copilului se stabileşte acestuia din data acordării concediului pentru îngrijirea copilului, dacă îndeplineşte condiţiile de realizare a stagiului de cotizare prevăzute în punctul 2 al prezentului Regulament;

5) în cazul adopţiei copilului sau instituirii tutelei, indemnizaţia lunară pentru creşterea/îngrijirea copilului se stabileşte din ziua adoptării hotărîrii privind încuviinţarea adopţiei, respectiv a emiterii dispoziţiei privind instituirea tutelei, dacă solicitantul (părintele adoptiv, tutorele), la data adoptării hotărîrii /emiterii dispoziţiei, întruneşte condiţiile prevăzute de legislaţie pentru acordarea indemnizaţiei pentru creşterea/îngrijirea copilului.

Baza de calcul al indemnizaţiei lunare pentru creşterea copilului se determină în conformitate cu prevederile capitolului VII din prezentul Regulament, din venitul mediu lunar asigurat realizat de părinte adoptiv/tutore în perioada celor 12 luni calendaristice premergătoare lunii naşterii copilului;

6) în cazul încetării contractului individual de muncă în legătură cu lichidarea unităţii în perioada aflării beneficiarului în concediul pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani, indemnizaţia lunară pentru creşterea copilului nu se suspendă, cu condiţia că beneficiarul nu se angajează la o altă unitate;

7) indemnizaţiile unice la naşterea copilului în cazul gemenilor se stabilesc în acelaşi cuantum pentru fiecare copil;

8) pentru persoana care solicită indemnizaţie pentru creşterea/îngrijirea copilului, statutul persoanei asigurate sau neasigurate se determină la data naşterii copilului;

8^1) Persoanele care au beneficiat de indemnizaţie unică la naşterea copilului şi cele care au beneficiat sau beneficiază de indemnizaţie lunară pentru creşterea/îngrijirea copilului şi/sau de indemnizaţie lunară de suport pentru creşterea pînă la vîrsta de 3 ani a copiilor gemeni sau a mai mulţi copii născuţi dintr-o singură sarcină pe teritoriul altui stat nu au dreptul, în condiţiile prezentului Regulament, la acelaşi tip de indemnizaţie şi pentru aceeaşi perioadă;

9) indemnizaţia lunară pentru creşterea/îngrijirea copilului nu se suspendă pentru perioada aflării persoanei asigurate/neasigurate în concediul anual de odihnă;

10) dacă, potrivit legislaţiei în vigoare, indemnizaţia lunară pentru creşterea/îngrijirea copilului şi/sau indemnizaţia lunară de suport pentru creşterea pînă la vîrsta de 3 ani a copiilor gemeni sau a mai mulţi copii născuţi dintr-o singură sarcină a fost acordată unei persoane, altă persoană, în cazul unuia şi aceluiaşi copil, nu poate beneficia pentru aceeaşi perioadă de indemnizaţiile respective;

11) indemnizaţia lunară de suport pentru creşterea pînă la vîrsta de 3 ani a copiilor gemeni sau a mai mulţi copii născuţi dintr-o singură sarcină se stabileşte:

a) în cazul în care dintr-o singură sarcină în familie s-au născut cel puţin 2 copii vii;

b) de la data naşterii copiilor, la solicitarea unuia dintre părinţi, atît persoanelor asigurate, cît şi persoanelor neasigurate;

c) în cazul adopţiei sau instituirii tutelei asupra copiilor gemeni sau mai multor copii născuţi dintr-o singură sarcină de la data adoptării hotărîrii privind încuviinţarea adopţiei, respectiv de la data emiterii dispoziţiei privind instituirea tutelei;

d) pentru fiecare copil născut viu;

e) copiii au fost înregistraţi la subdiviziunea competentă a Agenţiei Servicii Publice;

f) indiferent dacă persoana care solicită indemnizaţia desfăşoară activitatea de muncă;

g) cu condiţia că a fost solicitată în termen de 12 luni de la data naşterii copiilor.

În cazul în care indemnizaţia respectivă a fost solicitată mai tîrziu de termenul indicat, aceasta se stabileşte retroactiv, dar nu mai mult decît pentru 12 luni premergătoare datei adresării, cu condiţia că a fost solicitată în termen de 3 ani de la data naşterii copiilor;

h) în cazul decesului copilului/copiilor, dacă în familie rămîne un singur copil dintre copiii gemeni sau copiii născuţi dintr-o singură sarcină, în baza certificatului/certificatelor de deces, pe perioada de viaţă a copilului/ copiilor decedat/decedaţi, cu condiţia adresării în termenul prevăzut la lit.g);

i) în cazul decesului copilului/copiilor, dacă în familie rămîn cel puţin doi copii dintre copiii născuţi dintr-o singură sarcină, pentru copiii rămaşi vii, cu respectarea condiţiilor prevăzute în prezentul subpunct, iar copilului/copiilor decedaţi – în baza certificatului/certificatelor de deces, pe perioada de viaţă a copilului/copiilor decedat/decedaţi, cu condiţia adresării în termenul prevăzut la lit.g);

12) plata indemnizaţiei lunare de suport pentru creşterea pînă la vîrsta de 3 ani a copiilor gemeni sau a mai mulţi copii născuţi dintr-o singură sarcină încetează:

a) în cazul decesului copilului, pentru copilul decedat;

b) în cazul în care, în urma decesului copilului/copiilor, în familie rămîne unul dintre copiii gemeni sau dintre copiii născuţi dintr-o singură sarcină, care au beneficiat de dreptul la indemnizaţia respectivă;

c) în cazul decesului copilului/copiilor, dacă în familie rămîn cel puţin doi copii dintre copiii născuţi dintr-o singură sarcină, pentru copilul/copiii decedaţi;

d) în cazul decăderii beneficiarului din drepturile părinteşti sau al plasamentului copiilor într-un serviciu social, care le asigură întreţinerea deplină din partea statutului;

13) plata indemnizaţiei lunare de suport pentru creşterea pînă la vîrsta de 3 ani a copiilor gemeni sau a mai mulţi copii născuţi dintr-o singură sarcină se păstrează chiar dacă beneficiarul desfăşoară activitate de muncă.

[Pct.7 modificat prin Hot.Guv. nr.327 din 17.04.2018, în vigoare 20.04.2018]
[Pct.7 modificat prin Hot.Guv. nr.155 din 15.03.2017, în vigoare 01.01.2017]
[Pct.7 modificat prin Hot.Guv. nr.1020 din 22.12.2014, în vigoare 31.12.2014]
[Pct.7 modificat prin Hot.Guv. nr.36 din 15.01.2013, în vigoare 01.01.2013]
[Pct.7 completat prin Hot.Guv. nr.432 din 15.06.2011, în vigoare 01.01.2011]
[Pct.7 modificat prin Hot.Guv. nr.19 din 19.01.2010, în vigoare 01.01.2010]

7[1]. În cazul în care copilul s-a născut pe teritoriul altui stat, solicitantul de indemnizaţii adresate familiilor cu copii (cu excepţia persoanelor angajate în cîmpul muncii în Republica Moldova) prezintă casei teritoriale o declaraţie pe propria răspundere despre faptul că a beneficiat/nu a beneficiat de indemnizaţii adresate familiilor cu copii din statul respectiv, inclusiv şi în cazul depunerii cererii în mod electronic prin portalul guvernamental unic al serviciilor publice (www.servicii.gov.md) şi/sau pagina-web a Casei Naţionale de Asigurări Sociale (www.cnas.md).

În cazul în care a beneficiat de indemnizaţii adresate familiilor cu copii pe teritoriul altui stat, solicitantul indică în declaraţie perioada de acordare a indemnizaţiei respective.

În cazul acordării indemnizaţiilor adresate familiilor cu copii pe teritoriul altui stat, indemnizaţia unică la naşterea copilului, indemnizaţia lunară pentru creşterea/îngrijirea copilului şi indemnizaţia lunară de suport pentru creşterea pînă la vîrsta de 3 ani a copiilor gemeni sau a mai mulţi copii născuţi dintr-o singură sarcină (pentru perioada respectivă) nu se stabileşte.

[Pct.7[1] modificat prin Hot.Guv. nr.155 din 15.03.2017, în vigoare 01.01.2017]
[Pct.7[1] completat prin Hot.Guv. nr.1234 din 10.11.2016, în vigoare 18.11.2016]
[Pct.7[1] în redacţia Hot.Guv. nr.27 din 01.02.2016, în vigoare 05.02.2016]
[Pct.7[1] introdus prin Hot.Guv. nr.1020 din 22.12.2014, în vigoare 31.12.2014]

7[2]. Beneficiarul de indemnizaţie lunară pentru creşterea/îngrijirea copilului, în cazul reluării muncii/angajării în cîmpul muncii, eliberării din serviciu, prezintă casei teritoriale, pînă la sfîrşitul lunii calendaristice în care s-a produs evenimentul, extrasul din ordinul respectiv. Sumele indemnizaţiei lunare pentru creşterea/îngrijirea copilului achitate necuvenit din pricina neprezentării actelor menţionate se restituie de către beneficiar la contul respectiv al Casei Naţionale de Asigurări Sociale, în caz contrar se încasează în modul stabilit în punctul 26 din prezentul Regulament.

[Pct.7[2] introdus prin Hot.Guv. nr.1020 din 22.12.2014, în vigoare 31.12.2014]

7[3]. Indemnizaţiile adresate familiilor cu copii pentru angajaţii a căror identitate şi calitate se încadrează în condiţiile Legii nr.245/2008 cu privire la secretul de stat se stabilesc de către angajator în temeiul prezentului Regulament.

[Pct.7[3] introdus prin Hot.Guv. nr.1221 din 12.12.2018, în vigoare 01.01.2019]

IV. MODUL DE STABILIRE A INDEMNIZAŢIILOR

8. Cererea pentru stabilirea indemnizaţiilor prevăzute în capitolul II din prezentul Regulament se depune la casa teritorială de la locul de domiciliu sau, în cazul în care a fost stabilită indemnizaţia de maternitate, la casa teritorială care a stabilit indemnizaţia de maternitate, sau în mod electronic prin portalul guvernamental unic al serviciilor publice (www.servicii.gov.md) şi/sau pagina-web a Casei Naţionale de Asigurări Sociale (www.cnas.md), sau prin intermediul reprezentantului primăriei.

Cererea se depune conform modelului stabilit de Casa Naţională de Asigurări Sociale.

[Pct.8 în redacţia Hot.Guv. nr.1234 din 10.11.2016, în vigoare 18.11.2016]
[Pct.8 în redacţia Hot.Guv. nr.1020 din 22.12.2014, în vigoare 31.12.2014]
[Pct.8 modificat prin Hot.Guv. nr.19 din 19.01.2010, în vigoare 01.01.2010]

[Pct.8[1] abrogat prin Hot.Guv. nr.1234 din 10.11.2016, în vigoare 18.11.2016]
[Pct.8[1] introdus prin Hot.Guv. nr.1020 din 22.12.2014, în vigoare 31.12.2014]

8[2]. Solicitantul/beneficiarul desemnează, prin cerere, prestatorul de servicii de plată. Prestatorul de servicii de plată desemnat încheie contract cu Casa Naţională de Asigurări Sociale.

[Pct.8[2] introdus prin Hot.Guv. nr.481 din 05.08.2015, în vigoare 07.08.2015]

9. La cererea pentru stabilirea indemnizaţiei unice la naşterea copilului indemnizaţiei lunare pentru creşterea/îngrijirea copilului şi indemnizaţiei lunare de suport pentru creşterea pînă la vîrsta de 3 ani a copiilor gemeni sau a mai mulţi copii născuţi dintr-o singură sarcină, depusă la casa teritorială sau prin intermediul primăriei, se anexează următoarele acte:

a) actul de identitate al solicitantului indemnizaţiei, în original şi în copie;

b) certificatul de naştere al copilului, după caz certificatul de naştere al copilului premergător în original şi în copie;

[Lit.c) pct.9 abrogată prin Hot.Guv. nr.481 din 05.08.2015, în vigoare 07.08.2015]

d) extrasul din ordinul de acordare a concediului pentru îngrijirea copilului, eliberat de fiecare unitate unde solicitantul activează, doar în cazul persoanelor încadrate în cîmpul muncii, în original;

[Lit.e) pct.9 abrogată prin Hot.Guv. nr.481 din 05.08.2015, în vigoare 07.08.2015]

f) după caz, documentul prin care se confirmă că mama (tatăl, tutorele, părintele adoptiv) nu este încadrată în cîmpul muncii (carnetul de muncă, certificatul de la instituţia de învăţămînt, certificatul de la agenţia teritorială pentru ocuparea forţei de muncă);

f^1) carnetul de muncă sau certificatul ce confirmă încadrarea în cîmpul muncii (pentru persoanele încadrate în cîmpul muncii), alte acte confirmative a stagiului de cotizare (livretul militar etc.);

g) în cazul în care solicitantul nu poate confirma documentar angajarea în cîmpul muncii, acesta anexează o declaraţie scrisă în care confirmă sub responsabilitate personală faptul că nu este angajat în cîmpul muncii;

h) alte acte, după caz: extras din ordinul privind reluarea activităţii/angajarea în condiţiile timpului de muncă parţial, extras din ordinul privind acordarea concediului neplătit, certificat de naştere, certificat de căsătorie, certificat de deces al copilului sau al beneficiarului, hotărîrea privind adopţia şi instituirea tutelei, declaraţie pe propria răspundere despre faptul că a beneficiat/nu a beneficiat de indemnizaţii adresate familiilor cu copii pe teritoriul altui stat (pentru persoanele prevăzute în punctul 7^1 din prezentul Regulament).

[Pct.9 modificat prin Hot.Guv. nr.155 din 15.03.2017, în vigoare 01.01.2017]
[Pct.9 completat prin Hot.Guv. nr.1234 din 10.11.2016, în vigoare 18.11.2016]
[Pct.9 modificat prin Hot.Guv. nr.27 din 01.02.2016, în vigoare 05.02.2016]
[Pct.9 modificat prin Hot.Guv. nr.1020 din 22.12.2014, în vigoare 31.12.2014]
[Pct.9 completat prin Hot.Guv. nr.36 din 15.01.2013, în vigoare 01.01.2013]
[Pct.9 completat prin Hot.Guv. nr.432 din 15.06.2011, în vigoare 01.01.2011]

9^1. Copiile actelor anexate la cererea de stabilire a indemnizaţiei unice la naşterea copilului, a indemnizaţiei lunare pentru creşterea/ îngrijirea copilului şi indemnizaţia lunară de suport pentru creşterea pînă la vîrsta de 3 ani a copiilor gemeni sau mai a mulţi copii născuţi dintr-o singură sarcină se confirmă de casa teritorială.

[Pct.9^1 modificat prin Hot.Guv. nr.155 din 15.03.2017, în vigoare 01.01.2017]
[Pct.9^1 introdus prin Hot.Guv. nr.1020 din 22.12.2014, în vigoare 31.12.2014]

[Pct.10 şi 11 excluse prin Hot.Guv. nr.19 din 19.01.2010, în vigoare 01.01.2010]

12. În termen de 5 zile, actele pentru stabilirea indemnizaţiilor adresate familiilor cu copii, depuse la primărie în condiţiile prezentului Regulament, sînt verificate, înregistrate şi transmise de către reprezentantul primăriei către casa teritorială în raza de activitate a căreia se află primăria respectivă.

13. Decizia cu privire la stabilirea indemnizaţiilor specificate în prezentul Regulament se adoptă de către conducătorul casei teritoriale.

14. Cererea pentru stabilirea indemnizaţiei se examinează în termen de 30 zile calendaristice de la data înregistrării cererii la casa teritorială, în cazul cererii electronice – de la data înregistrării cererii în sistemul informaţional. Dacă la cererea depusă la casa teritorială sau prin intermediul primăriei nu sînt anexate toate actele necesare sau dacă actele prezentate sînt perfectate incorect/incomplet, casa teritorială informează solicitantul prin eliberarea recipisei cu indicarea acestui fapt**.** Solicitantul are dreptul să prezinte (personal sau prin intermediul reprezentantului primăriei), în termen de 30 zile calendaristice de la data înregistrări cererii, actele care lipsesc sau care au fost corectate/completate.

[Pct.14 în redacţia Hot.Guv. nr.1234 din 10.11.2016, în vigoare 18.11.2016]
[Pct.14 în redacţia Hot.Guv. nr.1020 din 22.12.2014, în vigoare 31.12.2014]

15. Dacă termenul de prezentare a documentelor lipsă sau de corectare/ completare a documentelor este depăşit, sau în cazul depunerii cererii în mod electronic în sistemul informaţional „Protecţia Socială” se va constata lipsa datelor necesare pentru stabilirea şi calcularea indemnizaţiilor adresate familiilor cu copii, casa teritorială este în drept să emită decizia de refuz în stabilirea indemnizaţiei. În acest caz, în termen de 10 zile calendaristice de la data emiterii deciziei de refuz, solicitantului i se comunică, în scris, motivul refuzului.

[Pct.15 în redacţia Hot.Guv. nr.1234 din 10.11.2016, în vigoare 18.11.2016]
[Pct.15 modificat prin Hot.Guv. nr.1020 din 22.12.2014, în vigoare 31.12.2014]

16. Cererea pentru stabilirea indemnizaţiei, decizia emisă de către casa teritorială, precum şi actele prezentate de solicitant, după caz, se păstrează în dosarul personal al beneficiarului.

[Pct.16 în redacţia Hot.Guv. nr.1234 din 10.11.2016, în vigoare 18.11.2016]

[Capitolul IV^1 (pct.16^1-16^5) introdus prin Hot.Guv. nr.1234 din 10.11.2016, în vigoare 18.11.2016]

IV^1. MODUL DE DEPUNERE A CERERII ELECTRONICE

16^1. Cererea electronică se completează şi se transmite accesînd serviciul „e-Cerere Indemnizaţii Familiilor cu Copii”, disponibil pe portalul guvernamental unic al serviciilor publice (www.servicii.gov.md) şi/sau pe pagina-web a Casei Naţionale de Asigurări Sociale (www.cnas.md).

16^2. Cererea electronică se acceptă numai în cazul în care:

a) solicitantul şi copilul sînt înregistraţi în Registrul de stat al populaţiei;

b) se confirmă relaţia de rudenie între solicitant şi copil în baza informaţiei din Registrul de stat al populaţiei.

16^3. În cazul în care cererea electronică este acceptată, aceasta se prelucrează automat în sistemul informaţional „Protecţia Socială” al Casei Naţionale de Asigurări Sociale.

16^4. La depunerea în mod electronic a cererii pentru acordarea indemnizaţiilor adresate familiilor cu copii se consideră că solicitantul şi-a manifestat acordul cu privire la prelucrarea datelor sale cu caracter personal.

16^5. Datele personale ale solicitantului şi copilului se confirmă în baza informaţiei din Registrul de stat al populaţiei, iar stagiul de cotizare şi perioada acordării concediului pentru îngrijirea copilului pentru stabilirea indemnizaţiilor adresate familiilor cu copii se confirmă în baza informaţiei din Registrul de stat al evidenţei individuale în sistemul public de asigurări sociale.

[Capitolul IV^1 (pct.16^1-16^5) introdus prin Hot.Guv. nr.1234 din 10.11.2016, în vigoare 18.11.2016]

V. PLATA INDEMNIZAŢIILOR

17. Indemnizaţiile se plătesc în numerar prin intermediul prestatorilor de servicii de plată desemnaţi.

[Pct.17 în redacţia Hot.Guv. nr.481 din 05.08.2015, în vigoare 07.08.2015]

17[1]. Plata indemnizaţiilor adresate familiilor cu copii pentru angajaţii a căror identitate şi calitate se încadrează în condiţiile Legii nr.245/2008 cu privire la secretul de stat se efectuează de către angajator.

[Pct.17[1] introdus prin Hot.Guv. nr.1221 din 12.12.2018, în vigoare 01.01.2019]

18. Indemnizaţiile lunare pentru copii se plătesc pentru luna precedentă.

19. În cazul în care beneficiarul îşi schimbă domiciliul, plata indemnizaţiei la locul vechi de trai se suspendă şi este reluată, prin decizia casei teritoriale de la locul nou de trai, din luna suspendării.

20. La cerere, casa teritorială de la locul vechi de trai al beneficiarului transmite dosarul la casa teritorială de la locul nou de trai, indicînd luna de cînd a fost suspendată indemnizaţia.

21. Sumele indemnizaţiei stabilite, dar neprimite la timp din vina beneficiarului pot fi solicitate pentru perioada de 3 ani premergători datei adresării.

22. Sumele indemnizaţiei neachitate la timp din vina organului care stabileşte şi plăteşte indemnizaţia se plătesc retroactiv fără nici o limitare.

23. Pentru perioada aflării copilului într-o instituţie socială, unde îi este asigurată întreţinerea deplină din partea statului, indemnizaţia nu se plăteşte. În cazul în care copilul a fost luat în familie pentru o perioadă de cel puţin o lună, indemnizaţia se stabileşte în baze generale.

24. La apariţia circumstanţelor care ar avea ca urmare anularea sau reluarea dreptului la stabilirea şi plata indemnizaţiei (adopţia copilului, decesul copilului, decesul beneficiarului), plata indemnizaţiei încetează sau este reluată din luna următoare celei în care au apărut condiţiile respective.

[Pct.24 modificat prin Hot.Guv. nr.19 din 19.01.2010, în vigoare 01.01.2010]

25. În cazul decesului beneficiarului, indemnizaţia stabilită, dar neachitată din cauza decesului se plăteşte inclusiv pînă în luna decesului persoanei în grija căreia a rămas copilul.

26. Sumele plătite în plus din vina beneficiarului (falsificarea unor date, tăinuirea unor circumstanţe etc.) se restituie de beneficiar sau se reţin lunar, pe baza deciziei conducătorului casei teritoriale, în mărime ce nu depăşeşte 20 la sută din cuantumul indemnizaţiei sau, cu acordul beneficiarului, se reţine în mărime de pînă la 100% din cuantumul indemnizaţiei. În cazul în care beneficiarul refuză să restituie suma indemnizaţiei primite necuvenit, aceasta se încasează în baza hotărîrii instanţei judecătoreşti.

[Pct.26 în redacţia Hot.Guv. nr.1020 din 22.12.2014, în vigoare 31.12.2014]

27. Sumele plătite în plus din vina organului care stabileşte şi plăteşte indemnizaţia nu se recuperează din contul beneficiarului. Surplusul achitat se percepe de la persoana culpabilă de prezentarea actelor false, în conformitate cu legislaţia.

[Pct.28 abrogat prin Hot.Guv. nr.481 din 05.08.2015, în vigoare 07.08.2015]

29. Casele teritoriale de asigurări sociale, după caz, în baza documentelor prezentate, introduc informaţia în sistemul informaţional. Listele de plată a indemnizaţiilor pe suport de hîrtie se păstrează la casele teritoriale de asigurări sociale pe parcursul a 3 ani.

[Pct.29 modificat prin Hot.Guv. nr.1234 din 10.11.2016, în vigoare 18.11.2016]
[Pct.29 în redacţia Hot.Guv. nr.481 din 05.08.2015, în vigoare 07.08.2015]
[Pct.29 în redacţia Hot.Guv. nr.1020 din 22.12.2014, în vigoare 31.12.2014]

30. Prestatorii de servicii de plată desemnaţi, în baza informaţiei primite în mod electronic (separat pentru persoanele asigurate şi neasigurate) de la Casa Naţională de Asigurări Sociale, efectuează plata indemnizaţiilor specificate în prezentul Regulament strict din mijloacele destinate fiecărei categorii, de pe conturile respective.
[Pct.30 completat prin Hot.Guv. nr.481 din 05.08.2015, în vigoare 07.08.2015]

30[1]. Persoanele care, la data de 1 iunie 2015, beneficiază de indemnizaţii vor continua să beneficieze de acestea prin intermediul aceluiaşi prestator de servicii de plată pînă la desemnarea de către beneficiari, prin cerere, a altui prestator de servicii de plată.
[Pct.30[1] introdus prin Hot.Guv. nr.481 din 05.08.2015, în vigoare 07.08.2015]

VI. MODUL DE STABILIRE ŞI PLATĂ A INDEMNIZAŢIILOR ADRESATE FAMILIILOR CU COPII PENTRU MAMELE DEŢINUTE ÎN INSTITUŢII PENITENCIARE

31. Pentru stabilirea indemnizaţiilor adresate familiilor cu copii pentru mamele deţinute în instituţii penitenciare, care cresc şi îngrijesc copii în aceste instituţii, administraţia penitenciarului va acumula actele necesare prezentate de condamnată, cererea de solicitare a indemnizaţiei, va autentifica semnătura acesteia pe cererea respectivă şi va expedia setul de acte casei teritoriale în a cărui rază se află instituţia penitenciară.

32. În cazul în care condamnata este transferată în altă instituţie penitenciară, sumele acumulate pe contul de peculiu al deţinutei în prima instituţie penitenciară se transferă pe contul de peculiu din instituţia penitenciară în care aceasta este transferată, informînd Casa Naţională de Asigurări Sociale despre transferurile efectuate.

33. Instituţia penitenciară, în termen de 10 zile de la data transferării deţinutei, prezintă casei teritoriale care a stabilit indemnizaţia certificatul în care se indică data transferării şi instituţia unde a fost transferată.

34. În baza certificatului prezentat, casa teritorială suspendă plata indemnizaţiei şi transmite dosarul personal la casa teritorială în a cărei rază se află instituţia penitenciară în care condamnata a fost transferată. Casa teritorială anexează la dosar certificatul prezentat de instituţia penitenciară şi certificatul casei teritoriale cu privire la data suspendării indemnizaţiei.

35. Plata indemnizaţiei în instituţia penitenciară încetează după eliberare şi se reia de către casa teritorială la locul de trai din ziua încetării, în baza cererii, certificatului de eliberare, eliberat de instituţia penitenciară, şi certificatului despre achitarea indemnizaţiei de către instituţie.

36. În cazul decesului deţinutei, administraţia instituţiei penitenciare, în termen de 10 zile de la data decesului, anunţă casa teritorială despre decesul beneficiarului de indemnizaţie. Indemnizaţia transferată deţinutei pentru perioada de după deces este restituită de către instituţia penitenciară, în modul stabilit, pe contul corespunzător al Casei Naţionale de Asigurări Sociale.
[Pct.36 modificat prin Hot.Guv. nr.481 din 05.08.2015, în vigoare 07.08.2015]

VII. BAZA DE CALCUL AL INDEMNIZAŢIEI LUNARE PENTRU CREŞTEREA COPILULUI PÎNĂ LA VÎRSTA DE 3 ANI

37. Baza de calcul al indemnizaţiei lunare pentru creşterea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani o constituie venitul mediu lunar asigurat realizat în ultimele 12 luni calendaristice

premergătoare lunii naşterii copilului, venit din care au fost calculate contribuţiile individuale de asigurări sociale. Lunile calendaristice ale concediului prenatal se substituie cu acelaşi număr de luni calendaristice imediat premergătoare perioadei incluse în calcul.

37[1]. Pentru perioada de activitate în baza unui contract individual de muncă încheiat cu un rezident al parcului pentru tehnologia informaţiei, venitul lunar asigurat al angajatului va constitui 60% din cuantumul salariului mediu lunar pe economie prognozat pentru anul respectiv, indiferent de mărimea efectivă a venitului salarial pentru munca desfăşurată în parc, numărul zilelor lucrate pe parcursul lunii şi programul de muncă al acestuia (deplin sau parţial). În sensul aplicării acestei prevederi vor fi considerate lunile în care persoana a lucrat cel puţin o zi. În cazul în care angajatul a activat pe parcursul lunii atît în cadrul unui parc pentru tehnologia informaţiei, cît şi în afara acestuia, venitul lunar asigurat va constitui venitul din care au fost calculate contribuţii individuale de asigurări sociale şi 60% din cuantumul salariului mediu lunar pe economie prognozat pentru anul respectiv.

[Pct.37[1] introdus prin Hot.Guv. nr.996 din 21.11.2017, în vigoare 24.11.2017]

38. Venitul asigurat pentru lunile incluse în calcul la determinarea bazei de calcul a indemnizaţiei lunare pentru creşterea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani nu poate depăşi suma a 5 salarii medii lunare prognozate pe economie pentru anul respectiv înmulţită la 12 sau la numărul de luni în care persoana a realizat venit asigurat. În cazul în care în calcul se include anul calendaristic incomplet, venitul asigurat se plafonează reieşind din numărul de luni în care a fost realizat venitul asigurat pentru anul respectiv. Salariul mediu lunar prognozat pe economie se aprobă de Guvern.

[Pct.38 în redacţia Hot.Guv. nr.632 din 14.08.2017, în vigoare 18.08.2017]

39. Venitul mediu lunar asigurat se determină prin împărţirea la 12 a venitului asigurat realizat la toate unităţile în perioada de 12 luni calendaristice premergătoare lunii naşterii copilului, luni luate în calcul conform prevederilor punctului 37 din prezentul Regulament.

40. Dacă venitul asigurat lipseşte la toate unităţile în unele şi aceleaşi luni calendaristice din perioada celor 12 luni calendaristice incluse în calcul ori dacă venitul lunar asigurat realizat în perioada celor 12 luni calendaristice incluse în calcul este mai mic decît salariul tarifar pentru categoria I de salarizare în sectorul bugetar sau, după caz, decît cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real din motiv de concediu medical, concediu de maternitate, concediu pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani, şomaj cu drept de ajutor de şomaj, atunci aceste luni se includ în baza de calcul al indemnizaţiei pentru creşterea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani cu venit lunar asigurat în cuantumul unui salariu tarifar pentru categoria I de salarizare în sectorul bugetar sau, după caz, în cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real în vigoare la data naşterii copilului, la locul de muncă de bază al asiguratului sau se substituie cu acelaşi număr de luni calendaristice consecutive în care a fost realizat venit asigurat, luni imediat premergătoare perioadei incluse în calcul, cu condiţia că aceasta va duce la majorarea cuantumului indemnizaţiei. Această prevedere nu se aplică în cazul lipsei integrale a venitului asigurat la toate unităţile în unele şi aceleaşi luni calendaristice din perioada celor 12 luni calendaristice incluse în calcul la determinarea bazei de calcul al indemnizaţiei pentru creşterea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani din alte motive decît cele menţionate sau din motivele menţionate combinate cu alte motive.

Dacă în urma substituirii lunilor calendaristice în care lipseşte venitul asigurat cu acelaşi număr de luni calendaristice consecutive în care a fost realizat venit asigurat din perioada imediat premergătoare perioadei incluse în calcul, în unele luni din lunile substituite asiguratul are realizat

venit asigurat mai mic decît salariul tarifar pentru categoria I de salarizare în sectorul bugetar sau, după caz, decît cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real în vigoare la data naşterii copilului ori dacă nu are realizat venit asigurat, indiferent de motive, lunile substituite nu se mai substituie cu alte luni şi nici cu salariul tarifar pentru categoria I de salarizare în sectorul bugetar sau, după caz, cu cuantumul garantat al salariului în sectorul real.

[Pct.40 modificat prin Hot.Guv. nr.1020 din 24.10.2018, în vigoare 26.10.2018]

40[1]. În cazul în care persoana asigurată a activat în perioada inclusă în calcul mai puţin de 12 luni calendaristice, aceleaşi luni calendaristice lipsă la toate unităţile de pînă la angajare se includ în calcul cu venit lunar asigurat în cuantumul unui salariu tarifar pentru categoria I de salarizare în sectorul bugetar sau, după caz, în cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real în vigoare la data naşterii copilului, la locul de muncă de bază al persoanei asigurate.

40[2]. În cazul în care persoana asigurată, în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii naşterii copilului, nu are realizat venit asigurat la nici o unitate ori în cazul în care venitul lunar asigurat realizat în ultimele 12 luni calendaristice incluse în calcul este mai mic decît salariul tarifar pentru categoria I de salarizare în sectorul bugetar sau, după caz, decît cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real din motiv de concediu medical, concediu de maternitate, concediu pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani, şomaj cu drept de ajutor de şomaj, baza de calcul al indemnizaţiei lunare pentru creşterea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani o constituie cuantumul unui salariu tarifar pentru categoria I de salarizare în sectorul bugetar sau, după caz, cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real în vigoare la data naşterii copilului, la locul de muncă de bază al asiguratului sau aceste luni se substituie cu acelaşi număr de luni calendaristice consecutive în care a fost realizat venit asigurat, luni imediat premergătoare perioadei incluse în calcul, cu condiţia că aceasta va duce la majorarea cuantumului indemnizaţiei. Această prevedere nu se aplică în cazul lipsei integrale a venitului asigurat la toate unităţile în perioada celor 12 luni calendaristice incluse în calcul la determinarea bazei de calcul al indemnizaţiei din alte motive decît cele menţionate sau din motivele menţionate combinate cu alte motive.

În cazul în care persoana asigurată, în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii naşterii copilului, nu are realizat venit asigurat la nici o unitate din motiv de concediu pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani, această perioadă se substituie cu perioada imediat premergătoare celei incluse în calcul conform punctului 42^4 din prezentul Regulament, iar în cazul în care în perioada substituită persoana asigurată a realizat venit mai mic decît salariul tarifar pentru categoria I de salarizare în sectorul bugetar sau, după caz, în cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real, sau nu a realizat venit, indiferent de motive, lunile din perioada respectivă nu se mai substituie cu salariul tarifar pentru categoria I de salarizare în sectorul bugetar sau, după caz, cu cuantumul garantat al salariului în sectorul real.

41. În cazul în care persoana asigurată, în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii naşterii copilului, nu are realizat venit asigurat la nici o unitate din motiv de concediu pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani, cuantumul indemnizaţiei pentru creşterea copilului următor se stabileşte în modul prevăzut la punctul 40^2 din prezentul Regulament sau reieşind din venitul mediu lunar asigurat în temeiul căruia s-a calculat indemnizaţia pentru copilul precedent, cu condiţia că aceasta va duce la majorarea cuantumului indemnizaţiei.

42. La determinarea bazei de calcul al indemnizaţiei lunare pentru creşterea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani, lunile calendaristice în care nu s-a realizat venit asigurat din motiv de concediu medical, concediu de maternitate, concediu pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani, şomaj cu drept de ajutor de şomaj se includ în calcul în modul prevăzut

la punctele 40, 40^1, 40^2 şi 41, numai la unitatea în care persoana asigurată îşi desfăşoară activitatea de bază. Unitatea în care persoana asigurată îşi desfăşoară activitatea de bază se consideră unitatea unde se păstrează carnetul de muncă al acesteia.

42^1. Lunile din perioada celor 12 luni calendaristice premergătoare lunii naşterii copilului, în care venitul asigurat lipseşte din alte motive decît cele menţionate la punctele 40, 40^1 şi 42, nu se exclud din calcul.

42^2. În cazul în care persoana asigurată, în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii naşterii copilului, nu are realizat venit asigurat la nici o unitate din alte motive decît concediul medical, concediul de maternitate, concediul pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani, şomajul cu drept de ajutor de şomaj, indemnizaţia lunară pentru creşterea copilului nu se acordă. În acest caz, la solicitare, se stabileşte indemnizaţie lunară pentru îngrijirea copilului pînă la 2 ani ca persoană neasigurată.

42^3. Prevederile punctelor 39, 40, 40^1, 40^2, 41, 42, 42^1 şi 42^2 se aplică la determinarea bazei de calcul al indemnizaţiei lunare pentru creşterea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani şi în cazul în care persoana asigurată desfăşoară activitate la o singură unitate.

42^4. În cazul stabilirii bazei de calcul al indemnizaţiei lunare pentru creşterea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani, perioada de substituire este cel mult de 36 de luni calendaristice.

43. Venitul asigurat pentru stabilirea indemnizaţiei lunare pentru creşterea copilului pînă la vîrsta de 3 ani se confirmă în baza informaţiei din Registru.

[Pct.43 modificat prin Hot.Guv. nr.481 din 05.08.2015, în vigoare 07.08.2015]

44. Indemnizaţia pentru creşterea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani stabilită nu se recalculează, cu excepţia cazurilor de modificare a legislaţiei privind modul de salarizare şi pe baza hotărîrii judecătoreşti.

În cazul în care indemnizaţia lunară pentru creşterea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani a fost stabilită, iar beneficiarul prezintă ulterior certificat despre sumele recalculate ale salariului, în conformitate cu legislaţia privind salarizarea pentru lunile luate în calcul la stabilirea indemnizaţiei, indemnizaţia se recalculează de la data stabilirii, cu condiţia confirmării venitului asigurat în Registru.

44^1. În cazul în care persoana asigurată desfăşoară activităţi în mai multe unităţi, în fiecare fiind asigurată conform legislaţiei, indemnizaţia lunară pentru creşterea copilului pînă la vîrsta de 3 ani se calculează în funcţie de venitul total asigurat, calculat conform prevederilor prezentului capitol, inclusiv venitul asigurat realizat în unităţile unde au încetat raporturile de muncă în perioada luată în calcul.

44^2. Salariul şi indemnizaţia de concediu anual de odihnă se includ în calcul în lunile pentru care au fost calculate. Alte recompense, în afară de salariu şi indemnizaţia de concediu de odihnă (inclusiv de concediul anual suplimentar de odihnă), plătite de angajator angajatului său în cadrul raportului de muncă, la care s-au calculat contribuţii individuale de asigurări sociale, se includ în calcul în lunile în care au fost calculate.

[Cap.VII în redacţia Hot.Guv. nr.1020 din 22.12.2014, în vigoare 31.12.2014]

[Cap.VIII exclus prin Hot.Guv. nr.19 din 19.01.2010, în vigoare 01.01.2010]
[Cap.VIII modificat Hot.Guv. nr.462 din 24.03.2008, în vigoare 01.04.2008]

IX. MODUL DE FINANŢARE ŞI RAPORTAREA

47. Casa Naţională de Asigurări Sociale va deschide două conturi curente cu destinaţie specială prestatorilor de servicii de plată desemnaţi: unul pentru acumularea mijloacelor transferate

de la bugetul de stat, altul pentru acumularea mijloacelor transferate de la bugetul asigurărilor sociale de stat.

[Pct.47 completat prin Hot.Guv. nr.481 din 05.08.2015, în vigoare 07.08.2015]

48. Prestatorii de servicii de plată desemnaţi prezintă Casei Naţionale de Asigurări Sociale lunar, pînă la data de 4 a lunii următoare celei gestionare, raportul privind plata indemnizaţiilor familiilor cu copii (conform anexei nr.4), pe suport de hîrtie - în cadrul sectoarelor pe fiecare tip de indemnizaţie în parte, în formă electronică - pe fiecare beneficiar în parte, iar în cazul transferurilor la conturile bancare ale beneficiarilor – confirmare.

[Pct.48 completat prin Hot.Guv. nr.481 din 05.08.2015, în vigoare 07.08.2015]

48[1]. Angajatorul prezintă Casei Naţionale de Asigurări Sociale lunar, pînă la data de 4 a lunii următoare celei gestionate, raportul privind plata indemnizaţiilor adresate familiilor cu copii (conform anexei nr.4[1]), pe suport de hîrtie.

[Pct.48[1] introdus prin Hot.Guv. nr.1221 din 12.12.2018, în vigoare 01.01.2019]

49. Sumele indemnizaţiilor adresate familiilor cu copii, neprimite la timp de beneficiari în decurs de 3 luni consecutive, prestatorii de servicii de plată desemnaţi le restituie lunar pe contul corespunzător al Casei Naţionale de Asigurări Sociale, în baza fişierului electronic prezentat de către Casa Naţională de Asigurări Sociale.

[Pct.49 completat prin Hot.Guv. nr.481 din 05.08.2015, în vigoare 07.08.2015]

50. Plata indemnizaţiilor neachitate pe o perioadă de 3 luni şi rambursate pe contul Casei Naţionale de Asigurări Sociale se reia, în baza cererii scrise sau la solicitarea verbală a beneficiarului, pentru o perioadă de 3 ani premergători datei adresării.

[Pct.50 modificat prin Hot.Guv. nr.1020 din 22.12.2014, în vigoare 31.12.2014]

51. Casa Naţională de Asigurări Sociale prezintă Ministerului Finanţelor lunar, pînă la data de 20 a lunii următoare celei gestionare, raportul privind utilizarea mijloacelor alocate pentru luna precedentă (conform anexei nr.5).

[Pct.51 modificat prin Hot.Guv. nr.481 din 05.08.2015, în vigoare 07.08.2015]

52. Ministerul Finanţelor va transfera mijloacele necesare pentru plata indemnizaţiilor adresate familiilor cu copii conform planului de finanţare.

53. Casa Naţională de Asigurări Sociale va transfera sumele respective pe conturile bancare speciale ale prestatorilor de servicii de plată desemnaţi, specificate în punctul 47 al prezentului Regulament, pentru plata indemnizaţiilor adresate familiilor cu copii (asigurate şi neasigurate).

[Pct.53 completat prin Hot.Guv. nr.481 din 05.08.2015, în vigoare 07.08.2015]

53[1]. Casa Naţională de Asigurări Sociale transferă angajatorului sumele respective pentru plata indemnizaţiilor adresate familiilor cu copii pentru angajaţii a căror identitate şi calitate se încadrează în condiţiile Legii nr.245/2008 cu privire la secretul de stat (conform anexei nr.6).

[Pct.53[1] introdus prin Hot.Guv. nr.1221 din 12.12.2018, în vigoare 01.01.2019]

54. Plata pentru serviciile de distribuire şi plată a indemnizaţiilor acordate familiilor cu copii de către prestatorii de servicii de plată desemnaţi se efectuează după prezentarea raportului, în mărimile şi condiţiile prevăzute în contractul încheiat între Casa Naţională de Asigurări Sociale şi prestatorii de servicii de plată.

[Pct.54 completat prin Hot.Guv. nr.481 din 05.08.2015, în vigoare 07.08.2015]

55. Casa Naţională de Asigurări Sociale transferă lunar pe contul curent pentru mijloacele intrate temporar în posesia instituţiilor penitenciare mijloace băneşti, precum şi listele beneficiarilor, în mod electronic şi pe suport de hîrtie, pentru achitarea indemnizaţiilor adresate familiilor cu copii pentru mamele deţinute în instituţii penitenciare, care urmează a fi distribuite pe conturile de peculiu ale deţinutelor.

Administraţia penitenciarului va repartiza sumele intrate pe acest cont pe conturile de peculiu ale deţinutelor.

[Pct.55 modificat prin Hot.Guv. nr.481 din 05.08.2015, în vigoare 07.08.2015]

56. Instituţiile penitenciare, pînă la data de 4 a lunii următoare perioadei de gestiune, prezintă Casei Naţionale de Asigurări Sociale listele beneficiarilor şi rapoartele privind sumele primite şi distribuite pe conturile de peculiu ale deţinutelor.

[Pct.56 în redacţia Hot.Guv. nr.481 din 05.08.2015, în vigoare 07.08.2015]

57. Instituţiile penitenciare restituie sumele indemnizaţiilor plătite neîntemeiat deţinutelor la contul corespunzător al Casei Naţionale de Asigurări Sociale.

[Pct.57 în redacţia Hot.Guv. nr.481 din 05.08.2015, în vigoare 07.08.2015]

58. Casa Naţională de Asigurări Sociale este în drept să verifice corectitudinea sumelor indemnizaţiilor distribuite pe conturile de peculiu ale deţinutelor.

X. DISPOZIŢII FINALE

59. Controlul asupra corectitudinii stabilirii, achitării şi utilizării conform destinaţiei a mijloacelor financiare se pune în seama organelor abilitate cu funcţii de control, conform legislaţiei.

60. Responsabilitatea pentru corectitudinea stabilirii şi calculării indemnizaţiilor o poartă Casa Naţională de Asigurări Sociale şi casele teritoriale, în conformitate cu legislaţia.

61. Responsabilitatea pentru utilizarea conform destinaţiei şi în termen a mijloacelor bugetare alocate o poartă persoanele cu funcţii de răspundere ale Casei Naţionale de Asigurări Sociale şi prestatorilor de servicii de plată desemnaţi, în conformitate cu legislaţia.

[Pct.61 completat prin Hot.Guv. nr.481 din 05.08.2015, în vigoare 07.08.2015]

61[1]. Angajatorul poartă răspundere pentru corectitudinea stabilirii şi plăţii indemnizaţiilor adresate familiilor cu copii finanţate din bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat, conform prevederilor legislaţiei, precum şi pentru evidenţa şi raportarea utilizării acestor mijloace financiare, potrivit legislaţiei, pentru angajaţii a căror identitate şi calitate se încadrează în condiţiile Legii nr.245/2008 cu privire la secretul de stat.

[Pct.61[1] introdus prin Hot.Guv. nr.1221 din 12.12.2018, în vigoare 01.01.2019]

62. Toate tipurile de adeverinţe eliberate de organele responsabile de diverse niveluri pentru stabilirea dreptului la indemnizaţiile specificate în prezentul Regulament sînt gratuite.

63. Litigiile ce ţin de stabilirea, calcularea şi plata indemnizaţiilor se soluţionează de Casa Naţională de Asigurări Sociale, a cărei decizie poate fi atacată în instanţa de judecată, conform legislaţiei.

64. Indemnizaţiile lunare pentru creşterea copilului pînă la vîrsta de 3 ani stabilite de la 1 aprilie 2014 şi pînă la data intrării în vigoare a prezentei hotărîri se recalculează.
[Pct.64 introdus prin Hot.Guv. nr.1020 din 22.12.2014, în vigoare 31.12.2014]

65. Responsabilitatea pentru corectitudinea reflectării datelor în Registrul de stat al evidenţei individuale în sistemul public de asigurări sociale, privind cuantumul venitului asigurat calculat şi declarat, cuantumul contribuţiilor de asigurări sociale calculate, privind stagiul de cotizare, angajarea în cîmpul muncii, perioada acordării concediului pentru îngrijirea copilului, reluarea activităţii/angajarea în condiţiile timpului de muncă parţial o poartă persoanele cu funcţii de răspundere ale angajatorului.
[Pct.65 introdus prin Hot.Guv. nr.1234 din 10.11.2016, în vigoare 18.11.2016]

66. Solicitantul este responsabil pentru utilizarea corectă a serviciului „e-Cerere Indemnizaţii Familiilor cu Copii", în conformitate cu prezentul Regulament şi ghidul de utilizare plasat în cadrul serviciului.
[Pct.66 introdus prin Hot.Guv. nr.1234 din 10.11.2016, în vigoare 18.11.2016]

67. Angajatorul prezintă Casei Naţionale de Asigurări Sociale lunar, pînă la data de 4 a lunii următoare celei gestionate, raportul privind numărul beneficiarilor şi suma indemnizaţiilor adresate familiilor cu copii (conform anexei nr.7).
[Pct.67 introdus prin Hot.Guv. nr.1221 din 12.12.2018, în vigoare 01.01.2019]

[Regulamentul în redacţia Hot.Guv. nr.460 din 24.03.2008, în vigoare 01.01.2008]
[Regulamentul modificat prin Hot.Guv. nr.194 din 21.02.2007, în vigoare 02.03.2007]
[Regulamentul modificat prin Hot.Guv. nr.1498 din 28.12.2006, în vigoare 01.01.2007]
[Regulamentul modificat prin Hot.Guv. nr.374 din 12.04.06, în vigoare 21.04.06]
[Regulamentul modificat prin Hot.Guv. nr.1322 din 14.12.05, în vigoare 30.12.05]
[Regulamentul modificat prin Hot.Guv. nr.346 din 23.03.05, în vigoare 15.04.05]
[Regulamentul modificat prin Hot.Guv. nr.416 din 26.04.04, în vigoare 30.04.04]
[Regulamentul modificat prin Hot.Guv. nr.940 din 04.08.03, în vigoare 15.08.03]
[Regulamentul modificat prin Hot.Guv. nr.389 din 31.03.03, în vigoare 04.04.03]

[Anexele nr.1-5 în redacţia Hot.Guv. nr.460 din 24.03.2008, în vigoare 01.01.2008]

Anexa nr.1
la Regulamentul cu privire la modul
de stabilire şi plată a indemnizaţiilor
adresate familiilor cu copii

Cuantumul indemnizaţiei unice la naşterea copilului

Anul	**Cuantumul indemnizaţiei, lei**	
	la naşterea primului copil	**la naşterea fiecărui copil următor**
2006	800	800
2007	1000	1000
2008	1200	1500
2009	1400	1700
2010	1700	2000
2011	2000	2300
2012	2300	2600

2013	2600	2900
2014–2016	3100	3400
	Cuantum egal cu valoarea monetară a coşului minim de bunuri necesare la naşterea copilului, calculată pentru anul precedent naşterii copilului	
2017	5300	5300
2018	5645	5645
2019	6303	6303

[Anexa nr.1 completată prin Hot.Guv. nr.1284 din 26.12.2018, în vigoare 01.01.2019]
[Anexa nr.1 completată prin Hot.Guv. nr.92 din 24.01.2018, în vigoare 01.01.2018]
[Anexa nr.1 completată prin Hot.Guv. nr.155 din 15.03.2017, în vigoare 01.01.2017]
[Anexa nr.1 modificată prin Hot.Guv. nr.27 din 01.02.2016, în vigoare 05.02.2016]
[Anexa nr.1 modificată prin Hot.Guv. nr.1020 din 22.12.2014, în vigoare 01.01.2015]
[Anexa nr.1 completată prin Hot.Guv. nr.84 din 05.02.2014, în vigoare 01.01.2014]
[Anexa nr.1 completată prin Hot.Guv. nr.36 din 15.01.2013, în vigoare 01.01.2013]
[Anexa nr.1 completată prin Hot.Guv. nr.78 din 08.02.2012, în vigoare 01.01.2012]
[Anexa nr.1 completată prin Hot.Guv. nr.432 din 15.06.2011, în vigoare 01.01.2011]
[Anexa nr.1 completată prin Hot.Guv. nr.19 din 19.01.2010, în vigoare 01.01.2010]
[Anexa nr.1 completată prin Hot.Guv. nr.1503 din 30.12.2008, în vigoare 01.01.2009]

Anexa nr.2
la Regulamentul cu privire la modul
de stabilire şi plată a indemnizaţiilor
adresate familiilor cu copii

Cuantumul indemnizaţiei lunare pentru creşterea/îngrijirea copilului persoanelor asigurate şi neasigurate

Anul	**Cuantumul indemnizaţiei**	
	pentru persoanele asigurate	**pentru persoanele neasigurate**
2006	20% din baza de calcul stabilită conform articolului 7 al Legii nr.289-XV din 22 iulie 2004 privind indemnizaţiile pentru incapacitate temporară de muncă şi alte prestaţii de asigurări sociale, *dar nu mai puţin de 100 lei*	100 lei
2007	20% din baza de calcul stabilită conform articolului 7 al Legii nr.289-XV din 22 iulie 2004 privind indemnizaţiile pentru incapacitate temporară de muncă şi alte prestaţii de asigurări sociale, *dar nu mai puţin de 100 lei*	100 lei
2008	20% din baza de calcul stabilită conform articolului 7 al Legii nr.289-XV din 22 iulie 2004 privind indemnizaţiile pentru incapacitate temporară de muncă şi alte prestaţii de asigurări sociale, *dar nu mai puţin de 100 lei*	15 lei
2009	25% din baza de calcul stabilită conform articolului 7 al Legii nr.289-XV din 22 iulie 2004 privind indemnizaţiile pentru incapacitate temporară de muncă şi alte prestaţii de asigurări sociale, *dar nu mai puţin de 250 lei*	15 lei
2010	30% din baza de calcul stabilită conform articolului 7 al Legii nr.289-XV din 22 iulie 2004 privind indemnizaţiile pentru incapacitate temporară de muncă şi alte prestaţii de asigurări sociale, *dar nu mai puţin de 300 lei*	250 lei
2011–2013	30% din baza de calcul stabilită conform articolului 7 al Legii nr.289-XV din 22 iulie 2004 privind indemnizaţiile pentru incapacitate temporară de muncă şi alte prestaţii de asigurări sociale,*dar nu mai puţin de 300 lei*	300 lei
2014 – septembrie 2015	30% din baza de calcul stabilită conform articolului 7 al Legii nr.289-XV din 22 iulie 2004 privind indemnizaţiile pentru incapacitate temporară de muncă şi alte prestaţii de asigurări sociale, *dar nu mai puţin de 400 lei*	400 lei

octombrie 2015 – iulie 2016	30% din baza de calcul stabilită conform articolului 7 al Legii nr.289-XV din 22 iulie 2004 privind indemnizaţiile pentru incapacitate temporară de muncă şi alte prestaţii de asigurări sociale, *dar nu mai puţin de 440 lei*	440 lei
începînd cu 1 august 2016	30% din baza de calcul stabilită conform articolului 7 al Legii nr.289-XV din 22 iulie 2004 privind indemnizaţiile pentru incapacitate temporară de muncă şi alte prestaţii de asigurări sociale, *dar nu mai puţin de 540 lei*	540 lei
2019	30% din baza de calcul stabilită conform articolului 7 din Legea nr.289/2004 privind indemnizaţiile pentru incapacitate temporară de muncă şi alte prestaţii de asigurări sociale, dar nu mai puţin de 640 lei	640 lei

[Anexa nr.2 completată prin Hot.Guv. nr.1284 din 26.12.2018, în vigoare 01.01.2019]
[Anexa nr.2 modificată prin Hot.Guv. nr.1029 din 07.09.2016, în vigoare 09.09.2016]
[Anexa nr.2 modificată prin Hot.Guv. nr.27 din 01.02.2016, în vigoare 05.02.2016]
[Anexa nr.2 completată prin Hot.Guv. nr.84 din 05.02.2014, în vigoare 01.01.2014]
[Anexa nr.2 modificată prin Hot.Guv. nr.36 din 15.01.2013, în vigoare 01.01.2013]
[Anexa nr.2 modificată prin Hot.Guv. nr.78 din 08.02.2012, în vigoare 01.01.2012]
[Anexa nr.2 completată prin Hot.Guv. nr.432 din 15.06.2011, în vigoare 01.01.2011]
[Anexa nr.2 modificată prin Hot.Guv. nr.563 din 29.06.2010, în vigoare 06.07.2010]
[Anexa nr.2 completată prin Hot.Guv. nr.19 din 19.01.2010, în vigoare 01.01.2010]
[Anexa nr.2 completată prin Hot.Guv. nr.1503 din 30.12.2008, în vigoare 01.01.2009]

Anexa nr.2^1

Cuantumul indemnizaţiei lunare de suport pentru creşterea pînă la vîrsta de 3 ani a copiilor gemeni sau a mai mulţi copii născuţi dintr-o singură sarcină

Anul	Cuantumul	
2017	50% din mărimea indemnizaţiei lunare pentru îngrijirea copilului pînă la vîrsta de 2 ani, prevăzută pentru persoanele neasigurate, la data naşterii copilului	270 lei
2019	50% din mărimea indemnizaţiei lunare pentru îngrijirea copilului pînă la vîrsta de 2 ani, prevăzută pentru persoanele neasigurate, la data naşterii copilului	320 lei

[Anexa nr.2^1 completată prin Hot.Guv. nr.1284 din 26.12.2018, în vigoare 01.01.2019]
[Anexa nr.2^1 introdusă prin Hot.Guv. nr.155 din 15.03.2017, în vigoare 01.01.2017]

Anexa nr.3
la Regulamentul cu privire la modul
de stabilire şi plată a indemnizaţiilor
adresate familiilor cu copii

Cuantumul indemnizaţiei pentru întreţinerea copilului cu vîrsta cuprinsă între 1,5/3 şi 16 ani persoanelor asigurate şi neasigurate

Anul	Cuantumul, lei
2004–2007	50
2008	50
2009	50

[Anexa nr.3 completată prin Hot.Guv. nr.1503 din 30.12.2008, în vigoare 01.01.2009]

Anexa nr.4

la Regulamentul cu privire la modul
de stabilire şi plată a indemnizaţiilor
adresate familiilor cu copii

Raportul
privind plata indemnizaţiilor unice la naşterea copilului prin intermediul
_____
(denumirea prestatorului de servicii de plată)

pentru luna _____ anul _____

Unitatea administrativ-teritorială	**Soldul la începutul perioadei**		**Transferat prestatorilor de servicii de plată**		**Restituit la Casa Naţională de Asigurări Sociale**						**Achitat**						**Soldul la sfîrşitul perioadei**	
					Neachitat		**Neachitat peste 3 luni**		**Achitat**		**Indemnizaţia unică la naşterea primului copil**		**Indemnizaţia unică la naşterea fiecărui copil următor**		**Total**			
	Numărul beneficiarilor	**Suma**	**Numărul beneficiarilor**	**Suma**	**Numărul beneficiarilor**	**Suma**	**Numărul beneficiarilor**	**Suma**	**Numărul beneficiarilor**	**Suma**	**Numărul beneficiarilor**	**Suma**	**Numărul beneficiarilor**	**Suma**	**Numărul beneficiarilor**	**Suma**	**Numărul beneficiarilor**	**Suma**
Total																		

Preşedintele prestatorului de servicii de plată _____

Contabil-şef _____

Raportul
privind plata indemnizaţiei lunare pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 2 ani (persoane neasigurate) prin intermediul
_____
(denumirea prestatorului de plată)

pentru luna _____ anul _____

Unitatea administrativ-teritorială	**Soldul la începutul perioadei**		**Transferat prestatorilor de servicii de plată**		**Restituit la Casa Naţională de Asigurări Sociale**						**Achitat de prestatorii de servicii de plată**		**Soldul la sfîrşitul perioadei**	
					Neachitat		**Neachitat peste 3 luni**		**Achitat**					
	Numărul beneficiarilor	**Suma**	**Numărul beneficiarilor**	**Suma**	**Numărul beneficiarilor**	**Suma**	**Numărul beneficiarilor**	**Suma**	**Numărul beneficiarilor**	**Suma**	**Numărul beneficiarilor**	**Suma**	**Numărul beneficiarilor**	**Suma**

Total														

Preşedintele prestatorului de servicii de plată _____

Contabil-şef _____

Raportul
privind plata indemnizaţiei lunare pentru creşterea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani (persoane asigurate) prin intermediul

_____
(denumirea prestatorului de servicii de plată)

pentru luna _____ anul _____

Unitatea administrativ-teritorială	**Soldul la începutul perioadei**		**Transferat prestatorilor de servicii de plată**		**Restituit la Casa Naţională de Asigurări Sociale**						**Achitat de prestatorii de servicii de plată**		**Soldul la sfîrşitul perioadei**	
					Neachitat		**Neachitat peste 3 luni**		**Achitat**					
	Numărul beneficiarilor	**Suma**	**Numărul beneficiarilor**	**Suma**	**Numărul beneficiarilor**	**Suma**	**Numărul beneficiarilor**	**Suma**	**Numărul beneficiarilor**	**Suma**	**Numărul beneficiarilor**	**Suma**	**Numărul beneficiarilor**	**Suma**
Total														

Preşedintele prestatorului de servicii de plată _____

Contabil-şef _____

Raportul
privind plata indemnizaţiei lunare de suport pentru creşterea pînă la vîrsta de 3 ani a copiilor gemeni sau a mai mulţi copii născuţi dintr-o singură sarcină prin intermediul _____
(denumirea prestatorului de servicii de plată)
pentru luna _____ anul _____

Unitatea administrativ-teritorială	**Soldul la începutul perioadei**		**Transferat la prestatorul de servicii de plată**		**Restituit la Casa Naţională de Asigurări Sociale**						**Achitat de prestatorul de servicii de plată**		**Soldul la sfîrşitul perioadei**	
					Neachitat		**Neachitat peste 3 luni**		**Achitat**					
	Numărul beneficiarilor	**Suma**	**Numărul beneficiarilor**	**Suma**	**Numărul beneficiarilor**	**Suma**	**Numărul beneficiarilor**	**Suma**	**Numărul beneficiarilor**	**Suma**	**Numărul beneficiarilor**	**Suma**	**Numărul beneficiarilor**	**Suma**

Total														

Conducătorul prestatorului de servicii de plată _____

Contabilul-şef _____";

[Anexa nr.4 completată prin Hot.Guv. nr.155 din 15.03.2017, în vigoare 01.01.2017]
[Anexa nr.4 modificată prin Hot.Guv. nr.481 din 05.08.2015, în vigoare 07.08.2015]
[Anexa nr.4 modificată prin Hot.Guv. nr.1020 din 22.12.2014, în vigoare 01.01.2015]
[Anexa nr.4 modificată prin Hot.Guv. nr.36 din 15.01.2013, în vigoare 01.01.2013]

Anexa nr.4[1]
la Regulamentul cu privire la modul
de stabilire şi plată a indemnizaţiilor
adresate familiilor cu copii

Tabelul 1

RAPORT
privind plata indemnizaţiilor unice la naşterea copilului
prin intermediul _____
(denumirea angajatorului)

pentru luna _____ anul _____

Sold la începutul lunii	**Calculat**			**Finanţat din bugetul de stat**	**Transferat**			**Restituit la Casa Naţională de Asigurări Sociale**						**Achitat**			**Sold la sfîrşitul lunii**
								Neachitat			**Achitat**						
Suma	**Numărul de beneficiari**	**Numărul de copii**	**Suma**	**Suma**	**Numărul de beneficiari**	**Numărul de copii**	**Suma**	**Numărul de beneficiari**	**Numărul de copii**	**Suma**	**Numărul de beneficiari**	**Numărul de copii**	**Suma**	**Numărul de beneficiari**	**Numărul de copii**	**Suma**	**Suma**

Conducător _____
(angajator)

Contabil-şef _____
(angajator)

Tabelul 2

RAPORT
privind plata indemnizaţiei lunare pentru creşterea copilului pînă la împlinirea
vîrstei de 3 ani (persoane asigurate) prin intermediul

_____
(denumirea angajatorului)

pentru luna _____ anul _____

Sold la începutul lunii	**Calculat**			**Finanţat din bugetul de asigurări sociale de stat**	**Transferat**			**Restituit la Casa Naţională de Asigurări Sociale**						**Achitat**			**Sold la sfîrşitul lunii**
								Neachitat			**Achitat**						
Suma	**Numărul de beneficiari**	**Numărul de copii**	**Suma**	**Suma**	**Numărul de beneficiari**	**Numărul de copii**	**Suma**	**Numărul de beneficiari**	**Numărul de copii**	**Suma**	**Numărul de beneficiari**	**Numărul de copii**	**Suma**	**Numărul de beneficiari**	**Numărul de copii**	**Suma**	**Suma**

Conducător _____
(angajator)

Contabil-şef _____
(angajator)

Tabelul 3

RAPORT
privind plata indemnizaţiei lunare pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 2 ani (persoane neasigurate) prin intermediul

_____
(denumirea angajatorului)

pentru luna _____ anul _____

Sold la începutul lunii	**Calculat**			**Finanţat din bugetul de stat**	**Transferat**			**Restituit la Casa Naţională de Asigurări Sociale**						**Achitat**			**Sold la sfîrşitul lunii**
								Neachitat			**Achitat**						
Suma	**Numărul de beneficiari**	**Numărul de copii**	**Suma**	**Suma**	**Numărul de beneficiari**	**Numărul de copii**	**Suma**	**Numărul de beneficiari**	**Numărul de copii**	**Suma**	**Numărul de beneficiari**	**Numărul de copii**	**Suma**	**Numărul de beneficiari**	**Numărul de copii**	**Suma**	**Suma**

Conducător _____
(angajator)

Contabil-şef _____
(angajator)

Tabelul 4

RAPORT
privind plata indemnizaţiei lunare de suport pentru creşterea pînă la vîrsta de 3 ani a copiilor gemeni sau a mai mulţi copii născuţi dintr-o singură sarcină
prin intermediul _____
(denumirea angajatorului)

pentru luna _____ anul _____

Sold la începutul lunii	Calculat			Finanţat din bugetul de stat	Transferat			Restituit la Casa Naţională de Asigurări Sociale						Achitat			Sold la sfîrşitul lunii
								Neachitat			Achitat						
Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Suma

Conducător _____
(angajator)

Contabil-şef _____
(angajator)";

[Anexa nr.4[1] introdusă prin Hot.Guv. nr.1221 din 12.12.2018, în vigoare 01.01.2019]

Anexa nr.5
la Regulamentul cu privire la modul
de stabilire şi plată a indemnizaţiilor
adresate familiilor cu copii

Raport
privind plata indemnizaţiilor lunare pentru creşterea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani (persoane asigurate)
pentru luna _____ anul _____

nita-a dmi-s-ativ-rito-ală	Datorii la începutul lunii		Finan-ţat din buge-tul asigu-rărilor soci-	Calculat	Transferat prestatorilor de servicii de plată de către Casa Naţională de Asigurări Sociale	Restituit la Casa Naţională de Asigurări Sociale			Achitat	Datorii la finele lunii	
	Debitoare	Creditoare				Neachitat	Neachitat peste 3 luni	Achitat		Debitoare	Creditoare

							ale de stat																								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	3
	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	S u
otal																															

Preşedintele Casei Naţionale de Asigurări Sociale _____

Contabil-şef _____

Raport
privind plata indemnizaţiei unice la naşterea copilului
pentru luna _____ anul _____

ii la începutul lunii					Finanţat din bugetul de stat	Calculat			Transferat prestatorilor de servicii de plată de către Casa Naţională de Asigurări Sociale			Restituit la Casa Naţională de Asigurări Sociale									Achitat									Datorii la fi		
oare		Creditoare										Neachitat			Neachitat peste 3 luni			Achitat			La naşterea primului copil			Fiecărui copil următor			Total			Debitoare		
Numărul de copii	Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	S u m a

ntele Casei Naţionale de Asigurări Sociale _____

il-şef _____

Raport

privind plata indemnizaţiilor lunare pentru îngrijirea copilului
pînă la împlinirea vîrstei de 2 ani (persoane neasigurate)
pentru luna _____ anul _____

nita-a dmi-s-ativ-rito-ală	Datorii la începutul lunii						Finan-ţat din buge-tul de stat	Calculat			Transferat prestatorilor de servicii de plată de către Casa Naţională de Asigurări Sociale			Restituit la Casa Naţională de Asigurări Sociale									Achitat			Datorii la finele lunii					
	Debitoare			Creditoare										Neachitat			Neachitat peste 3 luni			Achitat						Debitoare			Creditoare		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	3
	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	S u m a
otal																															

Preşedintele Casei Naţionale de Asigurări Sociale _____

Contabil-şef _____

Raport
privind plata indemnizaţiei lunare de suport pentru creşterea pînă la vîrsta de 3 ani
a copiilor gemeni sau a mai mulţi copii născuţi dintr-o singură sarcină pentru
luna _____ anul _____

Datorii la începutul lunii						Fi-nan-ţat din bu-ge-tul de stat	Calculat			Transferat la prestatorii de servicii de plată de către Casa Naţională de Asigurări Sociale			Restituit la Casa Naţională de Asigurări Sociale									Achitat			Datorii la finele lu					
Debitoare			Creditoare										Neachitat			Neachitat peste 3 luni			Achitat						Debitoare			Credit		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30		
Numărul de be-	Numărul de	Suma	Numărul de be-	Numărul de	Suma	Suma	Numărul de be-	Numărul de	Suma	Numărul de be-	Numărul de	Suma	Numărul de be-	Numărul de	Suma	Numărul de be-	Numărul de	Suma	Numărul de be-	Numărul de	Suma	Numărul de be-	Numărul de	Suma	Numărul de be-	Numărul de	Suma	Numărul de be-	Numărul de		

ne-fi-ci-ari	**co-pii**		**ne-fi-ci-ari**	**co-pii**			**ne-fi-ci-ari**	**co-pii**		**ne-fi-ci-ari**	**co-pii**		**ne-fi-ci-ari**	**co-pii**		**ne-fi-ci-ari**	**co-pii**		**ne-fi-ci-ari**	**co-pii**		**ne-fi-ci-ari**	**co-pii**		**ne-fi-ci-ari**	**co-pii**		**ne-fi-ci-ari**	**co-pii**		**ne-fi-ci-ari**	**co-pii**	

Preşedintele Casei Naţionale de Asigurări Sociale _____

Contabil-şef _____

[Anexa nr.5 completată prin Hot.Guv. nr.155 din 15.03.2017, în vigoare 01.01.2017]
[Anexa nr.5 modificată prin Hot.Guv. nr.481 din 05.08.2015, în vigoare 07.08.2015]
[Anexa nr.5 modificată prin Hot.Guv. nr.1020 din 22.12.2014, în vigoare 01.01.2015]
[Anexa nr.5 modificată prin Hot.Guv. nr.36 din 15.01.2013, în vigoare 01.01.2013]
[Anexele nr.1-5 în redacţia Hot.Guv. nr.460 din 24.03.2008, în vigoare 01.01.2008]

Anexa nr.6
la Regulamentul cu privire la modul
de stabilire şi plată a indemnizaţiilor
adresate familiilor cu copii

COMANDA
totalizatoare privind transferarea mijloacelor băneşti necesare pentru plata indemnizaţiilor adresate familiilor cu copii prin intermediul

_____
(denumirea angajatorului)

pentru luna _____ anul _____

Nr. crt.	**Tipul plăţii**	**TOTAL**	
		Numă-rul	**Suma (lei)**
1.	Indemnizaţie unică la naşterea copilului		
2.	Indemnizaţie lunară pentru creşterea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani (persoane asigurate)		
3.	Indemnizaţie lunară pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 2 ani (persoane neasigurate)		
4.	Indemnizaţie lunară de suport pentru creşterea pînă la vîrsta de 3 ani a copiilor gemeni sau a mai mulţi copii născuţi dintr-o singură sarcină		
TOTAL			

Conducător _____
(angajator)

Contabil-şef _____
(angajator)

Notă: Comanda se tipăreşte pe foaie cu antet.
[Anexa nr.6 introdusă prin Hot.Guv. nr.1221 din 12.12.2018, în vigoare 01.01.2019]

Anexa nr.7
la Regulamentul cu privire la modul
de stabilire şi plată a indemnizaţiilor
adresate familiilor cu copii

RAPORT
privind numărul beneficiarilor şi suma indemnizaţiilor adresate familiilor cu copii
prin intermediul _____
(denumirea angajatorului)

pentru luna _____ anul _____

Nr. crt.	**Tipul plăţii**	**Persoane asigurate**			**Persoane neasigurate**		
		Numărul de beneficiari	**Numărul de copii**	**Suma**	**Numărul de beneficiari**	**Numărul de copii**	**Suma**
1.	Indemnizaţie unică la naşterea primului copil						
2.	Indemnizaţie unică la naşterea următorului copil						
3.	Total (indemnizaţie unică la naşterea copilului (r1+r2)						
4.	Indemnizaţie lunară pentru creşterea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani				**X**	**X**	**X**
5.	Indemnizaţie lunară pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 2 ani	**X**	**X**	**X**			
6.	Indemnizaţie lunară de suport pentru creşterea pînă la vîrsta de 3 ani a copiilor gemeni sau a mai mulţi copii născuţi dintr-o singură sarcină						

Conducător _____
(angajator)

Contabil-şef _____
(angajator).

[Anexa nr.7 introdusă prin Hot.Guv. nr.1221 din 12.12.2018, în vigoare 01.01.2019]

H O T Ă R Î R E
privind aprobarea Regulamentului-cadru de activitate a serviciilor financiare

nr. 433 din 15.07.2015

Monitorul Oficial nr.190-196/490 din 24.07.2015

* * *

În scopul realizării prevederilor art.19 lit.i) din Legea finanţelor publice şi responsabilităţii bugetar-fiscale nr.181 din 25 iulie 2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.223-230, art.519), cu completările ulterioare, şi art.29 lit.b) din Legea nr.229 din 23 septembrie 2010 privind controlul financiar public intern (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.231-234, art.730), cu modificările ulterioare, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Regulamentul-cadru de activitate a serviciilor financiare (se anexează).

1[1]. În cazul în care efectivul-limită al autorităţilor administrative din subordinea ministerelor şi din subordinea altor autorităţi administrative centrale subordonate Guvernului este mai mic de 100 de unităţi de personal, la decizia conducerii ministerului sau a conducătorului altor autorităţi administrative centrale din subordinea Guvernului, atribuţiile în domeniul financiar sînt exercitate de către organul ierarhic superior.

[Pct.1[1] introdus prin Hot.Guv. nr.655 din 16.08.2017, în vigoare 18.08.2017]

2. Ministerele, Cancelaria de Stat şi alte autorităţi administrative centrale subordonate Guvernului, precum şi structurile organizaţionale din sfera lor de competenţă (autorităţile administrative din subordine, serviciile publice desconcentrate şi cele aflate în subordine, precum şi instituţiile publice în care ministerul, Cancelaria de Stat sau altă autoritate administrativă centrală are calitatea de fondator), ţinînd cont de prevederile Regulamentului-cadru menţionat şi în vederea executării eficiente a atribuţiilor serviciului financiar:

1) vor înainta Guvernului, în termen de 3 luni, propuneri de modificare, după caz, a structurii organizatorice şi a statului de personal, asigurîndu-se efectivul-limită în numărul de unităţi aprobate;

2) vor actualiza regulamentul intern al serviciului financiar, precum şi fişele de post.

Natalia GHERMAN

PRIM-MINISTRU INTERIMAR

Contrasemnează:
Ministrul finanţelor **Anatol ARAPU**

Nr.433. Chişinău, 15 iulie 2015.

Aprobat
prin Hotărîrea Guvernului
nr.433 din 15 iulie 2015

REGULAMENTUL-CADRU
de activitate a serviciilor financiare

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Regulamentul-cadru de activitate a serviciilor financiare (în continuare – Regulament) stabileşte misiunea, sfera de activitate, drepturile şi obligaţiile, funcţiile de bază şi atribuţiile, precum şi principiile de organizare a activităţii serviciului financiar.

2. Scopul prezentului Regulament constă în sporirea rolului serviciului financiar în sistemul de management al finanţelor publice prin oferirea unui model de organizare şi funcţionare armonizată a acestuia.

3. Prevederile prezentului Regulament se aplică serviciilor financiare din cadrul ministerelor, Cancelariei de Stat, altor autorităţi administrative centrale subordonate Guvernului şi structurilor organizaţionale din sfera lor de competenţă (autorităţile administrative din subordine, serviciile publice desconcentrate şi cele aflate în subordine, precum şi instituţiile publice în care ministerul, Cancelaria de Stat sau altă autoritate administrativă centrală are calitatea de fondator).

4. Prevederile prezentului Regulament sînt recomandate spre aplicare serviciilor financiare din cadrul autorităţilor administrative autonome faţă de Guvern, în măsura în care nu sînt reglementate şi nu contravin dispoziţiilor legilor speciale care reglementează activitatea autorităţilor respective.

5. În activitatea sa, serviciul financiar se conduce de Constituţia Republicii Moldova şi legi, decretele Preşedintelui Republicii Moldova, hotărîrile Parlamentului şi actele normative emise de Guvern, ordinele, dispoziţiile, instrucţiunile Ministerului Finanţelor, Regulamentul de organizare şi funcţionare a entităţii publice din care face parte, precum şi de prezentul Regulament.

6. În sensul prezentului Regulament, noţiunile utilizate au următoarele semnificaţii:

buget – totalitatea veniturilor, cheltuielilor şi surselor de finanţare destinate pentru realizarea funcţiilor entităţii publice;

bună guvernare – mod de a guverna prin care se asigură atingerea obiectivelor cu respectarea principiilor de transparenţă şi răspundere, economicitate, eficienţă şi eficacitate, legalitate şi echitate, etică şi integritate;

control financiar public intern – sistem general consolidat şi instituit în sectorul public, avînd scopul de a promova gestionarea entităţilor publice conform principiilor bunei guvernări;

economicitate – minimizarea costului resurselor alocate pentru atingerea rezultatelor estimate ale unei activităţi, cu menţinerea calităţii corespunzătoare a acestor rezultate;

eficacitate – gradul de îndeplinire a obiectivelor programate şi raportul dintre efectul proiectat şi rezultatul efectiv al activităţii respective;

eficienţă – raportul dintre rezultatele obţinute şi resursele utilizate pentru obţinerea acestora;

entitate publică – minister, Cancelaria de Stat, altă autoritate administrativă centrală subordonată Guvernului sau structură organizaţională din sfera ei de competenţă (autoritate administrativă din subordine, serviciu public desconcentrat şi cel aflat în subordine, precum şi instituţia publică în care ministerul, Cancelaria de Stat sau altă autoritate administrativă centrală are calitatea de fondator);

management financiar şi control – sistem implementat şi realizat de persoanele responsabile de guvernare, administrare şi de alt personal în conformitate cu cadrul normativ şi reglementările interne, pentru a oferi o asigurare rezonabilă că fondurile publice sînt utilizate de către entitatea publică în mod legal, etic, transparent, economic, eficient şi eficace;

răspundere managerială (la nivelul serviciului financiar) – conştientizare şi asumare de către managerul serviciului financiar a responsabilităţii pentru acţiunile şi deciziile sale, inclusiv pentru maximizarea rezultatelor prin optimizarea resurselor, pe baza principiilor bunei guvernări, precum şi obligaţia de a raporta despre obiectivele şi rezultatele atinse;

risc – eveniment posibil care poate avea impact negativ în ceea ce priveşte atingerea obiectivelor entităţii publice.

II. PRINCIPIILE DE ORGANIZARE A ACTIVITĂŢII SERVICIULUI FINANCIAR

7. Serviciul financiar se împuterniceşte cu funcţia generală de management financiar-bugetar.

[Pct.7 modificat prin Hot.Guv. nr.655 din 16.08.2017, în vigoare 18.08.2017]

8. În funcţie de mărimea, complexitatea şi domeniul de activitate, serviciul financiar poate avea statut de direcţie generală, direcţie, secţie sau serviciu, în conformitate cu prevederile legislaţiei în vigoare.

9. Serviciul financiar se ghidează în activitatea sa de următoarele principii:

1) conformitate, legalitate, transparenţă şi răspundere;
2) economie, eficienţă şi eficacitate;
3) imparţialitate, obiectivitate, profesionalism;

[Subpct.4) pct.9 abrogat prin Hot.Guv. nr.655 din 16.08.2017, în vigoare 18.08.2017]

5) divizare şi delegare adecvată a atribuţiilor şi sarcinilor interne;
6) informare şi comunicare eficientă cu celelalte subdiviziuni structurale;
7) confidenţialitate şi securitate a prelucrării datelor cu caracter personal;
8) independenţă funcţională de celelalte subdiviziuni structurale.

III. MISIUNEA, OBIECTIVELE ŞI FUNCŢIILE DE BAZĂ ALE SERVICIULUI FINANCIAR

10. Misiunea serviciului financiar constă în menţinerea şi în consolidarea managementului financiar şi bugetar al entităţii publice, contribuind la atingerea obiectivelor acesteia prin:

1) conformitatea cu cadrul normativ şi reglementările interne;
2) eficacitatea şi eficienţa operaţiunilor;
3) siguranţa şi optimizarea activelor şi pasivelor;
4) siguranţa şi integritatea informaţiilor.

11. Obiecte ale managementului financiar şi controlului sînt toate activităţile şi procesele din cadrul entităţii publice. Obiectul şi funcţiile de bază ale serviciului financiar sînt următoarele:

1) elaborarea bugetului;
2) executarea bugetului;
3) contabilitate;
4) consiliere economico-financiară;
5) raportare.

IV. ATRIBUŢIILE SERVICIULUI FINANCIAR

12. În cadrul procesului de elaborare a bugetului entităţii publice, serviciul financiar are următoarele atribuţii:

1) organizează şi coordonează procesul de elaborare a bugetului în cadrul entităţii publice, emite instrucţiuni şi stabileşte proceduri interne;

2) elaborează, analizează, evaluează, coordonează şi fundamentează propunerile de buget, în comun cu subdiviziunile structurale ale entităţii publice;

3) acordă asistenţă metodologică aferentă procesului bugetar subdiviziunilor structurale din cadrul şi/sau subordinea entităţii publice;

4) participă la elaborarea strategiei sectoriale de cheltuieli pe termen mediu, inclusiv prin estimarea costurilor măsurilor/politicilor şi detalierea limitei sectoriale de cheltuieli, conform metodologiei stabilite de Ministerul Finanţelor;

5) organizează consultări bugetare în cadrul entităţii publice, după caz, cu entităţile publice subordonate;

6) asistă, după caz, conducerea entităţii publice în cadrul consultărilor bugetare organizate de Ministerul Finanţelor, precum şi la prezentarea către Ministerul Finanţelor sau entitatea publică ierarhic superioară a proiectului bugetului entităţii publice;

7) asigură detalierea bugetului aprobat conform metodologiei stabilite de Ministerul Finanţelor.

13. În cadrul procesului de executare a bugetului entităţii publice, serviciul financiar are următoarele atribuţii:

1) asigură legalitatea, eficienţa, economia şi transparenţa cheltuirii mijloacelor bugetului, cu respectarea limitelor bugetare aprobate;

2) asigură încasarea/colectarea integrală, conformă şi eficientă a mijloacelor în conformitate cu bugetul aprobat;

3) organizează şi execută eficient tranzacţiile financiare, precum şi asigură corectitudinea şi regularitatea procesării şi înregistrării acestora, inclusiv prin control financiar periodic;

4) analizează executarea bugetului;

5) monitorizează şi raportează performanţa financiară şi nefinanciară, în comun cu subdiviziunile structurale ale entităţii publice;

6) înaintează, în caz de necesitate, propuneri de redistribuire a alocaţiilor bugetare sau de modificare a bugetului;

7) asigură un management bugetar adecvat şi ordonat, inclusiv prin evaluarea, monitorizarea şi raportarea sistematică a bugetului.

14. În cadrul funcţiei de contabilitate a entităţii publice, serviciul financiar are următoarele atribuţii:

1) elaborează şi implementează politica de contabilitate a entităţii publice;

2) înregistrează prompt, ţine evidenţa şi verifică toate tranzacţiile financiare, materiale şi alte operaţiuni care afectează veniturile, cheltuielile, activele şi pasivele;

3) asigură corectitudinea şi plenitudinea înregistrărilor contabile, a documentelor şi a altor informaţii cu caracter contabil;

4) controlează existenţa, calitatea şi corespunderea activelor şi datoriilor cu datele contabile, inclusiv prin efectuarea periodică a inventarierii;

5) contribuie la realizarea activităţilor de control privind integritatea şi siguranţa activelor, inclusiv privind circulaţia acestora.

15. În cadrul funcţiei de consiliere economico-financiară, serviciul financiar are următoarele atribuţii:

1) se pronunţă cu privire la impactul financiar, bugetar sau economic al propunerilor de politici noi şi al proiectelor de acte legislative şi/sau normative;

2) participă la elaborarea proiectelor de acte legislative şi/sau normative, în domeniile vizate, cu excepţia entităţilor publice care nu dispun de competenţa de elaborare a politicilor;

3) oferă asistenţă şi se expune cu privire la eficienţa şi economia resurselor utilizate în principalele procese manageriale, operaţionale şi de suport.

16. În cadrul procesului de raportare, intercorelat cu procesele de elaborare şi executare a bugetului, serviciul financiar are următoarele atribuţii:

1) organizează şi implementează sisteme eficiente de comunicare şi raportare a informaţiei cu privire la buget;

2) participă, în comun cu subdiviziunile structurale ale entităţii publice, la întocmirea Raportului de implementare a strategiilor sectoriale de cheltuieli;

3) întocmeşte şi prezintă, în modul şi în termenele stabilite, Raportul privind executarea bugetului;

4) întocmeşte şi prezintă, în modul şi în termenele stabilite, rapoarte financiare, precum şi alte rapoarte;

5) întocmeşte, în comun cu subdiviziunile structurale ale entităţii publice, şi prezintă, în modul şi în termenele stabilite, Raportul privind performanţa programelor de cheltuieli;

6) asigură calitatea, plenitudinea şi siguranţa informaţiei din rapoarte.

17. Serviciul financiar are şi alte atribuţii legate de funcţiile de bază ale acesteia, precum:

1) asigură primirea, evidenţa şi controlul eficient şi legal al activelor şi serviciilor procurate;

2) asigură evidenţa cheltuielilor de personal;

3) asigură achitarea bunurilor şi a serviciilor procurate;

4) organizează eficient şi supraveghează funcţia internă de casierie;

5) asigură siguranţa şi securitatea operaţiunilor de casă şi a păstrării numerarului, precum şi asigură identificarea şi controlul eficace al riscurilor de delapidare, fraudă sau corupţie;

6) participă la procesul de achiziţii publice de bunuri şi servicii, în corespundere cu funcţiile şi sarcinile atribuite în cadrul grupului de lucru pentru achiziţii;

7) asigură înregistrarea contractelor de achiziţii publice la trezoreria teritorială a Ministerului Finanţelor, precum şi evidenţa şi monitorizarea executării contractelor de achiziţii publice;

8) ţine evidenţa patrimoniului de stat din ramură, administrează terenurile proprietate publică a statului aferente bunurilor imobile proprietate de stat din gestiune şi prezintă dări de seamă privind patrimoniul public organului abilitat.

18. Serviciul financiar identifică şi evaluează riscurile asociate obiectivelor şi atribuţiilor sale de bază. Pentru a controla riscurile, serviciul financiar implementează şi realizează eficient şi eficace în toate funcţiile/procesele sale de bază activităţi de control, care pot fi preventive (ex-ante), curente sau de detectare (ex-post).

19. Pentru asigurarea unui management eficient şi eficace al riscurilor şi pentru atingerea obiectivelor, serviciul financiar ţine un registru al riscurilor, precum şi elaborează descrieri grafice şi/sau narative ale proceselor sale de bază.

V. DREPTURILE ŞI OBLIGAŢIILE SERVICIULUI FINANCIAR

20. Serviciul financiar are următoarele drepturi:

1) să solicite, în condiţiile legii, de la subdiviziunile structurale ale entităţii publice, informaţia şi documentele necesare pentru exercitarea atribuţiilor sale;

2) să colaboreze cu subdiviziunile structurale ale entităţii publice în procesele de elaborare, executare şi raportare a bugetului, precum şi în alte procese, pentru realizarea eficientă şi eficace a atribuţiilor sale;

3) să colaboreze cu subdiviziuni similare din alte entităţi publice;

4) să participe la cursuri de instruire, conferinţe, seminare, ateliere de lucru şi la alte activităţi, organizate în Republica Moldova şi în alte ţări, cu tematică relevantă pentru domeniul de activitate;

5) să exercite alte drepturi prevăzute de legislaţia în vigoare.

21. Serviciul financiar are obligaţia generală de a realiza, de a monitoriza şi de a controla eficient şi eficace atribuţiile sale, precum şi de a raporta conducerii entităţii publice.

H O T Ă R Î R E
cu privire la inventarierea şi înregistrarea bunurilor imobile, proprietate a unităţilor administrativ-teritoriale, aflate în gestiunea instituţiilor publice de învăţământ

nr. 447 din 28.06.2013

Monitorul Oficial nr.141-144/537 din 05.07.2013

* * *

În temeiul prevederilor Legii nr.523-XIV din 16 iulie 1999 cu privire la proprietatea publică a unităţilor administrativ-teritoriale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1999, nr.124-125, art.611), cu modificările şi completările ulterioare, art.13 al Legii nr.435-XVI din 28 decembrie 2006 privind descentralizarea administrativă (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.29-31, art.91), cu modificările şi completările ulterioare, şi Legii nr.436-XVI din 28 decembrie 2006 privind administraţia publică locală (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.32-35, art.116), cu modificările şi completările ulterioare, precum şi în scopul inventarierii bunurilor imobile aflate în gestiunea instituţiilor publice de învăţământ, ce aparţin cu drept de proprietate unităţilor administrativ-teritoriale de nivelul întîi sau, după caz, de nivelul al doilea, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se recomandă autorităţilor administraţiei publice locale de nivelul întîi sau, după caz, de nivelul al doilea să efectueze, în termen de 60 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei hotărîri, inventarierea bunurilor imobile aflate în gestiunea instituţiilor publice de învăţământ şi la bilanţul contabil al unităţilor administrativ-teritoriale respective, cu întocmirea, în modul stabilit, a actelor de inventariere. Actele de inventariere a bunurilor imobile vor fi perfectate în baza datelor ce atestă, direct sau indirect, apartenenţa acestora şi vor fi coordonate cu direcţiile de învăţământ.

2. Se recomandă consiliilor locale să adopte decizia privind aprobarea actelor de inventariere a tuturor bunurilor imobile menţionate în pct.1 al prezentei hotărîri, care vor servi drept temei pentru înregistrarea lor în Registrul bunurilor imobile.

3. Autorităţile administraţiei publice locale vor asigura înregistrarea dreptului de proprietate al unităţilor administrativ-teritoriale de nivelul întîi sau, după caz, de nivelul al doilea asupra bunurilor imobile menţionate în pct.1 al prezentei hotărîri, în conformitate cu legislaţia în vigoare.

4. Agenţia Relaţii Funciare şi Cadastru va acorda asistenţă metodică şi juridică în procesul de inventariere şi înregistrare a dreptului de proprietate asupra bunurilor imobile menţionate în pct.1 al prezentei hotărîri.

5. Ministerul Educaţiei va informa semestrial Guvernul despre desfăşurarea lucrărilor de înregistrare a dreptului de proprietate asupra bunurilor imobile menţionate în pct.1 al prezentei hotărîri.

PRIM-MINISTRU **Iurie LEANCĂ**

Contrasemnează:
Ministrul educaţiei **Maia Sandu**

Chişinău, 28 iunie 2013.
Nr.447.

H O T Ă R Î R E
pentru aprobarea Regulamentului privind modalitatea de calculare a pensiilor şi modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor

nr. 165 din 21.03.2017

Monitorul Oficial nr.85-91/235 din 24.03.2017

* * *

În temeiul Legii nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.42-44, art.247), cu modificările şi completările ulterioare, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Regulamentul privind modalitatea de calculare a pensiilor şi modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor, conform anexei nr.1.

2. Începînd cu 1 aprilie 2017, Casa Naţională de Asigurări Sociale va valoriza, conform unui grafic prealabil, pensiile beneficiarilor de pensii stabilite în anii 2001-2008, conform prevederilor prezentei hotărîri.

3. Se stabileşte că valorizarea venitului mediu lunar asigurat pentru pensiile aflate în plată se va efectua conform următoarelor etape:

de la 1 noiembrie 2017 se vor valoriza pensiile beneficiarilor de pensii stabilite în anii 2009-2011;

de la 1 aprilie 2018 se vor valoriza pensiile beneficiarilor de pensii stabilite în anii 2012-2013;

de la 1 octombrie 2018 se vor valoriza pensiile beneficiarilor de pensii stabilite în perioada 1 ianuarie 2014-31 martie 2017.

[Pct.3 modificat prin Hot.Guv. nr.236 din 21.03.2018, în vigoare 23.03.2018]

[Pct.3 modificat prin Hot.Guv. nr.801 din 11.10.2017, în vigoare 13.10.2017]

4. Se abrogă unele hotărîri ale Guvernului, conform anexei nr.2.

PRIM-MINISTRU **Pavel FILIP**

Contrasemnează:
Ministrul muncii, protecţiei sociale şi familiei **Stela Grigoraş**

Nr.165. Chişinău, 21 martie 2017.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
nr.165 din 21 martie 2017

REGULAMENT
privind modalitatea de calculare a pensiilor şi modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor

Regulamentul privind modalitatea de calculare a pensiilor şi modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor (în continuare – Regulament), elaborat în temeiul Legii nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.42–44, art.247), cu modificările şi completările ulterioare, reglementează modul de calculare a pensiilor în sistemul public de pensii şi de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor.

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

1. Baza de calcul a pensiei o constituie venitul mediu lunar asigurat.

2. Cuantumul pensiei se calculează reieşind din următoarele criterii de asigurare:

1) vîrsta standard de pensionare;

2) stagiul de cotizare;

3) contribuţiile de asigurări sociale de stat.

3. În prezentul Regulament este determinat modul de calculare a pensiei:

1) pînă la 1 ianuarie 1999;

2) după 1 ianuarie 1999.

4. În sensul prezentului Regulament, noţiunile de bază utilizate au următoarele semnificaţii:

asigurat – persoană fizică aptă pentru muncă, domiciliată în Republica Moldova, care are obligaţia să plătească contribuţii de asigurări sociale ca să beneficieze de drepturi pentru prevenirea, limitarea sau înlăturarea riscurilor sociale;

contribuţii de asigurări sociale de stat (în continuare – *contribuţii*) – contribuţii datorate de participanţii la sistemul public de asigurări sociale;

cont personal de asigurări sociale – cont atribuit fiecărui asigurat, prin care se ţine evidenţa drepturilor şi obligaţiilor de asigurări sociale în sistemul public de asigurări sociale;

indexare a pensiei – măsură luată periodic pentru actualizarea cuantumului pensiei în funcţie de creşterea indicelui preţurilor de consum;

pensie – drept bănesc acordat corelativ obligaţiilor privind plata contribuţiilor de asigurări sociale de stat;

pensie minimă – sumă fixă garantată de stat persoanelor care confirmă un stagiu de cotizare complet;

vîrstă standard de pensionare – vîrstă pentru bărbaţi şi femei, stabilită de Legea privind sistemul public de pensii, la care aceştia pot obţine dreptul la pensie pentru limită de vîrstă, prevăzut la art.41 din aceeaşi lege;

stagiu minim de cotizare – perioadă minimă de activitate în care asiguraţii au realizat stagiul de cotizare prevăzut la art.15 alin.(1) din Legea privind sistemul public de pensii pentru a putea beneficia de pensie la împlinirea vîrstei standard de pensionare;

stagiu total de cotizare – însumare a perioadelor de activitate pentru care s-au plătit contribuţii de asigurări sociale de stat la bugetul asigurărilor sociale de stat, prevăzut la art.42 alin.(1) din Legea privind sistemul public de pensii;

stagiu de cotizare în raport cu vîrsta – perioadă de activitate, în funcţie de vîrstă, în care asiguraţii au realizat stagiul de cotizare pentru obţinerea unei pensii de dizabilitate;

perioade asimilate stagiului de cotizare – perioade pentru care nu s-au plătit contribuţii de asigurări sociale, dar care, potrivit Legii sistemului public de pensii, se includ în stagiul de cotizare;

venit asigurat – venit din care s-au plătit contribuţii de asigurări sociale şi care constituie baza de calcul a pensiei în sistemul public;

valorizare a venitului asigurat – indexare a venitului mediu lunar asigurat realizat începînd cu 1 ianuarie 1999, reieşind din coeficientul de creştere a salariului mediu pe economie de la perioadele contributive pînă la anul precedent anului de stabilire a pensiei;

registru de stat al evidenţei individuale în sistemul public de asigurări sociale (REVIND) – bază unică de date despre persoanele fizice şi juridice contribuabile la bugetul asigurărilor sociale de stat, precum şi despre beneficiarii prestaţiilor de asigurări sociale.

Capitolul II
CALCULAREA PENSIEI PENTRU LIMITĂ DE VÎRSTĂ

Secţiunea 1
Calcularea pensiei pentru limită de vîrstă pentru asiguraţii care, începînd cu 1 ianuarie 1999, nu au realizat stagiul de cotizare sau al căror stagiu de cotizare realizat după această dată este mai mic de 5 ani

5. Pensia pentru limita de vîrstă pentru asiguraţii care, începînd cu 1 ianuarie 1999, nu au realizat stagiul de cotizare sau al căror stagiu de cotizare realizat după această dată este mai mic de 5 ani se calculează cu aplicarea formulei:

unde:

P – cuantumul pensiei;

P_{min} – pensia minimă pentru limita de vîrstă la data adresării pentru stabilirea pensiei;

T_t – stagiul total de cotizare, determinat în ani, cu o precizie de pînă la o unitate după virgulă;

T_{min} – stagiul minim care acordă dreptul la pensie (15 ani);

K_{np} – coeficientul nivelului profesional care este egal cu:

1,0 – pentru agricultori, muncitori necalificaţi (categoria 1-2 de calificare) şi personalul auxiliar necalificat;

1,2 – pentru muncitori cu calificare medie (categoria 3-4 de calificare);

1,5 – pentru muncitori cu calificare înaltă (categoria 5-8 de calificare) şi specialişti cu studii medii de specialitate;

1,8 – pentru specialişti cu studii superioare;

2,0 – pentru personalul de conducere la nivel de subdiviziune structurală;

3,0 – pentru conducătorii de unităţi şi locţiitorii lor.

6. Raportarea ocupaţiilor la coeficienţii nivelului profesional se efectuează potrivit Clasificatorului ocupaţiilor din Republica Moldova (CORM 006-14) (anexa nr.1 la prezentul Regulament).

7. În cazul în care persoana a prestat activităţi în funcţii cu nivel profesional diferit, coeficientul nivelului profesional se stabileşte corespunzător ocupaţiei raportate la nivelul profesional cel mai înalt dintre ocupaţiile prestate în ultimii 15 ani de activitate, dacă activitatea în funcţia indicată a durat mai mult de un an.

Secţiunea a 2-a
Calcularea pensiei pentru limita de vîrstă din venitul

asigurat realizat după 1 ianuarie 1999

8. Pentru asiguraţii care au realizat un stagiu de cotizare de cel puţin 5 ani după 1 ianuarie 1999, cuantumul pensiei se determină în conformitate cu art.16 din Legea privind sistemul public de pensii din venitul mediu lunar asigurat, valorizat conform prevederilor art.8, confirmînd un stagiu total de cotizare de cel puţin 15 ani, aplicîndu-se formula:

$$P = 1,35\% \times T_t \times V_{av},$$

unde:

P – cuantumul pensiei;

1,35% – rata de acumulare pentru anii de cotizare realizaţi după 1 ianuarie 1999, calculată în procente;

V_{av} – venitul mediu lunar asigurat valorizat, determinat conform anexei nr.1 la Legea privind sistemul public de pensii, în modul prevăzut în capitolul V din prezentul Regulament;

T_t – stagiul total de cotizare, determinat în ani, cu o precizie de pînă la o unitate după virgulă.

9. În cazul în care cuantumul pensiei calculat pentru stagiul complet de cotizare nu atinge cuantumul minim, se stabileşte o pensie minimă.

10. În cazul în care pensia calculată în condiţiile unui stagiu de cotizare incomplet este sub nivelul pensiei minime, asiguratului i se acordă pensia calculată, care nu poate fi mai mică decît pensia minimă diminuată proporţional stagiului de cotizare realizat, conform formulei:

unde:

P_{min} – cuantumul pensiei minime;

T_t – stagiul total de cotizare, dar nu mai puţin de 15 ani;

T_l – stagiul de cotizare complet necesar la data stabilirii pensiei;

– raportul dintre stagiul total de cotizare şi cel complet necesar, care se determină cu o precizie de pînă la trei unităţi după virgulă.

Secţiunea a 3-a
Calcularea pensiei anticipate pentru limită de vîrstă

11. Cuantumul pensiei anticipate se calculează conform formulei:

$$P_a = 1,35\% \times T_{as} \times V_{av},$$

unde:

P_a – pensia anticipată pentru limită de vîrstă;

T_{as} – stagiul de cotizare, care însumează doar perioadele contributive şi care nu poate fi mai mic decît stagiul complet de cotizare;

V_{av} – venitul mediu lunar asigurat valorizat.

12. Pensia anticipată pentru limită de vîrstă poate fi acordată, la solicitarea asiguratului, cu cel mult trei ani înaintea împlinirii vîrstei standard de pensionare de 63 de ani pentru bărbaţi şi femei, cu condiţia confirmării stagiului complet de cotizare prevăzut la art.42 alin.(1) din Legea privind sistemul public de pensii.

Secţiunea a 4-a

Calcularea pensiei pentru limită de vîrstă pentru pensionarii care activează în cîmpul muncii după realizarea dreptului la pensie

13. Pensionarii care activează sau au activat în cîmpul muncii după realizarea/reexaminarea dreptului la pensie pentru limită de vîrstă pot solicita reexaminarea pensiei nu mai des decît o dată la doi ani, cu condiţia că pensia calculată după reexaminare este mai mare decît pensia aflată în plată. Această prevedere se va aplica după finalizarea procesului de reexaminare a pensiilor stabilite pînă la 1 ianuarie 2019, conform eşalonării prevăzute la punctul 13^1.

Reexaminarea dreptului la pensie pentru limită de vîrstă se efectuează conform formulei prevăzute la punctul 5 sau punctul 8.

[Pct.13 modificat prin Hot.Guv. nr.1069 din 08.11.2018, în vigoare 01.01.2019]

13^1. Reexaminarea pensiilor pentru limită de vîrstă stabilite pînă la 1 ianuarie 2019 se efectuează în raport cu stagiul de cotizare cumulat după realizarea/reexaminarea dreptului la pensie pentru limită de vîrstă, conform eşalonării prevăzute în tabel.

Tabel

	Perioada de stabilire a pensiilor								
	Pensiile stabilite/ reexaminate pînă la 1 ianuarie 1999		**Pensiile stabilite după 1 ianuarie 1999, pînă la 1 ianuarie 2019**						
Anul cînd va fi efectuată reexaminarea pensiei	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Stagiu de cotizare după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vîrstă	de la 15 ani	pînă la 15 ani	de la 15 ani	de la 12 ani pînă la 15 ani	de la 10 ani pînă la 12 ani	de la 7 ani pînă la 10 ani	de la 5 ani pînă la 7 ani	de la 3 ani pînă la 5 ani	de la 2 ani pînă la 3 ani.

[Pct.13^1 introdus prin Hot.Guv. nr.1069 din 08.11.2018, în vigoare 01.01.2019]

Capitolul III
CALCULAREA PENSIEI DE DIZABILITATE

Secţiunea 1
Calcularea pensiei de dizabilitate începînd cu 1 aprilie 2017

14. În cazul în care asiguratul încadrat într-un grad de dizabilitate confirmă condiţiile de stagiu de cotizare în raport cu vîrsta, conform art.20 din Legea privind sistemul public de pensii, cuantumul pensiei se determină în baza art.21 din venitul mediu lunar asigurat realizat după 1 ianuarie 1999 şi valorizat luînd în considerare stagiul total de cotizare.

15. Pensia de dizabilitate în raport cu gradul de dizabilitate se calculează după formulele:

unde:

P – cuantumul pensiei;

„0,42”, „0,35” şi „0,20” – partea pensiei calculate din venitul mediu lunar asigurat valorizat, în funcţie de gradul de dizabilitate;

V_{av} – venitul mediu lunar asigurat valorizat, dar care nu poate fi mai mare decît mărimea dublă a salariului mediu pe ţară pe anul precedent anului stabilirii pensiei;

T_t – stagiul total de cotizare realizat;

T_{max} – stagiul de cotizare maxim potenţial de la vîrsta de 18 ani pînă la vîrstele de pensionare stabilite la art.41 alin.(1), dar nu mai mare de 40 de ani.

16. În cazul în care cuantumul calculat al pensiei de dizabilitate este mai mic decît cuantumul pensiei minime, se acordă pensia minimă, care constituie:

1) 75% din cuantumul venitului lunar minim garantat stabilit prin lege – în cazul unei dizabilităţi severe;

2) 70% din cuantumul venitului lunar minim garantat stabilit prin lege – în cazul unei dizabilităţi accentuate;

3) 50% din cuantumul venitului lunar minim garantat stabilit prin lege – în cazul unei dizabilităţi medii.

17. Cuantumul pensiei de dizabilitate se calculează conform formulelor indicate în punctul 15 din prezentul Regulament doar în cazul în care asiguratul încadrat într-un grad de dizabilitate a realizat după 1 ianuarie 1999 un stagiu de cotizare de cel puţin 2 ani.

Persoanelor care, începînd cu 1 ianuarie 1999, nu au realizat un stagiu de cotizare sau al căror stagiu de cotizare realizat după această dată este mai mic de 2 ani li se acordă pensia minimă, în mărimile indicate în punctul 16 din prezentul Regulament.

Secţiunea a 2-a
Calcularea pensiei de dizabilitate stabilite pînă la 1 aprilie 2017 în cazul încadrării în alt grad de dizabilitate

18. În cazul în care, pînă la 1 aprilie 2017, asiguratul a fost încadrat într-un grad de dizabilitate, iar după această dată a fost încadrat în alt grad de dizabilitate, cuantumul pensiei pentru noul grad de dizabilitate se determină conform modului în vigoare la data stabilirii iniţiale a pensiei de dizabilitate, luîndu-se în considerare venitul mediu lunar asigurat şi stagiul de cotizare incluse în calculul iniţial al pensiei de dizabilitate.

Noua mărime a pensiei se determină prin indexarea rezultatului obţinut ţinînd cont de toate indexările (recalculările) efectuate de la anul stabilirii iniţiale a pensiei de dizabilitate pînă la anul stabilirii noului grad de dizabilitate.

Capitolul IV
CALCULAREA PENSIEI DE URMAŞ

19. Pensia de urmaş, în cazul în care întreţinătorul era beneficiar de pensie pentru limită de vîrstă sau de pensie de dizabilitate severă, se stabileşte procentual din pensia pentru limită de vîrstă sau din pensia de dizabilitate severă aflată în plată sau recalculată, după caz. Dacă întreţinătorul nu era beneficiar de pensie pentru limită de vîrstă sau era beneficiar de pensie de dizabilitate accentuată sau medie sau altă categorie de pensie, aceasta se stabileşte procentual din pensia potenţială calculată pentru dizabilitate severă.

20. Cuantumul pensiei de urmaş se calculează în mărime de 50% pentru fiecare urmaş.

21. Pensia potenţială de dizabilitate severă se calculează conform formulei prevăzute la punctul 15, ţinînd cont de condiţiile specificate în punctul 17 din prezentul Regulament:

22. În cazul în care, la data decesului, întreţinătorul era beneficiar de pensie de dizabilitate accentuată sau medie stabilită pînă la 1 aprilie 2017, pensia potenţială calculată pentru dizabilitate severă se determină din venitul mediu lunar asigurat luat în considerare la stabilirea iniţială a pensiei, în modul indicat la punctul 18 din prezentul Regulament.

23. Cuantumul pensiei de urmaş, în cazul copiilor rămaşi fără ocrotirea părintească în urma decesului ambilor părinţi, reprezintă însumarea drepturilor de urmaş calculate pentru fiecare părinte.

24. În cazul modificării numărului de urmaşi a căror pensie a fost stabilită conform normelor în vigoare pînă la 1 ianuarie 2017, pensia pentru urmaş se stabileşte în mărime de 50% din baza de calcul (pensia pentru limită de vîrstă sau pensia potenţială de dizabilitate severă iniţial calculată cu indexările ulterioare) pentru fiecare urmaş.

Capitolul V
DETERMINAREA VENITULUI MEDIU LUNAR ASIGURAT VALORIZAT

25. Baza de calcul a pensiei o constituie venitul mediu lunar asigurat din toată perioada de activitate de după 1 ianuarie 1999, valorizat la momentul stabilirii pensiei.

26. Temei pentru determinarea venitului mediu lunar asigurat servesc:

1) contribuţiile de asigurări sociale de stat, conform contului personal de asigurări sociale din Registrul de stat al evidenţei individuale în sistemul public de asigurări sociale;

2) salariul confirmat prin certificatele de salariu eliberate de arhiva de stat (raională, municipală, naţională), de primăria satului/comunei, în cazul în care unităţile economice/întreprinderile agricole au fost lichidate;

3) contribuţiile de asigurări sociale de stat în sumă fixă, stabilită anual prin Legea bugetului de asigurări sociale de stat;

4) salariul minim sau mediu lunar pe ţară, după caz, pentru perioadele necontributive asimilate stagiului de cotizare conform art.5 din Legea privind sistemul public de pensii.

27. Venitul mediu lunar asigurat se determină din suma contribuţiilor plătite în perioadele contributive, cotele de contribuţii stabilite prin lege pentru aceste perioade şi numărul total de luni de cotizare.

28. Venitul mediu lunar asigurat valorizat se calculează după formula:

unde:

V_{av} – venitul mediu lunar asigurat valorizat;

CONi – suma contribuţiilor individuale plătite pentru perioada „i” de cotizare;

C_i – cota de contribuţie individuală stabilită în perioada „i” de cotizare;

K_{vi} – coeficientul de valorizare a venitului asigurat;

n – numărul de luni pentru care s-au calculat şi s-au achitat contribuţiile.

29. Venitul mediu lunar asigurat valorizat se determină în felul următor:

1) în baza datelor din evidenţa individuală pentru fiecare an se determină venitul anual asigurat prin împărţirea sumei contribuţiilor plătite (CONi) la cota de contribuţie individuală

stabilită pentru anul respectiv prin lege. Cotele de contribuţie individuală pentru anii 1999-2017 sînt indicate în anexa nr.2 la prezentul Regulament.

În cazul achitării contribuţiilor de asigurări sociale în taxă fixă, venitul anual asigurat se determină prin împărţirea contribuţiei anuale (taxei) la cota de contribuţie totală (29%);

2) se determină numărul de luni pentru care s-au calculat şi s-au achitat contribuţiile în anul respectiv (n). Lunile în care asiguratul a lucrat un număr incomplet de zile se includ în stagiul de cotizare dacă suma anuală a contribuţiilor achitate este mai mare decît suma anuală a contribuţiilor calculate din salariul minim lunar pe ţară stabilit de legislaţie;

3) venitul asigurat realizat în anul „i” se valorizează prin înmulţirea cu coeficientul de valorizare (K_{vi}), care reprezintă raportul dintre salariul mediu pe economie din anul precedent anului realizării dreptului la pensie şi salariul mediu pe economie din anul de cotizare „i”;

4) prin însumarea veniturilor anuale asigurate valorizate se determină venitul asigurat valorizat pentru toată perioada de cotizare începînd cu 1 ianuarie 1999;

5) prin împărţirea sumei venitului asigurat valorizat pentru toată perioada de cotizare la numărul total de luni pentru care s-au calculat şi achitat contribuţiile (n) se determină venitul mediu lunar asigurat valorizat (V_{av}).

30. Coeficienţii de valorizare a venitului asigurat pentru anii 1999-2016 sînt specificaţi în anexa nr.3 la prezentul Regulament. Pentru fiecare an ulterior, coeficienţii de valorizare se aprobă prin hotărîre de Guvern şi se aplică la calculul pensiilor începînd cu 1 aprilie.

31. În cazul stabilirii pensiei în perioada de la 1 ianuarie pînă la 31 martie inclusiv, la valorizarea venitului mediu lunar asigurat se aplică coeficienţii de valorizare pentru anul anterior anului precedent celui de pensionare.

32. În cazul în care asiguratul, după 1 ianuarie 1999, pe lîngă perioadele contributive, confirmă şi perioade necontributive asimilate stagiului de cotizare, conform art.5 din Legea privind sistemul public de pensii, baza lunară de calcul a pensiei se determină conform formulei:

unde:

S_{min} – salariul minim lunar pe ţară la data calculării pensiei;

n_{nc} – numărul lunilor de aflare în situaţiile indicate în art.5 alin.(2) lit.a), b), d) şi e);

S_m – salariul mediu lunar pe ţară pentru anul precedent anului stabilirii pensiei;

n_m – numărul lunilor de aflare în perioadele necontributive specificate la art.5 alin.(2) lit.a^1) şi f);

n_b – numărul lunilor de aflare în perioadele necontributive prevăzute la art.5 alin.(2) lit.c). La solicitarea persoanei asigurate, perioadele necontributive indicate pot fi excluse din calcul la determinarea venitului mediu lunar asigurat, cu condiţia că sînt excluse şi din calculul stagiului de cotizare.

33. Venitul asigurat obţinut după 1 ianuarie 1999 în cadrul unităţilor economice lichidate, ale căror documente cu privire la salariul angajaţilor au fost transmise la arhiva de stat (raională, municipală, naţională), se confirmă prin certificate de salariu eliberate de arhivele în cauză.

În situaţiile în care întreprinderile agricole lichidate au transmis documentele cu privire la salariul angajaţilor la primăria satului/comunei, venitul asigurat se confirmă prin certificate de

salariu eliberate de primărie, care vor conţine, în mod obligatoriu, denumirea unităţii la care a activat persoana în perioada indicată.

Venitul asigurat astfel confirmat se valorizează prin înmulţirea cu coeficientul de valorizare (Kvi), care reprezintă raportul dintre salariul mediu pe economie din anul precedent anului realizării dreptului la pensie şi salariul mediu pe economie din anul de cotizare „i".

34. În cazul includerii în stagiul de cotizare a perioadei de activitate realizate pînă la 1 ianuarie 2007 de către persoanele asigurate în organizaţiile, întreprinderile şi instituţiile asupra cărora se extind prevederile Legii nr.111-XVI din 27 aprilie 2007 pentru modificarea şi completarea unor acte legislative, venitul asigurat în această perioadă se calculează din contribuţiile declarate de angajator, care se consideră achitate prin lege.

35. La calcularea venitului mediu lunar asigurat al persoanelor angajate în misiuni diplomatice, pentru perioada de la 1 ianuarie 1999 pînă la 1 ianuarie 2004 se vor aplica mărimile salariilor lunare indicate în anexa nr.4 la prezentul Regulament, valorizate prin înmulţirea cu coeficientul de valorizare (Kvi), care reprezintă raportul dintre salariul mediu pe economie din anul precedent anului realizării dreptului la pensie şi salariul mediu pe economie din anul de cotizare „i".

Capitolul VI
VALORIZAREA VENITULUI MEDIU LUNAR ASIGURAT PENTRU PENSIILE AFLATE ÎN PLATĂ

36. Venitul mediu lunar asigurat realizat cu începere de la 1 ianuarie 1999 şi inclus în calculul pensiilor pentru limită de vîrstă şi al pensiei de dizabilitate stabilite pînă la 1 aprilie 2017 se valorizează reieşind din creşterea salariului mediu pe economie în anul precedent anului stabilirii pensiei faţă de anul realizării venitului asigurat, cu determinarea diferenţei în mărimea pensiei.

37. Valorizarea venitului mediu lunar asigurat se efectuează în următoarea ordine:

1) venitul asigurat pentru fiecare dintre anii incluşi în calculul venitului mediu lunar asigurat se înmulţeşte cu coeficienţii de valorizare specificaţi în anexa nr.3 la prezentul Regulament pentru anul precedent anului stabilirii pensiei;

2) suma veniturilor valorizate pe ani se împarte la numărul de luni pentru care s-au calculat şi plătit contribuţiile şi se determină venitul mediu lunar asigurat valorizat.

În cazul valorizării pensiilor de dizabilitate, venitul mediu lunar asigurat valorizat astfel calculat se aplică în mărime nu mai mare decît mărimea dublă a salariului mediu pe ţară pe anul precedent anului stabilirii pensiei.

38. Pentru determinarea diferenţei în mărimea pensiei:

1) din pensia stabilită conform formulei

cuantumul pensiei pentru perioada de după 1 ianuarie 1999 (P_n), calculat conform uneia dintre formulele $P_n = [1{,}4\% \times V_l + 2\% (V_t - V_l)] \times S_a$ sau $P_n = 1{,}4\% \times V_t \times S_a$, se recalculează prin substituirea venitului mediu lunar asigurat (S_a) cu venitul mediu lunar asigurat valorizat (V_{av}), rezultatul obţinut constituind partea valorizată a pensiei (P_{nv});

2) din cuantumul părţii valorizate a pensiei (P_{nv}) se scade cuantumul pensiei pentru perioada de după 1 ianuarie 1999 (P_n), iar rezultatul se ponderează cu raportul dintre stagiul de cotizare

realizat după 1 ianuarie 1999 şi stagiul de cotizare total , rezultatul obţinut reprezentînd majorarea pensiei iniţial stabilite în urma valorizării venitului mediu lunar asigurat:

39. În cazul în care pensia calculată conform formulei este mai mică decît pensia minimă şi beneficiarului i s-a acordat pensia minimă, diferenţa de pensie în urma valorizării se va aprecia conform formulei:

unde:

P_{min} – pensia minimă acordată la momentul stabilirii pensiei.

În cazul unei diferenţe negative beneficiarului i se va plăti în continuare pensia minimă.

40. Diferenţa în mărimea pensiei în urma valorizării şi în cazul stabilirii pensiei de dizabilitate de gradul respectiv din venitul asigurat realizat înainte de şi după 1 ianuarie 1999 se determină conform modului de calculare indicat la punctele 38 şi 39, aplicînd formula:

În cazul în care cuantumul pensiei de dizabilitate a fost calculat numai din venitul realizat după 1 ianuarie 1999, diferenţa de pensie se va determina conform formulei:

dacă pensia iniţial calculată este mai mică decît pensia minimă.

41. Diferenţa în mărimea pensiei (ΔP) determinată conform punctelor 38-40 din prezentul Regulament se indexează cu coeficientul cumulativ de indexare a pensiilor (K_{ind}) de la anul stabilirii pensiei pînă la anul valorizării venitului asigurat şi se adaugă la cuantumul pensiei în plată la data valorizării (P_{st}):

unde:

P_{stv} = mărimea pensiei în plată după valorizare.

42. Coeficienţii cumulativi de indexare a pensiilor pentru perioada anilor 1999-2017 sînt specificaţi în anexa nr.5 la prezentul Regulament. La fiecare dintre următoarele indexări, coeficienţii cumulativi de indexare se vor actualiza şi se vor aproba prin hotărîre de Guvern.

43. În cazul în care, după 1 ianuarie 1999, asiguratul a fost încadrat într-un grad de dizabilitate cu acordarea pensiei de dizabilitate respective, iar ulterior a fost încadrat (o dată sau repetat) în alt grad de dizabilitate, valorizarea venitului mediu lunar asigurat inclus în calculul

pensiei corespunzătoare ultimului grad de dizabilitate acordat se va efectua cu aplicarea coeficienţilor de valorizare prevăzuţi pentru anul precedent anului stabilirii pensiei pentru gradul iniţial de dizabilitate, iar diferenţa de pensie se va determina conform formulei prevăzute pentru gradul de dizabilitate în vigoare la momentul valorizării.

Diferenţa de pensie astfel calculată se indexează cu coeficientul cumulativ de indexare a pensiilor de la anul stabilirii pensiei pentru gradul iniţial de dizabilitate pînă la anul valorizării venitului asigurat şi se adaugă la pensia în plată la data valorizării.

Capitolul VII
VALORIZAREA VENITULUI MEDIU LUNAR ASIGURAT INCLUS ÎN CALCULUL PENSIILOR STABILITE ÎN PERIOADA 2001-2009

44. În cazul pensiilor stabilite în anii 2001-2009, pentru care datele privind suma contribuţiilor plătite pe ani nu sînt disponibile în sistemul informaţional, venitul mediu lunar asigurat luat în considerare la calcularea pensiei se valorizează în baza datelor din dosarele pensionarilor, în modul prevăzut în capitolul VI din prezentul Regulament.

Capitolul VIII
CALCULAREA PENSIEI UNOR CATEGORII DE ANGAJAŢI DIN AVIAŢIA CIVILĂ

45. Cuantumul pensiei angajaţilor din aviaţia civilă constituie 35% din venitul mediu lunar asigurat realizat în ultimii cinci ani de activitate în funcţiile specificate la art.56 alin.(1) din Legea privind sistemul public de pensii, care acordă dreptul la pensie.

46. Asiguraţii beneficiază de un spor la pensia integrală de 2% din venitul mediu lunar asigurat pentru fiecare an complet de stagiu de cotizare în plus în funcţiile prevăzute la art.56 alin.(1) din Legea privind sistemul public de pensii, însă mărimea totală a pensiei nu poate depăşi 75% din venitul mediu lunar asigurat.

47. Venitul asigurat realizat pînă la 1 ianuarie 1999 se actualizează prin înmulţirea coeficientului individual al pensionarului determinat pentru perioada respectivă la salariul mediu lunar pe ţară pentru anul precedent anului de stabilire a pensiei.

48. Coeficientul individual reprezintă raportul dintre suma salariului pentru ultimele 60 de luni consecutive (indiferent de durata întreruperilor în muncă) de activitate, care acordă dreptul la această categorie de pensie, şi suma salariului mediu pe ţară pentru aceeaşi perioadă, dar care nu poate depăşi 5,0. Mărimile salariului mediu lunar pe ţară aplicate la determinarea coeficientului individual al salariului pensionarului sînt specificate în anexa nr.6 la prezentul Regulament.

49. Venitul asigurat realizat după 1 ianuarie 1999 se ia în considerare în valoarea sa reală.

Capitolul IX
CALCULAREA PENSIEI UNOR CATEGORII DE ANGAJAŢI DIN DOMENIUL CULTURII

50. Se acordă pensie, în condiţiile încetării activităţii în funcţia respectivă, unor categorii de angajaţi din instituţiile de cultură şi artă naţionale de stat şi municipale:

1) artiştilor de balet, artiştilor din ansamblurile profesioniste de dansuri, atît bărbaţi, cît şi femei, dacă au realizat un stagiu de cotizare de cel puţin 20 de ani în funcţiile respective;

2) artiştilor de circ, instrumentiştilor suflători (instrumente aerofone), atît bărbaţi, cît şi femei, dacă au realizat un stagiu de cotizare de cel puţin 25 de ani în funcţiile respective (se iau în considerare şi funcţiile prevăzute la supct.1)).

51. Pentru asiguratul care a activat în funcţiile menţionate la punctul 50, determinate conform Listei aprobate de Guvern, pensia se calculează conform capitolului II din prezentul Regulament.

52. La calcularea stagiului de cotizare ce acordă dreptul la pensie unor categorii de angajaţi din domeniul culturii, se iau în considerare numai perioadele de activitate efectivă în funcţiile din cadrul instituţiilor de cultură şi artă naţionale de stat şi municipale.

Capitolul X
CALCULAREA MĂRIMII PENSIEI PERSOANELOR STRĂMUTATE PE TERITORIUL REPUBLICII MOLDOVA

53. Pentru persoanele strămutate de pe teritoriul unui stat cu care Republica Moldova are încheiat un acord în domeniul asigurării cu pensii pe teritoriul Republicii Moldova, care, după strămutare, au realizat pe teritoriul acesteia stagiul minim de cotizare necesar pentru calcularea venitului în scopul stabilirii pensiei, baza de calcul a pensiei o constituie venitul mediu lunar asigurat obţinut pe teritoriul Republicii Moldova după strămutare.

54. Pentru persoanele strămutate de pe teritoriul unui stat cu care Republica Moldova are încheiat un acord în domeniul asigurării cu pensii pe teritoriul Republicii Moldova, care, după strămutare, nu au activat şi nu au realizat pe teritoriul acesteia stagiul minim de cotizare necesar pentru calcularea venitului în scopul stabilirii pensiei, baza de calcul a pensiei o constituie salariul mediu lunar calculat unui lucrător de aceeaşi profesie (funcţie) şi calificare, antrenat într-o activitate similară în Republica Moldova, în baza condiţiilor de salarizare reglementate de stat în vigoare la momentul stabilirii pensiei. Confirmarea salariului mediu lunar se efectuează de către organul autorităţii publice centrale responsabil de politica în domeniul salarizării.

55. Pentru persoanele strămutate de pe teritoriul unui stat care a făcut parte din fosta URSS cu care Republica Moldova nu are încheiat un acord în domeniul asigurării cu pensii pe teritoriul Republicii Moldova, care, după strămutare, nu au activat şi nu au realizat pe teritoriul acesteia stagiul minim de cotizare necesar pentru calcularea venitului în scopul stabilirii pensiei, însă confirmă stagiul de cotizare realizat pînă la 31 decembrie 1991 pe teritoriul fostei URSS, pensia se stabileşte în modul prevăzut la punctele 5-7 din prezentul Regulament.

Capitolul XI
CALCULAREA STAGIULUI DE COTIZARE

56. Realizarea stagiului de cotizare reprezintă o condiţie necesară în vederea stabilirii pensiei pentru limită de vîrstă, a pensiei anticipate pentru limită de vîrstă, a pensiei de dizabilitate, a pensiei de urmaş, în conformitate cu prevederile Legii privind sistemul public de pensii.

57. Stagiul de cotizare pentru stabilirea pensiei include perioade contributive şi perioade necontributive.

Perioadele contributive includ activităţile la desfăşurarea cărora persoana este supusă asigurărilor sociale.

Perioadele necontributive se consideră perioadele în care persoana nu este supusă asigurărilor sociale, dar, în temeiul legii, se includ în stagiul de cotizare.

58. În stagiul de cotizare se includ perioadele de absenţă forţată de la serviciu pentru care s-a plătit venitul asigurat şi au fost achitate contribuţiile de asigurări sociale, indiferent de durata lor.

59. La dorinţa solicitantului de pensie, lunile cu un număr incomplet de zile lucrate în legătură cu încadrarea în serviciu sau concediere pot fi considerate luni complete de lucru ori pot fi excluse din calculul pensiei.

60. În stagiul de cotizare se includ perioadele de activitate pe bază de contract individual de muncă sau activitate de muncă individuală, perioada activităţii în propriile gospodării ţărăneşti (de fermier) membrilor acestora, indiferent de caracterul şi durata activităţii, cu condiţia achitării contribuţiilor de asigurări sociale pentru aceste perioade.

61. Perioadele necontributive ale asiguratului asimilate stagiului de cotizare sînt:

1) perioada de îndeplinire a serviciului militar în termen sau cu termen redus;

2) perioada de îndeplinire a serviciului militar prin contract sau a altui serviciu asimilat acestuia, dacă nu este posibilă stabilirea pensiei în condiţiile Legii asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne nr.1544-XII din 23 iunie 1993;

3) perioada de îngrijire a unui copil pînă la vîrsta de 3 ani de către unul din părinţi sau de către tutore în caz de deces al ambilor părinţi;

4) perioada în care asiguratul a beneficiat de îndemnizaţie pentru incapacitate temporară de muncă, de ajutor de şomaj, de alocaţie pentru integrare sau reintegrare profesională;

5) perioada de îngrijire a unui copil cu dizabilitate severă sub vîrsta de 18 ani de către unul dintre părinţi, tutore, curator pînă la angajarea în funcţia de asistent personal, inclusiv:

a) de la 1 ianuarie 1999 pînă la 1 ianuarie 2008 – perioada de îngrijire a unui copil invalid cu gradul de severitate I (întîi) pînă la vîrsta de 16 ani;

b) de la 1 ianuarie 2008 pînă la 1 ianuarie 2013 – perioada de îngrijire a unui copil invalid cu gradul de severitate I (întîi) pînă la vîrsta de 18 ani;

c) de la 1 ianuarie 2013 – perioada de îngrijire a unui copil cu dizabilitate severă sub vîrsta de 18 ani;

6) perioada de rezidenţiat (internatura şi secundariatul clinic) în învăţămîntul postuniversitar obligatoriu;

7) perioadele de activitate necontributive în funcţia de judecător şi procuror de pînă la 31 decembrie 2005;

8) perioadele, pînă la 1 ianuarie 1999, în care au fost realizate activităţile specificate la art.50 alin.(1) lit.d) şi e) din Legea privind sistemul public de pensii.

62. Perioadele asimilate stagiului de cotizare prevăzute la punctul 61 din prezentul Regulament nu pot însuma în total mai mult de 8 ani, cu excepţia celor prevăzute la subpct.2), 3), 5) şi 7).

63. În stagiul de cotizare, pe lîngă perioadele specificate la pct.61 din prezentul Regulament, se includ următoarele activităţi şi perioade realizate pînă la 1 ianuarie 1999:

1) activitatea în calitate de membru de colhoz, indiferent de caracterul şi de durata programului de muncă. La calcularea vechimii în muncă în colhoz din perioada posterioară anului 1965, în cazul în care membrul de colhoz, nemotivat, nu a îndeplinit minimul stabilit, se ia în calcul perioada de prestare efectivă a activităţii;

2) activitatea de creaţie a membrilor uniunilor de creaţie confirmată de către secretariatele consiliilor de administraţie ale uniunilor respective;

3) activitatea în calitate de slujitor şi lucrător al cultelor, începînd cu 1 aprilie 1992;

4) perioada îngrijirii unui invalid de gradul I;

5) perioada îngrijirii unui copil invalid sub vîrsta de 16 ani;

6) perioada îngrijirii unei persoane care a depăşit vîrsta de 75 de ani;

7) perioada de studii în instituţiile de învăţămînt universitar superior de zi (institute, universităţi, academii).

64. Stagiul de cotizare se exprimă în ani şi se calculează prin însumarea lunilor pentru care s-au plătit contribuţii în mărimile stabilite în Legea privind sistemul public de asigurări sociale şi împărţirea acestor sume la 12.

Rezultatul obţinut se rotunjeşte pînă la o unitate după virgulă.

65. Stagiul de cotizare al persoanelor angajate în baza contractului individual de muncă se calculează prin însumarea lunilor pentru care s-au plătit contribuţii în mărimile stabilite şi împărţirea acestei sume la 12. Rezultatul obţinut se rotunjeşte pînă la o unitate după virgulă. În cazul în care suma anuală a contribuţiilor achitate este mai mică decît suma anuală a contribuţiilor calculate din salariul minim lunar pe ţară stabilit de legislaţie, stagiul de cotizare se calculează proporţional sumei achitate.

Persoanelor angajate în sectorul agrar, în baza contractului individual de muncă, perioada de activitate cu caracter sezonier li se include în stagiul de cotizare, considerîndu-se un an de cotizare (calendaristic), cu condiţia ca suma anuală a contribuţiilor să nu fie mai mică decît suma anuală a contribuţiilor calculate din salariul minim pe ţară stabilit de legislaţie. În cazul în care suma anuală a contribuţiilor achitate este mai mică decît suma anuală a contribuţiilor calculate din salariul minim pe ţară stabilit de legislaţie, stagiul de cotizare se calculează proporţional sumei achitate.

66. Pentru persoanele care au desfăşurat activităţi peste hotarele republicii şi au fost supuse asigurărilor sociale în aceste state, perioada de lucru peste hotare li se include în stagiul de cotizare, dacă aceasta este prevăzut în acordurile încheiate între Republica Moldova şi aceste ţări sau în convenţiile internaţionale.

67. Munca prestată pe teritoriul fostei URSS pînă la 1 ianuarie 1992 se echivalează cu munca prestată în Republica Moldova.

Munca prestată după 1 ianuarie 1992 se include în stagiul de cotizare dacă au fost achitate contribuţii de asigurări sociale.

Capitolul XII
MODUL DE CONFIRMARE A STAGIULUI DE COTIZARE

68. Stagiul de cotizare se confirmă în baza documentelor eliberate de la locul de muncă, serviciu, studii sau alte activităţi care se includ în stagiul de cotizare ori a documentelor eliberate de organizaţiile ierarhic superioare, precum şi de instituţiile de arhivă.

69. Stagiul de cotizare realizat pînă la introducerea evidenţei individuale de asigurări sociale (pînă la 1 ianuarie 1999) se confirmă prin carnetul de muncă sau prin alte documente eliberate în modul stabilit.

În urma introducerii evidenţei individuale de asigurări sociale (după 1 ianuarie 1999), stagiul de cotizare se confirmă în baza datelor din contul personal de asigurări sociale al persoanei asigurate, gestionat în conformitate cu Legea privind sistemul public de asigurări sociale.

70. Actul de bază care confirmă stagiul de cotizare, conform pct.69 alineatul întîi, este carnetul de muncă. În lipsa carnetului de muncă sau în cazurile în care carnetul de muncă include înscrieri incorecte şi imprecise sau lipsesc înscrisurile respective despre anumite perioade de activitate, pentru confirmarea stagiului se iau în considerare adeverinţele, extrasele din ordine, contul personal al angajatului în care se reflectă salariul calculat lunar, schema de încadrare şi alte documente ce conţin informaţii referitoare la perioada de muncă.

71. Perioada de desfăşurare a muncii individuale realizată pînă la 1 ianuarie 1999 se include în stagiul de cotizare în baza documentelor privind plata contribuţiilor de asigurări sociale.

Avocaţii, auditorii, notarii, întreprinzătorii individuali se raportează la categoriile de persoane ce desfăşoară activitate independentă şi, la solicitarea pensiei, trebuie să confirme

activitatea prin certificate privind plata contribuţiilor de asigurări sociale, eliberate de organele teritoriale de asigurări sociale.

72. Perioada de muncă realizată pînă la 1 ianuarie 1999 în propriile gospodării ţărăneşti (de fermier) a membrilor acestora şi a cetăţenilor a căror muncă a fost folosită în bază de contract se confirmă prin înscrierile din carnetul de muncă şi/sau documentele ce confirmă achitarea contribuţiilor de asigurări sociale.

73. Activitatea de creaţie a membrilor uniunilor de creaţie realizată pînă la 1 ianuarie 1999 se confirmă prin adeverinţele privind perioada de achitare a contribuţiilor de asigurări sociale.

Activitatea de creaţie a membrilor uniunilor de creaţie desfăşurată pînă la introducerea obligativităţii privind plata contribuţiilor de asigurări sociale se confirmă prin adeverinţele (extrasele din hotărîri) eliberate de secretariatele comitetelor de direcţie ale uniunilor de creaţie.

74. Temei pentru includerea în stagiul de cotizare a perioadelor realizate pînă la 1 ianuarie 1999 în baza contractelor civile servesc certificatele, eliberate de patron, care confirmă achitarea contribuţiilor de asigurări sociale şi contractul cu menţiunea patronului despre îndeplinirea sarcinii.

75. Durata incapacităţii temporare de muncă survenită în perioada de muncă se stabileşte în baza documentelor eliberate de la locul de muncă respectiv sau de instituţia medicală.

76. Perioada de îndeplinire a serviciului militar în termen sau cu termen redus se confirmă prin înscrierile respective în livretele militare sau adeverinţele de recrutare eliberate de centrele militare, statele majore şi instituţiile fostelor ministere de forţă unionale şi republicane, adeverinţele eliberate de instituţiile de arhivă şi curative militare, notiţele despre serviciul militar introduse în carnetul de muncă conform documentelor.

77. Perioada de rezidenţiat (internatura şi secundariatul clinic) în învăţămîntul postuniversitar obligatoriu se confirmă prin diploma de licenţă sau certificatul privind realizarea studiilor postuniversitare de rezidenţiat.

78. Perioada de studii în instituţiile de învăţămînt superior de zi de pînă la 1 ianuarie 1999 se confirmă prin diplomă sau prin certificat de arhivă cu privire la perioada şi absolvirea studiilor.

În stagiul de cotizare se ia în considerare întreaga perioadă de studii la secţia de zi, cu excepţia anilor în care a fost repetat acelaşi curs de studiu.

79. Perioada îngrijirii unui invalid de gradul I, a unui copil invalid sub vîrsta de 16 ani sau a unei persoane care a depăşit vîrsta de 75 de ani se confirmă de organele teritoriale de asigurări sociale de la domiciliul persoanei îngrijite în baza:

1) cererii şi buletinului de identitate ale persoanei care a efectuat îngrijirea. Pentru persoanele care locuiesc împreună cu persoana ce necesită îngrijire nu se solicită alte acte;

2) confirmării depuse de către persoana îngrijită, iar în caz de imposibilitate (deces, sănătate şubredă), de către membrii familiei acesteia sau a actului de constatare a circumstanţelor reale (pentru persoanele care locuiesc separat de persoana care necesită îngrijire);

3) documentelor ce confirmă faptul şi durata invalidităţii (pentru invalizii de gradul I şi copiii invalizi) şi vîrsta (pentru persoanele de vîrstă înaintată şi pentru copiii invalizi).

În calitate de documente ce confirmă invaliditatea pot fi acceptate: cotorul/ certificatul medical de încadrare în grad de invaliditate, eliberat de Consiliul Republican de Expertiză Medicală a Vitalităţii (CEMV), iar în cazul copiilor invalizi – concluziile medicale eliberate de centrele medicale consultative sau alte documente de arhivă ce confirmă statutul de copil invalid.

80. Perioada de îngrijire a unui copil cu dizabilitate severă sub vîrsta de 18 ani de către unul dintre părinţi, tutore, curator pînă la angajarea în funcţia de asistent personal se confirmă prin documente ce confirmă încadrarea copilului în gradul de dizabilitate severă:

1) pentru perioada 1 ianuarie 1999 – 1 ianuarie 2013 – certificatul medical eliberat de Consiliul (centrul) medical consultativ; sau

2) începînd cu 1 ianuarie 2013 – cotorul eliberat de Consiliul Naţional pentru Determinarea Dizabilităţii şi Capacităţii de Muncă (CNDCM) de încadrare în dizabilitate severă;

3) acte confirmative eliberate de către Direcţia de asistenţă socială de la locul de trai, prin care se confirmă faptul îngrijirii, precum şi angajarea în funcţia de asistent personal, adeverinţa de naştere a copilului şi, după caz, decizia de instituire a tutelei sau curatelei.

81. Perioada îngrijirii copiilor se stabileşte prin documentele care certifică naşterea copilului (adeverinţa de naştere) şi împlinirea de către copil a vîrstei de 3 sau 8 ani (adeverinţa de căsătorie, adeverinţa de deces, adeverinţa organelor fondului locativ etc.).

Capitolul XIII
REGLEMENTĂRI PRIVIND CONFIRMAREA STAGIULUI DE COTIZARE

82. Documentele prezentate pentru confirmarea stagiului de cotizare trebuie să fie confirmate prin semnătura conducătorilor şi ştampila întreprinderii, organizaţiei (secţiilor de cadre).

Înscrierile în carnetul de muncă trebuie să fie executate în conformitate cu cerinţele prevăzute de legislaţia privind completarea, păstrarea şi evidenţa carnetului de muncă în vigoare la momentul completării carnetului de muncă.

În cazul în care documentele prezentate pentru confirmarea stagiului de cotizare conţin devieri de la regulile stabilite, chestiunea privind posibilitatea utilizării lor în calitate de dovezi ale stagiului de cotizare este soluţionată de către organele teritoriale de asigurări sociale.

83. Pentru confirmarea stagiului de cotizare se iau în considerare numai datele referitoare la perioadele de lucru incluse în carnetele de muncă, conform documentelor. Adeverinţele ce confirmă perioadele de muncă trebuie să conţină, de asemenea, temeiul în baza cărora au fost eliberate.

84. Înscrierea sumară despre stagiul de cotizare inclus în carnetul de muncă în baza altor documente este considerată dovadă a stagiului de cotizare pentru activitatea realizată:

1) după 14 decembrie 1962, dacă în carnetul de muncă sînt făcute înscrieri concrete referitoare la locurile de muncă, perioadele de angajare şi funcţiile deţinute de solicitant înainte de angajarea acestuia la întreprinderea, instituţia sau organizaţia ce i-a eliberat carnetul de muncă;

2) înainte de 14 decembrie 1962, indiferent de faptul dacă în carnetul de muncă se conţin sau nu datele sus-menţionate.

Dacă pe lîngă carnetul de muncă solicitantul mai prezintă alte documente referitoare la activitatea sa de muncă înainte de completarea carnetului de muncă la care se referă înscrierea sumară, apoi stagiul de cotizare, înscris printr-o cifră totalizatoare, trebuie confirmat prin documente.

85. Dacă numele, prenumele sau patronimicul indicat în documentul ce confirmă stagiul de cotizare nu coincid cu numele, prenumele şi patronimicul persoanei indicate în buletinul de identitate sau adeverinţa de naştere, apartenenţa acestui document persoanei în cauză se stabileşte de către instanţa de judecată.

86. Perioadele activităţii de muncă, conform carnetului de muncă, se calculează de la data angajării pînă la data concedierii. Ziua concedierii se consideră ultima zi de muncă.

87. În cazurile în care în documentul prezentat sînt indicaţi numai anii de muncă, fără date concrete, drept dată se ia 1 iulie a anului respectiv, iar dacă nu este indicată ziua lunii, ca atare este considerată data de 15 a lunii respective.

88. Pentru confirmarea stagiului de cotizare se prezintă extrasul din carnetul de muncă. Organele teritoriale de asigurări sociale confruntă extrasul cu originalul, legiferează extrasul, carnetul de muncă fiind restituit titularului după stabilirea pensiei.

Alte documente ce confirmă stagiul de cotizare se primesc numai în original, exceptînd livretele militare, certificatele de naştere, diploma de studii/ rezidenţiat, din care se fac, de asemenea, extrase.

Anexa nr.1
la Regulamentul privind modalitatea
de calculare a pensiilor şi modalitatea de confirmare
a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor

Raportarea ocupaţiilor la coeficienţii nivelului profesional conform Clasificatorului ocupaţiilor din Republica Moldova (CORM 006-14)

Coeficientul nivelului profesional	**Ocupaţiile**
K_{np} = 1,0	1. Ocupaţiile incluse în grupa majoră 5 „Lucrători în domeniul serviciilor şi în comerţ”, cu excepţia grupelor minore 511-514 şi 541, precum şi a grupelor de bază 5222, 5223 şi 5241. 2. Ocupaţiile incluse în grupa majoră 6 „Lucrători calificaţi în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură şi pescuit”. 3. Ocupaţiile incluse în grupele majore 7 „Muncitori calificaţi şi asimilaţi” şi 8 „Operatori la maşini şi instalaţii. Asamblori de maşini şi echipamente”, cu categoriile de calificare 1-2 sau fără categorii. 4. Ocupaţiile incluse în grupa majoră 9 „Muncitori necalificaţi”
K_{np} = 1,2	1. Ocupaţiile incluse în grupele minore 511-514 şi 541, precum şi grupele de bază 5222, 5223 şi 5241. 2. Ocupaţiile incluse în grupa majoră 4 „Funcţionari administrativi”, cu excepţia ocupaţiilor, raportate la codurile categoriei funcţiei 1 şi 2. 3. Ocupaţiile incluse în grupele majore 7 şi 8, ai căror prestatori deţin categoriile 3 sau 4 de calificare
K_{np} = 1,5	1. Ocupaţiile incluse în grupa majoră 3 „Tehnicieni şi alţi specialişti cu nivel mediu de calificare”, raportate la codurile categoriei funcţiei 2 şi 3. 2. Ocupaţiile incluse în grupa majoră 4, raportate la codul categoriei funcţiei 2. 3. Ocupaţiile incluse în grupele majore 7 şi 8, ai căror prestatori deţin categoriile 5-8 de calificare
K_{np} = 1,8	Ocupaţiile incluse în grupa majoră 2 „Specialişti în diverse domenii de activitate”, cu excepţia ocupaţiilor raportate la codul categoriei funcţiei 1
K_{np} = 2,0 K_{np} = 3,0	1. Ocupaţiile incluse în grupa majoră 1 „Legislatori, membri ai executivului, alţi înalţi demnitari şi conducători ai administraţiei publice, conducători şi funcţionari superiori din unităţi”. 2. Ocupaţiile raportate la codul categoriei funcţiei 1 din grupele majore 2, 3, 4 şi 5.

Notă: Profesiile de muncitori indicate în grupa majoră 3 se vor raporta la coeficienţii nivelului profesional în funcţie de categoriile de calificare deţinute.

Anexa nr.2
la Regulamentul privind modalitatea de calculare
a pensiilor şi modalitatea de confirmare a stagiului
de cotizare pentru stabilirea pensiilor

Cotele de contribuţie individuale pentru anii 1999-2016
aplicate la determinarea venitului anual asigurat

Anul	Cota de contribuţie, %	Anul	Cota de contribuţie, %	Anul	Cota de contribuţie, %
1999	1	2005	2	2011	6
2000	1	2006	3	2012	6
2001	1	2007	4	2013	6
2002	1	2008	5	2014	6
2003	1	2009	6	2015	6
2004	2	2010	6	2016	6
				2017	6

Notă: Pentru anii în care contribuţiile de asigurare au fost plătite în taxă fixă, conform legii, la determinarea venitului anual asigurat se va aplica cota de contribuţie totală de 29%.

la Regulamentul privi
calculare a pensiilor şi modalita
a stagiului de cotizare pentru s

Coeficienţii de valorizare a venitului asigurat
pentru anii 1999-2018

reş-erea ala-ului ne-diu, %	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	1,0	1,3391	1,785	2,2702	2,9245	3,6215	4,3293	5,5716	6,7794	8,305	9,0204	9,756	10,4826	11,4173	12,3608	13,6967	15,138	16,6907
33,9		1,0	1,3329	1,6953	2,1839	2,7043	3,2329	4,1606	5,0625	6,2018	6,736	7,2854	7,8279	8,5259	9,2304	10,228	11,304	12,4638
33,3			1,0	1,2718	1,6384	2,0289	2,4254	3,1214	3,798	4,6527	5,0535	5,4657	5,8727	6,3964	6,925	7,6733	8,4806	9,3507
27,2				1,0	1,2882	1,5952	1,907	2,4542	2,9863	3,6583	3,9734	4,2975	4,6175	5,0292	5,4448	6,0333	6,668	7,3521
28,8					1,0	1,2383	1,4804	1,9051	2,3181	2,8398	3,0844	3,336	3,5844	3,904	4,2267	4,6834	5,1761	5,7072
23,8						1,0	1,1954	1,5385	1,872	2,2933	2,4908	2,694	2,8946	3,1527	3,4132	3,782	4,18	4,6088
19,5							1,0	1,2869	1,5659	1,9183	2,0836	2,2535	2,4213	2,6372	2,8552	3,1637	3,4965	3,8553
28,7								1,0	1,2168	1,4906	1,619	1,751	1,8814	2,0492	2,2185	2,4583	2,7169	2,9957
21,7									1,0	1,225	1,3306	1,439	1,5462	1,6841	1,8233	2,0203	2,2329	2,462
22,5										1,0	1,0861	1,1747	1,2622	1,3747	1,4884	1,6492	1,8227	2,010
8,6											1,0	1,0816	1,1621	1,2657	1,3703	1,5184	1,6782	1,8503
8,2												1,0	1,0745	1,1703	1,267	1,4039	1,5516	1,7108

7,4													1,0	1,0892	1,1792	1,3066	1,4441	1,5922
8,9														1,0	1,0826	1,1996	1,3258	1,4619
8,3															1,0	1,108	1,2246	1,3503
10,8																1,0	1,1052	1,2186
10,5																	1,0	1,1026
10,3																		1,0
12,1																		
13,2																		

[Anexa nr.3 în redacţia Hot.Guv. nr.187 din 15.03.2019, în vigoare 01.04.2019]
[Anexa nr.3 în redacţia Hot.Guv. nr.236 din 21.03.2018, în vigoare 23.03.2018]

Anexa nr.4
la Regulamentul privind modalitatea de calculare
a pensiilor şi modalitatea de confirmare a stagiului
de cotizare pentru stabilirea pensiilor

Mărimile salariilor lunare aplicate la determinarea venitului mediu lunar asigurat pentru perioada de la 1 ianuarie 1999 pînă la 31 decembrie 2003 pentru personalul misiunilor diplomatice

Perioada de activitate în funcţie			
Funcţia	**De la 1 ianuarie 1999 pînă la 31 martie 2001**	**De la 1 aprilie 2001 pînă la 30 noiembrie 2003**	**De la 1 decembrie 2003 pînă la 31 decembrie 2003**
Funcţionari publici			
Ambasador Extraordinar şi Plenipotenţiar, reprezentant permanent sau delegat pe lîngă o organizaţie internaţională	1357,89	1887,14	2125,92
Trimis, însărcinat cu afaceri *en titre* sau *ad-interim*, ambasador cu misiuni speciale, consul general, ministru consilier, reprezentant permanent adjunct	1261,65	1743,69	1961,09
Consilier, consul	1022,06	1383,42	1546,77
Secretar I	956,63	1285,28	1430,94
Secretar II, viceconsul	856,17	1154,93	1287,66
Secretar III, ataşat	835,44	1123,91	1252,02
Contabil-şef	882,60	1194,66	1332,98
Director administrativ	825,98	1109,65	1235,69
Şef de cancelarie	664,62	903,41	1018,26
Personalul care efectuează deservirea tehnică			
Contabil-casier	294,71	442,07	508,95
Administrator-şofer, secretar, secretară-stenografă, secretară-dactilografă, traducător, dactilografă, referent	286,27	429,42	494,33
Şofer clasa I, şofer-mecanic	234,99	352,49	476,17
Şofer clasa II, şofer	220,60	330,91	447,02
Intendent de gardă, curier, îngrijitor încăperi de serviciu	234,57	351,85	405,0

Anexa nr.5
la Regulamentul privind modalitatea de
calculare a pensiilor şi modalitatea de confirmare
a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor

Coeficienţii cumulativi de indexare
a pensiilor pentru anii 1999-2019

Anii	Coeficientul cumulativ de indexare
1999	13,800
2000	10,698
2001	7,981
2002	6,575
2003	5,656
2004	4,289
2005	3,912
2006	3,381
2007	2,802
2008	2,395
2009	1,994
2010	1,914
2011	1,774
2012	1,620
2013	1,516
2014	1,426
2015	1,320
2016	1,198
2017	1,122
2018	1,053
2019	1,0

[Anexa nr.5 în redacţia Hot.Guv. nr.187 din 15.03.2019, în vigoare 01.04.2019]
[Anexa nr.5 în redacţia Hot.Guv. nr.236 din 21.03.2018, în vigoare 23.03.2018]

Anexa nr.6
la Regulamentul privind modalitatea de calculare
a pensiilor şi modalitatea de confirmare a stagiului
de cotizare pentru stabilirea pensiilor

MĂRIMILE
salariului mediu lunar pe ţară aplicate la determinarea coeficientului individual
în cazul calculării pensiei unor categorii de angajaţi din aviaţia civilă

I. Pentru anii 1970-1991

Anii	Salariu mediu lunar (lei în economia naţională)	Anii	Salariu mediu lunar (lei în economia naţională)	Anii	Salariu mediu lunar (lei în economia naţională)
1970	0,10	1978	0,13	1986	0,16
1971	0,10	1979	0,13	1987	0,17
1972	0,11	1980	0,14	1988	0,18
1973	0,11	1981	0,14	1989	0,20
1974	0,11	1982	0,15	1990	0,21
1975	0,12	1983	0,15	1991	0,24
1976	0,13	1984	0,16		
1977	0,13	1985	0,16		

II. Pentru anii 1992-1998, diferenţiat pe luni

Lunile	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
	În economia naţională	În economia naţională	În economia naţională	În economia naţională	În economia naţională	În economia naţională	În economia naţională
Ianuarie	0,93	6,61	67,7	124,0	146,8	190,0	231,4
Februarie	1,08	7,28	73,10	116,0	154,9	183,0	235,3
Martie	1,31	10,06	82,4	126,7	168,7	193,2	247,2
Aprilie	1,62	10,85	82,3	121,8	170,1	188,6	244,5
Mai	2,23	12,56	84,4	123,9	174,8	190,0	238,5
Iunie	2,49	17,11	106,7	134,5	186,9	201,1	262,3
Iulie	2,52	27,42	111,8	138,2	186,1	205,3	251,3
August	2,56	31,94	114,2	137,6	184,0	209,0	260,2
Septembrie	3,10	36,48	120,9	139,3	184,3	216,1	255,4
Octombrie	3,74	40,83	124,8	150,2	198,2	219,7	246,6
Noiembrie	5,9	51,9	130,2	154,4	205,9	221,6	261,8
Decembrie	12,9	98,0	194,3	224,4	290,7	246,1	351,5

III. Pentru anii 1992-1998 în calcul cumulativ de la începutul anului

Perioada	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
	În economia naţională	În economia naţională	În economia naţională	În economia naţională	În economia naţională	În economia naţională	În economia naţională
Ianuarie	0,93	6,61	67,7	124,0	146,8	190,0	231,4
Ianuarie-februarie	1,0	6,84	69,7	117,5	149,8	186,4	229,0
Ianuarie-martie	1,11	7,77	73,7	119,2	156,0	188,7	232,3
Ianuarie-aprilie	1,26	8,70	75,3	119,7	158,5	190,3	235,4
Ianuarie-mai	1,48	9,61	76,9	120,1	161,1	190,4	234,6

Ianuarie-iunie	1,66	11,48	81,9	121,8	165,1	192,7	238,8
Ianuarie-iulie	1,78	13,82	86,1	124,9	167,9	196,4	240,1
Ianuarie-august	1,88	16,44	89,6	126,6	169,4	198,8	242,1
Ianuarie-septembrie	2,05	18,58	93,7	128,6	171,0	202,7	243,5
Ianuarie-octombrie	2,2	20,66	96,6	130,8	173,5	204,8	243,5
Ianuarie-noiembrie	2,55	23,6	99,6	134,0	176,6	208,4	245,4
Ianuarie-decembrie	**3,4**	**30,0**	**108,4**	**143,2**	**187,1**	**219,8**	**260,0**

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
nr.165 din 21 martie 2017

LISTA
hotărîrilor Guvernului care se abrogă

1. Hotărîrea Guvernului nr.417 din 3 mai 2000 „Despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de calculare şi confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiei” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr.54-56, art.499).

2. Punctul 6 din modificările şi completările ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.363 din 8 aprilie 2004 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.61-63, art.499).

3. Punctul 1 din modificările şi completările ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.1289 din 26 noiembrie 2007 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.188-191, art.1346);

4. Hotărîrea Guvernului nr.328 din 19 martie 2008 „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de calculare a pensiilor de asigurări sociale de stat” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.61-62, art.396).

5. Punctul 1 şi punctul 3 din din modificările şi completările ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.756 din 7 octombrie 2011 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.170-175, art.831).

6. Punctul 30 din modificările şi completările ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.928 din 12 decembrie 2012 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.263-269, art.1001).

7. Hotărîrea Guvernului nr.1026 din 29 decembrie 2014 „Pentru modificarea şi completarea Regulamentului cu privire la modul de calculare a pensiilor de asigurări sociale de stat (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.400-403, art.1112).

8. Punctul 2 din modificările şi completările ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.1046 din 14 septembrie 2016 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr.306-313 art.1132).

H O T Ă R Î R E
privind aprobarea Regulamentului cu privire la condiţiile de stabilire, modul de calcul şi de plată a indemnizaţiilor pentru incapacitate temporară de muncă

[Titlul modificat prin Hot.Guv. nr.544 din 08.07.2014, în vigoare 18.07.2014]

nr. 108 din 03.02.2005

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.24-25/162 din 11.02.2005

* * *

Notă: Pe tot parcursul textului hotărîrii şi al Regulamentului, cuvintele „Ministerul Sănătăţii", la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale", la forma gramaticală corespunzătoare, conform Hot.Guv. nr.1020 din 24.10.2018, în vigoare 26.10.2018

În scopul realizării prevederilor Legii nr.289-XV din 22 iulie 2004 privind indemnizaţiile pentru incapacitate temporară de muncă şi alte prestaţii de asigurări sociale, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Regulamentul cu privire la condiţiile de stabilire, modul de calcul şi de plată a indemnizaţiilor pentru incapacitate temporară de muncă, conform anexei nr.1.

[Pct.1 modificat prin Hot.Guv. nr.544 din 08.07.2014, în vigoare 18.07.2014]

2. Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale vor aduce actele sale normative în concordanţă cu prevederile prezentei hotărîri.

[Pct.2 modificat prin Hot.Guv. nr.1020 din 24.10.2018, în vigoare 26.10.2018]
[Pct.2 modificat prin Hot.Guv. nr.555 din 22.07.2011, în vigoare 29.07.2011]
[Pct.2 modificat prin Hot.Guv. nr.1322 din 14.12.05, în vigoare 30.12.05]

3. Se abrogă unele hotărîri ale Guvernului, conform anexei nr.2.

PRIM-MINISTRU **Vasile TARLEV**

Contrasemnează:
Ministrul muncii şi protecţiei sociale **Valerian Revenco**

Chişinău, 3 februarie 2005.
Nr.108.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
nr.108 din 3 februarie 2005

[Anexa nr.1 în redacţia Hot.Guv. nr.544 din 08.07.2014, în vigoare 18.07.2014]

REGULAMENT
cu privire la condiţiile de stabilire, modul de calcul şi de plată a indemnizaţiilor pentru incapacitate temporară de muncă

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Dreptul la indemnizaţii pentru incapacitate temporară de muncă (în continuare – incapacitate de muncă) îl au asiguraţii sistemului public de asigurări sociale şi şomerii/ele în perioada beneficierii de ajutor de şomaj (în continuare – şomerii/ele), cu domiciliu sau reşedinţă în Republica Moldova.

2. Indemnizaţia pentru incapacitate temporară de muncă (în continuare – indemnizaţie) se acordă în cazurile cînd asiguratul angajat în baza contractului individual de muncă sau în baza unui contract de prestări servicii sau persoanele care exercită independent profesiunea de medic în una din formele de organizare a activităţii profesionale prevăzute de Legea ocrotirii sănătăţii nr.411/1995, pierde temporar capacitatea de a exercita funcţiile şi obligaţiunile de serviciu.

[Pct.2 completat prin Hot.Guv. nr.1020 din 24.10.2018, în vigoare 26.10.2018]

3. Dreptul la indemnizaţii se confirmă prin certificat de concediu medical (în continuare – certificat medical), eliberat în modul aprobat de Guvern. Certificatele completate incorect/incomplet nu se acceptă pentru plata indemnizaţiei şi se restituie în aceeaşi zi titularului pentru corectare.

4. Persoana are dreptul la tipurile de indemnizaţii de asigurări sociale legate de riscurile sociale de care este asigurată.

5. În cazul persoanelor angajate în baza contractului individual de muncă pe durată determinată şi/sau în baza contractului de prestări servicii, dreptul la indemnizaţii pentru concediile medicale acordate pînă la expirarea contractului individual de muncă, încetează la data încetării contractului, precum şi în cazul lichidării unităţii, cu excepţia dreptului la indemnizaţie de maternitate şi indemnizaţie pentru incapacitate de muncă survenită în urma unui accident de muncă sau a unei boli profesionale.

6. În cazul persoanei angajate în baza contractului individual de muncă pe o durată nedeterminată dreptul la indemnizaţie pentru concediul medical început pînă la data concedierii care continuă fără întrerupere şi după concediere, se menţine după concediere dacă calitatea de asigurat este pierdută din motive ce nu i se pot imputa (art.86 alin.(1) lit.b), c), d), f), x) şi y) din Codul muncii al Republicii Moldova nr.154-XV din 28 martie 2003), fapt confirmat prin înscrierea din carnetul de muncă şi declaraţia scrisă pe propria răspundere, că nu este persoană asigurată (anexa nr.6 la prezentul Regulament). După concediere indemnizaţia se achită de unitatea din care persoana a fost concediată sau, în cazul lichidării acesteia, din contul bugetului de asigurări sociale de stat de către Casa Naţională de Asigurări Sociale (în continuare – Casa Naţională).

7. În cazul în care asiguratul îşi pierde capacitatea temporară de muncă în timpul examinării litigiului cu privire la legitimitatea concedierii, indemnizaţia se stabileşte, dacă asiguratul este restabilit în lucru, cu începere de la data cînd, conform deciziei instanţei de judecată urma să-şi reia activitatea.

8. Indemnizaţiile sînt solicitate în baza actelor justificative în termenul care nu depăşeşte 12 luni de la data restabilirii capacităţii de muncă, stabilirii gradului de dizabilitate, expirării concediului de maternitate. Indemnizaţiile se plătesc pe o perioadă ce nu depăşeşte retroactiv 12 luni anterioare datei solicitării indemnizaţiei.

9. Indemnizaţiile stabilite dar neîncasate la timp de asigurat se plătesc retroactiv, în termen ce nu depăşeşte 3 ani anterior datei solicitării indemnizaţiei neplătite.

10. Indemnizaţiile neplătite la timp din vina organului care le stabileşte şi/sau le plăteşte se achită pentru perioada anterioară fără nici o limitare în termen.

11. Controlul asupra corectitudinii stabilirii, calculării şi plăţii indemnizaţiilor se exercită de:

a) Inspecţia financiară – privind cheltuielile efectuate din mijloacele angajatorului şi din mijloacele bugetului asigurărilor sociale de stat;

b) Casa Naţională – privind cheltuielile efectuate din mijloacele bugetului asigurărilor sociale de stat;

c) Inspectoratul de Stat al Muncii – privind cheltuielile efectuate din mijloacele angajatorului.

II. STABILIREA INDEMNIZAŢIILOR

12. Asiguraţii sistemului public de asigurări sociale au dreptul la următoarele tipuri de indemnizaţii:

a) indemnizaţie pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de boli obişnuite sau de accidente nelegate de muncă;

b) indemnizaţie de maternitate;

c) indemnizaţie pentru îngrijirea copilului bolnav;

d) indemnizaţie pentru prevenirea îmbolnăvirilor (carantină);

e) indemnizaţie pentru recuperarea capacităţii de muncă (protezare).

13. Şomerii/ele au dreptul la indemnizaţii în cazurile prevăzute la pct.12 lit.a) şi b) din prezentul Regulament.

14. Pentru persoanele încadrate în mai multe unităţi, indemnizaţiile prevăzute la pct.12 şi pct.37 lit.a) din prezentul Regulament se stabilesc, dacă asiguratul prin declaraţie pe propria răspundere (anexa nr.5 la prezentul Regulament) confirmă în scris pierderea integrală a venitului asigurat în perioada concediului medical la toate unităţile în care desfăşoară activităţi. Declaraţia se depune odată cu certificatul de concediu medical şi certificatul de confirmare a venitului asigurat obţinut la alte unităţi.

15. Stabilirea, calcularea şi plata indemnizaţiilor prevăzute la pct.12 lit.a), c), d) şi e) şi pct.37 lit.a) din prezentul Regulament se efectuează de către unitatea în care îşi desfăşoară activitatea de bază angajatul (unde se păstrează carnetul de muncă) prin contract individual de muncă.

16. Indemnizaţiile se stabilesc de către angajator conform prezentului Regulament prin organizarea procesului de examinare a certificatelor medicale, stabilire, calculare şi plata indemnizaţiilor.

17. În cazul în care unitatea de la locul de muncă de bază al asiguratului şi-a sistat activitatea sau a falimentat, iar asiguratul continuă activitatea de muncă prin cumul la o altă unitate stabilirea şi plata indemnizaţiei se efectuează de către unitatea la care asiguratul desfăşoară activitate de muncă prin cumul, după confirmarea de către asigurat că unitatea de la locul de muncă de bază si-a sistat activitatea sau a falimentat.

18. Cheltuielile pentru plata indemnizaţiilor cauzate de o boală obişnuită sau de accidente nelegate de muncă se suportă din contul angajatorului şi din mijloacele bugetului asigurărilor sociale de stat în modul stabilit la pct.97 din prezentul Regulament.

19. Indemnizaţia de maternitate femeilor asigurate, ucenicelor (în continuare – femei asigurate) şi soţiilor aflate la întreţinerea soţilor asiguraţi se stabilesc de către structurile teritoriale de asigurări sociale.

20. Indemnizaţia de maternitate se stabileşte şomerelor de către agenţiile teritoriale pentru ocuparea forţei de muncă în evidenţa cărora se află.

21. Condiţiile de acordare a indemnizaţiilor:

a) asiguraţii au dreptul la indemnizaţii dacă confirmă un stagiu total de cotizare de cel puţin 3 ani;

b) asiguraţii care confirmă un stagiu total de cotizare de pînă la 3 ani beneficiază de dreptul la indemnizaţii dacă confirmă un stagiu de cotizare de cel puţin 9 luni realizat în ultimele 24 de luni premergătoare datei producerii riscului asigurat;

c) asiguraţii care desfăşoară activitate pe bază de contract individual de muncă pe durată determinată, inclusiv cei care muncesc la lucrări sezoniere, au dreptul la indemnizaţii dacă confirmă stagiul de cotizare prevăzut la lit.a) sau b) ori de cel puţin 12 luni, realizat în ultimele 24 luni anterioare producerii riscului asigurat;

d) şomerii/ele beneficiază de dreptul la indemnizaţie dacă confirmă stagiul de cotizare prevăzut la lit.a) şi b) din prezentul punct ori de cel puţin 12 luni, realizat în ultimele 24 luni anterioare producerii riscului asigurat, iar indemnizaţiile se stabilesc cu condiţia suspendării pentru această perioadă a plăţii ajutorului de şomaj;

e) femeile asigurate şi şomerele au dreptul la indemnizaţia de maternitate, indiferent de durata stagiului de cotizare.

22. Indemnizaţia se stabileşte în baza certificatului medical, eliberat de prestatorul de asistenţă medicală primară şi a certificatului de modelul prevăzut în anexa nr.2 la prezentul Regulament, eliberat de angajatorul de la locul de muncă de bază, iar în cazul pierderii acestora – în baza duplicatelor eliberate în modul stabilit. Alte documente nu pot servi drept temei pentru stabilirea indemnizaţiei.

[Pct.22 modificat prin Hot.Guv. nr.1020 din 24.10.2018, în vigoare 26.10.2018]

23. Indemnizaţia se stabileşte din prima zi a pierderii capacităţii de muncă pînă la restabilirea ei sau pînă la constatarea de către Consiliul Naţional pentru Determinarea Dizabilităţii şi Capacităţii de Muncă (în continuare – Consiliu) a gradului de dizabilitate sau pînă la încetarea contractului individual de muncă încheiat pe perioadă determinată sau lichidării unităţii, cu excepţia indemnizaţiei de maternitate şi a indemnizaţiei pentru incapacitate temporară de muncă survenită în urma unui accident de muncă sau a unei boli profesionale**.**

24. Indemnizaţia pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de boli obişnuite sau de accidente nelegate de muncă, se stabileşte:

a) pentru o perioadă de cel mult 180 zile calendaristice în cursul unui an calendaristic, calculată cu începere din prima zi de concediu medical. În cazul prelungirii concediului medical peste 180 zile calendaristice, cu cel mult 30 zile calendaristice, în temeiul avizului Consiliului, indemnizaţia se acordă pentru întreaga perioadă de concediu medical prelungit;

b) din a 120-a zi calendaristică de plată a indemnizaţiei, dreptul la indemnizaţie se menţine dacă concediul medical primar a fost acordat, iar în caz de continuare a incapacităţii de muncă – dacă concediul medical a fost prelungit cu avizul Consiliului, inclusiv în cazul asiguraţilor inapţi de muncă pe motiv de tuberculoză, SIDA şi maladie oncologică;

c) asiguraţilor care activează în baza contractului individual de muncă pe o perioada ce nu depăşeşte un an, inclusiv celor angajaţi la lucrări sezoniere şi şomerilor indemnizaţia se acordă pentru o perioadă de pînă la 30 zile calendaristice în perioada de acţiune a contractului şi, respectiv, în perioada de acordare a ajutorului de şomaj, iar în caz de pierdere a capacităţii de muncă pe motiv de tuberculoză, SIDA şi maladie oncologică indemnizaţia se stabileşte peste perioada de 30 zile calendaristice, dar nu mai mult decît pînă la expirarea contractului individual de muncă;

d) în caz de tuberculoză, SIDA şi maladie oncologică, dacă concediul medical este prelungit cu avizul Consiliului la a 120-a zi şi a 180-a zi calendaristică indemnizaţia se acordă pentru o perioada de cel mult un an pe parcursul a 2 ani calendaristici consecutivi. Perioada de acordare a indemnizaţiei pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de boli obişnuite sau de accidente

nelegate de muncă nu se include în termenul de plată a indemnizaţiei pe motiv de tuberculoză, SIDA şi maladie oncologică**;**

e) pentru cazurile neîntrerupte de incapacitate de muncă, cu trecere dintr-un an calendaristic în altul, calculul zilelor pentru cazul respectiv de incapacitate de muncă se efectuează pentru toată perioada, începînd cu prima zi de incapacitate de muncă;

f) în cazul în care asiguratul a fost expertizat la Consiliu înainte de termenul specificat la lit.a), b) sau c) din prezentul punct, indemnizaţia pentru cazul respectiv de incapacitate de muncă se stabileşte pînă în ziua încadrării în grad de dizabilitate;

g) în caz de refuz sau de neprezentare a persoanei asigurate pentru expertizare la Consiliu, precum şi în caz de refuz de a fi încadrat în grad de dizabilitate, indemnizaţia se plăteşte pînă la data adoptării deciziei pentru trimitere la Consiliu pentru expertizare.

În sensul prezentului Regulament anul calendaristic cuprinde perioada de la 1 ianuarie pînă la 31 decembrie.

25. Indemnizaţia pentru concediile medicale acordată în legătură cu apariţia riscului de întrerupere a sarcinii se acordă pe toată perioada concediului medical, inclusiv şomerelor, fără solicitarea avizului Consiliului.

III. DREPTUL LA INDEMNIZAŢIE PENTRU ÎNGRIJIREA COPILULUI BOLNAV

26. Indemnizaţia pentru îngrijirea copilului bolnav în vîrstă de pînă la 10 ani, iar în cazul copilului care suferă de maladie oncologică şi al copilului cu dizabilitate pentru afecţiuni intercurente – pînă la împlinirea vîrstei de 16 ani se acordă în bază de certificat de concediu medical, eliberat în condiţiile legislaţiei în vigoare. Pentru un caz de îmbolnăvire a copilului indemnizaţia se acordă pentru perioada în care copilul necesită îngrijire, dar nu mai mult de 14 zile calendaristice – în caz de tratament în condiţii de ambulatoriu şi de cel mult 30 zile calendaristice – în caz de tratament în staţionar.

Indemnizaţia se acordă pentru o perioadă totală de pînă la 60 zile calendaristice, cumulative (cazuri de tratament ambulatoriu plus cazuri de tratament staţionar) într-un an calendaristic pentru fiecare copil, fără a include în această perioadă îngrijirea în legătură cu maladia oncologică, tuberculoză şi SIDA, şi cazurile prevăzute la punctul 28 din prezentul Regulament.

27. Dreptul la indemnizaţia pentru îngrijirea copilului bolnav se acordă, opţional, unuia dintre părinţi: mamei sau tatălui. În cazul în care nici mama, nici tata, din motive întemeiate (tratament îndelungat al unei boli grave sau al consecinţelor traumei, spitalizare, absenţă temporară de la locul permanent de trai, decădere din drepturile părinteşti etc. – caz confirmat documentar), nu pot îngriji copilul bolnav în vîrstă de pînă la 10 ani, copilul care suferă de maladie oncologică în vîrstă de pînă la 16 ani sau copilul cu dizabilitate în vîrstă de pînă la 16 ani, indemnizaţia se acordă altor persoane asigurate, opţional: tutorelui, altui membru de familie, bunicului, bunicii.

28. În cazul în care copilul suferă de boli contagioase, este imobilizat într-un aparat ghipsat ori este supus unor intervenţii chirurgicale, durata concediului medical se stabileşte de către consiliul medical consultativ, iar indemnizaţia se acordă pentru perioada integrală a concediului medical.

29. Indemnizaţia pentru îngrijirea copilului bolnav nu se acordă pentru zilele în care asiguratul s-a aflat în concediu anual (de bază sau suplimentar), în concediu neplătit, în concediu pentru îngrijirea acestui copil pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani şi pentru perioada suspendării contractului individual de muncă şi în alte cazuri cînd asiguratul nu pierde venitul asigurat la toate unităţile.

30. În caz de tratament balneosanatorial al unui copil cu dizabilităţi în vîrstă de pînă la 16 ani, indemnizaţia se stabileşte unuia dintre părinţii asiguraţi (tutorelui sau curatorului), care educă copilul, pentru întreaga perioadă a aflării la tratament balneosanatorial al copilului cu dizabilităţi (luînd în considerare şi deplasarea tur-retur), la prezentarea prescripţiei medicale despre necesitatea îngrijirii individuale a copilului, dar nu mai mult de 30 zile calendaristice, fără a include această perioadă în termenul prevăzut la punctul 26 al prezentului Regulament.

31. În cazul în care copilul în vîrstă de pînă la 3 ani se îmbolnăveşte în perioada cînd persoana care îl îngrijeşte (creşte) îşi reia activitatea în condiţiile timpului de muncă parţial, atunci indemnizaţia pentru îngrijirea acestui copil bolnav nu se acordă, indiferent de faptul cine are grijă de copil.

IV. DREPTUL LA INDEMNIZAŢIE ÎN ANUMITE SITUAŢII

32. În cazul în care incapacitatea de muncă a survenit din motivele menţionate în pct.12 lit a), b) şi e) şi pct.37 lit.a) din prezentul Regulament în timpul concediului de odihnă anual (de bază sau suplimentar) indemnizaţia se stabileşte în baze generale, iar acesta se prelungeşte, în conformitate cu prevederile legislaţiei, cu durata incapacităţii de muncă ce a avut loc în timpul concediului.

33. În cazul în care incapacitatea de muncă a survenit înainte de începerea concediului neplătit sau a concediului pentru îngrijirea copilului pînă la vîrsta de 3 ani, concediile menţionate se consideră amînate şi indemnizaţia se stabileşte în bază generală.

34. Pentru incapacitatea de muncă survenită în timpul concentrărilor militare sau concediului suplimentar în legătură cu studiile în instituţiile de învăţămînt superior cu frecvenţă redusă sau mediu de specialitate, şi în alte cazuri cînd asiguratului i se păstrează salariul, indemnizaţia se stabileşte de la data la care salariatul urma să reînceapă activitatea de muncă.

35. Pentru perioada concediului medical ce se suprapune cu perioada de desfăşurare a activităţii de muncă se plăteşte salariul şi nu indemnizaţia.

36. Pentru zilele de concediu neplătit, pentru perioada suspendării contractului individual de muncă şi altor contracte de prestări servicii, indemnizaţiile prevăzute la pct.12 şi pct.37 lit.a) nu se stabilesc.

Indemnizaţiile prevăzute la pct.12 lit.a), c), d) şi e) şi pct.37 lit.a) din prezentul Regulament nu se stabilesc în perioada în care asiguratul se află în concediu pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani.

37. Indemnizaţia pentru recuperarea capacităţii de muncă se stabileşte în legătură cu:

a) protezare ortopedică;

b) tratament balneosanatorial.

Indemnizaţia în legătură cu protezarea ortopedică se acordă, în cazul în care asiguratul este internat în staţionar pentru protezare şi/sau pentru intervenţie ortopedică, pe toată perioada de aflare în staţionar.

În caz de tratament balneosanatorial (ambulatoriu, staţionar), indemnizaţia se stabileşte dacă durata concediului anual (de bază şi suplimentar) nu este suficientă pentru efectuarea tratamentului şi deplasarea tur-retur la aceste instituţii.

În cazul în care concediul anual a fost folosit înainte de plecarea la tratament balneosanatorial, durata concediului (de bază şi suplimentar) se exclude din perioada pentru care se acordă indemnizaţia respectivă, iar salariatului i se poate acorda un concediu neplătit pe o durată echivalentă cu concediul anual.

Asiguratului trimis, în modul stabilit, pentru tratament recuperatoriu în instituţiile balneosanatoriale, nemijlocit din secţiile spitaliceşti ale prestatorilor de servicii medicale, indemnizaţia se stabileşte pentru toată perioada aflării în sanatoriu.

[Pct.37 modificat prin Hot.Guv. nr.1020 din 24.10.2018, în vigoare 26.10.2018]

38. Indemnizaţia pentru prevenirea îmbolnăvirilor (carantină) se stabileşte asiguratului căruia i s-a instituit carantina cu interzicerea de a continua activitatea, pe durata stabilită prin certificat medical, eliberat conform legislaţiei în vigoare.

39. În cazul în care au fost prezentate acte sau date false, ori s-a tăinuit obţinerea venitului asigurat în perioada concediului medical şi ca rezultat s-au efectuat cheltuieli nejustificate din contul angajatorului sau/şi din contul bugetului asigurărilor sociale de stat, persoana vinovată restituie benevol sumele primite necuvenit sau acestea se reţin în baza hotărîrii instanţei judecătoreşti.

40. Indemnizaţia nu se stabileşte asiguratului în cazul în care:

a) îşi cauzează premeditat daune sănătăţii;

b) şi-a pierdut capacitatea de muncă în urma comiterii unei crime;

c) a urmat tratament forţat, conform hotărîrii judecătoreşti, cu excepţia asiguraţilor cu dizabilităţi mintale;

d) se află în detenţie sau în proces de expertizare medico-legală;

e) prezintă acte false;

f) neglijează serviciile medicale sau de reabilitare care îi stau la dispoziţie;

g) certificatul medical a fost anulat în modul stabilit de Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale;

h) se deplasează peste hotarele ţării în perioada aflării în concediu medical, cu excepţia deplasării pentru consultaţii, investigaţii sau pentru a urma tratamentul prescris şi cu excepţia femeilor aflate în concediu de maternitate.

În cazurile expuse la lit.f), g) şi h) din prezentul punct plata indemnizaţiei încetează începînd cu ziua în care a fost constatată încălcarea şi pînă la expirarea concediului medical. Sumele plătite nejustificat din contul angajatorului sau/şi din contul bugetului asigurărilor sociale de stat se restituie de asigurat benevol angajatorului sau/şi bugetului asigurărilor sociale de stat sau se restituie în baza hotărîrii instanţei judecătoreşti.

V. DREPTUL LA INDEMNIZAŢIA DE MATERNITATE

41. Indemnizaţia de maternitate se acordă integral la a 30-a săptămînă de sarcină, pe o perioadă de 126 zile calendaristice, iar în cazul naşterilor complicate ori a naşterii a doi copii – de 140 zile calendaristice. În cazul sarcinilor cu 3 sau mai mulţi feţi, indemnizaţia de maternitate se acordă integral la a 24-a săptămînă de sarcină, pe o perioadă de 182 zile calendaristice.

42. În cazul naşterii premature si în cazul în care copilul se naşte mort indemnizaţia de maternitate se acordă pentru perioada concediului medical confirmat prin certificat de concediu medical eliberat în modul aprobat de Guvern.

43. În cazul înregistrării căsătoriei după producerea riscului asigurat (acordării concediului de maternitate), indemnizaţia de maternitate se stabileşte soţiilor aflate la întreţinerea soţilor asiguraţi din data înregistrării căsătoriei şi pînă la expirarea concediului de maternitate, în condiţiile pct.49^1.

[Pct.43 modificat prin Hot.Guv. nr.787 din 09.10.2017, în vigoare 13.10.2017]

44. În cazul acordării concediului de maternitate în perioada concediului pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani, persoana îndreptăţită va beneficia de ambele indemnizaţii (de maternitate şi de creştere a copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani).

45. Persoanei asigurate care a adoptat un copil nou-născut sau a instituit tutela nemijlocit în maternitate, indemnizaţia de maternitate se stabileşte din ziua adopţiei (luării sub tutelă) şi pînă la expirarea a 56 zile calendaristice din ziua naşterii copilului, iar în cazul adopţiei sau instituirii tutelei nemijlocit din maternitate asupra a doi sau mai mulţi copii concomitent, indemnizaţia de maternitate se stabileşte în baza actelor corespunzătoare, din ziua adopţiei (instituirii tutelei) şi pînă la expirarea a 70 zile calendaristice din ziua naşterii copiilor.

46. În cazul femeilor asigurate, certificatul medical se prezintă angajatorului de la locul de muncă de bază, care, în aceeaşi zi, completează pe versoul certificatului medical la compartimentele "Completează pontatorul" şi "Completează secţia de cadre, conform carnetului de muncă" şi îl restituie femeii asigurate pentru a fi depus la structurile teritoriale de asigurări sociale.

47. În cazul soţiilor aflate la întreţinerea soţilor asiguraţi, certificatul medical se prezintă angajatorului de la locul de lucru de bază al soţului, care în aceeaşi zi perfectează pe versoul certificatului medical la compartimentul "Completează pontatorul" şi "Completează secţia de cadre, conform carnetului de muncă" în baza carnetului de muncă al soţului şi îl restituie pentru a fi depus la structurile teritoriale de asigurări sociale.

48. În cazul în care soţia se află la întreţinerea soţului asigurat, indemnizaţia de maternitate se stabileşte pe numele soţiei. Faptul că persoana în cauză este soţia angajatului se confirmă prin buletinul de identitate şi certificatul de căsătorie.

[Pct.49 abrogat prin Hot.Guv. nr.787 din 09.10.2017, în vigoare 13.10.2017]

Notă: Se declară neconstituţional pct.49, conform Hot. Curţii Constituţionale nr.6 din 09.02.2017, în vigoare 09.02.2017

49[1]. Soţia care se află la întreţinerea soţului asigurat beneficiază de indemnizaţie de maternitate dacă, la data acordării concediului de maternitate, nu este angajată în cîmpul muncii, fapt confirmat prin carnetul de muncă sau prin declaraţia scrisă pe proprie răspundere (anexa nr.6) că nu realizează venit asigurat şi nu este persoană asigurată de riscul respectiv.

[Pct.49[1] introdus prin Hot.Guv. nr.787 din 09.10.2017, în vigoare 13.10.2017]

50. Actele pentru stabilirea indemnizaţiei de maternitate se înaintează de către solicitantă sau de către soţul acesteia la structura teritorială de asigurări sociale de la locul de domiciliu sau la structura teritorială în deservirea căreia se află unitatea de la locul de lucru de bază, la alegere, unde ulterior urmează a fi solicitată indemnizaţia pentru creşterea/îngrijirea copilului.

50[1]. Personalul instituţiilor serviciului diplomatic care activează în misiunile diplomatice peste hotarele ţării şi organizaţiilor sau instituţiilor internaţionale în calitate de reprezentanţi ai Republicii Moldova pot depune, pe bază de procură, cererea stabilită în punctul 50 din prezentul Regulament.

[Pct.50[1] introdus prin Hot.Guv. nr.1020 din 22.12.2014, în vigoare 31.12.2014]

50[2]. Solicitantul/beneficiarul desemnează, prin cerere, prestatorul de servicii de plată. Prestatorul de servicii de plată desemnat încheie contract cu Casa Naţională de Asigurări Sociale.

[Pct.50[2] introdus prin Hot.Guv. nr.481 din 05.08.2015, în vigoare 07.08.2015]

51. Cu cererea pentru stabilirea indemnizaţiei de maternitate se prezintă următoarele acte:

a) certificatul de concediu medical în original;

b) buletinul de identitate al femeii asigurate în original şi în copie;

c) în cazul soţiei aflate la întreţinerea soţului asigurat – buletinul de identitate al soţiei şi al soţului, certificatul de căsătorie, carnetul de muncă al soţiei sau declaraţia soţiei, prezentată pe propria răspundere că nu realizează venit asigurat şi nu este persoană asigurată de riscul respectiv (anexa nr.6 la prezentul Regulament) în original şi în copie;

d) declaraţia persoanei asigurate de tipul Rev-5 pentru stabilirea prestaţiilor de asigurări sociale (în continuare – Declaraţia Rev-5), eliberată asiguratei de către angajatorul de la locul de lucru de bază şi de la locul de lucru prin cumul, iar în cazul soţiei aflate la întreţinerea soţului asigurat – Declaraţia Rev-5 eliberată de către angajatorul de la locul de lucru de bază şi de la locul de lucru prin cumul al soţului, pentru lunile trimestrului de gestiune pentru care nu au fost prezentate declaraţiile REV-5 centralizat în original;

e) în cazul lipsei venitului asigurat în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii producerii riscului asigurat, solicitantul poate confirma motivul lipsei venitului asigurat prin următoarele acte: carnetul de muncă, ordinul şi/sau extrasul din ordin ş.a.

Copiile actelor anexate la cererea de stabilire a indemnizaţiei de maternitate se confirmă de structurile teritoriale de asigurări sociale.

[Pct.51 modificat prin Hot.Guv. nr.787 din 09.10.2017, în vigoare 13.10.2017]

52. Venitul asigurat pentru stabilirea indemnizaţiei de maternitate pentru perioada precedentă trimestrului de gestiune se confirmă în baza informaţiei din Registrul de stat al evidenţei individuale în sistemul public de asigurări sociale. Venitul asigurat pentru lunile trimestrului de gestiune, se confirmă prin Declaraţia Rev-5 pentru stabilirea prestaţiilor de asigurări sociale, care se eliberează de către angajator la solicitarea angajatului.

53. Actele depuse pentru stabilirea indemnizaţiei de maternitate se examinează, în termen de pînă la 10 zile calendaristice din data depunerii cererii la structurile teritoriale de asigurări sociale.

54. În cazul în care la cerere nu sînt anexate toate actele necesare sau dacă au fost prezentate acte perfectate incorect/incomplet, solicitantul are dreptul să prezinte suplimentar actele necesare stabilite în prezentul Regulament, în termen de pînă la 10 zile calendaristice din data depunerii cererii.

55. Dacă actele lipsă sau perfectate incorect/incomplet nu sînt prezentate în termen la structurile teritoriale de asigurări sociale, se ia decizia de a refuza stabilirea indemnizaţiei. În acest caz, în termen de 10 zile calendaristice, după aprobarea deciziei de refuz, solicitantei i se restituie actele şi se comunică motivul refuzului.

56. În cazul prezentării actelor lipsă sau perfectate incorect/incomplet după termenul menţionat la pct.54 al prezentului Regulament, acestea se examinează din nou în baze generale.

57. În cazul în care este necesară verificarea autenticităţii Declaraţia Rev-5 prezentate de la locul de lucru de bază sau de la locul de lucru prin cumul stabilirea indemnizaţiei se sistează pînă la verificarea veridicităţii actelor prezentate şi emiterea concluziei, perioadă care nu poate depăşi 30 de zile calendaristice din data depunerii cererii.

58. În cazul în care concediul de maternitate a început în perioada concediului neplătit, în perioada suspendării contractului individual de muncă şi altor contracte de prestări servicii, în perioada în care asiguratul se află în concediul pentru îngrijirea copilului de la 3 la 6 ani sau din alte motive de lipsă de la lucru prevăzute de Codul muncii, indemnizaţia se stabileşte cu începere de la data cînd asigurata/soţul femeii aflate la întreţinerea acestuia urma să-şi reia activitatea.

59. Decizia de stabilire a indemnizaţiei de maternitate se aprobă de către şeful structurii teritoriale de asigurări sociale.

60. Cererea şi decizia pentru stabilirea indemnizaţiei cu toate actele anexate se păstrează de către structurile teritoriale de asigurări sociale în dosarul personal al solicitantului.

61. Prestatorii de servicii de plată desemnaţi (în continuare – prestatori), în baza informaţiei primite în mod electronic de la Casa Naţională, efectuează plata indemnizaţiei de maternitate.

[Pct.61 completat prin Hot.Guv. nr.481 din 05.08.2015, în vigoare 07.08.2015]

62. Indemnizaţia de maternitate se plăteşte o singură dată pentru întreaga perioadă a concediului de maternitate.

63. Indemnizaţia de maternitate stabilită şi neplătită persoanei decedate (femeii asigurate sau soţiei aflate la întreţinerea soţului asigurat) se plăteşte soţului, după caz, tutorelui, curatorului sau persoanei care confirmă că a suportat cheltuielile ocazionate de deces la prezentarea actelor confirmative: buletinul de identitate, certificatul de căsătorie, şi, după caz, buletinul de identitate, certificatul de naştere al copilului şi hotărîrea privind încuviinţarea adopţiei şi, respectiv, privind instituirea tutelei şi buletinul de identitate al persoanei sau în lipsa acestuia, identitatea persoanei poate fi confirmată printr-un alt act, inclusiv de uz temporar, eliberat de organele competente ale statului, certificatul ce confirmă decesul şi actele ce confirmă cheltuielile ocazionate de deces.

64. Indemnizaţia de maternitate neplătită la timp din vina organului care o stabileşte sau o plăteşte se plăteşte integral femeii asigurate, iar în cazul decesului acesteia soţului supravieţuitor, copiilor, părinţilor sau, în lipsa acestora, persoanei care dovedeşte că a îngrijit decedata.

65. Indemnizaţia de maternitate se plăteşte în luna următoare a lunii în care a fost aprobată decizia privind stabilirea indemnizaţiei de maternitate.

66. Pentru perioada concediului de maternitate care se suprapune cu perioada în care femeia a desfăşurat activitate de muncă, se plăteşte salariul, dar nu indemnizaţia. În asemenea situaţie pentru perioada de suprapunere indemnizaţia plătită se restituie în modul prevăzut de prezentul Regulament.

66[1]. Stabilirea şi plata indemnizaţiei de maternitate pentru angajaţii a căror identitate şi calitate se încadrează în condiţiile Legii nr.245/2008 cu privire la secretul de stat, precum şi pentru soţiile aflate la întreţinerea angajaţilor respectivi se efectuează de către angajator în temeiul prezentului Regulament.

[Pct.66[1] introdus prin Hot.Guv. nr.1221 din 12.12.2018, în vigoare 01.01.2019]

VI. BAZA DE CALCUL A INDEMNIZAŢIILOR DE ASIGURĂRI SOCIALE

67. Baza de calcul a indemnizaţiilor de asigurări sociale prevăzute la pct.12 şi pct.37 lit.a) o constituie venitul mediu lunar asigurat realizat în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii producerii riscului asigurat, venit din care au fost calculate contribuţii individuale de asigurări sociale.

68. În cazul persoanei care desfăşoară/ a desfăşurat activităţi la mai multe unităţi venitul asigurat obţinut la locul de muncă prin cumul se confirmă prin certificat/certificate eliberate de fiecare unitate în care îşi desfăşoară/ a desfăşurat activitatea salariatul (anexa nr.1 la prezentul Regulament).

69. Venitul asigurat din perioada ultimelor 12 luni calendaristice premergătoare, obţinut la unitatea angajării anterioare se confirmă prin certificat/certificate eliberat de angajatorul precedent, conform modelului menţionat la pct.68 al prezentului Regulament, iar în cazul imposibilităţii obţinerii certificatului de la locul precedent de lucru, venitul asigurat obţinut la unitatea anterioară se confirmă prin extrasul din contul persoanei asigurate, eliberat de Casa teritorială de asigurări

sociale. În cazul neprezentării certificatului despre venitul asigurat de la unitatea precedentă de lucru, lunile respective se vor include în calcul fără venit asigurat.

70. Venitul asigurat pentru lunile incluse în calcul la determinarea bazei de calcul a indemnizaţiilor de asigurări sociale prevăzute la pct.12 şi pct.37 lit.a) nu poate depăşi suma a 5 salarii medii lunare prognozate pe economie pentru anul respectiv înmulţită la 12 sau la numărul de luni în care persoana a realizat venit asigurat. În cazul în care în calcul se include anul calendaristic incomplet, venitul asigurat se plafonează reieşind din numărul de luni în care a fost realizat venitul asigurat pentru anul respectiv. Salariul mediu lunar prognozat pe economie se aprobă de Guvern.

[Pct.70 în redacţia Hot.Guv. nr.632 din 14.08.2017, în vigoare 18.08.2017]

70[1]. Pentru perioada de activitate în baza unui contract individual de muncă încheiat cu un rezident al parcului pentru tehnologia informaţiei, venitul lunar asigurat al angajatului va constitui 60% din cuantumul salariului mediu lunar pe economie prognozat pentru anul respectiv, indiferent de mărimea efectivă a venitului salarial pentru munca desfăşurată în parc, numărul zilelor lucrate pe parcursul lunii şi programul de muncă al acestuia (deplin sau parţial). În sensul aplicării acestei prevederi vor fi considerate lunile în care persoana a lucrat cel puţin o zi. În cazul în care angajatul a activat pe parcursul lunii atît în cadrul unui parc pentru tehnologia informaţiei, cît şi în afara acestuia, venitul lunar asigurat va constitui venitul din care au fost calculate contribuţii individuale de asigurări sociale şi 60% din cuantumul salariului mediu lunar pe economie prognozat pentru anul respectiv.

[Pct.70[1] introdus prin Hot.Guv. nr.996 din 21.11.2017, în vigoare 24.11.2017]

71. Venitul mediu lunar asigurat se determină prin împărţirea la 12 a venitului asigurat realizat la toate unităţile în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii producerii riscului asigurat.

72. În cazul lipsei integrale a venitului asigurat din motiv de concediu medical, concediu de maternitate, concediu pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de trei ani, şomaj cu drept de ajutor de şomaj la toate unităţile în unele şi aceleaşi luni calendaristice din perioada celor 12 luni calendaristice incluse în calcul la determinarea bazei de calcul a indemnizaţiilor, prevăzute la punctul 12 literele a), c), d) şi e) şi punctul 37 litera a), aceste luni se substituie cu acelaşi număr de luni calendaristice consecutive imediat premergătoare perioadei incluse în calcul ori se includ în calcul în cuantumul unui salariu tarifar pentru I categorie de salarizare în sectorul bugetar sau, după caz, în cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real în vigoare la data producerii riscului asigurat la locul de muncă de bază al asiguratului, cu condiţia că aceasta va duce la majorarea cuantumului indemnizaţiei.

În cazul asiguraţilor angajaţi în condiţiile timpului de muncă parţial se ia în calcul salariul tarifar sau salariul minim garantat în cuantum proporţional salariului pentru timpul lucrat sau în funcţie de volumul lucrului făcut.

Prevederile prezentului punct nu se aplică în cazul lipsei integrale a venitului asigurat la toate unităţile în unele şi aceleaşi luni calendaristice din perioada celor 12 luni calendaristice incluse în calcul la determinarea bazei de calcul al indemnizaţiilor din alte motive decît cele menţionate sau din motivele menţionate combinate cu alte motive.

[Pct.72 modificat prin Hot.Guv. nr.1020 din 24.10.2018, în vigoare 26.10.2018]
[Pct.72 în redacţia Hot.Guv. nr.1020 din 22.12.2014, în vigoare 31.12.2014]

73. În cazul în care asiguratul, în toate lunile din ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii producerii riscului asigurat, nu a realizat venit asigurat la nici o unitate din motiv de concediu medical, concediu de maternitate, concediu pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani, şomaj cu drept de ajutor de şomaj, baza de calcul a indemnizaţiei prevăzute la pct.12 lit.a), c), d) şi e) şi pct.37 lit.a) din prezentul Regulament o constituie cuantumul unui salariu tarifar pentru categoria I de salarizare în sectorul bugetar sau, după caz, cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real în vigoare la data producerii riscului asigurat, la locul de muncă de bază al asiguratului, sau se substituie cu acelaşi număr de luni calendaristice consecutive imediat premergătoare**,** perioadei incluse în calcul, cu condiţia că aceasta va duce la majorarea cuantumului indemnizaţiei.

74. Dacă venitul asigurat lipseşte la toate unităţile în unele şi aceleaşi luni din perioada celor 12 luni calendaristice incluse în calcul, ori dacă venitul lunar asigurat realizat în perioada celor 12 luni calendaristice incluse în calcul este mai mic decît salariul tarifar pentru categoria I de salarizare în sectorul bugetar sau, după caz, decît cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real din motiv de concediu medical, concediu de maternitate, concediu pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani, şomaj cu drept de ajutor de şomaj, aceste luni se includ în baza de calcul al indemnizaţiei de maternitate cu venit lunar asigurat în cuantumul unui salariu tarifar pentru categoria I de salarizare în sectorul bugetar sau, după caz, în cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real în vigoare la data producerii riscului asigurat, la locul de muncă de bază al asiguratului sau, se substituie cu acelaşi număr de luni calendaristice consecutive în care a fost realizat venit asigurat, luni imediat premergătoare, perioadei incluse în calcul, cu condiţia că aceasta va duce la majorarea cuantumului indemnizaţiei. Această prevedere nu se aplică în cazul lipsei integrale a venitului asigurat la toate unităţile în unele şi aceleaşi luni calendaristice din perioada celor 12 luni calendaristice incluse în calcul la determinarea bazei de calcul al indemnizaţiilor din alte motive decît cele menţionate sau din motivele menţionate combinate cu alte motive.

75. În cazul în care asiguratul în toate 12 luni calendaristice premergătoare lunii producerii riscului asigurat, nu a realizat venit asigurat la nici o unitate ori, dacă venitul lunar asigurat realizat în ultimele 12 luni calendaristice incluse în calcul este mai mic decît salariul tarifar pentru categoria I de salarizare în sectorul bugetar sau, după caz, decît cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real din motiv de concediu medical, concediu de maternitate, concediu pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani, şomaj cu drept de ajutor de şomaj, baza de calcul a indemnizaţiei de maternitate o constituie cuantumul unui salariu tarifar pentru categoria I de salarizare în sectorul bugetar sau, după caz, cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real în vigoare la data producerii riscului asigurat, la locul de muncă de bază al asiguratului sau, aceste luni se substituie cu acelaşi număr de luni calendaristice consecutive în care a fost realizat venit asigurat, luni imediat premergătoare, perioadei incluse în calcul cu condiţia că aceasta va duce la majorarea cuantumului indemnizaţiei.

76. Perioada de substituire în cazul stabilirii bazei de calcul a indemnizaţiilor prevăzute la pct.12 lit.a), c), d) şi e) şi pct.37 lit.a) din prezentul Regulament este de cel mult 12 luni calendaristice şi de cel mult 36 luni calendaristice la stabilirea bazei de calcul a indemnizaţiei de maternitate în cazul lipsei venitului asigurat din motiv de concediu de maternitate şi concediu pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani.

77. În cazul indemnizaţiilor prevăzute la pct.12 lit.a), c), d) şi e) şi pct.37 lit.a) din prezentul Regulament, dacă în urma substituirii lunilor calendaristice în care lipseşte venitul asigurat cu acelaşi număr de luni calendaristice din perioada imediat premergătoare, în unele luni substituite

asiguratul a realizat venit asigurat mai mic decît salariul tarifar pentru categoria I de salarizare în sectorul bugetar sau, după caz, în cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real în vigoare la data producerii riscului asigurat, sau nu a realizat venit asigurat, indiferent din care motive, lunile substituite nu se mai substituie cu alte luni şi nici cu salariul tarifar pentru categoria I de salarizare în sectorul bugetar sau, după caz, în cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real.

78. În cazul în care asiguratul a activat în perioada premergătoare lunii producerii riscului asigurat mai puţin de 12 luni calendaristice, aceleaşi luni calendaristice lipsă la toate unităţile de pînă la angajare se includ în calcul cu venit lunar asigurat în cuantumul unui salariu tarifar pentru categoria I de salarizare în sectorul bugetar sau, după caz, în cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real în vigoare la data producerii riscului asigurat, la locul de muncă de bază al asiguratului.

79. În cazul în care persoana asigurată, în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii survenirii riscului asigurat, nu a realizat venit asigurat la nici o unitate din motiv de concediu pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani, cuantumul indemnizaţiei de maternitate se stabileşte în modul prevăzut la punctul 75 din prezentul Regulament sau reieşind din venitul mediu lunar asigurat în al cărei temei s-a calculat această indemnizaţie pentru copilul precedent, cu condiţia că aceasta va duce la majorarea cuantumului indemnizaţiei.

[Pct.79 completat prin Hot.Guv. nr.1020 din 22.12.2014, în vigoare 31.12.2014]

80. Baza de calcul a indemnizaţiilor de asigurări sociale prevăzute la pct.12 lit.a) şi b) şi pct.37 lit.a) din prezentul Regulament pentru şomeri o constituie cuantumul lunar al ajutorului de şomaj în vigoare la data producerii riscului asigurat.

81. La determinarea bazei de calcul a indemnizaţiilor de asigurări sociale, lunile calendaristice în care nu s-a realizat venit asigurat din motiv de concediu medical, concediu de maternitate, concediu pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani, şomaj cu drept de ajutor de şomaj, se includ în calcul în modul prevăzut la pct.72, 73 şi 78 din prezentul Regulament numai la unitatea în care asiguratul îşi desfăşoară activitatea de bază. Unitatea în care asiguratul îşi desfăşoară activitatea de bază se consideră unitatea unde se păstrează carnetul de muncă al asiguratului.

82. Prevederile pct.71, 72, 73, 78, 80, 83 şi 84 din prezentul Regulament se aplică la determinarea bazei de calcul a indemnizaţiilor şi în cazul în care asiguratul activează la o singură unitate.

83. În toate cazurile în care lunile din perioada de 12 luni calendaristice premergătoare producerii riscului asigurat, venitul asigurat lipseşte la toate unităţile din alte motive decît cele menţionate la pct.72 al prezentului Regulament, lunile respective nu se exclud din calcul.

84. În cazul în care asiguratul, în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii producerii riscului asigurat, nu a realizat venit asigurat la nici o unitate din alte motive decît din motiv de concediu medical, concediu de maternitate, concediu pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani, şomaj cu drept de ajutor de şomaj, indemnizaţia de asigurări sociale nu se acordă.

85. Baza de calcul a indemnizaţiei de maternitate pentru femeile asigurate care nu se încadrează în nici una dintre condiţiile prevăzute la pct.21 lit.a-c) din prezentul Regulament o constituie cuantumul unui salariu tarifar pentru categoria I de salarizare în sectorul bugetar sau, după caz, cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real în vigoare la data producerii riscului asigurat la locul de muncă de bază al femeii asigurate.

86. Baza de calcul a indemnizaţiei de maternitate acordate soţiilor aflate la întreţinerea soţilor asiguraţi este venitul mediu lunar asigurat al soţului, determinat în condiţiile prezentului Regulament.

87. Salariul şi indemnizaţia de concediu anual de odihnă se includ în calcul în lunile pentru care au fost calculate. Alte recompense decît salariul şi indemnizaţia de concediu de odihnă, plătite de angajator angajatului său în cadrul raportului de muncă, la care s-au calculat contribuţii individuale de asigurări sociale de stat se includ în calcul în lunile în care au fost calculate.

88. Indemnizaţiile prevăzute la pct.12 şi pct.37 lit.a) din prezentul Regulament se calculează şi se plătesc pentru zile calendaristice. Venitul asigurat pentru o zi calendaristică se determină prin împărţirea venitului mediu lunar asigurat, calculat în conformitate cu prevederile prezentului Regulament, la numărul de zile calendaristice din luna pentru care se plăteşte indemnizaţia.

89. Indemnizaţiile de asigurări sociale prevăzute la pct.12 lit.a)-c) şi pct.37 lit.a) stabilite în conformitate cu prezentul Regulament, nu se recalculează, cu excepţia cazurilor de modificare a legislaţiei privind modul de salarizare şi în baza hotărîrii judecătoreşti.

90. Suma indemnizaţiei pentru primele cinci zile de incapacitate de muncă se va distribui între angajatori în mărimi proporţionale veniturilor asigurate ale angajatului, realizate la fiecare angajator în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii producerii riscului asigurat.

91. Angajatorul de la locul de muncă de bază a asiguratului va confirma prin certificat (anexa nr.2 la prezentul Regulament) partea indemnizaţiei pentru incapacitate de muncă care urmează a fi achitată pentru primele cinci zile de incapacitate de muncă de către angajatorul de la locul de muncă prin cumul, inclusiv în cazul în care contractul individual de muncă a fost reziliat.

92. Certificatele menţionate în anexele nr.1 şi 2 la prezentul Regulament se vor completa în 3 exemplare.

93. Cuantumul lunar al indemnizaţiilor prevăzute la pct.12 lit.a), c), d) şi e) şi pct.37 lit.a) se stabileşte în condiţiile prezentului Regulament diferenţiat, în funcţie de durata stagiului total de cotizare, după cum urmează:

a) 60% din baza de calcul stabilită în cazul unui stagiu de cotizare de pînă la 5 ani;

b) 70% din baza de calcul stabilită în cazul unui stagiu de cotizare cuprins între 5 şi 8 ani;

c) 90% din baza de calcul stabilită în cazul unui stagiu de cotizare de peste 8 ani;

d) pentru concediile medicale în legătură cu incapacitatea de muncă a femeilor gravide care se află la evidenţa prestatorului de asistenţă medicală primară, indemnizaţia se stabileşte în cuantumul prevăzut la lit.a), b) şi c) din prezentul punct;

e) cuantumul indemnizaţiei pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de tuberculoză, SIDA sau de maladie oncologică este de 100% din baza de calcul stabilită în condiţiile prezentului Regulament;

f) cuantumul lunar al indemnizaţiei de maternitate este de 100% din baza de calcul stabilită în conformitate cu prezentul Regulament.

[Pct.93 modificat prin Hot.Guv. nr.1020 din 24.10.2018, în vigoare 26.10.2018]

94. În cazul indemnizaţiilor prevăzute la pct.12 lit.a), c), d) şi e) şi pct.37 lit.a) din prezentul Regulament în stagiul de cotizare se includ perioadele contributive de la prima zi de activitate a persoanei asigurate pînă la data în care a survenit riscul asigurat, conform datelor carnetului de muncă. În acelaşi mod se calculează stagiul de cotizare al soţilor asiguraţi, pentru aprecierea dreptului la indemnizaţie de maternitate a soţiilor aflate la întreţinere.

95. În stagiul de cotizare se includ perioadele de îndeplinire a serviciului militar în termen sau cu termen redus, perioada de îngrijire a unui copil pînă la vîrsta de 3 ani de către unul din părinţi sau de tutore, în caz de deces al ambilor părinţi, perioada în care asiguratul a beneficiat de

indemnizaţie, perioada de acordare a ajutorului de şomaj sau de alocaţie pentru integrare sau reintegrare profesională.

VII. PLATA INDEMNIZAŢIILOR

96. Plata indemnizaţiilor se efectuează:

a) odată cu achitarea salariului pe luna în care a fost depus certificatul – în cazul asiguraţilor cu contract individual de muncă;

b) în cel mult 10 zile calendaristice de la data depunerii certificatului medical – în cazul şomerilor;

c) în luna următoare a lunii în care a fost aprobată decizia privind stabilirea indemnizaţiei de maternitate de către structurile teritoriale de asigurări sociale;

d) în cazul verificării modului corectitudinii de eliberare a certificatului medical, plata indemnizaţiilor se va efectua după finisarea verificării.

97. Plata indemnizaţiilor se efectuează astfel:

a) plata indemnizaţiilor de asigurări sociale prevăzute la pct.12 lit.b), c), d) şi e) şi pct.37 lit.a) din prezentul Regulament se efectuează integral de la bugetul asigurărilor sociale de stat din prima zi;

b) plata indemnizaţiilor de asigurări sociale prevăzute la pct.12 lit.a) pentru primele cinci zile calendaristice de incapacitate temporară de muncă se efectuează din mijloacele financiare ale angajatorului, dar nu mai mult de 15 zile calendaristice cumulative, în cazul fiecărui angajat, pe parcursul unui an calendaristic, începînd cu a şasea zi calendaristică de incapacitate de muncă, iar în cazul multiplelor perioade de incapacitate de muncă, începînd cu prima zi după expirare a 15 zile cumulative plătite de angajator, indemnizaţia se plăteşte din mijloacele bugetului asigurărilor sociale de stat;

c) şomerilor indemnizaţia li se plăteşte din mijloacele bugetului asigurărilor sociale de stat începînd cu prima zi de incapacitate de muncă;

d) indemnizaţiile pentru cazurile de incapacitate de muncă cauzată de tuberculoză, SIDA, maladie oncologică, precum şi pentru concediile medicale în legătură cu incapacitatea temporară de muncă femeilor gravide care se află la evidenţa prestatorului de asistenţă medicală primară, se plătesc de la bugetul asigurărilor sociale de stat, începînd cu prima zi calendaristică.

[Pct.97 modificat prin Hot.Guv. nr.1020 din 24.10.2018, în vigoare 26.10.2018]

98. Indemnizaţiile prevăzute la pct.12 lit.a), c), d) şi e) şi pct.37 lit.a) din prezentul Regulament plătite din contul bugetului asigurărilor sociale de stat se stabilesc şi se achită de angajator în contul contribuţiilor de asigurări sociale aferente o dată cu salariul pentru luna în care a fost prezentat certificatul medical.

98[1]. Rezidenţii parcurilor pentru tehnologia informaţiei au dreptul la restituirea din bugetul de asigurări sociale de stat a sumelor reprezentînd prestaţiile de asigurări sociale prevăzute la pct.12 lit.a), c), d) şi e) şi pct.37 lit.a), achitate de către aceştia salariaţilor săi, a căror sursă de finanţare, potrivit legislaţiei în vigoare, este bugetul de asigurări sociale de stat. Restituirea poate fi solicitată în termen de 3 ani de la achitarea acestor indemnizaţii. Restituirea sumei achitate în plus se efectuează în modul şi în termenele stabilite de către administratorii de venituri, de la conturile la care au fost repartizate.

Cererea rezidentului parcului pentru tehnologia informaţiei de restituire din bugetul de asigurări sociale de stat se înaintează la structura teritorială de asigurări sociale la care acesta se deserveşte. Modelul cererii este aprobat prin ordinul Casei Naţionale.

La cerere se anexează următoarele acte:

a) copiile confirmate ale certificatelor de concediu medical;

b) documentul întocmit de angajator în formă liberă, confirmat prin semnătură de salariat, precum că indemnizaţia pentru incapacitate temporară de muncă i-a fost achitată;

c) alte documente care au stat la baza stabilirii dreptului de a beneficia de prestaţii de asigurări sociale, după caz.

Cererile de restituire se examinează şi, după caz, decizia de restituire se aprobă de conducerea Casei Naţionale în termen de 45 de zile lucrătoare de la data depunerii cererii.

[Pct.98[1] introdus prin Hot.Guv. nr.996 din 21.11.2017, în vigoare 24.11.2017]

99. Indemnizaţia se plăteşte beneficiarului sau reprezentantului legal al acestuia.

100. Indemnizaţia stabilită şi neplătită asiguratului decedat se plăteşte soţului (soţiei) supravieţuitor, copiilor, părinţilor sau, în lipsa acestora, persoanei care dovedeşte că l-a îngrijit pînă la data decesului.

101. Indemnizaţia neplătită la timp din vina organului care o stabileşte sau o plăteşte se achită integral soţului (soţiei) supravieţuitor, copiilor, părinţilor sau, în lipsa acestora, persoanei care dovedeşte că a îngrijit asiguratul decedat.

102. Plata indemnizaţiei încetează începînd cu ziua următoare celei în care beneficiarul:

a) a decedat;

b) nu mai întruneşte condiţiile legale pentru acordarea indemnizaţiei, inclusiv din cauza omiterii termenului sau refuzului de către asigurat de a fi expertizat la Consiliu;

c) şi-a stabilit domiciliul pe teritoriul unui alt stat cu care Republica Moldova nu a încheiat convenţii de asigurări sociale;

d) şi-a cauzat premeditat daune sănătăţii;

e) şi-a pierdut capacitatea de muncă, ori şi-a agravat starea sănătăţii în urma comiterii unei crime;

f) a fost plasat în staţionar pentru tratament forţat, conform hotărîrii judecătoreşti, cu excepţia asiguraţilor cu dizabilităţi mintale;

g) a fost plasat în detenţie sau în proces de expertizare medico-legală;

h) s-a constatat prezentarea de acte sau date false, ori s-a depistat tăinuirea obţinerii venitului asigurat în perioada concediului medical;

i) s-a constatat că neglijează serviciile medicale sau de reabilitare care îi stau la dispoziţie;

j) certificatul medical a fost anulat în modul stabilit de Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale;

k) s-a constatat deplasarea peste hotarele ţării în perioada aflării în concediul medical, cu excepţia deplasării pentru consultaţii, investigaţii sau pentru a urma tratamentul prescris şi cu excepţia femeilor aflate în concediu de maternitate.

103. În cazul în care Consiliul a decis încadrarea în grad de dizabilitate, indemnizaţia se plăteşte pînă la data la care persoanei i s-a stabilit acest grad, fără a se depăşi perioada maximă pentru care se acordă indemnizaţia respectivă.

104. În cazul în care incapacitatea temporară de muncă a început să decurgă în timpul funcţionării şi continuă în perioada staţionării întreprinderii (filialei, secţiei) sau a început în perioada staţionării întreprinderii (filialei, secţiei) şi, în această perioadă, timpul de staţionare a persoanelor asigurate a fost retribuit cu defalcarea contribuţiilor respective de asigurări sociale, indemnizaţia pentru perioada staţionării calculată în cuantumul prevăzut la pct.93 al prezentului Regulament se plăteşte în cuantum proporţional salariului păstrat lucrătorilor de aceeaşi profesie şi calificare pentru această perioadă, dar nu mai mare decît indemnizaţia calculată.

105. În cazul în care asiguratul care îngrijeşte (creşte) copilul în vîrstă de pînă la 3 ani îşi pierde personal capacitatea de muncă în perioada cînd îşi reia activitatea în condiţiile timpului de muncă parţial, atunci indemnizaţia se acordă, în cuantum proporţional salariului pentru timpul lucrat sau în funcţie de volumul lucrului făcut. În asemenea cazuri, venitul inclus în calcul în condiţiile pct.73 al prezentului Regulament se limitează corelativ salariului obţinut pentru timpul lucrat sau în funcţie de volumul lucrului făcut.

106. Indemnizaţia nu se plăteşte în cazul în care pentru timpul staţionării unităţii (filialei, secţiei) persoanelor angajate nu li se păstrează salariul ori nu li se plăteşte indemnizaţia pentru şomaj tehnic.

107. În cazul în care incapacitatea de muncă (indiferent de faptul cînd începe) continuă după repunerea în funcţiune a unităţii (secţiei, filialei), indemnizaţia, pentru perioada după data repunerii în funcţiune, se calculează şi se achită în mărimea cuantumului prevăzut la pct.93 al prezentului Regulament.

108. În cazul falimentului angajatorului, indemnizaţia pentru incapacitatea temporară de muncă, ce a început să curgă anterior acestei situaţii, se plăteşte analogic salariului, în temeiul art.43 din Legea insolvabilităţii nr.149 din 29 iunie 2012, din contul bugetului asigurărilor sociale de stat.

109. Indemnizaţia pentru concediile de maternitate se plăteşte:

a) prin intermediul prestatorilor de servicii de plată desemnaţi;

b) Casa Naţională va deschide un cont curent cu destinaţie specială la prestatori, pentru acumularea mijloacelor transferate de la bugetul asigurărilor sociale de stat;

c) lunar, în sistemul informaţional se formează listele de plată ale beneficiarilor de indemnizaţie de maternitate şi registrul listelor privind numărul beneficiarilor şi suma calculată.

[Pct.109 modificat prin Hot.Guv. nr.481 din 05.08.2015, în vigoare 07.08.2015]

110. Structurile teritoriale de asigurări sociale tipăresc, lunar, un exemplar al listelor beneficiarilor şi două exemplare ale registrului listelor privind numărul beneficiarilor şi suma calculată. Listele beneficiarilor şi un exemplar al registrului listelor se păstrează la structura teritorială de asigurări sociale, iar al doilea exemplar al registrului listelor se prezintă Casei Naţionale.

111. Prestatorii prezintă Casei Naţionale, lunar, pînă la data de 4 a lunii următoare celei de gestionare, raportul privind plata indemnizaţiei de maternitate (anexa nr.3 la prezentul Regulament), pe suport de hîrtie şi în format electronic, iar în cazul transferurilor la conturile bancare ale beneficiarilor – confirmare.

[Pct.111 completat prin Hot.Guv. nr.481 din 05.08.2015, în vigoare 07.08.2015]

111^1. Angajatorul prezintă Casei Naţionale lunar, pînă la data de 4 a lunii următoare celei gestionate, raportul privind plata indemnizaţiei de maternitate (conform anexei nr.3^1 la prezentul Regulament), pe suport de hîrtie.

[Pct.111^1 introdus prin Hot.Guv. nr.1221 din 12.12.2018, în vigoare 01.01.2019]

112. Sumele indemnizaţiei de maternitate, neîncasate la timp de beneficiari în decurs de 3 luni consecutive, sînt restituite de prestatori, lunar, pe contul corespunzător al Casei Naţionale în baza fişierului electronic prezentat de către Casa Naţională.

113. Plata indemnizaţiei de maternitate neachitată pe o perioadă de 3 luni şi restituită pe contul Casei Naţionale se reia în baza cererii scrise sau la solicitarea verbală a beneficiarului, dacă adresarea nu depăşeşte termenul prevăzut la pct.9 al prezentului Regulament.

114. Casa Naţională va transfera sumele respective pe contul bancar special al prestatorilor, pentru plata indemnizaţiei de maternitate.

114[1]. Casa Naţională transferă angajatorului sumele respective pentru plata indemnizaţiei de maternitate pentru angajaţii a căror identitate şi calitate se încadrează în condiţiile Legii nr.245/2008 cu privire la secretul de stat, precum şi pentru soţiile aflate la întreţinerea angajaţilor respectivi (conform anexei nr.7).

[Pct.114[1] introdus prin Hot.Guv. nr.1221 din 12.12.2018, în vigoare 01.01.2019]

115. Plata pentru serviciile de distribuire şi plată a indemnizaţiei de maternitate de către prestatori se efectuează după prezentarea dării de seamă din contul bugetului asigurărilor sociale de stat, în mărimile şi condiţiile prevăzute în contractul încheiat între Casa Naţională şi prestatori.

116. Casa Naţională totalizează lunar sumele plătite prin întocmirea lunară a dărilor de seamă privind plata indemnizaţiei de maternitate (anexa nr.4 la prezentul Regulament.

116[1]. Angajatorul prezintă Casei Naţionale lunar, pînă la data de 4 a lunii următoare celei gestionate, raportul privind numărul beneficiarilor şi suma indemnizaţiilor de maternitate (conform anexei nr.8).

[Pct.116[1] introdus prin Hot.Guv. nr.1221 din 12.12.2018, în vigoare 01.01.2019]

VIII. INDEMNIZAŢIA PENTRU INCAPACITATE TEMPORARĂ DE MUNCĂ CAUZATĂ DE UN ACCIDENT DE MUNCĂ SAU DE O BOALĂ PROFESIONALĂ

117. Indemnizaţia pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de un accident de muncă sau de o boală profesională se stabileşte în temeiul Legii asigurării pentru accidente de muncă şi boli profesionale nr.756-XIV din 24 decembrie 1999.

118. În cazul persoanelor angajate în baza contractului individual de muncă pe o durată determinată, dreptul la indemnizaţie pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de un accident de muncă sau de o boală profesională încetează la data expirării concediului medical şi/sau la data în care s-a emis decizia cu privire la încadrarea într-un grad de dizabilitate.

IX. DISPOZIŢII TRANZITORII

119. Calcularea şi plata indemnizaţiilor de asigurări sociale prevăzute pentru concediile medicale acordate pînă la 31 martie 2014, care continuă şi după această dată se va efectua în conformitate cu reglementările în vigoare pînă la 31 martie 2014.

120. Calcularea şi plata indemnizaţiilor în cazul riscurilor asigurate survenite după 1 aprilie 2014 se va efectua în conformitate cu prevederile prezentului Regulament.

X. DISPOZIŢII FINALE

121. Angajatorul sau funcţionarii structurilor teritoriale de asigurări sociale şi agenţiilor teritoriale pentru ocuparea forţei de muncă, din a căror vină au fost stabilite şi plătite necuvenit sume de la bugetul asigurărilor sociale de stat, ca urmare a nerespectării prevederilor legislaţiei în vigoare, sînt obligaţi să le restituie.

121[1]. Angajatorul poartă răspundere pentru corectitudinea stabilirii şi plăţii indemnizaţiei de maternitate pentru angajaţii a căror identitate şi calitate se încadrează în condiţiile Legii nr.245/2008 cu privire la secretul de stat, precum şi pentru soţiile aflate la întreţinerea angajaţilor respectivi, finanţate din bugetul asigurărilor sociale de stat, conform prevederilor legislaţiei, precum şi pentru evidenţa şi raportarea utilizării acestor mijloace financiare potrivit legislaţiei.

[Pct.121[1] introdus prin Hot.Guv. nr.1221 din 12.12.2018, în vigoare 01.01.2019]

122. Sumele nerecuperate de la beneficiarii decedaţi nu se urmăresc.

123. Litigiile ce ţin de stabilirea, calcularea şi plata indemnizaţiilor se soluţionează de Casa Naţională, a cărei decizie poate fi atacată în instanţa de judecată, conform legislaţiei în vigoare.

124. Zilele calendaristice de incapacitate de muncă achitate de angajator pînă la 31 martie 2014 inclusiv nu se includ în perioada de 15 zile cumulative pe parcursul anului 2014.

125. Indemnizaţiile prevăzute la pct.12 lit.b) din prezentul Regulament stabilite de la 1 aprilie 2014 pînă la data intrării în vigoare a prezentei hotărîri se recalculează.

Anexa nr.1
la Regulamentul cu privire la condiţiile
de stabilire, modul de calcul şi de plată
a indemnizaţiilor pentru incapacitate
temporară de muncă

CERTIFICAT
privind venitul asigurat realizat în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii producerii riscului asigurat

Nr. _____ din _____ 20___

Eliberat de către unitatea _____
(denumirea)

_____
(adresa)

Cod fiscal _____

Cod CUIÎO _____
(codul unic de identificare al întreprinderilor şi organizaţiilor)

Asiguratul (angajatul prin cumul) _____
(numele, prenumele)

_____
(adresa)

Cod personal _____

Anul	Luna	Zile lucrătoare	Zile efectiv lucrate	Venitul asigurat(lei)				
				salariu	prime	concediul anual	alte plăţi	total
Total								

Conducătorul unităţii _____
(numele, prenumele, semnătura)

Contabil-şef _____
(numele, prenumele, semnătura)

L.Ş.

Primit _____
(numele, prenumele, semnătura angajatului)
Recepţionat _____
(numele, prenumele, semnătura persoanei responsabile a angajatorului)

Notă: Conducătorul şi contabilul-şef poartă răspundere în conformitate cu legislaţia pentru prezentarea datelor false.

Anexa nr.2
la Regulamentul cu privire la condiţiile
de stabilire, modul de calcul şi de plată
a indemnizaţiilor pentru incapacitate
temporară de muncă

CERTIFICAT
privind sumele necesare spre achitare angajatului pentru primele cinci zile de incapacitate temporară de muncă în conformitate cu art.4 al Legii nr.289-XV din 22 iulie 2004

Nr. _____ din _____ 20___
Eliberat de către unitatea _____
(denumirea)
_____
(adresa)
Cod fiscal _____
Cod CUIÎO _____
(codul unic de identificare al întreprinderilor şi organizaţiilor)
Asiguratul _____
(numele, prenumele)
_____
(adresa)
Cod personal _____
În temeiul certificatului de concediu medical seria _____ nr._____,
eliberat de _____ pentru perioada de la _____ pînă la _____
i s-a calculat indemnizaţie pentru incapacitate temporară de muncă potrivit mărimii proporţionale a veniturilor asigurate în sumă de _____ lei,
(cu litere)
dintre care, unitatea _____
(denumirea)
Cod fiscal _____
Cod CUIÎO _____
(codul unic de identificare al întreprinderilor şi organizaţiilor)
datorează angajatului pentru primele cinci zile de incapacitate temporară de muncă suma de
_____ lei.
(cu litere)
Conducătorul unităţii _____
(numele, prenumele, semnătura)
Contabilul-şef _____
(numele, prenumele, semnătura)
L.Ş.
Primit _____
(numele, prenumele, semnătura angajatului)
Recepţionat _____
(numele, prenumele, semnătura persoanei responsabile a angajatorului de la locul de muncă prin cumul)

Notă: Conducătorul şi contabilul-şef poartă răspundere în conformitate cu legislaţia pentru prezentarea datelor false.

Anexa nr.3
la Regulamentul cu privire la condiţiile
de stabilire, modul de calcul şi de plată
a indemnizaţiilor pentru incapacitate
temporară de muncă

RAPORTUL
privind plata indemnizaţiei de maternitate pentru luna _____ anul _____

Unitatea administrativ-teritorială	Soldul la începutul perioadei		Transferat la "Prestatori"		Restituit la Casa Naţională de Asigurări Sociale						Total achitat		Soldul la sfîrşitul perioadei	
					neachitat		neachitat timp de 3 luni		achitat					
	numărul de beneficiari	suma	numărul de beneficiari	suma	numărul de beneficiari	suma	numărul de beneficiari	suma	numărul de beneficiari	suma	numărul de beneficiari	suma	numărul de beneficiari	suma
Total														

Conducător _____
Prestator

Contabil-şef _____
Prestator

Anexa nr.3[1]
la Regulamentul cu privire la condiţiile de stabilire,
modul de calcul şi de plată a indemnizaţiilor pentru
incapacitate temporară de muncă

RAPORTUL
privind plata indemnizaţiei de maternitate prin intermediul
_____
(denumirea angajatorului)

pentru luna _____ anul _____

Sold la începutul lunii	Calculat			Finanţat din bugetul de asigurări sociale de stat	Transferat			Restituit la Casa Naţională de Asigurări Sociale						Achitat			Sold la sfîrşitul lunii
								Neachitat			Achitat						
Suma	Numărul	Numărul	Suma	Suma	Numărul	Numărul	Suma	Numărul	Numărul	Suma	Numărul	Numărul	Suma	Numărul	Numărul	Suma	Suma

	de bene-ficiari	de copii			de bene-ficiari	de copii		de bene-ficiari	de copii		de bene-ficiari	de copii		de bene-ficiari	de copii		

Conducător _____
(angajator)

Contabil-şef _____
(angajator);

[Anexa nr.3[1] introdusă prin Hot.Guv. nr.1221 din 12.12.2018, în vigoare 01.01.2019]

Anexa nr.4
la Regulamentul cu privire la condiţiile
de stabilire, modul de calcul şi de plată
a indemnizaţiilor pentru incapacitate
temporară de muncă

Darea de seamă
privind plata indemnizaţiei de maternitate pentru luna _____ anul _____

Unitatea administrativ-teritorială	Soldul la începutul perioadei		Transferat la "Prestatori"		Restituit la Casa Naţională de Asigurări Sociale						Total achitat		Soldul la sfîrşitul perioadei	
					neachitat		neachitat timp de 3 luni		achitat					
	numă-rul de bene-ficiari	suma	numă-rul de bene-ficiari	suma	numă-rul de bene-ficiari	suma	numă-rul de bene-ficiari	suma	numă-rul de bene-ficiari	suma	numă-rul de bene-ficiari	suma	numă-rul de bene-ficiari	suma
Total														

Preşedintele Casei Naţionale de Asigurări Sociale _____

Contabilul-şef al Casei Naţionale de Asigurări Sociale _____

Anexa nr.5
la Regulamentul cu privire la condiţiile
de stabilire, modul de calcul şi de plată
a indemnizaţiilor pentru incapacitate
temporară de muncă

Direcţiei Resurse Umane
Director
de la _____

DECLARAŢIE

Subsemnata/tul _____ confirm pe proprie răspundere pierderea integrală a venitului asigurat pentru perioada_____, la toate unităţile în care desfăşoară activităţi.

În cazul în care se demonstrează că informaţia declarată mai sus nu este veridică mă oblig să restitui benevol sumele plătite nejustificat din contul angajatorului sau/şi din bugetul asigurărilor sociale de stat.

Data Semnătura

Anexa nr.6
la Regulamentul cu privire la condiţiile
de stabilire, modul de calcul şi de plată
a indemnizaţiilor pentru incapacitate
temporară de muncă

DECLARAŢIE

Subsemnata, _____,
(prenumele şi numele solicitantei)

confirm pe proprie răspundere că, la data acordării concediului de maternitate, nu sînt încadrată în cîmpul muncii, nu beneficiez de venit asigurat şi nu sînt persoană asigurată de riscul respectiv.

În cazul în care se demonstrează că informaţia declarată mai sus nu este veridică, mă oblig să rambursez suma indemnizaţiei de maternitate primită necuvenit.

Data _____ Semnătura _____ .

[Anexa nr.6 în redacţia Hot.Guv. nr.787 din 09.10.2017, în vigoare 13.10.2017]

Anexa nr.7
la Regulamentul cu privire la condiţiile de stabilire,
modul de calcul şi de plată a indemnizaţiilor pentru
incapacitate temporară de muncă

COMANDA
totalizatoare privind transferarea mijloacelor băneşti necesare
pentru plata indemnizaţiei de maternitate prin intermediul

_____
(denumirea angajatorului)

pentru luna _____ anul _____

Nr. crt.	**Tipul plăţii**	**TOTAL**	
		Numărul	**Suma (lei)**
1.	Indemnizaţii de maternitate		
2.			
TOTAL			

Conducător _____
(angajator)

Contabil-şef _____
(angajator)

Notă: Comanda se tipăreşte pe foaie cu antet.
[Anexa nr.7 introdusă prin Hot.Guv. nr.1221 din 12.12.2018, în vigoare 01.01.2019]

Anexa nr.8
la Regulamentul cu privire la condiţiile de stabilire,
modul de calcul şi de plată a indemnizaţiilor pentru
incapacitate temporară de muncă

RAPORT
privind numărul beneficiarilor şi suma indemnizaţiilor de maternitate
prin intermediul _____
(denumirea angajatorului)

pentru luna _____ anul _____

Nr. crt.	**Tipul plăţii**	**Persoane asigurate**			**Persoane neasigurate**		
		Numărul de beneficiari	**Numărul de copii**	**Suma**	**Numărul de beneficiari**	**Numărul de copii**	**Suma**
1.	Indemnizaţie de maternitate						
	TOTAL						

Conducător _____
(angajator)

Contabil-şef _____
(angajator).
[Anexa nr.8 introdusă prin Hot.Guv. nr.1221 din 12.12.2018, în vigoare 01.01.2019]

[Anexa nr.1 în redacţia Hot.Guv. nr.544 din 08.07.2014, în vigoare 18.07.2014]
[Anexa nr.1 modificată prin Hot.Guv. nr.1034 din 20.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Anexa nr.1 modificată prin Hot.Guv. nr.193 din 13.03.2013, în vigoare 15.03.2013]
[Anexa nr.1 modificată prin Hot.Guv. nr.403 din 13.06.2012, în vigoare 15.06.2012]
[Anexa nr.1 modificată prin Hot.Guv. nr.555 din 22.07.2011, în vigoare 29.07.2011]
[Anexa nr.1 modificată prin Hot.Guv. nr.530 din 13.07.2011, în vigoare 19.07.2011]

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
nr.108 din 3 februarie 2005

LISTA
hotărîrilor Guvernului ce se abrogă

1. Hotărîrea Consiliului de Miniştri al R.S.S.M. şi Consiliului Republican al Sindicatelor nr.99 din 21 martie 1984 "Cu privire la Hotărîrea Sovietului de Miniştri al URSS şi Consiliului Unional Central al Sindicatelor nr.191 din 23 februarie 1984" "Despre indemnizaţiile de asigurări sociale de stat", cu modificările şi completările ulterioare" (Veştile Sovietului Suprem şi ale Guvernului R.S.S. Moldoveneşti, 1984, nr.5, art.53).

2. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.187 din 29 iunie 1990 "Cu privire la majorarea indemnizaţiilor de incapacitate temporară de muncă, acordate unor categorii de muncitori şi funcţionari".

3. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.196 din 22 aprilie 1991 "Cu privire la modul de plată a certificatelor de incapacitate în muncă persoanelor ce au participat la lichidarea urmărilor avariei de la C.A.E. Cernobîl".

4. Punctul 2 din Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.329 din 3 iulie 1991 "Cu privire la aprobarea Regulamentului instituţiei narcologice a Ministerului Sănătăţii al Republicii Moldova şi Regulamentului instituţiei de reabilitare socială ale sistemului penitenciar al Ministerului Justiţiei al Republicii Moldova".

5. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.348 din 17 iulie 1991 "Despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de scutire temporară de muncă şi asigurare cu indemnizaţii pentru incapacitatea temporară de muncă a persoanelor, care îngrijesc de copii mici şi copii invalizi în cazul îmbolnăvirii mamei, şi acordare a unei zile suplimentare de odihnă pe lună cu remunerare în mărimea salariului de o zi unuia din părinţi (tutore, curator) care educă copil invalid";

6. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.58 din 11 februarie 1993 "Privind aprobarea Instrucţiunii asupra modului de stabilire, calculare şi achitare a indemnizaţiilor în legătură cu concediul medical în Republica Moldova" (Monitorul Parlamentului, 1993, nr.2, art.36).

7. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.1311 din 7 octombrie 2002 "Cu privire la completarea pct.44 al Instrucţiunii asupra modului de stabilire, calculare şi achitare a indemnizaţiilor în legătură cu concediul medical în Republica Moldova" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.142-143, art.1447).

H O T Ă R Î R E
cu privire la repartizarea alocaţiilor aprobate în bugetul de stat pentru majorarea salariilor în sectorul bugetar

nr. 872 din 03.08.2007

Monitorul Oficial nr.117-126/907 din 10.08.2007

* * *

În scopul realizării prevederilor Legii nr.355-XVI din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.35-38, art.148), cu modificările şi completările ulterioare şi în temeiul articolului 28 din Legea bugetului de stat pe anul 2007 nr.348-XVI din 23 noiembrie 2006 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.189-192, art.893), cu modificările şi completările ulterioare, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă repartizarea alocaţiilor aprobate în bugetul de stat pentru majorarea salariilor în sectorul bugetar, conform anexelor nr.1 şi nr.2.

2. Ministerele, alte autorităţi administrative centrale şi autorităţile administraţiei publice locale vor repartiza mijloacele prevăzute în anexele nr.1 şi nr.2 instituţiilor din subordine, în modul stabilit, aprobînd, în regim de urgenţă, modificările corespunzătoare în devizele de cheltuieli şi planurile de finanţare.

PRIM-MINISTRU **Vasile TARLEV**

Contrasemnează:

Ministrul finanţelor **Mihail Pop**

Chişinău, 3 august 2007.
Nr.872.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
nr.872 din 3 august 2007

Repartizarea alocaţiilor prevăzute în bugetul de stat pentru majorarea salariilor angajaţilor din instituţiile finanţate de la bugetul de stat

Denumirea instituţiei	Codurile			mii lei
	grupa principală	grupa	ministerul	
1	2	3	4	5
Cheltuielile, total				**71901,0**
Servicii de stat cu destinaţie generală	**1**			**3192,2**
Autorităţile legislative	**1**	**1**		**728,2**
Parlamentul	1	1	101	728,2
Autorităţile executive	**1**	**2**		**1190,1**

Aparatul Guvernului	1	2	104	1190,1
Activitatea financiară, bugetar-fiscală şi de control	**1**	**3**		**313,6**
Curtea de Conturi	1	3	103	37,4
Ministerul Finanţelor	1	3	122	276,1
inclusiv:				
Serviciul Fiscal de Stat	*1*	*3*	*122*	*255,1*
Serviciul Control Financiar şi Revizie	***1***	*3*	*122*	*21,0*
Servicii de planificare şi statistică	**1**	**4**		**949,3**
Biroul Naţional de Statistică	1	4	143	949,3
Autorităţi şi servicii cu destinaţie generală neatribuite la alte grupuri	**1**	**8**		**11,1**
Serviciul de Stat de Arhivă	1	8	154	11,1
Activitate externă	**2**			**35,1**
Organele administrative	**2**	**10**		**35,1**
Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene	*2*	10	135	35,1
Apărarea naţională	**3**			**2221,0**
Armata Naţională	**3**	**1**		**2221,0**
Ministerul Apărării	3	1	132	2221,0
Justiţie	**4**			**1329,3**
Instanţele judecătoreşti	**4**	**3**		**410,2**
Ministerul Justiţiei (Judecătoriile)	4	3	131	410,2
Procuratura	**4**	**4**		**489,6**
Procuratura Generală	4	4	113	489,6
Autorităţi de justiţie neatribuite Ia alte grupuri	**4**	**6**		**391,5**
Ministerul Justiţiei	4	6	131	391,5
Executarea judecătorească	**4**	**7**		**38,0**
Ministerul Justiţiei	4	7	131	38,0
Jurisdicţia constituţională	**4^1**			**31,3**
Autoritatea de jurisdicţie constituţională	**4^1**	**1**		**31,3**
Curtea Constituţională	4^1	1	106	31,3
Menţinerea ordinii publice şi securitatea naţională	**5**			**5832,8**
Organele afacerilor interne	**5**	**1**		**810,6**
Ministerul Afacerilor Interne	5	1	133	810,6
Trupele de carabinieri	**5**	**2**		**11,1**
Ministerul Afacerilor Interne	5	2	133	11,1
Penitenciarele	**5**	**3**		**2047,7**
Ministerul Justiţiei	5	3	131	2047,7
Organele securităţii naţionale	**5**	**4**		**746,9**
Serviciul Grăniceri	5	4	152	335,1
Serviciul de Informaţii şi Securitate	5	4	285	411,7
Protecţie civilă şi situaţii excepţionale	**5**	**6**		**2212,5**
Ministerul Afacerilor Interne	5	6	133	2212,5
Organe şi instituţii neatribuite la alte grupuri	**5**	**9**		**4,0**
Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice şi Corupţiei	5	9	297	4,0
Învăţământ	**6**			**19016,7**
Învăţământul secundar	**6**	**3**		**2255,7**
Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare	6	3	125	19,2
Ministerul Educaţiei şi Tineretului	6	3	129	2102,3

Ministerul Culturii şi Turismului	6	3	130	134,2
Învăţământul superior	**6**	**4**		**12223,5**
Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare	6	4	125	1029,3
Ministerul Sănătăţii	6	4	128	1763,8
Ministerul Educaţiei şi Tineretului	6	4	129	8011,8
Ministerul Culturii şi Turismului	6	4	130	1418,5
Învăţământul postuniversitar	**6**	**5**		**1780,2**
Ministerul Sănătăţii	6	**5**	128	1451,9
Ministerul Educaţiei şi Tineretului	6	5	129	113,7
Ministerul Culturii şi Turismului	6	**5**	130	10,5
Academia de Administrare Publică de pe lingă Preşedintele Republicii Moldova	6	5	158	204,1
Cursuri şi instituţii de perfecţionare a cadrelor	**6**	**6**		**499,5**
Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare	6	6	125	48,7
Ministerul Sănătăţii	6	6	128	138,7
Ministerul Educaţiei şi Tineretului	6	6	129	305,3
Academia de Administrare Publică de pe lingă Preşedintele Republicii Moldova	6	6	158	6,8
Instituţii şi activităţi în domeniul învăţământului neatribuite la alte grupuri	**6**	**7**		**184,7**
Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare	6	7	125	61,9
Ministerul Educaţiei şi Tineretului	6	7	129	122,8
Învăţământul mediu de specialitate	**6**	**8**		**2073,1**
Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare	6	8	125	421,9
Ministerul Sănătăţii	6	8	128	456,4
Ministerul Educaţiei şi Tineretului	6	8	129	904,5
Ministerul Culturii şi Turismului	6	8	130	290,2
Ştiinţă şi inovare	**7**			**16055,2**
Cercetările ştiinţifice fundamentale	**7**	**1**		**7308,5**
Academia de Ştiinţe a Moldovei	7	1	157	7308,5
Cercetările ştiinţifice aplicate	**7**	**2**		**8212,1**
Academia de Ştiinţe a Moldovei	7	*2*	157	8212,1
Pregătirea cadrelor ştiinţifice	**7**	**3**		**32,5**
Academia de Ştiinţe a Moldovei	7	3	157	32,5
Instituţii şi acţiuni pentru ştiinţă şi inovare neatribuite la alte grupuri	**7**	**4**		**499,8**
Academia de Ştiinţe a Moldovei	7	4	157	499,8
Organele administrative	**7**	**10**		**2,3**
Academia de Ştiinţe a Moldovei	7	10	157	2,3
Cultură, artă, culte, sport şi acţiuni pentru tineret	**8**			**10040,2**
Activităţi în domeniul culturii	**8**	**2**		**9872,9**
Ministerul Educaţiei şi Tinerelului	8	2	129	47,7
Ministerul Culturii şi Turismului	8	2	130	9777,2
dintre care:				
Teatre, circuri şi organizaţii concertistice	*8*	*2*	*130*	8747,1
Societatea Orbilor din Moldova	8	2	180	25,0
Asociaţia Surzilor din Republica Moldova	8	2	181	23,0
Sport şi acţiuni pentru tineret	**8**	**5**		**81,8**
Agenţia Sportului	8	5	138	81,8
Instituţii şi acţiuni privind cultura, arta, cultele şi sportul, neatribuite la alte grupuri	**8**	**6**		**85,5**

Ministerul Culturii şi Turismului	8	6	130	29,4
Agenţia Sportului	8	6	138	56,1
Ocrotirea sănătăţii	**9**			**6809,0**
Spitale	**9**	**1**		**230,8**
Asociaţia Curativ-Sanatorială şi de Recuperare	9	1	176	230,8
Policlinicile şi centrele medicilor de familie	**9**	**2**		**170,9**
Ministerul Sănătăţii	9	2	128	42,5
Asociaţia Curativ-Sanatorială şi de Recuperare	9	2	176	128,4
Servicii şi instituţii sanitaro-epidemiologice şi de profilaxie	**9**	**3**		**4445,4**
Ministerul Sănătăţii	9	3	128	4379,9
Asociaţia Curativ-Sanatorială şi de Recuperare	9	3	176	65,5
Instituţii şi servicii din domeniul ocrotirii sănătăţii neatribuite la alte grupuri	9	**5**		**917,4**
Ministerul Sănătăţii	9	5	128	831,6
Asociaţia Curativ-Sanatorială şi de Recuperare	9	5	176	85,8
Programe naţionale de ocrotire a sănătăţii	**9**	**6**		**1044,5**
Ministerul Sănătăţii	9	6	128	1044,5
Asigurare şi asistentă socială	**10**			**2429,2**
Instituţiile asistenţei sociale	**10**	**3**		**2429,2**
Ministerul Protecţiei Sociale, Familiei şi Copilului	10	3	127	2429,2
Agricultură, gospodăria silvică, gospodăria piscicolă şi gospodăria apelor	**11**			**3447,5**
Agricultură	**11**	**1**		**3447,5**
Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare	11	1	125	3447,5
Protecţia mediului şi hidrometeorologia	**12**			**889,8**
Hidrometeorologia	**12**	**3**		**889,8**
Ministerul Ecologiei şi Resurselor Naturale	12	3	284	889,8
Transporturi, gospodăria drumurilor, comunicaţii şi informatică	**14**			**155,7**
Transportul naval	**14**	**2**		**155,7**
Ministerul Transporturilor şi Gospodăriei Drumurilor	14	2	264	155,7
Gospodăria comunală şi gospodăria de exploatare a fondului de locuinţe	**15**			**78,6**
Activitatea sanitară, inclusiv controlul asupra poluării mediului	**15**	**3**		**57,5**
Ministerul Afacerilor Interne	15	3	133	57,5
Activităţile şi serviciile gospodăriei comunale şi ale gospodăriei de exploatare a fondului de locuinţe neatribuite la alte grupuri	**15**	**4**		**21,0**
Agenţia Construcţii şi Dezvoltare a Teritoriului	15	4	140	21,0
Completarea rezervelor de stat	**18**			**254,1**
Alte servicii pentru deservirea rezervelor de stat	**18**	**4**		**233,6**
Agenţia Rezerve Materiale, Achiziţii Publice şi Ajutoare Umanitare	**18**	4	169	233,6
Organele administrative	**18**	**10**		**20,4**
Agenţia Rezerve Materiale, Achiziţii Publice şi Ajutoarele Umanitare	18	**10**	169	20,4
Cheltuieli neatribuite la alte grupuri principale	**20**			**83,3**
Cheltuieli neatribuite la alte grupuri	**20**	**9**		**83,3**
Ministerul Finanţelor (Servicii şi tehnologii informaţionale, fabricarea blanchetelor, reforma contabilă)	20	9	122	83,3

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului

nr.872 din 3 august 2007

REPARTIZAREA
alocaţiilor prevăzute în bugetul de stat pentru majorarea salariilor angajaţilor din instituţiile finanţate de la bugetele unităţilor administrativ-teritoriale

Denumirea unităţii administrativ-teritoriale	Mii lei
1	2
Anenii Noi	1934,6
Basarabeasca	618,0
Briceni	1844,0
Cahul	3038,9
Cantemir	1522,7
Călăraşi	1744,1
Căuşeni	3046,7
Cimişlia	1278,5
Criuleni	2549,5
Donduşeni	1056,2
Drochia	3157,4
Dubăsari	895,6
Edineţ	1902,7
Făleşti	2226,8
Floreşti	1669,5
Glodeni	1419,9
Hînceşti	2311,2
Ialoveni	2064,0
Leova	1305,5
Nisporeni	1332,7
Ocniţa	1132,4
Orhei	2693,9
Rezina	1341,9
Rîşcani	1667,7
Sîngerei	1948,5
Soroca	1920,8
Străşeni	2131,8
Şoldăneşti	1142,3
Ştefan Vodă	1706,1
Taraclia	1513,5
Teleneşti	1736,5
Ungheni	2435,5
Unitatea teritorială autonomă Găgăuzia (Gagauz-Yeri)	4922,3
Mun. Chişinău	12905,0
Mun. Bălti	1982,3
Total	**78099,0**

H O T Ă R Î R E
cu privire la cuantumurile burselor, altor forme de ajutoare sociale pentru studenţii din instituţiile de învăţământ superior, elevii din instituţiile de învăţământ profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar, profesional tehnic secundar şi persoanele care studiază în învăţământul postuniversitar

nr. 1009 din 01.09.2006

Monitorul Oficial nr. 142-145/1092 din 08.09.2006

* * *

Notă: În titlul şi pe tot parcursul textului hotărîrii şi anexelor nr.2 şi nr.3 la hotărîre, sintagma „mediu de specialitate" se substituie cu sintagma „profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar", iar în titlul şi pe tot parcursul textului hotărîrii şi al anexei nr.3 la hotărîre, sintagma „secundar profesional" se substituie cu sintagma „profesional tehnic secundar" conform Hot.Guv. nr.1284 din 29.11.2016, în vigoare 09.12.2016

Guvernul **HOTĂRĂŞTE:**

1. Se stabilesc:

cuantumurile burselor de studii pentru studenţii din învăţământul superior (ciclul I, ciclul II, studii integrate, învăţământ medical şi farmaceutic), elevii din instituţiile de învăţământ profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar, profesional tehnic secundar, persoanele care studiază în învăţământul postuniversitar, conform anexei nr.1;

cuantumurile burselor de merit pentru studenţii din învăţământul superior, ciclul I, ciclul II, studii integrate, învăţământul medical şi farmaceutic şi elevii din instituţiile de învăţământ profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar, conform anexei nr.2.

[Pct.1 modificat prin Hot.Guv. nr.1284 din 29.11.2016, în vigoare 09.12.2016]
[Pct.1 completat prin Hot.Guv. nr.1083 din 30.12.2013, în vigoare 31.12.2013]
[Pct.1 modificat prin Hot.Guv. nr.891 din 12.11.2013, în vigoare 22.11.2013]
[Pct.1 modificat prin Hot.Guv. nr.1287 din 18.11.2008, în vigoare 05.12.2008]
[Pct.1 modificat prin Hot.Guv. nr.342 din 27.03.2007, în vigoare 01.01.2007]

2. Se stabileşte plafonul de acordare a burselor de studii (inclusiv pentru studenţii, elevii implicaţi în programe de mobilitate) la nivel de 70 la sută din numărul studenţilor şi elevilor autohtoni, înmatriculaţi la studii la învăţământ cu frecvenţa la zi, conform planului de înmatriculare cu finanţare bugetară la fiecare specialitate/domeniu de formare profesională din fiecare instituţie de învăţământ superior şi profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar.

În limita plafonului stabilit, pot beneficia de burse de studii, alocate din mijloacele bugetului de stat, studenţii/elevii admişi la studii cu finanţare bugetară, precum şi în bază de contract cu achitarea taxei pentru studii. Studenţii de la ciclul I, studii superioare de licenţă, studii superioare integrate, învăţământul medical şi farmaceutic care îşi fac studiile în bază de contract cu achitarea taxei pentru studii, pot beneficia semestrial de burse de studii, în funcţie de rezultatele academice obţinute în cadrul sesiunii ordinare de iarnă.

[Pct.2 modificat prin Hot.Guv. nr.891 din 12.11.2013, în vigoare 22.11.2013]

3. Se aprobă Regulamentul-cadru cu privire la modul şi condiţiile de acordare a burselor pentru studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic din instituţiile de învăţământ superior, elevii din instituţiile de învăţământ profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar şi profesional tehnic secundar şi persoanele care studiază în învăţământul postuniversitar, conform anexei nr.3.

4. Bursele pentru studenţi, elevi şi persoanele care studiază în învăţământul postuniversitar, înmatriculate pe baza contractelor cu agenţii economici, se acordă din mijloacele transferate instituţiei de învăţământ de către agentul economic.

Cuantumul burselor respective se stabileşte în contractele încheiate între părţi şi nu poate fi mai mic de cuantumul burselor prevăzute de la buget.

5. Se stabileşte că studenţii din instituţiile de învăţământ superior şi elevii din instituţiile de învăţământ profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar şi profesional tehnic secundar, cu excepţia celor care îşi au domiciliul permanent în localitatea de reşedinţă a instituţiei de învăţământ sau în suburbiile acestei localităţi, au dreptul la două călătorii pe an în ţară (tur-retur), cu restituirea de către instituţia respectivă de învăţământ, din mijloacele bugetare pentru studenţii bugetari şi din taxele de studii pentru studenţii care îşi fac studiile pe bază de contract, a 50% din costul biletelor de călătorie în transportul auto şi feroviar interurban.

6. Cuantumurile burselor pentru persoanele care studiază în învăţământul postuniversitar, studenţii, elevii străini, care îşi fac studiile în instituţiile de învăţământ postuniversitar, superior şi profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar din Republica Moldova în conformitate cu acordurile interstatale, se stabilesc în conformitate cu prevederile anexei nr.1.

Bursele se acordă doctoranzilor, medicilor rezidenţi, medicilor secundari clinici, masteranzilor, elevilor, studenţilor străini care au promovat sesiunea, indiferent de anul de studii şi media notelor obţinute.

7. Pe perioada stagiilor de practică pedagogică şi de specialitate, studenţilor şi elevilor li se achită diurna şi cazarea în mărime de 50 la sută din mărimea diurnei şi costului cazării stabilite pentru funcţionari şi muncitori, precum şi integral cheltuielile de transport (tur-retur) de la instituţia de învăţământ pînă la sediul instituţiei/întreprinderii în care se organizează stagiile de practică.

8. Se permite instituţiilor de învăţământ superior şi profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar să acorde burse sociale şi de merit, ajutoare materiale, premii, indemnizaţii unice, inclusiv în cazuri excepţionale, pentru tratament medical gratuit, din mijloacele provenite de la prestarea serviciilor cu plată, din sponsorizări şi donaţii.

9. Cheltuielile ce ţin de punerea în aplicare a prezentei hotărîri vor fi acoperite din contul mijloacelor prevăzute anual în bugetele respective.

10. Se abrogă unele hotărîri ale Guvernului, conform anexei nr.4.

[Pct.11 abrogat prin Hot.Guv. nr.342 din 27.03.2007, în vigoare 01.01.2007]

PRIM-MINISTRU **Vasile TARLEV**

Contrasemnează:
Ministrul educaţiei şi tineretului **Victor Ţvircun**
Ministrul finanţelor **Mihail Pop**

Chişinău, 1 septembrie 2006.
Nr.1009.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
nr.1009 din 1 septembrie 2006

Cuantumurile burselor de studii pentru studenţii din învăţămîntul superior (ciclul I, ciclul II, studii integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic), elevii din instituţiile de învăţămînt profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar, profesional tehnic secundar

Nr. crt.	Categoriile de burse	Cuantumul bursei lunare, lei	
		în învăţămîntul superior (ciclul I şi ciclul II, inclusiv studiile integrate)	în învăţămîntul profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar
I.	Bursa pentru studenţii din învăţămîntul superior (ciclurile I şi II, studii integrate) şi pentru elevii din învăţămîntul profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar		
1.	Categoria I	880	690
2.	Categoria a II-a	750	575
3.	Categoria a III-a	690	530
II.	Bursa socială	465	405
III.	Ciclul II	945	

Note:

1. Alocaţiile pentru bursele de categoria I nu vor depăşi 10 la sută, iar pentru bursele de categoria a II-a şi a III-a – 20 şi, respectiv, 70 la sută din alocaţiile bugetare prevăzute în acest scop.

2. Cuantumul bursei de studii la specialităţile cu profil pedagogic, agrar şi medical (pentru studenţii ciclului I, studiilor integrate, învăţămîntului medical şi farmaceutic şi elevii din învăţămîntul profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar) se majorează cu 20 la sută faţă de mărimea bursei prevăzute în prezenta anexă.

Cuantumul bursei din ultimul an de studii (pentru studenţii ciclului I, studiilor integrate, învăţămîntului medical şi farmaceutic şi elevii din învăţămîntul profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar) se majorează faţă de mărimea bursei prevăzute în prezenta anexă:

- la specialităţile cu profil pedagogic, agrar şi medical cu 40 la sută;
- pentru celelalte specialităţi cu 20 la sută.

3. În instituţiile de învăţămînt superior şi profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar bursele de studii se acordă semestrial, conform rezultatelor sesiunii de examinare, şi se achită lunar, în limitele mijloacelor alocate în acest scop.

Pentru studenţii/elevii anului I de învăţămînt, semestrul I de studii, bursele se stabilesc în mărimea prevăzută în prezenta hotărîre, conform mediei notelor de la concursul de admitere.

4. Numărul burselor sociale va constitui 10 la sută din numărul total al studenţilor ciclului I, studii integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic şi elevilor bursieri, cu excepţia bursierilor străini. Bursa socială se acordă persoanelor care au promovat sesiunea de examinare.

Burse de studii acordate în învăţământul profesional tehnic secundar

Categoria bursierilor	Categoriile de burse	Cuantumul bursei lunare, lei
Elevii din învăţământul profesional tehnic secundar, cu excepţia elevilor care îşi fac studiile în grupele pentru surzi şi hipoacuzici	Categoria I	510
	Categoria a II-a	430
	Categoria a III-a	360
Elevii din învăţământul profesional tehnic secundar care îşi fac studiile în grupele pentru surzi şi hipoacuzici		390

Note:

1. Alocaţiile pentru bursele elevilor din învăţământul profesional tehnic secundar se acordă, pe categorii, după cum urmează:

categoria I – 20 la sută;

categoria II – 30 la sută;

categoria III – 50 la sută.

2. În instituţiile de învăţământ profesional tehnic secundar bursele de studii se acordă semestrial, conform rezultatelor sesiunii de examinare, şi se achită lunar.

Pentru elevii anului I de învăţământ, semestrul I de studii, bursele se stabilesc în mărimea prevăzută în prezenta hotărîre, conform mediei notelor de la concursul de admitere.

Deţinuţii nu beneficiază de burse de studii.

3. În instituţiile de învăţământ profesional tehnic secundar bursele de studii se acordă semestrial, conform rezultatelor sesiunii de examinare, elevilor care au situaţia academică încheiată şi nu au acumulat pe parcursul semestrului mai mult de 40 de absenţe nemotivate, şi se achită lunar, în limitele mijloacelor alocate în acest scop.

Burse de studii pentru studenţii din învăţământul superior – ciclul III (studii superioare de doctorat), medicii rezidenţi, medicii secundari clinici, precum şi pentru postdoctoranzi

Nr. crt.	Categoriile de burse	Cuantumul bursei lunare, lei
1.	Doctoranzii din anul I de studii înscrişi imediat după absolvirea facultăţii şi cei cu vechimea în muncă mai mică de trei ani	1155
2.	Doctoranzii din anul II de studii înscrişi imediat după absolvirea facultăţii şi cei cu vechimea în muncă mai mică de trei ani	1280
3.	Doctoranzii din anul III de studii nominalizaţi la punctele 1 şi 2 din prezentul tabel şi doctoranzii anilor I-III de studii care pînă la înscrierea la doctorat aveau o vechime în muncă de cel puţin trei ani	1325
4.	Medicii rezidenţi din anul I de studii	1155
5.	Medicii rezidenţi din anii II şi III de studii	1280
6.	Medicii rezidenţi din anii IV şi V de studii, medicii secundari clinici înscrişi la secundariat imediat după absolvirea facultăţii	1325

7.	Medicii secundari clinici înmatriculaţi în secundariatul clinic cu vechime în muncă de medic	În mărimea salariului de funcţie calculat conform notei
8.	Postdoctoranzii care lucrează asupra tezei de doctor habilitat	În mărimea unui salariu mediu primit pînă la înscrierea la postdoctorat, dar nu mai mult decît salariul mediu lunar pe economie din anul precedent

Note:

1. În cazul în care medicii, pînă la înmatriculare în secundariat clinic, au ocupat funcţia de medic pe mai puţin de 1,0 unitate sau mai mult, bursa lunară se stabileşte la nivelul salariului de funcţie la 1,0 unitate de medic.

2. În cazul medicilor care, pînă la înmatriculare în secundariat clinic, au activat în cadrul instituţiilor medicale private, bursa lunară se stabileşte la nivelul minim al salariului de funcţie la 1,0 unitate de medic din sectorul medical public.

În perioada vacanţei de vară elevii din învăţămîntul secundar profesional şi mediu de specialitate, studenţii din învăţămîntul superior (ciclul I, ciclul II, studii integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic) nu beneficiază de bursă.

[Anexa nr.1 modificată prin Hot.Guv. nr.175 din 15.03.2019, în vigoare 16.03.2019]
[Anexa nr.1 modificată prin Hot.Guv. nr.399 din 25.04.2018, în vigoare 27.04.2018]
[Anexa nr.1 modificată prin Hot.Guv. nr.38 din 30.01.2017, în vigoare 03.02.2017]
[Anexa nr.1 modificată prin Hot.Guv. nr.1378 din 21.12.2016, în vigoare 23.12.2016]
[Anexa nr.1 în redacţia Hot.Guv. nr.1284 din 29.11.2016, în vigoare 09.12.2016]
[Anexa nr.1 în redacţia Hot.Guv. nr.169 din 12.03.2014, în vigoare 14.03.2014]
[Anexa nr.1 în redacţia Hot.Guv. nr.1287 din 18.11.2008, în vigoare 05.12.2008]
[Anexa nr.1 în redacţia Hot.Guv. nr.342 din 27.03.2007, în vigoare 01.01.2007]

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
nr.1009 din 1 septembrie 2006

Cuantumurile burselor de merit pentru studenţii din învăţ ămîntul superior (ciclul I, ciclul II, studii integrate, învăţămîntul medical şi farmaceutic) şi elevii din instituţiile de învăţămînt profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar

Nr. crt.	**Categoriile de burse**	**Cuantumul bursei lunare, lei**	
		în învăţămîntul superior	**în învăţămîntul profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar**
1.	Bursa Republicii	1525	
2.	Bursa Preşedintelui Republicii Moldova	1385	1075
3.	Bursa Guvernului	1270	
4.	Bursa „Gaudeamus”		920

[Anexa nr.2 modificată prin Hot.Guv. nr.175 din 15.03.2019, în vigoare 16.03.2019]
[Anexa nr.2 modificată prin Hot.Guv. nr.399 din 25.04.2018, în vigoare 27.04.2018]
[Anexa nr.2 modificată prin Hot.Guv. nr.38 din 30.01.2017, în vigoare 03.02.2017]
[Anexa nr.2 în redacţia Hot.Guv. nr.169 din 12.03.2014, în vigoare 14.03.2014]
[Anexa nr.2 completată prin Hot.Guv. nr.891 din 12.11.2013, în vigoare 22.11.2013]
[Anexa nr.2 în redacţia Hot.Guv. nr.1287 din 18.11.2008, în vigoare 05.12.2008]

[Anexa nr.2 modificată prin Hot.Guv. nr.342 din 27.03.2007, în vigoare 01.01.2007]

Anexa nr.3
la Hotărîrea Guvernului
nr.1009 din 1 septembrie 2006

Notă: Pe tot parcursul textului anexei, sintagma "Ministerul Educaţiei şi Tineretului" se substituie cu sintagma "Ministerul Educaţiei", iar sintagma "studii integrate" se substituie cu sintagma "studii superioare integrate" conform Hot.Guv. nr.891 din 12.11.2013, în vigoare 22.11.2013

Notă: În denumirea anexei nr.3 şi în tot textul acesteia după cuvintele "studenţii", "studenţilor" se introduc cuvintele "ciclul I, ciclul II, studii integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic" conform Hot.Guv. nr.1287 din 18.11.2008, în vigoare 05.12.2008

REGULAMENTUL-CADRU
cu privire la modul şi condiţiile de acordare a burselor pentru studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic din instituţiile de învăţămînt superior, elevii din instituţiile de învăţămînt profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar şi profesional tehnic secundar şi persoanele care studiază în învăţămîntul postuniversitar

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Prezentul Regulament stabileşte modul şi condiţiile de acordare a burselor pentru studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic din instituţiile de învăţămînt superior, elevii din instituţiile de învăţămînt profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar şi profesional tehnic secundar şi persoanele care studiază în învăţămîntul postuniversitar.

2. Acordarea de burse de la bugetul de stat reprezintă o formă de sprijin material vizînd atît protecţia socială, cît şi stimularea studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic (elevilor) cu performanţe academice şi comportament adecvat, precum şi persoanelor care studiază în învăţămîntul postuniversitar.

3. Bursele reprezintă o indemnizaţie lunară ce se acordă studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic şi elevilor care îşi realizează studiile prin învăţămînt de zi, precum şi persoanelor care studiază în învăţămîntul postuniversitar.

4. În învăţămîntul postuniversitar, din bugetul de stat se acordă burse pentru doctoranzi, medici rezidenţi, medici secundari clinici şi masteranzi. Cuantumul burselor pentru aceste categorii se stabileşte de către Guvern. Acordarea burselor doctoranzilor, medicilor rezidenţi, medicilor secundari clinici şi masteranzilor se realizează în funcţie de performanţele obţinute în activitatea academică, cu condiţia realizării integrale, în termenele stabilite, a planului de învăţămînt/programului de studiu pentru un semestru/an de studii. Pe perioada vacanţei de vară, persoanele care studiază în învăţămîntul postuniversitar, cu excepţia masteranzilor, beneficiază de burse.

5. În învăţămîntul superior şi profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar se atribuie următoarele tipuri de burse finanţate din bu getul de stat:

burse de merit;
burse de studii;
burse sociale.

În învăţământul profesional tehnic secundar se atribuie burse de studii.

6. *Bursele de merit* se acordă studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic din învăţământul superior şi elevilor din învăţământul profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar care au performanţe relevante în activitatea academică, ştiinţifică şi extracurriculară.

7. *Bursele de studii* se acordă studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic din învăţământul superior şi elevilor din învăţământul profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar în funcţie de rezultatele obţinute la învăţătură. În învăţământul profesional tehnic secundar elevii sînt asiguraţi cu burse de studii, în modul stabilit de Ministerul Educaţiei.

8. *Bursa socială* se acordă studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic şi elevilor, la cerere, în funcţie de situaţia materială a candidatului.

9. Acordarea burselor se realizează în limita fondului de burse alocat de la bugetul de stat, stabilit în corespundere cu legislaţia în vigoare.

10. Cuantumul şi plafonul de acordare a burselor studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic/elevilor se stabileşte de către Guvern, în funcţie de numărul total al studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic din învăţământul superior şi elevilor din învăţământul profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar, care îşi fac studiile cu finanţare bugetară.

11. Pot candida la burse din bugetul de stat studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic admişi la studii cu finanţare bugetară, precum şi studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic admişi la studii pe bază de contract cu achitarea taxei pentru studii, care realizează integral, în termenele stabilite, planul de învăţământ pentru un semestru/an de studii, obţin note de promovare şi numărul stabilit de credite: 30 – pentru un semestru şi 60 pentru un an de studii.

12. Elevii din învăţământul profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar admişi la studii cu finanţare bugetară, precum şi elevii admişi la studii pe bază de contract cu achitarea taxei pentru studii pot pretinde la burse din bugetul de stat dacă realizează integral, în termenele stabilite, planul de învăţământ pentru un semestru/an de studii şi obţin note de promovare.

13. Bursele finanţate din bugetul de stat se repartizează proporţional pe ani de studii, domenii de formare profesională (profiluri) şi specialităţi.

14. Bursele de merit se fixează o dată pe an, în funcţie de rezultatele academice ale studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic şi elevilor în sesiunea de vară, începînd cu data de 1 septembrie al noului an de învăţământ.

15. Bursele de studii şi bursele sociale se fixează de două ori pe an, în funcţie de rezultatele academice ale studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic şi elevilor la sesiunile de vară şi de iarnă, începînd cu data de întîi a lunii care urmează după sesiunea de examinare.

16. Selectarea candidaţilor la burse se realizează în cadrul facultăţilor/secţiilor instituţiilor de învăţământ superior şi profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar. În scopul asigurării transparenţei acestui proces, la întocmirea listelor candidaţilor la burse finanţate din bugetul de stat vor fi implicaţi reprezentanţi ai studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic/elevilor, sindicatelor studenţeşti/ale elevilor, juristul, contabilul/economistul-şef şi alţi membri desemnaţi la nivel instituţional.

17. Acordarea burselor se realizează prin ordinul conducătorului instituţiei de învăţământ, în baza propunerilor facultăţilor/secţiilor.

18. Bursele finanţate din bugetul de stat se achită pînă la finalizarea programului, studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic şi elevilor lunar, cu excepţia vacanţei de vară.

[Pct.18 modificat prin Hot.Guv. nr.891 din 12.11.2013, în vigoare 22.11.2013]

[Pct.18 completat prin Hot.Guv. nr.1287 din 18.11.2008, în vigoare 05.12.2008]

19. Studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic/elevii implicaţi în programe de mobilitate, aprobate de senatul universităţii/consiliul profesoral, beneficiază de burse de studii. Nu pot beneficia de burse de studii studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic/elevii implicaţi în programe de mobilitate cu acoperire financiară în formă de granturi, care include şi bursa.

20. Achitarea burselor finanţate din bugetul de stat se întrerupe din luna următoare lunii în care a fost semnat ordinul de exmatriculare.

21. Se permite instituţiilor de învăţămînt să acorde burse sociale şi nominale (bursa senatului/consiliului profesoral, bursa unor personalităţi, bursa unor organizaţii etc.), care se constituie din mijloace provenite de la prestarea serviciilor cu plată şi alte activităţi auxiliare, din sponsorizări şi donaţii ale persoanelor fizice şi juridice, inclusiv din străinătate.

II. BURSELE DE MERIT

22. În învăţămîntul superior şi profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar se acordă următoarele tipuri de burse de merit finanţate din bugetul de stat:

Bursa Republicii	– 12 burse pentru studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic din instituţiile de învăţămînt superior;
Bursa Guvernului	– 30 burse pentru studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic din instituţiile de învăţămînt superior;
Bursa Preşedintelui Republicii Moldova	– 15 burse, dintre care 10 pentru studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic din instituţiile de învăţămînt superior şi 5 pentru elevii din instituţiile de învăţămînt profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar;
Bursa „Gaudeamus”	– 20 burse pentru elevii din instituţiile de învăţămînt profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar.

23. Listele candidaţilor la bursele de merit se aprobă anual, la propunerea Ministerului Educaţiei, în baza demersurilor senatelor instituţiilor de învăţămînt superior şi consiliilor profesorale ale instituţiilor de învăţămînt profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar, de stat şi privat, după cum urmează:

pentru Bursa Republicii, Bursa Guvernului şi Bursa “Gaudeamus” – prin hotărîre de Guvern;

pentru Bursa Preşedintelui Republicii Moldova – prin Decretul Preşedintelui Republicii Moldova.

24. Cuantumul burselor instituite conform punctului 21 al prezentului Regulament nu va depăşi mărimea Bursei “Gaudeamus” pentru colegii şi mărimea Bursei Guvernului pentru instituţiile de învăţămînt superior.

25. Bursele de merit se stabilesc anual, după cum urmează:

începînd cu semestrul III – pentru studenţii din învăţămîntul superior, ciclul I, care studiază în programe cu durata de studii de trei ani;

începînd cu semestrul V – pentru studenţii din învăţămîntul superior, ciclul I, care studiază în programe cu durata de studii de patru ani;

în ultimii doi ani de studii – pentru studenţii care realizează studii superioare integrate şi studenţii din învăţămîntul medical şi farmaceutic;

începînd cu semestrul III – pentru studenţii din învăţămîntul superior care îşi fac studiile în programe de masterat, ciclul II;

în ultimul an de studii – pentru elevii din învăţămîntul profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar.

[Pct.25 în redacţia Hot.Guv. nr.891 din 12.11.2013, în vigoare 22.11.2013]

26. Pot candida la bursa de merit studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic şi elevii care au obţinut în anul precedent de studii o medie a notelor la sesiunea de vară nu mai mică de 9 puncte în profilurile/domeniile de studiu tehnic, agrar, economic, medical, militar, drept (pentru candidaţii Academiei "Ştefan cel Mare" a Ministerului Afacerilor Interne) şi real (matematică, informatică, fizică, chimie, biologie) şi nu mai mică de 9,5 puncte în alte profiluri/domenii de studiu, participă la activităţi de cercetare ştiinţifică, conferinţe, concursuri etc.

27. Bursa de merit se poate acorda şi studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic anului I care au obţinut într-unul dintre ultimii doi ani de studii în învăţămîntul preuniversitar distincţii la olimpiadele şcolare internaţionale şi au fost înscrişi în învăţămîntul superior în afara concursului de admitere.

28. Candidaţii la bursa de merit sînt propuşi senatului/consiliului profesoral de către consiliul facultăţii/consiliul de administraţie.

29. Studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţămînt medical şi farmaceutic candidaţi la bursa de merit vor completa şi vor prezenta, pentru a participa la concursul de selecţie, un dosar, care va conţine:

curriculum vitae, ce va cuprinde în mod obligatoriu cele mai relevante activităţi extracurriculare pe perioada studiilor universitare, aria de interese, abilităţile;

certificatul academic vizat la serviciul studii, cu indicarea notei medii pentru fiecare semestru, inclusiv din ultima sesiune;

o scrisoare de recomandare din partea consiliului facultăţii/secţiei;

o scrisoare de recomandare din partea senatului universitar/consiliului profesoral;

copiile celor mai relevante materiale pe perioada studiilor, ce atestă participarea la conferinţe şi seminare ştiinţifice, concursuri, olimpiade etc.;

lista publicaţiilor ştiinţifice cu datele bibliografice complete şi copiile publicaţiilor din ultimii doi ani de studii;

alte materiale relevante.

30. Lista candidaţilor la bursa de merit se aprobă prin ordinul rectorului/directorului instituţiei de învăţămînt, la propunerea senatului/consiliului profesoral.

31. Dosarele candidaţilor se vor prezenta la Ministerul Educaţiei, în direcţiile/secţiile responsabile de învăţămîntul superior şi profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar, în termen de cel mult zece zile după finalizarea sesiunii de vară, însoţite de o scrisoare semnată de rectorul/directorul instituţiei şi o copie a recomandării senatului/consiliului profesoral.

32. Dosarele admise pentru concurs vor fi examinate în cadrul Ministerului.

33. Candidaţii vor fi selectaţi în baza următoarelor criterii:

media notelor;
activităţile educaţionale, culturale, sportive;
curriculum vitae;
activitatea ştiinţifică;
publicaţiile;
scrisorile de recomandare.

34. Achitarea burselor de merit, cu excepţia Bursei Preşedintelui Republicii Moldova, se efectuează de către fiecare instituţie de învăţământ în limitele alocaţiilor bugetare aprobate în acest scop. Pentru studenţii din ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate/elevii din instituţiile de învăţământ privat, bursele de merit se vor achita în modul stabilit. Bursa Preşedintelui Republicii Moldova se planifică şi se achită de către Ministerul Educaţiei.

[Pct.34 în redacţia Hot.Guv. nr.891 din 12.11.2013, în vigoare 22.11.2013]

35. Anularea Bursei Republicii, Bursei Guvernului şi Bursei "Gaudeamus", în caz de necesitate, se efectuează prin hotărîre de Guvern, la propunerea senatului/consiliului profesoral, confirmată de către Ministerul Educaţiei şi ministerul de resort. Anularea Bursei Preşedintelui Republicii Moldova se face prin decret prezidenţial.

36. Studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic/elevii care beneficiază de bursă de merit nu pot candida în perioada respectivă la bursa de studii.

III. ACORDAREA BURSEI DE STUDII

37. Bursa de studii se acordă studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic şi elevilor care au promovat sesiunea de examinare în termenele stabilite, în funcţie de rezultatele academice obţinute.

38. Lista studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic/elevilor instituţiei de învăţământ, candidaţi pentru obţinerea bursei de studii, este întocmită de către decanul facultăţii/şeful de secţie pentru fiecare specialitate şi an de studii, cu respectarea cuantumului stabilit de Guvern din numărul de studenţi ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic/elevi din fiecare grupă academică, şi confirmată de consiliul facultăţii/consiliul de administraţie al colegiului în prima lună după terminarea sesiunii de examinare. Decizia consiliului facultăţii/consiliului de administraţie se aprobă prin ordinul rectorului/directorului.

39. Lista studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic/elevilor cărora li se acordă bursă de studii se alcătuieşte în ordinea descrescătoare a mediei notelor obţinute în sesiunea de examinare precedentă/mediei semestriale, pînă la acoperirea numărului de burse aprobat. Pentru studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic/elevii admişi la anul I, lista studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic/elevilor cărora li se acordă bursă de studii se alcătuieşte în ordinea descrescătoare a mediei de concurs la admitere.

40. Media notelor obţinute în sesiunea de examinare precedentă/media semestrială se va calcula în baza notelor la unităţile de curs/disciplinele prevăzute în planul de învăţământ pentru sesiunea (semestrul) respectivă, inclusiv notele de la stagiile de practică, cu excepţia cursurilor facultative (la alegere).

41. În caz de coincidenţă a mediei notelor, se vor lua în considerare următorii factori: media notelor la unităţile de curs/disciplinele de profil, frecvenţa studentului/elevului, participarea la

activităţi extracurriculare în cadrul instituţiei de învăţământ, situaţia materială a studentului/elevului, participarea la activităţi de voluntariat, confirmate prin acte doveditoare.

[Pct.41 completat prin Hot.Guv. nr.891 din 12.11.2013, în vigoare 22.11.2013]

42. Dacă coincid şi aceste condiţii, prioritate va avea studentul/elevul originar din localităţile rurale. Locul de trai se stabileşte după viza de reşedinţă permanentă a studentului/elevului. Locul de trai al studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic care n-au atins vîrsta de 20 de ani se stabileşte după viza de reşedinţă permanentă a părinţilor.

43. Studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic bursieri ai diverselor organizaţii, cu excepţia celor sportive, nu beneficiază de bursă de studii din contul mijloacelor bugetare ale instituţiei de învăţământ.

44. Cuantumul bursei acordate de către întreprinderi şi organizaţii, numărul lor, precum şi meritele pentru care se acordă acestea se stabilesc de către conducerea întreprinderii sau organizaţiei, în comun cu senatul/consiliul profesoral al instituţiei de învăţământ. Mărimea bursei se indică în contractul încheiat între părţi.

45. Studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic/elevilor care nu au susţinut sesiunea de examinare în termenele stabilite din motive întemeiate, bursa de studii li se stabileşte după promovarea sesiunii amînate, în conformitate cu prevederile Regulamentului.

46. Nu se acordă bursă de studii studentului/elevului care se află în concediu academic.

47. După restabilirea la studii, studentului/elevului i se acordă bursă după promovarea sesiunii de examinare, în conformitate cu prevederile prezentului Regulament.

48. În cazul concediului de maternitate, confirmat prin acte eliberate de instituţia curativă abilitată, studenta/eleva care a beneficiat de bursă, după restabilirea la studii primeşte pînă la sesiune bursa în mărime integrală.

49. În caz de pierdere temporară a capacităţii de muncă, confirmată prin prezentarea certificatului eliberat de instituţia medicală abilitată, studentul/elevul bursier continuă, în perioada respectivă, să primească bursa de studii.

50. Studentul/elevul care efectuează studiile cu finanţare din buget, transferat de la altă instituţie de învăţământ, precum şi studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic transferaţi de la învăţământul fără frecvenţă (cu frecvenţă redusă) la învăţământ de zi pot beneficia de burse începînd cu semestrul următor datei de promovare a examenelor, diferenţelor stabilite, cu condiţia îndeplinirii criteriilor de acordare a burselor.

51. Studentul/elevul transferat de la o facultate la alta în cadrul aceleiaşi instituţii de învăţământ beneficiază de bursă în condiţiile prezentului Regulament.

52. Studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic care urmează concomitent două specializări pot beneficia de burse de la bugetul de stat numai la una din ele. Absolvenţii cu diplomă de licenţă care urmează o a doua specializare sau studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic reînmatriculaţi pot beneficia de burse de la bugetul de stat, cu condiţia ca numărul anilor în care au beneficiat de bursă să nu depăşească numărul anilor de studiu prevăzut ca durată de şcolarizare la specializarea de la care urmează să beneficieze de bursă.

53. Bursa senatului/consiliului profesoral reprezintă o indemnizaţie lunară acordată semestrial studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic/elevilor cu performanţe academice, din resursele proprii ale instituţiei de învăţământ. Modalităţile de acordare a acestei burse sînt stabilite de senatul/consiliul profesoral al instituţiei de învăţământ respective.

IV. ACORDAREA ŞI ACHITAREA BURSELOR SOCIALE

54. Bursa socială se acordă, la cerere, studenţilor din ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic/elevilor înmatriculaţi în învăţământul superior şi profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar la locurile cu finanţare bugetară, precum şi în bază de contract cu achitarea taxei pentru studii, care provin din familii socialmente vulnerabile, în funcţie de cota venitului ce revine unui membru al familiei.

[Pct.54 modificat prin Hot.Guv. nr.1284 din 29.11.2016, în vigoare 09.12.2016]

[Pct.54 în redacţia Hot.Guv. nr.891 din 12.11.2013, în vigoare 22.11.2013]

55. Pot pretinde la bursa socială următoarele categorii de studenţi/elevi:

studenţii din ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământul medical şi farmaceutic/elevii cu dizabilitate severă, dizabilitate accentuată;

studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic/elevii cu dizabilităţi severe şi accentuate;

studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic/elevii cu deficienţe fizice şi senzoriale;

studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic/elevii ambii părinţi ai cărora sînt persoane cu dizabilităţi sau pensionari;

studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic/elevii ai căror părinţi au participat la acţiunile militare pentru apărarea integrităţii şi independenţei Republicii Moldova, în războiul din Afganistan sau la lichidarea consecinţelor avariei de la C.A.E. Cernobîl;

studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic/elevii din familiile cu trei şi mai mulţi copii;

studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic/elevii familişti cu copii.

[Pct.55 modificat prin Hot.Guv. nr.592 din 24.07.2017, în vigoare 11.08.2017]

[Pct.55 modificat prin Hot.Guv. nr.891 din 12.11.2013, în vigoare 22.11.2013]

56. Pentru a candida la bursa socială, studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic/elevii din categoriile menţionate urmează să prezinte anual sau, după caz, semestrial, acte de certificare a situaţiei familiale.

57. Numărul burselor sociale va constitui 10 la sută din numărul total al studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic şi elevilor bursieri autohtoni.

58. Cuantumul bursei sociale se stabileşte de către Guvern.

59. Lista nominală a candidaţilor pentru acordarea bursei sociale este întocmită de către decanul facultăţii/şeful de secţie, în urma analizei cererilor depuse şi în funcţie de realizările academice ale studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic/elevilor. Lista nominală se aprobă prin ordinul rectorului/directorului instituţiei de învăţământ.

60. Achitarea bursei sociale este suspendată prin ordinul rectorului/directorului în cazul exmatriculării studentului/elevului sau lichidării cauzei care a servit drept motiv pentru acordarea bursei respective.

61. Studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic/elevii care beneficiază de bursa socială pot candida şi la bursa de studii, în condiţii generale.

V. ACORDAREA ŞI ACHITAREA BURSELOR DOCTORANZILOR, STUDENŢILOR DIN CICLUL I, CICLUL II, STUDII SUPERIOARE INTEGRATE, ÎNVĂŢĂMÎNTUL MEDICAL ŞI FARMACEUTIC ŞI ELEVILOR CARE ÎŞI FAC STUDIILE PE BAZĂ DE CONTRACT

[Denumirea cap.V în redacţia Hot.Guv. nr.891 din 12.11.2013, în vigoare 22.11.2013]

62. Studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic şi elevii înmatriculaţi pe bază de contract cu achitarea taxei pentru studii pot beneficia de bursă de studii din bugetul de stat în condiţiile prezentului Regulament.

63. Studenţii ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic şi elevii care beneficiază de bursă pe bază de contract nu pot beneficia de burse de studii acordate de instituţia de învăţământ respectivă din bugetul de stat, cu excepţia burselor de merit şi a altor forme de sprijin material şi ajutor social, prevăzute de legislaţia în vigoare.

64. Bursa de merit, inclusiv bursa Preşedintelui Republicii Moldova, se acordă studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic şi elevilor înmatriculaţi pe bază de contract în conformitate cu prevederile prezentului Regulament.

65. Doctoranzii pînă la finalizarea programului, studenţii, ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic elevii de la orice an de studii, indiferent de media la concursul de admitere sau în anul precedent de studii, pot încheia contracte cu agenţii economici care doresc să-şi formeze cadre în instituţiile de învăţământ superior, de învăţământ profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar şi în cele de învăţământ profesional tehnic secundar, prin care se obligă să activeze după absolvire, pentru perioada determinată prin contract, la agentul economic respectiv. Agentul economic, la rîndul său, se obligă să plătească doctorandului pînă la finalizarea programului, studentului ciclului I, ciclului II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic, elevului bursa, în conformitate cu performanţele obţinute, pe parcursul studiilor, prin încheierea unui contract între părţi.

[Pct.65 modificat prin Hot.Guv. nr.891 din 12.11.2013, în vigoare 22.11.2013]

[Pct.65 completat prin Hot.Guv. nr.1287 din 18.11.2008, în vigoare 05.12.2008]

66. Contractul încheiat este vizat de conducătorul instituţiei de învăţământ sau delegatul acesteia. Un exemplar al contractului se păstrează pentru evidenţă la secretariatul instituţiei de învăţământ.

67. În contract se vor prevedea:

a) obligaţiile agentului economic:

să acorde elevului/studentului ciclului I, ciclului II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic/doctorandului pînă la finalizarea programului o bursă pe timpul studiilor în condiţiile prevăzute de prezentul Regulament;

să asigure elevului/studentului ciclului I, ciclului II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic/doctorandului pînă la finalizarea programului, în perioada studiilor, în funcţie de specificul agentului economic, condiţiile necesare pentru efectuarea stagiilor de practică de specialitate sau activităţii de cercetare, precum şi pentru documentare în vederea elaborării proiectului tezei/diplomei;

să stabilească în comun cu elevul/studentul ciclului I, ciclului II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic/doctorandul pînă la finalizarea programului şi conducerea instituţiei de învăţământ, în funcţie de necesităţile sale, subiectul tezei/diplomei;

să asigure elevului/studentului ciclului I, ciclului II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic/doctorandului pînă la finalizarea programului încadrarea după absolvire într-o funcţie şi specialitate conform pregătirii, în unitatea şi localitatea menţionate în contract;

b) obligaţiile elevului/studentului ciclului I, ciclului II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic/doctorandului pînă la finalizarea programului:

să se pregătească temeinic pentru obţinerea unei înalte calificări profesionale;

să activeze după absolvire la agentul economic pentru perioada prevăzută în contract;

să restituie integral sau parţial bursa încasată în cazul în care nu obţine în procesul de formare profesională performanţele solicitate de agentul economic sau nu respectă termenele de activitate la agentul respectiv, stabilite în contract.

[Pct.67 modificat prin Hot.Guv. nr.891 din 12.11.2013, în vigoare 22.11.2013]

[Pct.67 completat prin Hot.Guv. nr.1287 din 18.11.2008, în vigoare 05.12.2008]

68. Bursa pe bază de contract, acordată de agentul economic în corespundere cu aranjamentele dintre părţile contractante, va avea un cuantum lunar nu mai mic decît bursa minimă de studii prevăzută din buget pentru categoria respectivă.

69. Bursa pe bază de contract se achită şi pe perioada concediului medical, confirmată prin certificatul respectiv.

70. Dacă numărul studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic/elevilor/pînă la finalizarea programului doritori de a încheia contracte cu acelaşi agent economic este mai mare decît numărul burselor ce se oferă, selectarea studenţilor ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate, învăţământ medical şi farmaceutic/elevilor pînă la finalizarea programului se face după criteriile stabilite de agentul economic, solicitîndu-se, dacă este cazul, concursul instituţiei de învăţământ.

[Pct.70 modificat prin Hot.Guv. nr.891 din 12.11.2013, în vigoare 22.11.2013]

[Pct.70 completat prin Hot.Guv. nr.1287 din 18.11.2008, în vigoare 05.12.2008]

VI. DISPOZIŢII FINALE

71. Instituţiile de învăţământ superior, profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar şi profesional tehnic secundar vor elabora în conformitate cu prevederile prezentului Regulament-cadru propriile regulamente privind modul şi condiţiile de acordare a burselor.

72. Conducătorul instituţiei de învăţământ este responsabil pentru întocmirea corectă a listei nominale a candidaţilor la burse, pentru achitarea burselor la timp şi în conformitate cu prevederile prezentului Regulament, pentru mediatizarea informaţiei privind criteriile specifice şi metodologia de acordare a acestora.

73. Cetăţenii altor state, bursieri ai Republicii Moldova, sînt asiguraţi cu burse în conformitate cu prevederile Protocolului de colaborare bilaterală.

Anexa nr.4
la Hotărîrea Guvernului
nr.1009 din 1 septembrie 2006

LISTA

hotărîrilor Guvernului care se abrogă

1. Hotărîrea Guvernului nr.1152 din 2 septembrie 2002 "Cu privire la noile cuantumuri ale burselor, altor forme de ajutoare sociale pentru studenţii din instituţiile de învăţămînt superior, elevii din instituţiile de învăţămînt mediu de specialitate, secundar profesional şi auditorii din învăţămîntul postuniversitar" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.124-125, art.1266).

2. Hotărîrea Guvernului nr.102 din 2 februarie 2005 "Cu privire la aprobarea modificărilor şi completărilor ce se operează în Hotărîrea Guvernului nr.1152 din 2 septembrie 2002" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.20-23, art.154).

3. Hotărîrea Guvernului nr.479 din 4 mai 2006 "Pentru aprobarea modificărilor ce se operează în Hotărîrea Guvernului nr.1152 din 2 septembrie 2002" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.75-78, art.525).

H O T Ă R Î R E
despre aprobarea Normelor provizorii de cheltuieli în bani pentru elevii (studenţii) orfani şi cei aflaţi sub tutelă/curatelă din şcolile profesionale şi de meserii, instituţiile de învăţământ mediu de specialitate şi superior, şcolile de tip internat şi casele de copii

nr. 870 din 28.07.2004

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.132-137/1045 din 06.08.2004

* * *

Notă: În titlul şi în textul hotărîrii, după cuvîntul „tutelă” se introduce cuvîntul „/curatelă” conform Hot.Guv. nr.1182 din 20.10.2008, în vigoare 24.10.2008

Notă: În denumire şi în tot textul hotărîrii, cuvintele ”superior universitar” se substituie prin cuvîntul “superior” conform Hot.Guv. nr.358 din 03.04.2007, în vigoare 01.01.2007

Întru protecţia socială a copiilor orfani şi a celor aflaţi sub tutelă/curatelă din instituţiile de învăţământ, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Normele provizorii de cheltuieli în bani pentru elevii (studenţii) orfani şi cei aflaţi sub tutelă/curatelă din şcolile profesionale şi de meserii, instituţiile de învăţământ mediu de specialitate şi superior, şcolile de tip internat şi casele de copii, conform anexei.

2. Ministerele interesate, în comun cu Ministerul Finanţelor, vor identifica sursele de finanţare necesare pentru punerea în aplicare a Normelor provizorii de cheltuieli.

Ministerul Finanţelor va ţine cont de Normele provizorii de cheltuieli aprobate, la stabilirea relaţiilor bugetului de stat cu bugetele unităţilor administrativ-teritoriale.

[Pct.2 modificat prin Hot.Guv. nr.1182 din 20.10.2008, în vigoare 24.10.2008]

3. Normele provizorii de cheltuieli pentru protecţia socială a copiilor orfani şi a celor aflaţi sub tutelă/curatelă din instituţiile de învăţământ se vor pune în aplicare cu începere de la 1 ianuarie 2005.

PRIM-MINISTRU	**Vasile TARLEV**
Contrasemnează:	
Viceprim-ministru	**Valerian Cristea**
Ministrul educaţiei	**Valentin Beniuc**
Ministrul finanţelor	**Zinaida Grecianîi**
Ministrul muncii şi protecţiei sociale	**Valerian Revenco**
Ministrul sănătăţii	**Andrei Gherman**

Chişinău, 28 iulie 2004.
Nr.870.

Anexă
la Hotărîrea Guvernului

nr.870 din 28 iulie 2004

NORMELE PROVIZORII
de cheltuieli în bani pentru elevii (studenţii) orfani şi cei aflaţi sub tutelă/curatelă din şcolile profesionale şi de meserii, instituţiile de învăţământ mediu de specialitate şi superior, şcolile de tip internat şi casele de copii[1]

Nr. d/o	Tipurile de cheltuieli	Perioada pentru care se acordă	Normele de cheltuieli pentru un elev (student), lei
1.	Ajutor material pentru îmbrăcăminte, încălţăminte şi inventar moale la începutul anului de studii	Anual	3000,0
2.	Indemnizaţie pentru materiale didactice, inventar gospodăresc, obiecte de igienă personală şi medicamente pentru elevii (studenţii) orfani[2]	Lunar	250,0
3.	Ajutor material la sfîrşitul anului de studii	Anual	1000,0
4.	Cheltuieli pentru alimentaţie	Pentru o zi (pe parcursul anului calendaristic)	35,0
5.	Indemnizaţie la absolvirea:	Unică	
	a) şcolii de tip internat sau a casei de copii;		5000,0
	b) şcolii profesionale şi de meserii, a instituţiei medii de specialitate sau a instituţiei de învăţământ superior		10000,0
6.	Indemnizaţie pentru elevii (studenţii) care nu primesc burse de studii[3]	Lunar (cu excepţia vacanţei de vară)	300,0
7.	Indemnizaţie pentru locaţiunea locuinţei[4]	Lunar	500,0
8.	Indemnizaţie pentru realizarea cercetărilor şi editarea tezei de licenţă în ultimul an de studii	Unică	500,0
9.	Indemnizaţie pentru achitarea taxei de obţinere a buletinului de identitate	Unică	130,0
10.	Indemnizaţie pentru perfectarea paşaportului pentru elevii (studenţii) delegaţi la studii peste hotarele Republicii Moldova de către Ministerul Educaţiei şi Tineretului	Unică	250,0

[1] Elevii orfani şi cei aflaţi sub tutelă/curatelă din instituţiile de învăţământ de tip internat, discipolii caselor de copii beneficiază de indemnizaţie pentru achitarea taxei de perfectare a buletinului de identitate şi de indemnizaţie unică la absolvirea instituţiei.

[2] Elevii (studenţii) aflaţi sub tutelă/curatelă din şcolile profesionale şi de meserii, instituţiile de învăţământ mediu de specialitate şi superior beneficiază de dreptul la această indemnizaţie după împlinirea vîrstei de 18 ani.

[3] Indemnizaţia lunară pentru cei care nu primesc burse de studii se acordă elevilor (studenţilor) orfani şi celor aflaţi sub tutelă/curatelă din instituţiile de învăţământ mediu de specialitate şi superior cu reuşita care nu intră în plafonul de acordare a burselor, stabilit de legislaţie.

[4] Indemnizaţia lunară pentru locaţiunea locuinţei se acordă elevilor (studenţilor) orfani şi celor aflaţi sub tutelă/curatelă din instituţiile de învăţământ mediu de specialitate şi superior în cazul în care instituţia de învăţământ respectivă nu dispune de cămin sau acesta nu funcţionează.

[Anexa în redacţia Hot.Guv. nr.1182 din 20.10.2008, în vigoare 01.10.2008, cu excepţia poziţiilor 1, 3, 5, 8, 9 şi 10, care se vor pune în aplicare de la 01.01.2009]

[Anexa modificată prin Hot.Guv. nr.1494 din 27.12.2007, în vigoare 01.01.2008]

[Anexa în redacţia Hot.Guv. nr.358 din 03.04.2007, în vigoare 01.01.2007]

H O T Ă R Î R E
cu privire la taxele de cazare în căminele instituţiilor de stat de învăţămînt profesional tehnic secundar, profesional tehnic postsecundar, superior şi din domeniul ştiinţei şi inovării

nr. 99 din 30.01.2007

Monitorul Oficial nr.14-17/105 din 02.02.2007

* * *

Notă: În titlu şi în textul hotărîrii, cuvintele „învăţămînt secundar profesional" şi cuvintele „mediu de specialitate" se substituie cu cuvintele „învăţămînt profesional tehnic secundar" şi, respectiv, cuvintele „profesional tehnic postsecundar" Hot.Guv. nr.389 din 16.06.2015, în vigoare 19.06.2015

În scopul acoperirii parţiale a cheltuielilor pentru întreţinerea căminelor instituţiilor de stat de învăţămînt profesional tehnic secundar, profesional tehnic postsecundar, superior şi din domeniul ştiinţei şi inovării, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se stabileşte, începînd cu 1 ianuarie 2016, taxa lunară de cazare în cămine a elevilor, studenţilor, masteranzilor, doctoranzilor, postdoctoranzilor, rezidenţilor şi medicilor înscrişi pentru secundariat clinic, pornind de la costul cheltuielilor aferente cazării efectiv suportate de către fiecare instituţie de învăţămînt sau din domeniul ştiinţei şi inovării, după cum urmează:

pentru elevii din instituţiile de stat de învăţămînt profesional tehnic secundar – 15 la sută din costul calculat conform anexei nr.1 la prezenta Hotărîre;

pentru elevii care îşi fac studiile cu finanţare de la bugetul de stat şi în bază de contract în instituţiile de stat de învăţămînt profesional tehnic postsecundar – 40 la sută din costul calculat conform anexei nr.1 la prezenta Hotărîre;

pentru studenţii care îşi fac studiile cu finanţare de la bugetul de stat şi în bază de contract în instituţiile de stat de învăţămînt superior – 40 la sută din costul calculat conform anexei nr.1 la prezenta Hotărîre;

pentru masteranzii, doctoranzii, rezidenţii şi medicii înscrişi pentru secundariat clinic imediat după absolvirea facultăţii care îşi fac studiile cu finanţare de la bugetul de stat – 50 la sută din costul calculat conform anexei nr.1 la prezenta Hotărîre;

pentru masteranzii şi doctoranzii care îşi fac studiile în bază de contract, postdoctoranzii şi medicii înscrişi pentru secundariat clinic cu vechime în muncă de medic, angajaţi şi alte categorii de personal din domeniul educaţiei din instituţia respectivă sau din alte instituţii de învăţămînt – costul integral al cheltuielilor în baza contractului de locaţiune.

Pentru spaţiile ocupate de angajaţii instituţiei şi de alte categorii de personal din domeniul educaţiei în care sînt instalate echipamente de măsurare individuale, taxa de cazare lunară va constitui 30% din costul calculat conform anexei nr.1 la prezenta hotărîre, cu condiţia achitării separate de către aceştia a consumurilor conform echipamentelor de măsurare individuală şi asumării tuturor cheltuielilor de întreţinere a încăperilor conform contractului de locaţiune.

[Pct.1 modificat prin Hot.Guv. nr.230 din 14.04.2017, în vigoare 21.04.2017]

[Pct.1 modificat prin Hot.Guv. nr.389 din 16.06.2015, în vigoare 19.06.2015]

2. Mărimea concretă a taxei de cazare în căminele instituţiilor de stat de învăţământ profesional tehnic secundar, profesional tehnic postsecundar, superior şi de cercetare-dezvoltare se calculează în conformitate cu Metodologia de calcul a taxei de cazare în cămine, specificată în anexa nr.1, şi se aprobă de către conducătorii instituţiilor de învăţământ şi de cercetare-dezvoltare, prin coordonare prealabilă cu organul ierarhic superior.

3. Cheltuielile pentru reparaţiile capitale ale căminelor vor fi acoperite din contul bugetului de stat şi din veniturile colectate ale instituţiilor de învăţământ respective.

[Pct.3 modificat prin Hot.Guv. nr.230 din 14.04.2017, în vigoare 21.04.2017]

[Pct.3 modificat prin Hot.Guv. nr.389 din 16.06.2015, în vigoare 19.06.2015]

4. Elevii şi studenţii cu statut de orfan, precum şi elevii şi studenţii rămaşi fără îngrijirea părintească se scutesc de achitarea taxei de cazare în căminele instituţiilor de stat de învăţământ profesional tehnic secundar, profesional tehnic postsecundar şi superior.

5. Se abrogă unele hotărîri de Guvern, conform anexei nr.2.

PRIM-MINISTRU **Vasile TARLEV**

Contrasemnează:
Ministrul educaţiei şi tineretului **Victor ŢVIRCUN**
Ministrul finanţelor **Mihail POP**

Chişinău, 30 ianuarie 2007.
Nr.99.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
nr.99 din 30 ianuarie 2007

Metodologia de calcul a taxei de cazare în cămine

Plata pentru chirie se stabileşte pe categorii de locatari la începutul fiecărui an financiar de către senatele universitare/ consiliile profesorale, reieşind din cheltuielile aferente cazării, efectiv calculate pentru anul financiar şi reflectate în planul de dezvoltare a căminelor.

În calculul cheltuielilor aferente cazării se includ:

a) **cheltuieli de personal (Cp)** – pentru retribuirea muncii, contribuţiile de asigurări sociale de stat obligatorii, primele de asigurare obligatorie de asistenţă medicală, achitate de patroni în interiorul ţării;

b) **cheltuieli de consum (Cc)** – pentru energia electrică, gaze, energia termică, apă şi canalizare, salubritate, servicii de telecomunicaţie şi de poştă, procurarea materialelor de uz gospodăresc, materialelor pentru menţinerea curăţeniei şi curăţarea covoarelor, procurarea draperiilor, becurilor electrice şi lămpilor cu neon, efectuarea dezinfecţiei şi deratizării, procurarea obiectelor de mică valoare, a mobilei şi instrumentelor, inventarului moale şi echipamentului (echipament special, accesorii de pat), procurarea contoarelor, lucrări de informatică şi de calcul, reparaţia curentă a clădirilor, utilajului şi inventarului, alte cheltuieli aferente cazării;

c) **cheltuieli de dezvoltare (Cd)** – uzura mijloacelor fixe, amortizarea activelor nemateriale aferente cazării, calculate la finele anului precedent.

Calcularea taxei lunare de cazare se va efectua în baza următoarei formule:

în care:
T – taxa de cazare lunară;
Cp – cheltuieli de personal;
Cc – cheltuieli de consum;
Cd – cheltuieli de dezvoltare;
A – numărul real de locatari, dar nu mai puţin de numărul de locuri real atestate.
În cazul majorărilor preţurilor pentru serviciile comunale pe parcursul anului, taxa de cazare urmează a fi recalculată.
[Anexa nr.1 modificată prin Hot.Guv. nr.230 din 14.04.2017, în vigoare 21.04.2017]
[Anexa nr.1 în redacţia prin Hot.Guv. nr.389 din 16.06.2015, în vigoare 19.06.2015]

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
nr.99 din 30 ianuarie 2007

LISTA
hotărîrilor de Guvern care se abrogă

1. Hotărîrea Guvernului nr.367 din 28 aprilie 1999 "Cu privire la taxele de cazare în căminele instituţiilor de învăţămînt secundar profesional, superior şi de cercetare-dezvoltare" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1999, nr.45-47, art.358).

2. Punctul 2 din anexa la Hotărîrea Guvernului nr.1267 din 21 octombrie 2003 "Cu privire la aprobarea Modificărilor şi completărilor ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.218-220, art.1316).

3. Punctul 3 din anexa nr.1 şi punctul 2 din anexa nr.2 la Hotărîrea Guvernului nr.542 din 3 mai 2002 "Cu privire la susţinerea studenţilor şi elevilor instituţiilor de învăţămînt superior şi mediu de specialitate de stat cu profil pedagogic şi tinerilor specialişti care activează în domeniul învăţămîntului" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.63-64, art.630).

H O T Ă R Î R E
cu privire la retribuirea muncii specialiştilor încadraţi în procesul de atestare a cadrelor ştiinţifice şi didactice, a membrilor Comisiei Medicamentului, Comitetului Naţional de Expertiză Etică a Studiului Clinic, a membrilor consiliilor metodologice consultative pentru evidenţa contabilă în economia naţională şi instituţiile bugetare şi ai altor comisii de experţi

[Denumirea completată prin Hot.Guv. nr.5 din 18.01.2016, în vigoare 22.01.2016]
[Denumirea în redacţia Hot.Guv. nr.1629 din 17.12.02, în vigoare 27.12.2002]
[Denumirea completată prin Hot.Guv. nr.654 din 15.07.1997]

nr. 222 din 28.04.93

*** * ***

Notă: În tot textul sintagmele şi derivatele lor: "cadre ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice", "consiliul de conferire a gradelor ştiinţifice", "conferenţiar" se substituie, respectiv, prin sintagmele şi derivatele lor: "cadre ştiinţifice şi didactice", "consiliu ştiinţific specializat" "conferenţiar universitar" prin Hot. Guv. nr.308 din 10.06.96

Guvernul Republicii Moldova **HOTĂRĂŞTE:**

1. Se aprobă:

salariile tarifare pe unitate de timp pentru membrii Plenarei şi Prezidiului Comisiei Superioare de Atestare, comisiilor de experţi şi consiliilor ştiinţifice specializate (ce nu fac parte din statele Comisiei Superioare de Atestare) membrii Consiliului Suprem pentru Ştiinţă şi Dezvoltare Tehnologică, membrii Consiliului consultativ de expertiză în sfera cercetare-dezvoltare, membrii Consiliului naţional pentru decernarea Premiului de Stat, membrii secţiilor pe domenii, ai comisiilor de experţi şi experţii încadraţi în activitatea de expertizare cu prezentarea avizului de expertiză şi examinare a lucrărilor înaintate la concursul pentru decernarea Premiului de Stat, membrii consiliilor metodologice consultative pentru evidenţa contabilă în economia naţională şi instituţiile bugetare, membrii Comisiei Medicamentului, Comitetului Naţional de Expertiză Etică a Studiului Clinic şi altor experţi şi specialişti, precum şi pentru oponenţi (recenzenţi) conform anexei nr.1;

normativele de timp pentru executarea lucrărilor de expertiză, recenzarea şi examinare a proiectelor de cercetare-dezvoltare, a tezelor şi dosarelor doctoranzilor şi cadrelor ştiinţifice şi didactice şi metode noi de diagnostic şi tratament, a proiectelor actelor normative privind activitatea în domeniul contabil, documentaţiei medicamentelor şi altor produse medicinale şi metode noi de diagnostic şi tratament conform anexei nr.2.

normativele de timp pentru expertizarea, cu prezentarea avizului de expertiză şi examinarea lucrărilor înaintate la concursul pentru decernarea Premiului de Stat, conform anexei nr.2^1.

[Pct.1 completat prin Hot.Guv. nr.5 din 18.01.2016, în vigoare 22.01.2016]
[Pct.1 modificat prin Hot.Guv. nr.240 din 01.04.2009, în vigoare 03.04.2009]
[Pct.1 completat prin Hot.Guv. nr.676 din 06.06.2008, în vigoare 13.06.2008]
[Pct.1 modificat prin Hot.Guv. nr.1629 din 17.12.02, în vigoare 27.12.02]
[Pct.1 completat prin Hot. Guv. nr.1206 din 28.11.2000]
[Pct.1 completat prin Hot. Guv. nr.654 din 15.07.97]

2. Cheltuielile legate de activitatea consiliilor ştiinţifice, specializate inclusiv remunerarea membrilor consiliilor şi oponenţilor (recenzenţilor), se efectuează de unităţile şi instituţiile pe lîngă care activează aceste consilii,respectiv: din mijloacele prevăzute în bugetul republican, compartimentul "Ştiinţa" – pentru doctoranzii din organizaţiile bugetare şi din mijloacele încasate de la instituţiile şi întreprinderile cu gestiune şi finanţare autonomă – pentru doctoranzii din aceste unităţi.

3. Comisia Superioară de Atestare efectuează cheltuielile impuse de examinarea dosarelor de atestare, expertiza tezelor de doctor habilitat şi, selectivă, a tezelor de doctorat, precum şi cele legate de activitatea membrilor Plenarei şi Prezidiului Comisiei Superioare de Atestare şi comisiilor de experţi din contul bugetului republican, compartimentul "Ştiinţa". Cheltuielile legate de procesul înregistrării medicamentelor şi expertizei lor sînt suportate de Institutul Naţional de Farmacie. Cheltuielile legate de expertizarea şi autorizarea evaluărilor clinice şi/sau biodisponibilităţii lor sînt suportate de Comitetul Naţional de Expertiză Etică a Studiului Clinic.

[Pct.3 completat prin Hot.Guv. nr.5 din 18.01.2016, în vigoare 22.01.2016]

[Pct.3 completat prin Hot. Guv. nr.654 din 15.07.97]

4. Consiliul Suprem pentru Ştiinţă şi Dezvoltare Tehnologică acoperă cheltuielile necesare pentru examinarea proiectelor de cercetare-dezvoltare, precum şi cele ce ţin de activitatea Consiliului Suprem pentru Ştiinţă şi Dezvoltare Tehnologică şi a Consiliului consultativ de expertiză în sfera cercetare-dezvoltare şi de remunerarea membrilor lor din mijloacele bugetului de stat, prevăzute la compartimentul "Cercetări ştiinţifice".

[Pct.4 introdus prin Hot. Guv. nr.1206 din 28.11.2000]

4[1]. Cheltuielile legate de activitatea Consiliului naţional pentru decernarea Premiului de Stat, inclusiv remunerarea membrilor Consiliului, membrilor secţiilor pe domenii, ai comisiilor de experţi şi a experţilor, se efectuează din mijloacele prevăzute în bugetul de stat la compartimentul “Ştiinţă şi inovare”. Experţii vor fi încadraţi în activitatea de expertizare cu prezentarea avizului de expertiză şi examinare a lucrărilor înaintate la concursul pentru decernarea Premiului de Stat, în bază de contract.

[Pct.4[1] modificat prin Hot.Guv. nr.240 din 01.04.2009, în vigoare 03.04.2009]

[Pct.4[1] introdus prin Hot.Guv. nr.676 din 06.06.2008, în vigoare 13.06.2008]

5. Cheltuielile legate de activitatea consiliilor metodologice consultative pentru evidenţa contabilă în economia naţională şi instituţiile bugetare, inclusiv pentru remunerarea membrilor consiliilor şi recenzenţilor, le va suporta Ministerul Finanţelor din mijloacele prevăzute în bugetul de stat la compartimentul "Cheltuieli neatribuite la alte grupuri principale."

[Pct.5 introdus prin Hot.Guv. nr.1629 din 17.12.02, în vigoare 27.12.02]

PRIM-MINISTRU
AL REPUBLICII MOLDOVA **Andrei SANGHELI**

Chişinău, 28 aprilie
Nr.222.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
Republicii Moldova

nr.222 din 28 aprilie 1993

SALARIILE TARIFARE
pe unitate de timp pentru membrii Plenarei şi Prezidiului Comisiei Superioare de Atestare, comisiilor de experţi şi consiliilor ştiinţifice specializate (ce nu fac parte din statele Comisiei Superioare de Atestare), membrii Consiliului Suprem pentru Ştiinţă şi Dezvoltare Tehnologică şi ai Consiliului consultativ de expertiză în sfera cercetare-dezvoltare, membrii Consiliului naţional pentru decernarea Premiului de Stat, membrii secţiilor pe domenii, ai comisiilor de experţi şi experţii încadraţi în activitatea de expertizare cu prezentarea avizului de expertiză şi examinare a lucrărilor înaintate la concursul pentru decernarea Premiului de Stat, membrii consiliilor metodologice consultative pentru evidenţa contabilă în economia naţională şi instituţiile bugetare, Comisiei Medicamentului, Comitetului Naţional de Expertiză Etică a Studiului Clinic şi altor experţi şi specialişti, precum şi pentru oponenţi (recenzenţi)

Formele de activitate	Salariul tarifar pe unitate de timp, în lei	
	profesor universitar, doctor habilitat	conferenţiar univ., doctor, specialist categoria superioară, specialist categoria I, specialist categoria II
Expertiza cu prezentarea avizului de expertiză, recenzarea şi examinarea proiectelor de cercetare-dezvoltare, lucrărilor înaintate la concursul pentru decernarea Premiului de Stat, proiectelor actelor normative privind activitatea în domeniul contabil, tezelor de doctor habilitat, în cazul cînd susţinerea se efectuează în baza lucrărilor ştiinţifice publicate, dosarelor farmacologic, preclinic, toxicologic, farmacologic clinic, farmaceutic, condiţiilor tehnice, prescripţiilor medico-tehnice, documentaţiei de aplicare şi exploatare, programului încercărilor medicale, participarea la şedinţele Consiliului Suprem pentru Ştiinţă şi Dezvoltare Tehnologică şi Consiliului consultativ de expertiză în sfera cercetare-dezvoltare, ale plenarei şi prezidiului Comisiei Superioare de Atestare, la şedinţele Consiliului naţional pentru decernarea Premiului de Stat, comisiilor de experţi şi consiliilor ştiinţifice specializate, consiliilor metodologice consultative pentru evidenţa contabilă în economia naţională şi instituţiile bugetare şi la şedinţele Comisiei Medicamentului, precum şi la şedinţele Comitetului Naţional de Expertiză Etică a Studiului Clinic cu expertizarea dosarului cu acte şi normative etico-morale	38,0	27,0

Note:

1. În salariul tarifar pe unitate de timp se include indemnizaţia de concediu.

2. Timpul consumat de membrii Plenarii şi Prezidiului Comisiei Superioare de Atestare, de membrii Consiliului Suprem pentru Ştiinţă şi Dezvoltare Tehnologică şi ai Consiliului consultativ de expertiză în sfera cercetare-dezvoltare, de membrii Consiliului naţional pentru decernarea Premiului de Stat, membrii secţiilor pe domenii, ai comisiilor de experţi şi experţii încadraţi în activitatea de expertizare cu prezentarea avizului de expertiză şi examinare a lucrărilor înaintate la concursul pentru decernarea Premiului de Stat, comisiilor de experţi şi consiliilor ştiinţifice specializate, consiliilor metodologice consultative pentru evidenţa contabilă în economia naţională şi instituţiile bugetare, Comisiei Medicamentului, Comitetului Naţional de Expertiză Etică a Studiului Clinic se determină conform proceselor-verbale ale şedinţelor acestor organe, dar nu trebuie să depăşească 2 ore pentru fiecare membru la o şedinţă.

3. Mărimea salariului tarifar pe unitate de timp pentru membrii Consiliului Suprem pentru Ştiinţă şi Dezvoltare Tehnologică şi ai Consiliului consultativ de expertiză în sfera cercetare-dezvoltare, membrii Consiliului naţional pentru decernarea Premiului de Stat, membrii secţiilor pe domenii, ai comisiilor de experţi şi experţii încadraţi în activitatea de expertizare cu prezentarea avizului de expertiză şi examinare a lucrărilor înaintate la concursul pentru decernarea Premiului de Stat, membrii consiliilor

metodologice consultative pentru evidenţa contabilă în economia naţională şi instituţiile bugetare, fără titlu ştiinţific, constituie 20 lei.

[Anexa nr.1 completată prin Hot.Guv. nr.5 din 18.01.2016, în vigoare 22.01.2016]
[Anexa nr.1 modificată prin Hot.Guv. nr.240 din 01.04.2009, în vigoare 03.04.2009]
[Anexa nr.1 completată prin Hot.Guv. nr.676 din 06.06.2008, în vigoare 13.06.2008]
[Anexa nr.1 modificată prin Hot.Guv. nr.1025 din 14.09.2007, în vigoare 01.09.2007]
[Anexa nr.1 modificată prin Hot.Guv. nr.1402 din 24.11.03, în vigoare 28.11.03]
[Anexa nr.1 modificată prin Hot.Guv. nr.1629 din 17.12.02, în vigoare 27.12.02]
[Anexa nr.1 modificată prin Hot. Guv. nr.1206 din 28.11.2000]
[Anexa nr.1 modificată prin Hot. Guv. nr.901 din 29.08.2000]
[Anexa nr.1 modificată prin Hot. Guv. nr.654 din 15.07.97]
[Anexa nr.1 modificată prin Hot. Guv. nr.525 din 24.07.95]

Anexa nr.2
la hotărîrea Guvernului
Republicii Moldova
nr.222 din 28 aprilie 1993

NORMATIVELE
de timp pentru executarea lucrărilor de expertiză, prezentare şi examinare a proiectelor de cercetare-dezvoltare actelor normative privind activitatea în domeniul contabila tezelor şi dosarelor doctoranzilor şi cadrelor ştiinţifice didactice documentaţiei medicamentelor şi altor produse medicinale şi metodelor noi de diagnostic şi tratament

Obiectul examinării expertizei, recenzării	**Ore pentru o coală de autor**		**Ore pentru un dosar sau proiect**
	ştiinţe fizico-matematice şi tehnice	**ştiinţe umanistice, biologice medicale, chimice, agrare**	
Teză de doctor habilitat	2,0	1,5	-
Teză de doctorat	1,5	1,0	-
Dosar de doctor habilitat (susţinere în baza lucrărilor ştiinţifice publicate)	-	-	24,0
Dosar de doctor (susţinere în baza lucrărilor ştiinţifice publicate)	-	-	18,0
Dosar de profesor universitar	-	-	3,0
Dosar de conferenţiar universitar	-	-	2,0
Dosar de cercetător ştiinţific superior	-	-	2,0
Dosare farmacologic, preclinic, toxicologic, farmacologic clinic, farmaceutic, condiţii tehnice, prescripţii medico-tehnice, documentaţia de aplicare şi exploatare, programa încercărilor medicale şi dosare cu acte şi normative etico-morale	-	1,5	-
Proiectul de cercetare-dezvoltare			18
Proiectele actelor normative privind activitatea în domeniul contabil			3

Notă:
Normativele se aplică în toate cazurile de expertiză, recenzarea şi examinarea proiectelor de cercetare-dezvoltare, prevăzute de Consiliul Suprem pentru Ştiinţă şi Dezvoltare Tehnologică, a tezelor şi dosarelor doctoranzilor şi cadrelor ştiinţifice didactice prevăzute de Comisia Superioară de Atestare, proiectelor actelor normative privind activitatea în domeniul contabil, prevăzute de consiliile metodologice consultative pentru evidenţa contabilă în economia naţională şi instituţiile bugetare documentaţiei medicamentelor şi altor produse medicinale prevăzute de "Directivele privind autorizarea, înregistrarea şi supravegherea calităţii

medicamentelor şi altor produse de uz uman", documentaţiei medicamentelor şi metodelor noi de diagnostic şi tratament prevăzute de Regulile de bună practică (GCP) în studiul clinic.

[Anexa nr.2 completată prin Hot.Guv. nr.5 din 18.01.2016, în vigoare 22.01.2016]
[Anexa nr.2 modificată prin Hot.Guv. nr.1629 din 17.12.02, în vigoare 27.12.02]
[Anexa nr.2 modificată prin Hot. Guv. nr.1206 din 28.11.2000]
[Anexa nr.2 modificată prin Hot. Guv. nr.654 din 15.07.97]

Anexa nr.2^1
la Hotărîrea Guvernului
Republicii Moldova
nr.222 din 28 aprilie 1993

NORMATIVELE
de timp pentru examinarea, expertiza cu prezentarea avizului de expertiză asupra lucrărilor înaintate la concursul pentru decernarea Premiului de Stat

Obiectul expertizei, examinării	**Forma de activitate**	**Ore pentru o lucrare din domeniile:**		
		ştiinţă	**tehnologii**	**cultură şi artă**
Lucrări înaintate la concursul pentru decernarea Premiului de Stat	Expertiză cu prezentarea avizului de expertiză	200	200	150
	Examinarea lucrărilor	4	4	4

Note:
1. În cazul expertizei unor lucrări ştiinţifice sau implementări deosebit de complexe, preşedintelui Consiliului naţional pentru decernarea Premiului de Stat i se acordă dreptul de a majora norma de timp stabilită în prezenta anexă cu pînă la 50%.
2. Remunerarea muncii membrilor Consiliului naţional pentru decernarea Premiului de Stat pentru examinarea lucrărilor înaintate la concursul pentru decernarea Premiului de Stat se va efectua în baza listei lucrărilor prezentate la concurs, aprobate în şedinţa Consiliului naţional pentru decernarea Premiului de Stat şi în baza procesului-verbal al şedinţei Consiliului.
3. Normativele se aplică în toate cazurile de expertiză cu prezentarea avizului de expertiză şi examinare a lucrărilor înaintate la concursul pentru decernarea Premiului de Stat.

[Anexa 2^1 în redacţia Hot.Guv. nr.240 din 01.04.2009, în vigoare 03.04.2009]
[Anexa 2^1 introdusă prin Hot.Guv. nr.676 din 06.06.2008, în vigoare 13.06.2008]

Anexa nr.3
la Hotărîrea Guvernului
Republicii Moldova
nr.222 din 28 aprilie 1993

COEFICIENŢII
complexităţii efectuării lucrărilor de expertiză, recenzare şi examinare a documentaţiei medicamentelor şi altor preparate medicinale şi metode noi de diagnostic şi tratament

Obiectul examinării, expertizei, recenzării preparatelor	**Coeficientul**
Generice (internaţionale)	0,8
Comerciale (de firmă)	1,0

Originale	1,5
Autohtone	2,0
Metode noi de diagnostic şi tratament	3

Note:

1. Coeficienţii se aplică în toate cazurile de expertiză, recenzare şi examinare a documentaţiei medicamentelor şi altor preparate medicinale, prevăzute de "Directivele privind autorizarea, înregistrarea şi supravegherea medicamentelor şi altor produse de uz uman" şi medicamentelor şi metodelor noi de diagnostic şi tratament, prevăzute de GCP în studiul clinic.

2. Pentru exercitarea funcţiei de preşedinte al comisiei de experţi se aplică coeficientul 1,25.

3. Coeficientul de complexitate 1 corespunde normativului de timp de 1,5 ore pentru o coală de autor. La calculul salariului pentru lucrările îndeplinite se aplică salariul tarifar pe unitate de timp prevăzut în anexa nr.1 la prezenta hotărîre pentru experţi/doctori în ştiinţe.

[Anexa nr.3 completată prin Hot.Guv. nr.5 din 18.01.2016, în vigoare 22.01.2016]
[Anexa nr.3 modificată prin Hot.Guv. nr.1402 din 24.11.03, în vigoare 28.11.03]
[Anexa nr.3 introdusă prin Hot. Guv. nr.654 din 15.07.97]

O R D I N
cu privire la aprobarea Planului de conturi contabile în sistemul bugetar şi a Normelor metodologice privind evidenţa contabilă şi raportarea financiară în sistemul bugetar

nr. 216 din 28.12.2015

Monitorul Oficial nr.377-391/2732 din 31.12.2015

* * *

Întru realizarea prevederilor stabilite în Legea finanţelor publice şi responsabilităţii bugetar-fiscale nr.181 din 25 iulie 2014 şi a Legii contabilităţii nr.113-XVI din 27 aprilie 2007,

ORDON:

1. Se aprobă:

- Planul de conturi contabile în sistemul bugetar şi Normele metodologice privind evidenţa contabilă şi raportarea financiară în sistemul bugetar, conform anexei nr.1.
- Corespondenţa conturilor evidenţei contabile privind executarea de casă a bugetelor componente ale bugetului public naţional, conform anexei nr.2.
- Formularele de evidenţă contabilă, conform anexei nr.3.
- Formularele rapoartelor şi informaţiilor, conform anexei nr.4.

[Pct.1 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.199 din 14.12.2018, în vigoare 22.12.2018]
[Pct.1 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.100 din 21.06.2017, în vigoare 07.07.2017]

2. Se abrogă:

- Ordinul ministrului finanţelor nr.93 din 19 iulie 2010 cu privire la aprobarea Instrucţiunii cu privire la evidenţa contabilă în instituţiile bugetare, cu modificările şi completările ulterioare.
- Ordinul ministrului finanţelor nr.94 din 19 iulie 2010 cu privire la aprobarea Instrucţiunii cu privire la evidenţa contabilă în contabilităţile centralizate din cadrul primăriilor satelor (comunelor), oraşelor, cu modificările şi completările ulterioare.
- Ordinul ministrului finanţelor nr.92 din 24 iunie 2013 cu privire la aprobarea Politicii de contabilitate tip pentru autorităţile/instituţiile bugetare, cu modificările şi completările ulterioare.
- Ordinul ministrului finanţelor nr.185 din 23 decembrie 2013 cu privire la aprobarea şi abrogarea unor Rapoarte lunare, trimestriale şi anuale, cu modificările şi completările ulterioare.
- Ordinul ministrului finanţelor nr.51 din 16 august 2004 cu privire la aprobarea Instrucţiunii „Cu privire la evidenţa contabilă a execuţiei bugetului raional, municipal Bălţi, municipal Chişinău şi bugetul central al unităţii teritorial autonome cu statut juridic special în direcţiile finanţe”, cu modificările şi completările ulterioare.

3. Prezentul ordin intră în vigoare începînd cu 1 ianuarie 2016.

VICEMINISTRUL FINANŢELOR **Maria CĂRĂUŞ**

Nr.216. Chişinău, 28 decembrie 2015.

Notă: Pe tot parcursul textului anexelor, sintagma „trezoreriile teritoriale” se substituie prin „trezoreriile regionale”, cu declinarea respectivă, conform Ordinului Ministerului Finanţelor nr.163 din 28.12.2017, în vigoare 01.01.2018

Anexa nr.1
la Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

Notă: Pe tot parcursul textului anexei, sintagma „instituţii bugetare” se substituie prin sintagma „autorităţi/instituţii bugetare”, cu declinarea la cazul respectiv, conform Ordinului Ministerului Finanţelor nr.70 din 20.04.2017, în vigoare 20.04.2017

PLANUL DE CONTURI CONTABILE
în sistemul bugetar şi Normele metodologice privind evidenţa contabilă şi raportarea financiară în sistemul bugetar

Capitolul I
PREVEDERI GENERALE

1.1. Obiectul Normelor

1.1.1. Planul de conturi contabile în sistemul bugetar şi Normele metodologice privind evidenţa contabilă şi raportarea financiară în sistemul bugetar sînt elaborate în scopul organizării evidenţei contabile în sistemul bugetar, precum şi stabilirii unui mecanism unic de evidenţă contabilă şi raportare financiară pentru autorităţile/instituţiile bugetare.

1.1.2. Prezentul Plan de conturi contabile în sistemul bugetar şi Normele metodologice reglementează evidenţa contabilă a executării bugetului public naţional (contabilitatea de casă), precum şi evidenţa contabilă a veniturilor şi cheltuielilor efective ale autorităţilor/instituţiilor bugetare, a activelor financiare şi nefinanciare, a datoriilor şi rezultatelor (contabilitatea de angajamente).

1.2. Noţiuni de bază

Active nefinanciare sînt active nemonetare, materiale şi nemateriale.

Active nemateriale – active nepecuniare, care nu au formă materială, controlate de instituţie şi utilizate mai mult de un an în activităţile de producere, comerciale şi de altă natură, precum şi în scopuri administrative sau care sînt destinate transmiterii în folosinţă (locaţiune) persoanelor fizice şi juridice.

Active materiale – active care îmbracă o formă fizică naturală (mijloace fixe, terenuri, resurse naturale etc.).

Active financiare – acţiuni, hîrtii de valoare, creanţe, mijloace şi documente băneşti.

Venituri – operaţiunile care majorează valoarea netă a activelor.

Cheltuieli – operaţiunile care micşorează valoarea netă a activelor.

Valoarea netă a activelor – diferenţa dintre totalul activelor şi totalul datoriilor.

Valoare justă – suma cu care un activ nefinanciar ar putea fi schimbat benevol în cadrul unei tranzacţii între două părţi interesate.

Mijloace fixe – active materiale cu durata utilă de exploatare mai mare de 1 an, deţinute în vederea utilizării pentru producerea sau furnizarea de bunuri sau servicii pentru a fi folosite în scopuri administrative sau pentru a fi închiriate terţilor.

Valori – active care nu se utilizează în scopuri de producţie sau consum, dar se stochează în calitate de mijloace de păstrare a costului în timp.

[Pct.1.2 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.127 din 16.07.2018, în vigoare 16.07.2018]

[Pct.1.2 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.163 din 28.12.2017, în vigoare 28.12.2017]

1.3. Principii de bază

1.3.1. Evidenţa contabilă în sistemul bugetar se ţine conform următoarelor principii de bază:

a) *continuitatea activităţii,* ce presupune că situaţiile financiare trebuie întocmite pe baza continuităţii activităţii autorităţii/instituţiei bugetare;

b) *contabilitatea de angajamente*, ce reprezintă contabilizarea conform căreia elementele contabile sînt recunoscute pe măsura apariţiei acestora, indiferent de momentul încasării/plăţii mijloacelor băneşti;

c) *permanenţa metodelor*, ce prevede aplicarea metodelor de evidenţă contabilă în mod consecvent, de la un exerciţiu financiar la altul;

d) *separarea patrimoniului şi datoriilor*, ce reglementează evidenţa patrimoniului şi a datoriilor separat;

e) *necompensarea*, ce presupune interzicerea oricărei compensări între elementele de activ şi de datorii sau între elementele de venituri şi cheltuieli, cu excepţia compensărilor permise de reglementările legale;

f) *consecvenţa prezentării*, ce presupune menţinerea de la o perioadă la alta a modului de prezentare şi clasificare a elementelor în rapoartele financiare.

1.4. Particularităţile evidenţei contabile în autorităţile/instituţiile bugetare.

1.4.1. Organizarea contabilităţii

1.4.1.1. Autorităţile/instituţiile bugetare efectuează evidenţa contabilă în conformitate cu prevederile Legii contabilităţii nr.113-XVI din 27 aprilie 2007, a prezentului Plan de conturi contabile în sistemul bugetar şi a Normelor metodologice, a Clasificaţiei bugetare şi a altor acte normative emise de către Ministerul Finanţelor.

1.4.1.2. Evidenţa contabilă în autorităţile/instituţiile bugetare trebuie să asigure înregistrarea cronologică a operaţiunilor economico-financiare şi controlul sistematic asupra mersului executării de casă a bugetelor, stării decontărilor cu persoane juridice şi persoanele fizice, asupra integrităţii resurselor băneşti şi valorilor materiale.

1.4.1.3. Răspunderea pentru ţinerea evidenţei contabile şi raportarea financiară îi revine conducătorului autorităţii/ instituţiei bugetare.

1.4.1.4. Conducătorul autorităţii/ instituţiei bugetare este obligat:

a) să organizeze şi să asigure ţinerea evidenţei contabile în mod continuu din momentul înregistrării pînă la lichidarea autorităţii/instituţiei bugetare;

b) să asigure elaborarea, aprobarea şi respectarea Politicii de contabilitate a autorităţii/ instituţiei bugetare;

c) să asigure elaborarea şi aprobarea procedeelor interne ale activităţii serviciului contabil;

d) să asigure elaborarea şi aprobarea regulilor de circulaţie a documentelor şi tehnologiilor de prelucrare a informaţiei;

e) să asigure întocmirea şi prezentarea oportună, completă şi corectă a documentelor primare, a registrelor contabile conform regulilor stabilite de către Ministerul Finanţelor, precum şi integritatea şi păstrarea acestora;

f) să organizeze sistemul de control intern, inclusiv efectuarea inventarierii;

g) să asigure documentarea faptelor economice ale autorităţii/instituţiei bugetare şi reflectarea acestora în contabilitate;

h) să asigure respectarea Legii contabilităţii, prezentelor Norme metodologice şi a altor acte legislative şi normative în vigoare;

i) să asigure întocmirea şi prezentarea rapoartelor financiare în conformitate cu cerinţele Ministerului Finanţelor, precum şi a altor rapoarte şi dări de seamă stabilite de către alte autorităţi publice.

1.4.1.5. Conducătorul autorităţii/instituţiei bugetare este în drept:

a) să numească şi să elibereze din funcţie contabilul-şef în conformitate cu cadrul normativ în vigoare. Contabilul-şef trebuie să aibă studii superioare sau medii de specialitate de profil.

b) să constituie secţii (servicii) de contabilitate ca subdiviziuni interioare conduse de contabilul-şef (persoana împuternicită);

c) să transmită ţinerea contabilităţii sau a unor atribuţii de contabilitate şi raportare financiară unei organizaţii specializate sau firme de audit în bază contractuală. Încheierea contractelor respective se efectuează în conformitate cu legislaţia privind achiziţiile publice. În cazul când ţinerea contabilităţii este transmisă integral, atribuţiile contabilului-şef sunt exercitate de către persoana responsabilă din organizaţia specializată sau firma de audit în baza contractului încheiat".

[Pct.1.4.1.5 introdus prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.164 din 01.10.2018, în vigoare 01.10.2018, iar pct.1.4.1.5 devine 1.4.1.6]

1.4.1.6. Atribuţiile serviciilor contabile sînt următoarele:

a) asigurarea organizării corecte a evidenţei contabile în conformitate cu prezentele Norme metodologice;

b) efectuarea controlului preventiv asupra întocmirii corecte şi la timp a documentelor şi legalităţii operaţiunilor efectuate;

c) controlul asupra utilizării eficiente a mijloacelor, conform destinaţiei, în limitele bugetare aprobate, precum şi controlul asupra integrităţii resurselor băneşti şi valorilor materiale;

d) calcularea şi plata la timp a salariilor, indemnizaţiilor şi altor plăţi angajaţilor şi a burselor beneficiarilor din instituţiile de învăţămînt;

e) efectuarea la timp a decontărilor cu persoane juridice şi cu persoanele fizice;

f) participarea la efectuarea inventarierii resurselor băneşti, decontărilor şi valorilor materiale, determinarea corectă şi la timp a rezultatelor inventarierii şi reflectarea lor în evidenţă;

g) întocmirea şi prezentarea în termenele stabilite a rapoartelor financiare;

h) păstrarea documentelor contabile, registrelor de evidenţă, a bugetelor aprobate, a altor documente, precum şi predarea lor la arhivă în ordinea stabilită.

[Pct.1.4.1.6 abrogat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.164 din 01.10.2018, în vigoare 01.10.2018]

1.4.1.7. Contabilul-şef stabileşte atribuţiile de serviciu şi responsabilităţile lucrătorilor contabilităţii, ţinîndu-se cont de caracteristica funcţională, adică fiecărei grupe de lucrători sau unui lucrător aparte i se încredinţează, în funcţie de volumul de lucru, un anumit sector. În contabilităţi pot fi create, de exemplu, următoarele grupe: financiară, materială, pentru decontări cu angajaţii, decontări cu părinţii pentru întreţinerea copiilor în instituţiile pentru copii etc. În funcţie de volumul de lucrări în grupele financiară şi materială mai pot fi create subgrupele: financiar-operativă, operaţiuni de decontare, fonduri fixe, produse alimentare.

1.4.1.8. Contabilul-şef elaborează graficul circuitului documentar necesar pentru evidenţa contabilă şi control, care se aprobă de către conducătorul autorităţii/instituţiei bugetare. Extrasele

din graficul nominalizat se repartizează persoanelor responsabile, precum şi în condiţiile evidenţei centralizate – conducătorilor autorităţilor/instituţiilor bugetare deservite, care urmează să respecte termenele stabilite de prezentare a documentele necesare pentru evidenţa contabilă şi control.

1.4.1.9. Cerinţele în ce priveşte ordinea perfectării şi prezentării în contabilitate a documentelor şi a informaţiilor necesare sînt obligatorii pentru toţi lucrătorii subdiviziunilor şi serviciilor autorităţii/instituţiei bugetare, iar în condiţiile evidenţei centralizate – pentru toate autorităţile/instituţiile bugetare deservite.

1.4.1.10. Contabilul-şef nu este responsabil direct de resursele băneşti şi valorile materiale. Se interzice contabilului-şef să primească nemijlocit, în baza delegaţiilor de retragere a numerarului şi altor documente, mijloace băneşti şi bunuri materiale.

1.4.1.11. Contabilul-şef nu are dreptul să execute indicaţii privind fapte economice ce contravin actelor normative, precum şi modului stabilit de recepţionare, păstrare şi consum al mijloacelor băneşti, bunurilor materiale şi altor valori.

Contabilul-şef este obligat să sesizeze în scris conducătorul autorităţii/ instituţiei bugetare asupra caracterului nelegitim al indicaţiei sale, fără a o executa.

Astfel de documente se primesc spre executare numai cu indicaţiile suplimentare în scris ale conducătorului autorităţii/instituţiei bugetare căruia, ulterior, îi revine răspunderea pentru aceasta.

1.4.1.12. Contabilităţile centralizate, organizate pe lîngă primăriile satelor (comunelor), oraşelor, ţin evidenţa contabilă a executării bugetelor locale, executării bugetelor ale instituţiilor întreţinute din aceste bugete în conformitate cu prezentele Norme metodologice.

Primarul şi contabilul-şef al contabilităţii centralizate asigură organizarea evidenţei contabile şi controlul asupra încasării veniturilor, executării bugetelor instituţiilor întreţinute din bugetul local şi asupra întocmirii rapoartelor privind executarea bugetului.

Evidenţa contabilă a executării bugetului şi a bugetelor instituţiilor întreţinute din aceste bugete se ţine la bilanţ unic.

Documentele contabile cu privire la executarea bugetelor locale şi a bugetelor instituţiilor întreţinute din aceste bugete sînt semnate de către primar şi contabilul-şef.

Contabilitatea centralizată prezintă conducătorilor autorităţilor/instituţiilor bugetare pe care le deservesc informaţii privind executarea bugetelor în termenele stabilite de contabilul-şef al contabilităţii centralizate de comun acord cu conducătorii acestor instituţii.

1.4.1.13. Evidenţa contabilă a bugetelor instituţiilor finanţate de la bugetul de stat se efectuează de către serviciile contabile ale acestora. Autorităţile bugetare, care au în subordinea sa mai multe autorităţi/instituţii bugetare, pot organiza contabilităţi centralizate.

În condiţiile centralizării evidenţei, conducătorilor instituţiilor deservite li se păstrează dreptul de administratori de buget, în special: să încheie contracte în vederea livrării mărfurilor şi prestării serviciilor, precum şi contracte de muncă pentru efectuarea unor lucrări; să primească, în ordinea stabilită, avansuri pentru necesităţile gospodăreşti şi alte necesităţi şi să permită acordarea de avansuri colaboratorilor săi; să permită efectuarea cheltuielilor din contul alocaţiilor prevăzute în buget; să consume, în conformitate cu normele stabilite, materiale, produse alimentare şi alte valori materiale pentru necesităţile instituţiei; să aprobe deconturile de avans ale persoanelor subordonate, documentele de inventariere, actele de trecere la pierderi a fondurilor fixe învechite şi inutilizabile şi a altor valori materiale, în conformitate cu regulamentele în vigoare; să soluţioneze alte chestiuni privind activitatea economico-financiară a instituţiilor.

Conducătorii ministerelor, instituţiilor şi serviciilor lor contabile, contabilii-şefi ai contabilităţilor centralizate dirijează organizarea evidenţei contabile şi a sistemului de raportare, exercită controlul asupra executării bugetelor de către instituţiile din sistemul lor.

Documentele de casă, bancare şi de decontare, datoriile financiare, comerciale şi calculate pot fi semnate unipersonal de conducătorul autorităţii/instituţiei bugetare ori de două persoane cu drept de semnătură: prima semnătură aparţine conducătorului sau altei persoane împuternicite, a doua – contabilului-şef sau altei persoane împuternicite. Semnăturile pe documentele menţionate, după caz, se confirmă prin aplicarea ştampilei autorităţii/instituţiei bugetare respective. În lipsa funcţiei de contabil-şef, ambele semnături pe documentele menţionate se aplică de conducătorul autorităţii/instituţiei bugetare respective sau de alte persoane împuternicite.

În contabilităţile centralizate documentele bancare (delegaţiile de retragere a numerarului şi ordinele de plată), bonurile de casă de încasare şi de plată şi statele de retribuţii (listele de decontare şi de plată) privind termenele şi sumele plăţilor din casă se semnează de către conducătorul instituţiei pe lîngă care a fost creată contabilitatea centralizată sau de o altă persoană, împuternicită de el să exercite acest drept, şi de către contabilul-şef sau adjunctul lui. Celelalte documente, care servesc drept bază pentru eliberarea banilor, valorilor în mărfuri şi materiale şi altor valori, precum şi obligaţiile de credit şi de plată ale instituţiilor deservite de contabilităţi centralizate se semnează de către conducătorii autorităţilor/instituţiilor bugetare respective şi contabilul-şef al contabilităţii centralizate sau adjunctul lui. Bonurile de casă şi chitanţele la dispoziţiile de încasare sînt valabile doar semnate de contabilul-şef sau adjunctul lui şi de casier.

[Pct.1.4.1.13 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.127 din 16.07.2018, în aplicare începînd cu perioada de raportare pentru anul 2018]

[Pct.1.4.1.13 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.137 din 31.10.2016, în vigoare 20.01.2017]

[Pct.1.4.1.13 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.119 din 08.09.2016, în vigoare 23.09.2016]

1.4.1.14. Sistemul automatizat al evidenţei contabile se bazează pe un proces tehnologic interconex unic de prelucrare a documentaţiei pe toate compartimentele evidenţei şi de întocmire a bilanţului în corespundere cu hotărîrile de proiect standardizate interramurale privind automatizarea completă a evidenţei contabile, care prevăd următoarele compartimente ale evidenţei contabile: muncă şi salarii; decontări pe tipurile speciale de plăţi; produse alimentare; valori materiale; operaţiuni financiare de decontări; cheltuieli de casă şi efective; evidenţa sintetică.

1.4.2. Moneda şi cursul de înregistrare

1.4.2.1. Contabilitatea se ţine în limba de stat şi în monedă naţională.

1.4.2.2. Contabilitatea operaţiunilor efectuate în valută străină se ţine atît în monedă naţională, cît şi în valută străină.

Operaţiunile privind plăţile şi încasările în valută străină se înregistrează în contabilitate la cursul oficial al Băncii Naţionale.

1.4.2.3. Misiunile diplomatice şi alte instituţii ale Republicii Moldova amplasate peste hotare ţin evidenţa contabilă în valută străină şi valută naţională.

1.4.3. Documente justificative şi registre contabile

1.4.3.1. Pentru a ţine evidenţa contabilă este necesar a asigura:

a) confirmarea documentară, argumentarea juridică, plenitudinea şi continuitatea înregistrării în evidenţă a tuturor operaţiunilor în perioada gestionară;

b) corectitudinea reflectării operaţiunilor la perioada gestionară, în care ele au fost efectuate;

c) identitatea datelor evidenţei analitice, totalurilor şi soldurilor pe conturi şi subconturi, precum şi identitatea totalurilor şi soldurilor debitoare şi creditoare la data de întîi a fiecărei luni.

1.4.3.2. Drept bază pentru reflectarea înscrierilor în registrele de evidenţă servesc documentele primare. Documentele primare pot fi unice, destinate pentru perfectarea unor operaţiuni economice separate, sau în grup, destinate pentru perfectarea într-o anumită perioadă

de timp a unui şir de operaţiuni economice omogene. Documentele primare trebuie să conţină date veridice şi se întocmesc la timp, de regulă, în momentul cînd se efectuează operaţiunea. Numerotarea documentelor primare în registrele de evidenţă se efectuează pe tip de document (ordine de plată, note de transfer etc.).

1.4.3.3. Documentele primare întocmite vor conţine următoarele elemente obligatorii:

a) denumirea şi numărul documentului;

b) data întocmirii documentului;

c) denumirea, adresa, IDNO (codul fiscal) al entităţii în numele căreia este întocmit documentul;

d) denumirea, adresa, IDNO (codul fiscal) al destinatarului documentului, iar pentru persoanele fizice – codul personal;

e) conţinutul faptelor economice;

f) etaloanele cantitative şi valorice în care sînt exprimate faptele economice;

g) funcţia, numele, prenumele şi semnătura, inclusiv digitală, a persoanelor responsabile de efectuarea şi înregistrarea faptelor economice.

1.4.3.4. În caz de necesitate în documentul primar pot fi prezentate elemente suplimentare: numărul documentului, denumirea şi adresa întreprinderii, instituţiei, temeiul pentru efectuarea operaţiunii economice fixate în document, alte elemente suplimentare, determinate de caracterul operaţiunilor economice. În documentele pentru achiziţionarea valorilor materiale trebuie să fie inclusă recipisa responsabilului de primire a acestor valori, iar în documentele privind executarea lucrărilor – confirmarea recepţionării lor de către persoanele respective.

1.4.3.5. Înscrierea datelor în documentele primare se face, după caz, cu pix, computerizat sau se imprimă pe hîrtie cu mijloace tehnice. Pe rîndurile libere din documentele primare se trage o linie.

1.4.3.6. Greşelile comise în documentele primare se corectează prin anularea textului sau a sumelor incorecte, înscriindu-se deasupra textul sau sumele corecte.

Anularea se efectuează printr-o linie subţire, astfel ca să se poată citi textul sau cifrele anterioare. Textul sau suma corectă se scrie deasupra celui anulat. Corectarea greşelii în documentele primare trebuie să fie certificată prin menţiunea: „Corectat” şi confirmată prin semnăturile persoanelor care au semnat documentele, cu indicarea datei corectării.

În documentele de plată trezoreriale, bancare şi de casă corectări nu se admit.

1.4.3.7. Documentele primare, care servesc drept bază pentru înscrierile din registrele de evidenţă, se prezintă în contabilitate în termenele stabilite în graficul circuitului documentar.

1.4.3.8. Responsabilii de valorile materiale prezintă documentele primare de recepţionare şi de consum al valorilor de mărfuri şi materiale anexate la registrul de predare a documentelor f.nr.13, întocmit în două exemplare. După ce s-a verificat, în prezenţa responsabilului de valorile de materiale, corectitudinea perfectării documentelor primare prezentate, un exemplar al registrului, cu semnătura lucrătorului contabilităţii, se restituie responsabilului de valorile materiale, al doilea exemplar rămîne în contabilitate.

1.4.3.9. Cu persoanele responsabile de păstrarea mijloacelor băneşti şi a valorilor în mărfuri şi materiale se încheie un contract în scris privind responsabilitatea materială individuală deplină.

1.4.3.10. Documentele primare intrate în contabilitate, în mod obligatoriu, sînt supuse controlului, atît din punctul de vedere al formei (prezenţa tuturor elementelor şi semnăturilor), cît şi al conţinutului (caracterul legitim al operaţiunilor, legătura logică dintre diferiţi indicatori).

Persoanele care au întocmit şi semnat aceste documente sînt responsabile de veridicitatea datelor ce se conţin în documente, precum şi de perfectarea corectă şi oportună a documentelor primare.

1.4.3.11. Toate documentele anexate la chitanţa de recepţie a plăţilor nefiscale şi ordinile de plată, precum şi documentele care au servit drept bază pentru calcularea salariului, urmează a fi confirmate în mod obligatoriu prin aplicarea ştampilei sau prin inscripţia „Primit" sau „Plătit", indicîndu-se data, luna, anul.

1.4.3.12. Documentele primare verificate şi luate la evidenţă se sistematizează după data efectuării operaţiunii (în ordine cronologică) şi se perfectează prin note de contabilitate – borderouri cumulative, cărora li se atribuie următoarele numere constante:

nota de contabilitate 1 – borderou cumulativ privind operaţiunile de casă f.nr.NC-1;

nota de contabilitate 2 – borderou cumulativ privind circulaţia mijloacelor în conturile curente f.nr.NC-2;

notă de contabilitate 3 – borderou cumulativ privind calcularea veniturilor aferente mijloacelor colectate f.nr.NC-3;

notă de contabilitate 4 – borderou cumulativ privind plata indemnizaţiilor personalului misiunilor diplomatice şi celor speciale pentru perioada aflării peste hotarele republicii f.nr.NC-4;

notă de contabilitate 5 – centralizarea statelor de retribuţii a muncii şi burse f.nr.NC-5;

nota de contabilitate 5a – borderou centralizator privind reţinerile din salariu f.nr.NC-5a;

notă de contabilitate 6 – borderou cumulativ privind decontările cu furnizorii f.nr.NC-6;

notă de contabilitate 7 – borderou cumulativ privind creanţele cu clienţii f.nr.NC-7;

notă de contabilitate 8 – borderou cumulativ privind decontările cu titularii de avans f.nr.NC-8;

nota de contabilitate 9 – borderou cumulativ privind creanţele cu titularii de avans f.nr.NC-9;

notă de contabilitate 10 – borderou cumulativ privind circulaţia mijloacelor fixe f.nr.NC-10;

notă de contabilitate 11 – borderou centralizator privind calcularea uzurii şi amortizării f.nr.NC-11.

notă de contabilitate 12 – borderou cumulativ privind consumul produselor alimentare f.nr.NC-12;

notă de contabilitate 13 – borderou cumulativ privind consumul de materiale f.nr.NC-13;

notă de contabilitate 14 – borderou cumulativ privind reevaluarea bunurilor materiale f.nr.NC-14;

notă de contabilitate 15 – borderou centralizator de decontări cu părinţii pentru întreţinerea copiilor f.nr.NC-15;

notă de contabilitate 16 – borderou cumulativ privind evidenţa activelor nefinanciare primite şi transmise cu titlu gratuit f.nr.NC-16;

Pentru celelalte operaţiuni şi operaţiunile „Storno" se întocmeşte nota de contabilitate separat f.nr.NC-17, care se numerotează începînd cu numărul următor (17) pe fiecare lună aparte.

1.4.3.13. În instituţiile unde volumul operaţiunilor nu necesită întocmirea borderourilor cumulative, corespondenţa conturilor se indică în notele de contabilitate f.nr.NC-17 separat.

1.4.3.14. Unele note de contabilitate se întocmesc pe măsura efectuării operaţiunii, însă nu mai tîrziu de ziua următoare (după primirea documentului primar), atît în baza unor documente aparte, precum şi în baza unui grup de documente omogene.

1.4.3.15. Corespondenţa subconturilor se înregistrează în nota de contabilitate în funcţie de caracterul operaţiunilor privind debitul unui subcont şi creditul altui subcont sau debitul unui subcont şi creditul cîtorva subconturi.

1.4.3.16. Notele de contabilitate se semnează de contabilul-şef sau adjunctul lui.

1.4.3.17. În scopul exercitării controlului asupra corectitudinii înregistrărilor contabile în conturile evidenţei analitice şi sintetice se întocmesc liste de verificare f.1, f.2 şi f.3 pentru fiecare grup de conturi analitice, unite prin contul sintetic corespunzător. Totalurile operaţiunilor şi soldurile fiecărui cont analitic din listele de verificare se confruntă cu totalurile operaţiunilor şi soldurile din „Cartea Mare" f.nr.CM-18.

Listele de verificare se întocmesc lunar, iar pentru mijloacele fixe, în cazul unui număr neînsemnat de operaţiuni privind circulaţia acestor valori – trimestrial.

Înregistrările în lista de verificare f.nr.1 se pot face, în caz de necesitate, pe parcursul cîtorva ani.

1.4.3.18. Evidenţa analitică se ţine în registre de evidenţă contabilă (cărţi, fişe, borderouri cumulative).

1.4.3.19. Registrul contabil va conţine următoarele elemente obligatorii:

a) denumirea registrului,

b) denumirea autorităţii/instituţiei bugetare,

c) data începerii şi finisării ţinerii registrului şi/sau perioada pentru care se întocmeşte acesta,

d) data efectuării faptelor economice, grupate în ordine cronologică şi/sau sistematică,

e) funcţia, numele, prenumele şi semnătura persoanelor responsabile de întocmirea registrului.

1.4.3.20. Înscrierea datelor în registrele contabile se face, după caz, cu pix, computerizat sau se imprimă pe hîrtie cu mijloace tehnice.

1.4.3.21. La începutul unui nou an în registrele contabile pentru conturile sintetice şi analitice se înregistrează sumele soldurilor la începutul anului în deplină corespundere cu bilanţul de închidere şi cu registrele de evidenţă din anul trecut.

1.4.3.22. Registrul trebuie să includă un cuprins al subconturilor deschise în el. În cazurile în care înregistrările trec pe altă pagină a registrului, în cuprinsul acestui subcont se face o menţiune privind trecerea înregistrării, indicîndu-se numerele noilor pagini.

1.4.3.23. Dacă la sfîrşitul anului evidenţa în registrele de evidenţă contabilă au rămas foi necompletate, aceste registre pot fi folosite pentru înregistrarea operaţiunilor anului următor. În asemenea caz, registrele se predau în arhivă o dată în doi ani.

1.4.3.24. În cărţile contabile, înainte de a începe înregistrările, se numerotează toate paginile (foile). Pe ultima pagină a cărţii, cu semnătura contabilului-şef, se face următoarea menţiune: „În prezenta carte au fost numerotate în total ___ pagini (foi)".

1.4.3.25. Registrul de casă f.nr.OC-5 sau OC-6, registrul de venituri şi cheltuieli, de evidenţă a formularelor, carnetelor de muncă şi a foilor suplimentare pentru ele, în afară de aceasta, trebuie să fie şnuruite şi sigilate, iar numărul de foi în f.nr.OC-5 sau OC-6 – certificat prin semnăturile conducătorului autorităţii/instituţiei bugetare şi a contabilului-şef.

1.4.3.26. La sfîrşitul fiecărei luni, în registrele de evidenţă analitică se fac totalurile operaţiunilor şi se deduc soldurile pe subconturi.

1.4.3.27. Greşelile comise în registrele contabile se corectează conform regulilor descrise la corectarea greşelilor comise în documentele primare.

1.4.3.28. Registrele contabile obligatorii sînt Cartea Mare sau balanţa de verificare şi alte registre centralizatoare, care servesc drept bază pentru întocmirea rapoartelor financiare.

În balanţa de verificare se înregistrează rulajele şi soldurile de la începutul şi la sfîrşitul anului.

1.4.3.29. În Cartea Mare f.nr.CM-18 se înregistrează toate notele de contabilitate. Cartea Mare se deschide cu înregistrarea sumelor restante la începutul anului în corespundere cu bilanţul de închidere pentru anul trecut.

Înscrierile în ea se fac pe măsura întocmirii notelor de contabilitate, iar în cazul întocmirii notelor de contabilitate – borderourilor cumulative înscrierile se fac o dată în lună.

Suma notei de contabilitate se înregistrează iniţial în rubrica „Suma din notă", iar ulterior la debitul şi creditul subconturilor respective. Suma operaţiunilor lunare în toate subconturile, atît la debit, cît şi la credit, trebuie să fie egală cu totalul din rubrica „Suma din notă".

1.4.3.30. Înscrierile în Cartea Mare se efectuează lunar, cu excepţia trezoreriilor regionale, la care înscrierile în Cartea Mare se efectuează zilnic.

La sfîrşitul fiecărei luni, în Cartea Mare se calculează rulajele lunare şi cumulative de la începutul anului pe debitul şi creditul fiecărui subcont şi se deduce soldul final.

După operaţiunile lunare, se introduce soldul la începutul lunii următoare pe fiecare subcont.

1.4.3.31. Fişele pentru evidenţa mijloacelor fixe se înregistrează în lista fişelor de inventariere pentru mijloacele fixe f.MF-5.

1.4.3.32. Fişele se păstrează în cartoteci, unde sînt aranjate pe subconturi şi subdivizate după responsabilii de bunuri materiale, iar în contabilităţile centralizate şi pe instituţiile deservite.

1.4.3.33. Fişele de evidenţă a materialelor se predau în arhivă, fiind broşate împreună cu borderoul de fişe, registrele şi alte documente contabile, în fiecare an sau o dată în doi ani. În aceleaşi termene se predau în arhivă fişele de evidenţă a mijloacelor fixe scoase din uz pe parcursul anului.

1.4.3.34. Borderoul fişelor de inventar privind evidenţa mijloacelor fixe f.MF-5 se predă în arhivă atunci, cînd în el s-au făcut menţiuni cu privire la trecerea la pierderi a inventarului din ultima fişă de inventar f.MF-2, 3, 4.

1.4.3.35. În cazul în care fişele de inventar sînt predate în arhivă fără borderou, ele se înregistrează într-o listă aparte, în care se indică numărul fişei şi denumirea inventarului trecut la pierderi, iar în contabilităţile centralizate şi denumirea instituţiei deservite.

1.4.3.36. După expirarea fiecărei luni de raportare toate notele de contabilitate, împreună cu documentele ce se referă la ele, trebuie să fie aranjate în ordine cronologică şi broşate.

Dacă numărul documentelor este mic, broşarea se poate efectua pentru trei luni într-o mapă. Pe copertă se indică: denumirea autorităţii/ instituţiei bugetare; denumirea sau numărul de ordine al mapei, dosarului; perioada de raportare – anul şi luna; primul şi ultimul număr al notelor de contabilitate; numărul de foi în dosar.

1.4.3.37. Integritatea documentelor primare, registrelor contabile, rapoartelor financiare şi bilanţurilor contabile, perfectarea şi predarea lor în arhivă sînt asigurate de către contabilul-şef.

1.4.3.38. Documentele primare, registrele contabile, rapoartele financiare şi bilanţurile contabile, pînă la predarea lor în arhivă, trebuie să se păstreze în contabilitate, în încăperi speciale sau dulapuri care se încuie, sub răspunderea unor persoane împuternicite de contabilul-şef.

Păstrarea, transmiterea în arhivă şi lichidarea dosarelor se efectuează în conformitate cu prevederile legale.

1.4.3.39. Extragerea documentelor primare, registrelor contabile, rapoartelor financiare şi bilanţurilor contabile ale autorităţii/instituţiei bugetare poate fi efectuată numai de către organele de anchetare preventivă, procuraturii şi de către judecătorii în baza hotărîrii acestor organe, conform legislaţiei de procedură penală în vigoare în Republica Moldova.

Extragerea se perfectează printr-un proces-verbal, copia căruia se înmînează contra chitanţă funcţionarului respectiv al autorităţi/instituţiei bugetare.

Cu permisiunea şi în prezenţa reprezentanţilor organelor care efectuează extragerea, funcţionarii respectivi ai autorităţii/instituţiei bugetare pot face copii ale documentelor extrase, indicînd temeiurile şi data extragerii lor.

Dacă se extrag tomuri de documente neperfectate pînă la sfîrşit (necusute, nenumerotate etc.), atunci, cu permisiunea sau în prezenţa reprezentanţilor organelor care efectuează extragerea, funcţionarii respectivi ai instituţiilor pot finaliza perfectarea acestor tomuri (întocmirea opisului, numerotarea foilor, şnuruirea, sigilarea, certificarea prin semnătură, ştampilă).

1.4.3.40. În cazul pierderii sau nimicirii documentelor primare conducătorul autorităţii/instituţiei bugetare creează, prin ordin, o comisie în vederea cercetării cauzelor pierderii sau nimicirii.

În caz de necesitate, sînt invitaţi, pentru a participa la activitatea comisiei, reprezentanţi ai organelor de anchetă, de pază şi ai supravegherii antiincendiare de stat.

Rezultatele activităţii comisiei se consemnează într-un proces-verbal care se aprobă de conducătorul instituţiei. Copia actului se remite în instituţia ierarhic superioară.

1.4.3.41. Valorile materiale şi mijloacele băneşti, precum şi decontările cu debitorii şi creditorii urmează a fi supuse inventarierii în conformitate cu Regulamentul privind inventarierea, aprobat de Ministerul Finanţelor şi Ministerul Justiţiei în baza Legii contabilităţii.

1.4.4. Corectarea erorilor contabile

1.4.4.1. Corectarea înregistrărilor contabile eronate şi depistate în perioada de gestiune poate fi efectuată prin unul din următoarele procedee:

- prin stornare;
- prin întocmirea înregistrărilor contabile suplimentare.

1.4.4.2. Înregistrarea contabilă de stornare se utilizează pentru perioada de raportare curentă în cazul cînd formula contabilă a fost întocmită greşit sau suma înregistrată în conturi este mai mare decît suma înscrisă în documentul primar.

1.4.4.3. Înregistrarea contabilă suplimentară se utilizează pentru perioada de raportare curentă în cazul cînd operaţiunile nu au fost contabilizate sau suma înregistrată în conturi este mai mică decît cea înscrisă în documentul primar.

1.4.4.4. Data corectării erorilor contabile se consideră data întocmirii notei contabile, care serveşte drept document primar pentru corectarea înregistrării contabile şi conţine referire la acest document.

1.4.4.5. Data comiterii erorii contabile se consideră data întocmirii documentului primar la care se face referire în nota contabilă.

1.4.4.6. Erorile constatate după prezentarea rapoartelor financiare se corectează în perioada în care acestea sînt constatate.

1.4.4.7. Corectarea înregistrărilor contabile întocmite eronat aferente anilor precedenţi şi depistate în perioada de gestiune curentă se efectuează prin intermediul conturilor 713 „Corectarea rezultatelor anilor precedenţi ale executării de casă a bugetelor” şi 723 „Corectarea rezultatelor anilor precedenţi ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”.

1.4.4.8. Dacă la primirea raportului financiar a autorităţii/instituţiei bugetare, Ministerul Finanţelor/direcţia finanţe a depistat greşeli, atunci aceste corectări se introduc în raportul financiar, prin efectuarea unei înregistrări contabile de rectificare. După aprobarea raportului financiar, corectarea greşelilor depistate urmează să se efectueze în anul curent prin întocmirea notelor de contabilitate suplimentare.

1.4.5. Reguli generale de evaluare (recunoaştere) şi reevaluare

1.4.5.1. Bunurile se evaluează şi se înregistrează:

1) *La data intrării în patrimoniul instituţiei*

Bunurile se evaluează şi se înregistrează în contabilitate la valoarea de intrare (de cost), care se stabileşte astfel:

a) *pentru mijloace fixe, active nemateriale, terenuri:*

- în cazul procurării, valoarea de intrare constă din valoarea de cumpărare, inclusiv taxele vamale şi taxele pentru import, cheltuielile de transport şi achiziţionare, cheltuielile de montaj şi instalare şi alte cheltuieli aferente pregătirii acestora pentru utilizare conform destinaţiei;

- în cazul creării de către instituţie, valoarea de intrare constă din costul efectiv al consumurilor de materiale, cheltuieli pentru retribuirea muncii, contribuţiile pentru asigurările sociale, primele de asigurări medicale etc.;

- în cazul primirii cu titlu gratuit:

• din afara sistemului bugetar, valoarea de intrare, pentru bunurile uzate integral sau pentru bunurile valoarea cărora nu este indicată în documentele primare, se determină la valoarea justă;

• din cadrul sistemului bugetar, valoarea de intrare constă din valoarea de bilanţ şi uzura calculată;

b) *pentru stocuri de producţie* valoarea de intrare constă din costul efectiv al consumurilor de materiale, cheltuieli pentru retribuirea muncii, contribuţiile pentru asigurările sociale, primele de asigurări medicale etc.;

c) *pentru stocuri de materiale, valori, alte active curente* valoarea de intrare constă din costul de procurare al acestora. Costurile de procurare a stocurilor cuprind: preţul de cumpărare, taxele vamale de import şi alte impozite şi taxe nerecuperabile şi costurile de transport, încărcare, descărcare şi alte costuri care pot fi atribuite direct achiziţiei de produse finite, materiale şi provizii. Reducerile comerciale, rabaturile şi alte elemente similare nu se includ la determinarea costurilor de procurare.

În cazul primirii cu titlu gratuit a stocurilor de materiale, valoarea cărora nu este indicată în documentele primare, valoarea de intrare se determină la valoarea justă;

d) *pentru resurse naturale* valoarea de intrare este costul de procurare sau valoarea evaluată a resurselor.

2) *În urma inventarierii*

Plusurile şi lipsurile elementelor de activ şi pasiv constatate la inventariere se evaluează în conformitate cu prevederile Regulamentului privind inventarierea, aprobat prin Ordinul ministrului finanţelor nr.60 din 29 mai 2012.

3) *La data ieşirii din instituţie*

La data ieşirii din instituţie sau la darea în consum, bunurile se casează la valoarea de intrare (de cost).

Metodele şi procedeele de evaluare aplicate de către autoritatea/ instituţia bugetară urmează să fie descrise în Politica sa de contabilitate.

1.4.5.2. Reevaluarea valorii mijloacelor fixe şi activelor neproductive se efectuează prin recalcularea valorii de bilanţ ale acestora.

Reevaluarea se efectuează cu scopul determinării valorii juste ale acestora, ţinânduse cont de utilitatea bunului, starea acestuia şi de preţul pieţei.

Reevaluarea se efectuează şi se înregistrează în cazul:

1) realizării mijloacelor fixe şi activelor neproductive;
2) transmiterii dreptului de folosinţă a mijloacelor fixe şi activelor neproductive;
3) transmiterii în calitate de contribuţie în capitalul părţilor legate şi nelegate;
4) altor situaţii prevăzute de cadrul normativ.

Rezultatul reevaluării se reflectă în contabilitate în anul efectuării acesteia, prin întocmirea următoarelor operaţiuni:

a) în cazul când valoarea reevaluată este mai mică decât valoarea de bilanţ: diferenţa se reflectă în debitul contului de cheltuieli şi creditul activului evaluat;

b) în cazul când valoarea reevaluată este mai mare decât valoarea de bilanţ: diferenţa se reflectă în debitul contului de activ şi creditul contului de venit.

1.4.5.3. Autorităţile/ instituţiile bugetare prevăd alocaţii bugetare necesare pentru efectuarea reevaluării.

[Pct.1.4.5 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.212 din 26.12.2018, în vigoare 25.01.2019]
[Pct.1.4.5 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.163 din 28.12.2017, în vigoare 28.12.2017]
[Pct.1.4.5 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.70 din 20.04.2017, în vigoare 20.04.2017]

1.4.5.4. Creanţele şi datoriile se înregistrează în contabilitate la valoarea nominală.

Creanţele se consideră compromise în cazuri în care termenul de prescripţie prevăzut de legislaţia în vigoare a expirat sau debitorul este declarat insolvabil, a fost desfiinţat ca entitate sau nu poate fi localizat. Creanţele se consideră compromise şi în cazul neobţinerii rezultatelor în urma sechestrării bunurilor debitorului, neexecutării documentelor executorii, alte situaţii justificate.

Recunoaşterea creanţelor drept compromise are loc în baza documentelor care confirmă apariţia circumstanţei respective. Creanţele compromise se decontează la cheltuieli în perioada de gestiune în care au fost recunoscute drept compromise.

[Pct.1.4.5.4 introdus prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.31 din 18.02.2019, în vigoare 01.03.2019]

1.4.6. Cheltuieli ulterioare

1.4.6.1. În procesul utilizării mijloacelor fixe sînt posibile cheltuieli ulterioare pentru menţinerea sau majorarea duratei de exploatare a acestora.

a) În cazul cînd cheltuielile efective conduc la majorarea viitorului avantaj economic, astfel de cheltuieli se includ în valoarea mijloacelor fixe.

b) În cazul în care cheltuielile sînt efectuate pentru menţinerea mijloacelor fixe şi nu contribuie la majorarea viitorului avantaj economic, acestea se constată ca cheltuieli ale perioadei în care au fost efectuate.

1.4.7. Uzura mijloacelor fixe şi amortizarea activelor nemateriale

1.4.7.1. Uzura mijloacelor fixe şi amortizarea activelor nemateriale se calculează pentru mijloacele fixe şi activele nemateriale cu durata de funcţionare utilă mai mare de un an.

1.4.7.2. Uzura mijloacelor fixe şi amortizarea activelor nemateriale se determină în ultima zi lucrătoare a anului şi se calculează pentru lunile următoare ale anului de gestiune din luna procurării, constituirii sau a punerii în funcţiune a acestora.

1.4.7.3. Calculul uzurii mijloacelor fixe şi amortizării activelor nemateriale nu poate depăşi 100% din valoarea lor.

1.4.7.4. Pentru autorităţi/ instituţii bugetare calcularea uzurii mijloacelor fixe şi activelor nemateriale se efectuează conform metodei casării liniare (uniforme) a valorii uzurabile.

Metoda casării liniare (uniforme) a valorii uzurabile stabileşte casarea (repartizarea) ultimei în cursul duratei de serviciu a mijloacelor fixe, activelor nemateriale care depinde de durata termenului de funcţionare utilă.

1.4.7.5. Modul de determinare a duratei de funcţionare utilă a mijloacelor fixe şi a activelor nemateriale este expus în Catalogul mijloacelor fixe şi activelor nemateriale, aprobat prin Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.338 din 21 martie 2003, cu modificările şi completările ulterioare.

1.4.8. Politica de contabilitate

1.4.8.1. Autorităţile/instituţiile bugetare elaborează şi aprobă politica de contabilitate în baza prevederilor Capitolului V „Politica de contabilitate – tip" din prezentele norme metodologice.

1.4.8.2. Autorităţile publice centrale, în baza politicii de contabilitate – tip pentru autorităţile/instituţiile bugetare, elaborează şi aprobă politica de contabilitate-tip pentru autorităţile/instituţiile bugetare din domeniul patronat, care va conţine la necesitate prevederi suplimentare, ce ţin de specificul activităţii acestora, şi o coordonează cu Ministerul Finanţelor.

1.4.8.3. Autorităţile/Instituţiile bugetare subordonate autorităţii publice centrale elaborează şi aprobă politica de contabilitate a instituţiei în baza politicii de contabilitate – tip elaborate şi aprobate de către ministerele de ramură.

1.4.8.4. Politica de contabilitate se modifică doar în cazul reorganizării autorităţii/instituţiei bugetare sau în cazurile modificărilor şi/sau completărilor ale actelor legislative şi normative cu reguli noi aferente faptelor economice ale instituţiei.

[Pct.1.4.8 (pct.1.4.8.1-1.4.8.4) introdus prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.70 din 20.04.2017, în vigoare 20.04.2017]

1.5. Particularităţile evidenţei contabile în Trezoreria de Stat şi trezoreriile regionale ale Ministerului Finanţelor

1.5.1. Trezoreria de Stat şi trezoreriile regionale ale Ministerului Finanţelor asigură evidenţa contabilă a executării de casă a mijloacelor bugetului public naţional. Veniturile bugetare sînt reflectate în evidenţa contabilă în momentul încasării acestora în conturi curente. Cheltuielile bugetare sînt reflectate în evidenţa contabilă la momentul efectuării plăţilor din conturi curente. Operaţiunile cu activele nefinanciare, activele financiare şi datoriile sînt reflectate în evidenţa contabilă la momentul încasării mijloacelor băneşti în conturi sau efectuării plăţilor respective.

1.5.2. Dreptul la prima semnătură în Trezoreria de Stat îi aparţine Ministrului Finanţelor şi persoanelor autorizate de către Ministru. Dreptul la prima semnătură în trezoreriile regionale ale Ministerului Finanţelor îi aparţine şefului trezoreriei şi persoanelor autorizate cu acest drept.

Dreptul la a doua semnătură în Trezoreria de Stat le aparţine persoanelor autorizate cu acest drept. Dreptul la a doua semnătură în trezoreriile regionale ale Ministerului Finanţelor îi aparţine contabilului-şef al trezoreriei şi persoanelor autorizate cu acest drept.

Documentele contabile fără semnăturile respective sînt considerate nule. Se interzice semnarea documentelor fără a fi completate în ele toate elementele necesare.

1.5.3. Zilnic, după prelucrarea extraselor bancare (Forma FD-031 şi Forma FD-032) şi înregistrarea operaţiunilor interne, se perfectează Extrasul Trezoreriei (Forma FD-033 şi Forma FD-034). Înscrierile din Extrasul Trezoreriei se verifică de către executorii responsabili din trezorerie cu înscrierile din extrasul bancar şi documentele de plată primare, primite de la bancă pe suport de hîrtie şi electronic.

1.5.4. După verificarea Extrasului Trezoreriei (Forma FD-033 şi Forma FD-034) se întocmesc:

• Extrasul Trezoreriei privind executarea bugetului;
• Extras din contul trezorerial pentru cheltuieli bugetare;
• Extras din contul trezorerial pentru venituri bugetare al beneficiarului;
• Extras din conturile trezoreriale pe mijloace colectate;
• Nota contabilă (Forma FC-001), în funcţie de conţinutul operaţiunilor:
- Notă contabilă nr.1 – pentru contul bugetului în monedă naţională;
- Notă contabilă nr.2 – pentru contul bugetului în valută străină;
- Notă contabilă nr.3 – pentru proiecte finanţate din surse externe în monedă naţională;
- Notă contabilă nr.4 – pentru proiecte finanţate din surse externe în valută străină;
- Notă contabilă nr.5 – pentru operaţiuni în afara sistemului trezorerial incluse în executarea de casă a bugetelor în baza rapoartelor;
- Notă contabilă nr.6 – pentru contul fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală;
- Notă contabilă nr.7 – pentru contul bugetului asigurărilor sociale de stat;
- Notă contabilă nr.8 – pentru sumele neidentificate în Contul Unic Trezorerial;
- Nota contabilă nr.9 – pentru contul mijloacelor extrabugetare;
- Nota contabilă nr.10 – pentru operaţiunile de închidere a anului bugetar;
• Registrul evidenţei analitice a contului (Forma FC-002);
• Balanţa de verificare (Forma FC-004).

1.5.5. Înscrierile din Extrasul Trezoreriei privind executarea bugetului, Extrasul din contul trezorerial pentru cheltuieli bugetare şi Extrasul din contul trezorerial pentru venituri bugetare al beneficiarului se verifică de către executorii responsabili din trezorerie cu înscrierile din Extrasul Trezoreriei (Forma FD-033).

1.5.6. Corespondenţa conturilor sintetice se înregistrează în notele contabile respective, în debitul unui cont şi creditul altui cont, în funcţie de caracterul operaţiunilor. Notele contabile se semnează de contabilul-şef şi de executorul responsabil din trezorerie.

1.5.7. Toate notele contabile se înregistrează în Cartea Mare (Forma FC-005). Cartea Mare se ţine pe conturi sintetice şi analitice.

1.5.8. Operaţiunile de închidere anuală se efectuează în nota contabilă nr.10 „Pentru operaţiunile de închidere a anului bugetar". La sfârşitul anului bugetar, în ultima zi operaţională, după închiderea zilei bancare, se închid conturile claselor 1, 2, 3, 4, 5 şi 6 în funcţie de soldul final, în contrapartidă cu conturile respective de rezultate (clasa 7).

[Pct.1.5.8 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.70 din 20.04.2017, în vigoare 20.04.2017]

1.5.9. Rulajele şi soldurile din Registrul evidenţei analitice pe conturi (Forma FC-002) corespund cu rulajele şi soldurile din Balanţa de verificare (Forma FC-004) şi cu rulajele şi soldurile pe conturile sintetice şi analitice din Cartea Mare, şi cu soldul extrasului bancar.

1.5.10. Documentele evidenţei contabile se broşează în ordine cronologică în mape, conform Nomenclatorului dosarelor şi se păstrează în ordinea stabilită.

1.5.11. Zilnic, documentele contabile se broşează în mapa, în următoarea ordine:
- nota contabilă;
- extrasul trezoreriei pe contul deschis în banca comercială deserventă;
- extrasul din contul bancar deschis în banca comercială deserventă;
- borderouri ale documentelor de plată (instituţia financiară), în ordinea cronologică;
- documentele de plată, aranjate conform borderoului în creştere, de la suma mai mică la suma mai mare;
- extrasul trezoreriei pe contul deschis la Ministerul Finanţelor – Trezoreria de Stat (CUT);
- extrasul din contul bancar deschis la Ministerul Finanţelor – Trezoreria de Stat (CUT);

- borderoul documentelor de plată (CUT);
- documentele de plată, aranjate conform borderoului în creştere, de la suma mai mică la suma mai mare;
- borderoul notelor de transfer;
- notele de transfer, aranjate în creştere, de la suma mai mică la suma mai mare.

[Pct.1.5.11 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.119 din 08.09.2016, în vigoare 23.09.2016]

1.5.12. Registrele evidenţei analitice se întocmesc zilnic în format electronic, iar lunar, trimestrial şi anul pe suport de hîrtie şi se broşează în mape deschise pentru fiecare cont analitic. Balanţa de verificare pe ziua operaţională se broşează zilnic în mapă separată cu anexarea notelor contabile pe ziua respectivă. Broşarea se efectuează fără a fi deteriorat înscrisul din documentele contabile.

Pe coperta mapelor se indică:

• denumirea trezoreriei;
• denumirea şi numărul mapei conform Nomenclatorului dosarelor;
• perioada gestionară – anul şi luna;
• perioada de păstrare;
• numărul de file în dosar (în cazul termenului permanent de păstrare).

1.5.13. Rapoartele se păstrează în mape pentru fiecare buget în parte, în ordine cronologică.

1.5.14. Documentele şi registrele pe anul curent se păstrează separat de documentele şi registrele anilor precedenţi, conform nomenclatorului dosarelor.

1.5.15. Predarea documentelor în arhivă se efectuează în conformitate cu prevederile actelor normative în vigoare.

1.6. Particularităţile evidenţei contabile în direcţiile finanţe

1.6.1. Contabilitatea Direcţiei finanţe ţine evidenţa contabilă a operaţiunilor privind executarea bugetului aprobat pentru întreţinerea aparatului direcţiei conform metodei de angajamente, precum şi evidenţa contabilă a executării bugetului local de nivelul II conform metodei de casă.

1.6.2. Controlul organizării şi ţinerii evidenţei contabile, corectitudinii întocmirii rapoartelor privind execuţia bugetelor locale se efectuează de către colaboratorii contabilităţii bugetare a direcţiei finanţe prin examinarea rapoartelor periodice şi anuale primite, precum şi prin deplasarea în teritoriu.

1.6.3. Atribuţiile contabilităţii bugetare a direcţiei finanţe sînt următoarele:

a) ţinerea evidenţei contabile a operaţiunilor privind executarea bugetului aprobat pentru întreţinerea aparatului direcţiei şi a execuţiei bugetului local de nivelul II;

b) verificarea zilnică cu trezoreriile regionale ale Ministerului Finanţelor a corectitudinii reflectării în evidenţă a veniturilor şi cheltuielilor bugetelor respective;

c) înaintarea propunerilor privind stabilirea termenelor de prezentare a rapoartelor lunare, trimestriale şi anuale privind executarea bugetelor locale de nivelul I, precum şi a bugetelor instituţiilor finanţate de la bugetele de nivelul II, de comun acord cu secţia elaborării şi administrării bugetului;

d) primirea, examinarea şi totalizarea rapoartelor privind executarea bugetelor locale de nivelul I, precum şi a bugetelor instituţiilor finanţate de la bugetele de nivelul II;

e) generalizarea rapoartelor lunare, trimestriale şi anuale privind executarea bugetului local pentru a fi prezentate autorităţii reprezentative şi deliberative de rigoare;

f) prezentarea rapoartelor trimestriale şi anuale privind executarea bugetului local în termenele stabilite de către Ministerul Finanţelor;

g) studierea sistematică a regulamentelor, instrucţiunilor, indicaţiilor metodice referitoare la evidenţa contabilă, întocmirea rapoartelor şi a altor acte legislative şi normative ce ţin de domeniul de activitate;

h) acordarea ajutorului consultativ şi metodologic contabililor-şefi privind evidenţa contabilă;

i) organizarea sistematică şi desfăşurarea seminarelor privind aplicarea actelor normative şi a materialelor instructive referitor la evidenţa contabilă şi întocmirea rapoartelor privind executarea bugetelor locale de nivelul I, limitelor de alocaţii ale autorităţilor/instituţiilor bugetare finanţate de la bugetele de nivelul II.

1.6.4. Repartizarea surselor financiare ale bugetelor locale de nivelul II, din conturile bancare ale trezoreriilor regionale ale Ministerului Finanţelor se efectuează zilnic, conform Indicaţiei de repartizare a soldului mijloacelor bugetelor locale de nivelul II.

1.6.5. Prima semnătură pe Indicaţia de repartizare a soldului mijloacelor bugetelor locale de nivelul II se aplică de către şeful Direcţiei finanţe sau altă persoană împuternicită cu dreptul primei semnături pe documentele de plată şi se aprobă de către ordonatorul principal de buget sau altă persoană împuternicită cu acest drept.

1.6.6. Fără semnăturile persoanelor împuternicite, documentele contabile nu sînt valabile. Se interzice semnarea documentelor fără a fi completate cu toate elementele necesare.

1.6.7. Pentru înregistrările contabile ale operaţiunilor privind executarea bugetului în contabilitatea bugetară a direcţiei finanţe, ca bază servesc următoarele documente:

- Ordin de plată – (tip.doc.1);
- Nota de transfer – (tip.doc.10);
- Nota de contabilitate – (Forma FC-001);
- Extrasele din conturile trezoreriale.

1.6.8. Înregistrarea operaţiunilor contabile care se utilizează în contabilitatea bugetară a Direcţiei finanţe se efectuează în mod automat prin intermediul trezoreriilor regionale ale Ministerului Finanţelor.

1.6.9. Evidenţa contabilă a operaţiunilor privind executarea bugetului bugetelor locale de nivelul II se ţine în următoarele registre:

- Cartea mare
- Balanţa de verificare
- Registrul evidenţei analitice a împrumuturilor
- Registrul decontărilor între bugete
- Registrul veniturilor

1.6.10. Înregistrarea operaţiunilor se efectuează în Cartea Mare (forma nr.FC-005) şi în registrele de evidenţă analitică, în baza notelor de contabilitate şi a documentelor anexate la ele.

1.6.11. La sfîrşitul lunii, în scopul controlului corectitudinii înregistrărilor contabile la conturile evidenţei sintetice, se întocmeşte balanţa de verificare pentru fiecare grupă de conturi analitice.

1.6.12. Soldurile şi rulajele operaţiunilor reflectate în debit şi credit, arătate în balanţele de verificare ale conturilor analitice, se verifică cu totalurile rulajelor şi soldurile conturilor sintetice din Cartea Mare (forma nr.FC-005). Surse de informaţie pentru întocmirea bilanţului contabil servesc sumele soldurilor deduse din Cartea Mare (forma nr.FC-005).

1.6.13. Imediat, după expirarea fiecărei luni, toate notele de contabilitate, împreună cu documentele anexate la ele, trebuie să fie aranjate în ordine cronologică şi broşate. În cazul numărului neînsemnat de documente, broşarea se efectuează pe trei luni într-o mapă.

Pe copertă se indică:

a) denumirea direcţiei finanţe;

b) denumirea şi numărul mapei conform nomenclatorului dosarelor;

c) perioada gestionară – anul şi luna;

d) numărul de foi în dosar (în cazul termenului permanent de păstrare).

1.6.14. Integritatea documentelor primare, registrelor contabile, rapoartelor şi bilanţurilor contabile, perfectarea şi predarea lor în arhivă sînt asigurate de către contabilul-şef al contabilităţii bugetare.

Capitolul II
PLANUL DE CONTURI CONTABILE ÎN SISTEMUL BUGETAR

2.1. Planul de conturi contabile în sistemul bugetar este elaborat în conformitate cu standardele internaţionale GFS 2001 (Statistica Finanţelor Guvernamentale), integrat cu clasificaţia bugetară economică şi se utilizează pentru evidenţa executării de casă a bugetului public naţional (metoda de casă), precum şi pentru evidenţa contabilă a veniturilor şi cheltuielilor efective ale autorităţilor/instituţiilor bugetare, a activelor financiare şi nefinanciare, a datoriilor şi rezultatelor (metoda de angajamente).

2.2. Planul de Conturi are 6 niveluri, reprezentate prin cel puţin 6 semne digitale, şi anume:

Nivelul 1 – Clasa, 1 semn digital;

Nivelul 2 – Subclasa, 1 semn digital;

Nivelul 3 – Grupa de conturi, 1 semn digital;

Nivelul 4 – Contul, 1 semn digital;

Nivelul 5 – Subcontul de nivelul I, 1 semn digital;

Nivelul 6 – Subcontul de nivelul II, 1 semn digital.

2.3. Planul de Conturi al evidenţei contabile în sistemul bugetar conţine 8 clase, care la rîndul său se dezvoltă în subclase. Respectiv, în cadrul subclaselor există mai multe grupe de conturi, iar grupele de conturi se detaliază pe conturi şi subconturi.

2.4. Conturile contabile la 1-4 semne reprezintă conturi sintetice, iar la 5-6 semne reprezintă conturi analitice.

2.5. Pentru înregistrarea operaţiunilor economico-financiare din cadrul autorităţilor/instituţiilor bugetare, se utilizează conturile contabile analitice formate la ultimul nivel de detaliere (în caz de necesitate se completează cu zerouri pînă la 6 semne).

2.6. Planul de conturi cuprinde conturi de activ şi conturi de pasiv, fapt condiţionat de necesitatea respectării principiului necompensării activelor şi datoriilor, precum şi a casării reciproce a veniturilor şi cheltuielilor instituţiei.

2.7. Reflectarea operaţiunilor în conturile şi subconturile din clasele 1-7 se efectuează în baza principiului dublei înregistrări, iar conturile clasei 8 se efectuează în baza înregistrării simple.

Clasa	Grupa de conturi	Subcont de nivelul II	Denumirea conturilor	Activ/ Pasiv
1			**VENITURI**	
	111		**IMPOZIT PE VENIT**	

		111110	Impozit pe venitul reţinut din salariu	P
		111121	Impozitul pe venitul persoanelor fizice spre plată/achitat	P
		111122	Restituirea impozitului pe venitul persoanelor fizice	A
		111123	Sume desemnate procentual din impozitul pe venitul persoanelor fizice	A
		111124	Impozit pe venitul persoanelor fizice ce desfăşoară activităţi independente în domeniul comerţului	P
		111125	Impozit pe venitul persoanelor fizice în domeniul transportului rutier de persoane în regim de taxi	P
		111130	Impozit pe venitul aferent operaţiunilor de predare în posesie şi/sau folosinţă a proprietăţii imobiliare	P
		111210	Impozit pe venitul obţinut din activitatea de întreprinzător	P
		111220	Impozit pe venitul reţinut la sursa de plată	P
		111230	Impozit pe venit reţinut din sumele dividendelor achitate	P
		111240	Impozit pe venitul din activitatea operaţională	P
		111261	Impozit pe venitul obţinut din activităţi profesionale în sectorul justiţiei	P
		111262	Impozit pe venitul obţinut din activităţi profesionale în domeniul sănătăţii	P
	113		**IMPOZITE PE PROPRIETATE**	
		113110	Impozitul funciar pe terenurile cu destinaţie agricolă cu excepţia gospodăriilor ţărăneşti (de fermier)	P
		113120	Impozitul funciar pe terenurile cu destinaţie agricolă de la gospodăriile ţărăneşti (de fermier)	P
		113130	Impozitul funciar pe terenurile cu altă destinaţie decît cea agricolă	P
		113140	Impozitul funciar încasat de la persoane fizice	P
		113150	Impozitul funciar pe păşuni şi fîneţe	P
		113210	Impozitul pe bunurile imobiliare ale persoanelor juridice	P
		113220	Impozitul pe bunurile imobiliare ale persoanelor fizice	P
		113230	Impozitul pe bunurile imobiliare achitat de către persoanele juridice şi fizice înregistrate în calitate de întreprinzător din valoarea estimată (de piaţă) a bunurilor imobiliare	P
		113240	Impozitul pe bunurile imobiliare achitat de către persoanele fizice – cetăţeni din valoarea estimată (de piaţă) a bunurilor imobiliare	P
		113311	Impozit privat încasat în bugetul de stat	P
		113312	Impozit privat încasat în bugetul local de nivelul II	P
		113313	Impozit privat încasat în bugetul local de nivelul I	P
		113611	Impozitul pe avere încasat în bugetul de stat	P
	114		**IMPOZITE ŞI TAXE PE MĂRFURI ŞI SERVICII**	
		114110	Taxa pe valoarea adăugată la mărfurile produse şi serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova	P
		114120	Taxa pe valoarea adăugată la mărfurile importate	P
		114130	Restituirea taxei pe valoarea adăugată	A
		114211	Accize la rachiu, lichioruri, divinuri şi alte băuturi spirtoase produse pe teritoriul republicii	P
		114212	Accize la rachiu, lichioruri, divinuri şi alte băuturi spirtoase importate	P
		114213	Accize la vinuri produse pe teritoriul Republicii Moldova	P
		114214	Accize la vinuri importate	P
		114215	Accize la berea produsă pe teritoriul Republicii Moldova	P
		114216	Accize la berea importată	P
		114221	Accize la produsele din tutun produse pe teritoriul Republicii Moldova	P

		114222	Accize la produsele din tutun importate	P
		114232	Accize la autoturismele importate	P
		114241	Accize la produsele petroliere produse pe teritoriul Republicii Moldova	P
		114242	Accize la produsele petroliere importate	P
		114252	Accize la gazele lichefiate importante	P
		114271	Accize la alte mărfuri produse pe teritoriul Republicii Moldova	P
		114272	Accize la alte mărfuri importate	P
		114290	Restituirea accizelor	A
		114411	Taxa de piaţă	P
		114412	Taxa pentru amenajarea teritoriului	P
		114413	Taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe teritoriul municipiilor, oraşelor şi satelor (comunelor)	P
		114414	Taxa de plasare (amplasare) a publicităţii (reclamei)	P
		114415	Taxa pentru dispozitivele publicitare	P
		114416	Taxa pentru parcare	P
		114417	Taxa pentru parcaj	P
		114418	Taxa pentru unităţile comerciale şi/sau de prestări servicii	P
		114421	Taxa pentru cazare	P
		114422	Taxa balneara	P
		114423	Taxa pentru aplicarea simbolicii locale	P
		114424	Taxa pentru efectuarea expertizei ecologice	P
		114425	Taxa de la investitori sau proprietarii construcţiilor pentru elaborarea documentelor normative în construcţie	P
		114426	Taxa pentru salubrizare	P
		114521	Taxa de licenţă pentru anumite genuri de activitate încasată în bugetul de stat	P
		114522	Taxa pentru patenta de întreprinzător	P
		114523	Taxa pentru eliberarea autorizaţiilor de deschidere şi prelungire a activităţii reprezentanţelor, firmelor, băncilor, organizaţiilor străine	P
		114524	Taxa pentru comercializarea gazelor naturale destinate utilizării în calitate de carburanţi pentru unitate de transport auto	P
		114525	Taxa de eliberare a autorizaţiilor pentru transporturi rutiere internaţionale	P
		114526	Taxa de licenţă pentru anumite genuri de activitate încasată în bugetul local de nivelul II	P
		114534	Taxa pentru mărfurile care, în procesul utilizării, cauzează poluarea mediului	P
		114535	Plăţi pentru poluarea mediului în limitele/cu depăşirea normativelor stabilite	P
		114536	Alte plăţi pentru poluarea mediului	P
		114611	Taxa pentru apă	P
		114612	Taxa pentru extragerea mineralelor utile	P
		114613	Taxa pentru lemnul eliberat pe picior	P
		114621	Taxa pentru efectuarea prospecţiunilor geologice	P
		114622	Taxa pentru efectuarea explorărilor geologice	P
		114623	Taxa pentru folosirea spaţiilor subterane în scopul construcţiei obiectivelor subterane, altele decît cele destinate extracţiei mineralelor utile	P
		114624	Taxa pentru exploatarea construcţiilor subterane în scopul desfăşurării activităţii de întreprinzător, altele decît cele destinate extracţiei mineralelor utile	P
		114631	Taxa pentru folosirea drumurilor Republicii Moldova de către autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova (vinieta)	P

		114632	Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova a căror masă totală, sarcină masică pe axă sau ale căror dimensiuni depăşesc limitele admise	P
		114633	Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova	P
		114634	Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova a căror masă totală, sarcină masică pe axă sau ale căror dimensiuni depăşesc limitele admise	P
		114635	Taxa pentru folosirea zonei de protecţie a drumurilor din afara perimetrului localităţilor pentru efectuarea lucrărilor de construcţie şi montaj	P
		114636	Taxa pentru folosirea zonei de protecţie a drumurilor din afara perimetrului localităţilor pentru amplasarea publicităţii exterioare	P
		114637	Taxa pentru folosirea zonei de protecţie a drumurilor din afara perimetrului localităţilor pentru amplasarea obiectivelor de prestare a serviciilor rutiere	P
		114638	Vinieta pentru autovehiculele clasificate la poziţia tarifară 8703 şi remorcile ataşate la acestea	P
		114640	Plata obligatorie a producătorilor de produse vitivinicole	P
	115		**TAXA ASUPRA COMERŢULUI EXTERIOR ŞI OPERAŢIUNILOR EXTERNE**	
		115110	Taxa vamală	P
		115120	Taxa specială	P
		115610	Taxă pentru efectuarea procedurilor vamale	P
		115620	Taxa consulară	P
	121		**CONTRIBUŢII DE ASIGURĂRI SOCIALE DE STAT OBLIGATORII**	
		121100	Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii virate de angajatori	P
		121200	Contribuţii individuale de asigurări sociale de stat obligatorii	P
		121310	Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de persoanele fizice ce îşi desfăşoară activitate pe cont propriu	P
		121320	Contribuţii de asigurări sociale de stat virate de persoanele fizice care au încheiat contract individual	P
		121330	Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii virate de titularii de patentă de întreprinzător	P
		121340	Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de persoanele fizice, proprietari de terenuri agricole	P
		121410	Majorarea de întîrziere (penalitatea) calculată pentru neachitarea în termen de către angajatori a contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii	P
		121420	Majorarea de întîrziere (penalitatea) calculată pentru neachitarea în termen a contribuţiilor individuale de asigurări sociale de stat obligatorii	P
	122		**PRIME DE ASIGURARE OBLIGATORIE DE ASISTENŢĂ MEDICALĂ**	
		122100	Prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală sub formă de contribuţie procentuală din salariu şi la alte recompense, achitate de angajatori şi angajaţi	P
		122200	Prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în sumă fixă, achitate de persoane fizice cu reşedinţa sau domiciliul în Republica Moldova	
	131		**GRANTURI PRIMITE DE LA GUVERNELE ALTOR STATE**	
		131111	Granturi curente primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului de stat	P
		131112	Granturi curente primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului local de nivelul II	P
		131113	Granturi curente primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului local de nivelul I	P

		131121	Granturi curente primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul de stat	P
		131122	Granturi curente primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul II	P
		131123	Granturi curente primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul I	P
		131211	Granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului de stat	P
		131212	Granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetul local de nivelul II	P
		131213	Granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetul local de nivelul I	P
		131221	Granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul de stat	P
		131222	Granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul II	P
		131223	Granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul I	P
	132		**GRANTURI PRIMITE DE LA ORGANIZAŢIILE INTERNAŢIONALE**	
		132111	Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului de stat	P
		132112	Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului local de nivelul II	P
		132113	Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului local de nivelul I	P
		132121	Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul de stat	P
		132122	Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul II	P
		132123	Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul I	P
		132211	Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului de stat	P
		132212	Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului local de nivelul II	P
		132213	Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului local de nivelul I	P
		132221	Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul de stat	P
		132222	Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul II	P
		132223	Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul I	P
	141		**VENITURI DIN PROPRIETATE**	
		141111	Dobînzi încasate la soldurile mijloacelor bugetare la conturile bancare	P
		141112	Dobînzi încasate în bugetul de stat la soldurile mijloacelor băneşti la conturile bancare ale proiectelor finanţate din surse externe	P
		141113	Dobînzi încasate în bugetul local de nivelul II la soldurile mijloacelor băneşti la conturile bancare ale proiectelor finanţate din surse externe	P
		141114	Dobînzi încasate în bugetul local de nivelul I la soldurile mijloacelor băneşti la conturile bancare ale proiectelor finanţate din surse externe	P

		141115	Dobînzi încasate la soldurile mijloacelor băneşti la conturile bancare ale bugetului asigurărilor sociale de stat	P
		141116	Dobînzi încasate la soldurile mijloacelor băneşti la conturile bancare ale fondurilor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală	P
		141117	Dobînzi încasate la soldurile mijloacelor băneşti la conturile bancare ale proiectelor finanţate din surse externe conform prevederilor acordurilor	P
		141121	Dobînzi încasate în bugetul de stat la soldurile mijloacelor bugetare la conturile depozitare bancare	P
		141122	Dobînzi încasate în bugetul local de nivelul II la soldurile mijloacelor bugetare la conturile depozitare bancare	P
		141123	Dobînzi încasate în bugetul local de nivelul I la soldurile mijloacelor bugetare la conturile depozitare bancare	P
		141124	Dobînzi încasate de la plasarea soldurilor mijloacelor băneşti ale bugetului asigurărilor sociale de stat la conturile depozitare bancare	P
		141125	Dobînzi încasate de la plasarea soldurilor mijloacelor băneşti ale fondurilor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală la conturile depozitare bancare	P
		141131	Dobînzi încasate la valorile mobiliare de stat procurate din contul excedentului de mijloacelor băneşti ale excedentului bugetului asigurărilor sociale de stat	P
		141141	Dobînzi şi alte plăţi încasate în bugetul de stat la împrumuturile acordate, împrumuturile recreditate şi mijloacele dezafectate de la buget pentru onorarea garanţiilor de stat	P
		141142	Dobînzi şi alte plăţi încasate în bugetul local de nivelul II la împrumuturile acordate, împrumuturile recreditate şi mijloacele dezafectate de la buget pentru onorarea garanţiilor de stat	P
		141143	Dobînzi şi alte plăţi încasate în bugetul local de nivelul I la împrumuturile acordate, împrumuturile recreditate şi mijloacele dezafectate de la buget pentru onorarea garanţiilor de stat	P
		141151	Dobînzi şi alte plăţi încasate la împrumuturile acordate de la bugetele de nivelul II la bugetele de nivelul I	P
		141152	Dobînzi şi alte plăţi încasate la împrumuturile acordate şi împrumuturile recreditate bugetelor de alt nivel	P
		141210	Soldul profitului net al Băncii Naţionale a Moldovei	P
		141221	Dividende primite de la cota parte a proprietăţii publice în societăţile pe acţiuni în bugetul de stat	P
		141222	Dividende primite de la cota parte a proprietăţii publice în societăţile pe acţiuni în bugetul local de nivelul II	P
		141223	Dividende primite de la cota parte a proprietăţii publice în societăţile pe acţiuni în bugetul local de nivelul I	P
		141231	Defalcări de la profitul net al întreprinderilor de stat (municipale) în bugetul de stat	P
		141232	Defalcări de la profitul net al întreprinderilor de stat (municipale) în bugetul local de nivelul II	P
		141233	Defalcări de la profitul net al întreprinderilor de stat (municipale) în bugetul local de nivelul I	P
		141241	Mijloace încasate în bugetul de stat din depăşirea veniturilor asupra cheltuielilor pe autorităţi/instituţii publice la autogestiune	P
		141511	Arenda pentru resursele naturale încasată în bugetul de stat	P
		141512	Arenda pentru resursele naturale încasată în bugetul local de nivelul II	P
		141513	Arenda pentru resursele naturale încasată în bugetul local de nivelul I	P
		141521	Arendă terenurilor cu destinaţie agricolă încasată în bugetul local de nivelul II	P
		141522	Arendă terenurilor cu destinaţie agricolă încasată în bugetul local de nivelul I	P

		141531	Arenda terenurilor cu altă destinaţie decît cea agricolă încasată în bugetul de stat	P
		141532	Arenda terenurilor cu altă destinaţie decît cea agricolă încasată în bugetul local de nivelul II	P
		141533	Arenda terenurilor cu altă destinaţie decît cea agricolă încasată în bugetul local de nivelul I	P
		141541	Redevenţa din concesionarea activelor şi terenurilor aferente	P
	142		**VENITURI DIN VÎNZAREA MĂRFURILOR ŞI SERVICIILOR**	
		142211	Taxa de organizare a licitaţiilor şi loteriilor pe teritoriul unităţii administrativ-teritoriale	P
		142214	Plata pentru certificatele de urbanism şi autorizările de construire sau desfiinţare în bugetul local de nivelul II	P
		142215	Plata pentru certificatele de urbanism şi autorizările de construire sau desfiinţare în bugetul local de nivelul I	P
		142216	Taxa de la posesorii de cîini	P
		142217	Taxa specială pentru asigurarea stabilităţii financiare	P
		142220	Taxa de stat	P
		142231	Încasările de la vînzarea averii şi valutei confiscate încasate în bugetul de stat	P
		142232	Încasările de la vînzarea averii şi valutei confiscate încasate în bugetul local de nivelul II	P
		142233	Încasările de la vînzarea averii şi valutei confiscate încasate în bugetul local de nivelul I	P
		142234	Recuperarea bunurilor infracţionale indisponibilizate prin hotărîre judecătorească definitivă, încasată în bugetul de stat	P
		142235	Mijloace încasate la bugetul de stat în calitate de prejudicii, conform documentelor executorii, inclusiv din succesiune	P
		142236	Mijloace încasate în bugetul de stat de la confiscarea definitivă a mărfurilor, sau încasarea contravalorii acestora, administrate de organele vamale	P
		142241	Plată lunară pentru prestarea serviciilor de telefonie mobilă	P
		142242	Plata suplimentară obligatorie obţinută de la perfectarea şi eliberarea certificatului de înmatriculare a automobilului	P
		142243	Mijloace încasate în bugetul de stat în legătură cu excluderea terenurilor din circuitul agricol	P
		142244	Taxa pentru eliberarea actelor permisive de către Agenţia Naţională de reglementare a Activităţilor Nucleare şi Radioactive	P
		142245	Taxa la cumpărarea valutei străine de către persoanele fizice în casele de schimb valutar	P
		142246	Încasări din salariu net al executantului serviciului civil	P
		142248	Mijloace încasate în bugetul local de nivelul II în legătură cu excluderea terenurilor din circuitul agricol	P
		142249	Mijloace încasate în bugetul local de nivelul I în legătură cu excluderea terenurilor din circuitul agricol	P
		142251	Plata pentru locaţiunea bunurilor patrimoniului public încasată în bugetul local de nivelul II	P
		142252	Plata pentru locaţiunea bunurilor patrimoniului public încasată în bugetul local de nivelul I	P
		142310	Încasări de la prestarea serviciilor cu plată	P
		142320	Plată pentru locaţiunea bunurilor patrimoniului public	P
		142340	Contribuţii achitate conform schemei de obligaţii în domeniul eficienţei energetice	P
	143		**AMENZI ŞI SANCŢIUNI**	

		143111	Amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în bugetul de stat	P
		143112	Amenzi şi sancţiuni contravenţionale, aplicate pentru neachitarea vinietei, încasate în bugetul de stat	P
		143113	Amenzi aplicate de către agenţii constatatori din cadrul subdiviziunilor Inspectoratului General al Poliţiei	P
		143114	Amenzi aplicate de către agenţii constatatori din cadrul Autorităţii Administrative „Agenţia Naţională Transport Auto”	P
		143115	Amenzi aplicate de către Agenţia Achiziţii Publice	P
		143116	Amenzi aplicate de Inspectoratul pentru Protecţia Mediului	P
		143117	Amenzi aplicate de Consiliul Concurenţei	P
		143120	Amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în bugetul local de nivelul II	P
		143130	Amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în bugetul local de nivelul I	P
		143140	Amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în fondurile asigurărilor obligatorii în medicină	P
		143150	Amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în bugetul asigurărilor sociale de stat	P
		143210	Amenzi aplicate de Inspectoratul naţional de patrulare	P
		143220	Amenzi aplicate de secţiile de supraveghere şi control ale traficului rutier	P
		143230	Amenzi aplicate de Inspectoratul naţional de patrulare pentru încălcarea traficului rutier constatate cu ajutorul mijloacelor foto-video	P
		143241	Amenzi aplicate de subdiviziunile Inspectoratului General al Poliţiei pentru încălcarea traficului rutier constatate cu ajutorul mijloacelor foto-video, încasate în bugetul local de nivelul II	P
		143242	Amenzi aplicate de subdiviziunile Inspectoratului General al Poliţiei pentru încălcarea traficului rutier constatate cu ajutorul mijloacelor foto-video, încasate în bugetul local de nivelul I	P
		143311	Amenzi aplicate de Inspecţia financiară încasate în bugetul de stat	P
		143312	Amenzi aplicate de Inspecţia financiară încasate în bugetul local de nivelul II	P
		143321	Amenzi aplicate de către organele Serviciul Fiscal de Stat încasate în bugetul de stat	P
		143322	Amenzi aplicate de către organele Serviciul Fiscal de Stat încasate în bugetul fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală	P
		143323	Amenzi contravenţionale aplicate de organele Serviciului Fiscal de Stat	P
		143324	Amenzi contravenţionale aplicate de organele Serviciului Fiscal de Stat pentru încălcarea termenelor de repatriere a mijloacelor materiale şi mijloacelor băneşti	P
		143326	Majorarea de întârziere aplicată executorilor judecătoreşti conform Codului fiscal	P
		143340	Amenzi aplicate de organele Serviciului Vamal	P
		143350	Amenzi aplicate de Poliţia de Frontieră	P
		143410	Amenzi aplicate de Agenţia pentru Supraveghere Tehnică	P
		143420	Amenzi aplicate de instanţele judecătoreşti în cauze contravenţionale şi penale	P
		143430	Amenzi aferente plăţilor la bugetul asigurărilor sociale de stat	P
		143450	Amenzi aplicate de Agenţia Naţională pentru Sănătate Publică	P
		143460	Amenzi aplicate de Agenţia pentru Protecţia Consumătorilor şi Supravegherea Pieţei	P
		143470	Amenzi aplicate pentru utilizarea muncii nedeclarate	P
		143480	Amenzi pentru nerepatrierea la termen a încasărilor valutare	P
		143491	Alte amenzi şi sancţiuni pecuniare încasate în bugetul de stat	P
		143492	Alte amenzi şi sancţiuni pecuniare încasate în bugetul local de nivelul II	P

		143493	Alte amenzi şi sancţiuni pecuniare încasate în bugetul local de nivelul I	P
	144		**DONAŢII VOLUNTARE**	
		144111	Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susţinerea bugetului de stat	P
		144112	Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul II	P
		144113	Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul I	P
		144114	Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne pentru autorităţile/instituţiile bugetare	P
		144121	Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse externe pentru susţinerea bugetului de stat	P
		144122	Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse externe pentru susţinerea bugetului local de nivelul II	P
		144123	Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse externe pentru susţinerea bugetului local de nivelul I	P
		144124	Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse externe pentru autorităţile/instituţiile bugetare	P
		144211	Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru susţinerea bugetului de stat	P
		144212	Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul II	P
		144213	Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul I	P
		144214	Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru autorităţile/instituţiile bugetare	P
		144221	Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru susţinerea bugetului de stat	P
		144222	Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru susţinerea bugetului local de nivelul II	P
		144223	Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru susţinerea bugetului local de nivelul I	P
		144224	Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru autorităţile/instituţiile bugetare	P
	145		**ALTE VENITURI ŞI VENITURI NEIDENTIFICATE**	
		145111	Alte venituri încasate în bugetul de stat	P
		145112	Alte venituri încasate în bugetul de stat, administrate de Organele Vamale	P
		145120	Alte venituri încasate în bugetul asigurărilor sociale de stat	P
		145130	Alte venituri încasate în fondul asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală	P
		145141	Alte venituri încasate în bugetele locale de nivelul II	P
		145142	Alte venituri încasate în bugetele locale de nivelul I	P
		145150	Alte venituri pentru proiecte finanţate din surse externe	P
		145161	Impozit unic perceput de la rezidenţii parcurilor pentru tehnologia informaţiei	P
		145171	Taxa de declarare voluntară a mijloacelor băneşti	P
		145172	Taxa de declarare voluntară a tranzacţiilor de vânzare-cumpărare a bunurilor imobiliare/mijloacelor de transport	P
		145173	Taxa de declarare voluntară a tranzacţiilor de vânzare-cumpărare a valorilor mobiliare	P
		145174	Taxa de declarare voluntară a tranzacţiilor de vânzare-cumpărare a cotelor-părţi din întreprinderi	P

		145175	Taxa de declarare voluntară a diferenţelor pozitive rezultate din reevaluarea bunurilor imobiliare/mijloacelor de transport	P
		145210	Venituri neidentificate ale bugetului de stat	P
		145220	Venituri neidentificate ale bugetului asigurărilor sociale de stat	P
		145230	Venituri neidentificate ale fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală	P
		145241	Venituri neidentificate ale bugetelor locale de nivelul II	P
		145242	Venituri neidentificate ale bugetelor locale de nivelul I	P
	149		**ALTE VENITURI ŞI FINANŢĂRI**	
		149100	Venituri din realizarea activelor de către instituţii	P
		149200	Venituri de la active intrate cu titlu gratuit din cadrul sistemului bugetar	P
		149300	Venituri din reevaluarea activelor (majorarea valorii)	P
		149400	Venituri excepţionale	P
		149500	Venituri din recuperarea daunei materiale şi lipsurilor	P
		149800	Finanţare de la buget	P
		149900	Alte venituri ale autorităţilor/instituţiilor bugetare	P
	191		**TRANSFERURI PRIMITE ÎNTRE BUGETUL DE STAT ŞI BUGETELE LOCALE**	
		191111	Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru învăţământul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar)	P
		191112	Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru asigurarea şi asistenţa socială	P
		191113	Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru şcoli sportive	P
		191114	Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru alte competenţe delegate	P
		191115	Alte transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II	P
		191116	Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru infrastructura drumurilor	P
		191120	Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II	P
		191131	Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II	P
		191132	Transferuri curente primite cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II	P
		191139	Alte transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II	P
		191140	Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II	P
		191211	Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru învăţământul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar)	P
		191212	Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru asigurarea şi asistenţa socială	P
		191213	Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru şcolile sportive	P
		191214	Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru alte competenţe delegate	P

		191215	Alte transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I	P
		191216	Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru infrastructura drumurilor	P
		191220	Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I	P
		191231	Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I	P
		191232	Transferuri curente primite cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I	P
		191239	Alte transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I	P
		191240	Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I	P
		191310	Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II	P
		191320	Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II	P
		191330	Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II	P
		191340	Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II	P
		191410	Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I	P
		191420	Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor localele de nivelul I	P
		191430	Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I	P
		191440	Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I	P
	192		**TRANSFERURI PRIMITE ÎN CADRUL BUGETULUI CONSOLIDAT CENTRAL**	
		192110	Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat	P
		192120	Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat	P
		192130	Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat	P
		192140	Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat	P
		192210	Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală	P
		192220	Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală	P
		192230	Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală	P
		192240	Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală	P
		192310	Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul bugetului de stat	P

		192320	Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul bugetului de stat	P
		192330	Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul bugetului de stat	P
		192340	Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul bugetului de stat	P
	193		**TRANSFERURI PRIMITE INTRE BUGETELE LOCALE ÎN CADRUL UNEI UNITĂŢI ADMINISTRATIV-TERITORIALE**	
		193111	Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	P
		193112	Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru învăţământul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar)	P
		193113	Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru asigurarea şi asistenţa socială	P
		193114	Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru şcolile sportive	P
		193115	Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru alte competenţe delegate	P
		193120	Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	P
		193131	Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	P
		193132	Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I din cadrul acestei unităţi administrativ-teritoriale	P
		193133	Transferuri curente primite cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I din cadrul acestei unităţi administrativ-teritoriale	P
		193141	Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	P
		193142	Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I din cadrul acestei unităţi administrativ-teritoriale	P
		193210	Transferuri curente primite cu destinaţie speciala în cadrul unui buget local de nivelul II	P
		193220	Transferuri capitale primite cu destinaţie specială în cadrul unui buget local de nivelul II	P
		193230	Transferuri curente primite cu destinaţie generală în cadrul unui buget local de nivelul II	P
		193240	Transferuri capitale primite cu destinaţie generală în cadrul unui buget local de nivelul II	P
		193310	Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	P
		193320	Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	P

		193330	Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	P
		193340	Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	P
		193410	Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	P
		193420	Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	P
		193430	Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	P
		193440	Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	P
		193510	Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II	P
		193520	Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II	P
		193530	Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II	P
		193540	Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II	P
		193610	Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	P
		193620	Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	P
		193630	Transferuri curente cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	P
		193640	Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	P
		193710	Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I	P
		193720	Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I	P
		193730	Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I	P
		193740	Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I	P
	194		**TRANSFERURI PRIMITE ÎNTRE BUGETELE LOCALE A DIFERITOR UNITĂŢI ADMINISTRATIV-TERITORIALE**	
		194110	Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale	P
		194120	Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale	P
		194130	Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale	P
		194140	Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale	P

		194210	Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale	P
		194220	Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale	P
		194230	Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale	P
		194240	Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale	P
		194310	Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale	P
		194320	Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale	P
		194330	Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale	P
		194340	Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale	P
		194410	Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale	P
		194420	Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale	P
		194430	Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale	P
		194440	Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale	P
		194510	Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale	P
		194520	Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale	P
		194530	Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale	P
		194540	Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale	P
		194610	Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale	P
		194620	Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale	P
		194630	Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale	P
		194640	Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale	P
2			**CHELTUIELI**	
	211		**REMUNERAREA MUNCII**	
		211110	Salariul de bază	A
		211120	Sporuri şi suplimente la salariul de bază	A
		211130	Ajutor material	A
		211140	Premieri	A
		211150	Majorări conform deciziilor autorităţilor locale abilitate	A

		211180	Remunerarea muncii angajaţilor conform statelor	A
		211190	Alte plăţi salariale	A
		211200	Remunerarea muncii temporare	A
		211310	Compensaţie pentru alimentaţie	A
		211320	Compensaţie pentru transport	A
		211330	Compensaţie pentru chiria spaţiului locativ şi pentru serviciile comunale	A
		211350	Compensaţie pentru echipament	A
		211390	Alte plăţi	A
	212		**CONTRIBUŢII ŞI PRIME DE ASIGURĂRI OBLIGATORII**	
		212100	Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii	A
		212210	Prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală achitate de angajatori pe teritoriul ţării	A
	221		**BUNURI – CHELTUIELI PRIVIND UTILIZAREA STOCURILOR**	
		221110	Cheltuieli privind utilizarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor	A
		221120	Cheltuieli privind utilizarea pieselor de schimb	A
		221130	Cheltuieli privind utilizarea produselor alimentare	A
		221140	Cheltuieli privind utilizarea medicamentelor şi materialelor sanitare	A
		221150	Cheltuieli privind utilizarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri	A
		221160	Cheltuieli privind utilizarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou	A
		221170	Cheltuieli privind utilizarea materialelor de construcţii	A
		221180	Cheltuieli privind utilizarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei	A
		221190	Cheltuieli privind utilizarea altor materiale	A
	222		**SERVICII**	
		222110	Energie electrică	A
		222120	Gaze	A
		222130	Energie termică	A
		222140	Apă şi canalizare	A
		222190	Alte servicii comunale	A
		222210	Servicii informaţionale	A
		222220	Servicii de telecomunicaţii	A
		222300	Servicii de locaţiune	A
		222400	Servicii de transport	A
		222500	Servicii de reparaţii curente	A
		222600	Formare profesională	A
		222710	Deplasări de serviciu în interiorul ţării	A
		222720	Deplasări de serviciu peste hotare	A
		222730	Delegări ale angajaţilor la misiunile diplomatice şi oficiile consulare	A
		222810	Servicii medicale	A
		222820	Servicii de asigurare medicală achitate peste hotare	
		222910	Servicii editoriale	A
		222920	Servicii de protocol	A
		222930	Servicii de cercetări ştiinţifice contractate	A
		222940	Servicii de pază	A
		222950	Servicii judiciare şi servicii de asistenţă juridică garantată de stat	A
		222960	Servicii de evaluare a activelor	A

		222970	Servicii bancare	A
		222980	Servicii poştale şi servicii de distribuire a drepturilor sociale	A
		222990	Servicii neatribuite altor alineate	A
	231		**CHELTUIELI PRIVIND UZURA MIJLOACELOR FIXE**	
		231100	Cheltuieli privind uzura clădirilor	A
		231200	Cheltuieli privind uzura construcţiilor speciale	A
		231300	Cheltuieli privind uzura instalaţiilor de transmisie	A
		231400	Cheltuieli privind uzura maşinilor şi utilajelor	A
		231500	Cheltuieli privind uzura mijloacelor de transport	A
		231600	Cheltuieli privind uzura uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc	A
		231900	Cheltuieli privind uzura altor mijloace fixe	A
	232		**CHELTUIELI PRIVIND AMORTIZAREA ACTIVELOR NEMATERIALE**	
		232000	Cheltuieli privind amortizarea activelor nemateriale	A
	241		**DOBÎNZI**	
		241100	Dobînzi pe împrumuturi externe	A
		241200	Dobînzi pe valori mobiliare emise pe piaţa externă	A
		241900	Alte dobînzi achitate la datoria externă	A
	242		**DOBÎNZI ACHITATE LA DATORIA INTERNĂ**	
		242100	Dobînzi pe împrumuturi acordate de Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat	A
		242200	Dobînzi pe valori mobiliare de stat emise pe piaţa primară	A
		242300	Dobînzi pe valori mobiliare de stat convertite	A
		242400	Dobînzi pe valori mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social/acoperirea soldului debitar al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei	A
		242510	Dobânzi la valori mobiliare de stat emise pentru asigurarea stabilităţii financiare	A
		242520	Dobânzi la valori mobiliare de stat emise pentru crearea unei rezerve de lichidităţi	A
		242600	Dobînzi pe valori mobiliare de stat emise în formă materializată	A
		242700	Dobînzi pe împrumuturi acordate de instituţiile financiare	A
		242900	Dobînzi pe alte împrumuturi interne	A
	243		**DOBÎNZI LA ÎMPRUMUTURILE ALTOR NIVELE ALE SISTEMULUI BUGETAR**	
		243100	Dobînzi achitate autorităţilor administraţiei publice de alt nivel pentru valorile mobiliare	A
		243200	Dobînzi achitate pentru împrumuturile contractate de la bugete de alt nivel	A
	251		**SUBSIDII ACORDATE ÎNTREPRINDERILOR DE STAT ŞI MUNICIPALE**	
		251100	Subsidii acordate întreprinderilor de stat şi municipale nefinanciare	A
		251200	Subsidii acordate instituţiilor de stat şi municipale financiare	A
	252		**SUBSIDII ACORDATE ÎNTREPRINDERILOR PRIVATE**	
		252100	Subsidii acordate întreprinderilor private nefinanciare	A
		252200	Subsidii acordate instituţiilor private financiare	A
	253		**SUBSIDII ACORDATE ORGANIZAŢIILOR OBŞTEŞTI**	
		253000	Subsidii acordate organizaţiilor obşteşti	A

	254		**SUBSIDII ACORDATE AUTORITĂŢILOR/INSTITUŢIILOR PUBLICE LA AUTOGESTIUNE**	
		254000	Subsidii acordate autorităţilor/instituţiilor publice la autogestiune	A
	261		**GRANTURI ACORDATE GUVERNELOR ALTOR STATE**	
		261100	Granturi curente acordate guvernelor altor state	A
		261200	Granturi capitale acordate guvernelor altor state	A
	262		**GRANTURI ACORDATE ORGANIZAŢIILOR INTERNAŢIONALE**	
		262100	Granturi curente acordate organizaţiilor internaţionale	A
		262200	Granturi capitale acordate organizaţiilor internaţionale	A
	263		**GRANTURI ACORDATE DIN CONTUL PROIECTELOR FINANŢATE DIN SURSE EXTERNE**	
		263000	Granturi acordate din contul proiectelor finanţate din surse externe	A
	271		**PRESTAŢII SOCIALE**	
		271100	Pensii de asigurări sociale	A
		271200	Indemnizaţii de asigurări sociale	A
		271900	Alte prestaţii de asigurări sociale	A
	272		**PRESTAŢII DE ASISTENŢĂ SOCIALĂ**	
		272100	Pensii de asistenţă socială	A
		272200	Suplimente la pensii de asistenţă socială	A
		272300	Indemnizaţii de asistenţă socială	A
		272400	Alocaţii	A
		272500	Compensaţii	A
		272600	Ajutoare băneşti	A
		272700	Credite preferenţiale	A
		272900	Alte prestaţii de asistenţă socială	A
	273		**PRESTAŢII SOCIALE ALE ANGAJATORILOR**	
		273100	Indemnizaţii membrilor familiilor personalului misiunilor diplomatice şi al oficiilor consulare	A
		273200	Indemnizaţii la încetarea acţiunii contractului de muncă	A
		273300	Indemnizaţii viagere	A
		273400	Compensaţii pentru procurarea spaţiului locativ	A
		273500	Indemnizaţii pentru incapacitatea temporară de muncă achitate din mijloacele financiare ale angajatorului	A
		273600	Achitarea indemnizaţiei alesului local la expirarea mandatului	A
		273900	Alte prestaţii sociale ale angajatorilor	A
	281		**ALTE CHELTUIELI CURENTE**	
		281110	Cotizaţii în organizaţiile internaţionale	A
		281120	Cotizaţii în organizaţiile din ţară	A
		281211	Burse de studii studenţilor autohtoni	A
		281212	Burse de studii studenţilor de peste hotarele republicii	A
		281221	Burse sociale studenţilor autohtoni	A
		281222	Burse sociale studenţilor de peste hotarele republicii	A
		281230	Alte plăţi asociate cu bursele	A
		281310	Compensaţii persoanelor represate şi ulterior reabilitate	A
		281320	Compensaţii pentru averea persoanelor represate şi ulterior reabilitate	A
		281330	Compensaţii unice membrilor familiilor persoanelor reabilitate	A
		281340	Ajutoare populaţiei care a suferit în urma calamităţilor naturale	A

		281350	Plăţi aferente indexării eşalonate a depunerilor cetăţenilor la Banca de Economii	A
		281361	Plăţi aferente documentelor executorii cu executare benevolă	A
		281362	Plăţi aferente documentelor executorii cu executare silită	A
		281390	Alte despăgubiri	A
		281400	Taxe, amenzi, penalităţi şi alte plăţi obligatorii	A
		281500	Rambursarea mijloacelor bugetare din anii precedenţi la autoritatea/instituţia bugetară	A
		281600	Alte cheltuieli în bază de contracte cu persoane fizice	A
		281700	Solda militarilor, sporurilor şi suplimentele la ea	A
		281811	Comanda de stat pentru pregătirea cadrelor	A
		281812	Indemnizaţii membrilor Consiliului pentru dezvoltarea strategică instituţională	A
		281900	Alte cheltuieli curente	A
	282		**ALTE CHELTUIELI CAPITALE**	
		282100	Cheltuieli capitale pentru lucrări topografogeodezice, de cartografie şi cadastru	A
		282900	Cheltuieli capitale neatribuite la alte categorii	A
	289		**ALTE CHELTUIELI ALE AUTORITĂŢILOR/INSTITUŢIILOR BUGETARE**	
		289100	Cheltuieli privind ieşirea activelor	A
		289200	Cheltuieli privind transmiterea activelor cu titlu gratuit din cadrul sistemului bugetar	A
		289300	Cheltuieli aferente deprecierii activelor (reducerea valorii)	A
		289400	Cheltuieli excepţionale (Pierderi din evenimente excepţionale)	A
		289800	Cheltuieli privind transmiterea soldului de mijloace băneşti la buget	A
		289500	Cheltuieli privind creanţele compromise	A
		289900	Alte cheltuieli ale autorităţilor/instituţiilor bugetare	A
	291		**TRANSFERURI ACORDATE ÎNTRE BUGETUL DE STAT ŞI BUGETELE LOCALE**	
		291111	Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru învăţământul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar)	A
		291112	Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru asigurarea şi asistenţa socială	A
		291113	Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru şcoli sportive	A
		291114	Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru alte competenţe delegate	A
		291115	Alte transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II	A
		291116	Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru infrastructura drumurilor	A
		291120	Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II	A
		291131	Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II	A
		291132	Transferuri curente acordate cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II	A
		291139	Alte transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II	A

		291140	Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II	A
		291211	Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru învăţământul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar)	A
		291212	Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru asigurarea şi asistenţa socială	A
		291213	Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru şcolile sportive	A
		291214	Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru alte competenţe delegate	A
		291215	Alte transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I	A
		291216	Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru infrastructura drumurilor	A
		291220	Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I	A
		291231	Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I	A
		291232	Transferuri curente acordate cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I	A
		291239	Alte transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I	
		291240	Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I	A
		291310	Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II	A
		291320	Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II	A
		291330	Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II	A
		291340	Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II	A
		291410	Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I	A
		291420	Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor localele de nivelul I	A
		291430	Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I	A
		291440	Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I	A
	292		**TRANSFERURI ACORDATE ÎN CADRUL BUGETULUI CONSOLIDAT CENTRAL**	
		292110	Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat	A
		292120	Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat	A
		292130	Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat	A
		292140	Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat	A

		292210	Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală	A
		292220	Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală	A
		292230	Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală	A
		292240	Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală	A
		292310	Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul bugetului de stat	A
		292320	Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul bugetului de stat	A
		292330	Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul bugetului de stat	A
		292340	Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul bugetului de stat	A
	293		**TRANSFERURI ACORDATE ÎNTRE BUGETELE LOCALE ÎN CADRUL UNEI UNITĂŢI ADMINISTRATIV-TERITORIALE**	
		293111	Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	A
		293112	Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru învăţământul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar)	A
		293113	Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru asigurarea şi asistenţa socială	A
		293114	Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru şcolile sportive	A
		293115	Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru alte competenţe delegate	A
		293120	Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	A
		293131	Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	A
		293132	Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I din cadrul acestei unităţi administrativ-teritoriale	A
		293133	Transferuri curente acordate cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I din cadrul acestei unităţi administrativ-teritoriale	A
		293141	Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	A
		293142	Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I din cadrul acestei unităţi administrativ-teritoriale	A

		293210	Transferuri curente acordate cu destinaţie specială în cadrul unui buget local de nivelul II	A
		293220	Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială în cadrul unui buget local de nivelul II	A
		293230	Transferuri curente acordate cu destinaţie generală în cadrul unui buget local de nivelul II	A
		293240	Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală în cadrul unui buget local de nivelul II	A
		293310	Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	A
		293320	Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	A
		293330	Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	A
		293340	Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	A
		293410	Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	A
		293420	Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	A
		293430	Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	A
		293440	Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	A
		293510	Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II	A
		293520	Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II	A
		293530	Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II	A
		293540	Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II	A
		293610	Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	A
		293620	Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	A
		293630	Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	A
		293640	Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	A
		293710	Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I	A
		293720	Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I	A
		293730	Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I	A

		293740	Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I	A
	294		**TRANSFERURI ACORDATE ÎNTRE BUGETELE LOCALE A DIFERITOR UNITĂŢI ADMINISTRATIV-TERITORIALE**	
		294110	Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	A
		294120	Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	A
		294130	Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	A
		294140	Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	A
		294210	Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale	A
		294220	Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale	A
		294230	Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale	A
		294240	Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale	A
		294310	Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	A
		294320	Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	A
		294330	Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	A
		294340	Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	A
		294410	Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	A
		294420	Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	A
		294430	Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	A
		294440	Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	A
		294510	Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale	A
		294520	Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale	A
		294530	Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale	A
		294540	Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale	A
		294610	Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	A
		294620	Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	A

		294630	Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	A
		294640	Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	A
3			**ACTIVE NEFINANCIARE**	
	311		**CLĂDIRI**	
		311110	Procurarea clădirilor	A
		311120	Reparaţii capitale ale clădirilor	A
		311130	Intrări gratuite de clădiri	A
		311140	Reevaluarea clădirilor – majorarea valorii	A
		311190	Alte majorări a valorii clădirilor	A
		311210	Realizarea clădirilor	P
		311220	Transmiteri gratuite de clădiri	P
		311230	Casarea clădirilor	P
		311240	Reevaluarea clădirilor – reducerea valorii	P
		311280	Clădiri transmise la terţi	P
		311290	Alte micşorări a valorii clădirilor	P
	312		**CONSTRUCŢII SPECIALE**	
		312110	Procurarea construcţiilor speciale	A
		312120	Reparaţii capitale ale construcţiilor speciale	A
		312130	Intrări gratuite de construcţii speciale	A
		312140	Reevaluarea construcţiilor speciale – majorarea valorii	A
		312190	Alte majorări ai valorii construcţiilor speciale	A
		312210	Realizarea construcţiilor speciale	P
		312220	Transmiteri gratuite de construcţii speciale	P
		312230	Casarea construcţiilor speciale	P
		312240	Reevaluarea construcţiilor speciale – reducerea valorii	P
		312280	Construcţii speciale transmise la terţi	P
		312290	Alte micşorări a valorii construcţiilor speciale	P
	313		**INSTALAŢII DE TRANSMISIE**	
		313110	Procurarea instalaţiilor de transmisie	A
		313120	Reparaţii capitale ale instalaţiilor de transmisie	A
		313130	Intrări gratuite de instalaţii de transmisie	A
		313140	Reevaluarea instalaţiilor de transmisie – majorarea valorii	A
		313190	Alte majorări a valorii instalaţiilor de transmisie	A
		313210	Realizarea instalaţiilor de transmisie	P
		313220	Transmiteri gratuite de instalaţii de transmisie	P
		313230	Casarea instalaţiilor de transmisie	P
		313240	Reevaluarea instalaţiilor de transmisie – reducerea valorii	P
		313280	Instalaţii de transmisie transmise la terţi	P
		313290	Alte micşorări a valorii instalaţiilor de transmisie	P
	314		**MAŞINI ŞI UTILAJE**	
		314110	Procurarea maşinilor şi utilajelor	A
		314120	Reparaţii capitale ale maşinilor şi utilajelor	A
		314130	Intrări gratuite de maşini şi utilaje	A
		314140	Reevaluarea maşinilor şi utilajelor – majorarea valorii	A
		314190	Alte majorări a valorii maşinilor şi utilajelor	A

		314210	Realizarea maşinilor şi utilajelor	P
		314220	Transmiteri gratuite de maşini şi utilajelor	P
		314230	Casarea maşinilor şi utilajelor	P
		314240	Reevaluarea maşinilor şi utilajelor – reducerea valorii	P
		314280	Maşini şi utilaje transmise la terţi	P
		314290	Alte micşorări a valorii maşinilor şi utilajelor	P
	315		**MIJLOACE DE TRANSPORT**	
		315110	Procurarea mijloacelor de transport	A
		315120	Reparaţii capitale ale mijloacelor de transport	A
		315130	Intrări gratuite de mijloace de transport	A
		315140	Reevaluarea mijloacelor de transport – majorarea valorii	A
		315190	Alte majorări a valorii mijloacelor de transport	A
		315210	Realizarea mijloacelor de transport	P
		315220	Transmiteri gratuite de mijloace de transport	P
		315230	Casarea mijloacelor de transport	P
		315240	Reevaluarea mijloacelor de transport – reducerea valorii	P
		315280	Mijloace de transport transmise la terţi	P
		315290	Alte micşorări a valorii mijloacelor de transport	P
	316		**UNELTE ŞI SCULE, INVENTAR DE PRODUCERE ŞI GOSPODĂRESC**	
		316110	Procurarea uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc	A
		316120	Reparaţii capitale ale uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc	A
		316130	Intrări gratuite de unelte şi scule, inventar de producere şi gospodăresc	A
		316140	Reevaluarea uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc – majorarea valorii	A
		316190	Alte majorări a valorii uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc	A
		316210	Realizarea uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc	P
		316220	Transmiteri gratuite de unelte şi scule, inventar de producere şi gospodăresc	P
		316230	Casarea uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc	P
		316240	Reevaluarea uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc – reducerea valorii	P
		316280	Unelte şi scule, inventar de producere şi gospodăresc transmise la terţi	P
		316290	Alte micşorări a valorii uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc	P
	317		**ACTIVE NEMATERIALE**	
		317110	Procurarea activelor nemateriale	A
		317130	Intrări gratuite de active nemateriale	A
		317140	Reevaluarea activelor nemateriale – majorarea valorii	A
		317190	Alte majorări a valorii activelor nemateriale	A
		317210	Realizarea activelor nemateriale	P
		317220	Transmiteri gratuite de active nemateriale	P
		317230	Casarea activelor nemateriale	P
		317240	Reevaluarea activelor nemateriale – reducerea valorii	P
		317280	Active nemateriale transmise la terţi	P
		317290	Alte micşorări a valorii activelor nemateriale	P
	318		**ALTE MIJLOACE FIXE**	

		318110	Procurarea altor mijloace fixe	A
		318120	Reparaţii capitale ale altor mijloace fixe	A
		318130	Intrări gratuite de alte mijloace fixe	A
		318140	Reevaluarea altor mijloace fixe – majorarea valorii	A
		318190	Alte majorări ale valorii altor mijloace fixe	A
		318210	Realizarea altor mijloace fixe	P
		318220	Transmiteri gratuite de alte mijloace fixe	P
		318230	Casarea altor mijloace fixe	P
		318240	Reevaluarea altor mijloace fixe – reducerea valorii	P
		318280	Alte mijloace fixe transmise la terţi	P
		318290	Alte micşorări a valorii altor mijloace fixe	P
	319		**INVESTIŢII CAPITALE ÎN ACTIVE ÎN CURS DE EXECUŢIE**	
		319100	Investiţii capitale în active nemateriale în curs de execuţie	A
		319210	Clădiri în curs de execuţie	A
		319220	Construcţii speciale în curs de execuţie	A
		319230	Instalaţii de transmisie în curs de execuţie	A
		319240	Pregătirea proiectelor	A
		319290	Alte investiţii capitale în active materiale în curs de execuţie	A
		319310	Realizarea activelor nemateriale în curs de execuţie	P
		319410	Realizarea clădirilor în curs de execuţie	P
		319420	Realizarea construcţiilor speciale în curs de execuţie	P
		319430	Realizarea instalaţiilor de transmisie în curs de execuţie	P
		319490	Realizarea altor active materiale în curs de execuţie	P
	321		**REZERVELE MATERIALE DE STAT**	
		321110	Procurarea rezervelor materiale de stat	A
		321130	Intrări gratuite de rezerve materiale de stat	A
		321140	Reevaluarea rezervelor materiale de stat – majorarea valorii	A
		321190	Alte majorări a valorii rezervelor materiale de stat	A
		321210	Realizarea rezervelor materiale de stat	P
		321220	Transmiteri gratuite de rezerve materiale de stat	P
		321230	Casarea rezervelor materiale de stat	P
		321240	Reevaluarea rezervelor materiale de stat – reducerea valorii	P
		321280	Rezerve materiale de stat transmise la terţi	P
		321290	Alte micşorări a valorii rezervelor materiale de stat	P
	322		**REZERVE DE MOBILIZARE**	
		322110	Procurarea rezervelor de mobilizare	A
		322130	Intrări gratuite de rezerve de mobilizare	A
		322140	Reevaluare rezervelor de mobilizare – majorarea valorii	A
		322190	Alte majorări a valorii rezervelor de mobilizare	A
		322210	Realizarea rezervelor de mobilizare	P
		322220	Transmiteri gratuite de rezerve de mobilizare	P
		322230	Casarea rezervelor de mobilizare	P
		322240	Reevaluarea rezervelor de mobilizare – reducerea valorii	P
		322280	Rezerve de mobilizare transmise la terţi	P
		322290	Alte micşorări a valorii rezervelor de mobilizare	P
	323		**ALTE REZERVE MATERIALE**	
		323110	Procurarea altor rezerve materiale	A

		323130	Intrări gratuite de alte rezerve materiale	A
		323140	Reevaluarea altor rezerve materiale – majorarea valorii	A
		323190	Alte majorări a valorii altor rezerve materiale	A
		323210	Realizarea altor rezerve materiale	P
		323220	Transmiteri gratuite de alte rezerve materiale	P
		323230	Casarea altor rezerve materiale	P
		323240	Reevaluarea altor rezerve materiale – reducerea valorii	P
		323280	Alte rezerve material transmise la terţi	P
		323290	Alte micşorări a valorii altor rezerve materiale	P
	331		**COMBUSTIBIL, CARBURANŢI ŞI LUBRIFIANŢI**	
		331110	Procurarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor	A
		331130	Intrări gratuite de combustibil, carburanţi şi lubrifianţi	A
		331140	Reevaluarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor – majorarea valorii	A
		331190	Alte majorări a valorii combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor	A
		331210	Realizarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor	P
		331220	Transmiteri gratuite de combustibil, carburanţi şi lubrifianţi	P
		331230	Casarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor	P
		331240	Reevaluarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor – reducerea valorii	P
		331280	Combustibil, carburanţi şi lubrifianţi transmis la terţi	P
		331290	Alte micşorări a valorii combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor	P
	332		**PIESE DE SCHIMB**	
		332110	Procurarea pieselor de schimb	A
		332130	Intrări gratuite de piese de schimb	A
		332140	Reevaluare pieselor de schimb – majorarea valorii	A
		332190	Alte majorări a valorii pieselor de schimb	A
		332210	Realizarea pieselor de schimb	P
		332220	Transmiteri gratuite de piese de schimb	P
		332230	Casarea pieselor de schimb	P
		332240	Reevaluarea pieselor de schimb – reducerea valorii	P
		332280	Piese de schimb transmise la terţi	P
		332290	Alte micşorări a valorii pieselor de schimb	P
	333		**PRODUSE ALIMENTARE**	
		333110	Procurarea produselor alimentare	A
		333130	Intrări gratuite de produse alimentare	A
		333140	Reevaluarea produselor alimentare – majorarea valorii	A
		333190	Alte majorări ale valorii de produse alimentare	A
		333210	Realizarea produselor alimentare	P
		333220	Transmiteri gratuite de produse alimentare	P
		333230	Casarea produselor alimentare	P
		333240	Reevaluarea produselor alimentare – reducerea valorii	P
		333280	Produse alimentare transmise la terţi	P
		333290	Alte micşorări a valorii produselor alimentare	P
	334		**MEDICAMENTE ŞI MATERIALE SANITARE**	
		334110	Procurarea medicamentelor şi materialelor sanitare	A
		334130	Intrări gratuite de medicamente şi materiale sanitare	A
		334140	Reevaluare medicamentelor şi materialelor sanitare – majorarea valorii	A
		334190	Alte majorări a valorii medicamentelor şi materialelor sanitare	A

		334210	Realizarea medicamentelor şi materialelor sanitare	P
		334220	Transmiteri gratuite de medicamente şi materiale sanitare	P
		334230	Casarea medicamentelor şi materialelor sanitare	P
		334240	Reevaluarea medicamentelor şi materialelor sanitare – reducerea valorii	P
		334280	Medicamente şi materiale sanitare transmise la terţi	P
		334290	Alte micşorări a valorii medicamentelor şi materialelor sanitare	P
	335		**MATERIALE PENTRU SCOPURI DIDACTICE, ŞTIINŢIFICE ŞI ALTE SCOPURI**	
		335110	Procurarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri	A
		335130	Intrări gratuite de materiale pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri	A
		335140	Reevaluarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri – majorarea valorii	A
		335190	Alte majorări a valorii materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri	A
		335210	Realizarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri	P
		335220	Transmiteri gratuite de materiale pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri	P
		335230	Casarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi în alte scopuri	P
		335240	Reevaluarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri – reducerea valorii	P
		335280	Materiale pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri transmise la terţi	P
		335290	Alte micşorări a valorii materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri	P
	336		**MATERIALE DE UZ GOSPODĂRESC ŞI RECHIZITE DE BIROU**	
		336110	Procurarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou	A
		336130	Intrări gratuite de materiale de uz gospodăresc şi rechizite de birou	A
		336140	Reevaluare materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou – majorarea valorii	A
		336190	Alte majorări a valorii materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou	A
		336210	Realizarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou	P
		336220	Transmiteri gratuite de materiale de uz gospodăresc şi rechizite de birou	P
		336230	Casarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizite de birou	P
		336240	Reevaluarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou – reducerea valorii	P
		336280	Materiale de uz gospodăresc şi rechizite de birou transmise la terţi	P
		336290	Alte micşorări a valorii materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou	P
	337		**MATERIALE DE CONSTRUCŢIE**	
		337110	Procurarea materialelor de construcţie	A
		337130	Intrări gratuite de materiale de construcţie	A
		337140	Reevaluarea materialelor de construcţie – majorarea valorii	A
		337190	Alte majorări a valorii de materiale de construcţie	A
		337210	Realizarea materialelor de construcţie	P
		337220	Transmiteri gratuite de materiale de construcţie	P
		337230	Casarea materialelor de construcţie	P
		337240	Reevaluarea materialelor de construcţie – reducerea valorii	P
		337280	Materiale de construcţie transmise la terţi	P
		337290	Alte micşorări a valorii materialelor de construcţie	P
	338		**ACCESORII DE PAT, ÎMBRĂCĂMINTE, ÎNCĂLŢĂMINTE**	

		338110	Procurarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei	A
		338130	Intrări gratuite de accesorii de pat, îmbrăcăminte, încălţăminte	A
		338140	Reevaluarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei – majorarea valorii	A
		338190	Alte majorări a valorii accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei	A
		338210	Realizarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei	P
		338220	Transmiteri gratuite de accesorii de pat, îmbrăcăminte, încălţăminte	P
		338230	Casarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei	P
		338240	Reevaluarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei – reducerea valorii	P
		338280	Accesorii de pat, îmbrăcăminte, încălţăminte transmise la terţi	P
		338290	Alte micşorări a valorii accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei	P
	339		**ALTE MATERIALE**	
		339110	Procurarea altor materiale	A
		339130	Intrări gratuite de alte materiale	A
		339140	Reevaluarea altor materiale – majorarea valorii	A
		339190	Alte majorări ale valorii de alte materiale	A
		339210	Realizarea altor materiale	P
		339220	Transmiteri gratuite de alte materiale	P
		339230	Casarea altor materiale	P
		339240	Reevaluarea altor materiale – reducerea valorii	P
		339280	Alte materiale transmise la terţi	P
		339290	Alte micşorări a valorii altor materiale	P
	341		**PRODUCŢIE ÎN CURS DE EXECUŢIE**	
		341100	Majorarea valorii producţiei în curs de execuţie	A
		341200	Micşorarea valorii producţiei în curs de execuţie	P
	342		**ANIMALE TINERE ŞI LA ÎNGRĂŞAT**	
		342100	Majorarea valorii animalelor tinere şi la îngrăşat	A
		342200	Micşorarea valorii animalelor tinere şi la îngrăşat	P
	343		**PRODUSELOR FINITE ALE UNITĂŢILOR DE PRODUCŢIE**	
		343100	Majorarea valorii produselor finite ale unităţilor de producţie	A
		343210	Realizarea produselor finite ale unităţilor de producţie	P
	344		**PRODUCŢIE FINITĂ A GOSPODĂRIILOR AGRICOLE AUXILIARE**	
		344100	Majorarea valorii producţiei finite a gospodăriilor agricole auxiliare	A
		344210	Realizarea producţiei finite a gospodăriilor agricole auxiliare	P
	345		**PRODUSE SEMIFABRICATE**	A
		345100	Majorarea valorii produselor semifabricate	A
		345200	Micşorarea valorii produselor semifabricate	P
	351		**MĂRFURI**	
		351110	Procurarea mărfurilor	A
		351210	Realizarea mărfurilor	P
	361		**METALE ŞI PIETRE PREŢIOASE**	
		361110	Procurarea metalelor şi pietrelor preţioase	A
		361120	Reparaţii capitale a metalelor şi pietrelor preţioase	A
		361130	Intrări gratuite de metale şi pietre preţioase	A
		361140	Reevaluarea metalelor şi pietrelor preţioase – majorarea valorii	A
		361210	Realizarea metalelor şi pietrelor preţioase	P
		361240	Reevaluarea metalelor şi pietrelor preţioase – reducerea valorii	P
	362		**ARTICOLE DE JUVAERIE**	

		362110	Procurarea articolelor de juvaerie	A
		362120	Reparaţii capitale a articolelor de juvaerie	A
		362130	Intrări gratuite a articolelor de juvaerie	A
		362140	Reevaluarea articolelor de juvaerie – majorarea valorii	A
		362210	Realizarea articolelor de juvaerie	P
		362240	Reevaluarea articolelor de juvaerie – reducerea valorii	P
	363		**ACTIVELE MOŞTENIRII CULTURALE**	
		363110	Procurarea activelor moştenirii culturale	A
		363120	Reparaţii capitale a activelor moştenirii culturale	A
		363130	Intrări gratuite de active ale moştenirii culturale	A
		363140	Reevaluarea activelor moştenirii culturale – majorarea valorii	A
		363210	Realizarea activelor moştenirii culturale	P
		363240	Reevaluarea activelor moştenirii culturale – reducerea valorii	P
	364		**ALTE VALORI**	
		364110	Procurarea altor valori	A
		364120	Reparaţii capitale a altor valori	A
		364130	Intrări gratuite a altor valori	A
		364140	Reevaluarea altor valori – majorarea valorii	A
		364210	Realizarea altor valori	P
		364240	Reevaluarea altor valori – reducerea valorii	P
	371		**TERENURI**	
		371110	Procurarea terenurilor	A
		371120	Investiţii în terenuri	A
		371130	Intrări gratuite de terenuri	A
		371140	Reevaluarea terenurilor – majorarea valorii	A
		371210	Realizarea terenurilor	P
		371220	Transmiteri gratuite de terenuri	P
		371240	Reevaluarea terenurilor – reducerea valorii	P
	372		**RESURSE NATURALE**	
		372110	Procurarea resurselor naturale	A
		372130	Intrări gratuite de resurse naturale	A
		372210	Realizarea resurselor naturale	P
		372230	Transmiteri gratuite de resurse naturale	P
	391		**UZURA MIJLOACELOR FIXE**	
		391100	Uzura clădirilor	P
		391200	Uzura construcţiilor speciale	P
		391300	Uzura instalaţiilor de transmisie	P
		391400	Uzura maşinilor şi utilajelor	P
		391500	Uzura mijloacelor de transport	P
		391600	Uzura uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc	P
		391900	Uzura altor mijloace fixe	P
	392		**AMORTIZAREA ACTIVELOR NEMATERIALE**	
		392000	Amortizarea activelor nemateriale	P
4			**ACTIVE FINANCIARE**	
	413		**VALORI MOBILIARE DE STAT (CU EXCEPŢIA ACŢIUNILOR) PROCURATE PE PIAŢA PRIMARĂ**	
		413110	Procurarea valorilor mobiliare de stat pe piaţa primară	A

		413120	Vînzarea valorilor mobiliare de stat procurate pe piaţa primară	P
		413210	Procurarea valorilor mobiliare de stat convertite	A
		413220	Vînzarea valorilor mobiliare de stat convertite	P
	414		**GARANŢII DE STAT INTERNE**	
		414820	Restabilirea mijloacelor bugetare dezafectate pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturile interne	A
	415		**ACŢIUNI ŞI ALTE FORME DE PARTICIPARE ÎN CAPITAL ÎN INTERIORUL ŢĂRII**	
		415110	Procurarea pachetelor de acţiuni	A
		415120	Procurarea cotei părţi în capital social	A
		415131	Procurarea pachetelor de acţiuni nou-emise de banca de importanţă sistemică	A
		415231	Privatizarea bunurilor proprietate publică în bază de proiecte individuale	P
		415232	Privatizarea pachetelor de acţiuni/cotelor sociale proprietate publică	P
		415233	Privatizarea întreprinderilor de stat/municipale, ca complexe patrimoniale unice	P
		415234	Privatizarea obiectelor nefinalizate, complexelor de bunuri, bunurilor imobile şi mobile, încăperilor nelocuibile	P
		415235	Vînzarea terenurilor proprietate publică şi terenurilor aferente bunurilor imobile proprietate privată	P
		415236	Vânzarea pachetelor de acţiuni nou-emise de banca de importanţă sistemică	P
		415240	Vînzarea apartamentelor către cetăţeni	P
		415310	Investiţii în părţi legate şi nelegate	A
	418		**ALTE CREANŢE INTERNE ALE BUGETULUI**	
		418110	Majorarea altor creanţe interne ale bugetului	A
		418120	Micşorarea altor creanţe interne ale bugetului	P
		418130	Rambursarea mijloacelor bugetare din anii precedenţi la buget	P
	419		**ALTE CREANŢE ALE AUTORITĂŢILOR/INSTITUŢIILOR BUGETARE**	
		419110	Creanţe aferente decontărilor pe impozite şi taxe	A
		419120	Creanţe aferente decontărilor pe contribuţii de asigurări sociale de stat	A
		419130	Creanţe aferente decontărilor pe prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală	A
		419190	Alte creanţe aferente decontărilor cu bugetul public naţional	A
		419210	Creanţe ale clienţilor din cadrul sistemului bugetar	A
		419220	Creanţe ale clienţilor din afara sistemului bugetar	A
		419230	Creanţe aferente tipurilor speciale de plăţi	A
		419310	Avansuri acordate instituţiilor din cadrul sistemului bugetar	A
		419320	Avansuri acordate entităţilor din afara sistemului bugetar	A
		419410	Creanţe aferente decontărilor pentru remunerarea muncii	A
		419420	Creanţe aferente decontărilor personalului privind impozitele	A
		419430	Creanţe aferente decontărilor personalului privind contribuţiile individuale de asigurări sociale de stat	A
		419440	Creanţe aferente decontărilor personalului privind primele de asigurare obligatorie de asistenţă medicală	A
		419450	Creanţe aferente decontărilor cu membrii sindicatelor privind cotizaţiile de membru al sindicatului	A
		419460	Creanţe aferente decontărilor privind virările fără numerar în baza contractelor de asigurare benevolă	A
		419470	Creanţe aferente decontărilor privind titlurile executorii	A

		419490	Alte creanţe aferente decontărilor personalului privind retribuirea muncii	A
		419510	Creanţe aferente decontărilor cu titularii de avans	A
		419520	Creanţe aferente decontărilor cu personalul privind recuperarea daunei materiale şi lipsurilor	A
		419530	Creanţe ale personalului privind alte operaţiuni	A
		419610	Creanţe aferente prestaţiilor de asigurări sociale	A
		419620	Creanţe aferente prestaţiilor de asistenţă socială	A
		419630	Creanţe aferente prestaţiilor sociale ale angajatorilor	A
		419640	Creanţe ale distribuitorilor de prestaţii (CNAS)	A
		419710	Creanţe privind bursele de studii studenţilor de peste hotarele republicii	A
		419720	Creanţe privind bursele de studii studenţilor autohtoni	A
		419730	Creanţe privind bursele sociale studenţilor de peste hotarele republicii	A
		419740	Creanţe privind bursele sociale studenţilor autohtoni	A
		419790	Creanţe privind alte plăţi asociate cu bursele	A
		419800	Alte creanţe	A
		419900	Cheltuieli anticipate	A
	421		**DIFERENŢA DE CURS POZITIVĂ**	
		421000	Diferenţa de curs pozitivă	P
	422		**DIFERENŢA DE CURS NEGATIVĂ**	
		422000	Diferenţa de curs negativă	A
	423		**DIFERENŢA DE CURS POZITIVĂ PENTRU MIJLOACELE TEMPORAR INTRATE ÎN POSESIA INSTITUŢIILOR**	
		423000	Diferenţa de curs pozitivă pentru mijloacele temporar intrate în posesia instituţiilor	P
	424		**DIFERENŢA DE CURS NEGATIVĂ PENTRU MIJLOACELE TEMPORAR INTRATE ÎN POSESIA INSTITUŢIILOR**	
		424000	Diferenţa de curs negativă pentru mijloacele temporar intrate în posesia instituţiilor	A
	431		**CONTURI CURENTE ÎN SISTEMUL TREZORERIAL**	
		431100	Conturi curente în sistemul trezorerial în moneda naţională	A
		431200	Conturi curente în sistemul trezorerial în valută străină	A
	432		**CONTURI CURENTE ÎN AFARA SISTEMULUI TREZORERIAL**	
		432100	Conturi curente în afara sistemului trezorerial în monedă naţională	A
		432200	Conturi curente în afara sistemului trezorerial în valută străină	A
	433		**DEPOZITE**	
		433110	Depozite în Banca Naţională a Moldovei în monedă naţională	A
		433120	Depozite în Banca Naţională a Moldovei în valută străină	A
		433210	Depozite în bănci comerciale în monedă naţională	A
		433220	Depozite în bănci comerciale în valută străină	A
	434		**CASA**	
		434100	Casa în monedă naţională	A
		434200	Casa în valută străină	A
	435		**SUME ÎN DRUM**	
		435100	Sume în drum în monedă naţională	A
		435200	Sume în drum în valută străină	A
	436		**ACREDITIVE**	
		436100	Acreditive în monedă naţională	A

		436200	Acreditive în valută străină	A
	439		**ALTE VALORI ŞI MIJLOACE BĂNEŞTI**	
		439100	Timbre fiscale	A
		439200	Tichete şi bilete de călătorie	A
		439300	Bilete de tratament şi odihnă	A
		439400	Tichete de masă	A
		439900	Alte valori	A
	441		**CREDITE ÎNTRE BUGETUL DE STAT ŞI BUGETELE LOCALE**	
		441110	Acordarea creditelor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II	A
		441120	Rambursarea creditelor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II	P
		441210	Acordarea creditelor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I	A
		441220	Rambursarea creditelor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I	P
	442		**CREDITE ÎN CADRUL BUGETULUI CONSOLIDAT CENTRAL**	
		442110	Acordarea creditelor între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat	A
		442120	Rambursarea creditelor între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat	P
		442210	Acordarea creditelor între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală	A
		442220	Rambursarea creditelor între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală	P
		442310	Acordarea creditelor în cadrul bugetului de stat	A
		442320	Rambursarea creditelor în cadrul bugetului de stat	P
	443		**CREDITE ÎNTRE BUGETELE LOCALE ÎN CADRUL UNEI UNITĂŢI ADMINISTRATIV-TERITORIALE**	
		443110	Acordarea creditelor între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	A
		443120	Rambursarea creditelor între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	P
		443210	Acordarea creditelor primite în cadrul unui buget local de nivelul I	A
		443220	Rambursarea creditelor primite în cadrul unui buget local de nivelul I	P
	444		**CREDITE ÎNTRE BUGETELE LOCALE A DIFERITOR UNITĂŢI ADMINISTRATIV-TERITORIALE**	
		444110	Acordarea creditelor între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	A
		444120	Rambursarea creditelor între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	P
		444210	Acordarea creditelor între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale	A
		444220	Rambursarea creditelor între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale	P
		444310	Acordarea creditelor între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	A
		444320	Rambursarea creditelor între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	P
	451		**CREDITE INSTITUŢIILOR NEFINANCIARE**	
		451310	Acordare creditelor instituţiilor nefinanciare	A
		451320	Rambursarea creditelor instituţiilor nefinanciare	P
	452		**CREDITE INSTITUŢIILOR FINANCIARE**	
		452410	Acordare creditelor instituţiilor financiare	A
		452420	Rambursarea creditelor instituţiilor financiare	P

	461		**ÎMPRUMUTURI RECREDITATE ÎNTRE BUGETUL DE STAT ŞI BUGETELE LOCALE**	
		461110	Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II	A
		461120	Rambursarea împrumuturilor recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II	P
		461210	Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I	A
		461220	Rambursarea împrumuturilor recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I	P
	463		**Împrumuturi recreditate între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale**	
		463110	Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	A
		463120	Rambursarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	P
		463210	Acordare împrumuturilor primite în cadrul unui buget local de nivelul I	A
		463220	Rambursarea împrumuturilor primite în cadrul unui buget local de nivelul I	P
	464		**ÎMPRUMUTURI RECREDITATE ÎNTRE BUGETELE LOCALE ALE DIFERITOR UNITĂŢI ADMINISTRATIV-TERITORIALE**	
		464110	Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	A
		464120	Rambursarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	P
		464210	Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	A
		464220	Rambursarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	P
		464310	Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale	A
		464320	Rambursarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale	P
	471		**ÎMPRUMUTURI RECREDITATE INSTITUŢIILOR NEFINANCIARE**	
		471310	Acordarea împrumuturilor recreditate instituţiilor nefinanciare	A
		471320	Rambursarea împrumuturilor recreditate instituţiilor nefinanciare	P
		471330	Acordarea împrumuturilor recreditate de către proiectele finanţate din surse externe instituţiilor nefinanciare	A
		471340	Rambursarea împrumuturilor recreditate de către proiectele finanţate din surse externe instituţiilor nefinanciare	P
	472		**ÎMPRUMUTURI RECREDITATE INSTITUŢIILOR FINANCIARE**	
		472410	Acordarea împrumuturilor recreditate instituţiilor financiare	A
		472420	Rambursarea împrumuturilor recreditate instituţiilor financiare	P
		472430	Acordarea împrumuturilor recreditate de către proiectele finanţate din surse externe instituţiilor financiare	A
		472440	Rambursarea împrumuturilor recreditate de către proiectele finanţate din surse externe instituţiilor financiare	P
	483		**VALORI MOBILIARE PROCURATE PE PIAŢA EXTERNĂ**	
		483100	Procurarea valorilor mobiliare pe piaţa externă	A
		483200	Vînzarea valorilor mobiliare procurate pe piaţa externă	P
	484		**GARANŢII EXTERNE**	

		484820	Restabilirea mijloacelor bugetare dezafectate pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturile externe	A
	485		**ACŢIUNI ŞI ALTE FORME DE PARTICIPARE ÎN CAPITAL PESTE HOTARE**	
		485100	Majorarea volumului acţiunilor şi cotei de participare în capital peste hotare	A
		485200	Micşorarea volumului acţiunilor şi cotei de participare în capital peste hotare	P
	488		**ALTE CREANŢE EXTERNE ALE BUGETULUI**	
		488100	Majorarea altor creanţe externe ale bugetului	A
		488200	Micşorarea altor creanţe externe ale bugetului	P
	495		**CREDITE EXTERNE ACORDATE**	
		495110	Acordarea creditelor instituţiilor nefinanciare peste hotare	A
		495120	Rambursarea creditelor acordate instituţiilor nefinanciare peste hotare	P
		495210	Acordarea creditelor instituţiilor financiare peste hotare	A
		495220	Rambursarea creditelor acordate instituţiilor financiare peste hotare	P
5			**DATORII**	
	513		**VALORI MOBILIARE DE STAT CU EXCEPŢIA ACŢIUNILOR**	
		513110	Vînzarea valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa primară	P
		513120	Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa primară	A
		513210	Vînzarea valorilor mobiliare de stat convertite	P
		513220	Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat convertite	A
		513310	Vînzarea valorilor mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social/acoperirea soldului debitar al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei	P
		513320	Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social/acoperirea soldului debitar al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei	A
		513410	Vînzarea valorilor mobiliare de stat emise pentru asigurarea stabilităţii financiare	P
		513420	Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pentru asigurarea stabilităţii financiare	A
		513430	Vânzarea valorilor mobiliare de stat emise pentru crearea unei rezerve de lichidităţi	P
		513440	Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pentru crearea unei rezerve de lichidităţi	A
		513510	Vînzarea valorilor mobiliare de stat emise în formă materializată	P
		513520	Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise în formă materializată	A
	514		**GARANŢII DE STAT INTERNE**	
		514120	Dezafectarea mijloacelor bugetare pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturi interne	P
	518		**ALTE DATORII INTERNE ALE BUGETULUI**	
		518110	Venituri calculate spre transfer altor nivele de buget ca rezultat al delimitării	P
		518120	Încasarea veniturilor generalizatoare	P
		518130	Încasarea veniturilor generalizatoare de la CNAS	P
		518140	Încasarea veniturilor generalizatoare de la CNAM	P
		518150	Încasarea veniturilor generalizatoare la bugetele locale ca rezultat al transferurilor efectuate	P
		518160	Mijloace băneşti aferente Depozitarului central unic ale valorilor mobiliare	P
		518200	Plata-garanţie de la drepturile de export-import	P
		518300	Drepturile de export-import achitate în avans	P

		518410	Garanţia pentru ofertă	P
		518420	Garanţia de participare la privatizarea patrimoniului public	P
		518430	Mijloace extrabugetare	P
		518480	Mijloace temporar intrate neidentificate ale instituţiilor	P
		518490	Alte mijloace temporar intrate în posesia instituţiilor	P
		518500	Contribuţiile fiscale ale agenţilor economici amplasaţi în localităţile din stînga Nistrului şi municipiul Bender	P
		518610	Plăţi capitalizate	P
		518620	Datorii privind plata pensiilor şi indemnizaţiilor transferate în baza acordurilor bilaterale	P
		518630	Datorii privind plata pensiilor de invaliditate în urma accidentelor de muncă sau boli profesionale în ordine regres	P
		518710	Mijloace băneşti ale BASS	P
		518720	Mijloace băneşti ale FAOAM	P
		518810	Dobînda încasată spre redistribuire bugetului de stat	P
		518820	Dobînda încasată spre redistribuire bugetului local	P
		518830	Dobînda încasată spre redistribuire bugetului asigurărilor sociale de stat	P
		518840	Dobînda încasată spre redistribuire bugetului fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală	P
		518890	Dobînda încasată spre redistribuire altor entităţi	P
	519		**ALTE DATORII ALE AUTORITĂŢILOR/INSTITUŢIILOR BUGETARE**	
		519110	Datorii pe impozite şi taxe	P
		519120	Datorii pe contribuţii de asigurări sociale de stat	P
		519130	Datorii pe prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală	P
		519190	Alte datorii faţă de bugetul public naţional	P
		519210	Datorii faţă de furnizori din sistemul bugetar	P
		519220	Datorii faţă de furnizori din afara sistemului bugetar	P
		519230	Datorii aferente tipurilor speciale de plăţi	P
		519310	Avansuri primite de la entităţi din sistemul bugetar	P
		519320	Avansuri primite de la entităţi din afara sistemului bugetar	P
		519410	Datorii faţă de personal pentru remunerarea muncii	P
		519420	Datorii aferente decontărilor personalului privind impozitele	P
		519430	Datorii aferente decontărilor personalului privind contribuţiile individuale de asigurări sociale de stat	P
		519440	Datorii aferente decontărilor personalului privind primele de asigurări medicale obligatorii	P
		519450	Datorii aferente decontărilor cu membrii sindicatelor privind cotizaţiile de membru al sindicatului	P
		519460	Datorii aferente decontărilor privind virările fără numerar în baza contractelor de asigurare benevolă	P
		519470	Datorii aferente decontărilor privind titlurile executorii	P
		519480	Datorii aferente decontărilor cu personalul privind deponenţii	P
		519491	Decontări privind virările fără numerar	P
		519492	Alte datorii aferente decontărilor personalului	P
		519510	Datorii aferente decontărilor cu titularii de avans	P
		519520	Datorii aferente decontărilor cu personalul privind lipsurile şi delapidările	P
		519530	Datorii faţă de personal privind alte operaţiuni	P
		519610	Datorii privind prestaţiile de asigurări sociale	P

		519620	Datorii privind prestaţiile de asistenţă socială	P
		519630	Datorii privind prestaţiile sociale ale angajatorilor	P
		519640	Datorii privind prestaţiile distribuitorilor (CNAS)	P
		519710	Datorii privind bursele de studii studenţilor de peste hotarele republicii	P
		519720	Datorii privind bursele de studii studenţilor autohtoni	P
		519730	Datorii privind bursele sociale studenţilor de peste hotarele republicii	P
		519740	Datorii privind bursele sociale studenţilor autohtoni	P
		519790	Alte plăţi asociate cu bursele	P
		519800	Alte datorii	P
		519900	Venituri anticipate	P
	541		**ÎMPRUMUTURI ÎNTRE BUGETUL DE STAT ŞI BUGETELE LOCALE**	
		541110	Primirea împrumutului între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II	P
		541120	Rambursarea împrumutului între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II	A
		541210	Primirea împrumutului între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I	P
		541220	Rambursarea împrumutului între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I	A
	542		**ÎMPRUMUTURI ÎN CADRUL BUGETULUI CONSOLIDAT CENTRAL**	
		542110	Primirea împrumutului între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat	P
		542120	Rambursarea împrumutului între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat	A
		542210	Primirea împrumutului între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală	P
		542220	Rambursarea împrumutului între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală	A
		542310	Primirea împrumutului în cadrul bugetului de stat	P
		542320	Rambursarea împrumutului în cadrul bugetului de stat	A
	543		**ÎMPRUMUTURI ÎNTRE BUGETELE LOCALE ÎN CADRUL UNEI UNITĂŢI ADMINISTRATIV-TERITORIALE**	
		543110	Primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	P
		543120	Rambursarea împrumutului între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	A
		543210	Primirea împrumutului în cadrul unui buget local de nivelul I	P
		543220	Rambursarea împrumutului în cadrul unui buget local de nivelul I	A
	544		**ÎMPRUMUTURI ÎNTRE BUGETELE LOCALE A DIFERITOR UNITĂŢI ADMINISTRATIV-TERITORIALE**	
		544110	Primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	P
		544120	Rambursarea împrumutului între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	A
		544210	Primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale	P
		544220	Rambursarea împrumutului între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale	A
		544310	Primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	P
		544320	Rambursarea împrumutului între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	A
	551		**ÎMPRUMUTURI INTERNE DE LA INSTITUŢIILE NEFINANCIARE**	
		551110	Primire împrumutului de la instituţiile nefinanciare	P

		551120	Rambursarea împrumutului instituţiilor nefinanciare	A
	552		**ÎMPRUMUTURI INTERNE DE LA INSTITUŢIILE FINANCIARE**	
		552110	Primire împrumutului de la instituţiile financiare	P
		552120	Rambursarea împrumutului instituţiilor financiare	A
	553		**ÎMPRUMUTURI DE LA BANCA NAŢIONALĂ A MOLDOVEI CU GARANŢIA VALORILOR MOBILIARE DE STAT**	
		553110	Primire împrumuturilor de la Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat	P
		553120	Rambursarea împrumuturilor de la Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat	A
	554		**ALTE ÎMPRUMUTURI**	
		554110	Primirea altor împrumuturi	P
		554120	Rambursarea altor împrumuturi	A
	555		**ÎMPRUMUTURI DIN DISPONIBILUL MIJLOACELOR TEMPORAR INTRATE ÎN POSESIA INSTITUŢIILOR**	
		555110	Primirea împrumutului din disponibilul mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor	P
		555120	Rambursarea împrumutului din disponibilul mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor	A
	561		**ÎMPRUMUTURI RECREDITATE ÎNTRE BUGETUL DE STAT ŞI BUGETELE LOCALE**	
		561110	Primirea împrumutului recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II	P
		561120	Rambursarea împrumutului recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II	A
		561210	Primirea împrumutului recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I	P
		561220	Rambursarea împrumutului recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I	A
	563		**ÎMPRUMUTURI RECREDITATE ÎNTRE BUGETELE LOCALE ÎN CADRUL UNEI UNITĂŢI ADMINISTRATIV-TERITORIALE**	
		563110	Primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	P
		563120	Rambursarea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	A
		563210	Primirea împrumutului în cadrul unui buget local de nivelul I	P
		563220	Rambursarea împrumutului în cadrul unui buget local de nivelul I	A
	564		**ÎMPRUMUTURI RECREDITATE ÎNTRE BUGETELE LOCALE A DIFERITOR UNITĂŢI ADMINISTRATIV-TERITORIALE**	
		564110	Primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	P
		564120	Rambursarea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	A
		564210	Primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	P
		564220	Rambursarea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	A
		564310	Primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale	P

		564320	Rambursarea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale	A
	571		**ÎMPRUMUTURI INTERNE RECREDITATE INSTITUŢIILOR NEFINANCIARE**	
		571110	Primirea împrumutului recreditat de la instituţii nefinanciare	P
		571120	Rambursarea împrumutului recreditat instituţiilor nefinanciare	A
	572		**ÎMPRUMUTURI RECREDITATE INSTITUŢIILOR FINANCIARE**	
		572110	Primirea împrumutului recreditat de la instituţii financiare	P
		572120	Rambursarea împrumutului recreditat instituţiilor financiare	A
	583		**VALORI MOBILIARE DE STAT EMISE PE PIAŢA EXTERNĂ**	
		583110	Emiterea valorilor mobiliare de stat pe piaţa externă	P
		583120	Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa externă	A
	584		**GARANŢII EXTERNE**	
		584820	Dezafectarea mijloacelor bugetare pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturi de stat externe	P
	588		**ALTE DATORII EXTERNE ALE BUGETULUI**	
		588110	Formarea altor împrumuturi externe	P
		588120	Stingerea altor împrumuturi externe	A
	595		**ÎMPRUMUTURI EXTERNE**	
		595110	Primirea împrumutului extern de la alte state pentru susţinerea bugetară	P
		595120	Rambursarea împrumutului extern altor state	A
		595210	Primirea împrumuturilor externe de la organizaţiile financiare internaţionale pentru susţinerea bugetară	P
		595220	Rambursarea împrumutului extern organizaţiilor financiare internaţionale	A
		595310	Primirea împrumuturilor externe pentru proiecte finanţate din surse externe de la alte state	P
		595410	Primirea împrumuturilor externe pentru proiecte finanţate din surse externe de la organizaţiile financiare internaţionale	P
		595910	Primirea altor împrumuturi externe	P
		595920	Rambursarea altor împrumuturi externe	A
6			**MIJLOACE TRANSMISE ŞI PRIMITE ÎNTRE CONTURI**	
	611		**MIJLOACE TRANSMISE /PRIMITE ÎNTRE TREZORERIA DE STAT ŞI TREZORERIILE REGIONALE**	
		611000	Mijloace transmise /primite între Trezoreria de Stat şi trezoreriile regionale	A-P
	612		**MIJLOACE TRANSMISE /PRIMITE ÎNTRE TREZORERIA DE STAT ŞI AUTORITĂŢI/INSTITUŢII BUGETARE**	
		612000	Mijloace transmise /primite între Trezoreria de Stat şi autorităţi/instituţii bugetare	A-P
	613		**MIJLOACE TRANSMISE /PRIMITE ÎN CADRUL UNEI AUTORITĂŢI/INSTITUŢII BUGETARE**	
		613000	Mijloace transmise /primite în cadrul unei autorităţi/instituţii bugetare	A-P
	614		**MIJLOACE TRANSMISE /PRIMITE ÎNTRE DIFERITE AUTORITĂŢI/INSTITUŢII BUGETARE**	
		614000	Mijloace transmise /primite între diferite autorităţi/instituţii bugetare	A-P
	615		**MIJLOACE TRANSMISE DIN SOLDURI LA ÎNCEPUTUL ANULUI**	
		615000	Mijloace transmise din solduri la începutul anului	A-P
	616		**MIJLOACE TRANSMISE /PRIMITE ÎN CADRUL UNEI AUTORITĂŢI/INSTITUŢII BUGETARE PENTRU MIJLOACELE TEMPORAR INTRATE**	

		616000	Mijloace transmise /primite în cadrul unei autorităţi/instituţii bugetare pentru mijloacele temporar intrate	A-P
	617		**MIJLOACE TRANSMISE ŞI PRIMITE ÎNTRE CONTURI PENTRU VMS**	
		617200	Mijloace transmise şi primite aferente depozitelor la BNM	A-P
	619		**ALTE MIJLOACE TRANSMISE /PRIMITE**	
		619000	Alte mijloace transmise /primite	A-P
	620		**MIJLOACE TRANSMISE ŞI PRIMITE ÎNTRE CONTURI ÎN CADRUL BUGETULUI ASIGURĂRILOR SOCIALE DE STAT**	
		620000	Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul bugetului asigurărilor sociale de stat	A-P
	630		**MIJLOACE TRANSMISE ŞI PRIMITE ÎNTRE CONTURI ÎN CADRUL FONDURILOR ASIGURĂRII OBLIGATORII DE ASISTENŢĂ MEDICALĂ**	
		630000	Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală	A-P
7			**REZULTATE**	
	711		**REZULTATUL EXECUTĂRII DE CASĂ A BUGETELOR DIN ANUL CURENT**	
		711000	Rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent	P
	712		**REZULTATUL EXECUTĂRII DE CASĂ A BUGETELOR DIN ANII PRECEDENŢI**	
		712000	Rezultatul executării de casă a bugetelor din anii precedenţi	P
	713		**CORECTAREA REZULTATELOR ANILOR PRECEDENŢI ALE EXECUTĂRII DE CASĂ A BUGETELOR**	
		713000	Corectarea rezultatelor anilor precedenţi ale executării de casă a bugetelor	P
	714		**REZULTATUL EXECUTĂRII DE CASĂ A MIJLOACELOR TEMPORAR INTRATE ÎN POSESIA INSTITUŢIILOR DIN ANUL CURENT**	
		714000	Rezultatul executării de casă a mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor din anul curent	P
	715		**REZULTATUL EXECUTĂRII DE CASĂ A MIJLOACELOR TEMPORAR INTRATE ÎN POSESIA INSTITUŢIILOR DIN ANII PRECEDENŢI**	
		715000	Rezultatul executării de casă a mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor din anii precedenţi	P
	721		**REZULTATUL FINANCIAR AL AUTORITĂŢII/INSTITUŢIEI BUGETARE DIN ANUL CURENT**	
		721000	Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anul curent	P
	722		**REZULTATUL FINANCIAR AL AUTORITĂŢII/INSTITUŢIEI BUGETARE DIN ANII PRECEDENŢI**	
		722000	Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anii precedenţi	A-P
	723		**CORECTAREA REZULTATELOR ANILOR PRECEDENŢI ALE AUTORITĂŢILOR/INSTITUŢIILOR BUGETARE**	
		723000	Corectarea rezultatelor anilor precedenţi ale autorităţilor/instituţiilor bugetare	P
8			**CONTURI EXTRABILANŢIERE**	
	811		**CONTURI EXTRABILANŢIERE AFERENTE CREANŢELOR BUGETARE**	
		811110	Creanţe privind creditarea bugetelor de alt nivel	
		811120	Creanţe privind creditarea instituţiilor nefinanciare	

		811130	Creanţe privind creditarea altor instituţii şi organizaţii	
		811140	Creanţe ale băncilor comerciale în proces de lichidare	
		811210	Creanţe privind garanţiile pentru împrumuturile interne	
		811220	Creanţe privind garanţiile pentru împrumuturile externe	
		811310	Creanţe ale bugetelor pentru împrumuturile recreditate din surse externe	
		811320	Creanţe ale instituţiilor nefinanciare pentru împrumuturile recreditate din surse externe	
		811330	Creanţe ale instituţiilor financiare pentru împrumuturile recreditate din surse externe	
		811410	Creanţe privind mijloacele băneşti primite de la buget în baza hotărîrilor rămase definitive ale instanţelor judecătoreşti şi apoi anulate	
		811420	Creanţe ale contribuabililor	
		811430	Creanţe privind cauţiunile transferate	
		811460	Valoarea capitalului subscris în organizaţiile internaţionale în care Republica Moldova este membru achitat sub formă de „paid-in”	
	812		**CONTURI EXTRABILANŢIERE AFERENTE DATORIILOR BUGETARE**	
		812110	Datoria bugetului de stat privind valorile mobiliare de stat emise pe piaţa primară	
		812120	Datoria bugetului de stat privind valorile mobiliare de stat convertite	
		812130	Datoria bugetului de stat privind valorile mobiliare de stat emise pentru unele scopuri stabilite de lege	
		812211	Datoria privind împrumuturile acordate de alte bugete	
		812212	Datoria privind împrumuturile acordate de instituţii financiare	
		812213	Datoria privind alte împrumuturi	
		812221	Datoria privind împrumuturile externe acordate de alte state şi organizaţii internaţionale	
		812222	Datoria privind împrumuturile externe acordate de organizaţiile financiare internaţionale	
		812223	Datoria privind împrumuturile recreditate din surse externe	
		812229	Datoria privind alte împrumuturi externe	
		812330	Datoria privind transferurile peste hotare	
		812410	Datoria privind alte surse interne	
		812420	Datoria privind despăgubirile civile	
		812430	Datorii îngheţate şi eşalonate conform actelor normative	
		812440	Datoria bugetului de stat privind soldul mijloacelor în fondul rutier	
		812450	Datoria bugetului de stat privind taxa pe valoare adăugată	
		812460	Valoarea capitalului subscris în organizaţiile internaţionale în care Republica Moldova este membru	
		812490	Datoria bugetului de stat privind drepturile de import-export achitate în avans	
	821		**ANGAJAMENTE EXTRABILANŢIERE**	
		821100	Angajamente ale bugetului de stat	
		821200	Angajamente ale bugetului asigurărilor sociale de stat	
		821300	Angajamente ale fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală	
		821400	Angajamente ale bugetelor locale de nivelul II	
		821500	Angajamente ale bugetelor locale de nivelul I	
	822		**ALTE CONTURI EXTRABILANŢIERE**	
		822100	Active luate în locaţiune /arendă	
		822210	Valori în mărfuri şi materiale primite în custodie	

		822220	Premii şi cupe sportive transmisibile	
		822230	Valori primite în custodie de la condamnaţi	
		822300	Formulare de valoare	
		822410	Restanţele studenţilor şi elevilor pentru valorile materiale nerestituite	
		822420	Creanţe compromise decontate	
		822430	Datorii îngheţate şi eşalonate conform actelor normative şi legislative	
		822490	Alte datorii şi restanţe extrabilanţiere	
		822510	Creanţe privind mijloacele Fondului ecologic naţional	
		822520	Creanţe aferente contractelor de parteneriat public-privat	
		822530	Active transmise partenerului privat	
		822610	Datorii faţă de Fondul ecologic naţional	
		822710	Creanţe privind lipsurile şi delapidările de mijloace băneşti şi valori materiale aflate în organele de anchetă	
		822900	Alte conturi extrabilanţiere	

[Capitolul II modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.31 din 18.02.2019, în vigoare 01.03.2019]
[Capitolul II modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.18 din 30.01.2019, în vigoare 08.02.2019]
[Capitolul II modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.212 din 26.12.2018, în vigoare 25.01.2019]
[Capitolul II modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.171 din 05.10.2018, în vigoare 01.01.2019]
[Capitolul II modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.199 din 14.12.2018, în vigoare 22.12.2018]
[Capitolul II modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.171 din 05.10.2018, în vigoare 19.10.2018]
[Capitolul II modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.143 din 20.08.2018, în vigoare 20.08.2018]
[Capitolul II completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.127 din 16.07.2018, în aplicare începînd cu perioada de raportare pentru anul 2018]
[Capitolul II completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.107 din 08.06.2018, în vigoare 08.06.2018]
[Capitolul II completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.89 din 06.04.2018, în vigoare 06.04.2018]
[Capitolul II completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.26 din 29.01.2018, în vigoare 29.01.2018]
[Capitolul II modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.163 din 28.12.2017, în vigoare 28.12.2017]
[Capitolul II modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.108 din 25.07.2017, în vigoare 25.07.2017]
[Capitolul II modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.89 din 14.06.2017, în vigoare 14.06.2017]
[Capitolul II modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.88 din 08.06.2017, în vigoare 01.01.2017]
[Capitolul II completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.82 din 23.05.2017, în vigoare 23.05.2017]
[Capitolul II modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.137 din 31.10.2016, în vigoare 20.01.2017]
[Capitolul II modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.137 din 31.10.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Capitolul II modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.119 din 08.09.2016, în vigoare 23.09.2016]
[Capitolul II modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.99 din 21.07.2016, în vigoare 05.08.2016]
[Capitolul II completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.48 din 13.04.2016, în vigoare 29.04.2016]

Capitolul III
MODUL DE APLICARE AL PLANULUI DE CONTURI CONTABILE ÎN SISTEMUL BUGETAR

3.1. Clasa 1 „Venituri”

3.1.1. Conturile din Clasa 1 „Venituri” sînt conturi de pasiv şi reprezintă veniturile generale, venituri colectate de autorităţile/instituţiile bugetare, transferuri de la alte bugete.

3.1.2. În creditul acestor conturi pe parcursul perioadei de gestiune cu total cumulativ de la începutul anului se înregistrează veniturile calculate/încasate după tipuri economice, transferuri de la alte bugete, iar în debit – suma restituirilor de venituri şi a altor încasări şi trecerea la finele anului de gestiune a veniturilor acumulate la contul de rezultate. Soldurile conturilor de venit sînt creditoare, cu excepţia conturilor 114130 „Restituirea taxei pe valoare adăugată” şi 114290 „Restituirea accizelor” care au sold debitor.

3.1.3. La întocmirea rapoartelor trimestriale rulajele conturilor de venituri se înregistrează în Raportul privind veniturile şi cheltuielile. Rezultatele se determină prin calcul, fără întocmirea formulelor contabile. La sfîrşitul anului aceste conturi se închid prin trecerea soldurilor finale la contul 711000 „Rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent" sau 721000 „Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anul curent", întocmind formule contabile respective.

3.1.4. Evidenţa analitică a veniturilor în autorităţile/instituţiile bugetare se ţine în registrul veniturilor f.nr.4.

3.1.5. Restituirea către plătitor a veniturilor înregistrate incorect sau în excedent se efectuează de către trezoreria regională în ordinea stabilită.

3.1.6. Clasa 1 „Venituri" cuprinde următoarele subclase:

11 „Impozite şi taxe"

12 „Contribuţii şi prime de asigurări obligatorii"

13 „Granturi primite"

14 „Alte venituri"

19 „Transferuri primite în cadrul bugetului public naţional".

Subclasa 11 „Impozite şi taxe"

3.1.7. Conturile din subclasa ***11 „Impozite şi taxe"*** sînt destinate generalizării informaţiei privind veniturile calculate/încasate la bugetul public naţional din impozite şi taxe şi cuprind următoarele grupuri de conturi:

111 „Impozite pe venit"

113 „Impozite pe bunurile imobiliare"

114 „Impozite şi taxe pe mărfuri şi servicii"

115 „Taxa asupra comerţului exterior şi operaţiunilor externe".

Grupa de conturi 111 „Impozite pe venit"

3.1.8. Grupa de conturi *111„Impozite pe venit"* reprezintă suma tuturor veniturilor încasate pe parcursul perioadei de gestiune din impozitul pe venit. În creditul acestor conturi se reflectă veniturile calculate/încasate din impozite pe venit, iar în debit – restituirea impozitului pe venit şi trecerea la sfîrşitul anului a veniturilor acumulate la rezultatul executării bugetului.

3.1.9. Grupa de conturi *111 „Impozite pe venit"* cuprinde următoarele conturi:

1111 „Impozit pe venitul persoanelor fizice"

1112 „Impozit pe venitul persoanelor juridice".

3.1.10. Contul 1111 *„Impozit pe venitul persoanelor fizice"* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

11111 „Impozit pe venitul reţinut din salariu"

11112 „Impozit pe venitul persoanelor fizice declarat şi/sau achitat"

11113 „Impozit pe venitul aferent operaţiunilor de predare în posesie şi/sau folosinţă a proprietăţii imobiliare".

Subcontul de nivelul I 11111 *„Impozit pe venitul reţinut din salariu"* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

111110 „Impozit pe venitul reţinut din salariu".

La subcontul de nivelul II 111110 „Impozit pe venitul reţinut din salariu" se reflectă veniturile calculate/încasate din impozitul pe venit reţinut din salariu.

Subcontul de nivelul I 11112 *„Impozit pe venitul persoanelor fizice declarat şi/sau achitat"* cuprinde următoarele subconturi de nivelul II:

111121 „Impozitul pe venitul persoanelor fizice spre plată/achitat”,

111122 „Restituirea impozitului pe venitul persoanelor fizice”,

111123 „Sume desemnate procentual din impozitul pe venitul persoanelor fizice”,

111124 „Impozit pe venitul persoanelor fizice ce desfăşoară activităţi independente în domeniul comerţului”.

111125 „Impozit pe venitul persoanelor fizice în domeniul transportului rutier de persoane în regim de taxi”

La subcontul de nivelul II 111121 „Impozitul pe venitul persoanelor fizice spre plată/achitat” se reflectă veniturile încasate din impozitul pe venitul persoanelor fizice spre plată/achitat.

La subcontul de nivelul II 111122 „Restituirea impozitului pe venitul persoanelor fizice” se reflectă restituirea sumelor încasate din impozitul pe venitul persoanelor fizice.

La subcontul de nivelul II 111123 „Sume desemnate procentual din impozitul pe venitul persoanelor fizice” se reflectă sume desemnate procentual din impozitul pe venitul persoanelor fizice.

La subcontul de nivelul II 111124 „Impozit pe venitul persoanelor fizice ce desfăşoară activităţi independente în domeniul comerţului” se reflectă veniturile încasate din impozitul pe venitul persoanelor fizice ce desfăşoară activităţi independente în domeniul comerţului.

La subcontul de nivelul II 111125 „Impozit pe venitul persoanelor fizice în domeniul transportului rutier de persoane în regim de taxi” se reflectă veniturile încasate din impozitele pe venitul persoanelor fizice în domeniul transportului rutier de persoane în regim de taxi.

Subcontul de nivelul I 11113 *„Impozit pe venitul aferent operaţiunilor de predare în posesie şi/sau folosinţă a proprietăţii imobiliare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

111130 „Impozit pe venitul aferent operaţiunilor de predare în posesie şi/sau folosinţă a proprietăţii imobiliare”.

La subcontul de nivelul II 111130 „Impozit pe venitul aferent operaţiunilor de predare în posesie şi/sau folosinţă a proprietăţii imobiliare” se reflectă veniturile calculate/încasate din impozitul pe venit aferent operaţiunilor de predare în posesie şi/sau folosinţă a proprietăţii imobiliare.

[Pct.3.1.10 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.18 din 30.01.2019, în vigoare 08.02.2019]

[Pct.3.1.10 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.88 din 08.06.2017, în vigoare 01.01.2017]

[Pct.3.1.10 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.119 din 08.09.2016, în vigoare 23.09.2016]

3.1.11. Contul 1112 *„Impozit pe venitul persoanelor juridice”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

11121 „Impozit pe venitul obţinut din activitatea de întreprinzător”

11122 „Impozit pe venitul reţinut la sursa de plată”

11123 „Impozit pe venit reţinut din sumele dividendelor achitate”

11124 „Impozit pe venitul din activitatea operaţională”.

11126 „Impozit pe venitul obţinut din activităţi profesionale”

Subcontul de nivelul I 11121 *„Impozit pe venitul obţinut din activitatea de întreprinzător”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

111210 „Impozit pe venitul obţinut din activitatea de întreprinzător”.

La subcontul de nivelul II 111210 „Impozit pe venitul obţinut din activitatea de întreprinzător” se reflectă veniturile calculate/încasate din impozitul pe venitul obţinut din activitatea de întreprinzător.

Subcontul de nivelul I 11122 *„Impozit pe venitul reţinut la sursa de plată”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

111220 „Impozit pe venitul reţinut la sursa de plată”.

La subcontul de nivelul II 111220 „Impozit pe venitul reţinut la sursa de plată” se reflectă veniturile încasate din impozitul pe venitul reţinut la sursa de plată.

Subcontul de nivelul I 11123 *„Impozit pe venit reţinut din sumele dividendelor achitate”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

111230 „Impozit pe venit reţinut din sumele dividendelor achitate”.

La subcontul de nivelul II 111230 „Impozit pe venit reţinut din sumele dividendelor achitate” se reflectă veniturile calculate/încasate din impozitul pe venit reţinut din sumele dividendelor achitate.

Subcontul de nivelul I 11124 *„Impozit pe venitul din activitatea operaţională”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

111240 „Impozit pe venitul din activitatea operaţională”.

La subcontul de nivelul II 111240 „Impozit pe venitul din activitatea operaţională” se reflectă veniturile calculate/încasate din impozitul pe venitul din activitatea operaţională.

La subcontul de nivelul II 111250 „Impozit pe venitul obţinut din activităţi independente” se reflectă veniturile calculate/încasate din impozitul pe venitul din activităţi independente.

Subcontul de nivelul I 11126 „Impozit pe venitul obţinut din activităţi profesionale” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

111261 „Impozit pe venitul obţinut din activităţi profesionale în sectorul justiţiei”.

111262 „Impozit pe venitul obţinut din activităţi profesionale în domeniul sănătăţii”

La subcontul de nivelul II 111261 „Impozit pe venitul obţinut din activităţi profesionale în sectorul justiţiei” se reflectă veniturile calculate/încasate din impozitul pe venitul obţinut din activităţi profesionale în sectorul justiţiei.

La subcontul de nivelul II 111262 „Impozit pe venitul obţinut din activităţi profesionale în domeniul sănătăţii” se reflectă veniturile încasate din impozitele pe venitul obţinut din activităţi profesionale în domeniul sănătăţii.

[Pct.3.1.11 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.18 din 30.01.2019, în vigoare 08.02.2019]

[Pct.3.1.11 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.88 din 08.06.2017, în vigoare 01.01.2017]

[Pct.3.1.11 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.137 din 31.10.2016, în vigoare 20.01.2017]

Grupa de conturi 113 „Impozite pe proprietate”

[Denumirea gr.113 modificată prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.119 din 08.09.2016, în vigoare 23.09.2016]

3.1.12. Grupa de conturi *113 „Impozite pe proprietate”* reprezintă suma tuturor veniturilor încasate pe parcursul perioadei de gestiune din impozite pe proprietate.

În creditul acestor conturi se reflectă veniturile calculate/încasate din impozite pe proprietate, iar în debit – restituirea impozitului pe proprietate şi trecerea la sfîrşitul anului a veniturilor acumulate la urma executării bugetului.

3.1.13. Grupa de conturi *113 „Impozite pe proprietate”* cuprinde următoarele conturi:

1131 „Impozitul funciar”

1132 „Impozitul pe bunurile imobiliare”

1133 „Impozite pe proprietate cu caracter ocazional”.

1136 „Alte impozite pe proprietate”

[Pct.3.1.13 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.119 din 08.09.2016, în vigoare 23.09.2016]

3.1.14. Contul 1131 *„Impozitul funciar”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

11311 „Impozitul funciar pe terenurile cu destinaţie agricolă cu excepţia gospodăriilor ţărăneşti (de fermier)”

11312 „Impozitul funciar pe terenurile cu destinaţie agricolă de la gospodăriile ţărăneşti (de fermier)”

11313 „Impozitul funciar pe terenurile cu altă destinaţie decît cea agricolă”

11314 „Impozitul funciar încasat de la persoane fizice”

11315 „Impozitul funciar pe păşuni şi fîneţe”.

Subcontul de nivelul I 11311 *„Impozitul funciar pe terenurile cu destinaţie agricolă cu excepţia gospodăriilor ţărăneşti (de fermier)”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

113110 „Impozitul funciar pe terenurile cu destinaţie agricolă cu excepţia gospodăriilor ţărăneşti (de fermier)”.

La subcontul de nivelul II 113110 „Impozitul funciar pe terenurile cu destinaţie agricolă cu excepţia gospodăriilor ţărăneşti (de fermier)” se reflectă veniturile calculate/încasate din impozitul funciar pe terenurile cu destinaţie agricolă cu excepţia gospodăriilor ţărăneşti (de fermier).

Subcontul de nivelul I 11312 *„Impozitul funciar pe terenurile cu destinaţie agricolă de la gospodăriile ţărăneşti (de fermier)”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

113120 „Impozitul funciar pe terenurile cu destinaţie agricolă de la gospodăriile ţărăneşti (de fermier)”.

La subcontul de nivelul II 113120 „Impozitul funciar pe terenurile cu destinaţie agricolă de la gospodăriile ţărăneşti (de fermier)” se reflectă veniturile calculate/încasate din impozitul funciar pe terenurile cu destinaţie agricolă de la gospodăriile ţărăneşti (de fermier).

Subcontul de nivelul I 11313 *„Impozitul funciar pe terenurile cu altă destinaţie decît cea agricolă”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

113130 „Impozitul funciar pe terenurile cu altă destinaţie decît cea agricolă”.

La subcontul de nivelul II 113130 „Impozitul funciar pe terenurile cu altă destinaţie decît cea agricolă” se reflectă veniturile calculate/încasate din impozitul funciar pe terenurile cu altă destinaţie decît cea agricolă.

Subcontul de nivelul I 11314 *„Impozitul funciar încasat de la persoane fizice”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

113140 „Impozitul funciar încasat de la persoane fizice”.

La subcontul de nivelul II 113140 „Impozitul funciar încasat de la persoane fizice” se reflectă veniturile calculate/încasate din impozitul funciar încasat de la persoane fizice.

Subcontul de nivelul I 11315 *„Impozitul funciar pe păşuni şi fîneţe”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

113150 „Impozitul funciar pe păşuni şi fîneţe”.

La subcontul de nivelul II 113150 „Impozitul funciar pe păşuni şi fîneţe” se reflectă veniturile calculate/încasate din impozitul funciar pe păşuni şi fîneţe.

3.1.15. Contul 1132 *„Impozitul pe bunurile imobiliare”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

11321 „Impozitul pe bunurile imobiliare ale persoanelor juridice”

11322 „Impozitul pe bunurile imobiliare ale persoanelor fizice”

11323 „Impozitul pe bunurile imobiliare achitat de către persoanele juridice şi fizice înregistrate în calitate de întreprinzător din valoarea estimată (de piaţă) a bunurilor imobiliare”

11324 „Impozitul pe bunurile imobiliare achitat de către persoanele fizice – cetăţeni din valoarea estimată (de piaţă) a bunurilor imobiliare”.

Subcontul de nivelul I 11321 *„Impozitul pe bunurile imobiliare ale persoanelor juridice”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

113210 „Impozitul pe bunurile imobiliare ale persoanelor juridice”.

La subcontul de nivelul II 113210 „Impozitul pe bunurile imobiliare ale persoanelor juridice” se reflectă veniturile calculate/încasate din impozitul pe bunurile imobiliare ale persoanelor juridice.

Subcontul de nivelul I 11322 *„Impozitul pe bunurile imobiliare ale persoanelor fizice”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

113220 „Impozitul pe bunurile imobiliare ale persoanelor fizice”.

La subcontul de nivelul II 113220 „Impozitul pe bunurile imobiliare ale persoanelor fizice” se reflectă veniturile calculate/încasate din impozitul pe bunurile imobiliare ale persoanelor fizice.

Subcontul de nivelul I 11323 *„Impozitul pe bunurile imobiliare achitat de către persoanele juridice şi fizice înregistrate în calitate de întreprinzător din valoarea estimată (de piaţă) a bunurilor imobiliare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

113230 „Impozitul pe bunurile imobiliare achitat de către persoanele juridice şi fizice înregistrate în calitate de întreprinzător din valoarea estimată (de piaţă) a bunurilor imobiliare”.

La subcontul de nivelul II 113230 „Impozitul pe bunurile imobiliare achitat de către persoanele juridice şi fizice înregistrate în calitate de întreprinzător din valoarea estimată (de piaţă) a bunurilor imobiliare” se reflectă veniturile calculate/încasate din impozitul pe bunurile imobiliare achitat de către persoanele juridice şi fizice înregistrate în calitate de întreprinzător din valoarea estimată (de piaţă) a bunurilor imobiliare.

Subcontul de nivelul I 11324 *„Impozitul pe bunurile imobiliare achitat de către persoanele fizice – cetăţeni din valoarea estimată (de piaţă) a bunurilor imobiliare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

113240 „Impozitul pe bunurile imobiliare achitat de către persoanele fizice – cetăţeni din valoarea estimată (de piaţă) a bunurilor imobiliare”.

La subcontul de nivelul II 113240 „Impozitul pe bunurile imobiliare achitat de către persoanele fizice – cetăţeni din valoarea estimată (de piaţă) a bunurilor imobiliare” se reflectă veniturile calculate/încasate din impozitul pe bunurile imobiliare achitat de către persoanele fizice – cetăţeni din valoarea estimată (de piaţă) a bunurilor imobiliare.

3.1.16. Contul 1133 *„Impozite pe proprietate cu caracter ocazional”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

11331 „Impozit privat”

Subcontul de nivelul I 11331 *„Impozit privat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

113311 „Impozit privat încasat în bugetul de stat”

113312 „Impozit privat încasat în bugetul local de nivelul II”.

113313 „Impozit privat încasat în bugetul local de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 113311 „Impozit privat încasat în bugetul de stat” se reflectă veniturile calculate/încasate din impozitul privat încasat în bugetul de stat.

La subcontul de nivelul II 113312 „Impozit privat încasat în bugetul local de nivelul II” se reflectă veniturile calculate/încasate din impozitul privat încasat în bugetul local de nivelul II.

La subcontul de nivelul II 113313 „Impozit privat încasat în bugetul local de nivelul I” se reflectă veniturile calculate/încasate din impozitul privat încasat în bugetul local de nivelul I.

3.1.16[1]. Contul 1136 *„Alte impozite pe proprietate”* cuprinde următorul subcont de nivelul I:

11361 „Impozitul pe avere”

Subcontul de nivelul I 11361 *„Impozitul pe avere”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

113611 „Impozitul pe avere încasat în bugetul de stat”.

La subcontul de nivelul II 113611 „Impozitul pe avere încasat în bugetul de stat” se reflectă veniturile calculate/încasate din impozitele pe proprietate pentru persoanele fizice care sunt proprietarii a bunurilor imobile pe teritoriul Republicii Moldova, şi care nu sunt incluse în conturile 1131, 1132 şi 1133.

[Pct.3.1.16[1] introdus prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.119 din 08.09.2016, în vigoare 23.09.2016]

Grupa de conturi 114 „Impozite şi taxe pe mărfuri şi servicii”

3.1.17. Grupa de conturi *114 „Impozite şi taxe pe mărfuri şi servicii”* reprezintă suma tuturor veniturilor calculate/încasate pe parcursul perioadei de gestiune din impozite şi taxe pe mărfuri şi servicii.

În creditul acestor conturi se reflectă veniturile calculate/încasate din impozite şi taxe pe mărfuri şi servicii, iar în debit – restituirea impozitului şi taxelor pe mărfuri şi servicii şi trecerea la sfîrşitul anului a veniturilor acumulate la rezultatul executării bugetului.

3.1.18. Grupa de conturi *114 „Impozite şi taxe pe mărfuri şi servicii”* cuprinde următoarele conturi:

1141 „Taxă pe valoarea adăugată”

1142 „Accize”

1144 „Taxe pentru servicii specifice”

1145 „Taxe şi plăţi pentru utilizarea mărfurilor şi pentru practicarea unor genuri de activitate”

1146 „Alte taxe pentru mărfuri şi servicii”.

3.1.19. Contul 1141 *„Taxă pe valoarea adăugată”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

11411 „Taxă pe valoarea adăugată la mărfurile produse şi serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova”

11412 „Taxă pe valoarea adăugată la mărfurile importate”

11413 „Restituirea taxei pe valoarea adăugată”.

Subcontul de nivelul I 11411 *„Taxă pe valoarea adăugată la mărfurile produse şi serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

114110 „Taxă pe valoarea adăugată la mărfurile produse şi serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova”.

La subcontul de nivelul II 114110 „Taxă pe valoarea adăugată la mărfurile produse şi serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxă pe valoarea adăugată la mărfurile produse şi serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova.

Subcontul de nivelul I 11412 *„Taxă pe valoarea adăugată la mărfurile importate”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

114120 „Taxă pe valoarea adăugată la mărfurile importate”.

La subcontul de nivelul II 114120 „Taxă pe valoarea adăugată la mărfurile importate” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxă pe valoarea adăugată la mărfurile importate.

Subcontul de nivelul I 11413 *„Restituirea taxei pe valoarea adăugată”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

114130 „Restituirea taxei pe valoarea adăugată”.

La subcontul de nivelul II 114130 „Restituirea taxei pe valoarea adăugată” se reflectă restituirea taxei pe valoarea adăugată.

3.1.20. Contul 1142 *„Accize”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

11421 „Accize la produse alcoolice, vinuri şi bere”

11422 „Accize la produsele din tutun”

11423 „Accize la autoturisme”

11424 „Accize la produsele petroliere”

11425 „Accize la gazele lichefiate”

11426 „Accize la bijuterii (inclusiv bijuterii cu briliante)”

11427 „Accize la alte mărfuri”

11429 „Restituirea accizelor”.

Subcontul de nivelul I 11421 *„Accize la produse alcoolice, vinuri şi bere”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

114211“Accize la rachiu, lichioruri, divinuri şi alte băuturi spirtoase produse pe teritoriul Republicii Moldova”

114212 „Accize la rachiu, lichioruri, divinuri şi alte băuturi spirtoase importate”

114213 „Accize la vinuri produse pe teritoriul Republicii Moldova”

114214 „Accize la vinuri importate”

114215 „Accize la berea produsă pe teritoriul Republicii Moldova”

114216 „Accize la berea importată”.

La subcontul de nivelul II 114211 „Accize la rachiu, lichioruri, divinuri şi alte băuturi spirtoase produse pe teritoriul Republicii Moldova” se reflectă veniturile calculate/încasate din accize la rachiu, lichioruri, divinuri şi alte băuturi spirtoase produse pe teritoriul Republicii Moldova.

La subcontul de nivelul II 114212 „Accize la rachiu, lichioruri, divinuri şi alte băuturi spirtoase importate” se reflectă se reflectă veniturile calculate/încasate din accize la rachiu, lichioruri, divinuri şi alte băuturi spirtoase importate.

La subcontul de nivelul II 114213 „Accize la vinuri produse pe teritoriul Republicii Moldova” se reflectă veniturile calculate/încasate din accize la vinuri produse pe teritoriul Republicii Moldova.

La subcontul de nivelul II 114214 „Accize la vinuri importate” se reflectă veniturile calculate/încasate din accize la vinuri importate.

La subcontul de nivelul II 114215 „Accize la berea produsă pe teritoriul Republicii Moldova” se reflectă veniturile calculate/încasate din accize la berea produsă pe teritoriul Republicii Moldova.

La subcontul de nivelul II 114216 „Accize la berea importată” se reflectă veniturile calculate/încasate din accize la berea importată.

Subcontul de nivelul I 11422 *„Accize la produsele din tutun”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

114221 „Accize la produsele din tutun produse pe teritoriul Republicii Moldova”

114222 „Accize la produsele din tutun importate”.

La subcontul de nivelul II 114221 „Accize la produsele din tutun produse pe teritoriul Republicii Moldova” se reflectă veniturile calculate/încasate din accize la produsele din tutun produse pe teritoriul Republicii Moldova.

La subcontul de nivelul II 114222 „Accize la produsele din tutun importate” se reflectă veniturile calculate/încasate din accize la produsele din tutun importate.

Subcontul de nivelul I 11423 *„Accize la autoturisme”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

114232 „Accize la autoturismele importate”.

La subcontul de nivelul II 114232 „Accize la autoturismele importate” se reflectă veniturile calculate/încasate din accize la autoturismele importate.

Subcontul de nivelul I 11424 *„Accize la produsele petroliere”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

114241 „Accize la produsele petroliere produse pe teritoriul Republicii Moldova”

114242 „Accize la produsele petroliere importate”.

La subcontul de nivelul II 114241 „Accize la produsele petroliere produse pe teritoriul Republicii Moldova” se reflectă veniturile calculate/încasate din accize la produsele petroliere produse pe teritoriul Republicii Moldova.

La subcontul de nivelul II 114242 „Accize la produsele petroliere importate” se reflectă veniturile calculate/încasate din accize la produsele petroliere importate.

Subcontul de nivelul I 11425 *„Accize la gazele lichefiate”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

114252 „Accize la gazele lichefiate importante”.

La subcontul de nivelul II 114252 „Accize la gazele lichefiate importante” se reflectă veniturile calculate/încasate din accize la gazele lichefiate importante.

Subcontul de nivelul I 11427 *„Accize la alte mărfuri”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

114271 „Accize la alte mărfuri produse pe teritoriul Republicii Moldova”

114272 „Accize la alte mărfuri importate”.

La subcontul de nivelul II 114271 „Accize la alte mărfuri produse pe teritoriul Republicii Moldova” se reflectă veniturile calculate/încasate din accize la alte mărfuri produse pe teritoriul Republicii Moldova.

La subcontul de nivelul II 114272 „Accize la alte mărfuri importate” se reflectă veniturile calculate/încasate din accize la alte mărfuri produse pe teritoriul Republicii Moldova.

Subcontul de nivelul I 11429 *„Restituirea accizelor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

114290 „Restituirea accizelor”.

La subcontul de nivelul II 114290 „Restituirea accizelor” se reflectă restituirea accizelor.

[Pct.3.1.20 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.18 din 30.01.2019, în vigoare 08.02.2019]

3.1.21. Contul 1144 *„Taxe pentru servicii specifice”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

11441 „Taxe pentru servicii specifice”

11442 „Alte taxe pentru servicii specifice”.

Subcontul de nivelul I 11441 *„Taxe pentru servicii specifice”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

114411 „Taxa de piaţă”

114412 „Taxa pentru amenajarea teritoriului”

114413 „Taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe teritoriul municipiilor, oraşelor şi satelor (comunelor)”

114414 „Taxa de plasare (amplasare) a publicităţii (reclamei)”

114415 „Taxa pentru dispozitivele publicitare”

114416 „Taxa pentru parcare”

114417 „Taxa pentru parcaj”

114418 „Taxa pentru unităţile comerciale şi/sau de prestări servicii”.

La subcontul de nivelul II 114411 „Taxa de piaţă” se reflectă veniturile încasate din taxa de piaţă.

La subcontul de nivelul II 114412 „Taxa pentru amenajarea teritoriului” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa pentru amenajarea teritoriului.

La subcontul de nivelul II 114413 „Taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe teritoriul municipiilor, oraşelor şi satelor (comunelor)” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe teritoriul municipiilor, oraşelor şi satelor (comunelor).

La subcontul de nivelul II 114414 „Taxa de plasare (amplasare) a publicităţii (reclamei)” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa de plasare (amplasare) a publicităţii (reclamei).

La subcontul de nivelul II 114415 „Taxa pentru dispozitivele publicitare” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa pentru dispozitivele publicitare.

La subcontul de nivelul II 114416 „Taxa pentru parcare” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa pentru parcare.

La subcontul de nivelul II 114417 „Taxa pentru parcaj” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa pentru parcaj.

La subcontul de nivelul II 114418 „Taxa pentru unităţile comerciale şi/sau de prestări servicii” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa pentru unităţile comerciale şi/sau de prestări servicii.

Subcontul de nivelul I 11442 *„Alte taxe pentru servicii specifice”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

114421 „Taxa pentru cazare”

114422 „Taxa balneară”

114423 „Taxa pentru aplicarea simbolicii locale”

114424 „Taxa pentru efectuarea expertizei ecologice”

114425 „Taxa de la investitori sau proprietarii construcţiilor pentru elaborarea documentelor normative în construcţie”

114426 „Taxa pentru salubrizare”.

La subcontul de nivelul II 114421 „Taxa pentru cazare” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa pentru cazare.

La subcontul de nivelul II 114422 „Taxa balneară” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa balneară.

La subcontul de nivelul II 114423 „Taxa pentru aplicarea simbolicii locale” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa pentru aplicarea simbolicii locale.

La subcontul de nivelul II 114424 „Taxa pentru efectuarea expertizei ecologice” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa pentru efectuarea expertizei ecologice.

La subcontul de nivelul II 114425 „Taxa de la investitori sau proprietarii construcţiilor pentru elaborarea documentelor normative în construcţie” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa de la investitori sau proprietarii construcţiilor pentru elaborarea documentelor normative în construcţie.

La subcontul de nivelul II 114426 „Taxa pentru salubrizare” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa pentru salubrizare.

3.1.22. Contul 1145 *„Taxe şi plăţi pentru utilizarea mărfurilor şi pentru practicarea unor genuri de activitate”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

11452 „Taxe şi plăţi pentru utilizarea mărfurilor şi pentru practicarea unor genuri de activitate”

11453 „Plăţi pentru poluarea mediului”.

Subcontul de nivelul I 11452 *„Taxe şi plăţi pentru utilizarea mărfurilor şi pentru practicarea unor genuri de activitate”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

114521 „Taxa de licenţă pentru anumite genuri de activitate încasată în bugetul de stat”

114522 „Taxa pentru patenta de întreprinzător”

114523 „Taxa pentru eliberarea autorizaţiilor de deschidere şi prelungire a activităţii reprezentanţelor, firmelor, băncilor, organizaţiilor străine”

114524 „Taxa pentru comercializarea gazelor naturale destinate utilizării în calitate de carburanţi pentru unitate de transport auto”

114525 „Taxa de eliberare a autorizaţiilor pentru transporturi rutiere internaţionale”

114526 „Taxa de licenţă pentru anumite genuri de activitate încasată în bugetul local de nivelul II”.

La subcontul de nivelul II 114521 „Taxa de licenţă pentru anumite genuri de activitate încasată în bugetul de stat” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa de licenţă pentru anumite genuri de activitate încasate în bugetul de stat.

La subcontul de nivelul II 114522 „Taxa pentru patenta de întreprinzător” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa pentru patenta de întreprinzător.

La subcontul de nivelul II 114523 „Taxa pentru eliberarea autorizaţiilor de deschidere şi prelungire a activităţii reprezentanţelor, firmelor, băncilor, organizaţiilor străine” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa pentru eliberarea autorizaţiilor de deschidere şi prelungire a activităţii reprezentanţelor, firmelor, băncilor, organizaţiilor străine.

La subcontul de nivelul II 114524 „Taxa pentru comercializarea gazelor naturale destinate utilizării în calitate de carburanţi pentru unitate de transport auto” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa pentru comercializarea gazelor naturale destinate utilizării în calitate de carburanţi pentru unitate de transport auto.

La subcontul de nivelul II 114525 „Taxa de eliberare a autorizaţiilor pentru transporturi rutiere internaţionale” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa de eliberare a autorizaţiilor pentru transporturi rutiere internaţionale.

La subcontul de nivelul II 114526 „Taxa de licenţă pentru anumite genuri de activitate încasată în bugetul local de nivelul II” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa de licenţă pentru anumite genuri de activitate încasate în bugetul local de nivelul II.

Subcontul de nivelul I 11453 *„Plăţi pentru poluarea mediului”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

114534 „Taxa pentru mărfurile care, în procesul utilizării, cauzează poluarea mediului”

114535 „Plăţi pentru poluarea mediului în limitele/cu depăşirea normativelor stabilite”

114536 „Alte plăţi pentru poluarea mediului”

La subcontul de nivelul II 114534 „Taxa pentru mărfurile care, în procesul utilizării, cauzează poluarea mediului” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa pentru mărfurile care, în procesul utilizării, cauzează poluarea mediului.

La subcontul de nivelul II 114535 „Plăţi pentru poluarea mediului în limitele/cu depăşirea normativelor stabilite” se reflectă veniturile calculate/încasate din plăţi pentru poluarea mediului în limitele/cu depăşirea normativelor stabilite.

La subcontul de nivelul II 114536 „Alte plăţi pentru poluarea mediului” se reflectă veniturile calculate/încasate din alte plăţi pentru poluarea mediului.

[Pct.3.1.22 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.88 din 08.06.2017, în vigoare 01.01.2017]

[Pct.3.1.22 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.119 din 08.09.2016, în vigoare 23.09.2016]
[Pct.3.1.22 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.48 din 13.04.2016, în vigoare 29.04.2016]

3.1.23. Contul 1146 *„Alte taxe pentru mărfuri şi servicii”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

11461 „Taxele pentru resursele naturale”

11462 „Taxele pentru lucrări geologice şi folosirea spaţiilor subterane”

11463 „Taxă pentru folosirea drumurilor”

11464 „Plata obligatorie a producătorilor de produse vitivinicole”.

Subcontul de nivelul I 11461 *„Taxele pentru resursele naturale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

114611 „Taxa pentru apă”.

114612 „Taxa pentru extragerea mineralelor utile”.

114613 „Taxa pentru lemnul eliberat pe picior”.

La subcontul de nivelul II 114611 „Taxa pentru apă” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa pentru apă.

La subcontul de nivelul II 114612 „Taxa pentru extragerea mineralelor utile” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa pentru extragerea mineralelor utile.

La subcontul de nivelul II 114613 „Taxa pentru lemnul eliberat pe picior” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa pentru lemnul eliberat pe picior.

Subcontul de nivelul I 11462 *„Taxele pentru lucrări geologice şi folosirea spaţiilor subterane”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

114621 „Taxa pentru efectuarea prospecţiunilor geologice”

114622 „Taxa pentru efectuarea explorărilor geologice”

114623 „Taxa pentru folosirea spaţiilor subterane în scopul construcţiei obiectivelor subterane, altele decît cele destinate extracţiei mineralelor utile”

114624 „Taxa pentru exploatarea construcţiilor subterane în scopul desfăşurării activităţii de întreprinzător, altele decît cele destinate extracţiei mineralelor utile”.

La subcontul de nivelul II 114621 „Taxa pentru efectuarea prospecţiunilor geologice” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa pentru efectuarea prospecţiunilor geologice.

La subcontul de nivelul II 114622 „Taxa pentru efectuarea explorărilor geologice” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa pentru efectuarea explorărilor geologice.

La subcontul de nivelul II 114623 „Taxa pentru folosirea spaţiilor subterane în scopul construcţiei obiectivelor subterane, altele decît cele destinate extracţiei mineralelor utile” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa pentru folosirea spaţiilor subterane în scopul construcţiei obiectivelor subterane, altele decît cele destinate extracţiei mineralelor utile.

La subcontul de nivelul II 114624 „Taxa pentru exploatarea construcţiilor subterane în scopul desfăşurării activităţii de întreprinzător, altele decît cele destinate extracţiei mineralelor utile” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa pentru exploatarea construcţiilor subterane în scopul desfăşurării activităţii de întreprinzător, altele decît cele destinate extracţiei mineralelor utile.

Subcontul de nivelul I 11463 *„Taxă pentru folosirea drumurilor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

114631 „Taxa pentru folosirea drumurilor Republicii Moldova de către autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova (vinieta)”

114632 „Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova a căror masă totală, sarcină masică pe axă sau ale căror dimensiuni depăşesc limitele admise”

114633 „Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova”

114634 „Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova a căror masă totală, sarcină masică pe axă sau ale căror dimensiuni depăşesc limitele admise”

114635 „Taxa pentru folosirea zonei de protecţie a drumurilor din afara perimetrului localităţilor pentru efectuarea lucrărilor de construcţie şi montaj”

114636 „Taxa pentru folosirea zonei de protecţie a drumurilor din afara perimetrului localităţilor pentru amplasarea publicităţii exterioare”

114637 „Taxa pentru folosirea zonei de protecţie a drumurilor din afara perimetrului localităţilor pentru amplasarea obiectivelor de prestare a serviciilor rutiere”

114638 „Vinieta pentru autovehiculele clasificate la poziţia tarifară 8703 şi remorcile ataşate la acestea”.

La subcontul de nivelul II 114631 „Taxa pentru folosirea drumurilor Republicii Moldova de către autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova (vinieta)” se reflectă veniturile încasate din taxa pentru folosirea drumurilor Republicii Moldova de către autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova (vinieta).

La subcontul de nivelul II 114632 „Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova a căror masă totală, sarcină masică pe axă sau ale căror dimensiuni depăşesc limitele admise” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova a căror masă totală, sarcină masică pe axă sau ale căror dimensiuni depăşesc limitele admise.

La subcontul de nivelul II 114633 „Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova.

La subcontul de nivelul II 114634 „Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova a căror masă totală, sarcină masică pe axă sau ale căror dimensiuni depăşesc limitele admise” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova a căror masă totală, sarcină masică pe axă sau ale căror dimensiuni depăşesc limitele admise.

La subcontul de nivelul II 114635 „Taxa pentru folosirea zonei de protecţie a drumurilor din afara perimetrului localităţilor pentru efectuarea lucrărilor de construcţie şi montaj” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa pentru folosirea zonei de protecţie a drumurilor din afara perimetrului localităţilor pentru efectuarea lucrărilor de construcţie şi montaj.

La subcontul de nivelul II 114636 „Taxa pentru folosirea zonei de protecţie a drumurilor din afara perimetrului localităţilor pentru amplasarea publicităţii exterioare” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa pentru folosirea zonei de protecţie a drumurilor din afara perimetrului localităţilor pentru amplasarea publicităţii exterioare.

La subcontul de nivelul II 114637 „Taxa pentru folosirea zonei de protecţie a drumurilor din afara perimetrului localităţilor pentru amplasarea obiectivelor de prestare a serviciilor rutiere” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa pentru folosirea zonei de protecţie a drumurilor din afara perimetrului localităţilor pentru amplasarea obiectivelor de prestare a serviciilor rutiere.

La subcontul de nivelul II 114638 „Vinieta pentru autovehiculele clasificate la poziţia tarifară 8703 şi remorcile ataşate la acestea” se reflectă veniturile încasate din vinieta pentru autovehiculele clasificate la poziţia tarifară 8703 şi remorcile ataşate la acestea.

Subcontul de nivelul I 11464 *„Plata obligatorie a producătorilor de produse vitivinicole”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

114640 „Plata obligatorie a producătorilor de produse vitivinicole”.

La subcontul de nivelul II 114640 „Plata obligatorie a producătorilor de produse vitivinicole” se reflectă veniturile calculate/încasate din plata obligatorie a producătorilor de produse vitivinicole.

[Pct.3.1.23 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.18 din 30.01.2019, în vigoare 08.02.2019]

Grupa de conturi 115 „Taxe asupra comerţului exterior şi operaţiunilor externe”

3.1.24. Grupa de conturi *115 „Taxe asupra comerţului exterior şi operaţiunilor externe”* reprezintă suma tuturor veniturilor calculate/încasate pe parcursul perioadei de gestiune din taxe asupra comerţului exterior şi operaţiunilor externe.

În creditul acestor conturi se reflectă veniturile calculate/încasate din taxe asupra comerţului exterior şi operaţiunilor externe, iar în debit – restituirea taxei asupra comerţului exterior şi operaţiunilor externe şi trecerea la sfîrşitul anului a veniturilor acumulate la rezultatul executării bugetului.

3.1.25. Grupa de conturi *115 „Taxe asupra comerţului exterior şi operaţiunilor externe”* cuprinde următoarele conturi:

1151 „Taxe vamale şi alte taxe de import”

1156 „Alte taxe asupra comerţului exterior şi operaţiunilor externe”.

3.1.26. Contul 1151 *„Taxe vamale şi alte taxe de import”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

11511 „Taxa vamală”

11512 „Taxa specială”.

3.1.27. Subcontul de nivelul I 11511 *„Taxa vamală”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

115110 „Taxa vamală”.

La subcontul de nivelul II 115110 „Taxa vamală” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa vamală.

Subcontul de nivelul I 11512 *„Taxa specială”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

115120 „Taxa specială”.

La subcontul de nivelul II 115120 „Taxa specială” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa specială.

3.1.28. Contul 1156 *„Alte taxe asupra comerţului exterior şi operaţiunilor externe”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

11561 „Taxa pentru efectuarea procedurilor vamale”

11562 „Taxa consulară”.

Subcontul 11561 *„Taxa pentru efectuarea procedurilor vamale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

115610 „Taxa pentru efectuarea procedurilor vamale”.

La subcontul de nivelul II 115610 „Taxa pentru efectuarea procedurilor vamale” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa pentru efectuarea procedurilor vamale.

Subcontul 11562 *„Taxa consulară”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

115620 „Taxa consulară”.

La subcontul de nivelul I 115620 „Taxe consulare” se reflectă veniturile calculate/încasate din taxa consulară.

Subclasa 12 „Contribuţii şi prime de asigurări obligatorii”

3.1.29. Conturile din subclasa *12 „Contribuţii şi prime de asigurări obligatorii”* sînt destinate generalizării informaţiei privind veniturile acumulate la bugetul asigurărilor sociale de stat şi fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală şi cuprind următoarele grupuri de conturi:

121 „Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii”

122 „Prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală”.

Grupa de conturi 121 „Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii”

3.1.30. Grupa de conturi *121 „Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii”* reprezintă suma tuturor veniturilor încasate pe parcursul perioadei de gestiune din contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii.

În creditul acestor conturi se reflectă veniturile calculate/încasate din contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii, iar în debit – restituirea contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii şi trecerea la sfîrşitul anului a veniturilor acumulate la rezultatul executării de casă.

Grupa de conturi *121 „Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii”* cuprinde următoarele conturi:

1211 „Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii virate de angajatori”

1212 „Contribuţii individuale de asigurări sociale de stat obligatorii”

1213 „Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii virate de persoanele neangajate”

1214 „Majorarea de întîrziere (penalitatea) calculată pentru neachitarea în termen de către angajatori a contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii”.

3.1.31. Contul 1211 *„Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii virate de angajatori”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

12110 „Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii virate de angajatori”.

Subcontul de nivelul I 12110 *„Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii virate de angajatori”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

121100 „Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii virate de angajatori”.

La subcontul de nivelul II 121100 „Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii virate de angajatori” se reflectă veniturile calculate/încasate din contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii virate de angajatori.

3.1.32. Contul 1212 *„Contribuţii individuale de asigurări sociale de stat obligatorii”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

12120 „Contribuţii individuale de asigurări sociale de stat obligatorii”.

Subcontul de nivelul I 12120 *„Contribuţii individuale de asigurări sociale de stat obligatorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

121200 „Contribuţii individuale de asigurări sociale de stat obligatorii”.

La subcontul de nivelul II 121200 „Contribuţii individuale de asigurări sociale de stat obligatorii” se reflectă veniturile calculate/încasate din contribuţii individuale de asigurări sociale de stat obligatorii.

3.1.33. Contul 1213 *„Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii virate de persoanele neangajate”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

12131 „Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de persoanele fizice ce îşi desfăşoară activitate pe cont propriu”

12132 „Contribuţii de asigurări sociale de stat virate de persoanele fizice care au încheiat contract individual”

12133 „Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii virate de titularii de patentă de întreprinzător”

12134 „Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de persoanele fizice, proprietari de terenuri agricole”.

Subcontul de nivelul I 12131 *“Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de persoanele fizice ce îşi desfăşoară activitate pe cont propriu”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

121310 „Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de persoanele fizice ce îşi desfăşoară activitate pe cont propriu”.

La subcontul de nivelul II 121310 „Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de persoanele fizice ce îşi desfăşoară activitate pe cont propriu” se reflectă veniturile calculate/încasate din contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de persoanele fizice ce îşi desfăşoară activitate pe cont propriu.

Subcontul de nivelul I 12132 *„Contribuţii de asigurări sociale de stat virate de persoanele fizice care au încheiat contract individual”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

121320 „Contribuţii de asigurări sociale de stat virate de persoanele fizice care au încheiat contract individual”.

La subcontul de nivelul II 121320 „Contribuţii de asigurări sociale de stat virate de persoanele fizice care au încheiat contract individual” se reflectă veniturile calculate/încasate din contribuţii de asigurări sociale de stat virate de persoanele fizice care au încheiat contract individual.

Subcontul de nivelul I 12133 *„Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii virate de titularii de patentă de întreprinzător”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

121330 „Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii virate de titularii de patentă de întreprinzător”.

La subcontul de nivelul II 121330 „Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii virate de titularii de patentă de întreprinzător” se reflectă veniturile calculate/încasate din contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii virate de titularii de patentă de întreprinzător.

Subcontul de nivelul I 12134 *„Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de persoanele fizice, proprietari de terenuri agricole”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

121340 „Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii virate de persoanele fizice, proprietari de terenuri agricole”.

La subcontul de nivelul II 121340 „Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii virate de persoanele fizice, proprietari de terenuri agricole” se reflectă veniturile calculate/încasate din contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii virate de persoanele fizice, proprietari de terenuri agricole.

3.1.34. Contul 1214 *„Majorarea de întîrziere (penalitatea) calculată pentru neachitarea în termen a contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

12141 „Majorarea de întîrziere (penalitatea) calculată pentru neachitarea în termen a contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii”

12142 „Majorarea de întîrziere (penalitatea) calculată pentru neachitarea în termen a contribuţiilor individuale de asigurări sociale de stat obligatorii”.

Subcontul de nivelul I 12141 *„Majorarea de întîrziere (penalitatea) calculată pentru neachitarea în termen a contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

121410 „Majorarea de întîrziere (penalitatea) calculată pentru neachitarea în termen de către angajatori a contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii”.

La subcontul de nivelul II 121410 „Majorarea de întîrziere (penalitatea) calculată pentru neachitarea în termen de către angajatori a contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii” se reflectă veniturile calculate/încasate din majorarea de întîrziere (penalitatea) calculată pentru neachitarea în termen de către angajatori a contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii.

Subcontul de nivelul I 12142 *„Majorarea de întîrziere (penalitatea) calculată pentru neachitarea în termen a contribuţiilor individuale de asigurări sociale de stat obligatorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

121420 „Majorarea de întîrziere (penalitatea) calculată pentru neachitarea în termen a contribuţiilor individuale de asigurări sociale de stat obligatorii”.

La subcontul de nivelul II 121420 „Majorarea de întîrziere (penalitatea) calculată pentru neachitarea în termen a contribuţiilor individuale de asigurări sociale de stat obligatorii” se reflectă veniturile calculate/încasate din majorarea de întîrziere (penalitatea) calculată pentru neachitarea în termen a contribuţiilor individuale de asigurări sociale de stat obligatorii.

Grupa de conturi 122 „Prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală”

3.1.35. Grupa de conturi *122 „Prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală”* cuprinde următoarele conturi:

1221 „Prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în formă de contribuţie procentuală la salariu şi la alte recompense, achitate de angajatori şi angajaţi”

1222 „Prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în sumă fixă, achitate de persoane fizice cu reşedinţa sau domiciliul în Republica Moldova”.

3.1.36. Contul 1221 *„Prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în formă de contribuţie procentuală la salariu şi la alte recompense, achitate de angajatori şi angajaţi”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

12210 „Prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în formă de contribuţie procentuală la salariu şi la alte recompense, achitate de angajatori şi angajaţi”.

Subcontul de nivelul I 12210 *„Prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în formă de contribuţie procentuală la salariu şi la alte recompense, achitate de angajatori şi angajaţi”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

122100 „Prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în formă de contribuţie procentuală la salariu şi la alte recompense, achitate de angajatori şi angajaţi”.

La subcontul de nivelul II 122100 „Prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în formă de contribuţie procentuală la salariu şi la alte recompense, achitate de angajatori şi angajaţi” se reflectă veniturile calculate/încasate din prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în formă de contribuţie procentuală la salariu şi la alte recompense, achitate de angajatori şi angajaţi.

3.1.37. Contul 1222 *„Prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în sumă fixă, achitate de persoane fizice cu reşedinţa sau domiciliul în Republica Moldova”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

12220 „Prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în sumă fixă, achitate de persoane fizice cu reşedinţa sau domiciliul în Republica Moldova”.

Subcontul de nivelul I 12220 *„Prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în sumă fixă, achitate de persoane fizice cu reşedinţa sau domiciliul în Republica Moldova”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

122200 „Prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în sumă fixă, achitate de persoane fizice cu reşedinţa sau domiciliul în Republica Moldova”.

La subcontul de nivelul II 122200 „Prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în sumă fixă, achitate de persoane fizice cu reşedinţa sau domiciliul în Republica Moldova” se reflectă veniturile calculate/încasate din prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în sumă fixă, achitate de persoane fizice cu reşedinţa sau domiciliul în Republica Moldova.

Subclasa 13 „Granturi primite”

3.1.38. Conturile din subclasa *13 „Granturi primite”* sînt destinate generalizării informaţiei privind granturile primite de la guvernele altor state şi organizaţiile internaţionale şi cuprind următoarele grupuri de conturi:

131 „Granturi primite de la guvernele altor state”

132 „Granturi primite de la organizaţiile internaţionale”.

Grupa de conturi 131 „Granturi primite de la guvernele altor state”

3.1.39. Grupa de conturi *131 „Granturi primite de la guvernele altor state”* reprezintă granturile primite de la guvernele altor state.

În creditul acestor conturi se reflectă granturi primite da la guvernele altor state, iar în debit – trecerea la sfîrşitul anului a veniturilor acumulate la rezultatul executării bugetului.

3.1.40. Grupa de conturi *131 „Granturi primite de la guvernele altor state”* cuprinde următoarele conturi:

1311 „Granturi curente primite de la guvernele altor state”

1312 „Granturi capitale primite de la guvernele altor state”.

3.1.41. Contul 1311 *„Granturi curente primite de la guvernele altor state”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

13111 „Granturi curente primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului”

13112 „Granturi curente primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe”.

Subcontul de nivelul I 13111 „Granturi curente primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

131111 „Granturi curente primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului de stat”

131112 „Granturi curente primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului local de nivelul II”

131113 „Granturi curente primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului local de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 131111 „Granturi curente primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului de stat” se reflectă veniturile încasate din granturi curente primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului de stat.

La subcontul de nivelul II 131112 „Granturi curente primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului local de nivelul II” se reflectă veniturile încasate din granturi curente primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului local de nivelul II.

La subcontul de nivelul II 131113 „Granturi curente primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului local de nivelul I” se reflectă veniturile încasate din granturi curente primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului local de nivelul I.

Subcontul de nivelul I 13112 „Granturi curente primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

131121 „Granturi curente primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul de stat”

131122 „Granturi curente primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul II”

131123 „Granturi curente primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 131121 „Granturi curente primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul de stat” se reflectă veniturile încasate din granturi curente primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul de stat.

La subcontul de nivelul II 131122 „Granturi curente primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul II” se reflectă veniturile încasate din granturi curente primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul II.

La subcontul de nivelul II 131123 „Granturi curente primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul I” se reflectă veniturile încasate din granturi curente primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul I.

3.1.42. Contul 1312 *„Granturi capitale primite de la guvernele altor state”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

13121 „Granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului”.

13122 „Granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe”

Subcontul de nivelul I 13121 „Granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

131211 „Granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului de stat”

131212 „Granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului local de nivelul II”

131213 „Granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului local de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 131211 „Granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului de stat” se reflectă veniturile încasate din granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului de stat.

La subcontul de nivelul II 131212 „Granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului local de nivelul II” se reflectă veniturile încasate din granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului local de nivelul II.

La subcontul de nivelul II 131213 „Granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului local de nivelul I” se reflectă veniturile încasate din granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului local de nivelul I.

Subcontul de nivelul I 13122 „Granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

131221 „Granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul de stat”.

131222 „Granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul II”

131223 „Granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 131221 „Granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul de stat” se reflectă veniturile încasate din granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul de stat.

La subcontul de nivelul II 131222 „Granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul II” se reflectă veniturile încasate din granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul II.

La subcontul de nivelul II 131223 „Granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul I” se reflectă veniturile încasate din granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul I.

Grupa de conturi 132 „Granturi primite de la organizaţiile internaţionale”

3.1.43. Grupa de conturi *132 „Granturi primite de la organizaţiile internaţionale”* reprezintă granturile primite de la organizaţiile internaţionale.

În creditul acestor conturi se reflectă granturi primite de la organizaţiile internaţionale, iar în debit – trecerea la sfîrşitul anului a veniturilor acumulate la rezultatul executării bugetului.

3.1.44. Grupa de conturi *132 „Granturi primite de la organizaţiile internaţionale”* cuprinde următoarele conturi:

1321 „Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale”

1322 „Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale”.

3.1.45. Contul 1321 *„Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

13211 „Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului”

13212 „Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe”.

Subcontul de nivelul I 13211 „Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

132111 „Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului de stat”

132112 „Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului local de nivelul II”

132113 „Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului local de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 132111 „Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului de stat” se reflectă veniturile încasate din granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului de stat.

La subcontul de nivelul II 132112 „Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului local de nivelul II” se reflectă veniturile încasate din granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului local de nivelul II.

La subcontul de nivelul II 132113 „Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului local de nivelul I” se reflectă veniturile încasate din granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului local de nivelul I.

Subcontul de nivelul I 13212 „Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

132121 „Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul de stat”

132122 „Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul II”

132123 „Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 132121 „Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul de stat” se reflectă veniturile încasate din granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul de stat.

La subcontul de nivelul II 132122 „Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul II” se reflectă veniturile încasate din granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul II.

La subcontul de nivelul II 132123 „Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul I” se reflectă veniturile încasate din granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul I.

3.1.46. Contul 1322 *„Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

13221 „Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului”

13222 „Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe”.

Subcontul de nivelul I 13221 „Granturi capital primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

132211 „Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului de stat”

132212 „Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului local de nivelul II”

132213 „Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului local de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 132211 „Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului de stat” se reflectă veniturile încasate din granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului de stat.

La subcontul de nivelul II 132212 „Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului local de nivelul II” se reflectă veniturile încasate din granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului local de nivelul II.

La subcontul de nivelul II 132213 „Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului local de nivelul I” se reflectă veniturile încasate din granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului local de nivelul I.

Subcontul de nivelul I 13222 „Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

132221 „Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul de stat”

132222 „Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul II”

132223 „Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 132221 „Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul de stat” se reflectă veniturile încasate din granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul de stat.

La subcontul de nivelul II 132222 „Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul II” se reflectă veniturile încasate din granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul II.

La subcontul de nivelul II 132223 „Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul I” se reflectă veniturile încasate din granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul I.

Subclasa 14 „Alte venituri”

3.1.47. Conturile din subclasa *14 „Alte venituri”* sînt destinate generalizării informaţiei privind alte încasări şi venituri, nereflectate în subclasele precedente şi cuprind următoarele grupuri de conturi:

141 „Venituri din proprietate”

142 „Venituri din vînzarea mărfurilor şi serviciilor”

143 „Amenzi şi sancţiuni”

144 „Donaţii voluntare”

145 „Alte venituri şi venituri neidentificate”

149 „Alte venituri şi finanţări”.

Grupa de conturi 141 „Venituri din proprietate”

3.1.48. Grupa de conturi *141 „Venituri din proprietate”* reprezintă suma tuturor veniturilor încasate pe parcursul perioadei de gestiune din venituri din proprietate.

În creditul acestor conturi se reflectă veniturile încasate din proprietate, iar în debit – restituirea veniturilor din proprietate şi trecerea la sfîrşitul anului a veniturilor acumulate la rezultatul executării bugetului.

3.1.49. Grupa de conturi *141 „Venituri din proprietate”* cuprinde următoarele conturi:

1411 „Dobînzi încasate”

1412 „Dividende primite”

1415 „Renta”.

3.1.50. Contul 1411 „Dobînzi încasate” include venituri primite de autorităţile/instituţiile bugetare sub formă de dobînzi de la activele sale financiare în formă de depozite bancare, hîrtii de valoare, cu excepţia acţiunilor, credite acordate etc.

Contul 1411 *„Dobînzi încasate”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

14111 „Dobînzi încasate la soldurile mijloacelor bugetare”

14112 „Dobînzi încasate la soldurile mijloacelor bugetare depozitate”

14113 „Dobînzi încasate la valorile mobiliare de stat”

14114 „Dobînzi şi alte plăţi încasate la împrumuturile acordate, împrumuturile recreditate şi mijloacele dezafectate de la buget pentru onorarea garanţiilor în afara sistemului bugetar”

14115 „Dobînzi şi alte plăţi încasate la împrumuturile acordate şi împrumuturile recreditate în interiorul sistemului bugetar”.

Subcontul de nivelul I 14111 *„Dobînzi încasate la soldurile mijloacelor bugetare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

141111 „Dobînzi încasate la soldurile mijloacelor bugetare la conturile bancare”

141112 „Dobînzi încasate în bugetul de stat la soldurile mijloacelor băneşti la conturile bancare ale proiectelor finanţate din surse externe”

141113 „Dobînzi încasate în bugetul local de nivelul II la soldurile mijloacelor băneşti la conturile bancare ale proiectelor finanţate din surse externe”

141114 „Dobînzi încasate în bugetul local de nivelul I la soldurile mijloacelor băneşti la conturile bancare ale proiectelor finanţate din surse externe”

141115 „Dobînzi încasate la soldurile mijloacelor băneşti la conturile bancare ale bugetului asigurărilor sociale de stat”

141116 „Dobînzi încasate la soldurile mijloacelor băneşti la conturile bancare ale fondurilor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală”

141117 „Dobînzi încasate la soldurile mijloacelor băneşti la conturile bancare ale proiectelor finanţate din surse externe conform prevederilor acordurilor”.

La subcontul de nivelul II 141111 „Dobînzi încasate la soldurile mijloacelor bugetare la conturile bancare” se reflectă veniturile încasate din dobînzi încasate la soldurile mijloacelor bugetare la conturile bancare.

La subcontul de nivelul II 141112 „Dobînzi încasate în bugetul de stat la soldurile mijloacelor băneşti la conturile bancare ale proiectelor finanţate din surse externe” se reflectă veniturile încasate din dobînzi încasate în bugetul de stat la soldurile mijloacelor băneşti la conturile bancare ale proiectelor finanţate din surse externe.

La subcontul de nivelul II 141113 „Dobînzi încasate în bugetul local de nivelul II la soldurile mijloacelor băneşti la conturile bancare ale proiectelor finanţate din surse externe” se reflectă veniturile încasate din dobînzi încasate în bugetul local de nivelul II la soldurile mijloacelor băneşti la conturile bancare ale proiectelor finanţate din surse externe.

La subcontul de nivelul II 141114 „Dobînzi încasate în bugetul local de nivelul I la soldurile mijloacelor băneşti la conturile bancare ale proiectelor finanţate din surse externe” se reflectă

veniturile încasate din dobînzi încasate în bugetul local de nivelul I la soldurile mijloacelor băneşti la conturile bancare ale proiectelor finanţate din surse externe.

La subcontul de nivelul II 141115 „Dobînzi încasate la soldurile mijloacelor băneşti la conturile bancare ale bugetului asigurărilor sociale de stat" se reflectă veniturile încasate din dobînzi încasate la soldurile mijloacelor băneşti la conturile bancare ale bugetului asigurărilor sociale de stat.

La subcontul de nivelul II 141116 „Dobînzi încasate la soldurile mijloacelor băneşti la conturile bancare ale fondurilor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală" se reflectă veniturile încasate din dobînzi încasate la soldurile mijloacelor băneşti la conturile bancare ale fondurilor de asigurare obligatorie de asistenţă medical.

La subcontul de nivelul II 141117 „Dobînzi încasate la soldurile mijloacelor băneşti la conturile bancare ale proiectelor finanţate din surse externe conform prevederilor acordurilor" se reflectă veniturile încasate din dobînzi încasate la soldurile mijloacelor băneşti la conturile bancare ale proiectelor finanţate din surse externe conform prevederilor acordurilor.

Subcontul de nivelul I 14112 *„Dobînzi încasate la soldurile mijloacelor bugetare depozitate"* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

141121 „Dobînzi încasate în bugetul de stat la soldurile mijloacelor bugetare la conturile depozitare bancare"

141122 „Dobînzi încasate în bugetul local de nivelul II la soldurile mijloacelor bugetare la conturile depozitare bancare"

141123 „Dobînzi încasate în bugetul local de nivelul I la soldurile mijloacelor bugetare la conturile depozitare bancare"

141124 „Dobînzi încasate de la plasarea soldurilor mijloacelor băneşti ale bugetului asigurărilor sociale de stat la conturile depozitare bancare"

141125 „Dobînzi încasate de la plasarea soldurilor mijloacelor băneşti ale fondurilor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală la conturile depozitare bancare".

La subcontul de nivelul II 141121 „Dobînzi încasate în bugetul de stat la soldurile mijloacelor bugetare la conturile depozitare bancare" se reflectă veniturile încasate din dobînzi încasate în bugetul de stat la soldurile mijloacelor bugetare la conturile depozitare bancare.

La subcontul de nivelul II 141122 „Dobînzi încasate în bugetul local de nivelul II la soldurile mijloacelor bugetare la conturile depozitare bancare" se reflectă veniturile din dobînzi încasate în bugetul local de nivelul II la soldurile mijloacelor bugetare la conturile depozitare bancare.

La subcontul de nivelul II 141123 „Dobînzi încasate în bugetul local de nivelul I la soldurile mijloacelor bugetare la conturile depozitare bancare" se reflectă veniturile din dobînzi încasate în bugetul local de nivelul I la soldurile mijloacelor bugetare la conturile depozitare bancare.

La subcontul de nivelul II 141124 „Dobînzi încasate de la plasarea soldurilor mijloacelor băneşti ale bugetului asigurărilor sociale de stat la conturile depozitare bancare" se reflectă veniturile încasate din dobînzi încasate de la plasarea soldurilor mijloacelor băneşti ale bugetului asigurărilor sociale de stat la conturile depozitare bancare.

La subcontul de nivelul II 141125 „Dobînzi încasate de la plasarea soldurilor mijloacelor băneşti ale fondurilor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală la conturile depozitare bancare" se reflectă veniturile încasate din dobînzi încasate de la plasarea soldurilor mijloacelor băneşti ale fondurilor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală la conturile depozitare bancare.

Subcontul de nivelul I 14113 *„Dobînzi încasate la valorile mobiliare de stat"* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

141131 „Dobînzi încasate la valorile mobiliare de stat procurate din contul excedentului de mijloace băneşti ale excedentului bugetului asigurărilor sociale de stat”.

La subcontul de nivelul II 141131 „Dobînzi încasate la valorile mobiliare de stat procurate din contul excedentului de mijloace băneşti ale excedentului bugetului asigurărilor sociale de stat” se reflectă veniturile încasate din dobînzi încasate la valorile mobiliare de stat procurate din contul excedentului de mijloace băneşti ale excedentului bugetului asigurărilor sociale de stat.

Subcontul de nivelul I 14114 *„Dobînzi şi alte plăţi încasate la împrumuturile acordate, împrumuturile recreditate şi mijloacele dezafectate de la buget pentru onorarea garanţiilor în afara sistemului bugetar”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul II:

141141 „Dobînzi şi alte plăţi încasate în bugetul de stat la împrumuturile acordate, împrumuturile recreditate şi mijloacele dezafectate de la buget pentru onorarea garanţiilor de stat”

141142 „Dobînzi şi alte plăţi încasate în bugetul local de nivelul II la împrumuturile acordate, împrumuturile recreditate şi mijloacele dezafectate de la buget pentru onorarea garanţiilor de stat”

141143 „Dobînzi şi alte plăţi încasate în bugetul local de nivelul I la împrumuturile acordate, împrumuturile recreditate şi mijloacele dezafectate de la buget pentru onorarea garanţiilor de stat”.

La subcontul de nivelul II 141141 „Dobînzi şi alte plăţi încasate în bugetul de stat la împrumuturile acordate, împrumuturile recreditate şi mijloacele dezafectate de la buget pentru onorarea garanţiilor de stat” se reflectă veniturile încasate din dobînzi şi alte plăţi încasate în bugetul de stat la împrumuturile acordate, împrumuturile recreditate şi mijloacele dezafectate de la buget pentru onorarea garanţiilor de stat.

La subcontul de nivelul II 141142 „Dobînzi şi alte plăţi încasate în bugetul local de nivelul II la împrumuturile acordate, împrumuturile recreditate şi mijloacele dezafectate de la buget pentru onorarea garanţiilor de stat” se reflectă veniturile încasate din dobînzi şi alte plăţi încasate în bugetul local de nivelul II la împrumuturile acordate, împrumuturile recreditate şi mijloacele dezafectate de la buget pentru onorarea garanţiilor de stat.

La subcontul de nivelul II 141143 „Dobînzi şi alte plăţi încasate în bugetul local de nivelul I la împrumuturile acordate, împrumuturile recreditate şi mijloacele dezafectate de la buget pentru onorarea garanţiilor de stat” se reflectă veniturile încasate din dobînzi şi alte plăţi încasate în bugetul local de nivelul I la împrumuturile acordate, împrumuturile recreditate şi mijloacele dezafectate de la buget pentru onorarea garanţiilor de stat.

Subcontul de nivelul I 14115 *„Dobînzi şi alte plăţi încasate la împrumuturile acordate şi împrumuturile recreditate în interiorul sistemului bugetar”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

141151 „Dobînzi şi alte plăţi încasate la împrumuturile acordate de la bugetele de nivelul II la bugetele de nivelul I”

141152 „Dobînzi şi alte plăţi încasate la împrumuturile acordate şi împrumuturile recreditate bugetelor de alt nivel”.

La subcontul de nivelul II 141151 „Dobînzi şi alte plăţi încasate la împrumuturile acordate de la bugetele de nivelul II la bugetele de nivelul I” se reflectă veniturile încasate din dobînzi şi alte plăţi încasate la împrumuturile acordate de la bugetele de nivelul II la bugetele de nivelul I.

La subcontul de nivelul II 141152 „Dobînzi şi alte plăţi încasate la împrumuturile acordate şi împrumuturile recreditate bugetelor de alt nivel” se reflectă veniturile încasate din dobînzi şi alte plăţi încasate la împrumuturile acordate şi împrumuturile recreditate bugetelor de alt nivel.

[Pct.3.1.50 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.119 din 08.09.2016, în vigoare 23.09.2016]

3.1.51. Contul 1412 *„Dividende primite”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

14121 „Soldul profitului net al Băncii Naţionale a Moldovei”

14122 „Dividende primite de la cota parte a proprietăţii publice în societăţile pe acţiuni”

14123 „Defalcări de la profitul net al întreprinderilor de stat (municipale)”.

Subcontul de nivelul I 14121 *“Soldul profitului net al Băncii Naţionale a Moldovei”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

141210 „Soldul profitului net al Băncii Naţionale a Moldovei”.

La subcontul de nivelul II 141210 „Soldul profitului net al Băncii Naţionale a Moldovei” se reflectă veniturile încasate de la soldul profitului net al Băncii Naţionale a Moldovei.

Subcontul de nivelul I 14122 *„Dividende primite de la cota parte a proprietăţii publice în societăţile pe acţiuni”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

141221 „Dividende primite de la cota parte a proprietăţii publice în societăţile pe acţiuni în bugetul de stat”

141222 „Dividende primite de la cota parte a proprietăţii publice în societăţile pe acţiuni în bugetul local de nivelul II”

141223 „Dividende primite de la cota parte a proprietăţii publice în societăţile pe acţiuni în bugetul local de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 141221 „Dividende primite de la cota parte a proprietăţii publice în societăţile pe acţiuni în bugetul de stat” se reflectă veniturile încasate din dividende primite de la cota parte a proprietăţii publice în societăţile pe acţiuni în bugetul de stat.

La subcontul de nivelul II 141222 „Dividende primite de la cota parte a proprietăţii publice în societăţile pe acţiuni în bugetul local de nivelul II” se reflectă veniturile încasate din dividende primite de la cota parte a proprietăţii publice în societăţile pe acţiuni în bugetul local de nivelul II.

La subcontul de nivelul II 141223 „Dividende primite de la cota parte a proprietăţii publice în societăţile pe acţiuni în bugetul local de nivelul I” se reflectă veniturile încasate din dividende primite de la cota parte a proprietăţii publice în societăţile pe acţiuni în bugetul local de nivelul I.

Subcontul de nivelul I 14123 *„Defalcări de la profitul net al întreprinderilor de stat (municipale)”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

141231“Defalcări de la profitul net al întreprinderilor de stat (municipale) în bugetul de stat”

141232 „Defalcări de la profitul net al întreprinderilor de stat (municipale) în bugetul local de nivelul II”

141233 „Defalcări de la profitul net al întreprinderilor de stat (municipale) în bugetul local de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 141231“Defalcări de la profitul net al întreprinderilor de stat (municipale) în bugetul de stat” se reflectă veniturile încasate din defalcări de la profitul net al întreprinderilor de stat (municipale) în bugetul de stat.

La subcontul de nivelul II 141232 „Defalcări de la profitul net al întreprinderilor de stat (municipale) în bugetul local de nivelul II” se reflectă veniturile încasate din defalcări de la profitul net al întreprinderilor de stat (municipale) în bugetul local de nivelul II.

La subcontul de nivelul II 141233 „Defalcări de la profitul net al întreprinderilor de stat (municipale) în bugetul local de nivelul I” se reflectă veniturile încasate din defalcări de la profitul net al întreprinderilor de stat (municipale) în bugetul local de nivelul I.

Subcontul de nivelul I 14124 „Mijloace încasate din depăşirea veniturilor asupra cheltuielilor cuprinde următorul subcont de nivelul II:

141241 „Mijloace încasate în bugetul de stat din depăşirea veniturilor asupra cheltuielilor pe autorităţi/instituţii publice la autogestiune”.

La subcontul de nivelul II 141241 „Mijloace încasate în bugetul de stat din depăşirea veniturilor asupra cheltuielilor pe autorităţi/instituţii publice la autogestiune” se reflectă mijloacele financiare neutilizate pe parcursul anului bugetar precedent, în cazurile în care Consiliul autorităţii/instituţiei publice decide virarea mijloacelor financiare respective în bugetul de stat.

[Pct.3.1.51 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.18 din 30.01.2019, în vigoare 08.02.2019]

3.1.52. Contul 1415 *„Renta”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

14151 „Venituri de la arenda resurselor naturale”

14152 „Venituri de la arenda terenurilor cu destinaţie agricolă”

14153 „Venituri de la arenda terenurilor cu altă destinaţie decît cea agricolă”

14154 „Venituri din concesiuni şi închirieri”.

Subcontul de nivelul I 14151 *„Venituri de la arenda resurselor naturale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

141511 „Arenda pentru resursele naturale încasată în bugetul de stat”

141512 „Arenda pentru resursele naturale încasată în bugetul local de nivelul II”

141513 „Arenda pentru resursele naturale încasată în bugetul local de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 141511 „Arenda pentru resursele naturale încasată în bugetul de stat” se reflectă veniturile încasate din arenda pentru resursele naturale încasată în bugetul de stat.

La subcontul de nivelul II 141512 „Arenda pentru resursele naturale încasată în bugetul local de nivelul II” se reflectă veniturile încasate din arenda pentru resursele naturale încasată în bugetul local de nivelul II.

La subcontul de nivelul II 141513 „Arenda pentru resursele naturale încasată în bugetul local de nivelul I” se reflectă veniturile încasate din arenda pentru resursele naturale încasată în bugetul local de nivelul I.

Subcontul de nivelul I 14152 *„Venituri de la arenda terenurilor cu destinaţie agricolă”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

141521 „Arenda terenurilor cu destinaţie agricolă încasată în bugetul local de nivelul II”

141522 „Arenda terenurilor cu destinaţie agricolă încasată în bugetul local de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 141521 „Arenda terenurilor cu destinaţie agricolă încasată în bugetul local de nivelul II” se reflectă veniturile încasate din arenda terenurilor cu destinaţie agricolă încasată în bugetul local de nivelul II.

La subcontul de nivelul II 141522 „Arenda terenurilor cu destinaţie agricolă încasată în bugetul local de nivelul I” se reflectă veniturile încasate din arenda terenurilor cu destinaţie agricolă încasată în bugetul local de nivelul I.

Subcontul de nivelul I 14153 *„Venituri de la arenda terenurilor cu altă destinaţie decît cea agricolă”* cuprinde următorul subcont de nivelul II.

141531 „Arenda terenurilor cu altă destinaţie decît cea agricolă încasată în bugetul de stat”.

141532 „Arenda terenurilor cu altă destinaţie decît cea agricolă încasată în bugetul local de nivelul II”.

141533 „Arenda terenurilor cu altă destinaţie decît cea agricolă încasată în bugetul local de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 141531 „Arenda terenurilor cu altă destinaţie decît cea agricolă încasată în bugetul de stat” se reflectă veniturile încasate din arenda terenurilor cu altă destinaţie decît cea agricolă încasată în bugetul de stat.

La subcontul de nivelul II 141532 „Arenda terenurilor cu altă destinaţie decît cea agricolă încasată în bugetul local de nivelul II” se reflectă veniturile încasate din arenda terenurilor cu altă destinaţie decît cea agricolă încasată în bugetul local de nivelul II.

La subcontul de nivelul II 141533 „Arenda terenurilor cu altă destinaţie decît cea agricolă încasată în bugetul local de nivelul I” se reflectă veniturile încasate din arenda terenurilor cu altă destinaţie decît cea agricolă încasată în bugetul local de nivelul I.

Subcontul de nivelul I 14154 „Venituri din concesiuni şi închirieri” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

141541 „Redevenţa din concesionarea activelor şi terenurilor aferente”.

La subcontul de nivelul II 141541 „Redevenţa din concesionarea activelor şi terenurilor aferente” se reflectă redevenţele din concesionarea activelor şi terenurilor aferente, inclusiv achitate de către Î.S. „Aeroportul Internaţional Chişinău”.

[Pct.3.1.52 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.163 din 28.12.2017, în vigoare 28.12.2017]

Grupa de conturi 142 „Venituri din vînzarea mărfurilor şi serviciilor”

3.1.53. Grupa de conturi *142 „Venituri din vînzarea mărfurilor şi serviciilor”* reprezintă suma tuturor veniturilor încasate pe parcursul perioadei de gestiune din venituri din vînzarea mărfurilor şi serviciilor.

În creditul acestor conturi se reflectă veniturile din venituri din vînzarea mărfurilor şi serviciilor, iar în debit – trecerea la sfîrşitul anului a veniturilor acumulate la rezultate.

Evidenţa operaţiilor de calculare a veniturilor se ţine în borderoul cumulativ privind calcularea veniturilor aferente mijloacelor colectate f. nr.NC-3 (nota de contabilitate nr.3).

3.1.54. Grupa de conturi *142 „Venituri din vînzarea mărfurilor şi serviciilor”* cuprinde următoarele conturi:

1422 „Taxe şi plăţi administrative”

1423 „Comercializarea mărfurilor şi serviciilor de către autorităţile/instituţiile bugetare”.

3.1.55. Contul 1422 *„Taxe şi plăţi administrative”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

14221 „Taxe administrative”

14222 „Taxa de stat”

14223 „Încasările de la vînzarea averii şi valutei confiscate”

14224 „Plăţi administrative”.

Subcontul de nivelul I 14221 *„Taxe administrative”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

142211 „Taxa de organizare a licitaţiilor şi loteriilor pe teritoriul unităţii administrativ-teritoriale”

142214 „Plata pentru certificatele de urbanism şi autorizările de construire sau desfiinţare în bugetul local de nivelul II”

142215 „Plata pentru certificatele de urbanism şi autorizările de construire sau desfiinţare în bugetul local de nivelul I”

142216 „Taxa de posesorii de cîini”

142217 „Taxa specială pentru asigurarea stabilităţii financiare”.

La subcontul de nivelul II 142211 „Taxa de organizare a licitaţiilor şi loteriilor pe teritoriul unităţii administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile încasate din taxa de organizare a licitaţiilor şi loteriilor pe teritoriul unităţii administrativ-teritoriale.

La subcontul de nivelul II 142214 „Plata pentru certificatele de urbanism şi autorizările de construire sau desfiinţare în bugetul local de nivelul II” se reflectă veniturile încasate din plata pentru certificatele de urbanism şi autorizările de construire sau desfiinţare în bugetul local de nivelul II.

La subcontul de nivelul II 142215 „Plata pentru certificatele de urbanism şi autorizările de construire sau desfiinţare în bugetul local de nivelul I” se reflectă veniturile încasate din plata pentru certificatele de urbanism şi autorizările de construire sau desfiinţare în bugetul local de nivelul I.

La subcontul de nivelul II 142216 „Taxa de posesorii de cîini” se reflectă veniturile încasate din taxa de posesorii de cîini.

La subcontul de nivelul II 142217 „Taxa specială pentru asigurarea stabilităţii financiare” se reflectă veniturile încasate din taxa specială pentru asigurarea stabilităţii financiare.

Subcontul de nivelul I 14222 *„Taxa de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

142220 „Taxa de stat”.

La subcontul de nivelul II 142220 „Taxa de stat” se reflectă veniturile încasate din taxa de stat.

Subcontul de nivelul I 14223 *„Încasările de la vînzarea averii şi valutei confiscate”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

142231 „Încasările de la vînzarea averii şi valutei confiscate încasate în bugetul de stat”

142232 „Încasările de la vînzarea averii şi valutei confiscate încasate în bugetul local de nivelul II”

142233 „Încasările de la vînzarea averii şi valutei confiscate încasate în bugetul local de nivelul I”.

142234 „Recuperarea bunurilor infracţionale indisponibilizate prin hotărâre judecătorească definitivă, încasată în bugetul de stat”.

142235 „Mijloace încasate la bugetul de stat în calitate de prejudicii, conform documentelor executorii, inclusiv din succesiune”.

142236 „Mijloace încasate în bugetul de stat de la confiscarea definitivă a mărfurilor, sau încasarea contravalorii acestora, administrate de organele vamale.

La subcontul de nivelul II 142231 „Încasările de la vînzarea averii şi valutei confiscate încasate în bugetul de stat” se reflectă veniturile încasate de la vînzarea averii şi valutei confiscate încasate în bugetul de stat.

La subcontul de nivelul II 142232 „Încasările de la vînzarea averii şi valutei confiscate încasate în bugetul local de nivelul II” se reflectă veniturile încasate de la vînzarea averii şi valutei confiscate încasate în bugetul local de nivelul II.

La subcontul de nivelul II 142233 „Încasările de la vînzarea averii şi valutei confiscate încasate în bugetul local de nivelul I” se reflectă veniturile încasate de la vînzarea averii şi valutei confiscate încasate în bugetul local de nivelul I.

La subcontul de nivelul II 142234 „Recuperarea bunurilor infracţionale indisponibilizate prin hotărâre judecătorească definitivă, încasată în bugetul de stat” se reflectă încasările de la recuperarea bunurilor infracţionale indisponibilizate prin hotărâre judecătorească definitivă stabilite de Agenţia de Recuperare a Bunurilor Infracţionale.

La subcontul de nivelul II 142235 „Mijloace încasate la bugetul de stat în calitate de prejudicii, conform documentelor executorii, inclusiv din succesiune” se reflectă încasările din achitarea datoriilor de către contribuabili, stabilite prin acte executorii, altele decât cele emise de Serviciul Fiscal de Stat.

La subcontul de nivelul II 142236 „Mijloace încasate în bugetul de stat de la confiscarea definitivă a mărfurilor, sau încasarea contravalorii acestora, administrate de organele vamale” se reflectă mijloacele încasate în bugetul de stat de la confiscarea definitivă a mărfurilor, sau încasarea contravalorii acestora, administrate de organele vamale.

Subcontul de nivelul I 14224 *„Plăţi administrative”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

142241 „Plată lunară pentru prestarea serviciilor de telefonie mobilă”

142242 „Plată suplimentară obligatorie obţinută de la perfectarea şi eliberarea certificatului de înmatriculare a automobilului”

142243 „Mijloace încasate în bugetul de stat în legătură cu excluderea terenurilor din circuitul agricol”

142244 „Taxa pentru eliberarea actelor permisive de către Agenţia Naţională de reglementare a Activităţilor Nucleare şi Radioactive”

142245 „Taxă la cumpărarea valutei străine de către persoanele fizice în casele de schimb valutar”

142246 „Încasări din salariu net al executantului serviciului civil”

142248 „Mijloace încasate în bugetul local de nivelul II în legătură cu excluderea terenurilor din circuitul agricol”

142249 „Mijloace încasate în bugetul local de nivelul I în legătură cu excluderea terenurilor din circuitul agricol”.

La subcontul de nivelul II 142241 „Plată lunară pentru prestarea serviciilor de telefonie mobilă” se reflectă veniturile încasate din plată lunară pentru prestarea serviciilor de telefonie mobilă.

La subcontul de nivelul II 142242 „Plată suplimentară obligatorie obţinută de la perfectarea şi eliberarea certificatului de înmatriculare a automobilului” se reflectă veniturile încasate din plată suplimentară obligatorie obţinută de la perfectarea şi eliberarea certificatului de înmatriculare a automobilului.

La subcontul de nivelul II 142243 „Mijloace încasate în bugetul de stat în legătură cu excluderea terenurilor din circuitul agricol” se reflectă veniturile încasate în bugetul de stat în legătură cu excluderea terenurilor din circuitul agricol.

La subcontul de nivelul II 142244 „Taxa pentru eliberarea actelor permisive de către Agenţia Naţională de reglementare a Activităţilor Nucleare şi Radioactive” se reflectă veniturile încasate din taxa pentru eliberarea actelor permisive de către Agenţia Naţională de reglementare a Activităţilor Nucleare şi Radioactive.

La subcontul de nivelul II 142245 „Taxă la cumpărarea valutei străine de către persoanele fizice în casele de schimb valutar” se reflectă veniturile încasate din taxa la cumpărarea valutei străine de către persoanele fizice în casele de schimb valutar.

La subcontul de nivelul II 142246 „Încasări din salariu net al executantului serviciului civil” se reflectă veniturile încasate din încasările din salariu net al executantului serviciului civil.

La subcontul de nivelul II 142248 „Mijloace încasate în bugetul local de nivelul II în legătură cu excluderea terenurilor din circuitul agricol” se reflectă veniturile încasate în bugetul local de nivelul II în legătură cu excluderea terenurilor din circuitul agricol.

La subcontul de nivelul II 142249 „Mijloace încasate în bugetul local de nivelul I în legătură cu excluderea terenurilor din circuitul agricol” se reflectă veniturile încasate în bugetul local de nivelul I în legătură cu excluderea terenurilor din circuitul agricol.

Subcontul de nivelul I 14225 *„Plata pentru locaţiunea bunurilor patrimoniului public încasată în bugetul local”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

142251 „Plata pentru locaţiunea bunurilor patrimoniului public încasată în bugetul local de nivelul II”.

142252 „Plata pentru locaţiunea bunurilor patrimoniului public încasată în bugetul local de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 142251 „Plata pentru locaţiunea bunurilor patrimoniului public încasată în bugetul local de nivelul II” se reflectă veniturile încasate din plata pentru locaţiunea bunurilor patrimoniului public încasată în bugetul local de nivelul II.

La subcontul de nivelul II 142252 „Plata pentru locaţiunea bunurilor patrimoniului public încasată în bugetul local de nivelul I” se reflectă veniturile încasate din plata pentru locaţiunea bunurilor patrimoniului public încasată în bugetul local de nivelul I.

[Pct.3.1.55 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.18 din 30.01.2019, în vigoare 08.02.2019]
[Pct.3.1.55 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.177 din 05.10.2018, în vigoare 01.01.2019]
[Pct.3.1.55 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.89 din 06.04.2018, în vigoare 06.04.2018]
[Pct.3.1.55 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.163 din 28.12.2017, în vigoare 28.12.2017]
[Pct.3.1.55 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.88 din 08.06.2017, în vigoare 01.01.2017]
[Pct.3.1.55 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.119 din 08.09.2016, în vigoare 23.09.2016]

3.1.56. Contul 1423 *„Comercializarea mărfurilor şi serviciilor de către autorităţile/instituţiile bugetare”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

14231 „Încasări de la prestarea serviciilor cu plată”

14232 „Plată pentru locaţiunea bunurilor patrimoniului public”

14234 „Contribuţii achitate conform schemei de obligaţii în domeniul eficienţei energetice

Subcontul de nivelul I 14234 „Contribuţii achitate conform schemei de obligaţii în domeniul eficienţei energetice” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

142340 „Contribuţii achitate conform schemei de obligaţii în domeniul eficienţei energetice”.

La subcontul de nivelul II 142340 „Contribuţii achitate conform schemei de obligaţii în domeniul eficienţei energetice” se reflectă suma contribuţiei achitate de către fiecare parte obligată şi anume, operatorii sistemelor de distribuţie a energiei electrice şi a gazelor naturale şi importatorii de produse petroliere, reieşind din cheltuielile totale necesare pentru realizarea măsurilor de eficienţă energetică.

Subcontul de nivelul I 14231 *„Încasări de la prestarea serviciilor cu plată”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

142310 „Încasări de la prestarea serviciilor cu plată”.

La subcontul de nivelul II 142310 „Încasări de la prestarea serviciilor cu plată” se reflectă veniturile încasate din încasări de la prestarea serviciilor cu plată.

Subcontul de nivelul I 14232 *„Plată pentru locaţiunea bunurilor patrimoniului public”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

142320 „Plată pentru locaţiunea bunurilor patrimoniului public”.

La subcontul de nivelul II 142320 “Plată pentru locaţiunea bunurilor patrimoniului public” se reflectă veniturile încasate din plata pentru serviciile comunale aferente încăperilor date în chirie, precum şi încasările din taxa lunară de cazare în cămine a masteranzilor şi doctoranzilor care îşi fac studiile în bază de contract, post doctoranzilor şi medicilor înscrişi pentru secundariat clinic cu vechime în muncă de medic şi alte categorii de locatari, precum şi plata pentru arenda terenurilor cu destinaţie agricolă şi altă destinaţie, aflate la balanţa instituţiilor bugetare şi neutilizate în activitatea de producere.

La subcontul de nivelul II „Taxa pentru închirierea manualelor” se reflectă veniturile încasate din taxa pentru închirierea manualelor.

[Pct.3.1.56 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.18 din 30.01.2019, în vigoare 08.02.2019]
[Pct.3.1.56 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.177 din 05.10.2018, în vigoare 01.01.2019]

[Pct.3.1.56 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.163 din 28.12.2017, în vigoare 28.12.2017]
[Pct.3.1.56 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.88 din 08.06.2017, în vigoare 01.01.2017]

Grupa de conturi 143 „Amenzi şi sancţiuni”

3.1.57. Grupa de conturi *143 „Amenzi şi sancţiuni”* reprezintă suma tuturor veniturilor încasate pe parcursul perioadei de gestiune din amenzi şi sancţiuni.

În creditul acestor conturi se reflectă veniturile din amenzi şi sancţiuni, iar în debit – restituirea amenzilor şi sancţiuni şi trecerea la sfîrşitul anului a veniturilor acumulate la rezultate.

3.1.58. Grupa de conturi *143 „Amenzi şi sancţiuni”* cuprinde următoarele conturi:

1431 „Amenzi şi sancţiuni contravenţionale”

1432 „Amenzi pentru încălcarea traficului rutier”

1433 „Amenzi aplicate de organele de control”

1434 „Amenzi aplicate de alte organe de stat”.

3.1.59. Contul 1431 *„Amenzi şi sancţiuni contravenţionale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

14311 „Amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în bugetul de stat”

14312 „Amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în bugetul local de nivelul II”

14313 „Amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în bugetul local de nivelul I”

14314 „Amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în fondurile asigurărilor obligatorii în medicină”

14315 „Amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în bugetul asigurărilor sociale de stat”.

Subcontul de nivelul I 14311 *„Amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în bugetul de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

143111 „Amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în bugetul de stat”

143112 „Amenzi şi sancţiuni contravenţionale, aplicate pentru neachitarea vinietei, încasate în bugetul de sta”.

143113 „Amenzi aplicate de către agenţii constatatori din cadrul subdiviziunilor Inspectoratului General al Poliţiei”.

143114 „Amenzi aplicate de către agenţii constatatori din cadrul Autorităţii Administrative „Agenţia Naţională Transport Auto””

143115 „Amenzi aplicate de către Agenţia Achiziţii Publice”

143116 „Amenzi aplicate de Inspectoratul pentru Protecţia Mediului”.

143117 „Amenzi aplicate de Consiliul Concurenţei”

La subcontul de nivelul II 143111 „Amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în bugetul de stat” se reflectă veniturile încasate din amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în bugetul de stat.

La acest subcont, nu se reflectă amenzile aplicate de către agenţii constatatori din cadrul subdiviziunilor Inspectoratului General al Poliţiei, care se reflectă la subcontul 143113.

La subcontul de nivelul II 143112 „Amenzi şi sancţiuni contravenţionale, aplicate pentru neachitarea vinietei, încasate în bugetul de stat” se reflectă amenzile pentru neachitarea vinietei aplicate de către agenţii constatatori din cadrul subdiviziunilor subordonate Inspectoratului General al Poliţiei şi Poliţiei de Frontieră ale Ministerului Afacerilor Interne.

La subcontul de nivelul II 143113 „Amenzi aplicate de către agenţii constatatori din cadrul subdiviziunilor Inspectoratului General al Poliţiei” se reflectă veniturile încasate în bugetul de stat din amenzi aplicate de către agenţii constatatori din cadrul subdiviziunilor Inspectoratului General al Poliţiei. La acest subcont nu se reflectă amenzile pentru încălcarea traficului rutier, care se prevăd la contul 1432 „Amenzi pentru încălcarea traficului rutier”.

La subcontul de nivelul II 143114 „Amenzi aplicate de către agenţii constatatori din cadrul Autorităţii Administrative „Agenţia Naţională Transport Auto” se reflectă veniturile încasate din amenzi aplicate de către agenţii constatatori din cadrul Autorităţii Administrative „Agenţia Naţională Transport Auto”.

La subcontul de nivelul II 143115 „Amenzi aplicate de către Agenţia Achiziţii Publice” se reflectă veniturile încasate din amenzi aplicate de către Agenţia Achiziţii Publice.

La subcontul de nivelul II 143116 „Amenzi aplicate de Inspectoratul pentru Protecţia Mediului” se reflectă veniturile încasate din amenzile aplicate de Inspectoratul pentru Protecţia Mediului.

La subcontul de nivelul II 143117 „Amenzi aplicate de Consiliul Concurenţei” se reflectă veniturile încasate din amenzi aplicate de Consiliul Concurenţei.

Subcontul de nivelul I 14312 *„Amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în bugetul local de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

143120 „Amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în bugetul local de nivelul II „.

La subcontul de nivelul II 143120 „Amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în bugetul local de nivelul II” se reflectă veniturile încasate din amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în bugetul local de nivelul II.

Subcontul de nivelul I 14313 *„Amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în bugetul local de nivelul I”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

143130 „Amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în bugetul local de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 143130 „Amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în bugetul local de nivelul I” se reflectă veniturile încasate din amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în bugetul local de nivelul I.

Subcontul de nivelul I 14314 *„Amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în fondurile asigurărilor obligatorii în medicină”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

143140 „Amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în fondurile asigurărilor obligatorii în medicină”.

La subcontul de nivelul II 143140 „Amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în fondurile asigurărilor obligatorii în medicină” se reflectă veniturile încasate din amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în fondurile asigurărilor obligatorii în medicină.

Subcontul de nivelul I 14315 *„Amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în bugetul asigurărilor sociale de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

143150 „Amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în bugetul asigurărilor sociale de stat”.

La subcontul de nivelul II 143150 „Amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în bugetul asigurărilor sociale de stat” se reflectă veniturile încasate din amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în bugetul asigurărilor sociale de stat.

[Pct.3.1.59 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.26 din 29.01.2018, în vigoare 29.01.2018]
[Pct.3.1.59 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.163 din 28.12.2017, în vigoare 28.12.2017]
[Pct.3.1.59 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.89 din 14.06.2017, în vigoare 14.06.2017]
[Pct.3.1.59 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.88 din 08.06.2017, în vigoare 01.01.2017]
[Pct.3.1.59 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.119 din 08.09.2016, în vigoare 23.09.2016]

3.1.60. Contul 1432 *„Amenzi pentru încălcarea traficului rutier”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

14321 „Amenzi aplicate de Inspectoratul naţional de patrulare”

14322 „Amenzi aplicate de secţiile de supraveghere şi control ale traficului rutier”

14323 „Amenzi aplicate de Inspectoratul naţional de patrulare pentru încălcarea traficului rutier constatate cu ajutorul mijloacelor foto-video”.

14324 „Amenzi aplicate de subdiviziunile Inspectoratului General al Poliţiei pentru încălcarea traficului rutier constatate cu ajutorul mijloacelor foto-video”.

Subcontul de nivelul I 14321 *„Amenzi aplicate de Inspectoratul naţional de patrulare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

143210 „Amenzi aplicate de Inspectoratul naţional de patrulare”.

La subcontul de nivelul II 143210 „Amenzi aplicate de Inspectoratul naţional de patrulare” se reflectă veniturile încasate din amenzi aplicate de Inspectoratul naţional de patrulare.

Subcontul de nivelul I 14322 *„Amenzi aplicate de secţiile de supraveghere şi control ale traficului rutier”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

143220 „Amenzi aplicate de secţiile de supraveghere şi control ale traficului rutier”.

La subcontul de nivelul II 143220 „Amenzi aplicate de secţiile de supraveghere şi control ale traficului rutier” se reflectă veniturile încasate din amenzi aplicate de secţiile de supraveghere şi control ale traficului rutier.

Subcontul de nivelul I 14323 *„Amenzi aplicate de Inspectoratul naţional de patrulare pentru încălcarea traficului rutier constatate cu ajutorul mijloacelor foto-video”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

143230 „Amenzi aplicate de Inspectoratul naţional de patrulare pentru încălcarea traficului rutier constatate cu ajutorul mijloacelor foto-video”.

La subcontul de nivelul II 143230 „Amenzi aplicate de Inspectoratul naţional de patrulare pentru încălcarea traficului rutier constatate cu ajutorul mijloacelor foto-video” se reflectă veniturile încasate din amenzi aplicate de Inspectoratul naţional de patrulare pentru încălcarea traficului rutier constatate cu ajutorul mijloacelor foto-video.

Subcontul de nivelul I 14324 „Amenzi aplicate de subdiviziunile Inspectoratului General al Poliţiei pentru încălcarea traficului rutier constatate cu ajutorul mijloacelor foto-video” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

143241 „Amenzi aplicate de subdiviziunile Inspectoratului General al Poliţiei pentru încălcarea traficului rutier constatate cu ajutorul mijloacelor foto-video, încasate în bugetul local de nivelul II”

143242 „Amenzi aplicate de subdiviziunile Inspectoratului General al Poliţiei pentru încălcarea traficului rutier constatate cu ajutorul mijloacelor foto-video, încasate în bugetul local de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 143241 „Amenzi aplicate de subdiviziunile Inspectoratului General al Poliţiei pentru încălcarea traficului rutier constatate cu ajutorul mijloacelor foto-video, încasate în bugetul local de nivelul II” se reflectă veniturile încasate din amenzi aplicate de subdiviziunile Inspectoratului General al Poliţiei pentru încălcarea traficului rutier constatate cu ajutorul mijloacelor foto-video, încasate în bugetul local de nivelul II.

La subcontul de nivelul II 143241 „Amenzi aplicate de subdiviziunile Inspectoratului General al Poliţiei pentru încălcarea traficului rutier constatate cu ajutorul mijloacelor foto-video, încasate în bugetul local de nivelul I” se reflectă veniturile încasate din amenzi aplicate de subdiviziunile Inspectoratului General al Poliţiei pentru încălcarea traficului rutier constatate cu ajutorul mijloacelor foto-video, încasate în bugetul local de nivelul I.

3.1.61. Contul 1433 *„Amenzi aplicate de organele de control”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

14331 „Amenzi aplicate de Inspecţia financiară”

14332 „Amenzi aplicate de către organele Serviciul Fiscal de Stat”

14334 „Amenzi aplicate de organele Serviciului Vamal”

14335 „Amenzi aplicate de Poliţia de Frontieră”.

Subcontul de nivelul I 14331 *„Amenzi aplicate de Inspecţia financiară”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

143310 „Amenzi aplicate de Inspecţia financiară”

143311 „Amenzi aplicate de Inspecţia financiară încasate în bugetul de stat”

143312 „Amenzi aplicate de Inspecţia financiară încasate în bugetul local de nivelul II”.

La subcontul de nivelul II 143310 „Amenzi aplicate de Inspecţia financiară” se reflectă veniturile încasate din amenzi aplicate de Inspecţia financiară.

La subcontul de nivelul II 143311 „Amenzi aplicate de Inspecţia financiară încasate în bugetul de stat” se reflectă veniturile încasate din amenzi aplicate de Inspecţia financiară încasate în bugetul de stat.

La subcontul de nivelul II 143312 „Amenzi aplicate de Inspecţia financiară încasate în bugetul local de nivelul II” se reflectă veniturile încasate din amenzi aplicate de Inspecţia financiară încasate în bugetul local de nivelul II.

Subcontul de nivelul I 14332 *„Amenzi aplicate de către organele Serviciul Fiscal de Stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

143321 „Amenzi aplicate de către organele Serviciul fiscal de Stat încasate în bugetul de stat”

143322 „Amenzi aplicate de către organele Serviciul Fiscal de Stat încasate în bugetul fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală”

143323 „Amenzi contravenţionale aplicate de organele Serviciului Fiscal de Stat”

143324 „Amenzi contravenţionale aplicate de organele Serviciului Fiscal de Stat pentru încălcarea termenilor de repatriere a mijloacelor materiale şi mijloacelor băneşti”.

143326 „Majorarea de întârziere aplicată executorilor judecătoreşti conform Codului fiscal”.

La subcontul de nivelul II 143321 „Amenzi aplicate de către organele Serviciul Fiscal de Stat încasate în bugetul de stat” se reflectă veniturile încasate în bugetul de stat din amenzi aplicate de către organele Serviciul Fiscal de Stat.

La subcontul de nivelul II 143322 „Amenzi aplicate de către organele Serviciul Fiscal de Stat încasate în bugetul fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală” se reflectă veniturile încasate în bugetul fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală din amenzi aplicate de către organele Serviciul Fiscal de Stat.

La subcontul de nivelul II 143323 „Amenzi contravenţionale aplicate de organele Serviciului Fiscal de Stat” se reflectă veniturile încasate din amenzi contravenţionale aplicate de organele Serviciului Fiscal de Stat.

La subcontul de nivelul II 143324 „Amenzi contravenţionale aplicate de organele Serviciului Fiscal de Stat pentru încălcarea termenilor de repatriere a mijloacelor materiale şi mijloacelor băneşti” se reflectă veniturile încasate din amenzi contravenţionale aplicate de organele Serviciului Fiscal de Stat pentru încălcarea termenilor de repatriere a mijloacelor materiale şi mijloacelor băneşti.

La subcontul de nivelul II 143326 „Majorarea de întârziere aplicată executorilor judecătoreşti conform Codului fiscal” se reflectă sumele majorării de întârziere calculate în temeiul art.263^2 din Codul fiscal pentru transferarea tardivă de către executorii judecătoreşti a plăţilor încasate în folosul bugetului public naţional.

Subcontul de nivelul I 14334 *„Amenzi aplicate de organele Serviciului Vamal”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

143340 „Amenzi aplicate de organele Serviciului Vamal”.

La subcontul de nivelul II 143340 „Amenzi aplicate de organele Serviciului Vamal” se reflectă veniturile încasate din amenzi aplicate de organele Serviciului Vamal.

Subcontul de nivelul I 14335 *„Amenzi aplicate de Poliţia de Frontieră”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

143350 „Amenzi aplicate de Poliţia de Frontieră”.

La subcontul de nivelul II 143350 „Amenzi aplicate de Poliţia de Frontieră” se reflectă veniturile încasate din amenzi aplicate de Poliţia de Frontieră.

[Pct.3.1.61 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.171 din 05.10.2018, în vigoare 19.10.2018]

[Pct.3.1.61 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.99 din 21.07.2016, în vigoare 05.08.2016]

3.1.62. Contul 1434 *„Amenzi aplicate de alte organe de stat”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

14341 „Amenzi aplicate de Agenţia pentru Supraveghere Tehnică”

14342 „Amenzi aplicate de instanţele judecătoreşti în cauze contravenţionale şi penale”

14343 „Amenzi aferente plăţilor la bugetul asigurărilor sociale de stat”

14345 „Amenzi aplicate de centrele de medicină preventivă”

14346 „Amenzi aplicate de Agenţia pentru protecţia consumatorului”

14347 „Amenzi aplicate pentru utilizarea muncii nedeclarate”

14348 „Amenzi aplicate pentru nerepartizarea la termen a încasărilor valutare”

14349 „Alte amenzi şi sancţiuni pecuniare”.

Subcontul de nivelul I 14341 *„Amenzi aplicate de Inspecţia de Stat în Construcţii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

143410 „Amenzi aplicate de Inspecţia de Stat în Construcţii”.

La subcontul de nivelul II 143410 „Amenzi aplicate de Inspecţia de Stat în Construcţii” se reflectă veniturile încasate din amenzi aplicate de Inspecţia de Stat în Construcţii.

Subcontul de nivelul I 14342 *„Amenzi aplicate de instanţele judecătoreşti în cauze contravenţionale şi penale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

143420 „Amenzi aplicate de instanţele judecătoreşti în cauze contravenţionale şi penale”.

La subcontul de nivelul II 143420 „Amenzi aplicate de instanţele judecătoreşti în cauze contravenţionale şi penale” se reflectă veniturile încasate din amenzi aplicate de instanţele judecătoreşti în cauze contravenţionale şi penale.

Subcontul de nivelul I 14343 *„Amenzi aferente plăţilor la bugetul asigurărilor sociale de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

143430 „Amenzi aferente plăţilor la bugetul asigurărilor sociale de stat”.

La subcontul de nivelul II 143430 „Amenzi aferente plăţilor la bugetul asigurărilor sociale de stat” se reflectă veniturile încasate din amenzi aferente plăţilor la bugetul asigurărilor sociale de stat.

Subcontul de nivelul I 14345 *„Amenzi aplicate de centrele de medicină preventivă”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

143450 „Amenzi aplicate de centrele de medicină preventivă”.

La subcontul de nivelul II 143450 „Amenzi aplicate de centrele de medicină preventivă” se reflectă veniturile încasate din amenzi aplicate de centrele de medicină preventivă.

Subcontul de nivelul I 14346 *„Amenzi aplicate de Agenţia pentru protecţia consumatorului”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

143460 „Amenzi aplicate de Agenţia pentru protecţia consumatorului”.

La subcontul de nivelul II 143460 „Amenzi aplicate de Agenţia pentru protecţia consumatorului” se reflectă veniturile încasate din amenzi aplicate de Agenţia pentru protecţia consumatorului.

Subcontul de nivelul I 14347 *„Amenzi aplicate pentru utilizarea muncii nedeclarate”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

143470 „Amenzi aplicate pentru utilizarea muncii nedeclarate”.

La subcontul de nivelul II 143470 „Amenzi aplicate pentru utilizarea muncii nedeclarate” se reflectă veniturile încasate din amenzi aplicate pentru utilizarea muncii nedeclarate.

Subcontul de nivelul I 14348 *„Amenzi aplicate pentru nerepartizarea la termen a încasărilor valutare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

143480 „Amenzi aplicate pentru nerepartizarea la termen a încasărilor valutare”.

La subcontul de nivelul II 143480 „Amenzi aplicate pentru nerepartizarea la termen a încasărilor valutare” se reflectă veniturile încasate din amenzi aplicate pentru nerepartizarea la termen a încasărilor valutare.

Subcontul de nivelul I 14349 *„Alte amenzi şi sancţiuni pecuniare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

143490 „Alte amenzi şi sancţiuni pecuniare”

143491 „Alte amenzi şi sancţiuni pecuniare încasate în bugetul de stat”

143492 „Alte amenzi şi sancţiuni pecuniare încasate în bugetul local de nivelul II”

143493 „Alte amenzi şi sancţiuni pecuniare încasate în bugetul local de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 143490 „Alte amenzi şi sancţiuni pecuniare” se reflectă veniturile încasate din alte amenzi şi sancţiuni pecuniare.

La subcontul de nivelul II 143491 „Alte amenzi şi sancţiuni pecuniare încasate în bugetul de stat” se reflectă veniturile încasate din alte amenzi şi sancţiuni pecuniare încasate în bugetul de stat.

La subcontul de nivelul II 143492 „Alte amenzi şi sancţiuni pecuniare încasate în bugetul local de nivelul II” se reflectă veniturile încasate din alte amenzi şi sancţiuni pecuniare încasate în bugetul local de nivelul II.

La subcontul de nivelul II 143493 „Alte amenzi şi sancţiuni pecuniare încasate în bugetul local de nivelul I” se reflectă veniturile încasate din alte amenzi şi sancţiuni pecuniare încasate în bugetul local de nivelul I.

[Pct.3.1.62 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.163 din 28.12.2017, în vigoare 28.12.2017]

[Pct.3.1.62 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.119 din 08.09.2016, în vigoare 23.09.2016]

Grupa de conturi 144 „Donaţii voluntare”

3.1.63. Grupa de conturi 144 „Donaţii voluntare” reprezintă suma tuturor veniturilor încasate/obţinute din donaţii voluntare şi ajutoare umanitare din afara sistemului bugetar.

În creditul acestor conturi se reflectă veniturile din donaţii voluntare şi ajutoare umanitare, iar în debit – trecerea la sfîrşitul anului a veniturilor acumulate din donaţii voluntare şi ajutoare umanitare la rezultatul financiar.

[Pct.3.1.63 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.199 din 14.12.2018, în vigoare 22.12.2018]

3.1.64. Grupa de conturi *144 „Donaţii voluntare”* cuprinde următoarele conturi:

1441 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente”

1442 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale”.

3.1.65. Contul 1441 *„Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

14411 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne”

14412 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse externe”.

Subcontul de nivelul I 14411 *„Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

144111 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susţinerea bugetului de stat”

144112 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul II”

144113 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul I”

144114 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne pentru autorităţile/instituţiile bugetare”.

La subcontul de nivelul II 144111 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susţinerea bugetului de stat” se reflectă veniturile încasate/obţinute din donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susţinerea bugetului de stat.

La subcontul de nivelul II 144112 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul II” se reflectă veniturile încasate/obţinute din donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul II.

La subcontul de nivelul II 144113 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul I” se reflectă veniturile încasate/obţinute din donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul I.

La subcontul de nivelul II 144114 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne pentru autorităţile/instituţiile bugetare” se reflectă veniturile încasate/obţinute din donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne pentru autorităţile/instituţiile bugetare.

Subcontul de nivelul I 14412 *„Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse externe”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

144121 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse externe pentru susţinerea bugetului de stat”

144122 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse externe pentru susţinerea bugetului local de nivelul II”

144123 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse externe pentru susţinerea bugetului local de nivelul I”

144124 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse externe pentru autorităţile/instituţiile bugetare”.

La subcontul de nivelul II 144121 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse externe pentru susţinerea bugetului de stat” se reflectă veniturile încasate/obţinute din donaţii voluntare şi ajutoare umanitare pentru cheltuieli curente din surse externe pentru susţinerea bugetului de stat.

La subcontul de nivelul II 144122 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse externe pentru susţinerea bugetului local de nivelul II” se reflectă veniturile încasate/obţinute din donaţii voluntare şi ajutoare umanitare pentru cheltuieli curente din surse externe pentru susţinerea bugetului local de nivelul II.

La subcontul de nivelul II 144123 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse externe pentru susţinerea bugetului local de nivelul I” se reflectă veniturile încasate/obţinute din donaţii voluntare şi ajutoare umanitare pentru cheltuieli curente din surse externe pentru susţinerea bugetului local de nivelul I.

La subcontul de nivelul II 144124 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse externe pentru autorităţile/instituţiile bugetare” se reflectă veniturile încasate/obţinute din donaţii voluntare şi ajutoare umanitare pentru cheltuieli curente din surse externe pentru autorităţile/instituţiile bugetare.

[Pct.3.1.65 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.199 din 14.12.2018, în vigoare 22.12.2018]

3.1.66. Contul 1442 *„Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

14421 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse interne”

14422 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse externe”.

Subcontul de nivelul I 14421 *„Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse interne”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

144211 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru susţinerea bugetului de stat”.

144212 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul II”.

144213 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul I”.

144214 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru autorităţile/instituţiile bugetare”.

La subcontul de nivelul II 144211 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru susţinerea bugetului de stat” se reflectă veniturile încasate/obţinute din donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru susţinerea bugetului de stat.

La subcontul de nivelul II 144212 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul II” se reflectă veniturile încasate/obţinute din donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul II.

La subcontul de nivelul II 144213 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul I” se reflectă veniturile încasate/obţinute din donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul I.

La subcontul de nivelul II 144214 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru autorităţile/instituţiile bugetare” se reflectă veniturile încasate/obţinute din donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru autorităţile/instituţiile bugetare.

Subcontul de nivelul I 14422 *„Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse externe”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

144221 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru susţinerea bugetului de stat”

144222 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru susţinerea bugetului local de nivelul II”

144223 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru susţinerea bugetului local de nivelul I”

144224 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru autorităţile/instituţiile bugetare”.

La subcontul de nivelul II 144221 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru susţinerea bugetului de stat” se reflectă veniturile încasate din donaţii voluntare şi ajutoare umanitare pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru susţinerea bugetului de stat.

La subcontul de nivelul II 144222 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru susţinerea bugetului local de nivelul II” se reflectă veniturile încasate din donaţii voluntare şi ajutoare umanitare pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru susţinerea bugetului local de nivelul II.

La subcontul de nivelul II 144223 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru susţinerea bugetului local de nivelul I” se reflectă veniturile încasate din donaţii voluntare şi ajutoare umanitare pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru susţinerea bugetului local de nivelul I.

La subcontul de nivelul II 144224 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru autorităţile/instituţiile bugetare” se reflectă veniturile încasate din donaţii voluntare şi ajutoare umanitare pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru autorităţile/instituţiile bugetare.

[Pct.3.1.66 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.199 din 14.12.2018, în vigoare 22.12.2018]

Grupa de conturi 145 „Alte venituri şi venituri neidentificate”

3.1.67. Grupa de conturi *145 „Alte venituri şi venituri neidentificate”* reprezintă suma tuturor veniturilor încasate pe parcursul perioadei de gestiune din alte venituri şi venituri neidentificate.

În creditul acestor conturi se reflectă veniturile din alte venituri şi venituri neidentificate, iar în debit – restituirea altor venituri şi a veniturilor neidentificate, precum şi trecerea la sfîrşitul anului a veniturilor acumulate la rezultate.

3.1.68. Grupa de conturi *145 „Alte venituri şi venituri neidentificate”* cuprinde următoarele conturi:

1451 „Alte venituri”

1452 „Venituri neidentificate”.

3.1.69. Contul 1451 *„Alte venituri”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

14511 „Alte venituri încasate în bugetul de stat”

14512 „Alte venituri încasate în bugetul asigurărilor sociale de stat”

14513 „Alte venituri încasate în fondul asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală”

14514 „Alte venituri încasate în bugetele locale”

14515 „Alte venituri pentru proiecte finanţate din surse externe”

14516 „Impozit unic”

14517 „Taxa de declarare voluntară”.

Subcontul de nivelul I 14511 „*Alte venituri încasate în bugetul de stat*” cuprinde următoarele subconturi de nivelul II:

145111 „Alte venituri încasate în bugetul de stat”

145112 „Alte venituri încasate în bugetul de stat, administrate de Organele Vamale”.

La subcontul de nivelul II 145111 „Alte venituri încasate în bugetul de stat” se reflectă alte venituri încasate în bugetul de stat.

La subcontul de nivelul II 145112 „Alte venituri încasate în bugetul de stat, administrate de Organele Vamale” se reflectă alte venituri încasate în bugetul de stat, administrate de Organele Vamale.

Subcontul de nivelul I 14512 *„Alte venituri încasate în bugetul asigurărilor sociale de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

145120 „Alte venituri încasate în bugetul asigurărilor sociale de stat”.

La subcontul de nivelul II 145120 „Alte venituri încasate în bugetul asigurărilor sociale de stat” se reflectă veniturile încasate din alte venituri încasate în bugetul asigurărilor sociale de stat.

Subcontul de nivelul I 14513 *„Alte venituri încasate în fondul asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

145130 „Alte venituri încasate în fondul asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală”.

La subcontul de nivelul II 145130 „Alte venituri încasate în fondul asigurărilor obligatorii de asistenţă medical” se reflectă veniturile încasate din alte venituri încasate în fondul asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală.

Subcontul de nivelul I 14514 *„Alte venituri încasate în bugetele locale unităţilor administrativ teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

145141 „Alte venituri încasate în bugetele locale de nivelul II”

145142 „Alte venituri încasate în bugetele locale de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 145141 „Alte venituri încasate în bugetele locale de nivelul II” se reflectă veniturile încasate din alte venituri încasate în bugetele locale de nivelul II.

La subcontul de nivelul II 145142 „Alte venituri încasate în bugetele locale de nivelul I” se reflectă veniturile încasate din alte venituri încasate în bugetele locale de nivelul I.

Subcontul de nivelul I 14515 *„Alte venituri pentru proiecte finanţate din surse externe”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

145150 „Alte venituri pentru proiecte finanţate din surse externe”.

La subcontul de nivelul II 145150 „Alte venituri pentru proiecte finanţate din surse externe” se reflectă veniturile încasate din alte venituri pentru proiecte finanţate din surse externe.

Subcontul de nivelul I 14516 „Impozit unic” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

145161 „Impozitul unic perceput de la rezidenţii parcurilor pentru tehnologia informaţiei”.

La subcontul de nivelul II 145161 „Impozitul unic perceput de la rezidenţii parcurilor pentru tehnologia informaţiei” se reflectă veniturile încasate din impozitul unic perceput de la rezidenţii parcurilor pentru tehnologia informaţiei.

Subcontul de nivelul I 14517 „Taxa de declarare voluntară” cuprinde următoarele subconturi de nivelul II:

145171 „Taxa de declarare voluntară a mijloacelor băneşti”

145172 „Taxa de declarare voluntară a tranzacţiilor de vânzare-cumpărare a bunurilor imobiliare/mijloacelor de transport”

145173 „Taxa de declarare voluntară a tranzacţiilor de vânzare-cumpărare a valorilor mobiliare”

145174 „Taxa de declarare voluntară a tranzacţiilor de vânzare-cumpărare a cotelor-părţi din întreprinderi”

145175 „Taxa de declarare voluntară a diferenţelor pozitive rezultate din reevaluarea bunurilor imobiliare/mijloacelor de transport”.

La subcontul de nivelul II 145171 „Taxa de declarare voluntară a mijloacelor băneşti” se reflectă veniturile încasate din taxa de declarare voluntară a mijloacelor băneşti în mărime de 6% de la subiecţii declarării voluntare, care anterior nu au fost declarate.

La subcontul de nivelul II 145172 „Taxa de declarare voluntară a tranzacţiilor de vânzare-cumpărare a bunurilor imobiliare/mijloacelor de transport” se reflectă veniturile încasate din taxa

de declarare voluntară a tranzacţiilor de vânzare-cumpărare a bunurilor imobiliare/mijloacelor de transport în mărime de 3% de la subiecţii declarării voluntare, care anterior nu au fost declarate.

La subcontul de nivelul II 145173 „Taxa de declarare voluntară a tranzacţiilor de vânzare-cumpărare a valorilor mobiliare" se reflectă, veniturile încasate din taxa de declarare voluntară a tranzacţiilor de vânzare-cumpărare a valorilor mobiliare în mărime de 3% de la subiecţii declarării voluntare, care anterior nu au fost declarate.

La subcontul de nivelul II 145174 „Taxa de declarare voluntară a tranzacţiilor de vânzare-cumpărare a cotelor-părţi din întreprinderi" se reflectă veniturile încasate din taxa de declarare voluntară a tranzacţiilor de vânzare-cumpărare a cotelor-părţi din întreprinderi în mărime de 3% de la subiecţii declarării voluntare, care anterior nu au fost declarate.

La subcontul de nivelul II 145175 „Taxa de declarare voluntară a diferenţelor pozitive rezultate din reevaluarea bunurilor imobiliare/mijloacelor de transport" se reflectă veniturile încasate din taxa de declarare voluntară a diferenţelor pozitive rezultate din reevaluarea bunurilor imobiliare/mijloacelor de transport în mărime de 3% de la subiecţii declarării voluntare, care anterior nu au fost declarate.

[Pct.3.1.69 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.18 din 30.01.2019, în vigoare 08.02.2019]
[Pct.3.1.69 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.171 din 05.10.2018, în vigoare 19.10.2018]
[Pct.3.1.69 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.88 din 08.06.2017, în vigoare 01.01.2017]
[Pct.3.1.69 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.119 din 08.09.2016, în vigoare 23.09.2016]

3.1.70. Contul 1452 *„Venituri neidentificate"* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

14521 „Venituri neidentificate ale bugetului de stat"

14522 „Venituri neidentificate ale bugetului asigurărilor sociale de stat"

14523 „Venituri neidentificate ale fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală"

14524 „Venituri neidentificate ale bugetelor locale".

Subcontul de nivelul I 14521 *„Venituri neidentificate ale bugetului de stat"* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

145210 „Venituri neidentificate ale bugetului de stat".

La subcontul de nivelul II 145210 „Venituri neidentificate ale bugetului de stat" se reflectă veniturile încasate din venituri neidentificate ale bugetului de stat.

Subcontul de nivelul I 14522 *„Venituri neidentificate ale bugetului asigurărilor sociale de stat"* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

145220 „Venituri neidentificate ale bugetului asigurărilor sociale de stat".

La subcontul de nivelul II 145220 „Venituri neidentificate ale bugetului asigurărilor sociale de stat" se reflectă veniturile încasate din venituri neidentificate ale bugetului asigurărilor sociale de stat.

Subcontul de nivelul I 14523 *„Venituri neidentificate ale fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală"* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

145230 „Venituri neidentificate ale fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală".

La subcontul de nivelul II 145230 „Venituri neidentificate ale fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală" se reflectă veniturile încasate din venituri neidentificate ale fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală.

Subcontul de nivelul I 14524 *„Venituri neidentificate ale bugetelor locale"* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

145241 „Venituri neidentificate ale bugetelor locale de nivelul II"

145242 „Venituri neidentificate ale bugetelor locale de nivelul I".

La subcontul de nivelul II 145241 „Venituri neidentificate ale bugetelor locale de nivelul II” se reflectă veniturile încasate din venituri neidentificate ale bugetelor locale de nivelul II.

La subcontul de nivelul II 145242 „Venituri neidentificate ale bugetelor locale de nivelul I” se reflectă veniturile încasate din venituri neidentificate ale bugetelor locale de nivelul I.

Grupa de conturi 149 „Alte venituri şi finanţări”

3.1.71. Grupa de conturi *149 „Alte venituri şi finanţări”* reprezintă alte venituri calculate şi finanţări primite pe parcursul perioadei de gestiune.

În creditul acestor conturi se reflectă alte venituri calculate şi finanţări primite, iar în debit – restituirea altor venituri şi finanţări, şi trecerea la sfîrşitul anului a veniturilor acumulate la rezultate.

[Pct.3.1.71 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.89 din 14.06.2017, în vigoare 14.06.2017]

3.1.72. Grupa de conturi *149 „Alte venituri şi finanţări”* cuprinde următoarele conturi:

1491 „Venituri din realizarea activelor de către instituţii”

1492 „Venituri de la active intrate cu titlu gratuit”

1493 „Venituri din reevaluarea activelor (majorarea valorii)”

1494 „Venituri excepţionale (Compensaţii primite pentru recuperarea pierderilor din evenimente excepţionale)”

1495 „Venituri din recuperarea daunei materiale şi lipsurilor”

1498 „Finanţare de la buget”

1499 „Alte venituri ALE AUTORITĂŢILOR/INSTITUŢIILOR BUGETARE”.

[Pct.3.1.72 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.31 din 18.02.2019, în vigoare 01.03.2019]

3.1.73. Contul 1491 *„Venituri din realizarea activelor de către instituţii”* este destinat generalizării informaţiei privind veniturile obţinute din ieşirea activelor – mijloace fixe, terenuri, active nemateriale.

În creditul acestui cont se reflectă veniturile acumulate pe parcursul anului din ieşirea mijloacelor fixe, terenurilor, activelor nemateriale, iar în debit – restituirea altor venituri şi finanţări, şi trecerea la sfîrşitul anului a veniturilor acumulate la rezultate.

Contul 1491 *„Venituri din realizarea activelor de către instituţii”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

14910 „Venituri din realizarea activelor de către instituţii”.

Subcontul de nivelul I 14910 *„Venituri din realizarea activelor de către instituţii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

149100 „Venituri din realizarea activelor de către instituţii”.

La subcontul de nivelul II 149100 „Venituri din realizarea activelor de către instituţii” se reflectă veniturile calculate din realizarea activelor de către instituţii.

[Pct.3.1.73 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.89 din 14.06.2017, în vigoare 14.06.2017]

3.1.74. Contul 1492 „Venituri de la active intrate cu titlu gratuit din cadrul sistemului bugetar” este destinat generalizării informaţiei privind veniturile obţinute de la intrările cu titlu gratuit a activelor între autorităţile/instituţiile bugetare.

În creditul acestui cont se reflectă veniturile acumulate pe parcursul anului din primirea cu titlu gratuit a activelor între autorităţile/instituţiile bugetare, iar în debit – trecerea la sfîrşitul anului a veniturilor acumulate la rezultatul financiar.

Contul 1492 „Venituri de la active intrate cu titlu gratuit din cadrul sistemului bugetar” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

14920 „Venituri de la active intrate cu titlu gratuit din cadrul sistemului bugetar”.

Subcontul de nivelul I 14920 „Venituri de la active intrate cu titlu gratuit din cadrul sistemului bugetar” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

149200 „Venituri de la active intrate cu titlu gratuit din cadrul sistemului bugetar”.

La subcontul de nivelul II 149200 „Venituri de la active intrate cu titlu gratuit din cadrul sistemului bugetar” se reflectă veniturile obţinute de la active intrate cu titlu gratuit între autorităţile/instituţiile bugetare.

[Pct.3.1.74 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.199 din 14.12.2018, în vigoare 22.12.2018]

[Pct.3.1.74 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.89 din 14.06.2017, în vigoare 14.06.2017]

3.1.75. Contului 1493 *„Venituri din reevaluarea activelor”* este destinat generalizării informaţiei privind majorarea valorii activelor în urma reevaluării.

În creditul acestui cont se reflectă majorarea valorii activelor nefinanciare, rezultată din reevaluarea lor, iar în debit – trecerea la sfîrşitul anului a veniturilor acumulate la rezultate.

Contul 1493 *„Venituri din reevaluarea activelor”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

14930 „Venituri din reevaluarea activelor”.

Subcontul de nivelul I 14930 *„Venituri din reevaluarea activelor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

149300 „Venituri din reevaluarea activelor”.

La subcontul de nivelul II 149300 „Venituri din reevaluarea activelor” se reflectă veniturile obţinute din reevaluarea activelor.

[Pct.3.1.75 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.89 din 14.06.2017, în vigoare 14.06.2017]

3.1.76. Contul 1494 *„Venituri excepţionale”* este destinat generalizării informaţiei privind veniturile obţinute pentru recuperarea pierderilor suportate în urma calamităţilor naturale şi alte evenimente excepţionale.

În creditul acestui cont se reflectă primirea materialelor sau mijloacelor băneşti pentru recuperarea pierderilor din calamităţi naturale şi alte evenimente, iar în debit – trecerea la sfîrşitul anului a veniturilor acumulate la rezultate.

Contul 1494 *„Venituri excepţionale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

14940 „Venituri excepţionale”.

Subcontul de nivelul I 14940 *„Venituri excepţionale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

149400 „Venituri excepţionale”.

La subcontul de nivelul II 149400 „Venituri excepţionale” se reflectă veniturile obţinute pentru recuperarea pierderilor suportate în urma calamităţilor naturale şi altor evenimente excepţionale.

[Pct.3.1.76 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.89 din 14.06.2017, în vigoare 14.06.2017]

3.1.76[1]. Contul 1495 „Venituri din recuperarea daunei materiale şi lipsurilor” este destinat generalizării informaţiei privind veniturile obţinute din recuperarea daunei materiale şi lipsurilor.

În creditul acestui cont se înregistrează veniturile din recuperarea daunei materiale şi lipsurilor, iar în debit – trecerea la sfârşitul anului a veniturilor acumulate la rezultate.

Contul 1495 „Venituri din recuperarea daunei materiale şi lipsurilor” cuprinde următorul subcont de nivelul I:

14950 „Venituri din recuperarea daunei materiale şi lipsurilor”.

Subcontul de nivelul I 14950 „Venituri din recuperarea daunei materiale şi lipsurilor” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

149500 „Venituri din recuperarea daunei materiale şi lipsurilor”.

La subcontul de nivelul II 149500 „Venituri din recuperarea daunei materiale şi lipsurilor” se reflectă veniturile obţinute din recuperarea lipsurilor şi delapidărilor de mijloace băneşti şi valori materiale, inclusiv în urma hotărârilor instanţelor judecătoreşti.

[Pct.3.1.76[1] introdus prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.31 din 18.02.2019, în vigoare 01.03.2019]

3.1.77. Contul 1498 *„Finanţare de la buget”* este destinat generalizării informaţiei privind mijloacele primite de către instituţii din bugetul public naţional pentru finanţarea cheltuielilor.

În creditul acestui cont se reflectă primirea mijloacelor din bugetul public naţional cumulativ pe parcursul perioadei de gestiune, iar în debit – trecerea la sfîrşitul anului a mijloacelor din finanţări acumulate la rezultatul financiar sau restabilirea mijloacelor neutilizate din finanţări.

Contul 1498 *„Finanţare de la buget”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

14980 „Finanţare de la buget”.

Subcontul de nivelul I 14980 *„Finanţare de la buget”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

149800 „Finanţare de la buget”.

La subcontul de nivelul II 149800 „Finanţare de la buget” se reflectă finanţarea de la buget.

3.1.78. Contul 1499 *„Alte venituri ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”* este destinat generalizării informaţiei privind alte venituri ale autorităţilor/instituţiilor bugetare.

În creditul acestui cont se reflectă alte veniturile decît cele menţionate, iar în debit – trecerea la sfîrşitul anului a veniturilor acumulate la rezultate.

Contul 1499 *„Alte venituri ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

14990 „Alte venituri ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”.

Subcontul de nivelul I 14990 *„Alte venituri ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

149900 „Alte venituri ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”.

La subcontul de nivelul II 149900 „Alte venituri ale autorităţilor/instituţiilor bugetare” se reflectă alte venituri ale autorităţilor/instituţiilor bugetare.

[Pct.3.1.78 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.89 din 14.06.2017, în vigoare 14.06.2017]

Subclasa 19 „Transferuri primite în cadrul bugetului public naţional”

3.1.79. Conturile din subclasa *19 „Transferuri primite în cadrul bugetului public naţional”* sînt destinate generalizării informaţiei privind transferurile primite în cadrul bugetului public naţional şi cuprind următoarele grupuri de conturi:

191 „Transferuri primite între bugetul de stat şi bugetele locale”

192 „Transferuri primite în cadrul bugetului consolidat central”

193 „Transferuri primite între bugetele locale in cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

194 „Transferuri primite între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale”.

Grupa de conturi 191 „Transferuri primite între bugetul de stat şi bugetele locale”

3.1.80. Grupa de conturi *191 „Transferuri primite între bugetul de stat şi bugetele locale”* reprezintă suma tuturor veniturilor încasate pe parcursul perioadei de gestiune din transferuri primite între bugetul de stat şi bugetele locale.

În creditul acestor conturi se reflectă veniturile din alte transferuri primite între bugetul de stat şi bugetele locale, iar în debit – trecerea la sfîrşitul anului a veniturilor acumulate la rezultate.

3.1.81. Grupa de conturi *191 „Transferuri primite între bugetul de stat şi bugetele locale”* cuprinde următoarele conturi:

1911 „Transferuri primite între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”

1912 „Transferuri primite între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”

1913 „Transferuri primite între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II”

1914 „Transferuri primite între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I”.

3.1.82. Contul 1911 *„Transferuri primite între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

19111 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”

19112 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”

19113 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”

19114 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”

Subcontul de nivelul I 19111 *„Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

191111 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru învăţămîntul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar)”

191112 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru asigurarea şi asistenţa specială”

191113 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru şcoli sportive”

191114 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru alte competenţe delegate”

191115 „Alte transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”.

191116 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru infrastructura drumurilor”

La subcontul de nivelul II 191111 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru învăţămîntul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar)” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru învăţămîntul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar).

La subcontul de nivelul II 191112 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru asigurarea şi asistenţa specială” se reflectă

veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru asigurarea şi asistenţa specială.

La subcontul de nivelul II 191113 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru şcoli sportive” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru şcoli sportive.

La subcontul de nivelul II 191114 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru alte competenţe delegate” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru alte competenţe delegate.

La subcontul de nivelul II 191115 „Alte transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II” se reflectă veniturile din alte transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II.

La subcontul de nivelul II 191116 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru infrastructura drumurilor” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru infrastructura drumurilor.

Subcontul de nivelul I 19112 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

191120 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”.

La subcontul de nivelul II 191120 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II” se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II.

Subcontul de nivelul I 19113 *„Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

191131 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”

191132 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”

191139 „Alte transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”.

La subcontul de nivelul II 191131 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”.

La subcontul de nivelul II 191132 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II.

La subcontul de nivelul II 191139 „Alte transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II” se reflectă veniturile din alte transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II.

Subcontul de nivelul I 19114 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

191140 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”.

La subcontul de nivelul II 191140 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II” se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II.

[Pct.3.1.82 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.89 din 14.06.2017, în vigoare 14.06.2017]
[Pct.3.1.82 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.119 din 08.09.2016, în vigoare 23.09.2016]
[Pct.3.1.82 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.48 din 13.04.2016, în vigoare 29.04.2016]

3.1.83. Contul 1912 *„Transferuri primite între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

19121 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”

19122 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”

19123 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”

19124 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”.

Subcontul de nivelul I 19121 *„Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

191211 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru învăţământul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar)”

191212 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru asigurarea şi asistenţa socială”

191213 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru şcolile sportive”

191214 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru alte competenţe delegate”

191215 „Alte transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”

191216 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru infrastructura drumurilor”.

La subcontul de nivelul II 191211 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru învăţământul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar)” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru învăţământul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar).

La subcontul de nivelul II 191212 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru asigurarea şi asistenţa socială” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru asigurarea şi asistenţa socială.

La subcontul de nivelul II 191213 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru şcolile sportive” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru şcolile sportive.

La subcontul de nivelul II 191214 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru alte competenţe delegate” se reflectă veniturile

din transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru alte competenţe delegate.

La subcontul de nivelul II 191215 „Alte transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I" se reflectă veniturile din alte transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I.

La subcontul de nivelul II 191216 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru infrastructura drumurilor" se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru infrastructura drumurilor.

Subcontul de nivelul I 19122 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I"* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

191220 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I".

La subcontul de nivelul II 191220 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I" se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I.

Subcontul de nivelul I 19123 *„Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I"* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

191231 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I".

191232 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I".

191239 „Alte transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I"

La subcontul de nivelul II 191231 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I" se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I".

La subcontul de nivelul II 191232 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I" se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I.

La subcontul de nivelul II 191239 „Alte transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I" se reflectă veniturile din alte transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I.

Subcontul de nivelul I 19124 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I"* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

191240 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I".

La subcontul de nivelul II 191240 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I" se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I.

[Pct.3.1.83 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.89 din 14.06.2017, în vigoare 14.06.2017]
[Pct.3.1.83 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.137 din 31.10.2016, în vigoare 20.01.2017]
[Pct.3.1.83 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.119 din 08.09.2016, în vigoare 23.09.2016]

3.1.84. Contul 1913 *„Transferuri primite între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II"* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

19131 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II”

19132 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II”

19133 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II”

19134 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II”.

Subcontul de nivelul I 19131 *„Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

191310 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II”.

La subcontul de nivelul II 191310 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II.

Subcontul de nivelul I 19132 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

191320 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II”.

La subcontul de nivelul II 191320 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II” se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II.

Subcontul de nivelul I 19133 *„Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

191330 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II”.

La subcontul de nivelul II 191330 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II.

Subcontul de nivelul I 19134 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

191340 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II”.

La subcontul de nivelul II 191340 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II” se reflectă veniturile din transferuri primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II.

3.1.85. Contul 1914 *„Transferuri primite între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

19141 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I”

19142 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I”

19143 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I”

19144 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I”.

Subcontul de nivelul I 19141 *„Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul 1”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

191410 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 191410 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I.

Subcontul de nivelul I 19142 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

191420 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 191420 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I” se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I.

Subcontul de nivelul I 19143 *„Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul 1”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

191430 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 191430 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I.

Subcontul de nivelul I 19144 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

191440 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 191440 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I” se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I.

Grupa de conturi 192 „Transferuri primite în cadrul bugetului consolidat central”

3.1.86. Grupa de conturi *192 „Transferuri primite în cadrul bugetului consolidat central”* reprezintă suma tuturor veniturilor încasate pe parcursul perioadei de gestiune din transferuri primite în cadrul bugetului consolidat central.

În creditul acestor conturi se reflectă veniturile din alte transferuri primite în cadrul bugetului consolidat central, iar în debit – trecerea la sfîrşitul anului a veniturilor acumulate la rezultate.

3.1.87. Grupa de conturi *192 „Transferuri primite în cadrul bugetului consolidat central”* cuprinde următoarele conturi:

1921 „Transferuri primite între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”

1922 „Transferuri primite între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”

1923 „Transferuri primite între instituţiile din cadrul bugetului de stat”.

3.1.88. Contul 1921 *„Transferuri primite între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

19211 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”

19212 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”

19213 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”

19214 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”.

Subcontul de nivelul I 19211 *„Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

192110 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”.

La subcontul de nivelul II 192110 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat.

Subcontul de nivelul I 19212 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

192120 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”.

La subcontul de nivelul II 192120 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat” se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat.

Subcontul de nivelul I 19213 *„Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

192130 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”.

La subcontul de nivelul II 192130 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat.

Subcontul de nivelul I 19214 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

192140 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”.

La subcontul de nivelul II 192140 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat” se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat.

3.1.89. Contul 1922 *„Transferuri primite între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

19221 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”

19222 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”

19223 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”

19224 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”.

Subcontul de nivelul I 19221 *„Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

192210 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”.

La subcontul de nivelul II 192210 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală.

Subcontul de nivelul I 19222 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

192220 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”.

La subcontul de nivelul II 192220 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală” se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală.

Subcontul de nivelul I 19223 *„Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

192230 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”.

La subcontul de nivelul II 192230 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală.

Subcontul de nivelul I 19224 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

192240 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”.

La subcontul de nivelul II 192240 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală” se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală.

3.1.90. Contul 1923 *„Transferuri primite între instituţiile din cadrul bugetului de stat”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

19231 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul bugetului de stat”

19232 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul bugetului de stat”

19233 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul bugetului de stat”

19234 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul bugetului de stat”.

Subcontul de nivelul I 19231 *„Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul bugetului de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

192310 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul bugetului de stat”.

La subcontul de nivelul II 192310 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul bugetului de stat” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul bugetului de stat.

Subcontul de nivelul I 19232 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul bugetului de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

192320 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul bugetului de stat”.

La subcontul de nivelul II 192320 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul bugetului de stat” se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul bugetului de stat.

Subcontul de nivelul I 19233 *„Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul bugetului de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

192330 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul bugetului de stat”.

La subcontul de nivelul II 192330 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul bugetului de stat” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul bugetului de stat.

Subcontul de nivelul I 19234 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul bugetului de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

192340 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul bugetului de stat”.

La subcontul de nivelul II 192340 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul bugetului de stat” se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul bugetului de stat.

Grupa de conturi 193 „Transferuri primite între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

3.1.91. Grupa de conturi *193 „Transferuri primite între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* reprezintă suma tuturor veniturilor încasate pe parcursul perioadei de gestiune din transferuri primite în cadrul bugetelor locale.

În creditul acestor conturi se reflectă veniturile din alte transferuri primite în cadrul bugetelor locale, iar în debit – trecerea la sfîrşitul anului a veniturilor acumulate la rezultate.

3.1.92. Grupa de conturi *193 „Transferuri primite între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următoarele conturi:

1931 „Transferuri primite între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

1932 „Transferuri primite în cadrul unui buget local de nivelul II”

1933 „Transferuri primite între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

1934 „Transferuri primite între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

1935 „Transferuri primite între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”

1936 „Transferuri primite între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

1937 „Transferuri primite între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”.

3.1.93. Contul 1931 *„Transferuri primite între bugetele local de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

19311 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

19312 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

19313 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

19314 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 19311 *„Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

193111 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

193112 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru învăţămîntul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar)”

193113 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru învăţămîntul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar)”

193114 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru şcolile sportive”

193115 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru alte competenţe delegate”.

La subcontul de nivelul II 193111 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale.

La subcontul de nivelul II 193112 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru învăţământul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar)” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru învăţământul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar).

La subcontul de nivelul II 193113 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru asigurarea şi asistenţă socială” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru asigurarea şi asistenţă socială.

La subcontul de nivelul II 193114 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru şcolile sportive” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru şcolile sportive.

La subcontul de nivelul II 193115 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru alte competenţe delegate” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru alte competenţe delegate.

Subcontul de nivelul I 19312 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

193120 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 193120 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 19313 *„Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

193131 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

193132 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I din cadrul acestei unităţi administrativ-teritoriale”

193133 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I din cadrul acestei unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 193131 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale.

La subcontul de nivelul II 193132 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I din cadrul acestei unităţi administrative-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I din cadrul acestei unităţi administrativ-teritoriale.

La subcontul de nivelul II 193133 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I din cadrul acestei unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I din cadrul acestei unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 19314 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

193141 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

193142 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I din cadrul acestei unităţi administrativ-teritoriale”

La subcontul de nivelul II 193141 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale.

La subcontul de nivelul II 193142 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I din cadrul acestei unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I din cadrul acestei unităţi administrativ-teritoriale.

3.1.94. Contul 1932 *„Transferuri primite în cadrul unui buget local de nivelul II”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

19321 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială în cadrul unui buget local de nivelul II”

19322 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială în cadrul unui buget local de nivelul II”

19323 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală în cadrul unui buget local de nivelul II”

19324 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală în cadrul unui buget local de nivelul II”.

Subcontul de nivelul I 19321 *„Transferuri curente primite cu destinaţie specială în cadrul unui buget local de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

193210 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială în cadrul unui buget local de nivelul II”.

La subcontul de nivelul II 193210 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială în cadrul unui buget local de nivelul II” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie specială în cadrul unui buget local de nivelul II.

Subcontul de nivelul I 19322 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie specială în cadrul unui buget local de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

193220 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială în cadrul unui buget local de nivelul II”.

La subcontul de nivelul II 193220 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială în cadrul unui buget local de nivelul II” se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie specială în cadrul unui buget local de nivelul II.

Subcontul de nivelul I 19323 *„Transferuri curente primite cu destinaţie generală în cadrul unui buget local de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

193230 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală în cadrul unui buget local de nivelul II”.

La subcontul de nivelul II 193230 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală în cadrul unui buget local de nivelul II” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie generală în cadrul unui buget local de nivelul II.

Subcontul de nivelul I 19324 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie generală în cadrul unui buget local de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

193240 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală în cadrul unui buget local de nivelul II”.

La subcontul de nivelul II 193240 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală în cadrul unui buget local de nivelul II” se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie generală în cadrul unui buget local de nivelul II.

3.1.95. Contul 1933 *„Transferuri primite între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

19331 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

19332 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

19333 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

19334 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 19331 *„Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

193310 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 193310 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 19332 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

193320 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 193320 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 19333 *„Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

193330 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 193330 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 19334 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

193340 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 193340 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale.

3.1.95. Contul 1934 *„Transferuri primite între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

19341 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

19342 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

19343 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

19344 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 19341 *„Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

193410 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

La subcontul de nivelul II 193410 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 19342 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

193420 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 193420 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 19343 *„Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

193430 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 193430 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 19344 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

193440 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 193440 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale.

3.1.96. Contul 1935 *„Transferuri primite între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

19351 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”

19352 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”

19353 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”

19354 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”.

Subcontul de nivelul I 19351 *„Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

193510 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”.

La subcontul de nivelul II 193510 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II.

Subcontul de nivelul I 19352 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

193520 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”.

La subcontul de nivelul II 193520 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II” se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II.

Subcontul de nivelul I 19353 *„Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

193530 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”.

La subcontul de nivelul II 193530 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II.

Subcontul de nivelul I 19354 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

193540 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”.

La subcontul de nivelul II 193540 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II” se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II.

3.1.97. Contul 1936 *„Transferuri primite între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

19361 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

19362 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

19363 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

19364 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 19361 *„Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

193610 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 193610 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 19362 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

193620 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 193620 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 19363 *„Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

193630 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 193630 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 19364 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

193640 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 193640 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale.

3.1.98. Contul 1937 *„Transferuri primite între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

19371 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”

19372 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”

19373 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”

19374 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”.

Subcontul de nivelul I 19371 *„Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

193710 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 193710 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I.

Subcontul de nivelul I 19372 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

193720 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 193720 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I” se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I.

Subcontul de nivelul I 19373 *„Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

193730 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 193730 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I.

Subcontul de nivelul I 19374 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

193740 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 193740 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I” se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I.

Grupa de conturi 194 „Transferuri primite între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale”

3.1.99. Grupa de conturi *194 „Transferuri primite între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale”* reprezintă suma tuturor veniturilor încasate pe parcursul perioadei de gestiune din transferuri primite între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale.

În creditul acestor conturi se reflectă veniturile din transferurile primite, iar în debit – trecerea la sfîrşitul anului a veniturilor acumulate la rezultate.

3.1.100. Grupa de conturi *194 „Transferuri primite între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următoarele conturi:

1941 „Transferuri primite între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”

1942 „Transferuri primite între bugetele locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale”

1943 „Transferuri primite între bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”

1944 „Transferuri primite între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”

1945 „Transferuri primite între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale”

1946 „Transferuri primite între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”.

3.1.101. Contul 1941 *„Transferuri primite între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

19411 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”

19412 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”

19413 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”

19414 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 19411 *„Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

194110 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 194110 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 19412 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

194120 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 194120 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 19413 *„Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

194130 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 194130 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul 1 între diferite unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 19414 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

194140 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”.

3.1.102. Contul 1942 *„Transferuri primite între bugetele locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

19421 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale”

19422 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale”

19423 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale”

19424 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 19421 *„Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

194210 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 194210 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 19422 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale“* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

194220 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 194220 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 19423 *„Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

194230 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 194230 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 19424 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

194240 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 194240 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din

transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale.

3.1.103. Contul 1943 *„Transferuri primite între bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

19431 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”

19432 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”

19433 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”

19434 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale” .

Subcontul de nivelul I 19431 *„Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

194310 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 194310 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul 1 între diferite unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 19432 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

194320 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 194320 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 19433 *„Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

194330 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 194330 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 19434 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

194340 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 194340 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din

transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale.

3.1.104. Contul 1944 *„Transferuri primite între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

19441 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”

19442 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”

19443 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”

19444 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 19441 *„Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

194410 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 194410 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 19442 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

194420 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 194420 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 19443 *„Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

194430 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 194430 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 19444 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

194440 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”
.

La subcontul de nivelul II 194440 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale.

3.1.105. Contul 1945 *„Transferuri primite între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

19451 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale”

19452 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale”

19453 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale”

19454 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 19451 *„Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

194510 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 194510 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 19452 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

194520 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 194520 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 19453 *„Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

194530 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 194530 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă

veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 19454 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

194540 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 194540 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale”.

3.1.106. Contul 1946 *„Transferuri primite între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

19461 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”

19462 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”

19463 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”

19464 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 19461 *„Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

194610 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 194610 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 19462 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

194620 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 194620 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 19463 *„Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

194630 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”

La subcontul de nivelul II 194630 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă

veniturile din transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 19464 *„Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

194640 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 194640 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă veniturile din transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale.

3.2. Clasa 2 „Cheltuieli”

3.2.1. Clasa 2 cuprinde următoarele subclase:

21 „Cheltuieli de personal”
22 „Bunuri şi servicii”
23 „Cheltuieli privind deprecierea activelor”
24 „Dobînzi”
25 „Subsidii
26 „Granturi acordate”
27 „Prestaţii sociale”
28 „Alte cheltuieli”
29 „Transferuri acordate în cadrul bugetului public naţional”

Subclasa 21 „Cheltuieli de personal”

3.2.2. Conturile din subclasa ***21 „Cheltuieli de personal”*** sînt destinate generalizării informaţiei privind cheltuielile aferente decontărilor cu personalul, şi anume remunerarea muncii angajaţilor (salariul de bază, sporuri la salariu, premii, ajutor material) şi alte drepturi salariale ale angajaţilor (compensaţii pentru alimentaţie, compensaţii pentru transport ş.a.), precum şi contribuţiile şi primele de asigurări obligatorii. Calculul salariilor şi indemnizaţiilor se face o dată pe lună şi este reflectat în evidenţă în ultima zi a lunii.

Documentele ce servesc ca bază pentru calcularea salariului sînt: ordinele de angajare, concediere şi transferare a colaboratorilor instituţiei, în conformitate cu statele de personal şi salariile de funcţie aprobate, tabelele de evidenţă a utilizării timpului de muncă şi alte documente.

Tabelele se ţin pe fiecare lună în modul stabilit de către persoanele numite prin ordin pe instituţie. Tabelele se ţin pe instituţie sau pe subdiviziuni structurale (secţii, secţiuni, facultăţi, laboratoare etc.).

La sfîrşitul lunii, în baza tabelului, se determină numărul total de zile lucrate, precum şi orele suplimentare de lucru. Tabelul completat şi alte documente omologate prin semnăturile corespunzătoare, în termenele stabilite, se predau în contabilitate pentru calcularea salariului.

Calculul salariului lunar şi plata se face, de regulă, în baza fişelor personale sau listelor de calcul şi plată f.nr.22. În lista de calcul şi plată se înscriu numerele de pontaj, numele şi prenumele lucrătorilor, sumele salariilor şi indemnizaţiilor calculate, impozitul pe venit reţinut şi alte sume.

Decontările cu personalul care pleacă în concediu sau din serviciu se fac în baza notei de decontare f.nr.26 sau f.nr.27. Sumele calculate privind aceste decontări se înregistrează în lista de calcul şi plată pentru luna curentă. În cazurile în care calculările unice ale salariului la plecarea în

concediu sau din serviciu nu au loc în acelaşi timp, calculările generale, plăţile în perioada dintre calculări se fac în baza listelor de plată f.nr.25 sau a bonurilor de plată. Aceste sume calculate şi plătite sînt incluse în lista de calcul şi plată pentru luna curentă. Concomitent, în rubrica „Suma pentru plată" în dreptul numelui respectiv se pune o liniuţă, iar suma plătită se înscrie în rubrica „Plăţile din perioada dintre calculări".

Listele de calcul şi plată şi listele de plată sînt semnate de lucrătorii care au întocmit şi au controlat aceste liste. Autorizaţia pentru plata salariilor este semnată de conducătorul instituţiei şi contabilul-şef.

În contabilităţile centralizate listele de calcul şi plată se întocmesc separat pentru fiecare instituţie deservită şi sînt semnate de către conducătorul instituţiei deservite respective, de conducătorul grupului de evidenţă şi de persoana care a întocmit aceste liste. Autorizaţia pentru plata salariilor este semnată de conducătorul instituţiei pe lîngă care a fost creată contabilitatea centralizată şi de contabilul-şef în lista de plată.

La expirarea termenului de plată în lista de plată şi cea de calcul şi plată, în dreptul numelui persoanelor care nu au primit salariul, casierul trebuie să pună ştampila sau să noteze în scris „Deponat" şi să întocmească borderoul sumelor deponate.

La sfîrşitul listei trebuie să facă o menţiune despre suma de salariu real plătită şi suma care nu a fost achitată, să confrunte aceste sume cu totalul din lista de plată şi cea de calcul şi plată şi să semneze menţiunea. Dacă banii au fost eliberaţi nu de casier, ci de o altă persoană, pe listă se face o menţiune suplimentară „Banii pe listă au fost eliberaţi de – funcţia, semnătura, numele, prenumele". După o verificare minuţioasă a menţiunilor, efectuate de casier în listele de plată şi de calcul şi de plată, şi calcularea sumelor eliberate şi depozitate, pentru sumele de salariu eliberate se întocmeşte un bon de plată, care este perfectat în modul stabilit şi se înregistrează în registrul documentelor de casă de încasări şi de plăţi. Pe listele de plată şi cele de calcul şi plată se indică data şi numărul bonului de plată prin care banii din casă au fost trecuţi la cheltuieli.

În următoarea zi după expirarea termenului de plată a salariului sumele depuse se predau în bancă în contul curent bugetar şi pentru ele se întocmeşte un bon de plată.

Pentru a avea informaţii despre salariul angajatului pentru perioadele precedente, se ţine fişa informativă f.nr.24, în care, pe lîngă informaţiile generale despre angajat, în fiecare lună se înscriu sumele salariilor calculate pe tipuri.

Sumele salariilor calculate ale personalului scriptic şi nescriptic şi sumele indemnizaţiilor se înregistrează în debitul subconturilor contului 2111 şi în creditul subconturilor contului 5194.

În baza listelor de calcul şi plată se întocmeşte nota de contabilitate nr.5. În instituţiile, în care se întocmesc cîteva liste de calcul şi plată şi în contabilităţile centralizate în baza acestor liste se întocmeşte un centralizator f.nr.NC-5 (nota de contabilitate nr.5). La nota de contabilitate trebuie să fie anexate toate documentele în baza cărora a fost efectuată calcularea salariului (tabelele de utilizare a timpului de lucru, extrasele din ordinele de angajare, concediere etc.). În nota de contabilitate nr.5 se reflectă înregistrările contabile privind calcularea salariului şi a indemnizaţiilor pentru incapacitatea temporară de muncă.

Certificatele de concediu medicale se cos într-o mapă aparte şi se numerotează în ordine cronologică de la începutul anului. Pe fiecare certificat se notează numărul listei de calcul şi plata în care a fost inclus pentru calcul.

Înscrierile contabile privind reţinerile din salariu se reflectă în evidenţă în luna, în care se efectuează plata salariului, cu excepţia contribuţiilor individuale de asigurări sociale de stat obligatorii, care se reflectă în evidenţă în luna, în care se efectuează calculul salariului şi se înregistrează în f.nr.NC-5a (nota de contabilitate nr.5a).

La conţinutul operaţiunii (rubrica 1) se arată conţinutul operaţiunii contabile pentru care se indică formula contabilă, se face trimitere la numărul borderoului cumulativ, în care au fost efectuate calcule ale reţinerilor, se indică luna pentru care s-au calculat reţinerile din salariu.

Subclasa 21 „Cheltuieli de personal"

3.2.3. Subclasa 21 *„Cheltuieli de personal"* cuprinde următoarele grupe de conturi:

211 „Remunerarea muncii"

212 „Contribuţii şi prime de asigurări obligatorii"

Grupa de conturi 211 „Remunerarea muncii"

3.2.4. Grupa de conturi 211 *„Remunerarea muncii"* cuprinde conturile:

2111 „Remunerarea muncii angajaţilor conform statelor"

2112 „Remunerarea muncii temporare"

2113 „Alte plăţi băneşti ale angajaţilor"

3.2.5. *Contul 2111 „Remunerarea muncii angajaţilor conform statelor"* este destinat generalizării informaţiei privind cheltuielile pentru remunerarea muncii. În debitul acestui cont se ţine evidenţa calculului cheltuielilor pentru remunerarea muncii, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2111 *„Remunerarea muncii angajaţilor conform statelor"* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

21111 „Salariul de bază"

21112 „Sporuri şi suplimente la salariul de bază"

21113 „Ajutor material"

21114 „Premieri"

21115 „Majorări conform deciziilor autorităţilor locale abilitate"

21118 „Remunerarea muncii angajaţilor conform statelor"

21119 „Alte plăţi salariale".

Subcontul de nivelul I 21111 *„Salariul de bază"* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

211110 „Salariul de bază"

La subcontul de nivelul II 211110 *„Salariul de bază"* se reflectă salariul de bază pe unitate de timp, salariul funcţiei în conformitate cu actele normative în vigoare, salariul de bază a militarilor.

Subcontul de nivelul I 21112 *„Sporuri şi suplimente la salariul de bază"* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

211120 „Sporuri şi suplimente la salariul de bază"

La subcontul de nivelul II 211120 *„Sporuri şi suplimente la salariul de bază"* se reflectă sporurile şi suplimentele la salariul de bază conform actelor normative care reglementează salarizarea în sistemul public, suplimentele achitate militarilor.

Subcontul de nivelul I 21113 *„Ajutor material"* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

211130 „Ajutor material"

La subcontul de nivelul II 211130 *„Ajutor material"* se reflectă plăţile cu caracter de ajutor achitate angajaţilor din sistemului bugetar precum şi militarilor.

Subcontul de nivelul I 21114 *„Premieri"* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

211140 „Premieri".

La subcontul de nivelul II 211140 *„Premieri"* se reflectă plăţile pentru cointeresarea materială a personalului în sporirea eficienţei şi calităţii muncii, în mărimile prevăzute în actele

normative în vigoare pentru ramurile şi grupurile respective de salariaţi, pentru angajaţii militari premieri constituie şi indemnizaţiile lunare calculate proporţional mărimii salariului lunar.

Subcontul de nivelul I 21115 *„Majorări conform deciziilor autorităţilor locale abilitate”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

211150 „Majorări conform deciziilor autorităţilor locale abilitate”

La subcontul de nivelul II 211150 *„Majorări conform deciziilor autorităţilor locale abilitate”* se reflectă cheltuielile pentru majorarea salariilor angajaţilor sferei sociale în baza deciziilor autorităţilor publice locale abilitate.

Subcontul de nivelul I 21118 *„Remunerarea muncii angajaţilor conform statelor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

211180 „Remunerarea muncii angajaţilor conform statelor”.

La subcontul de nivelul II 211180 „Remunerarea muncii angajaţilor conform statelor” se reflectă retribuirea muncii achitată angajaţilor.

Subcontul de nivelul I 21119 *„Alte plăţi salariale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

211190 „Alte plăţi salariale”

La subcontul de nivelul II 211190 *„Alte plăţi salariale”* se reflectă alte plăţi salariale achitate angajaţilor conform statelor.

3.2.6. La contul 2112 *„Remunerarea muncii temporare”* se reflectă cheltuielile pentru prestarea unor/unei munci înalt calificate şi/sau de importanţă majoră sau asigurarea unor activităţi specifice în folosul aceluiaşi angajator, în baza contractului individual de muncă pentru o perioadă determinată, conform unor condiţii speciale de remunerare precum şi cheltuieli efectuate în baza salariilor tarifare pe unitate. La acest cont nu se reflectă cheltuielile aferente serviciilor prestate de către persoanele fizice în baza contractelor de prestări de servicii, acestea fiind reflectate la conturile relevante ale grupei de conturi 222 „Servicii”, cheltuielile aferente contractelor cu persoanele fizice din cadrul proiectelor finanţate din surse externe, precum şi cele aferente contractelor de muncă cu persoanele fizice, care nu ocupă funcţii instituite în structura autorităţilor/instituţiilor bugetare, care se reflectă la subcontul de nivelul II 281600 „Alte cheltuieli în bază de contracte cu persoane fizice”. În debitul acestui cont se ţine evidenţa calculului cheltuielilor pentru remunerarea muncii temporare, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2112 *„Remunerarea muncii temporare”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

21120 „Remunerarea muncii temporare”

Subcontul de nivelul I 21120 *„Remunerarea muncii temporare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

211200 „Remunerarea muncii temporare”

La subcontul de nivelul II 211200 *„Remunerarea muncii temporare”* se reflectă cheltuielile pentru remunerarea muncii lucrătorilor angajaţi temporar.

[Pct.3.2.6 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.48 din 13.04.2016, în vigoare 29.04.2016]

3.2.7. La contul 2113 *„Alte plăţi băneşti ale angajaţilor”* se reflectă compensaţia pentru alimentaţie, compensaţia pentru transport, compensaţia pentru chiria spaţiului locativ şi pentru serviciile comunale, compensaţia pentru echipament, etc.

În debitul acestui cont se ţine evidenţa calculului altor drepturi salariale ale angajaţilor, iar în credit trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2113 *„Alte drepturi salariale ale angajaţilor”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

21131 „Compensaţie pentru alimentaţie”

21132 „Compensaţie pentru transport”

21133 „Compensaţie pentru chiria spaţiului locativ şi pentru serviciile comunale”

21135 „Compensaţie pentru echipament”

21139 „Alte plăţi”.

Subcontul de nivelul I 21131 *„Compensaţie pentru alimentaţie”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

211310 „Compensaţie pentru alimentaţie”.

La subcontul de nivelul II 211310 *„Compensaţie pentru alimentaţie”* se reflectă cheltuielile aferente drepturilor angajaţilor de a beneficia de compensaţii în schimbul raţiei alimentare, în baza actelor legislative corespunzătoare.

Subcontul de nivelul I 21132 *„Compensaţie pentru transport”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

211320 „Compensaţie pentru transport”

La subcontul de nivelul II 211320 *„Compensaţie pentru transport”* se reflectă cheltuielile pentru procurarea biletelor pentru transportul public, sau alte drepturi ale angajatului pentru transport în scopul exercitării funcţiilor de serviciu.

Subcontul de nivelul I 21133 *„Compensaţie pentru chiria spaţiului locativ şi pentru serviciile comunale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

211330 „Compensaţie pentru chiria spaţiului locativ şi pentru serviciile comunale”

La subcontul de nivelul II 211330 *„Compensaţie pentru chiria spaţiului locativ şi pentru serviciile comunale”* se reflectă cheltuielile pentru asigurarea cu locuinţe de serviciu sau spaţiu locativ de alt gen (hotel, cămin, casă de oaspeţi, chiria spaţiului locativ etc.), folosite de angajat şi familia sa. Acest alineat include compensaţia în bani pentru serviciile comunale acordate beneficiarilor specificaţi în actele normative.

Subcontul de nivelul I 21135 *„Compensaţie pentru echipament”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

211350 „Compensaţie pentru echipament”.

La subcontul de nivelul II 211350 *„Compensaţie pentru echipament”* se reflectă cheltuielile pentru compensarea în bani a echipamentului acordate persoanelor care trebuie să beneficieze de echipament conform actelor normative în vigoare.

Subcontul de nivelul I 21139 *„Alte plăţi”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

211390 „Alte plăţi”

La subcontul de nivelul II 211390 *„Alte plăţi”* se reflectă alte plăţi neatribuite la subconturile contului 2113, inclusiv şi plata diurnelor neimpozabile acordate corpului de deputaţi pentru participarea la lucrările Parlamentului.

[Pct.3.2.7 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.143 din 20.08.2018, în vigoare 20.08.2018]

Grupa de conturi 212 „Contribuţii şi prime de asigurări obligatorii”

3.2.8. Grupa de conturi 212 *„Contribuţii şi prime de asigurări obligatorii”* cuprinde conturile:

2121 „Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii”

2122 „Prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală”.

3.2.9. Contul 2121 *„Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii”* este destinat generalizării informaţiei privind contribuţiile de asigurări sociale de stat obligatorii. Contribuţiile

de asigurări sociale constituie sume calculate real şi achitate de angajator pentru a asigura angajaţilor dreptul la prestaţii sociale, care intervine în cazul riscului asigurat.

În debitul acestui cont se ţine evidenţa cheltuielilor de contribuţii de asigurări, achitate de către angajator, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2121 *„Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul I:

21210 „Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii”

Subcontul de nivelul I 21210 *„Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

212100 „Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii”

La subcontul de nivelul II 212100 *„Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii”* se reflectă cheltuielile pentru contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii achitate de către angajator în bugetul asigurărilor sociale de stat.

[Pct.3.2.9 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.109 din 25.07.2017, în vigoare 25.07.2017]

3.2.10. Contul 2122 *„Prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală”* este destinat generalizării informaţiei privind asigurarea obligatorie de asistenţă medicală achitate de angajatori.

În debitul acestui cont se ţine evidenţa cheltuielilor pentru primele de asigurare obligatorie de asistenţă medicală sub formă de contribuţie procentuală reţinute din salariu sau alte recompense, achitate de angajatori şi angajaţi precum şi pentru primele de asigurare obligatorie de asistenţă medicală achitate de persoane fizice în sumă fixă, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2122 *„Prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală”* cuprinde următorul subcont de nivelul I:

21221 „Prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală achitate de angajatori pe teritoriul ţării”

Subcontul de nivelul I 21221 *„Prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală achitate de angajatori pe teritoriul ţării”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

212210 „Prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală achitate de angajatori pe teritoriul ţării”.

La subcontul de nivelul II 212210 *„Prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală achitate de angajatori pe teritoriul ţării”* se reflectă cheltuielile pentru plata primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală sub formă de contribuţii procentuală reţinute din salariu sau alte recompense, achitate de către angajator şi angajaţi în fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală.

Subclasa 22 „Bunuri şi servicii”

3.2.11. Conturile din subclasa ***22 „Bunuri şi servicii”*** sînt destinate generalizării informaţiei privind cheltuielile pentru bunurile şi serviciile necesare desfăşurării activităţii autorităţilor/instituţiilor bugetare.

Subclasa respectivă cuprinde următoarele grupe de conturi:

221 „Bunuri-cheltuieli privind utilizarea stocurilor”

222 „Servicii”.

Grupa de conturi 221 „Bunuri-cheltuieli privind utilizarea stocurilor”

Grupa de conturi 221 *„Bunuri-cheltuieli privind utilizarea stocurilor”* cuprinde contul 2211 „Cheltuieli privind consumul materialelor”.

3.2.12. Contul 2211 *„Cheltuieli privind consumul materialelor”* este destinat generalizării informaţiei privind cheltuielile aferente consumului de materiale.

În debitul acestui cont se ţine evidenţa cheltuielilor aferente consumului de materiale pentru necesităţi proprii, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2211 *„Cheltuieli privind consumul materialelor”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

22111 „Cheltuieli privind utilizarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor”

22112 „Cheltuieli privind utilizarea pieselor de schimb”

22113 „Cheltuieli privind utilizarea produselor alimentare”

22114 „Cheltuieli privind utilizarea medicamentelor şi materialelor sanitare”

22115 „Cheltuieli privind utilizarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”

22116 „Cheltuieli privind utilizarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou”

22117 „Cheltuieli privind utilizarea materialelor de construcţii”

22118 „Cheltuieli privind utilizarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei”

22119 „Cheltuieli privind utilizarea altor materiale”

Subcontul de nivelul I 22111 *„Cheltuieli privind utilizarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

221110 „Cheltuieli privind utilizarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor”

La subcontul de nivelul II 221110 *„Cheltuieli privind utilizarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor”* se reflectă cheltuielile privind utilizarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor.

Subcontul de nivelul I 22112 *„Cheltuieli privind utilizarea pieselor de schimb”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

221120 „Cheltuieli privind utilizarea pieselor de schimb”

La subcontul de nivelul II 221120 *„Cheltuieli privind utilizarea pieselor de schimb”* se reflectă cheltuielile privind utilizarea pieselor de schimb.

Subcontul de nivelul I 22113 *„Cheltuieli privind utilizarea produselor alimentare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

221130 „Cheltuieli privind utilizarea produselor alimentare”

La subcontul de nivelul II 221130 *„Cheltuieli privind utilizarea produselor alimentare”* se reflectă cheltuielile privind utilizarea produselor alimentare.

Subcontul de nivelul I 22114 *„Cheltuieli privind utilizarea medicamentelor şi materialelor sanitare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

221140 „Cheltuieli privind utilizarea medicamentelor şi materialelor sanitare”

La subcontul de nivelul II 221140 „Cheltuieli privind utilizarea medicamentelor şi materialelor sanitare” se reflectă cheltuielile privind utilizarea medicamentelor şi materialelor sanitare.

Subcontul de nivelul I 22115 *„Cheltuieli privind utilizarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

221150 „Cheltuieli privind utilizarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”.

La subcontul de nivelul II 221150 „Cheltuieli privind utilizarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri” se reflectă cheltuielile privind utilizarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri.

Subcontul de nivelul I 22116 *„Cheltuieli privind utilizarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

221160 „Cheltuieli privind utilizarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou”

La subcontul de nivelul II 221160 „Cheltuieli privind utilizarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou” se reflectă cheltuielile privind utilizarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou.

Subcontul de nivelul I 22117 *„Cheltuieli privind utilizarea materialelor de construcţii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

221170 „Cheltuieli privind utilizarea materialelor de construcţii”

La subcontul de nivelul II 221170 *„Cheltuieli privind utilizarea materialelor de construcţii”* se reflectă cheltuielile privind utilizarea materialelor de construcţii.

Subcontul de nivelul I 22118 *„Cheltuieli privind utilizarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

221180 „Cheltuieli privind utilizarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei”

La subcontul de nivelul II 221180 *„Cheltuieli privind utilizarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei”* se reflectă cheltuielile privind utilizarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei.

Subcontul de nivelul I 22119 *„Cheltuieli privind utilizarea altor materiale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

221190 „Cheltuieli privind utilizarea altor materiale”

La subcontul de nivelul II 221190 *„Cheltuieli privind utilizarea altor materiale”* se reflectă cheltuielile privind utilizarea altor materiale.

3.2.13. Evidenţa consumării produselor alimentare se ţine în borderoul cumulativ al consumării produselor alimentare f.nr.34. Acest borderou cumulativ se întocmeşte pentru fiecare responsabil de valorile materiale. Înregistrările în el se efectuează în baza meniului-cerere f.nr.32 şi a altor documente. La sfîrşitul lunii în borderoul cumulativ se fac totalurile, care servesc la determinarea valorii produselor alimentare consumate. Totodată, se verifică numărul persoanelor incluse în porţie din instituţiile pentru copii, spitale etc.

Baza întocmirii notei de contabilitate 12 o constituie borderoul cumulativ f.nr.34 sau tabelul centralizator al borderourilor cumulative ale consumului de produse alimentare f.nr.NC-12. În tabelul centralizator f.nr.NC-12, pe lîngă datele din borderourile cumulative, se înscriu şi datele din alte acte privind consumul produselor alimentare, (procesul-verbal de constatare a lipsei produselor alimentare, de returnare la depozit etc.).

Grupa de conturi 222 „Servicii”

Grupa de conturi 222 *„Servicii”* reprezintă prestarea anumitor lucrări sau producerea anumitor rezultate tangibile (bunuri) sau intangibile (lucrări) în baza unui contract sau acord de prestare a serviciilor şi cuprinde următoarele conturi:

2221 „Servicii energetice şi comunale”
2222 „Servicii informaţionale şi de telecomunicaţii”
2223 „Servicii de locaţiune”
2224 „Servicii de transport”
2225 „Reparaţii curente”
2226 „Formare profesională”
2227 „Deplasări de serviciu”
2228 „Servicii medicale”

2229 „Alte servicii”.

3.2.15. Contul 2221 *„Servicii energetice şi comunale”* este destinat generalizării informaţiei privind cheltuielile pentru achitarea livrărilor de energie electrică, energie termică şi gazelor (inclusiv penalităţilor) în baza contractelor cu furnizorii respectivi.

În debitul acestui cont se ţine evidenţa cheltuielilor efective aferente consumului de energie electrică, gaze, energie termică, apă şi canalizare, alte servicii comunale, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2221 *„Servicii energetice şi comunale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

22211 „Energie electrică”

22212 „Gaze”

22213 „Energie termică”

22214 „Apă şi canalizare”

22219 „Alte servicii comunale”.

Subcontul de nivelul I 22211 *„Energie electrică”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

222110 „Energie electrică”

La subcontul de nivelul II 222110 *„Energie electrică”* se reflectă cheltuielile pentru achitarea serviciilor de energie electrică (inclusiv penalităţilor), independent de scopul utilizării acesteia.

Subcontul de nivelul I 22212 *„Gaze”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

222120 „Gaze”

La subcontul de nivelul II 222120 *„Gaze”* se reflectă cheltuielile pentru plata gazelor naturale (inclusiv penalităţilor), utilizate de către autorităţile/instituţiile bugetare independent de scopul utilizării acestora.

Subcontul de nivelul I 22213 *„Energie termică”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

222130 „Energie termică”

La subcontul de nivelul II 222130 *„Energie termică”* se reflectă cheltuielile pentru energia termică (inclusiv penalităţi) necesare pentru funcţionarea autorităţilor/instituţiilor bugetare.

Subcontul de nivelul I 22214 *„Apă şi canalizare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

222140 „Apă şi canalizare”

La subcontul de nivelul II 222140 *„Apă şi canalizare”* se reflectă cheltuielile pentru plata serviciilor de asigurare cu apă şi serviciilor de canalizare (inclusiv penalităţilor).

Subcontul de nivelul I 22219 *„Alte servicii comunale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

222190 „Alte servicii comunale”

La subcontul de nivelul II 222190 *„Alte servicii comunale”* se reflectă cheltuielile pentru plata altor servicii comunale.

3.2.16. Contul 2222 *„Servicii informaţionale şi de telecomunicaţii”* este destinat generalizării informaţiei privind cheltuielile pentru serviciile de telecomunicaţii şi informatică.

În debitul acestui cont se ţine evidenţa cheltuielilor aferente serviciilor de telecomunicaţii şi serviciilor informaţionale, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2222 *„Servicii informaţionale şi de telecomunicaţii”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

22221 „Servicii informaţionale”

22222 „Servicii de telecomunicaţii”.

Subcontul de nivelul I 22221 *„Servicii informaţionale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

222210 „Servicii informaţionale”

La subcontul de nivelul II 222210 *„Servicii informaţionale”* se reflectă cheltuielile pentru plata serviciilor de informatică inclusiv de acces la reţeaua de internet şi plata pentru semnătura electronică.

Subcontul de nivelul I 22222 *„Servicii de telecomunicaţii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

222220 „Servicii de telecomunicaţii”

La subcontul de nivelul II 222220 *„Sericii de telecomunicaţii”* se reflectă cheltuielile pentru serviciile de abonat şi convorbiri telefonice (reţea fixă şi mobilă), cheltuieli pentru instalarea telefoanelor, taxa de abonat pentru radio şi antenele de recepţie pentru televiziune.

[Pct.3.2.16 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.88 din 08.06.2017, în vigoare 08.06.2017]

3.2.17. Contul 2223 *„Servicii de locaţiune”* este destinat generalizării informaţiei privind cheltuielile pentru servicii de locaţiune.

În debitul acestui cont se ţine evidenţa cheltuielilor aferente serviciilor de locaţiune, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2223 *„Servicii de locaţiune”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

22230 „Servicii de locaţiune”

Subcontul de nivelul I 22230 *„Servicii de locaţiune”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

222300 „Servicii de locaţiune”

La subcontul de nivelul II 222300 *„Servicii de locaţiune”* se reflectă cheltuielile pentru chiria imobilelor cu excepţia loturilor de pămînt, chiria bunurilor, circuitelor, emiţătoarelor şi a canalelor de frecvenţă. La acest subcont se reflectă cheltuielile adiţionale bunurilor închiriate, de tipul achitarea serviciilor comunale, reparaţia curentă a bunurilor luate în locaţiune etc.

3.2.18. Contul 2224 *„Servicii de transport”* este destinat generalizării informaţiei privind cheltuielile pentru serviciile de transport.

În debitul acestui cont se ţine evidenţa cheltuielilor efective aferente serviciilor de transport, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2224 *„Servicii de transport”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

22240 „Servicii de transport”

Subcontul de nivelul I 22240 *„Servicii de transport”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

222400 „Servicii de transport”

La subcontul de nivelul II 222400 *„Servicii de transport”* se reflectă cheltuielile pentru serviciile de transport acordate în baza contractului sau acordului de prestare a serviciilor de transport. La acest subcont se reflectă şi cheltuielile pentru procurarea circulatoarelor în scopuri de serviciu pentru beneficiarii stabiliţi în actele normative în vigoare. Dacă angajaţii sau conducătorii autorităţilor/instituţiilor bugetare utilizează mijloacele de transport auto proprii în scopuri de serviciu, atunci cheltuielile respective finanţate de la buget în limita prevăzută în actele normative în vigoare se reflectă la prezentul subcont.

3.2.19. Contul 2225 *„Servicii de reparaţii curente”* este destinat generalizării informaţiei privind cheltuielile pentru reparaţii curente ale mijloacelor fixe.

În debitul acestui cont se ţine evidenţa cheltuielilor pentru reparaţii curente, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Cheltuielile pentru reparaţii curente sînt cheltuielile efectuate pentru menţinerea mijloacelor fixe şi nu contribuie la majorarea viitorului avantaj economic.

Contul 2225 *„Servicii de reparaţii curente”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

22250 „Servicii de reparaţii curente”

Subcontul de nivelul I 22250 *„Servicii de reparaţii curente”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

222500 „Servicii de reparaţii curente”

La subcontul de nivelul II 222500 *„Servicii de reparaţii curente”* se reflectă cheltuielile pentru serviciile de reparaţie curentă a clădirilor, utilajului, inventarului, altor bunuri, precum şi întreţinerea şi reparaţia curentă a drumurilor auto naţionale şi locale. La acest subcont nu se reflectă costul bunurilor utilizate pentru reparaţie, fiind reflectate doar cheltuielile asociate serviciului prestat. Reparaţia curentă a mijloacelor de transport se reflectă la prezentul subcont numai în situaţiile cînd reparaţia curentă a mijloacelor de transport se efectuează în baza unui contract sau acord de prestare a serviciilor de reparaţie curentă a mijloacelor de transport. Dacă reparaţia în cauză este efectuată cu forţele proprii ale autorităţii/instituţiei bugetare, atunci cheltuielile asociate reparaţiei curente a mijloacelor de transport se divizează în cheltuieli pentru fiecare piesă şi pentru forţa de muncă, fiind atribuite la subconturile respective din clasa 3 *Active nefinanciare*. Reparaţia capitală, reconstrucţia şi extinderea mijloacelor fixe se consideră majorare a valorii mijloacelor fixe şi nu se reflectă la acest subcont fiind atribuite la subclasa *31 Mijloace fixe* corespunzător grupului de mijloc fix supus reparaţiei capitale.

3.2.20. Contul 2226 *„Formare profesională”* este destinat generalizării informaţiei privind cheltuielile pentru serviciile de formare profesională.

În debitul acestui cont se ţine evidenţa cheltuielilor pentru formare profesională, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2226 „Formare profesională” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

22260 „Formare profesională”

Subcontul de nivelul I 22260 *„Formare profesională”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

222600 „Formare profesională”

La subcontul de nivelul II 222600 *„Formarea profesională”* se reflectă cheltuielile pentru perfecţionarea profesională a angajaţilor în ţară şi peste hotarele ei, precum şi cheltuielile pentru invitarea specialiştilor pentru instruirea cadrelor din autorităţile/instituţiile bugetare menite să sporească calificarea specialiştilor, inclusiv deplasarea, cazarea, diurnele, bursa precum şi alte cheltuieli asociate formării profesionale se reflectă la prezentul subcont.

3.2.21. Contul 2227 *„Deplasări de serviciu”* este destinat generalizării informaţiei privind cheltuielile pentru deplasări de serviciu.

În debitul acestui cont se ţine evidenţa cheltuielilor pentru deplasări de serviciu în interiorul ţării sau peste hotare, calculate în baza actelor normative în vigoare, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2227 cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

22271 „Deplasări de serviciu în interiorul ţării”

22272 „Deplasări de serviciu peste hotare”.

22273 „Delegări ale angajaţilor la misiunile diplomatice şi oficiile consulare”

Subcontul de nivelul I 22271 *„Deplasări de serviciu în interiorul ţării”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

222710 „Deplasări de serviciu în interiorul ţării”

La subcontul de nivelul II 222710 *„Deplasări de serviciu în interiorul ţării”* se reflectă cheltuielile aferente deplasărilor în interiorul ţării: transport, diurne şi cazare în corespundere cu legislaţia în vigoare, precum şi compensaţia lunară neimpozabilă în sumă fixă pentru acoperirea cheltuielilor de transport corpului de deputaţi.

Subcontul de nivelul I 22272 *„Deplasări de serviciu peste hotare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

222720 „Deplasări de serviciu peste hotare”

La subcontul de nivelul II 222720 *„Deplasări de serviciu peste hotare”* se reflectă cheltuielile aferente deplasărilor peste hotare: transport, diurne şi cazare în corespundere cu legislaţia în vigoare. În baza ordinului conducătorului autorităţii/instituţiei bugetare cu privire la delegarea angajaţilor peste hotare, contabilitatea autorităţii/instituţiei bugetare calculează mijloacele băneşti destinate pentru compensarea cheltuielilor de deplasare în conformitate cu normele stabilite în Regulamentul cu privire la delegarea salariaţilor entităţilor din Republica Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.10 din 5 ianuarie 2012, transferă mijloacele respective în monedă naţională pe conturile cardurilor bancare ale angajaţilor delegaţi sau, la solicitarea acestora, eliberează mijloacele respective în valută străină în numerar, ce pot fi utilizate în ţara de destinaţie pentru efectuarea cheltuielilor de deplasare în valuta respectivă, precum şi bronarea camerelor de hotel.

Responsabilitatea pentru utilizarea acestor mijloace, în conformitate cu cadrul legal în vigoare, revine deţinătorilor de carduri.

În termen de 5 zile lucrătoare de la încheierea perioadei de deplasare de serviciu peste hotare, angajaţii delegaţi prezintă în contabilitatea autorităţii/instituţiei bugetare deconturile de avans, extrasele din conturile de card, alte documente justificative, pentru a efectua decontarea finală a cheltuielilor ce ţin de deplasare.

Subcontul de nivelul I 22273 „Delegări ale angajaţilor la misiunile diplomatice şi oficiile consulare” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

222730 „Delegări ale angajaţilor la misiunile diplomatice şi oficiile consulare”.

La subcontul de nivelul II 222730 „Delegări ale angajaţilor la misiunile diplomatice şi oficiile consulare” se reflectă cheltuielile pentru indemnizaţiile acordate personalului misiunilor diplomatice şi oficiilor consulare în corespundere cu legislaţia în vigoare.

[Pct.3.2.21 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.143 din 20.08.2018, în vigoare 20.08.2018]

[Pct.3.2.21 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.160 din 27.12.2016, în vigoare 13.01.2017]

3.2.22. Contul 2228 *„Servicii medicale”* este destinat generalizării informaţiei privind cheltuielile pentru achitarea serviciilor medicale.

În debitul acestui cont se ţine evidenţa cheltuielilor pentru plata serviciilor medicale, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2228 *„Servicii medicale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

22281 „Servicii medicale”

22282 „Servicii de asigurare medicală achitate peste hotare”.

Subcontul de nivelul I 22281 *„Servicii medicale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

222810 „Servicii medicale”

La subcontul de nivelul II 222810 *„Servicii medicale”* se reflectă cheltuielile pentru achitarea serviciilor medicale contractate de la instituţiile medico-sanitare prestatoare de servicii medicale, cheltuielile pentru efectuarea măsurilor profilactice, alte cheltuieli aferente serviciilor medicale.

Subcontul de nivelul I 22282 *„Servicii de asigurare medicală achitate peste hotare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

222820 „Servicii de asigurare medicală achitate peste hotare”

La subcontul de nivelul II 222820 *„Servicii de asigurare medicală achitate peste hotare”* se reflectă cheltuielile pentru achitarea serviciilor de asigurare medicală peste hotare.

3.2.23. Contul 2229 *„Alte servicii”* este destinat generalizării informaţiei privind cheltuielile pentru alte servicii, nereflectate în conturile sus-menţionate în grupa 222 „Servicii”.

În debitul acestui cont se ţine evidenţa cheltuielilor pentru serviciile editoriale, de pază şi alte servicii, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2229 *„Alte servicii”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

22291 „Servicii editoriale”

22292 „Servicii de protocol”

22293 „Servicii de cercetări ştiinţifice contractate”

22294 „Servicii de pază”

22295 „Servicii judiciare şi servicii de asistenţă juridică garantată de stat”

22296 „Servicii de evaluare a activelor”

22297 „Servicii bancare”

22298 „Servicii poştale şi servicii de distribuire a drepturilor sociale”

22299 „Servicii neatribuite altor alineate”

Subcontul de nivelul I 22291 *„Servicii editoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

222910 „Servicii editoriale”

La subcontul de nivelul II 222910 *„Servicii editoriale”* se reflectă cheltuielile pentru plata serviciilor editoriale şi tipografice, prestate de către instituţii specializate în baza contractelor sau acordurilor de prestare a serviciilor editoriale, pentru tipărirea cărţilor inclusiv de specialitate şi statistice, formularelor şi borderourilor, a altor documente.

Subcontul de nivelul I 22292 *„Servicii protocol”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

222920 „Servicii de protocol”

La subcontul de nivelul II 222920 *„Servicii de protocol”* se reflectă cheltuielile pentru organizarea ceremoniilor şi festivităţilor oficiale în relaţiile diplomatice, a recepţiilor, organizarea primirii delegaţiilor oficiale.

Subcontul de nivelul I 22293 *„Servicii de cercetări ştiinţifice contractate”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

222930 „Servicii de cercetări ştiinţifice contractate”

La subcontul de nivelul II 222930 *„Servicii de cercetări ştiinţifice contractate”* se reflectă cheltuielile pentru desfăşurarea lucrărilor experimentale şi ştiinţifice efectuate în bază de contract.

Subcontul de nivelul I 22294 *„Servicii de pază”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

222940 „Servicii de pază”

La subcontul de nivelul II 222940 *„Servicii de pază”* se reflectă cheltuielile pentru plata serviciilor de pază a edificiilor. Acest subcont reflectă doar cheltuielile direct asociate serviciilor de pază, iar bunurile utilizate se atribuie la subclasa *31 Active nefinanciare* corespunzător grupului de bunuri.

Subcontul de nivelul I 22295 *„Servicii judiciare şi servicii de asistenţă juridică garantată de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

222950 „Servicii judiciare şi servicii de asistenţă juridică garantată de stat”

La subcontul de nivelul II 222950 *„Servicii judiciare şi servicii de asistenţă juridică garantată de stat*” se reflectă cheltuielile pentru achitarea serviciilor de asistenţă juridică calificată şi primară garantată de stat şi cheltuielile de judecată.

Subcontul de nivelul I 22296 *„Servicii de evaluare a activelor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

222960 „Servicii de evaluare a activelor”

La subcontul de nivelul II 222960 *„Servicii de evaluare a activelor”* se reflectă cheltuielile pentru evaluarea şi reevaluarea bunurilor imobiliare, efectuate de către organele abilitate.

Subcontul de nivelul I 22297 *„Servicii bancare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

222970 „Servicii bancare”

La subcontul de nivelul II 222970 *„Servicii bancare”* se reflectă cheltuielile pentru achitarea comisioanelor bancare instituţiilor financiare.

Subcontul de nivelul I 22298 „Servicii poştale şi servicii de distribuire a drepturilor sociale” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

222980 „Servicii poştale şi servicii de distribuire a drepturilor sociale”

La subcontul de nivelul II 222980 „Servicii poştale şi servicii de distribuire a drepturilor sociale” se reflectă cheltuielile pentru abonarea la ediţii periodice (reviste, ziare), plata pentru toate tipurile de expedieri poştale şi curierat, pentru serviciile de francare şi de distribuire a drepturilor (prestaţiilor/plăţilor) sociale.

Subcontul de nivelul I 22299 *„Servicii neatribuite altor alineate”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

222990 „Servicii neatribuite altor alineate”

La subcontul de nivelul II 222990 *„Servicii neatribuite altor alineate”* se reflectă cheltuielile pentru alte tipuri de servicii care nu pot fi reflectate subconturilor (222910)-(222980), inclusiv serviciile de alimentare a păturilor socialmente vulnerabile în cantinele de ajutor social.

[Pct.3.2.23 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.89 din 14.06.2017, în vigoare 14.06.2017]
[Pct.3.2.23 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.88 din 08.06.2017, în vigoare 08.06.2017]
[Pct.3.2.23 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.137 din 31.10.2016, în vigoare 20.01.2017]

Subclasa 23 „Cheltuieli privind deprecierea activelor”

3.2.24. Conturile din subclasa **23** „***Cheltuieli privind deprecierea activelor***” sînt destinate generalizării informaţiei privind cheltuielile aferente uzurii mijloacelor fixe şi amortizării activelor nemateriale pe parcursul duratei de funcţionare utile a acestora.

Subclasa respectivă cuprinde următoarele grupe de conturi:

231 *„Cheltuieli privind uzura mijloacelor fixe”*

232 *„Amortizarea activelor nemateriale”*

Grupa de conturi 231 „Cheltuieli privind uzura mijloacelor fixe”

Grupa de conturi 231 *„Cheltuieli privind uzura mijloacelor fixe”* cuprinde următoarele conturi:

2311 „Cheltuieli privind uzura clădirilor”

2312 „Cheltuieli privind uzura construcţiilor speciale”

2313 „Cheltuieli privind uzura instalaţiilor de transmisie”

2314 „Cheltuieli privind uzura maşinilor şi utilajelor”

2315 „Cheltuieli privind uzura mijloacelor de transport”

2319 „Cheltuieli privind uzura altor mijloace fixe”.

3.2.25. Contul 2311 *„Cheltuieli privind uzura clădirilor”* este destinat generalizării informaţiei privind cheltuielile aferente uzurii clădirilor, calculate la sfîrşitul anului.

În debitul acestui cont se ţine evidenţa cheltuielilor privind uzura clădirilor, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2311 *„Cheltuieli privind uzura clădirilor”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

23110 „Servicii cheltuieli privind uzura clădirilor”

Subcontul de nivelul I 23110 *„Servicii cheltuieli privind uzura clădirilor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

231100 „Servicii cheltuieli privind uzura clădirilor”

La subcontul de nivelul II 231100 *„Cheltuieli privind uzura clădirilor”* se reflectă cheltuielile privind uzura clădirilor.

3.2.26. Contul 2312 *„Cheltuieli privind uzura construcţiilor speciale”* este destinat generalizării informaţiei privind cheltuielile aferente uzurii construcţiilor speciale, calculate la sfîrşitul anului.

În debitul acestui cont se ţine evidenţa cheltuielilor privind uzura construcţiilor speciale, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2312 *„Cheltuieli privind uzura construcţiilor speciale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

23120 „Cheltuieli privind uzura construcţiilor speciale”

Subcontul de nivelul I 23120 *„Cheltuieli privind uzura construcţiilor speciale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

231200 „Cheltuieli privind uzura construcţiilor speciale”

La subcontul de nivelul II 231200 *„Cheltuieli privind uzura construcţiilor speciale”* se reflectă cheltuielile privind uzura construcţiilor speciale.

3.2.27. Contul 2313 *„Cheltuieli privind uzura instalaţiilor de transmisie”* este destinat generalizării informaţiei privind cheltuielile aferente uzurii instalaţiilor de transmisie, calculate la sfîrşitul anului.

În debitul acestui cont se ţine evidenţa cheltuielilor privind uzura instalaţiilor de transmisie, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2313 *„Cheltuieli privind uzura instalaţiilor de transmisie”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

23130 „Cheltuieli privind uzura instalaţiilor de transmisie”

Subcontul de nivelul I 23130 *„Cheltuieli privind uzura instalaţiilor de transmisie”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

231300 „Cheltuieli privind uzura instalaţiilor de transmisie”

La subcontul de nivelul II 231300 *„Cheltuieli privind uzura instalaţiilor de transmisie”* se reflectă cheltuielile privind uzura instalaţiilor de transmisie.

3.2.28. Contul 2314 *„Cheltuieli privind uzura maşinilor şi utilajelor”* este destinat generalizării informaţiei privind cheltuielile aferente uzurii maşinilor şi utilajelor, calculate la sfîrşitul anului.

În debitul acestui cont se ţine evidenţa cheltuielilor privind uzura maşinilor şi utilajelor iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2314 *„Cheltuieli privind uzura maşinilor şi utilajelor”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

23140 „Cheltuieli privind uzura maşinilor şi utilajelor”

Subcontul de nivelul I 23140 *„Cheltuieli privind uzura maşinilor şi utilajelor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

231400 „Cheltuieli privind uzura maşinilor şi utilajelor”

La subcontul de nivelul II 231400 *„Cheltuieli privind uzura maşinilor şi utilajelor”* se reflectă cheltuielile privind uzura maşinilor şi utilajelor.

3.2.29. Contul 2315 *„Cheltuieli privind uzura mijloacelor de transport”* este destinat generalizării informaţiei privind cheltuielile aferente uzurii mijloacelor de transport, calculată la sfîrşitul anului.

În debitul acestui cont se ţine evidenţa cheltuielilor privind uzura mijloacelor de transport, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2315 *„Cheltuieli privind uzura mijloacelor de transport”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

23150 „Cheltuieli privind uzura mijloacelor de transport”

Subcontul de nivelul I 23150 *„Cheltuieli privind uzura mijloacelor de transport”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

231500 „Cheltuieli privind uzura mijloacelor de transport”

La subcontul de nivelul II 231500 *„Cheltuieli privind uzura mijloacelor de transport”* se reflectă cheltuielile privind uzura mijloacelor de transport.

3.2.30. Contul 2319 *„Cheltuieli privind uzura altor mijloace fixe”* este destinat generalizării informaţiei privind cheltuielile aferente uzurii altor mijloacelor fixe decît cele menţionate în subconturile precedente, calculată la sfîrşitul anului.

În debitul acestui cont se ţine evidenţa cheltuielilor privind uzura altor mijloace fixe, care se calculează la finele anului, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului la cheltuielilor a rezultatul financiar.

Contul 2319 *„Cheltuieli privind uzura altor mijloace fixe”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

23190 „Cheltuieli privind uzura altor mijloace fixe”

Subcontul de nivelul I 23190 *„Cheltuieli privind uzura altor mijloace fixe”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

231900 „Cheltuieli privind uzura altor mijloace fixe”

La subcontul de nivelul II 231900 *„Cheltuieli privind uzura altor mijloace fixe”* se reflectă cheltuielile privind uzura altor mijloace fixe.

Grupa de conturi 232 „Cheltuieli privind amortizarea activelor nemateriale”

3.2.31. Grupa de conturi 232 *„Cheltuieli privind amortizarea activelor nemateriale”* cuprinde contul 2320 *„Cheltuieli privind amortizarea activelor nemateriale”*. Contul 2320 *„Cheltuieli privind amortizarea activelor nemateriale”* este destinat generalizării informaţiei privind cheltuielile aferente amortizării activelor nemateriale, calculată la sfîrşitul anului.

În debitul acestui cont se ţine evidenţa cheltuielilor privind amortizarea activelor nemateriale, care se calculează la finele anului, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2320 *„Cheltuieli privind amortizarea activelor nemateriale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

23200 „Cheltuieli privind amortizarea activelor nemateriale”.

Subcontul de nivelul I 23200 *„Cheltuieli privind amortizarea activelor nemateriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

232000 „Cheltuieli privind amortizarea activelor nemateriale”

La subcontul de nivelul II 232000 *„Cheltuieli privind amortizarea activelor nemateriale”* se reflectă cheltuielile privind amortizarea activelor nemateriale.

Subclasa 24 „Dobînzi”

3.2.32. Conturile din subclasa ***24 „Dobînzi”*** sînt destinate generalizării informaţiei privind cheltuielile pentru achitarea dobînzilor la împrumuturi şi valorile mobiliare de stat.

Subclasa respectivă cuprinde următoarele grupe de conturi:

241 „Dobînzi achitate la datoria externă”

242 „Dobînzi achitate la datoria internă „

243 „Dobînzi la împrumuturile altor nivele ale sistemului bugetar”.

Grupa de conturi 241 „Dobînzi achitate la datoria externă”

3.2.33. Grupa de conturi 241 *„Dobînzi achitate la datoria externă”* cuprinde următoarele conturi:

2411 „Dobînzi pe împrumuturi externe”

2412 „Dobînzi pe valori mobiliare emise pe piaţa externă”

2419 „Alte dobînzi achitate la datoria externă”.

Contul 2411 *„Dobînzi pe împrumuturi externe”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

24110 „Dobînzi pe împrumuturi externe”

Subcontul de nivelul I 24110 *„Dobînzi pe împrumuturi externe”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

241100 „Dobînzi pe împrumuturi externe”

La subcontul de nivelul II 241100 *„Dobînzi pe împrumuturi externe”* se reflectă cheltuielile pentru achitarea dobînzilor şi altor plăţi (comisioanelor, taxelor de angajament, penalităţilor) aferente întru onorarea obligaţiilor asumate în rezultatul contractării împrumuturilor de stat externe.

Contul 2412 *„Dobînzi pe valori mobiliare emise pe piaţa externă”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

24120 „Dobînzi pe valori mobiliare emise pe piaţa externă”

Subcontul de nivelul I 24120 *„Dobînzi pe valori mobiliare emise pe piaţa externă”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

241200 „Dobînzi pe valori mobiliare emise pe piaţa externă”

La subcontul de nivelul II 241200 *„Dobînzi pe valori imobiliare emise pe piaţa externă”* se reflectă cheltuielile pentru achitarea dobînzilor (cupoanelor) şi comisioane pentru deservirea valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa externă.

Contul 2419 *„Alte dobînzi achitate la datoria externă”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

24190 „Alte dobînzi achitate la datoria externă”

Subcontul de nivelul I 24190 *„Alte dobînzi achitate la datoria externă”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

241900 „Alte dobînzi achitate la datoria externă”.

La subcontul de nivelul II 241900 *„Alte dobînzi achitate la datoria externă”* se reflectă cheltuielile pentru achitarea dobînzilor şi altor plăţi (comisioanelor, taxelor de angajament,

penalităţilor) aferente întru onorarea obligaţiilor asumate în rezultatul contractării altor instrumente ale datoriei externe.

Grupa de conturi 242 „Dobînzi achitate la datoria internă”

3.2.34. Grupa de conturi 242 *„Dobînzi achitate la datoria internă”* cuprinde următoarele conturi:

2421 „Dobînzi pe împrumuturi acordate de Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat”

2422 „Dobînzi pe valori mobiliare de stat emise pe piaţa primară”

2423 „Dobînzi pe valori mobiliare de stat convertite”

2424 „Dobînzi valori mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social/acoperirea soldului debitor al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei”

2425 „Dobânzi la valori mobiliare de stat emise pentru alte scopuri”

2426 „Dobînzi pe valori mobiliare de stat emise în formă materializată”

2427 „Dobînzi pe împrumuturi acordate de instituţiile financiare”

2429 „Dobînzi pe alte împrumuturi interne”.

Contul 2421 *„Dobînzi pe împrumuturi acordate de Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

24210 „Dobînzi pe împrumuturi acordate de Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat”

Subcontul de nivelul I 24210 *„Dobînzi pe împrumuturi acordate de Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

242100 „Dobînzi pe împrumuturi acordate de Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat”

La subcontul de nivelul II 242100 *„Dobînzi pe împrumuturi acordate de Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat”* se reflectă cheltuielile pentru achitarea dobînzilor la împrumuturile acordate de Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat.

Contul 2422 *„Dobînzi pe valori mobiliare de stat emise pe piaţa primară”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

24220 „Dobînzi pe valori mobiliare de stat emise pe piaţa primară”

Subcontul de nivelul I 24220 *„Dobînzi pe valori mobiliare de sta emise pe piaţa primară”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

242200 „Dobînzi pe valori mobiliare de stat emise pe piaţa primară”

La subcontul de nivelul II 242200 *„Dobînzi pe valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa primară”* se reflectă cheltuielile pentru achitarea scontului şi/sau a dobînzilor (cupoanelor) aferente valorilor mobiliare de stat emise în formă de înscriere în conturi.

Contul 2423 *„Dobînzi pe valori mobiliare de stat convertite”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

24230 „Dobînzi pe valori mobiliare de stat convertite”

Subcontul de nivelul I 24230 *„Dobînzi pe valori mobiliare de stat convertite”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

242300 „Dobînzi valori mobiliare de stat convertite”

La subcontul de nivelul II 242300 *„Dobînzi pe valorilor mobiliare de stat convertite”* se reflectă cheltuielile pentru achitarea scontului aferent valorilor mobiliare de stat convertite.

Contul 2424 *„Dobînzi pe valori mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social/acoperirea soldului debitor al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

24240 „Dobînzi pe valori mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social/acoperirea soldului debitor al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei”

Subcontul de nivelul I 24240 *„Dobînzi pe valori mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social/acoperirea soldului debitor al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

242400 „Dobînzi pe valori mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social/acoperirea soldului debitor al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei”.

La subcontul de nivelul II 242400 *„Dobînzi pe valorilor mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social/acoperirea soldului debitor al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei”* se reflectă cheltuielile pentru achitarea scontului aferent valorilor mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social şi/sau acoperirea soldului debitor al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei.

Contul 2425 „*Dobânzi la valori mobiliare de stat emise pentru alte scopuri”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

24251 „Dobânzi pe valori mobiliare de stat emise pentru asigurarea stabilităţii financiare”

24252 „Dobânzi la valori mobiliare de stat emise pentru crearea unei rezerve de lichidităţi”

Subcontul de nivelul I 24251 „*Dobânzi pe valori mobiliare de stat emise pentru asigurarea stabilităţii financiare*” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

242510 „Dobânzi pe valori mobiliare de stat emise pentru asigurarea stabilităţii financiare”.

La subcontul de nivelul II 242510 „*Dobânzi pe valorilor mobiliare de stat emise pentru asigurarea stabilităţii financiare”* se reflectă cheltuielile pentru achitarea dobânzilor (cupoanelor) aferente valorilor mobiliare de stat emise pentru asigurarea stabilităţii financiare.

Subcontul de nivelul I 24252 „*Dobânzi pe valori mobiliare de stat emise pentru crearea unei rezerve de lichidităţi”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

242520 „Dobânzi pe valori mobiliare de stat emise pentru crearea unei rezerve de lichidităţi”.

La subcontul de nivelul II 242520 „*Dobânzi pe valori mobiliare de stat emise pentru crearea unei rezerve de lichidităţi”* se reflectă cheltuielile pentru achitarea dobânzilor (cupoanelor) aferente valorilor mobiliare de stat emise pentru crearea unei rezerve de lichidităţi.

Contul 2426 *„Dobînzi pe valori mobiliare de stat emise în formă materializată”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

24260 „Dobînzi pe valori mobiliare de stat emise în formă materializată”

Subcontul de nivelul I 24260 *„Dobînzi pe valori mobiliare de stat emise în formă materializată”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

242600 „Dobînzi pe valori mobiliare de stat emise în formă materializată”

La subcontul de nivelul II 242600 *„Dobînzi pe valorilor mobiliare de stat emise în formă materializată”* se reflectă cheltuielile pentru achitarea dobînzilor (cupoanelor) şi comisioanelor pentru deservirea valorilor mobiliare de stat emise în formă materializată.

Contul 2427 *„Dobînzi pe împrumuturi acordate de instituţiile financiare”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

24270 „Dobînzi pe împrumuturi acordate de instituţiile financiare”

Subcontul de nivelul I 24270 *„Dobînzi pe împrumuturi acordate de instituţiile financiare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

242700 „Dobînzi pe împrumuturi acordate de instituţiile financiare”.

La subcontul de nivelul II 242700 *„Dobînzi pe împrumuturi acordate de instituţiile financiare”* se reflectă cheltuielile pentru achitarea dobînzilor la împrumuturile acordate de instituţiile financiare bugetului, inclusiv dobînzile aferente creditelor preferenţiale acordate unor categorii de populaţie.

Contul 2429 *„Dobînzi pe alte împrumuturi interne”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

24290 „Dobînzi pe alte împrumuturi interne”

Subcontul de nivelul I 24290 *„Dobînzi pe alte împrumuturi interne”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

242900 „Dobînzi pe alte împrumuturi interne”.

La subcontul de nivelul II 242900 *„Dobînzi pe alte împrumuturi interne”* se reflectă cheltuielile pentru achitarea dobînzilor la împrumuturile de stat interne acordate de alţi creditori.

[Pct.3.2.34 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.89 din 14.06.2017, în vigoare 14.06.2017]

Grupa de conturi 243 „Dobînzi la împrumuturile altor nivele ale sistemului bugetar”

3.2.35. Grupa de conturi 243 *„Dobînzi la împrumuturile altor nivele ale sistemului bugetar”* cuprinde conturile:

2431 „Dobînzi achitate autorităţilor administraţiei publice de alt nivel pentru valorile mobiliare”

2432 „Dobînzi achitate pentru împrumuturile contractate de la bugete de alt nivel”

În debitul acestor conturi se ţine evidenţa cheltuielilor aferente dobînzilor, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2431 *„Dobînzi achitate autorităţilor administraţiei publice de alt nivel pentru valorile mobiliare”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

24310 „Dobînzi achitate autorităţilor administraţiei publice de alt nivel pentru valorile mobiliare”

Subcontul de nivelul I 24310 *„Dobînzi achitate autorităţilor administraţiei publice de alt nivel pentru valorile mobiliare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

243100 „Dobînzi achitate autorităţilor administraţiei publice de alt nivel pentru valorile mobiliare”.

La subcontul de nivelul II 243100 *„Dobînzi achitate autorităţilor administraţiei publice de alt nivel pentru valorile mobiliare”* se reflectă cheltuielile pentru achitarea dobînzii de către autorităţile şi/sau instituţiile publice pentru obligaţiile asumate în rezultatul contractării împrumuturilor interne de alte nivele ale sistemului public prin emiterea şi plasarea valorilor mobiliare.

Contul 2432 *„Dobînzi achitate pentru împrumuturile contractate de la bugete de alt nivel”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

24320 „Dobînzi achitate pentru împrumuturile contractate de la bugete de alt nivel”

Subcontul de nivelul I 24320 *„Dobînzi achitate pentru împrumuturile contractate de la bugete de alt nivel”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

243200 „Dobînzi achitate pentru împrumuturile contractate de la bugete de alt nivel”.

La subcontul de nivelul II 243200 *„Dobînzi achitate pentru împrumuturile contractate de la bugete de alt nivel”* se reflectă cheltuielile pentru achitarea dobînzii de către autorităţile şi/sau autorităţile/instituţiile bugetare pentru obligaţiile asumate în rezultatul contractării creditelor interne de la alte nivele ale sistemului public.

Subclasa 25 „Subsidii”

Conturile din subclasa ***25 „Subsidii”*** sînt destinate generalizării informaţiei privind cheltuielile pentru plata subsidiilor întreprinderilor de stat, municipale, private şi organizaţiilor obşteşti.

Subclasa respectivă cuprinde următoarele grupe de conturi:

251 „Subsidii acordate întreprinderilor de stat şi municipale”

252 „Subsidii acordate întreprinderilor private”

253 „Subsidii acordate organizaţiilor obşteşti”

254 „Subsidii acordate autorităţilor/instituţiilor publice la autogestiune”

Grupa de conturi 251 „Subsidii acordate întreprinderilor de stat şi municipale”

3.2.36. Grupa de conturi 251 *„Subsidii acordate întreprinderilor de stat şi municipale”* cuprinde următoarele conturi:

2511 „Subsidii acordate întreprinderilor de stat şi municipale nefinanciare”

2512 „Subsidii acordate instituţiilor de stat şi municipale financiare”.

Contul 2511 *„Subsidii acordate întreprinderilor de stat şi municipale nefinanciare”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

25110 „Subsidii acordate întreprinderilor de stat şi municipale nefinanciare”

Subcontul de nivelul I 25110 *„Subsidii acordate întreprinderilor de stat şi municipale nefinanciare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

251100 „Subsidii acordate întreprinderilor de stat şi municipale nefinanciare”

La subcontul de nivelul II 251100 *„Subsidii acordate întreprinderilor de stat şi municipale nefinanciare”* se reflectă subsidiile acordate întreprinderilor de stat şi municipale în scopul influenţării procesului de producţie sau pentru acoperirea diferenţelor de preţ.

Contul 2512 *„Subsidii acordate instituţiilor de stat şi municipale financiare”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

25120 „Subsidii acordate instituţiilor de stat şi municipale financiare”

Subcontul de nivelul I 25120 *„Subsidii acordate instituţiilor de stat şi municipale financiare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

251200 „Subsidii acordate instituţiilor de stat şi municipale financiare*”*

La subcontul de nivelul II 251200 *„Subsidii acordate instituţiilor de stat şi municipale financiare”* se reflectă subsidiile acordate instituţiilor financiare de stat şi municipale în conformitate cu prevederile legale.

Grupa de conturi 252 „Subsidii acordate întreprinderilor private”

3.2.37. Grupa de conturi 252 *„Subsidii acordate întreprinderilor private”* cuprinde următoarele conturi:

2521 „Subsidii acordate întreprinderilor private nefinanciare”

2522 „Subsidii acordate instituţiilor private financiare”

În debitul conturilor se ţine evidenţa cheltuielilor aferente subsidiilor, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2521 *„Subsidii acordate întreprinderilor private nefinanciare”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

25210 „Subsidii acordate întreprinderilor private nefinanciare”

Subcontul de nivelul I 25210 *„Subsidii acordate întreprinderilor private nefinanciare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

252100 „Subsidii acordate întreprinderilor private nefinanciare*”*

La subcontul de nivelul II 252100 *„Subsidii acordate întreprinderilor private nefinanciare”* se reflectă subsidiile acordate întreprinderilor nefinanciare în sistemul privat pentru stimularea procesului de producţie sau pentru acoperirea diferenţei de preţ la bunurile şi serviciile produse. La acest subcont se reflectă subsidiile pentru susţinerea producătorilor agricoli, organizaţiilor nonguvernamentale şi altor întreprinderi private nefinanciare.

Contul 2522 *„Subsidii acordate instituţiilor private financiare”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

25220 „Subsidii acordate instituţiilor private financiare”

Subcontul de nivelul I 25220 *„Subsidii acordate instituţiilor private financiare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

252200 „Subsidii acordate instituţiilor private financiare”

La subcontul de nivelul II 252200 *„Subsidii acordate instituţiilor private financiare”* se reflectă subsidiile acordate instituţiilor financiare din sistemul privat.

Grupa de conturi 253 „Subsidii acordate organizaţiilor obşteşti”

3.2.38. Grupa de conturi 253 „Subsidii acordate organizaţiilor obşteşti” cuprinde contul 2530 „Subsidii acordate organizaţiilor obşteşti”.

Contul 2530 *„Subsidii acordate organizaţiilor obşteşti”* cuprinde subcontul de nivelul I:

25300 „Subsidii acordate organizaţiilor obşteşti”

Subcontul de nivelul I 25300 *„Subsidii acordate organizaţiilor obşteşti”* cuprinde subcontul de nivelul II:

253000 „Subsidii acordate organizaţiilor obşteşti”.

La subcontul de nivelul II 253000 *„Subsidii acordate organizaţiilor obşteşti”* se reflectă cheltuielile pentru finanţarea organizaţiilor obşteşti în conformitate cu actele normative în vigoare.

Grupa de conturi 254 „Subsidii acordate autorităţilor/instituţiilor publice la autogestiune”

Grupa de conturi 254 „Subsidii acordate autorităţilor/instituţiilor publice la autogestiune” cuprinde contul 2540 „Subsidii acordate autorităţilor/instituţiilor publice la autogestiune”.

Contul 2540 *„Subsidii acordate autorităţilor/instituţiilor publice la autogestiune”* cuprinde subcontul de nivelul I:

25400 „Subsidii acordate autorităţilor/instituţiilor publice la autogestiune”

Subcontul de nivelul I 25400 *„Subsidii acordate autorităţilor/instituţiilor publice la autogestiune”* cuprinde subcontul de nivelul II:

254000 „Subsidii acordate autorităţilor/instituţiilor publice la autogestiune”.

La subcontul de nivelul II 254000 *„Subsidii acordate autorităţilor/instituţiilor publice la autogestiune”* se reflectă cheltuielile pentru finanţarea organizaţiilor obşteşti în conformitate cu actele normative în vigoare.

Subclasa 26 „Granturi acordate”

Conturile din subclasa 26 ***„Granturi acordate”*** sînt destinate generalizării informaţiei privind transferurile nerambursabile de la un nivel al administraţiei publice la altul, către organizaţii internaţionale sau către guvernele altor state, precum şi din contul proiectelor finanţate din surse externe.

Subclasa respectivă cuprinde următoarele grupe de conturi:

261 „Granturi acordate Guvernelor altor state”

262 „Granturi acordate organizaţiilor internaţionale”

263 „Granturi acordate din contul proiectelor finanţate din surse externe”

[Pct.3.2.38 (Subclasa 26) modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.143 din 20.08.2018, în vigoare 20.08.2018]

[Pct.3.2.38 (Subclasa 26) completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.48 din 13.04.2016, în vigoare 29.04.2016]

Grupa de conturi 261 „Granturi acordate guvernelor altor state”

3.2.39. Grupa de conturi 261 *„Granturi acordate guvernelor altor state”* cuprinde următoarele conturi:

2611 „Granturi curente acordate guvernelor altor state”

2612 „Granturi capitale acordate guvernelor altor state”

Contul 2611 *„Granturi curente acordate guvernelor altor state”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

26110 „Granturi curente acordate guvernelor altor state”

Subcontul de nivelul I 26110 *„Granturi curente acordate guvernelor altor state”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

261100 „Granturi curente acordate guvernelor altor state”

La subcontul de nivelul II 261100 *„Granturi curente acordate guvernelor altor state”* se reflectă acordarea necondiţionată a mijloacelor financiare sau bunurilor în natură guvernelor altor state pentru anumite scopuri curente.

Contul 2612 *„Granturi capitale acordate guvernelor altor state”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

26120 „Granturi capitale acordate guvernelor altor state”

Subcontul de nivelul I 26120 *„Granturi capitale acordate guvernelor altor state”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

261200 „Granturi capitale acordate guvernelor altor state”.

La subcontul de nivelul II 261200 *„Granturi capitale acordate guvernelor altor state”* se reflectă acordarea mijloacelor financiare sau bunurilor în natură guvernelor altor state pentru anumite scopuri, condiţionat sau necondiţionat, pe termen mediu şi lung. Dacă există incertitudini cu referinţă la termenul de acţiune a grantului, acesta se va atribui articolului de granturi curente pentru guvernele altor state.

Grupa de conturi 262 „Granturi acordate organizaţiilor internaţionale”

3.2.40. Grupa de conturi 262 *„Granturi acordate organizaţiilor internaţionale”* cuprinde următoarele conturi:

2621 „Granturi curente acordate organizaţiilor internaţionale”

2622 „Granturi capitale acordate organizaţiilor internaţionale”.

În debitul acestor conturi se reflectă cheltuielile aferente granturilor, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2621 *„Granturi curente acordate organizaţiilor internaţionale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

26210 „Granturi curente acordate organizaţiilor internaţionale”

Subcontul de nivelul I 26210 *„Granturi curente acordate organizaţiilor internaţionale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

262100 „Granturi curente acordate organizaţiilor internaţionale”

La subcontul de nivelul II 262100 *„Granturi curente acordate organizaţiilor internaţionale”* se reflectă acordarea necondiţionată a mijloacelor financiare sau bunurilor în natură organizaţiilor internaţionale pentru anumite scopuri cu acţiune pe termen scurt.

Contul 2622 *„Granturi capitale acordate organizaţiilor internaţionale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

26220 „Granturi capitale acordate organizaţiilor internaţionale”

Subcontul de nivelul I 26220 *„Granturi capitale acordate organizaţiilor internaţionale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

262200 „Granturi capitale acordate organizaţiilor internaţionale”

La subcontul de nivelul II 262200 *„Granturi capitale acordate organizaţiilor internaţionale”* se reflectă acordarea necondiţionată a mijloacelor financiare sau bunurilor în natură organizaţiilor internaţionale pentru anumite scopuri necondiţionat sau condiţionat precum achiziţia activelor cu acţiune pe termen mediu şi lung. Dacă există incertitudini cu referinţă la termenul de acţiune a grantului, acesta se va reflecta la grupa de conturi de granturi curente organizaţiilor internaţionale.

Grupa de conturi 263 **„Granturi acordate din contul proiectelor finanţate din surse externe”**

Grupa de conturi 263 *„Granturi acordate din contul proiectelor finanţate din surse externe”* cuprinde următorul cont:

2630 „Granturi acordate din contul proiectelor finanţate din surse externe”.

În debitul acestui cont se reflectă cheltuielile aferente mijloacelor financiare acordate din contul proiectelor finanţate din surse externe, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2630 *„Granturi acordate din contul proiectelor finanţate din surse externe”* cuprinde următorul subcont de nivelul I:

26300 *„Granturi acordate din contul proiectelor finanţate din surse externe”*

Subcontul de nivelul I 26300 *„Granturi acordate din contul proiectelor finanţate din surse externe”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

263000 *„Granturi acordate din contul proiectelor finanţate din surse externe”*

La subcontul de nivelul II 263000 *„Granturi acordate din contul proiectelor finanţate din surse externe”* se reflectă cheltuielile aferente mijloacelor financiare acordate din contul proiectelor finanţate din surse externe.

Subclasa 27 „Prestaţii sociale”

Conturile din subclasa ***27 „Prestaţii sociale”*** sînt destinate generalizării informaţiei privind cheltuielile pentru prestaţii sociale efectuate, cu scopul de a proteja populaţia în întregime şi unele categorii ale populaţiei de anumite riscuri sociale.

Subclasa respectivă cuprinde următoarele grupe de conturi:

271 „Prestaţii de asigurări sociale”

272 „Prestaţii de asistenţă socială”

273 „Prestaţii sociale ale angajatorilor”.

[Pct.3.2.40 (Grupa de conturi 263) modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.143 din 20.08.2018, în vigoare 20.08.2018]

[Pct.3.2.40 (Grupa de conturi 263) completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.48 din 13.04.2016, în vigoare 29.04.2016]

Grupa de conturi 271 „Prestaţii de asigurări sociale”

3.2.41. Grupa de conturi 271 *„Prestaţii de asigurări sociale”* cuprinde conturile:

2711 „Pensii de asigurări sociale”

2712 „Indemnizaţii de asigurări sociale”

2719 „Alte prestaţii de asigurări sociale”.

În debitul acestor conturi se ţine evidenţa cheltuielilor aferente prestaţiilor de asigurări sociale, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2711 *„Pensii de asigurări sociale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

27110 „Pensii de asigurări sociale”

Subcontul de nivelul I 27110 *„Pensii de asigurări sociale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

271100 „Pensii de asigurări sociale*”*

La subcontul de nivelul II 271100 *„Pensii de asigurări sociale”* se reflectă cheltuielile pentru achitarea pensiilor stabilite în sistemul public de asigurări sociale de stat.

Contul 2712 *„Indemnizaţii de asigurări sociale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

27120 „Indemnizaţii de asigurări sociale”

Subcontul de nivelul I 27120 *„Indemnizaţii de asigurări sociale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

271200 „Indemnizaţii de asigurări sociale*”*

La subcontul de nivelul II 271200 *„Indemnizaţii de asigurări sociale”* se reflectă cheltuielile pentru achitarea indemnizaţiilor şi ajutoarelor stabilite în sistemul public de asigurări sociale de stat (ajutorul de deces şi indemnizaţiile acordate pentru şomeri).

Contul 2719 *„Alte prestaţii de asigurări sociale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

27190 „Alte prestaţii de asigurări sociale”

Subcontul de nivelul I 27190 *„Alte prestaţii de asigurări sociale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

271900 „Alte prestaţii de asigurări sociale”

La subcontul de nivelul II 271900 *„Alte prestaţii de asigurări sociale”* se reflectă cheltuielile pentru achitarea prestaţiilor de asigurări sociale ce nu pot fi atribuite subconturilor (271100)-(271200), inclusiv pentru fortificarea sănătăţii persoanelor asigurate.

Grupa de conturi 272 „Prestaţii de asistenţă socială”

3.2.42. Grupa de conturi 272 *„Prestaţii de asistenţă socială”* este destinată generalizării informaţiei privind cheltuielile aferente prestaţiilor efectuate în afara programelor de asigurări sociale şi cuprinde următoarele conturi:

2721 „Pensii de asistenţă socială”

2722 „Suplimente la pensii de asistenţă socială”

2723 „Indemnizaţii de asistenţă socială”

2724 „Alocaţii”

2725 „Compensaţii”

2726 „Ajutoare băneşti”

2727 „Credite preferenţiale”

2729 „Alte prestaţii de asistenţă socială”.

În debitul acestor conturi se ţine evidenţa cheltuielilor aferente prestaţiilor sociale, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2721 *„Pensii de asistenţă socială”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

27210 „Pensii de asistenţă socială”

Subcontul de nivelul I 27210 *„Pensii de asistenţă socială”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

272100 „Pensii de asistenţă socială”

La subcontul de nivelul II 272100 *„Pensii de asistenţă socială”* se reflectă cheltuielile pentru achitarea tuturor categoriilor de pensii conform legislaţiei în vigoare din contul mijloacelor bugetului de stat.

Contul 2722 *„Suplimente la pensii de asistenţă socială”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

27220 „Suplimente la pensii de asistenţă socială”

Subcontul de nivelul I 27220 *„Suplimente la pensii de asistenţă socială”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

272200 „Suplimente la pensii de asistenţă socială”

La subcontul de nivelul II 272200 *„Suplimente la pensii de asistenţă socială”* se reflectă cheltuielile pentru acordarea sprijinului social prin adaosuri la pensiile calculate. Schemele de acordare a asistenţei sociale prin suplimente la pensii nu sînt parte la sistemul public de asigurări sociale, iar beneficiarii acestor prestaţii sînt nominalizaţi în actele normative în vigoare.

Contul 2723 *„Indemnizaţii de asistenţă socială”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

27230 „Indemnizaţii de asistenţă socială”.

Subcontul de nivelul I 27230 *„Indemnizaţii de asistenţă socială”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

272300 „Indemnizaţii de asistenţă socială”

La subcontul de nivelul II 272300 *„Indemnizaţii de asistenţă socială”* se reflectă cheltuielile pentru plata indemnizaţiilor achitate din mijloacele bugetului de stat. În acest subcont se reflectă şi cheltuielile pentru plata indemnizaţiilor familiilor cu copii, indemnizaţiilor viagere sportivilor, indemnizaţiilor pentru copiii înfiaţi şi copiii orfani luaţi sub tutelă/curatelă, indemnizaţiilor unice pentru construcţia sau procurarea spaţiului locativ, sau restaurarea caselor vechi unor categorii de cetăţeni, cheltuielile pentru acordarea prestaţiilor sociale condamnaţilor la eliberarea din detenţie, precum şi remunerarea muncii condamnaţilor pentru lucrările pasibile remunerării, efectuate pe parcursul detenţiei, în conformitate cu actele normative în vigoare.

Contul 2724 *„Alocaţii”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

27240 „Alocaţii”

Subcontul de nivelul I 27240 *„Alocaţii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

272400 „Alocaţii”

La subcontul de nivelul II 272400 *„Alocaţii”* se reflectă cheltuielile pentru plata tuturor tipurilor de alocaţii stabilite conform legislaţiei în vigoare, inclusiv a alocaţiilor pentru copiii/bătrînii plasaţi în serviciile de asistenţă parentală profesională, casele de copii de tip familial şi alte tipuri de instituţii de asistenţă socială.

Contul 2725 *„Compensaţii”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

27250 „Compensaţii”

Subcontul de nivelul I 27250 *„Compensaţii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

272500 „Compensaţii”

La subcontul de nivelul II 272500 „Compensaţii” se reflectă cheltuielile pentru plata tuturor tipurilor de compensaţii stabilite conform legislaţiei în vigoare. Printre acestea sunt cheltuielile pentru plata compensaţiilor şi ajutoarelor participanţilor la lichidarea consecinţelor avariei de la Cernobîl şi membrilor familiilor lor, compensaţiilor pentru servicii de transport, compensaţiilor pentru călătoria în transport, compensaţiilor băneşti anuale pentru cadrele didactice, compensaţiilor unice pentru conectarea la conducta de gaze naturale, cheltuielile pentru capitalizarea plăţilor periodice, alte.

Contul 2726 *„Ajutoare băneşti”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

27260 „Ajutoare băneşti”

Subcontul de nivelul I 27260 *„Ajutoare băneşti”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

272600 „Ajutoare băneşti”

La subcontul de nivelul II 272600 *„Ajutoare băneşti”* se reflectă cheltuielile pentru plata tuturor tipurilor de prestaţii sociale în formă de ajutoare băneşti conform legislaţiei în vigoare. În acest subcont se reflectă şi cheltuielile pentru plata ajutorului social, ajutorului pentru perioada rece, ajutorului de deces, acordarea ajutoarelor unice persoanelor socialmente vulnerabile, ajutoarelor acordate conform deciziilor Guvernului şi autorităţilor publice locale.

Contul 2727 *„Credite preferenţiale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

27270 „Credite preferenţiale”

Subcontul de nivelul I 27270 *„Credite preferenţiale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

272700 „Credite preferenţiale”

La subcontul de nivelul II 272700 *„Credite preferenţiale”* se reflectă cheltuielile pentru rambursarea creditelor preferenţiale, acordate unor categorii de populaţie de către instituţiile financiare cu garanţia autorităţilor publice locale.

Contul 2729 *„Alte prestaţii de asistenţă socială”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

27290 „Alte prestaţii de asistenţă socială”

Subcontul de nivelul I 27290 *„Alte prestaţii de asistenţă socială”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

272900 „Alte prestaţii de asistenţă socială”

La subcontul de nivelul II 272900 *„Alte prestaţii de asistenţă socială”* se reflectă cheltuielile care nu pot fi reflectate la subconturile (272100)-(272700). Printre acestea sînt cheltuielile pentru acordarea asistenţei prin tratament balneosanatorial, pentru compensarea diferenţei de tarife de asigurări sociale de stat obligatorii în sistemul agrar, pentru acoperirea diferenţei pensiei stabilite pînă la pensia minimă, acoperirea cheltuielilor aferente includerii în stagiu de cotizare a perioadelor necontributive, pentru compensarea sumelor anulate ale contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii conform legislaţiei în vigoare, compensarea cheltuielilor de organizare a funeraliilor veteranilor, precum şi plata altor prestaţii sociale acordate şomerilor.

[Pct.3.2.42 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.18 din 30.01.2019, în vigoare 08.02.2019]

[Pct.3.2.42 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.88 din 08.06.2017, în vigoare 08.06.2017]

Grupa de conturi 273 „Prestaţii sociale ale angajatorilor”

3.2.43. Grupa de conturi 273 *„Prestaţii sociale ale angajatorilor”* este destinată generalizării informaţiei privind cheltuielile aferente prestaţiilor sociale ale angajatorilor şi cuprinde următoarele conturi:

2731 „Indemnizaţii membrilor familiilor personalului misiunilor diplomatice şi al oficiilor consulare”

2732 „Indemnizaţii la încetarea acţiunii contractului de muncă”

2733 „Indemnizaţii viagere”

2734 „Compensaţii pentru procurarea spaţiului locativ

2735 „Indemnizaţii pentru incapacitatea temporară de muncă achitate din mijloacele financiare ale angajatorului”

2736 „Achitarea indemnizaţiei alesului local la expirarea mandatului”

2739 „Alte prestaţii sociale ale angajatorilor”.

În debitul acestor conturi se ţine evidenţa cheltuielilor aferente prestaţiilor sociale ale angajatorilor, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2731 *„Indemnizaţii membrilor familiilor personalului misiunilor diplomatice şi al oficiilor consulare”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

27310 „Indemnizaţii membrilor familiilor personalului misiunilor diplomatice şi al oficiilor consulare”

Subcontul de nivelul I 27310 *„Indemnizaţii membrilor familiilor personalului misiunilor diplomatice şi al oficiilor consulare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

273100 „Indemnizaţii membrilor familiilor personalului misiunilor diplomatice şi al oficiilor consulare”.

La subcontul de nivelul II 273100 *„Indemnizaţii membrilor familiilor personalului misiunilor diplomatice şi al oficiilor consulare”* se reflectă indemnizaţii acordate pentru întreţinerea membrilor familiilor personalului misiunilor diplomatice şi oficiilor consulare care domiciliază împreună cu ei pe parcursul aflării în misiune. Constituie o plată neimpozabilă, suplimentară la salariul în monedă naţională, exprimată în valută străină convertibilă. Cuantumul indemnizaţiilor în valută străină se stabileşte de către Guvern, pentru fiecare ţară în parte.

Contul 2732 *„Indemnizaţii la încetarea acţiunii contractului de muncă”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

27320 „Indemnizaţii la încetarea acţiunii contractului de muncă”

Subcontul de nivelul I 27320 *„Indemnizaţii la încetarea acţiunii contractului de muncă”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

273200 „Indemnizaţii la încetarea acţiunii contractului de muncă”.

La subcontul de nivelul II 273200 *„Indemnizaţii la încetarea acţiunii contractului de muncă”* se reflectă plăţile pentru achitarea indemnizaţiilor la eliberarea, degrevarea din funcţie, conform actelor normative, inclusiv şi plăţile pentru achitarea indemnizaţiilor la eliberare a militarilor prin contract, militarilor în termen şi rezerviştilor chemaţi la cantonamente.

Contul 2733 *„Indemnizaţii viagere”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

27330 „Indemnizaţii viagere”

Subcontul de nivelul I 27330 *„Indemnizaţii viagere”*cuprinde următorul subcont de nivelul II:

273300 „Indemnizaţii viagere”

La subcontul de nivelul II 273300 *„Indemnizaţii viagere”* se reflectă plăţile pentru achitarea indemnizaţiilor lunare viagere.

Contul 2734 *„Compensaţii pentru procurarea spaţiului locativ”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

27340 „Compensaţii pentru procurarea spaţiului locativ”

Subcontul de nivelul I 27340 *„Compensaţii pentru procurarea spaţiului locativ”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

273400 „Compensaţii pentru procurarea spaţiului locativ”

La subcontul de nivelul II 273400 *„Compensaţii pentru procurarea spaţiului locativ”* se reflectă cheltuielile pentru compensarea bănească la procurarea sau construcţia spaţiului locativ categoriilor de angajaţi, în conformitate cu actele normative în vigoare. Spaţiul locativ în cauză rămîne în proprietatea angajatului după eliberarea din funcţie a acestuia.

Contul 2735 *„Indemnizaţii pentru incapacitatea temporară de muncă achitate din mijloacele financiare ale angajatorului”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

27350 „Indemnizaţii pentru incapacitatea temporară de muncă achitate din mijloacele financiare ale angajatorului”.

Subcontul de nivelul I 27350 *„Indemnizaţii pentru incapacitatea temporară de muncă achitate din mijloacele financiare ale angajatorului”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

273500 „Indemnizaţii pentru incapacitatea temporară de muncă achitate din mijloacele financiare ale angajatorului”.

La subcontul de nivelul II 273500 „Indemnizaţii pentru incapacitatea temporară de muncă achitate din mijloacele financiare ale angajatorului” se reflectă cheltuielile pentru plata indemnizaţiilor achitate din mijloacele financiare ale angajatorului pentru:

- primele cinci zile calendaristice de incapacitate de muncă cauzată de boli obişnuite sau de accidente nelegate de muncă;
- zilele lucrătoare din primele 20 de zile calendaristice, calculate de la data pierderii temporare a capacităţii de muncă, cauzată de un accident de muncă sau de o boală profesională.

Contul 2736 *„Achitarea indemnizaţiei alesului local la expirarea mandatului”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

27360 „Achitarea indemnizaţiei alesului local la expirarea mandatului”.

Subcontul de nivelul I 27360 *„Achitarea indemnizaţiei alesului local la expirarea mandatului”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

273600 „Achitarea indemnizaţiei alesului local la expirarea mandatului”.

La subcontul de nivelul II 273600 „Achitarea indemnizaţiei alesului local la expirarea mandatului” se reflectă plăţile pentru achitarea indemnizaţiei la expirarea mandatului, alesului local care a activat cel puţin doi ani în această calitate şi i se acordă o indemnizaţie unică, egală cu salariul mediu lunar pe economia naţională pentru anul precedent.

Contul 2739 *„Alte prestaţii sociale ale angajatorilor”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

27390 „Alte prestaţii sociale ale angajatorilor”

Subcontul de nivelul I 27390 *„Alte prestaţii sociale ale angajatorilor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

273900 „Alte prestaţii sociale ale angajatorilor”

La subcontul de nivelul II 273900 *„Alte prestaţii sociale ale angajatorilor”* se reflectă cheltuielile achitate de către angajator pentru stimularea noilor angajaţi, precum şi indemnizaţiile şi cheltuielile pentru acordarea prestaţiilor din partea angajatorului ce nu pot fi reflectate în subconturile (273100)-(273400).

Subclasa 28 „Alte cheltuieli”

Conturile din subclasa ***28 „Alte cheltuieli”*** sînt destinate generalizării informaţiei privind cheltuielile care nu au fost reflectate în subclasele 21-27.

Subclasa respectivă cuprinde următoarele grupe de conturi:

281 „Alte cheltuieli curente”

282 „Alte cheltuieli capitale”

289 „Alte cheltuieli ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”.

Grupa de conturi 281 „Alte cheltuieli curente”

3.2.44. Grupa de conturi 281 *„Alte cheltuieli curente”* este destinată generalizării informaţiei privind cheltuielile respective şi cuprinde următoarele conturi:

2811 „Cotizaţii”

2812 „Burse”

2813 „Despăgubiri civile”

2814 „Taxe, amenzi, penalităţi şi alte plăţi obligatorii”

2815 „Rambursarea mijloacelor bugetare din anii precedenţi la autoritatea/instituţia bugetară”

2816 „Alte cheltuieli în bază de contracte cu persoane fizice”

2817 „Solda militarilor, sporurile şi suplimentele la ea”

2818 „Finanţarea instituţiilor de învăţământ la autogestiune”

2819 „Alte cheltuieli curente”.

[Pct.3.2.44 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.163 din 28.12.2017, în vigoare 28.12.2017]

[Pct.3.2.44 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.137 din 31.10.2016, în vigoare 01.01.2017]

[Pct.3.2.44 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.48 din 13.04.2016, în vigoare 29.04.2016]

3.2.45. Contul 2811 *„Cotizaţii”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

28111 „Cotizaţii în organizaţiile internaţionale”

28112 „Cotizaţii în organizaţiile din ţară”

Subcontul de nivelul I 28111 *„Cotizaţii în organizaţiile internaţionale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

281110 „Cotizaţii în organizaţiile internaţionale”.

La subcontul de nivelul II 281110 *„Cotizaţii în organizaţiile internaţionale”* se reflectă achitarea sumelor fixe şi periodice pentru participarea în calitatea de membru la organizaţiile internaţionale.

Subcontul de nivelul I 28112 *„Cotizaţii în organizaţiile din ţară”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

281120 „Cotizaţii în organizaţiile din ţară”

La subcontul de nivelul II 281120 *„Cotizaţii în organizaţiile din ţară”* se reflectă achitarea sumelor fixe şi periodice pentru participarea în calitatea de membru la organizaţiile şi asociaţiile din ţară.

3.2.46. Contul 2812 *„Burse”* este destinat generalizării informaţiei privind cheltuielile pentru plata burselor. În debitul acestor subconturi se ţine evidenţa cheltuielilor pentru plata burselor, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2812 *„Burse”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

28121 „Burse de studii”

28122 „Burse sociale”

28123 „Alte plăţi asociate cu bursele”.

Subcontul de nivelul I 28121 *„Burse de studii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

281211 „Burse de studii studenţilor studenţilor autohtoni”

281212 „Burse de studii studenţilor de peste hotarele republicii”

La subcontul de nivelul II 281211 *„Burse de studii studenţilor autohtoni”* se reflectă cheltuielile pentru achitarea burselor de studii beneficiarilor care au statut de rezident pe teritoriul Republicii Moldova.

La subcontul de nivelul II 281212 *„Burse de studii studenţilor de peste hotarele republicii”* se reflectă cheltuielile pentru achitarea burselor de studii beneficiarilor care nu au statut de rezident pe teritoriul Republicii Moldova.

Subcontul de nivelul I 28122 *„Burse sociale*” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

281221 „Burse sociale studenţilor autohtoni”

281222 „Burse sociale studenţilor de peste hotarele republicii”

La subcontul de nivelul II 281221 *„Burse sociale studenţilor autohtoni”* se reflectă cheltuielile pentru achitarea burselor sociale beneficiarilor care au statut de rezident pe teritoriul Republicii Moldova.

La subcontul de nivelul II 281222 *„Burse sociale studenţilor de peste hotarele republicii”* se reflectă cheltuielile pentru achitarea burselor sociale beneficiarilor care nu au statut de rezident pe teritoriul Republicii Moldova.

Subcontul de nivelul I 28123 *„Alte plăţi asociate cu bursele”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

281230 „Alte plăţi asociate cu bursele”

La subcontul de nivelul II 281230 „Alte plăţi asociate cu bursele” se reflectă cheltuielile pentru plăţile asociate procesului educaţional diferite de burse, acordate beneficiarilor rezidenţi şi nerezidenţi pe teritoriul ţării, inclusiv indemnizaţiile pentru cei care nu primesc burse de studii, burse pentru cercetători ştiinţifici din cadrul proiectelor finanţate din surse externe, bursele CEEPUS.

[Pct.3.2.46 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.99 din 21.07.2016, în vigoare 05.08.2016]

3.2.47. Contul 2813 *„Despăgubiri civile”* este destinat generalizării informaţiei privind cheltuielile pentru plata despăgubirilor civile în baza deciziilor definitive ale instanţelor judecătoreşti. În debitul acestui cont se ţine evidenţa cheltuielilor pentru plata despăgubirilor civile, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2813 *„Despăgubiri civile”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

28131 „Compensaţii persoanelor represate şi ulterior reabilitate”

28132 „Compensaţii pentru averea persoanelor represate şi ulterior reabilitate”

28133 „Compensaţii unice membrilor familiilor persoanelor reabilitate”

28134 „Ajutoare populaţiei care a suferit în urma calamităţilor naturale”

28136 „Plăţi aferente documentelor executorii”

28139 „Alte despăgubiri”.

Subcontul de nivelul I 28131 *„Compensaţii persoanelor represate şi ulterior reabilitate”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

281310 „Compensaţii persoanelor represate şi ulterior reabilitate”

La subcontul de nivelul II 281310 *„Compensaţii persoanelor represate şi ulterior reabilitate”* se reflectă cheltuielile acordate persoanelor represate şi ulterior reabilitate sau pentru prejudiciul cauzat acestora.

Subcontul de nivelul I 28132 *„Compensaţii pentru averea persoanelor represate şi ulterior reabilitate”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

281320 „Compensaţii pentru averea persoanelor represate şi ulterior reabilitate”

La subcontul de nivelul II 281320 *„Compensaţii pentru averea persoanelor represate şi ulterior reabilitate”* se reflectă cheltuielile pentru recuperarea valorii bunurilor prin achitarea de compensaţii persoanelor supuse represiunilor politice şi ulterior reabilitate.

Subcontul de nivelul I 28133 *„Compensaţii unice membrilor familiilor persoanelor reabilitate”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

281330 „Compensaţii unice membrilor familiilor persoanelor reabilitate”

La subcontul de nivelul II 281330 *„Compensaţii unice membrilor familiilor persoanelor reabilitate”* se reflectă cheltuielile pentru plata compensaţiilor unice pentru persoanele executate sau decedate în timpul represiunilor politice.

Subcontul de nivelul I 28134 *„Ajutoare populaţiei care a suferit în urma calamităţilor naturale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

281340 „Ajutoare populaţiei care a suferit în urma calamităţilor naturale”

La subcontul de nivelul II 281340 *„Ajutoare populaţiei care a suferit în urma calamităţilor naturale”* se reflectă achitarea despăgubirilor pentru pagubele cauzate de survenirea calamităţilor naturale.

Subcontul de nivelul I 28135 *„Plăţi aferente indexării eşalonate a depunerilor cetăţenilor la Banca de Economii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

281350 „Plăţi aferente indexării eşalonate a depunerilor cetăţenilor la Banca de Economii”

La subcontul de nivelul II 281350 *„Plăţi aferente indexării eşalonate a depunerilor cetăţenilor la Banca de Economii”* se reflectă cheltuielile pentru plata sumei indexate deponenţilor Băncii de Economii.

Subcontul de nivelul I 28136 *„Plăţi aferente documentelor executorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

281361 „Plăţi aferente documentelor executorii cu executare benevolă”

281362 „Plăţi aferente documentelor executorii cu executare silită”.

La subconturile de nivelul II 281361 *„Plăţi aferente documentelor executorii cu executare benevolă”* şi 281362 *„Plăţi aferente documentelor executorii cu executare silită”* se reflectă achitarea sumelor adjudecate conform documentelor executorii privind dezafectarea incontestabilă a mijloacelor băneşti din contul bugetului de stat, bugetelor locale şi din contul autorităţilor/instituţiilor bugetare, precum şi plata onorariului executorului judecătoresc şi a altor cheltuieli prevăzute în Codul de executare.

Subcontul de nivelul I 28139 *„Alte despăgubiri”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

281390 „Alte despăgubiri”

La subcontul de nivelul II 281390 *„Alte despăgubiri”* se reflectă cheltuielile pentru achitarea despăgubirilor care nu pot fi reflectate în subconturile (281310)-(281350).

3.2.48. Contul 2814 *„Taxe, amenzi, penalităţi şi alte plăţi obligatorii”* este destinat generalizării informaţiei privind cheltuielile aferente taxelor, amenzilor, penalităţilor şi altor plăţi. În debitul acestui cont se ţine evidenţa taxelor, amenzilor, penalităţilor şi altor plăţi, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2814 *„Taxe, amenzi, penalităţi şi alte plăţi obligatorii”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

28140 „Taxe, amenzi, penalităţi şi alte plăţi obligatorii”

Subcontul de nivelul I 28140 *„Taxe, amenzi, penalităţi şi alte plăţi obligatorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

281400 „Taxe, amenzi, penalităţi şi alte plăţi obligatorii”

La subcontul de nivelul II 281400 *„Taxe, amenzi, penalităţi şi alte plăţi obligatorii”* se reflectă cheltuielile pentru achitarea plăţilor obligatorii de genul taxelor, amenzilor, penalităţilor etc., inclusiv impuse prin hotărîri ale instanţelor de judecată.

[Pct.3.2.48 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.48 din 13.04.2016, în vigoare 29.04.2016]

3.2.49. Contul 2815 „*Rambursarea mijloacelor bugetare din anii precedenţi la autoritatea/instituţia bugetară*” este destinat generalizării informaţiei privind cheltuielile aferente rambursării mijloacelor bugetare din anii precedenţi la autoritatea/instituţia bugetară.

În creditul acestui cont se ţine evidenţa rambursării mijloacelor bugetare din anii precedenţi la autoritatea/instituţia bugetară, iar în debit – transferul mijloacelor bugetare la bugetul respectiv.

Contul 2815 „*Rambursarea mijloacelor bugetare din anii precedenţi la autoritatea/instituţia bugetară*” cuprinde următorul subcont de nivelul I:

28150 „Rambursarea mijloacelor bugetare din anii precedenţi la autoritatea/instituţia bugetară”.

Subcontul de nivelul I 28150 „*Rambursarea mijloacelor bugetare din anii precedenţi la autoritatea/instituţia bugetară”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

281500 „Rambursarea mijloacelor bugetare din anii precedenţi la autoritatea/instituţia bugetară”.

La subcontul de nivelul II 281500 „Rambursarea mijloacelor bugetare din anii precedenţi la autoritatea/instituţia bugetară” se reflectă cheltuielile aferente sumelor de mijloace bugetare restituite la conturile trezoreriale ale autorităţilor/instituţiilor bugetare de către entităţi şi persoane fizice, fiind calificate ca utilizate contrar destinaţiei în rezultatul controalelor, precum şi sumele mijloacelor bugetare neutilizate în anii precedenţi, recuperarea cheltuielilor judiciare, care ulterior urmează a fi transferate de către autoritatea/instituţia bugetară la codul economic 418130 „Rambursarea mijloacelor bugetare din anii precedenţi la buget” la bugetul respectiv cu excepţia mijloacelor financiare restituite în cadrul proiectelor finanţate din surse externe.

[Pct.3.2.49 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.143 din 20.08.2018, în vigoare 20.08.2018]

[Pct.3.2.49 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.163 din 28.12.2017, în vigoare 28.12.2017]

3.2.50. Contul 2816 „*Alte cheltuieli în bază de contracte cu persoane fizice*” este destinat generalizării informaţiei privind cheltuielile aferente contractelor individuale de muncă şi de prestare a serviciilor cu persoanele fizice din cadrul proiectelor finanţate din surse externe, precum şi contractelor individuale de muncă cu persoanele fizice, care nu ocupă funcţii instituite în structura autorităţilor/instituţiilor bugetare, pentru efectuarea unor lucrări/munci sau activităţi specifice pe un termen determinat în cadrul autorităţilor/instituţiilor. Tot la acest cont se reflectă cheltuielile aferente achitării recompensei membrilor organelor electorale ierarhic inferioare, numiţi prin hotărîrile de constituire, conform prevederilor Codului electoral.

În debitul acestui cont se ţine evidenţa cheltuielilor aferente contractelor individuale de muncă şi de prestare a serviciilor cu persoanele fizice, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2816 *„Alte cheltuieli în bază de contracte cu persoane fizice*” cuprinde subcontul de nivelul I:

28160 „Alte cheltuieli în bază de contracte cu persoane fizice”

Subcontul de nivelul I 28160 „Alte cheltuieli în bază de contracte cu persoane fizice” cuprinde subcontul de nivelul II:

281600 „Alte cheltuieli în bază de contracte cu persoane fizice”

La subcontul de nivelul II 281600 *„Alte cheltuieli în bază de contracte cu persoane fizice”* se reflectă cheltuielile aferente contractelor individuale de muncă şi de prestare a serviciilor cu persoanele fizice din cadrul proiectelor finanţate din surse externe, precum şi contractelor individuale de muncă cu persoanele fizice, care nu ocupă funcţii instituite în structura autorităţilor/instituţiilor bugetare, pentru efectuarea unor lucrări/munci sau activităţi specifice pe un termen determinat în cadrul autorităţilor/instituţiilor. Tot la acest subcont se reflectă cheltuielile

aferente achitării recompensei membrilor organelor electorale ierarhic inferioare, numiţi prin hotărîrile de constituire, conform prevederilor Codului electoral.

[Pct.3.2.50 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.122 din 20.09.2016, în vigoare 28.10.2016]
[Pct.3.2.50 introdus prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.48 din 13.04.2016, în vigoare 29.04.2016]

3.2.51. Contul 2817 *„Solda militarilor, sporurile şi suplimentele la ea”* este destinat generalizării informaţiei privind cheltuielile aferente plăţilor pentru remunerarea soldelor şi sporurile la acestea achitate militarilor în termen, elevilor şi cursanţilor instituţiilor de învăţământ militar mediu de specialitate şi superior. La acest subcont se atribuie şi indemnizaţiile lunare acordate rezerviştilor chemaţi la cantonament, militarilor cu statut şi grad special, procurorilor militari, precum şi remunerarea cetăţenilor care trec pregătirea militară obligatorie.

În debitul acestui cont se ţine evidenţa soldei militarilor, sporurile şi suplimentele la ea, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2817 *„Solda militarilor, sporurile şi suplimentele la ea”* cuprinde următorul subcont de nivelul 1:

28170 „Solda militarilor, sporurile şi suplimentele la ea”

Subcontul de nivelul I 28170 *„Solda militarilor, sporurile şi suplimentele la ea”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

281700 „Solda militarilor, sporurile şi suplimentele la ea”

La subcontul de nivelul II 281700 *„Solda militarilor, sporurile şi suplimentele la ea”* se reflectă plăţile pentru achitarea soldelor, sporurilor şi suplimentele la ea, precum şi recompenselor militarilor în termen, elevilor şi cursanţilor instituţiilor de învăţământ mediu de specialitate şi superior. În acest subcont se reflectă şi plăţile pentru achitarea soldei cetăţenilor care trec pregătirea militară.

Contul 2818 „Finanţarea instituţiilor de învăţământ la autogestiune” este destinat pentru realizarea comenzii de stat pentru pregătirea cadrelor în instituţiile de învăţământ.

În debitul acestui cont se ţine evidenţa finanţării instituţiilor de învăţământ la autogestiune, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2818 *„Finanţarea instituţiilor de învăţământ la autogestiune”* cuprinde următorul subcont de nivelul I:

28181 „Finanţarea instituţiilor de învăţământ la autogestiune”.

Subcontul de nivelul I 28181 „*Finanţarea instituţiilor de învăţământ la autogestiune”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul II:

281811 „Comanda de stat pentru pregătirea cadrelor”

281812 „Indemnizaţii membrilor Consiliului pentru dezvoltarea strategică instituţională”

La subcontul de nivelul II 281811 *„Comanda de stat pentru pregătirea cadrelor”* se reflectă cheltuielile pentru realizarea comenzii de stat pentru pregătirea cadrelor în instituţiile de învăţământ.”

La subcontul de nivelul II 281812 *„Indemnizaţii membrilor Consiliului pentru dezvoltarea strategică instituţională”* se reflectă cheltuielile pentru plata indemnizaţiei lunare a membrilor desemnaţi de fondator şi ministerele de resort în Consiliul pentru dezvoltarea strategică instituţională în instituţiile de învăţământ superior, conform art.104 (8) din Codul educaţiei nr.152 din 17 iulie 2014.

[Pct.3.2.51 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.137 din 31.10.2016, în vigoare 01.01.2017]
[Pct.3.2.51 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.48 din 13.04.2016, în vigoare 29.04.2016]

3.2.52. Contul 2819 *„Alte cheltuieli curente”* este destinat generalizării informaţiei privind alte cheltuieli curente.

În debitul acestui cont se ţine evidenţa altor cheltuieli curente, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar

Contul 2819 *„Alte cheltuieli curente”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

28190 „Alte cheltuieli curente”

Subcontul de nivelul I 28190 *„Alte cheltuieli curente”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

281900 „Alte cheltuieli curente”

La subcontul de nivelul II 281900 „Alte cheltuieli curente” se reflectă cheltuielile cu caracter curent ce nu pot fi reflectate la subclasele (21)-(27), inclusiv cheltuielile pentru achiziţionarea medicamentelor şi dispozitivelor medicale din cadrul programelor naţionale şi speciale; cheltuielile aferente practicii de producţie a elevilor/studenţilor, plata muncii prestate de condamnaţi din penitenciare, plata muncii prestate de zilieri, precum şi plata indemnizaţiilor membrilor organelor de conducere ale autorităţilor publice care nu activează permanent, aleşilor locali pentru participare la şedinţe ale consiliului/comisiei sau efectuarea vizitelor preventive în locurile de detenţie şi indemnizaţia membrilor consiliului creat.

[Pct.3.2.52 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.18 din 30.01.2019, în vigoare 08.02.2019]
[Pct.3.2.52 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.88 din 08.06.2017, în vigoare 08.06.2017]
[Pct.3.2.52 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.119 din 08.09.2016, în vigoare 23.09.2016]

Grupa de conturi 282 „Alte cheltuieli capitale”

3.2.53. Grupa de conturi 282 *„Alte cheltuieli capitale”* include cheltuielile capitale care nu pot fi atribuite altor linii bugetare şi cuprinde următoarele conturi:

2821 „Cheltuieli capitale pentru lucrări topografogeodezice, de cartografie şi cadastru”

2829 „Cheltuieli capitale neatribuite la alte categorii”

În debitul acestor conturi se ţine evidenţa cheltuielilor capitale neatribuite la alte categorii, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2821 *„Cheltuieli capitale pentru lucrări topografogeodezice, de cartografie şi cadastru”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

28210 „Cheltuieli capitale pentru lucrări topografogeodezice, de cartografie şi cadastru”

Subcontul de nivelul I 28210 *„Cheltuieli capitale pentru lucrări topografogeodezice, de cartografie şi cadastru”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

282100 „Cheltuieli capitale pentru lucrări topografogeodezice, de cartografie şi cadastru”

La subcontul de nivelul II 282100 *„Cheltuieli capitale pentru lucrări topografogeodezice, de cartografie şi cadastru”* se reflectă cheltuielile pentru efectuarea lucrărilor de topografie şi geodezie, lucrărilor de cartografie şi de elaborare a cadastrului.

Contul 2829 *„Cheltuieli capitale neatribuite la alte categorii”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

28290 „Cheltuieli capitale neatribuite la alte categorii”

Subcontul de nivelul I 28290 *„Cheltuieli capitale neatribuite la alte categorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

282900 „Cheltuieli capitale neatribuite la alte categorii”

La subcontul de nivelul II 282900 *„Cheltuieli capitale neatribuite la alte categorii”* se reflectă cheltuielile capitale care nu pot fi reflectate în alte subconturi, inclusiv cheltuielile pentru compensarea pierderilor suportate de către întreprinderile de stat în procesul de producţie ca rezultat al menţinerii preţurilor la un nivel mai jos de costuri, acumulate de 2 ani şi mai mult.

Grupa de conturi 289 „Alte cheltuieli ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”

3.2.54. Grupa de conturi 289 *„Alte cheltuieli ale autorităţilor/instituţiilor bugetare*” cuprinde următoarele conturi:

2891 „Cheltuieli privind ieşirea activelor”

2892 „Cheltuieli privind transmiterea activelor cu titlu gratuit”

2893 „Cheltuieli aferente deprecierii activelor (reducerea valorii)”

2894 „Cheltuieli excepţionale (Pierderi din evenimente excepţionale)”

2895 „Cheltuieli privind creanţele compromise”

2898 „Cheltuieli privind transmiterea soldului de mijloace băneşti la buget”

2899 „Alte cheltuieli ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”.

[Pct.3.2.54 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.31 din 18.02.2019, în vigoare 01.03.2019]

3.2.55. Contul 2891 *„Cheltuieli privind ieşirea activelor”* este destinat generalizării informaţiei privind cheltuielile aferente ieşirii activelor prin realizarea lor.

În debitul acestui cont se ţine evidenţa activelor realizate la valoarea de evidenţă, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2891 *„Cheltuieli privind ieşirea activelor”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

28910 „Cheltuieli privind ieşirea activelor”

Subcontul de nivelul I 28910 *„Cheltuieli privind ieşirea activelor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

289100 „Cheltuieli privind ieşirea activelor”

La subcontul de nivelul II 289100 *„Cheltuieli privind ieşirea activelor”* se reflectă cheltuielile privind ieşirea activelor prin realizarea lor.

3.2.56. Contul 2892 „Cheltuieli privind transmiterea activelor cu titlu gratuit din cadrul sistemului bugetar” este destinat generalizării informaţiei privind cheltuielile aferente transmiterii cu titlu gratuit a activelor între autorităţile/instituţiile bugetare.

În debitul acestui cont se ţine evidenţa activelor transmise cu titlu gratuit între autorităţile/instituţiile bugetare la valoarea de bilanţ, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2892 „Cheltuieli privind transmiterea activelor cu titlu gratuit din cadrul sistemului bugetar” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

28920 „Cheltuieli privind transmiterea activelor cu titlu gratuit din cadrul sistemului bugetar”.

Subcontul de nivelul I 28920 „Cheltuieli privind transmiterea activelor cu titlu gratuit din cadrul sistemului bugetar” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

289200 „Cheltuieli privind transmiterea activelor cu titlu gratuit din cadrul sistemului bugetar”.

La subcontul de nivelul II 289200 „Cheltuieli privind transmiterea activelor cu titlu gratuit din cadrul sistemului bugetar” se reflectă cheltuielile privind transmiterea activelor cu titlu gratuit între autorităţile/instituţiile bugetare.

[Pct.3.2.56 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.199 din 14.12.2018, în vigoare 22.12.2018]

3.2.57. Contul 2893 *„Cheltuieli aferente deprecierii activelor (reducerea valorii)”* este destinat generalizării informaţiei privind cheltuielile din reducerea valorii activelor.

În debitul acestui cont se ţine evidenţa micşorării valorii activelor în rezultatul reevaluării, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Contul 2893 *„Cheltuieli aferente deprecierii activelor (reducerea valorii)”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

28930 „Cheltuieli aferente deprecierii activelor (reducerea valorii)”

Subcontul de nivelul I 28930 *„Cheltuieli aferente deprecierii activelor (reducerea valorii)”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

289300 „Cheltuieli aferente deprecierii activelor (reducerea valorii)”

La subcontul de nivelul II 289300 *„Cheltuieli aferente deprecierii activelor (reducerea valorii)”* se reflectă cheltuielile din reducerea valorii activelor în rezultatul reevaluării.

3.2.58. Contul 2894 *„Cheltuieli excepţionale (Pierderi din evenimente excepţionale)”* este destinat generalizării informaţiei privind pierderile din calamităţi naturale şi alte evenimente excepţionale, suportate de către autorităţile/instituţiile bugetare.

În debitul acestui cont se ţine evidenţa pierderilor din calamităţi naturale şi evenimente excepţionale, precum şi cheltuielile pentru lichidarea consecinţelor calamităţilor naturale, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Pierderile din calamităţi naturale se iau la evidenţă în baza actului de evaluare a pierderilor.

Contul 2894 *„Cheltuieli excepţionale (Pierderi din evenimente excepţionale)”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

28940 „Cheltuieli excepţionale (Pierderi din evenimente excepţionale)”

Subcontul de nivelul I 28940 *„Cheltuieli excepţionale (Pierderi din evenimente excepţionale)”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

289400 „Cheltuieli excepţionale (Pierderi din evenimente excepţionale)”

La subcontul de nivelul II 289400 *„Cheltuieli excepţionale (Pierderi din evenimente excepţionale)”* se reflectă cheltuielile pentru lichidarea consecinţelor calamităţilor naturale, suportate de către autorităţile/instituţiile bugetare.

De asemenea, la subcontul respectiv se reflectă cheltuielile de elaborare a documentaţiei de proiect pentru investiţiile capitale în active nefinanciare, care nu au fost create, în cazul existenţei unei decizii de încetare a investiţiei capitale.

[Pct.3.2.58 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.163 din 28.12.2017, în vigoare 28.12.2017]

3.2.58[1]. Contul 2895 „Cheltuieli privind creanţele compromise” este destinat generalizării informaţiei privind cheltuielile aferente creanţelor compromise.

În debitul acestui cont se ţine evidenţa pierderilor din creanţele constatate compromise, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Pierderile din creanţele compromise se iau la evidenţă în baza documentelor care confirmă apariţia circumstanţei respective.

Contul 2895 „Cheltuieli privind creanţele compromise” cuprinde următorul subcont de nivelul I:

28950 „Cheltuieli privind creanţele compromise”.

Subcontul de nivelul I 28950 „Cheltuieli privind creanţele compromise” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

289500 „Cheltuieli privind creanţele compromise”.

La subcontul de nivelul II 289500 „Cheltuieli privind creanţele compromise” se reflectă cheltuielile aferente creanţelor compromise, suportate de către autorităţile/instituţiile bugetare.

Concomitent, creanţele compromise decontate se înregistrează la subcontul extrabilanţier 822420.

[Pct.3.2.58[1] introdus prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.31 din 18.02.2019, în vigoare 01.03.2019]

3.2.59. Contul 2898 *„Cheltuieli privind transmiterea soldului de mijloace băneşti la buget”* este destinat generalizării informaţiei privind transmiterea soldului de mijloace băneşti la buget.

Contul respectiv se utilizează de către autorităţile/instituţiile bugetare la închiderea soldurilor pe veniturile colectate.

Contul 2898 *„Cheltuieli privind transmiterea soldului de mijloace băneşti la buget”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

28980 „Cheltuieli privind transmiterea soldului de mijloace băneşti la buget”

Subcontul de nivelul I 28980 *„Cheltuieli privind transmiterea soldului de mijloace băneşti la buget”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

289800 „Cheltuieli privind transmiterea soldului de mijloace băneşti la buget”

La subcontul de nivelul II 289800 *„Cheltuieli privind transmiterea soldului de mijloace băneşti la buget”* se reflectă cheltuielile privind transmiterea soldului de mijloace băneşti la buget.

3.2.60. Contul 2899 *„Alte cheltuieli ale autorităţilor/instituţiilor bugetare*” este destinat generalizării informaţiei privind alte cheltuieli ale autorităţilor/instituţiilor bugetare decît cele menţionate.

În debitul acestui cont se ţine evidenţa cheltuielilor, iar în debit – trecerea la sfîrşitul anului a veniturilor acumulate la rezultatul financiar.

Contul 2899 *„Alte cheltuieli ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

28990 „Alte cheltuieli ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”

Subcontul de nivelul I 28990 *„Alte cheltuieli ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

289900 „Alte cheltuieli ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”

La subcontul de nivelul II 289900 *„Alte cheltuieli ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”* se reflectă cheltuielile ale autorităţilor/instituţiilor bugetare altele decît cele menţionate în această grupă de conturi.

Subclasa 29 „Transferuri acordate în cadrul bugetului public naţional”

Conturile din subclasa ***29 „Transferuri acordate în cadrul bugetului public naţional”*** sînt destinate generalizării informaţiei privind decontările între bugete.

Subclasa respectivă cuprinde următoarele grupe de conturi :

291 „Transferuri acordate între bugetul de stat şi bugetele locale”

292 „Transferuri acordate în cadrul Bugetului Consolidat Central”

293 „Transferuri acordate între bugetele locale in cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

294 „Transferuri acordate între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale”.

Grupa de conturi 291 „Transferuri acordate între bugetul de stat şi bugetele locale”

Grupa de conturi 291 *„Transferuri acordate între bugetul de stat şi bugetele locale”* este destinată generalizării informaţiei privind mijloacele financiare nerambursabile alocate bugetelor locale de la bugetul de stat din fondul de susţinere financiară a bugetelor locale în scopul acoperirii diferenţelor de capacitate financiară.

3.2.61. *Contul 291 „Transferuri acordate între bugetul de stat şi bugetele locale”* cuprinde următoarele conturi:

2911 „Transferuri acordate între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”

2912 „Transferuri acordate între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”

2913 „Transferuri acordate între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II”

2914 „Transferuri acordate între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I”.

3.2.62. Contul 2911 *„Transferuri* acordate *între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

29111 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”

29112 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”

29113 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”

29114 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”.

Subcontul de nivelul I 29111 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

291111 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru învăţământul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar)”

291112 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru asigurarea şi asistenţa socială”

291113 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru şcolile sportive”

291114 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru alte competenţe delegate”

291115 „Alte transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”

291116 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru infrastructura drumurilor”

La subconturile de nivelul II *291111 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru învăţământul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar)”, 291112 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru asigurarea şi asistenţa socială”, 291113 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru şcolile sportive” 291114 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru alte competenţe delegate” şi 291115 „Alte transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”* se reflectă mijloacele financiare nerambursabile alocate bugetelor locale de nivelul II de la bugetul de stat din fondul de susţinere financiară a bugetelor locale în scopul acoperirii diferenţelor de capacitate financiară.

La subcontul de nivelul II 291116 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru infrastructura drumurilor” se reflectă mijloace financiare alocate bugetelor locale de nivelul II de la bugetul de stat pentru infrastructura drumurilor.

Subcontul de nivelul I 29112 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

291120 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”

La subcontul de nivelul II 291120 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”* se reflectă mijloacele financiare alocate de la bugetul de stat bugetelor locale de nivelul II în scopul acoperirii financiare, depline sau parţiale, de către autorităţile publice locale a unor cheltuieli cu caracter special de interes naţional şi/sau local.

Subcontul de nivelul I 29113 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

291131 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”

291132 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”

291139 „Alte transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”

La subconturile de nivelul II 291131 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”* şi 291132 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”* se reflectă mijloacele financiare alocate sub formă de transferuri capitale de la bugetul de stat la bugetele locale de nivelul II.

La subcontul de nivelul II 291139 „Alte transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II” se reflectă mijloace financiare alocate sub formă de alte transferuri curente cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II.

Subcontul de nivelul I 29114 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

291140 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”

La subcontul de nivelul II 291140 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”* se reflectă mijloacele financiare alocate sub formă de transferuri capitale de la bugetul de stat la bugetele locale de nivelul II în scopul acoperirii financiare, depline sau parţiale, de către autorităţile locale a unor cheltuieli cu caracter special de interes naţional şi/sau local.

[Pct.3.2.62 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.89 din 14.06.2017, în vigoare 14.06.2017]
[Pct.3.2.62 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.119 din 08.09.2016, în vigoare 23.09.2016]
[Pct.3.2.62 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.48 din 13.04.2016, în vigoare 29.04.2016]

3.2.63. Contul 2912 *„Transferuri acordate între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

29121 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”

29122 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”

29123 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”

29124 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”.

Subcontul de nivelul I 29121 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

291211 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru învăţământul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar)”

291212 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru asigurarea şi asistenţa socială”

291213 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru şcolile sportive”

291214 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru alte competenţe delegate”

291215 „Alte transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”

291216 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru infrastructura drumurilor”.

La subconturile de nivelul II 291211 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru învăţământul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar)”*, 291212 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru asigurarea şi asistenţa socială”*, 291213 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru şcolile sportive”*, *291214 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru alte competenţe delegate” şi 291215 „Alte transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”* se reflectă mijloacele financiare nerambursabile alocate bugetelor locale de nivelul I de la bugetul de stat din fondul de susţinere financiară a bugetelor locale în scopul acoperirii diferenţelor de capacitate financiară.

La subcontul de nivelul II 291216 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru infrastructura drumurilor” se reflectă mijloace financiare alocate bugetelor locale de nivelul I de la bugetul de stat pentru infrastructura drumurilor.

Subcontul de nivelul I 29122 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

291220 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”

La subcontul de nivelul II 291220 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”* se reflectă mijloacele financiare alocate de la bugetul de stat bugetelor locale de nivelul I în scopul acoperirii financiare, depline sau parţiale, de către autorităţile publice locale a unor cheltuieli cu caracter special de interes naţional şi/sau local.

Subcontul de nivelul I 29123 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

291231 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I*”*

291232 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I*”*

291239 „Alte transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”

La subcontul de nivelul II 291231 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”,* 291232 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”* şi 291239 *„Alte transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”* se reflectă mijloacele financiare alocate sub formă de transferuri curente de la bugetul de stat la bugetele locale de nivelul I.

Subcontul de nivelul I 29124 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

291240 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”

La subcontul de nivelul II 291240 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”* se reflectă mijloacele financiare alocate sub formă de transferuri capitale de la bugetul de stat la bugetele locale de nivelul I în scopul acoperirii financiare, depline sau parţiale, de către autorităţile locale a unor cheltuieli cu caracter special de interes naţional şi/sau local.

[Pct.3.2.63 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.89 din 14.06.2017, în vigoare 14.06.2017]
[Pct.3.2.63 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.137 din 31.10.2016, în vigoare 20.01.2017]
[Pct.3.2.63 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.119 din 08.09.2016, în vigoare 23.09.2016]

3.2.64. Contul 2913 *„Transferuri acordate între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

29131 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II”

29132 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II”

29133 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II”

29134 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II”

Subcontul de nivelul I 29131 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

291310 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II”.

Subcontul de nivelul I 29132 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

291320 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II”.

Subcontul de nivelul I 29133 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

291330 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II”.

Subcontul de nivelul I 29134 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

291340 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II”.

3.2.65. Contul 2914 *„Transferuri acordate între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

29141 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I”

29142 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I”

29143 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I”

29144 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I”

În debitul acestor subconturi se ţine evidenţa transferurilor acordate între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Subcontul de nivelul I 29141 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

291410 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I”

Subcontul de nivelul I 29142 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

291420 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I”

Subcontul de nivelul I 29143 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

291430 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I”.

Subcontul de nivelul I 29144 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

291440 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I”.

Grupa de conturi 292 „Transferuri acordate în cadrul Bugetului Consolidat Central”

Grupa de conturi 292 *„Transferuri acordate în cadrul Bugetului Consolidat Central”* cuprinde următoarele conturi:

2921 „Transferuri acordate între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”

2922 „Transferuri acordate între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”

2923 „Transferuri acordate între instituţiile din cadrul bugetului de stat”.

3.2.66. Contul 2921 *„Transferuri acordate între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”* este destinat generalizării informaţiei privind transferurile acordate între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat şi cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

29211 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”

29212 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”

29213 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”

29214 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”

În debitul acestor subconturi se ţine evidenţa transferurilor acordate între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Subcontul de nivelul I 29211 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

292110 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”

Subcontul de nivelul I 29212 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

292120 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”

Subcontul de nivelul I 29213 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

292130 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”

Subcontul de nivelul I 29214 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

292140 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”.

3.2.67. Contul 2922 *„Transferuri acordate între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”* este destinat generalizării informaţiei privind transferurile acordate între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală şi cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

29221 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”

29222 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”

29223 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”

29224 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”

În debitul acestor subconturi se ţine evidenţa transferurilor acordate între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Subcontul de nivelul I 29221 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

292210 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”

Subcontul de nivelul I 29222 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

292220 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”

Subcontul de nivelul I 29223 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

292230 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”

Subcontul de nivelul I 29224 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

292240 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală.

3.2.68. Contul 2923 *„Transferuri acordate între instituţiile din cadrul bugetului de stat”* este destinat generalizării informaţiei privind transferurile acordate între instituţiile din cadrul bugetului de stat şi cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

29231 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul bugetului de stat”

29232 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul bugetului de stat”

29233 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul bugetului de stat”

29234 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul bugetului de stat”.

În debitul acestor subconturi se ţine evidenţa transferurilor acordate între instituţiile din cadrul bugetului de stat, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

Subcontul de nivelul I 29231 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul bugetului de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

292310 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul bugetului de stat”.

Subcontul de nivelul I 29232 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul bugetului de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

292320 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul bugetului de stat*”*

Subcontul de nivelul I 29233 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul bugetului de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

292330 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul bugetului de stat”

Subcontul de nivelul I 29234 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul bugetului de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

29234 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul bugetului de stat”.

Grupa de conturi 293 „Transferuri acordate între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

Grupa de conturi 293 *„Transferuri acordate între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* este destinată generalizării informaţiei privind transferurile acordate între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale şi cuprinde următoarele conturi:

2931 „Transferuri acordate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

2932 „Transferuri acordate în cadrul unui buget local de nivelul II”

2933 „Transferuri acordate între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

2934 „Transferuri acordate între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

2935 „Transferuri acordate între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”

2936 „Transferuri acordate între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

2937 „Transferuri acordate între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”.

3.2.69. Contul *2931 „Transferuri acordate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

29311 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

29312 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

29313 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

29314 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 29311 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

293111 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

293112 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru învăţământul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar)”

293113 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru asigurarea şi asistenţa socială”

293114 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru şcolile sportive”

293115 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru alte competenţe delegate”.

Subcontul de nivelul I 29312 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

293120 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

Subcontul de nivelul I 29313 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

293131 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

293132 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I din cadrul acestei unităţi administrativ-teritoriale”

293133 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I din cadrul acestei unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 29314 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

293141 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

293142 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I în cadrul acestei unităţi administrativ-teritoriale”.

3.2.70. Contul *2932 „Transferuri acordate în cadrul unui buget local de nivelul II”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

29321 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială în cadrul unui buget local de nivelul II”

29322 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială în cadrul unui buget local de nivelul II”

29323 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală în cadrul unui buget local de nivelul II”

29324 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală în cadrul unui buget local de nivelul II”.

Subcontul de nivelul I 29321 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie specială în cadrul unui buget local de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

293210 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială în cadrul unui buget local de nivelul II”.

Subcontul de nivelul I 29322 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială în cadrul unui buget local de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

293220 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială în cadrul unui buget local de nivelul II”.

Subcontul de nivelul I 29323 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie generală în cadrul unui buget local de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

293230 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală în cadrul unui buget local de nivelul II”.

Subcontul de nivelul I 29324 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală în cadrul unui buget local de nivelul II” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

293240 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală în cadrul unui buget local de nivelul II”.

3.2.71. Contul *2933 „Transferuri acordate între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

29331 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

29332 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

29333 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

29334 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 29331 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

293310 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 29332 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

293320 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 29333 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

293330 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 29334 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

293340 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

3.2.72. Contul 2934 *„Transferuri acordate între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

29341 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

29342 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

29343 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

29344 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 29341 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

293410 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 29342 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

293420 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 29343 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

293430 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 29344 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

293440 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

3.2.73. Contul *2935 „Transferuri acordate între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

29351 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”

29352 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”

29353 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”

29354 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”.

Subcontul de nivelul I 29351 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

293510 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”.

Subcontul de nivelul I 29352 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

293520 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”.

Subcontul de nivelul I 29353 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

293530 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”.

Subcontul de nivelul I 29354 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

293540 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”.

În debitul acestor subconturi se ţine evidenţa transferurilor acordate în cadrul bugetelor locale, iar în credit – trecerea la sfîrşitul anului a cheltuielilor la rezultatul financiar.

3.2.74. Contul 2936 *„Transferuri acordate între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

29361 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

29362 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

29363 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

29364 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 29361 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

293610 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 29362 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

293620 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 29363 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

293630 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 29364 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

293640 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

3.2.75. Contul 2937 *„Transferuri acordate între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

29371 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”

29372 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”

29373 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”

29374 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”.

Subcontul de nivelul I 29371 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

293710 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”.

Subcontul de nivelul I 29372 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

293720 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”.

Subcontul de nivelul I 29373 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

293730 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”

Subcontul de nivelul I 29374 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

293740 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”.

Grupa de conturi 294 „Transferuri acordate între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale”

3.2.76. Grupa de conturi *294 „Transferuri acordate între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale”* reprezintă suma tuturor veniturilor încasate pe parcursul perioadei de gestiune din transferuri primite între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale.

În creditul acestor conturi se reflectă veniturile din transferurile primite, iar în debit – trecerea la sfîrşitul anului a veniturilor acumulate la rezultate.

3.2.77. Grupa de conturi *294 „Transferuri acordate între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următoarele conturi:

2941 „Transferuri acordate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

2942 „Transferuri acordate între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”

2943 „Transferuri acordate între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

2944 „Transferuri acordate între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

2945 „Transferuri acordate între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”

2946 „Transferuri acordate între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”.

3.2.78. Contul 2941 *„Transferuri acordate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

29411 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

29412 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

29413 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

29414 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 29411 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

294110 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 29412 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

294120 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale” .

Subcontul de nivelul I 29413 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

294130 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 29414 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

294140 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”.

3.2.79. Contul 2942 *„Transferuri acordate între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

29421 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”

29422 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”

29423 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”

29424 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 29421 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

294210 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 29422 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

294220 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 29423 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

294230 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 29424 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

294240 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”.

3.2.80. Contul 2943 *„Transferuri acordate între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

29431 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

29432 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

29433 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

29434 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 29431 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

294310 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 29432 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

294320 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 29433 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

294330 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 29434 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

294340 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”.

3.2.81. Contul 2944 *„Transferuri acordate între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

29441 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

29442 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

29443 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

29444 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale” .

Subcontul de nivelul I 29441 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

294410 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 29442 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

294420 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 29443 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

294430 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 29444 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

294440 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale” .

3.2.83. Contul 2945 *„Transferuri acordate între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

29451 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”

29452 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”

29453 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”

29454 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 29451 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

294510 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 29452 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

294520 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”

Subcontul de nivelul I 29453 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

294530 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”

Subcontul de nivelul I 29454 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

294540 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”.

3.2.84. Contul 2946 *„Transferuri acordate între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

29461 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

29462 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

29463 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

29464 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 29461 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

294610 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 29462 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

294620 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 29463 *„Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

294630 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

Subcontul de nivelul I 29464 *„Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

29464 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”.

3.3. Clasa 3 „Active nefinanciare”

3.3.1. Active nefinanciare reprezintă activele, care nu pot servi creanţă faţă de alţi agenţi economici, şi reciproc nu fac parte a activelor financiare. Active nefinanciare ca şi activele financiare servesc mijloc de acumulare. Majoritatea activelor nefinanciare aduc beneficii sau de la utilizarea lor în producerea mărfurilor şi serviciilor sau în formă de venit din proprietate. Activele nefinanciare, care nu aparţin autorităţilor/instituţiilor bugetare şi nu sînt controlate de acestea nu se includ la această categorie. Ele se reflectă în evidenţa contabilă la conturile extrabilanţiere respective.

Reparaţie capitală a activelor nefinanciare nu duce la formarea activelor nefinanciare noi, ci reprezintă investiţii în active deja existente. Costul reparaţiei capitale se include în costul obiectului existent majorînd valoarea de bilanţ a acestuia, deoarece duce la majorarea capacităţii de producţie sau la prelungirea termenului de utilizare a activelor nefinanciare. Reparaţie capitală reprezintă înlocuirea sau refacerea completă a unor elemente principale ale utilajelor, agregatelor, clădirilor.

Investiţii capitale reprezintă construcţia sau crearea activelor nefinanciare noi, care nu au existat pînă la efectuarea investiţiilor capitale. Cheltuielile aferente investiţiilor capitale se reflectă la active nefinanciare grupa de conturi *Investiţii capitale în active în curs de execuţie (319).*

3.3.1[1]. Contabilitatea operaţiunilor de aprovizionare centralizată cu bunuri materiale, care au loc între beneficiar şi destinatarul încărcăturii, finanţaţi din acelaşi buget

3.3.1[1].1. Decontările între autorităţile publice centrale (beneficiari) şi furnizori privind aprovizionarea centralizată a instituţiilor bugetare (destinatar) cu bunuri materiale se efectuează prin intermediul beneficiarului.

3.3.1[1].2. Destinatarul bunurilor, din momentul primirii de la beneficiar a avizului privind expedierea în adresa sa, de către furnizor, a bunurilor materiale, este obligat să supravegheze sosirea lor şi să comunice beneficiarului despre primirea şi luarea la evidenţă a acestora. Dacă bunurile materiale nu au fost primite într-o perioadă de timp suficientă pentru transportarea lor, acest fapt trebuie comunicat beneficiarului, pentru a se lua măsuri în vederea căutării şi livrării lor destinatarului.

3.3.1[1].3. Decontările cu furnizorii pentru bunurile materiale procurate prin sistemul de aprovizionare centralizată a instituţiei sunt ţinute la evidenţă de către beneficiar la subcontul 519220. La achitarea facturii fiscale a furnizorului beneficiarul debitează subcontul 519220 şi creditează subcontul 431100.

Modul de contabilizare a bunurilor materiale procurate de către beneficiar şi reflectate în contabilitatea destinatarului

3.3.1[1].4. În baza documentelor justificative, primite de la furnizor pentru bunurile expediate destinatarului încărcăturii, beneficiarul înregistrează suma acestor valori în debitul subcontului 149800 şi creditul subcontului 519220. La momentul înscrierii operaţiunilor respective, beneficiarul expediază destinatarului un aviz de expediere a bunurilor materiale, stabilit de instituţia respectivă. La aviz se anexează copia facturii fiscale a furnizorului pentru bunurile materiale expediate în adresa destinatarului.

3.3.1[1].5. Contabilitatea destinatarului, la primirea de la beneficiar a avizului şi copiei facturii fiscale a furnizorului pentru bunurile materiale expediate în adresa sa, efectuează următoarele înregistrări:

- cu suma bunului primit, care intră în componenţa mijloacelor fixe, se debitează subconturile corespunzătoare de procurări de active ale subclasei 31 „Mijloace fixe” şi creditează subcontul 519220. Concomitent, se înscrie: debitul subcontului 519220 şi creditul subcontului 149800;

- cu suma materialelor recepţionate se debitează subconturile corespunzătoare de procurări de active ale subclasei 33 „Stocuri de materiale” şi creditează subcontul 519220. Concomitent, se înscrie: debitul subcontului 519220 şi creditul subcontului 149800.

Modul de contabilizare a bunurilor materiale procurate şi reflectate în contabilitate de către beneficiar

3.3.1[1].6. Beneficiarul, în baza facturii fiscale pentru bunurile primite şi depozitate, efectuează următoarele înregistrări:

- cu suma bunului, care intră în componenţa mijloacelor fixe, se debitează subconturile corespunzătoare de procurări de active ale subclasei 31 „Mijloace fixe” şi creditează subcontul 519220;

- cu suma materialelor se debitează subconturile corespunzătoare de procurări de active ale subclasei 33 „Stocuri de materiale” şi creditează subcontul 519220.

3.3.1[1].7. La momentul transmiterii bunurilor către destinatar, beneficiarul efectuează următoarele înregistrări:

- cu suma bunului, care intră în componenţa mijloacelor fixe, se debitează subcontul 149800 şi creditează subconturile corespunzătoare de active transmise gratuit ale subclasei 31 „Mijloace fixe”;

- cu suma materialelor se debitează subcontul 149800 şi creditează subconturile corespunzătoare de active transmise gratuit ale subclasei 33 „Stocuri de materiale”.

La momentul înscrierii operaţiunilor respective, beneficiarul expediază destinatarului un aviz de expediere a bunurilor materiale, stabilit de instituţia respectivă.

3.3.1[1].8. Contabilitatea destinatarului, la primirea de la beneficiar a avizului, efectuează următoarele înregistrări:

- cu suma bunului primit, care intră în componenţa mijloacelor fixe, se debitează subconturile corespunzătoare de intrări gratuite de active ale subclasei 31 „Mijloace fixe” şi creditează subcontul 149800;

- cu suma materialelor recepţionate se debitează subconturile corespunzătoare de intrări gratuite de active ale subclasei 33 „Stocuri de materiale” şi creditează subcontul 149800.

Raportarea financiară

3.3.1[1].9. În raportul financiar „Raport privind executarea bugetului” (Forma FD-044), beneficiarul şi destinatarul bunurilor reflectă operaţiunile de aprovizionare centralizată după cum urmează:

Beneficiarul completează coloniţele „Aprobat iniţial pe an”, „Plan precizat pe an”, „Executat în perioada de gestiune”.

Destinatarul completează numai coloniţa „Venituri/cheltuieli efective”.

Atât beneficiarul, cât şi destinatarul argumentează operaţiunea dată în „Raportul narativ privind executarea bugetelor autorităţilor/instituţiilor bugetare”.

3.3.1[1].10. În cazul când bunurile au fost procurate şi reflectate în contabilitate de către beneficiar, la întocmirea informaţiei consolidate, valoarea bunurilor intrate şi transmise de beneficiar se exclude din Informaţia privind circulaţia mijloacelor fixe, uzura mijloacelor fixe şi amortizarea activelor nemateriale (Forma FD-045) şi Informaţia privind circulaţia stocului de materiale circulante şi rezervelor de stat (Forma FD-046).

[Pct.3.3.1[1].10 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.199 din 14.12.2018, în vigoare 22.12.2018]

[Pct.3.3.1[1] (subpct.3.3.1[1].1-3.3.1[1].10) introdus prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.163 din 28.12.2017, în vigoare 28.12.2017]

3.3.1[2]. În cazul predării activelor nefinanciare la păstrare în afara autorităţii/instituţiei bugetare, fără transmiterea dreptului de proprietate, se întocmeşte factura fiscală.

[Pct.3.3.1[2] introdus prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.163 din 28.12.2017, în vigoare 28.12.2017]

3.3.2. Conturile din clasa 3 reflectă existenţa şi circulaţia activelor nefinanciare, precum şi uzura mijloacelor fixe şi amortizarea activelor nemateriale.

Clasa 3 *„Active nefinanciare”* cuprinde următoarele subclase:

31 „Mijloace fixe”

32 „Rezerve materiale ale statului”

33 „Stocuri de materiale circulante”

34 „Producţie în curs de execuţie, produse şi producţie finită, animale tinere la îngrăşat”

35 „Mărfuri”

36 „Valori”

37 „Active neproductive”

39 „Uzura mijloacelor fixe şi amortizarea activelor nemateriale”.

Subclasa 31 „Mijloace fixe”

3.3.3. Mijloace fixe – active materiale cu durata utilă de exploatare mai mare de 1 an, deţinute în vederea utilizării pentru producerea sau furnizarea de bunuri sau servicii pentru a fi folosite în scopuri administrative sau pentru a fi închiriate terţilor.

Recunoaşterea mijloacelor fixe are loc în cazul respectării simultane a următoarelor condiţii:

- este probabilitatea că în urma utilizării activului autoritatea/instituţia bugetară va obţine beneficii economice viitoare care îi aparţin;

- costul sau valoarea justă a activului poate fi evaluat în mod credibil.

Autorităţile/instituţiile bugetare apreciază de sine stătător criteriile suplimentare de atribuire a activului la mijloace fixe în politica sa de contabilitate.

Tot la subclasa dată se reflectă leasing-ul financiar – vînzarea de către persoana care dă în arendă activul (bunul) arendaşului. Leasing-ul financiar reprezintă un credit acordat arendaşului de către persoana care dă în arendă. Sumele transferate sub formă de leasing financiar se reflectă la procurarea bunurilor respective.

[Pct.3.3.3 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.127 din 16.07.2018, în vigoare 16.07.2018]

3.3.4. Conturile din subclasa **31 *„Mijloace fixe”*** sînt destinate generalizării informaţiei privind existenţa şi mişcarea mijloacelor fixe aflate în gestiunea autorităţii/instituţiei bugetare.

Conturile din subclasa 31 *„Mijloace fixe”* sînt conturi de activ. În debitul acestor conturi se reflectă valoarea de intrare a mijloacelor fixe procurate, construite, intrate cu titlu gratuit, valoarea corectată a mijloacelor fixe ca rezultat al reevaluării şi reparaţiilor capitale, iar în credit – valoarea mijloacelor fixe ieşite prin realizare, transmiteri gratuite, casare şi reducerea valorii în rezultatul reevaluării mijloacelor fixe. Soldul acestor conturi este debitor şi reprezintă valoarea mijloacelor fixe existente la finele perioadei de gestiune.

3.3.5. Subclasa 31 *„Mijloace fixe”* cuprinde următoarele grupe de conturi:

311 „Clădiri”

312 „Construcţii speciale”

313 „Instalaţii de transmisie”

314 „Maşini şi utilaje”
315 „Mijloace de transport”
316 „Unelte şi scule, inventar de producere şi gospodăresc”
317 „Active nemateriale”
318 „Alte mijloace fixe”
319 „Investiţii capitale în active în curs de execuţie”.

Grupa de conturi 311 „Clădiri”

3.3.6. Clădiri se consideră construcţiile arhitecturale destinate pentru crearea condiţiilor (protecţia contra factorilor climaterici etc.) de muncă, de trai, de deservire social-culturală a populaţiei şi a condiţiilor de depozitare a valorilor materiale.

Clădirile au ca părţi constructive principale pereţii şi acoperişul.

Obiect de inventar din grupul „Clădiri” se consideră orice clădire aparte.

3.3.7. La grupa de conturi 311 *„Clădiri”* se ţine evidenţa separat pe grupuri:

1) clădiri de producţie şi administrative, în care sînt amplasate organele de conducere, social-culturale (clădirile instituţiilor de învăţămînt, spitalelor, policlinicilor şi ambulatoarelor, azilurile pentru bătrîni şi invalizi, instituţiilor pentru copii, bibliotecilor, cluburilor, muzeelor, instituţiilor de cercetări ştiinţifice, laboratoarelor etc.), şi alte instituţii;

2) clădiri destinate în întregime sau preponderent pentru locuinţe (suprafaţa utilă totală de spaţiu locativ a căror constituie nu mai puţin de 50% din suprafaţa totală a spaţiului locativ şi cu altă destinaţie);

3) încăperi izolate proprietate publică.

În acest grup se ţine evidenţa valorii încăperilor izolate proprietate publică, în calitate de bunuri imobile.

În momentul identificării apariţiei proprietăţii private asupra locuinţelor (încăperilor izolate), entităţile, la evidenţa cărora se află aceste construcţii (blocuri locative) vor diviza costul construcţiei respective pe apartamente şi alte încăperi conform datelor de inventariere a blocului locativ şi vor înregistra în evidenţa contabilă valoarea încăperilor izolate proprietate publică, iar valoarea locuinţelor privatizate se vor exclude, în conformitate cu dosarul de inventar şi cu datele prezentate de organele abilitate conform prevederilor legale.

[Pct.3.3.7 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.109 din 25.07.2017, în vigoare 25.07.2017]

3.3.8. Grupa de conturi 311 *„Clădiri”* cuprinde următoarele conturi:

3111 „Majorarea valorii clădirilor”
3112 „Micşorarea valorii clădirilor”

3.3.9. Contul 3111 *„Majorarea valorii clădirilor”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

31111 „Procurarea clădirilor”
31112 „Reparaţii capitale ale clădirilor”
31113 „Intrări gratuite de clădiri”
31114 „Reevaluarea clădirilor – majorarea valorii”
31119 „Alte majorări a valorii clădirilor”

Subcontul de nivelul I 31111 *„Procurarea clădirilor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

311110 „Procurarea clădirilor”

La subcontul de nivelul II 311110 *„Procurarea clădirilor”* se ţine evidenţa clădirilor create de către instituţie şi a clădirilor procurate de la furnizori.

Subcontul de nivelul I 31112 *„Reparaţii capitale ale clădirilor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

311120 „Reparaţii capitale ale clădirilor”

La subcontul de nivelul II 311120 *„Reparaţii capitale a clădirilor”* se ţine evidenţa cheltuielilor pentru reparaţia capitală a clădirilor, elaborarea studiului de fezabilitate; elaborarea documentaţiei de proiect şi deviz; verificarea/expertiza documentaţiei de proiect şi deviz; obţinerea prescripţiilor tehnice şi a autorizaţiilor cu plată şi alte cheltuieli ce ţin de perfectarea documentaţiei de proiect şi deviz; supravegherea tehnică şi de autor. Aceste cheltuieli conduc la majorarea viitorului avantaj economic şi majorează perioada de utilizare a clădirilor.

Subcontul de nivelul I 31113 *„Intrări gratuite de clădiri”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

311130 „Intrări gratuite de clădiri”

La subcontul de nivelul II 311130 *„Intrări gratuite de clădiri”* se ţine evidenţa clădirilor intrate cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 31114 *„Reevaluarea clădirilor – majorarea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

311140 „Reevaluarea clădirilor – majorarea valorii”

La subcontul de nivelul II 311140 *„Reevaluarea clădirilor – majorarea valorii”* se ţine evidenţa valorii majorate a clădirilor stabilite în rezultatul reevaluării.

Subcontul de nivelul I 31119 *„Alte majorări a valorii clădirilor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

311190 „Alte majorări a valorii clădirilor”

La subcontul de nivelul II 311190 *„Alte majorări a valorii clădirilor”* se ţine evidenţa altor majorări a valorii clădirilor neincluse în subconturile precedente.

[Pct.3.3.9 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.119 din 08.09.2016, în vigoare 23.09.2016]

3.3.10. Contul 3112 *„Micşorarea valorii clădirilor”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

31121 „Realizarea clădirilor”

31122 „Transmiteri gratuite de clădiri”

31123 „Casarea clădirilor”

31124 „Reevaluarea clădirilor – reducerea valorii”

31128 „Clădiri transmise la terţi”

31129 „Alte micşorări a valorii clădirilor”

Subcontul de nivelul I 31121 *„Realizarea clădirilor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

311210 „Realizarea clădirilor”

La subcontul de nivelul II 311210 *„Realizarea clădirilor”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a clădirilor ieşite în cazul vînzării.

Subcontul de nivelul I 31122 *„Transmiteri gratuite de clădiri”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

311220 „Transmiteri gratuite de clădiri”

La subcontul de nivelul II 311220 *„Transmiteri gratuite de clădiri”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a clădirilor transmise cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 31123 *„Casarea clădirilor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

311230 „Casarea clădirilor”

La subcontul de nivelul II 311230 *„Casarea clădirilor”* se reflectă casarea uzurii calculate a clădirilor ieşite.

Subcontul de nivelul I 31124 *„Reevaluarea clădirilor – reducerea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

311240 „Reevaluarea clădirilor – reducerea valorii”

La subcontul de nivelul II 311240 *„Reevaluarea clădirilor – reducerea valorii”* se reflectă valoarea reevaluată a clădirilor (micşorarea valorii).

Subcontul de nivelul I 31128 *„Clădiri transmise la terţi”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

311280 „Clădiri transmise la terţi”

La subcontul de nivelul II 311280 *„Clădiri transmise la terţi”* se reflectă valoarea clădirilor transmise la terţi.

Subcontul de nivelul I 31129 *„Alte micşorări a valorii clădirilor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

311290 „Alte micşorări a valorii clădirilor”

La subcontul de nivelul II 311290 *„Alte micşorări a valorii clădirilor”* se reflectă micşorarea valorii clădirilor neincluse în subconturile precedente.

Grupa de conturi 312 „Construcţii speciale”

3.3.11. La grupa de conturi 312 *„Construcţii speciale”* se ţine evidenţa construcţiilor speciale – obiecte, a căror destinaţie constă în crearea condiţiilor necesare pentru realizarea procesului de producere prin executarea unor operaţiuni tehnice, nelegate de modificarea obiectului muncii: staţii de pompare a apei, stadioane, bazine, poduri, drumuri, monumente, îngrădirile parcurilor şi grădinilor publice etc., fiind separate în grupuri:

1) construcţii speciale subterane;
2) construcţii speciale în formă de rezervoare;
3) construcţii terestre;
4) construcţii de înălţime;
5) construcţii hidrotehnice;
6) alte construcţii speciale.

[Pct.3.3.11 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.109 din 25.07.2017, în vigoare 25.07.2017]

3.3.12. Grupa de conturi 312 *„Construcţii speciale”* cuprinde următoarele conturi:

3121 „Majorarea valorii construcţiilor speciale”

3122 „Micşorarea valorii construcţiilor speciale”

3.3.13. Contul 3121 *„Majorarea valorii construcţiilor speciale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

31211 „Procurarea construcţiilor speciale”

31212 „Reparaţii capitale ale construcţiilor speciale”

31213 „Intrări gratuite de construcţii speciale”

31214 „Reevaluarea construcţiilor speciale – majorarea valorii”

31219 „Alte majorări a valorii construcţiilor speciale”.

Subcontul de nivelul I 31211 *„Procurarea construcţiilor speciale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

312110 „Procurarea construcţiilor speciale”

La subcontul de nivelul II 312110 *„Procurarea construcţiilor speciale”* se ţine evidenţa construcţiilor speciale create de către instituţie şi a construcţiilor speciale procurate de la furnizori.

Subcontul de nivelul I 31212 *„Reparaţii capitale ale construcţiilor speciale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

312120 „Reparaţii capitale ale construcţiilor speciale”

La subcontul de nivelul II 312120 „Reparaţii capitale ale construcţiilor speciale” se ţine evidenţa cheltuielilor pentru reparaţia capitală ale construcţiilor speciale, elaborarea studiului de fezabilitate; elaborarea documentaţiei de proiect şi deviz; verificarea/expertiza documentaţiei de proiect şi deviz; obţinerea prescripţiilor tehnice şi a autorizaţiilor cu plata şi alte cheltuieli ce ţin de perfectarea documentaţiei de proiect şi deviz; supravegherea tehnică şi de autor. Aceste cheltuieli conduc la majorarea viitorului avantaj economic şi majorează perioada de utilizare a construcţiilor speciale.

Subcontul de nivelul I 31213 *„Intrări gratuite de construcţii speciale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

312130 „Intrări gratuite de construcţii speciale”

La subcontul de nivelul II 312130 *„Intrări gratuite de construcţii speciale”* se ţine evidenţa construcţiilor speciale intrate cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 31214 *„Reevaluarea construcţiilor speciale – majorarea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

312140 „Reevaluarea construcţiilor speciale – majorarea valorii”

La subcontul de nivelul II 312140 *„Reevaluarea construcţiilor speciale – majorarea valorii”* se ţine evidenţa valorii majorate a construcţiilor speciale stabilite în rezultatul reevaluării.

Subcontul de nivelul I 31219 *„Alte majorări a valorii construcţiilor speciale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

312190 „Alte majorări a valorii construcţiilor speciale”

La subcontul de nivelul II 312190 *„Alte majorări a valorii construcţiilor speciale”* se ţine evidenţa altor majorări a valorii construcţiilor speciale neincluse în categoriile precedente.

[Pct.3.3.13 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.119 din 08.09.2016, în vigoare 23.09.2016]

3.3.14. Contul 3122 *„Micşorarea valorii construcţiilor speciale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

31221 „Realizarea construcţiilor speciale”

31222 „Transmiteri gratuite de construcţii speciale”

31223 „Casarea construcţiilor speciale”

31224 „Reevaluarea construcţiilor speciale – reducerea valorii”

31228 „Construcţii speciale transmise la terţi”

31229 „Alte micşorări a valorii construcţiilor speciale”

Subcontul de nivelul I 31221 *„Realizarea construcţiilor speciale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

312210 „Realizarea construcţiilor speciale”

La subcontul de nivelul II 312210 *„Realizarea construcţiilor speciale”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a construcţiilor speciale ieşite în cazul vînzării.

Subcontul de nivelul I 31222 *„Transmiteri gratuite de construcţii speciale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

312220 „Transmiteri gratuite de construcţii speciale”

La subcontul de nivelul II 312220 *„Transmiteri gratuite de construcţii speciale”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a construcţiilor speciale transmise cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 31223 *„Casarea construcţiilor speciale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

312230 „Casarea construcţiilor speciale”

La subcontul de nivelul II 312230 *„Casarea construcţiilor speciale”* se reflectă casarea uzurii calculate a construcţiilor speciale ieşite.

Subcontul de nivelul I 31224 *„Reevaluarea construcţiilor speciale – reducerea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

312240 „Reevaluarea construcţiilor speciale – reducerea valorii”

La subcontul de nivelul II 312240 *„Reevaluarea construcţiilor speciale – reducerea valorii”* se reflectă valoarea reevaluată a construcţiilor speciale (micşorarea valorii).

Subcontul de nivelul I 31228 *„Construcţii speciale transmise la terţi”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

312280 „Construcţii speciale transmise la terţi”

La subcontul de nivelul II 312280 *„Construcţii speciale transmise la terţi”* se reflectă valoarea construcţiilor speciale transmise la terţi.

Subcontul de nivelul I 31229 *„Alte micşorări a valorii construcţiilor speciale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

312290 „Alte micşorări a valorii construcţiilor speciale”

La subcontul de nivelul II 312290 *„Alte micşorări a valorii construcţiilor speciale”* se reflectă micşorarea valorii construcţiilor speciale neincluse în subconturile precedente.

Grupa de conturi 313 „Instalaţii de transmisie”

3.3.15. La grupa de conturi 313 *„Instalaţii de transmisie”* se ţine evidenţa instalaţiilor cu ajutorul cărora se realizează transportul de energie electrică, termică sau mecanică de la maşinile-motoare la maşinile de lucru, precum şi transportul de informaţie, de substanţe lichide, gazoase, pulverulente şi de alt tip de la un obiect de inventar la altul, fiind separate în grupuri:

1) instalaţii de transmisie a energiei electrice;

2) instalaţii de transmisie a semnalelor de telecomunicaţii;

3) instalaţii de transmisie prin conducte a gazelor, lichidelor, materialelor pulverulente;

4) alte instalaţii de transmisie.

Din grupa instalaţiilor de transmisie fac parte reţelele electrice, reţelele de telecomunicaţii, reţele de gaze, transmisiile şi conductoarele cu toate instalaţiile intermediare necesare pentru transformarea şi transportul energiei, informaţiei şi pentru deplasarea prin conducte a substanţelor lichide, gazoase, pulverulente şi de alt tip pînă la consumator.

Clădirile centralelor electrice, staţiilor de compresoare de gaze, de pompare şi ale altor staţii se reflectă în grupa de conturi *Clădiri (311)* iar utilajul din ele la grupa de conturi *Maşini şi utilaje (314)*.

Grupa de conturi 313 *„Instalaţii de transmisie”* cuprinde următoarele conturi:

3131 „Majorarea valorii instalaţiilor de transmisie”

3132 „Micşorarea valorii instalaţiilor de transmisie”

[Pct.3.3.15 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.109 din 25.07.2017, în vigoare 25.07.2017]

3.3.16. Contul 3131 *„Majorarea valorii instalaţiilor de transmisie”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

31311 „Procurarea instalaţiilor de transmisie”

31312 „Reparaţii capitale ale instalaţiilor de transmisie”

31313 „Intrări gratuite de instalaţii de transmisie”

31314 „Reevaluarea instalaţiilor de transmisie – majorarea valorii”

31319 „Alte majorări a valorii instalaţiilor de transmisie”.

Subcontul de nivelul I 31311 *„Procurarea instalaţiilor de transmisie”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

313110 „Procurarea instalaţiilor de transmisie”

La subcontul de nivelul II 313110 *„Procurarea instalaţiilor de transmisie”* se ţine evidenţa instalaţiilor de transmisie construite şi instalate de către instituţie şi a instalaţiilor de transmisie procurate de la furnizori.

Subcontul de nivelul I 31312 *„Reparaţii capitale ale instalaţiilor de transmisie”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

313120 „Reparaţii capitale ale instalaţiilor de transmisie”

La subcontul de nivelul II 313120 *„Reparaţii capitale ale instalaţiilor de transmisie”* se ţine evidenţa cheltuielilor pentru reparaţia capitală ale instalaţiilor de transmisie, elaborarea studiului de fezabilitate; elaborarea documentaţiei de proiect şi deviz; verificarea/expertiza documentaţiei de proiect şi deviz; obţinerea prescripţiilor tehnice şi a autorizaţiilor cu plata şi alte cheltuieli ce ţin de perfectarea documentaţiei de proiect şi deviz; supravegherea tehnică şi de autor. Aceste cheltuieli conduc la majorarea viitorului avantaj economic şi majorează perioada de utilizare ale instalaţiilor de transmisie.

Subcontul de nivelul I 31313 *„Intrări gratuite de instalaţii de transmisie”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

313130 „Intrări gratuite de instalaţii de transmisie”

La subcontul de nivelul II 313130 *„Intrări gratuite de instalaţii de transmisie”* se ţine evidenţa instalaţiilor de transmisie intrate cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 31314 *„Reevaluarea instalaţiilor de transmisie – majorarea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

313140 „Reevaluarea instalaţiilor de transmisie – majorarea valorii”

La subcontul de nivelul II 313140 *„Reevaluarea instalaţiilor de transmisie – majorarea valorii”* se ţine evidenţa valorii majorate a instalaţiilor de transmisie stabilite în rezultatul reevaluării.

Subcontul de nivelul I 31319 *„Alte majorări a valorii instalaţiilor de transmisie”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

313190 „Alte majorări a valorii instalaţiilor de transmisie”

La subcontul de nivelul II 313190 *„Alte majorări a valorii instalaţiilor de transmisie”* se ţine evidenţa altor majorări a valorii instalaţiilor de transmisie neincluse în subconturile precedente

[Pct.3.3.16 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.119 din 08.09.2016, în vigoare 23.09.2016]

3.3.17. Contul 3132 *„Micşorarea valorii instalaţiilor de transmisie”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

31321 „Realizarea instalaţiilor de transmisie”

31322 „Transmiteri gratuite de instalaţii de transmisie”

31323 „Casarea instalaţiilor de transmisie”

31324 „Reevaluarea instalaţiilor de transmisie – reducerea valorii”

31328 „Instalaţii de transmisie transmise la terţi”

31329 „Alte micşorări a valorii instalaţiilor de transmisie”

Subcontul de nivelul I 31321 *„Realizarea instalaţiilor de transmisie”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

313210 „Realizarea instalaţiilor de transmisie”

La subcontul de nivelul II 313210 *„Realizarea instalaţiilor de transmisie”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a instalaţiilor de transmisie ieşite în cazul vînzării.

Subcontul de nivelul I 31322 *„Transmiteri gratuite de instalaţii de transmisie”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

313220 „Transmiteri gratuite de instalaţii de transmisie”

La subcontul de nivelul II 313220 *„Transmiteri gratuite de instalaţii de transmisie”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a instalaţiilor de transmisie transmise cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 31323 *„Casarea instalaţiilor de transmisie”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

313230 „Casarea instalaţiilor de transmisie”

La subcontul de nivelul II 313230 *„Casarea instalaţiilor de transmisie”* se reflectă casarea uzurii calculate a instalaţiilor de transmisie ieşite.

Subcontul de nivelul I 31324 *„Reevaluarea instalaţiilor de transmisie – reducerea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

313240 „Reevaluarea instalaţiilor de transmisie – reducerea valorii”

La subcontul de nivelul II 313240 *„Reevaluarea instalaţiilor de transmisie – reducerea valorii”* se reflectă valoarea reevaluată a instalaţiilor de transmisie (micşorarea valorii).

Subcontul de nivelul I 31328 *„Instalaţii de transmisie transmise la terţi”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

313280 „Instalaţii de transmisie transmise la terţi”

La subcontul de nivelul II 313280 *„Instalaţii de transmisie transmise la terţi”* se reflectă valoarea instalaţiilor de transmisie transmise la terţi.

Subcontul de nivelul I 31329 *„Alte micşorări a valorii instalaţiilor de transmisie”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

313290 „Alte micşorări a valorii instalaţiilor de transmisie”

La subcontul de nivelul II 313290 *„Alte micşorări a valorii instalaţiilor de transmisie”* se reflectă micşorarea valorii instalaţiilor de transmisie neincluse în subconturile precedente.

Grupa de conturi 314 „Maşini şi utilaje”

3.3.18. La grupa de conturi 314 *„Maşini şi utilaje”* se ţine evidenţa maşinilor şi utilajelor de forţă, maşinilor şi utilajelor de lucru, aparatelor de măsurare, aparatelor şi instalaţiilor de reglare, echipamentului de laborator, tehnicii de calcul, utilajului medical, altor maşini şi utilaje, fiind separate în grupuri:

- maşini şi utilaje de forţă – maşini-generatoare care produc energie termică şi electrică, maşini-motoare, care transformă energii de diversă natură (energia apei, a vîntului, termică, electrică etc.) în energie mecanică, adică de mişcare;

- maşini şi utilaje de lucru – maşini, aparate şi utilaje destinate pentru acţiunea mecanică, termică şi chimică asupra obiectului muncii în procesul creării produsului sau prestării serviciilor cu caracter de producţie şi deplasării obiectului muncii pe parcursul procesului de producţie cu ajutorul motoarelor mecanice, forţei omului şi animalelor;

- aparate de măsură – dozatoare, ampermetre, barometre, voltmetre, apometre, vacuummetre, indicatoare pentru uleiul de cilindre, altimetre, galvanometre, compasuri, manometre, cronometre, cîntare speciale, dispozitive de măsurat, aparate de casă etc.;

- aparate şi instalaţii de reglare – aparate de respiraţie cu oxigen, instalaţii de reglare electrice, pneumatice şi hidraulice, panouri de comandă automată, aparatură de centralizare şi blocare, instalaţii liniare de control de dispecer;

- echipament de laborator – permeametre, aparate pentru determinarea umidităţii, alambicuri, maiuri de laborator, aparate de încercat impermeabilitatea la gaze, aparate de încercat rezistenţa la rupere a mostrelor, microscoape, termostate, stabilizatoare, nişe de ventilaţie etc.;

- tehnică de calcul – maşini electronice de calcul, de dirijare şi analogice, maşini de calcul numerice şi calculatoare numerice (maşini de calcul cu tastatură şi de sumat etc.);

- utilaj medical – utilaj medical (scaune dentare, mese de operaţie, paturi cu echipare specială etc.), aparatură specială pentru dezinsecţie şi dezinfecţie, echipamente pentru bucătăriile de lactate şi staţiile de lactate, centre de transfuzie etc.;

- armament – (automate, pistoale, mine, binocluri, grenade, aruncătoare de mine, mine antitanc, aruncătoare de grenade, mitraliere etc.);

- alte maşini şi utilaje – maşini, aparate şi alt utilaj care nu au fost indicate în grupurile enumerate mai sus. Alte maşini şi utilaje se consideră: utilajul stadioanelor, terenurilor sportive şi sălilor sportive (inclusiv aparatele sportive), utilajul cabinetelor şi atelierelor din instituţiile de învăţământ, aparatura cinematografică, echipamentul de iluminat, amenajarea pereţilor, instrumentele muzicale, televizoarele, aparatura radio, echipamentul special al instituţiilor de cercetări ştiinţifice şi al altor instituţii care se ocupă de lucrul ştiinţific, echipamentul staţiilor telefonice, maşinile de pompieri cu mers automobil sau cu tracţiune animală, autocisternele de pompieri, scările mecanice de incendiu, maşinile de spălat şi de cusut, frigiderele, aspiratoarele etc.

[Pct.3.3.18 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.109 din 25.07.2017, în vigoare 25.07.2017]

3.3.19. Grupa de conturi 314 *„Maşini şi utilaje”* cuprinde următoarele conturi:

3141 „Majorarea valorii maşinilor şi utilajelor”

3142 „Micşorarea valorii maşinilor şi utilajelor”

3.3.20. Contul 3141 *„Majorarea valorii maşinilor şi utilajelor”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

31411 „Procurarea maşinilor şi utilajelor”

31412 „Reparaţii capitale ale maşinilor şi utilajelor”

31413 „Intrări gratuite de maşini şi utilaje”

31414 „Reevaluarea maşinilor şi utilajelor – majorarea valorii”

31419 „Alte majorări a valorii maşinilor şi utilajelor”.

Subcontul de nivelul I 31411 *„Procurarea maşinilor şi utilajelor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

314110 „Procurarea maşinilor şi utilajelor”

La subcontul de nivelul II 314110 *„Procurarea maşinilor şi utilajelor”* se ţine evidenţa maşinilor şi utilajelor procurate de la furnizori.

Subcontul de nivelul I 31412 *„Reparaţii capitale ale maşinilor şi utilajelor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

314120 „Reparaţii capitale ale maşinilor şi utilajelor”

La subcontul de nivelul II 314120 *„Reparaţii capitale ale maşinilor şi utilajelor”* se reflectă reparaţiile capitale ale maşinilor şi utilajelor, cheltuielile care conduc la majorarea viitorului avantaj economic şi majorează perioada de utilizare a acestora.

Subcontul de nivelul I 31413 *„Intrări gratuite de maşini şi utilaje”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

314130 „Intrări gratuite de maşini şi utilaje”

La subcontul de nivelul II 314130 *„Intrări gratuite de maşini şi utilaje”* se ţine evidenţa maşinilor şi utilajelor intrate cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 31414 *„Reevaluarea maşinilor şi utilajelor – majorarea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

314140 „Reevaluarea maşinilor şi utilajelor – majorarea valorii”

La subcontul de nivelul II 314140 *„Reevaluarea maşinilor şi utilajelor – majorarea valorii”* se ţine evidenţa valorii majorate a maşinilor şi utilajelor stabilite în rezultatul reevaluării.

Subcontul de nivelul I 31419 *„Alte majorări a valorii maşinilor şi utilajelor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

314190 „Alte majorări a valorii maşinilor şi utilajelor”

La subcontul de nivelul II 314190 *„Alte majorări a valorii maşinilor şi utilajelor”* se ţine evidenţa altor majorări a valorii maşinilor şi utilajelor neincluse în subconturile precedente.

3.3.21. Contul 3142 *„Micşorarea valorii maşinilor şi utilajelor”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

31421 „Realizarea maşinilor şi utilajelor”

31422 „Transmiteri gratuite de maşini şi utilaje”

31423 „Casarea maşinilor şi utilajelor”

31424 „Reevaluarea maşinilor şi utilajelor – reducerea valorii”

31428 „Maşini şi utilaje transmise la terţi”

31429 „Alte micşorări a valorii maşinilor şi utilajelor”

Subcontul de nivelul I 31421 *„Realizarea maşinilor şi utilajelor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

314210 „Realizarea maşinilor şi utilajelor”

La subcontul de nivelul II 314210 *„Realizarea maşinilor şi utilajelor”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a maşinilor şi utilajelor ieşite în cazul vînzării.

Subcontul de nivelul I 31422 „Transmiteri gratuite de maşini şi utilaje” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

314220 „Transmiteri gratuite de maşini şi utilaje”

La subcontul de nivelul II 314220 *„Transmiteri gratuite de maşini şi utilaje”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a maşinilor şi utilajelor transmise cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 31423 „Casarea maşinilor şi utilajelor” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

314230 „Casarea maşinilor şi utilajelor”

La subcontul de nivelul II 314230 *„Casarea maşinilor şi utilajelor”* se reflectă casarea uzurii calculate a maşinilor şi utilajelor ieşite.

Subcontul de nivelul I 31424 „Reevaluarea maşinilor şi utilajelor – reducerea valorii” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

314240 „Reevaluarea maşinilor şi utilajelor – reducerea valorii”

La subcontul de nivelul II 314240 *„Reevaluarea maşinilor şi utilajelor – reducerea valorii”* se reflectă valoarea reevaluată a maşinilor şi utilajelor (micşorarea valorii).

Subcontul de nivelul I 31428 „Maşini şi utilaje transmise la terţi” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

314280 „Maşini şi utilaje transmise la terţi”

La subcontul de nivelul II 314280 *„Maşini şi utilaje transmise la terţi”* se reflectă valoarea maşinilor şi utilajelor transmise la terţi.

Subcontul de nivelul I 31429 „Alte micşorări a valorii maşinilor şi utilajelor” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

314290 „Alte micşorări a valorii maşinilor şi utilajelor”

La subcontul de nivelul II 314290 *„Alte micşorări a valorii maşinilor şi utilajelor”* se reflectă micşorarea valorii maşinilor şi utilajelor neincluse în subconturile precedente.

Grupa de conturi 315 „Mijloace de transport”

3.3.22. La grupa de conturi 315 „*Mijloace de transport*” se ţine evidenţa tuturor tipurilor de mijloace de transport, destinate pentru deplasarea oamenilor şi încărcăturilor, fiind separate în grupuri:

1) transport feroviar;
2) transport aerian;
3) transport auto;
4) transport sportiv;
5) alte mijloace de transport.

Evidenţa contabilă a cailor de tracţiune şi sportivi şi a altor animale de tracţiune se ţine în grupa de conturi 318 „*Alte mijloace fixe*”.

[Pct.3.3.22 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.109 din 25.07.2017, în vigoare 25.07.2017]

3.3.23. Grupa de conturi 315 *„Mijloace de transport”* cuprinde următoarele conturi:

3151 „Majorarea valorii mijloacelor de transport”
3152 „Micşorarea valorii mijloacelor de transport”

3.3.24. Contul 3151 *„Majorarea valorii mijloacelor de transport”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

31511 „Procurarea mijloacelor de transport”
31512 „Reparaţii capitale ale mijloacelor de transport”
31513 „Intrări gratuite de mijloace de transport”
31514 „Reevaluarea mijloacelor de transport – majorarea valorii”
31519 „Alte majorări a valorii mijloacelor de transport”

Subcontul de nivelul I 31511 *„Procurarea mijloacelor de transport”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

315110 „Procurarea mijloacelor de transport”

La subcontul de nivelul II 315110 *„Procurarea mijloacelor de transport”* se ţine evidenţa mijloacelor de transport procurate de la furnizori.

Subcontul de nivelul I 31512 *„Reparaţii capitale ale mijloacelor de transport”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

315120 „Reparaţii capitale ale mijloacelor de transport”

La subcontul de nivelul II 315120 *„Reparaţii capitale ale mijloacelor de transport”* se reflectă reparaţiile capitale ale mijloacelor de transport, cheltuielile care conduc la majorarea viitorului avantaj economic şi majorează perioada de utilizare a acestora.

Subcontul de nivelul I 31513 *„Intrări gratuite de mijloace de transport”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

315130 „Intrări gratuite de mijloace de transport”

La subcontul de nivelul II 315130 *„Intrări gratuite de mijloace de transport”* se ţine evidenţa mijloacelor de transport intrate cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 31514 *„Reevaluarea mijloacelor de transport – majorarea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

315140 „Reevaluarea mijloacelor de transport – majorarea valorii”

La subcontul de nivelul II 315140 *„Reevaluarea mijloacelor de transport – majorarea valorii”* se ţine evidenţa valorii majorate a mijloacelor de transport stabilite în rezultatul reevaluării.

Subcontul de nivelul I 31519 *„Alte majorări a valorii mijloacelor de transport”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

315190 „Alte majorări a valorii mijloacelor de transport”

La subcontul de nivelul II 315190 *„Alte majorări a valorii mijloacelor de transport”* se ţine evidenţa altor majorări a valorii mijloacelor de transport neincluse în subconturile precedente.

3.3.25. Contul 3152 *„Micşorarea valorii mijloacelor de transport”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

31521 „Realizarea mijloacelor de transport”

31522 „Transmiteri gratuite de mijloace de transport”

31523 „Casarea mijloacelor de transport”

31524 „Reevaluarea mijloacelor de transport – reducerea valorii”

31528 „Mijloace de transport transmise la terţi”

31529 „Alte micşorări a valorii mijloacelor de transport”

Subcontul de nivelul I 31521 *„Realizarea mijloacelor de transport”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

315210 „Realizarea mijloacelor de transport”

La subcontul de nivelul II 315210 *„Realizarea mijloacelor de transport”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a mijloacelor de transport ieşite în cazul vînzării.

Subcontul de nivelul I 31522 *„Transmiteri gratuite de mijloace de transport”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

315220 „Transmiteri gratuite de mijloace de transport”

La subcontul de nivelul II 315220 *„Transmiteri gratuite de mijloace de transport”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a mijloacelor de transport transmise cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 31523 *„Casarea mijloacelor de transport”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

315230 „Casarea mijloacelor de transport”

La subcontul de nivelul II 315230 *„Casarea mijloacelor de transport”* se reflectă casarea uzurii calculate a mijloacelor de transport ieşite.

Subcontul de nivelul I 31524 *„Reevaluarea mijloacelor de transport – reducerea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

315240 „Reevaluarea mijloacelor de transport – reducerea valorii”

La subcontul de nivelul II 315240 *„Reevaluarea mijloacelor de transport – reducerea valorii”* se reflectă valoarea reevaluată a mijloacelor de transport (micşorarea valorii).

Subcontul de nivelul I 31528 *„Mijloace de transport transmise la terţi”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

315280 „Mijloace de transport transmise la terţi”

La subcontul de nivelul II 315280 *„Mijloace de transport transmise la terţi”* se reflectă valoarea mijloacelor de transport transmise la terţi.

Subcontul de nivelul I 31529 *„Alte micşorări a valorii mijloacelor de transport”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

315290 „Alte micşorări a valorii mijloacelor de transport”

La subcontul de nivelul II 315290 *„Alte micşorări a valorii mijloacelor de transport”* se reflectă micşorarea valorii mijloacelor de transport neincluse în subconturile precedente.

Grupa de conturi 316 „Unelte şi scule, inventar de producere şi gospodăresc”

3.3.26. La grupa de conturi 316 *„Unelte şi scule, inventar de producere şi gospodăresc”* se ţine evidenţa cu separarea în grupuri:

1) uneltelor de muncă de uz general mecanizate şi nemecanizate, precum şi a obiectelor ce se fixează de maşini şi servesc pentru prelucrarea materialelor. La acestea se referă: uneltele pentru tăiat, de bătaie, de presare, de comprimare a uneltelor pentru munca manuală, inclusiv uneltele manuale mecanizate, care funcţionează pe baza energiei electrice, aerului etc. (bormaşini electrice manuale, pulverizatoare de vopsea, electrovibratoare etc.), precum şi diverse dispozitive pentru prelucrarea materialelor, efectuarea lucrărilor de montare etc. (menghine, mandrine, capuri divizoare, dispozitive pentru instalarea motoarelor şi pentru rotirea arborelui cardanic la automobile etc.);

2) inventarului de producţie şi accesorii – obiecte de menire industrială, care servesc pentru facilitarea operaţiilor de producţie în timpul lucrului: mese de lucru, mese de tîmplărie, catedre, bănci etc.; utilaje ce contribuie la protecţia muncii; dulapuri comerciale şi stelaje; ambalaj de inventar; obiecte de destinaţie tehnică care nu pot fi raportate la maşini de lucru (de exemplu, rame pentru copiere de pe hîrtie de calc etc.);

3) inventarului gospodăresc – obiecte de oficiu şi gospodăreşti, mobilier de oficiu, bariere portabile, garderoburi, dulapuri diverse, canapele, huse, fotolii, dulapuri, maşini de scris, hectografe, şapirografe şi alte aparate manuale de multiplicat şi de numerotat, corturi (cu excepţia celor de oxigen), paturi (cu excepţia celor cu echipare specială), covoare şi alt inventar gospodăresc, precum şi obiecte de menire antiincendiară – hidromonitoare, stendere, scări, manuale etc. (cu excepţia pompelor de incendiu cu mers automobil sau cu tracţiune animală şi scărilor mecanice), care se ţin la evidenţă în grupa de conturi 314 „Maşini şi utilaje”.

[Pct.3.3.26 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.127 din 16.07.2018, în vigoare 16.07.2018]

[Pct.3.3.26 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.109 din 25.07.2017, în vigoare 25.07.2017]

3.3.27. Grupa de conturi 316 *„Unelte şi scule, inventar de producere şi gospodăresc”* cuprinde următoarele conturi:

3161 „Majorarea valorii uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”

3162 „Micşorarea valorii uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”

3.3.28. Contul 3161 *„Majorarea valorii uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

31611 „Procurarea uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”

31612 „Reparaţii capitale ale uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”

31613 „Intrări gratuite de unelte şi scule, inventar de producere şi gospodăresc”

31614 „Reevaluarea uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc – majorarea valorii”

31619 „Alte majorări a valorii uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”.

Subcontul de nivelul I 31611 *„Procurarea uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

316110 „Procurarea uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”

La subcontul de nivelul II 316110 *„Procurarea uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”* se ţine evidenţa uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc procurate de la furnizori.

Subcontul de nivelul I 31612 *„Reparaţii capitale ale uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

316120 „Reparaţii capitale ale uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”

La subcontul de nivelul II 316120 *„Reparaţii capitale ale uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”* se reflectă reparaţiile capitale ale uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc, cheltuielile care conduc la majorarea viitorului avantaj economic şi majorează perioada de utilizare a acestora.

Subcontul de nivelul I 31613 *„Intrări gratuite de unelte şi scule, inventar de producere şi gospodăresc”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

316130 „Intrări gratuite de unelte şi scule, inventar de producere şi gospodăresc”

La subcontul de nivelul II 316130 *„Intrări gratuite de unelte şi scule, inventar de producere şi gospodăresc”* se ţine evidenţa uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc intrate cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 31614 *„Reevaluarea uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc – majorarea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

316140 „Reevaluarea uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc – majorarea valorii”

La subcontul de nivelul II 316140 *„Reevaluarea uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc – majorarea valorii”* se ţine evidenţa valorii majorate a uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc stabilite în rezultatul reevaluării.

Subcontul de nivelul I 31619 *„Alte majorări a valorii uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

316190 „Alte majorări a valorii uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”

La subcontul de nivelul II 316190 *„Alte majorări a valorii uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”* se ţine evidenţa altor majorări a valorii uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc neincluse în subconturile precedente

3.3.29. Contul 3162 *„Micşorarea valorii uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

31621 „Realizarea uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”

31622 „Transmiteri gratuite de unelte şi scule, inventar de producere şi gospodăresc”

31623 „Casarea uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”

31624 „Reevaluarea uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc – reducerea valorii”

31628 „Unelte şi scule, inventar de producere şi gospodăresc transmise la terţi”

31629 „Alte micşorări a valorii uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”.

Subcontul de nivelul I 31621 *„Realizarea uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

316210 „Realizarea uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”

La subcontul de nivelul II 316210 *„Realizarea uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc ieşite în cazul vînzării.

Subcontul de nivelul I 31622 *„Transmiteri gratuite de unelte şi scule, inventar de producere şi gospodăresc”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

316220 „Transmiteri gratuite de unelte şi scule, inventar de producere şi gospodăresc”

La subcontul de nivelul II 316220 *„Transmiteri gratuite de unelte şi scule, inventar de producere şi gospodăresc”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc transmise cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 31623 *„Casarea uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

316230 „Casarea uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”

La subcontul de nivelul II 316230 *„Casarea uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”* se reflectă casarea uzurii calculate a uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc ieşite.

Subcontul de nivelul I 31624 *„Reevaluarea uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc – reducerea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

316240 „Reevaluarea uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc – reducerea valorii”

La subcontul de nivelul II 316240 *„Reevaluarea uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc – reducerea valorii”* se reflectă valoarea reevaluată a uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc (micşorarea valorii).

Subcontul de nivelul I 31628 *„Unelte şi scule, inventar de producere şi gospodăresc transmise la terţi”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

316280 „Unelte şi scule, inventar de producere şi gospodăresc transmise la terţi”

La subcontul de nivelul II 316280 *„Unelte şi scule, inventar de producere şi gospodăresc transmise la terţi”* se reflectă valoarea uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc transmise la terţi.

Subcontul de nivelul I 31629 *„Alte micşorări a valorii uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

316290 „Alte micşorări a valorii uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”

La subcontul de nivelul II 316290 *„Alte micşorări a valorii uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”* se reflectă micşorarea valorii uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc neincluse în subconturile precedente.

Grupa de conturi 317 „Active nemateriale”

3.3.30. La grupa de conturi 317 „*Active nemateriale*” se ţine evidenţa separat pe grupuri:

1) rezultatele cercetărilor geologice;

2) baze de date, programe (softuri) pentru computere;

3) drepturile de autor şi de utilizare a operelor originale de gen distractive, de literatură şi artă;

4) tehnologii industriale (brevete, know how, copyright, francize etc.);

5) alte active nemateriale (embleme comerciale şi mărci de servire, licenţe etc.).

[Pct.3.3.30 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.109 din 25.07.2017, în vigoare 25.07.2017]

3.3.31. Grupa de conturi 317 *„Active nemateriale”* cuprinde următoarele conturi:

3171 „Majorarea valorii activelor nemateriale”

3172 „Micşorarea valorii activelor nemateriale”

3.3.32. Contul 3171 *„Majorarea valorii activelor nemateriale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

31711 „Procurarea activelor nemateriale”

31713 „Intrări gratuite de active nemateriale”

31714 „Reevaluarea activelor nemateriale – majorarea valorii”

31719 „Alte majorări a valorii activelor nemateriale”

Subcontul de nivelul I 31711 *„Procurarea activelor nemateriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

317110 „Procurarea activelor nemateriale”

La subcontul de nivelul II 317110 *„Procurarea activelor nemateriale”* se ţine evidenţa activelor nemateriale create de către instituţie şi a activelor nemateriale procurate de la furnizori.

Subcontul de nivelul I 31713 *„Intrări gratuite de active nemateriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

317130 „Intrări gratuite de active nemateriale”

La subcontul de nivelul II 317130 *„Intrări gratuite de active nemateriale”* se ţine evidenţa activelor nemateriale intrate cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 31714 *„Reevaluarea activelor nemateriale – majorarea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

317140 „Reevaluarea activelor nemateriale – majorarea valorii”

La subcontul de nivelul II 317140 *„Reevaluarea activelor nemateriale – majorarea valorii”* se ţine evidenţa valorii majorate a activelor nemateriale stabilite în rezultatul reevaluării.

Subcontul de nivelul I 31719 *„Alte majorări a valorii activelor nemateriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

317190 „Alte majorări a valorii activelor nemateriale”

La subcontul de nivelul II 317190 *„Alte majorări a valorii activelor nemateriale”* se ţine evidenţa altor majorări a valorii activelor nemateriale neincluse în subconturile precedente.

3.3.33. Contul 3172 *„Micşorarea valorii activelor nemateriale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

31721 „Realizarea activelor nemateriale”

31722 „Transmiteri gratuite de active nemateriale”

31723 „Casarea activelor nemateriale”

31724 „Reevaluarea activelor nemateriale – reducerea valorii”

31728 „Active nemateriale transmise la terţi”

31729 „Alte micşorări a valorii activelor nemateriale”

Subcontul de nivelul I 31721 *„Realizarea activelor nemateriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

317210 „Realizarea activelor nemateriale”

La subcontul de nivelul II 317210 *„Realizarea activelor nemateriale”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a activelor nemateriale ieşite în cazul vînzării.

Subcontul de nivelul I 31722 *„Transmiteri gratuite de active nemateriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

317220 „Transmiteri gratuite de active nemateriale”

La subcontul de nivelul II 317220 *„Transmiteri gratuite de active nemateriale”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a activelor nemateriale transmise cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 31723 *„Casarea activelor nemateriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

317230 „Casarea activelor nemateriale”

La subcontul de nivelul II 317230 *„Casarea activelor nemateriale”* se reflectă casarea amortizării calculate a activelor nemateriale ieşite.

Subcontul de nivelul I 31724 *„Reevaluarea activelor nemateriale – reducerea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

317240 „Reevaluarea activelor nemateriale – reducerea valorii”

La subcontul de nivelul II 317240 *„Reevaluarea activelor nemateriale – reducerea valorii”* se reflectă valoarea reevaluată a activelor nemateriale (micşorarea valorii).

Subcontul de nivelul I 31728 *„Active nemateriale transmise la terţi”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

317280 „Active nemateriale transmise la terţi”

La subcontul de nivelul II 317280 *„Active nemateriale transmise la terţi”* se reflectă valoarea activelor nemateriale transmise la terţi.

Subcontul de nivelul I 31729 *„Alte micşorări a valorii activelor nemateriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

317290 „Alte micşorări a valorii activelor nemateriale”

La subcontul de nivelul II 317290 *„Alte micşorări a valorii activelor nemateriale”* se reflectă micşorarea valorii activelor nemateriale neincluse în subconturile precedente.

Grupa de conturi 318 „Alte mijloace fixe”

3.3.34. La grupa de conturi 318 *„Alte mijloace fixe”* se ţine evidenţa separat pe grupuri a mijloacelor fixe neincluse în grupele de conturi precedente, şi anume:

1) animale de muncă şi de producţie (animale de muncă – cai, boi, măgari, cîini şi alte animale de muncă (inclusiv cai de tracţiune şi sportivi şi alte animale de tracţiune); animale de producţie şi de prăsilă – vaci, tauri reproducători, armăsari-pepinieri şi iepe de prăsilă (care nu sînt folosite pentru lucru), vieri-reproducători şi scroafe de prăsilă, oi de prăsilă, capre, berbeci, cîini etc.);

2) fond de bibliotecă indiferent de valoarea unor exemplare de cărţi aparte (literatură ştiinţifică, artistică şi didactică, genuri de literatură specială şi alte ediţii);

3) plantaţiile perene (plantaţiile de pomi şi arbuşti fructiferi de toate speciile, plantaţiile artificiale ale grădinilor botanice şi ale altor instituţii de cercetări ştiinţifice şi de învăţămînt, cultivate în scopuri ştiinţifice). Plantaţiile tinere de toate speciile se ţin la evidenţă separat de plantaţiile care au atins maturitatea, adică vîrsta de rodire, formarea coroanelor etc.;

4) exponatele regnului animal din grădinile zoologice şi alte instituţii analogice, indiferent de valoarea lor;

5) mijloacele pentru punerea în scenă (decoruri, mobilă şi recuzită, butaforii, costume de teatru şi naţionale, pălării, lenjerie, încălţăminte, peruci);

6) filme didactice, discuri şi benzi magnetice, casete etc.;

7) jocuri pentru copii, schiuri etc.

[Pct.3.3.34 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.109 din 25.07.2017, în vigoare 25.07.2017]

[Pct.3.3.34 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.48 din 13.04.2016, în vigoare 29.04.2016]

3.3.35. Grupa de conturi 318 *„Alte mijloace fixe”* cuprinde următoarele conturi:

3181 „Majorarea valorii altor mijloace fixe”

3182 „Micşorarea valorii altor mijloace fixe”

Contul 3181 *„Majorarea valorii altor mijloace fixe”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

31811 „Procurarea altor mijloace fixe”

31812 „Reparaţii capitale ale altor mijloace fixe”

31813 „Intrări gratuite de alte mijloace fixe”

31814 „Reevaluarea altor mijloace fixe – majorarea valorii”

31819 „Alte majorări ale valorii altor mijloace fixe”

Subcontul de nivelul I 31811 *„Procurarea altor mijloace fixe”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

318110 „Procurarea altor mijloace fixe”

La subcontul de nivelul II 318110 *„Procurarea altor mijloace fixe”* se ţine evidenţa altor mijloace fixe procurate de la furnizori.

Subcontul de nivelul I 31812 *„Reparaţii capitale ale altor mijloace fixe”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

318120 „Reparaţii capitale ale altor mijloace fixe”

La subcontul de nivelul II 318120 *„Reparaţii capitale ale altor mijloace fixe”* se reflectă reparaţiile capitale ale altor mijloace fixe, cheltuielile care conduc la majorarea viitorului avantaj economic şi majorează perioada de utilizare a acestora.

Subcontul de nivelul I 31813 *„Intrări gratuite de alte mijloace fixe”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

318130 „Intrări gratuite de alte mijloace fixe”

La subcontul de nivelul II 318130 *„Intrări gratuite de alte mijloace fixe”* se ţine evidenţa altor mijloace fixe intrate cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 31814 *„Reevaluarea altor mijloace fixe – majorarea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

318140 „Reevaluarea altor mijloace fixe – majorarea valorii”

La subcontul de nivelul II 318140 *„Reevaluarea altor mijloace fixe – majorarea valorii”* se ţine evidenţa valorii majorate a altor mijloace fixe stabilite în rezultatul reevaluării.

Subcontul de nivelul I 31819 *„Alte majorări ale valorii altor mijloace fixe”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

318190 „Alte majorări ale valorii altor mijloace fixe”

La subcontul de nivelul II 318190 *„Alte majorări a valorii altor mijloace fixe”* se ţine evidenţa altor majorări a valorii altor mijloace fixe neincluse în subconturile precedente.

3.3.36. Contul 3182 *„Micşorarea valorii altor mijloace fixe”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

31821 „Realizarea altor mijloace fixe”

31822 „Transmiteri gratuite de alte mijloace fixe”

31823 „Casarea altor mijloace fixe”

31824 „Reevaluarea altor mijloace fixe – reducerea valorii”

31828 „Alte mijloace fixe transmise la terţi”

31829 „Alte micşorări a valorii altor mijloace fixe”

Subcontul de nivelul I 31821 *„Realizarea altor mijloace fixe”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

318210 „Realizarea altor mijloace fixe”

La subcontul de nivelul II 318210 *„Realizarea altor mijloace fixe”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a altor mijloace fixe ieşite în cazul vînzării.

Subcontul de nivelul I 31822 *„Transmiteri gratuite de alte mijloace fixe”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

318220 „Transmiteri gratuite de alte mijloace fixe”

La subcontul de nivelul II 318220 *„Transmiteri gratuite de alte mijloace fixe”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a altor mijloace fixe transmise cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 31823 *„Casarea altor mijloace fixe”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

318230 „Casarea altor mijloace fixe”

La subcontul de nivelul II 318230 *„Casarea altor mijloace fixe”* se reflectă casarea uzurii calculate a altor mijloace fixe ieşite.

Subcontul de nivelul I 31824 *„Reevaluarea altor mijloace fixe – reducerea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

318240 „Reevaluarea altor mijloace fixe – reducerea valorii”

La subcontul de nivelul II 318240 *„Reevaluarea altor mijloace fixe – reducerea valorii”* se reflectă valoarea reevaluată a altor mijloace fixe (micşorarea valorii).

Subcontul de nivelul I 31828 *„Alte mijloace fixe transmise la terţi”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

318280 „Alte mijloace fixe transmise la terţi”

La subcontul de nivelul II 318280 *„Alte mijloace fixe transmise la terţi”* se reflectă valoarea altor mijloace fixe transmise la terţi.

Subcontul de nivelul I 31829 *„Alte micşorări a valorii altor mijloace fixe”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

318290 „Alte micşorări a valorii altor mijloace fixe”

La subcontul de nivelul II 318290 *„Alte micşorări a valorii altor mijloace fixe”* se reflectă micşorarea valorii altor mijloace fixe neincluse în subconturile precedente.

Grupa de conturi 319 „Investiţii capitale în active în curs de execuţie”

3.3.37. La grupa de conturi 319 *„Investiţii capitale în active în curs de execuţie”* se ţine evidenţa activelor nemateriale şi materiale în curs de execuţie, adică în proces de construcţie, precum şi investiţiile capitale efectuate în mijloace fixe.

Grupa de conturi 319 *„Investiţii capitale în active în curs de execuţie”* este destinată generalizării informaţiei referitoare la cheltuielile privind crearea de către instituţia bugetară a activelor nemateriale şi materiale (de ex. elaborarea programelor informatice, construcţia clădirilor, construcţiilor speciale, instalaţiilor de transmisie etc.).

Contabilitatea analitică a activelor nemateriale şi materiale în curs de execuţie se ţine pe obiecte de active nemateriale şi materiale.

Activele nemateriale şi materiale în curs de execuţie se trec în categoria activelor nemateriale şi materiale finalizate după recepţia, darea în folosinţă sau punerea în funcţiune a acestora, după caz.

[Pct.3.3.37 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.108 din 25.07.2017, în vigoare 25.07.2017]

3.3.38. Grupa de conturi 319 *„Investiţii capitale în active în curs de execuţie”* cuprinde următoarele conturi:

3191 „Investiţii capitale în active nemateriale în curs de execuţie”

3192 „Investiţii capitale în active materiale în curs de execuţie”

3193 „Micşorarea activelor nemateriale în curs de execuţie”

3194 „Micşorarea activelor materiale în curs de execuţie”.

[Pct.3.3.38 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.108 din 25.07.2017, în vigoare 25.07.2017]

3.3.39. La contul 3191 *„Investiţii capitale în active nemateriale în curs de execuţie”* se ţine evidenţa cheltuielilor privind crearea de către instituţia bugetară a activelor nemateriale noi.

3.3.40. Contul 3191 *„Investiţii capitale în active nemateriale în curs de execuţie”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

31910 „Investiţii capitale în active nemateriale în curs de execuţie”

Subcontul de nivelul I 31910 *„Investiţii capitale în active nemateriale în curs de execuţie”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

319100 „Investiţii capitale în active nemateriale în curs de execuţie”

La subcontul de nivelul II 319100 *„Investiţii capitale în active nemateriale în curs de execuţie”* se ţine evidenţa activelor nemateriale şi materiale în curs de execuţie, adică în proces de construcţie, precum şi investiţiile capitale efectuate în mijloace fixe.

3.3.41. Contul 3192 *„Investiţii capitale în active materiale în curs de execuţie”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

31921 „Clădiri în curs de execuţie”

31922 „Construcţii speciale în curs de execuţie”

31923 „Instalaţii de transmisie în curs de execuţie”

31924 „Pregătirea proiectelor”

31929 „Alte investiţii capitale în active materiale în curs de execuţie”.

Subcontul de nivelul I 31921 *„Clădiri în curs de execuţie”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

319210 „Clădiri în curs de execuţie”

La subcontul de nivelul II 319210 *„Clădiri în curs de execuţie”* se ţine evidenţa cheltuielilor privind crearea de către instituţia bugetară a clădirilor noi, precum şi cheltuielile de supraveghere tehnică şi de autor.

Subcontul de nivelul I 31922 *„Construcţii speciale în curs de execuţie”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

319220 „Construcţii speciale în curs de execuţie”

La subcontul de nivelul II 319220 *„Construcţii speciale în curs de execuţie”* se ţine evidenţa cheltuielilor privind crearea de către instituţia bugetară a construcţiilor speciale noi, precum şi cheltuielile de supraveghere tehnică şi de autor.

Subcontul de nivelul I 31923 *„Instalaţii de transmisie în curs de execuţie”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

319230 „Instalaţii de transmisie în curs de execuţie”

La subcontul de nivelul II 319230 *„Instalaţii de transmisie în curs de execuţie”* se ţine evidenţa cheltuielilor privind crearea de către instituţia bugetară a instalaţiilor de transmisie noi, precum şi cheltuielile de supraveghere tehnică şi de autor.

Subcontul de nivelul I 31924 „*Pregătirea proiectelor*” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

319240 „Pregătirea proiectelor”

La subcontul de nivelul II 319240 *„Pregătirea proiectelor”* se ţine evidenţa cheltuielilor privind elaborarea studiilor de prefezabilitate şi fezabilitate; verificarea/expertiza documentaţiei de fezabilitate, executarea lucrărilor de cercetări şi prospectări; organizarea licitaţiilor pentru proiectarea/elaborarea documentaţiei de proiect şi deviz; verificarea/expertiza documentaţiei de proiect şi deviz; avizarea cu plată, obţinerea prescripţiilor tehnice şi a autorizaţiilor cu plată, obţinerea certificatului de urbanism şi prelungirea lui; cercetările pedologice, determinarea bonităţii, delimitarea frontierelor, perfectarea dosarelor cadastrale, lucrările cadastrale, autorizaţia de construire şi alte cheltuieli, ce ţin de perfectarea documentaţiei de proiect şi deviz.

Subcontul de nivelul I 31929 *„Alte investiţii capitale în active materiale în curs de execuţie”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

319290 „Alte investiţii capitale în active materiale în curs de execuţie”.

La subcontul de nivelul II 319290 *„Alte investiţii capitale în active materiale în curs de execuţie”* se ţine evidenţa altor investiţii capitale în active materiale în curs de execuţie neincluse în grupele de conturi precedente.

În subconturile menţionate de asemenea se ţine evidenţa cheltuielilor de casă pentru investiţii capitale în clădiri, construcţii speciale şi instalaţii de transmisie.

În categoria activelor materiale în curs de execuţie sînt incluse:

a) investiţiile capitale pentru crearea altor active în decursul unui proces îndelungat de construcţie;

b) investiţii capitale ulterioare ce conduc la îmbunătăţirea avantajului economic.

[Pct.3.3.41 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.143 din 20.08.2018, în vigoare 20.08.2018]
[Pct.3.3.41 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.119 din 08.09.2016, în vigoare 23.09.2016]
[Pct.3.3.41 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.48 din 13.04.2016, în vigoare 29.04.2016]

3.3.41[1]. Contul 3193 „Micşorarea activelor nemateriale în curs de execuţie” cuprinde următorul subcont de nivelul I:

31931 „Realizarea activelor nemateriale în curs de execuţie”.

Subcontul de nivelul I 31931 „Realizarea activelor nemateriale în curs de execuţie” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

319310 „Realizarea activelor nemateriale în curs de execuţie”.

La subcontul de nivelul II 319310 „Realizarea activelor nemateriale în curs de execuţie” se reflectă casarea activelor nemateriale în curs de execuţie ieşite în cazul vânzării.

[Pct.3.3.41[1] introdus prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.108 din 25.07.2017, în vigoare 25.07.2017]

3.3.41[2]. Contul 3194 „Micşorarea activelor materiale în curs de execuţie” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

31941 „Realizarea clădirilor în curs de execuţie”

31942 „Realizarea construcţiilor speciale în curs de execuţie”

31943 „Realizarea instalaţiilor de transmisie în curs de execuţie”

31949 „Realizarea altor active materiale în curs de execuţie”.

Subcontul de nivelul I 31941 „Realizarea clădirilor în curs de execuţie” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

319410 „Realizarea clădirilor în curs de execuţie”.

La subcontul de nivelul II 319410 „Realizarea clădirilor în curs de execuţie” se reflectă casarea clădirilor în curs de execuţie ieşite în cazul vînzării.

Subcontul de nivelul I 31942 „Realizarea construcţiilor speciale în curs de execuţie” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

319420 „Realizarea construcţiilor speciale în curs de execuţie”.

La subcontul de nivelul II 319420 „Realizarea construcţiilor speciale în curs de execuţie” se reflectă casarea construcţiilor speciale în curs de execuţie ieşite în cazul vînzării.

Subcontul de nivelul I 31943 „Realizarea instalaţiilor de transmisie în curs de execuţie” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

319430 „Realizarea instalaţiilor de transmisie în curs de execuţie”.

La subcontul de nivelul II 319430 „Realizarea instalaţiilor de transmisie în curs de execuţie” se reflectă casarea instalaţiilor de transmisie în curs de execuţie ieşite în cazul vînzării.

Subcontul de nivelul I 31949 „Realizarea altor active materiale în curs de execuţie” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

319490 „Realizarea altor active materiale în curs de execuţie”.

La subcontul de nivelul II 319490 „Realizarea altor active materiale în curs de execuţie” se reflectă casarea altor active materiale în curs de execuţie ieşite în cazul vînzării.

[Pct.3.3.41[2] introdus prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.108 din 25.07.2017, în vigoare 25.07.2017]

3.3.42. Atribuirea mijloacelor fixe la grupele de conturi menţionate se efectuează în conformitate cu prevederile Catalogului Mijloacelor fixe şi activelor nemateriale, aprobat prin Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.338 din 21 martie 2003.

3.3.43. Toate mijloacele fixe trebuie să se afle în custodia persoanelor cu funcţii de răspundere, numite prin dispoziţia primarului sau prin ordinul conducătorului instituţiei.

Persoanele responsabile pentru păstrarea mijloacelor fixe ţin lista de inventar a mijloacelor fixe f.MF-7. Persoanele responsabile supraveghează integritatea mijloacelor fixe şi ţin evidenţa tuturor schimbărilor.

La înlocuirea persoanelor responsabile se efectuează inventarierea mijloacelor fixe ce se află în custodia lor, fapt care se fixează într-un act de predare-primire. Actul este aprobat de primar sau conducătorul instituţiei.

3.3.44. Valoarea de intrare a mijloacelor fixe în cazul procurării, construire sau confecţionare constă din valoarea de cumpărare, inclusiv taxele vamale şi taxele pentru import, cheltuielile de transport şi achiziţionare, cheltuielile de montaj şi instalare şi alte cheltuieli aferente pregătirii acestora pentru utilizare conform destinaţiei. Modificarea valorii iniţiale a mijloacelor fixe este permisă numai în caz de finisare, reutilare, modernizare, reconstruire şi lichidare parţială a obiectelor respective.

Evaluarea obiectelor de proprietate intelectuală (programe informatice) se efectuează în conformitate cu prevederile Hotărîrii Guvernului nr.783 din 30 iunie 2003 „Cu privire la evaluarea obiectelor de proprietate intelectuală”.

Cheltuielile pentru modernizarea programelor informatice (grupa de conturi 317) măresc valoarea iniţială.

3.3.45. Valoarea de intrare a mijloacelor fixe în cazul creării de către instituţie constă din costul efectiv al consumurilor de materiale, pentru retribuirea muncii, contribuţiile pentru asigurările sociale, primele de asigurări medicale etc.

3.3.46. În procesul utilizării mijloacelor fixe sînt posibile cheltuieli ulterioare pentru menţinerea sau majorarea duratei de exploatare a acestora. În cazul cînd cheltuielile efective conduc la majorarea viitorului avantaj economic şi majorează perioada de utilizare a acestora, astfel de cheltuieli se includ în valoarea mijloacelor fixe.

Pentru legalizarea majorării valorii mijloacelor fixe se întocmeşte procesul-verbal privind majorarea valorii mijloacelor fixe şi recalcularea uzurii anuale f. MF-6.

3.3.47. În cazul, cînd din contul mijloacelor bugetare au fost efectuate lucrări de reparaţie capitală a mijloacelor fixe aflate la balanţa altor structuri (fondator al cărora este autoritatea publică centrală sau locală), volumele lucrărilor îndeplinite în decursul anului bugetar se transmit structurii la balanţa căreia se află mijloacele fixe respective. Cu suma respectivă se măreşte cota de participare a autorităţilor publice respective în capitalul acestora.

3.3.48. În cazul, cînd autoritatea publică alocă mijloace pentru reparaţia capitală a obiectelor transmise în gestiune economică (comodat) altor structuri, cu suma volumelor de lucrări de reparaţie capitală sau investiţii, se măreşte cota de participare a autorităţilor publice respective în capitalul acestora.

3.3.49. Cărţile, manualele şi alte publicaţii, care intră în fondul bibliotecilor se evaluează la preţ nominal, inclusiv valoarea copertei iniţiale. Cheltuielile pentru repararea şi restaurarea cărţilor, inclusiv pentru copertarea repetată, nu măresc valoarea cărţilor şi sînt trecute la cheltuielile prevăzute în devizul instituţiei.

3.3.50. La intrarea mijloacelor fixe în instituţii (la depozit), responsabilul pentru valorile materiale trebuie să confirme prin semnătură în documentul furnizorului sau în actul de primire că a primit aceste valori materiale.

Eliberarea mijloacelor fixe de la depozit se efectuează în baza facturilor (cererilor) f.nr.434, aprobate de către primar sau conducătorul instituţiei. Factura (cererea) se eliberează într-un singur exemplar, dacă nu este stabilit alt mod de către autorităţile publice.

3.3.51. Valoarea de intrare a mijloacelor fixe primite cu titlu gratuit este determinată în baza datelor din documentele primare. În cazul când în documentele primare nu este indicată valoarea mijloacelor fixe primite, valoarea de intrare este determinată de către un evaluator independent sau o comisie creată de către autoritatea/instituţia bugetară în scopul aprecierii costului mijloacelor fixe respective, precum şi a duratei de funcţionare a acestora, în conformitate cu valoarea de piaţă şi suplimentată, la necesitate, cu cheltuielile aferente pregătirii pentru utilizare conform destinaţiei.

[Pct.3.3.51 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.70 din 20.04.2017, în vigoare 20.04.2017]

3.3.52. Mijloacele fixe deteriorate se trec la pierderi conform prevederilor Regulamentului privind casarea bunurilor uzate, raportate la mijloace fixe, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.500 din 12 mai 1998. Pentru legalizarea casării mijloacelor fixe deteriorate se folosesc actele de casare a mijloacelor fixe în autorităţile/instituţiile bugetare, acte de casare a mijloacelor de transport, respectiv anexa nr.3 şi anexa nr.4 la Regulamentul menţionat, acte de casare a uneltelor, inventarului de producţie şi gospodăresc f.nr.29, acte de casare a literaturii excluse din biblioteca autorităţii/instituţiei bugetare f.nr.30. Actele indicate sînt întocmite de către comisia permanentă, desemnată prin dispoziţia primarului sau prin ordinul conducătorului instituţiei.

3.3.53. Dezasamblarea şi demontarea mijloacelor fixe, pînă la aprobarea actelor de casare (obţinerea aprobării din partea organelor superioare), nu se admite.

Piesele şi blocurile fabricate din metale neferoase şi care nu sînt folosite pentru necesităţile întreprinderii urmează a fi comercializate. Piesele şi blocurile scoase din bilanţ, la fabricarea cărora au fost utilizate metalele preţioase, se iau la evidenţă în conformitate cu prevederile Ordinului ministrului finanţelor nr.92 din 20 decembrie 2006 privind evidenţa, colectarea, păstrarea şi prelucrarea resturilor şi deşeurilor ce conţin metale preţioase şi alte acte normative în vigoare, coordonate cu Ministerul Finanţelor al Republicii Moldova.

Valoarea materialelor obţinute în urma dezasamblării anumitor obiecte din mijloacele fixe şi care au fost lăsate pentru necesităţile gospodăreşti ale instituţiei se atribuie la majorarea finanţării.

În cazurile în care instituţia nu foloseşte pentru necesităţile sale valorile materiale obţinute în urma casării mijloacelor fixe şi a altor valori, ele urmează a fi comercializate. Sumele obţinute de către instituţii din vînzarea mijloacelor fixe, precum şi a materialelor obţinute de la dezasamblarea unor obiecte din mijloace fixe, sînt transferate la venitul bugetului respectiv.

În cazul încălcării modului stabilit de casare a mijloacelor fixe, precum şi a unei atitudini negospodăreşti faţă de valorile materiale (nimicirea lor, arderea etc.), persoanele vinovate de aceasta sînt trase la răspundere în modul stabilit.

3.3.54. Transmiterea clădirilor şi construcţiilor dintr-o subordonare în alta se efectuează în modul expus în Regulamentul cu privire la modul de transmitere a bunurilor proprietate publică, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.901 din 31 decembrie 2015.

[Pct.3.3.54 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.119 din 08.09.2016, în vigoare 23.09.2016]

3.3.55. Evidenţa mijloacelor fixe se ţine pe grupuri ale obiectelor de inventar, avîndu-se în vedere locul de păstrare şi persoanele responsabile.

Se consideră obiect de inventar o unitate constructivă finalizată împreună cu toate dispozitivele şi accesoriile sale sau un obiect aparte din punct de vedere constructiv, destinat pentru îndeplinirea anumitelor funcţii de sine stătătoare, sau un complex aparte de obiecte, care reprezintă un tot întreg şi efectuează împreună un anumit lucru.

Obiecte de inventar se consideră fiecare clădire aparte. În componenţa clădirii intră toate comunicaţiile din interiorul ei, care sînt necesare pentru exploatarea clădirii, după cum urmează: sistemul de încălzire din interiorul clădirii, inclusiv instalaţia de cazangerie (dacă aceasta se află în clădire), reţeaua interioară de alimentare cu apă şi gaze şi canalizare cu toate instalaţiile aferente, reţeaua internă de forţă şi de lumină cu toate accesoriile, telefoanele interioare, reţelele de semnalizare şi instalaţiile de ventilaţie, de menire sanitară, ascensoarele.

Dacă clădirile sînt alăturate şi au un perete comun, dar fiecare reprezintă un întreg constructiv independent, ele se consideră obiecte de inventar separate.

Acareturile, îngrădirile şi alte construcţii de ogradă (sarai, gard, fîntînă etc.) constituie împreună cu clădirea un singur obiect de inventar. Dacă aceste construcţii şi instalaţii servesc două sau mai multe clădiri, ele se consideră obiecte de inventar separate.

Construcţiile-anexă exterioare, care au un rol economic independent, clădirile cazangeriilor, precum şi acareturile capitale (depozite, garaje etc.) se consideră obiecte de inventar independente.

3.3.56. Pentru organizarea evidenţei şi asigurarea controlului asupra integrităţii mijloacelor fixe, fiecărui obiect (bun), cu excepţia fondurilor de bibliotecă; plantaţiilor perene şi a mijloacelor pentru punerea în scenă, i se atribuie un număr de inventar, care constă din opt semne. Primele trei se referă la grupa de conturi, al patrulea indică grupul şi ultimele patru semne – numărul de ordine al obiectului din grup. La subconturile care nu au grupuri, al patrulea semn este zero.

De exemplu, numărul de inventar 31110001 înseamnă: grupa de conturi 311 „Clădiri”, grupul 1 – clădiri de producţie şi administrative, numărul de ordine al obiectului 0001; numărul de inventar 31720001 înseamnă: grupa de conturi 317 „Active nemateriale”, grupul 2 – baze de date, programe (softuri) pentru computere, numărul de ordine al obiectului 0001.

Dacă un obiect de inventar este complex, adică include şi unele obiecte aparte, care constituie împreună cu el un tot întreg, fiecare din aceste elemente trebuie menţionat cu acelaşi număr de inventar ca şi obiectul de bază care le uneşte.

Numărul de inventar se notează pe un jeton care se fixează de obiect, se înscrie cu vopsea direct pe obiect sau în alt mod.

În condiţiile automatizării evidenţei contabile, mijloacelor fixe obiectelor (lucrurilor) li se atribuie codurile mijloacelor în corespundere cu clasificatorul nomenclatoarelor de evidenţă a mijloacelor fixe, care este aprobat în modul stabilit.

Numărul de inventar atribuit unui obiect din mijloacele fixe se păstrează după aceasta pe parcursul întregii perioade de aflare a lui în instituţia dată. Numerele obiectelor de inventar, care au fost scoase din uz sau lichidate, nu trebuie să fie atribuite unor obiecte nou intrate în mijloacele fixe.

[Pct.3.3.56 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.127 din 16.07.2018, în aplicare începînd cu perioada de raportare pentru anul 2018]

[Pct.3.3.56 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.109 din 25.07.2017, în vigoare 25.07.2017]

3.3.57. Evidenţa mijloacelor fixe arendate este ţinută de către arendaş în subcontul de nivelul II extrabilanţier 822100 „Active luate în locaţiune/arendă” cu numerele de inventar care li s-au atribuit de arendator.

3.3.58. Evidenţa operaţiilor de scoatere din uz şi de transfer a mijloacelor fixe se ţine în borderoul cumulativ f.nr.NC-10 (notă de contabilitate nr.10). Înscrierile în borderoul cumulativ se efectuează pentru fiecare document. Totodată, în rubrica „Total” se înscrie suma mijloacelor fixe scoase din uz şi a celor transferate, care trebuie să fie egală cu cea a înregistrărilor din debitul subconturilor de nivelul II. La sfîrşitul lunii totalurile pe subconturile de nivelul II se înregistrează în „Cartea mare”.

3.3.59. Evidenţa analitică a mijloacelor fixe se ţine pe fişe de inventar f.MF-2 şi f.MF-3. Fişele se completează pentru fiecare obiect de inventar. Evidenţa obiectelor de acelaşi fel se ţine pe fişe f.MF-4.

3.3.60. Fişele de inventar f.MF-2, MF-3, MF-4 se înregistrează în lista fişelor de inventar pentru evidenţa mijloacelor fixe f.MF-5. Lista se întocmeşte într-un exemplar. Înscrierile se fac pe grupuri de mijloace fixe, indicîndu-se anul cînd a fost deschisă fişa. Pentru fiecare grup se rezervează un număr corespunzător de pagini. Numerotarea se face pentru fiecare grup începînd cu numărul 1. În contabilităţile centralizate, fişele de inventar se întocmesc în acelaşi mod pentru fiecare instituţie deservită. La scoaterea din uz şi transferul la rubrica „Note” a listei se indică data (ziua, luna, anul) şi numărul notei de contabilitate.

3.3.61. Fişele de inventar se păstrează în fişierele contabilităţii, unde sînt plasate conform grupelor de conturi şi grupurilor corespunzătoare, fiind subdivizate în interiorul acestora pe responsabilii de valori materiale, iar în contabilităţile centralizate – şi pe instituţiile deservite.

3.3.62. Fişa f.MF.2 este destinată evidenţei clădirilor, construcţiilor speciale, instalaţiilor de transmisie, maşinilor şi utilajelor, mijloacelor de transport etc. Înregistrările se fac în baza documentelor primare, actelor de primire privind darea în exploatare, paşapoartelor tehnice ale uzinelor producătoare şi a altor documente. În fişă se indică caracteristicile obiectelor: schema, modelul, tipul, marca, numărul de fabricare, data fabricării (confecţionării), data şi numărul procesului-verbal de dare în exploatare a mijloacelor fixe. Pe lîngă aceasta, se face o scurtă caracteristică individuală a obiectului în cazurile cînd utilajul, aparatele, tehnica de calcul etc. conţin metale preţioase. În rubrica „Scurtă caracteristică individuală a obiectului” se indică lista pieselor care au în componenţa lor metale preţioase, denumirea pieselor şi masa metalului indicată în paşaport.

Transferul mijloacelor fixe în interiorul instituţiei se înregistrează pe reversul acestei fişe.

[Pct.3.3.62 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.119 din 08.09.2016, în vigoare 23.09.2016]

3.3.63. Fişa f.MF-3 serveşte pentru evidenţa animalelor de muncă, de producţie şi de prăsilă, precum şi pentru evidenţa plantaţiilor multianuale din grădinile botanice.

În fişă se consemnează caracteristica individuală a animalului: vîrsta, culoarea, numele etc.

3.3.64. Evidenţa plantaţiilor multianuale din grădinile botanice se ţine conform obiectelor de inventar, indicîndu-se soiul, numărul unităţilor plantate şi suprafaţa. În valoarea obiectelor se include suma tuturor cheltuielilor care se raportă la suprafeţele primite pentru exploatare, indiferent de finalizarea întregului complex de lucru.

3.3.65. Fişa f.MF-4 este destinată pentru evidenţa în grup a fondurilor de bibliotecă, mobilierului, plantaţiilor multianuale, programelor şi a mijloacelor pentru montarea în scenă.

[Pct.3.3.65 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.127 din 16.07.2018, în aplicare începînd cu perioada de raportare pentru anul 2018]

[Pct.3.3.65 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.109 din 25.07.2017, în vigoare 25.07.2017]

[Pct.3.3.65 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.119 din 08.09.2016, în vigoare 23.09.2016]

3.3.66. Înscrierile în fişe se fac în expresie cantitativă şi sumară. Pentru fondurile de bibliotecă se deschide o singură fişă. Evidenţa în ea se ţine numai în expresie bănească, în sumă totală. Evidenţa detaliată a fondurilor de bibliotecă se ţine în modul stabilit de Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării al Republicii Moldova, de comun acord cu Ministerul Finanţelor al Republicii Moldova.

[Pct.3.3.66 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.127 din 16.07.2018, în aplicare începînd cu perioada de raportare pentru anul 2018]

[Pct.3.3.66 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.119 din 08.09.2016, în vigoare 23.09.2016]

Subclasa 32 „Rezerve materiale ale statului"

3.3.67. Grupele de conturi din subclasa 32 *„Rezerve materiale ale statului"* sînt destinate generalizării informaţiei privind existenţa şi mişcarea materialelor din rezerva de stat.

Grupele de conturi din subclasa 32 *„Rezerve materiale ale statului"* sînt conturi de activ. Contabilitatea analitică se ţine pe tipuri de bunuri materiale în expresie cantitativă şi valorică.

În debitul acestor conturi se reflectă valoarea de intrare a rezervelor de stat procurate, intrate cu titlu gratuit, valoarea corectată a mijloacelor fixe ca rezultat al reevaluării şi alte majorări, iar în credit – valoarea rezervelor de stat ieşite prin realizare, transmiteri gratuite, casare, reducerea valorii în rezultatul reevaluării mijloacelor fixe, rezerve de stat transmise la terţi şi alte ieşiri ale rezervelor de stat. Soldul acestor conturi este debitor şi reprezintă valoarea rezervelor de stat existente la finele perioadei de gestiune.

3.3.68. Subclasa ***32 „Rezerve materiale ale statului"*** cuprinde următoarele grupe de conturi:

321 „Rezervele materiale de stat"

322 „Rezerve de mobilizare"

323 „Alte rezerve materiale"

Grupa de conturi 321 „Rezervele materiale de stat"

3.3.69. La grupa de conturi 321 *„Rezervele materiale de stat"* se ţine evidenţa tuturor bunurilor materiale care fac parte dintr-un fond special de bunuri materiale, constituit în scopul de a interveni operativ pentru asigurarea funcţionării stabile a economiei naţionale, pentru protecţia populaţiei în situaţii excepţionale determinate de calamităţi naturale, epidemii, epizootii, accidente industriale, fenomene sociale sau economice, conjuncturi externe, în caz de asediu şi de război, conjuncturi externe, în caz de război, precum şi în scopul acordării de ajutoare umanitare.

3.3.70. Grupa de conturi 321 *„Rezervele materiale de stat"* cuprinde următoarele conturi:

3211 „Majorarea valorii rezervelor materiale de stat"

3212 „Micşorarea valorii rezervelor materiale de stat"

3.3.71. Contul 3211 *„Majorarea valorii rezervelor materiale de stat"* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

32111 „Procurarea rezervelor materiale de stat"

32113 „Intrări gratuite de rezerve materiale de stat"

32114 „Reevaluarea rezervelor materiale de stat – majorarea valorii"

32119 „Alte majorări a valorii rezervelor materiale de stat"

Subcontul de nivelul I 32111 *„Procurarea rezervelor materiale de stat"* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

321110 „Procurarea rezervelor materiale de stat"

La subcontul de nivelul II 321110 *„Procurarea rezervelor materiale de stat”* se ţine evidenţa rezervelor materiale de stat procurate de la furnizori.

Subcontul de nivelul I 32113 *„Intrări gratuite de rezerve materiale de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

321130 „Intrări gratuite de rezerve materiale de stat”

La subcontul de nivelul II 321130 *„Intrări gratuite de rezerve materiale de stat”* se ţine evidenţa rezervelor materiale de stat intrate cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 32114 *„Reevaluarea rezervelor materiale de stat – majorarea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

321140 „Reevaluarea rezervelor materiale de stat – majorarea valorii”

La subcontul de nivelul II 321140 *„Reevaluarea rezervelor materiale de stat – majorarea valorii”* se ţine evidenţa valorii majorate a rezervelor materiale de stat stabilite în rezultatul reevaluării.

Subcontul de nivelul I 32119 *„Alte majorări a valorii rezervelor materiale de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

321190 „Alte majorări a valorii rezervelor materiale de stat”

La subcontul de nivelul II 321190 *„Alte majorări a valorii rezervelor materiale de stat”* se ţine evidenţa altor majorări a valorii rezervelor materiale de stat neincluse în subconturile precedente.

3.3.72. Contul 3212 *„Micşorarea valorii rezervelor materiale de stat”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

32121 „Realizarea rezervelor materiale de stat”

32122 „Transmiteri gratuite de rezerve materiale de stat”

32123 „Casarea rezervelor materiale de stat”

32124 „Reevaluarea rezervelor materiale de stat – reducerea valorii”

32128 „Rezerve materiale de stat transmise la terţi”

32129 „Alte micşorări a valorii rezervelor materiale de stat”

Subcontul de nivelul I 32121 *„Realizarea rezervelor materiale de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

321210 „Realizarea rezervelor materiale de stat”

La subcontul de nivelul II 321210 *„Realizarea rezervelor materiale de stat”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a rezervelor materiale de stat ieşite în cazul vînzării.

Subcontul de nivelul I 32122 *„Transmiteri gratuite de rezerve materiale de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

321220 „Transmiteri gratuite de rezerve materiale de stat”

La subcontul de nivelul II 321220 *„Transmiteri gratuite de rezerve materiale de stat”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a rezervelor materiale de stat transmise cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 32123 *„Casarea rezervelor materiale de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

321230 „Casarea rezervelor materiale de stat”

La subcontul de nivelul II 321230 *„Casarea rezervelor materiale de stat”* se reflectă casarea rezervelor materiale de stat ieşite.

Subcontul de nivelul I 32124 *„Reevaluarea rezervelor materiale de stat – reducerea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

321240 „Reevaluarea rezervelor materiale de stat – reducerea valorii”

La subcontul de nivelul II 321240 *„Reevaluarea rezervelor materiale de stat – reducerea valorii”* se reflectă valoarea reevaluată a rezervelor materiale de stat (micşorarea valorii).

Subcontul de nivelul I 32128 *„Rezerve materiale de stat transmise la terţi”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

321280 „Rezerve materiale de stat transmise la terţi”

La subcontul de nivelul II 321280 *„Rezerve materiale de stat transmise la terţi”* se reflectă valoarea rezervelor materiale de stat transmise la terţi.

Subcontul de nivelul I 32129 *„Alte micşorări a valorii rezervelor materiale de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

321290 „Alte micşorări a valorii rezervelor materiale de stat”

La subcontul de nivelul II 321290 *„Alte micşorări a valorii rezervelor materiale de stat”* se reflectă micşorarea valorii rezervelor materiale de stat neincluse în subconturile precedente.

Grupa de conturi 322 „Rezerve de mobilizare”

3.3.73. La grupa de conturi 322 *„Rezerve de mobilizare”* se ţine evidenţa tuturor bunurilor materiale care fac parte dintr-un fond special de bunuri materiale, ce se creează în instituţii şi organizaţii conform sarcinilor de mobilizare, stabilite şi aprobate ministerelor şi autorităţilor administrative centrale de către Guvern.

3.3.74. Grupa de conturi 322 *„Rezerve de mobilizare”* cuprinde următoarele conturi:

3221 „Majorarea valorii rezervelor de mobilizare”

3222 „Micşorarea valorii rezervelor de mobilizare”

3.3.75. Contul 3221 *„Majorarea valorii rezervelor de mobilizare”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

32211 „Procurarea rezervelor de mobilizare”

32213 „Intrări gratuite de rezerve de mobilizare”

32214 „Reevaluarea rezervelor de mobilizare – majorarea valorii”

32219 „Alte majorări a valorii rezervelor de mobilizare”

Subcontul de nivelul I 32211 *„Procurarea rezervelor de mobilizare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

322110 „Procurarea rezervelor de mobilizare”

La subcontul de nivelul II 322110 *„Procurarea rezervelor de mobilizare”* se ţine evidenţa rezervelor de mobilizare procurate de la furnizori şi primite din donaţii voluntare.

Subcontul de nivelul I 32213 *„Intrări gratuite de rezerve de mobilizare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

322130 „Intrări gratuite de rezerve de mobilizare”

La subcontul de nivelul II 322130 *„Intrări gratuite de rezerve de mobilizare”* se ţine evidenţa rezervelor de mobilizare intrate cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 32214 *„Reevaluarea rezervelor de mobilizare – majorarea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

322140 „Reevaluarea rezervelor de mobilizare – majorarea valorii”

La subcontul de nivelul II 322140 *„Reevaluarea rezervelor de mobilizare – majorarea valorii”* se ţine evidenţa valorii majorate a rezervelor de mobilizare stabilite în rezultatul reevaluării.

Subcontul de nivelul I 32219 *„Alte majorări a valorii rezervelor de mobilizare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

322190 „Alte majorări a valorii rezervelor de mobilizare”

La subcontul de nivelul II 322190 *„Alte majorări a valorii rezervelor de mobilizare”* se ţine evidenţa altor majorări a valorii rezervelor de mobilizare neincluse în subconturile precedente.

3.3.76. Contul 3222 *„Micşorarea valorii rezervelor de mobilizare”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

32221 „Realizarea rezervelor de mobilizare”

32222 „Transmiteri gratuite de rezerve de mobilizare”

32223 „Casarea rezervelor de mobilizare”

32224 „Reevaluarea rezervelor de mobilizare – reducerea valorii”

32228 „Rezerve de mobilizare transmise la terţi”

32229 „Alte micşorări a valorii rezervelor de mobilizare”

Subcontul de nivelul I 32221 *„Realizarea rezervelor de mobilizare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

322210 „Realizarea rezervelor de mobilizare”

La subcontul de nivelul II 322210 *„Realizarea rezervelor de mobilizare”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a rezervelor de mobilizare ieşite în cazul vînzării.

Subcontul de nivelul I 32222 *„Transmiteri gratuite de rezerve de mobilizare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

322220 „Transmiteri gratuite de rezerve de mobilizare”

La subcontul de nivelul II 322220 *„Transmiteri gratuite de rezerve de mobilizare”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a rezervelor de mobilizare transmise cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 32223 *„Casarea rezervelor de mobilizare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

322230 „Casarea rezervelor de mobilizare”

La subcontul de nivelul II 322230 *„Casarea rezervelor de mobilizare”* se reflectă casarea rezervelor de mobilizare ieşite.

Subcontul de nivelul I 32224 *„Reevaluarea rezervelor de mobilizare – reducerea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

322240 „Reevaluarea rezervelor de mobilizare – reducerea valorii”

La subcontul de nivelul II 322240 *„Reevaluarea rezervelor de mobilizare – reducerea valorii”* se reflectă valoarea reevaluată a rezervelor de mobilizare (micşorarea valorii).

Subcontul de nivelul I 32228 *„Rezerve de mobilizare transmise la terţi”* cuprinde cuprinde următorul subcont de nivelul II:

322280 „Rezerve de mobilizare transmise la terţi”

La subcontul de nivelul II 322280 *„Rezerve de mobilizare transmise la terţi”* se reflectă valoarea rezervelor de mobilizare transmise la terţi.

Subcontul de nivelul I 32229 *„Alte micşorări a valorii rezervelor de mobilizare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

322290 „Alte micşorări a valorii rezervelor de mobilizare”

La subcontul de nivelul II 322290 *„Alte micşorări a valorii rezervelor de mobilizare”* se reflectă micşorarea valorii rezervelor de mobilizare neincluse în subconturile precedente.

Grupa de conturi 323 „Alte rezerve materiale”

3.3.77. La grupa de conturi 323 *„Alte rezerve materiale”* se ţine evidenţa altor materiale din rezerva de stat neincluse în grupurile de conturi precedente.

Grupa de conturi 323 *„Alte rezerve materiale”* cuprinde următoarele conturi:

3231 „Majorarea valorii altor rezerve materiale”

3232 „Micşorarea valorii altor rezerve materiale”

3.3.78. Contul 3231 *„Majorarea valorii altor rezerve materiale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

32311 „Procurarea altor rezerve materiale”

32313 „Intrări gratuite de alte rezerve materiale „

32314 „Reevaluarea altor rezerve materiale – majorarea valorii”

32319 „Alte majorări a valorii altor rezerve materiale”

Subcontul de nivelul I 32311 *„Procurarea altor rezerve materiale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

323110 „Procurarea altor rezerve materiale”

La subcontul de nivelul II 323110 *„Procurarea altor rezerve materiale”* se ţine evidenţa altor rezerve materiale procurate de la furnizori şi primite din donaţii voluntare.

Subcontul de nivelul I 32313 *„Intrări gratuite de alte rezerve materiale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

323130 „Intrări gratuite de alte rezerve materiale”

La subcontul de nivelul II 323130 *„Intrări gratuite de alte rezerve materiale”* se ţine evidenţa altor rezerve materiale intrate cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 32314 *„Reevaluarea altor rezerve materiale – majorarea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

323140 „Reevaluarea altor rezerve materiale – majorarea valorii”

La subcontul de nivelul II 323140 *„Reevaluarea altor rezerve materiale – majorarea valorii”* se ţine evidenţa valorii majorate a altor rezerve materiale stabilite în rezultatul reevaluării.

Subcontul de nivelul I 32319 *„Alte majorări a valorii altor rezerve materiale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

323190 „Alte majorări a valorii altor rezerve materiale”

La subcontul de nivelul II 323190 *„Alte majorări a valorii altor rezerve materiale”* se ţine evidenţa altor majorări a valorii altor rezerve materiale neincluse în subconturile precedente.

3.3.79. Contul 3232 *„Micşorarea valorii altor rezerve materiale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

32321 „Realizarea altor rezerve materiale”

32322 „Transmiteri gratuite de alte rezerve materiale”

32323 „Casarea altor rezerve materiale”

32324 „Reevaluarea altor rezerve materiale – reducerea valorii”

32328 „Alte rezerve materiale transmise la terţi”

32329 „Alte micşorări a valorii altor rezerve materiale”

Subcontul de nivelul I 32321 *„Realizarea altor rezerve materiale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

323210 „Realizarea altor rezerve materiale”

La subcontul de nivelul II 323210 *„Realizarea altor rezerve materiale”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a altor rezerve materiale ieşite în cazul vînzării.

Subcontul de nivelul I 32322 *„Transmiteri gratuite de alte rezerve materiale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

323220 „Transmiteri gratuite de alte rezerve materiale”

La subcontul de nivelul II 323220 *„Transmiteri gratuite de alte rezerve materiale”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a altor rezerve materiale transmise cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 32323 *„Casarea altor rezerve materiale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

323230 „Casarea altor rezerve materiale”

La subcontul de nivelul II 323230 *„Casarea altor rezerve materiale”* se reflectă casarea altor rezerve materiale ieşite.

Subcontul de nivelul I 32324 *„Reevaluarea altor rezerve materiale – reducerea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

323240 „Reevaluarea altor rezerve materiale – reducerea valorii”

La subcontul de nivelul II 323240 *„Reevaluarea altor rezerve materiale – reducerea valorii”* se reflectă valoarea reevaluată a altor rezerve materiale (micşorarea valorii).

Subcontul de nivelul I 32328 *„Alte rezerve materiale transmise la terţi”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

323280 „Alte rezerve materiale transmise la terţi”

La subcontul de nivelul II 323280 *„Alte rezerve materiale transmise la terţi”* se reflectă valoarea altor rezerve materiale transmise la terţi.

Subcontul de nivelul I 32329 „Alte micşorări a valorii altor rezerve materiale” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

323290 „Alte micşorări a valorii altor rezerve materiale”

La subcontul de nivelul II 323290 *„Alte micşorări a valorii altor rezerve materiale”* se reflectă micşorarea valorii altor rezerve materiale neincluse în subconturile precedente.

Subclasa 33 „Stocuri de materiale circulante”

3.3.80. Subclasa ***33 „Stocuri de materiale circulante***” este destinat generalizării informaţiei privind existenţa şi mişcarea materialelor aflate în gestiunea autorităţii/instituţiei bugetare.

Grupele de conturi din subclasa 33 *„Stocuri de materiale circulante”* sînt conturi de activ. În debitul acestor conturi se reflectă valoarea de intrare a materialelor procurate, intrate cu titlu gratuit, iar în credit – valoarea materialelor ieşite din gestiune în rezultatul consumului, vînzării sau transmiterii cu titlu gratuit. Soldul acestor conturi este debitor şi reprezintă valoarea materialelor existente la finele perioadei de gestiune.

3.3.81. Autorităţile/Instituţiile bugetare scutite sau neplătitoare de TVA vor înregistra TVA, înscrisă în facturile de cumpărare a valorilor materiale şi serviciilor prestate pentru nevoile instituţiei, în costul de achiziţie a valorilor respective sau se înregistrează direct pe conturile de cheltuieli.

3.3.82. Sarcinile de bază ale evidenţei stocurilor de materiale sînt: asigurarea integrităţii şi controlului asupra circulaţiei şi folosirii corecte a tuturor valorilor materiale; respectarea normelor stabilite de stocuri şi cheltuieli; depistarea oportună a materialelor nefolosite, care urmează a fi realizate în modul stabilit; primirea unor informaţii exacte despre soldurile care se află în depozitele instituţiilor.

3.3.83. În scopul garantării integrităţii şi organizării corecte a evidenţei valorilor materiale este necesar să se asigure organizarea, în modul cuvenit, a evidenţei operaţiilor de depozit. Valorile materiale trebuie păstrate în încăperi special amenajate (depozite). Modul de păstrare a valorilor materiale în încăperile depozitelor trebuie să asigure operativitatea operaţiilor de recepţionare, eliberare şi inventariere. Responsabilitatea pentru primirea, păstrarea şi eliberarea valorilor materiale se pune în sarcina responsabililor de valori materiale, desemnaţi prin ordinul conducătorului instituţiei. Substituirea acestor persoane trebuie să fie însoţită de inventarierea depozitelor şi întocmirea actelor de predare-primire, aprobate de conducătorul instituţiei.

3.3.84. Locurile de păstrare a valorilor materiale trebuie să fie dotate cu utilaje de cîntărit, instrumente de măsurat, vase de măsurat şi alte dispozitive de control.

3.3.85. Evidenţa valorilor materiale în contabilitate se ţine în expresie cantitativă şi sumară după denumirile materialelor şi persoanele responsabile. Materialele şi produsele alimentare se ţin la evidenţă conform valorii lor de achiziţie.

3.3.86. Evidenţa valorilor materiale la depozit este dusă de către responsabilii de valorile materiale în registrul de evidenţă a operaţiilor de depozit f.nr.12 numai după denumiri, categorii şi calitate.

3.3.87. Contabilitatea exercită sistematic controlul asupra intrării şi consumării valorilor materiale, care se află în depozit, confruntînd, totodată, înregistrările proprii privind evidenţa valorilor materiale cu înregistrările făcute la depozit (magazie).

3.3.88. Materialele şi produsele alimentare se înscriu în registrele de evidenţă a intrării în baza documentelor primare (facturi, acte, certificate etc.) cu data de primire a valorilor. În documentele primare trebuie să fie indicate următoarele date: furnizorul materialelor şi produselor alimentare, denumirea, calitatea, cantitatea (greutatea), preţul, suma, data de intrare în depozit şi recipisa responsabilului pentru valorile materiale primite.

3.3.89. În cazurile în care există nepotriviri cu datele din documentele furnizorului, se întocmeşte un act de primire f.nr.33. Actul se întocmeşte de către comisia de primire în două exemplare, cu participarea obligatorie a şefului de depozit şi reprezentantului furnizorului sau a unei organizaţii neinteresate. Un exemplar al actului serveşte pentru evidenţa valorilor materiale primite, celălalt – pentru expedierea scrisorii de reclamaţie furnizorului.

3.3.90. Cheltuielile pentru transportarea produselor alimentare, medicamentelor şi a materialelor pentru pansament sînt reflectate în subcontul de nivelul II 222400 „Servicii de transport".

3.3.91. La achiziţionarea materialelor şi produselor alimentare se plăteşte TVA, suma taxei se adaugă la preţul de cost al materialelor şi produselor alimentare achiziţionate sau se înregistrează direct pe conturile de cheltuieli. În evidenţa sintetică şi analitică materialele şi produsele alimentare se înregistrează conform preţului de achiziţie.

3.3.92. Eliberarea materialelor de la depozit se efectuează în baza documentelor aprobate de către primar sau conducătorul instituţiei. Pentru eliberarea materialelor se folosesc următoarele documente:

a) factura (cerere) f.nr.31 se utilizează la eliberarea materialelor de la depozit şi la transferarea lor în interiorul instituţiei. Factura (cererea) se eliberează, de regulă, într-un singur exemplar, dacă nu a fost stabilită o altă ordine de către autorităţile publice centrale ale Republicii Moldova, de comun acord cu Ministerul Finanţelor al Republicii Moldova;

b) meniul-cerere f.nr.32 se foloseşte pentru eliberarea de la depozit a produselor alimentare. Meniul-cerere se întocmeşte zilnic în baza normelor de repartiţie a alimentelor şi ţinîndu-se cont de numărul persoanelor incluse în porţie.

Meniul-cerere cu semnăturile persoanelor privind eliberarea şi primirea produselor alimentare se transmite la contabilitate în termenele stabilite în grafic, dar nu mai rar de trei ori pe lună.

Eliberarea produselor alimentare în instituţiile profilactico-medicale se efectuează în baza documentelor stabilite prin instrucţiunea Ministerului Sănătăţii, de comun acord cu Ministerul Finanţelor al Republicii Moldova;

c) borderoul pentru eliberarea nutreţului şi furajului f.nr.17. Nutreţul şi furajul se eliberează de la depozit în limitele normelor stabilite;

d) borderoul de eliberare a materialelor pentru necesităţile instituţiei f.nr.15 se foloseşte pentru eliberarea materialelor de uz gospodăresc, materialelor pentru scopuri didactice etc., pe parcursul lunii. Înregistrările în borderou nu se fac în ordine cronologică, ci pentru fiecare tip de materiale trebuie să se rezerveze un anumit număr de rînduri, pentru ca la sfîrşitul lunii să se poată face totalul general pentru fiecare tip de material;

e) fişa de ridicare a materialelor f.nr.18 se foloseşte atît la eliberarea zilnică a materialelor şi combustibilului, cît şi după anumite intervale de timp pe parcursul lunii.

Fişa pentru ridicarea materialelor se eliberează fiecărui destinatar pentru cîteva denumiri de materiale, în scopul consumării lor conform destinaţiei. Această fişă se eliberează în două exemplare, unul dintre care, cu semnătura destinatarului, se păstrează la depozit, iar celălalt – la destinatar. Dacă livrarea se efectuează zilnic, fişa de ridicare a materialelor se eliberează pe un termen de 15 zile, iar cînd are loc periodic – pentru o lună.

Materialele şi combustibilul se eliberează în limitele stabilite la prezentarea de către destinatar a exemplarului sau a fişei de ridicare a materialelor. Eliberarea materialelor peste limitele stabilite se efectuează în baza facturii (cererii) f.nr.31.

În cazurile în care eliberarea combustibilului în baza facturii (cererii) sau a fişei de ridicare a materialelor este imposibilă, anularea consumului de combustibil se face în baza procesului-verbal de măsurare a soldului. În cazul deficitului fixat în procesul-verbal de măsurare în comparaţie cu normele de consum prevăzute, conducătorul instituţiei ia măsuri în vederea stabilirii cauzelor excedentului de consum şi, în caz de necesitate – pentru sancţionare;

f) foaia de parcurs se foloseşte la scăderea din cont pentru cheltuieli de combustibil. Costul benzinei se scoate din cont, avîndu-se în vedere consumul real, care însă nu trebuie să depăşească normele stabilite pentru anumite tipuri de automobile;

g) scrisoarea de trăsură interdepartamentală se foloseşte în instituţii şi organizaţii la transportarea mărfurilor pentru necesităţile propriei instituţii cu automobile proprii.

Contabilitatea analitică a materialelor se ţine în expresie cantitativă şi valorică.

3.3.93. Trecerea la pierderi a materialelor şi produselor alimentare se face conform preţurilor de achiziţie sau medii, dacă acestea au fost procurate la preţuri diferite.

Reglementările ce ţin de normativele de decontare a materialelor în autorităţile/instituţiile bugetare se elaborează de către ministerul de ramură.

[Pct.3.3.93 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.109 din 25.07.2017, în vigoare 25.07.2017]

3.3.94. Ambalajul returnabil sau pentru schimb (butoaie, bidoane, lăzi, sticle etc.), atît cel eliberat (deşert), cît şi cel cu valori materiale, se ţine la evidenţă după grupurile sau tipurile respective conform preţurilor indicate în notele de plată ale furnizorilor.

3.3.95. La restituirea sau realizarea ambalajului, diferenţa dintre preţul de achiziţie şi preţul cu care a fost comercializat ambalajul se raportează la alte cheltuieli sau ca finanţare bugetară.

3.3.96. Subclasa 33 *„Stocuri de materiale circulante”* cuprinde următoarele grupe de conturi:

331„Combustibil, carburanţi şi lubrifianţi”
332 „Piese de schimb”
333 „Produse alimentare”
334 „Medicamente şi materiale sanitare”
335 „Materiale pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”
336 „Materiale de uz gospodăresc şi rechizite de birou”
337 „Materiale de construcţie”
338 „Accesorii de pat, îmbrăcăminte, încălţăminte”

339 „Alte materiale”

Grupa de conturi 331 „Combustibil, carburanţi şi lubrifianţi”

3.3.97. La grupa de conturi 331 *„Combustibil, carburanţi şi lubrifianţi”* se ţine evidenţa tuturor tipurilor de combustibil, carburanţi şi lubrifianţi: lemne, cărbune, benzină, gaz lampant, păcură, ulei de motor etc., aflate la depozit sau la gestionari.

3.3.98. Grupa de conturi 331 *„Combustibil, carburanţi şi lubrifianţi”* cuprinde următoarele conturi:

3311 „Majorarea valorii combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor”

3312 „Micşorarea valorii combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor”

3.3.99. Contul 3311 *„Majorarea valorii combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

33111 „Procurarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor”

33113 „Intrări gratuite de combustibil, carburanţi şi lubrifianţi”

33114 „Reevaluarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor – majorarea valorii”

33119 „Alte majorări a valorii combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor”

Subcontul de nivelul I 33111 *„Procurarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

331110 „Procurarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor”

La subcontul de nivelul II 331110 *„Procurarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor”* se ţine evidenţa combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor procurat de la furnizori.

Subcontul de nivelul I 33113 *„Intrări gratuite de combustibil, carburanţi şi lubrifianţi”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

331130 „Intrări gratuite de combustibil, carburanţi şi lubrifianţi”

La subcontul de nivelul II 331130 *„Intrări gratuite de combustibil, carburanţi şi lubrifianţi”* se ţine evidenţa combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor intrat cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 33114 *„Reevaluarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor – majorarea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

331140 „Reevaluarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor – majorarea valorii”

La subcontul de nivelul II 331140 *„Reevaluarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor – majorarea valorii”* se ţine evidenţa valorii majorate a combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor stabilite în rezultatul reevaluării.

Subcontul de nivelul I 33119 *„Alte majorări a valorii combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

331190 „Alte majorări a valorii combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor”

La subcontul de nivelul II 331190 *„Alte majorări a valorii combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor”* se ţine evidenţa altor majorări a valorii combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor neincluse în subconturile precedente.

3.3.100. Contul 3312 *„Micşorarea valorii combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

33121 „Realizarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor”

33122 „Transmiteri gratuite de combustibil, carburanţi şi lubrifianţi”

33123 „Casarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor”

33124 „Reevaluarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor – reducerea valorii”

33128 „Combustibil, carburanţi şi lubrifianţi transmis la terţi”

33129 „Alte micşorări a valorii combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor”

Subcontul de nivelul I 33121 *„Realizarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

331210 „Realizarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor”

La subcontul de nivelul II 331210 *„Realizarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor ieşit în cazul vînzării.

Subcontul de nivelul I 33122 „Transmiteri gratuite de combustibil, carburanţi şi lubrifianţi” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

331220 „Transmiteri gratuite de combustibil, carburanţi şi lubrifianţi”

La subcontul de nivelul II 331220 *„Transmiteri gratuite de combustibil, carburanţi şi lubrifianţi”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor transmis cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 33123 „Casarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

331230 „Casarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor”

La subcontul de nivelul II 331230 *„Casarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor”* se reflectă casarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor ieşit.

Subcontul de nivelul I 33124 *„Reevaluarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor – reducerea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

331240 „Reevaluarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor – reducerea valorii”

La subcontul de nivelul II 331240 *„Reevaluarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor – reducerea valorii”* se reflectă valoarea reevaluată a combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor (micşorarea valorii).

Subcontul de nivelul I 33128 *„Combustibil, carburanţi şi lubrifianţi transmis la terţi”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

331280 „Combustibil, carburanţi şi lubrifianţi transmis la terţi”

La subcontul de nivelul II 331280 *„Combustibil, carburanţi şi lubrifianţi transmis la terţi”* se reflectă valoarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor transmise la terţi.

Subcontul de nivelul I 33129 *„Alte micşorări a valorii combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

331290 „Alte micşorări a valorii combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor”

La subcontul de nivelul II 331290 *„Alte micşorări a valorii combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor”* se reflectă micşorarea valorii combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor neincluse în subconturile precedente.

Grupa de conturi 332 „Piese de schimb”

3.3.101. La grupa de conturi 332 *„Piese de schimb”* se ţine evidenţa pieselor de schimb pentru repararea şi înlocuirea pieselor uzate ale maşinilor (medicale, electronice, de calcul etc.), utilajelor, tractoarelor, combinelor, mijloacelor de transport (motoare, pneuri pentru automobile care includ anvelope, camere şi benzi de obadă etc.).

3.3.102. Evidenţa analitică a pieselor de schimb se ţine pe denumirea pieselor de schimb, tipuri, numărul de fabricare, cantitate, valoare şi responsabilii de valorile materiale în registrul f.nr.9.

[Pct.3.3.102 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.163 din 28.12.2017, în vigoare 28.12.2017]

3.3.103. Grupa de conturi 332 *„Piese de schimb”* cuprinde următoarele conturi:

3321 „Majorarea valorii pieselor de schimb”

3322 „Micşorarea valorii pieselor de schimb”

3.3.104. Contul 3321 *„Majorarea valorii pieselor de schimb”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

33211 „Procurarea pieselor de schimb”

33213 „Intrări gratuite de piese de schimb”

33214 „Reevaluarea pieselor de schimb – majorarea valorii”

33219 „Alte majorări a valorii pieselor de schimb”

Subcontul de nivelul I 33211 *„Procurarea pieselor de schimb”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

332110 „Procurarea pieselor de schimb”

La subcontul de nivelul II 332110 *„Procurarea pieselor de schimb”* se ţine evidenţa pieselor de schimb procurate de la furnizori.

Subcontul de nivelul I 33213 *„Intrări gratuite de piese de schimb”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

332130 „Intrări gratuite de piese de schimb”

La subcontul de nivelul II 332130 *„Intrări gratuite de piese de schimb”* se ţine evidenţa pieselor de schimb intrate cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 33214 *„Reevaluarea pieselor de schimb – majorarea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

332140 „Reevaluarea pieselor de schimb – majorarea valorii”

La subcontul de nivelul II 332140 *„Reevaluarea pieselor de schimb – majorarea valorii”* se ţine evidenţa valorii majorate a pieselor de schimb stabilite în rezultatul reevaluării.

Subcontul de nivelul I 33219 *„Alte majorări a valorii pieselor de schimb”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

332190 „Alte majorări a valorii pieselor de schimb”

La subcontul de nivelul II 332190 *„Alte majorări a valorii pieselor de schimb”* se ţine evidenţa altor majorări a valorii pieselor de schimb neincluse în subconturile precedente.

3.3.105. Contul 3322 *„Micşorarea valorii pieselor de schimb”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

33221 „Realizarea pieselor de schimb”

33222 „Transmiteri gratuite de piese de schimb”

33223 „Casarea pieselor de schimb”

33224 „Reevaluarea pieselor de schimb – reducerea valorii”

33228 „Piese de schimb transmise la terţi”

33229 „Alte micşorări a valorii pieselor de schimb”

Subcontul de nivelul I 33221 *„Realizarea pieselor de schimb”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

332210 „Realizarea pieselor de schimb”

La subcontul de nivelul II 332210 *„Realizarea pieselor de schimb”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a pieselor de schimb ieşite în cazul vînzării.

Subcontul de nivelul I 33222 *„Transmiteri gratuite de piese de schimb”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

332220 „Transmiteri gratuite de piese de schimb”

La subcontul de nivelul II 332220 *„Transmiteri gratuite de piese de schimb”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a pieselor de schimb transmise cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 33223 *„Casarea pieselor de schimb”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

332230 „Casarea pieselor de schimb”

La subcontul de nivelul II 332230 *„Casarea pieselor de schimb”* se reflectă casarea pieselor de schimb ieşite.

Subcontul de nivelul I 33224 *„Reevaluarea pieselor de schimb – reducerea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

332240 „Reevaluarea pieselor de schimb – reducerea valorii”

La subcontul de nivelul II 332240 *„Reevaluarea pieselor de schimb – reducerea valorii”* se reflectă valoarea reevaluată a pieselor de schimb (micşorarea valorii).

Subcontul de nivelul I 33228 „Piese de schimb transmise la terţi” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

332280 „Piese de schimb transmise la terţi”

La subcontul de nivelul II 332280 *„Piese de schimb transmise la terţi”* se reflectă valoarea pieselor de schimb transmise la terţi.

Subcontul de nivelul I 33229 „Alte micşorări a valorii pieselor de schimb” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

332290 „Alte micşorări a valorii pieselor de schimb”

La subcontul de nivelul II 332290 *„Alte micşorări a valorii pieselor de schimb”* se reflectă micşorarea valorii pieselor de schimb neincluse în subconturile precedente.

Grupa de conturi 333 „Produse alimentare”

3.3.106. La grupa de conturi 333 *„Produse alimentare”* se ţine evidenţa produselor alimentare procurate pentru necesităţile instituţiei şi realizarea lor.

Evidenţa recepţionării produselor alimentare se ţine în borderoul cumulativ privind intrarea produselor alimentare f.nr.16. Borderoul cumulativ se întocmeşte pentru fiecare responsabil de valorile materiale aparte. Înregistrările în borderoul cumulativ se fac în baza documentelor primare în expresie cantitativă şi sumară. La sfîrşitul lunii în borderou se semnează totalurile. Drept temei pentru întocmirea notei de contabilitate serveşte borderoul cumulativ f.nr.16 sau tabelul centralizator al borderourilor cumulative privind decontările cu furnizorii f.nr.NC-6.

3.3.107. Evidenţa consumării produselor alimentare se ţine în borderoul cumulativ al consumării produselor alimentare f.nr.34. Acest borderou cumulativ se întocmeşte pentru fiecare responsabil de valorile materiale. Înregistrările în el se efectuează în baza meniului-cerere f.nr.32 şi a altor documente. La sfîrşitul lunii în borderoul cumulativ se fac totalurile, care servesc la determinarea valorii produselor alimentare consumate. Totodată, se verifică numărul persoanelor incluse în porţie din instituţiile pentru copii, spitale etc.

3.3.108. Baza întocmirii notei de contabilitate 12 o constituie borderoul cumulativ f.nr.34 sau tabelul centralizator al borderourilor cumulative ale consumului de produse alimentare f.nr.NC-12. În tabelul centralizator f.nr.NC-12, pe lîngă datele din borderourile cumulative, se înscriu şi datele din alte acte privind consumul produselor alimentare (procesul-verbal de constatare a lipsei produselor alimentare, de returnare la depozit etc.).

3.3.109. Evidenţa analitică a produselor alimentare se ţine pe denumiri, calitate, cantitate, valoarea şi responsabilii de valorile materiale în balanţele de verificare f.nr.2. Înregistrările din balanţele de verificare se fac în baza borderourilor cumulative f.nr.16 şi f.nr.34 şi a altor acte de intrare şi de consum a produselor alimentare. Lunar, în balanţele de verificare se fac totalurile operaţiilor şi se calculează soldul la începutul lunii.

3.3.110. Grupa de conturi 333 *„Produse alimentare”* cuprinde următoarele conturi:

3331 „Majorarea valorii produselor alimentare”

3332 „Micşorarea valorii produselor alimentare”

3.3.111. Contul 3331 *„Majorarea valorii produselor alimentare”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

33311 „Procurarea produselor alimentare”

33313 „Intrări gratuite de produse alimentare”

33314 „Reevaluarea produselor alimentare – majorarea valorii”

33319 „Alte majorări a valorii produselor alimentare”

Subcontul de nivelul I 33311 *„Procurarea produselor alimentare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

333110 „Procurarea produselor alimentare”

La subcontul de nivelul II 333110 *„Procurarea produselor alimentare”* se ţine evidenţa produselor alimentare procurate de la furnizori.

Subcontul de nivelul I 33313 *„Intrări gratuite de produse alimentare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

333130 „Intrări gratuite de produse alimentare”

La subcontul de nivelul II 333130 *„Intrări gratuite de produse alimentare”* se ţine evidenţa produselor alimentare intrate cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 33314 *„Reevaluarea produselor alimentare – majorarea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

333140 „Reevaluarea produselor alimentare – majorarea valorii”

La subcontul de nivelul II 333140 *„Reevaluarea produselor alimentare – majorarea valorii”* se ţine evidenţa valorii majorate a produselor alimentare stabilite în rezultatul reevaluării.

Subcontul de nivelul I 33319 *„Alte majorări a valorii produselor alimentare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

333190 „Alte majorări a valorii produselor alimentare”

La subcontul de nivelul II 333190 *„Alte majorări a valorii produselor alimentare”* se ţine evidenţa altor majorări a valorii produselor alimentare neincluse în subconturile precedente.

3.3.112. Contul 3332 *„Micşorarea valorii produselor alimentare”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

33321 „Realizarea produselor alimentare”

33322 „Transmiteri gratuite de produse alimentare”

33323 „Casarea produselor alimentare”

33324 „Reevaluarea produselor alimentare – reducerea valorii”

33328 „Produse alimentare transmise la terţi”

33329 „Alte micşorări a valorii produselor alimentare”

Subcontul de nivelul I 33321 *„Realizarea produselor alimentare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

333210 „Realizarea produselor alimentare”

La subcontul de nivelul II 333210 *„Realizarea produselor alimentare”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a produselor alimentare ieşite în cazul vînzării.

Subcontul de nivelul I 33322 *„Transmiteri gratuite de produse alimentare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

333220 „Transmiteri gratuite de produse alimentare”

La subcontul de nivelul II 333220 *„Transmiteri gratuite de produse alimentare”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a produselor alimentare transmise cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 33323 *„Casarea produselor alimentare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

333230 „Casarea produselor alimentare”

La subcontul de nivelul II 333230 *„Casarea produselor alimentare”* se reflectă casarea produselor alimentare ieşite.

Subcontul de nivelul I 33324 *„Reevaluarea produselor alimentare – reducerea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

333240 „Reevaluarea produselor alimentare – reducerea valorii”

La subcontul de nivelul II 333340 *„Reevaluarea produselor alimentare – reducerea valorii”* se reflectă valoarea reevaluată a produselor alimentare (micşorarea valorii).

Subcontul de nivelul I 33328 *„Produse alimentare transmise la terţi”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

333280 „Produse alimentare transmise la terţi”

La subcontul de nivelul II 333280 *„Produse alimentare transmise la terţi”* se reflectă valoarea produselor alimentare transmise la terţi.

Subcontul de nivelul I 33329 *„Alte micşorări a valorii produselor alimentare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

333290 „Alte micşorări a valorii produselor alimentare”

La subcontul de nivelul II 333290 *„Alte micşorări a valorii produselor alimentare”* se reflectă micşorarea valorii produselor alimentare neincluse în subconturile precedente.

Grupa de conturi 334 „Medicamente şi materiale sanitare”

3.3.113. La grupa de conturi 334 *„Medicamente şi materiale sanitare”* se ţine evidenţa medicamentelor, componenţilor, preparatelor microbiene, serurilor, vaccinelor, sîngelui şi materialelor de pansament în spitale, instituţii curativ-profilactice şi de medicină veterinară şi alte instituţii, materialelor auxiliare şi farmaceutice ale instituţiilor medicale cu farmacii proprii.

Evidenţa medicamentelor şi materialelor de pansament în contabilitate se ţine în conformitate cu instrucţiunile emise de Ministerul Sănătăţii al Republicii Moldova, coordonate cu Ministerul Finanţelor al Republicii Moldova.

3.3.114. Grupa de conturi 334 *„Medicamente şi materiale sanitare”* cuprinde următoarele conturi:

3341 „Majorarea valorii medicamentelor şi materialelor sanitare”

3342 „Micşorarea valorii medicamentelor şi materialelor sanitare”

3.3.115. Contul 3341 *„Majorarea valorii medicamentelor şi materialelor sanitare”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

33411 „Procurarea medicamentelor şi materialelor sanitare”

33413 „Intrări gratuite de medicamente şi materiale sanitare”

33414 „Reevaluarea medicamentelor şi materialelor sanitare – majorarea valorii”

33419 „Alte majorări a valorii medicamentelor şi materialelor sanitare”

Subcontul de nivelul I 33411 *„Procurarea medicamentelor şi materialelor sanitare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

334110 „Procurarea medicamentelor şi materialelor sanitare”

La subcontul de nivelul II 334110 *„Procurarea medicamentelor şi materialelor sanitare”* se ţine evidenţa medicamentelor şi materialelor sanitare procurate de la furnizori.

Subcontul de nivelul I 33413 *„Intrări gratuite de medicamente şi materiale sanitare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

334130 „Intrări gratuite de medicamente şi materiale sanitare”

La subcontul de nivelul II 334130 *„Intrări gratuite de medicamente şi materiale sanitare”* se ţine evidenţa medicamentelor şi materialelor sanitare intrate cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 33414 *„Reevaluarea medicamentelor şi materialelor sanitare – majorarea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

334140 „Reevaluarea medicamentelor şi materialelor sanitare – majorarea valorii”

La subcontul de nivelul II 334140 *„Reevaluarea medicamentelor şi materialelor sanitare – majorarea valorii”* se ţine evidenţa valorii majorate a medicamentelor şi materialelor sanitare stabilite în rezultatul reevaluării.

Subcontul de nivelul I 33419 *„Alte majorări a valorii medicamentelor şi materialelor sanitare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

334190 „Alte majorări a valorii medicamentelor şi materialelor sanitare”

La subcontul de nivelul II 334190 *„Alte majorări a valorii medicamentelor şi materialelor sanitare”* se ţine evidenţa altor majorări a valorii medicamentelor şi materialelor sanitare neincluse în subconturile precedente.

3.3.116. Contul 3342 *„Micşorarea valorii medicamentelor şi materialelor sanitare”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

33421 „Realizarea medicamentelor şi materialelor sanitare”

33422 „Transmiteri gratuite de medicamente şi materiale sanitare”

33423 „Casarea medicamentelor şi materialelor sanitare”

33424 „Reevaluarea medicamentelor şi materialelor sanitare – reducerea valorii”

33428 „Medicamente şi materiale sanitare transmise la terţi”

33429 „Alte micşorări a valorii medicamentelor şi materialelor sanitare”

Subcontul de nivelul I 33421 *„Realizarea medicamentelor şi materialelor sanitare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

334210 „Realizarea medicamentelor şi materialelor sanitare”

La subcontul de nivelul II 334210 *„Realizarea medicamentelor şi materialelor sanitare”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a medicamentelor şi materialelor sanitare ieşite în cazul vînzării.

Subcontul de nivelul I 33422 *„Transmiteri gratuite de medicamente şi materiale sanitare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

334220 „Transmiteri gratuite de medicamente şi materiale sanitare”

La subcontul de nivelul II 334220 *„Transmiteri gratuite de medicamente şi materiale sanitare”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a medicamentelor şi materialelor sanitare transmise cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 33423 *„Casarea medicamentelor şi materialelor sanitare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

334230 „Casarea medicamentelor şi materialelor sanitare”

La subcontul de nivelul II 334230 *„Casarea medicamentelor şi materialelor sanitare”* se reflectă casarea medicamentelor şi materialelor sanitare ieşite.

Subcontul de nivelul I 33424 *„Reevaluarea medicamentelor şi materialelor sanitare – reducerea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

334240 „Reevaluarea medicamentelor şi materialelor sanitare – reducerea valorii”

La subcontul de nivelul II 334340 *„Reevaluarea medicamentelor şi materialelor sanitare – reducerea valorii”* se reflectă valoarea reevaluată a medicamentelor şi materialelor sanitare (micşorarea valorii).

Subcontul de nivelul I 33428 *„Medicamente şi materiale sanitare transmise la terţi”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

334280 „Medicamente şi materiale sanitare transmise la terţi”

La subcontul de nivelul II 334280 *„Medicamente şi materiale sanitare transmise la terţi”* se reflectă valoarea medicamentelor şi materialelor sanitare transmise la terţi.

Subcontul de nivelul I 33429 *„Alte micşorări a valorii medicamentelor şi materialelor sanitare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

334290 „Alte micşorări a valorii medicamentelor şi materialelor sanitare”

La subcontul de nivelul II 334290 *„Alte micşorări a valorii medicamentelor şi materialelor sanitare”* se reflectă micşorarea valorii medicamentelor şi materialelor sanitare neincluse în subconturile precedente.

Grupa de conturi 335 „Materiale pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”

3.3.117. La grupa de conturi 335 *„Materiale pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”* se ţine evidenţa reactivelor şi substanţelor chimice, sticlelor şi vaselor chimice, metalelor, materialelor electrice şi materialelor radio, turbinelor electronice, accesoriilor foto, hîrtiei pentru editarea programelor didactice, manualelor şi lucrărilor ştiinţifice, animalelor pentru experienţe şi a altor materiale pentru scopuri didactice şi lucrări de cercetări ştiinţifice, precum şi a metalelor preţioase şi a altor materiale pentru protezare.

Evidenţa metalelor preţioase pentru protezare se ţine în conformitate cu instrucţiunile Ministerului Sănătăţii al Republicii Moldova, coordonate cu Ministerul Finanţelor al Republicii Moldova.

3.3.118. Grupa de conturi 335 *„Materiale pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”* cuprinde următoarele conturi:

3351 „Majorarea valorii materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”

3352 „Micşorarea valorii materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”

3.3.119. Contul 3351 *„Majorarea valorii materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

33511 „Procurarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”

33513 „Intrări gratuite de materiale pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”

33514 „Reevaluarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri – majorarea valorii”

33519 „Alte majorări a valorii materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”

Subcontul de nivelul I 33511 *„Procurarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

335110 „Procurarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”

La subcontul de nivelul II 335110 *„Procurarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”* se ţine evidenţa materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri procurate de la furnizori.

Subcontul de nivelul I 33513 *„Intrări gratuite de materiale pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

335130 „Intrări gratuite de materiale pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”

La subcontul de nivelul II 335130 *„Intrări gratuite de materiale pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”* se ţine evidenţa materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri intrate cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 33514 *„Reevaluarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri – majorarea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

335140 „Reevaluarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri – majorarea valorii”

La subcontul de nivelul II 335140 *„Reevaluarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri – majorarea valorii”* se ţine evidenţa valorii majorate a materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri stabilite în rezultatul reevaluării.

Subcontul de nivelul I 33519 *„Alte majorări a valorii materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

335190 „Alte majorări a valorii materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”

La subcontul de nivelul II 335190 *„Alte majorări a valorii materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”* se ţine evidenţa altor majorări a valorii materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri neincluse în subconturile precedente.

3.3.120. Contul 3352 *„Micşorarea valorii materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

33521 „Realizarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”

33522 „Transmiteri gratuite de materiale pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”

33523 „Casarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”

33524 „Reevaluarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri – reducerea valorii”

33528 „Materiale pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri transmise la terţi”

33529 „Alte micşorări a valorii materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”

Subcontul de nivelul I 33521 *„Realizarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

335210 „Realizarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”

La subcontul de nivelul II 335210 *„Realizarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri ieşite în cazul vînzării.

Subcontul de nivelul I 33522 *„Transmiteri gratuite de materiale pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

335220 „Transmiteri gratuite de materiale pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”

La subcontul de nivelul II 335220 *„Transmiteri gratuite de materiale pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri transmise cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 33523 *„Casarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

335230 „Casarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”

La subcontul de nivelul II 335230 *„Casarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”* se reflectă casarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri ieşite.

Subcontul de nivelul 33524 *„Reevaluarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri – reducerea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

335240 „Reevaluarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri – reducerea valorii”

La subcontul de nivelul II 335340 *„Reevaluarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri – reducerea valorii”* se reflectă valoarea reevaluată a materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri (micşorarea valorii).

Subcontul de nivelul I 33528 *„Materiale pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri transmise la terţi”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

335280 „Materiale pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri transmise la terţi”

La subcontul de nivelul II 335280 *„Materiale pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri transmise la terţi”* se reflectă valoarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri transmise la terţi.

Subcontul de nivelul I 33529 *„Alte micşorări a valorii materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

335290 „Alte micşorări a valorii materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”

La subcontul de nivelul II 335290 *„Alte micşorări a valorii materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”* se reflectă micşorarea valorii materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri neincluse în subconturile precedente.

Grupa de conturi 336 „Materiale de uz gospodăresc şi rechizite de birou”

3.3.121. La grupa de conturi 336 *„Materiale de uz gospodăresc şi rechizite de birou”* se ţine evidenţa materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou utilizate pentru necesităţile curente ale instituţiei (hîrtie, plicuri, mărci, creioane, cerneală, peniţe, becuri electrice, produse pentru igienă etc.).

În instituţiile mici rechizitele de birou, precum şi medicamentele (cu excepţia spirtului, materialelor de pansament şi medicamentelor scumpe), achiziţionate şi totodată eliberate pentru necesităţile curente, pot fi trecute la cheltuielile efective, suma lor totală de intrare şi consum fiind reflectată în subcontul de nivelul II 336230 „Casarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou”.

Persoana care a primit aceste materiale trebuie să semneze actele care confirmă achiziţionarea şi primirea lor.

[Pct.3.3.121 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.108 din 25.07.2017, în vigoare 25.07.2017]

3.3.122. Grupa de conturi 336 *„Materiale de uz gospodăresc şi rechizite de birou”* cuprinde următoarele conturi:

3361 „Majorarea valorii materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou”

3362 „Micşorarea valorii materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou”

3.3.123. Contul 3361 *„Majorarea valorii materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

33611 „Procurarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou”

33613 „Intrări gratuite de materiale de uz gospodăresc şi rechizite de birou”

33614 „Reevaluarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou – majorarea valorii”

33619 „Alte majorări a valorii materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou”

Subcontul de nivelul I 33611 *„Procurarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

336110 „Procurarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou”

La subcontul de nivelul II 336110 *„Procurarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou”* se ţine evidenţa materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou procurate de la furnizori.

Subcontul de nivelul I 33613 *„Intrări gratuite de materiale de uz gospodăresc şi rechizite de birou”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

336130 „Intrări gratuite de materiale de uz gospodăresc şi rechizite de birou”

La subcontul de nivelul II 336130 *„Intrări gratuite de materiale de uz gospodăresc şi rechizite de birou”* se ţine evidenţa materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou intrate cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 33614 *„Reevaluarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou – majorarea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

336140 „Reevaluarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou – majorarea valorii”

La subcontul de nivelul II 336140 *„Reevaluarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou – majorarea valorii”* se ţine evidenţa valorii majorate a materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou stabilite în rezultatul reevaluării.

Subcontul de nivelul I 33619 *„Alte majorări a valorii materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

336190 „Alte majorări a valorii materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou”

La subcontul de nivelul II 336190 *„Alte majorări a valorii materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou”* se ţine evidenţa altor majorări a valorii materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou neincluse în subconturile precedente.

3.3.124. Contul 3362 *„Micşorarea valorii materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

33621 „Realizarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou”

33622 „Transmiteri gratuite de materiale de uz gospodăresc şi rechizite de birou”

33623 „Casarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizite de birou”

33624 „Reevaluarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou – reducerea valorii”

33628 „Materiale de uz gospodăresc şi rechizite de birou transmise la terţi”

33629 „Alte micşorări a valorii materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou”.

Subcontul de nivelul I 33621 *„Realizarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

336210 „Realizarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou”

La subcontul de nivelul II 336210 *„Realizarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou ieşite în cazul vînzării.

Subcontul de nivelul I 33622 *„Transmiteri gratuite de materiale de uz gospodăresc şi rechizite de birou”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

336220 „Transmiteri gratuite de materiale de uz gospodăresc şi rechizite de birou”

La subcontul de nivelul II 336220 *„Transmiteri gratuite de materiale de uz gospodăresc şi rechizite de birou”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou transmise cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 33623 *„Casarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizite de birou”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

336230 „Casarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizite de birou”

La subcontul de nivelul II 336230 *„Casarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizite de birou”* se reflectă casarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou ieşite.

Subcontul de nivelul I 33624 *„Reevaluarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou – reducerea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

336240 „Reevaluarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou – reducerea valorii”

La subcontul de nivelul II 336340 *„Reevaluarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou – reducerea valorii”* se reflectă valoarea reevaluată a materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou (micşorarea valorii).

Subcontul de nivelul I 33628 *„Materiale de uz gospodăresc şi rechizite de birou transmise la terţi”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

336280 „Materiale de uz gospodăresc şi rechizite de birou transmise la terţi”

La subcontul de nivelul II 336280 *„Materiale de uz gospodăresc şi rechizite de birou transmise la terţi”* se reflectă valoarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou transmise la terţi.

Subcontul de nivelul I 33629 *„Alte micşorări a valorii materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

336290 „Alte micşorări a valorii materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou”

La subcontul de nivelul II 336290 *„Alte micşorări a valorii materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou”* se reflectă micşorarea valorii materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou neincluse în subconturile precedente.

Grupa de conturi 337 „Materiale de construcţie”

3.3.125. La grupa de conturi 337 *„Materiale de construcţie”* se ţine evidenţa materialelor de construcţie procurate pentru reparaţii curente şi capitale, inclusiv a uşilor, geamurilor, balustradelor etc.

Materiale de construcţie se consideră: materialele de silicat (ciment, nisip, pietriş, var, piatră, cărămidă, ţiglă); materiale lemnoase (lemn rotund, cherestea, placaj etc.); piesele din metal (ţinte, piuliţe, şuruburi, articole de fierărie etc.); materiale de tehnică sanitară (robinete, cuplaje, teuri etc.); materiale cu chimicale (vopsea firnis, carton gudronat etc.); materiale electrotehnice (cabluri, becuri, fasunguri, siguranţe, conductoare, fir, izolatoare etc.) şi alte materiale analogice.

Evidenţa analitică a materialelor de construcţie se ţine după denumirea materialelor, cantitate, valoare şi data procurării în registrul f.nr.296.

Grupa de conturi 337 *„Materiale de construcţie”* cuprinde următoarele conturi:

3371 „Majorarea valorii materialelor de construcţie”

3372 „Micşorarea valorii materialelor de construcţie”

3.3.126. Contul 3371 *„Majorarea valorii materialelor de construcţie”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

33711 „Procurarea materialelor de construcţie”

33713 „Intrări gratuite de materiale de construcţie”

33714 „Reevaluarea materialelor de construcţie – majorarea valorii”

33719 „Alte majorări a valorii de materiale de construcţie”

Subcontul de nivelul I 33711 *„Procurarea materialelor de construcţie”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

337110 „Procurarea materialelor de construcţie”

La subcontul de nivelul II 337110 *„Procurarea materialelor de construcţie”* se ţine evidenţa materialelor de construcţie procurate de la furnizori.

Subcontul de nivelul I 33713 *„Intrări gratuite de materiale de construcţie”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

337130 „Intrări gratuite de materiale de construcţie”

La subcontul de nivelul II 337130 *„Intrări gratuite de materiale de construcţie”* se ţine evidenţa materialelor de construcţie intrate cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 33714 *„Reevaluarea materialelor de construcţie – majorarea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

337140 „Reevaluarea materialelor de construcţie – majorarea valorii”

La subcontul de nivelul II 337140 *„Reevaluarea materialelor de construcţie – majorarea valorii”* se ţine evidenţa valorii majorate a materialelor de construcţie stabilite în rezultatul reevaluării.

Subcontul de nivelul I 33719 *„Alte majorări a valorii de materiale de construcţie”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

337190 „Alte majorări a valorii de materiale de construcţie”

La subcontul de nivelul II 337190 *„Alte majorări a valorii de materiale de construcţie”* se ţine evidenţa altor majorări a valorii materialelor de construcţie neincluse în subconturile precedente.

3.3.127. Contul 3372 *„Micşorarea valorii materialelor de construcţie”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

33721 „Realizarea materialelor de construcţie”

33722 „Transmiteri gratuite de materiale de construcţie”

33723 „Casarea materialelor de construcţie”

33724 „Reevaluarea materialelor de construcţie – reducerea valorii”

33728 „Materiale de construcţie transmise la terţi”

33729 „Alte micşorări a valorii materialelor de construcţie”

Subcontul de nivelul I 33721 *„Realizarea materialelor de construcţie”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

337210 „Realizarea materialelor de construcţie”

La subcontul de nivelul II 337210 *„Realizarea materialelor de construcţie”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a materialelor de construcţie ieşite în cazul vînzării.

Subcontul de nivelul I 33722 *„Transmiteri gratuite de materiale de construcţie”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

337220 „Transmiteri gratuite de materiale de construcţie”

La subcontul de nivelul II 337220 *„Transmiteri gratuite de materiale de construcţie”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a materialelor de construcţie transmise cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 33723 *„Casarea materialelor de construcţie”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

337230 „Casarea materialelor de construcţie”

La subcontul de nivelul II 337230 *„Casarea materialelor de construcţie”* se reflectă casarea materialelor de construcţie ieşite.

Subcontul de nivelul I 33724 *„Reevaluarea materialelor de construcţie – reducerea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

337240 „Reevaluarea materialelor de construcţie – reducerea valorii”

La subcontul de nivelul II 337240 *„Reevaluarea materialelor de construcţie – reducerea valorii”* se reflectă valoarea reevaluată a materialelor de construcţie (micşorarea valorii).

Subcontul de nivelul I 33728 *„Materiale de construcţie transmise la terţi”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

337280 „Materiale de construcţie transmise la terţi”

La subcontul de nivelul II 337280 *„Materiale de construcţie transmise la terţi”* se reflectă valoarea materialelor de construcţie transmise la terţi.

Subcontul de nivelul I 33729 *„Alte micşorări a valorii materialelor de construcţie”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

337290 „Alte micşorări a valorii materialelor de construcţie”

La subcontul de nivelul II 337290 *„Alte micşorări a valorii materialelor de construcţie”* se reflectă micşorarea valorii materialelor de construcţie neincluse în subconturile precedente.

Grupa de conturi 338 „Accesorii de pat, îmbrăcăminte, încălţăminte”

3.3.128. La grupa de conturi 338 *„Accesorii de pat, îmbrăcăminte, încălţăminte”* se ţine evidenţa accesoriilor de pat (saltele, plapume, perne etc.), îmbrăcămintei şi încălţămintei (inclusiv echipament de protecţie şi încălţăminte specială), separîndu-le pe grupuri, denumiri, cantitate şi responsabilii de valorile materiale, în registrul f.nr.12:

1) lenjerie (cămaşe de noapte, halate, furnituri militare (epoleţi, cocarde ş.a.));

2) lenjerie şi accesorii de pat (saltele, perne, plapume, feţe de pernă, saci de dormit, cuverturi etc.);

3) îmbrăcăminte şi încălţăminte, inclusiv echipament de protecţie (costume, paltoane, trenciuri, scurte blănite, rochii, bluze, fuste, scurte, pantaloni, uniforma militară, veste antiglonţ, căşti, costum de apărare chimică etc.);

4) încălţăminte, inclusiv cea specială (ghete, cizme, sandale, pîsle etc.);

5) îmbrăcăminte şi încălţăminte sportivă (costume, ghete etc.).

Obiectele de inventar moale, enumerate mai sus, se marchează de către şeful depozitului, în prezenţa primarului sau conducătorului instituţiei şi a unui lucrător de la contabilitate, cu o ştampilă specială cu vopsea rezistentă, fără a deteriora aspectul exterior al obiectului, în care se indică denumirea instituţiei, iar la eliberarea obiectelor pentru a fi puse în folosinţă, se indică suplimentar anul şi luna eliberării de la depozit. Ştampilele de marcare trebuie să se păstreze la primarul sau conducătorul instituţiei sau locţiitorul lui.

Evidenţa analitică pentru grupa de conturi 338 în contabilitate se ţine pe denumiri, cantitate, valoare, grupe şi responsabilii de valorile materiale pe fişa f.MF-4, f.nr.9.

Casarea lenjeriei, accesoriilor de pat, îmbrăcămintei şi încălţămintei uzate şi deteriorate se efectuează, ţinîndu-se cont de termenul de utilizare stabilit de către ministere şi departamente pentru sistemul lor, în baza actului de casare f.nr.29 „Proces-verbal de casare s lenjeriei şi accesoriilor de pat, uneltelor, inventarului de producţie şi a celui gospodăresc”, aprobat de către primar sau conducătorul instituţiei.

Trecerea la cheltuieli a accesoriilor de pat, îmbrăcămintei şi încălţămintei se efectuează în momentul scoaterii din uz a acestora în rezultatul deteriorării sau expirării termenului de exploatare.

Grupa de conturi 338 *„Accesorii de pat, îmbrăcăminte, încălţăminte”* cuprinde următoarele conturi:

3381 „Majorarea valorii accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei”

3382 „Micşorarea valorii accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei”

3.3.129. Contul 3381 *„Majorarea valorii accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

33811 „Procurarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei”

33813 „Intrări gratuite de accesorii de pat, îmbrăcăminte, încălţăminte”

33814 „Reevaluarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei – majorarea valorii”

33819 „Alte majorări a valorii accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei”

Subcontul de nivelul I 33811 *„Procurarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

338110 „Procurarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei”

La subcontul de nivelul II 338110 *„Procurarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei”* se ţine evidenţa accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei procurate de la furnizori.

Subcontul de nivelul I33813 *„Intrări gratuite de accesorii de pat, îmbrăcăminte, încălţăminte”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

338130 „Intrări gratuite de accesorii de pat, îmbrăcăminte, încălţăminte”

La subcontul de nivelul II 338130 *„Intrări gratuite de accesorii de pat, îmbrăcăminte, încălţăminte”* se ţine evidenţa accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei intrate cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 33814 *„Reevaluarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei – majorarea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

338140 „Reevaluarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei – majorarea valorii”

La subcontul de nivelul II 338140 *„Reevaluarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei – majorarea valorii”* se ţine evidenţa valorii majorate a accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei stabilite în rezultatul reevaluării.

Subcontul de nivelul I 33819 *„Alte majorări a valorii accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

338190 „Alte majorări a valorii accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei”

La subcontul de nivelul II 338190 *„Alte majorări a valorii accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei”* se ţine evidenţa altor majorări a valorii accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei neincluse în subconturile precedente.

3.3.130. Contul 3382 *„Micşorarea valorii accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

33821 „Realizarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei”

33822 „Transmiteri gratuite de accesorii de pat, îmbrăcăminte, încălţăminte”

33823 „Casarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei”

33824 „Reevaluarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei – reducerea valorii”

33828 „Accesorii de pat, îmbrăcăminte, încălţăminte transmise la terţi”

33829 „Alte micşorări a valorii accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei”

Subcontul de nivelul I 33821 *„Realizarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

338210 „Realizarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei”

La subcontul de nivelul II 338210 *„Realizarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei ieşite în cazul vînzării.

Subcontul de nivelul I 33822 *„Transmiteri gratuite de accesorii de pat, îmbrăcăminte, încălţăminte”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

338220 „Transmiteri gratuite de accesorii de pat, îmbrăcăminte, încălţăminte”

La subcontul de nivelul II 338220 *„Transmiteri gratuite de accesorii de pat, îmbrăcăminte, încălţăminte”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei transmise cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 33823 *„Casarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

338230 „Casarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei”

La subcontul de nivelul II 338230 *„Casarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei”* se reflectă casarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei ieşite.

Subcontul de nivelul I 33824 *„Reevaluarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei – reducerea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

338240 „Reevaluarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei – reducerea valorii”

La subcontul de nivelul II 338240 *„Reevaluarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei – reducerea valorii”* se reflectă valoarea reevaluată a accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei (micşorarea valorii).

Subcontul de nivelul I 33828 *„Accesorii de pat, îmbrăcăminte, încălţăminte transmise la terţi”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

338280 „Accesorii de pat, îmbrăcăminte, încălţăminte transmise la terţi”

La subcontul de nivelul II 338280 *„Accesorii de pat, îmbrăcăminte, încălţăminte transmise la terţi”* se reflectă valoarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei transmise la terţi.

Subcontul de nivelul I 33829 *„Alte micşorări a valorii accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

338290 „Alte micşorări a valorii accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei”

La subcontul de nivelul II 338290 *„Alte micşorări a valorii accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei”* se reflectă micşorarea valorii accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei neincluse în subconturile precedente.

Grupa de conturi 339 „Alte materiale”

3.3.131. La grupa de conturi 339 „Alte materiale” se ţine evidenţa materialelor, care nu pot fi reflectate la grupele de conturi (331)-(338): rachete antigrindină; cartuşe pentru armament; seminţe, îngrăşăminte; ambalaj restituibil şi de schimb (butoaie, bidoane, lăzi, borcane, sticle etc.), atât acel deşert, cât şi acel în care se află valori materiale; vesela; buletine de vot şi alte documente/materiale electorale; carnete de muncă; blanchete contabile; echipament sportiv; medalii; drapele; cupe; hrana animalelor; apa potabilă pentru necesităţile autorităţii/instituţiei bugetare şi pentru organizarea unor măsuri culturale/seminare/conferinţe; alte materiale.

Trecerea la cheltuieli a materialelor (cu excepţia accesoriilor de pat, îmbrăcămintei şi încălţămintei) se efectuează în baza documentelor ce confirmă consumul acestora.

Evidenţa, evaluarea şi răscumpărarea cadourilor simbolice, a celor oferite din politeţe sau cu prilejul anumitor acţiuni de protocol se efectuează conform prevederilor Hotărîrii Guvernului nr.134 din 22 februarie 2013 „Privind stabilirea valorii admise a cadourilor simbolice, a celor oferite din politeţe sau cu prilejul anumitor acţiuni de protocol şi aprobarea Regulamentului cu

privire la evidenţa, evaluarea, păstrarea, utilizarea şi răscumpărarea cadourilor simbolice, a celor oferite din politeţe sau cu prilejul anumitor acţiuni de protocol”.

Evidenţa analitică a materialelor se ţine pe denumiri, calitate, cantitate, valoare şi responsabilii de valorile materiale. În contabilităţile centralizate cu un volum mare de lucrări evidenţa analitică se ţine în registrul f.nr.9.

[Pct.3.3.131 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.88 din 08.06.2017, în vigoare 08.06.2017]
[Pct.3.3.131 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.122 din 20.09.2016, în vigoare 28.10.2016]
[Pct.3.3.131 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.48 din 13.04.2016, în vigoare 29.04.2016]

3.3.132. Grupa de conturi 339 *„Alte materiale”* cuprinde următoarele conturi:

3391 „Majorarea valorii altor materiale”

3392 „Micşorarea valorii altor materiale”

3.3.133. Contul 3391 *„Majorarea valorii altor materiale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

33911 „Procurarea altor materiale”

33913 „Intrări gratuite de alte materiale”

33914 „Reevaluarea altor materiale – majorarea valorii”

33919 „Alte majorări ale valorii de alte materiale”

Subcontul de nivelul I 33911 *„Procurarea altor materiale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

339110 „Procurarea altor materiale”

La subcontul de nivelul II 339110 *„Procurarea altor materiale”* se ţine evidenţa altor materiale procurate de la furnizori.

Subcontul de nivelul I 33913 *„Intrări gratuite de alte materiale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

339130 „Intrări gratuite de alte materiale”

La subcontul de nivelul II 339130 *„Intrări gratuite de alte materiale”* se ţine evidenţa altor materiale intrate cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 33914 *„Reevaluarea altor materiale – majorarea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

339140 „Reevaluarea altor materiale – majorarea valorii”

La subcontul de nivelul II 339140 *„Reevaluarea altor materiale – majorarea valorii”* se ţine evidenţa valorii majorate a altor materiale stabilite în rezultatul reevaluării.

Subcontul de nivelul I 33919 *„Alte majorări ale valorii altor materiale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

339190 „Alte majorări ale valorii altor materiale”

La subcontul de nivelul II 339190 *„Alte majorări ale valorii altor materiale”* se ţine evidenţa altor majorări a valorii altor materiale neincluse în subconturile precedente.

3.3.134. Contul 3392 *„Micşorarea valorii altor materiale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

33921 „Realizarea altor materiale”

33922 „Transmiteri gratuite de alte materiale”

33923 „Casarea altor materiale”

33924 „Reevaluarea altor materiale – reducerea valorii”

33928 „Alte materiale transmise la terţi”

33929„Alte micşorări a valorii altor materiale”

Subcontul de nivelul I 33921 *„Realizarea altor materiale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

339210 „Realizarea altor materiale”

La subcontul de nivelul II 339210 *„Realizarea altor materiale”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a altor materiale ieşite în cazul vînzării.

Subcontul de nivelul I 33922 *„Transmiteri gratuite de alte materiale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

339220 „Transmiteri gratuite de alte materiale”

La subcontul de nivelul II 339220 *„Transmiteri gratuite de alte materiale”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a altor materiale transmise cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 33923 *„Casarea altor materiale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

339230 „Casarea altor materiale”

La subcontul de nivelul II 339230 *„Casarea altor materiale”* se reflectă casarea altor materiale ieşite.

Subcontul de nivelul I 33924 *„Reevaluarea altor materiale – reducerea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

339240 „Reevaluarea altor materiale – reducerea valorii”

La subcontul de nivelul II 339240 *„Reevaluarea altor materiale – reducerea valorii”* se reflectă valoarea reevaluată a altor materiale (micşorarea valorii).

Subcontul de nivelul I 33928 *„Alte materiale transmise la terţi”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

339280 „Alte materiale transmise la terţi”

La subcontul de nivelul II 339280 *„Alte materiale transmise la terţi”* se reflectă valoarea altor materiale transmise la terţi.

Subcontul de nivelul I 33929 *„Alte micşorări a valorii altor materiale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

339290 „Alte micşorări a valorii altor materiale”

La subcontul de nivelul II 339290 *„Alte micşorări a valorii altor materiale”* se reflectă micşorarea valorii altor materiale neincluse în subconturile precedente.

Subclasa 34 „Producţie în curs de execuţie, produse şi producţie finită, animale tinere la îngrăşat”

3.3.135. Subclasa 34 *„Producţia în curs de execuţie, produse şi producţie finită, animale tinere la îngrăşat”* este destinată generalizării informaţiei privind cheltuielile legate de fabricarea producţiei în curs de execuţie în gospodăriile agricole auxiliare şi atelierele de producţie. Tot la această subclasă se reflectă valoarea animalelor procurate pentru creştere.

Conturile din subclasa 34 *„Producţia în curs de execuţie, produse şi producţie finită, animale tinere la îngrăşat”* sînt conturi de activ. În debitul acestor conturi se reflectă consumurile aferente producţiei, precum şi valoarea animalelor procurate pentru creştere, a prăsilei propriei gospodării, iar în credit – valoarea produselor finite şi a animalelor trecute în turma de bază şi a celor ieşite din gospodărie. Soldul acestor conturi este debitor şi reprezintă valoarea producţiei în curs de execuţie existentă la finele perioadei de gestiune.

3.3.136. Subclasa 34 *„Producţia în curs de execuţie, produse şi producţie finită, animale tinere la îngrăşat”* cuprinde următoarele grupe de conturi:

341 „Producţie în curs de execuţie”

342 „Animale tinere şi la îngrăşat”
343 „Produse finite ale unităţilor de producţie”
344 „Producţie finită a gospodăriilor agricole auxiliare”
345 „Produse semifabricate”

Grupa de conturi 341 „Produse în curs de execuţie”

3.3.137. La grupa de conturi 341 *„Produse în curs de execuţie”* se ţine evidenţa materialelor (mărfurilor) procurate pentru prelucrarea parţială, confecţionare sau fabricare de producător – instituţie bugetară, care de regulă nu se transmit altor părţi terţi.

Evidenţa analitică a produselor în curs de execuţie se ţine pe tipuri de produse.

3.3.138. Grupa de conturi 341 *„Producţie în curs de execuţie”* cuprinde următoarele conturi:

3411 „Majorarea valorii producţiei în curs de execuţie”

3412 „Micşorarea valorii producţiei în curs de execuţie”

Contul 3411 *„Majorarea valorii producţiei în curs de execuţie”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

34110 „Majorarea valorii producţiei în curs de execuţie”

Subcontul de nivelul I 34110 *„Majorarea valorii producţiei în curs de execuţie”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

341100 „Majorarea valorii producţiei în curs de execuţie”

La subcontul de nivelul II 341100 *„Majorarea valorii producţiei în curs de execuţie”* se ţine evidenţa majorării valorii producţiei în curs de execuţie.

Contul 3412 *„Micşorarea valorii producţiei în curs de execuţie”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

Subcontul de nivelul I 34120 *„Micşorarea valorii producţiei în curs de execuţie”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

341200 „Micşorarea valorii producţiei în curs de execuţie”

La subcontul de nivelul II 341200 *„Micşorarea valorii producţiei în curs de execuţie”* se ţine evidenţa micşorării valorii producţiei în curs de execuţie.

Grupa de conturi 342 „Animale tinere şi la îngrăşat”

3.3.139. La grupa de conturi 342 *„Animale tinere şi la îngrăşat”* se ţine evidenţa animalelor tinere de toate speciile şi a animalelor la îngrăşat, păsărilor, iepurilor de casă, animalelor cu blană preţioasă, familiilor de albine, indiferent de valoarea lor. Această grupă de conturi se foloseşte numai în gospodăriile agricole auxiliare.

Evidenţa analitică a animalelor tinere se ţine pe specii, vîrste.

3.3.140. Grupa de conturi 342 *„Animale tinere şi la îngrăşat”* cuprinde următoarele conturi:

3421 „Majorarea valorii animalelor tinere şi la îngrăşat”

3422 „Micşorarea valorii animalelor tinere şi la îngrăşat”

Contul 3421 *„Majorarea valorii animalelor tinere şi la îngrăşat”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

34210 „Majorarea valorii animalelor tinere şi la îngrăşat”

Subcontul de nivelul I 34210 *„Majorarea valorii animalelor tinere şi la îngrăşat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

342100 „Majorarea valorii animalelor tinere şi la îngrăşat”

La subcontul de nivelul II 342100 „Majorarea valorii animalelor tinere şi la îngrăşat” se reflectă valoarea animalelor tinere şi la îngrăşat procurate, nou-născute, valoarea sporului în greutate sau prin creştere a acestora şi alte majorări a valorii animalelor.

Contul 3422 *„Micşorarea valorii animalelor tinere şi la îngrăşat”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

34220 „Micşorarea valorii animalelor tinere şi la îngrăşat”

Subcontul de nivelul I 34220 *„Micşorarea valorii animalelor tinere şi la îngrăşat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

342200 „Micşorarea valorii animalelor tinere şi la îngrăşat”

La subcontul de nivelul II 342200 „Micşorarea valorii animalelor tinere şi la îngrăşat” se reflectă valoarea animalelor tinere şi la îngrăşat realizate, sacrificate, transferate în cireadă şi alte micşorări a valorii animalelor.

[Pct.3.3.140 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.88 din 08.06.2017, în vigoare 08.06.2017]

Grupa de conturi 343 „Produse finite ale unităţilor de producţie”

3.3.141. La grupa de conturi 343 *„Produse finite ale unităţilor de producţie”* se ţine evidenţa articolelor fabricate în unităţile de producţie, precum şi a producţiei tipărite. Articolele şi producţia tipărită se ţine la evidenţă conform preţului de cost real, determinat din datele privind cheltuielile reale pentru fabricarea lor.

Articolele şi producţia tipărită sînt înregistrate la depozit în baza actelor de primire şi a altor documente.

Evidenţa analitică a articolelor şi producţiei tipărite se ţine în registrul f.nr.9 după denumire, cantitate, valoarea şi locurile de depozitare.

3.3.142. Grupa de conturi 343 *„Produse finite ale unităţilor de producţie”* cuprinde următoarele conturi:

3431 „Majorarea valorii produselor finite ale unităţilor de producţie”

3432 „Micşorarea valorii produselor finite ale unităţilor de producţie”

Contul 3431 *„Majorarea valorii produselor finite ale unităţilor de producţie”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

34310 „Majorarea valorii produselor finite ale unităţilor de producţie”

Subcontul de nivelul I 34310 *„Majorarea valorii produselor finite ale unităţilor de producţie”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

343100 „Majorarea valorii produselor finite ale unităţilor de producţie”

La subcontul de nivelul II 343100 *„Majorarea valorii produselor finite ale unităţilor de producţie”* se reflectă majorarea valorii produselor finite ale unităţilor de producţie.

Contul 3432 *„Micşorarea valorii produselor finite ale unităţilor de producţie”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

343210 „Realizarea produselor finite ale unităţilor de producţie”

Subcontul de nivelul I 343210 „Realizarea produselor finite ale unităţilor de producţie” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

3432100 *„Realizarea produselor finite ale unităţilor de producţie”*

La subcontul de nivelul II 343200 *„Realizarea produselor finite ale unităţilor de producţie”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a produselor finite ieşite în cazul vînzării.

Grupa de conturi 344 „Producţie finită a gospodăriilor agricole auxiliare”

3.3.143. La grupa de conturi 344 *„Producţie finită a gospodăriilor agricole auxiliare”* se ţine evidenţa produselor gospodăriilor agricole şi didactico-experimentale auxiliare.

Produsele gospodăriilor agricole şi didactico-experimentale auxiliare se ţin la evidenţă pe parcursul anului conform preţului planificat.

Evidenţa analitică a producţiei gospodăriilor agricole şi didactico-experimentale auxiliare se ţine în registrul f.nr.9 pe denumire, cantitate, valoarea şi locurile de depozitare.

3.3.144. Grupa de conturi 344 *„Producţie finită a gospodăriilor agricole auxiliare”* cuprinde următoarele conturi:

3441 „Majorarea valorii producţiei finite a gospodăriilor agricole auxiliare”

3442 „Micşorarea valorii producţiei finite a gospodăriilor agricole auxiliare”

Contul 3441 *„Majorarea valorii producţiei finite a gospodăriilor agricole auxiliare”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

34410 „Majorarea valorii producţiei finite a gospodăriilor agricole auxiliare”

Subcontul de nivelul I 34410 *„Majorarea valorii producţiei finite a gospodăriilor agricole auxiliare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

344100 „Majorarea valorii producţiei finite a gospodăriilor agricole auxiliare”

La subcontul de nivelul II 344100 *„Majorarea valorii produselor finite a gospodăriilor agricole auxiliare”* se reflectă majorarea valorii produselor finite a gospodăriilor agricole auxiliare.

Contul 3442 „Micşorarea valorii producţiei finite a gospodăriilor agricole auxiliare” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

34421 „Realizarea producţiei finite a gospodăriilor agricole auxiliare”

Subcontul de nivelul I 34421 *„Realizarea producţiei finite a gospodăriilor agricole auxiliare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

344210 „Realizarea producţiei finite a gospodăriilor agricole auxiliare”

La subcontul de nivelul II 344210 *„Realizarea produselor finite a gospodăriilor agricole auxiliare”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a produselor finite ieşite în cazul vînzării.

Grupa de conturi 345 „Produse semifabricate”

3.3.145. La grupa de conturi 345 *„Produse semifabricate”* se ţine evidenţa semifabricatelor aflate în gestiunea autorităţii/instituţiei bugetare.

3.3.146. Grupa de conturi 345 *„Produse semifabricate”* cuprinde următoarele conturi:

3451 „Majorarea valorii produselor semifabricate”

3452 „Micşorarea valorii produselor semifabricate”

Contul 3451 *„Majorarea valorii produselor semifabricate”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

34510 „Majorarea valorii produselor semifabricate”

Subcontul de nivelul I 34510 *„Majorarea valorii produselor semifabricate”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

345100 „Majorarea valorii produselor semifabricate”

La subcontul de nivelul II 345100 *„Majorarea valorii produselor semifabricate”* se reflectă majorarea valorii produselor semifabricate.

Contul 3452 *„Micşorarea valorii produselor semifabricate”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

34520 „Micşorarea valorii produselor semifabricate”

Subcontul de nivelul I 34520 „Micşorarea valorii produselor semifabricate” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

345200 „Micşorarea valorii produselor semifabricate”

La subcontul de nivelul II 345200 *„Micşorarea valorii produselor semifabricate”* se reflectă micşorarea valorii produselor semifabricate.

Subclasa 35 „Mărfuri”

3.3.147. Subclasa ***35 „Mărfuri”*** este destinată generalizării informaţiei privind existenţa şi mişcarea mărfurilor destinare realizării ulterioare.

Conturile din subclasa 35 *„Mărfuri”* sînt conturi de activ. În debitul acestor conturi se reflectă valoarea mărfurilor procurate, iar în credit – ieşirea lor din gestiune prin realizare şi transmitere la terţi. Soldul acestor conturi este debitor şi reprezintă valoarea mărfurilor existente la finele perioadei de gestiune.

Subclasa 35 *„Mărfuri”* cuprinde grupa de conturi 351 Mărfuri.

Grupa de conturi 351 „Mărfuri”

3.3.148. Grupa de conturi 351 *„Mărfuri”* cuprinde următoarele conturi:

3511 „Majorarea valorii mărfurilor”

3512 „Micşorarea valorii mărfurilor”

Contul 3511 *„Majorarea valorii mărfurilor”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

35111 „Procurarea mărfurilor”

Subcontul de nivelul I 35111 *„Procurarea mărfurilor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

351110 „Procurarea mărfurilor”

La subcontul de nivelul II 351110 *„Procurarea mărfurilor”* se ţine evidenţa mărfurilor procurate de la furnizori.

Contul 3512 *„Micşorarea valorii mărfurilor”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

35121 „Realizarea mărfurilor”

Subcontul de nivelul I 35121 *„Realizarea mărfurilor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

351210 „Realizarea mărfurilor”

La subcontul de nivelul II 351210 *„Realizarea mărfurilor”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a mărfurilor ieşite în cazul vînzării.

Subclasa 36 „Valori”

3.3.149. Conturile din subclasa ***36 „Valori”*** sînt destinate generalizării informaţiei privind existenţa şi mişcarea valorilor – active, care nu se utilizează în scopuri de producţie sau consum, dar se stochează în calitate de mijloace de păstrare a costului în timp.

Conturile respective sînt conturi de activ. În debitul acestor conturi se reflectă costul valorilor intrate în posesia instituţiei, iar în credit – costul valorilor ieşite din posesie. Soldul acestei subclase este debitor şi reprezintă suma valorilor existente la finele perioadei de gestiune.

Contabilitatea analitică se ţine pe tipuri de valori în expresie cantitativă şi valorică.

Evaluarea iniţială a valorilor se efectuează de o comisie specializată în domeniu.

Subclasa 36 *„Valori”* cuprinde următoarele grupe de conturi:

361 „Metale şi pietre preţioase”

362 „Articole de juvaerie”

363 „Activele moştenirii culturale”

364 „Alte valori”

Grupa de conturi 361 „Metale şi pietre preţioase”

3.3.150. La grupa de conturi 361 *„Metale şi pietre preţioase”* se ţine evidenţa metalelor preţioase (aur, argint, platină etc.) şi pietrelor preţioase (diamante, safire, rubine etc.) în forme prelucrate sau neprelucrate, inclusiv metalele preţioase în aliaje, deşeuri care conţin metale preţioase.

3.3.151. Grupa de conturi 361 *„Metale şi pietre preţioase”* cuprinde următoarele conturi:

3611 „Majorarea valorii metalelor şi pietrelor preţioase”

3612 „Micşorarea valorii metalelor şi pietrelor preţioase”

3.3.152. Contul 3611 *„Majorarea valorii metalelor şi pietrelor preţioase”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

36111 „Procurarea metalelor şi pietrelor preţioase”

36112 „Reparaţii capitale a metalelor şi pietrelor preţioase”

36113 „Intrări gratuite de metale şi pietre preţioase”

36114 „Reevaluarea metalelor şi pietrelor preţioase – majorarea valorii”

Subcontul de nivelul I 36111 *„Procurarea metalelor şi pietrelor preţioase”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

361110 „Procurarea metalelor şi pietrelor preţioase”

La subcontul de nivelul II 361110 *„Procurarea metalelor şi pietrelor preţioase”* se ţine evidenţa metalelor şi pietrelor preţioase procurate de la furnizori.

Subcontul de nivelul I 36112 *„Reparaţii capitale a metalelor şi pietrelor preţioase”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

361120 „Reparaţii capitale a metalelor şi pietrelor preţioase”

La subcontul de nivelul II 361120 *„Reparaţii capitale a metalelor şi pietrelor preţioase”* se reflectă cheltuielile care conduc la majorarea viitorului avantaj economic şi majorează perioada de utilizare a acestora.

Subcontul de nivelul I 36113 *„Intrări gratuite de metale şi pietre preţioase”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

361130 „Intrări gratuite de metale şi pietre preţioase”

La subcontul de nivelul II 361130 *„Intrări gratuite de metale şi pietre preţioase”* se ţine evidenţa metalelor şi pietrelor preţioase intrate cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 36114 *„Reevaluarea metalelor şi pietrelor preţioase – majorarea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

361140 „Reevaluarea metalelor şi pietrelor preţioase – majorarea valorii”

La subcontul de nivelul II 361140 *„Reevaluarea metalelor şi pietrelor preţioase – majorarea valorii”* se ţine evidenţa valorii majorate a metalelor şi pietrelor preţioase stabilite în rezultatul reevaluării.

3.3.153. Contul 3612 *„Micşorarea valorii metalelor şi pietrelor preţioase”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

36121 „Realizarea metalelor şi pietrelor preţioase”

36124 „Reevaluarea metalelor şi pietrelor preţioase – reducerea valorii”

Subcontul de nivelul I 36121 *„Realizarea metalelor şi pietrelor preţioase”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

361210 „Realizarea metalelor şi pietrelor preţioase”

La subcontul de nivelul II 361210 *„Realizarea metalelor şi pietrelor preţioase”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a metalelor şi pietrelor preţioase ieşite în cazul vînzării.

Subcontul de nivelul I 36124 *„Reevaluarea metalelor şi pietrelor preţioase – reducerea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

361240 „Reevaluarea metalelor şi pietrelor preţioase – reducerea valorii”

La subcontul de nivelul II 361240 *„Reevaluarea metalelor şi pietrelor preţioase – reducerea valorii”* se reflectă valoarea reevaluată a metalelor şi pietrelor preţioase (micşorarea valorii).

Grupa de conturi 362 „Articole de juvaerie”

3.3.155. La grupa de conturi 362 *„Articole de juvaerie”* se ţine evidenţa articolelor din metale şi pietre preţioase cu o valoare considerabilă.

Grupa de conturi 362 *„Articole de juvaerie”* cuprinde următoarele conturi:

3621 „Majorarea valorii articolelor de juvaerie”

3622 „Micşorarea valorii articolelor de juvaerie”

Contul 3621 *„Majorarea valorii articolelor de juvaerie”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

36211 „Procurarea articolelor de juvaerie”

36212 „Reparaţii capitale a articolelor de juvaerie”

36213 „Intrări gratuite a articolelor de juvaerie”

36214 „Reevaluarea articolelor de juvaerie – majorarea valorii”

Subcontul de nivelul I 36211 *„Procurarea articolelor de juvaerie”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

362110 „Procurarea articolelor de juvaerie”

La subcontul de nivelul II 362110 *„Procurarea articolelor de juvaerie”* se ţine evidenţa articolelor de juvaerie procurate de la furnizori.

Subcontul de nivelul I 36212 *„Reparaţii capitale a articolelor de juvaerie”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

362120 „Reparaţii capitale a articolelor de juvaerie”

La subcontul de nivelul II 362120 „Reparaţii capitale a articolelor de juvaerie” se reflectă cheltuielile care conduc la majorarea viitorului avantaj economic şi majorează perioada de utilizare a acestora.

Subcontul de nivelul I 36213 *„Intrări gratuite a articolelor de juvaerie”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

362130 „Intrări gratuite a articolelor de juvaerie”

La subcontul de nivelul II 362130 *„Intrări gratuite a articolelor de juvaerie”* se ţine evidenţa articolelor de juvaerie intrate cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 36214 *„Reevaluarea articolelor de juvaerie – majorarea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

362140 „Reevaluarea articolelor de juvaerie – majorarea valorii”

La subcontul de nivelul II 362140 *„Reevaluarea articolelor de juvaerie – majorarea valorii”* se ţine evidenţa valorii majorate a articolelor de juvaerie stabilite în rezultatul reevaluării.

Contul 3622 *„Micşorarea valorii articolelor de juvaerie”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

36221 „Realizarea articolelor de juvaerie”

36224 „Reevaluarea articolelor de juvaerie – reducerea valorii”

Subcontul de nivelul I 36221 *„Realizarea articolelor de juvaerie”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

362210 „Realizarea articolelor de juvaerie”

La subcontul de nivelul II 362210 *„Realizarea articolelor de juvaerie”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a articolelor de juvaerie ieşite în cazul vînzării.

Subcontul de nivelul I 36224 *„Reevaluarea articolelor de juvaerie – reducerea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

362240 „Reevaluarea articolelor de juvaerie – reducerea valorii”

La subcontul de nivelul II 362240 *„Reevaluarea articolelor de juvaerie – reducerea valorii”* se reflectă valoarea reevaluată a articolelor de juvaerie (micşorarea valorii).

Grupa de conturi 363 „Activele moştenirii culturale”

3.3.154. La grupa de conturi 363 *„Activele moştenirii culturale”* se ţine evidenţa clădirilor istorice, monumentelor, sculpturilor, altor obiecte de artă şi de anticariat, care prezintă o valoare considerabilă, aflate în gestiunea autorităţilor/instituţiilor bugetare, muzeelor.

Grupa de conturi 363 *„Activele moştenirii culturale”* cuprinde următoarele conturi:

3631 „Majorarea valorii activelor moştenirii culturale”

3632 „Micşorarea valorii activelor moştenirii culturale”

Contul 3631 *„Majorarea valorii activelor moştenirii culturale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

36311 „Procurarea activelor moştenirii culturale”

36312 „Reparaţii capitale a activelor moştenirii culturale”

36313 „Intrări gratuite de active ale moştenirii culturale”

36314 „Reevaluarea activelor moştenirii culturale – majorarea valorii”

Subcontul de nivelul I 36311 *„Procurarea activelor moştenirii culturale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

363110 „Procurarea activelor moştenirii culturale”

La subcontul de nivelul II 363110 *„Procurarea activelor moştenirii culturale”* se ţine evidenţa activelor moştenirii culturale procurate de la furnizori.

Subcontul de nivelul I 36312 *„Reparaţii capitale a activelor moştenirii culturale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

363120 „Reparaţii capitale a activelor moştenirii culturale”

La subcontul de nivelul II 363120 *„Reparaţii capitale a activelor moştenirii culturale”* se reflectă cheltuielile care conduc la majorarea viitorului avantaj economic şi majorează perioada de utilizare a acestora.

Subcontul de nivelul I 36313 *„Intrări gratuite de active ale moştenirii culturale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

363130 „Intrări gratuite de active ale moştenirii culturale”

La subcontul de nivelul II 363130 *„Intrări gratuite de active ale moştenirii culturale”* se ţine evidenţa activelor moştenirii culturale intrate cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 36314 *„Reevaluarea activelor moştenirii culturale – majorarea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

363140 „Reevaluarea activelor moştenirii culturale – majorarea valorii”

La subcontul de nivelul II 363140 *„Reevaluarea activelor moştenirii culturale – majorarea valorii”* se ţine evidenţa valorii majorate a activelor moştenirii culturale stabilite în rezultatul reevaluării.

Contul 3632 *„Micşorarea valorii activelor moştenirii culturale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

36321 „Realizarea activelor moştenirii culturale”

36324 „Reevaluarea activelor moştenirii culturale – reducerea valorii”

Subcontul de nivelul I 36321 *„Realizarea activelor moştenirii culturale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

363210 „Realizarea activelor moştenirii culturale”

La subcontul de nivelul II 363210 *„Realizarea activelor moştenirii culturale”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a activelor moştenirii culturale ieşite în cazul vînzării.

Subcontul de nivelul I 36324 *„Reevaluarea activelor moştenirii culturale – reducerea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

363240 „Reevaluarea activelor moştenirii culturale – reducerea valorii”

La subcontul de nivelul II 363240 *„Reevaluarea activelor moştenirii culturale – reducerea valorii”* se reflectă valoarea reevaluată a activelor moştenirii culturale (micşorarea valorii).

Grupa de conturi 364 „Alte valori”

3.3.155. La grupa de conturi 364 *„Alte valori”* se ţine evidenţa altor valori neincluse în grupurile de conturi precedente.

Grupa de conturi 364 *„Alte valori”* cuprinde următoarele conturi:

3641 „Majorarea valorii altor valori”

3642 „Micşorarea valorii altor valori”

Contul 3641 *„Majorarea valorii altor valori”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

36411 „Procurarea altor valori”

36412 „Reparaţii capitale a altor valori”

36413 „Intrări gratuite a altor valori”

36414 „Reevaluarea altor valori – majorarea valorii”

Subcontul de nivelul I 36411 *„Procurarea altor valori”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

364110 „Procurarea altor valori”

La subcontul de nivelul II 364110 *„Procurarea altor valori”* se ţine evidenţa altor valori procurate de la furnizori.

Subcontul de nivelul I 36412 *„Reparaţii capitale a altor valori”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

364120 „Reparaţii capitale a altor valori”

La subcontul de nivelul II 364120 *„Reparaţii capitale a altor valori”* se reflectă cheltuielile care conduc la majorarea viitorului avantaj economic şi majorează perioada de utilizare a acestora.

Subcontul de nivelul I 36413 *„Intrări gratuite a altor valori”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

364130 „Intrări gratuite a altor valori”

La subcontul de nivelul II 364130 *„Intrări gratuite a altor valori”* se ţine evidenţa altor valori intrate cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 36414 *„Reevaluarea altor valori – majorarea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

364140 „Reevaluarea altor valori – majorarea valorii”

La subcontul de nivelul II 364140 *„Reevaluarea altor valori – majorarea valorii”* se ţine evidenţa valorii majorate a altor valori stabilite în rezultatul reevaluării.

Contul 3642 *„Micşorarea valorii altor valori”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

36421 „Realizarea altor valori”

36424 „Reevaluarea altor valori – reducerea valorii”

Subcontul de nivelul I 36421 *„Realizarea altor valori”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

364210 „Realizarea altor valori”

La subcontul de nivelul II 364210 *„Realizarea altor valori”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a altor valori ieşite în cazul vînzării.

Subcontul de nivelul I 36424 *„Reevaluarea altor valori – reducerea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

364240 „Reevaluarea altor valori – reducerea valorii”

La subcontul de nivelul II 364240 *„Reevaluarea altor valori – reducerea valorii”* se reflectă valoarea reevaluată a altor valori (micşorarea valorii).

Subclasa 37 „Active neproductive”

3.3.156. Conturile din subclasa ***37 „Active neproductive”*** sînt destinate generalizării informaţiei privind existenţa şi mişcarea resurselor naturale şi terenurilor aflate în gestiunea autorităţii/instituţiei bugetare.

Subclasa 37 *„Active neproductive”* cuprinde următoarele grupe de conturi:

371 „Terenuri”

372 „Resurse naturale”.

Grupa de conturi 371 „Terenuri”

3.3.157. Grupa de conturi 371 *„Terenuri”* este destinată generalizării informaţiei privind existenţa şi mişcarea terenurilor aflate în gestiunea autorităţii/instituţiei bugetare.

Conturile din grupa de conturi 371 *„Terenuri”* sînt conturi de activ. În debitul acestor conturi se reflectă valoarea de intrare a terenurilor procurate sau intrate cu titlu gratuit, precum şi valoarea lor reevaluată, iar în credit – valoarea terenurilor ieşite. Soldul acestor conturi este debitor şi reprezintă valoarea terenurilor existente la finele perioadei de gestiune.

Grupa de conturi 371 *„Terenuri”* cuprinde următoarele conturi:

3711 „Majorarea valorii terenurilor”

3712 „Micşorarea valorii terenurilor”

Contul 3711 *„Majorarea valorii terenurilor”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

37111 „Procurarea terenurilor”

37112 „Investiţii în terenuri”

37113 „Intrări gratuite de terenuri”

37114 „Reevaluarea terenurilor – majorarea valorii”

Subcontul de nivelul I 37111 *„Procurarea terenurilor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

371110 „Procurarea terenurilor”

La subcontul de nivelul II 371110 *„Procurarea terenurilor”* se ţine evidenţa terenurilor procurate de la furnizori.

Subcontul de nivelul I 37112 *„Investiţii în terenuri”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

371120 „Investiţii în terenuri”

La subcontul de nivelul II 371120 *„Investiţii în terenuri”* se ţine evidenţa investiţiilor în ameliorarea pămînturilor (pentru lucrări de ameliorare, de desecare, irigare etc.).

Subcontul de nivelul I 37113 *„Intrări gratuite de terenuri”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

371130 „Intrări gratuite de terenuri”

La subcontul de nivelul II 371130 *„Intrări gratuite de terenuri”* se ţine evidenţa terenurilor intrate cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 37114 *„Reevaluarea terenurilor – majorarea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

371140 „Reevaluarea terenurilor – majorarea valorii”

La subcontul de nivelul II 371140 *„Reevaluarea terenurilor – majorarea valorii”* se ţine evidenţa valorii majorate a terenurilor stabilite în rezultatul reevaluării.

Contul 3712 *„Micşorarea valorii terenurilor”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

37121 „Realizarea terenurilor”

37122 „Transmiteri gratuite de terenuri”

37124 „Reevaluarea terenurilor – reducerea valorii”

Subcontul de nivelul I 37121 *„Realizarea terenurilor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

371210 „Realizarea terenurilor”

La subcontul de nivelul II 371210 *„Realizarea terenurilor”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a terenurilor ieşite în cazul vînzării.

Subcontul de nivelul I 37122 *„Transmiteri gratuite de terenuri”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

371220 „Transmiteri gratuite de terenuri”

La subcontul de nivelul II 371220 „Transmiteri gratuite de terenuri” se reflectă casarea valorii de bilanţ a terenurilor transmise cu titlu gratuit.

Subcontul de nivelul I 37124 *„Reevaluarea terenurilor – reducerea valorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

371240 „Reevaluarea terenurilor – reducerea valorii”

La subcontul de nivelul II 371240 *„Reevaluarea terenurilor – reducerea valorii”* se reflectă valoarea reevaluată a terenurilor (micşorarea valorii).

[Pct.3.3.157 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.137 din 31.10.2016, în vigoare 20.01.2017]

Grupa de conturi 372 „Resurse naturale”

3.3.158. Grupa de conturi 372 *„Resurse naturale”* este destinată generalizării informaţiei privind existenţa şi mişcarea resurselor naturale aflate în gestiunea autorităţii/instituţiei bugetare.

Conturile din grupa de conturi 372 *„Resurse naturale”* sînt conturi de activ. În debitul acestor conturi se reflectă valoarea de intrare a resurselor naturale procurate sau intrate cu titlu gratuit, precum şi valoarea lor reevaluată, iar în credit – valoarea resurselor naturale ieşite. Soldul acestor conturi este debitor şi reprezintă valoarea resurselor naturale existente la finele perioadei de gestiune.

Grupa de conturi 372 *„Resurse naturale”* cuprinde următoarele conturi:

3721 „Majorarea valorii resurselor naturale”

3722 „Micşorarea valorii resurselor naturale”

Contul 3721 *„Majorarea valorii resurselor naturale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

37211 „Procurarea resurselor naturale”

37213 „Intrări gratuite de resurse naturale”

Subcontul de nivelul I 37211 *„Procurarea resurselor naturale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

372110 „Procurarea resurselor naturale”

La subcontul de nivelul II 372110 *„Procurarea resurselor naturale”* se ţine evidenţa resurselor naturale procurate de la furnizori.

Subcontul de nivelul I 37213 *„Intrări gratuite de resurse naturale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

372130 „Intrări gratuite de resurse naturale”

La subcontul de nivelul II 372130 *„Intrări gratuite de resurse naturale”* se ţine evidenţa resurselor naturale intrate cu titlu gratuit.

Contul 3722 *„Micşorarea valorii resurselor naturale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

37221 „Realizarea resurselor naturale”

37223 „Transmiteri gratuite de resurse naturale”

Subcontul de nivelul I 37221 *„Realizarea resurselor naturale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

372210 „Realizarea resurselor naturale”

La subcontul de nivelul II 372210 *„Realizarea resurselor naturale”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a resurselor naturale ieşite în cazul vînzării.

Subcontul de nivelul I 37223 *„Transmiteri gratuite de resurse naturale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

372230 „Transmiteri gratuite de resurse naturale”

La subcontul de nivelul II 372230 *„Transmiteri gratuite de resurse naturale”* se reflectă casarea valorii de bilanţ a resurselor naturale transmise cu titlu gratuit.

Subclasa 39 „Uzura mijloacelor fixe şi amortizarea activelor nemateriale”

3.3.159. Subclasa 39 *„Uzura mijloacelor fixe şi amortizarea activelor nemateriale”* cuprinde grupe de conturi şi conturi, destinate generalizării informaţiei privind uzura mijloacelor fixe şi amortizarea activelor nemateriale.

Subclasa 39 *„Uzura mijloacelor fixe şi amortizarea activelor nemateriale”* cuprinde următoarele grupe de conturi:

391 „Uzura mijloacelor fixe”

392 „Amortizarea activelor nemateriale”.

Grupa de conturi 391 „Uzura mijloacelor fixe”

3.3.160. Grupa de conturi 391 *„Uzura mijloacelor fixe”* cuprinde următoarele conturi:

3911 „Uzura clădirilor”

3912 „Uzura construcţiilor speciale”

3913 „Uzura instalaţiilor de transmisie”

3914 „Uzura maşinilor şi utilajelor”

3915 „Uzura mijloacelor de transport”

3916 „Uzura uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”

3919 „Uzura altor mijloace fixe”.

[Pct.3.3.160 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.127 din 16.07.2018, în aplicare începînd cu perioada de raportare pentru anul 2018]

3.3.161. Conturile din subclasa dată sînt destinate generalizării informaţiei privind uzura mijloacelor fixe şi amortizarea activelor nemateriale aflate în gestiunea autorităţii/instituţiei bugetare.

3.3.162. Conturile menţionate sînt conturi de pasiv. În creditul lor se reflectă calcularea uzurii mijloacelor fixe şi amortizării activelor nemateriale pe parcursul duratei de funcţionare a acestora, iar în debit – casarea uzurii şi amortizării acumulate aferente mijloacelor fixe şi activelor nemateriale ieşite din gestiune. Soldul acestor conturi este creditor şi reprezintă suma uzurii şi amortizării acumulate privind mijloacele fixe şi activele nemateriale la finele perioadei de gestiune.

3.3.163. În acest cont se reflectă valoarea uzurii mijloacelor fixe trecute în bilanţul instituţiei. Uzura se determină şi se ţine în evidenţă pe clădiri şi construcţii speciale, instalaţii de transmisie, maşini şi utilaje, mijloace de transport, unelte şi scule, inventar de producere şi gospodăresc şi alte mijloace fixe.

[Pct.3.3.163 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.127 din 16.07.2018, în aplicare începînd cu perioada de raportare pentru anul 2018]

3.3.164. Uzura nu se determină pentru următoarele mijloace fixe:

– clădiri şi construcţii speciale, ce constituie monumente de arhitectură şi artă unicale; utilaj, exponate, mostre, modele care funcţionează sau nu, machete şi alte materiale ilustrative, care se află în cabinete şi laboratoare şi se utilizează în scopuri didactice şi ştiinţifice; terenurile; plantaţiile perene; animalele de producţie – bivoli, boi, cerbi; exponate ale regnului animal (din grădinile zoologice şi alte instituţii similare);

– fonduri de bibliotecă, de filme, mijloace pentru montarea în scenă, valori muzeale şi artistice.

– armament, muniţii, tehnica militară;

– investiţii capitale în active în curs de execuţie.

[Pct.3.3.164 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.127 din 16.07.2018, în aplicare începînd cu perioada de raportare pentru anul 2018]

[Pct.3.3.164 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.99 din 21.07.2016, în vigoare 05.08.2016]

3.3.165. Uzura mijloacelor fixe se determină în ultima zi lucrătoare a anului, pentru lunile anului de gestiune următoare lunii punerii în funcţiune sau transmiterii în exploatare a acestora.

[Pct.3.3.165 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.127 din 16.07.2018, în vigoare 16.07.2018]

3.3.166. pentru autorităţile/instituţiile bugetare calcularea uzurii mijloacelor fixe se efectuează conform metodei casării liniare (uniforme) a valorii uzurabile.

3.3.167. Metoda casării liniare (uniforme) a valorii uzurabile stabileşte casarea (repartizarea) ultimei în cursul duratei de serviciu a mijloacelor fixe, care depinde de durata termenului de funcţionare utilă.

3.3.168. Modul de determinare a duratei de funcţionare utilă a mijloacelor fixe este expus în Catalogul mijloacelor fixe şi activelor nemateriale, aprobat prin Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.338 din 21 martie 2003, cu modificările şi completările ulterioare.

3.3.169. Revizuirea duratei de funcţionare utilă a mijloacelor fixe la data intrării în vigoare a Catalogului nominalizat se va determina cu ajutorul următoarei formule:

DR este (1 – DC/DV) × DN,

în care:

DR – durata de funcţionare utilă rămasă, în ani;

DC – durata de funcţionare consumată pînă la data intrării Catalogului în vigoare, în ani;

DV – durata de funcţionare utilă care a fost stabilită pentru mijloacele fixe;

DN – durata de funcţionare utilă stabilită de Catalog, în ani.

Durata utilă totală recalculată de la începutul exploatării pînă la data intrării în vigoare a prezentului Catalog se va determina cu ajutorul formulei:

DT = DR + DC

în care:

DT este durata utilă totală recalculată de la începutul exploatării, în ani.

***Exemplu*:**

O clădire din blocuri de piatră cu valoarea iniţială de bilanţ 1200000 lei la care uzura calculată pînă la data de 01.01.2004 constituie 390000 lei şi valoarea reziduală 810000 lei, are o durată normală de funcţionare fixată pînă la momentul revizuirii (DV) de 40 ani şi durata de funcţionare consumată pînă la data intrării Catalogului în vigoare (DC) este de 13 ani. Durata ei de funcţionare utilă conform datelor expuse în Catalog (cod 11000002000) (DN) constituie 35 ani.

În acest caz, durata de funcţionare utilă rămasă, în ani va fi:

• pentru primul caz DR = (1 – 13/40) × 35 = 23,625 ani, astfel durata de funcţionare utilă şi rezultatul obţinut se va rotunji – 24 ani.

Prin urmare,

DT = 24 + 13 = 37

Deci, suma uzurii care se va calcula începînd cu 01.01.2004 va constitui:

810000 : 24 = 33750 lei.

Uzura mijloacelor fixe procurate de la 1 ianuarie 2004 se determină după metoda casării liniare (uniformă) a valorii uzurabile şi în conformitate cu anexa nr.1 la Catalog – *„Clasificarea şi durata de funcţionare utilă a mijloacelor fixe şi a activelor nemateriale”*.

De exemplu: Pe data de 16 aprilie 2012 s-a procurat o maşină de calcul în sumă de 4500 lei.

Uzura se va calcula la data de 31 decembrie a anului de gestiune pentru lunile următoare din luna procurării maşinii de calcul în mărime de 875 lei (4500 lei/3 ani/12 luni x 7 luni) – durata de funcţionare utilă în ani conform normelor stabilite în Catalog.

3.3.169[1]. În cazul majorării valorii de bilanţ a mijloacelor fixe, ca rezultat al reparaţiei capitale, este necesară recalcularea valorii uzurabile anuale a acestora.

Astfel, valoarea uzurabilă anuală recalculată se va determina după metoda liniară, prin următoarea formulă:

unde:

VUrec. – valoarea uzurabilă anuală recalculată;

VB – valoarea de bilanţ;

VRcap. – valoarea reparaţiei capitale;

DFUr. – durata de funcţionare utilă rămasă. La determinarea duratei de funcţionare utile rămase se va lua în consideraţie şi durata majorată în urma reparaţiei capitale.

[Pct.3.3.169[1] introdus prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.181 din 22.10.2018, în vigoare 02.11.2018]

3.3.170. Totodată, la calcularea uzurii cu începere de la 1 ianuarie 2004, autorităţile/instituţiile bugetare indică în fişele de inventar MF-2, MF-3, MF-4 şi codul stabilit conform anexei nr.1 la Catalog – *„Clasificarea şi durata de funcţionare utilă a mijloacelor fixe şi a activelor nemateriale”*.

3.3.171. În fişele de inventar de evidenţă a mijloacelor fixe f.nr.MF-2, MF-3 se înscrie suma anuală a uzurii în lei, cifrul normei anuale de uzură şi anul în care ultima dată s-a calculat uzura.

3.3.172. Calculul uzurii nu poate depăşi 100% din valoarea mijloacelor fixe. Suma uzurii se înscrie anual din fişe în borderou. Pentru suma totală a uzurii, în ultima zi de lucru din decembrie, se întocmeşte o notă de contabilitate care se reflectă în creditul grupei de conturi 391. Suma uzurii din nota de contabilitate se înregistrează în „Cartea mare”.

3.3.173. Uzura calculată în volum de 100% pentru obiectele (lucrurile), care sînt bune pentru exploatare în continuare, nu poate servi drept temei pentru casarea acestor obiecte din cauza uzurii lor totale.

În cazul scoaterii din uz a obiectelor în legătură cu degradarea sau transmiterea lor gratuită, cu ajutorul fişei respective se determină suma uzurii pentru timpul aflării acestui obiect în exploatare şi această sumă se scade din uzura înregistrată în grupa de conturi 391.

Contul 3911 *„Uzura clădirilor”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

39110 „Uzura clădirilor”

Subcontul de nivelul I 39110 *„Uzura clădirilor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

391100 „Uzura clădirilor”

La subcontul de nivelul II 391100 *„Uzura clădirilor”* se reflectă uzura calculată pentru clădiri.

Contul 3912 *„Uzura construcţiilor speciale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

39120 „Uzura construcţiilor speciale”

Subcontul de nivelul I 39120 *„Uzura construcţiilor speciale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

391200 „Uzura construcţiilor speciale”

La subcontul de nivelul II 391200 *„Uzura construcţiilor speciale”* se reflectă uzura calculată pentru construcţii speciale.

Contul 3913 *„Uzura instalaţiilor de transmisie”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

39130 „Uzura instalaţiilor de transmisie”

Subcontul de nivelul I 39130 *„Uzura instalaţiilor de transmisie”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

391300 „Uzura instalaţiilor de transmisie”

La subcontul de nivelul II 391300 *„Uzura instalaţiilor de transmisie”* se reflectă uzura calculată pentru instalaţii de transmisie.

Contul 3914 *„Uzura maşinilor şi utilajelor”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

39140 „Uzura maşinilor şi utilajelor”

Subcontul de nivelul I 39140 *„Uzura maşinilor şi utilajelor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

391400 „Uzura maşinilor şi utilajelor”

La subcontul de nivelul II 391400 *„Uzura maşinilor şi utilajelor”* se reflectă uzura calculată pentru maşini şi utilaje.

Contul 3915 *„Uzura mijloacelor de transport”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

39150 „Uzura mijloacelor de transport”

Subcontul de nivelul I 39150 *„Uzura mijloacelor de transport”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

391500 „Uzura mijloacelor de transport”

La subcontul de nivelul II 391500 *„Uzura mijloacelor de transport”* se reflectă uzura calculată pentru mijloace de transport.

Contul 3916 *„Uzura uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”* cuprinde următorul subcont de nivelul I:

39160 „Uzura uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”.

Subcontul de nivelul I 39160 „Uzura uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

391600 „Uzura uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”.

La subcontul de nivelul II 391600 „Uzura uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc” se reflectă uzura calculată pentru unelte şi scule, inventarul de producere şi gospodăresc.

Contul 3919 *„Uzura altor mijloace fixe”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

39190 „Uzura altor mijloace fixe”

Subcontul de nivelul I 39190 *„Uzura altor mijloace fixe”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

391900 „Uzura altor mijloace fixe”

La subcontul de nivelul II 391900 *„Uzura altor mijloace fixe”* se reflectă uzura calculată pentru mijloacele fixe care nu au fost incluse la subconturile precedente.

[Pct.3.3.173 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.127 din 16.07.2018, în aplicare începînd cu perioada de raportare pentru anul 2018]

Grupa de conturi 392 „Amortizarea activelor nemateriale”

3.3.175. Valoarea amortizabilă reprezintă valoarea contabilă a activelor nemateriale ce trebuie înregistrate în mod sistematic pe parcursul duratei de viaţă utile.

Autorităţile/Instituţiile bugetare la calcularea amortizării activele nemateriale vor aplica metoda liniară. Amortizarea activelor nemateriale se înregistrează anual, pentru lunile anului de gestiune următoare lunii punerii în funcţiune sau transmiterii în exploatare a acestora, în corespundere cu normele stabilite.

Clasificarea activelor nemateriale, precum şi duratele lor de funcţionare utilă, determinate în baza datelor Catalogului mijloacelor fixe şi activelor nemateriale şi corectate în dependenţă de regimurile şi condiţiile de exploatare, sînt destinate utilizării de către autorităţile/instituţiile bugetare în calitate de date iniţiale pentru calculul amortizării activelor nemateriale.

Concesiunile, brevetele, licenţele, mărcile comerciale, drepturile şi activele similar, achiziţionate sau dobîndite pe alte căi se amortizează pe durata prevăzută pentru utilizarea lor de către autorităţile/instituţiile bugetare care le deţin.

Înregistrările de reprezentanţii teatrale, programe de radio sau televiziune, lucrări muzicale, evenimente sportive, lucrări literare, artistice ori recreative efectuate pe pelicule, benzi magnetice sau alte suporturi nu se amortizează.

În cazul nerecuperării integrale, pe calea amortizării, a valorii contabile a activelor nemateriale scoase din funcţiune, valoarea rămasă neamortizată se include în cheltuielile autorităţii/instituţiei bugetare, integral, la momentul scoaterii din funcţiune.

Grupa de conturi 392 *„Amortizarea activelor nemateriale”* cuprinde următorul cont:

3920 „Amortizarea activelor nemateriale”

Contul 3920 *„Amortizarea activelor nemateriale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

39200 „Amortizarea activelor nemateriale”

Subcontul de nivelul I 39200 *„Amortizarea activelor nemateriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

392000 „Amortizarea activelor nemateriale”

La subcontul de nivelul II 392000 *„Amortizarea activelor nemateriale”* se reflectă amortizarea calculată pentru activele nemateriale.

[Pct.3.3.175 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.127 din 16.07.2018, în vigoare 16.07.2018]

3.4. Clasa 4 „Active financiare”

3.4.1. Conturile din clasa 4 *„Active financiare”* sînt utilizate pentru evidenţa mijloacelor băneşti şi a creanţelor interne şi externe.

Active financiare reprezintă creanţe financiare care dă dreptul unei autorităţi/instituţii bugetare – proprietar al activului (creditor), să primească una sau mai multe plăţi de la altă instituţie bugetară sau agent economic (debitor) conform condiţiilor şi prevederilor stipulate în contractul încheiat între ambele părţi. Creanţa financiară reprezintă un activ, care asigură creditorului primirea beneficiului economic, în calitate de mijloc de acumulare. Creditorul poate să primească beneficii adiţionale sub formă de dobîndă sau alte plăţi de venituri din proprietate.

Conturile din clasa 4 *„Active financiare”* sînt grupate în următoarele subclase:

41 „Creanţe interne”
42 „Diferenţa de curs valutar”
43 „Mijloace băneşti”
44 „Credite interne între bugete”
45 „Credite interne instituţiilor nefinanciare şi financiare”
46 „Împrumuturi recreditate interne între bugete”
47 „Împrumuturi recreditate instituţiilor nefinanciare şi financiare”
48 „Creanţe externe”
49 „Credite externe”.

Subclasa 41 „Creanţe interne”

3.4.2. Conturile din subclasa ***41 „Creanţe interne”*** sînt destinate generalizării informaţiei privind existenţa şi circulaţia creanţelor interne.

3.4.3. Subclasa 41 *„Creanţe interne”* cuprinde următoarele grupe de conturi:

413 „Valori mobiliare de stat (cu excepţia acţiunilor) procurate pe piaţa primară”
414 „Garanţii de stat interne”
415 „Acţiuni şi alte forme de participare în capital în interiorul ţării”
418 „Alte creanţe interne ale bugetului”
419 „Alte creanţe ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”.

Grupa de conturi 413 „Valori mobiliare de stat (cu excepţia acţiunilor) procurate pe piaţa primară”

3.4.4. Grupa de conturi 413 *„Valori mobiliare de stat (cu excepţia acţiunilor) procurate pe piaţa primară”* cuprinde următoarele conturi:

4131 „Valori mobiliare de stat (cu excepţia acţiunilor) procurate pe piaţa primară”

4132 „Valori mobiliare de stat convertite”.

3.4.5. Grupa de conturi 413 *„Valori mobiliare de stat (cu excepţia acţiunilor) procurate pe piaţa primară”* este destinată generalizării informaţiei privind existenţa şi mişcarea valorilor mobiliare de stat deţinute de către instituţie (investiţiilor efectuate de către instituţie în valori mobiliare de stat).

Conturile din grupa de conturi 413 *„Valori mobiliare de stat (cu excepţia acţiunilor) procurate pe piaţa primară”* sînt conturi de activ. În debitul acestor conturi se ţine evidenţa costului valorilor mobiliare de stat procurate. În creditul acestor conturi se reflectă ieşirea valorilor mobiliare de stat în rezultatul răscumpărării sau vînzării acestora. Soldul – este debitor şi reprezintă suma valorilor mobiliare de stat existente la finele perioadei de gestiune.

Evidenţa analitică se ţine pe tipuri de valori mobiliare de stat în expresie cantitativă şi valorică.

Contul 4131 *„Valori mobiliare de stat (cu excepţia acţiunilor) procurate pe piaţa primară”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

41311 „Procurarea valorilor mobiliare de stat pe piaţa primară”

41312 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat procurate pe piaţa primară”

Subcontul de nivelul I 41311 *„Procurarea valorilor mobiliare de stat pe piaţa primară”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

413110 „Procurarea valorilor mobiliare de stat pe piaţa primară”

La subcontul de nivelul II 413110 *„Procurarea valorilor mobiliare de stat pe piaţa primară”* se reflectă procurarea valorilor mobiliare de stat pe piaţa primară.

Subcontul de nivelul I 41312 *„Vînzarea valorilor mobiliare de stat procurate pe piaţa primară”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

413120 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat procurate pe piaţa primară”

La subcontul de nivelul II 413120 *„Vînzarea valorilor mobiliare de stat procurate pe piaţa primară”* se reflectă vînzarea valorilor mobiliare de stat pe piaţa primară.

Contul 4132 *„Valori mobiliare de stat convertite”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

41321 „Procurarea valorilor mobiliare de stat convertite”

41322 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat convertite”

Subcontul de nivelul I 41321 *„Procurarea valorilor mobiliare de stat convertite”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

413210 „Procurarea valorilor mobiliare de stat convertite”

La subcontul de nivelul II 413210 *„Procurarea valorilor mobiliare de stat convertite”* se reflectă procurarea valorilor mobiliare de stat.

Subcontul de nivelul I 41322 *„Vînzarea valorilor mobiliare de stat convertite”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

413220 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat convertite”

La subcontul de nivelul II 413220 *„Vînzarea valorilor mobiliare de stat convertite”* se reflectă vînzarea valorilor mobiliare de stat şi restabilirea mijloacelor băneşti la cont.

Grupa de conturi 414 „Garanţii de stat interne”

3.4.8. Grupa de conturi 414 *„Garanţii de stat interne”* este destinată generalizării informaţiei privind restabilirea mijloacelor dezafectate pentru garanţiile de stat interne. Este o grupă de conturi de activ. În debitul acestor conturi se ţine evidenţa creditelor şi împrumuturilor recreditate acordate în conformitate cu legislaţia în vigoare, iar în credit – rambursarea lor, precum şi restabilirea mijloacelor dezafectate pentru onorarea garanţiilor de stat interne. Soldul acestor conturi este debitor şi reprezintă suma creanţelor pe credite şi împrumuturi recreditate acordate la finele perioadei de gestiune.

Evidenţa analitică se ţine pe beneficiarii de împrumuturi recreditate şi debitorii garantaţi.

Grupa de conturi 414 *„Garanţii de stat interne”* cuprinde următorul cont:

4148 „Garanţii de stat interne”.

3.4.10. Contul 4148 *„Garanţii de stat interne”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

41482 „Restabilirea mijloacelor bugetare dezafectate pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturile interne”

Subcontul de nivelul I 41482 *„Restabilirea mijloacelor bugetare dezafectate pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturile interne”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

414820 „Restabilirea mijloacelor bugetare dezafectate pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturile interne”

La subcontul de nivelul II 414820 *„Restabilirea mijloacelor bugetare dezafectate pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturile interne”* se reflectă restabilirea mijloacelor bugetare pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturile interne.

Grupa de conturi 415 „Acţiuni şi alte forme de participare în capital în interiorul ţării”

3.4.18. Grupa de conturi 415 “*Acţiuni şi alte forme de participare în capital în interiorul ţării*” este destinată generalizării informaţiei privind investiţiile în întreprinderi şi a intrărilor de mijloace băneşti din privatizarea şi/sau vânzarea bunurilor proprietate publică, inclusiv terenurilor, care nu aparţin autorităţilor/instituţiilor bugetare.

Evidenţa analitică se ţine pe tipuri şi clase de investiţii, pe emitenţi sau pe întreprinderi în care au fost investite mijloace, pe termenele de stingere – în registrul f.nr.10.

[Pct.3.4.18 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.163 din 28.12.2017, în vigoare 28.12.2017]

3.4.19. Grupa de conturi 415 *„Acţiuni şi alte forme de participare în capital în interiorul ţării”* cuprinde următoarele conturi:

4151 „Majorarea volumului acţiunilor şi a cotei părţi în capitalul social în interiorul ţării”

4152 „Micşorarea volumului acţiunilor şi a cotei părţi în capitalul social în interiorul ţării”

4153 „Investiţii în părţi legate şi nelegate”

[Pct.3.4.19 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.212 din 26.12.2018, în vigoare 25.01.2019]

3.4.20. La rîndul său contul 4151 *„Majorarea volumului acţiunilor şi a cotei părţi în capitalul social în interiorul ţării”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

41511 „Procurarea pachetelor de acţiuni”

41512 „Procurarea cotei părţi în capital social”.

41513 „Procurarea pachetelor de acţiuni nou-emise de banca de importanţă sistemică”

La subconturile date se reflectă procurarea pachetelor de acţiuni şi a cotei părţi în capital social pe piaţa internă.

Subcontul de nivelul I 41511 *„Procurarea pachetelor de acţiuni”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

415110 „Procurarea pachetelor de acţiuni”

La subcontul de nivelul II 415110 *„Procurarea pachetelor de acţiuni”* se reflectă procurarea pachetelor de acţiuni pe piaţa internă.

Subcontul de nivelul I 41512 *„Procurarea cotei părţi în capital social”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

415120 „Procurarea cotei părţi în capital social”.

La subcontul de nivelul II 415120 *„Procurarea cotei părţi în capital social”* se reflectă procurarea cotei părţi în capitalul social pe piaţa internă.

Subcontul de nivelul I 41513 „*Procurarea pachetelor de acţiuni nou-emise de banca de importanţă sistemică*” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

415131 „Procurarea pachetelor de acţiuni nou-emise de banca de importanţă sistemică”

La subcontul de nivelul II 415131 *„Procurarea pachetelor de acţiuni nou-emise de banca de importanţă sistemică”* se reflectă procurarea pachetelor de acţiuni nou-emise de banca de importanţă sistemică.

[Pct.3.4.20 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.143 din 20.08.2018, în vigoare 20.08.2018]

3.4.21. Contul 4152 *„Micşorarea volumului acţiunilor şi a cotei părţi în capitalul social în interiorul ţării”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

41523 „Privatizarea bunurilor proprietate publică”

41524 „Vînzarea apartamentelor către cetăţeni”.

La subconturile date se reflectă veniturile încasate de la realizarea acţiunilor pe piaţa internă şi din privatizarea bunurilor proprietate publică.

Evidenţa analitică a operaţiunilor la contul 4152 *„Micşorarea volumului acţiunilor şi a cotei părţi în capitalul social în interiorul ţării”* se ţine în registrul f.nr.10.

Subcontul de nivelul I 41523 „Privatizarea bunurilor proprietate publică” cuprinde următoarele subconturi de nivelul II:

415231 „Privatizarea bunurilor proprietate publică în bază de proiecte individuale”

415232 „Privatizarea pachetelor de acţiuni/cotelor sociale proprietate publică”

415233 „Privatizarea întreprinderilor de stat/municipale, ca complexe patrimoniale unice”

415234 „Privatizarea obiectelor nefinalizate, complexelor de bunuri, bunurilor imobile şi mobile, încăperilor nelocuibile”

415235 „Vânzarea terenurilor proprietate publică şi terenurilor aferente bunurilor imobile proprietate privată”.

415236 „Vânzarea pachetelor de acţiuni nou-emise de banca de importanţă sistemică”

La subcontul de nivelul II 415231 „Privatizarea bunurilor proprietate publică în bază de proiecte individuale” se reflectă mijloacele din privatizarea bunurilor proprietate publică în bază de proiecte individuale.

La subcontul de nivelul II 415232 „Privatizarea pachetelor de acţiuni/cotelor sociale proprietate publică” se reflectă mijloacele din privatizarea pachetelor de acţiuni/cotelor sociale proprietate publică.

La subcontul de nivelul II 415233 „Privatizarea întreprinderilor de stat/municipale, ca complexe patrimoniale unice” se reflectă mijloacele din privatizarea întreprinderilor de stat/municipale, ca complexe patrimoniale unice.

La subcontul de nivelul II 415234 „Privatizarea obiectelor nefinalizate, complexelor de bunuri, bunurilor imobile şi mobile, încăperilor nelocuibile” se reflectă mijloacele din privatizarea

obiectelor nefinalizate, complexelor de bunuri, bunurilor imobile şi mobile, încăperilor nelocuibile.

La subcontul de nivelul II 415235 „Vînzarea terenurilor proprietate publică şi terenurilor aferente bunurilor imobile proprietate privată” se reflectă mijloacele din vânzarea terenurilor proprietate publică şi terenurilor aferente bunurilor imobile proprietate privată.

La subcontul de nivelul II 415236 „Vânzarea pachetelor de acţiuni nou-emise de banca de importanţă sistemică” se reflectă mijloacele din vânzarea pachetelor de acţiuni nou-emise de banca de importanţă sistemică.

Subcontul de nivelul I 41524 *„Vînzarea apartamentelor către cetăţeni”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

415240 „Vînzarea apartamentelor către cetăţeni”

La subcontul de nivelul II 415240 *„Vînzarea apartamentelor către cetăţeni”* se reflectă vînzarea apartamentelor către cetăţeni.

[Pct.3.4.21 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.143 din 20.08.2018, în vigoare 20.08.2018]
[Pct.3.4.21 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.163 din 28.12.2017, în vigoare 28.12.2017]
[Pct.3.4.21 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.88 din 08.06.2017, în vigoare 01.01.2017]
[Pct.3.4.21 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.119 din 08.09.2016, în vigoare 23.09.2016]

3.4.21[1]. Contul 4153 „Investiţii în părţi legate şi nelegate” cuprinde următorul subcont de nivelul I:

41531 „Investiţii în părţi legate şi nelegate”.

Subcontul de nivelul I 41531 „Investiţii în părţi legate şi nelegate” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

415310 „Investiţii în părţi legate şi nelegate”

La subcontul de nivelul II 415310 „Investiţii în părţi legate şi nelegate” se reflectă valoarea bunurilor transmise în gestiune economică părţilor legate şi nelegate de către autorităţi bugetare.

[Pct.3.4.21[1] introdus prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.212 din 26.12.2018, în vigoare 25.01.2019]

Grupa de conturi 418 „Alte creanţe interne ale bugetului”

3.4.22. Grupa de conturi 418 „Alte creanţe interne ale bugetului” este destinată generalizării informaţiei privind alte creanţe interne ale bugetului, care nu pot fi reflectate la grupele de conturi relevante, precum şi mijloacele bugetare încasate în bugetul respectiv din rambursarea mijloacelor bugetare din anii precedenţi de către autorităţi/instituţii bugetare.

Grupa de conturi 418 *„Alte creanţe interne ale bugetului”* cuprinde următoarele conturi:

4181 „Alte creanţe interne ale bugetului”

Contul 4181 „Alte creanţe interne ale bugetului” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

41811 „Majorarea altor creanţe interne ale bugetului”

41812 „Micşorarea altor creanţe interne ale bugetului”

41813 „Rambursarea mijloacelor bugetare din anii precedenţi la buget”

Subcontul de nivelul I 41811 *„Majorarea altor creanţe interne ale bugetului”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

418110 „Majorarea altor creanţe interne ale bugetului”

La subcontul de nivelul II 418110 *„Majorarea altor creanţe interne ale bugetului”* se reflectă majorarea altor creanţe interne ale bugetului.

Subcontul de nivelul I 41812 *„Micşorarea altor creanţe interne ale bugetului”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

418120 „Micşorarea altor creanţe interne ale bugetului”

La subcontul de nivelul II 418120 „*Micşorarea altor creanţe interne ale bugetului”* se reflectă micşorarea altor creanţe interne ale bugetului.

Subcontul de nivelul I 41813 „Rambursarea mijloacelor bugetare din anii precedenţi la buget” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

418130 „Rambursarea mijloacelor bugetare din anii precedenţi la buget”.

La subcontul de nivelul II 418130 „Rambursarea mijloacelor bugetare din anii precedenţi la buget” se reflectă mijloacele bugetare încasate în bugetul respectiv din rambursarea mijloacelor bugetare din anii precedenţi de către autorităţi/instituţii bugetare.

[Pct.3.4.22 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.163 din 28.12.2017, în vigoare 28.12.2017]

Grupa de conturi 419 „Alte creanţe ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”

3.4.23. Grupa de conturi 419 *„Alte creanţe ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”* cuprinde conturi şi subconturi destinate generalizării informaţiei privind existenţa, înregistrarea şi achitarea creanţelor aferente decontărilor pe impozite, taxe, contribuţii de asigurări sociale, prime de asigurări medicale, cu clienţii – beneficiari de bunuri, lucrări şi servicii, cu furnizorii, personalul, altor creanţe.

3.4.24. Grupa de conturi 419 *„Alte creanţe ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”* cuprinde următoarele conturi:

4191 „Creanţe aferente decontărilor cu bugetul public naţional”

4192 „Creanţe ale clienţilor”

4193 „Avansuri acordate”

4194 „Creanţe aferente decontărilor cu personalul privind remunerarea muncii”

4195 „Creanţe aferente altor decontări cu personalul”

4196 „Creanţe aferente prestaţiilor sociale”

4197 „Creanţe privind bursele”

4198 „Alte creanţe”

4199 „Cheltuieli anticipate”.

3.4.25. Contul 4191 *„Creanţe aferente decontărilor cu bugetul public naţional”* este destinat generalizării informaţiei privind existenţa, formarea şi achitarea creanţelor aferente decontărilor cu bugetul public naţional.

Contul 4191 *„Creanţe aferente decontărilor cu bugetul public naţional”* este un cont de activ. În debitul acestui cont se înregistrează formarea creanţelor aferente decontărilor cu bugetul pe impozite şi taxe, pe contribuţii de asigurări sociale de stat, prime de asigurări medicale obligatorii, iar în credit – achitarea creanţelor menţionate. Soldul acestui cont este debitor şi reprezintă suma creanţelor aferente decontărilor cu bugetul public naţional la finele perioadei de gestiune.

3.4.26. Contul 4191 *„Creanţe aferente decontărilor cu bugetul public naţional”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

41911 „Creanţe aferente decontărilor pe impozite şi taxe”

41912 „Creanţe aferente decontărilor pe contribuţii de asigurări sociale de stat”

41913 „Creanţe aferente decontărilor pe prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală”

41919 „Alte creanţe aferente decontărilor cu bugetul public naţional”.

Subcontul de nivelul I 41911 *„Creanţe aferente decontărilor pe impozite şi taxe”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

419110 „Creanţe aferente decontărilor pe impozite şi taxe”

La subcontul de nivelul II 419110 *„Creanţe aferente decontărilor pe impozite şi taxe”* se ţine evidenţa creanţelor aferente decontărilor cu bugetul de stat şi bugetele locale pe impozite şi taxe.

Evidenţa analitică a creanţelor aferente decontărilor pe impozite şi taxe se ţine pe tipuri de impozite şi taxe aparte în registrul f.nr.10.

Subcontul de nivelul I 41912 *„Creanţe aferente decontărilor pe contribuţii de asigurări sociale de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

419120 „Creanţe aferente decontărilor pe contribuţii de asigurări sociale de stat”

La subcontul de nivelul II 419120 *„Creanţe aferente decontărilor pe contribuţii de asigurări sociale de stat”* se ţine evidenţa creanţelor aferente decontărilor cu bugetul asigurărilor sociale de stat.

Evidenţa analitică a creanţelor aferente decontărilor pe contribuţii de asigurări sociale de stat se ţine în registrul f.nr.10.

Subcontul de nivelul I 41913 *„Creanţe aferente decontărilor pe prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

419130 „Creanţe aferente decontărilor pe prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală”

La subcontul de nivelul II 419130 *„Creanţe aferente decontărilor pe prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală”* se ţine evidenţa creanţelor aferente decontărilor cu fondurile asigurări obligatorii de asistenţă medicală.

Evidenţa analitică a creanţelor aferente decontărilor pe prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală se ţine în registrul f.nr.10.

Subcontul de nivelul I 41919 *„Alte creanţe aferente decontărilor cu bugetul public naţional”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

419190 „Alte creanţe aferente decontărilor cu bugetul public naţional”

La subcontul de nivelul II 419190 *„Alte creanţe aferente decontărilor cu bugetul public naţional”* se ţine evidenţa altor creanţe aferente decontărilor cu bugetul public naţional.

3.4.27. Contul 4192 *„Creanţe ale clienţilor”* este destinat generalizării informaţiei privind existenţa, formarea şi achitarea creanţelor aferente decontărilor cu clienţii instituţiei bugetare pentru bunuri livrate, lucrări executate şi servicii prestate.

Contul 4192 *„Creanţe ale clienţilor”* este un cont de activ. În debitul acestui cont se reflectă formarea creanţelor, iar în credit – achitarea acestora. Soldul acestui cont este debitor şi reprezintă suma creanţelor la finele perioadei de gestiune.

3.4.28. Contul 4192 *„Creanţe ale clienţilor”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

41921 „Creanţe ale clienţilor din cadrul sistemul bugetar”

41922 „Creanţe ale clienţilor din afara sistemului bugetar”

41923 „Creanţe aferente tipurilor speciale de plăţi”.

Subcontul de nivelul I 41921 *„Creanţe ale clienţilor din cadrul sistemul bugetar”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

419210 „Creanţe ale clienţilor din cadrul sistemul bugetar”

La subcontul de nivelul II 419210 *„Creanţe ale clienţilor din cadrul sistemul bugetar”* se ţine evidenţa creanţelor aferente decontărilor cu clienţii – entităţi din cadrul sistemului bugetar.

Evidenţa analitică a creanţelor clienţilor din cadrul sistemului bugetar se ţine pe fiecare debitor.

Subcontul de nivelul I 41922 *„Creanţe ale clienţilor din afara sistemului bugetar”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

419220 „Creanţe ale clienţilor din afara sistemului bugetar”

La subcontul de nivelul II 419220 *„Creanţe ale clienţilor din afara sistemului bugetar”* se ţine evidenţa creanţelor aferente decontărilor cu clienţii – agenţi economici din afara sistemului bugetar.

Subcontul de nivelul I 41923 „*Creanţe aferente tipurilor speciale de plăţi”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

419230 „Creanţe aferente tipurilor speciale de plăţi”

La subcontul de nivelul II 419230 *„Creanţe aferente tipurilor speciale de plăţi”* se ţine evidenţa decontărilor cu părinţii pentru întreţinerea copiilor.

Evidenţa analitică a creanţelor clienţilor din afara sistemului bugetar se ţine pe fiecare debitor.

3.4.29. Contul 4193 *„Avansuri acordate”* este destinat generalizării informaţiei privind avansurile acordate furnizorilor, antreprenorilor, prestatorilor de servicii în contul livrării bunurilor, executării lucrărilor, prestării serviciilor.

Contul 4193 *„Avansuri acordate”* este un cont de activ. În debitul acestui cont se reflectă sumele avansurilor acordate, iar în credit – înregistrarea avansurilor pentru stingerea datoriilor faţă de furnizori sau antreprenori. Soldul acestui cont este debitor şi reprezintă sumele avansurilor acordate.

3.4.30. Contul 4193 *„Avansuri acordate”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

41931 „Avansuri acordate instituţiilor din cadrul sistemul bugetar”

41932 „Avansuri acordate entităţilor din afara sistemului bugetar”.

Subcontul de nivelul I 41931 *„Avansuri acordate instituţiilor din cadrul sistemul bugetar”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

419310 „Avansuri acordate instituţiilor din cadrul sistemul bugetar”

La subcontul de nivelul II 419310 *„Avansuri acordate instituţiilor din cadrul sistemul bugetar”* se ţine evidenţa avansurilor acordate instituţiilor din cadrul sistemului bugetar. Evidenţa analitică a avansurilor acordate instituţiilor din cadrul sistemul bugetar se ţine pe fiecare beneficiar de avans în registrul f.nr.10.

Subcontul de nivelul I 41932 *„Avansuri acordate entităţilor din afara sistemului bugetar”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

419320 „Avansuri acordate entităţilor din afara sistemului bugetar”

La subcontul de nivelul II 419320 *„Avansuri acordate entităţilor din afara sistemului bugetar”* se ţine evidenţa avansurilor acordate furnizorilor şi antreprenorilor – agenţi economici din afara sistemului bugetar. Evidenţa analitică a avansurilor acordate entităţilor din afara sistemului bugetar se ţine pe fiecare beneficiar de avans în registrul f.nr.10.

3.4.31. Contul 4194 *„Creanţe aferente decontărilor cu personalul privind remunerarea muncii”* este destinat generalizării informaţiei privind existenţa, formarea şi achitarea creanţelor aferente decontărilor cu personalul privind remunerarea muncii şi privind impozitele.

Contul 4194 *„Creanţe aferente decontărilor cu personalul privind remunerarea muncii”* este un cont de activ. În debitul acestui cont se reflectă înregistrarea creanţelor aferente decontărilor cu personalul privind remunerarea muncii şi privind impozitele, iar în credit – achitarea creanţelor. Soldul acestui cont este debitor şi reprezintă datoriile personalului faţă de instituţia bugetară. Evidenţa analitică a creanţelor aferente decontărilor cu personalul privind remunerarea muncii se ţine în registrul f.nr.10.

3.4.32. Contul 4194 *„Creanţe aferente decontărilor cu personalul privind remunerarea muncii”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

41941 „Creanţe aferente decontărilor pentru remunerarea muncii”

41942 „Creanţe aferente decontărilor personalului privind impozitele”

41943 „Creanţe aferente decontărilor personalului privind contribuţiile individuale de asigurări sociale de stat”

41944 „Creanţe aferente decontărilor personalului privind primele de asigurare obligatorie de asistenţă medicală”

41945 „Creanţe aferente decontărilor cu membrii sindicatelor privind cotizaţiile de membru al sindicatului”

41946 „Creanţe aferente decontărilor privind virările fără numerar în baza contractelor de asigurare benevolă”

41947 „Creanţe aferente decontărilor privind titlurile executorii”

41949 „Alte creanţe aferente decontărilor personalului privind retribuirea muncii”.

Subcontul de nivelul I 41941 *„Creanţe aferente decontărilor pentru remunerarea muncii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

419410 „Creanţe aferente decontărilor pentru remunerarea muncii”

La subcontul de nivelul II 419410 *„Creanţe aferente decontărilor pentru remunerarea muncii”* se ţine evidenţa creanţelor aferente decontărilor personalului pentru remunerarea muncii.

Evidenţa analitică se ţine pe debitori.

Subcontul de nivelul I 41942 *„Creanţe aferente decontărilor personalului privind impozitele”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

419420 „Creanţe aferente decontărilor personalului privind impozitele”

La subcontul de nivelul II 419420 *„Creanţe aferente decontărilor personalului privind impozitele”* se ţine evidenţa creanţelor aferente decontărilor personalului privind impozitul pe venit.

Subcontul de nivelul I 41943 *„Creanţe aferente decontărilor personalului privind contribuţiile individuale de asigurări sociale de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

419430 „Creanţe aferente decontărilor personalului privind contribuţiile individuale de asigurări sociale de stat”

La subcontul de nivelul II 419430 *„Creanţe aferente decontărilor personalului privind contribuţiile individuale de asigurări sociale de stat”* se ţine evidenţa creanţelor aferente contribuţiilor individuale de asigurări sociale de stat obligatorii ale angajaţilor.

Subcontul de nivelul I 41944 *„Creanţe aferente decontărilor personalului privind primele de asigurare obligatorie de asistenţă medicală”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

419440 „Creanţe aferente decontărilor personalului privind primele de asigurare obligatorie de asistenţă medicală”

La subcontul de nivelul II 419440 *„Creanţe aferente decontărilor personalului privind primele de asigurare obligatorie de asistenţă medicală”* se ţine evidenţa creanţelor aferente decontărilor personalului instituţiei pe prime de asigurări obligatorii de asistenţă medicală.

Subcontul de nivelul I 41945 *„Creanţe aferente decontărilor cu membrii sindicatelor privind cotizaţiile de membru al sindicatului”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

419450 „Creanţe aferente decontărilor cu membrii sindicatelor privind cotizaţiile de membru al sindicatului”

La subcontul de nivelul II 419450 *„Creanţe aferente decontărilor cu membrii sindicatelor privind cotizaţiile de membru al sindicatului”* se ţine evidenţa creanţelor aferente decontărilor personalului pe cotizaţii de membru al sindicatului.

Subcontul de nivelul I 41946 *„Creanţe aferente decontărilor privind virările fără numerar în baza contractelor de asigurare benevolă”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

419460 „Creanţe aferente decontărilor privind virările fără numerar în baza contractelor de asigurare benevolă”

La subcontul de nivelul II 419460 *„Creanţe aferente decontărilor privind virările fără numerar în baza contractelor de asigurare benevolă”* se ţine evidenţa creanţelor aferente decontărilor personalului cu companiile de asigurări.

Subcontul de nivelul I 41947 *„Creanţe aferente decontărilor privind titlurile executorii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

419470 „Creanţe aferente decontărilor privind titlurile executorii”

La subcontul de nivelul II 419470 *„Creanţe aferente decontărilor privind titlurile executorii”* se ţine evidenţa creanţelor aferente decontărilor personalului pentru plăţi în baza deciziilor instanţelor judecătoreşti.

Subcontul de nivelul I 41949 *„Alte creanţe aferente decontărilor personalului privind retribuirea muncii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

419490 „Alte creanţe aferente decontărilor personalului privind retribuirea muncii”

La subcontul de nivelul II 419490 *„Alte creanţe aferente decontărilor personalului privind retribuirea muncii”* se ţine evidenţa altor creanţe aferente decontărilor pentru retribuirea muncii.

3.4.33. Contul 4195 *„Creanţe aferente altor decontări cu personalul”* este destinat generalizării informaţiei privind existenţa, formarea şi achitarea creanţelor aferente decontărilor cu personalul privind alte operaţiuni decît remunerarea muncii.

Contul 4195 *„Creanţe aferente altor decontări cu personalul”* este un cont de activ. În debitul acestui cont se reflectă înregistrarea creanţelor aferente decontărilor cu titularii de avans, decontărilor cu personalul privind recuperării daunei materiale, altor operaţiuni, iar în credit – achitarea creanţelor. Soldul acestui cont este debitor şi reprezintă datoriile personalului faţă de instituţia bugetară.

Evidenţa analitică se ţine pe debitori.

3.4.34. Contul 4195 *„Creanţe aferente altor decontări cu personalul”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

41951 „Creanţe aferente decontărilor cu titularii de avans”

41952 „Creanţe aferente decontărilor cu personalul privind recuperarea daunei materiale şi lipsurilor”

41953 „Creanţe ale personalului privind alte operaţiuni”.

Subcontul de nivelul I 41951 *„Creanţe aferente decontărilor cu titularii de avans”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

419510 „Creanţe aferente decontărilor cu titularii de avans”

La subcontul de nivelul II 419510 *„Creanţe aferente decontărilor cu titularii de avans”* se ţine evidenţa avansurilor eliberate titularilor de avans pentru procurarea bunurilor şi achitarea lucrărilor şi serviciilor care nu pot fi efectuate prin virament. Avansurile spre decontare se eliberează numai persoanelor care lucrează în instituţia dată. Avansurile spre decontare se eliberează conform ordinului conducătorului instituţiei în baza cererii în scris a destinatarului, indicîndu-se destinaţia avansului. Pe cererea de eliberare a sumelor spre decontare lucrătorul contabilităţii înscrie subdiviziunea devizului la care vor fi raportate cheltuielile şi notează lipsa restanţelor pentru avansurile precedente din partea titularului de avans.

Subcontul de nivelul I 41952 *„Creanţe aferente decontărilor cu personalul privind recuperarea daunei materiale şi lipsurilor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

419520 „Creanţe aferente decontărilor cu personalul privind recuperarea daunei materiale şi lipsurilor”

La subcontul de nivelul II 419520 „Creanţe aferente decontărilor cu personalul privind recuperarea daunei materiale şi lipsurilor” se ţine evidenţa creanţelor faţă de instituţia bugetară, a lipsurilor şi delapidărilor depistate care sunt puse pe seama persoanelor culpabile, în suma indicată în actul de control sau de revizie, precum şi lipsurile şi delapidările de mijloace băneşti şi valori materiale puse pe seama persoanelor culpabile în baza hotărârilor instanţelor judecătoreşti.

În cazul când materialele se transmit în organele de anchetă, suma lipsurilor şi delapidărilor de mijloace băneşti şi valori materiale se trece la subcontul extrabilanţier 822710.

Evidenţa analitică pentru acest subcont se ţine în registrul f.nr.10 pe fiecare persoană fizică sau juridică culpabilă, data apariţiei creanţei şi suma lipsă.

Subcontul de nivelul I 41953 *„Creanţe ale personalului privind alte operaţiuni”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

419530 „Creanţe ale personalului privind alte operaţiuni”

La subcontul de nivelul II 419530 *„Creanţe ale personalului privind alte operaţiuni”* se ţine evidenţa creanţelor aferente decontărilor cu angajaţii privind alte operaţiuni.

[Pct.3.4.34 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.212 din 26.12.2018, în vigoare 25.01.2019]

3.4.35. Contul 4196 *„Creanţe aferente prestaţiilor sociale”* este destinat generalizării informaţiei privind existenţa, formarea şi achitarea creanţelor aferente prestaţiilor sociale (pensii, indemnizaţii, alocaţii etc.).

Contul 4196 *„Creanţe aferente prestaţiilor sociale”* este un cont de activ. În debitul acestui cont se reflectă înregistrarea creanţelor aferente prestaţiilor sociale, iar în credit – achitarea creanţelor. Soldul acestui cont este debitor şi reprezintă datoriile beneficiarilor de prestaţii sociale la finele perioadei de gestiune.

Evidenţa analitică se ţine pe debitori.

3.4.36. Contul 4196 *„Creanţe aferente prestaţiilor sociale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

41961 „Creanţe aferente prestaţiilor de asigurări sociale”

41962 „Creanţe aferente prestaţiilor de asistenţă socială”

41963 „Creanţe aferente prestaţiilor sociale ale angajatorilor”

41964 „Creanţe ale distribuitorilor de prestaţii (CNAS)”.

Subcontul de nivelul I 41961 *„Creanţe aferente prestaţiilor de asigurări sociale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

419610 „Creanţe aferente prestaţiilor de asigurări sociale”

La subcontul de nivelul II 419610 *„Creanţe aferente prestaţiilor de asigurări sociale”* se ţine evidenţa creanţelor aferente decontărilor pe prestaţii de asigurări sociale prin sistemul public de asigurări sociale – pensii, indemnizaţii, ajutoare, alte prestaţii de asigurări sociale.

Subcontul de nivelul I 41962 *„Creanţe aferente prestaţiilor de asistenţă socială”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

419620 „Creanţe aferente prestaţiilor de asistenţă socială”

La subcontul de nivelul II 419620 *„Creanţe aferente prestaţiilor de asistenţă socială”* se ţine evidenţa creanţelor aferente prestaţiilor de asistenţă socială, care sînt în afara sistemului public de asigurări sociale – pensii, suplimente la pensii, indemnizaţii, ajutoare, compensaţii, alte prestaţii de asistenţă socială.

Subcontul de nivelul I 41963 *„Creanţe aferente prestaţiilor sociale ale angajatorilor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

419630 „Creanţe aferente prestaţiilor sociale ale angajatorilor”

La subcontul de nivelul II 419630 *„Creanţe aferente prestaţiilor sociale ale angajatorilor”* se ţine evidenţa creanţelor aferente susţinerii sociale a angajaţilor de către patron din contul mijloacelor instituţiei bugetare – pensii militarilor în termen şi membrilor familiilor lor, indemnizaţiile personalului misiunilor diplomatice şi celor speciale peste hotare, indemnizaţii la eliberare, alte prestaţii ale angajatorului.

Subcontul de nivelul I 41964 *„Creanţe ale distribuitorilor de prestaţii (CNAS)”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

419640 „Creanţe ale distribuitorilor de prestaţii (CNAS)”

La subcontul de nivelul II 419640 *„Creanţe ale distribuitorilor de prestaţii (CNAS)”* se ţine evidenţa creanţelor ale distribuitorilor de prestaţii (CNAS).

3.4.37. Contul 4197 *„Creanţe privind bursele”* este destinat generalizării informaţiei privind existenţa, formarea şi achitarea creanţelor aferente decontărilor cu bursierii.

Contul 4197 *„Creanţe privind bursele”* este un cont de activ. În debitul acestui cont se reflectă înregistrarea creanţelor privind bursele, iar în credit – achitarea creanţelor. Soldul acestui cont este debitor şi reprezintă datoriile debitorilor la finele perioadei de gestiune.

Evidenţa analitică se ţine pe debitori.

Conturile personale ale bursierilor se ţin pe formulare stabilite de autorităţile centrale respective.

3.4.38. Contul 4197 *„Creanţe privind bursele”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

41971 „Creanţe privind bursele de studii studenţilor de peste hotarele Republicii Moldova”

41972 „Creanţe privind bursele de studii studenţilor autohtoni”

41973 „Creanţe privind bursele sociale studenţilor de peste hotarele Republicii Moldova”

41974 „Creanţe privind bursele sociale studenţilor autohtoni”

41979 „Creanţe privind alte plăţi asociate cu bursele”.

Subcontul de nivelul I 41971 *„Creanţe privind bursele de studii studenţilor de peste hotarele Republicii Moldova”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

419710 „Creanţe privind bursele de studii studenţilor de peste hotarele Republicii Moldova”

La subcontul de nivelul II 419710 *„Creanţe privind bursele de studii studenţilor de peste hotarele Republicii Moldova”* se ţine evidenţa creanţelor aferente burselor de studii studenţilor de peste hotarele republicii – burselor elevilor, studenţilor, rezidenţilor, medicilor secundari, magiştrilor din alte state în baza acordurilor internaţionale de colaborare în vigoare.

Subcontul de nivelul I 41972 *„Creanţe privind bursele de studii studenţilor autohtoni”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

419720 „Creanţe privind bursele de studii studenţilor autohtoni”

La subcontul de nivelul II 419720 *„Creanţe privind bursele de studii studenţilor autohtoni”* se ţine evidenţa creanţelor aferente burselor de studii studenţilor autohtoni – burselor elevilor, studenţilor, doctoranzilor, sportivilor şi altor categorii de persoane autohtone care beneficiază de burse.

Subcontul de nivelul I 41973 *„Creanţe privind bursele sociale studenţilor de peste hotarele Republicii Moldova”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

419730 „Creanţe privind bursele sociale studenţilor de peste hotarele Republicii Moldova”

La subcontul de nivelul II 419730 *„Creanţe privind bursele sociale studenţilor de peste hotarele Republicii Moldova”* se ţine evidenţa creanţelor aferente burselor sociale studenţilor de

peste hotarele republicii – burselor sociale elevilor, studenţilor, rezidenţilor, medicilor secundari, magiştrilor din alte state în baza acordurilor internaţionale de colaborare în vigoare.

Subcontul de nivelul I 41974 *„Creanţe privind bursele sociale studenţilor autohtoni”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

419740 „Creanţe privind bursele sociale studenţilor autohtoni”

La subcontul de nivelul II 419740 *„Creanţe privind bursele sociale studenţilor autohtoni”* se ţine evidenţa creanţelor aferente burselor sociale studenţilor autohtoni – burselor sociale elevilor, studenţilor, doctoranzilor, sportivilor şi altor categorii de persoane autohtone care beneficiază de burse.

Subcontul de nivelul I 41979 *„Creanţe privind alte plăţi asociate cu bursele”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

419790 „Creanţe privind alte plăţi asociate cu bursele”

La subcontul de nivelul II 419790 *„Creanţe privind alte plăţi asociate cu bursele”* se ţine evidenţa creanţelor aferente altor plăţi asociate cu bursele.

3.4.39. Contul 4198 *„Alte creanţe”* este destinat generalizării informaţiei privind existenţa, formarea şi achitarea altor creanţe, neprevăzute în conturile sus-menţionate.

Contul 4198 *„Alte creanţe”* este un cont de activ. În debitul acestui cont se reflectă înregistrarea creanţelor, iar în credit – achitarea creanţelor. Soldul acestui cont este debitor şi reprezintă datoriile debitorilor la finele perioadei de gestiune.

Evidenţa analitică se ţine pe debitori.

Contul 4198 *„Alte creanţe”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

41980 „Alte creanţe”

Subcontul de nivelul I 41980 *„Alte creanţe”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

419800 „Alte creanţe”

La subcontul de nivelul II 419800 *„Alte creanţe”* se ţine evidenţa altor creanţe, neprevăzute în subconturile precedente.

[Pct.3.4.39 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.212 din 26.12.2018, în vigoare 25.01.2019]

[Pct.3.4.39 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.171 din 05.10.2018, în vigoare 19.10.2018]

3.4.40. Contul 4199 *„Cheltuieli anticipate”* este destinat generalizării informaţiei privind cheltuielile efectuate în perioada de gestiune curentă şi care urmează a fi trecute la cheltuieli în perioadele viitoare.

Contul 4199 *„Cheltuieli anticipate”* este cont de activ. În debitul acestui cont se reflectă cheltuielile curente aferente perioadelor de gestiune viitoare, iar în credit – atribuirea acestora la cheltuieli în perioada ulterioară. Soldul acestui cont este debitor şi reprezintă suma cheltuielilor anticipate la finele perioadei de gestiune care urmează a fi repartizate în perioadele viitoare.

Evidenţa analitică se ţine pe tipuri de cheltuieli anticipate.

Contul 4199 *„Cheltuieli anticipate”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

41990 „Cheltuieli anticipate”

Subcontul de nivelul I 41990 *„Cheltuieli anticipate”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

419900 „Cheltuieli anticipate”

La subcontul de nivelul II 419900 *„Cheltuieli anticipate”* se ţine evidenţa cheltuielilor efectuate în perioada de gestiune curentă şi care urmează a fi trecute la cheltuieli în perioadele viitoare.

Subclasa 42 „Diferenţa de curs valutar”

Subclasa 42 *„Diferenţa de curs valutar”* cuprinde următoarele grupe de conturi:

421 „Diferenţa de curs pozitivă”

422 „Diferenţa de curs negativă”

423 „Diferenţa de curs pozitivă pentru mijloacele temporar intrate în posesia instituţiilor”

424 „Diferenţa de curs negativă pentru mijloacele temporar intrate în posesia instituţiilor”

Grupa de conturi 421 „Diferenţa de curs pozitivă”

3.4.41. Grupa de conturi 421 *„Diferenţa de curs pozitivă”* cuprinde următorul cont:

4210 „Diferenţa de curs pozitivă”

Contul 4210 *„Diferenţa de curs pozitivă”* este destinat generalizării informaţiei privind diferenţa de curs pozitivă, este un cont de pasiv.

Contul 4210 *„Diferenţa de curs pozitivă”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

42100 „Diferenţa de curs pozitivă”

Subcontul de nivelul I 42100 *„Diferenţa de curs pozitivă”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

421000 „Diferenţa de curs pozitivă”

La subcontul de nivelul II 421000 *„Diferenţa de curs pozitivă”* se ţine evidenţa diferenţei de curs pozitive.

3.4.42. Grupa de conturi 422 *„Diferenţa de curs negativă”* cuprinde următorul cont:

4220 „Diferenţa de curs negativă”

Contul 4220 *„Diferenţa de curs negativă”* este destinat generalizării informaţiei privind diferenţa de curs negativă, este un cont de activ.

Contul 4220 *„Diferenţa de curs negativă”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

42200 „Diferenţa de curs negativă”

Subcontul de nivelul I 42200 *„Diferenţa de curs negativă”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

422000 „Diferenţa de curs negativă”

La subcontul de nivelul II 422000 *„Diferenţa de curs negativă”* se ţine evidenţa diferenţei de curs negative.

3.4.43. Grupa de conturi 423 *„Diferenţa de curs pozitivă pentru mijloacele temporar intrate în posesia instituţiilor”* cuprinde următorul cont:

4230 „Diferenţa de curs pozitivă pentru mijloacele temporar intrate în posesia instituţiilor”

Contul 4230 *„Diferenţa de curs pozitivă pentru mijloacele temporar intrate în posesia instituţiilor”* este destinat generalizării informaţiei privind diferenţa de curs pozitivă pentru mijloacele temporar intrate în posesia instituţiilor, este un cont de pasiv.

Contul 4230 *„Diferenţa de curs pozitivă pentru mijloacele temporar intrate în posesia instituţiilor”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

42300 „Diferenţa de curs pozitivă pentru mijloacele temporar intrate în posesia instituţiilor”

Subcontul de nivelul I 42300 *„Diferenţa de curs pozitivă pentru mijloacele temporar intrate în posesia instituţiilor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

423000 „Diferenţa de curs pozitivă pentru mijloacele temporar intrate în posesia instituţiilor”

La subcontul de nivelul II 423000 *„Diferenţa de curs pozitivă pentru mijloacele temporar intrate în posesia instituţiilor”* se ţine evidenţa diferenţei de curs pozitive pentru mijloacele temporar intrate în posesia instituţiilor.

3.4.44. Grupa de conturi 424 *„Diferenţa de curs negativă pentru mijloacele temporar intrate în posesia instituţiilor”* cuprinde următorul cont:

4240 „Diferenţa de curs negativă pentru mijloacele temporar intrate în posesia instituţiilor”

Contul 4240 *„Diferenţa de curs negativă pentru mijloacele temporar intrate în posesia instituţiilor”* este destinat generalizării informaţiei privind diferenţa de curs negativă pentru mijloacele temporar intrate în posesia instituţiilor, este un cont de activ.

Contul 4240 *„Diferenţa de curs negativă pentru mijloacele temporar intrate în posesia instituţiilor”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

42400 „Diferenţa de curs negativă pentru mijloacele temporar intrate în posesia instituţiilor”

Subcontul de nivelul I 42400 *„Diferenţa de curs negativă pentru mijloacele temporar intrate în posesia instituţiilor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

424000 „Diferenţa de curs negativă pentru mijloacele temporar intrate în posesia instituţiilor”

La subcontul de nivelul II 424000 *„Diferenţa de curs negativă pentru mijloacele temporar intrate în posesia instituţiilor”* se ţine evidenţa diferenţei de curs negative pentru mijloacele temporar intrate în posesia instituţiilor.

Subclasa 43 „Mijloace băneşti”

3.4.45. Subclasa ***43 „Mijloace băneşti”*** conţine grupe de conturi, conturi şi subconturi destinate generalizării informaţiei privind existenţa şi mişcarea mijloacelor băneşti în valută naţională şi valută străină.

Subclasa 43 *„Mijloace băneşti”* este o subclasă de conturi de activ. În debitul acestor conturi se reflectă încasarea mijloacelor băneşti, iar în credit – utilizarea acestora.

Soldul acestor conturi este debitor şi reprezintă soldul mijloacelor băneşti existente la finele perioadei de gestiune.

3.4.46. Subclasa 43 *„Mijloace băneşti”* cuprinde următoarele grupe de conturi:

431 „Conturi curente în sistemul trezorerial”

432 „Conturi curente în afara sistemului trezorerial”

433 „Depozite”

434 „Casa”

435 „Sume în drum”

436 „Acreditive”

439 „Alte valori şi mijloace băneşti”.

Grupa de conturi 431 „Conturi curente în sistemul trezorerial”

3.4.47. La grupa de conturi 431 *„Conturi curente în sistemul trezorerial”* autorităţile/instituţiile bugetare ţin evidenţa mijloacelor băneşti în valută naţională şi străină, gestionate prin conturile trezoreriale.

Evidenţa analitică a mijloacelor băneşti pe conturi curente în sistemul trezorerial în valută străină se ţine pe tipuri de valută, recalculată în valută naţională.

Evidenţa operaţiilor de circulaţie a mijloacelor în conturile curente în sistemul trezorerial în monedă naţională şi în valută străină în autorităţile/instituţiile bugetare se ţine în borderoul cumulativ al circulaţiei mijloacelor în conturile curente bugetare f.nr.NC-2 (notă de contabilitate nr.2).

Grupa de conturi 431 *„Conturi curente în sistemul trezorerial”* cuprinde următoarele conturi:

4311 „Conturi curente în sistemul trezorerial în monedă naţională”

4312 „Conturi curente în sistemul trezorerial în valută străină”.

Contul 4311 *„Conturi curente în sistemul trezorerial în monedă naţională”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

43110 „Conturi curente în sistemul trezorerial în monedă naţională”

Subcontul de nivelul I 43110 *„Conturi curente în sistemul trezorerial în monedă naţională”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

431100 „Conturi curente în sistemul trezorerial în monedă naţională”

La subcontul de nivelul II 431100 *„Conturi curente în sistemul trezorerial în monedă naţională”* se ţine evidenţa existenţa şi mişcarea mijloacelor băneşti ale autorităţilor/instituţiilor bugetare în monedă naţională, gestionate prin conturile trezoreriale.

Contul 4312 *„Conturi curente în sistemul trezorerial în valută străină”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

43120 „Conturi curente în sistemul trezorerial în valută străină”

Subcontul de nivelul I 43120 *„Conturi curente în sistemul trezorerial în valută străină”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

431200 „Conturi curente în sistemul trezorerial în valută străină”

La subcontul de nivelul II 431200 *„Conturi curente în sistemul trezorerial în valută străină”* se ţine evidenţa existenţa şi mişcarea mijloacelor băneşti ale autorităţilor/instituţiilor bugetare în valută străină, gestionate prin conturile trezoreriale.

Grupa de conturi 432 „Conturi curente în afara sistemului trezorerial”

3.4.48. La grupa de conturi 432 *„Conturi curente în afara sistemului trezorerial”* autorităţile/instituţiile bugetare ţin evidenţa mijloacelor băneşti în valută naţională şi străină, gestionate prin conturile bancare, deschise în baza autorizaţiilor eliberate de către Ministerul Finanţelor.

La grupa de conturi 432 *„Conturi curente în afara sistemului trezorerial* „Trezoreriile regionale ale Ministerului Finanţelor reflectă în baza rapoartelor prezentate mijloacele băneşti ale autorităţilor/instituţiilor bugetare gestionate prin conturi bancare.

Evidenţa analitică a mijloacelor băneşti pe conturi curente în afara sistemului trezorerial în valută străină se ţine pe tipuri de valută, recalculată în valută naţională.

Grupa de conturi 432 *„Conturi curente în afara sistemului trezorerial”* cuprinde următoarele conturi:

4321 „Conturi curente în afara sistemului trezorerial în monedă naţională”

4322 „Conturi curente în afara sistemului trezorerial în valută străină”.

Contul 4321 *„Conturi curente în afara sistemului trezorerial în monedă naţională”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

43210 „Conturi curente în afara sistemului trezorerial în monedă naţională”

Subcontul de nivelul I 43210 *„Conturi curente în afara sistemului trezorerial în monedă naţională”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

432100 „Conturi curente în afara sistemului trezorerial în monedă naţională”

La subcontul de nivelul II 432100 *„Conturi curente în afara sistemului trezorerial în monedă naţională”* se ţine evidenţa existenţa şi mişcarea mijloacelor băneşti ale autorităţilor/instituţiilor bugetare în monedă naţională, gestionate prin conturile bancare.

Contul 4322 *„Conturi curente în afara sistemului trezorerial în valută străină”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

43220 „Conturi curente în afara sistemului trezorerial în valută străină”

Subcontul de nivelul I 43220 *„Conturi curente în afara sistemului trezorerial în valută străină”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

432200 „Conturi curente în afara sistemului trezorerial în valută străină”

La subcontul de nivelul II 432200 *„Conturi curente în afara sistemului trezorerial în valută străină”* se ţine evidenţa existenţa şi mişcarea mijloacelor băneşti ale autorităţilor/instituţiilor bugetare în valută străină, gestionate prin conturile bancare.

Grupa de conturi 433 „Depozite”

3.4.49. Grupa de conturi 433 *„Depozite”* este destinată generalizării informaţiei privind existenţa şi mişcarea mijloacelor băneşti în conturile de depozite.

Grupa de conturi 433 *„Depozite”* este o grupă de conturi de activ. În debitul acestor conturi se reflectă transferarea mijloacelor la conturile de depozite, iar în credit – retragerea mijloacelor băneşti din aceste conturi.

Soldul acestor conturi este debitor şi reprezintă soldul depozitelor la finele perioadei de gestiune.

Contabilitatea analitică se ţine pe conturile de depozite.

Grupa de conturi 433 *„Depozite”* cuprinde următoarele conturi:

4331 „Depozite în Banca Naţională a Moldovei”

4332 „Depozite în bănci comerciale”.

Contul 4331 *„Depozite în Banca Naţională a Moldovei”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

43311 „Depozite în Banca Naţională a Moldovei în monedă naţională”

43312 „Depozite în Banca Naţională a Moldovei în valută străină”.

Subcontul de nivelul I 43311 *„Depozite în Banca Naţională a Moldovei în monedă naţională”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

433110 „Depozite în Banca Naţională a Moldovei în monedă naţională”

La subcontul de nivelul II 433110 *„Depozite în Banca Naţională a Moldovei în monedă naţională”* se ţine evidenţa la existenţa şi mişcarea mijloacelor băneşti în monedă naţională în conturile de depozit a Băncii Naţionale a Moldovei.

Subcontul de nivelul I 43312 *„Depozite în Banca Naţională a Moldovei în valută străină”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

433120 „Depozite în Banca Naţională a Moldovei în valută străină”

La subcontul de nivelul II 433120 *„Depozite în Banca Naţională a Moldovei în valută străină”* se ţine evidenţa la existenţa şi mişcarea mijloacelor băneşti în valută străină în conturile de depozit a Băncii Naţionale a Moldovei.

3.4.50. La contul 4332 *„Depozite în bănci comerciale”* se reflectă se reflectă existenţa şi mişcarea mijloacelor băneşti în monedă naţională şi în valută străină în conturile de depozit în băncile comerciale.

Contul 4332 *„Depozite în bănci comerciale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

43321 „Depozite în bănci comerciale în monedă naţională”

43322 „Depozite în bănci comerciale în valută străină”.

Subcontul de nivelul I 43321 *„Depozite în bănci comerciale în monedă naţională”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

433210 „Depozite în bănci comerciale în monedă naţională”

La subcontul de nivelul II 433210 *„Depozite în bănci comerciale în monedă naţională”* se ţine evidenţa la existenţa şi mişcarea mijloacelor băneşti în monedă naţională în conturile de depozit în băncile comerciale.

Subcontul de nivelul I 433210 *„Depozite în bănci comerciale în monedă naţională”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

433210 „Depozite în bănci comerciale în monedă naţională”

La subcontul de nivelul II 433220 *„Depozite în bănci comerciale în valută străină”* se ţine evidenţa la existenţa şi mişcarea mijloacelor băneşti în valută străină în conturile de depozit în băncile comerciale.

Grupa de conturi 434 „Casa”

3.4.51. Grupa de conturi 434 *„Casa”* este destinată generalizării informaţiei privind existenţa şi mişcarea mijloacelor băneşti în valută naţională şi valută străină în casieriile autorităţilor/instituţiilor bugetare.

La perfectarea şi evidenţa operaţiilor de casă instituţiile şi contabilităţile centralizate se conduc de prevederile Hotărîrii Guvernului Republicii Moldova nr.764 din 25 noiembrie 1992 „Privind aprobarea Normelor pentru efectuarea operaţiunilor de casă în economia naţională a Republicii Moldova” şi Hotărîrii Guvernului nr.474 din 28 aprilie 1998 „Cu privire la aplicarea maşinilor de casă şi control cu memorie fiscală pentru efectuarea decontărilor în numerar”.

Delegaţiile de retragere a numerarului de la contul curent, de regulă, se eliberează pe numele casierului sau persoanei care îl înlocuieşte.

În instituţiile cu multe subdiviziuni sau care sînt deservite de o contabilitate centralizată, plata salariilor şi indemnizaţiilor pentru pierderea temporară a capacităţii de muncă, burselor, pensiilor etc., achitarea unor cheltuieli neînsemnate pentru necesităţile gospodăreşti se poate efectua, conform ordinului în scris al primarului sau conducătorului instituţiei, de către alte persoane, cu excepţia casierilor, cu care se încheie contracte în scris privind răspunderea materială deplină. La eliberarea din casă a banilor în numerar persoanelor de încredere, evidenţa acestor eliberări se ţine de către casier în registrul evidenţei banilor eliberaţi persoanelor autorizate pentru plata salariilor şi burselor f.nr.11.

Dacă instituţia deservită se află la mare distanţă şi listele de calcul şi plată nu pot fi restituite de către persoana de încredere în casa contabilităţii centralizate pe parcursul a trei zile, plata salariilor trebuie să fie efectuată prin intermediul titularilor de avans. În aceste cazuri suma necesară pentru plata salariilor se eliberează titularului de avans din casă conform ordinului de plată şi este reflectat la subcontul de nivelul II 419510.

La eliberarea banilor din casă în gestiunea mai multor persoane în schimbul ordinelor de plată individuale se întocmeşte borderoul numerarului eliberat din casierie titularilor de avans f.nr.14.

Contabilul-şef este obligat, pînă la finalizarea operaţiunilor de casă, să verifice legalitatea şi corectitudinea perfectării documentelor, precum şi faptul dacă cheltuielile corespund destinaţiilor potrivit bugetului consolidat. Documentele pentru eliberarea banilor, după verificare, trebuie să fie semnate de către primar/conducătorul instituţiei şi contabilul-şef.

În instituţii şi contabilităţile centralizate care nu au în state casieri, plata salariilor muncitorilor, funcţionarilor şi plata cheltuielilor gospodăreşti mărunte se efectuează prin intermediul gestionarilor, numiţi prin ordin pe instituţie. Delegaţiile de retragere a numerarului de la contul curent se eliberează pe numele acestor persoane.

Contabilităţile centralizate utilizează chitanţa de recepţie a plăţilor nefiscale f.1-SF şi dispoziţia de plată f.OC-2 cu ţinerea obligatorie a registrului de evidenţă a dispoziţiilor de încasare şi de plată f.nr.OC-3 sau f.nr.OC4.

3.4.52. Evidenţa operaţiunilor de casă se ţine în registrul de casă f.nr.OC-5 sau f.nr.OC-6.

Înscrierile în registrul de casă se execută de către casier în două exemplare cu stiloul, prin indigou, de îndată ce banii au fost primiţi sau eliberaţi pe fiecare dispoziţie de casă sau alt document care o înlocuieşte.

Corectările nestipulate în registrul de casă se interzic. Corectările efectuate se legalizează prin semnăturile persoanei care ţine registrul de casă şi a contabilului-şef.

Zilnic, la sfîrşitul zilei de lucru, casierul face totalurile operaţiilor pe parcursul zilei, deduce soldul banilor în casă pentru data următoare şi transmite în contabilitate, în calitate de dare de seamă a casierului, a doua foaie detaşabilă (copia înscrierilor din registrul de casă de pe parcursul zilei) împreună cu dispoziţiile de încasare şi de cheltuieli contra chitanţă în registrul de casă. Primele exemplare ale fişei rămîn în registrul de casă.

Eliberarea banilor din casă, neconfirmată de semnătura beneficiarului în actul de cheltuieli, se consideră deficit şi se încasează de la persoana care a executat operaţiunile de casă. Banii în numerar, nejustificaţi prin acte de încasare, se consideră excedent de casă şi se trec în contul veniturilor bugetului respectiv.

Banii în numerar, chitanţierele şi alte valori trebuie să se păstreze în safeuri sau casete de bani într-o încăpere izolată a primăriei/instituţiei sub responsabilitatea persoanelor cu funcţii de răspundere, de a căror competenţă este efectuarea operaţiilor de casă. Cheile de la safeu sau de la casetele de bani se află la aceeaşi persoană, iar duplicatele cheilor în pachete, casete etc., sigilate de către aceste persoane, la primar/conducătorul instituţiei.

Primarul/conducătorul instituţiei este obligat să asigure integritatea banilor în casă, precum şi transportarea şi predarea lor în instituţia financiară.

Darea de seamă a casei prezentată este verificată de către contabilitate şi în baza ei se face zilnic o înregistrare în borderoul cumulativ privind operaţiile de casă f.nr.NC-1 (notă de contabilitate nr.1) şi în alte registre de evidenţă analitică. Pe baza notei de contabilitate 1 din suma totală a operaţiilor pe parcursul lunii se exclud totalurile conturilor curente bugetare. La sfîrşit de lună primarul/conducătorul instituţiei este obligat să verifice soldul mijloacelor băneşti în casă şi să semneze darea de seamă.

3.4.53. Conturile din grupa de conturi 434 *„Casa”* sînt conturi de activ. În debitul acestor conturi se reflectă încasarea mijloacelor băneşti în monedă naţională şi valută străină în casierie, iar în credit – cheltuielile mijloacelor băneşti din casierie în baza documentelor justificative.

Soldul acestor conturi este debitor şi reprezintă soldul mijloacelor băneşti în casieria instituţiei la finele perioadei de gestiune.

Pentru reflectarea distinctă a mişcării numerarului în valută străină la instituţie, registrul de casă şi documentele primare se ţin separat pe fiecare tip de valută.

3.4.54. Grupa de conturi 434 *„Casa”* cuprinde următoarele conturi:

4341 „Casa în monedă naţională”

4342 „Casa în valută străină”.

Contul 4341 *„Casa în monedă naţională”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

43410 „Casa în monedă naţională”

Subcontul de nivelul I 43410 *„Casa în monedă naţională”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

434100 „Casa în monedă naţională”

La subcontul de nivelul II 434100 *„Casa în monedă naţională”* se reflectă existenţa şi mişcarea mijloacelor băneşti în monedă naţională în casieria instituţiei bugetare.

Contul 4342 *„Casa în valută străină”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

43420 „Casa în valută străină”

Subcontul de nivelul I 43420 *„Casa în valută străină”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

434200 „Casa în valută străină”

La subcontul de nivelul II 434200 *„Casa în valută străină”* se reflectă existenţa şi mişcarea mijloacelor băneşti în valută străină în casieria instituţiei bugetare.

Grupa de conturi 435 „Sume în drum”

3.4.55. Grupa de conturi 435 *„Sume în drum”* este destinată generalizării informaţiei privind existenţa şi mişcarea mijloacelor băneşti în valută naţională şi valută străină în expediţie, adică sumele transmise din conturi sau din casierie, cu scopul înregistrării ulterioare în conturile destinatare.

Conturile din grupa de conturi 435 *„Sume în drum”* sînt conturi de activ. În debitul acestor conturi se reflectă suma mijloacelor băneşti în expediţie, iar în credit – înregistrarea mijloacelor băneşti în contul curent în sistemul trezorerial sau în afara sistemului trezorerial.

Soldul acestor conturi este debitor şi reprezintă existenţa mijloacelor băneşti în expediţie la finele perioadei de gestiune.

3.4.56. Grupa de conturi 435 *„Sume în drum”* cuprinde următoarele conturi:

4351 „Sume în drum în monedă naţională”

4352 „Sume în drum în valută străină”.

Contul 4351 *„Sume în drum în monedă naţională”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

43510 „Sume în drum în monedă naţională”

Subcontul de nivelul I 43510 *„Sume în drum în monedă naţională”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

435100 „Sume în drum în monedă naţională”

La subcontul de nivelul II 435100 *„Sume în drum în monedă naţională”* se reflectă existenţa şi mişcarea mijloacelor băneşti în monedă naţională în expediţie.

Contul 4352 *„Sume în drum în valută străină”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

43520 „Sume în drum în valută străină”

Subcontul de nivelul I 43520 *„Sume în drum în valută străină”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

435200 „Sume în drum în valută străină”

La subcontul de nivelul II 435200 *„Sume în drum în valută străină”* se reflectă existenţa şi mişcarea mijloacelor băneşti în valută străină în expediţie.

Grupa de conturi 436 „Acreditive”

3.4.57. Grupa de conturi 436 *„Acreditive”* este destinată generalizării informaţiei privind existenţa şi mişcarea mijloacelor băneşti în valută naţională şi străină în acreditive.

Conturile din grupa de conturi 436 *„Acreditive”* sînt conturi de activ. În debitul acestor conturi se reflectă încasarea mijloacelor băneşti în conturile de acreditive, iar în credit – utilizarea mijloacelor băneşti.

Soldul acestor conturi este debitor şi reprezintă soldul mijloacelor băneşti în conturile de acreditive neutilizate la finele perioadei de gestiune.

Contabilitatea analitică se ţine pe fiecare acreditiv în parte în registrul f.nr.10.

3.4.58. Grupa de conturi 436 *„Acreditive”* cuprinde următoarele conturi:

4361 „Acreditive în monedă naţională”

4362 „Acreditive în valută străină”.

Contul 4361 *„Acreditive în monedă naţională”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

43610 „Acreditive în monedă naţională”

Subcontul de nivelul I 43610 *„Acreditive în monedă naţională”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

436100 „Acreditive în monedă naţională”

La subcontul de nivelul II 436100 *„Acreditive în monedă naţională”* se reflectă existenţa şi mişcarea mijloacelor băneşti în monedă naţională în acreditive.

Contul 4362 *„Acreditive în valută străină”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

43620 „Acreditive în valută străină”

Subcontul de nivelul I 43620 *„Acreditive în valută străină”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

436200 „Acreditive în valută străină”

La subcontul de nivelul II 436200 *„Acreditive în valută străină”* se reflectă existenţa şi mişcarea mijloacelor băneşti în valută străină în acreditive.

Grupa de conturi 439 „Alte valori şi mijloace băneşti”

3.4.59. Grupa de conturi 439 *„Alte valori şi mijloace băneşti”* este destinată generalizării informaţiei privind existenţa şi mişcarea altor valori şi mijloace băneşti, aflate în casieria instituţiei bugetare, precum ar fi: tichetele pentru alimentare, biletele de repartizare la casele de odihnă, sanatorii, baze turistice, timbre poştale şi timbre fiscale, etc.

Primirea în casă şi eliberarea din casă a unor asemenea documente se face în baza dispoziţiilor de casă pe care se aplică ştampila „De fonduri” sau această inscripţie se face de mînă cu creion roşu.

[Pct.3.4.59 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.163 din 28.12.2017, în vigoare 28.12.2017]

3.4.60. Evidenţa acestor operaţiuni se ţine separat de cea a operaţiunilor cu mijloace băneşti. Înregistrarea ordinelor de fonduri de încasare şi de plată se face la sfîrşitul registrului dispoziţiilor de încasare şi de plată f.nr.OC-3 sau f.nr.OC-4.

Evidenţa analitică a documentelor băneşti se ţine pe tipurile lor în registrul f.nr.10.

3.4.61. Conturile din grupa de conturi 439 „Alte valori şi mijloace băneşti” sînt conturi de activ. În debitul acestor conturi se reflectă intrarea altor valori şi mijloace băneşti în casieria instituţiei, iar în credit – ieşirea lor.

Soldul acestor conturi este debitor şi reprezintă existenţa altor valori şi mijloace băneşti la finele perioadei de gestiune.

Contabilitatea analitică se ţine pe feluri de documente băneşti.

3.4.62. Grupa de conturi 439 *„Alte valori şi mijloace băneşti”* cuprinde următoarele conturi:

4391 „Timbre fiscale”

4392 „Tichete şi bilete de călătorie”

4393 „Bilete de tratament şi odihnă”

4394 „Tichete de masă”

4399 „Alte valori”.

Contul 4391 *„Timbre fiscale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

43910 „Timbre fiscale”

La subcontul de nivelul II 439100 *„Timbre fiscale”* se reflectă valoarea timbrelor fiscale.

Subcontul de nivelul I 43910 *„Timbre fiscale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

439100 „Timbre fiscale”

Contul 4392 *„Tichete şi bilete de călătorie”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

43920 „Tichete şi bilete de călătorie”

Subcontul de nivelul I 43920 *„Tichete şi bilete de călătorie”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

439200 „Tichete şi bilete de călătorie”

La subcontul de nivelul II 439200 *„Tichete şi bilete de călătorie”* se reflectă valoarea tichetelor şi biletelor de călătorie.

Contul 4393 *„Bilete de tratament şi odihnă”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

43930 „Bilete de tratament şi odihnă”

Subcontul de nivelul I 43930 *„Bilete de tratament şi odihnă”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

439300 „Bilete de tratament şi odihnă”

La subcontul de nivelul II 439300 *„Bilete de tratament şi odihnă”* se reflectă valoarea biletelor de tratament şi de odihnă.

Contul 4394 *„Tichete de masă”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

43940 „Tichete de masă”

Subcontul de nivelul I 43940 *„Tichete de masă”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

439400 „Tichete de masă”

La subcontul de nivelul II 439400 *„Tichete de masă”* se reflectă valoarea tichetelor de masă.

Contul 4399 *„Alte valori”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

43990 „Alte valori”

Subcontul de nivelul I 43990 *„Alte valori”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

439900 „Alte valori”

La subcontul de nivelul II 439900 *„Alte valori”* se reflectă costul altor valori şi documente băneşti, nereflectate în alte subconturi.

Subclasa 44 „Credite interne între bugete”

3.4.63. Subclasa 44 *„Credite interne între bugete”* este destinată generalizării informaţiei privind acordarea şi rambursarea creditelor. Este o grupă de conturi de activ. În debitul acestor conturi se ţine evidenţa creditelor acordate în conformitate cu legislaţia în vigoare, iar în credit – rambursarea lor. Soldul acestor conturi este debitor şi reprezintă suma creanţelor pe credite acordate la finele perioadei de gestiune. La sfîrşitul anului soldul creditelor acordate/rambursate se închide cu subcontul de nivelul II 711000 „Rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent” sau 721000 “Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anul curent”, după caz. Concomitent, soldul nerambursat al creditelor se înregistrează la conturile extrabilanţiere.

Evidenţa analitică se ţine pe beneficiarii de împrumuturi recreditate şi debitorii garantaţi.

Subclasa 44 *„Credite interne între bugete”* cuprinde următoarele grupe de conturi:

441 „Credite între bugetul de stat şi bugetele locale”

442 „Credite în cadrul Bugetului Consolidat Central”

443 „Credite între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

444 „Credite între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale”.

Grupa de conturi 441 „Credite între bugetul de stat şi bugetele locale”

Grupa de conturi 441 *„Credite între bugetul de stat şi bugetele locale”* este destinată generalizării informaţiei privind acordarea creditelor între bugetul de stat şi bugetele locale şi rambursarea acestora.

Grupa de conturi 441 *„Credite între bugetul de stat şi bugetele locale”* cuprinde următoarele conturi:

4411 „Credite între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”

4412 „Credite între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”.

[Pct.3.4.63 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.13 din 20.01.2017, în vigoare 20.01.2017]

3.4.64. Contul 4411 *„Credite între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

44111 „Acordarea creditelor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”

44112 „Rambursarea creditelor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”.

Subcontul de nivelul I 44111 *„Acordarea creditelor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

441110 „Acordarea creditelor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”

La subcontul de nivelul II 441110 *„Acordarea creditelor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”* se ţine evidenţa creditelor acordate între bugete.

Subcontul de nivelul I 44112 *„Rambursarea creditelor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

441120 „Rambursarea creditelor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”

La subcontul de nivelul II 441120 *„Rambursarea creditelor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”* se ţine evidenţa rambursării creditelor acordate între bugete şi restabilirea mijloacelor băneşti la cont.

3.4.65. Contul 4412 *„Credite între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

44121 „Acordarea creditelor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”

44122 „Rambursarea creditelor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”.

Subcontul de nivelul I 44121 *„Acordarea creditelor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

441210 „Acordarea creditelor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”

La subcontul de nivelul II 441210 *„Acordarea creditelor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”* se ţine evidenţa creditelor acordate între bugete.

Subcontul de nivelul I 44122 *„Rambursarea creditelor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

441220 „Rambursarea creditelor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 441220 *„Rambursarea creditelor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”* se ţine evidenţa rambursării creditelor acordate între bugete.

Grupa de conturi 442 „Credite în cadrul Bugetului Consolidat Central”

3.4.66. Grupa de conturi 442 *„Credite în cadrul Bugetului Consolidat Central”* este destinată generalizării informaţiei privind acordarea creditelor în cadrul bugetului de stat, între bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat, fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală şi rambursarea acestora.

Grupa de conturi 442 *„Credite în cadrul Bugetului Consolidat Central”* cuprinde următoarele conturi:

4421 „Credite între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”

4422 „Credite între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”

4423 „Credite în cadrul bugetului de stat”

Contul 4421 *„Credite între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

44211 „Acordarea creditelor între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”

44212 „Rambursarea creditelor între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”

Subcontul de nivelul I 44211 *„Acordarea creditelor între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

442110 „Acordarea creditelor între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”

La subcontul de nivelul II 442110 *„Acordarea creditelor între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”* se ţine evidenţa creditelor acordate între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat.

Subcontul de nivelul I 44212 *„Rambursarea creditelor între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

442120 „Rambursarea creditelor între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”

La subcontul de nivelul II 442120 *„Rambursarea creditelor între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”* se ţine evidenţa rambursării creditelor acordate între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat.

Contul 4422 *„Credite între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

44221 „Acordarea creditelor între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”

44222 „Rambursarea creditelor între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”

Subcontul de nivelul I 44221 *„Acordarea creditelor între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

442210 „Acordarea creditelor între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”

La subcontul de nivelul II 442210 *„Acordarea creditelor între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”* se ţine evidenţa creditelor acordate între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală.

Subcontul de nivelul I 44222 *„Rambursarea creditelor între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

442220 „Rambursarea creditelor între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”

La subcontul de nivelul II 442220 *„Rambursarea creditelor între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”* se ţine evidenţa rambursării creditelor acordate între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală.

Contul 4423 *„Credite în cadrul bugetului de stat”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

44231 „Acordarea creditelor în cadrul bugetului de stat”

44232 „Rambursarea creditelor în cadrul bugetului de stat”

Subcontul de nivelul I 44231 *„Acordarea creditelor în cadrul bugetului de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

442310 „Acordarea creditelor în cadrul bugetului de stat”

La subcontul de nivelul II 442310 *„Acordarea creditelor în cadrul bugetului de stat”* se ţine evidenţa creditelor acordate în cadrul bugetului de stat.

Subcontul de nivelul I 44232 *„Rambursarea creditelor în cadrul bugetului de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

442320 „Rambursarea creditelor în cadrul bugetului de stat”

La subcontul de nivelul II 442320 *„Rambursarea creditelor în cadrul bugetului de stat”* se ţine evidenţa rambursării creditelor acordate în cadrul bugetului de stat.

Grupa de conturi 443 „Credite între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

Grupa de conturi 443 *„Credite între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* este destinată generalizării informaţiei privind acordarea creditelor între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale şi rambursarea acestora.

Grupa de conturi 443 *„Credite între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următoarele conturi:

4431 „Credite între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

4432 „Credite primite în cadrul unui buget local de nivelul I”

Contul 4431 *„Credite între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

44311 „Acordarea creditelor între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

44312 „Rambursarea creditelor între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

Subcontul de nivelul I 44311 *„Acordarea creditelor între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

443110 „Acordarea creditelor între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

La subcontul de nivelul II 443110 *„Acordarea creditelor între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* se ţine evidenţa creditelor acordate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 44312 *„Rambursarea creditelor între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

443120 „Rambursarea creditelor între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

La subcontul de nivelul II 443120 *„Rambursarea creditelor între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* se ţine evidenţa rambursării creditelor acordate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale.

Contul 4432 *„Credite primite în cadrul unui buget local de nivelul I”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

44321 „Acordarea creditelor primite în cadrul unui buget local de nivelul I”

44322 „Rambursarea creditelor primite în cadrul unui buget local de nivelul I”

Subcontul de nivelul I 44321 *„Acordarea creditelor primite în cadrul unui buget local de nivelul I”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

443210 „Acordarea creditelor primite în cadrul unui buget local de nivelul I”

La subcontul de nivelul II 443210 *„Acordarea creditelor primite în cadrul unui buget local de nivelul I”* se ţine evidenţa la acordarea creditelor primite în cadrul unui buget local de nivelul I.

Subcontul de nivelul I 44322 *„Rambursarea creditelor primite în cadrul unui buget local de nivelul I”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

443220 „Rambursarea creditelor primite în cadrul unui buget local de nivelul I”

La subcontul de nivelul II 443220 *„Rambursarea creditelor primite în cadrul unui buget local de nivelul I”* se ţine evidenţa rambursării creditelor primite în cadrul unui buget local de nivelul I.

Grupa de conturi 444 „Credite între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale”

3.4.67. Grupa de conturi 444 *„Credite între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale”* este destinată generalizării informaţiei privind acordarea creditelor între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale şi rambursarea acestora.

Grupa de conturi 444 *„Credite între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următoarele conturi:

4441 „Credite între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

4442 „Credite între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”

4443 „Credite între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

Contul 4441 *„Credite între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

44411 „Acordarea creditelor între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

44412 „Rambursarea creditelor între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

Subcontul de nivelul I 44411 *„Acordarea creditelor între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

444110 „Acordarea creditelor între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

La subcontul de nivelul II 444110 *„Acordarea creditelor între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* se ţine evidenţa creditelor acordate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale.

444120 „Rambursarea creditelor între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

La subcontul de nivelul II 444120 *„Rambursarea creditelor între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* se ţine evidenţa rambursării creditelor acordate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale.

3.4.68. Contul 4442 *„Credite între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

44421 „Acordarea creditelor între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”

44422 „Rambursarea creditelor între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 44421 *„Acordarea creditelor între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

444210 „Acordarea creditelor între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”

La subcontul de nivelul II 444210 *„Acordarea creditelor între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”* se ţine evidenţa acordării creditelor între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale.

444220 „Rambursarea creditelor între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 444220 *„Rambursarea creditelor între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”* se ţine evidenţa rambursării creditelor între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale.

3.4.69. Contul 4443 *„Credite între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

44431 „Acordarea creditelor între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

44432 „Rambursarea creditelor între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 44431 *„Acordarea creditelor între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

444310 „Acordarea creditelor între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

La subcontul de nivelul II 444310 *„Acordarea creditelor între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* se ţine evidenţa acordării creditelor între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 44432 *„Rambursarea creditelor între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

444320 „Rambursarea creditelor între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 444320 *„Rambursarea creditelor între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* se ţine evidenţa rambursării creditelor între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale şi restabilirea mijloacelor băneşti la cont.

Subclasa 45 „Credite interne instituţiilor nefinanciare şi financiare”

Conturile din subclasa ***45 „Credite interne instituţiilor nefinanciare şi financiare”*** sînt destinate generalizării informaţiei privind existenţa şi circulaţia creditelor acordate instituţiilor

nefinanciare şi financiare şi rambursarea acestora. La sfîrşitul anului soldul creditelor acordate/rambursate se închide cu subcontul de nivelul II 711000 „Rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent” sau 721000 “Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anul curent”, după caz. Concomitent, soldul nerambursat al creditelor se înregistrează la conturile extrabilanţiere.

Subclasa 45 *„Credite interne instituţiilor nefinanciare şi financiare”* cuprinde următoarele grupe de conturi:

451 „Credite instituţiilor nefinanciare”

452 „Credite instituţiilor financiare”

[Subclasa 45 completată prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.13 din 20.01.2017, în vigoare 20.01.2017]

Grupa de conturi 451 „Credite instituţiilor nefinanciare”

Grupa de conturi 451 *„Credite instituţiilor nefinanciare”* este destinată generalizării informaţiei privind acordarea creditelor instituţiilor nefinanciare şi rambursarea acestora.

Grupa de conturi 451 *„Credite instituţiilor nefinanciare”* cuprinde următoarele conturi:

4513 „Credite instituţiilor nefinanciare”

Contul 4513 *„Credite instituţiilor nefinanciare”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

45131 „Acordare creditelor instituţiilor nefinanciare”

45132 „Rambursarea creditelor instituţiilor nefinanciare”

Subcontul de nivelul I 45131 *„Acordare creditelor instituţiilor nefinanciare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

451310 „Acordare creditelor instituţiilor nefinanciare”

La subcontul de nivelul II 451310 *„Acordare creditelor instituţiilor nefinanciare”* se ţine evidenţa acordării creditelor instituţiilor nefinanciare.

Subcontul de nivelul I 45132 *„Rambursarea creditelor instituţiilor nefinanciare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

451320 „Rambursarea creditelor instituţiilor nefinanciare”

La subcontul de nivelul II 451320 *„Rambursarea creditelor instituţiilor nefinanciare”* se ţine evidenţa rambursării creditelor instituţiilor nefinanciare.

Grupa de conturi 452 „Credite instituţiilor financiare”

Grupa de conturi 452 *„Credite instituţiilor financiare”* este destinată generalizării informaţiei privind acordarea creditelor instituţiilor financiare şi rambursarea acestora.

Grupa de conturi 452 *„Credite instituţiilor financiare”* cuprinde următoarele conturi:

4524 „Credite instituţiilor financiare”

Contul 4524 *„Credite instituţiilor financiare”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

45241 „Acordare creditelor instituţiilor financiare”

45242 „Rambursarea creditelor instituţiilor financiare”

Subcontul de nivelul I 45241 *„Acordare creditelor instituţiilor financiare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

452410 „Acordare creditelor instituţiilor financiare”

La subcontul de nivelul II 452410 *„Acordare creditelor instituţiilor financiare”* se ţine evidenţa acordării creditelor instituţiilor financiare.

Subcontul de nivelul I 45242 *„Rambursarea creditelor instituţiilor financiare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

452420 „Rambursarea creditelor instituţiilor financiare”

La subcontul de nivelul II 452420 *„Rambursarea creditelor instituţiilor financiare”* se ţine evidenţa rambursării creditelor instituţiilor financiare.

Subclasa 46 „Împrumuturi recreditate interne între bugete”

Conturile din subclasa ***46 „Împrumuturi recreditate interne între bugete”*** sînt destinate generalizării informaţiei privind existenţa şi circulaţia împrumuturilor recreditate interne între bugete şi rambursarea acestora. La sfîrşitul anului soldul împrumuturilor acordate/rambursate se închide cu subcontul de nivelul II 711000 „Rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent” sau 721000 “Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anul curent”, după caz. Concomitent, soldul nerambursat al împrumuturilor se înregistrează la conturile extrabilanţiere.

Subclasa 46 *„Împrumuturi recreditate interne între bugete”* cuprinde următoarele grupe de conturi:

461 „Împrumuturi recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale”

463 „Împrumuturi recreditate între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

464 „Împrumuturi recreditate între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale”

[Subclasa 46 completată prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.13 din 20.01.2017, în vigoare 20.01.2017]

Grupa de conturi 461 „Împrumuturi recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale”

Grupa de conturi 461 *„Împrumuturi recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale”* este destinată generalizării informaţiei privind acordarea împrumuturilor recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale şi rambursarea acestora.

Grupa de conturi 461 *„Împrumuturi recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale”* cuprinde următoarele conturi:

4611 „Împrumuturi recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”

4612 „Împrumuturi recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”

Contul 4611 *„Împrumuturi recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

46111 „Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”

46112 „Rambursarea împrumuturilor recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”

Subcontul de nivelul I 46111 *„Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

461110 „Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”

La subcontul de nivelul II 461110 *„Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”* se ţine evidenţa acordării împrumuturilor recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II.

Subcontul de nivelul I 46112 *„Rambursarea împrumuturilor recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

461120 „Rambursarea împrumuturilor recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”

La subcontul de nivelul II 461120 *„Rambursarea împrumuturilor recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”* se ţine evidenţa rambursării împrumuturilor recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II.

Grupa de conturi 463 „Împrumuturi recreditate între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

Grupa de conturi 463 *„Împrumuturi recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale”* este destinată generalizării informaţiei privind acordarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale şi rambursarea acestora.

Grupa de conturi 463 *„Împrumuturi recreditate între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următoarele conturi:

4631 „Împrumuturi recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

4632 „Împrumuturi primite în cadrul unui buget local de nivelul I”

Contul 4631 *„Împrumuturi recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

46311 „Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

46312 „Rambursarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

Subcontul de nivelul I 46311 *„Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

463110 „Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

La subcontul de nivelul II 463110 *„Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* se ţine evidenţa acordării împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 46312 *„Rambursarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

463120 „Rambursarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

La subcontul de nivelul II 463120 *„Rambursarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”* se ţine evidenţa rambursării împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale.

Contul 4632 *„Împrumuturi primite în cadrul unui buget local de nivelul I”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

46321 „Acordare împrumuturilor primite în cadrul unui buget local de nivelul I”

46322 „Rambursarea împrumuturilor primite în cadrul unui buget local de nivelul I”

Subcontul de nivelul I 46321 *„Acordare împrumuturilor primite în cadrul unui buget local de nivelul I”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

463210 „Acordare împrumuturilor primite în cadrul unui buget local de nivelul I”

La subcontul de nivelul II 463210 *„Acordare împrumuturilor primite în cadrul unui buget local de nivelul I”* se ţine evidenţa acordării împrumuturilor primite în cadrul unui buget local de nivelul I.

Subcontul de nivelul I 46322 *„Rambursarea împrumuturilor primite în cadrul unui buget local de nivelul I”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

463220 „Rambursarea împrumuturilor primite în cadrul unui buget local de nivelul I”

La subcontul de nivelul II 463220 *„Rambursarea împrumuturilor primite în cadrul unui buget local de nivelul I”* se ţine evidenţa rambursării împrumuturilor primite în cadrul unui buget local de nivelul I.

Grupa de conturi 464 „Împrumuturi recreditate între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale”

Grupa de conturi 464 *„Împrumuturi recreditate între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale”* este destinată generalizării informaţiei privind acordarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale şi rambursarea acestora.

Grupa de conturi 464 *„Împrumuturi recreditate între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următoarele conturi:

4641 „Împrumuturi recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

4642 „Împrumuturi recreditate între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

4643 „Împrumuturi recreditate între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”

Contul 4641 *„Împrumuturi recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

46411 „Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

46412 „Rambursarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

Subcontul de nivelul I 46411 *„Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

464110 „Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

La subcontul de nivelul II 464110 *„Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* se ţine evidenţa acordării împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 46412 *„Rambursarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

464120 „Rambursarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

La subcontul de nivelul II 464120 *„Rambursarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* se ţine

evidenţa rambursării împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale.

Contul 4642 „Împrumuturi recreditate între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

46421 „Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

46422 „Rambursarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

Subcontul de nivelul I 46421 *„Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

464210 „Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

La subcontul de nivelul II 464210 *„Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* se ţine evidenţa acordării împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 46422 *„Rambursarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

464220 „Rambursarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

La subcontul de nivelul II 464220 *„Rambursarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale”*se ţine evidenţa rambursării împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale.

Contul 4643 *„Împrumuturi recreditate între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

46431 „Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”

46432 „Rambursarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”

Subcontul de nivelul I 46431 *„Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

464310 „Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”

La subcontul de nivelul II 464310 *„Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”* se ţine evidenţa acordării împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 46432 *„Rambursarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

464320 „Rambursarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”

La subcontul de nivelul II 464320 *„Rambursarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”* se ţine evidenţa rambursării împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale.

Subclasa 47 „Împrumuturi recreditate instituţiilor nefinanciare şi financiare”

Conturile din subclasa ***47 „Împrumuturi recreditate instituţiilor nefinanciare şi financiare”*** sînt destinate generalizării informaţiei privind existenţa şi circulaţia împrumuturilor recreditate acordate instituţiilor nefinanciare şi financiare şi rambursarea acestora. La sfîrşitul anului soldul împrumuturilor acordate/rambursate se închide cu subcontul de nivelul II 711000 „Rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent” sau 721000 “Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anul curent”, după caz. Concomitent, soldul nerambursat al împrumuturilor se înregistrează la conturile extrabilanţiere.

Subclasa 47 *„Împrumuturi recreditate instituţiilor nefinanciare şi financiare”* cuprinde următoarele grupe de conturi:

471 „Împrumuturi recreditate instituţiilor nefinanciare”

472 „Împrumuturi recreditate instituţiilor financiare”.

[Subclasa 47 completată prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.13 din 20.01.2017, în vigoare 20.01.2017]

Grupa de conturi 471 „Împrumuturi recreditate instituţiilor nefinanciare”

Grupa de conturi 471 *„Împrumuturi recreditate instituţiilor nefinanciare”* este destinată generalizării informaţiei privind acordarea împrumuturilor recreditate instituţiilor nefinanciare şi rambursarea acestora.

Grupa de conturi 471 *„Împrumuturi recreditate instituţiilor nefinanciare”* cuprinde următoarele conturi:

4713 „Împrumuturi recreditate instituţiilor nefinanciare”

Contul 4713 *„Împrumuturi recreditate instituţiilor nefinanciare”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

47131 „Acordarea împrumuturilor recreditate instituţiilor nefinanciare”

47132 „Rambursarea împrumuturilor recreditate instituţiilor nefinanciare”

47133 „Acordarea împrumuturilor recreditate de către proiectele finanţate din surse externe instituţiilor nefinanciare”

47134 „Rambursarea împrumuturilor recreditate de către proiectele finanţate din surse externe instituţiilor nefinanciare”

Subcontul de nivelul I 47131 *„Acordarea împrumuturilor recreditate instituţiilor nefinanciare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

471310 „Acordarea împrumuturilor recreditate instituţiilor nefinanciare”

La subcontul de nivelul II 471310 *„Acordarea împrumuturilor recreditate instituţiilor nefinanciare”* se ţine evidenţa acordării împrumuturilor recreditate instituţiilor nefinanciare.

Subcontul de nivelul I 47132 *„Rambursarea împrumuturilor recreditate instituţiilor nefinanciare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

471320 „Rambursarea împrumuturilor recreditate instituţiilor nefinanciare”

La subcontul de nivelul II 471320 *„Rambursarea împrumuturilor recreditate instituţiilor nefinanciare”* se ţine evidenţa rambursării împrumuturilor recreditate instituţiilor nefinanciare.

Subcontul de nivelul I 47133 *„Acordarea împrumuturilor recreditate de către proiectele finanţate din surse externe instituţiilor nefinanciare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

471330 „Acordarea împrumuturilor recreditate de către proiectele finanţate din surse externe instituţiilor nefinanciare”

La subcontul de nivelul II 471330 *„Acordarea împrumuturilor recreditate de către proiectele finanţate din surse externe instituţiilor nefinanciare”* se ţine evidenţa împrumuturilor recreditate de către proiectele finanţate din surse externe instituţiilor nefinanciare.

Subcontul de nivelul I 47134 *„Rambursarea împrumuturilor recreditate de către proiectele finanţate din surse externe instituţiilor nefinanciare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

471340 „Rambursarea împrumuturilor recreditate de către proiectele finanţate din surse externe instituţiilor nefinanciare”

La subcontul de nivelul II 471340 *„Rambursarea împrumuturilor recreditate de către proiectele finanţate din surse externe instituţiilor nefinanciare”* se ţine evidenţa împrumuturilor recreditate de către proiectele finanţate din surse externe instituţiilor nefinanciare.

[Grupa de conturi 471 completată prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.48 din 13.04.2016, în vigoare 29.04.2016]

Grupa de conturi 472 „Împrumuturi recreditate instituţiilor financiare”

Grupa de conturi 472 *„Împrumuturi recreditate instituţiilor financiare”* este destinată generalizării informaţiei privind acordarea împrumuturilor recreditate instituţiilor financiare şi rambursarea acestora.

Grupa de conturi 472 *„Împrumuturi recreditate instituţiilor financiare”* cuprinde următoarele conturi:

Contul 4724 „Împrumuturi recreditate instituţiilor financiare” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

47241 „Acordarea împrumuturilor recreditate instituţiilor financiare”

47242 „Rambursarea împrumuturilor recreditate instituţiilor financiare”

47243 „Acordarea împrumuturilor recreditate de către proiectele finanţate din surse externe instituţiilor financiare”

47244 „Rambursarea împrumuturilor recreditate de către proiectele finanţate din surse externe instituţiilor financiare”

Subcontul de nivelul I 47241 „Acordarea împrumuturilor recreditate instituţiilor financiare” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

472410 „Acordarea împrumuturilor recreditate instituţiilor financiare”

La subcontul de nivelul II 472410 *„Acordarea împrumuturilor recreditate instituţiilor financiare”* se ţine evidenţa acordării împrumuturilor recreditate instituţiilor financiare.

Subcontul de nivelul I 47242 „Rambursarea împrumuturilor recreditate instituţiilor financiare” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

472420 „Rambursarea împrumuturilor recreditate instituţiilor financiare”

La subcontul de nivelul II 472420 *„Rambursarea împrumuturilor recreditate instituţiilor financiare”* se ţine evidenţa rambursării împrumuturilor recreditate instituţiilor financiare.

Subcontul de nivelul I 47243 *„Acordarea împrumuturilor recreditate de către proiectele finanţate din surse externe instituţiilor financiare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

472430 „Acordarea împrumuturilor recreditate de către proiectele finanţate din surse externe instituţiilor financiare”

La subcontul de nivelul II 472430 *„Acordarea împrumuturilor recreditate de către proiectele finanţate din surse externe instituţiilor financiare”* se ţine evidenţa împrumuturilor recreditate de către proiectele finanţate din surse externe instituţiilor financiare.

Subconturi de nivelul I 47244 *„Rambursarea împrumuturilor recreditate de către proiectele finanţate din surse externe instituţiilor financiare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

472440 „Rambursarea împrumuturilor recreditate de către proiectele finanţate din surse externe instituţiilor financiare”

La subcontul de nivelul II 472440 *„Rambursarea împrumuturilor recreditate de către proiectele finanţate din surse externe instituţiilor financiare”* se ţine evidenţa împrumuturilor recreditate de către proiectele finanţate din surse externe instituţiilor financiare.

[Grupa de conturi 472 completată prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.48 din 13.04.2016, în vigoare 29.04.2016]

Subclasa 48 „Creanţe externe”

3.4.71. Subclasa ***48 „Creanţe externe”*** cuprinde grupe de conturi, conturi şi subconturi destinate generalizării informaţiei privind existenţa şi circulaţia activelor financiare externe.

3.4.72. Subclasa 48 *„Creanţe externe”* cuprinde următoarele grupe de conturi:

483 „Valori mobiliare procurate pe piaţa externă”

484 „Garanţii externe”

485 „Acţiuni şi alte forme de participare în capital peste hotare”

488 „Alte creanţe externe ale bugetului”.

3.4.73. Conturile din grupa de conturi 483 *„Valori mobiliare procurate pe piaţa externă”* sînt conturi de activ. În debitul acestor conturi se reflectă costul valorilor mobiliare procurate pe piaţa externă, iar în credit – ieşirea valorilor mobiliare în rezultatul răscumpărării sau vînzării acestora. Soldul acestui cont este debitor şi reprezintă suma valorilor mobiliare existente la finele perioadei de gestiune.

Contabilitatea analitică se ţine pe tipuri de valori mobiliare de stat în expresie valorică.

Grupa de conturi 483 „Valori mobiliare procurate pe piaţa externă”

3.4.74. Grupa de conturi 483 *„Valori mobiliare procurate pe piaţa externă”* este destinată generalizării informaţiei privind procurarea şi vînzarea valorilor mobiliare procurate pe piaţa externă.

Grupa de conturi 483 *„Valori mobiliare procurate pe piaţa externă”* cuprinde următoarele conturi:

4831 „Procurarea valorilor mobiliare pe piaţa externă”

4832 „Vînzarea valorilor mobiliare procurate pe piaţa externă”.

Contul 4831 *„Procurarea valorilor mobiliare pe piaţa externă”* cuprinde următorul subcont de nivelul I:

48310 „Procurarea valorilor mobiliare pe piaţa externă”

Subcontul de nivelul I 48310 *„Procurarea valorilor mobiliare pe piaţa externă”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

483100 „Procurarea valorilor mobiliare pe piaţa externă”

La subcontul de nivelul II 483100 *„Procurarea valorilor mobiliare pe piaţa externă”* se reflectă procurarea valorilor mobiliare pe piaţa externă.

Contul 4832 *„Vînzarea valorilor mobiliare procurate pe piaţa externă”* cuprinde următorul subcont de nivelul I:

48320 „Vînzarea valorilor mobiliare procurate pe piaţa externă”

Subcontul de nivelul I 48320 *„Vînzarea valorilor mobiliare procurate pe piaţa externă”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

483200 „Vînzarea valorilor mobiliare procurate pe piaţa externă”

La subcontul de nivelul II 483200 *„Vînzarea valorilor mobiliare procurate pe piaţa externă”* se reflectă vînzarea sau răscumpărarea valorilor mobiliare procurate pe piaţa externă şi restabilirea mijloacelor băneşti la cont.

Grupa de conturi 484 „Garanţii externe”

3.4.75. Grupa de conturi 484 *„Garanţii externe”* cuprinde următoarele conturi:

4848 „Garanţii externe acordate”

3.4.76. Conturile din grupa de conturi 484 *„Garanţii externe”* sînt conturi de activ. În debitul acestor conturi se reflectă restabilirea mijloacelor dezafectate pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturi externe, iar în credit – rambursarea lor. Soldul acestor conturi este debitor şi reprezintă suma împrumuturilor externe la finele perioadei de gestiune.

Evidenţa analitică se ţine pe beneficiarii de împrumuturi.

Contul 4848 *„Garanţii externe”* cuprinde următorul subcont de nivelul I:

48482 „Restabilirea mijloacelor bugetare dezafectate pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturile externe”.

Subcontul de nivelul I 48482 *„Restabilirea mijloacelor bugetare dezafectate pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturile externe”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

484820 „Restabilirea mijloacelor bugetare dezafectate pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturile externe”

La subcontul de nivelul II 484820 *„Restabilirea mijloacelor bugetare dezafectate pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturile externe”* se reflectă restabilirea mijloacelor bugetare dezafectate pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturile externe.

Grupa de conturi 485 „Acţiuni şi alte forme de participare în capital peste hotare”

3.4.77. Grupa de conturi 485 *„Acţiuni şi alte forme de participare în capital peste hotare”* este destinată generalizării informaţiei privind investiţiile în societăţi comerciale peste hotare.

Conturile din grupa de conturi 485 *„Acţiuni şi alte forme de participare în capital peste hotare”* sînt conturi de activ. În debitul acestor conturi se reflectă sumele mijloacelor investite în capitalul altor întreprinderi peste hotare, iar în credit – valoarea investiţiilor ieşite la răscumpărare. Soldul acestui cont este debitor şi reprezintă valoarea investiţiilor la finele perioadei de gestiune.

Evidenţa analitică se ţine pe tipuri şi clase de investiţii, pe emitenţi sau pe întreprinderi în care au fost investite mijloace.

Grupa de conturi 485 *„Acţiuni şi alte forme de participare în capital peste hotare”* cuprinde următoarele conturi:

4851 „Majorarea volumului acţiunilor şi cotei de participare în capital peste hotare”

4852 „Micşorarea volumului acţiunilor şi cotei de participare în capital peste hotare”.

Contul 4851 *„Majorarea volumului acţiunilor şi cotei de participare în capital peste hotare”* cuprinde următorul subcont de nivelul I:

48510 „Majorarea volumului acţiunilor şi cotei de participare în capital peste hotare”

Subcontul de nivelul I 48510 *„Majorarea volumului acţiunilor şi cotei de participare în capital peste hotare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

485100 „Majorarea volumului acţiunilor şi cotei de participare în capital peste hotare”

La subcontul de nivelul II 485100 *„Majorarea volumului acţiunilor şi cotei de participare în capital peste hotare”* se ţine evidenţa sumelor mijloacelor investite în capitalul altor întreprinderi peste hotare.

Contul 4852 *„Micşorarea volumului acţiunilor şi cotei de participare în capital peste hotare”* cuprinde următorul subcont de nivelul I:

48520 „Micşorarea volumului acţiunilor şi cotei de participare în capital peste hotare”

Subcontul de nivelul I 48520 *„Micşorarea volumului acţiunilor şi cotei de participare în capital peste hotare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

485200 „Micşorarea volumului acţiunilor şi cotei de participare în capital peste hotare”

La subcontul de nivelul II 485200 *„Micşorarea volumului acţiunilor şi cotei de participare în capital peste hotare”* se ţine evidenţa investiţiilor ieşite la răscumpărare.

Grupa de conturi 488 „Alte creanţe externe ale bugetului”

3.4.78. Grupa de conturi 488 *„Alte creanţe externe ale bugetului”* este destinată generalizării informaţiei privind majorarea şi micşorarea volumului altor creanţe ale bugetului (impozitele şi taxele achitate în avans/rate, sumele plătite în plus la buget, diferenţa dintre suma TVA trecută în cont şi calculată, suma TVA aferentă avansurilor primite, impozitele indirecte spre restituire, alte creanţe ale bugetului în conformitate cu legislaţia în vigoare).

Evidenţa analitică se ţine pe tipuri şi clase de investiţii, pe emitenţi sau pe întreprinderi în care au fost investite mijloace, pe termenele de stingere.

Grupa de conturi 488 *„Alte creanţe externe ale bugetului”* cuprinde următoarele conturi:

4881 „Majorarea altor creanţe externe ale bugetului”

4882 „Micşorarea altor creanţe externe ale bugetului”.

Contul 4881 *„Majorarea altor creanţe externe ale bugetului”* cuprinde următorul subcont de nivelul I:

48810 „Majorarea altor creanţe externe ale bugetului”

Subcontul de nivelul I 48810 *„Majorarea altor creanţe externe ale bugetului”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

488100 „Majorarea altor creanţe externe ale bugetului”

În subcontul de nivelul II 488100 *„Majorarea altor creanţe externe ale bugetului”* se reflectă sumele mijloacelor investite în capitalul altor întreprinderi peste hotare.

Contul 4882 *„Micşorarea altor creanţe externe ale bugetului”* cuprinde următorul subcont de nivelul I:

48820 „Micşorarea altor creanţe externe ale bugetului”

Subcontul de nivelul I 48820 *„Micşorarea altor creanţe externe ale bugetului”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

488200 „Micşorarea altor creanţe externe ale bugetului”

În subcontul de nivelul II 488200 *„Micşorarea altor creanţe externe ale bugetului”* se reflectă valoarea investiţiilor ieşite la răscumpărare.

Subclasa 49 „Credite externe”

Subclasa 49 „Credite externe” sînt conturi de activ. În debitul acestor conturi se reflectă sumele creditelor externe acordate în conformitate cu legislaţia în vigoare, iar în credit – rambursarea lor. Soldul acestor conturi este debitor şi reprezintă suma creanţelor pe credite externe la finele perioadei de gestiune.

Subclasa 49 *„Credite externe”* cuprinde următoarele grupe de conturi:

495 „Credite externe acordate”

Grupa de conturi 495 „Credite externe acordate” cuprinde următoarele conturi:

4951 „Credite instituţiilor nefinanciare peste hotare”

4952 „Credite instituţiilor financiare peste hotare”

Contul 4951 *„Credite instituţiilor nefinanciare peste hotare”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

49511 „Acordarea creditelor instituţiilor nefinanciare peste hotare”

49512 „Rambursarea creditelor acordate instituţiilor nefinanciare peste hotare”

Subcontul de nivelul I 49511 *„Acordarea creditelor instituţiilor nefinanciare peste hotare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

495110 „Acordarea creditelor instituţiilor nefinanciare peste hotare”

La subcontul de nivelul II 495110 *„Acordarea creditelor instituţiilor nefinanciare peste hotare”* se ţine evidenţa creditelor acordate instituţiilor nefinanciare peste hotare.

Subcontul de nivelul I 49512 *„Rambursarea creditelor acordate instituţiilor nefinanciare peste hotare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

495120 „Rambursarea creditelor acordate instituţiilor nefinanciare peste hotare”

La subcontul de nivelul II 495120 *„Rambursarea creditelor acordate instituţiilor nefinanciare peste hotare”* se ţine evidenţa rambursării creditelor acordate instituţiilor nefinanciare peste hotare.

Contul 4952 *„Credite instituţiilor financiare peste hotare”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

49521 „Acordarea creditelor instituţiilor financiare peste hotare”

49522 „Rambursarea creditelor acordate instituţiilor financiare peste hotare”

Subcontul de nivelul I 49521 *„Acordarea creditelor instituţiilor financiare peste hotare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

495210 „Acordarea creditelor instituţiilor financiare peste hotare”

La subcontul de nivelul II 495210 *„Acordarea creditelor instituţiilor financiare peste hotare”* se ţine evidenţa creditelor acordate instituţiilor financiare peste hotare.

Subcontul de nivelul I 49522 *„Rambursarea creditelor acordate instituţiilor financiare peste hotare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

495220 „Rambursarea creditelor acordate instituţiilor financiare peste hotare”

La subcontul de nivelul II 495220 *„Rambursarea creditelor acordate instituţiilor financiare peste hotare”* se ţine evidenţa rambursării creditelor acordate instituţiilor financiare peste hotare.

3.5. Clasa 5 „Datorii”

3.5.1. Clasa 5 *„Datorii”* este destinată generalizării informaţiei privind situaţia datoriilor şi decontărilor cu creditorii.

Clasa 5 *„Datorii”* se împarte în următoarele conturi:

51 „Datorii interne”

54 „Împrumuturi interne între bugete”

55 „Împrumuturi interne de la instituţiile nefinanciare şi financiare”

56 „Împrumuturi recreditate interne între bugete”

57 „Împrumuturi interne recreditate instituţiilor nefinanciare şi financiare”

58 „Datorii externe”

59 „Împrumuturi externe”.

Subclasa 51 „Datorii interne”

3.5.2. Conturile din subclasa ***51 „Datorii interne”*** sînt destinate generalizării informaţiei privind existenţa şi modificarea obligaţiilor financiare interne.

Subclasa respectivă cuprinde următoarele grupuri de conturi:

513 „Valori mobiliare de stat, cu excepţia acţiunilor”

514 „Garanţii de stat interne”

518 „Alte datorii interne ale bugetului”

519 „Alte datorii ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”.

Grupa de conturi 513 „Valori mobiliare de stat, cu excepţia acţiunilor”

3.5.3. Grupa de conturi 513 *„Valori mobiliare de stat, cu excepţia acţiunilor”* este destinată generalizării informaţiei privind situaţia decontărilor aferente valorilor mobiliare de stat emise în circulaţie de către Ministerul Finanţelor pe piaţa internă.

Grupa de conturi 513 *„Valori mobiliare de stat, cu excepţia acţiunilor”* este un cont de pasiv. În creditul acestui cont se reflectă costul valorilor mobiliare de stat emise în circulaţie, iar în debit – răscumpărarea acestora. Soldul acestui cont este creditor şi reprezintă suma valorilor mobiliare de stat în circulaţie la finele perioadei de gestiune.

Contabilitatea analitică se ţine pe tipuri de valori mobiliare de stat în expresie cantitativă şi valorică.

3.5.4. Grupa de conturi 513 *„Valori mobiliare de stat, cu excepţia acţiunilor”* cuprinde următoarele conturi:

5131 „Valori mobiliare de stat emise pe piaţa primară”

5132 „Valori mobiliare de stat convertite”

5133 „Valori mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului statutar/acoperirea soldului debitar al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei”

5134 „Valori mobiliare de stat emise pentru alte scopuri”

5135 „Valori mobiliare de stat emise în formă materializată”.

[Pct.3.5.4 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.89 din 14.06.2017, în vigoare 14.06.2017]

3.5.5. Contul 5131 *„Valori mobiliare de stat emise pe piaţa primară”* este destinat reflectării operaţiunilor de vînzare prin licitaţie şi răscumpărare a valorilor mobiliare de stat, aflate în circulaţie pe piaţa primară.

Contul 5131 „Valori mobiliare de stat emise pe piaţa primară” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

51311 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa primară”

51312 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa primară”.

Subcontul de nivelul I 51311 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa primară” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

513110 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa primară”.

La subcontul de nivelul II 513110 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa primară” se reflectă operaţiunile de vînzare a valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa primară.

Subcontul de nivelul I 51312 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa primară” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

513120 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa primară”.

La subcontul de nivelul II 513120 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa primară” se reflectă operaţiunile de răscumpărare a valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa primară.

3.5.6. La contul 5132 *„Valori mobiliare de stat convertite”* se reflectă operaţiunile de convertire a valorilor mobiliare de stat valorilor mobiliare de stat, plasate pe piaţa primară.

Contul 5132 *„Valori mobiliare de stat convertite”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

51321 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat convertite”

51322 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat convertite”.

Subcontul de nivelul I 51321 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat convertite” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

513210 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat convertite”.

La subcontul de nivelul II 513210 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat convertite” se reflectă operaţiunile de vînzare a valorilor mobiliare de stat convertite.

Subcontul de nivelul I 51322 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat convertite” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

513220 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat convertite”.

La subcontul de nivelul II 513220 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat convertite” se reflectă operaţiunile de răscumpărare a valorilor mobiliare de stat convertite.

3.5.7. La contul 5133 *„Valori mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social/acoperirea soldului debitar al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei”* se reflectă operaţiunile de majorare a capitalului social/acoperirea soldului debitar al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei.

Operaţiunile de vînzare a valorilor mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social/acoperirea soldului debitar al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei se reflecta în subcontul de nivelul I 51331 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social/acoperirea soldului debitar al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei”.

Evidenţa operaţiunilor de răscumpărare a valorilor mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social/acoperirea soldului debitor al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei se reflecta în subcontul de nivelul I 51332 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social/acoperirea soldului debitar al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei”.

Contul 5133 *„Valori mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului statutar/acoperirea soldului debitar al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

51331 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social/acoperirea soldului debitar al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei”

51332 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social/acoperirea soldului debitar al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei”.

Subcontul de nivelul I 51331 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social/acoperirea soldului debitar al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

513310 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social/acoperirea soldului debitar al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei”

La subcontul de nivelul II 513310 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social/acoperirea soldului debitar al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei” se reflectă operaţiunile de vînzarea valorilor mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social/acoperirea soldului debitar al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei.

Subcontul de nivelul I 51332 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social/acoperirea soldului debitar al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

513320 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social/acoperirea soldului debitar al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei”.

La subcontul de nivelul II 513320 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social/acoperirea soldului debitar al fondului general de rezervă al Băncii

Naţionale a Moldovei” se reflectă operaţiunile de răscumpărare a valorilor mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social/acoperirea soldului debitar al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei.

3.5.8. La contul 5134 „*Valori mobiliare de stat emise pentru alte scopuri”* se reflectă operaţiunile de emisie ale valorilor mobiliare de stat emise pentru alte scopuri stabilite de lege (asigurarea stabilităţii financiare, crearea unei rezerve de lichidităţi etc.) şi operaţiunile de răscumpărare ale acestora.

Contul 5134 *„Valori mobiliare de stat emise pentru alte scopuri”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

51341 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat emise pentru asigurarea stabilităţii financiare”

51342 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pentru asigurarea stabilităţii financiare”

51343 „Vânzarea valorilor mobiliare de stat emise pentru crearea unei rezerve de lichidităţi”

51344 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pentru crearea unei rezerve de lichidităţi”

Subcontul de nivelul I 51341 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat emise pentru asigurarea stabilităţii financiare”cuprinde următorul subcont de nivelul II:

513410 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat emise pentru asigurarea stabilităţii financiare”.

La subcontul de nivelul II 513410 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat emise pentru asigurarea stabilităţii financiare” se reflectă operaţiunile de vînzarea valorilor mobiliare de stat emise pentru asigurarea stabilităţii financiare.

Subcontul de nivelul I 51342 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pentru asigurarea stabilităţii financiare” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

513420 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pentru asigurarea stabilităţii financiare”.

La subcontul de nivelul II 513420 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pentru asigurarea stabilităţii financiare” se reflectă operaţiunile de răscumpărare a valorilor mobiliare de stat emise pentru asigurarea stabilităţii financiare.

Subcontul de nivelul I 51343 „Vânzarea valorilor mobiliare de stat emise pentru crearea unei rezerve de lichidităţi” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

513430 „Vânzarea valorilor mobiliare de stat emise pentru crearea unei rezerve de lichidităţi”.

La subcontul de nivelul II 513430 „Vânzarea valorilor mobiliare de stat emise pentru crearea unei rezerve de lichidităţi” se reflectă operaţiunile de vânzare a valorilor mobiliare de stat emise pentru crearea unei rezerve de lichidităţi.

Subcontul de nivelul I 51344 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pentru crearea unei rezerve de lichidităţi” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

513440 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pentru crearea unei rezerve de lichidităţi”.

La subcontul de nivelul II 513440 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pentru crearea unei rezerve de lichidităţi” se reflectă operaţiunile de răscumpărare a valorilor mobiliare de stat emise pentru crearea unei rezerve de lichidităţi.

[Pct.3.5.8 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.89 din 14.06.2017, în vigoare 14.06.2017]

3.5.9. La contul 5135 *„Valori mobiliare de stat emise în formă materializată”* se reflectă operaţiunile de emisie a valori mobiliare de stat în formă materializată.

Contul 5135 *„Valori mobiliare de stat emise în formă materializată”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

51351 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat emise în formă materializată”

51352 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise în formă materializată”.

Subcontul de nivelul I 51351 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat emise în formă materializată” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

513510 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat emise în formă materializată”.

La subcontul de nivelul II 513510 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat emise în formă materializată” se reflectă operaţiunile de vînzare a valorilor mobiliare de stat emise în formă materializată.

Subcontul de nivelul I 51352 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise în formă materializată” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

513520 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise în formă materializată”.

La subcontul de nivelul II 513520 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise în formă materializată” se reflectă operaţiunile de răscumpărare a valorilor mobiliare de stat emise în formă materializată.

Grupa de conturi 514 „Garanţii de stat interne”

3.5.10. La contul 5141 *„Garanţii de stat interne”* se reflectă sumele transferate pentru onorarea garanţiilor de stat interne.

Operaţiunile privind dezafectarea mijloacelor bugetare pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturi de stat interne se reflectă la subcontul de nivelul I:

51412 „Dezafectarea mijloacelor bugetare pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturi interne”.

Subcontul de nivelul I 51412 „Dezafectarea mijloacelor bugetare pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturi interne” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

514120 „Dezafectarea mijloacelor bugetare pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturi interne”.

La subcontul de nivelul II 514120 „Dezafectarea mijloacelor bugetare pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturi interne” se reflectă operaţiunile de dezafectare a mijloacelor bugetare pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturi interne.

Grupa de conturi 518 „Alte datorii interne ale bugetului”

3.5.14. Grupa de conturi 518 *„Alte datorii interne ale bugetului”* este destinată generalizării informaţiei privind alte operaţiuni aferente obligaţiilor financiare ale Trezoreriei de Stat, nereflectate în conturile sus-menţionate.

Grupa de conturi 518 *„Alte datorii interne ale bugetului”* este cont de pasiv. În creditul acestui cont se reflectă majorarea obligaţiilor Trezoreriei de Stat, iar în debit – reducerea acestora. Soldul acestui cont este creditor.

Grupa de conturi 518 *„Alte datorii interne ale bugetului”* conţine următoarele conturi:

5181 „Alte datorii interne ale bugetului”

5182 „Plata-garanţie de la drepturile export-import”

5183 „Drepturi de export-import achitate în avans”

5184 „Mijloace temporar intrate în posesia instituţiilor”

5185 „Contribuţiile fiscale ale agenţilor economici amplasaţi în localităţile din stînga Nistrului şi municipiul Bender”

5186 „Datoriile bugetului asigurărilor sociale de stat”

5187 „Mijloace băneşti colectate la conturile bugetului de stat şi virate la conturile altor bugete”.

5188 „Dobînda încasată la bugetul de stat spre redistribuire”.

Contul 5181 „Alte datorii interne ale bugetului” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

51811 „Alte datorii interne ale bugetului”

51812 „Încasarea veniturilor generalizatoare”

51813 „Încasarea veniturilor generalizatoare de la CNAS”

51814 „Încasarea veniturilor generalizatoare de la CNAM”

51815 „Încasarea veniturilor generalizatoare la bugetele locale ca rezultat al transferurilor efectuate”

51816 „Mijloace băneşti aferente Depozitarului central unic ale valorilor mobiliare”.

[Pct.3.5.14 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.107 din 08.06.2018, în vigoare 08.06.2018]

3.5.15. Subcontul nivelul I 51811 „Alte datorii interne ale bugetului” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

518110 „Venituri calculate spre transfer altor nivele de buget ca rezultat al delimitării”.

La subcontul de nivelul II 518110 „Venituri calculate spre transfer altor nivele de buget ca rezultat al delimitării” se reflectă veniturile calculate spre transfer altor nivele de buget ca rezultat al delimitării.

Subcontul de nivelul I 51812 „Încasarea veniturilor generalizatoare” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

518120 „Încasarea veniturilor generalizatoare”.

La subcontul de nivelul II 518120 „Încasarea veniturilor generalizatoare” se reflectă încasarea veniturilor generalizatoare.

Subcontul de nivelul I 51813 „Încasarea veniturilor generalizatoare de la CNAS” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

518130 „Încasarea veniturilor generalizatoare de la CNAS”.

La subcontul de nivelul II 518130 „Încasarea veniturilor generalizatoare de la CNAS” se reflectă încasarea veniturilor generalizatoare de la CNAS.

Subcontul de nivelul I 51814 „Încasarea veniturilor generalizatoare de la CNAM” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

518140 „Încasarea veniturilor generalizatoare de la CNAM”.

La subcontul de nivelul II 518140 „Încasarea veniturilor generalizatoare de la CNAM” se reflectă încasarea veniturilor generalizatoare de la CNAM.

Subcontul de nivelul I 51815 „Încasarea veniturilor generalizatoare la bugetele locale ca rezultat al transferurilor efectuate” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

518150 „Încasarea veniturilor generalizatoare la bugetele locale ca rezultat al transferurilor efectuate”.

La subcontul de nivelul II 518150 „Încasarea veniturilor generalizatoare la bugetele locale ca rezultat al transferurilor efectuate” se reflectă încasarea veniturilor generalizatoare la bugetele locale ca rezultat al transferurilor efectuate.

Subcontul de nivelul I 51816 „Mijloace băneşti aferente Depozitarului central unic ale valorilor mobiliare” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

518160 „Mijloace băneşti aferente Depozitarului central unic ale valorilor mobiliare”.

La subcontul de nivelul II 518160 „Mijloace băneşti aferente Depozitarului central unic ale valorilor mobiliare” se reflectă mijloacele băneşti pentru decontarea operaţiunilor aferente Depozitarului central unic ale valorilor mobiliare.

[Pct.3.5.15 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.107 din 08.06.2018, în vigoare 08.06.2018]

3.5.16. Contul 5182 *„Plata-garanţie de la drepturile export-import”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

51820 „Plata-garanţie de la drepturile export-import”.

Subcontul de nivelul I 51820 „Plata-garanţie de la drepturile export-import” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

518200 „Plata-garanţie de la drepturile export-import”.

La subcontul de nivelul II 518200 „Plata-garanţie de la drepturile export-import” se reflectă operaţiunile privind plata-garanţie de la drepturile export-import transferate de către agenţii economici.

3.5.17. Contul 5183 „Drepturi de export-import achitate în avans” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

51830 „Drepturi de export-import achitate în avans”.

Subcontul de nivelul I 51830 „Drepturi de export-import achitate în avans” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

518300 „Drepturi de export-import achitate în avans”.

La subcontul de nivelul II 518300 „Drepturi de export-import achitate în avans” se reflectă operaţiunile privind drepturile de export-import achitate în avans de către agenţii economici pentru procedurile vamale.

3.5.18. Contul 5184 *„Mijloace temporar intrate în posesia instituţiilor”* este destinat reflectării operaţiunilor de încasarea şi restituire a mijloace temporar intrate în posesia instituţiilor:

Operaţiunile privind încasarea şi restituirea mijloace temporar intrate în posesia instituţiilor se reflectă la subconturile de nivelul I:

51841 „Garanţia pentru ofertă”

51842 „Garanţia de participare la privatizarea patrimoniului public”

51843 „Mijloace extrabugetare”

51848 „Mijloace temporar intrate neidentificate ale instituţiilor”

51849 „Alte mijloace temporar intrate în posesia instituţiilor”.

Subcontul de nivelul I 51841 „Garanţia pentru ofertă” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

518410 „Garanţia pentru ofertă”.

La subcontul de nivelul II 518410 „Garanţia pentru ofertă” se reflectă operaţiunile privind plata garanţiei pentru ofertă transferate de către agenţii economici.

Subcontul de nivelul I 51842 „Garanţia de participare la privatizarea patrimoniului public” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

518420 „Garanţia de participare la privatizarea patrimoniului public”.

La subcontul de nivelul II 518420 „Garanţia de participare la privatizarea patrimoniului public” se reflectă operaţiunile privind plata garanţiei de participare la privatizarea patrimoniului public.

518430 „Mijloace extrabugetare”

La subcontul de nivelul II 518430 „Mijloace extrabugetare” se reflectă operaţiunile privind mijloacele extrabugetare.

Subcontul de nivelul I 51848 „Mijloace temporar intrate neidentificate ale instituţiilor” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

518480 „Mijloace temporar intrate neidentificate ale instituţiilor”.

La subcontul de nivelul II 518480 „Mijloace temporar intrate neidentificate ale instituţiilor” se reflectă operaţiunile privind plata mijloacelor temporar intrate neidentificate ale instituţiilor.

Subcontul de nivelul I 51849 „Alte mijloace temporar intrate în posesia instituţiilor” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

518490 „Alte mijloace temporar intrate în posesia instituţiilor”.

La subcontul de nivelul II 518490 „Alte mijloace temporar intrate în posesia instituţiilor” se reflectă operaţiunile privind plata altor mijloace temporar intrate în posesia instituţiilor.

3.5.19. Contul 5185 *„Contribuţiile fiscale ale agenţilor economici amplasaţi în localităţile din stînga Nistrului şi municipiul Bender”* este destinat reflectării informaţiei privind contribuţiile fiscale ale agenţilor economici amplasaţi în localităţile din stînga Nistrului şi municipiul Bender.

Contul 5185 „Contribuţiile fiscale ale agenţilor economici amplasaţi în localităţile din stînga Nistrului şi municipiul Bender” cuprinde următorul subcont de nivelul I:

51850 „Contribuţiile fiscale ale agenţilor economici amplasaţi în localităţile din stînga Nistrului şi municipiul Bender”.

Subcontul de nivelul I 51850 „Contribuţiile fiscale ale agenţilor economici amplasaţi în localităţile din stînga Nistrului şi municipiul Bender” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

518500 „Contribuţiile fiscale ale agenţilor economici amplasaţi în localităţile din stînga Nistrului şi municipiul Bender”.

La subcontul de nivelul II 518500 „Contribuţiile fiscale ale agenţilor economici amplasaţi în localităţile din stînga Nistrului şi municipiul Bender” se reflectă operaţiunile privind contribuţiile fiscale ale agenţilor economici amplasaţi în localităţile din stînga Nistrului şi municipiul Bender.

3.5.20. Contul 5186 *„Datoriile bugetului asigurărilor sociale de stat”* este destinat reflectării informaţiei datoriilor bugetului asigurărilor sociale de stat faţă de beneficiarii de pensii şi indemnizaţii efectuate de către Casa Naţională de Asigurări Sociale din numele altor structuri (agenţii economici, Fonduri Sociale din străinătate).

Încasarea mijloacelor menţionate se reflectă în debitul contului, iar restituirea mijloacelor se reflectă în credit.

Contul 5186 *„Datoriile bugetului asigurărilor sociale de stat”* include următoarele subconturi de nivelul I:

51861 „Plăţi capitalizate“

51862 „Datorii privind plata pensiilor şi indemnizaţiilor transferate în baza acordurilor bilaterale”

51863 „Datorii privind plata pensiilor de invaliditate în urma accidentelor de muncă sau boli profesionale în ordine regres”.

Subcontul de nivelul I 51861 „Plăţi capitalizate“ cuprinde următorul subcont de nivelul II:

518610 „Plăţi capitalizate“.

La subcontul de nivelul II 518610 „Plăţi capitalizate“ se reflectă plăţile capitalizate încasate de la agenţii economici pentru achitarea prejudiciului cauzat pentru sănătate.

Subcontul de nivelul I 51862 „Datorii privind plata pensiilor şi indemnizaţiilor transferate în baza acordurilor bilaterale” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

518620 „Datorii privind plata pensiilor şi indemnizaţiilor transferate în baza acordurilor bilaterale”.

La subcontul de nivelul II 518620 „Datorii privind plata pensiilor şi indemnizaţiilor transferate în baza acordurilor bilaterale” se reflectă operaţiunile datoriilor privind plata pensiilor şi indemnizaţiilor transferate în baza acordurilor bilaterale.

Subcontul de nivelul I 51863 „Datorii privind plata pensiilor de invaliditate în urma accidentelor de muncă sau boli profesionale în ordine regres” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

518630 „Datorii privind plata pensiilor de invaliditate în urma accidentelor de muncă sau boli profesionale în ordine regres”.

La subcontul de nivelul II 518630 „Datorii privind plata pensiilor de invaliditate în urma accidentelor de muncă sau boli profesionale în ordine regres” se reflectă operaţiunile datoriilor privind plata pensiilor de invaliditate în urma accidentelor de muncă sau boli profesionale în ordine regres.

3.5.21. Contul 5187 *„Mijloacele băneşti ale BASS şi FAOAM”* este destinat reflectării mijloacelor încasate la buget, dar care conform unor acorduri sau altor condiţii stipulate în documentele oficiale urmează a fi transferate altor bugete sau autorităţi/instituţii bugetare.

Contul 5187 *„Mijloacele băneşti ale BASS şi FAOAM”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

51871 „Mijloace băneşti ale BASS”

51872 „Mijloace băneşti ale FAOAM”.

Subcontul de nivelul I 51871 „Mijloace băneşti ale BASS” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

518710 „Mijloace băneşti ale BASS”.

La subcontul de nivelul II 518710 „Mijloace băneşti ale BASS” se reflectă operaţiunile privind mijloacele băneşti colectate la conturile bugetului de stat şi virate la contul BASS.

Subcontul de nivelul I 51872 „Mijloace băneşti ale FAOAM” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

518720 „Mijloace băneşti ale FAOAM”.

La subcontul de nivelul II 518720 „Mijloace băneşti ale FAOAM” se reflectă operaţiunile privind mijloacele băneşti colectate la conturile bugetului de stat şi virate la contul FAOAM.

3.5.22. Contul 5188 *„Dobînda încasată la bugetul de stat spre redistribuire”* este destinat reflectării informaţiei privnd dobînda încasată şi care trebuie redistribuită altor nivele de bugete.

Încasarea dobînzilor spre redistribuire se reflectă în debitul contului, iar restituirea mijloacelor se reflectă în credit.

Contul 5188 *„Dobînda încasată la bugetul de stat spre redistribuire”* include următoarele subconturi de nivelul I:

51881 „Dobînda încasată spre redistribuire bugetului de stat”

51882 „Dobînda încasată spre redistribuire bugetului local”

51883 „Dobînda încasată spre redistribuire bugetului asigurărilor sociale de stat”

51884 „Dobînda încasată spre redistribuire bugetului fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală”.

Subcontul de nivelul I 51881 „Dobînda încasată spre redistribuire bugetului de stat” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

518810 „Dobînda încasată spre redistribuire bugetului de stat”.

La subcontul de nivelul II 518810 „Dobînda încasată spre redistribuire bugetului de stat” se reflectă operaţiunile privind dobînda încasată spre redistribuire bugetului de stat.

Subcontul de nivelul I 51882 „Dobînda încasată spre redistribuire bugetului local” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

518820 „Dobînda încasată spre redistribuire bugetului local”.

La subcontul de nivelul II 518820 „Dobînda încasată spre redistribuire bugetului local” se reflectă operaţiunile privind dobînda încasată spre redistribuire bugetului local.

Subcontul de nivelul I 51883 „Dobînda încasată spre redistribuire bugetului asigurărilor sociale de stat” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

518830 „Dobînda încasată spre redistribuire bugetului asigurărilor sociale de stat”.

La subcontul de nivelul II 518830 „Dobînda încasată spre redistribuire bugetului asigurărilor sociale de stat” se reflectă operaţiunile privind dobînda încasată spre redistribuire bugetului asigurărilor sociale de stat.

Subcontul de nivelul I 51884 „Dobînda încasată spre redistribuire bugetului fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

518840 „Dobînda încasată spre redistribuire bugetului fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală”.

La subcontul de nivelul II 518840 „Dobînda încasată spre redistribuire bugetului fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală” se reflectă operaţiunile privind dobînda încasată spre redistribuire bugetului fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală.

518890 „Dobînda încasată spre redistribuire altor entităţi”.

La subcontul de nivelul II 518890 „Dobînda încasată spre redistribuire altor entităţi” se reflectă operaţiunile privind dobînda încasată spre redistribuire altor entităţi.

Grupa de conturi 519 „Alte datorii ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”

3.5.23. Grupa de conturi 519 *„Alte datorii ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”* este destinată generalizării informaţiei privind starea datoriilor şi decontărilor cu bugetul public naţional, personalul, clienţii, furnizorii etc.

Grupa de conturi 519 *„Alte datorii ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”* cuprinde următoarele conturi:

5191 „Datorii faţă de bugetul public naţional (impozite, taxe şi contribuţii)”

5192 „Datorii faţă de furnizori”

5193 „Avansuri primite”

5194 „Datorii aferente decontărilor cu personalul privind remunerarea muncii”

5195 „Datorii aferente altor decontări cu personalul”

5196 „Datorii aferente prestaţiilor sociale”

5197 „Datorii privind bursele”

5198 „Alte datorii”

5198 „Venituri anticipate”.

3.5.24. Contul 5191 *„Datorii faţă de bugetul public naţional”* este destinat generalizării informaţiei privind situaţia datoriilor şi decontărilor cu bugetul public naţionale pe impozite, taxe, contribuţii de asigurări sociale de stat, prime de asigurări medicale obligatorii şi altele.

Contul 5191 *„Datorii faţă de bugetul public naţional”* este un cont de pasiv. În creditul acestui cont se reflectă plăţile calculate către bugetul public naţional, cu excepţia reţinerilor din salarii aferente decontărilor cu bugetul, iar în debit – plăţile virate efectiv la buget. Soldul acestui cont este creditor şi reprezintă suma datoriilor instituţiei privind plăţile la bugetul public naţional la finele perioadei de gestiune.

Contabilitatea analitică se ţine pe feluri de impozite, taxe, contribuţii, prime.

Contul 5191 *„Datorii faţă de bugetul public naţional”* cuprinde următoarele subconturi nivelul I:

51911 „Datorii pe impozite şi taxe”

51912 „Datorii pe contribuţii de asigurări sociale de stat”

51913 „Datorii pe prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală”

51919 „Alte datorii faţă de bugetul public naţional”.

Subcontul de nivelul I 51911 „Datorii pe impozite şi taxe” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

519110 „Datorii pe impozite şi taxe”.

La subcontul de nivelul II 519110 „Datorii pe impozite şi taxe” se reflectă operaţiunile privind datorii pe impozite şi taxe.

Subcontul de nivelul II 519110 *„Datorii pe impozite şi taxe”* reflectă plăţile datorate bugetului de stat şi bugetelor unităţilor administrativ-teritoriale pe impozite şi taxe.

Evidenţa analitică se ţine pe fiecare tip de decontări aparte în registrul f.nr.10.

Subcontul de nivelul I 51912 „Datorii pe contribuţii de asigurări sociale de stat” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

519120 „Datorii pe contribuţii de asigurări sociale de stat”.

La subcontul de nivelul II 519120 „Datorii pe contribuţii de asigurări sociale de stat” se reflectă operaţiunile privind datorii pe contribuţii de asigurări sociale de stat.

Subcontul de nivelul II 519120 *„Datorii pe contribuţii de asigurări sociale de stat”* se ţine evidenţa plăţilor datorate bugetului asigurărilor sociale de stat.

Evidenţa analitică la subcontul 519120 se ţine în registrul f.nr.10.

Subcontul de nivelul I 51913 „Datorii pe prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

519130 „Datorii pe prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală”.

La subcontul de nivelul II 519130 „Datorii pe prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală” se reflectă operaţiunile privind datoriile pe prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală.

Calcularea primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală de către autorităţile/instituţiile bugetare se efectuează în luna plăţii salariului, în mărimea stabilită anual prin lege.

Evidenţa analitică la subcontul 519130 se ţine în registrul f.nr.10.

Subcontul de nivelul I 51919 „Alte datorii faţă de bugetul public naţional” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

519190 „Alte datorii faţă de bugetul public naţional”.

La subcontul de nivelul II 519190 „Alte datorii faţă de bugetul public naţional”se reflectă operaţiunile privind alte datorii faţă de bugetul public naţional.

Subcontul de nivelul II 519190 *„Alte datorii faţă de bugetul public naţional”* se ţine evidenţa altor datorii faţă de bugetul public naţional, neprevăzute în subconturile precedente.

[Pct.3.5.24 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.109 din 25.07.2017, în vigoare 25.07.2017]

3.5.25. Contul 5192 *„Datorii faţă de furnizori”* este destinat generalizării informaţiei privind situaţia datoriilor şi decontărilor cu furnizorii şi antreprenorii pentru bunurile livrate, lucrările efectuate şi serviciile prestate.

Contul 5192 *„Datorii faţă de furnizori”* este un cont de pasiv. În creditul acestui cont se reflectă datoriile aferente facturilor primite de la furnizori şi antreprenori, iar în debit – achitarea

lor. Soldul acestui cont este creditor şi reprezintă suma datoriilor instituţiei faţă de furnizori la finele perioadei de gestiune.

Contabilitatea analitică se ţine pe furnizori, precum şi separat pe datorii, termenul de achitare al cărora n-a expirat şi datorii cu termen expirat.

Contul 5192 *„Datorii faţă de furnizori”* cuprinde următoarele subconturi nivelul I:

51921 „Datorii faţă de furnizori din sistemul bugetar”

51922 „Datorii faţă de furnizori din afara sistemului bugetar”.

51923 „Datorii aferente tipurilor special de plăţi”.

Subcontul de nivelul I 51921 „Datorii faţă de furnizori din sistemul bugetar” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

519210 „Datorii faţă de furnizori din sistemul bugetar”.

La subcontul de nivelul II 519210 „Datorii faţă de furnizori din sistemul bugetar” se reflectă operaţiunile privind datoriile faţă de furnizori din sistemul bugetar – autorităţi/instituţii bugetare.

Subcontul de nivelul I 51922 „Datorii faţă de furnizori din afara sistemului bugetar” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

519220 „Datorii faţă de furnizori din afara sistemului bugetar”.

La subcontul de nivelul II 519220 „Datorii faţă de furnizori din afara sistemului bugetar” se reflectă operaţiunile privind datoriile faţă de furnizori din afara sistemului bugetar – agenţi economici.

519230 „Datorii aferente tipurilor speciale de plăţi”.

La subcontul de nivelul II 519230 „Datorii aferente tipurilor speciale de plăţi” se reflectă decontările cu părinţii pentru întreţinerea copiilor.

3.5.26. Contul 5193 *„Avansuri primite”* este destinat generalizării informaţiei privind avansurile primite de la clienţi în contul bunurilor livrate, lucrărilor executare şi serviciilor prestate de către autorităţile/instituţiile bugetare.

Contul 5193 *„Avansuri primite”* este un cont de pasiv. În creditul acestui cont se reflectă sumele avansurilor primite, iar în debit – sumele compensării avansurilor în cazul decontărilor cu clienţii pentru bunuri, lucrări şi servicii.

Soldul acestui cont este creditor şi reprezintă suma datoriilor instituţiei aferente avansurilor la finele perioadei de gestiune.

Contabilitatea analitică se ţine pe clienţi, precum şi separat pe datorii, termenul de achitare al cărora n-a expirat şi datorii cu termen expirat.

Contul 5193 *„Avansuri primite”* cuprinde următoarele subconturi nivelul I:

51931 „Avansuri primite de la entităţi din sistemul bugetar”.

51932 „Avansuri primite de la entităţi din afara sistemului bugetar”.

Subcontul de nivelul I 51931 „Avansuri primite de la entităţi din sistemul bugetar” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

519310 „Avansuri primite de la entităţi din sistemul bugetar”.

La subcontul de nivelul II 519310 „Avansuri primite de la entităţi din sistemul bugetar” se reflectă operaţiunile privind avansurile primite de la entităţi din sistemul bugetar – autorităţi/instituţii bugetare.

Subcontul de nivelul I 51932 „Avansuri primite de la entităţi din afara sistemului bugetar” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

519320 „Avansuri primite de la entităţi din afara sistemului bugetar”.

La subcontul de nivelul II 519320 „Avansuri primite de la entităţi din afara sistemului bugetar” se reflectă operaţiunile privind avansurile primite de la entităţi din afara sistemului bugetar – agenţi economici.

3.5.27. Contul 5194 *„Datorii aferente decontărilor cu personalul privind remunerarea muncii”* este destinat generalizării informaţiei privind decontările cu personalul instituţiei bugetare privind retribuirea muncii şi reţinerile din salarii.

Contul 5194 *„Datorii aferente decontărilor cu personalul privind remunerarea muncii”* este un cont de pasiv. În creditul acestui cont se reflectă datoriile pentru remunerarea muncii calculată angajaţilor, iar în debit – achitarea lor. Soldul acestui cont este creditor şi reprezintă suma datoriilor instituţiei faţă de personal la finele perioadei de gestiune.

Calculul salariilor şi indemnizaţiilor se face o dată pe lună şi este reflectat în evidenţă în ultima zi a lunii.

Documentele ce servesc ca bază pentru calcularea salariului sînt: ordinele pe instituţie de angajare, concediere şi transferare a colaboratorilor, în conformitate cu statele de personal şi salariile aprobate, tabelele de evidenţă a timpului de lucru şi de calculare a salariului, f.nr.8 şi alte documente.

Tabelele se ţin pe fiecare lună în modul stabilit de către persoanele numite prin ordin pe instituţie. Tabelele se ţin pe instituţie sau pe subdiviziuni structurale (secţii, secţiuni, facultăţi, laboratoare etc.).

La sfîrşitul lunii, în baza tabelului, se determină numărul total de zile lucrate, precum şi orele suplimentare de lucru.

Tabelul completat şi alte documente omologate prin semnăturile corespunzătoare, în termenele stabilite, se predau în contabilitate pentru calcularea salariului.

Calculul salariului lunar se face, de regulă, în statele de retribuţii f.nr.22. În statul de retribuţii se înscriu numerele de pontaj, numele şi iniţialele lucrătorilor, sumele salariilor şi indemnizaţiilor calculate, avansului plătit, impozitelor reţinute şi alte sume. Decontările cu personalul care pleacă în concediu sau din serviciu se înscriu în Foaie de decontare pentru acordarea concediului, f.nr.26.

Sumele calculate privind aceste decontări se înregistrează în statul de retribuţii pentru luna curentă.

Statele de retribuţii şi listele de plată sînt semnate de lucrătorii care au întocmit şi au controlat aceste liste. Autorizaţia pentru plata salariilor este semnată de conducătorul instituţiei şi contabilul-şef.

În contabilităţile centralizate ştatele de retribuţii şi listele de plată se întocmesc separat pentru fiecare instituţie deservită şi sînt semnate de către conducătorul instituţiei deservite respective, de conducătorul grupului de evidenţă şi de persoana care a întocmit aceste documente. Autorizaţia pentru plata salariilor este semnată de conducătorul instituţiei şi de contabilul-şef în lista de plată f.nr.25.

La expirarea termenului de plată în lista de plată, în dreptul numelui persoanelor care nu au primit salariul, casierul trebuie să pună ştampila sau să noteze în scris „Deponat” şi să întocmească borderoul sumelor deponate.

La sfîrşitul listei de plată trebuie să facă o menţiune despre suma de salariu real plătită şi suma care nu a fost achitată, să confrunte aceste sume cu totalul pe lista de plată şi statul de retribuţii şi să semneze menţiunea. Dacă banii au fost eliberaţi nu de casier, ci de o altă persoană, pe listă de plată se face o menţiune suplimentară „Banii pe listă au fost eliberaţi de – funcţia, semnătura, descifrarea semnăturii”. După o verificare minuţioasă a menţiunilor, făcute de casier în statul de retribuţii şi în lista de plată se întocmeşte o dispoziţie de plată pe sumele neplătite, care

se înregistrează în registrul de evidenţă a dispoziţiilor de încasare şi de plată. Pe statul de retribuţii şi pe lista de plată se indică data şi numărul dispoziţiei de plată prin care banii din casă au fost trecuţi la cheltuieli.

În următoarea zi după expirarea termenului de plată a salariului sumele depuse se predau în bancă în contul curent bugetar şi referitor la ele se întocmeşte un ordin de plată.

Pentru a avea informaţii despre salariul angajatului pentru perioadele trecute, se ţine fişa informativă f.nr.24 în care, pe lîngă informaţiile generale despre angajat, în fiecare lună se înscriu sumele salariilor calculate pe tipuri.

În baza statelor de retribuţii se întocmeşte notă de contabilitate nr.5 – centralizarea statelor de retribuţii a muncii şi burse f.nr.NC-5.

La notă de contabilitate trebuie să fie anexate toate documentele în baza cărora a fost efectuată calcularea salariului (tabelele de evidenţă a timpului de lucru şi de calculare a salariului, extrasele din ordinele de angajare, concediere etc.).

Reţinerile din salariu se efectuează în statul de retribuţii f.nr.23 şi se înregistrează în notă de contabilitate nr.5a – borderou centralizator privind reţinerile din salariu f.nr.NC-5a.

Calculul indemnizaţiei pentru incapacitatea temporară de muncă se înscrie în Foaia de decontare privind calculul indemnizaţiei pentru incapacitatea temporară de muncă f.nr.27, în baza certificatelor de concediu medical prezentate.

Certificatele de concediu medical se cos într-o mapă aparte şi se numerotează în ordine cronologică de la începutul anului. Pe fiecare certificat se notează numărul statului de retribuţii şi lista de plata în care a fost inclus pentru calcul.

Evidenţa analitică se ţine pe fiecare tip de decontări în registrul f.nr.10.

În contul 5194 *„Datorii aferente decontărilor cu personalul privind remunerarea muncii”* se ţine evidenţa decontărilor cu lucrătorii instituţiilor, incluşi sau neincluşi în personalul scriptic, privind toate formele de salariu, pensii, indemnizaţii pentru pierderea temporară a capacităţii de muncă, pentru concediu de maternitate şi naştere, pentru îngrijirea copilului pînă la atingerea vîrstei de 3 ani.

3.5.28. Contul 5194 *„Datorii aferente decontărilor cu personalul privind remunerarea muncii”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

51941 „Datorii faţă de personal pentru remunerarea muncii”

51942 „Datorii aferente decontărilor personalului privind impozitele”

51943 „Datorii aferente decontărilor personalului privind contribuţiile individuale de asigurări sociale de stat”

51944 „Datorii aferente decontărilor personalului primele de asigurări medicale obligatorii”

51945 „Datorii aferente decontărilor cu membrii sindicatelor privind cotizaţiile de membru al sindicatului”

51946 „Datorii aferente decontărilor privind virările fără numerar în baza contractelor de asigurare benevolă”

51947 „Datorii aferente decontărilor privind titlurile executorii”

51948 „Datorii aferente decontărilor cu personalul privind deponenţii”

51949 „Alte datorii aferente decontărilor personalului privind retribuirea muncii”.

Subcontul de nivelul I 51941 „Datorii faţă de personal pentru remunerarea muncii” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

519410 „Datorii faţă de personal pentru remunerarea muncii”.

La subcontul de nivelul II 519410 „Datorii faţă de personal pentru remunerarea muncii” se reflectă sumele calculate pentru remunerarea muncii angajaţilor autorităţilor/instituţiilor bugetare.

Subcontul de nivelul I 51942 „Datorii aferente decontărilor personalului privind impozitele” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

519420 „Datorii aferente decontărilor personalului privind impozitele”.

La subcontul de nivelul II 519420 „Datorii aferente decontărilor personalului privind impozitele” se reflectă sumele calculate aferente impozitului pe venit, reţinut din salariile calculate angajaţilor instituţiei bugetare.

Subcontul de nivelul I 51943 „Datorii aferente decontărilor personalului privind contribuţiile individuale de asigurări sociale de stat” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

519430 „Datorii aferente decontărilor personalului privind contribuţiile individuale de asigurări sociale de stat”.

La subcontul de nivelul II 519430 „Datorii aferente decontărilor personalului privind contribuţiile individuale de asigurări sociale de stat” se reflectă sumele calculate aferente contribuţiilor de asigurări sociale, reţinute din salariile calculate ale angajaţilor instituţiei bugetare.

Subcontul de nivelul I 51944 „Datorii aferente decontărilor personalului privind contribuţiile individuale de asigurări sociale de stat” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

519440 „Datorii aferente decontărilor personalului privind primele de asigurări medicale obligatorii”.

La subcontul de nivelul II 519440 „Datorii aferente decontărilor personalului privind primele de asigurări medicale obligatorii” se reflectă sumele calculate aferente primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală, reţinute din salariile calculate ale angajaţilor instituţiei bugetare.

Subcontul de nivelul I 51945 „Datorii aferente decontărilor cu membrii sindicatelor privind cotizaţiile de membru al sindicatului” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

519450 „Datorii aferente decontărilor cu membrii sindicatelor privind cotizaţiile de membru al sindicatului”.

La subcontul de nivelul II 519450 „Datorii aferente decontărilor cu membrii sindicatelor privind cotizaţiile de membru al sindicatului” se reflectă sumele calculate aferente cotizaţiilor de membru al sindicatului, reţinute din salariile calculate ale angajaţilor instituţiei bugetare.

Subcontul de nivelul I 51946 „Datorii aferente decontărilor privind virările fără numerar în baza contractelor de asigurare benevolă” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

519460 „Datorii aferente decontărilor privind virările fără numerar în baza contractelor de asigurare benevolă”.

La subcontul de nivelul II 519460 „Datorii aferente decontărilor privind virările fără numerar în baza contractelor de asigurare benevolă” se reflectă sumele ratelor de asigurări, reţinute din salariile calculate ale angajaţilor instituţiei bugetare în baza contractelor individuale de asigurări prin decontări fără numerar cu companiile de asigurări.

Subcontul de nivelul I 51947 „Datorii aferente decontărilor privind titlurile executorii” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

519470 „Datorii aferente decontărilor privind titlurile executorii”.

La subcontul de nivelul II 519470 „Datorii aferente decontărilor privind titlurile executorii” se reflectă sumele reţinute din salariile angajaţilor în baza titlurilor executorii.

Subcontul de nivelul I 51948 „Datorii aferente decontărilor cu personalul privind deponenţii” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

519480 „Datorii aferente decontărilor cu personalul privind deponenţii”.

La subcontul de nivelul II 519480 „Datorii aferente decontărilor cu personalul privind deponenţii” se reflectă sumele salariilor care nu au fost ridicate în termenele stabilite.

Subcontul de nivelul I 51949 „Alte datorii aferente decontărilor personalului privind retribuirea muncii” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

519491 „Decontări privind virările fără numerar”

La subcontul de nivelul II 519491 „Decontări privind virările fără numerar” se ţine evidenţa sumelor reţinute din salarii, indemnizaţii, deplasări, prestări de servicii şi transferate pe conturi bancare ale angajaţilor.

519492 „Alte datorii aferente decontărilor personalului”.

La subcontul de nivelul II 519492 „Alte datorii aferente decontărilor personalului” se reflectă alte reţineri din salarii.

[Pct.3.5.28 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.119 din 08.09.2016, în vigoare 23.09.2016]

3.5.29. Contul 5195 *„Datorii aferente altor decontări cu personalul”* este destinat generalizării informaţiei privind decontările cu personalul instituţiei bugetare privind alte operaţiuni decît cele aferente retribuirii muncii şi reţinerilor din salarii.

Contul 5195 *„Datorii aferente altor decontări cu personalul”* este un cont de pasiv.

În creditul acestui subcont se reflectă datoriile faţă de angajaţii instituţiei (faţă de titularii de avans ş.a.), iar în debit – achitarea lor. Soldul acestui subcont este creditor şi reprezintă suma datoriilor instituţiei faţă de personal la finele perioadei de gestiune.

Evidenţa analitică se ţine pe fiecare pe angajat aparte în registrul f.nr.10.

Contul 5195 *„Datorii aferente altor decontări cu personalul”* cuprinde următoarele subconturi nivelul I:

51951 „Datorii aferente decontărilor cu titularii de avans”

51952 „Datorii aferente decontărilor cu personalul privind lipsurile şi delapidările”

51953 „Datorii faţă de personal privind alte operaţiuni”.

Subcontul de nivelul I 51951 „Datorii aferente decontărilor cu titularii de avans” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

519510 „Datorii aferente decontărilor cu titularii de avans”.

La subcontul de nivelul II 519510 *„Datorii aferente decontărilor cu titularii de avans”* se reflectă decontările cu titularii de avans pe sumele eliberate lor pentru plata cheltuielilor efectuate în numerar şi prin virament.

Subcontul de nivelul I 51952 „Datorii aferente decontărilor transmise în organele de anchetă” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

519520 „Datorii aferente decontărilor cu personalul privind lipsurile şi delapidările”.

La subcontul de nivelul II 519520 „Datorii aferente decontărilor cu personalul privind lipsurile şi delapidările” se ţine evidenţa sumelor reţinute din salariu de la persoanele culpabile pentru achitarea lipsurilor şi delapidărilor.

Subcontul de nivelul I 51953 „Datorii faţă de personal privind alte operaţiuni” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

519530 „Datorii faţă de personal privind alte operaţiuni”.

La subcontul de nivelul II 519530 „Datorii faţă de personal privind alte operaţiuni” se reflectă sumele altor datorii faţă de angajaţii instituţiei, nereflectate în subconturile precedente.

Contul 5196 *„Datorii aferente prestaţiilor sociale”* este destinat generalizării informaţiei privind decontările aferente prestaţiilor de asigurări sociale şi prestaţiilor de asistenţă socială.

Contul 5196 *„Datorii aferente prestaţiilor sociale”* este un subcont de pasiv. În creditul acestui subcont se reflectă formarea datoriilor privind prestaţiile de asigurării sociale şi prestaţiile de asistenţă socială, iar în debit – achitarea lor. Soldul acestui cont este creditor şi reprezintă suma

datoriilor aferente prestaţiilor de asigurări sociale şi prestaţiilor de asistenţă socială la finele perioadei de gestiune.

Evidenţa analitică se ţine pe fiecare tip de datorii aparte în registrul f.nr.10.

Contul 5196 *„Datorii aferente prestaţiilor sociale”* cuprinde următoarele subconturi nivelul I:

51961 „Datorii privind prestaţiile de asigurări sociale”

51962 „Datorii privind prestaţiile de asistenţă socială”

51963 „Datorii privind prestaţiile sociale ale angajatorilor”

51964 „Datorii privind prestaţiile distribuitorilor (CNAS)”.

Subcontul de nivelul I 51961 „Datorii privind prestaţiile de asigurări sociale” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

519610 „Datorii privind prestaţiile de asigurări sociale”.

La subcontul de nivelul II 519610 *„Datorii privind prestaţiile de asigurări sociale”* se reflectă operaţiunile datoriilor pentru prestaţii de asigurări sociale prin sistemul public de asigurări sociale – pensii, indemnizaţii, ajutoare, alte prestaţii de asigurări sociale.

Subcontul de nivelul I 51962 „Datorii privind prestaţiile de asistenţă socială” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

519620 „Datorii privind prestaţiile de asistenţă socială”.

La subcontul de nivelul II 519620 *„Datorii privind prestaţiile de asistenţă socială”* se reflectă operaţiunile datoriilor pentru prestaţii de asistenţă socială, care sînt în afara sistemului public de asigurări sociale – pensii, suplimente la pensii, indemnizaţii, ajutoare, compensaţii, alte prestaţii de asistenţă socială.

Subcontul de nivelul I 51963 „Datorii privind prestaţiile sociale ale angajatorilor” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

519630 „Datorii privind prestaţiile sociale ale angajatorilor”.

La subcontul de nivelul II 519630 *„Datorii privind prestaţiilor sociale ale angajatorilor”* se reflectă operaţiunile datoriilor pentru susţinerea socială a angajaţilor de către patron din contul mijloacelor instituţiei bugetare – pensii militarilor în termen şi membrilor familiilor lor, indemnizaţiile personalului misiunilor diplomatice şi celor speciale peste hotare, indemnizaţii la eliberare.

Subcontul de nivelul I 51964 „Datorii privind prestaţiile distribuitorilor (CNAS)” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

519640 „Datorii privind prestaţiile distribuitorilor (CNAS)”.

La subcontul de nivelul II 519640 „Datorii privind prestaţiile distribuitorilor (CNAS)” se reflectă operaţiunile datoriilor privind prestaţiile distribuitorilor (CNAS).

[Pct.3.5.29 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.212 din 26.12.2018, în vigoare 25.01.2019]

3.5.30. Contul 5197 *„Datorii privind bursele”* este destinat generalizării informaţiei privind datoriile instituţiei pentru burse.

Contul 5197 *„Datorii privind bursele”* este un cont de pasiv. În creditul acestui cont se reflectă formarea datoriilor, iar în debit – achitarea lor. Soldul acestui cont este creditor şi reprezintă suma datoriilor instituţiei pentru burse la finele perioadei de gestiune.

Evidenţa analitică se ţine pe fiecare tip de datorii aparte în registrul fr.nr.10.

Contul 5197 *„Datorii privind bursele”* cuprinde următoarele subconturi nivelul I:

51971 „Datorii privind bursele de studii studenţilor de peste hotarele republicii”

51972 „Datorii privind bursele de studii studenţilor autohtoni”

51973 „Datorii privind bursele sociale studenţilor de peste hotarele republicii”

51974 „Datorii privind bursele sociale studenţilor autohtoni”

51979 „Alte plăţi asociate cu bursele”.

Subcontul de nivelul I 51971 „Datorii privind bursele de studii studenţilor de peste hotarele republicii” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

519710 „Datorii privind bursele de studii studenţilor de peste hotarele republicii”.

La subcontul de nivelul II 519710 „Datorii privind bursele de studii studenţilor de peste hotarele republicii” se reflectă operaţiunile datoriilor privind bursele de studii studenţilor de peste hotarele republicii.

Subcontul de nivelul I 51972 „Datorii privind bursele de studii studenţilor autohtoni” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

519720 „Datorii privind bursele de studii studenţilor autohtoni”.

La subcontul de nivelul II 519720 „Datorii privind bursele de studii studenţilor autohtoni” se reflectă operaţiunile datoriilor privind bursele de studii studenţilor autohtoni, precum şi aspiranţilor şi doctoranzilor instituţiilor de învăţământ universitar, instituţiilor de cercetări ştiinţifice şi elevilor colegiilor, şcolilor, audienţilor cursurilor.

Subcontul de nivelul I 51973 „Datorii privind bursele sociale studenţilor de peste hotarele republicii” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

519730 „Datorii privind bursele sociale studenţilor de peste hotarele republicii”.

La subcontul de nivelul II 519730 „Datorii privind bursele sociale studenţilor de peste hotarele republicii” se reflectă operaţiunile datoriilor privind bursele sociale studenţilor de peste hotarele republicii.

Subcontul de nivelul I 51974 „Datorii privind bursele sociale studenţilor autohtoni” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

519740 „Datorii privind bursele sociale studenţilor autohtoni”.

La subcontul de nivelul II 519740 „Datorii privind bursele sociale studenţilor autohtoni” se reflectă operaţiunile datoriilor privind bursele sociale ale studenţilor autohtoni.

Subcontul de nivelul I 51979 „Alte plăţi asociate cu bursele” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

519790 „Alte plăţi asociate cu bursele”.

La subcontul de nivelul II 519790 „Alte plăţi asociate cu bursele” se reflectă operaţiunile privind alte plăţi asociate cu bursele.

3.5.31. Contul 5198 *„Alte datorii”* este destinat generalizării informaţiei privind alte datorii ale instituţiei, nereflectate în alte conturile şi subconturile anterioare.

Contul 5198 *„Alte datorii”* cuprinde următorul subcont nivelul I:

51980 „Alte datorii”.

Subcontul de nivelul I 51980 „Alte datorii” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

519800 „Alte datorii”.

La subcontul de nivelul II 519800 „Alte datorii” se reflectă operaţiunile privind decontărilor privind sumele de onorar plătite personalului nescriptic (compozitorilor, artiştilor, autorilor) pentru lucrările şi reprezentaţiile în bază de contract şi comenzi unice în emisiunile televizate, radio, indemnizaţiile alesului local pentru participare la şedinţa consiliului, indemnizaţiile achitate la încetarea raporturilor de muncă şi indemnizaţiile achitate din mijloacele financiare ale angajatorului, inclusiv pentru primele cinci zile calendaristice de incapacitate temporară de muncă cauzată de boli obişnuite sau de accidente nelegate de muncă şi pentru zilele lucrătoare din primele 20 de zile calendaristice, calculate de la data pierderii temporare a capacităţii de muncă, cauzată de un accident de muncă sau de o boală profesională.

Subcontul 519800 *„Alte datorii”* este un cont de pasiv. În creditul acestui cont se reflectă formarea datoriilor, iar în debit – achitarea lor. Soldul acestui cont este creditor şi reprezintă suma datoriilor instituţiei la finele perioadei de gestiune pentru alte datorii.

Evidenţa analitică se ţine pe fiecare tip de datorii aparte în registrul f.nr.10.

Contul 5199 *„Venituri anticipate”* este destinat generalizării informaţiei privind veniturile obţinute în perioada de gestiune, dar aferente perioadelor viitoare.

Contul 5199 *„Venituri anticipate”* cuprinde următorul subcont nivelul I:

51990 „Venituri anticipate” .

Subcontul de nivelul I 51990 „Venituri anticipate” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

519900 „Venituri anticipate” .

La subcontul de nivelul II 519900 „Venituri anticipate” se reflectă operaţiunile privind venituri achitate anticipat de către agenţii economici.

Subcontul 519900 *„Venituri anticipate”* este un cont pasiv. În creditul acestui subcont se reflectă sumele veniturilor anticipate apărute în perioada de gestiune, iar în debit – trecerea lor la veniturile perioadei de gestiune. Soldul acestui cont este creditor şi reprezintă sumele veniturilor anticipate la finele perioadei de gestiune.

Evidenţa analitică se ţine pe fiecare tip de venit aparte în registrul f.nr.10.

Subclasa 54 „Împrumuturi interne între bugete”

Conturile din subclasa ***54 „Împrumuturi interne între bugete”*** sînt destinate generalizării informaţiei privind decontărilor aferente împrumuturilor interne între bugete primite. La sfîrşitul anului soldul împrumuturilor primite/rambursate se închide cu subcontul de nivelul II 711000 „Rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent” sau 721000 “Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anul curent”, după caz. Concomitent, soldul nerambursat al împrumuturilor se înregistrează la conturile extrabilanţiere.

Subclasa respectivă cuprinde următoarele grupuri de conturi:

541 „Împrumuturi între bugetul de stat şi bugetele locale”

542 „Împrumuturi în cadrul Bugetului Consolidat Central”

543 „Împrumuturi între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

544 „Împrumuturi între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale”.

[Subclasa 54 completată prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.13 din 20.01.2017, în vigoare 20.01.2017]

Grupa de conturi 541 „Împrumuturi între bugetul de stat şi bugetele locale”

3.5.32. Grupa de conturi 541 *„Împrumuturi între bugetul de stat şi bugetele locale”* este destinat generalizării informaţiei privind decontărilor aferente împrumuturilor între bugetul de stat şi bugetele locale primite. Este o grupă de conturi de pasiv. În creditul acestor conturi se reflectă suma împrumuturilor între bugetul de stat şi bugetele locale primite, iar în debit – rambursarea lor. Soldul acestui cont este creditor şi reprezintă datoria pe împrumuturi între bugetul de stat şi bugetele locale la finele perioadei de gestiune.

Evidenţa analitică se ţine în registrul f.nr.10.

Grupa de conturi 541 *„Împrumuturi între bugetul de stat şi bugetele locale”* cuprinde următoarele conturi:

5411 „Împrumuturi între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”

5412 „Împrumuturi între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”.

[Pct.3.5.32 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.109 din 25.07.2017, în vigoare 25.07.2017]

3.5.33. La contul 5411 *„Împrumuturi între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”* se reflectă împrumuturile primite de la bugetele de alt nivel şi rambursarea lor.

Operaţiunile privind împrumuturi primite şi rambursate între bugetele se reflectă la următoarele subconturi de nivelul I:

54111 „Primirea împrumuturilor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”

54112 „Rambursarea împrumuturilor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”.

Subcontul de nivelul I 54111 „Primirea împrumuturilor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

541110 „Primirea împrumuturilor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”.

La subcontul de nivelul II 541110 „Primirea împrumuturilor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II” se reflectă operaţiunile privind primirea împrumuturilor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II.

Subcontul de nivelul I 54112 „Rambursarea împrumuturilor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

541120 „Rambursarea împrumuturilor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”.

La subcontul de nivelul II 541120 „Rambursarea împrumuturilor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II” se reflectă operaţiunile privind rambursarea împrumuturilor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II.

La contul 5412 „Împrumuturi între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I” se reflectă împrumuturile primite de la bugetele de alt nivel şi rambursarea lor.

Operaţiunile privind împrumuturi primite şi rambursate între bugetele se reflectă la următoarele subconturi de nivelul I:

54121 „Primirea împrumutului între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”

54122 „Rambursarea împrumutului între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”.

Subcontul de nivelul I 54121 „Primirea împrumutului între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

541210 „Primirea împrumutului între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 541210 „Primirea împrumutului între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I” se reflectă operaţiunile privind primirea împrumutului între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I.

Subcontul de nivelul I 54122 „Rambursarea împrumutului între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

541220 „Rambursarea împrumutului între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 541220 „Rambursarea împrumutului între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I” se reflectă operaţiunile privind rambursarea împrumutului între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I.

[Pct.3.5.33 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.109 din 25.07.2017, în vigoare 25.07.2017]

Grupa de conturi 542 „Împrumuturi în cadrul Bugetului Consolidat Central”

Grupa de conturi 542 „Împrumuturi în cadrul Bugetului Consolidat Central” reprezintă suma împrumuturilor primite în cadrul Bugetului Consolidat Central.

În creditul acestor conturi se reflectă împrumuturile primite în cadrul Bugetului Consolidat Central, iar în debit – rambursarea împrumuturilor.

Grupa de conturi 542 „Împrumuturi în cadrul Bugetului Consolidat Central” cuprinde următoarele conturi:

5421 „Împrumuturi între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”

5422 „Împrumuturi între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”

5423 „Împrumuturi în cadrul bugetului de stat”.

Contul 5421 „Împrumuturi între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

54211 „Primirea împrumutului între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”

54212 „Rambursarea împrumutului între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”.

Subcontul de nivelul I 54211 „Primirea împrumutului între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

542110 „Primirea împrumutului între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”.

La subcontul de nivelul II 542110 „Primirea împrumutului între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat” se reflectă operaţiunile privind primirea împrumutului între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat.

Subcontul de nivelul I 54212 „Rambursarea împrumutului între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

542120 „Rambursarea împrumutului între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”.

La subcontul de nivelul II 542120 „Rambursarea împrumutului între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat” se reflectă operaţiunile privind rambursarea împrumutului între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat.

Contul 5422 „Împrumuturi între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

54221 „Primirea împrumutului între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”

54222 „Rambursarea împrumutului între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”.

Subcontul de nivelul I 54221 „Primirea împrumutului între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

542210 „Primirea împrumutului între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”.

La subcontul de nivelul II 542210 „Primirea împrumutului între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală” se reflectă operaţiunile privind primirea împrumutului între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală.

Subcontul de nivelul I 54222 „Rambursarea împrumutului între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

542220 „Rambursarea împrumutului între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”.

La subcontul de nivelul II 542220 „Rambursarea împrumutului între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală” se reflectă operaţiunile privind rambursarea împrumutului între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală.

Contul 5423 „Împrumuturi în cadrul bugetului de stat” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

54231 „Primirea împrumutului în cadrul bugetului de stat”

54232 „Rambursarea împrumutului în cadrul bugetului de stat”.

Subcontul de nivelul I 54231 „Primirea împrumutului în cadrul bugetului de stat” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

542310 „Primirea împrumutului în cadrul bugetului de stat”.

La subcontul de nivelul II 542310 „Primirea împrumutului în cadrul bugetului de stat” se reflectă operaţiunile privind primirea împrumutului în cadrul bugetului de stat.

Subcontul de nivelul I 54232 „Rambursarea împrumutului în cadrul bugetului de stat” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

542320 „Rambursarea împrumutului în cadrul bugetului de stat”.

La subcontul de nivelul II 542320 „Rambursarea împrumutului în cadrul bugetului de stat” se reflectă operaţiunile privind rambursarea împrumutului în cadrul bugetului de stat.

Grupa de conturi 543 „Împrumuturi între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

Grupa de conturi 543 „Împrumuturi între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale” reprezintă suma împrumuturilor primite între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale.

În creditul acestor conturi se reflectă împrumuturile primite între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale, iar în debit – rambursarea împrumuturilor.

Grupa de conturi 543 „Împrumuturi între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale” cuprinde următoarele conturi:

5431 „Împrumuturi între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

5432 „Împrumuturi în cadrul unui buget local de nivelul I”

Contul 5431 „Împrumuturi între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

54311 „Primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

54312 „Rambursarea împrumutului între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 54311 „Primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

543110 „Primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 543110 „Primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă operaţiunile privind primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 54312 „Rambursarea împrumutului între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

543120 „Rambursarea împrumutului între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 543120 „Rambursarea împrumutului între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă

operaţiunile privind Rambursarea împrumutului între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale.

Contul 5432 „Împrumuturi în cadrul unui buget local de nivelul I” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

54321 „Primirea împrumutului în cadrul unui buget local de nivelul I”

54322 „Rambursarea împrumutului în cadrul unui buget local de nivelul I”.

Subcontul de nivelul I 54321 „Primirea împrumutului în cadrul unui buget local de nivelul I” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

543210 „Primirea împrumutului în cadrul unui buget local de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 543210 „Primirea împrumutului în cadrul unui buget local de nivelul I” se reflectă operaţiunile privind primirea împrumutului în cadrul unui buget local de nivelul I.

Subcontul de nivelul I 54322 „Rambursarea împrumutului în cadrul unui buget local de nivelul I” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

543220 „Rambursarea împrumutului în cadrul unui buget local de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 543220 „Rambursarea împrumutului în cadrul unui buget local de nivelul I” se reflectă operaţiunile privind rambursarea împrumutului în cadrul unui buget local de nivelul I.

Grupa de conturi 544 „Împrumuturi între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale”

Grupa de conturi 544 „Împrumuturi între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale” reprezintă suma împrumuturilor primite între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale.

În creditul acestor conturi se reflectă împrumuturile primite între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale, iar în debit – rambursarea împrumuturilor.

Grupa de conturi 544 „Împrumuturi între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale” cuprinde următoarele conturi:

5441 „Împrumuturi între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale”

5442 „Împrumuturi între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”

5443 „Împrumuturi între bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale”

Contul 5441 „Împrumuturi între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

54411 „Primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale”

54412 „Rambursarea împrumutului între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 54411 „Primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

544110 „Primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 544110 „Primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă operaţiunile

privind primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 54412 „Rambursarea împrumutului între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

544120 „Rambursarea împrumutului între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 544120 „Rambursarea împrumutului între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă operaţiunile privind rambursarea împrumutului între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale.

Contul 5442 „Împrumuturi între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

54421 „Primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”

54422 „Rambursarea împrumutului între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 54421 „Primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

544210 „Primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 544210 „Primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă operaţiunile privind primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 54422 „Rambursarea împrumutului între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

544220 „Rambursarea împrumutului între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 544220 „Rambursarea împrumutului între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă operaţiunile privind rambursarea împrumutului între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale.

Contul 5443 „Împrumuturi între bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

54431 „Primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale”.

54432 „Rambursarea împrumutului între bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 54431 „Primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

544310 „Primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 544310 „Primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă operaţiunile privind primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 54432 „Rambursarea împrumutului între bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

544320 „Rambursarea împrumutului între bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 544320 „Rambursarea împrumutului între bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă operaţiunile privind rambursarea împrumutului între bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale.

Subclasa 55 „Împrumuturi interne instituţiilor nefinanciare şi financiare”

Conturile din subclasa ***55 „Împrumuturi interne instituţiilor nefinanciare şi financiare”*** sînt destinate generalizării informaţiei privind decontărilor aferente împrumuturilor interne de la instituţiile nefinanciare şi financiare primite. La sfîrşitul anului soldul împrumuturilor primite/rambursate se închide cu subcontul de nivelul II 711000 „Rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent” sau 721000 “Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anul curent”, după caz. Concomitent, soldul nerambursat al împrumuturilor se înregistrează la conturile extrabilanţiere.

Subclasa respectivă cuprinde următoarele grupuri de conturi:

551 „Împrumuturi interne instituţiilor nefinanciare”

552 „Împrumuturi interne instituţiilor financiare”

553 „Împrumuturi de la Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat”

554 „Alte împrumuturi”

555 „Împrumuturi din disponibilul mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor”.

[Subclasa 55 completată prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.13 din 20.01.2017, în vigoare 20.01.2017]

Grupa de conturi 551 „Împrumuturi interne instituţiilor nefinanciare”

Grupa de conturi 551 „Împrumuturi interne instituţiilor nefinanciare” reprezintă suma împrumuturilor primite de la instituţiile nefinanciare.

În creditul acestor conturi se reflectă împrumuturile primite de la instituţiile nefinanciare, iar în debit – rambursarea împrumuturilor.

Grupa de conturi 551 „Împrumuturi interne instituţiilor nefinanciare” cuprinde următoarele conturi:

5511 „Împrumuturi instituţiilor nefinanciare”.

Contul 5511 „Împrumuturi instituţiilor nefinanciare” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

55111 „Primire împrumutului de la instituţiile nefinanciare”

55112 „Rambursarea împrumutului instituţiilor nefinanciare”.

Subcontul de nivelul I 55111 „Primire împrumutului de la instituţiile nefinanciare” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

551110 „Primirea împrumutului de la instituţiile nefinanciare”.

La subcontul de nivelul II 551110 „Primirea împrumutului de la instituţiile nefinanciare” se reflectă operaţiunile privind primirea împrumutului de la instituţiile nefinanciare.

Subcontul de nivelul I 55112 „Rambursarea împrumutului instituţiilor nefinanciare” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

551120 „Rambursarea împrumutului instituţiilor nefinanciare”.

La subcontul de nivelul II 551120 „Rambursarea împrumutului instituţiilor nefinanciare” se reflectă operaţiunile privind rambursarea împrumutului instituţiilor nefinanciare.

Grupa de conturi 552 „Împrumuturi interne de la instituţiile financiare”

Grupa de conturi 552 „Împrumuturi interne de la instituţiile financiare” reprezintă suma împrumuturilor primite de la instituţiile financiare.

În creditul acestor conturi se reflectă împrumuturile primite de la instituţiile financiare, iar în debit – rambursarea împrumuturilor.

Grupa de conturi 552 „Împrumuturi interne de la instituţiile financiare” cuprinde următoarele conturi:

5521 „Împrumuturi de la instituţiile financiare”

Contul 5521 „Împrumuturi de la instituţiile financiare” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

55211 „Primirea împrumutului de la instituţiile financiare”

55212 „Rambursarea împrumutului de la instituţiile financiare”.

Subcontul de nivelul I 55211 „Primirea împrumutului de la instituţiile financiare” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

552110 „Primirea împrumutului de la instituţiile financiare”.

La subcontul de nivelul II 552110 „Primirea împrumutului de la instituţiile financiare” se reflectă operaţiunile privind primirea împrumutului de la instituţiile financiare.

Subcontul de nivelul I 55212 „Rambursarea împrumutului instituţiilor financiare” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

552120 „Rambursarea împrumutului instituţiilor financiare”.

La subcontul de nivelul II 552120 „Rambursarea împrumutului instituţiilor financiare” se reflectă operaţiunile privind rambursarea împrumutului instituţiilor financiare.

Grupa de conturi 553 „Împrumuturi de la Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat”

Grupa de conturi 553 „Împrumuturi de la Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat” reprezintă suma împrumuturilor primite de la Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat.

În creditul acestor conturi se reflectă împrumuturile primite de la Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat, iar în debit – rambursarea împrumuturilor.

Grupa de conturi 553 „Împrumuturi de la Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat” cuprinde următoarele conturi:

5531 „Împrumuturi de la Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat”.

Contul 5531 „Împrumuturi de la Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

55311 „Primirea împrumuturilor de la Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat”

55312 „Rambursarea împrumuturilor de la Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat”.

Subcontul de nivelul I 55311 „Primirea împrumuturilor de la Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

553110 „Primirea împrumuturilor de la Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat”.

La subcontul de nivelul II 553110 „Primirea împrumuturilor de la Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat” se reflectă operaţiunile privind primirea împrumuturilor de la Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat.

Subcontul de nivelul I 55312 „Rambursarea împrumuturilor de la Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

553120 „Rambursarea împrumuturilor de la Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat”.

La subcontul de nivelul II 553120 „Rambursarea împrumuturilor de la Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat” se reflectă operaţiunile privind rambursarea împrumuturilor de la Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat.

Grupa de conturi 554 „Alte împrumuturi”

Grupa de conturi 554 „Alte împrumuturi” reprezintă suma altor împrumuturi primite.

În creditul acestor conturi se reflectă alte împrumuturi primite, iar în debit – rambursarea împrumuturilor.

Grupa de conturi 554 „Alte împrumuturi” cuprinde următoarele conturi:

5541 „Alte împrumuturi”.

Contul 5541 „Alte împrumuturi” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

55411 „Primirea altor împrumuturi”

55412 „Rambursarea altor împrumuturi”.

Subcontul de nivelul I 55411 „Primirea altor împrumuturi” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

554110 „Primirea altor împrumuturi”.

La subcontul de nivelul II 554110 „Primirea altor împrumuturi” se reflectă operaţiunile privind primirea altor împrumuturi.

Subcontul de nivelul I 55412 „Rambursarea altor împrumuturi” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

554120 „Rambursarea altor împrumuturi”.

La subcontul de nivelul II 554120 „Rambursarea altor împrumuturi” se reflectă operaţiunile privind rambursarea altor împrumuturi.

Grupa de conturi 555 „Împrumuturi din disponibilul mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor”

Grupa de conturi 555 „Împrumuturi din disponibilul mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor” reprezintă suma împrumuturilor din disponibilul mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor primite.

În creditul acestor conturi se reflectă împrumuturilor din disponibilul mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor primite, iar în debit – rambursarea împrumuturilor.

Grupa de conturi 555 „Împrumuturi din disponibilul mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor” cuprinde următoarele conturi:

5551 „Împrumuturi din disponibilul mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor”

Contul 5551 „Împrumuturi din disponibilul mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

55511 „Primirea împrumutului din disponibilul mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor”

55512 „Rambursarea împrumutului din disponibilul mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor”.

Subcontul de nivelul I 55511 „Primirea împrumutului din disponibilul mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

555110 „Primirea împrumutului din disponibilul mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor”.

La subcontul de nivelul II 555110 „Primirea împrumutului din disponibilul mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor” se reflectă operaţiunile privind primirea împrumutului din disponibilul mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor.

Subcontul de nivelul I 55512 „Rambursarea împrumutului din disponibilul mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

555120 „Rambursarea împrumutului din disponibilul mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor”.

La subcontul de nivelul II 555120 „Rambursarea împrumutului din disponibilul mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor” se reflectă operaţiunile privind rambursarea împrumutului din disponibilul mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor.

Subclasa 56 „Împrumuturi recreditate interne între bugete”

Conturile din subclasa ***56 „Împrumuturi recreditate interne între bugete”*** sînt destinate generalizării informaţiei privind decontărilor aferente împrumuturilor primite recreditate interne între bugete. La sfîrşitul anului soldul împrumuturilor primite/rambursate se închide cu subcontul de nivelul II 711000 „Rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent” sau 721000 “Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anul curent”, după caz. Concomitent, soldul nerambursat al împrumuturilor se înregistrează la conturile extrabilanţiere.

Subclasa respectivă cuprinde următoarele grupuri de conturi:

561 „Împrumuturi recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale”

563 „Împrumuturi recreditate între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

564 „Împrumuturi recreditate între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale”.

[Subclasa 56 completată prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.13 din 20.01.2017, în vigoare 20.01.2017]

Grupa de conturi 561 „Împrumuturi recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale”

Grupa de conturi 561 „Împrumuturi recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale” este destinat generalizării informaţiei privind decontărilor aferente împrumuturilor recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale primite. Este o grupă de conturi de pasiv. În creditul acestor conturi se reflectă suma împrumuturilor recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale primite, iar în debit – rambursarea lor. Soldul acestui cont este creditor şi reprezintă datoria pe împrumuturi recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale la finele perioadei de gestiune.

Evidenţa analitică se ţine pe fiecare creditor în parte în f.nr.10.

Grupa de conturi 561 „Împrumuturi recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale” cuprinde următoarele conturi:

5611 „Împrumuturi recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”

5612 „Împrumuturi recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”.

Contul 5611 „Împrumuturi recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

56111 „Primirea împrumutului recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”

56112 „Rambursarea împrumutului recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”.

Subcontul de nivelul I 56111 „Primirea împrumutului recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

561110 „Primirea împrumutului recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”.

La subcontul de nivelul II 561110 „Primirea împrumutului recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II” se reflectă operaţiunile privind primirea împrumutului recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II.

Subcontul de nivelul I 56112 „Rambursarea împrumutului recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

561120 „Rambursarea împrumutului recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”.

La subcontul de nivelul II 561120 „Rambursarea împrumutului recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II” se reflectă operaţiunile privind rambursarea împrumutului recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II.

Contul 5612 „Împrumuturi recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

56121 „Primirea împrumutului recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”

56122 „Rambursarea împrumutului recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”.

Subcontul de nivelul I 56121 „Primirea împrumutului recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

561210 „Primirea împrumutului recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 561210 Primirea împrumutului recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I se reflectă operaţiunile privind primirea împrumutului recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I.

Subcontul de nivelul I 56122 „Rambursarea împrumutului recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

561220 „Rambursarea împrumutului recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 561220 Rambursarea împrumutului recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I se reflectă operaţiunile privind rambursarea împrumutului recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I.

Grupa de conturi 563 „Împrumuturi recreditate între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

Grupa de conturi 563 „Împrumuturi recreditate între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale” este destinat generalizării informaţiei privind decontărilor aferente împrumuturilor recreditate între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale primite. Este o grupă de conturi de pasiv. În creditul acestor conturi se reflectă suma împrumuturilor recreditate între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale primite, iar în debit – rambursarea lor. Soldul acestui cont este creditor şi reprezintă datoria pe împrumuturi recreditate între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale la finele perioadei de gestiune.

Evidenţa analitică se ţine pe fiecare creditor în parte.

Grupa de conturi 563 „Împrumuturi recreditate între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale” cuprinde următoarele conturi:

5631 „Împrumuturi recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

5632 „Împrumuturi primite în cadrul unui buget local de nivelul I”.

Contul 5631 „Împrumuturi recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

56311 „Primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”

56312 „Rambursarea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 56311 „Primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

563110 „Primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 563110 „Primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă operaţiunile privind primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 56312 „Rambursarea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

563120 „Rambursarea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 563120 „Rambursarea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă operaţiunile privind rambursarea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale.

Contul 5632 „Împrumuturi primite în cadrul unui buget local de nivelul I” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

56321 „Primirea împrumutului cadrul unui buget local de nivelul I”

56322 „Rambursarea împrumutului cadrul unui buget local de nivelul I”.

Subcontul de nivelul I 56321 „Primirea împrumutului cadrul unui buget local de nivelul I” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

563210 „Primirea împrumutului cadrul unui buget local de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 563210 „Primirea împrumutului cadrul unui buget local de nivelul I” se reflectă operaţiunile privind primirea împrumutului cadrul unui buget local de nivelul I.

Subcontul de nivelul I 56322 „Rambursarea împrumutului cadrul unui buget local de nivelul I” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

563220 „Rambursarea împrumutului cadrul unui buget local de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 563220 „Rambursarea împrumutului cadrul unui buget local de nivelul I” se reflectă operaţiunile privind rambursarea împrumutului cadrul unui buget local de nivelul I.

Grupa de conturi 564 „Împrumuturi recreditate între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale”

Grupa de conturi 564 „Împrumuturi recreditate între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale” este destinat generalizării informaţiei privind decontărilor aferente împrumuturilor recreditate între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale primite. Este o grupă de conturi de pasiv. În creditul acestor conturi se reflectă suma împrumuturilor recreditate între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale primite, iar în debit – rambursarea lor. Soldul acestui cont este creditor şi reprezintă datoria pe împrumuturi recreditate între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale la finele perioadei de gestiune.

Evidenţa analitică se ţine pe fiecare creditor în parte în f.nr.10.

Grupa de conturi 564 „Împrumuturi recreditate între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale” cuprinde următoarele conturi:

5641 „Împrumuturi recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

5642 „Împrumuturi recreditate între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

5643 „Împrumuturi recreditate între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”.

Contul 5641 „Împrumuturi recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

56411 „Primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

56412 „Rambursarea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 56411 „Primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

564110 „Primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”

La subcontul de nivelul II 564110 „Primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă operaţiunile privind primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 56412 „Rambursarea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

564120 „Rambursarea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 564120 „Rambursarea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale”se reflectă operaţiunile privind rambursarea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale.

Contul 5642 „Împrumuturi recreditate între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

56421 „Primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale”

56422 „Rambursarea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 56421 „Primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

564210 „Primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 564210 „Primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă operaţiunile privind primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 56422 „Rambursarea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

564220 „Rambursarea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 564220 „Rambursarea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă operaţiunile privind rambursarea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale.

Contul 5643 „Împrumuturi recreditate între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

56431 „Primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”

56432 „Rambursarea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”.

Subcontul de nivelul I 56431 „Primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

564310 „Primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 564310 „Primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă operaţiunile privind primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale.

Subcontul de nivelul I 56432 „Rambursarea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul 2 între unităţi administrativ-teritoriale” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

564320 „Rambursarea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”.

La subcontul de nivelul II 564320 „Rambursarea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale” se reflectă operaţiunile privind rambursarea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale.

Subclasa 57 „Împrumuturi interne recreditate instituţiilor nefinanciare şi financiare”

Conturile din subclasa ***57 „Împrumuturi interne recreditate instituţiilor nefinanciare şi financiare”*** sînt destinate generalizării informaţiei privind decontărilor aferente împrumuturilor interne recreditate instituţiilor nefinanciare şi financiare primite. La sfîrşitul anului soldul împrumuturilor primite/rambursate se închide cu subcontul de nivelul II 711000 „Rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent” sau 721000 “Rezultatul financiar al

autorităţii/instituţiei bugetare din anul curent”, după caz. Concomitent, soldul nerambursat al împrumuturilor se înregistrează la conturile extrabilanţiere.

Subclasa respectivă cuprinde următoarele grupuri de conturi:

571 „Împrumuturi interne recreditate instituţiilor nefinanciare”

572 „Împrumuturi recreditate instituţiilor financiare”.

[Subclasa 57 completată prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.13 din 20.01.2017, în vigoare 20.01.2017]

Grupa de conturi 571 „Împrumuturi interne recreditate instituţiilor nefinanciare”

Grupa de conturi 571 „Împrumuturi interne recreditate instituţiilor nefinanciare” este destinat generalizării informaţiei privind decontărilor aferente împrumuturilor interne recreditate instituţiilor nefinanciare primite. Este o grupă de conturi de pasiv. În creditul acestor conturi se reflectă suma împrumuturilor interne recreditate instituţiilor nefinanciare primite, iar în debit – rambursarea lor. Soldul acestui cont este creditor şi reprezintă datoria pe împrumuturi interne recreditate instituţiilor nefinanciare la finele perioadei de gestiune.

Evidenţa analitică se ţine pe fiecare creditor în parte în f.nr.10.

Grupa de conturi 571 „Împrumuturi interne recreditate instituţiilor nefinanciare” cuprinde următoarele conturi:

5711 „Împrumuturi recreditate instituţiilor nefinanciare”.

Contul 5711 „Împrumuturi recreditate instituţiilor nefinanciare” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

57111 „Primirea împrumutului recreditat de la instituţii nefinanciare”

57112 „Rambursarea împrumutului recreditat de la instituţiilor nefinanciare”.

Subcontul de nivelul I 57111 „Primirea împrumutului recreditat de la instituţii nefinanciare” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

571110 „Primirea împrumutului recreditat de la instituţii nefinanciare”.

La subcontul de nivelul II 571110 „Primirea împrumutului recreditat de la instituţii nefinanciare” se reflectă operaţiunile privind primirea împrumutului recreditat de la instituţii nefinanciare.

Subcontul de nivelul I 57112 „Rambursarea împrumutului recreditat instituţiilor nefinanciare” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

571120 „Rambursarea împrumutului recreditat instituţiilor nefinanciare”.

La subcontul de nivelul II 571120 „Rambursarea împrumutului recreditat instituţiilor nefinanciare” se reflectă operaţiunile privind rambursarea împrumutului recreditat instituţiilor nefinanciare.

Grupa de conturi 572 „Împrumuturi recreditate instituţiilor financiare”

Grupa de conturi 572 „Împrumuturi recreditate instituţiilor financiare” este destinat generalizării informaţiei privind decontărilor aferente împrumuturilor recreditate instituţiilor financiare primite. Este o grupă de conturi de pasiv. În creditul acestor conturi se reflectă suma împrumuturilor recreditate instituţiilor financiare primite, iar în debit – rambursarea lor. Soldul acestui cont este creditor şi reprezintă datoria pe împrumuturi recreditate instituţiilor financiare la finele perioadei de gestiune.

Evidenţa analitică se ţine pe fiecare creditor în parte în f.nr.10.

Grupa de conturi 572 „Împrumuturi recreditate instituţiilor financiare” cuprinde următoarele conturi:

5721 „Împrumuturi recreditate instituţiilor financiare”.

Contul 5721 „Împrumuturi recreditate instituţiilor financiare” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

57211 „Primirea împrumutului recreditat de la instituţii financiare”

57212 „Rambursarea împrumutului recreditat de la instituţii financiare”.

Subcontul de nivelul I 57211 „Primirea împrumutului recreditat de la instituţii financiare” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

572110 „Primirea împrumutului recreditat de la instituţii financiare”.

La subcontul de nivelul II 572110 „Primirea împrumutului recreditat de la instituţii financiare” se reflectă operaţiunile privind primirea împrumutului recreditat de la instituţii financiare.

Subcontul de nivelul I 57212 „Rambursarea împrumutului recreditat instituţiilor financiare” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

572120 „Rambursarea împrumutului recreditat instituţiilor financiare”.

La subcontul de nivelul II 572120 „Rambursarea împrumutului recreditat instituţiilor financiare” se reflectă operaţiunile privind rambursarea împrumutului recreditat instituţiilor financiare.

Subclasa 58 „Datorii externe”

Subclasa 28 „Datorii externe” cuprinde grupe de conturi şi conturi destinate generalizării informaţiei privind operaţiunile cu obligaţiile financiare externe.

Subclasa respectivă cuprinde următoarele grupe de conturi:

583 „Valori mobiliare de stat emise pe piaţa externă”

584 „Garanţii externe”

588 „Alte datorii externe ale bugetului”.

Grupa de conturi 583 „Valori mobiliare de stat emise pe piaţa externă”

Grupa de conturi 583 *„Valori mobiliare de stat emise pe piaţa externă”* este destinată generalizării informaţiei privind starea decontărilor aferente valorilor mobiliare de stat emise în circulaţie de către Ministerul Finanţelor pe piaţa externă.

Grupa de conturi 583 *„Valori mobiliare de stat emise pe piaţa externă”* este pasivă. În creditul acestei grupe se reflectă costul valorilor mobiliare de stat emise în circulaţie, iar în debit – răscumpărarea acestora. Soldul acestei grupe de conturi este creditor şi reprezintă suma valorilor mobiliare de stat în circulaţie pe piaţa externă la finele perioadei de gestiune.

Contabilitatea analitică se ţine pe tipuri de valori mobiliare de stat în expresie cantitativă şi valorică.

Grupa de conturi 583 *„Valori mobiliare de stat emise pe piaţa externă”* cuprinde următoarele conturi:

5831 „Valori mobiliare de stat emise pe piaţa externă”.

Contul 5831 „Valori mobiliare de stat emise pe piaţa externă” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

58311 „Emiterea valorilor mobiliare de stat pe piaţa externă”

58312 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa externă”.

Subcontul de nivelul I 58311 „Emiterea valorilor mobiliare de stat pe piaţa externă” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

583110 „Emiterea valorilor mobiliare de stat pe piaţa externă”.

La subcontul de nivelul II 583110 „Emiterea valorilor mobiliare de stat pe piaţa externă” se reflectă operaţiunile privind emiterea valorilor mobiliare de stat pe piaţa externă.

Subcontul de nivelul I 58312 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa externă” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

583120 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa externă”.

La subcontul de nivelul II 583120 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa externă” se reflectă operaţiunile privind răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa externă.

Grupa de conturi 584 „Garanţii externe”

Grupa de conturi 584 *„Garanţii externe”* cuprinde următorul cont:

5848 „Garanţii externe asumate”.

Conturile din grupa de conturi 584 *„Garanţii externe”* sînt conturi de pasiv. În creditul acestor conturi se reflectă restabilirea mijloacelor dezafectate pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturi externe, iar în debit – rambursarea lor. Soldul acestor conturi este creditor şi reprezintă suma împrumuturilor externe la finele perioadei de gestiune.

Evidenţa analitică se ţine pe beneficiarii de împrumuturi.

Contul 5848 *„Garanţii externe”* cuprinde următorul subcont de nivelul I:

58482 „Dezafectarea mijloacelor bugetare pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturi de stat externe”.

Subcontul de nivelul I 58482 „Dezafectarea mijloacelor bugetare pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturi de stat externe” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

584820 „Dezafectarea mijloacelor bugetare pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturi de stat externe”.

La subcontul de nivelul II 584820 „Dezafectarea mijloacelor bugetare pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturi de stat externe” se reflectă operaţiunile privind dezafectarea mijloacelor bugetare pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturi de stat externe.

Grupa de conturi 588 „Alte datorii externe ale bugetului”

Grupa de conturi 588 *„Alte datorii externe ale bugetului”* este destinată generalizării informaţiei privind alte datorii externe ale bugetului.

Grupa de conturi 588 *„Alte datorii externe ale bugetului”* este de pasiv. În creditul acestei grupe se reflectă suma altor împrumuturilor externe primite, iar în debit – rambursarea lor. Soldul acestei grupe este creditor şi reprezintă suma datoriei statutului pe alte împrumuturi externe contractate la finele perioadei de gestiune.

Contabilitatea analitică se ţine pe creditori.

Grupa de conturi 588 *„Alte datorii externe ale bugetului”* cuprinde următoarele conturi:

5881 „Alte datorii externe ale bugetului”.

Contul 5881 „Alte datorii externe ale bugetului” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

58811 „Formarea altor împrumuturi externe”

58812 „Stingerea altor împrumuturi externe”.

Subcontul de nivelul I 58811 „Formarea altor împrumuturi externe” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

588110 „Formarea altor împrumuturi externe”.

La subcontul de nivelul II 588110 „Formarea altor împrumuturi externe” se reflectă operaţiunile privind formarea altor împrumuturi externe.

Subcontul de nivelul I 58812 „Stingerea altor împrumuturi externe” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

588120 „Stingerea altor împrumuturi externe”.

La subcontul de nivelul II 588120 „Stingerea altor împrumuturi externe” se reflectă operaţiunile privind stingerea altor împrumuturi externe.

Subclasa 59 „Împrumuturi externe”

Subclasa 59 *„Împrumuturi externe”* este destinată generalizării informaţiei privind starea decontărilor aferente împrumuturilor primite de la guvernele altor state, organizaţii financiare şi nefinanciare internaţionale. La sfîrşitul anului soldul împrumuturilor primite/rambursate se închide cu subcontul de nivelul II 711000 „Rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent” sau 721000 “Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anul curent”, după caz. Concomitent, soldul nerambursat al împrumuturilor se înregistrează la conturile extrabilanţiere.

Subclasa respectivă cuprinde următoarele grupe de conturi:

595 „Împrumuturi externe”.

[Subclasa 59 completată prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.13 din 20.01.2017, în vigoare 20.01.2017]

Grupa de conturi 595 „Împrumuturi externe”

Grupa de conturi 595 *„Împrumuturi externe”* este pasivă. În creditul acestui cont se reflectă suma împrumuturilor externe primite, iar în debit – rambursarea lor. Soldul acestui cont este creditor şi reprezintă suma datoriei statutului pe împrumuturi externe contractate la finele perioadei de gestiune.

Contabilitatea analitică se ţine pe creditori.

Grupa de conturi 595 *„Împrumuturi externe”* cuprinde următoarele conturi:

5951 „Împrumuturi externe de la alte state”

5952 „Împrumuturi externe de la organizaţiile financiare internaţionale”

5953 „Împrumuturi externe pentru proiecte finanţate din surse externe”

5959 „Alte împrumuturi externe”.

Contul 5951 „Împrumuturi externe de la alte state” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

59511 „Primirea împrumutului extern de la alte state pentru susţinerea bugetară”

59512 „Rambursarea împrumutului extern altor state”.

Subcontul de nivelul I 59511 „Primirea împrumutului extern de la alte state” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

595110 „Primirea împrumutului extern de la alte state pentru susţinerea bugetară”.

La subcontul de nivelul II 595110 „Primirea împrumutului extern de la alte state pentru susţinerea bugetară” se reflectă operaţiunile privind primirea împrumutului extern de la alte state.

Subcontul de nivelul I 59512 „Rambursarea împrumutului extern altor state” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

595120 „Rambursarea împrumutului extern altor state”.

La subcontul de nivelul II 595120 „Rambursarea împrumutului extern altor state” se reflectă operaţiunile privind rambursarea împrumutului extern altor state.

Contul 5952 „Împrumuturi externe de la organizaţiile financiare internaţionale” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

59521 „Primirea împrumuturilor externe de la organizaţiile financiare internaţionale pentru susţinerea bugetară”

59522 „Rambursarea împrumutului extern organizaţiilor financiare internaţionale”.

Subcontul de nivelul I 59521 „Primirea împrumutului extern de la organizaţiile financiare internaţionale” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

595210 „Primirea împrumuturilor externe de la organizaţiile financiare internaţionale pentru susţinerea bugetară”.

La subcontul de nivelul II 595210 „Primirea împrumuturilor externe de la organizaţiile financiare internaţionale pentru susţinerea bugetară” se reflectă operaţiunile privind primirea împrumuturilor externe de la organizaţiile financiare internaţionale pentru susţinerea bugetară.

Subcontul de nivelul I 59522 „Rambursarea împrumutului extern organizaţiilor financiare internaţionale” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

595220 „Rambursarea împrumutului extern organizaţiilor financiare internaţionale”.

La subcontul de nivelul II 595220 „Rambursarea împrumutului extern organizaţiilor financiare internaţionale” se reflectă operaţiunile privind rambursarea împrumutului extern organizaţiilor financiare internaţionale.

Contul 5953 „Împrumuturi externe pentru proiecte finanţate din surse externe de la alte state” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

59531 „Primirea împrumuturilor externe pentru proiecte finanţate din surse externe de la alte state”.

Subcontul de nivelul I 59531 „Primirea împrumuturilor externe pentru proiecte finanţate din surse externe de la alte state” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

595310 „Primirea împrumuturilor externe pentru proiecte finanţate din surse externe de la alte state”.

La subcontul de nivelul II 595310 „Primirea împrumuturilor externe pentru proiecte finanţate din surse externe de la alte state” se reflectă operaţiunile privind primirea împrumuturilor externe pentru proiecte finanţate din surse externe de la alte state.

Contul 5954 „Primirea împrumuturilor externe pentru proiecte finanţate din surse externe de la organizaţiile financiare internaţionale” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

59541 „Primirea împrumuturilor externe pentru proiecte finanţate din surse externe de la organizaţiile financiare internaţionale”.

Subcontul de nivelul I 59541 „Primirea împrumuturilor externe pentru proiecte finanţate din surse externe de la organizaţiile financiare internaţionale” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

595410 „Primirea împrumuturilor externe pentru proiecte finanţate din surse externe de la organizaţiile financiare internaţionale”.

La subcontul de nivelul II 595410 „Primirea împrumuturilor externe pentru proiecte finanţate din surse externe de la organizaţiile financiare internaţionale” se reflectă operaţiunile privind primirea împrumuturilor externe pentru proiecte finanţate din surse externe de la organizaţiile financiare internaţionale.

Contul 5959 „Alte împrumuturi externe” cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

59591 „Primirea altor împrumuturi externe”

59592 „Rambursarea altor împrumuturi externe”.

Subcontul de nivelul I 59591 „Primirea altor împrumuturi externe” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

595910 „Primirea altor împrumuturi externe”.

La subcontul de nivelul II 595910 „Primirea altor împrumuturi externe” se reflectă operaţiunile privind primirea altor împrumuturi externe.

Subcontul de nivelul I 59592 „Rambursarea altor împrumuturi externe” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

595920 „Rambursarea altor împrumuturi externe”.

La subcontul de nivelul II 595920 „Rambursarea altor împrumuturi externe” se reflectă operaţiunile privind rambursarea altor împrumuturi externe.

3.6. Clasa 6 „Mijloace transmise şi primite între conturi”

3.6.1. Conturile din Clasa 6 *„Mijloace transmise şi primite între conturi”* sînt utilizate pentru evidenţa mijloacelor băneşti transmise şi primite între conturile curente.

Clasa 6 *„Mijloace transmise şi primite între conturi”* cuprinde următoarele subclase:

61 „Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul bugetului de stat şi bugetelor locale”

62 „Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul bugetului asigurărilor sociale de stat”

63 „Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală”.

Subclasa 61 „Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul bugetului de stat şi bugetelor locale”

3.6.2. În conturile din subclasa **61 *„Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul bugetului de stat şi bugetelor locale”*** se reflectă mijloacele băneşti transmise de către Trezoreria de Stat la trezoreriile regionale, autorităţi/instituţii bugetare. Acest cont este bifuncţional. În debit se înregistrează mijloacele băneşti transferate, iar în credit – mijloacele băneşti primite.

Subclasa 61 *„Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul bugetului de stat şi bugetelor locale”* cuprinde următoarele grupe de conturi:

611 „Mijloace transmise/primite între Trezoreria de Stat şi trezoreriile regionale”

612 „Mijloace transmise/primite între Trezoreria de Stat şi autorităţi/instituţii bugetare”

613 „Mijloace transmise/primite în cadrul unei autorităţi/instituţii bugetare”

614 „Mijloace transmise/primite între diferite autorităţi/instituţii bugetare”

615 „Mijloace transmise din solduri la începutul anului”

616 „Mijloace transmise/primite în cadrul unei autorităţi/instituţii bugetare pentru mijloacele temporar intrate”

617 „Mijloace transmise şi primite între conturi pentru VMS”

619 „Alte mijloace transmise/primite”.

Grupa de conturi 611 „Mijloace transmise/primite între Trezoreria de Stat şi trezoreriile regionale”

Grupa de conturi 611 *„Mijloace transmise/primite între Trezoreria de Stat şi trezoreriile regionale”* cuprinde contul:

6110 „Mijloace transmise/primite între Trezoreria de Stat şi trezoreriile regionale”.

Contul 6110 *„Mijloace transmise/primite între Trezoreria de Stat şi trezoreriile regionale”* cuprinde următorul subcont de nivelul I:

61100 „Mijloace transmise/primite între Trezoreria de Stat şi trezoreriile regionale”.

Subcontul de nivelul I 61100 *„Mijloace transmise/primite între Trezoreria de Stat şi trezoreriile regionale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

611000 „Mijloace transmise/primite între Trezoreria de Stat şi trezoreriile regionale”.

La subcontul de nivelul II 611000 *„Mijloace transmise/primite între Trezoreria de Stat şi trezoreriile regionale”* se ţine evidenţa mijloacelor băneşti transmise/primite de către Trezoreria de Stat la trezoreriile regionale.

Grupa de conturi 612 „Mijloace transmise/primite între Trezoreria de Stat şi autorităţi/instituţii bugetare”

Grupa de conturi 612 *„Mijloace transmise/primite între Trezoreria de Stat şi autorităţi/instituţii bugetare”* cuprinde contul:

6120 „Mijloace transmise/primite între Trezoreria de Stat şi autorităţi/instituţii bugetare”.

Contul 6120 *„Mijloace transmise/primite între Trezoreria de Stat şi autorităţi/instituţii bugetare”* cuprinde următorul subcont de nivelul I:

61200 „Mijloace transmise/primite între Trezoreria de Stat şi autorităţi/instituţii bugetare”

Subcontul de nivelul I 61200 *„Mijloace transmise/primite între Trezoreria de Stat şi autorităţi/instituţii bugetare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

612000 „Mijloace transmise/primite între Trezoreria de Stat şi autorităţi/instituţii bugetare”

La subcontul de nivelul II 612000 *„Mijloace transmise/primite între Trezoreria de Stat şi autorităţi/instituţii bugetare”* se ţine evidenţa mijloacelor băneşti transmise/primite de către Trezoreria de Stat la autorităţi/instituţii bugetare.

Grupa de conturi 613 „Mijloace transmise/primite în cadrul unei autorităţi/instituţii bugetare”

Grupa de conturi 613 *„Mijloace transmise/primite în cadrul unei autorităţi/instituţii bugetare”* cuprinde contul:

6130 „Mijloace transmise/primite în cadrul unei autorităţi/instituţii bugetare” .

Contul 6130 „Mijloace transmise/primite în cadrul unei autorităţi/instituţii bugetare” cuprinde următorul subcont de nivelul I:

61300 „Mijloace transmise/primite în cadrul unei autorităţi/instituţii bugetare”.

Subcontul de nivelul I 61300 *„Mijloace transmise/primite în cadrul unei autorităţi/instituţii bugetare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

613000 „Mijloace transmise/primite în cadrul unei autorităţi/instituţii bugetare”.

La subcontul de nivelul II 613000 *„Mijloace transmise/primite în cadrul unei autorităţi/instituţii bugetare”* se ţine evidenţa mijloacelor băneşti transmise/primite în cadrul unei autorităţi/instituţii bugetare.

Grupa de conturi 614 „Mijloace transmise/primite între diferite autorităţi/instituţii bugetare”

Grupa de conturi 614 *„Mijloace transmise/primite între diferite autorităţi/instituţii bugetare”* cuprinde contul:

6140 „Mijloace transmise/primite între diferite autorităţi/instituţii bugetare”.

Contul 6140 *„Mijloace transmise/primite între diferite autorităţi/instituţii bugetare”* cuprinde următorul subcont de nivelul I:

61400 „Mijloace transmise/primite între diferite autorităţi/instituţii bugetare”.

Subcontul de nivelul I 61400 *„Mijloace transmise/primite între diferite autorităţi/instituţii bugetare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

614000 „Mijloace transmise/primite între diferite autorităţi/instituţii bugetare”.

La subcontul de nivelul II 614000 *„Mijloace transmise/primite între diferite autorităţi/instituţii bugetare”* se ţine evidenţa mijloacelor băneşti transmise/primite între diferite autorităţi/instituţii bugetare.

Grupa de conturi 615 „Mijloace transmise din solduri la începutul anului”

Grupa de conturi 615 *„Mijloace transmise din solduri la începutul anului”* cuprinde contul:

6150 „Mijloace transmise din solduri la începutul anului”

Contul 6150 *„Mijloace transmise din solduri la începutul anului”* cuprinde următorul subcont de nivelul I:

61500 „Mijloace transmise din solduri la începutul anului”.

Subcontul de nivelul I 61500 *„Mijloace transmise din solduri la începutul anului”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

615000 „Mijloace transmise din solduri la începutul anului”.

La subcontul de nivelul II 615000 *„Mijloace transmise din solduri la începutul anului”* se ţine evidenţa mijloacelor băneşti transmise din solduri la începutul anului.

Grupa de conturi 616 „Mijloace transmise/primite în cadrul unei autorităţi/instituţii bugetare pentru mijloacele temporar intrate”

Grupa de conturi 616 *„Mijloace transmise/primite în cadrul unei autorităţi/instituţii bugetare pentru mijloacele temporar intrate”* cuprinde contul:

6160 „Mijloace transmise/primite în cadrul unei autorităţi/instituţii bugetare pentru mijloacele temporar intrate”.

Contul 6160 *„Mijloace transmise/primite în cadrul unei autorităţi/instituţii bugetare pentru mijloacele temporar intrate”* cuprinde următorul subcont de nivelul I:

61600 „Mijloace transmise/primite în cadrul unei autorităţi/instituţii bugetare pentru mijloacele temporar intrate”.

Subcontul de nivelul I 61600 *„Mijloace transmise/primite în cadrul unei autorităţi/instituţii bugetare pentru mijloacele temporar intrate”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

616000 „Mijloace transmise/primite în cadrul unei autorităţi/instituţii bugetare pentru mijloacele temporar intrate”.

La subcontul de nivelul II 616000 *„Mijloace transmise/primite în cadrul unei autorităţi/instituţii bugetare pentru mijloacele temporar intrate”* se ţine evidenţa mijloacelor băneşti transmise/primite în cadrul unei autorităţi/instituţii bugetare pentru mijloacele temporar intrate.

Grupa de conturi 617 „Mijloace transmise şi primite între conturi pentru VMS” cuprinde contul:

6172 „Mijloace transmise şi primite aferente depozitelor la BNM”.

Contul 6172 „Mijloace transmise şi primite aferente depozitelor la BNM” cuprinde următorul subcont de nivelul I:

61720 „Mijloace transmise şi primite aferente depozitelor la BNM”.

Subcontul de nivelul I 61720 „Mijloace transmise şi primite aferente depozitelor la BNM” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

617200 „Mijloace transmise şi primite aferente depozitelor la BNM”.

La subcontul de nivelul II 617200 „Mijloace transmise şi primite aferente depozitelor la BNM” se ţine evidenţa mijloacelor băneşti plasate şi rambursate sub formă de depozit la BNM în monedă naţională, în scop de formare a rezervei de lichiditate.

Grupa de conturi 619 „Alte mijloace transmise/primite”

Grupa de conturi 619 *„Alte mijloace transmise/primite”* cuprinde contul:

6190 „Alte mijloace transmise/primite”

Contul 6190 *„Alte mijloace transmise/primite”* cuprinde următorul subcont de nivelul I:

61900 „Alte mijloace transmise/primite”

Subcontul de nivelul I 61900 *„Alte mijloace transmise/primite”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

619000 „Alte mijloace transmise/primite”

La subcontul de nivelul II 619000 *„Alte mijloace transmise/primite”* se ţine evidenţa mijloacelor băneşti transmise/primite neincluse în subconturile precedente.

[Pct.3.6.2 (grupa de conturi 617) modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.171 din 05.10.2018, în vigoare 19.10.2018]

Subclasa 62 „Mijloace transmise şi primite în cadrul bugetului asigurărilor sociale de stat”

3.6.3. În conturile din subclasa **62 *„Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul bugetului asigurărilor sociale de stat”*** se reflectă mijloacele transmise şi primite în cadrul bugetului asigurărilor sociale. Acest cont este bifuncţional. În debit se înregistrează mijloacele băneşti transferate, iar în credit – mijloacele băneşti primite.

Subclasa 62 *„Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul bugetului asigurărilor sociale de stat”* cuprinde următorul grup de conturi:

620 „Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul bugetului asigurărilor sociale de stat”.

Grupa de conturi 620 „Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul bugetului asigurărilor sociale de stat”

Grupa de conturi 620 *„Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul bugetului asigurărilor sociale de stat”* cuprinde contul:

6200 „Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul bugetului asigurărilor sociale de stat”.

Contul 6200 *„Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul bugetului asigurărilor sociale de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul I:

62000 „Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul bugetului asigurărilor sociale de stat”.

Subcontul de nivelul I 62000 *„Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul bugetului asigurărilor sociale de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

620000 „Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul bugetului asigurărilor sociale de stat”.

La subcontul de nivelul II 620000 *„Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul bugetului asigurărilor sociale de stat”* se ţine evidenţa mijloacelor băneşti transmise/primite între conturi în cadrul bugetului asigurărilor sociale de stat.

Subclasa 63 „Mijloace transmise şi primite în cadrul fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală”

3.6.4. În conturile din subclasa **63 *„Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală”*** se reflectă mijloacele transmise şi primite în cadrul fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală. Acest cont este bifuncţional. În debit se înregistrează mijloacele băneşti transferate, iar în credit – mijloacele băneşti primite.

Subclasa 63 *„Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală”* cuprinde următorul grup de conturi:

630 „Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală”.

Grupa de conturi 630 „Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală”

Grupa de conturi 630 *„Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală”* cuprinde contul:

6300 „Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală”.

Contul 6300 *„Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală”* cuprinde următorul subcont de nivelul I:

63000 „Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală”

Subcontul de nivelul I 63000 *„Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

630000 „Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală”.

La subcontul de nivelul II 630000 *„Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală”* se ţine evidenţa mijloacelor băneşti transmise/primite între conturi în cadrul fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală.

3.6.5. La sfîrşitul anului conturile din Clasa 6 *„Mijloace transmise şi primite între conturi”* se închid prin trecerea soldurilor finale la conturile din Clasa 7 „Rezultate”.

3.7. Clasa 7 „Rezultate”

3.7.1. În conturile din Clasa 7 *„Rezultate”* se reflectă rezultatele executării de casă a bugetelor şi rezultatele activităţii autorităţilor/instituţiilor bugetare.

Clasa 7 *„Rezultate”* cuprinde următoarele subclase:

71 „Rezultatul executării de casă a bugetelor „

72 „Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare”.

Subclasa 71 „Rezultatul executării de casă a bugetelor”

3.7.2. Conturile din subclasa **71 *„Rezultatul executării de casă a bugetelor”*** sînt utilizate pentru determinarea rezultatelor executării de casă a bugetelor.

Subclasa 71 *„Rezultatul executării de casă a bugetelor”* cuprinde următoarele grupe de conturi:

711 „Rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent”

712 „Rezultatul executării de casă a bugetelor din anii precedenţi”

713 „Corectarea rezultatelor anilor precedenţi ale executării de casă a bugetelor”

714 „Rezultatul executării de casă a mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor din anul curent”

715 „Rezultatul executării de casă a mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor din anii precedenţi”.

Grupa de conturi 711 „Rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent”

3.7.3. Grupa de conturi 711 *„Rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent”* este destinată generalizării informaţiei privind evidenţa deficitului sau excedentului executării de casă a bugetelor din anul curent.

Soldul creditor reflectă excedentul executării de casă a bugetelor, iar soldul debitor – deficitul executării de casă a bugetelor.

La finele exerciţiului bugetar soldul grupei de conturi 711 *„Rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent”* se trece la grupa de conturi 712 *„Rezultatul executării de casă a bugetelor din anii precedenţi”*.

Grupa de conturi 711 *„Rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent”* cuprinde contul:

7110 „Rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent”.

Contul 7110 *„Rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent”* cuprinde următorul subcont de nivelul I:

71100 „Rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent”.

Subcontul de nivelul I 71100 *„Rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

711000 „Rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent”.

La subcontul de nivelul II 711000 *„Rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent”* se ţine evidenţa deficitului sau excedentului executării de casă a bugetelor din anul curent.

[Pct.3.7.3 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.137 din 31.10.2016, în vigoare 20.01.2017]

Grupa de conturi 712 „Rezultatul executării de casă a bugetelor din anii precedenţi”

3.7.4. Grupa de conturi 712 *„Rezultatul executării de casă a bugetelor din anii precedenţi”* este destinat generalizării informaţiei privind rezultatul executării bugetelor din perioadele precedente.

Grupa de conturi 712 *„Rezultatul executării de casă a bugetelor din anii precedenţi”* cuprinde contul:

7120 „Rezultatul executării de casă a bugetelor din anii precedenţi”.

Contul 7120 *„Rezultatul executării de casă a bugetelor din anii precedenţi”* cuprinde următorul subcont de nivelul I:

71200 „Rezultatul executării de casă a bugetelor din anii precedenţi”.

Subcontul de nivelul I 71200 *„Rezultatul executării de casă a bugetelor din anii precedenţi”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

712000 „Rezultatul executării de casă a bugetelor din anii precedenţi”.

La subcontul de nivelul II 712000 *„Rezultatul executării de casă a bugetelor din anii precedenţi”* se ţine evidenţa executării bugetelor din perioadele precedente.

[Pct.3.7.4 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.137 din 31.10.2016, în vigoare 20.01.2017]

Grupa de conturi 713 „Corectarea rezultatelor anilor precedenţi ale executării de casă a bugetelor”

3.7.5. Grupa de conturi 713 *„Corectarea rezultatelor anilor precedenţi ale executării de casă a bugetelor”* este destinat generalizării informaţiei privind rezultatele corectărilor efectuate în perioada de gestiune în operaţiile aferente perioadelor precedente. Acest cont este un cont de regularizare. Corectarea rezultatelor din anii precedenţi ale executării de casă a bugetelor se efectuează în raport cu conturile în care au fost depistate erori. La sfîrşitul perioadei grupa de conturi 713 *„Corectarea rezultatelor anilor precedenţi ale executării de casă a bugetelor”* se închide cu grupa de conturi 712 *„Rezultatele executării de casă a bugetelor din anii precedenţi”*.

Grupa de conturi 713 *„Corectarea rezultatelor anilor precedenţi ale executării de casă a bugetelor”* cuprinde contul:

7130 „Corectarea rezultatelor anilor precedenţi ale executării de casă a bugetelor”.

Contul 7130 *„Corectarea rezultatelor anilor precedenţi ale executării de casă a bugetelor”* cuprinde următorul subcont de nivelul I:

71300 „Corectarea rezultatelor anilor precedenţi ale executării de casă a bugetelor”.

Subcontul de nivelul I 71300 *„Corectarea rezultatelor anilor precedenţi ale executării de casă a bugetelor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

713000 „Corectarea rezultatelor anilor precedenţi ale executării de casă a bugetelor”.

La subcontul de nivelul II 713000 *„Corectarea rezultatelor anilor precedenţi ale executării de casă a bugetelor”* se ţine evidenţa corectărilor efectuate în perioada de gestiune în operaţiile aferente perioadelor precedente.

Grupa de conturi 714 „Rezultatul executării de casă a mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor din anul curent”

3.7.6. Grupa de conturi 714 „Rezultatul executării de casă a mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor din anul curent” este destinată generalizării informaţiei privind evidenţa deficitului sau excedentului executării de casă a mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor din anul curent.

Soldul creditor reflectă excedentul executării de casă a mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor, iar soldul debitor – deficitul executării de casă a mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor.

La finele exerciţiului bugetar soldul grupe de conturi 714 „Rezultatul executării de casă a mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor din anul curent” se trece la grupa de conturi 715 „Rezultatul executării de casă a mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor din anii precedenţi”.

Grupa de conturi 714 *„Rezultatul executării de casă a mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor din anul curent”* cuprinde contul:

7140 „Rezultatul executării de casă a mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor din anul curent”.

Contul 7140 *„Rezultatul executării de casă a mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor din anul curent”* cuprinde următorul subcont de nivelul I:

71400 „Rezultatul executării de casă a mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor din anul curent”.

Subcontul de nivelul I 71400 *„Rezultatul executării de casă a mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor din anul curent”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

714000 „Rezultatul executării de casă a mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor din anul curent”.

La subcontul de nivelul II 714000 *„Rezultatul executării de casă a mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor din anul curent”* se ţine evidenţa deficitului sau excedentului executării de casă a mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor din anul curent.

[Pct.3.7.6 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.137 din 31.10.2016, în vigoare 20.01.2017]

Grupa de conturi 715 „Rezultatul executării de casă a mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor din anii precedenţi”

3.7.7. Grupa de conturi 715 *„Rezultatul executării de casă a mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor din anii precedenţi”* este destinat generalizării informaţiei privind rezultatul executării de casă a mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor din perioadele precedente.

Grupa de conturi 715 *„Rezultatul executării de casă a mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor din anii precedenţi”* cuprinde contul:

7150 „Rezultatul executării de casă a mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor din anii precedenţi”.

Contul 7150 *„Rezultatul executării de casă a mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor din anii precedenţi”* cuprinde următorul subcont de nivelul I:

71500 „Rezultatul executării de casă a mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor din anii precedenţi”.

Subcontul de nivelul I 71500 *„Rezultatul executării de casă a mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor din anii precedenţi”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

715000 „Rezultatul executării de casă a mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor din anii precedenţi”.

La subcontul de nivelul II 715000 *„Rezultatul executării de casă a mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor din anii precedenţi”* se ţine evidenţa executării de casă a mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor din perioadele precedente.

[Pct.3.7.7 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.137 din 31.10.2016, în vigoare 20.01.2017]

Subclasa 72 „Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare”

3.7.8. Conturile din subclasa **72 *„Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare”*** sînt utilizate pentru determinarea rezultatelor activităţii financiare a instituţiei în perioada de gestiune şi în perioadele precedente.

Subclasa 72 *„Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare”* cuprinde următoarele grupe de conturi:

721 „Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anul curent”

722 „Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anii precedenţi”

723 „Corectarea rezultatelor anilor precedenţi ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”.

Grupa de conturi 721 „Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anul curent”

3.7.9. Grupa de conturi 721 *„Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anul curent”* este destinată generalizării informaţiei privind rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anul curent.

În credit se înregistrează sumele veniturilor, finanţărilor instituţiei şi împrumuturilor primite/creditelor rambursate din perioada de gestiune, iar în debit – sumele cheltuielilor instituţiei şi creditelor acordate şi împrumuturilor rambursate. Soldul creditor reflectă profitul realizat, iar soldul debitor – pierderea realizată.

La finele exerciţiului bugetar soldul grupei de conturi 721 *„Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anul curent”* se trece la grupa de conturi 722 *„Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anii precedenţi”*.

Grupa de conturi 721 *„Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anul curent”* cuprinde contul:

7210 „Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anul curent”.

Contul 7210 *„Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anul curent”* cuprinde următorul subcont de nivelul I:

72100 „Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anul curent” **.**

Subcontul de nivelul I 72100 *„Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anul curent”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

721000 „Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anul curent”.

La subcontul de nivelul II 721000 *„Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anul curent”* se ţine evidenţa rezultatului financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anul curent.

[Pct.3.7.9 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.13 din 20.01.2017, în vigoare 20.01.2017]

[Pct.3.7.9 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.137 din 31.10.2016, în vigoare 20.01.2017]

Grupa de conturi 722 „Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anii precedenţi”

3.7.10. Grupa de conturi 722 *„Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anii precedenţi”* este destinat generalizării informaţiei privind rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din perioadele precedente. Este un cont bifuncţional şi poate avea sold debitor sau creditor.

Grupa de conturi 722 *„Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anii precedenţi”* cuprinde contul:

7220 „Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anii precedenţi”

Contul 7220 *„Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anii precedenţi”* cuprinde următorul subcont de nivelul I:

72200 „Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anii precedenţi”

Subcontul de nivelul I 72200 *„Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anii precedenţi”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

722000 „Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anii precedenţi”

La subcontul de nivelul II 722000 *„Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anul curent”* se ţine evidenţa rezultatului financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din perioadele precedente.

Grupa de conturi 723 „Corectarea rezultatelor anilor precedenţi ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”

3.7.11. Grupa de conturi 723 *„Corectarea rezultatelor anilor precedenţi ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”* este destinat generalizării informaţiei privind rezultatele corectărilor efectuate în perioada de gestiune în operaţiile aferente perioadelor precedente. Acest cont este un cont de regularizare. Corectarea rezultatelor din anii precedenţi ale autorităţilor/instituţiilor bugetare se efectuează în raport cu conturile în care au fost depistate erori. La sfîrşitul perioadei grupa de conturi 723 *„Corectarea rezultatelor anilor precedenţi ale executării de casă a bugetelor”* se închide cu grupa de conturi 722 *„Rezultatele financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anii precedenţi”*.

Grupa de conturi 723 *„Corectarea rezultatelor anilor precedenţi ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”* cuprinde contul:

7230 „Corectarea rezultatelor anilor precedenţi ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”.

Contul 7230 *„Corectarea rezultatelor anilor precedenţi ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”* cuprinde următorul subcont de nivelul I:

72300 „Corectarea rezultatelor anilor precedenţi ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”.

Subcontul de nivelul I 72300 *„Corectarea rezultatelor anilor precedenţi ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

723000 „Corectarea rezultatelor anilor precedenţi ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”.

La subcontul de nivelul II 723000 *„Corectarea rezultatelor anilor precedenţi ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”* se ţine evidenţa rezultatelor corectărilor efectuate în perioada de gestiune în operaţiile aferente perioadelor precedente.

Tot la subcontul respectiv se reflectă transmiterea/primirea activelor şi pasivelor, în cazul reorganizării autorităţilor/instituţiilor bugetare.

[Pct.3.7.11 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.163 din 28.12.2017, în vigoare 28.12.2017]

3.8. Clasa 8 „Conturi extrabilanţiere”

3.8.1. Conturile din Clasa 8 „Conturi extrabilanţiere” sînt destinate evidenţei articolelor de extrabilanţ. Operaţiunile în conturile respective vor fi reflectate în partită simplă.

3.8.2. Clasa 8 prevede următoarele subclase:

81 „Conturi extrabilanţiere ale bugetului”

82 „Conturi extrabilanţiere ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”.

Subclasa 81 „Conturi extrabilanţiere ale bugetelor”

3.8.3. Conturile din subclasa respectivă sînt utilizate de către Trezoreria de Stat şi autorităţile publice locale care asigură executarea de casă a bugetelor pentru evidenţa datoriilor şi creanţelor bugetare.

[Pct.3.8.3 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.212 din 26.12.2018, în vigoare 25.01.2019]

3.8.4. Conturile din subclasa respectivă sînt grupate în următoarele grupe de conturi:

811 „Conturi extrabilanţiere aferente creanţelor bugetare”

812 „Conturi extrabilanţiere aferente datoriilor bugetare”.

Grupa de conturi 811 „Conturi extrabilanţiere aferente creanţelor bugetare”

3.8.5. Grupa de conturi respectivă cuprinde următoarele conturi:

8111 „Creanţe bugetare privind împrumuturile”

8112 „Creanţe bugetare privind garanţiile”

8113 „Creanţe bugetare privind împrumuturile recreditate”

8114 „Alte creanţe bugetare extrabilanţiere”.

[Pct.3.8.5 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.212 din 26.12.2018, în vigoare 25.01.2019]

3.8.6. Contul 8111 *„Creanţe bugetare privind împrumuturile”* reflectă creanţele privind creditarea bugetelor de alt nivel, instituţiilor nefinanciare, altor instituţii şi organizaţii.

[Pct.3.8.6 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.212 din 26.12.2018, în vigoare 25.01.2019]

3.8.7. Contul 8111 *„Creanţe bugetare privind împrumuturile”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

81111 „Creanţe privind creditarea bugetelor de alt nivel”
81112 „Creanţe privind creditarea instituţiilor nefinanciare”
81113 „Creanţe privind creditarea altor instituţii şi organizaţii”
81114 „Creanţe ale băncilor comerciale în proces de lichidare”.

Subcontul de nivelul I 81111 *„Creanţe privind creditarea bugetelor de alt nivel”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

811110 „Creanţe privind creditarea bugetelor de alt nivel”.

La subcontul de nivelul II 811110 *„Creanţe privind creditarea bugetelor de alt nivel”* se ţine evidenţa creanţelor bugetare privind creditarea bugetelor de alt nivel.

Subcontul de nivelul I 81112 „Creanţe privind creditarea instituţiilor nefinanciare” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

811120 „Creanţe privind creditarea instituţiilor nefinanciare”.

La subcontul de nivelul II 811120 „Creanţe privind creditarea instituţiilor nefinanciare” se ţine evidenţa creanţelor bugetare privind creditarea instituţiilor nefinanciare.

Subcontul de nivelul I 81113 *„Creanţe privind creditarea altor instituţii şi organizaţii”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

811130 „Creanţe privind creditarea altor instituţii şi organizaţii”.

La subcontul de nivelul II 811130 *„Creanţe privind creditarea altor instituţii şi organizaţii”* se ţine evidenţa creanţelor bugetare privind creditarea altor instituţii şi organizaţii.

Subcontul de nivelul I 81114 *„Creanţe ale băncilor comerciale în proces de lichidare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

811140 „Creanţe ale băncilor comerciale în proces de lichidare”

La subcontul de nivelul II 811140 „Creanţe ale băncilor comerciale în proces de lichidare” se ţine evidenţa creanţelor ale băncilor comerciale în proces de lichidare faţă de Ministerul Finanţelor, în legătură cu emisiunea VMS pentru unele scopuri stabilite de lege.

[Pct.3.8.7 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.212 din 26.12.2018, în vigoare 25.01.2019]
[Pct.3.8.7 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.88 din 08.06.2017, în vigoare 08.06.2017]
[Pct.3.8.7 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.137 din 31.10.2016, în vigoare 20.01.2017]

3.8.8. Contul 8112 *„Creanţe bugetare privind garanţiile”* reflectă creanţele privind garanţiile acordate pentru împrumuturile interne, acordate bugetelor de alt nivel, întreprinderilor municipal, inclusiv instituţiilor financiare şi nefinanciare de peste hotare.

Contul 8112 *„Creanţe bugetare privind garanţiile”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

81121 „Creanţe privind garanţiile pentru împrumuturile interne”.
81122 „Creanţe privind garanţiile pentru împrumuturile externe”.

[Pct.3.8.8 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.212 din 26.12.2018, în vigoare 25.01.2019]

3.8.9. Subcontul de nivelul I 81121 *„Creanţe privind garanţiile pentru împrumuturile interne”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

811210 „Creanţe privind garanţiile pentru împrumuturile interne”.

La subcontul de nivelul II 811210 *„Creanţe privind garanţiile pentru împrumuturile interne”* se ţine evidenţa garanţiilor acordate de către autorităţile administraţiei publice centrale şi locale pentru împrumuturile interne acordate bugetelor de alt nivel, instituţiilor financiare şi nefinanciare, inclusiv întreprinderilor municipale.

Subcontul de nivelul I 81122 *„Creanţe privind garanţiile pentru împrumuturile externe”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

811220 „Creanţe privind garanţiile pentru împrumuturile externe”.

La subcontul de nivelul II 811220 *„Creanţe privind garanţiile pentru împrumuturile externe”* se ţine evidenţa garanţiilor pentru împrumuturile acordate instituţiilor financiare şi nefinanciare de peste hotare.

[Pct.3.8.9 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.212 din 26.12.2018, în vigoare 25.01.2019]

3.8.10. Contul 8113 „Creanţe bugetare privind împrumuturile recreditate” reflectă creanţele pentru împrumuturile recreditate din surse externe.

Contul 8113 *„Creanţe bugetare privind împrumuturile recreditate”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

81131 „Creanţe bugetare pentru împrumuturile recreditate din surse externe”

81132 „Creanţe ale instituţiilor nefinanciare pentru împrumuturile recreditate din surse externe”

81133 „Creanţe ale instituţiilor financiare pentru împrumuturile recreditate din surse externe”.

[Pct.3.8.10 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.212 din 26.12.2018, în vigoare 25.01.2019]

3.8.11. Subcontul de nivelul I 81131 *„Creanţe bugetare pentru împrumuturile recreditate din surse externe”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

811310 „Creanţe bugetare pentru împrumuturile recreditate din surse externe”.

La subcontul de nivelul II 811310 *„Creanţe bugetare pentru împrumuturile recreditate din surse externe”* se ţine evidenţa creanţelor bugetare pentru împrumuturile recreditate din surse externe.

Subcontul de nivelul I 81132 *„Creanţe ale instituţiilor nefinanciare pentru împrumuturile recreditate din surse externe”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

811320 „Creanţe ale instituţiilor nefinanciare pentru împrumuturile recreditate din surse externe”.

La subcontul de nivelul II 811320 *„Creanţe ale instituţiilor nefinanciare pentru împrumuturile recreditate din surse externe”* se ţine evidenţa creanţelor bugetare ale instituţiilor nefinanciare, inclusiv întreprinderi municipale aferente creditelor, dobânzilor, comisioanelor şi altor plăţi privind împrumuturile recreditate din surse externe acordate în baza garanţiei.

Cu sumele achitate din contul bugetului se majorează subcontul respectiv şi se micşorează soldul la subcontul extrabilanţier 811210 „Creanţe privind garanţiile pentru împrumuturile interne”.

Pe măsura achitării datoriei de către instituţiile nefinanciare, inclusiv întreprinderile municipale, se micşorează soldul la subcontul dat.

Subcontul de nivelul I 81133 „Creanţe ale instituţiilor financiare pentru împrumuturile recreditate din surse externe” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

811330 „Creanţe ale instituţiilor financiare pentru împrumuturile recreditate din surse externe”.

La subcontul de nivelul II 811330 *„Creanţe ale instituţiilor financiare pentru împrumuturile recreditate din surse externe”* se ţine evidenţa creanţelor bugetare pentru împrumuturile recreditate din surse externe acordate instituţiilor financiare.

[Pct.3.8.11 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.212 din 26.12.2018, în vigoare 25.01.2019]

3.8.12. Contul 8114 *„Alte creanţe bugetare extrabilanţiere”* reflectă creanţe privind mijloacele băneşti primite de la buget în baza hotărîrilor rămase definitive ale instanţelor

judecătoreşti şi apoi anulate şi creanţele contribuabililor, precum şi valoarea capitalului subscris în organizaţiile internaţionale în care Republica Moldova este membru achitat sub formă de „paid-in”, şi cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

81141 „Creanţe privind mijloacele băneşti primite de la buget în baza hotărîrilor rămase definitive ale instanţelor judecătoreşti şi apoi anulate”

81142 „Creanţe ale contribuabililor”

81143 „Creanţe privind cauţiunile transferate”

81146 „Valoarea capitalului subscris în organizaţiile internaţionale în care Republica Moldova este membru achitat sub formă de „paid-in””.

Subcontul de nivelul I 81141 „Creanţe privind mijloacele băneşti primite de la buget în baza hotărîrilor rămase definitive ale instanţelor judecătoreşti şi apoi anulate” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

811410 „Creanţe privind mijloacele băneşti primite de la buget în baza hotărîrilor rămase definitive ale instanţelor judecătoreşti şi apoi anulate”

La subcontul de nivelul II 811410 „Creanţe privind mijloacele băneşti primite de la buget în baza hotărîrilor rămase definitive ale instanţelor judecătoreşti şi apoi anulate” se ţine evidenţa creanţelor bugetare privind mijloacele băneşti primite de la buget în baza hotărârilor rămase definitive ale instanţelor judecătoreşti şi apoi anulate.

Subcontul de nivelul I 81142 *„Creanţe ale contribuabililor”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

811420 „Creanţe ale contribuabililor”

La subcontul de nivelul II 811420 „Creanţe ale contribuabililor” se ţine evidenţa creanţelor bugetare ale contribuabililor. În acest subcont se ţine evidenţa sumelor calculate pentru plata arendei şi a altor contribuţii. Pe măsura încasării sumelor calculate se micşorează subcontul extrabilanţier 811420.

Subcontul de nivelul I 81143 „Creanţe privind cauţiunile transferate” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

811430 „Creanţe privind cauţiunile transferate”

La subcontul de nivelul II 811430 „Creanţe privind cauţiunile transferate” se ţine evidenţa creanţelor bugetare privind cauţiunile achitate şi care urmează a fi restituite la buget, precum şi evidenţa creanţelor contingente. Contabilitatea analitica se tine pe fiecare debitor.

Subcontul de nivelul I 81146 „Valoarea capitalului subscris în organizaţiile internaţionale în care Republica Moldova este membru achitat sub formă de „paid-in”” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

811460 „Valoarea capitalului subscris în organizaţiile internaţionale în care Republica Moldova este membru achitat sub formă de „paid-in””.

La subcontul de nivelul II 811460 „Valoarea capitalului subscris în organizaţiile internaţionale în care Republica Moldova este membru achitat sub formă de „paid-in”” se ţine evidenţa valorii capitalului subscris în organizaţiile internaţionale în care Republica Moldova este membru achitat sub formă de „paid-in” de la bugetul de stat, în baza acordurilor încheiate cu organizaţiile internaţionale, care este supus restituirii, în cazul renunţării Republicii Moldova de a fi membru al acestora.

[Pct.3.8.12 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.212 din 26.12.2018, în vigoare 25.01.2019]

[Pct.3.8.12 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.82 din 23.05.2017, în vigoare 23.05.2017]

[Pct.3.8.12 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.137 din 31.10.2016, în vigoare 20.01.2017]

Grupa de conturi 812 „Conturi extrabilanţiere aferente datoriilor bugetare”

3.8.13. Grupa de conturi 812 *„Conturi extrabilanţiere aferente datoriilor bugetare”* cuprinde conturi şi subconturi pentru reflectarea informaţiei privind existenţa la finele perioadei de gestiune a datoriei bugetare interne şi externe.

[Pct.3.8.13 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.212 din 26.12.2018, în vigoare 25.01.2019]

3.8.14. Grupa respectivă cuprinde următoarele conturi:

8121 „Datoria bugetului de stat pentru valori mobiliare de stat”

8122 „Datoria privind împrumuturi primite”

8123 „Datoria bugetului de stat privind transferurile”

8124 „Alte datorii ale bugetului”.

[Pct.3.8.14 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.212 din 26.12.2018, în vigoare 25.01.2019]

3.8.15. Contul 8121 *„Datoria bugetului de stat pentru valori mobiliare de stat”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

81211 „Datoria bugetului de stat privind valorile mobiliare de stat emise pe piaţa primară”

81212 „Datoria bugetului de stat privind valorile mobiliare de stat convertite”

81213 „Datoria bugetului de stat privind valorile mobiliare de stat emise pentru unele scopuri stabilite de lege”.

Subcontul de nivelul I 81211 *„Datoria bugetului de stat privind valorile mobiliare de stat emise pe piaţa primară”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

812110 „Datoria bugetului de stat privind valorile mobiliare de stat emise pe piaţa primară”.

La subcontul de nivelul II 812110 *„Datoria bugetului de stat privind valorile mobiliare de stat emise pe piaţa primară”* se ţine evidenţa informaţiei privind existenţa la finele perioadei de gestiune a datoriei bugetare interne.

Subcontul de nivelul I 81212 *„Datoria bugetului de stat privind valorile mobiliare de stat convertite”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

812120 „Datoria bugetului de stat privind valorile mobiliare de stat convertite”.

La subcontul de nivelul II 812120 *„Datoria bugetului de stat privind valorile mobiliare de stat convertite”* se ţine evidenţa informaţiei privind existenţa la finele perioadei de gestiune a datoriei bugetare externe.

Subcontul de nivelul I 81213 „Datoria bugetului de stat privind valorile mobiliare de stat emise pentru unele scopuri stabilite de lege” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

812130 „Datoria bugetului de stat privind valorile mobiliare de stat emise pentru unele scopuri stabilite de lege”

La subcontul de nivelul II 812130 „Datoria bugetului de stat privind valorile mobiliare de stat emise pentru unele scopuri stabilite de lege” se ţine evidenţa informaţiei privind existenţa la finele perioadei de gestiune a datoriei bugetului de stat privind VMS emise pentru unele scopuri stabilite de lege.

[Pct.3.8.15 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.212 din 26.12.2018, în vigoare 25.01.2019]

[Pct.3.8.15 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.137 din 31.10.2016, în vigoare 20.01.2017]

3.8.16. Contul 8122 *„Datoria privind împrumuturi primite”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

81221 „Datoria la împrumuturi interne primite”

81222 „Datoria privind împrumuturile externe primite”.

[Pct.3.8.16 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.212 din 26.12.2018, în vigoare 25.01.2019]

3.8.17. Subcontul de nivelul I 81221 *„Datoria la împrumuturi interne primite”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

812211 „Datoria privind împrumuturile acordate de alte bugete”.

La subcontul de nivelul II 812211 *„Datoria privind împrumuturile acordate de alte bugete”* se ţine evidenţa datoriei bugetare privind împrumuturile acordate de alte bugete.

812212 „Datoria privind împrumuturile acordate de instituţii financiare”.

La subcontul de nivelul II 812212 *„Datoria privind împrumuturile acordate de instituţii financiare”* se ţine evidenţa datoriei bugetare privind împrumuturile acordate de instituţii financiare.

812213 „Datoria privind alte împrumuturi”.

La subcontul de nivelul II 812213 *„Datoria privind alte împrumuturi”* se ţine evidenţa datoriei bugetare privind alte împrumuturi.

[Pct.3.8.17 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.212 din 26.12.2018, în vigoare 25.01.2019]

3.8.18. Subcontul de nivelul I 81222 *„Datoria privind împrumuturile externe primite”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

812221 „Datoria privind împrumuturile externe acordate de alte state şi organizaţii internaţionale”.

La subcontul de nivelul II 812221 „Datoria privind împrumuturile externe acordate de alte state şi organizaţii internaţionale” se ţine evidenţa datoriei bugetare privind împrumuturile de stat externe acordate de alte state şi organizaţiile internaţionale.

812222 „Datoria privind împrumuturile externe acordate de organizaţiile financiare internaţionale”.

La subcontul de nivelul II 812222 „Datoria privind împrumuturile externe acordate de organizaţiile financiare internaţionale” se ţine evidenţa datoriei bugetare privind împrumuturile de stat externe acordate de organizaţiile financiare internaţionale.

812223 „Datoria privind împrumuturile recreditate din surse externe”

La subcontul de nivelul II 812223 „Datoria privind împrumuturile recreditate din surse externe” se ţine evidenţa datoriei bugetare privind împrumuturile recreditate din surse externe.

812229 „Datoria privind alte împrumuturi externe”

La subcontul de nivelul II 812229 „Datoria privind alte împrumuturi externe” se ţine evidenţa datoriei bugetare privind alte împrumuturi externe.

[Pct.3.8.18 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.212 din 26.12.2018, în vigoare 25.01.2019]

3.8.19. Contul 8123 *„Datorii privind transferurile”* cuprinde următorul subcont de nivelul I:

81233 „Datoria privind transferurile peste hotare”.

Subcontul de nivelul I 81233 *„Datoria privind transferurile peste hotare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

812330 „Datoria privind transferurile peste hotare”.

La subcontul de nivelul II 812330 „Datoria privind transferurile peste hotare” se ţine evidenţa datoriei bugetului de stat privind transferurile peste hotare.

[Pct.3.8.19 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.212 din 26.12.2018, în vigoare 25.01.2019]

3.8.20. Contul 8124 *„Alte datorii ale bugetului”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

81241 „Datoria privind alte surse interne”

81242 „Datoria privind despăgubirile civile”

81243 „Datoria bugetului de stat privind soldul nefinanţat al activităţii vamale din contul mijloacelor încasate pentru procedurile vamale”

81244 „Datoria bugetului de stat privind soldul mijloacelor în fondul rutier”

81245 „Datoria bugetului de stat privind taxa pe valoare adăugată”

81246 „Valoarea capitalului subscris în organizaţiile internaţionale în care Republica Moldova este membru”

81249 „Datoria bugetului de stat privind drepturile de import-export achitate în avans”.

Subcontul de nivelul I 81241 „*Datoria privind alte surse interne”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

812410 „Datoria privind alte surse interne”.

La subcontul de nivelul II 812410 „Datoria privind alte surse interne” se ţine evidenţa datoriei bugetare privind alte surse interne.

Subcontul de nivelul I 81242 „Datoria privind despăgubirile civile” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

812420 „Datoria privind despăgubirile civile”.

La subcontul de nivelul II 812420 „ Datoria privind despăgubirile civile” se ţine evidenţa datoriei bugetare privind despăgubirile civile.

Subcontul de nivelul I 81243 *„Datoria bugetului de stat privind soldul nefinanţat al activităţii vamale din contul mijloacelor încasate pentru procedurile vamale”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

812430 „Datoria bugetului de stat privind soldul nefinanţat al activităţii vamale din contul mijloacelor încasate pentru procedurile vamale”.

La subcontul de nivelul II 812430 „Datoria bugetului de stat privind soldul nefinanţat al activităţii vamale din contul mijloacelor încasate pentru procedurile vamale” se ţine evidenţa datoriei bugetului de stat privind soldul nefinanţat al activităţii vamale din contul mijloacelor încasate pentru procedurile vamale.

Subcontul de nivelul I 81244 *„Datoria bugetului de stat privind soldul mijloacelor în fondul rutier”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

812440 „Datoria bugetului de stat privind soldul mijloacelor în fondul rutier”.

La subcontul de nivelul II 812440 *„Datoria bugetului de stat privind soldul mijloacelor în fondul rutier”* se ţine evidenţa datoriei bugetului de stat privind soldul mijloacelor în fondul rutier.

Subcontul de nivelul I 81245 „Datoria bugetului de stat privind taxa pe valoare adăugată” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

812450 „Datoria bugetului de stat privind taxa pe valoare adăugată”

La subcontul de nivelul II 812450 „Datoria bugetului de stat privind taxa pe valoare adăugată” se ţine evidenţa datoriei bugetului de stat privind taxa pe valoare adăugată nerestituită.

Subcontul de nivelul I 81246 „Valoarea capitalului subscris în organizaţiile internaţionale în care Republica Moldova este membru” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

812460 „Valoarea capitalului subscris în organizaţiile internaţionale în care Republica Moldova este membru”.

La subcontul de nivelul II 812460 „Valoarea capitalului subscris în organizaţiile internaţionale în care Republica Moldova este membru” se ţine evidenţa valorii totale a capitalului subscris („paid-in” şi „callable”) în organizaţiile internaţionale la care Republica Moldova este membru.

Subcontul de nivelul I 81249 *„Datoria bugetului de stat privind drepturile de import-export achitate în avans”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

812490 „Datoria bugetului de stat privind drepturile de import-export achitate în avans”.

La subcontul de nivelul II 812490 „Datoria bugetului de stat privind drepturile de import-export achitate în avans” se ţine evidenţa datoriei bugetului de stat privind drepturile de import-export achitate în avans.

[Pct.3.8.20 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.212 din 26.12.2018, în vigoare 25.01.2019]
[Pct.3.8.20 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.82 din 23.05.2017, în vigoare 23.05.2017]
[Pct.3.8.20 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.137 din 31.10.2016, în vigoare 20.01.2017]

Subclasa 82 „Conturi extrabilanţiere ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”

3.8.21. Conturile din subclasa 82 *„Conturi extrabilanţiere ale autorităţilor/instituţiilor bugetare*” sînt utilizate de autorităţile/instituţiile bugetare pentru evidenţa angajamentelor bugetare şi altor elemente de extrabilanţ.

3.8.22. Subclasa respectivă cuprinde următoarele grupe de conturi:

821 „Angajamente extrabilanţiere”

822 „Alte conturi extrabilanţiere”.

Grupa de conturi 821 „Angajamente extrabilanţiere”

3.8.23. Grupa de conturi 821 *„Angajamente extrabilanţiere”* cuprinde conturi pentru reflectarea informaţiei privind existenţa la finele perioadei de gestiune a angajamentelor contractuale faţă de furnizori şi prestatori de servicii (ex. contractele de furnizare a energiei electrice, contractele de procurare a materialelor etc.).

Operaţiunile în conturile şi subconturile din grupa respectivă se înregistrează în credit.

3.8.24. Grupa de conturi 821 *„Angajamente extrabilanţiere”* cuprinde următoarele conturi:

8211 „Angajamente ale bugetului de stat”

8212 „Angajamente ale bugetului asigurărilor sociale de stat”

8213 „Angajamente ale fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală”

8214 „Angajamente ale bugetelor locale de nivelul II”

8215 „Angajamente ale bugetelor locale de nivelul I”.

În funcţie de sursa de finanţare, autorităţile/instituţiile bugetare înregistrează angajamentele contractuale la conturile respective.

Contul 8211 *„Angajamente ale bugetului de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul I:

82110 „Angajamente ale bugetului de stat”.

Subcontul de nivelul I 82110 *„Angajamente ale bugetului de stat”* următorul subcont de nivelul II:

821100 „Angajamente ale bugetului de stat”.

La subcontul de nivelul II 821100 *„Angajamente ale bugetului de stat”* se ţine evidenţa angajamentelor ale bugetului de stat privind existenţa la finele perioadei de gestiune a angajamentelor contractuale faţă de furnizori şi prestatori de servicii.

Contul 8212 *„Angajamente ale bugetului asigurărilor sociale de stat”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

82120 „Angajamente ale bugetului asigurărilor sociale de stat”.

Subcontul de nivelul I 82120 *„Angajamente ale bugetului asigurărilor sociale de stat”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

821200 „Angajamente ale bugetului asigurărilor sociale de stat”.

La subcontul de nivelul II 821200 *„Angajamente ale bugetului asigurărilor sociale de stat”* se ţine evidenţa angajamentelor ale bugetului asigurărilor sociale de stat privind existenţa la finele perioadei de gestiune a angajamentelor contractuale faţă de furnizori şi prestatori de servicii.

Contul 8213 *„Angajamente ale fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

82130 „Angajamente ale fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală”.

Subcontul de nivelul I 82130 *„Angajamente ale fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

821300 „Angajamente ale fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală”.

La subcontul de nivelul II 821300 *„Angajamente ale fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală”* se ţine evidenţa angajamentelor ale fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală privind existenţa la finele perioadei de gestiune a angajamentelor contractuale faţă de furnizori şi prestatori de servicii.

Contul 8214 *„Angajamente ale bugetelor locale de nivelul II”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

82140 „Angajamente ale bugetelor locale de nivelul II”.

Subcontul de nivelul I 82140 *„Angajamente ale bugetelor locale de nivelul II”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

821400 „Angajamente ale bugetelor locale de nivelul II”.

La subcontul de nivelul II 821400 *„Angajamente ale bugetelor locale de nivelul II”* se ţine evidenţa angajamentelor ale bugetelor locale de nivelul II privind existenţa la finele perioadei de gestiune a angajamentelor contractuale faţă de furnizori şi prestatori de servicii.

Contul 8215 *„Angajamente ale bugetelor locale de nivelul I”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

82150 „Angajamente ale bugetelor locale de nivelul I”.

Subcontul de nivelul I 82150 *„Angajamente ale bugetelor locale de nivelul I”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

821500 „Angajamente ale bugetelor locale de nivelul I”.

La subcontul de nivelul II 821500 *„Angajamente ale bugetelor locale de nivelul I”* se ţine evidenţa angajamentelor ale bugetelor locale de nivelul I privind existenţa la finele perioadei de gestiune a angajamentelor contractuale faţă de furnizori şi prestatori de servicii.

Grupa de conturi 822 „Alte conturi extrabilanţiere”

3.8.25. Grupa de conturi 822 *„Alte conturi extrabilanţiere”* cuprinde conturi pentru reflectarea informaţiei privind existenţa la finele perioadei de gestiune a elementelor de extrabilanţ ale autorităţilor/instituţiilor bugetare.

3.8.26. Grupa de conturi 822 *„Alte conturi extrabilanţiere”* cuprinde următoarele conturi:

8221 „Active luate în locaţiune/arendă”

8222 „Valori în mărfuri şi materiale care nu aparţin instituţiei”

8223 „Formulare de valoare”

8224 „Restanţe şi datorii extrabilanţiere”

8225 „Creanţe ale instituţiilor bugetare”

8226 „Datoriile instituţiilor bugetare”

8227 „Creanţe privind lipsurile şi delapidările”

8229 „Alte conturi extrabilanţiere”

[Pct.3.8.26 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.212 din 26.12.2018, în vigoare 25.01.2019]

[Pct.3.8.26 completat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.89 din 06.04.2018, în vigoare 06.04.2018]

3.8.27. Contul 8221 *„Active luate în locaţiune/arendă”* este destinat generalizării informaţiei privind existenţa şi mişcarea activelor luate în locaţiune/arendă.

Evidenţa activelor luate în arendă se ţine la valoarea indicată în contractele de arendă.

În debitul contului 8221 *„Active luate în locaţiune/arendă”* se înregistrează primirea activelor în arendă, iar în credit – restituirea lor arendatorului la expirarea termenului de arendă.

Evidenţa analitică a activelor luate în arendă se ţine pe tipuri de active şi pe arendatori.

Contul 8221 *„Active luate în locaţiune/arendă”* cuprinde următorul subcont de nivelul I:

82210 „Active luate în locaţiune/arendă”.

Subcontul de nivelul I 82210 *„Active luate în locaţiune/arendă”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

822100 „Active luate în locaţiune/arendă”.

La subcontul de nivelul II 822100 *„Active luate în locaţiune/arendă”* se ţine evidenţa existenţei şi mişcării activelor luate în locaţiune/arendă.

3.8.28. Contul 8222 *„Valori în mărfuri şi materiale care nu aparţin instituţiei”* este destinat generalizării informaţiei privind valorile şi mărfurile primite în administrare sau la păstrare pentru o perioadă determinată de timp.

În debitul contului 8222 *„Valori în mărfuri şi materiale care nu aparţin instituţiei”* se înregistrează primirea mărfurilor şi materialelor, iar în credit – restituirea lor.

Evidenţa analitică a mărfurilor şi materialelor care nu aparţin instituţiei se ţine pe tipuri.

Contul 8222 *„Valori în mărfuri şi materiale care nu aparţin instituţiei”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

82221 „Valori în mărfuri şi materiale primite în custodie”

82222 „Premii şi cupe sportive transmisibile”

82223 „Valori primite în custodie de la condamnaţi”.

Subcontul de nivelul I 82221 *„Valori în mărfuri şi materiale primite în custodie”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

822210 „Valori în mărfuri şi materiale primite în custodie”.

La subcontul de nivelul II 822100 *„Valori în mărfuri şi materiale primite în custodie”* se ţine evidenţa valorilor în mărfuri şi materiale primite de către instituţie în custodie.

Evidenţa analitică a valorilor în mărfuri şi materiale primite în custodie se ţine pe instituţiile-proprietar, tipuri, calitate şi locurile de depozitare conform preţurilor contractuale sau de achiziţionate.

În acest subcont, de asemenea, se ţine evidenţa materiei prime şi materialelor recepţionate pentru a fi prelucrate, conform preţurilor prevăzute în contracte. Evidenţa pentru subcontul de nivelul II 822100 se ţine pe fişe f.nr.9.

Subcontul de nivelul I 82222 *„Premii şi cupe sportive transmisibile”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

822220 „Premii şi cupe sportive transmisibile”.

La subcontul de nivelul II 822200 *„Premii şi cupe sportive transmisibile”* se ţine evidenţa premiilor şi cupelor sportive transmisibile, instituite de diverse organizaţii şi primite de la ele pentru premierea echipelor învingătoare. Premiile, cupele se ţin la evidenţă pe parcursul întregii perioade de aflare în instituţia dată. Evidenţa analitică se ţine pe fiecare obiect şi valoarea lui în registrul f.nr.9.

Subcontul de nivelul I 82223 *„Valori primite în custodie de la condamnaţi”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

822230 „Valori primite în custodie de la condamnaţi”.

La subcontul de nivelul II 822300 *„Valori primite în custodie de la condamnaţi”* se ţine evidenţa valorilor şi hîrtiilor de valoare, aparţinînd persoanelor care se află în instituţiile de muncă corecţională, primite în custodie.

În acest subcont se ţine evidenţa valorilor şi hîrtiilor de valoare, percepute de la cetăţeni în timpul arestului, cu excepţia valorilor care constituie corpuri delicte.

Evidenţa analitică se ţine pe fiecare persoană condamnată (arestată) în fişe f.nr.10.

3.8.30. Contul 8223 *„Formulare de valoare”* este destinat generalizării informaţiei privind existenţa şi mişcarea formularelor de valoare care se află la păstrare şi sînt eliberate spre decontare – imprimatele carnetelor de muncă, chitanţiere, formulare cu legitimaţii, diplome, formulare ale adeverinţelor etc.

Lista documentelor aferente formularelor cu regim special, modul de păstrare şi utilizare a acestora sînt stabilite în actele normative respective.

Formularele cu regim special se înregistrează la o valoare convenţională.

În debitul contului 8223 *„Formulare de valoare”* se înregistrează formularele speciale, iar în credit – utilizarea şi eliberarea acestora.

Contul 8223 *„Formulare de valoare”* cuprinde următorul subcont de nivelul I:

82230 „Formulare de valoare”.

Subcontul de nivelul I 82230 *„Formulare de valoare”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

822300 „Formulare de valoare”.

La subcontul de nivelul II 822300 *„Formulare de valoare”* se ţine evidenţa formularelor cu regim special care se află la păstrare şi care sînt eliberate – chitanţiere, atestate, diplome, formulare de adeverinţe etc. – în conformitate cu nomenclatoarele aprobate de către ministere şi departamente.

Evidenţa analitică a formularelor cu regim special se ţine pe fiecare tip de imprimate şi locurile de depozitare în registrul de evidenţă al formularelor cu regim special, în conformitate cu prevederile Hotărîrii Guvernului Republicii Moldova nr.294 din 17 martie 1998.

3.8.31. Contul 8224 *„Restanţe şi datorii extrabilanţiere”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

82241 „Restanţele studenţilor şi elevilor pentru valorile materiale nerestituite”

82242 „Creanţe compromise decontate”

82243 „Datorii îngheţate şi eşalonate conform actelor normative”

82249 „Alte datorii şi restanţe extrabilanţiere”.

Subcontul de nivelul 82241 *„Restanţele studenţilor şi elevilor pentru valorile materiale nerestituite”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

822410 „Restanţele studenţilor şi elevilor pentru valorile materiale nerestituite”.

La subcontul de nivelul II 822410 *„Restanţele studenţilor şi elevilor pentru valorile materiale nerestituite”* se ţine evidenţa restanţelor elevilor, studenţilor pentru bunuri nerestituite de ei.

Scoaterea de la bilanţul instituţiei a valorilor materiale, care sînt trecute după elevi, studenţi se efectuează în baza ordinelor de exmatriculare.

Valorile materiale nerestituite de elevi, studenţi sînt luate la evidenţă în afara bilanţului.

Evidenţa subcontului 822410 se ţine pe fiecare elev, student pe fişe f.nr.10.

Subcontul de nivelul I 82242 *„Creanţe compromise decontate”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

822420 „Creanţe compromise decontate”.

La subcontul de nivelul II 822420 *„Creanţe compromise decontate”* se ţine evidenţa datoriilor debitorilor insolvabili pe parcursul a cinci ani din momentul anulării, pentru a urmări posibilitatea perceperii forţate în cazul modificării situaţiei patrimoniale a debitorilor. Sumele încasate pentru rambursarea acestor datorii sînt anulate şi predate în venitul bugetului respectiv.

Evidenţa analitică se ţine în registrul f.nr.10, indicîndu-se numele, prenumele debitorului.

Subcontul de nivelul I 82243 „Datorii îngheţate şi eşalonate conform actelor normative” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

822430 „Datorii îngheţate şi eşalonate conform actelor normative”.

La subcontul de nivelul II 822430 *„Datorii îngheţate şi eşalonate conform actelor normative”* se ţine evidenţa datoriilor autorităţilor/instituţiilor bugetare îngheţate şi eşalonate conform actelor normative. Datoriile îngheţate şi eşalonate conform actelor normative se înregistrează în subcontul de nivelul II 822430 cu semnul „plus”, iar datoriile dezgheţate conform actelor normative – cu semnul „minus”.

Datoriile dezgheţate urmează a fi reflectate în formularul FD-044 „Raport privind executarea bugetului”.

Evidenţa analitică se ţine pe f.nr.10 indicîndu-se denumirea agentului economic, data îngheţării datoriei, actul normativ, conform cărui a fost îngheţată sau eşalonată datoria, data eşalonării, suma.

Subcontul de nivelul I 82249 *„Alte datorii şi restanţe extrabilanţiere”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

822490 „Alte datorii şi restanţe extrabilanţiere”.

La subcontul de nivelul II 822490 *„Alte datorii şi restanţe extrabilanţiere”* se ţine evidenţa altor datorii şi restanţe extrabilanţiere nereflectate în subconturile precedente.

[Pct.3.8.31 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.31 din 18.02.2019, în vigoare 01.03.2019]
[Pct.3.8.31 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.212 din 26.12.2018, în vigoare 25.01.2019]
[Pct.3.8.31 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.137 din 31.10.2016, în vigoare 20.01.2017]

3.8.31[1]. Contul 8225 *„Creanţe ale instituţiilor bugetare”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

82251 „Creanţe privind mijloacele Fondului ecologic naţional”

82252 „Creanţe aferente contractelor de parteneriat public-privat”

82253 „Active transmise partenerului privat”.

Subcontul de nivelul I 82251 *„Creanţe privind mijloacele Fondului ecologic naţional”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

822510 „Creanţe privind mijloacele Fondului ecologic naţional”.

La subcontul de nivelul II 822510 „Creanţe privind mijloacele Fondului ecologic naţional” se ţine evidenţa creanţelor Fondului ecologic naţional privind mijloacele băneşti transferate către beneficiarii proiectelor investiţionale.

Subcontul de nivelul I 82252 „Creanţe aferente contractelor de parteneriat public-privat” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

822520 „Creanţe aferente contractelor de parteneriat public-privat”

La subcontul de nivelul II 822520 „Creanţe aferente contractelor de parteneriat public-privat” se ţine evidenţa valorii redevenţei, stabilite în sumă fixă în baza contractului de parteneriat public-privat.

Subcontul de nivelul I 82253 „Active transmise partenerului privat” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

822530 „Active transmise partenerului privat”

La subcontul de nivelul II 822530 „Active transmise partenerului privat” se ţine evidenţa valorii obiectului contractului de parteneriat public-privat transmis partenerului privat.

[Pct.3.8.31[1] în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.212 din 26.12.2018, în vigoare 25.01.2019]

[Pct.3.8.31[1] introdus prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.89 din 06.04.2018, în vigoare 06.04.2018]

3.8.31[2]. Contul 8226 „*Datoriile instituţiilor bugetare*” cuprinde următorul subcont de nivelul I:

82261 „Datorii faţă de Fondul ecologic naţional”.

Subcontul de nivelul 82261 *„Datorii faţă de Fondul ecologic naţional”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

822610 „Datorii faţă de Fondul ecologic naţional”.

La subcontul de nivelul II 822610 *„*Datorii faţă de Fondul ecologic naţional*”* se ţine evidenţa datoriilor instituţiilor bugetare – beneficiari ai proiectelor investiţionale faţă de Fondul ecologic naţional pentru mijloacele financiare primite şi nevalorificate.

[Pct.3.8.31[2] introdus prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.89 din 06.04.2018, în vigoare 06.04.2018]

3.8.31[3]. Contul 8227 „Creanţe privind lipsurile şi delapidările” cuprinde următorul subcont de nivelul I:

82271 „Creanţe privind lipsurile şi delapidările de mijloace băneşti şi valori materiale aflate în organele de anchetă”

Subcontul de nivelul I 82271 „Creanţe privind lipsurile şi delapidările de mijloace băneşti şi valori materiale aflate în organele de anchetă” cuprinde următorul subcont de nivelul II:

822710 „Creanţe privind lipsurile şi delapidările de mijloace băneşti şi valori materiale aflate în organele de anchetă”

La subcontul de nivelul II 822710 „Creanţe privind lipsurile şi delapidările de mijloace băneşti şi valori materiale aflate în organele de anchetă” se reflectă lipsurile şi delapidările de mijloace băneşti şi valori materiale constatate la inventariere şi transmise în organele de anchetă, în cazul când la inventariere persoana nu-şi recunoaşte vina sau nu vrea să le achite.

În cazul când se depistează persoana culpabilă, cu suma lipsurilor şi delapidărilor de mijloace băneşti şi valori materiale puse pe seama persoanelor culpabile în baza hotărârilor instanţelor judecătoreşti se micşorează subcontul 822710.

[Pct.3.8.31[3] introdus prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.212 din 26.12.2018, în vigoare 25.01.2019]

3.8.32. Contul 8229 *„Alte conturi extrabilanţiere”*.

La contul 8229 *„Alte conturi extrabilanţiere”* se înregistrează alte elemente, care nu sînt active sau datorii bilanţiere, administrate de către autorităţile/instituţiile bugetare, care nu au fost reflectate în conturile extrabilanţiere sus-menţionate (spre exemplu titluri de valoare care nu aparţin instituţiei, garanţii primite sau acordate, indemnizaţiile unice acordate tinerilor specialişti conform legislaţiei în vigoare şi altele).

Contul 8229 *„Alte conturi extrabilanţiere”* cuprinde următoarele subconturi de nivelul I:

82290 „Alte conturi extrabilanţiere”.

Subcontul de nivelul I 82290 *„Alte conturi extrabilanţiere”* cuprinde următorul subcont de nivelul II:

822900 „Alte conturi extrabilanţiere”.

La subcontul de nivelul II 822900 *„Alte conturi extrabilanţiere”* se ţine evidenţa altor conturi care nu au fost reflectate în cele sus-menţionate (spre exemplu titluri de valoare care nu

aparţin instituţiei, garanţii primite sau acordate, indemnizaţiile unice acordate tinerilor specialişti conform legislaţiei în vigoare şi altele).

[Capitolul IV în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.13 din 20.01.2017, în vigoare 20.01.2017]

Capitolul IV
RAPORTAREA FINANCIARĂ

4.1. Caracteristicile calitative

4.1.1. Raport financiar este o reprezentare structurată a situaţiilor financiare, create în urma gestionării resurselor încredinţate conducerii unei autorităţi/ instituţii bugetare.

4.1.2. Obiectivul rapoartelor financiare constă în a oferi informaţii despre poziţia financiară, performanţa financiară şi fluxurile de numerar a unei autorităţi/ instituţii bugetare, utile pentru o gamă largă de utilizatori în luarea deciziilor economice.

4.1.3. Informaţia din rapoartele financiare trebuie să corespundă următoarelor caracteristici calitative:

a) inteligibilitatea, ce presupune că informaţiile trebuie să fie prezentate pe înţelesul utilizatorilor;

b) relevanţa, ce prevede că informaţiile pot fi utilizate pentru evaluarea evenimentelor trecute, prezente şi viitoare;

c) credibilitatea, ce ar însemna că informaţiile sînt credibile, adică reprezintă situaţia fidelă a tranzacţiilor şi evenimentelor, prudenţa la evaluarea activelor, datoriilor, veniturilor şi cheltuielilor şi completitudinea informaţiilor din situaţiile financiare;

d) comparabilitatea, ce presupune că informaţiile diferitelor autorităţi/ instituţii bugetare sau informaţiile pentru perioade diferite din cadrul aceleişi autorităţi/ instituţii bugetare pot fi comparate**.**

4.2. Componenţa rapoartelor financiare

[Pct.4.2 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.199 din 14.12.2018, în vigoare 22.12.2018]

4.2.1. Autorităţile/instituţiile bugetare întocmesc în baza Legii contabilităţii şi conform cerinţelor stabilite de către Ministerul Finanţelor următoarele rapoarte financiare:

1. Bilanţul contabil (Forma FD-041);

2. Raportul privind veniturile şi cheltuielile (Forma FD-042);

3. Raportul privind fluxul mijloacelor băneşti (Forma FD-043);

4. Raportul privind executarea bugetului (Forma FD-044);

5. Raportul narativ privind executarea bugetelor autorităţilor/instituţiilor bugetare.

Suplimentar la rapoartele financiare, autorităţile/instituţiile bugetare întocmesc şi prezintă un set de rapoarte şi informaţii, utilizate la întocmirea Raportului narativ privind executarea bugetelor autorităţilor/instituţiilor bugetare, după cum urmează:

a. Informaţie privind circulaţia mijloacelor fixe, uzura mijloacelor fixe şi amortizarea activelor nemateriale (Forma FD-045);

b. Informaţie privind circulaţia stocului de materiale circulante şi rezervelor de stat (Forma FD-046);

c. Informaţie privind executarea bugetului (Forma FD-047);

d. Raportul privind statele şi efectivele de personal (Forma FD-048);

e. Raportul privind statele şi efectivele de personal (Forma FD-048-BL);

f. Raportul privind performanţa pe programe/subprogram (Forma FD-053).

De asemenea, lunar se prezintă:

- Informaţie privind creanţele cu termen expirat şi datoriile cu termen de achitare expirat (arierate), formate în autorităţile/instituţiile bugetare (Forma FD-049);

- Raportul operativ privind statele şi efectivul de personal din instituţiile bugetare (Forma FD-050).

[Pct.4.2.1 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.199 din 14.12.2018, în vigoare 22.12.2018]
[Pct.4.2.1 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.132 din 31.10.2017, în vigoare 31.10.2017]
[Pct.4.2.1 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.100 din 21.06.2017, în vigoare 07.07.2017]

4.2.2. Ministerul Finanţelor, la necesitate, poate elabora şi solicita întocmirea şi prezentarea unor rapoarte suplimentare şi note explicative cu informaţii ce nu sunt incluse în rapoartele de bază.

[Pct.4.2.2 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.199 din 14.12.2018, în vigoare 22.12.2018]
[Pct.4.2.2 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.132 din 31.10.2017, în vigoare 31.10.2017]

4.2.3. Autorităţile publice sunt obligate să solicite de la entităţile beneficiare de transferuri şi/sau subvenţii din buget a rapoartelor privind utilizarea mijloacelor bugetare conform destinaţiei.

[Pct.4.2.3 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.199 din 14.12.2018, în vigoare 22.12.2018]
[Pct.4.2.3 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.132 din 31.10.2017, în vigoare 31.10.2017]

4.3. Descrierea rapoartelor financiare

[Pct.4.3 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.199 din 14.12.2018, în vigoare 22.12.2018]

4.3.1. *Bilanţul contabil (Forma FD-041)* – este un document contabil de sinteză în care se prezintă poziţia financiară a autorităţii/instituţiei bugetare, elementele de activ, pasiv, creanţe, datorii şi valoarea activelor acesteia la sfârşitul perioadei de raportare, precum şi în alte situaţii prevăzute de legislaţie.

[Pct.4.3.1 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.199 din 14.12.2018, în vigoare 22.12.2018]

4.3.2. Raportul privind veniturile şi cheltuielile (Forma FD-042) – prezintă situaţia veniturilor şi cheltuielilor efective, respectiv după sursa sau destinaţia lor, indiferent de faptul, dacă veniturile au fost încasate sau cheltuielile au fost efectuate şi rezultatul perioadei de raportare.

[Pct.4.3.2 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.199 din 14.12.2018, în vigoare 22.12.2018]

4.3.3. Raportul privind fluxul mijloacelor băneşti (Forma FD-043) – conţine informaţia privind executarea mijloacelor băneşti, inclusiv pe genuri de activitate: operaţională, investiţională, financiară.

[Pct.4.3.3 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.199 din 14.12.2018, în vigoare 22.12.2018]

4.3.4. Raportul privind executarea bugetului (Forma FD-044) – include informaţia privind bugetul aprobat/precizat, executarea veniturilor şi cheltuielilor de casă şi efective, activele nefinanciare şi financiare, datoriile bugetare şi soldurile mijloacelor băneşti, total creanţe şi datorii, inclusiv creanţe cu termen expirat şi datorii cu termen de achitare expirat (arierate).

[Pct.4.3.4 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.199 din 14.12.2018, în vigoare 22.12.2018]

4.3.5. Raportul narativ privind executarea bugetelor autorităţilor/instituţiilor bugetare – reprezintă o descriere narativă, ce reflectă informaţia privind executarea bugetelor autorităţilor/instituţiilor bugetare, factorii ce au influenţat la executarea bugetelor, precum şi dezvăluie detaliat informaţia din rapoartele menţionate în pct.4.2.1 conform structurii următoare:

• Descrierea generală a executării bugetelor autorităţilor/instituţiilor bugetare
• Descrierea informaţiei cu privire la executarea subvenţiilor acordate din buget nemijlocit de către beneficiarii acestora
• Descrierea informaţiei din bilanţul contabil
• Descrierea creanţelor şi datoriilor, formate în autorităţile/instituţiile bugetare
• Descrierea informaţiei supuse consolidării
• Descrierea performanţei pe programe/subprograme şi pe contingente
• Informaţie adiţională.
[Pct.4.3.5 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.199 din 14.12.2018, în vigoare 22.12.2018]

4.3.6. *Raportul privind circulaţia stocului de materiale circulante şi a rezervelor de stat (Forma FD-046)* – reflectă informaţia privind soldul stocului de materiale circulante şi a rezervelor de stat la începutul anului, total majorarea/micşorarea stocului, soldul stocului de materiale circulante şi a rezervelor de stat la sfârşitul perioadei.

4.3.7. *Raportul privind lipsurile şi delapidările de mijloace băneşti şi valorile materiale (Forma FD-047)* – conţine informaţia despre datoriile privind lipsurile şi delapidările de mijloace băneşti şi valori materiale la începutul anului, constatate de la începutul anului în total, încasate de la persoanele culpabile, anulate pe contul instituţiei de la începutul anului în total şi soldul de datorii la sfârşitul perioadei.

4.3.8. *Raportul privind creanţele cu termen expirat şi datoriile cu termen de achitare expirat (arierate), formate în autorităţile/instituţiile bugetare (Forma FD-049)* – prezintă situaţia creanţelor cu termen expirat şi a datoriilor cu termen de achitare expirat (arierate), formate în autorităţile/instituţiile bugetare.

4.3.9. *Raportul privind primirea şi utilizarea valorilor materiale primite cu titlu de ajutor umanitar (Forma FD-051)* – reflectă soldurile ajutoarelor umanitare la începutul anului, primite în perioada de gestiune, ieşiri şi soldurile ajutoarelor umanitare la sfârşitul perioadei de gestiune.

4.3.10. *Raportul privind mijloacele temporar intrate în posesia autorităţilor/ instituţiilor bugetare (Forma FD-052)* – conţine informaţia privind încasări/restituiri în anul curent, soldul mijloacelor temporar intrate în posesia autorităţilor/instituţiilor bugetare la începutul anului şi soldul mijloacelor temporar intrate în posesia autorităţilor/instituţiilor bugetare la sfârşitul perioadei.

4.3.11. *Raportul narativ privind executarea bugetelor autorităţilor/instituţiilor bugetare* – reprezintă o descriere narativă, ce reflectă informaţia privind executarea bugetelor autorităţilor/instituţiilor bugetare, factorii ce au influenţat la executarea bugetelor, precum şi dezvăluie detalierea informaţiei din rapoartele menţionate în pct.4.2.1. conform structurii următoare:
• Descrierea generală a executării bugetelor autorităţilor/instituţiilor bugetare
• Descrierea informaţiei din bilanţul contabil
• Descrierea creanţelor şi datoriilor, formate în autorităţile/ instituţiile bugetare
• Descrierea performanţei pe programe/subprograme şi pe contingente
• Informaţie adiţională

4.4. Semnarea rapoartelor financiare

4.4.1. Rapoartele financiare prezentate pe suport de hârtie se semnează cu semnătură olografă de către conducătorul autorităţii/instituţiei bugetare şi de către contabilul-şef (şeful serviciului contabil) sau de alte persoane împuternicite.

Rapoartele financiare transmise în format electronic se semnează cu semnătură electronică de către conducătorul autorităţii/instituţiei bugetare sau altă persoană împuternicită.

[Pct.4.4.1 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.70 din 20.04.2017, în vigoare 20.04.2017]

4.5. Prezentarea rapoartelor financiare

4.5.1. Ministerul Finanţelor stabileşte periodicitatea şi termenele de prezentare a rapoartelor financiare de către autorităţile publice centrale, direcţiile finanţe ale UAT, Casa Naţională de Asigurări Sociale şi Compania Naţională de Asigurări în Medicină.

[Pct.4.5.1 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.132 din 31.10.2017, în vigoare 31.10.2017]

4.5.2. Ministerul Finanţelor asigură anual întocmirea şi publicarea, pe pagina oficială a ministerului, a rapoartelor financiare consolidate pentru Guvernul central.

4.5.3. Activitatea desfăşurată în străinătate de unităţile subordonate autorităţii/instituţiei bugetare se include în rapoartele financiare ale autorităţii/instituţiei bugetare ierarhic superioare.

4.5.4. La lichidarea/reorganizarea unei autorităţi/instituţii bugetare se aplică procedurile de închidere a anului, descrise de prezentele Norme metodologice şi se întocmeşte ultimul raport financiar.

[Pct.4.5.4 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.132 din 31.10.2017, în vigoare 31.10.2017]

[Capitolul IV în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.13 din 20.01.2017, în vigoare 20.01.2017]

Capitolul V
POLITICA DE CONTABILITATE – TIP

5.1. Dispoziţii generale

5.1.1. _____ a fost formată în baza Legii nr.____
(Denumirea instituţiei)

şi înregistrată la Camera Înregistrării de Stat în modul stabilit, cu sediul în mun.Chişinău, str._____.

5.1.2. Conform statutului său _____
(Denumirea instituţiei)

reprezintă autoritate/instituţie bugetară cu statut de persoană juridică, care gestionează mijloacele proprii în limita bugetelor aprobate, exercită funcţii de evidenţă şi utilizare raţională şi transparentă a mijloacelor financiare.

Politica de contabilitate a _____
(Denumirea instituţiei)

este elaborată în conformitate cu cerinţele şi prevederile stipulate în:

a. Legea contabilităţii nr.113-XVI din 27 aprilie 2007,

b. Acte normative privind evidenţa contabilă în autorităţile/instituţiile bugetare,

c. Alte acte legislative şi normative în vigoare.

Obiectivul şi destinaţia de bază a Politicii de contabilitate
a _____
(Denumirea instituţiei)

constă în definirea ansamblului de principii, reguli, metode şi procedee aplicate pentru organizarea evidenţei contabile în activitatea autorităţii/instituţiei bugetare, cu scopul obţinerii unei transparenţe clare la utilizarea mijloacelor bugetului propriu.

5.2. Reguli generale de organizare a contabilităţii în autoritatea/instituţia bugetară

5.2.1. Responsabilitatea pentru organizarea şi ţinerea contabilităţii o poartă conducătorul autorităţii/instituţiei bugetare, care constă în crearea condiţiilor necesare pentru:

a. Ţinerea corectă a contabilităţii;

b. Întocmirea şi prezentarea în termen a rapoartelor financiare;

c. Asigurarea şi executarea riguroasă de către toate subdiviziunile şi serviciile cu profil contabil a cerinţelor contabilului-şef al instituţiei privitor la modul de întocmire a documentelor şi furnizare a informaţiei pentru ţinerea evidenţei contabile şi completarea rapoartelor financiare.

Evidenţa contabilă la _____
(Denumirea instituției)

este ţinută şi organizată de contabilitate (centralizată sau direcţie).

_____ ţine evidenţa în conturile analitice şi sintetice
(Denumirea instituţiei)

în conformitate şi după regulile prevăzute în Planul de conturi.

Contabilul-şef asigură:

a. Controlul privind reflectarea în conturile contabile a tuturor operaţiunilor economice efectuate în cadrul instituţiei;

b. Prezentarea informaţiei operative în baza înscrierilor contabile;

c. Întocmirea rapoartelor financiare în termenele stabilite;

d. Poartă răspundere pentru respectarea principiilor metodologice de organizare a contabilităţii.

Contabilul-şef de comun cu conducătorul instituţiei semnează acte, care servesc drept temei pentru primirea şi predarea valorilor, mărfurilor, materialelor şi mijloacelor băneşti, precum şi achitarea datoriilor.

Contabilului şef i se interzice să accepte spre executare documente aferente operaţiunilor financiare şi economice, ce contravin actelor legislative şi normative în vigoare (art.19 şi 44 Legea contabilităţii).

Evidenţa contabilă se efectuează prin utilizarea sistemului informaţional „1C” sau _____ .

5.3. Metodele de organizare a contabilităţii, utilizate la întocmirea rapoartelor financiare

5.3.1. Baza de întocmire

Rapoartele financiare (cu excepţia „Raportul privind fluxul mijloacelor băneşti”) conţin informaţii privind operaţiunile precedente legate de încasarea sau plata mijloacelor băneşti, datoriile aferente plăţii mijloacelor băneşti şi încasările ulterioare de mijloace băneşti şi se întocmesc în baza principiului contabilităţii de angajamente.

Raportul privind fluxul mijloacelor băneşti, spre deosebire de alte rapoarte financiare, se întocmeşte în baza metodei de casă. În raportul privind fluxul mijloacelor băneşti toate încasările şi plăţile mijloacelor băneşti se înscriu în sumele încasate efectiv în casierie sau înregistrate în conturile trezoreriale.

Întocmirea rapoartelor financiare este precedată de confruntarea rulajelor şi soldurilor din cadrul conturilor sintetice şi analitice, compararea reciprocă a totalurilor din unele registre contabile distincte.

În complexul general al lucrărilor de pregătire aferente întocmirii rapoartelor financiare o mare importanţă are inventarierea activelor şi pasivelor instituţiei. Inventarierea integrală se efectuează o dată pe an şi în alte cazuri necesare. Inventarierea activelor nefinanciare, activelor financiare se efectuează pe locuri de aflare şi pe gestionari, la care se păstrează bunurile. Inventarierea decontărilor cu debitorii şi creditorii constă în verificarea situaţiei decontărilor conform documentelor. Rezultatele verificării se înregistrează în acte.

Rapoartele financiare sînt întocmite după principiul continuităţii activităţii şi politica de contabilitate este aplicată pe tot parcursul perioadei de gestiune.

5.3.2. Veniturile şi cheltuielile autorităţii/instituţiei bugetare

Veniturile şi cheltuielile se constată şi se reflectă în contabilitate şi în rapoartele financiare în perioada în care au avut loc, indiferent de timpul efectiv de încasare sau plată a mijloacelor băneşti. Toate operaţiunile economice trebuie să fie reflectate în contabilitate în momentul efectuării acestora.

Veniturile, cheltuielile şi rezultatele financiare sînt reflectate în raportul privind veniturile şi cheltuielile.

În componenţa veniturilor intră:

- impozite şi taxe,
- contribuţii şi prime de asigurări obligatorii,
- granturi primite,
- alte venituri.

Veniturile instituţiei bugetare obţinute, în condiţiile autorizate prin acte normative, de la efectuarea lucrărilor şi prestarea serviciilor contra plată, precum şi din donaţiile, sponsorizările şi din alte mijloace băneşti intrate legal în posesia instituţiei bugetare şi care se direcţionează pentru cheltuielile legate de desfăşurarea activităţii acestei instituţii, conform cadrului legal.

În componenţa cheltuielilor intră:

- cheltuieli de personal,
- bunuri şi servicii,
- cheltuieli privind deprecierea activelor,
- dobînzi,
- subsidii,
- granturi acordate,
- prestaţii sociale,
- alte cheltuieli.

5.3.3. Active nefinanciare

Mijloace fixe – active materiale cu durata utilă de exploatare mai mare de 1 an, deţinute în vederea utilizării pentru producerea sau furnizarea de bunuri sau servicii pentru a fi folosite în scopuri administrative sau pentru a fi închiriate terţilor.

Active materiale sînt:

- clădirile, construcţiile speciale, instalaţiile de transmisiuni, maşinile şi utilajele (instalaţiile şi echipamentele de forţă, de măsurare, reglare şi utilajele de laborator, calculatoarele, alte maşini şi utilaje), mijloacele de transport, instrumentele, inventarul de producţie şi de uz casnic, animalele productive şi de reproducţie, plantaţiile perene, cheltuielile capitale pentru ameliorarea terenurilor, alte mijloace fixe (cheltuielile capitale pentru mijloacele fixe luate în arendă (chirie) operaţională şi finanţată, fondurile de carte etc.).

Activele nemateriale reprezintă rezultatele cercetărilor geologice, baze de date, programe (softuri) pentru computere, dreptul de autor şi de utilizare a operelor originale de gen distractiv, de

literatură şi artă, tehnologii industriale (brevete, know how, copyright, francizele etc.), embleme comerciale şi mărci de servire, licenţe etc.

Nu se includ în componenţa mijloacelor fixe şi se raportă la investiţii sau la stocuri de mărfuri şi materiale:

- clădirile, construcţiile speciale şi alte obiecte pe care întreprinderea nu le utilizează în activitatea sa operaţională şi sînt destinate pentru scopuri investiţionale;
- animalele tinere şi de îngrăşat;
- obiectele destinate vînzării;
- plantaţiile perene crescute în pepiniere în calitate de material săditor.

Valoarea de intrare a mijloacelor fixe în cazul procurării, construire sau confecţionare constă din valoarea de cumpărare, inclusiv taxele vamale şi taxele pentru import, cheltuielile de transport şi achiziţionare, cheltuielile de montaj şi instalare şi alte cheltuieli aferente pregătirii acestora pentru utilizare conform destinaţiei. Modificarea valorii iniţiale a mijloacelor fixe este permisă numai în caz de finisare, reutilare, modernizare, reconstruire şi lichidare parţială a obiectelor respective.

Evaluarea obiectelor de proprietate intelectuală (programe informatice) se efectuează în conformitate cu prevederile Hotărîrii Guvernului nr.783 din 30 iunie 2003 „Cu privire la evaluarea obiectelor de proprietate intelectuală".

Cheltuielile pentru modernizarea programelor informatice (grupa de conturi 317) măresc valoarea iniţială.

Serviciile de instalare ale mijloacelor fixe sînt trecute la costul activelor materiale pe termen lung.

Activele intrate cu titlu gratuit sînt reflectate în contabilitate la valoarea de intrare conform datelor din documentele de primire-predare.

Evidenţa mijloacelor fixe se ţine pe grupuri ale obiectelor de inventar, avîndu-se în vedere locul de păstrare pe subdiviziuni şi persoanele responsabile.

Clasificarea mijloacelor fixe pe grupuri şi atribuirea numărului de inventar, calculul uzurii mijloacelor fixe se efectuează în conformitate cu prevederile prezentelor norme metodologice şi Catalogului mijloacelor fixe şi activelor nemateriale, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.338 din 21 martie 2003.

Calcularea uzurii mijloacelor fixe se efectuează conform metodei casării liniare (uniforme) a valorii uzurabile.

Uzura mijloacelor fixe şi amortizarea activelor nemateriale se determină în ultima zi lucrătoare a anului, pentru lunile anului de gestiune următoare lunii punerii în funcţiune sau transmiterii în exploatare a acestora.

Metoda casării liniare (uniforme) a valorii uzurabile stabileşte casarea (repartizarea) ultimei în cursul duratei de serviciu a mijloacelor fixe, care depinde de durata termenului de funcţionare utilă.

Metoda de determinare a duratei de funcţionare utilă a mijloacelor fixe este stabilită în Catalogul mijloacelor fixe şi activelor nemateriale, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.338 din 21 martie 2003, cu modificările şi completările ulterioare.

Nu se calculează uzura mijloacelor fixe a căror uzură a fost complet calculată, dar care prelungesc să funcţioneze, şi a activelor materiale în curs de execuţie. Uzura mijloacelor fixe, date în arendă, se calculează de către proprietarii mijloacelor fixe la balanţa cărora se află mijloacele fixe.

Cheltuielile pentru reparaţia curentă şi exploatarea mijloacelor fixe se recunosc drept cheltuielile perioadei de gestiune. Cheltuielile pentru reparaţia capitală măresc valoarea de bilanţ a mijloacelor fixe.

Casarea mijloacelor fixe se efectuează, conform Regulamentului privind casarea bunurilor uzate, raportate la mijloacele fixe, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.500 din 12 mai 1998, după expirarea duratei de funcţionare a acestora, iar în cazuri excepţionale se face atunci cînd gradul de uzură fizică a mijloacelor fixe este avansat şi nu permite utilizarea acestora potrivit destinaţiei.

Rezerve materiale de stat

La subclasa „Rezerve materiale de stat" se reflectă procurarea şi realizarea rezervelor materiale de stat, rezervelor de mobilizare şi a altor rezerve strategice. Materialele poartă caracter de importanţă deosebită pentru ţară pentru scopuri strategice ale Statului şi pentru situaţii excepţionale.

Subclasa dată include majorarea şi micşorarea stocului rezervelor materiale de stat.

La majorarea stocurilor rezervelor materiale de stat (strategice) se reflectă procurarea acestora, iar la micşorarea stocului – realizarea (vînzarea) lor.

Stocuri de materiale circulante

La subclasa „Stocuri de materiale circulante" se reflectă materialele, care se află la păstrare în autorităţile/instituţiile bugetare cu scopul utilizării ulterioare pentru necesităţile instituţiei.

Subclasa dată include nouă grupe de conturi, fiecare dintre care include majorarea sau micşorarea stocului de materiale.

La majorarea stocurilor de mijloace şi materiale se reflectă procurarea acestora, iar la micşorarea stocului – realizarea (vînzarea) lor.

Combustibil, carburanţi şi lubrifianţi
Piese de schimb
Produse alimentare
Medicamente şi materiale sanitare
Materiale pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri
Materiale de uz gospodăresc şi rechizite de birou
Materiale de construcţie
Accesorii de pat, îmbrăcăminte, încălţăminte
Alte materiale.

Producţia în curs de execuţie, produse şi producţie finită, animale tinere la îngrăşat.

La subclasa dată se reflectă evidenţa consumurilor aferente producţiei în ateliere de producţie, animalelor tinere de toate speciile şi a animalelor la îngrăşat, păsărilor, iepurilor de casă, animalelor cu blană preţioasă, familiilor de albine, indiferent de valoarea lor şi a articolelor fabricate în atelierele de producţie (didactice), precum şi a producţiei tipărite. Articolele şi producţia tipărită se ţine la evidenţă conform preţului de cost real, determinat din datele privind cheltuielile reale pentru fabricarea lor.

Valoarea de intrare a materialelor se determină în contabilitatea la valoarea de cumpărare şi cheltuielile privind procurarea acestora (asigurarea, taxele vamale, impozitele şi taxele, cheltuielile de transport).

Materialele consumabile sînt înregistrate în momentul procurării lor în conturile de stocuri de materialele, iar în momentul utilizării lor se înregistrează pe conturile de cheltuieli.

Mărfuri

La subclasa dată se reflectă evidenţa valorii mărfurilor procurate, ieşirii lor din gestiune prin realizare şi transmitere la terţi.

Valori

Valori – active, care nu se utilizează în scopuri de producţie sau consum, dar se stochează în calitate de mijloace de păstrare a costului în timp. La subclasa dată se reflectă metale şi pietre preţioase, articole juvaere, activele moştenirii culturale (picturi, sculpturi, şi alte obiecte recunoscute ca opere de artă sau anticvariat), precum şi alte valori.

Subclasa dată include majorarea valorii (procurarea şi reparaţia capitală) şi micşorarea valorii (realizarea).

Active neproductive

La subclasa dată se reflectă active materiale naturale al cărora proprietar este autoritatea/instituţia bugetară.

Subclasa „Active neproductive" include două grupe de conturi: terenuri şi resurse naturale.

Fiecare grup de conturi include majorarea (procurarea sau investiţii) şi micşorarea (realizarea) activelor neproductive.

[Pct.5.3.3 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.127 din 16.07.2018, în aplicare începînd cu perioada de raportare pentru anul 2018]

[Pct.5.3.3 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.109 din 25.07.2017, în vigoare 25.07.2017]

5.3.4. Active financiare

Creanţe interne

Subclasa dată include acordarea şi rambursarea creditelor, împrumuturilor recreditate, restabilirea mijloacelor dezafectate pentru garanţiile de stat interne, investiţiile în întreprinderi şi a veniturilor din privatizarea proprietăţii publice precum şi creanţele aferente decontărilor pe impozite, taxe, contribuţii de asigurări sociale, prime de asigurări medicale, cu clienţii – beneficiari de bunuri, lucrări şi servicii, cu furnizorii, personalul, altor creanţe.

Creanţe externe

Această subclasă reflectă costul valorilor mobiliare procurate pe piaţa externă, ieşirea valorilor mobiliare în rezultatul răscumpărării sau vînzării acestora.

Evidenţa analitică se ţine pe tipuri de valori mobiliare de stat în expresie valorică.

Mijloace băneşti

Mijloacele băneşti sînt reflectate în raportul privind rezultatele financiare la valoarea de intrare. Mijloacele băneşti includ mijloacele aflate în conturile trezoreriale, la depozite, mijloacele din casă, mijloacele băneşti în drum, acreditivele precum şi alte valori şi mijloace băneşti cum sînt: Timbre fiscale, Tichete şi bilete de călătorie, Bilete de tratament şi odihnă, Tichete de masă.

Mijloacele băneşti în casă reprezintă numerarul în casa instituţiei şi documentele băneşti aflate la păstrare în casierie.

Mijloacele băneşti în drum reprezintă sumele efectiv plătite de debitori, dar încă care nu sînt înscrise în conturile trezoreriale la data gestionară.

5.3.5. Datorii

Conturile din ***clasa 5 „Datorii"*** sînt destinate generalizării informaţiei privind situaţia datoriilor şi decontărilor cu creditorii.

Conturile din clasa respectivă sînt utilizate de către autorităţi/instituţii bugetare pentru evidenţa datoriilor şi de către Trezoreriei de Stat pentru operaţiunile de casă aferente obligaţiunilor financiare.

Conturile din clasa respectivă sînt grupate în următoarele subclase:

- Datorii interne
- Datorii externe.

Datorii interne

Subclasa „Datorii interne” cuprinde conturi şi subconturi destinate generalizării informaţiei privind existenţa şi modificarea obligaţiilor financiare interne.

Subclasa respectivă cuprinde următoarele grupe de conturi:

- Valori mobiliare de stat, cu excepţia acţiunilor vîndute pe piaţa internă
- Împrumuturi interne
- Alte datorii bugetare
- Alte datorii aferente decontărilor autorităţilor/instituţiilor bugetare.

Datorii externe

Subclasa „Datorii externe” cuprinde conturi şi subconturi destinate generalizării informaţiei privind operaţiunile cu obligaţiile financiare externe.

Subclasa respectivă cuprinde următoarele grupe de conturi:

- Valori mobiliare de stat emise pe piaţa externă
- Împrumuturi externe
- Alte datorii externe ale bugetului.

5.4. Autoritatea/instituţia bugetară întocmeşte şi prezintă rapoarte financiare în conformitate cu prevederile Capitolului IV “Raportarea financiară” din prezentele norme.

[Pct.5.4 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.132 din 31.10.2017, în vigoare 31.10.2017]

[Pct.5.4 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.13 din 20.01.2017, în vigoare 20.01.2017]

5.5. Dispoziţii finale

Prezenta Politică de contabilitate este de uz intern, poartă un caracter general obligatoriu şi poate fi modificat în cazul modificării legislaţiei Republicii Moldova sau actelor normative a organelor, împuternicite să efectueze reglementări în domeniul evidenţei contabile, elaborării de către autoritatea/instituţia bugetară a modurilor noi de evidenţă contabilă sau schimbării esenţiale a condiţiilor de activitate. În scopul asigurării comparabilităţii datelor evidenţei contabile, modificarea politicii contabilităţii trebuie să fie introduse de la începutul anului bugetar.

Anexa nr.2
la Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

CORESPONDENŢA CONTURILOR
evidenţei contabile privind executarea de casă a bugetelor componente ale bugetului public naţional

Nr. d/o	Conţinutul operaţiunii	Simbolul conturilor	
		Debit	Credit
1	2	3	4
1 Venituri			
11 Impozite şi taxe			
111 Impozite pe venit			
1.	Încasarea şi restituirea impozitului pe venit reţinut din salariu: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200 111110 111110	111110 111110 431100 431200

2.	Încasarea şi restituirea impozitului pe venit a persoanelor fizice aferent declaraţiilor depuse: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200 111120 111120	111120 111120 431100 431200
3.	Încasarea şi restituirea impozitului pe venit aferent operaţiunilor de predare în posesie şi/sau folosinţă a proprietăţii imobiliare: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200 111130 111130	111130 111130 431100 431200
4.	Încasarea şi restituirea impozitului pe venit obţinut din activitatea de întreprinzător: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200 111210 111210	111210 111210 431100 431200
5.	Încasarea şi restituirea impozitului pe venit reţinut la sursa de plată: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200 111220 111220	111220 111220 431100 431200
6.	Încasarea şi restituirea impozitului pe venit reţinut din suma dividendelor achitate şi veniturilor îndreptate fondatorilor – întreprinzătorilor individuali: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200 111230 111230	111230 111230 431100 431200
7.	Încasarea şi restituirea impozitului pe venit din activitatea operaţională: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	111240 111240
		111240 111240	431100 431200
113 Impozite pe bunuri imobiliare			
8.	Încasarea şi restituirea impozitului funciar pe terenurile cu destinaţie agricolă cu excepţia gospodăriilor ţărăneşti (de fermier): - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200 113110 113110	113110 113110 431100 431200
9.	Încasarea şi restituirea impozitului funciar pe terenurile cu destinaţie agricolă de la gospodăriile ţărăneşti (de fermier): - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200 113120 113120	113120 113120 431100 431200
10.	Încasarea şi restituirea impozitului funciar pe terenurile cu altă destinaţie decît cea agricolă: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200 113130 113130	113130 113130 431100 431200
11.	Încasarea şi restituirea impozitului funciar încasat de la persoane fizice: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200 113140 113140	113140 113140 431100 431200
12.	Încasarea şi restituirea impozitului funciar pe păşuni şi fîneţe: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200 113150 113150	113150 113150 431100 431200
13.	Încasarea şi restituirea impozitului pe bunurile imobiliare ale persoanelor juridice: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200 113210 113210	113210 113210 431100 431200

14.	Încasarea şi restituirea impozitului pe bunurile imobiliare ale persoanelor fizice: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200 113220 113220	113220 113220 431100 431200
15.	Încasarea şi restituirea impozitului pe bunurile imobiliare achitate de către persoanele juridice şi fizice înregistrate în calitate de întreprinzător din valoarea estimativă (de piaţă) a bunurilor imobiliare: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200 113230 113230	113230 113230 431100 431200
16.	Încasarea şi restituirea impozitului pe bunurile imobiliare achitat de către persoanele fizice – cetăţeni din valoarea estimată (de piaţă) a bunurilor imobiliare: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200 113240 113240	113240 113240 431100 431200
17.	Încasarea şi restituirea impozitului privat încasat în bugetul de stat: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200 113311 113311	113311 113311 431100 431200
18.	Încasarea şi restituirea impozitului privat încasat în bugetul local de nivelul II: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200 113312 113312	113312 113312 431100 431200
19.	Încasarea şi restituirea impozitului privat încasat în bugetul local de nivelul I: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200 113313 113313	113313 113313 431100 431200
114 Impozite şi taxe pe mărfuri şi servicii			
20.	Încasarea şi restituirea taxei pe valoarea adăugată la mărfurile produse şi serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200 114110 114110	114110 114110 431100 431200
21.	Încasarea şi restituirea taxei pe valoarea adăugată la mărfurile importate: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200 114120 114120	114120 114120 431100 431200
22.	Restituirea şi restituirea taxei pe valoarea adăugată: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200 114130 114130	114130 114130 431100 431200
23.	Încasarea accizelor la rachiu, lichioruri, divinuri şi alte băuturi spirtoase produse pe teritoriul Republicii Moldova: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114211 114211
24.	Încasarea accizelor la rachiu, lichioruri, divinuri şi alte băuturi spirtoase importate: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114212 114212
25.	Încasarea accizelor la vinuri produse pe teritoriul Republicii Moldova: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114213 114213
26.	Încasarea accizelor la vinuri importate: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114214 114214

27.	Încasarea accizelor la berea produsă pe teritoriul Republicii Moldova: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114215 114215
28.	Încasarea accizelor la berea importată: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114216 114216
29.	Încasarea accizelor la produsele din tutun produse pe teritoriul Republicii Moldova: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114221 114221
30.	Încasarea accizelor la produsele din tutun importate: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114222 114222
31.	Încasarea accizelor la autoturismele importate: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114232 114232
32.	Încasarea accizelor la produsele petroliere produse pe teritoriul Republicii Moldova: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114241 114241
33.	Încasarea accizelor la produsele petroliere importate: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114242 114242
34.	Încasarea accizelor la gazele lichefiate importate: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114252 114252
35.	Încasarea accizelor la bijuterii (inclusive bijuterii cu briliante) produse pe teritoriul Republicii Moldova: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114261 114261
36.	Încasarea accizelor la bijuterii (inclusiv bijuterii cu briliante) importate: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114262 114262
37.	Încasarea accizelor la alte mărfuri produse pe teritoriul Republicii Moldova: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114271 114271
38.	Încasarea accizelor la alte mărfuri importate: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114272 114272
39.	Restituirea accizelor: - în monedă naţională - în valută străină	114290 114290	431100 431200
40.	Încasarea taxei de piaţă: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114411 114411
41.	Încasarea taxei pentru amenajarea teritoriului: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114412 114420
42.	Încasarea taxei pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe teritoriul municipiilor, oraşelor şi satelor (comunelor): - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114413 114413
43.	Încasarea taxei de plasare (amplasare) a publicităţii (reclamei): - în monedă naţională	431100 431200	114414 114414

	- în valută străină		
44.	Încasarea taxei pentru dispozitivele publicitare: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114415 114415
45.	Încasarea taxei pentru parcare: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114416 114416
46.	Încasarea taxei pentru parcaj: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114417 114417
47.	Încasarea taxei pentru unităţile comerciale şi/sau de prestări servicii: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114418 114418
48.	Încasarea taxei cazare: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114421 114421
49.	Încasarea taxei balneare: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114422 114422
50.	Încasarea taxei pentru aplicarea simbolicii locale: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114423 114423
51.	Încasarea taxei pentru efectuarea expertizei ecologice: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114424 114424
52.	Încasarea taxei de la investitori sau proprietarii construcţiilor pentru elaborarea documentelor normative în construcţie: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114425 114425
53.	Încasarea taxei pentru salubritate: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114426 114426
54.	Încasarea taxei de licenţă pentru anumite genuri de activitate: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114521 114521
55.	Încasarea taxei pentru patenta de întreprinzător: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114522 114522
56.	Încasarea taxei pentru eliberarea autorizaţiilor de deschidere şi prelungire a activităţii reprezentanţelor, firmelor, băncilor, organizaţiilor străine: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114523 114523
57.	Încasarea taxei pentru comercializarea gazelor naturale destinate utilizării în calitate de carburanţi pentru unitate de transport auto: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114524 114524
58.	Încasarea taxei de eliberare a autorizaţiilor pentru transporturi rutiere internaţionale: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114525 114525
59.	Încasarea plăţilor pentru emisiile de poluanţi din sursele mobile care folosesc benzină (etilată, neetilată), carburant pentru motoare de avion sau motorină: - în monedă naţională	431100 431200	114531 114531

	- în valută străină		
60.	Încasarea plăţilor pentru mărfurile care în procesul utilizării cauzează poluarea mediului: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114532 114532
61.	Încasarea plăţilor pentru poluarea mediului în limitele normativelor stabilite: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114533 114533
62.	Încasarea altor plăţi aferente poluării mediului: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114539 114539
63.	Încasarea taxelor pentru apă: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114611 114611
64.	Încasarea taxelor pentru extragerea mineralelor utile: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114612 114612
65.	Încasarea taxelor pentru lemnul eliberat pe picior: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114613 114613
66.	Încasarea taxelor pentru efectuarea prospecţiunilor geologice: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114621 114621
67.	Încasarea taxelor pentru efectuarea explorărilor geologice: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114622 114622
68.	Încasarea taxelor pentru folosirea spaţiilor subterane în scopul construcţiei obiectivelor subterane, altele decît cele destinate extracţiei mineralelor utile: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114623 114623
69.	Încasarea taxelor pentru exploatarea construcţiilor subterane în scopul desfăşurării activităţii de întreprinzător, altele decît cele destinate extracţiei mineralelor utile: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114624 114624
70.	Încasarea taxelor pentru folosirea drumurilor Republicii Moldova de către autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114631 114631
71.	Încasarea taxelor pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova a căror masă totală, sarcină masică pe axă sau ale căror dimensiuni depăşesc limitele admise: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114632 114632
72.	Încasarea taxelor pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114633 114633
73.	Încasarea taxelor pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova a căror masă totală, sarcină masică pe axă sau ale căror dimensiuni depăşesc limitele admise: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114634 114634
74.	Încasarea taxelor pentru folosirea zonei de protecţie a drumurilor din afara perimetrului localităţilor pentru efectuarea lucrărilor de construcţie şi montaj:	431100 431200	114635 114635

	- în monedă naţională - în valută străină		
75.	Încasarea taxelor pentru folosirea zonei de protecţie a drumurilor din afara perimetrului localităţilor pentru amplasarea publicităţii exterioare: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114636 114636
76.	Încasarea taxelor pentru folosirea zonei de protecţie a drumurilor din afara perimetrului localităţilor pentru amplasarea obiectivelor de prestare a serviciilor rutiere: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114637 114637
77.	Încasarea vinietei: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114638 114638
78.	Încasarea plăţii obligatorie a producătorilor de produse vitivinicole: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	114640 114640
115 Taxe asupra comerţului exterior şi operaţiunilor externe			
79.	Încasarea taxelor vamale: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	115110 115110
80.	Încasarea taxelor speciale: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	115120 115120
81.	Încasarea taxelor pentru efectuarea procedurilor vamale: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	115610 115610
82.	Încasarea taxelor consulare: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	115620 115620
12 Contribuţii şi prime de asigurări obligatorii			
121 Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii			
83.	Încasarea contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii virate de angajatori: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	121100 121100
84.	Încasarea contribuţiilor individuale de asigurări sociale de stat obligatorii: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	121200 121200
85.	Încasarea contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de persoanele fizice ce îşi desfăşoară activitate pe cont propriu: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	121310 121310
86.	Încasarea contribuţiilor de asigurări sociale de stat virate de persoanele fizice care au încheiat contract individual: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	121320 121320
87.	Încasarea contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de titularii de patentă de întreprinzător: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	121330 121330
88.	Încasarea contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de persoanele fizice, proprietarii de terenuri agricole: - în monedă naţională	431100 431200	121340 121340

	- în valută străină		
89.	Încasarea penalităţii calculate pentru neachitarea în termen de către angajatori a contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	121410 121410
90.	Încasarea penalităţii calculate pentru neachitarea în termen a contribuţiilor individuale de asigurări sociale de stat obligatorii: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	121420 121420
122 Prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală			
91.	Încasarea primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în formă de contribuţie procentuală la salariu şi la alte recompense, achitate de angajatori şi angajaţi: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	122100 122100
92.	Încasarea primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în sumă fixă, achitate de persoane fizice cu reşedinţa sau domiciliul în Republica Moldova: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	122200 122200
13 Granturi primite			
131 Granturi primite da la guvernele altor state			
93.	Încasarea granturilor curente primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului de stat: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	131111 131111
94.	Încasarea granturilor curente primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului local de nivelul II: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	131112 131112
95.	Încasarea granturilor curente primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului local de nivelul I: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	131113 131113
96.	Încasarea granturilor curente primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul de stat: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	131121 131121
97.	Încasarea granturilor curente primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul II: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	131122 131122
98.	Încasarea granturilor curente primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul I: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	131123 131123
99.	Încasarea granturilor capitale primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului de stat: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	131211 131211
100.	Încasarea granturilor capitale primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului local de nivelul II: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	131212 131212

101.	Încasarea granturilor capitale primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului local de nivelul I: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	131213 131213
102.	Încasarea granturilor capitale primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul de stat: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	131221 131221
103.	Încasarea granturilor capitale primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul II: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	131222 131222
104.	Încasarea granturilor capitale primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul I: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	131223 131223
132 Granturi primite de la organizaţiile internaţionale			
105.	Încasarea granturilor curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului de stat: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	132111 132111
106.	Încasarea granturilor curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului local de nivelul II: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	132112 132112
107.	Încasarea granturilor curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului local de nivelul I: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	132113 132113
108.	Încasarea granturilor curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul de stat: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	132121 132121
109.	Încasarea granturilor curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul II: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	132122 132122
110.	Încasarea granturilor curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul I: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	132123 132123
111.	Încasarea granturilor capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului de stat: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	132211 132211
112.	Încasarea granturilor capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului local de nivelul II: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	132212 132212
113.	Încasarea granturilor capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului local de nivelul I: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	132213 132213

114.	Încasarea granturilor capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul de stat: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	132221 132221
115.	Încasarea granturilor capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul II: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	132222 132222
116.	Încasarea granturilor capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul I: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	132223 132223
14 Alte venituri			
141 Venituri din proprietate			
117.	Încasarea dobînzilor calculate la soldurile mijloacelor bugetare în conturile bancare: - în monedă naţională	431100	141111
118.	Încasarea dobînzilor calculate la soldurile mijloacelor băneşti în conturile bancare ale proiectelor finanţate din surse externe: - în monedă naţională	431100	141112
119.	Încasarea dobînzilor calculate la soldurile mijloacelor băneşti în conturile bancare ale bugetului asigurărilor sociale de stat: - în monedă naţională	431100	141113
120.	Încasarea dobînzilor calculate la soldurile mijloacelor băneşti în conturile bancare ale fondurilor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală: - în monedă naţională	431100	141114
121.	Încasarea dobînzilor calculate la soldurile mijloacelor băneşti în conturile bancare ale proiectelor finanţate din surse externe conform prevederilor acordurilor: - în monedă naţională	431100	141115
122.	Încasarea dobînzilor calculate la soldurile mijloacelor bugetare în conturile depozitare bancare: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	141121 141121
123.	Încasarea dobînzilor calculate de la plasarea soldurilor mijloacelor băneşti ale bugetului asigurărilor sociale de stat în conturile depozitare bancare: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	141122 141122
124.	Încasarea dobînzilor calculate de la plasarea soldurilor mijloacelor băneşti ale fondurilor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în conturile depozitare bancare: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	141123 141123
125.	Încasarea dobînzilor calculate la valorile mobiliare de stat procurate din contul mijloacelor excedentului bugetului asigurărilor sociale de stat: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	141131 141131
126.	Încasarea dobînzilor şi altor plăţi calculate la împrumuturile acordate, împrumuturile recreditate şi mijloacele dezafectate de la buget pentru onorarea garanţiilor de stat: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	141141 141141
127.	Încasarea dobînzilor şi altor plăţi calculate la împrumuturile acordate de la bugetele de nivelul II la bugetele de nivelul I: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	141151 141151

128.	Încasarea dobînzilor şi altor plăţi calculate la împrumuturile acordate şi împrumuturile recreditate bugetelor de alt nivel: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	141152 141152
129.	Încasarea soldului profitului net al Băncii Naţionale a Moldovei: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	141210 141210
130.	Încasarea dividentelor primite de la cota parte a proprietăţii publice în societăţile pe acţiuni în bugetul de stat: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	141221 141221
131.	Încasarea dividentelor primite de la cota parte a proprietăţii publice în societăţile pe acţiuni în bugetul local de nivelul II: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	141222 141222
132.	Încasarea dividentelor primite de la cota parte a proprietăţii publice în societăţile pe acţiuni în bugetul local de nivelul I: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	141223 141223
133.	Încasarea defalcărilor de la profitul net al întreprinderilor de stat (municipale) în bugetul de stat: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	141231 141231
134.	Încasarea defalcărilor de la profitul net al întreprinderilor de stat (municipale) în bugetul local de nivelul II: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	141232 141232
135.	Încasarea defalcărilor de la profitul net al întreprinderilor de stat (municipale) în bugetul local de nivelul I: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	141233 141233
136.	Încasarea arendei pentru resursele naturale încasate în bugetul de stat: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	141511 141511
137.	Încasarea arendei pentru resursele naturale încasate în bugetul local de nivelul II: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	141512 141512
138.	Încasarea arendei pentru resursele naturale încasate în bugetul local de nivelul I: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	141513 141513
139.	Încasarea arendei terenurilor cu destinaţie agricola încasată în bugetul local de nivelul II: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	141521 141521
140.	Încasarea arendei terenurilor cu destinaţie agricola încasată în bugetul local de nivelul I: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	141522 141522
141.	Încasarea arendei terenurilor cu alta destinaţie decît cea agricola încasată în bugetul de stat: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	141531 141531
142.	Încasarea arendei terenurilor cu alta destinaţie decît cea agricola încasată în bugetul local de nivelul II: - în monedă naţională	431100 431200	141532 141532

	- în valută străină		
143.	Încasarea arendei terenurilor cu alta destinaţie decît cea agricola încasată în bugetul local de nivelul I: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	141533 141533
142 Venituri din vînzarea mărfurilor şi serviciilor			
144.	Încasarea taxei de organizare a licitaţiilor şi loteriilor pe teritoriul unităţii administrativ-teritoriale: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	142211 142211
145.	Încasarea taxei de înregistrare a asociaţiilor obşteşti şi a mijloacelor mass-media în bugetul local de nivelul II: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	142212 142212
146.	Încasarea taxei de înregistrare a asociaţiilor obşteşti şi a mijloacelor mass-media în bugetul local de nivelul I: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	142213 142213
147.	Încasarea plăţii pentru certificatele de urbanism şi autorizările de construire sau desfiinţare în bugetul local de nivelul II: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	142214 142214
148.	Încasarea plăţii pentru certificatele de urbanism şi autorizările de construire sau desfiinţare în bugetul local de nivelul I: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	142215 142215
149.	Încasarea taxei de la posesorii de cîini: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	142216 142216
150.	Încasarea taxei speciale pentru asigurarea stabilităţii financiare: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	142217 142217
151.	Încasarea taxei de stat: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	142220 142220
151.	Încasări de la vînzarea averii şi valutei confiscate în bugetul de stat: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	142231 142231
152.	Încasări de la vînzarea averii şi valutei confiscate în bugetul local de nivelul II: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	142232 142232
153.	Încasări de la vînzarea averii şi valutei confiscate în bugetul local de nivelul I: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	142233 142233
154.	Încasarea plăţii lunare pentru prestarea serviciilor de telefonie mobilă: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	142241 142241
155.	Încasarea plăţii suplimentare obligatorie obţinută de la perfectarea şi eliberarea certificatului de înmatriculare a automobilului: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	142242 142242

156.	Încasarea mijloacelor în legătură cu excluderea terenurilor din circuitul agricol: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	142243 142243
157.	Încasarea taxei pentru eliberarea actelor permisive de către Agenţia Naţională de reglementare a Activităţilor Nucleare şi Radioactive: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	142244 142244
158.	Încasarea taxei la cumpărarea valutei străine de către persoanele fizice în casele de schimb valutar: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	142245 142245
159.	Încasarea venitului din salariu net al executantului serviciului civil: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	142246 142246
160.	Încasarea plăţii de risc: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	142247 142247
161.	Încasarea venitului de la prestarea serviciilor cu plată: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	142310 142310
162.	Încasarea plăţii pentru locaţiunea bunurilor patrimoniului public: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	142320 142320
163.	Încasarea taxei pentru închirierea manualelor: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	142330 142330
143 Amenzi şi sancţiuni			
164.	Încasarea amenzilor şi sancţiunilor contravenţionale în bugetul de stat: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	143100 143100
165.	Încasarea amenzilor şi sancţiunilor contravenţionale în bugetul local de nivelul II: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	143120 143120
166.	Încasarea amenzilor şi sancţiunilor contravenţionale în bugetul local de nivelul I: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	143130 143130
167.	Încasarea amenzilor aplicate de Inspectoratul naţional de patrulare: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	143210 143210
168.	Încasarea amenzilor aplicate de secţiile de supraveghere şi control ale traficului rutier: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	143220 143220
169.	Încasarea amenzilor aplicate de Inspectoratul naţional de patrulare pentru încălcarea traficului rutier constatate cu ajutorul mijloacelor audio-foto-video: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	143230 143230
170.	Încasarea amenzilor aplicate de subdiviziunile Inspectoratului General al Poliţiei pentru încălcarea traficului rutier constatate cu ajutorul mijloacelor audio-foto-video: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	143240 143240
171.	Încasarea amenzilor aplicate de Inspecţia financiară în bugetul de stat: - în monedă naţională	431100 431200	143311 143311

	- în valută străină		
172.	Încasarea amenzilor aplicate de Inspecţia financiară în bugetul local de nivelul II: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	143312 143312
173.	Încasarea amenzilor aplicate conform Codului Fiscal de către organele Serviciul Fiscal de Stat în bugetul de stat: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	143321 143321
174.	Încasarea amenzilor aplicate conform Codului Fiscal de către organele Serviciul Fiscal de Stat în bugetul fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	143322 143322
175.	Încasarea amenzilor contravenţionale aplicate de organele Serviciului Fiscal de Stat: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	143323 143323
176.	Încasarea amenzilor contravenţionale aplicate de organele Serviciului Fiscal de Stat pentru încălcarea termenelor de repatriere a mijloacelor materiale şi mijloacelor băneşti: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	143324 143324
177.	Încasarea amenzilor aferente plăţilor la bugetul asigurărilor sociale de stat aplicate de organele Serviciului Fiscal de Stat: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	143325 143325
178.	Încasarea amenzilor aplicate de organele Serviciului Vamal: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	143340 143340
179.	Încasarea amenzilor aplicate de Poliţia de Frontieră: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	143350 143350
180.	Încasarea amenzilor aplicate de Inspecţia de Stat în Construcţii: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	143410 143410
181.	Încasarea amenzilor aplicate de instanţele judecătoreşti în cauze administrative şi penale: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	143420 143420
182.	Încasarea amenzilor şi sancţiunilor administrative aferente plăţilor la bugetul asigurărilor sociale de stat: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	143430 143430
183.	Încasarea amenzilor pentru nerespectarea regulilor transportului de călători, deteriorarea drumurilor auto, a construcţiilor şi utilajelor rutiere, a plantaţiilor aferente drumurilor: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	143440 143440
184.	Încasarea amenzilor aplicate de centrele de medicină preventivă: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	143450 143450
185.	Încasarea amenzilor aplicate de Agenţia pentru protecţia consumatorului: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	143460 143460
186.	Încasarea amenzilor aplicate pentru utilizarea muncii nedeclarate: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	143470 143470

187.	Încasarea amenzilor pentru nerepatrierea la termen a încasărilor valutare: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	143480 143480
188.	Încasarea altor amenzi şi sancţiuni pecuniare în bugetul de stat: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	143491 143491
189.	Încasarea altor amenzi şi sancţiuni pecuniare în bugetul local de nivelul II: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	143492 143492
190.	Încasarea altor amenzi şi sancţiuni pecuniare în bugetul local de nivelul I: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	143493 143493
144 Donaţii voluntare			
191.	Încasarea donaţiilor voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susţinerea bugetului de stat: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	144111 144111
192.	Încasarea donaţiilor voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul II: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	144112 144112
193.	Încasarea donaţiilor voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul I: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	144113 144113
194.	Încasarea donaţiilor voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne pentru autorităţile/instituţiile bugetare: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	144114 144114
195.	Încasarea donaţiilor voluntare pentru cheltuieli curente din surse externe pentru susţinerea bugetului de stat: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	144121 144121
196.	Încasarea donaţiilor voluntare pentru cheltuieli curente din surse externe pentru susţinerea bugetului local de nivelul II: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	144122 144122
197.	Încasarea donaţiilor voluntare pentru cheltuieli curente din surse externe pentru susţinerea bugetului local de nivelul I: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	144123 144123
198.	Încasarea donaţiilor voluntare pentru cheltuieli curente din surse externe pentru autorităţile/instituţiile bugetare: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	144124 144124
199.	Încasarea donaţiilor voluntare pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru susţinerea bugetului de stat: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	144211 144211
200.	Încasarea donaţiilor voluntare pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul II: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	144212 144212

201.	Încasarea donaţiilor voluntare pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul I: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	144213 144213
202.	Încasarea donaţiilor voluntare pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru autorităţile/instituţiile bugetare: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	144214 144214
203.	Încasarea donaţiilor voluntare pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru susţinerea bugetului de stat: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	144221 144221
204.	Încasarea donaţiilor voluntare pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru susţinerea bugetului local de nivelul II: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	144222 144222
205.	Încasarea donaţiilor voluntare pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru susţinerea bugetului local de nivelul I: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	144223 144223
206.	Încasarea donaţiilor voluntare pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru autorităţile/instituţiile bugetare: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	144224 144224
145 Alte venituri şi venituri neidentificate			
207.	Încasarea altor venituri în bugetul de stat: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	145110 145110
208.	Încasarea altor venituri în bugetul asigurărilor sociale de stat: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	145120 145120
209.	Încasarea altor venituri în fondul asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	145130 145130
210.	Încasarea altor venituri în bugetele locale de nivelul II: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	145141 145141
211.	Încasarea altor venituri în bugetele locale de nivelul I: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	145142 145142
212.	Încasarea altor venituri pentru proiecte finanţate din surse externe: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	145150 145150
213.	Încasarea veniturilor neidentificate ale bugetului de stat: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	145210 145210
214.	Încasarea veniturilor neidentificate ale bugetului asigurărilor sociale de stat: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	145220 145220
215.	Încasarea veniturilor neidentificate ale fondului asigurărilor obligatorii de asistenţă: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	145230 145230

216.	Încasarea veniturilor neidentificate ale bugetelor locale de nivelul II: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	145241 145241
217.	Încasarea veniturilor neidentificate ale bugetelor locale de nivelul I: - în monedă naţională - în valută străină	431100 431200	145242 145242
19 Transferuri primite în cadrul bugetului public naţional			
191 Transferuri primite între bugetul de stat şi bugetele locale			
218.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru învăţământul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar)	431100 191111	191111 431100
219.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru pentru asigurarea şi asistenţa socială	431100 191112	191112 431100
220.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru şcoli sportive	431100 191113	191113 431100
221.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru alte competenţe delegate	431100 191114	191114 431100
222.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II	431100 191120	191120 431100
223.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II	431100 191131	191131 431100
224.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II	431100 191132	191132 431100
225.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II	431100 191140	191140 431100
226.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru învăţământul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar)	431100 191211	191211 431100
227.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru asigurarea şi asistenţa socială	431100 191212	191212 431100
228.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru şcolile sportive	431100 191213	191213 431100
229.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru alte competenţe delegate	431100 191214	191214 431100
230.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I	431100 191220	191220 431100
231.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I	431100 191231	191231 431100
232.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I	431100 191232	191232 431100
233.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I	431100 191240	191240 431100
234.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II	431100 191310	191310 431100
235.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II	431100 191320	191320 431100
236.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II	431100 191330	191330 431100

237.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II	431100	191340
		191340	431100
238.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I	431100	191410
		191410	431100
239.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I	431100	191420
		191420	431100
240.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I	431100	191430
		191430	431100
241.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I	431100	191440
		191440	431100
242.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat	431100	192110
		192110	431100
243.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat	431100	192120
		192120	431100
244.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat	431100	192130
		192130	431100
245.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat	431100	192140
		192140	431100
246.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală	431100	192210
		192210	431100
247.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală	431100	192220
		192220	431100
248.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală	431100	192230
		192230	431100
249.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală	431100	192240
		192240	431100
250.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul bugetului de stat	431100	192310
		192310	431100
251.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul bugetului de stat	431100	192320
		192320	431100
252.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul bugetului de stat	431100	192330
		192330	431100
253.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul bugetului de stat	431100	192340
		192340	431100
193 Transferuri primite între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale			
254.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	431100	193111
		193111	431100
255.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru învăţământul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar)	431100	193112
		193112	431100
256.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru asigurarea şi asistenţa socială	431100	193113
		193113	431100
257.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru şcolile sportive	431100	193114
		193114	431100

258.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru alte competenţe delegate	431100	193115
		193115	431100
259.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	431100	193120
		193120	431100
260.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	431100	193131
		193131	431100
261.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie generală între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I din cadrul acestei unităţi administrative-teritoriale	431100	193132
		193132	431100
262.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I din cadrul acestei unităţi administrative-teritoriale	431100	193133
		193133	431100
263.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	431100	193141
		193141	431100
264.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie generală între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I din cadrul acestei unităţi administrative-teritoriale	431100	193142
		193142	431100
265.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie speciala în cadrul unui buget local de nivelul II	431100	193210
		193210	431100
266.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie specială în cadrul unui buget local de nivelul II	431100	193220
		193220	431100
267.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie generală în cadrul unui buget local de nivelul II	431100	193230
		193230	431100
268.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie generală în cadrul unui buget local de nivelul II	431100	193240
		193240	431100
269.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	431100	193310
		193310	431100
270.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	431100	193320
		193320	431100
271.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	431100	193330
		193330	431100
272.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	431100	193340
		193340	431100
273.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	431100	193410
		193410	431100
274.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	431100	193420
		193420	431100
275.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	431100	193430
		193430	431100
276.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	431100	193440
		193440	431100
278.		431100	193510

	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II	193510	431100
279.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II	431100	193520
		193520	431100
280.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II	431100	193530
		193530	431100
281.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II	431100	193540
		193540	431100
282.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	431100	193610
		193610	431100
283.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	431100	193620
		193620	431100
284.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	431100	193630
		193630	431100
285.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	431100	193640
		193640	431100
286.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I	431100	193710
		193710	431100
287.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I	431100	193720
		193720	431100
288.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I	431100	193730
		193730	431100
289.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I	431100	193740
		193740	431100
194 Transferuri primite între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale			
290.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale	431100	194110
		194110	431100
291.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale	431100	194120
		194120	431100
292.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale	431100	194130
		194130	431100
293.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale	431100	194140
		194140	431100
294.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale	431100	194210
		194210	431100
295.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale	431100	194220
		194220	431100
296.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale	431100	194230
		194230	431100
297.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale	431100	194240
		194240	431100
298.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale	431100	194310
		194310	431100
299.		431100	194320

	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale	194320	431100
300.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale	431100	194330
		194330	431100
301.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale	431100	194340
		194340	431100
302.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale	431100	194410
		194410	431100
303.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale	431100	194420
		194420	431100
304.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale	431100	194430
		194430	431100
305.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale	431100	194440
		194440	431100
306.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale	431100	194510
		194510	431100
307.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale	431100	194520
		194520	431100
308.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale	431100	194530
		194530	431100
309.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între diferite unităţi administrativ-teritoriale	431100	194540
		194540	431100
310.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale	431100	194610
		194610	431100
311.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale	431100	194620
		194620	431100
312.	Încasarea şi restituirea transferurilor curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale	431100	194630
		194630	431100
313.	Încasarea şi restituirea transferurilor capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unităţi administrativ-teritoriale	431100	194640
		194640	431100
2 Cheltuieli			
21 Cheltuieli de personal			
211 Remunerarea muncii			
314.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente remunerării muncii angajaţilor conform statelor: - salariul de bază - sporuri şi suplimente la salariul de bază - ajutor material - premieri - majorări conform deciziilor autorităţilor locale abilitate - alte plăţi salariale	211110 211120 211130 211140 211150 211190	431100
315.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente remunerării muncii temporare	211200	431100
316.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente altor drepturi salariale ale angajaţilor: - compensaţie pentru alimentaţie - compensaţie pentru transport - compensaţie pentru chiria spaţiului locativ şi pentru serviciile comunale - indemnizaţii pentru membrii personalului misiunilor diplomatice şi al oficiilor	211310 211320 211330 211340	431100

	consulare - compensaţie pentru echipament - alte plăţi	211350 211390	
212 Contribuţii şi prime de asigurări obligatoriii			
317.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatoriii achitate de către instituţie	212100	431100
318.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală achitate de angajatori și angajaţi pe teritoriul ţării	212210	431100
22 Bunuri şi servicii			
222 Servicii			
319.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente serviciilor energetice şi comunale: - energie electrică - gaze - energie termică - apă şi canalizare - alte servicii comunale	222110 222120 222130 222140 222190	431100
320.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente serviciilor informaţionale şi de telecomunicaţii: - servicii informaţionale - servicii de telecomunicaţii	222210 222220	431100
321.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente serviciilor de locaţiune	222300	431100
322.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente serviciilor de transport	222400	431100
323.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente serviciilor de reparaţii curente	222500	431100
324.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente formării profesionale	222600	431100
325.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente deplasării de serviciu: - deplasări de serviciu în interiorul ţării - deplasări de serviciu peste hotare	222710 222720	431100 431200
326.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente serviciilor medicale	222810	431100
327.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente serviciilor de asigurare medicală achitate peste hotare	222820	431100 431200
328.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente: - servicii editoriale - servicii de protocol - servicii de cercetări ştiinţifice contractate - servicii de pază - servicii judiciare - servicii de evaluare a activelor - servicii bancare - servicii poştale - servicii neatribuite altor alineate	222910 222920 222930 222940 222950 222960 222970 222980 222990	431100
24 Dobînzi			
241 Dobînzi achitate la datoria externă			
329.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente dobînzilor pe împrumuturi externe	241100	431100
330.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente dobînzilor pe valori mobiliare de stat emise pe piaţa externă	241200	431100
331.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente altor dobînzi achitate la datoria externă	241900	431100
242 Dobînzi achitate la datoria internă			
332.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente dobînzilor pe împrumuturi acordate de Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat	242100	431100
333.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente dobînzilor pe împrumuturi sub formă de valori mobiliare de stat	242200	431100
334.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente dobînzilor pe valori mobiliare de stat convertite	242300	431100

335.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente dobînzilor pe valori mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social/acoperirea soldului debitor al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei	242400	431100
336.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente dobînzilor pe valori mobiliare de stat emise pentru asigurarea stabilităţii financiare	242500	431100
337.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente dobînzilor pe valori mobiliare de stat emise în formă materializată	242600	431100
338.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente dobînzilor pe împrumuturi acordate de instituţiile financiare	242700	431100
339.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente dobînzilor pe alte împrumuturi interne	242900	431100
243 Dobînzi la împrumuturile altor nivele ale sistemului bugetar			
340.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente dobînzilor achitate autorităţilor administraţiei publice de alt nivel pentru valorile mobiliare	243100	431100
341.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente dobînzilor achitate pentru împrumuturile contractate de la bugete de alt nivel	243200	431100
25 Subsidii			
251 Subsidii acordate întreprinderilor de stat şi municipale			
342.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente subsidiilor acordate întreprinderilor de stat şi municipale nefinanciare	251100	431100
343.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente subsidiilor acordate instituţiilor de stat şi municipale financiare	251200	431100
252 Subsidii acordate întreprinderilor private			
344.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente subsidiilor acordate întreprinderilor private nefinanciare	252100	431100
345.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente subsidiilor acordate instituţiilor private nefinanciare	252200	431100
253 Subsidii acordate organizaţiilor obşteşti			
346.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente subsidiilor acordate organizaţiilor obşteşti	253000	431100
26 Granturi acordate			
261 Granturi acordate Guvernelor altor state			
347.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente granturilor curente acordate guvernelor altor state	261100	431100
348.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente granturilor capitale acordate guvernelor altor state	261200	431100 431200
262 Granturi acordate organizaţiilor internaţionale			
349.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente granturilor curente acordate organizaţiilor internaţionale	262100	431100 431200
350.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente granturilor capitale acordate organizaţiilor internaţionale	262200	431100 431200
27 Prestaţii sociale			
271 Prestaţii de asigurări sociale			
351.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente pensiilor de asigurări sociale	271100	431100
352.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente indemnizaţiilor de asigurări sociale	271200	431100
353.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente altor prestaţii de asigurări sociale	271900	431100
272 Prestaţii de asistenţă socială			
354.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente pensiilor de asistenţă socială	272100	431100
355.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente suplimentelor la pensii de asistenţă socială	272200	431100
356.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente indemnizaţiilor de asistenţă socială	272300	431100
357.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente alocaţiilor	272400	431100

358.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente compensaţiilor	272500	431100
359.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente ajutoarelor băneşti	272600	431100
360.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente creditelor preferenţiale	272700	431100
361.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente altor prestaţii de asistenţă socială	272900	431100
273 Prestaţii sociale ale angajatorilor			
362.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente indemnizaţiilor membrilor familiilor personalului misiunilor diplomatice şi al oficiilor consulare	273100	431100 431200
363.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente indemnizaţiilor la încetarea acţiunii contractului de muncă	273200	431100
364.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente indemnizaţiilor viagere	273300	431100
365.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente compensaţiilor pentru procurarea spaţiului locativ	273400	431100
366.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente altor prestaţii sociale ale angajatorilor	273900	431100
28 Alte cheltuieli			
281 Alte cheltuieli curente			
367.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente: - cotizaţiilor în organizaţiile internaţionale - cotizaţii în organizaţiile din ţară	281110 281120	431200 431100
368.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente burselor: - burse de studii studenţilor de peste hotarele republicii - burse de studii studenţilor autohtoni - burse sociale studenţilor de peste hotarele republicii - burse sociale studenţilor autohtoni - alte plăţi asociate cu bursele	281210 281220 281230 281240 281290	431100 431200
369.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente despăgubirilor civile: - compensaţii persoanelor represate şi ulterior reabilitate - compensaţii pentru averea persoanelor represate şi ulterior reabilitate - compensaţii unice membrilor familiilor persoanelor reabilitate - ajutoare populaţiei care a suferit în urma calamităţilor naturale - plăţi aferente indexării eşalonate a depunerilor cetăţenilor la Banca de Economii - plăţi aferente documentelor executorii cu executare benevolă - plăţi aferente documentelor executorii cu executare silită - alte despăgubiri	281310 281320 281330 281340 281350 281361 281362 281390	431100
370.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente taxelor, amenzilor, penalităţilor şi alte plăţilor obligatorii	281400	431100
371.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente rambursării alocaţiilor din anii precedenţi	281500	431100
372.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente diferenţelor negative de curs valutar	281600	431100
373.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente soldei militarilor, sporurilor şi suplimentele la ea	281700	431100
374.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente altor cheltuieli curente	281900	431100
282 Alte cheltuieli capitale			
375.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente cheltuielilor capitale pentru lucrări topografogeodezice, de cartografie şi cadastru	282100	431100
376.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente cheltuielilor capitale neatribuite la alte categorii	282900	431100
29 Transferuri acordate în cadrul bugetului public naţional			
291 Transferuri acordate între bugetul de stat şi bugetele locale			
377.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente transferurilor: - transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru învăţământul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar)	291111 291112 291113 291114 291120	431100

	- transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru asigurarea şi asistenţa socială - transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru şcoli sportive - transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru alte competenţe delegate - transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II - transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II - transferuri curente acordate cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II - transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II - transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru învăţământul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar) - transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru asigurarea şi asistenţa socială - transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru şcolile sportive - transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru alte competenţe delegate - transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I - transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I - transferuri curente acordate cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I - transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I - transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II - transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II - transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II - transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II - transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I - transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor localele de nivelul I - transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I - transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I	291131 291132 291140 291211 291212 291213 291214 291220 291231 291232 291240 291310 291320 291330 291340 291410 291420 291430 291440	
292 Transferuri acordate în cadrul Bugetului Consolidat Central			
2921 Transferuri acordate între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat			
378.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente transferurilor: - transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat - transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat - transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetul	292110 292120 292130 292140	431100

	asigurărilor sociale de stat - transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat		
2922 Transferuri acordate între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală			
379.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente transferurilor: - transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală - transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală - transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală - transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală	292210 292220 292230 292240	431100
2923 Transferuri acordate între instituţiile din cadrul bugetului de stat			
380.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente transferurilor: - transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul bugetului de stat - transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul bugetului de stat - transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul bugetului de stat - transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul bugetului de stat	292310 292320 292330 292340	431100
293 Transferuri acordate între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale			
2931 Transferuri acordate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale			
381.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente transferurilor: - transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale - transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru învăţământul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar) - transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru asigurarea şi asistenţa socială - transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru şcolile sportive - transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru alte competenţe delegate - transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale - transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale - transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I din cadrul acestei unităţi administrativ-teritoriale - transferuri curente acordate cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I din cadrul acestei unităţi administrativ-teritoriale - transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale - transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetul central al unităţii	293111 293112 293113 293114 293115 293120 293131 293132 293133 293141 293142	431100

	teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I din cadrul acestei unităţi administrativ-teritoriale		
2932 Transferuri acordate în cadrul unui buget local de nivelul II			
382.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente transferurilor: - transferuri curente acordate cu destinaţie specială în cadrul unui buget local de nivelul II - transferuri capitale acordate cu destinaţie specială în cadrul unui buget local de nivelul II - transferuri curente acordate cu destinaţie generală în cadrul unui buget local de nivelul II - transferuri capitale acordate cu destinaţie generală în cadrul unui buget local de nivelul II	293210 293220 293230 293240	431100
2933 Transferuri acordate între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale			
383.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente transferurilor: - transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale - transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale - transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale - transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	293310 293320 293330 293340	431100
2934 Transferuri acordate între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale			
384.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente transferurilor: - transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale - transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale - transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale - transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	293410 293420 293430 293440	431100
2935 Transferuri acordate între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II			
385.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente transferurilor: - transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II - transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II - transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II - transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II	293510 293520 293530 293540	431100
2936 Transferuri acordate între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale			
386.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente transferurilor: - transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale - transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	293610 293620 293630 293640	431100

	- transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale - transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale		
2937 Transferuri acordate între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I			
387.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente transferurilor: - transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I - transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I - transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I - transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I	293710 293720 293730 293740	431100
294 Transferuri acordate între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale			
2941 Transferuri acordate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale			
388.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente transferurilor: - transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale - transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale - transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale - transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	294110 294120 294130 294140	431100
2942 Transferuri acordate între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale			
389.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente transferurilor: - transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale - transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale - transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale - transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale	294210 294220 294230 294240	431100
2943 Transferuri acordate între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale			
390.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente transferurilor: - transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale - transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale - transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale - transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	294310 294320 294330 294340	431100
2944 Transferuri acordate între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale			
391.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente transferurilor: - transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale - transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	294410 294420 294430 294440	431100

	- transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale - transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale		
2945 Transferuri acordate între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale			
392.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente transferurilor: - transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale - transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale - transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale - transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale	294510 294520 294530 294540	431100
2946 Transferuri acordate între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale			
393.	Efectuarea cheltuielilor de casă aferente transferurilor: - transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale - transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale - transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale - transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	294610 294620 294630 294640	431100
3 Active nefinanciare			
31 Mijloace fixe			
311 Clădiri			
394.	Procurarea clădirilor	311110	431100 431200 432100 432200
395.	Reparaţii capitale a clădirilor	311120	431100 431200 432100 432200
396.	Realizarea clădirilor	431100 431200	311210
312 Construcţii speciale			
397.	Procurarea construcţiilor speciale	312110	431100 431200 432100 432200
398.	Reparaţii capitale a construcţiilor speciale	312120	431100 431200 432100 432200
399.	Realizarea construcţiilor speciale	431100 431200	312210
313 Instalaţii de transmisie			
400.	Procurarea instalaţiilor de transmisie	313110	431100 431200

			432100 432200
401.	Reparaţii capitale a instalaţiilor de transmisie	313120	431100 431200 432100 432200
402.	Realizarea instalaţiilor de transmisie	431100 431200	313210
314 Maşini şi utilaje			
403.	Procurarea maşinilor şi utilajelor	314110	431100 431200 432100 432200
404.	Reparaţii capitale a maşinilor şi utilajelor	314120	431100 431200 432100 432200
405.	Realizarea maşinilor şi utilajelor	431100 431200	314210
315 Mijloace de transport			
406.	Procurarea mijloacelor de transport	315110	431100 431200 432100 432200
407.	Reparaţii capitale a mijloacelor de transport	315120	431100 431200 432100 432200
408.	Realizarea mijloacelor de transport	431100 431200	315210
316 Unelte şi scule, inventar de producere şi gospodăresc			
409.	Procurarea uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc	316110	431100 431200 432100 432200
410.	Reparaţii capitale a uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc	316120	431100 431200 432100 432200
411.	Realizarea uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc	431100 431200	316210
317 Active nemateriale			
412.	Procurarea activelor nemateriale	317110	431100 431200 432100 432200
413.	Realizarea activelor nemateriale	431100 431200	317210
318 Alte mijloace fixe			
414.	Procurarea altor mijloace fixe	318110	431100 431200

			432100 432200
415.	Reparaţii capitale a altor mijloace fixe	318120	431100 431200 432100 432200
416.	Realizarea altor mijloace fixe	431100 431200	318210
319 Investiţii capitale în active în curs de execuţie			
417.	Investiţii capitale în active nemateriale în curs de execuţie	319100	431100 431200 432100 432200
418.	Procurarea clădirilor în curs de execuţie	319210	431100 431200 432100 432200
419.	Procurarea construcţiilor speciale în curs de execuţie	319220	431100 431200 432100 432200
420.	Procurarea instalaţiilor de transmisie în curs de execuţie	319230	431100 431200 432100 432200
421.	Alte investiţii capitale în active materiale în curs de execuţie	319290	431100 431200 432100 432200
32 Rezerve materiale ale statului			
321 Rezerve materiale de stat			
422.	Procurarea rezervelor materiale de stat	321110	431100 431200 432100 432200
423.	Realizarea rezervelor materiale de stat	431100 431200	321210
322 Rezerve de mobilizare			
424.	Procurarea rezervelor de mobilizare	322110	431100 431200 432100 432200
425.	Realizarea rezervelor de mobilizare	431100 431200	322210
323 Alte rezerve materiale			
426.	Procurarea altor rezerve materiale	323110	431100 431200 432100 432200
427.	Realizarea altor rezerve materiale	431100 431200	323210
33 Stocuri de materiale circulante			

331 Combustibil, carburanţi şi lubrifianţi			
428.	Procurarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor	331110	431100 431200 432100 432200
429.	Realizarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor	431100 431200	331210
332 Piese de schimb			
430.	Procurarea pieselor de schimb	332110	431100 431200 432100 432200
431.	Realizarea pieselor de schimb	431100 431200	332210
333 Produse alimentare			
432.	Procurarea produselor alimentare	333110	431100 431200 432100 432200
433.	Realizarea produselor alimentare	431100 431200	333210
334 Medicamente şi materiale sanitare			
434.	Procurarea medicamentelor şi materialelor sanitare	334110	431100 431200 432100 432200
435.	Realizarea medicamentelor şi materialelor sanitare	431100 431200	334210
335 Materiale pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri			
436.	Procurarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri	335110	431100 431200 432100 432200
437.	Realizarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri	431100 431200	335210
336 Materiale de uz gospodăresc şi rechizite de birou			
438.	Procurarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou	336110	431100 431200 432100 432200
439.	Realizarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou	431100 431200	336210
337 Materiale de construcţie			
440.	Procurarea materialelor de construcţie	337110	431100 431200 432100 432200
441.	Realizarea materialelor de construcţie	431100 431200	337210
338 Accesorii de pat, îmbrăcăminte, încălţăminte			

442.	Procurarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei	338110	431100 431200 432100 432200
443.	Realizarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei	431100 431200	338210
339 Alte materiale			
444.	Procurarea altor materiale	339110	431100 431200 432100 432200
445.	Realizarea altor materiale	431100 431200	339210
34 Producţie în curs de execuţie, produse şi producţie finită, animale tinere la îngrăşat			
341 Producţie în curs de execuţie			
446.	Majorarea valorii producţiei în curs de execuţie	341100	431100 431200 432100 432200
447.	Micşorarea valorii producţiei în curs de execuţie	431100 431200	341200
342 Animale tinere şi la îngrăşat			
448.	Majorarea valorii animalelor tinere şi la îngrăşat	342100	431100 431200 432100 432200
449.	Micşorarea valorii animalelor tinere şi la îngrăşat	431100 431200	342200
343 Produse finite ale unităţilor de producţie			
450.	Majorarea valorii produselor finite ale unităţilor de producţie	343100	431100 431200 432100 432200
451.	Realizarea produselor finite ale unităţilor de producţie	431100 431200	343210
344 Producţie finită a gospodăriilor agricole auxiliare			
452.	Majorarea valorii producţiei finite a gospodăriilor agricole auxiliare	344100	431100 431200 432100 432200
453.	Realizarea producţiei finite a gospodăriilor agricole auxiliare	431100 431200	344210
345 Produse semifabricate			
454.	Majorarea valorii produselor semifabricate	345100	431100 431200 432100 432200
455.	Micşorarea valorii produselor semifabricate	431100 431200	345200
35 Mărfuri			
351 Mărfuri			

456.	Procurarea mărfurilor	351110	431100 431200 432100 432200
457.	Realizarea mărfurilor	431100 431200	351210
36 Valori			
361 Metale şi pietre preţioase			
458.	Procurarea metalelor şi pietrelor preţioase	361110	431100 431200 432100 432200
459.	Reparaţii capitale a metalelor şi pietrelor preţioase	361120	431100 431200 432100 432200
460.	Realizarea metalelor şi pietrelor preţioase	431100 431200	361210
362 Articole de juvaer			
461.	Procurarea articolelor de juvaer	362110	431100 431200 432100 432200
462.	Reparaţii capitale a articolelor de juvaer	362120	431100 431200 432100 432200
463.	Realizarea articolelor de juvaer	431100 431200	362210
363 Activele moştenirii culturale			
464.	Procurarea activelor moştenirii culturale	363110	431100 431200 432100 432200
465.	Reparaţii capitale a activelor moştenirii culturale	363120	431100 431200 432100 432200
466.	Realizarea activelor moştenirii culturale	431100 431200	363210
364 Alte valori			
467.	Procurarea altor valori	364110	431100 431200 432100 432200
468.	Reparaţii capitale a altor valori	364120	431100 431200 432100 432200
469.	Realizarea altor valori	431100 431200	364210
37 Active neproductive			

371 Terenuri			
470.	Procurarea terenurilor	371110	431100 431200 432100 432200
471.	Investiţii în terenuri	371120	431100 431200 432100 432200
472.	Realizarea terenurilor	431100 431200	371210
372 Resurse naturale			
473.	Procurarea resurselor naturale	372110	431100 431200 432100 432200
474.	Realizarea terenurilor	431100 431200	372210
4 Active financiare			
41 Creanţe interne			
413 Valori mobiliare de stat (cu excepţia acţiunilor) procurate pe piaţa primară			
475.	Procurarea valorilor mobiliare de stat pe piaţa primară	413100	431100 431200
476.	Vînzarea valorilor mobiliare de stat procurate pe piaţa primară	431100 431200	413120
477.	Procurarea valorilor mobiliare de stat convertite	413210	431100 431200
478.	Vînzarea valorilor mobiliare de stat convertite	431100 431200	413220
414 Garanţii de stat interne			
479.	Restabilirea mijloacelor bugetare dezafectate pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturile interne	414820	431100 431200
415 Acţiuni şi alte forme de participare în capital în interiorul ţării			
480.	Procurarea pachetelor de acţiuni	415110	431100 431200
481.	Investirea mijloacelor băneşti în capitalul altor întreprinderi	415120	431100 431200
482.	Vînzarea pachetului de acţiuni	431100 431200	415210
483.	Vînzarea cotei părţi din investirea mijloacelor băneşti în capitalul social altor întreprinderi	431100 431200	415220
483.	Vînzarea pachetului de acţiuni în rezultatul privatizării	431100	415230
484.	Vînzarea apartamentelor către cetăţeni	431100 431200	415240
418 Alte creanţe interne ale bugetului			
485.	Majorarea altor creanţe interne ale bugetului	418110	431100 432100
486.	Micşorarea altor creanţe interne ale bugetului	431100 432100	418120
42 Diferenţa de curs valutar			

421 Diferenţa de curs pozitivă			
487.	Diferenţa de curs pozitivă	431100 431200	421000
422 Diferenţa de curs negativă			
488.	Diferenţa de curs negativă	422000	431100 431200
423 Diferenţa de curs pozitivă pentru mijloacele temporar intrate în posesia instituţiilor			
489.	Diferenţa de curs pozitivă pentru mijloacele temporar intrate în posesia instituţiilor	431100 431200	423000
424 Diferenţa de curs negativă pentru mijloacele temporar intrate în posesia instituţiilor			
490.	Diferenţa de curs negativă pentru mijloacele temporar intrate în posesia instituţiilor	424000	431100 431200
43 Mijloace băneşti			
431 Conturi curente în sistemul trezorerial			
491.	Restituirea cheltuielilor aferente remunerării muncii angajaţilor conform statelor: - salariul de bază - sporuri şi suplimente la salariul de bază - ajutor material - premieri - majorări conform deciziilor autorităţilor locale abilitate - alte plăţi salariale	431100	211110 211120 211130 211140 211150 211190
492.	Restituirea cheltuielilor aferente remunerării muncii temporare	431100	211200
493.	Restituirea cheltuielilor aferente altor drepturi salariale ale angajaţilor: - compensaţie pentru alimentaţie - compensaţie pentru transport - compensaţie pentru chiria spaţiului locativ şi pentru serviciile comunale - indemnizaţii pentru membrii personalului misiunilor diplomatice şi al oficiilor consulare - compensaţie pentru echipament - alte plăţi	431100	211310 211320 211330 211340 211350 211390
494.	Restituirea cheltuielilor aferente contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatoriii achitate de către instituţie	431100	212100
495.	Restituirea cheltuielilor aferente primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală achitate de angajatori şi angajaţi pe teritoriul ţării	4311000	21221
496.	Restituirea cheltuielilor aferente serviciilor energetice şi comunale: - energie electrică - gaze - energie termică - apă şi canalizare - alte servicii comunale	431100	222110 222120 222130 222140 222190
497.	Restituirea cheltuielilor aferente serviciilor informaţionale şi de telecomunicaţii: - servicii informaţionale - servicii de telecomunicaţii	431100	222210 222220
498.	Restituirea cheltuielilor aferente serviciilor de locaţiune	431100	222300
499.	Restituirea cheltuielilor aferente serviciilor de transport	431100	222400
500.	Restituirea cheltuielilor aferente serviciilor de reparaţii curente	431100	222500
501.	Restituirea cheltuielilor aferente formării profesionale	431100	222600
502.	Restituirea cheltuielilor aferente deplasării de serviciu: - deplasări de serviciu în interiorul ţării - deplasări de serviciu peste hotare	431100 431200	222710 222720
503.	Restituirea cheltuielilor aferente serviciilor medicale	431100	222810

504.	Restituirea cheltuielilor aferente serviciilor de asigurare medicală achitate peste hotare	431100 431200	222820
505.	Restituirea cheltuielilor aferente: - servicii editoriale - servicii de protocol - servicii de cercetări ştiinţifice contractate - servicii de pază - servicii judiciare - servicii de evaluare a activelor - servicii bancare - servicii poştale - servicii neatribuite altor alineate	431100	222910 222920 222930 222940 222950 222960 222970 222980 222990
506.	Restituirea cheltuielilor aferente pensiilor de asigurări sociale	431100	271100
507.	Restituirea cheltuielilor aferente indemnizaţiilor de asigurări sociale	431100	271200
508.	Restituirea cheltuielilor aferente altor prestaţii de asigurări sociale	431100	271900
509.	Restituirea cheltuielilor aferente pensiilor de asistenţă socială	431100	272100
510.	Restituirea cheltuielilor aferente suplimentelor la pensii de asistenţă socială	431100	272200
511.	Restituirea cheltuielilor aferente indemnizaţiilor de asistenţă socială	431100	272300
512.	Restituirea cheltuielilor aferente alocaţiilor	431100	272400
513.	Restituirea cheltuielilor aferente compensaţiilor	431100	272500
514.	Restituirea cheltuielilor aferente ajutoarelor băneşti	431100	272600
515.	Restituirea cheltuielilor aferente creditelor preferenţiale	431100	272700
516.	Restituirea cheltuielilor aferente altor prestaţii de asistenţă socială	431100	272900
517.	Restituirea cheltuielilor aferente indemnizaţiilor membrilor familiilor personalului misiunilor diplomatice şi al oficiilor consulare	431100 431200	273100
518.	Restituirea cheltuielilor aferente indemnizaţiilor la încetarea acţiunii contractului de muncă	431100	273200
519.	Restituirea cheltuielilor aferente indemnizaţiilor viagere	431100	273300
520.	Restituirea cheltuielilor aferente compensaţiilor pentru procurarea spaţiului locativ	431100	273400
521.	Restituirea cheltuielilor aferente altor prestaţii sociale ale angajatorilor	431100	273900
522.	Restituirea cheltuielilor aferente: - cotizaţiilor în organizaţiile internaţionale - cotizaţii în organizaţiile din ţară	431200 431100	281110 281120
523.	Restituirea cheltuielilor aferente burselor: - burse de studii studenţilor de peste hotarele republicii - burse de studii studenţilor autohtoni - burse sociale studenţilor de peste hotarele republicii - burse sociale studenţilor autohtoni - alte plăţi asociate cu bursele	431100 431200	281210 281220 281230 281240 281290
524.	Restituirea cheltuielilor aferente despăgubirilor civile: - compensaţii persoanelor represate şi ulterior reabilitate - compensaţii pentru averea persoanelor represate şi ulterior reabilitate - compensaţii unice membrilor familiilor persoanelor reabilitate - ajutoare populaţiei care a suferit în urma calamităţilor naturale - plăţi aferente indexării eşalonate a depunerilor cetăţenilor la Banca de Economii - plăţi aferente documentelor executorii cu executare benevolă - plăţi aferente documentelor executorii cu executare silită - alte despăgubiri	431100	281310 281320 281330 281340 281350 281361 281362 281390
525.	Restituirea cheltuielilor aferente taxelor, amenzilor, penalităţilor şi alte plăţilor obligatorii	431100	281400
526.	Restituirea cheltuielilor aferente rambursării alocaţiilor din anii precedenţi	431100	281500

527.	Restituirea cheltuielilor aferente diferenţelor negative de curs valutar	431100	281600
528.	Restituirea cheltuielilor aferente soldei militarilor, sporurilor şi suplimentele la ea	431100	281700
529.	Restituirea cheltuielilor aferente altor cheltuieli curente	431100	281900
530.	Restituirea cheltuielilor aferente cheltuielilor capitale pentru lucrări topografogeodezice, de cartografie şi cadastru	431100	282100
531.	Restituirea cheltuielilor aferente cheltuielilor capitale neatribuite la alte categorii	431100	282900
532.	Restituirea cheltuielilor aferente procurării clădirilor	431100 431200 432100 432200	431110
533.	Restituirea cheltuielilor aferente reparaţiei capitale a clădirilor	431100 431200 432100 432200	431120
534.	Restituirea cheltuielilor aferente procurării construcţiilor speciale	431100 431200 432100 432200	312110
535.	Restituirea cheltuielilor aferente reparaţiei capitale a construcţiilor speciale	431100 431200 432100 432200	312120
536.	Restituirea cheltuielilor aferente procurării instalaţiilor de transmisie	431100 431200 432100 432200	313110
537.	Restituirea cheltuielilor aferente reparaţiei capitale a instalaţiilor de transmisie	431100 431200 432100 432200	313120
538.	Restituirea cheltuielilor aferente procurării maşinilor şi utilajelor	431100 431200 432100 432200	314110
539.	Restituirea cheltuielilor aferente reparaţiei capitale a maşinilor şi utilajelor	431100 431200 432100 432200	314120
540.	Restituirea cheltuielilor aferente procurării mijloacelor de transport	431100 431200 432100 432200	315110
541.	Restituirea cheltuielilor aferente reparaţiei capitale a mijloacelor de transport	431100 431200 432100 432200	315120
542.	Restituirea cheltuielilor aferente procurării uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc	431100 431200 432100 432200	316110
543.	Restituirea cheltuielilor aferente reparaţiei capitale a uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc	431100 431200	316120

		432100 432200	
544.	Restituirea cheltuielilor aferente procurării activelor nemateriale	431100 431200 432100 432200	317110
545.	Restituirea cheltuielilor aferente procurării altor mijloace fixe	431100 431200 432100 432200	318110
546.	Restituirea cheltuielilor aferente reparaţiei capitale a altor mijloace fixe	431100 431200 432100 432200	318120
547.	Restituirea cheltuielilor aferente procurării rezervelor materiale de stat	431100 431200 432100 432200	321110
548.	Restituirea cheltuielilor aferente procurării rezervelor de mobilizare	431100 431200 432100 432200	322110
549.	Restituirea cheltuielilor aferente procurării altor rezerve materiale	431100 431200 432100 432200	323110
550.	Restituirea cheltuielilor aferente procurării combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor	431100 431200 432100 432200	331110
551.	Restituirea cheltuielilor aferente procurării pieselor de schimb	431100 431200 432100 432200	332110
552.	Restituirea cheltuielilor aferente procurării produselor alimentare	431100 431200 432100 432200	333110
553.	Restituirea cheltuielilor aferente procurării medicamentelor şi materialelor sanitare	431100 431200 432100 432200	334110
554.	Restituirea cheltuielilor aferente procurării materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri	431100 431200 432100 432200	335110
555.	Restituirea cheltuielilor aferente procurării materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou	431100 431200 432100 432200	336110
556.	Restituirea cheltuielilor aferente procurării materialelor de construcţie	431100 431200	337110

		432100 432200	
557.	Restituirea cheltuielilor aferente procurării accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei	431100 431200 432100 432200	338110
558.	Restituirea cheltuielilor aferente procurării altor materiale	431100 431200 432100 432200	339110
559.	Restituirea cheltuielilor aferente procurării mărfurilor	431100 431200 432100 432200	351110
560. 561.	Restituirea cheltuielilor aferente procurării metalelor şi pietrelor preţioase	431100 431200 432100 432200	361110
562.	Restituirea cheltuielilor aferente procurării articolelor de juvaer	431100 431200 432100 432200	362110
563.	Restituirea cheltuielilor aferente procurării activelor moştenirii culturale	431100 431200 432100 432200	363110
564.	Restituirea cheltuielilor aferente procurării altor valori	431100 431200 432100 432200	364110
565.	Restituirea cheltuielilor aferente procurării terenurilor	431100 431200 432100 432200	371110
566.	Restituirea cheltuielilor aferente investiţiilor în terenuri	431100 431200 432100 432200	371120
567.	Restituirea cheltuielilor aferente procurării resurselor naturale	431100 431200 432100 432200	372110
433 Depozite			
568.	Depozitarea/retragerea mijloacelor în/din Banca Naţională a Moldovei în monedă naţională	433110	431100
		431100	433110
569.	Depozitarea/retragerea mijloacelor în/din Banca Naţională a Moldovei în valută străină	433120	431200
		431200	433120
569.	Depozitarea/retragerea mijloacelor în/din bănci comerciale în monedă naţională	433210	431100
		431100	433210
570.	Depozitarea/retragerea mijloacelor în/din bănci comerciale în valută străină	433220	431200
		431200	433220
435 Sume în drum			

571.	Sume în drum în: - monedă naţională - valută străină	435100 435200	431100 431200
436 Acreditive			
572.	Deschiderea acreditivelor în: - monedă naţională - valută străină	436100 436200	431100 431200
44 Credite interne între bugete			
441 Credite între bugetul de stat şi bugetele locale			
573.	Acordarea creditelor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II	441110	431100
574.	Rambursarea creditelor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II	431100	441120
578.	Acordarea creditelor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I	441210	431100
579.	Rambursarea creditelor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I	431100	441220
442 Credite în cadrul Bugetului Consolidat Central			
580.	Acordarea creditelor între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat	442110	431100
581.	Rambursarea creditelor între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat	431100	442120
582.	Acordarea creditelor între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală	442210	431100
583.	Rambursarea creditelor între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală	431100	442220
584.	Acordarea creditelor în cadrul bugetului de stat	442310	431100
585.	Rambursarea creditelor în cadrul bugetului de stat	431100	442320
443 Credite între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale			
586.	Acordarea creditelor între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	443110	431100
587.	Rambursarea creditelor între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	431100	443120
588.	Acordarea creditelor primite în cadrul unui buget local de nivelul I	443210	431100
589.	Rambursarea creditelor primite în cadrul unui buget local de nivelul I	431100	443220
444 Credite între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale			
590.	Acordarea creditelor între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	444110	431100
591.	Rambursarea creditelor între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	431100	444120
592.	Acordarea creditelor între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale	444210	431100
593.	Rambursarea creditelor între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale	431100	444220
594.	Acordarea creditelor între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	444310	431100
595.	Rambursarea creditelor între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	431100	444320
45 Credite interne instituţiilor nefinanciare şi financiare			
451 Credite instituţiilor nefinanciare			
596.	Acordarea creditelor instituţiilor nefinanciare	451310	431100
597.	Rambursarea creditelor instituţiilor nefinanciare	431100	451320
452 Credite instituţiilor financiare			
598.	Acordarea creditelor instituţiilor financiare	452410	431100
599.	Rambursarea creditelor instituţiilor financiare	431100	452420

46 Împrumuturi recreditate interne între bugete			
461 Împrumuturi recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale			
600.	Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II	461110	431100
601.	Rambursarea împrumuturilor recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II	431100	461120
602.	Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I	461210	431100
603.	Rambursarea împrumuturilor recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I	431100	461220
463 Împrumuturi recreditate între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale			
604.	Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	463110	431100
605.	Rambursarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	431100	463120
606.	Acordare împrumuturilor primite în cadrul unui buget local de nivelul I	463210	431100
607.	Rambursarea împrumuturilor primite în cadrul unui buget local de nivelul I	431100	463220
464 Împrumuturi recreditate între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale			
608.	Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	464110	431100
609.	Rambursarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	431100	464120
610.	Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	464210	431100
611.	Rambursarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	431100	464220
612.	Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale	464310	431100
613.	Rambursarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale	431100	464320
47 Împrumuturi recreditate interne instituţiilor nefinanciare şi financiare			
471 Împrumuturi recreditate instituţiilor nefinanciare			
614.	Acordarea împrumuturilor recreditate instituţiilor nefinanciare	471310	431100
615.	Rambursarea împrumuturilor recreditate instituţiilor nefinanciare	431100	471320
472 Împrumuturi recreditate instituţiilor financiare			
616.	Acordarea împrumuturilor recreditate instituţiilor financiare	472410	431100
617.	Rambursarea împrumuturilor recreditate instituţiilor financiare	431100	472420
48 Creanţe externe			
483 Valori mobiliare procurate pe piaţa externă			
618.	Procurarea valorilor mobiliare pe piaţa externă	483100	431200
619.	Vînzarea valorilor mobiliare procurate pe piaţa externă	431100 431200	483200
484 Garanţii externe			
620.	Restabilirea mijloacelor bugetare dezafectate pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturile externe	484820	431100 431200
485 Acţiuni şi alte forme de participare în capital peste hotare			
621.	Majorarea volumului acţiunilor şi cotei de participare în capital peste hotare	485100	431100 431200
622.	Micşorarea volumului acţiunilor şi cotei de participare în capital peste hotare	431100 431200	485200
488 Alte creanţe externe ale bugetului			

623.	Majorarea altor creanţe externe ale bugetului	488100	431100 431200
624.	Micşorarea altor creanţe externe ale bugetului	431100 431200	488200
495 Credite externe acordate			
625.	Acordarea creditelor instituţiilor nefinanciare peste hotare	495110	431100 431200
626.	Rambursarea creditelor acordate instituţiilor nefinanciare peste hotare	431100 431200	495120
627.	Acordarea creditelor instituţiilor financiare peste hotare	495210	431100 431200
628.	Rambursarea creditelor acordate instituţiilor financiare peste hotare	431100 431200	495220
513 Valori mobiliare de stat cu excepţia acţiunilor			
629.	Vînzarea valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa primară	431100 431200	513110
630.	Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa primară	513120	431100 431200
631.	Vînzarea valorilor mobiliare de stat convertite	431100 431200	513210
632.	Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat convertite	513220	431100 431200
633.	Vînzarea valorilor mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social/acoperirea soldului debitar al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei	431100 431200	513310
634.	Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social/acoperirea soldului debitar al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei	513320	431100 431200
635.	Vînzarea valorilor mobiliare de stat emise pentru asigurarea stabilităţii financiare	431100 431200	513410
636.	Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pentru asigurarea stabilităţii financiare	513420	431100 431200
637.	Vînzarea valorilor mobiliare de stat emise în formă materializată	431100 431200	513510
638.	Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise în formă materializată	513520	431100 431200
514 Garanţii de stat interne			
639.	Dezafectarea mijloacelor bugetare pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturi interne	431100	514120
518 Alte datorii interne ale bugetului			
640.	Încasarea veniturilor calculate spre transfer altor nivele de buget ca rezultat al delimitării	431100	518110
641.	Încasarea veniturilor generalizatoare	431100	518120
642.	Încasarea veniturilor generalizatoare de la CNAS	431100	518130
643.	Încasarea veniturilor generalizatoare de la CNAM	431100	518140
644.	Încasarea veniturilor generalizatoare la bugetele locale ca rezultat al transferurilor efectuate	431100	518150
645.	Încasarea drepturilor de export-import	431100	518200
646.	Încasarea drepturilor de export-import achitate în avans	431100	518300
647.	Încasarea garanţiei pentru ofertă	431100	518410
648.	Încasarea garanţiei de participare la privatizarea patrimoniului public	431100	518420
649.	Încasarea mijloacelor temporar intrate neidentificate ale instituţiilor	431100	518480

650.	Încasarea altor mijloace temporar intrate în posesia instituţiilor	431100	518490
651.	Încasarea contribuţiilor fiscale ale agenţilor economici amplasaţi în localităţile din stînga Nistrului şi municipiul Bender	431100	518500
652.	Încasarea plăţilor capitalizate	431100	518610
653.	Încasarea datoriilor privind plata pensiilor şi indemnizaţiilor transferate în baza acordurilor bilaterale	431100	518620
654.	Încasarea datoriilor privind plata pensiilor de invaliditate în urma accidentelor de muncă sau boli profesionale în ordine regres	431100	518630
655.	Încasarea mijloacelor băneşti colectate la conturile bugetului de stat şi virate la contul BASS	431100	518710
656.	Mijloace băneşti colectate la conturile bugetului de stat şi virate la contul FAOAM	431100	518720
657.	Dobînda încasată spre redistribuire bugetului de stat	431100	518810
658.	Dobînda încasată spre redistribuire bugetului local	431100	518820
659.	Dobînda încasată spre redistribuire bugetului asigurărilor sociale de stat	431100	518830
660.	Dobînda încasată spre redistribuire bugetului fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală	431100	518840
661.	Dobînda încasată spre redistribuire altor entităţi	431100	518890
54 Împrumuturi interne între bugete			
541 Împrumuturi între bugetul de stat şi bugetele locale			
662.	Primirea împrumutului între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II	431100	541110
663.	Rambursarea împrumutului între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II	541120	431100
664.	Primirea împrumutului între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I	431100	541210
665.	Rambursarea împrumutului între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I	541220	431100
542 Împrumuturi în cadrul Bugetului Consolidat Central			
666.	Primirea împrumutului între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat	431100	542110
667.	Rambursarea împrumutului între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat	542120	431100
668.	Primirea împrumutului între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală	431100	542210
669.	Rambursarea împrumutului între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală	542220	431100
670.	Primirea împrumutului în cadrul bugetului de stat	431100	542310
671.	Rambursarea împrumutului în cadrul bugetului de stat	542320	431100
543 Împrumuturi între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale			
672.	Primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	431100	543110
673.	Rambursarea împrumutului între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	543120	431100
674.	Primirea împrumutului în cadrul unui buget local de nivelul I	431100	543210
675.	Rambursarea împrumutului în cadrul unui buget local de nivelul I	543220	431100
544 Împrumuturi între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale			
676.	Primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	431100	544110
677.	Rambursarea împrumutului între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	544120	431100
678.	Primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale	431100	544210
679.	Rambursarea împrumutului între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale	544220	431100

680.	Primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	431100	544310
681.	Rambursarea împrumutului între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	544320	431100
55 Împrumuturi interne de la instituţiile nefinanciare şi financiare			
551 Împrumuturi interne de la instituţiile nefinanciare			
682.	Primire împrumutului de la instituţiile nefinanciare	551110	431100
683.	Rambursarea împrumutului instituţiilor nefinanciare	431100	551120
552 Împrumuturi interne de la instituţiile financiare			
684.	Primire împrumutului de la instituţiile financiare	552110	431100
685.	Rambursarea împrumutului instituţiilor financiare	431100	552120
553 Împrumuturi de la Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat			
686.	Primire împrumuturilor de la Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat	553110	431100
687.	Rambursarea împrumuturilor de la Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat	431100	553120
554 Alte împrumuturi			
688.	Primirea altor împrumuturi	554110	431100
689.	Rambursarea altor împrumuturi	431100	554120
555 Împrumuturi din disponibilul mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor			
690.	Primirea împrumutului din disponibilul mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor	555110	431100
691.	Rambursarea împrumutului din disponibilul mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor	431100	555120
56 Împrumuturi recreditate interne între bugete			
561 Împrumuturi recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale			
692.	Primirea împrumutului recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II	561110	431100
693.	Rambursarea împrumutului recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II	431100	561120
694.	Primirea împrumutului recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I	561210	431100
695.	Rambursarea împrumutului recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I	431100	561220
563 Împrumuturi recreditate între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale			
696.	Primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	563110	431100
697.	Rambursarea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	431100	563120
698.	Primirea împrumutului în cadrul unui buget local de nivelul I	563210	431100
699.	Rambursarea împrumutului în cadrul unui buget local de nivelul I	431100	563220
564 Împrumuturi recreditate între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale			
700.	Primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	564110	431100
701.	Rambursarea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	431100	564120
702.	Primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	564210	431100
703.	Rambursarea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale	431100	564220
704.	Primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale	564310	431100

705.	Rambursarea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale	431100	564320
57 Împrumuturi interne recreditate instituţiilor nefinanciare şi financiare			
571 Împrumuturi interne recreditate instituţiilor nefinanciare			
706.	Primirea împrumutului recreditat de la instituţii nefinanciare	571110	431100
707.	Rambursarea împrumutului recreditat instituţiilor nefinanciare	431100	571120
572 Împrumuturi recreditate instituţiilor financiare			
708.	Primirea împrumutului recreditat de la instituţii financiare	572110	431100
709.	Rambursarea împrumutului recreditat instituţiilor financiare	431100	572120
58 Datorii externe			
583 Valori mobiliare de stat emise pe piaţa externă			
710.	Emiterea valorilor mobiliare de stat pe piaţa externă	431100 431200	583110
711.	Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa externă	583120	431100 431200
584 Garanţii externe			
712.	Dezafectarea mijloacelor bugetare pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturi de stat externe	431100 431200	584820
588 Alte datorii externe ale bugetului			
713.	Formarea altor împrumuturi externe	431100 431200	588110
714.	Stingerea altor împrumuturi externe	588120	431100 431200
59 Împrumuturi externe			
595 Împrumuturi externe primite			
715.	Primirea împrumutului extern de la alte state pentru susţinerea bugetară	431100 431200	595110
716.	Rambursarea împrumutului extern altor state	595120	431100 431200
717.	Primirea împrumutului extern de la organizaţiile financiare internaţionale pentru susţinerea bugetară	431100 431200	595210
718.	Rambursarea împrumutului extern organizaţiilor financiare internaţionale	595220	431100 431200
719.	Primirea împrumuturilor externe pentru proiecte finanţate din surse externe de la alte state	431100 431200	595310
720.	Primirea împrumuturilor externe pentru proiecte finanţate din surse externe de la organizaţiile financiare internaţionale	431100 431200	595410
721.	Primirea altor împrumuturi externe	431100 431200	595910
722.	Rambursarea altor împrumuturi externe	595920	431100 431200
6 Mijloace transmise şi primite între conturi			
61 Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul bugetului de stat şi bugetelor locale			
611 Mijloace transmise /primite între Trezoreria de Stat şi trezoreriile regionale			
723.	Mijloace transmise /primite între Trezoreria de Stat şi trezoreriile regionale	611000 431100	431100 611000
612 Mijloace transmise /primite între trezoreria de stat şi autorităţi/instituţii bugetare			
724.	Mijloace transmise /primite între Trezoreria de Stat şi autorităţi/instituţii bugetare	612000 431100	431100 612000

613 Mijloace transmise /primite în cadrul unei autorităţi/instituţii bugetare			
725.	Mijloace transmise /primite în cadrul unei autorităţi/instituţii bugetare	613000 431100	431100 613000
614 Mijloace transmise /primite între diferite autorităţi/instituţii bugetare			
726.	Mijloace transmise /primite între diferite autorităţi/instituţii bugetare	614000 431100	431100 614000
615 Mijloace transmise din solduri la începutul anului			
727.	Mijloace transmise din solduri la începutul anului	615000 431100	431100 615000
616 Mijloace transmise /primite în cadrul unei autorităţi/instituţii bugetare pentru mijloacele temporar intrate			
728.	Mijloace transmise /primite în cadrul unei autorităţi/instituţii bugetare pentru mijloacele temporar intrate	616000 431100	431100 616000
619 Alte mijloace transmise /primite			
729.	Alte mijloace transmise /primite	619000 431100	431100 619000
62 Mijloace transmise şi primite între conturi in cadrul bugetului asigurărilor sociale de stat			
620 Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul bugetului asigurărilor sociale de stat			
730.	Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul bugetului asigurărilor sociale de stat	620000 431100	431100 620000
63 Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală			
630 Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală			
731.	Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală	630000 431100	431100 630000
7 Rezultate			
71 Rezultatul executării de casă a bugetelor			
711 Rezultatul executării de casa a bugetelor din anul curent			
732.	Trecerea la finele anului de gestiune la rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent a veniturilor acumulate	Subclasa 11 (cu excepţia conturilor 114130; 114290), subclasa 12, subclasa 13, subclasa 14 (cu excepţia grupului de conturi 149), subclasa 19	711000
733.	Trecerea la finele anului de gestiune a restituirii taxei pe valoare adăugată la rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent	711000	114130

734.	Trecerea la finele anului de gestiune a restituirii accizelor la rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent	711000	114290
735.	Trecerea la finele anului de gestiune la rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent a cheltuielilor acumulate	711000	Subclasa 21, grupa de conturi 222, subclasa 23, 24, 25, 26, 27, 29
736.	Trecerea la finele anului de gestiune la rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent a cheltuielilor aferente procurării şi reparaţiei activelor nefinanciare	711000	Subclasa 31, 32, 33, 35, 36, 37
737.	Trecerea la finele anului de gestiune la rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent a creanţelor privind: - procurarea valorilor mobiliare de stat pe piaţa primară - vînzarea valorilor mobiliare de stat procurate pe piaţa primară	711000 413120	413110 711000
738.	Trecerea la finele anului de gestiune la rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent a creanţelor privind: - procurarea valorilor mobiliare de stat convertite - vînzarea valorilor mobiliare de stat convertite	711000 413220	413210 711000
739.	Trecerea la finele anului de gestiune la rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent a diferenţei de curs valutar: - pozitivă - negativă	421000 711000	711000 422000
740.	Trecerea la finele anului de gestiune la rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent a diferenţei de curs valutar pentru mijloacele temporar intrate în posesia instituţiilor: - pozitivă - negativă	423000 711000	711000 424000
741.	Trecerea la finele anului de gestiune la rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent a cheltuielilor privind creditele şi împrumuturile interne: - acordate - rambursate	711000 Subclasa 44, 45, 46, 47	Subclasa 44, 45, 46, 47 711000
742.	Trecerea la finele anului de gestiune la rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent a cheltuielilor privind: - procurarea valorilor mobiliare de stat pe piaţa externă - vînzarea valorilor mobiliare de stat procurate pe piaţa externă	711000 483200	483100 711000
743.	Trecerea la finele anului de gestiune la rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent a cheltuielilor privind creditele externe: - acordate - rambursate	711000 Subclasa 49	Subclasa 49 711000
744.	Trecerea la finele anului de gestiune la rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent a cheltuielilor privind: - vînzarea valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa primară - răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa primară	513110 711000	711000 513120
745.	Trecerea la finele anului de gestiune la rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent a cheltuielilor privind: - vînzarea valorilor mobiliare de stat convertite - răscumpărarea valorilor mobiliare de stat convertite	513210 711000	711000 513220

746.	Trecerea la finele anului de gestiune la rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent a cheltuielilor privind: - garanţia pentru ofertă - garanţia de participare la privatizarea patrimoniului public - mijloace temporar intrate neidentificate ale instituţiilor - alte mijloace temporar intrate în posesia instituţiilor	518410 518420 518480 518490	711000
747.	Trecerea la finele anului de gestiune la rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent a cheltuielilor privind împrumuturile interne: - primite - rambursate	Subclasa 54, 55, 56, 57 711000	711000 Subclasa 54, 55, 56, 57
748.	Trecerea la finele anului de gestiune la rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent a cheltuielilor privind: - emiterea valorilor mobiliare de stat pe piaţa externă - răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa externă	583110 711000	711000 583120
749.	Trecerea la finele anului de gestiune la rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent a cheltuielilor privind garanţiile externe:		
	- dezafectarea mijloacelor bugetare pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturi de stat externe	584820	711000
	- formarea altor împrumuturi externe	588110	711000
	- stingerea altor împrumuturi externe	711000	588120
750.	Trecerea la finele anului de gestiune la rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent a cheltuielilor privind împrumuturile externe:		
	- primite	Subclasa 59	711000
	- rambursate	711000	Subclasa 59
712 Rezultatul executării de casa a bugetelor din anii precedenţi			
751.	Reflectarea excedentului din anul precedent la începutul exerciţiului bugetar	712000	711000
	Reflectarea deficitului din anul precedent la începutul exerciţiului bugetar	711000	712000
713 Corectarea rezultatelor din anii precedenţi ale executării de casă a bugetelor			
752.	Corectarea rezultatelor din anul precedent, constatat în anul de gestiune	712000	713000
	Corectarea rezultatelor din anii precedenţi ale executării de casă a bugetelor, constatate în anul de gestiune	713000	712000

Anexa nr.3
la Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

Formularul nr.CM-18

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

CARTEA MARE

_____
denumirea autorităţii/instituţiei bugetare

pe _____ 20___

În registru sînt numerotate, _____ file.

_____ 20___

Contabil-şef _____
(semnătura)

Dispoziţia de încasare este un formular tipizat reglementat pentru încasări în cont conform prevederilor legale.
Dispoziţia de încasare OC-1;

1. Serveşte ca:

• dispoziţie pentru casierie, în vederea încasării în numerar a unor sume, potrivit dispoziţiilor legale;

• document justificativ de înregistrare în registrul de casă, în borderoul cumulativ şi în contabilitate potrivit dispoziţiilor legale.

2. Dispoziţia de încasare se întocmeşte într-un exemplar şi se semnează de către contabilul şef şi casier cu aplicarea ştampilei la mijlocul dispoziţiei de încasare OC-1. După completarea dispoziţiei de încasare OC-1, chitanţă la dispoziţia de încasare se decupează şi se restituie titularului plăţii.

Dispoziţia de plată OC-2

Formularul nr.OC-2

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

COD FISCAL

DISPOZIŢIE DE PLATĂ
nr. ____

Data întocmirii	Cont corespondent	Suma

A elibera _____

În baza _____
_____

Suma pentru plată _____
(în litere)
_____

Anexa: _____

Conducător _____ **Contabil-şef** _____
(semnătura) (semnătura)

Date suplimentare ale beneficiarului sumei:

Actul de identitate _____ nr._____ seria _____

emis de _____

la „___”_____ 20___

Am primit suma de: _____
(în litere)

_____ _____
(semnătura)

A plătit casierul _____
(semnătura)

Dispoziţia de plată este un formular tipizat reglementat pentru plăţi din cont conform prevederilor legale.

1. Serveşte ca:

• dispoziţie pentru casierie, în vederea achitării în numerar a unor sume, potrivit dispoziţiilor legale, inclusiv a avansurilor;

• document justificativ de înregistrare în registrul de casă, în borderoul cumulativ şi în contabilitate, în cazul efectuării plăţilor potrivit dispoziţiilor legale.

2. Dispoziţia de plată se întocmeşte într-un exemplar şi se semnează de către conducător, contabilul şef şi casier.

Formularul nr.OC-3

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

REGISTRU
de evidenţă a dispoziţiilor de încasare şi de plată
(în monedă naţională)
pe _____ 20___

Dispoziţie de încasare		Suma		Menţiuni	Dispoziţie de plată		Suma		Menţiuni
Data	Număr				Data	Număr			
1	2	3		4	5	6	7		8

În prezentul registru sunt numerotate, şnuruite şi parafate _____ foi.

Contabil-şef _____
(semnătura)

"___" _____ 20___

Formularul nr.OC-4

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

REGISTRU
de evidenţă a dispoziţiilor de încasare şi de plată
(în valută străină)

_____
(denumirea valutei)

pe _____ 20___

VALUTA _____
(denumirea valutei)

Dispoziţie de încasare		**Suma**		**Menţiuni**	**Dispoziţie de plată**		**Suma**		**Menţiuni**
Data	**Număr**				**Data**	**Număr**			
1	**2**	**3**		**4**	**5**	**6**	**7**		**8**

În prezentul registru sunt numerotate, şnuruite şi parafate _____ foi.

Contabil-şef _____
(semnătura)

"___" _____ 20___

Formularul nr.OC-5

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor

nr.216 din 28.12.2015

REGISTRU DE CASĂ
(în monedă naţională)

Casa din "___" _____________ 20___

Nr. documentului	Plătitor sau beneficiar	Contul corespondent	Încasări		Plăţi	
1	2	3	4		5	
	Sold la începutul zilei				X	X
Report						

LINIA DE DETAŞARE

Casa din "___" _____________ 20___

Nr. documentului	Plătitor sau beneficiar	Contul corespondent	Încasări		Plăţi	
1	2	3	4		5	
Total pe zi						
Sold la sfîrşitul zilei					X	X
inclusiv remunerarea muncii					X	X

Am verificat şi primit

_________________________ dispoziţii de încasare
(numărul în litere)

şi _________________________ dispoziţii de plată
(numărul în litere)

Casier

Contabil-şef

În prezentul registru sunt numerotate _____________ foi.

Contabil-şef ____________________
(semnătura)

"___" _____________ 20___

Formularul nr.OC-6

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

REGISTRU DE CASĂ
(în valută străină)

_____
(denumirea valutei)

Casa din "___" _____ 20___

VALUTA _____
(denumirea valutei)

Nr. documentului	Plătitor sau beneficiar	Contul corespondent	Cursul	Încasări		Plăţi		LINIA DE DETAŞARE	Nr. documentului	Plătitor sau beneficiar	Contul corespondent	Cursul	Încasări		Plăţi	
				valută	lei	valută	lei						valută	lei	valută	lei
1	2	3	4	5	6	7	8		1	2	3	4	5	6	7	8
	Sold la începutul zilei					X	X									
	Report									Total pe zi Sold la sfîrşitul zilei Am verificat şi primit					X	X

_____
(numărul în litere)

dispoziţii de încasare

şi _____
(numărul în litere)

dispoziţii de plată

Casier

Contabil

În prezentul registru sunt numerotate _____ foi.

Contabil-şef _____
(semnătura)

"___" _____ 20___

Formularul nr.OC-7

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

Autoritatea/instituţia bugetară _____

PROCES-VERBAL nr._____
de inventariere a numerarului şi documentelor băneşti
din _____ 20___

DECLARAŢIE

La începerea inventarierii toate scriptele de plăţi şi încasări de numerar au fost predate în contabilitate şi toate mijloacele băneşti primite în răspunderea mea şi eliberate sînt înregistrate.

Gestionar _____ _____ _____
(funcţia) (semnătura) (numele, prenumele)

În baza ordinului (dispoziţiei) din "___" _____ 20___ nr.____ a fost efectuată inventarierea mijloacelor băneşti conform situaţiei din "___" _____ 20___.

În urma inventarierii s-au stabilit următoarele:
1. Numerar:

în valuta naţională _____ lei ____ bani
_____
(suma în litere)
în valuta străină (_____)
_____
(denumirea valutei) (suma în cifre şi litere)
în valuta străină (_____)
_____
(denumirea valutei) (suma în cifre şi litere)

2. Mărci poştale _____ lei ____ bani
3. Bilete de călătorie achitate _____ lei ____ bani
4. Timbre şi taxe de stat _____ lei ____ bani
5. _____ _____ lei ____ bani
6. _____ _____ lei ____ bani
7. _____ _____ lei ____ bani
8. _____ _____ lei ____ bani
9. _____ _____ lei ____ bani
(denumirea documentului bănesc)

TOTAL numerar efectiv:
în valuta naţională _____ lei ____ bani
_____

(suma în litere)

în valuta străină (_____)

_____

(denumirea valutei) (suma în cifre şi litere)

Conform datelor din contabilitate:
în valuta naţională _____ lei ____ bani

_____

(suma în litere)

în valuta străină (_____)

_____

(denumirea valutei) (suma în cifre şi litere)

în valuta străină (_____)

_____

(denumirea valutei) (suma în cifre şi litere)

Rezultatele inventarierii:

plusuri _____ lei ____ bani_____

plusuri _____

_____

(denumirea valutei) (suma în cifre şi litere)

lipsuri _____ lei ____ bani_____

lipsuri _____

_____

(denumirea valutei) (suma în cifre şi litere)

Ultimele numere ale dispoziţiilor de casă:

de încasări nr._____ din _____ 20___

de plăţi nr._____ din _____ 20___

Comisia de inventariere:

Preşedintele comisiei de inventariere:	_____	_____	_____
	(funcţia)	(semnătura)	(numele, prenumele)
Membrii comisiei de inventariere:	_____	_____	_____
	(funcţia)	(semnătura)	(numele, prenumele)
	_____	_____	_____
	(funcţia)	(semnătura)	(numele, prenumele)

Serveşte ca:

- document pentru inventarierea mijloacelor băneşti şi a documentelor băneşti efective aflate în casieria entităţii;
- document pentru stabilirea plusurilor şi lipsurilor de mijloace şi documente băneşti;
- document pentru primirea-predarea mijloacelor şi documentelor băneşti;
- document pentru întocmirea Registrului de verificare a rezultatelor inventarierii.

Formularul OC-7 se întocmeşte în 2 exemplare şi se semnează de către membrii comisiei de inventariere şi de către gestionar.
În cazul înlocuirii gestionarului, procesul-verbal se întocmeşte în 3 exemplare.

Circulă:

- la comisia de inventariere;

- la gestionar (gestionari în cazul primirii-predării mijloacelor şi documentelor băneşti);
- la contabil pentru constatarea diferenţelor dintre datele înregistrate în contabilitate şi cele efective;
- la contabil-şef şi serviciul juridic pentru avizarea propunerilor prezentate de comisia de inventariere;
- la conducătorul entităţii, împreună cu procesul-verbal privind rezultatele inventarierii pentru a decide asupra propunerilor prezentate.

Se arhivează:
Exemplarul 1 – în contabilitate.
Exemplarul 2 – la gestionarul care primeşte mijloacele băneşti şi documentele băneşti.
Exemplarul 3 – la gestionarul care predă mijloacele băneşti şi documentele băneşti.

Formularul nr.MF-1

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

APROBAT:
Conducătorul instituţiei _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)
____ _____ 20___

Registrul privind calcularea uzurii mijloacelor fixe

Nr. de ordin	Contul	Codul instituţiei	Nr. de inventar	Denumirea mijloacelor fixe	Durata de funcţionare utilă	Data dării în exploatare	Valoarea iniţială	Uzura la 01.01__	Intrări		Ieşiri		Valoarea de bilanţ	Uzura pentru o unitate	Uzura anului de gestiune	Uzura la 31.12.__	Valoarea rămasă
									Valoarea MF	Uzura MF	Valoarea MF	Uzura MF					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
TOTAL																	

Executor _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Contabil-şef _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Formularul nr.MF-2

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

FIŞA MIJLOCULUI FIX nr._____
(clădiri, construcţii speciale, maşini, utilaje)

_____
(denumirea completă şi destinaţia obiectului)

_____ _____
(denumirea unităţii producătoare) (locul de aflare a obiectului)

	Coduri
Contabilitatea instituţiei _____	
Unitatea _____	
Secţia _____	
Gestionar _____	
Nr. inventar _____	
Poziţie nomenclator _____	
Suma de control _____	

Carte tehnică, desen nr. model, marcă	**Data de fabricaţie**	**Data, nr. proces-verbal de recepţie a punerii în funcţiune**	**Valoarea de inventar**	**În baza documentului de procurare**	**Uzura**				
					Codul normei anuale	**anuală**			**Anul uzurii complete**
						Anul	**Norma, %**	**Suma, lei**	
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**

Completat în baza procesului-verbal privind reparaţia capitală

Proces/ verbal	**Suma reparaţiei**	**Articol, alineat**	**Valoarea nouă**	**Valoarea rămasă**	**Valoarea pentru recalcul**	**Norma recalcul.**	**Suma recalcul.**	**Anul recalcul.**

1	2	3	4	5	6	7	8	9

Contabil-şef _____ _____

(semnătura) (numele, prenumele)

Menţiuni de înregistrare la intrări		Menţiuni de înregistrare la ieşiri		Motive de ieşire
data	Nr. n/c	data	Nr. n/c	
1	2	3	4	5

Reconstrucţii, modernizări (înregistrare contabilă)			Reparaţii capitale (înregistrare contabilă)								
Data	Nr. n/c	valoarea	data	Nr. n/c	valoarea	data	Nr. n/c	valoarea	data	Nr. n/c	valoarea
1	2	3	4	5	6	4	5	6	4	5	6

Transfer intern					
Document de însoţire		Unde se transferă	Document de însoţire		Unde se transferă
Data, nr.	Nr. n/c		Data, nr.	Nr. n/c	

1	2	3	1	2	3

Caracteristici tehnice ale obiectului					
Date tehnice de identificare	**Denumirea obiectului**	**Dispozitive şi accesorii ale obiectului**			
		Materiale, dimensiune şi alte date			
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**
1. Fundament, bază					
2. Pereţi, coloane (reazeme)					
3. Învelitoare (acoperiş)					
4. Volumul aferent perimetrului exterior – m^3 suprafaţa totală – m.p., suprafaţa locuibilă – m.p., capacitatea – m^3, lungime – m					
5.					
6.					

"___" _____ 20___ Fişa completă de _____ (funcţia) _____ (semnătura) _____ (numele, prenumele)

Formularul nr.MF-3

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

FIŞĂ pentru mijlocul fix nr._____
(animale şi plantaţii perene)

(denumirea completă şi destinaţia)	
(furnizor)	
(sediul)	

Simbol	
Nr. inventar	
Carnet de evidenţă nr.	
Data naşterii (plantării)	
Data şi nr. proces-verbal de primire	

Uzura

În baza documentului de procurare	**Codul normei anuale**	**Anual**		**Anul uzurii complete**
		Normă, %	**Suma, lei**	

Intrări			**Ieşiri**		
Înregistrare contabilă		**Valoarea de inventar**	**Înregistrare contabilă**		**Motive de ieşire**
data	**Nr. n/c**		**data**	**Nr. n/c**	

Transfer intern			**Caracteristica individuală pe scurt**	
factura				
data	**nr.**	**Denumirea secţiei (temei)**	**a animalelor**	
			Bază	
			Numele (poreclă)	
			Culoarea, semnalmentele	
			a plantaţiilor perene	
			Specii	
			Cantitatea buc.	arbori
				arbuşti
			Suprafaţă	ha _____ (teren (fişie))
				nr. _____
			A întocmit _____ (funcţia, numele, prenumele) _____ (semnătura)	

Formularul nr.MF-4

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

FIŞA MIJLOACELOR FIXE Nr._____

Denumirea deplină			Uzura				
Unitatea (secţie)	gestionar	Nr. de inventar	La 01.01.20___ şi în baza actelor de procurare	Cod normă anuală	Anuală		Data uzurii complete
					Norma, %	suma	

Intrări						Ieşiri						Sold	
Nr. de inventar	data	Nota de conta-bilitate	Tipul operaţiei	canti-tatea	Suma	Nr. de inventar	data	Nota de conta-bilitate	Tipul operaţiei	canti-tatea	Suma	canti-tatea	Suma

Transfer intern					
Docum. de însoţire		Unde se transferă	Docum. de însoţire		Unde se transferă
data	Nr.		data	Nr.	

Caracteristici tehnice ale obiectului

Date tehnice de identificare	Denumirea obiectului	Dispozitive şi accesorii ale obiectului			
		denumirea	denumirea	denumirea	denumirea

____ Fişa completată _____ _____
_____ de (funcţia, numele, prenumele) (semnătura)
20___

Formularul nr.MF-5

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

REGISTRUL
fişelor pentru mijloacele fixe

pe perioada de la _____ 20__
pînă la _____ 20__

_____
(denumirea grupei de clasificare)

Nr. fişei	Nr. de inventar	Denumirea mijlocului fix	Menţiuni de ieşire din gestiune

În prezentul registru sunt numerotate, şnuruite şi parafate _____ foi.

Contabil-şef _____
(semnătura)

"___" _____ 20___

Formularul nr.MF-6

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

APROBAT:
Conducătorul instituţiei _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)
"___" _____ 20___

PROCES-VERBAL
privind majorarea valorii mijloacelor fixe
şi recalcularea uzurii anuale
din "___" _____ 20___

Codul instituţie	Număr de inventar	Cont Dt	Cont Ct	

Contabilitatea instituţiei _____

Instituţia _____

Secţia _____

Gestionar _____

Suma de control _____

Comisia constituită din _____
(funcţia, numele, prenumele)

Numită prin ordinul (decizia) nr._____ din "___" _____ 20___ _____

_____

propune majorarea valorii _____
(denumirea obiectului)

_____

a următoarelor mijloace fixe:

Nr. de ordin	Nr. de inventar	Denumirea mijloacelor fixe	Nr. nomenclator	Valoarea iniţială	Valoarea reparaţiei	Total	Uzurala 01.01_	Valoarea reziduală	Valoarea totală p/u recalc.	Durata iniţială conf. catalog.	Durata aflării în exploat.	Durata majorării conf. deciziei	Durata de funcţionare utilă rămasă	Uzura nouă	Anul uzurii complete
1	2	3	4	5	6	7	8	9 (5-8)	10 (9+6)	11	12	13	14 (11-12+13)	15 (10/14)	16

Membrii comisiei _____ _____ _____
(funcţia) (semnătura) (numele, prenumele)

_____ _____ _____
(funcţia) (semnătura) (numele, prenumele)

În fişa de inventar calcularea a fost înregistrată

Contabil-şef _____ _____ "___" _____ 20___
(semnătura) (numele, prenumele)

Formularul nr.MF-7

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

LISTA DE INVENTAR A MIJLOACELOR FIXE
(conform amplasamentului, utilizării)

_____
(secţia)

Fişa mijlocului fix sau poziţie registru de inventar		**Număr de inventar**	**Denumirea obiectului**	**Valoarea iniţială**	**Ieşiri (transferuri)**		
					document		**motivul ieşirii transferului**
nr.	**data**				**data**	**nr.**	
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**

Executor _____ _____ _____
(funcţia) (numele, prenumele) (semnătura)

Contabil-şef _____ _____
(numele, prenumele) (semnătura)

Formularul nr.1

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

BALANŢA DE VERIFICARE

Cont nr._____

_____
(denumirea contului)

Nr. d/o	Nr. inventar	Denumirea mijlocului fix	Sold la 1 _____	Rulaj pe _____		Sold la 1 _____	Rulaj pe _____		Sold la 1 _____	Rulaj pe _____		Sold la 1 _____	Nr. d/o
				Debit	Credit		Debit	Credit		Debit	Credit		
		TOTAL											

Executor _____ _____
(numele, prenumele) (semnătura)

Formularul nr.2

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

BALANŢA DE VERIFICARE

Cont nr._____

_____
(denumirea contului)

Nr fişei	Denumirea contului	Sold la 1 _____		Rulaj pe _____				Sold la 1 _____		Rulaj pe _____				Sold la 1 _____		Rulaj pe _____				Sold la 1 _____	
				Debit		Credit				Debit		Credit				Debit		Credit			
		cantitatea	suma	cantitatea	suma	cantitatea	suma	cantitatea	suma	cantitatea	suma	cantitatea	suma	cantitatea	suma	cantitatea	suma	cantitatea	suma	cantitatea	suma
	TOTAL																				

Executor _____ _____
(numele, prenumele) (semnătura)

Formularul nr.3

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

BALANŢA DE VERIFICARE

Cont nr._____

_____
(denumirea contului)

Nr. d/o	**Numele, prenumele**	**Sold la 1 _____**		**Rulaj pe _____**		**Sold la 1 _____**		**Rulaj pe _____**		**Sold la 1 _____**		**Rulaj pe _____**		**Sold la 1 _____**		**Nr. d/o**
		Debit	**Credit**	**Debit**	**Credit**	**Debit**	**Credit**	**Debit**	**Credit**	**Debit**	**Credit**	**Debit**	**Credit**	**Debit**	**Credit**	
	TOTAL															

Executor _____ _____
(numele, prenumele) (semnătura)

Formularul nr.4

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

REGISTRUL VENITURILOR
pe _____ 20___

SUMAR

Capitol	**Denumirea tipului de venit**	**Coloana**

		Aprobat pe buget

		Capitol ____	**Capitol ____**	**Capitol ____**	**Capitol ____**	**Capitol ____**
	Total pe 20__					
	Inclusive pe trimestre: I					
	II					
	III					
	IV					
Data şi nr. documentului	**Modificat în baza**					
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**

Capitol ____	**Capitol ____**	**Capitol ____**	**Capitol ____**	**Capitol ____**	**Capitol ____**	**Capitol ____**	**Capitol ____**	**Capitol ____**	**Capitol ____**	**Capitol ____**	**Total**
8	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**	**14**	**15**	**16**	**17**	**18**	**19**

	Au fost încasate venituri

Data	Nr. Notei de contabilitate sau registrului de casă a extrasului trezorerial	Capitol ____	Capitol ____	Capitol ____	Capitol ____	Capitol ____	Capitol ____	Capitol ____	Capitol ____	Capitol ____
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Au fost încasate venituri	Venituri restituite

Capitol ___	Capitol ___	Capitol ___	Capitol ___	Capitol ___	Capitol ___	Capitol ___	Capitol ___	Total	Capitol	Suma
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22

În prezentul registru sunt numerotate _____ foi.

Contabil-şef _____

"___" _____ 20___

Modul de completare a registrului veniturilor

1. Registrul veniturilor **s**erveşte ca document pentru evidenţă analitică a veniturilor în autorităţile/instituţiile bugetare. În registru este prevăzută o coloniţă aparte pentru fiecare tip de venituri. În coloniţe se indică subdiviziunea clasificaţiei bugetare.

În primele pagini ale registrului se înregistrează sumele veniturilor aprobate în bugetul pe anul de curs, fiind evidenţiate în acelaşi timp şi alocaţiile pentru trimestrele respective.

După alocaţiile anuale şi trimestriale se rezervează numărul necesar de rînduri pentru înregistrarea sumelor privind modificările operate pe parcursul anului.

În coloniţa 1 se înscrie data şi numărul documentului, în baza căruia se efectuează modificarea, în coloniţa 2 se notează succint conţinutul documentului, în coloniţele 3-19 se înregistrează sumele aprobate în buget şi modificările operate la ele pentru fiecare tip. Totodată, modificările privind majorarea veniturilor se înregistrează cu plus, iar pentru diminuarea veniturilor – cu minus sau cu roşu.

Totalurile planului, cu modificările operate, se fac pentru fiecare trimestru şi cumulativ de la începutul anului.

În paginile următoare ale registrului se ţine evidenţa încasării veniturilor.

În registrul veniturilor în coloniţa 1 se înscrie data încasării veniturilor; în coloniţa 2 – numărul notei de contabilitate şi în coloniţele 3-19 – sumele încasate pe fiecare tip de venit.

Documentele se grupează pe tipurile de venituri şi se înscriu sumele totale pentru fiecare subdiviziune a clasificaţiei bugetare. Veniturile încasate în casa contabilităţii centralizate se înregistrează, de asemenea, cu sumele totale pentru fiecare zi, indicîndu-se numerele copiilor chitanţelor; în coloniţa 20 se indică totalul general al veniturilor încasate pentru fiecare rînd înregistrat; în coloniţele 21 şi 22 se înregistrează operaţiunile ce ţin de restituirea către plătitori a veniturilor încasate incorect sau în excedent, totodată, în coloniţa 21 se indică subdiviziunea clasificaţiei bugetare la care se atribuie venitul restituit, iar în coloniţa 22 – suma venitului restituit.

Totalurile pe fiecare tip de venit pentru fiecare lună şi pentru fiecare perioadă de la începutul anului se calculează lunar. Totalurile veniturilor de la începutul anului se fac diminuîndu-se veniturile restituite.

Formularul nr.5

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

REGISTRUL
ordinelor de plată

pe anul 20_____

Nr. ordinului de plată	Data ordinului de plată	Entitatea	Suma (lei)	Destinaţia plăţii	Clasificaţia economică	Sub-grupă	Data executării/ anulării
1	2	3	4	5	6	7	8

În prezentul registru sunt numerotate, şnuruite şi parafate _____ foi.

Contabil-şef _____

(semnătura)

"___" _____ 20___

Formularul nr.6

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

REGISTRUL
ordinelor de plată (în valută străină)

pe anul 20_____

Nr. ordinului de plată	Data ordinului de plată	Entitatea	Codul valutei	Suma		Destinaţia plăţii	Clasificaţia economică	Sub-grupa	Data executării/ anulării
1	2	3		4		5	6	7	8

În prezentul registru sunt numerotate, şnuruite şi parafate _____ foi.

Contabil-şef _____
(semnătura)

"___" _____ 20___

Formularul nr.7

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

REGISTRUL
notelor de transfer

pe anul 20_____

Nr. notei de transfer	Data notei	Entitatea	Suma (lei)	Destinaţia plăţii	Clasificaţia economică	Sub-grupă	Data executării/ anulării

	de transfer						
1	2	3	4	5	6	7	8

În prezentul registru sunt numerotate, şnuruite şi parafate _____ foi.

Contabil-şef _____
(semnătura)

"___" _____ 20___

Formularul nr.8

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

REGISTRUL
notelor de transfer în valută

pe anul 20_____

Nr. notei de transfer	Data notei de transfer	Entitatea	Codul valutei	Suma	Destinaţia plăţii	Clasificaţia economică	Sub-grupă	Data executării/ anulării
1	2	3		4	5	6	7	8

În prezentul registru sunt numerotate, şnuruite şi parafate _____ foi.

Contabil-şef _____
(semnătura)

"___" _____ 20___

Formularul nr.9

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

REGISTRUL
evidenţei cantitativ-valorice a valorilor materiale

pe anul 20_____

SUMAR

Codul contului	Denumirea contului	Pagina

Cont nr._____

Data	Nr. jurnalului order	Conţinutul operaţiunii	Preţul	DEBIT		CREDIT		SOLD	
				Cantitatea	Suma	Cantitatea	Suma	Cantitatea	Suma
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

În prezentul registru sunt numerotate şi şnuruite _____ foi.

Contabil-şef _____
(semnătura)

Formularul nr.10

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

REGISTRUL DE EVIDENŢĂ
a conturilor curente şi a decontărilor

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

pe _____ 20___

SUMAR

Simbol cont	Denumirea contului	Pagina

Contul _____

Data	nr. n/c	Conţinutul operaţiunii	Debit		Credit		Sold			
							debit		credit	
1	2	3	4		5		6		7	

În prezentul registru sînt numerotate _____ foi.

Contabil-şef _____
(semnătura)

Formularul nr.11

_____ Aprobat

(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

REGISTRU
de evidenţă a banilor eliberaţi persoanelor autorizate pentru plata salariilor şi burselor
pe _____ 20___

_____
(numele, prenumele casierului)

Data	Denumirea unităţii	Eliberat persoanei autorizate				Semnătura persoanei autorizate
		Numele, prenumele	Suma în litere	Suma		
1	2	3	4	5	6	7

Predat de către persoanele autorizate							Semnătura casierului de primire a banilor şi a actelor achitate	Semnătura persoanei autorizate de predare a banilor şi a actelor achitate
Numerar		Acte achitate		Total				
				Suma în litere	Suma			
8	9	10	11	12	13	14	15	16

Nr. crt.	Denumirea unităţii	Numele, prenumele	Numărul ordinului cu destinaţie	Modelul semnăturii
1	2	3	4	5

În prezentul registru sunt numerotate, şnuruite şi parafate _____ foi.

Contabil-şef _____
(semnătura)

"___" _____ 20___

Formularul nr.12

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

REGISTRU
de evidenţă a depozitului

Gestionar _____

Depozit	Stelaj	Raft	Unitatea de măsură	Preţ	Marca		Calitate	Profil	Dimensiune	Poziţie nomenclator	Stoc normat

Materialul _____

Data	**Nr. documentului**	**Nr. crt. al înregistrării**	**Furnizor sau beneficiar**	**Intrări**	**Ieşiri**	**Stoc**	**Data şi semnătura de control**

În prezentul registru sunt numerotate _____ foi.

Contabil-şef _____
(semnătura)

"___" _____ 20___

Formularul nr.13

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

REGISTRU nr.____ DE PREDARE A DOCUMENTELOR
pe _____ 20___

Nr. d/o	**Gestionar**	**Numărul documentelor primare**

Nr. d/o	Gestionar	Numărul documentelor primare

Total documente primite _____ _____
(în cifre) (în litere)

____ _____ 20___ **A predat** _____

____ _____ 20___ **A primit** _____

Formularul nr.14

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

A elibera _____
(suma în litere)

Conducătorul instituţiei _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Contabil-şef _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

BORDEROUL
numerarului eliberat din casierie titularilor de avans
pe _____ 20___

Contabilitatea centralizată _____

Debitul subcontului _____

Creditul subcontului _____

Dispoziţie de plată nr._____ din _____ 20__

Numele, prenumele	Denumirea instituţiei	Cod unitate	Nr. matricol	Suma	Suma în litere	Semnătura de primire	Menţiuni

titularului de avans							
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**
			TOTAL				

Casier _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Formularul nr.15

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

BORDEROU
de eliberare a materialelor pentru necesităţile instituţiei bugetare
pe _____ 20___

Conducătorul instituţiei ___
(semnătura)
_____
(numele, prenumele)

"___" _____ 20___

Contabilitatea centralizată _____

Instituţia bugetară _____

Gestionar _____

Data eliberării	**Denumirea materialelor**	**Unitatea de măsură**	**Subcont debitor**	**Poziţie nomenclator (credit)**	**Cantitate**	**Preţ**	**Suma**	**Destinaţia materialelor**	**Beneficiar**	**Semnătura de ridicare**
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**

Executor _____ _____ _____
(funcţia) (numele, prenumele) (semnătura)

Contabil-şef _____ _____
(numele, prenumele) (semnătura)

Formularul nr.16

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

Borderoul cumulativ privind intrarea produselor alimentare

Nr. d/o	**Denumirea produsului**	**Primit produse**		**Suma**
		cantitate	**preţ**	

Executor _____ _____ _____
(funcţia) (numele, prenumele) (semnătura)

Contabil-şef _____ _____
(numele, prenumele) (semnătura)

Formularul nr.17

Autoritatea/instituţia bugetară
_____

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

APROB:
Conducătorul unităţii _____
semnătura
"___" _____ 20___

BORDEROU

de eliberare a furajelor
pe _____ 20___

Ziua	Specia de animale	Numărul de capete	Felul furajelor								Semnătura de primire
			normă	eliberat	normă	eliberat	normă	eliberat	normă	eliberat	
	TOTAL										
	Preţ unitar										
	Suma										

A eliberat _____

Instituţia bugetară
_____
Secţia
_____

FIŞA DE RIDICARE A MATERIALELOR nr._____

Grupa principală	Sursa	Instituţia bugetară	Gestionar	Tipul operaţiei	Simbol de cheltuieli	
					Cont, subcont de bilanţ	Simbol evidenţa analitică

Formularul nr.18

Aprobat
prin Ordinul ministrul finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

APROBAT:
_____
(conducătorul instituţiei bugetare)

"___" _____ 20___

Denumirea, calitate, dimensiune											Ambalaj	
Unitate de măsură												
Preţ												
Poziţie nomenclator										Suma de plată		
Cantitate												
Suma												
Limita												

Nr. d/o	Data	Eliberat	Eliberat	Eliberat	Eliberat	Eliberat	Eliberat	Eliberat	Ambalaj cu plată		Semnătura	Restituirea ambalajului	

A eliberat _____

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

_____
(codul instituţiei)

Formularul nr.19

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

Numele, prenumele _____

Funcţia _____

DECONT DE AVANS
nr._____ din _____ 20__

Destinaţia avansului _____

Data	**Nr. documentelor**	**Beneficiarul şi destinaţia sumei, documentul în baza căruia s-a efectuat plata**	**Suma**	**Debitul contului** _____
		TOTAL		

Semnătura titularului de avans _____

Formularul nr.20

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

Proces-verbal al decontărilor reciproce pe subcontul _____
între _____ şi _____
pe perioada _____

Data	Nr. documentului	Denumirea documentului	Debit		Credit	
			Suma, lei		Suma, lei	
Sold la _____						
						d>
Rulaj:						
Sold la _____						

Contabil _____

Formularul nr.21

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

"___" _____ 20___

Act de verificare a decontărilor reciproce pe subcontul _____

Noi, subsemnaţii:

reprezentantul _____ _____ _____, pe de o parte
(denumirea instituţiei) (numele, prenumele) (funcţia)

şi reprezentantul _____ _____ _____, pe de altă parte
(denumirea instituţiei) (numele, prenumele) (funcţia)

am efectuat verificarea decontărilor reciproce la situaţia din _____.

În urma verificării s-a constatat:

	Data	Conţinutul operaţiunii	Furnizorul	Beneficiarul

Nr. d/o			Dt	Ct	Dt	Ct
Sold la situaţia din _____						
1.						
Total rulaje:						
Sold final la situaţia din _____						

Furnizor:

Conducătorul instituţiei

_____

Contabil _____

Beneficiar:

Conducătorul instituţiei

_____

Contabil _____

Formularul nr.22

Anexă
la nota de contabilitate nr.NC-5

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

_____
(contul curent)

STAT DE RETRIBUŢII
pe _____ 20___

Nr. d/o	Codul personal	Numele, prenumele	Funcţia	Calculat salariul				Total salariul calculat	Indemnizaţii de concediu			Total	Indemnizaţii pentru incapacitatea temporară de muncă			Burse	Compensaţii	Total general
				Salariul de bază					Zile	Luna	Suma		Zile	Luna	Suma			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13= 9+12	14	15	16	17	18	19=13+ 16+17+ 18

Conducător _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Contabil-şef _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Formularul nr.23

Anexă
la nota de contabilitate nr.NC-5a

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

_____
(contul curent)

STAT DE RETRIBUŢII
pe _____ 20___

Nr. d/o	**Codul personal**	**Numele, prenumele**	**Funcţia**	**Mijloace îndreptate spre achitare**	**inclusiv (neimpozabile)**				**Reţinut**				**Total reţinut**	**Spre plată**
									Impozitul pe venitul din salariu	**Prime de asigurare obligatorie de asistentă medicală**	**Contribuţii de asigurare socială de stat obligatorii**			
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**	**14= 10+11+ 12+13**	**15= 5-14**

Conducător _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Contabil-şef _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Formularul nr.24

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

_____
(contul curent)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

FIŞĂ – INFORMAŢIE
pe anul 20____

Numele, prenumele	Cod personal	Categoria de salarizare	Coeficientul tarifar	Anul naşterii	Număr de copii	Număr de persoane întreţinute	Studiu	Titlu	Vechime	Invalid	Pensionar

Angajări şi transferuri

Data	Nr. doc	Subdiviziunea	Funcţia	Salariul de bază						Calculat pe lună

Folosirea concediilor, indemnizaţiilor						Titluri executorii, achitarea împrumuturilor şi altele					
Data ordinului	Nr. ordinului	Pe perioada	De la Pînă la	Nr. zile		Nr. document	Mărimea reţinerilor	Termen de achitare			

Numele, prenumele _____

Funcţia _____

Luna	Zile	Calculat salariul		Indemnizaţii de concediu	Total calculat	Indemnizaţii pentru		Total	Reţinut	Total

						Total calculat salariul				conce-diale	incapacitatea temporară de munca			Total calculat f/b									
							Zile	Luna	Suma		Zile	Luna	Suma			Avans	Achi-tarea sala-riului prin bancă	Fondul de pensii	Impozit pe venit din salariu	Asig. medi-cală anga-jatului	Coti-zaţii sindi-cale	
I																						
II																						
III																						
IV																						
V																						
VI																						
VII																						
VIII																						
IX																						
X																						
XI																						
XII																						

Fişa-informaţie, serveşte ca document privind calcularea tuturor formelor de salariu, indemnizaţii pentru incapacitatea temporară de muncă, indemnizaţie de maternitate, indemnizaţie unică la creşterea copilului şi indemnizaţie pentru creşterea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 3 ani.

Calcularea salariilor şi indemnizaţiilor se face o dată pe lună şi este reflectată în evidenţa a ultimei zi din lună.

Pentru calcularea salariului servesc ca bază următoarele documente: ordinele pe instituţie de angajare, concediere şi transferare a colaboratorilor, în conformitate cu statele de personal şi salariile aprobate, tabelele de evidenţă a utilizării timpului de muncă şi alte documente.

Formularul nr.25

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

_____
(contul curent)

În sumă de _____
(cu litere)

Conducător _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Contabil-şef _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Lista de plată nr._____
pe _____ 20___

Nr. d/o	Codul personal	Numele, prenumele	Suma	Semnătura
1	2	3	4	5

TOTAL				

Casierul, conform prezentei liste de plată a plătit suma de:
_____ lei _____ bani
(cu litere)

şi depus suma de: _____ lei _____ bani
(cu litere)

Casier _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Nr. d/o	**Nr. matricol**	**Numele, prenumele**	**Suma**	**Semnătura de primire**
1	**2**	**3**	**4**	**5**

Conducător al instituţiei _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Contabil-şef _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

A întocmit lista _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Formularul nr.26

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

_____
(contul curent)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

FOAIE DE DECONTARE nr._____ din _____ 20__
pentru acordarea concediului

Numele, prenumele _____
Funcţia _____
Direcţia, secţia _____
Concediu de la _____ pînă la _____ numărul de zile _____
Ordinul nr._____ din _____ 20__

Perioada de calcul (luna, anul)	**Zile efectiv lucrate**	**Zile lucrătoare**	**Zile calendaristice**	**Suma**
TOTAL:				

Retribuţia medie lunară Premia medie lunară Premia pe zi calendaristică Retribuţia medie pe zi lucrătoare Coeficientul timpului de muncă Retribuţia medie pe zi calendaristică	
Se cuvine pentru _____ zile calendaristice, inclusiv pe luni:	
_____ _____ (luna) (zile)	
_____ _____ (luna) (zile)	

Contabil

Serveşte ca document privind calcularea indemnizaţiei de concediu.

Calculul indemnizaţiei de concediu se efectuează în baza unui ordin emis de angajat conform cererii scrise de către angajator.

Documentele ce servesc ca bază pentru calcularea indemnizaţiei de concediu sînt: ordinele pentru acordarea concediului, tabelele de evidenţă a utilizării timpului de muncă şi alte documente.

Formularul nr.27

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

_____

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

(contul curent)

FOAIE DE DECONTARE nr._____ din _____ 20__
privind calculul indemnizaţiei pentru incapacitatea temporară de muncă

Numele, prenumele _____
Funcţia _____
Direcţia, secţia _____
Perioada incapacităţii temporare de muncă de la _____ pînă la _____ numărul de zile _____

Perioada de calcul (luna, anul)	Instituţia bugetară	Zile calendaristice	Suma
TOTAL:			

Salariul de bază mediul lunar calculat:

Calculul indemnizaţiei pentru incapacitatea temporară de muncă:

Perioada de calcul	Instituţia bugetară	Numărul zilelor de boală	Procentul achitării indemnizaţiei	Suma indemnizaţiei calculată
Indemnizaţie calculată din contul angajatorului				
Total:				
Indemnizaţie calculată din contul fondului social				
Total:				

Achitat total:			
Suma cu litere:			

Contabil

Serveşte ca document privind calcularea indemnizaţiei pentru incapacitatea temporară de muncă.

Calculul indemnizaţiei pentru incapacitatea temporară de muncă se efectuează la momentul prezentării certificatului de concediu care şi este documentul justificativ pentru calcularea acestuia.

Formularul nr.28

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

TABELĂ
de evidenţă a timpului de lucru şi de calculare a salariului
pe _____ anul 20__

Instituţia bugetară _____
Subgrup _____
Numărul de zile lucrătoare în lună _____

Conducătorul instituţiei bugetare _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Persoana responsabilă
de întocmirea tabelei _____ _____ _____
(funcţia) (semnătura) (numele, prenumele)

ÎNSEMNĂRI CONVENŢIONALE

Zile de odihnă şi sărbătoare	L
Deplasări de serviciu	D
Concedii legale şi suplimentare	C
Incapacitatea de munca (boală, carantină ş.a.)	B
Absenţe nemotivate	N
Întîrzieri şi plecarea înainte de vreme de la lucru	Î
Absenţe permise de administraţie	P

umele, prenu-mele	**Funcţia**	**Cate-goria (sala-riul)**	**ZILELE LUNII**																													**Zilele pre-zente**	**Zilele abse**			
			1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**	**14**	**15**	**16**	**17**	**18**	**19**	**20**	**21**	**22**	**23**	**24**	**25**	**26**	**27**	**28**	**29**	**30**	**31**	**de lucru**	**conce-diu anual**	**boală**	**alt abse legiti cu perr**

																																					siun admi traţ

Tabelul de evidenţă a folosirii timpului de muncă sau fişa de pontaj se foloseşte pentru evidenţa timpului de muncă normat şi suplimentar prestat, calcularea timpului neprezentării la lucru din diferite motive. Evidenţa timpului de muncă prestat se ţine în baza pontajului de către o persoană specială numită pontator sau de şefii secţiei.

Tabelul de evidenţă a folosirii timpului de muncă sau fişa de pontaj se deschide într-un exemplar şi are destinaţie lunară. Tabelul evidenţei timpului de muncă se ţine pe fiecare subdiviziune de către conducător sau o persoană stabilită de către conducător. În tabel la începutul lunii se înscrie în ordinea alfabetică toţi lucrătorii subdiviziunii, se închide numărul de pontaj, funcţia, salariul tarifar. În continuare sunt marcate ieşirile la lucru, numărul de ore lucrate şi absenţele. Pentru aceste absenţe sînt prevăzute semne speciale:

Zile de odihnă şi sărbătoare	L
Deplasări de serviciu	D
Concedii legale şi suplimentare	C
Incapacitatea de munca (boală, carantină ş.a.)	B
Absenţe nemotivate	N
Întîrzieri şi plecarea înainte de vreme de la lucru	Î
Absenţe permise de administraţie	P

Formularul nr.29

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

APROBAT

Conducătorul instituţiei ___________ __________________
(semnătura) (numele, prenumele)

"___"_____________ 20__

PROCES-VERBAL Nr._____

Codul instituţiei	**Nr. de inventar**	**Cont de bază**	**Cont Corespond.**	

de casare a lenjeriei şi accesoriilor de pat, uneltelor, inventarului de producţie şi gospodăresc
din „___”_____ 20__

Contabilitatea centralizată _____
Instituţia _____
Secţia
_____
Gestionar _____
Subcont debitor _____
Subcont creditor
_____
Suma de control
_____
Comisia constituită din _____
(funcţia, numele, prenumele)
_____
_____

numită prin ordinul (decizia) nr._____ din „___” _____ ____
propune casarea în _____
(denumirea secţiei, cabinetului, laboratorului etc.)
_____

a următoarelor bunuri materiale:

Nr. d/o	Nr. de inventar	Denumirea şi caracteristicile (marca, calitatea, etc.)	Ani în exploatare	Poziţie nomenclator	Numărul de obiecte	Suma	Grad de uzură	Cauza casării
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Conform prezentului proces-verbal:
Total obiecte _____
(cantitatea cu litere)
în sumă de _____ lei _____ bani
(cu litere)
Menţiuni speciale ale comisiei _____
_____

Preşedinte al comisiei: _____ _____ _____
(funcţia) (semnătura) (numele, prenumele)

Membrii comisiei: _____ _____ _____
(funcţia) (semnătura) (numele, prenumele)

_____ _____ _____
(funcţia) (semnătura) (numele, prenumele)

Materialele enumerate în prezentul proces-verbal sînt casate
_____
_____
"___" _____ _____

Materialele rezultate din dezmembrare urmează a fi luate la evidenţă şi predate la depozitul instituţiei:

Nr. crt.	Denumirea materialelor	U.M.	Poziţia nomenclator	Cantitatea	Preţ	Suma	Destinaţia
1	2	3	4	5	6	7	8
					TOTAL		

_____
(suma cu litere)

În fişa de inventar casarea a fost înregistrată

Preşedinte al comisiei: _____ _____ _____
(funcţia) (semnătura) (numele, prenumele)

Membrii comisiei: _____ _____ _____
(funcţia) (semnătura) (numele, prenumele)

_____ _____ _____
(funcţia) (semnătura) (numele, prenumele)

Materialele în sumă de _____ luate în gestiune

Gestionar _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Formularul nr.30

_____

Aprobat

(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

APROBAT
_____
(Semnătura conducătorului)

"___"_____ 20__

Codul instituţiei	Nr. de inventar	Cont de bază	Cont Corespond.	

PROCES-VERBAL
de casare a literaturii vechi

____ _____ comisia numită prin ordinul instituţiei din ____ _____ nr._____

în componenţa _____
_____
_____
_____

a procedat la examinarea stării literaturii învechite şi propune casarea literaturii enumerate în listă.
Anexă: Lista literaturii învechite ce urmează a fi casată

Casarea literaturii a fost înregistrată în registrul de inventar al bibliotecii _____
_____

Preşedintele comisiei _____
Membrii comisiei _____

Literatura casată a fost predată organizaţiilor locale pentru colectarea materiei prime secundare contra chitanţă nr._____
din ____ _____

Preşedintele comisiei _____
Membrii comisiei _____

_____ ____ _____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

la procesul-verbal nr._____ din ____ _____

LISTA
literaturii învechite moral sau fizic ce urmează a fi casată

Nr. crt.	Nr. de inventar al publicaţiei excluse	Autorul şi denumirea publicaţiei	Cantitatea	Preţ unitar	Suma		Documentele în baza cărora s-a efectuat casarea
					lei	bani	

1	2	3	4	5	6	7	8

Total în sumă de _____
Preşedinte al comisiei _____
Membrii comisiei _____

Formularul nr.31

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

APROBAT

Conducătorul instituţiei _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

"___"_____ 20__

FACTURĂ-COMANDĂ Nr._____
pe _____ 20___

Contabilitatea centralizată _____
Compartimentul _____
Instituţia
_____
Secţia _____
Gestionar_____
Temeiul legal _____

Primitor		**Furnizor**		**Fel operaţiei**
Instituţia	**G**	**unitatea**	**G**	

Denumirea valorilor materiale, calitatea, dimensiunea	**Unitatea de măsură**	**Poziţie nomenclator**		**Cantitatea**		**Preţ**	**Suma**
		debit	**credit**	**cerută**	**eliberată**		
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**

Denumirea valorilor materiale, calitatea, dimensiunea	Unitatea de măsură	Poziţie nomenclator		Cantitatea		Preţ	Suma
		debit	credit	cerută	eliberată		
1	2	3	4	5	6	7	8

A eliberat _____ _____ _____
(funcţia) (semnătura) (numele, prenumele)

"___"_____ 20__

A primit _____ _____ _____
(funcţia) (semnătura) (numele, prenumele)

Formularul nr.32

Aprobat
prin Ordinul ministerului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

MENIU-COMANDĂ
de eliberare a produselor alimentare nr._____

Cod categorie de consumatori (grupe)		*Costul planificat al producţiei realizate zilnic*	*N-rul de consumatori conform costului planificat al producţiei realizate zilnic*	*Costul planificat al producţiei realizate tuturor consuma-torilor*	*Valoarea efectivă*	*Personal (persoane fizice)*
categorii sumare	*conform costului planificat al*					

Contabilitatea centralizată _____

APROB:
"___" _____ 20__

Conducătorul instituţiei bugetare
_____
(semnătura)

	producţiei realizate zilnic					
1	2	3	4	5	6	7
			TOTAL			

Subdiviziunea _____

Instituţia_____

_____
(numele, prenumele)

Secţia _____

Gestionar _____

irea elor	**Unita-tea de măsură**	**Cantitatea produselor necesare**																								**Codul produ-selor**	**Consu proc (canti**
		dejun						**prînz**						**ora 16**				**cină**					**Pentru perso-nalul de deservire**				**oper**
		ma-sa nr.	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**					**pentru consu-matori**
	2	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**	**14**	**15**	**16**	**17**	**18**	**19**	**20**	**21**	**22**	**23**	**24**	**25**	**26**	**27**	**28**
ul de																											

irea elor	**Unita-tea de măsură**	**Cantitatea produselor necesare**																								**Codul produ-selor**	**Consu proc (canti**
		dejun						**prînz**						**ora 16**				**cină**					**Pentru perso-nalul de deservire**				**oper**
		ma-sa nr.	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**	**ma-sa nr.**					**pentru consu-matori**
	2	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**	**14**	**15**	**16**	**17**	**18**	**19**	**20**	**21**	**22**	**23**	**24**	**25**	**26**	**27**	**28**

Contabil-şef _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Medic (dietolog) _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Formularul nr.33

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

ACT DE PRIMIRE nr._____

Codul

din _____ 20__

Contabilitatea centralizată
_____

Subdiviziunea
_____

Instituţia bugetară
_____

Secţia
_____

Furnizorul
_____

Gestionarul
_____

Tipul operaţiunii
_____

Comisia constituită dintr-un preşedinte
_____

Membri _____

Prezentul act de primire a materialelor a fost întocmit de persoana responsabilă

Denumirea materialului	**Unitatea de măsură**	**Poziţia nomenclator (debit)**	**Creditul subcontului**	**Cantitatea**	**Preţul**	**Suma**
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**

Menţiuni speciale ale comisiei
_____

Membrii comisiei:

Predat _____ _____ _____
(funcţia) (semnătura) (numele, prenumele)

Primit _____ _____ _____
(funcţia) (semnătura) (numele, prenumele)

Formularul nr.34

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

SITUAŢIE CUMULATIVĂ PRIVIND
CONSUMUL DE PRODUSE ALIMENTARE
pe _____ 20___

COD		
Instituţie	**Gestionar**	**Operaţie**

Gestionar
_____

Poziţie nomenclator	**Denumirea produselor alimentare**	**U/m**	**Zilele lunii**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**	**14**	**15**	**16**	**17**	**18**	**19**	**20**	**21**	**22**	**23**	**24**	**25**	**26**	**27**	**28**	**29**	**30**	**31**
			Numărul de consumatori																															
			consumat	**preţul unitar**	**suma**	**Cantitatea produselor alimentare consumate**																														

Anexă _____
meniu-comandă

A întocmit
_____

A verificat
_____

Formularul nr.35

PROCES-VERBAL nr._____
de atribuire a bunurilor la mijloace fixe sau stocuri de materiale

din _____ 20___

[Formularul nr.35 abrogat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.127 din 16.07.2018, în aplicare începînd cu perioada de raportare pentru anul 2018]

[Formularul nr.35 introdus prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.119 din 08.09.2016, în vigoare 23.09.2016]

Formularul nr.NC-1

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

NOTA DE CONTABILITATE nr.1
pe _____ 20___

Borderou cumulativ privind operaţiunile de casă pe contul contabil nr._____

_____
(denumirea valutei)

Nr. d/o	Data din registru de casă	Debitul contului contabil nr._____																							
		Creditul conturilor contabile																							
		nr.__		nr.__		nr.__		nr.__		nr.__		nr.__		nr.__		nr.__		nr.__		nr.__		Total			
1	2	3		4		5		6		7		8		9		10		11		12		13			
TOTAL																									
																								Sold la începutul lunii	
																								Sold la sfîrşitul lunii	
																								Suma rulajelor	

Nr. d/o	Data din registru de casă	Creditul contului contabil nr._____																		Înscrieri secundare	
		Debitul conturilor contabile																			
		nr.__		nr.__		nr.__		nr.__		nr.__		nr.__		nr.__		nr.__		nr.__		Total		Dt __ Ct __	Dt __ Ct __
14	15	16		17		18		19		20		21		22		23		24		25		26		27			29	30

TOTAL																													

Executor _____ _____ _____
(funcţia) (semnătura) (numele, prenumele)

Contabil-şef _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Anexă _____ foi.

NORME METODOLOGICE DE APLICARE A CONTURILOR CONTABILE

Grupa de conturi 434 „Casa”

Grupa de conturi 434 „Casa” este destinată generalizării informaţiei privind existenţa şi mişcarea mijloacelor băneşti în valută naţională şi valută străină în casieriile autorităţilor/instituţiilor bugetare.

Contul 434 „Casa” este un cont de activ. În debitul acestui cont se înregistrează încasările mijloacelor băneşti în casieria instituţiei bugetare în valută naţională şi valută străină, iar în credit – plăţile mijloacelor băneşti din casieria instituţiei în baza documentelor justificative întocmite. Soldul acestui cont este debitor şi reprezintă numerarul existent în casieria instituţiei bugetare la finele perioadei de gestiune.

Grupa de conturi 434 „*Casa*” cuprinde următoarele conturi:

434100 „Casa în monedă naţională”

434200 „Casa în valută străină”.

La contul 434100 „*Casa în monedă naţională*” se reflectă existenţa şi mişcarea mijloacelor băneşti în monedă naţională în casieria instituţiei bugetare.

La contul 434200 „*Casa în valută străină*” se reflectă existenţa şi mişcarea mijloacelor băneşti în valută străină în casieria instituţiei bugetare.

Pentru reflectarea distinctă a mişcării numerarului în valută străină la instituţie registru de casă şi documentele primare se ţin separat pe fiecare valută.

Tabela 1A

Contul 434100 *„Casa în monedă naţională”* se debitează prin creditul următoarelor conturi:

Creditul conturilor	Conţinutul operaţiilor
	Încasarea mijloacelor băneşti în casierie în monedă naţională:
142310 „Încasări de la prestarea serviciilor cu plată”	- de la prestarea serviciilor cu plată

142320 „Plata pentru locaţiunea bunurilor patrimoniului public”	- din veniturile de la darea în locaţiune a patrimoniului public:
142330 „Taxa pentru închirierea manualelor”	- aferente taxei pentru închirierea manualelor
149400 „Venituri excepţionale (Compensaţii primite pentru recuperarea pierderilor din evenimente excepţionale)”	- din venituri excepţionale (compensaţii primite pentru recuperarea pierderilor din evenimente excepţionale)
149900 „Alte venituri ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”	- din alte venituri ale autorităţilor/instituţiilor bugetare
351110 „Procurarea mărfurilor”	- de la realizarea mărfurilor procurate în cazul achitării directe
	Încasarea mijloacelor băneşti în casierie din contul creanţelor în monedă naţională:
419210 „Creanţe ale clienţilor din cadrul sistemului bugetar”	- ale clienţilor din cadrul sistemului bugetar
419220 „Creanţe ale clienţilor din afara sistemului bugetar”	- ale clienţilor din afara sistemului bugetar
419410 „Creanţe aferente decontărilor pentru remunerarea muncii”	- aferente decontărilor pentru remunerarea muncii
419470 „Creanţe aferente decontărilor privind titlurile executorii”	- aferente titlurilor executorii
419490 „Alte creanţe aferente decontărilor personalului privind retribuirea muncii”	Încasarea mijloacelor băneşti în casierie din contul altor creanţe aferente decontărilor personalului privind retribuirea muncii
	Încasarea avansurilor în casierie din contul creanţelor în monedă naţională:
419510 „Creanţe aferente decontărilor cu titularii de avans”	- aferente decontărilor cu titularii de avans
419520 „Creanţe aferente decontărilor cu personalul privind recuperarea daunei materiale şi lipsurilor”	- aferente daunei materiale cauzate de către angajat instituţiei
419710 „Creanţe privind bursele de studii studenţilor de peste hotarele Republicii Moldova”	- aferente burselor de studii studenţilor de peste hotarele republicii
419720 „Creanţe privind bursele de studii studenţilor autohtoni”	- aferente burselor de studii studenţilor autohtoni
419730 „Creanţe privind bursele sociale studenţilor de peste hotarele Republicii Moldova”	- aferente burselor sociale studenţilor de peste hotarele republicii
419740 „Creanţe privind bursele sociale studenţilor autohtoni”	- aferente burselor sociale studenţilor autohtoni
419790 „Creanţe privind alte plăţi asociate cu bursele”	- aferente altor plăţi asociate cu bursele
419800 „Alte creanţe”	- aferente altor creanţe
421000 „Diferenţa de curs pozitivă”	Reflectarea diferenţei pozitive de curs valutar în casierie
	Încasarea mijloacelor băneşti în casierie în monedă naţională:
431100 „Conturi curente în sistemul trezorerial în moneda naţională”	- din conturi curente în monedă naţională

431200 „Conturi curente în sistemul trezorerial în valută străină”	- din conturi curente în valută străină
439100 „Timbre fiscale”	- de la realizarea timbrelor fiscale
439200 „Tichete şi bilete de călătorie”	- de la realizarea tichetelor şi biletelor de călătorie
439300 „Bilete de tratament şi odihnă”	- de la realizarea biletelor de tratament şi odihnă
439400 „Tichete de masă”	- de la realizarea tichetelor de masă
439900 „Alte valori”	- de la realizarea altor valori

Tabela 1A

Contul 434200 „*Casa în valută străină*” se debitează prin creditul următoarelor conturi:

Creditul conturilor	Conţinutul operaţiilor
	Încasarea mijloacelor băneşti în casierie în valută străină:
351110 „Procurarea mărfurilor”	- de la realizarea mărfurilor procurate în cazul achitării directe
	Încasarea mijloacelor băneşti în casierie din contul creanţelor în valută străină:
419210 „Creanţe ale clienţilor din cadrul sistemului bugetar”	- ale clienţilor din cadrul sistemului bugetar
419220 „Creanţe ale clienţilor din afara sistemului bugetar”	- ale clienţilor din afara sistemului bugetar
419410 ”Creanţe aferente decontărilor pentru remunerarea muncii”	- aferente decontărilor pentru remunerarea muncii
419470 „Creanţe aferente decontărilor privind titlurile executorii”	- aferente decontărilor privind titlurile executorii
419490 „Alte creanţe aferente decontărilor personalului privind retribuirea muncii”	- altor creanţe aferente decontărilor personalului privind retribuirea muncii
419510 „Creanţe aferente decontărilor cu titularii de avans”	- aferente decontărilor cu titularii de avans
419520 ”Creanţe aferente decontărilor cu personalul privind recuperarea daunei materiale şi lipsurilor”	- aferente decontărilor cu personalul privind recuperarea daunei materiale şi lipsurilor
419710 „Creanţe privind bursele de studii studenţilor de peste hotarele Republicii Moldova”	- aferente burselor de studii studenţilor de peste hotarele republicii
419730 „Creanţe privind bursele sociale studenţilor de peste hotarele Republicii Moldova”	- aferente burselor sociale studenţilor de peste hotarele republicii
421000 „Diferenţa de curs pozitivă”	Reflectarea diferenţei pozitive de curs valutar în casierie
	Încasarea mijloacelor băneşti în casierie:
431100 „Conturi curente în sistemul trezorerial în moneda naţională”	- din conturi curente în monedă naţională
431200 „Conturi curente în sistemul trezorerial în valută străină”	- din conturi curente în valută străină

Tabela 1B

Contul 434100 *„Casa în monedă naţională”* se creditează prin debitul următoarelor conturi:

Debitul conturilor	Conţinutul operaţiilor
	Plata mijloacelor băneşti din casierie în monedă naţională:
222710 „Deplasări de serviciu în interiorul ţării”	- privind deplasările de serviciu în interiorul ţării
419310 „Avansuri acordate instituţiilor din cadrul sistemului bugetar”	- privind avansurile acordate instituţiilor din cadrul sistemului bugetar
419320 „Avansuri acordate entităţilor din afara sistemului bugetar”	- privind avansurile acordate entităţilor din afara sistemului bugetar
419510 „Creanţe aferente decontărilor cu titularii de avans”	- aferente decontărilor cu titularii de avans
422000 „Diferenţa de curs negativă”	Reflectarea diferenţelor de curs valutar negative
519410 „Datorii faţă de personal pentru remunerarea muncii”	Plata datoriilor faţă de personal pentru remunerarea muncii
518490 ”Alte mijloace temporar intrate în posesia instituţiilor”	Plata datoriilor faţă de personal pentru remunerarea muncii
519480 Datorii aferente decontărilor cu personalul privind deponenţii	Plata datoriilor aferente decontărilor cu personalul privind deponenţii
519630 „Datorii privind prestaţiile sociale ale angajatorilor”	Plata datoriilor privind prestaţiile sociale ale angajatorilor
519510 „Datorii aferente decontărilor cu titularii de avans”	Plata datoriilor aferente decontărilor cu titularii de avans
519710 Datorii privind bursele de studii studenţilor de peste hotarele Republicii Moldova	Plata datoriilor privind bursele de studii studenţilor de peste hotarele republicii
519720 Datorii privind bursele de studii studenţilor autohtoni	Plata datoriilor privind bursele de studii studenţilor autohtoni
519730 Datorii privind bursele sociale studenţilor de peste hotarele Republicii Moldova	Plata datoriilor privind bursele sociale studenţilor de peste hotarele republicii
519740 Datorii privind bursele sociale studenţilor autohtoni	Plata datoriilor privind bursele sociale studenţilor autohtoni
519790 Alte plăţi asociate cu bursele	Plata altor plăţi asociate cu bursele
519800 „Alte datorii”	Plata altor datorii
519900 „Venituri anticipate”	Restituirea sumelor primite anterior, trecute la veniturile anticipate

Tabela 1B

Contul 434200 *„Casa în valută străină”* se creditează prin debitul următoarelor conturi:

Debitul conturilor	Conţinutul operaţiilor

	Plata mijloacelor băneşti din casierie în valută străină:
222720 „Deplasări de serviciu peste hotare”	- privind deplasările de serviciu de serviciu peste hotare
351110 „Procurarea mărfurilor”	- pentru mărfurile procurate în cazul achitării directe
	Plata creanţelor din casierie în valută străină:
419410 „Creanţe aferente decontărilor pentru remunerarea muncii”	- aferente decontărilor pentru remunerarea muncii
419470 „Creanţe aferente decontărilor privind titlurile executorii”	- din creanţele aferente titlurilor executorii
419510 „Creanţe aferente decontărilor cu titularii de avans”	- aferente decontărilor cu titularii de avans
419520 ”Creanţe aferente decontărilor cu personalul privind recuperarea daunei materiale şi lipsurilor”	- aferente decontărilor cu personalul privind recuperarea daunei materiale şi lipsurilor
419710 „Creanţe privind bursele de studii studenţilor de peste hotarele Republicii Moldova”	- privind bursele de studii studenţilor de peste hotarele republicii
419730 „Creanţe privind bursele sociale studenţilor de peste hotarele Republicii Moldova”	- privind bursele sociale studenţilor de peste hotarele republicii

Formularul nr.NC-2

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

_____
(cont curent)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

NOTA DE CONTABILITATE nr.2
pe _____ 20___

Borderou cumulativ privind circulaţia mijloacelor în conturile bugetare curente

_____
(denumirea valutei)

Nr. d/o	**Data extrasului băncii**	**Debitul contului contabil nr.___**																					
		Creditul conturilor contabile																					
		nr.__		**nr.__**		**nr.__**		**nr.__**		**nr.__**		**nr.__**		**nr.__**		**nr.__**		**nr.__**		**nr.__**		**Total**	
1	**2**	**3**		**4**		**5**		**6**		**7**		**8**		**9**		**10**		**11**		**12**		**13**	

TOTAL																							
																						Sold la începutul lunii	
																						Sold la sfîrşitul lunii	
																						Suma rulajelor	

Modul de completare a notei de contabilitate nr.1:
1. În rubrica „denumirea instituţiei bugetare” se înscrie denumirea instituţiei bugetare (persoana juridică);
2. În coloana nr.2 „Darea de seamă a casierului” se înscrie data dării de seamă a casierului;
3. În coloanele nr.3-12 se înscriu sumele din conturile contabile creditate din registrul de casă;
4. În coloanele nr.16-27 se înscriu sumele din conturile contabile debitate din registrul de casă;
5. În rîndul Total coloana nr.2 se însumează sumele pe coloană iar Total coloana nr.13 şi coloana nr.28 se însumează sumele pe rînd;
6. În coloanele 29-31 concomitent se efectuează înregistrările secundare;
7. În rubrica „Executat” se aplică funcţia, semnătura, numele, prenumele executorului care a întocmit nota de contabilitate;
8. În rubrica „Contabil-şef” se aplică semnătura, numele, prenumele contabilul-şef.

Nr. d/o	**Data extrasului băncii**	**Creditul contului contabil nr.___**																				**Înscrieri secundare**			
		Debitul conturilor contabile																							
		nr.__		**nr.__**		**nr.__**		**nr.__**		**nr.__**		**nr.__**		**nr.__**		**nr.__**		**nr.__**		**nr.__**		**Total**		**Dt __**	**Dt __**
																								Ct __	**Ct __**
14	**15**	**16**		**17**		**18**		**19**		**20**		**21**		**22**		**23**		**24**		**25**		**26**		**27**		**28**		**29**		**30**	
Total																													

Executor _____ _____ _____
(funcţia) (semnătura) (numele, prenumele)

Contabil-şef _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Anexă _____ foi.

Grupa de conturi 431 „Conturi curente în sistemul trezorerial”

Grupa de conturi 431 „Conturi curente în sistemul trezorerial” este destinat generalizării informaţiei privind existenţa şi mişcarea mijloacelor băneşti în valută naţională înregistrate în contul instituţiei la trezorerie.

Grupa de conturi 431 „Conturi curente în sistemul trezorerial” este un cont de activ. În debitul lui se reflectă încasarea mijloacelor băneşti în valută naţională în contul instituţiei, în credit – utilizarea mijloacelor băneşti din contul instituţiei. Soldul acestui cont este debitor şi reprezintă existenţa mijloacelor băneşti în contul instituţiei la finele perioadei de gestiune.

Grupa de conturi 431 „Conturi curente în sistemul trezorerial” cuprinde următoarele conturi:

431100 „Conturi curente în sistemul trezorerial în monedă naţională”

431200 „Conturi curente în sistemul trezorerial în valută străină”.

Tabela 2A

Contul 431100 „Conturi curente în sistemul trezorerial în monedă naţională” se debitează prin creditul următoarelor conturi:

Creditul conturilor	Conţinutul operaţiilor
	Încasarea impozitului pe venit în monedă naţională:
111110 „Impozit pe venitul reţinut din salariu”	- reţinut din salariu
111120 „Impozit pe venitul persoanelor fizice aferent declaraţiilor depuse”	- a persoanelor fizice aferent declaraţiilor depuse
111130 „Impozit pe venitul aferent operaţiunilor de predare în posesie şi/sau folosinţă a proprietăţii imobiliare”	- aferent operaţiunilor de predare în posesie şi/sau folosinţă a proprietăţii imobiliare
111210 „Impozit pe venitul obţinut din activitatea de întreprinzător”	- obţinut din activitatea de întreprinzător
111220 „Impozit pe venitul reţinut la sursa de plată”	- reţinut la sursa de plată
111230 „Impozit pe venit reţinut din suma dividendelor achitate şi veniturilor îndreptate fondatorilor – întreprinzătorilor individuali”	- reţinut din suma dividendelor achitate şi veniturilor îndreptate fondatorilor – întreprinzătorilor individuali
111240 „Impozit pe venitul din activitatea operaţională”	- din activitatea operaţională
	Încasarea impozitului funciar în monedă naţională:
113110 „Impozitul funciar pe terenurile cu destinaţie agricolă cu excepţia gospodăriilor ţărăneşti (de fermier)”	- pe terenurile cu destinaţie agricolă cu excepţia gospodăriilor ţărăneşti (de fermier):
113120 „Impozitul funciar pe terenurile cu destinaţie agricolă de la gospodăriile ţărăneşti (de fermier)”	- pe terenurile cu destinaţie agricolă de la gospodăriile ţărăneşti (de fermier):
113130 „Impozitul funciar pe terenurile cu altă destinaţie decît cea agricolă”	- pe terenurile cu altă destinaţie decît cea agricolă

113140 „Impozitul funciar încasat de la persoane fizice”	- de la persoane fizice
113150 „Impozitul funciar pe păşuni şi fîneţe”	- pe păşuni şi fîneţe
	Încasarea impozitului pe bunurile imobiliare în monedă naţională:
113210 „Impozitul pe bunurile imobiliare ale persoanelor juridice”	- ale persoanelor juridice:
113220 „Impozitul pe bunurile imobiliare ale persoanelor fizice”	- ale persoanelor fizice:
113230 „Impozitul pe bunurile imobiliare achitat de către persoanele juridice şi fizice înregistrate în calitate de întreprinzător din valoarea estimată (de piaţă) a bunurilor imobiliare”	- achitat de către persoanele juridice şi fizice înregistrate în calitate de întreprinzător din valoarea estimată (de piaţă) a bunurilor imobiliare
113240 „Impozitul pe bunurile imobiliare achitat de către persoanele fizice – cetăţeni din valoarea estimată (de piaţă) a bunurilor imobiliare”	- achitat de către persoanele fizice – cetăţeni din valoarea estimată (de piaţă) a bunurilor imobiliare:
113311 „Impozit privat încasat în bugetul de stat”	Încasarea impozitului privat în bugetul de stat în monedă naţională
113312 „Impozit privat încasat în bugetul local de nivelul II”	Încasarea impozitului privat în bugetul local de nivelul II în monedă naţională
113313 „Impozit privat încasat în bugetul local de nivelul I”	Încasarea impozitului privat în bugetul local de nivelul I în monedă naţională
114110 „Taxa pe valoarea adăugată la mărfurile produse şi serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova”	Încasarea taxei pe valoarea adăugată la mărfurile produse şi serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova în monedă naţională
114120 „Taxa pe valoarea adăugată la mărfurile importate”	Încasarea taxei pe valoarea adăugată la mărfurile importate în monedă naţională
	Încasarea accizelor în monedă naţională:
114211 „Accize la rachiu, lichioruri, divinuri şi alte băuturi spirtoase produse pe teritoriul Republicii Moldova”	- la rachiu, lichioruri, divinuri şi alte băuturi spirtoase produse pe teritoriul republicii
114212 „Accize la rachiu, lichioruri, divinuri şi alte băuturi spirtoase importate”	- la rachiu, lichioruri, divinuri şi alte băuturi spirtoase importate
114213 „Accize la vinuri produse pe teritoriul Republicii Moldova”	- la vinuri produse pe teritoriul republicii
114214 „Accize la vinuri importate”	- la vinuri importate
114215 „Accize la berea produsă pe teritoriul Republicii Moldova”	- la berea produsă pe teritoriul republicii
114216 „Accize la berea importată”	- la berea importată
114221 „Accize la produsele din tutun produse pe teritoriul Republicii Moldova”	- la produsele din tutun produse pe teritoriul republicii
114222 „Accize la produsele din tutun importate”	- la produsele din tutun importate
114232 „Accize la autoturismele importate”	- la autoturismele importate
114241 „Accize la produsele petroliere produse pe teritoriul Republicii Moldova”	- la produsele petroliere produse pe teritoriul republici

114242 „Accize la produsele petroliere importate”	- la produsele petroliere importate
114252 „Accize la gazele lichefiate importante”	- la gazele lichefiate importante
114261 „Accize la bijuterii (inclusiv bijuterii cu briliante) produse pe teritoriul Republicii Moldova”	- la bijuterii (inclusiv bijuterii cu briliante) produse pe teritoriul republicii
114262 „Accize la bijuterii (inclusiv bijuterii cu briliante) importate”	- la bijuterii (inclusiv bijuterii cu briliante) importate
114271 „Accize la alte mărfuri produse pe teritoriul Republicii Moldova”	- la alte mărfuri produse pe teritoriul republicii
114272 „Accize la alte mărfuri importate”	- la alte mărfuri importate
	Încasarea taxelor în monedă naţională:
114411 „Taxa de piaţă”	- de piaţă
114412 „Taxa pentru amenajarea teritoriului”	- pentru amenajarea teritoriului
114413 „Taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe teritoriul municipiilor, oraşelor şi satelor (comunelor)”	- pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe teritoriul municipiilor, oraşelor şi satelor (comunelor)
114414 „Taxa de plasare (amplasare) a publicităţii (reclamei)”	- de plasare (amplasare) a publicităţii (reclamei)
114415 „Taxa pentru dispozitivele publicitare”	- pentru dispozitivele publicitare
114416 „Taxa pentru parcare”	- pentru parcare
114417 „Taxa pentru parcaj”	- pentru parcaj
114418 „Taxa pentru unităţile comerciale şi/sau de prestări servicii”	- pentru unităţile comerciale şi/sau de prestări servicii
114421 „Taxa pentru cazare”	- pentru cazare
114422 „Taxa balneara”	- balneare
114423 „Taxa pentru aplicarea simbolicii locale”	- pentru aplicarea simbolicii
114424 „Taxa pentru efectuarea expertizei ecologice”	- pentru efectuarea expertizei ecologice
114425 „Taxa de la investitori sau proprietarii construcţiilor pentru elaborarea documentelor normative în construcţie”	- de la investitori sau proprietarii construcţiilor pentru elaborarea documentelor normative în construcţie
114426 „Taxa pentru salubrizare”	- pentru salubrizare
	Încasarea taxelor în monedă naţională:
114521 „Taxa de licenţă pentru anumite genuri de activitate”	- de licenţă pentru anumite genuri de activitate
114522 „Taxa pentru patenta de întreprinzător”	- pentru patenta de întreprinzător
114523 „Taxa pentru eliberarea autorizaţiilor de deschidere şi prelungire a activităţii reprezentanţelor, firmelor, băncilor, organizaţiilor străine”	- pentru eliberarea autorizaţiilor de deschidere şi prelungire a activităţii reprezentanţelor, firmelor, băncilor, organizaţiilor străine
114524 „Taxa pentru comercializarea gazelor naturale destinate utilizării în calitate de carburanţi pentru unitate de transport auto”	- pentru comercializarea gazelor naturale destinate utilizării în calitate de carburanţi pentru unitate de transport auto

114525 „Taxa de eliberare a autorizaţiilor pentru transporturi rutiere internaţionale”	- de eliberare a autorizaţiilor pentru transporturi rutiere internaţionale
	Încasarea plăţilor în monedă naţională:
114531 „Plăţi pentru emisiile de poluanţi din sursele mobile care folosesc benzină (etilată, neetilată), carburant pentru motoare de avion sau motorină”	- pentru emisiile de poluanţi din sursele mobile care folosesc benzină (etilată, neetilată), carburant pentru motoare de avion sau motorină
114532 „Plată pentru mărfurile care în procesul utilizării cauzează poluarea mediului”	- pentru mărfurile care în procesul utilizării cauzează poluarea mediului
114533 „Plăţi pentru poluarea mediului în limitele normativelor stabilite”	- pentru poluarea mediului în limitele normativelor stabilite
114539 „Alte plăţi aferente poluării mediului”	- altor plăţi aferente poluării mediului
	Încasarea taxelor în monedă naţională:
114611 „Taxa pentru apă”	- pentru apă
114612 „Taxa pentru extragerea mineralelor utile”	- pentru extragerea mineralelor utile
114613 „Taxa pentru lemnul eliberat pe picior”	- pentru lemnul eliberat pe picior
114621 „Taxa pentru efectuarea prospecţiunilor geologice”	- pentru efectuarea prospecţiunilor geologice
114622 „Taxa pentru efectuarea explorărilor geologice”	- pentru efectuarea explorărilor geologice
114623 „Taxa pentru folosirea spaţiilor subterane în scopul construcţiei obiectivelor subterane, altele decît cele destinate extracţiei mineralelor utile”	- pentru folosirea spaţiilor subterane în scopul construcţiei obiectivelor subterane, altele decît cele destinate extracţiei mineralelor utile
114624 „Taxa pentru exploatarea construcţiilor subterane în scopul desfăşurării activităţii de întreprinzător, altele decît cele destinate extracţiei mineralelor utile”	- pentru exploatarea construcţiilor subterane în scopul desfăşurării activităţii de întreprinzător, altele decît cele destinate extracţiei mineralelor utile
114631 „Taxa pentru folosirea drumurilor Republicii Moldova de către autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova”	- pentru folosirea drumurilor Republicii Moldova de către autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova
114632 „Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova a căror masă totală, sarcină masică pe axă sau ale căror dimensiuni depăşesc limitele admise”	- pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova a căror masă totală, sarcină masică pe axă sau ale căror dimensiuni depăşesc limitele admise
114633 „Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova”	- pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova
114634 „Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova a căror masă totală, sarcină masică pe axă sau ale căror dimensiuni depăşesc limitele admise”	- pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova a căror masă totală, sarcină masică pe axă sau ale căror dimensiuni depăşesc limitele admise
114635 „Taxa pentru folosirea zonei de protecţie a drumurilor din afara perimetrului localităţilor pentru efectuarea lucrărilor de construcţie şi montaj”	- pentru folosirea zonei de protecţie a drumurilor din afara perimetrului localităţilor pentru efectuarea lucrărilor de construcţie şi montaj

114636 „Taxa pentru folosirea zonei de protecţie a drumurilor din afara perimetrului localităţilor pentru amplasarea publicităţii exterioare”	- pentru folosirea zonei de protecţie a drumurilor din afara perimetrului localităţilor pentru amplasarea publicităţii exterioare
114637 „Taxa pentru folosirea zonei de protecţie a drumurilor din afara perimetrului localităţilor pentru amplasarea obiectivelor de prestare a serviciilor rutiere”	- pentru folosirea zonei de protecţie a drumurilor din afara perimetrului localităţilor pentru amplasarea publicităţii exterioare
114638 „Vinieta”	- vinieta
114640 „Plata obligatorie a producătorilor de produse vitivinicole”	Încasarea plăţii obligatorii a producătorilor de produse vitivinicole în monedă naţională
	Încasarea taxelor în monedă naţională:
115110 „Taxa vamală”	- vamale
115120 „Taxa specială”	- speciale
115610 „Taxa pentru efectuarea procedurilor vamale”	- pentru efectuarea procedurilor vamale
115620 „Taxa consulară”	- consulare
	Încasarea contribuţiilor în monedă naţională:
121100 „Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii virate de angajatori”	- de asigurări sociale de stat obligatorii virate de angajatori
121200 „Contribuţii individuale de asigurări sociale de stat obligatorii”	- individuale de asigurări sociale de stat obligatorii
121310 „Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de persoanele fizice ce îşi desfăşoară activitate pe cont propriu”	- de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de persoanele fizice ce îşi desfăşoară activitate pe cont propriu
121320 „Contribuţii de asigurări sociale de stat virate de persoanele fizice care au încheiat contract individual”	- de asigurări sociale de stat virate de persoanele fizice care au încheiat contract individual
121330 „Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii virate de titularii de patentă de întreprinzător”	- de asigurări sociale de stat obligatorii virate de titularii de patentă de întreprinzător
121340 „Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de persoanele fizice, proprietarii de terenuri agricole”	- de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de persoanele fizice, proprietarii de terenuri agricole
	Încasarea majorărilor de întîrziere calculată (penalitatea) în monedă naţională:
121410 „Majorarea de întîrziere (penalitatea) calculată pentru neachitarea în termen de către angajatori a contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii”	- pentru neachitarea în termen de către angajatori a contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii
121420 „Majorarea de întîrziere (penalitatea) calculată pentru neachitarea în termen a contribuţiilor individuale de asigurări sociale de stat obligatorii”	- pentru neachitarea în termen a contribuţiilor individuale de asigurări sociale de stat obligatori
	Încasarea primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în monedă naţională:
122100 „Prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în formă de contribuţie	- sub formă de contribuţie procentuală din salariu şi din alte recompense, achitate de angajatori şi angajaţi

procentuală la salariu şi din alte recompense, achitate de angajatori şi angajaţi”	
122200 „Prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în sumă fixă, achitate de persoane fizice cu reşedinţa sau domiciliul în Republica Moldova”	- în sumă fixă, achitate de persoane fizice cu reşedinţa sau domiciliul în Republica Moldova
	Încasarea granturilor curente primite de la guvernele altor state în monedă naţională:
131111 „Granturi curente primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului de stat”	- pentru susţinerea bugetului de stat
131112 „Granturi curente primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului local de nivelul II”	- pentru susţinerea bugetului local de nivelul 2
131113 „Granturi curente primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului local de nivelul I”	- pentru susţinerea bugetului local de nivelul 1
131121 „Granturi curente primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul de stat”	- pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul de stat
131122 „Granturi curente primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul II”	- pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul 2
131123 „Granturi curente primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul I”	- pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul 1
	Încasarea granturilor capitale primite de la guvernele altor state în monedă naţională:
131211 „Granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului de stat”	- pentru susţinerea bugetului de stat
131212 „Granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetul local de nivelul II”	- pentru susţinerea bugetul local de nivelul 2
131213 „Granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetul local de nivelul I”	- pentru susţinerea bugetul local de nivelul 1
131221 „Granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul de stat”	- pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul de stat
131222 „Granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul II”	- pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul 2
131223 „Granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul I”	- pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul 1

	Încasarea granturilor curente primite de la organizaţiile internaţionale în monedă naţională:
132111 „Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului de stat”	- pentru susţinerea bugetului de stat
132112 „Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului local de nivelul II”	- pentru susţinerea bugetului local de nivelul 2
132113 „Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului local de nivelul I”	- pentru susţinerea bugetului local de nivelul 1
132121 „Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul de stat”	- pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul de stat
132122 „Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul II”	- pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul 2
132123 „Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul I”	- pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul 1
	Încasarea granturilor capitale primite de la organizaţiile internaţionale în monedă naţională:
132211 „Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului de stat”	- pentru susţinerea bugetului de stat
132212 „Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului local de nivelul II”	- pentru susţinerea bugetului local de nivelul 2”
132213 „Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului local de nivelul I”	- pentru susţinerea bugetului local de nivelul 1”
132221 „Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul de stat”	- pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul de stat
132222 „Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul II”	- pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul 2”
132223 „Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul I”	- pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul 1”
	Dobînzi încasate la soldurile mijloacelor băneşti în monedă naţională:
141111 „Dobînzi încasate la soldurile mijloacelor bugetare la conturile bancare”	- la conturile bancare

141112 „Dobînzi încasate la soldurile mijloacelor băneşti la conturile bancare ale proiectelor finanţate din surse externe”	- la conturile bancare ale proiectelor finanţate din surse externe
141113 „Dobînzi încasate la soldurile mijloacelor băneşti la conturile bancare ale bugetului asigurărilor sociale de stat”	- la conturile bancare ale bugetului asigurărilor sociale de stat
141114 „Dobînzi încasate la soldurile mijloacelor băneşti la conturile bancare ale fondurilor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală”	- la conturile bancare ale fondurilor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală
141115 „Dobînzi încasate la soldurile mijloacelor băneşti la conturile bancare ale proiectelor finanţate din surse externe conform prevederilor acordurilor	- la conturile bancare ale proiectelor finanţate din surse externe conform prevederilor acordurilor
	Dobînzi încasate în monedă naţională:
141121 „Dobînzi încasate la soldurile mijloacelor bugetare la conturile depozitare bancare”	- la conturile depozitare bancare
141122 „Dobînzi încasate de la plasarea soldurilor mijloacelor băneşti ale bugetului asigurărilor sociale de stat la conturile depozitare bancare”	- de la plasarea mijloacelor excedentului bugetului asigurărilor sociale de stat la conturile depozitare bancare
141123 „Dobînzi încasate de la plasarea soldurilor mijloacelor băneşti ale fondurilor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală la conturile depozitare bancare”	- la soldurile mijloacelor băneşti la conturile depozitare ale fondurilor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală
141131 „Dobînzi încasate la valorile mobiliare de stat procurate din contul mijloacelor excedentului bugetului asigurărilor sociale de stat”	- la valorile mobiliare de stat procurate din contul mijloacelor excedentului bugetului asigurărilor sociale de stat
	Dobînzi şi alte plăţi încasate în monedă naţională:
141141 „Dobînzi şi alte plăţi încasate la împrumuturile acordate, împrumuturile recreditate şi mijloacele dezafectate de la buget pentru onorarea garanţiilor de stat”	- la împrumuturile acordate, împrumuturile recreditate şi mijloacele dezafectate de la buget pentru onorarea garanţiilor de stat
141151 „Dobînzi şi alte plăţi încasate la împrumuturile acordate de la bugetele de nivelul II şi bugetele de nivelul I”	- la împrumuturile acordate de la bugetele unităţilor administrativ-teritoriale de nivelul doi şi bugetul municipal Bălţi la bugetele de nivelul întîi
141152 „Dobînzi şi alte plăţi încasate la împrumuturile acordate şi împrumuturile recreditate bugetelor de alt nivel	la împrumuturile acordate şi împrumuturile recreditate bugetelor de alt nivel
141210 „Soldul profitului net al Băncii Naţionale a Moldovei”	Încasarea mijloacelor băneşti la contul Băncii Naţionale a Moldovei aferent soldului profitului net
	Încasarea dividendelor primite de la cota parte a proprietăţii publice în societăţile pe acţiuni în monedă naţională:
141221 „Dividende primite de la cota parte a proprietăţii publice în societăţile pe acţiuni în bugetul de stat”	- în bugetul de stat

141222 „Dividende primite de la cota parte a proprietăţii publice în societăţile pe acţiuni în bugetul local de nivelul II”	- în bugetul local de nivelul 2
141223 „Dividende primite de la cota parte a proprietăţii publice în societăţile pe acţiuni în bugetul local de nivelul I”	- în bugetul local de nivelul 1
	Încasarea defalcărilor de la profitul net al întreprinderilor de stat (municipale) în monedă naţională:
141231 „Defalcări de la profitul net al întreprinderilor de stat (municipale) în bugetul de stat”	- în bugetul de stat
141232 „Defalcări de la profitul net al întreprinderilor de stat (municipale) în bugetul local de nivelul II”	- în bugetul local de nivelul 2”
141233 „Defalcări de la profitul net al întreprinderilor de stat (municipale) în bugetul local de nivelul I”	- în bugetul local de nivelul 1”
	Încasarea arendei pentru resursele naturale în monedă naţională:
141511 „Arenda pentru resursele naturale încasată în bugetul de stat”	- în bugetul de stat
141512 „Arenda pentru resursele naturale încasată în bugetul local de nivelul II”	- în bugetul local de nivelul 2
141513 „Arenda pentru resursele naturale încasată în bugetul local de nivelul I”	- în bugetul local de nivelul 1
	Încasarea arendei în monedă naţională:
141521 „Arenda terenurilor cu destinaţie agricolă încasată în bugetul local de nivelul II”	- aferentă terenurilor cu destinaţie agricola încasată în bugetul local de nivelul II
141522 „Arenda terenurilor cu destinaţie agricolă încasată în bugetul local de nivelul I”	- aferentă terenurilor cu destinaţie agricola încasată în bugetul local de nivelul I
141531 „Arenda terenurilor cu altă destinaţie decît cea agricolă încasată în bugetul de stat”	- aferentă terenurilor cu altă destinaţie decît cea agricolă încasată în bugetul de stat
141532 „Arenda terenurilor cu altă destinaţie decît cea agricolă încasată în bugetul local de nivelul II”	- aferent terenurilor cu altă destinaţie decît cea agricolă încasată în bugetul local de nivelul II
141533“Arenda terenurilor cu altă destinaţie decît cea agricolă încasată în bugetul local de nivelul I”	- aferent terenurilor cu altă destinaţie decît cea agricolă încasată în bugetul local de nivelul I
	Încasarea taxei în monedă naţională:
142211 „Taxa de organizare a licitaţiilor şi loteriilor pe teritoriul unităţii administrativ-teritoriale”	- de organizare a licitaţiilor şi loteriilor pe teritoriul unităţii administrativ-teritoriale
142212 „Taxa de înregistrare a asociaţiilor obşteşti şi a mijloacelor mass-media încasată în bugetul local de nivelul II”	- de înregistrare a asociaţiilor obşteşti şi a mijloacelor mass-media încasată în bugetul local de nivelul 2
142213 „Taxa de înregistrare a asociaţiilor obşteşti şi a mijloacelor mass-media încasată în bugetul local de nivelul I”	- de înregistrare a asociaţiilor obşteşti şi a mijloacelor mass-media încasată în bugetul local de nivelul 1
	Încasarea plăţii în monedă naţională:

142214 „Plata pentru certificatele de urbanism şi autorizările de construire sau desfiinţare în bugetul local de nivelul II”	- pentru certificatele de urbanism şi autorizările de construire sau desfiinţare în bugetul local de nivelul 2
142215 „Plata pentru certificatele de urbanism şi autorizările de construire sau desfiinţare în bugetul local de nivelul I”	- pentru certificatele de urbanism şi autorizările de construire sau desfiinţare în bugetul local de nivelul 1
	Încasarea taxei în monedă naţională:
142216 „Taxa de la posesorii de cîini”	- de la posesorii de cîini
142217 „Taxa specială pentru asigurarea stabilităţii financiare”	- speciale pentru asigurarea stabilităţii financiare
142220 „Taxa de stat”	- de stat
	Încasarea de la vînzarea averii şi valutei confiscate în monedă naţională:
142231 „Încasările de la vînzarea averii şi valutei confiscate încasate în bugetul de stat”	- în bugetul de stat
142232 „Încasările de la vînzarea averii şi valutei confiscate încasate în bugetul local de nivelul II”	- în bugetul local de nivelul II
142233 „Încasările de la vînzarea averii şi valutei confiscate încasate în bugetul local de nivelul I”	- în bugetul local de nivelul I
	Încasarea plăţii în monedă naţională:
142241 „Plata lunară pentru prestarea serviciilor de telefonie mobilă”	- lunară pentru prestarea serviciilor de telefonie mobilă
142242 „Plata suplimentară obligatorie obţinută de la perfectarea şi eliberarea certificatului de înmatriculare a automobilului”	- suplimentară obligatorie obţinută de la perfectarea şi eliberarea certificatului de înmatriculare a automobilului
142243 „Mijloace încasate în legătură cu excluderea terenurilor din circuitul agricol”	Încasarea mijloacelor încasate în legătură cu excluderea terenurilor din circuitul agricol în monedă naţională
142244 „Taxa pentru eliberarea actelor permisive de către Agenţia Naţională de reglementare a Activităţilor Nucleare şi Radioactive”	Încasarea taxei pentru eliberarea actelor permisive de către Agenţia Naţională de reglementare a Activităţilor Nucleare şi Radioactive
142245 „Taxa la cumpărarea valutei străine de către persoanele fizice în casele de schimb valutar”	Încasarea taxei la cumpărarea valutei străine de către persoanele fizice în casele de schimb valutar în monedă naţională
142246 „Încasări din salariu net al executantului serviciului civil”	Încasarea din salariu net al executantului serviciului civil în monedă naţională
142247 „Plata de risc”	Încasarea plăţii de risc
142310 „Încasări de la prestarea serviciilor cu plată”	Încasarea de la prestarea serviciilor cu plată în monedă naţională
142320 „Plata pentru locaţiunea bunurilor patrimoniului public”	Încasarea plăţii pentru locaţiunea bunurilor patrimoniului public în monedă naţională
142330 „Taxa pentru închirierea manualelor”	Încasarea taxei pentru închirierea manualelor în monedă naţională
	Încasarea amenzilor şi sancţiunilor contravenţionale încasate în monedă naţională:

143110 „Amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în bugetul de stat”	- în bugetul de stat
143120 „Amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în bugetul local de nivelul II”	- în bugetul local de nivelul II”
143130 „Amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în bugetul local de nivelul I”	- în bugetul local de nivelul I
	Încasarea amenzilor în monedă naţională:
143210 „Amenzi aplicate de Inspectoratul naţional de patrulare”	- aplicate de Inspectoratul naţional de patrulare
143220 „Amenzi aplicate de secţiile de supraveghere şi control ale traficului rutier”	- aplicate de secţiile de supraveghere şi control ale traficului rutier
143230 „Amenzi aplicate de Inspectoratul naţional de patrulare pentru încălcarea traficului rutier constatate cu ajutorul mijloacelor audio-foto-video”	- aplicate de Inspectoratul naţional de patrulare pentru încălcarea traficului rutier constatate cu ajutorul mijloacelor audio-foto-video
143240 „Amenzi aplicate de subdiviziunile Inspectoratului General al Poliţiei pentru încălcarea traficului rutier constatate cu ajutorul mijloacelor audio-foto-video”	- aplicate de subdiviziunile Inspectoratului General al Poliţiei pentru încălcarea traficului rutier constatate cu ajutorul mijloacelor audio-foto-video
143311 „Amenzi aplicate de Inspecţia financiară încasate în bugetul de stat”	- aplicate de Inspecţia financiară încasate în bugetul de stat
143312 „Amenzi aplicate de Inspecţia financiară încasate în bugetul local de nivelul II”	- aplicate de Inspecţia financiară încasate în bugetul local de nivelul II
143321 „Amenzi aplicate conform Codului Fiscal de către organele Serviciul Fiscal de Stat încasate în bugetul de stat”	- aplicate conform Codului Fiscal de către organele Serviciul Fiscal de Stat încasate în bugetul de stat
143322 „Amenzi aplicate conform Codului Fiscal de către organele Serviciul Fiscal de Stat încasate în bugetul fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală”	- aplicate conform Codului Fiscal de către organele Serviciul Fiscal de Stat încasate în bugetul fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală
	Încasarea amenzilor contravenţionale în monedă naţională:
143323 „Amenzi contravenţionale aplicate de organele Serviciului Fiscal de Stat”	- aplicate de organele Serviciului Fiscal de Stat
143324 „Amenzi contravenţionale aplicate de organele Serviciului Fiscal de Stat pentru încălcarea termenelor de repatriere a mijloacelor materiale şi mijloacelor băneşti”	- aplicate de organele Serviciului Fiscal de Stat pentru încălcarea termenelor de repatriere a mijloacelor materiale şi mijloacelor băneşti
	Încasarea amenzilor în monedă naţională:
143325 „Amenzi aferente plăţilor la bugetul asigurărilor sociale de stat aplicate de organele Serviciului Fiscal de Stat”	- aferente plăţilor la bugetul asigurărilor sociale de stat aplicate de organele Serviciului Fiscal de Stat
143340 „Amenzi aplicate de organele Serviciului Vamal”	- aplicate de organele Serviciului Vamal
143350 „Amenzi aplicate de Poliţia de Frontieră”	- aplicate de Poliţia de Frontieră
143410 „Amenzi aplicate de Inspecţia de Stat în Construcţii”	- aplicate de Inspecţia de Stat în Construcţii

143420 „Amenzi aplicate de instanţele judecătoreşti în cauze administrative şi penale”	- aplicate de instanţele judecătoreşti în cauze administrative şi penale
143430 „Amenzi şi sancţiuni administrative aferente plăţilor la bugetul asigurărilor sociale de stat”	Încasarea amenzilor şi sancţiunilor administrative aferente plăţilor la bugetul asigurărilor sociale de stat în monedă naţională
	Încasarea amenzilor în monedă naţională:
143440 „Amenzi pentru nerespectarea regulilor transportului de călători, deteriorarea drumurilor auto, a construcţiilor şi utilajelor rutiere, a plantaţiilor aferente drumurilor”	- pentru nerespectarea regulilor transportului de călători, deteriorarea drumurilor auto, a construcţiilor şi utilajelor rutiere, a plantaţiilor aferente drumurilor
143450 „Amenzi aplicate de centrele de medicină preventivă”	- aplicate de centrele de medicină preventivă
143460 „Amenzi aplicate de Agenţia pentru protecţia consumatorului”	- aplicate de Agenţia pentru protecţia consumatorului
143470 „Amenzi aplicate pentru utilizarea muncii nedeclarate”	- aplicate pentru utilizarea muncii nedeclarate
143480 „Amenzi pentru nerepatrierea la termen a încasărilor valutare”	- aplicate pentru nerepatrierea la termen a încasărilor valutare
143491 „Alte amenzi şi sancţiuni pecuniare încasate în bugetul de stat”	Încasarea altor amenzi şi sancţiuni pecuniare în bugetul de stat
143492 „Alte amenzi şi sancţiuni pecuniare încasate în bugetul local de nivelul II”	Încasarea altor amenzi şi sancţiuni pecuniare în bugetul local de nivelul II
143493 „Alte amenzi şi sancţiuni pecuniare încasate în bugetul local de nivelul I”	Încasarea altor amenzi şi sancţiuni pecuniare în bugetul local de nivelul I
	Încasarea donaţiilor voluntare în monedă naţională:
144111 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susţinerea bugetului de stat”	- pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susţinerea bugetului de stat
144112 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul II”	- pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul II
144113 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul I”	- pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul I
144114 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne pentru autorităţile/instituţiile bugetare”	- pentru cheltuieli curente din surse interne pentru autorităţile/instituţiile bugetare
144121 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse externe pentru susţinerea bugetului de stat”	- pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susţinerea bugetului de stat
144122 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse externe pentru susţinerea bugetului local de nivelul II”	- pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susţinerea bugetului de stat local de nivelul II
144123 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse externe pentru susţinerea bugetului local de nivelul I”	- pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susţinerea bugetului de stat local de nivelul I

144124 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse externe pentru autorităţile/instituţiile bugetare”	- pentru cheltuieli curente din surse interne pentru autorităţile/instituţiile bugetare
144211 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru susţinerea bugetului de stat”	- pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru susţinerea bugetului de stat
144212 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul II”	- pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul II
144213 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul I”	- pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul I
144214 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru autorităţile/instituţiile bugetare”	- pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru autorităţile/instituţiile bugetare
144221 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru susţinerea bugetului de stat”	- pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru susţinerea bugetului de stat
144222 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru susţinerea bugetului local de nivelul II”	- pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru susţinerea bugetului local de nivelul II
144223 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru susţinerea bugetului local de nivelul I”	- pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru susţinerea bugetului local de nivelul I
144223 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru autorităţi/instituţii bugetare”	- pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru autorităţi/instituţii bugetare
	Încasarea altor venituri în monedă naţională:
145110 „Alte venituri încasate în bugetul de stat”	- în bugetul de stat
145120 „Alte venituri încasate în bugetul asigurărilor sociale de stat”	- în bugetul asigurărilor sociale de stat
145130 „Alte venituri încasate în fondul asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală”	- în fondul asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală
145141 „Alte venituri încasate în bugetele locale de nivelul II”	- în bugetele locale de nivelul II
145142 „Alte venituri încasate în bugetele locale de nivelul I”	- în bugetele locale de nivelul I
145150 „Alte venituri pentru proiecte finanţate din surse externe”	- pentru proiecte finanţate din surse externe
	Încasarea veniturilor neidentificate în monedă naţională:
145210 „Venituri neidentificate ale bugetului de stat”	- ale bugetului de stat
145220 „Venituri neidentificate ale bugetului asigurărilor sociale de stat”	- ale fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală
145230 „Venituri neidentificate ale fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală”	- ale fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală
145241 „Venituri neidentificate ale bugetelor locale de nivelul II”	- ale bugetelor locale de nivelul II

145242 „Venituri neidentificate ale bugetelor locale de nivelul I”	- ale bugetelor locale de nivelul I
	Încasarea veniturilor în monedă naţională:
149100 „Venituri din realizarea activelor de către instituţii”	- din realizarea activelor de către instituţii
149200 „Venituri de la active intrate cu titlu gratuit”	- de la active intrate cu titlu gratuit
149300 „Venituri din reevaluarea activelor (majorarea valorii)”	- din reevaluarea activelor (majorarea valorii)
149400 „Venituri excepţionale (Compensaţii primite pentru recuperarea pierderilor din evenimente excepţionale)”	- excepţionale (Compensaţii primite pentru recuperarea pierderilor din evenimente excepţionale)
149800 „Finanţare de la buget”	Încasarea finanţărilor de la buget în monedă naţională
149900 „Alte venituri ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”	Încasarea altor venituri ale autorităţilor/instituţiilor bugetare în monedă naţională
	Încasarea transferurilor curente în monedă naţională:
191111 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru învăţământul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar)”	- primite cu destinaţie speciala între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru învăţământul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar)
191112 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru asigurarea şi asistenţa socială”	- primite cu destinaţie speciala între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru asigurarea şi asistenţa specială
191113 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru şcoli sportive”	- primite cu destinaţie speciala între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru şcoli sportive
191114 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru alte competenţe delegate”	- primite cu destinaţie speciala între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru alte competenţe delegate
	Încasarea transferurilor capitale în monedă naţională:
191120 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”	- primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II
191131 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”	- primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II
191132 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”	- primite cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II

191140 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”	- primite cu destinaţie generala între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II
	Încasarea transferurilor curente în monedă naţională:
191211 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru învăţământul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar)”	- primite cu destinaţie speciala între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru învăţământul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar)
191212 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru asigurarea şi asistenţa socială”	- primite cu destinaţie speciala între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru asigurarea şi asistenţa specială
191213 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru şcolile sportive”	- primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru şcolile sportive
191214 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru alte competenţe delegate”	- primite cu destinaţie speciala între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru alte competenţe delegate
	Încasarea transferurilor capitale în monedă naţională:
191220 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”	- primite cu destinaţie speciala între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I
191231 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”	- primite cu destinaţie generala între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I
191232 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”	- primite cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I
191240 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”	- primite cu destinaţie generala între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I
	Încasarea transferurilor curente în monedă naţională:
191310 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II”	- primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II
191320 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II”	- primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II
191330 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II”	- primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II

191340 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II”	- primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II
191410 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I”	- primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I
191420 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor localele de nivelul I”	- primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor localele de nivelul I
191430 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I”	- primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I
191440 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I”	- primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I
	Încasarea transferurilor în monedă naţională:
192110 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”	Încasarea transferurilor curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat în monedă naţională
192120 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”	Încasarea transferurilor capitale primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat în monedă naţională
192130 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”	Încasarea transferurilor curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat în monedă naţională
192140 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”	Încasarea transferurilor capitale primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat în monedă naţională
192210 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”	Încasarea transferurilor curente primite cu destinaţie speciala între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală în monedă naţională
192220 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”	Încasarea transferurilor capitale primite cu destinaţie specială între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală în monedă naţională
192230 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”	Încasarea transferurilor curente primite cu destinaţie generala între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală în monedă naţională
192240 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetul de stat şi	Încasarea transferurilor capitale primite cu destinaţie generala între bugetul de stat şi

fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”	fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală în monedă naţională
192310 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul bugetului de stat”	Încasarea transferurilor curente primite cu destinaţie speciala intre instituţiile din cadrul bugetului de stat în monedă naţională
192320 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul bugetului de stat”	Încasarea transferurilor capitale primite cu destinaţie speciala intre instituţiile din cadrul bugetului de stat în monedă naţională
192330 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul bugetului de stat”	Încasarea transferurilor curente primite cu destinaţie generala intre instituţiile din cadrul bugetului de stat în monedă naţională
192340 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul bugetului de stat”	Încasarea transferurilor capitale primite cu destinaţie generala intre instituţiile din cadrul bugetului de stat în monedă naţională
193111 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
193112 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru învăţământul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar)”	Încasarea transferurilor curente primite cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru învăţământul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar)
193113 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru asigurarea şi asistenţa social”	Încasarea transferurilor curente primite cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru asigurarea şi asistenţa social
193114 Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru școlile sportive	Încasarea transferurilor curente primite cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru școlile sportive
193115 Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru alte competenţe delegate	Încasarea transferurilor curente primite cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru alte competenţe delegate
193120 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
193131 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională

193132 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I din cadrul acestei unităţi administrative-teritoriale”	Încasarea transferurilor curente primite cu destinaţie generală între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I din cadrul acestei unităţi administrative-teritoriale
193133 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I din cadrul acestei unităţi administrative-teritoriale”	Încasarea transferurilor curente primite cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I din cadrul acestei unităţi administrative-teritoriale
193141 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
193142 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I din cadrul acestei unităţi administrative-teritoriale”	Încasarea transferurilor capitale primite cu destinaţie generală între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I din cadrul acestei unităţi administrative-teritoriale
193210 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială în cadrul unui buget local de nivelul II”	Încasarea transferurilor curente primite cu destinaţie speciala în cadrul unui buget local de nivelul II în monedă naţională
193220 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială în cadrul unui buget local de nivelul II”	Încasarea transferurilor capitale primite cu destinaţie speciala în cadrul unui buget local de nivelul II în monedă naţională
193230 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală în cadrul unui buget local de nivelul II”	Încasarea transferurilor curente primite cu destinaţie generala în cadrul unui buget local de nivelul II în monedă naţională
193240 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală în cadrul unui buget local de nivelul II”	Încasarea transferurilor capitale primite cu destinaţie generala în cadrul unui buget local de nivelul II în monedă naţională
193310 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor primite cu destinaţie speciala intre bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
193320 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor capitale primite cu destinaţie speciala intre bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
193330 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor primite cu destinaţie generala intre bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
193340 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor capitale primite cu destinaţie generala intre bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
193410 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor	Încasarea transferurilor curente primite cu destinaţie speciala intre instituţiile bugetelor

locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	locale de nivelul 2 şi instituţiile bugetelor locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
193420 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor capitale primite cu destinaţie speciala intre instituţiile bugetelor locale de nivelul 2 şi instituţiile bugetelor locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
193430 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor curente primite cu destinaţie generala intre instituţiile bugetelor locale de nivelul 2 şi instituţiile bugetelor locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
193440 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor capitale primite cu destinaţie generala intre instituţiile bugetelor locale de nivelul 2 şi instituţiile bugetelor locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
193510 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”	Încasarea transferurilor curente primite cu destinaţie speciala intre instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul 2 în monedă naţională
193520 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”	Încasarea transferurilor capitale primite cu destinaţie speciala intre instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul 2 în monedă naţională
193530 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”	Încasarea transferurilor curente primite cu destinaţie generala intre instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul 2 în monedă naţională
193540 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”	Încasarea transferurilor capitale primite cu destinaţie generala intre instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul 2 în monedă naţională
193610 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor curente primite cu destinaţie speciala intre instituţiile bugetelor locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
193620 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor capitale primite cu destinaţie speciala intre instituţiile bugetelor locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
193630 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor curente primite cu destinaţie generala intre instituţiile bugetelor locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
193640 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor capitale primite cu destinaţie generala intre instituţiile bugetelor locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
193710 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”	Încasarea transferurilor primite cu destinaţie speciala intre instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul 1 în monedă naţională

193720 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”	Încasarea transferurilor capitale primite cu destinaţie speciala intre instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul 1 în monedă naţională
193730 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”	Încasarea transferurilor curente primite cu destinaţie generala intre instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul 1 în monedă naţională
193740 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”	Încasarea transferurilor capitale primite cu destinaţie generala intre instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul 1 în monedă naţională
194110 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor curente primite cu destinaţie speciala între bugetele locale de nivelul 2 şi bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
194120 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor în monedă naţională
194130 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor curente primite cu destinaţie generala între bugetele locale de nivelul 2 şi bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
194140 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor capitale primite cu destinaţie generala între bugetele locale de nivelul 2 şi bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
194210 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor curente primite cu destinaţie speciala între bugetele locale de nivelul 2 între unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
194220 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor capitale primite cu destinaţie speciala între bugetele locale de nivelul 2 între unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
194230 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor curente primite cu destinaţie generala între bugetele locale de nivelul 2 între unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
194240 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor capitale primite cu destinaţie generala între bugetele locale de nivelul 2 între unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
194310 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor curente primite cu destinaţie speciala intre bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
194320 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între bugetele locale de	Încasarea transferurilor capitale primite cu destinaţie speciala intre bugetele locale de

nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
194330 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor în monedă naţională
194340 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor în monedă naţională
194410 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor curente primite cu destinaţie speciala între bugetele locale de nivelul 2 şi bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
194420 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor capitale primite cu destinaţie speciala intre instituţiile bugetelor locale de nivelul 2 şi instituţiile bugetelor locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
194430 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor curente primite cu destinaţie generala intre instituţiile bugetelor locale de nivelul 2 şi instituţiile bugetelor locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
194440 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor capitale primite cu destinaţie generala intre instituţiile bugetelor locale de nivelul 2 şi instituţiile bugetelor locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
194510 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor curente primite cu destinaţie speciala între instituţiile bugetelor locale de nivelul 2 între unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
194520 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor capitale primite cu destinaţie speciala între instituţiile bugetelor locale de nivelul 2 între unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
194530 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor curente primite cu destinaţie generala între instituţiile bugetelor locale de nivelul 2 între unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
194540 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor capitale primite cu destinaţie generala între instituţiile bugetelor locale de nivelul 2 între unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
194610 „Transferuri curente primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor curente primite cu destinaţie speciala între instituţiile bugetelor locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
194620 „Transferuri capitale primite cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor	Încasarea transferurilor capitale primite cu destinaţie speciala între instituţiile bugetelor

locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
194630 „Transferuri curente primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor curente primite cu destinaţie generala între instituţiile bugetelor locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
194640 „Transferuri capitale primite cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	Încasarea transferurilor capitale primite cu destinaţie generala între instituţiile bugetelor locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale în monedă naţională
	Încasarea mijloacelor băneşti în monedă naţională:
351110 „Procurarea mărfurilor”	
413120 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat procurate pe piaţa primară”	- de la vînzarea valorilor mobiliare de stat procurate pe piaţa primară
413220 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat convertite”	- de la vînzarea valorilor mobiliare de stat convertite
415210 „Vînzarea pachetului de acţiuni”	- de la vînzarea pachetului de acţiuni
415220 „Vînzarea cotei părţi din capital social”	- de la vînzarea cotei părţi din capital social
415230 „Vînzarea pachetului de acţiuni în rezultatul privatizării”	- de la vînzarea pachetului de acţiuni în rezultatul privatizării
415240 „Vînzarea apartamentelor către cetăţeni”	- de la vînzarea apartamentelor către cetăţeni
419110 „Creanţe aferente decontărilor pe impozite şi taxe”	- aferente decontărilor pe impozite şi taxe
419120 „Creanţe aferente decontărilor pe contribuţii de asigurări sociale de stat”	- aferente decontărilor pe contribuţii de asigurări sociale de stat
419130 „Creanţe aferente decontărilor pe prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală”	- aferente decontărilor pe prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală
419190 „Alte creanţe aferente decontărilor cu bugetul public naţional”	- altor creanţe aferente decontărilor cu bugetul public naţional
419210 „Creanţe ale clienţilor din cadrul sistemului bugetar”	- ale clienţilor din cadrul sistemului bugetar
419220 „Creanţe ale clienţilor din afara sistemului bugetar”	- ale clienţilor din afara sistemului bugetar
	Încasarea mijloacelor băneşti în monedă naţională:
419310 „Avansuri acordate instituţiilor din cadrul sistemului bugetar”	- sub formă de avansuri acordate instituţiilor din cadrul sistemului bugetar
419320 „Avansuri acordate entităţilor din afara sistemului bugetar”	- sub formă de avansuri acordate entităţilor din afara sistemului bugetar
	Încasarea mijloacelor băneşti prin achitarea creanţelor în monedă naţională:
419410 „Creanţe aferente decontărilor pentru remunerarea muncii”	- aferente decontărilor pentru remunerarea muncii”
419420 „Creanţe aferente decontărilor personalului privind impozitele”	- aferente decontărilor personalului privind impozitele”

419430 „Creanţe aferente decontărilor personalului privind contribuţiile individuale de asigurări sociale de stat”	- aferente decontărilor personalului privind contribuţiile individuale de asigurări sociale de stat
419440 „Creanţe aferente decontărilor personalului privind primele de asigurare obligatorie de asistenţă medicală”	- aferente decontărilor personalului privind primele de asigurare obligatorie de asistenţă medicală
419450 „Creanţe aferente decontărilor cu membrii sindicatelor privind cotizaţiile de membru al sindicatului”	- aferente decontărilor cu membrii sindicatelor privind cotizaţiile de membru al sindicatului
419460 „Creanţe aferente decontărilor privind virările fără numerar în baza contractelor de asigurare benevolă”	- aferente decontărilor privind virările fără numerar în baza contractelor de asigurare benevolă
419470 „Creanţe aferente decontărilor privind titlurile executorii”	- aferente decontărilor privind titlurile executorii
419490 „Alte creanţe aferente decontărilor personalului privind retribuirea muncii”	Achitarea altor creanţe aferente decontărilor personalului privind retribuirea muncii în monedă naţională
	Încasarea mijloacelor băneşti prin achitarea creanţelor în monedă naţională:
419510 „Creanţe aferente decontărilor cu titularii de avans”	- aferente decontărilor cu titularii de avans
419520 „Creanţe aferente decontărilor cu personalul privind recuperarea daunei materiale şi lipsurilor”	- aferente decontărilor cu personalul privind recuperarea daunei materiale şi lipsurilor
419530 „Creanţe ale personalului privind alte operaţiuni”	- ale personalului privind alte operaţiuni
419610 „Creanţe aferente prestaţiilor de asigurări sociale”	- aferente prestaţiilor de asigurări sociale
419620 „Creanţe aferente prestaţiilor de asistenţă socială”	- aferente prestaţiilor de asistenţă socială
419630 „Creanţe aferente prestaţiilor sociale ale angajatorilor”	- aferente prestaţiilor sociale ale angajatorilor
419640 „Creanţe ale distribuitorilor de prestaţii (CNAS)”	- ale distribuitorilor de prestaţii (CNAS)
419710 „Creanţe privind bursele de studii studenţilor de peste hotarele Republicii Moldova”	- privind bursele de studii studenţilor de peste hotarele Republicii Moldova
419720 „Creanţe privind bursele de studii studenţilor autohtoni”	- privind bursele de studii studenţilor autohtoni
419730 „Creanţe privind bursele sociale studenţilor de peste hotarele Republicii Moldova”	- privind bursele sociale studenţilor de peste hotarele Republicii Moldova
419740 „Creanţe privind bursele sociale studenţilor autohtoni”	- privind bursele sociale studenţilor autohtoni
419790 „Creanţe privind alte plăţi asociate cu bursele”	- privind alte plăţi asociate cu bursele
419800 „Alte creanţe”	- a altor creanţe
	Încasarea mijloacelor băneşti la contul de depozit:
433110 „Depozite în Banca Naţională a Moldovei în monedă naţională”	- în Banca Naţională a Moldovei în monedă naţională

433210 „Depozite în bănci comerciale în monedă naţională”	- în bănci comerciale
434100 „Casa în monedă naţională”	Încasarea mijloacelor băneşti din casă instituţiei în monedă naţională
435100 „Sume în drum în monedă naţională”	Încasarea sumelor în drum în monedă naţională
436100 „Acreditive în monedă naţională”	- Încasarea acreditivelor în monedă naţională
	Înregistrarea creditelor acordate în monedă naţională:
441110 „Acordarea creditelor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”	- între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul 2”
441210 „Acordarea creditelor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”	- între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul 1
442110 „Acordarea creditelor între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”	- între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat
442210 „Acordarea creditelor între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”	- între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală
442310 „Acordarea creditelor în cadrul bugetului de stat”	- în cadrul bugetului de stat
443110 „Acordarea creditelor între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	- între bugetele locale de nivelul 2 şi bugetele locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale
443210 „Acordarea creditelor primite în cadrul unui buget local de nivelul I”	- primite în cadrul unui buget local de nivelul 1
444110 „Acordarea creditelor între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	- între bugetele locale de nivelul 2 şi bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale
444210 „Acordarea creditelor între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”	- între bugetele locale de nivelul 2 între unităţi administrativ-teritoriale
444310 „Acordarea creditelor între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	- între bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale
451310 „Acordare creditelor instituţiilor nefinanciare”	- instituţiilor nefinanciare
452410 „Acordare creditelor instituţiilor financiare”	- instituţiilor financiare
	Înregistrarea împrumuturilor recreditate în monedă naţională:
461110 „Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”	- între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul 2
461210 „Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”	- între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul 1
463110 „Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	- între bugetele locale de nivelul 2 şi bugetele locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale

463210 „Acordare împrumuturilor primite în cadrul unui buget local de nivelul I”	Înregistrarea împrumuturilor primite în cadrul unui buget local de nivelul 1 în monedă naţională:
	Înregistrarea împrumuturilor recreditate în monedă naţională:
464110 „Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	- între bugetele locale de nivelul 2 şi bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale
464210 „Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	- între bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale
464310 „Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”	- între bugetele locale de nivelul 2 între unităţi administrativ-teritoriale
471310 „Acordarea împrumuturilor recreditate instituţiilor nefinanciare”	- instituţiilor nefinanciare
472410 „Acordarea împrumuturilor recreditate instituţiilor financiare”	- instituţiilor financiare
	Încasarea mijloacelor băneşti în monedă naţională:
483200 „Vînzarea valorilor mobiliare procurate pe piaţa externă”	- din vînzarea valorilor mobiliare procurate pe piaţa externa
484820 „Restabilirea mijloacelor bugetare dezafectate pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturile externe”	Restabilirea mijloacelor bugetare dezafectate pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturile externe
	Înregistrarea creditelor acordate în monedă naţională:
495110 „Acordarea creditelor instituţiilor nefinanciare peste hotare”	- instituţiilor nefinanciare peste hotare
495210 „Acordarea creditelor instituţiilor financiare peste hotare”	- instituţiilor financiare peste hotare
	Încasarea mijloacelor băneşti în monedă naţională:
513110 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa primară"	- din vînzarea valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa primară
513210 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat convertite”	- din vînzarea valorilor mobiliare de stat convertite
513310 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social/acoperirea soldului debitar al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei”	- din vînzarea valorilor mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social/acoperirea soldului debitar al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei
513410 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat emise pentru asigurarea stabilităţii financiare”	- din vînzarea valorilor mobiliare de stat emise pentru asigurarea stabilităţii financiare
513510 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat emise în formă materializată”	- din vînzarea valorilor mobiliare de stat emise în formă materializată
514120 „Dezafectarea mijloacelor bugetare pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturi interne”	Dezafectarea mijloacelor bugetare pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturi interne
	Încasarea în monedă naţională:

518120 „Încasarea veniturilor generalizatoare”	- a veniturilor generalizatoare
518130 „Încasarea veniturilor generalizatoare de la CNAS”	- a veniturilor generalizatoare de la CNAS
518140 „Încasarea veniturilor generalizatoare de la CNAM”	- a veniturilor generalizatoare de la CNAM
518150 „Încasarea veniturilor generalizatoare la bugetele locale ca rezultat al transferurilor efectuate"	- a veniturilor generalizatoare la bugetele locale ca rezultat al transferurilor efectuate
518420 „Garanţia de participare la privatizarea patrimoniului public”	- a garanţiilor de participare la privatizarea patrimoniului public
518480 „Mijloace temporar intrate neidentificate ale instituţiilor”	- a mijloacelor temporar intrate neidentificate ale instituţiilor
518490 „Alte mijloace temporar intrate în posesia instituţiilor”	- a altor mijloace temporar intrate în posesia instituţiilor
518500 „Contribuţiile fiscale ale agenţilor economici amplasaţi în localităţile din stînga Nistrului şi municipiul Bender”	- a contribuţiilor fiscale ale agenţilor economici amplasaţi în localităţile din stînga Nistrului şi municipiul Bender
518710 „Mijloace băneşti colectate la conturile bugetului de stat şi virate la contul BASS”	- a mijloacelor băneşti colectate la conturile bugetului de stat şi virate la contul BASS
518720 „Mijloace băneşti colectate la conturile bugetului de stat şi virate la contul FAOAM”	- a mijloacelor băneşti colectate la conturile bugetului de stat şi virate la contul FAOAM
	Încasarea în monedă naţională:
518810 „Dobînda încasată spre redistribuire bugetului de stat”	- a dobînzei încasată spre redistribuire bugetului de stat
518820 „Dobînda încasată spre redistribuire bugetului local”	- a dobînzei încasată spre redistribuire bugetului local
518830 „Dobînda încasată spre redistribuire bugetului asigurărilor sociale de stat”	- a dobînzei încasată spre redistribuire bugetului asigurărilor sociale de stat
518840 „Dobînda încasată spre redistribuire bugetului fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală”	- a dobînzei încasată spre redistribuire bugetului fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală
518890 „Dobînda încasată spre redistribuire altor entităţi”	- a dobînzei încasată spre redistribuire altor entităţi
	Încasarea în monedă naţională:
519310 „Avansuri primite de la entităţi din sistemul bugetar”	- a avansurilor primite de la entităţi din sistemul bugetar
519320 „Avansuri primite de la entităţi din afara sistemului bugetar”	- a avansurilor primite de la entităţi din afara sistemului bugetar
519900 „Venituri anticipate”	- a veniturilor anticipate
541110 „Primirea împrumutului între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”	Primirea împrumutului între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul 2
541210 „Primirea împrumutului între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”	Primirea împrumutului între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul 1
542110 „Primirea împrumutului între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”	Primirea împrumutului între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat
542210 „Primirea împrumutului între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”	Primirea împrumutului între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală

542310 „Primirea împrumutului în cadrul bugetului de stat”	Primirea împrumutului în cadrul bugetului de stat
543110 „Primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	Primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul 2 şi bugetele locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale
543210 „Primirea împrumutului în cadrul unui buget local de nivelul I”	Primirea împrumutului în cadrul unui buget local de nivelul 1
544110 „Primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	Primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul 2 şi bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale
544210 „Primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”	Primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul 2 între unităţi administrativ-teritoriale
544310 „Primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	Primirea împrumutului între bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale
551110 „Primire împrumutului de la instituţiile nefinanciare”	Primire împrumutului de la instituţiile nefinanciare
552110 „Primire împrumutului de la instituţiile financiare”	Primire împrumutului de la instituţiile financiare
553110 „Primire împrumuturilor de la Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat”	Primire împrumuturilor de la Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat
554110 „Primirea altor împrumuturi”	Primirea altor împrumuturi
555110 „Primirea împrumutului din disponibilul mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor”	Primirea împrumutului din disponibilul mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor
561110 „Primirea împrumutului recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”	Primirea împrumutului recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul
561210 „Primirea împrumutului recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”	Primirea împrumutului recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul 1
563110 „Primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	Primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul 2 şi bugetele locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale
563210 „Primirea împrumutului în cadrul unui buget local de nivelul I”	Primirea împrumutului în cadrul unui buget local de nivelul 1
564110 „Primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	Primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul 2 şi bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale
564210 „Primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	Primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale
564310 „Primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”	Primirea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul 2 între unităţi administrativ-teritoriale

571110 „Primirea împrumutului recreditat de la instituţii nefinanciare”	Primirea împrumutului recreditat de la instituţii nefinanciare
572110 „Primirea împrumutului recreditat de la instituţii financiare”	Primirea împrumutului recreditat de la instituţii financiare
584820 „Dezafectarea mijloacelor bugetare pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturi de stat externe”	Dezafectarea mijloacelor bugetare pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturi de stat externe
588110 „Formarea altor împrumuturi externe”	Formarea altor împrumuturi externe
595110 „Primirea împrumuturilor externe de la alte state pentru susţinerea bugetară”	Primirea împrumuturilor externe de la alte state pentru susţinerea bugetară
595210 „Primirea împrumuturilor externe de la organizaţiile financiare internaţionale”	Primirea împrumuturilor externe de la organizaţiile financiare internaţionale
595310 „Primirea împrumuturilor externe pentru proiecte finanţate din surse externe de la alte state”	Primirea împrumuturilor externe pentru proiecte finanţate din surse externe de la alte state
595410 „Primirea împrumuturilor externe pentru proiecte finanţate din surse externe de la organizaţiile financiare internaţionale”	Primirea împrumuturilor externe pentru proiecte finanţate din surse externe de la organizaţiile financiare internaţionale
595910 „Primirea altor împrumuturi externe”	Primirea altor împrumuturi externe
611000 „Mijloace transmise/primite între Trezoreria de Stat şi trezoreriile regionale”	Mijloace primite de la Trezoreria de Stat de către trezoreriile regionale
612000 „Mijloace transmise/primite între Trezoreria de Stat şi autorităţi/instituţii bugetare”	Mijloace primite de la Trezoreria de Stat de către autorităţile/instituţiile bugetare
613000 „Mijloace transmise/primite în cadrul unei autorităţi/instituţii bugetare”	Mijloace primite în cadrul unei autorităţi/instituţii bugetare
614000 „Mijloace transmise/primite între diferite autorităţi/instituţii bugetare „	Mijloace primite între diferite autorităţi/instituţii bugetare
615000 „Mijloace transmise din solduri la începutul anului”	Mijloace primite din solduri la începutul anului
616000 „Mijloace transmise/primite în cadrul unei autorităţi/instituţii bugetare pentru mijloacele temporar intrate”	Mijloace primite în cadrul unei autorităţi/instituţii bugetare pentru mijloacele temporar intrate
619000 „Alte mijloace transmise/primite”	Alte mijloace primite
620000 „Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul bugetului asigurărilor sociale de stat”	Mijloace primite între conturi in cadrul bugetului asigurărilor sociale de stat
630000 „Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală”	Mijloace primite între conturi in cadrul fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală

Tabela 2B

Contul 431200 „Conturi curente în sistemul trezorerial în valută străină”
se debitează prin creditul următoarelor conturi:

Creditul conturilor	Conţinutul operaţiilor
	Încasarea impozitului pe venit în valută străină:

111110 „Impozit pe venitul reţinut din salariu”	- reţinut din salariu
111120 „Impozit pe venitul persoanelor fizice aferent declaraţiilor depuse”	- a persoanelor fizice aferent declaraţiilor depuse
111130 „Impozit pe venitul aferent operaţiunilor de predare în posesie şi/sau folosinţă a proprietăţii imobiliare”	- aferent operaţiunilor de predare în posesie şi/sau folosinţă a proprietăţii imobiliare
111210 „Impozit pe venitul obţinut din activitatea de întreprinzător”	- obţinut din activitatea de întreprinzător
111220 „Impozit pe venitul reţinut la sursa de plată”	- reţinut la sursa de plată
111230 „Impozit pe venit reţinut din suma dividendelor achitate şi veniturilor îndreptate fondatorilor – întreprinzătorilor individuali”	- reţinut din suma dividendelor achitate şi veniturilor îndreptate fondatorilor – întreprinzătorilor individuali
111240 „Impozit pe venitul din activitatea operaţională”	- din activitatea operaţională
	Încasarea impozitului funciar în valută străină:
113110 „Impozitul funciar pe terenurile cu destinaţie agricolă cu excepţia gospodăriilor ţărăneşti (de fermier)”	- pe terenurile cu destinaţie agricolă cu excepţia gospodăriilor ţărăneşti (de fermier):
113120 „Impozitul funciar pe terenurile cu destinaţie agricolă de la gospodăriile ţărăneşti (de fermier)”	- pe terenurile cu destinaţie agricolă de la gospodăriile ţărăneşti (de fermier):
113130 „Impozitul funciar pe terenurile cu altă destinaţie decît cea agricolă”	- pe terenurile cu altă destinaţie decît cea agricolă
113140 „Impozitul funciar încasat de la persoane fizice”	- de la persoane fizice
113150 „Impozitul funciar pe păşuni şi fîneţe”	- pe păşuni şi fîneţe
	Încasarea impozitului pe bunurile imobiliare în valută străină:
113210 „Impozitul pe bunurile imobiliare ale persoanelor juridice	- ale persoanelor juridice:
113220 „Impozitul pe bunurile imobiliare ale persoanelor fizice”	- ale persoanelor fizice:
113230 „Impozitul pe bunurile imobiliare achitat de către persoanele juridice şi fizice înregistrate în calitate de întreprinzător din valoarea estimată (de piaţă) a bunurilor imobiliare”	- achitat de către persoanele juridice şi fizice înregistrate în calitate de întreprinzător din valoarea estimată (de piaţă) a bunurilor imobiliare”
113240 „Impozitul pe bunurile imobiliare achitat de către persoanele fizice – cetăţeni din valoarea estimată (de piaţă) a bunurilor imobiliare”	- achitat de către persoanele fizice – cetăţeni din valoarea estimată (de piaţă) a bunurilor imobiliare:
113311 „Impozit privat încasat în bugetul de stat”	Încasarea în bugetul de stat impozitului privat în valută străină
113312 „Impozit privat încasat în bugetul local de nivelul II”	Încasarea în bugetul local de nivelul II impozitului privat în valută străină
113313 „Impozit privat încasat în bugetul local de nivelul I”	Încasarea în bugetul local de nivelul I impozitului privat în valută străină

114110 „Taxa pe valoarea adăugată la mărfurile produse şi serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova”	Încasarea taxei pe valoarea adăugată la mărfurile produse şi serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova în valută străină
114120 „Taxa pe valoarea adăugată la mărfurile importate”	Încasarea taxei pe valoarea adăugată la mărfurile importate în valută străină
	Încasarea accizelor în valută străină:
114211 „Accize la rachiu, lichioruri, divinuri şi alte băuturi spirtoase produse pe teritoriul Republicii Moldova”	- la rachiu, lichioruri, divinuri şi alte băuturi spirtoase produse pe teritoriul Republicii Moldova
114212 „Accize la rachiu, lichioruri, divinuri şi alte băuturi spirtoase importate”	- la rachiu, lichioruri, divinuri şi alte băuturi spirtoase importate
114213 „Accize la vinuri produse pe teritoriul Republicii Moldova”	- la vinuri produse pe teritoriul Republicii Moldova
114214 „Accize la vinuri importate”	- la vinuri importate
114215 „Accize la berea produsă pe teritoriul Republicii Moldova”	- la berea produsă pe teritoriul Republicii Moldova
114216 „Accize la berea importată”	- la berea importată
114221 „Accize la produsele din tutun produse pe teritoriul Republicii Moldova”	- la produsele din tutun produse pe teritoriul Republicii Moldova
114222 „Accize la produsele din tutun importate”	- la produsele din tutun importate
114232 „Accize la autoturismele importate”	- la autoturismele importate
114241 „Accize la produsele petroliere produse pe teritoriul Republicii Moldova”	- la produsele petroliere produse pe teritoriul Republicii Moldova
114242 „Accize la produsele petroliere importate”	- la produsele petroliere importate
114252 „Accize la gazele lichefiate importante”	- la gazele lichefiate importante
114261 „Accize la bijuterii (inclusiv bijuterii cu briliante) produse pe teritoriul Republicii Moldova”	- la bijuterii (inclusiv bijuterii cu briliante) produse pe teritoriul Republicii Moldova
114262 „Accize la bijuterii (inclusiv bijuterii cu briliante) importate”	- la bijuterii (inclusiv bijuterii cu briliante) importate
114271 „Accize la alte mărfuri produse pe teritoriul Republicii Moldova”	- la alte mărfuri produse pe teritoriul Republicii Moldova
114272 „Accize la alte mărfuri importate”	- la alte mărfuri importate
	Încasarea taxelor în valută străină:
114411 „Taxa de piaţă”	- de piaţă
114412 „Taxa pentru amenajarea teritoriului”	- pentru amenajarea teritoriului
114413 „Taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe teritoriul municipiilor, oraşelor şi satelor (comunelor)”	- pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe teritoriul municipiilor, oraşelor şi satelor (comunelor)
114414 „Taxa de plasare (amplasare) a publicităţii (reclamei)”	- de plasare (amplasare) a publicităţii (reclamei)
114415 „Taxa pentru dispozitivele publicitare”	- pentru dispozitivele publicitare
114416 „Taxa pentru parcare”	- pentru parcare
114417 „Taxa pentru parcaj”	- pentru parcaj

114418 „Taxa pentru unităţile comerciale şi/sau de prestări servicii”	- pentru unităţile comerciale şi/sau de prestări servicii
114421 „Taxa pentru cazare”	- pentru cazare
114422 „Taxa balneară”	- balneare
114423 „Taxa pentru aplicarea simbolicii locale”	- pentru aplicarea simbolicii
114424 „Taxa pentru efectuarea expertizei ecologice”	- pentru efectuarea expertizei ecologice
114425 „Taxa de la investitori sau proprietarii construcţiilor pentru elaborarea documentelor normative în construcţie”	- de la investitori sau proprietarii construcţiilor pentru elaborarea documentelor normative în construcţie
114426 „Taxa pentru salubrizare”	- pentru salubrizare
114521 „Taxa de licenţă pentru anumite genuri de activitate”	- de licenţă pentru anumite genuri de activitate
114522 „Taxa pentru patenta de întreprinzător”	- pentru patenta de întreprinzător
114523 „Taxa pentru eliberarea autorizaţiilor de deschidere şi prelungire a activităţii reprezentanţelor, firmelor, băncilor, organizaţiilor străine”	- pentru eliberarea autorizaţiilor de deschidere şi prelungire a activităţii reprezentanţelor, firmelor, băncilor, organizaţiilor străine
114524 „Taxa pentru comercializarea gazelor naturale destinate utilizării în calitate de carburanţi pentru unitate de transport auto”	- pentru comercializarea gazelor naturale destinate utilizării în calitate de carburanţi pentru unitate de transport auto
114525 „Taxa de eliberare a autorizaţiilor pentru transporturi rutiere internaţionale”	- de eliberare a autorizaţiilor pentru transporturi rutiere internaţionale
	Încasarea plăţilor în valută străină:
114531 „Plăţi pentru emisiile de poluanţi din sursele mobile care folosesc benzină (etilată, neetilată), carburant pentru motoare de avion sau motorină”	- pentru emisiile de poluanţi din sursele mobile care folosesc benzină (etilată, neetilată), carburant pentru motoare de avion sau motorină
114532 „Plată pentru mărfurile care în procesul utilizării cauzează poluarea mediului”	- pentru mărfurile care în procesul utilizării cauzează poluarea mediului
114533 „Plăţi pentru poluarea mediului în limitele normativelor stabilite”	- pentru poluarea mediului în limitele normativelor stabilite
114539 „Alte plăţi aferente poluării mediului”	- altor plăţi aferente poluării mediului
	Încasarea taxelor în valută străină:
114611 „Taxa pentru apă”	- pentru apă
114612 „Taxa pentru extragerea mineralelor utile”	- pentru extragerea mineralelor utile
114613 „Taxa pentru lemnul eliberat pe picior”	- pentru lemnul eliberat pe picior
114621 „Taxa pentru efectuarea prospecţiunilor geologice”	- pentru efectuarea prospecţiunilor geologice
114622 „Taxa pentru efectuarea explorărilor geologice”	- pentru efectuarea explorărilor geologice
114623 „Taxa pentru folosirea spaţiilor subterane în scopul construcţiei obiectivelor	- pentru folosirea spaţiilor subterane în scopul construcţiei obiectivelor subterane,

subterane, altele decît cele destinate extracţiei mineralelor utile”	altele decît cele destinate extracţiei mineralelor utile
114624 „Taxa pentru exploatarea construcţiilor subterane în scopul desfăşurării activităţii de întreprinzător, altele decît cele destinate extracţiei mineralelor utile”	- pentru exploatarea construcţiilor subterane în scopul desfăşurării activităţii de întreprinzător, altele decît cele destinate extracţiei mineralelor utile
114631 „Taxa pentru folosirea drumurilor Republicii Moldova de către autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova”	- pentru folosirea drumurilor Republicii Moldova de către autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova
114632 „Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova a căror masă totală, sarcină masică pe axă sau ale căror dimensiuni depăşesc limitele admise”	- pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova a căror masă totală, sarcină masică pe axă sau ale căror dimensiuni depăşesc limitele admise
114633 „Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova”	- pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova
114634 „Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova a căror masă totală, sarcină masică pe axă sau ale căror dimensiuni depăşesc limitele admise”	- pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova a căror masă totală, sarcină masică pe axă sau ale căror dimensiuni depăşesc limitele admise
114635 „Taxa pentru folosirea zonei de protecţie a drumurilor din afara perimetrului localităţilor pentru efectuarea lucrărilor de construcţie şi montaj”	- pentru folosirea zonei de protecţie a drumurilor din afara perimetrului localităţilor pentru efectuarea lucrărilor de construcţie şi montaj
114636 „Taxa pentru folosirea zonei de protecţie a drumurilor din afara perimetrului localităţilor pentru amplasarea publicităţii exterioare”	- pentru folosirea zonei de protecţie a drumurilor din afara perimetrului localităţilor pentru amplasarea publicităţii exterioare
114637 „Taxa pentru folosirea zonei de protecţie a drumurilor din afara perimetrului localităţilor pentru amplasarea obiectivelor de prestare a serviciilor rutiere”	- pentru folosirea zonei de protecţie a drumurilor din afara perimetrului localităţilor pentru amplasarea obiectivelor de prestare a serviciilor rutiere
114638 „Vinieta”	- vinieta
114640 „Plata obligatorie a producătorilor de produse vitivinicole”	Încasarea plăţii obligatorii a producătorilor de produse vitivinicole în valută străină
	Încasarea taxelor în valută străină:
115110 „Taxa vamală”	- vamale
115120 „Taxa specială”	- speciale
115610 „Taxa pentru efectuarea procedurilor vamale”	- pentru efectuarea procedurilor vamale
115620 „Taxa consulară”	- consulare
	Încasarea contribuţiilor în valută străină:
121100 „Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii virate de angajatori”	- de asigurări sociale de stat obligatorii virate de angajatori
121200 „Contribuţii individuale de asigurări sociale de stat obligatorii”	- individuale de asigurări sociale de stat obligatorii
121310 „Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de persoanele fizice ce îşi desfăşoară activitate pe cont propriu”	- de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de persoanele fizice ce îşi desfăşoară activitate pe cont propriu

121320 „Contribuţii de asigurări sociale de stat virate de persoanele fizice care au încheiat contract individual”	- de asigurări sociale de stat virate de persoanele fizice care au încheiat contract individual
121330 „Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii virate de titularii de patentă de întreprinzător”	- de asigurări sociale de stat obligatorii virate de titularii de patentă de întreprinzător
121340 „Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de persoanele fizice, proprietarii de terenuri agricole”	- de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de persoanele fizice, proprietarii de terenuri agricole
	Încasarea majorărilor de întîrziere (penalitatea) calculată în valută străină:
121410 „Majorarea de întîrziere (penalitatea) calculată pentru neachitarea în termen de către angajatori a contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii”	- pentru neachitarea în termen de către angajatori a contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii
121420 „Majorarea de întîrziere (penalitatea) calculată pentru neachitarea în termen a contribuţiilor individuale de asigurări sociale de stat obligatorii”	- pentru neachitarea în termen a contribuţiilor individuale de asigurări sociale de stat obligatori
	Încasarea primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în valută străină:
122100 „Prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală sub formă de contribuţie procentuală din salariu şi din alte recompense, achitate de angajatori şi angajaţi”	- sub formă de contribuţie procentuală din salariu şi din alte recompense, achitate de angajatori şi angajaţi
122200 „Prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în sumă fixă, achitate de persoane fizice cu reşedinţa sau domiciliul în Republica Moldova”	- în sumă fixă, achitate de persoane fizice cu reşedinţa sau domiciliul în Republica Moldova
	Încasarea granturilor curente primite de la guvernele altor state în valută străină:
131111 „Granturi curente primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului de stat”	- pentru susţinerea bugetului de stat
131112 „Granturi curente primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului local de nivelul II”	- pentru susţinerea bugetului local de nivelul 2
131113 „Granturi curente primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului local de nivelul I”	- pentru susţinerea bugetului local de nivelul 1
131121 „Granturi curente primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul de stat”	- pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul de stat
131122 „Granturi curente primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul II”	- pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul 2
131123 „Granturi curente primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul I”	- pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul 1

	Încasarea granturilor capitale primite de la guvernele altor state în valută străină:
131211 „Granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetului de stat”	- pentru susţinerea bugetului de stat
131212 „Granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetul local de nivelul II”	- pentru susţinerea bugetul local de nivelul 2
131213 „Granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru susţinerea bugetul local de nivelul I”	- pentru susţinerea bugetul local de nivelul 1
131221 „Granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul de stat”	- pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul de stat
131222 „Granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul II”	- pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul 2
131223 „Granturi capitale primite de la guvernele altor state pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul I”	- pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul 1
	Încasarea granturilor curente primite de la organizaţiile internaţionale în valută străină:
132111 „Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului de stat”	- pentru susţinerea bugetului de stat
132112 „Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului local de nivelul II”	- pentru susţinerea bugetului local de nivelul 2
132113 „Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului local de nivelul I”	- pentru susţinerea bugetului local de nivelul 1
132121 „Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul de stat”	- pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul de stat
132122 „Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul II”	- pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul 2
132123 „Granturi curente primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul I”	- pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul 1
	Încasarea granturilor capitale primite de la organizaţiile internaţionale în valută străină:
132211 „Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului de stat”	- pentru susţinerea bugetului de stat

132212 „Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului local de nivelul II”	- pentru susţinerea bugetului local de nivelul 2
132213 „Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru susţinerea bugetului local de nivelul I”	- pentru susţinerea bugetului local de nivelul 1
132221 „Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul de stat”	- pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetului de stat
132222 „Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul II”	- pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul 2
132223 „Granturi capitale primite de la organizaţiile internaţionale pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul I”	- pentru proiecte finanţate din surse externe pentru bugetul local de nivelul 1
	Dobînzi încasate la soldurile mijloacelor băneşti în valută străină:
141111 „Dobînzi încasate la soldurile mijloacelor bugetare la conturile bancare”	- la conturile bancare
141112 „Dobînzi încasate la soldurile mijloacelor băneşti la conturile bancare ale proiectelor finanţate din surse externe”	- la conturile bancare ale proiectelor finanţate din surse externe
141113 „Dobînzi încasate la soldurile mijloacelor băneşti la conturile bancare ale bugetului asigurărilor sociale de stat”	- la conturile bancare ale bugetului asigurărilor sociale de stat
141114 „Dobînzi încasate la soldurile mijloacelor băneşti la conturile bancare ale fondurilor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală”	- la conturile bancare ale fondurilor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală
141115 „Dobînzi încasate la soldurile mijloacelor băneşti la conturile bancare ale proiectelor finanţate din surse externe conform prevederilor acordurilor”	- la conturile bancare ale proiectelor finanţate din surse externe conform prevederilor acordurilor
141121 „Dobînzi încasate la soldurile mijloacelor bugetare la conturile depozitare bancare”	- la conturile depozitare bancare
	Dobînzi încasate în valută străină:
141122 „Dobînzi încasate de la plasarea mijloacelor băneşti ale bugetului asigurărilor sociale de stat la conturile depozitare bancare”	- de la plasarea mijloacelor excedentului bugetului asigurărilor sociale de stat la conturile depozitare bancare
141123 „Dobînzi încasate de la plasarea soldurilor mijloacelor băneşti ale fondurilor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală la conturile depozitare bancare”	- la soldurile mijloacelor băneşti la conturile depozitare ale fondurilor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală
141131 „Dobînzi încasate la valorile mobiliare de stat procurate din contul mijloacelor excedentului bugetului asigurărilor sociale de stat”	- la valorile mobiliare de stat procurate din contul mijloacelor excedentului bugetului asigurărilor sociale de stat

	Dobînzi şi alte plăţi încasate în valută străină:
141141 „Dobînzi şi alte plăţi încasate la împrumuturile acordate, împrumuturile recreditate şi mijloacele dezafectate de la buget pentru onorarea garanţiilor de stat”	- la împrumuturile acordate, împrumuturile recreditate şi mijloacele dezafectate de la buget pentru onorarea garanţiilor de stat
141151 „Dobînzi şi alte plăţi încasate la împrumuturile acordate de la bugetele de nivelul II la bugetele de nivelul I”	- la împrumuturile acordate de la bugetele de nivelul II la bugetele de nivelul I
141152 „Dobînzi şi alte plăţi încasate la împrumuturile acordate şi împrumuturile recreditate bugetelor de alt nivel	la împrumuturile acordate şi împrumuturile recreditate bugetelor de alt nivel
141210 „Soldul profitului net al Băncii Naţionale a Moldovei”	
	Încasarea dividendelor primite de la cota parte a proprietăţii publice în societăţile pe acţiuni în valută străină:
141221 „Dividende primite de la cota parte a proprietăţii publice în societăţile pe acţiuni în bugetul de stat”	- în bugetul de stat
141222 „Dividende primite de la cota parte a proprietăţii publice în societăţile pe acţiuni în bugetul local de nivelul II”	- în bugetul local de nivelul 2
141223 „Dividende primite de la cota parte a proprietăţii publice în societăţile pe acţiuni în bugetul local de nivelul I”	- în bugetul local de nivelul 1
	Încasarea defalcărilor de la profitul net al întreprinderilor de stat (municipale) în valută străină:
141231 „Defalcări de la profitul net al întreprinderilor de stat (municipale) în bugetul de stat”	- în bugetul de stat
141232 „Defalcări de la profitul net al întreprinderilor de stat (municipale) în bugetul local de nivelul II”	- în bugetul local de nivelul 2
141233 „Defalcări de la profitul net al întreprinderilor de stat (municipale) în bugetul local de nivelul I”	- în bugetul local de nivelul 1
	Încasarea arendei pentru resursele naturale în valută străină:
141511 „Arenda pentru resursele naturale încasată în bugetul de stat”	- în bugetul de stat
141512 „Arenda pentru resursele naturale încasată în bugetul local de nivelul II”	- în bugetul local de nivelul 2
141513 „Arenda pentru resursele naturale încasată în bugetul local de nivelul I”	- în bugetul local de nivelul 1
	Încasarea arendei în valută străină:
141521 „Arenda terenurilor cu destinaţie agricolă încasată în bugetul local de nivelul II”	- aferentă terenurilor cu destinaţie agricolă încasată în bugetul local de nivelul II

141522 „Arenda terenurilor cu destinaţie agricolă încasată în bugetul local de nivelul I”	- aferentă terenurilor cu destinaţie agricolă încasată în bugetul local de nivelul I
141531 „Arenda terenurilor cu altă destinaţie decît cea agricolă încasată în bugetul de stat”	- aferentă terenurilor cu altă destinaţie decît cea agricolă încasată în bugetul de stat
141532 „Arenda terenurilor cu altă destinaţie decît cea agricolă încasată în bugetul local de nivelul II”	- aferent terenurilor cu altă destinaţie decît cea agricolă încasată în bugetul local de nivelul II
141533 „Arenda terenurilor cu altă destinaţie decît cea agricolă încasată în bugetul local de nivelul I”	- aferent terenurilor cu altă destinaţie decît cea agricolă încasată în bugetul local de nivelul I
	Încasarea taxei în valută străină:
142211 „Taxa de organizare a licitaţiilor şi loteriilor pe teritoriul unităţii administrativ-teritoriale”	- de organizare a licitaţiilor şi loteriilor pe teritoriul unităţii administrativ-teritoriale
142212 „Taxa de înregistrare a asociaţiilor obşteşti şi a mijloacelor mass-media încasată în bugetul local de nivelul II”	- de înregistrare a asociaţiilor obşteşti şi a mijloacelor mass-media încasată în bugetul local de nivelul 2
142213 „Taxa de înregistrare a asociaţiilor obşteşti şi a mijloacelor mass-media încasată în bugetul local de nivelul I”	- de înregistrare a asociaţiilor obşteşti şi a mijloacelor mass-media încasată în bugetul local de nivelul 1
	Încasarea plăţii în valută străină:
142214 „Plata pentru certificatele de urbanism şi autorizările de construire sau desfiinţare în bugetul local de nivelul II”	- pentru certificatele de urbanism şi autorizările de construire sau desfiinţare în bugetul local de nivelul 2
142215 „Plata pentru certificatele de urbanism şi autorizările de construire sau desfiinţare în bugetul local de nivelul I”	- pentru certificatele de urbanism şi autorizările de construire sau desfiinţare în bugetul local de nivelul 1
	Încasarea taxei în valută străină:
142216 „Taxa de la posesorii de cîini”	- de la posesorii de cîini
142217 „Taxa specială pentru asigurarea stabilităţii financiare”	- speciale pentru asigurarea stabilităţii financiare
142220 „Taxa de stat”	- de stat
142231 „Încasările de la vînzarea averii şi valutei confiscate încasate în bugetul de stat”	- de la vînzarea averii şi valutei confiscate încasate în bugetul de stat
142232 „Încasările de la vînzarea averii şi valutei confiscate încasate în bugetul local de nivelul II”	- de la vînzarea averii şi valutei confiscate încasate în bugetul local de nivelul II
142233 „Încasările de la vînzarea averii şi valutei confiscate încasate în bugetul local de nivelul I”	- de la vînzarea averii şi valutei confiscate încasate în bugetul local de nivelul I
	Încasarea plăţii în valută străină:
142241 „Plata lunară pentru prestarea serviciilor de telefonie mobilă”	- lunară pentru prestarea serviciilor de telefonie mobilă
142242 „Plata suplimentară obligatorie obţinută de la perfectarea şi eliberarea certificatului de înmatriculare a automobilului”	- suplimentară obligatorie obţinută de la perfectarea şi eliberarea certificatului de înmatriculare a automobilului
142243 „Mijloace încasate în legătură cu excluderea terenurilor din circuitul agricol”	Încasarea mijloacelor încasate în legătură cu excluderea terenurilor din circuitul agricol în valută străină

142244 „Taxa pentru eliberarea actelor permisive de către Agenţia Naţională de reglementare a Activităţilor Nucleare şi Radioactive”	Încasarea taxei pentru eliberarea actelor permisive de către Agenţia Naţională de reglementare a Activităţilor Nucleare şi Radioactive
142245 „Taxa la cumpărarea valutei străine de către persoanele fizice în casele de schimb valutar”	Încasarea taxei la cumpărarea valutei străine de către persoanele fizice în casele de schimb valutar în valută străină
142246 „Încasări din salariu net al executantului serviciului civil”	Încasarea din salariu net al executantului serviciului civil
142247 „Plata de risc”	Încasarea plăţii de risc în valută străină
142310 „Încasări de la prestarea serviciilor cu plată”	Încasarea de la prestarea serviciilor cu plată în valută străină
142320 „Plata pentru locaţiunea bunurilor patrimoniului public”	Încasarea plăţii pentru locaţiunea bunurilor patrimoniului public în valută străină
142330 „Taxa pentru închirierea manualelor”	Încasarea taxei pentru închirierea manualelor în valută străină
	Încasarea amenzilor şi sancţiunilor contravenţionale încasate în valută străină:
143110 „Amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în bugetul de stat”	- în bugetul de stat
143120 „Amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în bugetul local de nivelul II”	- în bugetul local de nivelul 2”
143130 „Amenzi şi sancţiuni contravenţionale încasate în bugetul local de nivelul I”	- în bugetul local de nivelul 1
	Încasarea amenzilor în valută străină:
143210 „Amenzi aplicate de Inspectoratul naţional de patrulare”	- aplicate de Inspectoratul naţional de patrulare
143220 „Amenzi aplicate de secţiile de supraveghere şi control ale traficului rutier”	- aplicate de secţiile de supraveghere şi control ale traficului rutier
143230 „Amenzi aplicate de Inspectoratul naţional de patrulare pentru încălcarea traficului rutier constatate cu ajutorul mijloacelor audio-foto-video”	- aplicate de Inspectoratul naţional de patrulare pentru încălcarea traficului rutier constatate cu ajutorul mijloacelor audio-foto-video
143240 „Amenzi aplicate de subdiviziunile Inspectoratului General al Poliţiei pentru încălcarea traficului rutier constatate cu ajutorul mijloacelor audio-foto-video”	- aplicate de subdiviziunile Inspectoratului General al Poliţiei pentru încălcarea traficului rutier constatate cu ajutorul mijloacelor audio-foto-video
143311 „Amenzi aplicate de Inspecţia financiară încasate în bugetul de stat”	- aplicate de Inspecţia financiară încasate în bugetul de stat
143312 „Amenzi aplicate de Inspecţia financiară încasate în bugetul local de nivelul II”	- aplicate de Inspecţia financiară încasate în bugetul local de nivelul II
143321 „Amenzi aplicate conform Codului Fiscal de către organele Serviciul Fiscal de Stat încasate în bugetul de stat”	- aplicate conform Codului Fiscal de către organele Serviciul Fiscal de Stat încasate în bugetul de stat
143322 „Amenzi aplicate conform Codului Fiscal de către organele Serviciul Fiscal de Stat încasate în bugetul fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală”	- aplicate conform Codului Fiscal de către organele Serviciul Fiscal de Stat încasate în bugetul fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală

	Încasarea amenzilor contravenţionale în valută străină:
143323 „Amenzi contravenţionale aplicate de organele Serviciului Fiscal de Stat”	- aplicate de organele Serviciului Fiscal de Stat
143324 „Amenzi contravenţionale aplicate de organele Serviciului Fiscal de Stat pentru încălcarea termenelor de repatriere a mijloacelor materiale şi mijloacelor băneşti”	- aplicate de organele Serviciului Fiscal de Stat pentru încălcarea termenelor de repatriere a mijloacelor materiale şi mijloacelor băneşti
	Încasarea amenzilor în valută străină:
143325 „Amenzi aferente plăţilor la bugetul asigurărilor sociale de stat aplicate de organele Serviciului Fiscal de Stat”	- aferente plăţilor la bugetul asigurărilor sociale de stat aplicate de organele Serviciului Fiscal de Stat
143340 „Amenzi aplicate de organele Serviciului Vamal”	- aplicate de organele Serviciului Vamal
143350 „Amenzi aplicate de Poliţia de Frontieră”	- aplicate de Poliţia de Frontieră
143410 „Amenzi aplicate de Inspecţia de Stat în Construcţii”	- aplicate de Inspecţia de Stat în Construcţii
143420 „Amenzi aplicate de instanţele judecătoreşti în cauze administrative şi penale”	- aplicate de instanţele judecătoreşti în cauze administrative şi penale
143430 „Amenzi şi sancţiuni administrative aferente plăţilor la bugetul asigurărilor sociale de stat”	Încasarea amenzilor şi sancţiunilor administrative aferente plăţilor la bugetul asigurărilor sociale de stat în valută străină
	Încasarea amenzilor în valută străină:
143440 „Amenzi pentru nerespectarea regulilor transportului de călători, deteriorarea drumurilor auto, a construcţiilor şi utilajelor rutiere, a plantaţiilor aferente drumurilor”	- pentru nerespectarea regulilor transportului de călători, deteriorarea drumurilor auto, a construcţiilor şi utilajelor rutiere, a plantaţiilor aferente drumurilor
143450 „Amenzi aplicate de centrele de medicină preventivă”	- aplicate de centrele de medicină preventivă
143460 „Amenzi aplicate de Agenţia pentru protecţia consumatorului”	- aplicate de Agenţia pentru protecţia consumatorului
143470 „Amenzi pentru nerepatrierea la termen a încasărilor valutare”	- aplicate pentru utilizarea muncii nedeclarate
143480 „Amenzi aplicate pentru utilizarea muncii nedeclarate”	- aplicate pentru nerepatrierea la termen a încasărilor valutare
143491 „Alte amenzi şi sancţiuni pecuniare încasate în bugetul de stat”	Încasarea altor amenzi şi sancţiuni pecuniare în bugetul de stat
143492 „Alte amenzi şi sancţiuni pecuniare încasate în bugetul local de nivelul II”	Încasarea altor amenzi şi sancţiuni pecuniare în bugetul local de nivelul II
143493 „Alte amenzi şi sancţiuni pecuniare încasate în bugetul local de nivelul I”	Încasarea altor amenzi şi sancţiuni pecuniare în bugetul local de nivelul I
	Încasarea donaţiilor voluntare în valută străină:
144111 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susţinerea bugetului de stat”	- pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susţinerea bugetului de stat

144112 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul II”	- pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul 2
144113 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul I”	- pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul 1
144114 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne pentru autorităţile/instituţiile bugetare”	- pentru cheltuieli curente din surse interne pentru autorităţile/instituţiile bugetare
144121 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse externe pentru susţinerea bugetului de stat”	- pentru cheltuieli curente din surse externe pentru susţinerea bugetului de stat
144122 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse externe pentru susţinerea bugetului local de nivelul II”	- pentru cheltuieli curente din surse externe pentru susţinerea bugetului local de nivelul II
144123 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse externe pentru susţinerea bugetului local de nivelul I”	- pentru cheltuieli curente din surse externe pentru susţinerea bugetului local de nivelul I
144124 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli curente din surse externe pentru autorităţile/instituţiile bugetare”	- pentru cheltuieli curente din surse externe pentru autorităţile/instituţiile bugetare
144211 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru susţinerea bugetului de stat”	- pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru susţinerea bugetului de stat
144212 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul II”	- pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul 2
144213 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul I”	- pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul 1
144214 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru autorităţile/instituţiile bugetare”	- pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru autorităţile/instituţiile bugetare
144221 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru susţinerea bugetului de stat”	- pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru susţinerea bugetului de stat
144222 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru susţinerea bugetului de nivelul II”	- pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru susţinerea bugetului de nivelul II
144223 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru susţinerea bugetului de nivelul I”	- pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru susţinerea bugetului de nivelul I
144224 „Donaţii voluntare pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru autorităţile/instituţiile bugetare”	- pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru autorităţile/instituţiile bugetare
	Încasarea altor venituri în valută străină:
145110 „Alte venituri încasate în bugetul de stat”	- în bugetul de stat
145120 „Alte venituri încasate în bugetul asigurărilor sociale de stat”	- în bugetul asigurărilor sociale de stat
145130 „Alte venituri încasate în fondul asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală”	- în fondul asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală

145141 „Alte venituri încasate în bugetele locale de nivelul II”	- în bugetele locale de nivelul 2
145142 „Alte venituri încasate în bugetele locale de nivelul I”	- în bugetele locale de nivelul 1
145150 „Alte venituri pentru proiecte finanţate din surse externe”	- pentru proiecte finanţate din surse externe
	Încasarea veniturilor neidentificate în valută străină:
145210 „Venituri neidentificate ale bugetului de stat”	- ale bugetului de stat
145220 „Venituri neidentificate ale bugetului asigurărilor sociale de stat”	- ale fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală
145230 „Venituri neidentificate ale fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală”	- ale fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală
145241 „Venituri neidentificate ale bugetelor locale de nivelul II”	- ale bugetelor locale de nivelul 2
145242 „Venituri neidentificate ale bugetelor locale de nivelul I”	- ale bugetelor locale de nivelul 1
	Încasarea veniturilor în valută străină:
149100 „Venituri din realizarea activelor de către instituţii”	- din realizarea activelor de către instituţii
149200 „Venituri de la active intrate cu titlu gratuit”	- de la active intrate cu titlu gratuit
149300 „Venituri din reevaluarea activelor (majorarea valorii)”	- din reevaluarea activelor (majorarea valorii)
149400 „Venituri excepţionale (Compensaţii primite pentru recuperarea pierderilor din evenimente excepţionale)”	- excepţionale (Compensaţii primite pentru recuperarea pierderilor din evenimente excepţionale)
149800 „Finanţare de la buget”	Încasarea finanţărilor de la buget în valută străină
149900 „Alte venituri ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”	Încasarea altor venituri ale autorităţilor/instituţiilor bugetare în valută străină
	Încasarea veniturilor în valută străină:
351110 „Procurarea mărfurilor”	
413120 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat procurate pe piaţa primară”	- de la vînzarea valorilor mobiliare de stat procurate pe piaţa primară
413220 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat convertite”	- de la vînzarea valorilor mobiliare de stat convertite
415210 „Vînzarea pachetului de acţiuni”	- de la vînzarea pachetului de acţiuni
415220 „Vînzarea cotei părţi din capital social”	- de la vînzarea cotei părţi din capital social
415230 „Vînzarea pachetului de acţiuni în rezultatul privatizării”	- de la vînzarea pachetului de acţiuni în rezultatul privatizării
415240 „Vînzarea apartamentelor către cetăţeni”	- de la vînzarea apartamentelor către cetăţeni
433120 „Depozite în Banca Naţională a Moldovei în valută străină”	Încasarea depozitelor în Banca Naţională a Moldovei în valută străină
433220 „Depozite în bănci comerciale în valută străină”	Încasarea depozitelor în bănci comerciale în valută străină

434200 „Casa în valută străină”	Restabilirea mijloacelor băneşti din casă instituţiei la cont în valută străină
435200 „Sume în drum în valută străină”	Încasarea sumelor în drum în valută străină
436200 „Acreditive în valută străină”	Încasarea acreditivelor în valută străină
	Încasarea veniturilor în valută străină:
483200 „Vînzarea valorilor mobiliare procurate pe piaţa externa”	- din vînzarea valorilor mobiliare procurate pe piaţa externa
513110 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa primară”	- din vînzarea valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa primară
513210 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat convertite”	- din vînzarea valorilor mobiliare de stat convertite
513310 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social/acoperirea soldului debitar al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei”	- din vînzarea valorilor mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului statutar/ acoperirea soldului debitar al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei
513410 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat emise pentru asigurarea stabilităţii financiare”	- din vînzarea valorilor mobiliare de stat emise pentru asigurarea stabilităţii financiare
513510 „Vînzarea valorilor mobiliare de stat emise în formă materializată”	- din vînzarea valorilor mobiliare de stat emise în formă materializată
	Încasarea în valută străină:
518200 „Plata-garanţie de la drepturile de export-import”	- a platei-garanţie de la drepturile de export-import
518300 „Drepturile de export-import achitate în avans”	- a drepturilor de export-import achitate în avans
518410 „Garanţia pentru ofertă”	- a garanţiei pentru ofertă
518420 „Garanţia de participare la privatizarea patrimoniului public”	- a garanţiei de participare la privatizarea patrimoniului public
518480 „Mijloace temporar intrate neidentificate ale instituţiilor”	- a mijloacelor temporar intrate neidentificate ale instituţiilor
518490 „Alte mijloace temporar intrate în posesia instituţiilor”	- a altor mijloace temporar intrate în posesia instituţiilor
518500 „Contribuţiile fiscale ale agenţilor economici amplasaţi în localităţile din stînga Nistrului şi municipiul Bender”	- a contribuţiilor fiscale ale agenţilor economici amplasaţi în localităţile din stînga Nistrului şi municipiul Bender
519320 Avansuri primite de la entităţi din afara sistemului bugetar	- avansurilor primite de la entităţi din afara sistemului bugetar
519900 „Venituri anticipate”	- a veniturilor anticipate
588110 „Formarea altor împrumuturi externe”	Formarea altor împrumuturi externe
	Primirea împrumuturilor externe în valută străină:
595110 „Primirea împrumuturilor externe de la alte state pentru susţinerea bugetară”	- de la alte state pentru susţinerea bugetară
595210 „Primirea împrumuturilor externe de la organizaţiile financiare internaţionale”	- de la organizaţiile financiare internaţionale
595310 „Primirea împrumuturilor externe pentru proiecte finanţate din surse externe de la alte state”	- pentru proiecte finanţate din surse externe de la alte state

595410 „Primirea împrumuturilor externe pentru proiecte finanţate din surse externe de la organizaţiile financiare internaţionale”	- pentru proiecte finanţate din surse externe de la organizaţiile financiare internaţionale
595910 „Primirea altor împrumuturi externe”	Primirea altor împrumuturi externe

Tabela 2B

Contul 431100 „Conturi curente în sistemul trezorerial în monedă naţională”
se creditează prin debitul următoarelor conturi:

Debitul conturilor	Conţinutul operaţiilor
	Plata în monedă naţională:
211110 „Salariul de bază”	- a salariului de bază
211120 „Sporuri şi suplimente la salariul de bază”	- a sporurilor şi suplimentelor la salariu
211130 „Ajutor material”	- a ajutorului material
211140 „Premieri”	- a premiilor
211150 „Majorări conform deciziilor autorităţilor locale abilitate”	- a majorărilor salariale conform deciziilor autorităţilor locale abilitate
211190 „Alte plăţi salariale”	- a altor plaţi salariale
211200 „Remunerarea muncii temporare”	- a muncii temporare
	Plata în monedă naţională:
211310 „Compensaţie pentru alimentaţie”	- a compensaţiilor pentru alimentaţie
211320 „Compensaţie pentru transport”	- a compensaţiilor pentru transport
211330 „Compensaţie pentru chiria spaţiului locativ şi pentru serviciile comunale”	- a compensaţiilor pentru chiria spaţiului locativ şi pentru serviciile comunale
211340 „Indemnizaţii pentru membrii personalului misiunilor diplomatice şi al oficiilor consulare”	- a indemnizaţiilor pentru membrii personalului misiunilor diplomatice şi al oficiilor consulare
211350 „Compensaţie pentru echipament”	- a compensaţiilor pentru echipament
211390 „Alte plăţi”	- a altor plaţi
212100 „Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii”	Plata contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii în monedă naţională
212210 „Prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală achitate de angajatori şi angajaţi pe teritoriul ţării”	Plata primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală achitate de angajatori şi angajaţi pe teritoriul ţării în monedă naţională
	Plata cheltuielilor în monedă naţională:
221110 „Cheltuieli privind utilizarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor”	- privind utilizarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor
221120 „Cheltuieli privind utilizarea pieselor de schimb”	- privind utilizarea pieselor de schimb”
221130 „Cheltuieli privind utilizarea produselor alimentare”	- privind utilizarea produselor alimentare
221140 „Cheltuieli privind utilizarea medicamentelor şi materialelor sanitare”	- privind utilizarea medicamentelor şi materialelor sanitare
221150 „Cheltuieli privind utilizarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou”	- privind utilizarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou

221160 „Cheltuieli privind utilizarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”	- privind utilizarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri
221170 „Cheltuieli privind utilizarea materialelor de construcţii”	- privind utilizarea materialelor de construcţii
221180 „Cheltuieli privind utilizarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei”	- privind utilizarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei
221190 „Cheltuieli privind utilizarea altor materiale”	- privind utilizarea altor materiale
	Plata în monedă naţională:
222110 „Energie electrică”	- a energiei electrice
222120 „Gaze”	- a gazelor
222130 „Energie termică”	- a energiei termice
222140 „Apă şi canalizare”	- a apei şi canalizaţiei
222190 „Alte servicii comunale”	- a altor servicii comunale
222210 „Servicii informaţionale”	- a serviciilor informaţionale
222220 „Servicii de telecomunicaţii”	- a serviciilor de telecomunicaţii
222300 „Servicii de locaţiune”	- a serviciilor de locaţiune
222400 „Servicii de transport”	- a serviciilor de transport
222500 „Servicii de reparaţii curente”	- a serviciilor de reparaţii curente
222600 „Formare profesională”	- pentru formarea profesională
222610 „Comanda de stat pentru pregătirea cadrelor”	- pentru pregătirea cadrelor
222620 „Formare profesională”	- pentru formarea profesională
	Plata a deplasărilor în monedă naţională:
222710 „Deplasări de serviciu în interiorul ţării”	- de serviciu în interiorul ţării
222720 „Deplasări de serviciu peste hotare”	- de serviciu peste hotare
	Plata serviciilor în monedă naţională:
222810 „Servicii medicale”	- medicale
222820 „Servicii de asigurare medicală achitate peste hotare”	- de asigurare medicală achitate peste hotare
222910 „Servicii editoriale”	- editoriale
222920 „Servicii de protocol”	- de protocol
222930 „Servicii de cercetări ştiinţifice contractate”	- de cercetări ştiinţifice contractate
222940 „Servicii de pază”	- de pază
222950 „Servicii judiciare”	- judiciare
222960 „Servicii de evaluare a activelor”	- de evaluare a activelor
222970 „Servicii bancare”	- bancare
222980 „Servicii poştale”	- poştale
222990 „Servicii neatribuite altor aliniate”	- neatribuite altor aliniate
	Plata dobînzilor în monedă naţională:
241100 „Dobînzi pe împrumuturi externe”	- pe împrumuturi externe
241200 „Dobînzi pe valori mobiliare emise pe piaţa externă”	- pe valorile mobiliare emise pe piaţa externă
241900 „Alte dobînzi achitate la datoria externă”	Plata altor dobînzi achitate la datoria externă în monedă naţională

	Plata dobînzilor în monedă naţională:
242100 „Dobînzi pe împrumuturi acordate de Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat”	- pe împrumuturile acordate de Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat
242200 „Dobînzi pe împrumuturi sub formă de valori mobiliare de stat”	- pe împrumuturile sub formă de valori mobiliare de stat
242300 „Dobînzi pe împrumuturi sub formă de valori mobiliare de stat convertite”	- pe împrumuturile sub formă de valori mobiliare de stat convertite
242400 „Dobînzi pe valori mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social/acoperirea soldului debitor al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei”	- pe valori mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social/acoperirea soldului debitor al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei
242500 „Dobînzi pe valori mobiliare de stat emise pentru asigurarea stabilităţii financiare”	- pe valori mobiliare de stat emise pentru asigurarea stabilităţii financiare
242600 „Dobînzi pe valori mobiliare de stat emise în formă materializata”	- pe valori mobiliare de stat emise în formă materializată
242700 „Dobînzi pe împrumuturi acordate de instituţiile financiare”	- pe împrumuturile acordate de instituţiile financiare
242900 „Dobînzi pe alte împrumuturi interne”	- pe alte împrumuturi interne
243100 „Dobînzi achitate autorităţilor administraţiei publice de alt nivel pentru valorile mobiliare”	- achitate autorităţilor administraţiei publice de alt nivel pentru valorile mobiliare
243200 „Dobînzi achitate pentru împrumuturile contractate de la bugete de alt nivel”	- achitate pentru împrumuturile contractate de la bugete de alt nivel
	Plata subsidiilor în monedă naţională:
251100 „Subsidii acordate întreprinderilor de stat şi municipale nefinanciare”	- întreprinderilor de stat şi municipale nefinanciare
251200 „Subsidii acordate instituţiilor de stat şi municipale financiare”	- instituţiilor de stat şi municipale financiare
252100 „Subsidii acordate întreprinderilor private nefinanciare”	- întreprinderilor private nefinanciare
252200 „Subsidii acordate instituţiilor private financiare”	- instituţiilor private financiare
253000 „Subsidii acordate organizaţiilor obşteşti”	- organizaţiilor obşteşti
	Plata granturilor în monedă naţională:
261100 „Granturi curente acordate guvernelor altor state”	- curente acordate guvernelor altor state
261200 „Granturi capitale acordate guvernelor altor state”	- capitale acordate guvernelor altor state
262100 „Granturi curente acordate organizaţiilor internaţionale”	- curente acordate organizaţiilor internaţionale
262200 „Granturi capitale acordate organizaţiilor internaţionale”	- capitale acordate organizaţiilor internaţionale
	Plata în monedă naţională:
271100 „Pensii de asigurări sociale”	- a pensiilor de asigurări sociale
271200 „Indemnizaţii de asigurări sociale”	- a indemnizaţiilor de asigurări sociale

271900 „Alte prestaţii de asigurări sociale”	- a altor prestaţii de asigurări sociale
272100 „Pensii de asistenţă socială”	- a pensiilor de asistenţă socială
272200 „Suplimente la pensii de asistenţă socială”	- a suplimentelor la pensiile de asistenţă socială
272300 „Indemnizaţii de asistenţă socială”	- a indemnizaţiilor de asistenţă socială
272400 „Alocaţii”	- a alocaţiilor
272500 „Compensaţii”	- a compensaţiilor
272600 „Ajutoare băneşti”	- a ajutoarelor băneşti
272700 „Credite preferenţiale”	- a creditelor preferenţiale
272900 „Alte prestaţii de asistenţă socială”	- a altor prestaţii de asistenţă socială
273100 „Indemnizaţii membrilor familiilor personalului misiunilor diplomatice şi al oficiilor consulare”	- a indemnizaţiilor membrilor familiilor personalului misiunilor diplomatice şi al oficiilor consulare
273200 „Indemnizaţii la încetarea acţiunii contractului de muncă”	- a indemnizaţiilor la încetarea acţiunii contractului de muncă
273300 „Indemnizaţii viagere”	- a indemnizaţiilor viagere
273400 „Compensaţii pentru procurarea spaţiului locativ”	- a compensaţiilor pentru procurarea spaţiului locativ
273900 „Alte prestaţii sociale ale angajatorilor”	- a altor prestaţii sociale ale angajatorilor
281110 „Cotizaţii în organizaţiile internaţionale”	- a cotizaţiilor în organizaţiile internaţionale
281120 „Cotizaţii în organizaţiile din ţară”	- a cotizaţiilor în organizaţiile din ţară
281210 „Burse de studii studenţilor de peste hotarele republicii”	- a burselor de studii studenţilor de peste hotarele republicii
281220 „Burse de studii studenţilor autohtoni”	- a burselor de studii studenţilor autohtoni
281230 „Burse sociale studenţilor de peste hotarele republicii”	- a burselor sociale studenţilor de peste hotarele republicii
281240 „Burse sociale studenţilor autohtoni”	- a burselor sociale studenţilor autohtoni
281290 „Alte plăţi asociate cu bursele”	- a altor plăţi asociate cu bursele
281310 „Compensaţii persoanelor represate şi ulterior reabilitate”	- a compensaţiilor persoanelor represate şi ulterior reabilitate
281320 „Compensaţii pentru averea persoanelor represate şi ulterior reabilitate”	- a compensaţiilor pentru averea persoanelor represate şi ulterior reabilitate
281330 „Compensaţii unice membrilor familiilor persoanelor reabilitate”	- a compensaţiilor unice membrilor familiilor persoanelor reabilitate
281340 „Ajutoare populaţiei care a suferit în urma calamităţilor naturale”	- a ajutoarelor populaţiei care a suferit în urma calamităţilor naturale
	Plata în monedă naţională:
281350 „Plăţi aferente indexării eşalonate a depunerilor cetăţenilor la Banca de Economii”	- aferentă indexării eşalonate a depunerilor cetăţenilor la Banca de Economii
281361 „Plăţi aferente documentelor executorii cu executare benevolă”	- aferentă documentelor executorii cu executare benevolă
281362 „Plăţi aferente documentelor executorii cu executare silită”	- aferentă documentelor executorii cu executare silită
281390 „Alte despăgubiri”	- a altor despăgubiri
281400 „Taxe, amenzi, penalităţi şi alte plăţi obligatorii”	- a taxelor, amenzilor, penalităţilor şi altor plăţi obligatorii

281500„Rambursarea alocaţiilor din anii precedenţi”	Rambursarea alocaţiilor din anii precedenţi
281600 „Diferenţe negative de curs valutar”	Plata diferenţei negative de curs valutar
281700 „Solda militarilor, sporurile şi suplimentele la ea”	Plata soldei militarilor, sporurile şi suplimentele la ea
281900 „Alte cheltuieli curente”	Plata altor cheltuieli curente
	Plata cheltuielilor capitale în monedă naţională:
282100 „Cheltuieli capitale pentru lucrări topografogeodezice, de cartografie şi cadastru”	- pentru lucrări topografogeodezice, de cartografie şi cadastru
282900 „Cheltuieli capitale neatribuite la alte categorii”	- neatribuite la alte categorii
	Plata cheltuielilor în monedă naţională:
289100 „Cheltuieli privind ieşirea activelor”	- privind ieşirea activelor
289200 „Cheltuieli privind transmiterea activelor cu titlu gratuit”	- privind transmiterea activelor cu titlu gratuit
289300 „Cheltuieli aferente deprecierii activelor (reducerea valorii)”	- aferente deprecierii activelor (reducerea valorii)
289400 „Cheltuieli excepţionale (Pierderi din evenimente excepţionale)”	- excepţionale (Pierderi din evenimente excepţionale)
289800 „Cheltuieli privind transmiterea soldului de mijloace băneşti la buget”	- privind transmiterea soldului de mijloace băneşti la buget
289900 „Alte cheltuieli ale autorităţilor/instituţiilor bugetare”	Plata altor cheltuieli ale autorităţilor/instituţiilor bugetare
	Acordarea /Plata transferurilor curente acordate în monedă naţională:
291111 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru învăţământul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar)”	- cu destinaţie speciala între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul 2 pentru învăţământul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar)
291112 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru asigurarea şi asistenţa socială”	- cu destinaţie speciala între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul 2 pentru asigurarea şi asistenţa socială
291113 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru şcolile sportive”	- cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru şcolile sportive
291114 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru alte competenţe delegate”	- cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II pentru alte competenţe delegate
	Acordarea /Plata transferurilor în monedă naţională:
291120 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”	- capitale acordate cu destinaţie speciala între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul 2

291131 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”	- curente acordate cu destinaţie generala între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul 2
291132 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”	- curente acordate cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II
291140 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”	- capitale acordate cu destinaţie generala între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul 2
291211 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru învăţământul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar)”	- curente acordate cu destinaţie speciala între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul 1 pentru învăţământul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar)
291212 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru asigurarea şi asistenţa socială”	- curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru asigurarea şi asistenţa socială
291213 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru alte competenţe delegate”	- curente acordate cu destinaţie speciala între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul 1 pentru alte competenţe delegate
291214 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru alte competenţe delegate”	- curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I pentru alte competenţe delegate
291220 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”	- capitale acordate cu destinaţie speciala între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul 1
291231 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”	- curente acordate cu destinaţie generala între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul 1
291232 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”	- curente acordate cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I
291240 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”	- capitale acordate cu destinaţie generala între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul 1
291310 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II”	- curente acordate cu destinaţie speciala intre instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul 2
291320 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II”	- capitale acordate cu destinaţie speciala intre instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul 2
291330 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II”	- curente acordate cu destinaţie generala intre instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul 2

291340 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul II”	- capitale acordate cu destinaţie generală intre instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul 2
291410 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I”	- curente acordate cu destinaţie speciala intre instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul 1
291420 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor localele de nivelul I”	- capitale acordate cu destinaţie speciala intre instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor localele de nivelul 1
291430 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I”	- curente acordate cu destinaţie generala intre instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul 1
291440 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I”	- capitale acordate cu destinaţie specială intre instituţiile bugetului de stat şi instituţiile bugetelor locale de nivelul 1
292110 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”	- curente acordate cu destinaţie speciala între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat
292120 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”	- capitale acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat
292130 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”	- curente acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat
292140 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”	- capitale acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat
292210 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”	- curente acordate cu destinaţie speciala între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală
292220 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”	- capitale acordate cu destinaţie specială între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală
292230 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generala între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”	- curente acordate cu destinaţie generala între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală
292240 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”	- capitale acordate cu destinaţie generala între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală
292310 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul bugetului de stat”	- curente acordate cu destinaţie speciala intre instituţiile din cadrul bugetului de stat

292320 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul bugetului de stat”	- capitale acordate cu destinaţie speciala intre instituţiile din cadrul bugetului de stat
292330 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul bugetului de stat”	- curente acordate cu destinaţie generala intre instituţiile din cadrul bugetului de stat
292340 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul bugetului de stat”	- capitale acordate cu destinaţie generala intre instituţiile din cadrul bugetului de stat
293111 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	- curente acordate cu destinaţie speciala între bugetele locale de nivelul 2 şi bugetele locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale
293112 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru învăţământul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar)”	- curente acordate cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru învăţământul preşcolar, primar, secundar general, special şi complementar (extraşcolar)
293113 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru asigurarea şi asistenţa socială”	- curente acordate cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru asigurarea şi asistenţa socială
293114 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru şcolile sportive”	- curente acordate cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru şcolile sportive
293115 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru alte competenţe delegate”	- curente acordate cu destinaţie specială între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I pentru alte competenţe delegate
293120 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	- capitale acordate cu destinaţie speciala între bugetele locale de nivelul 2 şi bugetele locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale
293131 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	- curente acordate cu destinaţie generala între bugetele locale de nivelul 2 şi bugetele locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale
293132 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I din cadrul acestei unităţi administrativ-teritoriale”	- curente acordate cu destinaţie generală între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I în cadrul acestei unităţi administrativ-teritoriale
293133 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele	- curente acordate cu destinaţie generală din fondul de compensare între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic

locale de nivelul I din cadrul acestei unităţi administrativ-teritoriale”	special şi bugetele locale de nivelul I din cadrul acestei unităţi administrativ-teritoriale
293141 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	- capitale acordate cu destinaţie generala între bugetele locale de nivelul 2 şi bugetele locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale
293142 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetul central al unităţii teritoriale autonome cu statut juridic special şi bugetele locale de nivelul I din cadrul acestei unităţi administrativ-teritoriale”	-
293210 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială în cadrul unui buget local de nivelul II”	- curente acordate cu destinaţie speciala în cadrul unui buget local de nivelul 2
293220 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială în cadrul unui buget local de nivelul II”	- capitale acordate cu destinaţie speciala în cadrul unui buget local de nivelul 2
293230 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală în cadrul unui buget local de nivelul II”	- curente acordate cu destinaţie generala în cadrul unui buget local de nivelul 2
293240 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală în cadrul unui buget local de nivelul II”	- capitale acordate cu destinaţie generala în cadrul unui buget local de nivelul 2
293310 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	- curente acordate cu destinaţie speciala intre bugetele locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale
293320 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	- capitale acordate cu destinaţie speciala intre bugetele locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale
293330 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	- curente acordate cu destinaţie generala intre bugetele locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale
293340 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	- capitale acordate cu destinaţie generala intre bugetele locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale
293410 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	- curente acordate cu destinaţie speciala intre instituţiile bugetelor locale de nivelul 2 şi instituţiile bugetelor locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale
293420 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	- capitale acordate cu destinaţie speciala intre instituţiile bugetelor locale de nivelul 2 şi instituţiile bugetelor locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale
293430 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor	- curente acordate cu destinaţie generala intre instituţiile bugetelor locale de nivelul 2 şi

locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	instituţiile bugetelor locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritorial
293440 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	- capitale acordate cu destinaţie generala intre instituţiile bugetelor locale de nivelul 2 şi instituţiile bugetelor locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale
293510 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”	- curente acordate cu destinaţie speciala intre instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul 2
293520 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”	- capitale acordate cu destinaţie speciala intre instituţii le din cadrul unui buget local de nivelul 2
293530 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”	- curente acordate cu destinaţie generala intre instituţii le din cadrul unui buget local de nivelul 2
293540 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul II”	- capitale acordate cu destinaţie generala intre instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul 2
293610 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	- curente acordate cu destinaţie speciala intre instituţiile bugetelor locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale
293620 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	- capitale acordate cu destinaţie speciala intre instituţiile bugetelor locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale
293630 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	- curente acordate cu destinaţie generala intre instituţiile bugetelor locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale
293640 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	- capitale acordate cu destinaţie generala intre instituţiile bugetelor locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale
293710 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”	- curente acordate cu destinaţie speciala intre instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul 1
293720 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”	- capitale acordate cu destinaţie speciala intre instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul 1
293730 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”	- curente acordate cu destinaţie generala intre instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul 1
293740 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul I”	- capitale acordate cu destinaţie generala intre instituţiile din cadrul unui buget local de nivelul 1
294110 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	- curente acordate cu destinaţie speciala între bugetele locale de nivelul 2 şi bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale
294120 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de	- capitale acordate cu destinaţie speciala între bugetele locale de nivelul 2 şi bugetele locale

nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale
294130 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	- curente acordate cu destinaţie generala între bugetele locale de nivelul 2 şi bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale
294140 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	- capitale acordate cu destinaţie generala între bugetele locale de nivelul 2 şi bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale
294210 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”	- curente acordate cu destinaţie speciala între bugetele locale de nivelul 2 între unităţi administrativ-teritoriale
294220 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”	- capitale acordate cu destinaţie speciala între bugetele locale de nivelul 2 între unităţi administrativ-teritoriale
294230 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”	- curente acordate cu destinaţie generala între bugetele locale de nivelul 2 între unităţi administrativ-teritoriale
294240 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”	- capitale acordate cu destinaţie generala între bugetele locale de nivelul 2 între unităţi administrativ-teritoriale
294310 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	- curente acordate cu destinaţie speciala intre bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale
294320 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	- capitale acordate cu destinaţie speciala intre bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale
294330 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	- curente acordate cu destinaţie generala intre bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale
294340 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	- capitale acordate cu destinaţie generala intre bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale
294410 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	- curente acordate cu destinaţie speciala între bugetele locale de nivelul 2 şi bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale
294420 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	- capitale acordate cu destinaţie speciala intre instituţiile bugetelor locale de nivelul 2 şi instituţiile bugetelor locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale
294430 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor	- curente acordate cu destinaţie generala intre instituţiile bugetelor locale de nivelul 2 şi

locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	instituţiile bugetelor locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale
294440 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II şi instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	- capitale acordate cu destinaţie generala intre instituţiile bugetelor locale de nivelul 2 şi instituţiile bugetelor locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale
294510 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”	- curente acordate cu destinaţie speciala între instituţiile bugetelor locale de nivelul 2 între unităţi administrativ-teritoriale
294520 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”	- capitale acordate cu destinaţie speciala între instituţiile bugetelor locale de nivelul 2 între unităţi administrativ-teritoriale
294530 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”	- curente acordate cu destinaţie generala între instituţiile bugetelor locale de nivelul 2 între unităţi administrativ-teritoriale
294540 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”	- capitale acordate cu destinaţie generala între instituţiile bugetelor locale de nivelul 2 între unităţi administrativ-teritoriale
294610 „Transferuri curente acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	- curente acordate cu destinaţie speciala între instituţiile bugetelor locale de nivelul 1 unităţi administrativ-teritoriale
294620 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie specială între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	- capitale acordate cu destinaţie speciala între instituţiile bugetelor locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale
294630 „Transferuri curente acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	- curente acordate cu destinaţie generala între instituţiile bugetelor locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale
294640 „Transferuri capitale acordate cu destinaţie generală între instituţiile bugetelor locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	- capitale acordate cu destinaţie generala între instituţiile bugetelor locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale
	Plata în monedă naţională:
311110 „Procurarea clădirilor”	- pentru procurarea clădirilor
311120 „Reparaţii capitale ale clădirilor”	- pentru reparaţii capitale ale clădirilor
312110 „Procurarea construcţiilor speciale”	- pentru procurarea construcţiilor speciale
312120 „Reparaţii capitale ale construcţiilor speciale”	- pentru reparaţii capitale ale construcţiilor speciale
313110 „Procurarea instalaţiilor de transmisie”	- pentru procurarea instalaţiilor de transmisie
313120 „Reparaţii capitale ale instalaţiilor de transmisie”	- pentru reparaţii capitale ale instalaţiilor de transmisie
314110 „Procurarea maşinilor şi utilajelor”	- pentru procurarea maşinilor şi utilajelor

314120 „Reparaţii capitale ale maşinilor şi utilajelor”	- pentru reparaţii capitale ale maşinilor şi utilajelor
315110 „Procurarea mijloacelor de transport”	- pentru procurarea mijloacelor de transport
315120 „Reparaţii capitale ale mijloacelor de transport”	- pentru reparaţii capitale ale mijloacelor de transport
316110 „Procurarea uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”	- pentru procurarea uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc
316120 „Reparaţii capitale ale uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”	- pentru reparaţii capitale ale uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc
317110 „Procurarea activelor nemateriale”	- pentru procurarea activelor nemateriale
318110 „Procurarea altor mijloace fixe”	- pentru procurarea altor mijloace fixe
318120 „Reparaţii capitale ale altor mijloace fixe”	- pentru reparaţii capitale ale altor mijloace fixe
319100 „Investiţii capitale în active nemateriale în curs de execuţie”	- pentru investiţii capitale în active nemateriale în curs de execuţie
	Plata pentru investiţii capitale în monedă naţională:
319210 „Clădiri în curs de execuţie”	- pentru clădiri în curs de execuţie
319220 „Construcţii speciale în curs de execuţie”	- pentru construcţii speciale în curs de execuţie
319230 „Instalaţii de transmisie în curs de execuţie”	- pentru instalaţii de transmisie în curs de execuţie
	Plata în monedă naţională:
319290 „Alte investiţii capitale în active materiale în curs de execuţie”	- pentru alte investiţii capitale în active materiale în curs de execuţie
321110 „Procurarea rezervelor materiale de stat”	- pentru procurarea rezervelor materiale de stat
322110 „Procurarea rezervelor de mobilizare”	- pentru procurarea rezervelor de mobilizare
323110 „Procurarea altor rezerve materiale”	- pentru procurarea altor rezerve materiale
331110 „Procurarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor”	- pentru procurarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor
332110 „Procurarea pieselor de schimb”	- pentru procurarea pieselor de schimb
333110 „Procurarea produselor alimentare”	- pentru procurarea produselor alimentare
334110 „Procurarea medicamentelor şi materialelor sanitare”	- pentru procurarea medicamentelor şi materialelor sanitare
335110 „Procurarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”	- pentru procurarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri
336110 „Procurarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou”	- pentru procurarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou
337110 „Procurarea materialelor de construcţie”	- pentru procurarea materialelor de construcţie
338110 „Procurarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei”	- pentru procurarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei
339110 „Procurarea altor materiale”	- pentru procurarea altor materiale
351110 „Procurarea mărfurilor”	- pentru procurarea mărfurilor
361110 „Procurarea metalelor şi pietrelor preţioase”	- pentru procurarea metalelor şi pietrelor preţioase

361120 „Reparaţii capitale a metalelor şi pietrelor preţioase”	- pentru reparaţii capitale a metalelor şi pietrelor preţioase
362110 „Procurarea articolelor de juvaerie”	- pentru procurarea articolelor juvaere
362120 „Reparaţii capitale a articolelor de juvaerie”	- pentru reparaţii capitale a articolelor juvaere
363110 „Procurarea activelor moştenirii culturale”	- pentru procurarea activelor moştenirii culturale
363120 „Reparaţii capitale a activelor moştenirii culturale”	- pentru reparaţii capitale a activelor moştenirii culturale
364110 „Procurarea altor valori”	- pentru procurarea altor valori
364120 „Reparaţii capitale a altor valori”	- pentru reparaţii capitale a altor valori
371110 „Procurarea terenurilor”	- pentru procurarea terenurilor
371120 „Investiţii în terenuri”	- pentru investiţii în terenuri
372110 „Procurarea resurselor naturale”	- pentru procurarea resurselor naturale
	Plata în monedă naţională:
413110 „Procurarea valorilor mobiliare de stat pe piaţa primară”	- pentru procurarea valorilor mobiliare de stat pe piaţa primară
413210 „Procurarea valorilor mobiliare de stat convertite”	- pentru procurarea valorilor mobiliare de stat convertite
414820 „Restabilirea mijloacelor bugetare dezafectate pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturile interne”	Restabilirea mijloacelor bugetare dezafectate pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturile interne
415110 „Procurarea pachetelor de acţiuni”	- pentru procurarea pachetelor de acţiuni
415120 „Procurarea cotei părţi în capital social”	- pentru procurarea cotei părţi în capital social
	Plata în avans pentru procurarea mărfurilor şi serviciilor în monedă naţională:
419210 „Creanţe ale clienţilor din cadrul sistemului bugetar”	- ale clienţilor din cadrul sistemului bugetar
419210 „Creanţe ale clienţilor din cadrul sistemului bugetar”	Restituirea avansurilor primite anterior de la clienţii din cadrul sistemului bugetar
419220 „Creanţe ale clienţilor din afara sistemului bugetar”	- ale clienţilor din afara sistemului bugetar
419220 „Creanţe ale clienţilor din afara sistemului bugetar”	Restituirea avansurilor primite anterior de la clienţii din afara sistemului bugetar
	Avansuri acordate:
419310 „Avansuri acordate instituţiilor din cadrul sistemului bugetar”	- acordate instituţiilor din cadrul sistemului bugetar
419320 „Avansuri acordate entităţilor din afara sistemului bugetar”	- entităţilor din afara sistemului bugetar
419410 „Creanţe aferente decontărilor pentru remunerarea muncii”	- personalului pentru remunerarea muncii
419410 „Creanţe aferente decontărilor pentru remunerarea muncii”	- Restituirea avansurilor primite anterior personalului
	Plata în avans:
419490 „Alte creanţe aferente decontărilor personalului privind retribuirea muncii”	- creanţe aferente decontărilor personalului privind retribuirea muncii

419520 „Creanţe aferente decontărilor cu personalul privind recuperarea daunei materiale şi lipsurilor”	- aferente decontărilor cu personalul privind recuperarea daunei materiale şi lipsurilor
419530 „Creanţe ale personalului privind alte operaţiuni”	- ale personalului privind alte operaţiuni
419610 „Creanţe aferente prestaţiilor de asigurări sociale”	- aferente prestaţiilor de asigurări sociale
419620 „Creanţe aferente prestaţiilor de asistenţă socială”	- aferente prestaţiilor de asistenţă socială
419630 „Creanţe aferente prestaţiilor sociale ale angajatorilor”	- aferente prestaţiilor sociale ale angajatorilor
419640 „Creanţe ale distribuitorilor de prestaţii (CNAS)”	- ale distribuitorilor de prestaţii (CNAS)
419710 „Creanţe privind bursele de studii studenţilor de peste hotarele Republicii Moldova”	- privind bursele de studii studenţilor de peste hotarele Republicii Moldova
419720 „Creanţe privind bursele de studii studenţilor autohtoni”	- privind bursele de studii studenţilor autohtoni
419730 „Creanţe privind bursele sociale studenţilor de peste hotarele Republicii Moldova”	- privind bursele sociale studenţilor de peste hotarele Republicii Moldova
419740 „Creanţe privind bursele sociale studenţilor autohtoni”	- privind bursele sociale studenţilor autohtoni
419790 „Creanţe privind alte plăţi asociate cu bursele”	- privind alte plăţi asociate cu bursele
419800 „Alte creanţe”	- altor creanţe
434100 „Casa în monedă naţională”	Primirea mijloacelor băneşti în casă instituţiei în monedă naţională
	Plata în avans a:
435100 „Sume în drum în monedă naţională”	- sumelor în drum în monedă naţională
436100 „Acreditive în monedă naţională”	- acreditive în monedă naţională
	Plata în avans pentru:
439100 „Timbre fiscale”	- timbre fiscale
439200 „Tichete şi bilete de călătorie”	- tichete şi bilete de călătorie
439300 „Bilete de tratament şi odihnă”	- bilete de tratament şi odihnă
439400 „Tichete de masă”	- tichete de masă
439900 „Alte valori”	- altor valori
441100 „Acordarea creditelor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”	- pentru acordarea creditelor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul 2
	Acordarea creditelor în monedă naţională:
441210 „Acordarea creditelor între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”	- între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul 1
442110 „Acordarea creditelor între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”	- între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat
442210 „Acordarea creditelor între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”	- între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală
442310 „Acordarea creditelor în cadrul bugetului de stat”	- în cadrul bugetului de stat

443110 „Acordarea creditelor între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	- între bugetele locale de nivelul 2 şi bugetele locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale
443210 „Acordarea creditelor primite în cadrul unui buget local de nivelul I”	- primite în cadrul unui buget local de nivelul 1
444110 „Acordarea creditelor între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	- între bugetele locale de nivelul 2 şi bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale
444210 „Acordarea creditelor între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”	- între bugetele locale de nivelul 2 între unităţi administrativ-teritoriale
444310 „Acordarea creditelor între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	- între bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale
451310 „Acordare creditelor instituţiilor nefinanciare”	- instituţiilor nefinanciare
452410 „Acordare creditelor instituţiilor financiare”	- instituţiilor financiare
	Acordarea împrumuturilor în monedă naţională:
461110 „Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”	- recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul 2
461210 „Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”	- recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul 1
463110 „Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	- recreditate între bugetele locale de nivelul 2 şi bugetele locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale
463210 „Acordare împrumuturilor primite în cadrul unui buget local de nivelul I”	- primite în cadrul unui buget local de nivelul 1
464110 „Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	- primite în cadrul unui buget local de nivelul 1
464210 „Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	- recreditate între bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale
464310 „Acordarea împrumuturilor recreditate între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”	- recreditate între bugetele locale de nivelul 2 între unităţi administrativ-teritoriale
471310 „Acordarea împrumuturilor recreditate instituţiilor nefinanciare”	- recreditate instituţiilor nefinanciare
472410 „Acordarea împrumuturilor recreditate instituţiilor financiare”	- recreditate instituţiilor financiare
483100 „Procurarea valorilor mobiliare pe piaţa externă”	Procurarea valorilor mobiliare pe piaţa externa în valută naţională

484820 „Restabilirea mijloacelor bugetare dezafectate pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturile externe”	Restabilirea mijloacelor bugetare dezafectate pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturile externe
	Acordarea creditelor în monedă naţională:
495110 „Acordarea creditelor instituţiilor nefinanciare peste hotare”	- instituţiilor nefinanciare peste hotare
495210 „Acordarea creditelor instituţiilor financiare peste hotare”	- instituţiilor financiare peste hotare
	Plata pentru răscumpărarea valorilor mobiliare în monedă naţională:
513120 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa primară”	- de stat emise pe piaţa primară
513220 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat convertite”	- de stat convertite
513320 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social/acoperirea soldului debitar al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei”	- de stat emise pentru majorarea capitalului statutar/acoperirea soldului debitar al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei
513420 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pentru asigurarea stabilităţii financiare”	- de stat emise pentru asigurarea stabilităţii financiare
513520 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise în formă materializată”	- de stat emise în formă materializată
514120 „Dezafectarea mijloacelor bugetare pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturi interne”	Dezafectarea mijloacelor bugetare pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturi interne
518200 „Plata-garanţie de la drepturile de export-import”	Plata-garanţie de la drepturile de export-import
518300 „Drepturile de export-import achitate în avans”	Drepturile de export-import achitate în avans
518410 „Garanţia pentru ofertă”	Garanţia pentru ofertă
518420 „Garanţia de participare la privatizarea patrimoniului public”	Plata pentru garanţia de participare la privatizarea patrimoniului public
518490 „Alte mijloace temporar intrate în posesia instituţiilor”	Plata pentru alte mijloace temporar intrate în posesia instituţiilor
518500 „Contribuţiile fiscale ale agenţilor economici amplasaţi în localităţile din stînga Nistrului şi municipiul Bender”	Plata pentru contribuţiile fiscale ale agenţilor economici amplasaţi în localităţile din stînga Nistrului şi municipiul Bender
518610 „Plăţi capitalizate”	-
	Achitarea datoriilor în monedă naţională:
518620 „Datorii privind plata pensiilor şi indemnizaţiilor transferate în baza acordurilor bilaterale”	- privind plata pensiilor şi indemnizaţiilor transferate în baza acordurilor bilaterale
518630 „Datorii privind plata pensiilor de invaliditate în urma accidentelor de muncă sau boli profesionale în ordine regres”	- privind plata pensiilor şi indemnizaţiilor transferate în baza acordurilor bilaterale
	Plata mijloacelor băneşti colectate în monedă naţională:

518710 „Mijloace băneşti colectate la conturile bugetului de stat şi virate la contul BASS”	- la conturile bugetului de stat şi virate la contul BASS
518720 „Mijloace băneşti colectate la conturile bugetului de stat şi virate la contul FAOAM”	- la conturile bugetului de stat şi virate la contul FAOAM
	Plata datoriilor în monedă naţională
519110 „Datorii pe impozite şi taxe”	- pe impozite şi taxe
519120 „Datorii pe contribuţii de asigurări sociale de stat”	- pe contribuţii de asigurări sociale de stat
519130 „Datorii pe prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală”	- pe prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală
519190 „Alte datorii faţă de bugetul public naţional”	- a altor datorii faţă de bugetul public naţional
519210 „Datorii faţă de furnizori din sistemul bugetar”	- faţă de furnizori din sistemul bugetar
519220 „Datorii faţă de furnizori din afara sistemului bugetar”	- faţă de furnizori din afara sistemului bugetar
519410 „Datorii faţă de personal pentru remunerarea muncii”	- faţă de personal pentru remunerarea muncii
519420 „Datorii aferente decontărilor personalului privind impozitele”	- aferente decontărilor personalului privind impozitele
519430 „Datorii aferente decontărilor personalului privind contribuţiile individuale de asigurări sociale de stat”	- aferente decontărilor personalului privind contribuţiile individuale de asigurări sociale de stat
519440 „Datorii aferente decontărilor personalului privind primele de asigurări medicale obligatorii”	- aferente decontărilor personalului privind primele de asigurări medicale obligatorii
519450 „Datorii aferente decontărilor cu membrii sindicatelor privind cotizaţiile de membru al sindicatului”	- aferente decontărilor cu membrii sindicatelor privind cotizaţiile de membru al sindicatului
519460 „Datorii aferente decontărilor privind virările fără numerar în baza contractelor de asigurare benevolă”	- aferente decontărilor privind virările fără numerar în baza contractelor de asigurare benevolă
519470 „Datorii aferente decontărilor privind titlurile executorii”	- aferente decontărilor privind titlurile executorii
519480 „Datorii aferente decontărilor cu personalul privind deponenţii”	- aferente decontărilor cu personalul privind deponenţii
519490 „Alte datorii aferente decontărilor personalului privind remunerarea muncii”	- a altor datorii aferente decontărilor personalului privind remunerarea muncii
519510 „Datorii aferente decontărilor cu titularii de avans”	- aferente decontărilor cu titularii de avans
519520 „Datorii faţă de personal privind alte operaţiuni”	- fata de personal privind alte operaţiuni
519610 „Datorii privind prestaţiile de asigurări sociale”	- privind prestaţiile de asigurări sociale
519620 „Datorii privind prestaţiile de asistenţă socială”	- privind prestaţiile de asistenţă socială
519630 „Datorii privind prestaţiile sociale ale angajatorilor”	- privind prestaţiile sociale ale angajatorilor

519640 „Datorii privind prestaţiile distribuitorilor (CNAS)”	- privind prestaţiile distribuitorilor (CNAS)
519710 „Datorii privind bursele de studii studenţilor de peste hotarele Republicii Moldova”	- privind bursele de studii studenţilor de peste hotarele Republicii Moldova
519720 „Datorii privind bursele de studii studenţilor autohtoni”	- privind bursele de studii studenţilor autohtoni
519730 „Datorii privind bursele sociale studenţilor de peste hotarele Republicii Moldova”	- privind bursele sociale studenţilor de peste hotarele Republicii Moldova
519740 „Datorii privind bursele sociale studenţilor autohtoni”	- privind bursele sociale studenţilor autohtoni
	Achitarea în monedă naţională:
519790 „Alte plăţi asociate cu bursele”	- a altor plăţi asociate cu bursele
519800 „Alte datorii”	- a altor datorii
519900 „Venituri anticipate”	- a veniturilor anticipate
	Rambursarea împrumutului în monedă naţională:
541120 „Rambursarea împrumutului între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”	- între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul 2
541220 „Rambursarea împrumutului între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”	- între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul 1
542120 „Rambursarea împrumutului între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat”	- între bugetul de stat şi bugetul asigurărilor sociale de stat
542220 „Rambursarea împrumutului între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală”	- între bugetul de stat şi fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală
542320 „Rambursarea împrumutului în cadrul bugetului de stat”	- în cadrul bugetului de stat
543120 „Rambursarea împrumutului între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	- între bugetele locale de nivelul 2 şi bugetele locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale
543220 „Rambursarea împrumutului în cadrul unui buget local de nivelul I”	- în cadrul unui buget local de nivelul 1
544120 „Rambursarea împrumutului între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	- între bugetele locale de nivelul 2 şi bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale
544220 „Rambursarea împrumutului între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”	- între bugetele locale de nivelul 2 între unităţi administrativ-teritoriale
544320 „Rambursarea împrumutului între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	- între bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale
551120 „Rambursarea împrumutului instituţiilor nefinanciare”	- instituţiilor nefinanciare

552120 „Rambursarea împrumutului instituţiilor financiare”	- instituţiilor financiare
553120 „Rambursarea împrumuturilor de la Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat”	- de la Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat
554120 „Rambursarea altor împrumuturi”	- a altor împrumuturi
555120 „Rambursarea împrumutului din disponibilul mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor”	- din disponibilul mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor
561120 „Rambursarea împrumutului recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul II”	- recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul 2
561220 „Rambursarea împrumutului recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul I”	- recreditat între bugetul de stat şi bugetele locale de nivelul 1
563120 „Rambursarea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale”	- recreditat între bugetele locale de nivelul 2 şi bugetele locale de nivelul 1 în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale
563220 „Rambursarea împrumutului în cadrul unui buget local de nivelul II”	- în cadrul unui buget local de nivelul 2
564120 „Rambursarea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II şi bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	- recreditat între bugetele locale de nivelul 2 şi bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale
564220 „Rambursarea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul I între unităţi administrativ-teritoriale”	- recreditat între bugetele locale de nivelul 1 între unităţi administrativ-teritoriale
564320 „Rambursarea împrumutului recreditat între bugetele locale de nivelul II între unităţi administrativ-teritoriale”	- recreditat între bugetele locale de nivelul 2 între unităţi administrativ-teritoriale
571120 „Rambursarea împrumutului recreditat instituţiilor nefinanciare”	- recreditat instituţiilor nefinanciare
572120 „Rambursarea împrumutului recreditat instituţiilor financiare”	- recreditat instituţiilor financiare
583120 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa externă”	Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa externă
584820 „Dezafectarea mijloacelor bugetare pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturi de stat externe”	Plata pentru dezafectarea mijloacelor bugetare pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturi de stat externe
588120 „Stingerea altor împrumuturi externe”	Plata pentru stingerea altor împrumuturi externe
	Rambursarea împrumutului extern în monedă naţională:
595120 „Rambursarea împrumuturilor externe altor state”	- altor state
595220 „Rambursarea împrumuturilor externe organizaţiilor financiare internaţionale”	- organizaţiilor financiare internaţionale
595920 „Rambursarea altor împrumuturi externe”	- altor împrumuturi externe

611000 „Mijloace transmise/primite între Trezoreria de Stat şi trezoreriile teritoriale”	Mijloace transmise de la Trezoreria de Stat către trezoreriile teritoriale
612000 „Mijloace transmise/primite între Trezoreria de Stat şi autorităţi/instituţii bugetare”	Mijloace transmise de la Trezoreria de Stat către autorităţile/instituţiile bugetare
613000 „Mijloace transmise/primite în cadrul unei autorităţi/instituţii bugetare”	Mijloace transmise în cadrul unei autorităţi/instituţii bugetare
614000 „Mijloace transmise/primite între diferite autorităţi/instituţii bugetare”	Mijloace transmise între diferite autorităţi/instituţii bugetare
615000 „Mijloace primite din solduri la începutul anului”	Mijloace transmise din solduri la începutul anului
616000 „Mijloace transmise/primite în cadrul unei autorităţi/instituţii bugetare pentru mijloacele temporar intrate”	Mijloace transmise în cadrul unei autorităţi/instituţii bugetare pentru mijloacele temporar intrate
619000 „Alte mijloace transmise/primite”	Alte mijloace transmise
620000 „Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul bugetului asigurărilor sociale de stat”	Mijloace transmise între conturi în cadrul bugetului asigurărilor sociale de stat
630000 „Mijloace transmise şi primite între conturi în cadrul fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală”	Mijloace transmise între conturi în cadrul fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală

Tabela 2B

Contul 431200 „Conturi curente în sistemul trezorerial în valută străină”
se creditează prin debitul următoarelor conturi:

Debitul conturilor	Conţinutul operaţiilor
114130 „Restituirea taxei pe valoarea adăugată”	Restituirea taxei pe valoarea adăugată în valută străină
114290 „Restituirea accizelor”	Restituirea accizelor în valută străină
222820 „Servicii de asigurare medicală achitate peste hotare”	Plata serviciilor de asigurare medicală peste hotare în valută străină
	Plata dobînzilor în valută străină:
241100 „Dobînzi pe împrumuturi externe”	- pe împrumuturi externe
241200 „Dobînzi pe valori mobiliare emise pe piaţa externă”	- pe valori mobiliare emise pe piaţa externă
241900 „Alte dobînzi achitate la datoria externă”	- a altor dobînzi achitate la datoria externă
	Plata granturilor în valută străină:
261100 „Granturi curente acordate guvernelor altor state”	- curente acordate guvernelor altor state
261200 „Granturi capitale acordate guvernelor altor state”	- capitale acordate guvernelor altor state
262100 „Granturi curente acordate organizaţiilor internaţionale”	- capitale acordate guvernelor altor state
262200 „Granturi capitale acordate organizaţiilor internaţionale”	- capitale acordate organizaţiilor internaţionale
	Plata în valută străină:

273100 „Indemnizaţii membrilor familiilor personalului misiunilor diplomatice şi al oficiilor consulare”	- a indemnizaţilor membrilor familiilor personalului misiunilor diplomatice şi al oficiilor consulare
281110 „Cotizaţii în organizaţiile internaţionale”	- a cotizaţiilor în organizaţiile internaţionale
281210 „Burse de studii studenţilor de peste hotarele republicii”	- a burselor de studii studenţilor de peste hotarele republicii
281230 „Burse sociale studenţilor de peste hotarele republicii”	- a burselor sociale studenţilor de peste hotarele republicii
281290 „Alte plăţi asociate cu bursele”	- a altor plăţi asociate cu bursele
	Plata în valută străină:
311110 „Procurarea clădirilor”	- pentru procurarea clădirilor
311120 „Reparaţii capitale ale clădirilor”	- pentru reparaţii capitale ale clădirilor
313110 „Procurarea instalaţiilor de transmisie”	- pentru procurarea instalaţiilor de transmisie
313120 „Reparaţii capitale ale instalaţiilor de transmisie”	- pentru reparaţii capitale ale instalaţiilor de transmisie
314110 „Procurarea maşinilor şi utilajelor”	- pentru procurarea maşinilor şi utilajelor
314120 „Reparaţii capitale ale maşinilor şi utilajelor”	- pentru reparaţii capitale ale instalaţiilor de transmisie
315110 „Procurarea mijloacelor de transport”	- pentru procurarea mijloacelor de transport
315120 „Reparaţii capitale ale mijloacelor de transport”	- pentru reparaţii capitale ale mijloacelor de transport
316110 „Procurarea uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”	- pentru procurarea uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc
316120 „Reparaţii capitale ale uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”	- pentru reparaţii capitale ale uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc
317110 „Procurarea activelor nemateriale”	- pentru procurarea activelor nemateriale
318110 „Procurarea altor mijloace fixe”	- pentru procurarea altor mijloace fixe
318120 „Reparaţii capitale ale altor mijloace fixe”	- pentru reparaţii capitale ale altor mijloace fixe
319100 „Investiţii capitale în active nemateriale în curs de execuţie”	- pentru investiţii capitale în active nemateriale în curs de execuţie
	Plata în valută străină:
319210 „Clădiri în curs de execuţie”	- pentru clădiri în curs de execuţie
319220 „Construcţii speciale în curs de execuţie”	- pentru construcţii speciale în curs de execuţie
319230 „Instalaţii de transmisie în curs de execuţie”	- pentru instalaţii de transmisie în curs de execuţie
319290 „Alte investiţii capitale în active materiale în curs de execuţie”	- pentru alte investiţii capitale în active materiale în curs de execuţie
321110 „Procurarea rezervelor materiale de stat”	- pentru procurarea rezervelor materiale de stat
322110 „Procurarea rezervelor de mobilizare”	- pentru procurarea rezervelor de mobilizare
323110 „Procurarea altor rezerve materiale”	- pentru procurarea altor rezerve materiale
331110 „Procurarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor”	- pentru procurarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor

332110 „Procurarea pieselor de schimb”	- pentru procurarea pieselor de schimb
333110 „Procurarea produselor alimentare”	- pentru procurarea produselor alimentare
334110 „Procurarea medicamentelor şi materialelor sanitare”	- pentru procurarea medicamentelor şi materialelor sanitare
335110 „Procurarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”	- pentru procurarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri
336110 „Procurarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou”	- pentru procurarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou
337110 „Procurarea materialelor de construcţie”	- pentru procurarea materialelor de construcţie
338110 „Procurarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei”	- pentru procurarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei
339110 „Procurarea altor materiale”	- pentru procurarea altor materiale
351110 „Procurarea mărfurilor”	- pentru procurarea mărfurilor
361110 „Procurarea metalelor şi pietrelor preţioase”	- pentru procurarea metalelor şi pietrelor preţioase
361120 „Reparaţii capitale a metalelor şi pietrelor preţioase”	- pentru reparaţii capitale a metalelor şi pietrelor preţioase
362110 „Procurarea articolelor de juvaerie”	- pentru procurarea articolelor de juvaerie
362120 „Reparaţii capitale a articolelor de juvaerie”	- pentru reparaţii capitale a articolelor de juvaerie
363110 „Procurarea activelor moştenirii culturale”	- pentru procurarea activelor moştenirii culturale
363120 „Reparaţii capitale a activelor moştenirii culturale”	- pentru reparaţii capitale a activelor moştenirii culturale
364110 „Procurarea altor valori”	- pentru procurarea altor valori
364120 „Reparaţii capitale a altor valori”	- pentru reparaţii capitale a altor valori
371110 „Procurarea terenurilor”	- pentru procurarea terenurilor
371120 „Investiţii în terenuri”	- pentru investiţii în terenuri
372110 „Procurarea resurselor naturale”	- pentru procurarea resurselor naturale
413110 „Procurarea valorilor mobiliare de stat pe piaţa primară”	- pentru procurarea valorilor mobiliare de stat pe piaţa primară
413210 „Procurarea valorilor mobiliare de stat convertite”	- pentru procurarea valorilor mobiliare de stat
414820 „Restabilirea mijloacelor bugetare dezafectate pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturile interne”	- pentru restabilirea mijloacelor bugetare dezafectate pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturile interne
415110 „Procurarea pachetelor de acţiuni”	- pentru procurarea pachetelor de acţiuni
415120 „Procurarea cotei părţi în capital social”	- pentru procurarea cotei părţi în capital social
	Plata în avans pentru procurarea mărfurilor şi serviciilor în valută străină:
419210 „Creanţe ale clienţilor din cadrul sistemului bugetar”	- ale clienţilor din cadrul sistemului bugetar
419220 „Creanţe ale clienţilor din afara sistemului bugetar”	- ale clienţilor din afara sistemului bugetar
	Avansuri acordate în valută străină:
419310 „Avansuri acordate instituţiilor din cadrul sistemului bugetar”	- acordate instituţiilor din cadrul sistemului bugetar

419320 „Avansuri acordate entităţilor din afara sistemului bugetar”	- entităţilor din afara sistemului bugetar
419410 „Creanţe aferente decontărilor pentru remunerarea muncii”	- personalului pentru remunerarea muncii
	Plata în valută străină:
433120 „Depozite în Banca Naţională a Moldovei în valută străină”	- a depozitelor în Banca Naţională a Moldovei în valută străină
433220 „Depozite în bănci comerciale în valută străină”	- a depozitelor în bănci comerciale în valută străină
434100 „Casa în monedă naţională”	Primirea mijloacelor băneşti în casă instituţiei în valută străină
435200 „Sume în drum în valută străină”	Primirea sumelor în drum în valută străină
436200 „Acreditive în valută străină”	Primirea acreditivelor în valută străină
	Plata în valută străină:
483100 „Procurarea valorilor mobiliare pe piaţa externa”	- pentru procurarea valorilor mobiliare pe piaţa externa
484820 „Restabilirea mijloacelor bugetare dezafectate pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturile externe”	Restabilirea mijloacelor bugetare dezafectate pentru onorarea garanţiilor de stat pentru împrumuturile externe
495110 „Acordarea creditelor instituţiilor nefinanciare peste hotare”	Acordarea creditelor instituţiilor nefinanciare peste hotare în valută străină
495210 „Acordarea creditelor instituţiilor financiare peste hotare”	- Acordarea creditelor instituţiilor financiare peste hotare în valută străină
513120 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa primară”	Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa primară în valută străină
513220 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat convertite”	Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat convertite în valută străină
513320 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social/acoperirea soldului debitar al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei”	Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pentru majorarea capitalului social/acoperirea soldului debitar al fondului general de rezervă al Băncii Naţionale a Moldovei în valută străină
513420 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pentru asigurarea stabilităţii financiare”	Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pentru asigurarea stabilităţii financiare în valută străină
513520 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise în formă materializată”	Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise în formă materializată în valută străină
518200 „Plata-garanţie de la drepturile de export-import”	Plata-garanţie de la drepturile de export-import în valută străină
518300 „Drepturile de export-import achitate în avans”	Drepturile de export-import achitate în avans
	Plata în valută străină:
518410 „Garanţia pentru ofertă”	- garanţiei pentru ofertă
518420 „Garanţia de participare la privatizarea patrimoniului public”	- garanţiei de participare la privatizarea patrimoniului public
518480 „Mijloace temporar intrate neidentificate ale instituţiilor”	- Restabilirea mijloace temporar intrate neidentificate ale instituţiilor
518490 „Alte mijloace temporar intrate în posesia instituţiilor”	- Restabilirea altor mijloace temporar intrate în posesia instituţiilor
	Plata în valută străină:

519210 „Datorii faţă de furnizori din sistemul bugetar”	- a datoriilor fata de furnizori din sistemul bugetar
519220 „Datorii faţă de furnizori din afara sistemului bugetar”	- a datoriilor fata de furnizori din afara sistemului bugetar
519710 „Datorii privind bursele de studii studenţilor de peste hotarele Republicii Moldova”	- a datoriilor privind bursele de studii studenţilor de peste hotarele Republicii Moldova
519730 „Datorii privind bursele sociale studenţilor de peste hotarele Republicii Moldova”	- a datoriilor privind bursele sociale studenţilor de peste hotarele Republicii Moldova
519790 „Alte plăţi asociate cu bursele”	- a altor plăţi asociate cu bursele
519800 „Alte datorii”	- a altor datorii
	Plata în valută străină:
583110 „Emiterea valorilor mobiliare de stat pe piaţa externă”	- pentru emiterea valorilor mobiliare de stat pe piaţa externă
583120 „Răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa externă”	pentru răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pe piaţa externă
588120 „Stingerea altor împrumuturi externe”	- pentru stingerea altor împrumuturi externe
595120 „Rambursarea împrumuturilor externe altor state”	Rambursarea împrumutului extern altor state în valută străină
595220 „Rambursarea împrumuturilor externe de la organizaţiile financiare internaţionale”	Rambursarea împrumuturilor externe de la organizaţiile financiare internaţionale în valută străină
595920 „Rambursarea altor împrumuturi externe”	Rambursarea altor împrumuturi externe în valută străină

Formularul nr.NC-3

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

_____
(cont curent)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

NOTA DE CONTABILITATE nr.3
pe _____ 20___

Borderou cumulativ privind calcularea veniturilor aferente mijloacelor proprii

Nr. d/o	**Data**	**Plătitor/ Donator**	**Sold la începutul lunii conform subcontului** _____		**Debitul subcontului** _____				**Total**	**Soldul la sfîrşitul lunii conform subcontului** _____	
					Data şi numărul documentului	**Creditul subconturilor**					
			Debit	**Credit**						**Debit**	**Credit**
1	**2**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**

Total											

Executor _____ _____ _____
(funcţia) (semnătura) (numele, prenumele)

Contabil-şef _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Anexă _____ foi.

Creditul subcontului _____										**Total**	**Înscrieri secundare**			**Sold la sfîrşitul lunii**	
Debitul subconturilor											**Dt___ Ct___**	**Dt___ Ct___**	**Dt___ Ct___**	**Debit**	**Credit**
12	**13**	**14**	**15**	**16**	**17**	**18**	**19**	**20**	**21**	**22**	**23**	**24**	**25**	**26**	**27**

Executor _____ _____ _____
(funcţia) (semnătura) (numele, prenumele)

Contabil-şef _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Anexă _____ foi.

Notă de contabilitate 3 – borderou cumulativ privind calcularea veniturilor aferente mijloacelor proprii

Nr. d/o	**Conţinutul operaţiunii**	**Simbolul conturilor**	
		Debit	**Credit**
1	**2**	**3**	**4**
1.	Calcularea veniturilor de la prestarea serviciilor cu plată de la:		

	- clienţi din cadrul sistemului bugetar	419210	142310
	- clienţi din afara sistemului bugetar	419220	142310
2.	Calcularea veniturilor pentru darea în locaţiune a bunurilor patrimoniului public:		
	- clienţi din cadrul sistemului bugetar	419210	142320
	- clienţi din afara sistemului bugetar	419220	142320
3.	Calcularea veniturilor pentru închirierea manualelor:		
	- clienţi din cadrul sistemului bugetar	419210	142330
	- clienţi din afara sistemului bugetar	419220	142330
4.	Calcularea donaţiilor voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susţinerea bugetului de stat de la:		
	- clienţi din cadrul sistemului bugetar	419210	144111
	- clienţi din afara sistemului bugetar	419220	144111
5.	Calcularea donaţiilor voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul II de la:		
	- clienţi din cadrul sistemului bugetar	419210	144112
	- clienţi din afara sistemului bugetar	419220	144112
6.	Calcularea donaţiilor voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul I:		
	- clienţi din cadrul sistemului bugetar	419210	144113
	- clienţi din afara sistemului bugetar	419220	144113
7.	Calcularea donaţiilor voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne pentru autorităţile/instituţiile bugetare:		
	- clienţi din cadrul sistemului bugetar	419210	144114
	- clienţi din afara sistemului bugetar	419220	144114
8.	Calcularea donaţiilor voluntare pentru cheltuieli curente din surse externe pentru susţinerea bugetului de stat:		
	- clienţi din cadrul sistemului bugetar	419210	144121
	- clienţi din afara sistemului bugetar	419220	144121
9.	Calcularea donaţiilor voluntare pentru cheltuieli curente din surse externe pentru susţinerea bugetului local de nivelul II:		
	- clienţi din cadrul sistemului bugetar	419210	144122
	- clienţi din afara sistemului bugetar	419220	144122
10.	Calcularea donaţiilor voluntare pentru cheltuieli curente din surse externe pentru susţinerea bugetului local de nivelul I:		
	- clienţi din cadrul sistemului bugetar	419210	144123
	- clienţi din afara sistemului bugetar	419220	144123
11.	Calcularea donaţiilor voluntare pentru cheltuieli curente din surse externe pentru autorităţile/instituţiile bugetare:		
	- clienţi din cadrul sistemului bugetar	419210	144124
	- clienţi din afara sistemului bugetar	419220	144124
12.	Calcularea donaţiilor voluntare pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru susţinerea bugetului de stat:		
	- clienţi din cadrul sistemului bugetar	419210	144211
	- clienţi din afara sistemului bugetar	419220	144211
13.	Calcularea donaţiilor voluntare pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul II:		
	- clienţi din cadrul sistemului bugetar	419210	144212

	- clienţi din afara sistemului bugetar	419220	144212
14.	Calcularea donaţiilor voluntare pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru susţinerea bugetului local de nivelul I:		
	- clienţi din cadrul sistemului bugetar	419210	144213
	- clienţi din afara sistemului bugetar	419220	144213
15.	Calcularea donaţiilor voluntare pentru cheltuieli capitale din surse interne pentru autorităţile/instituţiile bugetare:		
	- clienţi din cadrul sistemului bugetar	419210	144214
	- clienţi din afara sistemului bugetar	419220	144214
16.	Calcularea donaţiilor voluntare pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru susţinerea bugetului de stat:		
	- clienţi din cadrul sistemului bugetar	419210	144221
	- clienţi din afara sistemului bugetar	419220	144221
17.	Calcularea donaţiilor voluntare pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru susţinerea bugetului local de nivelul II:		
	- clienţi din cadrul sistemului bugetar	419210	144222
	- clienţi din afara sistemului bugetar	419220	144222
18.	Calcularea donaţiilor voluntare pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru susţinerea bugetului local de nivelul I:		
	- clienţi din cadrul sistemului bugetar	419210	144223
	- clienţi din afara sistemului bugetar	419220	144223
19.	Calcularea donaţiilor voluntare pentru cheltuieli capitale din surse externe pentru autorităţile/instituţiile bugetare:		
	- clienţi din cadrul sistemului bugetar	419210	144224
	- clienţi din afara sistemului bugetar	419220	144224
20.	Calcularea sumelor veniturilor rezultate din realizarea activelor la preţuri de livrare – în cazul cînd mijloacele băneşti rămîn la dispoziţia instituţiei:		
	- creanţe ale clienţilor din cadrul sistemului bugetar	419210	149100
	- creanţe ale clienţilor din afara sistemului bugetar	419220	149100

Formularul nr.NC-4

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

_____
(cont curent)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

NOTA DE CONTABILITATE nr.4
pe _____ 20___

Borderou cumulativ privind plata indemnizaţiilor personalului misiunilor diplomatice şi celor speciale pentru perioada aflării peste hotarele republicii

Nr. d/o	Numele, prenumele	Sold la începutul lunii		Debitul subcontului	Creditul subcontului	Sold la sfîrşitul lunii	
		Dt	Ct			Dt	Ct

1	2	3	4	5	6	7	8
Total							

Executor _____ _____ _____
(funcţia) (semnătura) (numele, prenumele)

Contabil-şef _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Anexă _____ foi.

Notă de contabilitate 4 – borderou cumulativ privind plata indemnizaţiilor personalului misiunilor diplomatice şi celor speciale pentru perioada aflării peste hotarele republicii

Nr. d/o	Conţinutul operaţiunii	Simbolul conturilor	
		Debit	Credit
1	2	3	4
1.	Calculul indemnizaţiilor personalului misiunilor diplomatice şi celor speciale peste hotare	273100	519630

Formularul nr.NC-5

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

_____
(cont curent)

Aprobat
prin Ordinul ministrului
finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

NOTA DE CONTABILITATE nr.5
Centralizarea statelor de retribuţii a muncii şi burse

		Debitul subcontului	Creditul subcontului	Suma
	1	2	3	4
	Remunerarea muncii, total, inclusiv:			
1	Calculat salariul de bază			

2	Calculat sporuri şi suplimente la salariul de bază			
3	Calculat ajutor material			
4	Calculat premieri			
5	Calculat majorări conform deciziilor autorităţilor locale abilitate			
6	Calculat alte plăţi salariale			
7	Calculat remunerarea muncii temporare			
8	Calculat alte plăţi			
	Contribuţii şi prime de asigurări obligatorii, total, inclusiv:			
9	Calculat contribuţii individuale de asigurări sociale de stat obligatorii			
10	Calculat prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală			
	Indemnizaţii de asistenţă socială, total, inclusiv:			
11	Calculat indemnizaţii de asistenţă socială			
	Burse, total, inclusiv:			
12	Calculat burse de studii studenţilor de peste hotarele republicii			
13	Calculat burse de studii studenţilor autohtoni			
14	Calculat burse sociale studenţilor de peste hotarele republicii			
15	Calculat burse sociale studenţilor autohtoni			
16	Calculat alte plăţi sociale asociate cu bursele			
	Compensaţii, total, inclusiv:			
17	Calculat compensaţii pentru transport			
18	Calculat compensaţie pentru chiria spaţiului asociat şi pentru serviciile comunale			
19	Calculat compensaţie pentru echipament			
	TOTAL			

Executor _____ _____ _____
(funcţia) (semnătura) (numele, prenumele)

A controlat:
şeful secţiei de evidenţă _____ _____ _____
(funcţia) (semnătura) (numele, prenumele)

Contabil-şef _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Anexă _____ foi.

Formularul nr.NC-5a

Aprobat

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

_____
(cont curent)

prin Ordinul ministrului
finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

NOTA DE CONTABILITATE nr.5a

Borderou centralizator privind reţinerile din salariu

		Debitul subcontului	**Creditul subcontului**	**Suma**
	1	**2**	**3**	**4**
	Reţinut din salariu, total, inclusiv:			
1	Reţinut impozite			
2	Reţinut pentru mărfurile vîndute în rate			
3	Reţinut contribuţii individuale de asigurări sociale de stat obligatorii			
4	Reţinut prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală			
5	Reţinut cotizaţii de membru al sindicatului			
6	Reţinut conform contractelor de asigurare benevolă			
7	Reţinut pentru împrumuturile bancare			
8	Reţinut pentru titlurile executorii			
9	Reţinut pentru transferări fără numerar la conturile de depuneri în bancă			
10	Înregistrarea salariului la deponenţi			
11	Alte reţineri			
	TOTAL			

Executor _____ _____ _____
(funcţia) (semnătura) (numele, prenumele)

A controlat:
şeful secţiei de evidenţă _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Contabil-şef _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Anexă _____ foi.

Notă de contabilitate 5 – borderou centralizator a statelor de retribuţii a muncii şi burse

Contul 519410 „Datorii faţă de personal pentru remunerarea muncii” se creditează prin debitul următoarelor conturi:

Debitul conturilor	**Conţinutul operaţiilor**

	Calcularea:
211110 „Salariul de bază”	- salariului de bază
211120 „Sporuri şi suplimente la salariul de bază”	- sporurilor şi suplimentelor la salariul de bază
211130 „Ajutor material”	- ajutorului material
211140 „Premieri”	- premierilor
211150 „Majorări conform deciziilor autorităţilor locale abilitate”	- majorărilor conform deciziilor autorităţilor locale abilitate
211190 „Alte plăţi salariale”	- altor plăţi salariale
211200 „Remunerarea muncii temporare”	- remunerării muncii temporare
211310 „Compensaţie pentru alimentaţie”	- compensaţiei pentru alimentaţie
211320 „Compensaţie pentru transport”	- compensaţiei pentru transport
211330 „Compensaţie pentru chiria spaţiului locativ şi pentru serviciile comunale”	- compensaţiei pentru chiria spaţiului locativ şi pentru serviciile comunale
211340 „Indemnizaţii pentru membrii personalului misiunilor diplomatice şi al oficiilor consulare”	- indemnizaţiei pentru membrii personalului misiunilor diplomatice şi al oficiilor consulare
211350 „Compensaţie pentru echipament”	- compensaţiei pentru echipament
211390 „Alte plăţi”	- altor plăţi
212100 „Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii”	- contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii
212210 „Prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală achitate de angajatori şi angajaţi pe teritoriul ţării”	- primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală achitate de angajatori şi angajaţi pe teritoriul ţării
272300 „Indemnizaţii la încetarea acţiunii contractului de muncă”	- indemnizaţiilor la încetarea acţiunii contractului de muncă
273200 „Indemnizaţii la încetarea acţiunii contractului de muncă”	- indemnizaţiilor la încetarea acţiunii contractului de muncă
273300 „Indemnizaţii viagere”	- indemnizaţiilor viagere
273300 „Compensaţii pentru procurarea spaţiului locativ”	- compensaţiei pentru procurarea spaţiului locativ
273900 „Alte prestaţii sociale ale angajatorilor”	- altor prestaţii sociale ale angajatorilor

Calcularea burselor

Conţinutul operaţiunii	**Simbolul conturilor**	
	Debit	**Credit**
Calcularea burselor de studii studenţilor de peste hotarele republicii	281210	519710
Calcularea burselor de studii studenţilor autohtoni	281220	519720
Calcularea burselor sociale studenţilor de peste hotarele republicii	281230	519730
Calcularea burselor sociale studenţilor autohtoni	281240	519740
Calcularea altor plăţi asociate cu bursele	281290	519790

Nota de contabilitate 5a – borderou centralizator privind reţinerile din salariu

Contul 519410 „Datorii faţă de personal pentru remunerarea muncii”

se creditează prin debitul următoarelor conturi:

Debitul conturilor	
	Reţinerea din salariu a:
519410 „Datorii faţă de personal pentru remunerarea muncii”	- datoriilor aferente decontărilor personalului privind impozitele
519420 „Datorii aferente decontărilor personalului privind impozitele”	- datoriilor aferente decontărilor personalului privind impozitele
519430 „Datorii aferente decontărilor personalului privind contribuţiile individuale de asigurări sociale de stat”	- datoriilor aferente decontărilor personalului privind contribuţiile individuale de asigurări sociale de stat
519440 „Datorii aferente decontărilor personalului privind primele de asigurări medicale obligatorii”	- datoriilor aferente decontărilor personalului privind primele de asigurări medicale obligatorii
519450 „Datorii aferente decontărilor cu membrii sindicatelor privind cotizaţiile de membru al sindicatului”	- datoriilor aferente decontărilor cu membrii sindicatelor privind cotizaţiile de membru al sindicatului
519460 „Datorii aferente decontărilor privind virările fără numerar în baza contractelor de asigurare benevolă”	- datoriilor aferente decontărilor privind virările fără numerar în baza contractelor de asigurare benevolă
519470 „Datorii aferente decontărilor privind titlurile executorii ”	- datoriilor aferente decontărilor privind titlurile executorii
519480 „Datorii aferente decontărilor cu personalul privind deponenţii ”	- datoriilor aferente decontărilor cu personalul privind deponenţii
519490 „Alte datorii aferente decontărilor personalului privind remunerarea muncii”	- altor datorii aferente decontărilor personalului privind remunerarea muncii
519510 „Datorii aferente decontărilor cu titularii de avans”	- datoriilor aferente decontărilor cu titularii de avans
519520 „Datorii fata de personal privind alte operaţiuni”	- datoriilor fata de personal privind alte operaţiuni
519610 „Datorii privind prestaţiile de asigurări sociale”	- datoriilor privind prestaţiile de asigurări sociale
519620 „Datorii privind prestaţiile de asistenţă socială”	- datoriilor privind prestaţiile de asistenţă socială
519630 „Datorii privind prestaţiile sociale ale angajatorilor”	- datoriilor privind prestaţiile sociale ale angajatorilor
519640 „Datorii privind prestaţiile distribuitorilor (CNAS)”	- datoriilor privind prestaţiile distribuitorilor (CNAS)
519710 „Datorii privind bursele de studii studenţilor de peste hotarele republicii”	- datoriilor privind bursele de studii studenţilor de peste hotarele republicii
519720 „Datorii privind bursele de studii studenţilor autohtoni”	- datoriilor privind bursele de studii studenţilor autohtoni
519730 „Datorii privind bursele sociale studenţilor de peste hotarele republicii”	- datoriilor privind bursele sociale studenţilor de peste hotarele republicii
519740 „Datorii privind bursele sociale studenţilor autohtoni”	- datoriilor privind bursele sociale studenţilor autohtoni
519790 „Alte plăţi asociate cu bursele”	- altor plăţi asociate cu bursele
519800 „Alte datorii”	- altor datorii

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

_____
(cont curent)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

NOTĂ DE CONTABILITATE nr.6
pe _____ 20___

Borderou cumulativ privind decontările cu furnizorii

Subcontul _____

Nr. d/o	Data apariţiei datoriei	Denumirea furnizorului	Sold la începutul lunii		Debitul subcontului _____				Total
			subcontul _____		Numărul şi data ordinului de plată	Creditul subconturilor			
			Debit	Credit					
1	2	4	5	6	7	8	9	10	11
Total									

Creditul subcontului _____										Total	Înscrieri secundare			Sold la sfîrşitul lunii	
Debitul subconturilor											Dt___ Ct___	Dt___ Ct___	Dt___ Ct___	Debit	Credit
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27

Executor _____ _____ _____
(funcţia) (semnătura) (numele, prenumele)

Contabil-şef _____ _____

(semnătura) (numele, prenumele)

Anexă _____ foi.

Notă de contabilitate 6 – borderou cumulativ privind decontările cu furnizorii

Contul 519210 „Datorii fata de furnizori” se creditează prin debitul următoarelor conturi:

Debitul conturilor	Conţinutul operaţiilor
	Înregistrarea cheltuielilor pentru serviciile:
222110 „Energie electrică”	• de energie electrică
222120 „Gaze”	• de gaze
222130 „Energie termică”	• de energie termică
222140 „Apă şi canalizare”	• de apă şi canalizare
222190 „Alte servicii comunale”	Înregistrarea cheltuielilor pentru alte servicii comunale
	Înregistrarea cheltuielilor pentru serviciile:
222210 „Servicii informaţionale”	• informaţionale
222220 „Servicii de telecomunicaţii”	• de telecomunicaţii
222300 „Servicii de locaţiune”	• de locaţiune
222400 „Servicii de transport”	• de transport
222500 „Servicii de reparaţii curente”	• de reparaţii curente
222620 „Formare profesională”	• de formare profesională
222810 „Servicii medicale”	• medicale
222820 „Servicii de asigurare medicală achitate peste hotare”	• de asigurare medicală achitate peste hotare
222910 „Servicii editoriale”	• editoriale
222920 „Servicii de protocol”	• de protocol
222930 „Servicii de cercetări ştiinţifice contractate”	• de cercetări ştiinţifice contractate
222940 „Servicii de pază”	• de pază
222950 „Servicii judiciare”	• judiciare
222960 „Servicii de evaluare a activelor”	• de evaluare a activelor
222970 „Servicii bancare”	• bancare
222980 „Servicii poştale”	• poştale
222990 „Servicii neatribuite altor aliniate”	• neatribuite altor aliniate
311110 „Procurarea clădirilor”	Procurarea clădirilor de la furnizori
311120 „Reparaţii capitale ale clădirilor”	Reflectarea cheltuielilor aferente reparaţiilor capitale ale clădirilor
312110 „Procurarea construcţiilor speciale”	Procurarea construcţiilor speciale
312120 „Reparaţii capitale ale construcţiilor speciale”	Reflectarea cheltuielilor aferente reparaţiilor capitale ale construcţiilor speciale
313110 „Procurarea instalaţiilor de transmisie”	Procurarea instalaţiilor de transmisie

313120 „Reparaţii capitale ale instalaţiilor de transmisie”	Reflectarea cheltuielilor aferente reparaţiilor capitale ale instalaţiilor de transmisie
314110 „Procurarea maşinilor şi utilajelor”	Procurarea maşinilor şi utilajelor
314120 „Reparaţii capitale ale maşinilor şi utilajelor”	Reflectarea cheltuielilor aferente reparaţiilor capitale ale maşinilor şi utilajelor
315110 „Procurarea mijloacelor de transport”	Procurarea mijloacelor de transport
315120 „Reparaţii capitale ale mijloacelor de transport”	Reflectarea cheltuielilor aferente reparaţiilor capitale ale mijloacelor de transport
316110 „Procurarea uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”	Procurarea uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc
316120 „Reparaţii capitale ale uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc”	Reflectarea cheltuielilor aferente reparaţiilor capitale ale uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc
317110 „Procurarea activelor nemateriale”	Procurarea activelor nemateriale
318110 „Procurarea altor mijloace fixe”	Procurarea altor mijloace fixe
318120 „Reparaţii capitale ale altor mijloace fixe”	Reflectarea cheltuielilor aferente reparaţiilor capitale ale altor mijloace fixe
319100 „Investiţii capitale în active nemateriale în curs de execuţie”	Înregistrarea activelor nemateriale în curs de execuţie
	Înregistrarea:
319210 „Clădiri în curs de execuţie”	- clădirilor în curs de execuţie
319220 „Construcţii speciale în curs de execuţie”	- construcţiilor speciale în curs de execuţie
319230 „Instalaţii de transmisie în curs de execuţie”	- instalaţiilor de transmisie în curs de execuţie
319290 „Alte investiţii capitale în active materiale în curs de execuţie”	- altor investiţii capitale în active materiale în curs de execuţie
	Procurarea:
321110 „Procurarea rezervelor materiale de stat”	- rezervelor materiale de stat
322110 „Procurarea rezervelor de mobilizare”	- rezervelor de mobilizare procurate
323110 „Procurarea altor rezerve materiale”	- altor rezerve materiale
331110 „Procurarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor”	- combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor
332110 „Procurarea pieselor de schimb”	- pieselor de schimb
334110 „Procurarea medicamentelor şi materialelor sanitare”	- medicamentelor şi materialelor sanitare
335110 „Procurarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”	- materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri
336110 ”Procurarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou”	- materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou
337110 „Procurarea materialelor de construcţie”	- materialelor de construcţie

338110 „Procurarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei”	- accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei
339110 „Procurarea altor materiale”	- altor materiale
341100 „Majorarea valorii producţiei în curs de execuţie”	Înregistrarea valorii producţiei în curs de execuţie
342100 „Majorarea valorii animalelor tinere şi la îngrăşat”	Înregistrarea majorării valorii animalelor tinere şi la îngrăşat
343100 „Majorarea valorii produselor finite ale unităţilor de producţie”	Înregistrarea majorării valorii produselor finite ale unităţilor de producţie
351110 „Procurarea mărfurilor”	Procurarea mărfurilor
361110 „Procurarea metalelor şi pietrelor preţioase”	Procurarea metalelor şi pietrelor preţioase
361120 „Reparaţii capitale a metalelor şi pietrelor preţioase”	Înregistrarea cheltuielilor aferente reparaţiilor capitale a metalelor şi pietrelor preţioase
362110 „Procurarea articolelor de juvaere”	Procurarea articolelor de juvaere
362120 „Reparaţii capitale a articolelor de juvaerie”	Înregistrarea cheltuielilor aferente reparaţiilor capital a articolelor de juvaerie
363110 „Procurarea activelor moştenirii culturale”	Procurarea activelor moştenirii culturale
363120 „Reparaţii capitale a activelor moştenirii culturale”	Înregistrarea cheltuielilor aferente reparaţiilor capitale a activelor moştenirii culturale
364110 „Procurarea altor valori„	Procurarea altor valori
364120 „Reparaţii capitale a altor valori”	Înregistrarea cheltuielilor aferente reparaţiilor capitale a altor valori
371110 „Procurarea terenurilor”	Procurarea terenurilor
371120 „Investiţii în terenuri”	Reflectarea cheltuielilor aferente investiţiilor în terenuri
372110 „Procurarea resurselor naturale”	Procurarea resurselor naturale
413110 „Procurarea valorilor mobiliare de stat pe piaţa primară”	Înregistrarea valorilor mobiliare de stat pe piaţa primară procurate
413210 „Procurarea valorilor mobiliare de stat convertite”	Înregistrarea valorilor mobiliare de stat convertite
415110 „Procurarea pachetelor de acţiuni”	Înregistrarea pachetelor de acţiuni
415120 „Procurarea cotei părţi în capital social”	Înregistrarea cotei părţi în capital social
439100 „Timbrelor fiscale”	Procurarea timbrelor fiscale
439200 „Tichetelor şi bilete de călătorie”	Procurarea tichetelor şi bilete de călătorie
439300 „Bilete de tratament şi odihnă”	Procurarea biletelor de tratament şi odihnă
439400 „Tichete de masă”	Procurarea tichetelor de masă
439900 „Alte valori”	Procurarea alte valori

Nr. d/o	**Conţinutul operaţiunii**	**Simbolul conturilor**	
		Debit	**Credit**
1	**2**	**3**	**4**
1.	Trecerea în cont a sumelor avansurilor acordate anterior în achitarea datoriei faţă de furnizori pentru bunuri şi servicii	519210	419210

Formularul nr.NC-7

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

_____
(contul curent)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

NOTĂ DE CONTABILITATE nr.7
pe _____ 20___

Borderou cumulativ privind creanţele cu clienţii
Subcontul _____

Nr. d/o	Data apariţiei creanţei	Denumirea furnizorului	Sold la începutul lunii în subcontul _____		Debitul subcontului _____					Total	Creditul subcontului _____			Total	Sold la sfîrşitul lunii	
					Numărul notei de contabilitate	Data şi numărul ordinului de plată	Creditul subconturilor				Debitul subconturilor				Debit	Credit
			debit	credit												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Total:																

Executor _____ _____ _____
(funcţia) (semnătura) (numele, prenumele)

Contabil-şef _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Anexă _____ foi.

Corespondenţa la nota de contabilitate 7

Contul 419200 „Creanţe ale clienţilor” se creditează prin debitul următoarelor conturi:

Nr. d/o	Conţinutul operaţiunii	Simbolul conturilor

		Debit	Credit
1	**2**	**3**	**4**
Este în nota 2	Încasarea mijloacelor băneşti în contul achitării creanţelor cu clienţii din cadrul sistemului bugetar	431100	419200
Este în nota 2	Încasarea mijloacelor băneşti în contul achitării creanţelor cu clienţii din afara sistemului bugetar	431100	419200
Este în nota 2	Restituirea avansurilor primite anterior de la clienţii din cadrul sistemului bugetar	419200	431100
Este în nota 2	Restituirea avansurilor primite anterior de la clienţii din afara sistemului bugetar	419200	431100
Este în nota 2	Plata în avans pentru procurarea mărfurilor şi serviciilor din cadrul sistemului bugetar	419200	431100
Este în nota 2	Plata în avans pentru procurarea mărfurilor şi serviciilor din afara sistemului bugetar	419200	431100
	Trecerea în cont a sumelor avansurilor acordate anterior în achitarea datoriei faţă de furnizori pentru bunuri şi servicii	519200	419200

Formularul nr.NC-8

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

_____
(cont curent)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

NOTĂ DE CONTABILITATE nr.8
pe _____ 20___

Borderou cumulativ privind decontările cu titularii de avans

Nr. d/o	**Nr. decont. de avans**	**Codul instituţiei**	**Numele şi prenumele titularului de avans**	**Sold la începutul lunii în subcontul _____**		**Debitul subcontului _____**			**Total**	**Creditul subcontului _____**						**Total**	**Sold la sfărşitul lunii**	
				debit	**credit**	**Creditul subconturilor**				**Debitul subconturilor**							**Debit**	**Credit**
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**	**14**	**15**	**16**	**17**	**18**	**19**
Total																		

Executor _____ _____ _____
(funcţia) (semnătura) (numele, prenumele)

Contabil-şef _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Anexă _____ foi.

Notă de contabilitate 8 – borderou cumulativ privind decontările cu titularii de avans

519510 „Datorii aferente decontărilor cu titularii de avans"
se creditează prin debitul următoarelor conturi:

Debitul conturilor	Conţinutul operaţiilor
	Reflectarea cheltuielilor privind:
221110 „Cheltuieli privind utilizarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor"	- utilizarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor
221120 „Cheltuieli privind utilizarea pieselor de schimb"	- utilizarea pieselor de schimb
221130 „Cheltuieli privind utilizarea produselor alimentare"	- utilizarea produselor alimentare
221140 „Cheltuieli privind utilizarea medicamentelor şi materialelor sanitare"	- utilizarea medicamentelor şi materialelor sanitare
221150 „Cheltuieli privind utilizarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri"	- utilizarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri
221160 „Cheltuieli privind utilizarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou"	- utilizarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou
221170 „Cheltuieli privind utilizarea materialelor de construcţii"	- utilizarea materialelor de construcţii
221180 „Cheltuieli privind utilizarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei"	- utilizarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei
221190 „Cheltuieli privind utilizarea altor materiale"	- utilizarea altor materiale
222600 „Formare profesională"	- formare profesională
222610 „Comanda de stat pentru pregătirea cadrelor"	- comanda de stat pentru pregătirea cadrelor
222710 „Deplasări de serviciu în interiorul ţării"	- deplasări de serviciu în interiorul ţării
222720 „Deplasări de serviciu peste hotare"	- deplasări de serviciu peste hotare
	Reflectarea cheltuielilor privind serviciile:
222910 „Servicii editoriale"	- editoriale
222920 „Servicii de protocol"	- de protocol
222950 „Servicii judiciare"	- judiciare
222960 „Servicii de evaluare a activelor""	- de evaluare a activelor
222970 „Servicii bancare"	- bancare
222980 „Servicii poştale"	- poştale
222990 „Servicii neatribuite altor aliniate"	- neatribuite altor aliniate

316280 „Unelte şi scule, inventar de producere şi gospodăresc transmise la terţi”	- de unelte şi scule, inventar de producere şi gospodăresc transmise la terţi
	Reflectarea cheltuielilor privind:
331110 „Procurarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor”	- procurarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor
332110 „Procurarea pieselor de schimb”	- procurarea pieselor de schimb
335110 „Procurarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri”	- procurarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri
336110 „Procurarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou”	- procurarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou
339110 „Procurarea altor materiale”	- procurarea altor materiale

Formularul nr.NC-9

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

_____
(cont curent)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

NOTĂ DE CONTABILITATE nr.9
pe _____ 20___

Borderou cumulativ privind creanţele cu titularii de avans
Subcontul _____

Nr. d/o	**Data apariţiei creanţei**	**Numele şi prenumele titularului de avans**	**Sold la începutul lunii în subcontul _____**		**Debitul subcontului _____**						**Total**	**Creditul subcontului _____**			**Total**	**Sold la sfîrşitul lunii în subcontul _____**	
					Numărul notei de conta-bilitate	**Data**	**Numărul dispoziţiei de plată**	**Creditul subconturilor**				**Debitul subconturilor**					
			Debit	**Credit**												**Debit**	**Credit**
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**	**14**	**15**	**16**	**17**	**18**
Total:																	

Executor _____ _____ _____
(funcţia) (semnătura) (numele, prenumele)

Contabil-şef _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Anexă _____ foi.

Corespondenţa la nota de contabilitate 9 – borderou cumulativ privind creanţele cu titularii de avans.

419510 „Creanţe aferente decontărilor cu titularii de avans" se creditează prin debitul următoarelor conturi:

Debitul conturilor	Conţinutul operaţiilor
519510 „Datorii aferente decontărilor cu titularii de avans"	- Trecerea în cont a sumelor avansurilor acordate anterior titularilor de avans

419510 „Creanţe aferente decontărilor cu titularii de avans" se creditează prin debitul următoarelor conturi:

Debitul conturilor	Conţinutul operaţiilor
519510 „Datorii aferente decontărilor cu titularii de avans"	Trecerea în cont a sumelor avansurilor acordate anterior titularilor de avans

	Corespondenţa actuală		Corespondenţa pe nou	
Achiziţionarea materialelor şi produselor alimentare din contul mijloacelor bugetare, speciale	060-069	160	321100 322110 323110 331110 332110 334110 335110 336110	519510
Eliberarea din casă a sumelor conform ordinelor de plată sau altor documente subrogatorii din contul mijloacelor bugetare, mijloacelor şi fondurilor special şi a altor mijloace	160	120, 121, 122, 123	419510	434100
Eliberarea cu titlu de avans a bonurilor de benzină, carnetelor de muncă şi a foilor intercalate la ele	160	132	419510	439100
Prezentarea decontului privind consumarea avansurilor în decontare	060-067, 069, 070, 072, 200, 211, 213, 214	160	321100 322110 323110 331110 332110 334110 335110 336110 337110 338110 339110 221110 221120	519510

			222710 222720	
Restituirea de către titularul de avans a soldului avansului în casa contabilităţii contul mijloacelor bugetare, mijloacelor şi fondurilor speciale şi a altor mijloace	120, 121, 122, 123	160	434100	519510

Formularul nr.NC-10

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

_____
(cont curent)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

NOTA DE CONTABILITATE nr.10
pe _____ 20___

Borderou cumulativ privind circulaţia mijloacelor fixe

Nr. d/o	Data	Nr. documentului	Denumirea documentului	Codul instituţiei	Debitul subconturilor						Total	Creditul subconturilor						Total
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19

Sold la începutul lunii
Sold la sfîrşitul lunii
Rulajul zilei

Executor _____ _____ _____
(funcţia) (semnătura) (numele, prenumele)

Contabil-şef _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Anexă _____ foi.

Notă de contabilitate 10 – borderou cumulativ privind circulaţia mijloacelor fixe

Nr. d/o	Conţinutul operaţiunii	Simbolul conturilor

		Debit	Credit
1	**2**	**3**	**4**
1.	Reflectarea cheltuielilor aferente reparaţiilor capitale ale clădirilor	311120	337230
2.	Reflectarea cheltuielilor aferente reparaţiilor capitale ale construcţiilor speciale	312120	337230
3.	Reflectarea cheltuielilor aferente reparaţiilor capitale ale instalaţiilor de transmisie	313120	337230
4.	Reflectarea cheltuielilor aferente reparaţiilor capitale ale maşinilor şi utilajelor	314120	337230
5.	Reflectarea cheltuielilor aferente reparaţiilor capitale ale mijloacelor de transport	315120	332230
6.	Reflectarea cheltuielilor aferente reparaţiilor capitale ale uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc	316120	332230
7.	Reflectarea activelor nemateriale create de către instituţie	317110	319100
8.	Reflectarea cheltuielilor aferente reparaţiilor capitale ale altor mijloace fixe	318120	337230
9.	Reflectarea cheltuielilor legate nemijlocit de crearea activelor nemateriale, precum şi a cheltuielilor privind îmbunătăţirea activelor nemateriale utilizate:	319100	339230
10.	Înregistrarea clădirilor în curs de execuţie a) consumul de materiale la valoarea de bilanţ (pe tipuri de materiale)	319210	337230
11.	Înregistrarea plusurilor de alte majorări a valorii clădirilor constatate la inventariere	311190	149900
12.	Înregistrarea plusurilor de alte majorări a valorii construcţiilor speciale constatate la inventariere	312190	149900
13.	Înregistrarea plusurilor de alte majorări a valorii instalaţiilor de transmisie constatate la inventariere	313190	149900
14.	Înregistrarea plusurilor de alte majorări a valorii maşinilor şi utilajelor constatate la inventariere	314190	149900
15.	Înregistrarea plusurilor de alte majorări a valorii mijloacelor de transport constatate la inventariere	315190	149900
16.	Înregistrarea plusurilor de alte majorări a valorii uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc constatate la inventariere	316190	149900
17.	Înregistrarea plusurilor de alte majorări a valorii activelor nemateriale constatate la inventariere	317190	149900
18.	Înregistrarea plusurilor de alte majorări ale valorii altor mijloace fixe constatate la inventariere	318190	149900
19.	Reflectarea valorii de bilanţ a clădirilor ieşite prin realizare	289100	311210
20.	Reflectarea valorii de bilanţ a construcţii speciale ieşite prin realizare	289100	312210
21.	Reflectarea valorii de bilanţ a instalaţii de transmisie ieşite prin realizare	289100	313210
22.	Reflectarea valorii de bilanţ a maşini şi utilaje ieşite prin realizare	289100	314210
23.	Reflectarea valorii de bilanţ a mijloace de transport ieşite prin realizare	289100	315210
24.	Reflectarea valorii de bilanţ a unelte şi scule, inventar de producere şi gospodăresc ieşite prin realizare	289100	316210
25.	Reflectarea valorii de bilanţ a activelor nemateriale ieşite prin realizare	289100	317210

26.	Reflectarea valorii de bilanţ a altor mijloace fixe ieşite prin realizare	289100	318210
27.	Casarea valorii de bilanţ a clădirilor ieşite în cazul vînzării	289100	311210
28.	Casarea valorii de bilanţ a construcţiilor speciale ieşite în cazul vînzării	289100	312200
29.	Casarea valorii de bilanţ a instalaţiilor de transmisie ieşite în cazul vînzării	289100	313210
30.	Casarea valorii de bilanţ a maşinilor şi utilajelor ieşite în cazul vînzării	289100	314210
31.	Casarea valorii de bilanţ a mijloacelor de transport ieşite în cazul vînzării	289100	315210
32.	Casarea valorii de bilanţ a uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc ieşite în cazul vînzării	289100	316210
33.	Casarea valorii de bilanţ a activelor nemateriale ieşite în cazul vînzării	289100	317210
34.	Casarea valorii de bilanţ a altor mijloace fixe ieşite în cazul vînzării	289100	318210
35.	Reflectarea cheltuielilor aferente deprecierii clădirilor	289300	311210
36.	Reflectarea cheltuielilor aferente deprecierii construcţii speciale	289300	312210
37.	Reflectarea cheltuielilor aferente deprecierii instalaţii de transmisie	289300	313210
38.	Reflectarea cheltuielilor aferente deprecierii maşinilor şi utilaje	289300	314210
39.	Reflectarea cheltuielilor aferente deprecierii mijloace de transport	289300	315210
40.	Reflectarea cheltuielilor aferente deprecierii a unelte şi scule, inventar de producere şi gospodăresc	289300	316210
41.	Reflectarea cheltuielilor aferente deprecierii activelor nemateriale	289300	317210
42.	Reflectarea cheltuielilor aferente deprecierii altor mijloace fixe	289300	318210
43.	Trecerea la cheltuieli a valorii de bilanţ a clădirilor ieşite ca rezultat a calamităţilor naturale şi evenimentelor excepţionale	289400	311210
44.	Trecerea la cheltuieli a valorii de bilanţ a construcţii speciale ieşite ca rezultat a calamităţilor naturale şi evenimentelor excepţionale	289400	312210
45.	Trecerea la cheltuieli a valorii de bilanţ a instalaţii de transmisie ieşite ca rezultat a calamităţilor naturale şi evenimentelor excepţionale	289400	313210
46.	Trecerea la cheltuieli a valorii de bilanţ a maşinilor şi utilajelor ieşite ca rezultat a calamităţilor naturale şi evenimentelor excepţionale	289400	314210
47.	Trecerea la cheltuieli a valorii de bilanţ a mijloacelor de transport ieşite ca rezultat a calamităţilor naturale şi evenimentelor excepţionale	289400	315210
48.	Trecerea la cheltuieli a valorii de bilanţ a uneltelor şi sculelor, inventar de producere şi gospodăresc ieşite ca rezultat a calamităţilor naturale şi evenimentelor excepţionale	289400	316210
49.	Trecerea la cheltuieli a valorii de bilanţ a activelor nemateriale ieşite ca rezultat a calamităţilor naturale şi evenimentelor excepţionale	289400	317210
50.	Trecerea la cheltuieli a valorii de bilanţ a altor mijloace fixe ieşite ca rezultat a calamităţilor naturale şi evenimentelor excepţionale	289400	318210
51.	Înregistrarea lipsurilor de clădiri constatate la inventariere	289900	311290
52.	Înregistrarea lipsurilor de construcţii speciale constatate la inventariere	289900	312290
53.	Înregistrarea lipsurilor de instalaţii de transmisie constatate la inventariere	289900	313290

54.	Înregistrarea lipsurilor de maşini şi utilaje constatate la inventariere şi a altor cheltuieli a instituţiilor	289900	314290
55.	Înregistrarea lipsurilor de mijloace de transport constatate la inventariere şi a altor cheltuieli a instituţiilor	289900	315290
56.	Înregistrarea lipsurilor de uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc constatate la inventariere şi a altor cheltuieli a instituţiilor	289900	316290
57.	Înregistrarea lipsurilor de active nemateriale constatate la inventariere şi a altor cheltuieli a instituţiilor	289900	317290
58.	Înregistrarea lipsurilor de alte mijloace fixe constatate la inventariere şi a altor cheltuieli a instituţiilor	289900	318290
59.	Înregistrarea clădirilor construite şi instalate	311110	319210
60.	Înregistrarea construcţiilor speciale construite şi instalate	312110	319220
61.	Înregistrarea instalaţiilor de transmisie construite şi instalate	313110	319230

Formularul nr.NC-11

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

_____
(cont curent)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

NOTA DE CONTABILITATE nr.11
pe _____ 20___

Borderou cumulativ centralizator privind calcularea uzurii şi amortizării

Nr. d/o	Baza (documentul sau conţinutul înscrierii)	Debit	Credit	Suma
Total				

Executor _____ _____ _____
(funcţia) (semnătura) (numele, prenumele)

Contabil-şef _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Anexă _____ foi.

Notă de contabilitate 11 – borderou cumulativ centralizator privind calcularea uzurii şi amortizări

Nr. d/o	Conţinutul operaţiunii	Simbolul conturilor	
		Debit	Credit
1	2	3	4
1.	Calcularea la finele anului a uzurii clădirilor	231100	391100
2.	Calcularea la finele anului a uzurii construcţiilor speciale	231200	391200
3.	Calcularea la finele anului a uzurii instalaţiilor de transmisie	231300	391300
4.	Calcularea la finele anului a uzurii maşinilor şi utilajelor	231400	391400
5.	Calcularea la finele anului a uzurii mijloacelor de transport	231500	391500
6.	Calcularea la finele anului a uzurii uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc	231600	391600
7.	Cheltuieli privind uzura altor mijloace fixe	231900	391900
8.	Calcularea la finele anului a amortizării activelor nemateriale	232000	392000
9.	Casarea uzurii calculate a clădirilor ieşite	391100	311230
10.	Casarea uzurii calculate a construcţiilor speciale ieşite	391200	312230
11.	Casarea uzurii calculate a instalaţiilor de transmisie ieşite	391300	313230
12.	Casarea uzurii calculate a maşinilor şi utilajelor ieşite	391400	314230
13.	Casarea uzurii calculate a mijloacelor de transport ieşite	391500	315230
14.	Casarea uzurii calculate a uneltelor şi sculelor, inventar de producere şi gospodăresc ieşite	391600	316230
15.	Casarea uzurii calculate a activelor nemateriale ieşite	392000	317230
16	Casarea uzurii calculate a altor mijloace fixe ieşite	391900	318230
17.	Casarea uzurii calculate a clădirilor ieşite	391100	311230
18.	Casarea uzurii calculate a construcţiilor speciale ieşite	391200	312230
19.	Casarea uzurii calculate a instalaţiilor de transmisie ieşite	391300	313230
20.	Casarea uzurii calculate a maşinilor şi utilajelor ieşite	391400	314230
21.	Casarea uzurii calculate a mijloacelor de transport ieşite	391500	315230
22.	Casarea uzurii calculate a uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc ieşite	391600	316230
23.	Casarea amortizării calculate a activelor nemateriale ieşite	392000	317230
24.	Casarea uzurii calculate a altor mijloace fixe ieşite	391900	318230

Formularul nr.NC-12

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

_____
(cont curent)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

NOTA DE CONTABILITATE nr.12
pe _____ 20___

Borderou cumulativ centralizator privind consumul produselor alimentare

Nr. d/o	Gestionar	Codul instituţiei	Creditul subcontului _____				Total	Debitul subconturilor _____				Total
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
TOTAL												

Executor _____ _____ _____
(funcţia) (semnătura) (numele, prenumele)

Contabil-şef _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Anexă _____ foi.

Notă de contabilitate nr.12 – borderou cumulativ centralizator privind consumul produselor alimentare

Nr. d/o	Conţinutul operaţiunii	Simbolul conturilor	
		Debit	Credit
1	2	3	4
1.	Reflectarea valorii produselor alimentare consumate de către instituţie	221130	333230
2.	Casarea valorii de bilanţ a produselor alimentare ieşite în cazul realizării	289100	333210
3.	Alte micşorări a valorii produselor alimentare	289400	333290
4.	Reflectarea lipsurilor de produse alimentare constatate la inventariere	289900	333290
5.	Transmiterea produselor alimentare în procesul de producţie	341000	333230
6.	Decontări cu angajaţii pentru alimentarea la locul de muncă, conform legilor în vigoare	419210	333230

Formularul nr.NC-13

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

_____
(cont curent)

NOTA DE CONTABILITATE nr.13
pe _____ 20___

Borderou cumulativ privind consumul de materiale

Nr. d/o	Data	Nr. documentului	Denumirea documentului	Inclusiv pe unităţi (gestionări)	Creditul subconturilor						Debitul subconturilor					
										Total						Total
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
TOTAL																

Executor _____ _____ _____
(funcţia) (semnătura) (numele, prenumele)

Contabil-şef _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Anexă _____ foi.

Notă de contabilitate 13 – borderou cumulativ privind consumul materialelor

Nr. d/o	Conţinutul operaţiunii	Simbolul conturilor	
		Debit	Credit
1	2	3	4
1.	Casarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor consumate	221110	331230
2.	Casarea pieselor de schimb consumate	221120	332230
3.	Casarea medicamentelor şi materialelor sanitare consumate	221140	334230
4.	Casarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri consumate	221150	335230
5.	Casarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizite de birou consumate	221160	336230
6.	Casarea materialelor de construcţie consumate	221170	337230
7.	Casarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei la scoaterea din uz a acestora consumate	221180	338230
8.	Casarea altor materiale	221190	339230

9.	Predarea la depozit a produselor finite obţinute	334310 344100	341200 341200
10.	Predarea la depozit a produselor finite ale atelierelor de producţie (ateliere didactice) obţinute – la cost normativ	343100	341100
11.	Casarea rezervelor materiale de stat	289900	321230
12.	Casarea rezervelor de mobilizare	289900	322230
13.	Casarea altor rezerve strategice	289900	323230
14.	Reflectarea valorii combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor consumat de către instituţie	221110	331230
15.	Reflectarea valorii pieselor de schimb consumate de către instituţie	221120	332230
16.	Reflectarea valorii medicamentelor şi materialelor sanitare consumate de către instituţie	221140	334230
17.	Reflectarea valorii materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri consumate de către instituţie	221150	335230
18.	Reflectarea valorii materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou consumate de către instituţie	221150	336230
19.	Reflectarea valorii materialelor de construcţie consumate de către instituţie	221170	337230
20.	Reflectarea valorii accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei consumate de către instituţie	221180	338230
21.	Reflectarea valorii altor materiale consumate de către instituţie	221190	339230
22.			
23.	Casarea valorii de bilanţ a combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor ieşit în cazul vînzării	289100	331210
24.	Casarea valorii de bilanţ a pieselor de schimb ieşite în cazul vînzării	289100	332210
25.	Casarea valorii de bilanţ a produselor alimentare ieşite în cazul vînzării	289100	333210
26.	Casarea valorii de bilanţ a medicamentelor şi materialelor sanitare ieşite în cazul vînzării	289100	334210
27.	Acumularea consumurilor de producţie pe parcursul perioadei • combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor • pieselor de schimb • produselor alimentare • medicamentelor şi materialelor sanitare • materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi în alte scopuri • materialelor de uz gospodăresc şi rechizite de birou • materialelor de construcţie • accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei • altor materiale	341100	331230 332230 333230 334230 335230 336230 337230 338230 339230
28.	Trecerea animalelor aflate la creştere şi îngrăşat în turma de bază	318000	342200
29.	Trecerea la cheltuieli a animalelor la creştere şi îngrăşat pierite	289900	342200
30.	Trecerea la cheltuieli a animalelor la creştere şi îngrăşat consumate pentru necesităţi proprii	289900	342200
31.	Înregistrarea consumului de producţie finită a gospodăriilor agricole auxiliare pentru necesităţi proprii	289900	344210

Formularul nr.NC-14

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

_____
(cont curent)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

NOTA DE CONTABILITATE nr.14
pe _____ 20___

Borderou cumulativ privind reevaluarea bunurilor materiale

Nr. d/o	Data	Nr. documentului	Denumirea documentului	Codul instituţiei	Debitul subconturilor						Total	Creditul subconturilor						Total
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19

Sold la începutul lunii
Sold la sfîrşitul lunii
Rulajul zilei

Executor _____ _____ _____
(funcţia) (semnătura) (numele, prenumele)

Contabil-şef _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Anexă _____ foi.

Notă de contabilitate 14 – borderou cumulativ privind reevaluarea bunurilor materiale

Nr. d/o	Conţinutul operaţiunii	Simbolul conturilor	
		Debit	Credit
1	2	3	4
1.	Reflectarea valorii reevaluate a clădirilor (majorarea valorii)	311140	149300
2.	Reflectarea valorii reevaluate a construcţiilor speciale (majorarea valorii)	312140	149300
3.	Reflectarea valorii reevaluate a instalaţiilor de transmisie (majorarea valorii)	313140	149300

4.	Reflectarea valorii reevaluate a maşinilor şi utilajelor (majorarea valorii)	314140	149300
5.	Reflectarea valorii reevaluate a mijloacelor de transport (majorarea valorii)	315140	149300
6.	Reflectarea valorii reevaluate a uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc (majorarea valorii)	316140	149300
7.	Reflectarea valorii reevaluate a activelor nemateriale (majorarea valorii)	317140	149300
8.	Reflectarea valorii reevaluate a altor mijloace fixe (majorarea valorii)	318140	149300
9.	Reflectarea valorii reevaluate a rezervelor materiale de stat (majorarea valorii)	321140	149300
10.	Reflectarea valorii reevaluate a rezervelor de mobilizare (majorarea valorii)	322140	149300
11.	Reflectarea valorii reevaluate a altor rezerve strategice (majorarea valorii)	323140	149300
12.	Reflectarea valorii reevaluate a combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor (majorarea valorii)	331140	149300
13.	Reflectarea valorii reevaluate a pieselor de schimb (majorarea valorii)	332140	149300
14.	Reflectarea valorii reevaluate a produselor alimentare (majorarea valorii)	333140	149300
15.	Reflectarea valorii reevaluate a medicamentelor şi materialelor sanitare (majorarea valorii)	334140	149300
16.	Reflectarea valorii reevaluate a materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri (majorarea valorii)	335140	149300
17.	Reflectarea valorii reevaluate a materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou (majorarea valorii)	336140	149300
18.	Reflectarea valorii reevaluate a materialelor de construcţie (majorarea valorii)	337140	149300
19.	Reflectarea valorii reevaluate a accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei (majorarea valorii)	338140	149300
20.	Reflectarea valorii reevaluate a altor materiale (majorarea valorii)	339140	149300
21.	Reflectarea valorii reevaluate a metalelor şi pietrelor preţioase (majorarea valorii)	361140	149300
22.	Reflectarea valorii reevaluate a articolelor juvaiere a (majorarea valorii)	362140	149300
23.	Reflectarea valorii reevaluate a activelor moştenirii culturale (majorarea valorii)	363140	149300
24.	Reflectarea valorii reevaluate a altor valori (majorarea valorii)	364140	149300
25.	Reflectarea valorii reevaluate a terenurilor (majorarea valorii)	371140	149300
26.	Reflectarea valorii reevaluate a clădirilor (micşorarea valorii)	289300	311240
27.	Reflectarea valorii reevaluate a construcţiilor speciale (micşorarea valorii)	289300	312240
28.	Reflectarea valorii reevaluate a instalaţiilor de transmisie (micşorarea valorii)	289300	313240
29.	Reflectarea valorii reevaluate a maşinilor şi utilajelor (micşorarea valorii)	289300	314240
30.	Reflectarea valorii reevaluate a mijloacelor de transport (micşorarea valorii)	289300	315240

31.	Reflectarea valorii reevaluate a uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc (micşorarea valorii)	289300	316240
32.	Reflectarea valorii reevaluate a activelor nemateriale (micşorarea valorii)	289300	317240
33.	Reflectarea valorii reevaluate a altor mijloace fixe (micşorarea valorii)	289300	318240
34.	Reflectarea valorii reevaluate a rezervelor materiale de stat (micşorarea valorii)	289300	321240
35.	Reflectarea valorii reevaluate a rezervelor de mobilizare (micşorarea valorii)	289300	322240
36.	Reflectarea valorii reevaluate a altor rezerve strategice (micşorarea valorii)	289300	323240
37.	Reflectarea valorii reevaluate a combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor (micşorarea valorii)	289300	331240
38.	Reflectarea valorii reevaluate a pieselor de schimb (micşorarea valorii)	289300	332240
39.	Reflectarea valorii reevaluate a produselor alimentare (micşorarea valorii)	289300	333240
40.	Reflectarea valorii reevaluate a medicamentelor şi materialelor sanitare (micşorarea valorii)	289300	334240
41.	Reflectarea valorii reevaluate a materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri (micşorarea valorii)	289300	335240
42.	Reflectarea valorii reevaluate a materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou (micşorarea valorii)	289300	336240
43.	Reflectarea valorii reevaluate a materialelor de construcţie (micşorarea valorii)	289300	337240
44.	Reflectarea valorii reevaluate a accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei (micşorarea valorii)	289300	338240
45.	Reflectarea valorii reevaluate a altor materiale (micşorarea valorii)	289300	339240
46.	Reflectarea valorii reevaluate a metalelor şi pietrelor preţioase (micşorarea valorii)	289300	361240
47.	Reflectarea valorii reevaluate a articolelor juvaiere (micşorarea valorii)	289300	362240
48.	Reflectarea valorii reevaluate a activelor moştenirii culturale (micşorarea valorii)	289300	363240
49.	Reflectarea valorii reevaluate a altor valori (micşorarea valorii)	289300	364240
50.	Reflectarea valorii reevaluate a terenurilor (micşorarea valorii)	289300	371240
51.	Reflectarea plusurilor de materiale din rezerva de stat constatate la inventariere (pe subconturi)	321190	149900
52.	Reflectarea plusurilor de materiale din rezerva de mobilizare constatate la inventariere (pe subconturi)	322190	149900
53.	Reflectarea plusurilor de materiale din rezerva de alte rezerve strategice constatate la inventariere (pe subconturi)	323190	149900
54.	Înregistrarea plusurilor de combustibilul, carburanţi şi lubrifianţi constatate la inventariere	331190	149900
55.	Înregistrarea plusurilor de piese de schimb constatate la inventariere	332190	149900
56.	Înregistrarea plusurilor de produse alimentare constatate la inventariere	333190	149900
57.	Înregistrarea plusurilor de medicamente şi materiale sanitare constatate la inventariere	334190	149900

58.	Înregistrarea plusurilor de materiale pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri constatate la inventariere	335190	149900
59.	Înregistrarea plusurilor de materiale de uz gospodăresc şi rechizite de birou constatate la inventariere	336190	149900
60.	Înregistrarea plusurilor de materiale de construcţie constatate la inventariere	337190	149900
61.	Înregistrarea plusurilor de accesorii de pat, îmbrăcăminte, încălţăminte constatate la inventariere	338190	149900
62.	Înregistrarea plusurilor de alte materiale constatate la inventariere	339190	149900
63.	Reflectarea plusurilor de produse în curs de execuţie constatate la inventariere	341100	149900
64.	Înregistrarea prăsilei la costul efectiv	342100	149900
65.	Reflectarea plusurilor de animale constatate la inventariere	342100	149900
66.	Reflectarea sumei care depăşeşte valoarea realizabilă a animalelor tinere	342100	149900
67.	Reflectarea plusurilor de produse finite ale atelierelor de producţie (ateliere didactice) constatate la inventariere	343100	149900
68.	Înregistrarea plusurilor de producţiei finite a gospodăriilor agricole auxiliare constatate la inventariere	344100	149900
69.	Reflectarea plusurilor de produse semifabricate	345100	149900
70.	Reflectarea valorii de bilanţ a rezerve materiale de stat ieşite prin realizare	289100	321210
71.	Reflectarea valorii de bilanţ a rezervelor de mobilizare ieşite prin realizare	289100	322210
72.	Reflectarea valorii de bilanţ a altor rezerve strategice ieşite prin realizare	289100	323210
73.	Reflectarea valorii de bilanţ a combustibil, carburanţi şi lubrifianţi ieşite prin realizare	289100	331210
74.	Reflectarea valorii de bilanţ a piese de schimb ieşite prin realizare	289100	332210
75.	Reflectarea valorii de bilanţ a produselor alimentare ieşite prin realizare	289100	333210
76.	Reflectarea valorii de bilanţ a medicamente şi materiale sanitare ieşite prin realizare	289100	334210
77.	Reflectarea valorii de bilanţ a materiale pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri ieşite prin realizare	289100	335210
78.	Reflectarea valorii de bilanţ a materiale de uz gospodăresc şi rechizite de birou ieşite prin realizare	289100	336210
79.	Reflectarea valorii de bilanţ a materiale de construcţie ieşite prin realizare	289100	337210
80.	Reflectarea valorii de bilanţ a accesorii de pat, îmbrăcăminte, încălţăminte ieşite prin realizare	289100	338210
81.	Reflectarea valorii de bilanţ a altor materiale ieşite prin realizare	289100	339210
82.	Înregistrarea costului producţiei finite a gospodăriilor agricole auxiliare vîndute	289100	344210
83.	Reflectarea valorii de produse semifabricate	289100	345100
84.	Reflectarea valorii de bilanţ a mărfurilor vîndute	289100	351210
85.	Trecerea la cheltuieli a animalelor la creştere şi îngrăşat vîndute	289100	342200
86.	Înregistrarea costului produselor finite ale atelierelor de producţie (ateliere didactice) vîndute	289100	343210

87.	Reflectarea valorii de bilanţ a metalelor şi pietrelor preţioase ieşite în cazul vînzării	289100	361210
88.	Reflectarea valorii de bilanţ a terenurilor ieşite în cazul vînzării	289100	371210
89.	Reflectarea valorii de bilanţ a resurselor naturale ieşite în cazul vînzării	289100	372210
90.	Reflectarea valorii de bilanţ a terenuri ieşite prin realizare	289100	371210
91.	Reflectarea valorii de bilanţ a resurselor naturale ieşite prin realizare	289100	372210
92.	Reflectarea cheltuielilor aferente deprecierii activelor (reducerea valorii) rezervelor materiale de stat	289300	321210
93.	Reflectarea cheltuielilor aferente deprecierii activelor (reducerea valorii) rezerve de mobilizare	289300	322210
94.	Reflectarea cheltuielilor aferente deprecierii activelor (reducerea valorii) altor rezerve strategice	289300	323210
95.	Reflectarea cheltuielilor aferente deprecierii activelor (reducerea valorii) combustibil, carburanţi şi lubrifianţi	289300	331210
96.	Reflectarea cheltuielilor aferente deprecierii activelor (reducerea valorii) piese de schimb	289300	332210
97.	Reflectarea cheltuielilor aferente deprecierii activelor (reducerea valorii) medicamente și materiale sanitare	289300	334210
98.	Reflectarea cheltuielilor aferente deprecierii activelor (reducerea valorii) materiale pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri cu titlu gratuit	289300	325210
99.	Reflectarea cheltuielilor aferente deprecierii activelor (reducerea valorii) materiale de uz gospodăresc şi rechizite de birou	289300	326210
100.	Reflectarea cheltuielilor aferente deprecierii activelor (reducerea valorii) materiale de construcţie	289300	327210
101.	Reflectarea cheltuielilor aferente deprecierii activelor (reducerea valorii) accesorii de pat, îmbrăcăminte, încălţăminte	289300	328210
102.	Reflectarea cheltuielilor aferente deprecierii activelor (reducerea valorii) altor materiale	289300	339210
103.	Reflectarea valorii reevaluate a metalelor şi pietrelor preţioase (micşorarea valorii)	289300	361240
104.	Reflectarea cheltuielilor aferente deprecierii a terenurilor	289300	371210
105.	Reflectarea cheltuielilor aferente deprecierii a resurselor naturale	289300	372210
106.	Reflectarea cheltuielilor privind lichidarea consecinţelor calamităţilor naturale a rezerve materiale de stat	289400	321110
107.	Reflectarea cheltuielilor privind lichidarea consecinţelor calamităţilor naturale a rezerve de mobilizare	289400	322210
108.	Reflectarea cheltuielilor privind lichidarea consecinţelor calamităţilor naturale a altor rezerve strategice	289400	323210
109.	Reflectarea cheltuielilor privind lichidarea consecinţelor calamităţilor naturale a combustibil, carburanţi şi lubrifianţi	289400	331210
110.	Reflectarea cheltuielilor privind lichidarea consecinţelor calamităţilor naturale a pieselor de schimb	289400	332210
111.	Trecerea la cheltuieli a valorii de bilanţ a produselor alimentare ieşite ca rezultat al calamităţilor naturale şi evenimentelor excepţionale	289400	333240
112.	Reflectarea cheltuielilor privind lichidarea consecinţelor calamităţilor naturale a medicamente și materiale sanitare	289400	334210

113.	Reflectarea cheltuielilor privind lichidarea consecinţelor calamităţilor naturale a materiale pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri	289400	335210
114.	Reflectarea cheltuielilor privind lichidarea consecinţelor calamităţilor naturale a materiale de uz gospodăresc şi rechizite de birou	289400	336210
115.	Reflectarea cheltuielilor privind lichidarea consecinţelor calamităţilor naturale a materiale de construcţie	289400	337210
116.	Reflectarea cheltuielilor privind lichidarea consecinţelor calamităţilor naturale a accesorii de pat, îmbrăcăminte, încălţăminte	289400	338210
117.	Trecerea la cheltuieli a valorii de bilanţ a produselor finite ale atelierelor de producţie (ateliere didactice) ieşite ca rezultat al calamităţilor naturale şi evenimentelor excepţionale	289400	343210
118.	Trecerea la cheltuieli a valorii de bilanţ a producţiei finite a gospodăriilor agricole auxiliare ieşite ca rezultat al calamităţilor naturale şi evenimentelor excepţionale	289400	344210
119.	Reflectarea cheltuielilor privind lichidarea consecinţelor calamităţilor naturale a altor materiale	289400	339210
120.	Reflectarea lipsurilor de rezerve materiale de stat constatate la inventariere	289900	321290
121.	Reflectarea lipsurilor de rezerve de mobilizare constatate la inventariere	289900	322290
122.	Reflectarea lipsurilor de alte rezerve strategice constatate la inventariere	289900	323290
123.	Reflectarea lipsurilor de combustibil, carburanţi şi lubrifianţi constatate la inventariere	289900	331290
124.	Reflectarea lipsurilor de piese de schimb constatate la inventariere	289900	332290
125.	Reflectarea lipsurilor de medicamente şi materiale sanitare constatate la inventariere	289900	334290
126.	Reflectarea lipsurilor de materiale pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri constatate la inventariere	289900	335290
127.	Reflectarea lipsurilor de materiale de uz gospodăresc şi rechizite de birou constatate la inventariere	289900	336290
128.	Reflectarea lipsurilor de materiale de construcţie constatate la inventariere	289900	337290
129.	Reflectarea lipsurilor de accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei constatate la inventariere	289900	338290
130.	Reflectarea lipsurilor de alte materiale constatate la inventariere	289900	339290
131.	Reflectarea lipsurilor de produse în curs de execuţie constatate la inventariere	289900	341200
132.	Reflectarea lipsurilor de animale tinere constatate la inventariere	289900	342200
133.	Trecerea la cheltuieli a animalelor la creştere şi îngrăşat consumate pentru necesităţi proprii	289900	342200
134.	Înregistrarea consumului de produse finite ale atelierelor de producţie (ateliere didactice) pentru necesităţi proprii	289900	343210
135.	Reflectarea lipsurilor de produse finite ale atelierelor de producţie (ateliere didactice) constatate la inventariere	289900	343210
136.	Înregistrarea consumului de producţie finită a gospodăriilor agricole auxiliare pentru necesităţi proprii	289900	344210

Formularul nr.NC-15

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

_____
(cont curent)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

NOTA DE CONTABILITATE nr.15
pe _____ 20___

Borderou centralizator de decontări cu părinţii pentru întreţinerea copiilor

Nr. d/o	Denumirea instituţiei	Codul instituţiei	Datoria la începutul lunii		Calculat conform zilelor frecventate	Achitat conform chitanţelor	Datoria la sfîrşitul lunii			
			Debit	Credit	Dt _____ Ct _____		Debit	inclusiv cu termen de achitare expirat	Credit	inclusiv cu termen de achitare expirat
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOTAL										

Executor _____ _____ _____
(funcţia) (semnătura) (numele, prenumele)

Contabil-şef _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Anexă _____ foi.

Notă de contabilitate 15 – borderou centralizator de decontări cu părinţii pentru întreţinerea copiilor

Nr. d/o	Conţinutul operaţiunii	Simbolul conturilor	
		Debit	Credit
1	2	3	4
1.	Calcularea plăţilor pentru întreţinerea copiilor	419220	149900

Formularul nr.NC-16

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

_____
(cont curent)

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

NOTA DE CONTABILITATE nr.16
pe _____ 20___

Borderou cumulativ privind evidenţa activelor nefinanciare primite şi transmise cu titlu gratuit

Nr. d/o	Data	Nr. documentului	Conţinutul operaţiei	Denumirea organizaţiei (donatorului)	Codul instituţiei	Debitul subconturilor							Creditul subconturilor					
												Total						Total
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Total																		

Executor _____ _____ _____
(funcţia) (semnătura) (numele, prenumele)

Contabil-şef _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Anexă _____ foi.

Corespondenţa la nota de contabilitate 16

Evidenţa bunurilor materiale primite şi transmise cu titlul gratuit

Nr. d/o	Conţinutul operaţiunii	Simbolul conturilor	
		Debit	Credit
1	2	3	4
1.	Înregistrarea clădirilor primite cu titlu gratuit	311130	149200
2.	Înregistrarea construcţiilor speciale primite cu titlu gratuit	312130	149200

3.	Înregistrarea instalaţiilor de transmisie primite cu titlu gratuit	313130	149200
4.	Înregistrarea maşinilor şi utilajelor primite cu titlu gratuit	314130	149200
5.	Înregistrarea mijloacelor de transport primite cu titlu gratuit	315130	149200
6.	Înregistrarea uneltelor şi sculelor, inventarului de producere şi gospodăresc primite cu titlu gratuit	316130	149200
7.	Înregistrarea activelor nemateriale primite cu titlu gratuit	317130	149200
8.	Înregistrarea altor mijloace fixe primite cu titlu gratuit	318130	149200
9.	Înregistrarea rezervelor materiale de stat primite cu titlu gratuit	321130	149200
10.	Înregistrarea rezervelor de mobilizare primite cu titlu gratuit	322130	149200
11.	Înregistrarea altor rezerve materiale primite cu titlu gratuit	323130	149200
12.	Înregistrarea combustibilului, carburanţilor şi lubrifianţilor primit cu titlu gratuit	331130	149200
13.	Înregistrarea pieselor de schimb primite cu titlu gratuit	332130	149200
15.	Înregistrarea produselor alimentare primite cu titlu gratuit	334130	149200
16.	Înregistrarea materialelor pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri primite cu titlu gratuit	335130	149200
17.	Înregistrarea materialelor de uz gospodăresc şi rechizitelor de birou primite cu titlu gratuit	336130	149200
18.	Înregistrarea materialelor de construcţie primite cu titlu gratuit	337130	149200
19.	Înregistrarea accesoriilor de pat, îmbrăcămintei, încălţămintei primite cu titlu gratuit	338130	149200
20.	Înregistrarea altor materiale primite cu titlu gratuit	339130	149200
21.	Înregistrarea metalelor şi pietrelor preţioase primite cu titlu gratuit	361130	149200
22.	Înregistrarea articolelor de juvaerie primite cu titlu gratuit	362130	149200
23.	Înregistrarea activelor moştenirii culturale primite cu titlu gratuit	363130	149200
24.	Înregistrarea altor valori primite cu titlu gratuit	364130	149200
25.	Înregistrarea terenurilor primite cu titlu gratuit	371130	149200
26.	Înregistrarea resurselor naturale primite cu titlu gratuit	372130	149200
27.	Casarea valorii de bilanţ a clădirilor transmise cu titlu gratuit	289200	311220
28.	Casarea valorii de bilanţ a construcţiilor speciale transmise cu titlu gratuit	289200	312220
29.	Casarea valorii de bilanţ a instalaţiilor de transmisie transmise cu titlu gratuit	289200	313220
30.	Casarea valorii de bilanţ a maşinilor şi utilajelor transmise cu titlu gratuit	289200	314220
31.	Casarea valorii de bilanţ a mijloacelor de transport transmise cu titlu gratuit	289200	315220
32.	Casarea valorii de bilanţ a uneltelor şi sculelor, inventar de producere şi gospodăresc transmise cu titlu gratuit	289200	316220
33.	Casarea valorii de bilanţ a activelor nemateriale transmise cu titlu gratuit	289200	317220
34.	Casarea valorii de bilanţ a altor mijloace fixe transmise cu titlu gratuit	289200	318220
35.	Casarea valorii de bilanţ a clădirilor în curs de execuţie transmise cu titlu gratuit	289200	319210
36.	Reflectarea valorii de bilanţ a materialelor din rezerva de stat transmise cu titlu gratuit	289200	321220
37.	Reflectarea valorii de bilanţ a materialelor din rezerva de mobilizare transmise cu titlu gratuit	289200	322220

38.	Reflectarea cheltuielilor privind transmiterea altor rezerve materiale cu titlu gratuit	289200	323220
39.	Reflectarea cheltuielilor privind transmiterea combustibil, carburanţi şi lubrifianţi cu titlu gratuit	289200	331220
40.	Reflectarea cheltuielilor privind transmiterea piese de schimb cu titlu gratuit	289200	332220
41.	Reflectarea cheltuielilor privind transmiterea produselor alimentare cu titlu gratuit	289200	333220
42.	Reflectarea cheltuielilor privind transmiterea medicamente şi materiale sanitare cu titlu gratuit	289200	334220
43.	Reflectarea cheltuielilor privind transmiterea materiale pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri cu titlu gratuit	289200	335220
44.	Reflectarea cheltuielilor privind transmiterea materiale de uz gospodăresc şi rechizite de birou cu titlu gratuit	289200	336220
45.	Reflectarea cheltuielilor privind transmiterea materiale de construcţie cu titlu gratuit	289200	337220
46.	Reflectarea cheltuielilor privind transmiterea accesorii de pat, îmbrăcăminte, încălţăminte cu titlu gratuit	289200	338220
45	Transmiterea cu titlu gratuit a produselor în curs de execuţie	289200	341200
45	Înregistrarea costului produselor finite ale unităţilor de producţie transmise cu titlu gratuit	289200	343210
46.	Înregistrarea costului producţiei finite a gospodăriilor agricole auxiliare transmise cu titlu gratuit	289200	344210
47.	Reflectarea cheltuielilor privind transmiterea altor materiale cu titlu gratuit	289200	339220
48.	Reflectarea cheltuielilor privind transmiterea resurselor naturale cu titlu gratuit	289200	372230

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

_____
(cont curent)

Formularul nr.NC-17

Aprobat
prin Ordinul
ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

NOTA DE CONTABILITATE nr._____
pe _____ 20___

Nr. d/o	**Baza (documentul sau conţinutul înscrierii)**	**Debit**	**Credit**	**Suma**

Total				

Executor _____ _____ _____
(funcţia) (semnătura) (numele, prenumele)

Contabil-şef _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Anexă _____ foi.

Forma FC-001

_____
(denumirea trezoreriei şi codul)

Cont bancar _____

NOTA CONTABILĂ nr._____
data înscrierii de la _____ până la _____

Baza (trimiterea la documente sau conţinutul înscrierii)	**Debit**	**Credit**	**SUMA**
1	**2**	**3**	**4**
Operaţiuni bancare			
Total operaţiuni bancare			
Operaţiuni interne			
Total operaţiuni interne			
Total general			

Contabil-şef _____
(semnătura)

Executor _____
(semnătura)

Forma FC-002

_____
(denumirea trezoreriei şi codul)

_____
(cont bancar)

Registrul evidenţei analitice
a contului _____
de la _____ până la _____

Cont trezorerial	Sold iniţial		Rulaje		Sold final	
	Debit	Credit	Debit	Credit	Debit	Credit
1	2	3	4	5	6	7

Contabil-şef _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Executor _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Forma FC-003

_____
(denumirea trezoreriei şi codul)

Cont bancar _____

Fişa contului _____
de la _____ până la _____

Nr. doc.	Data doc.	Destinaţia	Debit	Credit
1	2	3	4	5
Sold iniţial				

Total rulaje				
Sold final				

Contabil-şef _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Executor _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Forma FC-004

_____
(denumirea trezoreriei şi codul)

Balanţa de verificare
pe perioada de la _____ până la _____

Codul contului	**Denumirea contului**	**Sold iniţial**		**Rulaj**		**Sold final**	
		debit	**credit**	**debit**	**credit**	**debit**	**credit**
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**
Total							

Şeful Trezoreriei _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Contabil-şef _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Executor _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Forma FC-005

_____
(denumirea trezoreriei şi codul)

CARTEA MARE
de la _____ pînă la _____

Luna _____

Data şi luna	Nr. notei contabile	Suma din nota contabilă	Operaţiuni în conturile													
			nr. contului		nr. contului		nr. contului		nr. contului		nr. contului		nr. contului		nr. contului	
			debit	credit	debit	credit	debit	credit	debit	credit	debit	credit	debit	credit	debit	credit
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Sold iniţial																
Rulaj																
Sold final																

Contabil-şef _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Executor _____ _____
(semnătura) (numele, prenumele)

Anexa nr.4
la Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

Forma FD-041

Aprobat
prin ordinul
Ministrului Finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

BILANŢUL CONTABIL
Denumirea trezoreriei, bugetului, autorităţii/instituţiei bugetare
la situaţia din _____

	codurile
s1-s2 _____	
org1 _____	
org2 _____	

lei/mii lei/mil lei

Grup de conturi	Denumirea indicatorului	Codul rin-dului	Sold la înce-putul	Sold la sfâr-şitul	Sold la sfâr-şitul peri-

			perioadei	perioadei până la închiderea anuală	oadei după închiderea anuală
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**
3	**ACTIVE NEFINANCIARE**	*1*	x	x	x
31	**MIJLOACE FIXE**	*1.1*	x	x	x
311	*Clădiri*	*1.1.1*			
312	*Construcţii speciale*	*1.1.2*			
313	*Instalaţii de transmisie*	*1.1.3*			
314	*Maşini şi utilaje*	*1.1.4*			
315	*Mijloace de transport*	*1.1.5*			
316	*Unelte şi scule, inventar de producere şi gospodăresc*	*1.1.6*			
317	*Active nemateriale*	*1.1.7*			
318	*Alte mijloace fixe*	*1.1.8*			
319	Investiţii capitale în active în curs de execuţie	1.1.9			
	TOTAL MIJLOACE FIXE (1.1.999=1.1.1+1.1.2+1.1.3+1.1.4+1.1.5+1.1.6+1.1.7+1.1.8+1.1.9)	*1.1.999*			
39	**UZURA MIJLOACELOR FIXE ŞI AMORTIZAREA ACTIVELOR NEMATERIALE**	*1.2*	x	x	x
391	*Uzura mijloacelor fixe*	*1.2.1*			
392	*Amortizarea activelor nemateriale*	*1.2.2*			
	TOTAL UZURA MIJLOACELOR FIXE ŞI AMORTIZAREA ACTIVELOR NEMATERIALE (1.2.999=1.2.1+1.2.2)	*1.2.999*			
	Valoarea de bilanţ a mijloacelor fixe (1.3 = 1.1.999 - 1.2.999)	*1.3*			
32	**REZERVE MATERIALE ALE STATULUI**	*1.4*	x	x	x
321	*Rezervele materiale de stat*	*1.4.1*			
322	*Rezerve de mobilizare*	*1.4.2*			
323	*Alte rezerve materiale*	*1.4.3*			
	TOTAL REZERVE DE STAT (1.4.999=1.4.1+1.4.2+1.4.3)	*1.4.999*			
33	**STOCURI DE MATERIALE CIRCULANTE**	*1.5*	x	x	x
331	*Combustibil, carburanţi şi lubrifianţi*	*1.5.1*			
332	*Piese de schimb*	*1.5.2*			
333	*Produse alimentare*	*1.5.3*			
334	*Medicamente şi materiale sanitare*	*1.5.4*			
335	*Materiale pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri*	*1.5.5*			
336	*Materiale de uz gospodăresc şi rechizite de birou*	*1.5.6*			
337	*Materiale de construcţie*	*1.5.7*			
338	*Accesorii de pat, îmbrăcăminte, încălţăminte*	*1.5.8*			
339	*Alte materiale*	*1.5.9*			
	TOTAL STOCURI DE MATERIALE CIRCULANTE (1.5.999=1.5.1+1.5.2+1.5.3+1.5.4+1.5.5+1.5.6+1.5.7+1.5.8+1.5.9)	*1.5.999*			
34	**PRODUCŢIE ÎN CURS DE EXECUŢIE, PRODUSE ŞI PRODUCŢIE FINITĂ, ANIMALE TINERE LA ÎNGRĂŞAT**	*1.6*	x	x	x
341	*Producţie în curs de execuţie*	*1.6.1*			

342	*Animale tinere şi la îngrăşat*	*1.6.2*			
343	*Produse finite ale unităţilor de producţie*	*1.6.3*			
344	*Producţie finită a gospodăriilor agricole auxiliare*	*1.6.4*			
345	*Produse semifabricate*	*1.6.5*			
	TOTAL PRODUCŢIE ÎN CURS DE EXECUŢIE, PRODUSE ŞI PRODUCŢIE FINITĂ, ANIMALE TINERE LA ÎNGRĂŞAT (1.6.999=1.6.1+1.6.2+1.6.3+1.6.4+1.6.5)	*1.6.999*			
35	**MĂRFURI**	*1.7*	x	x	x
351	*Mărfuri*	*1.7.1*			
	TOTAL MĂRFURI (1.7.999=1.7.1)	*1.7.999*			
36	**VALORI**	*1.8*	x	x	x
361	*Metale şi pietre preţioase*	*1.8.1*			
362	*Articole de juvaerie*	*1.8.2*			
363	*Activele moştenirii culturale*	*1.8.3*			
364	*Alte valori*	*1.8.4*			
	TOTAL VALORI (1.8.999=1.8.1+1.8.2+1.8.3+1.8.4)	*1.8.999*			
37	**ACTIVE NEPRODUCTIVE**	*1.9*	x	x	x
371	*Terenuri*	*1.9.1*			
372	*Resurse naturale*	*1.9.2*			
	TOTAL ACTIVE NEPRODUCTIVE (1.9.999=1.9.1+1.9.2)	*1.9.999*			
	TOTAL ACTIVE NEFINANCIARE (2=1.3+1.4.999+1.5.999+1.6.999+1.7.999+1.8.999+1.9.999)	*2*			
4	**ACTIVE FINANCIARE**	*3*	x	x	x
41	**CREANŢE INTERNE**	*3.1*	x	x	x
413	*Valori mobiliare de stat (cu excepţia acţiunilor) procurate pe piaţa primara*	*3.1.1*			
414	*Garanţii de stat interne*	*3.1.2*			
415	*Acţiuni şi alte forme de participare în capital în interiorul ţării*	*3.1.3*			
418	*Alte creante interne ale bugetului*	*3.1.4*			
419	*Alte creanţe ale instituţiilor bugetare*	*3.1.5*			
	TOTAL CREANŢE INTERNE (3.1.999=3.1.1+3.1.2+3.1.3+3.1.4+3.1.5)	*3.1.999*			
42	**DIFERENŢA DE CURS VALUTAR**	*3.2*	x	x	x
421	*Diferenţa de curs pozitivă*	*3.2.1*	x		x
422	*Diferenţa de curs negativă*	*3.2.2*	x		x
423	*Diferenţa de curs pozitivă pentru mijloacele temporar intrate în posesia instituţiilor*	*3.2.3*	x		x
424	*Diferenţa de curs negativă pentru mijloacele temporar intrate în posesia instituţiilor*	*3.2.4*	x		x
	TOTAL DIFERENŢA DE CURS VALUTAR (3.2.999=3.2.1+3.2.2+3.2.3+3.2.4)	*3.2.999*	x		x
43	**MIJLOACE BĂNEŞTI**	*3.3*	x	x	x
431	*Conturi curente în sistemul trezorerial*	*3.3.1*			
432	*Conturi curente în afara sistemului trezorerial*	*3.3.2*			
433	*Depozite*	*3.3.3*			
434	*Casa*	*3.3.4*			
435	*Sume în drum*	*3.3.5*			
436	*Acreditive*	*3.3.6*	x	x	x

439	*Alte valori şi mijloace băneşti*	*3.3.7*			
	TOTAL MIJLOACE BĂNEŞTI (3.3.999=3.3.1+3.3.2+3.3.3+3.3.4+3.3.5+3.3.6+3.3.7)	*3.3.999*			
44	**CREDITE INTERNE ÎNTRE BUGETE**	*3.4*	x	x	x
441	*Credite între bugetul de stat şi bugetele locale*	*3.4.1*			x
442	*Credite în cadrul bugetului consolidat central*	*3.4.2*			x
443	*Credite între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale*	*3.4.3*			x
444	*Credite între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale*	*3.4.4*			x
	TOTAL CREDITE INTERNE ÎNTRE BUGETE (3.4.999=3.4.1+3.4.2+3.4.3+3.4.4)	*3.4.999*			x
45	**CREDITE INTERNE INSTITUŢIILOR NEFINANCIARE ŞI FINANCIARE**	*3.5*	x	x	x
451	*Credite instituţiilor nefinanciare*	*3.5.1*			x
452	*Credite instituţiilor financiare*	*3.5.2*			x
	TOTAL CREDITE INTERNE INSTITUŢIILOR NEFINANCIARE ŞI FINANCIARE (3.5.999=3.5.1+3.5.2)	*3.5.999*			x
46	**ÎMPRUMUTURI RECREDITATE INTERNE ÎNTRE BUGETE**	*3.6*	x	x	x
461	*Împrumuturi recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale*	*3.6.1*			x
463	*Împrumuturi recreditate între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale*	*3.6.2*			x
464	*Împrumuturi recreditate între bugetele locale ale diferitor unităţi administrativ-teritoriale*	*3.6.3*			x
	TOTAL ÎMPRUMUTURI RECREDITATE INTERNE ÎNTRE BUGETE (3.6.999=3.6.1+3.6.2+3.6.3)	*3.6.999*			x
47	**ÎMPRUMUTURI RECREDITATE INSTITUŢIILOR NEFINANCIARE ŞI FINANCIARE**	*3.7*	x	x	x
471	*Împrumuturi recreditate instituţiilor nefinanciare*	*3.7.1*			x
472	*Împrumuturi recreditate instituţiilor financiare*	*3.7.2*			x
	TOTAL ÎMPRUMUTURI RECREDITATE INSTITUŢIILOR NEFINANCIARE ŞI FINANCIARE (3.7.999=3.7.1+3.7.2)	*3.7.999*			x
48	**CREANŢE EXTERNE**	*3.8*	x	x	x
483	*Valori mobiliare procurate pe piaţa externă*	*3.8.1*			
484	*Garanţii externe*	*3.8.2*			
485	*Acţiuni şi alte forme de participare în capital peste hotare*	*3.8.3*			
488	*Alte creanţe externe ale bugetului*	*3.8.4*			
	TOTAL CREANŢE EXTERNE (3.8.999=3.8.1+3.8.2+3.8.3+3.8.4)	*3.8.999*			
49	**CREDITE EXTERNE**	*3.9*	x	x	x
495	*Credite externe acordate*	*3.9.1*			x
	TOTAL CREDITE EXTERNE (3.9.999=3.9.1)	*3.9.999*			x
	TOTAL ACTIVE FINANCIARE (4=3.1.999+3.2.999+3.3.999+3.4.999+3.5.999+3.6.999+3.7.999+3.8.999+3.9.999)	*4*			
TOTAL ACTIV (5=2+4)		*5*			
5	**DATORII**	*6*	x	x	x
51	**DATORII INTERNE**	*6.1*	x	x	x
513	*Valori mobiliare de stat cu excepţia acţiunilor*	*6.1.1*			
514	*Garanţii de stat interne*	*6.1.2*			
518	*Alte datorii interne ale bugetului*	*6.1.3*			

519	*Alte datorii ale instituţiilor bugetare*	*6.1.4*			
	TOTAL DATORII INTERNE (6.1.999=6.1.1+6.1.2+6.1.3+6.1.4)	*6.1.999*			
54	**ÎMPRUMUTURI INTERNE ÎNTRE BUGETE**	*6.2*	x	x	x
541	*Împrumuturi între bugetul de stat si bugetele locale*	*6.2.1*			x
542	*Împrumuturi în cadrul bugetului consolidat central*	*6.2.2*			x
543	*Împrumuturi între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale*	*6.2.3*			x
544	*Împrumuturi între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale*	*6.2.4*			x
	TOTAL ÎMPRUMUTURI INTERNE ÎNTRE BUGETE (6.2.999=6.2.1+6.2.2+6.2.3+6.2.4)	*6.2.999*			x
55	**ÎMPRUMUTURI INTERNE INSTITUŢIILOR NEFINANCIARE ŞI FINANCIARE**	*6.3*	x	x	x
551	*Împrumuturi interne de la instituţiile nefinanciare*	*6.3.1*			x
552	*Împrumuturi interne de la instituţiile financiare*	*6.3.2*			x
553	*Împrumuturi de la Banca Naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat*	*6.3.3*			x
554	*Alte împrumuturi*	*6.3.4*			x
555	*Împrumuturi din disponibilul mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor*	*6.3.5*			x
	TOTAL ÎMPRUMUTURI INTERNE INSTITUŢIILOR NEFINANCIARE ŞI FINANCIARE (6.3.999=6.3.1+6.3.2+6.3.3+6.3.4+6.3.5)	*6.3.999*			x
56	**ÎMPRUMUTURI RECREDITATE INTERNE ÎNTRE BUGETE**	*6.4*	x	x	x
561	*Împrumuturi recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale*	*6.4.1*			x
563	*Împrumuturi recreditate între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale*	*6.4.2*			x
564	*Împrumuturi recreditate între bugetele locale ale diferitor unităţi administrativ-teritoriale*	*6.4.3*			x
	TOTAL ÎMPRUMUTURI RECREDITATE INTERNE ÎNTRE BUGETE (6.4.999=6.4.1+6.4.2+6.4.3)	*6.4.999*			x
57	**ÎMPRUMUTURI INTERNE RECREDITATE INSTITUŢIILOR NEFINANCIARE ŞI FINANCIARE**	*6.5*	x	x	x
571	*Împrumuturi interne recreditate instituţiilor nefinanciare*	*6.5.1*			x
572	*Împrumuturi recreditate instituţiilor financiare*	*6.5.2*			x
	TOTAL ÎMPRUMUTURI INTERNE RECREDITATE INSTITUŢIILOR NEFINANCIARE ŞI FINANCIARE (6.5.999=6.5.1+6.5.2)	*6.5.999*			x
58	**DATORII EXTERNE**	*6.6*	x	x	x
583	*Valori mobiliare de stat emise pe piaţa externă*	*6.6.1*			
584	*Garanţii externe*	*6.6.2*			
588	*Alte datorii externe ale bugetului*	*6.6.3*			
	TOTAL DATORII EXTERNE (6.6.999=6.6.1+6.6.2+6.6.3)	*6.6.999*			
59	**ÎMPRUMUTURI EXTERNE**	*6.7*	x	x	x
595	*Împrumuturi externe*	*6.7.1*			x
	TOTAL ÎMPRUMUTURI EXTERNE (6.7.999=6.7.1)	*6.7.999*			x
	TOTAL DATORII (7=6.1.999+6.2.999+6.3.999+6.4.999+6.5.999+6.6.999+6.7.999)	*7*			
6	**MIJLOACE TRANSMISE ŞI PRIMITE ÎNTRE CONTURI**	*8*	x	x	x

61	**MIJLOACE TRANSMISE ŞI PRIMITE ÎNTRE CONTURI ÎN CADRUL BUGETULUI DE STAT ŞI BUGETELOR LOCALE**	*8.1*	x	x	x
611	*Mijloace transmise /primite între Trezoreria de Stat şi trezoreriile teritoriale*	*8.1.1*			
612	*Mijloace transmise /primite între Trezoreria de Stat şi instituţii bugetare*	*8.1.2*			
613	*Mijloace transmise /primite în cadrul unei instituţii bugetare*	*8.1.3*			
614	*Mijloace transmise /primite între diferite instituţii bugetare*	*8.1.4*			
615	*Mijloace transmise din solduri la începutul anului*	*8.1.5*			
616	*Mijloace transmise/primite în cadrul unei instituţii bugetare pentru mijloacele temporar intrate*	*8.1.6*			
619	*Alte mijloace transmise /primite*	*8.1.7*			
	TOTAL MIJLOACE TRANSMISE ŞI PRIMITE ÎNTRE CONTURI ÎN CADRUL BUGETULUI DE STAT ŞI BUGETELOR LOCALE (8.1.999=8.1.1+8.1.2+8.1.3+8.1.4+8.1.5+8.1.6+8.1.7)	*8.1.999*			
62	**MIJLOACE TRANSMISE ŞI PRIMITE ÎNTRE CONTURI IN CADRUL BUGETULUI ASIGURĂRILOR SOCIALE DE STAT**	*8.2*			
63	**MIJLOACE TRANSMISE ŞI PRIMITE ÎNTRE CONTURI ÎN CADRUL FONDURILOR ASIGURĂRII OBLIGATORII DE ASISTENŢĂ MEDICALĂ**	*8.3*			
	TOTAL MIJLOACE TRANSMISE ŞI PRIMITE ÎNTRE CONTURI (9=8.1.999+8.2+8.3)	*9*			
7	**REZULTATE**	*10*	x	x	x
71	**REZULTATUL EXECUTĂRII DE CASĂ A BUGETELOR**	*10.1*	x	x	x
711	*Rezultatul executării de casă a bugetelor din anul curent*	*10.1.1*	x		
712	*Rezultatul executării de casă a bugetelor din anii precedenţi*	*10.1.2*			x
713	*Corectarea rezultatelor anilor precedenţi ale executării de casă a bugetelor*	*10.1.3*			x
714	*Rezultatul executării de casă a mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor din anul curent*	*10.1.4*	x		
715	*Rezultatul executării de casă a mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor din anii precedenţi*	*10.1.5*			x
	TOTAL REZULTATUL EXECUTĂRII DE CASĂ A BUGETELOR (10.1.999=10.1.1+10.1.2+10.1.3+10.1.4+10.1.5)	*10.1.999*			
72	**REZULTATUL FINANCIAR AL INSTITUŢIEI BUGETARE**	*10.2*	x	x	x
721	*Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anul curent*	*10.2.1*	x		
722	*Rezultatul financiar al autorităţii/instituţiei bugetare din anii precedenţi*	*10.2.2*			
723	*Corectarea rezultatelor anilor precedenţi ale autorităţilor/instituţiilor bugetare*	*10.2.3*			x
	TOTAL REZULTATUL FINANCIAR AL INSTITUŢIEI BUGETARE (10.2.999=10.2.1+10.2.2+10.2.3)	*10.2.999*			
	TOTAL REZULTATE (11=10.1.999+10.2.999)	*11*			
TOTAL PASIV (12=7+9+11) (12=5)		*12*			
CONTURI EXTRABILANŢIERE					
8	**CONTURI EXTRABILANŢIERE**	*13*	x	x	x
811110	Creanţe privind creditarea bugetelor de alt nivel	*13.1*			
811120	Creanţe privind creditarea instituţiilor nefinanciare	*13.2*			
811130	Creanţe privind creditarea altor instituţii şi organizaţii	*13.3*			
811140	Creanţe ale băncilor comerciale în proces de lichidare	*13.4*			

811210	Creanţe privind garanţiile pentru împrumuturile interne	*13.5*			
811220	Creanţe privind garanţiile pentru împrumuturile externe	*13.6*			
811310	Creanţe ale bugetelor pentru împrumuturile recreditate din surse externe	*13.7*			
811320	Creanţe ale instituţiilor nefinanciare pentru împrumuturile recreditate din surse interne şi externe	*13.8*			
811330	Creanţe ale instituţiilor financiare pentru împrumuturile recreditate din surse externe	*13.9*			
811410	Creanţe privind mijloacele băneşti primite de la buget în baza hotărîrilor rămase definitive ale instanţelor judecătoreşti şi apoi anulate	*13.10*			
811420	Creanţe ale contribuabililor	*13.11*			
811430	Creanţe privind cauţiunile transferate	*13.12*			
811460	Valoarea capitalului subscris în organizaţiile internaţionale în care Republica Moldova este membru achitat sub formă de “paid-in”	*13.13*			
812110	Datoria bugetului de stat privind valorile mobiliare de stat emise pe piaţa primară	*13.14*			
812120	Datoria bugetului de stat privind valorile mobiliare de stat convertite	*13.15*			
812130	Datoria bugetului de stat privind valorile mobiliare de stat emise pentru unele scopuri stabilite de lege	*13.16*			
812211	Datoria privind împrumuturile acordate de alte bugete	*13.17*			
812212	Datoria privind împrumuturile acordate de instituţii financiare	*13.18*			
812213	Datoria privind alte împrumuturi	*13.19*			
812221	Datoria privind împrumuturile externe acordate de alte state şi organizaţii internaţionale	*13.20*			
812222	Datoria privind împrumuturile externe acordate de organizaţii financiare internaţionale	*13.21*			
812229	Datoria privind alte împrumuturi externe	*13.22*			
812330	Datoria privind transferurile peste hotare	*13.23*			
812410	Datoria privind alte surse interne	*13.24*			
812420	Datoria privind despăgubirile civile	*13.25*			
812430	Datorii îngheţate şi eşalonate conform actelor normative	*13.26*			
812440	Datoria bugetului de stat privind soldul mijloacelor în fondul rutier	*13.27*			
812450	Datoria bugetului de stat privind taxa pe valoare adăugată	*13.28*			
812460	Valoarea capitalului subscris în organizaţiile internaţionale în care Republica Moldova este membru	*13.29*			
812490	Datoria bugetului de stat privind drepturile de import-export achitate în avans	*13.30*			
821100	Angajamente ale bugetului de stat	*13.31*			
821200	Angajamente ale bugetului asigurărilor sociale de stat	*13.32*			
821300	Angajamente ale fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală	*13.33*			
821400	Angajamente ale bugetelor locale de nivelul II	*13.34*			
821500	Angajamente ale bugetelor locale de nivelul I	*13.35*			
822100	Active luate în locaţiune/arendă	*13.36*			
822210	Valori în mărfuri şi materiale primite în custodie	*13.37*			
822220	Premii şi cupe sportive transmisibile	*13.38*			
822230	Valori primite în custodie de la condamnaţi	*13.39*			
822300	Formulare de valoare	*13.40*			
822410	Restanţele studenţilor şi elevilor pentru valorile materiale nerestituite	*13.41*			
822420	Creanţe compromise decontate	*13.42*			

822430	Datorii înghețate și eșalonate conform actelor normative și legislative	*13.43*			
822490	Alte datorii și restanțe extrabilanțiere	*13.44*			
822510	Creanțe privind mijloacele Fondului ecologic național	*13.45*			
822520	Creanțe aferente contractelor de parteneriat public-privat	*13.46*			
822530	Active transmise partenerului privat	*13.47*			
822610	Datorii față de Fondul ecologic național	*13.48*			
822710	Creanțe privind lipsurile și delapidările de mijloace bănești și valori materiale aflate în organele de anchetă	*13.49*			
822900	Alte conturi extrabilanțiere	*13.50*			
	TOTAL CONTURI EXTRABILANȚIERE (13.999=13.1+13.2+13.3+13.4+13.5+13.6+13.7+13.8+13.9+13.10 +13.11+13.12+13.13+13.14+13.15+13.16+13.17+13.18+13.19+ 13.20+13.21+13.22+13.23+13.24+13.25+13.26+13.27+13.28+13.29 +13.30+13.31+13.32+13.33+13.34+13.35+13.36+13.37+13.38+ 13.39+13.40+13.41+13.42+13.43+13.44+13.45+13.46+13.47+ 13.48+13.49+13.50+13.51)	*13.999*			

Semnăturile:

Conducătorul instituției _____ _____
(numele, prenumele) (semnătura)

Contabil-șef (conducătorul serviciului economic/financiar) _____ _____
(numele, prenumele) (semnătura)

Executor: _____ _____
(numele, prenumele) (semnătura)

[Forma FD-041 modificată prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr.31 din 18.02.2019, în vigoare 01.03.2019]
[Forma FD-041 în redacția Ordinului Ministerului Finanțelor nr.212 din 26.12.2018, în vigoare 25.01.2019]
[Forma FD-041 în redacția Ordinului Ministerului Finanțelor nr.199 din 14.12.2018, în vigoare 22.12.2018]
[Forma FD-041 în redacția Ordinului Ministerului Finanțelor nr.13 din 20.01.2017, în vigoare 20.01.2017]

Forma FD-042

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanțelor
nr.216 din 28.12.2015

RAPORTUL PRIVIND VENITURILE ȘI CHELTUIELILE

_____
Denumirea trezoreriei, bugetului, autorității/instituției bugetare
la situația din _____

	codurile
s1-s2	
ORG1	
ORG2	

lei/mii lei/mil. lei

Cod	**Denumirea indicatorului**	**Codul rîndului**	**Suma**

1	2	3	4
100	**Venituri (1=1.1+1.2+1.3+1.4+1.5)**	*1*	
110	**IMPOZITE ŞI TAXE (1.1=1.1.1+1.1.2+1.1.3+1.1.4)**	***1.1***	
111	IMPOZITE PE VENIT	*1.1.1*	
113	IMPOZITE PE BUNURILE IMOBILIARE	*1.1.2*	
114	IMPOZITE ŞI TAXE PE MĂRFURI ŞI SERVICII	*1.1.3*	
115	TAXA ASUPRA COMERŢULUI EXTERIOR ŞI OPERAŢIUNILOR EXTERNE	*1.1.4*	
120	**CONTRIBUŢII ŞI PRIME DE ASIGURĂRI OBLIGATORII (1.2=1.2.1+1.2.2)**	***1.2***	
121	CONTRIBUŢII DE ASIGURĂRI SOCIALE DE STAT OBLIGATORII	*1.2.1*	
122	PRIME DE ASIGURARE OBLIGATORIE DE ASISTENŢĂ MEDICALĂ	*1.2.2*	
130	**GRANTURI PRIMITE (1.3=1.3.1+1.3.2)**	***1.3***	
131	GRANTURI PRIMITE DA LA GUVERNELE ALTOR STATE	*1.3.1*	
132	GRANTURI PRIMITE DE LA ORGANIZAŢIILE INTERNAŢIONALE	*1.3.2*	
140	**ALTE VENITURI (1.4=1.4.1+1.4.2+1.4.3+1.4.4+1.4.5+1.4.6)**	***1.4***	
141	VENITURI DIN PROPRIETATE	*1.4.1*	
142	VENITURI DIN VÎNZAREA MĂRFURILOR ŞI SERVICIILOR	*1.4.2*	
143	AMENZI ŞI SANCŢIUNI	*1.4.3*	
144	DONAŢII VOLUNTARE	*1.4.4*	
145	ALTE VENITURI ŞI VENITURI NEIDENTIFICATE	*1.4.5*	
149	ALTE VENITURI ŞI FINANŢĂRI	*1.4.6*	
190	**TRANSFERURI PRIMITE ÎN CADRUL BUGETULUI PUBLIC NAŢIONAL (1.5=1.5.1+1.5.2+1.5.3+1.5.4)**	***1.5***	
191	TRANSFERURI PRIMITE ÎNTRE BUGETUL DE STAT ŞI BUGETELE LOCALE	*1.5.1*	
192	TRANSFERURI PRIMITE ÎN CADRUL BUGETULUI CONSOLIDAT CENTRAL	*1.5.2*	
193	TRANSFERURI PRIMITE ÎNTRE BUGETELE LOCALE ÎN CADRUL UNEI UNITĂŢI ADMINISTRATIV-TERITORIALE	*1.5.3*	
194	TRANSFERURI PRIMITE ÎNTRE BUGETELE LOCALE A DIFERITOR UNITĂŢI ADMINISTRATIV-TERITORIALE	*1.5.4*	
200	**Cheltuieli (2=2.1+2.2+2.3+2.4+2.5+2.6+2.7+2.8+2.9)**	***2***	
210	**CHELTUIELI DE PERSONAL (2.1=2.1.1+2.1.2)**	***2.1***	
211	REMUNERAREA MUNCII	*2.1.1*	
212	CONTRIBUŢII ŞI PRIME DE ASIGURĂRI OBLIGATORII	*2.1.2*	
220	**BUNURI ŞI SERVICII (2.2=2.2.1+2.2.2)**	***2.2***	
221	BUNURI - CHELTUIELI PRIVIND UTILIZAREA STOCURILOR	*2.2.1*	
222	SERVICII	*2.2.2*	
230	**CHELTUIELI PRIVIND DEPRECIEREA ACTIVELOR (2.3=2.3.1+2.3.2)**	***2.3***	
231	CHELTUIELI PRIVIND UZURA MIJLOACELOR FIXE	*2.3.1*	
232	CHELTUIELI PRIVIND AMORTIZAREA ACTIVELOR NEMATERIALE	*2.3.2*	
240	**DOBÎNZI (2.4=2.4.1+2.4.2+2.4.3)**	***2.4***	
241	DOBÎNZI ACHITATE LA DATORIA EXTERNĂ	*2.4.1*	
242	DOBÎNZI ACHITATE LA DATORIA INTERNĂ	*2.4.2*	
243	DOBÎNZI LA ÎMPRUMUTURILE ALTOR NIVELE ALE SISTEMULUI BUGETAR	*2.4.3*	
250	**SUBSIDII (2.5=2.5.1+2.5.2+2.5.3+2.5.4)**	***2.5***	
251	SUBSIDII ACORDATE ÎNTREPRINDERILOR DE STAT ŞI MUNICIPALE	*2.5.1*	
252	SUBSIDII ACORDATE ÎNTREPRINDERILOR PRIVATE	*2.5.2*	
253	SUBSIDII ACORDATE ORGANIZAŢIILOR OBŞTEŞTI	*2.5.3*	

254	SUBSIDII ACORDATE AUTORITĂŢILOR/INSTITUŢIILOR PUBLICE LA AUTOGESTIUNE	*2.5.4*	
260	**GRANTURI ACORDATE (2.6=2.6.1+2.6.2+2.6.3)**	***2.6***	
261	GRANTURI ACORDATE GUVERNELOR ALTOR STATE	*2.6.1*	
262	GRANTURI ACORDATE ORGANIZAŢIILOR INTERNAŢIONALE	*2.6.2*	
263	GRANTURI OFERITE PERSOANELOR FIZICE	*2.6.3*	
270	**PRESTAŢII SOCIALE (2.7=2.7.1+2.7.2+2.7.3)**	***2.7***	
271	PRESTAŢII SOCIALE	*2.7.1*	
272	PRESTAŢII DE ASISTENŢĂ SOCIALĂ	*2.7.2*	
273	PRESTAŢII SOCIALE ALE ANGAJATORILOR	*2.7.3*	
280	**ALTE CHELTUIELI (2.8=2.8.1+2.8.2+2.8.3)**	***2.8***	
281	ALTE CHELTUIELI CURENTE	*2.8.1*	
282	ALTE CHELTUIELI CAPITALE	*2.8.2*	
289	ALTE CHELTUIELI ALE AUTORITĂŢILOR/INSTITUŢIILOR BUGETARE	*2.8.3*	
290	**TRANSFERURI ACORDATE ÎN CADRUL BUGETULUI PUBLIC NAŢIONAL (2.9=2.9.1+2.9.2+2.9.3+2.9.4)**	***2.9***	
291	TRANSFERURI ACORDATE ÎNTRE BUGETUL DE STAT ŞI BUGETELE LOCALE	*2.9.1*	
292	TRANSFERURI ACORDATE ÎN CADRUL BUGETULUI CONSOLIDAT CENTRAL	*2.9.2*	
293	TRANSFERURI ACORDATE ÎNTRE BUGETELE LOCALE ÎN CADRUL UNEI UNITĂŢI ADMINISTRATIV-TERITORIALE	*2.9.3*	
294	TRANSFERURI ACORDATE ÎNTRE BUGETELE LOCALE A DIFERITOR UNITĂŢI ADMINISTRATIV-TERITORIALE	*2.9.4*	
	Rezultatul anului curent (3=1-2)	***3***	

Semnăturile:

Conducătorul instituţiei _____ _____
(numele, prenumele) (semnătura)

Contabil-şef (conducătorul serviciului economic /financiar) _____ _____
(numele, prenumele) (semnătura)

Executor: _____ _____
(numele, prenumele) (semnătura)

[Forma FD-042 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.13 din 20.01.2017, în vigoare 20.01.2017]

Forma FD-043

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

RAPORT PRIVIND FLUXUL MIJLOACELOR BĂNEŞTI

_____
Denumirea trezoreriei, bugetului, autorităţii/instituţiei bugetare
la situaţia din _____

	codurile
s1-s2	
org1	
org2	

lei/mii lei/mil. lei

Cod	Denumirea indicatorului	Codul rîndului	Suma
1	**2**	**3**	**4**
	ACTIVITATEA OPERAŢIONALĂ	***1.***	X
100	**VENITURI (2=2.1+2.2+2.3+2.4+2.5)**	***2.***	
110	**IMPOZITE ŞI TAXE (2.1=2.1.1+2.1.2+2.1.3+2.1.4)**	***2.1***	
111	Impozite pe venit	*2.1.1*	
113	Impozite pe bunurile imobiliare	*2.1.2*	
114	Impozite şi taxe pe mărfuri şi servicii	*2.1.3*	
115	Taxa asupra comerţului exterior şi operaţiunilor externe	*2.1.4*	
120	**CONTRIBUŢII ŞI PRIME DE ASIGURĂRI OBLIGATORII (2.2=2.2.1+2.2.2)**	***2.2***	
121	Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii	*2.2.1*	
122	Prime de asigurare obligatorie de asistenţă medicală	*2.2.2*	
130	**GRANTURI PRIMITE (2.3=2.3.1+2.3.2)**	***2.3***	
131	Granturi primite da la guvernele altor state	*2.3.1*	
132	Granturi primite de la organizaţiile internaţionale	*2.3.2*	
140	**ALTE VENITURI (2.4=2.4.1+2.4.2+2.4.3+2.4.4+2.4.5+2.4.6)**	***2.4***	
141	Venituri din proprietate	*2.4.1*	
142	Venituri din vînzarea mărfurilor şi serviciilor	*2.4.2*	
143	Amenzi şi sancţiuni	*2.4.3*	
144	Donaţii voluntare	*2.4.4*	
145	Alte venituri şi venituri neidentificate	*2.4.5*	
149	Alte venituri şi finanţări	*2.4.6*	
190	**TRANSFERURI PRIMITE ÎN CADRUL BUGETULUI PUBLIC NAŢIONAL (2.5=2.5.1+2.5.2+2.5.3+2.5.4)**	***2.5***	
191	Transferuri primite între bugetul de stat şi bugetele locale	*2.5.1*	
192	Transferuri primite în cadrul bugetului consolidat central	*2.5.2*	
193	Transferuri primite între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	*2.5.3*	
194	Transferuri primite între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale	*2.5.4*	
200	**CHELTUIELI (3=3.1+3.2+3.3+3.4+3.5+3.6+3.7+3.8)**	***3***	
210	**CHELTUIELI DE PERSONAL (3.1=3.1.1+3.1.2)**	***3.1***	
211	Remunerarea muncii	*3.1.1*	
212	Contribuţii şi prime de asigurări obligatorii	*3.1.2*	
220	**BUNURI ŞI SERVICII (3.2=3.2.1)**	***3.2***	
222	Servicii	*3.2.1*	
240	**DOBÎNZI (3.3=3.3.1+3.3.2+3.3.3)**	***3.3***	
241	Dobînzi achitate la datoria externă	*3.3.1*	
242	Dobînzi achitate la datoria internă	*3.3.2*	
243	Dobînzi la împrumuturile altor nivele ale sistemului bugetar	*3.3.3*	
250	**SUBSIDII (3.4=3.4.1+3.4.2+3.4.3+3.4.4)**	***3.4***	
251	Subsidii acordate întreprinderilor de stat şi municipale	*3.4.1*	
252	Subsidii acordate întreprinderilor private	*3.4.2*	
253	Subsidii acordate organizaţiilor obşteşti	*3.4.3*	
254	Subsidii acordate autorităţilor/instituţiilor publice la autogestiune	*3.4.4*	
260	**GRANTURI ACORDATE (3.5=3.5.1+3.5.2+3.5.3)**	***3.5***	

261	Granturi acordate guvernelor altor state	*3.5.1*	
262	Granturi acordate organizaţiilor internaţionale	*3.5.2*	
263	Granturi oferite persoanelor fizice	*3.5.3*	
270	**PRESTAŢII SOCIALE (3.6=3.6.1+3.6.2+3.6.3)**	***3.6***	
271	Prestaţii sociale	*3.6.1*	
272	Prestaţii de asistenţă socială	*3.6.2*	
273	Prestaţii sociale ale angajatorilor	*3.6.3*	
280	**ALTE CHELTUIELI (3.7=3.7.1+3.7.2)**	***3.7***	
281	Alte cheltuieli curente	*3.7.1*	
282	Alte cheltuieli capitale	*3.7.2*	
290	**TRANSFERURI ACORDATE ÎN CADRUL BUGETULUI PUBLIC NAŢIONAL (3.8=3.8.1+3.8.2+3.8.3+3.8.4)**	***3.8***	
291	Transferuri acordate între bugetul de stat şi bugetele locale	*3.8.1*	
292	Transferuri acordate în cadrul bugetului consolidat central	*3.8.2*	
293	Transferuri acordate între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	*3.8.3*	
294	Transferuri acordate între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale	*3.8.4*	
	Fluxul net al activităţii operaţionale(4=2-3)	***4***	
	ACTIVITATEA INVESTIŢIONALĂ	*5*	X
300	**ACTIVE NEFINANCIARE**	*6*	X
	Procurări de Active Nefinanciare (6.1=6.1.1+6.1.2+6.1.3+6.1.4+6.1.5+6.1.6+6.1.7)	***6.1***	
310	**MIJLOACE FIXE (6.1.1=6.1.1.1+6.1.1.2+6.1.1.3+6.1.1.4+6.1.1.5+6.1.1.6+6.1.1.7+6.1.1.8+6.1.1.9)**	***6.1.1***	
311	Clădiri	*6.1.1.1*	
312	Construcţii speciale	*6.1.1.2*	
313	Instalaţii de transmisie	*6.1.1.3*	
314	Maşini şi utilaje	*6.1.1.4*	
315	Mijloace de transport	*6.1.1.5*	
316	Unelte şi scule, inventar de producere şi gospodăresc	*6.1.1.6*	
317	Active nemateriale	*6.1.1.7*	
318	Alte mijloace fixe	*6.1.1.8*	
319	Investiţii capitale în active în curs de execuţie	*6.1.1.9*	
320	**REZERVELE MATERIALE ALE STATULUI (6.1.2=6.1.2.1+6.1.2.2+6.1.2.3)**	***6.1.2***	
321	Rezervele materiale de stat	*6.1.2.1*	
322	Rezerve de mobilizare	*6.1.2.2*	
323	Alte rezerve materiale	*6.1.2.3*	
330	**STOCURI DE MATERIALE CIRCULANTE (6.1.3=6.1.3.1+6.1.3.2+6.1.3.3+6.1.3.4+6.1.3.5+6.1.3.6+6.1.3.7+6.1.3.8+6.1.3.9)**	***6.1.3***	
331	Combustibil, carburanţi şi lubrifianţi	*6.1.3.1*	
332	Piese de schimb	*6.1.3.2*	
333	Produse alimentare	*6.1.3.3*	
334	Medicamente şi materiale sanitare	*6.1.3.4*	
335	Materiale pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri	*6.1.3.5*	
336	Materiale de uz gospodăresc şi rechizite de birou	*6.1.3.6*	
337	Materiale de construcţie	*6.1.3.7*	
338	Accesorii de pat, îmbrăcăminte, încălţăminte	*6.1.3.8*	
339	Alte materiale	*6.1.3.9*	

340	**PRODUCŢIE ÎN CURS DE EXECUŢIE, PRODUSE ŞI PRODUCŢIE FINITĂ, ANIMALE TINERE LA ÎNGRĂŞAT (6.1.4=6.1.4.1+6.1.4.2+6.1.4.3+6.1.4.4+6.1.4.5)**	***6.1.4***	
341	Producţie în curs de execuţie	*6.1.4.1*	
342	Animale tinere şi la îngrăşat	*6.1.4.2*	
343	Produse finite ale unităţilor de producţie	*6.1.4.3*	
344	Producţie finită a gospodăriilor agricole auxiliare	*6.1.4.4*	
345	Produse semifabricate	*6.1.4.5*	
350	**MĂRFURI (6.1.5=6.1.5.1)**	***6.1.5***	
351	Mărfuri	*6.1.5.1*	
360	**VALORI (6.1.6=6.1.6.1+6.1.6.2+6.1.6.3+6.1.6.4)**	***6.1.6***	
361	Metale şi pietre preţioase	*6.1.6.1*	
362	Articole de juvaerie	*6.1.6.2*	
363	Activele moştenirii culturale	*6.1.6.3*	
364	Alte valori	*6.1.6.4*	
370	**ACTIVE NEPRODUCTIVE (6.1.7=6.1.7.1+6.1.7.2)**	***6.1.7***	
371	Terenuri	*6.1.7.1*	
372	Resurse naturale	*6.1.7.2*	
	Realizarea de Active Nefinanciare (6.2=6.2.1+6.2.2+6.2.3+6.2.4+6.2.5+6.2.6+6.2.7)	***6.2***	
310	**MIJLOACE FIXE (6.2.1=6.2.1.1+6.2.1.2+6.2.1.3+6.2.1.4+6.2.1.5+6.2.1.6+6.2.1.7+6.2.1.8+6.2.1.9)**	***6.2.1***	
311	Clădiri	*6.2.1.1*	
312	Construcţii speciale	*6.2.1.2*	
313	Instalaţii de transmisie	*6.2.1.3*	
314	Maşini şi utilaje	*6.2.1.4*	
315	Mijloace de transport	*6.2.1.5*	
316	Unelte şi scule, inventar de producere şi gospodăresc	*6.2.1.6*	
317	Active nemateriale	*6.2.1.7*	
318	Alte mijloace fixe	*6.2.1.8*	
319	Investiţii capitale în active în curs de execuţie	*6.2.1.9*	
320	**REZERVELE MATERIALE ALE STATULUI (6.2.2=6.2.2.1+6.2.2.2+6.2.2.3)**	***6.2.2***	
321	Rezervele de stat	*6.2.2.1*	
322	Rezerve de mobilizare	*6.2.2.2*	
323	Alte rezerve materiale	*6.2.2.3*	
330	**STOCURI DE MATERIALE CIRCULANTE (6.2.3=6.2.3.1+6.2.3.2+6.2.3.3+6.2.3.4+6.2.3.5+6.2.3.6+6.2.3.7+6.2.3.8+6.2.3.9)**	***6.2.3***	
331	Combustibil, carburanţi şi lubrifianţi	*6.2.3.1*	
332	Piese de schimb	*6.2.3.2*	
333	Produse alimentare	*6.2.3.3*	
334	Medicamente şi materiale sanitare	*6.2.3.4*	
335	Materiale pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri	*6.2.3.5*	
336	Materiale de uz gospodăresc şi rechizite de birou	*6.2.3.6*	
337	Materiale de construcţie	*6.2.3.7*	
338	Accesorii de pat, îmbrăcăminte, încălţăminte	*6.2.3.8*	
339	Alte materiale	*6.2.3.9*	
340	**PRODUCŢIE ÎN CURS DE EXECUŢIE, PRODUSE ŞI PRODUCŢIE FINITĂ, ANIMALE TINERE LA ÎNGRĂŞAT (6.2.4=6.2.4.1+6.2.4.2+6.2.4.3+6.2.4.4+6.2.4.5)**	***6.2.4***	
341	Producţie în curs de execuţie	*6.2.4.1*	

342	Animale tinere şi la îngrăşat	*6.2.4.2*	
343	Produse şi producţie finită	*6.2.4.3*	
344	Produse finite ale unităţilor de producţie	*6.2.4.4*	
345	Produse semifabricate	*6.2.4.5*	
350	**MĂRFURI (6.2.5=6.2.5.1)**	***6.2.5***	
351	Mărfuri	*6.2.5.1*	
360	**VALORI (6.2.6=6.2.6.1+6.2.6.2+6.2.6.3+6.2.6.4)**	***6.2.6***	
361	Metale şi pietre preţioase	*6.2.6.1*	
362	Articole de juvaerie	*6.2.6.2*	
363	Activele moştenirii culturale	*6.2.6.3*	
364	Alte valori	*6.2.6.4*	
370	**ACTIVE NEPRODUCTIVE (6.2.7=6.2.7.1+6.2.7.2)**	***6.2.7***	
371	Terenuri	*6.2.7.1*	
372	Resurse naturale	*6.2.7.2*	
	Fluxul net al activităţii investiţionale (7=6.2-6.1)	***7***	
	ACTIVITATEA FINANCIARĂ (ALTELE DECÎT MIJLOACELE BĂNEŞTI)	*8*	X
400	**Valoarea netă a ACTIVELOR FINANCIARE (9=9.1+9.2+9.3+9.4+9.5+9.6+9.7)**	***9***	
410	**CREANŢE INTERNE (9.1=9.1.1+9.1.2)**	***9.1***	
413	Valori mobiliare de stat (cu excepţia acţiunilor) procurate pe piaţa primară	*9.1.1*	
414	Garanţii de stat interne	*9.1.2*	
415	Acţiuni şi alte forme de participare în capital în interiorul ţării	*9.1.3*	
418	Alte creanţe interne ale bugetului	*9.1.4*	
440	**CREDITE INTERNE INTRE BUGETE (9.2=9.2.1+9.2.2+9.2.3+9.2.4)**	***9.2***	
441	Credite între bugetul de stat şi bugetele locale	*9.2.1*	
442	Credite în cadrul bugetul consolidat central	*9.2.2*	
443	Credite între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	*9.2.3*	
444	Credite între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale	*9.2.4*	
450	**CREDITE INTERNE INSTITUŢIILOR FINANCIARE ŞI NEFINANCIARE (9.3=9.3.1+9.3.2)**	***9.3***	
451	Credite instituţiilor nefinanciare	*9.3.1*	
452	Credite instituţiilor financiare	*9.3.2*	
460	**ÎMPRUMUTURI RECREDITATE INTERNE ÎNTRE BUGETE (9.4=9.4.1+9.4.2+9.4.3)**	***9.4***	
461	Împrumuturi recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale	*9.4.1*	
463	Împrumuturi recreditate între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	*9.4.2*	
464	Împrumuturi recreditate între bugetele locale ale diferitor unităţi administrativ-teritoriale	*9.4.3*	
470	**ÎMPRUMUTURI INSTITUŢIILOR FINANCIARE ŞI NEFINANCIARE (9.5=9.5.1+9.5.2)**	***9.5***	
471	Împrumuturi recreditate instituţiilor nefinanciare	*9.5.1*	
472	Împrumuturi recreditate instituţiilor financiare	*9.5.2*	
480	**CREANŢE EXTERNE (9.6=9.6.1+9.6.2+9.6.3+9.6.4)**	***9.6***	
483	Valori mobiliare procurate pe piaţa externă	*9.6.1*	
484	Garanţii externe	*9.6.2*	
485	Acţiuni şi alte forme de participare în capital peste hotare	*9.6.3*	
488	Alte creanţe externe ale bugetului	*9.6.4*	
490	**CREDITE EXTERNE (9.7=9.7.1)**	***9.7***	
495	Credite externe acordate	*9.7.1*	
500	**Valoarea netă a DATORIILOR (10=10.1+10.2+10.3+10.4+10.5+10.6+10.7)**	***10***	

510	**DATORII INTERNE (10.1=10.1.1+10.1.2+10.1.3)**	***10.1***	
513	Valori mobiliare de stat cu excepţia acţiunilor	*10.1.1*	
514	Garanţii de stat interne	*10.1.2*	
518	Alte datorii interne ale bugetului	*10.1.3*	
540	**ÎMPRUMUTURI INTERNE ÎNTRE BUGETE (10.2=10.2.1+10.2.2+10.2.3+10.2.4)**	***10.2***	
541	Împrumuturi între bugetul de stat şi bugetele locale	*10.2.1*	
542	Împrumuturi în cadrul bugetul consolidat central	*10.2.2*	
543	Împrumuturi între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	*10.2.3*	
544	Împrumuturi între bugetele locale a diferitor unităţi administrativ-teritoriale	*10.2.4*	
550	**ÎMPRUMUTURI INTERNE INSTITUŢIILOR NEFINANCIARE ŞI FINANCIARE (10.3=10.3.1+10.3.2+10.3.3+10.3.4+10.3.5)**	***10.3***	
551	Împrumuturi interne de la instituţiilor nefinanciare	*10.3.1*	
552	Împrumuturi interne de la instituţiilor financiare	*10.3.2*	
553	Împrumuturi de la banca naţională a Moldovei cu garanţia valorilor mobiliare de stat	*10.3.3*	
554	Alte împrumuturi	*10.3.4*	
555	Împrumuturi din disponibilul mijloacelor temporar intrate în posesia instituţiilor	*10.3.5*	
560	**ÎMPRUMUTURI RECREDITATE INTERNE ÎNTRE BUGETE (10.4=10.4.1+10.4.2+10.4.3)**	***10.4***	
561	Împrumuturi recreditate între bugetul de stat şi bugetele locale	*10.4.1*	
563	Împrumuturi recreditate între bugetele locale în cadrul unei unităţi administrativ-teritoriale	*10.4.2*	
564	Împrumuturi recreditate între bugetele locale ale diferitor unităţi administrativ-teritoriale	*10.4.3*	
570	**ÎMPRUMUTURI INTERNE RECREDITATE INSTITUŢIILOR NEFINANCIARE ŞI FINANCIARE (10.5=10.5.1+10.5.2)**	***10.5***	
571	Împrumuturi interne recreditate instituţiilor nefinanciare	*10.5.1*	
572	Împrumuturi recreditate instituţiilor financiare	*10.5.2*	
580	**DATORII EXTERNE (10.6=10.6.1+10.6.2+10.6.3)**	***10.6***	
583	Valori mobiliare de stat emise pe piaţa externă	*10.6.1*	
584	Garanţii externe	*10.6.2*	
588	Alte datorii externe ale bugetului	*10.6.3*	
590	**ÎMPRUMUTURI EXTERNE (10.7=10.7.1)**	***10.7***	
595	Împrumuturi externe	*10.7.1*	
	Fluxul net al activităţii financiare (11=9+10)	***11***	
42	**DIFERENŢA DE CURS VALUTAR (suma netă 421-422)**	***12***	
90	**MODIFICAREA SOLDULUI DE MIJLOACE BĂNEŞTI (13=14+15-16)**	***13***	
91	**MIJLOACE BĂNEŞTI LA ÎNCEPUTUL PERIOADEI**	***14***	
92	**CORECTAREA SOLDULUI DE MIJLOACE BĂNEŞTI**	***15***	
93	**MIJLOACE BĂNEŞTI LA SFÎRŞITUL PERIOADEI (16=4+7+11+12+14+15)**	***16***	

Semnăturile:

Conducătorul instituţiei _____ _____
(numele, prenumele) (semnătura)

Contabil-şef (conducătorul serviciului economic /financiar) _____ _____
(numele, prenumele) (semnătura)

_____ _____
(numele, prenumele) (semnătura)

Executor:

[Forma FD-043 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.13 din 20.01.2017, în vigoare 20.01.2017]

Forma FD-044

Aprobat
prin ordinul Ministrului Finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

RAPORT PRIVIND EXECUTAREA
BUGETULUI _____
la _____ 20__

Codurile

s1-s2 _____
org1 _____
org2 _____

lei/mii lei/mil.lei

Denumirea indicatorului	**Codul rân-dului**	**ECO k1-k6**	**Aprobat iniţial pe an**	**Plan precizat pe an**	**Executat în perioada de gestiune**	**Venituri/ cheltuieli efective**	**TOTAL**		**Inclusiv:**	
							Creanţe	**Datorii**	**Creanţe cu termen expirat**	**Datorii cu termen de achitare expirat**
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**
I. VENITURI, TOTAL	1									
	1.1	**111**								
Inclusiv:		111110								
		...								
	1.2	**113**								
Inclusiv:		113110								
		...								
	1.3	**114**								
Inclusiv:		114110								
		...								
	1.4	**115**								
Inclusiv:		115110								
		...								
	1.5	**121**								
Inclusiv:		121100								
		...								
	1.6	**122**								
Inclusiv:		122100								
		…								
	1.7	**131**								
Inclusiv:		131111								
		...								
	1.8	**132**								
Inclusiv:		132111								

		...								
	1.9	**141**								
Inclusiv:		141111								
		...								
	1.10	**142**								
Inclusiv:		142211								
		...								
	1.11	**143**								
Inclusiv:		143111								
		...								
	1.12	**144**								
Inclusiv:		144111								
		...								
	1.13	**145**								
Inclusiv:		145111								
		...								
	1.14	**149**								
Inclusiv:		149100								
		...								
	1.15	**191**					X	X	X	X
Inclusiv:		191111					X	X	X	X
		...					X	X	X	X
	1.16	**192**					X	X	X	X
Inclusiv:		192110					X	X	X	X
		...					X	X	X	X
	1.17	**193**					X	X	X	X
Inclusiv:		193111					X	X	X	X
		...					X	X	X	X
	1.18	**194**					X	X	X	X
Inclusiv:		194110					X	X	X	X
		...					X	X	X	X
II. CHELTUIELI, TOTAL	**2**									
	2.1	**211**								
Inclusiv:		211110								
		...								
	2.2	**212**								
Inclusiv:		212100								
		...								
	2.3	**221**	X	X	X		X	X	X	X
Inclusiv:		221110	X	X	X		X	X	X	X
		...	X	X	X		X	X	X	X
	2.4	**222**								
Inclusiv:		222110								
		...								
	2.5	**231**	X	X	X		X	X	X	X
Inclusiv:		231100	X	X	X		X	X	X	X

		...	X	X	X		X	X	X	X
	2.6	**232**	X	X	X		X	X	X	X
Inclusiv:		...	X	X	X		X	X	X	X
	2.7	**241**								
Inclusiv:		241100								
		...								
	2.8	**242**								
Inclusiv:		242100								
		...								
	2.9	**243**								
Inclusiv:		243100								
		...								
	2.10	**251**								
Inclusiv:		251100								
		...								
	2.11	**252**								
Inclusiv:		252100								
		...								
	2.12	**253**								
Inclusiv:		253000								
	2.13	**254**								
Inclusiv:		254000								
	2.14	**261**								
Inclusiv:		261100								
		...								
	2.15	**262**								
Inclusiv:		262100								
		...								
	2.16	**263**								
Inclusiv:		263000								
	2.17	**271**								
Inclusiv:		271100								
		...								
	2.18	**272**								
Inclusiv:		272100								
		...								
	2.19	**273**								
Inclusiv:		273100								
		...								
	2.20	**281**								
Inclusiv:		281110								
		...								
	2.21	**282**								
Inclusiv:		282100								
		...								
	2.22	**289**								
Inclusiv:		289100								

		...								
	2.23	**291**					X	X	X	X
Inclusiv:		291111					X	X	X	X
		...					X	X	X	X
	2.24	**292**					X	X	X	X
Inclusiv:		292110					X	X	X	X
		…					X	X	X	X
	2.25	**293**					X	X	X	X
Inclusiv:		293111					X	X	X	X
		…					X	X	X	X
	2.26	**294**					X	X	X	X
Inclusiv:		294110					X	X	X	X
		…					X	X	X	X
SOLD OPERAȚIONAL	**3=1-2**						X	X	X	X
III. ACTIVE NEFINANCIARE	**4**					X				
	4.1	**311**				X				
Inclusiv:		311110				X				
		…				X				
	4.2	**312**				X				
Inclusiv:		312110				X				
		...				X				
	4.3	**313**				X				
Inclusiv:		313110				X				
		...				X				
	4.4	**314**				X				
Inclusiv:		314110				X				
		...				X				
	4.5	**315**				X				
Inclusiv:		315110				X				
		...				X				
	4.6	**316**				X				
Inclusiv:		316110				X				
		...				X				
	4.7	**317**				X				
Inclusiv:		317110				X				
		...				X				
	4.8	**318**				X				
Inclusiv:		318110				X				
		...				X				
	4.9	**319**				X				
Inclusiv:		319100				X				
		...				X				
	4.10	**321**				X				
Inclusiv:		321110				X				

		…				X				
	4.11	**322**				X				
Inclusiv:		322110				X				
		…				X				
	4.12	**323**				X				
Inclusiv:		323110				X				
		…				X				
	4.13	**331**				X				
Inclusiv:		331110				X				
		…				X				
	4.14	**332**				X				
Inclusiv:		332110				X				
		…				X				
	4.15	**333**				X				
Inclusiv:		333110				X				
		…				X				
	4.16	**334**				X				
Inclusiv:		334110				X				
		…				X				
	4.17	**335**				X				
Inclusiv:		335110				X				
		…				X				
	4.18	**336**				X				
Inclusiv:		336110				X				
		…				X				
	4.19	**337**				X				
Inclusiv:		337110				X				
		…				X				
	4.20	**338**				X				
Inclusiv:		338110				X				
		…				X				
	4.21	**339**				X				
Inclusiv:		339110				X				
		…				X				
	4.22	**341**				X				
Inclusiv:		341100				X				
		...				X				
	4.23	**342**				X				
Inclusiv:		342100				X				
		...				X				
	4.24	**343**				X				
Inclusiv:		343100				X				
		...				X				
	4.25	**344**				X				
Inclusiv:		344100				X				
		...				X				
	4.26	**345**				X				

Inclusiv:		345100				X				
		...				X				
	4.27	**351**				X				
Inclusiv:		351110				X				
		...				X				
	4.28	**361**				X				
Inclusiv:		361110				X				
		...				X				
	4.29	**362**				X				
Inclusiv:		362110				X				
		...				X				
	4.30	**363**				X				
Inclusiv:		363110				X				
		...				X				
	4.31	**364**				X				
Inclusiv:		364110				X				
		...				X				
	4.32	**371**				X				
Inclusiv:		371110				X				
		...				X				
	4.33	**372**				X				
Inclusiv:		372110				X				
		...				X				
SOLD BUGETAR (DEFICIT/EXCEDENT)	**5=1-2-4**						X	X	X	X
IV. ACTIVE FINANCIARE	**6**					X	X	X	X	X
	6.1	**413**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		413110				X	X	X	X	X
		...				X	X	X	X	X
	6.2	**414**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		414820				X	X	X	X	X
	6.3	**415**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		415110				X	X	X	X	X
		...				X	X	X	X	X
	6.4	**418**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		418110				X	X	X	X	X
		...				X	X	X	X	X
	6.5	**421**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		421000				X	X	X	X	X
	6.6	**422**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		422000				X	X	X	X	X
	6.7	**423**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		423000				X	X	X	X	X

	6.8	**424**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		424000				X	X	X	X	X
	6.9	**441**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		441110				X	X	X	X	X
		...				X	X	X	X	X
	6.10	**442**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		442110				X	X	X	X	X
		...				X	X	X	X	X
	6.11	**443**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		443110				X	X	X	X	X
		...				X	X	X	X	X
	6.12	**444**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		444110				X	X	X	X	X
		...				X	X	X	X	X
	6.13	**451**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		451310				X	X	X	X	X
		...				X	X	X	X	X
	6.14	**452**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		452410				X	X	X	X	X
		...				X	X	X	X	X
	6.15	**461**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		461110				X	X	X	X	X
		...				X	X	X	X	X
	6.16	**463**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		463110				X	X	X	X	X
		...				X	X	X	X	X
	6.17	**464**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		464110				X	X	X	X	X
		...				X	X	X	X	X
	6.18	**471**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		471310				X	X	X	X	X
		...				X	X	X	X	X
	6.19	**472**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		472410				X	X	X	X	X
		...				X	X	X	X	X
	6.20	**483**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		483100				X	X	X	X	X
		...				X	X	X	X	X
	6.21	**484**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		484820				X	X	X	X	X
	6.22	**485**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		485100				X	X	X	X	X
		...				X	X	X	X	X
	6.23	**488**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		488100				X	X	X	X	X
		...				X	X	X	X	X
	6.24	**495**				X	X	X	X	X

Inclusiv:		495110				X	X	X	X	X
		...				X	X	X	X	X
V. DATORII	**7**					X	X	X	X	X
	7.1	**513**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		513110				X	X	X	X	X
		...				X	X	X	X	X
	7.2	**514**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		514120				X	X	X	X	X
	7.3	**518**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		518110				X	X	X	X	X
		...				X	X	X	X	X
	7.4	**541**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		541110				X	X	X	X	X
		...				X	X	X	X	X
	7.5	**542**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		542110				X	X	X	X	X
		...				X	X	X	X	X
	7.6	**543**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		543110				X	X	X	X	X
		...				X	X	X	X	X
	7.7	**544**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		544110				X	X	X	X	X
		...				X	X	X	X	X
	7.8	**551**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		551110				X	X	X	X	X
		...				X	X	X	X	X
	7.9	**552**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		552110				X	X	X	X	X
		...				X	X	X	X	X
	7.10	**553**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		553110				X	X	X	X	X
		...				X	X	X	X	X
	7.11	**554**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		554110				X	X	X	X	X
		...				X	X	X	X	X
	7.12	**555**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		555110				X	X	X	X	X
		...				X	X	X	X	X
	7.13	**561**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		561110				X	X	X	X	X
		...				X	X	X	X	X
	7.14	**563**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		563110				X	X	X	X	X
		...				X	X	X	X	X
	7.15	**564**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		564110				X	X	X	X	X

		...				X	X	X	X	X
	7.16	**571**				X	X	X	X	X
		571110				X	X	X	X	X
Inclusiv:		...				X	X	X	X	X
	7.17	**572**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		572110				X	X	X	X	X
		...				X	X	X	X	X
	7.18	**583**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		583110				X	X	X	X	X
		...				X	X	X	X	X
	7.19	**584**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		584820				X	X	X	X	X
	7.20	**588**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		588110				X	X	X	X	X
		...				X	X	X	X	X
	7.21	**595**				X	X	X	X	X
Inclusiv:		595110				X	X	X	X	X
		...				X	X	X	X	X
Modificarea soldului	**8**						X	X	X	X
Soldul la începutul perioadei de gestiune	**9**						X	X	X	X
Corectarea soldului la începutul perioadei de gestiune	**10**						X	X	X	X
Soldul la sfîrşitul perioadei de gestiune	**11**						X	X	X	X

Semnăturile:

Conducătorul instituţiei _____ (semnătura) _____ (numele şi prenumele)

Contabil-şef (conducătorul serviciului economic/financiar) _____ (semnătura) _____ (numele şi prenumele)

Executor _____ (semnătura) _____ (numele şi prenumele)

[Forma FD-044 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.199 din 14.12.2018, în vigoare 22.12.2018]
[Forma FD-044 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.13 din 20.01.2017, în vigoare 20.01.2017]

prin ordinul Mir
nr.2

INFORMAŢIE

privind circulaţia mijloacelor fixe, uzura mijloacelor fixe şi amortizarea activelor nemateriale

_____
Denumirea bugetului, autorităţii/instituţiei bugetare

la situaţia din _____

_____
_____
_____

OACE FIXE	**Cod**	**sold 1.01.**	**Majorarea valorii mijloacelor fixe**							**Micşorarea valorii mijloacelor fixe**									**sold la sfîr-şitul peri-oadei**	**Uzura mij amo activelor**		
			TO-TAL	**inclusiv**						**TO-TAL**	**inclusiv**									**Sold ini-ţial**	**Cal-cu-lat**	**Uzu ra din con tu mij loa celo fix tran mis cu titl gra tui sau tre cut la pier der**
				Pro-cu-rări	**Din con-tul in-ves-tiţii-lor ca-pi-tale**	**Re-pa-ra-ţii ca-pi-tale**	**In-trări gra-tu-ite**	**Ree-va-lua-rea (+)**	**Al-te ma-jo-rări**		**Re-ali-za-rea**	**Din con-tul in-ves-ti-ţii-lor ca-pi-tale**	**trans-mi-teri gra-tu-ite**	**Ca-sa-rea**	**Ree-va-lua-rea (-)**	**Trans-mise la terţi**	**Alte mic-şo-rări**	**Mij-loa-ce fixe afla-te la terţi**				
2	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**	**14**	**15**	**16**	**17**	**18**	**19**	**20**	**21 (4+ 5-12)**	**22**	**23**	**24**
.4+1.5+1.6+1.7+1.8+1.9)	*1*																					
	1.1											x										
speciale	*1.2*											x										
transmisie	*1.3*											x										
tilaje	*1.4*											x										
transport	*1.5*											x										
cule, inventar de si gospodăresc	*1.6*											x										

ateriale	*1.7*										x										
ce fixe	*1.8*										x										
pitale în active în curs	*1.9*				x	x													X	X	X

Semnăturile:

Conducătorul instituţiei _____ (semnătura) _____ (numele şi prenumele)

Contabil-şef (conducătorul serviciului economic/financiar) _____ (semnătura) _____ (numele şi prenumele)

Executor _____ (semnătura) _____ (numele şi prenumele)

" _____ " _____ 20 __

[Forma FD-045 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.199 din 14.12.2018, în vigoare 22.12.2018]
[Forma FD-045 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.13 din 20.01.2017, în vigoare 20.01.2017]

Anexă
la Forma FD-045
aprobată prin
Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

INFORMAŢIE
privind valoarea imobilelor

_____
(denumirea autorităţii/instituţiei bugetare)

la situaţia din _____

Nr. d/o	**Denumirea instituţiilor**	**Clădiri**			**Terenuri**		
		Numărul clădirilor	**Suprafaţa (m^2)**	**Valoarea (mii lei)**	**Numărul terenurilor**	**Suprafaţa (ha)**	**Valoarea (mii lei)**

Conducător _____

Contabil şef _____

[Anexa la Forma FD-045 introdusă prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.88 din 08.06.2017, în vigoare 08.06.2017]

Forma FD-046

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

INFORMAŢIE
privind circulaţia stocului de materiale circulante şi a rezervelor de stat

_____
Denumirea bugetului, autorităţii/instituţiei bugetare
la situaţia din _____

	codurile
s1-s2	
org1	
org2	

lei/mii lei/mil. lei

Denumirea indicatorului		**Codul rîndului**	**sold 1.01.**	**Majorarea stocului**					**Micşorarea stocului**							**sold la sfirsitul perioadei**
				TOTAL	**inclusiv**				**TOTAL**	**inclusiv**						
					Procurarea	**Intrări gratuite**	**Reevaluarea (+)**	**Alte majorări**		**Realizarea**	**Transmiteri cu titlu gratuit**	**Casarea**	**Reevaluarea (-)**	**Transmise la terţi**	**Alte micşorări**	
1	**2**	**3**	**4**	**5 (6+7+8+9)**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10 (11+12+13+14+15+16)**	**11**	**12**	**13**	**14**	**15**	**16**	**17 (4+5-10)**
TOTAL (1=1.1+1.2)		***1***														
32	REZERVE DE STAT (1.1=1.1.1+1.1.2+1.1.3)	***1.1***														
321	Rezervele materiale de stat	*1.1.1*														
322	Rezerve de mobilizare	*1.1.2*														
323	Alte rezerve materiale	*1.1.3*														
33	STOCURI DE MATERIALE CIRCULANTE (1.2=1.2.1+1.2.2+1.2.3+1.2.4+1.2.5+1.2.6+1.2.7+1.2.8+1.2.9)	***1.2***														
331	Combustibil, carburanţi şi lubrifianţi	*1.2.1*														
332	Piese de schimb	*1.2.2*														
333	Produse alimentare	*1.2.3*														
334	Medicamente şi materiale sanitare	*1.2.4*														
335	Materiale pentru scopuri didactice, ştiinţifice şi alte scopuri	*1.2.5*														
336	Materiale de uz gospodăresc şi rechizite de birou	*1.2.6*														
337	Materiale de construcţie	*1.2.7*														
338	Accesorii de pat, îmbrăcăminte, încălţăminte	*1.2.8*														
339	Alte materiale	*1.2.9*														

Semnăturile:

Conducătorul instituţiei

Contabil-şef (conducătorul serviciului economic/financiar)	_____ (semnătura)	_____ (numele şi prenumele)
Executor	_____ (semnătura)	_____ (numele şi prenumele)
	_____ (semnătura)	_____ (numele şi prenumele)

" _____ " _____ 20 __

[Forma FD-046 modificată prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.199 din 14.12.2018, în vigoare 22.12.2018]

[Forma FD-046 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.13 din 20.01.2017, în vigoare 20.01.2017]

Forma FD-047

Aprobat
prin ordinul Ministrului Finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

INFORMAŢIE PRIVIND EXECUTAREA
BUGETULUI _____
la _____ 20 __

	Codurile
_____ s1-s2	
_____ org1	
_____ org2	
_____ f1-f3	
_____ p3 (PI)	

lei/mii lei/mil.lei

Denumirea indicatorului	**Codul rîndului**	**P1+P2**	**P3**	**S3+S4**	**S5+S6**	**Codul proiectului**	**ECO k1-k6**	**Aprobat iniţial pe an**	**Plan precizat pe an**	**Executat în perioada de gestiune**	**Venituri/ cheltuieli efective**	**TOTAL**		**Inclusiv:**	
												Creanţe	**Datorii**	**Creanţe cu termen expirat**	**Datorii cu termen de achitare expirat**
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**	**14**	**15**	**16**
I. VENITURI, TOTAL	**1**														
Inclusiv:															
II. CHELTUIELI, TOTAL	**2**														
Inclusiv:															

SOLD OPERAŢIONAL (3=1-2)	**3**											X	X	X	X
III. ACTIVE NEFINANCIARE	**4**										X				
Inclusiv:											X				
											X				
											X				
											X				
SOLD BUGETAR (DEFICIT/EXCEDENT)	**5**											X	X	X	X
IV. ACTIVE FINANCIARE	**6**										X	X	X	X	X
Inclusiv:											X	X	X	X	X
											X	X	X	X	X
											X	X	X	X	X
											X	X	X	X	X
V. DATORII	**7**										X	X	X	X	X
Inclusiv:											X	X	X	X	X
											X	X	X	X	X
											X	X	X	X	X
Modificarea soldului	**8**											X	X	X	X
Soldul la începutul perioadei de gestiune	**9**											X	X	X	X
Corectarea soldului la începutul perioadei de gestiune	**10**											X	X	X	X
Soldul la sfîrşitul perioadei de gestiune	**11**											X	X	X	X

Semnăturile:

Conducătorul instituţiei _____ _____
(semnătura) (numele şi prenumele)

Contabil-şef (conducătorul serviciului economic/financiar) _____ _____
(semnătura) (numele şi prenumele)

Executor _____ _____
(semnătura) (numele şi prenumele)

"_____" _____ 20 __

[Forma FD-047 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.199 din 14.12.2018, în vigoare 22.12.2018]
[Forma FD-047 modificată prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.13 din 20.01.2017, în vigoare 20.01.2017]

Forma FD-048

Aprobat

prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

RAPORT
privind statele şi efectivele de personal ale
_____
la _____ 20__

	codurile
_____	**s1-s2**
_____	**s3-s4**
_____	**org1**
_____	**org2**
_____	**f1-f3**
_____	**p1-p3**

Denumirea indicatorului	codificatorul formularului	Nrul rînd	Aprobat		Numărul mediu		real încadrat	
			La începutul anului	La sfîrşitul anului	Prevăzut pe an	Realizat la mm.dd.20__	La începutul anului	La sfîrşitul perioadei
1	2	3	4	5	6	7	8	9
RAPORT nr.3-1 privind statele şi efectivul de personal ale autorităţilor publice centrale		**1**						
Numărul de instituţii – total	1	1.1						
Personal (salariaţi) – total, inclusiv:	100	1.2						
Funcţionari publici, total, din care:	110	1.3						
- conducători[1], inclusiv:	120	1.4						
persoane care deţin funcţii de demnitate publică	121	1.5						
- consultanţi	150	1.6						
- specialişti principali	155	1.7						
- specialişti coordonatori, specialişti	160	1.8						
- personal, care efectuează deservirea tehnică ce	161	1.9						
	175	1.10						

asigură funcţionarea autorităţilor publice, inclusiv:								
şoferi	176	1.11						
alt personal	177	1.12						
- personal auxiliar (personal de deservire a clădirilor)	178	1.13						
RAPORT nr.3-1a privind statele, efectivul de personal şi retribuirea muncii ale Curţii Constituţionale, autorităţilor judecătoreşti şi Centrului pentru Drepturile Omului		**2**						
Numărul de instituţii – total	1	2.1						
Personal – total, inclusiv:	100	2.2						
- judecători şi procurori	115	2.3						
- notarii de stat	116	2.4						
- avocaţi din oficiu	117	2.5						
- angajaţi civili ai serviciului public	118	2.6						
- alţi angajaţi	119	2.7						
Retribuirea muncii[1], total	500	2.8						
Judecători şi procurori, total, inclusiv	585	2.9						
Salariu de funcţie	586	2.10						
Adaosuri, sporuri şi suplimente	587	2.11						
Ajutor material	588	2.12						
Premieri	589	2.13						

Alte plăţi băneşti	590	2.14						
Notarii de stat, total	591	2.15						
Angajaţii civili ai serviciului public, total, inclusiv	592	2.16						
Salariu de funcţie	593	2.17						
Adaosuri, sporuri şi suplimente	594	2.18						
Ajutor material	595	2.19						
Premieri	596	2.20						
Alte plăţi băneşti	597	2.21						
Alţi angajaţi, total	598	2.22						
Salariu de funcţie	599	2.23						
Adaosuri, sporuri şi suplimente	600	2.24						
Ajutor material	601	2.25						
Premieri	602	2.26						
Alte plăţi băneşti	603	2.27						
Servicii ale avocaţilor din oficii	604	2.28						
RAPORT nr.3-1 ş privind statele şi efectivul de personal ale instituţiilor de ştiinţă şi inovare		**3**						
Numărul de instituţii – total	23	3.1						
Personal (persoane fizice) – total	100	3.2						
Unităţi (posturi), inclusiv	101							
unităţi (posturi) – personal de conducere, dintre care:	104							

unităţi (posturi) – pentru conducători	105							
unităţi (posturi) – secretari ştiinţifici	106							
unităţi (posturi) – personal de profil, dintre care:	107							
unităţi (posturi) – colaboratori ştiinţifici	108							
unităţi (posturi) – ingineri	109							
unităţi (posturi) – specialişti principali	110							
unităţi (posturi) – specialişti coordonatori, specialişti	111							
unităţi (posturi) – membri ai Academiei de Ştiinţe a Moldovei	112							
unităţi (posturi) – personal auxiliar şi de deservire	113							
Personal de conducere angajat (persoane fizice) – total, inclusiv:*	120							
deţinători de grad ştiinţific doctor habilitat	121							
deţinători de grad ştiinţific doctor	122							
dintre care:								
Conducători	123							
deţinători de grad ştiinţific doctor habilitat	124							
deţinători de grad ştiinţific doctor	125							

Secretari ştiinţifici, persoane angajate (persoane fizice) – total, inclusiv:	130							
deţinători de grad ştiinţific doctor habilitat	131							
deţinători de grad ştiinţific doctor	132							
Personal de profil, persoane angajate (persoane fizice) total:	140							
deţinători de grad ştiinţific doctor habilitat	141							
deţinători de grad ştiinţific doctor	142							
din care:								
Colaboratori ştiinţifici, persoane angajate (persoane fizice) – total, inclusiv:	143							
deţinători de grad ştiinţific doctor habilitat	144							
deţinători de grad ştiinţific doctor	145							
Ingineri persoane angajate (persoane fizice) total	150							
Specialişti principali (persoane fizice angajate), inclusiv:	155							
deţinători de grad ştiinţific doctor habilitat	156							

deţinători de grad ştiinţific doctor	157							
Specialişti coordonatori, specialişti, (persoane fizice angajate) – total, inclusiv:	160							
deţinători de grad ştiinţific doctor habilitat	161							
deţinători de grad ştiinţific doctor	162							
Total deţinători de grad ştiinţific doctor habilitat	163							
Total deţinători de grad ştiinţific doctor	164							
Numărul membrilor Academiei de Ştiinţe a Moldovei, (persoane fizice) – total, inclusiv	165							
- membri titulari	166							
- membri corespondenţi	167							
Personal auxiliar şi de deservire, persoane angajate (persoane fizice) – total**	175							
Retribuirea muncii – total	500							
Retribuirea muncii conducătorilor – total, inclusiv:	510							
- salariul funcţiei	511							
- sporuri, inclusiv:	512							
pentru grad ştiinţific de doctor habilitat	513							

pentru grad ştiinţific de doctor	514							
- retribuirea complementară	515							
inclusiv pentru personal remunerat de la buget	516							
- ajutor material	517							
inclusiv pentru personal remunerat de la buget	518							
- premii	519							
inclusiv pentru personal remunerat de la buget	520							
Retribuirea muncii secretarilor ştiinţifici – total, inclusiv:	525							
- salariul funcţiei	526							
- sporuri, inclusiv:	527							
pentru grad ştiinţific de doctor habilitat	528							
pentru grad ştiinţific de doctor	529							
- retribuirea complementară	530							
inclusiv pentru personal remunerat de la buget	531							
- ajutor material	532							
inclusiv pentru personal remunerat de la buget	533							
- premii	534							
inclusiv pentru personal remunerat de la buget	535							
Retribuirea muncii	540							

colaboratorilor ştiinţifici – total, inclusiv:								
- salariul funcţiei	541							
- sporuri, inclusiv:	542							
pentru grad ştiinţific de doctor habilitat	543							
pentru grad ştiinţific de doctor	544							
- retribuirea complementară	545							
inclusiv pentru personal remunerat de la buget	546							
- ajutor material	547							
inclusiv pentru personal remunerat de la buget	548							
- premii	549							
inclusiv pentru personal remunerat de la buget	550							
Retribuirea muncii inginerilor, inclusiv:	555							
- salariul funcţiei	556							
- sporuri	557							
- retribuirea complementară	558							
inclusiv pentru personal remunerat de la buget	559							
- ajutor material	560							
inclusiv pentru personal remunerat de la buget	561							
- premii	562							
inclusiv pentru personal remunerat de la buget	563							

Retribuirea muncii specialiştilor principali, inclusiv:	565							
- salariul funcţiei	566							
- sporuri, inclusiv:	567							
pentru grad ştiinţific de doctor habilitat	568							
pentru grad ştiinţific de doctor	569							
- retribuirea complementară	570							
inclusiv pentru personal remunerat de la buget	571							
- ajutor material	572							
inclusiv pentru personal remunerat de la buget	573							
- premii	574							
inclusiv pentru personal remunerat de la buget	575							
Retribuirea muncii specialiştilor coordonatori şi specialiştilor, inclusiv:	580							
- salariul funcţiei	581							
- sporuri, inclusiv:	582							
pentru grad ştiinţific de doctor habilitat	583							
pentru grad ştiinţific de doctor	584							
- retribuirea complementară	585							
inclusiv pentru personal	586							

remunerat de la buget								
- ajutor material	587							
inclusiv pentru personal remunerat de la buget	588							
- premii	589							
inclusiv pentru personal remunerat de la buget	590							
Retribuirea muncii personalului auxiliar şi de deservire, inclusiv:	600							
- salariul funcţiei	601							
- sporuri	602							
- retribuirea complementară	603							
inclusiv pentru personal remunerat de la buget	604							
- ajutor material	605							
inclusiv pentru personal remunerat de la buget	606							
- premii	607							
inclusiv pentru personal remunerat de la buget	608							
Retribuirea muncii personalului de profil şi pedagogic pe oră	610							
Salarizarea lucrătorilor netitulari	615							
Alte plăţi băneşti	815							
Plata indemnizaţiilor viagere pentru membrii	816							

Academiei de Ştiinţe a Moldovei total, inclusiv:								
pentru membrii titulari	817							
pentru membrii corespondenţi	818							
RAPORT nr.3-2 privind statele şi efectivul de personal ale instituţiilor de învăţământ		4						
Personal – total, inclusiv:	100	4.1						
Unităţi aprobate (posturi) – total	101	4.2						
- cumularzi externi	102							
- persoane ce deţin grade manageriale	103							
- persoane ce deţin grade didactice	104							
- persoane ce deţin grad ştiinţific de doctor habilitat	105							
- persoane ce deţin grad ştiinţific de doctor în ştiinţe	106							
Personal de conducere, inclusiv:	120							
- persoane ce deţin grade manageriale	121							
- persoane ce deţin grade didactice	122							
- persoane ce deţin grad ştiinţific de doctor habilitat	123							
- persoane ce deţin grad ştiinţific de doctor în ştiinţe	124							

- persoane de conducere ce deţin posturi didactice	125							
- *unităţi (posturi)*	126							
Personal de profil, inclusiv	140							
- cumularzi externi	141							
- persoane ce deţin grade didactice	142							
- persoane ce deţin grad ştiinţific de doctor habilitat	143							
- persoane ce deţin grad ştiinţific de doctor în ştiinţe	144							
- *unităţi (posturi)*	145							
Personal pedagogic (remunerat conform listelor tarifare), inclusiv:	160							
- cumularzi externi	161							
- persoane ce deţin grade didactice	162							
- persoane ce deţin grad ştiinţific de doctor habilitat	163							
- persoane ce deţin grad ştiinţific de doctor în ştiinţe	164							
- *unităţi (posturi)*	165							
Personal auxiliar şi de deservire, inclusiv:	175							
- cumularzi externi	176							
- *unităţi (posturi)*	177							

Tinerii specialişti – total, inclusiv:	180							
- angajaţi în localităţi urbane	181							
- angajaţi în localităţi rurale, din care	182							
angajaţi începînd cu anul 2005:	183							
- I an	185							
- II an	186							
- III an	187							
Retribuirea muncii – total, inclusiv:	500							
Retribuirea muncii personalului de conducere	510							
- salariul funcţiei	511							
- sporuri, inclusiv:	512							
- pentru grad managerial	513							
- pentru grad didactic	514							
- pentru grad ştiinţific de doctor habilitat	515							
- pentru grad ştiinţific de doctor în ştiinţe	516							
inclusiv sporuri pentru personal remunerat de la buget	517							
- retribuirea complementară	518							
inclusiv pentru personal remunerat de la buget	519							
- ajutor material	520							
inclusiv pentru personal remunerat de la buget	521							
- premii	522							

inclusiv pentru personal remunerat de la buget	523							
Retribuirea muncii personalului pedagogic (fără fondul de remunerare pe oră), inclusiv:	525							
- salariu funcţiei	526							
- sporuri, inclusiv:	527							
- pentru grad didactic	528							
- pentru grad ştiinţific de doctor habilitat	529							
- pentru grad ştiinţific de doctor în ştiinţe	530							
inclusiv sporuri pentru personal remunerat de la buget	531							
- retribuirea complementară	532							
inclusiv pentru personal remunerat de la buget	534							
- ajutor material	535							
inclusiv sporuri pentru personal remunerat de la buget	536							
- premii	537							
inclusiv sporuri pentru personal remunerat de la buget	538							
Retribuirea muncii personalului de profil (fără fondul de remunerare pe oră), inclusiv:	540							
- salariu funcţiei	541							
- sporuri, inclusiv:	542							

- pentru grad didactic	543							
- pentru grad ştiinţific de doctor habilitat	544							
- pentru grad ştiinţific de doctor în ştiinţe	545							
inclusiv sporuri pentru personal remunerat de la buget	546							
- retribuirea complementară	547							
inclusiv pentru personal remunerat de la buget	548							
- ajutor material	549							
inclusiv sporuri pentru personal remunerat de la buget	550							
- premii	551							
inclusiv sporuri pentru personal remunerat de la buget	552							
Retribuirea muncii personalului auxiliar şi de deservire, inclusiv:	555							
- salariu funcţiei	556							
- sporuri	557							
inclusiv pentru personal remunerat de la buget	558							
- retribuirea complementară	559							
inclusiv pentru personal remunerat de la buget	560							
- ajutor material	561							
inclusiv pentru personal remunerat de la buget	562							
- premii	563							

inclusiv pentru personal remunerat de la buget	564							
Retribuirea muncii personalului de profil şi pedagogic pe oră	576							
Salarizarea lucrătorilor netitulari	577							
Alte plăţi băneşti	578							
Numărul de ore conform planului de studii	900							
Numărul de ore supra planului de studii	901							
Numărul elevilor (studenţilor, audienţilor) la un post de personal, inclusiv:								
- pedagogic şi de profil	902							
- de conducere	903							
- auxiliar şi de deservire	904							
Numărul posturilor de personal pedagogic şi de profil ce revin la un post de personal auxiliar şi de deservire	905							
RAPORT nr.3-3a privind efectivul şcolar al instituţiilor de învăţămînt mediu (gimnazii, licee, şcoli medii de cultură generală)		5						

Numărul de instituţii – total, inclusiv:	1	5.1						
- şcoli medii de cultură generală	2	5.2						
- gimnazii	3							
- licee	4							
- **internate pe lîngă şcoli şi licee, unităţi**	005							
Numărul claselor total, unităţi, inclusiv:	30							
- în gimnazii	31							
- în licee	32							
- în şcoli medii de cultură generală	33							
grupe preşcolare, dintre care:	34							
- în gimnazii	35							
- în licee	36							
- în şcoli medii de cultură generală	37							
clasele 1-4 (complete), dintre care:	38							
- în gimnazii	39							
- în licee	40							
- în şcoli medii de cultură generală	41							
clasele 5-9, dintre care:	42							
- în gimnazii	43							
- în licee	44							
- în şcoli medii de cultură generală	45							
clasele 10-11 (12), dintre care:	46							
- în licee	47							
- în şcoli medii de cultură generală	48							
Numărul elevilor total,	250							

persoane, inclusiv:								
- în gimnazii	251							
- în licee	252							
- în şcoli medii de cultură generală	253							
grupe preşcolare, dintre care:	254							
- în gimnazii	255							
- în licee	256							
- în şcoli medii de cultură generală	257							
clasele 1-4 (complete), dintre care:	258							
- în gimnazii	259							
- în licee	260							
- în şcoli medii de cultură generală	261							
clasele 5-9, dintre care:	262							
- în gimnazii	263							
- în licee	264							
- în şcoli medii de cultură generală	265							
clasele 10-11 (12), dintre care:	266							
- în licee	267							
- în şcoli medii de cultură generală	268							
Completarea medie a claselor, inclusiv:	280							
- în gimnazii	281							
- în licee	282							
- în şcoli medii de cultură generală	283							
a grupelor preşcolare, dintre care:	284							
- în gimnazii	285							
- în licee	286							

- în şcoli medii de cultură generală	287							
a claselor 1-4 (complete), dintre care:	288							
- în gimnazii	289							
- în licee	290							
- în şcoli medii de cultură generală	291							
a claselor 5-9, dintre care:	292							
- în gimnazii	293							
- în licee	294							
- în şcoli medii de cultură generală	295							
a claselor 10-11 (12), dintre care:	296							
- în licee	297							
- în şcoli medii de cultură generală	298							
Numărul elevilor înmatriculaţi (primiţi) în anul de studii, persoane	320							
Numărul elevilor claselor 1-4 asiguraţi cu micul dejun din contul bugetului, copii	680							
Numărul zilelor de alimentare a elevilor claselor 1-4 asiguraţi cu micul dejun din contul bugetului, zile-copii	681							
Numărul grupelor cu program prelungit de lucru, un.	682							
Numărul elevilor, care frecventează	683							

grupa cu program prelungit, pers., inclusiv:								
- elevi alimentaţi din contul mijloacelor bugetare (în a celor scutiţi deplin)	684							
- elevi alimentaţi din contul mijloacelor părinţilor (în recalculare a celor care primesc deplin)	685							
Numărul zilelor de alimentare a elevilor care frecventează grupa cu program prelungit de lucru, zile-copii, inclusiv:	686							
- elevilor alimentaţi din contul mijloacelor bugetare (în recalculare a celor scutiţi deplin)	687							
- elevilor alimentaţi din contul mijloacelor părinţilor (în recalculare a celor care plătesc deplin)	688							
Numărul copiilor domiciliaţi în internate pe lîngă şcoli şi licee, persoane, inclusiv:	689							
- copii alimentaţi din contul mijloacelor bugetare (în	690							

recalculare a celor scutiţi deplin)								
- copii alimentaţi din contul mijloacelor părinţilor (în recalculare a celor care plătesc deplin)	691							
Numărul zilelor de alimentare a copiilor domiciliaţi în internate pe lîngă şcoli şi licee, zile-copii, inclusiv:	692							
- copiilor alimentaţi din contul mijloacelor bugetare (în recalculare a celor scutiţi deplin)	693							
Plata (taxa) lunară a părinţilor pentru alimentarea copiilor domiciliaţi în internate pe lîngă şcoli şi licee, lei	700							
Plata (taxa) lunară a părinţilor pentru alimentarea elevilor care frecventează grupa cu program prelungit de lucru, lei	701							
Cheltuieli pentru alimentaţia elevilor claselor 1-4 asiguraţi cu micul dejun din	710							

contul bugetului								
Cheltuieli pentru alimentaţia elevilor care frecventează grupa cu program prelungit de lucru, inclusiv:	711							
din contul mijloacelor bugetare	712							
din contul mijloacelor părinţilor	713							
Cheltuieli pentru alimentaţia copiilor domiciliaţi în internate pe lîngă şcoli şi licee, inclusiv:	715							
din contul mijloacelor bugetare	716							
din contul mijloacelor părinţilor	717							
RAPORT nr.3-3b privind efectivul şcolar al şcolilor tip internat		6						
Numărul instituţiilor – total, inclusiv:	1	6.1						
şcoli-internat gimnazii	6	6.2						
şcoli-internat licee	7							
şcoli-internat medii de cultură generală	8							
Numărul claselor total, unităţi, inclusiv:	50							
- în gimnazii	51							
- în licee	52							

- în şcoli medii de cultură generală	53							
Grupe preşcolare, dintre care:	54							
- în gimnazii	55							
- în licee	56							
- în şcoli medii de cultură generală	57							
Clasele 1-4 (complete), dintre care:	58							
- în gimnazii	59							
- în licee	60							
- în şcoli medii de cultură generală	61							
Clasele 5-9, dintre care:	62							
- în gimnazii	63							
- în licee	64							
- în şcoli medii de cultură generală	65							
clasele 10-11 (12), dintre care:	66							
- în licee	67							
- în şcoli medii de cultură generală	68							
Numărul elevilor total, persoane, inclusiv:	250							
- în gimnazii	251							
- în licee	252							
- în şcoli medii de cultură generală	253							
Grupe preşcolare, dintre care:	254							
- în gimnazii	255							
- în licee	256							
- în şcoli medii de cultură generală	257							

Clasele 1-4 (complete), dintre care:	258							
- în gimnazii	259							
- în licee	260							
- în şcoli medii de cultură generală	261							
Clasele 5-9, dintre care:	262							
- în gimnazii	264							
- în licee	265							
- în şcoli medii de cultură generală	266							
Clasele 10-11 (12), dintre care:	267							
- în licee	268							
- în şcoli medii de cultură generală	269							
Completarea medie a claselor, inclusiv:	280							
- în gimnazii	281							
- în licee	282							
- în şcoli medii de cultură generală	283							
a grupelor preşcolare, dintre care:	284							
- în gimnazii	285							
- în licee	286							
- în şcoli medii de cultură generală	287							
a claselor 1-4 (complete), dintre care:	288							
- în gimnazii	289							
- în licee	290							
- în şcoli medii de cultură generală	291							
a claselor 5-9, dintre care:	292							
- în gimnazii	293							
- în licee	294							

- în şcoli medii de cultură generală	295							
a claselor 10-11 (12), dintre care:	296							
- în licee	297							
- în şcoli medii de cultură generală	298							
Din numărul total de copii:	300							
copii orfani	301							
copii aflaţi sub tutelă	302							
copii din familii numeroase şi sărace	303							
copii a căror părinţi sînt lipsiţi de drepturi părinteşti	304							
copii a căror părinţi sînt privaţi de libertate	305							
copii a căror părinţi lucrează peste hotarele republicii	306							
copii ai lucrătorilor instituţiei	307							
alte categorii	308							
Numărul copiilor domiciliaţi în instituţie, persoane, inclusiv:	310							
copii orfani	311							
copii aflaţi sub tutelă	312							
copii din familii numeroase şi sărace	313							
copii a căror părinţi sînt lipsiţi de drepturi părinteşti	314							

copii a căror părinţi sînt privaţi de libertate	315							
copii a căror părinţi lucrează peste hotarele republicii	316							
copii ai lucrătorilor instituţiei	317							
alte categorii	318							
Numărul elevilor înmatriculaţi în anul de studii, persoane	320							
copii orfani	321							
copii aflaţi sub tutelă	322							
copii din familii numeroase şi sărace	323							
copii a căror părinţi sînt lipsiţi de drepturi părinteşti	324							
copii a căror părinţi sînt privaţi de libertate	325							
copii a căror părinţi lucrează peste hotarele republicii	326							
copii ai lucrătorilor instituţiei	327							
alte categorii	328							
Numărul elevilor ieşiţi din şcoala internat, persoane, inclusiv:	330							
copii înfiaţi	331							
copii luaţi sub tutelă	332							
copii luaţi în casa de copii de tip familial	333							

copii luaţi în familia biologică	334							
Absolvenţi	335							
alte categorii	336							
Din numărul total de copii:	337							
Copii ce studiază prin corespondenţă	338							
Numărul copiilor alimentaţi din contul bugetului complet sau parţial (în recalculare a celor scutiţi deplin), persoane, inclusiv:								
	650							
copii orfani	651							
copii aflaţi sub tutelă	652							
copii din familii numeroase şi sărace	653							
copii a căror părinţi sînt lipsiţi de drepturi părinteşti	654							
copii a căror părinţi sînt privaţi de libertate	655							
copii a căror părinţi lucrează peste hotarele republicii	656							
copii ai lucrătorilor instituţiei	657							
alte categorii	658							
Numărul zilelor de alimentare a copiilor din contul bugetului complet sau parţial (în recalculare a celor scutiţi								

deplin), zile-copii, inclusiv:								
copii orfani	661							
copii aflaţi sub tutelă	662							
copii din familii numeroase şi sărace	663							
copii a căror părinţi sînt lipsiţi de drepturi părinteşti	664							
copii a căror părinţi sînt privaţi de libertate	665							
copii a căror părinţi lucrează peste hotarele republicii	666							
copii ai lucrătorilor instituţiei	667							
a altor categorii de copii	668							
Numărul copiilor alimentaţi din contul părinţilor complet sau parţial (în recalculare a celor alimentaţi deplin), persoane, inclusiv:	670							
copii din familii numeroase şi sărace	671							
copii a căror părinţi lucrează peste hotarele republicii	672							
copii ai lucrătorilor instituţiei	673							
alte categorii	674							
Numărul zilelor de alimentare a copiilor din contul	675							

mijloacelor părinţilor complet sau parţial (în recalculare a celor alimentaţi deplin), zile-copii, inclusiv:								
copii din familii numeroase şi sărace	676							
copii a căror părinţi lucrează peste hotarele republicii	677							
copii ai lucrătorilor instituţiei	678							
a altor categorii de copii	679							
Plata (taxa) lunară a părinţilor pentru alimentarea copiilor, lei	705							
Cheltuieli pentru alimentarea copiilor, inclusiv:	720							
din contul mijloacelor bugetare	721							
din contul mijloacelor părinţilor	722							
Copii orfani şi aflaţi sub tutelă absolvenţi ai şcolilor de tip internat, persoane	723							
Cheltuieli pentru plata indemnizaţiei copiilor orfani şi aflaţi sub tutelă la absolvire	725							
RAPORT nr.3-4 privind statele şi efectivul de		7						

personal ale instituţiilor de ocrotire a sănătăţii şi de asigurare şi asistenţă socială								
Numărul de instituţii – total	1	7.1						
Personal – total	100	7.2						
Unităţi aprobate – total, inclusiv:	101							
- unităţi de medici incluzînd medici-şefi şi stomatologi, un.	102							
- personalul medical mediu, un.	103							
- personalul medical inferior, un.	104							
- alt personal, un.	105							
Retribuirea muncii, total, inclusiv:	500							
Medici (posturi) incluzînd medici-şefi şi stomatologi, total, inclusiv:	501							
- salariu de funcţie	502							
- sporurile la salariul funcţiei	503							
- retribuirea complementară la salariul funcţiei	504							
- salarizarea lucrătorilor netitulari	505							
- ajutorul material	506							
- premiile	507							
- alte plăţi băneşti	508							

Personalul medical mediu, total, inclusiv	510							
- salariu de funcţie	511							
- sporurile la salariul funcţiei	512							
- retribuirea complementară la salariul funcţiei	513							
- salarizarea lucrătorilor netitulari	514							
- ajutorul material	515							
- premiile	516							
- alte plăţi băneşti	517							
Personalul medical inferior, total	520							
- salariu de funcţie	521							
- sporurile la salariul funcţiei	522							
- retribuirea complementară la salariul funcţiei	523							
- salarizarea lucrătorilor netitulari	524							
- ajutorul material	525							
- premiile	526							
- alte plăţi băneşti	527							
- Alt personal, total, inclusiv:	530							
- salariu de funcţie	531							
- sporurile la salariul de funcţie	532							
- retribuirea complementară la salariul funcţiei	533							
- salarizarea lucrătorilor netitulari	534							

- ajutorul material	535							
- premiile	536							
- alte plăţi băneşti	537							
Numărul paturilor de bază (un.)	800							
Numărul de paturi-zile (mii),	802							
Numărul de paturi-zile de îngrijire a copiilor bolnavi de către mame (mii)	803							
Numărul de paturi în staţionare de zi (un.)	804							
Numărul de paturi-zile în staţionare de zi (mii)	805							
Numărul copiilor (persoane)	806							
Numărul beneficiarilor de compensaţii nominative								
pentru călătorii în transport (persoane)	807							
Numărul de titulaţi, persoane*	808							
Numărul de pacienţi trataţi, persoane	809							
Numărul de vizite efectuate de medici (mii)	810							
inclusiv: numărul de chemări la staţiile (secţiile) de asistenţă medicală urgentă (mii)	811							
RAPORT nr.3-4K privind statele şi		8						

efectivul de personal ale instituţiilor subordonate organelor apărării naţionale, menţinerii ordinii publice, securităţii naţionale								
Numărul de instituţii	1	8.1						
Personal – total:	100	8.2						
inclusiv:								
Militari prin contract, un.	200							
Militari în termen, un.	201							
Angajaţi civili ai serviciului public, un.	202							
Alţi angajaţi civili,	205							
Retribuirea muncii[1], total, inclusiv:	500							
Militari prin contract, total	514							
dintre care:								
Salariu de funcţie	515							
Adaosuri, sporuri şi suplimente	516							
Ajutor material	517							
Premieri	518							
Alte plăţi băneşti	519							
Militari în termen, total, inclusiv:	520							
Salariu de funcţie	521							
Angajaţi civili ai serviciului public, total, inclusiv:	525							
Salariu de funcţie	526							

Adaosuri, sporuri şi suplimente	527							
Ajutor material	528							
Premieri	529							
Alte plăţi băneşti	530							
Alţi angajaţi civili, total, inclusiv:	535							
Salariu de funcţie	536							
Adaosuri, sporuri şi suplimente	537							
Ajutor material	538							
Premieri	539							
Alte plăţi băneşti	540							
RAPORT nr.3-4s privind statele şi efectivul de personal ale instituţiilor de ocrotire a sănătăţii subordonate organelor apărării naţionale, menţinerii ordinii publice, securităţii naţionale		9						
Numărul de instituţii	1	9.1						
Personal – total, inclusiv:	100	9.2						
Aparatul central, dintre care:	210							
Militari prin contract	211							
Personal medical, inclusiv:	212							
- medici	213							
- personal medical mediu	214							
- personal medical inferior	215							
Alt personal	216							

Personal – în spitale, inclusiv:	220							
Aparatul central, dintre care:	221							
Militari prin contract	222							
Personal medical, inclusiv:	223							
- medici	224							
- personal medical mediu	225							
- personal medical inferior	226							
Alt personal	227							
Personal – în policlinici, inclusiv:	230							
Aparatul central, dintre care:	231							
Militari prin contract	232							
Personal medical, inclusiv:	233							
- medici	234							
- personal medical mediu	235							
- personal medical inferior	236							
Alt personal	237							
Retribuirea muncii, total, inclusiv:	500							
Aparatul central, total, inclusiv:	560							
Salariu de funcţie	561							
Adaosuri, sporuri şi suplimente	562							
Ajutor material	563							
Premieri	564							
Alte plăţi băneşti	565							
Militari prin contract, total, inclusiv:	570							

Salariu de funcţie	571							
Adaosuri, sporuri şi suplimente	572							
Ajutor material	573							
Premieri	574							
Alte plăţi băneşti	575							
Medici, total, inclusiv:	580							
Salariu de funcţie	581							
Adaosuri, sporuri şi suplimente	582							
Ajutor material	583							
Premieri	584							
Alte plăţi băneşti	585							
Personal medical mediu, total, inclusiv:	590							
Salariu de funcţie	591							
Adaosuri, sporuri şi suplimente	592							
Ajutor material	593							
Premieri	594							
Alte plăţi băneşti	595							
Personal medical inferior, total, inclusiv:	600							
Salariu de funcţie	601							
Adaosuri, sporuri şi suplimente	602							
Ajutor material	603							
Premieri	604							
Alte plăţi băneşti	605							
Alt personal, total, inclusiv:	610							
Salariu de funcţie	611							

Adaosuri, sporuri şi suplimente	612							
Ajutor material	613							
Premieri	614							
Alte plăţi băneşti	615							
Numărul de paturi (un.)	800							
Numărul de zile-pat (mii)	801							
Numărul de vizite (un.)	802							
RAPORT nr.3-5a privind efectivul de elevi al instituţiilor de învăţământ secundar profesional		10						
Numărul de instituţii – total	1	10.1						
TOTAL		10.2						
Numărul de grupe, unităţi, inclusiv	70							
Grupe de meserii în baza studiilor gimnaziale	71							
Grupe de meserii în baza studiilor medii generale, liceale	72							
Grupe polivalente	73							
Grupe polivalente de treapta II	74							
Grupe polivalente de treapta III	75							
Grupe liceale	76							
Numărul de elevi, persoane, inclusiv	350							
Grupe de meserii în baza studiilor gimnaziale	351							

Grupe de meserii în baza studiilor medii generale, liceale	352							
Grupe polivalente	353							
Grupe polivalente de treapta II	354							
Grupe polivalente de treapta III	355							
Grupe liceale	356							
Înmatriculaţi, persoane, inclusiv	360							
Grupe de meserii în baza studiilor gimnaziale	361							
Grupe de meserii în baza studiilor medii generale, liceale	362							
Grupe polivalente	363							
Grupe polivalente de treapta II	364							
Grupe polivalente de treapta III	365							
Grupe liceale	366							
Veniţi din alte instituţii de învăţământ, transferaţi din alte forme de învăţământ în cadrul instituţiei, persoane, inclusiv	370							
Grupe de meserii în baza studiilor gimnaziale	371							
Grupe de meserii în baza studiilor medii generale, liceale	372							
Grupe polivalente	373							

Grupe polivalente de treapta II	374							
Grupe polivalente de treapta III	375							
Grupe liceale	376							
Transferaţi în alte instituţii de învăţământ şi la alte forme de învăţământ în cadrul instituţiei, persoane, inclusiv	380							
Grupe de meserii în baza studiilor gimnaziale	381							
Grupe de meserii în baza studiilor medii generale, liceale	382							
Grupe polivalente	383							
Grupe polivalente de treapta II	384							
Grupe polivalente de treapta III	385							
Grupe liceale	386							
Absolvenţi, persoane, inclusiv	390							
Grupe de meserii în baza studiilor gimnaziale	391							
Grupe de meserii în baza studiilor medii generale, liceale	392							
Grupe polivalente	393							
Grupe polivalente de treapta II	394							
Grupe polivalente de treapta III	395							

Grupe liceale	396							
Exmatriculaţi pînă la absolvire, persoane, inclusiv	400							
Grupe de meserii în baza studiilor gimnaziale	401							
Grupe de meserii în baza studiilor medii generale, liceale	402							
Grupe polivalente	403							
Grupe polivalente de treapta II	404							
Grupe polivalente de treapta III	405							
Grupe liceale	406							
Numărul de bursieri, persoane, inclusiv	410							
Grupe de meserii în baza studiilor gimnaziale	411							
Grupe de meserii în baza studiilor medii generale, liceale	412							
Grupe polivalente	413							
Grupe polivalente de treapta II	414							
Grupe polivalente de treapta III	415							
Grupe liceale	416							
Numărul elevilor scutiţi de plata taxei de studii complet sau parţial (în recalculare a celor scutiţi deplin),	420							

persoane, inclusiv								
Grupe de meserii în baza studiilor gimnaziale	421							
Grupe de meserii în baza studiilor medii generale, liceale	422							
Grupe polivalente	423							
Grupe polivalente de treapta II	424							
Grupe polivalente de treapta III	425							
Grupe liceale	426							
Numărul de elevi asigurat cu hrana gratuit, persoane*	427							
Numărul de zile în care elevii au fost asiguraţi cu hrana, zile-om*	428							
RAPORT nr.3-5b privind efectivul de elevi al instituţiilor medii de specialitate şi studenţi al instituţiilor de învăţământ superior		11						
Numărul de instituţii – total	1	11.1						
Numărul de instituţii postuniversitare, care pregătesc specialişti cu studii superioare, un.	9	11.2						
Numărul de grupe, unităţi, învăţământ de zi, inclusiv:	80							
Grupe colegiale (în baza studiilor	81							

gimnaziale), universitare								
Grupe colegiale (în baza studiilor liceale)	82							
Clase liceale	83							
Clase primare şi gimnaziale	84							
Numărul de grupe, unităţi, învăţământ fără frecvenţă	85							
I. ÎNVĂŢĂMÎNT DE ZI:								
Numărul de studenţi, persoane, inclusiv	350							
Grupe colegiale (în baza studiilor gimnaziale), universitare	351							
Grupe colegiale (în baza studiilor liceale)	352							
Clase liceale	353							
Clase primare şi gimnaziale	354							
Înmatriculaţi, persoane, inclusiv	360							
Grupe colegiale (în baza studiilor gimnaziale), universitare	361							
Grupe colegiale (în baza studiilor liceale)	362							
Clase liceale	363							
Clase primare şi gimnaziale	364							
Veniţi din alte instituţii de învăţământ, transferaţi din alte forme de învăţământ în cadrul instituţiei, persoane, inclusiv	370							

Grupe colegiale (în baza studiilor gimnaziale), universitare	371							
Grupe colegiale (în baza studiilor liceale)	372							
Clase liceale	373							
Clase primare şi gimnaziale	374							
Transferaţi în alte instituţii de învăţământ şi la alte forme de învăţământ în cadrul instituţiei, persoane, inclusiv	380							
Grupe colegiale (în baza studiilor gimnaziale), universitare	381							
Grupe colegiale (în baza studiilor liceale)	382							
Clase liceale	383							
Clase primare şi gimnaziale	384							
Absolvenţi, persoane, inclusiv	390							
Grupe colegiale (în baza studiilor gimnaziale), universitare	391							
Grupe colegiale (în baza studiilor liceale)	392							
Clase liceale	393							
Clase primare şi gimnaziale	394							
Exmatriculaţi pînă la absolvire, persoane, inclusiv	400							
Grupe colegiale (în baza studiilor gimnaziale), universitare	401							

Grupe colegiale (în baza studiilor liceale)	402							
Clase liceale	403							
Clase primare şi gimnaziale	404							
Numărul de bursieri, dintre care:	405							
- beneficiază de burse de studii, inclusiv	406							
Grupe colegiale (în baza studiilor gimnaziale), universitare	407							
Grupe colegiale (în baza studiilor liceale)	408							
- beneficiază de burse nominale, inclusiv	409							
Grupe colegiale (în baza studiilor gimnaziale), universitare	410							
Grupe colegiale (în baza studiilor liceale)	411							
- beneficiază de burse sociale, inclusiv	412							
Grupe colegiale (în baza studiilor gimnaziale), universitare	413							
Grupe colegiale (în baza studiilor liceale)	414							
Clase liceale	415							
Clase primare şi gimnaziale	416							
Numărul elevilor (studenţilor) scutiţi de plata taxei de studii complet sau parţial (în recalculare a celor scutiţi deplin),	420							

persoane, inclusiv								
Grupe colegiale (în baza studiilor gimnaziale), universitare	421							
Grupe colegiale (în baza studiilor liceale)	422							
Clase liceale	423							
Clase primare şi gimnaziale	424							
II. ÎNVĂŢĂMÎNT FĂRĂ FRECVENŢĂ								
Numărul de elevi, persoane	430							
Înmatriculaţi, persoane	431							
Veniţi din alte instituţii de învăţământ, transferaţi din alte forme de învăţământ în cadrul instituţiei, persoane	432							
Transferaţi în alte instituţii de învăţământ şi la alte forme de învăţământ în cadrul instituţiei, persoane	433							
Absolvenţi, persoane	434							
Exmatriculaţi pînă la absolvire, persoane	436							
Numărul elevilor (studenţilor) scutiţi de plata taxei de studii complet sau parţial (în recalculare a celor scutiţi deplin), persoane	437							

Din numărul total de studenţi/elevi, studenţi/elevi cu profil pedagogic								
Numărul de studenţi, persoane	438							
- la începutul anului	439							
- înmatriculaţi	449							
- retraşi	456							
- absolvenţi	457							
- la sfîrşitul anului	458							
Total cheltuieli privind bursele	459							
inclusiv burse pentru studenţi/elevi cu profil pedagogic	460							
RAPORT nr.3-5c privind efectivul de doctoranzi, postdoctoranzi, rezidenţi, medici secundari clinici şi auditori din învăţămînt postuniversitar specializat (magiştri) al instituţiilor de învăţămînt superior şi instituţiilor de ştiinţă şi inovare		12						
Numărul de instituţii – total	1	12.1						
Numărul de instituţii superioare, care pregătesc doctoranzi, postdoctoranzi, rezidenţi, medici secundari clinici și auditori din	10	12.2						

învăţământ postuniversitar specializat (magiştri), un.								
Numărul de instituţii de ştiinţă şi inovare, care pregătesc doctoranzi, postdoctoranzi şi medici secundari clinici, un.	11							
I. ÎNVĂŢĂMÎNT DE ZI:								
Numărul de doctoranzi, postdoctoranzi, rezidenţi, medici secundari clinici şi auditori din învăţământ postuniversitar specializat (magiştri), persoane – total, inclusiv	350							
Înmatriculaţi, pers.	360							
Veniţi din alte instituţii de învăţământ, instituţii ştiinţifice, transferaţi din alte forme de învăţământ în cadrul instituţiei, pers.	370							
Transferaţi în alte instituţii de învăţământ, instituţii ştiinţifice şi la alte forme de învăţământ în cadrul instituţiei, pers.	380							
Absolvenţi, pers.	390							
inclusiv, care au susţinut teza	391							

Exmatriculaţi pînă la absolvire, pers.	400							
Numărul de bursieri, pers.	410							
Numărul de doctoranzi, postdoctoranzi, rezidenţi, medici secundari clinici şi auditori din învăţămînt postuniversitar specializat (magiştri) scutiţi de plata taxei de studii complet sau parţial (în recalculare a celor scutiţi deplin), persoane	420							
II. ÎNVĂŢĂMÎNT FĂRĂ FRECVENŢĂ								
Numărul de doctoranzi, postdoctoranzi, rezidenţi, medici secundari clinici şi auditori din învăţămînt postuniversitar specializat (magiştri), pers.	430							
Înmatriculaţi, pers.	431							
Veniţi din alte instituţii de învăţămînt, instituţii ştiinţifice, transferaţi din alte forme de învăţămînt în cadrul instituţiei, pers.	432							
Transferaţi în alte instituţii de învăţămînt, instituţii ştiinţifice şi la alte forme de	433							

învăţământ în cadrul instituţiei, pers.								
Absolvenţi, pers.	434							
inclusiv, care au susţinut teza	435							
Exmatriculaţi pînă la absolvire, pers.	436							
Numărul de doctoranzi, postdoctoranzi, rezidenţi, medici secundari clinici şi auditori din învăţământ postuniversitar specializat (magiştri) scutiţi de plata taxei de studii complet sau parţial (în recalculare a celor scutiţi deplin), pers	437							
RAPORT nr.3-5s privind efectivul de studenţi (cursanţi) al instituţiilor de învăţământ subordonate organelor apărării naţionale, menţinerii ordinii publice, securităţii naţionale		13						
Numărul de instituţii – total	1	13.1						
Personal – total, inclusiv:	100	13.2						
Personal de conducere	120							
Personal pedagogic	160							
Personal auxiliar şi de deservire	175							
Învăţământ de zi								

Numărul de studenţi (cursanţi) total, inclusiv:	350							
- înmatriculaţi	360							
- absolvenţi	370							
Numărul de studenţi (cursanţi) – bursieri	380							
Numărul de studenţi (cursanţi) la 1 profesor	390							
Numărul de studenţi care primesc compensaţia bănească în schimbul raţiei alimentare	400							
Învăţămînt fără frecvenţă								
Numărul de studenţi (cursanţi), inclusiv	410							
- înmatriculaţi	411							
- absolvenţi	412							
Numărul de studenţi (cursanţi) la 1 profesor	415							
Retribuirea muncii – total, inclusiv:	500							
Retribuirea muncii personalului de conducere	510							
- salariul funcţiei	511							
- sporuri, inclusiv:	512							
- pentru grad managerial	513							
- pentru grad didactic	514							
- pentru grad ştiinţific de doctor habilitat	515							

- pentru grad ştiinţific de doctor în ştiinţe	516							
inclusiv sporuri pentru personal remunerat de la buget	517							
- retribuirea complementară	518							
inclusiv pentru personal remunerat de la buget	519							
- ajutor material	520							
inclusiv pentru personal remunerat de la buget	521							
- premii	522							
inclusiv pentru personal remunerat de la buget	523							
Retribuirea muncii personalului pedagogic (fără fondul de remunerare pe oră), inclusiv:	525							
- salariu funcţiei	526							
- sporuri, inclusiv:	527							
- pentru grad didactic	528							
- pentru grad ştiinţific de doctor habilitat	529							
- pentru grad ştiinţific de doctor în ştiinţe	530							
inclusiv sporuri pentru personal remunerat de la buget	531							
- retribuirea complementară	532							
inclusiv pentru personal remunerat de la buget	533							
- ajutor material	534							

inclusiv sporuri pentru personal remunerat de la buget	535							
- premii	536							
inclusiv sporuri pentru personal remunerat de la buget	537							
Retribuirea muncii personalului pedagogic pe oră	540							
Retribuirea muncii personalului auxiliar şi de deservire, inclusiv:	555							
- salariu funcţiei	556							
- sporuri	557							
inclusiv pentru personal remunerat de la buget	558							
- retribuirea complementară	559							
inclusiv pentru personal remunerat de la buget	560							
- ajutor material	561							
inclusiv pentru personal remunerat de la buget	562							
- premii	563							
inclusiv pentru personal remunerat de la buget	564							
Plăţi aferente – total, inclusiv	730							
Burse (învăţământ de zi)	735							
Alimentarea (învăţământ de zi)	736							
Compensaţia bănească în	737							

schimbul raţiei alimentare (învăţământ de zi)								
RAPORT nr.3-8 privind efectivul de ascultători ai cursurilor de perfecţionare şi reciclare (recalificare) al instituţiilor de învăţământ superior, postuniversitar şi de perfecţionare a cadrelor		14						
Numărul instituţiilor de perfecţionare a cadrelor – total	10							
Numărul altor instituţii care au organizat cursuri de perfecţionare, un., inclusiv:	11							
- de învăţământ superior	12							
- de învăţământ postuniversitar	13							
- alte instituţii	14							
Numărul de grupe, un., învăţământ de zi	86							
Numărul de grupe, un., învăţământ fără frecvenţă	87							
Învăţământ de zi:								
Numărul de ascultători, pers.	451							
Înmatriculaţi, pers.	452							
Absolvenţi, pers.	453							
Exmatriculaţi pînă la absolvire, pers.	454							

Numărul de luni-om studii	455							
Învăţămînt fără frecvenţă								
Numărul de ascultători, pers.	460							
Înmatriculaţi, pers.	461							
Absolvenţi, pers.	462							
Exmatriculaţi pînă la absolvire, pers.	463							
Numărul de luni-om studii	464							
RAPORT nr.3-12 privind efectivul de copii al caselor de copii		15						
Numărul de instituţii – total	1							
Numărul copiilor instituţionalizaţi în anul curent, pers.	850							
Numărul copiilor total, persoane, inclusiv:	860							
- copii orfani	861							
- copii sub tutelă	862							
- alte categorii	863							
Numărul zilelor petrecute de copii în casa de copii, inclusiv:	865							
- copii orfani	866							
- copii sub tutelă	867							
- alte categorii	868							
Numărul copiilor asiguraţi cu hrană, total, persoane, inclusiv:	870							
- copii orfani	871							
- copii sub tutelă	872							
- alte categorii	873							
Numărul zilelor de alimentaţie,	875							

zile-copii, inclusiv:								
- copii orfani	876							
- copii sub tutelă	877							
- alte categorii	878							
Numărul copiilor orfani şi aflaţi sub tutelă emişi în anul curent, pers.	880							
Cheltuieli pentru plata indemnizaţiei copiilor orfani şi aflaţi sub tutelă la emisie	915							
RAPORT nr.3-16 privind efectivul de locatari în cămine		16						
Numărul de instituţii ce deţin cămine – total	16							
Numărul căminelor, un.	17							
Numărul de locuri (paturi) conform actului Comisiei de stat de primire a căminelor în exploatare, un.	812							
Numărul persoanelor cazate, persoane dintre care:	820							
- studenţi (elevi) bugetari autohtoni	821							
- studenţi (elevi) orfani şi aflaţi sub tutelă	822							
- doctoranzi, postdoctoranzi, rezidenţi, medici secundari clinici, magiştri bugetari autohtoni	823							

- studenţi (elevi, auditori) bugetari străini	824							
- ascultători ai cursurilor de perfecţionare (buget)	825							
- studenţi (elevi, auditori) prin contract	826							
- colaboratori	827							
- alte categorii	828							
Numărul lunilor de cazare, total, luni-om, inclusiv:	830							
- studenţi (elevi) bugetari autohtoni	831							
- studenţi (elevi) orfani şi aflaţi sub tutelă	832							
- doctoranzi, postdoctoranzi, rezidenţi, medici secundari clinici, magiştri bugetari autohtoni	833							
- studenţi (elevi, auditori) bugetari străini	834							
- ascultători ai cursurilor de perfecţionare (buget)	835							
- studenţi (elevi, auditori) prin contract	836							
- colaboratori	837							
- alte categorii	838							
Taxa pentru cazare în cămin (lunară), lei inclusiv pentru:	840							
- studenţi (elevi) bugetari autohtoni	841							
- doctoranzi, postdoctoranzi, rezidenţi, medici secundari	842							

clinici, magiştri bugetari autohtoni								
- studenţi (elevi, auditori) bugetari străini	844							
- ascultători ai cursurilor de perfecţionare (buget)	845							
- studenţi (elevi, auditori) prin contract	846							
- colaboratori	847							
- alte categorii	848							
Cheltuieli total pentru întreţinerea căminelor, mii lei	920							
inclusiv:								
- din buget	921							
- din mijloace speciale	922							
Costul lunar de întreţinere a unui loc (pat) în cămin, lei	925							
Gradul de utilizare a spaţiului locuibil (%)	926							
RAPORT nr.3-16a privind efectivul de copii orfani şi tutelari al instituţiilor de învăţămînt superior şi secundar-profesional		17						
Numărul de instituţii	18							
Copii orfani								
Numărul copiilor orfani, pers.	880							
Înmatriculaţi, pers.	881							
Veniţi din alte instituţii de	882							

învăţământ, transferaţi din alte forme de învăţământ în cadrul instituţiei, pers.								
Transferaţi în alte instituţii de învăţământ şi la alte forme de învăţământ în cadrul instituţiei, pers.	883							
Absolvenţi, pers.	884							
Exmatriculaţi pînă la absolvire, pers.	885							
Numărul de zile în care copiii s-au asigurat cu hrană, zile-om	886							
Copii aflaţi sub tutelă								
Numărul copiilor aflaţi sub tutelă, pers.	890							
Înmatriculaţi, pers.	891							
Veniţi din alte instituţii de învăţământ, transferaţi din alte forme de învăţământ în cadrul instituţiei, pers.	892							
Transferaţi în alte instituţii de învăţământ şi la alte forme de învăţământ în cadrul instituţiei, pers.	893							
Absolvenţi, pers.	894							
Exmatriculaţi pînă la absolvire, pers.	895							
Numărul de zile în care copiii s-au asigurat cu hrană, zile-om	896							
Cheltuieli pentru								

întreţinerea copiilor orfani								
Cheltuieli pentru procurarea inventarului gospodăresc, obiectelor de igienă personală, rechizitelor şi medicamentelor	930							
Cheltuieli pentru alimentaţie	931							
Cheltuieli pentru asigurarea cu îmbrăcăminte şi încălţăminte	932							
Cheltuieli pentru plata ajutorului material anual	933							
Cheltuieli pentru plata indemnizaţiilor lunare pentru cei care primesc burse de studii	934							
Cheltuieli pentru plata indemnizaţiei la încheierea studiilor	935							
Cheltuieli pentru plata taxei de obţinere a buletinului de identitate	936							
Cheltuieli pentru plata indemnizaţiilor lunare pentru închirierea locuinţei	937							
Cheltuieli pentru întreţinerea copiilor aflaţi sub tutelă								
Cheltuieli pentru alimentaţie	940							
Cheltuieli pentru plata ajutorului material anual	941							
Cheltuieli pentru plata	942							

indemnizaţiilor lunare pentru cei care primesc burse de studii								
Cheltuieli pentru plata indemnizaţiei la încheierea studiilor	943							
Cheltuieli pentru plata taxei de obţinere a buletinului de identitate	944							
Cheltuieli pentru plata indemnizaţiilor lunare pentru închirierea locuinţei	945							
RAPORT nr.3-18 privind efectivul bursierilor al liceelor de învăţământ artistic		18						
Numărul elevilor total, inclusiv:	275							
- clasele 2-4	276							
- clasele 5-9	277							
- clasele 10-12	278							
Burse de promovare								
Numărul bursierilor total, inclusiv:	410							
- clasele 2-4	411							
- clasele 5-9	412							
- clasele 10-12	413							
dintre care:								
Categoria I, dintre care:	414							
- clasele 2-4	415							
- clasele 5-9	416							
- clasele 10-12	417							
Categoria II, dintre care:	418							
- clasele 5-9	419							
- clasele 10-12	420							

Categoria III, dintre care:	421							
- clasele 10-12	422							
Burse de întreţinere								
Numărul bursierilor	430							
Cheltuieli pentru burse, mii lei, total, inclusiv:	440							
***- burse de promovare*, dintre care:**	441							
- clasele 2-4	442							
- clasele 5-9	443							
- clasele 10-12	444							
dintre care:								
Categoria I, dintre care:	445							
- clasele 2-4	446							
- clasele 5-9	447							
- clasele 10-12	448							
Categoria II, dintre care:	450							
- clasele 5-9	451							
- clasele 10-12	452							
Categoria III, dintre care:	453							
- clasele 10-12	454							
- burse de întreţinere	455							
RAPORT nr.3-19a privind instituţiile de învăţământ neatribuite la alte grupe		19						
Numărul de instituţii – total	1							
Numărul grupelor, unităţi	90							
Numărul copiilor, persoane	279							
Completarea medie a grupelor	299							
Suma cheltuielilor total	785							

RAPORT nr.3-19c privind statele şi efectivul de personal ale instituţiilor de cultură şi activităţilor cultural-educativ		20						
Numărul de instituţii – total	19							
Personal angajat, total	100							
Unităţi aprobate (posturi), total, inclusiv:	101							
Personal de conducere	102							
Personalul activităţii de bază	103							
Personalul auxiliar	104							
Personal de conducere, total, inclusiv:	120							
- deţinători ai titlurilor onorifice	121							
- deţinători de grade ştiinţifice, dintre care:	122							
doctor habilitat	123							
doctor	124							
Personalul activităţii de bază, inclusiv:	140							
- deţinători ai titlurilor onorifice	141							
- deţinători de grade ştiinţifice, dintre care:	142							
doctor habilitat	143							
doctor	144							
- cercetători ştiinţifici	145							
Personalul auxiliar	175							

Remunerarea muncii, total, inclusiv:	500							
Personal de conducere, dintre care:	510							
- sporul pentru titluri onorifice	511							
- sporul pentru grade ştiinţifice	512							
Personalul activităţii de bază, dintre care:	540							
- sporul pentru titluri onorifice	541							
- sporul pentru grade ştiinţifice	542							
- sporul pentru cercetători ştiinţifici	543							
Personalul auxiliar	555							
Lucrători netitulari	566							
Pentru personalul finanţat din buget total, inclusiv:	570							
Personal de conducere, dintre care:	571							
- sporul pentru titluri onorifice	572							
- sporul pentru grade ştiinţifice	573							
Personalul activităţii de bază, dintre care:	574							
- sporul pentru titluri onorifice	575							
- sporul pentru grade ştiinţifice	576							
- sporul pentru cercetători ştiinţifici	577							
Personalul auxiliar	578							
RAPORT nr.3-22 privind		21						

statele şi efectivul de personal ale organelor publice din sfera economiei naţionale								
Numărul de instituţii – total	1							
Personal – total, unităţi, inclusiv:	100							
Unităţi aprobate, total	101							
Funcţionari publici, total, inclusiv:	110							
- conducători 1	120							
- consultanţi	150							
- specialişti principali	155							
- specialişti coordonatori	160							
- specialişti	165							
Alt personal decît funcţionari publici, total, inclusiv:	190							
- conducători 1	191							
- consultanţi	192							
- specialişti principali	193							
- specialişti coordonatori	194							
- specialişti	195							
Personal auxiliar, inclusiv:	196							
- şoferi	197							
- alt personal	198							
Personal de deservire a clădirilor	199							
RAPORT nr.3-23 privind statele de personal ale instituţiilor în domeniul sportului		22						

Numărul de instituţii – total, inclusiv:	1							
- şcoli sportive	24							
- alte instituţii în domeniul sportului	25							
Personal – total (unităţi), inclusiv:	100							
Şcoli sportive:	120							
- personal de conducere	127							
- antrenori-profesori	128							
- personal de specialitate	129							
- personal auxiliar şi de deservire	133							
Alte instituţii în domeniul sportului:	175							
- personal de conducere	179							
- personal de specialitate	184							
- personal auxiliar şi de deservire	188							
Retribuirea muncii – total (mii lei), inclusiv:	500							
Şcoli sportive:	501							
- personal de conducere	502							
- antrenori-profesori	503							
- personal de specialitate	504							
- personal auxiliar şi de deservire	505							
Alte instituţii în domeniul sportului:	506							
- personal de conducere	507							
- personal de specialitate	508							

- personal auxiliar şi de deservire	509							
Numărul grupelor	510							
Numărul copiilor şi adolescenţilor	553							
Completarea medie a grupelor	554							
RAPORT nr.3-24 privind numărul absolvenţilor universităţilor şi colegiilor cu profil pedagogic, angajaţi în cîmpul muncii în mediul rural		23						
Numărul total al absolvenţilor cu profil pedagogic	357							
Numărul tinerilor specialişti cu profil pedagogic angajaţi în mediul rural	358							
Tineri specialişti angajaţi:	359							
- în I an de muncă	367							
Cheltuieli pentru susţinerea acestora în I an	368							
Retraşi în primul an de muncă	369							
Cheltuielile restituite	429							
- în al II an de muncă	465							
Cheltuieli pentru susţinerea acestora în anul al II-a	466							

Retraşi în anul doi de muncă	467							
Cheltuielile restituite	468							
- în al III an de muncă	469							
Cheltuieli pentru susţinerea acestora după anul al III-a	470							
Retraşi în anul trei de muncă	471							
Cheltuielile restituite	472							
Total cheltuieli din Fondul pentru susţinerea cadrelor didactice tinere din mediul rural	473							

Conducătorul instituţiei _____ _____
(numele, prenumele) (semnătura)

Contabil-şef (conducătorul serviciului economic/financiar) _____ _____
(numele, prenumele) (semnătura)

Executor: _____ _____
(numele, prenumele) (semnătura)

Forma FD-048-BL

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

RAPORT
privind statele şi efectivele de personal ale
_____
la _____ 20 __

	Codurile
_____ **s1-s2**	
_____ **s3-s4**	
_____ **org1**	
_____ **org2**	
_____ **f1-f3**	
_____ **p1-p3**	

Denumirea indicatorului			**Aprobat**	**Numărul mediu**	**real încadrat**

	codificatorul formularului	N-rul rînd	La începutul anului	La sfîrşitul anului	Prevăzut pe an	Realizat la mm. dd.20__	La începutul anului	La sfîrşitul perioadei
1	2	3	4	5	6	7	8	9
RAPORT nr.3-1 privind statele şi efectivul de personal ale autorităţilor publice locale		**1**						
Numărul de instituţii – total	**1**	**1.1**						
Personal (salariaţi) – total, inclusiv:	**100**	**1.2**						
Persoane cu funcţii de demnitate publică	**121**	**1.3**						
Funcţionari publici – total, din care:	**110**	**1.4**						
Funcţionari publici de conducere	**120**	**1.5**						
Funcţionari publici de execuţie – total, din care:		**1.6**						
- specialişti principali	**155**	**1.7**						
- specialişti superiori		**1.8**						
- specialişti	**160**	**1.9**						
Personal, care desfăşoară activităţi auxiliare ce asigură funcţionarea autorităţilor publice – total, din care:	**100**	**1.10**						
- post de deservire tehnică ce asigură funcţionarea autorităţilor publice	**161**	**1.11**						
- post de specialitate	**176**	**1.12**						
- post auxiliar	**177**	**1.13**						
RAPORT nr.3-2 privind statele, efectivul de personal şi remunerarea muncii personalului din Centrele militare		**2**						
Numărul de instituţii – total	**1**	**2.1**						
Personal (salariaţi) – total, inclusiv:	**100**	**2.2**						
Militari prin contract	**2101**	**2.3**						
Personal auxiliar şi de deservire	**2102**	**2.4**						
Retribuirea muncii în total, inclusiv:	**500**	**2.5**						
Personal cu statut special	**2501**	**2.6**						
Personal auxiliar şi de deservire	**2502**	**2.7**						
RAPORT nr.3-3 privind statele, efectivul de personal şi remunerarea muncii personalului Posturilor teritoriale de pompieri şi salvatori		**3**						
Numărul de instituţii – total	**1**	**3.1**						
Personal (salariaţi) – total, inclusiv:	**100**	**3.2**						
Militari prin contract	**2101**	**3.3**						
Personal auxiliar şi de deservire	**2102**	**3.4**						
Retribuirea muncii în total, inclusiv:	**500**	**3.5**						
Personal cu statut special	**2501**	**3.6**						
Personal auxiliar şi de deservire	**2502**	**3.7**						
RAPORT nr.3-4 privind state şi contingente ale autorităţilor/instituţiilor bugetare din domeniul economiei (agricultură, silvicultură, serviciile economice)		**4**						
Numărul de instituţii – total, inclusiv:	**1**	**4.1**						
Unităţi aprobate (posturi), total, inclusiv:	**101**	**4.2**						
personal de conducere	126	**4.3**						
personal de profil, inclusiv:	145	**4.4**						

personal auxiliar şi de deservire	177	**4.5**						
Personal angajat, total	**100**	**4.6**						
personal de conducere	120	**4.7**						
personal de profil, inclusiv:	140	**4.8**						
personal auxiliar şi de deservire	175	**4.9**						
Remunerarea muncii, total, inclusiv:	**500**	**4.10**						
personal de conducere	510	**4.11**						
personal de profil, inclusiv:	540	**4.12**						
personal auxiliar şi de deservire	555	**4.13**						
RAPORT nr.3-5 privind state şi contingente ale autorităţilor/instituţiilor bugetare din domeniul protecţiei mediului		**5**						
Numărul de instituţii – total, inclusiv:	**1**	**5.1**						
Unităţi aprobate (posturi), total, inclusiv:	**101**	**5.2**						
personal de conducere	126	**5.3**						
personal de profil, inclusiv:	145	**5.4**						
personal auxiliar şi de deservire	177	**5.5**						
Personal angajat, total	**100**	**5.6**						
personal de conducere	120	**5.7**						
personal de profil, inclusiv:	140	**5.8**						
personal auxiliar şi de deservire	175	**5.9**						
Remunerarea muncii, total, inclusiv:	**500**	**5.10**						
personal de conducere	510	**5.11**						
personal de profil, inclusiv:	540	**5.12**						
personal auxiliar şi de deservire	555	**5.13**						
RAPORT nr.3-6 privind state şi contingente ale autorităţilor/instituţiilor bugetare din domeniul gospodăriei comunale		**6**						
Numărul de instituţii – total, inclusiv:	**1**	**6.1**						
Unităţi aprobate (posturi), total, inclusiv:	**101**	**6.2**						
personal de conducere	126	**6.3**						
personal de profil, inclusiv:	100	**6.4**						
personal auxiliar şi de deservire	177	**6.5**						
Personal angajat, total	**500**	**6.6**						
personal de conducere	120	**6.7**						
personal de profil, inclusiv:	140	**6.8**						
personal auxiliar şi de deservire	175	**6.9**						
Remunerarea muncii, total, inclusiv:	**500**	**6.10**						
personal de conducere	510	**6.11**						
personal de profil, inclusiv:	540	**6.12**						
personal auxiliar şi de deservire	555	**6.13**						
RAPORT nr.3-7 privind educaţia timpurie		**7**						
Instituţii – în total	**1**	**7.1**						
Unităţi în state (posturi) în total, inclusiv:	**101**	**7.2**						
personal de conducere	**126**	**7.3**						
personal de profil, inclusiv:	**145**	**7.4**						
cadre didactice de sprijin	**146**	**7.5**						

personal pedagogic	**165**	**7.6**						
personal auxiliar şi de deservire	**177**	**7.7**						
Personal în total, inclusiv:	**100**	**7.8**						
personal de conducere	**120**	**7.9**						
personal de profil, inclusiv:	**140**	**7.10**						
cadre didactice de sprijin	**147**	**7.11**						
personal pedagogic	**160**	**7.12**						
personal auxiliar şi de deservire	**175**	**7.13**						
Retribuirea muncii în total, inclusiv:	**500**	**7.14**						
personal de conducere	**510**	**7.15**						
personal de profil, inclusiv:	**540**	**7.16**						
cadre didactice de sprijin	**148**	**7.17**						
personal pedagogic	**525**	**7.18**						
personal auxiliar şi de deservire	**555**	**7.19**						
Grupe în total, conform vîrstei copiilor, inclusiv:	**1000**	**7.20**						
grupe pentru copii în vîrsta 0-3 ani	**1001**	**7.21**						
grupe de copii în vîrsta 3-5 ani	**1002**	**7.22**						
grupe de copii în vîrsta 5-7 ani, inclusiv:	**1003**	**7.23**						
grupe pregătitoare	**1004**	**7.24**						
grupe de copii în vîrsta 3-(6)7 ani (mixte)	**1005**	**7.25**						
Grupe în total, conform regimului de lucru, inclusiv:	**1010**	**7.26**						
grupe cu program mai mic de 4 ore	**1011**	**7.27**						
grupe de 4 ore	**1012**	**7.28**						
grupe de 6 ore	**1013**	**7.29**						
grupe de 9 ore	**1014**	**7.30**						
grupe de 10.5 ore	**1015**	**7.31**						
grupe de 12 ore	**1016**	**7.32**						
grupe de 24 ore	**1017**	**7.33**						
grupe sanatoriale	**1018**	**7.34**						
Copii în total, inclusiv:	**1020**	**7.35**						
copii în vîrsta de 0-3 ani	**1021**	**7.36**						
copii în vîrsta de 3-5 ani	**1022**	**7.37**						
copii în vîrsta de 5-7 ani, inclusiv:	**1023**	**7.38**						
copii în grupe pregătitoare	**1024**	**7.39**						
Copii în total, conform regimului de lucru, inclusiv	**1030**	**7.40**						
copii în grupe cu un program mai mic de 4 ore	**1031**	**7.41**						
copii în grupe de 4 ore	**1032**	**7.42**						
copii în grupe de 6 ore	**1033**	**7.43**						
copii în grupe de 9 ore	**1034**	**7.44**						
copii în grupe de 10.5 ore	**1035**	**7.45**						
copii în grupe de 12 ore	**1036**	**7.46**						
copii în grupe de 24 ore	**1037**	**7.47**						
copii din grupele sanatoriale	**1038**	**7.48**						
Copii alimentaţi	**1040**	**7.49**						
Zile de frecventare a copiilor	**1050**	**7.50**						
Cheltuieli pentru alimentarea copiilor	**1060**	**7.51**						

RAPORT nr.3-8 privind învăţământul primar, gimnazial şi liceal		**8**						
Instituţii – în total	**1**	**8.1**						
Unităţi în state (posturi) în total, inclusiv:	**101**	**8.2**						
personal de conducere	**126**	**8.3**						
personal de profil, inclusiv:	**145**	**8.4**						
cadre didactice de sprijin	**146**	**8.5**						
personal pedagogic	**165**	**8.6**						
personal auxiliar şi de deservire	**177**	**8.7**						
Personal în total, inclusiv:	**100**	**8.8**						
personal de conducere	**120**	**8.9**						
personal de profil, inclusiv:	**140**	**8.10**						
cadre didactice de sprijin	**147**	**8.11**						
personal pedagogic	**160**	**8.12**						
personal auxiliar şi de deservire	**175**	**8.13**						
Retribuirea muncii în total, inclusiv:	**500**	**8.14**						
personal de conducere	**510**	**8.15**						
personal de profil, inclusiv:	**540**	**8.16**						
cadre didactice de sprijin	**148**	**8.17**						
personal pedagogic	**525**	**8.18**						
personal auxiliar şi de deservire	**555**	**8.19**						
Clase în total, inclusiv:	**1100**	**8.20**						
clasele 1-4	**1101**	**8.21**						
clasele 5-9	**1102**	**8.22**						
clasele 10-12	**1103**	**8.23**						
Clase cu profil sportiv, inclusiv:	**1110**	**8.24**						
clasele 1-4	**1111**	**8.25**						
clasele 5-9	**1112**	**8.26**						
clasele 10-12	**1113**	**8.27**						
Elevi în total, inclusiv în:	**1120**	**8.28**						
clasele 1-4	**1121**	**8.29**						
clasele 5-9	**1122**	**8.30**						
clasele 10-12	**1123**	**8.31**						
Elevi în total din clasele cu profil sportiv, inclusiv în:	**1130**	**8.32**						
clasele 1-4	**1131**	**8.33**						
clasele 5-9	**1132**	**8.34**						
clasele 10-12	**1133**	**8.35**						
Elevi alimentaţi, în total, inclusiv:	**1040**	**8.36**						
Elevi alimentaţi din clasele 1-4, asiguraţi cu micul dejun	**1041**	**8.37**						
Elevi din clasele 5-9(12), ce beneficiază de alimentaţie	**1042**	**8.38**						
Elevii alimentaţi, din grupe cu regim prelungit	**1043**	**8.39**						
Elevi alimentaţi, din grupele de meditaţie	**1044**	**8.40**						
Alte categorii de elevi alimentaţi	**1045**	**8.41**						
Elevi alimentaţi din clasele 5-8, din licee-internat cu profil sportiv	**1046**	**8.42**						
Elevi alimentaţi din clasele 9-12, din licee-internat cu profil sportiv	**1047**	**8.43**						

Zile de alimentare a elevilor, în total, inclusiv:	**1050**	**8.44**						
Zile de alimentare a elevilor din clasele 1-4, asiguraţi cu micul dejun	**1051**	**8.45**						
Zile de alimentare a elevilor din clasele 5-9(12), ce beneficiază de alimentaţie	**1052**	**8.46**						
Zile de alimentare a elevilor, din grupe cu regim prelungit	**1053**	**8.47**						
Zile de alimentare a elevilor, din grupele de meditaţie	**1054**	**8.48**						
Zile de alimentare a altor categorii de elevi alimentaţi	**1055**	**8.49**						
Zile de alimentare a elevilor din clasele 5-8, din licee-internat cu profil sportiv	**1056**	**8.50**						
Zile de alimentare a elevilor din clasele 9-12, din licee-internat cu profil sportiv	**1057**	**8.51**						
Cheltuieli pentru alimentarea elevilor, în total, inclusiv:	**1060**	**8.52**						
Cheltuieli pentru alimentarea elevilor din clasele 1-4, asiguraţi cu micul dejun	**1061**	**8.53**						
Cheltuieli pentru alimentarea elevilor din clasele 5-9(12), ce beneficiază de alimentaţie	**1062**	**8.54**						
Cheltuieli pentru alimentarea elevilor, din grupele cu regim prelungit	**1063**	**8.55**						
Cheltuieli pentru alimentarea elevilor, din grupele de meditaţie	**1064**	**8.56**						
Cheltuieli pentru alimentarea altor categorii de elevi alimentaţi	**1065**	**8.57**						
Cheltuieli pentru alimentarea elevilor din clasele 5-8, din licee-internat cu profil sportiv	**1066**	**8.58**						
Cheltuieli pentru alimentarea elevilor din clasele 9-12, din licee-internat cu profil sportiv	**1067**	**8.59**						
RAPORT nr.3-9 privind învăţământul special		**9**						
Instituţii – în total	**1**	**9.1**						
Unităţi în state (posturi) în total, inclusiv:	**101**	**9.2**						
personal de conducere	**126**	**9.3**						
personal de profil, inclusiv:	**145**	**9.4**						
personal pedagogic	**165**	**9.5**						
personal auxiliar şi de deservire	**177**	**9.6**						
Personal în total, inclusiv:	**100**	**9.7**						
personal de conducere	**120**	**9.8**						
personal de profil, inclusiv:	**140**	**9.9**						
personal pedagogic	**160**	**9.10**						
personal auxiliar şi de deservire	**175**	**9.11**						
Retribuirea muncii în total, inclusiv:	**500**	**9.12**						
personal de conducere	**510**	**9.13**						
personal de profil, inclusiv:	**540**	**9.14**						
personal pedagogic	**525**	**9.15**						
personal auxiliar şi de deservire	**555**	**9.16**						
Clase în total, inclusiv:	**1100**	**9.17**						
clasele 1-4	**1101**	**9.18**						
clasele 5-9	**1102**	**9.19**						
clasele 10-12	**1103**	**9.20**						
Elevi în total, inclusiv în:	**1120**	**9.21**						
clasele 1-4	**1121**	**9.22**						

clasele 5-9	**1122**	**9.23**						
clasele 10-12	**1123**	**9.24**						
Elevi domiciliaţi în şcolile-internat	**1140**	**9.25**						
Elevi alimentaţi, în total, inclusiv:	**1040**	**9.26**						
Elevi nedomiciliaţi, ce beneficiază de alimentare	**1048**	**9.27**						
Zile de alimentare a elevilor, în total, inclusiv:	**1050**	**9.28**						
Zile de alimentare a elevilor nedomiciliaţi	**1058**	**9.29**						
Cheltuieli pentru alimentarea elevilor în total, inclusiv:	**1060**	**9.30**						
Cheltuieli pentru alimentarea elevilor nedomiciliaţi	**1068**	**9.31**						
RAPORT nr.3-10 privind educaţia extraşcolară		**10**						
Instituţii – în total, inclusiv:	**1**	**10.1**						
Şcoli de muzică, artă şi arte plastice	**1240**	**10.2**						
Palate (case de creaţie)	**1241**	**10.3**						
Alte instituţii pentru activităţi extraşcolare	**1242**	**10.4**						
Unităţi în state (posturi) în total, inclusiv:	**101**	**10.5**						
personal de conducere	**126**	**10.6**						
personal de profil, inclusiv:	**145**	**10.7**						
personal pedagogic	**165**	**10.8**						
personal auxiliar şi de deservire	**177**	**10.9**						
Personal în total, inclusiv:	**100**	**10.10**						
personal de conducere	**120**	**10.11**						
personal de profil, inclusiv:	**140**	**10.12**						
personal pedagogic	**160**	**10.13**						
personal auxiliar şi de deservire	**175**	**10.14**						
Retribuirea muncii în total, inclusiv:	**500**	**10.15**						
personal de conducere	**510**	**10.16**						
personal de profil, inclusiv:	**540**	**10.17**						
personal pedagogic	**525**	**10.18**						
personal auxiliar şi de deservire	**555**	**10.19**						
Grupe în total, inclusiv:	**1150**	**10.20**						
Şcoli de muzică, artă şi arte plastice	**1151**	**10.21**						
Palate (case de creaţie)	**1152**	**10.22**						
Alte instituţii pentru activităţi extraşcolare	**1153**	**10.23**						
Copii în total, inclusiv:	**1160**	**10.24**						
Şcoli de muzică, artă şi arte plastice	**1161**	**10.25**						
Palate (case de creaţie)	**1162**	**10.26**						
Alte instituţii pentru activităţi extraşcolare	**1163**	**10.27**						
RAPORT nr.3-11 privind servicii de cazare în învăţământul general		**11**						
Instituţii ce deţin cămine în total	**1243**	**11.1**						
Cămine în total	**1244**	**11.2**						
Unităţi în state (posturi) în total, inclusiv:	**101**	**11.3**						
personal de conducere	**126**	**11.4**						
personal de profil	**145**	**11.5**						
personal auxiliar şi de deservire	**177**	**11.6**						
Personal în total, inclusiv:	**100**	**11.7**						
personal de conducere	**120**	**11.8**						

personal de profil	**140**	**11.9**						
personal auxiliar şi de deservire	**175**	**11.10**						
Retribuirea muncii în total, inclusiv:	**500**	**11.11**						
personal de conducere	**510**	**11.12**						
personal de profil	**540**	**11.13**						
personal auxiliar şi de deservire	**555**	**11.14**						
Numărul de locuri (paturi) în cămine	**1170**	**11.15**						
Elevi cazaţi în cămine	**1171**	**11.16**						
RAPORT nr.3-12 privind servicii de transportare în învăţământul general		**12**						
Unităţi în state (posturi) în total, inclusiv:	**101**	**12.1**						
personal de conducere	**126**	**12.2**						
personal de profil	**145**	**12.3**						
personal auxiliar şi de deservire	**177**	**12.4**						
Personal în total, inclusiv:	**100**	**12.5**						
personal de conducere	**120**	**12.6**						
personal de profil	**140**	**12.7**						
personal auxiliar şi de deservire	**175**	**12.8**						
Retribuirea muncii în total, inclusiv:	**500**	**12.9**						
personal de conducere	**510**	**12.10**						
personal de profil	**540**	**12.11**						
personal auxiliar şi de deservire	**555**	**12.12**						
Unităţi de transport şcolar în total, inclusiv:	**1180**	**12.13**						
Unităţi de transport şcolar închiriat	**1181**	**12.14**						
Numărul de elevi transportaţi în total	**1190**	**12.15**						
RAPORT nr.3-13 privind servicii de întremare în învăţământul general		**13**						
Instituţii – în total (tabere de odihnă)	**1**	**13.1**						
Unităţi în state (posturi) în total, inclusiv:	**101**	**13.2**						
personal de conducere	**126**	**13.3**						
personal de profil	**145**	**13.4**						
personal pedagogic	**165**	**13.5**						
personal auxiliar şi de deservire	**177**	**13.6**						
Personal în total, inclusiv:	**100**	**13.7**						
personal de conducere	**120**	**13.8**						
personal de profil	**140**	**13.9**						
personal pedagogic	**160**	**13.10**						
personal auxiliar şi de deservire	**175**	**13.11**						
Retribuirea muncii în total, inclusiv:	**500**	**13.12**						
personal de conducere	**510**	**13.13**						
personal de profil	**540**	**13.14**						
personal pedagogic	**525**	**13.15**						
personal auxiliar şi de deservire	**555**	**13.16**						
Numărul copiilor întremaţi	**1200**	**13.17**						
Perioada de funcţionare	**1210**	**13.18**						
Numărul schimburilor	**1230**	**13.19**						
RAPORT nr.3-14 privind servicii generale în educaţie		**14**						

Instituţii – în total	**1**	**14.1**						
Unităţi în state (posturi) în total, inclusiv:	**101**	**14.2**						
personal de conducere	**126**	**14.3**						
personal de profil	**145**	**14.4**						
personal auxiliar şi de deservire	**177**	**14.5**						
Personal în total, inclusiv:	**100**	**14.6**						
personal de conducere	**120**	**14.7**						
personal de profil	**140**	**14.8**						
personal auxiliar şi de deservire	**175**	**14.9**						
Retribuirea muncii în total, inclusiv:	**500**	**14.10**						
personal de conducere	**510**	**14.11**						
personal de profil	**540**	**14.12**						
personal auxiliar şi de deservire	**555**	**14.13**						
RAPORT nr.3-15 privind state şi contingente ale autorităţilor/instituţiilor bugetare din domeniul culturii, artei, sportului şi activităţilor pentru tineret		**15**						
Numărul de instituţii – total, inclusiv:	**1**	**15.1**						
Unităţi aprobate (posturi), total, inclusiv:	**101**	**15.2**						
personal de conducere	126	15.3						
personal de profil, inclusiv:	145	15.4						
personal pedagogic	165	15.5						
personal auxiliar şi de deservire	177	15.6						
Personal angajat, total	**100**	15.7						
personal de conducere	120	15.8						
personal de profil, inclusiv:	140	15.9						
personal pedagogic	160	15.10						
personal auxiliar şi de deservire	175	15.11						
Remunerarea muncii, total, inclusiv:	**500**	15.12						
personal de conducere	510	15.13						
personal de profil, inclusiv:	540	15.14						
personal pedagogic	525	15.15						
personal auxiliar şi de deservire	555	15.16						
Numărul grupelor (şcoli sportive)	**1340**	15.17						
Numărul copiilor şi adolescenţilor (şcoli sportive)	**1350**	15.18						
Numărul de beficiari (centre de tineret)	**1370**	15.19						
RAPORT nr.3-16 privind activitatea şcolilor sportive		**16**						
Numărul de instituţii – total, inclusiv:	**1**	**16.1**						
Unităţi aprobate (posturi), total, inclusiv:	**101**	**16.2**						
personal de conducere	126	16.3						
personal de profil, inclusiv:	145	16.4						
personal pedagogic	165	16.5						
personal auxiliar şi de deservire	177	16.6						
Personal angajat, total	**100**	16.7						
personal de conducere	120	16.8						
personal de profil, inclusiv:	140	16.9						
personal pedagogic	160	16.10						
personal auxiliar şi de deservire	175	16.11						

Remunerarea muncii, total, inclusiv:	**500**	16.12						
personal de conducere	510	16.13						
personal de profil, inclusiv:	540	16.14						
personal pedagogic	525	16.15						
personal auxiliar şi de deservire	555	16.16						
Numărul grupelor	**1340**	16.17						
Numărul copiilor şi adolescenţilor	**1350**	16.18						
RAPORT nr.3-17 privind întreţinerea stadioanelor şi complexelor sportive		17						
Numărul de instituţii – total, inclusiv:	**1**	**17.1**						
Unităţi aprobate (posturi), total, inclusiv:	**101**	**17.2**						
personal de conducere	126	17.3						
personal de profil, inclusiv:	145	17.4						
personal auxiliar şi de deservire	177	17.5						
Personal angajat, total	**100**	17.6						
personal de conducere	120	17.7						
personal de profil, inclusiv:	140	17.8						
personal auxiliar şi de deservire	175	17.9						
Remunerarea muncii, total, inclusiv:	**500**	17.10						
personal de conducere	510	17.11						
personal de profil, inclusiv:	540	17.12						
personal auxiliar şi de deservire	555	17.13						
RAPORT nr.3-18 privind întreţinerea centrelor de tineret		18						
Numărul de instituţii – total, inclusiv:	**1**	**18.1**						
Numărul Colectivelor model (informativ)	1400	18.2						
Unităţi aprobate (posturi), total, inclusiv:	**101**	18.3						
personal de conducere	126	18.4						
personal de profil, inclusiv:	145	18.5						
personal auxiliar şi de deservire	177	18.6						
Personal angajat, total	**100**	18.7						
personal de conducere	120	18.8						
personal de profil, inclusiv:	140	18.9						
personal auxiliar şi de deservire	175	18.10						
Remunerarea muncii, total, inclusiv:	**500**	18.11						
personal de conducere	510	18.12						
personal de profil, inclusiv:	540	18.13						
personal auxiliar şi de deservire	555	18.14						
Numărul de beneficiari (centre de tineret)	**1370**	18.15						
RAPORT nr.3-19 privind menagerii, parcuri, locuri de distracţii		19						
Numărul de instituţii – total, inclusiv:	**1**	**19.1**						
Unităţi aprobate (posturi), total, inclusiv:	**101**	**19.2**						
personal de conducere	126	19.3						
personal de profil, inclusiv:	145	19.4						
personal auxiliar şi de deservire	177	19.5						
Personal angajat, total	**100**	19.6						
personal de conducere	120	19.7						

personal de profil, inclusiv:	140	19.8						
personal auxiliar şi de deservire	175	19.9						
Remunerarea muncii, total, inclusiv:	**500**	19.10						
personal de conducere	510	19.11						
personal de profil, inclusiv:	540	19.12						
personal auxiliar şi de deservire	555	19.13						
RAPORT nr.3-20 privind Servicii de bibliotecă		20						
Numărul de instituţii – total, inclusiv:	**1**	**20.1**						
Unităţi aprobate (posturi), total, inclusiv:	**101**	**20.2**						
personal de conducere	126	20.3						
personal de profil, inclusiv:	145	20.4						
personal auxiliar şi de deservire	177	20.5						
Personal angajat, total	**100**	20.6						
personal de conducere	120	20.7						
personal de profil, inclusiv:	140	20.8						
personal auxiliar şi de deservire	175	20.9						
Remunerarea muncii, total, inclusiv:	**500**	20.10						
personal de conducere	510	20.11						
personal de profil, inclusiv:	540	20.12						
personal auxiliar şi de deservire	555	20.13						
RAPORT nr.3-21 privind servicii muzeistice		21						
Numărul de instituţii – total, inclusiv:	**1**	**21.1**						
Unităţi aprobate (posturi), total, inclusiv:	**101**	**21.2**						
personal de conducere	126	21.3						
personal de profil, inclusiv:	145	21.4						
personal auxiliar şi de deservire	177	21.5						
Personal angajat, total	**100**	21.6						
personal de conducere	120	21.7						
personal de profil, inclusiv:	140	21.8						
personal auxiliar şi de deservire	175	21.9						
Remunerarea muncii, total, inclusiv:	**500**	21.10						
personal de conducere	510	21.11						
personal de profil, inclusiv:	540	21.12						
personal auxiliar şi de deservire	555	21.13						
RAPORT nr.3-22 privind activitatea teatrelor, organizaţiilor concertistice, ansamblurilor şi circurilor		22						
Numărul de instituţii – total, inclusiv:	**1**	**22.1**						
Unităţi aprobate (posturi), total, inclusiv:	**101**	**22.2**						
personal de conducere	126	22.3						
personal de profil, inclusiv:	145	22.4						
personal auxiliar şi de deservire	177	22.5						
Personal angajat, total	**100**	22.6						
personal de conducere	120	22.7						
personal de profil, inclusiv:	140	22.8						
personal auxiliar şi de deservire	175	22.9						
Remunerarea muncii, total, inclusiv:	**500**	22.10						
personal de conducere	510	22.11						

personal de profil, inclusiv:	540	22.12						
personal auxiliar şi de deservire	555	22.13						
RAPORT nr.3-23 privind activitatea caselor de cultură		23						
Casele de cultură	1480	23.1						
Numărul de instituţii – total, inclusiv:	**1**	**23.2**						
Unităţi aprobate (posturi), total, inclusiv:	**101**	**23.3**						
personal de conducere	126	23.4						
personal de profil, inclusiv:	145	23.5						
personal auxiliar şi de deservire	177	23.6						
Personal angajat, total	**100**	23.7						
personal de conducere	120	23.8						
personal de profil, inclusiv:	140	23.9						
personal auxiliar şi de deservire	175	23.10						
Remunerarea muncii, total, inclusiv:	**500**	23.11						
personal de conducere	510	23.12						
personal de profil, inclusiv:	540	23.13						
personal auxiliar şi de deservire	555	23.14						
Cheltuieli totale	1450	23.15						
Colective artistice	1490	23.16						
Numărul Colectivelor model – total	1540	23.17						
Unităţi aprobate (posturi), total, inclusiv:	1560	23.18						
personal de conducere	1570	23.19						
personal de profil, inclusiv:	1580	23.20						
personal auxiliar şi de deservire	1590	23.21						
Personal angajat, total	1600	23.22						
personal de conducere	1610	23.23						
personal de profil, inclusiv:	1620	23.24						
personal auxiliar şi de deservire	1630	23.25						
Remunerarea muncii, total, inclusiv:	1640	23.26						
personal de conducere	1650	23.27						
personal de profil, inclusiv:	1660	23.28						
personal auxiliar şi de deservire	1670	23.29						
Cheltuieli totale	1680	23.30						
RAPORT nr.3-24 privind servicii afiliate domeniului culturii		24						
Numărul de instituţii – total, inclusiv:	**1**	**24.1**						
Unităţi aprobate (posturi), total, inclusiv:	**101**	**24.2**						
personal de conducere	126	24.3						
personal de profil, inclusiv:	145	24.4						
personal auxiliar şi de deservire	177	24.5						
Personal angajat, total	**100**	24.6						
personal de conducere	120	24.7						
personal de profil, inclusiv:	140	24.8						
personal auxiliar şi de deservire	175	24.9						
Remunerarea muncii, total, inclusiv:	**500**	24.10						
personal de conducere	510	24.11						
personal de profil, inclusiv:	540	24.12						

personal auxiliar şi de deservire	555	24.13						
RAPORT nr.3-25 privind susţinerea radiodifuzorilor publici		25						
Numărul de instituţii – total, inclusiv:	**1**	**25.1**						
Unităţi aprobate (posturi), total, inclusiv:	**101**	**25.2**						
personal de conducere	126	25.3						
personal de profil, inclusiv:	145	25.4						
personal auxiliar şi de deservire	177	25.5						
Personal angajat, total	**100**	25.6						
personal de conducere	120	25.7						
personal de profil, inclusiv:	140	25.8						
personal auxiliar şi de deservire	175	25.9						
Remunerarea muncii, total, inclusiv:	**500**	25.10						
personal de conducere	510	25.11						
personal de profil, inclusiv:	540	25.12						
personal auxiliar şi de deservire	555	25.13						
RAPORT nr.3-26 privind subvenţionarea ediţiilor periodice		26						
Numărul de instituţii – total, inclusiv:	**1**	**26.1**						
Unităţi aprobate (posturi), total, inclusiv:	**101**	**26.2**						
personal de conducere	126	26.3						
personal de profil, inclusiv:	145	26.4						
personal auxiliar şi de deservire	177	26.5						
Personal angajat, total	**100**	26.6						
personal de conducere	120	26.7						
personal de profil, inclusiv:	140	26.8						
personal auxiliar şi de deservire	175	26.9						
Remunerarea muncii, total, inclusiv:	**500**	26.10						
personal de conducere	510	26.11						
personal de profil, inclusiv:	540	26.12						
personal auxiliar şi de deservire	555	26.13						
RAPORT nr.3-27 privind deservire centralizată		27						
Numărul de instituţii – total, inclusiv:	**1**	**27.1**						
Unităţi aprobate (posturi), total, inclusiv:	**101**	**27.2**						
personal de conducere	126	27.3						
personal de profil, inclusiv:	145	27.4						
personal auxiliar şi de deservire	177	27.5						
Personal angajat, total	**100**	27.6						
personal de conducere	120	27.7						
personal de profil, inclusiv:	140	27.8						
personal auxiliar şi de deservire	175	27.9						
Remunerarea muncii, total, inclusiv:	**500**	27.10						
personal de conducere	510	27.11						
personal de profil, inclusiv:	540	27.12						
personal auxiliar şi de deservire	555	27.13						
RAPORT nr.3-28 privind asistenţa socială – Instituţii /Servicii		28						
Instituţii/servicii – în total (unit)	**1**	**28.1**						

Paturi – în total (unit)	**9200**	28.2						
Zile-paturi – în total	**9300**	28.3						
Numărul beneficiarilor /tutelaţilor/celor deserviţi	**9400**	28.4						
Unităţi în state – în total, inclusiv (unit)	**101**	28.5						
Şefi ai serviciului	9101	28.6						
Posturi de medici (salarii), inclusiv: medicii-şefi şi dentiştii	9102	28.7						
Personalul medical veriga medie	9103	28.8						
Personalul medical veriga inferioara	9104	28.9						
Asistenţi sociali	9105	28.10						
Lucrători sociali	9106	28.11						
Asistenţi parentali profesionişti	9107	28.12						
Asistenţi personali	9108	28.13						
Personal pedagogic	9109	28.14						
Educatori	9110	28.15						
Psihologi	9111	28.16						
Mediatori comunitari	9112	28.17						
Alt personal	9113	28.18						
Retribuirea muncii total, inclusiv (mii lei)	**500**	28.19						
Şefi ai serviciului	9501	28.20						
Posturi de medici (salarii), inclusiv: medicii-şefi şi dentiştii	9502	28.21						
Personalul medical veriga medie	9503	28.22						
Personalul medical veriga inferioara	9504	28.23						
Asistenţi sociali	9505	28.24						
Lucrători sociali	9506	28.25						
Asistenţi parentali profesionişti	9507	28.26						
Asistenţi personali	9508	28.27						
Personal pedagogic	9509	28.28						
Educatori	9510	28.29						
Psihologi	9511	28.30						
Mediatori comunitari	9512	28.31						
Alt personal	9513	28.32						
RAPORT nr.3-29 privind serviciul social "ASISTENŢA PERSONALĂ"		29						
Instituţii – în total (unit)	**1**	**29.1**						
Numărul beneficiarilor /tutelaţilor/celor deserviţi	**9400**	29.2						
Unităţi în state – în total, inclusiv (unit)	**101**	29.3						
Şefi ai serviciului	9101	29.4						
Asistenţi personali	9108	29.5						
Alt personal	9113	29.6						
Retribuirea muncii total, incl (mii lei)	**500**	29.7						
Şefi ai serviciului	9501	29.8						
Asistenţi personali	9508	29.9						
Alt personal	9513	29.10						
RAPORT nr.3-30 privind serviciul de îngrijire socială la domiciliu		30						
Instituţii – în total (unit)	**1**	30.1						
Numărul beneficiarilor /tutelaţilor/celor deserviţi	**9210**	30.2						

Unităţi în state – în total, inclusiv (unit)	**101**	30.3						
Şefi ai serviciului	9101	30.4						
Lucrători sociali	9106	30.5						
Alt personal	9113	30.6						
Retribuirea muncii total, incl (mii lei)	**500**	30.6						
Şefi ai serviciului	9501	30.7						
Lucrători sociali	9506	30.8						
Alt personal	9513	30.9						
RAPORT nr.3-31 privind Centrele de asistenţă şi protecţie a victimelor traficului de fiinţe umane		31						
Instituţii – în total (unit)	**1**	**31.1**						
Paturi – în total (unit)	**9200**	31.2						
Zile-paturi – în total	**9300**	31.3						
Numărul beneficiarilor /tutelaţilor/celor deserviţi	**9400**	31.4						
Unităţi în state – în total, inclusiv (unit)	**101**	31.5						
Şefi ai serviciului	9101	31.6						
Posturi de medici (salarii), inclusiv: medicii-şefi şi dentiştii	9102	31.7						
Personalul medical veriga medie	9103	31.8						
Personalul medical veriga inferioara	9104	31.9						
Asistenţi sociali	9105	31.10						
Psihologi	9111	31.11						
Alt personal	9113	31.12						
Retribuirea muncii total, incl (mii lei)	**500**	31.13						
Şefi ai serviciului	9501	31.14						
Posturi de medici (salarii), inclusiv: medicii-şefi şi dentiştii	9502	31.15						
Personalul medical veriga medie	9503	31.16						
Personalul medical veriga inferioara	9504	31.17						
Asistenţi sociali	9505	31.18						
Psihologi	9511	31.19						
Alt personal	9513	31.20						
RAPORT nr.3-32 privind întreţinerea centrelor de asistenţă socială de zi pentru copii		32						
Instituţii – în total (unit)	**1**	**32.1**						
Paturi – în total (unit)	**9200**	32.2						
Zile-paturi – în total	**9300**	32.3						
Numărul beneficiarilor /tutelaţilor/celor deserviţi	**9400**	32.4						
Unităţi în state – în total, inclusiv (unit)	**101**	32.5						
Şefi ai serviciului	9101	32.6						
Posturi de medici (salarii), inclusiv: medicii-şefi şi dentiştii	9102	32.7						
Personalul medical veriga medie	9103	32.8						
Personalul medical veriga inferioara	9104	32.9						
Asistenţi sociali	9105	32.10						
Personal pedagogic	9109	32.11						
Psihologi	9111	32.12						
Educatori	9110	32.13						
Alt personal	9113	32.14						
Retribuirea muncii total, inclusiv (mii lei)	**500**	32.15						

Şefi ai serviciului	9501	32.16						
Posturi de medici (salarii), inclusiv: medicii-şefi şi dentiştii	9502	32.17						
Personalul medical veriga medie	9503	32.18						
Personalul medical veriga inferioara	9504	32.19						
Asistenţi sociali	9505	32.20						
Personal pedagogic	9509	32.21						
Psihologi	9511	32.22						
Educatori	9510	32.23						
Alt personal	9513	32.24						
RAPORT nr.3-33 privind întreţinerea centrelor de asistenţă socială de plasament pentru copii		33						
Instituţii – în total (unit)	**1**	**33.1**						
Paturi – în total (unit)	**9200**	33.2						
Zile-paturi – în total	**9300**	33.3						
Numărul beneficiarilor /tutelaţilor/celor deserviţi	**9400**	33.4						
Unităţi în state – în total, inclusiv (unit)	**101**	33.5						
Şefi ai serviciului	9101	33.6						
Posturi de medici (salarii), inclusiv: medicii-şefi şi dentiştii	9102	33.7						
Personalul medical veriga medie	9103	33.8						
Personalul medical veriga inferioara	9104	33.9						
Asistenţi sociali	9105	33.10						
Personal pedagogic	9109	33.11						
Educatori	9110	33.12						
Psihologi	9111	33.13						
Alt personal	9113	33.14						
Retribuirea muncii total, incl (mii lei)	**500**	33.15						
Şefi ai serviciului	9501	33.16						
Posturi de medici (salarii), inclusiv: medicii-şefi şi dentiştii	9502	33.17						
Personalul medical veriga medie	9503	33.18						
Personalul medical veriga inferioara	9504	33.19						
Asistenţi sociali	9505	33.20						
Personal pedagogic	9509	33.21						
Educatori	9510	33.22						
Psihologi	9511	33.23						
Alt personal	9513	33.24						
RAPORT nr.3-34 privind servicii de asistenţă parentală profesionistă		34						
Instituţii – în total (unit)	**1**	**34.1**						
Zile-paturi – în total	**9300**	34.2						
Numărul beneficiarilor /tutelaţilor/celor deserviţi	**9400**	34.3						
Unităţi în state – în total, inclusiv (unit)	**101**	34.4						
Şefi ai serviciului	9101	34.5						
Asistenţi parentali profesionişti	9107	34.6						
Alt personal	9113	34.7						
Retribuirea muncii total, incl (mii lei)	**500**	34.8						
Şefi ai serviciului	9501	34.9						
Asistenţi parentali profesionişti	9507	34.10						

Alt personal	9513	34.11						
RAPORT nr.3-35 privind serviciul social "ECHIPA MOBILĂ"		35						
Instituţii – în total (unit)	**1**	**35.1**						
Numărul beneficiarilor /tutelaţilor/celor deserviţi	**9400**	35.2						
Unităţi în state – în total, inclusiv (unit)	**101**	35.3						
Şefi ai serviciului	9101	35.4						
Asistenţi sociali	9105	35.5						
Personal pedagogic	9109	35.6						
Alt personal	9113	35.7						
Retribuirea muncii total, incl (mii lei)	**500**	35.8						
Şefi ai serviciului	9501	35.9						
Asistenţi sociali	9505	35.10						
Personal pedagogic	9509	35.11						
Alt personal	9513	35.12						
RAPORT nr.3-36 privind serviciul social "CASA COMUNITARA"		36						
Instituţii – în total (unit)	**1**	**36.1**						
Paturi – în total (unit)	**9200**	36.2						
Zile-paturi – în total	**9300**	36.3						
Numărul beneficiarilor /tutelaţilor/celor deserviţi	**9400**	36.4						
Unităţi în state – în total, inclusiv (unit)	**101**	36.5						
Şefi ai serviciului	9101	36.6						
Personalul medical veriga medie	9103	36.7						
Personalul medical veriga inferioara	9104	36.8						
Lucrători sociali	9106	36.9						
Personal pedagogic	9109	36.10						
Educatori	9110	36.11						
Psihologi	9111	36.12						
Alt personal	9113	36.13						
Retribuirea muncii total, incl (mii lei)	**500**	36.14						
Şefi ai serviciului	9501	36.15						
Personalul medical veriga medie	9503	36.16						
Personalul medical veriga inferioara	9504	36.17						
Lucrători sociali	9506	36.18						
Personal pedagogic	9509	36.19						
Educatori	9510	36.20						
Psihologi	9511	36.21						
Alt personal	9513	36.22						
RAPORT nr.3-37 privind centrele psihosociale de reabilitare a victimelor violenţei în familie		37						
Instituţii – în total (unit)	**1**	**37.1**						
Paturi – în total (unit)	**9200**	37.2						
Zile-paturi – în total	**9300**	37.3						
Numărul beneficiarilor /tutelaţilor/celor deserviţi	**9400**	37.4						
Unităţi în state – în total, inclusiv (unit)	**101**	37.5						
Şefi ai serviciului	9101	37.6						

Posturi de medici (salarii), inclusiv: medicii-şefi şi dentiştii	9102	37.7						
Personalul medical veriga medie	9103	37.8						
Personalul medical veriga inferioara	9104	37.9						
Asistenţi sociali	9105	37.10						
Psihologi	9111	37.11						
Alt personal	9113	37.12						
Retribuirea muncii total, incl (mii lei)	**500**	37.13						
Şefi ai serviciului	9501	37.14						
Posturi de medici (salarii), inclusiv: medicii-şefi şi dentiştii	9502	37.15						
Personalul medical veriga medie	9503	37.16						
Personalul medical veriga inferioara	9504	37.17						
Asistenţi sociali	9505	37.18						
Psihologi	9511	37.19						
Alt personal	9513	37.20						
RAPORT nr.3-38 privind întreţinerea azilurilor pentru persoane cu dizabilităţi şi pensionari		38						
Instituţii – în total (unit)	**1**	**38.1**						
Paturi – în total (unit)	**9200**	38.2						
Zile-paturi – în total	**9300**	38.3						
Numărul beneficiarilor /tutelaţilor/celor deserviţi	**9400**	38.4						
Unităţi în state – în total, inclusiv (unit)	**101**	38.5						
Şefi ai serviciului	9101	38.6						
Posturi de medici (salarii), inclusiv: medicii-şefi şi dentiştii	9102	38.7						
Personalul medical veriga medie	9103	38.8						
Personalul medical veriga inferioara	9104	38.9						
Asistenţi sociali	9105	38.10						
Lucrători sociali	9106	38.11						
Alt personal	9113	38.12						
Retribuirea muncii total, incl (mii lei)	**500**	38.13						
Şefi ai serviciului	9501	38.14						
Posturi de medici (salarii), inclusiv: medicii-şefi şi dentiştii	9502	38.15						
Personalul medical veriga medie	9503	38.16						
Personalul medical veriga inferioara	9504	38.17						
Asistenţi sociali	9505	38.18						
Lucrători sociali	9506	38.19						
Alt personal	9513	38.20						
RAPORT nr.3-39 privind serviciul de protezare şi ortopedie		39						
Servicii – în total (unit)	**9000**	**39.1**						
Unităţi în state – în total, inclusiv (unit)	**101**	**39.2**						
Posturi de medici (salarii), inclusiv: medicii-şefi şi dentiştii	9102	39.3						
Retribuirea muncii total, incl (mii lei)	**500**	39.4						
Posturi de medici (salarii), inclusiv: medicii-şefi şi dentiştii	9502	39.5						
RAPORT nr.3-40 privind instituţiile de asistenţă socială pentru persoanele fără adăpost		40						
Instituţii – în total (unit)	**1**	**40.1**						
Paturi – în total (unit)	**9200**	40.2						
Zile-paturi – în total	**9300**	40.3						

Numărul beneficiarilor /tutelaţilor/celor deserviţi	**9400**	40.4						
Unităţi în state – în total, inclusiv (unit)	**101**	40.5						
Posturi de medici (salarii), inclusiv: medicii-şefi şi dentiştii	9102	40.6						
Personalul medical veriga medie	9103	40.7						
Personalul medical veriga inferioara	9104	40.8						
Asistenţi sociali	9105	40.9						
Alt personal	9113	40.10						
Retribuirea muncii total, incl (mii lei)	**500**	40.11						
Posturi de medici (salarii), inclusiv: medicii-şefi şi dentiştii	9502	40.12						
Personalul medical veriga medie	9503	40.13						
Personalul medical veriga inferioara	9504	40.14						
Asistenţi sociali	9505	40.15						
Alt personal	9513	40.16						
RAPORT nr.3-41 privind serviciul de asistenţă socială comunitară		41						
Instituţii – în total (unit)	**1**	**41.1**						
Unităţi în state – în total, inclusiv (unit)	**101**	41.2						
Şefi ai serviciului	9101	41.3						
Asistenţi sociali	9105	41.4						
Alt personal	9113	41.5						
Retribuirea muncii total, incl (mii lei)	**500**	41.6						
Şefi ai serviciului	9501	41.7						
Asistenţi sociali	9505	41.8						
Alt personal	9513	41.9						
RAPORT nr.3-42 privind susţinerea caselor de copii de tip familiar		42						
Instituţii – în total (unit)	**1**	**42.1**						
Numărul copiilor	**9400**	42.2						
Unităţi în state – în total, inclusiv (unit)	**101**	42.3						
Părinţi-Educatori	9110	42.4						
Retribuirea muncii total, incl (mii lei)	**500**	42.5						
Părinţi-Educatori	9510	42.6						
RAPORT nr.3-43 privind centrele de reabilitare pentru bătrîni şi persoane cu dizabilităţi		43						
Instituţii – în total (unit)	**1**	**43.1**						
Paturi – în total (unit)	**9200**	43.2						
Zile-paturi – în total	**9300**	43.3						
Numărul beneficiarilor /tutelaţilor/celor deserviţi	**9400**	43.4						
Unităţi în state – în total, inclusiv (unit)	**101**	43.5						
Posturi de medici (salarii), inclusiv: medicii-şefi şi dentiştii	9102	43.6						
Personalul medical veriga medie	9103	43.7						
Personalul medical veriga inferioara	9104	43.8						
Asistenţi sociali	9105	43.9						
Lucrători sociali	9106	43.10						
Alt personal	9113	43.11						
Retribuirea muncii total, incl (mii lei)	**500**	43.12						
Posturi de medici (salarii), inclusiv: medicii-şefi şi dentiştii	9502	43.13						

Personalul medical veriga medie	9503	43.14						
Personalul medical veriga inferioara	9504	43.15						
Asistenţi sociali	9505	43.16						
Lucrători sociali	9506	43.17						
Alt personal	9513	43.18						
RAPORT nr.3-44 privind prestarea altor tipuri de servicii sociale unor categorii de cetăţeni		44						
Instituţii – în total (unit)	**1**	**44.1**						
Paturi – în total (unit)	**9200**	44.2						
Zile-paturi – în total	**9300**	44.3						
Numărul beneficiarilor /tutelaţilor/celor deserviţi	**9400**	44.4						
Unităţi în state – în total, inclusiv (unit)	**101**	44.5						
Şefi ai serviciului	9101	44.6						
Posturi de medici (salarii), inclusiv: medicii-şefi şi dentiştii	9102	44.7						
Personalul medical veriga medie	9103	44.8						
Personalul medical veriga inferioara	9104	44.9						
Asistenţi sociali	9105	44.10						
Lucrători sociali	9106	44.11						
Personal pedagogic	9109	44.12						
Educatori	9110	44.13						
Alt personal	9113	44.14						
Retribuirea muncii total, incl (mii lei)	**500**	44.15						
Şefi ai serviciului	9501	44.16						
Posturi de medici (salarii), inclusiv: medicii-şefi şi dentiştii	9502	44.17						
Personalul medical veriga medie	9503	44.18						
Personalul medical veriga inferioara	9504	44.19						
Asistenţi sociali	9505	44.20						
Lucrători sociali	9506	44.21						
Personal pedagogic	9509	44.22						
Educatori	9510	44.23						
Alt personal	9513	44.24						
RAPORT nr.3-45 privind serviciul social "LOCUINŢA PROTEJATĂ"		45						
Instituţii – în total (unit)	**1**	**45.1**						
Paturi – în total (unit)	**9200**	45.2						
Numărul beneficiarilor /tutelaţilor/celor deserviţi	**9400**	45.3						
Unităţi în state – în total, inclusiv (unit)	**101**	45.4						
Şefi ai serviciului	9101	45.5						
Lucrători sociali	9106	45.6						
Alt personal	9113	45.7						
Retribuirea muncii total, incl (mii lei)	**500**	45.8						
Şefi ai serviciului	9501	45.9						
Lucrători sociali	9506	45.10						
Alt personal	9513	45.11						
RAPORT nr.3-46 privind serviciul social "RESPIRO"		46						
Instituţii – în total (unit)	**1**	**46.1**						
Paturi – în total (unit)	**9200**	46.2						

Numărul beneficiarilor /tutelaţilor/celor deserviţi	**9400**	46.3						
Unităţi în state – în total, inclusiv (unit)	**101**	46.4						
Şefi ai serviciului	9101	46.5						
Lucrători sociali	9106	46.6						
Personal pedagogic	9109	46.7						
Alt personal	9113	46.8						
Retribuirea muncii total, incl (mii lei)	**500**	46.9						
Şefi ai serviciului	9501	46.10						
Lucrători sociali	9506	46.11						
Personal pedagogic	9509	46.12						
Alt personal	9513	46.13						
RAPORT nr.3-47 privind serviciul de mediator comunitar		47						
Instituţii – în total (unit)	**1**	**47.1**						
Unităţi în state – în total, inclusiv (unit)	**101**	**47.2**						
Mediatori comunitari	9112	47.3						
Alt personal	9113	47.4						
Retribuirea muncii total, incl (mii lei)	**500**	47.5						
Mediatori comunitari	9512	47.6						
Alt personal	9513	47.7						
RAPORT nr.3-48 privind "Biroul comun de informaţii şi servicii"		48						
Servicii – în total (unit)	**9000**	**48.1**						
Numărul beneficiarilor /tutelaţilor/celor deserviţi	**9400**	**48.2**						
RAPORT nr.3-49 privind serviciul social "PLASAMENT FAMILIAL PENTRU ADULŢI"		49						
Instituţii – în total (unit)	**1**	49.1						
Zile-paturi – în total	**9300**	49.2						
Numărul beneficiarilor /tutelaţilor/celor deserviţi	**9400**	49.3						
Unităţi în state – în total, inclusiv (unit)	**101**	49.4						
Asistenţi familiali/parentali	9107	49.5						
Alt personal	9113	49.6						
Retribuirea muncii total, incl (mii lei)	**500**	49.7						
Asistenţi familiali/parentali	9507	49.8						
Alt personal	9513	49.9						
RAPORT nr.3-50 privind Centre de plasament pentru persoane vîrstnice		50						
Instituţii – în total (unit)	**1**	**50.1**						
Paturi – în total (unit)	**9200**	**50.2**						
Zile-paturi – în total	**9300**	**50.3**						
Numărul beneficiarilor /tutelaţilor/celor deserviţi	**9400**	**50.4**						
Unităţi în state – în total, inclusiv (unit)	**101**	**50.5**						
Şefi ai serviciului	9101	50.6						
Posturi de medici (salarii), inclusiv: medicii-şefi şi dentiştii	9102	50.7						
Personalul medical veriga medie	9103	50.8						
Personalul medical veriga inferioara	9104	50.9						
Asistenţi sociali	9105	50.10						
Psihologi	9111	50.11						

Alt personal	9113	50.12						
Retribuirea muncii total, incl (mii lei)	**500**	**50.13**						
Şefi ai serviciului	9501	50.14						
Posturi de medici (salarii), inclusiv: medicii-şefi şi dentiştii	9502	50.15						
Personalul medical veriga medie	9503	50.16						
Personalul medical veriga inferioara	9504	50.17						
Asistenţi sociali	9505	50.18						
Psihologi	9511	50.19						
Alt personal	9513	50.20						
RAPORT nr.3-51 privind centre de zi pentru persoane vîrstnice		51						
Instituţii – în total (unit)	**1**	**51.1**						
Numărul beneficiarilor /tutelaţilor/celor deserviţi	**9400**	**51.2**						
Unităţi în state – în total, inclusiv (unit)	**101**	**51.3**						
Şefi ai serviciului	9101	51.4						
Posturi de medici (salarii), inclusiv: medicii-şefi şi dentiştii	9102	51.5						
Personalul medical veriga medie	9103	51.6						
Personalul medical veriga inferioara	9104	51.7						
Asistenţi sociali	9105	51.8						
Psihologi	9111	51.9						
Alt personal	9113	51.10						
Retribuirea muncii total, incl (mii lei)	**500**	**51.11**						
Şefi ai serviciului	9501	51.12						
Posturi de medici (salarii), inclusiv: medicii-şefi şi dentiştii	9502	51.13						
Personalul medical veriga medie	9503	51.14						
Personalul medical veriga inferioara	9504	51.15						
Asistenţi sociali	9505	51.16						
Psihologi	9511	51.17						
Alt personal	9513	51.18						
RAPORT nr.3-52 privind servicii de sprijin pentru familii cu copii		52						
Instituţii – în total (unit)	**1**	**52.1**						
Numărul beneficiarilor /tutelaţilor/celor deserviţi	**9400**	**52.2**						
RAPORT nr.3-53 privind SERVICIUL DE ÎNGRIJIRE SOCIALĂ LA DOMICILIU		53						
Instituţii – în total (unit)	**1**	53.1						
Numărul beneficiarilor /tutelaţilor/celor deserviţi	**9210**	53.2						
Unităţi în state – în total, inclusiv (unit)	**101**	53.3						
Şefi ai serviciului	9101	53.4						
Lucrători sociali	9106	53.5						
Alt personal	9113	53.6						
Retribuirea muncii total, incl (mii lei)	**500**	53.7						
Şefi ai serviciului	9501	53.8						
Lucrători sociali	9506	53.9						
Alt personal	9513	53.10						
RAPORT nr.3-54 privind susţinerea tinerilor specialişti		54						
Numărul tinerilor specialişti	**9400**	54.1						

Cheltuieli total, inclusiv	**9600**	54.2						
cheltuieli pentru plata indemnizaţiei	**9601**	54.3						
cheltuieli pentru plata chiriei şi serviciilor comunale	**9602**	54.4						
RAPORT nr.3-55 privind susţinerea copiilor rămaşi fără îngrijire părintească		55						
Numărul beneficiarilor în total	**9400**	55.1						
Cheltuieli pentru plata indemnizaţiilor	**9600**	55.2						
RAPORT nr.3-56 privind compensaţiile pentru serviciile de transport		56						
Numărul beneficiarilor în total, inclusiv:	**9400**	56.1						
persoane cu dizabilităţi ale aparatului locomotor	9401	56.2						
Cheltuieli pentru plata compensaţiilor total, inclusiv	**9600**	56.3						
cheltuieli pentru plata compensaţiilor persoanelor cu dizabilităţi locomotorii	9601	56.4						
RAPORT nr.3-57 privind compensarea diferenţei de tarif la energie electrică şi gaze naturale din unele localităţi		57						
Numărul beneficiarilor	**9400**	57.1						
Cheltuieli pentru plata compensaţiilor total, inclusiv	**9600**	57.2						
pentru energie electrică	**9601**	57.3						
pentru gaze naturale	**9602**	57.4						
RAPORT nr.3-58 privind Fondurile de susţinere socială a populaţiei		58						
Instituţii – in total	**1**	58.1						
Unităţi în state în total	**9100**	58.2						
Retribuirea muncii în total	**500**	58.3						
Numărul beneficiarilor de ajutor material din fondurile de susţinere sociala a populaţiei	**9400**	58.4						
Cheltuieli pentru acordarea ajutoarelor unice	**9600**	58.5						
RAPORT nr.3-59 privind serviciile cantinelor de ajutor social		59						
Numărul cantinelor de ajutor social	**9000**	59.1						
Numărul beneficiarilor de serviciile cantinelor de ajutor social	**9400**	59.2						
Cheltuieli	**9600**	59.3						

Conducătorul instituţiei _____ (numele şi prenumele) _____ (semnătura)

Contabil şef (conducătorul serviciul economic /financiar) _____ (numele şi prenumele) _____ (semnătura)

Executor: _____ (numele şi prenumele) _____ (semnătura)

[Forma FD-048-BL introdusă Ordinului Ministerului Finanţelor nr.13 din 20.01.2017, în vigoare 20.01.2017]

Forma FD-049

Aprobată
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

RAPORT

privind creanţele cu termen expirat şi datoriile cu termen de achitare expirat (arierate), formate în autorităţile/instituţiile bugetare la situaţia din _____ 20__

[Forma FD-049 abrogată prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.199 din 14.12.2018, în vigoare 22.12.2018]
[Forma FD-049 în redacţia Ordinul Ministerului Finanţelor nr.88 din 08.06.2017, în vigoare 08.06.2017]

FD-050
Aprobat prin Ordinul ministrului
finanţelor al Republicii Moldova
nr.216 din 28.12.2015

Raport operativ
privind statele şi efectivul de personal din instituţiile bugetare în perioada ianuarie - _____20___

[Forma FD-050 abrogată prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.199 din 14.12.2018, în vigoare 22.12.2018]
[Forma FD-050 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.75 din 28.03.2018, în vigoare 13.04.2018]

Forma FD-051

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

RAPORT
privind primirea şi utilizarea valorilor materiale primite cu titlu de ajutor umanitar la _____ 2___

[Forma FD-051 abrogată prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.199 din 14.12.2018, în vigoare 22.12.2018]
[Forma FD-051 introdusă Ordinului Ministerului Finanţelor nr.13 din 20.01.2017, în vigoare 20.01.2017]

Forma FD-052

Aprobat
prin Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

RAPORT
privind mijloacele temporar intrate în posesia autorităţilor/instituţiilor bugetare
la 1_____ anul 20___

[Forma FD-052 abrogată prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.199 din 14.12.2018, în vigoare 22.12.2018]
[Forma FD-052 introdusă Ordinului Ministerului Finanţelor nr.13 din 20.01.2017, în vigoare 20.01.2017]

Forma FD-053

Aprobat prin
Ordinul ministrului finanţelor
nr.216 din 28.12.2015

Raport de performanţă[1] la situaţia din _____
(semianual, anual)

[Forma FD-053 abrogată prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.199 din 14.12.2018, în vigoare 22.12.2018]
[Forma FD-053 modificat prin Ordinul Ministerului Finanţelor nr.163 din 28.12.2017, în vigoare 02.02.2018]
[Forma FD-053 în redacţia Ordinului Ministerului Finanţelor nr.100 din 21.06.2017, în vigoare 07.07.2017]
[Forma FD-053 introdusă Ordinului Ministerului Finanţelor nr.13 din 20.01.2017, în vigoare 20.01.2017]

H O T Ă R Î R E
pentru modificarea Regulamentului cu privire la condiţiile de stabilire, modul de calcul şi de plată a indemnizaţiilor pentru incapacitate temporară de muncă şi altor prestaţii de asigurări sociale

nr. 193 din 13.03.2013

Monitorul Oficial nr.56-59/243 din 15.03.2013

* * *

În scopul realizării prevederilor articolului 4 din Legea nr.289-XV din 22 iulie 2004 privind indemnizaţiile pentru incapacitate temporară de muncă şi alte prestaţii de asigurări sociale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.168-170, art.773), cu modificările şi completările ulterioare, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

Regulamentul cu privire la condiţiile de stabilire, modul de calcul şi de plată a indemnizaţiilor pentru incapacitate temporară de muncă şi altor prestaţii de asigurări sociale, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.108 din 3 februarie 2005 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.24-25, art.162), cu modificările şi completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1) la punctul 23, în alineatele nouă şi zece, cuvintele “a doua zi” se substituie prin cuvintele “primele cinci zile”, în ambele cazuri;

2) la punctul 29^1 litera b):

cuvintele “prima zi calendaristică de incapacitate temporară de muncă se suportă din contul persoanei asigurate;” se exclud;

cuvintele “a doua zi calendaristică de incapacitate temporară de muncă se plăteşte” se substituie cu cuvintele primele cinci zile calendaristice de incapacitate temporară de muncă se plătesc”;

cuvintele “a treia zi” se substituie prin cuvintele “a şasea zi”;

3) în anexa nr.2, în titlu şi în conţinut, cuvintele “a doua zi” se substituie prin cuvintele “primele cinci zile”, în ambele cazuri.

PRIM-MINISTRU **Vladimir FILAT**

Contrasemnează:
Ministrul muncii, protecţiei sociale şi familiei **Valentina Buliga**

Chişinău, 13 martie 2013.
Nr.193.

H O T Ă R Î R E
cu privire la plata premiului anual personalului din unităţile bugetare

nr. 180 din 11.03.2013

Monitorul Oficial nr.56-59/230 din 15.03.2013

* * *

[Clauza de emitere abrogată prin Hot.Guv. nr.1231 din 12.12.2018, în vigoare 14.12.2018]

Guvernul **HOTĂRĂŞTE:**

1. Se stabileşte că personalul din unităţile bugetare care, pînă la 1 decembrie 2018, era salarizat în baza Reţelei tarifare unice (cu excepţia militarilor, efectivului de trupă şi corpului de comandă), cadrele didactice din învăţămîntul preuniversitar, personalul care efectuează deservirea tehnică şi asigură funcţionarea instanţelor judecătoreşti, a procuraturii, a autorităţilor publice centrale şi locale şi funcţionarii publici, inclusiv celor cu statut special din cadrul Serviciului Fiscal de Stat, Serviciului Vamal, serviciului diplomatic şi Serviciului Prevenirea şi Combaterea Spălării Banilor (în continuare – funcţionari publici), beneficiază de premiu anual pentru rezultatele activităţii anului 2018, calculat proporţional timpului efectiv lucrat în anul respectiv.

Premiul anual se plăteşte în luna februarie 2019, cu excepţia cadrelor didactice, pentru care premiul anual se va achita în luna august 2019.

[Pct.1 în redacţia Hot.Guv. nr.1231 din 12.12.2018, în vigoare 14.12.2018]

1^1. De premiu anual pentru rezultatele activităţii, în funcţie de veniturile obţinute în anul bugetar 2018 suplimentar celor aprobate/rectificate (cu excepţia transferurilor şi granturilor), pot beneficia persoanele cu funcţii de demnitate publică şi funcţionarii publici din cadrul administraţiei publice locale.

[Pct.1^1 introdus prin Hot.Guv. nr.52 din 30.01.2019, în vigoare 01.02.2019]

[Pct.2 abrogat prin Hot.Guv. nr.1231 din 12.12.2018, în vigoare 14.12.2018]

3. Se aprobă Regulamentul privind modul de calculare şi plată a premiului anual personalului din unităţile bugetare, conform anexei.

4. Se stabileşte că cheltuielile ocazionate de punerea în aplicare a prezentei hotărîri vor fi suportate din contul mijloacelor alocate în acest scop pentru anul respectiv.

PRIM-MINISTRU **Vladimir FILAT**

Contrasemnează:
Ministrul muncii, protecţiei sociale şi familiei **Valentina Buliga**
Ministrul finanţelor **Veaceslav Negruţa**

Chişinău, 11 martie 2013.
Nr.180.

Aprobat

prin Hotărîrea Guvernului
nr.180 din 11 martie 2013

REGULAMENT
privind modul de calculare şi plată a premiului anual personalului din unităţile bugetare

Regulamentul privind modul de calculare şi plată a premiului anual personalului din unităţile bugetare (în continuare – *Regulament*) determină modul de calculare şi plată a premiului anual personalului din unităţile bugetare care, pînă la 1 decembrie 2018, era salarizat în baza Reţelei tarifare unice (cu excepţia militarilor, efectivului de trupă şi corpului de comandă), cadrelor didactice din învăţămîntul preuniversitar, personalului care efectuează deservirea tehnică şi asigură funcţionarea instanţelor judecătoreşti, a procuraturii, a autorităţilor publice centrale şi locale şi funcţionarilor publici, inclusiv celor cu statut special din cadrul Serviciului Fiscal de Stat, Serviciului Vamal, serviciului diplomatic şi Serviciului Prevenirea şi Combaterea Spălării Banilor.

[Alineatul în redacţia Hot.Guv. nr.1231 din 12.12.2018, în vigoare 14.12.2018]

I. MĂRIMEA PREMIULUI ANUAL

1. Premiul anual se plăteşte pentru un an deplin de activitate în mărimea:

a) unui salariu tarifar sau de funcţie corespunzător categoriei de salarizare stabilite, ţinînd cont de indicii de prioritate intersectorială şi de coeficienţii de complexitate prevăzuţi pentru domeniul respectiv de activitate – pentru personalul salarizat în baza Reţelei tarifare unice;

b) unui salariu de funcţie – pentru cadrele didactice din învăţămîntul preuniversitar;

c) unui salariu de funcţie – pentru personalul care efectuează deservirea tehnică şi asigură funcţionarea instanţelor judecătoreşti, a procuraturii şi a autorităţilor administraţiei publice centrale şi locale.

[Pct.1 modificat prin Hot.Guv. nr.878 din 05.09.2018, în vigoare 24.09.2018]

2. La determinarea mărimii premiului anual se va aplica salariul de bază indicat în punctul 1, stabilit la sfîrşitul lunii noiembrie 2018, sau la ultima zi lucrătoare anterioară sfîrşitului lunii noiembrie, pentru persoanele cu care au fost suspendate sau încheiate raporturile de serviciu/contractele individuale de muncă.

[Pct.2 în redacţia Hot.Guv. nr.1231 din 12.12.2018, în vigoare 14.12.2018]

II. CUANTUMUL PREMIULUI ANUAL ÎN RAPORT CU TIMPUL EFECTIV LUCRAT

3. Pentru salariaţii care nu au activat integral pe parcursul anului, premiul anual se acordă în mărimea salariului de bază calculat proporţional cu timpul efectiv lucrat.

4. În timpul efectiv lucrat, pentru determinarea cuantumului premiului anual, nu se includ timpul aflării salariatului în concediu de maternitate, în concediu medical, în grevă, în concediu fără plată pe motive familiale, timpul aflării la cursuri de formare profesională pe o perioadă mai mare de 60 de zile calendaristice, în şomaj tehnic, în concediu pentru îngrijirea copilului în vîrstă de pînă la 6 ani, îngrijirea copilului bolnav în vîrstă de pînă la 10 ani sau a unui copil invalid şi alte perioade de suspendare a contractului individual de muncă specificate în art.76, 77 şi 78 ale Codului muncii, precum şi timpul absenţei fără motive întemeiate de la serviciu.

5. În timpul efectiv lucrat, pentru determinarea cuantumului premiului anual, în afară de zilele cînd salariatul a lucrat efectiv se va include şi timpul cînd salariatul nu a lucrat de fapt, dar i

s-a menţinut locul de muncă şi salariul mediu integral sau parţial (aflarea în concediul ordinar şi concediul de studii, în deplasare în interes de serviciu, îndeplinirea obligaţiilor de stat sau obşteşti, timpul efectuării controalelor medicale obligatorii, aflarea la cursuri de formare profesională cu durata de pînă la 60 de zile, zilele acordate salariatului ce urmează a fi concediat pentru căutarea unui alt loc de muncă, alte cazuri de acordare a zilelor libere prevăzute de legislaţie, de convenţiile colective sau contractele colective cînd lucrătorilor li se garantează salariul mediu).

6. Mărimea concretă a premiului anual se calculează prin înmulţirea salariului de bază (tarifar, de funcţie) lunar cu raportul dintre timpul efectiv lucrat (zile), determinat conform punctului 5 al prezentului Regulament, şi numărul de zile lucrătoare în ansamblu pe an conform balanţei timpului de lucru, ţinînd cont de săptămîna de lucru.

III. CALCULUL PREMIULUI ANUAL ÎN SITUAŢII SPECIALE

7. Pentru salariaţii angajaţi pe parcursul anului, premiul anual se va acorda în mărime egală cu salariul de funcţie înmulţit cu raportul dintre timpul efectiv lucrat în zile, determinat conform punctului 5 al prezentului Regulament, şi numărul de zile lucrătoare în ansamblu pe an conform balanţei timpului de lucru, ţinînd cont de săptămîna de lucru.

[Pct.7 modificat prin Hot.Guv. nr.878 din 05.09.2018, în vigoare 24.09.2018]

[Pct.7 modificat prin Hot.Guv. nr.537 din 06.06.2018, în vigoare 08.06.2018]

8. Salariaţilor care pînă la sfîrşitul anului pentru care se plăteşte premiul anual se află în concediu de maternitate sau în concediu pentru îngrijirea copilului în vîrstă de pînă la 4 ani, premiul anual se va acorda pentru timpul efectiv lucrat în anul de referinţă pînă la începerea concediului respectiv.

[Pct.8 modificat prin Hot.Guv. nr.537 din 06.06.2018, în vigoare 08.06.2018]

9. Pentru cadrele didactice, premiul anual se va acorda ţinînd cont de salariul de funcţie cuvenit conform normei didactice real stabilite.

[Pct.9 modificat prin Hot.Guv. nr.878 din 05.09.2018, în vigoare 24.09.2018]

10. În cazul în care salariatul în afară de funcţia de bază mai activează prin cumul în temeiul unui contract individual de muncă distinct în aceeaşi instituţie sau în altă instituţie, salariatul în cauză va beneficia de premiu anual atît pentru funcţia de bază, cît şi pentru funcţia cumulată.

11. În cazul în care pe parcursul anului salariatul o anumită perioadă de timp a activat într-o funcţie pentru care condiţiile de salarizare prevăd achitarea premiului anual, iar pentru altă perioadă a fost transferat într-o funcţie pentru care premiul în cauză nu este prevăzut, acesta va beneficia de premiu anual doar pentru perioada pentru care conform legislaţiei în vigoare se cuvine acordarea premiului.

12. Salariaţii ale căror contracte individuale de muncă au încetat înainte de sfîrşitul anului calendaristic, în temeiurile indicate la art.82 lit.f) şi i), art.86 alin.(1) lit.c), d) şi y^1) şi art.301 alin.(1) lit.c) din Codul muncii, precum şi cei care au demisionat în legătură cu pensionarea, stabilirea gradului de invaliditate, înmatricularea într-o instituţie de învăţămînt, alegerea într-o funcţie electivă, îngrijirea unui copil invalid, beneficiază de premiul anual pentru timpul efectiv lucrat pînă la data desfacerii contractului individual de muncă.

În cazul transferului salariatului la o altă unitate conform art.86 alin.(1) lit.u), premiul anual i se plăteşte pentru durata activităţii în unitate în anul de referinţă pînă la momentul transferului.

În cazul încetării contractului individual de muncă în baza altor temeiuri indicate în art.82, art.86 alin.(1) şi art.301 alin.(1) din Codul muncii, premiul anual salariaţilor respectivi nu li se plăteşte.

Salariaţilor care au desfăcut contractul individual de muncă conform art.85 al Codului muncii, din propria iniţiativă, premiul anual li se va acorda în baza cererii lor depuse în ultima zi de activitate, proporţional timpului efectiv lucrat pînă la data desfacerii contractului individual de muncă.

[Pct.12 modificat prin Hot.Guv. nr.537 din 06.06.2018, în vigoare 08.06.2018]

IV. PLATA PREMIULUI ANUAL

[Pct.13 abrogat prin Hot.Guv. nr.1231 din 12.12.2018, în vigoare 14.12.2018]

14. Mărimea concretă a premiului anual pentru fiecare salariat se fixează în actul administrativ (ordin, dispoziţie) al conducătorului instituţiei bugetare sau al autorităţii publice respective.

15. Conducătorul unităţii bugetare sau al autorităţii publice, după consultarea sindicatelor sau reprezentanţilor salariaţilor, dispune de dreptul de a reduce, a anula sau a majora premiul anual pentru fiecare salariat.

Premiul anual poate fi redus sau anulat salariaţilor care, pe parcursul anului, au desfăşurat activitate profesională ineficientă sau necorespunzătoare ori au avut încălcări pentru care au fost sancţionaţi disciplinar.

Majorarea premiului anual unor salariaţi se efectuează pentru realizări deosebite în activitate în perioada de referinţă, din contul sumelor economisite la fondul de premiere, inclusiv din contul economiilor formate în cazul aplicării normei expuse în alineatul precedent.

[Pct.15 în redacţia Hot.Guv. nr.537 din 06.06.2018, în vigoare 08.06.2018]

[Pct.15 în redacţia Hot.Guv. nr.770 din 23.09.2014, în vigoare 01.09.2014]

V. MODUL DE CALCULARE ŞI PLATĂ A PREMIULUI ANUAL FUNCŢIONARILOR PUBLICI

[Capitolul V (pct.16-21) introdus prin Hot.Guv. nr.1231 din 12.12.2018, în vigoare 14.12.2018]

16. Conducătorii autorităţilor publice specificate în anexa nr.1 la Legea nr.158/2008 cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarilor publici au dreptul de a acorda premiu anual egal cu 10% din salariul anual total, proporţional cu timpul efectiv lucrat în anul 2018.

17. Premiul anual poate fi redus sau anulat în cazul funcţionarilor publici care, pe parcursul anului pentru care se face premierea, au fost sancţionaţi disciplinar. În cazul suspendării de către instanţa de judecată a actului administrativ de sancţionare a funcţionarului, premiul se va acorda în condiţiile punctului 16.

18. În timpul efectiv lucrat, pentru determinarea cuantumului premiului anual, în afară de zilele în care funcţionarul public a lucrat efectiv, se include şi timpul în care funcţionarul public nu a fost prezent la serviciu de fapt, dar i s-a menţinut salariul mediu integral sau parţial (aflarea în concediu de odihnă anual şi concediu de studii, în deplasare în interes de serviciu, îndeplinirea obligaţiilor de stat sau obşteşti).

19. În salariul anual total se includ următoarele plăţi salariale primite de către funcţionarul public în anul pentru care se acordă premiul anual (de la 1 ianuarie pînă la 30 noiembrie 2018):

1) salariul de funcţie;

2) sporul pentru gradul de calificare, gradul special sau rangul diplomatic;

3) alte plăţi de stimulare;

4) indemnizaţia pentru concediul de odihnă anual;

5) suplimentul pentru cumularea atribuţiilor funcţiei deţinute cu atribuţiile unei funcţii publice vacante sau temporar vacante;

6) plata pentru orele prestate peste durata normală a timpului de lucru sau în zilele de sărbătoare nelucrătoare şi/sau în zilele de repaus pentru activităţi desfăşurate potrivit atribuţiilor din fişa postului;

7) salariul mediu integral sau parţial menţinut, în cazurile enumerate în punctul 18;

8) premiul anual plătit pentru anul precedent.

În baza de calcul al premiului anual nu se includ premiile unice acordate cu prilejul jubileelor, sărbătorilor profesionale şi al zilelor de sărbătoare nelucrătoare, ajutorul material şi premiul anual acordat funcţionarilor publici din autorităţile publice locale (acordat în baza deciziei autorităţii locale), compensaţia pentru concediul nefolosit şi alte plăţi salariale de care a beneficiat angajatul în anul pentru care se face premierea, nespecificate mai sus.

Plăţile aferente lunii decembrie 2018, luate în considerare la determinarea bazei de calcul pentru acordarea premiului anual, se vor stabili în mărimea medie lunară din plăţile calculate în lunile ianuarie–noiembrie 2018.

20. Pentru funcţionarii publici ale căror raporturi de serviciu au început pe parcursul sau au încetat înainte de sfîrşitul anului calendaristic pentru care se face premierea, cu excepţia celor care au fost sancţionaţi disciplinar în anul pentru care se face premierea, cuantumul premiului anual se va determina ţinînd cont de plăţile salariale primite pe parcursul timpului efectiv lucrat în autoritate, definite în contextul punctului 19.

21. În cazul în care, pe parcursul anului, salariatul a activat o anumită perioadă într-o funcţie pentru care condiţiile de salarizare prevăd achitarea premiului anual, iar altă perioadă a activat într-o funcţie pentru care premiul în cauză nu este prevăzut, acesta va beneficia de premiu anual doar pentru perioada pentru care, conform legislaţiei în vigoare, se cuvine acordarea premiului.

[Capitolul V (pct.16-21) introdus prin Hot.Guv. nr.1231 din 12.12.2018, în vigoare 14.12.2018]

VI. PARTICULARITĂŢI PRIVIND ACORDAREA PREMIULUI ANUAL DIN CONTUL VENITURILOR SUPLIMENTARE

[Capitolul VI (pct.22-25) introdus prin Hot.Guv. nr.52 din 30.01.2019, în vigoare 01.02.2019]

22. Premiul anual se acordă, în baza deciziei autorităţii locale deliberative, persoanelor care deţin funcţii de demnitate publică şi funcţionarilor publici din cadrul administraţiei publice locale care a obţinut în anul bugetar 2018 venituri suplimentare celor aprobate/rectificate şi nu a admis datorii creditoare cu termen de achitare expirat.

[Pct.22 introdus prin Hot.Guv. nr.52 din 30.01.2019, în vigoare 01.02.2019]

23. Cuantumul unui premiu anual nu va depăşi 3 salarii lunare (de funcţie), conform salariului calculat pentru luna noiembrie 2018.

[Pct.23 introdus prin Hot.Guv. nr.52 din 30.01.2019, în vigoare 01.02.2019]

24. Premiul anual se acordă în baza unui regulament intern aprobat prin decizia autorităţii locale deliberative şi se achită în anul 2019 din contul alocaţiilor prevăzute în bugetele respective.

[Pct.24 introdus prin Hot.Guv. nr.52 din 30.01.2019, în vigoare 01.02.2019]

25. Pentru achitarea premiului anual pot fi utilizate mijloace în limitele a 30% din veniturile obţinute suplimentar în anul bugetar 2018.

[Pct.25 introdus prin Hot.Guv. nr.52 din 30.01.2019, în vigoare 01.02.2019]

O R D I N
cu privire la aprobarea Regulamentului cu privire la modul de dare în locaţiune a activelor neutilizate de către instituţiile din subordinea Ministerului Sănătăţii, instituţiile de pe lîngă Ministerul Sănătăţii şi întreprinderile administrate de Ministerul Sănătăţii

nr. 952 din 28.09.2012

Monitorul Oficial nr.212-215/1185 din 12.10.2012

* * *

În temeiul punctului 9 al Regulamentului privind organizarea şi funcţionarea Ministerului Sănătăţii, structurii şi efectivului-limită ale aparatului central al acestuia, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.397 din 31.05.2011,

ORDON:

1. Se aprobă Regulamentul cu privire la modul de dare în locaţiune a activelor neutilizate de către instituţiile din subordinea Ministerului Sănătăţii, instituţiile de pe lîngă Ministerul Sănătăţii şi întreprinderile administrate de Ministerul Sănătăţii.

2. Controlul executării prezentului Regulament se pune în sarcina Secţiei Contabilitate şi Raportare (dl V.Stasiuc) şi Secţiei Investiţii Capitale şi Administrarea Proprietăţii Publice (dna S.Volosatîi).

3. Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

MINISTRUL SĂNĂTĂŢII **Andrei USATÎI**

Chişinău, 28 septembrie 2012.
Nr.952.

Aprobat
prin Ordinul
nr.952 din 28.09.2012

REGULAMENT
cu privire la modul de dare în locaţiune a activelor neutilizate de către instituţiile din subordinea Ministerului Sănătăţii, instituţiile de pe lîngă Ministerul Sănătăţii şi întreprinderile administrate de Ministerul Sănătăţii

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Prezentul Regulament stabileşte modul de dare în locaţiune a încăperilor ce pot fi utilizate în alte scopuri decît pentru locuit, a mijloacelor circulante, utilajelor, unităţilor de transport, altor fonduri fixe (în continuare – bunuri) şi este elaborat în conformitate cu prevederile Regulamentului cu privire la modul de dare în locaţiune a activelor neutilizate, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.483 din 29 martie 2008, şi cu prevederile Regulamentului privind organizarea şi funcţionarea Ministerului Sănătăţii, structurii şi efectivului-limită ale aparatului central al acestuia, aprobat prin

Hotărîrea Guvernului nr.397 din 31 mai 2011 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.95, art.458).

2. Prevederile Regulamentului cu privire la modul de dare în locaţiune a activelor neutilizate (în continuare - Regulament) se extind asupra instituţiilor din subordinea Ministerului Sănătăţii specificate în anexa nr.3 la Hotărîrea Guvernului nr.397 din 31 mai 2011, asupra instituţiilor de pe lîngă Ministerul Sănătăţii specificate în anexa nr.4 la Hotărîrea Guvernului nr.397 din 31 mai 2011 (în continuare – instituţii) şi asupra întreprinderilor administrate de Ministerul Sănătăţii specificate în anexa nr.5 la Hotărîrea Guvernului nr.397 din 31 mai 2011 (în continuare – întreprinderi).

3. Locaţiunea activelor neutilizate nu trebuie să afecteze activitatea instituţiilor şi a întreprinderilor.

4. Instituţiilor medico-sanitare şi farmaceutice private pot fi oferite în locaţiune spaţii ale instituţiilor medico-sanitare publice, numai cu gen de activitate în domeniul ocrotirii sănătăţii, care corespund cerinţelor actelor legislative şi normative în vigoare privind parteneriatul public-privat.

5. Chiria se stabileşte în contractul de locaţiune pentru toate activele închiriate. Cuantumul chiriei nu poate fi mai mic decît cuantumul minim al chiriei, calculat conform legii bugetului de stat pe anul respectiv.

6. Mijloacele financiare obţinute de la închirierea bunurilor sînt utilizate de către întreprinderile administrate de Ministerul Sănătăţii în mod prioritar la plata restanţelor faţă de bugetul public naţional, iar cele rămase după efectuarea acestor plăţi, la decizia consiliului se investesc în dezvoltarea întreprinderii.

7. Veniturile instituţiilor obţinute de la darea în locaţiune a activelor neutilizate sînt mijloace speciale şi se utilizează conform prevederilor legii bugetare anuale şi a devizelor de venituri şi cheltuieli, întocmite şi aprobate în modul stabilit.

8. Întreprinderile raportă profitul (pierderile), obţinut de la închirierea bunurilor, la rezultatele activităţii economice, care se reflectă în raportul privind rezultatele financiare şi se impozitează în modul stabilit de legislaţie.

9. Instituţiile bugetare se scutesc de plata pentru folosirea încăperilor nelocuibile ale instituţiilor finanţate de la acelaşi buget. Acestea achită doar plata pentru serviciile comunale, energia electrică şi alte servicii. În aceste cazuri transmiterea încăperilor în folosinţă se efectuează în baza deciziilor adoptate de autorităţile sau instituţiile cărora le aparţin încăperile respective.

10. Bunurile neutilizate de instituţii şi întreprinderi pot fi date în locaţiune doar cu acordul prealabil în formă scrisă al Ministerului Sănătăţii.

Modificarea, prolongarea contractului de locaţiune va fi efectuată doar cu acordul prealabil în formă scrisă al Ministerului Sănătăţii.

11. Sublocaţiunea poate fi efectuată numai cu consimţămîntul locatorului şi al Ministerului Sănătăţii. Termenul de valabilitate a contractului de sublocaţiune nu poate depăşi termenul contractului de locaţiune. Posibilitatea şi condiţiile transmiterii bunurilor închiriate sau a unei părţi a acestora în sublocaţiune se stipulează în contractul de locaţiune.

[Pct.11 în redacţia Ordinului Ministerului Sănătăţii nr.1350 din 25.11.2014, în vigoare 04.11.2014]

II. MODUL DE TRANSMITERE ÎN LOCAŢIUNE A BUNURILOR

12. Bunurile aflate în gestiunea instituţiilor pot fi date în locaţiune doar cu acordul prealabil în formă scrisă al Ministerului Sănătăţii.

Bunurile aflate în gestiunea întreprinderilor pot fi date în locaţiune la decizia consiliului de administraţie doar cu acordul prealabil în formă scrisă al Ministerului Sănătăţii.

Bunurile proprietate publică a statului sau a unităţii administrativ-teritoriale, aflate în gestiunea instituţiilor şi întreprinderilor pot fi date în locaţiune doar cu acordul autorităţii în administrarea căreia se află aceste bunuri.

13. Dreptul de locator se exercită de întreprinderea în proprietatea căreia se află bunurile ori se atribuie instituţiilor sau întreprinderilor în gestiunea cărora se află bunurile ce se dau în locaţiune, dacă Ministerul Sănătăţii nu decide altfel.

14. Termenul de dare în locaţiune a bunurilor neutilizate ale instituţiilor şi întreprinderilor neincluse în listele bunurilor nepasibile de privatizare nu poate depăşi un an.

Termenul de dare în locaţiune a celorlalte bunuri aflate în gestiunea ori proprietatea instituţiilor şi întreprinderilor se calculează conform legislaţiei în vigoare.

[Pct.14 completat prin Ordinul Ministerului Sănătăţii nr.1350 din 25.11.2014, în vigoare 04.11.2014]

15. Selectarea locatarilor se efectuează prin organizare de licitaţii "cu strigare", desfăşurate în modul stabilit de Guvern sau prin negocieri directe. Modul de selectare a locatarului se stabileşte de către Ministerul Sănătăţii şi se indică în acordul prealabil de dare în locaţiune.

16. Pentru obţinerea acordului de dare în locaţiune instituţia şi întreprinderea care dispune de bunuri neutilizate va înainta Ministerului Sănătăţii o adresare scrisă, la care se vor anexa următoarele documente:

- decizia consiliului de administraţie a instituţiei sau întreprinderii;
- publicarea anunţului referitor la darea în locaţiune;
- procesul-verbal referitor la selectarea cîştigătorului licitaţiei pentru darea în locaţiune;
- argumente necesare în cazul dării în locaţiune prin negocieri directe;
- proiectul contractului de locaţiune (modelul se anexează) sau clauzele obligatorii ale acestuia;
- calculul cuantumului chiriei;
- extrasul din Registrul bunurilor imobile;
- alte documente, după caz.

17. În acordul prealabil de dare în locaţiune Ministerul Sănătăţii va indica obiectul, locaţiunea căruia se acceptă, termenul contractului de locaţiune, cuantumul minim al chiriei, modul de selectare a locatarilor etc.

18. Ministerul Sănătăţii, în cazul acceptării încheierii contractului de locaţiune cu solicitantul locaţiunii selectat anterior de instituţie sau întreprindere prin negocieri directe, concomitent cu eliberarea acordului prealabil de dare în locaţiune, va înregistra proiectele contractelor respective de locaţiune într-un registru (modelul se anexează) anexînd cîte o copie a acestora la copia acordului, iar pe prima pagină a proiectului contractului de locaţiune sau a proiectului modificărilor acestuia se va indica numărul şi data de înregistrare a acestuia şi se va aplica ştampila Ministerului Sănătăţii.

În cazul acceptării selectării locatarilor prin licitaţie "cu strigare", după desfăşurarea acesteia, instituţia sau întreprinderea, în termen de pînă la 15 zile, va prezenta Ministerului Sănătăţii, pentru înregistrare, contractele de locaţiune semnate, precum şi copia procesului-verbal al comisiei de licitaţie. Înregistrarea contractelor de locaţiune semnate se efectuează în acelaşi mod ca şi a proiectelor contractelor de locaţiune.

19. Contractul de locaţiune reglementează relaţiile dintre locator şi locatar şi se perfectează după selectarea locatorului şi stabilirea clauzelor contractului.

Contractele de locaţiune sau modificările acestora pot fi semnate doar după primirea acordului prealabil în formă scrisă al Ministerului Sănătăţii, care verifică anticipat corectitudinea încheierii lor. Conducătorul instituţiei sau întreprinderii care a dat bunurile în locaţiune sau a operat

modificări în contractele de locaţiune fără acordul prealabil al Ministerului Sănătăţii poartă răspundere conform legislaţiei.

Contractele de locaţiune a bunurilor imobile încheiate pe un termen ce depăşeşte 3 ani se înregistrează în Registrul bunurilor imobile.

20. În contractele de locaţiune trebuie să fie stipulat scopul folosirii bunurilor închiriate. Calculul cuantumului chiriei se anexează la contractul de locaţiune şi este parte integrantă a acestuia. Plata pentru energia electrică, termică, apă, canalizare, alte servicii prestate locatarului nu se include în cuantumul chiriei şi se achită suplimentar. În cazul în care tehnic este posibil, în încăperile date în locaţiune obligatoriu trebuie să fie instalate contoare pentru apă, energia electrică sau termică.

În contractele de locaţiune a bunurilor instituţiilor trebuie să fie stipulată obligaţia locatarilor de a transfera la buget impozitul pe bunurile imobiliare, aferent imobilelor închiriate, calculat în baza informaţiilor locatorilor privind valoarea acestora.

21. Transmiterea bunurilor locatarului se efectuează prin întocmirea unui act de predare-primire în locaţiune, în care se indică locul şi data întocmirii actului, bunurile ce se transmit, starea lor, numărul cadastral, valoarea iniţială de bilanţ, uzura contabilă, valoarea reziduală şi alte date identificative, numărul şi data încheierii contractului de locaţiune, conform căruia se efectuează predarea-primirea în locaţiune a bunurilor, termenul locaţiunii.

III. SELECTAREA LOCATARILOR BUNURILOR

22. Licitaţia pentru selectarea locatarilor bunurilor neutilizate ale instituţiei sau întreprinderii se organizează la decizia Ministerului Sănătăţii de către comisia de licitaţie, care se instituie prin ordinul conducătorului instituţiei sau administratorului întreprinderii.

În componenţa comisiei de licitaţie, în mod obligatoriu, va fi inclus reprezentantul Ministerului Sănătăţii pe lîngă instituţia respectivă sau membrul consiliului de administraţie al întreprinderii din partea Ministerului Sănătăţii.

23. Valoarea iniţială a cuantumului chiriei se stabileşte de către comisia de licitaţie, ţinînd cont de propunerile organelor de conducere ale locatorului, dar nu va fi mai mică decît cuantumul minim al chiriei stabilit conform prevederilor legii bugetului de stat pe anul respectiv.

24. În procesul organizării şi desfăşurării licitaţiilor "cu strigare", pentru selectarea locatarilor bunurilor neutilizate, întreprinderea va asigura perfectarea:

a) documentaţiei lotului expus la licitaţie, care va consta din:

proiectul contractului de locaţiune sau clauzele obligatorii ale acestuia;

acordul prealabil în formă scrisă al Ministerului Sănătăţii;

actele ce confirmă înregistrarea dreptului asupra bunurilor imobile propuse în locaţiune;

b) comunicatul informativ cu privire la desfăşurarea licitaţiei, în care se va indica informaţia despre bunurile propuse în locaţiune, amplasarea lor, data desfăşurării licitaţiei, modalitatea familiarizării potenţialilor locatari cu bunurile ce se propun în locaţiune şi proiectul sau clauzele obligatorii ale contractului de locaţiune, valoarea iniţială a cuantumului chiriei, telefonul de contact.

25. Ministerul Sănătăţii poate accepta darea bunurilor neutilizate în locaţiune prin negocieri directe, atunci cînd închirierea lor nu a fost solicitată la o licitaţie, cînd cheltuielile de organizare a licitaţiilor nu sînt justificate (nu sînt acoperite de chiria pe 6 luni), cînd locatarul propune investiţii pentru reparaţia şi menţinerea imobilelor, precum şi în alte cazuri.

26. Negocierile directe pentru selectarea locatarilor bunurilor neutilizate ale instituţiei sau întreprinderii se organizează la propunerea potenţialilor locatari.

Instituţia sau întreprinderea are dreptul să înceapă negocierile directe pînă la solicitarea acordului prealabil de dare în locaţiune. În acest caz la adresarea către Ministerul Sănătăţii se anexează proiectul contractului de locaţiune, clauzele căruia sînt acceptate de solicitantul locaţiunii, selectat anterior de către instituţie sau întreprindere.

27. Negocierile directe se desfăşoară de către comisia de negocieri, instituită prin ordinul conducătorului instituţiei sau administratorului întreprinderii, în componenţa căreia, în mod obligatoriu, se include reprezentantul Ministerului Sănătăţii.

Instituţia sau întreprinderea poate să încheie contractul de locaţiune cu solicitantul selectat de comisia de negocieri doar după primirea acordului prealabil în formă scrisă al Ministerului Sănătăţii.

28. Termenul contractului de locaţiune poate fi prelungit cu acordul prealabil în formă scrisă a Ministerului Sănătăţii, la solicitarea argumentată a conducătorului instituţiei sau a administratorului întreprinderii în cazul îndeplinirii de către locatar în perioada precedentă a tuturor prevederilor contractuale.

29. La expirarea contractului de locaţiune, locatarul are drept prioritar la încheierea contractului pe un nou termen dacă:

a) şi-a onorat anterior obligaţiile contractuale;

b) bunul se dă în locaţiune pe un nou termen;

c) locatarul este de acord cu noile condiţii contractuale stabilite de locator.

30. După încetarea raporturilor contractuale, locatarul este obligat să restituie bunul închiriat în starea în care i-a fost dat sau în starea prevăzută în contract.

Prejudiciul cauzat prin înrăutăţirea stării bunului se repară de către locatar dacă nu dovedeşte lipsa vinovăţiei sale. Locatarul poartă răspundere în aceeaşi măsură pentru înrăutăţirea admisă de membrii familiei sale, de sublocatar sau de terţi, cărora le-a permis accesul la bunul închiriat.

Locatarul răspunde pentru deteriorarea bunului în mărimea în care s-a micşorat valoarea lui dacă în contract nu este prevăzut altfel.

31. Dacă, după încetarea raporturilor contractuale, locatarul nu restituie bunul închiriat, locatorul are dreptul să ceară plata chiriei pentru toată durata întîrzierii. Se poate cere repararea prejudiciului în partea neacoperită de chirie.

Anexă
la Regulamentul cu privire
la modul de dare în locaţiune

Coordonat

_____
(autoritatea abilitată)

_____
(funcţia, semnătura, numele)

L.Ş.

_____ 20__
(numărul de înregistrare)

CONTRACT DE LOCAŢIUNE nr. _____

_____ ___
_____20__
(denumirea localităţii)

I. PĂRŢILE CONTRACTANTE

1.1. _____, reprezentată de _____
(denumirea întreprinderii) (funcţia, numele, prenumele)

care activează în baza _____ în calitate de Locator, pe de o parte, şi
(denumirea documentului)

1.2. _____, reprezentată de _____
(denumirea întreprinderii) (funcţia, numele, prenumele)

care activează în baza _____ în calitate de Locatar, pe de altă parte, au
(denumirea documentului)

convenit să încheie prezentul Contract de locaţiune, cu respectarea următoarelor clauze:

II. OBIECTUL CONTRACTULUI

2.1. Obiectul prezentului Contract îl constituie transmiterea în posesiune şi folosinţă temporară, cu plată

_____
(denumirea bunurilor, adresa amplasării lor, costul de bilanţ al utilajelor şi altor fonduri fixe,

_____
suprafaţa încăperilor, scopul folosirii bunurilor etc.)

2.2. Termenul Contractului de locaţiune se stabileşte de la ____ _____ 20___ pînă la ___ _____ 20___ .

III. CUANTUMUL CHIRIEI ŞI MODALITĂŢILE DE PLATĂ

3.1. Chiria se stabileşte anual. Pentru anul 20____ cuantumul chiriei se stabileşte în mărime de _____ lei, conform calculului, care este parte integrantă a Contractului de locaţiune. Cuantumul chiriei nu include taxa pe valoarea adăugată.

3.2. Chiria se achită lunar în rate eşalonate pînă la data de_____ a următoarei luni.

3.3.Plata pentru serviciile comunale, energia electrică, telefon şi alte servicii se achită lunar în conformitate cu indicii contoarelor, notele de plată şi calculele organizaţiilor respective. Plăţile menţionate nu sînt incluse în cuantumul chiriei şi se achită separat în termen de _____ zile din momentul prezentării conturilor respective de plată.

3.4. În cazul neachitării plăţilor în termenele stabilite de prezentul Contract se aplică penalităţi în mărime de _____% din suma plăţii neachitate pentru fiecare zi de întîrziere.

IV. DREPTURILE ŞI OBLIGAŢIILE PĂRŢILOR

4.1. Locatorul se obligă să transmită Locatarului în termen de _____ zile de la data intrării în vigoare a Contractului de locaţiune bunurile închiriate, cu întocmirea actului de primire-predare, care este parte integrantă a Contractului.

4.2. Locatorul se obligă să efectueze reparaţiile necesare în tot timpul locaţiunii, dacă acestea nu au intervenit din cauza Locatarului.

4.3. Locatorul are dreptul să efectueze periodic controlul utilizării bunurilor transmise în locaţiune. În cazul depistării unor încălcări ale clauzelor prezentului Contract el poate obliga Locatarul să înlăture încălcările comise.

4.4. Locatarul se obligă:

4.4.1. să achite la timp chiria;

4.4.2. să folosească bunurile închiriate, conform destinaţiei indicate în contract şi să le menţină într-o stare tehnică bună;

4.4.3. să acopere cheltuielile curente de folosire şi întreţinere în stare normală a bunurilor închiriate;

4.4.4. să efectueze din contul său reparaţiile curente ale bunurilor închiriate;

4.4.5. să nu subînchirieze bunul închiriat fără acordul scris al Locatorului şi al autorităţii împuternicite să le administreze;

4.4.6. să restituie Locatorului bunurile închiriate în termen de _____ zile de la data încetării efectelor contractului de locaţiune într-o stare bună, ţinînduse cont de uzura normativă, care s-a produs pe parcursul închirierii.

4.5. Locatarul are dreptul de proprietate asupra veniturilor obţinute şi produselor fabricate cu utilizarea bunurilor închiriate.

4.6. Locatarul are dreptul să efectueze reutilarea, reconstrucţia şi reparaţia capitală a bunuri lor închiriate numai cu acordul scris al Locatorului. El poate cere restituirea cheltuielilor efectuate cu scopul îmbunătăţirii bunurilor închiriate în cazul în care prin acord Locatorul s-a obligat să le compenseze.

4.7. Amestecul în activitatea economică a Locatarului nu se admite.

V. CONDIŢIILE DE MODIFICARE ŞI REZILIERE A CONTRACTULUI

5.1. Modificarea clauzelor Contractului de locaţiune, prelungirea sau rezilierea lui se efectuează cu acordul părţilor contractante.

5.2. Locatarul, care respectă obligaţiile stipulate în Contract, are prioritate în caz de prelungire a termenului Contractului de locaţiune, vizavi de terţele persoane.

5.3. Contractul de locaţiune poate fi reziliat la cererea părţilor în următoarele cazuri:

5.3.1. încălcarea de către cealaltă parte a clauzelor prezentului Contract;

5.3.2. folosirea bunurilor închiriate de către Locatar în alte condiţii şi scopuri decît cele stipulate în prezentul Contract;

5.3.3. subînchirierea bunurilor care constituie obiectul prezentului Contract fără acordul scris al Locatorului;

5.3.4. nerespectarea regulilor de exploatare a bunurilor închiriate, precum şi a celor sanitare şi antiincendiare;

5.3.5. efectuarea reconstrucţiilor şi reutilărilor bunurilor fără acordul scris al Locatorului;

5.3.6. amestecul Locatorului în activitatea economică a Locatarului;

5.3.7. încălcarea termenelor de transmitere a bunurilor Locatarului;

5.3.8. neachitarea chiriei în decursul a _____ luni din ziua expirării termenului stabilit.

VI. DISPOZIŢII FINALE

6.1. Contractul de locaţiune cu modificările acestuia sînt valabile numai după înregistrarea lui de către organul abilitat.

6.2. Modificările şi completările în prezentul Contract vor fi efectuate cu acordul ambelor părţi.

6.3. În cazul nerespectării obligaţiilor contractuale părţile poartă răspundere în conformitate cu legislaţia Republicii Moldova.

6.4. Locatarul poartă răspundere patrimonială pentru deteriorarea bunurilor închiriate.

6.5. Litigiile apărute la încheierea, executarea, modificarea clauzelor şi rezilierea Contractului se examinează de instanţa judecătorească competentă.

6.6. Contractul este întocmit în _____ exemplare, fiecare avînd aceeaşi putere juridică.

VII. DATELE BANCARE ŞI ADRESELE JURIDICE ALE PĂRŢILOR

Locatorul	Locatarul
_____	_____
(Adresa juridică)	(Adresa juridică)
_____	_____
(Datele bancare)	(Datele bancare)
_____	_____
(funcţia, semnătura, numele)	(funcţia, semnătura, numele)
L.Ş.	L.Ş.

Anexă
la Regulamentul cu privire
la modul de dare în locaţiune

REGISTRUL
pentru contractele de dare în locaţiune a bunurilor de stat în anul 20__

Nr. d/o	Data şi numărul scrisorii	Denumirea instituţiei locator	Denumirea locatarului	Suprafaţa, m.p.	Suma anuală (lei)	Termenul contractului

MINISTERUL FINANŢELOR ŞI MINISTERUL DEZVOLTĂRII REGIONALE ŞI CONSTRUCŢIILOR

MODIFICAREA
scrisorii informativ-normative cu privire la determinarea valorii obiectivelor de construcţii începînd cu 1 iulie 2013 (intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova)

nr. 11-09/2813 din 30.09.2013
nr. 05-12/2014 din 30.09.2013

Monitorul Oficial nr.221/1491 din 07.10.2013

* * *

Ministerelor, autorităţilor administrative centrale,
autorităţilor publice locale, organizaţiilor, întreprinderilor
şi altor participanţi la procesul investiţional în construcţii

În conformitate cu Regulamentul privind achiziţiile publice de lucrări, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.834 din 13.09.2010 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.169-171, art.923), Ministerul Dezvoltării Regionale şi Construcţiilor, prin coordonare cu Ministerul Finanţelor, modifică scrisoarea informativ-normativă nr.05/12-1284 din 27 iunie 2013 "Cu privire la determinarea valorii obiectivelor de construcţii începînd cu 1 iulie 2013" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.140, art.993), după cum urmează:

Punctul 4 se expune în redacţia nouă cu următorul cuprins:

"4. În devizele antreprenorilor (devizele-ofertă) şi la stabilirea preţurilor contractuale, antreprenorii includ cheltuielile pentru salarizarea muncitorilor-constructori determinate reieşind din prevederile Hotărîrii Guvernului nr.165 din 09.03.2010 privind cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real (cu modificările ulterioare) şi în conformitate cu normativul în construcţii NCM L.01.01-2012 "Reguli de determinare a valorii obiectivelor de construcţii". Pentru obiectivele de construcţii finanţate din contul bugetului public naţional, mărimea salariului mediu pe oră al muncitorilor-constructori din întreprindere (organizaţie) ***nu trebuie să fie mai mic de 26,28 lei/oră, dar să nu depăşească 30,92 lei/oră.***"

VICEMINISTRUL FINANŢELOR **Ştefan CREANGĂ**

VICEMINISTRUL DEZVOLTĂRII REGIONALE ŞI CONSTRUCŢIILOR **Anatolie ZOLOTCOV**

Chişinău, 30 septembrie 2013.
Nr.11-09/2813.

Chişinău, 30 septembrie 2013.
Nr.05-12/2014.

O R D I N
privind acceptarea şi publicarea Standardelor de audit şi Codului etic

nr. 64 din 14.06.2012

Monitorul Oficial nr.177-180/1060 din 24.08.2012

* * *

Întru executarea prevederilor Legii nr.61-XVI din 16 martie 2007 privind activitatea de audit (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.117-126, art.530), cu modificările şi completările ulterioare şi a Hotărîrii Guvernului Republicii Moldova nr.180 din 23 martie 2012 "Privind aplicarea Standardelor de audit şi Codului etic pe teritoriul Republicii Moldova" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.60-62, art.210),

ORDON:

1. Se acceptă, în baza Acordului privind dreptul de reproducere a Standardelor de audit şi Codului etic în Republica Moldova, semnat de Ministerul Finanţelor la 2 aprilie 2012 şi Consiliul pentru Standardele Internaţionale de Audit şi Asigurare al Federaţiei Internaţionale a Contabililor la 4 aprilie 2012, aplicarea pe teritoriul Republicii Moldova pentru auditul rapoartelor financiare ce cuprind perioadele începînd cu 1 ianuarie 2012, publicarea în Ediţie Specială a Monitorului Oficial al Republicii Moldova şi plasarea pe pagina oficială a Ministerului Finanţelor în reţeaua Internet a:

1) Standardului Internaţional de Control al Calităţii (ISQC):

ISQC 1 Controlul calităţii pentru firmele care efectuează audituri şi revizuiri ale situaţiilor financiare, precum şi alte misiuni de asigurare şi servicii conexe

2) Standardelor Internaţionale de Audit (ISA):

ISA 200 Obiective generale ale auditorului independent şi desfăşurarea unui audit în conformitate cu Standardele Internaţionale de Audit

ISA 210 Convenirea asupra termenilor misiunilor de audit

ISA 220 Controlul calităţii pentru un audit al situaţiilor financiare

ISA 230 Documentaţia de audit

ISA 240 Responsabilităţile auditorului privind frauda în cadrul unui audit al situaţiilor financiare

ISA 250 Luarea în considerare a legii şi reglementărilor într-un audit al situaţiilor financiare

ISA 260 Comunicarea cu persoanele însărcinate cu guvernanţa

ISA 265 Comunicarea deficienţilor în controlul intern către persoanele însărcinate cu guvernanţa şi către conducere

ISA 300 Planificarea unui audit al situaţiilor financiare

ISA 315 Identificarea şi evaluarea riscurilor de denaturare semnificativă prin înţelegerea entităţii şi a mediului său

ISA 320 Pragul de semnificaţie în planificarea şi desfăşurarea unui audit

ISA 330 Răspunsul auditorului la riscurile evaluate

ISA 402 Consideraţii de audit aferente unei entităţi care utilizează o organizaţie prestatoare de servicii

ISA 450 Evaluarea denaturărilor identificate pe parcursul auditului

ISA 500 Probe de audit

ISA 501 Probe de audit – consideraţii specifice pentru elementele selectate
ISA 505 Confirmări externe
ISA 510 Misiuni de audit iniţiale – solduri iniţiale
ISA 520 Proceduri analitice
ISA 530 Eşantionarea în audit
ISA 540 Auditarea estimărilor contabile, inclusiv a estimărilor contabile la valoarea justă şi a prezentărilor aferente
ISA 550 Părţi afiliate
ISA 560 Evenimente ulterioare
ISA 570 Principiul continuităţii activităţii
ISA 580 Declaraţii scrise
ISA 600 Considerente speciale – auditul situaţiilor financiare ale grupului (inclusiv activitatea auditorilor componentelor)
ISA 610 Utilizarea activităţii auditorilor interni
ISA 620 Utilizarea activităţii unui expert din partea auditorului
ISA 700 Formarea unei opinii şi raportarea cu privire la situaţiile financiare
ISA 705 Modificări ale opiniei raportului auditorului independent
ISA 706 Paragrafele de observaţii şi paragrafele explicative din raportul auditorului independent
ISA 710 Informaţii comparative – cifre corespondente şi situaţii financiare comparative
ISA 720 Responsabilităţile auditorului cu privire la alte informaţii din documentele care conţin situaţii financiare auditate
ISA 800 Considerente speciale – auditul situaţiilor financiare întocmit în conformitate cu cadrele generale cu scop special
ISA 805 Considerente speciale – audituri ale componentelor individuale ale situaţiilor financiare, elementelor specifice, conturi sau aspecte ale situaţiilor financiare
ISA 810 Misiuni de raportare cu privire la situaţii financiare simplificate

3) Codului etic al profesioniştilor contabili (Codul etic)

Notă: Declaraţiilor Internaţionale privind Practica de Audit (IAPS) (subpct.4)) se retrag conform Ordinului Min.Fin. nr.62 din 13.05.2014, în vigoare 30.05.2014

4) Declaraţiilor Internaţionale privind Practica de Audit (IAPS):
IAPS 1000 Proceduri de confirmare interbancară
IAPS 1004 Relaţia dintre organele de supraveghere bancară şi auditorii externi ai băncilor
IAPS 1005 Considerente speciale în auditul entităţilor mici
IAPS 1006 Auditul situaţiilor financiare ale băncilor
IAPS 1010 Luarea în considerare a aspectelor privind mediul înconjurător în auditul situaţiilor financiare
IAPS 1012 Auditul instrumentelor financiare derivate
IAPS 1013 Comerţul electronic – efecte asupra auditului situaţiilor financiare
IAPS 1014 Raportul auditorului cu privire la conformitatea cu Standardele Internaţionale de Raportare Financiară

5) Standardelor Internaţionale pentru Misiunile de Revizuire (ISRE):
ISRE 2400 Misiuni de revizuire a situaţiilor financiare
ISRE 2410 Revizuirea situaţiilor financiare interimare efectuată de un auditor independent al entităţii

6) Standardelor Internaţionale pentru Misiunile de Asigurare (ISAE):

ISAE 3000 Misiunile de asigurare, altele decât auditurile sau revizuirile informaţiilor financiare istorice

ISAE 3400 Examinarea informaţiilor financiare prognozate

7) Standardelor Internaţionale pentru Servicii Conexe (ISRS):

ISRS 4400 Misiuni pe baza procedurilor convenite privind informaţiile financiare

ISRS 4410 Misiuni de compilare a situaţiilor financiare

2. Se abrogă:

1) Standardele Naţionale de Audit (SNA):

SNA 110 Terminologia folosită în Standardele Naţionale de Audit

SNA 120 Baze conceptuale ale Standardelor Naţionale de Audit

SNA 200 Obiectivul şi principiile generale ale unui audit al rapoartelor financiare

SNA 210 Condiţiile angajamentelor de audit

SNA 220 Controlul calităţii lucrărilor de audit

SNA 230 Documentaţia

SNA 240 Frauda şi eroarea

SNA 250 Luarea în considerare a cerinţelor actelor legislative şi normative la exercitarea auditului rapoartelor financiare

SNA 260 Comunicarea aspectelor de audit persoanelor (organelor) autorizate responsabile de conducerea agentului economic

SNA 300 Planificarea

SNA 310 Cunoaşterea business-ului

SNA 320 Caracter semnificativ în audit

SNA 330 Proceduri de audit aferente riscurilor evaluate

SNA 400 Evaluarea riscului şi controlul intern

SNA 401 Auditul în mediul sistemelor informaţionale computerizate

SNA 402 Probleme de audit ce ţin de agenţii economici care utilizează serviciile organizaţiilor de deservire

SNA 500 Dovezi de audit

SNA 501 Dovezi de audit – probleme suplimentare referitoare la anumite posturi

SNA 505 Confirmări externe

SNA 510 Angajamentele iniţiale – solduri la începutul perioadei

SNA 520 Proceduri analitice

SNA 530 Eşantionul de audit şi alte proceduri de testare selectivă

SNA 540 Auditul estimărilor contabile

SNA 545 Auditul evaluărilor şi dezvăluirilor în rapoartele financiare ale elementelor reflectate la valoarea justă

SNA 550 Părţi legate

SNA 560 Evenimente după data întocmirii rapoartelor financiare

SNA 570 Principiul continuităţii activităţii

SNA 580 Declaraţii ale conducerii

SNA 600 Utilizarea lucrărilor altui auditor

SNA 610 Utilizarea lucrărilor de audit intern

SNA 620 Utilizarea lucrărilor expertului

SNA 700 Raport al auditorului asupra rapoartelor financiare

SNA 710 Informaţia comparativă

SNA 720 Altă informaţie în documentele ce includ rapoartele financiare auditate

SNA 800 Raport al auditorului privind auditul cu obiectiv special

SNA 810 Examinarea informaţiei financiare previzionale

SNA 910 Angajamente de examinare limitată a rapoartelor financiare

SNA 920 Angajamente de efectuare a procedurilor convenite referitoare la informaţia financiară

SNA 930 Angajamente de întocmire a rapoartelor financiare

2) Regulamentele privind Practica de Audit (RPPA):

RPPA 1000 Proceduri de confirmare interbancare

RPPA 1001 Auditul în mediul sistemelor informaţionale computerizate – microcomputere autonome

RPPA 1002 Auditul în mediul sistemelor informaţionale computerizate – sisteme computerizate ce activează în regim de timp real

RPPA 1003 Auditul în mediul sistemelor informaţionale computerizate – sisteme de baze de date

RPPA 1004 Relaţiile dintre organele ce reglementează activitatea bancară şi auditorii externi

RPPA 1005 Particularităţi ale auditului micului business

RPPA 1007 Comunicarea cu conducerea

RPPA 1008 Evaluarea riscului şi controlul intern – particularităţi în mediul sistemelor informaţionale computerizate

RPPA 1009 Tehnici de audit cu utilizarea computerilor

RPPA 1010 Examinarea problemelor de mediu la exercitarea auditului rapoartelor financiare

RPPA 1013 Comerţul electronic – efectul asupra auditului rapoartelor financiare

RPPA 1014 Raport al auditorului cu privire la conformitatea rapoartelor financiare cu Standardele Naţionale de Contabilitate

3) Codul privind conduita profesională a auditorilor şi contabililor din Republica Moldova,

aprobate prin ordinile ministrului finanţelor nr.62 din 12.06.2000, nr.118 din 12.12.2000, nr.127 din 25.12.2000, nr.29 din 01.03.2001, nr.68 din 08.07.2002, nr.51 din 05.08.2003, nr.66 din 06.11.2003, nr.44 din 15.07.2004, nr.90 din 29.12.2004, nr.39 din 14.04.2005, nr.58 din 23.06.2005, nr.87 din 17.10.2005, nr.30 din 02.03.2006, nr.51 din 22.06.2006, nr.71 din 06.10.2006, nr.16 din 12.02.2007, nr.60 din 05.06.2007, nr.96 din 26.11.2007, (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.91-93 din 29.07.2000, nr.157-159 din 21.12.2000, nr.163-165 din 29.12.2000, nr.29-30 din 15.03.2001, nr.103-105 din 18.07.2002, nr.173-176 din 12.08.2003, nr.239-242 din 05.12.2003, nr.119-122 din 23.07.2004, nr.242-245 din 31.12.2004, nr.62-64 din 22.04.2005, nr.92-94 din 08.07.2005, nr.151-153 din 11.11.2005, nr.47-50 din 24.03.2006, nr.98-101 din 30.06.2006, nr.162-163 din 13.10.2006, nr.29-31 din 02.03.2007, nr.82-85 din 15.06.2007, nr.188-191 din 07.12.2007).

MINISTRUL FINANŢELOR **Veaceslav NEGRUŢA**

Chişinău, 14 iunie 2012.
Nr.64.

Notă: Ordinul în întregime a fost publicat în ediţie specială a Monitorului Oficial al Republicii Moldova din 24.08.2012.

D E C R E T
privind acordarea bursei Preşedintelui Republicii Moldova studenţilor din instituţiile de învăţământ superior şi elevilor din instituţiile de învăţământ profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar pentru anul de studii 2018-2019

nr. 970-VIII din 28.11.2018

Monitorul Oficial nr.448-460/760 din 07.12.2018

* * *

În scopul susţinerii studenţilor din instituţiile de învăţământ superior şi elevilor din instituţiile de învăţământ profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar, care au obţinut performanţe academice deosebite şi participă la activităţi de cercetare ştiinţifică şi la viaţa socială şi în temeiul art.94 alin.(1) din Constituţia Republicii Moldova şi al Decretului Preşedintelui Republicii Moldova nr.1641-III din 17 ianuarie 2004,

Preşedintele Republicii Moldova

DECRETEAZĂ:

Art.1. – Se aprobă lista studenţilor din instituţiile de învăţământ superior, conform anexei nr.1, şi lista elevilor din instituţiile de învăţământ profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar, conform anexei nr.2, cărora li se acordă bursa Preşedintelui Republicii Moldova pentru anul de studii 2018-2019.

Art.2. – Bursele vor fi plătite din mijloacele prevăzute în bugetul de stat pentru acest scop.

Art.3. – Prezentul decret intră în vigoare la data semnării.

PREŞEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA Igor DODON

Nr.970-VIII. Chişinău, 28 noiembrie 2018.

Anexa nr.1
la Decretul Preşedintelui Republicii Moldova
nr.970-VIII din 28 noiembrie 2018

LISTA
studenţilor din instituţiile de învăţământ superior cărora li se acordă bursa Preşedintelui Republicii Moldova

BALABAN Eugeniu	– Universitatea Tehnică a Moldovei, ciclul I, anul IV, specialitatea Automatică şi Informatică
BORDIAN Constanţa	– Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chişinău, ciclul I, anul IV, specialitatea Limba şi literatura română şi limba engleză
BUNAZOI Valeria	– Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie „Nicolae Testemiţanu”, studii superioare integrate, anul IV, specialitatea Farmacie

CÎSSA Marina	– Universitatea de Stat din Comrat, ciclul I, anul III, specialitatea Asistenţă socială
CURCENCO Silvia	– Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul, ciclul I, anul IV, specialitatea Istorie şi educaţie civică
GORDILĂ Nicoleta	– Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălţi, ciclul I, anul IV, specialitatea Matematică şi Informatică
GRECU Olivia	– Universitatea de Stat din Moldova, ciclul I, anul IV, specialitatea Drept
PETREANU Victoria	– Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălţi, ciclul I, anul III, specialitatea Muzică
STEGARESCU Doina	– Universitatea de Stat de Educaţie Fizică şi Sport, ciclul I, anul IV, specialitatea Educaţie fizică şi psihopedagogie
ŞULETEA Dumitriţa	– Academia de Studii Economice a Moldovei, ciclul I, anul III, specialitatea Contabilitate.

Anexa nr.2
la Decretul Preşedintelui Republicii Moldova
nr.970-VIII din 28 noiembrie 2018

LISTA
elevilor din instituţiile de învăţământ profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţiar cărora li se acordă bursa Preşedintelui Republicii Moldova

ANDRONIC Larisa	– Centrul de excelenţă în medicină şi farmacie „Raisa Pacalo”, anul III, specialitatea Medicină
BIVOL Luminiţa	– Colegiul Naţional de Coregrafie, anul III, specialitatea Coregrafie
BREAHNA Lilian	– Centrul de excelenţă în informatică şi tehnologii informaţionale, anul IV, specialitatea Informatică
GHIDIRIM Cătălina	– Colegiul „Mihai Eminescu” din Soroca, anul IV, specialitatea Asistenţă socială
GRĂJDIANU Alexandru	– Colegiul de Industrie Uşoară din Bălţi, anul IV, specialitatea Maşini şi aparate în industria uşoară.

H O T Ă R Î R E
cu privire la acordarea Bursei de excelenţă a Guvernului şi a Bursei nominale (pe domenii) pentru studenţii-doctoranzi pe anul 2019

nr. 4 din 18.01.2019

Monitorul Oficial nr.22-23/15 din 19.01.2019

* * *

În vederea realizării prevederilor art.7 lit.q) din Legea nr.136/2017 cu privire la Guvern (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr.252, art.412), Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se acordă:

1) Bursa de excelenţă a Guvernului pentru studenţii-doctoranzi pe anul 2019, conform anexei nr.1;

2) Bursa nominală (pe domenii) pentru studenţii-doctoranzi pe anul 2019, conform anexei nr.2.

2. Bursele menţionate la punctul 1 vor fi achitate din mijloacele prevăzute în bugetul Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării pentru acest scop.

3. Achitarea burselor pentru studenţii-doctoranzi ai anului III va fi sistată odată cu finalizarea studiilor superioare de doctorat.

4. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data publicării.

PRIM-MINISTRU **Pavel FILIP**

Nr.4. Chişinău, 18 ianuarie 2019.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
nr.4 din 18 ianuarie 2019

LISTA
studenţilor-doctoranzi cărora li se acordă Bursa de excelenţă a Guvernului pe anul 2019

MAGARIU Nicolae	– specialitatea 233.01. Nanomicro-electronică şi optoelectronică, anul II, Universitatea Tehnică a Moldovei, Şcoala doctorală ştiinţa calculatoarelor, electronică şi comunicaţii
BALAN Mihail	– specialitatea 253.05. Procese şi aparate în industria alimentară, anul II, Universitatea Tehnică a Moldovei, Şcoala doctorală ştiinţa calculatoarelor, electronică şi comunicaţii
POPOVICI Violina	– specialitatea 253.06. Tehnologii biologice şi chimice în industria alimentară, anul II, Universitatea Tehnică a Moldovei, Şcoala doctorală ştiinţa alimentelor
USATAIA Irina	– specialitatea 141.02. Chimie coordinativă, anul II, Universitatea de Stat din Moldova, Şcoala doctorală de ştiinţe chimice

COVROVA Anastasia – specialitatea 511.01. Psihologie generală, anul II, Universitatea de Stat din Moldova, Şcoala doctorală de psihologie şi ştiinţe ale educaţiei

CIOCHINĂ Elena – specialitatea 553.01. Drept civil, anul II, Academia de Studii Economice a Moldovei, Şcoala doctorală în drept, ştiinţe politice şi administrative

UNCU Andrei – specialitatea 316.01. Farmacie, anul III, Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie „Nicolae Testemiţanu”, Şcoala doctorală în domeniul ştiinţelor medicale

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
nr.4 din 18 ianuarie 2019

LISTA
studenţilor-doctoranzi cărora li se acordă
Bursa nominală (pe domenii) pe anul 2019

Bursa „Anton Ablov”

RUSNAC Roman – specialitatea 141.02. Chimie coordinativă, anul III, Universitatea de Stat din Moldova, Şcoala doctorală de ştiinţe chimice

Bursa „Sergiu Rădăuţanu”

CIOBANU Vladimir – specialitatea 134.01. Fizica şi tehnologia materialelor, anul III, Universitatea Tehnică a Moldovei, Şcoala doctorală ştiinţa calculatoarelor, electronică şi comunicaţii

Bursa „Boris Matienco”

GOLOGAN Ion – specialitatea 165.05. Parazitologie, anul II, Universitatea de Stat „Dimitrie Cantemir”, Şcoala doctorală ştiinţe biologice

Bursa „Nicolae Anestiade”

ALSATOU (Uşanlî) Alina – specialitatea 321.15. Obstetrică şi ginecologie, anul III, Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie „Nicolae Testemiţanu”, Şcoala doctorală în domeniul ştiinţelor medicale

Bursa „Dimitrie Cantemir”

ŞESTACOV Elena – specialitatea 622.01. Literatură română, anul III, Universitatea de Stat „Dimitrie Cantemir”, Şcoala doctorală ştiinţe umaniste

H O T Ă R Î R E
privind aprobarea cuantumului salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2019

nr. 21 din 18.01.2019

Monitorul Oficial nr.22-23/29 din 19.01.2019

* * *

În conformitate cu art.7 alin.(3) din Legea nr.289/2004 privind indemnizaţiile pentru incapacitate temporară de muncă şi alte prestaţii de asigurări sociale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.168–170, art.773), Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

Se aprobă cuantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2019, în mărime de 6975 lei, pentru utilizare în modul stabilit de legislaţie.

PRIM-MINISTRU **Pavel FILIP**

Contrasemnează:
Ministrul economiei şi infrastructurii **Chiril Gaburici**

Nr.21. Chişinău, 18 ianuarie 2019.

H O T Ă R Î R E
cu privire la cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real

nr. 165 din 09.03.2010

Monitorul Oficial nr.35/219 din 12.03.2010

* * *

În conformitate cu prevederile Legii salarizării nr.847-XV din 14 februarie 2002 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.50-52, art.336) şi în baza Convenţiei colective (nivel naţional) nr.9 din 28 ianuarie 2010, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Începînd cu 1 mai 2018, cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real (la întreprinderi, organizaţii, instituţii cu autonomie financiară, indiferent de tipul de proprietate şi forma de organizare juridică, în continuare – unităţi) se stabileşte în mărime de 15,44 lei pe oră, sau 2610 lei pe lună, calculat pentru un program complet de lucru în medie de 169 de ore pe lună.

[Pct.1 în redacţia Hot.Guv. nr.396 din 25.04.2018, în vigoare 27.04.2018]
[Pct.1 în redacţia Hot.Guv. nr.242 din 26.04.2017, în vigoare 28.04.2017]
[Pct.1 în redacţia Hot.Guv. nr.488 din 20.04.2016, în vigoare 29.04.2016]
[Pct.1 în redacţia Hot.Guv. nr.219 din 29.04.2015, în vigoare 01.05.2015]
[Pct.1 în redacţia Hot.Guv. nr.299 din 23.04.2014, în vigoare 25.04.2014]
[Pct.1 modificat prin Hot.Guv. nr.287 din 30.04.2013, în vigoare 03.05.2013]
[Pct.1 modificat prin Hot.Guv. nr.260 din 25.04.2012, în vigoare 27.04.2012]

[Pct.2 abrogat prin Hot.Guv. nr.260 din 25.04.2012, în vigoare 27.04.2012]

3. În cazul aplicării de către unităţi a sistemului tarifar de salarizare sau în cazul aplicării sistemului netarifar de salarizare cuantumul lunar total al salariului unui angajat nu poate fi mai mic decît cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real, stabilit de Guvern, după consultarea cu partenerii sociali.

[Pct.3 în redacţia Hot.Guv. nr.260 din 25.04.2012, în vigoare 27.04.2012]

[Pct.4,5 excluse prin Hot.Guv. nr.260 din 25.04.2012, în vigoare 27.04.2012]

6. Odată cu stabilirea cuantumului minim garantat al salariului în sectorul real, salariile de bază stabilite anterior nu pot fi micşorate, decît în conformitate cu prevederile alineatului (2) articolul 20 al Legii salarizării nr.847-XV din 14 februarie 2002.

6[1]. Întreprinderile de stat, întreprinderile cu capital majoritar de stat şi cele monopoliste, indicate de Guvern, la care cuantumul salariului tarifar pentru categoria I de calificare este mai mare decît cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real, prevăzut la punctele 1 şi 4 ale prezentei hotărîri, pot efectua majorarea salariului tarifar pentru categoria I de calificare numai pe măsura creşterii volumului producţiei (lucrări, servicii) în preţuri comparabile faţă de perioada respectivă a anului precedent, cu condiţia sporirii volumului producţiei livrate în preţuri efective, obţinerii beneficiului din vînzarea producţiei şi rentabilităţii producţiei.

În cazurile în care creşterea sumară a indicelui preţurilor de consum de la momentul majorării anterioare a salariului tarifar pentru categoria I de calificare depăşeşte rata de creştere a volumului producţiei (lucrărilor, serviciilor) în preţuri comparabile, întreprinderea care dispune de

mijloace financiare necesare este în drept să majoreze salariul tarifar pentru categoria I de calificare pe măsura creşterii indicelui preţurilor de consum.

[Pct.6[1] introdus prin Hot.Guv. nr.1105 din 06.12.2010, în vigoare 10.12.2010]

7. Se abrogă punctele 1 şi 2 ale Hotărîrii Guvernului nr.152 din 19 februarie 2004 "Cu privire la salariul tarifar pentru categoria I de calificare a angajaţilor din unităţile cu autonomie financiară şi cuantumul sporului de compensare pentru munca prestată în condiţii nefavorabile" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.39-41, art.299), cu modificările ulterioare.

PRIM-MINISTRU **Vladimir FILAT**

Contrasemnează:
Viceprim-ministru, ministrul economiei **Valeriu Lazar**
Ministrul muncii, protecţiei sociale şi familiei **Valentina Buliga**

Chişinău, 9 martie 2010.
Nr.165.

H O T Ă R Î R E
pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de dare în locaţiune a activelor neutilizate

nr. 483 din 29.03.2008

Monitorul Oficial nr.69-71/460 din 04.04.2008

* * *

În temeiul art.6 alin.(1) lit.(f) şi art.17 din Legea nr.121-XVI din 4 mai 2007 privind administrarea şi deetatizarea proprietăţii publice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.90-93, art.401), Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Regulamentul cu privire la modul de dare în locaţiune a activelor neutilizate (se anexează).

2. Se stabileşte că determinarea cuantumului chiriei bunurilor întreprinderilor de stat şi municipale, a societăţilor comerciale cu capital integral sau majoritar public se va efectua conform modului stabilit de legea bugetului de stat pe anul respectiv.

3. Autorităţile publice centrale şi locale vor aduce actele sale normative care reglementează modul de dare în locaţiune a activelor neutilizate în conformitate cu prevederile prezentei hotărîri.

PRIM-MINISTRU	**Vasile TARLEV**
Contrasemnează:	
Ministrul economiei şi comerţului	**Igor Dodon**
Ministrul finanţelor	**Mihail Pop**
Ministrul agriculturii şi industriei alimentare	**Anatolie Gorodenco**
Ministrul transporturilor şi gospodăriei drumurilor	**Vasile Ursu**
Ministrul culturii şi turismului	**Artur Cozma**
Ministrul dezvoltării informaţionale	**Vladimir Molojen**
Ministrul sănătăţii	**Ion Ababii**
Ministrul educaţiei şi tineretului	**Victor Ţvircun**
Ministrul administraţiei publice locale	**Valentin Guznac**

Chişinău, 29 martie 2008.
Nr.483.

Aprobat
prin Hotărîrea Guvernului
nr.483 din 29 martie 2008

Notă: Pe parcursul întregului text, sintagma „instituţii publice” se substituie cu sintagma „autoritate/instituţie publică la autogestiune”, iar sintagma „instituţii bugetare” se substituie cu sintagma „autoritate/instituţie bugetară”, la forma gramaticală corespunzătoare, conform Hot.Guv. nr.285 din 12.03.2016, în vigoare 18.03.2016

REGULAMENTUL
cu privire la modul de dare în locaţiune a activelor neutilizate

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Prezentul Regulament stabileşte modul de dare în locaţiune a încăperilor ce pot fi utilizate în alte scopuri decît pentru locuit, a mijloacelor fixe şi altor active, cu excepţia terenurilor (în continuare - bunuri).

[Pct.1 modificat prin Hot.Guv. nr.285 din 12.03.2016, în vigoare 18.03.2016]

2. Prevederile Regulamentului cu privire la modul de dare în locaţiune a activelor neutilizate (în continuare - Regulament) se extind asupra întreprinderilor de stat/municipale, autorităţilor/instituţiilor publice la autogestiune, societăţilor comerciale cu capital integral sau majoritar public (în continuare - întreprinderi).

3. Chiria se stabileşte în contractul de locaţiune pentru toate activele închiriate. Cuantumul chiriei nu poate fi mai mic decît cuantumul minim al chiriei, calculat conform legii bugetului de stat pe anul respectiv.

4. Mijloacele financiare obţinute din locaţiunea activelor neutilizate (cu excepţia autorităţilor/instituţiilor bugetare) după acoperirea cheltuielilor aferente locaţiunii lor, sînt folosite la plata restanţelor întreprinderii faţă de bugetul public naţional şi a restanţelor la plata salariilor. Mijloacele financiare rămase după efectuarea acestor plăţi se investesc în dezvoltarea întreprinderii, la decizia consiliului ei.

[Pct.4 în redacţia Hot.Guv. nr.285 din 12.03.2016, în vigoare 18.03.2016]

5. Veniturile autorităţilor/instituţiilor publice la autogestiune obţinute de la darea în locaţiune a activelor neutilizate, sînt mijloace speciale şi se utilizează conform prevederilor legii bugetare anuale şi a devizelor de venituri şi cheltuieli, întocmite şi aprobate în modul stabilit.

6. Întreprinderile autogestionare includ veniturile şi cheltuielile ce ţin de închirierea bunurilor în rezultatul financiar total, care se reflectă în situaţia de profit şi pierdere şi se impozitează în modul stabilit de legislaţie.

[Pct.6 în redacţia Hot.Guv. nr.285 din 12.03.2016, în vigoare 18.03.2016]

7. Autorităţile/instituţiile bugetare se scutesc de plata pentru folosirea încăperilor nelocuibile ale instituţiilor finanţate de la acelaşi buget. Acestea achită doar plata pentru serviciile comunale, energia electrică şi alte servicii. În aceste cazuri încăperile se transmit prin contract de comodat în baza deciziilor adoptate de autorităţile sau instituţiile care deţin în administrare/gestiune încăperile respective.

[Pct.7 modificat prin Hot.Guv. nr.285 din 12.03.2016, în vigoare 18.03.2016]

8. Bunurile neutilizate de întreprinderile de stat/municipale, de autorităţile/instituţiile bugetare şi de societăţile comerciale cu capital integral sau majoritar public pot fi date în locaţiune cu acordul prealabil al autorităţii publice centrale sau locale (în continuare - autoritate abilitată). În acordul eliberat de autoritatea abilitată se va indica obiectul (denumirea bunului), locaţiunea căruia se acceptă, termenul contractului, suprafaţa bunurilor imobile, destinaţia utilizării acestora şi mărimea chiriei anuale.

Modificarea, prolongarea contractului de locaţiune va fi efectuată cu acordul autorităţii care a autorizat încheierea lui.

[Pct.8 completat prin Hot.Guv. nr.285 din 12.03.2016, în vigoare 18.03.2016]

9. Sublocaţiunea poate fi efectuată numai cu consimţământul locatorului şi al autorităţii abilitate. Termenul de valabilitate a contractului de sublocaţiune nu poate depăşi termenul contractului de locaţiune. Posibilitatea şi condiţiile transmiterii bunurilor închiriate sau a unei părţi a acestora în sublocaţiune se stipulează în contractul de locaţiune.

II. MODUL DE TRANSMITERE ÎN LOCAŢIUNE A BUNURILOR

10. Bunurile aflate în gestiunea întreprinderilor de stat/municipale pot fi date în locaţiune la decizia consiliului de administraţie doar cu acordul autorităţii ce exercită funcţia de fondator al întreprinderii.

Bunurile aflate în gestiunea autorităţile/instituţiile bugetare pot fi date în locaţiune cu acordul autorităţii în subordinea căreia se află instituţia.

Bunurile neutilizate ale societăţilor comerciale cu capital integral sau majoritar public pot fi date în locaţiune la decizia consiliului societăţii, doar cu acordul autorităţii ce administrează pachetul de acţiuni sau cota socială publică din societatea corespunzătoare.

Bunurile proprietate publică a statului sau a unităţii administrativ-teritoriale, aflate în gestiunea societăţilor comerciale sau a altor persoane juridice, pot fi date în locaţiune doar cu acordul autorităţii în administrarea căreia se află aceste bunuri.

11. Dreptul de locator se exercită de societatea comercială în proprietatea căreia se află bunurile sau se atribuie întreprinderilor, autorităţilor/instituţiilor publice la autogestiune sau societăţilor comerciale în gestiunea cărora se află bunurile ce se dau în locaţiune, dacă Guvernul sau consiliul local nu decide altfel.

12. Termenul de dare în locaţiune a bunurilor neutilizate ale întreprinderilor de stat/municipale şi ale societăţilor comerciale cu capital integral sau majoritar public, neincluse în listele bunurilor nepasibile de privatizare, nu poate depăşi un an.

12[1]. Termenul contractului de locaţiune a bunurilor imobile ale întreprinderilor de stat/municipale şi ale societăţilor comerciale cu capital integral sau majoritar public din cadrul parcului industrial nu poate depăşi termenul-limită pentru care a fost acordat titlul de parc industrial.

[Pct.12[1] introdus prin Hot.Guv. nr.285 din 12.03.2016, în vigoare 18.03.2016]

13. Selectarea locatarilor se efectuează prin organizare de licitaţii "cu strigare", desfăşurate în modul stabilit de Guvern, sau prin negocieri directe. Modul de selectare a locatarului se stabileşte de către autoritatea abilitată şi se indică în acordul de dare în locaţiune.

14. Pentru obţinerea acordului de dare în locaţiune întreprinderea care dispune de bunuri neutilizate va înainta autorităţii abilitate o adresare scrisă, la care se vor anexa următoarele documente:

decizia consiliului;

proiectul contractului de locaţiune (modelul se anexează) sau clauzele obligatorii ale acestuia;

calculul cuantumului chiriei;

extrasul din Registrul bunurilor imobile;

alte documente, după caz.

[Pct.15 abrogat prin Hot.Guv. nr.285 din 12.03.2016, în vigoare 18.03.2016]

16. Autoritatea abilitată, în cazul acceptării încheierii contractului de locaţiune cu solicitantul locaţiunii, selectat anterior de întreprindere prin negocieri directe, concomitent cu eliberarea acordului de dare în locaţiune, va înregistra proiectele contractelor respective de locaţiune într-un registru. Registrul se ţine în formă electronică sau manuală. Cîte o copie de pe proiectele contractelor se anexează la copia de pe acord, iar pe prima pagină a proiectului contractului de locaţiune sau a proiectului modificărilor acestuia se va indica numărul şi data de înregistrare a acestuia şi se va aplica ştampila autorităţii.

În cazul acceptării selectării locatarilor prin licitaţie "cu strigare", după desfăşurarea acesteia, întreprinderea, în termen de pîna la 15 zile, va prezenta autorităţii abilitate, pentru înregistrare, contractele de locaţiune semnate, precum şi copia procesului-verbal al comisiei de licitaţie. Înregistrarea contractelor de locaţiune semnate se efectuează în acelaşi mod ca şi a proiectelor contractelor de locaţiune.

[Pct.16 modificat prin Hot.Guv. nr.285 din 12.03.2016, în vigoare 18.03.2016]

17. Contractul de locaţiune reglementează relaţiile între locator şi locatar şi se perfectează după selectarea locatorului şi stabilirea clauzelor contractului.

Contractele de locaţiune sau modificările acestora pot fi semnate doar după primirea acordului autorităţii abilitate, care verifică corectitudinea încheierii lor. Conducătorul întreprinderii care a dat bunurile în locaţiune sau a operat modificări în contractele de locaţiune fără acordul autorităţii abilitate poartă răspundere conform legislaţiei.

Contractele de locaţiune a bunurilor imobile încheiate pe un termen ce depăşeşte 3 ani se înregistrează în Registrul bunurilor imobile.

18. În contractele de locaţiune trebuie să fie stipulat scopul folosirii bunurilor închiriate. Calculul cuantumului chiriei se anexează la contractul de locaţiune şi este parte integrantă a acestuia. Plata pentru energia electrică, termică, apă, canalizare, alte servicii prestate locatarului nu se include în cuantumul chiriei şi se achită suplimentar.

În contractele de locaţiune a bunurilor autorităţilor/instituţiilor publice la autogestiune trebuie să fie stipulată obligaţia locatarilor de a transfera la buget impozitul pe bunurile imobiliare, aferent imobilelor închiriate, calculat în baza informaţiilor locatorilor privind valoarea acestora.

19. Transmiterea bunurilor locatarului se efectuează prin întocmirea unui act de predare-primire în locaţiune, în care se indică locul şi data întocmirii actului, bunurile ce se transmit, starea lor, numărul cadastral, costul de intrare, valoarea contabilă, uzura/amortizarea, valoarea reziduală şi alte date identificative, numărul şi data încheierii contractului de locaţiune, conform căruia se efectuează predarea-primirea în locaţiune a bunurilor, termenul locaţiunii.

După încetarea termenului contractului de locaţiune, locatarul este obligat să asigure restituirea bunului/bunurilor, prin întocmirea actului de primire-predare.

[Pct.19 modificat prin Hot.Guv. nr.285 din 12.03.2016, în vigoare 18.03.2016]

III. SELECTAREA LOCATARILOR BUNURILOR

20. Licitaţia pentru selectarea locatarilor bunurilor neutilizate ale întreprinderii se organizează la decizia autorităţii abilitate de către comisia de licitaţie, care se instituie prin ordinul administratorului întreprinderii.

În componenţa comisiei de licitaţie, în mod obligatoriu, va fi inclus reprezentantul propus de autoritatea abilitată.

[Pct.20 modificat prin Hot.Guv. nr.285 din 12.03.2016, în vigoare 18.03.2016]

21. Valoarea iniţială a cuantumului chiriei se stabileşte de către comisia de licitaţie, ţinînd cont de propunerile organelor de conducere ale locatorului, dar nu va fi mai mică decît cuantumul minim al chiriei stabilit conform prevederilor legii bugetului de stat pe anul respectiv.

22. În procesul organizării şi desfăşurării licitaţiilor "cu strigare", pentru selectarea locatarilor bunurilor neutilizate, întreprinderea va asigura perfectarea:

a) documentaţiei lotului expus la licitaţie, care va consta din:

proiectul contractului de locaţiune sau clauzele obligatorii ale acestuia;

acordul autorităţii abilitate;

actele ce confirmă înregistrarea dreptului asupra bunurilor imobile propuse în locaţiune;

b) comunicatul informativ cu privire la desfăşurarea licitaţiei, în care se va indica informaţia despre bunurile propuse în locaţiune, amplasarea lor, data desfăşurării licitaţiei, modalitatea familiarizării potenţialilor locatari cu bunurile ce se propun în locaţiune şi valoarea iniţială a cuantumului chiriei, telefonul de contact.

[Pct.22 modificat prin Hot.Guv. nr.285 din 12.03.2016, în vigoare 18.03.2016]

23. Autoritatea abilitată poate accepta darea bunurilor neutilizate în locaţiune prin negocieri directe, atunci cînd închirierea lor nu a fost solicitată la o licitaţie, cînd cheltuielile de organizare a licitaţiilor nu sînt justificate (nu sînt acoperite de chiria pe 6 luni), precum şi în alte cazuri.

24. Negocierile directe pentru selectarea locatarilor bunurilor neutilizate ale întreprinderii se organizează la propunerea potenţialilor locatari.

Întreprinderea este în drept să înceapă negocierile directe pînă la solicitarea acordului de dare în locaţiune. În acest caz la adresarea către autoritatea abilitată se anexează proiectul contractului de locaţiune, clauzele căruia sînt acceptate de solicitantul locaţiunii, selectat anterior de către întreprindere.

25. Negocierile directe se desfăşoară de către comisia de negocieri, instituită prin ordinul administratorului întreprinderii, în componenţa căreia, în mod obligatoriu, se include reprezentantul autorităţii abilitate.

În procesul negocierilor directe comisia negociază cuantumul chiriei activelor neutilizate şi alte clauze ale contractului de locaţiune, ţinînd cont de cuantumul minim al chiriei bunurilor, stabilit în modul prevăzut de legea bugetului pe anul corespunzător, de preţurile existente pe piaţă, de oferta solicitantului chiriei şi de alte condiţii.

Întreprinderea este în drept să încheie contractul de locaţiune cu solicitantul selectat de comisia de negocieri doar după primirea acordului respectiv al autorităţii abilitate.

Anexă
la Regulamentul
cu privire la modul de dare în
locaţiune a activelor neutilizate

Coordonat

_____

(autoritatea abilitată)

_____

(funcţia, semnătura, numele)

L.Ş.

_____

(numărul de înregistrare)

"____" _____ 20____

CONTRACT DE LOCAŢIUNE nr._____

_____ "____" _____ 20____

(denumirea localităţii)

I. PĂRŢILE CONTRACTANTE

1.1. _____,

(denumirea întreprinderii)

reprezentată de _____

(funcţia, numele, prenumele)

care activează în baza _____

(denumirea documentului)

în calitate de **Locator**, pe de o parte, şi

1.2. _____,

(denumirea întreprinderii)

reprezentată de _____

(funcţia, numele, prenumele)

care activează în baza _____

(denumirea documentului)

în calitate de **Locatar**, pe de altă parte, au convenit să încheie prezentul Contract de locaţiune, cu respectarea următoarelor clauze:

II. OBIECTUL CONTRACTULUI

2.1. Obiectul prezentului Contract îl constituie transmiterea în posesiune şi folosinţă temporară, cu plată

_____

(denumirea bunurilor, adresa amplasării lor, valoarea contabilă al

_____

utilajelor şi altor mijloace fixe, suprafaţa încăperilor, scopul folosirii bunurilor etc.)

2.2. Termenul Contractului de locaţiune se stabileşte de la "___" _____20__ pînă la "___" _____20__.

III. CUANTUMUL CHIRIEI ŞI MODALITĂŢILE DE PLATĂ

3.1. Pentru perioada valabilităţii contractului, cuantumul chiriei se stabileşte în mărime de _____lei, conform calculului care este parte integrantă a Contractului de locaţiune. Cuantumul chiriei nu include taxa pe valoarea adăugată.

3.2. Chiria se achită lunar în rate eşalonate până la data de ____ a următoarei luni.

3.3. Plata pentru serviciile comunale, energia electrică, telefon şi alte servicii se achită lunar în conformitate cu indicii contoarelor, notele de plată şi calculele organizaţiilor respective. Plăţile menţionate nu sînt incluse în cuantumul chiriei şi se achită separat în termen de ____ zile din momentul prezentării conturilor respective de plată.

3.4. În cazul neachitării plăţilor în termenele stabilite de prezentul Contract se aplică penalităţi în mărime de ___% din suma plăţii neachitate pentru fiecare zi de întîrziere.

3.5. În cazul modificării valorii coeficienţilor stabiliţi de Legea bugetului pentru determinarea cuantumului minim al chiriei bunurilor proprietate publică, locatorul este în drept să modifice plata pentru chirie prin întocmirea acordului adiţional.

IV. DREPTURILE ŞI OBLIGAŢIILE PĂRŢILOR

4.1. Locatorul se obligă să transmită Locatarului în termen de ____ zile de la data intrării în vigoare a Contractului de locaţiune bunurile închiriate, cu întocmirea actului de primire-predare, care este parte integrantă a Contractului.

4.2. Locatorul se obligă să efectueze reparaţiile necesare în tot timpul locaţiunii, dacă acestea nu au intervenit din cauza Locatarului.

4.3. Locatorul are dreptul să efectueze periodic controlul utilizării bunurilor transmise în locaţiune. În cazul depistării unor încălcări ale clauzelor prezentului Contract el poate obliga Locatarul să înlăture încălcările comise.

4.4. Locatarul se obligă:

4.4.1. să achite la timp chiria;

4.4.2. să folosească bunurile închiriate, conform destinaţiei indicate în contract şi să le menţină într-o stare tehnică bună;

4.4.3. să acopere cheltuielile curente de folosire şi întreţinere în stare normală a bunurilor închiriate;

4.4.4. să efectueze din contul său reparaţiile curente ale bunurilor închiriate;

4.4.5. să nu subînchirieze bunul închiriat fără acordul scris al Locatorului şi al autorităţii împuternicite să le administreze;

4.4.6. să restituie Locatorului bunurile închiriate în termen de ____ zile de la data încetării efectelor contractului de locaţiune într-o stare bună, ţinîndu-se cont de uzura normativă, care s-a produs pe parcursul închirierii.

4.5. Locatarul are dreptul de proprietate asupra veniturilor obţinute şi produselor fabricate cu utilizarea bunurilor închiriate.

4.6. Locatarul are dreptul să efectueze reutilarea, reconstrucţia şi reparaţia capitală a bunurilor închiriate numai cu acordul scris al Locatorului. El poate cere restituirea cheltuielilor efectuate cu scopul îmbunătăţirii bunurilor închiriate în cazul în care prin acord Locatorul s-a obligat să le compenseze.

4.7. Amestecul în activitatea economică a Locatarului nu se admite.

V. CONDIŢIILE DE MODIFICARE ŞI REZILIERE A CONTRACTULUI

5.1. Modificarea clauzelor Contractului de locaţiune, prelungirea sau rezilierea lui se efectuează cu acordul părţilor contractante.

5.2. Locatarul, care respectă obligaţiile stipulate în Contract, are prioritate în caz de prelungire a termenului Contractului de locaţiune, vizavi de terţele persoane.

5.3. Contractul de locaţiune poate fi reziliat la cererea părţilor în următoarele cazuri:

5.3.1. încălcarea de către cealaltă parte a clauzelor prezentului Contract;

5.3.2. folosirea bunurilor închiriate de către Locatar în alte condiţii şi scopuri decît cele stipulate în prezentul Contract;

5.3.3. subînchirierea bunurilor care constituie obiectul prezentului Contract fără acordul scris al Locatorului;

5.3.4. nerespectarea regulilor de exploatare a bunurilor închiriate, precum şi a celor sanitare şi antiincendiare;

5.3.5. efectuarea reconstrucţiilor şi reutilărilor bunurilor fără acordul scris al Locatorului;

5.3.6. amestecul Locatorului în activitatea economică a Locatarului;

5.3.7. încălcarea termenelor de transmitere a bunurilor Locatarului;

5.3.8. neachitarea chiriei în decursul a ____ luni din ziua expirării termenului stabilit.

VI. DISPOZIŢII FINALE

6.1. Contractul de locaţiune cu modificările acestuia sînt valabile numai după aprobarea lui de către organul abilitat.

6.2. Modificările şi completările în prezentul Contract vor fi efectuate cu acordul ambelor părţi.

6.3. În cazul nerespectării obligaţiilor contractuale părţile poartă răspundere în conformitate cu legislaţia Republicii Moldova.

6.4. Locatarul poartă răspundere patrimonială pentru deteriorarea bunurilor închiriate.

6.5. Litigiile apărute la încheierea, executarea, modificarea clauzelor şi rezilierea Contractului se examinează de instanţa judecătorească competentă.

6.6. Contractul este întocmit în _____ exemplare, fiecare avînd aceeaşi putere juridică.

VII. RECHIZITELE BANCARE ŞI ADRESELE JURIDICE ALE PĂRŢILOR

Locatorul	**Locatarul**
_____	_____
(Adresa juridică)	(Adresa juridică)
_____	_____
(Rechizitele bancare)	(Rechizitele bancare)
_____	_____
Locatorul	**Locatarul**
_____	_____
(funcţia, semnătura, numele)	(funcţia, semnătura, numele)
L.Ş.	L.Ş.

[Anexa modificată prin Hot.Guv. nr.285 din 12.03.2016, în vigoare 18.03.2016]

L E G E
Codul muncii al Republicii Moldova

nr. 154-XV din 28.03.2003

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.159-162/648 din 29.07.2003

* * *

C U P R I N S

TITLUL I
DISPOZIŢII GENERALE

Capitolul I
DISPOZIŢII INTRODUCTIVE

Articolul 1. Noţiuni principale
Articolul 2. Reglementarea raporturilor de muncă şi a altor raporturi legate nemijlocit de acestea
Articolul 3. Domeniul de aplicare a codului
Articolul 4. Legislaţia muncii şi alte acte normative ce conţin norme ale dreptului muncii

Capitolul II
PRINCIPII DE BAZĂ

Articolul 5. Principiile de bază ale reglementării raporturilor de muncă şi a altor raporturi legate nemijlocit de acestea
Articolul 6. Neîngrădirea dreptului la muncă şi libertatea muncii
Articolul 7. Interzicerea muncii forţate (obligatorii)
Articolul 7[1]. Interzicerea muncii nedeclarate
Articolul 8. Interzicerea discriminării în sfera muncii
Articolul 9. Drepturile şi obligaţiile de bază ale salariatului
Articolul 10. Drepturile şi obligaţiile angajatorului
Articolul 11. Reglementarea normativă şi contractuală a raporturilor de muncă
Articolul 12. Nulitatea clauzelor din contractele individuale de muncă, din contractele colective de muncă şi din convenţiile colective sau din actele juridice emise de autorităţile administraţiei publice, care înrăutăţesc situaţia salariaţilor
Articolul 13. Prioritatea tratatelor, convenţiilor, acordurilor şi altor acte internaţionale
Articolul 14. Calcularea termenelor prevăzute de prezentul cod

TITLUL II
PARTENERIATUL SOCIAL ÎN SFERA MUNCII

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 15. Noţiunea de parteneriat social
Articolul 16. Părţile parteneriatului social
Articolul 17. Principiile de bază ale parteneriatului social
Articolul 18. Sistemul parteneriatului social
Articolul 19. Formele parteneriatului social

Capitolul II
REPREZENTANŢII SALARIAŢILOR ŞI ANGAJATORILOR ÎN CADRUL PARTENERIATULUI SOCIAL

Articolul 20. Reprezentanţii salariaţilor în cadrul parteneriatului social
Articolul 21. Reprezentanţii aleşi ai salariaţilor

Articolul 22. Obligaţia angajatorului de a crea condiţii pentru activitatea reprezentanţilor salariaţilor în cadrul parteneriatului social
Articolul 23. Reprezentanţii angajatorilor în cadrul parteneriatului social
Articolul 24. Alţi reprezentanţi ai angajatorilor în cadrul parteneriatului social

Capitolul III
ORGANELE PARTENERIATULUI SOCIAL
Articolul 25. Organele parteneriatului social

Capitolul IV
NEGOCIERILE COLECTIVE
Articolul 26. Desfăşurarea negocierilor colective
Articolul 27. Modul de desfăşurare a negocierilor colective
Articolul 28. Reglementarea divergenţelor
Articolul 29. Garanţii şi compensaţii pentru participanţii la negocierile colective

Capitolul V
CONTRACTELE COLECTIVE DE MUNCĂ ŞI CONVENŢIILE COLECTIVE
Articolul 30. Contractul colectiv de muncă
Articolul 31. Conţinutul şi structura contractului colectiv de muncă
Articolul 32. Elaborarea proiectului contractului colectiv de muncă şi încheierea acestuia
Articolul 33. Acţiunea contractului colectiv de muncă
Articolul 34. Modificarea şi completarea contractului colectiv de muncă
Articolul 35. Convenţia colectivă
Articolul 36. Conţinutul şi structura convenţiei colective
Articolul 37. Modul de elaborare a proiectului şi de încheiere a convenţiei colective
Articolul 38. Acţiunea convenţiei colective
Articolul 39. Modificarea şi completarea convenţiei colective
Articolul 40. *Abrogat*
Articolul 41. Controlul asupra îndeplinirii contractului colectiv de muncă şi a convenţiei colective

Capitolul VI
PARTICIPAREA SALARIAŢILOR LA ADMINISTRAREA UNITĂŢII
Articolul 42. Dreptul salariaţilor la administrarea unităţii şi formele de participare
Articolul 42[1]. Informarea şi consultarea salariaţilor

Capitolul VII
RĂSPUNDEREA PĂRŢILOR PARTENERIATULUI SOCIAL
Articolul 43. Răspunderea pentru eschivarea de a participa la negocierile colective şi pentru refuzul de a prezenta informaţia necesară desfăşurării negocierilor colective şi exercitării controlului asupra executării contractului colectiv de muncă şi a convenţiei colective
Articolul 44. Răspunderea pentru încălcarea sau neexecutarea contractului colectiv de muncă ori a convenţiei colective

TITLUL III
CONTRACTUL INDIVIDUAL DE MUNCĂ

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE
Articolul 45. Noţiunea de contract individual de muncă
Articolul 46. Părţile contractului individual de muncă
Articolul 47. Garanţii la angajare
Articolul 48. Informarea privind condiţiile de activitate
Articolul 49. Conţinutul contractului individual de muncă
Articolul 50. Interzicerea de a cere efectuarea unei munci care nu este stipulată în contractul individual de muncă

Articolul 51. Clauze specifice ale contractului individual de muncă
Articolul 52. Clauza de mobilitate
Articolul 53. Clauza de confidenţialitate
Articolul 54. Durata contractului individual de muncă
Articolul 55. Contractul individual de muncă pe durată determinată
Articolul 55[1]. Garanţii pentru salariaţii angajaţi pe o durată determinată

Capitolul II
ÎNCHEIEREA ŞI EXECUTAREA CONTRACTULUI INDIVIDUAL DE MUNCĂ

Articolul 56. Încheierea contractului individual de muncă
Articolul 57. Documentele care se prezintă la încheierea contractului individual de muncă
Articolul 58. Forma şi începutul acţiunii contractului individual de muncă
Articolul 59. *Abrogat*
Articolul 60. Perioada de probă
Articolul 61. Perioada de probă a salariaţilor angajaţi în baza contractului individual de muncă pe durată determinată
Articolul 62. Interzicerea aplicării perioadei de probă
Articolul 63. Rezultatul perioadei de probă
Articolul 64. *Abrogat*
Articolul 65. Perfectarea documentelor la angajare
Articolul 66. *Abrogat*
Articolul 67. Certificatul cu privire la muncă şi salariu

Capitolul III
MODIFICAREA CONTRACTULUI INDIVIDUAL DE MUNCĂ

Articolul 68. Modificarea contractului individual de muncă
Articolul 69. Schimbarea temporară a locului de muncă
Articolul 70. Trimiterea în deplasare în interes de serviciu
Articolul 71. Detaşarea
Articolul 72. Salarizarea în caz de detaşare
Articolul 73. Schimbarea temporară a locului şi specificului muncii
Articolul 74. Transferul la o altă muncă

Capitolul IV
SUSPENDAREA CONTRACTULUI INDIVIDUAL DE MUNCĂ

Articolul 75. Noţiuni generale
Articolul 76. Suspendarea contractului individual de muncă în circumstanţe ce nu depind de voinţa părţilor
Articolul 77. Suspendarea contractului individual de muncă prin acordul părţilor
Articolul 78. Suspendarea contractului individual de muncă la iniţiativa uneia dintre părţi
Articolul 79. Modul de soluţionare a litigiilor legate de suspendarea contractului individual de muncă
Articolul 80. Şomajul tehnic
Articolul 80[1]. Staţionarea

Capitolul V
ÎNCETAREA CONTRACTULUI INDIVIDUAL DE MUNCĂ

Articolul 81. Temeiurile încetării contractului individual de muncă
Articolul 82. Încetarea contractului individual de muncă în circumstanţe ce nu depind de voinţa părţilor
Articolul 82[1]. Încetarea contractului individual de muncă prin acordul scris a părţilor
Articolul 83. Încetarea contractului individual de muncă pe durată determinată
Articolul 84. Nulitatea contractului individual de muncă
Articolul 85. Demisia
Articolul 86. Concedierea

Articolul 87. Interzicerea concedierii fără acordul organului sindical
Articolul 88. Procedura de concediere în cazul lichidării unităţii, reducerii numărului sau a statelor de personal
Articolul 88[1]. Procedura de concediere în legătură cu transferarea la o altă unitate
Articolul 89. Restabilirea la locul de muncă
Articolul 90. Răspunderea angajatorului pentru transferul sau eliberarea nelegitimă din serviciu

Capitolul VI
PROTECŢIA DATELOR PERSONALE ALE SALARIATULUI

Articolul 91. Cerinţele generale privind prelucrarea datelor personale ale salariatului şi garanţiile referitoare la protecţia lor
Articolul 92. Transmiterea datelor personale ale salariatului
Articolul 93. Drepturile salariatului privind asigurarea protecţiei datelor sale personale care se păstrează la angajator
Articolul 94. Răspunderea pentru încălcarea normelor privind obţinerea, păstrarea, prelucrarea şi protecţia datelor personale ale salariatului

TITLUL IV
TIMPUL DE MUNCĂ ŞI TIMPUL DE ODIHNĂ

Capitolul I
TIMPUL DE MUNCĂ

Articolul 95. Noţiunea de timp de muncă. Durata normală a timpului de muncă
Articolul 96. Durata redusă a timpului de muncă
Articolul 97. Timpul de muncă parţial (munca pe fracţiune de normă)
Articolul 97[1]. Garanţii pentru salariaţii cu timp de muncă parţial
Articolul 98. Repartizarea timpului de muncă în cadrul săptămînii
Articolul 99. Evidenţa globală a timpului de muncă
Articolul 100. Durata zilnică a timpului de muncă
Articolul 101. Munca în schimburi
Articolul 102. Durata muncii în ajunul zilelor de sărbătoare nelucrătoare
Articolul 103. Munca de noapte
Articolul 104. Munca suplimentară
Articolul 105. Limitarea muncii suplimentare
Articolul 106. Evidenţa timpului de muncă

Capitolul II
TIMPUL DE ODIHNĂ

Articolul 107. Pauza de masă şi repausul zilnic
Articolul 108. Pauzele pentru alimentarea copilului
Articolul 109. Repausul săptămînal
Articolul 110. Munca în zilele de repaus
Articolul 111. Zilele de sărbătoare nelucrătoare

Capitolul III
CONCEDIILE ANUALE

Articolul 112. Concediul de odihnă anual
Articolul 113. Durata concediului de odihnă anual
Articolul 114. Calcularea vechimii în muncă care dă dreptul la concediu de odihnă anual
Articolul 115. Modul de acordare a concediului de odihnă anual
Articolul 116. Programarea concediilor de odihnă anuale
Articolul 117. Indemnizaţia de concediu
Articolul 118. Acordarea anuală a concediului de odihnă. Cazurile excepţionale de amînare a acestuia
Articolul 119. Compensarea concediilor de odihnă anuale nefolosite
Articolul 120. Concediul neplătit

Articolul 121. Concediile de odihnă anuale suplimentare
Articolul 122. Rechemarea din concediu

Capitolul IV
CONCEDII SOCIALE

Articolul 123. Concediul medical
Articolul 124. Concediul de maternitate şi concediul parţial plătit pentru îngrijirea copilului
Articolul 124[1]. Concediul paternal
Articolul 125. Alipirea concediului de odihnă anual la concediul de maternitate şi la concediul pentru îngrijirea copilului
Articolul 126. Concediul suplimentar neplătit pentru îngrijirea copilului în vîrstă de la 3 la 4 ani
Articolul 127. Concediile pentru salariaţii care au adoptat copii nou-născuţi sau i-au luat sub tutelă

TITLUL V
SALARIZAREA ŞI NORMAREA MUNCII

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 128. Salariul
Articolul 129. Garanţiile de stat în domeniul salarizării
Articolul 130. Structura salariului, condiţiile şi sistemele de salarizare

Capitolul II
SALARIUL MINIM GARANTAT

Articolul 131. Salariul minim
Articolul 132. Modul de stabilire şi de reexaminare a salariului minim
Articolul 133. Sporirea nivelului conţinutului real al salariului
Articolul 134. Cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real

Capitolul III
MODUL DE STABILIRE ŞI PLATĂ A SALARIULUI

Articolul 135. Modul de stabilire a salariilor
Articolul 136. Sistemul tarifar de salarizare
Articolul 136[1]. Sisteme netarifare de salarizare
Articolul 137. Plăţile de stimulare
Articolul 138. Recompensa în baza rezultatelor activităţii anuale
Articolul 139. Retribuirea muncii prestate în condiţii nefavorabile
Articolul 140. Introducerea noilor condiţii de retribuire a muncii şi modificarea celor existente
Articolul 141. Formele de plată a salariului
Articolul 142. Termenele, periodicitatea şi locul de plată a salariului
Articolul 143. Termenele de efectuare a achitărilor în caz de încetare a contractului individual de muncă
Articolul 144. Plata prioritară a salariului
Articolul 145. Compensarea pierderilor cauzate de neachitarea la timp a salariului
Articolul 146. Răspunderea pentru neachitarea la timp a salariului
Articolul 147. Interzicerea limitării salariatului în dispunerea liberă de mijloacele cîştigate
Articolul 148. Reţinerile din salariu
Articolul 149. Limitarea cuantumului reţinerilor din salariu
Articolul 150. Interzicerea reţinerilor din unele plăţi ce i se cuvin salariatului
Articolul 151. *Abrogat*

Capitolul IV
SALARIZAREA PENTRU CONDIŢII SPECIALE DE MUNCĂ

Articolul 152. Retribuirea muncii salariaţilor în vîrstă de pînă la 18 ani şi a altor categorii de salariaţi cu durata redusă a muncii zilnice
Articolul 153. Retribuirea muncii în caz de efectuare a lucrărilor de diversă calificare

Articolul 154. Salarizarea instructorilor şi ucenicilor
Articolul 155. Salarizarea cumularzilor
Articolul 156. Retribuirea muncii în caz de cumulare a profesiilor (funcţiilor) şi de îndeplinire a obligaţiilor de muncă ale salariaţilor temporar absenţi
Articolul 157. Retribuirea muncii suplimentare
Articolul 158. Compensaţia pentru munca prestată în zilele de repaus şi în cele de sărbătoare nelucrătoare
Articolul 159. Retribuirea muncii de noapte
Articolul 160. Dreptul angajatorului la stabilirea unor plăţi de stimulare şi de compensare
Articolul 161. Modul de retribuire a muncii în caz de neîndeplinire a normelor de producţie
Articolul 162. Modul de retribuire a muncii în caz de producere a rebutului
Articolul 163. Modul de retribuire a muncii în caz de însuşire a unor noi procese de producţie
Articolul 164. Menţinerea salariului în caz de transfer la o altă muncă permanentă cu retribuţie mai mică
Articolul 165. Salariul mediu
Articolul 165[1]. Ajutorul material

Capitolul V
NORMAREA MUNCII

Articolul 166. Garanţii în domeniul normării muncii
Articolul 167. Normele de muncă
Articolul 168. Elaborarea, aprobarea, înlocuirea şi revizuirea normelor unice şi a normelor-tip de muncă
Articolul 169. Introducerea, înlocuirea şi revizuirea normelor de muncă
Articolul 170. Stabilirea tarifelor de retribuire a muncii în acord
Articolul 171. Asigurarea condiţiilor normale de muncă pentru îndeplinirea normelor de producţie (de deservire)

TITLUL VI
GARANŢII ŞI COMPENSAŢII

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 172. Noţiunile de garanţie şi de compensaţie
Articolul 173. Cazurile de acordare a garanţiilor şi compensaţiilor

Capitolul II
GARANŢII ŞI COMPENSAŢII ÎN CAZ DE DEPLASARE ÎN INTERES DE SERVICIU ŞI DE TRANSFERARE ÎNTR-O ALTĂ LOCALITATE

Articolul 174. Deplasarea în interes de serviciu
Articolul 175. Garanţii în caz de deplasare în interes de serviciu
Articolul 176. Compensarea cheltuielilor legate de deplasarea în interes de serviciu
Articolul 177. Compensarea cheltuielilor în caz de transferare la muncă într-o altă localitate

Capitolul III
GARANŢII ŞI COMPENSAŢII PENTRU SALARIAŢII CARE ÎMBINĂ MUNCA CU STUDIILE

Articolul 178. Garanţii şi compensaţii acordate salariaţilor care îmbină munca cu studiile în instituţiile de învăţământ superior şi mediu de specialitate
Articolul 179. Garanţii şi compensaţii acordate salariaţilor care îmbină munca cu studiile în învăţământul postuniversitar specializat
Articolul 180. Garanţii şi compensaţii acordate salariaţilor care îmbină munca cu studiile în instituţiile de învăţământ secundar profesional
Articolul 181. Garanţii şi compensaţii acordate salariaţilor care îmbină munca cu studiile în instituţiile de învăţământ secundar general
Articolul 182. Modul de acordare a garanţiilor şi compensaţiilor salariaţilor care îmbină munca cu studiile

Capitolul IV
GARANŢIILE ŞI COMPENSAŢIILE ACORDATE SALARIAŢILOR ÎN LEGĂTURĂ CU ÎNCETAREA CONTRACTULUI INDIVIDUAL DE MUNCĂ

Articolul 183. Dreptul preferenţial la menţinerea la lucru în cazul reducerii numărului sau a statelor de personal
Articolul 184. Garanţii în caz de încetare a contractului individual de muncă
Articolul 185. Garanţii în cazul încetării contractului individual de muncă în legătură cu schimbarea proprietarului unităţii
Articolul 185[1]. Garanţii în caz de concedieri colective
Articolul 186. Indemnizaţia de eliberare din serviciu

Capitolul V
ALTE GARANŢII ŞI COMPENSAŢII

Articolul 187. Garanţii acordate salariaţilor aleşi în funcţii elective
Articolul 188. Garanţii pentru perioada îndeplinirii obligaţiilor de stat sau obşteşti
Articolul 189. Garanţii şi compensaţii acordate salariaţilor chemaţi să îndeplinească serviciul militar în termen, serviciul militar cu termen redus, serviciul civil, precum şi salariaţilor chemaţi la cantonamentele militare
Articolul 190. Garanţii acordate salariaţilor donatori de sînge
Articolul 191. Garanţiile şi compensaţiile acordate salariaţilor inventatori şi raţionalizatori
Articolul 192. Compensaţii pentru uzura bunurilor care aparţin salariaţilor
Articolul 193. Garanţiile acordate salariaţilor obligaţi să treacă controalele (examenele) medicale
Articolul 194. Garanţii în legătură cu concediul medical
Articolul 195. Garanţii şi compensaţii acordate salariaţilor care urmează la iniţiativa angajatorului cursul de formare profesională
Articolul 196. Garanţii şi compensaţii în cazul unor accidente de muncă şi boli profesionale
Articolul 197. Garanţii în domeniul asigurărilor sociale de stat
Articolul 197[1]. Garanţii în caz de reorganizare a unităţii, schimbare a tipului de proprietate sau a proprietarului acesteia

TITLUL VII
REGULAMENTUL INTERN AL UNITĂŢII. DISCIPLINA MUNCII

Capitolul I
REGULAMENTUL INTERN

Articolul 198. Dispoziţii generale
Articolul 199. Conţinutul regulamentului intern al unităţii
Articolul 200. Statutele şi regulamentele disciplinare

Capitolul II
DISCIPLINA MUNCII

Articolul 201. Disciplina muncii
Articolul 202. Asigurarea disciplinei de muncă
Articolul 203. Stimulări pentru succese în muncă
Articolul 204. Modul de aplicare a stimulărilor
Articolul 205. Avantajele şi înlesnirile acordate salariaţilor care îşi îndeplinesc conştiincios şi eficient obligaţiile de muncă
Articolul 206. Sancţiuni disciplinare
Articolul 207. Organele abilitate cu aplicarea sancţiunilor disciplinare
Articolul 208. Modul de aplicare a sancţiunilor disciplinare
Articolul 209. Termenele de aplicare a sancţiunilor disciplinare
Articolul 210. Aplicarea sancţiunii disciplinare
Articolul 211. Termenul de validitate şi efectele sancţiunilor disciplinare
Articolul 211[1]. Încălcarea gravă a obligaţiilor de muncă

TITLUL VIII

FORMAREA PROFESIONALĂ

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 212. Noţiuni principale
Articolul 213. Drepturile şi obligaţiile angajatorului în domeniul formării profesionale
Articolul 214. Drepturile şi obligaţiile salariaţilor în domeniul formării profesionale

Capitolul II
CONTRACTUL DE CALIFICARE PROFESIONALĂ

Articolul 215. Contractul de calificare profesională

Capitolul III
CONTRACTUL DE UCENICIE ŞI CONTRACTUL DE FORMARE PROFESIONALĂ CONTINUĂ

Articolul 216. Contractul de ucenicie şi contractul de formare profesională continuă
Articolul 217. Conţinutul contractului de ucenicie şi al contractului de formare profesională continuă
Articolul 218. Durata uceniciei şi a formării profesionale continue
Articolul 219. Aplicarea legislaţiei muncii pe durata uceniciei şi a formării profesionale continue
Articolul 220. Încetarea contractului de formare profesională continuă
Articolul 221. Încetarea (desfacerea) contractului de ucenicie

TITLUL IX
SECURITATEA ŞI SĂNĂTATEA ÎN MUNCĂ

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 222. Politica statului în domeniul securităţii şi sănătăţii în muncă
Articolul 223. Coordonarea securităţii şi sănătăţii în muncă

Capitolul II
ORGANIZAREA SECURITĂŢII ŞI SĂNĂTĂŢII ÎN MUNCĂ. ASIGURAREA DREPTULUI SALARIAŢILOR LA O MUNCĂ CARE SĂ CORESPUNDĂ CERINŢELOR DE SECURITATE ŞI SĂNĂTATE ÎN MUNCĂ

Articolul 224. Organizarea securităţii şi sănătăţii în muncă
Articolul 225. Asigurarea dreptului salariaţilor la o muncă care să corespundă cerinţelor de securitate şi sănătate în muncă

TITLUL X
PARTICULARITĂŢILE DE REGLEMENTARE A MUNCII UNOR CATEGORII DE SALARIAŢI

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 245. Particularităţile de reglementare a muncii
Articolul 246. Categoriile de salariaţi cărora li se aplică particularităţile de reglementare a muncii

Capitolul II
MUNCA FEMEILOR, A PERSOANELOR CU OBLIGAŢII FAMILIALE ŞI A ALTOR PERSOANE

Articolul 247. Garanţii la angajare pentru femeile gravide şi persoanele cu copii în vîrstă de pînă la 4 ani
Articolul 248. Lucrările la care este interzisă utilizarea muncii unor categorii de femei
Articolul 249. Limitarea trimiterii în deplasare
Articolul 250. Transferul la o altă muncă al unor categorii de femei
Articolul 251. Interzicerea concedierii femeilor gravide şi a salariaţilor care îngrijesc copii în vîrstă de pînă la 4 ani

Articolul 252. Garanţii pentru persoanele care îngrijesc copii lipsiţi de grijă maternă
Articolul 252[1]. Garanţii pentru persoanele care educă un copil cu dizabilităţi

Capitolul III
MUNCA PERSOANELOR ÎN VÎRSTĂ DE PÎNĂ LA 18 ANI

Articolul 253. Examenele medicale ale salariaţilor în vîrstă de pînă la 18 ani
Articolul 254. Norma de muncă a salariaţilor în vîrstă de pînă la 18 ani
Articolul 255. Lucrările la care este interzisă utilizarea muncii persoanelor în vîrstă de pînă la 18 ani
Articolul 256. Interzicerea trimiterii în deplasare a salariaţilor în vîrstă de pînă la 18 ani
Articolul 257. Garanţii suplimentare la concedierea salariaţilor în vîrstă de pînă la 18 ani

Capitolul IV
MUNCA CONDUCĂTORILOR DE UNITĂŢI ŞI A MEMBRILOR ORGANELOR COLEGIALE

Articolul 258. Dispoziţii generale
Articolul 259. Baza juridică de reglementare a muncii conducătorului unităţii
Articolul 260. Încheierea contractului individual de muncă cu conducătorul unităţii
Articolul 261. Munca prin cumul a conducătorului unităţii de stat, inclusiv municipale, sau al unităţii cu capital majoritar de stat
Articolul 262. Răspunderea materială a conducătorului unităţii
Articolul 263. Temeiuri suplimentare pentru încetarea contractului individual de muncă încheiat cu conducătorul unităţii
Articolul 264. Compensaţia în legătură cu încetarea contractului individual de muncă încheiat cu conducătorul unităţii
Articolul 265. Demisia conducătorului unităţii
Articolul 266. Alte particularităţi de reglementare a muncii conducătorilor unităţilor şi a membrilor organelor colegiale

Capitolul V
MUNCA PRIN CUMUL

Articolul 267. Dispoziţii generale
Articolul 268. Particularităţile muncii prin cumul a unor categorii de salariaţi
Articolul 269. Limitarea muncii prin cumul
Articolul 270. Documentele care se prezintă la încheierea contractului individual de muncă prin cumul
Articolul 271. Durata timpului de muncă şi a timpului de odihnă la locul de muncă prin cumul
Articolul 272. Concediul de odihnă anual al salariaţilor care prestează muncă prin cumul
Articolul 273. Temeiurile suplimentare de încetare a contractului individual de muncă cu salariaţii care prestează muncă prin cumul
Articolul 274. Indemnizaţia de eliberare din serviciu a salariatului angajat prin cumul

Capitolul VI
MUNCA SALARIAŢILOR CU CONTRACT INDIVIDUAL DE MUNCĂ PE UN TERMEN DE PÎNĂ LA 2 LUNI

Articolul 275. Încheierea contractului individual de muncă pe un termen de pînă la 2 luni
Articolul 276. Atragerea la muncă în zilele de repaus şi de sărbătoare nelucrătoare
Articolul 277. Indemnizaţia de concediu
Articolul 278. Încetarea contractului individual de muncă

Capitolul VII
MUNCA SALARIAŢILOR ANGAJAŢI LA LUCRĂRI SEZONIERE

Articolul 279. Lucrările sezoniere
Articolul 280. Condiţiile de încheiere a contractului individual de muncă cu salariaţii angajaţi la lucrări sezoniere
Articolul 281. Indemnizaţia de concediu
Articolul 282. Încetarea contractului individual de muncă cu salariaţii angajaţi la lucrări sezoniere

Capitolul VIII
MUNCA SALARIAŢILOR CARE LUCREAZĂ LA ANGAJATORI PERSOANE FIZICE

Articolul 283. Particularităţile contractului individual de muncă încheiat între salariat şi angajatorul persoană fizică

Articolul 284. Termenul contractului individual de muncă

Articolul 285. Regimul de muncă şi de odihnă

Articolul 286. Modificarea clauzelor contractului individual de muncă

Articolul 287. Încetarea contractului individual de muncă

Articolul 288. Soluţionarea litigiilor individuale de muncă

Articolul 289. Documentele ce confirmă munca la angajatorul persoană fizică

Capitolul IX
MUNCA LA DOMICILIU

Articolul 290. Salariaţii cu munca la domiciliu

Articolul 291. Condiţiile în care se admite munca la domiciliu

Articolul 292. Încetarea contractului individual de muncă încheiat cu salariaţii cu munca la domiciliu

Capitolul X
MUNCA SALARIAŢILOR DIN TRANSPORTURI

Articolul 293. Angajarea la o muncă legată nemijlocit de circulaţia mijloacelor de transport

Articolul 294. Regimul de muncă şi de odihnă al salariaţilor a căror muncă este legată nemijlocit de circulaţia mijloacelor de transport

Articolul 295. Drepturile şi obligaţiile salariaţilor a căror muncă este legată nemijlocit de circulaţia mijloacelor de transport

Capitolul XI
MUNCA SALARIAŢILOR DIN ÎNVĂŢĂMÎNT ŞI DIN ORGANIZAŢIILE DIN SFERA ŞTIINŢEI ŞI INOVĂRII

Articolul 296. Dreptul de a practica activitate pedagogică (didactică)

Articolul 297. Încheierea contractului individual de muncă cu cadrele ştiinţifice şi didactice din instituţiile de învăţămînt superior

Articolul 298. Durata timpului de muncă pentru cadrele didactice

Articolul 299. Concediul de odihnă anual prelungit

Articolul 300. Concediul de lungă durată al cadrelor didactice şi al cadrelor din organizaţiile din sfera ştiinţei şi inovării

Articolul 301. Temeiuri suplimentare de încetare a contractului individual de muncă încheiat cu cadrele didactice şi cu cadrele din organizaţiile din sfera ştiinţei şi inovării

Capitolul XII
MUNCA SALARIAŢILOR DIN CADRUL MISIUNILOR DIPLOMATICE ŞI AL OFICIILOR CONSULARE ALE REPUBLICII MOLDOVA

Articolul 302. Particularităţile activităţii în cadrul misiunilor diplomatice şi al oficiilor consulare ale Republicii Moldova

Articolul 303. Condiţiile de muncă ale salariaţilor detaşaţi la misiunile diplomatice şi oficiile consulare ale Republicii Moldova

Articolul 304. Garanţiile şi compensaţiile acordate salariaţilor detaşaţi la misiunile diplomatice şi oficiile consulare ale Republicii Moldova

Articolul 305. Încetarea activităţii în misiunile diplomatice şi oficiile consulare ale Republicii Moldova

Capitolul XIII
MUNCA SALARIAŢILOR DIN ASOCIAŢIILE RELIGIOASE

Articolul 306. Părţile contractului individual de muncă încheiat cu asociaţiile religioase

Articolul 307. Reglementările interioare ale asociaţiei religioase

Articolul 308. Particularităţile încheierii şi modificării contractului individual de muncă cu asociaţia religioasă

Articolul 309. Regimul de muncă al salariaţilor din asociaţiile religioase

Articolul 310. Temeiurile suplimentare de încetare a contractului individual de muncă încheiat cu asociaţia religioasă
Articolul 311. Soluţionarea litigiilor individuale de muncă

Capitolul XIV
MUNCA SALARIAŢILOR ANGAJAŢI ÎN BAZA UNUI CONTRACT INDIVIDUAL DE MUNCĂ PENTRU PERIOADA ÎNDEPLINIRII UNEI ANUMITE LUCRĂRI

Articolul 312. Contractul individual de muncă pentru perioada îndeplinirii unei anumite lucrări
Articolul 313. Conţinutul contractului individual de muncă pentru perioada îndeplinirii unei anumite lucrări
Articolul 314. Timpul de muncă şi timpul de odihnă
Articolul 315. Recepţionarea lucrării şi încetarea contractului individual de muncă pentru perioada îndeplinirii unei anumite lucrări
Articolul 316. Încetarea înainte de termen a contractului individual de muncă pentru perioada îndeplinirii unei anumite lucrări

Capitolul XV
MUNCA ÎN TURĂ CONTINUĂ

Articolul 317. Dispoziţii generale
Articolul 318. Limitarea muncii în tură continuă
Articolul 319. Durata turei continue
Articolul 320. Evidenţa timpului de muncă în tură continuă
Articolul 321. Regimul de muncă şi de odihnă în cadrul turei continue
Articolul 322. Garanţii şi compensaţii acordate salariaţilor care prestează munca în tură continuă

Capitolul XVI
MUNCA ALTOR CATEGORII DE SALARIAŢI

Articolul 323. Munca salariaţilor din unităţile militare, instituţiile şi organizaţiile Forţelor Armate ale Republicii Moldova şi din autorităţile publice în care legea prevede îndeplinirea serviciului militar sau special, precum şi munca persoanelor care execută serviciul civil
Articolul 324. Munca personalului medico-sanitar
Articolul 325. Munca sportivilor profesionişti, a salariaţilor mijloacelor de informare în masă, ai teatrelor, circurilor, organizaţiilor cinematografice, teatrale şi concertistice, munca altor persoane care participă la crearea şi/sau interpretarea operelor de artă
Articolul 326. Munca în cadrul gospodăriilor ţărăneşti (de fermier)

TITLUL XI
RĂSPUNDEREA MATERIALĂ

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 327. Obligaţia uneia dintre părţile contractului individual de muncă de a repara prejudiciul cauzat celeilalte părţi
Articolul 328. Repararea prejudiciului material de către părţile contractului individual de muncă

Capitolul II
REPARAREA PREJUDICIULUI DE CĂTRE ANGAJATOR

Articolul 329. Repararea prejudiciului material şi a celui moral cauzat salariatului
Articolul 330. Obligaţia angajatorului de a repara prejudiciul cauzat persoanei ca rezultat al privării ilegale de posibilitatea de a munci
Articolul 331. Răspunderea materială a angajatorului pentru prejudiciul cauzat salariatului
Articolul 332. Modul de examinare a litigiilor privind repararea prejudiciului material şi celui moral cauzate salariatului

Capitolul III
RĂSPUNDEREA MATERIALĂ A SALARIATULUI

Articolul 333. Răspunderea materială a salariatului pentru prejudiciul cauzat angajatorului
Articolul 334. Circumstanţele ce exclud răspunderea materială a salariatului
Articolul 335. Dreptul angajatorului de a renunţa la repararea de către salariat a prejudiciului material
Articolul 336. Limitele răspunderii materiale a salariatului
Articolul 337. Răspunderea materială deplină a salariatului
Articolul 338. Cazurile de răspundere materială deplină a salariatului
Articolul 339. Contractul cu privire la răspunderea materială deplină a salariatului
Articolul 340. Răspunderea materială colectivă (de brigadă)
Articolul 341. Determinarea mărimii prejudiciului
Articolul 342. Obligaţia angajatorului de a stabili mărimea prejudiciului material şi cauzele apariţiei lui
Articolul 343. Repararea benevolă a prejudiciului material de către salariat
Articolul 344. Modul de reparare a prejudiciului material
Articolul 345. Repararea prejudiciului material cauzat unităţii din vina conducătorului ei
Articolul 346. Micşorarea mărimii prejudiciului material ce urmează a fi reparat de salariat
Articolul 347. Limitarea cuantumului reţinerilor din salariu la repararea prejudiciului material

TITLUL XII
JURISDICŢIA MUNCII

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 348. Obiectul jurisdicţiei muncii
Articolul 349. Părţile litigiilor individuale de muncă şi părţile conflictelor colective de muncă
Articolul 350. Principiile jurisdicţiei muncii
Articolul 351. Organele de jurisdicţie a muncii
Articolul 352. Examinarea litigiilor individuale de muncă şi a conflictelor colective de muncă
Articolul 353. Scutirea salariaţilor şi a reprezentanţilor acestora de plata cheltuielilor judiciare

Capitolul II
JURISDICŢIA INDIVIDUALĂ

Articolul 354. Litigiile individuale de muncă
Articolul 355. Examinarea cererii privind soluţionarea litigiului individual de muncă
Articolul 356. Executarea hotărîrilor privind soluţionarea litigiilor individuale de muncă

Capitolul III
SOLUŢIONAREA CONFLICTELOR COLECTIVE DE MUNCĂ

Articolul 357. Noţiuni generale
Articolul 358. Înaintarea revendicărilor
Articolul 359. Procedura de conciliere
Articolul 360. Soluţionarea conflictelor colective de muncă în instanţa de judecată
Articolul 361. Constatarea nulităţii contractului colectiv de muncă sau a convenţiei colective şi a legalităţii grevei

Capitolul IV
GREVA

Articolul 362. Declararea grevei
Articolul 363. Organizarea grevei la nivel de unitate
Articolul 364. Organizarea grevei la nivel teritorial
Articolul 365. Organizarea grevei la nivel de ramură
Articolul 366. Organizarea grevei la nivel naţional
Articolul 367. Locul desfăşurării grevei
Articolul 368. Suspendarea grevei
Articolul 369. Limitarea participării la grevă
Articolul 370. Răspunderea pentru organizarea grevei ilegale

TITLUL XIII
SUPRAVEGHEREA ŞI CONTROLUL ASUPRA RESPECTĂRII LEGISLAŢIEI MUNCII

Capitolul I
ORGANELE DE SUPRAVEGHERE ŞI CONTROL

Articolul 371. Organele de supraveghere şi control asupra respectării legislaţiei muncii şi a altor acte normative ce conţin norme ale dreptului muncii

Capitolul II
SUPRAVEGHEREA ŞI CONTROLUL DE STAT

Articolul 372. Inspectoratul de Stat al Muncii
Articolul 373. *Abrogat*
Articolul 374. *Abrogat*
Articolul 375. *Abrogat*
Articolul 376. *Abrogat*
Articolul 377. *Abrogat*
Articolul 378. *Abrogat*
Articolul 379. *Abrogat*
Articolul 380. *Abrogat*
Articolul 381. *Abrogat*
Articolul 382. *Abrogat*
Articolul 383. Supravegherea energetică de stat
Articolul 384. Supravegherea sanitaro-epidemiologică de stat
Articolul 385. Supravegherea şi controlul de stat asupra activităţilor nucleare şi radiologice

Capitolul III
DREPTURILE ORGANELOR SINDICALE LA EFECTUAREA CONTROLULUI ASUPRA RESPECTĂRII LEGISLAŢIEI MUNCII ŞI GARANŢIILE ACTIVITĂŢII LOR

Articolul 386. Drepturile organelor sindicale la efectuarea controlului asupra respectării legislaţiei muncii
Articolul 387. Garanţii pentru persoanele alese în organele sindicale şi neeliberate de la locul de muncă de bază
Articolul 388. Garanţii pentru persoanele alese în organele sindicale şi eliberate de la locul de muncă de bază
Articolul 389. Apărarea drepturilor şi intereselor de muncă, profesionale, economice şi sociale ale salariaţilor de către sindicate
Articolul 390. Asigurarea condiţiilor pentru activitatea organului sindical din unitate

TITLUL XIV
DISPOZIŢII TRANZITORII ŞI FINALE

Articolul 391 Intrarea în vigoarea şi abrogarea unor acte
Articolul 392 Îndatoriri

Nota: În textul Codului, sintagma „Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei”, la orice formă gramaticală, se substituie cu sintagma „Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale” la forma gramaticală corespunzătoare, conform Legii nr.79 din 24.05.2018, în vigoare 15.06.2018

Notă: În cuprinsul codului, sintagma “Inspecţia Muncii” se substituie cu sintagma “Inspectoratul de Stat al Muncii” conform Legii nr.139 din 14.06.2013, în vigoare 19.07.2013

Notă: În cuprinsul codului, sintagmele “protecţia şi igiena muncii” şi “protecţia muncii” se înlocuiesc cu sintagma “securitatea şi sănătatea în muncă” conform Legii nr.254 din 09.12.2011, în vigoare 03.02.2012

Notă: În cuprinsul codului sintagma "Ministerul Economiei şi Comerţului" se substituie prin sintagma "Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei" conform Legii nr.109 din 04.06.2010, în vigoare 30.07.2010

Notă: În cuprinsul codului sintagma "Ministerul Sănătăţii şi Protecţiei Sociale" se înlocuieşte cu sintagma "Ministerul Sănătăţii", iar sintagma "Departamentul Situaţii Excepţionale" – cu sintagma "Serviciul Protecţiei Civile şi Situaţiilor Excepţionale" conform Legii nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008

Notă: În cuprinsul codului sintagma "Ministerul Muncii şi Protecţiei Sociale" se substituie prin sintagma "Ministerul Economiei şi Comerţului", sintagma "Ministerul Sănătăţii" – prin sintagma "Ministerul Sănătăţii şi Protecţiei Sociale", sintagma "Ministerul Afacerilor Externe" – prin sintagma "Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene", sintagma "Departamentul Standardizare şi Metrologie" – prin sintagma "Serviciul Standardizare şi Metrologie", sintagma "Departamentul Trupelor de Grăniceri" – prin sintagma "Serviciul Grăniceri" conform Legii nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006

Parlamentul adoptă prezentul cod.

TITLUL I
DISPOZIŢII GENERALE

Capitolul I
DISPOZIŢII INTRODUCTIVE

Articolul 1. Noţiuni principale

În sensul prezentului cod, se definesc următoarele noţiuni:

unitate – întreprindere, instituţie sau organizaţie cu statut de persoană juridică, indiferent de tipul de proprietate, de forma juridică de organizare şi de subordonarea departamentală sau apartenenţa ramurală;

angajator – persoană juridică (unitate) sau persoană fizică care angajează salariaţi în bază de contract individual de muncă încheiat conform prevederilor prezentului cod;

cedent – persoană fizică sau juridică care, în procesul reorganizării unităţii, schimbării tipului de proprietate sau al proprietarului acesteia, implicînd schimbarea angajatorului, îşi pierde calitatea de angajator în raport cu unitatea sau cu o parte a acesteia;

cesionar – persoană fizică sau juridică care, în procesul reorganizării unităţii, schimbării tipului de proprietate sau al proprietarului acesteia, implicînd schimbarea angajatorului, dobîndeşte calitatea de angajator în raport cu unitatea sau cu o parte a acesteia;

salariat – persoană fizică (bărbat sau femeie) care prestează o muncă conform unei anumite specialităţi, calificări sau într-o anumită funcţie, în schimbul unui salariu, în baza contractului individual de muncă;

reprezentanţi ai salariaţilor – organ sindical ce activează, de regulă, în cadrul unităţii în conformitate cu legislaţia în vigoare şi cu statutele sindicatelor, iar în lipsa acestuia – alţi reprezentanţi aleşi de salariaţii unităţii în modul stabilit de prezentul cod (art.21);

femeie gravidă – orice femeie care anunţă în scris angajatorul asupra stării sale fiziologice de graviditate şi anexează un certificat medical eliberat de medicul de familie sau de medicul specialist, care atestă această stare;

femeie care a născut de curînd – orice femeie care şi-a reluat activitatea de muncă după expirarea concediului postnatal şi solicită angajatorului, în scris, măsurile de protecţie prevăzute de lege, anexînd un certificat medical eliberat de medicul de familie, dar nu mai tîrziu de 6 luni de la data la care a născut;

femeie care alăptează – orice femeie care, la reluarea activităţii de muncă după folosirea concediului postnatal, îşi alăptează copilul şi anunţă angajatorul, în scris, despre aceasta;

tînăr specialist – absolvent al instituţiei de învăţămînt superior, mediu de specialitate sau secundar profesional în primii trei ani după absolvirea acesteia;

hărţuire sexuală – orice formă de comportament fizic, verbal sau nonverbal, de natură sexuală, care lezează demnitatea persoanei ori creează o atmosferă neplăcută, ostilă, degradantă, umilitoare sau insultătoare;

demnitate în muncă – climat psihoemoţional confortabil în raporturile de muncă ce exclude orice formă de comportament verbal sau nonverbal din partea angajatorului sau a altor salariaţi care poate aduce atingere integrităţii morale şi psihice a salariatului.

[Art.1 completat prin Legea nr.155 din 20.07.2017, în vigoare 25.08.2017]

[Art.1 modificat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]

Articolul 2. Reglementarea raporturilor de muncă şi a altor raporturi legate nemijlocit de acestea

(1) Prezentul cod reglementează totalitatea raporturilor individuale şi colective de muncă, controlul aplicării reglementărilor din domeniul raporturilor de muncă, jurisdicţia muncii, precum şi alte raporturi legate nemijlocit de raporturile de muncă.

(2) Prezentul cod se aplică şi raporturilor de muncă reglementate prin legi organice şi prin alte acte normative.

(3) În cazul în care instanţa de judecată stabileşte că, printr-un contract civil, se reglementează de fapt raporturile de muncă dintre salariat şi angajator, acestor raporturi li se aplică prevederile legislaţiei muncii.

Articolul 3. Domeniul de aplicare a codului

Dispoziţiile prezentului cod se aplică:

a) salariaţilor cetăţeni ai Republicii Moldova, încadraţi în baza unui contract individual de muncă, inclusiv celor cu contract de formare profesională continuă sau de calificare profesională, care prestează muncă în Republica Moldova;

b) salariaţilor cetăţeni străini sau apatrizi, încadraţi în baza unui contract individual de muncă, care prestează muncă pentru un angajator care îşi desfăşoară activitatea în Republica Moldova;

c) salariaţilor cetăţeni ai Republicii Moldova care activează la misiunile diplomatice ale Republicii Moldova de peste hotare;

d) angajatorilor persoane fizice sau juridice din sectorul public, privat sau mixt care folosesc munca salariată;

e) salariaţilor din aparatul asociaţiilor obşteşti, religioase, sindicale, patronale, al fundaţiilor, partidelor şi altor organizaţii necomerciale care folosesc munca salariată.

Articolul 4. Legislaţia muncii şi alte acte normative ce conţin norme ale dreptului muncii

Raporturile de muncă şi alte raporturi legate nemijlocit de acestea sînt reglementate de Constituţia Republicii Moldova, de prezentul cod, de alte legi, de alte acte normative ce conţin norme ale dreptului muncii, şi anume de:

a) hotărîrile Parlamentului;

b) decretele Preşedintelui Republicii Moldova;

c) hotărîrile şi dispoziţiile Guvernului;

d) actele referitoare la muncă emise de Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, de alte autorităţi centrale de specialitate, în limita împuternicirilor delegate de Guvern;

e) actele autorităţilor publice locale;

f) actele normative la nivel de unitate;

g) contractele colective de muncă şi convenţiile colective; precum şi

h) de tratatele, acordurile, convenţiile şi alte acte internaţionale la care Republica Moldova este parte.

Capitolul II
PRINCIPII DE BAZĂ

Articolul 5. Principiile de bază ale reglementării raporturilor de muncă şi a altor raporturi legate nemijlocit de acestea

Principiile de bază ale reglementării raporturilor de muncă şi a altor raporturi legate nemijlocit de acestea, principii ce reies din normele dreptului internaţional şi din cele ale Constituţiei Republicii Moldova, sînt următoarele:

a) libertatea muncii, incluzînd dreptul la munca liber aleasă sau acceptată, dreptul dispunerii de capacităţile sale de muncă, dreptul alegerii profesiei şi ocupaţiei;

b) interzicerea muncii forţate (obligatorii) şi a discriminării în domeniul raporturilor de muncă;

c) protecţia împotriva şomajului şi acordarea de asistenţă la plasarea în cîmpul muncii;

d) asigurarea dreptului fiecărui salariat la condiţii echitabile de muncă, inclusiv la condiţii de muncă care corespund cerinţelor securităţii şi sănătăţii în muncă, şi a dreptului la odihnă, inclusiv la reglementarea timpului de muncă, la acordarea concediului anual de odihnă, a pauzelor de odihnă zilnice, a zilelor de repaus şi de sărbătoare nelucrătoare;

e) egalitatea în drepturi şi în posibilităţi a salariaţilor;

f) garantarea dreptului fiecărui salariat la achitarea la timp integrală şi echitabilă a salariului care ar asigura o existenţă decentă salariatului şi familiei lui;

g) asigurarea egalităţii salariaţilor, fără nici o discriminare, la avansare în serviciu, luîndu-se în considerare productivitatea muncii, calificarea şi vechimea în muncă în specialitate, precum şi la formare profesională, reciclare şi perfecţionare;

h) asigurarea dreptului salariaţilor şi angajatorilor la asociere pentru apărarea drepturilor şi intereselor lor, inclusiv a dreptului salariaţilor de a se asocia în sindicate şi de a fi membri de sindicat şi a dreptului angajatorilor de a se asocia în patronate şi de a fi membri ai patronatului;

i) asigurarea dreptului salariaţilor de a participa la administrarea unităţii în formele prevăzute de lege;

j) îmbinarea reglementării de stat şi a reglementării contractuale a raporturilor de muncă şi a altor raporturi legate nemijlocit de acestea;

k) obligativitatea reparării integrale de către angajator a prejudiciului material şi a celui moral cauzate salariatului în legătură cu îndeplinirea obligaţiilor de muncă;

l) stabilirea garanţiilor de stat pentru asigurarea drepturilor salariaţilor şi angajatorilor, precum şi exercitarea controlului asupra respectării lor;

m) asigurarea dreptului fiecărui salariat la apărarea drepturilor şi libertăţilor sale de muncă, inclusiv prin sesizarea organelor de supraveghere şi control, a organelor de jurisdicţie a muncii;

n) asigurarea dreptului la soluţionarea litigiilor individuale de muncă şi a conflictelor colective de muncă, precum şi a dreptului la grevă, în modul stabilit de prezentul cod şi de alte acte normative;

o) obligaţia părţilor la contractele colective şi individuale de muncă de a respecta clauzele contractuale, inclusiv dreptul angajatorului de a cere de la salariat îndeplinirea obligaţiilor de muncă şi manifestarea unei atitudini gospodăreşti faţă de bunurile angajatorului şi, respectiv, dreptul salariatului de a cere de la angajator îndeplinirea obligaţiilor faţă de salariaţi, respectarea legislaţiei muncii şi a altor acte ce conţin norme ale dreptului muncii;

p) asigurarea dreptului sindicatelor de a exercita controlul obştesc asupra respectării legislaţiei muncii;

r) asigurarea dreptului salariaţilor la apărarea onoarei, demnităţii şi reputaţiei profesionale în perioada activităţii de muncă;

s) garantarea dreptului la asigurarea socială şi medicală obligatorie a salariaţilor.

[Art.5 completat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]

[Art.5 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 6. Neîngrădirea dreptului la muncă şi libertatea muncii

(1) Libertatea muncii este garantată prin Constituţia Republicii Moldova.

(2) Orice persoană este liberă în alegerea locului de muncă, a profesiei, meseriei sau activităţii sale.

(3) Nimeni, pe toată durata vieţii sale, nu poate fi obligat să muncească sau să nu muncească într-un anumit loc de muncă sau într-o anumită profesie, oricare ar fi acestea.

(4) Orice act juridic încheiat cu nerespectarea dispoziţiilor alin.(1), (2) şi (3) este nul.

Articolul 7. Interzicerea muncii forţate (obligatorii)

(1) Munca forţată (obligatorie) este interzisă.

(2) Prin muncă forţată (obligatorie) se înţelege orice muncă sau serviciu impus unei persoane sub ameninţare sau fără consimţământul acesteia.

(3) Se interzice folosirea sub orice formă a muncii forţate (obligatorii), şi anume:

a) ca mijloc de influenţă politică sau educaţională ori în calitate de pedeapsă pentru susţinerea sau exprimarea unor opinii politice ori convingeri contrare sistemului politic, social sau economic existent;

b) ca metodă de mobilizare şi utilizare a forţei de muncă în scopuri economice;

c) ca mijloc de menţinere a disciplinei de muncă;

d) ca mijloc de pedeapsă pentru participare la grevă;

e) ca mijloc de discriminare pe criterii de apartenenţă socială, naţională, religioasă sau rasială.

(4) La munca forţată (obligatorie) se atribuie:

a) încălcarea termenelor stabilite de plată a salariului sau achitarea parţială a acestuia;

b) cerinţa angajatorului faţă de salariat de a-şi îndeplini obligaţiile de muncă în lipsa unor sisteme de protecţie colectivă sau individuală ori în cazul în care îndeplinirea lucrării cerute poate pune în pericol viaţa sau sănătatea salariatului.

(5) Nu se consideră muncă forţată (obligatorie):

a) serviciul militar sau activităţile desfăşurate în locul acestuia de cei care, potrivit legii, nu îndeplinesc serviciul militar obligatoriu;

b) munca unei persoane condamnate prestată în condiţii normale în perioada de detenţie sau de liberare condiţionată de pedeapsă înainte de termen;

c) prestaţiile impuse în situaţia creată de calamităţi ori de alt pericol, precum şi cele care fac parte din obligaţiile civile normale stabilite de lege.

Articolul 7[1]. Interzicerea muncii nedeclarate

(1) Munca nedeclarată este interzisă.

(2) Prin muncă nedeclarată se înţelege orice muncă prestată de o persoană fizică pentru şi sub autoritatea unui angajator fără a fi respectate prevederile prezentului cod referitoare la încheierea contractului individual de muncă.

[Art.7[1] introdus prin Legea nr.169 din 11.07.2012, în vigoare 03.08.2012]

Articolul 8. Interzicerea discriminării în sfera muncii

(1) În cadrul raporturilor de muncă acţionează principiul egalităţii în drepturi a tuturor salariaţilor. Orice discriminare, directă sau indirectă, a salariatului pe criterii de sex, vîrstă, rasă, culoare a pielii, etnie, religie, opţiune politică, origine socială, domiciliu, dizabilitate, infectare cu HIV/SIDA, apartenenţă sau activitate sindicală, precum şi pe alte criterii nelegate de calităţile sale profesionale, este interzisă.

(2) Nu constituie discriminare stabilirea unor diferenţieri, excepţii, preferinţe sau drepturi ale salariaţilor, care sînt determinate de cerinţele specifice unei munci, stabilite de legislaţia în vigoare, sau de grija deosebită a statului faţă de persoanele care necesită o protecţie socială şi juridică sporită.

[Art.8 modificat prin Legea nr.201 din 28.07.2016, în vigoare 09.09.2016]

[Art.8 completat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]

Articolul 9. Drepturile şi obligaţiile de bază ale salariatului

(1) Salariatul are dreptul:

a) la încheierea, modificarea, suspendarea şi desfacerea contractului individual de muncă, în modul stabilit de prezentul cod;

b) la muncă, conform clauzelor contractului individual de muncă;

c) la un loc de muncă, în condiţiile prevăzute de standardele de stat privind organizarea, securitatea şi sănătatea în muncă, de contractul colectiv de muncă şi de convenţiile colective;

d) la achitarea la timp şi integrală a salariului, în corespundere cu calificarea sa, cu complexitatea, cantitatea şi calitatea lucrului efectuat;

e) la odihnă, asigurată prin stabilirea duratei normale a timpului de muncă, prin reducerea timpului de muncă pentru unele profesii şi categorii de salariaţi, prin acordarea zilelor de repaus şi de sărbătoare nelucrătoare, a concediilor anuale plătite;

f) la informarea deplină şi veridică privind condiţiile de activitate, anterior angajării sau transferării într-o altă funcţie;

f^1) la informarea şi consultarea privind situaţia economică a unităţii, securitatea şi sănătatea în muncă şi privind alte chestiuni ce ţin de funcţionarea unităţii, în conformitate cu prevederile prezentului cod;

g) la adresare către angajator, patronate, sindicate, organele administraţiei publice centrale şi locale, organele de jurisdicţie a muncii;

h) la formare profesională, reciclare şi perfecţionare, în conformitate cu prezentul cod şi cu alte acte normative;

i) la libera asociere în sindicate, inclusiv la constituirea de organizaţii sindicale şi aderarea la acestea pentru apărarea drepturilor sale de muncă, a libertăţilor şi intereselor sale legitime;

j) la participare în administrarea unităţii, în conformitate cu prezentul cod şi cu contractul colectiv de muncă;

k) la purtare de negocieri colective şi încheiere a contractului colectiv de muncă şi a convenţiilor colective, prin reprezentanţii săi, la informare privind executarea contractelor şi convenţiilor respective;

l) la apărare, prin metode neinterzise de lege, a drepturilor sale de muncă, a libertăţilor şi intereselor sale legitime;

m) la soluţionarea litigiilor individuale de muncă şi a conflictelor colective de muncă, inclusiv dreptul la grevă, în modul stabilit de prezentul cod şi de alte acte normative;

n) la repararea prejudiciului material şi a celui moral cauzat în legătură cu îndeplinirea obligaţiilor de muncă, în modul stabilit de prezentul cod şi de alte acte normative;

o) la asigurarea socială şi medicală obligatorie, în modul prevăzut de legislaţia în vigoare.

(1^1) Salariaţii nu pot renunţa la drepturile ce le sînt recunoscute prin prezentul cod. Orice înţelegere prin care se urmăreşte renunţarea salariatului la drepturile sale de muncă sau limitarea acestora este nulă.

(2) Salariatul este obligat:

a) să-şi îndeplinească conştiincios obligaţiile de muncă prevăzute de contractul individual de muncă;

b) să îndeplinească normele de muncă stabilite;

c) să respecte cerinţele regulamentului intern al unităţii şi să poarte în permanenţă asupra sa permisul nominal de acces la locul de muncă, acordat de angajator;

d) să respecte disciplina muncii;

d^1) să manifeste un comportament nediscriminatoriu în raport cu ceilalţi salariaţi şi cu angajatorul;

d^2) să respecte dreptul la demnitate în muncă al celorlalţi salariaţi;

e) să respecte cerinţele de securitatea şi sănătatea în muncă;

f) să manifeste o atitudine gospodărească faţă de bunurile angajatorului şi ale altor salariaţi;

g) să informeze de îndată angajatorul sau conducătorul nemijlocit despre orice situaţie care prezintă pericol pentru viaţa şi sănătatea oamenilor sau pentru integritatea patrimoniului angajatorului;

g[1]) să informeze de îndată angajatorul sau conducătorul nemijlocit despre imposibilitatea de a se prezenta la serviciu şi să prezinte, în termen de 5 zile lucrătoare după reluarea activităţii de muncă, documentele care justifică absenţa;

h) să achite contribuţiile de asigurări sociale de stat obligatorii şi primele de asigurare obligatorie de asistenţă medicală în modul stabilit;

i) să îndeplinească alte obligaţii prevăzute de legislaţia în vigoare, de contractul colectiv de muncă şi de convenţiile colective.

[Art.9 modificat prin Legea nr.188 din 21.09.2017, în vigoare 20.10.2017]
[Art.9 modificat prin Legea nr.155 din 20.07.2017, în vigoare 25.08.2017]
[Art.9 modificat prin Legea nr.254 din 09.12.2011, în vigoare 03.02.2012]
[Art.9 completat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]
[Art.9 completat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]
[Art.9 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 10. Drepturile şi obligaţiile angajatorului

(1) Angajatorul are dreptul:

a) să încheie, să modifice, să suspende şi să desfacă contractele individuale de muncă cu salariaţii în modul şi în condiţiile stabilite de prezentul cod şi de alte acte normative;

b) să ceară salariaţilor îndeplinirea obligaţiilor de muncă şi manifestarea unei atitudini gospodăreşti faţă de bunurile angajatorului;

c) să stimuleze salariaţii pentru munca eficientă şi conştiincioasă;

d) să tragă salariaţii la răspundere disciplinară şi materială în modul stabilit de prezentul cod şi de alte acte normative;

Notă: Vezi Rectificarea din Monitorul Oficial nr.204-207 din 26.09.2003 pag.6 (în loc de "răspundere disciplinară" se va citi "răspundere disciplinară şi materială")

e) să emită acte normative la nivel de unitate;

f) să creeze patronate pentru reprezentarea şi apărarea intereselor sale şi să adere la ele.

(2) Angajatorul este obligat:

a) să respecte legile şi alte acte normative, clauzele contractului colectiv de muncă şi ale convenţiilor colective;

b) să respecte clauzele contractelor individuale de muncă;

[Lit.c) alin.(2) art.10 abrogată prin Legea nr.123 din 07.07.2017, în vigoare 01.01.2019]

d) să ofere salariaţilor munca prevăzută de contractul individual de muncă;

e) să asigure salariaţilor condiţiile de muncă corespunzătoare cerinţelor de securitatea şi sănătatea în muncă;

f) să asigure salariaţii cu utilaj, instrumente, documentaţie tehnică şi alte mijloace necesare pentru îndeplinirea obligaţiilor lor de muncă;

f[1]) să asigure egalitatea de şanse şi de tratament tuturor persoanelor la angajare potrivit profesiei, la orientare şi formare profesională, la promovare în serviciu, fără nici un fel de discriminare;

f[2]) să aplice aceleaşi criterii de evaluare a calităţii muncii, de sancţionare şi de concediere;

f[3]) să întreprindă măsuri de prevenire a hărţuirii sexuale la locul de muncă, precum şi măsuri de prevenire a persecutării pentru depunere în organul competent a plîngerilor privind discriminarea;

f[4]) să asigure condiţii egale, pentru femei şi bărbaţi, de îmbinare a obligaţiilor de serviciu cu cele familiale;

f[5]) să introducă în regulamentul intern al unităţii dispoziţii privind interzicerea discriminărilor după oricare criteriu şi a hărţuirii sexuale;

f[6]) să asigure respectarea demnităţii în muncă a salariaţilor;

g) să asigure o plată egală pentru o muncă de valoare egală;

h) să plătească integral salariul în termenele stabilite de prezentul cod, de contractul colectiv de muncă şi de contractele individuale de muncă;

i) să poarte negocieri colective şi să încheie contractul colectiv de muncă, furnizînd reprezentanţilor salariaţilor informaţia completă şi veridică necesară în acest scop, precum şi informaţia necesară controlului asupra executării contractului;

j) să informeze şi să consulte salariaţii referitor la situaţia economică a unităţii, la securitatea şi sănătatea în muncă şi la alte chestiuni ce ţin de funcţionarea unităţii, în conformitate cu prevederile prezentului cod;

k) să îndeplinească la timp prescripţiile organelor de stat de supraveghere şi control, să plătească amenzile aplicate pentru încălcarea actelor legislative şi altor acte normative ce conţin norme ale dreptului muncii;

l) să examineze sesizările salariaţilor şi ale reprezentanţilor lor privind încălcările actelor legislative şi ale altor acte normative ce conţin norme ale dreptului muncii, să ia măsuri pentru înlăturarea lor, informînd despre aceasta persoanele menţionate în termenele stabilite de lege;

m) să creeze condiţii pentru participarea salariaţilor la administrarea unităţii în modul stabilit de prezentul cod şi de alte acte normative;

n) să asigure salariaţilor condiţiile social-sanitare necesare pentru îndeplinirea obligaţiilor lor de muncă;

o) să efectueze asigurarea socială şi medicală obligatorie a salariaţilor în modul prevăzut de legislaţia în vigoare;

p) să repare prejudiciul material şi cel moral cauzat salariaţilor în legătură cu îndeplinirea obligaţiilor de muncă, în modul stabilit de prezentul cod şi de alte acte normative;

r) să îndeplinească alte obligaţii stabilite de prezentul cod, de alte acte normative, de convenţiile colective, de contractul colectiv şi de cel individual de muncă.

[Art.10 modificat prin Legea nr.123 din 07.07.2017, în vigoare 01.01.2019]
[Art.10 modificat prin Legea nr.188 din 21.09.2017, în vigoare 20.10.2017]
[Art.10 modificat prin Legea nr.155 din 20.07.2017, în vigoare 25.08.2017]
[Art.10 modificat prin Legea nr.139 din 14.06.2013, în vigoare 19.07.2013]
[Art.10 modificat prin Legea nr.254 din 09.12.2011, în vigoare 03.02.2012]
[Art.10 completat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]
[Art.10 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 11. Reglementarea normativă şi contractuală a raporturilor de muncă

(1) Nivelul minim al drepturilor şi garanţiilor de muncă pentru salariaţi se stabileşte de prezentul cod şi de alte acte normative ce conţin norme ale dreptului muncii.

(2) Contractele individuale de muncă, contractele colective de muncă şi convenţiile colective pot stabili pentru salariaţi drepturi şi garanţii de muncă suplimentare la cele prevăzute de prezentul cod şi de alte acte normative.

Articolul 12. Nulitatea clauzelor din contractele individuale de muncă, din contractele colective de muncă şi din convenţiile colective sau din actele juridice emise de autorităţile administraţiei publice, care înrăutăţesc situaţia salariaţilor

Clauzele din contractele individuale de muncă, din contractele colective de muncă şi din convenţiile colective sau din actele juridice emise de autorităţile administraţiei publice menţionate la art.4 lit.d) şi e), care înrăutăţesc situaţia salariaţilor în comparaţie cu legislaţia muncii sînt nule şi nu produc efecte juridice.

[Art.12 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 13. Prioritatea tratatelor, convenţiilor, acordurilor şi altor acte internaţionale

Dacă prin tratatele, convenţiile, acordurile sau alte acte internaţionale la care Republica Moldova este parte sînt stabilite alte prevederi decît cele cuprinse în prezentul cod, au prioritate reglementările internaţionale.

Articolul 14. Calcularea termenelor prevăzute de prezentul cod

(1) Curgerea termenelor de care prezentul cod leagă apariţia sau încetarea raporturilor de muncă începe în ziua imediat următoarea celei în care a fost determinată apariţia sau încetarea drepturilor şi obligaţiilor de muncă.

(2) Termenele calculate în ani, luni sau săptămîni expiră la data respectivă a ultimului an, a ultimei luni sau săptămîni. În termenul calculat în săptămîni sau zile calendaristice se includ şi zilele nelucrătoare.

(3) Dacă termenul calculat în luni expiră în luna care are un număr de zile mai mare sau mai mic decît cel al lunii în care a început curgerea termenului, atunci ziua expirării termenului se consideră ultima zi a lunii în care expiră termenul.

(4) Dacă ultima zi a termenului este o zi nelucrătoare, atunci ziua expirării termenului se consideră prima zi lucrătoare imediat următoare.

TITLUL II
PARTENERIATUL SOCIAL ÎN SFERA MUNCII

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 15. Noţiunea de parteneriat social

Parteneriatul social reprezintă un sistem de raporturi stabilite între salariaţi (reprezentanţii salariaţilor), angajatori (reprezentanţii angajatorilor) şi autorităţile publice respective în procesul determinării şi realizării drepturilor şi intereselor sociale şi economice ale părţilor.

Articolul 16. Părţile parteneriatului social

(1) Părţile parteneriatului social la nivel de unitate sînt salariaţii şi angajatorii, în persoana reprezentanţilor împuterniciţi în modul stabilit.

(2) Părţile parteneriatului social la nivel naţional, ramural şi teritorial sînt sindicatele, patronatele şi autorităţile publice respective, în persoana reprezentanţilor împuterniciţi în modul stabilit.

(3) Autorităţile publice sînt parte a parteneriatului social în cazurile cînd ele evoluează în calitate de angajatori sau de reprezentanţi ai acestora împuterniciţi prin lege sau de către angajatori.

Articolul 17. Principiile de bază ale parteneriatului social

Principiile de bază ale parteneriatului social sînt:

a) legalitatea;

b) egalitatea părţilor;

c) paritatea reprezentării părţilor;

d) împuternicirile reprezentanţilor părţilor;

e) cointeresarea părţilor pentru participarea la raporturile contractuale;

f) respectarea de către părţi a normelor legislaţiei în vigoare;

g) încrederea mutuală între părţi;

h) evaluarea posibilităţilor reale de îndeplinire a angajamentelor asumate de părţi;

i) prioritatea metodelor şi procedurilor de conciliere şi efectuarea obligatorie de consultări ale părţilor în probleme ce ţin de domeniul muncii şi al politicilor sociale;

j) renunţarea la acţiuni unilaterale care încalcă înţelegerile (contractele colective de muncă şi convenţiile colective) şi informarea reciprocă a părţilor despre schimbările de situaţie;

k) adoptarea de decizii şi întreprinderea de acţiuni în limitele regulilor şi procedurilor coordonate de părţi;

l) executarea obligatorie a contractelor colective de muncă, a convenţiilor colective şi a altor înţelegeri;

m) controlul asupra îndeplinirii contractelor colective de muncă şi a convenţiilor colective;

n) răspunderea părţilor pentru nerespectarea angajamentelor asumate;

o) favorizarea de către stat a dezvoltării parteneriatului social.

Articolul 18. Sistemul parteneriatului social

Sistemul parteneriatului social include următoarele niveluri:

a) naţional – stabileşte bazele reglementării relaţiilor social-economice şi de muncă în Republica Moldova;

b) ramural – stabileşte bazele reglementării relaţiilor din sfera muncii şi cea socială într-o anumită ramură (ramuri) a economiei naţionale;

c) teritorial – stabileşte bazele reglementării relaţiilor din sfera muncii şi cea socială în unităţile administrativ-teritoriale de nivelul al doilea şi în municipii;

d) de unitate – stabileşte obligaţiile reciproce concrete dintre salariaţi şi angajator în sfera muncii şi cea socială.

[Art.18 completat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]

Articolul 19. Formele parteneriatului social

Parteneriatul social se realizează prin:

a) negocieri colective privind elaborarea proiectelor de contracte colective de muncă şi de convenţii colective şi încheierea acestora pe baze bi- sau tripartite, prin intermediul reprezentanţilor părţilor parteneriatului social;

b) participarea la examinarea proiectelor de acte normative şi a propunerilor ce vizează reformele social-economice, la perfecţionarea legislaţiei muncii, la asigurarea concilierii civice, la soluţionarea conflictelor colective de muncă;

c) consultări reciproce (negocieri) în problemele ce ţin de reglementarea raporturilor de muncă şi a raporturilor legate nemijlocit de acestea;

d) participarea salariaţilor (a reprezentanţilor acestora) la administrarea unităţii.

Capitolul II
REPREZENTANŢII SALARIAŢILOR ŞI ANGAJATORILOR ÎN CADRUL PARTENERIATULUI SOCIAL

Articolul 20. Reprezentanţii salariaţilor în cadrul parteneriatului social

(1) Reprezentanţi ai salariaţilor în cadrul parteneriatului social sînt organele sindicale la nivel naţional, teritorial, ramural şi de unitate, împuternicite în conformitate cu statutele sindicatelor şi cu legislaţia în vigoare.

(2) Interesele salariaţilor unităţii în cadrul parteneriatului social – la negocierile colective, la încheierea, modificarea şi completarea contractului colectiv de muncă, la efectuarea controlului asupra îndeplinirii lui, precum şi la realizarea dreptului de participare la administrarea unităţii – sînt reprezentate de organul sindical din unitate, iar în lipsa acestuia – de alţi reprezentanţi aleşi de salariaţii unităţii.

(3) Interesele salariaţilor în cadrul parteneriatului social la nivel teritorial, ramural şi naţional – la negocierile colective, la încheierea, modificarea şi completarea convenţiilor colective, la soluţionarea conflictelor colective de muncă, inclusiv în ceea ce priveşte încheierea, modificarea sau completarea convenţiilor colective, la efectuarea controlului îndeplinirii lor – sînt reprezentate de organele sindicale respective.

Articolul 21. Reprezentanţii aleşi ai salariaţilor

(1) Salariaţii care nu sînt membri de sindicat au dreptul să împuternicească organului sindical să le reprezinte interesele în raporturile de muncă cu angajatorul.

(2) În unităţile în care nu sînt constituite sindicate, interesele salariaţilor pot fi apărate de reprezentanţii aleşi ai acestora.

(3) Reprezentanţii salariaţilor sînt aleşi în cadrul adunării generale (conferinţei) a salariaţilor, cu votul a cel puţin jumătate din numărul total al salariaţilor (delegaţilor) din unitate.

(4) Numărul de reprezentanţi aleşi ai salariaţilor se stabileşte de adunarea generală (conferinţa) a salariaţilor, ţinîndu-se cont de numărul personalului din unitate.

(5) Împuternicirile reprezentanţilor aleşi ai salariaţilor, modul de exercitare a acestora, precum şi durata şi limitele mandatului lor, se stabilesc de adunarea generală (conferinţa) a salariaţilor într-un act normativ la nivel de unitate.

[Art.21 completat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]

Articolul 22. Obligaţia angajatorului de a crea condiţii pentru activitatea reprezentanţilor salariaţilor în cadrul parteneriatului social

Angajatorul este obligat să creeze condiţii pentru activitatea reprezentanţilor salariaţilor în corespundere cu prezentul cod, cu Legea sindicatelor, cu alte acte normative, cu convenţiile colective şi cu contractul colectiv de muncă.

Articolul 23. Reprezentanţii angajatorilor în cadrul parteneriatului social

(1) Reprezentanţi ai angajatorului – la negocierile colective, la încheierea, modificarea sau completarea contractului colectiv de muncă – sînt conducătorul unităţii sau persoanele împuternicite de acesta în conformitate cu prezentul cod, cu alte acte normative şi cu documentele de constituire a unităţii.

(2) La negocierile colective, la încheierea, modificarea sau completarea convenţiilor colective, precum şi la soluţionarea conflictelor colective de muncă ce ţin de încheierea, modificarea sau completarea acestora, interesele angajatorilor sînt reprezentate de patronate, după caz.

Articolul 24. Alţi reprezentanţi ai angajatorilor în cadrul parteneriatului social

Întreprinderile de stat şi municipale, precum şi organizaţiile şi instituţiile finanţate din bugetul public naţional, pot fi reprezentate de autorităţile administraţiei publice centrale şi locale împuternicite prin lege sau de conducătorii acestor întreprinderi, organizaţii şi instituţii.

Capitolul III
ORGANELE PARTENERIATULUI SOCIAL

Articolul 25. Organele parteneriatului social

(1) În scopul reglementării raporturilor social-economice din sfera parteneriatului social se creează următoarele structuri:

a) la nivel naţional – Comisia naţională pentru consultări şi negocieri colective;

b) la nivel ramural – comisiile ramurale pentru consultări şi negocieri colective;

c) la nivel teritorial – comisiile teritoriale pentru consultări şi negocieri colective;

d) la nivel de unitate – comisiile pentru dialog social “angajator – salariaţi”.

(2) Formarea şi activitatea comisiilor la nivel naţional, ramural şi teritorial se reglementează prin lege organică, iar a comisiilor la nivel de unitate – prin regulamentul-tip, aprobat de Comisia naţională pentru consultări şi negocieri colective, care se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

[Art.25 completat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]

Capitolul IV
NEGOCIERILE COLECTIVE

Articolul 26. Desfăşurarea negocierilor colective

(1) Reprezentanţii salariaţilor şi ai angajatorilor au dreptul de a iniţia şi de a participa la negocierile colective pentru elaborarea, încheierea, modificarea sau completarea contractului colectiv de muncă sau a convenţiilor colective.

(2) Reprezentanţii părţilor cărora li s-a transmis propunerea în formă scrisă de începere a negocierilor colective sînt obligaţi să purceadă la acestea în decurs de 7 zile calendaristice de la data avizării.

Articolul 27. Modul de desfăşurare a negocierilor colective

(1) Participanţii la negocierile colective sînt liberi în alegerea chestiunilor ce vor constitui obiectul de reglementare al contractelor colective de muncă şi al convenţiilor colective.

(2) În unităţile unde o parte a salariaţilor nu sînt membri de sindicat aceştia sînt în drept, conform art.21 alin.(1), să împuternicească organul sindical să le reprezinte interesele la negocieri.

(3) În unităţile unde nu sînt constituite sindicate, interesele salariaţilor sînt exprimate, conform art.21 alin.(2), de reprezentanţii aleşi ai salariaţilor.

(4) Dreptul de a participa la negocierile colective, de a semna convenţiile colective în numele salariaţilor la nivel naţional, ramural sau teritorial aparţine sindicatelor (asociaţiilor sindicale) corespunzătoare. În cazul în care, la nivel naţional, ramural sau teritorial, există mai multe organe sindicale, se creează un organ reprezentativ unic pentru desfăşurarea negocierilor colective, elaborarea proiectului convenţiei colective şi încheierea acesteia. Constituirea organului reprezentativ se efectuează în baza principiului reprezentării proporţionale a organelor sindicale, în funcţie de numărul membrilor de sindicat. În lipsa unui acord privind crearea organului reprezentativ unic pentru organizarea negocierilor colective, dreptul de a le desfăşura va reveni sindicatului (asociaţiei sindicale) care întruneşte cel mai mare număr de membri.

[Alin.(5) art.27 abrogat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]

(6) Părţile sînt obligate să-şi furnizeze reciproc informaţiile necesare pentru desfăşurarea negocierilor colective cel tîrziu peste 2 săptămîni din momentul solicitării.

(7) Participanţii la negocierile colective, alte persoane implicate în negocierile colective au obligaţia de a nu divulga informaţiile primite dacă acestea constituie secret de stat sau comercial. Persoanele care au divulgat informaţiile respective poartă răspundere disciplinară, materială, administrativă, civilă sau penală, în modul stabilit de legislaţia în vigoare.

(8) Termenele, locul şi modul de desfăşurare a negocierilor colective se stabilesc de reprezentanţii părţilor care participă la negocierile respective.

[Art.27 modificat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]

Articolul 28. Reglementarea divergenţelor

Dacă, pe parcursul desfăşurării negocierilor colective, nu a fost adoptată o decizie coordonată asupra tuturor sau a unora din chestiunile abordate, se întocmeşte un proces-verbal asupra divergenţelor existente. Reglementarea divergenţelor apărute în procesul negocierilor colective pentru încheierea, modificarea ori completarea contractului colectiv de muncă sau a convenţiei colective are loc în modul stabilit de prezentul cod.

Articolul 29. Garanţii şi compensaţii pentru participanţii la negocierile colective

(1) Persoanele care participă la negocierile colective, la elaborarea proiectului contractului colectiv de muncă sau al convenţiei colective se eliberează de la munca de bază, cu menţinerea salariului mediu pe termenul stabilit prin acordul părţilor, de cel mult 3 luni.

(2) Toate cheltuielile legate de participarea la negocierile colective se compensează în modul stabilit de legislaţia în vigoare, de contractul colectiv de muncă sau de convenţia colectivă. Munca experţilor, specialiştilor şi mediatorilor este retribuită de partea care invită, dacă contractul colectiv de muncă sau convenţia colectivă nu prevede altfel.

(3) Reprezentanţii salariaţilor, care participă la negocierile colective, în perioada desfăşurării acestora, nu pot fi supuşi sancţiunilor disciplinare, transferaţi la altă muncă sau concediaţi fără acordul prealabil al organului care i-a împuternicit, cu excepţia cazurilor de concediere prevăzute de prezentul cod pentru comiterea unor abateri disciplinare.

Capitolul V
CONTRACTELE COLECTIVE DE MUNCĂ ŞI CONVENŢIILE COLECTIVE

Articolul 30. Contractul colectiv de muncă

(1) Contractul colectiv de muncă este actul juridic care reglementează raporturile de muncă şi alte raporturi sociale în unitate, încheiat în formă scrisă între salariaţi şi angajator de către reprezentanţii acestora.

(2) Contractul colectiv de muncă poate fi încheiat atît pe unitate în ansamblu, cît şi în filialele şi reprezentanţele acesteia.

(3) La încheierea contractului colectiv de muncă în cadrul unei filiale sau reprezentanţe a unităţii, parte a acestuia este conducătorul subdiviziunii respective, împuternicit în acest scop de angajator.

Articolul 31. Conţinutul şi structura contractului colectiv de muncă

(1) Conţinutul şi structura contractului colectiv de muncă sînt determinate de părţi.

(2) În contractul colectiv de muncă pot fi prevăzute angajamente reciproce ale salariaţilor şi angajatorului privind:

a) formele, sistemele şi cuantumul retribuirii muncii;

b) plata indemnizaţiilor şi compensaţiilor;

c) mecanismul de reglementare a retribuirii muncii, ţinîndu-se cont de nivelul inflaţiei şi de atingerea indicilor economici prevăzuţi de contractul colectiv de muncă;

d) timpul de muncă şi cel de odihnă, precum şi chestiunile ce ţin de modul acordării şi de durata concediilor;

e) îmbunătăţirea condiţiilor de muncă şi a securităţii şi sănătăţii în muncă salariaţilor, inclusiv a femeilor, a tineretului şi a persoanelor cu dizabilităţi;

f) respectarea intereselor salariaţilor în cazul privatizării unităţii şi a fondului locativ aflat la balanţa acesteia;

g) securitatea ecologică şi ocrotirea sănătăţii salariaţilor în procesul de producţie;

h) garanţiile şi înlesnirile pentru salariaţii care îmbină activitatea de muncă cu studiile;

i) recuperarea sănătăţii, odihna salariaţilor şi a membrilor familiilor lor;

j) controlul executării clauzelor contractului colectiv de muncă, procedura de modificare şi completare a acestuia;

k) asigurarea unor condiţii normale de activitate pentru reprezentanţii salariaţilor;

l) răspunderea părţilor;

m) renunţarea la grevă în cazul îndeplinirii clauzelor contractului colectiv de muncă; precum şi

n) alte angajamente determinate de părţi.

(3) În contractul colectiv de muncă pot fi prevăzute, în funcţie de situaţia economico-financiară a angajatorului, înlesniri şi avantaje pentru salariaţi, precum şi condiţii de muncă mai favorabile în raport cu cele prevăzute de legislaţia în vigoare şi de convenţiile colective.

(4) În contractul colectiv de muncă pot fi incluse şi clauze normative, dacă acestea nu contravin legislaţiei în vigoare.

[Art.31 modificat prin Legea nr.201 din 28.07.2016, în vigoare 09.09.2016]

[Art.31 modificat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]

Articolul 32. Elaborarea proiectului contractului colectiv de muncă şi încheierea acestuia

(1) Proiectul contractului colectiv de muncă este elaborat de părţi în conformitate cu prezentul cod şi cu alte acte normative.

(2) Dacă, în decurs de 3 luni din ziua derulării negocierilor, nu s-a ajuns la o înţelegere asupra unor prevederi ale proiectului contractului colectiv de muncă, părţile sînt obligate să semneze contractul doar pentru clauzele coordonate, întocmind, concomitent, un proces-verbal asupra divergenţelor existente.

(3) Divergenţele nesoluţionate vor constitui obiectul unor negocieri colective ulterioare sau se vor soluţiona în conformitate cu prezentul cod şi cu alte acte normative.

Articolul 33. Acţiunea contractului colectiv de muncă

(1) Contractul colectiv de muncă intră în vigoare din momentul semnării de către părţi sau de la data stabilită în contract. Un exemplar al contractului colectiv de muncă se remite de către una dintre părţile semnatare, în termen de 7 zile calendaristice de la data încheierii, la inspecţia teritorială de muncă.

(1^1) Durata contractului colectiv de muncă se stabileşte de către părţi şi nu poate fi mai mică de un an.

(2) Contractul colectiv de muncă produce efecte şi în cazul schimbării denumirii unităţii sau al desfacerii contractului individual de muncă cu conducătorul unităţii.

(3) În cazul reorganizării unităţii prin fuziune (contopire şi absorbţie), dezmembrare (divizare şi separare) sau transformare ori în cazul lichidării unităţii, contractul colectiv de muncă continuă să-şi producă efectele pe toată durata procesului de reorganizare sau lichidare.

(4) În cazul schimbării tipului de proprietate al unităţii sau a proprietarului acesteia, contractul colectiv de muncă continuă să-şi producă efectele pînă la data expirării sale sau a intrării în vigoare a unui alt contract colectiv de muncă.

(5) În cazul reorganizării, schimbării tipului de proprietate al unităţii sau a proprietarului acesteia, oricare dintre părţi poate propune celeilalte părţi să încheie un nou contract colectiv de muncă sau să prelungească contractul precedent.

[Alin.(6) art.33 abrogat prin Legea nr.188 din 21.09.2017, în vigoare 20.10.2017]

(7) Sub incidenţa contractului colectiv de muncă încheiat pe unitate în ansamblu cad salariaţii unităţii, ai filialelor şi ai reprezentanţelor acesteia, care au împuternicit reprezentanţii lor să participe la negocierile colective, să elaboreze şi să încheie contractul colectiv de muncă în numele lor.

[Art.33 modificat prin Legea nr.155 din 20.07.2017, în vigoare 25.08.2017]
[Art.33 modificat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]
[Art.33 completat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]

Articolul 34. Modificarea şi completarea contractului colectiv de muncă

(1) Modificarea şi completarea contractului colectiv de muncă are loc în modul stabilit de prezentul cod pentru încheierea contractului.

(2) Orice modificare sau completare a contractului colectiv de muncă urmează a fi adusă la cunoştinţa salariaţilor unităţii de către angajator în termen de 5 zile lucrătoare de la data operării, printr-un anunţ public plasat pe un panou informativ cu acces general la sediul unităţii (inclusiv la fiecare din filialele sau reprezentanţele unităţii), precum şi pe pagina web a acesteia, după caz.

[Art.34 modificat prin Legea nr.52 din 01.04.2016, în vigoare 22.04.2016]

Articolul 35. Convenţia colectivă

(1) Convenţia colectivă este un act juridic care stabileşte principiile generale de reglementare a raporturilor de muncă şi a raporturilor social-economice legate nemijlocit de acestea, care se încheie de către reprezentanţii împuterniciţi ai salariaţilor şi ai angajatorilor la nivel naţional, teritorial şi ramural, în limitele competenţei lor.

(2) În convenţia colectivă pot fi incluse clauze privind:

a) retribuirea muncii;

b) condiţiile de muncă şi securitatea şi sănătatea în muncă;

c) regimul de muncă şi de odihnă;

d) dezvoltarea parteneriatului social;

e) alte chestiuni determinate de părţi.

Articolul 36. Conţinutul şi structura convenţiei colective

Conţinutul şi structura convenţiei colective se stabilesc prin acordul reprezentanţilor părţilor, care sînt liberi în alegerea cercului de probleme ce urmează a fi negociate şi incluse în convenţie.

Articolul 37. Modul de elaborare a proiectului şi de încheiere a convenţiei colective

(1) Proiectul convenţiei colective se elaborează în cadrul negocierilor colective.

(2) Negocierea, încheierea şi modificarea clauzelor convenţiei colective la nivelul respectiv, clauze care prevăd alocarea unor mijloace bugetare, se efectuează, de regulă, de către părţi înainte de elaborarea proiectului bugetului respectiv pentru anul financiar corespunzător termenului de acţiune a convenţiei.

(3) Modul şi termenele de elaborare a proiectului convenţiei colective şi de încheiere a acesteia se stabilesc de către organul parteneriatului social de nivelul corespunzător.

(4) Divergenţele nesoluţionate vor constitui obiectul unor negocieri colective ulterioare sau se vor soluţiona în conformitate cu prezentul cod şi cu alte acte normative.

(5) Convenţia colectivă este semnată de reprezentanţii părţilor.

Articolul 38. Acţiunea convenţiei colective

(1) Convenţia colectivă încheiată la nivel naţional (Convenţia generală) intră în vigoare la data publicării ei în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) Convenţiile colective de nivel ramural şi teritorial intră în vigoare la momentul semnării de către părţi sau la data stabilită în convenţie. Un exemplar al convenţiei colective de nivel ramural sau teritorial se remite de una dintre părţile semnatare, în termen de 7 zile calendaristice de la data încheierii, la Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale.

(3) Termenul convenţiei colective este stabilit de părţi şi nu poate fi mai mic de un an.

(4) În cazul în care salariaţii cad sub incidenţa concomitentă a mai multor convenţii colective, prioritate au dispoziţiile mai favorabile ale acestora.

(5) Sub incidenţa convenţiei colective cad salariaţii şi angajatorii care au împuternicit reprezentanţii lor să participe la negocierile colective, să elaboreze şi să încheie convenţia colectivă în numele lor, autorităţile publice în limitele angajamentelor asumate, precum şi salariaţii şi angajatorii care au aderat la convenţie după încheierea acesteia.

(6) Sub incidenţa convenţiei colective cad toţi angajatorii membri ai patronatului care a încheiat convenţia. Încetarea calităţii de membru al patronatului nu eliberează angajatorul de obligaţia respectării prevederilor convenţiei încheiate în perioada aflării sale, ca membru, în patronat. Angajatorul care a aderat la patronat în perioada acţiunii convenţiei colective este obligat să îndeplinească prevederile convenţiei în cauză.

(7) Modul de publicare a convenţiilor colective încheiate la nivel ramural şi teritorial, precum şi a modificărilor şi completărilor operate în acestea se stabileşte de părţi.

[Art.38 completat prin Legea nr.52 din 01.04.2016, în vigoare 22.04.2016]

[Art.38 modificat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]

Articolul 39. Modificarea şi completarea convenţiei colective

Modificarea şi completarea convenţiei colective are loc în modul stabilit de prezentul cod pentru încheierea convenţiei.

Articolul 40. Înregistrarea contractelor colective de muncă şi a convenţiilor colective

[Art.40 abrogat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]

[Art.40 modificat prin Legea nr.139 din 14.06.2013, în vigoare 19.07.2013]

[Art.40 modificat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]

Articolul 41. Controlul asupra îndeplinirii contractului colectiv de muncă şi a convenţiei colective

(1) Controlul asupra îndeplinirii contractului colectiv de muncă şi a convenţiei colective este exercitat de părţile parteneriatului social, prin reprezentanţii lor, şi de Inspectoratul de Stat al Muncii, conform legislaţiei în vigoare.

(2) La efectuarea controlului respectiv, reprezentanţii părţilor sînt obligaţi să facă schimb de informaţii necesare în acest scop.

Capitolul VI
PARTICIPAREA SALARIAŢILOR LA ADMINISTRAREA UNITĂŢII

Articolul 42. Dreptul salariaţilor la administrarea unităţii şi formele de participare

(1) Dreptul salariaţilor la administrarea unităţii, nemijlocit sau prin intermediul organelor lor reprezentative, şi formele de participare la aceasta sînt reglementate de prezentul cod şi de alte acte normative, de documentele de constituire ale unităţii şi de contractul colectiv de muncă.

(2) Participarea salariaţilor la administrarea unităţii poate fi realizată prin:

a) participarea la elaborarea proiectelor de acte normative la nivel de unitate în domeniul social-economic;

a[1]) participarea la aprobarea actelor normative la nivel de unitate în cazurile prevăzute de prezentul cod şi de alte acte legislative sau normative;

b) informarea şi consultarea salariaţilor referitor la chestiunile menţionate la art.42[1];

c) colaborarea cu angajatorul în cadrul parteneriatului social.

[Art.42 modificat prin Legea nr.155 din 20.07.2017, în vigoare 25.08.2017]
[Art.42 modificat prin Legea nr.157 din 20.07.2017, în vigoare 18.08.2017]
[Art.42 completat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]

Articolul 42[1]. Informarea şi consultarea salariaţilor

(1) În vederea asigurării dreptului salariaţilor la administrarea unităţii prevăzut la art.42, angajatorul este obligat să-i informeze şi să-i consulte referitor la subiectele relevante în raport cu activitatea lor în cadrul unităţii.

(2) Obligaţia informării vizează:

a) evoluţia recentă şi evoluţia probabilă a activităţilor şi situaţiei economice a unităţii;

b) situaţia, structura şi evoluţia probabilă a ocupării forţei de muncă în cadrul unităţii, precum şi eventualele măsuri de anticipare preconizate, în special atunci cînd există o ameninţare la adresa locurilor de muncă;

c) deciziile care pot genera modificări importante în organizarea muncii sau în relaţiile contractuale, inclusiv cele legate de concedierile colective sau schimbarea proprietarului unităţii;

d) situaţia privind securitatea şi sănătatea în muncă la unitate, precum şi orice măsuri de natură să afecteze asigurarea acestora, inclusiv planificarea şi introducerea de noi tehnologii, alegerea echipamentului de lucru şi de protecţie, instruirea salariaţilor în materie de securitate şi sănătate în muncă etc.

(3) Informarea se face prin transmiterea, în forma scrisă, către reprezentanţii salariaţilor a datelor relevante, complete şi veridice privind subiectele enumerate la alin.(2), în timp util, care le-ar permite reprezentanţilor salariaţilor să pregătească, în caz de necesitate, consultarea.

(4) Informarea are loc ori de cîte ori este necesară în virtutea circumstanţelor intervenite, precum şi periodic, la intervalele prevăzute de contractul colectiv de muncă. Informarea periodică asupra subiectelor menţionate la alin.(2) nu poate avea loc mai rar decît o dată pe an, cel tîrziu în primul semestru al anului următor celui de gestiune.

(5) În cazul în care sînt preconizate anumite măsuri cu privire la salariaţi, informarea se va efectua cu cel puţin 30 de zile calendaristice înainte de punerea în aplicare a măsurilor de rigoare. În caz de lichidare a unităţii sau reducere a numărului ori a statelor de personal, salariaţii vor fi informaţi despre acest lucru cu cel puţin 30 de zile calendaristice înainte de declanşarea procedurilor prevăzute la art.88.

(6) Dacă în cadrul unităţii nu există nici sindicat, nici reprezentanţi aleşi, informaţia menţionată la alin.(2) se aduce la cunoştinţa salariaţilor printr-un anunţ public plasat pe un panou informativ cu acces general la sediul unităţii (inclusiv la fiecare din filialele sau reprezentanţele acesteia), precum şi, după caz, prin intermediul paginii web sau al mesajelor electronice.

(7) Consultarea are loc:

a) în cadrul unor întîlniri cu reprezentanţi ai angajatorului de nivel relevant în raport cu subiectul discutat;

b) în baza informaţiilor transmise conform alin.(3) şi a avizului pe care reprezentanţii salariaţilor sînt în drept să-l formuleze în acest context;

c) în vederea obţinerii unui consens privind subiectele menţionate la alin.(2) lit.b)–d) care ţin de competenţele angajatorului.

În procesul consultării, reprezentanţii salariaţilor au dreptul să se întîlnească cu angajatorul şi să obţină un răspuns motivat la orice aviz pe care îl pot formula. În cazul în care sînt preconizate anumite măsuri cu privire la salariaţi, consultarea se va face astfel încît să ofere reprezentanţilor salariaţilor posibilitatea de a negocia şi a ajunge la un consens cu angajatorul înainte ca măsurile preconizate să fie puse în aplicare.

(8) În cazul în care în unitate există un comitet pentru securitate şi sănătate în muncă, creat în conformitate cu prevederile Legii securităţii şi sănătăţii în muncă nr.186/2008, informarea şi consultarea asupra subiectelor menţionate la alin.(2) lit.d) din prezentul articol se vor desfăşura în cadrul acestui comitet.

(9) Reprezentanţii salariaţilor, precum şi orice expert care îi asistă nu vor divulga salariaţilor sau terţilor informaţii care, în interesul legitim al unităţii, le-au fost furnizate cu titlu confidenţial, în urma semnării unui angajament în formă scrisă. Această restricţie se aplică oriunde s-ar afla respectivii reprezentanţi sau terţi, chiar după expirarea mandatului lor. La rîndul lor, salariaţii nu vor divulga informaţiile confidenţiale primite în acelaşi mod de la angajator. Nerespectarea confidenţialităţii atrage obligaţia reparării de către persoanele vinovate a prejudiciului cauzat.

(10) Prin derogare de la prevederile alin.(1)–(8), angajatorul nu este obligat să comunice informaţii sau să întreprindă consultări dacă asemenea acţiuni pot avea ca efect divulgarea unui secret de stat sau a unui secret comercial. Refuzul angajatorului de a furniza informaţii sau de a întreprinde consultări asupra subiectelor menţionate la alin.(2) poate fi contestat în instanţa de judecată.

(11) La informarea şi consultarea salariaţilor în legătură cu reorganizarea unităţii, schimbarea tipului de proprietate sau a proprietarului acesteia se va ţine cont de particularităţile prevăzute la art.197^1.

(12) Prin convenţiile colective şi/sau contractele colective de muncă pot fi stabilite orice proceduri de informare şi consultare, care nu vor diminua drepturile salariaţilor în raport cu prevederile prezentului cod.

[Art.42^1 modificat prin Legea nr.85 din 24.05.2018, în vigoare 22.06.2018]

[Art.42^1 introdus prin Legea nr.155 din 20.07.2017, în vigoare 25.08.2017]

Capitolul VII
RĂSPUNDEREA PĂRŢILOR PARTENERIATULUI SOCIAL

Articolul 43. Răspunderea pentru eschivarea de a participa la negocierile colective şi pentru refuzul de a prezenta informaţia necesară desfăşurării negocierilor colective şi exercitării controlului asupra executării contractului colectiv de muncă şi a convenţiei colective

(1) Reprezentanţii părţilor care se eschivează de la participarea la negocierile colective privind încheierea, modificarea şi completarea contractului colectiv de muncă sau a convenţiei colective ori care refuză să semneze contractul colectiv de muncă sau convenţia colectivă negociate poartă răspundere în conformitate cu legislaţia în vigoare.

(2) Persoanele vinovate de neprezentarea informaţiei necesare desfăşurării negocierilor colective şi exercitării controlului asupra executării contractului colectiv de muncă sau a convenţiei colective, precum şi cele vinovate de prezentarea unor informaţii incomplete sau neveridice, poartă răspundere în conformitate cu legislaţia în vigoare.

Articolul 44. Răspunderea pentru încălcarea sau neexecutarea contractului colectiv de muncă ori a convenţiei colective

Persoanele vinovate de încălcarea sau neexecutarea clauzelor contractului colectiv de muncă ori ale convenţiei colective poartă răspundere în conformitate cu legislaţia în vigoare.

TITLUL III
CONTRACTUL INDIVIDUAL DE MUNCĂ

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 45. Noţiunea de contract individual de muncă

Contractul individual de muncă este înţelegerea dintre salariat şi angajator, prin care salariatul se obligă să presteze o muncă într-o anumită specialitate, calificare sau funcţie, să respecte regulamentul intern al unităţii, iar angajatorul se obligă să-i asigure condiţiile de muncă prevăzute de prezentul cod, de alte acte normative ce conţin norme ale dreptului muncii, de contractul colectiv de muncă, precum şi să achite la timp şi integral salariul.

Articolul 46. Părţile contractului individual de muncă

(1) Părţile contractului individual de muncă sînt salariatul şi angajatorul.

(2) Persoana fizică dobîndeşte capacitate de muncă la împlinirea vîrstei de 16 ani.

(3) Persoana fizică poate încheia un contract individual de muncă şi la împlinirea vîrstei de 15 ani, cu acordul scris al părinţilor sau al reprezentanţilor legali, dacă,în consecinţă, nu îi vor fi periclitate sănătatea, dezvoltarea, instruirea şi pregătirea profesională.

(4) Se interzice încadrarea în muncă a persoanelor în vîrstă de pînă la 15 ani, precum şi angajarea persoanelor private de instanţa de judecată de dreptul de a ocupa anumite funcţii sau de a exercita o anumită activitate în funcţiile şi activităţile respective.

(5) În calitate de angajator, parte a contractului individual de muncă poate fi orice persoană fizică sau juridică, indiferent de tipul de proprietate şi forma juridică de organizare, care utilizează munca salariată.

(6) Angajatorul persoană juridică poate încheia contracte individuale de muncă din momentul dobîndirii personalităţii juridice.

(7) Angajatorul persoană fizică poate încheia contracte individuale de muncă din momentul dobîndirii capacităţii depline de exerciţiu.

(8) Este interzisă încheierea unui contract individual de muncă în scopul prestării unei munci sau a unei activităţi ilicite ori imorale.

(9) Parte a contractului individual de muncă pot fi cetăţenii Republicii Moldova, cetăţenii străini şi apatrizii, cu excepţia cazurilor prevăzute de legislaţia în vigoare.

Articolul 47. Garanţii la angajare

(1) Refuzul neîntemeiat de angajare este interzis.

(2) Se interzice orice limitare, directă sau indirectă, în drepturi ori stabilirea unor avantaje, directe sau indirecte, la încheierea contractului individual de muncă în dependenţă de sex, rasă, etnie, religie, domiciliu, opţiune politică sau origine socială.

(3) Refuzul angajatorului de a angaja se întocmeşte în formă scrisă, cu indicarea datelor prevăzute la art.49 alin.(1) lit.b), şi poate fi contestat în instanţa de judecată.

[Art.47 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 48. Informarea privind condiţiile de activitate

(1) Anterior angajării sau transferării într-o nouă funcţie, angajatorul are obligaţia de a informa persoana care urmează a fi angajată sau transferată despre condiţiile de activitate în funcţia propusă, oferindu-i informaţia prevăzută la art.49 alin.(1), precum şi informaţia privind perioadele de preaviz ce urmează a fi respectate de angajator şi salariat în cazul încetării activităţii. Informaţia în cauză va face obiectul unui proiect de contract individual de muncă sau al unei scrisori oficiale, ambele semnate de angajator.

(2) La angajare, salariatului îi vor fi puse la dispoziţie, suplimentar, convenţiile colective care-i sînt aplicabile, contractul colectiv de muncă, regulamentul intern al unităţii, precum şi informaţia privind cerinţele de securitate şi sănătate în muncă aferente activităţii sale.

(3) În cazul în care salariatul urmează să-şi desfăşoare activitatea în străinătate, angajatorul are obligaţia de a-i furniza, în timp util, toată informaţia prevăzută la art.49 alin.(1) şi, suplimentar, informaţii referitoare la:

a) durata muncii în străinătate;
b) moneda în care va fi retribuită munca, precum şi modalitatea de plată;
c) compensaţiile şi avantajele în numerar şi/sau în natură aferente plecării în străinătate;
d) condiţiile specifice de asigurare;
e) condiţiile de cazare;
f) aranjamentele de călătorie tur-retur.

(4) La angajarea în Republica Moldova a cetăţenilor străini se vor lua în considerare, de asemenea, prevederile legislaţiei în domeniul migraţiei de muncă, precum şi dispoziţiile relevante ale tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte.

[Art.48 în redacţia Legii nr.52 din 01.04.2016, în vigoare 22.04.2016]

Articolul 49. Conţinutul contractului individual de muncă

(1) Conţinutul contractului individual de muncă este determinat prin acordul părţilor, ţinîndu-se cont de prevederile legislaţiei în vigoare, şi include:
a) numele şi prenumele salariatului;
b) datele de identificare ale angajatorului;
c) durata contractului;
d) data de la care contractul urmează să-şi producă efectele;
d^1) specialitatea, profesia, calificarea, funcţia;
e) atribuţiile funcţiei;
f) riscurile specifice funcţiei;
f^1) denumirea lucrării ce urmează a fi îndeplinită (în cazul contractului individual de muncă pentru perioada îndeplinirii unei anumite lucrări – art.312–316);
g) drepturile şi obligaţiile salariatului;
h) drepturile şi obligaţiile angajatorului;
i) condiţiile de retribuire a muncii, inclusiv salariul funcţiei sau cel tarifar, suplimentele, premiile şi ajutoarele materiale (în cazul în care acestea fac parte din sistemul de salarizare al unităţii), precum şi periodicitatea achitării plăţilor;
j) compensaţiile şi alocaţiile, inclusiv pentru munca prestată în condiţii grele, vătămătoare şi/sau periculoase;
k) locul de muncă. Dacă locul de muncă nu este fix, se menţionează că salariatul poate avea diferite locuri de muncă şi se indică adresa juridică a unităţii sau, după caz, domiciliul angajatorului;
l) regimul de muncă şi de odihnă, inclusiv durata zilei şi a săptămînii de muncă a salariatului;
m) perioada de probă, după caz;
n) durata concediului de odihnă anual şi condiţiile de acordare a acestuia;

[Lit.o) alin.(1) art.49 abrogată prin Legea nr.157 din 20.07.2017, în vigoare 18.08.2017]

p) condiţiile de asigurare socială;
r) condiţiile de asigurare medicală;
s) clauzele specifice (art.51), după caz.

(2) Contractul individual de muncă poate conţine şi alte prevederi ce nu contravin legislaţiei în vigoare.

(3) Este interzisă stabilirea pentru salariat, prin contractul individual de muncă, a unor condiţii sub nivelul celor prevăzute de actele normative în vigoare, de convenţiile colective şi de contractul colectiv de muncă.

[Art.49 modificat prin Legea nr.52 din 01.04.2016, în vigoare 22.04.2016]
[Art.49 completat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]
[Art.49 completat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]
[Art.49 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 50. Interzicerea de a cere efectuarea unei munci care nu este stipulată în contractul individual de muncă

Angajatorul nu are dreptul să ceară salariatului efectuarea unei munci care nu este stipulată în contractul individual de muncă, cu excepţia cazurilor prevăzute de prezentul cod.

Articolul 51. Clauze specifice ale contractului individual de muncă

(1) În afara clauzelor generale prevăzute la art.49, părţile pot negocia şi include în contractul individual de muncă clauze specifice, cum ar fi:

a) clauza de mobilitate;

b) clauza de confidenţialitate;

c) clauze referitoare la compensarea cheltuielilor de transport, la compensarea serviciilor comunale, la acordarea spaţiului locativ;

d) alte clauze care nu contravin legislaţiei în vigoare.

(2) În schimbul respectării unora dintre clauzele prevăzute la alin.(1), salariatul poate beneficia de dreptul la o indemnizaţie specifică şi/sau de alte drepturi, conform contractului individual de muncă. În cazul nerespectării acestor clauze, salariatul poate fi privat de drepturile acordate şi, după caz, obligat să repare prejudiciul cauzat angajatorului.

[Art.51 modificat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 52. Clauza de mobilitate

Prin clauza de mobilitate se permite angajatorului să dispună de o activitate ce nu presupune un loc stabil de muncă în cadrul aceleiaşi unităţi.

[Art.52 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 53. Clauza de confidenţialitate

(1) Prin clauza de confidenţialitate părţile convin ca, pe toată durata contractului individual de muncă şi timp de cel mult 2 ani după încetarea acestuia, să nu divulge date sau informaţii de care au luat cunoştinţă în perioada executării contractului individual de muncă, în condiţiile stabilite de regulamentul intern al unităţii, de contractul colectiv sau de cel individual de muncă.

(2) Nerespectarea clauzei de confidenţialitate atrage obligarea părţii vinovate la repararea prejudiciului cauzat.

[Art.53 modificat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]

[Art.53 modificat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]

Articolul 54. Durata contractului individual de muncă

(1) Contractul individual de muncă se încheie, de regulă, pe durată nedeterminată.

(2) Contractul individual de muncă poate fi încheiat şi pe o durată determinată, ce nu depăşeşte 5 ani, în condiţiile prevăzute de prezentul cod. Temeiul legal al încheierii contractului individual de muncă pe durată determinată se indică în contract.

(3) Dacă în contractul individual de muncă nu este stipulată durata acestuia, contractul se consideră încheiat pe o durată nedeterminată.

(4) Se interzice încheierea contractelor individuale de muncă pe durată determinată în scopul eschivării de la acordarea drepturilor şi garanţiilor prevăzute pentru salariaţii angajaţi pe durată nedeterminată.

(5) Contractul individual de muncă încheiat pe durată determinată în lipsa unor temeiuri legale, constatată de Inspectoratul de Stat al Muncii, se consideră încheiat pe durată nedeterminată.

[Art.54 completat prin Legea nr.52 din 01.04.2016, în vigoare 22.04.2016]

[Art.54 completat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]

Articolul 55. Contractul individual de muncă pe durată determinată

(1) Contractul individual de muncă poate fi încheiat pe durată determinată, conform art.54 alin.(2), în următoarele cazuri:

a) pentru perioada îndeplinirii obligaţiilor de muncă ale salariatului al cărui contract individual de muncă este suspendat (cu excepţia cazurilor de aflare a acestuia în grevă) sau pentru perioada în care el se află în unul din concediile prevăzute la art.112, 120, 123, 124, 126, 178, 299 şi 300 ori pentru perioada în care el absentează din alte motive;

b) pentru perioada îndeplinirii unor lucrări temporare cu o durată de pînă la 2 luni;

b[1]) pentru perioada îndeplinirii unor lucrări sezoniere care, în virtutea condiţiilor climaterice, se pot desfăşura numai într-o perioadă anumită a anului;

c) cu persoanele detaşate la lucru peste hotarele Republicii Moldova;

c[1]) cu cetăţenii străini care se angajează în cîmpul muncii pe teritoriul Republicii Moldova;

d) pentru perioada stagierii şi instruirii profesionale a salariatului la o altă unitate;

e) cu persoane care îşi fac studiile la instituţiile de învăţămînt la cursurile de zi;

f) cu persoanele pensionate, conform legislaţiei în vigoare, pentru limită de vîrstă ori vechime în muncă (sau care au obţinut dreptul la pensie pentru limită de vîrstă ori vechime în muncă) şi nu sînt încadrate în cîmpul muncii – pe o perioadă de pînă la 2 ani, care, la expirare, poate fi prelungită de părţi în condiţiile art.54 alin.(2) şi ale art.68 alin.(1) şi alin.(2) lit.a);

g) cu colaboratorii ştiinţifici din instituţiile de cercetare-dezvoltare, cu cadrele didactice şi rectorii instituţiilor de învăţămînt superior, precum şi cu conducătorii instituţiilor de învăţămînt preşcolar, primar, secundar general, special complementar, artistic, sportiv, secundar profesional, mediu de specialitate, în baza rezultatelor concursului desfăşurat în conformitate cu legislaţia în vigoare;

h) la alegerea, pe o perioadă determinată a salariaţilor, în funcţii elective în autorităţile publice centrale şi locale, precum şi în organele sindicale, patronale, ale altor organizaţii necomerciale şi ale societăţilor comerciale;

i) cu conducătorii unităţilor, adjuncţii lor şi contabilii-şefi ai unităţilor;

j) pentru perioada îndeplinirii de către şomeri a lucrărilor publice remunerate, în modul stabilit de Guvern;

k) pentru perioada îndeplinirii unei anumite lucrări;

k[1]) pentru perioada implementării unui proiect investiţional sau a unui program de asistenţă tehnică şi financiară;

k[2]) pentru efectuarea unor lucrări legate de majorarea volumului de producţie sau de servicii prestate, al căror caracter temporar (pînă la un an) poate fi argumentat de angajator;

k[3]) cu persoanele care se angajează la unităţile create pentru o perioada determinată;

l) cu lucrătorii de creaţie din artă şi cultură;

m) cu salariaţii asociaţiilor religioase; precum şi

n) în alte cazuri prevăzute de legislaţia în vigoare.

(2) În cazurile enumerate la alin.(1) lit.e), g), i), l) şi m), încheierea unui contract individual de muncă pe durată determinată sau prelungirea, pe durată determinată, a unui contract existent este permisă doar atunci cînd stabilirea unui raport de muncă permanent nu este posibilă din motive obiective (cum ar fi disponibilitatea persoanelor care îşi fac studiile la secţia de zi doar în perioada vacanţelor, existenţa unor legi organice care permit sau prescriu angajarea anumitor salariaţi pe durată determinată etc.). Motivele respective, de rînd cu temeiurile legale ale limitării duratei raportului de muncă, urmează a fi indicate în contract sau în acordul suplimentar la acesta.

[Art.55 modificat prin Legea nr.188 din 21.09.2017, în vigoare 20.10.2017]
[Art.55 completat prin Legea nr.157 din 20.07.2017, în vigoare 18.08.2017]
[Art.55 modificat prin Legea nr.52 din 01.04.2016, în vigoare 22.04.2016]
[Art.55 modificat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]
[Art.55 modificat prin Legea nr.91 din 26.04.2012, în vigoare 08.06.2012]
[Art.55 modificat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]
[Art.55 modificat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 55[1]. Garanţii pentru salariaţii angajaţi pe o durată determinată

(1) Nu se admite tratamentul mai puţin favorabil al salariaţilor angajaţi pe o durată determinată în raport cu salariaţii permanenţi care prestează o muncă echivalentă la aceeaşi unitate,

dacă un asemenea tratament se bazează exclusiv pe durata raportului de muncă şi nu are o justificare obiectivă.

(2) Interdicţia prevăzută la alin.(1) se va aplica cel puţin:

a) vechimii în muncă necesare pentru ocuparea anumitor funcţii;

b) oportunităţilor de instruire;

c) posibilităţii de a ocupa o funcţie permanentă în cadrul unităţii.

(3) În vederea asigurării accesului egal la locurile de muncă, vechimea în muncă stabilită pentru ocuparea unei funcţii va fi aceeaşi pentru salariaţii angajaţi pe durată nedeterminată şi cei angajaţi pe o durată determinată.

(4) Pentru a îmbunătăţi competenţele profesionale, dezvoltarea carierei şi mobilitatea profesională a salariaţilor angajaţi pe durată determinată, angajatorul va facilita accesul acestora la oportunităţi adecvate de formare profesională, în conformitate cu prevederile prezentului cod (titlul VIII).

(5) Angajatorul va informa salariaţii angajaţi pe o durată determinată despre funcţiile vacante apărute în cadrul unităţii, în termen de 5 zile lucrătoare de la data apariţiei lor, astfel ca salariaţii respectivi să poată accede la funcţii permanente în condiţii egale cu ceilalţi salariaţi. Informaţia privind funcţiile vacante va fi adusă la cunoştinţa salariaţilor, precum şi a reprezentanţilor acestora la nivel de unitate, printr-un anunţ public plasat pe un panou informativ cu acces general la sediul unităţii (inclusiv la fiecare din filialele sau reprezentanţele unităţii), precum şi pe pagina web a acesteia, după caz.

[Art.55[1] introdus prin Legea nr.52 din 01.04.2016, în vigoare 22.04.2016]

Capitolul II
ÎNCHEIEREA ŞI EXECUTAREA CONTRACTULUI INDIVIDUAL DE MUNCĂ

Articolul 56. Încheierea contractului individual de muncă

(1) Contractul individual de muncă se încheie în baza negocierilor dintre salariat şi angajator. Încheierea contractului individual de muncă poate fi precedată de circumstanţe specifice (susţinerea unui concurs, alegerea în funcţie etc.).

(2) Salariatul are dreptul să încheie contracte individuale de muncă, concomitent, şi cu alţi angajatori (munca prin cumul), dacă acest lucru nu este interzis de legislaţia în vigoare.

(3) Contractul individual de muncă se întocmeşte în două exemplare şi se semnează de către părţi. În cazul în care angajatorul este autoritate publică, pe contractul individual de muncă se aplică ştampila acesteia. Un exemplar al contractului individual de muncă se înmînează salariatului, iar celălalt se păstrează la angajator.

[Art.56 modificat prin Legea nr.188 din 21.09.2017, în vigoare 20.10.2017]

[Art.56 modificat prin Legea nr.160 din 07.07.2016, în vigoare 16.09.2016]

Articolul 57. Documentele care se prezintă la încheierea contractului individual de muncă

(1) La încheierea contractului individual de muncă, persoana care se angajează prezintă angajatorului următoarele documente:

a) buletinul de identitate sau un alt act de identitate;

[Lit.b) alin.(1) art.57 abrogată prin Legea nr.123 din 07.07.2017, în vigoare 01.01.2019]

c) documentele de evidenţă militară – pentru recruţi şi rezervişti;

d) diploma de studii, certificatul de calificare ce confirmă pregătirea specială – pentru profesiile care cer cunoştinţe sau calităţi speciale;

e) certificatul medical, în cazurile prevăzute de legislaţia în vigoare;

f) declaraţia pe propria răspundere cu privire la faptul că, pe durata activităţii la locurile de muncă precedente, nu a încălcat prevederile art.7 alin.(2) din Legea nr.325 din 23 decembrie 2013 privind evaluarea integrităţii instituţionale, cu excepţia cazurilor cînd persoana se încadrează în cîmpul muncii pentru prima dată.

(2) Se interzice angajatorilor să ceară de la persoanele care se angajează alte documente decît cele prevăzute la alin.(1), precum şi de alte acte legislative.

[Art.57 modificat prin Legea nr.123 din 07.07.2017, în vigoare 01.01.2019]
[Art.57 modificat prin Legea nr.305 din 21.12.2017, în vigoare 12.01.2018]
[Art.57 completat prin Legea nr.102 din 21.07.2016, în vigoare 12.11.2016]
[Art.57 completat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]

Articolul 58. Forma şi începutul acţiunii contractului individual de muncă

(1) Contractul individual de muncă se încheie în formă scrisă. Contractul individual de muncă încheiat pînă la data intrării în vigoare a prezentului cod poate fi perfectat în formă scrisă numai cu acordul părţilor. Propunerea angajatorului privind perfectarea contractului individual de muncă în formă scrisă se aduce la cunoştinţa salariatului, sub semnătură, prin ordinul (dispoziţia, decizia, hotărîrea) angajatorului. Propunerea salariatului privind perfectarea contractului individual de muncă în formă scrisă se aduce la cunoştinţa angajatorului prin depunerea şi înregistrarea cererii lui scrise. Refuzul motivat al uneia dintre părţi privind perfectarea contractului individual de muncă în formă scrisă se comunică celeilalte părţi prin răspunsul său scris în decurs de 5 zile lucrătoare.

(2) Contractul individual de muncă îşi produce efectele din ziua semnării, dacă contractul nu prevede altfel.

(3) În cazul în care contractul individual de muncă nu a fost perfectat în formă scrisă, acesta este considerat a fi încheiat pe o durată nedeterminată şi îşi produce efectele din ziua în care salariatul a fost admis la muncă de către angajator sau de către o altă persoană cu funcţie de răspundere din unitate, abilitată cu angajarea personalului. Dacă salariatul dovedeşte faptul admiterii la muncă, perfectarea contractului individual de muncă în forma scrisă va fi efectuată de angajator ulterior, în mod obligatoriu.

(4) În cazul angajării fără respectarea formei scrise corespunzătoare, angajatorul este obligat, de asemenea, în baza procesului-verbal de control al inspectorului de muncă, să perfecteze contractul individual de muncă conform prevederilor prezentului cod.

[Art.58 modificat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]
[Art.58 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 59. Verificarea prealabilă

[Art.59 abrogat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]

Articolul 60. Perioada de probă

(1) Pentru verificarea aptitudinilor profesionale ale salariatului, la încheierea contractului individual de muncă, acestuia i se poate stabili o perioadă de probă de cel mult 3 luni şi, respectiv, de cel mult 6 luni – în cazul conducătorului unităţii, adjuncţilor lui, contabilului-şef şi altor persoane cu funcţie de răspundere lista cărora se aprobă de către angajator cu consultarea reprezentanţilor salariaţilor. În cazul angajării muncitorilor necalificaţi, perioada de probă se stabileşte ca excepţie şi nu poate depăşi 30 de zile calendaristice.

(2) În perioada de probă nu se include perioada aflării salariatului în concediu medical şi alte perioade în care el a absentat de la lucru din motive întemeiate, confirmate documentar.

(3) Clauza privind perioada de probă trebuie să fie prevăzută în contractul individual de muncă. În lipsa unei astfel de clauze, se consideră că salariatul a fost angajat fără perioadă de probă.

(4) Pe parcursul perioadei de probă, salariatul beneficiază de toate drepturile şi îndeplineşte obligaţiile prevăzute de legislaţia muncii, de regulamentul intern al unităţii, de contractul colectiv şi de cel individual de muncă.

(5) Pe durata contractului individual de muncă nu poate fi stabilită decît o singură perioadă de probă.

[Art.60 modificat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]
[Art.60 completat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]

Articolul 61. Perioada de probă a salariaţilor angajaţi în baza contractului individual de muncă pe durată determinată

Salariaţii angajaţi în baza contractului individual de muncă pe durată determinată pot fi supuşi unei perioade de probă care nu va depăşi:

a) 15 zile calendaristice pentru o durată a contractului individual de muncă cuprinsă între 3 şi 6 luni;

b) 30 de zile calendaristice pentru o durată a contractului individual de muncă mai mare de 6 luni.

Articolul 62. Interzicerea aplicării perioadei de probă

Se interzice aplicarea perioadei de probă în cazul încheierii contractului individual de muncă cu:

[Lit.a) art.62 abrogată prin Legea nr.188 din 21.09.2017, în vigoare 20.10.2017]

b) persoanele în vîrstă de pînă la 18 ani;

c) persoanele angajate prin concurs;

d) persoanele care au fost transferate de la o unitate la alta;

e) femeile gravide;

f) persoanele cu dizabilităţi;

g) persoanele alese în funcţii elective;

h) persoanele angajate în baza unui contract individual de muncă cu o durată de pînă la 3 luni.

[Art.62 modificat prin Legea nr.201 din 28.07.2016, în vigoare 09.09.2016]
[Art.62 modificat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]
[Art.62 modificat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]

Articolul 63. Rezultatul perioadei de probă

(1) Dacă, pe durata perioadei de probă, contractul individual de muncă nu a încetat în temeiurile prevăzute de prezentul cod, acţiunea contractului continuă şi încetarea lui ulterioară va avea loc în baze generale.

(2) În cazul în care rezultatul perioadei de probă este nesatisfăcător, acest lucru se constată în ordinul (dispoziţia, decizia, hotărîrea) cu privire la concedierea salariatului, ce se emite de către angajator pînă la expirarea perioadei de probă, fără plata indemnizaţiei de eliberare din serviciu. Angajatorul nu are obligaţia să motiveze decizia privind rezultatul nesatisfăcător al perioadei de probă. Salariatul are dreptul să atace concedierea în instanţa de judecată.

[Art.63 completat prin Legea nr.188 din 21.09.2017, în vigoare 20.10.2017]
[Art.63 modificat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 64. Executarea contractului individual de muncă

[Art.64 abrogat prin Legea nr.155 din 20.07.2017, în vigoare 25.08.2017]
[Art.64 modificat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]
[Art.64 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 65. Perfectarea documentelor la angajare

(1) În baza contractului individual de muncă negociat şi semnat de părţi, angajatorul poate emite un ordin (dispoziţie, decizie, hotărîre) de angajare.

(2) În cazul în care angajatorul a emis ordin (dispoziţie, decizie, hotărîre) de angajare, acesta se aduce la cunoştinţă salariatului, sub semnătură, în termen de 3 zile lucrătoare de la data semnării de către părţi a contractului individual de muncă. La cererea scrisă a salariatului, angajatorul este obligat să-i elibereze acestuia o copie de pe ordin (dispoziţie, decizie, hotărîre), legalizată în modul stabilit, în termen de 3 zile lucrătoare.

[Art.65 în redacţia Legii nr.188 din 21.09.2017, în vigoare 20.10.2017]
[Art.65 modificat prin Legea nr.52 din 01.04.2016, în vigoare 22.04.2016]

[Art.65 modificat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]
[Art.65 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 66. Carnetul de muncă
[Art.66 abrogat prin Legea nr.123 din 07.07.2017, în vigoare 01.01.2019]
[Art.66 modificat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 67. Certificatul cu privire la muncă şi salariu

Angajatorul este obligat să elibereze gratuit salariatului, în termen de 3 zile lucrătoare, la cererea lui scrisă, un certificat cu privire la munca în cadrul unităţii respective, în care urmează să se indice specialitatea, calificarea, funcţia, durata muncii şi cuantumul salariului.

[Art.67 completat prin Legea nr.157 din 20.07.2017, în vigoare 18.08.2017]
[Art.67 modificat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Capitolul III
MODIFICAREA CONTRACTULUI INDIVIDUAL DE MUNCĂ

Articolul 68. Modificarea contractului individual de muncă

(1) Contractul individual de muncă nu poate fi modificat decît printr-un acord suplimentar semnat de părţi, care se anexează la contract şi este parte integrantă a acestuia.

(2) Modificare a contractului individual de muncă se consideră orice modificare sau completare care vizează cel puţin una dintre clauzele prevăzute la art.49 alin.(1).

[Art.68 modificat prin Legea nr.52 din 01.04.2016, în vigoare 22.04.2016]
[Art.68 modificat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]
[Art.68 modificat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 69. Schimbarea temporară a locului de muncă

(1) Prin derogare de la prevederile art.68 alin.(1), locul de muncă al salariatului poate fi schimbat temporar de către angajator, fără efectuarea modificărilor în contractul individual de muncă, în cazul deplasării sau detaşării conform art.70 şi 71.

(2) Pe durata deplasării în interes de serviciu sau a detaşării la alt loc de muncă, salariatul îşi menţine funcţia, salariul mediu şi alte drepturi prevăzute de contractul colectiv şi de cel individual de muncă.

[Art.69 modificat prin Legea nr.52 din 01.04.2016, în vigoare 22.04.2016]

Articolul 70. Trimiterea în deplasare în interes de serviciu

Trimiterea salariatului în deplasare în interes de serviciu poate fi dispusă pentru o perioadă de cel mult 60 de zile calendaristice, în modul şi în condiţiile prevăzute la art.174-176. Această perioadă poate fi prelungită pentru o perioadă de pînă la un an calendaristic numai cu acordul scris al salariatului.

[Art.70 completat prin Legea nr.233 din 03.10.2016, în vigoare 04.10.2016]

Articolul 71. Detaşarea

(1) Detaşarea poate fi dispusă numai cu acordul scris al salariatului pentru o perioadă de cel mult un an şi se efectuează în temeiul unui contract individual de muncă distinct pe durată determinată.

(2) În caz de necesitate, perioada detaşării poate fi prelungită, prin acordul părţilor, cu încă cel mult un an.

(3) Pentru unele categorii de salariaţi (art.302), detaşarea poate fi dispusă pe o durată mai mare decît cea indicată la alin.(1).

(4) Salariatul detaşat are dreptul la compensarea cheltuielilor de transport şi a celor de cazare, precum şi la o indemnizaţie specială în conformitate cu legislaţia în vigoare, cu contractul colectiv şi/sau cu cel individual de muncă.

(5) Prin detaşare se poate modifica şi specificul muncii, dar numai cu acordul scris al salariatului.

[Art.71 completat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]

Articolul 72. Salarizarea în caz de detaşare

(1) Salarizarea, în caz de detaşare, va fi efectuată de unitatea la care va lucra salariatul. În cazul în care aceasta se află în imposibilitate de plată, obligaţia de retribuire a muncii prestate revine unităţii care a dispus detaşarea cu dreptul la acţiune de regres împotriva unităţii în care a fost detaşat salariatul.

(2) Dacă, la noul loc de muncă, condiţiile de salarizare sau timpul de odihnă diferă de cele de care beneficia salariatul la unitatea care a dispus detaşarea, salariatului i se vor aplica condiţiile mai favorabile.

[Art.72 completat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]

Articolul 73. Schimbarea temporară a locului şi specificului muncii

În cazul apariţiei unei situaţii prevăzute de art.104 alin.(2) lit.a) şi b), angajatorul poate schimba temporar, pe o perioadă de cel mult o lună, locul şi specificul muncii salariatului fără consimţământul acestuia şi fără operarea modificărilor respective în contractul individual de muncă.

Articolul 74. Transferul la o altă muncă

(1) Transferul salariatului la o altă muncă permanentă în cadrul aceleiaşi unităţi, cu modificarea contractului individual de muncă conform art.68, precum şi angajarea prin transferare la o muncă permanentă la o altă unitate ori transferarea într-o altă localitate împreună cu unitatea, se permit numai cu acordul scris al părţilor.

(2) Salariatul care, conform certificatului medical, necesită acordarea unei munci mai uşoare urmează a fi transferat, cu consimţământul scris al acestuia, la o altă muncă, care nu-i este contraindicată. Dacă salariatul refuză acest transfer, contractul individual de muncă se desface în conformitate cu prevederile art.86 alin.(1) lit.x). În cazul în care un loc de muncă corespunzător lipseşte, contractul individual de muncă va fi desfăcut în temeiul art.86 alin.(1) lit.d).

(3) În caz de transfer în condiţiile alin.(1) şi (2), părţile vor opera modificările necesare în contractul individual de muncă conform art.68, în temeiul ordinului (dispoziţiei, deciziei, hotărîrii) emis de angajator care se aduce la cunoştinţa salariatului, sub semnătură, în termen de 3 zile lucrătoare.

[Art.74 modificat prin Legea nr.52 din 01.04.2016, în vigoare 22.04.2016]
[Art.74 completat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]
[Art.74 modificat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Capitolul IV
SUSPENDAREA CONTRACTULUI INDIVIDUAL DE MUNCĂ

Articolul 75. Noţiuni generale

(1) Suspendarea contractului individual de muncă poate interveni în circumstanţe ce nu depind de voinţa părţilor, prin acordul părţilor sau la iniţiativa uneia dintre părţi.

(2) Suspendarea contractului individual de muncă presupune suspendarea prestării muncii de către salariat şi a plăţii drepturilor salariale (salariu, sporuri, alte plăţi) de către angajator.

(3) Pe toată durata suspendării contractului individual de muncă, drepturile şi obligaţiile părţilor, în afară de cele prevăzute la alin.(2), continuă să existe dacă prin actele normative în vigoare, prin convenţiile colective, prin contractul colectiv şi prin cel individual de muncă nu se prevede altfel.

(4) Suspendarea contractului individual de muncă şi reluarea activităţii de muncă, cu excepţia cazurilor prevăzute la art.76 lit.a) şi b) şi art.78 alin.(1) lit.d[1]) şi e), se face prin ordinul (dispoziţia, decizia, hotărîrea) angajatorului, care se aduce la cunoştinţa salariatului, contra semnătură, cel tîrziu la data suspendării contractului individual de muncă sau a reluării activităţii de muncă.

[Art.75 modificat prin Legea nr.157 din 20.07.2017, în vigoare 18.08.2017]

[Art.75 completat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]
[Art.75 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 76. Suspendarea contractului individual de muncă în circumstanţe ce nu depind de voinţa părţilor

Contractul individual de muncă se suspendă în circumstanţe ce nu depind de voinţa părţilor în caz de:

a) concediu de maternitate;

b) boală sau traumatism;

[Lit.c) art.76 abrogat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]

d) carantină;

e) încorporarea în serviciul militar în termen, în serviciul militar cu termen redus sau în serviciul civil;

f) forţă majoră, confirmată în modul stabilit, ce nu impune încetarea raporturilor de muncă;

g) trimitere în instanţa de judecată a dosarului penal privind comiterea de către salariat a unei infracţiuni incompatibile cu munca prestată, pînă la rămînerea definitivă a hotărîrii judecătoreşti;

h) omitere, din vina salariatului, a termenului de trecere a controlului medical;

i) depistare, conform certificatului medical, a contraindicaţiilor care nu permit îndeplinirea muncii specificate în contractul individual de muncă;

j) cerere a organelor de control sau de drept, conform legislaţiei în vigoare;

k) prezentare la locul de muncă în stare de ebrietate alcoolică, în stare cauzată de substanţe stupefiante sau toxice, constatată prin certificatul eliberat de instituţia medicală competentă sau prin actul comisiei formate dintr-un număr egal de reprezentanţi ai angajatorului şi ai salariaţilor;

l) aflare în grevă, declarată conform prezentului cod;

m) stabilire pe termen determinat a gradului de dizabilitate ca urmare a unui accident de muncă sau a unei boli profesionale; precum şi

n) în alte cazuri prevăzute de legislaţia în vigoare.

[Art.76 modificat prin Legea nr.164 din 20.07.2017, în vigoare 04.08.2017]
[Art.76 modificat prin Legea nr.201 din 28.07.2016, în vigoare 09.09.2016]

Articolul 77. Suspendarea contractului individual de muncă prin acordul părţilor

Contractul individual de muncă se suspendă prin acordul părţilor, exprimat în formă scrisă, în caz de:

a) acordare a concediului fără plată pe o perioadă mai mare de o lună;

b) urmare a unui curs de formare profesională sau de stagiere cu scoaterea din activitate pe o perioadă mai mare de 60 de zile calendaristice;

c) şomaj tehnic;

d) îngrijire a copilului bolnav în vîrstă de pînă la 10 ani;

[Lit.e) art.77 abrogată prin Legea nr.4 din 08.02.2018, în vigoare 02.03.2018]

e^1) detaşare;

f) în alte cazuri prevăzute de legislaţia în vigoare.

[Art.77 modificat prin Legea nr.201 din 28.07.2016, în vigoare 09.09.2016]
[Art.77 modificat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]
[Art.77 modificat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]

Articolul 78. Suspendarea contractului individual de muncă la iniţiativa uneia dintre părţi

(1) Contractul individual de muncă se suspendă din iniţiativa salariatului în caz de:

a) concediu pentru îngrijirea copilului în vîrstă de pînă la 4 ani;

b) concediu pentru îngrijirea unui membru bolnav al familiei cu durata de pînă la doi ani, conform certificatului medical;

b[1]) concediu pentru îngrijirea copilului cu dizabilităţi cu durata de pînă la 2 ani;

c) urmare a unui curs de formare profesională în afara unităţii, potrivit art.214 alin.(3);

d) ocupare a unei funcţii elective în autorităţile publice, în organele sindicale sau în cele patronale;

d[1]) neachitare sau achitare parţială, cel puţin 2 luni consecutive, a salariului sau a altor plăţi obligatorii;

e) condiţii de muncă nesatisfăcătoare din punctul de vedere al securităţii şi sănătăţii în muncă; precum şi

f) din alte motive prevăzute de legislaţie.

(2) Contractul individual de muncă poate fi suspendat din iniţiativa angajatorului:

a) pe durata anchetei de serviciu, efectuate în condiţiile prezentului cod;

[Lit.b) alin.(2) art.78 abrogată prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]

c) în alte cazuri prevăzute de legislaţie.

(3) În cazurile prevăzute la alin.(l) lit.d[1]) şi e), salariatul este obligat să comunice în scris angajatorului data suspendării contractului individual de muncă.

(4) Angajatorul nu este în drept să angajeze alţi salariaţi pentru a-i înlocui pe acei ale căror contracte individuale de muncă au fost suspendate în temeiurile prevăzute la alin.(l) lit.d[1]) şi e).

(5) În cazurile de suspendare a contractului individual de muncă în temeiurile prevăzute la alin.(l) lit.d[1]) şi e), salariatul este obligat să-şi reia activitatea de muncă în cel mult 3 zile lucrătoare de la momentul:

a) înlăturării pericolului pentru viaţă sau sănătate;

b) achitării salariului, altor plăţi obligatorii sau informării despre transferul acestor plaţi pe cardul bancar.

[Art.78 modificat prin Legea nr.4 din 08.02.2018, în vigoare 02.03.2018]
[Art.78 modificat prin Legea nr.188 din 21.09.2017, în vigoare 20.10.2017]
[Art.78 completat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]

Articolul 79. Modul de soluţionare a litigiilor legate de suspendarea contractului individual de muncă

Litigiile legate de suspendarea contractului individual de muncă se soluţionează în modul stabilit la art.354-356.

Articolul 80. Şomajul tehnic

(1) Şomajul tehnic reprezintă imposibilitatea temporară a continuării activităţii de producţie de către unitate sau de către o subdiviziune interioară a acesteia pentru motive economice obiective.

(2) Durata şomajului tehnic nu poate depăşi 4 luni în decursul unui an calendaristic.

(3) Pe durata şomajului tehnic, salariaţii se vor afla la dispoziţia angajatorului, acesta avînd oricînd posibilitatea să dispună reluarea activităţii.

(4) În perioada şomajului tehnic, salariaţii beneficiază lunar de o indemnizaţie ce nu poate fi mai mică de 50 la sută din salariul lor de bază, cu excepţia cazurilor de suspendare a contractului individual de muncă conform art.77 lit.c).

(5) Modul în care salariaţii vor executa obligaţia de a se afla la dispoziţia angajatorului, precum şi mărimea concretă a indemnizaţiei de care beneficiază salariaţii în perioada şomajului tehnic, se stabilesc prin ordinul (dispoziţia, decizia, hotărîrea) angajatorului, de contractul colectiv de muncă şi de convenţiile colective.

[Art.80 modificat prin Legea nr.157 din 20.07.2017, în vigoare 18.08.2017]
[Art.80 modificat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]
[Art.80 modificat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]
[Art.80 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 80[1]. Staţionarea

(1) Staţionarea reprezintă imposibilitatea temporară a continuării activităţii de producţie de către unitate, de către o subdiviziune (subdiviziuni) interioară a acesteia, de către un salariat sau un grup de salariaţi şi poate fi produsă:

a) din cauze ce nu depind de angajator sau salariat;

b) din vina angajatorului;

c) din vina salariatului.

(2) Retribuirea timpului de staţionare produsă din cauze ce nu depind de angajator sau salariat, cu excepţia perioadei şomajului tehnic (art.80), se efectuează în mărime de cel puţin 2/3 din salariul de bază pe unitate de timp stabilit salariatului, dar nu mai puţin decît în mărimea unui salariu minim pe unitate de timp, stabilit de legislaţia în vigoare, pentru fiecare oră de staţionare.

(3) În caz de staţionare produsă din vina angajatorului, cu excepţia perioadei şomajului tehnic (art.80), angajatorul este obligat să-i compenseze salariatului salariul pe care acesta nu l-a primit.

(4) Salariatul din vina căruia s-a produs staţionarea nu este remunerat pentru orele de staţionare.

(5) Modul de înregistrare a staţionării şi mărimea concretă a retribuţiei se stabilesc, după caz, în contractul colectiv şi/sau în cel individual de muncă ori în regulamentul intern al unităţii.

[Art.80[1] introdus prin Legea nr.157 din 20.07.2017, în vigoare 18.08.2017]

Capitolul V
ÎNCETAREA CONTRACTULUI INDIVIDUAL DE MUNCĂ

Articolul 81. Temeiurile încetării contractului individual de muncă

(1) Contractul individual de muncă poate înceta:

a) în circumstanţe ce nu depind de voinţa părţilor (art.82, 305 şi 310);

a[1]) prin acordul scris al părţilor (art.82[1]);

b) la iniţiativa uneia dintre părţi (art.85 şi 86).

(2) În toate cazurile menţionate la alin.(1), ziua încetării contractului individual de muncă se consideră ultima zi de muncă.

(3) Contractul individual de muncă încetează în temeiul ordinului (dispoziţiei, deciziei, hotărîrii) angajatorului, care se aduce la cunoştinţa salariatului, sub semnătură, cel tîrziu la data eliberării din serviciu , cu excepţia cazului în care salariatul nu lucrează pînă în ziua eliberării din serviciu (absenţă nemotivată de la serviciu, privaţiune de libertate etc.). Ordinul (dispoziţia, decizia, hotărîrea) angajatorului cu privire la încetarea contractului individual de muncă trebuie să conţină referire la articolul, alineatul, punctul şi litera corespunzătoare din lege.

[Art.81 completat prin Legea nr.157 din 20.07.2017, în vigoare 18.08.2017]
[Art.81 completat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]
[Art.81 completat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]

Articolul 82. Încetarea contractului individual de muncă în circumstanţe ce nu depind de voinţa părţilor

Contractul individual de muncă încetează în circumstanţe ce nu depind de voinţa părţilor în caz de:

a) deces al salariatului, declarare a acestuia decedat sau dispărut fără urmă prin hotărîre a instanţei de judecată;

b) deces al angajatorului persoană fizică, declarare a acestuia decedat sau dispărut fără urmă prin hotărîre a instanţei de judecată;

c) constatare a nulităţii contractului prin hotărîre a instanţei de judecată – de la data rămînerii definitive a hotărîrii respective, cu excepţia cazurilor prevăzute la art.84 alin.(3);

d) retragere, de către autorităţile competente, a autorizaţiei (licenţei) de activitate a unităţii – de la data retragerii acesteia;

d[1]) retragere, de către autorităţile competente, a autorizaţiei (licenţei), permisului, care îi acordă salariatului dreptul de a activa într-o anumită profesie, meserie sau de a efectua o anumită lucrare – de la data retragerii actului respectiv;

e) aplicare a pedepsei penale salariatului, prin hotărîre a instanţei de judecată, care exclude posibilitatea de a continua munca la unitate – de la data rămînerii definitive a hotărîrii judecătoreşti;

f) expirare a termenului contractului individual de muncă pe durată determinată – de la data prevăzută în contract, cu excepţia cazului cînd raporturile de muncă continuă de fapt şi nici una dintre părţi nu a cerut încetarea lor, precum şi a cazului prevăzut la art.83 alin.(3);

g) finalizare a lucrării prevăzute de contractul individual de muncă încheiat pentru perioada îndeplinirii unei anumite lucrări;

h) încheiere a sezonului, în cazul contractului individual de muncă pentru îndeplinirea lucrărilor sezoniere;

i) atingere a vîrstei de 65 de ani de către conducătorul unităţii de stat, inclusiv municipale, sau al unităţii cu capital majoritar de stat;

j) forţă majoră, confirmată în modul stabilit, care exclude posibilitatea continuării raporturilor de muncă;

j^1) restabilire la locul de muncă, conform hotărîrii instanţei de judecată, a persoanei care a îndeplinit anterior munca respectivă, dacă transferul salariatului la o altă muncă conform prezentului cod nu este posibil;

k) alte temeiuri prevăzute la art.305 şi 310.

Notă.

Persoanele eliberate din serviciu în temeiul lit.i) pot fi angajate pe o durată determinată conform art.55 lit.f), în orice funcţie, alta decît cea de conducător de unitate de stat, inclusiv municipală, sau de unitate cu capital majoritar de stat.

[Art.82 completat prin Legea nr.188 din 21.09.2017, în vigoare 20.10.2017]
[Art.82 modificat prin Legea nr.52 din 01.04.2016, în vigoare 22.04.2016]
[Art.82 completat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]
[Art.82 modificat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]
[Art.82 completat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]
[Art.82 modificat prin Legea nr.269-XVI din 28.07.2006, în vigoare 28.07.2006]
[Art.82 modificat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 82[1]. Încetarea contractului individual de muncă prin acordul scris a părţilor

Contractul individual de muncă poate înceta, în orice moment, prin acordul scris al părţilor.

[Art.82[1] introdus prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]

Articolul 83. Încetarea contractului individual de muncă pe durată determinată

[Alin.(1) art.83 abrogat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]

[Alin.(2) art.83 abrogat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]

(3) Contractul individual de muncă pe durată determinată încheiat pentru perioada îndeplinirii obligaţiilor de muncă ale salariatului al cărui contract individual de muncă este suspendat sau care se află în concediul respectiv (art.55 lit.a)) încetează în ziua reîntoarcerii acestui salariat la lucru.

(4) Dacă, la expirarea termenului contractului individual de muncă pe durată determinată, nici una dintre părţi nu a cerut încetarea lui şi raporturile de muncă continuă de fapt, contractul se consideră prelungit pe durată nedeterminată.

(5) Contractul individual de muncă pe durată determinată poate înceta înainte de termen în cazurile prevăzute la art.82, 82^1, 85 şi 86.

[Art.83 modificat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]
[Art.83 completat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]
[Art.83 modificat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 84. Nulitatea contractului individual de muncă

(1) Nerespectarea oricărei dintre condiţiile stabilite de prezentul cod pentru încheierea contractului individual de muncă atrage nulitatea acestuia.

(2) Constatarea nulităţii contractului individual de muncă produce efecte pentru viitor.

(3) Nulitatea contractului individual de muncă poate fi înlăturată prin îndeplinirea condiţiilor corespunzătoare impuse de prezentul cod.

(4) În cazul în care o clauză a contractului individual de muncă este afectată de nulitate, deoarece stabileşte pentru salariat drepturi sub limitele impuse de legislaţie, de convenţiile colective sau de contractul colectiv de muncă, ea va fi înlocuită în mod automat de dispoziţiile legale, convenţionale sau contractuale minime aplicabile.

(5) Nulitatea contractului individual de muncă se constată prin hotărîre a instanţei de judecată.

Articolul 85. Demisia

(1) Salariatul are dreptul la demisie – desfacere a contractului individual de muncă, cu excepţia prevederii alin.(4^1), din proprie iniţiativă, anunţînd despre aceasta angajatorul, prin cerere scrisă, cu 14 zile calendaristice înainte. Curgerea termenului menţionat începe în ziua imediat următoare zilei în care a fost înregistrată cererea.

(2) În caz de demisie a salariatului în legătură cu pensionarea, cu stabilirea gradului de dizabilitate, cu concediul pentru îngrijirea copilului, cu înmatricularea într-o instituţie de învăţămînt, cu trecerea cu traiul în altă localitate, cu îngrijirea copilului pînă la vîrsta de 14 ani sau a copilului cu dizabilităţi, cu alegerea într-o funcţie electivă, cu angajarea prin concurs la o altă unitate, cu încălcarea de către angajator a contractului individual şi/sau colectiv de muncă, a legislaţiei muncii în vigoare, angajatorul este obligat să accepte demisia în termenul redus indicat în cererea depusă şi înregistrată, la care se anexează documentul respectiv ce confirmă acest drept.

(3) După expirarea termenelor indicate la alin.(1), (2) şi (4^1), salariatul are dreptul să înceteze lucrul, iar angajatorul este obligat să efectueze achitarea deplină a drepturilor salariale ce i se cuvin salariatului şi să-i elibereze documentele legate de activitatea acestuia în unitate.

(3^1) Contractul individual de muncă poate fi desfăcut, prin acordul scris al părţilor, înainte de expirarea termenelor indicate la alin.(1), (2) şi (4^1).

(4) Timp de 7 zile calendaristice de la data depunerii cererii de demisie, salariatul are dreptul să-şi retragă cererea sau să depună o nouă cerere, prin care să o anuleze pe prima. În acest caz, angajatorul este în drept să-l elibereze pe salariat numai dacă, pînă la retragerea (anularea) cererii depuse, a fost încheiat un contract individual de muncă cu un alt salariat în condiţiile prezentului cod.

(4^1) Conducătorul unităţii (al filialei sau reprezentanţei), adjuncţii lui şi contabilul-şef sînt în drept să demisioneze, anunţînd despre aceasta angajatorul, prin cerere scrisă, cu o lună înainte.

(5) Dacă, după expirarea termenelor indicate în alin.(1), (2) şi (4^1), salariatul nu a fost de fapt eliberat din funcţie şi el îşi continuă activitatea de muncă fără să-şi reafirme în scris dorinţa de a desface contractul individual de muncă, eliberarea acestuia nu se admite.

[Art.85 modificat prin Legea nr.123 din 07.07.2017, în vigoare 01.01.2019]
[Art.85 completat prin Legea nr.188 din 21.09.2017, în vigoare 20.10.2017]
[Art.85 modificat prin Legea nr.201 din 28.07.2016, în vigoare 09.09.2016]
[Art.85 modificat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]
[Art.85 modificat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]
[Art.85 în redacţia Legii nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]
[Art.85 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 86. Concedierea

(1) Concedierea – desfacerea din iniţiativa angajatorului a contractului individual de muncă pe durată nedeterminată, precum şi a celui pe durată determinată – se admite pentru următoarele motive:

a) rezultatul nesatisfăcător al perioadei de probă (art.63 alin.(2));

b) lichidarea unităţii sau încetarea activităţii angajatorului persoană fizică;

c) reducerea numărului sau a statelor de personal din unitate;

d) constatarea faptului că salariatul nu corespunde funcţiei deţinute sau muncii prestate din cauza stării de sănătate, în conformitate cu certificatul medical;

e) constatarea faptului că salariatul nu corespunde funcţiei deţinute sau muncii prestate din cauza calificării insuficiente, stabilită în urma atestării efectuate în modul prevăzut de Guvern;

f) schimbarea proprietarului unităţii (în privinţa conducătorului unităţii, a adjuncţilor săi, a contabilului-şef);

g) încălcarea repetată, pe parcursul unui an, a obligaţiilor de muncă, dacă anterior salariatul a fost sancţionat disciplinar;

h) absenţa fără motive întemeiate de la lucru timp de 4 ore consecutive (fără a ţine cont de pauza de masă) în timpul zilei de muncă;

i) prezentarea la lucru în stare de ebrietate alcoolică, în stare cauzată de substanţe stupefiante sau toxice, stabilită în modul prevăzut la art.76 lit.k);

j) săvîrşirea unei contravenţii sau infracţiuni contra patrimoniului unităţii, stabilită prin hotărîrea instanţei de judecată sau prin actul organului de competenţa căruia ţine aplicarea sancţiunilor contravenţionale;

k) comiterea de către salariatul care gestionează nemijlocit mijloace băneşti sau valori materiale ori care are acces la sistemele informaţionale ale angajatorului (sisteme de colectare şi gestiune a informaţiei) sau la cele administrate de angajator a unor acţiuni culpabile, dacă aceste acţiuni pot servi drept temei pentru pierderea încrederii angajatorului faţă de salariatul respectiv;

k^1) încălcarea obligaţiei prevăzute la art.7 alin.(2) lit.a) din Legea nr.325 din 23 decembrie 2013 privind evaluarea integrităţii instituţionale;

l) încălcarea gravă repetată, pe parcursul unui an, a statutului instituţiei de învăţămînt de către un cadru didactic (art.301);

m) comiterea de către salariatul care îndeplineşte funcţii educative a unei fapte imorale incompatibile cu funcţia deţinută;

n) aplicarea, chiar şi o singură dată, de către un cadru didactic a violenţei fizice sau psihice faţă de discipoli (art.301);

o) semnarea de către conducătorul unităţii (filialei, subdiviziunii), de către adjuncţii săi sau de către contabilul-şef a unui act juridic nefondat care a cauzat prejudicii materiale unităţii;

p) încălcarea gravă, chiar şi o singură dată, a obligaţiilor de muncă;

r) prezentarea de către salariat angajatorului, la încheierea contractului individual de muncă, a unor documente false (art.57 alin.(1)), fapt confirmat în modul stabilit;

s) încheierea, vizînd salariaţii ce prestează munca prin cumul, a unui contract individual de muncă cu o altă persoană care va exercita profesia, specialitatea sau funcţia respectivă ca profesie, specialitate sau funcţie de bază (art.273);

[Lit.t) alin.(1) art.86 abrogată prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]

u) transferarea salariatului la o altă unitate cu acordul celui transferat şi al ambilor angajatori;

v) refuzul salariatului de a continua munca în legătură cu schimbarea proprietarului unităţii sau reorganizarea acesteia, precum şi a transferării unităţii în subordinea unui alt organ;

x) refuzul salariatului de a fi transferat la o altă muncă pentru motive de sănătate, conform certificatului medical (art.74 alin.(2));

y) refuzului salariatului de a fi transferat în altă localitate în legătură cu mutarea unităţii în această localitate (art.74 alin.(1)); precum şi

y^1) deţinerea de către salariat a statutului de pensionar pentru limită de vîrstă;

z) pentru alte motive prevăzute de prezentul cod şi de alte acte legislative.

Notă. Persoanele concediate în temeiul lit.y^1) pot fi angajate pe o durată determinată conform art.55 lit.f).

(2) Nu se admite concedierea salariatului în perioada aflării lui în concediu medical, în concediu de odihnă anual, în concediu de studii, în concediu de maternitate, în concediu parţial plătit pentru îngrijirea copilului pînă la vîrsta de 3 ani, în concediu suplimentar neplătit pentru

îngrijirea copilului în vîrstă de la 3 la 4 ani, în perioada îndeplinirii obligaţiilor de stat sau obşteşti, precum şi în perioada detaşării, cu excepţia cazurilor de lichidare a unităţii.

[Art.86 modificat prin Legea nr.305 din 21.12.2017, în vigoare 12.01.2018]
[Art.86 modificat prin Legea nr.188 din 21.09.2017, în vigoare 20.10.2017]
[Art.86 modificat prin Legea nr.157 din 20.07.2017, în vigoare 18.08.2017]
[Art.86 modificat prin Legea nr.164 din 20.07.2017, în vigoare 04.08.2017]
[Art.86 completat prin Legea nr.102 din 21.07.2016, în vigoare 12.11.2016]
[Art.86 modificat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]
[Art.86 completat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]
[Art.86 modificat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 87. Interzicerea concedierii fără acordul organului sindical

(1) Concedierea salariaţilor membri de sindicat se admite cu consultarea prealabilă a organului (organizatorului) sindical din unitate.

(2) Concedierea persoanei alese în organul sindical şi neeliberate de la locul de muncă de bază se admite cu respectarea modului general de concediere şi doar cu acordul preliminar al organului sindical al cărui membru este persoana în cauză.

(3) Conducătorii organizaţiei sindicale primare (organizatorii sindicali) neeliberaţi de la locul de muncă de bază nu pot fi concediaţi fără acordul preliminar al organului sindical ierarhic superior.

(4) Organele sindicale (organizatorii sindicali) indicate la alin.(1)–(3) îşi vor comunica acordul sau dezacordul (opinia consultativă) argumentat în scris privind concedierea salariatului în termen de 10 zile lucrătoare de la data solicitării acordului (opiniei consultative) de către angajator. În cazul în care răspunsul nu a fost primit de angajator în acest termen, acordul (comunicarea opiniei consultative) a organului respectiv se prezumă.

[Art.87 modificat prin Legea nr.188 din 21.09.2017, în vigoare 20.10.2017]
[Art.87 modificat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]
[Art.87 completat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]

Articolul 88. Procedura de concediere în cazul lichidării unităţii, reducerii numărului sau a statelor de personal

(1) Angajatorul este în drept să concedieze salariaţii de la unitate în legătură cu lichidarea acesteia ori în legătură cu reducerea numărului sau a statelor de personal (art.86 alin.(1) lit.b) şi c)) doar cu condiţia că:

a) va emite un ordin (dispoziţie, decizie, hotărîre), motivat din punct de vedere juridic sau economic, cu privire la lichidarea unităţii ori reducerea numărului sau a statelor de personal;

b) va emite un ordin (dispoziţie, decizie, hotărîre) cu privire la preavizarea, sub semnătură, a salariaţilor cu 2 luni înainte de lichidarea unităţii ori de reducerea numărului sau a statelor de personal. În caz de reducere a numărului sau a statelor de personal, vor fi preavizate numai persoanele ale căror locuri de muncă urmează a fi reduse;

c) o dată cu preavizarea în legătură cu reducerea numărului sau a statelor de personal, va propune în scris salariatului preavizat un alt loc de muncă (funcţie) în cadrul unităţii respective (cu condiţia că astfel de loc de muncă (funcţie) există la unitate, iar salariatul preavizat întruneşte cerinţele necesare pentru suplinirea acestuia);

d) va reduce, în primul rînd, locurile de muncă vacante;

e) va desface contractul individual de muncă în primul rînd cu salariaţii angajaţi prin cumul;

f) va acorda salariatului ce urmează a fi concediat o zi lucrătoare pe săptămînă cu menţinerea salariului mediu pentru căutarea unui alt loc de muncă;

g) va prezenta, în modul stabilit, cu 2 luni înainte de concediere, agenţiei pentru ocuparea forţei de muncă informaţiile privind persoanele ce urmează a fi disponibilizate;

h) se va adresa organului (organizatorului) sindical în vederea obţinerii opiniei consultative privind concedierea salariatului respectiv.

(2) În cazul în care, după expirarea termenului de preavizare de 2 luni, nu a fost emis ordinul (dispoziţia, decizia, hotărîrea) de concediere a salariatului, această procedură nu poate fi repetată

în cadrul aceluiaşi an calendaristic. În termenul de preavizare nu se include perioada aflării salariatului în concediul anual de odihnă, în concediul de studii şi în concediul medical.

(3) Locul de muncă redus nu poate fi restabilit în statele unităţii pe parcursul anului calendaristic în care a avut loc concedierea salariatului care l-a ocupat.

(4) În caz de lichidare a unităţii, angajatorul este obligat să respecte procedura de concediere prevăzută la alin.(1) lit.a), b), f), g) şi i).

[Art.88 modificat prin Legea nr.85 din 24.05.2018, în vigoare 22.06.2018]
[Art.88 modificat prin Legea nr.188 din 21.09.2017, în vigoare 20.10.2017]
[Art.88 completat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]
[Art.88 modificat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]
[Art.88 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 88[1]. Procedura de concediere în legătură cu transferarea la o altă unitate

(1) Angajatorul este în drept să concedieze salariaţii în legătură cu transferarea la o altă unitate (art.86 alin.(1) lit.u)) doar cu condiţia că:

a) va primi un demers în scris din partea unui alt angajator prin care se solicită concedierea prin transfer a unui anumit salariat, cu indicarea locului de muncă (funcţiei) ce i se propune la unitatea nouă;

b) se va adresa în scris salariatului a cărui concediere se solicită în vederea obţinerii acordului scris al acestuia pentru concediere;

c) va obţine acordul scris al salariatului pentru concediere;

d) va achita salariatului concediat, în ziua eliberării din serviciu, toate sumele ce i se cuvin de la unitate (salariul, compensaţia pentru concediile nefolosite etc.).

(2) Salariatul, pînă la exprimarea în scris a acordului pentru concediere, poate solicita de la noul angajator oferta de angajare, care va cuprinde toate clauzele viitorului contract individual de muncă.

(3) Oferta de angajare se prezintă salariatului în formă scrisă şi este irevocabilă în termenul prevăzut de aceasta.

(4) Este interzis refuzul de angajare a salariatului concediat în legătură cu transferarea la o altă unitate, ca urmare a acordului lui şi al ambilor angajatori.

[Art.88[1] introdus prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]

Articolul 89. Restabilirea la locul de muncă

(1) Salariatul transferat nelegitim la o altă muncă sau eliberat nelegitim din serviciu poate fi restabilit la locul de muncă prin negocieri directe cu angajatorul, iar în caz de litigiu - prin hotărîre a instanţei de judecată.

(2) La examinarea litigiului individual de muncă de către instanţa de judecată, angajatorul este obligat să dovedească legalitatea şi să indice temeiurile transferării sau eliberării din serviciu a salariatului. În cazul contestării de către salariatul membru de sindicat a ordinului de concediere, instanţa de judecată va solicita acordul (opinia consultativă) al organului (organizatorului) sindical privind concedierea salariatului respectiv.

(3) Imediat după pronunţarea hotărîrii instanţei de judecată privind restabilirea salariatului la locul de muncă, angajatorul este obligat să emită un ordin de restabilire, pe care îl aduce la cunoştinţa salariatului, sub semnătură, în termen de 3 zile lucrătoare de la data emiterii.

[Art.89 modificat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]
[Art.89 modificat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]
[Art.89 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 90. Răspunderea angajatorului pentru transferul sau eliberarea nelegitimă din serviciu

(1) În cazul restabilirii la locul de muncă a salariatului transferat sau eliberat nelegitim din serviciu, angajatorul este obligat să repare prejudiciul cauzat acestuia.

(2) Repararea de către angajator a prejudiciului cauzat salariatului constă în:

a) plata obligatorie a unei despăgubiri pentru întreaga perioadă de absenţă forţată de la muncă într-o mărime nu mai mică decît salariul mediu al salariatului pentru această perioadă;

b) compensarea cheltuielilor suplimentare legate de contestarea transferului sau a eliberării din serviciu (consultarea specialiştilor, cheltuielile de judecată etc.);

c) compensarea prejudiciului moral cauzat salariatului.

(3) Mărimea reparării prejudiciului moral se determină de către instanţa de judecată, ţinîndu-se cont de aprecierea dată acţiunilor angajatorului, dar nu poate fi mai mică decît un salariu mediu lunar al salariatului.

(4) În locul restabilirii la locul de muncă, părţile pot încheia o tranzacţie de împăcare, iar în caz de litigiu – instanţa de judecată poate încasa de la angajator, cu acordul salariatului, în beneficiul acestuia, o compensaţie suplimentară la sumele indicate la alin.(2) în mărime de cel puţin 3 salarii medii lunare ale salariatului.

[Art.90 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Capitolul VI
PROTECŢIA DATELOR PERSONALE ALE SALARIATULUI

Articolul 91. Cerinţele generale privind prelucrarea datelor personale ale salariatului şi garanţiile referitoare la protecţia lor

În scopul asigurării drepturilor şi libertăţilor omului şi cetăţeanului, în procesul prelucrării datelor personale ale salariatului, angajatorul şi reprezentanţii lui sînt obligaţi să respecte următoarele cerinţe:

a) prelucrarea datelor personale ale salariatului poate fi efectuată exclusiv în scopul îndeplinirii prevederilor legislaţiei în vigoare, acordării de asistenţă la angajare, instruirii şi avansării în serviciu, asigurării securităţii personale a salariatului, controlului volumului şi calităţii lucrului îndeplinit şi asigurării integrităţii bunurilor unităţii;

b) la determinarea volumului şi conţinutului datelor personale ale salariatului ce urmează a fi prelucrate, angajatorul este obligat să se conducă de legislaţia în vigoare;

c) toate datele personale urmează a fi preluate de la salariat sau din sursa indicată de acesta;

d) angajatorul nu este în drept să obţină şi să prelucreze date referitoare la convingerile politice şi religioase ale salariatului, precum şi la viaţa privată a acestuia. În cazurile prevăzute de lege, angajatorul poate cere şi prelucra date despre viaţa privată a salariatului numai cu acordul scris al acestuia;

e) angajatorul nu este în drept să obţină şi să prelucreze date privind apartenenţa salariatului la sindicate, asociaţii obşteşti şi religioase, partide şi alte organizaţii social-politice, cu excepţia cazurilor prevăzute de lege;

f) la adoptarea unei decizii care afectează interesele salariatului, angajatorul nu este în drept să se bazeze pe datele personale ale salariatului obţinute exclusiv în urma prelucrării automatizate sau pe cale electronică;

g) protecţia datelor personale ale salariatului contra utilizării ilegale sau pierderii este asigurată din contul angajatorului;

h) salariaţii şi reprezentanţii lor trebuie să fie familiarizaţi, sub semnătură, cu documentele vizînd modul de prelucrare şi păstrare a datelor personale ale salariaţilor din unitate şi să fie informaţi despre drepturile şi obligaţiile lor în domeniul respectiv;

i) salariaţii nu trebuie să renunţe la drepturile lor privind păstrarea şi protecţia datelor personale;

j) angajatorii, salariaţii şi reprezentanţii lor trebuie să elaboreze în comun măsurile de protecţie a datelor personale ale salariaţilor.

Articolul 92. Transmiterea datelor personale ale salariatului

La transmiterea datelor personale ale salariatului, angajatorul trebuie să respecte următoarele cerinţe:

a) să nu comunice unor terţi datele personale ale salariatului fără acordul scris al acestuia, cu excepţia cazurilor cînd acest lucru este necesar în scopul prevenirii unui pericol pentru viaţa sau sănătatea salariatului, precum şi a cazurilor prevăzute de lege;

b) să nu comunice datele personale ale salariatului în scopuri comerciale fără acordul scris al acestuia;

c) să prevină persoanele care primesc datele personale ale salariatului despre faptul că acestea pot fi utilizate doar în scopurile pentru care au fost comunicate şi să ceară persoanelor în cauză confirmarea în scris a respectării acestei reguli. Persoanele care primesc datele personale ale salariatului sînt obligate să respecte regimul de confidenţialitate, cu excepţia cazurilor prevăzute de lege;

d) să permită accesul la datele personale ale salariatului doar persoanelor împuternicite în acest sens, care, la rîndul lor, au dreptul să solicite numai datele personale necesare exercitării unor atribuţii concrete;

e) să nu solicite informaţii privind starea sănătăţii salariatului, cu excepţia datelor ce vizează capacitatea salariatului de a-şi îndeplini obligaţiile de muncă;

f) să transmită reprezentanţilor salariaţilor datele personale ale salariatului în modul prevăzut de prezentul cod şi să limiteze această informaţie numai la acele date personale care sînt necesare exercitării de către reprezentanţii respectivi a atribuţiilor lor.

Articolul 93. Drepturile salariatului privind asigurarea protecţiei datelor sale personale care se păstrează la angajator

În scopul asigurării protecţiei datelor sale personale care se păstrează la angajator, salariatul are dreptul:

a) de a primi informaţia deplină despre datele sale personale şi modul de prelucrare a acestora;

b) de a avea acces liber şi gratuit la datele sale personale, inclusiv dreptul la copie de pe orice act juridic care conţine datele sale personale, cu excepţia cazurilor prevăzute de legislaţia în vigoare;

c) de a-şi desemna reprezentanţii pentru protecţia datelor sale personale;

d) de a avea acces la informaţia cu caracter medical ce-l vizează, inclusiv prin intermediul lucrătorului medical, la alegerea sa;

e) de a cere excluderea sau rectificarea datelor personale incorecte şi/sau incomplete, precum şi a datelor prelucrate cu încălcarea cerinţelor prezentului cod. În cazul în care angajatorul refuză să excludă sau să rectifice datele personale incorecte, salariatul este în drept să notifice în scris angajatorului dezacordul său motivat;

f) de a ataca în instanţa de judecată orice acţiuni sau inacţiuni ilegale ale angajatorului admise la obţinerea, păstrarea, prelucrarea şi protecţia datelor personale ale salariatului.

Articolul 94. Răspunderea pentru încălcarea normelor privind obţinerea, păstrarea, prelucrarea şi protecţia datelor personale ale salariatului

Persoanele vinovate de încălcarea normelor privind obţinerea, păstrarea, prelucrarea şi protecţia datelor personale ale salariatului poartă răspundere conform legislaţiei în vigoare.

TITLUL IV
TIMPUL DE MUNCĂ ŞI TIMPUL DE ODIHNĂ

Capitolul I
TIMPUL DE MUNCĂ

Articolul 95. Noţiunea de timp de muncă. Durata normală a timpului de muncă

(1) Timpul de muncă reprezintă timpul pe care salariatul, în conformitate cu regulamentul intern al unităţii, cu contractul individual şi cu cel colectiv de muncă, îl foloseşte pentru îndeplinirea obligaţiilor de muncă.

(2) Durata normală a timpului de muncă al salariaţilor din unităţi nu poate depăşi 40 de ore pe săptămînă.

Articolul 96. Durata redusă a timpului de muncă

(1) Pentru anumite categorii de salariaţi, în funcţie de vîrstă, de starea sănătăţii, de condiţiile de muncă şi de alte circumstanţe, în conformitate cu legislaţia în vigoare şi contractul individual de muncă, se stabileşte durata redusă a timpului de muncă.

(2) Durata săptămînală redusă a timpului de muncă constituie:

a) 24 de ore pentru salariaţii în vîrstă de la 15 la 16 ani ;

b) 35 de ore pentru salariaţii în vîrstă de la 16 la 18 ani;

c) 35 de ore pentru salariaţii care activează în condiţii de muncă vătămătoare, conform nomenclatorului aprobat de Guvern.

(3) Pentru anumite categorii de salariaţi a căror muncă implică un efort intelectual şi psiho-emoţional sporit, durata timpului de muncă se stabileşte de Guvern şi nu poate depăşi 35 de ore pe săptămînă.

(4) Pentru persoanele cu dizabilităţi severe şi accentuate (dacă aceştia nu beneficiază de înlesniri mai mari) se stabileşte o durată redusă a timpului de muncă de 30 de ore pe săptămînă, fără diminuarea drepturilor salariale şi a altor drepturi prevăzute de legislaţia în vigoare.

[Art.96 modificat prin Legea nr.201 din 28.07.2016, în vigoare 09.09.2016]

[Art.96 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 97. Timpul de muncă parţial (munca pe fracţiune de normă)

(1) Angajatorul poate angaja salariaţi cu ziua sau săptămîna de muncă parţială (pe fracţiune de normă), durata concretă a timpului de muncă parţial fiind consemnată în contractul individual de muncă, în conformitate cu prevederile art.49 alin.(1) lit.l).

(2) Timpul de muncă parţial poate fi stabilit şi după încheierea contractului individual de muncă, cu acordul ambelor părţi ale acestuia. La cererea femeii gravide, a salariatului care are copii în vîrstă de pînă la 10 ani sau copii cu dizabilităţi (inclusiv aflaţi sub tutela sa) ori a salariatului care îngrijeşte un membru al familiei bolnav, în conformitate cu certificatul medical, angajatorul este obligat să le stabilească ziua sau săptămîna de muncă parţială.

(3) Munca pe fracţiune de normă este retribuită proporţional timpului lucrat sau în funcţie de volumul lucrului efectuat.

[Art.97 în redacţia Legii nr.155 din 20.07.2017, în vigoare 25.08.2017]

[Art.97 modificat prin Legea nr.201 din 28.07.2016, în vigoare 09.09.2016]

[Art.97 modificat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]

[Art.97 completat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]

Articolul 97[1]. Garanţii pentru salariaţii cu timp de muncă parţial

(1) Nu se admite tratamentul mai puţin favorabil al salariaţilor cu timp de muncă parţial în raport cu salariaţii cu normă întreagă care prestează o muncă echivalentă la aceeaşi unitate dacă un asemenea tratament se bazează exclusiv pe durata timpului de muncă zilnic sau săptămînal şi nu are o justificare obiectivă.

(2) În contextul alin.(1), activitatea în condiţiile timpului de muncă parţial nu implică limitarea drepturilor salariatului privind calcularea vechimii în muncă, a stagiului de cotizare (cu excepţiile prevăzute de lege), privind durata concediului de odihnă anual sau limitarea altor drepturi de muncă.

(3) Angajatorul:

a) va întreprinde măsuri pentru a înlesni accesul la munca pe fracţiune de normă la toate nivelurile din unitate, inclusiv la funcţiile calificate şi de conducere;

b) va asigura, în conformitate cu prevederile titlului VIII, accesul salariaţilor cu timp de muncă parţial la o formare profesională care să le sporească oportunităţile profesionale şi mobilitatea profesională;

c) va ţine cont de cererile salariaţilor de a se transfera de la munca cu normă întreagă la munca pe fracţiune de normă şi invers sau de a-şi majora durata timpului de muncă, în cazul în care apare o asemenea oportunitate.

(4) În vederea facilitării transferurilor prevăzute la alin.(3), angajatorul va informa salariaţii despre funcţiile vacante cu normă întreagă şi pe fracţiune de normă apărute în cadrul unităţii, în termen de 5 zile lucrătoare de la data apariţiei lor. Informaţia privind funcţiile vacante va fi adusă la cunoştinţa salariaţilor şi reprezentanţilor acestora la nivel de unitate printr-un anunţ public plasat pe un panou informativ cu acces general la sediul unităţii (inclusiv la fiecare dintre filialele sau reprezentanţele acesteia), precum şi pe pagina sa web, după caz.

[Art.97[1] introdus prin Legea nr.155 din 20.07.2017, în vigoare 25.08.2017]

Articolul 98. Repartizarea timpului de muncă în cadrul săptămînii

(1) Repartizarea timpului de muncă în cadrul săptămînii este, de regulă, uniformă şi constituie 8 ore pe zi, timp de 5 zile, cu două zile de repaus.

(2) La unităţile unde, ţinîndu-se cont de specificul muncii, introducerea săptămînii de lucru de 5 zile este neraţională, se admite, ca excepţie, stabilirea, prin contractul colectiv de muncă şi/sau regulamentul intern, a săptămînii de lucru de 6 zile cu o zi de repaus.

(3) Repartizarea timpului de muncă se poate realiza şi în cadrul unei săptămîni de lucru comprimate din 4 zile sau 4 zile şi jumătate, cu condiţia ca durata săptămînală a timpului de muncă să nu depăşească durata maximă legală prevăzută la art.95 alin.(2). Angajatorul care introduce săptămîna de lucru comprimată are obligaţia de a respecta dispoziţiile speciale cu privire la durata timpului zilnic de muncă al femeilor şi tinerilor.

(4) Tipul săptămînii de lucru, regimul de muncă – durata programului de muncă (al schimbului), timpul începerii şi terminării lucrului, întreruperile, alternarea zilelor lucrătoare şi nelucrătoare – se stabilesc prin regulamentul intern al unităţii şi prin contractul colectiv şi/sau prin contractele individuale de muncă.

[Art.98 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 99. Evidenţa globală a timpului de muncă

(1) În unităţi poate fi introdusă evidenţa globală a timpului de muncă, cu condiţia ca durata timpului de muncă să nu depăşească numărul de ore lucrătoare stabilite de prezentul cod. În aceste cazuri, perioada de evidenţă nu trebuie să fie mai mare de un an, iar durata zilnică a timpului de muncă (a schimbului) nu poate depăşi 12 ore.

(2) Modul de aplicare a evidenţei globale a timpului de muncă se stabileşte prin regulamentul intern al unităţii şi prin contractul colectiv de muncă, luîndu-se în considerare restricţiile prevăzute pentru unele profesii de convenţiile colective la nivel naţional şi ramural, de legislaţia în vigoare şi de actele internaţionale la care Republica Moldova este parte.

[Art.99 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 100. Durata zilnică a timpului de muncă

(1) Durata zilnică normală a timpului de muncă constituie 8 ore.

(2) Pentru salariaţii în vîrstă de pînă la 16 ani, durata zilnică a timpului de muncă nu poate depăşi 5 ore.

(3) Pentru salariaţii în vîrstă de la 16 la 18 ani şi salariaţii care lucrează în condiţii de muncă vătămătoare, durata zilnică a timpului de muncă nu poate depăşi 7 ore.

(4) Pentru persoanele cu dizabilităţi, durata zilnică a timpului de muncă se stabileşte conform certificatului medical, în limitele duratei zilnice normale a timpului de muncă.

(5) Durata zilnică maximă a timpului de muncă nu poate depăşi 10 ore în limitele duratei normale a timpului de muncă de 40 de ore pe săptămînă.

(6) Pentru anumite genuri de activitate, unităţi sau profesii se poate stabili, prin convenţie colectivă, o durată zilnică a timpului de muncă de 12 ore, urmată de o perioadă de repaus de cel puţin 24 de ore.

(7) Angajatorul poate stabili, cu acordul scris al salariatului, programe individualizate de muncă, cu un regim flexibil al timpului de muncă, dacă această posibilitate este prevăzută de regulamentul intern al unităţii sau de contractul colectiv ori de cel individual de muncă.

(8) La lucrările unde caracterul deosebit al muncii o impune, ziua de muncă poate fi segmentată, în modul prevăzut de lege, cu condiţia ca durata totală a timpului de muncă să nu fie mai mare decît durata zilnică normală a timpului de muncă.

(9) Durata zilei de muncă poate fi, de asemenea, împărţită în două segmente: o perioadă fixă, în care salariatul se află la locul de muncă şi o perioadă variabilă (mobilă), în care salariatul îşi alege orele de sosire şi plecare, cu respectarea duratei zilnice normale a timpului de muncă.

[Art.100 modificat prin Legea nr.201 din 28.07.2016, în vigoare 09.09.2016]

[Art.100 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 101. Munca în schimburi

(1) Munca în schimburi, adică lucrul în 2, 3 sau 4 schimburi, se aplică în cazurile cînd durata procesului de producţie depăşeşte durata admisă a zilei de muncă, precum şi în scopul utilizării mai eficiente a utilajului, sporirii volumului de producţie sau de servicii.

(2) În condiţiile muncii în schimburi, fiecare grup de salariaţi prestează munca în limitele programului stabilit.

(3) Programul muncii în schimburi se aprobă de angajator după consultarea reprezentanţilor salariaţilor, ţinîndu-se cont de specificul muncii.

(4) Munca în decursul a două schimburi succesive este interzisă.

(5) Programul muncii în schimburi se aduce la cunoştinţa salariaţilor cu cel puţin o lună înainte de punerea lui în aplicare.

(6) Durata întreruperii în muncă între schimburi nu poate fi mai mică decît durata dublă a timpului de muncă din schimbul precedent (inclusiv pauza pentru masă).

[Art.101 modificat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]

Articolul 102. Durata muncii în ajunul zilelor de sărbătoare nelucrătoare

(1) Durata zilei de muncă (schimbului) din ajunul zilei de sărbătoare nelucrătoare se reduce cu cel puţin o oră pentru toţi salariaţii, cu excepţia celor cărora li s-a stabilit, conform art.96, durata redusă a timpului de muncă sau, conform art.97, ziua de muncă parţială.

(2) În cazul în care ziua de muncă din ajunul zilei de sărbătoare nelucrătoare se transferă în altă zi, se va păstra aceeaşi durată redusă a zilei de muncă.

(3) Durata concretă redusă a zilei de muncă din ajunul zilei de sărbătoare nelucrătoare prevăzută la alin.(1) se stabileşte în contractul colectiv de muncă, în regulamentul intern al unităţii sau în ordinul (dispoziţia, decizia, hotărîrea) angajatorului, emis cu consultarea prealabilă a reprezentanţilor salariaţilor.

[Art.102 modificat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]

Articolul 103. Munca de noapte

(1) Se consideră muncă de noapte munca prestată între orele 22.00 şi 6.00.

(2) Durata muncii (schimbului) de noapte se reduce cu o oră.

(3) Durata muncii (schimbului) de noapte nu se reduce salariaţilor pentru care este stabilită durata redusă a timpului de muncă, precum şi salariaţilor angajaţi special pentru munca de noapte, dacă contractul colectiv de muncă nu prevede altfel.

(4) Orice salariat care, într-o perioadă de 6 luni, prestează cel puţin 120 de ore de muncă de noapte va fi supus unui examen medical din contul angajatorului.

(5) Nu se admite atragerea la munca de noapte a salariaţilor în vîrstă de pînă la 18 ani, a femeilor gravide, precum şi a persoanelor cărora munca de noapte le este contraindicată conform certificatului medical.

(6) Persoanele cu dizabilităţi severe şi accentuate, unul dintre părinţii (tutorele, curatorul) care au copii în vîrstă de pînă la 4 ani sau copii cu dizabilităţi, persoanele care îmbină concediile pentru îngrijirea copilului prevăzute la art.126 şi 127 alin.(2) cu activitatea de muncă şi salariaţii

care îngrijesc de un membru al familiei bolnav în baza certificatului medical pot presta muncă de noapte numai cu acordul lor scris. Totodată, angajatorul este obligat să informeze în scris salariaţii menţionaţi despre dreptul lor de a refuza munca de noapte.

[Art.103 modificat prin Legea nr.188 din 21.09.2017, în vigoare 20.10.2017]
[Art.103 modificat prin Legea nr.157 din 20.07.2017, în vigoare 18.08.2017]
[Art.103 modificat prin Legea nr.201 din 28.07.2016, în vigoare 09.09.2016]
[Art.103 modificat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]

Articolul 104. Munca suplimentară

(1) Se consideră muncă suplimentară munca prestată în afara duratei normale a timpului de muncă prevăzute la art.95 alin.(2), la art.96 alin.(2)-(4), la art.98 alin.(3) şi la art.99 alin.(1).

(2) Atragerea la muncă suplimentară poate fi dispusă de angajator fără acordul salariatului:

a) pentru efectuarea lucrărilor necesare pentru apărarea ţării, pentru preîntîmpinarea unei avarii de producţie ori pentru înlăturarea consecinţelor unei avarii de producţie sau a unei calamităţi naturale;

b) pentru efectuarea lucrărilor necesare înlăturării unor situaţii care ar putea periclita buna funcţionare a serviciilor de aprovizionare cu apă şi energie electrică, de canalizare, poştale, de telecomunicaţii şi informatică, a căilor de comunicaţie şi a mijloacelor de transport în comun, a instalaţiilor de distribuire a combustibilului, a unităţilor medico-sanitare.

(3) Atragerea la muncă suplimentară se efectuează de angajator cu acordul scris al salariatului:

a) pentru finalizarea lucrului început care, din cauza unei reţineri neprevăzute legate de condiţiile tehnice ale procesului de producţie, nu a putut fi dus pînă la capăt în decursul duratei normale a timpului de muncă, iar întreruperea lui poate provoca deteriorarea sau distrugerea bunurilor angajatorului sau ale proprietarului, a patrimoniului municipal sau de stat;

b) pentru efectuarea lucrărilor temporare de reparare şi restabilire a dispozitivelor şi instalaţiilor, dacă deficienţele acestora ar putea provoca încetarea lucrului pentru un timp nedeterminat şi pentru mai multe persoane;

c) pentru efectuarea lucrărilor impuse de apariţia unor circumstanţe care ar putea provoca deteriorarea sau distrugerea bunurilor unităţii, inclusiv a materiei prime, materialelor sau produselor;

d) pentru continuarea muncii în caz de neprezentare a lucrătorului de schimb, dacă munca nu admite întrerupere. În aceste cazuri, angajatorul este obligat să ia măsuri urgente de înlocuire a salariatului respectiv.

(4) Atragerea la muncă suplimentară în alte cazuri decît cele prevăzute la alin.(2) şi (3) se admite cu acordul scris al salariatului şi al reprezentanţilor salariaţilor.

(5) La solicitarea angajatorului, salariaţii pot presta munca în afara orelor de program în limita a 120 de ore într-un an calendaristic. În cazuri excepţionale, această limită, cu acordul reprezentanţilor salariaţilor, poate fi extinsă pînă la 240 de ore.

(6) În cazul în care solicită prestarea muncii suplimentare, angajatorul este obligat să asigure salariaţilor condiţii normale de muncă, inclusiv cele privind securitatea şi sănătatea în muncă.

(7) Atragerea la muncă suplimentară se efectuează în baza ordinului (dispoziţiei, deciziei, hotărîrii) motivat al angajatorului, care se aduce la cunoştinţa salariaţilor respectivi sub semnătură.

[Art.104 modificat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 105. Limitarea muncii suplimentare

(1) Nu se admite atragerea la muncă suplimentară a salariaţilor în vîrstă de pînă la 18 ani, a femeilor gravide, precum şi a persoanelor cărora munca suplimentară le este contraindicată conform certificatului medical.

(2) Persoanele cu dizabilităţi severe şi accentuate, unul dintre părinţii (tutorele, curatorul) care au copii în vîrstă de pînă la 4 ani sau copii cu dizabilităţi, persoanele care îmbină concediile pentru îngrijirea copilului prevăzute de art.126 şi 127 alin.(2) cu activitatea de muncă şi salariaţii care îngrijesc de un membru al familiei bolnav, în baza certificatului medical, pot presta muncă

suplimentară numai cu acordul lor scris. Totodată, angajatorul este obligat să informeze în scris salariaţii menţionaţi despre dreptul lor de a refuza munca suplimentară.

(3) Efectuarea muncii suplimentare nu poate avea ca efect majorarea duratei zilnice a timpului de muncă peste 12 ore.

[Art.105 modificat prin Legea nr.188 din 21.09.2017, în vigoare 20.10.2017]
[Art.105 modificat prin Legea nr.157 din 20.07.2017, în vigoare 18.08.2017]
[Art.105 modificat prin Legea nr.201 din 28.07.2016, în vigoare 09.09.2016]
[Art.105 modificat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]

Articolul 106. Evidenţa timpului de muncă

Angajatorul este obligat să ţină, în modul stabilit, evidenţa timpului de muncă prestat efectiv de fiecare salariat, inclusiv a muncii suplimentare, a muncii prestate în zilele de repaus şi în zilele de sărbătoare nelucrătoare.

Capitolul II
TIMPUL DE ODIHNĂ

Articolul 107. Pauza de masă şi repausul zilnic

(1) În cadrul programului zilnic de muncă, salariatului trebuie să i se acorde o pauză de masă de cel puţin 30 de minute.

(2) Durata concretă a pauzei de masă şi timpul acordării acesteia se stabilesc în contractul colectiv de muncă sau în regulamentul intern al unităţii. Pauzele de masă, cu excepţiile prevăzute în contractul colectiv de muncă sau în regulamentul intern al unităţii, nu se vor include în timpul de muncă.

(3) La unităţile cu flux continuu, angajatorul este obligat să asigure salariaţilor condiţii pentru luarea mesei în timpul serviciului la locul de muncă.

(4) Durata repausului zilnic, cuprinsă între sfîrşitul programului de muncă într-o zi şi începutul programului de muncă în ziua imediat următoare, nu poate fi mai mică decît durata dublă a timpului de muncă zilnic.

Articolul 108. Pauzele pentru alimentarea copilului

(1) Unuia dintre părinţii (tutorelui) care au copii în vîrstă de pînă la 3 ani i se acordă, pe lîngă pauza de masă, pauze suplimentare pentru alimentarea copilului.

(2) Pauzele suplimentare vor avea o frecvenţă de cel puţin o dată la fiecare 3 ore, fiecare pauză avînd o durată de minimum 30 de minute. Pentru unul dintre părinţii (tutorele) care au 2 sau mai mulţi copii în vîrstă de pînă la 3 ani, durata pauzei nu poate fi mai mică de o oră.

(3) Pauzele pentru alimentarea copilului se includ în timpul de muncă şi se plătesc reieşindu-se din salariul mediu.

(4) În cazul în care angajatorul asigură în cadrul unităţii încăperi speciale pentru alimentarea copiilor, acestea vor îndeplini condiţiile de igienă corespunzătoare normelor sanitare în vigoare.

[Art.108 modificat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]
[Art.108 modificat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]

Articolul 109. Repausul săptămînal

(1) Repausul săptămînal se acordă timp de 2 zile consecutive, de regulă sîmbăta şi duminica.

(2) În cazul în care un repaus simultan pentru întregul personal al unităţii în zilele de sîmbătă şi duminică ar prejudicia interesul public sau ar compromite funcţionarea normală a unităţii, repausul săptămînal poate fi acordat şi în alte zile, stabilite prin contractul colectiv de muncă sau prin regulamentul intern al unităţii, cu condiţia ca una din zilele libere să fie duminica.

(3) În unităţile în care, datorită specificului muncii, nu se poate acorda repausul săptămînal în ziua de duminică, salariaţii vor beneficia de două zile libere în cursul săptămînii şi de un spor la salariu stabilit prin contractul colectiv de muncă sau contractul individual de muncă.

(4) Durata repausului săptămînal neîntrerupt în orice caz nu trebuie să fie mai mică de 42 de ore, cu excepţia cazurilor cînd săptămîna de muncă este de 6 zile.

Articolul 110. Munca în zilele de repaus

(1) Munca în zilele de repaus este interzisă.

(2) Prin derogare de la dispoziţiile alin.(1), atragerea salariaţilor la muncă în zilele de repaus se admite în modul şi în cazurile prevăzute la art.104 alin.(2) şi (3).

(3) Nu se admite atragerea la muncă în zilele de repaus a salariaţilor în vîrstă de pînă la 18 ani, a femeilor gravide.

(4) Persoanele cu dizabilităţi severe şi accentuate, unul dintre părinţii (tutorele, curatorul) care au copii în vîrstă de pînă la 4 ani sau copii cu dizabilităţi, persoanele care îmbină concediile pentru îngrijirea copilului prevăzute la art.126 şi 127 alin.(2) cu activitatea de muncă şi salariaţii care îngrijesc de un membru al familiei bolnav, în baza certificatului medical, pot presta munca în zilele de repaus numai cu acordul lor scris. Totodată, angajatorul este obligat să informeze în scris salariaţii menţionaţi despre dreptul lor de a refuza munca în zilele de repaus.

[Art.110 modificat prin Legea nr.188 din 21.09.2017, în vigoare 20.10.2017]
[Art.110 modificat prin Legea nr.157 din 20.07.2017, în vigoare 18.08.2017]
[Art.110 modificat prin Legea nr.201 din 28.07.2016, în vigoare 09.09.2016]
[Art.110 modificat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]

Articolul 111. Zilele de sărbătoare nelucrătoare

(1) În Republica Moldova zile de sărbătoare nelucrătoare sînt:

a) 1 ianuarie – Anul Nou;

b) 7 şi 8 ianuarie – Naşterea lui Isus Hristos (Crăciunul pe stil vechi);

c) 8 martie – Ziua internaţională a femeii;

d) prima şi a doua zi de Paşte conform calendarului bisericesc;

e) ziua de luni la o săptămînă după Paşte (Paştele Blajinilor);

f) 1 mai – Ziua internaţională a solidarităţii oamenilor muncii;

g) 9 mai – Ziua Victoriei şi a comemorării eroilor căzuţi pentru independenţa Patriei;

g^1) 9 mai – Ziua Europei;

h) 27 august – Ziua Independenţei;

i) 31 august – sărbătoarea “Limba noastră”;

i^1) 25 decembrie – Naşterea lui Iisus Hristos (Crăciunul pe stil nou);

j) ziua Hramului bisericii din localitatea respectivă, declarată în modul stabilit de consiliul local al municipiului, oraşului, comunei, satului.

(1^1) Salariaţilor remuneraţi în acord sau pe unitate de timp (oră sau zi), pentru zilele de sărbătoare nelucrătoare enumerate la alin.(1), în cazul în care zilele de sărbătoare nelucrătoare nu coincid cu zilele de repaus săptămînal, li se plăteşte salariul mediu.

În cazul în care zilele de sărbătoare nelucrătoare coincid cu zilele de repaus săptămînal, salariul mediu pentru aceste zile nu se plăteşte.

(2) În zilele de sărbătoare nelucrătoare se admit lucrările în unităţile a căror oprire nu este posibilă în legătură cu condiţiile tehnice şi de producţie (unităţile cu flux continuu), lucrările determinate de necesitatea deservirii populaţiei, precum şi lucrările urgente de reparaţie şi de încărcare-descărcare.

(3) Nu se admite atragerea la muncă în zilele de sărbătoare nelucrătoare a salariaţilor în vîrstă de pînă la 18 ani, a femeilor gravide.

(4) Persoanele cu dizabilităţi severe şi accentuate, unul dintre părinţii (tutorele, curatorul) care au copii în vîrstă de pînă la 4 ani sau copii cu dizabilităţi, persoanele care îmbină concediile pentru îngrijirea copilului prevăzute la art.126 şi 127 alin.(2) cu activitatea de muncă şi salariaţii care îngrijesc de un membru al familiei bolnav, în baza certificatului medical, pot presta munca în zilele de sărbătoare nelucrătoare numai cu acordul lor scris. Totodată, angajatorul este obligat să informeze în scris salariaţii menţionaţi despre dreptul lor de a refuza munca în zilele de sărbătoare nelucrătoare.

(5) În scopul utilizării optime de către salariaţi a zilelor de repaus şi de sărbătoare nelucrătoare, Guvernul este în drept să transfere zilele de repaus (de lucru) în alte zile. Salariaţii

care în ziua declarată zi de odihnă încă nu se aflau în raporturi de muncă cu unitatea în cauză, salariaţii ale căror contracte individuale de muncă erau suspendate la data respectivă, precum şi salariaţii care în ziua respectivă s-au aflat în concediu medical, în concediu de maternitate, în concediu parţial plătit pentru îngrijirea copilului pînă la vîrsta de 3 ani, în concediu suplimentar neplătit pentru îngrijirea copilului în vîrstă de la 3 la 4 ani, în concediu de odihnă anual, în concediu neplătit şi în concediu de studii nu au obligaţia de a se prezenta la serviciu în ziua declarată zi lucrătoare.

[Art.111 modificat prin Legea nr.19 din 11.03.2019, în vigoare 15.03.2019]
[Art.111 completat prin Legea nr.203 din 04.10.2018, în vigoare 12.01.2019]
[Art.111 modificat prin Legea nr.271 din 23.11.2018, în vigoare 01.12.2018]
[Art.111 modificat prin Legea nr.188 din 21.09.2017, în vigoare 20.10.2017]
[Art.111 modificat prin Legea nr.157 din 20.07.2017, în vigoare 18.08.2017]
[Art.111 modificat prin Legea nr.201 din 28.07.2016, în vigoare 09.09.2016]
[Art.111 completat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]
[Art.111 completat prin Legea nr.310 din 20.12.2013, în vigoare 21.01.2014]
[Art.111 completat prin Legea nr.254 din 09.12.2011, în vigoare 03.02.2012]
[Art.111 modificat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]
[Art.111 modificat prin Legea nr.61 din 23.04.2010, în vigoare 26.04.2010]
[Art.111 completat prin Legea nr.280-XVI din 14.12.2007, în vigoare 30.05.2008]
[Art.111 modificat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Capitolul III
CONCEDIILE ANUALE

Articolul 112. Concediul de odihnă anual

(1) Dreptul la concediu de odihnă anual plătit este garantat pentru toţi salariaţii.

(2) Dreptul la concediu de odihnă anual nu poate fi obiectul vreunei cesiuni, renunţări sau limitări. Orice înţelegere prin care se renunţă, total sau parţial, la acest drept este nulă.

(3) Orice salariat care lucrează în baza unui contract individual de muncă beneficiază de dreptul la concediu de odihnă anual.

Articolul 113. Durata concediului de odihnă anual

(1) Tuturor salariaţilor li se acordă anual un concediu de odihnă plătit, cu o durată minimă de 28 de zile calendaristice, cu excepţia zilelor de sărbătoare nelucrătoare.

(2) Pentru salariaţii din unele ramuri ale economiei naţionale (învăţămînt, ocrotirea sănătăţii, serviciul public etc.), prin lege organică, se poate stabili o altă durată a concediului de odihnă anual (calculată în zile calendaristice).

[Art.113 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 114. Calcularea vechimii în muncă care dă dreptul la concediu de odihnă anual

(1) În vechimea în muncă care dă dreptul la concediu de odihnă anual se includ:

a) timpul cînd salariatul a lucrat efectiv;

b) timpul cînd salariatul nu a lucrat de fapt, dar i s-a menţinut locul de muncă (funcţia) şi salariul mediu integral sau parţial;

c) timpul absenţei forţate de la lucru – în cazul eliberării nelegitime din serviciu sau transferului nelegitim la o altă muncă şi al restabilirii ulterioare la locul de muncă;

d) timpul cînd salariatul nu a lucrat de fapt, dar şi-a menţinut locul de muncă (funcţia) şi a primit diferite plăţi din bugetul asigurărilor sociale de stat, cu excepţia concediului parţial plătit pentru îngrijirea copilului pînă la vîrsta de 3 ani;

e) alte perioade de timp prevăzute de convenţiile colective, de contractul colectiv sau de cel individual de muncă, de regulamentul intern al unităţii.

(2) Dacă convenţiile colective, contractul colectiv sau cel individual de muncă nu prevăd altfel, în vechimea în muncă, care dă dreptul la concediul de odihnă anual, nu se includ:

a) timpul absenţei nemotivate de la lucru;

b) perioada aflării în concediu pentru îngrijirea copilului pînă la vîrsta de 4 ani;

c) perioada aflării în concediu neplătit cu o durată mai mare de 14 zile calendaristice;

d) perioada suspendării contractului individual de muncă, cu excepţia cazurilor prevăzute la art.76 lit.a)-d) şi la art.77 lit.b).

[Art.114 modificat prin Legea nr.188 din 21.09.2017, în vigoare 20.10.2017]

[Art.114 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 115. Modul de acordare a concediului de odihnă anual

(1) Concediul de odihnă pentru primul an de muncă se acordă salariaţilor după expirarea a 6 luni de muncă la unitatea respectivă.

(2) Înainte de expirarea a 6 luni de muncă la unitate, concediul de odihnă pentru primul an de muncă se acordă, în baza unei cereri scrise, următoarelor categorii de salariaţi:

a) femeilor – înainte de concediul de maternitate sau imediat după el;

b) salariaţilor în vîrstă de pînă la 18 ani;

c) altor salariaţi, conform legislaţiei în vigoare.

(2^1) Concediul de odihnă pentru primul an de muncă poate fi acordat salariatului şi înainte de expirarea a 6 luni de muncă la unitate.

(3) Salariaţilor transferaţi dintr-o unitate în alta concediul de odihnă anual li se poate acorda şi înainte de expirarea a 6 luni de muncă după transfer.

(4) Concediul de odihnă anual pentru următorii ani de muncă poate fi acordat salariatului, în baza unei cereri scrise, în orice timp al anului, conform programării stabilite.

(5) Concediul de odihnă anual poate fi acordat integral sau, în baza unei cereri scrise a salariatului, poate fi divizat în părţi, una dintre care va avea o durată de cel puţin 14 zile calendaristice.

(6) Concediul de odihnă anual se acordă salariatului în temeiul ordinului (dispoziţiei, deciziei, hotărîrii) emis de angajator.

[Art.115 completat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]

[Art.115 modificat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]

Articolul 116. Programarea concediilor de odihnă anuale

(1) Programarea concediilor de odihnă anuale pentru anul următor se face de angajator, de comun acord cu reprezentanţii salariaţilor, cu cel puţin 2 săptămîni înainte de sfîrşitul fiecărui an calendaristic.

(2) La programarea concediilor de odihnă anuale se ţine cont atît de dorinţa salariaţilor, cît şi de necesitatea asigurării bunei funcţionări a unităţii.

(3) Salariaţilor ale căror soţii se află în concediu de maternitate li se acordă, în baza unei cereri scrise, concediul de odihnă anual concomitent cu concediul soţiilor.

(4) Salariaţilor în vîrstă de pînă la 18 ani, părinţilor care au 2 şi mai mulţi copii în vîrstă de pînă la 16 ani sau un copil cu dizabilităţi şi părinţilor singuri care au un copil în vîrstă de pînă la 16 ani concediile de odihnă anuale li se acordă în perioada de vară sau, în baza unei cereri scrise, în orice altă perioadă a anului.

(5) Programarea concediilor de odihnă anuale este obligatorie atît pentru angajator, cît şi pentru salariat. Salariatul trebuie să fie prevenit, în formă scrisă, despre data începerii concediului cu cel puţin 2 săptămîni înainte.

[Art.116 modificat prin Legea nr.201 din 28.07.2016, în vigoare 09.09.2016]

[Art.116 modificat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]

[Art.116 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 117. Indemnizaţia de concediu

(1) Pentru perioada concediului de odihnă anual, salariatul beneficiază de o indemnizaţie de concediu care nu poate fi mai mică decît valoarea salariului mediu lunar pentru perioada respectivă.

(2) Modul de calculare a indemnizaţiei de concediu este stabilit de Guvern.

(3) Indemnizaţia de concediu se plăteşte de către angajator cu cel puţin 3 zile calendaristice înainte de plecarea salariatului în concediu.

(4) În caz de deces al salariatului, indemnizaţia ce i se cuvine, inclusiv pentru concediile nefolosite, se plăteşte integral soţului (soţiei), copiilor majori sau părinţilor defunctului, iar în lipsa acestora – altor moştenitori, în conformitate cu legislaţia în vigoare.

[Art.117 modificat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]

Articolul 118. Acordarea anuală a concediului de odihnă. Cazurile excepţionale de amînare a acestuia

(1) Concediul de odihnă se acordă anual conform programării prevăzute la art.116. Angajatorul are obligaţia de a lua măsurile necesare pentru ca salariaţii să folosească concediile de odihnă în fiecare an calendaristic.

(2) Concediul de odihnă anual poate fi amînat sau prelungit în cazul aflării salariatului în concediu medical, îndeplinirii de către acesta a unei îndatoriri de stat sau în alte cazuri prevăzute de lege.

(3) În cazuri excepţionale, dacă acordarea integrală a concediului de odihnă anual salariatului în anul de muncă curent poate să se răsfrîngă negativ asupra bunei funcţionări a unităţii, o parte din concediu, cu consimţămîntul scris al salariatului şi cu acordul scris al reprezentanţilor salariaţilor, poate fi amînată pentru anul de muncă următor. În asemenea cazuri, în anul de muncă curent, salariatului i se vor acorda cel puţin 14 zile calendaristice din contul concediului de odihnă anual, partea rămasă fiindu-i acordată pînă la sfîrşitul anului următor.

(4) Este interzisă neacordarea concediului de odihnă anual timp de 2 ani consecutivi, precum şi neacordarea anuală a concediului de odihnă salariaţilor în vîrstă de pînă la 18 ani şi salariaţilor care au dreptul la concediu suplimentar în legătură cu munca în condiţii vătămătoare.

(5) Nu se admite înlocuirea concediului de odihnă anual nefolosit printr-o compensaţie în bani, cu excepţia cazurilor de încetare a contractului individual de muncă al salariatului care nu şi-a folosit concediul.

(6) Durata concediilor medicale, a celor de maternitate şi de studii nu se include în durata concediului de odihnă anual. În caz de coincidenţă totală sau parţială a concediului cu unul din concediile menţionate, în baza unei cereri scrise a salariatului, concediul de odihnă anual nefolosit integral ori parţial se amînă pe perioada convenită prin acordul scris al părţilor sau se prelungeşte, respectiv, cu numărul zilelor indicate în documentul, eliberat în modul stabilit, privitor la acordarea concediului corespunzător în cadrul aceluiaşi an calendaristic.

[Art.118 modificat prin Legea nr.157 din 20.07.2017, în vigoare 18.08.2017]

[Art.118 completat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]

[Art.118 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 119. Compensarea concediilor de odihnă anuale nefolosite

(1) În caz de suspendare (art.76 lit.e) şi m), art.77 lit.d) şi e) şi art.78 alin.(1) lit.a) şi d)) sau încetare a contractului individual de muncă, salariatul are dreptul la compensarea tuturor concediilor de odihnă anuale nefolosite.

(2) În baza unei cereri scrise, salariatul poate folosi concediul de odihnă anual pentru un an de muncă, cu suspendarea sau încetarea ulterioară a contractului individual de muncă, primind compensaţia pentru celelalte concedii nefolosite.

(3) În perioada valabilităţii contractului individual de muncă, concediile nefolosite pot fi alipite la concediul de odihnă anual sau pot fi folosite aparte (în întregime sau fracţionat, conform art.115 alin.(5)) de către salariat în perioadele stabilite prin acordul scris al părţilor.

[Art.119 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 120. Concediul neplătit

(1) Din motive familiale şi din alte motive întemeiate, în baza unei cereri scrise, salariatului i se poate acorda, cu consimţămîntul angajatorului, un concediu neplătit cu o durată de pînă la 120 de zile calendaristice, în care scop se emite un ordin (dispoziţie, decizie, hotărîre).

(2) Unuia dintre părinţii care au 2 şi mai mulţi copii în vîrstă de pînă la 14 ani (sau un copil cu dizabilităţi), părinţilor singuri necăsătoriţi care au un copil de aceeaşi vîrstă li se acordă anual,

în baza unei cereri scrise, un concediu neplătit cu o durată de cel puţin 14 zile calendaristice. Acest concediu poate fi alipit la concediul de odihnă anual sau poate fi folosit aparte (în întregime sau divizat) în perioadele stabilite de comun acord cu angajatorul.

[Art.120 modificat prin Legea nr.201 din 28.07.2016, în vigoare 09.09.2016]
[Art.120 modificat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]
[Art.120 modificat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]
[Art.120 modificat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]

Articolul 121. Concediile de odihnă anuale suplimentare

(1) Salariaţii care lucrează în condiţii vătămătoare, persoanele cu dizabilităţi de vedere severe şi tinerii în vîrstă de pînă la 18 ani beneficiază de un concediu de odihnă anual suplimentar plătit cu durata de cel puţin 4 zile calendaristice.

(2) Pentru salariaţii care lucrează în condiţii vătămătoare, durata concretă a concediului de odihnă anual suplimentar plătit este stabilită prin contractul colectiv de muncă, în baza nomenclatorului respectiv aprobat de Guvern.

(3) Salariaţilor din unele ramuri ale economiei naţionale (industrie, transporturi, construcţii etc.) li se acordă concedii de odihnă anuale suplimentare plătite pentru vechime în muncă în unitate şi pentru munca în schimburi, conform legislaţiei în vigoare.

(4) Unuia dintre părinţii care au 2 şi mai mulţi copii în vîrstă de pînă la 14 ani (sau un copil cu dizabilităţi) li se acordă, în baza unei cereri scrise, un concediu de odihnă anual suplimentar plătit cu durata de 4 zile calendaristice.

(5) În convenţiile colective, în contractele colective sau în cele individuale de muncă pot fi prevăzute şi alte categorii de salariaţi cărora li se acordă concedii de odihnă anuale suplimentare plătite, precum şi alte durate (mai mari) ale concediilor decît cele specificate la alin.(1), (3) şi (4).

(6) Concediile de odihnă anuale suplimentare se alipesc la concediul de odihnă anual de bază.

[Art.121 completat prin Legea nr.157 din 20.07.2017, în vigoare 18.08.2017]
[Art.121 modificat prin Legea nr.201 din 28.07.2016, în vigoare 09.09.2016]
[Art.121 modificat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]
[Art.121 modificat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]

Articolul 122. Rechemarea din concediu

(1) Salariatul poate fi rechemat din concediul de odihnă anual prin ordinul (dispoziţia, decizia, hotărîrea) angajatorului, numai cu acordul scris al salariatului şi numai pentru situaţii de serviciu neprevăzute, care fac necesară prezenţa acestuia în unitate. În acest caz, salariatul nu restituie indemnizaţia pentru zilele de concediu nefolosite.

(2) Retribuirea muncii salariatului rechemat din concediul de odihnă anual se efectuează în baze generale.

(3) În caz de rechemare, salariatul trebuie să folosească restul zilelor din concediul de odihnă după ce a încetat situaţia respectivă sau la o altă dată stabilită prin acordul părţilor în cadrul aceluiaşi an calendaristic. Dacă restul zilelor din concediul de odihnă nu au fost folosite din oricare motive în cadrul aceluiaşi an calendaristic, salariatul este în drept să le folosească pe parcursul următorului an calendaristic.

(4) Folosirea de către salariat a părţii rămase a concediului de odihnă anual se efectuează în temeiul ordinului (dispoziţiei, deciziei, hotărîrii) angajatorului.

(5) Refuzul salariatului de a-şi folosi partea rămasă a concediului de odihnă anual este nul (art.9 alin.(1^1) şi art.112 alin.(2)).

[Art.122 modificat prin Legea nr.155 din 20.07.2017, în vigoare 25.08.2017]
[Art.122 completat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]
[Art.122 modificat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Capitolul IV
CONCEDII SOCIALE

Articolul 123. Concediul medical

(1) Concediul medical plătit se acordă tuturor salariaţilor şi ucenicilor în baza certificatului medical eliberat potrivit legislaţiei în vigoare.

(2) Modul de stabilire, calculare şi achitare a indemnizaţiilor din bugetul asigurărilor sociale de stat în legătură cu concediul medical este prevăzut de legislaţia în vigoare.

Articolul 124. Concediul de maternitate şi concediul parţial plătit pentru îngrijirea copilului

(1) Femeilor salariate şi ucenicelor, precum şi soţiilor aflate la întreţinerea salariaţilor, li se acordă un concediu de maternitate ce include concediul prenatal cu o durată de 70 de zile calendaristice (în cazul sarcinilor cu 3 şi mai mulţi feţi – 112 zile calendaristice) şi concediul postnatal cu o durată de 56 de zile calendaristice (în cazul naşterilor complicate sau naşterii a doi sau mai mulţi copii – 70 de zile calendaristice), plătindu-li-se pentru această perioadă indemnizaţii în modul prevăzut la art.123 alin.(2).

(2) În baza unei cereri scrise, persoanelor asigurate indicate la alin.(1), după expirarea concediului de maternitate, li se acordă un concediu parţial plătit pentru îngrijirea copilului pînă la vîrsta de 3 ani, cu achitarea indemnizaţiei din bugetul asigurărilor sociale de stat.

(3) Concediul parţial plătit pentru îngrijirea copilului poate fi folosit integral sau pe părţi în orice timp, pînă cînd copilul va împlini vîrsta de 3 ani. Acest concediu se include în vechimea în muncă, inclusiv în vechimea în muncă specială, şi în stagiul de cotizare.

(4) Concediul parţial plătit pentru îngrijirea copilului se acordă, în baza unei cereri în formă scrisă, tatălui copilului ori unuia din bunici sau unei alte rude care se ocupă nemijlocit de îngrijirea copilului, precum şi tutorelui, în cazul în care persoanele indicate la alin.(1) nu utilizează concediul prevăzut la alin.(2).

(5) Concediul parţial plătit pentru îngrijirea copiilor născuţi dintr-o sarcină gemelară, de tripleţi sau multipleţi se acordă, la cerere scrisă, ambilor părinţi sau altor persoane asigurate prevăzute la alin.(4).

[Art.124 modificat prin Legea nr.184 din 26.07.2018, în vigoare 01.01.2019]
[Art.124 modificat prin Legea nr.71 din 14.04.2016, în vigoare 27.05.2016]
[Art.124 completat prin Legea nr.93 din 29.05.2014, în vigoare 04.07.2014]
[Art.124 completat prin Legea nr.324 din 23.12.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.124 modificat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]
[Art.124 modificat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]

Articolul 124[1]. Concediul paternal

(1) Concediul paternal se acordă în condiţiile prevăzute de prezentul articol pentru a asigura participarea efectivă a tatălui la îngrijirea copilului nou-născut.

(2) Tatăl copilului nou-născut beneficiază de dreptul la un concediu paternal de 14 zile calendaristice.

(3) Concediul paternal se acordă în baza unei cereri în formă scrisă, în primele 56 de zile de la naşterea copilului. La cerere se anexează o copie a certificatului de naştere al copilului.

(4) Pe perioada concediului paternal, salariatul beneficiază de o indemnizaţie paternală care nu poate fi mai mică decît venitul mediu lunar asigurat pentru perioada respectivă şi care este achitată din bugetul asigurărilor sociale de stat.

(5) Angajatorul este obligat să încurajeze salariaţii în vederea beneficierii de concediu paternal.

(6) Cazurile în care angajatorul creează situaţii cu efect de dezavantajare a angajaţilor care iau concediu paternal sînt considerate cazuri de discriminare din partea angajatorilor şi se sancţionează conform legii.

[Art.124[1] modificat prin Legea nr.184 din 26.07.2018, în vigoare 01.01.2019]
[Art.124[1] completat prin Legea nr.28 din 17.03.2017, în vigoare 28.04.2017]
[Art.124[1] introdus prin Legea nr.71 din 14.04.2016, în vigoare 27.05.2016]

Articolul 125. Alipirea concediului de odihnă anual la concediul de maternitate şi la concediul pentru îngrijirea copilului

(1) Femeii, în baza unei cereri scrise, i se acordă concediul de odihnă anual înainte de concediul de maternitate, prevăzut la art.124 alin.(1), sau imediat după el, sau după terminarea concediului pentru îngrijirea copilului.

(2) Persoanelor menţionate la art.124 alin.(4) şi la art.127 concediul de odihnă anual li se acordă, în baza unei cereri scrise, după terminarea concediului pentru îngrijirea copilului.

(3) Salariaţii care au adoptat copii nou-născuţi sau i-au luat sub tutelă pot folosi, în baza unei cereri scrise, concediul de odihnă anual după terminarea oricăruia din concediile acordate conform art.127.

(4) Concediile de odihnă anuale, conform alin.(1)-(3), li se acordă salariaţilor indiferent de vechimea în muncă în unitatea respectivă.

[Art.125 modificat prin Legea nr.157 din 20.07.2017, în vigoare 18.08.2017]

Articolul 126. Concediul suplimentar neplătit pentru îngrijirea copilului în vîrstă de la 3 la 4 ani

(1) În afară de concediul de maternitate şi concediul parţial plătit pentru îngrijirea copilului pînă la vîrsta de 3 ani, femeii, precum şi persoanelor menţionate la art.124 alin.(4), li se acordă, în baza unei cereri scrise, un concediu suplimentar neplătit pentru îngrijirea copilului în vîrstă de la 3 la 4 ani, cu menţinerea locului de muncă (a funcţiei). În lipsa locului de muncă anterior (funcţiei anterioare), persoanelor menţionate li se acordă un alt loc de muncă echivalent (funcţie echivalentă).

(2) În baza unei cereri scrise, în timpul aflării în concediul suplimentar neplătit pentru îngrijirea copilului, femeia sau persoanele menţionate la art.124 alin.(4) pot să lucreze în condiţiile timpului de muncă parţial sau la domiciliu.

(3) Perioada concediului suplimentar neplătit se include în vechimea în muncă, inclusiv în vechimea în muncă specială, dacă contractul individual de muncă nu a fost suspendat conform art.78 alin.(1) lit.a).

(4) Perioada concediului suplimentar neplătit nu se include în vechimea în muncă ce dă dreptul la următorul concediu de odihnă anual plătit, precum şi în stagiul de cotizare potrivit legii.

[Art.126 modificat prin Legea nr.188 din 21.09.2017, în vigoare 20.10.2017]
[Art.126 completat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]
[Art.126 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 127. Concediile pentru salariaţii care au adoptat copii nou-născuţi sau i-au luat sub tutelă

(1) Salariatului care a adoptat un copil nou-născut nemijlocit din maternitate sau l-a luat sub tutelă i se acordă un concediu plătit pe o perioadă ce începe din ziua adopţiei (luării sub tutelă) şi pînă la expirarea a 56 de zile calendaristice din ziua naşterii copilului (în caz de adopţie a doi sau mai mulţi copii concomitent – 70 de zile calendaristice) şi, în baza unei cereri scrise, un concediu parţial plătit pentru îngrijirea copilului pînă la vîrsta de 3 ani. Indemnizaţiile pentru concediile menţionate se plătesc din bugetul asigurărilor sociale de stat.

(2) Salariatului care a adoptat un copil nou-născut nemijlocit din maternitate sau l-a luat sub tutelă i se acordă, în baza unei cereri scrise, un concediu suplimentar neplătit pentru îngrijirea copilului în vîrstă de la 3 la 4 ani, conform art.126.

[Art.127 modificat prin Legea nr.188 din 21.09.2017, în vigoare 20.10.2017]

TITLUL V
SALARIZAREA ŞI NORMAREA MUNCII

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 128. Salariul

(1) Salariul reprezintă orice recompensă sau cîştig evaluat în bani, plătit salariatului de către angajator în temeiul contractului individual de muncă, pentru munca prestată sau care urmează a fi prestată.

(2) La stabilirea şi achitarea salariului nu se admite nici o discriminare pe criterii de sex, vîrstă, dizabilitate, origine socială, situaţie familială, apartenenţă la o etnie, rasă sau naţionalitate, opţiuni politice sau convingeri religioase, apartenenţă sau activitate sindicală.

(3) Salariul este confidenţial şi garantat.

[Art.128 modificat prin Legea nr.201 din 28.07.2016, în vigoare 09.09.2016]

Articolul 129. Garanţiile de stat în domeniul salarizării

Garanţiile de stat în domeniul salarizării cuprind salariul minim stabilit de stat, tarifele de stat de salarizare în sectorul bugetar, cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real, precum şi adaosurile şi sporurile cu caracter de compensare, garantate de stat şi reglementate de legislaţia în vigoare.

[Art.129 completat prin Legea nr.242-XVI din 20.11.2008, în vigoare 31.12.2008]

Articolul 130. Structura salariului, condiţiile şi sistemele de salarizare

(1) Salariul include salariul de bază (salariul tarifar, salariul funcţiei), salariul suplimentar (adaosurile şi sporurile la salariul de bază) şi alte plăţi de stimulare şi compensare.

(2) Retribuirea muncii salariatului depinde de cererea şi oferta forţei de muncă pe piaţa muncii, de cantitatea, calitatea şi complexitatea muncii, de condiţiile de muncă, de calităţile profesionale ale salariatului, de rezultatele muncii lui şi/sau de rezultatele activităţii economice a unităţii.

(3) Munca este retribuită pe unitate de timp sau în acord atît în sistemul tarifar, cît şi în sistemele netarifare de salarizare.

(4) În funcţie de specificul activităţii şi condiţiile economice concrete, unităţile din sectorul real aplică, pentru organizarea salarizării, sistemul tarifar şi/sau sistemele netarifare de salarizare.

(5) Alegerea sistemului de salarizare în cadrul unităţii se efectuează de către angajator după consultarea reprezentanţilor salariaţilor.

[Art.130 modificat prin Legea nr.242-XVI din 20.11.2008, în vigoare 31.12.2008]

Capitolul II
SALARIUL MINIM GARANTAT

Articolul 131. Salariul minim

(1) Orice salariat are dreptul la un salariu minim garantat.

(2) Salariul minim reprezintă mărimea minimă a retribuţiei evaluată în monedă naţională, mărime stabilită de către stat pentru o muncă simplă, necalificată, sub nivelul căreia angajatorul nu este în drept să plătească pentru norma de muncă pe lună sau pe oră îndeplinită de salariat.

(3) În salariul minim nu se includ adaosurile, sporurile, plăţile de stimulare şi compensare.

(4) Cuantumul salariului minim este obligatoriu pentru toţi angajatorii persoane juridice sau fizice care utilizează munca salariată, indiferent de tipul de proprietate şi forma juridică de organizare. Acest cuantum nu poate fi diminuat nici prin contractul colectiv de muncă, nici prin contractul individual de muncă.

(5) Cuantumul salariului minim se garantează salariaţilor numai cu condiţia executării de către ei a obligaţiilor (normelor) de muncă în orele de program stabilite de legislaţia în vigoare.

Articolul 132. Modul de stabilire şi de reexaminare a salariului minim

(1) Salariul minim pe lună şi salariul minim pe oră, calculate pornindu-se de la norma lunară a timpului de muncă, se stabilesc prin hotărîre de Guvern, după consultarea patronatelor şi sindicatelor.

(2) Cuantumul salariului minim se determină şi se reexaminează în funcţie de condiţiile economice concrete, de nivelul salariului mediu pe economia naţională, de nivelul prognozat al ratei inflaţiei, precum şi de alţi factori social-economici.

Articolul 133. Sporirea nivelului conţinutului real al salariului

(1) Sporirea nivelului conţinutului real al salariului se asigură prin indexarea salariului în legătură cu creşterea preţurilor de consum la mărfuri şi servicii.

(2) Salariul minim garantat este indexat anual în funcţie de evoluţia indicelui preţurilor de consum, în conformitate cu legislaţia în vigoare.

Articolul 134. Cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real

(1) Cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real este valoarea minimă obligatorie a retribuţiei muncii garantată de către stat pentru munca prestată de salariaţi în sectorul real.

(2) Cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real se stabileşte de Guvern după consultarea partenerilor sociali.

(3) Cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real se reexaminează anual, în funcţie de creşterea sumară anuală a indicelui preţurilor de consum şi a ratei de creştere a productivităţii muncii la nivel naţional.

(4) În cazul insolvabilităţii unităţii, plăţile de compensare, garantate salariaţilor şi calculate (recalculate) la data achitării lor, se vor achita în mărime nu mai mică decît cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real, stabilit în conformitate cu legea.

[Art.134 în redacţia Legii nr.242-XVI din 20.11.2008, în vigoare 31.12.2008]

Capitolul III
MODUL DE STABILIRE ŞI PLATĂ A SALARIULUI

Articolul 135. Modul de stabilire a salariilor

(1) Sistemul de salarizare, pe a cărui bază se determină salariile salariaţilor, se stabileşte prin lege sau prin alte acte normative, în corespundere cu forma juridică de organizare a unităţii, cu modul de finanţare şi cu caracterul activităţii acesteia.

(2) Formele şi condiţiile de salarizare, precum şi mărimea salariilor în unităţile cu autonomie financiară, se stabilesc prin negocieri colective sau, după caz, individuale între angajator şi salariaţi sau reprezentanţii acestora, în funcţie de posibilităţile financiare ale angajatorilor, şi se fixează în contractele colective şi în cele individuale de muncă.

(3) Sistemul şi condiţiile de retribuire a muncii salariaţilor din sectorul bugetar se stabilesc prin lege.

(4) Salariul de bază, modul şi condiţiile de salarizare a conducătorilor unităţilor se stabilesc de persoanele sau organele abilitate să numească aceşti conducători şi se fixează în contractele individuale de muncă încheiate cu ei.

(5) Pentru salariaţii remuneraţi cu salarii de funcţie fixe, salariul de funcţie (salariul de bază) al acestora nu se modifică în cazul în care în luna respectivă există zile de sărbătoare nelucrătoare.

[Art.135 completat prin Legea nr.19 din 11.03.2019, în vigoare 15.03.2019]

[Art.135 modificat prin Legea nr.242-XVI din 20.11.2008, în vigoare 31.12.2008]

Articolul 136. Sistemul tarifar de salarizare

(1) Sistemul tarifar de salarizare include reţelele tarifare, salariile tarifare, grilele de salarii ale funcţiei şi îndrumarele tarifare de calificare.

(2) Tarificarea lucrărilor şi acordarea categoriilor (claselor) de calificare muncitorilor şi specialiştilor se efectuează în conformitate cu îndrumarele tarifare de calificare a profesiilor sau specialităţilor şi funcţiilor.

(3) Componenta principală şi obligatorie a sistemului tarifar este salariul tarifar pentru categoria I de calificare (de salarizare) a reţelei tarifare, care serveşte drept bază pentru stabilirea în contractele colective de muncă şi contractele individuale de muncă a salariilor tarifare şi salariilor funcţiei concrete. Salariul tarifar pentru categoria I de calificare în sectorul real se stabileşte la nivel ramural şi de unitate în modul prevăzut de lege.

(4) Reţeaua tarifară se stabileşte după cum urmează:

a) pentru salariaţii din unităţile cu autonomie financiară – în baza categoriilor de calificare stabilite pentru salariaţi, a salariului tarifar pentru categoria I de calificare şi a coeficienţilor tarifari stabiliţi la nivel ramural sau la nivel de unitate;

b) pentru salariaţii din sectorul bugetar – în baza categoriilor de salarizare ale Reţelei tarifare unice, a salariului tarifar pentru categoria I de salarizare şi a grilelor de salarii ale funcţiei stabilite pe categoriile de salarizare.

(5) Salariul tarifar pentru categoria I de calificare la nivel de ramură sau de unitate se reexaminează în funcţie de condiţiile economice concrete ale ramurii sau în funcţie de posibilităţile financiare ale unităţii. Totodată, cuantumul lunar total al salariului unui angajat, calculat în baza sistemului tarifar de salarizare, nu poate fi mai mic decît cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real, stabilit de Guvern.

[Art.136 modificat prin Legea nr.254 din 09.12.2011, în vigoare 03.02.2012]

[Art.136 modificat prin Legea nr.242-XVI din 20.11.2008, în vigoare 31.12.2008]

Articolul 136[1]. Sisteme netarifare de salarizare

(1) Sistemele netarifare de salarizare reprezintă modalităţi de diferenţiere a salariilor în dependenţă de performanţele individuale şi/sau colective şi funcţia deţinută de salariat.

(2) Criteriile şi normele de evaluare a performanţelor profesionale individuale ale salariatului se stabilesc de către angajator, prin negociere cu reprezentanţii salariaţilor. Aprecierea performanţelor profesionale individuale ale salariatului se efectuează de către angajator.

(3) Sistemul netarifar de salarizare se stabileşte în contractul colectiv de muncă la nivel de unitate sau într-un alt act normativ la nivel de unitate.

(4) Stabilirea cuantumului salariului pentru fiecare salariat în cadrul sistemelor netarifare de salarizare se efectuează de către angajator. Drept limită minimă şi garanţie a statului serveşte cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real.

[Art.136[1] completat prin Legea nr.188 din 21.09.2017, în vigoare 20.10.2017]

[Art.136[1] introdus prin Legea nr.242-XVI din 20.11.2008, în vigoare 31.12.2008]

Articolul 137. Plăţile de stimulare

(1) Angajatorul este în drept să stabilească diferite sisteme de premiere, de adaosuri şi sporuri la salariul de bază, alte plăţi de stimulare după consultarea reprezentanţilor salariaţilor. Sistemele indicate pot fi stabilite şi prin contractul colectiv de muncă.

(2) Modul şi condiţiile de aplicare a plăţilor de stimulare şi de compensare în unităţile din sectorul bugetar se stabilesc prin lege şi prin alte acte normative.

Articolul 138. Recompensa în baza rezultatelor activităţii anuale

(1) Pe lîngă plăţile prevăzute de sistemele de salarizare, pentru salariaţii unităţii se poate stabili o recompensă în baza rezultatelor activităţii anuale din fondul format din beneficiul obţinut de unitate.

(2) Regulamentul privind modul de plată a recompensei în baza rezultatelor activităţii anuale se aprobă de către angajator de comun acord cu reprezentanţii salariaţilor.

Articolul 139. Retribuirea muncii prestate în condiţii nefavorabile

(1) Pentru munca prestată în condiţii nefavorabile salariaţilor li se stabilesc sporuri de compensare în mărime unică pentru salariaţii de orice calificare care muncesc în condiţii egale la unitatea respectivă.

(2) Mărimea concretă a sporurilor de compensare pentru munca prestată în condiţii nefavorabile se stabileşte în funcţie de greutate şi nocivitate, în limitele negociate de partenerii sociali şi aprobate prin convenţia colectivă la nivel naţional şi ramural, dar nu poate fi mai mică decît cea prevăzută de Legea salarizării.

(3) Listele lucrărilor şi locurilor de muncă cu condiţii grele şi deosebit de grele, vătămătoare şi deosebit de vătămătoare se aprobă de către Guvern după consultarea patronatelor şi sindicatelor.

[Art.139 modificat prin Legea nr.254 din 09.12.2011, în vigoare 03.02.2012]

[Art.139 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 140. Introducerea noilor condiţii de retribuire a muncii şi modificarea celor existente

(1) Reducerea salariilor prevăzute în contractele individuale de muncă, contractele colective de muncă şi/sau convenţiile colective nu se admite înainte de expirarea unui an de la data stabilirii lor.

(2) Introducerea noilor condiţii de retribuire a muncii sau modificarea celor existente se permite numai cu respectarea prevederilor art.68 alin.(1).

[Art.140 modificat prin Legea nr.242-XVI din 20.11.2008, în vigoare 31.12.2008]
[Art.140 modificat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]

Articolul 141. Formele de plată a salariului

(1) Salariul se plăteşte în monedă naţională.

(2) Cu acordul scris al salariatului, se permite plata salariului prin instituţiile bancare sau oficiile poştale, cu achitarea serviciilor respective din contul angajatorului. Modul de plată a salariului prin instituţiile bancare sau oficiile poştale se stabileşte de Guvern, în comun cu Banca Naţională a Moldovei.

(3) Plata salariului în natură este interzisă.

Articolul 142. Termenele, periodicitatea şi locul de plată a salariului

(1) Salariul se plăteşte periodic, nemijlocit salariatului sau persoanei împuternicite de acesta, în baza unei procuri autentificate, la locul de muncă al salariatului, în zilele de lucru stabilite în contractul colectiv sau individual de muncă, dar:

a) nu mai rar decît de două ori pe lună pentru salariaţii remuneraţi pe unitate de timp sau în acord;

b) nu mai rar decît o dată pe lună pentru salariaţii remuneraţi în baza salariilor lunare ale funcţiei.

(2) Angajatorul este obligat să încunoştinţeze salariatul despre mărimea salariului, forma retribuţiei, modul de calculare a salariului, periodicitatea şi locul de plată, reţinerile, alte condiţii referitor la salariu şi modificările acestora.

(3) La achitarea salariului, angajatorul este obligat să informeze în scris fiecare salariat despre părţile componente ale salariului ce i se cuvine pentru perioada respectivă, despre mărimea şi temeiurile reţinerilor efectuate, despre suma totală pe care urmează să o primească, precum şi să asigure efectuarea înscrierilor respective în registrele contabile.

(4) Plata salariului pentru o lucrare ocazională, care durează mai puţin de 2 săptămîni, se efectuează imediat după executarea acesteia.

(5) În caz de deces al salariatului, salariul şi alte plăţi ce i se cuvin se plătesc integral soţului (soţiei), copiilor majori sau părinţilor defunctului, iar în lipsa acestora – altor moştenitori, în conformitate cu legislaţia în vigoare.

[Art.142 modificat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 143. Termenele de efectuare a achitărilor în caz de încetare a contractului individual de muncă

(1) Dacă nu se contestă cuantumul tuturor sumelor ce se cuvin salariatului de la unitate, efectuarea achitărilor se face:

a) în caz de încetare a contractului individual de muncă cu un salariat care continuă să lucreze pînă în ziua eliberării din serviciu – în ziua eliberării;

b) în caz de încetare a contractului individual de muncă cu un salariat care nu lucrează pînă în ziua eliberării din serviciu (concediu medical, absenţă nemotivată de la serviciu, privaţiune de libertate etc.) – cel tîrziu în ziua imediat următoare zilei în care salariatul eliberat a cerut să i se facă achitările.

(2) Dacă se contestă cuantumul sumelor ce se cuvin salariatului la eliberare din serviciu, angajatorul este obligat, în orice caz, să-i plătească, în termenele prevăzute la alin.(1), suma necontestată.

Articolul 144. Plata prioritară a salariului

(1) Plata salariilor este efectuată de angajator în mod prioritar faţă de alte plăţi, inclusiv în caz de insolvabilitate a unităţii.

(2) Mijloacele pentru retribuirea muncii salariaţilor sînt garantate prin venitul şi patrimoniul angajatorului.

(3) Angajatorii iau măsuri pentru protejarea salariaţilor proprii contra riscului de neplată a sumelor ce li se cuvin în legătură cu executarea contractului individual de muncă sau ca urmare a încetării acestuia.

Articolul 145. Compensarea pierderilor cauzate de neachitarea la timp a salariului

(1) Compensarea pierderilor cauzate de neachitarea la timp a salariului se efectuează prin indexarea obligatorie şi în mărime deplină a sumei salariului calculat dacă reţinerea acestuia a constituit cel puţin o lună calendaristică de la data stabilită pentru achitarea salariului lunar.

(2) Compensarea prevăzută la alin.(1) se efectuează separat pentru fiecare lună, prin majorarea salariului în conformitate cu coeficientul inflaţiei calculat în modul stabilit.

[Alin.(3) art.145 abrogat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]

(4) Modul de calculare a sumei de compensare a pierderii unei părţi din salariu în legătură cu încălcarea termenelor de plată a acestuia se stabileşte de Guvern, de comun acord cu patronatele şi sindicatele.

Articolul 146. Răspunderea pentru neachitarea la timp a salariului

(1) În cazurile în care la conturile curente şi de decontare ale unităţilor există mijloacele respective şi documentele necesare în vederea primirii banilor pentru plata salariilor au fost prezentate în termen, iar băncile nu asigură clientela cu numerar, acestea plătesc, din contul mijloacelor proprii, o penalitate în mărime de 0,2 la sută din suma datorată, pentru fiecare zi de întîrziere.

(2) Persoanele cu funcţie de răspundere din bănci, autorităţi publice şi unităţi, vinovate de neachitarea la timp a salariilor, poartă răspundere materială, disciplinară, administrativă şi penală, în condiţiile legii.

Articolul 147. Interzicerea limitării salariatului în dispunerea liberă de mijloacele cîştigate

Se interzice limitarea salariatului în dispunerea liberă de mijloacele cîştigate, cu excepţia cazurilor prevăzute de legislaţia în vigoare.

Articolul 148. Reţinerile din salariu

(1) Reţinerile din salariu se pot face numai în cazurile prevăzute de prezentul cod şi de alte acte normative.

(2) Reţinerile din salariu pentru achitarea datoriilor salariaţilor faţă de angajator se pot face în baza ordinului (dispoziţiei, deciziei, hotărîrii) acestuia:

a) pentru restituirea avansului eliberat în contul salariului;

b) pentru restituirea sumelor plătite în plus în urma unor greşeli de calcul;

c) pentru acoperirea avansului necheltuit şi nerestituit la timp, eliberat pentru deplasare în interes de serviciu sau transferare într-o altă localitate ori pentru necesităţi gospodăreşti, dacă salariatul nu contestă temeiul şi cuantumul reţinerilor;

d) pentru repararea prejudiciului material cauzat unităţii din vina salariatului (art.338);

[Lit.e) alin.(2) art.148 abrogată prin Legea nr.123 din 07.07.2017, în vigoare 01.01.2019]

(3) În cazurile specificate la alin.(2), angajatorul are dreptul să emită ordinul (dispoziţia, decizia, hotărîrea) de reţinere în termen de cel mult o lună din ziua expirării termenului stabilit pentru restituirea avansului sau achitarea datoriei, din ziua efectuării plăţii greşit calculate ori a constatării prejudiciului material. Dacă acest termen a fost omis ori salariatul contestă temeiul sau cuantumul reţinerii, litigiul se va examina de către instanţa de judecată la cererea angajatorului sau salariatului (art.349-355).

(4) În caz de eliberare a salariatului înainte de expirarea anului de muncă în contul căruia el a folosit deja concediul, angajatorul îi poate reţine din salariu suma achitată pentru zilele fără acoperire ale concediului. Reţinerea pentru aceste zile nu se face dacă salariatul şi-a încetat sau suspendat activitatea în temeiurile indicate la art.76 lit.e), art.78 alin.(1) lit.d), art.82 lit.a) şi i), art.86 alin.(1) lit.b)-e) şi u), în caz de pensionare sau înmatriculare la o instituţie de învăţămînt conform art.85 alin.(2), precum şi în alte cazuri prevăzute de contractul colectiv sau cel individual de muncă ori prin acordul scris al părţilor.

(5) Salariul plătit în plus salariatului de către angajator (inclusiv în cazul aplicării greşite a legislaţiei în vigoare) nu poate fi urmărit, cu excepţia cazurilor unei greşeli de calcul.

[Art.148 modificat prin Legea nr.123 din 07.07.2017, în vigoare 01.01.2019]
[Art.148 completat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]
[Art.148 modificat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]
[Art.148 modificat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 149. Limitarea cuantumului reţinerilor din salariu

(1) La fiecare plată a salariului, cuantumul total al reţinerilor nu poate să depăşească 20 la sută, iar în cazurile prevăzute de legislaţia în vigoare – 50 la sută din salariul ce i se cuvine salariatului.

(2) În caz de reţinere din salariu în baza cîtorva acte executorii, salariatului i se păstrează, în orice caz, 50 la sută din salariu.

(3) Limitările prevăzute la alin.(1) şi (2) nu se aplică reţinerii din salariu în caz de urmărire a pensiei alimentare pentru copiii minori. În acest caz, suma reţinută nu poate fi mai mare de 70 la sută din salariul care se cuvine să fie plătit salariatului.

(4) Dacă suma obţinută prin urmărirea salariului nu este suficientă pentru satisfacerea tuturor pretenţiilor creditorilor, suma respectivă se distribuie între aceştia în modul prevăzut de legislaţia în vigoare.

Articolul 150. Interzicerea reţinerilor din unele plăţi ce i se cuvin salariatului

Nu se admit reţineri din indemnizaţia de eliberare din serviciu, din plăţile de compensare şi din alte plăţi care, conform Codului de executare al Republicii Moldova, nu pot fi urmărite.

[Art.150 modificat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]

Articolul 151. Răspunderea pentru reţinerea eliberării carnetului de muncă

[Art.151 abrogat prin Legea nr.123 din 07.07.2017, în vigoare 01.01.2019]
[Art.151 completat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]

Capitolul IV
SALARIZAREA PENTRU CONDIŢII SPECIALE DE MUNCĂ

Articolul 152. Retribuirea muncii salariaţilor în vîrstă de pînă la 18 ani şi a altor categorii de salariaţi cu durata redusă a muncii zilnice

(1) În cazul salarizării pe unitate de timp, salariaţilor în vîrstă de pînă la 18 ani salariul li se plăteşte ţinîndu-se cont de durata redusă a muncii zilnice.

(2) Munca salariaţilor minori care lucrează în acord este retribuită în baza tarifelor pentru munca în acord stabilite salariaţilor adulţi.

(3) Munca elevilor şi studenţilor din instituţiile de învăţămînt secundar general, secundar profesional şi mediu de specialitate, care nu au atins vîrsta de 18 ani, prestată în afara timpului de studii, se retribuie proporţional cu timpul lucrat sau în acord.

(4) În cazurile prevăzute la alin.(1)-(3), angajatorul poate să stabilească, din contul mijloacelor proprii, un spor la salariul tarifar pentru timpul cu care durata muncii zilnice a salariaţilor minori se micşorează în comparaţie cu durata muncii zilnice a salariaţilor adulţi.

(5) Retribuirea muncii altor categorii de salariaţi cărora, conform art.96, li se stabileşte durata redusă a timpului de muncă se efectuează în condiţiile de salarizare stabilite de Guvern.

Articolul 153. Retribuirea muncii în caz de efectuare a lucrărilor de diversă calificare

(1) La efectuarea lucrărilor de diferite categorii de calificare, lucrul salariaţilor remuneraţi pe unitate de timp este retribuit după munca de calificare mai înaltă.

(2) Munca salariaţilor remuneraţi în acord este retribuită conform tarifelor lucrării efectuate. În cazurile cînd, în legătură cu specificul de producţie, salariaţii care lucrează în acord sînt nevoiţi să efectueze lucrări tarificate la un nivel inferior în raport cu categoriile de calificare ce le-au fost acordate, angajatorul este obligat să le plătească diferenţa dintre categoriile de calificare.

(3) Norma cu privire la plata diferenţei dintre categoriile de calificare prevăzută la alin.(2) nu se aplică în cazurile cînd, în virtutea specificului de producţie, efectuarea lucrărilor de diversă calificare ţine de obligaţiile permanente ale salariatului.

Articolul 154. Salarizarea instructorilor şi ucenicilor

Modul şi condiţiile de salarizare a instructorilor şi ucenicilor se stabilesc de Guvern.

Articolul 155. Salarizarea cumularzilor

(1) Salarizarea cumularzilor se efectuează pentru munca realmente prestată sau timpul efectiv lucrat.

(2) Mărimea salariului tarifar sau a salariului funcţiei pentru cumularzi, precum şi mărimea premiilor, a sporurilor, a adaosurilor şi a celorlalte recompense, determinate de condiţiile de salarizare, se stabilesc în contractul colectiv sau individual de muncă şi nu pot depăşi mărimile prevăzute pentru ceilalţi salariaţi din unitatea respectivă.

[Art.155 modificat prin Legea nr.254 din 09.12.2011, în vigoare 03.02.2012]

Articolul 156. Retribuirea muncii în caz de cumulare a profesiilor (funcţiilor) şi de îndeplinire a obligaţiilor de muncă ale salariaţilor temporar absenţi

(1) Salariaţilor care, în afară de munca lor de bază, stipulată în contractul individual de muncă, îndeplinesc, la aceeaşi unitate, o muncă suplimentară într-o altă profesie (funcţie) sau obligaţiile de muncă ale unui salariat temporar absent, fără a fi scutiţi de munca lor de bază (în limitele duratei normale a timpului de muncă stabilite de prezentul cod), li se plăteşte un spor pentru cumularea de profesii (funcţii) sau pentru îndeplinirea obligaţiilor de muncă ale salariatului temporar absent.

(2) Cuantumul sporurilor pentru cumularea de profesii (funcţii) se stabileşte de părţile contractului individual de muncă, dar nu poate fi mai mic decît 50 la sută din salariul tarifar (salariul funcţiei) al profesiei (funcţiei) cumulate. Plata sporului pentru cumularea de profesii (funcţii) se efectuează fără restricţii, în limitele mijloacelor destinate retribuirii muncii.

(3) Mărimea concretă a sporului pentru îndeplinirea obligaţiilor de muncă ale salariatului temporar absent se stabileşte în funcţie de volumul real de lucrări executate, dar nu poate depăşi 100 la sută din salariul tarifar sau de funcţie al salariatului absent. În cazul în care obligaţiile salariatului temporar absent sînt îndeplinite de mai mulţi salariaţi, cuantumul sporului se stabileşte proporţional cu volumul lucrărilor executate de fiecare din ei, în limitele salariului tarifar sau de funcţie al salariatului absent.

[Art.156 modificat prin Legea nr.254 din 09.12.2011, în vigoare 03.02.2012]

[Art.156 modificat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 157. Retribuirea muncii suplimentare

(1) În cazul retribuirii muncii pe unitate de timp, munca suplimentară (art.104), pentru primele două ore, se retribuie în mărime de cel puţin 1,5 salarii de bază stabilite salariatului pe unitate de timp, iar pentru orele următoare – cel puţin în mărime dublă.

(2) În cazul retribuirii muncii în acord cu aplicarea sistemului tarifar de salarizare, pentru munca suplimentară se plăteşte un adaos de cel puţin 50 la sută din salariul tarifar al salariatului de categoria respectivă, remunerat pe unitate de timp pentru primele 2 ore, şi în mărime de cel puţin 100 la sută din acest salariu tarifar – pentru orele următoare, iar cu aplicarea sistemelor netarifare de salarizare – de 50 la sută pentru primele 2 ore şi, respectiv, 100 la sută din cuantumul minim garantat al salariului pe unitate de timp în sectorul real – pentru orele următoare.

(2^1) În cazul retribuirii muncii cu salariu lunar, pentru munca suplimentară se plăteşte un spor, calculat pe unitate de timp, în mărime de 50 la sută din salariul de bază – pentru primele 2 ore şi în mărime de 100 la sută din salariul de bază – pentru orele următoare.

(3) Compensarea muncii suplimentare cu timp liber nu se admite.

[Art.157 completat prin Legea nr.271 din 23.11.2018, în vigoare 01.12.2018]

[Art.157 modificat prin Legea nr.242-XVI din 20.11.2008, în vigoare 31.12.2008]

Articolul 158. Compensaţia pentru munca prestată în zilele de repaus şi în cele de sărbătoare nelucrătoare

(1) Cu condiţia plăţii salariului mediu pentru salariaţii specificaţi la art.111 alin.(1^1), munca prestată în zilele de repaus şi în cele de sărbătoare nelucrătoare este retribuită:

a) salariaţilor care lucrează în acord – cel puţin în mărime dublă a tarifului în acord;

b) salariaţilor a căror muncă este retribuită în baza salariilor tarifare pe oră sau pe zi – cel puţin în mărimea dublă a salariului pe oră sau pe zi;

c) salariaţilor a căror muncă este retribuită cu salariu lunar – cel puţin în mărimea unui salariu pe unitate de timp sau a remuneraţiei de o zi peste salariu, dacă munca în ziua de repaus sau cea de sărbătoare nelucrătoare a fost prestată în limitele normei lunare a timpului de muncă şi cel puţin în mărime dublă a salariului pe unitate de timp sau a remuneraţiei de o zi peste salariu, dacă munca a fost prestată peste norma lunară.

(2) La cererea scrisă a salariatului care a prestat munca în zi de repaus sau în zi de sărbătoare nelucrătoare, angajatorul poate să-i acorde o altă zi liberă care nu va fi retribuită.

(3) Modul de retribuire a muncii prestate în zilele de repaus şi în cele de sărbătoare nelucrătoare de sportivii profesionişti, lucrătorii de creaţie din teatre, circuri, organizaţii cinematografice, teatrale şi concertistice, precum şi de alte persoane care participă la crearea şi/sau la interpretarea unor opere de artă, poate fi stabilit în convenţiile colective, în contractul colectiv ori în cel individual de muncă.

[Art.158 modificat prin Legea nr.19 din 11.03.2019, în vigoare 15.03.2019]

[Art.158 modificat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]

[Art.158 modificat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]

Articolul 159. Retribuirea muncii de noapte

Pentru munca prestată în program de noapte se stabileşte un adaos în mărime de cel puţin 0,5 din salariul de bază pe unitate de timp stabilit salariatului.

[Art.159 modificat prin Legea nr.242-XVI din 20.11.2008, în vigoare 31.12.2008]

Articolul 160. Dreptul angajatorului la stabilirea unor plăţi de stimulare şi de compensare

Angajatorul este în drept să majoreze sporurile, adaosurile şi recompensele prevăzute la art.138, 156, 157, 158 în raport cu nivelul lor minim stabilit de legislaţia în vigoare, precum şi să stabilească alte plăţi cu caracter de stimulare şi compensare în limitele mijloacelor proprii (alocate), prevăzute pentru aceste scopuri în contractul colectiv de muncă, într-un alt act normativ la nivel de unitate sau în devizul de cheltuieli pentru întreţinerea unităţii finanţate din buget.

[Art.160 completat prin Legea nr.188 din 21.09.2017, în vigoare 20.10.2017]

Articolul 161. Modul de retribuire a muncii în caz de neîndeplinire a normelor de producţie

(1) În caz de neîndeplinire a normelor de producţie din vina angajatorului, retribuirea se face pentru munca efectiv prestată de salariat, dar nu mai puţin decît în mărimea unui salariu mediu al salariatului calculat pentru aceeaşi perioadă de timp.

(2) În caz de neîndeplinire a normelor de producţie fără vina salariatului sau a angajatorului, salariatului i se plătesc cel puţin 2/3 din salariul de bază.

(3) În caz de neîndeplinire a normelor de producţie din vina salariatului, retribuirea se efectuează potrivit muncii prestate.

[Art.161 modificat prin Legea nr.242-XVI din 20.11.2008, în vigoare 31.12.2008]

Articolul 162. Modul de retribuire a muncii în caz de producere a rebutului

(1) Rebutul produs fără vina salariatului este retribuit la fel ca şi articolele bune.

(2) Rebutul total din vina salariatului nu este retribuit.

(3) Rebutul parţial din vina salariatului este retribuit în funcţie de gradul de utilitate a produsului, conform unor tarife reduse.

(4) Tarifele reduse, menţionate la alin.(3), se stabilesc în contractul colectiv de muncă sau într-un alt act normativ la nivel de unitate.

[Art.162 completat prin Legea nr.188 din 21.09.2017, în vigoare 20.10.2017]

Articolul 163. Modul de retribuire a muncii în caz de însuşire a unor noi procese de producţie

Pentru perioada de însuşire a unor noi procese de producţie, salariaţilor li se garantează menţinerea salariului mediu.

[Art.163 în redacţia Legii nr.157 din 20.07.2017, în vigoare 18.08.2017]
[Art.163 modificat prin Legea nr.242-XVI din 20.11.2008, în vigoare 31.12.2008]
[Art.163 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 164. Menţinerea salariului în caz de transfer la o altă muncă permanentă cu retribuţie mai mică

În cazul în care salariatul este transferat la o altă muncă permanentă cu retribuţie mai mică în cadrul aceleiaşi unităţi sau într-o altă localitate împreună cu unitatea, conform art.74 alin.(1), acestuia i se menţine salariul mediu de la locul de muncă precedent timp de o lună din ziua transferării, cu respectarea prealabilă a prevederilor art.68.

[Art.164 în redacţia Legii nr.52 din 01.04.2016, în vigoare 22.04.2016]

Articolul 165. Salariul mediu

(1) Salariul mediu include toate drepturile salariale din care, conform legislaţiei în vigoare, se calculează contribuţiile de asigurări sociale de stat obligatorii, cu excepţia plăţilor cu caracter unic.

(2) Salariul mediu se garantează salariaţilor în cazurile prevăzute de legislaţia în vigoare, de contractele colective şi/sau cele individuale de muncă.

(3) Modul de calculare a salariului mediu al salariatului este unic şi se stabileşte de Guvern.

[Art.165 completat prin Legea nr.242-XVI din 20.11.2008, în vigoare 31.12.2008]

Articolul 165[1]. Ajutorul material

Angajatorul este în drept să acorde anual salariaţilor ajutor material în modul şi condiţiile prevăzute de contractul colectiv de muncă, de alt act normativ la nivel de unitate şi/sau de actele normative în vigoare. Ajutorul material poate fi acordat salariatului, în baza cererii lui scrise, în orice timp al anului ori adăugat la indemnizaţia de concediu (art.117).

[Art.165[1] completat prin Legea nr.188 din 21.09.2017, în vigoare 20.10.2017]
[Art.165[1] introdus prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Capitolul V
NORMAREA MUNCII

Articolul 166. Garanţii în domeniul normării muncii

Salariaţilor li se garantează:

a) concursul metodologic al statului în organizarea normării muncii;

b) aplicarea sistemelor de normare a muncii stabilite de angajator împreună cu reprezentanţii salariaţilor şi stipulate în contractul colectiv de muncă sau în alt act normativ la nivel de unitate.

Articolul 167. Normele de muncă

(1) Prin norme de muncă se înţeleg normele de producţie, de timp, de deservire, de personal care se stabilesc de către angajator pentru salariaţi în concordanţă cu nivelul atins al tehnicii şi tehnologiei, al organizării producţiei şi a muncii, astfel încît să corespundă condiţiilor concrete din unitate şi să nu conducă la suprasolicitarea salariaţilor.

(2) În condiţiile formelor colective de organizare şi de retribuire a muncii pot fi aplicate, de asemenea, norme combinate şi complexe.

(3) Normele de muncă pot fi revizuite pe măsura implementării tehnicii şi a tehnologiilor noi sau perfecţionării celor existente, înfăptuirii unor măsuri organizatorice sau de altă natură, care asigură sporirea productivităţii muncii, precum şi în cazul folosirii unui utilaj învechit fizic şi moral.

(4) Obţinerea unui nivel înalt al fabricării producţiei de către un anumit salariat sau o anumită brigadă prin aplicarea, din proprie iniţiativă, a unor procedee de muncă noi şi a experienţei avansate, prin perfecţionarea cu forţe proprii a locurilor de muncă, nu constituie temei pentru revizuirea normelor de muncă.

Articolul 168. Elaborarea, aprobarea, înlocuirea şi revizuirea normelor unice şi a normelor-tip de muncă

(1) Pentru anumite lucrări omogene pot fi elaborate şi stabilite norme unice şi norme-tip (interramurale, ramurale, profesionale etc.) de muncă. Normele-tip de muncă se elaborează de către autorităţile administraţiei publice centrale de specialitate de comun acord cu patronatele şi sindicatele respective şi se aprobă în modul stabilit de Guvern.

(2) Înlocuirea şi revizuirea normelor unice şi a normelor-tip se efectuează de către autorităţile care le-au aprobat.

Articolul 169. Introducerea, înlocuirea şi revizuirea normelor de muncă

(1) În cazul în care normele de muncă nu mai corespund condiţiilor pentru care au fost aprobate sau nu asigură ocuparea completă a timpului normal de muncă, acestea pot fi revizuite sau înlocuite.

(2) Procedura de revizuire sau înlocuire a normelor de muncă, precum şi situaţiile concrete în care poate fi aplicată, se stabileşte prin contractele colective de muncă, prin alte acte normative la nivel de unitate şi/sau prin convenţiile colective.

(3) Despre introducerea unor norme noi de muncă salariaţii trebuie să fie anunţaţi în scris, sub semnătură, cel puţin cu 2 luni înainte.

[Art.169 completat prin Legea nr.188 din 21.09.2017, în vigoare 20.10.2017]

[Art.169 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 170. Stabilirea tarifelor de retribuire a muncii în acord

(1) La retribuirea muncii în acord, tarifele se stabilesc pornindu-se de la categoriile de muncă, salariile tarifare (salariile funcţiei) şi normele de producţie (normele de timp) în vigoare.

(2) Tariful pentru munca plătită în acord se stabileşte prin împărţirea salariului tarifar pe oră (pe zi), care corespunde categoriei muncii prestate, la norma de producţie pe oră (pe zi). Tariful pentru munca plătită în acord poate fi stabilit, de asemenea, prin înmulţirea salariului tarifar pe oră (pe zi), care corespunde categoriei muncii prestate, cu norma de timp în ore sau zile.

Articolul 171. Asigurarea condiţiilor normale de muncă pentru îndeplinirea normelor de producţie (de deservire)

Angajatorul are obligaţia să asigure permanent condiţiile tehnice şi organizatorice care au fost puse la baza elaborării normelor de muncă şi să creeze condiţii de muncă necesare îndeplinirii normelor de producţie (de deservire). Aceste condiţii sînt:

a) starea bună a maşinilor, a maşinilor-unelte şi a dispozitivelor;

b) asigurarea la timp cu documentaţie tehnică;

c) calitatea corespunzătoare a materialelor şi instrumentelor necesare pentru prestarea muncii, precum şi aprovizionarea la timp cu ele;

d) alimentarea la timp a procesului de producţie cu energie electrică, cu gaze şi cu alte surse de energie;

e) asigurarea securităţii şi sănătăţii în muncă şi securităţii de producţie.

TITLUL VI
GARANŢII ŞI COMPENSAŢII

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 172. Noţiunile de garanţie şi de compensaţie

(1) Prin garanţie se înţeleg mijloacele, metodele, condiţiile prin care se asigură realizarea drepturilor acordate salariaţilor în domeniul raporturilor de muncă şi al altor raporturi sociale legate de acestea.

(2) Prin compensaţie se înţeleg drepturile băneşti stabilite în scopul compensării cheltuielilor suportate de salariaţi în legătură cu executarea de către ei a obligaţiilor de muncă şi a altor obligaţii prevăzute de legislaţia în vigoare.

Articolul 173. Cazurile de acordare a garanţiilor şi compensaţiilor

Pe lîngă garanţiile şi compensaţiile generale prevăzute de prezentul cod (garanţii la angajare, la transfer, în domeniul salarizării etc.), salariaţilor li se acordă garanţii şi compensaţii în caz de:

a) deplasare în interes de serviciu;

b) transferare la lucru într-o altă localitate;

c) îmbinare a muncii cu studiile;

d) încetare a contractului individual de muncă; precum şi

e) în alte cazuri prevăzute de prezentul cod şi de alte acte normative.

Capitolul II
GARANŢII ŞI COMPENSAŢII ÎN CAZ DE DEPLASARE ÎN INTERES DE SERVICIU ŞI DE TRANSFERARE ÎNTR-O ALTĂ LOCALITATE

Articolul 174. Deplasarea în interes de serviciu

(1) Prin deplasare în interes de serviciu se înţelege delegarea salariatului, conform ordinului (dispoziţiei, deciziei, hotărîrii) angajatorului, pe un anumit termen, pentru executarea obligaţiilor de muncă în afara locului de muncă permanent.

(2) Călătoriile de serviciu ale salariaţilor a căror activitate permanentă are caracter mobil sau ambulant, precum şi îndeplinirea lucrărilor de prospecţiune, a celor geodezice şi topografice pe teren, nu sînt considerate deplasări în interes de serviciu dacă angajatorul acordă transportul de serviciu necesar.

[Art.174 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 175. Garanţii în caz de deplasare în interes de serviciu

Salariaţilor deplasaţi în interes de serviciu li se garantează menţinerea locului de muncă (a funcţiei) şi a salariului mediu, precum şi compensarea cheltuielilor legate de deplasarea în interes de serviciu.

Articolul 176. Compensarea cheltuielilor legate de deplasarea în interes de serviciu

(1) În cazul deplasării în interes de serviciu, angajatorul este obligat să compenseze salariatului:

a) cheltuielile de călătorie tur-retur;

b) cheltuielile de cazare;

c) diurna;

d) alte cheltuieli ce ţin de deplasare.

(2) Modul şi mărimea compensării cheltuielilor legate de deplasările în interes de serviciu se aprobă de Guvern. Unităţile cu autonomie financiară pot stabili în contractul colectiv de muncă mărimi sporite ale acestor compensaţii.

Articolul 177. Compensarea cheltuielilor în caz de transferare la muncă într-o altă localitate

(1) La transferarea salariatului, în baza unei înţelegeri prealabile în formă scrisă cu angajatorul, la muncă într-o altă localitate, angajatorul este obligat să-i compenseze acestuia:

a) cheltuielile legate de mutarea într-o altă localitate a salariatului şi a membrilor familiei sale (cu excepţia cazurilor cînd angajatorul asigură transportarea persoanelor respective şi a bunurilor lor);

b) cheltuielile de stabilire la noul loc de trai.

(2) Mărimile concrete ale compensării cheltuielilor specificate la alin.(1) se determină prin acordul părţilor contractului individual de muncă, dar nu pot fi mai mici decît cele stabilite de Guvern.

Capitolul III
GARANŢII ŞI COMPENSAŢII PENTRU SALARIAŢII CARE ÎMBINĂ MUNCA CU STUDIILE

Articolul 178. Garanţii şi compensaţii acordate salariaţilor care îmbină munca cu studiile în instituţiile de învăţămînt superior şi mediu de specialitate

(1) Salariaţilor trimişi la studii de către angajator în instituţiile de învăţămînt superior sau mediu de specialitate acreditate în condiţiile legii, la secţiile serale şi fără frecvenţă şi care învaţă cu succes li se stabileşte durata redusă a timpului de muncă, li se acordă concedii suplimentare cu menţinerea, integrală sau parţială, a salariului mediu şi alte înlesniri, în modul stabilit de Guvern.

(1^1) Salariaţilor care s-au înmatriculat din proprie iniţiativă în instituţiile de învăţămînt superior sau mediu de specialitate, acreditate în condiţiile legii, la secţiile serale şi fără frecvenţă şi care învaţă cu succes li se vor acorda anumite garanţii şi compensaţii în modul prevăzut de contractul colectiv sau de cel individual de muncă.

(2) În contractul colectiv de muncă, în alt act normativ la nivel de unitate şi în convenţiile colective pentru salariaţii menţionaţi la alin.(1) pot fi prevăzute înlesniri suplimentare din contul mijloacelor unităţii.

[Art.178 completat prin Legea nr.188 din 21.09.2017, în vigoare 20.10.2017]

[Art.178 modificat prin Legea nr.157 din 20.07.2017, în vigoare 18.08.2017]

Articolul 179. Garanţii şi compensaţii acordate salariaţilor care îmbină munca cu studiile în învăţămîntul postuniversitar specializat

(1) Salariaţilor care îşi fac studiile postuniversitare prin masterat, doctorat, postdoctorat, organizate în instituţiile de învăţămînt superior sau în organizaţiile din sfera ştiinţei şi inovării acreditate în condiţiile legii, li se acordă garanţii şi compensaţii în modul stabilit de Guvern.

(2) Angajatorul şi reprezentanţii salariaţilor pot prevedea în contractul colectiv de muncă sau într-un alt act normativ la nivel de unitate, din contul unităţii, garanţii şi compensaţii suplimentare la cele stabilite prin actele normative în vigoare.

[Art.179 completat prin Legea nr.188 din 21.09.2017, în vigoare 20.10.2017]

[Art.179 modificat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]

[Art.179 modificat prin Legea nr.294-XV din 28.07.2004, în vigoare 13.08.2004]

Articolul 180. Garanţii şi compensaţii acordate salariaţilor care îmbină munca cu studiile în instituţiile de învăţământ secundar profesional

(1) Salariaţilor care studiază cu succes, fără scoatere din activitate, în instituţiile de învăţământ secundar profesional, indiferent de tipul de proprietate şi forma juridică de organizare, acreditate în condiţiile legii, li se acordă, în modul stabilit de Guvern, concedii suplimentare cu menţinerea, integrală sau parţială, a salariului mediu.

(2) Salariaţilor care îmbină munca cu studiile în instituţiile de învăţământ secundar profesional neacreditate li se stabilesc garanţii şi compensaţii prin contractul colectiv sau prin cel individual de muncă.

Articolul 181. Garanţii şi compensaţii acordate salariaţilor care îmbină munca cu studiile în instituţiile de învăţământ secundar general

Salariaţilor care studiază în instituţiile de învăţământ secundar general (gimnazii, licee, şcoli de cultură generală) li se stabileşte durata redusă a timpului de muncă, li se acordă concedii suplimentare cu menţinerea, totală sau parţială, după caz, a salariului mediu, precum şi alte garanţii şi compensaţii în modul stabilit de Guvern.

Articolul 182. Modul de acordare a garanţiilor şi compensaţiilor salariaţilor care îmbină munca cu studiile

(1) Salariaţilor care îmbină munca cu studiile li se acordă garanţii şi compensaţii la obţinerea, pentru prima dată, a studiilor de nivelul respectiv.

(2) La concediile suplimentare acordate salariaţilor care îmbină munca cu studiile, potrivit unei înţelegeri scrise între angajator şi salariat, pot fi alipite concediile de odihnă anuale.

(3) Salariaţilor care îşi fac studiile la o instituţie de învăţământ la a doua sau a treia specialitate (profesie) li se pot acorda anumite garanţii şi compensaţii în modul prevăzut de contractul colectiv sau de cel individual de muncă.

Capitolul IV
GARANŢIILE ŞI COMPENSAŢIILE ACORDATE SALARIAŢILOR ÎN LEGĂTURĂ CU ÎNCETAREA CONTRACTULUI INDIVIDUAL DE MUNCĂ

Articolul 183. Dreptul preferenţial la menţinerea la lucru în cazul reducerii numărului sau a statelor de personal

(1) În caz de reducere a numărului sau a statelor de personal, de dreptul preferenţial de a fi lăsaţi la lucru beneficiază salariaţii cu o calificare şi productivitate a muncii mai înaltă.

(2) În cazul unei egale calificări şi productivităţi a muncii, de dreptul preferenţial de a fi lăsaţi la lucru au:

a) salariaţii cu obligaţii familiale, care întreţin două sau mai multe persoane şi/sau o persoană cu dizabilităţi;

b) salariaţii în a căror familie nu sînt alte persoane cu venit de sine stătător;

c) salariaţii care au o mai mare vechime în muncă în unitatea respectivă;

d) salariaţii care au suferit în unitatea respectivă un accident de muncă sau au contractat o boală profesională;

e) salariaţii care îşi ridică calificarea în instituţiile de învăţământ superior şi mediu de specialitate, fără scoatere din activitate;

f) persoanele cu dizabilităţi de pe urma războiului şi membrii familiilor militarilor căzuţi sau dispăruţi fără urmă;

g) participanţii la acţiunile de luptă pentru apărarea integrităţii teritoriale şi independenţei Republicii Moldova;

h) inventatorii;

i) persoanele care s-au îmbolnăvit sau au suferit de boală actinică şi de alte boli provocate de radiaţie în urma avariei de la Cernobîl;

j) persoanele cu dizabilităţi în privinţa cărora este stabilit raportul de cauzalitate dintre survenirea dizabilităţii şi avaria de la C.A.E. Cernobîl, participanţii la lichidarea consecinţelor avariei de la C.A.E. Cernobîl în zona de înstrăinare în anii 1986-1990;

k) salariaţii care au mai multe stimulări pentru succese în muncă şi nu au sancţiuni disciplinare (art.211);

l) salariaţii cărora le-au rămas cel mult 5 ani pînă la stabilirea pensiei pentru limită de vîrstă.

(3) În cazul cînd unele persoane indicate la alin.(2) corespund cîtorva criterii prevăzute la acest alineat, dreptul preferenţial de a fi lăsate la lucru aparţine persoanelor care corespund mai multor criterii în comparaţie cu celelalte persoane. În caz de egalitate a numărului de criterii, dreptul preferenţial aparţine persoanei care are o vechime în muncă mai mare la unitatea respectivă.

[Art.183 modificat prin Legea nr.201 din 28.07.2016, în vigoare 09.09.2016]
[Art.183 modificat prin Legea nr.62 din 11.04.2014, în vigoare 09.05.2014]
[Art.183 completat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]
[Art.183 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 184. Garanţii în caz de încetare a contractului individual de muncă

(1) Angajatorul este obligat să preavizeze salariatul, prin ordin (dispoziţie, decizie, hotărîre), sub semnătură, despre intenţia sa de a desface contractul individual de muncă încheiat pe o durată nedeterminată sau determinată, în următoarele termene:

a) cu 2 luni înainte – în caz de concediere în legătură cu lichidarea unităţii sau încetarea activităţii angajatorului persoană fizică, reducerea numărului sau a statelor de personal la unitate (art.86 alin.(1) lit.b) şi c));

b) cu o lună înainte – în caz de concediere în legătură cu constatarea faptului că salariatul nu corespunde funcţiei deţinute sau muncii prestate ca urmare a calificării insuficiente confirmate prin hotărîrea comisiei de atestare (art.86 alin.(1) lit.e)).

(2) În perioadele prevăzute la alin.(1), salariatului i se acordă cel puţin o zi lucrătoare pe săptămînă, cu menţinerea salariului mediu, pentru căutarea unui alt loc de muncă.

(3) La încetarea contractului individual de muncă ca urmare a încălcării de către salariat a obligaţiilor sale de muncă (art.86 alin.(1) lit.g)-k), m), o)-r)), preavizarea nu este obligatorie.

[Art.184 modificat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]
[Art.184 modificat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]
[Art.184 modificat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 185. Garanţii în cazul încetării contractului individual de muncă în legătură cu schimbarea proprietarului unităţii

(1) În caz de schimbare a proprietarului unităţii, noul proprietar, într-un termen de cel mult 3 luni din ziua apariţiei dreptului de proprietate, în temeiul art.86 alin.(1) lit.f), este în drept să desfacă contractele individuale de muncă încheiate cu conducătorul unităţii, cu adjuncţii acestuia, cu contabilul-şef.

(2) Noul proprietar acordă persoanelor concediate conform alin.(1) cîte o compensaţie suplimentară dacă acest lucru este prevăzut de contractul individual de muncă.

[Art.185 în redacţia Legii nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 185[1]. Garanţii în caz de concedieri colective

(1) Concedierile colective sînt concedierile efectuate de angajator din unul sau din mai multe motive neimputabile salariatului, dacă, într-o perioadă de 30 de zile, numărul concedierilor constituie:

a) cel puţin 10 în unităţile în care sînt încadraţi între 20 şi 99 de salariaţi;

b) cel puţin 10% din numărul salariaţilor în unităţile în care sînt încadraţi între 100 şi 299 de salariaţi;

c) cel puţin 30 în unităţile în care sînt încadraţi 300 şi mai mulţi salariaţi.

(2) La stabilirea numărului efectiv de salariaţi concediaţi colectiv, potrivit alin.(1), se iau în calcul şi acei salariaţi cărora le-au încetat contractele individuale de muncă la iniţiativa

angajatorului din unul sau mai multe motive neimputabile salariatului (prevăzute la art.86 alin.(1) lit.z)), cu condiţia existenţei a cel puţin 5 concedieri.

(3) În cazul în care la unitate sînt preconizate măsuri care presupun concedieri colective, cu cel puţin 3 luni înainte (incluzînd perioada de preavizare prevăzută la alin.(7)), angajatorul este obligat să notifice despre acest lucru reprezentanţii salariaţilor din unitate şi agenţia pentru ocuparea forţei de muncă şi să iniţieze consultări cu reprezentanţii salariaţilor în vederea încheierii unui acord.

(4) Pentru a permite reprezentanţilor salariaţilor să formuleze propuneri constructive, cu cel puţin 5 zile lucrătoare înainte de a iniţia consultările, angajatorul este obligat să le furnizeze acestora, în scris, toate informaţiile utile disponibile cu privire la:

a) motivele concedierilor preconizate;

b) numărul şi categoriile de salariaţi care vor fi concediaţi;

c) numărul şi categoriile de salariaţi încadraţi la unitate;

d) perioada în care vor avea loc concedierile;

e) criteriile de selectare a salariaţilor care urmează a fi concediaţi, prevăzute de lege, de convenţiile colective sau contractele colective de muncă;

f) metoda de calcul al oricăror indemnizaţii aferente concedierii, prevăzute în contractul colectiv de muncă sau în actele normative la nivel de unitate, cu excepţia celor prevăzute de legislaţia în vigoare.

(5) Consultările durează pînă la încheierea unui acord, dar în orice caz nu mai mult de 30 de zile calendaristice din momentul informării reprezentanţilor salariaţilor despre concedierile colective preconizate.

(6) În cazul în care nu se ajunge la un acord şi decizia unilaterală a angajatorului este de a continua procesul de concediere colectivă, această decizie este comunicată, prin notificare, reprezentanţilor salariaţilor şi agenţiei pentru ocuparea forţei de muncă. Notificarea agenţiei pentru ocuparea forţei de muncă va conţine cel puţin elementele prevăzute la alin.(4) lit.a)–e), precum şi orice informaţii utile cu privire la concedierile preconizate şi la consultările cu reprezentanţii salariaţilor. Obligaţia notificării vizează fiecare concediere preconizată în cadrul concedierilor colective.

(7) Preavizarea, sub semnătură, a salariaţilor cu privire la concedierile colective se realizează cu 2 luni înainte de concediere, respectîndu-se procedurile de concediere stabilite la art.88.

(8) Agenţia pentru ocuparea forţei de muncă utilizează perioada premergătoare concedierilor pentru a căuta soluţii la problemele ridicate de acestea şi pentru a acorda, împreună cu angajatorul şi reprezentanţii salariaţilor, asistenţă în vederea încadrării în cîmpul muncii a salariaţilor ce urmează a fi concediaţi, prezentîndu-le oportunităţile de angajare şi de recalificare.

[Art.185[1] introdus prin Legea nr.85 din 24.05.2018, în vigoare 22.06.2018]

Articolul 186. Indemnizaţia de eliberare din serviciu

(1) Salariaţilor concediaţi în legătură cu lichidarea unităţii sau cu încetarea activităţii angajatorului persoană fizică (art.86 alin.(1) lit.b)), sau cu reducerea numărului ori a statelor de personal la unitate (art.86 alin.(1) lit.c)) li se garantează:

a) pentru prima lună, plata unei indemnizaţii de eliberare din serviciu egală cu mărimea sumată a unui salariu mediu săptămînal pentru fiecare an complet lucrat la unitatea în cauză, dar nu mai mare decît şase salarii medii lunare şi nu mai mică decît un salariu mediu lunar. Dacă unitatea a fost succesorul de drept al unei unităţi reorganizate anterior şi contractul individual de muncă cu salariaţii în cauză nu a încetat anterior (art.81), se vor lua în calcul toţi anii de activitate;

b) pentru a doua lună, plata unei indemnizaţii de eliberare din serviciu egală cu cuantumul salariului mediu lunar dacă persoana concediată nu a fost plasată în cîmpul muncii;

c) pentru a treia lună, plata unei indemnizaţii de eliberare din serviciu egală cu cuantumul salariului mediu lunar, dacă persoana concediată nu a fost plasată în cîmpul muncii;

d) la lichidarea unităţii, prin acordul scris al părţilor, achitarea integrală a sumelor legate de concedierea salariatului pe toate 3 luni, la data concedierii.

Notă.

În cazul plasării persoanei concediate în cîmpul muncii pe parcursul lunilor indicate la lit.b) şi c), indemnizaţia se va achita pe perioada de pînă la data angajării acesteia.

(2) Indemnizaţia de eliberare din serviciu în mărimea unui salariu mediu pe 2 săptămîni se plăteşte salariaţilor la încetarea contractului individual de muncă în legătură cu:

a) constatarea faptului că salariatul nu corespunde funcţiei deţinute sau muncii prestate din cauza stării de sănătate, în conformitate cu certificatul medical respectiv, sau ca urmare a calificării insuficiente confirmate prin hotărîrea comisiei de atestare (art.86 alin.(1) lit.d) şi e));

b) restabilirea la locul de muncă, conform hotărîrii judecătoreşti, a salariatului care a îndeplinit anterior munca respectivă (art.86 alin.(1) lit.t));

c) refuzul salariatului de a fi transferat în altă localitate în legătură cu transferarea unităţii în această localitate (art.86 alin.(1) lit.y)).

(3) Salariaţii al căror contract individual de muncă a fost suspendat în legătură cu încorporarea în serviciul militar în termen, în serviciul militar cu termen redus sau în serviciul civil (art.76 lit.e)) ori care au demisionat în legătură cu încălcarea de către angajator a contractului individual sau a celui colectiv de muncă (art.85 alin.(2)) beneficiază de indemnizaţia prevăzută la alin.(2).

(4) Plata indemnizaţiei de eliberare din serviciu se efectuează la locul de muncă precedent.

(5) În contractul colectiv sau în cel individual de muncă pot fi prevăzute şi alte cazuri de plată a indemnizaţiei de eliberare din serviciu, mărimi sporite ale acesteia, precum şi termene mai îndelungate de plată a indemnizaţiei.

[Art.186 modificat prin Legea nr.188 din 21.09.2017, în vigoare 20.10.2017]
[Art.186 modificat prin Legea nr.157 din 20.07.2017, în vigoare 18.08.2017]
[Art.186 modificat prin Legea nr.264 din 01.11.2013, în vigoare 01.01.2014]
[Art.186 completat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]
[Art.186 modificat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]
[Art.186 modificat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Capitolul V
ALTE GARANŢII ŞI COMPENSAŢII

Articolul 187. Garanţii acordate salariaţilor aleşi în funcţii elective

Salariatului al cărui contract individual de muncă a fost suspendat în legătură cu alegerea sa într-o funcţie electivă, conform legislaţiei în vigoare (art.78 alin.(1) lit.d)), i se acordă, după terminarea împuternicirilor sale în funcţia respectivă, munca (funcţia) anterioară, iar dacă aceasta lipseşte – o altă muncă (funcţie) echivalentă la aceeaşi sau, cu acordul salariatului, la o altă unitate.

Articolul 188. Garanţii pentru perioada îndeplinirii obligaţiilor de stat sau obşteşti

(1) În timpul îndeplinirii obligaţiilor de stat sau obşteşti, dacă, potrivit legislaţiei în vigoare, acestea se înfăptuiesc în orele de program, salariaţilor li se garantează menţinerea locului de muncă (a funcţiei) şi a salariului mediu în conformitate cu alin.(2).

(2) Salariaţilor li se menţine salariul mediu în cazul îndeplinirii următoarelor obligaţii de stat sau obşteşti:

a) prezentare, la citare, la organele de urmărire penală, la procuror, la instanţa de judecată în calitate de martor, parte vătămată, expert, specialist, traducător, asistent procedural;

b) participare ca membri ai echipelor voluntare de pompieri la lichidarea incendiului sau avariei; precum şi

c) în cazurile îndeplinirii altor obligaţii de stat sau obşteşti prevăzute de legislaţia în vigoare.

Articolul 189. Garanţii şi compensaţii acordate salariaţilor chemaţi să îndeplinească serviciul militar în termen, serviciul militar cu termen redus, serviciul civil, precum şi salariaţilor chemaţi la cantonamentele militare

Salariaţii chemaţi să îndeplinească serviciul militar în termen, serviciul militar cu termen redus, serviciul civil, precum şi cei chemaţi la cantonamentele militare beneficiază de garanţiile şi compensaţiile prevăzute de legislaţia în vigoare.

[Art.189 modificat prin Legea nr.104-XVI din 20.04.2007, în vigoare 29.06.2007]

Articolul 190. Garanţii acordate salariaţilor donatori de sînge

(1) Angajatorul este obligat să permită, fără nici o piedică, prezentarea salariaţilor donatori de sînge la instituţiile medicale în ziua donării sîngelui sau a derivatelor de sînge pentru utilizarea lor în scop terapeutic, menţinînd donatorilor salariul mediu şi asigurîndu-i, în caz de necesitate, cu transport.

(2) Salariaţilor donatori de sînge li se acordă, în ziua imediat următoare zilei de donare a sîngelui sau a derivatelor de sînge, o zi liberă cu menţinerea salariului mediu. În caz de donare a sîngelui sau a derivatelor de sînge în ziua premergătoare zilei (zilelor) de repaus, o zi liberă cu menţinerea salariului mediu urmează a fi acordată salariaţilor donatori imediat după ziua (zilele) de repaus.

(3) În caz de donare a sîngelui sau a derivatelor de sînge în timpul concediului de odihnă anual, în zilele de repaus sau în cele de sărbătoare nelucrătoare, angajatorul este obligat să acorde salariatului donator de sînge o altă zi liberă plătită care, cu acordul scris al salariatului respectiv, poate fi alipită la concediul de odihnă anual.

[Art.190 completat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]

Articolul 191. Garanţiile şi compensaţiile acordate salariaţilor inventatori şi raţionalizatori

Salariatul autor al invenţiei sau al propunerii de raţionalizare beneficiază de garanţiile şi compensaţiile prevăzute de legislaţia în vigoare, de contractul colectiv şi/sau de cel individual de muncă.

Articolul 192. Compensaţii pentru uzura bunurilor care aparţin salariaţilor

(1) Salariatului care foloseşte, cu acordul sau ştirea angajatorului şi în interesul acestuia, bunurile personale i se plăteşte compensaţia pentru utilizarea şi uzura mijloacelor de transport, instrumentelor, utilajului, a altor materiale şi mijloace tehnice ce-i aparţin şi i se compensează cheltuielile legate de utilizarea lor.

(2) Cuantumul şi modul de plată a compensaţiei se stabilesc prin acordul scris al părţilor contractului individual de muncă.

Articolul 193. Garanţiile acordate salariaţilor obligaţi să treacă controalele (examenele) medicale

Pe timpul efectuării controalelor (examenelor) medicale, salariaţilor care, conform prevederilor prezentului cod sau ale altor acte normative, sînt obligaţi să treacă aceste controale (examene) li se menţine salariul mediu la locul de muncă.

Articolul 194. Garanţii în legătură cu concediul medical

În caz de acordare salariatului a unui concediu medical, angajatorul este obligat să-i plătească acestuia o indemnizaţie în condiţiile art.123 alin.(2).

Articolul 195. Garanţii şi compensaţii acordate salariaţilor care urmează la iniţiativa angajatorului cursul de formare profesională

(1) Salariaţilor care urmează, la iniţiativa angajatorului, cursul de formare profesională cu scoatere din activitate li se menţine locul de muncă (funcţia) şi salariul mediu, li se acordă alte garanţii şi compensaţii prevăzute de legislaţia în vigoare.

(2) Salariaţilor care urmează, la iniţiativa angajatorului, cursul de formare profesională cu scoatere din activitate, într-o altă localitate, li se compensează cheltuielile de deplasare în modul şi în condiţiile prevăzute pentru salariaţii trimişi în deplasare în interes de serviciu.

Articolul 196. Garanţii şi compensaţii în cazul unor accidente de muncă şi boli profesionale

(1) În caz de vătămare a sănătăţii sau deces al salariatului ca urmare a unui accident de muncă sau a unei boli profesionale, salariatului i se compensează salariul (venitul) nerealizat, precum şi

cheltuielile suplimentare pentru reabilitarea medicală, socială şi profesională în legătură cu vătămarea sănătăţii, sau familiei defunctului i se compensează cheltuielile legate de deces.

(2) Mărimea şi condiţiile acordării garanţiilor şi compensaţiilor prevăzute la alin.(1) sînt stabilite de legislaţia în vigoare.

Articolul 197. Garanţii în domeniul asigurărilor sociale de stat

Salariaţii sînt supuşi asigurării sociale de stat şi beneficiază de toate garanţiile, compensaţiile şi alte plăţi prevăzute de sistemul asigurărilor sociale de stat conform legislaţiei în vigoare.

Articolul 197[1]. Garanţii în caz de reorganizare a unităţii, schimbare a tipului de proprietate sau a proprietarului acesteia

(1) În caz de reorganizare a unităţii, schimbare a tipului de proprietate sau a proprietarului acesteia, cesionarul preia toate drepturile şi obligaţiile existente la data producerii evenimentului ce decurg din contractele individuale de muncă şi din contractele colective de muncă în vigoare.

(2) Reorganizarea unităţii, schimbarea tipului de proprietate sau a proprietarului acesteia nu constituie, în sine, temeiuri de încetare a contractului individual de muncă (cu excepţiile prevăzute la art.86 alin.(1) lit.f)). Totodată, concedierea salariaţilor poate interveni, în asemenea cazuri, ca urmare a reducerii numărului sau a statelor de personal din unitate.

(3) În caz de reorganizare a unităţii, schimbare a tipului de proprietate sau a proprietarului acesteia urmează a fi respectat dreptul salariaţilor la informare şi consultare. Cu cel puţin 30 de zile calendaristice înainte de declanşarea procedurii de reorganizare a unităţii, de schimbare a tipului de proprietate sau a proprietarului acesteia, angajatorul în exerciţiu va informa în scris reprezentanţii salariaţilor săi referitor la:

a) data sau data propusă a declanşării procedurii de reorganizare, a schimbării tipului de proprietate sau proprietarului unităţii;

b) motivele reorganizării, schimbării tipului de proprietate sau proprietarului unităţii;

c) consecinţele juridice, economice şi sociale ale reorganizării, schimbării tipului de proprietate sau proprietarului unităţii pentru salariaţi;

d) măsurile preconizate cu privire la salariaţi.

(4) Cesionarul este obligat să ofere reprezentanţilor salariaţilor săi informaţiile menţionate la alin.(3) lit.a)–d) cu cel puţin 30 de zile calendaristice înainte ca reorganizarea unităţii, schimbarea tipului de proprietate sau a proprietarului acesteia să se producă efectiv.

(5) Dacă la unitate nu există nici sindicat, nici reprezentanţi aleşi, informaţia menţionată la alin.(3) se aduce la cunoştinţa salariaţilor printr-un anunţ public plasat pe un panou informativ cu acces general la sediul unităţii (inclusiv la fiecare din filialele sau reprezentanţele acesteia), precum şi, după caz, prin intermediul paginii web sau al mesajelor electronice.

(6) În cazul în care cedentul şi/sau cesionarul preconizează să întreprindă anumite măsuri cu privire la salariaţii lor, acestea urmează a fi consultate cu reprezentanţii salariaţilor în conformitate cu prevederile art.42[1].

(7) Dacă în procesul de reorganizare a unităţii, de schimbare a tipului de proprietate sau a proprietarului acesteia sînt preconizate reduceri ale numărului ori statelor de personal, se vor aplica suplimentar prevederile art.88.

[Art.197[1] introdus prin Legea nr.155 din 20.07.2017, în vigoare 25.08.2017]

TITLUL VII
REGULAMENTUL INTERN AL UNITĂŢII. DISCIPLINA MUNCII

Capitolul I
REGULAMENTUL INTERN

Articolul 198. Dispoziţii generale

(1) Regulamentul intern al unităţii este un act juridic care se întocmeşte în fiecare unitate, cu consultarea reprezentanţilor salariaţilor, şi se aprobă prin ordinul (dispoziţia, decizia, hotărîrea) angajatorului.

(2) Regulamentul intern al unităţii nu poate cuprinde prevederi care contravin legislaţiei în vigoare, clauzelor convenţiilor colective şi ale contractului colectiv de muncă.

(3) Prin regulamentul intern al unităţii nu se pot stabili limitări ale drepturilor individuale sau colective ale salariaţilor.

Articolul 199. Conţinutul regulamentului intern al unităţii

(1) Regulamentul intern al unităţii trebuie să conţină următoarele prevederi:

a) securitatea şi sănătatea în muncă în cadrul unităţii;

b) respectarea principiului nediscriminării, eliminarea hărţuirii sexuale şi a oricărei forme de lezare a demnităţii în muncă;

c) drepturile, obligaţiile şi răspunderea angajatorului şi ale salariaţilor;

d) disciplina muncii în unitate;

e) abaterile disciplinare şi sancţiunile aplicabile potrivit legislaţiei în vigoare;

f) procedura disciplinară;

g) regimul de muncă şi de odihnă.

(2) Regulamentul intern al unităţii poate cuprinde şi alte reglementări privind raporturile de muncă în unitate.

(3) Regulamentul intern al unităţii se aduce la cunoştinţa salariaţilor, sub semnătură, de către angajator şi produce efecte juridice pentru aceştia de la data încunoştinţării.

(4) Obligaţia familiarizării salariaţilor, sub semnătură, cu conţinutul regulamentului intern al unităţii trebuie îndeplinită de angajator în termen de 5 zile lucrătoare de la data aprobării regulamentului.

(5) Modul de familiarizare a fiecărui salariat cu conţinutul regulamentului intern al unităţii se stabileşte nemijlocit în textul acestuia.

(6) Regulamentul intern se afişează în toate subdiviziunile structurale ale unităţii.

(7) Orice modificare sau completare a regulamentului intern al unităţii se efectuează cu respectarea prevederilor art.198 şi se aduce la cunoştinţa salariaţilor în termenul şi în modul prevăzute la alin.(4) şi (5).

[Art.199 completat prin Legea nr.52 din 01.04.2016, în vigoare 22.04.2016]

[Art.199 modificat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]

Articolul 200. Statutele şi regulamentele disciplinare

În unele ramuri ale economiei naţionale, anumitelor categorii de salariaţi li se aplică statute şi regulamente disciplinare aprobate de Guvern.

Capitolul II
DISCIPLINA MUNCII

Articolul 201. Disciplina muncii

Disciplina muncii reprezintă obligaţia tuturor salariaţilor de a se subordona unor reguli de comportare stabilite în conformitate cu prezentul cod, cu alte acte normative, cu convenţiile colective, cu contractele colective şi cu cele individuale de muncă, precum şi cu actele normative la nivel de unitate, inclusiv cu regulamentul intern al unităţii.

Articolul 202. Asigurarea disciplinei de muncă

Disciplina de muncă se asigură în unitate prin crearea de către angajator a condiţiilor economice, sociale, juridice şi organizatorice necesare prestării unei munci de înaltă productivitate, prin formarea unei atitudini conştiente faţă de muncă, prin aplicarea de stimulări şi recompense pentru munca conştiincioasă, precum şi de sancţiuni în caz de comitere a unor abateri disciplinare.

Articolul 203. Stimulări pentru succese în muncă

(1) Pentru succese în muncă, angajatorul poate aplica stimulări sub formă de:

a) mulţumiri;

b) premii;

c) cadouri de preţ;

d) diplome de onoare.

(2) Regulamentul intern al unităţii, statutele şi regulamentele disciplinare pot să prevadă şi alte modalităţi de stimulare a salariaţilor.

(3) Pentru succese deosebite în muncă, merite faţă de societate şi faţă de stat, salariaţii pot fi înaintaţi la distincţii de stat (ordine, medalii, titluri onorifice), lor li se pot decerna premii de stat.

Articolul 204. Modul de aplicare a stimulărilor

(1) Stimulările se aplică de către angajator după consultarea reprezentanţilor salariaţilor.

(2) Stimulările se consemnează într-un ordin (dispoziţie, decizie, hotărîre) şi se aduc la cunoştinţă colectivului de muncă.

[Art.204 modificat prin prin Legea nr.123 din 07.07.2017, în vigoare 01.01.2019]

[Art.204 modificat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]

Articolul 205. Avantajele şi înlesnirile acordate salariaţilor care îşi îndeplinesc conştiincios şi eficient obligaţiile de muncă

Salariaţilor care îşi îndeplinesc conştiincios şi eficient obligaţiile de muncă li se acordă, în mod prioritar, avantaje şi înlesniri în domeniul deservirii social-culturale, locative şi de trai (bilete în instituţii balneosanatoriale, case de odihnă etc.). Aceşti salariaţi beneficiază, de asemenea, de dreptul prioritar la avansare în serviciu.

Articolul 206. Sancţiuni disciplinare

(1) Pentru încălcarea disciplinei de muncă, angajatorul are dreptul să aplice faţă de salariat următoarele sancţiuni disciplinare:

a) avertismentul;

b) mustrarea;

c) mustrarea aspră;

d) concedierea (în temeiurile prevăzute la art.86 alin.(1) lit.g)-r)).

(2) Legislaţia în vigoare poate prevedea pentru unele categorii de salariaţi şi alte sancţiuni disciplinare.

(3) Se interzice aplicarea amenzilor şi altor sancţiuni pecuniare pentru încălcarea disciplinei de muncă.

(4) Pentru aceeaşi abatere disciplinară nu se poate aplica decît o singură sancţiune.

(5) La aplicarea sancţiunii disciplinare, angajatorul trebuie să ţină cont de gravitatea abaterii disciplinare comise şi de alte circumstanţe obiective.

[Art.206 modificat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 207. Organele abilitate cu aplicarea sancţiunilor disciplinare

(1) Sancţiunea disciplinară se aplică de organul căruia i se atribuie dreptul de angajare (alegere, confirmare sau numire în funcţie) a salariatului respectiv.

(2) Salariaţilor care poartă răspundere disciplinară conform statutelor sau regulamentelor disciplinare şi altor acte normative li se pot aplica sancţiuni disciplinare şi de organele ierarhic superioare celor indicate la alin.(1).

(3) Salariaţii care deţin funcţii elective pot fi concediaţi (art.206 alin.(1) lit.d)) numai prin hotărîrea organului de care au fost aleşi şi numai în temeiuri legale.

Articolul 208. Modul de aplicare a sancţiunilor disciplinare

(1) Pînă la aplicarea sancţiunii disciplinare, angajatorul este obligat să ceară în scris salariatului o explicaţie scrisă privind fapta comisă. Explicaţia privind fapta comisă poate fi

prezentată de către salariat în termen de 5 zile lucrătoare de la data solicitării. Refuzul de a prezenta explicaţia cerută se consemnează într-un proces-verbal semnat de un reprezentant al angajatorului şi un reprezentant al salariaţilor.

(2) În funcţie de gravitatea faptei comise de salariat, angajatorul este în drept să organizeze şi o anchetă de serviciu, a cărei durată nu poate depăşi o lună. În cadrul anchetei, salariatul are dreptul să-şi explice atitudinea şi să prezinte persoanei abilitate cu efectuarea anchetei toate probele şi justificările pe care le consideră necesare.

[Art.208 modificat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]

Articolul 209. Termenele de aplicare a sancţiunilor disciplinare

(1) Sancţiunea disciplinară se aplică, de regulă, imediat după constatarea abaterii disciplinare, dar nu mai tîrziu de o lună din ziua constatării ei, fără a lua în calcul timpul aflării salariatului în concediul anual de odihnă, în concediul de studii sau în concediul medical.

(2) Sancţiunea disciplinară nu poate fi aplicată după expirarea a 6 luni din ziua comiterii abaterii disciplinare, iar în urma reviziei sau a controlului activităţii economico-financiare – după expirarea a 2 ani de la data comiterii. În termenele indicate nu se include durata desfăşurării procedurii penale.

Articolul 210. Aplicarea sancţiunii disciplinare

(1) Sancţiunea disciplinară se aplică prin ordin (dispoziţie, decizie, hotărîre), în care se indică în mod obligatoriu:

a) temeiurile de fapt şi de drept ale aplicării sancţiunii;

b) termenul în care sancţiunea poate fi contestată;

c) organul în care sancţiunea poate fi contestată.

(2) Ordinul (dispoziţia, decizia, hotărîrea) de sancţionare, cu excepţia sancţiunii disciplinare sub formă de concediere conform art.206 alin.(1) lit.d) care se aplică cu respectarea art.81 alin.(3), se comunică salariatului, sub semnătură, în termen de cel mult 5 zile lucrătoare de la data emiterii, iar în cazul în care acesta activează într-o subdiviziune interioară a unităţii (filială, reprezentanţă, serviciu desconcentrat etc.) aflate în altă localitate – în termen de cel mult 15 zile lucrătoare şi produce efecte de la data comunicării. Refuzul salariatului de a confirma prin semnătură comunicarea ordinului se fixează într-un proces-verbal semnat de un reprezentant al angajatorului şi un reprezentant al salariaţilor.

(3) Ordinul (dispoziţia, decizia, hotărîrea) de sancţionare poate fi contestat de salariat în instanţa de judecată în condiţiile art.355.

[Art.210 modificat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]

Articolul 211. Termenul de validitate şi efectele sancţiunilor disciplinare

(1) Termenul de validitate a sancţiunii disciplinare nu poate depăşi un an din ziua aplicării. Dacă pe parcursul acestui termen salariatul nu va fi supus unei noi sancţiuni disciplinare, se consideră că sancţiunea disciplinară nu i-a fost aplicată.

(2) Angajatorul care a aplicat sancţiunea disciplinară este în drept să o revoce în decursul unui an din proprie iniţiativă, la rugămintea salariatului, la demersul reprezentanţilor salariaţilor sau al şefului nemijlocit al salariatului.

(3) În interiorul termenului de validitate a sancţiunii disciplinare, salariatului sancţionat nu i se pot aplica stimulări prevăzute la art.203.

Articolul 211[1]. Încălcarea gravă a obligaţiilor de muncă

Se consideră încălcare gravă a obligaţiilor de muncă următoarele acţiuni ale salariatului:

a) primirea şi eliberarea bunurilor, precum şi a mijloacelor băneşti fără perfectarea documentelor corespunzătoare;

b) acordarea serviciilor prin uzul funcţiei în schimbul unei remuneraţii, unui serviciu sau altor beneficii;

c) folosirea în scopuri personale a banilor încasaţi;

d) folosirea în scopuri personale a bunurilor angajatorului şi a bunurilor aflate în gestiunea angajatorului (mijloace fixe aflate în proprietate, arendă, comodat) fără acordul în scris al acestuia;

e) nerespectarea clauzei de confidenţialitate;

f) încălcarea cerinţelor de securitate şi sănătate în muncă, constatată, în formă scrisă, de conducătorul unităţii, de lucrătorul desemnat, de serviciul intern ori extern de protecţie şi prevenire sau de Inspectoratul de Stat al Muncii, dacă această încălcare a atras consecinţe grave (accident de muncă, avarie) sau a creat un pericol real şi iminent al survenirii unor asemenea consecinţe;

g) refuzul de a trece examenul medical, în cazul în care acesta este obligatoriu, iar salariatul a fost informat de către angajator, în formă scrisă, despre obligaţia de a trece examenul medical;

h) cauzarea unui prejudiciu material mărimea căruia depăşeşte cinci salarii medii lunare pe economie prognozate.

[Art.211[1] introdus prin Legea nr.188 din 21.09.2017, în vigoare 20.10.2017]

TITLUL VIII
FORMAREA PROFESIONALĂ

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 212. Noţiuni principale

(1) Prin formare profesională se înţelege orice proces de instruire în urma căruia un salariat dobîndeşte o calificare, atestată printr-un certificat sau o diplomă eliberate în condiţiile legii.

(2) Prin formare profesională continuă se înţelege orice proces de instruire în cadrul căruia un salariat, avînd deja o calificare ori o profesie, îşi completează cunoştinţele profesionale prin aprofundarea cunoştinţelor într-un anumit domeniu al specialităţii de bază sau prin deprinderea unor metode sau procedee noi aplicate în cadrul specialităţii respective.

(3) Prin formare tehnică se înţelege orice sistem de instruire prin care un salariat însuşeşte procedeele de aplicare în procesul muncii a mijloacelor tehnice şi tehnologice.

Articolul 213. Drepturile şi obligaţiile angajatorului în domeniul formării profesionale

(1) Angajatorul este obligat să creeze condiţiile necesare şi să favorizeze formarea profesională şi tehnică a salariaţilor care urmează instruirea în producţie, se perfecţionează sau studiază în instituţii de învăţămînt, fără scoatere din activitate.

(2) În cadrul fiecărei unităţi persoană juridică, angajatorul, în comun cu reprezentanţii salariaţilor, întocmeşte şi aprobă anual planurile de formare profesională.

(3) Condiţiile, modalităţile şi durata formării profesionale, drepturile şi obligaţiile părţilor, precum şi volumul mijloacelor financiare alocate în acest scop (în mărime de cel puţin 2 la sută din fondul de salarizare al unităţii), se stabilesc în contractul colectiv de muncă sau în convenţia colectivă.

(4) În cazul în care participarea salariaţilor la cursurile sau stagiile de formare profesională este iniţiată de angajator, toate cheltuielile aferente sînt suportate de către acesta.

(5) În cazul scoaterii din activitate a salariatului pe o durată scurtă, în scopul formării profesionale, acţiunea contractului individual de muncă al acestuia continuă cu menţinerea salariului mediu. Dacă perioada respectivă depăşeşte 60 de zile calendaristice, contractul individual de muncă al salariatului se suspendă, acesta beneficiind de o indemnizaţie plătită de angajator conform prevederilor contractului colectiv de muncă.

Articolul 214. Drepturile şi obligaţiile salariaţilor în domeniul formării profesionale

(1) Salariatul are dreptul la formare profesională, inclusiv la obţinerea unei profesii sau specialităţi noi. Acest drept poate fi realizat prin încheierea, în formă scrisă, a unor contracte de formare profesională (art.215, 216 alin.(3) şi (4)), adiţionale la contractul individual de muncă.

[Alin.(2) art.214 abrogat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]

(3) În cazul în care salariatul vine cu iniţiativa participării la o formă de formare profesională cu scoatere din activitate, organizată în afara unităţii, angajatorul va examina solicitarea scrisă a salariatului în comun cu reprezentanţii salariaţilor.

(4) În termen de 15 zile calendaristice de la data înregistrării solicitării, angajatorul va decide în ce condiţii poate permite salariatului participarea la o formă de formare profesională conform alin.(3) şi dacă va suporta, integral sau parţial, costul acesteia.

Capitolul II
CONTRACTUL DE CALIFICARE PROFESIONALĂ

Articolul 215. Contractul de calificare profesională

(1) Contractul de calificare profesională este un contract special, adiţional la contractul individual de muncă, încheiat în formă scrisă, în baza căruia salariatul se obligă să urmeze un curs de formare profesională, organizat de angajator, pentru a obţine o calificare profesională.

(2) Formarea profesională la nivel de unitate conform contractului de calificare profesională se realizează de către un instructor sau maistru de instruire, numit de angajator dintre salariaţii calificaţi cu experienţă profesională şi autorizat în modul prevăzut de lege.

Capitolul III
CONTRACTUL DE UCENICIE ŞI CONTRACTUL DE FORMARE PROFESIONALĂ CONTINUĂ

Articolul 216. Contractul de ucenicie şi contractul de formare profesională continuă

(1) Angajatorul are dreptul să încheie un contract de ucenicie cu persoana care este în căutarea unui loc de muncă şi care nu are o calificare profesională.

(2) Contractul de ucenicie, încheiat în formă scrisă, este un contract de drept civil şi se reglementează de Codul civil şi de alte acte normative.

(3) Angajatorul are dreptul să încheie un contract de formare profesională continuă cu orice salariat al unităţii.

(4) Contractul de formare profesională continuă se încheie în formă scrisă, este un act adiţional la contractul individual de muncă şi se reglementează de legislaţia muncii şi de alte acte normative ce conţin norme ale dreptului muncii.

[Art.216 modificat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]
[Art.216 modificat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]
[Art.216 modificat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 217. Conţinutul contractului de ucenicie şi al contractului de formare profesională continuă

(1) Contractul de ucenicie şi contractul de formare profesională continuă vor include:

a) numele şi prenumele sau denumirea părţilor;

b) indicarea profesiei, specialităţii şi calificării pe care o va obţine ucenicul sau salariatul;

c) obligaţiile angajatorului privind crearea condiţiilor de instruire stipulate în contract;

d) termenul contractului;

e) obligaţia persoanei de a urma cursul de formare profesională şi de a activa conform profesiei, specialităţii, calificării obţinute în termenul stabilit de contractul respectiv;

f) condiţiile de retribuire a muncii pe durata uceniciei sau formării profesionale continue;

g) condiţiile de acoperire (restituire) a cheltuielilor suportate de părţi (de o parte) pe durata uceniciei sau formării profesionale continue în cazul eliberării salariatului (art.85, art.86 alin.(1) lit.g)-r)) înainte de expirarea termenului prevăzut de contract conform lit.e).

(2) Contractul de ucenicie şi contractul de formare profesională continuă pot cuprinde şi alte clauze determinate de părţi, care nu contravin legislaţiei în vigoare.

[Art.217 completat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]

Articolul 218. Durata uceniciei şi a formării profesionale continue

(1) Durata uceniciei sau a formării profesionale continue nu trebuie să depăşească, pe parcursul săptămînii, durata timpului de muncă stabilită de prezentul cod pentru vîrsta şi profesia respectivă la executarea lucrărilor corespunzătoare.

(2) Timpul necesar ucenicului pentru participarea la activităţi teoretice ce ţin de formarea profesională se include în timpul de muncă.

(3) Salariaţii încadraţi în formarea profesională continuă în unitate pot fi eliberaţi temporar de la munca prevăzută de contractul individual de muncă sau pot lucra în condiţiile timpului de muncă parţial ori ale regimului flexibil al timpului de muncă, cu acordul scris al angajatorului.

(4) În cazul salariaţilor încadraţi în formarea profesională continuă sînt interzise:

a) munca prestată în condiţii grele, vătămătoare şi/sau periculoase;

b) munca suplimentară;

c) munca de noapte;

d) detaşarea nelegată de formarea profesională.

(5) Termenul contractului de ucenicie, ca şi al celui de formare profesională continuă, începe să curgă la data indicată în contract, prelungindu-se cu perioada concediului medical şi în alte cazuri prevăzute de contract.

[Art.218 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 219. Aplicarea legislaţiei muncii pe durata uceniciei şi a formării profesionale continue

(1) În privinţa ucenicilor şi salariaţilor care au încheiat contract de formare profesională continuă se aplică legislaţia muncii, inclusiv legislaţia privind securitatea şi sănătatea în muncă.

(2) Clauzele contractelor de ucenicie şi ale contractelor de formare profesională continuă care contravin legislaţiei în vigoare, prevederilor convenţiilor colective şi ale contractelor colective de muncă sînt considerate nule şi inaplicabile.

(3) Angajatorul va asigura, printr-un control corespunzător, efectuat în comun cu reprezentanţii salariaţilor, eficienţa sistemului de ucenicie şi a oricărui alt sistem de formare a cadrelor şi protecţia adecvată a lor.

Articolul 220. Încetarea contractului de formare profesională continuă

Contractul de formare profesională continuă poate înceta în temeiurile prevăzute de prezentul cod pentru încetarea contractului individual de muncă sau în alte temeiuri prevăzute de legislaţia în vigoare.

[Art.220 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 221. Încetarea (desfacerea) contractului de ucenicie

Contractul de ucenicie încetează (se desface) în temeiurile prevăzute de Codul civil.

TITLUL IX
SECURITATEA ŞI SĂNĂTATEA ÎN MUNCĂ

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 222. Politica statului în domeniul securităţii şi sănătăţii în muncă

(1) Direcţiile principale ale politicii de stat în domeniul securităţii şi sănătăţii în muncă sînt:

a) asigurarea priorităţii vieţii, integrităţii fizice şi sănătăţii salariaţilor;

b) emiterea şi aplicarea actelor normative privind securitatea şi sănătatea în muncă;

c) coordonarea activităţilor în domeniul securităţii şi sănătăţii în muncă, în domeniul protecţiei mediului;

d) supravegherea şi controlul de stat asupra respectării actelor normative în domeniul securităţii şi sănătăţii în muncă;

e) sprijinirea controlului obştesc asupra respectării drepturilor şi intereselor legitime ale salariaţilor în domeniul securităţii şi sănătăţii în muncă;

f) cercetarea, evidenţa şi raportarea accidentelor de muncă şi a bolilor profesionale;

g) apărarea intereselor legitime ale salariaţilor care au avut de suferit în urma accidentelor de muncă şi a bolilor profesionale, precum şi ale membrilor familiilor lor, prin asigurarea socială obligatorie a salariaţilor contra accidentelor de muncă şi bolilor profesionale;

h) propagarea experienţei avansate în domeniul securităţii şi sănătăţii în muncă;

i) participarea autorităţilor publice la realizarea măsurilor de securitate şi sănătate în muncă;

j) pregătirea şi instruirea în domeniul securităţii şi sănătăţii în muncă;

k) organizarea evidenţei statistice de stat privind condiţiile de muncă, accidentele de muncă, bolile profesionale şi consecinţele materiale ale acestora;

l) asigurarea funcţionării sistemului informaţional unic în domeniul securităţii şi sănătăţii în muncă;

m) colaborarea internaţională în domeniul securităţii şi sănătăţii în muncă;

n) contribuirea la crearea condiţiilor de muncă nepericuloase, la elaborarea şi utilizarea tehnicii şi a tehnologiilor nepericuloase, la producerea mijloacelor de protecţie individuală şi colectivă a salariaţilor;

o) reglementarea asigurării salariaţilor cu echipament de protecţie individuală şi colectivă, cu încăperi şi instalaţii sanitar-sociale, cu mijloace curativ-profilactice din contul angajatorului.

(2) Politica statului în domeniul securităţii şi sănătăţii în muncă se elaborează şi se reexaminează cu consultarea patronatelor şi a sindicatelor, ţinînd cont de evoluţia reglementărilor internaţionale în acest domeniu şi de progresul tehnic.

(3) Realizarea politicii statului în domeniul securităţii şi sănătăţii în muncă se asigură prin acţiuni coordonate ale autorităţilor publice centrale şi locale, ale patronatelor, sindicatelor, angajatorilor, reprezentanţilor salariaţilor.

Articolul 223. Coordonarea securităţii şi sănătăţii în muncă

Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale exercită coordonarea securităţii şi sănătăţii în muncă în Republica Moldova.

Capitolul II
ORGANIZAREA SECURITĂŢII ŞI SĂNĂTĂŢII ÎN MUNCĂ. ASIGURAREA DREPTULUI SALARIAŢILOR LA O MUNCĂ CARE SĂ CORESPUNDĂ CERINŢELOR DE SECURITATE ŞI SĂNĂTATE ÎN MUNCĂ

Articolul 224. Organizarea securităţii şi sănătăţii în muncă

Organizarea securităţii şi sănătăţii în muncă se efectuează în conformitate cu Legea securităţii şi sănătăţii în muncă.

Articolul 225. Asigurarea dreptului salariaţilor la o muncă care să corespundă cerinţelor de securitate şi sănătate în muncă

(1) Statul garantează salariaţilor apărarea dreptului acestora la o muncă care să corespundă cerinţelor de securitate şi sănătate în muncă.

(2) Condiţiile de muncă stipulate în contractul individual de muncă trebuie să corespundă cerinţelor de securitate şi sănătate în muncă.

(3) Pe parcursul sistării de către organele de stat de control a activităţii de muncă, prevăzută de contractul individual de muncă, ca rezultat al încălcării cerinţelor de securitate şi sănătate în muncă fără vina salariatului, acestuia i se menţine locul de muncă (funcţia) şi salariul mediu.

(4) Dacă salariatul refuză să presteze munca în cazul apariţiei unui pericol pentru viaţa ori sănătatea sa, angajatorul este obligat să-i acorde salariatului, o altă muncă, corespunzătoare nivelului de pregătire profesională a salariatului, pînă la înlăturarea pericolului, cu menţinerea salariului de la locul de muncă precedent.

(5) În cazul în care acordarea unei alte munci nu este posibilă, timpul staţionării salariatului pînă la înlăturarea pericolului pentru viaţa sau sănătatea sa se plăteşte de angajator în conformitate cu art.163 alin.(1).

(6) În cazul neasigurării salariatului, conform cerinţelor de securitate şi sănătate în muncă, cu echipament de protecţie individuală şi colectivă, angajatorul nu are dreptul să ceară salariatului executarea obligaţiilor de muncă şi este obligat să plătească staţionarea din această cauză în conformitate cu prevederile alin.(5).

(7) Refuzul salariatului de a presta munca în cazul apariţiei unui pericol pentru viaţa ori sănătatea sa din cauza nerespectării cerinţelor de securitate şi sănătate în muncă sau de a presta munca în condiţii grele, vătămătoare şi/sau periculoase ce nu sînt prevăzute în contractul individual de muncă nu atrage răspunderea disciplinară.

(8) În cazul vătămării sănătăţii salariatului în exercitarea obligaţiilor de muncă, prejudiciul se compensează în conformitate cu legislaţia în vigoare.

[Art.225 modificat prin Legea nr.52 din 01.04.2016, în vigoare 22.04.2016]

[Titlul IX în redacţia Legii nr.254 din 09.12.2011, în vigoare 03.02.2012]
[Titlul IX modificat prin Legea nr.107-XVI din 16.05.2008, în vigoare 20.06.2008]
[Titlul IX modificat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]
[Titlul IX modificat prin Legea nr.280-XVI din 14.12.2007, în vigoare 30.05.2008]
[Titlul IX modificat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]
[Titlul IX modificat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]
[Titlul IX modificat prin Legea nr.28-XV din 13.02.2004, în vigoare 05.03.2004]

TITLUL X
PARTICULARITĂŢILE DE REGLEMENTARE A MUNCII UNOR CATEGORII DE SALARIAŢI

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 245. Particularităţile de reglementare a muncii

Particularităţile de reglementare a muncii reprezintă un ansamblu de norme care specifică aplicarea faţă de anumite categorii de salariaţi a reglementărilor generale referitoare la muncă sau stabilesc pentru aceste categorii reguli suplimentare ce vizează domeniul menţionat.

Articolul 246. Categoriile de salariaţi cărora li se aplică particularităţile de reglementare a muncii

Particularităţile de reglementare a muncii femeilor, a persoanelor cu obligaţii familiale, a salariaţilor în vîrstă de pînă la 18 ani, a conducătorilor de unităţi, a persoanelor care prestează muncă prin cumul, precum şi a altor categorii de salariaţi, se stabilesc de prezentul cod şi de alte acte normative.

Capitolul II
MUNCA FEMEILOR, A PERSOANELOR CU OBLIGAŢII FAMILIALE ŞI A ALTOR PERSOANE

Articolul 247. Garanţii la angajare pentru femeile gravide şi persoanele cu copii în vîrstă de pînă la 4 ani

(1) Refuzul de angajare sau reducerea cuantumului salariului pentru motive de graviditate sau de existenţă a copiilor în vîrstă de pînă la 4 ani este interzis. Refuzul de angajare a unei femei gravide sau a unei persoane cu copil în vîrstă de pînă la 4 ani din alte cauze trebuie să fie motivat, angajatorul informînd în scris persoana în cauză în decurs de 5 zile calendaristice de la data înregistrării în unitate a cererii de angajare. Refuzul de angajare poate fi atacat în instanţa de judecată.

[Art.247 modificat prin Legea nr.188 din 21.09.2017, în vigoare 20.10.2017]
[Art.247 modificat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]

Articolul 248. Lucrările la care este interzisă utilizarea muncii unor categorii de femei

Este interzisă utilizarea muncii femeilor gravide, a femeilor care au născut de curînd şi a celor care alăptează la lucrări subterane în mine, precum şi în orice alte activităţi care prezintă riscuri pentru securitatea sau sănătatea lor ori care pot avea repercusiuni asupra sarcinii sau alăptării, conform cerinţelor minime aprobate de Guvern.

[Art.248 în redacţia Legii nr.155 din 20.07.2017, în vigoare 25.08.2017]

Articolul 249. Limitarea trimiterii în deplasare

(1) Nu se admite trimiterea în deplasare în interes de serviciu a persoanelor cărora deplasarea le este contraindicată conform certificatului medical.

(2) Persoanele cu dizabilităţi severe şi accentuate, femeile gravide, părinţii singuri care au copii în vîrstă de pînă la 14 ani, salariaţii care au copii în vîrstă de pînă la 4 ani sau copii cu dizabilităţi, persoanele care îmbină concediile pentru îngrijirea copilului, prevăzute la art.126 şi 127 alin.(2), cu munca, precum şi salariaţii care îngrijesc de un membru al familiei bolnav, în baza certificatului medical, pot fi trimişi în deplasare numai cu acordul lor scris. Totodată, angajatorul este obligat să informeze în scris salariaţii menţionaţi despre dreptul lor de a refuza plecarea în deplasare.

[Art.249 modificat prin Legea nr.188 din 21.09.2017, în vigoare 20.10.2017]
[Art.249 modificat prin Legea nr.157 din 20.07.2017, în vigoare 18.08.2017]
[Art.249 modificat prin Legea nr.201 din 28.07.2016, în vigoare 09.09.2016]
[Art.249 modificat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]

Articolul 250. Transferul la o altă muncă al unor categorii de femei

(1) În cazul în care, drept urmare a evaluării riscurilor profesionale în conformitate cu Legea securităţii şi sănătăţii în muncă, munca prestată de către o femeie gravidă, o femeie care a născut de curînd sau una care alăptează se dovedeşte a prezenta riscuri pentru securitatea sau sănătatea acesteia ori poate avea repercusiuni asupra sarcinii sau alăptării, angajatorul ia măsurile necesare pentru ca, printr-o modificare temporară a condiţiilor de muncă, să excludă influenţa factorilor de risc asupra persoanelor menţionate.

(2) Dacă modificarea condiţiilor de muncă, prevăzută la alin.(1), nu este posibilă din motive obiective, femeii gravide, femeii care a născut de curînd sau celei care alăptează i se acordă o altă muncă, astfel încît să se evite expunerea acesteia la factorii de risc identificaţi în cadrul evaluării. În perioada activităţii la noul loc de muncă, femeii gravide, femeii care a născut de curînd sau celei care alăptează i se menţine salariul mediu de la locul de muncă precedent.

(3) Dispoziţiile alin.(1) şi (2) se aplică inclusiv în cazurile în care graviditatea sau alăptarea intervine în perioada prestării unei munci ce presupune influenţa factorilor de risc, cu condiţia informării cuvenite a angajatorului.

(4) Femeile gravide, femeile care au născut de curînd şi cele care alăptează vor fi înlăturate de la munca de noapte, acordîndu-li-se o muncă de zi, cu menţinerea salariului mediu de la locul de muncă precedent.

(5) Pînă la soluţionarea chestiunii privind acordarea unei alte munci în conformitate cu alin.(2)–(4) sau în cazul în care schimbarea locului de muncă nu este posibilă din motive obiective, femeile gravide, femeile care au născut de curînd şi cele care alăptează vor fi scutite de îndeplinirea obligaţiilor de muncă, cu menţinerea salariului mediu pentru zilele pe care nu le-au lucrat din această cauză.

(6) Fără a aduce atingere dispoziţiilor alin.(1)–(5), femeile care au copii cu vîrsta de pînă la 3 ani, în cazul în care nu au posibilitatea să-şi îndeplinească obligaţiile de muncă, sînt transferate, în modul prevăzut de prezentul cod, la un alt loc de muncă, cu menţinerea salariului mediu de la locul de muncă precedent pînă cînd copiii împlinesc vîrsta de 3 ani.

[Art.250 în redacţia Legii nr.155 din 20.07.2017, în vigoare 25.08.2017]
[Art.250 modificat prin Legea nr.52 din 01.04.2016, în vigoare 22.04.2016]

Articolul 251. Interzicerea concedierii femeilor gravide şi a salariaţilor care îngrijesc copii în vîrstă de pînă la 4 ani

Se interzice concedierea femeilor gravide, a femeilor care au copii în vîrstă de pînă la 4 ani şi a persoanelor care folosesc concediile pentru îngrijirea copilului prevăzute la art.124, 126 şi 127, cu excepţia cazurilor prevăzute la art.86 alin.(1) lit.b), g)–k).

[Art.251 modificat prin Legea nr.188 din 21.09.2017, în vigoare 20.10.2017]

[Art.251 modificat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]

Articolul 252. Garanţii pentru persoanele care îngrijesc copii lipsiţi de grijă maternă

Garanţiile şi drepturile acordate femeilor cu copii în vîrstă de pînă la 4 ani şi altor persoane care folosesc concediile pentru îngrijirea copilului, prevăzute la art.124, 126 şi 127 (limitarea muncii de noapte, a muncii suplimentare, atragerii la lucru în zilele de repaus şi a trimiterii în deplasare în interes de serviciu, acordarea concediilor suplimentare, stabilirea regimului de muncă privilegiat, alte garanţii şi înlesniri stabilite de legislaţia muncii), se extind, în afara rudelor menţionate la art.124 alin.(4), şi asupra altor persoane care îngrijesc realmente copii lipsiţi de grija maternă (în caz de deces, de decădere din drepturile părinteşti sau de aflare îndelungată a mamei într-o instituţie de tratament, în alte cazuri), precum şi asupra tutorilor (curatorilor) minorilor.

[Art.252 modificat prin Legea nr.188 din 21.09.2017, în vigoare 20.10.2017]

Articolul 252[1]. Garanţii pentru persoanele care educă un copil cu dizabilităţi

Unuia dintre părinţii (tutorelui, curatorului) care educă un copil cu dizabilităţi i se va acorda suplimentar, în baza unei cereri scrise, o zi liberă pe lună, cu menţinerea salariului mediu din contul angajatorului.

[Art.252[1] introdus prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]

Capitolul III
MUNCA PERSOANELOR ÎN VÎRSTĂ DE PÎNĂ LA 18 ANI

Articolul 253. Examenele medicale ale salariaţilor în vîrstă de pînă la 18 ani

(1) Salariaţii în vîrstă de pînă la 18 ani sînt angajaţi numai după ce au fost supuşi unui examen medical preventiv. Ulterior, pînă la atingerea vîrstei de 18 ani, aceştia vor fi supuşi examenului medical obligatoriu în fiecare an.

(2) Cheltuielile pentru examenele medicale vor fi suportate de angajator.

Articolul 254. Norma de muncă a salariaţilor în vîrstă de pînă la 18 ani

(1) Pentru salariaţii în vîrstă de pînă la 18 ani norma de muncă se stabileşte, pornindu-se de la normele generale de muncă, proporţional cu timpul de muncă redus stabilit pentru salariaţii respectivi.

(2) Salariaţilor în vîrstă de pînă la 18 ani angajaţi după absolvirea gimnaziilor, liceelor, a şcolilor medii de cultură generală, a şcolilor profesionale polivalente şi a şcolilor de meserii, angajatorul le stabileşte norme de muncă reduse, în conformitate cu legislaţia în vigoare, cu convenţiile colective şi cu contractul colectiv de muncă.

Articolul 255. Lucrările la care este interzisă utilizarea muncii persoanelor în vîrstă de pînă la 18 ani

(1) Este interzisă utilizarea muncii persoanelor în vîrstă de pînă la 18 ani la lucrările cu condiţii de muncă grele, vătămătoare şi/sau periculoase, la lucrări subterane, precum şi la lucrări care pot să aducă prejudicii sănătăţii sau integrităţii morale a minorilor (jocurile de noroc, lucrul în localurile de noapte, producerea, transportarea şi comercializarea băuturilor alcoolice, a articolelor din tutun, a substanţelor stupefiante şi toxice). Nu se admite ridicarea şi transportarea manuală de către minori a greutăţilor care depăşesc normele maxime stabilite pentru ei.

(2) Nomenclatorul lucrărilor cu condiţii de muncă grele, vătămătoare şi/sau periculoase la care este interzisă aplicarea muncii persoanelor în vîrstă de pînă la 18 ani, precum şi normele de solicitare maximă admise pentru persoanele în vîrstă de pînă la 18 ani la ridicarea şi transportarea manuală a greutăţilor, se aprobă de Guvern după consultarea patronatelor şi sindicatelor.

[Art.255 modificat prin Legea nr.164 din 20.07.2017, în vigoare 04.08.2017]

Articolul 256. Interzicerea trimiterii în deplasare a salariaţilor în vîrstă de pînă la 18 ani

Se interzice trimiterea în deplasare a salariaţilor în vîrstă de pînă la 18 ani, cu excepţia salariaţilor din instituţiile audiovizualului, din teatre, circuri, organizaţii cinematografice, teatrale şi concertistice, precum şi din cele ale sportivilor profesionişti.

Articolul 257. Garanţii suplimentare la concedierea salariaţilor în vîrstă de pînă la 18 ani

Concedierea salariaţilor în vîrstă de pînă la 18 ani, cu excepţia cazului de lichidare a unităţii, se permite numai cu acordul scris al agenţiei teritoriale pentru ocuparea forţei de muncă, respectîndu-se condiţiile generale de concediere prevăzute de prezentul cod.

[Art.257 modificat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Capitolul IV
MUNCA CONDUCĂTORILOR DE UNITĂŢI ŞI A MEMBRILOR ORGANELOR COLEGIALE

Articolul 258. Dispoziţii generale

(1) Prevederile prezentului capitol se aplică conducătorilor tuturor unităţilor, cu excepţia cazurilor cînd conducătorul (angajatorul) este concomitent şi proprietar al unităţii.

(2) Conducător al unităţii este persoana fizică care, în conformitate cu legislaţia în vigoare sau documentele de constituire ale unităţii, exercită atribuţii de administrare a unităţii respective, îndeplinind totodată funcţiile organului executiv.

Articolul 259. Baza juridică de reglementare a muncii conducătorului unităţii

Drepturile şi obligaţiile conducătorului unităţii în sfera raporturilor de muncă sînt reglementate de prezentul cod, de alte acte normative, de documentele de constituire ale unităţii şi de contractul individual de muncă.

Articolul 260. Încheierea contractului individual de muncă cu conducătorul unităţii

(1) Contractul individual de muncă cu conducătorul unităţii se încheie pe durata indicată în documentele de constituire ale unităţii sau pe un termen stabilit în contract prin acordul părţilor.

(2) Legislaţia în vigoare sau documentele de constituire ale unităţii pot prevedea proceduri speciale ce vor preceda încheierea contractului individual de muncă cu conducătorul unităţii (organizarea concursului, alegerea sau numirea în funcţie).

Articolul 261. Munca prin cumul a conducătorului unităţii de stat, inclusiv municipale, sau al unităţii cu capital majoritar de stat

(1) Conducătorul unităţii de stat, inclusiv municipale, sau al unităţii cu capital majoritar de stat nu poate să presteze muncă prin cumul la o altă unitate sau să cumuleze funcţii la unitatea pe care o conduce, cu excepţiile prevăzute de legislaţia în vigoare.

(2) Conducătorul unităţii de stat, inclusiv municipale, sau al unităţii cu capital majoritar de stat nu poate să facă parte din organele care exercită supravegherea şi controlul în unitatea pe care o conduce.

[Art.261 modificat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]

Articolul 262. Răspunderea materială a conducătorului unităţii

(1) Conducătorul unităţii poartă răspundere materială deplină pentru prejudiciul direct şi real pe care l-a cauzat unităţii, conform prezentului cod şi altor acte normative.

(2) În cazurile prevăzute de legislaţia în vigoare, conducătorul unităţii repară prejudiciul cauzat unităţii ca urmare a acţiunii sau inacţiunii sale culpabile. Calcularea acestui prejudiciu se efectuează în conformitate cu normele Codului civil.

Articolul 263. Temeiuri suplimentare pentru încetarea contractului individual de muncă încheiat cu conducătorul unităţii

În afară de cazurile de încetare a contractului individual de muncă în temeiurile prevăzute de prezentul cod şi de alte acte normative, contractul individual de muncă încheiat cu conducătorul unităţii poate înceta în caz de:

a) eliberare din serviciu a conducătorului unităţii debitor în conformitate cu legislaţia cu privire la insolvabilitate;

b) emitere de către organul abilitat sau proprietarul unităţii a ordinului (dispoziţiei, deciziei, hotărîrii) întemeiat juridic de încetare a contractului individual de muncă înainte de termen; precum şi

c) în alte cazuri prevăzute de contractul individual de muncă.

Articolul 264. Compensaţia în legătură cu încetarea contractului individual de muncă încheiat cu conducătorul unităţii

În caz de încetare a contractului individual de muncă încheiat cu conducătorul unităţii în baza ordinului (dispoziţiei, deciziei, hotărîrii) organului abilitat sau al proprietarului unităţii (art.263 lit.b)), în lipsa unor acţiuni sau inacţiuni culpabile, conducătorul este preavizat în scris cu o lună înainte şi i se plăteşte o compensaţie pentru încetarea contractului individual de muncă înainte de termen, în mărime de cel puţin 3 salarii medii lunare. Mărimea concretă a compensaţiei se stabileşte în contractul individual de muncă.

[Art.264 modificat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]

Articolul 265. Demisia conducătorului unităţii

Conducătorul unităţii are dreptul la demisie înainte de expirarea termenului contractului individual de muncă în cazurile stipulate de contract, informînd în scris angajatorul său cu o lună înainte.

Articolul 266. Alte particularităţi de reglementare a muncii conducătorilor unităţilor şi a membrilor organelor colegiale

În legislaţia în vigoare şi/sau documentele de constituire ale unităţii pot fi prevăzute şi alte particularităţi de reglementare a muncii conducătorilor unităţilor, precum şi particularităţile de reglementare a muncii membrilor organului executiv colegial al unităţii, care activează în baza unui contract individual de muncă.

Capitolul V
MUNCA PRIN CUMUL

Articolul 267. Dispoziţii generale

(1) Munca prin cumul reprezintă îndeplinirea de către salariat, pe lîngă munca de bază, a unei alte munci, permanente sau temporare, în afara orelor de program, în temeiul unui contract individual de muncă distinct.

(2) Contractele individuale de muncă prin cumul pot fi încheiate cu unul sau mai mulţi angajatori, dacă aceasta nu contravine legislaţiei în vigoare.

(3) Munca prin cumul poate fi prestată atît în cadrul aceleiaşi unităţi, cît şi în alte unităţi.

(4) Pentru încheierea contractului individual de muncă prin cumul nu se cere consimţămîntul angajatorului de la locul de muncă de bază.

(5) În contractul individual de muncă se va indica, în mod obligatoriu, că munca respectivă se prestează prin cumul.

(6) Salariaţii angajaţi prin cumul beneficiază de aceleaşi drepturi şi garanţii ca şi ceilalţi salariaţi din unitatea respectivă.

Articolul 268. Particularităţile muncii prin cumul a unor categorii de salariaţi

Particularităţile muncii prin cumul pentru unele categorii de salariaţi (muncitori, cadre didactice, personal medico-sanitar şi farmaceutic, personal din sfera cercetare-dezvoltare, salariaţi din cultură, artă, sport etc.) se stabilesc de Guvern, după consultarea patronatelor şi sindicatelor.

Articolul 269. Limitarea muncii prin cumul

Angajatorii, de comun acord cu reprezentanţii salariaţilor, pot prevedea anumite restricţii la prestarea muncii prin cumul numai pentru salariaţii cu anumite profesii, specialităţi şi funcţii, cu condiţii şi regim de muncă deosebite, a căror muncă prin cumul ar putea pune în pericol sănătatea sau securitatea procesului de producţie.

Articolul 270. Documentele care se prezintă la încheierea contractului individual de muncă prin cumul

(1) Persoana care se angajează prin cumul la o altă unitate este obligată să prezinte angajatorului buletinul de identitate sau un alt act de identitate.

(2) La angajarea prin cumul într-o funcţie sau profesie care necesită cunoştinţe speciale, angajatorul are dreptul să solicite de la persoana respectivă prezentarea diplomei sau a altui document ce atestă studiile ori pregătirea profesională, iar la angajarea la lucrări cu condiţii de muncă grele, vătămătoare şi/sau periculoase – şi a certificatului medical.

[Art.270 modificat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]

Articolul 271. Durata timpului de muncă şi a timpului de odihnă la locul de muncă prin cumul

Durata concretă a timpului de muncă şi a timpului de odihnă la locul de muncă prin cumul se stabileşte în contractul individual de muncă, ţinîndu-se cont de prevederile prezentului cod (titlul IV) şi ale altor acte normative.

Articolul 272. Concediul de odihnă anual al salariaţilor care prestează muncă prin cumul

(1) Salariaţii care prestează muncă prin cumul beneficiază de un concediu de odihnă anual, plătit conform funcţiei sau specialităţii cumulate, care se acordă concomitent cu concediul de odihnă anual de la locul de muncă de bază.

(2) Concediul pentru munca prin cumul se acordă conform duratei stabilite pentru funcţia sau specialitatea respectivă la unitate, indiferent de durata concediului la locul de muncă de bază. Salariatul beneficiază de un concediu suplimentar neplătit în cazul în care durata concediului la locul de muncă prin cumul şi la locul de muncă de bază diferă.

(3) Plata indemnizaţiei de concediu sau a compensaţiei pentru concediul nefolosit se efectuează pornindu-se de la salariul mediu pentru funcţia sau specialitatea cumulată, determinat în modul stabilit de Guvern.

[Art.272 modificat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]

Articolul 273. Temeiurile suplimentare de încetare a contractului individual de muncă cu salariaţii care prestează muncă prin cumul

Pe lîngă temeiurile generale de încetare a contractului individual de muncă, contractul încheiat cu salariatul care prestează muncă prin cumul poate înceta şi în cazul încheierii unui contract individual de muncă cu o altă persoană care va exercita profesia, specialitatea sau funcţia respectivă ca profesie, specialitate sau funcţie de bază (art.86 alin.(1) lit.s)).

Articolul 274. Indemnizaţia de eliberare din serviciu a salariatului angajat prin cumul

La desfacerea contractului individual de muncă cu salariatul angajat prin cumul, în legătură cu lichidarea unităţii, cu reducerea numărului sau a statelor de personal sau în cazul încheierii unui contract individual de muncă cu o altă persoană care va exercita profesia (funcţia) respectivă ca profesie (funcţie) de bază, acestuia i se plăteşte o indemnizaţie de eliberare din serviciu în mărimea salariului său mediu lunar.

[Art.274 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Capitolul VI
MUNCA SALARIAŢILOR CU CONTRACT INDIVIDUAL DE MUNCĂ

PE UN TERMEN DE PÎNĂ LA 2 LUNI

Articolul 275. Încheierea contractului individual de muncă pe un termen de pînă la 2 luni

Încheierea contractului individual de muncă pe un termen de pînă la 2 luni se efectuează în cazurile prevăzute la art.55 lit.b) şi în modul stabilit de prezentul cod şi de alte acte normative.

Articolul 276. Atragerea la muncă în zilele de repaus şi de sărbătoare nelucrătoare

(1) Salariaţii care au încheiat contract individual de muncă pe un termen de pînă la 2 luni pot fi atraşi la muncă în zilele de repaus şi de sărbătoare nelucrătoare doar cu acordul lor scris.

(2) Retribuirea muncii prestate în zilele de repaus şi de sărbătoare nelucrătoare se efectuează în modul prevăzut la art.158.

Articolul 277. Indemnizaţia de concediu

(1) Salariaţilor care au încheiat contract individual de muncă pe un termen de pînă la 2 luni, la încetarea contractului în legătură cu expirarea termenului acestuia, li se plăteşte o indemnizaţie pentru zilele de concediu nefolosite.

(2) Modul de calculare a indemnizaţiei de concediu prevăzute la alin.(1) se stabileşte de Guvern.

Articolul 278. Încetarea contractului individual de muncă

(1) Salariatul care a încheiat un contract individual de muncă pe un termen de pînă la 2 luni are dreptul la desfacerea acestuia înainte de termen, prevenind în scris angajatorul despre aceasta cu cel puţin 3 zile calendaristice înainte.

(2) Angajatorul este obligat să preavizeze prin ordin (dispoziţie, decizie, hotărîre), sub semnătură, salariatul despre încetarea contractului individual de muncă, în legătură cu expirarea termenului, cu cel puţin 3 zile calendaristice înainte.

Capitolul VII
MUNCA SALARIAŢILOR ANGAJAŢI LA LUCRĂRI SEZONIERE

Articolul 279. Lucrările sezoniere

(1) Se consideră lucrări sezoniere lucrările care, în virtutea condiţiilor climaterice şi a altor condiţii naturale, se efectuează într-o perioadă concretă a anului calendaristic, ce nu depăşeşte 6 luni.

(2) Nomenclatorul lucrărilor sezoniere se aprobă de Guvern.

Articolul 280. Condiţiile de încheiere a contractului individual de muncă cu salariaţii angajaţi la lucrări sezoniere

(1) Caracterul sezonier al muncii trebuie să fie specificat în contractul individual de muncă (art.55 lit.b)).

(2) La angajarea salariaţilor la lucrări sezoniere, termenul de probă nu poate fi mai mare de 2 săptămîni calendaristice.

Articolul 281. Indemnizaţia de concediu

(1) Salariaţilor angajaţi la lucrări sezoniere, la încetarea contractului individual de muncă în legătură cu încheierea sezonului, li se plăteşte o indemnizaţie pentru zilele de concediu nefolosite.

(2) Modul de calculare a indemnizaţiei de concediu prevăzute la alin.(1) se stabileşte de Guvern.

Articolul 282. Încetarea contractului individual de muncă cu salariaţii angajaţi la lucrări sezoniere

(1) Salariatul angajat la lucrări sezoniere este obligat să prevină, în scris, angajatorul despre desfacerea contractului individual de muncă înainte de termen cu cel puţin 7 zile calendaristice înainte.

(2) Angajatorul este obligat să-l preavizeze, sub semnătură, pe salariatul angajat la lucrări sezoniere despre încetarea contractului individual de muncă în legătură cu expirarea termenului cu cel puţin 7 zile calendaristice înainte.

(3) La desfacerea contractului individual de muncă cu salariatul angajat la lucrări sezoniere în legătură cu lichidarea unităţii, cu reducerea numărului sau a statelor de personal, salariatului i se plăteşte o indemnizaţie de eliberare din serviciu în mărimea salariului său mediu pe 2 săptămîni.

Capitolul VIII
MUNCA SALARIAŢILOR CARE LUCREAZĂ LA ANGAJATORI PERSOANE FIZICE

Articolul 283. Particularităţile contractului individual de muncă încheiat între salariat şi angajatorul persoană fizică

(1) La încheierea contractului individual de muncă cu angajatorul persoană fizică, salariatul se obligă să îndeplinească o muncă neinterzisă de legislaţia în vigoare, prevăzută de contract.

(2) Contractul individual de muncă, încheiat în formă scrisă, va include, în mod obligatoriu, toate clauzele prevăzute la art.49.

(3) Angajatorul persoană fizică este obligat:

a) să întocmească, în formă scrisă, contractul individual de muncă cu salariatul şi să-l înregistreze la autoritatea administraţiei publice locale, care remite o copie a acestuia inspecţiei teritoriale de muncă;

b) să achite primele de asigurări sociale de stat şi alte plăţi obligatorii în modul şi mărimile prevăzute de legislaţia în vigoare;

c) să perfecteze documentele necesare înregistrării, în modul stabilit, în calitate de contribuabil în sistemul public de asigurări sociale, a salariatului angajat pentru prima dată.

[Art.283 modificat prin Legea nr.139 din 14.06.2013, în vigoare 19.07.2013]

[Art.283 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 284. Termenul contractului individual de muncă

La înţelegerea părţilor, contractul individual de muncă între salariat şi angajatorul persoană fizică poate fi încheiat atît pe o durată nedeterminată, cît şi pe una determinată.

Articolul 285. Regimul de muncă şi de odihnă

Regimul de muncă, modul de acordare a zilelor de repaus şi a concediilor de odihnă anuale se stipulează în contractul individual de muncă încheiat între salariat şi angajatorul persoană fizică. Totodată, durata timpului de muncă nu poate fi mai mare, iar durata concediului de odihnă anual – mai mică decît cele stabilite de prezentul cod.

Articolul 286. Modificarea clauzelor contractului individual de muncă

Despre modificarea clauzelor contractului individual de muncă angajatorul persoană fizică previne salariatul, în formă scrisă, cu cel puţin 14 zile calendaristice înainte.

Articolul 287. Încetarea contractului individual de muncă

(1) Salariatul care a încheiat un contract individual de muncă cu un angajator persoană fizică este obligat să-l prevină pe acesta despre demisia sa cu cel puţin 7 zile calendaristice înainte.

(2) Angajatorul este obligat să-l preavizeze pe salariat, în forma scrisă, sub semnătură, despre apropiata eliberare din serviciu (art.82 lit.f) şi art.86) cu cel puţin 7 zile calendaristice înainte.

(3) Termenul concret al preavizului, dat în condiţiile alin.(2), cazurile de plată şi mărimea indemnizaţiilor de eliberare din serviciu, a altor plăţi şi compensaţii ce se cuvin salariatului la încetarea contractului individual de muncă sînt stabilite de părţi în contract.

Articolul 288. Soluţionarea litigiilor individuale de muncă

Litigiile individuale de muncă care nu au fost soluţionate de salariat şi angajatorul persoană fizică pe cale amiabilă se soluţionează de către instanţa de judecată în condiţiile prezentului cod (titlul XII).

Articolul 289. Documentele ce confirmă munca la angajatorul persoană fizică

(1) Ca document ce confirmă munca la angajatorul persoană fizică serveşte contractul individual de muncă încheiat în forma scrisă şi înregistrat conform art.283 alin.(3).

[Art.289 modificat prin Legea nr.123 din 07.07.2017, în vigoare 01.01.2019]

Capitolul IX
MUNCA LA DOMICILIU

Articolul 290. Salariaţii cu munca la domiciliu

(1) Salariaţi cu munca la domiciliu sînt considerate persoanele care au încheiat un contract individual de muncă privind prestarea muncii la domiciliu cu folosirea materialelor, instrumentelor şi mecanismelor puse la dispoziţie de angajator sau procurate din mijloace proprii.

(2) În cazul folosirii de către salariatul cu munca la domiciliu a instrumentelor şi mecanismelor proprii, acestuia i se plăteşte o compensaţie pentru uzura lor. Plata acestei compensaţii, precum şi compensarea altor cheltuieli legate de prestarea muncii la domiciliu, se efectuează de angajator în modul stabilit de contractul individual de muncă.

(3) Modul şi termenele de asigurare a salariaţilor cu munca la domiciliu cu materie primă, materiale şi semifabricate, de efectuare a achitărilor pentru producţia finită, de restituire a contravalorii materialelor aparţinînd salariaţilor cu munca la domiciliu, precum şi de preluare a producţiei finite, se stabilesc de contractul individual de muncă.

(4) Salariaţii cu munca la domiciliu cad sub incidenţa legislaţiei muncii, cu particularităţile stabilite de prezentul cod.

Articolul 291. Condiţiile în care se admite munca la domiciliu

Lucrările puse în sarcina salariaţilor cu munca la domiciliu nu le pot fi contraindicate conform certificatului medical şi trebuie să se execute în condiţii de respectare a normelor de securitatea şi sănătatea în muncă.

Articolul 292. Încetarea contractului individual de muncă încheiat cu salariaţii cu munca la domiciliu

Încetarea contractului individual de muncă încheiat cu salariaţii cu munca la domiciliu are loc în temeiurile generale prevăzute de prezentul cod.

Capitolul X
MUNCA SALARIAŢILOR DIN TRANSPORTURI

Articolul 293. Angajarea la o muncă legată nemijlocit de circulaţia mijloacelor de transport

(1) La o muncă legată nemijlocit de circulaţia mijloacelor de transport pot fi angajate numai persoanele cu pregătire profesională, stabilită de Guvern, care dispun de un document corespunzător (certificat, permis de conducere etc.).

(2) Angajarea persoanelor la o muncă legată nemijlocit de circulaţia mijloacelor de transport are loc numai în baza certificatului medical eliberat în urma examenului medical efectuat în modul stabilit de Guvern.

(3) Nomenclatorul profesiilor (funcţiilor) şi lucrărilor legate nemijlocit de circulaţia mijloacelor de transport se aprobă de Guvern după consultarea patronatelor şi sindicatelor din ramura respectivă.

Articolul 294. Regimul de muncă şi de odihnă al salariaţilor a căror muncă este legată nemijlocit de circulaţia mijloacelor de transport

Durata, particularităţile regimului de muncă şi de odihnă pentru anumite categorii de salariaţi a căror muncă este legată nemijlocit de circulaţia mijloacelor de transport sînt stabilite de prezentul cod, de alte acte normative, precum şi de acordurile internaţionale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 295. Drepturile şi obligaţiile salariaţilor a căror muncă este legată nemijlocit de circulaţia mijloacelor de transport

Drepturile şi obligaţiile salariaţilor a căror muncă este legată nemijlocit de circulaţia mijloacelor de transport sînt reglementate de prezentul cod, de regulamentele (statutele) pentru diferite tipuri de transport, aprobate în modul stabilit, de alte acte normative în vigoare.

Capitolul XI
MUNCA SALARIAŢILOR DIN ÎNVĂŢĂMÎNT ŞI DIN ORGANIZAŢIILE DIN SFERA ŞTIINŢEI ŞI INOVĂRII

[Denumirea în redacţia Legii nr.294-XV din 28.07.2004, în vigoare 13.08.2004]

Articolul 296. Dreptul de a practica activitate pedagogică (didactică)

(1) În activitatea pedagogică (didactică) se admit persoanele cu un nivel de studii necesar, stabilit de legislaţia în vigoare, pentru activitatea în instituţiile de învăţămînt corespunzătoare şi în organizaţiile din sfera ştiinţei şi inovării.

(2) Nu se admit în activitatea pedagogică (didactică) persoanele private de acest drept prin hotărîrea instanţei de judecată sau în baza certificatului medical corespunzător, precum şi persoanele cu antecedente penale pentru anumite infracţiuni. Listele contraindicaţiilor medicale şi a infracţiunilor care nu permit practicarea activităţii pedagogice (didactice) se stabilesc prin lege.

[Art.296 completat prin Legea nr.294-XV din 28.07.2004, în vigoare 13.08.2004]

Articolul 297. Încheierea contractului individual de muncă cu cadrele ştiinţifice şi didactice din instituţiile de învăţămînt superior

(1) Ocuparea tuturor funcţiilor ştiinţifice şi didactice în instituţiile de învăţămînt superior se efectuează în temeiul unui contract individual de muncă pe durată determinată, încheiat conform rezultatelor concursului. Regulamentul privind modul de ocupare a funcţiilor nominalizate se aprobă de Guvern.

(2) Funcţiile de decan al facultăţii şi de şef de catedră în instituţiile de învăţămînt superior sînt elective. Procedura de alegere în funcţiile menţionate este prevăzută de statutele instituţiilor de învăţămînt respective.

Articolul 298. Durata timpului de muncă pentru cadrele didactice

(1) Pentru cadrele didactice ale instituţiilor de învăţămînt şi ale organizaţiilor din sfera ştiinţei şi inovării se stabileşte o durată redusă a timpului de muncă, care nu va depăşi 35 de ore pe săptămînă (art.96 alin.(3)).

(2) Durata concretă a timpului de muncă pentru cadrele didactice ale instituţiilor de învăţămînt şi ale organizaţiilor din sfera ştiinţei şi inovării se stabileşte de Guvern, potrivit funcţiei şi/sau specialităţii, ţinîndu-se cont de specificul muncii prestate.

[Art.298 completat prin Legea nr.294-XV din 28.07.2004, în vigoare 13.08.2004]

Articolul 299. Concediul de odihnă anual prelungit

(1) Cadrele didactice ale instituţiilor de învăţămînt beneficiază anual, la sfîrşitul anului şcolar, de un concediu de odihnă plătit cu durata de:

a) 62 de zile calendaristice – pentru cadrele didactice din instituţiile de învăţămînt superior, din colegii, licee, gimnazii şi şcoli de cultură generală de toate tipurile;

b) 42 de zile calendaristice – pentru cadrele didactice din instituţiile preşcolare de toate tipurile;

c) 28 de zile calendaristice – pentru cadrele didactice din instituţiile extraşcolare şi din şcolile sportive pentru copii.

(2) Cadrelor ştiinţifice din instituţiile de învăţămînt de toate nivelurile li se acordă un concediu de odihnă anual plătit cu durata de 62 de zile calendaristice.

(3) Cadrele ştiinţifice din organizaţiile din sfera ştiinţei şi inovării, indiferent de tipul de proprietate şi forma juridică de organizare, beneficiază anual de un concediu de odihnă plătit cu durata de:

a) 42 de zile calendaristice – pentru cadrele ştiinţifice cu grad ştiinţific de doctor habilitat;

b) 36 de zile calendaristice – pentru cadrele ştiinţifice cu grad ştiinţific de doctor;

c) 30 de zile calendaristice – pentru cadrele ştiinţifice fără grad ştiinţific.

(4) Cadrele didactice auxiliare şi personalul administrativ din învăţămînt şi din sfera ştiinţei şi inovării beneficiază de un concediu de odihnă anual plătit cu durata de 28 de zile calendaristice.

[Art.299 modificat prin Legea nr.294-XV din 28.07.2004, în vigoare 13.08.2004]

Articolul 300. Concediul de lungă durată al cadrelor didactice şi al cadrelor din organizaţiile din sfera ştiinţei şi inovării

(1) Cadrelor didactice din instituţiile de învăţămînt li se acordă, nu mai rar decît o dată la 10 ani de activitate pedagogică, un concediu cu durata de pînă la un an, în modul şi în condiţiile, inclusiv cele de plată, stabilite de fondatorul şi/sau statutul instituţiei respective.

(2) Cadrelor ştiinţifice din organizaţiile din sfera ştiinţei şi inovării li se acordă, în modul şi în condiţiile stabilite de statutul organizaţiei respective:

a) un concediu plătit cu durata de pînă la 6 luni, nu mai rar decît o dată la 10 ani de activitate ştiinţifică, pentru finalizarea unor tratate, studii incluse în programele de cercetare ale organizaţiilor din sfera ştiinţei şi inovării, cu aprobarea consiliului ştiinţific al organizaţiei;

b) un concediu plătit cu durata de pînă la un an, o singură dată, pentru redactarea tezei de doctor habilitat, cu aprobarea consiliului ştiinţific al organizaţiei.

[Art.300 modificat prin Legea nr.294-XV din 28.07.2004, în vigoare 13.08.2004]

Articolul 301. Temeiuri suplimentare de încetare a contractului individual de muncă încheiat cu cadrele didactice şi cu cadrele din organizaţiile din sfera ştiinţei şi inovării

(1) Pe lîngă temeiurile generale prevăzute de prezentul cod, contractul individual de muncă încheiat cu cadrele didactice poate înceta pe următoarele temeiuri suplimentare:

a) încălcare gravă, repetată pe parcursul unui an, a statutului instituţiei de învăţămînt (art.86 alin.(1) lit.l));

b) aplicare, chiar şi o singură dată, a violenţei fizice sau psihice faţă de discipoli (art.86 alin.(1) lit.n)).

c) stabilirea pensiei pentru limită de vîrstă.

(2) Pe lîngă temeiurile generale prevăzute de prezentul cod, contractul individual de muncă încheiat cu cadrele din organizaţiile din sfera ştiinţei şi inovării poate înceta în următoarele temeiuri suplimentare:

a) pierderii concursului pentru ocuparea funcţiilor ştiinţifice şi de conducere prevăzute de statutul organizaţiei respective;

b) neatestării, în conformitate cu statutul organizaţiei respective, a cercetătorilor ştiinţifici, lucrătorilor din întreprinderile, instituţiile şi organizaţiile auxiliare de deservire şi de administrare a activităţii ştiinţifice;

[Art.301 completat prin Legea nr.91 din 26.04.2012, în vigoare 08.06.2012]

[Art.301 modificat prin Legea nr.294-XV din 28.07.2004, în vigoare 13.08.2004]

Capitolul XII
MUNCA SALARIAŢILOR DIN CADRUL MISIUNILOR DIPLOMATICE ŞI AL OFICIILOR CONSULARE ALE REPUBLICII MOLDOVA

Articolul 302. Particularităţile activităţii în cadrul misiunilor diplomatice şi al oficiilor consulare ale Republicii Moldova

(1) Persoanele angajate în funcţii diplomatice, administrativ-tehnice sau de serviciu în cadrul Ministerului Afacerilor Externe şi Integrării Europene sînt detaşate, prin transfer, respectiv, în funcţii diplomatice sau consulare, administrativ-tehnice sau de serviciu la misiunile diplomatice sau oficiile consulare ale Republicii Moldova.

(2) Durata maximă a detaşării, conform alin.(1), constituie pentru şefii misiunilor diplomatice şi ai oficiilor consulare 4 ani, iar pentru ceilalţi salariaţi detaşaţi – 3 ani.

(3) La expirarea termenului detaşării, persoanele indicate la alin.(1) sînt transferate în cadrul Ministerului Afacerilor Externe şi Integrării Europene, cu condiţia existenţei unor funcţii vacante, iar în lipsa acestora – sînt incluse în rezerva ministerului respectiv.

(4) În cazul în care la misiunile diplomatice şi oficiile consulare sînt trimise persoane care nu fac parte din personalul administrativ-tehnic şi cel de serviciu al Ministerului Afacerilor Externe şi Integrării Europene, la expirarea termenului de aflare la misiune, acestea pot fi angajate de ministerul nominalizat cu condiţia existenţei unor locuri vacante.

Articolul 303. Condiţiile de muncă ale salariaţilor detaşaţi la misiunile diplomatice şi oficiile consulare ale Republicii Moldova

Condiţiile de muncă ale salariaţilor detaşaţi la misiunile diplomatice şi oficiile consulare ale Republicii Moldova sînt stabilite de contractul individual de muncă încheiat conform prezentului cod şi altor acte normative ce reglementează serviciul diplomatic.

Articolul 304. Garanţiile şi compensaţiile acordate salariaţilor detaşaţi la misiunile diplomatice şi oficiile consulare ale Republicii Moldova

Modul şi condiţiile de plată a compensaţiilor în legătură cu detaşarea la misiunile diplomatice şi oficiile consulare ale Republicii Moldova, precum şi condiţiile materiale şi de trai ale salariaţilor detaşaţi, se stabilesc de Guvern, ţinîndu-se cont de condiţiile climaterice şi alte condiţii din ţara de reşedinţă.

Articolul 305. Încetarea activităţii în misiunile diplomatice şi oficiile consulare ale Republicii Moldova

(1) Activitatea salariaţilor membri ai personalului diplomatic şi consular detaşaţi la misiunile diplomatice şi oficiile consulare ale Republicii Moldova poate înceta înainte de termen în următoarele cazuri:

a) rechemare, în modul stabilit de Guvern;

b) declarare a salariatului "persona non grata"; precum şi

c) în alte cazuri prevăzute de legislaţia în vigoare.

(2) Încetarea activităţii salariaţilor membri ai personalului administrativ-tehnic şi de serviciu în cadrul misiunilor diplomatice şi oficiilor consulare ale Republicii Moldova are loc în temeiurile prevăzute de prezentul cod şi de alte acte normative.

Capitolul XIII
MUNCA SALARIAŢILOR DIN ASOCIAŢIILE RELIGIOASE

Articolul 306. Părţile contractului individual de muncă încheiat cu asociaţiile religioase

(1) Angajator poate fi asociaţia religioasă, înregistrată în modul stabilit de legislaţia în vigoare, care a încheiat un contract individual de muncă cu salariatul.

(2) Salariat al asociaţiei religioase poate fi persoana care a împlinit vîrsta de 16 ani, a încheiat un contract individual de muncă cu asociaţia religioasă, prestează o muncă conform unei anumite profesii, specialităţi sau funcţii şi se supune reglementărilor interioare ale asociaţiei respective.

Articolul 307. Reglementările interioare ale asociaţiei religioase

Drepturile şi obligaţiile părţilor contractului individual de muncă se stipulează în contract, ţinîndu-se cont de reglementările interioare ale asociaţiei religioase care nu contravin Constituţiei, prezentului cod şi altor acte normative în vigoare.

Articolul 308. Particularităţile încheierii şi modificării contractului individual de muncă cu asociaţia religioasă

(1) Contractul individual de muncă dintre salariat şi asociaţia religioasă poate fi încheiat pe durată determinată (art.55 lit.m)).

(2) La încheierea contractului individual de muncă, salariatul se obligă să presteze orice muncă neinterzisă de lege şi prevăzută de contract.

(3) Contractul individual de muncă include clauzele negociate între salariat şi asociaţia religioasă ca angajator, care nu contravin prezentului cod.

(4) Dacă apare necesitatea modificării contractului individual de muncă, partea interesată este obligată să prevină despre aceasta cealaltă parte, în formă scrisă, cu cel puţin 7 zile calendaristice înainte de operarea modificărilor.

Articolul 309. Regimul de muncă al salariaţilor din asociaţiile religioase

Regimul de muncă al salariaţilor din asociaţiile religioase se stabileşte în corelaţie cu regimul îndeplinirii ritualurilor sau a altor activităţi prevăzute de reglementările interioare ale asociaţiei religioase şi ţinîndu-se cont de durata normală a timpului de muncă şi a timpului de odihnă prevăzută de prezentul cod.

Articolul 310. Temeiurile suplimentare de încetare a contractului individual de muncă încheiat cu asociaţia religioasă

(1) Pe lîngă temeiurile generale prevăzute de prezentul cod, contractul individual de muncă încheiat cu salariatul asociaţiei religioase poate înceta în temeiurile suplimentare prevăzute de contract (art.82 lit.j)).

(2) Termenul de preavizare a salariatului asociaţiei religioase privind eliberarea din serviciu în temeiurile prevăzute de contractul individual de muncă, precum şi modul şi condiţiile acordării garanţiilor şi compensaţiilor în caz de eliberare din serviciu, se stabilesc în contractul individual de muncă.

(3) Salariatul asociaţiei religioase are dreptul la demisie, prevenind despre aceasta angajatorul, în scris, cu cel puţin 7 zile calendaristice înainte.

Articolul 311. Soluţionarea litigiilor individuale de muncă

Litigiile individuale de muncă apărute între asociaţia religioasă şi salariat şi nesoluţionate pe cale amiabilă se soluţionează de către instanţa de judecată conform prezentului cod (titlul XII).

Capitolul XIV
MUNCA SALARIAŢILOR ANGAJAŢI ÎN BAZA UNUI CONTRACT INDIVIDUAL DE MUNCĂ PENTRU PERIOADA ÎNDEPLINIRII UNEI ANUMITE LUCRĂRI

Articolul 312. Contractul individual de muncă pentru perioada îndeplinirii unei anumite lucrări

(1) Încheind contractul individual de muncă pentru perioada îndeplinirii unei anumite lucrări, salariatul se obligă să efectueze pentru angajator lucrarea stipulată în contract, conform unei anumite profesii, specialităţi, calificări, primind pe parcursul perioadei de efectuare a lucrării respective o recompensă lunară sub formă de salariu.

(2) Contractul individual de muncă pentru perioada îndeplinirii unei anumite lucrări se încheie în cazul cînd stabilirea unui termen exact pentru finalizarea acesteia nu este posibilă. Părţile contractului pot conveni asupra unui termen general de executare, precum şi asupra termenelor de executare a unor părţi din lucrare.

(3) În cazul în care timpul necesar efectuării unei anumite lucrări depăşeşte perioada de 5 ani, contractul individual de muncă se va considera încheiat pe durată nedeterminată.

Articolul 313. Conţinutul contractului individual de muncă pentru perioada îndeplinirii unei anumite lucrări

(1) Conţinutul contractului individual de muncă pentru perioada îndeplinirii unei anumite lucrări este determinat de părţi, cu respectarea prevederilor art.49 alin.(1).

(2) Pe lîngă clauzele prevăzute la art.49 alin.(1), contractul va stipula, de asemenea, modul şi locul recepţionării de către angajator a lucrării finalizate.

Articolul 314. Timpul de muncă şi timpul de odihnă

Timpul de muncă şi timpul de odihnă ale salariatului angajat în baza unui contract individual de muncă pentru perioada îndeplinirii unei anumite lucrări se stabilesc de părţile contractului. Totodată, durata timpului de muncă al salariatului respectiv nu poate fi mai mare, iar a timpului de odihnă – mai mică decît cele stabilite de prezentul cod.

Articolul 315. Recepţionarea lucrării şi încetarea contractului individual de muncă pentru perioada îndeplinirii unei anumite lucrări

(1) Salariatul este obligat să înştiinţeze în scris angajatorul despre finalizarea lucrării nu mai tîrziu decît în ziua imediat următoare celei în care lucrarea a fost finalizată.

(2) La primirea înştiinţării, angajatorul este obligat să stabilească şi să comunice salariatului, prin aviz, data recepţionării lucrării.

(3) Lucrarea finalizată este recepţionată de angajator (sau de reprezentantul acestuia) la locul şi în modul stipulate în contract. Faptul recepţionării lucrării se fixează în actul de recepţionare întocmit de angajator şi semnat de părţi, o copie de pe acesta înmînîndu-se în mod obligatoriu salariatului.

(4) Lucrarea va fi considerată recepţionată şi în situaţia în care angajatorul (sau reprezentantul acestuia) nu se prezintă, fără vreun motiv întemeiat, la data stabilită pentru recepţionare.

(5) În cazul în care recepţionarea lucrării la data stabilită nu este posibilă din motive obiective (caz de forţă majoră, concediu medical etc.), angajatorul va stabili un nou termen de recepţionare, comunicîndu-i salariatului în modul prevăzut la alin.(2).

(6) Ziua recepţionării lucrării se consideră ultima zi de muncă a salariatului, dacă părţile nu au încheiat un nou contract individual de muncă conform prezentului cod.

Articolul 316. Încetarea înainte de termen a contractului individual de muncă pentru perioada îndeplinirii unei anumite lucrări

Încetarea înainte de termen a contractului individual de muncă pentru perioada îndeplinirii unei anumite lucrări are loc în cazurile şi în modul prevăzute de prezentul cod pentru încetarea înainte de termen a contractului individual de muncă pe durată determinată (art.83).

Capitolul XV
MUNCA ÎN TURĂ CONTINUĂ

Articolul 317. Dispoziţii generale

(1) Munca în tură continuă reprezintă o formă specifică de desfăşurare a procesului de muncă în afara localităţii în care domiciliază salariaţii, în cadrul căreia nu poate fi asigurată revenirea lor zilnică la locul permanent de trai.

(2) Munca în tură continuă se aplică în cazul cînd locul de executare a lucrărilor este situat la o distanţă considerabilă de sediul angajatorului, în scopul reducerii termenelor de construcţie, reparaţie sau reconstrucţie a obiectelor cu destinaţie industrială, socială sau de altă natură.

(3) Salariaţii atraşi la munca în tură continuă locuiesc temporar în orăşele speciale, înfiinţate de angajator, reprezentînd un complex de clădiri şi edificii menite să asigure salariaţilor condiţii bune pentru îndeplinirea lucrărilor şi pentru odihnă între schimburi.

Articolul 318. Limitarea muncii în tură continuă

(1) Nu se admite atragerea la munca în tură continuă a persoanelor în vîrstă de pînă la 18 ani, a femeilor gravide, precum şi a persoanelor cărora munca în tură continuă le este contraindicată conform certificatului medical.

(2) Persoanele cu dizabilităţi severe şi accentuate, unul dintre părinţii (tutorele, curatorul) care au copii în vîrstă de pînă la 4 ani sau copii cu dizabilităţi, persoanele care îmbină concediile pentru îngrijirea copilului, prevăzute la art.126 şi 127 alin.(2), cu munca şi salariaţii care îngrijesc de un membru al familiei bolnav, în baza certificatului medical, pot presta munca în tură continuă numai cu acordul lor scris. Totodată, angajatorul este obligat să informeze în scris salariaţii menţionaţi despre dreptul lor de a refuza munca în tură continuă.

[Art.318 modificat prin Legea nr.188 din 21.09.2017, în vigoare 20.10.2017]
[Art.318 modificat prin Legea nr.157 din 20.07.2017, în vigoare 18.08.2017]
[Art.318 modificat prin Legea nr.201 din 28.07.2016, în vigoare 09.09.2016]
[Art.318 modificat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]

Articolul 319. Durata turei continue

(1) Durata turei continue reprezintă perioada care include timpul îndeplinirii lucrărilor şi timpul de odihnă între schimburi în orăşelele speciale menţionate la art.317 alin.(3).

(2) Durata unei ture continue nu trebuie să depăşească o lună. În cazuri excepţionale, la anumite obiective, angajatorul, după consultarea reprezentanţilor salariaţilor, poate majora durata turei continue pînă la 3 luni.

Articolul 320. Evidenţa timpului de muncă în tură continuă

(1) La munca în tură continuă se stabileşte, conform art.99, evidenţa globală a timpului de muncă – pe lună, pe trimestru sau pe o perioadă mai îndelungată care nu va depăşi un an.

(2) Perioada de evidenţă va cuprinde tot timpul de muncă, timpul deplasării de la sediul angajatorului pînă la locul de executare a lucrărilor şi înapoi, precum şi timpul de odihnă din perioada calendaristică respectivă. Durata totală a timpului de muncă în perioada de evidenţă nu poate să depăşească durata normală a timpului de muncă stabilită de prezentul cod.

(3) Angajatorul este obligat să ţină evidenţa timpului de muncă şi a timpului de odihnă al fiecărui salariat care prestează munca în tură continuă, atît pentru fiecare lună, cît şi pentru întreaga perioadă de evidenţă.

Articolul 321. Regimul de muncă şi de odihnă în cadrul turei continue

(1) Timpul de muncă şi timpul de odihnă în perioada de evidenţă sînt reglementate prin programul muncii în tură continuă, care se aprobă de angajator după consultarea reprezentanţilor salariaţilor şi se aduce la cunoştinţa salariaţilor cu cel puţin o lună înainte de punerea lui în aplicare.

(2) Programul muncii în tură continuă prevede timpul necesar pentru transportarea salariaţilor la locul de muncă şi înapoi. Timpul deplasării spre locul de executare a lucrărilor şi înapoi nu se include în timpul de muncă şi poate coincide cu zilele de odihnă dintre schimburi.

(3) Orele de muncă suplimentară în limitele programului muncii în tură continuă se pot acumula pe parcursul anului calendaristic şi se pot constitui în zile complete, cu acordarea ulterioară a unor zile libere suplimentare, conform ordinului (dispoziţiei, deciziei, hotărîrii) angajatorului.

(4) Zilele libere, acordate pentru munca prestată în afara duratei normale a timpului de muncă în perioada de evidenţă, sînt retribuite în mărimea unui salariu de bază zilnic dacă contractul individual sau cel colectiv de muncă nu prevede condiţii mai avantajoase.

[Art.321 modificat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]
[Art.321 modificat prin Legea nr.242-XVI din 20.11.2008, în vigoare 31.12.2008]

Articolul 322. Garanţii şi compensaţii acordate salariaţilor care prestează munca în tură continuă

(1) Salariaţilor care prestează munca în tură continuă li se plăteşte, pentru fiecare zi de aflare la locul de executare a lucrărilor în perioada turei continue, precum şi pentru timpul deplasării de

la sediul angajatorului pînă la locul de executare a lucrărilor şi înapoi, un supliment pentru munca în tură continuă în cuantumul stabilit de Guvern.

(2) Pentru zilele deplasării de la sediul angajatorului pînă la locul de executare a lucrărilor şi înapoi, prevăzute de programul muncii în tură continuă, precum şi pentru zilele de reţinere din cauza condiţiilor meteorologice sau din vina transportatorului, salariatului i se plăteşte un salariu mediu zilnic.

Capitolul XVI
MUNCA ALTOR CATEGORII DE SALARIAŢI

Articolul 323. Munca salariaţilor din unităţile militare, instituţiile şi organizaţiile Forţelor Armate ale Republicii Moldova şi din autorităţile publice în care legea prevede îndeplinirea serviciului militar sau special, precum şi munca persoanelor care execută serviciul civil

(1) Salariaţilor care au încheiat un contract individual de muncă cu unităţile militare, instituţiile sau organizaţiile Forţelor Armate ori cu cele ale autorităţilor publice în care legea prevede îndeplinirea serviciului militar sau special, precum şi persoanelor care execută serviciul civil, li se aplică legislaţia muncii, cu particularităţile prevăzute de actele normative în vigoare.

(2) În conformitate cu sarcinile unităţilor militare, instituţiilor şi organizaţiilor menţionate la alin.(1), pentru salariaţii acestora se stabilesc condiţii distincte de salarizare, înlesniri şi avantaje suplimentare.

[Art.323 completat prin Legea nr.65 din 07.04.2011, în vigoare 08.07.2011]

Articolul 324. Munca personalului medico-sanitar

(1) Pentru personalul medico-sanitar se stabileşte o durată redusă a timpului de muncă, care nu va depăşi 35 de ore pe săptămînă.

(2) Durata concretă a timpului de muncă pentru personalul medico-sanitar se stabileşte de Guvern potrivit funcţiei şi/sau specialităţii şi ţinîndu-se cont de specificul muncii prestate (art.96 alin.(3)).

Articolul 325. Munca sportivilor profesionişti, a salariaţilor mijloacelor de informare în masă, ai teatrelor, circurilor, organizaţiilor cinematografice, teatrale şi concertistice, munca altor persoane care participă la crearea şi/sau interpretarea operelor de artă

Sportivilor profesionişti, salariaţilor mijloacelor de informare în masă, ai teatrelor, circurilor, organizaţiilor cinematografice, teatrale şi concertistice, precum şi altor persoane care participă la crearea şi/sau interpretarea operelor de artă, li se aplică prevederile prezentului cod, cu particularităţile prevăzute de legislaţia în vigoare.

Articolul 326. Munca în cadrul gospodăriilor ţărăneşti (de fermier)

(1) Încheierea, modificarea şi încetarea contractului individual de muncă cu salariatul angajat în gospodăria ţărănească (de fermier) se reglementează de prezentul cod, de Legea privind gospodăriile ţărăneşti (de fermier) şi de alte acte normative.

(2) Gospodăria ţărănească (de fermier) este obligată să întocmească, în formă scrisă, contractul individual de muncă cu salariatul şi să-l înregistreze la autoritatea administraţiei publice locale, care remite o copie a acestuia inspecţiei teritoriale de muncă.

(3) Activitatea de muncă a membrilor gospodăriilor ţărăneşti (de fermier) este reglementată de Legea privind gospodăriile ţărăneşti (de fermier) şi de alte acte normative.

[Art.326 modificat prin Legea nr.123 din 07.07.2017, în vigoare 01.01.2019]
[Art.326 modificat prin Legea nr.139 din 14.06.2013, în vigoare 19.07.2013]
[Art.326 modificat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

TITLUL XI
RĂSPUNDEREA MATERIALĂ

Capitolul I

DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 327. Obligaţia uneia dintre părţile contractului individual de muncă de a repara prejudiciul cauzat celeilalte părţi

(1) Partea contractului individual de muncă (angajatorul sau salariatul) care a cauzat, în legătură cu exercitarea obligaţiilor sale de muncă, un prejudiciu material şi/sau moral celeilalte părţi repară acest prejudiciu conform prevederilor prezentului cod şi altor acte normative.

(2) Contractul individual şi/sau cel colectiv de muncă pot specifica răspunderea materială a părţilor. În acest caz, răspunderea materială a angajatorului faţă de salariat nu poate fi mai mică, iar a salariatului faţă de angajator – mai mare decît cea prevăzută de prezentul cod şi de alte acte normative.

(3) Încetarea raporturilor de muncă după cauzarea prejudiciului material şi/sau a celui moral nu presupune eliberarea părţii contractului individual de muncă de repararea prejudiciului prevăzută de prezentul cod şi de alte acte normative.

Articolul 328. Repararea prejudiciului material de către părţile contractului individual de muncă

(1) Partea contractului individual de muncă repară prejudiciul material pe care l-a cauzat celeilalte părţi în urma acţiunii sau inacţiunii sale ilegale şi culpabile, dacă prezentul cod sau alte acte normative nu prevăd altfel.

(2) Fiecare parte a contractului este obligată să dovedească cuantumul prejudiciului material care i-a fost cauzat.

Capitolul II
REPARAREA PREJUDICIULUI DE CĂTRE ANGAJATOR

Articolul 329. Repararea prejudiciului material şi a celui moral cauzat salariatului

(1) Angajatorul este obligat să repare integral prejudiciul material şi cel moral cauzat salariatului în legătură cu îndeplinirea de către acesta a obligaţiilor de muncă, în cazul discriminării salariatului la locul de muncă sau ca rezultat al privării ilegale de posibilitatea de a munci, dacă prezentul cod sau alte acte normative nu prevăd altfel.

(2) Prejudiciul moral se repară în formă bănească sau într-o altă formă materială determinată de părţi. Litigiile şi conflictele apărute în legătură cu repararea prejudiciului moral se soluţionează de instanţa de judecată, indiferent de mărimea prejudiciului material ce urmează a fi reparat.

[Art.329 completat prin Legea nr.71 din 14.04.2016, în vigoare 27.05.2016]

Articolul 330. Obligaţia angajatorului de a repara prejudiciul cauzat persoanei ca rezultat al privării ilegale de posibilitatea de a munci

(1) Angajatorul este obligat să compenseze persoanei salariul pe care aceasta nu l-a primit, în toate cazurile privării ilegale de posibilitatea de a munci. Această obligaţie survine, în particular, în caz de:

a) refuz neîntemeiat de angajare;

b) eliberare ilegală din serviciu sau transfer ilegal la o altă muncă;

c) staţionare a unităţii din vina angajatorului, cu excepţia perioadei şomajului tehnic (art.80);

[Lit.d) alin.(1) art.330 abrogată prin Legea nr.123 din 07.07.2017, în vigoare 01.01.2019]

e) reţinere a plăţii salariului;

f) reţinere a tuturor plăţilor sau a unora din ele în caz de eliberare din serviciu;

g) răspîndire, prin orice mijloace (de informare în masă, referinţe scrise etc.), a informaţiilor calomnioase despre salariat;

h) neîndeplinire în termen a hotărîrii organului competent de jurisdicţie a muncii care a soluţionat un litigiu (conflict) avînd ca obiect privarea de posibilitatea de a munci.

(2) În caz de reţinere, din vina angajatorului, a salariului (art.142), a indemnizaţiei de concediu (art.117), a plăţilor în caz de eliberare (art.143) sau a altor plăţi (art.123, 124, 127, 139,

186, art.225 alin.(8) etc.) cuvenite salariatului, acestuia i se plătesc suplimentar, pentru fiecare zi de întîrziere, 0,3 la sută din suma neplătită în termen.

[Art.330 modificat prin Legea nr.123 din 07.07.2017, în vigoare 01.01.2019]
[Art.330 modificat prin Legea nr.157 din 20.07.2017, în vigoare 18.08.2017]
[Art.330 modificat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]
[Art.330 modificat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 331. Răspunderea materială a angajatorului pentru prejudiciul cauzat salariatului

(1) Angajatorul care, în urma îndeplinirii necorespunzătoare a obligaţiilor sale prevăzute de contractul individual de muncă, a cauzat un prejudiciu material salariatului repară acest prejudiciu integral. Mărimea prejudiciului material se calculează conform preţurilor de piaţă existente în localitatea respectivă la data reparării prejudiciului, conform datelor statistice.

(2) Prin acordul părţilor, prejudiciul material poate fi reparat în natură.

Articolul 332. Modul de examinare a litigiilor privind repararea prejudiciului material şi celui moral cauzate salariatului

(1) Cererea scrisă a salariatului privind repararea prejudiciului material şi celui moral se prezintă angajatorului. Angajatorul este obligat să înregistreze cererea respectivă, s-o examineze şi să emită ordinul (dispoziţia, decizia, hotărîrea) corespunzător în termen de 10 zile calendaristice din ziua înregistrării acesteia, aducîndu-l la cunoştinţă salariatului sub semnătură.

(2) Dacă salariatul nu este de acord cu ordinul (dispoziţia, decizia, hotărîrea) angajatorului sau dacă ordinul (dispoziţia, decizia, hotărîrea) nu a fost emis în termenul prevăzut la alin.(1), salariatul este în drept să se adreseze cu o cerere în instanţa de judecată pentru soluţionarea litigiului individual de muncă apărut (titlul XII).

Capitolul III
RĂSPUNDEREA MATERIALĂ A SALARIATULUI

Articolul 333. Răspunderea materială a salariatului pentru prejudiciul cauzat angajatorului

(1) Salariatul este obligat să repare prejudiciul material cauzat angajatorului, dacă prezentul cod sau alte acte normative nu prevăd altfel.

(2) La stabilirea răspunderii materiale, în prejudiciul ce urmează a fi reparat nu se include venitul ratat de angajator ca urmare a faptei săvîrşite de salariat.

(3) Dacă prejudiciul material a fost cauzat angajatorului printr-o faptă ce întruneşte semnele componenţei de infracţiune, răspunderea se stabileşte potrivit Codului penal.

Articolul 334. Circumstanţele ce exclud răspunderea materială a salariatului

(1) Salariatul este absolvit de răspundere materială dacă prejudiciul a fost cauzat în cazuri de forţă majoră, confirmate în modul stabilit, de extremă necesitate, de legitimă apărare, de executare a unei obligaţii legale sau contractuale, precum şi în limitele riscului normal de producţie.

(2) Salariaţii nu răspund pentru pierderile inerente procesului de producţie, care se încadrează în limitele prevăzute de normele tehnologice sau de legislaţia în vigoare, pentru prejudiciile materiale provocate în circumstanţe neprevăzute care nu puteau fi înlăturate, precum şi în alte cazuri similare.

Articolul 335. Dreptul angajatorului de a renunţa la repararea de către salariat a prejudiciului material

(1) Ţînînd cont de circumstanţele concrete în care a fost cauzat prejudiciul material, angajatorul este în drept să renunţe, integral sau parţial, la repararea acestuia de către salariatul vinovat.

(2) Divergenţele apărute între salariat şi angajator la aplicarea alin.(1) se examinează în modul prevăzut pentru soluţionarea litigiilor individuale de muncă (art.354-356).

Articolul 336. Limitele răspunderii materiale a salariatului

Pentru prejudiciul cauzat angajatorului, salariatul poartă răspundere materială în limitele salariului mediu lunar dacă prezentul cod sau alte acte normative nu prevăd altfel.

Articolul 337. Răspunderea materială deplină a salariatului

(1) Răspunderea materială deplină a salariatului constă în obligaţia lui de a repara integral prejudiciul material cauzat.

(2) Salariatul poate fi tras la răspundere materială deplină pentru prejudiciul material cauzat doar în cazurile prevăzute la art.338.

(3) Salariaţii în vîrstă de pînă la 18 ani poartă răspundere materială deplină doar pentru cauzarea intenţionată a prejudiciului material, precum şi pentru prejudiciul cauzat în stare de ebrietate alcoolică, în stare cauzată de substanţe stupefiante sau toxice, stabilită în modul prevăzut la art.76 lit.k), sau în urma comiterii unei infracţiuni.

[Art.337 modificat prin Legea nr.164 din 20.07.2017, în vigoare 04.08.2017]

Articolul 338. Cazurile de răspundere materială deplină a salariatului

(1) Salariatul poartă răspundere materială în mărimea deplină a prejudiciului material cauzat din vina lui angajatorului în cazurile cînd:

a) între salariat şi angajator a fost încheiat un contract de răspundere materială deplină pentru neasigurarea integrităţii bunurilor şi altor valori care i-au fost transmise pentru păstrare sau în alte scopuri (art.339);

b) salariatul a primit bunurile şi alte valori spre decontare în baza unei procuri unice sau în baza altor documente unice;

c) prejudiciul a fost cauzat în urma acţiunilor sale culpabile intenţionate, stabilite prin hotărîre judecătorească;

d) prejudiciul a fost cauzat de un salariat aflat în stare de ebrietate alcoolică, în stare cauzată de substanţe stupefiante sau toxice, stabilită în modul prevăzut la art.76 lit.k);

e) prejudiciul a fost cauzat prin lipsă, distrugere sau deteriorare intenţionată a materialelor, semifabricatelor, produselor (producţiei), inclusiv în timpul fabricării lor, precum şi a instrumentelor, aparatelor de măsurat, tehnicii de calcul, echipamentului de protecţie şi a altor obiecte pe care unitatea le-a eliberat salariatului în folosinţă;

f) în conformitate cu legislaţia în vigoare, salariatului îi revine răspunderea materială deplină pentru prejudiciul cauzat angajatorului în timpul îndeplinirii obligaţiilor de muncă;

g) prejudiciul a fost cauzat în afara exerciţiului funcţiunii.

(2) Conducătorii unităţilor şi adjuncţii lor, şefii serviciilor contabile, contabilii-şefi, şefii de subdiviziuni şi adjuncţii lor poartă răspundere materială în mărimea prejudiciului cauzat din vina lor dacă acesta este rezultatul:

a) consumului ilicit de valori materiale şi mijloace băneşti;

b) irosirii (folosirii nejustificate) a investiţiilor, creditelor, granturilor, împrumuturilor acordate unităţii;

c) ţinerii incorecte a evidenţei contabile sau al păstrării incorecte a valorilor materiale şi a mijloacelor băneşti;

d) altor circumstanţe, în cazurile prevăzute de legislaţia în vigoare.

[Art.338 modificat prin Legea nr.164 din 20.07.2017, în vigoare 04.08.2017]

Articolul 339. Contractul cu privire la răspunderea materială deplină a salariatului

(1) Contractul scris cu privire la răspunderea materială deplină poate fi încheiat de angajator cu salariatul care a atins vîrsta de 18 ani şi care deţine o funcţie sau execută lucrări legate nemijlocit de păstrarea, prelucrarea, vînzarea (livrarea), transportarea sau folosirea în procesul muncii a valorilor ce i-au fost transmise.

(2) Nomenclatorul funcţiilor şi lucrărilor menţionate la alin.(1), precum şi contractul-tip cu privire la răspunderea materială individuală deplină, se aprobă de Guvern.

Articolul 340. Răspunderea materială colectivă (de brigadă)

(1) În cazul în care salariaţii execută în comun anumite genuri de lucrări legate de păstrarea, prelucrarea, vînzarea (livrarea), transportarea sau folosirea în procesul muncii a valorilor ce le-au fost transmise, fiind imposibilă delimitarea răspunderii materiale a fiecărui salariat şi încheierea cu acesta a unui contract cu privire la răspunderea materială individuală deplină, poate fi instituită răspunderea materială colectivă (de brigadă).

(2) Răspunderea materială colectivă (de brigadă) se instituie de către angajator de comun acord cu reprezentanţii salariaţilor. Contractul scris cu privire la răspunderea materială colectivă (de brigadă) se încheie între angajator şi toţi membrii colectivului (brigăzii).

(3) Nomenclatorul lucrărilor la îndeplinirea cărora poate fi instituită răspunderea materială colectivă (de brigadă), condiţiile aplicării ei, precum şi contractul-tip cu privire la răspunderea materială colectivă (de brigadă), se aprobă de Guvern.

(4) La repararea benevolă a prejudiciului material, gradul de vinovăţie al fiecărui membru al colectivului (brigăzii) se determină prin acordul dintre toţi membrii colectivului (brigăzii) şi angajator. La stabilirea prejudiciului material de către instanţa de judecată, gradul de vinovăţie al fiecărui membru al colectivului (brigăzii) se determină de judecată.

Articolul 341. Determinarea mărimii prejudiciului

(1) Mărimea prejudiciului material cauzat angajatorului se determină conform pierderilor reale, calculate în baza datelor de evidenţă contabilă.

(2) În cazul sustragerii, pierderii, distrugerii sau deteriorării bunurilor angajatorului atribuite la mijloacele fixe, mărimea prejudiciului material se calculează pornindu-se de la costul de inventar (preţul de cost) al valorilor materiale, minus uzura, conform normelor stabilite.

(3) În caz de sustragere, lipsă, distrugere sau deteriorare intenţionată a valorilor materiale (cu excepţia celor menţionate la alin.(2), prejudiciul se stabileşte pornindu-se de la preţurile din localitatea respectivă la data cauzării prejudiciului, conform datelor statistice.

Articolul 342. Obligaţia angajatorului de a stabili mărimea prejudiciului material şi cauzele apariţiei lui

(1) Pînă la emiterea ordinului (dispoziţiei, deciziei, hotărîrii) privind repararea prejudiciului material de către salariatul în cauză, angajatorul este obligat să efectueze o anchetă de serviciu pentru stabilirea mărimii prejudiciului material pricinuit şi a cauzelor apariţiei lui.

(2) Pentru efectuarea anchetei de serviciu, angajatorul este în drept să creeze, prin ordin (dispoziţie, decizie, hotărîre), o comisie cu participarea specialiştilor în materie.

(3) Pentru stabilirea cauzei apariţiei prejudiciului material este obligatorie solicitarea unei explicaţii în scris de la salariat. Refuzul de a o prezenta se consemnează într-un proces-verbal semnat de cîte un reprezentant al angajatorului şi, respectiv, al salariaţilor.

(4) Salariatul are dreptul să ia cunoştinţă de toate materialele acumulate în procesul anchetei de serviciu.

Articolul 343. Repararea benevolă a prejudiciului material de către salariat

(1) Salariatul vinovat de cauzare angajatorului a unui prejudiciu material îl poate repara benevol, integral sau parţial.

(2) Se permite repararea prejudiciului material cu achitarea în rate dacă salariatul şi angajatorul au ajuns la un acord în acest sens. În acest caz, salariatul prezintă angajatorului un angajament scris privind repararea benevolă a prejudiciului, cu indicarea termenelor concrete de achitare. Dacă salariatul care şi-a asumat acest angajament a încetat raporturile de muncă cu angajatorul, datoria neachitată se restituie în modul stabilit de legislaţia în vigoare.

(3) Cu acordul scris al angajatorului, salariatul poate repara prejudiciul material cauzat substituindu-l printr-un echivalent sau îndreptînd ceea ce a deteriorat.

Articolul 344. Modul de reparare a prejudiciului material

(1) Reţinerea de la salariatul vinovat a sumei prejudiciului material care nu depăşeşte salariul mediu lunar se efectuează prin ordinul (dispoziţia, decizia, hotărîrea) angajatorului, care trebuie să fie emis în termen de cel mult o lună din ziua stabilirii mărimii prejudiciului.

(2) Dacă suma prejudiciului material ce urmează a fi reţinută de la salariat depăşeşte salariul mediu lunar sau dacă a fost omis termenul menţionat la alin.(1), reţinerea se efectuează conform hotărîrii (deciziei) instanţei de judecată.

(3) În cazul în care angajatorul nu respectă modul stabilit pentru repararea prejudiciului material, salariatul este în drept să se adreseze în instanţa de judecată (titlul XII).

(4) În caz de apariţie a divergenţelor privind modul de reparare a prejudiciului material, părţile sînt în drept să se adreseze în instanţa de judecată în termen de un an din ziua constatării mărimii prejudiciului (titlul XII).

Articolul 345. Repararea prejudiciului material cauzat unităţii din vina conducătorului ei

(1) Prejudiciul material cauzat unităţii din vina conducătorului ei se repară în condiţiile prezentului cod şi ale altor acte normative în vigoare.

(2) Proprietarul unităţii decide dacă conducătorul acesteia va repara prejudiciul material cauzat. Proprietarul unităţii este în drept să reţină suma prejudiciului material de la conducătorul unităţii numai în baza hotărîrii (deciziei) instanţei de judecată.

Articolul 346. Micşorarea mărimii prejudiciului material ce urmează a fi reparat de salariat

(1) Ţinînd cont de gradul şi forma vinovăţiei, de circumstanţele concrete şi situaţia materială a salariatului, instanţa de judecată poate să micşoreze mărimea prejudiciului ce urmează a fi reparat de acesta.

(2) Instanţa de judecată este în drept să aprobe tranzacţia dintre salariat şi angajator privind micşorarea mărimii prejudiciului material ce urmează a fi reparat.

(3) Micşorarea mărimii prejudiciului material ce urmează a fi reparat de salariat sau de conducătorul unităţii nu se admite dacă acesta a fost cauzat intenţionat, fapt confirmat în modul stabilit.

Articolul 347. Limitarea cuantumului reţinerilor din salariu la repararea prejudiciului material

Reţinerile din salariu la repararea prejudiciului material cauzat de salariat se efectuează cu respectarea prevederilor art.149 şi ale altor acte normative.

[Art.347 modificat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]

TITLUL XII
JURISDICŢIA MUNCII

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 348. Obiectul jurisdicţiei muncii

Jurisdicţia muncii are drept obiect soluţionarea litigiilor individuale de muncă şi conflictelor colective de muncă privind purtarea negocierilor colective, încheierea, executarea, modificarea, suspendarea sau încetarea contractelor colective şi individuale de muncă, a convenţiilor colective prevăzute de prezentul cod, precum şi soluţionarea conflictelor colective privind interesele economice, sociale, profesionale şi culturale ale salariaţilor, apărute la diferite niveluri între partenerii sociali.

Articolul 349. Părţile litigiilor individuale de muncă şi părţile conflictelor colective de muncă

Pot fi părţi ale litigiilor individuale de muncă şi ale conflictelor colective de muncă:

a) salariaţii, precum şi orice alte persoane titulare ale unor drepturi şi/sau obligaţii, în temeiul prezentului cod;
b) angajatorii persoane fizice şi juridice;
c) sindicatele şi alţi reprezentanţi ai salariaţilor;
d) patronatele;
e) autorităţile publice centrale şi locale, după caz.
[Art.349 modificat prin Legea nr.152 din 01.07.2016, în vigoare 01.08.2016]

Articolul 350. Principiile jurisdicţiei muncii
Principiile jurisdicţiei muncii sînt:
a) concilierea intereselor divergente ale părţilor, ce decurg din raporturile prevăzute la art.348;
b) dreptul salariaţilor de a fi apăraţi de reprezentanţii lor;
b[1]) dreptul angajatorilor de a fi apăraţi de patronate;
c) scutirea salariaţilor şi a reprezentanţilor acestora de cheltuielile judiciare;
d) operativitatea în examinarea litigiilor individuale de muncă şi a conflictelor colective de muncă.
[Art.350 completat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]

Articolul 351. Organele de jurisdicţie a muncii
Organe de jurisdicţie a muncii sînt:
a) comisiile de conciliere (organe extrajudiciare);
b) instanţele de judecată.

Articolul 352. Examinarea litigiilor individuale de muncă şi a conflictelor colective de muncă
(1) Cererea de soluţionare a litigiului individual de muncă sau a conflictului colectiv de muncă (revendicările în cazul procedurii de conciliere) se depune la organul competent de jurisdicţie a muncii de partea interesată (art.349) şi se înregistrează de acesta în modul stabilit.
(2) În procesul examinării cererii, părţile sînt în drept să-şi explice poziţia şi să prezinte organului de jurisdicţie a muncii toate probele şi justificările pe care le consideră necesare.
(3) Organul de jurisdicţie a muncii apreciază probele prezentate de către părţi şi ia decizii conform legislaţiei în vigoare.

Articolul 353. Scutirea salariaţilor şi a reprezentanţilor acestora de plata cheltuielilor judiciare
Salariaţii sau reprezentanţii acestora care se adresează în instanţele de judecată cu cereri de soluţionare a litigiilor şi conflictelor ce decurg din raporturile prevăzute la art.348 (inclusiv pentru a ataca hotărîrile şi deciziile judecătoreşti privind litigiile şi conflictele vizate) sînt scutiţi de plata cheltuielilor judiciare (a taxei de stat şi a cheltuielilor legate de judecarea pricinii).

Capitolul II
JURISDICŢIA INDIVIDUALĂ

Articolul 354. Litigiile individuale de muncă
Se consideră litigii individuale de muncă divergenţele dintre salariat şi angajator privind:
a) încheierea contractului individual de muncă;
b) executarea, modificarea şi suspendarea contractului individual de muncă;
c) încetarea şi nulitatea, parţială sau totală, a contractului individual de muncă;
d) plata despăgubirilor în cazul neîndeplinirii sau îndeplinirii necorespunzătoare a obligaţiilor de către una din părţile contractului individual de muncă;
e) rezultatele concursului;
f) anularea ordinului (dispoziţiei, deciziei, hotărîrii) de angajare în serviciu, emis conform art.65 alin.(1);

[Lit.g) art.354 abrogată prin Legea nr.123 din 07.07.2017, în vigoare 01.01.2019]

h) alte probleme ce decurg din raporturile individuale de muncă.

[Art.354 modificat prin Legea nr.123 din 07.07.2017, în vigoare 01.01.2019]
[Art.354 modificat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]
[Art.354 modificat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 355. Examinarea cererii privind soluţionarea litigiului individual de muncă

(1) Cererea privind soluţionarea litigiului individual de muncă se depune în instanţa de judecată:

a) în termen de 3 luni de la data cînd salariatul a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului său;

b) în termen de 3 ani de la data apariţiei dreptului respectiv al salariatului, în situaţia în care obiectul litigiului constă în plata unor drepturi salariale sau de altă natură, ce i se cuvin salariatului.

(2) Cererile depuse cu omiterea, din motive întemeiate, a termenelor prevăzute la alin.(1) pot fi repuse în termen de instanţa de judecată.

(3) Instanţa de judecată va convoca părţile litigiului în timp de 10 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii.

(4) Instanţa de judecată va examina cererea de soluţionare a litigiului individual de muncă în termen de cel mult 30 de zile lucrătoare de la data înregistrării acesteia şi va emite o hotărîre cu drept de atac conform Codului de procedură civilă.

(5) Instanţa de judecată va remite hotărîrea sa părţilor în termen de 3 zile lucrătoare de la data emiterii.

[Art.355 modificat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]
[Art.355 completat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]
[Art.355 modificat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 356. Executarea hotărîrilor privind soluţionarea litigiilor individuale de muncă

(1) Angajatorul este obligat să execute imediat, conform Codului de procedură civilă, hotărîrea (decizia) instanţei de judecată despre restabilirea drepturilor salariatului ce decurg din raporturile de muncă şi din alte raporturi legate nemijlocit de acestea.

(2) Neexecutarea actelor judecătoreşti indicate la alin.(1) atrage efectele prevăzute de Codul de executare.

[Art.356 în redacţia Legii nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Capitolul III
SOLUŢIONAREA CONFLICTELOR COLECTIVE DE MUNCĂ

Articolul 357. Noţiuni generale

(1) Prin conflicte colective de muncă se înţeleg divergenţele nesoluţionate dintre salariaţi (reprezentanţii lor) şi angajatori (reprezentanţii lor) privind stabilirea şi modificarea condiţiilor de muncă (inclusiv a salariului), privind purtarea negocierilor colective, încheierea, modificarea şi executarea contractelor colective de muncă şi a convenţiilor colective, privind refuzul angajatorului de a lua în considerare poziţia reprezentanţilor salariaţilor în procesul adoptării, în cadrul unităţii, a actelor juridice ce conţin norme ale dreptului muncii, precum şi divergenţele referitoare la interesele economice, sociale, profesionale şi culturale ale salariaţilor, apărute la diferite niveluri între partenerii sociali.

(2) Momentul declanşării conflictului colectiv de muncă reprezintă data la care a fost comunicată hotărîrea angajatorului (reprezentanţilor săi la diferite niveluri) sau, după caz, a autorităţii publice respective privind refuzul, total sau parţial, de a îndeplini revendicările salariaţilor (reprezentanţilor lor) ori data la care angajatorul (reprezentanţii săi) sau autoritatea publică respectivă urma să răspundă la aceste revendicări, ori data întocmirii procesului-verbal privind divergenţele în cadrul negocierilor colective.

(3) Prin procedură de conciliere se înţelege examinarea conflictului colectiv de muncă, în scopul soluţionării lui, în cadrul unei comisii de conciliere.

Articolul 358. Înaintarea revendicărilor

(1) În toate cazurile în care într-o unitate există premisele declanşării unui conflict colectiv de muncă, reprezentanţii salariaţilor au dreptul să înainteze angajatorului revendicările lor privind stabilirea unor noi condiţii de muncă sau modificarea celor existente, purtarea negocierilor colective, încheierea, modificarea şi executarea contractului colectiv de muncă.

(2) Revendicările salariaţilor sînt înaintate angajatorului (reprezentanţilor acestuia) în formă scrisă. Acestea trebuie să fie motivate şi să conţină referiri concrete la normele încălcate ale legislaţiei în vigoare.

(3) Angajatorul este obligat să primească revendicările înaintate şi să le înregistreze în modul stabilit.

(4) Copiile revendicărilor pot fi remise, după caz, organelor ierarhic superioare ale unităţii, patronatelor, sindicatelor de ramură, autorităţilor publice centrale şi locale.

(5) Angajatorul este obligat să răspundă în scris reprezentanţilor salariaţilor în termen de 5 zile lucrătoare de la data înregistrării revendicărilor.

Articolul 359. Procedura de conciliere

(1) Procedura de conciliere se desfăşoară între părţile conflictului, în cadrul unei comisii de conciliere.

(2) Comisia de conciliere se constituie dintr-un număr egal de reprezentanţi ai părţilor conflictului, la iniţiativa uneia din ele.

(3) Comisia de conciliere se constituie ad hoc, ori de cîte ori apare un conflict colectiv de muncă.

(4) Drept temei pentru constituirea comisiei de conciliere servesc ordinul (dispoziţia, decizia, hotărîrea) angajatorului (reprezentanţilor acestuia) şi hotărîrea (decizia) respectivă a reprezentanţilor salariaţilor.

(5) Preşedintele comisiei de conciliere este ales cu majoritatea voturilor membrilor comisiei.

(6) Angajatorul este obligat să creeze condiţii normale de lucru comisiei de conciliere.

(7) Dezbaterile comisiei de conciliere sînt consemnate într-un proces-verbal întocmit în 2 sau mai multe exemplare, după caz, în care se vor indica măsurile generale sau parţiale de soluţionare a conflictului, asupra cărora au convenit părţile.

(8) Comisia conciliază părţile conflictului colectiv de muncă în termen de cel mult 10 zile lucrătoare de la data constituirii comisiei. Acest termen poate fi prelungit o singură dată prin acordul scris al membrilor comisiei. În cazul în care membrii comisiei de conciliere au ajuns la o înţelegere asupra revendicărilor înaintate, comisia va adopta o decizie obligatorie pentru părţile conflictului, pe care o va remite acestora în termen de 24 de ore din momentul adoptării.

(9) Dacă membrii comisiei de conciliere nu au ajuns la o înţelegere, preşedintele comisiei va informa în scris despre acest lucru părţile conflictului în termen de 24 de ore.

[Art.359 modificat prin Legea nr.123 din 12.07.2018, în vigoare 27.08.2018]

[Art.359 modificat prin Legea nr.168 din 09.07.2010, în vigoare 07.09.2010]

[Art.359 completat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 360. Soluţionarea conflictelor colective de muncă în instanţa de judecată

(1) În situaţia în care părţile conflictului nu au ajuns la o înţelegere sau nu sînt de acord cu decizia comisiei de conciliere, fiecare dintre ele, în termen de 10 zile lucrătoare de la data expirării termenului de conciliere a conflictului colectiv de muncă de către comisia de conciliere sau, după caz, de la data adoptării deciziei sau a primirii informaţiei respective (art.359 alin.(8) şi (9)), este în drept să depună o cerere de soluţionare a conflictului în instanţa de judecată.

(2) Instanţa de judecată va convoca părţile conflictului în timp de 10 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii.

(3) Instanţa de judecată va examina cererea de soluţionare a conflictului colectiv de muncă în termen de cel mult 30 de zile lucrătoare de la data înregistrării acesteia şi va emite o hotărîre cu drept de atac conform Codului de procedură civilă.

(4) Instanţa de judecată va remite hotărîrea sa părţilor în termen de 3 zile lucrătoare de la data emiterii.

[Art.360 modificat prin Legea nr.123 din 12.07.2018, în vigoare 27.08.2018]
[Art.360 completat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]
[Art.360 modificat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 361. Constatarea nulităţii contractului colectiv de muncă sau a convenţiei colective şi a legalităţii grevei

(1) Cererile privind soluţionarea conflictelor colective de muncă referitoare la constatarea nulităţii contractului colectiv de muncă, a convenţiei colective sau a unor clauze ale acestora pot fi depuse de părţi la instanţele de judecată începînd cu data semnării contractului colectiv de muncă sau a convenţiei colective.

(2) Cererile privind soluţionarea conflictelor colective de muncă referitoare la constatarea legalităţii grevei pot fi depuse de părţi la instanţele de judecată începînd cu data declarării grevei conform art.362.

(3) Cererile indicate la alin.(1) şi (2) se examinează conform art.360.

Capitolul IV
GREVA

Articolul 362. Declararea grevei

(1) Greva reprezintă refuzul benevol al salariaţilor de a-şi îndeplini, total sau parţial, obligaţiile de muncă, în scopul soluţionării conflictului colectiv de muncă declanşat în conformitate cu legislaţia în vigoare.

(2) Greva poate fi declarată în conformitate cu prezentul cod doar în scopul apărării intereselor profesionale cu caracter economic şi social ale salariaţilor şi nu poate urmări scopuri politice.

(3) Greva poate fi declarată dacă în prealabil au fost epuizate toate căile de soluţionare a conflictului colectiv de muncă în cadrul procedurii de conciliere prevăzute de prezentul cod.

(4) Hotărîrea privind declararea grevei se ia de către reprezentanţii salariaţilor şi se aduce la cunoştinţa angajatorului cu 48 de ore înainte de declanşare.

(5) Copiile hotărîrii privind declararea grevei pot fi remise, după caz, şi organelor ierarhic superioare ale unităţii, patronatelor, sindicatelor, autorităţilor publice centrale şi locale.

Articolul 363. Organizarea grevei la nivel de unitate

(1) Înainte de declanşarea grevei în unitate, respectarea procedurii de conciliere (art.359) este obligatorie.

(2) Reprezentanţii salariaţilor exprimă interesele salariaţilor aflaţi în grevă în relaţiile cu angajatorul, patronatele, autorităţile publice centrale şi locale, precum şi în instanţele de judecată, în cazul procedurilor civile şi penale.

(3) Salariaţii aflaţi în grevă, în comun cu angajatorul, au obligaţia, pe durata grevei, să protejeze bunurile unităţii şi să asigure funcţionarea continuă a utilajelor şi instalaţiilor a căror oprire ar putea pune în pericol viaţa şi sănătatea oamenilor sau ar putea cauza prejudicii irecuperabile unităţii.

(4) Participarea la grevă este liberă. Nimeni nu poate fi constrîns să participe la grevă.

(5) Dacă condiţiile tehnologice, de securitate şi igienă a muncii o permit, salariaţii care nu participă la grevă îşi pot continua activitatea la locul lor de muncă.

(6) Pe durata grevei angajatorul nu poate fi împiedicat să-şi desfăşoare activitatea de către salariaţii aflaţi în grevă.

(7) Angajatorul nu poate angaja persoane care să-i înlocuiască pe salariaţii aflaţi în grevă.

(8) Participarea la grevă sau organizarea ei cu respectarea prevederilor prezentului cod nu constituie o încălcare a obligaţiilor de muncă şi nu poate avea consecinţe negative pentru salariaţii aflaţi în grevă.

(9) Pe durata grevei salariaţii îşi menţin toate drepturile ce decurg din contractul individual şi cel colectiv de muncă, din convenţiile colective, precum şi din prezentul cod, cu excepţia drepturilor salariale.

(10) Retribuirea muncii salariaţilor care nu participă la grevă şi staţionează pe motivul desfăşurării acesteia se va efectua conform prevederilor art.80.

Articolul 364. Organizarea grevei la nivel teritorial

(1) Dreptul de declarare şi organizare a grevei la nivel teritorial aparţine organului sindical teritorial.

(2) Revendicările participanţilor la grevă se examinează de comisiile teritoriale pentru consultări şi negocieri colective, la cererea partenerului social interesat.

(3) Greva se va declara şi se va desfăşura în conformitate cu prezentul cod şi cu convenţia colectivă încheiată la nivel teritorial.

Articolul 365. Organizarea grevei la nivel de ramură

(1) Dreptul de declarare şi organizare a grevei la nivel de ramură aparţine organului sindical ramural.

(2) Revendicările participanţilor la grevă se examinează de comisia ramurală pentru consultări şi negocieri colective, la cererea partenerului social interesat.

(3) Greva se va declara şi se va desfăşura în conformitate cu prezentul cod şi cu convenţia colectivă încheiată la nivel de ramură.

Articolul 366. Organizarea grevei la nivel naţional

(1) Dreptul de declarare şi organizare a grevei la nivel naţional aparţine organului sindical naţional-interramural respectiv.

(2) Revendicările participanţilor la grevă se examinează de către Comisia naţională pentru consultări şi negocieri colective, la cererea partenerului social interesat.

(3) Greva se va declara şi se va desfăşura în conformitate cu prezentul cod şi cu convenţia colectivă încheiată la nivel naţional.

Articolul 367. Locul desfăşurării grevei

(1) Greva se desfăşoară, de regulă, la locul de muncă permanent al salariaţilor.

(2) În cazul nesatisfacerii revendicărilor salariaţilor timp de 15 zile calendaristice, greva poate fi desfăşurată şi în afara unităţii.

(3) Autorităţile administraţiei publice, cu acordul reprezentanţilor salariaţilor, vor stabili locurile publice sau, după caz, încăperile în care urmează a se desfăşura greva.

(4) Desfăşurarea grevei în afara unităţii şi în locurile publice se va efectua în conformitate cu prevederile actelor legislative ce reglementează organizarea şi desfăşurarea întrunirilor.

Articolul 368. Suspendarea grevei

(1) Angajatorul poate solicita suspendarea grevei, pe un termen de cel mult 30 de zile calendaristice, în cazul în care aceasta ar putea pune în pericol viaţa şi sănătatea oamenilor sau atunci cînd consideră că greva a fost declarată ori se desfăşoară cu încălcarea legislaţiei în vigoare.

(2) Cererea de suspendare a grevei se înaintează în instanţa de judecată.

(3) Instanţa de judecată stabileşte termenul pentru examinarea cererii, care nu poate fi mai mare de 3 zile lucrătoare, şi dispune citarea părţilor.

(4) Instanţa de judecată soluţionează cererea în termen de 2 zile lucrătoare şi pronunţă o hotărîre prin care, după caz:

a) respinge cererea angajatorului;

b) admite cererea angajatorului şi dispune suspendarea grevei.

(5) Instanţa de judecată va remite hotărîrea sa părţilor în termen de 48 de ore din momentul pronunţării.

(6) Hotărîrea instanţei de judecată poate fi atacată conform Codului de procedură civilă.

Articolul 369. Limitarea participării la grevă

(1) Greva este interzisă în perioada calamităţilor naturale, a izbucnirii epidemiilor, pandemiilor, precum şi în perioada stării de urgenţă, de asediu sau de război.

(2) Nu pot participa la grevă:

a) personalul medico-sanitar din spitale şi serviciile de asistenţă medicală urgentă;

b) salariaţii din sistemele de alimentare cu energie şi apă;

c) salariaţii din sistemul de telecomunicaţii;

d) salariaţii serviciilor de dirijare a traficului aerian;

e) persoanele cu funcţie de răspundere din autorităţile publice centrale;

f) colaboratorii organelor ce asigură ordinea publică, ordinea de drept şi securitatea statului, judecătorii instanţelor judecătoreşti, salariaţii din unităţile militare, organizaţiile sau instituţiile Forţelor Armate;

g) salariaţii din unităţile cu flux continuu;

h) salariaţii din unităţile care fabrică producţie pentru necesităţile de apărare a ţării.

(3) Nomenclatorul unităţilor, sectoarelor şi serviciilor, salariaţii cărora nu pot participa la grevă conform alin.(2), se aprobă de Guvern după consultarea patronatelor şi sindicatelor.

(4) În cazul în care greva este interzisă conform alin.(1) şi (2), conflictele colective de muncă se soluţionează de organele de jurisdicţie a muncii, conform prezentului cod.

[Art.369 modificat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]

Articolul 370. Răspunderea pentru organizarea grevei ilegale

(1) Pentru declararea şi organizarea grevei ilegale, persoanele vinovate poartă răspundere disciplinară, materială, administrativă şi penală în conformitate cu legislaţia în vigoare.

(2) Instanţa de judecată care a constatat ilegalitatea grevei va obliga persoanele vinovate să repare prejudiciul material şi cel moral cauzate, conform prezentului cod şi altor acte normative în vigoare.

TITLUL XIII
SUPRAVEGHEREA ŞI CONTROLUL ASUPRA RESPECTĂRII LEGISLAŢIEI MUNCII

Capitolul I
ORGANELE DE SUPRAVEGHERE ŞI CONTROL

Articolul 371. Organele de supraveghere şi control asupra respectării legislaţiei muncii şi a altor acte normative ce conţin norme ale dreptului muncii

Supravegherea şi controlul asupra respectării actelor legislative şi altor acte normative ce conţin norme ale dreptului muncii, a convenţiilor colective şi contractelor colective de muncă la toate unităţile sînt exercitate de:

a) Inspectoratul de Stat al Muncii;

b) autorităţile competente în domeniul siguranţei ocupaţionale, conform Legii nr.131/2012 privind controlul de stat asupra activităţii de întreprinzător;

c) sindicate.

[Art.371 în redacţia Legii nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017]

[Art.371 modificat prin Legea nr.109 din 04.06.2010, în vigoare 30.07.2010]

[Art.371 modificat prin Legea nr.280-XVI din 14.12.2007, în vigoare 30.05.2008]

Capitolul II
SUPRAVEGHEREA ŞI CONTROLUL DE STAT

Articolul 372. Inspectoratul de Stat al Muncii

(1) Inspectoratul de Stat al Muncii este autoritate administrativă, subordonată Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, care exercită controlul de stat asupra respectării actelor

legislative şi a altor acte normative ce conţin norme ale dreptului muncii, cu excepţia legislaţiei privind securitatea şi sănătatea în muncă, a convenţiilor colective şi a contractelor colective de muncă la toate unităţile, de către angajatori persoane fizice, precum şi în autorităţile publice centrale şi locale.

(1^1) Modul, condiţiile şi procedura efectuării la unităţi a controlului prevăzut la alin.(1) se stabilesc expres în lege.

(2) Ministerul Apărării, Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul de Informaţii şi Securitate, Serviciul de Protecţie şi Pază de Stat, Administraţia Naţională a Penitenciarelor, Centrul Naţional Anticorupţie organizează activităţi de inspecţie a muncii prin serviciile lor de specialitate, care au competenţă numai pentru structurile din subordine.

(3) Regulamentul de organizare şi funcţionare a Inspectoratului de Stat al Muncii este aprobat de Guvern.

[Art.372 modificat prin Legea nr.245 din 15.11.2018, în vigoare 12.01.2019]
[Art.372 completat prin Legea nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017]
[Art.372 modificat prin Legea nr.139 din 14.06.2013, în vigoare 19.07.2013]
[Art.372 modificat prin Legea nr.304 din 26.12.2012, în vigoare 05.03.2013]
[Art.372 modificat prin Legea nr.120 din 25.05.2012, în vigoare 01.10.2012]
[Art.372 modificat prin Legea nr.109 din 04.06.2010, în vigoare 30.07.2010]
[Art.372 completat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]
[Art.372 completat prin Legea nr.280-XVI din 14.12.2007, în vigoare 30.05.2008]

Articolul 373. Funcţiile de bază ale Inspectoratului de Stat al Muncii
[Art.373 abrogat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]
[Art.373 modificat prin Legea nr.139 din 14.06.2013, în vigoare 19.07.2013]

Articolul 374. Atribuţiile Inspectoratului de Stat al Muncii
[Art.374 abrogat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]
[Art.374 modificat prin Legea nr.139 din 14.06.2013, în vigoare 19.07.2013]
[Art.374 modificat prin Legea nr.131-XVIII din 23.12.2009, în vigoare 12.02.2010]
[Art.374 modificat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]
[Art.374 modificat prin Legea nr.280-XVI din 14.12.2007, în vigoare 30.05.2008]
[Art.374 modificat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Articolul 375. Colaborarea cu alte organe, instituţii şi organizaţii
[Art.375 abrogat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]
[Art.375 modificat prin Legea nr.139 din 14.06.2013, în vigoare 19.07.2013]

Articolul 376. Drepturile de bază ale inspectorilor de muncă
[Art.376 abrogat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]
[Art.376 modificat prin Legea nr.139 din 14.06.2013, în vigoare 19.07.2013]
[Art.376 modificat prin Legea nr.280-XVI din 14.12.2007, în vigoare 30.05.2008]

Articolul 377. Obligaţiile şi răspunderea inspectorilor de muncă
[Art.377 abrogat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]

Articolul 378. Independenţa inspectorilor de muncă
[Art.378 abrogat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]

Articolul 379. Obligaţiile angajatorului faţă de inspectorii de muncă
[Art.379 abrogat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]

Articolul 380. Contestarea măsurilor luate de inspectorii de muncă
[Art.380 abrogat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]
[Art.380 modificat prin Legea nr.139 din 14.06.2013, în vigoare 19.07.2013]

Articolul 381. Răspunderea pentru încălcarea legislaţiei muncii şi a altor acte normative ce conţin norme ale dreptului muncii

[Art.381 abrogat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]
[Art.381 modificat prin Legea nr.280-XVI din 14.12.2007, în vigoare 30.05.2008]

Articolul 382. Răspunderea pentru împiedicarea activităţii inspectorilor de muncă
[Art.382 abrogat prin Legea nr.205 din 20.11.2015, în vigoare 18.12.2015]

Articolul 383. Supravegherea energetică de stat

Supravegherea de stat asupra înfăptuirii măsurilor care asigură funcţionarea în condiţii de siguranţă a instalaţiilor electrice şi de termoficare este exercitată de organul supravegherii energetice de stat în limitele, conform cerinţelor şi procedurii stabilite în lege.
[Art.383 modificat prin Legea nr.280-XVI din 14.12.2007, în vigoare 30.05.2008]

Articolul 384. Supravegherea sanitaro-epidemiologică de stat

Supravegherea de stat asupra respectării normelor sanitaro-igienice şi sanitaro-antiepidemice în toate unităţile se înfăptuieşte de către Serviciul Sanitaro-Epidemiologic de Stat în limitele, conform cerinţelor şi procedurii stabilite în lege.
[Art.384 modificat prin Legea nr.280-XVI din 14.12.2007, în vigoare 30.05.2008]

Articolul 385. Supravegherea şi controlul de stat asupra activităţilor nucleare şi radiologice

Supravegherea şi controlul de stat în domeniul activităţilor nucleare şi radiologice sînt exercitate de către Agenţia Naţională de Reglementare a Activităţilor Nucleare şi Radiologice.
[Art.385 modificat prin Legea nr.107-XVI din 16.05.2008, în vigoare 20.06.2008]
[Art.385 în redacţia Legii nr.115-XVI din 22.05.2008, în vigoare 17.06.2008]
[Art.385 modificat prin Legea nr.280-XVI din 14.12.2007, în vigoare 30.05.2008]

Capitolul III
DREPTURILE ORGANELOR SINDICALE LA EFECTUAREA CONTROLULUI ASUPRA RESPECTĂRII LEGISLAŢIEI MUNCII ŞI GARANŢIILE ACTIVITĂŢII LOR

Articolul 386. Drepturile organelor sindicale la efectuarea controlului asupra respectării legislaţiei muncii

(1) Organele sindicale au dreptul să efectueze controlul asupra respectării de către angajatori şi reprezentanţii lor a legislaţiei muncii şi a altor acte normative ce conţin norme ale dreptului muncii la toate unităţile, indiferent de subordonarea departamentală sau apartenenţa ramurală.

(2) În scopul efectuării controlului asupra respectării legislaţiei muncii şi a altor acte normative ce conţin norme ale dreptului muncii, sindicatele sau, după caz, reprezentanţii acestora sînt în drept:

a) să constituie inspectorate proprii ale muncii, să numească împuterniciţi pentru securitatea şi sănătatea în muncă, care activează în baza regulamentelor respective, aprobate de organele sindicale naţional-ramurale sau naţional-interramurale;

b) să controleze respectarea actelor legislative şi a altor acte normative privind timpul de muncă şi cel de odihnă, privind salarizarea, securitatea şi sănătatea în muncă şi alte condiţii de muncă, precum şi executarea contractelor colective de muncă şi a convenţiilor colective;

c) să viziteze şi să inspecteze nestingherit unităţile şi subdiviziunile acestora unde activează membrii de sindicat, pentru a determina corespunderea condiţiilor de muncă normelor de securitatea şi sănătatea în muncă, şi să prezinte angajatorului propuneri executorii, cu indicarea căilor posibile de eliminare a neajunsurilor depistate;

d) să efectueze, în mod independent, expertiza condiţiilor de muncă şi a asigurării securităţii la locurile de muncă;

e) să solicite şi să primească de la angajatori informaţiile şi actele juridice la nivel de unitate necesare controlului;

f) să participe, în componenţa comisiilor, la cercetarea accidentelor de muncă şi a cazurilor de contractare a bolilor profesionale şi să primească de la angajatori informaţiile privind starea

securităţii şi sănătăţii în muncă, inclusiv accidentele de muncă produse şi bolile profesionale atestate;

g) să apere drepturile şi interesele membrilor de sindicat în problemele ce ţin de securitatea şi sănătatea în muncă, de acordarea înlesnirilor, compensaţiilor şi altor garanţii sociale în legătură cu influenţa factorilor de producţie şi ecologici nocivi asupra salariaţilor;

h) să participe în calitate de experţi independenţi în componenţa comisiilor pentru primirea în exploatare a obiectivelor de producţie şi a utilajului;

i) să conteste, în modul stabilit, actele normative care lezează drepturile de muncă, profesionale, economice şi sociale ale salariaţilor, prevăzute de legislaţia în vigoare.

(3) La efectuarea controlului asupra respectării legislaţiei muncii şi altor acte normative ce conţin norme ale dreptului muncii, sindicatele îşi pot realiza şi alte drepturi prevăzute de legislaţia în vigoare.

(4) La depistarea în unităţi a nerespectării cerinţelor de securitatea şi sănătatea în muncă, a tăinuirii accidentelor de muncă şi a cazurilor de contractare a bolilor profesionale ori a cercetării neobiective a acestor fapte, sindicatele sînt în drept să ceară conducătorilor acestor unităţi, autorităţilor publice competente luarea unor măsuri urgente, inclusiv întreruperea lucrărilor şi suspendarea deciziilor angajatorului care contravin legislaţiei cu privire la securitatea şi sănătatea în muncă, tragerea persoanelor vinovate la răspundere în conformitate cu legislaţia în vigoare, cu convenţiile colective şi cu contractele colective de muncă.

(4^1) La depistarea în unităţi a cazurilor de discriminare după criteriul de sex şi a condiţiilor ce le favorizează, organele sindicale înaintează conducătorilor acestor unităţi, autorităţilor publice competente recomandări concrete de eliminare a acestora.

(5) Angajatorii sînt obligaţi să examineze, în termen de 7 zile lucrătoare de la data înaintării (înregistrării), cerinţele sindicatelor şi să informeze în scris organul sindical despre rezultatele examinării şi măsurile întreprinse pentru înlăturarea încălcărilor depistate.

[Art.386 completat prin Legea nr.71 din 14.04.2016, în vigoare 27.05.2016]

Articolul 387. Garanţii pentru persoanele alese în organele sindicale şi neeliberate de la locul de muncă de bază

(1) Persoanele alese în organele sindicale de toate nivelurile şi neeliberate de la locul de muncă de bază nu pot fi supuse sancţiunilor disciplinare şi/sau transferate la alt lucru fără acordul preliminar scris al organului ai cărui membri sînt.

(2) Conducătorii organizaţiilor sindicale primare neeliberaţi de la locul de muncă de bază nu pot fi supuşi sancţiunilor disciplinare fără acordul preliminar scris al organului sindical ierarhic superior.

(3) Participanţii la adunările sindicale, la seminarele, conferinţele şi congresele convocate de sindicate, la învăţămîntul sindical sînt eliberaţi de la locul de muncă de bază, pe durata acestora, cu menţinerea salariului mediu.

(4) Membrilor organelor sindicale elective neeliberaţi de la locul de muncă de bază li se acordă timp liber în orele de program pentru a-şi realiza drepturile şi a-şi îndeplini obligaţiile sindicale, cu menţinerea salariului mediu. Durata concretă a timpului de muncă rezervat acestei activităţi se stabileşte în contractul colectiv de muncă.

(5) Încetarea contractului individual de muncă încheiat cu persoanele alese în organele sindicale şi cu conducătorii organelor sindicale neeliberaţi de la locul de muncă de bază se admite cu respectarea prevederilor prezentului cod.

(6) Îndeplinirea obligaţiilor şi realizarea drepturilor lor de către persoanele indicate la alin.(1)-(5) nu pot servi pentru angajator drept temei de concediere ori de aplicare a altor sancţiuni ce le-ar afecta drepturile şi interesele ce decurg din raporturile de muncă.

Articolul 388. Garanţii pentru persoanele alese în organele sindicale şi eliberate de la locul de muncă de bază

(1) Salariaţilor al căror contract individual de muncă este suspendat în legătură cu alegerea lor în funcţii elective în organele sindicale, după expirarea mandatului li se acordă locul de muncă anterior, iar în lipsa acestuia – un alt loc de muncă (funcţie) echivalent sau, cu acordul salariatului, la o altă unitate.

(2) În cazul în care acordarea locului de muncă ocupat anterior sau a unui loc de muncă echivalent este imposibilă din cauza lichidării unităţii, reorganizării ei, reducerii numărului sau a statelor de personal, angajatorul respectiv plăteşte persoanelor indicate la alin.(1) o indemnizaţie de eliberare din serviciu egală cu 6 salarii medii lunare.

(3) Salariaţii ale căror contracte individuale de muncă au fost suspendate în legătură cu alegerea lor în organele sindicale ale unităţii beneficiază de aceleaşi drepturi şi înlesniri ca şi ceilalţi salariaţi ai unităţii respective.

(4) Concedierea salariaţilor care au fost aleşi în organele sindicale, indiferent de faptul dacă au fost eliberaţi sau nu de la locul de muncă de bază, nu se admite timp de 2 ani după expirarea mandatului, cu excepţia cazurilor de lichidare a unităţii sau de comitere de către salariaţii respectivi a unor acţiuni culpabile, pentru care legislaţia în vigoare prevede posibilitatea concedierii. În asemenea cazuri, concedierea se efectuează în temeiuri generale.

(5) În contractele colective de muncă şi în convenţiile colective pot fi prevăzute şi alte garanţii pentru persoanele indicate la alin.(1), (3) şi (4).

Articolul 389. Apărarea drepturilor şi intereselor de muncă, profesionale, economice şi sociale ale salariaţilor de către sindicate

Activitatea sindicatelor orientată spre apărarea drepturilor şi intereselor de muncă, profesionale, economice şi sociale ale salariaţilor membri de sindicat este reglementată de prezentul cod, de legislaţia cu privire la sindicate şi de statutele acestora.

Articolul 390. Asigurarea condiţiilor pentru activitatea organului sindical din unitate

(1) Angajatorul are obligaţia să acorde gratuit organului sindical din unitate încăperi cu tot inventarul necesar, asigurînd condiţiile şi serviciile necesare activităţii acestuia.

(2) Angajatorul pune la dispoziţia organului sindical, potrivit contractului colectiv de muncă, mijloace de transport, de telecomunicaţii şi informaţionale necesare îndeplinirii sarcinilor statutare ale organului sindical respectiv.

(3) Angajatorul efectuează fără plată, în modul stabilit de contractul colectiv de muncă şi/sau de convenţiile colective, colectarea cotizaţiilor de membru al sindicatului şi le transferă lunar pe contul de decontare al organului sindical respectiv. Angajatorul nu este în drept să reţină transferarea mijloacelor indicate sau să le utilizeze în alte scopuri.

(4) Retribuirea muncii conducătorului organului sindical al cărui contract individual de muncă a fost suspendat în legătură cu alegerea în funcţia electivă se efectuează din contul mijloacelor unităţii, mărimea salariului acestuia stabilindu-se prin negocieri şi indicîndu-se în contractul colectiv de muncă şi/sau în convenţia colectivă.

(5) În unităţile în care este încheiat un contract colectiv de muncă şi/sau asupra cărora îşi produc efectele convenţiile colective, angajatorul, la solicitarea salariaţilor care nu sînt membri de sindicat, reţine din salariul acestora mijloace băneşti şi le transferă lunar la contul de decontare al organului sindical, în condiţiile şi în modul stabilit de contractul colectiv de muncă şi/sau de convenţiile colective.

(6) Măsuri suplimentare pentru asigurarea activităţii sindicatelor pot fi prevăzute în contractul colectiv de muncă şi/sau în convenţiile colective.

TITLUL XIV
DISPOZIŢII TRANZITORII ŞI FINALE

Articolul 391.

(1) Prezentul cod intră în vigoare la 1 octombrie 2003, cu excepţia prevederilor referitoare la acordarea concediului parţial plătit pentru îngrijirea copilului pînă la atingerea vîrstei de 3 ani din art.124 alin.(2) şi art.127 alin.(1), care vor intra în vigoare cu începere de la 1 ianuarie 2004.

(2) La intrarea în vigoare a prezentului cod, se abrogă:

a) Codul muncii al Republicii Moldova, aprobat prin Legea R.S.S. Moldovenești din 25 mai 1973 (Veştile Sovietului Suprem şi ale Guvernului R.S.S. Moldovenești, 1973, nr.5, art.46), cu modificările ulterioare;

b) Legea nr.1296-XII din 24 februarie 1993 pentru soluţionarea litigiilor individuale de muncă (Monitorul Parlamentului Republicii Moldova, 1993, nr.4, art.91), cu modificările ulterioare;

c) Legea nr.1298-XII din 24 februarie 1993 pentru soluţionarea conflictelor colective de muncă (Monitorul Parlamentului Republicii Moldova, 1993, nr.4, art.93), cu modificările ulterioare;

d) Legea nr.1303-XII din 25 februarie 1993 privind contractul colectiv de muncă (Monitorul Parlamentului Republicii Moldova, 1993, nr.5, art.123), cu modificările ulterioare.

(3) Actele legislative şi alte acte normative în vigoare ce reglementează raporturile de muncă şi alte raporturi nemijlocit legate de acestea se vor aplica în măsura în care nu contravin prezentului cod.

[Art.391 modificat prin Legea nr.60-XVI din 21.03.2008, în vigoare 01.07.2008]

Articolul 392.

(1) Se propune Preşedintelui Republicii Moldova să aducă actele sale normative în concordanţă cu prezentul cod.

(2) Guvernul, în termen de un an de la data publicării prezentului cod:

a) va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislaţiei în vigoare în concordanţă cu dispoziţiile prezentului cod;

b) va prezenta Parlamentului proiectele de acte legislative ce reglementează raporturile de muncă şi alte raporturi nemijlocit legate de acestea ce vor substitui actele normative ale U.R.S.S. şi R.S.S.M. în vigoare;

c) va aduce actele sale normative în concordanţă cu dispoziţiile prezentului cod;

d) va adopta actele normative necesare executării prevederilor prezentului cod;

e) va asigura revizuirea şi abrogarea de către ministere şi departamente a actelor lor normative ce contravin prezentului cod;

f) va întreprinde alte măsuri de punere în aplicare a prezentului cod, de studiere şi aplicare a prevederilor acestuia de către subiecţii de drept.

(3) Reglementarea şi soluţionarea situaţiilor juridice legate de aplicarea legislaţiei muncii, nereglementate sau nesoluţionate la data intrării în vigoare a prezentului cod, se va efectua conform prevederilor acestuia.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI **Eugenia OSTAPCIUC**

Chişinău, 28 martie 2003.
Nr.154-XV.

H O T Ă R Î R E
pentru aprobarea Regulamentului privind modul de utilizare a mijloacelor financiare pentru deservirea delegaţiilor şi persoanelor oficiale străine

nr. 101 din 30.01.2018

Monitorul Oficial nr.33-39/117 din 02.02.2018

* * *

În scopul reglementării modului de utilizare a mijloacelor financiare destinate pentru deservirea delegaţiilor şi persoanelor oficiale străine, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Regulamentul privind modul de utilizare a mijloacelor financiare pentru deservirea delegaţiilor şi persoanelor oficiale străine, conform anexei nr.1.

2. Cheltuielile ocazionate de deservirea delegaţiilor şi persoanelor oficiale străine vor fi finanţate din contul şi în limitele alocaţiilor bugetare prevăzute autorităţilor responsabile de activităţile respective.

3. Se recomandă autorităţilor administraţiei publice locale să aplice prevederile Regulamentului aprobat la organizarea şi desfăşurarea măsurilor de deservire a delegaţiilor şi persoanelor oficiale străine.

4. Se abrogă unele hotărâri ale Guvernului, conform anexei nr.2.

PRIM-MINISTRU **Pavel FILIP**

Contrasemnează:
Ministrul afacerilor externe şi integrării europene **Tudor Ulianovschi**
Ministrul finanţelor **Octavian Armaşu**

Nr.101. Chişinău, 30 ianuarie 2018.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
nr.101 din 30 ianuarie 2018

REGULAMENT
privind modul de utilizare a mijloacelor financiare pentru deservirea delegaţiilor şi persoanelor oficiale străine

1. Regulamentul privind modul de utilizare a mijloacelor financiare pentru deservirea delegaţiilor şi persoanelor oficiale străine (în continuare – *Regulament*) stabileşte norme privind utilizarea mijloacelor financiare pentru recepţia delegaţiilor şi persoanelor oficiale străine de către autorităţile administraţiei publice centrale şi locale, alte autorităţi publice, instituţiile bugetare, autorităţile/instituţiile publice la autogestiune, finanţate din bugetul public naţional.

2. În sensul prezentului Regulament se definesc următoarele noţiuni:

delegaţie oficială străină – oficiali străini care se află în Republica Moldova la invitaţia demnitarilor moldoveni;

conducător al delegaţiei străine – persoană care deţine cea mai înaltă poziţie oficială din cadrul delegaţiei sau care este intitulat şef al delegaţiei;

vizită oficială a unei delegaţii străine – vizitele oficialilor străini în Republica Moldova sînt clasificate în vizite de stat, vizite oficiale şi vizite de lucru. Conform cutumei internaţionale, fiecare

tip de vizită impune anumite aspecte în program, cum ar fi ceremonialul de întâmpinare, mesele oficiale şi numărul invitaţilor, alte acţiuni protocolare.

3. În conformitate cu cutuma internaţională şi protocolul diplomatic, recepţia delegaţiei şi persoanelor oficiale străine poate fi efectuată prin organizarea meselor oficiale oferite drept dejun, dineu, masă bufet/recepţii, cocktail şi ceai (în continuare – *mese oficiale*).

4. Pentru o delegaţie pot fi organizate cel mult două mese oficiale. Dacă în timpul aflării delegaţiei se organizează mese oficiale de cîteva autorităţi, atunci numărul total al acestora nu trebuie să depăşească trei.

5. La mesele oficiale ale delegaţiilor străine de grupele II şi III, numărul participanţilor din partea moldovenească nu trebuie să depăşească numărul participanţilor delegaţiei străine.

6. Primirea şi deservirea delegaţiilor şi persoanelor oficiale străine, cu efectuarea cheltuielilor respective din contul alocaţiilor bugetare, necesită întocmirea următoarelor documente:

1) ordinul conducătorului autorităţii/instituţiei care primeşte delegaţia, emis în baza înţelegerii prealabile a părţilor (programelor, acordurilor, scrisorilor, etc.), cu indicarea componenţei delegaţiei (numele, funcţiile deţinute), a scopurilor şi termenelor vizitei, a programului vizitei;

2) devizul de cheltuieli, aprobat de conducătorul autorităţii/instituţiei care organizează recepţia;

3) documentele justificative.

7. Întocmirea devizelor de cheltuieli pentru recepţia delegaţiilor şi persoanelor oficiale străine se efectuează ţinându-se cont de distribuirea acestora pe grupe în funcţie de persoana care conduce delegaţia străină.

Grupa delegaţiei	**Persoanele care conduc delegaţia străină**
Grupa I	Șefi de stat, preşedinţi de parlament, prim-miniştri, şefi ai organizaţiilor internaţionale
Grupa II	Membri ai Guvernului, reprezentanţi ai organizaţiilor şi misiunilor internaţionale, persoane împuternicite legal cu funcţia de reprezentare a conducătorilor parlamentului, guvernului, prim-viceministrului, organelor de drept sau organelor de control, de securitate şi apărare, personalităţi remarcabile în domeniul culturii, ştiinţei şi tehnicii, din societatea civilă, precum şi conducători ai companiilor şi întreprinderilor notorii
Grupa III	Viceminiştri, secretari generali de stat, secretari de stat (implicit echivalentul acestor funcţii), conducători ai altor autorităţi ale administraţiei publice, reprezentanţi ai societăţii civile, personalităţi în domeniul culturii, ştiinţei şi tehnicii, reprezentanţi ai organelor de drept sau organelor de control, de securitate şi apărare, experţi internaţionali din cadrul unor proiecte/programe regionale şi internaţionale, alte persoane împuternicite legal cu funcţia de reprezentare a acestora (neprevăzute în grupa II)

8. Planificarea şi utilizarea mijloacelor financiare pentru deservirea delegaţiilor şi persoanelor oficiale străine se efectuează conform normelor stabilite în prezentul tabel:

Categoriile de cheltuieli	**Note**	**Volumele maxime de cheltuieli, conform grupelor de delegaţii (lei)**		
		Grupa I	**Grupa II**	**Grupa III**
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. Organizarea meselor oficiale:				

1.1. dejun, dineu	pentru un participant	900	700	500
1.2. masă bufet, recepţie	pentru un participant	800	650	450
1.3. cocktail	pentru un participant	400	300	200
1.4. ceai (cafea, ceai, apă, suc, produse de patiserie)	pentru un participant	200	150	100
2. Activităţi cu caracter cultural-ştiinţific	pentru un participant	600	550	500
3. Organizarea hranei în afara meselor oficiale (mese neoficiale)	pentru un participant, pe zi	850	650	550
4. Cadouri:				
4.1. pentru conducătorul delegaţiei oficiale		3000	1500	750
4.2. pentru membrii delegaţiei oficiale	pentru un participant	800	600	500
5. Articole de cancelarie (programe, mape, invitaţii, pixuri, plicuri, agende, ecusoane etc.)	pentru un participant	200	150	100
6. Băuturi, şampanie, vin cu ocazia sosirii, plecării delegaţiei, semnării acordurilor bilaterale sau înmânării distincţiilor de stat	pentru un participant	40	30	20
7. Ceremonialul de întâmpinare	pentru o delegaţie	350		
8. Buchete de flori la sosirea şi plecarea delegaţiei	pentru o delegaţie	600	350	200
9. Flori pentru amenajarea sălii în care se vor desfăşura mesele oficiale, reuniunile şi întâlnirile oficiale	pentru o delegaţie	1500	1000	500
10. Băuturi, cafea, ceai, apă minerală în timpul tratativelor, şedinţelor de lucru	pentru un participant, pe zi	100	75	50
11. Pauză de cafea (cafea, ceai, apă, suc, produse de patiserie)	pentru un participant	110	85	65
12. Remunerarea muncii traducătorilor contractaţi:				
12.1. cu traducere consecutivă a textelor	un traducător/oră	1000		
12.2. cu traducere sincronă cu utilaj special	un traducător/oră	1200	1100	1000

Note:

1) Cheltuielile pentru deservirea delegaţiilor şi persoanelor oficiale străine cu transportul auto al autorităţii/instituţiei responsabile de deservire se prevăd din calculul remunerării pe o unitate de timp: pentru conducătorul delegaţiei grupelor II şi III – un automobil şi pentru membrii delegaţiilor menţionate – un automobil la 3 persoane, cu folosirea transportului auto până la 12 ore în zi, în funcţie de program, necesităţile de serviciu şi protocolare. După caz, pot fi utilizate alte unităţi de transport pe bază contractuală. Pentru persoanele oficiale străine şi membrii delegaţiilor străine invitate la decizia Preşedintelui Republicii Moldova, Preşedintelui Parlamentului şi Prim-ministrului pot fi achitate cheltuielile de transport internaţional (avia, feroviar, auto) în modul stabilit de procedurile de achiziţii publice.

2) Plata pentru folosirea sălii delegaţiilor oficiale din aeroport şi pentru închirierea sălii pentru organizarea recepţiilor, precum şi plata pentru echipamentul de traducere şi pentru servicii de sonorizare şi iluminare se efectuează în bază contractuală.

3) Plata pentru deservirea membrilor delegaţiei străine (mese neoficiale şi cazare) pe perioada aflării lor în vizită oficială în Republica Moldova se efectuează în baza principiului de reciprocitate sau a altor motive argumentate. În zilele organizării meselor oficiale, cheltuielile pentru mese, prevăzute la poziţia 3 din tabel, se reduc cu 30%.

4) Cazarea membrilor delegaţiilor oficiale străine se va efectua în hotele de 5 stele pentru grupa I, hotele de 4-5 stele pentru grupa II şi hotele de 4 stele pentru grupa III. Pentru membrii delegaţiilor oficiale străine pot fi identificate oportunităţi de cazare în hotele de alte

categorii, dar nu mai mari decît cele indicate. Pentru conducătorii delegaţiilor oficiale străine se poate achita costul pentru cazare într-o cameră de hotel lux sau apartament.

5) În cazul în care delegaţia străină este constituită din cel mult 5 persoane, ea este însoţită de o persoană din partea Republicii Moldova, iar în caz de necesitate şi de un traducător din contul autorităţii care primeşte delegaţia. Dacă din delegaţie fac parte mai mult de 5 persoane, numărul traducătorilor ce o deservesc şi al persoanelor însoţitoare se stabileşte din calculul – un traducător şi 1-2 însoţitori pentru 5 membri ai delegaţiei. Cheltuielile pentru activităţi cu caracter cultural şi mesele însoţitorilor şi traducătorilor se includ în devizul de cheltuieli conform normelor stabilite de prezentul Regulament.

6) Cheltuielile pentru activităţile cu caracter cultural de la poziţia 2 din tabel pot include costuri pentru vizionarea unor spectacole, concerte, excursii prin oraş sau vizitarea unor muzee etc. Din categoria respectivă se vor achita şi serviciile formaţiunilor muzicale/de dans oferite în cadrul recepţiilor, întrunirilor sau activităţilor cu caracter cultural.

7) Băuturile, cafeaua, ceaiul, apa minerală indicate la poziţia 10 din tabel vor fi folosite în cadrul evenimentelor care nu prevăd pauze de cafea. Dacă evenimentul presupune pauze de cafea, costul cheltuielilor pentru băuturi, apă, cafea etc. se va stabili conform poziţiei 11 din tabel. Pauzele de cafea pot include cheltuieli pentru apă minerală, alte băuturi, cafea, ceai, dulciuri sau alte produse alimentare, efectuate fie prin achiziţionarea mărfurilor de către organizatori, fie prin contractarea serviciilor respective.

8) În limita normei indicate la poziţia 8 din tabel, buchetele de flori oferite cu ocazia sosirii sau plecării delegaţiei pot fi substituite sau, după caz, însoţite de semnele distincte tradiţionale de întîmpinare (prosop, pîine, sare etc.).

9) Pentru asigurarea acţiunilor protocolare cu caracter intern – recepţii, dineuri etc. – oferite de persoanele specificate în punctul 7 (grupa I), la care vor participa membrii corpului diplomatic acreditat în Republica Moldova, alte persoane marcante din ţară şi de peste hotare, volumele maxime de cheltuieli pentru un participant vor constitui 90% din cele stabilite pentru desfăşurarea întrunirilor oficiale cu participarea delegaţiilor de grupa I.

[Anexa nr.1 completată prin Hot.Guv. nr.154 din 14.02.2018, în vigoare 16.02.2018]

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
nr.101 din 30 ianuarie 2018

LISTA
hotărîrilor Guvernului care se abrogă

1. Hotărîrea Guvernului nr.550 din 13 iunie 1997 „Privind cheltuirea mijloacelor pentru primirea şi deservirea delegaţiilor oficiale străine şi a anumitor persoane” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr.46-47, art.491).

2. Hotărîrea Guvernului nr.993 din 17 septembrie 2001 „Cu privire la modificarea Hotărîrii Guvernului Republicii Moldova nr.550 din 13 iunie 1997” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.114-115, art.1041).

3. Hotărîrea Guvernului nr.58 din 27 ianuarie 2004 „Cu privire la aprobarea modificărilor şi completărilor ce se operează în anexa la Hotărîrea Guvernului nr.550 din 13 iunie 1997” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.22-25, art.185).

4. Hotărîrea Guvernului nr.822 din 23 iulie 2007 „Privind aprobarea modificărilor şi completărilor ce se operează în anexa la Hotărîrea Guvernului nr.550 din 13 iunie 1997” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.107-111, art.860).

5. Punctul 4 din modificările şi completările ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.928 din 12 decembrie 2012 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.263-269, art.1001).

6. Hotărîrea Guvernului nr.34 din 22 ianuarie 2014 „Privind modificarea anexei la Hotărîrea Guvernului nr.550 din 13 iunie 1997” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.17-23, art.39).

L E G E
privind evaluarea integrităţii instituţionale*

nr. 325 din 23.12.2013

Republicat: Monitorul Oficial al R.Moldova nr.277-287/586 din 26.08.2016
Monitorul Oficial nr.35-41/73 din 14.02.2014

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Obiectul de reglementare
Articolul 2. Scopul evaluării integrităţii instituţionale
Articolul 3. Principii
Articolul 4. Noţiuni
Articolul 5. Climatul de integritate instituţională
Articolul 6. Subiecţii evaluării integrităţii instituţionale
Articolul 7. Drepturile şi obligaţiile agenţilor publici
Articolul 8. Drepturile şi obligaţiile entităţilor publice şi ale organelor de autoadministrare
Articolul 9. Drepturile şi obligaţiile instituţiei care evaluează integritatea instituţională
Articolul 10. Integritatea testorilor
Articolul 11. Garanţii şi responsabilităţi

Capitolul II
PROCEDURA DE EVALUARE A INTEGRITĂŢII INSTITUŢIONALE

Articolul 12. Iniţierea evaluării integrităţii instituţionale
Articolul 13. Etapele evaluării integrităţii instituţionale
Articolul 14. Autorizarea testării integrităţii profesionale
Articolul 15. Planificarea şi realizarea testării integrităţii profesionale
Articolul 16. Mijloacele şi metodele de testare şi fixare a testelor de integritate profesională
Articolul 17. Aprecierea rezultatului testului de integritate profesională
Articolul 18. Raportul privind rezultatele evaluării integrităţii instituţionale şi materialele probatorii

Capitolul III
CONSECINŢELE EVALUĂRII INTEGRITĂŢII INSTITUŢIONALE ŞI A TESTĂRII INTEGRITĂŢII PROFESIONALE

Articolul 19. Acţiunile entităţii publice după primirea raportului privind rezultatele evaluării integrităţii instituţionale
Articolul 20. Evaluarea repetată a integrităţii instituţionale. Consecinţele eşuării planului de integritate
Articolul 21. Consecinţele rezultatului negativ al testului de integritate profesională
Articolul 22. Contestarea testelor de integritate profesională şi a sancţiunilor disciplinare aplicate
Articolul 23. Păstrarea înregistrărilor efectuate în cadrul testelor de integritate profesională

Capitolul IV
CONTROLUL ŞI FINANŢAREA EVALUĂRILOR INTEGRITĂŢII INSTITUŢIONALE

Articolul 24. Controlul parlamentar asupra activităţii de evaluare a integrităţii instituţionale
Articolul 25. Controlul judiciar asupra activităţii de testare a integrităţii profesionale
Articolul 26. Finanţarea măsurilor de realizare a prevederilor legii

Capitolul V
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 27. Dispoziţii finale
Articolul 28. Dispoziţii tranzitorii

Notă: Legea a fost republicată în Monitorul Oficial nr.277-287/586 din 26.08.2016 cu toate modificările şi completările introduse, dîndu-se articolelor o nouă numerotare. Modificările introduse prin Legea nr.102 din 21.07.2016 vor intra în vigoare din 12.11.2016.

În temeiul art.72 alin.(3) lit.r) din Constituţia Republicii Moldova,
Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Obiectul de reglementare

Prezenta lege stabileşte scopul, principiile, mijloacele, metodele, procedurile şi efectele juridice ale evaluării integrităţii instituţionale în cadrul entităţilor publice.

Articolul 2. Scopul evaluării integrităţii instituţionale

Evaluarea integrităţii instituţionale se realizează în scopul:

a) sporirii responsabilităţii conducătorilor entităţilor publice şi organelor de autoadministrare pentru dezvoltarea, menţinerea şi consolidarea climatului de integritate profesională în cadrul entităţilor publice;

b) asigurării integrităţii profesionale a agenţilor publici, prevenirii şi combaterii corupţiei în cadrul entităţilor publice;

c) identificării, evaluării şi înlăturării riscurilor de corupţie din cadrul entităţilor publice;

d) creşterii numărului de denunţuri privind manifestările de corupţie admise de către agenţii publici.

Articolul 3. Principii

Procesul de evaluare a integrităţii instituţionale se desfăşoară cu respectarea obligatorie a următoarelor principii:

a) legalitatea;

b) respectarea drepturilor şi a libertăţilor fundamentale ale omului, a demnităţii umane şi profesionale;

c) stabilirea echilibrului just dintre drepturile şi libertăţile fundamentale ale cetăţenilor afectaţi de manifestările de corupţie ale agenţilor publici, pe de o parte, şi drepturile şi libertăţile fundamentale ale agenţilor publici, pe de altă parte;

d) tratamentul nepărtinitor, echitabil şi nediscriminatoriu al agenţilor publici supuşi testării;

e) prezumţia de bună-credinţă a subiecţilor evaluării integrităţii instituţionale;

f) prezumţia integrităţii instituţionale a entităţilor publice;

g) transparenţa rezultatelor evaluării integrităţii instituţionale, cu excepţiile prevăzute de prezenta lege şi Legea nr.245 din 27 noiembrie 2008 cu privire la secretul de stat;

h) respectarea vieţii private şi protecţia datelor cu caracter personal.

Articolul 4. Noţiuni

În sensul prezentei legi, următoarele noţiuni semnifică:

evaluarea integrităţii instituţionale – proces de identificare a riscurilor de corupţie în cadrul entităţii publice cu ajutorul metodelor analitice şi practice (testarea integrităţii profesionale), de descriere a factorilor care determină riscurile identificate şi consecinţele acestora, precum şi de oferire a recomandărilor pentru diminuarea lor, desfăşurat în conformitate cu prevederile prezentei legi;

test de integritate profesională – creare şi aplicare de către testor a unor situaţii virtuale, simulate, similare celor din activitatea de serviciu, materializate prin operaţiuni disimulate, condiţionate de activitatea şi comportamentul agentului public testat, în vederea urmăririi pasive şi stabilirii reacţiei şi a conduitei acestuia, determinînd astfel gradul de afectare a climatului de integritate instituţională şi riscurile de corupţie în cadrul entităţii publice în procesul evaluării integrităţii instituţionale;

testarea integrităţii profesionale – totalitate a proceselor aferente desfăşurării testului de integritate profesională, etapă a evaluării integrităţii instituţionale;

testor – angajat al Centrului Naţional Anticorupţie sau al Serviciului de Informaţii şi Securitate abilitat, în temeiul prezentei legi sau al legii speciale, cu atribuţii şi competenţe de aplicare a testelor de integritate profesională;

incident de integritate – manifestare de corupţie produsă în împrejurări reale, altă manifestare similară manifestării de corupţie, produsă în cadrul unui test de integritate profesională;

plan de integritate – planul intern adoptat în condiţiile prezentei legi de conducătorul entităţii publice şi/sau de organul de autoadministrare ca urmare a evaluării integrităţii instituţionale, prin care climatul de integritate instituţională poate fi dezvoltat şi/sau consolidat în perioada de implementare;

înregistrare audio/video – fişier digital pe suport informaţional care conţine sunete şi/sau imagini ce fixează comportamentul agentului public în cadrul unui test de integritate profesională, obţinut prin utilizarea mijloacelor tehnice speciale ale instituţiei care evaluează integritatea instituţională în legătură cu realizarea unui test planificat în condiţiile prezentei legi sau prin utilizarea mijloacelor tehnice speciale ale altor entităţi care utilizează în mod obişnuit asemenea mijloace în locul în care s-a desfăşurat testul respectiv, fără a avea legătură directă cu realizarea lui;

înregistrare audio/video primară – înregistrare audio/video efectuată în cadrul testului de integritate profesională, însoţită de confirmarea tehnică a integrităţii sale;

înregistrare audio/video prelucrată – partea utilă a înregistrării audio/video efectuate în cadrul testului de integritate profesională, în care este surprins integral comportamentul agentului public testat, este inclusă, după caz, subtitrarea comunicării agentului public în cadrul testului de integritate profesională, precum şi sînt efectuate modificările prevăzute la art.19 alin.(8).

[Art.4 modificat prin Legea nr.305 din 21.12.2017, în vigoare 12.01.2018]

Articolul 5. Climatul de integritate instituţională

(1) Entităţile publice îşi desfăşoară activitatea în interes public, asigurînd climatul de integritate instituţională. Agenţii publici îşi exercită atribuţiile de serviciu cu integritate profesională.

(2) Climatul de integritate instituţională se asigură prin aplicarea politicilor anticorupţie naţionale şi sectoriale, precum şi a cerinţelor specifice de integritate profesională pentru activitatea agenţilor publici în cadrul entităţii publice. Se consideră politici anticorupţie naţionale şi sectoriale care asigură climatul de integritate instituţională următoarele:

a) angajarea şi promovarea agenţilor publici în bază de merit şi de integritate profesională;
b) regimul de incompatibilităţi, restricţii în ierarhie şi limitări ale publicităţii;
c) regimul declarării averilor şi intereselor personale;
d) regimul conflictului de interese;
e) evitarea favoritismului;
f) regimul cadourilor;
g) denunţarea şi tratarea influenţelor necorespunzătoare;
h) denunţarea manifestărilor de corupţie şi protecţia avertizorilor de integritate;
i) neadmiterea manifestărilor de corupţie;
j) transparenţa procesului decizional;
k) accesul la informaţii de interes public;

l) gestionarea transparentă şi responsabilă a patrimoniului public, a finanţelor rambursabile şi nerambursabile;

m) etica şi deontologia profesională;

n) regimul de restricţii şi limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu şi cu migrarea în sectorul privat a agenţilor publici (pantuflajul).

(3) Prevederile alin.(2) se aplică în mod corespunzător pentru diferite categorii de agenţi publici, cu derogările prevăzute de legile speciale ce le reglementează activitatea.

(4) Cerinţele specifice de integritate profesională pentru activitatea agenţilor publici în cadrul entităţii publice sînt adoptate prin acte departamentale ale entităţilor publice, care nu pot stabili alte derogări decît cele menţionate la alin.(3) sau standarde de comportament mai puţin riguroase pentru conducătorul entităţii publice şi agenţii publici decît cele prevăzute de politicile anticorupţie naţionale şi sectoriale.

(5) Entităţile publice determină politica instituţională de sancţionare a comportamentului lipsit de integritate profesională al agenţilor publici în conformitate cu prevederile legislaţiei, urmărind descurajarea celorlalţi agenţi publici de a se comporta astfel în viitor.

Articolul 6. Subiecţii evaluării integrităţii instituţionale

(1) Subiecţi ai evaluării integrităţii instituţionale sînt entităţile publice, organele de autoadministrare, agenţii publici, Centrul Naţional Anticorupţie şi Serviciul de Informaţii şi Securitate.

(2) Evaluarea integrităţii instituţionale se efectuează în privinţa entităţilor publice şi prevede posibilitatea aplicării testelor de integritate profesională agenţilor publici.

(3) Evaluarea integrităţii instituţionale şi testele de integritate profesională sînt realizate de către Centrul Naţional Anticorupţie şi Serviciul de Informaţii şi Securitate.

Articolul 7. Drepturile şi obligaţiile agenţilor publici

(1) Agenţii publici au dreptul:

a) de a fi informaţi despre cerinţele specifice de integritate profesională pentru activitatea agenţilor publici în cadrul entităţii publice, precum şi despre sancţiunile disciplinare care pot fi aplicate pentru nerespectarea lor, în conformitate cu prevederile art.5;

b) de a fi informaţi cu privire la planul de integritate, adoptat în urma anunţării rezultatelor evaluării integrităţii instituţionale;

c) de a fi informaţi cu privire la testele de integritate profesională realizate în privinţa lor;

d) de a contesta, în ordinea contenciosului administrativ, în instanţa de judecată aplicarea testului de integritate profesională realizat în privinţa sa.

(2) Agenţii publici au obligaţia:

a) să nu admită manifestări de corupţie;

b) să denunţe imediat organelor competente orice tentativă de a fi implicaţi în acţiunile prevăzute la lit.a);

c) să denunţe imediat influenţele necorespunzătoare, să declare cadourile şi conflictul de interese în conformitate cu legislaţia;

d) să cunoască şi să respecte obligaţiile ce le revin conform politicilor anticorupţie naţionale şi sectoriale prevăzute la art.5;

e) să respecte cerinţele specifice de integritate profesională pentru activitatea agenţilor publici în cadrul entităţii publice, care i-au fost aduse la cunoştinţă;

f) să îndeplinească măsurile incluse în planul de integritate adoptat în urma evaluării integrităţii instituţionale.

Articolul 8. Drepturile şi obligaţiile entităţilor publice şi ale organelor de autoadministrare

(1) Entităţile publice şi organele de autoadministrare au dreptul de a fi informate, în termenele prevăzute de prezenta lege, cu privire la rezultatele evaluării integrităţii instituţionale şi

aplicării testelor de integritate profesională în privinţa agenţilor publici de ale căror etică şi disciplină sînt responsabile.

(2) Entităţile publice şi organele de autoadministrare au următoarele obligaţii:

a) de a cultiva climatul de integritate instituţională, astfel cum este prevăzut la art.5;

b) de a informa agenţii publici despre cerinţele specifice de integritate profesională pentru activitatea agenţilor publici în cadrul entităţii publice, precum şi despre sancţiunile disciplinare care pot fi aplicate pentru nerespectarea lor în conformitate cu prevederile art.5;

c) de a informa agenţii publici, contra semnătură, despre posibilitatea de a fi supuşi testului de integritate profesională. Informarea se face la numirea/angajarea în funcţie, iar în cazul agenţilor publici încadraţi la momentul intrării în vigoare a prezentei legi – în termenul prevăzut în dispoziţiile finale şi tranzitorii. Neinformarea de către entitatea publică a agentului public nu împiedică desfăşurarea testelor de integritate profesională în privinţa lui, evaluarea integrităţii instituţionale a entităţii publice, precum şi aplicarea sancţiunilor disciplinare în conformitate cu legislaţia. Refuzul agentului public de a semna avizul de informare, consemnat în scris, nu împiedică desfăşurarea testelor de integritate profesională în privinţa acestuia, precum şi aplicarea sancţiunilor disciplinare în conformitate cu legislaţia;

d) de a adopta planurile de integritate, a asigura şi a raporta implementarea lor în termenele prevăzute de prezenta lege;

e) de a informa agenţii publici referitor la testele de integritate profesională realizate în privinţa lor;

f) de a lua măsurile necesare în privinţa agenţilor publici care au fost supuşi testării, în baza calificării comportamentului de care au dat dovadă şi a probelor care confirmă acest comportament;

g) de a asigura accesul instituţiei care evaluează integritatea instituţională la toate registrele şi alte forme de evidenţă aferente asigurării climatului de integritate instituţională prevăzut la art.5, inclusiv în format electronic, precum şi la alte informaţii necesare în condiţiile şi limitele prevăzute la art.6 lit.e) din Legea nr.1104-XV din 6 iunie 2002 cu privire la Centrul Naţional Anticorupţie şi la art.10 alin.(1) lit.i) din Legea nr.753-XIV din 23 decembrie 1999 privind Serviciul de Informaţii şi Securitate al Republicii Moldova;

h) de a permite retragerea documentelor depuse la entitatea publică în cadrul testului de integritate profesională, a înregistrărilor audio/video efectuate de către entitatea publică în timpul testului de integritate profesională şi de a întreprinde alte măsuri necesare pentru a asigura confidenţialitatea testorilor, a documentelor de codificare, a mijloacelor şi tehnicilor speciale utilizate în cadrul testului de integritate profesională, care au fost indicate în încheierea instanţei de judecată.

Articolul 9. Drepturile şi obligaţiile instituţiei care evaluează integritatea instituţională

(1) Instituţia care evaluează integritatea instituţională are următoarele drepturi:

a) de a determina domeniile de iniţiere a evaluării integrităţii instituţionale, entităţile publice care urmează a fi evaluate, agenţii publici din cadrul entităţii publice selectaţi aleatoriu pentru a fi supuşi testelor de integritate profesională, precum şi frecvenţa evaluărilor, în conformitate cu metodologia prevăzută la alin.(2) lit.h);

b) de a organiza şi a beneficia de instruiri speciale cu privire la metodele şi mijloacele aplicate în cadrul evaluării integrităţii instituţionale;

c) de a folosi în cadrul testării integrităţii profesionale acte care codifică identitatea persoanelor, inclusiv a celor prevăzute la art.16 alin.(2), a structurilor, organizaţiilor, încăperilor şi mijloacelor de transport;

d) de a efectua repetat o evaluare a integrităţii instituţionale a entităţii publice anterior evaluate pentru a verifica progresele de consolidare a integrităţii instituţionale, urmare a adoptării şi implementării planului de integritate;

e) de a propune entităţilor publice ierarhic superioare şi/sau organelor de autoadministrare destituirea conducătorilor entităţilor publice supuse evaluării repetate, conform lit.d), în cazul eşuării planului de integritate;

f) de a contesta deciziile conducătorilor entităţilor publice pe marginea rapoartelor de evaluare a integrităţii instituţionale sau a refuzului entităţilor publice ierarhic superioare şi organelor de autoadministrare de a da curs propunerii prevăzute la lit.e) în instanţa de contencios administrativ, cu respectarea procedurii prealabile;

g) să aibă acces gratuit la registrele de stat, inclusiv în format electronic, la bazele de date de stat necesare pentru verificarea respectării politicilor anticorupţie naţionale şi sectoriale care asigură climatul de integritate instituţională, prevăzute la art.5.

(2) Instituţia care evaluează integritatea instituţională are următoarele obligaţii:

a) de a asigura confidenţialitatea activităţii testorilor, documentelor de codificare şi a mijloacelor tehnice speciale utilizate în cadrul testului de integritate profesională, cu excepţia cazurilor prevăzute de prezenta lege;

b) de a respecta regimul protecţiei datelor cu caracter personal, în condiţiile Legii nr.133 din 8 iulie 2011 privind protecţia datelor cu caracter personal, cu excepţia cazurilor prevăzute de prezenta lege;

c) de a transmite conducătorului entităţii publice sau, după caz, organului de autoadministrare versiunea completă a raportului privind rezultatele evaluării integrităţii instituţionale, prevăzută la art.18 alin.(3) lit.a);

d) de a face publică versiunea depersonalizată a raportului privind rezultatele evaluării integrităţii instituţionale, prevăzută la art.18 alin.(3) lit.b), concomitent cu transmiterea versiunii complete entităţii publice sau, după caz, organului de autoadministrare;

e) de a face publică versiunea completă a raportului privind rezultatele evaluării integrităţii instituţionale, prevăzută la art.18 alin.(3) lit.a), în cazul în care entitatea publică evaluată nu are o entitate ierarhic superioară, precum şi în cazul eşuării planului de integritate;

f) de a întreprinde toate măsurile pentru a preveni eventualele consecinţe negative pentru terţe persoane în legătură cu aplicarea testului de integritate profesională;

g) de a efectua înregistrări audio/video în cadrul testului de integritate profesională, autorizate de instanţa de judecată în modul prevăzut la art.14, şi de a asigura distrugerea, în termenele prevăzute la art.23 alin.(1), a înregistrărilor audio/video efectuate şi deţinute;

h) de a adopta şi publica metodologia de identificare a riscurilor de corupţie în cadrul entităţilor publice, de identificare a agenţilor publici expuşi acestor riscuri şi de analiză a factorilor de risc care le generează, în conformitate cu prevederile prezentei legi.

(3) Obligaţiile instituţiei care evaluează integritatea instituţională se răsfrîng corespunzător asupra coordonatorului activităţii de testare a integrităţii profesionale, testorilor şi persoanelor care fac analiza riscurilor de corupţie în cadrul entităţilor publice.

Articolul 10. Integritatea testorilor

(1) Instituţia care evaluează integritatea instituţională asigură integritatea testorilor, adoptînd politici interne în acest sens în conformitate cu prevederile prezentului articol.

(2) Candidaţii la funcţia de testor sînt supuşi controlului special prealabil, testării obligatorii la poligraf şi testării psihologice cu privire la integritatea trecutului lor profesional pentru a stabili existenţa motivaţiilor improprii de a desfăşura activitatea de testare a integrităţii profesionale, alte aspecte relevante fixate în politicile interne.

(3) În vederea asigurării obiectivităţii şi conspirării activităţilor de testare a integrităţii profesionale, testorii sînt supuşi periodic verificărilor la poligraf, verificărilor psihologice, monitorizării stilului de viaţă şi testelor de integritate profesională, conform competenţelor stabilite la art.6, precum şi obligaţiilor extinse de declarare a potenţialelor interese personale şi conflicte de interese în raport cu regimul juridic general, aplicabil agenţilor publici.

(4) Obligaţiile extinse de declarare a potenţialelor interese personale şi conflicte de interese presupun depunerea de către testorul selectat a unei declaraţii pe proprie răspundere cu privire la

locurile de muncă anterioare, relaţiile de rudenie, prietenie sau ostilitate din viaţa lor privată cu oricare agent public a cărui testare a integrităţii profesionale este de competenţa instituţiei din care testorul respectiv face parte. Declaraţia depusă se actualizează semestrial de către testor, precum şi ori de cîte ori testorului îi devine cunoscut faptul că urmează să aplice un test de integritate profesională în privinţa agentului public, relaţia cu care din viaţa lui privată nu a fost inclusă în declaraţia depusă şi/sau actualizată anterior. Declaraţia respectivă se depune pe numele coordonatorului activităţii de testare a integrităţii profesionale, conform modelului stabilit în politicile interne menţionate la alin.(1).

(5) Dacă, în procesul de aplicare a unui test de integritate profesională, testorul află că agentul public cu care se confruntă îi este cunoscut în viaţa sa privată, fără să fi ştiut că acesta activează în cadrul entităţii publice supuse evaluării integrităţii instituţionale, testorul în cauză întreprinde acţiuni de evitare a testării integrităţii profesionale a respectivului agent public sau de încetare a testului de integritate profesională în privinţa lui, astfel încît să nu admită deconspirarea activităţii de testare.

(6) Rezultatul testului de integritate profesională desfăşurat în privinţa unui agent public cu încălcarea prevederilor alin.(4) şi alin.(5) este apreciat de către instanţa de judecată ca neconcludent, în condiţiile art.17.

(7) Testorul care utilizează în alte scopuri decît cele prevăzute de prezenta lege materialele acumulate în cadrul testului de integritate profesională pe care l-a aplicat poartă răspundere penală sau contravenţională pentru abuz de serviciu, depăşire a atribuţiilor de serviciu, pentru alte încălcări, după caz.

(8) Obligaţiile de integritate ale testorilor prevăzute în prezentul articol se răsfrîng corespunzător şi asupra coordonatorului activităţii de testare.

Articolul 11. Garanţii şi responsabilităţi

(1) În cazul aprecierii comportamentului agentului public ca rezultat negativ al testului de integritate profesională, agenţii publici testaţi poartă doar răspundere disciplinară, în funcţie de gravitatea abaterilor constatate şi în conformitate cu legislaţia care reglementează activitatea entităţilor publice respective, cu respectarea prevederilor art.21.

(2) Rezultatele şi materialele testului de integritate profesională nu pot fi utilizate ca mijloace de probă într-un proces penal sau contravenţional împotriva agentului public testat.

(3) Metodele şi mijloacele de testare şi fixare a testelor de integritate profesională nu reprezintă activităţi speciale de investigaţie în sensul Legii nr.59 din 29 martie 2012 privind activitatea specială de investigaţie.

(4) Utilizarea materialelor testului de integritate profesională într-un proces civil se admite în condiţiile legislaţiei procesuale civile. Rezultatele testării integrităţii profesionale şi materialele testului de integritate profesională pot fi utilizate ca probe într-un proces civil în cazul în care acestea sînt pertinente, admisibile şi veridice, cu respectarea interesului public, a drepturilor şi libertăţilor omului, precum şi a condiţiilor de desecretizare.

(5) Prin derogare de la prevederile alin.(2), în cazul în care, în timpul desfăşurării testului de integritate profesională, testorul constată activităţi ilegale ale agenţilor publici testaţi sau ale persoanelor terţe, care nu sînt generate de aplicarea planului de testare a integrităţii profesionale, instituţia care evaluează integritatea instituţională sesizează organul competent pentru a fi luate măsurile stabilite de legislaţia în domeniu.

(6) Persoanele din cadrul instituţiei care evaluează integritatea instituţională poartă răspundere pentru divulgarea datelor confidenţiale prevăzute la art.8 alin.(2) lit.g), a informaţiei ce ţine de viaţa privată în afara activităţilor profesionale ale agentului public şi pentru publicarea, contrar prevederilor art.9 alin.(2) lit.a) şi b), a datelor cu caracter personal care le-au devenit cunoscute în procesul de realizare a testelor de integritate profesională, cu excepţia cazurilor prevăzute la alin.(5) din prezentul articol şi la art.18 alin.(5) şi (7).

Capitolul II

PROCEDURA DE EVALUARE A INTEGRITĂŢII INSTITUŢIONALE

Articolul 12. Iniţierea evaluării integrităţii instituţionale

(1) Evaluarea integrităţii instituţionale se iniţiază de către:

a) Centrul Naţional Anticorupţie – în privinţa tuturor entităţilor publice care intră sub incidenţa prezentei legi, cu excepţia Serviciului de Informaţii şi Securitate;

b) Serviciul de Informaţii şi Securitate – în privinţa Centrului Naţional Anticorupţie;

c) subdiviziunea securitate internă a Serviciului de Informaţii şi Securitate – în privinţa Serviciului de Informaţii şi Securitate. În acest caz, subdiviziunea securitate internă a Serviciului de Informaţii şi Securitate are posibilitatea de a parcurge toate etapele evaluării prevăzute la art.13 sau doar etapa de testare a integrităţii profesionale a agenţilor publici.

Articolul 13. Etapele evaluării integrităţii instituţionale

(1) Evaluarea integrităţii instituţionale se desfăşoară în următoarele etape:

a) etapa întîi – identificarea riscurilor de corupţie în cadrul entităţii publice;

b) etapa a doua – testarea integrităţii profesionale a agenţilor publici;

c) etapa a treia – descrierea riscurilor de corupţie şi analiza factorilor care le generează;

d) etapa a patra – emiterea recomandărilor de îmbunătăţire a climatului de integritate instituţională.

(2) Etapa întîi constă în examinarea incidentelor de integritate admise de agenţii publici din cadrul entităţii publice, a informaţiilor transmise de cetăţeni, a materialelor din mass-media, a surselor analitice (rapoarte, studii, sondaje, indicatori etc.), precum şi a modalităţilor de afectare a drepturilor omului prin riscurile de corupţie identificate.

(3) Etapa a doua, iniţiată în baza unei decizii motivate, este o etapă facultativă în cadrul evaluării integrităţii instituţionale. Agenţii publici supuşi testării integrităţii profesionale sînt selectaţi în mod aleatoriu, în funcţie de riscurile de corupţie identificate în cadrul entităţii publice la etapa întîi. Responsabilitatea pentru realizarea acestei etape revine testorilor.

(4) Etapa a treia se realizează prin descrierea riscurilor de corupţie identificate la etapa întîi şi, după caz, confirmate în cadrul testării integrităţii profesionale la etapa a doua a evaluării, precum şi prin analiza factorilor de risc care sporesc probabilitatea materializării acestor riscuri. Analiza se face conform următoarelor tipuri ale factorilor de risc:

a) factori externi – factori de risc aflaţi în afara controlului entităţii publice;

b) factori interni – factori de risc organizaţionali, de control şi sancţionare din sfera de control a entităţii publice, care sînt rezultatul acţiunilor sau inacţiunilor acesteia;

c) factori operaţionali – factori ce apar în procesul de lucru în cadrul entităţii publice;

d) factori individuali – factori ce pot motiva un anumit agent public să admită manifestări de corupţie şi să acţioneze contrar climatului de integritate instituţională.

(5) Etapa a patra presupune întocmirea unor cerinţe minime, a căror îndeplinire va permite entităţii publice să reducă manifestările de corupţie în rîndul agenţilor publici.

(6) În cazul în care evaluarea integrităţii instituţionale se efectuează fără etapa a doua, etapele a treia şi a patra se desfăşoară ca urmare a realizării etapei întîi.

(7) Modul de parcurgere a etapelor întîia, a doua şi a treia ale evaluării integrităţii instituţionale este detaliat în metodologia prevăzută la art.9 alin.(2) lit.h).

Articolul 14. Autorizarea testării integrităţii profesionale

(1) Decizia motivată de iniţiere a testării integrităţii profesionale în cadrul evaluării integrităţii instituţionale se ia de către instituţia care evaluează integritatea instituţională şi se autorizează de către instanţa de judecată care este competentă în conformitate cu prevederile art.343[6] din Codul de procedură civilă. Decizia motivată de iniţiere a testării integrităţii profesionale şi autorizarea sînt confidenţiale pînă la transmiterea raportului privind rezultatele evaluării integrităţii instituţionale entităţii publice sau organului de autoadministrare în conformitate cu art.18 alin.(5) din prezenta lege.

(2) În decizia motivată de iniţiere a testării integrităţii profesionale se indică:

a) motivele iniţierii testării integrităţii profesionale în cadrul entităţii publice supuse evaluării integrităţii instituţionale;

b) riscurile de corupţie identificate în cadrul entităţii publice;

c) obiectivele testării integrităţii profesionale a agenţilor publici din cadrul entităţii publice;

d) categoriile de agenţi publici din cadrul entităţii publice selectaţi pentru a fi supuşi testării integrităţii profesionale;

e) eşantionul agenţilor publici care urmează a fi testaţi, în funcţie de capacitatea Centrului Naţional Anticorupţie şi a Serviciului de Informaţii şi Securitate de a efectua testarea integrităţii profesionale a unui număr reprezentativ de agenţi publici;

f) posibilitatea utilizării mijloacelor de înregistrare audio/video, mijloacelor de comunicare, altor mijloace tehnice de obţinere în mod ascuns a informaţiei, precum şi posibilitatea promisiunii sau transmiterii bunurilor, oferirii serviciilor, acordării privilegiilor şi avantajelor în vederea fixării comportamentului manifestat de agenţii publici şi a nedeconspirării activităţii testorilor;

g) alte informaţii relevante pentru realizarea testării integrităţii profesionale.

[Art.14 completat prin Legea nr.17 din 05.04.2018, în vigoare 01.06.2018]

Articolul 15. Planificarea şi realizarea testării integrităţii profesionale

(1) Planul de testare a integrităţii profesionale este un document cu caracter confidenţial, care se aprobă de către coordonatorul activităţii de testare a integrităţii profesionale în baza deciziei motivate autorizate conform art.14 şi conţine informaţii privind:

a) iniţiatorul testării integrităţii profesionale şi decizia motivată de iniţiere a testării;

b) obiectivele testării integrităţii profesionale;

c) operaţiunile disimulate preconizate;

d) locul, durata, participanţii şi asigurarea logistică a testării integrităţii profesionale;

e) situaţiile virtuale simulate, ipotezele de comportament şi variantele de acţiune ale testorului şi ale agentului public testat;

f) alte informaţii relevante pentru realizarea testării integrităţii profesionale.

(2) Termenul de desfăşurare a testării integrităţii profesionale este de 6 luni. În baza unei decizii motivate, judecătorul din cadrul instanţei de judecată care a autorizat decizia motivată de iniţiere a testării poate prelungi acest termen cu cel mult 6 luni.

(3) În procesul testării integrităţii profesionale, testorii întreprind măsurile necesare în vederea susţinerii situaţiilor virtuale simulate, planificate conform alin.(1) lit.e), asigurînd astfel realizarea prevederilor planului de testare a integrităţii profesionale. La solicitarea instituţiei care evaluează integritatea instituţională, alte instituţii îi acordă asistenţă gratuită la realizarea măsurilor de susţinere a situaţiilor virtuale simulate.

(4) În situaţii neprevăzute, testorii pot devia de la planul aprobat în măsura în care acţiunile lor contribuie la realizarea obiectivelor testării integrităţii profesionale şi nu conduc la schimbarea condiţiilor de autorizare a deciziei motivate prevăzute la art.14.

(5) Dacă situaţiile neprevăzute apărute în procesul de aplicare a planului conduc la identificarea unor noi riscuri de corupţie, neprevăzute în decizia motivată de iniţiere a testării integrităţii profesionale, este necesară întocmirea unui demers motivat ce va include măsuri concrete suplimentare efectuate, mijloace şi metode de testare care ar urma să fie înaintate pentru autorizare către instanţa de judecată în decurs de 3 zile lucrătoare de la apariţia respectivelor situaţii. În cazul în care judecătorul refuză autorizarea, materialele acumulate de testor în situaţiile date se distrug, cu excepţia cazurilor cînd aceste materiale sînt necesare în sensul art.11 alin.(5).

(6) În caz de necesitate, la realizarea testării integrităţii profesionale, testorii colaborează cu reprezentanţii entităţii publice în care activează agenţii publici testaţi, în condiţiile prezentei legi şi ale normelor speciale ce reglementează cooperarea în domeniu.

Articolul 16. Mijloacele şi metodele de testare şi fixare a testelor de integritate profesională

(1) Testorii îşi desfăşoară activitatea în mod confidenţial. În acest scop, testorii pot recurge la mijloacele şi metodele prevăzute la art.9 alin.(1) lit.c).

(2) În cazuri excepţionale, la realizarea testului de integritate profesională pot participa şi alte persoane, datele de identitate ale cărora sînt păstrate de către instituţia care evaluează integritatea instituţională, cu acordul lor prealabil şi cu prezentarea garanţiilor că nu vor deconspira activitatea desfăşurată.

(3) Testele de integritate profesională se realizează cu respectarea drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale agentului public. Posibilitatea îngrădirii acestora în cadrul testului de integritate profesională este prevăzută în decizia motivată de iniţiere a testării integrităţii profesionale, autorizată conform art.14.

(4) În cadrul testării integrităţii profesionale a judecătorilor, instituţiile care evaluează integritatea instituţională şi testorii respectă garanţiile de independenţă ale judecătorilor, fiindu-le interzisă imixtiunea în procesul de înfăptuire a justiţiei pe cauze aflate pe rol în instanţele de judecată.

(5) Fixarea comportamentului agentului public supus testului de integritate profesională se face cu utilizarea mijloacelor de înregistrare audio/video, mijloacelor de comunicare, altor mijloace tehnice de obţinere în mod ascuns a informaţiei din dotarea instituţiilor care evaluează integritatea instituţională sau din alte surse, precum şi cu posibilitatea transmiterii bunurilor, oferirii serviciilor, acordării privilegiilor şi avantajelor, doar în condiţiile reflectării acestor mijloace şi posibilităţi în decizia motivată de iniţiere a testării integrităţii profesionale, autorizată conform art.14.

Articolul 17. Aprecierea rezultatului testului de integritate profesională

(1) Rezultatul testului de integritate profesională este apreciat drept:

a) pozitiv – dacă agentul public testat a dat dovadă de integritate profesională, respectînd obligaţiile prevăzute la art.7 alin.(2) lit.a)–c);

b) negativ – dacă agentul public testat nu a respectat obligaţiile prevăzute la art.7 alin.(2) lit.a)–c);

c) neconcludent – dacă comportamentul agentului public testat nu permite aprecierea rezultatului testului nici ca pozitiv, nici ca negativ, precum şi în situaţiile în care testul de integritate profesională a fost realizat cu încălcarea prevederilor prezentei legi.

(2) Materialele testelor de integritate profesională se verifică de către judecătorul din cadrul instanţei de judecată care a autorizat decizia motivată de iniţiere a testării integrităţii profesionale. În procesul verificării, judecătorul examinează respectarea de către testor a deciziei motivate, confirmă sau modifică propunerea instituţiei care evaluează integritatea instituţională cu privire la aprecierea comportamentului agentului public testat şi constată rezultatele testării integrităţii profesionale în conformitate cu prevederile alin.(1).

(3) Judecătorul dispune, prin încheiere, aprecierea rezultatelor testării integrităţii profesionale a agenţilor publici ca rezultate pozitive, negative sau neconcludente. Apreciind rezultatele testării, judecătorul se expune pe marginea comportamentului agentului public testat prin verificarea înregistrării audio/video primare, precum şi confirmă redarea comportamentului agentului public testat pe înregistrarea audio/video prelucrată în condiţiile art.19 alin.(8). În situaţia prevăzută la art.21 alin.(4), judecătorul dispune, prin aceeaşi sau prin altă încheiere, restituirea/recuperarea bunurilor de către agentul public testat.

(4) La demersul instituţiei care evaluează integritatea instituţională, judecătorul soluţionează, prin încheiere, orice altă situaţie apărută în cadrul testării integrităţii profesionale în vederea asigurării respectării drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului, a nedivulgării identităţii testorilor şi a conspirării activităţii de testare a integrităţii profesionale.

Articolul 18. Raportul privind rezultatele evaluării integrităţii instituţionale şi materialele probatorii

(1) După parcurgerea tuturor etapelor prevăzute la art.13, instituţia care evaluează integritatea instituţională întocmeşte raportul privind rezultatele evaluării integrităţii instituţionale, care conţine informaţii privind:

a) iniţiatorul şi etapele evaluării integrităţii instituţionale;

b) riscurile de corupţie ce afectează activităţile entităţii publice;

c) constatările cu privire la climatul de integritate a entităţii publice, conform prevederilor art.5;

d) incidentele de integritate admise de agenţii publici;

e) rezultatele testării integrităţii profesionale a agenţilor publici, cu descrierea activităţilor de testare desfăşurate conform planului de testare a integrităţii profesionale, a comportamentului şi acţiunilor agenţilor publici în timpul testului;

f) nivelul de afectare a drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului prin manifestările de corupţie din cadrul entităţii publice;

g) recomandările/cerinţele minime de înlăturare a riscurilor de corupţie.

(2) Raportul prevăzut la alin.(1) se întocmeşte astfel încît să nu fie admisă deconspirarea persoanelor implicate în realizarea testului de integritate profesională, să nu fie dezvăluite forţele, mijloacele, sursele, metodele şi planurile de activitate ale Centrului Naţional Anticorupţie şi ale Serviciului de Informaţii şi Securitate, precum şi alte informaţii cu accesibilitate limitată.

(3) Raportul prevăzut la alin.(1) se întocmeşte în două versiuni:

a) completă, conţinînd date despre identitatea agenţilor publici testaţi;

b) depersonalizată, fără a include date despre identitatea agenţilor publici testaţi, adică numele, prenumele, precum şi alte date care conduc la identificarea certă a acestora.

(4) Înregistrările audio/video primare realizate pe parcursul desfăşurării testului de integritate profesională se anexează la versiunea completă a raportului întocmit în condiţiile alin.(1) şi se păstrează, în mod obligatoriu, împreună cu aceasta în cadrul instituţiei care a evaluat integritatea instituţională pe termenul prevăzut de prezenta lege.

(5) Versiunea completă a raportului privind rezultatele evaluării integrităţii instituţionale se transmite conducătorului entităţii publice sau, după caz, organului de autoadministrare în termen de 3 zile lucrătoare din momentul definitivării lui. Concomitent cu aceasta sînt transmise înregistrarea audio/video primară sau, după caz, cea prelucrată în condiţiile art.19 alin.(8) şi alte materiale care confirmă rezultatul negativ al testului de integritate profesională, cu informarea despre caracterul lor confidenţial şi răspunderea pentru divulgare altor persoane decît cele prevăzute la art.19 alin.(9).

(6) Versiunea depersonalizată a raportului privind rezultatele evaluării integrităţii instituţionale este făcută publică pe pagina web oficială a instituţiei care evaluează integritatea instituţională, concomitent cu transmiterea versiunii complete a raportului în condiţiile alin.(5).

(7) Prin derogare de la prevederile alin.(6), versiunea completă a raportului privind rezultatele evaluării integrităţii instituţionale se publică pe pagina web oficială a instituţiei care a evaluat integritatea instituţională dacă evaluarea s-a efectuat în privinţa entităţilor publice care nu au o entitate publică ierarhic superioară, pentru ai căror agenţi publici legislaţia nu stabileşte posibilitatea tragerii la răspundere disciplinară, precum şi în situaţia prevăzută la art.20 alin.(6).

Capitolul III
CONSECINŢELE EVALUĂRII INTEGRITĂŢII INSTITUŢIONALE ŞI A TESTĂRII INTEGRITĂŢII PROFESIONALE

Articolul 19. Acţiunile entităţii publice după primirea raportului privind rezultatele evaluării integrităţii instituţionale

(1) Entitatea publică sau, după caz, organul de autoadministrare examinează raportul privind rezultatele evaluării integrităţii instituţionale în termen de 10 zile după primirea lui.

(2) Dacă în raportul de evaluare a integrităţii instituţionale se constată riscuri de corupţie în cadrul entităţii publice, entitatea publică sau, după caz, organul de autoadministrare adoptă un plan de integritate în termen de 30 de zile de la primirea raportului.

(3) Planul de integritate urmează a fi implementat în termen de 60 de zile din momentul adoptării, asigurînd, cel puţin, îndeplinirea recomandărilor/cerinţelor minime formulate în raportul privind rezultatele evaluării integrităţii instituţionale. Planul de integritate conţine:

a) riscurile de corupţie (conform raportului);
b) acţiunile de diminuare/excludere a riscurilor;
c) termenele;
d) indicatorii;
e) responsabilii.

(4) În cazul riscurilor de corupţie descrise în raportul privind rezultatele evaluării integrităţii instituţionale, a căror apariţie este determinată de factori de risc externi, entitatea publică sau, după caz, organul de autoadministrare va include în planul de integritate acţiuni indirecte, preparatoare în vederea diminuării acestor riscuri.

(5) În procesul de elaborare a planului de integritate, entitatea publică sau, după caz, organul de autoadministrare poate organiza consultări cu societatea civilă. Instituţia care a evaluat integritatea instituţională va oferi, la solicitare, suport metodologic în acest proces. Responsabilitatea pentru adoptarea şi implementarea planului de integritate aparţine exclusiv entităţii publice sau, după caz, organului de autoadministrare.

(6) La expirarea termenului prevăzut la alin.(3), entitatea publică sau, după caz, organul de autoadministrare întocmeşte un raport cu privire la implementarea planului de integritate, pe care îl publică pe pagina sa web oficială şi îl transmite instituţiei care a evaluat integritatea instituţională.

(7) În termen de 60 de zile de la primirea raportului privind rezultatele evaluării integrităţii instituţionale, entitatea publică sau, după caz, organul de autoadministrare examinează materialele ce confirmă rezultatul negativ al testului integrităţii profesionale, transmise în condiţiile art.18 alin.(5), şi informează instituţia care a evaluat integritatea instituţională despre măsurile întreprinse şi sancţiunile aplicate, oferind o copie a deciziei corespunzătoare.

(8) În scopul asigurării confidenţialităţii şi a conspirării, pentru confirmarea rezultatului negativ al testului integrităţii profesionale, entităţii publice sau, după caz, organului de autoadministrare îi sînt transmise înregistrările audio/video necesare, care pot fi prelucrate astfel încît imaginea şi vocea altor persoane decît agentul public testat, imaginile automobilelor, localurilor, ale altor fundaluri, precum şi sunetele împrejurărilor înregistrate să nu poată fi recunoscute. Totodată, înregistrările audio/video prelucrate pot conţine subtitrări ale discuţiilor surprinse în cadrul testului de integritate profesională.

(9) În procesul examinării materialelor prevăzute la alin.(8), entitatea publică sau, după caz, organul de autoadministrare asigură accesul agentului public testat sau, după caz, a reprezentantului acestuia şi a instanţei de judecată la materialele ce i-au fost transmise de instituţia care a evaluat integritatea instituţională.

(10) În cazul în care conducătorul entităţii publice sau un membru al organului disciplinar al entităţii respective se află în relaţii de rudenie directă sau de afinitate de pînă la gradul patru cu agentul public supus testului de integritate profesională, raportul privind rezultatul negativ al testului de integritate profesională este comunicat conducătorului entităţii ierarhic superioare, care va lua o decizie privind aplicarea sancţiunii disciplinare agentului public testat.

(11) După recepţionarea raportului privind rezultatele evaluării integrităţii instituţionale, la luarea deciziilor cu privire la promovarea agenţilor publici supuşi testului de integritate profesională, entitatea publică, sau, după caz, organul de autoadministrare ţine cont de rezultatul testului.

Articolul 20. Evaluarea repetată a integrităţii instituţionale. Consecinţele eşuării planului de integritate

(1) După primirea raportului cu privire la implementarea planului de integritate, instituţia care a evaluat integritatea instituţională apreciază progresele realizate în consolidarea climatului de integritate instituţională a entităţii publice, verificînd în acest sens dacă planul de integritate a fost implementat cu succes sau a eşuat. În vederea creării şi menţinerii continue a climatului de integritate instituţională, entităţile publice sînt supuse periodic evaluărilor repetate a integrităţii instituţionale, desfăşurate în conformitate cu prevederile cap.II, numărul acestora nefiind limitat.

(2) Planul de integritate se consideră implementat cu succes în următoarele cazuri:

a) toate măsurile incluse în plan sau majoritatea acestora au fost realizate, cu unele excepţii care nu pot fi imputate entităţii publice;

b) rezultatele evaluării repetate a integrităţii instituţionale a entităţii publice denotă neimplicarea agenţilor publici în manifestări de corupţie, o implicare mai mică a acestora în astfel de manifestări în comparaţie cu rezultatele evaluării precedente, dar, în orice caz, nu denotă o implicare peste nivelul prevăzut la alin.(3) lit.c).

(3) Planul de integritate se consideră eşuat în cazul:

a) neadoptării în termen a planului;

b) nerealizării în termen a măsurilor incluse în plan din motive imputabile entităţii publice;

c) implicării a cel puţin o treime sau mai mult din agenţii publici în incidente de integritate, fapt constatat în cadrul evaluării repetate a integrităţii instituţionale.

(4) În cazul eşuării planului de integritate, instituţia care a evaluat integritatea instituţională propune entităţii publice ierarhic superioare sancţionarea disciplinară, inclusiv aplicarea sancţiunii de eliberare din funcţie a conducătorului entităţii publice. Termenul de prescripţie pentru tragerea la răspundere disciplinară curge din momentul primirii propunerii.

(5) Refuzul entităţii publice ierarhic superioare de a aplica sancţiunea disciplinară propusă de instituţia care evaluează integritatea instituţională în condiţiile alin.(4) poate fi contestat în instanţa de contencios administrativ cu respectarea procedurii prealabile. Contestarea refuzului în acest caz suspendă termenul de prescripţie a răspunderii disciplinare.

(6) În cazul eşuării planului de integritate adoptat de organul de autoadministrare al entităţii publice supuse evaluării repetate, versiunile complete ale rapoartelor privind rezultatele evaluării integrităţii instituţionale întocmite iniţial şi, după caz, repetat se consideră de interes public şi se publică pe pagina web oficială a instituţiei care evaluează integritatea instituţională.

Articolul 21. Consecinţele rezultatului negativ al testului de integritate profesională

(1) Sancţiunile disciplinare ca urmare a rezultatului negativ al testului de integritate profesională, inclusiv eliberarea din funcţie a agentului public testat, se aplică conform legislaţiei ce reglementează activitatea entităţii publice în care agentul public îşi desfăşoară activitatea. Termenul de prescripţie pentru tragerea la răspundere disciplinară curge din momentul primirii de către entitatea publică a raportului privind rezultatele evaluării integrităţii instituţionale.

(2) De la data primirii raportului privind rezultatele evaluării integrităţii instituţionale, care conţine rezultatul negativ al testului de integritate profesională, şi pînă la finalizarea procedurii disciplinare, dar în termen ce nu depăşeşte 3 luni, agentul public nu poate fi eliberat din funcţie în baza cererii de demisie sau nu poate fi transferat în baza cererii de transfer.

(3) La finalizarea procedurii disciplinare, angajaţii entităţii publice în care activează agentul public testat vor fi informaţi despre principalele aspecte constatate în procesul de testare şi despre sancţiunile aplicate.

(4) Bunurile primite în cadrul testării integrităţii profesionale sau contravaloarea acestora se restituie/se recuperează de către agentul public testat care le-a primit.

(5) Cazierul privind integritatea profesională a agenţilor publici se ţine de către Centrul Naţional Anticorupţie şi Serviciul de Informaţii şi Securitate, care eliberează informaţii la solicitare. Scopul cazierului privind integritatea profesională este de a ţine evidenţa rezultatelor testării integrităţii profesionale, iar situaţiile în care angajatorul solicită informaţiile din cazier sînt prevăzute în Regulamentul cu privire la ţinerea şi utilizarea cazierului privind integritatea profesională a agenţilor publici, aprobat de Guvern.

(6) Informaţiile se introduc în cazierul privind integritatea profesională după aprecierea rezultatelor testării integrităţii profesionale de către instanţa de judecată conform art.17. În cazier se face menţiunea despre data aprecierii rezultatului negativ de către instanţa de judecată, data informării agentului public supus testării integrităţii profesionale, de asemenea se include informaţia despre contestarea/necontestarea rezultatului de către agentul public testat. Informaţia

privind rezultatul negativ al testării integrităţii profesionale se exclude din cazier în baza hotărîrii definitive şi irevocabile a instanţei de judecată.

(7) Informaţia despre rezultatul negativ al testului de integritate profesională, apreciat conform art.17, se păstrează în cazierul privind integritatea profesională timp de 5 ani – cu privire la încălcarea obligaţiei prevăzute la art.7 alin.(2) lit.a) şi timp de un an – cu privire la încălcarea obligaţiilor prevăzute la art.7 alin.(2) lit.b) şi c), din momentul comunicării rezultatului negativ al testului de integritate profesională entităţii publice.

Articolul 22. Contestarea testelor de integritate profesională şi a sancţiunilor disciplinare aplicate

(1) Testul de integritate profesională şi sancţiunea disciplinară aplicată ca urmare a rezultatului negativ al testului de integritate profesională pot fi contestate de agentul public testat în instanţa de contencios administrativ fără respectarea procedurii prealabile, în modul prevăzut de legislaţie.

(2) În cazul în care agentul public testat a demisionat pînă la primirea de către entitatea publică a raportului privind rezultatele evaluării integrităţii instituţionale, termenul de contestare a rezultatului testării curge din momentul comunicării rezultatului testului de integritate profesională agentului public vizat în raport.

(3) Sancţiunea disciplinară aplicată unui judecător ca urmare a rezultatului negativ la testul de integritate profesională poate fi contestată conform prevederilor Legii nr.178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor.

(4) Contestarea sancţiunii disciplinare prevăzute la alin.(1) şi (2) suspendă termenul de prescripţie a răspunderii disciplinare.

(5) Competenţa de examinare a contestaţiilor în contencios administrativ depuse conform prezentului articol aparţine instanţei de judecată. Judecătorul care a autorizat decizia de iniţiere a testării integrităţii profesionale şi care a verificat rezultatele testării nu poate participa la examinarea contestaţiei.

Articolul 23. Păstrarea înregistrărilor efectuate în cadrul testelor de integritate profesională

(1) Înregistrările audio/video efectuate în cadrul testării integrităţii profesionale se păstrează, cu respectarea regulilor de protecţie a datelor cu caracter personal potrivit Legii nr.133 din 8 iulie 2011 privind protecţia datelor cu caracter personal:

a) în cazul unui rezultat pozitiv – pînă la informarea angajaţilor încadraţi în entitatea publică din care face parte agentul public supus testării;

b) în cazul unui rezultat negativ – pînă la hotărîrea rămasă definitivă şi irevocabilă a instanţei de judecată sau pînă la expirarea termenului prescris de contestare a sancţiunii, dacă instituţia care a evaluat integritatea instituţională nu deţine informaţii despre o eventuală contestare;

c) în cazul unui rezultat neconcludent – pînă la momentul rămînerii definitive şi irevocabile a hotărîrii instanţei de judecată.

(2) Dacă înregistrările prevăzute la alin.(1) conţin informaţii atribuite la secret de stat, păstrarea şi gestionarea materialelor respective se fac în conformitate cu legislaţia privind protecţia secretului de stat.

(3) După expirarea termenelor stabilite la alin.(1), înregistrările audio/video primare şi cele prelucrate, efectuate în cadrul testului de integritate profesională, deţinute de către instituţia care a evaluat integritatea instituţională, precum şi cele pe care entităţile publice sau, după caz, organele de autoadministrare le-au primit de la instituţia care a evaluat integritatea instituţională se distrug de către respectivele instituţii, entităţi sau organe care le deţin.

(4) Pentru încălcarea regimului de păstrare, acces şi distrugere a înregistrărilor audio/video efectuate în cadrul testului de integritate profesională survine răspunderea prevăzută pentru încălcarea prevederilor Legii nr.133 din 8 iulie 2011 privind protecţia datelor cu caracter personal sau, după caz, ale Legii nr.245-XVI din 27 noiembrie 2008 cu privire la secretul de stat.

Capitolul IV
CONTROLUL ŞI FINANŢAREA EVALUĂRILOR INTEGRITĂŢII INSTITUŢIONALE

Articolul 24. Controlul parlamentar asupra activităţii de evaluare a integrităţii instituţionale

(1) Controlul parlamentar asupra activităţii de evaluare a integrităţii instituţionale este exercitat de către Comisia securitate naţională, apărare şi ordine publică şi Comisia juridică, numiri şi imunităţi.

(2) Centrul Naţional Anticorupţie şi Serviciul de Informaţii şi Securitate prezintă comisiilor menţionate la alin.(1), anual, pînă la data de 30 martie, cîte un raport public cu privire la activităţile de evaluare a integrităţii instituţionale, care va conţine:

a) numărul de entităţi publice supuse evaluării integrităţii instituţionale;

b) numărul de teste de integritate profesională realizate şi rezultatele acestora;

c) numărul de planuri de integritate adoptate şi implementate cu succes sau eşuate;

d) numărul de contestări ale sancţiunilor disciplinare aplicate.

(3) Comisia securitate naţională, apărare şi ordine publică şi Comisia juridică, numiri şi imunităţi pot solicita, în limitele competenţelor, orice informaţie suplimentară cu privire la activitatea de evaluare a integrităţii instituţionale a entităţilor publice şi de testare a integrităţii profesionale a agenţilor publici dacă consideră că rapoartele prezentate sînt incomplete.

Articolul 25. Controlul judiciar asupra activităţii de testare a integrităţii profesionale

(1) Autorizarea testării integrităţii profesionale, verificarea respectării condiţiilor de autorizare în vederea aprecierii rezultatelor testelor de integritate profesională, examinarea contestaţiilor cu privire la aplicarea testelor de integritate profesională şi a sancţiunilor disciplinare ca urmare a rezultatelor negative ale acestora, precum şi refuzul aplicării sancţiunilor disciplinare ca urmare a eşuării planului de integritate se află sub control judiciar.

(2) Desemnarea judecătorilor se face în baza regulamentului aprobat de Consiliul Superior al Magistraturii după consultarea cu Centrul Naţional Anticorupţie şi Serviciul de Informaţii şi Securitate.

(3) Lista judecătorilor desemnaţi în conformitate cu alin.(2) se publică şi se plasează pe pagina web oficială a Consiliului Superior al Magistraturii.

Articolul 26. Finanţarea măsurilor de realizare a prevederilor legii

Măsurile de organizare şi realizare a evaluării integrităţii instituţionale, a testării integrităţii profesionale, precum şi măsurile de evidenţă, păstrare şi sistematizare a informaţiei astfel obţinute se finanţează din bugetul de stat în limita mijloacelor disponibile, din alte surse neinterzise de legislaţie.

Capitolul V
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 27. Dispoziţii finale

Prezenta lege intră în vigoare de la data publicării şi se pune în aplicare după cum urmează:

a) în cazul angajaţilor Centrului Naţional Anticorupţie şi al competenţelor Serviciului de Informaţii şi Securitate – de la data publicării;

b) în cazul angajaţilor altor entităţi publice – după expirarea termenului de 6 luni de la data publicării.

Articolul 28. Dispoziţii tranzitorii

(1) În termen de 10 zile de la publicarea prezentei legi, entităţile publice care cad sub incidenţa ei informează, contra semnătură, agenţii publici despre posibilitatea aplicării testelor de integritate profesională. Refuzul de a semna nu exonerează agenţii publici de răspunderea disciplinară în cazul unui rezultat negativ al testului de integritate profesională.

(2) Resursele financiare necesare pentru aplicarea prezentei legi sînt prevăzute în bugetul Centrului Naţional Anticorupţie şi cel al Serviciului de Informaţii şi Securitate.

(3) Pînă la punerea în aplicare a prezentei legi, Centrul Naţional Anticorupţie va verifica entităţile publice privind informarea agenţilor publici conform alin.(1), precum şi modul de ţinere a registrelor de evidenţă a cadourilor şi a registrelor de denunţare a influenţelor necorespunzătoare, acordîndu-le, în caz de necesitate, suport metodologic.

(4) Guvernul Republicii Moldova, în termen de 3 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi:

a) va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea în concordanţă a legislaţiei în vigoare cu prezenta lege;

b) va aduce în concordanţă actele sale normative cu prezenta lege şi va asigura adoptarea de către instituţiile subordonate a actelor normative necesare aplicării prezentei legi;

c) va asigura, din mijloacele disponibile, resursele financiare şi tehnice necesare pentru punerea imediată în aplicare a prezentei legi.

(5) Centrul Naţional Anticorupţie şi Serviciul de Informaţii şi Securitate vor prezenta, în termen de 12 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Comisiei securitate naţională, apărare şi ordine publică şi Comisiei juridice, numiri şi imunităţi ale Parlamentului cîte un raport cu privire la implementarea acesteia.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI **Igor CORMAN**

Chişinău, 23 decembrie 2013.
Nr.325.

---

* Republicată în temeiul art.XXXIII alin.(3) al Legii nr.102 din 21.07.2016, **în vigoare 12.11.2016** – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr.256-264, art.547.

Modificată şi completată prin legile Republicii Moldova:

Legea nr.102 din 21.07.2016 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr.256-264 art.547, în vigoare 12.11.2016;

Legea nr.166 din 31.07.2015 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2015, nr.267-273 art.508;

Legea nr.107 din 28.05.2015 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2015, nr.161-165 art.341;

Hotărîre Curţii Constituţionale nr.7 din 16.04.2015 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2015, nr.115-123, art.11

L E G E
cu privire la registre

nr. 71-XVI din 22.03.2007

Monitorul Oficial nr.70-73/314 din 25.05.2007

*** * ***

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Obiectul reglementării şi sfera de aplicare
Articolul 2. Reglementarea juridică
Articolul 3. Noţiunile de bază
Articolul 4. Principiile creării şi ţinerii registrelor
Articolul 5. Tipurile registrelor
Articolul 6. Obiectele registrului şi datele aferente ce se conţin în registru
Articolul 7. Evidenţa registrelor de stat
Articolul 8. Finanţarea registrelor

Capitolul II
SUBIECŢII RAPORTURILOR JURIDICE
ÎN DOMENIUL REGISTRELOR

Articolul 9. Subiecţii raporturilor juridice în domeniul registrelor
Articolul 10. Proprietarul registrului
Articolul 11. Posesorul registrului
Articolul 12. Deţinătorul registrului
Articolul 13. Registratorul şi subregistratorul
Articolul 14. Furnizorul datelor registrului
Articolul 15. Destinatarul datelor registrului

Capitolul III
INSTITUIREA, REORGANIZAREA ŞI LICHIDAREA REGISTRELOR

Articolul 16. Instituirea registrelor
Articolul 17. Reorganizarea registrelor
Articolul 18. Lichidarea registrelor

Capitolul IV
CONDIŢIILE DE ŢINERE A REGISTRELOR

Articolul 19. Condiţii generale de ţinere a registrelor
Articolul 20. Modul de înregistrare a obiectelor registrului
Articolul 21. Particularităţile ţinerii registrelor ce conţin date cu caracter personal
Articolul 22. Particularităţile ţinerii registrelor de date ce constituie secret de stat sau comercial
Articolul 23. Păstrarea registrelor, documentelor şi lichidarea acestora
Articolul 24. Protecţia datelor registrului

Capitolul V
FORMELE DE ŢINERE A REGISTRELOR

Articolul 25. Formele de ţinere a registrelor
Articolul 26. Forma electronică de ţinere a registrului
Articolul 27. Ţinerea manuală a registrului

Capitolul VI

REGIMUL JURIDIC DE UTILIZARE A DATELOR REGISTRELOR

Articolul 28. Accesul la datele registrelor

Articolul 29. Punerea la dispoziţie a datelor din registru

Articolul 30. Utilizarea datelor registrelor

Capitolul VII
CONTROLUL ŞI RĂSPUNDEREA

Articolul 31. Controlul asupra ţinerii registrului

Articolul 32. Răspunderea

Capitolul VIII
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 33. Intrarea în vigoare. Îndatoririle Guvernului. Abrogări. Dispoziţii tranzitorii

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Obiectul reglementării şi sfera de aplicare

(1) Prezenta lege reglementează:

a) modul de instituire, înregistrare, ţinere, reorganizare şi lichidare a registrelor;

b) raporturile juridice care apar în procesul instituirii, înregistrării, ţinerii, reorganizării şi lichidării registrelor;

c) tipul registrelor şi forma de ţinere a acestora;

d) sistemul registrelor de stat şi principiile generale de interacţiune a registrelor de stat;

e) condiţiile de ţinere a registrelor de stat şi a celor private, precum şi cerinţele faţă de acestea;

f) atribuţiile organelor de control al registrelor.

(2) Prezenta lege se extinde asupra tuturor tipurilor de registre, indiferent de forma de proprietate şi modul de ţinere a acestora.

Articolul 2. Reglementarea juridică

(1) Regulile de ţinere a registrelor de stat se stabilesc, conform prezentei legi, de Guvern sau de alte autorităţi publice abilitate prin lege.

(2) Regulile de ţinere a registrelor private se stabilesc de proprietarii acestora şi nu cad sub incidenţa prezentei legi, dacă legea nu prevede altfel.

(3) În cazul în care acordurile internaţionale la care Republica Moldova este parte conţin alte norme decît cele prevăzute în prezenta lege, se aplică prevederile acordurilor internaţionale.

Articolul 3. Noţiunile de bază

În prezenta lege sînt utilizate următoarele noţiuni de bază:

registru – totalitatea informaţiilor documentate ţinute manual şi/sau în sisteme informaţionale automatizate, organizată în conformitate cu cerinţele stabilite şi cu legea;

identificator al obiectului registrului – unul din atributele obiectului informaţional care este unic şi rămîne invariabil pe parcursul întregii perioade de existenţă a obiectului în registru;

clasificator – totalitatea semnificaţiilor unor sau altor caracteristici ale obiectului şi codurilor digitale sau literale ce corespund acestora;

portal informaţional de stat – punctul unic de acces la resursele informaţionale de stat şi la serviciile în reţeaua Internet;

centru informaţional – persoana juridică sau subdiviziunea interioară a autorităţii administraţiei publice care se ocupă de exploatarea sistemului informaţional automatizat;

obiect informaţional – reflectarea virtuală a obiectului înregistrării în cadrul resursei informaţionale;

Registrul resurselor şi sistemelor informaţionale de stat – totalitatea sistematizată de date despre resursele informaţionale de stat (inclusiv obiectele şi clasificatoarele informaţionale), sistemele informaţionale de importanţă statală, paginile web ale autorităţilor publice şi domenele înregistrate pe teritoriul Republicii Moldova, precum şi despre posesorii, deţinătorii şi elaboratorii lor;

ţinerea registrului – totalitatea măsurilor cu caracter tehnic îndreptate spre asigurarea funcţionării complexului tehnic de program şi administrarea resursei informaţionale a sistemului informaţional automatizat.

Articolul 4. Principiile creării şi ţinerii registrelor

Crearea şi ţinerea registrelor se efectuează în baza următoarelor principii:

a) legalitatea creării registrului;

b) protecţia drepturilor persoanelor fizice şi juridice;

c) protecţia datelor cu caracter personal ale persoanelor fizice;

d) continuitatea la ţinerea registrului;

e) utilizarea metodei unice de creare şi ţinere a registrelor;

f) identificarea unică a fiecărui obiect al registrului, cu utilizarea sistemului de stat al identificatorilor;

g) utilizarea sistemului unic de stat al clasificatorilor;

h) acordarea accesului sancţionat la datele registrului;

i) introducerea datelor în registru într-o singură limbă.

Articolul 5. Tipurile registrelor

(1) Registrele se împart în registre de stat şi registre private.

(2) Registrele de stat conţin resurse informaţionale şi se împart în registre de bază, registre departamentale şi registre teritoriale.

(3) Registrele private se instituie de către persoane fizice sau persoane juridice de drept privat în scopuri care nu contravin legii.

Articolul 6. Obiectele registrului şi datele aferente ce se conţin în registru

(1) Obiectele conţinute în registrele de stat se stabilesc de Guvern, la propunerea autorităţii care a instituit registrul, sau de altă autoritate publică abilitată prin lege să instituie registrul, conform destinaţiei registrului, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Registrul de stat constituie unica sursă oficială de date despre obiectele înregistrate în el. Datele registrului se consideră corecte şi veridice pînă la proba contrarie, în modul prevăzut de lege.

(3) Obiectele înregistrării conţinute în registrele private se stabilesc de către posesorii registrelor.

Articolul 7. Evidenţa registrelor de stat

(1) Evidenţa registrelor de stat se ţine prin Registrul resurselor şi sistemelor informaţionale de stat, aprobat de Guvern.

(2) Crearea şi ţinerea Registrului resurselor şi sistemelor informaţionale de stat se efectuează de Agenţia Servicii Publice.

[Art.7 modificat prin Legea nr.80 din 05.05.2017, în vigoare 26.05.2017]

Articolul 8. Finanţarea registrelor

(1) Crearea şi asigurarea funcţionării registrelor de stat se efectuează din contul şi în limita mijloacelor posesorilor acestor registre, alocate din bugetul de la care se finanţează activitatea

posesorului respectiv, de asemenea şi din contul mijloacelor speciale prevăzute de lege, inclusiv al mijloacelor obţinute din prestarea serviciilor.

(2) Cheltuielile legate de instituirea şi exploatarea registrelor private se acoperă din contul mijloacelor persoanelor fizice şi persoanelor juridice de drept privat.

Capitolul II
SUBIECŢII RAPORTURILOR JURIDICE ÎN DOMENIUL REGISTRELOR

Articolul 9. Subiecţii raporturilor juridice în domeniul registrelor

Subiecţi ai raporturilor juridice în domeniul registrelor sînt:

a) proprietarul registrului;

b) posesorul registrului;

c) deţinătorul registrului;

d) registratorul şi subregistratorul;

e) furnizorul datelor registrului;

f) destinatarul datelor registrului.

Articolul 10. Proprietarul registrului

(1) Proprietar al registrelor de stat este statul.

(2) Proprietar al registrelor private poate fi persoana fizică sau juridică care realizează dreptul său de posesie, folosinţă şi dispoziţie asupra registrului privat, instituit şi administrat din contul său.

(3) Proprietarul registrului determină posesorul, deţinătorul registrului, registratorul şi subregistratorul.

Articolul 11. Posesorul registrului

(1) Posesori ai registrelor de stat sînt autorităţile şi instituţiile publice.

(2) Posesorul registrului este obligat:

a) să asigure condiţiile juridice, organizatorice şi financiare pentru crearea şi ţinerea registrului;

b) în cazul ţinerii registrului în formă electronică, să organizeze crearea sistemelor informaţionale automatizate destinate ţinerii registrului;

c) să asigure ţinerea registrului în conformitate cu regulile de ţinere a registrului;

d) să asigure înregistrarea obiectelor supuse înregistrării;

e) să asigure autenticitatea, plenitudinea şi integritatea datelor din registru;

f) să asigure securitatea şi protecţia datelor din registru;

g) să asigure tuturor destinatarilor acces la datele din registru în conformitate cu legea şi cu regulile de ţinere a registrelor.

(3) Posesorul registrului poate delega o serie de funcţii privind ţinerea registrului deţinătorului registrului şi/sau registratorului. Delimitarea atribuţiilor între posesor, deţinător şi registrator se stabileşte în regulamentul registrului respectiv.

[Art.11 completat prin Legea nr.173 din 26.07.2018, în vigoare 17.09.2018]

Articolul 12. Deţinătorul registrului

(1) Deţinători ai registrelor de stat pot fi centrele informaţionale cărora posesorii registrelor de stat le-au delegat atribuţiile corespunzătoare. Regulamentul privind centrele informaţionale se aprobă de către posesorul registrului.

(2) Deţinătorului registrului de stat i se pot transmite exclusiv atribuţii privind ţinerea registrului, care nu sînt legate de înregistrarea obiectelor, dacă legea nu prevede altfel. Atribuţiile se transmit în temeiul actelor normative sau acordurilor încheiate între posesorul şi deţinătorul registrului.

(3) Deţinătorul registrului privat este persoana fizică sau juridică învestită cu dreptul de posesie şi folosinţă asupra registrului în cauză în condiţiile stabilite de posesorul sau proprietarul registrului.

Articolul 13. Registratorul şi subregistratorul

(1) Registrator poate fi persoana fizică sau juridică căreia posesorii registrelor de stat i-au delegat atribuţiile respective.

(2) Atribuţiile se transmit în temeiul actelor normative sau acordurilor încheiate între posesorul registrului şi registrator.

(3) Dacă legea nu prevede altfel, în baza acordului exprimat în scris al posesorului registrului, atribuţiile registratorului pot fi exercitate, pe baze contractuale, de către o altă persoană, denumită subregistrator. Înregistrarea prin sistem de subregistratură poate fi organizată pe criterii teritoriale sau pe alte criterii stabilite de posesorul registrului.

(4) Registratorul este în drept să delege, în temeiul acordului, funcţii de introducere nemijlocită a datelor în computer persoanei responsabile de aceasta, cu condiţia capacităţii ei depline de exerciţiu şi calificării adecvate.

(5) În cazul în care registratorul sau subregistratorul se schimbă, avizul respectiv urmează a fi publicat în mijloacele de informare în masă sau pe pagina web a deţinătorului registrului, cu cel mult 10 zile calendaristice înainte de încetarea mandatului acestuia.

Articolul 14. Furnizorul datelor registrului

(1) Furnizor al datelor registrului este persoana fizică sau persoana juridică de drept privat sau public, care prezintă registratorului date despre obiectul registrului în modul stabilit de lege sau acord.

(2) Furnizorul datelor registrului este obligat să asigure corectitudinea şi autenticitatea datelor prezentate pentru a fi introduse în registru şi actualizarea acestora în modul stabilit de lege sau acord.

(3) În cazul modificării datelor obiectului registrului, furnizorul datelor registrului este obligat să informeze despre aceasta deţinătorul registrului în modul stabilit de deţinător.

(4) În cazul solicitării de către deţinătorul registrului sau registrator (subregistrator) a unor informaţii suplimentare despre obiectul supus înregistrării, furnizorul datelor registrului este obligat să răspundă la solicitare în termen de 10 zile lucrătoare.

(5) Furnizorul datelor registrului este în drept să primească de la deţinătorul registrului toate datele despre obiect care se conţin în registru şi sînt prezentate de furnizor, inclusiv să adreseze registratorului (subregistratorului) interpelări despre existenţa atribuţiilor şi volumul acestora.

Articolul 15. Destinatarul datelor registrului

(1) Destinatar al datelor registrului este persoana fizică sau juridică, mandatată cu dreptul de a primi datele din registrul respectiv, conform legii sau acordului.

(2) Drepturile şi obligaţiile destinatarului datelor registrului se stabilesc de legislaţia privind accesul la informaţie.

Capitolul III
INSTITUIREA, REORGANIZAREA ŞI LICHIDAREA REGISTRELOR

Articolul 16. Instituirea registrelor

(1) Registrele de stat de bază şi cele departamentale se instituie de Guvern sau de o altă autoritate publică abilitată prin lege, cu adoptarea deciziei de instituire a registrului.

(2) Registrul de stat teritorial se instituie prin hotărîre a autorităţii administraţiei publice locale.

(3) Înainte de punerea în exploatare a sistemului informaţional automatizat destinat ţinerii registrului de stat, autoritatea publică care a instituit registrul aprobă regulamentul cu privire la modalitatea de ţinere a registrului.

(4) Registrele private se instituie de către persoane fizice sau juridice. Modul de înregistrare a obiectelor în registrul privat se stabileşte de proprietarul registrului.

Articolul 17. Reorganizarea registrelor

(1) Registrul poate fi reorganizat prin modificarea listei obiectelor registrului, a modului de colectare, de păstrare şi de utilizare a datelor registrului, prin comasarea, separarea registrelor, transmiterea dreptului de ţinere a registrului.

(2) Hotărîrea cu privire la reorganizarea registrului de stat se adoptă de autoritatea publică care a instituit registrul.

(3) Hotărîrea cu privire la reorganizarea registrului privat se ia de către proprietarul acestuia.

(4) În hotărîrea cu privire la reorganizarea registrului se stipulează drepturile şi obligaţiile deţinătorului registrului şi registratorului (subregistratorului) pentru perioada reorganizării registrului, actele normative şi acordurile ce urmează a fi modificate sau abrogate, modul de transmitere a datelor şi documentelor registrului către registrul reorganizat, acţiunea documentelor eliberate din registru, modul de informare a furnizorilor datelor registrului şi destinatarilor datelor registrului, inclusiv alte condiţii de reorganizare a registrului.

(5) Despre reorganizarea registrului se vor face menţiuni în Registrul resurselor şi sistemelor informaţionale de stat.

Articolul 18. Lichidarea registrelor

(1) Hotărîrea cu privire la lichidarea registrului de stat se adoptă de autoritatea publică care a instituit registrul.

(2) Hotărîrea cu privire la lichidarea registrului privat se ia de către proprietarul acestuia.

(3) În hotărîrea cu privire la lichidarea registrului se stipulează modul de transmitere a datelor şi documentelor în arhivă sau modul şi termenele de distrugere a datelor şi documentelor, actele normative şi acordurile care urmează a fi modificate sau abrogate, modul de informare a furnizorilor datelor registrului şi destinatarilor datelor registrului, inclusiv alte prevederi ce stabilesc modul şi condiţiile de lichidare a registrului.

(4) Despre lichidarea registrului se vor face menţiuni în Registrul resurselor şi sistemelor informaţionale de stat.

(5) Datele şi documentele ce se conţin în registrul supus lichidării se transmit în arhivă conform legii.

Capitolul IV
CONDIŢIILE DE ŢINERE A REGISTRELOR

Articolul 19. Condiţii generale de ţinere a registrelor

(1) Ţinerea registrelor se efectuează în strictă conformitate cu regulile de ţinere a registrelor, stipulate în regulamentul cu privire la modul de ţinere a registrului respectiv.

(2) Denumirea fiecărui registru trebuie să corespundă destinaţiei acestuia şi obiectelor registrului.

(3) Registrul se ţine în limba de stat. Registrul poate fi tradus în altă limbă în conformitate cu Legea cu privire la funcţionarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova.

(4) Introducerea datelor în registru se efectuează în baza datelor transmise de furnizorul datelor registrului în formă electronică şi/sau pe suport de hîrtie. În cazul depistării unor erori sau inexactităţi în documentele sau datele primite, deţinătorul registrului este obligat să informeze despre aceasta furnizorul datelor registrului şi destinatarii datelor registrului cărora le-au fost transmise date eronate.

(5) În cazurile prevăzute de lege, registratorul introduce date în registru numai la cererea persoanelor împuternicite, în baza actelor justificative prezentate.

(6) Înscrierea în registru se efectuează imediat, la momentul prezentării documentelor sau datelor necesare înregistrării, sau nu mai tîrziu de termenele stabilite de lege şi de regulile de ţinere a registrelor.

(7) Dacă furnizorul datelor registrului se adresează cu un demers argumentat privind rectificarea datelor eronate sau inexacte, deţinătorul registrului va face, în modul stabilit, corectările necesare şi va informa despre aceasta furnizorul datelor care a făcut demersul.

(8) Înregistrarea repetată a obiectului registrului, care a fost înregistrat într-un alt registru de stat, sau acumularea repetată a datelor despre obiect în acelaşi registru se interzice.

(9) Datele din registru trebuie să reflecte starea veridică şi actuală a obiectelor registrului. Datele se păstrează în registru în ordine cronologică. Modalitatea de păstrare a datelor trebuie să asigure posibilitatea obţinerii datelor despre obiect la o etapă determinată de timp.

(10) Datele registrelor de stat trebuie integrate între ele. Integrarea registrelor se realizează prin utilizarea identificatorilor unici ai obiectelor registrului, codificarea valorilor de date cu utilizarea clasificatorilor, cuprinşi în sistemul de stat al clasificatorilor, şi asigurarea accesului la datele altor registre, în conformitate cu legea.

(11) Ţinerea sistemului de stat al clasificatorilor se efectuează de către organul împuternicit de Guvern.

[Art.19 modificat prin Legea nr.173 din 25.07.2014, în vigoare 08.11.2014]

Articolul 20. Modul de înregistrare a obiectelor registrului

(1) Înregistrarea obiectelor registrului prevede înregistrarea iniţială a obiectului, operarea modificărilor în date şi radierea obiectului din registru. Condiţiile în care se efectuează fiecare din acţiunile enunţate sînt determinate de regulile ţinerii registrului pentru fiecare obiect al registrului respectiv.

(2) Înregistrarea iniţială a obiectului în registru se face după adoptarea deciziei registratorului privind includerea obiectului în registru. Fiecărui obiect i se atribuie, în mod obligatoriu, un identificator unic, care rămîne invariabil pe parcursul întregii perioade de existenţă a obiectului în registru. După radierea obiectului din registru, atribuirea identificatorului acestuia unui alt obiect este interzisă.

(3) La înscrierea obiectului în registru, în el se inserează şi o listă de date despre obiect, inclusiv date cu privire la faptul înregistrării şi la documentele prezentate, în baza cărora a fost adoptată decizia despre înscrierea obiectului în registru. Setul de date pentru fiecare obiect este determinat de regulile ţinerii registrului.

(4) Modificările în datele obiectului din registru se efectuează în baza deciziei registratorului. Împreună cu datele modificate, în registru se introduce informaţia privitor la faptul înregistrării modificărilor operate şi la documentele în baza cărora a fost adoptată decizia de modificare.

(5) Radierea obiectului din registru se efectuează în baza deciziei registratorului la survenirea anumitor evenimente. Radierea obiectului din registru se face prin inserarea unei note speciale şi nu reprezintă excluderea fizică a datelor despre obiect din registru.

Articolul 21. Particularităţile ţinerii registrelor ce conţin date cu caracter personal

(1) La ţinerea registrelor ce conţin date cu caracter personal vor fi respectate cu stricteţe drepturile şi libertăţile omului.

(2) Modul de colectare, prelucrare, păstrare şi utilizare a datelor cu caracter personal în registrele de stat se stabileşte de lege.

Articolul 22. Particularităţile ţinerii registrelor de date ce constituie secret de stat sau comercial

(1) Particularităţile ţinerii registrelor de date ce constituie secret de stat sau comercial se stabilesc de lege.

(2) Informaţiile ce constituie secret de stat sau comercial pot fi introduse în registru în formă cifrată (codificată).

(3) Persoanele care se fac vinovate de denunţarea secretului de stat sau comercial ce se conţine în registre poartă răspundere în conformitate cu legea.

Articolul 23. Păstrarea registrelor, documentelor şi lichidarea acestora

(1) Păstrarea registrului este asigurată de deţinătorul registrului pînă la adoptarea deciziei despre lichidarea registrului.

(2) Documentele care justifică introducerea datelor în registru se păstrează pe parcursul termenului stabilit în regulile de ţinere a registrului, dacă legea nu prevede altfel.

(3) La expirarea termenului de păstrare a documentelor, acestea pot fi lichidate, dacă legea nu prevede altfel.

Articolul 24. Protecţia datelor registrului

(1) Răspunderea pentru integritatea datelor registrului o poartă deţinătorul acestuia.

(2) La introducerea datelor în registru se impune realizarea unor măsuri de asigurare a gradului de exactitate a datelor registrului şi de protecţie a acestora de distrugerea întîmplătoare sau neautorizată, de modificare, denunţare sau de orice alte acţiuni ilegale la ţinerea registrului.

(3) Cerinţele privind protecţia datelor se aprobă de Guvern, dacă legea nu prevede altfel. Posesorul registrului este obligat, în conformitate cu cerinţele privind protecţia datelor registrului, să asigure măsurile organizatorico-tehnice necesare pentru protecţia datelor şi respectarea acestor măsuri.

(4) Persoanele responsabile de introducerea datelor în registru, care activează în baza contractelor de muncă şi care ţin registrul, trebuie să-şi asume obligaţia de a nu denunţa informaţia ce constituie secret de stat sau comercial. Obligaţia de nedenunţare a informaţiei rămîne în vigoare şi după încetarea activităţii în conformitate cu legea.

Capitolul V
FORMELE DE ŢINERE A REGISTRELOR

Articolul 25. Formele de ţinere a registrelor

(1) Registrele de stat se ţin în formă electronică şi/sau manuală.

(2) Forma de ţinere a registrului privat se stabileşte de proprietarul acestuia.

Articolul 26. Forma electronică de ţinere a registrului

(1) Ţinerea electronică a registrului se realizează prin intermediul constituirii resursei informaţionale care reprezintă ansamblul obiectelor informaţionale, cu utilizarea sistemului informaţional automatizat corespunzător.

(2) Sistemul informaţional automatizat, destinat ţinerii registrului de stat, poate fi compus din cîteva sisteme destinate îndeplinirii unor grupuri distincte de funcţii.

(3) Sistemele informaţionale automatizate, destinate ţinerii registrelor de stat, se elaborează în conformitate cu regulamentul privind modul de elaborare a sistemelor informaţionale de importanţă publică, aprobat de Guvern.

(4) Sistemul informaţional automatizat, destinat ţinerii registrului de stat, va fi introdus în Registrul resurselor şi sistemelor informaţionale de stat şi certificat în modul prevăzut de lege.

(5) Modul de exploatare a sistemelor informaţionale automatizate se stabileşte prin documentaţia de exploatare şi instrucţiunile de serviciu.

(6) Fiecare înregistrare în registrul de stat trebuie confirmată prin semnătura digitală a registratorului.

Articolul 27. Ţinerea manuală a registrului

(1) Ţinerea manuală a registrului se efectuează sub formă de fişier sau prin introducerea menţiunilor în cartea pentru înregistrări.

(2) Înregistrarea în registrul manual trebuie executată astfel încît să excludă posibilitatea de a fi radiată (ştearsă, distrusă) în mod mecanic, chimic sau în orice alt mod, fără a lăsa urme vizibile ale radierii (ştergerii, distrugerii).

(3) Înscrierile în registru trebuie făcute citeţ şi clar, fără prescurtări pentru a se evita diferite interpretări. Cifrele trebuie scrise cel puţin o dată cu litere. Pentru efectuarea înscrierilor pot fi utilizate parafe cu textele respective. Spaţiile libere din rîndurile incomplete şi alte locuri goale se barează pentru a se elimina posibilitatea includerii unor alte date sau texte.

(4) Cărţile pentru înregistrări trebuie să fie şnuruite, iar filele numerotate. Numărul de file se indică pe ultima pagină şi se autentifică de reprezentantul abilitat al autorităţii administraţiei publice care exercită controlul asupra ţinerii registrului prin aplicarea semnelor de control: semnătura şi ştampila.

(5) Înlocuirea filelor din cartea registrului prin extragerea lor şi încleierea unor file noi se interzice.

(6) Fiecare carte pentru înregistrări trebuie să cuprindă, în mod obligatoriu, denumirea registrului, denumirea deţinătorului registrului, a registratorului (subregistratorului) şi a organului care exercită controlul asupra ţinerii registrului, numărul cărţii, termenele ei de ţinere şi păstrare, precum şi termenele de ţinere şi păstrare a registrului, alte date stabilite de lege şi de regulile de ţinere a registrelor.

(7) Fiecare înscriere în registru se certifică prin semnătura şi/sau parafa registratorului.

(8) Rectificările, modificările şi completările registrului se fac în modul prevăzut de prezentul articol şi se autentifică prin semnătura persoanelor împuternicite.

Capitolul VI
REGIMUL JURIDIC DE UTILIZARE A DATELOR REGISTRELOR

Articolul 28. Accesul la datele registrelor

(1) Accesul la datele registrelor de stat se acordă în conformitate cu legislaţia privind accesul la informaţie. Gradul de secretizare al datelor şi documentelor din registrele de stat şi termenul de păstrare a secretului se stabilesc prin lege.

(2) Accesul la unele categorii de date ale registrelor de stat, inclusiv care conţin secrete de stat sau comerciale, poate fi limitat sau interzis în baza dispoziţiilor legale.

(3) Persoana fizică are acces la datele sale cu caracter personal în modul stabilit de legislaţie.

(4) Modul de acces la registrele persoanelor private se stabileşte de proprietarii acestor registre.

[Art.28 modificat prin Legea nr.66 din 07.04.2011, în vigoare 08.07.2011]

Articolul 29. Punerea la dispoziţie a datelor din registru

(1) Punerea la dispoziţie a datelor din registru se realizează prin:

a) acordarea accesului sancţionat prin portalul informaţional de stat;

b) eliberarea documentelor pe suport de hîrtie, în modul stabilit;

c) acordarea informaţiei prin intermediul poştei electronice sau al altor mijloace de comunicaţii.

(2) Acordarea accesului la datele din registru se efectuează de deţinătorul registrului în baza acordurilor încheiate între posesor sau deţinătorul registrului şi destinatarul datelor registrului.

(3) Extrasele din registru, adeverinţele şi documentele se pun la dispoziţie doar de registrator. Extrasele din registru şi adeverinţele vor purta semnătura registratorului. Documentele electronice vor purta semnătura digitală a registratorului.

(4) Punerea la dispoziţie a datelor şi copiilor de pe documentele registrului de stat poate fi limitată, în modul prevăzut de lege, dacă periclitează sau poate periclita:

a) securitatea sau capacitatea de apărare a statului;

b) efectuarea urmăririi penale;

c) ordinea publică;

d) interesele economice şi financiare fundamentale ale statului;

e) drepturile, libertăţile şi interesele subiecţilor de date sau ale altei persoane.

(5) Punerea la dispoziţia persoanelor fizice şi juridice ale statelor străine a datelor registrelor se efectuează în baza legislaţiei Republicii Moldova şi a acordurilor internaţionale la care Republica Moldova este parte.

(6) Refuzul de a pune la dispoziţie datele registrului poate fi contestat în instanţa de judecată competentă, în conformitate cu legea.

Articolul 30. Utilizarea datelor registrelor

(1) Se interzice utilizarea datelor registrelor în scopuri contrare legii.

(2) Destinatarii datelor registrului pot utiliza datele registrului pentru verificarea datelor registrului personal, pentru acordarea serviciilor informaţionale terţilor, precum şi în alte scopuri indicate în acordul de punere la dispoziţie a datelor.

(3) Punerea la dispoziţia terţilor a datelor registrului se admite exclusiv în modul stabilit de actele normative şi de acorduri. Dispoziţia în cauză nu se aplică în cazul în care persoanele fizice sau juridice utilizează datele lor cu caracter personal obţinute din registru.

(4) Datele cu caracter personal ale persoanelor fizice se utilizează în temeiul legislaţiei privind protecţia datelor cu caracter personal.

(5) Destinatarul datelor registrului nu este în drept să modifice datele obţinute din registru, iar la utilizarea acestora este obligat să indice sursa datelor.

(6) Deţinătorul registrului este obligat să monitorizeze utilizarea datelor în modul stabilit de condiţiile privind protecţia datelor. Punerea la dispoziţie a informaţiei despre utilizarea datelor este reglementată de lege.

Capitolul VII
CONTROLUL ŞI RĂSPUNDEREA

Articolul 31. Controlul asupra ţinerii registrului

(1) Ţinerea registrului este supusă controlului intern şi extern. Controlul intern se efectuează de posesorul registrului. Controlul extern privind crearea, ţinerea, reorganizarea şi lichidarea registrelor de stat este exercitat de către autoritatea administraţiei publice abilitată prin lege.

(2) Controlul extern asupra ţinerii registrelor de stat se efectuează cel puţin o dată pe an, dacă legea nu prevede altfel. În urma fiecărui control, organul de control va întocmi un act, în două exemplare, dintre care unul se expediază posesorului registrului, iar celălalt rămîne la organul care a efectuat controlul. Posesorul registrului este obligat să întreprindă măsurile necesare pentru înlăturarea încălcărilor la ţinerea registrului, menţionate în actul de control, şi să informeze despre aceasta organul de control.

(3) Reprezentanţii organului de control au dreptul de acces la registru şi la mijloacele de ţinere a acestuia, totodată, au acces în încăperile destinate prelucrării datelor corespunzătoare sau în care se află mijloacele tehnice destinate acestui proces.

Articolul 32. Răspunderea

Persoanele vinovate de încălcarea prevederilor prezentei legi poartă răspundere disciplinară, civilă, administrativă sau penală în conformitate cu legea.

Capitolul VIII
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 33.

(1) Prezenta lege intră în vigoare la 6 luni de la data publicării.

(2) Guvernul, în termen de 3 luni de la data publicării prezentei legi:

a) va aduce actele sale normative în concordanţă cu prezenta lege şi va aproba actele normative necesare pentru asigurarea executării prezentei legi;

b) va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislaţiei în vigoare în concordanţă cu prezenta lege.

(3) La data intrării în vigoare a prezentei legi, Legea nr.1320-XIII din 25 septembrie 1997 cu privire la registre se abrogă.

(4) După intrarea în vigoare a prezentei legi, datele înscrise în registrele ţinute în conformitate cu prevederile Legii nr.1320-XIII din 25 septembrie 1997 cu privire la registre îşi vor păstra valabilitatea în măsura în care nu contravin prezentei legi.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI **Marian LUPU**

Chişinău, 22 martie 2007.
Nr.71-XVI.

L E G E
privind accesul la informaţie

nr. 982-XIV din 11.05.2000

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.88-90/664 din 28.07.2000

* * *

C U P R I N S

Articolul 1. Obiectul de reglementare al prezentei legi
Articolul 2. Obiectivele prezentei legi
Articolul 3. Legislaţia privind accesul la informaţie
Articolul 4. Principiile politicii statului în domeniul accesului la informaţiile oficiale
Articolul 5. Subiecţii prezentei legi
Articolul 6. Informaţiile oficiale
Articolul 7. Informaţiile oficiale cu accesibilitate limitată
Articolul 8. Accesul la informaţia cu caracter personal
Articolul 9. Accesul la informaţia păstrată în Fondul Arhivistic al Republicii Moldova
Articolul 10. Drepturile solicitanţilor
Articolul 11. Obligaţiile furnizorului de informaţii
Articolul 12. Solicitarea accesului la informaţiile oficiale
Articolul 13. Modalităţile accesului la informaţiile oficiale
Articolul 14. Limba în care se vor prezenta informaţiile solicitate
Articolul 15. Examinarea cererilor privind accesul la informaţie
Articolul 16. Termenele de satisfacere a cererilor de acces la informaţie
Articolul 17. Readresarea cererilor
Articolul 18. Eliberarea informaţiilor oficiale
Articolul 19. Refuzul accesului la informaţie
Articolul 20. Plăţi pentru furnizarea informaţiilor oficiale
Articolul 21. Dispoziţii generale privind apărarea dreptului de acces la informaţie
Articolul 22. Atacarea pe cale extrajudiciară a acţiunilor furnizorilor de informaţii
Articolul 23. Atacarea pe cale judiciară a acţiunilor furnizorilor de informaţii
Articolul 24. Consecinţele prejudicierii dreptului de acces la informaţii
Articolul 25. Dispoziţii finale

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Articolul 1. Obiectul de reglementare al prezentei legi

(1) Prezenta lege reglementează:

a) raporturile dintre furnizorul de informaţii şi persoana fizică si/sau juridică în procesul de asigurare şi realizare a dreptului constituţional de acces la informaţie;

b) principiile, condiţiile, căile şi modul de realizare a accesului la informaţiile oficiale, aflate în posesia furnizorilor de informaţii;

[Lit.c) abrogată prin Legea nr.208 din 21.10.2011, în vigoare 16.06.2012]

d) drepturile solicitanţilor informaţiei;

e) obligaţiile furnizorilor de informaţii în procesul asigurării accesului la informaţiile oficiale;

f) modalitatea apărării dreptului de acces la informaţie.

(2) Nu constituie obiect al prezentei legi raporturile care au legătură tangenţială cu raporturile enumerate în alineatul (1) al prezentului articol şi se referă la:

a) colectarea, prelucrarea, depozitarea şi garantarea integrităţii informaţiilor;

b) prezentarea obligatorie a informaţiilor prevăzute de lege de către persoane private autorităţilor publice, instituţiilor publice;

c) accesul autorităţilor publice, instituţiilor publice, persoanelor fizice şi/sau juridice, abilitate cu gestionarea unor servicii publice, la informaţiile aflate în posesia altor asemenea autorităţi publice, instituţii publice, persoane fizice şi/sau juridice;

d) furnizarea informaţiilor referitoare la propria activitate de către persoane fizice şi juridice private, partide şi formaţiuni social-politice, fundaţii, asociaţii obşteşti.

[Art.1 modificat prin Legea nr.208 din 21.10.2011, în vigoare 16.06.2012]

Articolul 2. Obiectivele prezentei legi

Prezenta lege are drept scop:

a) crearea cadrului normativ general al accesului la informaţiile oficiale;

b) eficientizarea procesului de informare a populaţiei şi a controlului efectuat de către cetăţeni asupra activităţii autorităţilor publice şi a instituţiilor publice;

c) stimularea formării opiniilor şi participării active a populaţiei la procesul de luare a deciziilor în spirit democratic.

Articolul 3. Legislaţia privind accesul la informaţie

(1) Legislaţia privind accesul la informaţie are la bază Constituţia Republicii Moldova, tratatele şi acordurile internaţionale la care Republica Moldova este parte, prezenta lege şi include prevederile altor acte normative care reglementează raporturile ce ţin de accesul la informaţie.

(2) Dacă tratatul sau acordul internaţional la care Republica Moldova este parte stabileşte alte norme decît cele cuprinse în legislaţia naţională, se aplică normele tratatului sau acordului internaţional.

Articolul 4. Principiile politicii statului în domeniul accesului la informaţiile oficiale

(1) Oricine, în condiţiile prezentei legi, are dreptul de a căuta, de a primi şi de a face cunoscute informaţiile oficiale.

(2) Exercitarea drepturilor prevăzute în alineatul (1) al prezentului articol poate fi supusă unor restricţii pentru motive specifice, ce corespund principiilor dreptului internaţional, inclusiv pentru apărarea securităţii naţionale sau vieţii private a persoanei.

(3) Exercitarea drepturilor prevăzute la alineatul (1) al prezentului articol nu va implica în nici un caz discriminarea bazată pe rasă, naţionalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenenţă politică, avere sau pe origine socială.

Articolul 5. Subiecţii prezentei legi

(1) Subiecţi ai prezentei legi sînt furnizorul de informaţii şi solicitantul informaţiei.

(2) Furnizori de informaţii, adică posesori ai informaţiilor oficiale, obligaţi să le furnizeze solicitanţilor în condiţiile prezentei legi, sînt:

a) autorităţile publice centrale şi locale - autorităţile administraţiei de stat, prevăzute în Constituţia Republicii Moldova şi anume: Parlamentul, Preşedintele Republicii Moldova, Guvernul, administraţia publică, autoritatea judecătorească;

b) instituţiile publice centrale şi locale - organizaţiile fondate de către stat în persoana autorităţilor publice şi finanţate de la bugetul de stat, care au ca scop efectuarea atribuţiilor de administrare, social-culturale şi altor atribuţii cu caracter necomercial;

c) persoanele fizice şi juridice care, în baza legii sau a contractului cu autoritatea publică ori instituţia publică, sînt abilitate cu gestionarea unor servicii publice şi culeg, selectează, posedă, păstrează, dispun de informaţii oficiale.

(3) Pot solicita informaţii oficiale, în condiţiile prezentei legi:

a) orice cetăţean al Republicii Moldova;

b) cetăţenii altor state, care au domiciliul sau reşedinţa pe teritoriul Republicii Moldova;

c) apatrizii stabiliţi cu domiciliul sau cu reşedinţa pe teritoriul Republicii Moldova.

[Art.5 modificat prin Legea nr.208 din 21.10.2011, în vigoare 16.06.2012]

Articolul 6. Informaţiile oficiale

(1) În sensul prezentei legi, informaţii oficiale sînt considerate toate informaţiile aflate în posesia şi la dispoziţia furnizorilor de informaţii, care au fost elaborate, selectate, prelucrate, sistematizate şi/sau adoptate de organe ori persoane oficiale sau puse la dispoziţia lor în condiţiile legii de către alţi subiecţi de drept.

(2) În sensul prezentei legi, drept documente purtătoare de informaţii sînt considerate:

1) oricare din următoarele (sau o parte din acestea):

a) orice hîrtie sau alt material pe care există un înscris;

b) o hartă, un plan, un desen, o fotografie;

c) orice hîrtie sau alt material pe care sînt marcaje, figuri, simboluri sau perforări care au un sens pentru persoanele calificate să le interpreteze;

d) orice obiect sau material din care pot fi reproduse sunete, imagini sau înscrisuri cu sau fără ajutorul unui alt articol sau mecanism;

e) orice alt înregistrator de informaţie apărut ca rezultat al progresului tehnic;

2) orice copie sau reproducere a purtătorilor de informaţii menţionaţi la punctul 1) al prezentului alineat;

3) orice parte a unei copii sau reproduceri menţionate la punctul 2) al prezentului alineat.

(3) Informaţiile oficiale nedocumentate, care se află în posesia furnizorilor (persoanelor responsabile ale acestora), vor fi puse la dispoziţia solicitanţilor în ordine generală.

Articolul 7. Informaţiile oficiale cu accesibilitate limitată

(1) Exercitarea dreptului de acces la informaţie poate fi supusă doar restricţiilor reglementate prin lege organică şi care corespund necesităţilor:

a) respectării drepturilor şi reputaţiei altei persoane;

b) protecţiei securităţii naţionale, ordinii publice, ocrotirii sănătăţii sau protecţiei moralei societăţii.

(2) în conformitate cu alineatul (1) al prezentului articol, accesul la informaţiile oficiale nu poate fi îngrădit, cu excepţia:

a) informaţiilor atribuite la secret de stat, reglementate prin lege organică, a căror divulgare neautorizată sau pierdere poate aduce atingere intereselor şi/sau securităţii Republicii Moldova;

b) informaţiilor confidenţiale din domeniul afacerilor, prezentate instituţiilor publice cu titlu de confidenţialitate, reglementate de legislaţia privind secretul comercial, şi care ţin de producţie, tehnologie, administrare, finanţe, de altă activitate a vieţii economice, a căror divulgare (transmitere, scurgere) poate atinge interesele întreprinzătorilor;

c) informaţiilor cu caracter personal, a căror divulgare este considerată drept o imixtiune în viaţa privată a persoanei, protejată de legislaţia privind protecţia datelor cu caracter personal;

d) informaţiilor ce ţin de activitatea operativă şi de urmărire penală a organelor de resort, dar numai în cazurile în care divulgarea acestor informaţii ar putea prejudicia urmărirea penală, interveni în desfăşurarea unui proces de judecată, lipsi persoana de dreptul la o judecare corectă şi imparţială a cazului său, ori ar pune în pericol viaţa sau securitatea fizică a oricărei persoane - aspecte reglementate de legislaţie;

e) informaţiilor ce reflectă rezultatele finale sau intermediare ale unor investigaţii ştiinţifice şi tehnice şi a căror divulgare privează autorii investigaţiilor de prioritatea de publicare sau influenţează negativ exercitarea altor drepturi protejate prin lege.

(3) Dacă accesul la informaţiile, documentele solicitate este parţial limitat, furnizorii de informaţii sînt obligaţi să prezinte solicitanţilor părţile documentului, accesul la care nu conţine

restricţii conform legislaţiei, indicîndu-se în locurile porţiunilor omise una din următoarele sintagme: "secret de stat", "secret comercial", "informaţie confidenţială despre persoană". Refuzul accesului la informaţie, la părţile respective ale documentului se întocmeşte cu respectarea prevederilor articolului 19 din prezenta lege.

(4) Nu se vor impune restricţii ale libertăţii de informare decît dacă furnizorul de informaţii poate demonstra că restricţia este reglementată prin lege organică şi necesară într-o societate democratică pentru apărarea drepturilor şi intereselor legitime ale persoanei sau protecţiei securităţii naţionale şi că prejudiciul adus acestor drepturi şi interese ar fi mai mare decît interesul public în cunoaşterea informaţiei.

(5) Nimeni nu poate fi pedepsit pentru că a făcut publice anumite informaţii cu accesibilitate limitată, dacă dezvăluirea informaţiilor nu atinge şi nu poate să atingă un interes legitim legat de securitatea naţională sau dacă interesul public de a cunoaşte informaţia depăşeşte atingerea pe care ar putea să o aducă dezvăluirea informaţiei.

[Art.7 modificat prin Legea nr.208 din 21.10.2011, în vigoare 16.06.2012]
[Art.7 modificat prin Legea nr.66 din 07.04.2011, în vigoare 08.07.2011]
[Art.7 modificat prin Legea nr.206-XV din 29.05.2003, în vigoare 18.07.2003]

Articolul 8. Accesul la informaţia cu caracter personal

(1) Informaţia cu caracter personal face parte din categoria informaţiei oficiale cu accesibilitate limitată şi constă din date referitoare la o persoană fizică identificată sau identificabilă, a căror dezvăluire ar constitui o violare a vieţii private, intime şi familiale.

(2) Accesul la informaţia cu caracter personal se realizează în conformitate cu prevederile legislaţiei privind protecţia datelor cu caracter personal.

[Art.8 în redacţia Legii nr.208 din 21.10.2011, în vigoare 16.06.2012]

Articolul 9. Accesul la informaţia păstrată în Fondul Arhivistic al Republicii Moldova

(1) Modalitatea accesului la informaţia păstrată în Fondul Arhivistic al Republicii Moldova este reglementată de Legea privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova şi de prezenta lege.

(2) În caz de neconcordanţe între prevederile prezentei legi şi cele ale Legii privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova, se vor aplica dispoziţiile prezentei legi.

Articolul 10. Drepturile solicitanţilor

(1) Persoana are dreptul de a solicita furnizorilor de informaţii, personal sau prin reprezentanţii săi, orice informaţii aflate în posesia acestora, cu excepţiile stabilite de legislaţie.

(2) Dreptul persoanei de a avea acces la informaţii, inclusiv la informaţiile cu caracter personal, nu poate fi îngrădit decît în condiţiile legii.

(3) Orice persoană care solicită acces la informaţii în conformitate cu prezenta lege este absolvită de obligaţia dea-şi justifica interesul pentru informaţiile solicitate.

Articolul 11. Obligaţiile furnizorului de informaţii

(1) Furnizorul de informaţii, în conformitate cu competenţele care îi revin, este obligat:

1) să asigure informarea activă, corectă şi la timp a cetăţenilor asupra chestiunilor de interes public şi asupra problemelor de interes personal;

2) să garanteze liberul acces la informaţie;

3) să respecte limitările accesului la informaţie, prevăzute de legislaţie, în scopul protejării informaţiei confidenţiale, vieţii private a persoanei şi securităţii naţionale;

4) să respecte termenele de furnizare a informaţiei, prevăzute de lege;

5) să dea publicităţii propriile acte adoptate în conformitate cu legea;

6) să păstreze, în termenele stabilite de lege, propriile acte, actele instituţiilor, ale căror succesoare sînt, actele ce stabilesc statutul lor juridic;

7) să asigure protejarea informaţiilor ce se află la dispoziţia sa de accesul, distrugerea sau modificarea nesancţionate;

8) să menţină informaţiile, documentele aflate la dispoziţia sa, în formă actualizată;

9) să difuzeze de urgenţă pentru publicul larg informaţia care i-a devenit cunoscută în cadrul propriei activităţi, dacă această informaţie:

a) poate preîntîmpina sau diminua pericolul pentru viaţa şi sănătatea oamenilor;

b) poate preîntîmpina sau diminua pericolul producerii unor prejudicii de orice natură;

c) poate opri răspîndirea informaţiei neveridice sau diminua consecinţele negative ale răspîndirii acesteia;

d) comportă o deosebită importanţă socială;

10) să asigure furnizarea datelor din registrele de stat prin intermediul platformei de interoperabilitate.

(2) în scopul garantării liberului acces la informaţiile oficiale, furnizorul de informaţii:

a) va asigura un spaţiu amenajat pentru documentare, accesibil solicitanţilor;

b) va numi şi va instrui funcţionarii responsabili pentru efectuarea procedurilor de furnizare a informaţiilor oficiale;

c) va elabora, în conformitate cu prezenta lege, regulamente cu privire la drepturile şi obligaţiile funcţionarilor în procesul de furnizare a documentelor, informaţiilor oficiale;

d) va acorda asistenţa şi sprijinul necesar solicitanţilor pentru căutarea şi identificarea informaţiilor;

e) va asigura accesul efectiv, prin intermediul platformei de interoperabilitate, la registrele furnizorilor de informaţii, care vor fi completate în conformitate cu legislaţia cu privire la registre;

f) va desfăşura întrunirile şi şedinţele sale în mod public, în conformitate cu legislaţia.

(3) în scopul facilitării liberului acces la informaţie, furnizorul de informaţii va publica sau va face în alt mod general şi direct accesibile populaţiei informaţiile ce conţin:

a) descrierea structurii instituţiei şi adresa acesteia;

b) descrierea funcţiilor, direcţiilor şi formelor de activitate ale instituţiei;

c) descrierea subdiviziunilor cu competenţele lor, programului de lucru al acestora, cu indicarea zilelor şi orelor de audienţă a funcţionarilor responsabili de furnizarea informaţiilor, documentelor oficiale;

d) deciziile finale asupra principalelor probleme examinate.

(4) În conformitate cu prezenta lege, informaţiile arătate la alineatul (3) al prezentului articol vor fi făcute publice în afara procedurii de examinare a cererilor privind accesul la informaţie.

(5) În scopul asigurării transparenţei activităţii instituţiilor, eficientizării accesului la informaţie, creării condiţiilor pentru căutarea, identificarea operativă a documentelor şi informaţiilor, autorităţile publice, instituţiile publice vor edita, cel puţin o dată pe an, îndrumare ce vor conţine liste ale dispoziţiilor, hotărîrilor, altor documente oficiale, emise de instituţia respectivă, şi domeniile în care poate furniza informaţii, vor pune la dispoziţia reprezentanţilor mijloacelor de informare în masă date oficiale despre propria activitate, inclusiv despre domeniile în care poate furniza informaţii.

(6) Furnizorul de informaţii va proceda şi la alte forme de informare activă a cetăţenilor şi a mijloacelor de informare în masă.

[Art.11 completat prin Legea nr.143 din 19.07.2018, în vigoare 10.11.2018]

Articolul 12. Solicitarea accesului la informaţiile oficiale

(1) Informaţiile oficiale vor fi puse la dispoziţia solicitanţilor în baza unei cereri scrise sau verbale.

(2) Cererea scrisă va conţine:

a) detalii suficiente şi concludente pentru identificarea informaţiei solicitate (a unei părţi sau unor părţi ale acesteia);

b) modalitatea acceptabilă de primire a informaţiei solicitate;

c) date de identificare ale solicitantului.

[Alin.(3) art.12 abrogat prin Legea nr.208 din 21.10.2011, în vigoare 16.06.2012]

(4) Cererea poate fi înaintată verbal în cazurile în care este posibil răspunsul pozitiv, cu satisfacerea imediată a cererii de furnizare a informaţiei. În cazul în care furnizorul intenţionează să refuze accesul la informaţia solicitată, el va informa solicitantul despre aceasta şi despre posibilitatea depunerii unei cereri scrise.

(5) Elaborarea şi furnizarea unor informaţii analitice, de sinteză sau inedite pot fi efectuate în baza unui contract între solicitant şi furnizorul de informaţii, contra unei plăţi negociabile, dacă furnizorul va fi disponibil şi în drept să realizeze o asemenea ofertă.

Articolul 13. Modalităţile accesului la informaţiile oficiale

(1) Modalităţile accesului la informaţiile oficiale sînt:

a) audierea informaţiei pasibile de o expunere verbală;

b) examinarea documentului (unor părţi ale acestuia) la sediul instituţiei;

c) eliberarea copiei de pe documentul, informaţia solicitate (de pe unele părţi ale acestora);

d) eliberarea copiei traducerii documentului, informaţiei (unor părţi ale acestora) într-o altă limbă decît cea a originalului, pentru o plată suplimentară;

e) expedierea prin poştă (inclusiv poşta electronică) a copiei de pe document, informaţie (de pe unele părţi ale acestora), copiei de pe traducerea documentului, informaţiei într-o altă limbă, la cererea solicitantului, pentru o plată respectivă.

(2) Extrasele din registre, documente, informaţii (unele părţi ale acestora), în conformitate cu cererea solicitantului, pot fi puse la dispoziţia persoanei date, într-o formă rezonabilă şi acceptabilă pentru aceasta, spre a fi:

a) examinate la sediul instituţiei;

b) dactilografiate, fotocopiate sau copiate într-o altă modalitate ce ar asigura integritatea originalului;

c) înscrise pe un purtător electronic, imprimate pe casete video, audio, alt purtător rezultat din progresul tehnic.

Articolul 14. Limba în care se vor prezenta informaţiile solicitate

(1) Informaţiile, documentele, solicitate în conformitate cu prezenta lege, vor fi puse la dispoziţia solicitanţilor în limba de stat sau în limba în care au fost elaborate.

(2) În cazul în care informaţiile, documentele au fost elaborate într-o altă limbă decît cea de stat, furnizorul de informaţii va fi obligat să prezinte, la cererea solicitantului, o copie a traducerii autentice a informaţiei, documentului în limba de stat.

Articolul 15. Examinarea cererilor privind accesul la informaţie

(1) Cererile scrise cu privire la accesul la informaţie vor fi înregistrate în conformitate cu legislaţia cu privire la registre şi petiţionare.

(2) Cererile respective vor fi examinate şi satisfăcute de funcţionarii publici responsabili de furnizarea informaţiilor.

(3) Deciziile, luate în conformitate cu prezenta lege, vor fi comunicate solicitantului într-un mod ce ar garanta recepţionarea şi conştientizarea acestora.

(4) În cadrul satisfacerii cererii privind accesul la informaţie, furnizorii vor lua toate măsurile necesare pentru nedivulgarea informaţiilor cu acces limitat, pentru protecţia integrităţii informaţiilor şi excluderea accesului nesancţionat la ele.

Articolul 16. Termenele de satisfacere a cererilor de acces la informaţie

(1) Informaţiile, documentele solicitate vor fi puse la dispoziţia solicitantului din momentul în care vor fi disponibile pentru a fi furnizate, dar nu mai tîrziu de 15 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii de acces la informaţie.

(2) Termenul de furnizare a informaţiei, documentului poate fi prelungit cu 5 zile lucrătoare de către conducătorul instituţiei publice dacă:

a) cererea se referă la un volum foarte mare de informaţii care necesită selectarea lor;

b) sînt necesare consultaţii suplimentare pentru a satisface cererea.

(3) Autorul cererii va fi informat despre orice prelungire a termenului de furnizare a informaţiei şi despre motivele acesteia cu 5 zile înainte de expirarea termenului iniţial.

Articolul 17. Readresarea cererilor

Cererea de furnizare a informaţiei poate fi readresată altui furnizor, cu informarea obligatorie a solicitantului în decurs de 3 zile lucrătoare de la momentul primirii cererii şi cu acordul solicitantului, în următoarele cazuri:

a) informaţia solicitată nu se află în posesia furnizorului sesizat;

b) informaţia solicitată deţinută de alt furnizor ar satisface mai deplin interesul faţă de informaţie al solicitantului.

Articolul 18. Eliberarea informaţiilor oficiale

Informaţiile oficiale, documentele, părţile acestora, extrasele din registre, copiile traducerilor, eliberate conform prezentei legi, vor fi semnate de persoana responsabilă.

Articolul 19. Refuzul accesului la informaţie

(1) Refuzul de a furniza o informaţie, un document oficial va fi făcut în scris, indicîndu-se data întocmirii refuzului, numele persoanei responsabile, motivul refuzului, făcîndu-se în mod obligatoriu trimitere la actul normativ (titlul, numărul, data adoptării, sursa publicaţiei oficiale), pe care se bazează refuzul, precum şi procedura de recurs a refuzului, inclusiv termenul de prescripţie.

(2) Furnizorii de informaţii nu pot fi obligaţi să prezinte probe ale inexistenţei informaţiilor nedocumentate.

Articolul 20. Plăţi pentru furnizarea informaţiilor oficiale

(1) Pentru furnizarea informaţiilor oficiale pot fi percepute, în afara excepţiilor prevăzute de lege, plăţi în mărimile şi conform procedurii stabilite de organele reprezentative, acestea fiind vărsate în bugetul de stat.

(2) Mărimile plăţilor nu vor depăşi mărimile cheltuielilor suportate de către furnizor pentru facerea copiilor, expedierea lor solicitantului şi/sau pentru traducerea, la cererea solicitantului, a informaţiei, documentului.

(3) Plăţile pentru furnizarea informaţiilor analitice, de sinteză sau inedite, executate la comanda solicitantului, se vor stabili conform contractului dintre solicitant şi furnizorul de informaţii.

(4) Vor fi puse, fără plată, la dispoziţia solicitanţilor, informaţiile oficiale care:

a) ating nemijlocit drepturile şi libertăţile solicitantului;

b) sînt expuse oral;

c) sînt solicitate pentru a fi studiate la sediul instituţiei;

d) prin faptul că au fost furnizate, contribuie la sporirea gradului de transparenţă a activităţii instituţiei publice şi corespunde intereselor societăţii.

(5) În cazurile în care informaţia pusă la dispoziţia solicitantului conţine inexactităţi sau date incomplete, instituţia publică este obligată să efectueze rectificările şi completările respective gratuit, cu excepţia cazurilor în care completarea informaţiei implică eforturi şi cheltuieli considerabile care n-au fost prevăzute şi taxate la eliberarea primară a informaţiilor.

(6) Instituţia publică va aduce la cunoştinţa solicitanţilor într-un mod cît mai adecvat şi mai amănunţit posibil modalitatea de calculare a plăţilor pentru furnizarea informaţiei.

Articolul 21. Dispoziţii generale privind apărarea dreptului de acces la informaţie

(1) Persoana care se consideră lezată într-un drept sau interes legitim de către furnizorul de informaţii poate ataca acţiunile acestuia atît pe cale extrajudiciară, cît şi direct în instanţa de contencios administrativ competentă.

(2) Persoana, de asemenea, se poate adresa pentru apărarea drepturilor şi intereselor sale legitime Avocatului Poporului.

(3) Persoana care se consideră lezată într-un drept sau interes legitim poate ataca orice acţiune sau inacţiune a persoanei responsabile pentru primirea şi examinarea cererilor de acces la informaţii, dar în special cu privire la:

a) refuzul neîntemeiat de a primi şi înregistra cererea;

b) refuzul de a asigura accesul liber şi necondiţionat la registrele publice aflate la dispoziţia furnizorului de informaţii;

c) încălcarea termenelor şi procedurii de soluţionare a cererii de acces la informaţie;

d) neprezentarea sau prezentarea necorespunzătoare a informaţiilor solicitate;

e) refuzul neîntemeiat de a prezenta informaţiile solicitate;

f) atribuirea neîntemeiată a informaţiei la categoria informaţiilor care conţin secrete de stat, secrete comerciale sau la categoria altor informaţii oficiale cu accesibilitate limitată;

g) secretizarea neîntemeiată a unor informaţii;

h) stabilirea plăţii şi mărimii acesteia pentru informaţiile furnizate;

i) cauzarea unor prejudicii materiale şi/sau morale prin acţiunile ilegale ale furnizorului de informaţii.

(4) În cadrul soluţionării litigiilor privind accesul la informaţie, organele competente vor întreprinde măsuri pentru protejarea drepturilor tuturor persoanelor ale căror interese pot fi atinse prin divulgarea informaţiei, inclusiv se va asigura participarea acestora în cadrul procesului în calitate de terţă parte.

(5) Instanţa de judecată, în cadrul examinării litigiilor privind accesul la informaţie, va întreprinde toate măsurile rezonabile şi suficiente de precauţie, inclusiv convocarea şedinţelor închise, pentru a evita divulgarea informaţiilor, accesul limitat la care poate fi îndreptăţit.

[Art.21 modificat prin Legea nr.166 din 31.07.2015, în vigoare 02.10.2015]

[Art.21 modificat prin Legea nr.66 din 07.04.2011, în vigoare 08.07.2011]

[Art.21 modificat prin Legea nr.240-XV din 13.06.2003, în vigoare 08.07.2003]

Articolul 22. Atacarea pe cale extrajudiciară a acţiunilor furnizorilor de informaţii

(1) În cazul în care persoana consideră că drepturile sau interesele legitime în ceea ce priveşte accesul la informaţii au fost lezate, ea poate contesta acţiunile sau inacţiunea furnizorului de informaţii la conducerea acestuia şi/sau la organul ierarhic superior al furnizorului în termen de 30 de zile de la data cînd a aflat sau trebuia să afle despre încălcare.

(2) Conducerea furnizorului de informaţii şi/sau organul ierarhic superior al acestuia va examina contestările solicitanţilor de informaţii în decurs de 5 zile lucrătoare şi va informa în mod obligatoriu petiţionarul despre rezultatele examinării în decurs de 3 zile lucrătoare.

(3) Sesizările, prin care sînt atacate acţiunile sau inacţiunea organizaţiilor care nu au organele lor superioare, sînt adresate direct instanţei de contencios administrativ competente.

[Art.22 modificat prin Legea nr.240-XV din 13.06.03, în vigoare 08.07.03]

Articolul 23. Atacarea pe cale judiciară a acţiunilor furnizorilor de informaţii

(1) În cazul în care persoana care consideră că drepturile sau interesele legitime în ceea ce priveşte accesul la informaţie i-au fost lezate, precum şi în cazul în care nu este satisfăcută de soluţia dată de către conducerea furnizorului de informaţii sau de către organul ierarhic superior al acestuia, ea poate ataca acţiunile sau inacţiunea furnizorului de informaţii direct în instanţa de contencios administrativ competentă.

(2) Sesizarea instanţei de judecată se va efectua în termen de o lună de la data primirii răspunsului de la furnizorul de informaţii sau, în caz dacă nu a primit răspuns, de la data cînd trebuia să-l primească. Dacă solicitantul de informaţii a atacat anterior acţiunile furnizorului de informaţii pe cale extrajudiciară, termenul de o lună curge de la data comunicării răspunsului conducerii furnizorului de informaţii şi/sau organului ierarhic superior al acestuia sau, în caz dacă nu a primit răspuns, de la data cînd trebuia să-l primească.

[Art.23 modificat prin Legea nr.240-XV din 13.06.2003, în vigoare 08.07.2003]

Articolul 24. Consecinţele prejudicierii dreptului de acces la informaţii

În funcţie de gravitatea efectelor pe care le-a avut refuzul nelegitim al funcţionarului public, responsabil pentru furnizarea informaţiilor oficiale, de a asigura accesul la informaţia solicitată, instanţa de judecată decide aplicarea unor sancţiuni în conformitate cu legislaţia, repararea prejudiciului cauzat prin refuzul nelegitim de a furniza informaţii sau prin alte acţiuni ce prejudiciază dreptul de acces la informaţii, precum şi satisfacerea neîntîrziată a cererii solicitantului.

Articolul 25. Dispoziţii finale

Guvernul, în termen de 3 luni:

va înainta Parlamentului propuneri cu privire la aducerea legislaţiei în concordanţă cu prezenta lege, inclusiv la stabilirea responsabilităţii pentru acţiunile ce constituie încălcări grave ale dreptului de acces la informaţie;

va aduce în corespundere cu prezenta lege actele sale normative şi va elabora, după caz, noi acte orientate spre executarea acesteia.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI **Dumitru DIACOV**

Chişinău, 11 mai 2000.
Nr.982-XIV.

L E G E
cu privire la Autoritatea Naţională de Integritate

nr. 132 din 17.06.2016

Monitorul Oficial nr.245-246/511 din 30.07.2016

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Domeniul de reglementare
Articolul 2. Statutul Autorităţii Naţionale de Integritate
Articolul 3. Principiile fundamentale ale activităţii Autorităţii
Articolul 4. Finanţarea activităţii Autorităţii

Capitolul II
MISIUNEA, FUNCŢIILE ŞI ATRIBUŢIILE AUTORITĂŢII

Articolul 5. Misiunea Autorităţii
Articolul 6. Funcţiile Autorităţii
Articolul 7. Atribuţiile Autorităţii

Capitolul III
ORGANIZAREA AUTORITĂŢII

Secţiunea 1
Structura şi conducerea Autorităţii

Articolul 8. Structura Autorităţii
Articolul 9. Conducerea Autorităţii
Articolul 10. Condiţii pentru a candida la funcţiile de preşedinte şi vicepreşedinte al Autorităţii
Articolul 11. Concursul pentru suplinirea funcţiilor de preşedinte şi vicepreşedinte al Autorităţii
Articolul 12. Consiliul de Integritate
Articolul 13. Numirea în funcţia de preşedinte sau de vicepreşedinte al Autorităţii
Articolul 14. Atribuţiile preşedintelui şi vicepreşedintelui Autorităţii
Articolul 15. Încetarea şi suspendarea mandatelor de preşedinte şi vicepreşedinte al Autorităţii

Secţiunea a 2-a
Aparatul Autorităţii

Articolul 16. Aparatul Autorităţii
Articolul 17. Inspectorul de integritate
Articolul 18. Numirea în funcţia de inspector de integritate
Articolul 19. Activităţile desfăşurate de inspectorii de integritate
Articolul 20. Drepturile şi obligaţiile inspectorului de integritate
Articolul 21. Incompatibilităţile şi interdicţiile aplicabile inspectorilor de integritate
Articolul 22. Răspunderea inspectorilor de integritate
Articolul 23. Răspunderea disciplinară
Articolul 24. Temeiurile încetării funcţiei de inspector de integritate

Articolul 25. Statutul altor angajaţi ai Autorităţii

Capitolul IV
PROCEDURA DE CONTROL AL AVERII ŞI AL INTERESELOR PERSONALE ŞI PRIVIND RESPECTAREA REGIMULUI JURIDIC AL CONFLICTELOR DE INTERESE, AL INCOMPATIBILITĂŢILOR, RESTRICŢIILOR ŞI LIMITĂRILOR

Secţiunea 1
Controlul averilor şi al intereselor personale

Articolul 26. Conţinutul controlului averii şi intereselor personale
Articolul 27. Controlul declaraţiilor de avere şi interese personale
Articolul 28. Temeiurile de iniţiere a controlului averii şi al intereselor personale
Articolul 29. Condiţiile de depunere a sesizărilor
Articolul 30. Distribuirea aleatorie a sesizărilor
Articolul 31. Verificarea prealabilă
Articolul 32. Procedura de control al averii şi al intereselor personale
Articolul 33. Drepturile persoanei supuse controlului averii şi al intereselor personale
Articolul 34. Rezultatele controlului averii şi al intereselor personale
Articolul 35. Actul de constatare
Articolul 36. Contestarea actului de constatare

Secţiunea a 2-a
Controlul privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor

Articolul 37. Controlul privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor
Articolul 38. Rezultatele controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor
Articolul 39. Efectele constatării încălcării regimului juridic al conflictelor de interese
Articolul 40. Efectele constatării încălcării regimului juridic al incompatibilităţilor
Articolul 41. Efectele constatării încălcării regimului juridic al restricţiilor şi limitărilor

Capitolul V
EXECUTAREA HOTĂRÎRILOR PRIVIND CONFISCAREA AVERII NEJUSTIFICATE ÎN FOLOSUL STATULUI

Articolul 42. Procedura de executare a hotărîrilor privind confiscarea averii nejustificate în folosul statului

Capitolul VI
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 43. Dispoziţii finale
Articolul 44. Dispoziţii tranzitorii

Anexă. Declaraţie de integritate

Notă: În cuprinsul legii, textul „al incompatibilităţilor şi al restricţiilor” şi textul „al incompatibilităţilor sau al restricţiilor” se substituie cu textul „al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor”, conform Legii nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018

Notă: În textul legii, cuvintele „organ fiscal”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „Serviciul Fiscal de Stat” la forma gramaticală corespunzătoare, conform Legii nr.178 din 21.07.2017, în vigoare 18.08.2017

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Domeniul de reglementare

(1) Prezenta lege reglementează:

a) misiunea, funcţiile, atribuţiile, precum şi modul de organizare şi funcţionare a Autorităţii Naţionale de Integritate;

b) procedura de control al averilor şi al intereselor personale, privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor.

(2) Noţiunile utilizate de prezenta lege urmează a fi aplicate în sensul atribuit acestora de Legea nr.133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii şi a intereselor personale şi de Legea integrităţii nr.82 din 25 mai 2017.

[Art.1 completat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

Articolul 2. Statutul Autorităţii Naţionale de Integritate

(1) Autoritatea Naţională de Integritate (denumită în continuare *Autoritate*) este o autoritate publică independentă faţă de alte organizaţii publice, faţă de alte persoane juridice de drept public sau privat şi faţă de persoanele fizice, ce funcţionează la nivel naţional ca structură unică.

(2) Autoritatea este persoană juridică de drept public şi dispune de o ştampilă cu imaginea Stemei de Stat a Republicii Moldova.

(3) Sediul Autorităţii se află în municipiul Chişinău.

(4) Entităţile deţinătoare de registre de stat, de alte informaţii necesare pentru îndeplinirea eficientă a funcţiilor Autorităţii, indiferent de forma lor juridică de organizare, acordă Autorităţii acces gratuit la acestea prin intermediul platformei de interoperabilitate instituită de Guvern, cu stabilirea condiţiilor de acces şi utilizare a acestor registre şi informaţii pentru a păstra integritatea şi confidenţialitatea lor. Cheltuielile legate de asigurarea conexiunii on-line la bazele de date ale entităţilor menţionate vor fi suportate din mijloacele bugetului de stat.

Articolul 3. Principiile fundamentale ale activităţii Autorităţii

Activitatea Autorităţii se bazează pe următoarele principii:

a) legalitate;
b) independenţă;
c) imparţialitate;
d) transparenţă;
e) confidenţialitate;
f) celeritate;
g) integritate;
h) egalitate;
i) dreptul la apărare;
j) bună administrare.

Articolul 4. Finanţarea activităţii Autorităţii

(1) Autoritatea este finanţată de la bugetul de stat.

[Alin.(2) art.4 abrogat prin Legea nr.172 din 27.07.2018, în vigoare 24.08.2018]

(3) Autoritatea elaborează, aprobă şi administrează bugetul conform principiilor, regulilor şi procedurilor prevăzute de Legea finanţelor publice şi responsabilităţii bugetar-fiscale nr.181/2014.

(4) Activitatea Autorităţii este supusă anual auditului Curţii de Conturi.

[Art.4 modificat prin Legea nr.172 din 27.07.2018, în vigoare 24.08.2018]

Capitolul II
MISIUNEA, FUNCŢIILE ŞI ATRIBUŢIILE AUTORITĂŢII

Articolul 5. Misiunea Autorităţii

Autoritatea asigură integritatea în exercitarea funcţiei publice sau funcţiei de demnitate publică şi prevenirea corupţiei prin realizarea controlului averii şi al intereselor personale şi privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor.

Articolul 6. Funcţiile Autorităţii

În vederea realizării misiunii sale, Autoritatea are următoarele funcţii:

a) exercitarea controlului averii şi al intereselor personale;

b) exercitarea controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor;

c) constatarea şi sancţionarea încălcărilor regimului juridic al declarării averii şi intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor;

d) cooperarea cu alte instituţii, atît la nivel naţional cît şi internaţional;

e) asigurarea bunei organizări a Autorităţii şi administrarea activităţii de promovare a integrităţii subiecţilor declarării;

f) alte funcţii stabilite prin lege.

[Art.6 modificat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

Articolul 7. Atribuţiile Autorităţii

(1) În domeniul asigurării controlului averii şi al intereselor personale, Autoritatea:

a) colectează, depozitează şi publică toate declaraţiile de avere şi de interese personale pe pagina sa web oficială şi asigură accesibilitatea lor permanentă, cu excepţia informaţiilor şi categoriilor de declaraţii specificate la art.9 alin.(2) şi (3) din Legea privind declararea averii şi a intereselor personale;

b) efectuează controlul privind depunerea în termen a declaraţiilor de avere şi interese personale;

c) efectuează controlul averii deţinute de subiecţii declarării, constată dacă există o diferenţă substanţială între veniturile realizate pe parcursul exercitării mandatelor sau a funcţiilor publice ori de demnitate publică şi averea dobîndită în aceeaşi perioadă şi nejustificată şi adresează instanţei de judecată cereri în vederea dispunerii confiscării averii nejustificate;

d) constată existenţa unor erori sau lipsa unor date în declaraţiile de avere şi interese personale şi sesizează organul de urmărire penală şi/sau Serviciul Fiscal de Stat în vederea determinării existenţei elementelor unei infracţiuni şi/sau verificării respectării regimului fiscal;

e) constată contravenţiile referitoare la încălcarea regimului juridic al declarării averii şi intereselor personale, date în competenţa sa, conform Codului contravenţional al Republicii Moldova;

f) ţine Registrul electronic al subiecţilor declarării averii şi intereselor personale.

(2) În domeniul exercitării controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor, Autoritatea:

a) constată încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor;

b) solicită conducerii organizaţiei publice sau a autorităţii responsabile de numirea în funcţie a subiectului declarării tragerea la răspundere disciplinară a persoanei care a încălcat regimul juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor ori, după caz, dispunerea încetării mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale acestuia;

c) solicită conducerii organizaţiei publice sau a autorităţii responsabile de numirea în funcţie a subiectului declarării suspendarea din funcţie a subiectului declarării pe perioada examinării în instanţă a actului de constatare, în cazul în care dispozitivul actului de constatare prevede încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu pentru încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor;

d) soluţionează conflictele de interese date în competenţa sa;

e) supraveghează modul de soluţionare a conflictelor de interese de către conducătorii organizaţiilor publice;

f) adresează instanţei de judecată cereri privind constatarea nulităţii absolute a actului administrativ emis/adoptat sau a actului juridic încheiat direct ori prin intermediul unei persoane terţe, sau a deciziei luate cu încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, stabilită printr-un act de constatare definitiv;

g) adresează o cerere instanţei de judecată de îndată ce a fost constatat conflictul de interese în vederea aplicării, ca măsură de asigurare, a suspendării, pe durata procesului, a actului administrativ emis/adoptat sau a actului juridic încheiat direct ori prin intermediul unei persoane terţe, sau a deciziei luate;

h) constată şi examinează cauzele contravenţionale privind încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor, date în competenţa sa, şi, după caz, aplică sancţiuni conform Codului contravenţional al Republicii Moldova;

i) ţine Registrul de stat al persoanelor care au interdicţie de a ocupa o funcţie publică sau o funcţie de demnitate publică.

(3) În domeniul cooperării cu instituţiile naţionale şi internaţionale, precum şi în domeniul asigurării bunei organizări a Autorităţii şi administrării activităţii de promovare a integrităţii subiecţilor declarării, Autoritatea:

a) prezintă în plenul Parlamentului anual, pînă în data de 31 martie, raportul său de activitate pentru anul precedent;

b) elaborează şi aprobă Regulamentul privind modul de completare a declaraţiilor de avere şi interese personale în formă electronică;

c) elaborează, aprobă şi difuzează îndrumări metodologice privind modul de declarare a averilor şi a intereselor personale, modul de soluţionare a conflictelor de interese şi a stărilor de incompatibilitate, întocmind propriile materiale în acest sens, avînd în vedere practica organelor judiciare;

d) elaborează studii şi analize, întocmeşte statistici anuale în domeniul său de activitate;

e) încheie acorduri de colaborare cu instituţiile interesate din ţară şi din străinătate;

f) asigură instruirea specialiştilor din cadrul organizaţiilor publice în domeniul declarării averii şi a intereselor personale;

g) oferă consultanţă organizaţiilor publice şi subiecţilor declarării în domeniul său de activitate;

h) stabileşte metodologia de efectuare a controlului averii şi al intereselor personale şi privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor;

i) eliberează certificate de integritate, în termen de 15 zile, la solicitarea conducătorilor entităţilor publice sau a persoanelor fizice care candidează pentru ocuparea unor funcţii publice eligibile.

(4) Raportul anual de activitate al Autorităţii, întocmit conform alin.(3) lit.a), se publică pe pagina web oficială a Autorităţii.

[Art.7 modificat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

Capitolul III
ORGANIZAREA AUTORITĂŢII

Secţiunea 1
Structura şi conducerea Autorităţii

Articolul 8. Structura Autorităţii

(1) Autoritatea este constituită din conducere şi aparat.

(2) Efectivul-limită al Autorităţii şi structura organizatorică a acesteia sînt stabilite printr-o hotărîre a Parlamentului.

Articolul 9. Conducerea Autorităţii

(1) Autoritatea este condusă de un preşedinte, asistat de un vicepreşedinte, care sînt numiţi în funcţii de Preşedintele Republicii Moldova la propunerea Consiliului de Integritate.

(2) Durata mandatului preşedintelui şi a vicepreşedintelui Autorităţii este de 5 ani, fără posibilitatea numirii pentru un alt mandat.

Articolul 10. Condiţii pentru a candida la funcţiile de preşedinte şi vicepreşedinte al Autorităţii

(1) Poate candida la funcţiile de preşedinte şi vicepreşedinte al Autorităţii persoana care îndeplineşte cumulativ următoarele condiţii:

a) deţine cetăţenia Republicii Moldova;

b) nu este supusă unei măsuri de ocrotire judiciare sub forma tutelei;

c) are studii superioare în domeniul dreptului, al economiei, al administraţiei publice sau al managementului;

d) are o vechime în muncă de cel puţin 7 ani, în cazul preşedintelui, şi de cel puţin 5 ani, în cazul vicepreşedintelui, în domeniile menţionate la lit.c);

e) are o reputaţie ireproşabilă;

f) nu este şi nu a fost în ultimii 2 ani pînă la anunţarea concursului membru al vreunui partid politic;

g) este aptă din punct de vedere medical pentru exercitarea funcţiei conform certificatului medical de sănătate eliberat în condiţiile legii;

h) cunoaşte limba de stat;

i) nu a avut, pînă în anul 1991, statut de colaborator operativ al serviciilor de informaţii, de agent sub acoperire sau de informator în cadrul acestor servicii.

(2) Se consideră că nu are o reputaţie ireproşabilă în sensul alin.(1) şi nu poate candida la funcţia de preşedinte sau de vicepreşedinte al Autorităţii persoana:

a) care are antecedente penale, inclusiv stinse, sau cea care a fost absolvită de răspundere ori pedeapsă penală, inclusiv printr-un act de amnistie sau de graţiere;

b) care a fost privată de dreptul de a ocupa anumite funcţii sau a exercita anumite activităţi, ca pedeapsă principală sau complementară, printr-o hotărîre judecătorească definitivă;

c) în privinţa căreia s-a constatat, printr-un act definitiv, încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor;

d) în privinţa căreia există o hotărîre irevocabilă a instanţei de judecată prin care s-a dispus confiscarea averii nejustificate;

e) care are, în ultimii 5 ani, în cazierul privind integritatea profesională, înscrieri cu privire la rezultatul negativ al testului de integritate profesională pentru încălcarea obligaţiei prevăzute la art.7 alin.(2) lit.a) din Legea nr.325/2013 privind evaluarea integrităţii instituţionale;

f) care are interdicţia de a ocupa o funcţie publică sau de demnitate publică, ce derivă dintr-un act de constatare al Autorităţii Naţionale de Integritate.

(3) Dovada îndeplinirii cerinţelor specificate la alin.(1) lit.f) şi i) se face în baza unei declaraţii pe propria răspundere.

[Art.10 modificat prin Legea nr.238 din 08.11.2018, în vigoare 30.12.2018]
[Art.10 completat prin Legea nr.74 din 26.04.2018, în vigoare 29.06.2018]
[Art.10 modificat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]
[Art.10 completat prin Legea nr.305 din 21.12.2017, în vigoare 12.01.2018]

Articolul 11. Concursul pentru suplinirea funcţiilor de preşedinte şi vicepreşedinte al Autorităţii

(1) Condiţiile şi procedura de desfăşurare a concursului pentru suplinirea funcţiilor de preşedinte şi vicepreşedinte al Autorităţii se stabilesc printr-un regulament aprobat de Consiliul de Integritate, care se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) Anunţul privind data şi locul organizării concursului se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova şi pe pagina web oficială a Autorităţii cu cel puţin 30 de zile înainte de data concursului.

(3) Cererea de participare la concurs, însoţită de actele doveditoare, se depune la Autoritate în termen de 20 de zile de la publicarea anunţului.

(3^1) În momentul depunerii actelor, candidaţii sînt informaţi despre iniţierea unei verificări conform Legii nr.271/2008 privind verificarea titularilor şi a candidaţilor la funcţii publice şi despre testarea conform Legii nr.269/2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf). Candidaţii semnează declaraţia de verificare şi îşi prezintă acordul scris pentru testarea la poligraf.

[Alin.(4) art.11 abrogat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

(5) În cel mult 10 zile de la expirarea termenului de depunere a cererilor de concurs, Consiliul de Integritate verifică respectarea condiţiilor prevăzute la art.10 alin.(1) şi stabileşte lista candidaţilor admişi la concursul pentru suplinirea funcţiilor de preşedinte şi vicepreşedinte al Autorităţii.

(6) În termen de 5 zile lucrătoare de la stabilirea listei candidaţilor admişi se organizează concursul pentru suplinirea funcţiilor de preşedinte şi vicepreşedinte al Autorităţii.

(7) Concursul pentru suplinirea funcţiilor de preşedinte şi vicepreşedinte al Autorităţii constă dintr-o probă scrisă şi un interviu, cu acordarea unui punctaj pentru fiecare probă.

(8) Subiectele de concurs la proba scrisă se stabilesc pe baza tematicii de concurs, astfel încît să determine atît cunoştinţele de specialitate ale candidaţilor, cît şi calităţile manageriale ale acestora.

(9) Rezultatele probei scrise pot fi contestate în termen de 2 zile lucrătoare de la publicarea acestora pe pagina web oficială a Autorităţii şi se soluţionează de către Consiliul de Integritate în termen de 2 zile lucrătoare de la expirarea termenului de depunere.

(10) Candidaţii care au promovat proba scrisă susţin un interviu în faţa Consiliului de Integritate, în termen de 5 zile de la data la care a expirat termenul de soluţionare a contestaţiilor, după care sînt testaţi la detectorul comportamentului simulat (poligraf).

(11) Rezultatele concursului sînt validate de Consiliul de Integritate în termen de 15 zile de la efectuarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf). Rezultatele testării la poligraf reprezintă unul dintre criteriile de evaluare a candidaţilor pentru care se acordă punctaj conform regulamentului de concurs, aprobat de către Consiliul de Integritate.

(12) Cîştigător va fi desemnat candidatul cu cel mai mare punctaj obţinut ca urmare a probelor de concurs.

[Art.11 modificat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

Notă: Se declară neconstituţional textul „şi care a susţinut proba detectorului comportamentului simulat (poligraf)" din alin.(12) al art.11, conform Hot. Curţii Constituţionale nr.6 din 10.04.2018, în vigoare 10.04.2018

Articolul 12. Consiliul de Integritate

(1) Consiliul de Integritate (denumit în cuprinsul prezentei secţiuni *Consiliu*) este constituit din 7 membri, dintre care:

a) un reprezentant desemnat de Parlament;

b) un reprezentant desemnat de Guvern;

c) un reprezentant desemnat de Consiliul Superior al Magistraturii;

d) un reprezentant desemnat de Consiliul Superior al Procurorilor;

e) un reprezentant desemnat de Congresul Autorităţilor Locale din Moldova;

f) doi reprezentanţi ai societăţii civile.

(2) Reprezentanţii societăţii civile sînt selectaţi de către Ministerul Justiţiei prin concurs, în baza unui regulament aprobat de Guvern.

(3) Poate fi numită în funcţia de membru al Consiliului persoana care îndeplineşte cumulativ următoarele condiţii:

a) deţine cetăţenia Republicii Moldova;

b) nu este supusă unei măsuri de ocrotire judiciare sub forma tutelei;

c) are studii superioare;

d) nu are antecedente penale, inclusiv stinse, ori care nu a fost absolvită de răspundere sau pedeapsă penală, inclusiv printr-un act de amnistie sau de graţiere;

e) nu a fost privată de dreptul de a ocupa anumite funcţii sau de a exercita anumite activităţi, ca pedeapsă principală sau complementară, printr-o hotărîre judecătorească definitivă;

e^1) nu are, în ultimii 5 ani, în cazierul privind integritatea profesională, înscrieri referitoare la rezultatul negativ al testului de integritate profesională pentru încălcarea obligaţiei prevăzute la art.7 alin.(2) lit.a) din Legea nr.325/2013 privind evaluarea integrităţii instituţionale;

f) în privinţa căreia nu s-a constatat, prin act definitiv, încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor;

g) în privinţa căreia nu există o hotărîre irevocabilă a instanţei de judecată prin care s-a dispus confiscarea averii nejustificate;

h) nu este şi nu a fost în ultimii 2 ani membru al vreunui partid politic, nici nu a desfăşurat vreo activitate politică;

i) este aptă din punct de vedere medical pentru exercitarea funcţiei conform certificatului medical de sănătate eliberat în condiţiile legii;

j) cunoaşte limba de stat;

k) nu a avut, pînă în anul 1991, statut de colaborator operativ al serviciilor de informaţii, de agent sub acoperire sau de informator în cadrul acestor servicii;

l) nu are interdicţia de a ocupa o funcţie publică sau de demnitate publică, ce derivă dintr-un act de constatare al Autorităţii Naţionale de Integritate.

(4) Mandatul de membru al Consiliului este de 5 ani, fără posibilitatea numirii pentru un alt mandat consecutiv, şi încetează odată cu expirarea acestuia sau prin revocarea persoanei de către entitatea care a desemnat-o, sau prin demisie, sau prin pensionare, sau în caz de deces al persoanei. În cazul încetării mandatului înainte de termen, entităţile vizate desemnează, în termen de 20 de zile lucrătoare, un nou membru al Consiliului în condiţiile alin.(1). În cazul în care nu a fost numit un nou membru al Consiliului pînă la expirarea mandatului celui actual, ultimul îşi exercită atribuţiile pînă la numirea unui nou membru.

(5) Revocarea mandatului membrului Consiliului se face în cazul în care:

a) acesta nu-şi depune declaraţia de avere şi interese personale sau refuză să o depună;

b) rămîne definitivă o sentinţă de condamnare a acestuia;

c) survin circumstanţe care fac ca acesta să nu mai corespundă cerinţelor stabilite la alin.(3);

d) acesta este în imposibilitate de a-şi exercita atribuţiile, din motive de sănătate, o perioadă mai mare de 3 luni consecutive;

e) acesta absentează nemotivat de la 3 şedinţe consecutive sau de la oricare 6 şedinţe ale Consiliului în cursul unui an;

f) acesta încalcă restricţia prevăzută la alin.(6).

(6) Membrii Consiliului au obligaţia ca, în exercitarea atribuţiilor ce le revin, să se abţină de la exprimarea publică a convingerilor lor politice privind activitatea Consiliului sau a Autorităţii şi să nu favorizeze vreun partid politic.

(7) Consiliul are următoarele atribuţii:

a) aprobă Regulamentul de desfăşurare a concursului pentru suplinirea funcţiilor de preşedinte şi vicepreşedinte al Autorităţii, aprobă tematica de concurs şi componenţa comisiilor de organizare a concursului, de elaborare a subiectelor, de verificare a lucrărilor şi de soluţionare a contestaţiilor, adoptînd hotărîri în acest sens;

b) organizează concursul pentru suplinirea funcţiilor de preşedinte şi vicepreşedinte al Autorităţii;

c) validează rezultatele concursului pentru suplinirea funcţiilor de preşedinte şi vicepreşedinte al Autorităţii şi le publică pe pagina web oficială a Autorităţii în termen de 24 de ore de la validare;

d) aprobă strategia şi planul de activitate al Autorităţii;

e) analizează şi aprobă rapoartele anuale ale Autorităţii;

f) propune Preşedintelui Republicii Moldova numirea şi revocarea din funcţii a preşedintelui şi vicepreşedintelui Autorităţii;

g) solicită Preşedintelui Republicii Moldova suspendarea din funcţii a preşedintelui şi vicepreşedintelui Autorităţii;

h) aprobă regulamentele de organizare şi funcţionare ale Consiliului şi Colegiului disciplinar, precum şi normele interne de conduită şi etică din cadrul Autorităţii;

i) efectuează controlul privind depunerea în termen a declaraţiilor de avere şi interese personale de către preşedintele şi vicepreşedintele Autorităţii, precum şi de către inspectorii de integritate;

j) efectuează controlul averilor şi al intereselor personale, constată încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor de către preşedintele şi vicepreşedintele Autorităţii, precum şi de către inspectorii de integritate;

k) examinează sesizările şi plîngerile în care sînt vizaţi preşedintele şi vicepreşedintele Autorităţii;

l) examinează şi soluţionează conflictele de interese ale preşedintelui şi vicepreşedintelui Autorităţii şi ale inspectorilor de integritate, precum şi sesizările ce ţin de încălcarea de către aceştia a regimului juridic al incompatibilităţilor;

m) constată contravenţiile ce ţin de încălcarea de către preşedintele şi vicepreşedintele Autorităţii a regimului juridic al declarării averii şi intereselor personale, al conflictelor de interese sau al incompatibilităţilor şi încheie procese-verbale cu privire la acestea. Procesele-verbale cu privire la contravenţii se trimit spre examinare în fond instanţei de judecată competente în conformitate cu Codul contravenţional al Republicii Moldova.

(8) În exercitarea atribuţiilor prevăzute la alin.(7) lit.i)–l), membrii Consiliului au acces la registrele de stat şi la alte informaţii necesare pentru îndeplinirea eficientă a funcţiilor Consiliului, prin accesul gratuit la platforma de interoperabilitate instituită de Guvern, şi au dreptul de a procesa date cu caracter personal în condiţiile Legii nr.133 din 8 iulie 2011 privind protecţia datelor cu caracter personal.

(9) Şedinţele Consiliului sînt publice şi sînt prezidate, pe durata unei şedinţe, de un preşedinte de şedinţă ales cu majoritatea voturilor membrilor desemnaţi. Şedinţele sînt deliberative dacă la acestea participă 5 dintre membrii desemnaţi. Hotărîrile Consiliului se adoptă cu votul majorităţii membrilor desemnaţi şi sînt semnate de preşedintele şedinţei. Prima şedinţă a Consiliului este convocată de către preşedintele Autorităţii în cel mult o lună de la numirea celui de-al cincilea membru al Consiliului.

(10) Lucrările de secretariat ale Consiliului sînt asigurate de către Autoritate.

(11) Lucrările Consiliului se desfăşoară, de regulă, la sediul Autorităţii.

(12) Membrii Consiliului din rîndul reprezentanţilor societăţii civile beneficiază, pentru fiecare şedinţă la care participă, de o indemnizaţie echivalentă cu a douăzecea parte (1/20) din salariul preşedintelui Autorităţii, dar nu mai mult decît pentru 4 şedinţe pe lună.

[Art.12 completat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.01.2019]
[Art.12 modificat prin Legea nr.238 din 08.11.2018, în vigoare 30.12.2018]
[Art.12 completat prin Legea nr.74 din 26.04.2018, în vigoare 29.06.2018]
[Art.12 modificat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]
[Art.12 modificat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]
[Art.12 completat prin Legea nr.305 din 21.12.2017, în vigoare 12.01.2018]

Articolul 13. Numirea în funcţia de preşedinte sau de vicepreşedinte al Autorităţii

(1) Numirea candidaţilor selectaţi de Consiliu în funcţia de preşedinte sau de vicepreşedinte al Autorităţii se dispune prin decretul Preşedintelui Republicii Moldova în termen de 15 zile de la recepţionarea propunerii de numire în funcţie.

(2) Preşedintele Republicii Moldova poate respinge o singură dată candidatura propusă de Consiliu şi numai în cazul existenţei unor probe incontestabile de incompatibilitate a candidatului cu funcţia respectivă sau de încălcare de către candidat a legislaţiei, sau de încălcare a procedurilor legale de selectare a candidatului.

(3) Refuzul Preşedintelui Republicii Moldova de a numi persoana în funcţia de preşedinte sau de vicepreşedinte al Autorităţii trebuie să fie motivat şi se face în termen de 15 zile de la data recepţionării propunerii de numire. În cazul apariţiei unor circumstanţe care necesită o examinare suplimentară, Preşedintele Republicii Moldova anunţă Consiliul despre prelungirea cu 15 zile a termenului prevăzut.

(4) În cazul în care Preşedintele Republicii Moldova respinge candidatura propusă, Consiliul poate propune, cu votul a 4 membri, aceeaşi candidatură pentru funcţia de preşedinte sau de vicepreşedinte al Autorităţii sau poate propune o altă candidatură, selectată după organizarea unui nou concurs conform prevederilor art.11.

(5) În cazul în care Consiliul propune în mod repetat aceeaşi candidatură, Preşedintele Republicii Moldova emite un decret privind numirea acesteia în funcţia de preşedinte sau de vicepreşedinte al Autorităţii în termen de 5 zile de la data recepţionării propunerii repetate.

(6) În termen de 5 zile de la publicarea în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a decretului privind numirea sa în funcţie, preşedintele sau vicepreşedintele Autorităţii depune, în faţa Preşedintelui Republicii Moldova, următorul jurământ:

„Jur să-mi exercit obligaţiile funcţionale cu credinţă şi integritate, în serviciul Republicii Moldova, să respect Constituţia şi legile Republicii Moldova, drepturile şi libertăţile fundamentale ale omului, să protejez proprietatea publică, democraţia şi bunăstarea poporului."

Refuzul persoanei de a depune jurământul atrage nulitatea numirii sale în funcţie.

(7) Funcţiile de preşedinte şi vicepreşedinte al Autorităţii sînt funcţii de demnitate publică şi sînt incompatibile cu orice altă funcţie sau activitate remunerată, cu excepţia activităţilor didactice, ştiinţifice şi de creaţie.

[Art.13 modificat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

Articolul 14. Atribuţiile preşedintelui şi vicepreşedintelui Autorităţii

(1) Preşedintele Autorităţii exercită următoarele atribuţii:

a) conduce, organizează şi controlează, în limitele legii, activitatea Autorităţii;

b) numeşte în funcţii inspectorii de integritate şi funcţionarii publici din aparatul Autorităţii, modifică, suspendă şi dispune încetarea raporturilor de serviciu ale acestora în condiţiile legii, angajează, pe bază de contract, personalul contractual din cadrul Autorităţii, modifică, suspendă şi dispune încetarea raporturilor de muncă ale acestora;

c) soluţionează, conform legislaţiei, problemele ce ţin de stabilirea sporurilor la salariu şi de acordare a primelor;

d) aprobă regulamentul intern al Autorităţii;

e) aprobă schema de încadrare a aparatului Autorităţii în conformitate cu structura aprobată de Parlament;

f) prezintă spre aprobare Consiliului strategia şi planul de activitate al Autorităţii;

g) aprobă metodologia de efectuare a controlului averii şi a intereselor personale şi privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor;

h) aprobă regulamentul privind modul de completare a declaraţiilor de avere şi interese personale în formă electronică;

i) aprobă îndrumările metodologice privind modul de declarare a averilor şi a intereselor personale, de soluţionare a conflictelor de interese şi a stărilor de incompatibilitate;

j) aprobă modelul legitimaţiei de serviciu;

k) aplică, în condiţiile legii, sancţiuni disciplinare inspectorilor de integritate, funcţionarilor publici şi personalului contractual din cadrul Autorităţii;

l) asigură organizarea unui proces sistematic şi planificat de perfecţionare profesională continuă a inspectorilor de integritate şi a funcţionarilor publici ai aparatului Autorităţii;

m) prezintă Consiliului anual, pînă în data de 1 martie, şi prezintă în plenul Parlamentului anual, pînă în data de 31 martie, raportul de activitate al Autorităţii pentru anul precedent şi asigură publicarea acestuia pe pagina web oficială a Autorităţii;

n) prezintă Consiliului, trimestrial sau la cerere, informaţii referitoare la activitatea Autorităţii;

o) prezintă Consiliului raportul anual de audit, în termen de maximum 5 zile de la primire, şi asigură publicarea acestuia pe pagina web oficială a Autorităţii;

p) organizează şi implementează sistemul de control intern managerial şi poartă răspundere managerială pentru administrarea bugetului Autorităţii şi a patrimoniului public aflat în gestiune;

q) reprezintă Autoritatea în relaţiile cu alte organizaţii publice din ţară şi cu instituţii similare din alte state;

r) iniţiază şi semnează, în condiţiile legii, acorduri de cooperare cu instituţii similare din alte state.

(2) În exercitarea atribuţiilor prevăzute la alin.(1), preşedintele Autorităţii emite ordine şi dispoziţii.

(3) Vicepreşedintele Autorităţii exercită atribuţiile ce îi sînt încredinţate de preşedintele Autorităţii. În cazul absenţei preşedintelui Autorităţii, al vacanţei funcţiei acestuia sau al suspendării mandatului acestuia, atribuţiile de preşedinte al Autorităţii sînt exercitate de vicepreşedintele ei.

(4) Preşedintele şi vicepreşedintele Autorităţii nu exercită atribuţii privind controlul averilor şi al intereselor personale, privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor.

[Art.14 modificat prin Legea nr.6 din 06.02.2020, în vigoare 28.03.2020]

[Art.14 modificat prin Legea nr.172 din 27.07.2018, în vigoare 24.08.2018]

[Art.14 modificat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

Articolul 15. Încetarea şi suspendarea mandatelor de preşedinte şi vicepreşedinte al Autorităţii

(1) Mandatul preşedintelui sau al vicepreşedintelui Autorităţii încetează în cazul:

a) demisiei acestuia;

b) revocării acestuia;

c) expirării mandatului său;

d) atingerii de către acesta a vîrstei de pensionare;

e) decesului acestuia.

(2) Revocarea preşedintelui sau a vicepreşedintelui Autorităţii se face în cazul în care:

a) acesta nu şi-a depus declaraţia de avere şi interese personale ori a refuzat să o depună;

b) acesta a obţinut calitatea de membru al unui partid politic;

c) rămîne definitivă o sentinţă de condamnare a acestuia;

d) survin circumstanţe care fac ca acesta să nu mai corespundă cerinţelor stabilite la art.10;

e) acesta, din motive de sănătate, este în imposibilitate de a-şi exercita atribuţiile pe o perioadă mai mare de 3 luni consecutiv;

f) acesta este declarat dispărut fără veste, conform legii.

(3) În cazul expirării mandatului de preşedinte sau de vicepreşedinte al Autorităţii, concursul pentru numirea unui nou preşedinte sau vicepreşedinte se organizează cu cel mult 60 de zile înaintea expirării mandatului actualului preşedinte sau vicepreşedinte.

(4) În cazul intervenirii vacanţei funcţiei de preşedinte sau vicepreşedinte al Autorităţii, aceasta este suplinită urmînd procedura prevăzută la art.11. În acest caz, persoana nou-numită în funcţia de preşedinte sau vicepreşedinte va exercita un mandat de 5 ani.

(5) Mandatul preşedintelui sau al vicepreşedintelui Autorităţii se suspendă în cazul în care:

a) este trimis în instanţa de judecată un dosar penal în care acesta este învinuit de comiterea unei infracţiuni incompatibile cu funcţia deţinută – pînă la o hotărîre judecătorească definitivă;

b) acesta este înregistrat în calitate de candidat pentru o funcţie electivă;

c) acestuia i s-a acordat concediu de maternitate/paternitate sau pentru îngrijirea copilului.

(6) Încetarea şi suspendarea mandatelor de preşedinte şi vicepreşedinte al Autorităţii se dispune prin decretul Preşedintelui Republicii Moldova la propunerea Consiliului. Decretele privind încetarea şi suspendarea mandatelor preşedintelui şi vicepreşedintelui Autorităţii se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(7) Dacă şi preşedintele şi vicepreşedintele Autorităţii sînt suspendaţi din funcţii sau intervine vacanţa ambelor funcţii, Consiliul deleagă atribuţiile de conducere unui şef al subdiviziunii structurale din cadrul aparatului Autorităţii. Interimatul încetează la data revenirii în funcţii a titularilor sau la data numirii unui nou preşedinte sau vicepreşedinte al Autorităţii.

[Art.15 modificat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

Secţiunea a 2-a
Aparatul Autorităţii

Articolul 16. Aparatul Autorităţii

(1) Aparatul Autorităţii este compus din inspectori de integritate, funcţionari publici şi personal contractual.

(2) Atribuţiile şi sarcinile personalului aparatului Autorităţii se stabilesc prin regulamentul intern aprobat prin ordinul preşedintelui Autorităţii.

Articolul 17. Inspectorul de integritate

(1) Inspectorul de integritate este persoana angajată în această funcţie prin concurs şi care este responsabil de efectuarea controlului averii şi al intereselor personale, privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor.

(2) Funcţia de inspector de integritate este o funcţie publică cu statut special, fiind exercitată în modul stabilit de prezenta lege şi Legea nr.158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public în măsura în care prezenta lege nu prevede altfel.

(3) Inspectorul de integritate primeşte legitimaţie de serviciu în modul stabilit de Autoritate.

Articolul 18. Numirea în funcţia de inspector de integritate

(1) Poate candida la funcţia de inspector de integritate persoana care îndeplineşte cumulativ următoarele condiţii:

a) deţine cetăţenia Republicii Moldova;

b) are domiciliul pe teritoriul Republicii Moldova;

c) nu este supusă unei măsuri de ocrotire judiciare sub forma tutelei;

d) are studii superioare juridice sau economice;

e) în ultimii 4 ani de activitate a avut cel puţin 2 ani de experienţă de muncă în domeniul studiilor superioare deţinute;

f) are o reputaţie ireproşabilă;

f[1]) nu are, în ultimii 5 ani, în cazierul privind integritatea profesională, înscrieri referitoare la rezultatul negativ al testului de integritate profesională pentru încălcarea obligaţiei prevăzute la art.7 alin.(2) lit.a) din Legea nr.325/2013 privind evaluarea integrităţii instituţionale;

g) nu este şi nu a fost în ultimii 2 ani pînă la anunţarea concursului membru al vreunui partid politic, nici nu a desfăşurat activitate politică în cadrul unui partid politic sau al unei organizaţii social-politice;

h) este aptă din punct de vedere medical pentru exercitarea funcţiei conform certificatului medical de sănătate eliberat în condiţiile legii;

i) cunoaşte limba de stat.

(2) Se consideră că nu are o reputaţie ireproşabilă în sensul alin.(1) şi nu poate candida la funcţia de inspector de integritate persoana:

a) care are antecedente penale, inclusiv stinse, ori a fost absolvită de răspundere sau pedeapsă penală, inclusiv printr-un act de amnistie sau de graţiere;

b) care a fost privată de dreptul de a ocupa anumite funcţii sau de a exercita anumite activităţi, ca pedeapsă principală sau complementară, printr-o hotărîre judecătorească definitivă;

c) în privinţa căreia s-a constatat, prin act definitiv, încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor;

d) în privinţa căreia s-a dispus confiscarea averii nejustificate printr-o hotărîre irevocabilă a instanţei de judecată;

e) în privinţa căreia există interdicţia de a ocupa o funcţie publică sau de demnitate publică, ce derivă dintr-un act de constatare al Autorităţii Naţionale de Integritate.

(2[1]) În momentul depunerii actelor, candidaţii sînt informaţi despre iniţierea unei verificări conform Legii nr.271/2008 privind verificarea titularilor şi a candidaţilor la funcţii publice şi despre testarea conform Legii nr.269/2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf). Candidaţii semnează declaraţia de verificare şi îşi prezintă acordul scris pentru testarea la poligraf.

(3) Concursul pentru suplinirea funcţiilor de inspector de integritate este organizat de către Autoritate conform unui regulament aprobat prin hotărîre a Consiliului de Integritate şi publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova şi pe pagina web oficială a Autorităţii. Desfăşurarea probelor din cadrul concursului se monitorizează şi se înregistrează video.

(4) Candidatul care a promovat concursul pentru suplinirea funcţiei de inspector de integritate este angajat în funcţie numai după prezentarea unei declaraţii de integritate pe propria răspundere conform modelului aprobat de Consiliul de Integritate.

[Art.18 modificat prin Legea nr.238 din 08.11.2018, în vigoare 30.12.2018]
[Art.18 completat prin Legea nr.74 din 26.04.2018, în vigoare 29.06.2018]
[Art.18 modificat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]
[Art.18 completat prin Legea nr.305 din 21.12.2017, în vigoare 12.01.2018]

Articolul 19. Activităţile desfăşurate de inspectorii de integritate

Inspectorii de integritate desfăşoară următoarele activităţi:

a) primesc, colectează, centralizează şi procesează date şi informaţii cu privire la situaţia averilor deţinute de persoane în timpul exercitării mandatelor, a funcţiilor publice şi de demnitate

publică, de asemenea cu privire la incompatibilităţile şi conflictele de interese ale persoanelor care ocupă o funcţie publică sau de demnitate publică;

b) efectuează controlul averilor şi privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor;

c) efectuează controlul privind depunerea în termen a declaraţiilor de avere şi interese personale de către subiecţii declarării;

d) constată diferenţele substanţiale, ţinînd cont de modificările intervenite în averea subiectului declarării în timpul exercitării mandatului, a funcţiei publice sau de demnitate publică şi în veniturile obţinute de acesta în aceeaşi perioadă;

e) examinează şi soluţionează conflictele de interese ale persoanelor prevăzute de Legea privind declararea averii şi a intereselor personale;

f) sesizează organizaţia publică în care activează subiectul declarării sau autoritatea responsabilă de numirea în funcţie a acestuia în vederea încetării mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale acestuia în cazul constatării unei stări de incompatibilitate sau a unui conflict de interese;

g) întocmesc acte de constatare în condiţiile legii;

h) constată contravenţii, examinează cauze contravenţionale şi aplică sancţiuni contravenţionale.

[Art.19 modificat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

Articolul 20. Drepturile şi obligaţiile inspectorului de integritate

(1) Inspectorul de integritate are următoarele drepturi:

a) să solicite informaţii şi explicaţii de la persoanele supuse controlului;

b) să solicite informaţiile necesare pentru realizarea atribuţiilor de control al averilor şi intereselor personale, privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor de la alte persoane fizice şi juridice;

c) să acceseze on-line, gratuit, registrele de stat ale organizaţiilor, indiferent de tipul de proprietate şi forma juridică de organizare a acestora, în exercitarea atribuţiilor ce ţin de verificarea averilor şi a intereselor personale a conflictelor de interese, incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor;

d) să prelucreze date cu caracter personal în exercitarea atribuţiilor ce ţin de verificarea averilor şi intereselor personale, a conflictelor de interese, incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor şi să asigure confidenţialitatea şi securitatea acestora, inclusiv după încetarea activităţii de control.

(2) Inspectorul de integritate are următoarele obligaţii:

a) să-şi îndeplinească atribuţiile cu obiectivitate, respectînd principiile legalităţii, independenţei, imparţialităţii, transparenţei, confidenţialităţii, celerităţii, integrităţii, egalităţii, al dreptului la apărare şi al bunei administrări;

b) să comunice imediat, în scris, conducătorului ierarhic superior orice situaţie de conflict de interese în care se află;

c) să depună, în condiţiile legii, declaraţia de avere şi interese personale;

d) să protejeze informaţiile cu acces limitat care i-au devenit cunoscute în exercitarea atribuţiilor de serviciu şi să nu le divulge persoanelor terţe decît în condiţiile stabilite de lege;

e) să se abţină de la orice activitate sau manifestare ce contravine funcţiei deţinute;

f) să respecte prevederile art.7 alin.(2) din Legea nr.325/2013 privind evaluarea integrităţii instituţionale.

(3) Inspectorul de integritate nu solicită şi nu primeşte dispoziţii, inclusiv de la preşedintele sau vicepreşedintele Autorităţii, referitoare la controalele privind averea şi interesele personale, privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor.

(4) Orice tentativă de influenţă din partea preşedintelui sau a vicepreşedintelui Autorităţii ori din partea unor persoane terţe este comunicată de către inspector imediat Consiliului de Integritate.

[Art.20 modificat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

[Art.20 completat prin Legea nr.305 din 21.12.2017, în vigoare 12.01.2018]

Articolul 21. Incompatibilităţile şi interdicţiile aplicabile inspectorilor de integritate

(1) Funcţia de inspector de integritate este incompatibilă cu:

a) orice altă funcţie sau activitate remunerată, cu excepţia activităţilor didactice, ştiinţifice şi de creaţie;

b) activitatea de întreprinzător, desfăşurată personal;

c) calitatea de membru al unui partid sau participarea la orice activitate cu caracter politic.

(2) Pe perioada serviciului în cadrul Autorităţii, inspectorul de integritate este obligat să transmită în administrare fiduciară unei alte persoane cota sa parte din capitalul social al societăţii comerciale, în modul stabilit de lege.

(3) În exercitarea atribuţiilor sale de serviciu, inspectorul de integritate nu are dreptul:

a) să participe la colectarea de fonduri pentru activitatea unui partid politic, să acorde sprijin candidaţilor la funcţii de demnitate publică;

b) să primească ori să acorde recompense băneşti sau alte avantaje necuvenite;

c) să-şi exprime public opinia cu privire la cauzele aflate pe rolul Autorităţii.

(4) În cazul în care a încălcat prevederile alin.(1) şi (2), inspectorul de integritate este eliberat din funcţie indiferent de durata stării de incompatibilitate.

[Art.21 modificat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

Articolul 22. Răspunderea inspectorilor de integritate

(1) Inspectorul de integritate este direct responsabil de calitatea controalelor efectuate şi a actelor întocmite conform criteriilor stabilite prin regulamentul aprobat de Consiliul de Integritate.

(2) Inspectorul de integritate poartă răspundere disciplinară, contravenţională, civilă sau penală în conformitate cu legislaţia.

Articolul 23. Răspunderea disciplinară

(1) Constituie abatere disciplinară, care se examinează de către Colegiul disciplinar, următoarele fapte ale inspectorului de integritate:

a) îndeplinirea necorespunzătoare a atribuţiilor de serviciu;

b) nerespectarea programului de muncă, inclusiv absenţa sau întîrzierea nemotivată la serviciu ori plecarea înainte de termenul stabilit în program, admisă în mod repetat;

c) nerespectarea cerinţelor privind păstrarea secretului de stat sau a confidenţialităţii informaţiilor de care inspectorul de integritate ia cunoştinţă în exerciţiul funcţiei;

d) imixtiunea în activitatea unui alt inspector de integritate sau admiterea oricăror influenţe necorespunzătoare asupra unei autorităţi, instituţii sau a unor funcţionari pentru soluţionarea oricărei probleme;

e) încălcarea prevederilor art.21 alin.(3);

f) atitudinea nedemnă, manifestările sau modul de viaţă care aduc atingere onoarei, integrităţii, probităţii profesionale, prestigiului Autorităţii sau care încalcă normele de conduită şi de etică.

(2) Colegiul disciplinar este alcătuit din:

a) un reprezentant al subdiviziunii resurse umane din cadrul Autorităţii;

b) un reprezentant al societăţii civile;

c) un reprezentant al mediului academic;

d) un reprezentant al serviciului juridic al Autorităţii;

d^1) un reprezentant al subdiviziunii cu atribuţii de audit din cadrul Autorităţii;

e) doi reprezentanţi ai Consiliului de Integritate.

(3) Colegiul disciplinar îşi desfăşoară activitatea în baza unui regulament aprobat de Consiliul de Integritate. Colegiul disciplinar raportează semestrial Consiliului despre activitatea sa.

(4) La examinarea unei cauze disciplinare, participarea inspectorului de integritate în privinţa căruia s-a intentat procedura disciplinară este obligatorie. Dacă inspectorul de integritate lipseşte în mod nejustificat, Colegiul disciplinar poate decide examinarea cauzei disciplinare în lipsa lui.

(5) Inspectorul de integritate în privinţa căruia s-a intentat o procedură disciplinară are obligaţia să dea explicaţii, personal sau asistat de un avocat, în faţa Colegiului disciplinar.

(6) Sancţiunea disciplinară se aplică prin ordin al preşedintelui Autorităţii, în baza deciziei majorităţii membrilor desemnaţi ai Colegiului disciplinar, în termen de 6 luni de la constatarea faptei, dar nu mai tîrziu de un an de la comiterea ei.

(7) Încălcarea de către inspectorul de integritate a obligaţiilor profesionale, a disciplinei de serviciu, a conduitei profesionale atrage următoarele sancţiuni:

a) avertisment;

b) mustrare;

c) eliberarea din funcţie.

(8) Membrii reprezentanţi ai societăţii civile şi ai mediului academic vor fi selectaţi de către Consiliul de integritate în conformitate cu regulamentul aprobat de către aceştia.

[Art.23 modificat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

Articolul 24. Temeiurile încetării funcţiei de inspector de integritate

(1) Funcţia de inspector de integritate încetează ca urmare a eliberării din funcţie ori în caz de deces.

(2) Inspectorul de integritate este eliberat din funcţie în următoarele cazuri:

a) în cazul lichidării subdiviziunii Autorităţii sau al reducerii statelor de funcţie;

b) în cazul incapacităţii de a-şi îndeplini atribuţiile, constatată prin examen medical de specialitate;

c) în cazul nedepunerii declaraţiei de avere şi interese personale sau al refuzului de a o depune;

d) în cazul încălcării grave sau încălcării sistematice a disciplinei, fapt constatat de Colegiul disciplinar;

e) în legătură cu tăinuirea unor fapte ce împiedică angajarea în serviciu;

f) în cazul comiterii unei infracţiuni şi al condamnării printr-o sentinţă judecătorească definitivă;

g) în cazul în care rămîne definitiv actul de constatare prin care s-a stabilit emiterea/adoptarea de către inspectorul de integritate a unui act administrativ sau încheierea

directă ori prin intermediul unei persoane terţe a unui act juridic cu încălcarea dispoziţiilor legale privind conflictul de interese, incompatibilităţile, restricţiile şi limitările;

h) în cazul retragerii cetăţeniei Republicii Moldova.

[Art.24 completat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

Articolul 25. Statutul altor angajaţi ai Autorităţii

(1) Funcţionarii publici care activează în cadrul Autorităţii cad sub incidenţa Legii cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public.

(2) Personalul contractual din cadrul Autorităţii cade sub incidenţa prevederilor Codului muncii al Republicii Moldova.

Capitolul IV
PROCEDURA DE CONTROL AL AVERII ŞI AL INTERESELOR PERSONALE ŞI PRIVIND RESPECTAREA REGIMULUI JURIDIC AL CONFLICTELOR DE INTERESE, AL INCOMPATIBILITĂŢILOR, RESTRICŢIILOR ŞI LIMITĂRILOR

Secţiunea 1
Controlul averilor şi al intereselor personale

Articolul 26. Conţinutul controlului averii şi intereselor personale

Controlul averii şi al intereselor personale constă în verificarea declaraţiilor de avere şi interese personale, a datelor şi a informaţiilor privind averea existentă, precum şi a modificărilor patrimoniale intervenite pe durata exercitării mandatelor, a funcţiilor publice şi de demnitate publică.

Articolul 27. Controlul declaraţiilor de avere şi interese personale

(1) Controlul declaraţiilor de avere şi interese personale constă în verificarea depunerii în termen a declaraţiilor de către subiecţii declarării, precum şi verificarea respectării cerinţelor de formă a declaraţiilor de avere şi interese personale.

(2) Controlul declaraţiilor de avere şi interese personale este iniţiat după expirarea termenului de depunere a declaraţiilor de avere şi interese personale.

(3) Cel puţin 40% dintre controalele declaraţiilor de avere şi interese personale efectuate în decursul unui an calendaristic vor viza persoanele cu funcţii de demnitate publică, care vor fi selectate în mod aleatoriu pentru controlul din oficiu al acestora.

(4) Declaraţiile de avere şi interese personale supuse controlului se repartizează aleatoriu, prin sistemul electronic de distribuire.

(5) Redistribuirea declaraţiilor de avere şi interese personale, repartizate inspectorilor de integritate în condiţiile alin.(4), se face în următoarele cazuri:

a) imposibilitatea inspectorului de a-şi exercita atribuţiile timp de cel puţin 30 de zile din motive de boală, delegare, detaşare, transfer;

b) solicitarea motivată a inspectorului de integritate căruia i-a fost repartizat dosarul de control;

c) suspendarea din funcţie a inspectorului de integritate în condiţiile legii;

d) starea de incompatibilitate a inspectorului de integritate;

e) conflictul de interese al inspectorului de integritate;

f) neexaminarea declaraţiei de avere şi interese personale, din motive imputabile inspectorului de integritate, pe o durată mai mare de 30 de zile;

g) eliberarea din funcţie a inspectorului de integritate.

(6) Dacă în urma controlului declaraţiilor de avere şi interese personale se constată că subiectul declarării nu a depus sau a depus tardiv declaraţia de avere şi interese personale, inspectorul de integritate îi aplică acestuia o sancţiune contravenţională conform Codului contravenţional al Republicii Moldova. Depunerea declaraţiei de avere şi interese personale după expirarea termenului de depunere, în intervalul de timp cuprins între termenul de depunere şi data iniţierii controlului, se califică ca depunere tardivă a declaraţiei.

(7) În cazul nedepunerii declaraţiei de avere şi interese personale, inspectorul de integritate transmite organizaţiei publice în care activează subiectul declarării sau transmite pe numele subiectului declarării, în cazul în care acesta exercită o funcţie de demnitate publică, un demers pentru depunerea declaraţiei de avere şi interese personale în termen de 30 de zile.

(8) Nedepunerea declaraţiei de avere şi interese personale în termen de 30 de zile de la recepţionarea demersului inspectorului de integritate sau refuzul de a o depune constituie temei de încetare a mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu. Inspectorul de integritate notifică imediat despre aceasta conducerea organizaţiei publice sau a autorităţii responsabile de numirea în funcţie a subiectului declarării în vederea declanşării procedurii de încetare a mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale subiectului vizat de demers. Conducătorul organizaţiei publice sau al autorităţii responsabile de numirea în funcţie a subiectului declarării este obligat să informeze Autoritatea cu privire la măsurile întreprinse în termen de o lună de la data recepţionării notificării inspectorului de integritate.

[Art.27 modificat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

Articolul 28. Temeiurile de iniţiere a controlului averii şi al intereselor personale

(1) Autoritatea efectuează controlul averii şi al intereselor personale din oficiu ori la sesizarea unor persoane fizice sau juridice, în conformitate cu prevederile prezentei legi şi ale metodologiei de efectuare a controlului averii şi al intereselor personale şi privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor. Sesizarea făcută de persoane fizice sau juridice cu rea-credinţă atrage după sine răspunderea juridică a celui care a făcut sesizarea.

(2) Controlul din oficiu se iniţiază la sesizarea preşedintelui ori a vicepreşedintelui Autorităţii sau a inspectorului de integritate. Controlul din oficiu este iniţiat în cazul prevăzut la alin.(3), precum şi în baza unor informaţii publice.

(3) Dacă se constată lipsa unor date din declaraţia de avere şi interese personale, precum şi în cazul nedepunerii sau al depunerii tardive a declaraţiei, inspectorul de integritate iniţiază controlul averii şi al intereselor personale.

Articolul 29. Condiţiile de depunere a sesizărilor

Sesizarea formulată de o persoană fizică sau juridică de drept public sau de drept privat trebuie să întrunească condiţiile de formă şi conţinut stabilite de Legea nr.190-XIII din 19 iulie 1994 cu privire la petiţionare.

Articolul 30. Distribuirea aleatorie a sesizărilor

(1) Sesizările depuse de persoanele fizice sau persoanele juridice de drept public sau de drept privat, precum şi cele din oficiu se înregistrează imediat şi se repartizează aleatoriu prin sistemul electronic de distribuire a sesizărilor.

(2) Redistribuirea sesizărilor repartizate inspectorilor de integritate se poate face în condiţiile alin.(1) în următoarele cazuri:

a) imposibilitatea inspectorului de a-şi exercita atribuţiile timp de cel puţin 30 de zile din motive de boală, delegare, detaşare, transfer sau eliberare din funcţie;

b) la solicitarea motivată a inspectorului căruia i-a fost repartizat dosarul de control;

c) suspendarea din funcţie a inspectorului în condiţiile legii;

d) starea de incompatibilitate a inspectorului;

e) conflictul de interese în care se află inspectorul;

f) neexaminarea sesizării, din motive imputabile inspectorului, pe o durată mai mare de 30 de zile.

[Art.30 modificat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

Articolul 31. Verificarea prealabilă

(1) În termen de 15 zile de la data repartizării sesizărilor, inspectorul de integritate efectuează verificarea prealabilă a acestora. În cadrul verificării prealabile, inspectorul de integritate verifică respectarea condiţiilor de formă şi conţinut ale sesizărilor şi existenţa bănuielii rezonabile privind încălcarea regimului juridic de declarare a averii şi a intereselor personale. Verificarea prealabilă include validarea datelor din declaraţiile de avere şi interese personale prin intermediul sistemului informaţional e-Integritate. Verificarea prealabilă se finalizează cu emiterea unui proces-verbal de iniţiere a controlului sau de refuz al iniţierii controlului.

(2) Procesul-verbal de iniţiere a controlului sau de refuz al iniţierii acestuia va cuprinde:

a) anul, luna şi ziua întocmirii lui;

b) numele, prenumele şi funcţia celui care l-a întocmit;

c) numele, prenumele şi domiciliul subiectului controlului;

d) temeiurile şi motivele iniţierii controlului sau ale refuzului de iniţiere a acestuia;

e) semnătura celui care a întocmit procesul-verbal.

[Art.31 modificat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

Articolul 32. Procedura de control al averii şi al intereselor personale

(1) În procesul de control al averii şi al intereselor personale, inspectorul de integritate verifică datele şi informaţiile privind averea existentă a persoanei supuse controlului, precum şi modificările patrimoniale intervenite pe durata exercitării mandatelor, a funcţiilor publice sau de demnitate publică. Controlul poate fi efectuat pe durata exercitării mandatelor, a funcţiilor publice sau de demnitate publică şi în decursul a 3 ani după încetarea acesteia.

(2) Dacă persoana supusă controlului este căsătorită ori se află în concubinaj sau dacă are persoane la întreţinere şi/sau copii minori, verificarea se va extinde şi asupra averii membrilor de familie sau concubinului/concubinei acesteia.

(3) În procesul de control al averii şi intereselor personale, inspectorul de integritate are dreptul să solicite oricăror persoane fizice sau persoane juridice de drept public ori privat, inclusiv instituţiilor financiare, documentele şi informaţiile necesare pentru realizarea controlului.

(4) La solicitarea inspectorului de integritate, subiecţii menţionaţi la alin.(3) sînt obligaţi să prezinte Autorităţii, în termen de 15 zile de la recepţionarea solicitării, pe suport de hîrtie sau în format electronic, datele, informaţiile, înscrisurile şi documentele justificative solicitate.

(5) Inspectorul de integritate poate solicita informaţiile necesare pentru desfăşurarea activităţii sale şi de la organizaţiile şi asociaţiile internaţionale în conformitate cu tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte.

(6) În cazul în care se constată că persoana supusă controlului deţine şi alte bunuri decît cele înscrise în declaraţia de avere şi interese personale ori se constată diferenţe substanţiale între veniturile declarate şi averea deţinută, inspectorul de integritate îi solicită informaţii şi dovezi

privind justificarea acestei diferenţe şi are obligaţia de a o invita pentru a prezenta un punct de vedere. Invitarea se face prin scrisoare recomandată şi cu aviz de primire sau prin orice alt mijloc ce confirmă informarea (telegramă, fax, e-mail etc.). Punctul de vedere urmează a fi prezentat în termen de 15 zile de la recepţionarea invitaţiei.

(7) Pentru clarificarea tuturor neconcordanţelor dintre valoarea declarată şi valoarea reală a bunurilor menţionate în declaraţie, inspectorul de integritate poate dispune efectuarea unei expertize, potrivit legii. Această expertiză se efectuează din contul Autorităţii.

(8) Persoana supusă controlului are dreptul să efectueze expertize pe cont propriu.

(9) Expertul poartă răspundere conform legislaţiei pentru nerespectarea confidenţialităţii informaţiilor obţinute în timpul efectuării expertizei şi pentru prezentarea unor concluzii false.

[Art.32 modificat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

Articolul 33. Drepturile persoanei supuse controlului averii şi al intereselor personale

Persoana supusă controlului averii şi al intereselor personale are dreptul:

a) să ia cunoştinţă de actele şi de materialele dosarului, inclusiv sesizarea depersonalizată;

a[1]) să fie informată despre iniţierea controlului;

b) să fie asistată de un avocat sau de un reprezentant pe bază de mandat sau procură;

c) să prezinte datele şi informaţiile pe care le consideră necesare;

d) să fie informată cu privire la drepturile şi obligaţiile sale;

e) să conteste, în condiţiile legii, actul de constatare emis de către inspectorul de integritate.

[Art.33 modificat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

Articolul 34. Rezultatele controlului averii şi al intereselor personale

(1) Dacă după exprimarea verbală sau în scris a punctului de vedere al persoanei supuse controlului se constată că între averea dobîndită în timpul exercitării mandatelor, a funcţiilor publice sau de demnitate publică şi veniturile obţinute în aceeaşi perioadă este o diferenţă substanţială şi deţinerea averii are caracter nejustificat sau dacă persoana supusă controlului nu se prezintă, în termen de 15 zile de la confirmarea recepţionării invitaţiei, să-şi prezinte punctul de vedere, inspectorul de integritate întocmeşte un act de constatare, cauza fiind transmisă în instanţa de judecată competentă spre examinare în vederea dispunerii confiscării averii nejustificate. Dacă recepţionarea invitaţiei nu este confirmată mai mult de 30 de zile de la expedierea acesteia, inspectorul de integritate întocmeşte actul de constatare numai după expirarea a 15 zile de la expedierea unei invitaţii repetate, indiferent de faptul dacă a fost sau nu confirmată recepţionarea invitaţiei repetate, cauza fiind transmisă instanţei de judecată competente spre examinare în vederea dispunerii confiscării averii nejustificate. Confiscarea se poate referi la întreaga valoare a averii deţinute de subiectul declarării, la valoarea unei părţi din aceasta sau a unui bun/unor bunuri determinate.

(2) În cazul în care constată existenţa unei bănuieli rezonabile privind săvîrşirea unei infracţiuni sau încălcarea legislaţiei fiscale, inspectorul de integritate sesizează organele de urmărire penală sau, după caz, Serviciul Fiscal de Stat în vederea stabilirii obligaţiilor fiscale potrivit legii.

(3) În cazurile menţionate la alin.(2), inspectorul de integritate continuă procedura de control. Organele de urmărire penală şi Serviciul Fiscal de Stat au obligaţia să informeze inspectorul de integritate cu privire la decizia luată.

(4) Dacă nu constată una dintre situaţiile prevăzute la alin.(1) sau (2), inspectorul de integritate va înceta procedura de control prin emiterea unui act de constatare.

(5) Acţiunile şi actele efectuate de inspectorul de integritate în cadrul controlului averii nu sînt publice, cu excepţia actului de constatare, care se publică pe pagina web oficială a Autorităţii cu respectarea legislaţiei privind protecţia datelor cu caracter personal.

(6) În cazul în care inspectorul de integritate constată că membrii de familie sau concubinul/concubina persoanei supuse controlului ori subiecţii menţionaţi la art.32 alin.(3) nu i-au furnizat în termen informaţia privind averea şi veniturile persoanei în cauză, acesta le va aplica sancţiunea contravenţională conform Codului contravenţional al Republicii Moldova.

[Art.34 modificat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

Articolul 35. Actul de constatare

(1) Actul de constatare va cuprinde următoarele:

a) partea introductivă, în care se indică data şi locul întocmirii actului, numele şi prenumele inspectorului de integritate, funcţia şi datele privind persoana supusă controlului, motivul controlului;

b) partea descriptivă, care cuprinde: punctul de vedere al persoanei supuse controlului, dacă acesta a fost exprimat; constatarea diferenţelor substanţiale, cu stabilirea existenţei averii nejustificate sau a părţii nejustificate din avere; rezultatele expertizelor, după caz;

c) concluzii şi decizii.

(2) Inspectorul de integritate, în termen de 5 zile de la întocmirea actului de constatare, îl transmite în scris persoanei verificate. După caz, acesta este transmis şi organelor de urmărire penală sau Serviciul Fiscal de Stat.

(3) Actul de constatare transmis organelor de urmărire penală sau Serviciul Fiscal de Stat este examinat în mod obligatoriu de către aceste instituţii. Ele urmează să întreprindă de urgenţă măsurile care se impun potrivit competenţelor lor legale şi să informeze inspectorul de integritate cu privire la măsurile întreprinse.

(4) În cazul în care prin actul de constatare s-a stabilit existenţa unei averi nejustificate, cererea privind confiscarea averii nejustificate sau a contravalorii acesteia se depune la judecătoria în a cărei circumscripţie îşi are domiciliul persoana supusă controlului. Autoritatea solicită aplicarea unor măsuri de asigurare pe perioada examinării cauzei civile.

(5) În cazul în care persoana vizată în actul de constatare este Preşedintele Republicii Moldova, Preşedintele Parlamentului, Prim-ministrul, Procurorul General, un judecător al Curţii Constituţionale, preşedintele Consiliului Superior al Magistraturii sau preşedintele Consiliului Superior al Procurorilor, competenţa de examinare a cererii menţionate la alin.(4) revine Curţii Supreme de Justiţie, care judecă cauza în complet de 3 judecători.

[Art.35 modificat prin Legea nr.265 din 23.11.2018, în vigoare 04.01.2019]
[Art.35 modificat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

Articolul 36. Contestarea actului de constatare

(1) Persoana care a fost supusă controlului poate contesta actul de constatare în termen de 15 zile de la primirea acestuia, în instanţa de contencios administrativ.

(2) Dacă actul de constatare nu a fost contestat în termenul prevăzut la alin.(1), actul de constatare rămîne definitiv, iar inspectorul de integritate îl expediază, în termen de 15 zile, organelor competente în vederea executării actului de constatare şi luării altor măsuri legale care se impun.

(3) Conducătorul organizaţiei publice, sesizat în temeiul alin.(2), este obligat să informeze Autoritatea despre măsurile întreprinse în termen de o lună de la data recepţionării sesizării.

[Art.36 modificat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

Secţiunea a 2-a
Controlul privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor

Articolul 37. Controlul privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor

(1) După repartizarea aleatorie a sesizării de efectuare a controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor, inspectorul de integritate va dispune începerea controlului.

(2) Prevederile art.31, art.32 alin.(3)–(5), art.33, art.34 alin.(2), art.35 şi 36 se aplică în mod corespunzător şi în cadrul procedurii de iniţiere a controlului şi de control privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor.

(3) În cadrul procedurii de control privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor, inspectorul de integritate are obligaţia de a invita persoana supusă controlului să-şi prezinte punctul de vedere printr-o scrisoare recomandată cu aviz de primire sau prin orice alt mijloc care confirmă informarea (telegramă, fax, e-mail etc.). Punctul de vedere al persoanei supuse controlului poate fi prezentat în termen de 15 zile de la recepţionarea invitaţiei. Dacă recepţionarea invitaţiei pentru a prezenta un punct de vedere nu este confirmată mai mult de 30 de zile de la expedierea acesteia, inspectorul de integritate întocmeşte actul de constatare numai după expirarea a 15 zile de la expedierea unei invitaţii repetate, indiferent de faptul dacă a fost sau nu confirmată recepţionarea acesteia.

(4) Acţiunile şi actele efectuate de inspectorul de integritate în cadrul controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor nu sînt publice, cu excepţia actului de constatare, care se publică pe pagina web oficială a Autorităţii cu respectarea legislaţiei privind protecţia datelor cu caracter personal.

[Art.37 modificat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

Articolul 38. Rezultatele controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor

(1) În urma controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor, inspectorul de integritate emite un act de constatare în cazul în care stabileşte că:

a) persoana supusă controlului nu a declarat şi nu a soluţionat conflictul de interese sau a emis/adoptat un act administrativ, sau a încheiat direct ori prin intermediul unei persoane terţe un act juridic, sau a luat personal o decizie ori a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispoziţiilor legale privind conflictul de interese;

b) persoana supusă controlului s-a aflat ori se află în stare de incompatibilitate;

c) persoana supusă controlului a încălcat restricţiile prevăzute de lege.

(2) Actul de constatare privind încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţii sau al restricţiilor se întocmeşte în conformitate cu prevederile art.35 şi se aduce la cunoştinţa persoanei vizate de acesta în termen de 5 zile lucrătoare de la data întocmirii.

(3) Persoana poate contesta actul de constatare în condiţiile stabilite la art.36.

(4) Actul de constatare privind încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţii sau al restricţiilor rămîne definitiv după expirarea termenului specificat la art.36 alin.(1).

(5) În cazul în care nu se constată încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor, inspectorul de integritate va înceta procedura de control prin emiterea unui act de constatare.

[Art.38 completat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

Articolul 39. Efectele constatării încălcării regimului juridic al conflictelor de interese

(1) În cazul în care se constată nedeclararea sau nesoluţionarea unui conflict de interese, inspectorul de integritate încheie un proces-verbal cu privire la contravenţie şi îl trimite instanţei judecătoreşti spre examinare conform procedurii stabilite de Codul contravenţional al Republicii Moldova.

(2) Din momentul în care actul de constatare a încălcării regimului juridic al conflictului de interese rămîne definitiv, Autoritatea sesizează, în termen de cel mult 5 zile, conducerea organizaţiei publice sau a autorităţii responsabile de numirea în funcţie a subiectului declarării în vederea declanşării procedurii disciplinare sau, după caz, în vederea încetării mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale persoanei care a emis/adoptat actul administrativ sau a încheiat, direct ori prin persoane terţe, actul juridic, sau a luat ori a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispoziţiilor legale privind conflictul de interese.

(3) Prin derogare de la dispoziţiile legilor speciale care reglementează răspunderea disciplinară, sancţiunea disciplinară este aplicată în termen de 6 luni de la data la care rămîne definitiv actul de constatare sau de la data la care expiră termenul de contestare, în cazul în care actul de constatare al inspectorului de integritate nu a fost contestat.

(4) Din moment ce actul de constatare a încălcării regimului juridic al conflictelor de interese rămîne definitiv, Autoritatea, în termen de 3 luni, adresează instanţei de judecată o cerere de chemare în judecată privind declararea nulităţii absolute a actului administrativ emis/adoptat sau a actului juridic încheiat direct ori prin persoane terţe, sau a deciziei luate cu încălcarea dispoziţiilor legale privind conflictul de interese, cu excepţia cazurilor în care anularea actelor menţionate ar aduce daune interesului public.

(5) Cererea de chemare în judecată se depune de către Autoritate din oficiu sau la cererea persoanei care consideră că i s-a lezat un drept, libertatea ori un interes legitim ca urmare a unui conflict de interese.

(6) Cererea de chemare în judecată se depune în instanţă şi în cazul în care persoana care a emis/a adoptat un act administrativ sau a încheiat un act juridic direct ori prin intermediul unei persoane terţe, sau a luat o decizie cu încălcarea dispoziţiilor legale privind conflictul de interese nu mai deţine funcţia respectivă.

(7) Instanţa de judecată poate dispune motivat, suplimentar faţă de constatarea nulităţii absolute a actului administrativ emis/adoptat, a actului juridic încheiat direct sau prin intermediul unei persoane terţe ori a deciziei luate cu încălcarea dispoziţiilor legale privind conflictul de interese, şi repunerea părţilor în situaţia anterioară.

(8) Sînt exceptate de la prevederile alin.(4)–(7) actele normative şi actele judiciare.

[Art.39 modificat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

Articolul 40. Efectele constatării încălcării regimului juridic al incompatibilităţilor

(1) Din momentul în care actul de constatare a încălcării regimului juridic al incompatibilităţilor rămîne definitiv, Autoritatea sesizează, în termen de 15 zile, conducerea organizaţiei publice sau a autorităţii responsabile de numirea în funcţie a subiectului declarării în vederea încetării mandatului acestuia, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale acestuia.

(2) Prin derogare de la dispoziţiile legilor speciale care reglementează răspunderea disciplinară, sancţiunea disciplinară poate fi aplicată într-un termen de 6 luni de la data la care rămîne definitiv actul de constatare sau de la data la care expiră termenul de contestare în cazul în care actul de constatare al inspectorului de integritate nu a fost contestat.

(3) La solicitarea Autorităţii, persoana în privinţa căreia s-a constatat încălcarea regimului juridic al incompatibilităţilor este suspendată din funcţie pînă în momentul în care actul de constatare rămîne definitiv. Suspendarea se solicitată doar în cazul în care dispozitivul actului de constatare prevede încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale persoanei vizate de actul de constatare.

[Art.40 modificat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

Articolul 41. Efectele constatării încălcării regimului juridic al restricţiilor şi limitărilor

(1) În cazul în care se constată încălcarea regimului juridic al restricţiilor şi limitărilor, inspectorul de integritate aplică o sancţiune contravenţională conform Codului contravenţional al Republicii Moldova.

(2) Din momentul în care actul de constatare a încălcării regimului juridic al restricţiilor şi limitărilor rămîne definitiv, Autoritatea, în termen de 15 zile, sesizează organele competente în vederea încetării mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale persoanei supuse controlului.

[Art.41 modificat prin Legea nr.66 din 24.05.2018, în vigoare 01.06.2018]

Capitolul V
EXECUTAREA HOTĂRÎRILOR PRIVIND CONFISCAREA AVERII NEJUSTIFICATE ÎN FOLOSUL STATULUI

Articolul 42. Procedura de executare a hotărîrilor privind confiscarea averii nejustificate în folosul statului

(1) Hotărîrea judecătorească rămasă definitivă, prin care se constată caracterul nejustificat al averii, se transmite Autorităţii spre informare şi Ministerului Finanţelor spre executare.

(2) În cazul în care se dispune confiscarea valorii averii nejustificate, a unei părţi din avere sau a unor bunuri determinate, acestea vor fi valorificate prin vînzare la licitaţie, în conformitate cu procedura stabilită de Guvern, sau, după caz, vor fi transmise în proprietatea statului.

(3) În cazul licitaţiei, preţul de pornire nu poate fi mai mic decît valoarea bunului stabilită în baza expertizei.

(4) Procedura începută privind executarea hotărîrii judecătoreşti de confiscare a averii continuă şi împotriva moştenitorilor.

Capitolul VI
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 43. Dispoziţii finale

Prezenta lege intră în vigoare la data de 1 august 2016, cu excepţia art.9–13, 18 şi art.44 alin.(2), care intră în vigoare din momentul publicării legii.

Articolul 44. Dispoziţii tranzitorii

(1) Autoritatea este creată prin reorganizarea Comisiei Naţionale de Integritate, fiind succesorul în drepturi al acesteia.

(2) În termen de o lună de la publicarea prezentei legi, Parlamentul, Guvernul, Consiliul Superior al Magistraturii, Consiliul Superior al Procurorilor, Congresul Autorităţilor Locale din

Moldova şi Ministerul Justiţiei asigură desemnarea sau, după caz, selecţia reprezentanţilor în Consiliul de Integritate.

(3) Consiliul de Integritate este convocat în prima şedinţă de către preşedintele Comisiei Naţionale de Integritate, în termen de 15 zile de la desemnarea a cel puţin 5 membri ai Consiliului. Pînă la crearea Autorităţii, lucrările de secretariat ale Consiliului de Integritate vor fi asigurate de Comisia Naţională de Integritate, iar prima şedinţă va fi desfăşurată la sediul acesteia.

(4) În termen de 2 luni de la data primei sale şedinţe, Consiliul de Integritate va organiza concursul pentru suplinirea funcţiilor de preşedinte şi vicepreşedinte al Autorităţii.

(5) Persoanele desemnate în funcţiile de preşedinte şi vicepreşedinte al Autorităţii îşi vor începe mandatul de la data numirii lor în funcţie.

(6) Membrii Comisiei Naţionale de Integritate îşi încetează mandatul la data numirii în funcţie a preşedintelui Autorităţii.

(7) În cazul în care mandatul membrilor actuali ai Comisiei Naţionale de Integritate încetează, din orice motiv, după intrarea în vigoare a prezentei legi, în locul acestora nu vor fi numiţi noi membri.

(8) Personalul Comisiei Naţionale de Integritate este transferat în funcţiile corespunzătoare din cadrul Autorităţii, cu excepţia funcţiilor de inspectori de integritate, conform schemei de încadrare a personalului, respectîndu-se prevederile Legii cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public şi ale legislaţiei muncii.

(9) Toate materialele aflate în gestiunea Comisiei Naţionale de Integritate se transmit în gestiunea Autorităţii în baza unui act de predare-primire.

(10) Controalele privind averea, conflictele de interese, incompatibilităţile şi restricţiile, începute de Comisia Naţională de Integritate pînă la data intrării în vigoare a prezentei legi, continuă potrivit procedurii prevăzute de prezenta lege.

(11) Actele şi acţiunile efectuate în cadrul Comisiei Naţionale de Integritate pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi rămîn valabile.

(12) Declaraţiile cu privire la venituri şi proprietate şi declaraţiile de interese personale, depuse pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi, rămîn valabile şi vor putea fi utilizate de către Autoritate în cadrul procedurilor sale de control pentru realizarea atribuţiilor specifice prevăzute de lege.

(13) Entităţile menţionate la art.2 alin.(4), în termen de 30 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi, vor oferi acces la registrele de stat, sistemele informaţionale şi la alte forme de ţinere şi administrare a datelor.

(14) În termen de o lună de la numirea preşedintelui Autorităţii, Autoritatea va organiza concursul pentru suplinirea funcţiilor de inspector de integritate şi un concurs pentru noile funcţii din cadrul aparatului Autorităţii.

(15) Guvernul, în termen de 6 luni de la publicarea prezentei legi:

a) va pune în concordanţă actele sale normative cu prezenta lege;

b) va prezenta Parlamentului propuneri vizînd punerea în concordanţă a legislaţiei în vigoare cu prevederile prezentei legi.

(16) Autoritatea, în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi:

a) va aproba toate actele necesare pentru realizarea atribuţiilor sale prevăzute de prezenta lege;

b) va elabora şi va pune în aplicare sistemul electronic de repartizare aleatorie a dosarelor de control;

c) va elabora şi va aproba Regulamentul privind modul de completare a declaraţiilor de avere şi interese personale în formă electronică şi Ghidul privind sistemul de depunere în formă electronică a declaraţiilor de avere şi interese personale.

(17) Pînă la crearea sistemului electronic de repartizare aleatorie a dosarelor, Autoritatea va asigura repartizarea aleatorie manuală a sesizărilor.

(18) Ministerul Finanţelor va prevedea şi va aloca resursele financiare necesare pentru implementarea prevederilor prezentei legi.

(19) La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă Legea nr.180 din 19 decembrie 2011 cu privire la Comisia Naţională de Integritate (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.1–6, art.2), cu modificările ulterioare.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI Andrian CANDU

Nr.132. Chişinău, 17 iunie 2016.

Anexă.

Declaraţie de integritate

Prin prezenta declaraţie de integritate, asumată de subsemnatul/subsemnata _____, confirm faptul că:

a) niciuna dintre persoanele apropiate mie nu sînt angajate, nici nu au fost angajate pe parcursul ultimilor 2 ani în cadrul Autorităţii Naţionale de Integritate;

b) nu cunosc existenţa vreunui conflict de interese apărut între interesele mele personale şi obligaţiile de membru al Consiliului de Integritate;

c) voi notifica imediat Consiliul de Integritate în cazul în care voi avea cunoştinţă de faptul că o persoană apropiată mie a depus cerere de angajare sau este angajată în cadrul Autorităţii Naţionale de Integritate;

d) voi notifica imediat Consiliul de Integritate în cazul în care voi avea cunoştinţă despre orice conflict de interese, actual sau potenţial, apărut între interesele mele personale şi obligaţiile de membru al Consiliului de Integritate.

Data Semnătura_____

_____

L E G E
privind protecţia datelor cu caracter personal

nr. 133 din 08.07.2011

Monitorul Oficial nr.170-175/492 din 14.10.2011

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Scopul legii
Articolul 2. Domeniul de aplicare
Articolul 3. Noţiuni principale

Capitolul II
CONDIŢIILE DE BAZĂ PENTRU PRELUCRAREA, STOCAREA ŞI UTILIZAREA DATELOR CU CARACTER PERSONAL

Articolul 4. Caracteristica datelor cu caracter personal
Articolul 5. Prelucrarea datelor cu caracter personal
Articolul 6. Prelucrarea categoriilor speciale de date cu caracter personal
Articolul 7. Prelucrarea datelor cu caracter personal privind starea de sănătate
Articolul 8. Prelucrarea datelor cu caracter personal referitoare la condamnări penale, măsuri procesuale de constrîngere sau sancţiuni contravenţionale
Articolul 9. Prelucrarea datelor cu caracter personal avînd funcţie de identificare
Articolul 10. Prelucrarea datelor cu caracter personal şi libertatea de exprimare
Articolul 11. Stocarea şi utilizarea datelor cu caracter personal la încheierea operaţiunilor de prelucrare

Capitolul III
DREPTURILE SUBIECTULUI DATELOR CU CARACTER PERSONAL

Articolul 12. Informarea subiectului datelor cu caracter personal
Articolul 13. Dreptul de acces la datele cu caracter personal
Articolul 14. Dreptul de intervenţie asupra datelor cu caracter personal
Articolul 15. Excepţii şi restricţii
Articolul 16. Dreptul de opoziţie al subiectului datelor cu caracter personal
Articolul 17. Dreptul de a nu fi supus unei decizii individuale
Articolul 18. Accesul la justiţie

Capitolul IV
ORGANUL DE CONTROL AL PRELUCRĂRILOR DE DATE CU CARACTER PERSONAL

Articolul 19. Organul de control al prelucrărilor de date cu caracter personal
Articolul 20. Atribuţiile şi drepturile Centrului
Articolul 21. Organizarea activităţii Centrului
Articolul 22. Conducerea Centrului

Capitolul V
CONTROLUL PROTECŢIEI DATELOR CU CARACTER PERSONAL

Articolul 23. Notificarea Centrului privind prelucrarea datelor cu caracter personal
Articolul 24. Verificarea prealabilă
Articolul 25. Autorizarea operaţiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal
Articolul 26. Controlul legalităţii prelucrării datelor cu caracter personal

Articolul 27. Procedura primirii şi soluţionării plîngerilor de către Centru
Articolul 28. Registrul de evidenţă al operatorilor de date cu caracter personal

Capitolul VI
CONFIDENŢIALITATEA ŞI SECURITATEA PRELUCRĂRII DATELOR CU CARACTER PERSONAL

Articolul 29. Confidenţialitatea datelor cu caracter personal
Articolul 30. Securitatea prelucrării datelor cu caracter personal
Articolul 31. Depersonalizarea datelor cu caracter personal

Capitolul VII
TRANSMITEREA TRANSFRONTALIERĂ A DATELOR CU CARACTER PERSONAL

Articolul 32. Transmiterea transfrontalieră a datelor cu caracter personal

Capitolul VIII
RĂSPUNDEREA

Articolul 33. Răspunderea pentru încălcarea prezentei legi

Capitolul IX
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 34. Dispoziţii finale şi tranzitorii

Prezenta lege creează cadrul juridic necesar aplicării Directivei 95/46/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecţia persoanelor fizice în ceea ce priveşte prelucrarea datelor cu caracter personal şi libera circulaţie a acestor date.

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Scopul legii

Scopul prezentei legi este asigurarea protecţiei drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale persoanei fizice în ceea ce priveşte prelucrarea datelor cu caracter personal, în special a dreptului la inviolabilitatea vieţii intime, familiale şi private.

Articolul 2. Domeniul de aplicare

(1) Prezenta lege reglementează relaţiile juridice care apar în procesul de prelucrare a datelor cu caracter personal ce fac parte dintr-un sistem de evidenţă sau care sînt destinate să fie incluse într-un asemenea sistem, efectuată în totalitate sau în parte prin mijloace automatizate, precum şi prin alte mijloace decît cele automatizate.

(2) Domeniul de acţiune al prezentei legi se extinde asupra:

a) prelucrării datelor cu caracter personal efectuate în cadrul activităţilor desfăşurate de operatori aflaţi pe teritoriul Republicii Moldova;

b) prelucrării datelor cu caracter personal efectuate în cadrul misiunilor diplomatice şi oficiilor consulare ale Republicii Moldova, precum şi de către alţi operatori aflaţi în afara teritoriului ţării, dar pe teritorii în care se aplică dreptul intern al Republicii Moldova, în temeiul dreptului internaţional public;

c) prelucrării datelor cu caracter personal efectuate de operatori aflaţi în afara teritoriului Republicii Moldova, cu utilizarea mijloacelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova, cu excepţia cazului în care aceste mijloace nu sînt utilizate decît în scopul tranzitării pe teritoriul Republicii Moldova a datelor cu caracter personal care fac obiectul prelucrării respective;

d) prelucrării datelor cu caracter personal în cadrul acţiunilor de prevenire şi investigare a infracţiunilor, punerii în executare a sentinţelor de condamnare şi al altor acţiuni din cadrul procedurii penale sau contravenţionale în condiţiile legii.

(3) Prevederile prezentei legi sînt aplicabile persoanei împuternicite de către operator, fără a exclude dreptul de a intenta acţiune în justiţie împotriva operatorului.

(4) Domeniul de acţiune al prezentei legi nu se extinde asupra:

a) prelucrării datelor cu caracter personal efectuate de către operatori exclusiv pentru nevoi personale sau familiale, dacă prin aceasta nu se încalcă drepturile subiecţilor datelor cu caracter personal;

b) prelucrării datelor cu caracter personal atribuite la secret de stat în modul stabilit, cu excepţia celor indicate la alin.(2) lit.d);

c) operaţiunilor de prelucrare şi transmitere transfrontalieră a datelor cu caracter personal ce se referă la făptuitorii sau victimele crimelor de genocid, ale crimelor de război şi ale crimelor împotriva umanităţii.

Articolul 3. Noţiuni principale

Termenii şi expresiile utilizate în prezenta lege au următoarele semnificaţii:

date cu caracter personal – orice informaţie referitoare la o persoană fizică identificată sau identificabilă (subiect al datelor cu caracter personal). Persoana identificabilă este persoana care poate fi identificată, direct sau indirect, prin referire la un număr de identificare sau la unul ori mai multe elemente specifice identităţii sale fizice, fiziologice, psihice, economice, culturale sau sociale;

categorii speciale de date cu caracter personal – datele care dezvăluie originea rasială sau etnică a persoanei, convingerile ei politice, religioase sau filozofice, apartenenţa socială, datele privind starea de sănătate sau viaţa sexuală, precum şi cele referitoare la condamnările penale, măsurile procesuale de constrîngere sau sancţiunile contravenţionale;

prelucrarea datelor cu caracter personal – orice operaţiune sau serie de operaţiuni care se efectuează asupra datelor cu caracter personal prin mijloace automatizate sau neautomatizate, cum ar fi colectarea, înregistrarea, organizarea, stocarea, păstrarea, restabilirea, adaptarea ori modificarea, extragerea, consultarea, utilizarea, dezvăluirea prin transmitere, diseminare sau în orice alt mod, alăturarea ori combinarea, blocarea, ştergerea sau distrugerea;

sistem de evidenţă a datelor cu caracter personal – orice serie structurată de date cu caracter personal accesibile conform unor criterii specifice, fie că este centralizată, descentralizată ori repartizată după criterii funcţionale sau geografice;

operator – persoana fizică sau persoana juridică de drept public sau de drept privat, inclusiv autoritatea publică, orice altă instituţie ori organizaţie care, în mod individual sau împreună cu altele, stabileşte scopurile şi mijloacele de prelucrare a datelor cu caracter personal prevăzute în mod expres de legislaţia în vigoare;

persoană împuternicită de către operator – persoana fizică sau persoana juridică de drept public ori de drept privat, inclusiv autoritatea publică şi subdiviziunile ei teritoriale, care prelucrează date cu caracter personal în numele şi pe seama operatorului, pe baza instrucţiunilor primite de la operator;

terţ – persoană fizică sau persoană juridică de drept public ori de drept privat, alta decît subiectul datelor cu caracter personal, decît operatorul ori persoana împuternicită de către operator şi decît persoana care sub autoritatea directă a operatorului sau a persoanei împuternicite este autorizată să prelucreze date cu caracter personal;

destinatar – orice persoană fizică sau persoană juridică de drept public ori de drept privat, inclusiv autoritatea publică şi subdiviziunile ei teritoriale, căreia îi sînt dezvăluite date cu caracter personal, indiferent dacă este sau nu terţ. Nu sînt considerate destinatari organele din domeniul apărării naţionale, securităţii statului şi ordinii publice, organele de urmărire penală şi instanţele judecătoreşti cărora li se comunică date cu caracter personal în cadrul exercitării competenţelor stabilite de lege;

consimţământul subiectului datelor cu caracter personal – orice manifestare de voinţă liberă, expresă şi necondiţionată, în formă scrisă sau electronică, conform cerinţelor documentului electronic, prin care subiectul datelor cu caracter personal acceptă să fie prelucrate datele care îl privesc;

depersonalizarea datelor – modificarea datelor cu caracter personal astfel încît detaliile privind circumstanţele personale sau materiale să nu mai permită atribuirea acestora unei persoane fizice identificate sau identificabile ori să permită atribuirea doar în condiţiile unei investigaţii care necesită cheltuieli disproporţionate de timp, mijloace şi forţă de muncă.

Capitolul II
CONDIŢIILE DE BAZĂ PENTRU PRELUCRAREA, STOCAREA ŞI UTILIZAREA DATELOR CU CARACTER PERSONAL

Articolul 4. Caracteristica datelor cu caracter personal

(1) Datele cu caracter personal care fac obiectul prelucrării trebuie să fie:

a) prelucrate în mod corect şi conform prevederilor legii;

b) colectate în scopuri determinate, explicite şi legitime, iar ulterior să nu fie prelucrate într-un mod incompatibil cu aceste scopuri. Prelucrarea ulterioară a datelor cu caracter personal în scopuri statistice, de cercetare istorică sau ştiinţifică nu este considerată incompatibilă cu scopul colectării dacă se efectuează cu respectarea prevederilor prezentei legi, inclusiv privind notificarea către Centrul Naţional pentru Protecţia Datelor cu Caracter Personal, şi cu respectarea garanţiilor privind prelucrarea datelor cu caracter personal, prevăzute de normele ce reglementează activitatea statistică, cercetarea istorică şi cea ştiinţifică;

c) adecvate, pertinente şi neexcesive în ceea ce priveşte scopul pentru care sînt colectate şi/sau prelucrate ulterior;

d) exacte şi, dacă este necesar, actualizate. Datele inexacte sau incomplete din punctul de vedere al scopului pentru care sînt colectate şi ulterior prelucrate se şterg sau se rectifică;

e) stocate într-o formă care să permită identificarea subiecţilor datelor cu caracter personal pe o perioadă care nu va depăşi durata necesară atingerii scopurilor pentru care sînt colectate şi ulterior prelucrate. Stocarea datelor cu caracter personal pe o perioadă mai mare, în scopuri statistice, de cercetare istorică sau ştiinţifică, se va face cu respectarea garanţiilor privind prelucrarea datelor cu caracter personal, prevăzute de normele ce reglementează aceste domenii, şi numai pentru perioada necesară realizării acestor scopuri.

(2) Operatorii au obligaţia să respecte şi să asigure implementarea prevederilor alin.(1).

Articolul 5. Prelucrarea datelor cu caracter personal

(1) Prelucrarea datelor cu caracter personal se efectuează cu consimţământul subiectului datelor cu caracter personal.

(2) Consimţământul privind prelucrarea datelor cu caracter personal poate fi retras în orice moment de către subiectul datelor cu caracter personal. Retragerea consimţământului nu poate avea efect retroactiv.

(3) În cazul subiectului datelor cu caracter personal adult sau minor care este supus măsurii de ocrotire judiciare sub forma tutelei, consimţământul privind prelucrarea datelor cu caracter personal se acordă, în formă scrisă, de către reprezentantul legal, în cazul minorului, sau de către tutore, în cazul adultului.

(3^1) În cazul subiectului datelor cu caracter personal adult care este supus măsurii de ocrotire judiciare sub forma ocrotirii provizorii sau curatelei, consimţământul privind prelucrarea datelor cu caracter personal se acordă, în formă scrisă, de către persoana ocrotită. Dacă starea acesteia nu-i permite să ia de sine stătător o decizie privind prelucrarea datelor cu caracter personal, ocrotitorul provizoriu sau curatorul va asista persoana ocrotită, prin contrasemnarea acordului, în condiţiile legii.

(4) În cazul decesului subiectului datelor cu caracter personal, consimţământul privind prelucrarea datelor sale se acordă, în formă scrisă, de către succesorii acestuia, dacă un astfel de consimţământ nu a fost dat de subiectul datelor cu caracter personal în timpul vieţii.

(5) Consimţământul subiectului datelor cu caracter personal nu este cerut în cazurile în care prelucrarea este necesară pentru:

a) executarea unui contract la care subiectul datelor cu caracter personal este parte sau pentru luarea unor măsuri înaintea încheierii contractului, la cererea acestuia;

b) îndeplinirea unei obligaţii care îi revine operatorului conform legii;

c) protejarea vieţii, integrităţii fizice sau a sănătăţii subiectului datelor cu caracter personal;

d) executarea sarcinilor de interes public sau care rezultă din exercitarea prerogativelor de autoritate publică cu care este învestit operatorul sau terţul căruia îi sînt dezvăluite datele cu caracter personal;

e) realizarea unui interes legitim al operatorului sau al terţului căruia îi sînt dezvăluite datele cu caracter personal, cu condiţia ca acest interes să nu prejudicieze interesele sau drepturile şi libertăţile fundamentale ale subiectului datelor cu caracter personal;

f) scopuri statistice, de cercetare istorică sau ştiinţifică, cu condiţia ca datele cu caracter personal să rămînă anonime pe toată durata prelucrării;

g) schimbul de date în condiţiile legislaţiei în vigoare cu privire la schimbul de date şi interoperabilitate.

[Art.5 modificat prin Legea nr.238 din 08.11.2018, în vigoare 30.12.2018]

[Art.5 completat prin Legea nr.143 din 19.07.2018, în vigoare 10.11.2018]

Articolul 6. Prelucrarea categoriilor speciale de date cu caracter personal

(1) Prelucrarea categoriilor speciale de date cu caracter personal este interzisă, cu excepţia cazurilor în care:

a) subiectul datelor cu caracter personal şi-a dat consimţământul. În cazul subiectului datelor cu caracter personal în privinţa căruia a fost instituită măsura de ocrotire judiciară sub forma tutelei, prelucrarea categoriilor speciale de date cu caracter personal se efectuează numai cu obţinerea consimţământului în formă scrisă al tutorelui;

b) prelucrarea este necesară pentru îndeplinirea obligaţiilor sau drepturilor specifice ale operatorului în domeniul dreptului muncii, cu respectarea garanţiilor prevăzute de lege şi ţinîndu-se cont de faptul că o eventuală dezvăluire către un terţ a datelor cu caracter personal prelucrate în acest scop poate fi efectuată numai dacă există o obligaţie legală a operatorului în acest sens;

c) prelucrarea este necesară pentru protecţia vieţii, integrităţii fizice sau a sănătăţii subiectului datelor cu caracter personal ori a altei persoane, în cazul în care subiectul datelor cu caracter personal se află în incapacitate fizică sau juridică de a-şi da consimţământul;

d) prelucrarea este efectuată în contextul activităţilor legitime de către asociaţii obşteşti, partide şi alte organizaţii social-politice, de către sindicate, asociaţii de patronat, organizaţii filozofice sau religioase, organizaţii cooperatiste necomerciale, cu condiţia ca prelucrarea să se refere numai la membrii acestora sau la persoanele cu care acestea au contacte permanente în legătură cu scopurile lor şi cu condiţia ca datele să nu fie dezvăluite terţilor fără consimţământul subiecţilor datelor cu caracter personal;

e) prelucrarea se referă la date făcute publice în mod voluntar şi manifest de către subiectul datelor cu caracter personal;

f) prelucrarea este necesară pentru constatarea, exercitarea sau apărarea unui drept în justiţie al subiectului datelor cu caracter personal;

g) prelucrarea este necesară în scopul asigurării securităţii statului, cu condiţia ca aceasta să se efectueze cu respectarea drepturilor subiectului datelor cu caracter personal şi a celorlalte garanţii prevăzute de prezenta lege.

(2) Centrul Naţional pentru Protecţia Datelor cu Caracter Personal poate dispune, din motive întemeiate, interzicerea prelucrării categoriilor speciale de date cu caracter personal, chiar dacă subiectul datelor şi-a dat consimţământul, iar acesta nu a fost retras, cu condiţia ca interdicţia să nu fie înlăturată prin unul din cazurile stabilite la alin.(1) lit.b)–g).

[Art.6 modificat prin Legea nr.238 din 08.11.2018, în vigoare 30.12.2018]

Articolul 7. Prelucrarea datelor cu caracter personal privind starea de sănătate

(1) Prelucrarea datelor cu caracter personal privind starea de sănătate se permite, prin derogare de la prevederile art.6, în cazul în care:

a) prelucrarea este necesară în scopuri de medicină preventivă, de stabilire a diagnosticelor medicale, de administrare a unor îngrijiri sau tratamente pentru subiectul datelor cu caracter personal sau de gestionare a serviciilor de sănătate care acţionează în interesul subiectului datelor cu caracter personal;

b) prelucrarea este necesară pentru protecţia sănătăţii publice.

(2) Cadrele medicale, instituţiile medico-sanitare şi personalul medical al acestora pot prelucra date cu caracter personal privind starea de sănătate fără autorizaţia Centrului Naţional pentru Protecţia Datelor cu Caracter Personal numai dacă prelucrarea este necesară pentru protejarea vieţii, integrităţii fizice sau a sănătăţii subiecţilor datelor cu caracter personal. Dacă scopurile menţionate se referă la alte persoane sau la societate în general, iar subiecţii datelor cu caracter personal nu şi-au dat consimţământul în scris şi în mod neechivoc, urmează să fie obţinută autorizaţia Centrului în modul stabilit de lege.

(3) Datele cu caracter personal privind starea de sănătate pot fi prelucrate în scopurile indicate la alin.(1) de către sau sub supravegherea unui cadru medical supus secretului profesional ori de către sau sub supravegherea unei alte persoane supuse unei obligaţii echivalente în ceea ce priveşte secretul profesional.

(4) Datele cu caracter personal privind starea de sănătate se colectează de la subiectul datelor cu caracter personal sau atunci cînd o astfel de prelucrare este necesară în conformitate cu alin.(1).

Articolul 8. Prelucrarea datelor cu caracter personal referitoare la condamnări penale, măsuri procesuale de constrîngere sau sancţiuni contravenţionale

(1) Prelucrarea datelor cu caracter personal referitoare la condamnări penale, măsuri procesuale de constrîngere sau sancţiuni contravenţionale poate fi efectuată numai de către sau sub controlul autorităţilor publice, în limitele competenţelor acordate şi în condiţiile stabilite prin legile ce reglementează aceste domenii.

(2) Registrul informaţiilor criminalistice şi criminologice este ţinut de Ministerul Afacerilor Interne.

Articolul 9. Prelucrarea datelor cu caracter personal avînd funcţie de identificare

Prelucrarea numărului de identificare de stat (IDNP) al persoanei fizice, a amprentelor digitale sau a altor date cu caracter personal avînd o funcţie de identificare de aplicabilitate generală poate fi efectuată în următoarele condiţii:

a) subiectul datelor cu caracter personal şi-a dat consimţământul;

b) prelucrarea este prevăzută în mod expres de legislaţie.

Articolul 10. Prelucrarea datelor cu caracter personal şi libertatea de exprimare

Prevederile art.5, 6 şi 8 nu se aplică în situaţia în care prelucrarea datelor cu caracter personal se face exclusiv în scopuri jurnalistice, artistice sau literare, dacă aceasta se referă la date care au fost făcute publice în mod voluntar şi manifest de către subiectul datelor cu caracter personal sau la date care sînt strîns legate de calitatea de persoană publică a subiectului datelor cu caracter personal sau de caracterul public al faptelor în care acesta este implicat, în condiţiile Legii cu privire la libertatea de exprimare.

Articolul 11. Stocarea şi utilizarea datelor cu caracter personal la încheierea operaţiunilor de prelucrare

(1) Condiţiile şi termenele de stocare a datelor cu caracter personal se stabilesc de legislaţie ţinîndu-se cont de prevederile art.4 alin.(1) lit.e). La expirarea termenului de stocare, datele cu caracter personal urmează a fi distruse în modul stabilit de lege.

(2) Datele cu caracter personal din registrele de stat, de la data încetării utilizării acestora, pot rămîne la păstrare primind statutul de document de arhivă.

(3) La încheierea operaţiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal, dacă subiectul acestor date nu şi-a dat consimţămîntul pentru o altă destinaţie sau pentru o prelucrare ulterioară, acestea vor fi:

a) distruse;

b) transferate unui alt operator, cu condiţia ca operatorul iniţial să garanteze faptul că prelucrările ulterioare au scopuri similare celor în care s-a făcut prelucrarea iniţială;

c) transformate în date anonime şi stocate exclusiv în scopuri statistice, de cercetare istorică sau ştiinţifică.

(4) După decesul subiectului datelor cu caracter personal, datele acestuia se pot utiliza, cu consimţămîntul succesorilor, în scop de arhivă sau în alte scopuri prevăzute de lege.

Capitolul III
DREPTURILE SUBIECTULUI DATELOR CU CARACTER PERSONAL

Articolul 12. Informarea subiectului datelor cu caracter personal

(1) În cazul în care datele cu caracter personal sînt colectate direct de la subiectul datelor, operatorul sau persoana împuternicită de către operator este obligată să-i furnizeze următoarele informaţii, exceptînd cazul în care acesta deţine deja informaţiile respective:

1) identitatea operatorului sau, după caz, a persoanei împuternicite de către operator;

2) scopul prelucrării datelor colectate;

3) informaţii suplimentare, precum:

a) destinatarii sau categoriile de destinatari ai datelor cu caracter personal;

b) existenţa drepturilor de acces la date, de intervenţie asupra datelor şi de opoziţie, precum şi condiţiile în care acestea pot fi exercitate;

c) dacă răspunsurile la întrebările cu ajutorul cărora se colectează datele sînt obligatorii sau voluntare, precum şi consecinţele posibile ale refuzului de a răspunde.

(2) În cazul în care datele cu caracter personal nu sînt colectate direct de la subiectul datelor, operatorul sau persoana împuternicită de către operator este obligată ca, în momentul colectării datelor sau, dacă se intenţionează dezvăluirea acestora către terţi, cel mai tîrziu în momentul primei dezvăluiri, să furnizeze subiectului datelor cu caracter personal informaţia privind categoriile de date care urmează a fi colectate sau dezvăluite, precum şi informaţiile indicate la alin.(1), cu excepţia pct.3) lit.c).

(3) Prevederile alin.(2) nu se aplică în cazul în care:

a) subiectul datelor cu caracter personal deţine informaţiile respective;

b) prelucrarea datelor cu caracter personal se face în scopuri statistice, de cercetare istorică sau ştiinţifică;

c) furnizarea informaţiilor este imposibilă sau implică un efort disproporţionat faţă de interesul legitim care ar putea fi lezat;

d) înregistrarea sau dezvăluirea datelor cu caracter personal este prevăzută în mod expres de legislaţie.

Articolul 13. Dreptul de acces la datele cu caracter personal

(1) Orice subiect al datelor cu caracter personal are dreptul să obţină de la operator, la cerere, fără întîrziere şi în mod gratuit:

a) confirmarea faptului că datele care îl privesc sînt sau nu sînt prelucrate de acesta, de asemenea informaţii referitoare la scopurile prelucrării, categoriile de date avute în vedere şi destinatarii sau categoriile de destinatari cărora le sînt dezvăluite datele;

b) comunicarea, într-o formă inteligibilă şi într-un mod care nu necesită un echipament suplimentar, a datelor cu caracter personal care fac obiectul prelucrării, precum şi a oricărei informaţii disponibile privind originea acestor date;

c) informaţii privind principiile de funcţionare a mecanismului prin care se efectuează prelucrarea automatizată a datelor care vizează subiectul datelor cu caracter personal;

d) informaţii cu privire la consecinţele juridice generate de prelucrarea datelor cu caracter personal pentru subiectul acestor date;

e) informaţii privind modul de exercitare a dreptului de intervenţie asupra datelor cu caracter personal.

(2) În cazul în care datele cu caracter personal privind starea de sănătate sînt prelucrate în scop de cercetare ştiinţifică, dacă nu există riscul de a se aduce atingere drepturilor subiectului datelor cu caracter personal şi dacă datele nu sînt utilizate pentru a lua decizii sau măsuri faţă de o anumită persoană, comunicarea informaţiilor prevăzute la alin.(1) se poate face într-un termen mai mare decît cel stabilit de Legea privind accesul la informaţie, în măsura în care aceasta ar putea afecta cercetarea sau rezultatul acesteia, dar nu mai tîrziu de momentul în care cercetarea este încheiată. Subiectul datelor cu caracter personal trebuie să îşi dea consimţămîntul ca datele privind starea de sănătate să fie prelucrate în scop de cercetare ştiinţifică, precum şi asupra posibilei amînări din acest motiv a comunicării informaţiilor prevăzute la alin.(1).

Articolul 14. Dreptul de intervenţie asupra datelor cu caracter personal

Orice subiect al datelor cu caracter personal are dreptul de a obţine de la operator sau persoana împuternicită de către acesta, la cerere şi în mod gratuit:

a) rectificarea, actualizarea, blocarea sau ştergerea datelor cu caracter personal a căror prelucrare contravine prezentei legi, în special datorită caracterului incomplet sau inexact al datelor;

b) notificarea terţilor cărora le-au fost dezvăluite datele cu caracter personal despre operaţiunile efectuate conform lit.a), exceptînd cazurile cînd această notificare se dovedeşte a fi imposibilă sau presupune un efort disproporţionat faţă de interesul legitim care ar putea fi lezat.

Articolul 15. Excepţii şi restricţii

(1) Prevederile art.4 alin.(1), art.12 alin.(1) şi (2), art.13, 14 şi 28 nu se aplică în cazul în care prelucrarea datelor cu caracter personal este efectuată în cadrul acţiunilor prevăzute la art.2 alin.(2) lit.d) şi la art.5 alin.(5) lit.g), în scopul apărării naţionale, al securităţii statului şi menţinerii ordinii publice, al protecţiei drepturilor şi libertăţilor subiectului datelor cu caracter personal sau ale altor persoane, dacă prin aplicarea acestora este prejudiciată eficienţa acţiunii sau obiectivul urmărit în exercitarea competenţelor legale ale autorităţii publice.

(2) Prelucrarea datelor cu caracter personal în scopurile stabilite la alin.(1) nu poate depăşi perioada necesară atingerii obiectivului urmărit.

(3) După încetarea situaţiei care justifică aplicarea alin.(1) şi (2) din prezentul articol, operatorii vor lua măsurile necesare pentru a asigura respectarea drepturilor subiecţilor datelor cu caracter personal prevăzute la art.12–14.

(4) Autorităţile publice ţin evidenţa aplicării excepţiilor stabilite la alin.(1) şi informează Centrul Naţional pentru Protecţia Datelor cu Caracter Personal, în termen de 10 zile, despre datele cu caracter personal prelucrate în condiţiile prezentului articol.

[Art.15 completat prin Legea nr.143 din 19.07.2018, în vigoare 10.11.2018]

Articolul 16. Dreptul de opoziţie al subiectului datelor cu caracter personal

(1) Subiectul datelor cu caracter personal are dreptul de a se opune în orice moment, în mod gratuit, din motive întemeiate şi legitime legate de situaţia sa particulară, ca datele cu caracter personal care îl vizează să facă obiectul unei prelucrări, cu excepţia cazurilor în care legea stabileşte altfel. Dacă opoziţia este justificată, prelucrarea efectuată de operator nu mai poate viza aceste date.

(2) Subiectul datelor cu caracter personal are dreptul de a se opune în orice moment, în mod gratuit şi fără nici o justificare, ca datele care îl vizează să fie prelucrate pentru prospectare comercială. Operatorul sau persoana împuternicită de către operator este obligată să informeze subiectul despre dreptul de a se opune unei astfel de lucrări înaintea dezvăluirii către terţi a datelor sale cu caracter personal.

Articolul 17. Dreptul de a nu fi supus unei decizii individuale

(1) Orice persoană are dreptul de a cere anularea, în totalitate sau parţială, a oricărei decizii individuale care produce efecte juridice asupra drepturilor şi libertăţilor sale, fiind întemeiată exclusiv pe prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal destinată să evalueze unele aspecte ale personalităţii sale, precum competenţa profesională, credibilitatea, comportamentul şi altele asemenea.

(2) Persoana poate fi supusă deciziei prevăzute la alin.(1) în cazul în care:

a) decizia este autorizată de o lege care stabileşte măsurile ce garantează apărarea interesului legitim al subiectului datelor cu caracter personal;

b) decizia este luată în cadrul încheierii sau executării unui contract, cu condiţia că cererea de încheiere sau de executare a contractului depusă de subiectul datelor cu caracter personal a fost satisfăcută.

Articolul 18. Accesul la justiţie

Orice persoană care a suferit un prejudiciu în urma unei prelucrări de date cu caracter personal efectuată ilegal sau căreia i-au fost încălcate drepturile şi interesele garantate de prezenta lege are dreptul de a sesiza instanţa de judecată pentru repararea prejudiciilor materiale şi morale.

Capitolul IV
ORGANUL DE CONTROL AL PRELUCRĂRILOR DE DATE CU CARACTER PERSONAL

Articolul 19. Organul de control al prelucrărilor de date cu caracter personal

(1) Controlul asupra conformităţi prelucrării datelor cu caracter personal cu cerinţele prezentei legi se efectuează de către Centrul Naţional pentru Protecţia Datelor cu Caracter Personal (în continuare – *Centru*), care acţionează în condiţii de imparţialitate şi independenţă.

(2) Centrul este persoană juridică, dispune de ştampilă şi de antet cu imaginea Stemei de Stat a Republicii Moldova. Sediul permanent al Centrului se află în municipiul Chişinău.

(3) Regulamentul Centrului, structura şi personalul-limită ale acestuia se aprobă de Parlament.

(4) Centrul se finanţează de la bugetul de stat în limita alocaţiilor bugetare aprobate prin legea bugetară anuală.

(5) Bugetul Centrului se elaborează, se aprobă şi se administrează conform principiilor, regulilor şi procedurilor prevăzute de Legea finanţelor publice şi responsabilităţii bugetar-fiscale nr.181/2014.

[Art.19 modificat prin Legea nr.172 din 27.07.2018, în vigoare 24.08.2018]

Articolul 20. Atribuţiile şi drepturile Centrului

(1) Centrul are următoarele atribuţii:

a) monitorizează respectarea legislaţiei cu privire la protecţia informaţiei şi controlează aplicarea acesteia, în special dreptul la informare, de acces la date, de intervenţie asupra datelor şi de opoziţie;

b) autorizează prelucrările de date cu caracter personal în cazurile prevăzute de lege;

c) emite instrucţiunile necesare pentru a aduce prelucrările de date cu caracter personal în conformitate cu prevederile prezentei legi, fără a atinge sfera de competenţă a altor organe;

d) oferă subiecţilor datelor cu caracter personal informaţii referitoare la drepturile lor;

e) dispune suspendarea sau încetarea prelucrării datelor cu caracter personal efectuate cu încălcarea prevederilor prezentei legi;

f) ţine registrul de evidenţă al operatorilor de date cu caracter personal, ale cărui formă şi conţinut se aprobă de Guvern; registrul este public, cu excepţia informaţiei prevăzute la art.23 alin.(2) lit.l);

g) emite ordine în domeniul protecţiei datelor cu caracter personal şi formulare tipizate ale notificărilor şi ale registrelor proprii;

h) primeşte şi analizează notificările privind prelucrarea datelor cu caracter personal;

i) efectuează controlul legalităţii prelucrărilor de date cu caracter personal conform unui regulament pe care îl elaborează şi îl aprobă;

j) face propuneri privind perfecţionarea legislaţiei în vigoare în domeniul protecţiei şi prelucrării datelor cu caracter personal;

k) cooperează cu autorităţile publice, cu mijloacele de informare în masă, cu asociaţiile obşteşti şi cu instituţiile similare din străinătate;

l) centralizează şi analizează rapoartele anuale de activitate a autorităţilor publice privind protecţia persoanelor în ceea ce priveşte prelucrarea datelor cu caracter personal;

m) sesizează organele de drept în cazul existenţei unor indicii privind săvîrşirea infracţiunilor legate de încălcarea drepturilor subiecţilor datelor cu caracter personal;

n) constată contravenţii şi încheie procese-verbale conform Codului contravenţional al Republicii Moldova;

o) informează autorităţile publice despre situaţia din domeniul protecţiei drepturilor subiecţilor datelor cu caracter personal, de asemenea răspunde la demersurile şi interpelările acestora;

p) efectuează controlul îndeplinirii Cerinţelor faţă de asigurarea securităţii datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaţionale de date cu caracter personal, aprobate de Guvern;

q) informează periodic instituţiile şi societatea despre activitatea sa, despre problemele şi preocupările prioritare în domeniul protecţiei drepturilor persoanei;

r) acordă asistenţă şi execută cereri de asistenţă privind punerea în practică a Convenţiei pentru protecţia persoanelor cu privire la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal;

s) îndeplineşte alte atribuţii prevăzute de lege.

(2) Centrul are următoarele drepturi:

a) solicită şi primeşte gratuit de la persoane fizice sau persoane juridice de drept public şi de drept privat informaţiile necesare pentru exercitarea atribuţiilor sale;

b) obţine de la operatori suportul şi informaţiile necesare executării atribuţiilor sale;

c) atrage specialişti şi experţi din domenii care necesită cunoştinţe speciale pentru participarea la procesul de verificare prealabilă şi de control al legalităţii prelucrării datelor cu caracter personal şi încheie cu ei acorduri de confidenţialitate;

d) cere de la operatori rectificarea, blocarea sau distrugerea datelor cu caracter personal neveridice sau obţinute ilicit.

(3) Operatorii, indiferent de forma lor juridică de organizare, prezintă Centrului materialele şi documentele solicitate cu privire la protecţia datelor cu caracter personal în termen de 15 zile, dacă în solicitare nu se prevede un alt termen.

Articolul 21. Organizarea activităţii Centrului

(1) În cadrul activităţii sale, Centrul asigură confidenţialitatea datelor cu caracter personal care i-au devenit cunoscute.

(2) În scopul colectării informaţiilor necesare îndeplinirii atribuţiilor de control, personalul Centrului are dreptul de acces în încăperile şi pe teritoriul în care sînt amplasate sisteme de evidenţă a datelor cu caracter personal, la datele cu caracter personal prelucrate de operatori şi/sau persoanele împuternicite de către aceştia, la echipamentul de prelucrare, programe şi aplicaţii,

precum şi la orice document sau înregistrare referitoare la prelucrarea de date cu caracter personal, în condiţiile legii.

(3) Anual, pînă la data de 15 martie, Centrul prezintă Parlamentului, Preşedintelui Republicii Moldova şi Guvernului raportul de activitate pe anul precedent, care se publică gratuit în Monitorul Oficial al Republicii Moldova şi pe pagina web a Centrului.

Articolul 22. Conducerea Centrului

(1) Centrul este condus de un director, numit în funcţie de Parlament la propunerea Preşedintelui Parlamentului, a unei fracţiuni parlamentare sau a unui grup de cel puţin 15 deputaţi, cu votul majorităţii deputaţilor aleşi, pentru un mandat de 5 ani. Persoana numită poate ocupa funcţia de director nu mai mult de două mandate consecutive.

(2) Directorul efectuează conducerea generală a Centrului, angajează şi eliberează personalul Centrului în condiţiile Legii cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public, stabileşte obligaţiile de serviciu ale acestuia, organizează pregătirea rapoartelor anuale şi le prezintă în plenul Parlamentului, reprezintă instituţia în ţară şi peste hotare.

(3) În exercitarea atribuţiilor sale, directorul este asistat de un adjunct, numit în funcţie de Parlament la propunerea directorului Centrului, cu votul majorităţii deputaţilor aleşi, pentru un mandat de 5 ani. În absenţa directorului Centrului, directorul adjunct îndeplineşte temporar atribuţiile acestuia.

(4) În funcţia de director sau director adjunct al Centrului poate fi numită orice persoană care deţine cetăţenia Republicii Moldova, are studii superioare juridice şi experienţă profesională de cel puţin 5 ani în domeniul apărării drepturilor şi a libertăţilor omului. Nu pot fi numite în funcţiile de director sau director adjunct al Centrului persoanele în privinţa cărora există interdicţia de a ocupa funcţii publice sau de demnitate publică, ce derivă din actele de constatare ale Autorităţii Naţionale de Integritate.

(5) Funcţia de director şi cea de director adjunct al Centrului sînt funcţii de demnitate publică şi se supun prevederilor legislaţiei cu privire la statutul persoanelor care exercită funcţii de demnitate publică. Salarizarea acestor funcţii se face în conformitate cu legislaţia privind sistemul de salarizare în sectorul bugetar.

(6) Pe perioada exercitării mandatului, directorul şi directorul adjunct al Centrului nu pot face parte din partide sau alte organizaţii social-politice, nu pot desfăşura alte activităţi publice sau private, cu excepţia activităţii didactico-ştiinţifice, nu au dreptul să deţină, direct sau indirect, valori mobiliare la societăţi comerciale sau întreprinderi al căror obiect de activitate se află în competenţa Centrului.

(7) Exercitarea mandatelor de director şi director adjunct încetează la expirarea termenului acestora, exceptînd cazurile de încetare a exercitării atribuţiilor înainte de termen. În cazul în care termenul de exercitare a mandatelor a expirat, directorul şi directorul adjunct al Centrului continuă să se afle în exerciţiul funcţiunii pînă la preluarea acestor funcţii de către succesorii lor.

(8) Mandatele de director şi director adjunct al Centrului încetează înainte de termen în caz de:

a) demisie;

b) incompatibilitate cu alte funcţii publice sau private, stabilită prin actul de constatare rămas definitiv;

c) revocare din funcţie;

d) imposibilitate de a exercita mandatul din motive de sănătate, constatate prin examen medical;

e) deces.

(9) Propunerea de revocare din funcţie a directorului Centrului poate fi înaintată de Preşedintele Parlamentului, de o fracţiune parlamentară sau de un grup de cel puţin 15 deputaţi în următoarele cazuri:

a) încălcare gravă a obligaţiilor funcţionale prevăzute de legislaţie;

b) hotărîre de condamnare rămasă definitivă în cazul săvîrşirii unei infracţiuni;

c) stabilire, prin actul de constatare rămas definitiv, a emiterii/adoptării de către acesta a unui act administrativ, încheierii directe sau prin intermediul unei persoane terţe a unui act juridic, luării sau participării la luarea unei decizii fără soluţionarea conflictului de interese real în conformitate cu prevederile legislaţiei privind reglementarea conflictului de interese;

d) nedepunere a declaraţiei de avere şi interese personale sau refuz de a o depune, în condiţiile art.27 alin.(8) din Legea nr.132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Naţională de Integritate;

e) dispunere de către instanţa de judecată, prin hotărîre irevocabilă, a confiscării averii nejustificate.

(10) Propunerea de revocare din funcţie a directorului adjunct al Centrului poate fi înaintată de directorul Centrului, de o fracţiune parlamentară sau de un grup de cel puţin 15 deputaţi în cazurile prevăzute la alin.(9). Hotărîrea de revocare se adoptă cu votul majorităţii deputaţilor aleşi.

[Art.22 modificat prin Legea nr.271 din 23.11.2018, în vigoare 01.12.2018]
[Art.22 completat prin Legea nr.74 din 26.04.2018, în vigoare 29.06.2018]
[Art.22 modificat prin Legea nr.134 din 17.06.2016, în vigoare 01.08.2016]

Capitolul V
CONTROLUL PROTECŢIEI DATELOR CU CARACTER PERSONAL

Articolul 23. Notificarea Centrului privind prelucrarea datelor cu caracter personal

(1) Operatorii sînt obligaţi să notifice Centrul, personal sau prin persoanele împuternicite de către ei, înainte de a prelucra date cu caracter personal destinate să servească unui scop. Prelucrarea altor categorii de date cu caracter personal decît cele notificate anterior se va efectua cu condiţia unei noi notificări.

(1^1) Modul de solicitare, acordare, suspendare şi retragere a actelor permisive prevăzute de prezenta lege pentru agenţii economici se stabileşte de Legea nr.160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activităţii de întreprinzător în partea în care nu este reglementat de prezenta lege.

(2) Notificarea trebuie să conţină următoarele informaţii:

a) numele sau denumirea şi domiciliul ori sediul în Republica Moldova ale operatorului şi ale persoanei împuternicite de către acesta, dacă este cazul;

b) scopul prelucrării;

c) descrierea subiecţilor datelor cu caracter personal, descrierea datelor ce vor fi prelucrate, precum şi a surselor de provenienţă a acestor date;

d) existenţa consimţămîntului subiectului datelor cu caracter personal privind prelucrarea acestora;

e) modul în care subiecţii datelor cu caracter personal sînt informaţi asupra drepturilor lor; data estimată pentru încheierea operaţiunilor de prelucrare, precum şi destinaţia ulterioară a datelor cu caracter personal;

f) destinatarii cărora se intenţionează să li se dezvăluie datele cu caracter personal;

g) garanţiile privind transmiterea datelor cu caracter personal către terţi;

h) propuneri privind transferurile transfrontaliere ale datelor cu caracter personal care se intenţionează să fie făcute;

i) persoanele responsabile pentru prelucrarea datelor cu caracter personal;

j) specificarea sistemelor de evidenţă a datelor cu caracter personal care au legătură cu prelucrarea, precum şi a eventualelor legături cu alte prelucrări de date sau cu alte sisteme de evidenţă a datelor cu caracter personal, indiferent dacă se efectuează sau nu, respectiv dacă sînt situate sau nu pe teritoriul Republicii Moldova;

k) motivele care justifică aplicarea prevederilor art.10 şi art.12 alin.(3), în situaţia în care prelucrarea datelor se face exclusiv în scopuri jurnalistice, artistice sau literare ori în scopuri statistice, de cercetare istorică sau ştiinţifică;

l) descrierea generală a măsurilor luate pentru asigurarea securităţii prelucrării datelor cu caracter personal conform prevederilor art.30.

(3) În cazul în care datele cu caracter personal care sînt prelucrate urmează să fie transferate către alte state, notificarea va cuprinde suplimentar:

a) categoriile de date care vor face obiectul transferului;

b) statul de destinaţie pentru fiecare categorie de date.

(4) Autorităţile publice care efectuează prelucrări de date cu caracter personal în legătură cu activităţile indicate la art.2 alin.(2) lit.d), pentru exercitarea atribuţiilor legale ce ţin de sfera lor de competenţă sau pentru îndeplinirea obligaţiilor asumate prin acorduri internaţionale la care Republica Moldova este parte, sînt obligate să depună o declaraţie de informare care va conţine:

a) denumirea şi sediul operatorului sau, după caz, a persoanei împuternicite de către acesta;

b) scopul şi temeiul legal al prelucrării;

c) categoriile de date cu caracter personal supuse prelucrării.

(5) Notificarea nu este necesară în cazul în care prelucrarea are ca scop ţinerea unui registru destinat informării publicului larg şi deschis spre consultare publicului sau oricărei persoane care probează un interes legitim, cu condiţia ca prelucrarea să se limiteze la datele necesare ţinerii registrului menţionat.

(6) Centrul poate stabili şi alte situaţii în care notificarea nu este necesară sau situaţii în care notificarea se poate efectua într-o formă simplificată, numai dacă:

1) prelucrarea, ţinînd cont de natura datelor cu caracter personal, nu afectează drepturile subiecţilor datelor cu caracter personal, cu condiţia precizării:

a) scopului în care se face o asemenea prelucrare;

b) datelor care vor fi prelucrate;

c) categoriilor de subiecţi ai datelor cu caracter personal;

d) destinatarilor cărora datele cu caracter personal le vor fi transmise;

e) perioadei de stocare a datelor cu caracter personal;

2) prelucrarea se efectuează în condiţiile art.6 alin.(1) lit.d).

(7) În cazul prelucrărilor datelor cu caracter personal nesupuse notificării, operatorul sau persoana împuternicită de către acesta prezintă, la cerere, subiectului datelor cu caracter personal informaţiile prevăzute la alin.(2) lit.a)–k), cu excepţia situaţiei prevăzute la alin.(5).

(8) La notificarea primară, fiecare operator primeşte un număr de înregistrare care se indică pe toate actele prin care datele cu caracter personal sînt colectate, stocate sau transmise.

[Art.23 completat prin Legea nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017]

Articolul 24. Verificarea prealabilă

(1) Dacă pe baza notificării Centrul constată că prelucrarea se încadrează în una din categoriile menţionate la alin.(2), va dispune obligatoriu efectuarea unei verificări prealabile şi va anunţa operatorul sau persoana împuternicită de către acesta în termen de 5 zile de la data depunerii notificării.

(2) Sînt supuse verificării prealabile categoriile de operaţiuni de prelucrare a datelor cu caracter personal care fac obiectul transmiterii transfrontaliere, precum şi categoriile de operaţiuni de prelucrare a datelor cu caracter personal care prezintă riscuri speciale pentru drepturile şi libertăţile persoanelor, după cum urmează:

a) operaţiunile de prelucrare a categoriilor speciale de date cu caracter personal, de asemenea a datelor genetice, biometrice şi a celor care permit localizarea geografică a persoanelor, inclusiv în scop de cercetare ştiinţifică;

b) operaţiunile de prelucrare a datelor cu caracter personal prin mijloace electronice avînd ca scop evaluarea unor aspecte ale personalităţii, precum competenţa profesională, credibilitatea, comportamentul şi altele asemenea;

c) operaţiunile de prelucrare a datelor cu caracter personal prin mijloace electronice în cadrul unor sisteme de evidenţă avînd ca scop adoptarea unor decizii automate individuale în legătură cu analizarea solvabilităţii, a situaţiei economico-financiare, a faptelor susceptibile de a atrage răspunderea disciplinară, contravenţională sau penală a persoanelor fizice, efectuate de către persoanele de drept privat;

d) operaţiunile de prelucrare a datelor cu caracter personal ale minorilor în cadrul activităţilor de prospectare comercială;

e) operaţiunile de prelucrare a datelor cu caracter personal menţionate la lit.a) şi a datelor cu caracter personal ale minorilor, colectate prin intermediul internetului sau mesageriei electronice.

(3) Verificarea prealabilă se efectuează pe baza informaţiilor prezentate în notificare de operator sau persoana împuternicită de către acesta. Centrul poate solicita şi alte informaţii privind originea datelor cu caracter personal, tehnologia de prelucrare automatizată utilizată, măsurile de securitate a prelucrării datelor cu caracter personal.

(4) Durata verificării prealabile nu poate depăşi 45 de zile. În caz de necesitate, ţinînd cont de complexitatea operaţiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal, Centrul poate prelungi termenul de verificare prealabilă cu încă 45 de zile, fapt despre care este informat operatorul sau persoana împuternicită de către acesta.

Articolul 25. Autorizarea operaţiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal

(1) În termen de 7 zile de la data finalizării verificării prealabile, Centrul emite decizia privind autorizarea sau refuzul autorizării operaţiunilor prevăzute la art.24 alin.(2).

(2) Conţinutul şi forma autorizaţiei se aprobă de Centru. Prelucrarea datelor cu caracter personal fără autorizaţie sau în afara limitelor prevăzute de aceasta este interzisă.

(3) Decizia privind refuzul de a autoriza prelucrarea datelor cu caracter personal trebuie să conţină motivele ce justifică refuzul şi, după caz, modalitatea de înlăturare a circumstanţelor ce împiedică prelucrarea datelor respective. Decizia privind refuzul de a autoriza prelucrarea datelor cu caracter personal poate fi contestată în instanţa de contencios administrativ.

(4) Refuzul de a autoriza prelucrarea datelor cu caracter personal nu exclude posibilitatea operatorului de a notifica în mod repetat Centrul după înlăturarea circumstanţelor care au împiedicat prelucrarea datelor respective.

Articolul 26. Controlul legalităţii prelucrării datelor cu caracter personal

(1) Controlul legalităţii prelucrării datelor cu caracter personal (în continuare – *control*) are drept scop verificarea corespunderii cu cerinţele şi a îndeplinirii condiţiilor prevăzute de prezenta lege de către operator sau persoana împuternicită de către acesta.

(2) Controlul este efectuat de către Centru în baza unui plan anual aprobat, care se publică pe pagina web a acestuia.

(3) Despre intenţia efectuării controlului, Centrul informează operatorul sau persoana împuternicită de către acesta cu 5 zile înainte de începerea acestuia, cu excepţia cazurilor prevăzute la art.27 alin.(2) şi (4).

(4) În cazul în care, ca urmare a controlului efectuat, sînt constatate încălcări, Centrul emite decizia de suspendare a operaţiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal, care va conţine instrucţiuni pentru aducerea prelucrării datelor cu caracter personal în conformitate cu prevederile prezentei legi.

(5) Efectuarea operaţiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal se suspendă pînă la înlăturarea circumstanţelor care au servit drept temei pentru emiterea deciziei. Operatorul sau persoana împuternicită de către acesta este obligată să înlăture respectivele circumstanţe în termen de 30 de zile de la emiterea deciziei de suspendare.

(6) În cazul în care operatorul sau persoana împuternicită de către acesta nu a înlăturat circumstanţele care au servit drept temei pentru suspendare în termenul stabilit la alin.(5), Centrul emite decizia de încetare a operaţiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal, cu sau fără dispunerea blocării ori distrugerii datelor cu caracter personal neveridice sau obţinute ilicit.

(7) Decizia de suspendare sau de încetare a operaţiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal poate fi contestată în instanţa de contencios administrativ.

Articolul 27. Procedura primirii şi soluţionării plîngerilor de către Centru

(1) Subiectul datelor cu caracter personal care consideră că prelucrarea datelor sale nu este conformă cu cerinţele prezentei legi poate înainta Centrului o plîngere în termen de 30 de zile din momentul depistării încălcării.

(2) În procesul soluţionării plîngerii, Centrul poate audia subiectul datelor cu caracter personal, operatorul şi, dacă este cazul, persoana împuternicită de către operator şi martorii, de asemenea poate dispune efectuarea unui control inopinat.

(3) În urma examinării plîngerii, Centrul emite o decizie motivată care prevede fie lipsa încălcării prevederilor legislaţiei, fie suspendarea operaţiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal, fie rectificarea, blocarea sau distrugerea datelor neveridice ori obţinute ilicit. Decizia este comunicată părţilor interesate în termen de 30 de zile de la data primirii plîngerii.

(4) Prevederile alin.(2) şi (3) se aplică în mod corespunzător şi în situaţia în care Centrul se autosesizează cu privire la comiterea unei încălcări a drepturilor subiecţilor datelor cu caracter personal, recunoscute de prezenta lege.

(5) Operatorul, persoana împuternicită de către acesta sau subiectul datelor cu caracter personal pot contesta decizia Centrului în instanţa de contencios administrativ.

Articolul 28. Registrul de evidenţă al operatorilor de date cu caracter personal

(1) În scopul evidenţei prelucrărilor de date cu caracter personal, Centrul instituie şi administrează un registru de evidenţă al operatorilor de date cu caracter personal care trebuie să cuprindă informaţiile stabilite la art.23 alin.(2). Orice modificare a informaţiilor respective va fi comunicată Centrului în termen de 5 zile, care va efectua menţiunile corespunzătoare în registrul de evidenţă al operatorilor de date cu caracter personal.

(2) Registrul de evidenţă al operatorilor de date cu caracter personal este deschis spre consultare publicului, cu excepţia compartimentului care conţine informaţii privind măsurile de securitate şi de asigurare a confidenţialităţii. Modalitatea de consultare se stabileşte de Centru.

(3) Înregistrarea operatorilor, precum şi a modificărilor informaţiilor înscrise în registrul de evidenţă al operatorilor de date cu caracter personal, se efectuează gratuit.

Capitolul VI
CONFIDENŢIALITATEA ŞI SECURITATEA PRELUCRĂRII DATELOR CU CARACTER PERSONAL

Articolul 29. Confidenţialitatea datelor cu caracter personal

(1) Operatorii şi terţii care au acces la datele cu caracter personal sînt obligaţi să asigure confidenţialitatea acestor date, cu excepţia cazurilor:

a) prelucrarea se referă la date făcute publice în mod voluntar şi manifest de către subiectul datelor cu caracter personal;

b) datele cu caracter personal au fost depersonalizate.

(2) Orice persoană care acţionează în numele, pe seama sau în alt mod sub autoritatea operatorului poate prelucra date cu caracter personal doar pe baza instrucţiunilor operatorului, cu excepţia cazului în care acţionează în temeiul unei obligaţii prevăzute de lege.

(3) Conducerea Centrului şi personalul acestuia sînt obligaţi să garanteze nedivulgarea secretului profesional în ceea ce priveşte informaţiile confidenţiale la care au acces, inclusiv după încetarea activităţii lor.

Articolul 30. Securitatea prelucrării datelor cu caracter personal

(1) La prelucrarea datelor cu caracter personal, operatorul este obligat să ia măsurile organizatorice şi tehnice necesare pentru protecţia datelor cu caracter personal împotriva distrugerii, modificării, blocării, copierii, răspîndirii, precum şi împotriva altor acţiuni ilicite, măsuri menite să asigure un nivel de securitate adecvat în ceea ce priveşte riscurile prezentate de prelucrare şi caracterul datelor prelucrate.

(2) În cazul în care prelucrarea datelor cu caracter personal este efectuată pe seama şi în numele operatorului, acesta va împuternici o persoană care va asigura respectarea garanţiilor referitoare la măsurile adecvate de securitate tehnică şi de organizare privind prelucrarea ce urmează să fie efectuată.

(3) Prelucrarea datelor cu caracter personal prin persoana împuternicită de către operator trebuie reglementată printr-un contract sau un alt act juridic care să asigure în special faptul că:

a) persoana împuternicită acţionează numai pe baza instrucţiunilor operatorului;

b) obligaţiile prevăzute la alin.(1) îi revin şi persoanei împuternicite.

(4) Cerinţele faţă de asigurarea securităţii datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaţionale de date cu caracter personal se stabilesc de Guvern.

Articolul 31. Depersonalizarea datelor cu caracter personal

(1) În scopuri statistice, de cercetare istorică, ştiinţifică, sociologică, medicală, de documentare juridică, operatorul depersonalizează datele cu caracter personal prin retragerea din ele a părţii care permite identificarea persoanei fizice, transformîndu-le în date anonime, care nu pot fi asociate cu o persoană identificată sau identificabilă.

(2) În cazul depersonalizării, regimul de confidenţialitate stabilit pentru datele respective se anulează.

Capitolul VII
TRANSMITEREA TRANSFRONTALIERĂ A DATELOR CU CARACTER PERSONAL

Articolul 32. Transmiterea transfrontalieră a datelor cu caracter personal

(1) Prezentul articol se aplică în cazul transmiterii către un alt stat, pe orice suport sau mijloc, a datelor cu caracter personal care constituie obiectul prelucrărilor sau care sînt colectate în scopul de a fi supuse prelucrării.

(2) Datele cu caracter personal destinate transmiterii către un alt stat sînt protejate în conformitate cu prezenta lege.

(3) Transmiterea transfrontalieră a datelor cu caracter personal care fac obiectul unei prelucrări sau care urmează să fie prelucrate după transmitere poate avea loc doar cu autorizarea Centrului, în modul stabilit de lege, şi doar în cazul în care statul de destinaţie asigură un nivel adecvat de protecţie a drepturilor subiecţilor datelor cu caracter personal şi a datelor destinate transmiterii.

(4) Nivelul de protecţie se stabileşte de Centru ţinîndu-se cont de condiţiile în care se realizează transmiterea datelor cu caracter personal, în special de natura acestora, de scopul şi durata prelucrării sau prelucrărilor propuse, de statul de destinaţie, de legislaţia acestuia, precum şi de normele profesionale şi măsurile de securitate respectate în statul de destinaţie.

(5) În cazul în care constată că nivelul de protecţie oferit de statul de destinaţie este nesatisfăcător, Centrul va dispune interzicerea transmiterii datelor.

(6) Centrul poate autoriza, în modul stabilit de lege, transferul de date cu caracter personal către un stat a cărui legislaţie nu prevede un nivel de protecţie cel puţin egal cu cel oferit de legislaţia Republicii Moldova dacă operatorul oferă garanţii suficiente cu privire la protecţia şi exercitarea drepturilor subiecţilor datelor cu caracter personal, care sînt stabilite prin contracte încheiate între operatori şi persoanele fizice sau juridice prin dispoziţia cărora se efectuează transferul.

(7) Prevederile alin.(3)–(6) nu se aplică în cazul în care transferul datelor cu caracter personal se face în baza prevederilor unei legi speciale sau ale unui tratat internaţional ratificat de Republica Moldova, în special dacă transferul se face în scopul prevenirii sau investigării infracţiunilor. Legea specială sau tratatul internaţional trebuie să conţină garanţii privind protecţia drepturilor subiectului datelor cu caracter personal.

(8) Prevederile alin.(1)–(6) nu se aplică în cazul în care prelucrarea datelor cu caracter personal se face exclusiv în scopuri jurnalistice, artistice sau literare, dacă aceste date au fost făcute publice în mod voluntar şi manifest de către subiectul datelor cu caracter personal sau sînt strîns legate de calitatea de persoană publică a acestuia ori de caracterul public al faptelor în care acesta este implicat.

(9) Transmiterea datelor cu caracter personal către statele care nu asigură un nivel adecvat de protecţie poate avea loc numai:

a) cu consimţământul subiectului datelor cu caracter personal;

b) în cazul necesităţii de a încheia ori executa un acord sau contract între subiectul datelor cu caracter personal şi operator ori între operator şi o persoană terţă în interesul subiectului datelor cu caracter personal;

c) dacă aceasta este necesară pentru a proteja viaţa, integritatea fizică sau sănătatea subiectului datelor cu caracter personal;

d) dacă aceasta se efectuează dintr-un registru destinat informării publicului larg şi deschis spre consultare publicului sau oricărei persoane care demonstrează un interes legitim, în măsura în care se întrunesc condiţiile prevăzute de lege pentru consultare în cazurile particulare;

e) cînd aceasta este necesară pentru satisfacerea unui interes public major, precum apărarea naţională, securitatea statului sau ordinea publică, pentru buna desfăşurare a procesului penal ori pentru constatarea, exercitarea sau apărarea unui drept în justiţie, cu condiţia ca datele cu caracter personal să fie prelucrate în legătură cu acest scop şi numai pentru perioada necesară realizării acestui scop.

Capitolul VIII
RĂSPUNDEREA

Articolul 33. Răspunderea pentru încălcarea prezentei legi

Pentru încălcarea prezentei legi, persoanele vinovate răspund în conformitate cu legislaţia civilă, contravenţională sau penală.

Capitolul IX
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 34.

(1) Prezenta lege intră în vigoare după 6 luni de la data publicării.

(2) La data intrării în vigoare a prezentei legi, se abrogă Legea nr.17-XVI din 15 februarie 2007 cu privire la protecţia datelor cu caracter personal (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.107–111, art.468), cu modificările şi completările ulterioare.

(3) Guvernul, în termen de 6 luni:

a) va elabora şi va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislaţiei în vigoare în concordanţă cu prezenta lege;

b) va pune actele sale normative în concordanţă cu prezenta lege;

c) va asigura punerea în concordanţă a actelor normative ale autorităţilor publice centrale cu prezenta lege.

(4) Operaţiunile de prelucrare a datelor cu caracter personal începute anterior intrării în vigoare a prezentei legi vor fi notificate Centrului în termen de 30 de zile de la data intrării ei în vigoare, în vederea înregistrării obligatorii.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI **Marian LUPU**

Chişinău, 8 iulie 2011.
Nr.133.

L E G E A
integrităţii

nr. 82 din 25.05.2017

Monitorul Oficial nr.229-243/360 din 07.07.2017

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Domeniul de reglementare
Articolul 2. Scopul legii
Articolul 3. Noţiuni
Articolul 4. Principiile de aplicare a legii
Articolul 5. Subiecţii legii

Capitolul II
CULTIVAREA INTEGRITĂŢII ÎN SECTORUL PUBLIC

Articolul 6. Modalităţile de cultivare a integrităţii în sectorul public

Secţiunea 1
Climatul de integritate politică

Articolul 7. Măsurile de asigurare a integrităţii politice
Articolul 8. Transparenţa finanţării partidelor politice şi a campaniilor electorale
Articolul 9. Etica şi integritatea profesională a persoanelor care deţin o funcţie electivă sau o funcţie exclusiv politică

Secţiunea a 2-a
Climatul de integritate instituţională

Articolul 10. Măsurile de asigurare a integrităţii instituţionale
Articolul 11. Angajarea şi promovarea agenţilor publici în bază de merit şi integritate profesională
Articolul 12. Respectarea regimului juridic al incompatibilităţilor, al restricţiilor în ierarhie şi al limitărilor de publicitate
Articolul 13. Respectarea regimului juridic al declarării averii şi a intereselor personale
Articolul 14. Respectarea regimului juridic al conflictelor de interese
Articolul 15. Neadmiterea favoritismului
Articolul 16. Respectarea regimului juridic al cadourilor
Articolul 17. Neadmiterea, denunţarea şi tratarea influenţelor necorespunzătoare
Articolul 18. Neadmiterea, denunţarea manifestărilor de corupţie şi protecţia avertizorilor de integritate
Articolul 19. Intoleranţa faţă de incidentele de integritate
Articolul 20. Asigurarea transparenţei în procesul decizional
Articolul 21. Asigurarea accesului la informaţii de interes public
Articolul 22. Gestionarea transparentă şi responsabilă a patrimoniului public, a finanţelor rambursabile şi nerambursabile
Articolul 23. Respectarea normelor de etică şi deontologie
Articolul 24. Respectarea regimului juridic al restricţiilor şi limitărilor în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu şi cu migrarea agenţilor publici în sectorul privat

Capitolul III
CONTROLUL INTEGRITĂŢII ÎN SECTORUL PUBLIC

Articolul 25. Măsurile de control al integrităţii în sectorul public

Secţiunea 1
Controlul integrităţii asigurat în interiorul entităţii publice
Articolul 26. Înlăturarea riscurilor de corupţie în procesul de elaborare a proiectelor de acte
Articolul 27. Managementul riscurilor instituţionale de corupţie

Secţiunea a 2-a
Controlul integrităţii asigurat de Centrul Naţional Anticorupţie
Articolul 28. Expertiza anticorupţie
Articolul 29. Evaluarea integrităţii instituţionale, testarea integrităţii profesionale şi cazierul privind integritatea profesională

Secţiunea a 3-a
Controlul integrităţii asigurat de Autoritatea Naţională de Integritate
Articolul 30. Controlul averilor şi intereselor personale
Articolul 31. Controlul conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor
Articolul 31[1]. Certificatul de integritate

Secţiunea a 4-a
Controlul integrităţii asigurat de Serviciul de Informaţii şi Securitate
Articolul 32. Verificarea titularilor şi candidaţilor la funcţii publice
Articolul 33. Evaluarea integrităţii instituţionale, testarea integrităţii profesionale şi cazierul privind integritatea profesională a agenţilor publici din cadrul Centrului Naţional Anticorupţie şi al Serviciului de Informaţii şi Securitate

Secţiunea a 5-a
Controlul integrităţii asigurat de către alte autorităţi competente
Articolul 34. Atribuţiile de control al integrităţii ale altor autorităţi competente

Capitolul IV
CONSOLIDAREA INTEGRITĂŢII ÎN SECTORUL PUBLIC
Articolul 35. Măsuri de consolidare a integrităţii în sectorul public
Articolul 36. Planul de integritate

Capitolul V
CULTIVAREA INTEGRITĂŢII ÎN SECTORUL PRIVAT
Articolul 37. Măsurile de asigurare a integrităţii în sectorul privat în relaţiile cu sectorul public
Articolul 38. Respectarea restricţiilor şi limitărilor stabilite pentru foştii agenţi publici
Articolul 39. Etica afacerilor
Articolul 40. Sisteme de control intern
Articolul 41. Transparenţa acţionariatului, fondatorilor, administratorilor şi beneficiarilor efectivi ai organizaţiilor comerciale
Articolul 42. Transparenţa afacerilor sectorului privat cu statul

Capitolul VI
SANCŢIONAREA LIPSEI INTEGRITĂŢII ÎN SECTORUL PUBLIC ŞI ÎN CEL PRIVAT
Articolul 43. Răspunderea pentru lipsa integrităţii
Articolul 44. Actele de corupţie
Articolul 45. Actele conexe actelor de corupţie
Articolul 46. Faptele coruptibile
Articolul 47. Înlăturarea consecinţelor actelor de corupţie, actelor conexe acestora şi ale faptelor coruptibile, repararea prejudiciului
Articolul 48. Responsabilitatea şi repararea prejudiciului
Articolul 49. Investigarea actelor de corupţie şi a actelor conexe acestora

Capitolul VII
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 50.

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Domeniul de reglementare

Prezenta lege reglementează domeniul integrităţii în sectorul public la nivel politic, instituţional şi profesional, responsabilităţile entităţilor publice, ale autorităţilor anticorupţie şi ale altor autorităţi competente pentru cultivarea, consolidarea şi controlul integrităţii în sectorul public, domeniile importante pentru cultivarea integrităţii în sectorul privat în procesul de interacţiune cu sectorul public şi pentru sancţionarea lipsei de integritate în sectoarele public şi privat.

Articolul 2. Scopul legii

Prezenta lege urmăreşte cultivarea integrităţii în sectorul public şi a climatului de toleranţă zero la corupţie în cadrul entităţilor publice din Republica Moldova prin:

a) creşterea încrederii societăţii în faptul că entităţile şi agenţii publici îşi îndeplinesc misiunea în conformitate cu interesul public, inclusiv în procesul de interacţiune cu sectorul privat;

b) reglementarea măsurilor obligatorii de asigurare şi consolidare a integrităţii instituţionale şi profesionale;

c) încurajarea denunţării manifestărilor de corupţie de către agenţii publici, precum şi asigurarea protecţiei lor împotriva răzbunărilor;

d) identificarea şi înlăturarea riscurilor de corupţie în cadrul entităţilor publice;

e) sancţionarea agenţilor publici pentru manifestări de corupţie şi a conducătorilor entităţilor publice pentru lipsa de integritate instituţională şi profesională.

Articolul 3. Noţiuni

În sensul prezentei legi, următoarele noţiuni semnifică:

activitate profesională – exercitare de către agenţii publici a atribuţiilor de serviciu (drepturilor şi obligaţiilor) în modul prevăzut de actele legislative, normative şi departamentale ce reglementează activitatea entităţilor publice în care sînt încadraţi;

activitate vulnerabilă – activitate profesională a agentului public, a cărei desfăşurare în cadrul entităţii publice este ameninţată de riscuri de corupţie;

agent public – persoană încadrată într-o entitate publică şi care exercită o funcţie publică, o funcţie publică cu statut special, o funcţie de demnitate publică, este angajată în cabinetul persoanei cu funcţie de demnitate publică sau prestează servicii de interes public, precum şi alesul local;

autoritate anticorupţie – după caz, Centrul Naţional Anticorupţie, Autoritatea Naţională de Integritate, Procuratura Anticorupţie, Serviciul de Informaţii şi Securitate, Ministerul Afacerilor Interne;

conducător al entităţi publice – persoană sau organ colegial responsabil de asigurarea măsurilor de integritate instituţională, precum şi de sancţionarea disciplinară, în limita competenţelor, a incidentelor de integritate;

corupţie – utilizare a funcţiei, contrar legii, în interes privat. În acest sens, utilizarea funcţiei poate avea loc în cadrul entităţilor publice sau private, în mod direct de către deţinătorul funcţiei sau indirect de către intermediari, iar interesul privat poate fi propriu pentru deţinătorul funcţiei sau pentru alte persoane;

entitate publică – persoană juridică cu statut de:

a) autoritate publică, autoritate centrală, autoritate publică centrală de specialitate, autoritate publică locală, precum şi de structură organizaţională de pe lîngă sau din sfera de competenţă a acestora;

b) autoritate, instituţie, organ, organizaţie, oficiu sau agenţie de stat, autonomă, independentă, de autoadministrare şi/sau de reglementare;

c) Curte Constituţională, instanţă de judecată, procuratură;

d) întreprindere de stat sau municipală, societate pe acţiuni în care statul deţine pachetul majoritar de acţiuni;

factor de risc – circumstanţă de orice gen care permite, încurajează, provoacă apariţia manifestărilor de corupţie în cadrul entităţii publice sau care le perpetuează;

favoritism – sprijin acordat în exerciţiul funcţiunii de către agentul public persoanelor fizice sau juridice la soluţionarea problemelor acestora, indiferent de motive, care nu este prevăzut de actele normative şi care nu întruneşte elementele unui conflict de interese sau elementele unei infracţiuni;

incident de integritate – manifestare de corupţie produsă în împrejurări reale, altă manifestare similară manifestării de corupţie, produsă în cadrul unui test de integritate profesională;

influenţă necorespunzătoare – imixtiune în activitatea profesională a agentului public din partea terţelor persoane, manifestată prin presiuni, ameninţări sau rugăminţi, în vederea determinării acestuia să îşi desfăşoare activitatea profesională într-un mod anumit, atunci cînd imixtiunea dată este ilegală şi nu este însoţită de promisiunea, oferirea sau darea, personal sau prin mijlocitor, de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin (nu întruneşte elementele unei infracţiuni);

integritate instituţională – integritatea profesională a tuturor agenţilor publici din cadrul entităţii publice, cultivată, controlată şi consolidată de către conducătorul entităţii publice, precum şi toleranţa zero la incidentele de integritate admise de agenţii publici;

integritate în sectorul public – integritatea politică şi integritatea instituţională ale tuturor entităţilor publice din Republica Moldova, astfel încît agenţii publici încadraţi în aceste entităţi să-şi desfăşoare activitatea profesională în strictă conformitate cu interesul public;

integritate în sectorul privat – capacitate a organizaţiilor comerciale de a interacţiona cu entităţile publice, precum şi între ele, în mod legal, transparent, obiectiv şi în baza libertăţii concurenţei;

integritate politică – capacitate a concurenţilor electorali, persoanelor de încredere ale concurenţilor electorali şi a persoanelor care deţin o funcţie electivă sau o funcţie exclusiv politică de a-şi desfăşura activităţile în mod etic, liber de manifestări de corupţie, cu respectarea interesului public, supremaţiei Constituţiei Republicii Moldova şi a legii;

integritate profesională – capacitate a agentului public de a-şi desfăşura activitatea profesională în mod etic, liber de influenţă necorespunzătoare şi manifestări de corupţie, cu respectarea interesului public, a supremaţiei Constituţiei Republicii Moldova şi a legii;

interes public – interes general de dezvoltare a bună-stării societăţii în ansamblu şi de realizare a intereselor private legitime, garantat prin funcţionarea entităţilor publice şi private, precum şi prin exercitarea atribuţiilor de serviciu ale agenţilor entităţilor date în strictă conformitate cu prevederile legale, în mod eficient şi econom din punct de vedere al utilizării resurselor;

interes privat – interes al persoanelor fizice (personal sau de grup), al persoanelor apropiate acestora sau al persoanelor juridice (departamental, corporativ sau clientelar) de realizare a drepturilor şi libertăţilor, inclusiv în vederea obţinerii bunurilor, serviciilor, privilegiilor, avantajelor sub orice formă, a ofertei sau promisiunii lor;

interes privat legitim – interes privat consacrat prin Constituţie, legislaţia naţională şi tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte sau care nu contravine prevederilor acestora, precum şi care nu aduce atingere interesului general de dezvoltare a bunăstării societăţii în ansamblu şi de realizare a drepturilor şi libertăţilor legitime ale altor persoane;

manifestări de corupţie – actele de corupţie şi cele conexe lor, precum şi faptele coruptibile, specificate la cap. VI;

organizaţii comerciale – societăţi comerciale şi întreprinzători individuali, înregistraţi în Republica Moldova sau peste hotarele ei;

risc de corupţie – probabilitate de producere a unei manifestări de corupţie prin care este afectată realizarea obiectivelor entităţii publice;

servicii de interes public – totalitate a activităţilor de deservire a populaţiei în sfera publică, în cadrul instituţiilor, întreprinderilor, organizaţiilor sau altor structuri locale, municipale, de stat sau cu capital majoritar de stat.

Articolul 4. Principiile de aplicare a legii

Prezenta lege se aplică cu respectarea următoarelor principii:

a) responsabilizarea entităţilor publice pentru cultivarea şi consolidarea climatului de integritate instituţională, precum şi pentru sancţionarea lipsei de integritate profesională;

b) responsabilizarea autorităţilor anticorupţie pentru evaluarea şi monitorizarea integrităţii instituţionale, precum şi pentru sancţionarea lipsei acesteia;

c) echilibrarea justă dintre drepturile omului ale persoanelor exponente ale interesului public, chiar dacă acestea nu cunosc despre atingerea drepturilor lor prin manifestările de corupţie ale agenţilor publici, pe de o parte, şi drepturile omului ale agenţilor publici care admit incidente de integritate, pe de altă parte;

d) cultivarea integrităţii în sectorul public şi prevenirea apariţiei manifestărilor de corupţie;

e) toleranţa zero la corupţie în cadrul entităţilor publice şi inevitabilitatea sancţionării legale a lipsei de integritate în sectorul public;

f) prezumţia integrităţii profesionale a agenţilor publici şi a integrităţii instituţionale a entităţilor publice;

g) prezumţia bunei-credinţe a subiecţilor legii în procesul de realizare a prevederilor ei.

Articolul 5. Subiecţii legii

Subiecţii care exercită drepturi, obligaţii şi atribuţii prevăzute de prezenta lege sînt:

a) agenţii publici, concurenţii electorali şi persoanele lor de încredere;

b) entităţile publice, conducătorii entităţilor publice;

c) autorităţile anticorupţie responsabile, alte autorităţi publice cu competenţe specifice;

d) persoanele fizice şi persoanele juridice în procesul de interacţiune cu sectorul public, inclusiv organizaţiile comerciale, societatea civilă şi mass-media.

Capitolul II
CULTIVAREA INTEGRITĂŢII ÎN SECTORUL PUBLIC

Articolul 6. Modalităţile de cultivare a integrităţii în sectorul public

(1) Integritatea în sectorul public se cultivă prin:

a) crearea climatului de integritate politică;

b) crearea climatului de integritate instituţională în cadrul entităţilor publice.

(2) Climatul de integritate politică consolidează încrederea societăţii în integritatea instituţională a entităţilor publice create în rezultatul proceselor electorale şi în integritatea profesională a agenţilor publici care deţin funcţii elective şi funcţii exclusiv politice.

Secţiunea 1
Climatul de integritate politică

Articolul 7. Măsurile de asigurare a integrităţii politice

(1) Climatul de integritate politică se cultivă prin:

a) asigurarea transparenţei finanţării partidelor politice şi a campaniilor electorale;

b) asigurarea eticii şi integrităţii profesionale ale persoanelor care deţin o funcţie electivă sau o funcţie exclusiv politică.

(2) Responsabilitatea pentru cultivarea integrităţii politice aparţine concurenţilor electorali, partidelor politice, persoanelor care deţin o funcţie electivă sau o funcţie exclusiv politică.

(3) Nerealizarea măsurilor prevăzute la alin.(1) duce la compromiterea climatului de integritate politică şi a integrităţii în sectorul public, la apariţia manifestărilor de corupţie, la afectarea interesului public şi atrage răspunderea concurenţilor electorali, partidelor politice, persoanelor care deţin o funcţie electivă sau o funcţie exclusiv politică, în modul prevăzut de legislaţia electorală, legislaţia cu privire la partidele politice şi de cap. VI din prezenta lege.

Articolul 8. Transparenţa finanţării partidelor politice şi a campaniilor electorale

(1) Finanţarea partidelor politice, a concurenţilor electorali şi a campaniilor electorale se desfăşoară cu respectarea principiilor transparenţei, în condiţiile legislaţiei electorale şi legislaţiei cu privire la partidele politice.

(2) Verificarea respectării transparenţei finanţării partidelor politice, a concurenţilor electorali şi a campaniilor electorale se efectuează de către Curtea de Conturi şi Comisia Electorală Centrală, în limitele competenţelor stabilite de legislaţia specială.

(3) Supravegherea fluxurilor financiare aferente persoanelor expuse politic se efectuează de către Serviciul Prevenirea şi Combaterea Spălării Banilor, în conformitate cu prevederile legislaţiei cu privire la prevenirea şi combaterea spălării banilor şi a finanţării terorismului.

[Art.8 modificat prin Legea nr.160 din 26.07.2018, în vigoare 17.09.2018]

Articolul 9. Etica şi integritatea profesională a persoanelor care deţin o funcţie electivă sau o funcţie exclusiv politică

(1) Persoanele care deţin o funcţie electivă sau o funcţie exclusiv politică, în calitate de conducători ai entităţilor publice şi/sau de agenţi publici, contribuie la cultivarea climatului de integritate politică prin aplicarea măsurilor de asigurare a integrităţii instituţionale, stabilite de prezenta lege, cu excepţiile prevăzute de legislaţia specială care reglementează activitatea entităţilor publice respective.

(2) Integritatea profesională a persoanelor care deţin funcţii elective sau funcţii exclusiv politice este asigurată în conformitate cu Legea nr.271/2008 privind verificarea titularilor şi a candidaţilor la funcţii publice.

(3) Avînd în vedere riscurile inerente mediului politic, Parlamentul sau, după caz, Guvernul adoptă norme ce reglementează comportamentul etic al persoanelor care deţin o funcţie electivă sau o funcţie exclusiv politică, de asemenea instituie structuri responsabile de verificarea respectării acestor norme de etică şi de sancţionarea încălcării lor.

Secţiunea a 2-a
Climatul de integritate instituţională

Articolul 10. Măsurile de asigurare a integrităţii instituţionale

(1) Climatul de integritate instituţională se cultivă prin realizarea următoarelor măsuri:

a) angajarea şi promovarea agenţilor publici în bază de merit şi de integritate profesională;

b) respectarea regimului juridic al incompatibilităţilor, restricţiilor în ierarhie şi al limitărilor de publicitate;

c) respectarea regimului juridic al declarării averii şi intereselor personale;

d) respectarea regimului juridic al conflictelor de interese;

e) neadmiterea favoritismului;

f) respectarea regimului juridic al cadourilor;

g) neadmiterea, denunţarea şi tratarea influenţelor necorespunzătoare;

h) neadmiterea, denunţarea manifestărilor de corupţie şi protecţia avertizorilor de integritate;

i) intoleranţa faţă de incidentele de integritate;

j) asigurarea transparenţei în procesul decizional;

k) asigurarea accesului la informaţii de interes public;

l) gestionarea transparentă şi responsabilă a patrimoniului public, a finanţelor rambursabile şi nerambursabile;

m) respectarea normelor de etică şi deontologie;

n) respectarea regimului de restricţii şi limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu şi cu migrarea agenţilor publici în sectorul privat (pantuflajul).

(2) Responsabilitatea pentru cultivarea integrităţii instituţionale în cadrul entităţilor publice aparţine conducătorului şi fiecărui agent public din aceste entităţi.

(3) Nerealizarea măsurilor prevăzute la alin.(1) duce la compromiterea climatului de integritate instituţională şi a integrităţii în sectorul public, la apariţia manifestărilor de corupţie, la afectarea interesului public şi atrage declanşarea măsurilor de control al integrităţii în sectorul public de către autorităţile anticorupţie responsabile sau alte autorităţi cu competenţe specifice, precum şi răspunderea conducătorilor entităţilor publice şi a agenţilor publici, în modul stabilit de cap.VI.

(4) Nerealizarea măsurilor prevăzute la alin.(1) în modul stabilit de prezentul capitol şi de legislaţia specială care reglementează activitatea diferitor categorii de entităţi şi agenţi publici atrage răspunderea disciplinară, indiferent de survenirea altor forme de răspundere juridică (contravenţională, penală).

Articolul 11. Angajarea şi promovarea agenţilor publici în bază de merit şi integritate profesională

(1) Recrutarea şi promovarea agenţilor în cadrul entităţii publice se efectuează prin concurs public, conform criteriilor transparente şi obiective de selectare în bază de merit, calificare profesională, capacitate, competenţă şi integritate profesională, fără a admite favorizarea intereselor private şi a oricăror forme de discriminare pe motiv de sex, rasă, limbă, religie, opinii politice sau orice altă opinie, origine naţională sau socială, altor forme de discriminare, în conformitate cu prevederile legislaţiei speciale care reglementează activitatea diferitor categorii de entităţi şi agenţi publici.

(2) Pentru asigurarea angajării şi promovării agenţilor publici în bază de concurs conform criteriilor de selectare enunţate la alin.(1), conducătorul entităţii publice are următoarele obligaţii:

a) adoptă actele administrative de stabilire a regulilor de organizare şi desfăşurare a concursului public în cadrul entităţii, cu fixarea obligatorie a criteriilor de selectare în bază de merit şi de integritate profesională (solicitarea certificatului de cazier privind integritatea profesională, a informaţiei privind stările de incompatibilitate nesoluţionate, privind conflictele de interese sancţionate şi a cazierului judiciar care cuprinde informaţia despre privarea de dreptul de a ocupa funcţii publice);

b) desemnează responsabilii de organizarea şi desfăşurarea concursului public în cadrul entităţii şi asigură condiţiile necesare activităţii lor;

c) asigură afişarea în incinta entităţii şi publicarea pe pagina web a ei sau, după caz, în sursele mass-media a informaţiei cu privire la condiţiile de desfăşurare a concursului;

d) asigură desfăşurarea fiecărei etape a concursului public, inclusiv a etapelor specifice pentru activitatea profesională a agenţilor publici din cadrul entităţii respective;

e) emite actul administrativ de numire în funcţie a candidatului învingător în cadrul concursului public.

(3) Prevederile alin.(1) nu se aplică agenţilor publici care deţin o funcţie electivă sau o funcţie exclusiv politică şi persoanelor din cabinetul persoanelor cu funcţie de demnitate publică, a căror numire are loc prin exprimarea încrederii publice (alegeri generale sau locale) sau prin acordarea încrederii politice (numirea Guvernului, numirea persoanelor din cabinetul persoanelor cu funcţie de demnitate publică). Alte derogări de la prevederile acestui articol sînt permise doar în măsura în care sînt prevăzute de legislaţia specială care reglementează statutul diferitor categorii de agenţi publici, fără a aduce atingere obligaţiei de respectare a criteriului de selectare în bază de integritate profesională prevăzut la alin.(2) lit.a).

Articolul 12. Respectarea regimului juridic al incompatibilităţilor, al restricţiilor în ierarhie şi al limitărilor de publicitate

(1) Pentru exercitarea eficientă şi dezinteresată a atribuţiilor agentului public, desfăşurarea activităţii sale profesionale este incompatibilă cu alte funcţii, calităţi sau activităţi, cu excepţia celor stabilite de Constituţie sau legi organice. Întru evitarea promovării intereselor personale şi asigurarea respectării interesului public, agentul public care ocupă o funcţie publică, inclusiv o funcţie publică cu statut special sau o funcţie de demnitate publică, respectă restricţia de desfăşurare a activităţii profesionale în raporturi ierarhice nemijlocite cu o rudă directă sau cu o rudă prin afinitate în cadrul aceleiaşi entităţi publice. Activitatea profesională a agentului public care ocupă o funcţie publică, inclusiv o funcţie publică cu statut special sau o funcţie de demnitate publică, precum şi a altor subiecţi ai declarării averii şi intereselor personale, se supune limitărilor de publicitate pentru a evita favorizarea entităţilor din sectorul privat. Conducătorul entităţii publice respectă regimul juridic al incompatibilităţilor, al restricţiilor în ierarhie şi al limitărilor de publicitate, completat, după caz, cu reguli specifice fiecărei categorii de agenţi publici, prevăzute de legislaţia specială care reglementează activitatea acesteia.

(2) În vederea respectării regimului juridic al incompatibilităţilor, al restricţiilor în ierarhie şi al limitărilor de publicitate în cadrul entităţii publice, agentul public prevăzut la alin.(1) este obligat să întreprindă următoarele măsuri:

a) să îşi soluţioneze stările de incompatibilitate în termen de o lună din momentul începerii mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ori, în cazul în care încetarea situaţiei de incompatibilitate în termenul dat nu depinde de voinţa sa, să prezinte probe privind întreprinderea cu bună-credinţă a acţiunilor de eliminare a acestei situaţii. Responsabilitatea pentru respectarea acestei obligaţii nu depinde de executarea de către conducătorul entităţii publice a obligaţiei prevăzute la alin.(3) lit.a);

b) să întreprindă acţiuni, în termen de două luni, în vederea încetării raporturilor ierarhice nemijlocite cu rudele directe (părinte, frate, soră, fiu, fiică) sau cu rudele prin afinitate (soţ/soţie, părinte, frate ori soră a soţului/soţiei), cu concubinul/concubina în cadrul aceleiaşi entităţi publice;

c) să evite folosirea în interes privat a simbolurilor oficiale care au legătură cu exercitarea mandatului, a funcţiei publice sau a funcţiei de demnitate publică;

d) să nu admită folosirea numelui său, însoţit de calitatea sa de agent public, a vocii ori a semnăturii sale în orice formă de publicitate în favoarea unui agent economic sau a vreunui produs comercial, naţional ori străin.

(3) În vederea asigurării respectării de către agenţii publici prevăzuţi la alin.(1) a regimului juridic al incompatibilităţilor, restricţiilor în ierarhie şi al limitărilor de publicitate, conducătorul entităţii publice este obligat să întreprindă următoarele măsuri:

a) să informeze agentul public, în momentul începerii mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu, cu privire la regimul juridic al incompatibilităţilor, al restricţiilor în ierarhie şi al limitărilor de publicitate şi, după caz, cu privire la alte reguli stabilite în acest sens de legislaţia specială care reglementează activitatea categoriei respective de agenţi publici;

b) să nu admită cu bună ştiinţă raporturi ierarhice nemijlocite între agenţii publici care ocupă o funcţie publică, inclusiv o funcţie publică cu statut special sau o funcţie de demnitate publică, şi rudele lor directe (părinte, frate, soră, fiu, fiică) sau rudele prin afinitate (soţ/soţie, părinte, frate ori soră a soţului/soţiei), sau concubinul/concubina în cadrul entităţii publice;

c) să transfere agentul public care nu îndeplineşte obligaţia prevăzută la alin.(2) lit.b) într-o funcţie care ar exclude o astfel de subordonare sau, dacă transferul nu este posibil, să îl elibereze din funcţia deţinută;

d) să sesizeze Autoritatea Naţională de Integritate cu privire la agentul public din cadrul entităţii pe care o conduce care nu şi-a soluţionat stările de incompatibilitate în termen de o lună din momentul începerii mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu;

e) să sesizeze Autoritatea Naţională de Integritate cu privire la agentul public din cadrul entităţii pe care o conduce care nu respectă limitările de publicitate în activitatea profesională desfăşurată;

f) să pornească procedura disciplinară împotriva agentului public în privinţa căruia s-a constatat încălcarea regimului juridic al incompatibilităţilor, al restricţiilor în ierarhie şi al limitărilor de publicitate şi, la demersul Autorităţii Naţionale de Integritate, să înceteze mandatul, raporturile de muncă sau de serviciu ale acestuia.

(4) Derogările de la prevederile prezentului articol sînt permise doar în măsura în care sînt prevăzute de legislaţia specială care reglementează statutul special al agentului public.

Articolul 13. Respectarea regimului juridic al declarării averii şi a intereselor personale

(1) În vederea prevenirii îmbogăţirii nejustificate şi ilicite a agenţilor publici şi a evitării conflictelor de interese în activitatea lor, precum şi în vederea responsabilizării pentru asemenea fapte, agenţii publici sînt obligaţi să depună declaraţia de avere şi interese personale în conformitate cu prevederile Legii nr.133/2016 privind declararea averii şi a intereselor personale.

(2) Conducătorul entităţii publice este obligat să asigure organizarea procedurilor de declarare a averii şi intereselor personale în conformitate cu prevederile legislaţiei speciale, luînd următoarele măsuri:

a) să desemneze persoane responsabile de actualizarea permanentă a Registrului electronic al subiecţilor declarării averii şi a intereselor personale;

b) să desemneze persoanele responsabile de colectarea declaraţiilor de avere şi interese personale;

c) să asigure exercitarea de către persoanele responsabile de colectarea declaraţiilor de avere şi interese personale a atribuţiilor ce ţin, în special, de oferirea formularelor declaraţiilor, de acordarea consultanţei cu privire la completarea şi prezentarea declaraţiilor, de verificarea condiţiilor de formă a completării declaraţiilor, de oferirea posibilităţii rectificării în termen a declaraţiei, de primirea şi înregistrarea declaraţiilor, de eliberarea dovezii de primire a lor, de ţinerea evidenţei agenţilor publici obligaţi să depună declaraţii şi a evidenţei declaraţiilor depuse;

d) să asigure transmiterea către Autoritatea Naţională de Integritate, de către persoanele responsabile de colectarea declaraţiilor de avere şi interese personale, în termenele şi formatul prevăzut de legislaţia specială, inclusiv electronic, a declaraţiilor de avere şi interese personale ale agenţilor publici, a extraselor din evidenţa agenţilor publici obligaţi să depună declaraţii şi din evidenţa declaraţiilor depuse, precum şi a listei agenţilor publici care nu au depus sau au depus cu întîrziere declaraţiile de avere şi interese personale;

e) să tragă la răspundere disciplinară persoanele responsabile de colectarea declaraţiilor pentru neîndeplinirea atribuţiilor prevăzute la lit.c) şi d);

f) să asigure respectarea confidenţialităţii datelor cu accesibilitate limitată, a declaraţiilor care nu sînt publice şi să denunţe încălcările respective.

(3) Agenţii publici au obligaţia să depună declaraţia de avere şi interese personale, în termenul şi în modul prevăzute de legislaţia specială:

a) în momentul angajării, numirii sau validării mandatului;

b) anual;

c) la încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu.

(4) În vederea asigurării integrităţii profesionale specifice autorităţilor anticorupţie, declaraţiile de avere şi interese personale ale agenţilor publici din aceste entităţi pot fi supuse verificărilor suplimentare în cadrul entităţii publice din care fac parte, cu aplicarea consecinţelor prevăzute de legislaţia specială care reglementează activitatea categoriei respective de agenţi publici. În acest caz, consecinţele aplicate nu pot fi mai puţin grave decît consecinţele aplicate în virtutea regulilor generale.

Articolul 14. Respectarea regimului juridic al conflictelor de interese

(1) În vederea asigurării servirii interesului public cu imparţialitate şi obiectivitate, agenţii publici, împreună cu conducătorul entităţii publice şi, după caz, cu Autoritatea Naţională de Integritate, sînt obligaţi să identifice şi să trateze conflictele de interese care apar în activitatea lor profesională în termenele şi modul prevăzute de Legea nr.133/2016 privind declararea averii şi a intereselor personale.

(2) Agentul public are următoarele obligaţii în legătură cu identificarea şi tratarea conflictelor de interese, care se îndeplinesc în condiţiile legislaţiei speciale:

a) să declare în scris, în termen de 3 zile, conducătorului entităţii publice despre conflictul de interese real apărut în cadrul activităţii sale profesionale, explicînd natura conflictului de interese şi cum acesta influenţează sau poate influenţa exercitarea imparţială şi obiectivă a atribuţiilor sale;

b) să evite consumarea conflictului de interese prin abţinere de la exercitarea atribuţiilor sale în măsura în care acestea sînt ameninţate de conflictul de interese, pînă la soluţionarea acestuia.

(3) Conducătorul entităţii publice are următoarele obligaţii în legătură cu identificarea şi tratarea conflictelor de interese, care se îndeplinesc în condiţiile legislaţiei speciale:

a) să nu admită cu bună ştiinţă ca agenţii publici din entitatea pe care o conduce să îşi exercite atribuţiile de serviciu fiind în situaţii de conflict de interese real;

b) să asigure ţinerea evidenţei declaraţiilor de conflict de interese şi să desemneze persoana responsabilă de aceasta;

c) să soluţioneze conflictul de interese declarat în termen de cel mult 3 zile de la data aducerii la cunoştinţă, aplicînd opţiunile de soluţionare prevăzute de legislaţia specială, luînd în considerare interesele entităţii publice, interesul public şi interesele legitime ale agentului public, nivelul, tipul funcţiei deţinute de acesta, natura conflictului de interese, precum şi alţi factori;

d) să se adreseze Autorităţii Naţionale de Integritate în cazul în care nu poate soluţiona conflictul de interese declarat de agentul public;

e) să declare la Autoritatea Naţională de Integritate conflictele sale de interese reale, în condiţiile prevăzute la alin.(2) lit.a), şi să asigure îndeplinirea de către agenţii publici a obligaţiei prevăzute la alin.(2) lit.b);

f) să informeze semestrial, în formă scrisă, Autoritatea Naţională de Integritate despre conflictele de interese consumate depistate şi măsurile întreprinse.

Articolul 15. Neadmiterea favoritismului

(1) În vederea asigurării servirii interesului public cu imparţialitate şi obiectivitate, practicile de favoritism în cadrul entităţilor publice sînt inadmisibile.

(2) Agentul public are obligaţia să nu admită favoritism în activitatea sa profesională.

(3) Conducătorul entităţii publice este obligat:

a) să nu admită cu bună ştiinţă practici de favoritism în activitatea profesională a agenţilor publici din entitatea pe care o conduce;

b) să denunţe cazurile de favoritism la Centrul Naţional Anticorupţie.

Articolul 16. Respectarea regimului juridic al cadourilor

(1) Pentru a evita apariţia manifestărilor de corupţie în activitatea entităţilor publice, conducătorilor acestora şi agenţilor publici le este interzis să solicite sau să accepte cadouri (bunuri, servicii, favoruri, invitaţii sau orice alt avantaj) care le sînt destinate personal sau familiei lor, dacă oferirea sau acordarea lor este legată direct sau indirect de desfăşurarea activităţii lor profesionale (cadouri inadmisibile). Solicitarea sau acceptarea cadourilor inadmisibile constituie acte de corupţie în sensul legislaţiei penale şi al prevederilor cap.VI din prezenta lege.

(2) Interdicţia prevăzută la alin.(1) nu se aplică în privinţa cadourilor oferite din politeţe sau primite cu prilejul acţiunilor de protocol (cadouri admisibile). Banii aflaţi în circulaţie, în monedă naţională sau străină, cu excepţia monedelor metalice jubiliare şi comemorative, mijloacele şi instrumentele financiare de plată nu sînt considerate cadouri admisibile. Toate cadourile admisibile se declară şi se înscriu într-un registru public, ţinut de fiecare entitate publică. Cadourile admisibile

a căror valoare nu depăşeşte limitele stabilite de Guvern pot fi păstrate de către persoana care le-a primit sau pot fi transmise în gestiunea entităţii publice, în ambele cazuri, după declarare. Cadourile admisibile a căror valoare depăşeşte limita stabilită se transmit în gestiunea entităţii publice după ce sînt declarate. În cazul în care persoana îşi anunţă intenţia de a păstra cadoul admisibil a cărui valoare depăşeşte limita stabilită, aceasta este în drept să-l răscumpere, achitînd în bugetul entităţii publice diferenţa dintre valoarea cadoului şi limita stabilită. Categoriile de cadouri admisibile, modul de declarare, evidenţă, păstrare, utilizare şi răscumpărare a acestora sînt reglementate de Guvern.

(3) Dacă agentului public i se propune un cadou inadmisibil în condiţiile alin.(1), acesta are următoarele obligaţii:

a) să refuze cadoul;

b) să se asigure cu martori, inclusiv dintre colegii de serviciu, după posibilitate;

c) să raporteze imediat această tentativă autorităţii anticorupţie responsabile;

d) să anunţe conducătorul entităţii publice;

e) să transmită cadoul conducătorului entităţii publice în cazul oferirii cadoului fără ştirea sa (lăsat în birou, în anticameră etc.), concomitent cu întreprinderea acţiunii prevăzute la lit.d);

f) să îşi exercite activitatea profesională în mod corespunzător, în special cea pentru care i s-a oferit cadoul.

(4) Dacă agentului public i se oferă un cadou admisibil în condiţiile alin.(2), acesta are următoarele obligaţii:

a) să predea cadoul comisiei de evidenţă şi evaluare a cadourilor din cadrul entităţii publice în termen de 3 zile din momentul primirii sau din momentul revenirii din deplasarea de serviciu în timpul căreia l-a primit;

b) să declare împrejurările în care i-a fost oferit cadoul, cu precizarea intenţiei de a-l păstra sau de a-l transmite în gestiunea entităţii publice;

c) să răscumpere cadoul dacă a decis să-l păstreze, achitînd în bugetul entităţii publice diferenţa dintre valoarea cadoului, estimată de către comisia de evidenţă şi evaluare a cadourilor, şi limita stabilită.

(5) Conducătorul entităţii publice are următoarele obligaţii în legătură cu asigurarea respectării regimului juridic al cadourilor:

a) să adopte actele administrative de stabilire a regulilor de organizare a activităţilor aferente respectării regimului juridic al cadourilor în cadrul entităţii publice;

b) să desemneze membrii comisiei de evidenţă şi evaluare a cadourilor şi să asigure condiţiile necesare activităţii lor;

c) să asigure evidenţa, într-un registru special, inclusiv electronic, a tuturor cadourilor primite de către agenţii publici, cu descrierea lor, specificarea dacă sînt cadouri admisibile sau inadmisibile, a circumstanţelor în care au fost transmise. În cazul cadourilor admisibile se indică, de asemenea, valoarea estimată de către comisia de evaluare şi se face menţiunea despre transmiterea acestora în gestiunea entităţii sau, după caz, restituirea lor agenţilor publici, specificîndu-se date despre răscumpărarea lor. În cazul cadourilor inadmisibile se indică date despre transmiterea lor, în calitate de probă, autorităţii anticorupţie responsabile, sesizate asupra acestui fapt conform alin.(3) lit.c);

d) să asigure încasarea în bugetul entităţii publice a sumelor ce rezultă din răscumpărarea, în condiţiile alin.(4) lit.c), a cadourilor admisibile;

e) să predea autorităţii anticorupţie responsabile cadoul inadmisibil care i-a fost transmis în condiţiile alin.(3) lit.e);

f) să asigure desfăşurarea corespunzătoare a activităţii profesionale a agenţilor publici cărora le-au fost oferite cadouri inadmisibile;

g) să asigure publicarea pe pagina web a entităţii publice a registrului special de evidenţă a cadourilor;

h) să tragă la răspundere disciplinară agenţii publici care încalcă regimul juridic al cadourilor în entitatea pe care o conduce.

Articolul 17. Neadmiterea, denunţarea şi tratarea influenţelor necorespunzătoare

(1) În vederea asigurării servirii interesului public cu imparţialitate şi obiectivitate, activitatea profesională a agentului public trebuie să se desfăşoare în afara oricăror influenţe necorespunzătoare. Mecanismul de denunţare şi tratare a influenţelor necorespunzătoare este reglementat de Guvern.

(2) Conducătorul entităţii publice are următoarele obligaţii în legătură cu neadmiterea, denunţarea şi tratarea influenţelor necorespunzătoare:

a) să adopte actele administrative de stabilire a regulilor de organizare a activităţilor de denunţare şi tratare a influenţelor necorespunzătoare de către agenţii publici;

b) să asigure evidenţa, într-un registru special, a cazurilor de influenţă necorespunzătoare exercitată asupra agenţilor publici;

c) să asigure posibilitatea denunţării în condiţii de confidenţialitate a cazurilor de influenţă necorespunzătoare;

d) să asigure condiţiile necesare pentru desfăşurarea legală a activităţii de către agentul public şi să verifice modul de executare a atribuţiilor pentru care a survenit influenţa necorespunzătoare;

e) să întreprindă măsuri de prevenire a cazurilor de influenţă necorespunzătoare prin implicarea nemijlocită în soluţionarea acestora;

f) să tragă la răspundere disciplinară agenţii publici care îşi desfăşoară activitatea profesională fără a respinge influenţele necorespunzătoare la care sînt supuşi sau fără a denunţa influenţele necorespunzătoare pe care nu le pot respinge de sine stătător.

(3) Agentul public supus influenţei necorespunzătoare este obligat:

a) să respingă expres influenţa necorespunzătoare;

b) să desfăşoare în mod legal activitatea pentru care a intervenit influenţa necorespunzătoare;

c) în cazul imposibilităţii de a respinge expres influenţa necorespunzătoare şi al afectării activităţii sale profesionale drept urmare a acesteia, să depună un denunţ scris, în termen de 3 zile lucrătoare, la persoana responsabilă din cadrul entităţii publice, desemnată de conducător, despre exercitarea influenţei necorespunzătoare;

d) să depună un denunţ despre exercitarea influenţei necorespunzătoare la Centrul Naţional Anticorupţie dacă sursa influenţei necorespunzătoare este conducătorul entităţii publice sau dacă, după ce a depus un denunţ în modul prevăzut la lit.c), conducătorul nu-şi onorează obligaţiile prevăzute la alin.(2) lit.d) şi e).

(4) În cazul agenţilor publici din cadrul Centrului Naţional Anticorupţie, obligaţia prevăzută la alin.(3) lit.d) se onorează prin depunerea unui denunţ la Serviciul de Informaţii şi Securitate, iar în cazul agenţilor publici din cadrul Serviciului de Informaţii şi Securitate – la Comisia parlamentară securitate, apărare şi ordine publică.

Articolul 18. Neadmiterea, denunţarea manifestărilor de corupţie şi protecţia avertizorilor de integritate

(1) Pentru buna funcţionare a entităţii publice în conformitate cu mandatul său legal de servire a interesului public şi pentru asigurarea neafectării drepturilor omului, a imaginii şi reputaţiei entităţii publice, conducătorul acesteia şi agenţii publici trebuie să nu admită şi să denunţe neîntîrziat încercările de implicare a lor în manifestări de corupţie. Agenţii publici care cunosc cazuri de manifestări de corupţie, de practici ilegale şi lipsite de etică ce ameninţă interesul public, care au loc în cadrul entităţilor publice din care fac parte şi/sau în cadrul entităţilor private cu care se află în raporturi de serviciu, dar în care nu sînt atraşi nemijlocit, sînt în drept să depună o sesizare la conducătorul entităţii publice sau, după caz, la autoritatea anticorupţie responsabilă, la alte autorităţi publice competente.

(2) Conducătorul entităţii publice are următoarele obligaţii în vederea neadmiterii manifestărilor de corupţie şi în vederea asigurării denunţării acestora:

a) să transmită neîntîrziat Centrului Naţional Anticorupţie informaţiile care i-au fost comunicate de către agenţii publici cu privire la manifestările de corupţie în care s-a încercat implicarea lor dacă acestea întrunesc elementele unei infracţiuni sau contravenţii şi dacă aceste informaţii nu au fost comunicate Centrului nemijlocit de către agenţii publici respectivi;

b) să asigure desfăşurarea corespunzătoare a activităţii profesionale a agenţilor publici în privinţa cărora au fost întreprinse încercări de implicare în manifestări de corupţie;

c) să asigure luarea măsurilor administrative în vederea prevenirii altor încercări de implicare a agenţilor publici în manifestări de corupţie, similare celor care au fost denunţate;

d) să tragă la răspundere disciplinară agenţii publici care au omis să denunţe încercările de implicare a lor în manifestări de corupţie;

e) să ofere Centrului Naţional Anticorupţie, la solicitarea acestuia, informaţii cu privire la denunţarea manifestărilor de corupţie de către agenţii publici.

(3) Conducătorul entităţii publice are următoarele obligaţii în vederea asigurării protecţiei avertizorilor de integritate:

a) să adopte actele administrative de stabilire a regulilor de organizare a activităţilor de denunţare a manifestărilor de corupţie, de depunere a avertizărilor de integritate şi de asigurare a protecţiei agenţilor publici;

b) să desemneze structura specializată responsabilă de înregistrarea avertizărilor de integritate;

c) să asigure, personal sau, după caz, prin intermediul structurii specializate, înregistrarea în condiţii de confidenţialitate a avertizărilor de integritate depuse de către agenţii publici în registrul avertizărilor de integritate al entităţii publice;

d) să asigure examinarea avertizării de integritate şi comunicarea rezultatelor examinării în termen de cel mult 30 de zile din momentul înregistrării ei conform lit.c);

e) să transmită Centrului Naţional Anticorupţie sau, după caz, unei alte autorităţi anticorupţie responsabile ori autorităţi publice competente informaţia, cuprinsă în avertizarea de integritate, cu privire la manifestările de corupţie şi/sau practicile ilegale şi lipsite de etică ce ameninţă interesul public, care au loc în cadrul entităţilor publice şi/sau al entităţilor private cu care agentul public avertizor de integritate se află în raporturi de serviciu, dacă acestea întrunesc elementele unei infracţiuni sau contravenţii;

f) să asigure măsurile de protecţie a avertizorului de integritate care invocă riscuri reale de întreprindere a acţiunilor de răzbunare împotriva sa din partea persoanei ale cărei acţiuni sau omisiuni le denunţă în avertizare, şi anume: tratarea avertizării ca fiind depusă cu bună-credinţă de către agentul public, pînă la proba contrarie; protecţia datelor cu caracter personal ale avertizorului de integritate, sub rezerva garantării unui proces echitabil, în condiţiile legislaţiei speciale în domeniu; asigurarea transferului la un alt loc de muncă, cu acordul avertizorului de integritate; neaplicarea sancţiunilor disciplinare în legătură cu avertizarea de integritate depusă cu bună-credinţă;

g) să tragă la răspundere disciplinară persoanele responsabile din cadrul structurii specializate pentru neasigurarea înregistrării şi examinării avertizărilor de integritate ale agenţilor publici, pentru necomunicarea rezultatului examinării avertizării de integritate în termenul legal, precum şi pentru neasigurarea protecţiei datelor cu caracter personal ale avertizorului de integritate;

h) să tragă la răspundere disciplinară agenţii publici în privinţa cărora a fost demonstrată rea-credinţa în depunerea avertizărilor de integritate ce conţin informaţii neveridice;

i) să suporte consecinţele tragerii la răspundere disciplinară, contravenţională sau, după caz, penală în cazul neasigurării măsurilor de protecţie şi admiterii cu bună ştiinţă a acţiunilor de răzbunare împotriva agentului public care a depus o avertizare de integritate.

(4) Agentul public are următoarele obligaţii:

a) să refuze expres încercarea de implicare a sa în manifestări de corupţie şi să atenţioneze, după posibilitate, persoana asupra caracterului ilegal al acestei încercări;

b) să se asigure cu martori, inclusiv dintre colegii de serviciu, după posibilitate;

c) să informeze neîntîrziat Centrul Naţional Anticorupţie despre încercările de implicare a sa în manifestări de corupţie dacă acestea întrunesc elementele unei infracţiuni sau contravenţii;

d) să informeze neîntîrziat conducătorul entităţii publice despre încercările de implicare a sa în manifestări de corupţie în cazul în care acestea reprezintă alte tipuri de încălcări decît de ordin penal ori contravenţional;

e) să îşi exercite activitatea profesională în mod corespunzător, în special cea pentru care s-a încercat implicarea sa în manifestarea de corupţie.

(5) Agentul public are dreptul să depună cu bună-credinţă o avertizare de integritate, inclusiv cu privire la încălcarea obligaţiilor ce revin conducătorului entităţii publice, în condiţiile prevăzute la alin.(1), fiind obligat să suporte consecinţele prevăzute la alin.(3) lit.h) atunci cînd se demonstrează cu probe că a inclus cu rea-credinţă informaţii neveridice în avertizarea depusă. Dacă avertizarea a fost depusă cu bună-credinţă, agentul public are dreptul să-i fie asigurate, la solicitare, măsurile de protecţie prevăzute la alin.(3) lit.f), să conteste neaplicarea acestor măsuri şi să solicite autorităţii anticorupţie responsabile sau, după caz, altor autorităţi publice competente tragerea la răspundere, conform alin.(3) lit.i), a conducătorului entităţii publice care a întreprins acţiuni de răzbunare în privinţa sa.

(6) Procedura de depunere, examinare, păstrare a avertizărilor de integritate şi de sancţionare a conducătorilor entităţilor publice pentru neluarea măsurilor de protecţie, pentru întreprinderea acţiunilor de răzbunare împotriva avertizorilor de integritate de bună-credinţă, precum şi procedura de sancţionare a agenţilor publici de rea-credinţă, care depun cu bună ştiinţă avertizări de integritate ce conţin informaţii neveridice, se reglementează de legislaţia privind protecţia avertizorilor de integritate, privind evaluarea integrităţii instituţionale, privind protecţia datelor cu caracter personal, de legile speciale ce reglementează activitatea entităţii publice, de Codul muncii, Codul contravenţional şi Codul penal.

Articolul 19. Intoleranţa faţă de incidentele de integritate

(1) Conducătorii entităţilor publice şi agenţii publici asigură credibilitatea şi susţinerea publică a mandatului entităţii din care fac parte sau, după caz, de a căror activitate sînt responsabili prin manifestarea spiritului de intoleranţă faţă de incidentele de integritate în cadrul entităţilor publice. Incidentele de integritate ce constituie abateri disciplinare sînt reglementate prin legile speciale aplicabile categoriilor respective de agenţi publici sau, după caz, prin Codul muncii. Incidentele de integritate ce constituie contravenţii şi infracţiuni sînt prevăzute de Codul contravenţional şi Codul penal.

(2) Conducătorul entităţii publice are următoarele obligaţii:

a) să ofere agenţilor publici exemplul propriu de respectare a interesului public şi de neadmitere a incidentelor de integritate în activitatea profesională;

b) să adopte acte administrative privind statutul disciplinar aplicabil entităţii publice, dacă acesta nu este aprobat prin legi şi acte normative;

c) să creeze structura responsabilă de examinarea abaterilor disciplinare, dacă aceasta nu este atribuţia altor autorităţi publice competente;

d) să asigure sancţionarea disciplinară a tuturor incidentelor de integritate ce constituie abateri disciplinare admise de agenţii publici;

e) să sesizeze autoritatea anticorupţie responsabilă despre incidentele de integritate ce constituie contravenţii şi infracţiuni, săvîrşite de agenţii publici, inclusiv în condiţiile art.12–18.

(3) Agentul public are următoarele obligaţii:

a) să refuze implicarea sa în incidente de integritate şi să denunţe asemenea încercări, inclusiv cele referitoare la oferirea cadourilor inadmisibile, exercitarea influenţelor necorespunzătoare şi implicarea în manifestări de corupţie, conform prevederilor art.16–18;

b) să includă cu bună-credinţă informaţii în avertizările de integritate pe care a ales să le facă în condiţiile art.18;

c) să sprijine neimplicarea în incidente de integritate a altor agenţi publici, după posibilitate.

Articolul 20. Asigurarea transparenţei în procesul decizional

(1) Desfăşurarea activităţii entităţii publice în mod transparent, responsabil în raport cu cetăţenii şi cu implicarea acestora este asigurată prin crearea posibilităţilor de participare a cetăţenilor, a asociaţiilor constituite în corespundere cu legea şi a altor părţi interesate (în continuare în acest articol – *părţi interesate*) la procesul decizional din cadrul entităţii publice. Regulile cu privire la procedurile de asigurare a transparenţei în procesul decizional din entităţile publice şi derogările de la ele sînt prevăzute de Regulamentul Parlamentului, Legea nr.239/2008 privind transparenţa în procesul decizional şi de actele normative ale Guvernului.

(2) Conducătorul entităţii publice are următoarele obligaţii:

a) să instituie mecanisme de cooperare şi de parteneriat cu societatea prin adoptarea regulilor interne privind procedurile de informare, consultare şi participare în procesul de elaborare şi adoptare a deciziilor, prin întocmirea listei generale a părţilor interesate, precum şi prin desemnarea agenţilor publici responsabili de asigurarea transparenţei în procesul decizional din entitatea publică;

b) să asigure informarea publicului asupra organizării procesului decizional prin:

- publicarea informaţiei referitoare la programele (planurile) anuale de activitate ale entităţii publice;

- publicarea informaţiei privind regulile interne adoptate, a listei generale a părţilor interesate, precum şi a informaţiei privind agenţii publici desemnaţi în conformitate cu lit.a);

- informarea publicului, prin intermediul anunţurilor scrise, privind iniţierea elaborării deciziei sau, după caz, privind retragerea unui proiect de decizie din procesul de elaborare;

- punerea la dispoziţia părţilor interesate a proiectului de decizie şi a materialelor aferente acestuia;

- publicarea raportului anual privind asigurarea transparenţei în procesul decizional din cadrul entităţii publice;

c) să asigure recepţionarea şi examinarea recomandărilor părţilor interesate în scopul utilizării lor la elaborarea proiectelor de decizii;

d) să asigure consultarea opiniei părţilor interesate la examinarea proiectelor de decizii;

e) să asigure anunţarea şi organizarea şedinţelor publice la care se adoptă deciziile;

f) să asigure informarea publicului referitor la deciziile adoptate atît în regim obişnuit, cît şi în regim de urgenţă, cu prezentarea argumentării;

g) să sancţioneze disciplinar agenţii publici care nu au realizat obligaţiile prevăzute la lit.a)–f), încredinţate lor în conformitate cu regulile interne adoptate şi cu legislaţia specială în domeniu.

Articolul 21. Asigurarea accesului la informaţii de interes public

(1) Întru eficientizarea procesului de informare a populaţiei şi a controlului efectuat de către cetăţeni asupra activităţii entităţilor publice, stimularea formării opiniilor şi participării active a populaţiei la procesul de luare a deciziilor, se garantează accesul la informaţii de interes public cu privire la activitatea entităţii publice. În acest scop, conducătorul entităţii publice şi agenţii publici asigură accesul liber la informaţiile oficiale, inclusiv informarea activă, corectă şi la timp a cetăţenilor asupra chestiunilor de interes public şi asupra problemelor de interes personal pentru ei.

(2) Conducătorul entităţii publice are următoarele obligaţii:

a) să asigure un spaţiu amenajat pentru documentare, accesibil solicitanţilor;

b) să desemneze agenţii publici responsabili pentru efectuarea procedurilor de furnizare a informaţiilor oficiale şi să asigure instruirea acestora;

c) să aprobe regulamente cu privire la drepturile şi obligaţiile agenţilor publici în procesul de furnizare a documentelor, informaţiilor oficiale.

(3) Conducătorul entităţii publice şi agenţii publici desemnaţi responsabili pentru efectuarea procedurilor de furnizare a informaţiilor oficiale, în funcţie de competenţele stabilite, au următoarele obligaţii:

a) să acorde asistenţă şi sprijinul necesar solicitanţilor pentru căutarea şi identificarea informaţiilor;

b) să asigure accesul efectiv la registrele de informaţii deţinute, care vor fi completate în conformitate cu legislaţia cu privire la registre;

c) să asigure desfăşurarea întrunirilor şi şedinţelor în mod public, în conformitate cu legislaţia care reglementează activitatea entităţii publice;

d) să asigure publicarea informaţiilor privind structura entităţii publice şi adresa acesteia, funcţiile, direcţiile şi formele de activitate ale entităţii publice, subdiviziunile cu competenţele lor, programul de lucru al acestora, cu indicarea zilelor şi orelor de audienţă a agenţilor publici responsabili de furnizarea informaţiilor şi a documentelor oficiale, privind deciziile finale asupra principalelor probleme examinate;

e) să asigure examinarea solicitărilor de acces la informaţii şi să respecte termenul de 15 zile lucrătoare pentru furnizarea informaţiei, cu posibilitatea prelungirii acestui termen cu încă 5 zile lucrătoare, după informarea prealabilă a solicitantului despre prelungire;

f) să dea publicităţii actele entităţii publice, adoptate în conformitate cu legislaţia ce reglementează activitatea entităţii respective;

g) să păstreze, în termenele stabilite de lege, actele entităţii publice din care fac parte, actele entităţii publice a cărei succesoare este entitatea respectivă, actele ce stabilesc statutul juridic al entităţii;

h) să asigure protecţia informaţiilor ce se află la dispoziţia entităţii publice împotriva accesului, distrugerii sau modificărilor nesancţionate;

i) să menţină în formă actualizată informaţiile şi documentele aflate la dispoziţia lor.

(4) Conducătorul entităţii publice şi agentul public sînt în drept să difuzeze de urgenţă pentru publicul larg informaţia care le-a devenit cunoscută în cadrul activităţii entităţii publice dacă această informaţie poate preîntîmpina sau diminua pericolul pentru viaţa şi sănătatea oamenilor sau pericolul producerii unor prejudicii de orice natură, poate opri răspîndirea informaţiei neveridice sau diminua consecinţele negative ale răspîndirii acesteia ori dacă această informaţie are o deosebită importanţă socială. În acest caz, informarea se face în conformitate cu prevederile Legii nr.982/2000 privind accesul la informaţie şi ale legislaţiei cu privire la protecţia avertizorilor de integritate.

(5) Regulile de asigurare a accesului la informaţiile oficiale de interes public şi derogările cu privire la informaţiile oficiale cu accesibilitate limitată sînt stabilite prin Legea nr.982/2000 privind accesul la informaţie, precum şi prin legile speciale ce reglementează activitatea entităţilor publice. Asigurarea de către conducătorii entităţilor publice şi agenţii publici a realizării dreptului de acces la informaţie se face cu respectarea limitărilor legale în scopul protejării informaţiei confidenţiale, vieţii private a persoanei, secretului de stat, comercial sau bancar şi în scopul securităţii naţionale. Prevederile legislaţiei cu privire la secretul de stat, la secretul comercial sau bancar nu pot fi invocate pentru a crea obstacole autorităţilor anticorupţie responsabile în vederea recepţionării sau ridicării informaţiei cu privire la actele de corupţie şi cele conexe acestora ce constituie infracţiuni şi contravenţii. Furnizarea unor astfel de informaţii se efectuează în conformitate cu legislaţia în vigoare şi nu poate fi calificată drept divulgare a informaţiilor protejate de stat.

Articolul 22. Gestionarea transparentă şi responsabilă a patrimoniului public, a finanţelor rambursabile şi nerambursabile

(1) În vederea valorificării raţionale, eficiente şi durabile a resurselor publice, constituite ca rezultat al muncii societăţii prin aportul contribuabililor, precum şi a mijloacelor din fonduri externe, conducătorul entităţii publice şi agenţii publici asigură gestionarea alocaţiilor bugetare şi extrabugetare, administrează patrimoniul public în baza principiilor bunei guvernări, garantează transparenţa achiziţiilor publice, implementarea sistemului de management financiar şi control şi organizarea auditului intern în sectorul public.

(2) În legătură cu organizarea şi implementarea sistemului de management financiar şi control, conducătorul entităţii publice are următoarele obligaţii:

a) să organizeze auditul intern şi să asigure resursele necesare pentru ca acesta să fie eficient;

b) să ofere independenţă organizaţională şi funcţională unităţii de audit intern, inclusiv prin plasarea acesteia nemijlocit în subordonarea sa;

c) să asigure independenţa unităţii de audit intern în realizarea şi raportarea activităţilor de audit intern;

d) să autorizeze personalul unităţii de audit intern, prin ordin, privind efectuarea misiunii de audit intern;

e) la cererea conducătorului unităţii de audit intern, să solicite, în scris, de la persoane terţe informaţia necesară pentru efectuarea auditului intern;

f) să aprobe carta de audit intern, planul strategic şi planul anual al activităţii de audit intern;

g) să aprecieze, în bază de autoevaluare, organizarea sistemului de management financiar şi control şi să emită anual, pentru anul precedent, o declaraţie privind buna guvernare.

(3) În vederea garantării transparenţei procedurilor de achiziţie publică, conducătorul entităţii publice care întruneşte condiţiile de autoritate contractantă are următoarele obligaţii:

a) să asigure crearea unui grup de lucru pentru achiziţii publice din rîndul agenţilor publici, inclusiv al celor care sînt specialişti cu experienţă profesională în domeniul achiziţiilor publice, în limitele personalului scriptic. Conducătorul entităţii publice este în drept să constituie cîteva grupuri de lucru, în funcţie de obiectul achiziţiei, precum şi să atragă din afara entităţii publice, în calitate de consultanţi, specialişti şi experţi din domeniul în care se efectuează achiziţia, cărora să le asigure, în cazurile expres prevăzute de legislaţie, dreptul de vot în cadrul grupului de lucru;

b) să asigure includerea reprezentanţilor societăţii civile în componenţa grupului de lucru, pentru fiecare procedură de achiziţie în parte, dacă a fost depusă o cerere scrisă în acest sens cu cel puţin două zile pînă la data-limită de depunere a ofertelor;

c) să asigure reprezentanţilor societăţii civile incluşi în grupul de lucru condiţii pentru exercitarea dreptului de vot consultativ sau a dreptului la opinie separată în cadrul actului deliberativ al grupului respectiv;

d) să asigure evidenţa strictă a cererilor parvenite de la societatea civilă şi, în cazul în care sînt depuse mai multe cereri prin care se solicită admiterea unui număr al reprezentanţilor societăţii civile ce ar depăşi o treime din numărul de membri cu drept de vot deliberativ, să asigure desemnarea acestora prin tragere la sorţi. Totodată, conducătorul entităţii publice are dreptul să decidă asupra includerii reprezentanţilor societăţii civile în componenţa grupului de lucru fără plafonarea prevăzută;

e) să asigure exercitarea autonomă, imparţială şi bazată pe lege a atribuţiilor membrilor grupului de lucru, pe care aceştia să le poată desfăşura liber de influenţe necorespunzătoare şi de conflicte de interese;

f) să tragă la răspundere disciplinară agenţii publici din cadrul grupului de lucru dacă aceştia nu au respins, nu au raportat şi au admis exercitarea influenţelor necorespunzătoare asupra lor, conform prevederilor art.17 alin.(2) lit.f);

g) să încheie cu operatorii economici contractele de achiziţii publice atribuite de către grupul de lucru;

h) să îşi asume responsabilitatea pentru executarea şi gestionarea contractelor de achiziţii publice în termenele şi condiţiile prevăzute de acestea.

(4) Grupul de lucru pentru achiziţii publice, creat de entitatea publică, este obligat să asigure eficienţa achiziţiilor publice, obiectivitatea şi imparţialitatea în cadrul procedurilor de achiziţie publică, publicitatea şi transparenţa procedurilor de achiziţie publică şi să transmită, la solicitarea Agenţiei Achiziţii Publice, orice informaţie privind încheierea şi executarea contractelor de achiziţii publice. În acest sens, grupul de lucru pentru achiziţii publice urmează:

a) să elaboreze planuri anuale şi trimestriale de efectuare a achiziţiilor publice;

b) să întocmească anunţuri şi/sau invitaţii în cadrul procedurilor de achiziţie publică;

c) să elaboreze documentaţia de atribuire şi alte documente aplicabile în cadrul procedurilor de achiziţie publică;

d) să iniţieze şi să desfăşoare procedurile de achiziţie publică;

e) să asigure participarea largă a operatorilor economici la procedurile de achiziţie publică;

f) să examineze, evalueze şi să compare ofertele operatorilor economici prezentate în cadrul procedurilor de achiziţie publică;

g) să atribuie contracte de achiziţii publice;

h) să întocmească dări de seamă privind rezultatul procedurilor de achiziţie publică şi să le prezinte Agenţiei Achiziţii Publice;

i) să monitorizeze contractele de achiziţii publice;

j) să păstreze şi să ţină evidenţa tuturor documentelor întocmite şi aplicate în cadrul procedurilor de achiziţie publică.

(5) Prevederile prezentului articol se completează cu prevederile Legii nr.229/2010 privind controlul financiar public intern, Legii finanţelor publice şi responsabilităţii bugetar-fiscale nr.181/2014, Legii nr.131/2015 privind achiziţiile publice, cu prevederile actelor normative ale Guvernului şi celor departamentale ale Ministerului Finanţelor, se aplică în mod corespunzător entităţilor publice şi stabilesc obligaţii pentru conducătorii acestora şi agenţii publici în măsura în care acestea rezultă din legile şi actele menţionate.

Articolul 23. Respectarea normelor de etică şi deontologie

(1) În vederea instituirii unui climat de încredere şi respect reciproc între cetăţeni şi entitatea publică, urmărind scopul creării şi menţinerii prestigiului, sporirii prestaţiei, eliminării birocraţiei şi manifestărilor de corupţie din cadrul entităţii publice, conducătorii şi agenţii publici promovează normele de etică şi deontologie în cadrul entităţii publice şi informează publicul cu privire la conduita etică şi profesională la care cetăţenii sînt îndreptăţiţi să se aştepte din partea conducătorului şi a agenţilor publici în realizarea activităţii profesionale.

(2) Conducătorul entităţii publice are următoarele obligaţii:

a) să instituie şi să implementeze norme de etică şi deontologie ţinînd cont de specificul activităţii, standardele naţionale şi internaţionale în domeniu sau, dacă adoptarea acestor norme este dată în competenţa altei autorităţi responsabile, să elaboreze şi să propună spre adoptare proiectul acestor norme de etică şi deontologie;

b) să asigure instruirea agenţilor publici cu privire la normele de etică şi deontologie;

c) să ofere agenţilor publici exemplul propriu de respectare a normelor de etică şi deontologie în activitatea pe care o desfăşoară;

d) să publice pe pagina web a entităţii publice normele de etică şi deontologie adoptate;

e) să creeze sau, după caz, să desemneze subdiviziunea responsabilă de monitorizarea respectării de către agenţii publici a normelor de etică şi deontologie;

f) să tragă la răspundere disciplinară agenţii publici care încalcă normele de etică şi deontologie, iar în cazul în care încălcările admise întrunesc elementele unor contravenţii sau infracţiuni, să sesizeze autoritatea anticorupţie responsabilă.

(3) Agenţii publici sînt obligaţi să cunoască şi să respecte normele de etică şi deontologie adoptate în cadrul entităţii publice.

(4) Normele de etică şi deontologie adoptate în cadrul entităţii publice se aplică în mod complementar cu prevederile Legii nr.25/2008 privind Codul de conduită a funcţionarului public, precum şi ale legislaţiei speciale care reglementează activitatea categoriilor respective de agenţi publici.

Articolul 24. Respectarea regimului juridic al restricţiilor şi limitărilor în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu şi cu migrarea agenţilor publici în sectorul privat

(1) Pentru a asigura funcţionarea entităţii publice în interes public şi în afara conflictelor de interese, persoanele care au ocupat o funcţie publică, inclusiv o funcţie publică cu statut special

sau o funcţie de demnitate publică, precum şi alţi subiecţi ai declarării averii şi intereselor personale, care au migrat în sectorul privat (în continuare – *foşti agenţi publici*), conducătorii entităţilor publice, agenţii publici subiecţi ai declarării averii şi intereselor personale şi autorităţile anticorupţie responsabile urmează să asigure respectarea regimului de restricţii şi limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu (în continuare – *regim juridic al restricţiilor şi limitărilor postangajare*), completat, după caz, cu reguli specifice fiecărei categorii de agenţi publici, prevăzute în legislaţia specială care reglementează activitatea categoriei respective.

(2) Agentul public subiect al declarării averii şi intereselor personale este obligat să comunice în scris, în termen de 3 zile lucrătoare, conducătorului entităţii publice în care activează sau, după caz, Autorităţii Naţionale de Integritate despre toate ofertele de muncă pe care intenţionează să le accepte dacă aceste locuri de muncă pot genera un conflict de interese.

(3) Fostul agent public prevăzut la alin.(1) este obligat să întreprindă următoarele măsuri în vederea asigurării respectării regimului juridic al restricţiilor şi limitărilor postangajare:

a) să evite obţinerea beneficiilor neprevăzute de lege sau de contractul individual de muncă datorită funcţiei deţinute anterior, inclusiv datorită informaţiilor de serviciu obţinute în exercitarea funcţiei respective;

b) să evite, timp de un an, angajarea în organizaţii comerciale şi necomerciale dacă, pe parcursul ultimului an de activitate în cadrul entităţii publice, înainte de încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu, a avut atribuţii directe de supraveghere şi/sau control al acestor organizaţii;

c) să evite, timp de un an, încheierea contractelor comerciale cu entitatea publică în care a activat pe parcursul ultimului an înainte de încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu;

d) să evite, timp de un an, exercitarea atribuţiilor de reprezentare a intereselor persoanelor fizice şi juridice în faţa entităţii publice în care a activat pe parcursul ultimului an înainte de încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu.

(4) Conducătorul entităţii publice este obligat să întreprindă următoarele măsuri de asigurare a respectării regimului juridic al restricţiilor şi limitărilor postangajare:

a) să dispună acţiunile administrative necesare pentru ca, timp de un an, să evite conflictele de interese în cadrul entităţii publice în legătură cu angajarea fostului agent public prevăzut la alin.(1) în cadrul organizaţiilor comerciale şi necomerciale după încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu;

b) să evite, timp de un an, încheierea contractelor comerciale cu organizaţia comercială în care fostul agent public prevăzut la alin.(1) sau persoanele apropiate acestuia deţin cote în capitalul social ori lucrează în structuri de conducere sau de revizie;

c) să dispună acţiunile administrative necesare pentru ca, timp de un an, să fie refuzată reprezentarea de către fostul agent public prevăzut la alin.(1) a intereselor persoanelor fizice şi juridice în faţa entităţii publice pe care o conduce.

Capitolul III
CONTROLUL INTEGRITĂŢII ÎN SECTORUL PUBLIC

Articolul 25. Măsurile de control al integrităţii în sectorul public

(1) Eficienţa cultivării climatului de integritate instituţională şi profesională este supusă verificărilor din partea conducătorilor entităţilor publice, a autorităţilor anticorupţie, a societăţii civile şi mass-mediei.

(2) Conducătorii entităţilor publice sînt responsabili de aplicarea următoarelor măsuri de control al integrităţii în sectorul public:

a) evitarea riscurilor de corupţie în procesul de elaborare a proiectelor de acte legislative, normative şi departamentale (riscuri viitoare);

b) managementul riscurilor de corupţie (riscuri existente).

(3) Centrul Naţional Anticorupţie este responsabil de aplicarea următoarelor măsuri de control al integrităţii în sectorul public:

a) expertiza anticorupţie;

b) evaluarea integrităţii instituţionale, inclusiv testarea integrităţii profesionale şi gestionarea cazierului privind integritatea profesională a agenţilor publici, cu excepţia agenţilor publici prevăzuţi la alin.(5) lit.b) din prezentul articol, în condiţiile Legii nr.325/2013 privind evaluarea integrităţii instituţionale.

(4) Autoritatea Naţională de Integritate este responsabilă de aplicarea următoarelor măsuri de control al integrităţii în sectorul public:

a) controlul declaraţiilor de avere şi interese personale;

b) controlul respectării regimului juridic al conflictelor de interese;

c) controlul respectării regimului juridic al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor.

(5) Serviciul de Informaţii şi Securitate este responsabil de aplicarea următoarelor măsuri de control al integrităţii în sectorul public:

a) verificarea titularilor şi candidaţilor la funcţii publice, în condiţiile Legii nr.271/2008 privind verificarea titularilor şi candidaţilor la funcţii publice;

b) testarea integrităţii profesionale a propriilor agenţi publici şi a celor din cadrul Centrului Naţional Anticorupţie, precum şi gestionarea cazierului privind integritatea profesională în privinţa acestora.

(6) Societatea civilă şi mass-media exercită măsuri de implicare civică şi control public asupra tuturor domeniilor de interes public, în special prin:

a) participarea în procesele decizionale ale entităţilor publice;

b) asigurarea accesului la informaţii, solicitarea informaţiilor oficiale deţinute de entităţile publice şi informarea corespunzătoare a societăţii cu privire la subiectele de interes public;

c) întocmirea şi publicarea articolelor, studiilor, analizelor, sondajelor, monitorizărilor, rapoartelor şi a altor tipuri de informaţii despre fenomenul corupţiei, riscurile de corupţie, manifestările de corupţie, incidentele de integritate din cadrul entităţilor publice, politicile naţionale, sectoriale şi instituţionale de promovare a integrităţii în sectorul public.

Secţiunea 1
Controlul integrităţii asigurat în interiorul entităţii publice

Articolul 26. Înlăturarea riscurilor de corupţie în procesul de elaborare a proiectelor de acte

Conducătorul entităţii publice şi agenţii publici responsabili de elaborarea proiectelor de acte legislative, normative şi departamentale sînt obligaţi să nu admită şi să excludă factorii ce determină apariţia riscurilor de corupţie, promovarea intereselor private în detrimentul interesului public şi prejudicierea intereselor legitime ale persoanelor şi/sau prejudicierea interesului public în procesul de elaborare a proiectelor de acte.

Articolul 27. Managementul riscurilor instituţionale de corupţie

(1) Managementul riscurilor de corupţie este procesul desfăşurat în cadrul entităţii publice prin care are loc evaluarea internă a riscurilor de corupţie în vederea identificării şi gestionării riscurilor de corupţie aferente activităţii profesionale.

(2) Conducătorul entităţii publice este responsabil de asigurarea managementului riscurilor de corupţie în contextul implementării standardelor de etică şi integritate profesională, în condiţiile Legii nr.229/2010 privind controlul financiar public intern.

(3) Procesul de management al riscurilor de corupţie în cadrul entităţii publice se documentează într-un registru special, care include:

a) descrierea activităţii vulnerabile/obiectivului specific de activitate al entităţii publice;

b) riscul de corupţie care împiedică realizarea activităţii/obiectivului specific;

c) valoarea riscului (gravitatea/importanţa riscului);

d) reacţia la risc şi acţiunea entităţii publice;

e) responsabilul de acţiune;

f) termenul/perioada de implementare a acţiunii.

Secţiunea a 2-a
Controlul integrităţii asigurat de Centrul Naţional Anticorupţie

Articolul 28. Expertiza anticorupţie

(1) Expertiza anticorupţie reprezintă identificarea în proiectele de acte legislative şi normative a riscurilor de corupţie, a factorilor care le generează, precum şi înaintarea recomandărilor pentru înlăturarea lor. Categoriile factorilor care determină apariţia riscurilor de corupţie se referă la deficienţele proiectului sub aspectul formulării, coerenţei legislative, al transparenţei şi accesului la informaţii, al exercitării drepturilor şi obligaţiilor persoanei, al exercitării atribuţiilor autorităţii publice, al mecanismelor de control, al răspunderii şi sancţiunilor.

(2) Agenţii publici şi entităţile publice cu drept de iniţiativă legislativă, alte entităţi publice care elaborează şi promovează proiecte de acte legislative şi normative (în continuare în acest articol – *autori*), precum şi Secretariatul Parlamentului, în cazul iniţiativelor legislative ale deputaţilor, au obligaţia de a supune expertizei anticorupţie proiectele de acte, cu excepţia:

a) documentelor de politici;

b) actelor cu caracter individual de remanieri de cadre;

c) decretelor Preşedintelui Republicii Moldova;

d) dispoziţiilor Guvernului;

e) hotărîrilor Guvernului de aprobare a avizelor asupra proiectelor de legi şi decrete ale Preşedintelui Republicii Moldova;

f) tratatelor internaţionale, actelor de acordare a deplinelor puteri şi de exprimare a consimţămîntului Republicii Moldova de a fi legată prin tratat internaţional.

(3) În privinţa proiectelor de acte normative departamentale şi interdepartamentale ale entităţilor publice, a actelor normative ale autorităţilor unităţilor teritoriale autonome cu statut juridic special şi ale autorităţilor administraţiei publice locale, expertiza anticorupţie se efectuează de către autorii acestora în conformitate cu metodologia prevăzută la alin.(9). La solicitare, Centrul Naţional Anticorupţie oferă suport metodologic autorilor în vederea aplicării corecte a metodologiei.

(4) Expertiza anticorupţie, cu excepţiile stabilite la alin.(2) şi (3), se efectuează de către Centrul Naţional Anticorupţie doar asupra proiectului definitivat în baza propunerilor şi obiecţiilor expuse în procesul de avizare şi/sau de consultare a părţilor interesate. În cazul proiectelor iniţiate de Guvern, acestea se consideră definitivate înainte de a fi transmise spre expertiza juridică, iar în cazul iniţiativelor altor categorii de autori – după înregistrarea proiectelor în Parlament.

(5) Raportul de expertiză anticorupţie prezintă analiza riscurilor de corupere a procesului legislativ, analiza generală şi detaliată a riscurilor de corupţie ale prevederilor proiectului şi concluziile.

(6) Termenul de efectuare a expertizei anticorupţie este de 10 zile lucrătoare din momentul transmiterii proiectului la Centrul Naţional Anticorupţie. În cazul proiectelor voluminoase sau complexe, termenul de efectuare a expertizei anticorupţie poate fi extins pînă la 30 de zile lucrătoare, cu informarea autorilor.

(7) Autorul sau, în cazul proiectelor de acte legislative incluse în procedura legislativă, comisia permanentă sesizată în fond supune proiectul expertizei anticorupţie repetate dacă acesta, în redacţia propusă pentru adoptare, diferă conceptual de proiectul expertizat anterior. În acest caz, expertiza anticorupţie repetată se efectuează în termen de cel mult 10 zile lucrătoare.

(8) Autorul poate solicita efectuarea expertizei anticorupţie repetate în următoarele cazuri:

a) toate obiecţiile şi recomandările din raportul de expertiză anticorupţie anterior au fost acceptate;

b) în cadrul unui grup de lucru comun al reprezentanţilor autorului şi ai Centrului Naţional Anticorupţie pentru înlăturarea divergenţelor pe marginea proiectului supus expertizei anticorupţie, membrii grupului ajung la un numitor comun cu privire la redacţia proiectului, astfel încît să fie remediaţi factorii de risc şi riscurile de corupţie identificate în raportul de expertiză

anticorupţie anterior. În cadrul grupului se dezbat opiniile ambelor părţi cu fixarea, într-un proces-verbal, a argumentelor şi a soluţiilor de compromis;

c) proiectul supus expertizei anticorupţie nu a fost adoptat timp de un an, iar autorul consideră că, între timp, contextul promovării acestuia s-a modificat;

d) proiectul a fost restituit autorului ca urmare a instituirii unei legislaturi noi după alegerile parlamentare generale, a unui nou Guvern sau a schimbării conducerii entităţii publice autor al proiectului.

(9) Expertiza anticorupţie se face în baza Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupţie a proiectelor de acte legislative şi normative, aprobată de Colegiul Centrului Naţional Anticorupţie, care stabileşte obiectivele şi etapele efectuării expertizei anticorupţie, descrierea tipologiei factorilor de risc care determină apariţia riscurilor de corupţie şi structura detaliată a raportului de expertiză anticorupţie. Metodologia se publică pe pagina web a Centrului Naţional Anticorupţie.

(10) Raportul de expertiză anticorupţie, semnat de către expertul care l-a întocmit, se expediază autorului şi se publică pe pagina web a Centrului Naţional Anticorupţie.

Articolul 29. Evaluarea integrităţii instituţionale, testarea integrităţii profesionale şi cazierul privind integritatea profesională

(1) Evaluarea integrităţii instituţionale este procesul de evaluare externă a riscurilor de corupţie din cadrul entităţii publice în vederea identificării riscurilor de corupţie cu ajutorul metodelor analitice şi practice (testarea integrităţii profesionale), descrierii factorilor care determină riscurile identificate şi consecinţele lor, precum şi în vederea oferirii recomandărilor pentru diminuarea lor. Responsabilitatea pentru evaluarea integrităţii instituţionale a entităţilor publice revine Centrului Naţional Anticorupţie, cu respectarea prevederilor art.25 alin.(3) lit.b).

(2) Identificarea riscurilor de corupţie are loc în baza examinării practicilor de cultivare a climatului de integritate instituţională, a incidentelor de integritate admise de agenţii publici din cadrul entităţii publice, a informaţiilor transmise de cetăţeni, a materialelor din mass-media, a surselor analitice, precum şi a modalităţilor de afectare a drepturilor omului prin riscurile depistate.

(3) În cadrul testului de integritate profesională sînt create şi aplicate, de către testor, situaţii virtuale, simulate, similare celor din activitatea de serviciu, materializate prin operaţiuni disimulate, condiţionate de activitatea şi comportamentul agentului public testat, în vederea urmăririi pasive şi stabilirii reacţiei şi a conduitei acestuia, determinîndu-se astfel gradul de afectare a climatului de integritate instituţională şi riscurile de corupţie în cadrul entităţii publice. Agenţii publici supuşi testării integrităţii profesionale sînt selectaţi în mod aleatoriu, în funcţie de riscurile de corupţie identificate. Activitatea de testare a integrităţii profesionale este desfăşurată sub control judiciar.

(4) Descrierea riscurilor de corupţie identificate şi, după caz, confirmate în cadrul testării integrităţii profesionale şi analiza factorilor de risc ce sporesc probabilitatea materializării acestor riscuri se fac ţinîndu-se seama de factorii de risc externi, interni, operaţionali şi individuali.

(5) Evaluarea integrităţii instituţionale se încheie cu înaintarea recomandărilor a căror aplicare va permite entităţii publice să reducă manifestările de corupţie în rîndul agenţilor publici şi să îmbunătăţească climatul de integritate instituţională.

(6) Raportul integral privind rezultatele evaluării integrităţii instituţionale este transmis conducătorului entităţii publice, iar în cazul rezultatelor negative ale testării integrităţii profesionale, raportul este însoţit de materialele ce confirmă aceste rezultate. Centrul Naţional Anticorupţie publică pe pagina sa web versiunea depersonalizată a raportului privind rezultatele evaluării integrităţii instituţionale sau, în cazurile prevăzute de Legea nr.325/2013 privind evaluarea integrităţii instituţionale, versiunea completă a raportului.

(7) Cazierul privind integritatea profesională a agenţilor publici asigură evidenţa rezultatelor testării integrităţii profesionale, necesare în cadrul procedurilor de angajare în entităţile publice. Înregistrarea informaţiei în cazierul privind integritatea profesională are loc în baza aprecierii rezultatelor testării integrităţii profesionale de către instanţa de judecată. Informaţia despre

rezultatul negativ al testului de integritate profesională se păstrează în cazier timp de un an sau, după caz, 5 ani, în funcţie de tipul încălcării admise în cadrul testului de integritate profesională.

(8) Procedura detaliată de evaluare a integrităţii instituţionale, de testare a integrităţii profesionale, de întocmire a rapoartelor privind rezultatele evaluării integrităţii instituţionale, acţiunile ce urmează a fi întreprinse de către entităţile publice în urma primirii rapoartelor date, precum şi ţinerea cazierului privind integritatea profesională sînt reglementate prin Legea nr.325/2013 privind evaluarea integrităţii instituţionale, prin regulamentul aprobat de Guvern şi metodologia aprobată de către Centrul Naţional Anticorupţie.

Secţiunea a 3-a
Controlul integrităţii asigurat de Autoritatea Naţională de Integritate

Articolul 30. Controlul averilor şi intereselor personale

(1) Controlul averii şi intereselor personale constă în verificarea declaraţiilor de avere şi interese personale, a datelor şi a informaţiilor privind averea existentă, precum şi a modificărilor patrimoniale intervenite pe durata exercitării mandatelor, a funcţiilor publice şi de demnitate publică.

(2) Controlul averii şi intereselor personale ale agenţilor publici subiecţi ai declarării averii şi intereselor personale se efectuează de către Autoritatea Naţională de Integritate în conformitate cu prevederile legislaţiei ce reglementează statutul Autorităţii şi ale legislaţiei privind declararea şi controlul averii şi intereselor personale.

Articolul 31. Controlul conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor

Controlul conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor ale agenţilor publici subiecţi ai declarării averii şi intereselor personale se efectuează de către Autoritatea Naţională de Integritate în conformitate cu prevederile legislaţiei ce reglementează statutul Autorităţii şi ale legislaţiei privind declararea şi controlul averii şi intereselor personale.

[Art.31 modificat prin Legea nr.74 din 26.04.2018, în vigoare 29.06.2018]

Articolul 31[1]. Certificatul de integritate

(1) La solicitarea conducătorilor entităţilor publice, în cazul procedurilor de angajare prin concurs, sau a persoanelor fizice care intenţionează să candideze pentru ocuparea funcţiilor publice eligibile, Autoritatea Naţională de Integritate eliberează certificate de integritate.

(2) Certificatul de integritate include informaţia despre actele de constatare rămase definitive în ultimii 3 ani în privinţa persoanelor menţionate la alin.(1), despre averile nejustificate constatate, conflictele de interese consumate constatate, restricţiile încălcate constatate, incompatibilităţile nesoluţionate constatate, limitările încălcate constatate şi interdicţiile de a ocupa o funcţie publică sau de demnitate publică, ce derivă din actele de constatare ale Autorităţii Naţionale de Integritate sau din hotărîrile judecătoreşti, care au rămas definitive.

(3) Persoanele fizice care intenţionează să candideze pentru ocuparea funcţiilor publice eligibile depun cererile de obţinere a certificatului de integritate, anexînd copia buletinului de identitate, la Autoritatea Naţională de Integritate sau la Agenţia Servicii Publice în condiţiile stabilite de Autoritatea Naţională de Integritate. Certificatele de integritate se eliberează personal solicitanţilor. Locul, modalitatea şi procedura solicitării şi eliberării certificatului de integritate se stabilesc de către Autoritatea Naţională de Integritate.

(4) Agenţia Servicii Publice va acorda asistenţă logistică şi tehnică procesului de obţinere a certificatelor de integritate, fără percepţia unei plăţi suplimentare.

(5) Procesul de solicitare şi eliberare a certificatelor de integritate va fi organizat astfel încît să nu împiedice realizarea dreptului de a fi ales.

(6) Termenul de valabilitate al certificatului de integritate este de 3 luni de la data eliberării.

[Art.31[1] introdus prin Legea nr.74 din 26.04.2018, în vigoare 29.06.2018]

Secţiunea a 4-a

Controlul integrităţii asigurat de Serviciul de Informaţii şi Securitate

Articolul 32. Verificarea titularilor şi candidaţilor la funcţii publice

Verificarea titularilor şi candidaţilor la funcţii publice se realizează de către Serviciul de Informaţii şi Securitate în condiţiile Legii nr.271/2008 privind verificarea titularilor şi a candidaţilor la funcţii publice.

Articolul 33. Evaluarea integrităţii instituţionale, testarea integrităţii profesionale şi cazierul privind integritatea profesională a agenţilor publici din cadrul Centrului Naţional Anticorupţie şi al Serviciului de Informaţii şi Securitate

(1) Serviciul de Informaţii şi Securitate realizează evaluarea integrităţii instituţionale în privinţa Centrului Naţional Anticorupţie, iar în privinţa Serviciului de Informaţii şi Securitate evaluarea integrităţii instituţionale este realizată de subdiviziunea de securitate internă a acestuia, în condiţiile art.29 din prezenta lege şi ale Legii nr.325/2013 privind evaluarea integrităţii instituţionale.

(2) În cazul evaluării integrităţii instituţionale a Serviciului de Informaţii şi Securitate, subdiviziunea de securitate internă are posibilitatea de a parcurge toate etapele evaluării sau doar etapa de testare a integrităţii profesionale a agenţilor publici din cadrul Serviciului.

(3) Cazierul privind integritatea profesională a agenţilor publici din cadrul Centrului Naţional Anticorupţie şi al Serviciului de Informaţii şi Securitate este ţinut de către Serviciul de Informaţii şi Securitate în conformitate cu prevederile Legii nr.325/2013 privind evaluarea integrităţii instituţionale şi ale regulamentului aprobat de Guvern.

Secţiunea a 5-a

Controlul integrităţii asigurat de către alte autorităţi competente

Articolul 34. Atribuţiile de control al integrităţii ale altor autorităţi competente

Controlul executării prevederilor legislative în domenii importante pentru asigurarea climatului de integritate în sectorul public este exercitat de următoarele autorităţi competente:

a) Comisia Electorală Centrală – în privinţa verificării finanţării partidelor politice şi a campaniilor electorale;

b) Serviciul Prevenirea şi Combaterea Spălării Banilor – în privinţa monitorizării financiare a persoanelor expuse politic;

c) Cancelaria de Stat – în privinţa verificării respectării de către autorităţile publice centrale de specialitate a normelor de conduită în cadrul serviciului public, a legislaţiei în domeniul politicilor de personal, precum şi a legislaţiei în domeniul asigurării transparenţei în procesul decizional;

d) Curtea de Conturi – în privinţa auditului public extern asupra administrării patrimoniului public, asupra modului de formare, gestionare şi utilizare a resurselor bugetului de stat, inclusiv a celor alocate partidelor politice;

e) Ministerul Finanţelor – în privinţa pregătirii şi certificării auditorilor interni din cadrul entităţilor publice, precum şi în privinţa monitorizării implementării standardelor de control financiar public intern;

f) Agenţia Achiziţii Publice – în privinţa respectării legislaţiei în domeniul achiziţiilor publice;

g) Inspecţia Financiară – în privinţa verificării activităţii economico-financiare a entităţilor publice, inclusiv prin investigări operative şi analize documentare.

Capitolul IV

CONSOLIDAREA INTEGRITĂŢII ÎN SECTORUL PUBLIC

Articolul 35. Măsuri de consolidare a integrităţii în sectorul public

(1) În cazul în care agenţii publici întîmpină dificultăţi la implementarea măsurilor de asigurare a integrităţii politice sau instituţionale, precum şi la aplicarea măsurilor de control al

integrităţii în sectorul public, conducătorii entităţilor publice pot lua, după caz, următoarele măsuri de consolidare a integrităţii:

a) desfăşurarea instruirilor, a activităţilor de sensibilizare a agenţilor publici sau a cetăţenilor;

b) elaborarea şi punerea în aplicare a ghidurilor, metodologiilor etc.;

c) adoptarea şi implementarea planurilor de integritate.

(2) Agenţii publici pot solicita aplicarea măsurilor de consolidare a integrităţii şi au obligaţia să se conformeze măsurilor aplicate în cadrul entităţii publice.

(3) La solicitarea conducătorilor entităţilor publice şi a agenţilor publici, Centrul Naţional Anticorupţie, autorităţile competente şi, după caz, societatea civilă, mass-media acordă suportul necesar entităţilor publice în vederea consolidării integrităţii acestora.

(4) Centrul Naţional Anticorupţie, autorităţile competente, reprezentanţii societăţii civile şi mass-media pot propune entităţilor publice suport pentru consolidarea integrităţii lor, acordîndu-l cu acceptul conducătorilor entităţilor date. Campaniile de sensibilizare publică a cetăţenilor, ghidurile şi metodologiile pentru cetăţeni cu privire la aspecte sensibile pentru integritatea agenţilor publici pot fi iniţiate şi difuzate de către Centrul Naţional Anticorupţie, autorităţile competente, reprezentanţii societăţii civile şi mass-media fără acordul entităţilor publice.

Articolul 36. Planul de integritate

(1) Planul de integritate este planul intern aprobat de conducătorul entităţii publice în urma evaluării integrităţii instituţionale, prin care climatul de integritate instituţională poate fi dezvoltat şi consolidat în perioada de implementare.

(2) După primirea raportului privind rezultatele evaluării integrităţii instituţionale în care se constată riscuri de corupţie în cadrul entităţii publice, entitatea publică, în termen de o lună, adoptă planul de integritate şi îl implementează în termen de două luni din momentul adoptării. Planul de integritate trebuie să asigure, cel puţin, îndeplinirea recomandărilor şi a cerinţelor minime formulate în raportul menţionat.

(3) La expirarea termenului de implementare a planului de integritate, entitatea publică întocmeşte un raport cu privire la implementarea acestui plan, pe care îl publică pe pagina sa web şi îl transmite autorităţii anticorupţie responsabile care a evaluat integritatea instituţională.

(4) Procedura de adoptare, de implementare a planului de integritate şi consecinţele detaliate ale eşuării lui sînt prevăzute de Legea nr.325/2013 privind evaluarea integrităţii instituţionale.

Capitolul V
CULTIVAREA INTEGRITĂŢII ÎN SECTORUL PRIVAT

Articolul 37. Măsurile de asigurare a integrităţii în sectorul privat în relaţiile cu sectorul public

(1) Climatul de integritate a mediului de afaceri în relaţiile cu sectorul public se cultivă prin:

a) respectarea procedurilor de achiziţie publică;

b) respectarea limitărilor de publicitate stabilite pentru agenţii publici;

c) respectarea restricţiilor şi limitărilor stabilite pentru foştii agenţi publici;

d) respectarea normelor de etică a afacerilor;

e) implementarea sistemelor de control intern;

f) transparenţa acţionariatului, fondatorilor, administratorilor şi beneficiarilor efectivi ai organizaţiilor comerciale;

g) transparenţa afacerilor sectorului privat cu statul.

(2) Responsabilitatea pentru cultivarea climatului de integritate a mediului de afaceri revine administraţiei organizaţiilor comerciale.

(3) Nerealizarea măsurilor prevăzute la alin.(1) poate duce la compromiterea climatului de integritate în sectorul privat şi, după caz, în sectorul public, la apariţia manifestărilor de corupţie şi la afectarea interesului public.

Articolul 38. Respectarea restricţiilor şi limitărilor stabilite pentru foştii agenţi publici

Organizaţiile comerciale sînt obligate:

a) să evite, timp de un an, angajarea fostului agent public, prevăzut la art.24, care a avut, pe parcursul ultimului an, înainte de încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu, atribuţii directe de supraveghere şi/sau control al respectivelor organizaţii comerciale;

b) să evite, timp de un an, acordarea împuternicirilor de reprezentare în faţa unei entităţi publice persoanei care, pe parcursul ultimului an, a activat în cadrul acestei entităţi.

Articolul 39. Etica afacerilor

(1) Codurile de etică în sectorul privat stabilesc principiile şi regulile ce guvernează procesele manageriale şi conduita corectă în afaceri. Etica afacerilor presupune respectarea intereselor organizaţiei comerciale, precum şi ale partenerilor, consumatorilor, societăţii în ansamblu, fiind interzisă provocarea pagubelor concurenţilor, care nu se încadrează în limitele legislaţiei concurenţei.

(2) Codurile de etică se adoptă la nivelul asociaţiilor profesionale ale mediului de afaceri, fiind preluate şi dezvoltate la nivelul organizaţiei comerciale în conformitate cu prevederile legislaţiei Republicii Moldova şi principiile businessului internaţional, stabilite de codurile internaţionale de etică în afaceri.

Articolul 40. Sisteme de control intern

(1) Sistemele de control intern oferă un mecanism de asigurare a integrităţii situaţiilor financiare, precum şi a integrităţii activităţilor financiare în afaceri. Controalele interne se organizează asupra managementului financiar, iar rezultatele sistemului de control intern se reflectă în proceduri şi îndrumare pentru respectarea lor.

(2) Sistemul de control intern trebuie să asigure:

a) mecanismul de prevenire şi detectare a fraudelor şi erorilor;

b) politici şi proceduri de înregistrare a tranzacţiilor, care permit pregătirea declaraţiilor financiare în concordanţă cu standardele naţionale de contabilitate;

c) protejarea bunurilor şi a informaţiilor deţinute de organizaţiile comerciale, cu excepţiile prevăzute de lege.

(3) Sistemele de control intern se organizează la nivelul societăţilor comerciale, fiind preluate sau elaborate în conformitate cu prevederile legislaţiei Republicii Moldova şi principiile businessului internaţional.

Articolul 41. Transparenţa acţionariatului, fondatorilor, administratorilor şi beneficiarilor efectivi ai organizaţiilor comerciale

(1) În vederea asigurării încrederii societăţii faţă de integritatea sectorului privat, informaţiile cu privire la acţionarii, fondatorii, administratorii şi beneficiarii efectivi ai organizaţiilor comerciale se consideră de interes public, iar deţinătorii acestor informaţii asigură accesul la ele în regim on-line.

(2) Organizaţiile comerciale care au în calitate de fondator, acţionar sau deţinător al cotelor-părţi persoane juridice înregistrate în jurisdicţii care nu implementează standarde internaţionale de transparenţă, inclusiv privind structura acţionariatului, fondatorilor, administratorilor etc., persoane fizice cetăţeni ai acestor jurisdicţii sau persoane fizice şi juridice ai căror beneficiari efectivi sînt alte persoane fizice se înregistrează în Republica Moldova doar în cazul prezentării confirmării scrise a identităţii beneficiarilor efectivi, conform legislaţiei din domeniul prevenirii şi combaterii spălării banilor.

(3) Serviciul Prevenirea şi Combaterea Spălării Banilor publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova şi pe pagina sa web lista jurisdicţiilor care nu implementează standarde internaţionale de transparenţă, de asemenea actualizează periodic informaţia dată.

Articolul 42. Transparenţa afacerilor sectorului privat cu statul

(1) Activele din sectorul public, precum şi activele ce aparţin şi/sau sînt gestionate de întreprinderile de stat, municipale sau societăţi comerciale cu capital de stat sau cu capital al administraţiei publice locale pot fi transferate în sectorul privat prin intermediul procedurilor de parteneriat public-privat, prin privatizare, concesionare sau încheiere a altor tipuri de contracte comerciale, în condiţii de transparenţă şi liberă concurenţă, cu respectarea prevederilor legislaţiei privind transparenţa în procesul decizional.

(2) Statul, autorităţile publice centrale şi locale, întreprinderile de stat, municipale sau întreprinderile controlate de acestea (domeniul afacerilor statului) nu pot încheia contracte comerciale cu implicarea persoanelor fizice şi juridice prevăzute la art.41 alin.(2). Dacă nu există restricţia contractuală de subcontractare ulterioară, persoanele fizice şi juridice, rezidente sau nerezidente, care au încheiat contracte comerciale în domeniul afacerilor statului au, timp de 5 ani, interdicţia de subcontractare cu implicarea persoanelor fizice şi juridice prevăzute la art.41 alin.(2), indiferent de numărul subcontractelor încheiate.

Capitolul VI
SANCŢIONAREA LIPSEI INTEGRITĂŢII ÎN SECTORUL PUBLIC ŞI ÎN CEL PRIVAT

Articolul 43. Răspunderea pentru lipsa integrităţii

(1) Lipsa integrităţii în sectorul public şi în cel privat conduce la săvîrşirea actelor de corupţie şi a celor conexe acestora şi atrage răspunderea, după caz, disciplinară, civilă, contravenţională sau penală.

(2) Responsabilitatea pentru constatarea şi examinarea manifestărilor de corupţie revine Procuraturii Anticorupţie, Centrului Naţional Anticorupţie, Autorităţii Naţionale de Integritate şi organelor Ministerului Afacerilor Interne în conformitate cu prevederile Codului de procedură penală şi ale Codului contravenţional.

Articolul 44. Actele de corupţie

(1) Actele de corupţie reprezintă infracţiuni şi contravenţii, săvîrşite în sectorul public şi în cel privat, a căror sancţionare este prevăzută de Codul penal şi Codul contravenţional.

(2) Sînt infracţiuni următoarele acte de corupţie:

a) coruperea activă;

b) darea de mită;

c) coruperea alegătorilor;

d) coruperea pasivă;

e) luarea de mită;

f) primirea unei remuneraţii ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populaţiei;

g) traficul de influenţă;

h) manipularea unui eveniment;

i) pariurile aranjate;

j) finanţarea ilegală a partidelor politice sau a campaniilor electorale, încălcarea modului de gestionare a mijloacelor financiare ale partidelor politice sau ale fondurilor electorale;

k) delapidarea patrimoniului public;

l) delapidarea mijloacelor din fondurile externe;

m) utilizarea contrar destinaţiei a mijloacelor din împrumuturile interne sau fondurile externe.

(3) Sînt contravenţii următoarele acte de corupţie:

a) primirea de recompensă nelegitimă sau de folos material (dacă fapta nu întruneşte elementele constitutive ale infracţiunii);

b) utilizarea fondurilor nedeclarate, neconforme sau venite din străinătate pentru finanţarea partidelor politice;

c) utilizarea contrar destinaţiei a mijloacelor din împrumuturile interne sau fondurile externe, obţinerea frauduloasă a mijloacelor din fonduri externe, însuşirea patrimoniului public sau a mijloacelor din fondurile externe (dacă fapta nu întruneşte elementele constitutive ale infracţiunii).

Articolul 45. Actele conexe actelor de corupţie

(1) Actele conexe actelor de corupţie reprezintă infracţiuni şi contravenţii, săvîrşite în sectorul public şi în cel privat, a căror sancţionare este prevăzută de Codul penal şi Codul contravenţional.

(2) Sînt infracţiuni următoarele acte conexe actelor de corupţie, care au fost săvîrşite împreună sau în legătură directă cu un act de corupţie:

a) exercitarea atribuţiilor de serviciu în sectorul public în situaţie de conflict de interese;

b) exercitarea atribuţiilor de serviciu în sectorul privat în situaţie de conflict de interese;

c) abuzul de putere sau abuzul de serviciu în sectorul public;

d) abuzul de serviciu în sectorul privat;

e) excesul de putere sau depăşirea atribuţiilor de serviciu;

f) neglijenţa în serviciu;

g) falsificarea rezultatelor votării;

h) obţinerea frauduloasă a mijloacelor din fonduri externe;

i) falsul în acte publice;

j) falsul în documente contabile;

k) tăinuirea averii şi a intereselor personale de către declaranţii din sectorul public;

l) tăinuirea averii şi a intereselor personale de către declaranţii din sectorul privat;

m) îmbogăţirea ilicită;

n) încălcarea regimului de confidenţialitate a informaţiilor din declaraţiile de avere şi interese personale;

o) încălcarea regulilor de creditare, a politicilor de acordare a împrumuturilor sau a regulilor de acordare a despăgubirii/indemnizaţiei de asigurare;

p) gestiunea defectuoasă sau frauduloasă a băncii;

q) obstrucţionarea supravegherii bancare.

(3) Sînt contravenţii următoarele acte conexe actelor de corupţie:

a) favoritismul (dacă fapta nu întruneşte elementele constitutive ale infracţiunii);

b) exercitarea atribuţiilor de serviciu în situaţie de conflict de interese;

c) abuzul de putere sau abuzul de serviciu (dacă fapta nu întruneşte elementele constitutive ale infracţiunii);

d) excesul de putere sau depăşirea atribuţiilor de serviciu (dacă fapta nu întruneşte elementele constitutive ale infracţiunii);

e) excesul de putere privind actele permisive;

f) încălcarea regimului juridic al incompatibilităţilor, restricţiilor în ierarhie, limitărilor de publicitate;

g) încălcarea regimului juridic al restricţiilor şi limitărilor în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu şi cu migrarea agenţilor publici în sectorul privat (pantuflajul).

(4) Sînt conexe actelor de corupţie orice alte infracţiuni şi/sau contravenţii săvîrşite împreună sau în legătură directă cu un act de corupţie.

Articolul 46. Faptele coruptibile

(1) Faptele coruptibile constituie contravenţii şi abateri disciplinare.

(2) Sînt contravenţii următoarele fapte coruptibile:

a) neluarea măsurilor de asigurare a integrităţii în cadrul entităţilor publice;

b) tăinuirea unui act de corupţie ori a unui act conex acestuia sau neluarea măsurilor de rigoare;

c) încălcarea regulilor de iniţiere şi desfăşurare a procedurilor de achiziţie publică;

d) neasigurarea măsurilor de protecţie a funcţionarului public;
e) încălcarea regulilor de depunere a declaraţiei de avere şi interese personale;
f) nedeclararea sau nesoluţionarea conflictului de interese;
g) refuzul de conformare la decizia de soluţionare a conflictului de interese.

(3) Sînt abateri disciplinare faptele coruptibile ce se referă la toate celelalte tipuri de încălcări ale obligaţiilor stabilite pentru agenţii publici, conducătorii entităţilor publice, foştii agenţi publici, organizaţiile comerciale, registratorii persoanelor juridice şi autorităţile anticorupţie, prevăzute de prezenta lege şi de legile care conţin reglementări referitoare la asigurarea integrităţii în sectorul public şi în cel privat.

Articolul 47. Înlăturarea consecinţelor actelor de corupţie, actelor conexe acestora şi ale faptelor coruptibile, repararea prejudiciului

(1) În cazul săvîrşirii actelor de corupţie şi actelor conexe acestora, bunurile, serviciile, privilegiile sau avantajele necuvenite transmise pentru a determina comiterea infracţiunii sau pentru a-l răsplăti pe infractor ori bunurile, serviciile, privilegiile sau avantajele necuvenite dobîndite prin săvîrşirea infracţiunii, dacă nu sînt restituite persoanei vătămate, în măsura în care nu servesc la despăgubirea acesteia, se confiscă, iar dacă acestea nu se găsesc, condamnatul este obligat la plata contravalorii. În toate cazurile, luarea măsurilor asigurătorii este obligatorie.

(2) Înregistrarea organizaţiei comerciale cu încălcarea prevederilor art.41 alin.(2) atrage lichidarea acesteia, cu radierea din Registrul de stat, şi răspunderea disciplinară a registratorului. Lichidarea şi radierea organizaţiilor comerciale din Registrul de stat au loc şi în cazul în care informaţia despre identitatea beneficiarilor efectivi prezentată la înregistrare în conformitate cu art.41 alin.(2) este incorectă sau falsă.

(3) Deciziile adoptate, contractele încheiate, alte acţiuni sau orice clauză a unei convenţii al căror obiect sau cauză constituie un act de corupţie sau un act conex actelor de corupţie sînt lovite de nulitate absolută.

(4) Actele juridice încheiate între organizaţiile comerciale şi entităţile publice cu încălcarea limitărilor de reprezentare stabilite pentru foştii agenţi publici, prevăzute la art.38 lit.b), precum şi actele încheiate de către persoanele juridice înregistrate în Republica Moldova contrar prevederilor art.41 alin.(2) sînt lovite de nulitate absolută, cu excepţia cazurilor în care anularea acestora ar aduce daune interesului public.

(5) Orice parte la contract al cărei consimţămînt a fost viciat de un act de corupţie sau de un act conex actelor de corupţie poate reclama, în modul stabilit de lege, rezilierea/anularea lui, fără a-şi prejudicia dreptul la despăgubiri.

(6) Persoana care a suferit un prejudiciu rezultat dintr-un act de corupţie sau dintr-un act conex actelor de corupţie are dreptul la repararea acestui prejudiciu în conformitate cu prevederile legislaţiei penale, contravenţionale sau, după caz, civile.

(7) După repararea prejudiciului din contul bugetului corespunzător, pîrîtul are dreptul de regres faţă de persoana vinovată în mărimea despăgubirii plătite.

Articolul 48. Responsabilitatea şi repararea prejudiciului

(1) Persoana care a suferit un prejudiciu rezultat dintr-o faptă prevăzută la art.256, 324–335[1] din Codul penal are dreptul, în cadrul procesului, la repararea prejudiciului material şi/sau moral în conformitate cu prevederile Codului de procedură penală. În cazul în care persoana nu a solicitat intentarea acţiunii civile în cadrul procesului penal, repararea prejudiciului are loc conform prevederilor Codului civil. Dacă persoana a suferit un prejudiciu rezultat dintr-o faptă prevăzută la art.312–330[1] din Codul contravenţional, autoritatea competentă este în drept, la cererea victimei, să dispună repararea prejudiciului cauzat prin contravenţie în cazul în care nu există divergenţe asupra întinderii lui.

(2) După repararea prejudiciului din contul bugetului respectiv, pîrîtul este obligat să intenteze acţiune de regres faţă de persoana vinovată în mărimea despăgubirii plătite. Persoana care a suferit un prejudiciu rezultat dintr-un act de corupţie sau act conex actelor de corupţie, comis

de către subiecţii stabiliţi la art.5 lit.a), este în drept să ceară despăgubiri din partea entităţii publice al cărei agent public a comis actul de corupţie sau actul conex.

(3) Ministerul Justiţiei sau, după caz, procurorul va înainta acţiune de regres împotriva persoanei care a comis actul de corupţie sau actul conex actelor de corupţie dacă autorităţile despăgubitoare nu şi-au onorat obligaţiile.

Articolul 49. Investigarea actelor de corupţie şi a actelor conexe acestora

(1) Autorităţile anticorupţie responsabile sînt învestite, conform competenţelor stabilite, cu următoarele atribuţii de investigare a actelor de corupţie şi a actelor conexe acestora:

a) efectuarea măsurilor speciale de investigaţii;

b) efectuarea urmăririi penale;

c) aplicarea măsurilor procesuale de constrîngere, de siguranţă şi a altor măsuri de securitate;

d) asigurarea confidenţialităţii în procesul penal;

e) aplicarea măsurilor de protecţie de stat pentru asigurarea securităţii participanţilor la proces şi a altor persoane, inclusiv a celor care aduc la cunoştinţa organelor competente sau superiorilor posibila săvîrşire a actelor de corupţie, a actelor conexe acestora sau a faptelor coruptibile;

f) aplicarea măsurilor de înlăturare a condiţiilor care au contribuit la săvîrşirea infracţiunilor şi altor încălcări ale legislaţiei, întreprinderea acţiunilor de reparare a prejudiciului;

g) exercitarea asistenţei juridice internaţionale.

(2) Atribuţiile prevăzute la alin.(1) sînt exercitate în măsura în care sînt conforme Constituţiei, Codului de procedură penală, legislaţiei privind activitatea specială de investigaţii şi legilor speciale care reglementează activitatea autorităţilor anticorupţie responsabile.

Capitolul VII
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 50.

(1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Prevederile art.13 alin.(2) lit.b)–f) se aplică pînă la implementarea depunerii electronice a declaraţiilor de avere şi interese personale.

(2) Guvernul, în termen de 6 luni:

a) va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislaţiei în vigoare în concordanţă cu prezenta lege;

b) va aduce actele sale normative în concordanţă cu prezenta lege;

c) va asigura elaborarea actelor normative necesare pentru aplicarea prezentei legi;

d) va asigura revizuirea de către entităţile publice centrale a actelor lor departamentale;

e) va întreprinde alte măsuri de punere în aplicare a prezentei legi, de studiere şi de aplicare a acesteia de către subiecţii de drept.

(3) La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă Legea nr.90/2008 cu privire la prevenirea şi combaterea corupţiei, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.103–105, art.391, cu modificările şi completările ulterioare.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI Andrian CANDU

Nr.82. Chişinău, 25 mai 2017.

L E G E
cu privire la promovarea ocupării forţei de muncă şi asigurarea de şomaj

nr. 105 din 14.06.2018

Monitorul Oficial nr.295-308/448 din 10.08.2018

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Scopul legii
Articolul 2. Obiectul şi sfera de reglementare
Articolul 3. Noţiuni principale
Articolul 4. Piaţa muncii
Articolul 5. Clasificatorul ocupaţiilor din Republica Moldova

Capitolul II
ELABORAREA, COORDONAREA, IMPLEMENTAREA ŞI CONTROLUL POLITICII ÎN DOMENIUL PROMOVĂRII OCUPĂRII FORŢEI DE MUNCĂ

Articolul 6. Politica în domeniul promovării ocupării forţei de muncă
Articolul 7. Sistemul instituţional de promovare a ocupării forţei de muncă
Articolul 8. Atribuţiile Guvernului Republicii Moldova
Articolul 9. Atribuţiile Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale
Articolul 10. Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă
Articolul 11. Atribuţiile autorităţilor administraţiei publice locale
Articolul 12. Parteneriatul social pe piaţa muncii
Articolul 13. Competenţele organizaţiilor necomerciale
Articolul 14. Participarea angajatorilor la realizarea politicilor în domeniul promovării ocupării forţei de muncă

Capitolul III
MONITORIZAREA PIEŢEI MUNCII

Articolul 15. Monitorizarea pieţei muncii
Articolul 16. Evidenţa persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, a şomerilor şi a locurilor de muncă vacante
Articolul 17. Analiza şi prognoza pieţei muncii
Articolul 18. Evaluarea impactului măsurilor de ocupare a forţei de muncă

Capitolul IV
STATUTUL ŞOMERULUI

Articolul 20. Statutul şomerului
Articolul 21. Scoaterea din evidenţă a şomerului

Capitolul V
MĂSURI DE OCUPARE A FORŢEI DE MUNCĂ

Articolul 22. Măsuri de ocupare a forţei de muncă
Articolul 23. Beneficiarii măsurilor de ocupare a forţei de muncă

Secţiunea 1
Servicii de ocupare a forţei de muncă

Articolul 24. Servicii de ocupare a forţei de muncă

Articolul 25. Informarea privind piaţa muncii
Articolul 26. Ghidarea în carieră
Articolul 27. Intermedierea muncii
Articolul 28. Serviciile de preconcediere
Articolul 29. Reabilitarea profesională a persoanelor cu dizabilităţi

Secţiunea a 2-a
Măsuri active de ocupare a forţei de muncă

Articolul 30. Măsurile active de ocupare a forţei de muncă
Articolul 31. Formarea profesională
Articolul 32. Cursurile de calificare, recalificare, perfecţionare şi specializare
Articolul 33. Instruirea la locul de muncă în cadrul unităţii
Articolul 34. Stagiul profesional
Articolul 35. Certificarea cunoştinţelor şi a competenţelor dobîndite în contexte de educaţie nonformală şi informală
Articolul 36. Subvenţionarea locurilor de muncă
Articolul 37. Suport pentru crearea şi adaptarea locului de muncă
Articolul 38. Subvenţii pentru crearea sau adaptarea locurilor de muncă pentru persoanele cu dizabilităţi
Articolul 39. Consultanţa, asistenţa şi sprijinirea iniţierii unei afaceri
Articolul 40. Susţinerea proiectelor de iniţiative locale
Articolul 41. Stimularea mobilităţii forţei de muncă

Secţiunea a 3-a
Programe de facilitare a ocupării forţei de muncă

Articolul 42. Programe de facilitare a ocupării forţei de muncă

Secţiunea a 4-a
Asigurare de şomaj

Articolul 43. Stabilirea ajutorului de şomaj
Articolul 44. Termenele şi condiţiile de stabilire a ajutorului de şomaj
Articolul 45. Cuantumul ajutorului de şomaj
Articolul 46. Perioada de plată a ajutorului de şomaj
Articolul 47. Asigurarea socială în caz de şomaj
Articolul 48. Suspendarea plăţii ajutorului de şomaj
Articolul 49. Încetarea plăţii ajutorului de şomaj
Articolul 50. Restabilirea şi acordarea repetată a ajutorului de şomaj

Capitolul VI
FINANŢAREA MĂSURILOR DE OCUPARE A FORŢEI DE MUNCĂ

Articolul 51. Finanţarea măsurilor de ocupare a forţei de muncă
Articolul 52. Recuperarea sumelor plătite necuvenit

Capitolul VII
EMIGRAREA ÎN SCOP DE MUNCĂ A CETĂŢENILOR REPUBLICII MOLDOVA

Articolul 53. Modul de angajare provizorie în cîmpul muncii în străinătate a cetăţenilor Republicii Moldova
Articolul 54. Condiţiile de angajare provizorie în cîmpul muncii în străinătate a cetăţenilor Republicii Moldova în mod individual
Articolul 55. Angajarea prin intermediul agenţiilor private
Articolul 56. Eliberarea licenţei pentru activitatea legată de plasarea în cîmpul muncii a cetăţenilor Republicii Moldova în ţară şi/sau în străinătate
Articolul 57. Suspendarea licenţei pentru activitatea legată de plasarea în cîmpul muncii a cetăţenilor Republicii Moldova în ţară şi/sau în străinătate
Articolul 58. Retragerea licenţei pentru activitatea legată de plasarea în cîmpul muncii a cetăţenilor Republicii Moldova în ţară şi/sau în străinătate
Articolul 59. Controlul activităţii agenţiei private

Articolul 60. Evidenţa lucrătorilor emigranţi
Articolul 61. Drepturile şi obligaţiile agenţiei private
Articolul 62. Drepturile şi obligaţiile lucrătorului emigrant
Articolul 63. Restricţii privind emigrarea în scop de muncă

Capitolul VIII
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 64. Dispoziţii finale
Articolul 65. Dispoziţii tranzitorii

Anexa nr.1 Clauze minime ale contractului individual de muncă
Anexa nr.2 Clauze minime ale acordului de colaborare dintre intermediarul/beneficiarul solicitant străin şi agenţia privată de ocupare a forţei de muncă privind plasarea în cîmpul muncii în străinătate a cetăţenilor Republicii Moldova

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Scopul legii

Prezenta lege are drept scop prevenirea şi reducerea şomajului şi a efectelor sociale ale acestuia, reducerea riscului de şomaj şi asigurarea unui nivel ridicat al ocupării şi adaptării forţei de muncă la cerinţele pieţei muncii.

Articolul 2. Obiectul şi sfera de reglementare

(1) Prevederile prezentei legi reglementează politica de promovare a ocupării forţei de muncă, piaţa muncii, sistemul instituţional de ocupare a forţei de muncă, măsurile de ocupare a forţei de muncă, precum şi raporturile juridice care apar la implementarea măsurilor de ocupare a forţei de muncă.

(2) Prevederile prezentei legi se aplică cetăţenilor Republicii Moldova, persoanelor fizice şi juridice care îşi desfăşoară activitatea în Republica Moldova sau peste hotare, precum şi categoriilor de străini specificate la art.2 alin.(1) lit.a), d)–g) din Legea nr.274/2011 privind integrarea străinilor în Republica Moldova.

(3) Prezenta lege nu se aplică lucrătorilor imigranţi, cu excepţia prevăzută la art.45 alin.(3).

(4) La aplicarea prevederilor prezentei legi se interzice orice discriminare pe criterii de rasă, naţionalitate, origine etnică, limbă, religie, convingeri, sex, vîrstă, dizabilitate, opinie, apartenenţă politică, avere, origine socială sau orice alt criteriu.

Articolul 3. Noţiuni principale

În sensul prezentei legi, se definesc următoarele noţiuni principale:

piaţa muncii – spaţiu economic în care se întîlnesc, se confruntă şi se negociază liber cererea de muncă, exprimată de către deţinătorii de capital, în calitate de cumpărători, şi oferta de muncă, reprezentată de posesorii forţei de muncă, în calitate de ofertanţi;

cerere de muncă – nevoie reală de muncă salariată care se formează la un moment dat într-o economie de piaţă şi se exprimă prin numărul locurilor de muncă vacante oferite de către angajatori într-o anumită perioadă, la un anumit nivel al salariului;

ofertă de muncă – muncă pe care o pot depune membrii societăţii în condiţii salariale şi se exprimă prin numărul persoanelor apte de muncă sau populaţia aptă disponibilă într-o perioadă, din care se scade numărul celor care nu doresc să se angajeze în nicio activitate, întrucît au alte resurse pentru existenţă sau au alte preocupări;

persoană aflată în căutarea unui loc de muncă – persoană care întreprinde acţiuni concrete pentru a-şi găsi un loc de muncă prin mijloace proprii sau prin înregistrare la Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă ori la un alt furnizor de servicii de ocupare a forţei de muncă;

măsuri de ocupare a forţei de muncă – măsuri pentru reducerea dezechilibrului dintre cererea şi oferta de muncă, care includ măsuri de promovare a ocupării forţei de muncă şi măsuri pasive de ocupare a forţei de muncă (asigurarea de şomaj);

măsuri de promovare a ocupării forţei de muncă – măsuri orientate spre creşterea şanselor de ocupare a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, precum şi spre stimularea angajatorilor pentru a încadra în muncă şomerii şi pentru a crea noi locuri de muncă, care includ servicii şi măsuri active de ocupare a forţei de muncă;

asigurare de şomaj – măsură pasivă de ocupare a forţei de muncă care are rolul de a asigura, în caz de şomaj, o persoană asigurată în sistemul public de asigurări sociale, aptă de muncă, dar care, din motive prevăzute de lege, nu poate presta o muncă potrivit pregătirii sale, şi se realizează prin punerea la dispoziţia acesteia, pentru o perioadă determinată, a ajutorului de şomaj;

loc de muncă corespunzător – loc de muncă, inclusiv loc de muncă pe o perioadă determinată, care întruneşte cumulativ următoarele condiţii:

a) corespunde pregătirii sau experienţei profesionale a persoanei;

b) corespunde stării de sănătate a persoanei;

c) este situat în localitatea în care persoana îşi are domiciliul sau în afara ei la o distanţă accesibilă. Criteriile pentru identificarea distanţei accesibile şi distanţa considerată ca fiind accesibilă se stabilesc de către Guvern;

adaptare locului de muncă – totalitatea acţiunilor întreprinse de către angajator pentru a facilita exercitarea dreptului la muncă şi creşterea randamentului la locul de muncă al persoanei cu dizabilităţi prin utilarea cu echipamente, dispozitive şi tehnologii de acces, ţinînd cont de necesităţile individuale ale persoanei respective;

angajare asistată – metodă de intervenţie care sprijină persoanele specificate la art.23 alin.(3) în vederea obţinerii şi menţinerii unui loc de muncă remunerat pe piaţa muncii;

emigrare în scop de muncă – deplasare benevolă a cetăţenilor Republicii Moldova peste hotare în scopul de a desfăşura activităţi provizorii de muncă;

lucrător emigrant – cetăţean al Republicii Moldova, cu domiciliul permanent pe teritoriul ţării, care s-a deplasat în mod voluntar în altă ţară în scopul de a desfăşura activităţi provizorii de muncă;

agenţie privată de ocupare a forţei de muncă (în continuare – *agenţie privată*) – furnizor privat de servicii de ocupare a forţei de muncă, care desfăşoară activităţi de recrutare şi plasare în cîmpul muncii, în ţară şi/sau peste hotarele ţării prin prestarea serviciilor de intermediere a muncii;

intermediar străin – persoană juridică, indiferent de forma juridică de organizare şi tipul de proprietate, învestită cu dreptul de intermediere şi recrutare a lucrătorilor străini.

Articolul 4. Piaţa muncii

(1) În Republica Moldova, fiecărei persoane îi este garantat dreptul de a-şi alege liber profesia şi locul de muncă, precum şi dreptul la asigurare de şomaj.

(2) Piaţa muncii, în Republica Moldova, este liberă şi constituie cadrul de afirmare a drepturilor la muncă şi la protecţie socială ale persoanelor apte de muncă.

(3) La nivel naţional şi teritorial, situaţiile şi evoluţiile de pe piaţa muncii sînt monitorizate cu ajutorul unui sistem de indicatori statistici privind:

a) populaţia în vîrstă de muncă;

b) forţa de muncă;

c) populaţia ocupată;

d) persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă;

e) şomerii;

f) locurile de muncă vacante;

g) ajutorul de şomaj;

h) populaţia ieşită din şomaj prin ocupare, precum şi prin părăsirea pieţei muncii;

i) rata şomajului.

(4) Sistemul de indicatori statistici şi metodologia de calcul al acestora se stabilesc de către Biroul Naţional de Statistică, în comun cu Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale.

(5) Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă ţine statistici în baza indicatorilor proprii.

(6) Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă creează şi administrează sistemul informaţional al pieţei forţei de muncă, care include documente primare şi baze de date proprii, informaţii ale participanţilor pe piaţa muncii.

Articolul 5. Clasificatorul ocupaţiilor din Republica Moldova

(1) Clasificatorul ocupaţiilor din Republica Moldova (în continuare – *Clasificatorul ocupaţiilor*) este un sistem de identificare, ierarhizare, codificare a ocupaţiilor din economie, care se elaborează de către Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, în baza Clasificatorului Standard Internaţional al Ocupaţiilor (BIM, ISCO-08), în colaborare cu ministerele şi alte autorităţi administrative centrale şi instituţii interesate.

(2) Structura Clasificatorului ocupaţiilor se aprobă de către Guvern.

(3) Conţinutul Clasificatorului ocupaţiilor şi orice actualizare a acestuia se aprobă prin ordinul ministrului sănătăţii, muncii şi protecţiei sociale, la solicitarea celor interesaţi sau în temeiul legii, şi se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(4) Regulile de ţinere şi modificare a Clasificatorului ocupaţiilor se aprobă de către ministrul sănătăţii, muncii şi protecţiei sociale.

(5) Utilizarea Clasificatorului ocupaţiilor este obligatorie la completarea documentelor oficiale.

Capitolul II
ELABORAREA, COORDONAREA, IMPLEMENTAREA ŞI CONTROLUL POLITICII ÎN DOMENIUL PROMOVĂRII OCUPĂRII FORŢEI DE MUNCĂ

Articolul 6. Politica în domeniul promovării ocupării forţei de muncă

(1) Statul asigură promovarea, adoptarea şi implementarea strategiilor şi altor documente de politici, a actelor normative de toate categoriile în vederea protecţiei persoanelor în risc de şomaj, precum şi în vederea asigurării unui nivel ridicat al ocupării şi adaptării forţei de muncă la cerinţele pieţei muncii.

(2) Scopul politicii de promovare a ocupării forţei de muncă este creşterea nivelului de ocupare a forţei de muncă şi reducerea excluziunii sociale pe piaţa muncii.

(3) Politicile în domeniul promovării ocupării forţei de muncă au următoarele sarcini:

a) corelarea cererii şi ofertei de muncă;

b) sporirea şanselor de ocupare a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă;

c) sprijinirea creării locurilor de muncă;

d) reducerea inegalităţilor de pe piaţa forţei de muncă.

(4) Politicile în domeniul promovării ocupării forţei de muncă au drept scop realizarea următoarelor obiective:

a) prevenirea şomajului şi combaterea efectelor sociale ale acestuia;

b) încadrarea sau reîncadrarea în muncă a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă;

c) sprijinirea ocupării persoanelor care aparţin unor categorii ale populaţiei care necesită suport suplimentar pe piaţa muncii;

d) asigurarea egalităţii şanselor pe piaţa muncii;

e) stimularea şomerilor în vederea ocupării unui loc de muncă;

f) încurajarea angajatorilor pentru încadrarea persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă;

g) îmbunătăţirea structurii ocupării pe ramuri economice şi zone geografice;

h) creşterea mobilităţii forţei de muncă în corespundere cu schimbările structurale ale economiei naţionale şi cerinţele pieţei muncii;

i) protecţia persoanelor prin intermediul asigurării de şomaj.

Articolul 7. Sistemul instituţional de promovare a ocupării forţei de muncă

(1) Instituţiile implicate, conform competenţelor, în elaborarea, coordonarea, aprobarea şi controlul realizării politicii în domeniul promovării ocupării forţei de muncă sînt:

a) Guvernul Republicii Moldova;

b) Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale.

(2) Instituţiile implicate în implementarea politicii în domeniul promovării ocupării forţei de muncă sînt:

a) Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă;

b) alte autorităţi administrative din subordinea ministerelor.

(3) Alţi subiecţi implicaţi în implementarea politicii în domeniul promovării ocupării forţei de muncă sînt:

a) autorităţile administraţiei publice locale;

b) partenerii sociali;

c) organizaţiile necomerciale;

d) angajatorii.

Articolul 8. Atribuţiile Guvernului Republicii Moldova

În domeniul promovării ocupării forţei de muncă, Guvernul Republicii Moldova are următoarele atribuţii specifice:

a) asigură promovarea ocupării forţei de muncă prin elaborarea, aprobarea, în limitele competenţelor, prin punerea în aplicare şi controlul realizării politicilor şi acţiunilor aprobate în domeniu;

b) integrează necesităţile pieţei muncii în politica de dezvoltare social-economică a statului;

c) coordonează activitatea ministerelor şi a altor autorităţi ale administraţiei publice privind promovarea ocupării forţei de muncă;

d) asigură finanţarea necesară pentru implementarea politicilor de stat în domeniul promovării ocupării forţei de muncă.

Articolul 9. Atribuţiile Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale

(1) În domeniul promovării ocupării forţei de muncă, Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale are următoarele atribuţii de bază:

a) elaborează şi promovează acte normative şi politici în domeniul promovării ocupării forţei de muncă;

b) coordonează, analizează şi evaluează politicile în domeniul promovării ocupării forţei de muncă;

c) în colaborare cu alte autorităţi ale administraţiei publice centrale, instituţii şi alte entităţi specializate în domeniul cercetării, dezvoltă mecanisme de analiză şi prognoză continuă a nevoilor pieţei muncii, a evoluţiei cererii şi ofertei de muncă;

d) planifică şi asigură gestionarea/repartizarea mijloacelor financiare alocate pentru implementarea politicii în domeniul promovării ocupării forţei de muncă;

e) stabileşte obiective anuale de activitate privind ocuparea forţei de muncă;

f) coordonează, monitorizează şi controlează activitatea Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă.

(2) Ministerele şi autorităţile administrative din subordinea ministerelor, în limitele competenţelor atribuite acestora de actele normative în vigoare, participă la elaborarea şi la realizarea politicii în domeniul promovării ocupării forţei de muncă.

Articolul 10. Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă

(1) Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă (în continuare – *Agenţie Naţională*) este autoritate administrativă, subordonată Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, cu

statut de persoană juridică, responsabilă de implementarea politicii în domeniul promovării ocupării forţei de muncă.

(2) Regulamentul de activitate, precum şi structura şi efectivul-limită ale Agenţiei Naţionale se aprobă de către Guvern.

(3) Agenţia Naţională îşi desfăşoară activitatea în teritoriu prin intermediul subdiviziunilor teritoriale pentru ocuparea forţei de muncă (în continuare – *subdiviziuni teritoriale*).

(4) Subdiviziunile teritoriale sînt structuri fără personalitate juridică, care funcţionează sub conducerea şi controlul Agenţiei Naţionale. Regulamentele de organizare şi funcţionare a subdiviziunilor teritoriale se aprobă de către Agenţia Naţională.

(5) Agenţia Naţională are următoarele atribuţii de bază:

a) participă la elaborarea politicilor în domeniul promovării ocupării forţei de muncă;

b) asigură implementarea măsurilor de ocupare a forţei de muncă, conform prevederilor prezentei legi;

c) organizează, coordonează şi controlează activitatea subdiviziunilor teritoriale;

d) asigură utilizarea adecvată a mijloacelor financiare acordate pentru implementarea măsurilor de ocupare a forţei de muncă;

e) monitorizează piaţa muncii şi prognozează schimbările acesteia la nivel naţional;

f) dezvoltă şi administrează sistemul informaţional al pieţei muncii;

g) evaluează impactul măsurilor de ocupare a forţei de muncă;

h) aprobă planul anual al măsurilor de ocupare a forţei de muncă, implementate de subdiviziunile teritoriale, monitorizează şi controlează realizarea acestuia;

i) formulează propuneri de măsuri orientate spre reducerea şomajului şi de creştere a nivelului de ocupare a forţei de muncă, pe care le prezintă Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale pentru aprobare şi promovare;

j) asigură publicarea pe pagina web oficială a Agenţiei Naţionale a informaţiilor, a registrelor, a documentelor, conform prevederilor prezentei legi;

k) elaborează şi prezintă Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale propuneri de buget.

(6) Agenţia Naţională are acces la sistemele informaţionale ale instituţiilor publice relevante pentru realizarea atribuţiilor sale, în baza acordurilor instituţionale, respectînd prevederile Legii nr.133/2011 privind protecţia datelor cu caracter personal.

(7) La nivel local, subdiviziunile teritoriale au următoarele atribuţii:

a) implementează măsuri de ocupare a forţei de muncă prin furnizarea de servicii pe piaţa muncii, prin realizarea măsurilor active de ocupare a forţei de muncă, prin stabilirea şi acordarea ajutorului de şomaj, conform prezentei legi;

b) înregistrează persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă şi locurile de muncă vacante;

c) cooperează cu angajatorii în vederea identificării locurilor de muncă vacante şi a implementării măsurilor de promovare a ocupării forţei de muncă;

d) monitorizează menţinerea în activitate a persoanelor angajate în urma implementării măsurilor active de ocupare a forţei de muncă;

e) monitorizează şomerii aflaţi în evidenţă;

f) elaborează şi propun Agenţiei Naţionale spre aprobare planul anual al măsurilor de ocupare a forţei de muncă;

g) înregistrează informaţiile privind disponibilizarea salariaţilor, prezentate de către angajatori;

h) raportează Agenţiei Naţionale cu privire la rezultatele implementării măsurilor de promovare a ocupării forţei de muncă şi execută indicaţiile acesteia în limitele competenţelor;

i) colaborează cu autorităţile publice locale, cu organizaţiile necomerciale, cu partenerii sociali, cu instituţiile, cu organizaţiile internaţionale în vederea realizării măsurilor de ocupare a forţei de muncă;

j) monitorizează piaţa muncii.

Articolul 11. Atribuţiile autorităţilor administraţiei publice locale

În domeniul promovării ocupării forţei de muncă, autorităţile administraţiei publice locale (primăriile) au următoarele atribuţii:

a) participă la elaborarea planurilor de acţiuni ale subdiviziunilor teritoriale;

b) colaborează cu subdiviziunile teritoriale în vederea sprijinirii lor la realizarea măsurilor de ocupare a forţei de muncă;

c) monitorizează evoluţiile de pe piaţa muncii la nivel teritorial.

Articolul 12. Parteneriatul social pe piaţa muncii

(1) Elaborarea şi implementarea politicilor în domeniul promovării ocupării forţei de muncă se efectuează prin participarea sindicatelor, patronatelor în cadrul consiliilor tripartite.

(2) Consiliile tripartite se constituite pe lîngă Agenţia Naţională şi pe lîngă fiecare subdiviziune teritorială, pe baza principiului parităţii, cu rol consultativ.

(3) Componenţa consiliului tripartit de pe lîngă Agenţia Naţională se aprobă de către ministrul sănătăţii, muncii şi protecţiei sociale. Consiliul activează în baza regulamentului aprobat de către ministru.

(4) Componenţa consiliului tripartit de pe lîngă subdiviziunile teritoriale se aprobă de către directorul Agenţiei Naţionale. Consiliul activează în baza regulamentului aprobat de către directorul Agenţiei Naţionale.

(5) Agenţia Naţională colaborează cu comitetele sectoriale pentru formare profesională în probleme ce vizează funcţionarea pieţei muncii.

Articolul 13. Competenţele organizaţiilor necomerciale

(1) Reprezentanţii organizaţiilor necomerciale, ai altor organizaţii ce reprezintă interesele persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă pot participa, cu rol consultativ, în activităţile consiliilor tripartite.

(2) Organizaţiile necomerciale au dreptul să formuleze propuneri de îmbunătăţire a politicilor în domeniul ocupării forţei de muncă şi să participe la implementarea acestora.

(3) Agenţia Naţională poate contracta organizaţiile necomerciale sau alte entităţi specializate în implementarea măsurilor de ocupare a forţei de muncă, finanţate din bugetul de stat sau din alte mijloace financiare, conform actelor normative în vigoare.

(4) Procedura de contractare şi principiile de selectare a organizaţiilor necomerciale în scopul prevăzut la alin.(3) se stabilesc de către Guvern.

Articolul 14. Participarea angajatorilor la realizarea politicilor în domeniul promovării ocupării forţei de muncă

(1) Angajatorii contribuie la realizarea politicilor privind ocuparea forţei de muncă prin:

a) crearea de condiţii pentru calificarea, recalificarea şi perfecţionarea salariaţilor;

b) informarea, în scris, prin telefon/fax, prin poşta electronică a subdiviziunii teritoriale în a cărei rază îşi are adresa juridică sau în a cărei rază este adresa locului de muncă, despre toate locurile de muncă devenite vacante, în termen de 5 zile lucrătoare de la data la care au devenit vacante;

c) informarea în scris, obligatoriu, în termen de 3 zile, a subdiviziunii teritoriale asupra angajării şomerilor la locurile de muncă vacante despre care a fost informată în condiţiile lit.b).

(2) Ofertele şi anunţurile privind locurile de muncă nu includ elemente discriminatorii bazate pe criterii de rasă, naţionalitate, origine etnică, limbă, religie, convingeri, sex, vîrstă, dizabilitate, opinie, apartenenţă politică, avere, origine socială sau orice alt criteriu.

Capitolul III
MONITORIZAREA PIEŢEI MUNCII

Articolul 15. Monitorizarea pieţei muncii

(1) Agenţia Naţională monitorizează piaţa muncii în scopul colectării de informaţii actualizate privind cererea şi oferta de muncă, care vor servi şi drept instrumente de avertizare timpurie pentru blocajele şi dezechilibrele de pe piaţa muncii.

(2) Monitorizarea pieţei muncii se realizează prin:

a) evidenţa persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, a şomerilor şi a locurilor de muncă vacante;

b) analiza şi prognoza pieţei muncii;

c) evaluarea impactului măsurilor de ocupare a forţei de muncă.

(3) Procedura de monitorizare a pieţei muncii se stabileşte de către ministrul sănătăţii, muncii şi protecţiei sociale.

Articolul 16. Evidenţa persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, a şomerilor şi a locurilor de muncă vacante

(1) Agenţia Naţională păstrează evidenţa persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, a şomerilor şi a locurilor de muncă vacante prin deţinerea şi actualizarea registrelor de evidenţă.

(2) Accesul la registrele de evidenţă a locurilor de muncă vacante şi a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, inclusiv a şomerilor, se face respectînd prevederile Legii nr.133/2011 privind protecţia datelor cu caracter personal.

(3) Registrul de evidenţă a locurilor de muncă este public, se plasează pe pagina web oficială a Agenţiei Naţionale, cu acces gratuit. Agenţia Naţională asigură actualizarea zilnică a informaţiilor din registru.

(4) Structura, modul de ţinere, regimul informaţiilor din acesta şi modalitatea de acces se aprobă de către ministrul sănătăţi, muncii şi protecţiei sociale.

Articolul 17. Analiza şi prognoza pieţei muncii

(1) Agenţia Naţională realizează analiza şi prognoza pieţei muncii în baza:

a) datelor statistice deţinute cu privire la persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, la şomeri şi la locurile de muncă vacante;

b) rezultatelor chestionării angajatorilor privind piaţa muncii;

c) analizelor situaţiei economice naţionale şi a prognozelor economice existente;

d) rezultatelor evaluării impactului măsurilor de ocupare a forţei de muncă, în special al măsurilor de promovare a ocupării forţei de muncă;

e) prognozelor cererii privind calificările şi competenţele forţei de muncă;

f) datelor statistice cu privire la piaţa muncii, colectate de Biroul Naţional de Statistică;

g) rezultatelor cercetărilor ştiinţifice.

(2) Agenţia Naţională realizează anual analiza privind ocuparea forţei de muncă şi situaţia pe piaţa muncii din Republica Moldova. În raportul de analiză se expun cele mai recente tendinţe referitoare la ocuparea forţei de muncă şi situaţia pe piaţa muncii naţionale, precum şi se prezintă viitoarele necesităţi şi obiective.

(3) În colaborare cu Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, Agenţia Naţională realizează şi alte analize şi cercetări cu privire la situaţia şi evoluţia pieţei muncii, care se publică pe pagina web oficială a Agenţiei Naţionale. Pentru realizarea cercetărilor, Agenţia Naţională poate contracta furnizorii de servicii specializaţi în domeniu.

(4) Procedura de contractare a furnizorilor de servicii prevăzuţi la alin.(3) se stabileşte de către Guvern.

Articolul 18. Evaluarea impactului măsurilor de ocupare a forţei de muncă

(1) Agenţia Naţională evaluează impactul măsurilor de ocupare a forţei de muncă conform metodologiei aprobate de către Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale.

(2) Rezultatele evaluării impactului măsurilor de ocupare a forţei de muncă se publică pe pagina web oficială a Agenţiei Naţionale.

Articolul 19. Utilizarea rezultatelor monitorizării pieţei muncii

Rezultatele monitorizării pieţei muncii se utilizează pentru:

a) elaborarea politicii de promovare a ocupării forţei de muncă, a formării profesionale, social-economice şi dezvoltării regionale;

b) elaborarea obiectivelor privind implementarea politicii de promovare a ocupării forţei de muncă;

c) identificarea măsurilor de ocupare a forţei de muncă, necesare în vederea realizării obiectivelor politicii de promovare a ocupării forţei de muncă şi estimarea necesarului de mijloace financiare pentru realizarea lor;

d) identificarea, elaborarea şi promovarea programelor în domeniul promovării ocupării forţei de muncă;

e) evaluarea activităţii Agenţiei Naţionale.

Capitolul IV
STATUTUL ŞOMERULUI

Articolul 20. Statutul şomerului

(1) Şomer este considerată persoana aflată în căutarea unui loc de muncă, care întruneşte cumulativ următoarele condiţii:

a) are vîrsta cuprinsă între 16 ani şi vîrsta stabilită pentru obţinerea dreptului la pensie pentru limită de vîrstă sau la o altă categorie de pensie, conform legislaţiei în vigoare, cu excepţia persoanelor care exercită dreptul la pensie de urmaş şi la pensie de dizabilitate, cărora li se recomandă încadrarea în cîmpul muncii în baza programului individual de reabilitare şi incluziune socială;

b) este aptă pentru prestarea unei munci;

c) nu are un loc de muncă;

d) nu studiază la o formă de învăţămînt cu frecvenţă;

e) caută activ un loc de muncă atît în mod individual, cît şi prin intermediul subdiviziunii teritoriale şi este disponibilă să înceapă activitatea de muncă;

f) este înregistrată cu statut de şomer la subdiviziunea teritorială.

(2) Persoana care nu şi-a găsit un loc de muncă în primele 12 luni de la înregistrarea statutului de şomer se consideră şomer de lungă durată şi beneficiază de suport pentru identificarea şi ocuparea unui loc de muncă, conform prevederilor prezentei legi.

(3) Şomerii au dreptul să beneficieze, în condiţiile prezentei legi, de toate măsurile de ocupare a forţei de muncă.

(4) Persoana înregistrată cu statut de şomer, sub riscul pierderii acestui statut, este obligată să respecte condiţiile următoare:

a) să se prezinte lunar, conform programării, la subdiviziunea teritorială la care este înregistrată, precum şi la solicitarea acesteia, pentru a primi sprijin în vederea încadrării în muncă;

b) să participe la interviuri cu angajatorii în legătură cu perspectivele de angajare, organizate de subdiviziunea teritorială sau din propria iniţiativă;

c) să participe la măsurile active de ocupare a forţei de muncă;

d) să accepte locul de muncă corespunzător;

e) să informeze subdiviziunea teritorială la care este înregistrată despre orice schimbare a condiţiilor ce au determinat acordarea statutului de şomer, în termen de 3 zile lucrătoare de la apariţia schimbării.

(5) Înregistrarea statutului de şomer se face în baza cererii persoanei aflate în căutarea unui loc de muncă, de către subdiviziunea teritorială în a cărei rază aceasta îşi are domiciliul sau, după caz, reşedinţa.

(6) Statutul de şomer încetează pe perioada antrenării şomerului în măsuri active de ocupare a forţei de muncă, conform prezentei legi.

(7) Cetăţenii Republicii Moldova care corespund condiţiilor stabilite la alin.(1) lit.a)–e) şi au domiciliul în localităţile din partea stîngă a Nistrului şi în municipiul Bender pot fi înregistraţi

cu statut de şomer în cazul adresării la una dintre subdiviziunile teritoriale aflate pe teritoriul efectiv controlat de Republica Moldova.

Articolul 21. Scoaterea din evidenţă a şomerului

(1) Persoanele înregistrate cu statut de şomer sînt scoase din evidenţă, pierzîndu-şi statutul de şomer, în cazul:

a) neîntrunirii condiţiilor stabilite la art.20 alin.(1);

b) stabilirii pensiei pentru limită de vîrstă sau altei categorii de pensie, cu excepţia pensiei de urmaş şi pensiei de dizabilitate;

c) constatării pierderii totale a capacităţii de muncă;

d) aplicării arestării preventive sau arestării la domiciliu;

e) executării hotărîrii judecătoreşti de condamnare la pedeapsa cu închisoare sau de aplicare a măsurilor de constrîngere cu caracter medical;

f) dobîndirii sau încercării de a obţine statutul de şomer sau ajutorul de şomaj prin înşelăciune;

g) neprezentării neîntemeiate la subdiviziunea teritorială, la care este înregistrat, mai mult de 60 de zile calendaristice de la data ultimei vizite;

h) decesului;

i) începerii concediului de maternitate;

j) începerii îndeplinirii obligaţiei militare;

k) confirmării de către şomer a plecării peste hotare în scop de muncă;

l) refuzului neîntemeiat a două locuri de muncă corespunzătoare, oferite de subdiviziunea teritorială la care este înregistrat;

m) refuzului neîntemeiat de a participa la măsurile de promovare a ocupării forţei de muncă;

n) expirării permisului de şedere pe teritoriul Republicii Moldova;

o) înmatriculării la o formă de învăţămînt cu frecvenţă.

(2) Se consideră întemeiată neprezentarea la subdiviziunea teritorială mai mult de 60 de zile calendaristice dacă aceasta a avut loc din următoarele motive:

a) concediul medical, conform certificatului confirmativ;

b) decesul rudelor de gradul I şi II;

c) situaţii de forţă majoră.

(3) În cazul constatării motivelor menţionate la alin.(2), persoanele scoase din evidenţă se înregistrează repetat, la cerere, în conformitate cu prezenta lege şi cu actele normative de punere în aplicare a prezentei legi.

(4) Persoanele scoase din evidenţă din motivele prevăzute la alin.(1) lit.f), g), l) şi m) au dreptul să depună repetat cerere pentru înregistrarea statutului de şomer doar după expirarea a 6 luni de la data scoaterii lor din evidenţă.

(5) Persoanele scoase din evidenţă din motivul prevăzut la alin.(1) lit.i) au dreptul să depună o cerere repetată pentru înregistrarea statutului de şomer după expirarea duratei concediului de maternitate.

(6) Persoanele scoase din evidenţă din alte motive decît cele specificate la alin.(4) şi (5) se înregistrează repetat la depunerea unei noi cereri pentru înregistrarea statutului de şomer.

(7) Procedura de înregistrare a statutului de şomer şi de scoatere din evidenţă a şomerilor se stabileşte de către Guvern.

Capitolul V
MĂSURI DE OCUPARE A FORŢEI DE MUNCĂ

Articolul 22. Măsuri de ocupare a forţei de muncă

(1) În scopul prevenirii şomajului, creşterii şanselor de ocupare a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, stimulării angajatorilor pentru încadrarea în muncă a şomerilor şi crearea de noi locuri de muncă, precum şi în scopul realizării strategiilor şi politicilor elaborate în vederea protecţiei persoanelor în risc de şomaj, asigurării unui nivel ridicat al ocupării, adaptării

forţei de muncă la cerinţele pieţei muncii, Agenţia Naţională implementează măsuri de ocupare a forţei de muncă.

(2) Măsurile de ocupare a forţei de muncă includ:

a) măsuri de promovare a ocupării forţei de muncă:

– servicii de ocupare a forţei de muncă;

– măsuri active de ocupare a forţei de muncă;

b) programe de facilitare a ocupării forţei de muncă;

c) asigurarea de şomaj.

(3) Măsurile de ocupare a forţei de muncă se asigură din contul mijloacelor bugetului de stat şi ale bugetului asigurărilor sociale de stat, precum şi din alte surse financiare în conformitate cu actele normative în vigoare, care se acordă conform prevederilor prezentei legi.

Articolul 23. Beneficiarii măsurilor de ocupare a forţei de muncă

(1) Măsurile de ocupare a forţei de muncă se adresează atît persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă în vederea sprijinirii lor pentru a dobîndi statutul de persoană ocupată, cît şi angajatorilor şi sînt furnizate de către Agenţia Naţională prin intermediul subdiviziunilor teritoriale.

(2) Pentru facilitarea integrării în cîmpul muncii a unor categorii de şomeri, Agenţia Naţională implementează măsuri conform prezentei legi, în corespundere cu politicile aprobate de către Guvern sau cu planurile anuale de activitate ale Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, pornind de la necesităţile şi priorităţile pieţei muncii.

(3) Şomerii care necesită suport suplimentar pe piaţa muncii sînt:

a) tinerii cu vîrstă cuprinsă între 16 şi 24 de ani;

b) persoanele care nu deţin o profesie/meserie;

c) persoanele cu dizabilităţi;

d) şomerii de lungă durată;

e) persoanele cu vîrstă de 50 de ani şi peste;

f) persoanele eliberate din locurile de detenţie;

g) victimele traficului de fiinţe umane, după reabilitarea psihologică şi socială;

h) persoanele care se luptă cu consumul de substanţe stupefiante ori psihotrope, după reabilitarea socială şi psihologică;

i) victimele violenţei în familie;

j) alte categorii supuse riscului de excluziune socială stabilite prin lege sau de către Guvern.

Secţiunea 1
Servicii de ocupare a forţei de muncă

Articolul 24. Servicii de ocupare a forţei de muncă

(1) Serviciile de ocupare a forţei de muncă sînt servicii prin care se asigură conexiunea dintre cererea şi oferta de muncă, la nivel local şi naţional, în scopul promovării şi sprijinirii ocupării forţei de muncă.

(2) Agenţia Naţională prestează următoarele servicii de ocupare a forţei de muncă:

a) informarea privind piaţa muncii;

b) ghidarea în carieră;

c) intermedierea muncii;

d) servicii de preconcediere;

e) reabilitarea profesională a persoanelor cu dizabilităţi.

(3) Accesul la serviciile de ocupare a forţei de muncă este gratuit şi necondiţionat.

Articolul 25. Informarea privind piaţa muncii

(1) Subdiviziunile teritoriale oferă angajatorilor şi persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă informaţii cu privire la:

a) cererea şi oferta de muncă, înregistrate la Agenţia Naţională;

b) serviciile şi măsurile în vederea plasării în cîmpul muncii;

c) condiţiile de acces la serviciile şi măsurile de ocupare a forţei de muncă;

d) calificările şi abilităţile persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă înregistrate la subdiviziunile teritoriale;

e) locurile de muncă vacante înregistrate la Agenţia Naţională şi condiţiile de ocupare a acestora;

f) metodele de căutare a unui loc de muncă;

g) situaţia şi tendinţele ocupaţionale pe piaţa muncii.

(2) Informarea privind piaţa muncii se realizează la solicitarea persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă şi angajatorilor, precum şi din oficiu.

(3) Informarea profesională din oficiu se realizează prin plasarea informaţiilor indicate la alin.(1) pe pagina web oficială a Agenţiei Naţionale, prin realizarea campaniilor de informare, prin editarea şi distribuirea de materiale informative.

(4) În scopul informării complete şi complexe cu privire la informaţiile indicate la alin.(1), subdiviziunile teritoriale înregistrează locurile de muncă vacante şi condiţiile de ocupare a acestora, precum şi persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă.

(5) Procedura de înregistrare a locurilor de muncă vacante şi a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă se aprobă de către directorul Agenţiei Naţionale.

Articolul 26. Ghidarea în carieră

(1) Ghidarea în carieră are drept scop susţinerea persoanei aflate în căutarea unui loc de muncă în identificarea oportunităţilor educaţionale şi profesionale.

(2) Ghidarea în carieră include:

a) informare cu privire la profesii şi specificul pieţei muncii;

b) autocunoaştere;

c) consultanţă în elaborarea instrumentelor de marketing personal;

d) consultanţă pentru decizia de carieră.

(3) Informarea cu privire la profesii şi specificul pieţei muncii urmăreşte sprijinirea persoanei în vederea corelării intereselor profesionale cu solicitările pieţei muncii.

(4) Autocunoaşterea constă în sprijinirea persoanei în evaluarea şi autoevaluarea personalităţii în vederea corelării abilităţilor, aptitudinilor, studiilor şi a experienţei cu interesele profesionale.

(5) Consultanţa în elaborarea instrumentelor de marketing personal include suport şi informare în elaborarea curriculumului vitae, scrisorii de intenţie şi pentru susţinerea unui interviu pentru integrare în cîmpul muncii.

(6) Consultanţa pentru decizia de carieră presupune sprijinirea persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă în vederea luării deciziei privind propria carieră.

(7) Procedura de ghidare în carieră se stabileşte de către directorul Agenţiei Naţionale.

Articolul 27. Intermedierea muncii

(1) Intermedierea muncii constă în mijlocirea, de către subdiviziunile teritoriale, între eventualii angajaţi şi angajatori în vederea satisfacerii cererilor ambelor părţi şi stabilirii unor raporturi de muncă.

(2) Intermedierea muncii se realizează prin:

a) oferirea de informaţii privind locurile de muncă vacante şi condiţiile de ocupare a acestora prin publicarea, afişarea, organizarea de tîrguri ale locurilor de muncă;

b) preselecţia candidaţilor corespunzător cerinţelor locurilor de muncă oferite şi în concordanţă cu pregătirea, aptitudinile, experienţa şi cu interesele acestora;

c) acordarea suportului suplimentar persoanelor specificate la art.23 alin.(3) în cadrul angajării asistate;

d) intermedierea electronică care are drept scop punerea automată în corespondenţă a cererilor şi ofertelor de locuri de muncă prin intermediul tehnologiilor informaţionale.

(3) Procedura de intermediere se stabileşte de către directorul Agenţiei Naţionale.

Articolul 28. Serviciile de preconcediere

(1) Serviciile de preconcediere se acordă persoanelor preavizate în legătură cu lichidarea unităţii, reducerea numărului sau a statelor de personal şi constau în:

a) punerea la dispoziţie a informaţiilor cu privire la:

– prevederile legale referitoare la asigurarea de şomaj, serviciile şi măsurile active de ocupare a forţei de muncă, precum şi acordarea acestora;

– locurile de muncă vacante înregistrate;

b) instruirea în modalităţile de căutare a unui loc de muncă;

c) oferirea posibilităţilor de formare profesională.

(2) Pentru facilitarea procesului de desfăşurare a serviciilor de preconcediere, angajatorul este obligat, în termenele stabilite de Codul muncii, să informeze, în scris, subdiviziunea teritorială în a cărei circumscripţie îşi are sediul unitatea despre posibila disponibilizare a fiecărui salariat în parte.

(3) În cazul unei decizii a instanţei de judecată privind declararea stării de insolvenţă, angajatorul este obligat să informeze, în scris, în maximum 5 zile de la data emiterii hotărîrii judecătoreşti, subdiviziunea teritorială în a cărei circumscripţie îşi are sediul unitatea despre personalul ce urmează a fi concediat.

(4) Angajatorul este obligat să asigure condiţiile necesare pentru furnizarea de către subdiviziunea teritorială a serviciilor de preconcediere conform procedurii stabilite.

(5) Serviciile de preconcediere se pot acorda, la cerere, şi altor persoane expuse riscului de şomaj.

(6) Procedura de acordare a serviciilor de preconcediere se stabileşte de către directorul Agenţiei Naţionale.

Articolul 29. Reabilitarea profesională a persoanelor cu dizabilităţi

(1) Serviciile de reabilitare profesională sînt oferite persoanelor cu dizabilităţi în vederea restabilirii, recuperării sau compensării capacităţii de muncă a acestora.

(2) Reabilitarea profesională se prestează în cadrul instituţiilor şi centrelor de reabilitare profesională specializate, la îndreptarea subdiviziunilor teritoriale, în conformitate cu recomandările conţinute în Programul individual de reabilitare şi incluziune socială a persoanei cu dizabilităţi, elaborat de către Consiliul Naţional pentru Determinarea Dizabilităţii şi Capacităţii de Muncă.

(3) Agenţia Naţională contractează servicii de reabilitare profesională de la furnizorii de servicii specializate, în condiţiile actelor normative în vigoare.

(4) Procedura de reabilitare profesională a persoanelor cu dizabilităţi se stabileşte de către Guvern.

Secţiunea a 2-a
Măsuri active de ocupare a forţei de muncă

Articolul 30. Măsurile active de ocupare a forţei de muncă

(1) Măsurile active de ocupare a forţei de muncă se adresează şomerilor şi angajatorilor şi sînt acordate în scopul creşterii şanselor de ocupare a forţei de muncă, fie prin crearea de noi locuri de muncă, fie prin înlesnirea accesului la locurile de muncă vacante.

(2) Pentru realizarea scopului prevăzut la alin.(1), Agenţia Naţională, prin intermediul subdiviziunilor teritoriale, implementează următoarele măsuri active de ocupare a forţei de muncă:

a) formarea profesională;

b) subvenţionarea locurilor de muncă;

c) suportul pentru crearea sau adaptarea locului de muncă;

d) stimularea mobilităţii forţei de muncă.

(3) Nu pot beneficia de măsuri active de ocupare a forţei de muncă, conform prezentei legi, angajatorii care:

a) au activitatea suspendată, se află în proces de insolvabilitate sau lichidare;

b) au datorii faţă de bugetul public naţional;

c) au datorii faţă de salariaţi.

Articolul 31. Formarea profesională

(1) Formarea profesională presupune calificarea, recalificarea, perfecţionarea, specializarea sau, după caz, certificarea şomerilor în scopul reintegrării lor ulterioare în cîmpul muncii.

(2) Formarea profesională a şomerilor se realizează de către furnizorii de servicii de formare profesională, publici sau privaţi, autorizaţi în condiţiile legii sau de către angajatori.

(3) Formarea profesională se realizează prin:

a) cursuri de calificare, recalificare, perfecţionare şi specializare;

b) instruirea la locul de muncă în cadrul unităţii;

c) stagii profesionale;

d) certificarea cunoştinţelor şi a competenţelor dobîndite în contexte de educaţie nonformală şi informală.

(4) Procedura de formare profesională a şomerilor se stabileşte de către Guvern.

Articolul 32. Cursurile de calificare, recalificare, perfecţionare şi specializare

(1) Subdiviziunea teritorială direcţionează şomerii la cursuri de calificare, recalificare, perfecţionare sau specializare (în continuare – *cursuri de formare profesională*) ca urmare a ghidării în carieră.

(2) Sînt direcţionaţi la cursuri de formare profesională şomerii care nu pot fi încadraţi în cîmpul muncii din lipsa locurilor de muncă corespunzătoare.

(3) Cursurile de formare profesională se efectuează în baza contractului de instruire încheiat între Agenţia Naţională şi şomer.

(4) Selectarea furnizorilor de cursuri de formare profesională se efectuează conform legislaţiei în domeniul achiziţiilor publice.

(5) Şomerii înmatriculaţi la cursurile de formare profesională beneficiază de o bursă lunară neimpozabilă, în cuantum de 15% din salariul mediu lunar pe economie pentru anul precedent, care se acordă proporţional frecvenţei la cursurile de formare profesională.

(6) Şomerii pot beneficia gratuit de un singur curs de formare profesională, într-un interval de 24 de luni consecutive.

(7) Durata şi curriculumurile cursurilor de formare profesională se stabilesc conform actelor normative în vigoare în domeniul educaţiei.

(8) Pentru cursurile de formare profesională a şomerilor se acoperă, conform modului aprobat de către Guvern, următoarele cheltuieli aferente:

a) de instruire;

b) de cazare, în proporţie de 20% din salariul mediu lunar pe economie pentru anul precedent, pentru fiecare lună de închiriere;

c) de transport, în cazul direcţionării şomerului la cursuri de formare profesională în altă localitate decît cea în care îşi are domiciliul;

d) pentru bursă.

Articolul 33. Instruirea la locul de muncă în cadrul unităţii

(1) Instruirea la locul de muncă în cadrul unităţii se organizează pentru şomerii care nu au o profesie sau meserie, direcţionaţi de către subdiviziunea teritorială, în baza contractului între angajator, furnizorul de servicii de formare profesională, şomer şi Agenţia Naţională.

(2) Contractul prevăzut la alin.(1) poate să conţină obligaţia şomerului de a activa în cadrul unităţii după finalizarea instruirii.

(3) Programul de instruire la locul de muncă se elaborează de către furnizorul de servicii de formare profesională în comun cu angajatorul şi se aprobă conform actelor normative în vigoare în domeniul educaţiei.

(4) Şomerul antrenat în instruirea la locul de muncă (şomer-cursant) beneficiază de o bursă lunară neimpozabilă, conform prevederilor art.32 alin.(5), şi i se acoperă corespunzător cheltuielile prevăzute la art.32 alin.(8) lit.b) şi (c).

(5) Bursa prevăzută la alin.(4) se acordă dacă şomerul-cursant nu primeşte salariu achitat conform contractului prevăzut la alin.(1).

(6) Angajatorul care asigură instruirea la locul de muncă a şomerului- cursant, la solicitarea depusă în formă scrisă la Agenţia Naţională, beneficiază pe toată durata instruirii de o subvenţie egală cu 30% din salariul mediu lunar pe economie pentru anul precedent.

(7) Instruirea la locul de muncă în cadrul unităţii se poate acorda o singură dată pentru fiecare perioadă în care persoana este înregistrată cu statut de şomer.

Articolul 34. Stagiul profesional

(1) Stagiul profesional se organizează pentru şomerii fără vechime în muncă în profesia deţinută, direcţionaţi de către subdiviziunea teritorială, cu o durată de pînă la 4 luni, în scopul dobîndirii abilităţilor practice, în baza contractului între angajator, şomer şi Agenţia Naţională.

(2) Contractul prevăzut la alin.(1) poate să conţină obligaţia şomerului de a activa în cadrul unităţii după finalizarea stagiului.

(3) Şomerul antrenat în stagiu profesional (şomer-stagiar) beneficiază de o bursă lunară neimpozabilă, conform prevederilor art.32 alin.(5), şi i se acoperă corespunzător cheltuielile prevăzute la art.32 alin.(8) lit.b) şi c).

(4) Bursa prevăzută la alin.(2) se acordă dacă şomerul-stagiar nu primeşte salariu achitat conform contractului prevăzut la alin.(1).

(5) Angajatorul care asigură stagiul profesional al şomerului-stagiar, la solicitarea depusă în formă scrisă la Agenţia Naţională, beneficiază pe toată durata stagiului de o subvenţie egală cu 30% din salariul mediu lunar pe economie pentru anul precedent.

(6) Şomerii pot beneficia gratuit de stagiu profesional în profesia deţinută doar o singură dată.

(7) În scopul dobîndirii abilităţilor practice, şomerii pot fi antrenaţi şi în activităţi de voluntariat conform Legii voluntariatului nr.121/2010.

Articolul 35. Certificarea cunoştinţelor şi a competenţelor dobîndite în contexte de educaţie nonformală şi informală

(1) Certificarea cunoştinţelor şi a competenţelor dobîndite în contexte de educaţie nonformală şi informală se efectuează pentru şomerii care deţin astfel de competenţe, identificate ca urmare a ghidării în carieră.

(2) Certificarea cunoştinţelor şi a competenţelor dobîndite în contexte de educaţie nonformală şi informală se realizează conform actelor normative în vigoare în domeniul educaţiei.

(3) Agenţia Naţională asigură certificarea cunoştinţelor şi a competenţelor dobîndite în contexte de educaţie nonformală şi informală, în baza contractelor încheiate cu şomerul şi structura abilitată în acest sens, conform actelor normative în vigoare în domeniul educaţiei.

(4) Şomerii pot beneficia gratuit de certificarea cunoştinţelor şi a competenţelor dobîndite în contexte de educaţie nonformală şi informală o singură dată pentru fiecare perioadă în care persoana este înregistrată cu statut de şomer.

Articolul 36. Subvenţionarea locurilor de muncă

(1) Subvenţionarea locurilor de muncă se organizează pentru şomerii care necesită suport suplimentar pe piaţa muncii, în scopul facilitării integrării acestora în cîmpul muncii.

(2) Angajatorul care angajează pe o perioadă nedeterminată şomeri din categoriile persoanelor menţionate la art.23 alin.(3) lit.c), e)–j), direcţionaţi de către subdiviziunea teritorială,

primeşte subvenţii lunare în sumă egală cu 30% din salariul mediu lunar pe economie pentru anul precedent, pe un termen de 6 luni, pentru fiecare şomer angajat. Subvenţia se acordă în scopul compensării parţiale a salariului şomerului angajat.

(3) Angajatorul prevăzut la alin.(2) este obligat să menţină raporturile de muncă cu persoana angajată pe o perioada de cel puţin 12 luni de la data încheierii perioadei în care a primit subvenţia.

(4) Angajatorul care desface, din iniţiativă proprie, contractul individual de muncă cu persoana angajată înainte de termenul prevăzut la alin.(3) este obligat să restituie subvenţiile primite pentru aceasta, cu excepţia cazului în care temei pentru desfacerea contractului individual de muncă l-a constituit încălcarea disciplinei de muncă, constatată conform actelor normative în vigoare.

(5) Angajatorul are dreptul să primească subvenţii pentru fiecare persoană angajată doar o singură dată într-o perioadă de 36 de luni consecutive.

(6) Procedura de acordare a subvenţiilor se stabileşte de către Guvern.

Articolul 37. Suport pentru crearea şi adaptarea locului de muncă

Angajatorii şi şomerii care creează locuri de muncă sau adaptează locurile de muncă existente pot beneficia de suport din partea subdiviziunilor teritoriale care constă din:

a) subvenţii acordate pentru crearea sau adaptarea locurilor de muncă pentru persoanele cu dizabilităţi;

b) consultanţa, asistenţa şi sprijinirea iniţierii unei afaceri;

c) susţinerea proiectelor de iniţiative locale.

Articolul 38. Subvenţii pentru crearea sau adaptarea locurilor de muncă pentru persoanele cu dizabilităţi

(1) Subvenţiile pentru crearea sau adaptarea locurilor de muncă pentru persoanele cu dizabilităţi se acordă angajatorilor care creează locuri de muncă sau adaptează locurile de muncă existente şi care angajează în bază de contract individual de muncă, pe o perioadă nedeterminată, şomerii cu dizabilităţi, conform prevederilor art.34 din Legea nr.60/2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilităţi.

(2) Agenţia Naţională compensează 50% din costurile necesare creării sau adaptării locului de muncă, suportate de către angajator, iar mărimea subvenţiei nu poate depăşi cuantumul a 10 salarii medii lunare pe economie pentru anul precedent pentru fiecare loc de muncă creat sau adaptat.

(3) Angajatorul este obligat să păstreze locul de muncă creat sau adaptat cel puţin 36 de luni.

(4) În cazul concedierii sau demisiei persoanei cu dizabilităţi înaintea expirării termenului prevăzut la alin.(3), angajatorul este obligat să angajeze, cel puţin pentru perioada restantă, alt şomer cu dizabilităţi, direcţionat de subdiviziunea teritorială.

(5) În cazul lichidării înainte de termen a locului de muncă creat sau adaptat, angajatorul restituie:

a) 100% din subvenţie, în cazul în care locul de muncă a fost lichidat în primele 12 luni din ziua creării sau adaptării acestuia;

b) 80% din subvenţie, în cazul în care locul de muncă a fost lichidat în perioada de la 13 pînă la 24 de luni din ziua creării sau adaptării acestuia;

c) 50% din subvenţie, în cazul în care locul de muncă a fost lichidat în perioada de la 25 pînă la 36 de luni din ziua creării sau adaptării acestuia.

(6) Controlul privind menţinerea locului de muncă se efectuează de către subdiviziunea teritorială.

(7) Decizia cu privire la restituirea subvenţiei se adoptă de către Agenţia Naţională în baza propunerii subdiviziunii teritoriale.

(8) Subdiviziunile teritoriale ţin evidenţa locurilor de muncă create şi a celor rezervate pentru persoanele cu dizabilităţi.

(9) Procedura de acordare a subvenţiilor pentru crearea sau adaptarea locurilor de muncă pentru şomerii cu dizabilităţi se stabileşte de către Guvern.

Articolul 39. Consultanţa, asistenţa şi sprijinirea iniţierii unei afaceri

(1) Consultanţa, asistenţa şi sprijinirea iniţierii unei afaceri se acordă, la cerere, şomerilor care iniţiază o activitate de antreprenoriat, prin care îşi creează loc de muncă.

(2) Persoanele prevăzute la alin.(1) beneficiază de:

a) consultanţă şi asistenţă pentru iniţierea unei afaceri;

b) subvenţionare pentru acoperirea cheltuielilor necesare iniţierii unei afaceri, precum şi pentru dotarea locului de muncă creat.

(3) Consultanţa şi asistenţa pentru iniţierea unei afaceri presupun:

a) acordare de informaţii şi consultanţă privind condiţiile de iniţiere a unei activităţi de antreprenoriat;

b) consultanţă juridică, contabilă, financiară, de marketing, de management, în probleme privind vînzările;

c) asistenţă în dialogul cu autorităţile publice locale şi, după caz, centrale;

d) cursuri de formare profesională privind bazele antreprenoriatului;

e) asistenţă tehnică la elaborarea actului constitutiv, înregistrarea persoanei juridice sau persoanei fizice, legalizarea de acte, elaborarea planului de afaceri.

(4) Subvenţionarea se realizează prin compensarea, de către Agenţia Naţională, a 50% din cheltuielile specificate la alin.(2) lit.b), estimate de către şomer, dar nu mai mult de 10 salarii lunare medii pe economie pentru anul precedent. Lista cheltuielilor necesare iniţierii unei afaceri care se subvenţionează de către Agenţia Naţională se stabileşte de către Guvern.

(5) Subvenţiile se acordă în baza dosarului depus la subdiviziunea teritorială, care conţine:

a) cererea de finanţare;

b) formularul de aplicare conform modelului aprobat de Guvern.

(6) Evaluarea dosarului se efectuează de către Agenţia Naţională în parteneriat cu ministerele competente şi partenerii sociali.

(7) Beneficiarul subvenţiei este obligat să păstreze locul de muncă creat cel puţin 36 de luni.

(8) În cazul lichidării locului de muncă creat înainte de expirarea termenului prevăzut la alin.(7), beneficiarul restituie:

a) 100% din subvenţie, în cazul în care locul de muncă a fost lichidat în primele 12 luni din ziua creării;

b) 80% din subvenţie, în cazul în care locul de muncă a fost lichidat în perioada de la 13 pînă la 24 de luni din ziua creării;

c) 50% din subvenţie, în cazul în care locul de muncă a fost lichidat în perioada de la 25 pînă la 36 de luni din ziua creării.

(9) Consultanţa, asistenţa şi subvenţia pentru iniţierea unei afaceri se pot acorda o singură dată pentru fiecare perioadă în care persoana este înregistrată cu statut de şomer.

(10) Procedura de acordare a subvenţiilor, inclusiv mecanismul de evaluare a dosarului, se stabileşte de către Guvern.

Articolul 40. Susţinerea proiectelor de iniţiative locale

(1) În scopul stimulării creării locurilor noi de muncă şi reducerii şomajului în localităţile rurale, statul acordă subvenţii pentru susţinerea proiectelor de iniţiative locale prin care se creează locuri de muncă.

(2) Subvenţiile se acordă întreprinderilor care creează locuri noi de muncă, care angajează şomeri înregistraţi la subdiviziunea teritorială şi care activează în localităţile rurale.

(3) Subvenţiile se acordă în baza dosarului depus la subdiviziunea teritorială, care conţine:

a) cererea de finanţare;

b) formularul de aplicare conform modelului aprobat de Guvern;

c) alte acte stabilite de către Guvern.

(4) Subvenţiile se acordă în condiţiile acoperirii de către întreprinderea beneficiară de subvenţie a 35% din costul proiectului, iar cuantumul subvenţiei acordate nu poate depăşi 65% din acesta, dar nu mai mult de 10 salarii medii lunare pe economie pentru anul precedent.

(5) Evaluarea dosarului se efectuează de către Agenţia Naţională în parteneriat cu ministerele competente şi partenerii sociali.

(6) Proiectele de iniţiative locale se implementează în localităţile rurale cu un nivel înalt al şomajului, stabilite de către Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale la propunerea Agenţiei Naţionale.

(7) Procedura de acordare a subvenţiilor pentru susţinerea proiectelor de iniţiative locale şi modelul formularului de aplicare se stabilesc de către Guvern.

Articolul 41. Stimularea mobilităţii forţei de muncă

(1) Şomerul care se angajează, în bază de contract individual de muncă, la un loc de muncă într-o altă localitate selectată de subdiviziunea teritorială, la o distanţă mai mare de 20 de km de localitatea în care îşi are domiciliul, beneficiază de o indemnizaţie unică de încadrare egală cu un salariu mediu lunar pe economie pentru anul precedent.

(2) Şomerul care se angajează, în bază de contract individual de muncă, la un loc de muncă într-o localitate selectată de subdiviziunea teritorială, alta decît cea în care îşi are domiciliul, şi, ulterior angajării, îşi schimbă domiciliul în localitatea în care se află locul de muncă primeşte o indemnizaţie unică de instalare egală cu 5 salarii medii lunare pe economie pentru anul precedent.

(3) Indemnizaţiile prevăzute la alin.(1) şi (2) se pot acorda o singură dată pentru fiecare perioadă în care persoana este înregistrată cu statut de şomer.

(4) Procedura de stimulare a mobilităţii forţei de muncă se stabileşte de către Guvern.

Secţiunea a 3-a
Programe de facilitare a ocupării forţei de muncă

Articolul 42. Programe de facilitare a ocupării forţei de muncă

(1) Pentru facilitarea ocupării forţei de muncă, Agenţia Naţională poate implementa programe speciale de ocupare a forţei de muncă, printre care:

a) programe de prevenire a şomajului;

b) programe teritoriale de susţinere a ocupării forţei de muncă;

c) programe de facilitare a integrării în cîmpul muncii a migranţilor, a minorităţilor naţionale;

d) programe de facilitare a ocupării şomerilor indicaţi la art.23 alin.(3);

e) alte programe.

(2) Programele de facilitare a ocupării forţei de muncă prevăzute la alin.(1) se aprobă de către Guvern.

Secţiunea a 4-a
Asigurare de şomaj

Articolul 43. Stabilirea ajutorului de şomaj

(1) Dreptul la ajutorul de şomaj se stabileşte de către subdiviziunile teritoriale.

(2) Ajutorul de şomaj se acordă în baza cererii de acordare a ajutorului de şomaj depuse de către şomer la subdiviziunea teritorială.

(3) Decizia privind acordarea ajutorului de şomaj se adoptă în termen de 5 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii de acordare a ajutorului de şomaj.

(4) Ajutorul de şomaj se stabileşte şomerilor care întrunesc cumulativ următoarele condiţii:

a) nu realizează venituri la momentul stabilirii ajutorului de şomaj;

b) au activat şi au realizat un stagiu de cotizare în sistemul public de asigurări sociale de stat de cel puţin 12 luni în ultimele 24 de luni calendaristice premergătoare datei înregistrării;

c) nu refuză un loc de muncă corespunzător sau participă la măsurile active de ocupare a forţei de muncă oferite de subdiviziunea teritorială conform planului individual de angajare a şomerului.

(5) Procedura de examinare a cererii de stabilire a dreptului la ajutorul de şomaj se stabileşte de către Guvern.

Articolul 44. Termenele şi condiţiile de stabilire a ajutorului de şomaj

(1) Persoanele care au încetat activitatea de muncă ca urmare a lichidării unităţii şi reducerii statelor de personal şi s-au înregistrat la subdiviziunea teritorială pînă la expirarea a 3 luni calendaristice de la data concedierii beneficiază de ajutorul de şomaj imediat după expirarea a 3 luni calendaristice de la data concedierii.

(2) În cazul în care persoanele indicate la alin.(1) s-au înregistrat la subdiviziunea teritorială după expirarea a 3 luni calendaristice de la data concedierii, precum şi în cazul persoanelor care şi-au pierdut locul de muncă din alte motive decît cele indicate la alin.(1), ajutorul de şomaj se acordă începînd cu a 8-a zi de la data înregistrării la subdiviziunea teritorială a statutului de şomer.

(3) Şomerilor beneficiari de indemnizaţie de îngrijire a copilului, stabilită anterior înregistrării la subdiviziunea teritorială, li se acordă ajutorul de şomaj după expirarea perioadei în care beneficiază de indemnizaţia indicată.

Articolul 45. Cuantumul ajutorului de şomaj

(1) Cuantumul ajutorului de şomaj se stabileşte în funcţie de circumstanţele în care persoana a încetat activitatea de muncă, după cum urmează:

a) în cazul încetării activităţii de muncă ca urmare a lichidării sau încetării activităţii angajatorului, reducerii numărului sau a statelor de personal sau în cazul decesului, declarării decedat sau dispărut fără veste, prin hotărîrea instanţei de judecată, a angajatorului persoană fizică – 50% din venitul mediu lunar asigurat al persoanei realizat în ultimele 12 luni din ultimele 24 de luni calendaristice premergătoare datei înregistrării;

b) în cazul încetării activităţii de muncă în alte circumstanţe decît cele prevăzute la lit.a) – 40% din venitul mediu lunar asigurat al persoanei realizat în ultimele 12 luni din ultimele 24 de luni calendaristice premergătoare datei înregistrării.

(2) Cuantumul lunar al ajutorului de şomaj nu poate depăşi cuantumul salariului mediu lunar pe economie pentru anul precedent.

(3) Lucrătorul migrant asigurat, în cazul încetării activităţii de muncă, beneficiază de ajutor de şomaj conform acordurilor (convenţiilor) în domeniul securităţii sociale şi migraţiei forţei de muncă la care Republica Moldova este parte.

(4) Cuantumul ajutorului de şomaj pentru persoanele care s-au aflat în concediul pentru îngrijirea copilului se stabileşte în baza venitului asigurat al persoanei realizat înaintea începerii concediului de maternitate.

[Alin.(5) art.45 abrogat prin Legea nr.280 din 29.11.2018, în vigoare 01.01.2019]

(6) Stabilirea cuantumului şi plata lunară a ajutorului de şomaj se realizează de către Casa Naţională de Asigurări Sociale.

(7) Agenţia Naţională asigură transmiterea, prin sistemul informaţional, a informaţiei cu privire la schimbările în statutul şomerului către Casa Naţională de Asigurări Sociale.

[Art.45 modificat prin Legea nr.280 din 29.11.2018, în vigoare 01.01.2019]

Articolul 46. Perioada de plată a ajutorului de şomaj

Perioada de plată a ajutorului de şomaj se stabileşte diferenţiat, în funcţie de stagiul de cotizare, după cum urmează:

a) 5 luni calendaristice, în cazul unui stagiu de cotizare cuprins între cel puţin 12 luni şi pînă la 10 ani;

b) 7 luni calendaristice, în cazul unui stagiu de cotizare cuprins între 10 şi 15 ani;

c) 9 luni calendaristice, în cazul unui stagiu de cotizare de peste 15 ani.

Articolul 47. Asigurarea socială în caz de şomaj

(1) Şomerii beneficiari de ajutor de şomaj sînt asiguraţi în sistemul public de asigurări sociale.

(2) Şomerii înregistraţi la subdiviziunea teritorială sînt asiguraţi în sistemul asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală.

(3) Perioada în care şomerul primeşte ajutor de şomaj se include în stagiul de cotizare.

Articolul 48. Suspendarea plăţii ajutorului de şomaj

(1) Suspendarea plăţii ajutorului de şomaj are loc:

a) pe perioada concediului medical;

b) pe perioada angajării temporare, pînă la 3 luni, a şomerilor beneficiari de ajutor de şomaj;

c) după expirarea a 3 zile calendaristice de la data în care beneficiarul nu şi-a îndeplinit obligaţia prevăzută la art.20 alin.(4) lit.a);

d) pe perioada antrenării în măsuri active de ocupare a forţei de muncă.

(2) Perioada de plată a ajutorului de şomaj se prelungeşte cu perioada suspendării, în cazurile prevăzute la alin.(1) lit.b) şi d), şi cu perioada concediului medical neplătit, în cazul prevăzut la alin.(1) lit.a).

Articolul 49. Încetarea plăţii ajutorului de şomaj

Încetarea plăţii ajutorului de şomaj are loc în următoarele situaţii:

a) în cazul expirării perioadei stabilite de lege pentru acordarea ajutorului de şomaj;

b) în cazul pierderii statutului de şomer;

c) în cazul începerii concediului de maternitate;

d) în cazul restabilirii în funcţia deţinută, în temeiul hotărîrii definitive a instanţei de judecată;

e) în cazul constatării uneia dintre circumstanţele care nu ar fi permis acordarea ajutorului de şomaj;

f) în cazul nerespectării obligaţiilor prevăzute la art.20 alin.(4) lit.b), c) şi d);

g) în cazul încetării sau retragerii dreptului de şedere în Republica Moldova, încetării sau anulării statutului de apatrid sau a formei de protecţie, conform Legii nr.200/2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova;

h) în cazul încadrării în cîmpul muncii în mod individual, cu excepţia cazului prevăzut la art.48 alin.(1) lit.b);

i) în cazul constatării, în urma controlului de stat al activităţii de întreprinzător, că persoana realizează muncă nedeclarată;

j) în cazul decesului beneficiarului.

Articolul 50. Restabilirea şi acordarea repetată a ajutorului de şomaj

(1) Restabilirea plăţii ajutorului de şomaj după suspendarea dispusă în condiţiile prevăzute la art.48 se face la cerere, dar nu mai tîrziu de 30 de zile calendaristice de la data încetării situaţiei care a condus la suspendare.

(2) Agenţia Naţională anunţă şomerul despre decizia privind încetarea sau suspendarea plăţii ajutorului de şomaj în termen de pînă la 5 zile lucrătoare de la data emiterii deciziei.

(3) Şomerii cărora li s-a suspendat plata ajutorului de şomaj în condiţiile art.48 alin.(1) lit.b) şi d), după restabilirea plăţii, beneficiază de ajutor de şomaj în cuantumul şi perioada stabilite iniţial.

(4) Persoana poate beneficia din nou de ajutor de şomaj cu condiţia că a realizat un stagiu de cotizare de cel puţin 12 luni după încetarea plăţii ajutorului de şomaj în condiţiile art.49 lit.a).

Capitolul VI

FINANŢAREA MĂSURILOR DE OCUPARE A FORŢEI DE MUNCĂ

Articolul 51. Finanţarea măsurilor de ocupare a forţei de muncă

(1) Măsurile de ocupare a forţei de muncă acordate de către Agenţia Naţională se finanţează din bugetul de stat.

(2) Cheltuielile aferente plăţii ajutorului de şomaj şi prestaţiilor sociale pentru şomeri se acoperă din bugetul asigurărilor sociale de stat.

Articolul 52. Recuperarea sumelor plătite necuvenit

(1) Conform prezentei legi, plăţile acordate fără temei legal se recuperează de la persoanele beneficiare.

(2) Sumele nerecuperate de la beneficiarii decedaţi nu se mai urmăresc.

(3) Funcţionarii Agenţiei Naţionale din a căror vină au fost stabilite şi acordate plăţi încălcînd prevederile legislaţiei în vigoare sînt obligaţi să le restituie.

(4) Procedura de recuperare a sumelor plătite necuvenit se aprobă de către ministrul sănătăţii, muncii şi protecţiei sociale.

Capitolul VII
EMIGRAREA ÎN SCOP DE MUNCĂ A CETĂŢENILOR REPUBLICII MOLDOVA

Articolul 53. Modul de angajare provizorie în cîmpul muncii în străinătate a cetăţenilor Republicii Moldova

Angajarea provizorie în cîmpul muncii în străinătate a cetăţenilor Republicii Moldova se face:

a) în mod individual, în baza unui contract individual de muncă încheiat cu beneficiarul solicitant înainte de ieşire din Republica Moldova;

b) prin intermediul agenţiilor private;

c) în conformitate cu prevederile tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 54. Condiţiile de angajare provizorie în cîmpul muncii în străinătate a cetăţenilor Republicii Moldova în mod individual

În cazul în care cetăţeanul Republicii Moldova se angajează provizoriu în cîmpul muncii în străinătate în mod individual, în vederea asigurării protecţiei lui, acesta trebuie:

a) să obţină un contract individual de muncă;

b) să înregistreze contractul individual de muncă la Agenţia Naţională;

c) să înregistreze contractul individual de muncă la Casa Naţională de Asigurări Sociale şi să achite contribuţiile de asigurări sociale;

d) să prezinte Agenţiei Naţionale, în modul stabilit de către Guvern, copia documentului de confirmare privind luarea la evidenţă a copiilor minori care rămîn în ţară, emis de către organul competent de protecţie a copiilor din raionul/sectorul de domiciliu al părinţilor.

Articolul 55. Angajarea prin intermediul agenţiilor private

(1) Agenţiile private îşi desfăşoară activitatea în conformitate cu prevederile prezentei legi, ale legislaţiei naţionale cu privire la antreprenoriat şi întreprinderi, cu privire la reglementarea activităţii de întreprinzător, la migraţie şi în conformitate cu normele internaţionale ce reglementează activitatea acestora.

(2) Agenţia privată îşi poate desfăşura activitatea dacă dispune de licenţă pentru desfăşurarea activităţii de recrutare şi plasare a forţei de muncă în ţară şi/sau peste hotare.

(3) Agenţia privată nu acordă servicii de intermediere a muncii marinarilor şi a minorilor.

(4) Pentru prestarea serviciilor sale, agenţia privată nu are dreptul să încaseze de la persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, direct sau indirect, total sau parţial, niciun fel de onorarii sau alte plăţi.

(5) În interesul persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, după consultarea partenerilor sociali, Guvernul, la propunerea Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, poate autoriza agenţiile private să încaseze plăţi de la unele categorii de persoane aflate în căutarea unui loc de muncă sau pentru unele tipuri de servicii prestate de către acestea.

(6) În cazul prevăzut la alin.(5), Republica Moldova prezintă în rapoartele sale, expediate Organizaţiei Internaţionale a Muncii, informaţia privind aceste excepţii şi indică motivele lor.

Articolul 56. Eliberarea licenţei pentru activitatea legată de plasarea în cîmpul muncii a cetăţenilor Republicii Moldova în ţară şi/sau în străinătate

(1) Licenţa pentru activitatea legată de plasarea în cîmpul muncii a cetăţenilor Republicii Moldova în ţară şi/sau în străinătate se eliberează de către organul de licenţiere dacă agentul economic întruneşte următoarele condiţii:

a) directorul şi colaboratorii agenţiei private sînt cetăţeni cu domiciliul permanent pe teritoriul Republicii Moldova şi dispun de diplomă de studii superioare de licenţă/diplomă de studii profesionale sau experienţă de muncă în domeniul managementului resurselor umane, domeniul plasării în cîmpul muncii, consultanţei sau în alte domenii conexe;

b) directorul şi colaboratorii agenţiei private nu au antecedente penale nestinse sau neanulate conform legislaţiei în vigoare;

c) dispune de spaţiu (încăperi cu destinaţie nelocativă) uşor accesibil pentru toate categoriile de cetăţeni, mobilat corespunzător şi dotat cu mijloace de telecomunicaţii (computer, telefon, fax);

d) a încheiat cu intermediarii/beneficiarii solicitanţi din străinătate, persoane juridice sau fizice autorizate de către organul competent din străinătate acorduri de colaborare în care sînt stipulate oferte veridice de locuri de muncă şi a coordonat cu aceştia proiectul contractului individual de muncă, întocmit în conformitate cu legislaţia ţării de destinaţie şi legislaţia Republicii Moldova;

e) a coordonat cu autoritatea competentă pentru ocuparea forţei de muncă acordul de colaborare cu intermediarul/beneficiarul solicitant străin şi proiectul contractului individual de muncă;

f) dispune de o bază de date veridice privind ofertele şi solicitările de locuri de muncă în străinătate, condiţiile de ocupare a acestor locuri, nivelul de calificare a candidaţilor ce urmează a fi selectaţi pentru încadrarea în muncă.

(2) Sînt considerate veridice ofertele de locuri de muncă prezentate de către angajatorul din străinătate care cuprind următoarele elemente cu caracter minimal:

a) condiţiile de angajare, de încetare a angajării sau de reangajare, durata şi natura angajării;

b) funcţia sa, calificarea profesională, salariul, durata timpului de muncă şi de odihnă, achitarea orelor suplimentare de lucru, concediul de odihnă plătit, condiţiile de muncă, măsurile de protecţie şi securitate a muncii;

c) acordarea de despăgubiri angajaţilor în cazul accidentelor de muncă şi al bolilor profesionale;

d) condiţiile de trai şi de asigurare a hranei;

e) asigurarea îndeplinirii formalităţilor, asumarea cheltuielilor de transport;

f) fiscalitatea şi alte contribuţii care grevează veniturile angajaţilor.

(3) Agenţia Naţională examinează, în termen de pînă la 15 zile lucrătoare, acordurile de colaborare ale agenţiei private cu intermediarul/beneficiarul solicitant din străinătate, întocmite în conformitate cu cerinţele stipulate în anexa nr.2, şi proiectele contractelor individuale de muncă.

Articolul 57. Suspendarea licenţei pentru activitatea legată de plasarea în cîmpul muncii a cetăţenilor Republicii Moldova în ţară şi/sau în străinătate

(1) Licenţa pentru activitatea legată de plasarea în cîmpul muncii a cetăţenilor Republicii Moldova în ţară şi/sau în străinătate este suspendată, în condiţiile Legii nr.160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activităţii de întreprinzător, în cazul în care titularul:

a) activează cu licenţă sau cu un alt document ce confirmă dreptul intermediarului/beneficiarului solicitant din străinătate de intermediere sau angajare a străinilor avînd termenul de valabilitate expirat;

b) în 6 luni de activitate nu a înregistrat contracte individuale de muncă la Agenţia Naţională, cu excepţia situaţiei în care se constată că agenţia privată nu a încheiat contracte;

c) nu prezintă la timp Agenţiei Naţionale dările de seamă statistice în forma stabilită;

d) oferă cetăţenilor care solicită angajarea în cîmpul muncii informaţii neveridice şi inautentice despre posibilitatea de angajare, despre condiţiile contractului individual de muncă, despre condiţiile de muncă şi de remunerare, despre condiţiile climaterice şi de trai din ţara de destinaţie;

e) nu repară prejudiciile cauzate solicitantului locului de muncă ca urmare a încălcării procedurii de mediere a unui loc de muncă;

f) în alte cazuri prevăzute de Legea nr.160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activităţii de întreprinzător.

(2) Licenţa poate fi suspendată la dorinţa titularului în cazul în care acesta se află în imposibilitatea de a activa.

Articolul 58. Retragerea licenţei pentru activitatea legată de plasarea în cîmpul muncii a cetăţenilor Republicii Moldova în ţară şi/sau în străinătate

(1) Licenţa pentru activitatea legată de plasarea în cîmpul muncii a cetăţenilor Republicii Moldova în ţară şi/sau în străinătate se retrage în condiţiile Legii nr.160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activităţii de întreprinzător, precum şi în cazul în care:

a) instanţa de judecată a stabilit că titularul de licenţă a fost implicat în traficul de fiinţe umane;

b) titularul de licenţă prestează servicii de selectare şi plasare a forţei de muncă în străinătate în baza licenţei sau acordului de colaborare cu un alt intermediar/beneficiar solicitant din străinătate care nu este indicat în licenţă;

c) titularul de licenţă organizează angajarea în cîmpul muncii în străinătate fără acorduri de colaborare cu intermediarul/ beneficiarul solicitant din străinătate;

d) titularul de licenţă prestează servicii de angajare în cîmpul muncii în străinătate fără încheierea unor contracte individuale de muncă între lucrătorii emigranţi şi beneficiarul solicitant din străinătate;

e) titularul de licenţă face, direct sau indirect, publicitate falsă locurilor de muncă în străinătate;

f) titularul de licenţă oferă servicii de mediere a muncii la o altă adresă decît cea indicată în licenţă;

g) titularul de licenţă nu a intervenit pentru soluţionarea litigiilor apărute între beneficiarul solicitant din străinătate şi cetăţeanul Republicii Moldova;

h) una dintre situaţiile prevăzute la art.57 alin.(1) se repetă.

(2) Titularul licenţei retrase are dreptul să solicite eliberarea unei noi licenţe pentru activitatea legată de plasarea în cîmpul muncii în ţară şi/sau în străinătate a cetăţenilor Republicii Moldova numai după expirarea termenului de 3 ani de la data retragerii, cu excepţia cazului prevăzut la alin.(1) lit.a).

(3) Organul de licenţiere prezintă, în termen de 5 zile lucrătoare, Agenţiei Naţionale informaţia privind licenţele reperfectate, cele suspendate şi cele retrase.

Articolul 59. Controlul activităţii agenţiei private

(1) Controlul activităţii agenţiilor private se efectuează în conformitate cu Legea nr.131/2012 privind controlul de stat asupra activităţii de întreprinzător.

(2) Agenţia privată care nu dispune de licenţă, dar care desfăşoară activităţi legate de plasarea în cîmpul muncii în ţară şi/sau în străinătate a cetăţenilor Republicii Moldova, inclusiv activităţi de creare a unei baze de date, de publicare a anunţurilor, de difuzare a informaţiei cu

privire la beneficiarii şi intermediarii solicitanţi din străinătate, poartă răspundere conform legislaţiei în vigoare.

Articolul 60. Evidenţa lucrătorilor emigranţi

(1) Agenţia Naţională va înregistra contractele individuale de muncă încheiate între beneficiarii solicitanţi din străinătate şi cetăţenii Republicii Moldova în cazul angajării individuale.

(2) Agenţiile private vor înregistra la Agenţia Naţională contractele individuale de muncă încheiate între beneficiarii solicitanţi din străinătate şi cetăţenii Republicii Moldova pînă la ieşirea din ţară a lucrătorilor emigranţi.

(3) Înregistrarea datelor cetăţenilor care solicită un loc de muncă în străinătate, precum şi a contractelor individuale de muncă sau a altor date, nu impune achitarea unor taxe sau plăţi.

(4) Datele personale ale lucrătorilor emigranţi nu pot fi utilizate în alte scopuri decît pentru plasarea în cîmpul muncii în străinătate. Colectarea, selectarea, păstrarea, difuzarea sau orice altă utilizare a datelor cu privire la lucrătorii emigranţi este considerată confidenţială şi aceste date se protejează conform legislaţiei în vigoare.

Articolul 61. Drepturile şi obligaţiile agenţiei private

(1) Agenţia privată care desfăşoară activitatea de plasare în cîmpul muncii în ţară şi/sau în străinătate a cetăţenilor Republicii Moldova are dreptul:

a) să desfăşoare activitatea de plasare în cîmpul muncii în ţară şi/sau în străinătate a cetăţenilor Republicii Moldova conform legislaţiei în vigoare;

b) să contribuie la încheierea contractelor individuale de muncă sau să încheie contracte individuale de muncă cu cetăţenii care solicită angajarea în cîmpul muncii în străinătate în baza procurii beneficiarului solicitant din străinătate, legalizată conform legislaţiei în vigoare;

c) să presteze servicii de mediere a muncii prin coordonarea cererii cu oferta locurilor de muncă;

d) să creeze şi să gestioneze propria bază de date privind oferta locurilor de muncă, calificarea solicitanţilor şi să publice informaţii privind locurile de muncă vacante şi condiţiile de ocupare a acestora;

e) să creeze asociaţii profesionale conform legislaţiei în vigoare.

(2) Agenţia privată care desfăşoară activitatea de plasare în cîmpul muncii în ţară şi/sau în străinătate a cetăţenilor Republicii Moldova este obligată:

a) să obţină licenţă pentru activitatea legată de plasarea în cîmpul muncii a cetăţenilor Republicii Moldova în ţară şi/sau în străinătate şi să respecte condiţiile de licenţiere şi legislaţia în vigoare;

b) să încheie acord de colaborare cu intermediarul/beneficiarul solicitant din străinătate în baza licenţei sau a altui document ce confirmă dreptul de intermediere sau angajare, eliberate partenerului respectiv de către organele competente ale ţării de destinaţie;

c) să ţină sub control îndeplinirea clauzelor contractului individual de muncă, încheiat între cetăţeanul Republicii Moldova şi beneficiarul solicitant din străinătate, solicitant din ţara de destinaţie, şi să intervină pentru soluţionarea litigiilor apărute;

d) să acorde gratuit persoanei aflate în căutarea unui loc de muncă în străinătate informaţia completă şi veridică privind posibilitatea de angajare în străinătate, condiţiile contractului individual de muncă, condiţiile climaterice şi de trai, cultura ţării de destinaţie;

e) să încheie cu persoana aflată în căutarea unui loc de muncă în străinătate un contract de prestare a serviciilor de intermediere a angajării în cîmpul muncii în străinătate;

f) să înmîneze lucrătorului emigrant contractul individual de muncă, întocmit în corespundere cu cerinţele stipulate în anexa nr.1, pînă la ieşirea acestuia de pe teritoriul ţării, dacă contractul respectiv este încheiat în Republica Moldova;

g) să comunice lucrătorului emigrant datele intermediarului/beneficiarului solicitant din străinătate;

h) să înregistreze la Agenţia Naţională contractele individuale de muncă/proiectele contractelor individuale de muncă;

i) să prezinte trimestrial Agenţiei Naţionale dări de seamă privind persoanele intermediate şi angajate în străinătate, conform modelului stabilit;

j) să prezinte organului de licenţiere noile acorduri de colaborare cu intermediarii/beneficiarii solicitanţi din străinătate, însoţite de copiile licenţelor sau ale altor documente ce confirmă dreptul intermediarului/beneficiarului solicitant din străinătate pentru activitatea de intermediere sau de angajare a străinilor, legalizate conform legislaţiei Republicii Moldova şi a ţării de destinaţie, precum şi proiectele contractelor individuale de muncă;

k) să creeze şi să gestioneze propria bază de date prin înregistrarea tuturor persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă în străinătate, a locurilor de muncă vacante, a lucrătorilor emigranţi angajaţi prin intermediul agenţiei private, precum şi a termenului de valabilitate a contractului individual de muncă.

Articolul 62. Drepturile şi obligaţiile lucrătorului emigrant

(1) Cetăţenii Republicii Moldova aflaţi în căutarea unui loc de muncă provizoriu în străinătate se bucură de drepturile consfinţite de Constituţia Republicii Moldova, legislaţia în vigoare şi tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte.

(2) În condiţiile prezentei legi, lucrătorul emigrant are dreptul:

a) să-şi stabilească locul provizoriu de muncă în afara hotarelor ţării conform legislaţiei în vigoare a Republicii Moldova şi legislaţiei ţării de destinaţie;

b) să fie informat adecvat despre natura locului de muncă, calificarea cerută, condiţiile de muncă şi de trai (inclusiv costul vieţii), salarizarea, securitatea socială, locuinţa, transferul economiilor, precum şi despre reţinerile din salariu pentru impozite şi alte plăţi;

c) să-şi apere drepturile şi interesele în instanţele judecătoreşti ale ţării de destinaţie şi să fie protejat de stat prin intermediul misiunilor diplomatice şi oficiilor consulare ale Republicii Moldova;

d) să aibă acces la informaţia privind oportunităţile de angajare;

e) să beneficieze de alte drepturi prevăzute de legislaţia în vigoare.

(3) În condiţiile prezentei legi, lucrătorul emigrant este obligat:

a) să respecte legislaţia ţării de destinaţie şi regulamentul intern al beneficiarului solicitant din străinătate;

b) să respecte clauzele contractului individual de muncă;

c) să nu depăşească termenul legal de şedere pe teritoriul ţării de destinaţie;

d) să prezinte Agenţiei Naţionale copia documentului de confirmare privind luarea la evidenţă a copiilor minori care rămîn în ţară, emis de organul competent de protecţie a copiilor din raionul/sectorul de domiciliu al părinţilor.

Articolul 63. Restricţii privind emigrarea în scop de muncă

(1) Cetăţenii Republicii Moldova au restricţii de emigrare în scop de muncă în următoarele situaţii:

a) sînt traşi la răspundere penală sau se află sub urmărire penală, în baza unei hotărîri a instanţei judecătoreşti;

b) au obligaţii patrimoniale faţă de stat sau faţă de unele persoane fizice şi/sau juridice, în baza unei hotărîri a instanţei judecătoreşti;

c) nu au prezentat copia documentului de confirmare privind luarea la evidenţă a copiilor minori care rămîn în ţară, emis de organul competent de protecţie a copiilor din raionul/sectorul de domiciliu al părinţilor;

d) în alte cazuri prevăzute de legislaţie.

(2) Agenţia privată va anunţa solicitantul unui loc de muncă în străinătate cu privire la restricţiile prevăzute la alin.(1) pînă la negocierea în vederea încheierii contractului individual de muncă.

Capitolul VIII
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 64. Dispoziţii finale

(1) Prezenta lege intră în vigoare la 6 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) Guvernul, în termen de 6 luni de la data publicării prezentei legi:

a) va prezenta Parlamentului propuneri pentru a aduce legislaţia în vigoare în corespundere cu prevederile prezentei legi;

b) va aproba actele normative necesare punerii în aplicare a prezentei legi.

(3) Agenţia Naţională, în termen de 6 luni de la data publicării prezentei legi, aprobă componenţa consiliilor tripartite şi regulamentul-cadru cu privire la activitatea acestora.

(4) La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă:

a) Legea nr.714/2001 cu privire la Fondul de şomaj al Republicii Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.161, art.1307), cu modificările ulterioare;

b) Legea nr.102/2003 privind ocuparea forţei de muncă şi protecţia socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.70–72, art.312), cu modificările şi completările ulterioare;

c) capitolul III din Legea nr.180/2008 cu privire la migraţia de muncă (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.162–164, art.598), cu modificările şi completările ulterioare.

Articolul 65. Dispoziţii tranzitorii

Măsurile de ocupare a forţei de muncă aflate în desfăşurare la data intrării în vigoare a prezentei legi continuă să se realizeze conform legislaţiei în vigoare la data dispunerii lor.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI Andrian CANDU

Nr.105. Chişinău, 14 iunie 2018.

Anexa nr.1

Clauze minime
ale contractului individual de muncă

Contractul individual de muncă va conţine următoarele:

1. Compartimentul „Date generale”:

a) data şi locul de încheiere a contractului individual de muncă, data de la care contractul urmează să îşi producă efectele;

b) date referitoare la beneficiarul solicitant din străinătate (denumirea şi adresa juridică a întreprinderii, numărul şi data înregistrării, denumirea organului de stat care a autorizat/licenţiat beneficiarul solicitant, numele şi funcţia persoanei responsabile);

c) date referitoare la lucrător (numele şi prenumele, data şi locul naşterii, cetăţenia şi domiciliul permanent, starea familială, numărul paşaportului, studiile, profesia pentru care se angajează, domeniul de activitate).

2. Compartimentul „Obligaţiile beneficiarului solicitant din străinătate”:

a) retribuţia lucrătorului şi echivalentul acesteia într-o unitate convenţională; termenele şi modul de plată a salariului pentru munca prestată în orele de program (8 ore pe zi) şi, după caz, pentru munca prestată peste orele de program, pe timp de noapte sau în condiţii nefavorabile; compensaţia pentru munca prestată în zilele de odihnă şi de sărbătoare;

b) concediul anual plătit, alte suplimente şi indemnizaţii prevăzute de legislaţie;

c) modul de achitare a cheltuielilor de drum din ţara de origine în ţara de destinaţie;

d) asigurarea cu locuinţă corespunzătoare normelor sanitare, condiţiile de alimentare;

e) asigurarea medicală (durata, cine o achită şi pe teritoriul cărei ţări);

f) asigurarea contra accidentelor de muncă, compensarea daunelor şi prejudiciilor cauzate ca urmare a accidentelor de muncă, transportul accidentatului sau al defunctului în ţara de origine, cercetarea accidentelor de muncă şi a cazurilor de îmbolnăvire profesională, întocmirea şi expedierea actelor corespunzătoare la misiunile diplomatice şi oficiile consulare acreditate ale ţării de origine.

3. Compartimentul „Obligaţiile lucrătorului”:

a) respectarea legislaţiei ţării de destinaţie;

b) respectarea regulamentului de ordine interioară a muncii, a modului stabilit de păstrare a valorilor materiale şi a documentelor;

c) respectarea disciplinei de muncă, a regulilor de protecţie a muncii şi a disciplinei tehnologice;

d) îndeplinirea dispoziţiilor beneficiarului solicitant ce ţin de activitatea de muncă;

e) păstrarea secretelor tehnologice şi comerciale în măsura prescrisă de legislaţia ţării de destinaţie;

f) răspunderea materială pentru pagubele pricinuite beneficiarului solicitant.

4. Compartimentul „Condiţii generale”:

a) condiţiile de prelungire sau desfacere a contractului individual de muncă înainte de expirarea termenului lui de valabilitate;

b) modalitatea de transfer al mijloacelor financiare cîştigate;

c) responsabilitatea părţilor pentru nerespectarea clauzelor din contractul individual de muncă, modul de soluţionare a litigiilor;

d) impozitarea şi mărimea reţinerilor din salariu;

e) termenul de valabilitate a contractului individual de muncă, începutul şi încetarea raporturilor de muncă.

Anexa nr.2

Clauze minime ale acordului de colaborare
dintre intermediarul/beneficiarul solicitant străin şi agenţia privată
de ocupare a forţei de muncă privind plasarea în cîmpul muncii
în străinătate a cetăţenilor Republicii Moldova

Acordul de colaborare privind plasarea în cîmpul muncii în străinătate a cetăţenilor Republicii Moldova va conţine următoarele:

1. Date generale:

a) data şi locul încheierii acordului de colaborare, data de la care acordul urmează să îşi producă efectele;

b) date referitoare la intermediarul/beneficiarul solicitant din străinătate (denumirea şi adresa juridică a întreprinderii, numărul şi data înregistrării, denumirea organului de stat care a autorizat/licenţiat beneficiarul solicitant din străinătate, numele şi funcţia persoanei responsabile);

c) date referitoare la agenţia privată de ocupare a forţei de muncă din Republica Moldova (denumirea şi adresa juridică a agentului economic, numărul şi data înregistrării, iar în cazul cînd acesta este titular de licenţă – numărul şi data eliberării licenţei, numele şi funcţia persoanei responsabile).

2. Obiectul acordului.

3. Oferta locurilor de muncă:

a) numărul estimativ al locurilor de muncă conform specialităţilor solicitate;

b) condiţiile de angajare, de încetare a activităţii de muncă, durata şi natura angajării;

c) funcţia, specialitatea sau profesia potrivit căreia va fi prestată munca, salariul, durata timpului de muncă şi de odihnă, concediul de odihnă plătit, condiţiile de muncă.

4. Drepturile şi obligaţiile agenţiei private de ocupare a forţei de muncă (în contextul prezentei legi).

5. Obligaţiile intermediarului/beneficiarului solicitant din străinătate:

a) respectarea cerinţelor de securitate şi de sănătate în muncă stabilite în ţara-gazdă pentru genul de muncă prestat, asigurarea medicală a lucrătorului emigrant (durata, modul de achitare);

b) procedura de compensare a daunelor survenite în urma traumelor, leziunilor corporale, bolilor profesionale sau a altor daune cauzate sănătăţii lucrătorului emigrant;

c) achitarea de către beneficiarul solicitant din străinătate a compensaţiilor prevăzute de legislaţia statului beneficiarului solicitant din străinătate în cazul decesului lucrătorului emigrant din vina beneficiarului solicitant din străinătate;

d) responsabilitatea beneficiarului solicitant din străinătate în organizarea transportării lucrătorului emigrant decedat şi suportarea de către beneficiarul solicitant din străinătate a tuturor cheltuielilor legate de transportare;

e) informarea misiunii diplomatice sau a oficiului consular al Republicii Moldova despre decesul lucrătorului emigrant.

6. Responsabilitatea părţilor pentru nerespectarea clauzelor acordului de colaborare, modul de soluţionare a litigiilor.

7. Termenul de valabilitate a acordului de colaborare, condiţiile de prelungire sau de desfacere înainte de termen a acestuia.

L E G E
cu privire la organizarea şi funcţionarea Serviciului naţional unic pentru apelurile de urgenţă 112

nr. 174 din 25.07.2014

Monitorul Oficial nr.231-237/533 din 08.08.2014

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Scopul şi domeniul de reglementare
Articolul 2. Noţiuni principale

Capitolul II
ORGANIZAREA ŞI FUNCŢIONAREA SERVICIULUI 112

Articolul 3. Principiile fundamentale ale organizării şi funcţionării Serviciului 112
Articolul 4. Serviciul 112
Articolul 5. Structura Serviciului 112
Articolul 6. Atribuţiile Serviciului 112
Articolul 7. Administratorul Serviciului 112
Articolul 8. Delimitarea competenţelor între Serviciul 112 şi serviciile specializate de urgenţă
Articolul 9. Protecţia datelor cu caracter personal
Articolul 10. Obligaţiile autorităţilor administraţiei publice centrale şi locale legate de implementarea numărului 112

Capitolul III
INTERACŢIUNEA SERVICIULUI 112 CU SERVICIILE SPECIALIZATE DE URGENŢĂ ŞI CU ALTE PERSOANE JURIDICE

Articolul 11. Comitetul coordonator interdepartamental pentru asigurarea interacţiunii dintre Serviciul 112 şi serviciile specializate de urgenţă
Articolul 12. Atribuţiile Comitetului
Articolul 13. Interacţiunea Serviciului 112 cu alte persoane juridice şi prestatori de servicii

Capitolul IV
COMUNICAŢIILE ELECTRONICE DE URGENŢĂ

Articolul 14. Cadrul de reglementare a comunicaţiilor electronice de urgenţă
Articolul 15. Obligaţiile furnizorilor de reţele şi/sau servicii publice de comunicaţii electronice
Articolul 16. Obligaţia de informare a populaţiei
Articolul 17. Sistemul informaţional automatizat al Serviciului 112

Capitolul V
FINANŢAREA SERVICIULUI 112

Articolul 18. Asigurarea financiară şi tehnico-materială

Capitolul VI
RESPONSABILITĂŢI

Articolul 19. Răspunderea pentru încălcarea dispoziţiilor prezentei legi

Capitolul VII
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 20. Dispoziţii finale şi tranzitorii

Prezenta lege creează cadrul juridic cu privire la organizarea şi funcţionarea Serviciului naţional unic pentru apelurile de urgenţă 112 în Republica Moldova şi transpune art.26 din Directiva 2002/22/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 7 martie 2002 privind serviciul universal şi drepturile utilizatorilor cu privire la reţelele şi serviciile electronice de comunicaţii (directiva privind serviciul universal), publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 108 din 24 aprilie 2002.

Prezenta lege organică este adoptată în temeiul prevederilor art.106^1 din Constituţie, prin angajarea răspunderii Guvernului faţă de Parlament.

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Scopul şi domeniul de reglementare

(1) Scopul prezentei legi este organizarea unui serviciu naţional unic pentru apelurile de urgenţă, care să asigure preluarea, procesarea şi transmiterea datelor asociate acestora către serviciile specializate de urgenţă, în scopul garantării unui nivel sporit de siguranţă şi protecţie a persoanei şi a bunurilor, prin utilizarea eficientă a capacităţilor infrastructurii de comunicaţii electronice moderne.

(2) Prezenta lege reglementează organizarea şi funcţionarea Serviciului naţional unic pentru apelurile de urgenţă 112 (în continuare – Serviciul 112).

Articolul 2. Noţiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noţiuni semnifică:

administrator al Serviciului 112 – organ central de specialitate desemnat de Guvern, care asigură crearea şi funcţionarea Serviciului 112;

alertare falsă – înştiinţare sau solicitare de ajutor intenţionat falsă şi/sau eronată, realizată prin apelarea numărului 112 pentru determinarea alarmării Serviciului 112 sau a intervenţiei serviciilor specializate de urgenţă în mod nejustificat;

apelare abuzivă – apelare repetată, cu rea intenţie, a numărului 112, fără ca apelantul să justifice o stare care necesită intervenţia serviciilor specializate de urgenţă;

apel involuntar – apelare a numărului 112 din greşeală;

apel de urgenţă – orice înştiinţare sau solicitare de ajutor în caz de pericol pentru viaţa sau sănătatea populaţiei, ordinea publică, integritatea proprietăţii sau a mediului efectuată la numărul 112 şi care necesită intervenţia serviciilor specializate de urgenţă;

centru de preluare a apelurilor de urgenţă 112 (CPAU) – subdiviziune a Serviciului 112, aflată în serviciu permanent, abilitată cu funcţiile de recepţionare, înregistrare, prelucrare şi transmitere a apelurilor de urgenţă şi a datelor asociate către serviciile specializate de urgenţă relevante;

dispecerat al serviciilor specializate de urgenţă – subdiviziune, desemnată de serviciul specializat de urgenţă, aflată în serviciu permanent, care asigură reacţionarea la apelurile de urgenţă primite prin intermediul centrelor de preluare a apelurilor de urgenţă, antrenarea forţelor de intervenţie şi coordonarea activităţilor lor ulterioare;

informaţie de localizare primară – date cu conţinut şi format stabilite de Agenţia Naţională pentru Reglementare în Comunicaţii Electronice şi Tehnologia Informaţiei (în continuare – Agenţie), care indică elementele de reţea relevante din punctul de vedere al localizării şi care nu necesită prelucrare suplimentară din partea furnizorului;

informaţie despre localizarea geografică – date prelucrate în cadrul sistemului informaţional automatizat al Serviciului 112 pe baza informaţiei de localizare primară, care indică poziţia geografică a echipamentului terminal al unui utilizator de telefonie mobilă sau adresa fizică de instalare a punctului terminal pentru reţelele de telefonie fixă;

numărul 112 – număr unic pentru apeluri de urgenţă;

Serviciul 112 – structură organizaţională şi tehnologică care asigură preluarea, înregistrarea, prelucrarea apelurilor de urgenţă şi transmiterea solicitărilor de intervenţie procesate către serviciile specializate de urgenţă, precum şi interacţiunea cu furnizorii de comunicaţii electronice;

servicii specializate de urgenţă – entităţi cu rolul de intervenţie imediată pentru soluţionarea situaţiilor de risc direct pentru viaţa sau sănătatea populaţiei, ordinea publică, proprietatea publică sau privată ori mediu;

Sistemul informaţional automatizat al Serviciului 112 – totalitate a mijloacelor software şi hardware, a echipamentelor şi reţelelor de comunicaţii electronice care asigură funcţionarea Serviciului 112;

terminal telematic – terminal specializat care asigură posibilitatea transmiterii apelurilor de urgenţă şi a informaţiilor privind urgenţa de către persoane cu dizabilităţi de auz şi/sau vorbire, utilizînd tehnici de transmisie şi de prelucrare automată la distanţă a informaţiei prin intermediul unor procedee moderne de comunicaţie.

[Art.2 modificat prin Legea nr.318 din 22.12.2017, în vigoare 12.01.2018]

Capitolul II
ORGANIZAREA ŞI FUNCŢIONAREA SERVICIULUI 112

Articolul 3. Principiile fundamentale ale organizării şi funcţionării Serviciului 112

(1) Serviciul 112 se organizează în conformitate cu prevederile Constituţiei, legislaţiei în vigoare, tratatelor şi acordurilor internaţionale la care Republica Moldova este parte.

(2) În exercitarea atribuţiilor funcţionale, Serviciul 112 se va conduce de principiile legalităţii, administrării unice, transparenţei în gestiune, asigurării respectării drepturilor şi intereselor persoanelor şi statului.

(3) Din momentul lansării operaţionale a Serviciului 112, toate apelurile de urgenţă în reţelele publice de comunicaţii electronice se realizează prin intermediul numărului unic 112.

(4) Numărul 112 se apelează atunci cînd este necesară acordarea ajutorului şi intervenţia serviciilor specializate de urgenţă pentru asigurarea asistenţei imediate în situaţii în care este periclitată viaţa sau sănătatea persoanei, ordinea publică, proprietatea publică sau privată ori mediul.

(5) Apelul la numărul 112 este gratuit pentru utilizatorii finali.

(6) Serviciul 112 se va organiza astfel încît să permită accesul la numărul 112 din toate reţelele publice de comunicaţii electronice din Republica Moldova.

(7) Serviciul 112 se va organiza astfel încît să permită tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova, inclusiv persoanelor cu dizabilităţi şi vorbitori de alte limbi, accesul la numărul 112 (conform normativelor aprobate prin hotărîre de Guvern, la propunerea Comitetului coordonator interdepartamental pentru asigurarea interacţiunii dintre Serviciul 112 şi serviciile specializate de urgenţă, şi în limita capacităţilor Serviciului 112, dar nu mai puţin decît cele stabilite de legislaţia în vigoare).

Articolul 4. Serviciul 112

(1) Serviciul 112 este persoană juridică, care se organizează şi funcţionează în conformitate cu Regulamentul Serviciului 112, aprobat de Guvern.

(2) Serviciul 112 este organizat ca o structură integrată, în care centrele de preluare a apelurilor de urgenţă 112 recepţionează apelurile de urgenţă pe întreg teritoriul Republicii Moldova, localizează terminalul apelantului în baza informaţiei parvenite de la furnizorii de servicii de comunicaţii electronice şi a informaţiei comunicate de apelant, analizează, prin intermediul Sistemului informaţional automatizat al Serviciului 112, informaţia obţinută, inclusiv prin utilizarea altor surse disponibile (Registrul de stat al populaţiei, Registrul de stat al unităţilor de drept, Registrul de stat al conducătorilor de vehicule, Registrul de stat al transportului, Sistemul informaţional naţional geografic, Sistemul informaţional medical integrat, Sistemul informaţional

integrat al organelor de drept) şi transmit către dispeceratele serviciilor specializate de urgenţă relevante apelul şi datele asociate solicitării de intervenţie.

(3) Serviciul 112 asigură crearea şi funcţionalitatea Sistemului informaţional automatizat al Serviciului 112 şi interconectarea acestuia cu dispeceratele serviciilor specializate de urgenţă.

(4) Se interzice antrenarea resurselor Serviciului 112 în alte activităţi decît cele prevăzute de legislaţia în vigoare.

(5) În exerciţiul funcţiunii, personalul Serviciului 112 trebuie să aibă o conduită bazată pe profesionalism, să fie amabil şi eficient în relaţiile cu cetăţenii şi să acţioneze în conformitate cu prevederile Regulamentului Serviciului 112, aprobat prin hotărîre de Guvern, precum şi cu reglementările de ordine interioară, aprobate prin ordinul administratorului Serviciului 112.

(6) În exerciţiul funcţiunii, personalul Serviciului 112 execută necondiţionat regulamentele interne şi instrucţiunile de serviciu. Alte persoane nu au dreptul de imixtiune în activitatea acestuia.

(7) În cazul în care personalul Serviciului 112 primeşte de la superiori şi de la alţi factori de decizie ordine şi indicaţii care contravin legii, Regulamentului Serviciului 112, regulamentelor interne sau periclitează nemijlocit activitatea Serviciului 112, el este obligat să respecte doar prevederile legislaţiei în vigoare.

[Art.4 modificat prin Legea nr.318 din 22.12.2017, în vigoare 12.01.2018]

Articolul 5. Structura Serviciului 112

Serviciul 112 se constituie din următoarele entităţi:

a) unitatea centrală a Serviciului 112;

b) centrele de preluare a apelurilor de urgenţă 112, interconectate în cadrul Sistemului informaţional automatizat al Serviciului 112.

Articolul 6. Atribuţiile Serviciului 112

Serviciul 112 are următoarele atribuţii:

a) crearea, mentenanţa şi dezvoltarea Sistemului informaţional automatizat al Serviciului 112;

b) preluarea, înregistrarea automată şi procesarea apelurilor de urgenţă comunicate prin telefon, prin alte mijloace de comunicaţii electronice (inclusiv fax, SMS, MMS etc.) ori prin alte mijloace speciale;

c) verificarea veridicităţii informaţiei recepţionate, în limita competenţei şi a resurselor disponibile;

d) recepţionarea apelurilor de urgenţă în limbile vorbite pe teritoriul Republicii Moldova, precum şi de circulaţie internaţională, conform nomenclatorului aprobat prin hotărîre de Guvern, la propunerea Comitetului coordonator interdepartamental, pentru asigurarea interacţiunii dintre Serviciul 112 şi serviciilor specializate de urgenţă şi în limita capacităţilor Serviciului 112, dar nu mai puţin decît cele stabilite de legislaţia în vigoare;

e) localizarea geografică a apelurilor primite pe baza informaţiei de localizare primară parvenite de la furnizorii de servicii de comunicaţii electronice, analiza şi procesarea apelurilor, transmiterea, în timpul stabilit de Regulamentul de interacţiune dintre Serviciul 112 şi serviciile specializate de urgenţă, a apelurilor şi a datelor asociate către dispeceratele serviciilor specializate de urgenţă relevante;

f) furnizarea către serviciile specializate de urgenţă a informaţiei procesate referitor la situaţia de urgenţă pentru asigurarea unei intervenţii rapide şi efective;

g) recepţionarea şi stocarea în arhiva Sistemului informaţional automatizat al Serviciului 112 (pentru o perioadă de 10 ani) a datelor şi informaţiilor privind evoluţia situaţiilor de urgenţă şi rezultatul intervenţiilor.

Articolul 7. Administratorul Serviciului 112

Administrator al Serviciului 112 este organul central de specialitate desemnat de Guvern, care asigură:

a) elaborarea Programului naţional de implementare a Serviciului de urgenţă naţional 112, aprobat prin hotărîre de Guvern;

b) elaborarea, promovarea şi monitorizarea implementării politicii şi cadrului normativ-juridic în domeniu;

c) elaborarea regulamentului, structurii, a efectivului-limită şi a statelor de personal al Serviciului 112, care vor fi aprobate prin hotărîre de Guvern;

d) crearea şi dezvoltarea Serviciului 112;

e) numirea directorului Serviciului 112;

f) colaborarea internaţională şi coordonarea activităţii privind implementarea proiectelor de dezvoltare continuă a Serviciului 112.

[Art.7 modificat prin Legea nr.318 din 22.12.2017, în vigoare 12.01.2018]

Articolul 8. Delimitarea competenţelor între Serviciul 112 şi serviciile specializate de urgenţă

(1) Serviciile specializate de urgenţă din cadrul Serviciului de asistenţă medicală urgentă, Inspectoratului General de Poliţie, al Serviciului Protecţiei Civile şi Situaţiilor Excepţionale colaborează cu Serviciul 112, pentru ca acesta să-şi poată îndeplini obligaţiile stabilite prin prezenta lege, pe baza Regulamentului de interacţiune dintre Serviciul 112 şi serviciile specializate de urgenţă, aprobat prin hotărîre de Guvern.

(2) Serviciul 112 transmite, iar serviciile specializate de urgenţă (conform competenţelor) preiau fişa apelului de urgenţă cu numărul unic de identificare atribuit de Sistemul informaţional automatizat al Serviciului 112, asigură gradul corespunzător de intervenţie şi prezintă Serviciului 112 pentru arhivare informaţia privind rezultatul intervenţiilor.

(3) Serviciile specializate de urgenţă asigură preluarea apelurilor şi a datelor asociate solicitării de intervenţie transmise de către Serviciul 112.

(4) Serviciile specializate de urgenţă întreprind acţiuni imediate privind organizarea intervenţiei la solicitările parvenite de la Serviciul 112, în conformitate cu regulamentele de funcţionare, aprobate prin hotărîre de Guvern.

(5) În cazul utilizării de către serviciile specializate de urgenţă a produselor program conexe cu Sistemul informaţional automatizat al Serviciului 112, părţile asigură interoperabilitatea acestora, în conformitate cu cerinţele unice elaborate în acest sens.

Articolul 9. Protecţia datelor cu caracter personal

(1) Serviciul 112 şi serviciile specializate de urgenţă au obligaţia să asigure confidenţialitatea şi securitatea prelucrării datelor cu caracter personal, precum şi protecţia drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale persoanei, în special a dreptului la inviolabilitatea vieţii private, în conformitate cu legislaţia în vigoare.

(2) Serviciul 112 şi serviciile specializate de urgenţă au obligaţia să asigure securitatea şi confidenţialitatea datelor din cadrul Sistemului informaţional automatizat al Serviciului 112, în conformitate cu cerinţele privind asigurarea securităţii datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaţionale de date cu caracter personal.

(3) Aspectele privind protecţia datelor cu caracter personal în reţelele de comunicaţii electronice sînt coordonate cu Centrul Naţional pentru Protecţia Datelor cu Caracter Personal.

(4) Accesul Serviciului 112 şi al serviciilor specializate de urgenţă la informaţia de localizare primară a terminalului apelantului este permis doar din momentul preluării apelului de urgenţă de către Serviciul 112 şi pînă la finalizarea intervenţiei serviciilor specializate de urgenţă şi doar în scopul unei asemenea intervenţii.

Articolul 10. Obligaţiile autorităţilor administraţiei publice centrale şi locale legate de implementarea numărului 112

(1) Autorităţile administraţiei publice centrale şi locale, conform competentelor legale, au obligaţia să pună la dispoziţia Serviciului 112 şi serviciilor specializate de urgenţă în mod gratuit

într-un format standard compatibil cu Sistemul informaţional automatizat al Serviciului 112, hărţile digitale, bazele de date privind drumurile şi infrastructura tehnico-edilitară şi să informeze operativ Serviciul 112 despre actualizările efectuate.

(2) Răspunderea pentru exactitatea, corectitudinea şi integritatea informaţiilor transmise Serviciului 112 şi serviciilor specializate de urgenţă privind localităţile, drumurile de acces şi infrastructura tehnico-edilitară, codificarea acestora şi a informaţiilor privind starea drumurilor şi a circulaţiei publice pe acestea revine autorităţii competente care a prezentat informaţia.

Capitolul III
INTERACŢIUNEA SERVICIULUI 112 CU SERVICIILE SPECIALIZATE DE URGENŢĂ ŞI CU ALTE PERSOANE JURIDICE

Articolul 11. Comitetul coordonator interdepartamental pentru asigurarea interacţiunii dintre Serviciul 112 şi serviciile specializate de urgenţă

(1) Pentru asigurarea interacţiunii interinstituţionale dintre Serviciul 112 şi serviciile specializate de urgenţă se înfiinţează Comitetul interdepartamental pentru asigurarea interacţiunii dintre Serviciul 112 şi serviciile specializate de urgenţă (în continuare – Comitet), structură interdepartamentală fără personalitate juridică, care funcţionează sub autoritatea Guvernului şi este compusă din:

a) preşedinte – viceprim-ministru;

b) secretar – directorul Serviciului 112;

c) membri – la nivel de ministru/secretar general de stat/secretar de stat din cadrul autorităţilor responsabile de domeniile sănătăţii, afacerilor interne, tehnologiei informaţiei şi comunicaţiilor, directorul adjunct al Serviciului de Informaţie şi Securitate, directorul Agenţiei Naţionale pentru Reglementare în Comunicaţii Electronice şi Tehnologia Informaţiei, directorul Centrului Naţional Ştiinţifico-Practic Medicină de Urgenţă, şeful Inspectoratului General pentru Situaţii de Urgenţă, şeful Inspectoratului General de Poliţie.

(2) Se stabileşte că, în caz de eliberare a membrilor Comitetului din funcţiile deţinute, atribuţiile lor în cadrul Comitetului vor fi exercitate de persoanele nou-desemnate în aceste funcţii.

(3) Activitatea Comitetului se va efectua în conformitate cu Regulamentul de organizare şi funcţionare a acestuia, aprobat de Guvern.

[Art.11 modificat prin Legea nr.318 din 22.12.2017, în vigoare 12.01.2018]

[Art.11 modificat prin Legea nr.153 din 14.07.2017, în vigoare 18.12.2017]

Articolul 12. Atribuţiile Comitetului

(1) Comitetul coordonează, monitorizează şi analizează interacţiunea tuturor instituţiilor implicate în procesul furnizării Serviciului de urgenţă 112.

(2) Comitetul are rolul de a coordona şi de a elabora proiectele de acte normative (regulamentele, reglementările tehnice etc.) şi acordurile privind interacţiunea Serviciului 112 cu serviciile specializate de urgenţă.

(3) Ca organism de lucru al Comitetului se înfiinţează Consiliul de experţi, compus din colaboratori ai Serviciului 112 şi serviciile specializate de urgenţă, precum şi din alţi specialişti ai instituţiilor implicate, numiţi de către Comitet.

(4) Activitatea Consiliului de experţi se va efectua în conformitate cu Regulamentul de organizare şi funcţionare a acestuia, aprobat de către Guvern.

(5) La activităţile Comitetului pot participa, în calitate de invitaţi, reprezentanţi ai furnizorilor de reţele şi servicii de comunicaţii electronice, ai societăţii civile, ai autorităţilor şi instituţiilor publice.

Articolul 13. Interacţiunea Serviciului 112 cu alte persoane juridice şi prestatori de servicii

(1) Alte servicii, persoane juridice, în afară de Serviciul de Asistenţă Medicală Urgentă, Inspectoratul General de Poliţie, Serviciul Protecţiei Civile şi Situaţiilor Excepţionale, instituţii sau structuri guvernamentale, interesate în realizarea interacţiunii cu Serviciul 112, suportă

cheltuielile aferente în baza unor acorduri separate cu acesta, iar eventualele venituri încasate se virează la bugetul Serviciului 112.

(2) Aceştia au obligaţia de a solicita în prealabil Serviciului 112 un aviz tehnic de compatibilitate a sistemelor proprii cu soluţia tehnică implementată în cadrul sistemului informaţional automatizat 112.

Capitolul IV
COMUNICAŢIILE ELECTRONICE DE URGENŢĂ

Articolul 14. Cadrul de reglementare a comunicaţiilor electronice de urgenţă

(1) Agenţia stabileşte condiţiile tehnice, juridice şi organizatorico-economice referitoare la realizarea comunicaţiilor electronice către/de la Serviciul 112.

(2) Serviciul 112 asigură preluarea apelurilor de la persoanele cu dizabilităţi de auz şi/sau vorbire prin intermediul terminalelor telematice utilizate în reţelele publice de comunicaţii electronice în limita fezabilităţii tehnice, în conformitate cu măsurile stabilite în Programul naţional de implementare a Serviciului de urgenţă naţional 112, aprobat prin hotărîre de Guvern.

(3) Agenţia, în coordonare cu Administratorul Serviciului 112, Serviciul 112 şi serviciile specializate de urgenţă, stabileşte procedurile şi limitele tehnice pentru reducerea apelării abuzive, a alertării false şi a apelurilor involuntare.

Articolul 15. Obligaţiile furnizorilor de reţele şi/sau servicii publice de comunicaţii electronice

(1) Furnizorii de reţele şi/sau servicii publice de comunicaţii electronice asigură în mod gratuit efectuarea apelurilor de urgenţă către numărul unic de urgenţă 112, inclusiv a apelurilor de la toate posturile telefonice publice cu plată, a apelurilor efectuate prin intermediul terminalelor telematice destinate persoanelor cu dizabilităţi de auz şi/sau vorbire.

(2) Furnizorii de reţele şi/sau servicii publice de comunicaţii electronice mobile sînt obligaţi în mod gratuit să asigure accesul în timp real la baza de date ale propriilor abonaţi şi expedierea către Serviciul 112 şi serviciile specializate de urgenţă a informaţiei privind localizarea primară a terminalului apelantului, în momentul conectării apelului.

(3) Condiţiile tehnice de transmitere a informaţiei de localizare primară urmează să fie stabilite de Agenţie, în coordonare cu Centrul Naţional pentru Protecţia Datelor cu Caracter Personal.

(4) Furnizorii de reţele şi/sau servicii publice de comunicaţii electronice fixe sau bazate pe tehnologia VoIP sînt obligaţi să asigure în mod gratuit accesul în timp real la baza de date a abonaţilor proprii, iar în cazul imposibilităţii de a asigura accesul, să transmită în mod gratuit Serviciului 112 şi serviciilor specializate de urgenţă, precum şi să actualizeze, pînă la data de 25 a fiecărei luni, bazele de date ale propriilor abonaţi, care conţin numerele de telefon, numele şi adresele abonaţilor.

(5) Furnizorii de reţele şi/sau servicii publice de telefonie sînt obligaţi să asigure prioritar primirea şi retransmiterea apelului de urgenţă cu numărul unic de urgenţă 112.

(6) Furnizorii de reţele şi/sau servicii publice de comunicaţii electronice sînt obligaţi să informeze abonaţii despre transmiterea datelor cu caracter personal către Serviciul 112 şi serviciile speciale de urgenţă în cazul apelării numărului 112, prin includerea acestor clauze în contractul de prestare a serviciilor.

(7) Furnizorii de reţele şi/sau servicii publice de comunicaţii electronice sînt obligaţi să asigure persoanelor cu dizabilităţi accesul gratuit la numărul unic de urgenţă 112.

(8) Furnizorii de reţele şi/sau servicii publice de comunicaţii electronice sînt obligaţi să asigure preluarea tuturor apelurilor de urgenţă către Serviciul 112, inclusiv în cazul în care furnizorul apelantului nu are acoperire în zona respectivă.

(9) Furnizorii de reţele şi/sau servicii publice de comunicaţii electronice mobile sînt obligaţi să asigure localizarea terminalului mobil al apelantului şi în cazul în care abonatul a inclus opţiunea “număr ascuns”.

(10) Furnizorii de reţele şi/sau servicii publice de comunicaţii electronice sînt obligaţi să asigure posibilitatea apelării Serviciului 112 în cazul în care abonatul are sold negativ sau numărul este suspendat.

Articolul 16. Obligaţia de informare a populaţiei

(1) Agenţia, Serviciul 112, serviciile specializate de urgenţă şi furnizorii de reţele şi/sau servicii publice de comunicaţii electronice sînt obligaţi să asigure informarea populaţiei cu privire la existenţa şi modul de utilizare a numărului unic pentru apeluri de urgenţă 112.

(2) De la data lansării operaţionale a Serviciului 112 nu se va mai efectua informarea populaţiei despre numerele de urgenţă (901, 902, 903) ale serviciilor specializate de urgenţă.

(3) De la data lansării operaţionale a Serviciului 112, numărul unic pentru apeluri de urgenţă 112 este singurul număr de urgenţă utilizat pentru aplicarea pe mijloacele de intervenţie ale serviciilor specializate de urgenţă.

(4) Acţiunile şi campaniile de informare a publicului menite să asigure informarea publicului larg cu privire la existenţa şi la modul de utilizare a numărului unic pentru apeluri de urgenţă 112 sînt stabilite în Programul naţional de implementare a Serviciului de urgenţă naţional 112.

Articolul 17. Sistemul informaţional automatizat al Serviciului 112

(1) Sistemul informaţional automatizat al Serviciului 112 este destinat pentru procesarea, înregistrarea, stocarea şi păstrarea tuturor apelurilor de intrare şi a datelor asociate parvenite la Serviciul 112, a datelor transmise serviciilor specializate de urgenţă competente şi a rezultatelor intervenţiilor acestora.

(2) Posesorul Sistemului informaţional automatizat este administratorul Serviciului 112.

(3) Deţinătorul Sistemului informaţional automatizat este Serviciul 112.

(4) Crearea şi exploatarea Sistemului informaţional automatizat se efectuează în strictă conformitate cu cerinţele legislaţiei în vigoare, reglementărilor tehnice şi standardelor în domeniul tehnologiei informaţiei şi a comunicaţiilor electronice, precum şi în domeniul protecţiei datelor cu caracter personal.

(5) Spaţiul funcţional al Sistemului, conţinutul resursei informaţionale, procedura colectării, prelucrării, păstrării şi utilizării informaţiei sînt stabilite în Conceptul tehnic şi Regulamentul Sistemului informaţional automatizat al Serviciului 112, care sînt aprobate de către Guvern.

Capitolul V
FINANŢAREA SERVICIULUI 112

Articolul 18. Asigurarea financiară şi tehnico-materială

(1) Asigurarea financiară şi tehnico-materială a Serviciului 112, inclusiv finanţarea creării Serviciului 112, creării, exploatării şi mentenanţei ulterioare a Sistemului informaţional automatizat şi a reţelei de comunicaţii a Serviciului 112, interconectarea centrelor pentru preluarea apelurilor de urgenţă cu dispeceratele de urgenţă ale serviciilor specializate de urgenţă, interconectarea centrelor pentru preluarea apelurilor de urgenţă cu reţelele furnizorilor de reţele şi/sau servicii publice de comunicaţii electronice se efectuează din contul:

a) bugetului de stat;

b) granturilor, asistenţei tehnice şi altor surse legale;

c) mijloacelor primite pe bază de contract sau obţinute din prestarea altor servicii, la solicitarea persoanelor juridice sau fizice.

(2) Spaţiile tehnologice, infrastructura tehnico-edilitară necesară creării şi funcţionării Serviciului 112 vor fi puse la dispoziţie de către Guvern.

Capitolul VI
RESPONSABILITĂŢI

Articolul 19. Răspunderea pentru încălcarea dispoziţiilor prezentei legi

(1) Factorii de decizie şi personalul Serviciului 112 şi al serviciilor specializate de urgenţă poartă răspundere, în conformitate cu legislaţia în vigoare, pentru neîndeplinirea atribuţiilor funcţionale stabilite de actele normative în vigoare.

(2) Din momentul transmiterii de către Serviciul 112 a datelor privind apelul de urgenţă la dispeceratele serviciilor specializate de urgenţă, Serviciul 112 şi personalul său nu poartă răspundere pentru activităţile ulterioare ale serviciilor specializate de urgenţă.

(3) Persoanele fizice şi juridice care încalcă prevederile prezentei legi poartă răspundere conform legislaţiei în vigoare.

Capitolul VII
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 20. Dispoziţii finale şi tranzitorii

(1) Prezenta lege intră în vigoare la expirarea termenului de 12 luni de la data publicării.

(2) Guvernul, în termen de 12 luni de la data publicării prezentei legi:

a) va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislaţiei în vigoare în concordanţă cu prezenta lege;

b) va aduce actele sale normative în concordanţă cu prezenta lege;

c) va asigura revizuirea şi abrogarea de către ministere şi alte autorităţi administrative centrale a actelor normative ce contravin prezentei legi;

d) va asigura elaborarea actelor normative care vor reglementa aplicarea prezentei legi.

(3) Numerele de urgenţă existente (901, 902, 903) ale serviciilor specializate de urgenţă vor funcţiona în paralel cu numărul 112 pînă la momentul aprobării unei hotărîri de Guvern în acest sens, bazată pe propunerea Comitetului coordonator interdepartamental, pentru asigurarea interacţiunii dintre Serviciul 112 şi serviciile specializate de urgenţă.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI Igor CORMAN

Nr.174. Chişinău, 25 iulie 2014.

L E G E
cu privire la organizarea şi funcţionarea Serviciului naţional unic pentru apelurile de urgenţă 112

nr. 174 din 25.07.2014

Monitorul Oficial nr.231-237/533 din 08.08.2014

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Scopul şi domeniul de reglementare
Articolul 2. Noţiuni principale

Capitolul II
ORGANIZAREA ŞI FUNCŢIONAREA SERVICIULUI 112

Articolul 3. Principiile fundamentale ale organizării şi funcţionării Serviciului 112
Articolul 4. Serviciul 112
Articolul 5. Structura Serviciului 112
Articolul 6. Atribuţiile Serviciului 112
Articolul 7. Administratorul Serviciului 112
Articolul 8. Delimitarea competenţelor între Serviciul 112 şi serviciile specializate de urgenţă
Articolul 9. Protecţia datelor cu caracter personal
Articolul 10. Obligaţiile autorităţilor administraţiei publice centrale şi locale legate de implementarea numărului 112

Capitolul III
INTERACŢIUNEA SERVICIULUI 112 CU SERVICIILE SPECIALIZATE DE URGENŢĂ ŞI CU ALTE PERSOANE JURIDICE

Articolul 11. Comitetul coordonator interdepartamental pentru asigurarea interacţiunii dintre Serviciul 112 şi serviciile specializate de urgenţă
Articolul 12. Atribuţiile Comitetului
Articolul 13. Interacţiunea Serviciului 112 cu alte persoane juridice şi prestatori de servicii

Capitolul IV
COMUNICAŢIILE ELECTRONICE DE URGENŢĂ

Articolul 14. Cadrul de reglementare a comunicaţiilor electronice de urgenţă
Articolul 15. Obligaţiile furnizorilor de reţele şi/sau servicii publice de comunicaţii electronice
Articolul 16. Obligaţia de informare a populaţiei
Articolul 17. Sistemul informaţional automatizat al Serviciului 112

Capitolul V
FINANŢAREA SERVICIULUI 112

Articolul 18. Asigurarea financiară şi tehnico-materială

Capitolul VI
RESPONSABILITĂŢI

Articolul 19. Răspunderea pentru încălcarea dispoziţiilor prezentei legi

Capitolul VII
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 20. Dispoziţii finale şi tranzitorii

Prezenta lege creează cadrul juridic cu privire la organizarea şi funcţionarea Serviciului naţional unic pentru apelurile de urgenţă 112 în Republica Moldova şi transpune art.26 din Directiva 2002/22/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 7 martie 2002 privind serviciul universal şi drepturile utilizatorilor cu privire la reţelele şi serviciile electronice de comunicaţii (directiva privind serviciul universal), publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 108 din 24 aprilie 2002.

Prezenta lege organică este adoptată în temeiul prevederilor art.106^1 din Constituţie, prin angajarea răspunderii Guvernului faţă de Parlament.

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Scopul şi domeniul de reglementare

(1) Scopul prezentei legi este organizarea unui serviciu naţional unic pentru apelurile de urgenţă, care să asigure preluarea, procesarea şi transmiterea datelor asociate acestora către serviciile specializate de urgenţă, în scopul garantării unui nivel sporit de siguranţă şi protecţie a persoanei şi a bunurilor, prin utilizarea eficientă a capacităţilor infrastructurii de comunicaţii electronice moderne.

(2) Prezenta lege reglementează organizarea şi funcţionarea Serviciului naţional unic pentru apelurile de urgenţă 112 (în continuare – Serviciul 112).

Articolul 2. Noţiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noţiuni semnifică:

administrator al Serviciului 112 – organ central de specialitate desemnat de Guvern, care asigură crearea şi funcţionarea Serviciului 112;

alertare falsă – înştiinţare sau solicitare de ajutor intenţionat falsă şi/sau eronată, realizată prin apelarea numărului 112 pentru determinarea alarmării Serviciului 112 sau a intervenţiei serviciilor specializate de urgenţă în mod nejustificat;

apelare abuzivă – apelare repetată, cu rea intenţie, a numărului 112, fără ca apelantul să justifice o stare care necesită intervenţia serviciilor specializate de urgenţă;

apel involuntar – apelare a numărului 112 din greşeală;

apel de urgenţă – orice înştiinţare sau solicitare de ajutor în caz de pericol pentru viaţa sau sănătatea populaţiei, ordinea publică, integritatea proprietăţii sau a mediului efectuată la numărul 112 şi care necesită intervenţia serviciilor specializate de urgenţă;

centru de preluare a apelurilor de urgenţă 112 (CPAU) – subdiviziune a Serviciului 112, aflată în serviciu permanent, abilitată cu funcţiile de recepţionare, înregistrare, prelucrare şi transmitere a apelurilor de urgenţă şi a datelor asociate către serviciile specializate de urgenţă relevante;

dispecerat al serviciilor specializate de urgenţă – subdiviziune, desemnată de serviciul specializat de urgenţă, aflată în serviciu permanent, care asigură reacţionarea la apelurile de urgenţă primite prin intermediul centrelor de preluare a apelurilor de urgenţă, antrenarea forţelor de intervenţie şi coordonarea activităţilor lor ulterioare;

informaţie de localizare primară – date cu conţinut şi format stabilite de Agenţia Naţională pentru Reglementare în Comunicaţii Electronice şi Tehnologia Informaţiei (în continuare – Agenţie), care indică elementele de reţea relevante din punctul de vedere al localizării şi care nu necesită prelucrare suplimentară din partea furnizorului;

informaţie despre localizarea geografică – date prelucrate în cadrul sistemului informaţional automatizat al Serviciului 112 pe baza informaţiei de localizare primară, care indică poziţia geografică a echipamentului terminal al unui utilizator de telefonie mobilă sau adresa fizică de instalare a punctului terminal pentru reţelele de telefonie fixă;

numărul 112 – număr unic pentru apeluri de urgenţă;

Serviciul 112 – structură organizaţională şi tehnologică care asigură preluarea, înregistrarea, prelucrarea apelurilor de urgenţă şi transmiterea solicitărilor de intervenţie procesate către serviciile specializate de urgenţă, precum şi interacţiunea cu furnizorii de comunicaţii electronice;

servicii specializate de urgenţă – entităţi cu rolul de intervenţie imediată pentru soluţionarea situaţiilor de risc direct pentru viaţa sau sănătatea populaţiei, ordinea publică, proprietatea publică sau privată ori mediu;

Sistemul informaţional automatizat al Serviciului 112 – totalitate a mijloacelor software şi hardware, a echipamentelor şi reţelelor de comunicaţii electronice care asigură funcţionarea Serviciului 112;

terminal telematic – terminal specializat care asigură posibilitatea transmiterii apelurilor de urgenţă şi a informaţiilor privind urgenţa de către persoane cu dizabilităţi de auz şi/sau vorbire, utilizînd tehnici de transmisie şi de prelucrare automată la distanţă a informaţiei prin intermediul unor procedee moderne de comunicaţie.

[Art.2 modificat prin Legea nr.318 din 22.12.2017, în vigoare 12.01.2018]

Capitolul II
ORGANIZAREA ŞI FUNCŢIONAREA SERVICIULUI 112

Articolul 3. Principiile fundamentale ale organizării şi funcţionării Serviciului 112

(1) Serviciul 112 se organizează în conformitate cu prevederile Constituţiei, legislaţiei în vigoare, tratatelor şi acordurilor internaţionale la care Republica Moldova este parte.

(2) În exercitarea atribuţiilor funcţionale, Serviciul 112 se va conduce de principiile legalităţii, administrării unice, transparenţei în gestiune, asigurării respectării drepturilor şi intereselor persoanelor şi statului.

(3) Din momentul lansării operaţionale a Serviciului 112, toate apelurile de urgenţă în reţelele publice de comunicaţii electronice se realizează prin intermediul numărului unic 112.

(4) Numărul 112 se apelează atunci cînd este necesară acordarea ajutorului şi intervenţia serviciilor specializate de urgenţă pentru asigurarea asistenţei imediate în situaţii în care este periclitată viaţa sau sănătatea persoanei, ordinea publică, proprietatea publică sau privată ori mediul.

(5) Apelul la numărul 112 este gratuit pentru utilizatorii finali.

(6) Serviciul 112 se va organiza astfel încît să permită accesul la numărul 112 din toate reţelele publice de comunicaţii electronice din Republica Moldova.

(7) Serviciul 112 se va organiza astfel încît să permită tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova, inclusiv persoanelor cu dizabilităţi şi vorbitori de alte limbi, accesul la numărul 112 (conform normativelor aprobate prin hotărîre de Guvern, la propunerea Comitetului coordonator interdepartamental pentru asigurarea interacţiunii dintre Serviciul 112 şi serviciile specializate de urgenţă, şi în limita capacităţilor Serviciului 112, dar nu mai puţin decît cele stabilite de legislaţia în vigoare).

Articolul 4. Serviciul 112

(1) Serviciul 112 este persoană juridică, care se organizează şi funcţionează în conformitate cu Regulamentul Serviciului 112, aprobat de Guvern.

(2) Serviciul 112 este organizat ca o structură integrată, în care centrele de preluare a apelurilor de urgenţă 112 recepţionează apelurile de urgenţă pe întreg teritoriul Republicii Moldova, localizează terminalul apelantului în baza informaţiei parvenite de la furnizorii de servicii de comunicaţii electronice şi a informaţiei comunicate de apelant, analizează, prin intermediul Sistemului informaţional automatizat al Serviciului 112, informaţia obţinută, inclusiv prin utilizarea altor surse disponibile (Registrul de stat al populaţiei, Registrul de stat al unităţilor de drept, Registrul de stat al conducătorilor de vehicule, Registrul de stat al transportului, Sistemul informaţional naţional geografic, Sistemul informaţional medical integrat, Sistemul informaţional

integrat al organelor de drept) şi transmit către dispeceratele serviciilor specializate de urgenţă relevante apelul şi datele asociate solicitării de intervenţie.

(3) Serviciul 112 asigură crearea şi funcţionalitatea Sistemului informaţional automatizat al Serviciului 112 şi interconectarea acestuia cu dispeceratele serviciilor specializate de urgenţă.

(4) Se interzice antrenarea resurselor Serviciului 112 în alte activităţi decît cele prevăzute de legislaţia în vigoare.

(5) În exerciţiul funcţiunii, personalul Serviciului 112 trebuie să aibă o conduită bazată pe profesionalism, să fie amabil şi eficient în relaţiile cu cetăţenii şi să acţioneze în conformitate cu prevederile Regulamentului Serviciului 112, aprobat prin hotărîre de Guvern, precum şi cu reglementările de ordine interioară, aprobate prin ordinul administratorului Serviciului 112.

(6) În exerciţiul funcţiunii, personalul Serviciului 112 execută necondiţionat regulamentele interne şi instrucţiunile de serviciu. Alte persoane nu au dreptul de imixtiune în activitatea acestuia.

(7) În cazul în care personalul Serviciului 112 primeşte de la superiori şi de la alţi factori de decizie ordine şi indicaţii care contravin legii, Regulamentului Serviciului 112, regulamentelor interne sau periclitează nemijlocit activitatea Serviciului 112, el este obligat să respecte doar prevederile legislaţiei în vigoare.

[Art.4 modificat prin Legea nr.318 din 22.12.2017, în vigoare 12.01.2018]

Articolul 5. Structura Serviciului 112

Serviciul 112 se constituie din următoarele entităţi:

a) unitatea centrală a Serviciului 112;

b) centrele de preluare a apelurilor de urgenţă 112, interconectate în cadrul Sistemului informaţional automatizat al Serviciului 112.

Articolul 6. Atribuţiile Serviciului 112

Serviciul 112 are următoarele atribuţii:

a) crearea, mentenanţa şi dezvoltarea Sistemului informaţional automatizat al Serviciului 112;

b) preluarea, înregistrarea automată şi procesarea apelurilor de urgenţă comunicate prin telefon, prin alte mijloace de comunicaţii electronice (inclusiv fax, SMS, MMS etc.) ori prin alte mijloace speciale;

c) verificarea veridicităţii informaţiei recepţionate, în limita competenţei şi a resurselor disponibile;

d) recepţionarea apelurilor de urgenţă în limbile vorbite pe teritoriul Republicii Moldova, precum şi de circulaţie internaţională, conform nomenclatorului aprobat prin hotărîre de Guvern, la propunerea Comitetului coordonator interdepartamental, pentru asigurarea interacţiunii dintre Serviciul 112 şi serviciilor specializate de urgenţă şi în limita capacităţilor Serviciului 112, dar nu mai puţin decît cele stabilite de legislaţia în vigoare;

e) localizarea geografică a apelurilor primite pe baza informaţiei de localizare primară parvenite de la furnizorii de servicii de comunicaţii electronice, analiza şi procesarea apelurilor, transmiterea, în timpul stabilit de Regulamentul de interacţiune dintre Serviciul 112 şi serviciile specializate de urgenţă, a apelurilor şi a datelor asociate către dispeceratele serviciilor specializate de urgenţă relevante;

f) furnizarea către serviciile specializate de urgenţă a informaţiei procesate referitor la situaţia de urgenţă pentru asigurarea unei intervenţii rapide şi efective;

g) recepţionarea şi stocarea în arhiva Sistemului informaţional automatizat al Serviciului 112 (pentru o perioadă de 10 ani) a datelor şi informaţiilor privind evoluţia situaţiilor de urgenţă şi rezultatul intervenţiilor.

Articolul 7. Administratorul Serviciului 112

Administrator al Serviciului 112 este organul central de specialitate desemnat de Guvern, care asigură:

a) elaborarea Programului naţional de implementare a Serviciului de urgenţă naţional 112, aprobat prin hotărîre de Guvern;

b) elaborarea, promovarea şi monitorizarea implementării politicii şi cadrului normativ-juridic în domeniu;

c) elaborarea regulamentului, structurii, a efectivului-limită şi a statelor de personal al Serviciului 112, care vor fi aprobate prin hotărîre de Guvern;

d) crearea şi dezvoltarea Serviciului 112;

e) numirea directorului Serviciului 112;

f) colaborarea internaţională şi coordonarea activităţii privind implementarea proiectelor de dezvoltare continuă a Serviciului 112.

[Art.7 modificat prin Legea nr.318 din 22.12.2017, în vigoare 12.01.2018]

Articolul 8. Delimitarea competenţelor între Serviciul 112 şi serviciile specializate de urgenţă

(1) Serviciile specializate de urgenţă din cadrul Serviciului de asistenţă medicală urgentă, Inspectoratului General de Poliţie, al Serviciului Protecţiei Civile şi Situaţiilor Excepţionale colaborează cu Serviciul 112, pentru ca acesta să-şi poată îndeplini obligaţiile stabilite prin prezenta lege, pe baza Regulamentului de interacţiune dintre Serviciul 112 şi serviciile specializate de urgenţă, aprobat prin hotărîre de Guvern.

(2) Serviciul 112 transmite, iar serviciile specializate de urgenţă (conform competenţelor) preiau fişa apelului de urgenţă cu numărul unic de identificare atribuit de Sistemul informaţional automatizat al Serviciului 112, asigură gradul corespunzător de intervenţie şi prezintă Serviciului 112 pentru arhivare informaţia privind rezultatul intervenţiilor.

(3) Serviciile specializate de urgenţă asigură preluarea apelurilor şi a datelor asociate solicitării de intervenţie transmise de către Serviciul 112.

(4) Serviciile specializate de urgenţă întreprind acţiuni imediate privind organizarea intervenţiei la solicitările parvenite de la Serviciul 112, în conformitate cu regulamentele de funcţionare, aprobate prin hotărîre de Guvern.

(5) În cazul utilizării de către serviciile specializate de urgenţă a produselor program conexe cu Sistemul informaţional automatizat al Serviciului 112, părţile asigură interoperabilitatea acestora, în conformitate cu cerinţele unice elaborate în acest sens.

Articolul 9. Protecţia datelor cu caracter personal

(1) Serviciul 112 şi serviciile specializate de urgenţă au obligaţia să asigure confidenţialitatea şi securitatea prelucrării datelor cu caracter personal, precum şi protecţia drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale persoanei, în special a dreptului la inviolabilitatea vieţii private, în conformitate cu legislaţia în vigoare.

(2) Serviciul 112 şi serviciile specializate de urgenţă au obligaţia să asigure securitatea şi confidenţialitatea datelor din cadrul Sistemului informaţional automatizat al Serviciului 112, în conformitate cu cerinţele privind asigurarea securităţii datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaţionale de date cu caracter personal.

(3) Aspectele privind protecţia datelor cu caracter personal în reţelele de comunicaţii electronice sînt coordonate cu Centrul Naţional pentru Protecţia Datelor cu Caracter Personal.

(4) Accesul Serviciului 112 şi al serviciilor specializate de urgenţă la informaţia de localizare primară a terminalului apelantului este permis doar din momentul preluării apelului de urgenţă de către Serviciul 112 şi pînă la finalizarea intervenţiei serviciilor specializate de urgenţă şi doar în scopul unei asemenea intervenţii.

Articolul 10. Obligaţiile autorităţilor administraţiei publice centrale şi locale legate de implementarea numărului 112

(1) Autorităţile administraţiei publice centrale şi locale, conform competentelor legale, au obligaţia să pună la dispoziţia Serviciului 112 şi serviciilor specializate de urgenţă în mod gratuit

într-un format standard compatibil cu Sistemul informaţional automatizat al Serviciului 112, hărţile digitale, bazele de date privind drumurile şi infrastructura tehnico-edilitară şi să informeze operativ Serviciul 112 despre actualizările efectuate.

(2) Răspunderea pentru exactitatea, corectitudinea şi integritatea informaţiilor transmise Serviciului 112 şi serviciilor specializate de urgenţă privind localităţile, drumurile de acces şi infrastructura tehnico-edilitară, codificarea acestora şi a informaţiilor privind starea drumurilor şi a circulaţiei publice pe acestea revine autorităţii competente care a prezentat informaţia.

Capitolul III
INTERACŢIUNEA SERVICIULUI 112 CU SERVICIILE SPECIALIZATE DE URGENŢĂ ŞI CU ALTE PERSOANE JURIDICE

Articolul 11. Comitetul coordonator interdepartamental pentru asigurarea interacţiunii dintre Serviciul 112 şi serviciile specializate de urgenţă

(1) Pentru asigurarea interacţiunii interinstituţionale dintre Serviciul 112 şi serviciile specializate de urgenţă se înfiinţează Comitetul interdepartamental pentru asigurarea interacţiunii dintre Serviciul 112 şi serviciile specializate de urgenţă (în continuare – Comitet), structură interdepartamentală fără personalitate juridică, care funcţionează sub autoritatea Guvernului şi este compusă din:

a) preşedinte – viceprim-ministru;

b) secretar – directorul Serviciului 112;

c) membri – la nivel de ministru/secretar general de stat/secretar de stat din cadrul autorităţilor responsabile de domeniile sănătăţii, afacerilor interne, tehnologiei informaţiei şi comunicaţiilor, directorul adjunct al Serviciului de Informaţie şi Securitate, directorul Agenţiei Naţionale pentru Reglementare în Comunicaţii Electronice şi Tehnologia Informaţiei, directorul Centrului Naţional Ştiinţifico-Practic Medicină de Urgenţă, şeful Inspectoratului General pentru Situaţii de Urgenţă, şeful Inspectoratului General de Poliţie.

(2) Se stabileşte că, în caz de eliberare a membrilor Comitetului din funcţiile deţinute, atribuţiile lor în cadrul Comitetului vor fi exercitate de persoanele nou-desemnate în aceste funcţii.

(3) Activitatea Comitetului se va efectua în conformitate cu Regulamentul de organizare şi funcţionare a acestuia, aprobat de Guvern.

[Art.11 modificat prin Legea nr.318 din 22.12.2017, în vigoare 12.01.2018]

[Art.11 modificat prin Legea nr.153 din 14.07.2017, în vigoare 18.12.2017]

Articolul 12. Atribuţiile Comitetului

(1) Comitetul coordonează, monitorizează şi analizează interacţiunea tuturor instituţiilor implicate în procesul furnizării Serviciului de urgenţă 112.

(2) Comitetul are rolul de a coordona şi de a elabora proiectele de acte normative (regulamentele, reglementările tehnice etc.) şi acordurile privind interacţiunea Serviciului 112 cu serviciile specializate de urgenţă.

(3) Ca organism de lucru al Comitetului se înfiinţează Consiliul de experţi, compus din colaboratori ai Serviciului 112 şi serviciile specializate de urgenţă, precum şi din alţi specialişti ai instituţiilor implicate, numiţi de către Comitet.

(4) Activitatea Consiliului de experţi se va efectua în conformitate cu Regulamentul de organizare şi funcţionare a acestuia, aprobat de către Guvern.

(5) La activităţile Comitetului pot participa, în calitate de invitaţi, reprezentanţi ai furnizorilor de reţele şi servicii de comunicaţii electronice, ai societăţii civile, ai autorităţilor şi instituţiilor publice.

Articolul 13. Interacţiunea Serviciului 112 cu alte persoane juridice şi prestatori de servicii

(1) Alte servicii, persoane juridice, în afară de Serviciul de Asistenţă Medicală Urgentă, Inspectoratul General de Poliţie, Serviciul Protecţiei Civile şi Situaţiilor Excepţionale, instituţii sau structuri guvernamentale, interesate în realizarea interacţiunii cu Serviciul 112, suportă

cheltuielile aferente în baza unor acorduri separate cu acesta, iar eventualele venituri încasate se virează la bugetul Serviciului 112.

(2) Aceştia au obligaţia de a solicita în prealabil Serviciului 112 un aviz tehnic de compatibilitate a sistemelor proprii cu soluţia tehnică implementată în cadrul sistemului informaţional automatizat 112.

Capitolul IV
COMUNICAŢIILE ELECTRONICE DE URGENŢĂ

Articolul 14. Cadrul de reglementare a comunicaţiilor electronice de urgenţă

(1) Agenţia stabileşte condiţiile tehnice, juridice şi organizatorico-economice referitoare la realizarea comunicaţiilor electronice către/de la Serviciul 112.

(2) Serviciul 112 asigură preluarea apelurilor de la persoanele cu dizabilităţi de auz şi/sau vorbire prin intermediul terminalelor telematice utilizate în reţelele publice de comunicaţii electronice în limita fezabilităţii tehnice, în conformitate cu măsurile stabilite în Programul naţional de implementare a Serviciului de urgenţă naţional 112, aprobat prin hotărîre de Guvern.

(3) Agenţia, în coordonare cu Administratorul Serviciului 112, Serviciul 112 şi serviciile specializate de urgenţă, stabileşte procedurile şi limitele tehnice pentru reducerea apelării abuzive, a alertării false şi a apelurilor involuntare.

Articolul 15. Obligaţiile furnizorilor de reţele şi/sau servicii publice de comunicaţii electronice

(1) Furnizorii de reţele şi/sau servicii publice de comunicaţii electronice asigură în mod gratuit efectuarea apelurilor de urgenţă către numărul unic de urgenţă 112, inclusiv a apelurilor de la toate posturile telefonice publice cu plată, a apelurilor efectuate prin intermediul terminalelor telematice destinate persoanelor cu dizabilităţi de auz şi/sau vorbire.

(2) Furnizorii de reţele şi/sau servicii publice de comunicaţii electronice mobile sînt obligaţi în mod gratuit să asigure accesul în timp real la baza de date ale propriilor abonaţi şi expedierea către Serviciul 112 şi serviciile specializate de urgenţă a informaţiei privind localizarea primară a terminalului apelantului, în momentul conectării apelului.

(3) Condiţiile tehnice de transmitere a informaţiei de localizare primară urmează să fie stabilite de Agenţie, în coordonare cu Centrul Naţional pentru Protecţia Datelor cu Caracter Personal.

(4) Furnizorii de reţele şi/sau servicii publice de comunicaţii electronice fixe sau bazate pe tehnologia VoIP sînt obligaţi să asigure în mod gratuit accesul în timp real la baza de date a abonaţilor proprii, iar în cazul imposibilităţii de a asigura accesul, să transmită în mod gratuit Serviciului 112 şi serviciilor specializate de urgenţă, precum şi să actualizeze, pînă la data de 25 a fiecărei luni, bazele de date ale propriilor abonaţi, care conţin numerele de telefon, numele şi adresele abonaţilor.

(5) Furnizorii de reţele şi/sau servicii publice de telefonie sînt obligaţi să asigure prioritar primirea şi retransmiterea apelului de urgenţă cu numărul unic de urgenţă 112.

(6) Furnizorii de reţele şi/sau servicii publice de comunicaţii electronice sînt obligaţi să informeze abonaţii despre transmiterea datelor cu caracter personal către Serviciul 112 şi serviciile speciale de urgenţă în cazul apelării numărului 112, prin includerea acestor clauze în contractul de prestare a serviciilor.

(7) Furnizorii de reţele şi/sau servicii publice de comunicaţii electronice sînt obligaţi să asigure persoanelor cu dizabilităţi accesul gratuit la numărul unic de urgenţă 112.

(8) Furnizorii de reţele şi/sau servicii publice de comunicaţii electronice sînt obligaţi să asigure preluarea tuturor apelurilor de urgenţă către Serviciul 112, inclusiv în cazul în care furnizorul apelantului nu are acoperire în zona respectivă.

(9) Furnizorii de reţele şi/sau servicii publice de comunicaţii electronice mobile sînt obligaţi să asigure localizarea terminalului mobil al apelantului şi în cazul în care abonatul a inclus opţiunea “număr ascuns”.

(10) Furnizorii de reţele şi/sau servicii publice de comunicaţii electronice sînt obligaţi să asigure posibilitatea apelării Serviciului 112 în cazul în care abonatul are sold negativ sau numărul este suspendat.

Articolul 16. Obligaţia de informare a populaţiei

(1) Agenţia, Serviciul 112, serviciile specializate de urgenţă şi furnizorii de reţele şi/sau servicii publice de comunicaţii electronice sînt obligaţi să asigure informarea populaţiei cu privire la existenţa şi modul de utilizare a numărului unic pentru apeluri de urgenţă 112.

(2) De la data lansării operaţionale a Serviciului 112 nu se va mai efectua informarea populaţiei despre numerele de urgenţă (901, 902, 903) ale serviciilor specializate de urgenţă.

(3) De la data lansării operaţionale a Serviciului 112, numărul unic pentru apeluri de urgenţă 112 este singurul număr de urgenţă utilizat pentru aplicarea pe mijloacele de intervenţie ale serviciilor specializate de urgenţă.

(4) Acţiunile şi campaniile de informare a publicului menite să asigure informarea publicului larg cu privire la existenţa şi la modul de utilizare a numărului unic pentru apeluri de urgenţă 112 sînt stabilite în Programul naţional de implementare a Serviciului de urgenţă naţional 112.

Articolul 17. Sistemul informaţional automatizat al Serviciului 112

(1) Sistemul informaţional automatizat al Serviciului 112 este destinat pentru procesarea, înregistrarea, stocarea şi păstrarea tuturor apelurilor de intrare şi a datelor asociate parvenite la Serviciul 112, a datelor transmise serviciilor specializate de urgenţă competente şi a rezultatelor intervenţiilor acestora.

(2) Posesorul Sistemului informaţional automatizat este administratorul Serviciului 112.

(3) Deţinătorul Sistemului informaţional automatizat este Serviciul 112.

(4) Crearea şi exploatarea Sistemului informaţional automatizat se efectuează în strictă conformitate cu cerinţele legislaţiei în vigoare, reglementărilor tehnice şi standardelor în domeniul tehnologiei informaţiei şi a comunicaţiilor electronice, precum şi în domeniul protecţiei datelor cu caracter personal.

(5) Spaţiul funcţional al Sistemului, conţinutul resursei informaţionale, procedura colectării, prelucrării, păstrării şi utilizării informaţiei sînt stabilite în Conceptul tehnic şi Regulamentul Sistemului informaţional automatizat al Serviciului 112, care sînt aprobate de către Guvern.

Capitolul V
FINANŢAREA SERVICIULUI 112

Articolul 18. Asigurarea financiară şi tehnico-materială

(1) Asigurarea financiară şi tehnico-materială a Serviciului 112, inclusiv finanţarea creării Serviciului 112, creării, exploatării şi mentenanţei ulterioare a Sistemului informaţional automatizat şi a reţelei de comunicaţii a Serviciului 112, interconectarea centrelor pentru preluarea apelurilor de urgenţă cu dispeceratele de urgenţă ale serviciilor specializate de urgenţă, interconectarea centrelor pentru preluarea apelurilor de urgenţă cu reţelele furnizorilor de reţele şi/sau servicii publice de comunicaţii electronice se efectuează din contul:

a) bugetului de stat;

b) granturilor, asistenţei tehnice şi altor surse legale;

c) mijloacelor primite pe bază de contract sau obţinute din prestarea altor servicii, la solicitarea persoanelor juridice sau fizice.

(2) Spaţiile tehnologice, infrastructura tehnico-edilitară necesară creării şi funcţionării Serviciului 112 vor fi puse la dispoziţie de către Guvern.

Capitolul VI
RESPONSABILITĂŢI

Articolul 19. Răspunderea pentru încălcarea dispoziţiilor prezentei legi

(1) Factorii de decizie şi personalul Serviciului 112 şi al serviciilor specializate de urgenţă poartă răspundere, în conformitate cu legislaţia în vigoare, pentru neîndeplinirea atribuţiilor funcţionale stabilite de actele normative în vigoare.

(2) Din momentul transmiterii de către Serviciul 112 a datelor privind apelul de urgenţă la dispeceratele serviciilor specializate de urgenţă, Serviciul 112 şi personalul său nu poartă răspundere pentru activităţile ulterioare ale serviciilor specializate de urgenţă.

(3) Persoanele fizice şi juridice care încalcă prevederile prezentei legi poartă răspundere conform legislaţiei în vigoare.

Capitolul VII
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 20. Dispoziţii finale şi tranzitorii

(1) Prezenta lege intră în vigoare la expirarea termenului de 12 luni de la data publicării.

(2) Guvernul, în termen de 12 luni de la data publicării prezentei legi:

a) va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislaţiei în vigoare în concordanţă cu prezenta lege;

b) va aduce actele sale normative în concordanţă cu prezenta lege;

c) va asigura revizuirea şi abrogarea de către ministere şi alte autorităţi administrative centrale a actelor normative ce contravin prezentei legi;

d) va asigura elaborarea actelor normative care vor reglementa aplicarea prezentei legi.

(3) Numerele de urgenţă existente (901, 902, 903) ale serviciilor specializate de urgenţă vor funcţiona în paralel cu numărul 112 pînă la momentul aprobării unei hotărîri de Guvern în acest sens, bazată pe propunerea Comitetului coordonator interdepartamental, pentru asigurarea interacţiunii dintre Serviciul 112 şi serviciile specializate de urgenţă.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI Igor CORMAN

Nr.174. Chişinău, 25 iulie 2014.

H O T Ă R Î R E
pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de ocupare a posturilor didactice în instituţiile de învăţământ superior

nr. 854 din 21.09.2010

Monitorul Oficial nr.182-189/948 din 28.09.2010

* * *

În temeiul articolului 297 alineatul (1) din Codul muncii nr.154-XV din 28 martie 2003 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.159-162, art.648), cu modificările şi completările ulterioare, şi în scopul adaptării normelor principale de ocupare a posturilor didactice în instituţiile de învăţământ superior din Republica Moldova la cerinţele actuale ale învăţământului superior, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Regulamentul cu privire la modul de ocupare a posturilor didactice în instituţiile de învăţământ superior (se anexează).

2. Se abrogă Hotărîrea Guvernului nr.1265 din 16 noiembrie 2004 "Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la ocuparea posturilor didactice în instituţiile de învăţământ superior universitar" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.208-211, art.1442).

PRIM-MINISTRU **Vladimir FILAT**

Contrasemnează:
Viceprim-ministru **Ion Negrei**
Ministrul educaţiei **Leonid Bujor**
Ministrul muncii, protecţiei sociale şi familiei **Valentina Buliga**

Chişinău, 21 septembrie 2010.
Nr.854.

Aprobat
prin Hotărîrea Guvernului
nr.854 din 21 septembrie 2010

REGULAMENTUL
cu privire la modul de ocupare a posturilor didactice în instituţiile de învăţământ superior

I. PRINCIPII GENERALE

1. Regulamentul cu privire la modul de ocupare a posturilor didactice în instituţiile de învăţământ superior (în continuare – Regulament) stabileşte cerinţele, precum şi condiţiile de organizare/desfăşurare a concursului pentru ocuparea posturilor didactice în instituţiile de învăţământ superior.

2. Posturile didactice în învăţământul superior (în continuare – posturile didactice) sînt:

a) la catedre: asistent universitar, lector universitar, lector superior universitar, conferenţiar universitar, profesor universitar;

b) în căminele studenţeşti: pedagog social.

3. Posturile didactice (cu excepţia postului de asistent universitar) se declară vacante o dată la 5 ani şi se ocupă prin concurs. Concursul este valabil numai pentru instituţia de învăţământ superior respectivă.

4. Nu pot fi considerate vacante şi anunţate în concurs posturile didactice ocupate de persoanele care se află în concediu de maternitate, de creaţie, pentru definitivarea tezei de doctorat, pentru elaborarea, la comanda Ministerului Educaţiei sau la comanda ministerelor care au în subordine instituţii de învăţământ superior, de manuale, lucrări metodice, monografii sau de către alte persoane (beneficiari ai diverselor tipuri de concedii sociale), în conformitate cu legislaţia în vigoare.

5. Decizia despre anunţarea concursului pentru ocuparea posturilor didactice se ia prin vot deschis de către Senatul instituţiei de învăţământ cu trei luni înainte de expirarea termenului de alegere prin concurs, la cererea şefului catedrei respective.

6. Anunţarea publică a concursului pentru ocuparea posturilor didactice se face în baza unui aviz, publicat de către instituţia de învăţământ într-un ziar de profil, în alte ziare de circulaţie republicană şi pe site-ul instituţiei de învăţământ superior, în care se indică termenele şi condiţiile de participare la concursul respectiv.

7. Posturile didactice pot fi ocupate de cetăţeni ai Republicii Moldova şi, cu titlu de excepţie, de cetăţeni străini, conform legislaţiei în vigoare.

II. CERINŢELE PENTRU OCUPAREA POSTURILOR DIDACTICE

8. La concursul pentru ocuparea postului de profesor universitar pot participa candidaţii care s-au afirmat în activitatea de pedagog, cercetător ştiinţific, antrenor sau om de artă, ţin cursuri fundamentale şi de specialitate la ciclul I, la ciclul II, coordonează lucrări de masterat şi doctorat, sînt autori de monografii, lucrări ştiinţifice şi metodico-didactice de nivel republican şi internaţional, lucrări de creaţie, au cel puţin un suport de curs, publicat în modul stabilit şi care corespund la una din următoarele cerinţe:

a) deţin titlul de profesor universitar în domeniul respectiv;

b) deţin titlul de conferenţiar universitar şi gradul de doctor habilitat în domeniul ştiinţei corespunzător postului sau într-un domeniu înrudit, au o vechime de activitate ştiinţifico-didactică de cel puţin 9 ani, dintre care cel puţin 5 ani de activitate în postul de conferenţiar universitar, au coordonat cel puţin o lucrare de doctorat;

c) deţin titlul de conferenţiar universitar şi gradul de doctor în domeniul ştiinţei corespunzător postului sau într-un domeniu înrudit şi au o vechime de activitate didactico-ştiinţifică de cel puţin 12 ani, dintre care cel puţin 5 ani în postul de conferenţiar universitar, sînt conducători de doctoranzi şi au coordonat la moment cel puţin 2 teze de doctorat;

d) sînt personalităţi marcante în domeniul culturii, antrenori emeriţi, conferenţiari universitari, de regulă, doctori în ştiinţe, au o vechime de cel puţin 12 ani de activitate ştiinţifico-didactică în învăţământul superior de profil, dintre care ultimii 5 ani în postul de conferenţiar universitar, au contribuit la pregătirea laureaţilor şi deţinătorilor de diplome în cadrul concursurilor internaţionale, a sportivilor de performanţă – premianţi ai competiţiilor europene, mondiale sau olimpice, au participat cu exponate la expoziţii şi saloane internaţionale de artă, s-au manifestat în cadrul diferitelor întruniri culturale internaţionale, deţin titluri onorifice de Artist al Poporului, de Om Emerit (în domeniul artelor sau al sportului), de Maestru în Arte, de Maestru al Literaturii, de Laureat al Premiului de Stat (în domeniul ştiinţei).

9. La concursul pentru ocuparea postului de conferenţiar universitar pot participa candidaţii care s-au manifestat plenar în activitatea didactico-ştiinţifică, ţin cursuri la ciclul I, la ciclul II, participă la expoziţii republicane (internaţionale), sînt conducători de teze (proiecte) anuale, de licenţă şi de master, au publicaţii ştiinţifice, metodico-didactice şi de creaţie de nivel republican şi care:

a) deţin titlul de conferenţiar universitar în domeniul respectiv;

b) deţin gradul de doctor habilitat în domeniul ştiinţei corespunzător postului sau într-un domeniu înrudit şi au o vechime de cel puţin 2 ani de activitate didactică în învăţământul superior sau de cel puţin 5 ani de activitate ştiinţifică;

c) deţin gradul de doctor în domeniul ştiinţei corespunzător postului sau într-un domeniu înrudit şi au o vechime de cel puţin 5 ani de activitate didactică sau de cel puţin 10 ani de activitate ştiinţifică;

d) nu deţin grad ştiinţific, dar desfăşoară activităţi didactice, de producţie sau de creaţie înalt apreciate, sînt autori (coautori) de manuale, monografii, lucrări ştiinţifice, opere de artă, au elaborat tehnologii, aparate, utilaje, deţin titluri onorifice de Om Emerit (în domeniul artelor sau al sportului), de Maestru în Arte, de Maestru al Literaturii, de Laureat al Premiului de Stat (în domeniul ştiinţei), sînt antrenori emeriţi şi au o vechime de cel puţin 9 ani de activitate în domeniu, dintre care cel puţin 5 ani de activitate ştiinţifico-didactică în învăţământul superior.

10. La concursul pentru ocuparea postului de lector superior universitar pot participa candidaţii care:

a) deţin gradul de doctor în domeniul ştiinţei corespunzător postului sau într-un domeniu înrudit şi au o vechime de cel puţin 3 ani de activitate didactică în învăţământul superior;

b) au o vechime de cel puţin 5 ani de activitate didactică în domeniul ştiinţei şi au publicaţii ştiinţifice, metodico-didactice, de creaţie, opere de artă, au participat la elaborarea tehnologiilor, aparatelor, utilajelor, deţin titluri onorifice de Om Emerit (în domeniul artelor sau al sportului), de Maestru în Arte, de Maestru al Literaturii, de Laureat al Premiului de Stat (în domeniul ştiinţei), sînt antrenori emeriţi.

11. La concursul pentru ocuparea postului de lector universitar pot participa candidaţii care:

a) deţin gradul ştiinţific de doctor în domeniul corespunzător postului sau într-un domeniu înrudit;

b) au absolvit doctoratul;

c) deţin titlul de master în domeniul respectiv şi au o vechime de cel puţin 2 ani de activitate didactică;

d) deţin titlul de licenţiat în profilul corespunzător postului şi au o vechime de cel puţin 3 ani de activitate didactică.

12. La concursul pentru ocuparea postului de asistent universitar pot participa candidaţii care au pregătire psihopedagogică şi metodică şi deţin titlul de licenţiat sau de master în domeniul de formare profesională corespunzător postului.

13. La concursul pentru ocuparea postului de pedagog social în căminele studenţeşti pot participa candidaţi care au absolvit instituţiile de învăţământ superior şi au pregătire psihopedagogică.

III. ORGANIZAREA ŞI DESFĂŞURAREA CONCURSULUI PENTRU OCUPAREA POSTURILOR DIDACTICE

14. În scopul organizării şi desfăşurării concursului pentru ocuparea posturilor didactice, rectorul desemnează anual Comisia de concurs, în componenţa aprobată în prealabil de Senat prin vot deschis. Comisia de concurs include preşedintele, secretarul şi trei membri.

15. Candidaţii la concursul pentru ocuparea posturilor didactice, în termen de 30 de zile de la publicarea în presa republicană şi pe site-ul instituţiei de învăţământ superior a anunţului referitor la concurs, depun şi înregistrează la serviciul personal cererea de înscriere, la care anexează:

a) fişa personală de evidenţă a cadrelor;

b) copia carnetului de muncă;

c) copii ale diplomei de licenţă, de master sau echivalente ale acestora;

d) copii ale diplomei de doctor habilitat sau de doctor în domeniul ştiinţei corespunzător postului, ale diplomei de profesor universitar sau de conferenţiar universitar, precum şi ale diplomelor sau titlurilor onorifice (după caz);

e) copii ale certificatelor de absolvire a cursurilor de perfecţionare (a stagiilor), cu specificarea cursurilor urmate, a probelor de promovare şi a calificativului obţinut;

f) lista lucrărilor ştiinţifice şi metodice publicate (la solicitare se prezintă şi originalul lucrării şi lucrările expuse la diferite expoziţii republicane şi internaţionale).

Candidaţii care activează în instituţia respectivă de învăţământ şi participă la concurs în mod repetat depun şi înregistrează la serviciul personal doar copiile actelor care lipsesc în dosarul personal.

16. Senatul instituţiei de învăţământ superior este în drept să stabilească criterii şi cerinţe suplimentare care apreciază performanţa profesională şi calificarea candidaţilor.

17. Serviciul personal pune la dispoziţia şefului catedrei respective dosarele personale ale candidaţilor, cu viza rectorului privind admiterea la concurs, în vederea examinării.

18. Candidaţii la posturile de profesor universitar şi de conferenţiar universitar vor ţine 2-3 prelegeri în faţa studenţilor, cu participarea membrilor colectivului catedrei, facultăţii, a membrilor Comisiei de calitate şi a cel puţin a unui membru al Comisiei de concurs.

Candidaţii la posturile de profesor universitar şi de conferenţiar universitar, în termen de cel mult 20 zile după expirarea termenului de înscriere la concurs, prezintă în şedinţa catedrei raportul despre activitatea didactico-ştiinţifică din ultimii 5 ani .

La şedinţa catedrei este obligatorie prezenţa unui membru al Comisiei de concurs şi cel puţin a 2/3 din membrii catedrei.

Catedra, prin vot secret, îşi exprimă opinia pro/contra pentru ocuparea postului de către persoana respectivă. La vot participă doar personalul didactic de bază al catedrei. Procesul-verbal al şedinţei catedrei şi dosarele personale ale candidaţilor vor fi prezentate Comisiei de concurs în termen de cel mult 5 zile de la şedinţa catedrei.

19. Comisia de concurs examinează materialele prezentate de catedră şi, prin vot deschis, ia decizia de a recomanda sau nu Senatului persoana respectivă pentru alegerea în postul solicitat. Comisia poate invita la şedinţa sa persoana interesată.

20. Alegerile în posturile de profesor universitar şi de conferenţiar universitar se efectuează de către Senat în termen de cel mult 45 zile de la expirarea termenului de înscriere la concurs, prin vot egal, secret şi liber exprimat. Şedinţa Senatului este deliberativă dacă la ea participă cel puţin 2/3 din numărul membrilor săi. Senatul, prin vot deschis, cu majoritatea simplă, ia decizia de a include sau nu candidaţii respectivi în buletinul de vot. Pentru organizarea votării, Senatul alege din membrii Senatului, prin vot deschis, comisia de numărare a voturilor. Fiecare membru al Senatului votează o singură persoană din lista candidaţilor înscrişi în buletinul de vot. Buletinele în care au fost votaţi mai mulţi candidaţi se consideră nule. Prezenţa candidaţilor la şedinţa Senatului nu este obligatorie.

Este declarat ales în postul de profesor universitar sau de conferenţiar universitar candidatul care a acumulat majoritatea simplă (nu mai puţin de 50 la sută plus un vot) de voturi din numărul total de membri ai Senatului care au participat la votare. În cazul în care nici unul din candidaţi nu a acumulat minimumul necesar de voturi, votarea se repetă la aceeaşi şedinţă pentru primii 2 candidaţi care au acumulat numărul cel mai mare de voturi (dacă la concurs au participat mai mult de 2 candidaţi) sau pentru candidatul care a acumulat cele mai multe voturi (dacă la concurs au participat 2 candidaţi).

Dacă, în urma votării repetate, candidatul respectiv nu a acumulat majoritatea simplă de voturi, se anunţă un nou concurs peste un an de zile.

Persoanele care nu au trecut concursul pot participa la un nou concurs la acelaşi post în aceeaşi instituţie.

21. Concursul pentru ocuparea posturilor de lector superior universitar şi de lector universitar se desfăşoară similar concursului pentru ocuparea posturilor de profesor universitar şi conferenţiar universitar. Alegerile în posturile de lector superior universitar şi de lector universitar se efectuează de către Consiliul facultăţii, conform procedurii expuse la punctul 20 al prezentului Regulament.

22. La catedrele generale, care nu ţin de facultăţi, concursul pentru ocuparea posturilor didactice se desfăşoară similar concursului pentru ocuparea posturilor de profesor universitar şi de conferenţiar universitar.

23. Concursul pentru ocuparea postului de pedagog social în căminele studenţeşti constă în analiza dosarului de înscriere, susţinerea unui test psihopedagogic şi a unei convorbiri cu membrii Comisiei de concurs.

Serviciul personal pune la dispoziţia Comisiei de concurs dosarele candidaţilor cu viza rectorului privind admiterea la concurs.

Comisia de concurs examinează dosarele de înscriere, rezultatele testării şi ale convorbirilor, apreciază fiecare candidat în parte şi, prin vot deschis, ia decizia de a recomanda sau nu Senatului persoana în cauză pentru alegere în postul respectiv.

24. Contestaţiile privind organizarea, desfăşurarea şi rezultatele concursului pentru ocuparea posturilor didactice se examinează (după caz) de către Senat (pentru alegerile efectuate de către consiliile facultăţilor) sau de către ministerul de resort (pentru alegerile efectuate de către Senatul universitar) în termen de 14 zile din data desfăşurării alegerilor.

25. Persoana care a susţinut concursul este angajată în postul respectiv în baza contractului individual de muncă pe o perioadă de 5 ani.

26. La propunerea şefului catedrei respective, în postul de asistent universitar este angajată, în baza contractului individual de muncă, pe o perioadă determinată ce nu depăşeşte 5 ani, persoana care deţine titlul de master sau titlul de licenţiat în domeniul corespunzător postului. După expirarea acestui termen, persoana respectivă poate participa la concursuri pentru ocuparea altor posturi didactice, în conformitate cu prevederile prezentului Regulament.

27. Persoana care activează în cadrul instituţiei respective de învăţământ superior şi n-a susţinut concursul sau n-a depus actele pentru participarea la concurs este eliberată din funcţie în conformitate cu legislaţia în vigoare.

28. Persoana care nu deţine titlul ştiinţifico-didactic de conferenţiar universitar sau de profesor universitar prezintă Consiliului Naţional pentru Acreditare şi Atestare actele necesare pentru a obţine acest titlu după cel puţin un an de activitate ca interimar în postul respectiv. Dacă, în termen de 4 ani, persoana în cauză nu obţine titlul de conferenţiar universitar sau de profesor universitar, ea nu mai poate candida la concursul de ocupare a postului respectiv.

29. În cazul în care persoana angajată anterior prin concurs a fost eliberată, în conformitate cu legislaţia în vigoare, postul respectiv se declară vacant, anunţîndu-se concurs la postul vacant în condiţiile prevăzute la punctul 5 al prezentului Regulament.

30. Pe durata desfăşurării concursului şi pînă la numirea în funcţie, postul didactic declarat vacant va fi ocupat de o persoană numită prin ordinul conducătorului instituţiei, în baza demersului şefului de catedră.

31. În cazul suspendării contractului individual de muncă cu persoana angajată prin concurs, în baza art.76 lit.g) şi art.78 alin.(2) lit.a) din Codul muncii al Republicii Moldova, postul didactic nu se va declara vacant, în postul respectiv urmînd a fi angajată, în baza unui contract individual de muncă, pe o durată determinată, o altă persoană, ce va fi numită prin ordinul conducătorului instituţiei, în baza demersului şefului de catedră. În cazul eliberării persoanei a cărei contract individual de muncă a fost suspendat, postul respectiv se declară vacant, anunţîndu-se concurs pentru ocuparea acestuia.

32. În instituţiile de învăţământ superior cu un număr de cadre didactice mai mare de 500 unităţi, la decizia Senatului, alegerile pentru postul de conferenţiar universitar pot fi organizate şi desfăşurate în cadrul şedinţelor consiliilor facultăţilor.

33. În limita termenului contractului individual de muncă, personalul didactic ales prin concurs poate fi transferat la o altă catedră prin ordinul rectorului, doar cu acordul persoanei respective.

În cazul comasării (divizării) catedrelor, cadrele didactice continuă să exercite obligaţiile de serviciu pînă la data expirării termenului pentru care au fost alese în posturile respective.

34. Posturile didactice ocupate de persoanele care se află în concediu de maternitate, de creaţie, pentru definitivarea tezei de doctorat, pentru elaborarea, la comanda Ministerului Educaţiei, ministerelor de resort, de manuale, lucrări metodice, monografii, sau de către alte persoane (beneficiari ai diverselor tipuri de concedii sociale), în conformitate cu legislaţia în

vigoare, pot fi suplinite prin cumul de persoane atît din cadrul instituţiei respective de învăţămînt, cît şi din exterior, în baza contractelor individuale de muncă, pe o durată determinată, prin ordinul rectorului, în baza cererii depuse.

35. Persoana ajunsă la vîrsta de pensionare, în conformitate cu legislaţia în vigoare, continuă să exercite activităţile didactice pînă la expirarea termenului de alegere în post. După expirarea acestui termen, cu persoana de vîrstă pensionară care a obţinut permanent rezultate meritorii în activitatea didactică şi ştiinţifică, poate fi încheiat un contract individual de muncă pe o perioadă determinată ce nu depăşeşte 5 ani, care ulterior poate fi prelungit.

În baza deciziei Senatului, persoanele de vîrstă pensionară care deţin titlul de profesor universitar şi corespund cerinţelor prezentului Regulament pot participa la concursul de ocupare a posturilor didactice pentru o perioadă de cel mult 5 ani după pensionare.

H O T Ă R Î R E
cu privire la pensiile pentru vechime în muncă ale lucrătorilor din sfera învăţământului şi ocrotirii sănătăţii

nr. 453 din 29.06.92

Monitor nr.6/146 din 30.06.1992

* * *

În corespundere cu hotărîrea Parlamentului Republicii Moldova din 2 aprilie 1992 "Privind introducerea unor completări şi modificări în hotărîrea Parlamentului Republicii Moldova "Despre modul de punere în aplicare a Legii Republicii Moldova "Cu privire la asigurarea cu pensii în Republica Moldova", Guvernul Republicii Moldova

HOTĂRĂŞTE:

1. Ministerul Sănătăţii, Ministerul Ştiinţei şi Învăţământului, Ministerul Muncii şi Protecţiei Sociale, Ministerul Economiei şi Finanţelor, Ministerul Justiţiei va elabora proiectul de hotărîre a Guvernului Republicii Moldova privind modul de stabilire şi plată a pensiilor pentru vechime în muncă lucrătorilor din sfera învăţământului şi a ocrotirii sănătăţii, prezentîndu-l pînă la 1 noiembrie 1992 Guvernului Republicii Moldova spre examinare.

2. Se stabilesc, de la 1 iulie 1992 şi pînă la adoptarea actului normativ nominalizat, la pensiile pentru vechime în muncă ale lucrătorilor din sfera învăţământului şi a ocrotirii sănătăţii compensaţii lunare pe anul 1992 în mărime de 225 ruble.

PRIM-MINISTRU
AL REPUBLICII MOLDOVA **Valeriu MURAVSCHI**

Chişinău, 29 iunie 1992
Nr.453.

H O T Ă R Î R E
pentru aprobarea Regulamentului cu privire la condiţiile de stabilire, modul de calcul şi de plată a indemnizaţiei paternale

nr. 1245 din 15.11.2016

Monitorul Oficial nr.405-414/1354 din 25.11.2016

* * *

În temeiul articolului 124[1] din Codul muncii al Republicii Moldova nr.154-XV din 28 martie 2003 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.159-162, art.648), cu modificările şi completările ulterioare, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Regulamentul cu privire la condiţiile de stabilire, modul de calcul şi de plată a indemnizaţiei paternale, conform anexei.

2. Cheltuielile suportate în vederea realizării prezentei hotărîri pentru asiguraţii din sistemul public de asigurări sociale se vor acoperi din contul mijloacelor bugetului asigurărilor sociale de stat.

3. Casa Naţională de Asigurări Sociale, în termen de 2 luni, va aduce Sistemul informaţional „Protecţie socială” în concordanţă cu prevederile prezentei hotărîri.

PRIM-MINISTRU **Pavel FILIP**

Contrasemnează:
Ministrul muncii, protecţiei sociale şi familiei **Stela Grigoraş**
Ministrul finanţelor **Octavian Armaşu**

Nr.1245. Chişinău, 15 noiembrie 2016.

Anexă
la Hotărîrea Guvernului
nr.1245 din 15 noiembrie 2016

REGULAMENT
cu privire la condiţiile de stabilire, modul de calcul şi de plată a indemnizaţiei paternale

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Dreptul la indemnizaţie paternală se acordă tatălui asigurat în sistemul public de asigurări sociale, angajat în baza contractului individual de muncă sau aflat în raport de serviciu în baza actului administrativ, pentru îngrijirea copilului nou-născut, cu domiciliul sau reşedinţa în Republica Moldova.

2. Stabilirea, evidenţa şi organizarea plăţii indemnizaţiei paternale se efectuează de către Casa Naţională de Asigurări Sociale (în continuare – *Casa Naţională*).

3. Plata indemnizaţiei paternale se efectuează de către prestatorul de servicii de plată desemnat, prin cerere, de către beneficiar. Prestatorul de servicii de plată desemnat de către beneficiar încheie contract cu Casa Naţională.

II. CONDIŢIILE DE STABILIRE A INDEMNIZAŢIEI PATERNALE

4. Salariaţii asiguraţi în sistemul public de asigurări sociale au dreptul la indemnizaţie paternală dacă confirmă un stagiu total de cotizare de cel puţin 3 ani.

5. Salariaţii asiguraţi în sistemul public de asigurări sociale care confirmă un stagiu total de cotizare de pînă la 3 ani beneficiază de dreptul la indemnizaţie paternală dacă au un stagiu de cotizare de cel puţin 9 luni, realizat în ultimele 24 de luni premergătoare datei naşterii copilului.

În stagiul de cotizare se includ perioadele contributive de la prima zi de activitate a salariatului pînă la data naşterii copilului, conform informaţiei din Registrul de stat al evidenţei individuale în sistemul public de asigurări sociale.

6. Condiţiile de stabilire a indemnizaţiei paternale:

a) tatălui copilului nou-născut i s-a acordat, la cerere, concediu paternal la unitatea de la locul de muncă de bază în primele 56 de zile de la data naşterii copilului;

b) tatăl copilului nou-născut a solicitat stabilirea indemnizaţiei paternale în termen de 30 de zile din data acordării concediului paternal;

c) tatăl copilului nou-născut a realizat un venit asigurat la locul de muncă de bază în ultimele 3 luni premergătoare lunii naşterii copilului.

[Pct.6 modificat prin Hot.Guv. nr.632 din 14.08.2017, în vigoare 18.08.2017]

7. Cererea pentru stabilirea indemnizaţiei paternale se depune personal de către tatăl sau mama copilului, cu prezentarea documentelor confirmative, la casa teritorială de asigurări sociale (în continuare – *casa teritorială*) de la locul de domiciliu sau reşedinţă ori la casa teritorială în a cărei rază de deservire se află unitatea de la locul de muncă de bază sau în mod electronic prin intermediul portalului guvernamental unic al serviciilor publice (www.servicii.gov.md) ori al paginii web oficiale a Casei Naţionale (www.cnas.md).

Cererea se depune conform modelului stabilit de Casa Naţională.

[Pct.7 în redacţia Hot.Guv. nr.632 din 14.08.2017, în vigoare 18.08.2017]

8. Pentru stabilirea indemnizaţiei paternale în cazul depunerii cererii la casa teritorială se prezintă următoarele acte:

a) actul de identitate al tatălui copilului nou-născut, în original şi în copie;

b) certificatul de naştere al copilului, înregistrat la subdiviziunea competentă a Agenţiei Servicii Publice, în original şi în copie;

c) extrasul din ordinul de acordare a concediului paternal, în original, eliberat la locul de muncă de bază.

[Pct.8 modificat prin Hot.Guv. nr.327 din 17.04.2018, în vigoare 20.04.2018]
[Pct.8 completat prin Hot.Guv. nr.632 din 14.08.2017, în vigoare 18.08.2017]

9. Cererea pentru stabilirea indemnizaţiei paternale şi actele necesare se examinează în termen de 30 de zile calendaristice de la data înregistrării cererii la casa teritorială, în cazul cererii electronice – de la data înregistrării cererii în sistemul informaţional. Dacă la cererea depusă la casa teritorială nu sînt anexate toate actele necesare sau dacă actele prezentate sînt perfectate incorect/incomplet, solicitantul are dreptul să prezinte, în termen de 30 de zile calendaristice de la data înregistrării cererii, actele care lipsesc sau care au fost corectate/completate.

Cererea pentru stabilirea indemnizaţiei, după caz, cu toate actele anexate, inclusiv decizia casei teritoriale, se păstrează în dosarul personal al beneficiarului.

[Pct.9 în redacţia Hot.Guv. nr.632 din 14.08.2017, în vigoare 18.08.2017]

10. Dacă termenul de depunere a actelor lipsă sau de corectare/completare este depăşit ori, în cazul depunerii cererii în mod electronic în Sistemul informaţional „Protecţia Socială”, se constată lipsa datelor necesare pentru stabilirea şi calcularea indemnizaţiei paternale, casa teritorială refuză stabilirea indemnizaţiei. În acest caz, în termen de 10 zile calendaristice de la luarea deciziei de refuz, solicitantului i se comunică în scris motivul refuzului.

[Pct.10 în redacţia Hot.Guv. nr.632 din 14.08.2017, în vigoare 18.08.2017]

11. Decizia de stabilire a indemnizaţiei paternale se adoptă de conducătorul casei teritoriale.

12. Indemnizaţia paternală se acordă pentru o perioadă de 14 zile calendaristice.

12[1]. Indemnizaţia paternală pentru angajaţii a căror identitate şi calitate se încadrează în condiţiile Legii nr.245/2008 cu privire la secretul de stat se stabileşte de către angajator în temeiul prezentului Regulament.

[Pct.12[1] introdus prin Hot.Guv. nr.1221 din 12.12.2018, în vigoare 01.01.2019]

13. În cazul copiilor gemeni (tripleţi, cvadrupleţi etc.) se acordă o singură indemnizaţie paternală.

II[1]. MODUL DE EXAMINARE A CERERILOR ELECTRONICE

[Capitolul II[1] (pct.13[1]-13[5]) introdus prin Hot.Guv. nr.632 din 14.08.2017, în vigoare 18.08.2017]

13[1]. Cererea electronică se completează şi se transmite accesînd serviciul „e-Cerere Indemnizaţii Familiilor cu Copii", disponibil pe portalul guvernamental unic al serviciilor publice (www.servicii.gov.md) sau pe pagina web oficială a Casei Naţionale (www.cnas.md).

13[2]. Cererea electronică se acceptă numai în cazul în care:

a) tatăl şi copilul sunt înregistraţi în Registrul de stat al populaţiei;

b) se confirmă relaţia de rudenie între tată şi copil în baza informaţiei din Registrul de stat al populaţiei.

13[3]. În cazul în care cererea electronică este acceptată, aceasta se prelucrează automat în Sistemul informaţional „Protecţia Socială" al Casei Naţionale.

13[4]. La depunerea în mod electronic a cererii pentru acordarea indemnizaţiei paternale, se consideră că solicitantul şi-a manifestat acordul cu privire la prelucrarea datelor sale cu caracter personal.

13[5]. Datele cu caracter personal ale tatălui şi copilului se confirmă în baza informaţiei din Registrul de stat al populaţiei, iar stagiul de cotizare şi perioada acordării concediului paternal la unitatea de la locul de muncă de bază se confirmă în baza informaţiei din Registrul de stat al evidenţei individuale în sistemul public de asigurări sociale.

[Capitolul II[1] (pct.13[1]-13[5]) introdus prin Hot.Guv. nr.632 din 14.08.2017, în vigoare 18.08.2017]

III. MODUL DE CALCUL AL INDEMNIZAŢIEI PATERNALE

14. Baza de calcul a indemnizaţiei paternale constituie 100% din venitul mediu lunar asigurat realizat la locul de muncă de bază în ultimele 3 luni premergătoare lunii naşterii copilului, venit din care au fost calculate şi achitate contribuţii de asigurări sociale.

15. Venitul mediu lunar se determină prin împărţirea venitului asigurat realizat la unitatea de la locul de muncă de bază la numărul de luni în care acesta a fost realizat în ultimele 3 luni calendaristice premergătoare lunii naşterii copilului.

16. Indemnizaţia paternală se calculează şi se plăteşte pentru zile calendaristice. Venitul asigurat pentru o zi calendaristică se determină prin împărţirea venitului mediu lunar asigurat, calculat în conformitate cu prevederile prezentului Regulament, la numărul de zile calendaristice din luna pentru care se plăteşte indemnizaţia.

17. Venitul asigurat pentru lunile incluse în calcul la determinarea bazei de calcul a indemnizaţiei paternale nu poate depăşi suma a 5 salarii medii lunare prognozate pe economie pentru anul respectiv înmulţită la 3 sau la numărul de luni în care persoana a realizat venit asigurat. În cazul în care în calcul se include anul calendaristic incomplet, venitul asigurat se plafonează reieşind din numărul de luni în care a fost realizat venitul asigurat pentru anul respectiv. Salariul mediu lunar prognozat pe economie este aprobat de Guvern.

[Pct.17 în redacţia Hot.Guv. nr.632 din 14.08.2017, în vigoare 18.08.2017]

17[1]. Pentru perioada de activitate în baza unui contract individual de muncă încheiat cu un rezident al parcului pentru tehnologia informaţiei, venitul lunar asigurat al angajatului va constitui 60% din cuantumul salariului mediu lunar pe economie prognozat pentru anul respectiv, indiferent

de mărimea efectivă a venitului salarial pentru munca desfăşurată în parc, numărul zilelor lucrate pe parcursul lunii şi programul de muncă al acestuia (deplin sau parţial). În sensul aplicării acestei prevederi vor fi considerate lunile în care persoana a lucrat cel puţin o zi.

[Pct.17[1] introdus prin Hot.Guv. nr.996 din 21.11.2017, în vigoare 24.11.2017]

18. Indemnizaţia paternală stabilită în conformitate cu prezentul Regulament nu se recalculează, cu excepţia cazurilor de modificare a legislaţiei privind modul de salarizare şi de adoptare a unei hotărîri judecătoreşti rămase definitive.

19. Venitul asigurat realizat la locul de muncă de bază pentru stabilirea indemnizaţiei paternale se confirmă în baza informaţiei din Registrul de stat al evidenţei individuale în sistemul public de asigurări sociale.

20. Indemnizaţia paternală se plăteşte o singură dată pentru întreaga perioadă a concediului paternal.

IV. PLATA INDEMNIZAŢIEI PATERNALE

21. Indemnizaţiile se plătesc în numerar prin intermediul prestatorilor de servicii de plată desemnaţi de beneficiari.

[Pct.21 completat prin Hot.Guv. nr.632 din 14.08.2017, în vigoare 18.08.2017]

21[1]. Plata indemnizaţiei paternale pentru angajaţii a căror identitate şi calitate se încadrează în condiţiile Legii nr.245/2008 cu privire la secretul de stat se efectuează de către angajator.

[Pct.21[1] introdus prin Hot.Guv. nr.1221 din 12.12.2018, în vigoare 01.01.2019]

22. Plata indemnizaţiilor paternale se efectuează în luna următoare celei în care a fost aprobată decizia privind stabilirea indemnizaţiei paternale de către casa teritorială de asigurări sociale.

23. Casele teritoriale tipăresc, lunar, un exemplar al listelor beneficiarilor şi două exemplare ale registrului listelor privind numărul beneficiarilor şi suma calculată. Listele beneficiarilor şi un exemplar al registrului listelor se păstrează la casa teritorială de asigurări sociale, iar al doilea exemplar al registrului listelor se prezintă Casei Naţionale.

24. Prestatorii prezintă Casei Naţionale lunar, pînă la data de 7 a lunii următoare celei de gestionare, un raport privind plata indemnizaţiei paternale (anexa nr.1 la prezentul Regulament), pe suport de hîrtie şi în format electronic, iar în cazul transferurilor la conturile bancare ale beneficiarilor – o confirmare.

24[1]. Angajatorul prezintă Casei Naţionale lunar, pînă la data de 7 a lunii următoare celei gestionate, raportul privind plata indemnizaţiei paternale (conform anexei nr.1[1] la prezentul Regulament), pe suport de hîrtie.

[Pct.24[1] introdus prin Hot.Guv. nr.1221 din 12.12.2018, în vigoare 01.01.2019]

25. Sumele indemnizaţiei paternale neîncasate la timp de beneficiari în decurs de 3 luni consecutive sînt restituite de prestatori, lunar, pe contul corespunzător al Casei Naţionale, în baza fişierului electronic prezentat de Casa Naţională.

26. Plata indemnizaţiei paternale neachitate şi restituite pe contul Casei Naţionale se reia în baza cererii scrise sau verbale, dacă adresarea nu depăşeşte termenul de trei ani anteriori datei solicitării indemnizaţiei neplătite.

[Pct.26 completat prin Hot.Guv. nr.632 din 14.08.2017, în vigoare 18.08.2017]

27. Casa Naţională transferă sumele respective pe contul bancar special al prestatorilor, pentru achitarea indemnizaţiei paternale.

27[1]. Casa Naţională transferă angajatorului sumele respective pentru plata indemnizaţiei paternale pentru angajaţii a căror identitate şi calitate se încadrează în condiţiile Legii nr.245/2008 cu privire la secretul de stat (conform anexei nr.3).

[Pct.27[1] introdus prin Hot.Guv. nr.1221 din 12.12.2018, în vigoare 01.01.2019]

28. Plata pentru serviciile de distribuire şi achitare a indemnizaţiei paternale de către prestatori se efectuează după prezentarea raportului şi a confirmării din contul bugetului asigurărilor sociale de stat, în mărimea şi condiţiile prevăzute în contractul încheiat între Casa Naţională şi prestator.

29. Casa Naţională totalizează lunar sumele plătite prin întocmirea lunară a dărilor de seamă privind plata indemnizaţiei paternale (anexa nr.2 la prezentul Regulament).

30. Indemnizaţia paternală stabilită şi neplătită solicitantului decedat se plăteşte soţiei sau, după caz, persoanei care îngrijeşte copilul.

30[1]. În cazul decesului copilului nou-născut în perioada aflării tatălui în concediu paternal, indemnizaţia paternală se acordă şi se plăteşte integral.

[Pct.30[1] introdus prin Hot.Guv. nr.632 din 14.08.2017, în vigoare 18.08.2017]

31. În cazul în care au fost prezentate acte sau date false ori s-a tăinuit obţinerea venitului asigurat în perioada concediului paternal la locul de muncă de bază şi, ca rezultat, s-au efectuat cheltuieli nejustificate din contul bugetului asigurărilor sociale de stat, persoana care a beneficiat neîntemeiat de indemnizaţie paternală restituie benevol sumele primite necuvenit, în baza deciziei conducătorului casei teritoriale, sau acestea se restituie în baza hotărîrii instanţei judecătoreşti.

[Pct.31 completat prin Hot.Guv. nr.632 din 14.08.2017, în vigoare 18.08.2017]

V. DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

32. Pentru perioada concediului paternal care se suprapune cu perioada în care tatăl a desfăşurat activitate de muncă la locul de muncă de bază, se plăteşte salariu, dar nu indemnizaţie. În asemenea situaţie, pentru perioada de suprapunere, indemnizaţia plătită se restituie în modul prevăzut de prezentul Regulament.

33. Litigiile ce ţin de stabilirea, calcularea şi plata indemnizaţiei se soluţionează de Casa Naţională, a cărei decizie poate fi atacată în instanţa de judecată, conform legislaţiei în vigoare.

34. Indemnizaţia paternală se stabileşte începînd cu 27 mai 2016.

[Pct.34 în redacţia Hot.Guv. nr.632 din 14.08.2017, în vigoare 18.08.2017]

35. Indemnizaţia paternală se va acorda şi tatălui copiilor nou-născuţi care a beneficiat de concediu paternal pînă la data aprobării prezentei hotărîri.

36. Răspunderea pentru corectitudinea stabilirii şi calculării indemnizaţiei o poartă Casa Naţională şi casele teritoriale, în conformitate cu legislaţia în vigoare.

36[1]. Angajatorul poartă răspundere pentru corectitudinea stabilirii şi plăţii indemnizaţiei paternale finanţate din bugetul asigurărilor sociale de stat, conform prevederilor legislaţiei, precum şi pentru evidenţa şi raportarea utilizării acestor mijloace financiare potrivit legislaţiei pentru angajaţii a căror identitate şi calitate se încadrează în condiţiile Legii nr.245/2008 cu privire la secretul de stat.

[Pct.36[1] introdus prin Hot.Guv. nr.1221 din 12.12.2018, în vigoare 01.01.2019]

37. Responsabilitatea pentru corectitudinea actelor eliberate de unitatea de la locul de muncă de bază la care tatăl îşi desfăşoară activitatea, pentru reflectarea corectă şi în termen a datelor în Registrul de stat al evidenţei individuale în sistemul public de asigurări sociale privind cuantumul venitului asigurat calculat şi declarat, cuantumul contribuţiilor de asigurări sociale calculate şi achitate, stagiul de cotizare, angajarea în cîmpul muncii, perioada acordării concediului paternal o poartă persoanele cu funcţii de răspundere ale angajatorului.

[Pct.37 în redacţia Hot.Guv. nr.632 din 14.08.2017, în vigoare 18.08.2017]

38. Solicitantul este responsabil pentru utilizarea corectă a serviciului „e-Cerere Indemnizaţii Familiilor cu Copii”, în conformitate cu prezentul Regulament şi ghidul de utilizare plasat în cadrul serviciului.

[Pct.38 introdus prin Hot.Guv. nr.632 din 14.08.2017, în vigoare 18.08.2017]

39. Angajatorul prezintă Casei Naţionale lunar, pînă la data de 4 a lunii următoare celei gestionate, raportul privind numărul beneficiarilor şi suma indemnizaţiilor paternale (conform anexei nr.4).

[Pct.39 introdus prin Hot.Guv. nr.1221 din 12.12.2018, în vigoare 01.01.2019]

Anexa nr.1
la Regulamentul cu privire la condiţiile de stabilire,
modul de calcul şi de plată a indemnizaţiei paternale

RAPORT
privind plata indemnizaţiei paternale
pentru luna _____ anul _____

Unitatea administrativ-teritorială	Soldul la începutul perioadei		Transferat la prestatori		Restituit la Casa Naţională de Asigurări Sociale						Total achitat		Soldul la sfîrşitul perioadei	
					neachitat		neachitat timp de 3 luni		achitat					
	numărul de beneficiari	suma	numărul de beneficiari	suma	numărul de beneficiari	suma	numărul de beneficiari	suma	numărul de beneficiari	suma	numărul de beneficiari	suma	numărul de beneficiari	suma
Total														

Conducător _____
(prestator)

Contabil-şef _____
(prestator)

Anexa nr.1[1]
la Regulamentul cu privire la condiţiile
de stabilire, modul de calcul şi de plată
a indemnizaţiei paternale

RAPORT
privind plata indemnizaţiei paternale prin intermediul
_____
(denumirea angajatorului)

pentru luna _____ anul _____

Sold la începutul lunii	Calculat			Finanţat din bugetul de asigurări sociale de stat	Transferat			Restituit la Casa Naţională de Asigurări Sociale						Achitat			Sold la sfârşitul lunii
								Neachitat			Achitat						
Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Numărul de beneficiari	Numărul de copii	Suma	Numărul de beneficiari	Nr. copii	Suma	Suma

Conducător _____
(angajator)

Contabil-şef _____
(angajator);

[Anexa nr.1[1] introdusă prin Hot.Guv. nr.1221 din 12.12.2018, în vigoare 01.01.2019]

Anexa nr.2
la Regulamentul cu privire la condiţiile de stabilire,
modul de calcul şi de plată a indemnizaţiei paternale

DARE DE SEAMĂ
privind plata indemnizaţiei paternale
pentru luna _____ anul _____

Unitatea administrativ-teritorială	Soldul la începutul perioadei		Transferat la prestatori		Restituit la Casa Naţională de Asigurări Sociale						Total achitat		Soldul la sfîrşitul perioadei	
					neachitat		neachitat timp de 3 luni		achitat					
	numărul de beneficiari	suma	numărul de beneficiari	suma	numărul de beneficiari	suma	numărul de beneficiari	suma	numărul de beneficiari	suma	numărul de beneficiari	suma	numărul de beneficiari	suma
Total														

Preşedintele Casei Naţionale de Asigurări Sociale _____

Contabilul-şef al Casei Naţionale de Asigurări Sociale _____

Anexa nr.3
la Regulamentul cu privire la condiţiile de stabilire,
modul de calcul şi de plată a indemnizaţiei paternale

COMANDA
totalizatoare privind transferarea mijloacelor băneşti necesare
pentru plata indemnizaţiilor paternale
prin intermediul _____
(denumirea angajatorului)

pentru luna _____ anul_____

Nr. crt.	Tipul plăţii	TOTAL	
		Numărul	Suma (lei)
1.	Indemnizaţii paternale		
TOTAL			

Conducător _____

(angajator)

Contabil-şef _____
(angajator)

Notă: Comanda se tipăreşte pe foaie cu antet.

[Anexa nr.3 introdusă prin Hot.Guv. nr.1221 din 12.12.2018, în vigoare 01.01.2019]

Anexa nr.4
la Regulamentul cu privire la condiţiile de stabilire,
modul de calcul şi de plată a indemnizaţiei paternale

RAPORT
privind numărul beneficiarilor şi suma indemnizaţiei paternale
prin intermediul _____
(denumirea angajatorului)

pentru luna _____ **anul** _____

Nr. crt.	**Tipul plăţii**	**Persoane asigurate**			**Persoane neasigurate**		
		Numărul de beneficiari	**Numărul de copii**	**Suma**	**Numărul de beneficiari**	**Numărul de copii**	**Suma**
1.	Indemnizaţie paternală				**X**	**X**	**X**
TOTAL					**X**	**X**	**X**

Conducător _____
(angajator)

Contabil-şef _____
(angajator).

[Anexa nr.4 introdusă prin Hot.Guv. nr.1221 din 12.12.2018, în vigoare 01.01.2019]

H O T Ă R Î R E
pentru aprobarea Regulamentului cu privire la delegarea salariaţilor entităţilor din Republica Moldova

nr. 10 din 05.01.2012

Monitorul Oficial nr.7-12/30 din 13.01.2012

* * *

În scopul reglementării modului de delegare în hotarele Republicii Moldova şi în străinătate a salariaţilor entităţilor din Republica Moldova şi de compensare a cheltuielilor ce ţin de majorarea preţurilor la produsele alimentare şi a tarifelor la serviciile prestate de hoteluri, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Regulamentul cu privire la delegarea salariaţilor entităţilor din Republica Moldova, conform anexei nr.1.

2. Compensarea cheltuielilor salariaţilor delegaţi de instituţiile sferei bugetare va fi efectuată în limitele mijloacelor aprobate pentru deplasările în interes de serviciu.

3. Ministerele, autorităţile administrative centrale, alte organe ale administraţiei publice centrale şi locale, precum şi organele care efectuează controlul financiar vor asigura controlul cuvenit privind utilizarea corectă a mijloacelor pentru deplasările în interes de serviciu.

4. Se abrogă unele hotărîri ale Guvernului, conform anexei nr.2.

PRIM-MINISTRU **Vladimir FILAT**

Contrasemnează:
Viceprim-ministru, ministrul afacerilor externe şi integrării europene **Iurie Leancă**
Ministrul finanţelor **Veaceslav Negruţa**

Chişinău, 5 ianuarie 2012.
Nr.10.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
nr.10 din 5 ianuarie 2012

REGULAMENT
cu privire la delegarea salariaţilor entităţilor din Republica Moldova

Prevederile prezentului Regulament determină modul de delegare şi se aplică tuturor persoanelor fizice şi juridice, atît de drept public, cît şi de drept privat, care desfăşoară activitate de întreprinzător, organizaţiilor necomerciale, inclusiv instituţiilor publice (denumite în continuare entităţi), indiferent de domeniul de activitate, tipul de proprietate şi forma juridică de organizare.

I. NOŢIUNILE UTILIZATE

1. În sensul prezentului Regulament se definesc următoarele noţiuni:

deplasare în interes de serviciu – delegarea salariatului, conform ordinului (dispoziţiei, deciziei, hotărîrii) angajatorului, pe un anumit termen, pentru executarea obligaţiilor de muncă în afara locului de muncă permanent;

diurnă – indemnizaţie zilnică, în moneda naţională sau în valuta străină, acordată în scopul compensării cheltuielilor suportate suplimentar de salariat în timpul delegării, pentru hrană,

diferite servicii, inclusiv costul transportului pe teritoriul localităţii în care a fost delegat şi alte cheltuieli;

plafon de cazare (pentru fiecare 24 de ore) – sumă zilnică, în moneda naţională sau în valuta străină, în limita căreia salariatul delegat trebuie să-şi acopere cheltuielile de locaţiune, inclusiv serviciile hoteliere obligatorii şi cheltuielile pentru rezervarea locurilor în hoteluri;

documente de călătorie – paşaportul, biletele de călătorie sau alte documente care determină zilele aflării efective în deplasare.

[Pct.1 modificat prin Hot.Guv. nr.305 din 29.04.2014, în vigoare 06.05.2014]
[Pct.1 modificat prin Hot.Guv. nr.928 din 12.12.2012, în vigoare 21.12.2012]
[Pct.1 completat prin Hot.Guv. nr.673 din 07.09.2012, în vigoare 14.09.2012]

II. DOMENIUL DE ACŢIUNE A PREZENTULUI REGULAMENT

2. Prezentul Regulament reglementează cheltuielile entităţilor din Republica Moldova pentru deplasarea în interes de serviciu a salariaţilor încadraţi în statele lor de personal sau a persoanelor care practică activităţi de voluntariat în conformitate cu Legea voluntariatului nr.121 din 18 iulie 2010, pe teritoriul republicii şi peste hotarele ei.

[Pct.2 modificat prin Hot.Guv. nr.740 din 18.09.2017, în vigoare 22.09.2017]
[Pct.2 modificat prin Hot.Guv. nr.305 din 29.04.2014, în vigoare 06.05.2014]

3. Călătoriile de serviciu pe teritoriul Republicii Moldova ale salariaţilor a căror activitate permanentă se desfăşoară în timpul aflării în drum sau poartă un caracter mobil ori ambulant, precum şi îndeplinirea lucrărilor de prospecţiuni şi geodezico-topografice în teren nu se consideră deplasare.

4. Prevederile prezentului Regulament se extind asupra salariatului delegat pentru îndeplinirea unor misiuni provizorii, inclusiv:

a) încheierea şi îndeplinirea contractelor, soluţionarea altor probleme legate de producerea şi comercializarea bunurilor şi de prestarea serviciilor;

b) exercitarea funcţiei de control în problemele ce ţin de specificul activităţii;

c) efectuarea vizitelor oficiale, purtarea tratativelor, consultărilor, pregătirea şi încheierea convenţiilor, acordurilor;

d) realizarea schimburilor de experienţă, specializărilor, stagiilor, instruirilor;

e) participarea la vînzări şi expoziţii, studierea pieţei, realizarea de activităţi în domeniul cooperării economice şi tehnico-ştiinţifice;

f) participarea la sesiuni, simpozioane, conferinţe, şedinţe, congrese, manifestări ştiinţifice, culturale, artistice şi sportive;

g) primirea titlurilor, decoraţiilor şi premiilor decernate etc.;

h) alte sarcini analogice.

5. Cerinţele prezentului Regulament ce se referă la normele de diurne şi plafoanele de cazare se aplică faţă de personalul reprezentanţelor Republicii Moldova peste hotare pe perioada delegării lor în interes de serviciu în ţara de reşedinţă sau în altă ţară străină.

III. MODUL DE DELEGARE

6. Delegarea salariatului se efectuează de către conducătorul entităţii sau altă persoană împuternicită prin aprobarea ordinului, cu indicarea scopului şi a termenului delegării, precum şi a ţării gazdă. Delegarea salariatului pe teritoriul Republicii Moldova se efectuează în baza ordinului sau a legitimaţiei de deplasare.

7. În legitimaţia de deplasare se indică: denumirea entităţii pe care o reprezintă, numele, prenumele salariatului, funcţia deţinută, localităţile de destinaţie şi denumirea entităţii la care este delegat, scopul şi termenul delegării.

În legitimaţia de deplasare se fac menţiuni despre plecarea în deplasare, sosirea la punctele de destinaţie, plecarea din ele şi sosirea la locul de muncă permanent, care se autentifică prin ştampilele entităţilor corespunzătoare. La delegarea în cîteva localităţi, datele despre sosire şi plecare se fac aparte, în fiecare dintre ele.

La delegarea în ţări străine, data trecerii hotarelor se determină potrivit documentelor de călătorie.

[Pct.7 modificat prin Hot.Guv. nr.740 din 18.09.2017, în vigoare 22.09.2017]

8. Nu este obligatorie eliberarea legitimaţiei de deplasare în cazul în care salariatul revine din deplasare la locul permanent de muncă în aceeaşi zi în care a fost delegat. Delegarea salariatului în deplasare în aceste cazuri se efectuează în baza emiterii ordinului (dispoziţiei).

9. Delegarea în străinătate a membrilor Guvernului, a secretarilor generali de stat şi a secretarilor de stat ai ministerelor, a conducerii Cancelariei de Stat, a directorilor serviciilor, birourilor, altor autorităţi publice centrale de pe lîngă Guvern şi a adjuncţilor acestora se efectuează după coordonarea prealabilă cu Prim-ministrul şi informarea misiunilor diplomatice respective ale Republicii Moldova prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe şi Integrării Europene.

Alţi funcţionari publici din ministere, servicii, birouri, alte autorităţi publice centrale, cu excepţia colaboratorilor Ministerului Afacerilor Externe şi Integrării Europene, precum şi a celor care efectuează investigaţii operative de serviciu, se deleagă după coordonarea prealabilă cu secretarul general al Guvernului, doar în cazul reprezentării statului la diferite evenimente internaţionale (cu excepţia seminarelor, instruirilor, altor tipuri de dezvoltare profesională, vizitelor de studiu etc.).

Delegarea în străinătate a conducătorilor şi funcţionarilor din cadrul autorităţilor administraţiei publice locale de nivelul întîi se realizează prin dispoziţia primarului sau a persoanei care îl înlocuieşte, în condiţiile legii. Delegarea în străinătate a conducătorilor şi funcţionarilor din cadrul autorităţilor administraţiei publice locale de nivelul al doilea se realizează prin dispoziţia primarului general, preşedintelui raionului sau a persoanelor care îi înlocuiesc, în condiţiile legii. Delegarea în străinătate a funcţionarilor din cadrul Comitetului executiv al UTA Găgăuzia se realizează în baza dispoziţiei başcanului sau a persoanei care îl înlocuieşte, în condiţiile legii.

Delegarea în străinătate a delegaţiilor oficiale conduse de Prim-ministru se efectuează în baza hotărîrii respective a Guvernului, cu indicarea surselor de finanţare a cheltuielilor aferente deplasării.

Delegarea în străinătate a delegaţiilor conduse de alte persoane oficiale se efectuează în baza unei hotărîri de Guvern, în cazul în care acoperirea cheltuielilor aferente deplasării se realizează în condiţiile articolului 36 din Legea finanţelor publice şi responsabilităţii bugetar-fiscale nr.181 din 25 iulie 2014.

Coordonarea se face în baza unei informaţii despre scopul şi oportunitatea delegării, perioada, localitatea/ ţara gazdă, precum şi a devizului de cheltuieli, cu indicarea sursei de acoperire a cheltuielilor respective.

După încheierea deplasării, persoanele menţionate la alineatele unu-trei prezintă, în termen de 5 zile lucrătoare, conducătorului entităţii care i-a delegat şi consiliului autorităţii publice în cadrul căreia activează o informaţie amplă privind scopul şi rezultatele deplasării (chestiunile abordate şi soluţionate, deciziile luate, concluziile şi propunerile respective). La decizia conducătorului, raportul de deplasare este prezentat Cancelariei de Stat, organelor ierarhic superioare sau altor entităţi interesate. Concomitent sînt informaţi, după caz, colegiul şi şefii subdiviziunilor din organele cu atribuţii în domeniul vizat.

Monitorizarea implementării înţelegerilor atinse în cadrul vizitelor oficiale se efectuează în cadrul organului public corespunzător, care stabileşte expres măsurile necesare pentru respectarea angajamentelor asumate şi care, în caz de necesitate, elaborează în acest sens un plan de acţiuni.

În cazul în care, conform regulilor de protocol stabilite, Preşedintele Republicii Moldova, Preşedintele Parlamentului, Prim-ministrul şi conducătorii misiunilor diplomatice ale Republicii Moldova în străinătate trebuie să fie însoţiţi, în timpul vizitelor oficiale peste hotarele ţării, de soţie (soţ), persoanelor însoţitoare li se achită diurne conform categoriei I a normelor din anexa nr.2 la prezentul Regulament. Cheltuielile pentru diurnă, locaţiune şi transport se restituie persoanelor însoţitoare în modul stabilit pentru persoanele însoţite.

[Pct.9 modificat prin Hot.Guv. nr.297 din 04.04.2018, în vigoare 06.04.2018]

[Pct.9 modificat prin Hot.Guv. nr.740 din 18.09.2017, în vigoare 22.09.2017]

[Pct.9 modificat prin Hot.Guv. nr.144 din 15.03.2017, în vigoare 17.03.2017]
[Pct.9 modificat prin Hot.Guv. nr.305 din 29.04.2014, în vigoare 06.05.2014]
[Pct.9 modificat prin Hot.Guv. nr.673 din 07.09.2012, în vigoare 14.09.2012]

IV. TERMENUL DELEGĂRII

10. Termenul delegării salariaţilor se determină de către conducătorii entităţilor în conformitate cu Codul muncii al Republicii Moldova.

[Pct.10 în redacţia Hot.Guv. nr.305 din 29.04.2014, în vigoare 06.05.2014]

11. Compensarea cheltuielilor de deplasare se efectuează pentru zilele aflării efective în deplasare, inclusiv pentru ziua plecării şi ziua sosirii, determinate conform menţiunilor în ordinul sau în legitimaţia de deplasare şi în documentele de călătorie prezentate, în limitele termenului pentru care salariatul a fost delegat.

Ziua plecării în deplasare se consideră ziua plecării cu trenul, transportul aerian, auto sau alt mijloc de transport din locul permanent de lucru al delegatului, iar ziua sosirii – ziua sosirii mijlocului de transport menţionat la locul permanent de lucru. În cazul plecării mijlocului de transport pînă la ora 24 inclusiv, ziua plecării în deplasare se consideră ziua curentă, iar de la ora 0 şi mai tîrziu – ziua următoare. Dacă gara, debarcaderul, aerogara se află în afara localităţii, se ia în considerare timpul necesar pentru călătoria pînă la gară, debarcader, aerogară.

În acelaşi mod se determină şi ziua sosirii salariatului la locul permanent de muncă.

[Pct.11 completat prin Hot.Guv. nr.740 din 18.09.2017, în vigoare 22.09.2017]

V. REGIMUL TIMPULUI DE LUCRU ÎN DEPLASARE

12. Asupra salariaţilor aflaţi în deplasare se extinde regimul timpului de lucru şi de odihnă al acelor entităţi în care ei sînt delegaţi. La întoarcerea din deplasare, în locul zilelor de odihnă nefolosite în timpul deplasării, acestora nu li se acordă alte zile de odihnă.

Dacă salariatul este delegat pentru a lucra şi în zilele de odihnă sau sărbătoare, compensarea pentru lucrul în aceste zile se efectuează în conformitate cu legislaţia în vigoare.

În cazul în care, conform ordinului conducătorului, salariatul pleacă în deplasare în zi de odihnă, la întoarcerea din deplasare acestuia i se acordă, în modul stabilit, o altă zi de odihnă.

Chestiunea ce ţine de prezentarea la lucru în ziua plecării în deplasare sau în ziua sosirii se soluţionează de comun acord cu conducătorul.

[Pct.12 modificat prin Hot.Guv. nr.673 din 07.09.2012, în vigoare 14.09.2012]

VI. MENŢINEREA LOCULUI DE MUNCĂ ŞI A SALARIULUI

[Titlul capitolului VI modificat prin Hot.Guv. nr.740 din 18.09.2017, în vigoare 22.09.2017]

13. Salariatului delegat în interes de serviciu i se păstrează locul de muncă (funcţia) şi salariul lunar pentru timpul deplasării, inclusiv pentru timpul aflării în drum, conform prevederilor articolului 175 din Codul muncii al Republicii Moldova.

Salariaţilor care pleacă peste hotarele republicii la stagiere, instruire, specializare şi schimb de experienţă din proprie iniţiativă sau fiind delegaţi, avînd invitaţii personale sau pentru a participa la concursuri organizate de către diverse fundaţii şi entităţi din alte ţări, li se vor păstra locurile de muncă, precum şi li se vor compensa cheltuielile de deplasare, potrivit deciziilor luate de conducătorii entităţilor în care activează, în conformitate cu prevederile articolelor 213 şi 214 din Codul muncii al Republicii Moldova.

Salariul pentru timpul aflării salariatului în deplasare se menţine pentru toate zilele de lucru, conform graficului stabilit la locul permanent de muncă.

Salariul, la rugămintea salariatului, se expediază acestuia din contul entităţii care l-a delegat.

[Pct.13 modificat prin Hot.Guv. nr.740 din 18.09.2017, în vigoare 22.09.2017]
[Pct.13 modificat prin Hot.Guv. nr.305 din 29.04.2014, în vigoare 06.05.2014]
[Pct.13 modificat prin Hot.Guv. nr.673 din 07.09.2012, în vigoare 14.09.2012]

14. La delegarea persoanei care lucrează prin cumul, salariul se păstrează la acea entitate care a delegat persoana respectivă. În cazul delegării în acelaşi timp de la lucrul de bază şi de la cel prin cumul, salariul se păstrează la ambele funcţii, iar cheltuielile pentru plata deplasării se repartizează de comun acord între entităţile care îl deleagă.

[Pct.14 modificat prin Hot.Guv. nr.740 din 18.09.2017, în vigoare 22.09.2017]

VII. CHELTUIELI PENTRU TRANSPORT

[Titlul capitolului VII în redacţia Hot.Guv. nr.740 din 18.09.2017, în vigoare 22.09.2017]

15. Potrivit documentelor primare, salariatului delegat i se achită cheltuielile de transport pînă la locul de destinaţie şi retur – spre locul permanent de muncă cu transportul aerian, feroviar, naval, transportul auto public la tarifele clasei econom, cu excepţia taximetrelor, incluzînd plata pentru asigurarea de stat a pasagerului la transport şi pentru serviciul prestat la vînzarea preliminară a biletelor de călătorie. Cheltuielile pentru utilizarea lenjeriei de pat în trenuri se compensează fără prezentarea documentelor primare.

În cazuri excepţionale, cauzate de delegarea în regim de urgenţă în componenţa delegaţiei oficiale, se permite delegarea în mod centralizat a biletelor de călătorie şi achitarea cheltuielilor de transport aerian, la tarifele clasei business, pentru Prim-ministru şi viceprim-miniştri, precum şi pentru alţi delegaţi conform categoriei a II-a.

Pentru salariaţii delegaţi, conform categoriei a II-a specificate în anexa nr.1 la prezentul Regulament, se permite procurarea biletelor cu o clasă superioară celei econom în cazul zborurilor cu o durată mai mare de 5 ore şi a biletelor la tren la tarifele clasei business dacă salariatul este delegat pentru o activitate în interes de serviciu, cu excepţia delegării în scopuri de instruire (seminare, ateliere de lucru sau alte tipuri de dezvoltare profesională).

În cazul neprezentării documentelor de călătorie, compensarea cheltuielilor pentru serviciile de transport pe teritoriul Republicii Moldova se efectuează conform tarifului minim.

[Pct.15 modificat prin Hot.Guv. nr.740 din 18.09.2017, în vigoare 22.09.2017]

16. Salariatului delegat i se achită şi cheltuielile pentru călătoria în transportul public (cu excepţia taximetrelor) pînă la gară, aerogară, debarcader şi retur, în cazul în care ele nu sînt amplasate în raza localităţii unde a fost delegat, sau cu taximetrul în cazul în care ora sosirii sau plecării delegatului nu corespunde cu orarul de timp al transportului public, conform actelor de călătorie prezentate, iar la delegarea în străinătate, salariatului i se achită cheltuielile pentru deplasarea tur-retur pe distanţa dintre aeroport, gară sau debarcader şi locul de cazare cu transportul public sau cu taximetrul, în cazul în care ora sosirii sau plecării detaşatului nu corespunde cu orarul de timp al transportului public din ţara respectivă.

[Pct.16 modificat prin Hot.Guv. nr.305 din 29.04.2014, în vigoare 06.05.2014]

17. În cazul existenţei mai multor tipuri de transport care leagă locul de muncă permanent şi locul deplasării, conducătorul poate să propună persoanei delegate tipul de transport pe care urmează să-l folosească. În cazul în care o astfel de propunere lipseşte, salariatul rezolvă de sine stătător problema privind alegerea transportului.

18. În caz de utilizare de către salariatul delegat a transportului de serviciu sau a transportului auto personal, acestuia i se compensează cheltuielile pentru combustibil şi lubrifiante, în conformitate cu ruta şi kilometrajul aprobate de conducătorul entităţii, precum şi cantitatea necesară de materiale de marca respectivă, dacă sînt prezentate documentele (chitanţele, cecurile) eliberate de staţiile de alimentare cu combustibil, care confirmă cheltuielile menţionate.

VIII. CHELTUIELI PENTRU LOCAŢIUNE

[Titlul capitolului VIII în redacţia Hot.Guv. nr.740 din 18.09.2017, în vigoare 22.09.2017]

19. Salariatului delegat i se compensează cheltuielile efective pentru locaţiune, inclusiv pentru serviciile obligatorii prestate în hoteluri, conform cerinţelor privind utilarea camerelor din

hoteluri, în mărime ce nu va depăşi plafoanele de cazare pentru fiecare 24 ore, prevăzute în anexa nr.2 la prezentul Regulament. De asemenea, se compensează cheltuielile pentru rezervarea locurilor în hoteluri în mărime de 50% din valoarea compensată a locului pentru 24 ore.

Cheltuielile efective pentru locaţiune se confirmă prin anexarea documentelor primare la decontul de avans. Nu se permite achitarea cheltuielilor pentru locaţiune în hoteluri în baza conturilor comune, fără a fi indicate în ele numerele camerelor ocupate, perioada aflării, numele celor cazaţi, tipurile cheltuielilor etc.

În acelaşi mod se compensează cheltuielile de locaţiune suportate în timpul opririi forţate în drum, confirmate documentar.

În situaţiile în care nu sînt prezentate documente primare privind cazarea, eliberate de unităţile hoteliere sau de altele similare, în calitate de document primar poate servi contractul de locaţiune încheiat între persoana delegată şi proprietarul locuinţei. În acest caz, compensarea cheltuielilor se va efectua în conformitate cu documentele prezentate, cu condiţia că aceste cheltuieli nu vor depăşi 70% din plafoanele de cazare stabilite prin anexa nr.2 la prezentul Regulament pentru persoanele prevăzute la categoria "A".

Membrilor delegaţiei oficiale, care se deleagă în străinătate pentru a participa la diverse evenimente cu caracter internaţional, cu participarea reprezentanţilor altor ţări şi cu organizarea de către ţara gazdă a cazării participanţilor în hotel cu tarife mai înalte decît plafoanele stabilite în anexa nr.2 la prezentul Regulament, cheltuielile de locaţiune se restituie conform tarifelor hotelului respectiv, confirmate prin documentele primare şi recomandarea de cazare în hotelul dat eliberată în scris de partea organizatoare a evenimentului sau misiunea diplomatică a Republicii Moldova în ţara respectivă.

[Pct.19 modificat prin Hot.Guv. nr.305 din 29.04.2014, în vigoare 06.05.2014]

20. În cheltuielile de locaţiune se includ, în afară de tarif, plăţile şi posibilele taxe locale obligatorii, reflectate în conturile pentru chirie.

Cheltuielile pentru hrană şi alte servicii personale (spălatul, călcatul, frizeria etc.), incluse în conturile pentru locaţiune, se achită din contul diurnelor şi nu sînt supuse compensării.

21. În cazul în care nu sînt prezentate documentele primare a cheltuielilor de locaţiune, aceste cheltuieli se compensează salariatului la delegarea în hotarele Republicii Moldova în mărime de 25 lei, iar peste hotare – în mărime de 10% din norma-limită a cheltuielilor de locaţiune pentru fiecare noapte aflată în deplasare, excluzîndu-se timpul aflării în drum. Compensarea cheltuielilor nominalizate se efectuează în cazul în care salariatului delegat nu i s-a acordat locuinţă fără plată.

IX. ACHITAREA DIURNELOR

22. Normele diurnelor sînt diferenţiate pe categorii, ţinîndu-se cont de posturile deţinute de salariaţii delegaţi, de scopul şi caracterul misiunii, conform anexei nr.1 la prezentul Regulament.

Cuantumul diurnelor pentru fiecare zi de aflare în deplasare a salariatului sînt prevăzute în anexa nr.2 la prezentul Regulament.

23. Dacă timpul aflării salariatului în statele de tranzit depăşeşte 24 de ore sau pe parcursul itinerarului (tur-retur) de deplasare au loc staţionări forţate, cu aflarea în hotel în statul de tranzit pe timpul nopţii, diurnele pentru zilele menţionate se plătesc conform normei stabilite pentru acel stat. În celelalte cazuri diurnele se achită potrivit normei stabilite pentru punctul de destinaţie (delegare).

24. Pentru zilele de plecare şi sosire diurnele se plătesc în mărime de 100% din normele stabilite.

În cazul delegării pentru o singură zi în teritoriul Republicii Moldova, diurnele nu se plătesc, iar peste hotarele republicii, diurnele se plătesc în mărime de 50% din norma stabilită.

Dacă durata deplasării peste hotarele Republicii Moldova depăşeşte 30 de zile calendaristice, cuantumul diurnei se reduce cu 20% pentru fiecare zi suplimentară.

[Pct.24 modificat prin Hot.Guv. nr.305 din 29.04.2014, în vigoare 06.05.2014]

25. În cazul în care organizatorul acordă delegatului mijloace financiare sub formă de diurnă, burse, alte plăţi confirmate documentar (invitaţie, scrisoare electronică, alte documente emise de organizator) pentru compensarea cheltuielilor curente, entitatea care l-a delegat nu achită acestuia diurna stabilită.

Dacă mijloacele financiare acordate de organizator pentru o zi sînt mai mici decît normele pentru diurnă stabilite prin prezentul Regulament, entitatea care a delegat va compensa diferenţa la prezentarea documentelor confirmative (demers oficial al organizatorului).

În cazul în care ziua plecării şi/sau sosirii diferă de perioada pentru care au fost acordate mijloace financiare de organizator, diurna aferentă acestor zile va fi achitată de angajator.

[Pct.25 completat prin Hot.Guv. nr.740 din 18.09.2017, în vigoare 22.09.2017]

[Pct.25 în redacţia Hot.Guv. nr.305 din 29.04.2014, în vigoare 06.05.2014]

26. La delegarea unei persoane în două şi mai multe ţări, diurna pentru ziua deplasării dintr-o ţară în alta se plăteşte în mărime de 50% în valută străină, conform plafonului stabilit pentru fiecare ţară.

Pentru reţinerea nemotivată în drum diurna nu se plăteşte şi cheltuielile de locaţiune nu se compensează.

[Pct.26 modificat prin Hot.Guv. nr.740 din 18.09.2017, în vigoare 22.09.2017]

[Pct.26 completat prin Hot.Guv. nr.928 din 12.12.2012, în vigoare 21.12.2012]

27. În cazul delegării salariatului într-o localitate de unde el are posibilitate să revină zilnic la locul său permanent de trai, diurnele nu se plătesc. Dacă persoana delegată, la încheierea programului zilei de lucru, rămîne din propria iniţiativă la locul delegării, la prezentarea actelor de cazare lui i se restituie cheltuielile efective.

Problema cu privire la posibilitatea revenirii zilnice a salariatului de la locul de delegare la locul său permanent de trai este rezolvată, în fiecare caz concret, de către conducătorul entităţii la care activează salariatul.

28. Muncitorilor, conducătorilor şi specialiştilor entităţilor, delegaţi în teritoriul Republicii Moldova pentru executarea lucrărilor în domeniul tehnologiei informaţiei şi comunicaţiilor electronice şi poştale, lucrărilor de montaj, ajustare, construcţie, reparaţie şi restaurare, în locul diurnelor li se plăteşte, în modul stabilit, un supliment la salariul tarifar (de funcţie). La efectuarea lucrărilor menţionate peste hotarele Republicii Moldova, problema cu privire la achitarea diurnelor sau suplimentelor la salariul tarifar (salariul de funcţie) se soluţionează de către conducătorii entităţilor respective de comun acord cu beneficiarii. În aceste cazuri, potrivit înţelegerii dintre părţile menţionate, mărimea diurnelor poate fi mai mică decît normele stabilite, în conformitate cu Hotărîrea Guvernului nr.632 din 24 august 1994.

În cazul executării lucrărilor de cercetări ştiinţifice, de proiectare şi experimentare peste hotarele Republicii Moldova, mărimile diurnelor pot fi stabilite, de asemenea, potrivit înţelegerii cu beneficiarii, în limitele normelor prevăzute.

[Pct.28 completat prin Hot.Guv. nr.740 din 18.09.2017, în vigoare 22.09.2017]

X. ALTE CHELTUIELI CE ŢIN DE DELEGARE

[Titlul capitolului X în redacţia Hot.Guv. nr.740 din 18.09.2017, în vigoare 22.09.2017]

29. Salariatului delegat i se restituie, potrivit documentelor primare prezentate de el, cheltuielile pentru:

a) obţinerea vizei, precum şi a vizei de reşedinţă în paşaport şi alte taxe aferente obţinerii acestora;

b) comisioanele şi taxele bancare pentru schimbarea valutei străine, la utilizarea cardului bancar sau a ceculuide numerar în bancă în moneda corespunzătoare;

c) telefaxuri, internet, convorbiri interurbane de serviciu cu entitatea care l-a delegat sau cu alte entităţi, ce ţin de scopul delegării şi care se compensează conform ordinului conducătorului;

d) asigurarea medicală obligatorie în străinătate;

e) taxele rutiere şi alte cheltuieli specifice la plecarea salariatului cu transportul auto, care nu este de uz public;

f) transportul bagajelor;

g) spezele pentru asistenţa medicală în condiţiile şi în cazurile stabilite de Ministerul Sănătăţii, cum ar fi vaccinarea şi procurarea medicamentelor specifice ţărilor şi localităţilor cu o climă greu de suportat, spitalizarea şi intervenţiile chirurgicale, în caz de necesitate acută (pentru zilele de spitalizare diurna nu se acordă);

h) cheltuielile în legătură cu decesul salariatului în străinătate şi transportarea lui în patrie.

Se restituie cheltuielile enumerate la literele a)-g) în cazul în care deplasarea a fost anulată din motive ce nu depind de persoana delegată.

[Pct.29 modificat prin Hot.Guv. nr.740 din 18.09.2017, în vigoare 22.09.2017]

[Pct.29 modificat prin Hot.Guv. nr.928 din 12.12.2012, în vigoare 21.12.2012]

30. În cazul incapacităţii temporare de muncă a persoanei delegate, acesteia i se restituie, pe principii generale, cheltuielile pentru locaţiune (în afara cazurilor în care se află în staţionar la tratament) şi i se plătesc diurnele pe întreaga perioadă de timp pînă cînd, conform stării sănătăţii, poate intra în exerciţiul funcţiilor sau poate reveni la locul permanent de trai, dar nu mai mult de două luni.

Incapacitatea temporară de muncă a salariatului delegat, precum şi imposibilitatea de a reveni la locul permanent de trai din cauza bolii urmează să fie confirmate în modul stabilit.

Pentru perioada de incapacitate temporară de muncă, salariatului delegat i se plăteşte, pe principii generale, o indemnizaţie pentru pierderea temporară a capacităţii de muncă. Zilele de incapacitate temporară de muncă nu se includ în termenul de deplasare.

XI. PARTICULARITĂŢILE ACHITĂRII DIURNELOR SALARIAŢILOR ENTITĂŢILOR DE TRANSPORT AUTO, FEROVIAR ŞI AERIAN, DELEGAŢI PESTE HOTARE ÎN INTERES DE SERVICIU

31. Şoferilor, expeditorilor auto, ghizilor şi altor salariaţi antrenaţi în rutele traficului auto internaţional de mărfuri şi călători li se plătesc diurne în funcţie de timpul aflării lor peste hotare, aplicîndu-se normele diurnelor în valută străină stabilite conform categoriei I, în următoarele cuantumuri:

a) 20% din diurnă, în cazul în care salariatul se află peste hotare pînă la 8 ore;

b) 40% din diurnă, în cazul în care salariatul se află neîntrerupt peste hotare mai mult de 8 ore, dar nu mai mult de 24 ore;

c) în cazul aflării salariatului peste hotare peste 24 ore diurnele se achită în modul general stabilit de prezentul Regulament.

Cheltuielile de deplasare, în cazul descărcării pe teritoriul unei ţări şi a încărcării pe teritoriul altei ţări, se achită în mărime de 50% din suma cheltuielilor de deplasare stabilite pentru fiecare dintre aceste ţări.

Taxele economice şi veterinare, plăţile pentru serviciile de reperfectare a documentelor de transport, cîntărire a automobilelor, expediere şi alte servicii, taxele rutiere şi vamale, cheltuielile pentru asigurarea automobilelor, procurarea combustibilului, achitarea tranzitului, trecerea frontierei şi parcarea automobilelor se compensează în baza documentelor primare.

[Pct.31 completat prin Hot.Guv. nr.928 din 12.12.2012, în vigoare 21.12.2012]

32. Personalului de serviciu al trenurilor de călători şi mărfarelor i se plăteşte diurna în moneda ţării de destinaţie, în funcţie de timpul aflării peste hotare, în următoarele cuantumuri:

a) 25% din diurnă, la aflarea salariatului neîntrerupt peste hotare mai mult de 8 ore, dar nu mai mult de 24 ore;

b) 50% din diurnă, pentru fiecare 24 ore de aflare peste hotare, dacă salariatul se află peste hotare mai mult de 24 ore.

În cazul în care personalul de serviciu s-a aflat peste hotare mai puţin de 8 ore, diurna nu se achită.

La calcularea sporurilor salariaţilor entităţilor transportului auto şi feroviar pentru munca exercitată în timpul călătoriei, din timpul total al aflării lor în călătorie se vor exclude perioadele deplasării pentru care s-au plătit diurne în valută străină.

[Pct.32 modificat prin Hot.Guv. nr.928 din 12.12.2012, în vigoare 21.12.2012]

33. La efectuarea rutelor aeriene internaţionale, salariaţilor incluşi în misiune de zbor li se plătesc diurne în moneda ţării de destinaţie, în funcţie de timpul aflării peste hotare, în următoarele cuantumuri:

a) 15% din diurnă, în cazul în care salariatul se află peste hotare mai puţin de 4 ore;

b) 25% din diurnă, în cazul în care salariatul se află peste hotare neîntrerupt mai mult de 4 ore, fără a se include timpul zborului, dar nu mai mult de 8 ore;

c) 50% din diurnă, în cazul în care timpul aflării salariatului peste hotare depăşeşte 8 ore, fără a se include timpul zborului, dar nu mai mult de 12 ore;

d) 80% din diurnă, în cazul în care timpul aflării salariatului peste hotare este între 12 şi 24 ore, fără a se include timpul zborului.

Dacă salariatul s-a aflat peste hotare mai mult de 24 ore în afara timpului de zbor, diurna se achită în modul general stabilit de prezentul Regulament.

Salariaţilor entităţilor transportului auto, feroviar şi aerian li se plătesc diurne în cuantumurile menţionate în cazul în care nu sînt soluţionate problemele hranei la locul de destinaţie. Dacă hrana personalului este asigurată de către beneficiar şi aflarea peste hotare depăşeşte 8 ore, plata se efectuează în mărime de 20% din normele diurnelor indicate.

[Pct.33 modificat prin Hot.Guv. nr.928 din 12.12.2012, în vigoare 21.12.2012]

XII. DELEGAREA ŞI PRIMIREA SALARIAŢILOR ÎN MISIUNE PE PRINCIPII DE ECHIVALENŢĂ (FĂRĂ SPEZE VALUTARE)

34. În conformitate cu contractele încheiate de entităţile Republicii Moldova cu cele din străinătate, delegarea şi primirea reciprocă în misiune a colaboratorilor ştiinţifici şi a specialiştilor pot fi efectuate fără cheltuieli în valută străină şi/sau în moneda naţională. Echivalentul acestor schimburi se stabileşte în om-zile.

În cazul în care schimbul reciproc de delegaţi nu a fost stipulat în contract, cheltuielile pentru primirea colaboratorilor ştiinţifici şi a specialiştilor străini nu se suportă.

Cheltuielile pentru deplasarea specialiştilor pînă la locul de destinaţie şi retur sînt suportate de partea care deleagă, dacă contractul privind schimbul reciproc pe principii de echivalenţă nu prevede altceva.

În cazul în care delegarea personalului ştiinţific şi a specialiştilor străini depăşeşte echivalentul prevăzut în contract, spezele suplimentare sînt suportate de partea care a delegat personalul în misiune.

[Pct.34 modificat prin Hot.Guv. nr.305 din 29.04.2014, în vigoare 06.05.2014]
[Pct.34 modificat prin Hot.Guv. nr.928 din 12.12.2012, în vigoare 21.12.2012]

35. Achitarea cheltuielilor pentru primirea salariaţilor şi a specialiştilor străini se efectuează conform devizului de cheltuieli, întocmit pentru fiecare caz şi aprobat de conducătorul entităţii, iar în instituţiile publice – de executorul principal de buget (ordonatorii principali de credite).

Conform devizului de cheltuieli se recuperează următoarele cheltuieli zilnice pentru primirea unui delegat, calculate pentru o persoană:

cheltuielile pentru hrană şi servicii – în limita a 1,5 din normele diurnelor, stabilite pentru deplasările de serviciu în hotarele Republicii Moldova;

cheltuielile de locaţiune – conform documentelor anexate care confirmă plata (cu excepţia camerelor “de lux”).

La devizul de cheltuieli se anexează informaţia care cuprinde următoarele:

a) numele, prenumele salariatului;

b) ţara de origine;
c) entitatea pe care o reprezintă;
d) funcţia deţinută;
e) scopul misiunii;
f) perioada aflării în ţară.

36. Cheltuielile pentru primirea colaboratorilor ştiinţifici şi a specialiştilor străini de către entităţi se includ în cheltuielile generale şi administrative, iar cele efectuate de organele de conducere şi alte instituţii publice se suportă din contul devizului de cheltuieli pentru întreţinerea acestor organe şi entităţi.

XIII. MODUL DE ELIBERARE A MIJLOACELOR BĂNEŞTI ŞI DE JUSTIFICARE A SPEZELOR VALUTARE

[Titlul capitolului XIII modificat prin Hot.Guv. nr.928 din 12.12.2012, în vigoare 21.12.2012]

37. La delegarea salariatului în hotarele Republicii Moldova, acestuia i se plăteşte un avans în moneda naţională, iar în cazul delegării peste hotarele republicii – în valută străină conform anexei nr.2 la prezentul Regulament.

38. Raportul privind cheltuielile efectuate se prezintă de către salariatul delegat în termen de 5 zile lucrătoare de la revenirea în ţară. În acelaşi termen se restituie şi soldul avansului eliberat.

În cazul în care sumele eliberate pentru deplasarea de serviciu nu au fost restituite în termenul stabilit, ele se reţin din salariul persoanei delegate, în modul prevăzut de legislaţie.

Eliberarea mijloacelor financiare spre decontare se efectuează cu condiţia prezentării raportului privind sumele eliberate anterior spre decontare.

39. Decontul de avans se întocmeşte de către salariaţii delegaţi în acea monedă în care a fost eliberat avansul. Totodată, în decontul de avans se indică cheltuielile de deplasare, efectuate în moneda ţării de destinaţie, conform documentelor primare şi cu recalcularea în acea monedă în care a fost eliberat avansul. Recalcularea se efectuează potrivit cursului valutar din documentele prezentate de salariatul delegat, eliberate de entităţile care efectuează operaţiunile de schimb valutar (la sumele valutei străine menţionate în ele), extrasele de conturi de card, cecurilor de numerar, iar în cazul lipsei acestora – potrivit cursului oficial al leului moldovenesc valabil la data eliberării avansului. Salariatul delegat poartă răspundere deplină pentru veridicitatea informaţiei prezentate în documentele primare.

[Pct.39 completat prin Hot.Guv. nr.740 din 18.09.2017, în vigoare 22.09.2017]
[Pct.39 în redacţia Hot.Guv. nr.928 din 12.12.2012, în vigoare 21.12.2012]

40. Soldul avansului nejustificat prin documentele primare se restituie de către salariatul delegat în moneda în care a fost eliberat avansul sau, la înţelegerea dintre conducătorul entităţii care trimite în deplasare şi salariatul delegat – în moneda naţională a Republicii Moldova, la cursul oficial al leului moldovenesc valabil la data rambursării soldului avansului eliberat.

[Pct.40 modificat prin Hot.Guv. nr.928 din 12.12.2012, în vigoare 21.12.2012]

41. Dacă salariatul delegat nu a primit un avans de mijloace băneşti, compensarea cheltuielilor efectuate în deplasarea în interes de serviciu se face în moneda naţională a Republicii Moldova, cu aplicarea la cheltuielile efectuate în moneda ţării de destinaţie a cursului valutar de recalculare, conform documentelor prezentate, eliberate de entităţile care efectuează operaţiunile de schimb valutar, sau conform extrasului cardului bancar privind schimbul monedei naţionale a Republicii Moldova în moneda ţării de destinaţie. Dacă asemenea documente nu sînt prezentate, recalcularea cheltuielilor reale în raport cu moneda naţională a Republicii Moldova se efectuează potrivit cursului oficial al leului moldovenesc valabil la data precedentă delegării.

[Pct.41 modificat prin Hot.Guv. nr.928 din 12.12.2012, în vigoare 21.12.2012]

42. Evidenţa mijloacelor eliberate spre decontare pentru delegarea în interes de serviciu se ţine în moneda naţională a Republicii Moldova, cu aplicarea cursului oficial al leului moldovenesc valabil la data eliberării avansului.

[Pct.42 modificat prin Hot.Guv. nr.928 din 12.12.2012, în vigoare 21.12.2012]

43. Cheltuielile efective se înregistrează în contabilitate în moneda naţională a Republicii Moldova, însă cu aplicarea cursului oficial al leului moldovenesc valabil faţă de valutele străine la ziua eliberării avansului, iar în caz de neacordare a avansului – la ziua precedentă delegării. În mod analogic se evaluează soldul avansului restituit. Diferenţa de curs valutar care a apărut în legătură cu aplicarea cursului oficial al leului moldovenesc faţă de valutele străine şi cu aplicarea cursului valutar la care se recalculează o monedă în alta, conform documentelor prezentate, eliberate de entităţile care efectuează operaţiunile de schimb valutar, se atribuie de către entităţi la cheltuieli sau la venituri, iar de către instituţiile publice – la cheltuielile efective din devizul de cheltuieli la articolul "Deplasări în scopuri de serviciu".

[Pct.43 modificat prin Hot.Guv. nr.928 din 12.12.2012, în vigoare 21.12.2012]

44. Cheltuielile pentru procurarea valutei străine sînt suportate de entitatea care a delegat salariatul în misiune.

[Pct.44 completat prin Hot.Guv. nr.928 din 12.12.2012, în vigoare 21.12.2012]

XIV. PARTICULARITĂŢILE APLICĂRII PREZENTULUI REGULAMENT DE CĂTRE ENTITĂŢI

45. Plata diurnelor salariaţilor delegaţi se efectuează conform normelor stabilite în anexa nr.2 la prezentul Regulament.

Cheltuielile de locaţiune pe perioada delegării în interes de serviciu suportate de salariatul delegat peste plafoanele stabilite se restituie, la decizia conducătorului, în baza documentelor primare prezentate, cu atribuirea acestora la cheltuieli curente.

Anexa nr.1
la Regulamentul cu privire la delegarea
salariaţilor entităţilor din Republica Moldova

CATEGORIILE
salariaţilor delegaţi pentru stabilirea normelor de diurne şi plafoanelor de cazare

I. CATEGORIILE PERSONALULUI PENTRU STABILIREA NORMELOR DE DIURNE

1. Categoria I

În această categorie se încadrează personalul delegat pe teritoriul republicii şi peste hotarele ei pentru:

a) efectuarea schimbului de experienţă, specializări, stagii şi instruiri;

b) elaborarea lucrărilor sau a documentelor;

c) încheierea sau semnarea contractelor;

d) exercitarea funcţiei de control în problemele ce ţin de specificul activităţii;

e) efectuarea vizitelor oficiale la invitaţia organelor guvernamentale ale altor state;

f) participarea la adunările generale şi speciale, la sesiunile secţiilor de lucru ale organizaţiilor internaţionale şi regionale sau entităţilor specializate ale acestora;

g) participarea la negocieri în vederea încheierii sau semnării acordurilor la nivel interguvernamental;

h) îndeplinirea misiunilor diplomatice.

În această categorie sînt incluşi, de asemenea, voluntarii, jurnaliştii (ziariştii), curierii diplomatici, persoanele destinse cu titlu onorific "al poporului", "emerit", precum şi sportivii de performanţă şi antrenorii lor, delegaţi pentru participarea la competiţii internaţionale.

2. Categoria a II-a

Această categorie include:

a) persoanele cu funcţii de demnitate publică, conform anexei la Legea nr.199 din 16 iulie 2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcţii de demnitate publică;

b) secretarul general al Secretariatului Parlamentului şi adjuncţii lui, secretarul general al Aparatului Preşedintelui Republicii Moldova şi adjuncţii lui şi secretarii de stat;

c) şefii misiunilor diplomatice;

d) consilierii Preşedintelui Republicii Moldova, ai Preşedintelui Parlamentului şi ai Prim-ministrului;

e) directorii generali adjuncţi ai organelor centrale de specialitate ale administraţiei publice şi ale altor autorităţi administrative centrale şi vicepreşedinţii Casei Naţionale de Asigurări Sociale;

f) academicienii şi membrii corespondenţi ai Academiei de Ştiinţe a Moldovei;

g) preşedintele, vicepreşedinţii şi directorul general executiv al Confederaţiei Naţionale a Patronatului;

h) preşedintele şi vicepreşedinţii Confederaţiei Naţionale a Sindicatelor din Moldova;

i) preşedintele şi vicepreşedinţii Camerei de Comerţ şi Industrie;

j) preşedintele Curţii de Arbitraj Comercial Internaţional de pe lîngă Camera de Comerţ şi Industrie a Republicii Moldova;

k) directorul general şi vicedirectorii Agenţiei de Stat pentru Proprietatea Intelectuală.

Diurna se majorează în conformitate cu cota procentuală din mărimea ei normată astfel:

cu 25 la sută – pentru viceprim-miniştri şi vicepreşedinţii Parlamentului;

cu 50 la sută – pentru Preşedintele Republicii Moldova, Preşedintele Parlamentului şi Prim-ministru.

II. STABILIREA PLAFOANELOR DE CAZARE

1. Se stabilesc două niveluri ale plafoanelor de cazare, notate prin A şi B.

2. Plafonul A se aplică pentru personalul prevăzut la categoria I de diurne.

3. Plafonul B se aplică pentru personalul prevăzut la categoria a II-a de diurne.

[Anexa nr.1 completată prin Hot.Guv. nr.740 din 18.09.2017, în vigoare 22.09.2017]

[Anexa nr.1 modificată prin Hot.Guv. nr.673 din 07.09.2012, în vigoare 14.09.2012]

Anexa nr.2
la Regulamentul cu privire la delegarea
salariaţilor entităţilor din Republica Moldova

NORMELE
diurnelor şi plafoanele de cazare pe categorii a persoanelor delegate

Nr. d/o	Denumirea ţării	Moneda	Normele de diurne		Plafoane-limită de cazare	
			I	II	A	B
1	2	3	4	5	6	7
I. Republica Moldova						
1.	Mun.Chişinău	lei	130	130	405	1000
2.	Mun.Bălţi, Tiraspol	lei	120	120	380	600
3.	Alte municipii şi oraşe	lei	100	100	300	550
4.	Localităţile rurale	lei	100	100	250	270
II. Ţările şi oraşele C.S.I.						
Federaţia Rusă						
5.	Oraşele Moscova şi Sankt Petersburg	euro	40	50	220	250
6.	Extremul Nord şi Extremul Orient*	euro	40	50	150	160
7.	Celelalte localităţi	euro	35	40	150	160
Alte ţări C.S.I.						
8.	Ucraina	euro	35	40	140	150
9.	Azerbaidjan	euro	30	40	200	230
10.	Belarus	euro	30	40	120	150
11.	Armenia	euro	30	40	90	100
12.	Kazahstan	euro	35	40	130	160
13.	Kîrgîzstan	euro	30	40	90	100
14.	Tadjikistan	euro	30	40	90	100

15.	Turkmenistan	euro	30	40	90	100
16.	Uzbekistan	euro	30	40	90	100
III. Alte ţări şi oraşe						
17.	Afganistan	dolari SUA	40	50	70	90
18.	Africa Centrală	euro	25	35	70	90
19.	Africa de Sud şi de Nord	euro	25	35	70	90
20.	Albania	euro	35	50	80	100
21.	Algeria	dolari SUA	35	40	70	90
22.	Andora	euro	25	40	110	130
23.	Angola	dolari SUA	25	30	80	100
24.	Antigua şi Barbuda	dolari SUA	25	30	75	100
25.	Insulele Antile	euro	30	40	75	100
26.	Arabia Saudită	euro	35	45	150	160
27.	Argentina	dolari SUA	30	45	90	100
28.	Australia	dolari SUA	50	65	130	180
29.	Austria	euro	45	60	150	200
30.	Bahamas	dolari SUA	25	30	65	90
31.	Bahrain	euro	25	35	75	90
32.	Bangladesh	dolari SUA	20	25	80	90
33.	Barbados	dolari SUA	25	30	35	75
34.	Belgia	euro	45	50	200	250
35.	Belize	dolari SUA	25	35	50	70
36.	Benin	dolari SUA	25	30	50	70
37.	Bolivia	dolari SUA	25	35	40	50
38.	Bosnia şi Herţegovina	euro	35	45	80	100
39.	Botswana	dolari SUA	30	30	75	90
40.	Brazilia	dolari SUA	25	50	110	135
41.	Brunei	dolari SUA	35	35	60	75
42.	Bulgaria	euro	35	45	160	180
43.	Burundi	dolari SUA	25	30	50	70
44.	Burkina Faso	dolari SUA	25	30	80	90
45.	Camerun	dolari SUA	25	30	80	90
46.	Cambodgia	dolari SUA	25	30	80	90
47.	Canada	dolari SUA	50	70	150	180
48.	Republica Capului Verde	dolari SUA	25	30	75	90
49.	Cehia	euro	40	50	160	180
50.	Cili	dolari SUA	25	35	80	100
51.	China	dolari SUA	30	40	120	150
52.	Ciad	dolari SUA	25	35	50	70
53.	Cipru	euro	40	50	80	100
54.	Columbia	dolari SUA	25	35	45	70
55.	Congo	dolari SUA	25	30	65	85
56.	Republica Populară Democrată Coreană	dolari SUA	25	35	75	95
57.	Republica Coreea	dolari SUA	35	40	100	120
58.	Cote d’Ivoire	euro	25	35	70	90
59.	Costa Rica	dolari SUA	25	30	50	70
60.	Croaţia	euro	40	50	80	110
61.	Cuba	dolari SUA	25	35	65	105
62.	Danemarca	euro	45	50	150	160
63.	Djibouti	dolari SUA	25	35	70	80
64.	Republica Dominicană	dolari SUA	25	35	60	80
65.	Ecuador	dolari SUA	25	35	60	80

66.	Egipt	euro	30	40	150	160
67.	Elveţia	euro	80	100	260	300
68.	Emiratele Arabe Unite	euro	40	50	130	150
69.	Estonia	euro	30	40	100	140
70.	Etiopia	dolari SUA	25	35	60	80
71.	Fiji	dolari SUA	25	30	50	70
72.	Filipine	dolari SUA	25	35	70	90
73.	Finlanda	euro	40	45	200	220
74.	Franţa	euro	60	70	180	230
75.	Paris	euro	60	70	200	230
76.	Gabon	dolari SUA	25	30	80	100
77.	Gambia	dolari SUA	25	30	50	70
78.	Georgia	euro	30	40	100	120
79.	Germania	euro	45	55	160	180
80.	Gibraltar	dolari SUA	25	35	65	75
81.	Ghana	dolari SUA	25	30	70	85
82.	Grecia	euro	40	50	140	160
83.	Grenada	dolari SUA	25	30	70	80
84.	Groelanda	dolari SUA	30	35	70	90
85.	Guadelupa	euro	25	30	60	75
86.	Guatemala	dolari SUA	25	35	65	75
87.	Guineea	dolari SUA	25	35	65	85
88.	Guineea-Bissau	dolari SUA	25	30	50	70
89.	Guineea Ecuatorială	dolari SUA	25	30	50	70
90.	Guyana	dolari SU A	25	30	50	70
91.	Haiti	dolari SUA	25	30	65	75
92.	Honduras	dolari SUA	25	30	50	70
93.	Hong Kong	dolari SUA	25	30	70	90
94.	Jamaica	dolari SUA	25	30	60	75
95.	India	dolari SUA	25	30	200	220
96.	Indonezia	dolari SUA	25	35	65	90
97.	Insulele Comore	dolari SUA	25	35	45	60
98.	Iordania	dolari SUA	25	35	45	65
99.	Irak	dolari SUA	25	35	60	75
100.	Iran	dolari SUA	25	35	110	140
101.	Irlanda	euro	40	50	110	150
102.	Islanda	euro	35	45	90	110
103.	Israel	euro	40	50	120	160
104.	Italia	euro	40	50	180	190
105.	Japonia	dolari SUA	120	140	300	350
106.	Kenya	dolari SUA	25	30	75	90
107.	Kuwait	euro	30	35	150	170
108.	Laos	dolari SUA	25	30	60	70
109.	Letonia	euro	35	40	150	180
110.	Lesotho	dolari SUA	25	35	60	75
111.	Liban	euro	25	35	55	70
112.	Liberia	euro	25	35	60	75
113.	Libia	euro	25	35	60	75
114.	Lituania	euro	35	40	80	110
115.	Liechtenstein	euro	45	50	65	75
116.	Luxemburg	euro	40	50	170	190
117.	Macco	dolari SUA	25	30	65	75

118.	Macedonia	euro	35	45	75	90
119.	Madagascar	dolari SUA	25	35	65	75
120.	Malawi	dolari SUA	25	35	65	75
121.	Malaysia	dolari SUA	25	35	95	115
122.	Maldive	dolari SUA	20	25	60	70
123.	Mali	dolari SUA	20	25	60	75
124.	Malta	euro	40	45	160	190
125.	Marea Britanie	euro	50	60	200	220
126.	Maroc	dolari SUA	25	35	65	75
127.	Mauritania	dolari SUA	25	35	60	75
128.	Mauritius	dolari SUA	25	35	60	75
129.	Mexic	dolari SUA	25	35	75	90
130.	Monaco	euro	35	40	100	120
131.	Mongolia	dolari SUA	25	30	75	90
132.	Mozambic	dolari SUA	25	35	60	80
133.	Muntenegru	euro	40	50	100	120
134.	Myanmar	dolari SUA	25	35	65	75
135.	Namibia	dolari SUA	30	35	80	100
136.	Nepal	dolari SUA	25	35	60	75
137.	Nicaragua	dolari SUA	25	35	60	75
138.	Niger	dolari SUA	25	30	60	75
139.	Nigeria	dolari SUA	25	35	90	110
140.	Norvegia	euro	50	60	280	300
141.	Noua Zeelandă	dolari SUA	35	50	90	110
142.	Olanda	euro	40	50	120	150
143.	Oman	euro	25	35	70	90
144.	Pakistan	dolari SU A	25	30	65	90
145.	Palau	dolari SUA	25	35	50	70
146.	Panama	dolari SUA	25	35	60	75
147.	Papua – Noua Guinee	dolari SUA	25	35	55	75
148.	Paraguay	dolari SUA	25	35	60	75
149.	Peru	dolari SUA	30	35	60	75
150.	Polonia	euro	35	40	110	120
151.	Portugalia	euro	35	40	130	150
152.	Puerto Rico	dolari SUA	25	30	65	75
153.	Qatar	euro	30	35	90	110
154.	România	euro	30	40	120	140
155.	Rwanda	dolari SUA	25	35	60	75
156.	Sfînta Lucia	dolari SUA	25	35	50	75
157.	Sfîntul Cristofor şi Nevis	dolari SUA	30	35	95	115
158.	Sfîntul Vincenţiu şi Grenadine	dolari SUA	30	35	80	100
159.	Salvador	dolari SUA	25	35	50	75
160.	Samoa de Vest	dolari SUA	25	30	60	70
161.	San Marino	dolari SUA	25	35	75	100
162.	Sao Tome şi Principe	dolari SUA	25	35	55	75
163.	Senegal	dolari SUA	25	35	70	90
164.	Serbia	euro	40	50	90	110
165.	Seychelles	euro	35	40	100	130
166.	Sierra Leone	dolari SUA	25	35	60	70
167.	Singapore	dolari SUA	40	50	120	150
168.	Siria	dolari SUA	30	35	50	75
169.	Republica Slovacia	euro	30	40	100	120

170.	Republica Slovenia	euro	40	45	120	150
171.	Somalia	dolari SUA	25	30	50	70
172.	Spania	euro	40	50	140	160
173.	Sri Lanka	dolari SUA	25	35	60	85
174.	Statele Unite ale Americii	dolari SUA	80	90	250	300
175.	New York, Washigton	dolari SUA	100	120	300	350
176.	Sudan	dolari SUA	30	45	100	120
177.	Surinam	dolari SUA	25	35	65	75
178.	Swaziland	dolari SUA	25	30	55	70
179.	Suedia	euro	40	50	240	250
180.	Tanzania	dolari SUA	25	30	55	70
181.	Thailanda	dolari SUA	25	35	60	80
182.	Togo	dolari SUA	25	30	55	70
183.	Tonga	dolari SUA	25	30	55	70
184.	Trinidad-Tobago	dolari SUA	25	35	65	75
185.	Tunisia	dolari SUA	25	30	40	60
186.	Turcia	euro	35	40	140	160
187.	Uganda	dolari SUA	25	35	65	75
188.	Ungaria	euro	40	50	140	160
189.	Uruguay	dolari SUA	25	35	55	65
190.	Vatican	euro	40	50	90	120
191.	Venezuela	dolari SUA	30	35	45	65
192.	Vietnam	dolari SUA	25	35	45	75
193.	Yemen	dolari SUA	25	35	60	75
194.	Zair	dolari SUA	25	35	65	75
195.	Zambia	dolari SUA	25	35	55	80
196.	Zimbabwe	dolari SUA	25	35	65	75

* La raioanele Extremului Nord şi Extremului Orient se raportează: regiunea Murmansk; regiunea Arhanghelsk (circumscripţia autonomă Neneţk or.Severodvinsk); oraşele Vorkuta şi Inta cu teritoriile aflate în subordinea administrativă a consiliilor orăşeneşti ale acestora; regiunea Tiumen (circumscripţia autonomă Iamalo-Neneţk); regiunea Krasnoiarsk (circumscripţiile autonome Taimîr şi Evencă); oraşele Norilsk şi Igarka cu teritoriile aflate în subordinea administrativă a consiliilor acestora, raioanele Turuhan şi Eniseiul de Nord; regiunea Irkutsk (raionul Katansk); regiunea Iacutia, Magadan; regiunea Kamciatka; regiunea Habarovsk; regiunea Sahalin.

[Anexa nr.2 modificată prin Hot.Guv. nr.740 din 18.09.2017, în vigoare 22.09.2017]
[Anexa nr.2 modificată prin Hot.Guv. nr.305 din 29.04.2014, în vigoare 06.05.2014]
[Anexa nr.2 modificată prin Hot.Guv. nr.928 din 12.12.2012, în vigoare 21.12.2012]
[Anexa nr.2 modificată prin Hot.Guv. nr.673 din 07.09.2012, în vigoare 14.09.2012]

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
nr.10 din 5 ianuarie 2012

LISTA
hotărîrilor de Guvern care se abrogă

1. Hotărîrea Guvernului nr.836 din 24 iunie 2002 "Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la delegarea salariaţilor întreprinderilor, instituţiilor şi organizaţiilor din Republica Moldova" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.95, art.939).
2. Hotărîrea Guvernului nr.254 din 10 martie 2003 "Cu privire la aprobarea modificărilor şi completărilor ce se operează în Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.836 din 24 iunie 2002" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.46-47, art.268).

3. Hotărîrea Guvernului nr.1394 din 24 noiembrie 2003 “Despre aprobarea completărilor ce se operează în Hotărîrea Guvernului nr.836 din 24 iunie 2002” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.235-238, art.1441).

4. Punctul 3 din anexa la Hotărîrea Guvernului nr.907 din 10 august 2004 “Privind aprobarea modificărilor şi completărilor ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.150-155, art.1083).

5. Hotărîrea Guvernului nr.314 din 23 martie 2005 “Cu privire la completarea Hotărîrii Guvernului nr.836 din 24 iunie 2002” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.51-54, art.363).

6. Hotărîrea Guvernului nr.363 din 10 aprilie 2006 “Cu privire la aprobarea modificărilor şi completărilor ce se operează în Hotărîrea Guvernului nr.836 din 24 iunie 2002” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.63-65, art.415).

7. Punctul 2 din modificările şi completările ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.932 din 31 decembrie 2009 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.2-4, art.20).

8. Hotărîrea Guvernului nr.159 din 4 martie 2010 “Pentru modificarea Regulamentului cu privire la detaşarea salariaţilor întreprinderilor, instituţiilor şi organizaţiilor din Republica Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.836 din 24 iunie 2002” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.34, art.213).

9. Punctul 4 din modificările şi completările ce se operează în unele acte normative ale Guvernului, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.149 din 14 martie 2011 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.40-42, art.180).

10. Punctul 8 din modificările şi completările ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.451 din 16 iunie 2011 “Cu privire la modificarea, completarea şi abrogarea unor hotărîri ale Guvernului” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.103-106, art.515).

H O T Ă R Î R E
privind aprobarea Nomenclatorului profesiilor şi funcţiilor cu condiţii de muncă vătămătoare, activitatea cărora acordă dreptul la concediu de odihnă anual suplimentar plătit şi durata zilei de muncă redusă a personalului medico-sanitar

nr. 1223 din 09.11.2004

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.212-217/1448 din 26.11.2004

*** * ***

Întru executarea prevederilor Codului muncii, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Nomenclatorul profesiilor şi funcţiilor cu condiţii de muncă vătămătoare, activitatea cărora acordă dreptul la concediu de odihnă anual suplimentar plătit şi durata zilei de muncă redusă a personalului medico-sanitar (se anexează).

2. Ministerul Sănătăţii, în comun cu sindicatul de ramură, în termen de o lună, va elabora şi adopta Instrucţiunea privind aplicarea normelor Nomenclatorului în cauză şi vor asigura controlul asupra executării prevederilor lui.

[Pct.3 abrogat prin Hot.Guv. nr.294 din 23.04.2014, în vigoare 06.05.2014]
[Pct.3 modificat prin Hot.Guv. nr.983 din 29.08.2007, în vigoare 07.09.2007]

PRIM-MINISTRU **Vasile TARLEV**

Contrasemnează:
Viceprim-ministru **Valerian Cristea**
Ministrul sănătăţii **Andrei Gherman**
Ministrul muncii şi protecţiei sociale **Valerian Revenco**
Ministrul finanţelor **Zinaida Grecianîi**
Ministrul economiei **Marian Lupu**

Chişinău, 9 noiembrie 2004.
Nr.1223

Aprobat
prin Hotărîrea Guvernului
nr.1223 din 9 noiembrie 2004

NOMENCLATORUL
profesiilor şi funcţiilor cu condiţii de muncă vătămătoare, activitatea cărora acordă dreptul la concediu de odihnă anual suplimentar plătit şi durata zilei de muncă redusă a personalului medico-sanitar

Nr. d/o	Denumirea unităţilor, subdiviziunilor, profesiilor şi funcţiilor	Durata concediului suplimentar în zile calendaristice	Durata zilnică redusă a timpului de muncă în săptămîna de muncă de cinci zile lucrătoare (ore)
1	2	3	4
	Unităţi (secţii, saloane, cabinete) curativ profilactice de boli infecţioase, micotice şi ftiziologice (antituberculoase); unităţi sanatoriale, centre de recuperare pentru copii bolnavi de tuberculoză şi dizenterie cronică;		

	unităţi (secţii, inclusiv de învăţământ) pentru invalizi-bolnavi de tuberculoză; unităţi (secţii, saloane, cabinete) antituberculoase		
1.	Şef de secţie, de cabinet, de salon, medic, personal medical mediu, inclusiv asistentele medicale şefe, personal medical inferior	7	7
2.	Medic-ftizeopneumolog	11	7
3.	Medic radiolog, personal medical mediu şi inferior ocupat nemijlocit cu asistenţa medicală radiologică, tehnician radiolog	11	7
4.	Manager	7	7
5.	Şef de secţie pedagogică, profesorii implicaţi în predarea orelor la copiii bolnavi de tuberculoză	11	7
6.	Colaborator ştiinţific, care lucrează nemijlocit cu bolnavii	7	7
7.	Farmacist (inclusiv şef de farmacie), laborant-farmacist, infirmieră	7	7
8.	Medic-stomatolog, personal medical mediu şi inferior, ocupat nemijlocit cu asistenţa medicală stomatologică a bolnavilor	7	6,5
9.	Bibliotecar	7	7
10.	Instructori: în muncă, instruirea în producere, organizator cultural, acompaniator	7	7
11.	Personal ocupat cu bolnavii în atelierele de muncă, gospodăriile auxiliare	7	7
12.	Conducător muzical (lucrător), educator,conducător al cercurilor organizate pentru bolnavi	7	7
13.	Metodist de gimnastică curativă	7	7
14.	Soră-econoamă, responsabilă cu lenjeria	7	7
15.	Garderobier	7	7
16.	Statistician medical	7	7
17.	Şef de laborator, medic-laborant, laborant	7	7
18.	Dezinfector	7	7
19.	Lăcătuş-reparator, mecanic, electrician, tehnician ocupat cu deservirea aparatelor de respiraţie în saloane, reparaţia aparatajului medical	4	
20.	Salariaţi ai blocului de alimentare a bolnavilor	7	
21.	Salariaţi ai contabilităţilor	7	
22.	Frizer	7	7
23.	Muncitori: bufetier, ospătar, spălătorese, băiaş, îngrijitor al încăperilor şi teritoriului, dădacă, fochist, paznic, portar, şofer	7	
24.	Medic, personal medical mediu şi inferior, personal auxiliar care activează în unităţile, secţiile, saloanele, cabinetele antileproase	14	7
25.	Salariaţi care activează pe teritoriu leprozeriilor	7	7
	Unităţi (secţii, saloane, cabinete) curativ-profilactice de psihiatrie, psihoneurologie, neurochirurgie, inclusiv pentru tratarea bolnavilor de narcomanie, alcoolism şi cu handicap psihic; unităţi (saloane, cabinete) curativ-profilactice de psihiatrie, psihoneurologie, neurochirurgie pentru copii; unităţi (saloane, cabinete) ale asistenţei sociale, şcoli (clase), şcoli-internat (grupe) creşe, grădiniţe (grupe), case (grupe), centre de plasament şi reabilitare pentru copii cu dificultăţi cerebrale şi mintale		
26.	Conducător şi adjunct de instituţie	14	8
	Şef de secţie, de cabinet, de salon, medic, personal medical mediu, inclusiv asistentele medicale şefe, personal medical inferior	18	7
27.	Medic-dietetician, asistentă medicală specialist în dietetică	7	7
28.	Medic, personal medical mediu şi inferior, ocupat nemijlocit cu deservirea fizioterapeutică a bolnavilor	18	7
29.	Medic, personal medical mediu şi inferior din secţia morfopatologică (patologo-anatomă)	14	7
30.	Medic, personal medical mediu şi inferior, dezinfector, ocupat nemijlocit cu asistenţa medicală preventivă	14	7
31.	Şef de laborator, medic-laborant, laborant	11	7
32.	Psiholog, asistent social	11	7

33.	Registrator medical la arhivă	7	7
34.	Statistician medical	7	7
35.	Personal pentru deservirea bolnavilor (bufetier, ospătar, băiaş, îngrijitor al încăperilor, dădacă)	18	7
36.	Colaborator ştiinţific care lucrează nemijlocit cu bolnavii	18	7
37.	Soră-econoamă, responsabilă cu lenjerie	14	7
38.	Garderobier	7	
39.	Şef al practicii de producere	7	7
40.	Salariaţi ocupaţi nemijlocit cu radiodiagnosticul, radiofotografia şi tratarea bolnavilor	11	7
41.	Instructori: în muncă, ergoterapie, instruire în producere, organizator cultural, acompaniator	18	7
42.	Personal ocupat cu bolnavii în atelierele curative de muncă, gospodăriile auxiliare pentru bolnavi	18	7
43.	Conducător muzical (lucrător), educator, conducător al cercurilor instituţiilor de asistenţă socială	18	7
44.	Farmacist (inclusiv şef de farmacie), laborant-farmacist, infirmieră	7	7
45.	Metodist de gimnastică curativă	18	7
46.	Frizer	11	7
47.	Bibliotecar	11	7
48.	Salariaţi ai contabilităţii	7	
49.	Muncitori: montori, operator, lăcătuş, sudor, şofer, bucătar, care lucrează permanent la plită, tractorist, vulcanizator, îngrijitor al teritoriului	7	
	Unităţi, secţii, cabinete fizioterapie		
50.	Şefi de secţie, cabinete, medic-fizioterapeut	7	7
51.	Medic, personal medical mediu şi inferior ce activează sau se află în sfera de acţiune a aparatelor generatoare cu cîmp electric cu frecvenţa de 40,68 MHz sau 27,12 MHz cu puterea de peste 200 W şi unde ultrascurte	11	6,5
52.	Medic, personal medical mediu şi inferior ce activează sau se află în sfera de acţiune a aparatelor generatoare cu cîmp electric cu frecvenţa de 40,68 MHz sau 27,12 MHz cu puterea de pînă la 200 W şi unde ultrascurte	7	7
53.	Personal medical mediu şi inferior care activează în cabinete de electrofototerapie	7	7
54.	Personal medical inferior care activează în cabinetul electrofotografic	7	
55.	Personal electrotermic ce se ocupă de deservirea şi reparaţia aparatajului fizioterapeutic	4	
56.	Medic, personal medical mediu şi inferior, îngrijitor al încăperilor de producere, care activează pe toată durata programului de lucru pentru băi cu hidrogen sulfurat, sulfuroase şi carbogazoase	7	7
57.	Responsabilă cu lenjeria, portar şi portar de serviciu care lucrează în încăperi pentru băi cu hidrogen sulfurat, sulfuroase şi carbogazoase	4	
58.	Maşinist de la staţiile de pompare a apelor cu hidrogen sulfurat, sulfuroase, carbogazoase şi nămol curativ	7	
59.	Personal medical mediu şi inferior, ocupat cu pregătirea băilor cu hidrogen sulfurat, sulfuroase şi carbogazoase, precum şi cu analiza conţinutului de gaze în băile cu hidrogen sulfurat, sulfuroase şi carbogazoase, rezervoare, amestecătoare, staţii de pompare şi fîntîni arteziene	7	7
60.	Muncitor şi îngrijitor al încăperilor de producere, ocupaţi cu deservirea amestecătoarelor, rezervoarelor, staţiilor de pompare, reţelelor de ţevi şi fîntînilor arteziene cu ape de hidrogen sulfurat, sulfuroase şi carbogazoase	7	7
61.	Electrician ce deserveşte instalaţii electrice şi lăcătuş reparator ocupaţi permanent cu deservirea încăperilor cu băi de hidrogen sulfurat, sulfuroase şi carbogazoase, precum şi lăcătuş-reparator, electrician care deservesc instalaţii electrice, sudor, mecanic şi personalul care deservesc subsoluri şi încălzitoare din aceste clădiri cu băi	7	7

62.	Laborant şi personal medical inferior, ocupaţi numai cu analiza conţinutului bioxidului de carbon în apa băilor cu hidrogen sulfurat, sulfuroase, carbogazoase, fîntîni arteziene şi amestecătoare	7	7
63.	Medic, personal medical mediu şi inferior, îngrijitor al încăperilor de producere, care activează pe toată durata programului de lucru, în încăperile cu nămol curativ şi ozocherită	7	7
64.	Infirmiere şi lucrători ocupaţi cu aducerea şi încălzirea nămolului şi curăţarea foilor de cort de nămol şi ozocherită	7	7
65.	Lăcătuş-reparator şi electrician care deservesc încăperile pentru procedurile de nămol	7	7
66.	Personal medical mediu ocupat cu proceduri de masaj	7	7
67.	Personal medical mediu şi inferior ocupat cu proceduri acvatice	7	7
68.	Medic, personal medical mediu şi inferior, ocupat nemijlocit cu deservirea fizioterapeutică a bolnavilor din unităţi, saloane, cabinete de psihiatrie, psihoneurologie, neurochirurgie, narcomanie, alcoolism şi cu handicap psihic	18	7
69.	Medic, personal medical mediu şi inferior, ocupat nemijlocit cu deservirea fizioterapeutică din unităţile (subdiviziunile, saloanele) pentru bolnavi spinali, casele pentru invalizi	11	7
70.	Medic, personal medical mediu şi inferior, ocupat nemijlocit cu deservirea fizioterapeutică a bolnavilor din unităţile medico-sanitare, cu excepţia celor menţionate la punctele 67 şi 68	7	7
	Unităţi medicale de profil stomatologic (policlinică, secţie şi cabinet)		
71.	Medic stomatolog, medic stomatolog terapeut, medic stomatolog pediatru, medic stomatolog ortodont, medic stomatolog protetician, dentist	7	6,5
72.	Medic stomatolog chirurg, medic stomatolog chirurg-goromaxilo-facial	7	6,5
	Personal medical mediu şi inferior	7	7
73.	Tehnician dentar, asistentă medicală stomatologică, tehnician dentar-turnător, infirmieră stomatologică	4	7
	Unităţi de expertiză morfopatologică (prozectură)		
74.	Salariaţii cu funcţie de expertiză a de cedaţilor, examinarea materialului cadaveric, bioptic şi postoperator:		
	- medic morfopatolog, inclusiv conducătorul serviciului morfopatologie	14	6
	- personal medical mediu şi inferior - laborant, histolog	14	6
	- prozector-autopsier, dereticătoarea prozecturei	14	6
75.	Colaboratorii instituţiilor ştiinţifico-practice, catedrelor anatomie normală a omului, morfopatologie, medicină legală, anatomie topografică şi tehnică chirurgicală, laboratorul de recoltare a ţesuturilor umane cu funcţia de expertiză a decedaţilor, prelevarea ţesuturilor, prepararea şi examinarea materialului cadaveric	14	6
	Consiliile de expertiză medicală a vitalităţii (CEMV) şi Comisia Centrală Medico-Militară (CCMM)		
76.	Consiliile de expertiză medicală a vitalităţii generale; Comisia Centrală Medico-Militară; consiliile de expertiză medicală a vitalităţii specializate în oncologie şi primare:		
	Medici	7	7
77.	Personalul medical cu studii medii în specialitate	7	7
78.	Infirmierele	7	7
	Consiliile de expertiză medicală a vitalităţii specializate în psihiatrie:		
79.	Medicii, inclusiv şefii consiliilor şi adjuncţii lor	18	7
80.	Personalul medical cu studii medii în specialitate	18	7
81.	Infirmierele	18	7
	Consiliile de expertiză medicală a vitalităţii specializate în ftizio-pneumologie:		
82.	Medicii, inclusiv şefii consiliilor şi adjuncţii lor	7	7
83.	Personalul medical cu studii medii în specialitate	7	7

84.	Infirmierele	7	7
	Unităţi de Asistenţă Medicală Urgentă		
85.	Medicii de urgenţă, indiferent de denumirea funcţiei. Şef de staţie, substaţie, secţie, subdiviziune	11	7
86.	Medicii superiori de gardă	11	7
87.	Felcerii principali şi superiori	7	7
88.	Felcerii, asistenţii medicali, dispecerii pentru recepţionarea apelurilor în secţiile operative ale staţiilor, substaţiilor (subdiviziunilor, punctelor) de urgenţă	7	7
89.	Felcerii, asistenţii medicali, infirmierii echipelor itinerante ale staţiilor şi serviciilor de urgenţă	11	7
90.	Dispecerii auto	7	7
91.	Inginerii serviciului de telecomunicaţii	7	
92.	Inginerii electronişti, inginerii programatori şi tehnicienii electronişti	7	7
93.	Şoferii transportului sanitar	7	
94.	Medicii echipelor specializate de psihiatrie	18	7
95.	Felcerii, asistenţii medicali, infirmierii echipelor specializate de psihiatrie	18	7
96.	Şoferii echipelor specializate de psihiatrie	18	
	Unităţi de medicină legală		
97.	Conducător, adjunct al conducătorului expert judiciar medico-legal (inclusiv şeful secţiei):	11	8
	a) care lucrează cu cadavrele sau cu materialul cadaveric	11	6
	b) care lucrează în exclusivitate în ambulatoriu, la primirea persoanelor pătimite sau care activează la alte lucrări similare	11	7
98.	Personal medical mediu şi inferior, care lucrează cu cadavrele şi material cadaveric	11	6
99.	Asistent medical, felcer, registrator medical şi infirmier, care activează în ambulatoriul medico-legal sau în condiţii similare	7	7
100.	Salariaţi ai contabilităţii	7	
	Unităţi (secţii) de medicină preventivă		
101.	Medic-şef, medic-şef adjunct	7	8
	Medic,medic-şef de secţie, medic-epidemiolog, medic-parazitolog, medic sanitar (de toate profilurile), entomolog, de asemenea asistenţii lor; biolog, zoolog, dezinfector şi instructor-dezinfector, laborant, felcer-laborant, medic-laborant, preparator, infirmieră	7	7
102.	Medic (inclusiv medic-conducător), personal medical mediu şi inferior al laboratoarelor (secţiunilor) bacteriologice şi virusologice; medic-bacteriolog, medic-virusolog, laborant în bacteriologie (virusologie)	7	6,5
103.	Medic-epidemiolog şi asistentul lui, medic dezinfecţionist, biolog, entomolog, instructor-dezinfector, dezinfector ocupaţi cu dezinfecţia în focar, de cameră şi profilactică, dezinsectia, deratizarea, infirmiera dezinfecţiei de cameră (inclusiv conducătorul subdiviziunii)	7	6,5
104.	Inginer şi tehnician al instalaţiilor de dezinfecţie	7	7
105.	Medic (inclusiv medic-conducător), asistent al medicului, inginer şi tehnician ocupaţi nemijlocit cu efectuarea măsurilor iradierilor electromagnetice de toate tipurile	7	7
106.	Inginer şi tehnician în reparaţia şi deservirea tehnicii medicale şi instalaţiilor frigorifere	7	7
107.	Medic (inclusiv conducătorul), colaboratorii ştiinţifici, personalul medical mediu şi inferior, entomolog, biolog, zoolog, lucrătorul vivariului a secţiei de boli extrem de periculoase; medic epidemiolog şi medic bacteriolog (inclusiv conducătorul subdiviziunii structurale), personalul medical mediu şi inferior, lucrătorul vivariului ocupaţi nemijlocit cu cultivarea tulpinilor vii (animale infectate) cu: pestă, bruceloză, hepatite virale, febre hemoragice, febra galbenă, febră Q şi alte rickettsioze, melioidoză, meningită, variolă, ornitoză, poliomielită, psitacoză, sap, antrax, tifos	14	6,5

	exemtematic, tularemia, rabie, b. Crenţfeld-Iacob, de asemenea în focare şi teritorii epizootice de aceste infecţii		
108.	Conducător, laborant, instructor dezinfector, dezinfector, epidemiolog şi asistentul entomologului a detaşamentului de luptă cu encefalita acariană şi alte boli transmisibile	14	7
109.	Medic-epidemiolog, personal medical mediu şi inferior al observatorului şi izolatorului punctului sanitar de carantină	7	7
110.	Laborant şi preparator în pregătirea momelelor de deratizare	7	7
111.	Personal medical mediu şi inferior ocupaţi cu evaluarea bolnavilor de boli infecţioase, şoferul automobilului ce îndeplineşte simultan obligaţiunea de sanitar la evacuarea bolnavilor de boli infecţioase	7	7
112.	Depozitar, instructor-dezinfector ocupaţi cu împachetarea şi păstrarea dezinfectantelor	7	7
113.	Personal medical inferior al filtrelor sanitare (cabine de duş, băi)	7	
114.	Inginer şi tehnician al instalaţiilor de ventilaţie	7	
115.	Şofer al automobilului ocupat cu evacuarea bolnavilor de boli infecţioase	4	
116.	Şofer al automobilului ce deserveşte instalaţia şi dezinfecţia mobilă şi nemijlocit ocupat cu lucrul de dezinfecţie	7	7
	Instituţiile medicale şi ştiinţifice ce asigură diagnosticul, tratamentul şi deservirea bolnavilor cu SIDA şi purtătorilor virusului HIV		
117.	Medicii, personalul medical mediu şi inferior al instituţiilor curativ-profilactice, centrelor de medicină preventivă, colaboratorii ştiinţifici, laboranţii şi alţi lucrători ai instituţiilor de cercetări ştiinţifice (sau laboratoarelor) ce asigură diagnosticul, tratamentul, deservirea, inclusiv efectuarea măsurilor antiepidemice în focarele de SIDA şi HIV infecţie, de asemenea lucrătorii instituţiilor ocupaţi funcţional cu virusul SIDA şi material HIV infectat	14	7
	Instituţiile antipestice (staţii, detaşamente, secţiuni, laboratoare)		
118.	Autoclavalor	14	6,5
119.	Lucrătorul aparatelor de sterilizare	14	6,5
120.	Medic veterinar	21	6,5
121.	Medic, zoolog, entomolog	21	6,5
122.	Conducător al instituţiei, adjuncţii lui	21	8
123.	Şef al laboratorului, secţiei (secţiunii)	21	6,5
124.	Instructor dezinfector	14	6,5
125.	Laborant	14	6,5
126.	Personal medical inferior	7	6,5
127.	Colaborator ştiinţific	21	6,5
128.	Preparator	14	6,5
129.	Conducător tehnic	21	6,5
130.	Restul lucrătorilor instituţiilor antipestice	7	
	Pepinieră de carantină pentru animalele aduse de peste hotare		
131.	Medic veterinar, felcer veterinar, zootehnic, lucrător în vivariu ocupaţi nemijlocit cu deservirea animalelor	7	7
	Unităţi de creştere şi prelucrare a lipitorilor medicale		
132.	Laborant, persoana ce creşte lipitori medicale, spălătorul, împachetatorul, persoana ce face curăţenie în încăperile de producere	7	7
	Unităţile (secţiile) care se ocupă cu producerea preparatelor bacteriene şi virotice, preparatelor din sînge, substituente de sînge şi mediilor de cultură		
133.	Lucrătorii din producere care permanent şi nemijlocit lucrează cu tulpini vii ai agenţilor de boli infecţioase, cu produse otrăvitoare de provenienţă animalieră şi bacteriană (toxine) cu medii uscate de diagnostic şi medii de cultivare a germenilor, preparate bacteriene, de asemenea, cu animale şi material infectat	7	7

134.	Lucrătorii depozitelor de medii nutritive gata, de preparate bacteriene, seruri diagnostice şi diagnosticumuri	7	7
	Unităţile serviciului sînge		
135.	Personal, inclusiv conducătorii unităţii, subdiviziunilor încadrat în examinarea donatorilor, recoltarea, prelucrarea, testarea sîngelui, producerea preparatelor sanguine diagnostice şi stabile, controlul calităţii preparatelor sanguine labile stabile şi diagnostice	14	7
136.	Personalul auxiliar şi de deservire	7	
	Unităţi farmaceutice. Angajaţi ai farmaciilor (inclusiv ai farmaciilor unităţilor medico-sanitare)		
137.	Farmacist-diriginte, farmacist-diriginte adjunct (în cazurile în care ei participă la lucrările de recepţie, organizare a păstrării, preparare, control şi livrare a medicamentelor populaţiei sau secţiilor unităţilor medico-sanitare)	7	7
138.	Şef de secţie, şef de secţie adjunct, şef de filială, farmacist, farmacist-tehnolog, farmacist-analitic, farmacist-clinicist, laborant-farmacist, divizator, spălătoreasă	7	7
139.	Şef de secţie, şef de secţie adjunct, farmacist, farmacist-tehnolog, farmacist-analitic, laborant-farmacist, divizator, spălătoreasă ocupaţi în exclusivitate de procesele tehnologice cu substanţele medicamentoase toxice şi stupefiante	7	7
	Angajaţi ai depozitelor farmaceutice		
140.	Farmacist-diriginte, farmacist-diriginte adjunct (în cazurile în care ei participă la lucrările de recepţie, organizare a păstrării, preparare, control şi livrare a medicamentelor întreprinderilor farmaceutice şi unităţilor medico-sanitare)	7	7
141.	Şef de secţie, şef de secţie adjunct, şef de filială, farmacist, farmacist-tehnolog, farmacist-analitic, laborant-farmacist, divizator, spălătoreasă	7	7
142.	Şef de secţie, şef de secţie adjunct, farmacist, farmacist-tehnolog, farmacist-analitic, laborant-farmacist, divizator, spălătoreasă, ocupaţi în exclusivitate de procesele tehnologice cu substanţele medicamentoase toxice şi stupefiante	7	7
	Angajaţi ai laboratoarelor de control ai calităţii medicamentelor		
143.	Şef de laborator, şef-adjunct de laborator ce îndeplinesc lucrări de analiză a calităţii medicamentelor	7	7
144.	Farmacist-expert, farmacist, laborant-farmacist	7	7
145.	Spălătoreasă, infirmieră	7	7
	Secţiile de copii de triaj şi educare prin muncă din colonii		
146.	Medic, personal medical mediu şi inferior	7	7
	Secţiile de primire şi triaj, camerele de detenţie preventivă		
147.	Medic, personal medical mediu	7	7
	Profilactoriile de tratament prin muncă pentru persoanele care suferă de alcoolism cronic şi narcomanie		
148.	Medic (inclusiv medic-conducător al secţiei, cabinetului), în afară de medic-laborant	18	7
149.	Laborant (inclusiv medic-laborant)	11	7
150.	Statistician medical	7	7
151.	Personal medical mediu (în afară de laborant şi statistician medical) şi personalul medical inferior	18	7
152.	Soră econoamă	7	7
	Centru de dezalcoolizare		
153.	Medic	7	7
154.	Personal medical mediu şi inferior	7	7
	Activitatea cu substanţe radioactive şi cu surse de radiaţii ionizante		
155.	Salariaţii,ocupaţi nemijlocit la instalaţiile pentru gama-defectoscopie:		
	a) la instalaţiile portative;	11	6,5
	b) la instalaţiile fixe	7	6,5

156.	Salariaţii, ocupaţi nemijlocit cu încărcarea şi testarea aparatelor şi instalaţiilor gama industriale şi medicale	11	6,5
157.	Salariaţii, ocupaţi nemijlocit cu colectarea, transportarea, păstrarea şi înhumarea substanţelor gama-active în cantitate ce depăşeşte 100 miligrame-echivalente de radiu	11	6,5
158.	Salariaţii, ocupaţi nemijlocit cu aplicarea gamaterapiei şi iradierea gama în scop experimental:		
	a) în saloanele pentru tratarea pacienţilor cu substanţe radioactive aplicabile	11	6
	b) cu instalaţii gama	11	6
	c) cu substanţe gama în cabinetele şi laboratoarele pentru radiomanipulări	14	5
159.	Salariaţii, ocupaţi nemijlocit cu radiodefectoscopia la instalaţiile industriale	7	6,5
160.	Salariaţii, ocupaţi nemijlocit la instalaţiile pentru analizarea radiospectrală şi radiostructurală pentru radiografia industrială şi pentru verificarea lamelelor grilelor antidifuzorii	11	6
161.	Salariaţii, ocupaţi nemijlocit la aplicarea terapiei cu radiaţii ionizante, cu iradierea experimentală Rontghen şi cu terapia prin radiaţii ionizante, cu utilizarea beta-aplicatorilor	7	6,5
162.	Salariaţii, ocupaţi nemijlocit cu radiodiagnosticul, radiofotografia, la instalaţia pentru terapia cu radiaţii ionizante rotaţională cu control vizual	11	6
163.	Infirmierele cabinetelor şi instalaţiilor radiologice şi radiofotografice, ocupate nemijlocit cu asistarea medicului radiolog în acordarea asistenţei de radiodiagnostic, de radiofotografie, de terapie cu radiaţii ionizante cu control vizual	7	6,5
164.	Salariaţii, ocupaţi nemijlocit cu investigarea, testarea şi reglarea (cu executarea direct la locui de muncă a reparaţiilor minore) tuburilor radiogene şi a instalaţiilor radiologice cu tuburi	7	6,5
165.	Salariaţii, ocupaţi nemijlocit cu electronoradiografe şi cu microscoape electronice cu tensiunea mai mare de 30 de kilovolţi	7	6,5
	Fizica şi dozimetria razelor X şi a razelor gama		
166.	Salariaţii, ocupaţi nemijlocit cu investigaţiile experimentale şi cu măsurătorile dozimetrice	11	6,5
167.	Salariaţii, ocupaţi nemijlocit cu sursele pentru etalonarea instalaţiilor dozimetrice şi radiometrice	11	6,5
168.	Salariaţii, ocupaţi nemijlocit cu sursele de neutroni (radiu-beriliu, polonii,beriliu etc.)	11	6,5
169.	Salariaţii, ocupaţi nemijlocit la ciclotroane, betatroane, acceleratoarele liniare şi alte instalaţii de accelerare	11	6,5
	Activitatea cu utilizarea surselor radioactive deschise		
170.	Salariaţii, ocupaţi nemijlocit în activitatea cu substanţe radioactive deschise (fabricarea, reciclarea, păstrarea, ambalarea, cercetarea, utilizarea şi alte tipuri de activitate):		
	a) cu activitatea la locul de muncă ce corespunde categoriei III de lucrări	7	6,5
	b) cu activitatea la locul de muncă ce corespunde categoriei II de lucrări	11	6,5
	c) cu activitatea la locul de muncă ce corespunde primei categorii de lucrări	14	6,5
171.	Salariaţii, ocupaţi nemijlocit cu pregătirea şi deservirea băilor de radon naturale şi artificiale	7	6,5
	Laboratoare, laboratoare de cercetări ştiinţifice, institute, organizaţii şi întreprinderi, laboratoarele instituţiilor de învăţămînt		
172.	Laborant şi preparator, inginer, tehnician, maistru, laborant superior, inginer superior, tehnic superior, maistru superior, specialist pe aparataj, colaborator ştiinţific superior şi inferior, şef de laborator şi locţiitorul lui, biolog, biofizician, biochimist, laborant superior şi inferior, medic, medic de laborator, medic veterinar, zoolog, zootehnic, personalul medical cu studii superioare de scurtă durată, medii şi inferior, preparator, provizor, farmacolog, entomolog, micolog, microbiolog, expertul medicinii legale:		
	a) care efectuează,lucrări în încăperi comune şi boxe cu microbi patogeni, viruşi, actinomicete, cu animale şi artropode, infectate cu microbi patogeni, toxoplasme şi, de asemenea, cercetările secreţiilor şi sîngelui, recoltate de la	7	7

	bolnavii contaminaţi cu maladii infecţioase (din grupele microbilor patogeni şi virusuri fac parte: agentul febrei tifoide, febrei paratifoide A şi B şi altor salmoneloze, dizenteriei, micozelor, sifilisului, listereliozei, erizipelei, tuberculozei, difteriei, botulismului, gangrenei anaerobe, tetanosului, pseudotuberculozei, febrei aftoase, agentului tifosului exantematic, febra pappataci, parotidită, virusuri oncogene, şi, de asemenea, produsele toxice de natură animală şi bacteriană toxine)		
	b) care lucrează cu material cadaveric	11	6
	c) care efectuează investigaţii cu folosirea substanţelor toxice gazoase şi uşor volatile: halogenii şi derivaţii lor, anhidridele acizilor organici şi anorganici, cetonele şi esterii halogensubstituiţi; fosforul şi compuşii lui; plumbul, sulfura de carbon, hidrogenul sulfurat, mercaptani; acizi (cu excepţia acidului boric şi acizilor alimentari); oxizii de azot; nitrocloride; cloroformul, dicloretanul, alte hidrocarburi clorate; benzenul, toluolul, fenolul şi alţi derivaţi ale şirului aromatic; white-spiritul; eterul sulfuric (etilic), alcoolul metilic şi alţi dizolvanţi; piridina şi bazele ei; amoniacul, aminele primare, secundare şi terţiare; nitrobenzolul, nitrometanul şi alţi nitrocompuşi; compuşii cianhidrici şi tiocianhidrici; mercurul metalic, derivaţii şi sărurile lui; compuşii organici ai fluorului; formalina, formaldehida, acroleina, anhidrida acetică, acetonhidrida, etilacetatul, metilacetatul şi alte aldehidre volatile; eterii şi esterii; nitridele şi izonitridele; hidrazina şi hidrazinele substituite; anilocoloranţii şi semiprodusii lor, aminoplaştii, produsele de prelucrare a cărbunelui, produsele de prelucrare a petrolului, hidrocarburile aromatice şi clorate, cloroprenul, sovprenul, rezinita, latexul sintetic, alcaloizii; compuşii cu proprietăţi lacrimogene, purulente, strănutătoare, asfixiante şi cu acţiune toxică generală; persoana preocupată cu spălarea veselei după folosirea produselor chimice, şi, de asemenea, lucrătorii laboratorului care sînt nemijlocit preocupaţi pe parcursul întregii zile de muncă cu deservirea şi reparaţia utilajului chimic şi sanitar	7	7
	d) care lucrează nemijlocit şi permanent cu culturile vii ale infecţiilor extrem de periculoase - encefalita, lepra, meningita, rabia, febra galbenă, psittacoza, ornitoza, poliomielita, variola, febra hemoragică, hepatita virală, tifosul exantematic, febra Ku şi alte rickettsioze, holera, antraxul, morva, melioidoza, pesta, bruceloza, tularemia, şi, de asemenea, cu animalele infectate cu infecţiile sus numite	14	6,5
	e) care lucrează permanent cu culturile vii ale leptospirozei	11	7
	f) care lucrează în încăperi de lucru la selectarea probelor de acizi concentraţi, clorură de var, clor, brom, compuşi cianhidrici, fenol, formaldehidă, compuşi tioorganici; compuşi ai plumbului, manganului, arseniului, stibiului, cromului, fluorului şi mercurului, alcool metilic şi metilacetat, hidrocarburi clorurate şi aromatice şi nitro- şi aminocompuşii lor; metale şi aliajele lor încinse şi topite, produsele şi semiprodusele de prăjire şi topire a minereurilor	4	7
	g) care efectuează lucrări de analiză spectrală	4	7
173.	Personalul vivariului care deserveşte animalele infectate:		
	a) menţionate în paragraful 172, alineatul "a"	7	7
	b) menţionate în paragraful 172, alineatul "d"	14	6,5
	c) menţionate în paragraful 172, alineatul "e"	11	7
174.	Personalul laboratorului antrenat nemijlocit la folosirea metodelor fizice de cercetare legate cu lucrul la microscopul electronic şi electronograf cu tensiunea mai înaltă de 30 kWt	7	7
175.	Personalul laboratorului antrenat nemijlocit în lucrări la microscop, polariscop, conimetre cu utilizarea lichidelor toxice de imersie; în lucrări cu microscoape care folosesc surse de lumină ultravioletă; cu aplicarea obiectivelor de imersie (cu mărirea 90 - 120), şi, de asemenea, la examinarea fotoemulsiilor nucleare cu straturi groase	7	7
176.	Personalul laboratorului antrenat nemijlocit şi permanent la prelucrarea articolelor de metaloceramică din caride, barite, silicide, nitrite, fosfite, compuşi toxici ai anilinei	7	7

177.	Personalul laboratorului antrenat nemijlocit şi permanent în lucrările de stropire şi pulverizare a fantelor cu substanţe toxice, la folosirea pulverizatoarelor, stropitoarelor, generatoarelor cu aerosol şi automobile, şi, de asemenea, la prepararea, reambalarea substanţelor toxice şi prelucrarea terenurilor (încăperilor) contra rozătoarelor	7	7
178.	Personalul laboratorului antrenat nemijlocit:		
	a) la sinteza, analiza chimică, separarea, încercările (biologice, toxicologice, farmacologice, microbiologice, chimio-terapeutice), prepararea formelor medicamentoase, cercetările cu utilajul tehnologic a remediilor medicamentoase sintetice toxice şi extrem de toxice, antibioticelor, vitaminei B12, alcaloizilor, glicozidelor, saponinelor, preparatelor antibacteriene, hormonilor, insecticidelor, dezinfectantelor, substanţelor cancerigene	7	7
	b) mărunţirea, uscarea şi preambalarea plantelor medicamentoase toxice şi extrem de toxice şi anume; anabazis; Ammi visnaga, Folium Hyoscyami, Valeriana officinalis, Adonis vernalis, Datura Stramonium, Darminum sp., Matricaria chamomilla, Erysimum canescens, Senecio rhombotolius, Convallaria majalis, Digitalis sp., Nerium oleander, Periploca graeca, Fructus capsici, Dryopteris filix mas, Secale comutum, Spharophysa salsula, Scopolia sp., Securinega suttruticosa, Thermopsis lanceolata, Artemisia cina, Semen Strychni, Veratrum sp., Polygala sp., Apocynum sp., Chenopodium anihelminticum, Solanum sp., Sophora pachycarpa, Polemonium coeruleum, Salsora richteri, Veratrum sp., Ephedra equisetina, Opium brut, Opium materie primă	7	7
	c) mărunţirea, uscarea şi preambalarea materiei prime vegetale medicamentoase; Herba Ledium palustre, Colchicum sp., Erythraea sp., specii Zdrenko, Echinocs dahuricus, Helleborus purpurascens, Galanthus Woronowi, Chelidonium sp.	7	7
	d) mărunţirea, uscarea şi preambalarea altei materii prime vegetale medicamentoase	7	7
179.	Salariaţi ai catedrelor, situate în unităţile cu condiţii de muncă vătămătoare, cu excepţia catedrelor de psihiatrie şi radiologie	7	7
	Salariaţii catedrelor de psihiatrie	18	7
	Salariaţii catedrelor de radiologie	11	7
	Profesii generale ale salariaţilor din unităţile medicale, asistenţă socială şi învăţământ		
180.	Medic, personal mediu, care activează în barocamere şi cheson	11	7
181.	Personal ingineri-tehnicieni, care activează în barocamere curative	11	7
182.	Medic, personal medical mediu şi inferior din staţionar de tip închis	11	7
183.	Personal medical din unităţi, secţii, saloane şi cabinete dermatovenerologice	7	7
184.	Medic, personal medical mediu şi inferior din unităţi, secţii, saloane şi cabinete de chirurgie de toate profilurile	7	7
185.	Medic, personal medical mediu şi inferior din unităţile, subdiviziunile medicale situate în subteran	7	7
186.	Medic, personal medical mediu şi inferior, ingineri-tehnicieni, care iau parte nemijlocit la transplantul organelor umane cu utilizarea tehnicii respective "Cord artificial", "Rinichi artificial", "Plămîn arficial" etc.	7	7
187.	Personal medical inferior din secţiile, saloanele de anesteziologie, reanimare şi terapie intensivă	11	7
188.	Medic anesteziolog-reanimatolog, toxicolog, personal medical mediu (cu excepţia medicului-laborant, laborant) din subdiviziunile şi saloanele de anesteziologie, reanimare, toxicologie şi terapie intensivă	11	6,5
189.	Medic-laborant, laborant din subdiviziunile, saloanele de anesteziologie, reanimare şi terapie intensivă	7	7
190.	Medic, personal medical mediu şi inferior din unităţile medico-sanitare şi asistenţă socială	7	7
191.	Personal medical inferior din unităţile (secţiile, saloanele) de protezare	7	7
192.	Medic, personal medical mediu, cu durata anuală de zbor:		

	de la 50 pînă la 200 ore	7	7
	de la 201 pînă la 300 ore	11	7
	de la 301 pînă la 400 ore	14	7
	de la 401 pînă la 500 ore	18	7
	peste 500 ore	21	7
193.	Personal medical mediu în transportul feroviar	7	7
194.	Medic, personal medical mediu şi inferior din unităţi (saloane, cabinete) medico-sanitare, asistenţă socială şi învăţămînt pentru copii cu handicap fără dereglări mintale	7	7
195.	Medic, personal medical mediu şi inferior, organizator cultural din unităţile medico-sanitare pentru bolnavii spinali, din casele pentru invalizi	7	7
196.	Medic, personal medical mediu şi inferior din unităţile (saloane şi cabinete) pentru bolnavi cu arsuri	14	6,5
197.	Medic, personal medical mediu şi inferior din bucătăriile lactate pentru copii	7	7
198.	Lucrători din laboratoarele, secţiile, ocupaţi cu pregătirea şi conservarea sîngelui şi ţesuturilor corporale	7	6
199.	Medic, personal medical verigă medie şi inferior din unităţile generale pentru invalizi şi bătrîni	7	7
200.	Instructor în muncă din sistemul asigurării sociale:		
	a) de tuberculoză	7	7
	b) psihocronici	18	7
201.	Lăcătuş-reparator, mecanic, electrician ocupaţi cel puţin 50% din timpul de muncă pentru reparaţia utilajului, aparatajului şi iluminarea încăperilor din unităţi, secţii, laboratoare, pentru lucrătorii cu concediu suplimentar şi ziua redusă de muncă	7	7
202.	Logoped, surdolog care activează în:		
	unităţi medicale	28	5
	Centre de Plasament, Reabilitare şi Recuperare	28	5
203.	Salariaţii, care activează în unităţile curative cu radon:		
	- garderobier	4	
	- responsabilă cu lenjeria	4	
	- soră-econoamă	4	
	- portar	4	
204.	Medicii generalişti (de familie), asistentele medicilor generalişti (de familie)	11	7
205.	Dezinfector	4	
206.	Conducătorii instituţiilor medico-sanitare şi farmaceutice	7	8
207.	Optician ocupat cu tăierea, spargerea şi gradarea lentilelor	4	
208.	Muncitori, ocupaţi cu umplerea aparatelor cu mercur, curăţarea de mercur, gradarea termometrelor cu mercur, a capilarelor şi extragerea mercurului din aparate	14	6,5
209.	Muncitori, ocupaţi cu finisarea, gradarea clişeelor, controlului, verificarea şi asamblarea aparatelor umplute cu mercur	7	7
210.	Muncitori, ocupaţi cu asamblarea diafragmelor pentru aparatele Rontghen	7	7
211.	Muncitori ocupaţi în spălătorii cu:		
	a) primirea şi spălarea îmbrăcămintei speciale din unităţile (subdiviziunile) de psihiatrie, narcochirurgie, narcomanie, alcoolism, cu handicap psihic şi dereglări mintale;	7	7
	b) primirea şi spălarea îmbrăcămintei speciale din unităţile (subdiviziunile) curativ-profilactice de boli infecţioase, micotice, ftiziologice (antituberculoase) şi antileproase;	7	7
	c) primirea şi spălarea îmbrăcămintei speciale din unităţile (subdiviziunile), ce asigură diagnosticul şi tratamentul bolnavilor cu SIDA şi HIV infectaţi, serviciul "Sînge"	7	7
	d) primirea şi spălarea îmbrăcămintei speciale din unităţile (subdiviziunile) antipestice (staţii, detaşamente, secţiuni, laboratoare)	14	7

	e) primirea şi spălarea îmbrăcămintei speciale din alte unităţi (subdiviziuni) medico-sanitare	7	7
212.	Lucrători ocupaţi în unităţi speciale amenajate cu hale şi secţii, pentru muncitori bolnavi de tuberculoză, la lucrări de dirijare şi deservire a acestor bolnavi	7	7
213.	Lucrători ocupaţi în bibliotecile medicale	7	7
214.	Montor electric ocupat cu reparaţia şi reglarea instalaţiilor medicale Rontghen	7	7
215.	Conducător auto:		
	de automobile (autobuze) sanitare, operative şi salvări	4	

Notă.

În cazurile cînd durata concediilor anuale suplimentare plătite, prevăzute de prezentul Nomenclator, conduce la micşorarea duratei totale a concediului anual se aplică normele prevăzute pînă la adoptarea prezentei hotărîri.

H O T Ă R Î R E
pentru aprobarea Regulamentului cu privire la momentul de expertizare a condiţiilor de muncă.

nr. 161 din 31.03.93

Monitor nr.3/89 din 30.03.1993

* * *

Întru îndeplinirea hotărîrii Guvernului Republicii Moldova din 15 decembrie 1992 nr.820 "Cu privire la constituirea expertizei de Stat a Condiţiilor de Muncă a Republicii Moldova în cadrul Ministerului Muncii şi Protecţiei Sociale, Guvernul Republicii Moldova

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Regulamentul cu privire la modul de expertiză a condiţiilor de muncă (se anexează).

2. Expertiza de Stat a Condiţiilor de Muncă a Republicii Moldova în scopul perfecţionării Regulamentului menţionat, poate elabora şi aproba metodologii pentru realizarea unor genuri aparte de expertiză a condiţiilor de muncă.

PRIM-MINISTRU
AL REPUBLICII MOLDOVA **Andrei SANGHELI**

Chişinău, 31 martie 1993
Nr.161

Aprobat
prin hotărîrea Guvernului
Republicii Moldova din
nr.161 31 martie 1993

REGULAMENTUL
cu privire la modul de expertizare a condiţiilor de muncă

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Expertiza condiţiilor de muncă se efectuează, potrivit Legii din 27 decembrie 1990 "Cu privire la asigurarea cu pensii de stat îi Republica Moldova", Legii din 2 iulie 1991 "Cu privire la protecţia muncii" şi hotărîrii Guvernului Republicii Moldova din 15 decembrie 1992 nr.820 "Cu privire la constituţia Expertizei de Stat a Condiţiilor de Muncă a Republicii Moldova în cadrul Ministerului Muncii şi Protecţiei Sociale", de către experţii de stat ai Expertizei de Stat a Condiţiilor de Muncă.

2. Expertiza condiţiilor de muncă la întreprinderi şi organizaţii, indiferent de formele de proprietate, se efectuează în scopul asigurării corectitudinii la aplicarea listelor de asigurare cu pensii în condiţii avantajoase şi acordarea concediilor suplimentare, pregătirii propunerilor vizînd perfecţionarea acestor liste, exercitării controlului asupra calităţii atestării locurilor de muncă, diferenţierii tarifelor de asigurare socială, protecţiei lucrătorilor care desfăşoară activitate în locuri de muncă cu condiţii nefavorabile.

Expertiza de Stat a Condiţiilor de Muncă, reieşind din sarcinile concrete, efectuează următoarele genuri de expertiza:

expertiza condiţiilor de muncă la locurile de muncă;

expertiza aplicării corecte a listelor unităţilor de protecţie, lucrărilor, profesiilor, funcţiilor şi indicilor, conform cărora se stabilesc pensii în condiţii avantajoase şi concedii suplimentare;

expertiza calităţii efectuării la întreprinderi şi în organizaţii a atestării locurilor de muncă privind condiţiile de muncă şi raportarea lor la categoria cu condiţii de muncă nocive şi grele;

expertiza condiţiilor de muncă privind evaluarea cheltuielilor legate de înlesnirile şi compensaţiile prevăzute pentru munca, prestată în condiţii nefavorabile, pentru diferenţierea tarifelor de asigurare socială;

expertiza condiţiilor de muncă privind soluţionarea litigiilor care apar între persoanele juridice şi cetăţeni (salariaţi) în vederea aprecierii condiţiilor de muncă, acordării de înlesniri şi compensaţii pentru activitate desfăşurată în condiţii nefavorabile, precum şi altor diferende care urmează să fie soluţionate de Expertiza de Stat a Condiţiilor de muncă;

expertiza condiţiilor de muncă în conformitate cu propunerile întreprinderilor, organizaţiilor sau organelor sindicale în scopul modificării listelor unităţilor de producţie, lucrărilor, profesiilor, funcţiilor şi indicilor pentru asigurarea cu pensii în condiţii avantajoase şi acordarea condiţiilor suplimentare;

alte genuri de expertiză, care decurg din atribuţiile Expertizei de Stat a Condiţiilor de Muncă.

II. ORGANIZAREA EXPERTIZĂRII CONDIŢIILOR DE MUNCĂ

3. Expertiza condiţiilor de muncă se efectuează în mod planificat şi operativ.

4. Expertiza de Stat a Condiţiilor de Muncă poate informa în prealabil, administraţia întreprinderii, organizaţiei despre efectuarea oricărui gen de expertiză de stat a condiţiilor de muncă, în cazul cînd consideră că această informaţie nu poate afecta eficienţa expertizei. Notificarea la timp se face în scopul efectuării expertizei calitativ şi operativ. Totodată, poate fi indicat genul sau scopul expertizării, caracterul documentelor necesare la efectuarea ei.

5. La efectuarea concretă a unui gen de expertiză a condiţiilor de muncă în modul stabilit pot fi antrenaţi specialişti de înaltă calificare din ramurile economiei naţionale şi savanţi, munca cărora este remunerară, precum şi reprezentanţi al organelor supravegherii sanitare, tehnici şi ai organelor sindicale.

În cazul efectuării expertizei condiţiilor de muncă în conformitate cu propunerile întreprinderilor şi organizaţiilor privind modificările în listele unităţilor de producţie, lucrărilor, profesiilor, funcţiilor îi indicilor pentru asigurarea cu pensii în condiţii avantajoase şi acordarea concediilor suplimentare, întreprinderile şi organizaţiile achită taxa pentru serviciile de măsurare de laborator a factorilor nocivi şi periculoşi în mediul ambiant de lucru, precum şi plata pentru muncă experţilor netitulari atraşi.

Măsurări de laborator al condiţiilor de muncă necesare expertizei le pot efectua laboratoarele specializate, lista cărora o aprobă Expertiza de Stat a Condiţiilor de Muncă.

6. După efectuarea expertizei, efectul de stat eliberează decizia respectivă, conform formei stabilite cu privire la rezultatele expertizei sau recomandării necesare – ca ajutor consultativ.

III. MODUL DE EFECTUARE A EXPERTIZEI CONDIŢIILOR DE MUNCĂ

7. Expertiza condiţiilor de muncă la locurile de muncă constă în determinarea factorilor (fizici, chimici, biologici, psihofiziologici) în mediu ambiant de lucru conform indicilor care acţionează asupra sănătăţii şi capacităţii de muncă a omului în procesul activităţii.

Totodată, locul de muncă este considerat locul dotat cu mijloace necesare, în care salariatul sau un grup de lucrători îşi desfăşoară activitatea de muncă, realizînd în comun sarcina de producţie. Locul de muncă este o parte a structurii tehnologice de producţie a întreprinderii destinat realizării procesului tehnologic (de producţie) şi se stabileşte în baza normelor de muncă şi a altor normative în vigoare.

8. La efectuarea expertizei condiţiilor de muncă, expertul de, stat să călăuzeşte de legislaţia în vigoare, actele normative care stabilesc cerinţe privind condiţiile de muncă la locurile de muncă, precum şi de alte acte normative care reglementează dreptul oamenilor muncii la înlesniri şi compensaţii pentru activitatea desfăşurată în condiţii de muncă nefavorabile.

9. În procesul expertizării condiţiilor de muncă la locurile de muncă expertul de stat are obligaţia:

să stabilească factorii şi cauzele apariţiei condiţiilor de muncă nefavorabile;

să determine corespunderea dintre uneltele de muncă, obiectele muncii produsele muncii, mediul ambiant, normele şi normativele respective;

să supună controlului respectarea de către executanţi a cerinţelor tehnologiei executării lucrărilor, a regulilor protecţiei muncii şi tehnicii securităţii, normelor sanitare în producţie şi a altor acte normative;

să scoată la iveală totalizarea factorilor mediului ambiant de lucru (fizici, chimici, biologici, psihofiziologici), care acţionează nefavorabil asupra stării sănătăţii lucrătorilor. În acest scop se folosesc date existente privind cercetarea de laborator ale locurilor de muncă efectuate în anul curent (registre, procesele-verbale ale măsurărilor, deciziile terapeuţilor de sector, de hală şi ale consiliului de expertiză medicală a vitalităţii (CEMP) cu privire la existenţa cazurilor de îmbolnăvire profesională, alte date referitoare la prezenţa factorilor nocivi.

să confrunte datele privind existenţa reală a factorilor nocivi în mediul ambiant de lucru cu indicii prevăzuţi de normative.

În cazul cînd standardele privind normativele factorilor nocivi nu sînt încă aprobate, pot fi folosite datele cercetărilor ştiinţifice, fiind însoţite de argumentarea respectivă a deciziilor adoptate.

10. La efectuarea expertizei privind corectitudinea aplicării listelor unităţilor de producţie, lucrărilor, profesiilor, funcţiilor şi indicilor, conform cărora se stabilesc pensii în condiţii avantajoase şi concedii suplimentare, expertul de stat are obligaţii:

să confrunte lista aprobată de întreprindere a locurilor de muncă, denumirilor de profesii şi funcţii conform cărora se stabileşte şi se efectuează pentru lucrători plata pensiilor în condiţii avantajoase în baza articolului 18 din Legea "Cu privire la asigurarea cu pensii de stat în Republica Moldova" cu Listele unităţilor de producţie, lucrărilor, profesiilor, funcţiilor şi indicilor în temeiul cărora se acordă dreptul la asigurare cu pensii în condiţii avantajoase;

se stabilească identitatea denumirii profesiilor muncitorilor şi funcţiilor conducătorilor, specialiştilor şi funcţionarilor conform datelor evidenţei primare de la întreprinderi şi organizaţii şi a celor înscrise în carnetele de muncă cu denumirile prevăzute în indicatorul unic de tarife şi calificare pentru lucrări şi profesii (I.U.T.C.) şi în Indicatorul de calificare pentru funcţii de conducători, specialişti şi funcţionari (I.C.).

în caz de necesitate, să verifice corespunderea structurii lucrărilor prevăzute pentru profesiile şi funcţiile respective în documentele iniţiale (norme, bonuri de lucru, rapoarte, instituţii de funcţie etc.), conform structurii lucrărilor în I.U.T.C. şi I.C.;

să analizeze conform Fişelor de evidenţă şi atestare a locurilor de muncă rezultatele atestării locurilor de muncă privind condiţiile de muncă şi să supună controlului corespunderea raportării lor la categoriile condiţiilor de muncă nocive şi grele cu modul de atestare a locurilor de muncă, să compare rezultatele atestării cu condiţiile reale de muncă;

să stabilească corectitudinea aplicării criteriilor, indicilor şi normativelor aprobate în modul stabilit vizînd condiţiile de muncă pentru acordarea înlesnirilor şi compensaţiilor;

să examineze rezultatele măsurărilor privind existenţa factorilor nocivi şi periculoşi în mediul ambiant la locurile de muncă şi în caz de necesitate, să organizeze măsurări repetate, antrenînd în acest scop unele laboratoare specializate.

să verifice dacă documentele, prezentate organelor asigurării sociale de către întreprindere pentru a stabili lucrătorilor pensii în condiţii avantajoase, corespund cu rezultatele atestării locurilor de muncă şi cu listele unităţilor de producţie, lucrărilor, profesiilor, funcţiilor şi indicilor, conform cărora se stabilesc pensii avantajoase, precum şi corectitudinea întocmirii lor;

să stabilească corectitudinea aplicării unităţilor de producţie, lucrărilor, profesiilor şi funcţiilor cu condiţii de muncă nocive la activităţi pentru care se acordă dreptul la concediu suplimentar şi la ziua de muncă redusă, precum şi alte acte normative, care reglementează modul de acordare pentru lucrători a concediilor suplimentare în legătură cu condiţiile de muncă nefavorabile.

11. La efectuarea expertizei calităţii atestării locurilor de muncă privind condiţiile de muncă şi raportarea lor la categoria condiţiilor de muncă nocive şi grele, expertul de stat are obligaţia:

să verifice corespunderea atestării efectuate conform modului stabilit şi să scoată la iveală abaterile existente;

să analizeze, conform Fişelor de evidenţă şi atestare a locurilor de muncă rezultatele atestării locurilor de muncă şi să stabilească corectitudinea lor raportate la categoria locurilor de muncă cu condiţii de muncă nocive şi grele, să confrunte rezultatele atestării cu condiţiile reale de muncă;

să examineze rezultatele măsurilor privind existenţa factorilor nocivi şi periculoşi în mediul ambiant la locurile de muncă şi, în caz de necesitate, să organizeze măsurări repetate, antrenînd laboratoare specializate.

12. La efectuarea expertizei condiţiilor de muncă în vederea estimării cheltuielilor privind înlesnirile şi compensaţiile pentru activitatea desfăşurată în condiţii nefavorabile şi în scopul diferenţierii tarifelor asigurării sociale, expertul de stat are următoarele atribuţii:

să examineze conform Fişelor de evidenţă şi atestare a locurilor de muncă rezultatele atestării locurilor de muncă şi corectitudinea raportării lor la categoriile cu condiţii de muncă necesitate, să efectueze măsurări repetate, antrenînd laboratoare specializate;

să facă cunoştinţă cu rezultatele măsurărilor privind existenţa factorilor nocivi şi periculoşi în mediul ambiant la locurile de muncă şi, în caz de necesitate, să efectueze măsurări repetate, antrenînd laboratoare specializate;

conform unei metodici speciale să stabilească corespunderea dintre tarifele de asigurare socială stabilite şi condiţiile de muncă reale şi rezultatele atestării locurilor de muncă.

13. La expertizarea condiţiilor de muncă în scopul soluţionării litigiilor dintre persoanele juridice şi cetăţeni (salariaţi) cu privire la condiţiile de muncă şi acordarea înlesnirilor şi compensaţiilor pentru muncă în condiţii nefavorabile expertul de stat, în funcţie de caracterul litigiilor apărute, trebuie să efectueze unul din genurile de expertiză, prevăzute în punctul 2 din prezentul Regulament.

14. Expertiza condiţiilor de muncă efectuează conform propunerilor întreprinderilor şi organizaţiilor cu privire la introducerea modificărilor în listele unităţilor de producţie, lucrărilor, profesiilor, funcţiilor îi indicilor în temeiul cărora se acordă dreptul la pensii în condiţii avantajoase şi acordarea concediului suplimentar, expertul de stat are obligaţia:

să examineze, reieşind din materialele întreprinderii, dinamica condiţiilor de muncă la locurile de muncă, inclusiv datele cu privire la îmbolnăvirile profesionale şi morbiditatea generală, datele privind vechimea în muncă şi vîrsta lucrătorilor;

să organizeze (sau să întreprindă de sine stătător) măsurări ale factorilor nocivi şi periculoşi în mediul ambiant la locurile de muncă, antrenînd laboratoare specializate, cronometrarea şi fotografierea zilei de muncă, comparînd datele obţinute cu caracteristica din capitolul respectiv al I.U.T.C.;

să contrapună datele obţinute în procesul măsurărilor factorilor existenţi nocivi şi periculoşi în mediul ambiant cu criteriile aprobate, indicii şi normativele privind stabilirea înlesnirilor şi compensaţiilor în legătură cu condiţiile de muncă nefavorabile)foarte nocive şi foarte grele, nocive şi grele);

să efectueze conform materialelor întreprinderii evaluarea prealabilă a cheltuielilor prevăzute pentru plata pensiilor;

să soluţioneze problema vizînd raportarea locului de muncă la categoria celor cu condiţii de muncă nocive şi grele sau să respingă propunerea respectivă a întreprinderii (organizaţiei).

IV. REZULTATELE EXPERTIZEI CONDIŢIILOR DE MUNCĂ

15. În conformitate cu rezultatele expertizei şi călăuzindu-se de criteriile aprobate, indicii şi normativele privind condiţiile de muncă pentru stabilirea înlesnirilor şi a compensaţiilor, expertul de stat întocmeşte un aviz conform formei stabilite (anexa nr.1), în care îşi expune deciziile. Un exemplar al avizului îl adresează conducătorului întreprinderii (organizaţiei).

În cazul cînd sînt scoase la iveală încălcări ale legislaţiei în vigoare, odată cu avizul este prezentată o prescripţie (anexa nr.2) cu privire la înlăturarea lor. Avizul privind rezultatele expertizei condiţiilor de muncă trebuie să fie înmînat într-un termen de cel mult 10 zile din momentul încheierii ei.

În cazul cînd expertiza condiţiilor de muncă se efectuează în conformitate cu propunerea organului sindical, cîte un exemplar de aviz este adresat administraţiei întreprinderii şi organului sindical.

În cazul cînd expertizarea condiţiilor de muncă se efectuează în vederea soluţionării litigiilor dintre persoanele juridice şi cetăţeni (salariaţi) cu privire la condiţiile de muncă şi acordarea înlesnirilor şi compensaţiilor pentru activităţi desfăşurate în condiţii de muncă nefavorabile cîte un exemplar de aviz şi prescripţie se expediază ambelor părţi ale conflictului.

În cazurile cînd încălcările scoase la iveală vizează raportarea nejustificată de către administraţia întreprinderii sau organizaţiei a locului de muncă la Listele unităţilor de producţie, lucrărilor, profesiilor, funcţiilor şi indicilor în temeiul cărora se acordă dreptul la pensii în condiţii avantajoase, un exemplar de aviz însoţit de propunerea cu privire la încasarea de la întreprinderi a sumelor de bani plătite nelegitim este expediat organului care a acordat pensia în condiţii avantajoase.

Despre înfăptuirea oricărui gen de expertiză a condiţiilor de muncă expertul de stat face o notă în jurnalul de serviciu conform mediului stabilit. Forma şi modul de ţinere a jurnalului sînt aprobate de expertiza de Stat a Condiţiilor de Muncă.

16. Expertul de stat în baza avizului privind rezultatele expertizei prezintă administraţiei întreprinderii, organizaţiei, organelor asistenţei sociale o recomandare (anexa nr.3) cu privire la suspendarea deciziilor luate de acestea în privinţa asigurării cu pensii în condiţii avantajoase şi a condiţiilor suplimentare, care nu corespund legislaţiei în vigoare.

17. Expertul de stat, în caz de necesitate, conform rezultatelor expertizei, de sine stătător sau în comun cu reprezentanţii organelor supravegherii de stat şi controlului asupra stării condiţiilor de muncă, interzice exploatarea obiectelor de producţie şi a locurilor de muncă.

18. Deciziile experţilor din cadrul Expertizei de Stat a Condiţiilor de Muncă pot fi contestate la Ministerul Muncii şi protecţiei Sociale, Contestarea nu suspendă acţiunea deciziilor experţilor Expertizei de Stat a Condiţiilor de Muncă.

Anexa nr.1
la Regulamentul cu privirela modul de
expertizare a condiţiilor de muncă

Forma ES-1

(Stema Republicii Moldova)

MINISTERUL MUNCII ŞI PROTECŢIEI SOCIALE EXPERTIZA DE STAT A CONDIŢIILOR DE MUNCĂ

_____ nr. _____

AVIZ

(genul expertizei efectuate)
cu privire la_____

(denumirea locului de muncă sau genul de activitate, profesia, precum şi

_____

denumirea exactă a sectorului, secţiei, unităţii de producţie şi întreprinderii)

Conform expertizei condiţiilor de muncă, efectuată de la data pînă la şi documentelor prezentate (lista se anexează) s-a stabilit:

În funcţie de genul expertizei avizul poate conţine următoarele capitole:

1. Caracteristica condiţiilor de muncă

(La efectuarea expertizei condiţiilor de muncă în corespundere cu p.9-12 şi p.14, acest capitol trebuie să cuprindă natura factorilor care constituie condiţiile de muncă la desfăşurarea activităţilor respective la locul de muncă sau la locurile de muncă, şi prezenţa lor în raport cu normativele).

2. Înlesnirile şi compensaţiile acordate şi corespunderea lor cu condiţiile de muncă

(se indică toate tipurile de înlesniri şi compensaţii de care beneficiază salariaţii la locul respectiv de muncă sau pentru profesia, genul de activitate, funcţia respectivă şi pe ce bază se acordă)

3. Abaterile de la normele şi normativele în vigoare scoase la iveală sau încălcarea legislaţiei în vigoare privind genul respectiv al expertizei, indicîndu-se legislaţia şi actele normative încălcate.

4. Concluzie şi soluţii

(se expun concluziile şi deciziile luate în baza documentelor respective de expertul de stat cu privire la totalurile expertizei efectuate).

(denumirea completă a funcţiei expertului de stat care a întocmit avizul) (prenumele, numele) (semnătura).

Anexa nr.2
la Regulamentul cu privire modul de expertizare a condiţiilor de muncă

Forma ES-2

(Stema Republicii Moldova)

MINISTERUL MUNCII ŞI PROTECŢIEI SOCIALE EXPERTIZA DE STAT A CONDIŢIILOR DE MUNCĂ
_____nr._____

PRESCRIPŢIE

În corespundere cu Regulamentul Expertizei de Stat a Condiţiilor de Muncă, aprobat prin hotărîrea Guvernului Republicii Moldova din 15 decembrie 1992 nr.820 şi în baza expertizei condiţiilor de muncă efectuată de la data de pînă la şi avizul de la nr. propun ca în termen de pînă la să fie înlăturate următoarele încălcări:

1. (enumerarea încălcărilor scoase la iveală)
2. _____
3. _____

(denumirea completă a funcţiei expertizei de stat care a eliberat prescripţia (prenumele, numele) (semnătura).

Anexa nr.3
la Regulamentul cu privire la modul de expertizare a condiţiilor de muncă

Forma ES-3

(Stema Republicii Moldova)

MINISTERUL MUNCII ŞI PROTECŢIEI SOCIALE EXPERTIZA DE STAT A CONDIŢIILOR DE MUNCĂ
_____ nr._____

RECOMANDARE

În corespundere cu Regulamentul Expertizei de Stat a Condiţiilor de Muncă, aprobat prin hotărîrea Guvernului Republicii Moldova din 15 decembrie 1992 nr.820 şi în baza expertizei condiţiilor de muncă, efectuată de la data pînă la şi avizului de la nr. se propune suspendarea din momentul înmînării prezentei recomandări (indicîndu-se denumirea completă a întreprinderii sau a organului de asistenţă socială) a acţiunii deciziilor (se indică denumirea documentului) cu privire la asigurarea cu pensii în condiţii avantajoase şi acordarea condiţiilor suplimentare pentru:

1. (urmează enumerarea locurilor de muncă sau a genului de activitate, a profesiilor, funcţiilor)

2. _____

3. _____

(denumirea completă a funcţiei expertului de stat care a întocmit recomandarea)

(prenumele, numele)

(semnătura).

H O T Ă R Î R E
cu privire la aprobarea Nomenclatorului lucrărilor cu condiţii de muncă grele, vătămătoare şi/sau periculoase la care este interzisă aplicarea muncii persoanelor în vîrstă de pînă la 18 ani şi a Normelor de solicitare maximă admise pentru persoanele în vîrstă de pînă la 18 ani la ridicarea şi transportarea manuală a greutăţilor

nr. 541 din 07.07.2014

Monitorul Oficial nr.185-199/590 din 18.07.2014

* * *

În temeiul articolului 255 alineatul (2) din Codul muncii nr.154-XV din 28 martie 2003, cu modificările şi completările ulterioare, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă:

Nomenclatorul lucrărilor cu condiţii de muncă grele, vătămătoare şi/sau periculoase la care este interzisă aplicarea muncii persoanelor în vîrstă de pînă la 18 ani, conform anexei nr.1;

Normele de solicitare maximă admise pentru persoanele în vîrstă de pînă la 18 ani la ridicarea şi transportarea manuală a greutăţilor, conform anexei nr.2.

2. Se stabileşte că angajarea persoanelor în vîrstă de pînă la 18 ani la lucrările cu condiţii de muncă grele, vătămătoare şi/sau periculoase incluse în Nomenclatorul aprobat prin prezenta hotărîre este interzisă.

3. Se stabileşte că, în cadrul practicii în producţie (instruirii în producţie), persoanele în vîrstă de pînă la 18 ani care îşi fac studiile în colegii, şcoli profesionale şi şcoli de meserii, precum şi elevii din clasele superioare ale gimnaziilor, liceelor pot fi admişi la lucrările incluse în Nomenclatorul aprobat prin prezenta hotărîre doar cu condiţia că:

a) la locurile respective de muncă sînt respectate cu stricteţe cerinţele de securitate şi sănătate în muncă;

b) durata lucrărilor nu va depăşi 4 ore pe zi.

4. Se abrogă Hotărîrea Guvernului nr.562 din 7 septembrie 1993 "Privind aprobarea Nomenclatorului de industrii, profesii şi lucrări cu condiţii grele şi nocive, proscrise persoanelor mai tinere de optsprezece ani".

PRIM-MINISTRU **Iurie LEANCĂ**

Contrasemnează:
Ministrul muncii, protecţiei sociale şi familiei **Valentina Buliga**

Chişinău, 7 iulie 2014.
Nr.541.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
nr.541 din 7 iulie 2014

NOMENCLATORUL
lucrărilor cu condiţii de muncă grele, vătămătoare şi/sau periculoase la care este interzisă aplicarea muncii persoanelor în vîrstă de pînă la 18 ani

I. CONSTRUCŢII SUBTERANE CU DESTINAŢIE SPECIALĂ

Lucrări subterane

Muncitori cu diverse profesii, angajaţi la lucrări subterane

Extracţia materialelor de construcţii

Alegător-stivuitor
Cernător
Miner tăietor
Maşinist la maşina de tăiat argilă
Maşinist la maşina de tăiat piatră
Sortator
Sfărîmător plăci şi blocuri
Tăietor piatră
Tăietor tranşee

II. LUCRĂRI DE PROSPECŢIUNI GEOLOGICE ŞI TOPOGRAFO-GEOLOGICE

Ajutor de maşinist la instalaţia de foraj
Artificier la lucrări geofizice
Carotajist
Maşinist la instalaţia de foraj
Motorist la staţia de carotaj autopropulsată
Muncitori la lucrări de ridicare geologică, explorare geologică şi la lucrări geografice
Spălător probe geologice

III. INDUSTRIA METALURGICĂ

Metalurgia feroasă

Profesii generale din metalurgia feroasă

Arămar, lucrări directe în secţii metalurgice
Călitor laminate
Controlor în producţia de metale feroase, angajat nemijlocit la sectoarele fierbinţi
Descărcător la halde
Încălzitor metale
Încărcător cuptoare termice, încărcarea şi descărcarea manuală
Îndreptător laminate, îndreptarea metalului fierbinte
Înlăturător metale fierbinţi
Înlăturător zgură şi metale recirculante
Lăcătuş la repararea utilajului metalurgiei şi de ciment, lucrări la sectoare fierbinţi
Marcator, lucrări la sectoare fierbinţi
Marcator metale fierbinţi, marcarea bandajelor fierbinţi
Maşinist, diverse maşini şi mecanisme, la deschideri fierbinţi, la secţii fierbinţi la transportarea metalului fierbinte
Operator la maşini de degroşat
Operator la panoul de comandă al cuptorului electric de topit
Operator la postul de comandă
Operator la postul de comandă al agregatelor de călire volumică a şinelor
Pregătitor materiale refractate de alimentare şi de amestecuri termice
Pregătitor oale de turnare
Pregătitor şarjă, lucrări manuale
Răsturnător-stivuitor, lucrări cu metale fierbinţi

Puitor metale
Recocerist oţel şi aliaje de precizie
Şlefuitor cu şmirghel la înlăturarea defectelor la metale
Tăietor metale fierbinţi, fără telecomanda de la pupitru
Termist laminate
Ungător foi
Zgurier

Industria de topire a oţelului

Maşinist la maşina de încărcat
Maşinist la hidrocurăţarea şi ungerea lingotierelor
Maşinist la distribuitor
Operator la instalaţii cu ejector cu abur de vacumare a metalului
Operator la încărcarea convertizoarelor
Operator la logoscop
Operator la maşini de turnare continuă a semifabricatelor
Operator la panoul de comandă
Operator la sisteme hidraulice şi de răcire a maşinii de turnare continuă a semifabricatelor
Operator la sisteme de răcire a instalaţiilor de turnare continuă a oţelului
Oţelar (la toate activităţile)
Pregătitor canale turnarea oţelului
Pregătitor garnituri de teren pentru turnarea metalului
Topitor zgură sintetică
Turnător oţel
Umplutor-tasator de blocuri

Producţia de laminate

Calandror la agregatul de îndoit profiluri
Calandror la demontarea şi asamblarea cajelor
Calandror la laminorul de laminat la cald
Calandror la laminorul de laminat la rece
Despachetator
Lăcătuş-ghidajor
Lustruitor de foi şi benzi
Maşinist la maşina cu abur reversibilă a laminorului
Maşinist la maşina de crestat cu alice
Maşinist la maşina de curăţat cu flacără
Maşinist la maşina de frezat şi curăţat
Maşinist la maşina de tăiat lingouri
Maşinist la motorul de antrenare a laminorului
Maşinist la prese
Operator la agregatul de găurit şi presă
Operator la agregatul de îndoit profile
Operator la postul de comandă a laminorului de laminat la cald
Operator la postul de comandă a laminorului de laminat la rece
Perforator tablă
Placator materiale polimere pe metal
Pregătitor pastă de separare
Presator-perforator de piese pentru fixarea şinelor
Presator roţi şi bandaje
Presurător talc de foi şi benzi
Probator metal

Stivuitor laminate, lucrări la sectoare fierbinţi
Tăietor metal rece

IV. PRODUCEREA ŞI TRANSMISIUNEA ENERGIEI ELECTRICE ŞI TERMICE (GOSPODĂRIA ENERGETICĂ)

Reparaţia utilajului

Curăţitor cazane
Electromontor la repararea liniilor electrice aeriene, lucrări fără scoaterea de sub tensiune sau la înălţime
Lăcătuş la repararea utilajului în secţiile de cazane şi de pregătire a pulberilor
Lăcătuş la repararea utilajului de alimentare cu combustibil
Lăcătuş la repararea utilajului în secţiile de maşini ale centralelor termice şi hidroelectrice

Staţii termoelectrice

Electromontor (de serviciu)
Electromontor la panoul central de comandă a centralei electrice
Lăcătuş automatică şi aparate de măsură şi control în secţiile staţiilor termice, electrice şi substaţiilor
Lăcătuş de serviciu
Maşinist la alimentarea cu combustibil
Maşinist la bloc energetic
Maşinist la cazane
Maşinist la mori de mărunţire a combustibilului
Maşinist la panoul termic central de comandă a turbinelor cu abur
Maşinist la instalaţii de uscare în secţiile de pregătire a pulberilor (secţiile de mărunţire a combustibilului)
Maşinist la pompe de pulberi în secţiile de pregătire a pulberilor (în secţiile de mărunţire a combustibilului)
Maşinist la turbinele cu abur
Maşinist la sistemul-bloc de comandă a agregatelor (cazan-turbină)
Maşinist la instalaţiile de turbine cu gaze
Maşinist la evacuarea cenuşii
Maşinist-revizor la utilaje cu turbine
Maşinist-revizor la utilaje cu cazane
Motorist la staţia de pompare a şlamului

Reţele termice

Lăcătuş la deservirea reţelelor termice

V. LUCRĂRI DE FORAJ

Dieselist (motorist) la instalaţia de foraj
Maşinist la cimentarea sondelor
Maşinist elevatoare la încercarea sondelor
Montator-electrician turle
Montator-sudor turle
Montator turle
Motorist la agregatul de cimentare
Motorist la agregatul de amestecat ciment sau nisip
Operator la cimentarea sondelor
Operator la încercarea sondelor
Presurizator ţevi

Sondor la forajul mecanic percutant
Sondor la forajul mecanic rotativ

VI. INDUSTRIA PETROCHIMICĂ

Recondiţionarea şi repararea pneurilor

Aparatist la panoul de comandă
Asamblor anvelope
Asamblor anvelope recondiţionate
Asamblor brăţare şi perne protectoare
Asamblor cuplaje pentru pneuri
Asamblor pneuri fără bandaj
Calandror la cauciucarea cordului metalic
Confecţioner materiale pentru reparaţia pneurilor
Echilibrator pneuri
Granulator
Încleietor articole şi piese din cauciuc şi polimeri
Maşinist la agregatul de impregnare
Maşinist la agregatul de producere a camerelor pentru autopneuri
Montator camere
Probator articole din cauciuc
Reparator articole din cauciuc

VII. PRODUCŢIA MICROBIOLOGICĂ

Fabricarea zahărului din materie brută vegetală nealimentară prin metoda hidrolizei

Acidist
Fierbător
Muncitor la întreţinerea decontoarelor şi termoschimbătoarelor
Neutralizator

Fabricarea proteinei furajere (drojdie furajeră, concentrate vitamino-proteice, bacterii furajere, concentrat proteic al fermentaţiei de metan)

Muncitori diverse profesii la toate etapele tehnologice de producţie, inclusiv muncitorii din laboratoare
Operator la instalaţia de vitaminizare a drojdiilor
Operator la prepararea soluţiilor de medii de cultură şi săruri
Separator biomasă la fabricarea proteinei furajere
Uscător la fabricarea proteinei furajere

Producerea alcoolului etilic

Aparatist la distilarea şi rectificarea alcoolului

Fabricarea antibioticelor furajere, vitaminelor şi aminoacizilor

Muncitori diverse profesii la toate etapele tehnologice de fabricare a antibioticelor, vitaminelor şi aminoacizilor prin sinteză microbiologică

Fabricarea preparatelor cu fermenţi

Muncitori diverse profesii la activitatea cu microorganisme vii şi produse finite în producţia de diverse preparate cu fermenţi prin metoda profundă şi superficială

Producţia mijloacelor biologice de protecţie a plantelor, îngrăşămintelor, insecticidelor şi a altor preparate bacteriene

Muncitori diverse profesii la etapele tehnologice principale de producţie: preparate virotice, dendrobacilină, nitragin, polimixină, tilazină, fitobacteriomicină, fosforobacterină, entobacterină

Producţia ligninei carbonizate, cărbunelui activ, nitroligninei şi derivatelor ei

Muncitori diverse profesii la operaţii tehnologice principale în producţia produselor de prelucrare a ligninei

VIII. PRODUCŢIA DE MEDICAMENTE, PREPARATE ŞI MATERIALE MEDICAMENTOASE BACTERIOLOGICE ŞI BIOLOGICE

Aparatişti la etape tehnologice principale în producţie, în afară de manipulaţii la pregătirea materialelor stomatologice

Completator semifabricate de articole medicale
Crescător de miceliu
Dozator preparate medicamentoase
Examinator fiole cu soluţii injectabile
Cîtuitor fiole
Formator preparate medicamentoase, semifabricate şi articole medicale
Închizător producţie medicamentoasă
Laborant la producerea preparatelor bacteriene
Lipitor fiole
Maşinist la instalaţiile de sublimare
Maşinist-tabletor
Măcinător ţesut virotic şi pastă bacteriană
Montator
Preparator amestecuri şi paste medicinale
Preparator în producţia remediilor terapeutice biosintetice
Preparator medii nutritive
Spălător hidroxid de aluminiu
Stabilizator-defibrinor sînge
Sterilizator materiale şi preparate
Şlefuitor articole medicale
Tăietor materie primă
Tăietor fiole şi tuburi
Topitor
Turnător soluţii sterile
Umplutor fiole
Vivarist

Producţia de vitamine

Muncitori diverse profesii la operaţii tehnologice principale

IX. CONSTRUCŢIA DE MAŞINI ŞI PRELUCRAREA METALELOR

Producţia de piese turnate

Cubilist

Curăţitor metale, piese turnate, articole şi detalii la întreţinerea tamburelor de lustruit, a maşinilor de fărîmiţat cu jet, la lucrări cu nisip uscat şi pilitură metalică

Întreţinător secţii de turnătorie, curăţarea pămîntului ars în tunele

Dezbătător piese turnate
Formator la formarea manuală, articole mari cu greutatea mai mult de 10 kg
Formator la formarea mecanică
Hidrocurăţitor
Hidrosablator
Încărcător şarjă în cubilouri şi cuptoare
Modelor modele din răşină epoxidică
Pilitor piese turnate
Pregătitor amestec de formare
Sortator-colector metale vechi şi deşeuri metalice
Sortator piese turnate
Sudor piese turnate
Şlefuitor cu şmirghel
Topitor metale la cuptoare cu vid
Topitor metale şi aliaje
Turnător la maşini de turnat sub presiune
Turnător la turnarea sub vid şi centrifugă sub vid
Turnător metale
Turnător metale şi aliaje
Turnător prin metoda de cristalizare orientată
Uscător miezuri, forme şi materiale pentru forme

Lucrări de sudare

Electrogazosudor
Gazogenist la instalaţii cu acetilenă
Sudor cu gaz la instalaţii cu acetilenă
Sudor electric la maşini automate
Sudor electric la maşini semiautomate
Sudor electric la sudarea manuală
Sudor la instalaţia de sudare cu fascicul electronic
Sudor la sudarea aluminotermică
Tăietor cu gaz

Lucrări de cazangerie, stanţare şi matriţare la rece, de trefilare şi de presare

Cazangiu
Curbător ţevi
Îndreptător caroserii
Îndreptător manual
Matriţer la ciocane cu cădere
Matriţer la matriţarea pieselor de plumb
Presator
Tăietor metale la foarfece şi prese
Trăgător la tragerea sîrmei de plumb, a tuburilor şi a barelor
Vălţuitor la vălţuirea capetelor la ţevi de plumb la cald

Lucrări de foraje-presare şi termice

Albăstritor metale
Ambalator-cimentator
Arcurar la sectoare cu temperaturi înalte la arcuirea vergilor cu diametrul mai mare de 15 mm
Arcurar la prelucrarea metalului fierbinte

Asamblor-nituitor
Călitor (cu excepţia celor de la cuptoare electrice şi cu gaze tip închis sau fără vetre mobile)
Bandajist
Forjor la ciocane de forjă şi prese
Forjor la forjarea manuală
Forjor-matriţer
Forjor-matriţer la maşini rotative
Izolator la tratamentul termic
Încălzitor (sudor) metale
Laminator la laminarea inelelor fierbinţi
Lipitor la sudarea instrumentului şi stelitului, la lipirea cuţitelor
Maşinist la ciocane, prese şi manipulatoare la prelucrarea metalului fierbinte
Termist
Termist la instalaţii cu curent de înaltă frecvenţă

Prelucrarea mecanică a metalelor şi a altor materiale

Ascuţitor la ascuţirea uscată cu discuri abrazive
Lustruitor (diverse lucrări)
Rolator discuri de lustruit
Strungar la prelucrarea metalului prin tăierea la strunguri de prelucrare a metalelor cu încălzire concomitentă a articolelor cu plasmă

Acoperirea şi vopsitul metalului

Aluminizator
Brunar
Corector băi
Cositorar la cald
Decapator
Depunător masă plastică pe metale
Galvanizator
Impregnator piese turnate
Înlăturător-spălător vopsele şi lacuri la prelucrarea pieselor vopsite cu vopsele nitro, vopsele ce conţin plumb, vopsele luminiscente, vopsele pe bază de dizolvanţi organici
Lăcuitor table şi ţevi
Metalizator
Muncitori la lucrări de finisare, cu utilizarea plumbului
Plumbuitor la plumbuirea la cald
Pregătitor electrolit şi flux
Zincuitor la cald
Zugrav la lucrări cu vopsele ce conţin plumb, vopsele luminiscente, grund şi vopsele pe bază de dizolvanţi organici în încăperi închise (compartimente navale); la curăţarea ruginii de pe suprafeţele corpurilor metalice ale suprastructurilor navale şi a pojghiţei de metal oxidat de pe părţile subacvatice ale corpului, de stratul de vopsea învechită de pe suprafeţele metalice şi de lemn ale navelor

Lucrări de lăcătuşărie şi lăcătuşărie-montare

Găuritor la maşini pneumatice
Lipitor la lucrări cu plumb şi aliaje ce conţin plumb
Probator motoare

Emailarea

Arzător email

Emailator la depunerea emailului pe articole prin metoda de scufundare şi pulverizare
Morar materiale pentru email
Preparator pulberi de email la lucrări manuale
Recocerist articole
Topitor email

Repararea ceasurilor

Decapator foiţe metalice
Desenator cu vopsele luminiscente
Lăcuitor piese de ceasuri la lucrări cu pulverizatorul, cu utilizarea vopselelor nitro

Producţia de cabluri metalice, plase, arcuri, perii şi lanţuri

Confecţioner lanţuri
Înfăşurător urzeală din sîrmă
Probator lanţuri
Trăgător sîrmă

Producţia de cutii de tablă şi ţevi

Curăţitor tablă
Lăcuitor tuburi
Operator la agregatul de aplicat pastă
Prelucrător semifabricate pentru tuburi
Preparator paste şi soluţii de etanşare
Sortator tablă şi articole la sortarea manuală a tablei

X. INDUSTRIA ELECTROTEHNICĂ

Profesii de lăcătuşărie-asamblare şi profesii generale din industria electrotehnică

Controlor la asamblarea maşinilor electrice, a aparatelor şi aparatajului, la lucrări cu tensiune mai mare de 600 W
Distilator mercur
Diluator lacuri
Fierbător lacuri, răşini şi masticuri electroizolante
Impregnator articole electrotehnice
Lăcuitor aparate şi materiale electroizolante
Lipitor pachete de condensatoare
Probator maşini electrice, aparate şi aparataj, la lucrări cu tensiune mai mare de 600 W

Producţia de materiale izolante

Aparatist-uscător
Încleietor micanite
Muncitori la pregătirea materialelor izolante, cu utilizarea butanolului, metanolului şi a hidrocarburii aromatice
Muncitori la producerea materialelor izolante, cu utilizarea dizolvanţilor din seria benzenului, a lacurilor silicoorganice şi a amestecurilor
Producerea cablului
Aparatişti la executarea microconductoarelor cu izolaţie de sticlă

Blindator cablu

Blindator înfăşurări de conductoare
Cernător materiale pulverulente

Controlor articole de cablu, verificarea cablurilor cu tensiune mai mare de 20 kW
Decapator de învelişuri de pe articolele de cablu, numai la decaparea învelişului de plumb
Emailator sîrmă
Fierbător masă pentru cablu
Impregnator conductoare şi cabluri
Izolator conductoare de cablu
Izolator conductoare la lucrări cu fibre din sticlă, aplicînd lacuri organosilice şi fluoroplast fierbinte
Lăcuitor cabluri şi conductoare
Montator în producţia de cabluri la lipirea cu aliaje de plumb
Presurizator la acoperirea cablului cu plumb sau aluminiu, plumbuirea cablurilor
Presurizator la acoperirea cablurilor şi a conductoarelor cu material plastic sau cauciuc, presurizarea cu cauciuc, la izolaţie de clorură de vinil, polietilenă şi fluoroplast fierbinte
Electrouscător cabluri
Vulcanizator articole de cablu

Lucrări de izolare şi bobinare

Bobinator bobine pentru utilaj electric şi aparate, bobinator bobine şi secţii de maşini electrice, bobinator bobine de transformatoare la lucrări cu fibre de sticlă şi lacuri organosilicice
Bobinator elemente pentru maşini electrice la lucrări cu fibre de sticlă şi lacuri organosilicice
Izolator la lucrări cu izolatoare de sticlă

Reparaţia surselor chimice de curent

Amestecător de masă uscată (pentru acumulatoare cu plumb)
Maşinist la mori
Fierbător pastă
Probator-formator la probarea acumulatoarelor
Turnător gudron
Ungător pastă
Ungător plăci de acumulatoare la ungerea plăcilor de acumulatoare cu plumb

XI. PRODUCŢIA RADIOTEHNICĂ ŞI ELECTRICĂ

Profesii generale la producerea tehnicii electronice

Concentrator micropulberi
Decapator la decaparea cu precizie
Grafitizor
Lăcuitor piese de radio
Metalizator-vidator
Operator la curăţarea cu jet de nisip
Operator tăiere cu precizie a cristalelor la tăierea piezocuarţului şi a silexului
Pregătitor semifabricate chimice la lucrări cu materiale chimice toxice
Probator piese şi aparate de tehnică electronică, lucrări la instalaţii electrice cu tensiune mai mare de 36 V
Roentgengoniometrist
Roentgenomecanic
Şlefuitor radioceramică, piezoceramică şi ferite
Vidator
Vopsitor aparate şi piese la acoperirea lămpilor luminiscente cu vopsele

Producerea aparatelor cu semiconductoare, circuit integrat, microcircuit, micromodul şi a aparatelor cuantice

Aparatist la creşterea monocristalelor şi benzilor
Aparatist la instalaţii plasmice
Asamblor aparate cuantice
Fierbător aparate cu semiconductoare
Operator la creşterea stratului epitaxial
Operator procese de difuzie
Operator procese de pulverizare cu vid
Reglor-montator utilaj de încercare la instalaţii de înaltă tensiune şi instalaţii de frecvenţă supraînaltă
Turnător aliaje de precizie

Producerea pieselor radio

Profesii generale la producerea pieselor radio

Argintar piese radio
Calibror circuite magnetice
Înfăşurător circuite magnetice
Preparator soluţii şi amestecuri la prepararea amestecurilor de răşină epoxidică
Reglor utilaj tehnologic de producere a pieselor radio
Tăietor circuite magnetice

Producerea rezistoarelor

Asamblor rezistoare la linii tehnologice
Operator-ungător

Confecţionarea condensatoarelor

Fierbător izolatoare la instalaţii cu arzătoare de gaz
Impregnator piese radio
Polimerizator

Producerea de radioceramică şi ferite

Operator la maşini de prelucrat ceramică, lucrări prin metoda uscată
Prăjitor radioceramică, piezoceramică şi ferite
Sortator materie primă şi articole din ceramică
Turnător radioceramică şi ferite

XII. INDUSTRIA MATERIALELOR DE CONSTRUCŢIE

Profesii generale din industria materialelor de construcţie

Încărcător-descărcător cuptoare de ardere la producerea articolelor de ceramică de construcţie, a materialelor termoizolante
Măcinător la producerea articolelor de beton şi beton armat, a materialelor termoizolante
Reglor utilaje la producerea articolelor de azbociment, a articolelor din ceramică de construcţie, a articolelor şi construcţiilor din beton armat şi beton, a materialelor pentru pereţi şi lianţi, a materialelor termoizolante

Producerea cimentului

Ambalator ciment
Aspiratorist
Căptuşitor-pietrar
Descărcător cuptoare verticale
Încărcător tambure de uscare
Maşinist (arzător) la cuptoare rotative

Maşinist la calcinatoare
Maşinist la mori de cărbune
Maşinist la mori de ciment
Maşinist la mori de materie primă
Motorist-ungător
Turnător ciment

Producerea articolelor de azbociment

Hidrotermist
Maşinist la maşini de format foi
Maşinist la maşini de format ţevi
Ondulator plăci de azbociment
Operator la agregatul de ondulare-stivuire
Recuperator
Reglor utilaje de producere a articolelor de azbociment
Tăietor articole de azbociment
Sortator articole de azbociment

Producerea articolelor şi construcţiilor din beton armat şi beton

Concasorist-măcinător
Dozator componente ale amestecurilor de beton
Formator piese şi construcţii de beton armat
Maşinist la agregate de format
Maşinist la automalaxorul gaz-mortar
Maşinist la echipamentele transporturilor şi liniilor de producere în flux
Maşinist la instalaţia de încercat piese şi construcţii din beton armat
Maşinist la maşina de înfăşurat armătură
Metalizator
Motorist la instalaţiile de amestecat beton
Operator la instalaţia de tratare termică a betonului
Operator la panoul de comandă a utilajului în producţia de beton armat
Tăietor piese din beton şi beton armat

Producţia de materiale pentru pereţi şi lianţi

Aburitor materiale pentru pereţi
Arzător lianţi şi materiale pentru pereţi
Arzător var
Concasorist
Descărcător materie primă, combustibil şi articole pentru pereţi
Descărcător var din cuptoare
Distribuitor pastă de silicat
Extractor
Extractor-stivuitor
Formator în producţia de lianţi şi materiale pentru pereţi
Încărcător-descărcător materie primă, combustibil şi articole pentru pereţi
Măcinător materie primă minerală
Morar var
Operator la laminorul de laminat panouri din ghips şi beton
Sobar, producerea de cărămidă, reparaţia cuptoarelor şi a uscătoriilor
Stingător var
Turnător forme de ghips
Uscător fabricate

Prelucrarea pietrei şi turnarea articolelor din piatră

Cioplitor în piatră
Formator la turnarea de piatră
Frezor piatră
Reglor utilaj pentru prelucrarea pietrei
Tăitor piatră
Topitor piatră
Tunelist
Turnător articole din piatră
Şlefuitor-lustruitor articole din piatră

XIII. PRODUCŢIA ARTICOLELOR DIN CERAMICĂ, PORŢELAN ŞI FAIANŢĂ

Profesii generale în producţia articolelor din ceramică

Aerografist, care lucrează cu glazură de plumb
Arzător materiale
Cernător prafuri
Confecţionar bavuri
Extractor-stivuitor la extracţia şi stivuirea manuală
Finisor-curăţitor
Formator cutii din şamotă
Fritator
Încărcător-descărcător la uscătorii
Preparator pastă
Puitor-alegător articole din porţelan, faianţă şi ceramică în vagonete
Puitor-sortator produse din cuptoare
Turnător forme din ghips
Uscător la uscătorii tip tunel şi tip cameră

Producerea articolelor din ceramică de construcţie

Asamblor aparataj şi utilaj chimic
Glazurator articole din ceramică de construcţie la lucrări manuale
Prăjitor articole din ceramică de construcţie
Răsturnător ţevi din ceramică
Turnător articole de tehnică sanitară la banc

Producerea articolelor din electroceramică

Arzător articole din electroceramică
Dezbătător articole din forme de ipsos
Finisor articole din electroceramică la lucrări prin procedeu uscat
Formator articole din electroceramică

Producerea articolelor din porţelan şi faianţă

Arzător articole din porţelan şi faianţă
Decapator articole din porţelan şi faianţă
Glazurator la lucrări cu glazură ce conţine plumb
Raclist
Spălător la spălarea materialului brut
Şablonar la lucrări cu foiţe metalice de plumb

XIV. PRODUCŢIA STICLEI ŞI ARTICOLELOR DIN STICLĂ

Profesii generale la producerea sticlei şi articolelor din sticlă

Aparatist la spălare, la spălarea călitorului
Argintar
Puitor articole din sticlă în cuptoare cu cameră
Bizotator
Călitor sticlă
Concasorist-măcinător
Controlor cant
Curăţitor masă din sticlă
Decapator sticlă cu acid fluorhidric
Extractor articole fierbinţi
Fiderist
Finisor articole suflate
Formator piese din sticlă
Găuritor articole din sticlă
Ipsosar
Îndreptător la maşina de fasonat şi retopit sticlă
Maşinist la maşina de tras sticlă
Maşinist (fochist) în sala de cazane
Operator la maşina de fasonat sticlă
Operator la semiautomatul de fasonat prin suflare
Pregătitor forme
Pregătitor şarjă
Presator sticlă fierbinte
Presuflător
Reglor maşini automate şi semiautomate de fabricat sticlă
Rupător banda de sticlă din maşină
Suflător articole din sticlă
Suflător cuarţ
Şlefuitor articole din sticlă la prelucrarea articolelor de dimensiuni mari
Tăietor cu flacără
Turnător şarjă
Zidar (cuptorar) de serviciu

Fabricarea sticlei de construcţie, tehnice, de masă, de uz casnic şi medicinale

Ciuruitor
Fierbător vopsea
Granulator
Irizator
Încărcător cuptoare
Lipitor baloane şi vase
Maşinist la maşina de laminat
Prelucrător triplex şi geamuri duble
Sudor articole din sticlă
Tăietor bandă de sticlă
Turnător sticlă
Ungător celuloid
Vidator baloane pentru termosuri
Vidator triplex şi blocuri
Vopsitor oglinzi

XV. LUCRĂRI DE CONSTRUCŢIE, MONTARE ŞI CONSTRUCŢIE-REPARAŢIE

Antiacidist-gumator

Antiacidist cu viniplast

Armator, lucrări directe pe terenuri de construcţie

Asfaltobetonist

Asfaltobetonist-preparator

Betonist

Cioplitor piatră

Chesonier

Dulgher la pregătirea schelăriei

Izolator anticoroziv cu peliculă, lucrări cu policlorură de vinil, bachelită şi alte baze nocive

Lipitor metale cu plumb

Montator-antenist în telecomunicaţii la lipirea cu plumb, lucrări cu bitum fierbinte, antiseptizarea pilonilor şi lucrări la înălţime

Montator cale ferată

Montator construcţii din oţel şi beton armat

Montator conducte exterioare

Montator-lipitor linii de telecomunicaţii la lipirea cu plumb, la lipirea policlorurii de vinil, la lucrări cu bitum fierbinte, la antiseptizarea suporturilor, la lucrări la înălţime

Învelitor cu materiale în rulou sau în foi, la acoperirea cu materiale în rulou

Muncitori la lucrări cu pistol de montaj, la demontarea edificiilor, la ermetizarea îmbinărilor cu mastic de etanşare

Muncitor rutier la nivelarea pietrelor şi despicarea calupului de pavaj

Parchetar la lucrări cu mastic fierbinte, adevizi sintetici şi răşini

Placator cu materiale sintetice

Sablator

Săpător

Sfărîmător cu soneta

Stingător var

Tachelagiu la montare

Tencuitor la şpiţuirea manuală a suprafeţei de beton sau cu instrument pneumatic, la aplicarea mortarului şi netezirea mecanică, la torcretarea în spaţii închise

Zidar coşuri industriale din beton armat

Zidar coşuri industriale din cărămidă

Pietrar-zidar la executarea zidăriei cu cărămidă modulară; executare la temperatura aerului mai joasă de – 25°, la lucrări care necesită centură de siguranţă

Zugrav (în construcţie) la vopsirea prin pulverizare, cu nitrovopsire, nitrolacuri, lucrări cu lac de asfalt

XVI. LUCRĂRI DE EXPLOATARE FORESTIERĂ

Căruţaş la transmiterea lemnului

Ceaprazar

Debitator

Cojitor

Corhănitor

Curmător buşteni

Despicător lemne

Doborîtor arbori

Încărcător-descărcător material lemnos

Maşinist-macaragiu

Operator la maşina de tăiat traverse
Preparator mangal
Tăietor cioturi
Tăietor de pădure
Tractorist la corhănit şi transportat lemnul
Trolist la corhănit
Trolist la stivuirea şi încărcarea buştenilor

XVII. INDUSTRIA DE PRELUCRARE A LEMNULUI

Profesii generale din industria de prelucrare a lemnului

Aburitor fierbător lemn
Finisor articole din lemn la lucrări cu lacuri şi vopsele
Morar în industria de prelucrare a lemnului
Operator la linii automate şi semiautomate de prelucrare a lemnului, la lăcuirea, şlefuirea, lustruirea peliculei de lac
Stivuitor cherestea, piese şi articole din lemn, stivuirea manuală de cherestea, lătunoase, făină de lemn
Şlefuitor lemn, şlefuirea detaliilor încleiate cu adezivi sintetici

Producerea de cherestea şi prelucrarea lemnului

Gaterist
Încleietor blocuri, semifabricate şi elemente de construcţie la lucrări cu adezivi sintetici
Operator-debitor, lucrări la fierăstrăul circular cu avans manual, tăierea plăcilor aglomerate din aşchii de lemn
Operator la maşina de tăiat, lucrări la producţia de cherestea
Separator la întreţinerea instalaţiilor de captare a făinii sau la aparatul de dezbatere, la umplerea sacilor cu făină de lemn, la ambalarea, cîntărirea, mutarea şi aşezarea sacilor şi la dirijarea procesului de cernere a făinii de lemn la aparatele de cernere

Fabricarea plăcilor din lemn şi din puzderie

Maşinist la agregatul de amestecat, lucrări cu adezivi sintetici
Operator la instalaţia de frecvenţă înaltă ce conduce procesul de încălzire a talaşului impregnat cu răşini sintetice
Termist-tratamentist plăci fibrolemnoase

Fabricarea mobilei

Placator elemente pentru mobilă, furniruirea detaliilor în prese hidraulice, cu folosirea adezivilor sintetici

XVIII. FABRICAREA CARTONULUI ŞI ARTICOLELOR DIN CARTON

Croitor-tăietor
Încleietor hîrtie, carton şi articole din acestea
Impregnator hîrtie şi articole din hîrtie
Lăcuitor articole din fibră
Maşinist la maşini de acoperit hîrtie cu peliculă de polietilenă
Maşinist la maşina de bitumat
Maşinist la maşina de fabricat mucava
Maşinist la maşina de gofrare
Sortator hîrtie, carton şi articole din acestea
Tăietor hîrtie şi carton

XIX. INDUSTRIA TEXTILĂ

Profesii generale din industria textilă

Albitor
Amestecător fibre
Aparatist la aburire
Aparatist la mercerizare
Aparatist la parafinare
Aparatist la tratamentul termic al ţesăturii
Confecţioner inele din parafină
Curăţitor deşeuri (de la pieptănare)
Curăţitor instalaţii de ventilaţie
Curăţitor utilaje
Decator
Îngrijitor-încăpere de producţie
Fasonator produse textile
Fierbător
Operator la utilajul de cardat
Operator la utilajul de încleiat
Operator la utilajul de spălat
Operator la utilajul de scămoşat
Operator la utilajul de tuns
Operator la maşina de afînat şi destrămat
Prelucrător deşeuri
Preparator masă de încleiat
Preparator soluţii chimice
Presator produse finite şi deşeuri
Raclist
Reparator utilaj tehnologic, lipirea pieptenelor
Puitor-alegător manual mărfuri şi fire umede, la punerea ţesăturii umede în cazane, aparate, băi
Storcător
Tăietor materiale şi articole, tăierea manuală a covoarelor şi săpunirea pînzei cu cuţitul electric
Uscător, uscător (alimentar)
Vopsitor

Prelucrarea firelor din mătase naturală

Aburitor coconi
Depănător coconi
Încărcător coconi devidaţi
Fierbător deşeuri de coconi
Legător ghemuri, lucrări cu dizolvanţi
Prelucrător deşeuri de coconi
Spălător pînză

Prelucrarea bumbacului

Albitor plăpumi
Amestecător fibre
Aparatist la caustificare
Aparatist la impregnare
Aparatist la aburire

Curăţitor tamburi

Filatul lînii

Aburitor produse din lînă
Alimentator utilaj textil
Amestecător fibre la amestecarea manuală a fibrei
Aparatist la separare şi flotaţie
Aparatist la tratarea cu clor şi staniu
Carbonizator
Fierbător
Operator la utilajul de cardat
Postăvar
Presator lînă
Presator ţesătură
Sortator lînă nespălată
Spălător lînă

Filatul mătăsii

Aburitor mătase răsucită
Aburitor ţesături
Fierbător
Operator la carda circulară
Prelucrător materie primă
Spălător materie primă
Tăietor materiale şi articole

Producţie de tricotaje

Acidulator
Albitor
Aparatist la impregnare
Aparatist la piuarea produselor
Completator fire, ţesături şi articole la stivuirea manuală în cazane a pînzei, a firelor
Fierbător
Finisor păr
Şlefuitor pînză
Tăietor materiale şi articole

XX. INDUSTRIA UŞOARĂ

Profesii generale din industria uşoară

Aparatist la degresare
Asamblor piese şi articole la lucrări cu adezivi ce conţin dizolvanţi organici
Fălţuitor piei şi blănuri brute, semifabricate
Finisor articole la vopsirea prin pulverizare cu nitrovopsele şi nitrolacuri
Întinzător piei şi blănuri de ovine pe rame, lucrări manuale
Prelucrător piese, semifabricate şi articole, lucrări la discuri cu şmirghel
Preparator apreturi, emulsii şi lacuri
Preparator soluţii chimice
Storcător
Tăietor materiale la tăierea cu cuţitul şi la maşini cu instalaţie de tăiere deschisă
Tăietor piese
Uscător materie primă, semifabricate şi articole

Producţia de pielărie şi pieii brute

Apretor la acoperirea cu apretură a pieilor prin pulverizare, cu utilizarea vopselei nitro, a dizolvanţilor organici şi polimeri

Aparatist la cenuşărie

Aparatist la ştoluirea pieilor semifabricate şi blănurilor

Aparatist la prepararea extractelor tanante

Aparatist la prepararea lacului

Aşternător piei şi blănuri brute, piei netăbăcite

Călitor crupon şi piei tehnice

Conservator piei şi blănuri brute

Curăţitor piese, semifabricate şi articole, curăţarea pieilor la maşină

Derulator piei

Gresator piei

Întinzător piei

Lăcuitor piei

Maşinist la instalaţia de stors

Prelucrător piei şi blănuri brute

Sortator articole, semifabricate şi materiale

Şeruitor

Ştrecuitor materie primă

Fabricarea încălţămintei din piele

Asamblor piese şi articole, ungerea detaliilor pentru încălţăminte cu clei ce conţine dizolvanţi organici şi a tălpii cu topitură fierbinte

Extractor încălţăminte de pe calapod, lucrări manuale

Finisor articole, lucrări cu dizolvanţi organici

Formator piese şi articole

Frezor încălţăminte

Montator încălţăminte

Montator detalii, articole şi furnituri, montarea ştaifului şi părţii de jos, folosind dizolvanţi organici

Trăgător încălţăminte, lucrări la încălţămintea din iuft

Producţia blănurilor de oaie pentru şube

Aparatist la prelucrarea hidrochimică

Conservator piei şi blănuri brute

Curăţitor blănuri şi articole

Dublator piese şi materiale

Finisor blănuri

Maşinist la maşina de spălat

Pieptănător blănuri

Rihtuitor blană şi pîslă

Şeruitor

Sortator, sortarea pelicelelor vopsite cu negru de anilină

Termofinisor blănuri

Vopsitor blănuri, blănuri de oaie

Producţia de marochinărie

Confecţioner articole de marochinărie, coaserea articolelor de construcţie aspră la maşină unghiulară

Croitor materiale

Finisor articole la vopsirea prin pulverizare cu vopsea nitro
Formator piese şi articole

Producţia articolelor de curelărie şi harnaşament

Asamblor articole de curelărie şi harnaşament, tragerea şelăriei pe calapod, păsuirea şi ajustarea scheletului pentru şelărie după tipar
Croitor
Extractor articole de curelărie şi harnaşament, lucrări manuale
Finisor articole
Formator piese şi articole
Ştoluitor piei

Confecţionarea articolelor tehnice din piele

Întinzător benzi din piele
Maşinist la maşina de moletat
Tăietor materiale şi articole

Producţia articolelor din păr şi a periilor

Fierbător păr
Finisor materiale şi articole din păr, copturire cu briciul, albirea articolelor
Maşinist la maşinile de cardat şi amestecat
Spălător păr
Tăietor materiale şi articole

Producerea materialelor tanante

Aparatist diverse activităţi, procese tehnologice principale în producţia tanantului şi extractului
Aparatist-sulfitator
Curăţitor evaporatoare
Încărcător materie primă chimică în aparate
Operator la centrul termic
Topitor naftalină şi fenol
Transvazor extract lichid

Fabricarea confecţiilor

Croitor, tăietor la laminorul cu instalaţiile de tăiere deschisă
Călcător, lucrări cu fierul de călcat cu greutatea mai mare de 4 kg
Încleietor, lucrări cu substanţe toxice
Muncitori diverse profesii, confecţionarea articolelor din blană artificială, a vatei de sticlă, fibrelor de sticlă şi a ţesăturii din azbest

Fabricarea pieii artificiale

Aparatist la condensare
Aparatist la dispersarea pigmenţilor şi coloranţilor
Aparatist la recuperare
Aparatist la sinteză
Calandror
Controlor
Fierbător resturi textile
Grunduitor
Imprimator desen
Maşinist la malaxorul de cauciuc

Maşinist la utilajul de vopsit şi vulcanizat
Tăietor semifabricate şi articole

XXI. INDUSTRIA ALIMENTARĂ

Profesii generale din industria alimentară

Aparatist la coagulare, producerea pectinei
Aparatist la cristalizare, producerea materiei prime de acid tartric
Aparatist la descompunerea, producerea acidului tartric
Aparatist la filtrare, filtrarea micelei, producerea materiei prime de acid tartric, a uleiurilor vegetale
Aparatist la neutralizare, producerea acidului tartric
Aparatist la rafinarea grăsimilor şi uleiurilor
Aparatist la distilare, producerea uleiurilor vegetale, a spirtului
Aparatist la uscare, producerea acidului tartric
Cernator, fabricarea dextrinei, cernerea lactozei
Controlor la turnarea berii
Cristalizator la fabricarea lactozei
Curăţitor ambalaj flexibil
Fierbător produse şi materii prime alimentare, încărcarea şi descărcarea manuală
Încărcător-descărcător la producţia de maioneză, parfumerie, acid tartric, furfurol, precum şi la încărcarea-descărcarea camerelor de afumat, a cuptoarelor de prăjit
Laminator materie primă şi semifabricate
Maşinist la instalaţiile de concasare
Maşinist la instalaţiile de decortificat
Maşinist la automatele de turnare-umplere, producerea parfumeriei, producerea oţetului
Maşinist la maşina de frămîntat aluat
Maşinist la pasatrice
Maşinist la utilajul de măcinat, lucrări cu zahăr pudră, cacao, praf de amoniu, producerea pectinei
Morar, fabricarea materiei prime de acid tartric
Muncitori diverse profesii la producerea drojdiei
Parafinator
Pregătitor gheaţă
Pregătitor materiale şi materie primă alimentară la spălarea materiei prime pentru conserve; la spălarea păsărilor tăiate şi a măruntaielor
Recepţioner-pregătitor produse alimentare la producerea berii în încăperi de subsol; la recepţionarea lichidelor în producţia de parfumerie; la producerea lichiorului şi a rachiului
Reglor utilaje în industria alimentară, producerea amidonului de porumb umed
Transvazor la descărcarea bidoanelor, la producerea laptelui; la turnarea berii în butoaie; la producerea maionezei şi a oţetului

Producţia de alcool şi produse nealcoolice

Aparatist la distilarea şi rectificarea alcoolului, producerea pectinei
Maşinist la instalaţiile de concasare
Malţificator
Muncitori, lucrări directe de producere a vinului, a spirtului, a lichiorului, a rachiului şi a berii
Prelucrător deşeuri de vinificaţie
Prelucrător must şi sucuri
Prelucrător recipiente tehnologice şi ambalaje
Reglor suprafeţe de filtrare

Smolitor butoaie

Producţia de pîine şi paste făinoase

Brutar, lucrări directe la cuptoare
Încărcător-descărcător produse alimentare
Polimerizator tave şi forme metalice
Preparator aluat, lucrări la maşini de amestecat aluat cu funcţie periodică şi coveţi deplasabile şi cu capacitatea mai mare de 330 l
Tăietor produse alimentare

Producţia de cofetărie

Aparatist la prelucrarea pectinei brute
Caramelar, împărţirea manuală a pastei
Extractor pectină
Coagulator pectină
Lustruitor caramele şi drajeuri, încărcarea şi descărcarea manuală a pastei
Malaxorist halva, mestecarea manuală

Producţia amidonului şi melasei

Aparatist extractor
Aparatist la obţinerea acidului sulfuros
Aparatist la obţinerea dextrinei
Aparatist la rafinarea amidonului
Aparatist la sedimentarea glutenului

Producţia de zahăr

Aparatist la prelucrarea căpăţînilor de zahăr
Dezbătător căpăţîni de zahăr
Tăietor zahăr rafinat

Producţia concentratelor alimentare

Aparatist la prelucrarea şi cupajarea oţetului
Fermentator
Muncitori la prelucrarea condimentelor
Operator la uscătoria cu pulverizare
Preparator amestecuri

Prelucrarea şi fermentarea tutunului şi mahorcii

Muncitori diverse profesii, producerea şi fermentarea tutunului şi a mahorcii

Producţia de uleiuri eterice

Aparatist la fermentarea materiei prime de ulei eteric

Producţia de parfumerie şi cosmetică

Aparatist la prelucrarea compoziţiilor şi soluţiilor de parfumerie
Aparatist la prepararea mijloacelor cosmetice, prepararea cosmeticilor pulverulente
Fierbător masă cosmetică, producerea cremelor cu precipitant de mercur

Prelucrarea uleiurilor şi grăsimilor

Aparatist la hidratare
Aparatist la prepararea săpunului
Aparatist la scindarea grăsimilor

Catalizator
Fierbător grăsime hidrogenată
Lanolinist
Hidrogenator de grăsimi
Hidrolog
Prăjitor
Preparator amestec de detergenţi
Preparator soluţie de coloranţi
Regenerator

Industria morăritului şi crupelor, producţia silozului şi nutreţurilor combinate

Aparatist la prelucrarea cerealelor
Aparatist la producerea crupelor
Aparatist la industria morăritului
Aparatist la producerea nutreţurilor combinate
Cusător ambalaj flexibil
Maşinist la maşinile de încărcat-descărcat cereale
Morar
Motorist la excavatoare cu lingură
Silozar
Stivuitor-ambalator
Tractorist-maşinist

XXII. INDUSTRIA CĂRNII ŞI LAPTELUI

Fabricarea produselor de carne

Amestecător carne tocată
Aparatist la prelucrarea termică a mezelurilor
Aparatist la producerea grăsimilor alimentare
Aparatist la fabricarea produselor tehnice
Îngrijitor de animale
Maţar
Deflaxator
Muncitori la producerea albuminei
Muncitori la producerea cleiului şi gelatinei
Muncitori la fabricarea produselor tehnice
Muncitori la producerea uleiurilor lubrifiante
Prelucrător mezeluri cu înveliş de protecţie
Sanitar veterinar
Secţionator produse de carne
Valorificator subproduse
Tăietor carne, încărcare manuală

Prelucrarea păsărilor şi a iepurilor

Amestecător pregătirea amestecului de pene
Aparatist uscarea pastei de ouă
Crescător de păsări
Dozator la dozarea penelor
Prelucrător păsări
Preparator melanj la operaţii manuale
Preparator nutreţuri

Fabricarea untului, brînzei şi altor produse lactate

Afumător brînză tip salam
Alcătuitor amestec de brînză topită, lucrări în sectoare nemecanizate
Aparatist la aplicarea învelişului de polimer şi parafină pe brînză
Aparatist la prepararea produselor lactate praf
Aparatist la prelucrarea produselor lactate fermentate şi a produselor lactate pentru copii
Aparatist la producerea lactozei
Brînzar
Defrostor lactate, lucrări manuale
Fierbător glazură
Preparator îngheţată, lucrări manuale
Preparator unt, retopirea grăsimilor în cazane deschise
Sărător brînză
Separator lapte şi lapte-materie primă în sectoare nemecanizate
Spălător brînză
Uscător lactoză
Vafelar, întreţinerea cuptoarelor-tunel cu transportoare semiautomate

XXIII. PRODUCŢIA POLIGRAFICĂ

Procese de fasonare

Asamblor forme pentru tipar flexografic
Culegător la maşini de cules şi turnat rînduri
Decapator clişee
Fotozincograf
Galvanotipist
Gravor note
Gravor forme de tipar
Stereotipist
Şlefuitor matriţe pentru tipar ofset
Turnător
Vulcanizator forme de tipar
Zeţar

Procese de tipar

Puitor la maşini de imprimat, lucrări la maşini de bronzare, metalografice şi de tipar adînc
Tipăritor tipar metalografic

Procese de broşare, legătorie şi finisare

Maşinist la maşinile de lăcuit şi gumat
Maşinist la maşinile de tăiat
Tipăritor-imprimator la cald

Producţia caracterială

Completator caractere tipografice
Finisor caractere
Gravor caractere

Profesii generale

Aclimatizor, lucrări în secţiile de metalografie şi tipar adînc

Controlor semifabricate şi producţie finită, controlul producţiei de caractere turnate şi aliaje tipografice, forme metalografice şi tipar adînc

Frecător de vopsele

Preparator

Reglor utilaj poligrafic, lucrări permanente la reglarea utilajului în secţiile (sectoarele) de cules, stereotipare, turnat caractere, a utilajului din sectoarele de corodare şi din secţiile (sectoarele) de tipar adînc; a maşinilor metalografice de tipar şi de bronzare

Operator staţie de vopsit

XXIV. TRANSPORTUL

Profesii generale la diverse transporturi

Completator articole şi unelte, completarea şinelor şi fixărilor

Electromotor reţele de contact

Lăcătuş-electrician la repararea utilajului electric

Mecanizator la lucrări de încărcare-descărcare în port şi pe chei

Muncitori la finisarea balustradei

Muncitori la prepararea unsorii consistente

Recepţioner (recepţioner-predător) încărcături de petrol

Transportul feroviar

Acar

Reglor viteză de mişcare a vagoanelor

Conductor

Conducători de drezină

Dispecer la depoul de vagoane

Însoţitor vagoane de pasageri

Însoţitor vagoane de serviciu tehnic

Însoţitor încărcături

Drenor

Electromontor la releu

Electromontor la tren

Fochist la locomotive în depou

Hamal

Lăcătuş-electrician la deservirea şi repararea excavatoarelor

Manevrant trenuri

Mecanic tren frigorifer

Montator cale şi alţi muncitori la întreţinerea curentă şi reparaţia căii şi instalaţiilor artificiale, la încărcarea, descărcarea, mutarea şi schimbarea nemecanizată a traverselor, a braţelor de transfer, de pod de protecţie; a şinelor, încrucişărilor şi a altor elemente de schimbare a căii; la burarea traverselor cu maşina electrică de burat traverse; montarea şinelor în pachete; la săparea şanţurilor adînci şi umede; la montarea şi demontarea întăririlor, nivelarea fundului şi bătătoriei; curăţarea ramificaţiilor

Motorist la placa turnantă a zgurii

Muncitori diverse profesii la mişcarea trenurilor

Muncitori la reparaţia vagoanelor fără decuplare

Paznic de barieră

Plumbuitor de vagoane şi containere, lucrări de transvazare a tiţeiului sulfuros

Reglor vagoane-cîntar automatizate

Reglor vagoane de control şi măsură

Reglor maşini şi mecanisme de cale ferată

Revizor cale ferată şi construcţii aferente

Revizor tehnic vagoane
Revizor-reparator vagoane
Rotitor plăci turnate
Semnalist
Spălător opăritor cisterne

Aviaţia civilă

Aviomecanic (tehnician), întreţinerea aparatelor de zbor
Aviotehnician la paraşute şi mijloacele de salvare
Electromecanic la sistemele tehnice de iluminat şi sistemele de asigurare a zborurilor
Electromecanic la încercarea şi repararea echipamentului electric
Lucrător la aerodrom
Spălător aparate de zbor

Transportul auto şi gospodăria rutieră

Concasorist şi muncitor auxiliar (la transport) la întreţinerea nemijlocită a instalaţiilor de concasare a pietrei
Gazator, întreţinerea punctelor de distribuire a gazului
Injectorist
Maşinist la autogudronatoare
Maşinist la autogreder
Maşinist la maşini de turnat beton asfaltic
Montator pneuri
Vulcanizator, lucrări permanente la prese (aparate) de vulcanizare la cald, la reparaţia autopneurilor, autobaloanelor şi a articolelor de cauciuc

Transportul electric urban

Montator cale la îngrădirea locurilor unde se execută lucrări cu marcaje, la montarea, demontarea şi reparaţia învelişului de căi

XXV. COMUNICAŢII ELECTRONICE

Cablor-lipitor
Electromontor canalizaţii de comunicaţii electronice
Electromontor construcţii de linie pentru comunicaţia telefonică şi radioficare
Electromontor echipament staţie de radio
Electromontor echipament staţie de televiziune

XXVI. AGRICULTURA

Crescător de cai, întreţinerea armăsarilor de reproducţie
Muncitori dezinsectarea cerealelor
Muncitori lucrări în sere
Muncitori recoltarea, transportarea şi prelucrarea preliminară a tutunului
Muncitori la transportarea, încărcarea şi descărcarea substanţelor toxice
Operatori la complexurile şi fermele zootehnice

XXVII. PRODUCŢIA ARTICOLELOR DE ARTĂ ŞI BIJUTERIE, A INSTRUMENTELOR MUZICALE

Profesii generale

Lăcuitor obiecte de artă, lăcuitor platouri
Lustruitor instrumente muzicale, lucrări cu vopsele cu conţinut de plumb, vopsele şi lacuri nitro (pulverizare)

Prăjitor cărbune de desen, lucrări la încărcarea şi descărcarea retortelor în cuptoare electrice
Regenerator metale preţioase
Turnător obiecte de artă
Vopsitor lucrări cu vopsele de plumb, vopsele nitro şi emailuri nitro (pulverizare)

Producţia bijuteriilor din filigran

Brunator bijuterii şi obiecte de artă

Producţia articolelor de artă din metal şi lemn

Formator obiecte de artă turnată, formarea articolelor mari cu greutatea mai mare de 10 kg
Decapator

Producţia obiectelor de artă din piatră

Tăietor piatră, tăierea pietrei cu fierăstrăul circular sau cu bandă
Pilitor piatră, lucrări cu fierăstrăul circular sau cu bandă
Şlefuitor-lustruitor articole din piatră, prelucrarea materialelor din rocă dură
Strungar lucrări în piatră, prelucrarea articolelor cu greutatea mai mare de 10 kg

Producţia obiectelor de artă din os şi corn

Pilitor os şi corn, lucrări cu fierăstrăul circular

XXVIII. ÎNTREPRINDERI, INSTITUŢII ŞI ORGANIZAŢII DE CULTURĂ

Studio cinema, studio TV, radioteleviziune şi telecentru, case radiodifuziune sonoră, reproducerea cinematografică, direcţie difuzare a filmelor, laborator cinema

Butafor vopsirea prin pulverizare, cu utilizarea vopselelor nitro, luminiscente ş.a.

Frecător de vopsele la prepararea vopselelor pentru multiplicare, cu utilizarea litargei şi a cromului de plumb

Montator negative, lucrări cu dizolvanţi organici şi clei cinematografic
Montator pozitive, lucrări cu dizolvanţi organici şi clei cinematografic
Muncitor la aplicarea straturilor de lac pe pistele magnetice
Pirotehnician
Zugrav vopsirea prin pulverizare folosind vopsele nitro, nitrolacuri, vopsele luminiscente

Instituţii de cultură şi agrement

Muncitor la îngrijirea animalelor sălbatice

Lucrări de reclamă, prezentare şi machetare

Machetist machete pentru montare la vopsirea prin pulverizare, cu utilizarea vopselelor nitro, luminiscente ş.a.

Executant lucrări de prezentare artistică, cu utilizarea diclormetanului, răşinii poliesterice, a vopselelor luminiscente, şi vopsirea prin pulverizare, cu utilizarea vopselelor nitro

XXIX. GOSPODĂRIA COMUNALĂ ŞI SERVICIILE COMUNALE

Gospodăria de distribuţie a apei şi canalizare

Coagulator
Lăcătuş-reparator la repararea instalaţiilor pentru clorurare şi ozonare
Operator la aerotanc
Operator la biofiltre
Operator la cîmpuri de nămol
Operator la metantanc

Operator la decantoare, la construcţii de canalizare
Operator la reţea
Operator la separator de nisip şi grăsimi
Operator la construcţii de epurare
Operator la filtre, ocupat la construcţii de canalizare
Operator la decantoarele etajate
Operator pe cîmpuri de irigare şi filtrare
Operator la instalaţii de înlăturare a sedimentului
Operator la instalaţii de deshidratare a sedimentului
Operator la instalaţii de uscare a sedimentului
Operator la instalaţiile de clorurare
Ozonator
Pietrar-zidar, repararea construcţiilor de canalizare

Notă: Se permite folosirea muncii persoanelor în vîrstă de pînă la 18 ani la lucrări în calitate de operator care deserveşte utilajul cu telecomandă.

Gospodăria de exploatare a gazelor în oraşe, orăşele şi localităţi

Aparatist la instalaţia de vaporizare
Lăcătuş la exploatarea şi reparaţia utilajului cu gaze
Maşinist la staţia de distribuire a gazelor
Operator la staţia rezervoarelor de gaze
Electrogazosudor-montator

Spălătoriile

Călcător
Preparator soluţii de spălat
Storcător lenjerie la centrifugă

Băile

Muncitor la deservirea băii, ocupat la curăţarea treptelor

Curăţarea chimică şi vopsirea hainelor

Aburitor-presator
Aparatist la degresare
Curăţitor, curăţarea cu dizolvanţi
Curăţitor pete
Uscător
Vopsitor

XXX. INSTITUŢII DE OCROTIRE A SĂNĂTĂŢII, DE DETERMINARE A DIZABILITĂŢII ŞI A CAPACITĂŢII DE MUNCĂ, INSTITUŢII VETERINARE, INSTITUŢII DE CERCETĂRI ŞTIINŢIFICE MEDICALE ŞI DE ÎNVĂŢĂMÎNT, ÎNTREPRINDERI DE PRODUCERE A PREPARATELOR BACTERICE ŞI VIROTICE, FABRICI FARMACEUTICE

Instituţii de ocrotire a sănătăţii şi de determinare a dizabilităţii şi a capacităţii de muncă

Dezinfecţionist pregătirea soluţiilor dezinfectate şi a nadelor de deratizare
Lucrători deservirea bolnavilor de tuberculoză, de boli infecţioase, de boli venerice şi psihice, alcoolism cronic şi narcomanie

Lucrători în instituţii psihiatrice şi psihoneurologice pentru copii şi în instituţii pentru copii cu deficienţe mintale şi fizice

Lucrători în leprozorii (antileprozorii), saloane, izolatoare, cabinete şi puncte

Lucrători în barocamere de operaţie, barocamere cu multe locuri

Lucrători în secţii (saloane) de anestiziologie, reanimaţie, reanimaţie şi terapie intensivă

Lucrători în instituţii roentgenologice (inclusiv fluorografice), roentgen-radiologice şi în subdiviziunile acestora

Lucrători în depozite farmaceutice la lucrări cu substanţe toxice şi cu acţiune puternică

Lucrători în secţii anatomopatologice, săli de disecţii, morgi şi vivarii

Lucrători la conservarea sîngelui, organelor mari şi ţesuturilor

Lucrători antrenaţi în deservirea încăperilor cu băi de hidrogen sulfurat, sulfură, carbon, naftalină şi radon

Lucrători la transportarea, încălzirea, pregătirea şi eliberarea nămolului, ozochiritei şi spălarea prelatelor

Personal medical mobil al staţiilor (secţiilor) de asistenţă medicală urgentă

Instituţii medicale de cercetări ştiinţifice, instituţii de învăţămînt, laboratoare ale instituţiilor de ocrotire a sănătăţii

Lucrători în laboratoarele (secţii) de infecţii deosebit de periculoase, micoze bacteriologice, virusologice, profunde şi sifilis experimental, la lucrări cu substanţe toxice şi cu acţiune puternică

Lucrători în laboratoare de conservare a ţesutului de cadavre, organe, sînge, în laboratoare patomorfologice (secţii, sectoare), vivarii, voliere

Fabrici farmaceutice (producere)

Lucrători cu substanţe toxice şi cu acţiuni puternice

Întreprinderi de producere a preparatelor bacterice şi virotice

Lucrători la lucrări cu materiale infecţioase la îngrijirea animalelor bolnave

Lucrători la producerea preparatelor bacterice şi virotice

Instituţii de veterinărie

Lucrători la lucrări cu materiale infecţioase sau presupuse infecţioase la îngrijirea animalelor bolnave, precum şi la tratarea lor în instituţii veterinare

XXXI. PRODUCEREA MATERIALELOR INSTRUCTIV-DIDACTICE

Lucrători în secţii de prelucrare a cadavrelor, la transportarea şi prelucrarea materialului cadaveric

Lucrători la lucrări de histologie, embriologie şi patologie

Lucrători la prepararea la umed, macerare şi la microsecţionare

XXXII. PROFESII GENERALE DIN TOATE RAMURILE ECONOMIEI NAŢIONALE

Acumulatorist încărcarea şi repararea acumulatoarelor de plumb

Anticorozist la smolirea cuvelor şi altor recipiente mari

Aparatist la clorurare

Aparatist la prepararea soluţiilor chimice

Aparatist la stingerea varului

Autoclavist

Buncărist

Cărăuş la transportarea murdăriilor şi precipitaţiilor solide din gropi de gunoi şi a cadavrelor de animale

Colorist

Curăţitor instalaţii de ventilare la curăţarea şi repararea sistemelor de ventilare şi de captare a prafului

Curăţitor ţevi

Defectoscopist la controlul cu raze gama şi roentgen

Îngrijitor încăperi de serviciu, curăţarea veceurilor publice

Dezactivator

Dezinfecţionist

Dozimetrist

Electromontor la întreţinerea instalaţiilor electrice

Electromecanic ascensoare la repararea şi întreţinerea tehnică a ascensoarelor

Fierbător bitum

Fierbător masă asfaltică

Fierbător răşini

Gazator la întreţinerea staţiilor de distribuire a gazului

Gazogenist la generatorul cu acetilenă

Gumator produse metalice

Încărcător extinctoare

Laborant analize chimice la analiza, cercetarea şi experimentarea substanţelor cu acţiune puternică asupra organismului uman

Lăcătuş la exploatarea şi repararea gazoductelor subterane

Lăcătuş la lucrări de intervenţie şi construcţie

Lăcătuş la repararea automobilelor, care lucrează la montarea şi demontarea pneurilor, la repararea automobilelor pentru transportarea încărcăturilor de vidanjare, a gunoiului putrezit şi a substanţelor chimice toxice

Lăcătuş-reparator, experimentarea şi repararea compresoarelor cu freon şi amoniac şi a instalaţiilor frigorifice

Maşinist la instalaţia de ventilare şi aspiraţie

Maşinist la instalaţia de fracţionare a aerului

Maşinist la instalaţia de gazogeneratoare

Maşinist la motoare cu ardere internă

Maşinist la instalaţii de compresoare

Maşinist la macarale (macaragiu)

Maşinist la elevator

Maşinist la instalaţia hidropneumatică

Maşinist la screper (screperist)

Maşinist la instalaţia frigorifică

Maşinist la maşina de stivuit

Maşinist la excavator

Motorist la motoare electrice, întreţinerea motoarelor electrice de înaltă tensiune

Umplutor butelii, umplerea buteliilor cu gaz lichefiat şi clor lichid

Muncitori la lucrări cu generatoare optice cuantice

Muncitori la lucrări cu substanţe radioactive şi surse de radiaţie ionizată

Muncitori la păstrarea şi realizarea vinului, alcoolului etilic, lichiorului, rachiului şi berii

Muncitori la diverse activităţi legate de folosirea mercurului deschis

Muncitori la diverse activităţi, folosind instrumentul pneumatic

Muncitori la operaţii tehnologice principale de producţie a plasticului armat cu fibre de sticlă şi a articolelor din acesta (în afară de controlor şi extractor de caracteristici optice)

Muncitori la întreţinerea depozitelor specializate de materiale lubrifiante şi explozive, substanţe chimice toxice, acizi şi alcalii, clor şi clorură de var

Muncitori care lucrează nemijlocit la procese de păstrare, eliberare şi transportare a produselor petroliere

Muncitori la exploatarea staţiilor de încărcare cu gaz, transportarea gazului şi deservirea comunicaţiilor de gaz şi a utilajului

Muncitori care lucrează la înălţime

Muncitori care lucrează nemijlocit în boxe, insectarii, vivarii

Operator la maşinile de copiat şi multiplicat, care lucrează nemijlocit la aparatele electrografice de reproducere

Preparator clei

Neutralizator soluţie de cianură

Radiomontor antene de televiziune de recepţie

Revizor tehnic la reţeaua de canalizare şi alimentare cu apă, întreţinerea utilajului în camere subterane şi tunele

Recepţioner butelii

Salvagazist

Spălător la spălarea rezervoarelor de petrol şi chimicale, spălarea pieselor, subansamblurilor şi motoarelor care funcţionează cu petrol etilat, precum şi la dezinfectarea veselei

Transportator la producţia de turnătorie, metalurgică şi chimică, în sectoare şi secţii de producţie

Şlefuitor la lucrări cu discuri abrazive prin metodă uscată

Trolist

Turnător masă plastică

Ungător la ungerea părţii mobile a utilajului, a transportului auto, a pieselor şi cuplajelor de vagoane la staţiile căii ferate, a utilajului tehnologic la producţia textilă

Notă: De asemenea, persoanelor în vîrstă de pînă la 18 ani le sînt proscrise lucrările la executarea cărora conţinutul de substanţe nocive (chimice şi biologice) în aerul zonei de lucru, precum şi existenţa unor factori de producţie fizici periculoşi şi nocivi (zgomotul, vibraţia, radiaţia electromagnetică, ultravioletă, infraroşie, radioactivă ş.a.) depăşeşte limita de concentrare sau nivelul-limită.

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
nr.541 din 7 iulie 2014

NORMELE
de solicitare maximă admise pentru persoanele în vîrstă de pînă la 18 ani la ridicarea şi transportarea manuală a greutăţilor

Persoanelor mai tinere de 18 ani le sînt proscrise lucrările:

a) care ţin de ridicarea şi transportarea manuală a greutăţilor:

pentru persoanele de ambele sexe în vîrstă de la 15 pînă la 16 ani – orice greutate;

pentru persoanele de ambele sexe în vîrstă de la 16 pînă la 18 ani – greutăţi de 2 kg (masa totală a greutăţilor transportate în timpul unui schimb de lucru nu trebuie să depăşească 700 kg);

b) la executarea cărora, de rînd cu lucrul de bază, sînt ridicate şi transportate manual greutăţi:

pentru persoanele de ambele sexe în vîrstă de la 15 pînă la 16 ani – greutăţi mai mari de 2 kg;

pentru persoanele de ambele sexe în vîrstă de la 16 pînă la 18 ani – greutăţi mai mari de 4 kg.

Durata lucrărilor de transportare manuală a greutăţilor nu trebuie să depăşească o treime din durata schimbului de lucru, iar masa totală a greutăţilor transportate în timpul schimbului nu trebuie să depăşească:

pentru persoanele de ambele sexe în vîrstă de la 15 pînă la 16 ani – 175 kg;

pentru persoanele de ambele sexe în vîrstă de la 16 pînă la 18 ani – 350 kg.

H O T Ă R Î R E
pentru aprobarea Regulamentului cu privire la acordarea unor garanţii şi compensaţii salariaţilor care îmbină munca cu studiile

nr. 435 din 23.04.2007

Monitorul Oficial nr.60-63/469 din 04.05.2007

* * *

În conformitate cu articolele 178-182 şi 392 din Codul muncii al Republicii Moldova, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Regulamentul cu privire la acordarea unor garanţii şi compensaţii salariaţilor care îmbină munca cu studiile, conform anexei nr.1.

2. Se abrogă unele hotărîri ale Guvernului, conform anexei nr.2.

Prim-ministru **Vasile TARLEV**

Contrasemnează:
Ministrul economiei şi comerţului **Igor DODON**
Ministrul finanţelor **Mihail POP**
Ministrul educaţiei şi tineretului **Victor ŢVIRCUN**

Chişinău, 23 aprilie 2007.
Nr.435.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului nr.435
din 23 aprilie 2007

REGULAMENT
cu privire la acordarea unor garanţii şi compensaţii salariaţilor care îmbină munca cu studiile

I. Dispoziţii generale

1. Prezentul Regulament stabileşte garanţii şi compensaţii acordate salariaţilor care învaţă cu succes, fără scoatere din activitate, în instituţiile de învăţămînt superior şi mediu de specialitate, în învăţămîntul postuniversitar specializat (masterat), în instituţiile de învăţămînt secundar profesional (şcoli profesionale, şcoli de meserii), în instituţiile de învăţămînt secundar general (gimnazii, licee, şcoli medii de cultură generală), la secţiile serale şi fără frecvenţă.

[Pct.1 modificat prin Hot.Guv. nr.1156 din 13.10.2008, în vigoare 21.10.2008]

2. De garanţii şi compensaţii, prevăzute de prezentul Regulament, beneficiază salariaţii care învaţă în instituţiile de învăţămînt din Republica Moldova acreditate în condiţiile legii.

3. De garanţii şi compensaţii prevăzute de prezentul Regulament beneficiază salariaţii la obţinerea, pentru prima dată, a studiilor de nivelul respectiv.

Salariaţilor care îşi fac studiile la o instituţie de învăţămînt, pentru a obţine a doua sau a treia specialitate (profesie), li se pot acorda anumite garanţii şi compensaţii în modul prevăzut de contractul colectiv sau de cel individual de muncă.

4. În contractul colectiv de muncă şi în convenţiile colective pentru salariaţii menţionaţi la pct.1 din prezentul Regulament pot fi prevăzute garanţii şi compensaţii suplimentare din contul mijloacelor unităţii.

5. Administraţia tuturor unităţilor, indiferent de tipul de proprietate şi forma de organizare juridică, este obligată să acorde salariaţilor garanţiile şi compensaţiile prevăzute de prezentul Regulament.

6. Salariaţilor care îşi fac studiile fără scoatere din activitate li se pot acorda, la cerere, concedii de odihnă anuale pînă la începutul studiilor în instituţiile respective de învăţămînt.

Salariaţilor nou-angajaţi care îşi fac studiile fără scoatere din activitate li se pot acorda, la cerere, concedii de odihnă anuale înainte de expirarea termenului de 6 luni de muncă în unitatea respectivă.

La cererea salariatului, concediile anuale de odihnă pot fi anexate la concediile suplimentare acordate salariaţilor în conformitate cu prezentul Regulament.

7. De garanţii şi compensaţii prevăzute de prezentul Regulament beneficiază salariaţii trimişi la studii de către angajator, precum şi cei înmatriculaţi din proprie iniţiativă, care prezintă adeverinţe (invitaţii), eliberate de instituţia respectivă de învăţămînt, în modul stabilit de Ministerul Educaţiei şi Tineretului.

II. Garanţii şi compensaţii acordate salariaţilor care îmbină munca cu studiile în instituţiile de învăţămînt superior şi mediu de specialitate

8. Pentru salariaţii care îmbină munca cu studiile în instituţiile de învăţămînt superior şi mediu de specialitate se stabileşte durata redusă a timpului de muncă de 35 ore pe săptămînă.

9. Salariaţii înscrişi la examenul de admitere în instituţiile de învăţămînt superior şi mediu de specialitate beneficiază de un concediu neplătit, cu o durată de pînă la 15 zile calendaristice.

10. Salariaţilor care îşi fac studiile în instituţiile de învăţămînt superior şi mediu de specialitate li se acordă concedii suplimentare plătite (păstrîndu-li-se 75 % din salariul mediu la locul de muncă de bază):

a) pentru sesiunea de reper, executarea lucrărilor de laborator şi susţinerea colocviilor şi examenelor - pînă la 30 de zile calendaristice anual;

b) în perioada susţinerii examenelor de licenţă sau examenelor de absolvire - pînă la 30 de zile calendaristice;

c) pentru elaborarea şi susţinerea proiectului (tezei) de licenţă, tezei de master sau lucrării (proiectului) de diplomă - pînă la 90 de zile calendaristice.

11. Cheltuielile de deplasare tur-retur, o dată pe an, cu transportul feroviar şi transportul auto public (cu excepţia taximetrelor), a salariaţilor la instituţia de învăţămînt în care îşi fac studiile pentru susţinerea sesiunii de reper, executarea lucrărilor de laborator, susţinerea colocviilor şi examenelor, precum şi în cazul deplasării pentru susţinerea proiectului (tezei) de licenţă şi a examenelor de licenţă, pentru susţinerea tezei de master sau lucrării (proiectului) de diplomă şi examenelor de absolvire sînt suportate, în mărime deplină, de unitatea în care sînt angajaţi, la prezentarea documentelor de călătorie.

III. Garanţii şi compensaţii acordate salariaţilor care îmbină munca cu studiile în învăţămîntul postuniversitar specializat (masterat)

[Denumirea modificată prin Hot.Guv. nr.1156 din 13.10.2008, în vigoare 21.10.2008]

12. Salariaţii care îşi fac studiile în învăţămîntul postuniversitar specializat (masterat) beneficiază anual, în timpul studiilor, de un concediu suplimentar, cu o durată de pînă la 35 de zile calendaristice, păstrîndu-li-se 75 % din salariul mediu la locul de muncă de bază.

[Pct.12 modificat prin Hot.Guv. nr.1156 din 13.10.2008, în vigoare 21.10.2008]

13. Pentru pregătirea şi susţinerea tezei de master persoanele respective beneficiază de un concediu suplimentar plătit, cu o durată de pînă la 90 de zile calendaristice, păstrîndu-li-se 75 % din salariul mediu la locul de muncă de bază.

14. Cheltuielile de deplasare tur-retur, o dată pe an, cu transportul feroviar şi transportul auto public (cu excepţia taximetrelor), a salariaţilor care îşi fac studiile în învăţămîntul postuniversitar

specializat la instituţia de învăţămînt în care îşi fac studiile sînt suportate, în mărime deplină, de unitatea în care sînt angajaţi, la prezentarea documentelor de călătorie.

IV. Garanţii şi compensaţii acordate salariaţilor care îmbină munca cu studiile în instituţiile de învăţămînt secundar profesional (şcoli profesionale, şcoli de meserii)

15. Salariaţii care îmbină munca cu studiile în instituţiile de învăţămînt secundar profesional (şcoli profesionale, şcoli de meserii) beneficiază anual de un concediu suplimentar, cu o durată de pînă la 35 de zile calendaristice, pentru a se pregăti şi a susţine colocviile şi examenele, păstrîndu-li-se 75 % din salariul mediu la locul de muncă de bază.

16. Cheltuielile de deplasare tur-retur, o dată pe an, cu transportul feroviar şi transportul auto public (cu excepţia taximetrelor), a salariaţilor care îmbină munca cu studiile în instituţiile de învăţămînt secundar profesional la instituţia de învăţămînt în care îşi fac studiile, pentru susţinerea colocviilor şi examenelor, sînt suportate, în mărime deplină, de unitatea în care sînt angajaţi, la prezentarea documentelor de călătorie.

V. Garanţii şi compensaţii acordate salariaţilor care îmbină munca cu studiile în instituţiile de învăţămînt secundar general (gimnazii, licee, şcoli medii de cultură generală)

17. Pentru persoanele care îşi fac studiile în gimnaziile, liceele şi şcolile medii de cultură generală, în timpul anului de studii, săptămîna de muncă se reduce cu o zi de muncă sau cu numărul de ore de muncă corespunzător unei zile de muncă (din contul reducerii zilei de muncă în timpul săptămînii).

În timpul anului de studii persoanele menţionate sînt eliberate de la muncă pentru o perioadă de cel mult 36 zile de muncă sau pentru numărul de ore de muncă corespunzător acestor zile.

Pentru timpul eliberării de la muncă, persoanelor sus-numite li se plăteşte 50 la sută din salariul mediu.

18. Dacă persoanele care îşi fac studiile în gimnaziile, liceele, şcolile medii de cultură generală nu pot folosi regulat zile libere din cauza condiţiilor de producţie (caracterul sezonier sau mobil al muncii etc.), administraţia unităţii are dreptul să le ofere solicitanţilor zilele libere cumulate în altă perioadă a anului, cu o intensitate mai mică a procesului de producţie, respectîndu-se prevederile pct.17 din prezentul Regulament.

19. În timpul anului de studii, la cererea salariaţilor care îşi fac studiile în gimnazii, licee şi în şcolile medii de cultură generală, administraţia unităţii le poate oferi suplimentar, fără a aduce prejudicii activităţii de producţie, una sau două zile libere săptămînal, fără menţinerea salariului.

20. În perioada susţinerii examenelor de absolvire, salariaţii care îşi fac studiile în gimnazii, licee şi în şcolile medii de cultură generală beneficiază de un concediu suplimentar, cu o durată de pînă la 30 de zile calendaristice, cu păstrarea a 75 % din salariului mediu la locul de muncă de bază.

În perioada susţinerii examenelor de promovare salariaţii care învaţă în gimnazii, licee şi în şcolile medii de cultură generală beneficiază de cel mult 10 zile libere, cu păstrarea a 75 % din salariul mediu la locul de muncă de bază, din contul reducerii numărului total de zile libere, prevăzut la pct.17 din prezentul Regulament.

21. Persoanele care studiază în mod individual şi sînt admise la examenele de absolvire a gimnaziului, liceului, şcolii medii de cultură generală beneficiază de un concediu suplimentar, cu o durată de pînă la 30 de zile calendaristice, cu păstrarea a 75 % din salariul mediu la locul de muncă de bază.

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului nr.435
din 23 aprilie 2007

Lista
unor hotărîri ale Guvernului care se abrogă

1. Regulamentul cu privire la înlesnirile pentru muncitorii şi slujbaşii, care îmbină activitatea de muncă cu studiile în instituţiile de învăţământ, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.25 din 20 ianuarie 1992 "Cu privire la îmbunătăţirea condiţiilor de instruire şi de trai ale tineretului studios" (Monitor, 1992, nr.1, art.36).

2. Punctul 1 al Modificărilor ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului Republicii Moldova privind retribuirea muncii, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.525 din 24 iulie 1995 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr.51-52, art.420).

H O T Ă R Î R E
privind aprobarea structurii Clasificatorului ocupaţiilor din Republica Moldova

nr. 461 din 02.07.2013

Monitorul Oficial nr.141-144/550 din 05.07.2013

* * *

În conformitate cu Regulamentul (CE) nr.1022/2009 al Comisiei din 29 octombrie 2009 şi în scopul actualizării clasificării existente a ocupaţiilor din Republica Moldova şi aducerii ei în concordanţă cu Clasificarea internaţională standard a ocupaţiilor – ISCO-08, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă structura Clasificatorului ocupaţiilor din Republica Moldova (se anexează).

2. Se autorizează Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei să organizeze, în comun cu autorităţile interesate, elaborarea şi aprobarea prin ordin a Clasificatorului ocupaţiilor din Republica Moldova la nivel de ocupaţie, şase caractere, care se va publica în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

3. Se stabileşte că Clasificatorul ocupaţiilor din Republica Moldova se va aplica în toate domeniile de activitate economică şi socială şi este obligatoriu pentru toate autorităţile administraţiei publice centrale şi locale, unităţi bugetare, întreprinderi, organizaţii şi instituţii, indiferent de tipul de proprietate şi forma de organizare juridică, organizaţii patronale, sindicale, profesionale şi politice, fundaţii, asociaţii şi alte persoane juridice şi fizice care îşi desfăşoară activitatea pe teritoriul Republicii Moldova, la completarea documentelor oficiale ori de cîte ori se cere indicarea ocupaţiei.

4. Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei va asigura, la cererea utilizatorilor, actualizarea Clasificatorului ocupaţiilor din Republica Moldova, în concordanţă cu modificările care se produc în structura economiei naţionale şi în legislaţia specifică în vigoare.

PRIM-MINISTRU **Iurie LEANCĂ**

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul economiei **Valeriu Lazăr**
Ministrul muncii, protecţiei sociale şi familiei **Valentina Buliga**

Chişinău, 2 iulie 2013.
Nr.461.

Aprobată
prin Hotărîrea Guvernului
nr.461 din 2 iulie 2013

STRUCTURA
Clasificatorului ocupaţiilor din Republica Moldova

GRUPA MAJORĂ	SUB-GRUPA	GRUPA MINORĂ	GRUPA DE BAZĂ	DENUMIREA
1				**LEGISLATORI, MEMBRI AI EXECUTIVULUI, ALŢI ÎNALŢI DEMNITARI ŞI CONDUCĂTORI AI ADMINISTRAŢIEI PUBLICE, CONDUCĂTORI ŞI FUNCŢIONARI SUPERIORI DIN UNITĂŢI**

	11			**Legislatori, membri ai executivului, alţi înalţi demnitari şi conducători ai administraţiei publice**
		111		*Legislatori, membri ai executivului, alţi înalţi demnitari şi conducători ai administraţiei publice*
			1111	Legislatori, membri ai executivului şi alţi înalţi demnitari
			1112	Conducători ai administraţiei publice centrale
			1113	Conducători ai administraţiei publice locale
			1114	Conducători şi alţi funcţionari superiori din organizaţiile specializate
		112		*Directori generali, directori executivi şi asimilaţi*
			1120	Directori generali, directori executivi şi asimilaţi
	12			**Conducători în domeniul administrativ şi comercial**
		121		*Conducători în domeniul administrativ*
			1211	Conducători în domeniul financiar
			1212	Conducători în domeniul resurselor umane
			1213	Conducători în domeniul politicilor economice şi al planificării
			1219	Conducători în domeniul administrativ, neclasificaţi în grupele de bază anterioare
		122		*Conducători în domeniul vînzări, marketing şi dezvoltare*
			1221	Conducători în domeniul vînzări şi marketing
			1222	Conducători în domeniul publicităţii şi relaţiilor publice
			1223	Conducători în domeniul cercetării şi dezvoltării
	13			**Conducători de unităţi din industrie şi servicii**
		131		*Conducători de unităţi din industrie, agricultură, silvicultură, piscicultură şi pescuit*
			1311	Conducători de unităţi din agricultură şi silvicultură
			1312	Conducători de unităţi din domeniul acvaculturii şi pescuitului
		132		*Conducători din industria prelucrătoare, extractivă, construcţii şi în domeniul aprovizionării şi desfacerii de mărfuri*
			1321	Conducători de unităţi din industria prelucrătoare
			1322	Conducători de unităţi din industria extractivă
			1323	Conducători de unităţi din domeniul construcţiilor
			1324	Conducători de unităţi din domeniul aprovizionării şi desfacerii de mărfuri
		133		*Conducători în domeniul tehnologiei informaţiei şi comunicaţiilor*
			1330	Conducători în domeniul tehnologiei informaţiei şi comunicaţiilor
		134		*Conducători de unităţi de prestări servicii*
			1341	Conducători de unităţi din domeniul îngrijirii copilului
			1342	Conducători de unităţi din domeniul sănătăţii
			1343	Conducători de unităţi din domeniul îngrijirii persoanelor în vîrstă
			1344	Conducători de unităţi din domeniul asistenţei sociale
			1345	Conducători de unităţi din domeniul educaţiei
			1346	Conducători de unităţi furnizoare de servicii financiare şi de asigurări
			1349	Conducători din domeniul de prestări servicii neclasificaţi în grupele de bază anterioare
	14			**Conducători de unităţi din industria hotelieră, comerţ şi alte servicii**
		141		*Conducători de unităţi hoteliere şi de restaurante*

			1411	Conducători de unităţi hoteliere
			1412	Conducători de restaurante
		142		*Conducători de unităţi din domeniul comerţului*
			1420	Conducători de unităţi din domeniul comerţului
		143		*Conducători ai altor tipuri de unităţi de servicii*
			1431	Conducători de centre sportive, recreative şi culturale
			1439	Conducători ai altor tipuri de unităţi de servicii neclasificaţi în grupele de bază anterioare
2				**SPECIALIŞTI ÎN DIVERSE DOMENII DE ACTIVITATE**
	21			**Specialişti în domeniul ştiinţei şi ingineriei**
		211		*Specialişti în fizică şi ştiinţa pământului*
			2111	Fizicieni şi astronomi
			2112	Meteorologi
			2113	Chimişti
			2114	Geologi şi geofizicieni
		212		*Matematicieni, actuari şi statisticieni*
			2120	Matematicieni, actuari şi statisticieni
		213		*Specialişti în ştiinţele vieţii*
			2131	Biologi, botanişti, zoologi şi asimilaţi
			2132	Consultanţi şi alţi specialişti în agricultură, silvicultură, piscicultură şi pescuit
			2133	Specialişti în domeniul protecţiei mediului
		214		*Ingineri (exclusiv în electrotehnologie)*
			2141	Ingineri tehnologi şi de producţie
			2142	Ingineri constructori
			2143	Ingineri în domeniul protecţiei mediului
			2144	Ingineri mecanici
			2145	Ingineri chimişti
			2146	Ingineri mineri, petrolişti, metalurgişti şi asimilaţi
			2149	Ingineri şi asimilaţi neclasificaţi în grupele de bază anterioare
		215		*Ingineri în electrotehnologie*
			2151	Ingineri electricieni
			2152	Ingineri electronişti
			2153	Ingineri în domeniul telecomunicaţiilor
		216		*Arhitecţi, proiectanţi, topografi şi designeri*
			2161	Arhitecţi constructori
			2162	Arhitecţi în domeniul peisagistic
			2163	Designeri produse şi îmbrăcăminte
			2164	Proiectanţi în domeniul urbanismului şi de sistematizare a traficului
			2165	Cartografi şi topografi
			2166	Designeri grafică şi multimedia
	22			**Specialişti în domeniul sănătăţii**
		221		*Medici*
			2211	Medici de medicină de familie/medicină generală
			2212	Medici specialişti
		222		*Asistenţi medicali generalişti şi moaşe*
			2221	Asistenţi medicali generalişti
			2222	Moaşe
		223		*Practicieni de medicină tradiţională şi complementară*
			2230	Practicieni de medicină tradiţională şi complementară

		224		*Paramedici*
			2240	Paramedici
		225		*Medici veterinari*
			2250	Medici veterinari
		226		*Alţi specialişti în domeniul sănătăţii*
			2261	Medici dentişti
			2262	Farmacişti
			2263	Specialişti în domeniul protecţiei mediului, igienei muncii şi sănătăţii în muncă
			2264	Fizioterapeuţi
			2265	Dieteticieni şi nutriţionişti
			2266	Audiologi şi specialişti în logopedie
			2267	Optometrişti şi opticieni
			2269	Specialişti în domeniul sănătăţii neclasificaţi în grupele de bază anterioare
	23			**Specialişti în învăţământ**
		231		*Profesori universitari şi asimilaţi*
			2310	Profesori universitari şi asimilaţi
		232		*Profesori în învăţământul profesional*
			2320	Profesori în învăţământul profesional
		233		*Profesori în învăţământul secundar*
			2330	Profesori în învăţământul secundar
		234		*Profesori în învăţământul primar şi educatori în educaţia timpurie*
			2341	Profesori în învăţământul primar
			2342	Educatori în educaţia timpurie (calificare medie)
		235		*Alţi specialişti în învăţământ*
			2351	Specialişti în metodologie didactică
			2352	Cadre didactice pentru elevi cu cerinţe educaţionale speciale
			2353	Alţi instructori formatori de limbi străine
			2354	Alţi instructori formatori de muzică
			2355	Alţi instructori formatori de artă
			2356	Instructori formatori în tehnologia informaţiei
			2359	Specialişti în învăţământ neclasificaţi în grupele de bază anterioare
	24			**Specialişti în domeniul administrativ-comercial**
		241		*Specialişti în domeniul financiar*
			2411	Contabili
			2412	Specialişti şi consultanţi în domeniul financiar şi al investiţiilor
			2413	Analişti financiari
		242		*Specialişti în domeniul administrativ*
			2421	Analişti de management şi organizare
			2422	Specialişti în domeniul politicilor administrative
			2423	Specialişti în domeniul resurselor umane şi de personal
			2424	Specialişti în formarea şi dezvoltarea personalului
		243		*Specialişti în vînzări, marketing şi relaţii publice*
			2431	Specialişti în publicitate şi marketing
			2432	Specialişti în relaţii publice
			2433	Specialişti în vînzarea de produse tehnice şi medicale (exclusiv TIC)
			2434	Specialişti în vînzarea produselor de tehnologia informaţiei şi comunicaţiilor

	25			**Specialişti în tehnologia informaţiei şi comunicaţiilor**
		251		*Analişti programatori în domeniul software*
			2511	Analişti de sistem
			2512	Proiectanţi de software
			2513	Proiectanţi de sisteme web şi multimedia
			2514	Programatori de aplicaţii
			2519	Analişti programatori în domeniul software neclasificaţi în grupele de bază anterioare
		252		*Specialişti în baze de date şi reţele*
			2521	Designeri şi administratori de baze de date
			2522	Administratori de sistem
			2523	Specialişti în reţele de calculatoare
			2529	Specialişti în baze de date şi reţele neclasificaţi în grupele de bază anterioare
	26			**Specialişti în domeniul juridic, social şi cultural**
		261		*Specialişti în domeniul juridic*
			2611	Avocaţi
			2612	Judecători şi procurori
			2619	Specialişti în domeniul juridic neclasificaţi în grupele de bază anterioare
		262		*Bibliotecari, arhivari şi curatori*
			2621	Arhivari şi curatori
			2622	Bibliotecari şi specialişti în alte servicii de informare
		263		*Specialişti în domeniul social şi religios*
			2631	Economişti
			2632	Sociologi, antropologi şi asimilaţi
			2633	Filozofi, istorici şi specialişti în ştiinţe politice
			2634	Psihologi
			2635	Specialişti în asistenţă socială şi consiliere
			2636	Specialişti în religie
		264		*Autori, jurnalişti şi lingvişti*
			2641	Autori şi asimilaţi
			2642	Jurnalişti
			2643	Traducători, interpreţi şi alţi lingvişti
		265		*Artişti creatori şi actori*
			2651	Specialişti în arte vizuale
			2652	Muzicieni, cîntăreţi şi compozitori
			2653	Dansatori şi coregrafi
			2654	Regizori şi producători de film, teatru şi alte spectacole
			2655	Actori
			2656	Crainici la radio, televiziune şi alte mijloace de comunicare
			2659	Artişti creatori şi actori neclasificaţi în grupele de bază anterioare
3				**TEHNICIENI ŞI ALŢI SPECIALIŞTI CU NIVEL MEDIU DE CALIFICARE**
	31			**Specialişti asimilaţi în ştiinţă şi inginerie**
		311		*Tehnicieni în ştiinţe inginereşti*
			3111	Tehnicieni în domeniul chimiei şi fizicii
			3112	Tehnicieni constructori
			3113	Tehnicieni electricieni şi energeticieni
			3114	Tehnicieni în electronică
			3115	Tehnicieni mecanici
			3116	Tehnicieni în chimie industrială şi petrochimie

			3117	Tehnicieni mineri şi metalurgişti
			3118	Desenatori tehnici
			3119	Tehnicieni în ştiinţe inginereşti neclasificaţi în grupele de bază anterioare
		312		*Controlori-supraveghetori în industria extractivă, industria prelucrătoare şi construcţii*
			3121	Controlori-supraveghetori în industria extractivă
			3122	Controlori-supraveghetori în industria prelucrătoare
			3123	Controlori-supraveghetori în construcţii
		313		*Tehnicieni controlori de procese industriale*
			3131	Operatori în centralele de producere a energiei electrice
			3132	Operatori incineratoare şi uzine de tratare a apei
			3133	Controlori uzine de prelucrare chimică
			3134	Operatori în uzine de rafinare a ţiţeiului şi a gazelor naturale
			3135	Controlori în procesul de producţie metalurgică
			3139	Tehnicieni controlori de procese industriale neclasificaţi în grupele de bază anterioare
		314		*Tehnicieni în ştiinţele vieţii şi alţi specialişti asimilaţi*
			3141	Tehnicieni în ştiinţele vieţii (exclusiv cei din medicină)
			3142	Tehnicieni în domeniul agriculturii
			3143	Tehnicieni în domeniul silviculturii
		315		*Controlori şi specialişti pentru trafic naval şi aerian*
			3151	Mecanici navali
			3152	Ofiţeri de punte şi pilotaj nave
			3153	Piloţi de avioane şi alţi specialişti asimilaţi
			3154	Controlori de trafic aerian
			3155	Tehnicieni pentru siguranţa traficului aerian
	32			**Tehnicieni şi asimilaţi în domeniul sănătăţii**
		321		*Tehnicieni în domeniul medical şi farmaceutic*
			3211	Tehnicieni specialişti în echipamente medicale de imagistică şi tratament
			3212	Tehnicieni în laboratoare medicale şi de patologie
			3213	Tehnicieni şi asistenţi de farmacie
			3214	Tehnicieni de protetică medicală şi dentară
		322		*Personal medical pentru îngrijire*
			3221	Surori medicale
			3222	Surori puericultoare
		323		*Practicieni asociaţi în domeniul medicinii tradiţionale şi complementare*
			3230	Practicieni asociaţi în domeniul medicinii tradiţionale şi complementare
		324		*Felceri şi tehnicieni veterinari*
			3240	Felceri şi tehnicieni veterinari
		325		*Alţi specialişti în domeniul sănătăţii, asimilaţi*
			3251	Tehnicieni dentari
			3252	Tehnicieni fişe medicale şi informaţii privind starea de sănătate
			3253	Lucrători în domeniul sănătăţii publice
			3254	Tehnicieni în optică medicală
			3255	Fizioterapeuţi şi asimilaţi
			3256	Personal auxiliar de îngrijire de sănătate
			3257	Inspectori în domeniul protecţiei mediului şi sănătăţii în muncă, asimilaţi

			3258	Lucrători pe ambulanţă
			3259	Alţi specialişti în domeniul sănătăţii, asimilaţi, neclasificaţi în grupele de bază anterioare
	33			**Specialişti în servicii administrative şi asimilaţi**
		331		*Specialişti financiari, matematicieni şi asimilaţi*
			3311	Agenţi şi brokeri în domeniul financiar şi bancar
			3312	Ofiţeri de credite
			3313	Specialişti în contabilitate şi asimilaţi
			3314	Specialişti statisticieni, matematicieni şi alţi specialişti asimilaţi
			3315	Evaluatori asigurări
		332		*Agenţi şi brokeri în vînzări şi aprovizionare*
			3321	Agenţi de asigurări
			3322	Agenţi de vînzări
			3323	Agenţi contractări şi achiziţii
			3324	Brokeri comerciali
		333		*Agenţi de servicii comerciale*
			3331	Agenţi concesionari şi expeditori
			3332	Organizatori de conferinţe şi evenimente
			3333	Agenţi de recrutare şi contractori
			3334	Agenţi şi administratori imobiliari
			3339	Agenţi de servicii comerciale neclasificaţi în grupele de bază anterioare
		334		*Secretari administrativi şi specializaţi*
			3341	Coordonatori de birou
			3342	Secretari în domeniul serviciilor juridice
			3343	Secretari executivi în domeniul administrativ
			3344	Secretari în domeniul medical
		335		*Personal mediu din serviciul public*
			3351	Inspectori de vamă şi frontieră
			3352	Inspectori de stat de taxe şi impozite
			3353	Inspectori de asigurări sociale
			3354	Inspectori pentru acordarea de licenţe, permise şi autorizaţii
			3355	Inspectori de poliţie şi detectivi
			3359	Specialişti cu funcţii de reglementare şi asimilaţi neclasificaţi în grupele de bază anterioare
	34			**Alţi specialişti în domeniul juridic, social şi cultural**
		341		*Alţi specialişti în domeniul juridic şi social*
			3411	Specialişti în domeniul juridic şi asimilaţi
			3412	Specialişti în asistenţă socială şi asimilaţi
			3413	Specialişti în domeniul religiei şi asimilaţi
		342		*Lucrători în domeniul sportului şi al pregătirii fizice*
			3421	Atleţi şi sportivi
			3422	Antrenori, instructori şi funcţionari din domeniul sportului
			3423	Instructori şi coordonatori de programe de pregătire fizică şi activităţi recreative
		343		*Alţi specialişti în domeniul artistic, cultural şi culinar*
			3431	Fotografi
			3432	Designeri de interior şi decoratori
			3433	Tehnicieni în domeniul artei (expoziţii, muzee şi biblioteci)
			3434	Bucătari-şefi
			3435	Alţi specialişti asimilaţi din domeniul artistic şi cultural

	35			**Tehnicieni în informatică şi comunicaţii**
		351		*Tehnicieni pentru operaţiuni în domeniul tehnologiei informaţiei şi comunicaţiilor şi pentru asigurarea suportului tehnic pentru utilizatori*
			3511	Tehnicieni pentru operaţiuni în domeniul tehnologiei informaţiei şi comunicaţiilor
			3512	Tehnicieni pentru asigurarea suportului tehnic pentru utilizatori
			3513	Tehnicieni reţele de calculatoare şi sisteme
			3514	Tehnicieni web
		352		*Tehnicieni în domeniul telecomunicaţiilor şi al radiodifuziunii şi televiziunii*
			3521	Tehnicieni în radiodifuziune şi televiziune
			3522	Tehnicieni în transporturi, poştă şi telecomunicaţii
4				**FUNCŢIONARI ADMINISTRATIVI**
	41			**Funcţionari cu atribuţii generale, inclusiv operatori la maşini de scris/calcul**
		411		Funcţionari cu atribuţii generale de birou
			4110	Funcţionari cu atribuţii generale de birou
		412		*Secretari*
			4120	Secretari
		413		*Operatori la maşini de scris/calcul*
			4131	Dactilografi şi operatori la prelucrarea textelor
			4132	Operatori introducere date
	42			**Funcţionari în serviciul cu publicul**
		421		*Casieri, operatori la ghişeu şi asimilaţi*
			4211	Casieri de bancă şi asimilaţi
			4212	Agenţi de pariuri, crupieri şi alţi lucrători asimilaţi
			4213	Agenţi la case de amanet şi birouri de împrumut nebancare
			4214	Agenţi de colectare a creanţelor şi asimilaţi
		422		*Agenţi în centre de informare*
			4221	Consultanţi şi funcţionari în agenţiile turismului
			4222	Funcţionari în centrele de informare
			4223	Operatori centrale telefonice
			4224	Recepţioneri în domeniul hotelier
			4225	Funcţionari în birouri de informaţii
			4226	Recepţioneri (exclusiv în domeniul hotelier)
			4227	Operatori de interviu pentru sondaje şi cercetare de piaţă
			4229	Agenţi în centre de informare neclasificaţi în grupele de bază anterioare
	43			**Funcţionari în serviciile de evidenţă contabilă şi financiară**
		431		*Funcţionari în gestiune economică şi administrativă*
			4311	Funcţionari în servicii de evidenţă contabilă
			4312	Funcţionari în domeniul statistic, financiar şi asigurări
			4313	Funcţionari în domeniul salarizării
		432		*Funcţionari în gestiunea materialelor şi în transport*
			4321	Funcţionari în evidenţa stocurilor
			4322	Funcţionari de planificare şi urmărire a producţiei
			4323	Funcţionari în transporturi
	44			**Alţi lucrători în servicii-suport în domeniul administrativ**
		441		*Alţi lucrători în servicii-suport în domeniul administrativ*
			4411	Funcţionari bibliotecă

			4412	Curieri şi sortatori corespondenţă
			4413	Codificatori, corectori şi asimilaţi
			4414	Copişti şi asimilaţi
			4415	Funcţionari pentru activităţi de secretariat
			4416	Funcţionari în domeniul resurselor umane
			4419	Lucrători în servicii-suport neclasificaţi în grupele de bază anterioare
5				**LUCRĂTORI ÎN DOMENIUL SERVICIILOR ŞI ÎN COMERŢ**
	51			**Lucrători în domeniul serviciilor personale**
		511		Însoţitori de zbor, conductori şi ghizi
			5111	Însoţitori de zbor şi stewarzi
			5112	Conductori în transporturi
			5113	Ghizi
		512		*Bucătari*
			5120	Bucătari
		513		*Chelneri şi barmani*
			5131	Chelneri
			5132	Barmani
		514		*Coafori, cosmeticieni şi asimilaţi*
			5141	Coafori
			5142	Cosmeticieni şi asimilaţi
		515		*Supraveghetori clădiri şi gospodării*
			5151	Personal de supraveghere, inclusiv pentru activităţi de curăţenie şi întreţinere în birouri, hoteluri şi alte instituţii
			5152	Administratori în gospodării individuale
			5153	Administratori de clădiri
		516		*Alţi lucrători în domeniul serviciilor personale*
			5161	Astrologi, prezicători şi asimilaţi
			5162	Însoţitori şi valeţi
			5163	Agenţi de pompe funebre şi îmbălsămători
			5164	Îngrijitori animale, inclusiv animale de companie
			5165	Instructori conducere auto
			5169	Lucrători în domeniul serviciilor personale neclasificaţi în grupele de bază anterioare
	52			**Lucrători în domeniul vînzărilor**
		521		*Vînzători stradali şi în pieţe*
			5211	Vînzători la standuri şi în pieţe
			5212	Vînzători stradali de produse alimentare
		522		*Vînzători în magazine*
			5221	Vînzători în magazine
			5222	Supraveghetori în magazine
			5223	Asistenţi vînzări în magazine
		523		*Casieri şi vînzători de bilete*
			5230	Casieri şi vînzători de bilete
		524		*Alţi lucrători în domeniul vînzărilor*
			5241	Manechine şi asimilaţi
			5242	Prezentatori produse
			5243	Vînzători la domiciliu
			5244	Vînzători în case de comenzi
			5245	Lucrători în benzinării
			5246	Lucrători în unităţi de alimentaţie publică

			5249	Lucrători în domeniul vînzărilor neclasificaţi în grupele de bază anterioare
	53			**Personal de îngrijire**
		531		*Personal de îngrijire*
			5311	Personal de îngrijire copii
			5312	Personal în domeniul serviciilor-suport pentru învăţămîntul preşcolar, primar şi gimnazial
		532		*Personal de îngrijire în domeniul sănătăţii*
			5321	Îngrijitori în domeniul sănătăţii
			5322	Îngrijitori la domiciliu
			5329	Personal de îngrijire în domeniul sănătăţii neclasificat în grupele de bază anterioare
	54			**Lucrători în servicii de protecţie**
		541		*Lucrători în servicii de protecţie*
			5411	Pompieri
			5412	Poliţişti
			5413	Agenţi de penitenciare
			5414	Paznici
			5419	Lucrători în servicii de protecţie neclasificaţi în grupele de bază anterioare
6				**LUCRĂTORI CALIFICAŢI ÎN AGRICULTURĂ, SILVICULTURĂ, ACVACULTURĂ, PISCICULTURĂ ŞI PESCUIT**
	61			**Lucrători calificaţi în agricultură**
		611		*Producători de producţie marfă de culturi legumicole, pomicole şi de cîmp*
			6111	Lucrători calificaţi în culturi de cîmp şi legumicultură
			6112	Arboricultori, pomicultori şi viticultori
			6113	Lucrători calificaţi în grădinărit, horticultură şi pepiniere
			6114	Lucrători calificaţi în culturi vegetale mixte
		612		*Crescători de animale*
			6121	Crescători de animale pentru producţia de lapte şi carne
			6122	Crescători de păsări
			6123	Apicultori şi sericicultori
			6129	Crescători de animale neclasificaţi în grupele de bază anterioare
		613		*Lucrători calificaţi în culturi vegetale şi crescători de animale*
			6130	Lucrători calificaţi în culturi vegetale şi crescători de animale
	62			**Lucrători calificaţi în silvicultură, acvacultură, piscicultură, pescuit şi vînătoare**
		621		*Lucrători forestieri şi asimilaţi*
			6210	Lucrători forestieri şi asimilaţi
		622		*Lucrători calificaţi în acvacultură, pescuit şi vînătoare*
			6221	Lucrători în culturi acvatice
			6222	Pescari pe cursuri de ape interioare şi în zone costiere
			6223	Pescari în mări şi oceane
			6224	Lucrători în domeniul vînătorii
	63			**Fermieri, pescari şi vînători a căror producţie este destinată consumului propriu (inclusiv culegători de produse agricole din flora spontană)**
		631		*Fermieri a căror producţie este destinată consumului propriu*

			6310	Fermieri a căror producţie este destinată consumului propriu
		632		*Crescători de animale a căror producţie este destinată consumului propriu*
			6320	Crescători de animale a căror producţie este destinată consumului propriu
		633		*Lucrători în ferme mixte a căror producţie este destinată consumului propriu*
			6330	Lucrători în ferme mixte a căror producţie este destinată consumului propriu
		634		*Pescari, vînători şi culegători de produse agricole din flora spontană a căror producţie este destinată consumului propriu*
			6340	Pescari, vînători şi culegători de produse agricole din flora spontană a căror producţie este destinată consumului propriu
7				**MUNCITORI CALIFICAŢI ŞI ASIMILAŢI**
	71			**Muncitori constructori şi asimilaţi, exclusiv electricieni**
		711		*Muncitori constructori şi asimilaţi*
			7111	Constructori de case
			7112	Zidari şi asimilaţi
			7113	Spărgători, tăietori şi cioplitori în piatră
			7114	Muncitori constructori în lucrări de beton şi asimilaţi
			7115	Dulgheri şi tîmplari
			7119	Muncitori constructori şi asimilaţi neclasificaţi în grupele de bază anterioare
		712		*Muncitori constructori la lucrări de finisare şi asimilaţi*
			7121	Constructori de acoperişuri
			7122	Parchetari, linolişti, mozaicari, faianţari şi asimilaţi
			7123	Ipsosari
			7124	Montatori izolaţii
			7125	Geamgii
			7126	Instalatori şi montatori de ţevi
			7127	Mecanici pentru instalaţii de climatizare şi refrigerare
		713		*Zugravi, vopsitori, curăţitori de faţade şi asimilaţi*
			7131	Zugravi şi asimilaţi
			7132	Vopsitori, lăcuitori şi asimilaţi
			7133	Curăţitori de faţade
	72			**Muncitori calificaţi în metalurgie, construcţii de maşini şi asimilaţi**
		721		*Tinichigii-cazangii, sudori, formatori şi asimilaţi*
			7211	Formatori şi miezuitori
			7212	Sudori şi debitatoriautogen
			7213	Tinichigii-cazangii
			7214	Constructori şi montatori de structuri metalice
			7215	Macaragii şi alţi muncitori la instalaţii de ridicat
		722		*Forjori, matriţeri şi asimilaţi*
			7221	Forjori, fierari şi matriţeri
			7222	Lăcătuşi şi asimilaţi
			7223	Reglori şi operatori de maşini-unelte
			7224	Operatori pe maşini de polizat, rectificat şi ascuţit
		723		*Mecanici de maşini şi utilaje*
			7231	Mecanici de autovehicule
			7232	Mecanici de motoare de avioane

			7233	Mecanici de maşini agricole şi industriale
			7234	Muncitori specializaţi în repararea de biciclete şi asimilaţi
	73			**Muncitori calificaţi în domeniul produselor manufacturiere şi muncitori tipografi**
		731		*Muncitori calificaţi în domeniul produselor manufacturiere*
			7311	Muncitori calificaţi în fabricarea/repararea instrumentelor şi aparatelor de precizie
			7312	Confecţioneri, acordori şi restauratori de instrumente muzicale
			7313	Bijutieri şi lucrători în metale preţioase
			7314	Olari şi muncitori asimilaţi
			7315	Sticlari (suflători, şlefuitori, tăietori de sticlă)
			7316	Pictori decoratori, gravori pe sticlă şi ceramică
			7317	Muncitori calificaţi în executarea de produse artizanale din lemn şi alte materiale
			7318	Muncitori calificaţi în executarea de produse artizanale din textile, piele şi materiale similare
			7319	Muncitori calificaţi în domeniul produselor manufacturiere neclasificaţi în grupele de bază anterioare
		732		*Muncitori poligrafi*
			7321	Zeţari şi asimilaţi
			7322	Tipografi
			7323	Legători şi muncitori finisare
	74			**Muncitori la echipamente electrice şi electronice**
		741		*Montatori şi reparatori de echipamente electrice*
			7411	Electricieni construcţii şi asimilaţi
			7412	Mecanici şi instalatori de echipamente electrice
			7413	Montatori şi reparatori de linii electrice
		742		*Montatori de echipamente electronice şi de telecomunicaţii*
			7421	Mecanici de echipamente electronice
			7422	Muncitori în tehnologia informaţiei şi comunicaţiilor
	75			**Muncitori calificaţi în industria alimentară, prelucrarea lemnului, confecţii şi alţi lucrători asimilaţi**
		751		*Muncitori calificaţi în industria alimentară*
			7511	Măcelari şi alţi lucrători în prelucrarea cărnii şi peştelui
			7512	Brutari, patiseri şi cofetari
			7513	Lucrători în fabricarea produselor lactate
			7514	Lucrători în conservarea fructelor şi legumelor
			7515	Controlori de calitate şi degustători de mîncăruri şi băuturi
			7516	Lucrători în prelucrarea tutunului şi produselor din tutun
		752		*Muncitori calificaţi în tratarea lemnului şi asimilaţi*
			7521	Lucrători în tratarea lemnului
			7522	Confecţioneri mobilier din lemn şi lucrători asimilaţi
			7523	Reglori şi operatori la maşini de prelucrat lemn
		753		*Lucrători în industria textilă şi confecţii*
			7531	Croitori, confecţioneri, blănari şi pălărieri
			7532	Confecţioneri de şabloane şi tipare
			7533	Lucrători în broderie şi asimilaţi
			7534	Tapiţeri şi asimilaţi
			7535	Tăbăcari şi alţi muncitori în prelucrarea pielii
			7536	Cizmari şi asimilaţi
		754		*Alţi muncitori calificaţi*
			7541	Scafandri
			7542	Artificieri

			7543	Sortatori şi controlori de calitate pentru produse (exclusiv mîncăruri şi băuturi)
			7544	Muncitori specializaţi în servicii de erbicidare şi dezinsecţie
			7549	Alţi muncitori calificaţi neclasificaţi în grupele de bază anterioare
8				**OPERATORI LA MAŞINI ŞI INSTALAŢII; ASAMBLORI DE MAŞINI ŞI ECHIPAMENTE**
	81			**Operatori la maşini şi instalaţii**
		811		*Operatori la maşinile şi instalaţiile de exploatare şi prelucrare a minereurilor*
			8111	Mineri şi lucrători în carieră
			8112	Operatori la instalaţiile de prelucrare a minereurilor şi rocilor
			8113	Operatori la instalaţii de foraj şi sonde de extracţie a ţiţeiului
			8114	Operatori la maşini de preparare a cimentului, rocilor şi altor produse minerale
		812		*Operatori la maşinile şi instalaţiile de prelucrare şi finisare a metalelor*
			8121	Operatori la maşinile şi instalaţiile siderurgice de prelucrare a metalelor
			8122	Operatori la maşinile şi instalaţiile de finisare şi tratare chimică a suprafeţelor metalice
		813		*Operatori la maşini şi instalaţii destinate fabricării produselor chimice şi fotografice*
			8131	Operatori la maşini şi instalaţii destinate fabricării produselor chimice
			8132	Operatori la maşini şi instalaţii destinate fabricării produselor fotografice
		814		*Operatori la maşini şi utilaje pentru fabricarea produselor din cauciuc, plastic şi hîrtie*
			8141	Operatori la maşini şi utilaje pentru fabricarea produselor din cauciuc
			8142	Operatori la maşini şi utilaje pentru fabricarea produselor din plastic
			8143	Operatori la maşini şi utilaje pentru fabricarea produselor din hîrtie
		815		*Operatori la maşinile şi utilajele pentru fabricarea produselor şi articolelor din textile, blănuri şi piele*
			8151	Operatori la maşini şi utilaje de filatură
			8152	Operatori la maşini de ţesut şi tricotat
			8153	Operatori la maşini şi utilaje pentru industria confecţiilor
			8154	Operatori la maşini de curăţat, albit şi vopsit materiale textile
			8155	Operatori la maşini pentru tratarea blănurilor şi pieilor
			8156	Operatori la maşini şi utilaje din industria încălţămintei
			8157	Operatori la maşini de spălat
			8159	Operatori la maşinile şi utilajele pentru fabricarea produselor şi articolelor din textile, blănuri şi piele neclasificaţi în grupele de bază anterioare
		816		*Operatori la maşinile pentru fabricarea produselor alimentare şi a altor produse similare*
			8160	Operatori la maşinile pentru fabricarea produselor alimentare şi a altor produse similare
		817		*Operatori la instalaţiile de prelucrare a lemnului şi fabricare a hîrtiei*

			8171	Operatori la instalaţiile de fabricare a celulozei şi hîrtiei
			8172	Operatori la instalaţiile de prelucrare a lemnului
		818		*Alţi operatori la maşini şi utilaje*
			8181	Operatori la utilaje pentru fabricarea produselor din sticlă şi ceramică
			8182	Fochişti la maşini cu aburi şi cazane
			8183	Operatori la maşinile de îmbuteliat, ambalat şi etichetat
			8189	Operatori la maşini şi utilaje neclasificaţi în grupele de bază anterioare
	82			**Asamblori**
		821		*Asamblori*
			8211	Asamblori de maşini şi echipamente mecanice
			8212	Asamblori de echipamente electrice şi electronice
			8219	Asamblori neclasificaţi în grupele de bază anterioare
	83			**Conducători de vehicule şi operatori la instalaţii şi utilaje mobile**
		831		*Mecanici de locomotivă şi asimilaţi*
			8311	Mecanici de locomotivă
			8312	Frînari, acari şi agenţi de manevră
		832		*Conducători autovehicule*
			8321	Conducători de motociclete
			8322	Şoferi de autoturisme şi camionete
		833		*Conducători de maşini de mare tonaj şi autobuze*
			8331	Şoferi de autobuze şi tramvaie
			8332	Şoferi de autocamioane şi maşini de mare tonaj
		834		*Operatori la instalaţii şi utilaje mobile*
			8341	Operatori de maşini agricole şi forestiere
			8342	Conducători de maşini şi utilaje terasiere
			8343	Conducători de macarale, poduri mobile, lifturi subterane şi asimilaţi
			8344	Operatori la instalaţiile de transport mărfuri paletizate
		835		*Marinari, navigatori şi asimilaţi*
			8350	Marinari, navigatori şi asimilaţi
9				**MUNCITORI NECALIFICAŢI**
	91			**Personal casnic şi de serviciu**
		911		*Personal casnic şi de serviciu la hoteluri şi birouri*
			9111	Personal casnic pentru curăţenie şi alte servicii (menajere)
			9112	Personal de serviciu în birouri, hoteluri şi alte instituţii
		912		*Personal pentru servicii de spălare vehicule, vitrine şi geamuri, etc.*
			9121	Personal pentru servicii de spălat şi călcat
			9122	Spălători de vehicule
			9123	Spălători de vitrine şi geamuri
			9129	Alţi muncitori în servicii pentru curăţenie
	92			**Muncitori necalificaţi în agricultură, silvicultură, piscicultură şi pescuit**
		921		*Muncitori necalificaţi în agricultură, silvicultură, piscicultură şi pescuit*
			9211	Muncitori necalificaţi în culturi vegetale
			9212	Muncitori necalificaţi în creşterea animalelor
			9213	Muncitori necalificaţi în ferme mixte
			9214	Muncitori necalificaţi în grădinărit şi horticultură
			9215	Muncitori forestieri necalificaţi
			9216	Muncitori necalificaţi în piscicultură şi pescuit

	93			**Muncitori necalificaţi în industria extractivă, construcţii, industria prelucrătoare şi transporturi**
		931		*Muncitori necalificaţi în industria extractivă şi construcţii*
			9311	Muncitori necalificaţi în industria extractivă şi exploatările în carieră
			9312	Muncitori necalificaţi în lucrări publice
			9313	Muncitori necalificaţi în construcţia de clădiri
		932		*Muncitori necalificaţi în industria prelucrătoare*
			9321	Ambalatori
			9329	Muncitori necalificaţi în industria prelucrătoare neclasificaţi în grupele de bază anterioare
		933		*Muncitori necalificaţi în transporturi şi depozitarea mărfurilor*
			9331	Conducători de vehicule acţionate manual sau de pedale
			9332	Conducători de vehicule cu tracţiune animală
			9333	Manipulanţi marfă
			9334	Manipulanţi de mărfuri la raft
	94			**Ajutori de bucătari**
		941		*Ajutori de bucătari*
			9411	Ajutori de bucătari la prepararea produselor alimentare de tip fast food
			9412	Bucătari auxiliari
	95			**Vînzători ambulanţi şi alţi prestatori de mici servicii pentru populaţie**
		951		Prestatori ambulanţi de mici servicii pentru populaţie şi asimilaţi
			9510	Prestatori ambulanţi de mici servicii pentru populaţie şi asimilaţi
		952		*Vînzători ambulanţi (exclusiv produse alimentare)*
			9520	Vînzători ambulanţi (exclusiv produse alimentare)
	96			**Muncitori în salubritate şi alţi muncitori necalificaţi**
		961		*Muncitori în salubritate*
			9611	Muncitori necalificaţi în servicii de colectare deşeuri şi materiale reciclabile
			9612	Sortatori de deşeuri
			9613	Măturători şi asimilaţi
		962		*Alţi muncitori necalificaţi*
			9621	Curieri, comisionari şi hamali
			9622	Muncitori necalificaţi pentru diverse servicii ocazionale
			9623	Cititori de contoare şi încasatori
			9624	Muncitori necalificaţi pentru servicii de colectare/distribuţie a apei şi a lemnelor de foc
			9629	Muncitori necalificaţi neclasificaţi în grupele de bază anterioare
0				**FORŢELE ARMATE**

[Clasificatorul modificat prin Hot.Guv. nr.677 din 30.08.2017, în vigoare 01.09.2017]

H O T Ă R Î R E
cu privire la aprobarea Regulamentului privind retribuirea muncii pentru anumite categorii de salariaţi cărora li se stabileşte durata redusă a timpului de muncă

nr. 1254 din 15.11.2004

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.208-211/1439 din 19.11.2004

*** * ***

În conformitate cu prevederile Codului muncii nr.154-XV din 28 martie 2003, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Regulamentul privind retribuirea muncii pentru anumite categorii de salariaţi cărora li se stabileşte durata redusă a timpului de muncă (se anexează).

2. Prevederile sus-numitului regulament sînt executorii pentru toate întreprinderile, instituţiile şi organizaţiile, indiferent de tipul lor de proprietate şi forma de organizare juridică.

PRIM-MINISTRU **Vasile TARLEV**

Contrasemnează:
Viceprim-ministru **Valerian Cristea**
Ministrul muncii
şi protecţiei sociale **Valerian Revenco**
Ministrul finanţelor **Zinaida Grecianîi**

Chişinău, 15 noiembrie 2004.
Nr.1254.

Aprobat
prin Hotărîrea Guvernului
nr.1254 din 15 noiembrie 2004

Notă: În Regulamentul privind retribuirea muncii pentru anumite categorii de salariaţi cărora li se stabileşte durata redusă a timpului de muncă, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.1254 din 15 noiembrie 2004 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.208-211, art.1439), cu completările ulterioare, textul „invalizi de gradul I şi II", la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „persoane cu dizabilităţi severe şi accentuate", la forma gramaticală corespunzătoare, conform Hot.Guv. nr.592 din 24.07.2017, în vigoare 11.08.2017

REGULAMENT
privind retribuirea muncii pentru anumite categorii de salariaţi cărora li se stabileşte durata redusă a timpului de muncă

Capitolul I
PREVEDERI GENERALE

1. Regulamentul privind retribuirea muncii pentru anumite categorii de salariaţi cărora li se stabileşte durata redusă a timpului de muncă (în continuare - Regulament) reglementează condiţiile specifice de retribuire a muncii categoriilor de angajaţi cărora, conform art.96 al Codului muncii nr.154-XV din 28 martie 2003, în funcţie de vîrstă, de starea sănătăţii, de condiţiile de muncă sau efortul intelectual şi psihoemoţional, li se stabileşte durata redusă a timpului de muncă.

2. Durata săptămînală redusă a timpului de muncă se stabileşte:

salariaţilor în vîrstă de la 15 la 16 ani - 24 ore;
salariaţilor în vîrstă de la 16 la 18 ani - 35 ore;
salariaţilor care activează în condiţii de muncă vătămătoare, la lucrările şi locurile de muncă incluse în nomenclatorul aprobat de Guvern - 35 ore;
persoanelor cu dizabilităţi severe şi accentuate - 30 ore;
cadrelor didactice - de la 18 pînă la 35 ore;
personalului medical - de la 30 pînă la 35 ore;
salariaţilor care îmbină munca cu studiile în instituţiile de învăţămînt superior şi mediu de specialitate – 35 ore.
[Pct.2 completat prin Hot.Guv. nr.1001 din 20.10.2010, în vigoare 29.10.2010]

3. Durata săptămănală redusă a timpului de muncă reprezintă, pentru categoriile sus-numite de salariaţi, durata deplină a muncii şi urmează a fi retribuită în acelaşi cuantum ca şi munca salariaţilor al căror timp de muncă constituie 40 de ore pe săptămînă.

Capitolul II
RETRIBUIREA MUNCII SALARIAŢILOR ÎN VÎRSTĂ DE PÎNĂ LA 18 ANI

4. Salariaţilor în vîrstă de pînă la 18 ani salariul de bază li se determină după cum urmează:
în cazul salarizării pe unitate de timp - prin înmulţirea salariului tarifar (de funcţie) pe oră, stabilit pentru adulţi, cu numărul de ore, conform duratei reduse a muncii zilnice;
în cazul salarizării în acord - în baza tarifelor pentru munca în acord, stabilite pentru salariaţii adulţi.

5. Pentru timpul cu care durata muncii zilnice a salariaţilor minori se micşorează în comparaţie cu durata muncii zilnice a salariaţilor adulţi, angajatorul poate să stabilească un spor la salariul tarifar.
Salariaţilor minori din întreprinderile de stat şi din instituţiile şi organizaţiile bugetare sporul la salariu pentru timpul cu care durata muncii se reduce se plăteşte în mod obligatoriu.

6. Sporul la salariul tarifar pentru timpul de muncă redus se plăteşte atît angajaţilor salarizaţi pe unitate de timp, cît şi celor salarizaţi în acord.

7. În cazul săptămînii de lucru de 5 zile, durata zilnică redusă a timpului de muncă pentru salariaţii în vîrstă de la 16 pînă la 18 ani va constitui 7 ore, diferenţa săptămînală fiind de 5 ore (40-35) şi, respectiv, sporul la salariul tarifar se va plăti în mărimea unui salariu tarifar orar pentru fiecare din cele 5 zile lucrătoare ale săptămînii.
În cazul săptămînii de 6 zile, durata zilei de muncă se va reduce cu o oră pentru primele 5 zile lucrătoare şi va constitui 6 ore, iar sîmbătă ziua de muncă nu se va reduce, durata ei constituind 5 ore. Respectiv, sporul la salariul tarifar se va plăti în mărimea unui salariu tarifar orar pentru fiecare din primele 5 zile lucrătoare ale săptămînii.

8. Pentru salariaţii în vîrstă de la 15 pînă la 16 ani sporul la salariul tarifar se va plăti în mărimea salariului tarifar pentru 3 ore în fiecare din primele 4 zile lucrătoare ale săptămînii şi pentru 4 ore - în ziua a cincea - în cazul săptămînii de muncă de 5 zile, iar în cazul săptămînii de muncă de 6 zile - în mărimea salariului tarifar pentru 3 ore în fiecare din primele 5 zile lucrătoare şi în mărimea salariului tarifar - pentru o oră lucrată sîmbăta.

Capitolul III
RETRIBUIREA SALARIAŢILOR DURATA TIMPULUI DE MUNCĂ AL CĂRORA SE REDUCE ÎN FUNCŢIE DE CONDIŢIILE DE MUNCĂ

9. Salariaţilor cărora, în legătură cu condiţiile de muncă vătămătoare, li s-a stabilit durata săptămînală redusă a timpului de muncă de 35 ore, salariul de bază li se stabileşte în funcţie de forma de salarizare aplicată la întreprindere.

10. Pentru salariaţii, a căror muncă este retribuită pe unitate de timp, salariul tarifar orar se determină prin înmulţirea salariului tarifar orar, stabilit pentru muncitorii cu categoria respectivă

de calificare, cu durata normală a timpului de muncă, cu coeficientul egal cu raportul dintre durata normală a săptămînii de muncă (40 ore) şi durata redusă a săptămînii de muncă (35 ore).

11. Pentru salariaţii, a căror muncă este retribuită în acord, salarizarea se efectuează conform normelor de producţie sau normelor de timp, stabilite cu calcularea tarifelor pentru munca în acord, reieşind din salariile tarifare recalculate, cu aplicarea coeficientului specificat la punctul 10 al prezentului Regulament.

12. Pentru salariaţii, a căror muncă este retribuită cu salarii lunare, salariile tarifare (de funcţie) lunare se stabilesc în mărimea prevăzută pentru funcţiile respective în condiţii normale de muncă, iar salariul orar se determină prin împărţirea salariului tarifar (de funcţie) lunar la 148 ore - numărul mediu de ore lucrătoare pe lună - la durata săptămînală redusă a timpului de muncă de 35 ore.

Capitolul IV
RETRIBUIREA SALARIAŢILOR A CĂROR MUNCĂ IMPLICĂ UN EFORT INTELECTUAL ŞI PSIHOEMOŢIONAL SPORIT

13. La categoriile de salariaţi, a căror muncă implică un efort intelectual şi psihoemoţional sporit, se raportă persoanele din corpul profesoral al instituţiilor de învăţămînt universitar, a căror durată săptămînală a timpului de muncă constituie 35 ore, cadrele didactice din instituţiile de învăţămînt preuniversitar, secundar profesional şi mediu de specialitate, a căror sarcină pedagogică săptămînală constituie de la 18 pînă la 35 ore, medicii şi personalul medical mediu de specialitate, a căror săptămîna de muncă constituie de la 30 pînă la 35 ore.

14. Pentru cadrele didactice din învăţămîntul preuniversitar salariul de bază lunar se stabileşte pentru sarcina pedagogică corespunzătoare funcţiei deţinute. Astfel, un profesor de liceu, cu categoria 15 de salarizare, conform condiţiilor în vigoare, va dispune de un salariu lunar de bază de 444 lei, stabilit pentru sarcina pedagogică săptămînală de 18 ore (3 ore pe zi), iar un educator dintr-o instituţie preşcolară, cu aceeaşi categorie de salarizare, va beneficia de acelaşi salariu de bază lunar de 444 lei, avînd săptămîna de muncă de 35 ore (6 ore pe zi).

În cazul în care cadrelor didactice li se stabileşte o sarcină pedagogică mai mare sau mai mică decît cea corespunzătoare funcţiei deţinute, salariul lunar de bază pentru salariatul respectiv se determină cu aplicarea formulei:

$$S_b = S_t \times n_f/n_t,$$

în care:

S_b - reprezintă salariul de bază lunar conform sarcinii pedagogice săptămînale real stabilite;

S_t - salariul de bază lunar conform sarcinii pedagogice săptămînale corespunzătoare funcţiei deţinute;

n_f - sarcina pedagogică săptămînală real stabilită (ore);

n_t - sarcina pedagogică săptămînală corespunzătoare funcţiei deţinute.

15. Pentru persoanele din corpul profesoral al instituţiilor de învăţămînt universitar, precum şi pentru medici şi personalul medical mediu de specialitate, salariul de funcţie pe oră se determină prin împărţirea salariului de funcţie lunar, cuvenit pentru 169 ore, la 148 ore - în cazul săptămînii de muncă de 35 ore şi la 126,8 ore - în cazul săptămînii de muncă de 30 ore.

Capitolul V
RETRIBUIREA SALARIAŢILOR DURATA TIMPULUI DE MUNCĂ AL CĂRORA SE REDUCE ÎN FUNCŢIE DE STAREA SĂNĂTĂŢII

16. Durata zilnică a timpului de muncă pentru persoanele cu dizabilităţi severe şi accentuate se stabileşte de 6 ore - în cazul săptămînii de muncă de 5 zile şi de 5 ore - în cazul săptămînii de muncă de 6 zile. Pentru salariaţii nominalizaţi, în limitele duratei zilnice normale a timpului de

muncă, poate fi stabilită şi o altă durată zilnică a timpului de muncă, dar cu condiţia ca durata săptămînală a timpului de muncă să nu depăşească 30 de ore.

17. În cazul retribuirii persoanelor cu dizabilităţi severe şi accentuate pe unitate de timp, salariul tarifar orar se determină prin înmulţirea salariului tarifar orar, stabilit pentru muncitorii cu categoria respectivă de calificare cu durata normală a timpului de muncă, cu coeficientul egal cu raportul dintre durata normală a săptămînii de muncă (40 ore) şi durata redusă a săptămînii de muncă (30 ore).

18. Pentru persoanele cu dizabilităţi severe şi accentuate, a căror muncă este retribuită în acord, salarizarea se efectuează conform normelor de producţie sau normelor de timp stabilite, cu calcularea tarifelor pentru munca în acord, reieşind din salariile tarifare, recalculate, cu aplicarea coeficientului specificat la punctul 17 al prezentului Regulament.

Notă: Vezi Erata din Monitorul Oficial nr.212-217 din 26.11.2004 pag.114 (cifra "14" se substituie cu cifra "17")

19. Pentru persoanele cu dizabilităţi severe şi accentuate, a căror muncă este retribuită cu salarii lunare, salariile tarifare (de funcţie) lunare se stabilesc în mărimea prevăzută pentru funcţiile respective în condiţii normale de muncă, iar salariul orar se determină prin împărţirea salariului tarifar (de funcţie) lunar la 126,8 ore - numărul mediu de ore lucrătoare pe lună cu durata săptămînală redusă a timpului de muncă de 30 ore.

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA, CONFEDERAŢIA NAŢIONALĂ A PATRONATULUI DIN REPUBLICA MOLDOVA ŞI CONFEDERAŢIA NAŢIONALĂ A SINDICATELOR DIN MOLDOVA

CONVENŢIE COLECTIVĂ (nivel naţional). Formularul statelor de personal şi permisul nominal de acces la locul de muncă

nr. 12 din 09.07.2012

Monitorul Oficial nr.149-154/571 din 20.07.2012

* * *

Părţile semnatare, – Guvernul, patronatele reprezentate de Confederaţia Naţională a Patronatului din Republica Moldova şi sindicatele reprezentate de Confederaţia Naţională a Sindicatelor din Moldova, întru asigurarea aplicării uniforme a prevederilor articolului 10 alineatul (2) literele c) şi d) din Codul muncii al Republicii Moldova nr.154-XV din 28 martie 2003, au convenit asupra celor ce urmează:

Art.1. Se aprobă modelul Formularului statelor de personal ale unităţii (Anexa nr.1) şi modelul permisului nominal de acces la locul de muncă (Anexa nr.2).

Art.2. Se recomandă angajatorilor să utilizeze modelul Formularului statelor de personal ale unităţi şi modelul permisului nominal de acces la locul de muncă conform anexelor..

Art.3. Prezenta Convenţie colectivă intră în vigoare la data publicării ei în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

DIN PARTEA GUVERNULUI:
VICEPRIM-MINISTRU **Mihail MOLDOVANU**

DIN PARTEA PATRONATELOR:
PREŞEDINTELE CONFEDERAŢIEI NAŢIONALE A PATRONATULUI DIN REPUBLICA MOLDOVA **Leonid CERESCU**

DIN PARTEA SINDICATELOR:
PREŞEDINTELE CONFEDERAŢIEI NAŢIONALE A SINDICATELOR DIN MOLDOVA **Oleg BUDZA**

Chişinău, 9 iulie 2012.
Nr.12.

Anexa 1

Aprob:
prin Ordinul nr._____
din ____ _____20__

_____
(numele, prenumele, semnătura)

L.Ş.

Statele de personal pentru anul 20__

_____

_____

(denumirea completă a unităţii, adresa poştală, codul fiscal/IDNO)

Nr. d/o	Denumirea structurii, subdiviziunii şi funcţiei	Unităţi (număr)	Salariu tarifar sau de funcţie (lei)
1	2	3	4*

* nu va fi mai mic decît salariul minim garantat de stat

Anexa 2

_____

(denumirea unităţii)

Foto
3×4 cm

PERMIS

Întocmit în baza contractului individual de muncă
nr. _____ din "___" _____ 20___ r.

Numele _____
Prenumele _____

_____

(funcţia, ocupaţia)

data eliberării permisului _____

(semnătura angajatorului)

"___" _____ 20___ L.Ş.

Dimensiunile permisului de acces la locul de muncă 9×6 cm

O R D I N
cu privire la organizarea şi efectuarea Controlului treziei

nr. 269 din 31.03.2014

Monitorul Oficial nr.87-91/443 din 11.04.2014

* * *

În conformitate cu prevederile Legii ocrotirii sănătăţii nr.411-XII din 28 martie 1995, Legii nr.713-XV din 6 decembrie 2001 privind controlul şi prevenirea consumului abuziv de alcool, consumului ilicit de droguri şi alte substanţe psihotrope, art.9 din Legea nr.131-XVI din 7 iunie 2007 privind siguranţa traficului rutier, precum şi în scopul prevenirii şi evitării conducerii mijloacelor de transport de către conducătorii de vehicule în stare de ebrietate, în temeiul Regulamentului privind organizarea şi funcţionarea Ministerului Sănătăţii, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.397 din 31.05.2011,

ORDON:

1. Se aprobă Regulamentul privind modul de organizare şi efectuare a Controlului treziei, conform anexei.

2. Conducătorii instituţiilor medico-sanitare de asistenţă medicală primară şi spitaliceşti vor lua drept călăuză prevederile Regulamentul nominalizat şi vor acorda asistenţa consultativ-metodică unităţilor (persoanelor juridice) din teritoriu privind modul de efectuare a controlului treziei.

3. Directorul general IMSP Dispensarul Republican de Narcologie, dnul Mihail Oprea, va asigura pregătirea inspectorilor Controlului treziei în conformitate cu actele normative în vigoare.

4. Şeful Direcţiei asistenţă medicală primară, dna Tatiana Zatîc:

1) va acorda suportul organizatorico-metodic necesar în vederea asigurării corectitudinii executării prezentului ordin;

2) va asigura publicarea prezentului ordin în Monitorul Oficial al Republicii Moldova şi plasarea acestuia pe pagina web a Ministerului Sănătăţii.

5. Se abrogă ordinul Ministerului Sănătăţii nr.475 din 7 iulie 2010 “Cu privire la organizarea şi efectuarea Controlului treziei”.

6. Controlul executării ordinului în cauză se atribuie dlui Octavian Grama, viceministru.

MINISTRUL SĂNĂTĂŢII **Andrei USATÎI**

Chişinău, 31 martie 2014.
Nr.269.

Anexă
la ordinul Ministerului Sănătăţii
nr.269 din 31 martie 2014

REGULAMENT
cu privire la modul de organizare şi efectuare a Controlului treziei

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Prezentul Regulament este elaborat în temeiul art.7 al Legii nr.713 din 06.12.2001 privind controlul şi prevenirea consumului abuziv de alcool, consumului ilicit de droguri şi de alte substanţe psihotrope şi art.9 al Legii nr.131-XVI din 07.06.2007 privind siguranţa traficului rutier.

2. Regulamentul privind modul de organizare şi efectuare a Controlului treziei are ca scop reglementarea modului de organizare şi efectuare a Controlului treziei de către unităţile (persoane juridice), care deţin mijloace de transport.

3. Controlul treziei constituie un complex de acţiuni şi procedee cu caracter medical, efectuate în scopul prevenirii şi evitării conducerii mijloacelor de transport de către conducătorii de vehicule în stare de ebrietate sau cu probleme de sănătate.

4. Controlul treziei se efectuează în mod obligatoriu în toate unităţile (persoane juridice) indiferent de forma juridică de organizare, care deţin mijloace de transport de pasageri şi/sau de mărfuri periculoase. În celelalte unităţi, ce deţin mijloace de transport, efectuarea controlului treziei este recomandabilă şi ţine de decizia conducătorului unităţii (persoanei juridice). Controlul treziei este efectuat de către inspectorul Controlului treziei.

[Pct.4 în redacţia Ordinului Ministerului Sănătăţii nr.974 din 29.09.2014, în vigoare 24.10.2014]

5. Unitatea (persoana juridică), în funcţie de numărul vehiculelor pe care le deţine, instituie o funcţie de inspector a Controlului treziei în cadrul unităţii sau asigură efectuarea controlului treziei în bază de contract prestare servicii.

6. Inspectorul Controlului treziei poate fi persoana care a fost instruită, în conformitate cu Programul de instruire al inspectorilor Controlului treziei, prevăzut în anexa nr.1, şi posedă legitimaţie de modelul aprobat conform anexei nr.2 la prezentul Regulament.

7. Instruirea inspectorului Controlului treziei se efectuează contra plată de către IMSP Dispensarul Republican de Narcologie, la solicitarea personală sau solicitarea unităţii (persoanei juridice) în bază de contract.

8. Legitimaţia de inspector al Controlului treziei este eliberată de către IMSP Dispensarul Republican de Narcologie şi este valabilă pe un termen de pînă la 5 ani.

9. Instituţiile medico-sanitare asigură efectuarea Controlului treziei prin intermediul unei persoane responsabile, desemnate din rîndul lucrătorilor medicali, cu instruirea de către medicul narcolog din teritoriu, legitimaţia în acest caz nefiind obligatorie.

II. MODUL DE ORGANIZARE ŞI EFECTUARE A CONTROLULUI TREZIEI

10. Controlul treziei se efectuează în încăperi distincte care corespund normativelor tehnice, inclusiv din punctul de vedere al protecţiei muncii, dotate conform normelor minime de dotare din anexa nr.3 la prezentul Regulament.

11. Conducătorii de vehicule sînt supuşi Controlului treziei după eliberarea foii de parcurs.

12. Controlul treziei poate fi efectuat şi pe parcursul sau la finele zilei de muncă în cazul cînd există suspecţie la consum de alcool, droguri, substanţe psihotrope şi medicamente cu efecte similare acestora.

13. Inspectorul efectuează Controlul treziei şi decide în baza rezultatului examinării efectuate dacă persoana poate fi admisă la trafic.

14. În cadrul examinării inspectorul întreprinde următoarele acţiuni:

1) culege anamneza (acuze, durata somnului, perioada de odihnă predecesoare activităţii profesionale, consum de alcool, droguri, substanţe psihotrope şi medicamente cu efecte similare acestora etc.);

2) efectuează examinarea şi aprecierea indicatorilor psihofuncţionali ai organismului (măsurarea temperaturii corpului, pulsului, tensiunii arteriale etc.);

3) exclude sau confirmă consumul de alcool, droguri, substanţe psihotrope şi medicamente cu efecte similare acestora prin una din metodele disponibile (tubul indicator, tubul "Controlului treziei", aparatele AG-1200, APDVA-1, etilotest "Drager 6810", teste expres pentru determinarea alcoolului sau a altor substanţe psihotrope în lichidele biologice etc.);

4) consemnează în Registrul controlului treziei, conform modelului din anexa nr.4, fiecare caz de examinare efectuat;

5) face inscripţia în foaia de parcurs cu indicarea:

a) admis;

b) neadmis.

15. La îndeplinirea funcţiilor de serviciu nu sînt admişi conducătorii de vehicule:

1) care se află sub influenţa alcoolului, drogurilor, substanţelor psihotrope şi a medicamentelor cu efecte similare acestora;

2) care manifestă dereglări de sănătate ce diminuează capacitatea lor de muncă.

16. În cazul în care persoana supusă Controlului treziei nu este de acord cu decizia inspectorului Controlului treziei, ea este în drept, timp de 2 ore, să se adreseze la instituţia medico-sanitară din teritoriu pentru examinare medicală şi confirmarea sau excluderea stării de ebrietate şi naturii ei, cu achitarea serviciilor respective conform tarifelor stabilite.

III. DISPOZIŢII FINALE

17. Conducătorul unităţii poartă răspundere de asigurarea Controlului treziei înainte de ieşirea la trafic, iar, după caz, şi pe parcursul zilei de muncă, a conducătorilor de vehicule, în conformitate cu legislaţia în vigoare.

Anexa nr.1
la Regulamentul cu privire la modul de
organizare şi efectuare a Controlului treziei

PROGRAMUL
de instruire al inspectorului Controlului treziei

Nr. d/o	Denumirea temelor	În total (ore)	Lecţii teoretice	Lecţii practice
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1.	Bazele anatomiei şi fiziologiei omului. Metodele de determinare a pulsului, temperaturii corpului, tensiunii arteriale etc.	4	2	2
2.	Aspectele psihologice ale activităţii conducătorilor de vehicule.	1	1	
3.	Bazele fiziologice şi igienice ale regimului de muncă şi odihnă al conducătorilor de vehicule	1	1	
4.	Prevederile actelor normative în domeniul siguranţei rutiere. Tendinţele şi obiectivele de conlucrare interdepartamentală în vederea prevenirii consumului de alcool şi droguri de către conducătorii de vehicule.	4	2	2
5.	Acţiunea alcoolului, drogurilor, substanţelor psihotrope şi a medicamentelor cu efecte similare acestora asupra organismului uman. Clinica stării de ebrietate şi a consecinţelor acestora (etiologia diferită)	3	3	
6.	Evaluarea stării de sănătate a conducătorilor de vehicule. Organizarea şi modul de efectuare a Controlului treziei şi instruirea privind metodele de efectuare a controlului treziei.	4	2	2
7.	Alcoolul, drogurile, substanţele psihotrope şi medicamentele cu efecte similare acestora şi accidentele rutiere. Acordarea primului ajutor medical persoanelor accidentate.	5	3	2
8.	Rolul examinării medicale pentru stabilirea stării de ebrietate şi naturii ei şi a Controlului treziei în depistarea conducătorilor de vehicule, care se confruntă cu problemele narcologice.	2	2	
	TOTAL	**24**	**16**	**8**

Anexa nr.2
la Regulamentul cu privire la modul de

organizare şi efectuare a Controlului treziei

MINISTERUL SĂNĂTĂŢII AL REPUBLICII MOLDOVA
IMSP DISPENSARUL REPUBLICAN DE NARCOLOGIE

LEGITIMAŢIA Nr.____

Eliberată dlui (dnei)

_____
(numele, prenumele)

_____
(postul, locul de lucru)

în legătură cu aceea că el (ea) de la _____ pînă la _____20____ a frecventat cursul de instruire şi a primit calificarea de "Inspector al Controlului treziei".

"_____"_____ 20___

S.O. Preşedintele comisiei
Membrii comisiei

Valabil pînă la_____

Preşedintele Comisiei_____

Membrii Comisiei _____

Anexa nr.3
la Regulamentul cu privire la modul de
organizare şi efectuare a Controlului treziei

NORMELE
minime de dotare a biroului pentru efectuarea controlului treziei

Controlului treziei se efectuează într-o încăpere special amenajată, dotată cu mobilier şi echipament medical după cum urmează:

1) bancheta medicală;
2) masă, scaune, lampă de masă, cuier, după necesitate;
3) tonometru;
4) fonendoscop;
5) termometre medicale – 3 unităţi;
6) dispozitive medicale pentru determinarea alcoolului în aerul expirat (tubul indicator, tubul "Controlului treziei", aparatele AG-1200, APDVA-1, etilotest "Drager 6810", teste expres pentru determinarea alcoolului sau altor substanţe psihotrope în lichidele biologice etc.);
7) trusă medicală pentru acordarea primului ajutor medical.

Anexa nr.4
la Regulamentul cu privire la modul de
organizare şi efectuare a Controlului treziei

REGISTRUL
de evidenţă a controlului treziei

_____
(denumirea unităţii (persoană juridică))

Nr. d/o	Numele, prenumele persoanei examinate	Foaia de parcurs nr.	Acuze	Pulsul	Temperatura corpului	Tensiunea arterială	Determinarea alcoolului, drogurilor, substanţelor psihotrope şi a medicamentelor cu efecte similare acestora	Concluzia	Semnătura persoanei examinate
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**

Notă: Registrul se coase, numerotează şi se sigilează cu ştampila rotundă a unităţii (persoană juridică).

MINISTERUL SĂNĂTĂŢII, MINISTERUL AFACERILOR INTERNE ŞI MINISTERUL MUNCII, PROTECŢIEI SOCIALE ŞI A FAMILIEI

O R D I N
cu privire la organizarea examinării medicale a migranţilor

nr. 193/68/32 din 28.02.2013

Monitorul Oficial nr.141-144/1017 din 05.07.2013

* * *

În conformitate cu prevederile Legii nr.200 din 16 iulie 2010 "Privind regimul străinilor în Republica Moldova", Legii nr.180 din 10 iulie 2008 "Cu privire la migraţia de muncă" şi Planului de acţiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană în domeniul liberalizării regimului de vize, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.130 din 24 februarie 2012, în scopul asigurării dreptului la libera circulaţie, stimulării ocupării forţei de muncă şi atragerii investiţiilor străine, inclusiv protejării persoanelor implicate în procesul de migraţiune de pericolul agravării sănătăţii, de efectul factorilor nocivi şi prevenirii pericolelor pentru sănătatea publică, ţinînd cont de condiţiile în care va fi desfăşurată activitatea de muncă a acestora, contraindicaţiile prevăzute la anumite lucrări, condiţiile de trai şi climaterice, în temeiul art.13 al Legii privind actele normative ale Guvernului şi ale altor autorităţi publice centrale şi locale nr.317 din 18 iulie 2003.

ORDONĂM:

1. Se aprobă:

1) Regulamentul privind ordinea examinării medicale a migranţilor, conform anexei.

2. Directorul IMSP Spitalului Clinic al Ministerului Sănătăţii:

1) a organiza activitatea Comisiei Centrale pentru examinarea medicală a migranţilor în conformitate cu Regulamentul aprobat prin prezentul ordin;

2) a asigura cooperarea cu instituţiile medico-sanitare de asistenţă medicală şi alte structuri naţionale şi internaţionale specializate în domeniul migraţiei în vederea asigurării examinării medicale a străinilor şi apatrizilor care solicită permis de şedere şi a persoanelor ce pleacă peste hotarele ţării.

3) a organiza acordarea suportului consultativ-metodic Comisiilor Regionale "Nord" (mun.Bălţi) şi "Sud" (or.Comrat) pentru examinarea medicală a străinilor şi apatrizilor care îşi perfectează actele de şedere din teritoriile respective în vederea implementării prevederilor Regulamentului aprobat prin ordinul dat.

3. Directorul Direcţiei Principale Sănătate şi Protecţie Socială UTA Găgăuzia, şeful Secţiei Sănătate a Primăriei municipiului Bălţi:

1) a institui Comisia Regională "Nord" în cadrul Spitalului municipal Bălţi şi a Comisiei Regionale "Sud" în cadrul Spitalului raional Comrat pentru examinarea medicală a străinilor şi apatrizilor care îşi perfectează actele de şedere în cadrul Centrelor regionale "Nord" şi "Sud" ale Biroului Migraţiune şi Azil al Ministerului Afacerilor Interne, organizînd activitatea acestora în conformitate cu prevederile Regulamentului aprobat prin prezentul ordin;

2) a asigura cooperarea cu Comisia Centrală pentru examinarea medicală a migranţilor din cadrul Spitalului Clinic al Ministerului Sănătăţii, precum şi cu Biroul Migraţiune şi Azil şi alte structuri naţionale şi internaţionale specializate în domeniul migraţiei pentru asigurarea perfectării şi eliberării rapide şi veridice a actelor medicale pentru străini;

3) a realiza evidenţa, inclusiv electronică, a datelor privind eliberarea certificatelor medicale pentru străini, cu prezentarea trimestrială a informaţiei respective Comisiei Centrale pentru examinarea medicală a migranţilor.

4. Directorul Direcţiei Sănătăţii a consiliului municipal Chişinău, directorul Direcţiei Principale Sănătate şi Protecţie Socială UTA Găgăuzia, şeful Secţiei Sănătate a Primăriei

municipiului Bălţi, conducătorii instituţiilor medico-sanitare de asistenţă medicală, indiferent de forma juridică de organizare:

1) Vor lua act de Regulamentul aprobat prin prezentul ordin şi vor întreprinde măsuri de rigoare în vederea realizării acestuia, inclusiv informarea populaţiei despre modalitatea de examinare medicală a migranţilor;

2) Vor prezenta, la solicitarea Comisiilor sau a solicitantului, informaţia privind rezultatele consultaţiilor şi investigaţiilor efectuate, datele despre imunizare, datele privind evidenţa şi supravegherea cu patologii cronice, inclusiv cu maladii mintale etc. (F-027/e);

3) Vor efectua consultaţiile de rigoare în cazul suspectării sau depistării maladiilor infecţioase la cetăţenii sosiţi în patrie din ţările endemice, inclusiv la persoanele ce pleacă în ţările endemice.

5. Biroul migraţie şi azil al Ministerului Afacerilor Interne:

1) Va asigura informarea străinilor care solicită acordarea sau prelungirea dreptului de şedere provizorie sau acordarea dreptului de şedere permanentă în Republica Moldova despre modalitatea confirmării sau eliberării certificatului medical pentru străini;

2) Vor asigura trimiterea străinilor la Comisia Centrală sau Comisiile Regionale pentru examinarea medicală a migranţilor în scopul confirmării certificatelor medicale de model aprobat, eliberate din ţara de origine, sau efectuarea examinării medicale conform prevederilor regulamentului aprobat prin prezentul ordin.

3) Va publica pe pagina oficială informaţia relevantă privind procedura de examinare medicală, precum şi modelul certificatului medical, conform căruia instituţia medico-sanitară din ţara de origine a imigrantului va confirma lipsa maladiilor infecţioase, parazitare şi sexual transmisibile şi, concomitent, va indica grupa sîngelui şi Rh factorul.

5. Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă din cadrul Ministerului Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei:

1) Va aduce la cunoştinţa agenţilor economici şi conducătorilor agenţiilor private de ocupare a forţei de muncă obligativitatea examenului medical şi efectuarea vaccinărilor necesare cetăţenilor Republicii Moldova, care pleacă la muncă în străinătate;

2) Va obliga agenţii economici, abilitaţi cu dreptul de organizare a angajării la muncă peste hotare a cetăţenilor Republicii Moldova, ca pînă la încheierea contractului individual de muncă între lucrătorul emigrant şi patronul de peste hotare, să solicite certificatul medical al migranţilor cu indicarea "pentru viză de şedere" sau "cu dreptul de angajare în cîmpul muncii".

6. Direcţia asistenţă medicală primară, Direcţia asistenţă medicală spitalicească şi urgentă ale Ministerului Sănătăţii, Biroul migraţie şi azil, Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă vor coordona şi vor acorda suportul consultativ-metodic în vederea implementării prevederilor acestui ordin.

7. Se abrogă ordinul comun al Ministerului Sănătăţii, Ministerului Afacerilor Interne şi Ministerului Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei nr.nr.833/302/342 din 01.11.2011 "Cu privire la aprobarea Regulamentului privind ordinea examinării medicale a migranţilor".

8. Prezentul ordin intră în vigoare din momentul publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

9. Controlul executării prezentului ordin se atribuie dlui Gheorghe Ţurcanu, viceministrul sănătăţii, dlui Ion Bodrug, viceministrul afacerilor interne, şi dlui Sergiu Sainciuc, viceministrul muncii, protecţiei sociale şi familiei.

MINISTRUL SĂNĂTĂŢII	**Andrei Usatîi**
MINISTRUL AFACERILOR INTERNE	**Dorin Recean**
MINISTRUL MUNCII, PROTECŢIEI SOCIALE ŞI FAMILIEI	**Valentina Buliga**

Chişinău, 28 februarie 2013.

Nr.193/68/32.

Anexă
la Ordinul comun al MS, MAI, MMPSF
nr.193/68/32 din 28 februarie 2013

REGULAMENT
privind ordinea examinării medicale a migranţilor

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Regulamentul privind ordinea examinării medicale a migranţilor stabileşte procedura de examinare medicală a cetăţenilor care migrează peste hotarele tării şi a străinilor care intră pe teritoriul Republicii Moldova, emitere a concluziei şi eliberare a certificatului de sănătate de model aprobat de Ministerul Sănătăţii.

2. Examinarea medicală a migranţilor vizează următoarele obiective principale:

1) evaluarea patologiilor preexistente;

2) aprecierea stării actuale de sănătate a solicitantului;

3) excluderea maladiilor care pot pune în pericol sănătatea publică;

4) educaţia medico-sanitară în scopul prevenirii sau agravării maladiilor;

5) informarea privind riscurile individuale de sănătate şi modalităţile de acces la asistenţa medicală.

3. La efectuarea examenului medical al migranţilor se va ţine cont de scopul migraţiei:

1) angajarea persoanei în cîmpul muncii peste hotarele ţării;

2) plecarea persoanei peste hotarele ţării cu scop de deplasare, business, studii, turism, reunire a familiei;

3) acordarea sau prelungirea dreptului de şedere provizorie pentru persoanele străine în scop de studii, muncă etc., inclusiv în scopul aducerii investiţiilor străine şi dezvoltarea afacerilor, precum şi acordarea dreptului de şedere permanentă în Republica Moldova;

4) reîntoarcerea cetăţenilor Republicii Moldova din ţările endemice.

4. Volumul examinărilor medicale a migranţilor se apreciază în funcţie de scopul, durata emigrării sau imigrării, cerinţele suplimentare ale ţărilor în care emigrează solicitantul, asigurînd excluderea solicitării neargumentate a investigaţiilor şi consultaţiilor.

5. Examinarea medicală a migranţilor se efectuează contra plată, conform tarifelor prevăzute în Catalogul unificat de tarife pentru serviciile medico-sanitare acordate de către instituţiile medico-sanitare, aprobat de Guvern.

6. Comisia Centrală pentru examinarea medicală a migranţilor efectuează examinarea medicală a străinilor şi apatrizilor care îşi perfectează actele de şedere în Republica Moldova şi a persoanelor care pleacă peste hotarele ţării.

7. Comisiile Regionale pentru examinarea medicală a migranţilor efectuează examinarea medicală a străinilor şi apatrizilor care îşi perfectează actele de şedere în cadrul Centrelor regionale "Nord" (Bălţi) şi "Sud" (Comrat).

II. ORGANIZAREA ACTIVITĂŢII COMISIILOR PENTRU EXAMINAREA MEDICALĂ A MIGRANŢILOR

8. Comisia Centrală pentru examinarea medicală a migranţilor (în continuare – Comisia Centrală) activează în cadrul Centrului medical specializat pentru examinarea medicală a emigranţilor şi imigranţilor al instituţiei medico-sanitare publice Spitalul Clinic al Ministerului Sănătăţii.

9. Comisia Centrală pentru examinarea medicală a migranţilor efectuează examinarea medicală a persoanelor care pleacă peste hotarele ţării şi a persoanelor străine indiferent de locul solicitării de acordare şi prelungire a dreptului de şedere.

10. Comisiile Regionale pentru examinarea medicală a migranţilor ((în continuare – Comisii Regionale) activează în cadrul Spitalului municipal Bălţi (Comisia Regională "Nord") şi în cadrul Spitalului Raional Comrat (Comisia Regională "Sud").

11. Comisiile Regionale pentru examinarea medicală a migranţilor organizează efectuarea controlului medical al persoanelor străine din teritoriile respective care solicită acordarea şi prelungirea dreptului de şedere.

12. Comisiile se conduc în activitatea sa de legislaţia în vigoare, prevederile tratatelor şi convenţiilor internaţionale la care Republica Moldova este parte, precum şi de prezentul Regulament.

13. Componenţa nominală a Comisiilor se aprobă prin ordinul conducătorului instituţiei medico-sanitare publice în cadrul căreia activează Comisia respectivă.

14. În componenţa Comisiei Centrale se includ următorii specialişti: internist/generalist; oftalmolog; psihiatru /narcolog*;* neurolog; chirurg; otorinolaringolog; ginecolog; infecţionist; ftiziopneumolog; dermatovenerolog; stomatolog.

15. În componenţa Comisiei Regionale se includ următorii specialişti: internist/generalist; infecţionist; ftiziopneumolog.

16. În timpul examenului medical solicitanţii vor fi consultaţi, în funcţie de scopul migraţiei, de către fiecare din membrii Comisiei în parte, conform ordinii şi volumului de investigaţii stabilite în capitolul III la prezentul Regulament.

17. La necesitate, în cazul cererii ambasadelor străine sau organelor de resort, precum şi la prezenţa indicaţiilor medicale, Comisia poate solicita consultaţii suplimentare altor specialişti, inclusiv ale specialiştilor din cadrul Comisiei de specialitate a Ministerului Sănătăţii din domeniu.

18. Activitatea Comisiilor este condusă de către Preşedintele Comisiei, numit în funcţie de către conducătorul instituţiei medico-sanitare publice în cadrul căreia activează Comisia respectivă.

19. Preşedintele Comisiei asigură organizarea activităţii Comisiei în conformitate cu prevederile ordinului dat.

20. Preşedintele Comisiei Centrale deţine şi funcţia de director al Centrului medical specializat pentru examinarea medicală a emigranţilor şi imigranţilor, dispune de experienţă în domeniul dat şi managementul sănătăţii publice.

III. ORDINEA EXAMINĂRII MEDICALE A MIGRANŢILOR

Secţiunea 1
Ordinea examinării medicale a persoanei care emigrează

21. Persoana care solicită examinarea medicală pentru emigrare prezintă:

1) solicitarea persoanei sau a agentului economic şi conducătorului agenţiilor private de ocupare a forţei de muncă, în care se indică scopul plecării, angajarea în cîmpul muncii, ţara destinatară şi profesia în care va activa, studii, reunire a familiei etc.;

2) copia actului de identitate cu anexa;

3) livretul militar (supuşii militari);

4) extrasul din fişa medicală de ambulatoriu (F 027 e) eliberat de către medicul de familie, în care se indică maladiile cu care persoana se află sub supraveghere, confirmat prin semnătură, parafa medicului de familie şi a instituţiei medico-sanitare respective. Pentru copiii pînă la 18 ani în extras se indică lista şi data vaccinurilor efectuate.

22. Persoana solicitantă emigrantă este supusă următoarelor examinări medicale: efectuarea examenului clinic în funcţie de specialitatea membrului Comisiei; tonometria oculară pentru persoanele după 40 ani; microradiografia cutiei toracice; electrocardiografia; analiza generală a sîngelui; analiza generală a urinei; glicemia; ultrasonografia organelor interne; investigarea sîngelui la sifilis prin metoda MRS; determinarea HBs Ag, cu semnarea consimţămîntului informat.

23. Persoanele care se angajează în cîmpul muncii cu factori nocivi vor fi examinate conform Ordinului MS RM nr.132 din 17.06.1996 "Privind examenul medical obligatoriu la angajare în muncă şi periodice ale lucrătorilor, care sunt supuşi acţiunii factorilor nocivi şi nefavorabili".

24. La indicaţii speciale, după caz (solicitarea ambasadelor, precizarea diagnosticului, evaluarea riscului unei maladii preexistente, corijarea tratamentului de susţinere, activităţi cu factori nocivi) membrii Comisiei pot solicita efectuarea investigaţiilor suplimentare şi consultaţia specialiştilor, inclusiv în alte instituţii medicale.

25. Prelevarea probelor biologice pentru determinarea prezenţei drogurilor şi preparatelor similare acestora se va efectua persoanelor emigrante, care pleacă cu scop de muncă, business, studii, turism, reunirea familiei în cazul solicitării acesteia de către ambasada tării respective.

26. În cazul dacă persoana a efectuat careva investigaţii în alte instituţii medico-sanitare, acestea vor fi luate în consideraţie de către Comisia Centrală, în cazul confirmării lor prin semnătura medicului şi parafa instituţiei medicale. Data efectuării investigaţiilor nu trebuie să depăşească termenul de 10 zile, iar pentru microradiografia cutiei toracice – nu mai mult de 6 luni.

27. Persoanele, care migrează în ţările endemice cu focare de boli contagioase, vor fi vaccinate suplimentar contra plată în instituţiile medicale abilitate în domeniu, cu eliberarea certificatelor confirmătoare, care vor fi anexate la fişa medicală (F-025/e).

Secţiunea 2
Ordinea examinării medicale a străinilor

28. Străinii care solicită examinarea medicală pentru acordarea sau prelungirea dreptului de şedere provizorie în scop de studii, odihnă, muncă, inclusiv în scopul aducerii investiţiilor străine şi dezvoltarea afacerilor etc. sau acordarea dreptului de şedere permanentă în Republica Moldova prezintă Comisiei Centrale/ Comisiei Regionale "Nord"/Comisiei Regionale "Sud" (în funcţie de solicitarea persoanei):

1) biletul de trimitere eliberat de către Biroul de Migraţiune şi Azil, în care se indică datele persoanei, scopul imigrării şi categoria persoanei (investitor, persoană calificată cu drepturi de însoţire, consultare a investitorului etc.);

2) copia actului de identitate;

3) certificatul medical, de model stabilit în anexa la actualul regulament, eliberat în ţara de origine, în care se indică lipsa maladiilor infecţioase, parazitare şi sexual transmisibile, grupa sîngelui şi Rh factorul.

29. În cazul cînd străinul dispune de actele solicitate, Comisia confirmă certificatul medical prezentat cu aplicarea semnăturii preşedintelui şi parafei instituţiei medico-sanitare în cadrul căreia activează Comisia.

30. Dacă străinul nu dispune de certificat medical, eliberat în ţara de origine, care confirmă lipsa maladiilor infecţioase, parazitare şi sexual transmisibile, sau, ţara din care imigrează prezintă risc din punct de vedere endemic, persoana este examinată în Comisie de către următorii specialişti: internist; infecţionist şi ftiziopneumolog.

31. În aceste cazuri străinul este supus următoarelor examinări medicale, cu solicitarea consimţămîntului informat:

1) efectuarea examenului clinic în funcţie de specialitatea membrului Comisiei;

2) microradiografia cutiei toracice;

3) investigarea sîngelui la sifilis prin metoda MRS;

4) grupa sîngelui şi Rh factor (necesară pentru perfectarea permisului de şedere);

5) alte investigaţii pentru depistarea maladiilor infecţioase caracteristice ţării de unde imigrează persoana.

32. Străinii care se angajează în cîmpul muncii cu factori nocivi sunt examinaţi în volumul stabilit în punctul **23** la prezentul Regulament.

33. Datele examenului clinic efectuat de către membrii Comisiei, rezultatele investigaţiilor efectuate, diagnosticele stabilite, recomandaţiile privind tratamentul se vor înregistra în fişa medicală de ambulatoriu (F-025/e).

34. Durata optimală a examinării medicale a migranţilor în cazuri necomplicate, inclusiv cu eliberarea certificatului medical (certificat de sănătate) este de pînă la 48 ore.

Secţiunea 3
Procedura de emitere a concluziei, eliberare şi evidenţă a certificatelor medicale despre starea sănătăţii

35. Fiecare membru al Comisiei, în funcţie de scopul migrării, va indica Concluzia medicală cu privire la permisiunea migrării în fişa medicală de ambulatoriu (F 025 e) şi anexa la certificatul medical (certificatul de sănătate), în conformitate cu rezultatele examenului clinic şi investigaţiilor efectuate.

36. Concluzia medicală generală se emite de către Comisie în funcţie de scopul migraţiei, rezultatele examinărilor medicale, ţinînd cont de contraindicaţiile medicale pentru fiecare categorie de migranţi şi se confirmă prin înscrierea respectivă în certificatul de sănătate pentru persoana care pleacă peste hotare, formular de model aprobat de Ministerul Sănătăţii (F – 082 e).

37. Certificatul de sănătate se semnează de preşedintele Comisiei Centrale şi se confirmă prin parafa Centrului medical specializat pentru examinarea medicală a emigranţilor şi imigranţilor al Spitalului Clinic al Ministerului Sănătăţii.

38. Certificatul medical pentru străini se semnează de preşedintele Comisiei Centrale sau a Comisiilor Regionale "Nord" şi "Sud" şi se confirmă prin parafa instituţiei medicale în cadrul căreia activează Comisia.

39. Solicitanţii cu patologii complicate şi în dezacord cu concluziile Comisiei pot fi trimişi la investigaţii suplimentare şi consultaţia specialiştilor din cadrul Comisiei de specialitate din domeniu, concluzia cărora va fi ataşată la fişa medicală (F-025/e).

40. Dacă termenul de valabilitate a certificatului a expirat – persoana se reexaminează repetat şi i se eliberează un nou certificat.

41. În cazul cînd certificatul medical (certificat de sănătate) a fost deteriorat sau pierdut şi termenul de valabilitate nu a expirat, se întocmeşte act de anulare a acestuia şi se eliberează duplicat al certificatului medical, cu achitarea serviciilor de perfectare suplimentară a documentului medical.

42. Toată documentaţia privind activitatea Comisiilor pentru examinarea medicală a migranţilor, inclusiv eliberarea certificatelor de sănătate pentru persoanele care pleacă peste hotare, confirmarea sau eliberarea certificatelor medicale pentru străini, se va păstra în instituţia medico-sanitară care a realizat examinarea medicală a migrantului, în modul stabilit de actele normative în vigoare pe o perioadă de 5 ani, cu predarea ulterioară în arhiva instituţiei în modul stabilit, pentru păstrarea în corespundere cu prevederile actelor normative în vigoare.

43. Problemele privind organizarea şi funcţionarea Comisiilor pentru examinarea medicală a migranţilor se soluţionează de către administraţia instituţiei medico-sanitare publice respective: Spitalul Clinic al Ministerului Sănătăţii, Spitalul municipal Bălţi şi Spitalul Raional Comrat, în modul stabilit de lege. În caz de divergenţe, litigiile apărute vor fi soluţionate de instanţa de judecată în modul stabilit.

44. Preşedintele şi membrii Comisiei poartă responsabilitate, conform legislaţiei în vigoare, pentru calitatea şi veridicitatea examinării medicale efectuate, respectarea cerinţelor prezentului Regulament.

45. Comisiile vor asigura evidenţa electronică a datelor de identitate a persoanei solicitante, numărul certificatului de sănătate pentru persoana care pleacă peste hotare sau numărul certificatului medical pentru străin, eliberat sau confirmat în modul stabilit, data eliberării şi concluzia medicală respectivă, asigurînd protecţia datelor cu caracter personal în conformitate cu legislaţia în vigoare.

Anex
la Regulamentul privind organizarea
ordinea examinării medicale a migranţil
Ann

To the Regulation on organization a
order medical examination of migra

nr.(no.)_____**din** (from)_____

CERTIFICAT MEDICAL
pentru străin
HEALTH CERTIFICATE
for foreigner

_____
denumirea instituţiei medico-sanitare care a eliberat certificatul medical
(name of the healthcare institution that issued the Health Certificate)

_____
denumirea ţării
(country name)

Domnul (Doamna) (Mr. (Mrs.)) _____
Numele, prenumele

_____

Diagnosticul (Diagnosis): _____
se indică maladia de bază,
(indicate main disease,

_____
inclusiv informaţia privind lipsa maladiilor infecţioase, parazitare şi sexual transmisibile
including information about the absence of infectious, parasitic and sexually transmitted diseases)

_____
_____
_____

Grupa sîngelui şi Rh factor _____
(Blood group and Rh factor)

este necesar pentru perfectarea permisului de şedere
(required for obtaining residence permit)

L.Ş
(Stamp place)

Medicul _____
(Doctor)

H O T Ă R Î R E
cu privire la organizarea şi funcţionarea Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă

nr. 990 din 10.10.2018

Monitorul Oficial nr.398-399/1053 din 19.10.2018

* * *

În temeiul art.10 alin.(2) din Legea nr.102/2003 privind ocuparea forţei de muncă şi protecţia socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.70-72, art.312), art.15 din Legea nr.180/2008 cu privire la migraţia de muncă (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.162-164, art.598), art.14 alin.(7) din Legea nr.98/2012 privind administraţia publică centrală de specialitate (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.160-164, art.537), art.7 lit.b) din Legea nr.136/2017 cu privire la Guvern (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr.252, art.412) şi Legea nr.158/2008 cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.230-232, art.840), Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă:

1) Regulamentul cu privire la organizarea şi funcţionarea Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă, conform anexei nr.1;

2) Structura organizatorică a Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă şi Lista subdiviziunilor teritoriale, conform anexei nr.2;

3) Organigrama Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă, conform anexei nr.3.

2. Se stabileşte efectivul-limită al Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă în număr de 250 de unităţi, din care la nivel central – 50 de unităţi şi la nivel teritorial – 200 de unităţi.

3. Cheltuielile aferente organizării şi asigurării activităţii Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă vor fi acoperite în limitele mijloacelor financiare prevăzute în bugetul de stat.

4. Preavizarea, disponibilizarea şi transferul personalului în legătură cu reorganizarea Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă se vor efectua în conformitate cu prevederile normative.

5. Transmiterea integrală a patrimoniului de la agenţiile teritoriale pentru ocuparea forţei de muncă către Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă se va efectua prin intermediul Comisiei de transmitere a bunurilor proprietate publică, instituite în conformitate cu prevederile Regulamentului cu privire la modul de transmitere a bunurilor proprietate publică, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.901/2015 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr.1, art.2).

6. Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă va asigura, pînă la data de 10 februarie 2019, procesul de reorganizare a agenţiilor teritoriale pentru ocuparea forţei de muncă actuale.

7. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale.

8. Se abrogă Hotărîrea Guvernului nr.832/2003 cu privire la reorganizarea Serviciului de stat pentru utilizarea forţei de muncă (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.149-152, art.868) şi Hotărîrea Guvernului nr.1201/2003 cu privire la desemnarea membrilor Consiliului de Administraţie a Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.215-217, art.1255).

9. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data publicării.

PRIM-MINISTRU **Pavel FILIP**

Contrasemnează:
Ministrul sănătăţii, muncii şi protecţiei sociale **Silvia Radu**
Ministrul finanţelor **Octavian Armaşu**

Nr.990. Chişinău, 10 octombrie 2018.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
nr.990 din 10 octombrie 2018

REGULAMENT
privind organizarea şi funcţionarea Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Prezentul Regulament reglementează misiunea, domeniile, atribuţiile şi drepturile Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă (în continuare – *Agenţia Naţională*), precum şi organizarea activităţii acesteia.

2. Agenţia Naţională este autoritatea administrativă subordonată Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, împuternicită să asigure implementarea politicii în domeniul promovării ocupării forţei de muncă, migraţiei forţei de muncă şi asigurării de şomaj.

3. Agenţia Naţională este persoană juridică de drept public cu sediul în municipiul Chişinău, dispune de denumire, de ştampilă cu Stema de Stat a Republicii Moldova, de conturi trezoreriale, precum şi de alte atribute specifice autorităţilor publice, stabilite în legislaţie.

4. Agenţia Naţională îşi exercită atribuţiile pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

5. Agenţia Naţională este formată din aparat central şi subdiviziuni teritoriale.

6. Agenţia Naţională îşi desfăşoară activitatea în teritoriu prin intermediul subdiviziunilor teritoriale pentru ocuparea forţei de muncă.

7. Subdiviziunile teritoriale sînt structuri fără personalitate juridică, care funcţionează sub conducerea şi controlul Agenţiei Naţionale.

8. Subdiviziunile teritoriale utilizează ştampile cu imaginea Stemei de Stat a Republicii Moldova.

9. În activitatea sa, Agenţia Naţională se conduce de Constituţia Republicii Moldova, legislaţia în domeniul ocupării şi migraţiei forţei de muncă şi de alte acte normative, decretele Preşedintelui Republicii Moldova, ordonanţele, hotărîrile şi dispoziţiile Guvernului, actele normative ale Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale şi acordurile internaţionale în domeniu ratificate de Republica Moldova, precum şi de prezentul Regulament.

II. MISIUNEA, DOMENIILE, ATRIBUŢIILE ŞI DREPTURILE AGENŢIEI NAŢIONALE

10. Agenţia Naţională are misiunea de a spori posibilităţile de ocupare a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă şi susţine angajatorii la identificarea forţei de muncă calificate şi crearea locurilor noi de muncă.

11. Agenţia Naţională îşi realizează atribuţiile în următoarele domenii:

1) implementarea politicii de promovare a ocupării forţei de muncă;

2) migraţia forţei de muncă;

3) asigurarea de şomaj.

12. Agenţia Naţională realizează următoarele atribuţii:

1) stabilirea procedurilor şi coordonarea prestării serviciilor de ocupare a forţei de muncă, a măsurilor de ocupare a forţei de muncă şi protecţie socială în caz de şomaj, migraţie a forţei de muncă;

2) cercetarea, monitorizarea şi prognoza pieţei muncii la nivel naţional;

3) stabilirea obiectivelor anuale privind implementarea serviciilor şi a măsurilor de ocupare a forţei de muncă pentru subdiviziunile teritoriale şi evaluarea realizării acestora;

4) evaluarea impactului măsurilor active de ocupare a forţei de muncă în scopul stabilirii eficienţei acestora;

5) oferirea suportului metodologic subdiviziunilor teritoriale privind implementarea serviciilor şi măsurilor de ocupare a forţei de muncă;

6) organizarea, coordonarea şi controlul activităţii subdiviziunilor teritoriale;

7) dezvoltarea şi asigurarea mentenanţei sistemului şi resurselor informaţionale necesare pentru realizarea funcţiilor stabilite;

8) asigurarea implicării partenerilor sociali în implementarea politicii de ocupare prin instituirea Consiliului tripartit în cadrul Agenţiei Naţionale;

9) înaintarea către Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale a propunerilor de reducere a şomajului şi de creştere a nivelului de ocupare a forţei de muncă;

10) participarea la elaborarea şi implementarea strategiei sectoriale de cheltuieli, la elaborarea propunerilor de buget, la ţinerea evidenţei contabile, la monitorizarea gradului de implementare a acestora prin elaborarea şi publicarea rapoartelor respective;

11) asigurarea gestionării alocaţiilor bugetare şi administrării patrimoniului public în conformitate cu principiile bunei guvernări;

12) repartizarea limitelor de alocaţii bugetare pentru serviciile, programele active şi pasive, activităţile specifice domeniului său de activitate conform clasificaţiei bugetare;

13) asumarea angajamentelor bugetare şi efectuarea de cheltuieli în scopurile şi în limitele alocaţiilor bugetare;

14) publicarea bugetelor şi rapoartelor privind executarea acestora, inclusiv privind performanţa în cadrul programelor;

15) organizarea procedurii de achiziţii publice pentru necesităţile Agenţiei Naţionale;

16) colaborarea cu instituţiile similare din străinătate privind implementarea proiectelor comune în domeniu;

17) informarea populaţiei despre piaţa muncii la nivel naţional;

18) examinarea petiţiilor cetăţenilor în domeniul de competenţă;

19) asigurarea implementării acordurilor în domeniul migraţiei forţei de muncă;

20) stabilirea, suspendarea, încetarea dreptului la ajutor de şomaj;

21) colaborarea cu agenţiile private de ocupare a forţei de muncă.

13. Subdiviziunile teritoriale realizează atribuţiile conform Regulamentului aprobat de către Directorul Agenţiei Naţionale.

14. Agenţia Naţională este învestită cu următoarele drepturi:

1) să solicite, conform legislaţiei, şi să primească documente şi informaţii de la organele centrale de specialitate ale administraţiei publice şi de la autorităţile publice locale;

2) să colaboreze, inclusiv prin încheierea acordurilor de colaborare, cu autorităţile publice, organele abilitate cu funcţii de control, organizaţiile necomerciale, organizaţiile internaţionale, alte organizaţii;

3) să acceseze resursele şi sistemele informaţionale de stat deţinute de alte autorităţi publice sau structuri organizaţionale din sfera lor de competenţă, conform prevederilor actelor normative în vigoare;

4) să posede, să utilizeze şi să administreze patrimoniul în conformitate cu scopurile de activitate ale Agenţiei Naţionale şi prevederile legislaţiei;

5) să beneficieze de asistenţă tehnică şi financiară;

6) să încheie contracte cu persoane fizice şi juridice de drept public sau privat, donatori internaţionali, cu furnizori şi beneficiari de bunuri şi servicii;

7) să exercite controlul activităţii subdiviziunilor teritoriale;

8) să organizeze şi să participe la conferinţe, grupuri de lucru, instruiri, inclusiv peste hotarele ţării;

9) să înainteze, în conformitate cu legislaţia, acţiuni în regres împotriva funcţionarilor publici şi a personalului angajat care au cauzat prejudicii proprietăţii publice şi bugetului;

10) să dispună de alte drepturi ce decurg din prevederile prezentului Regulament şi ale legislaţiei.

III. ORGANIZAREA ACTIVITĂŢII AGENŢIEI NAŢIONALE

15. Agenţia Naţională îşi organizează activitatea conform Planului anual de activitate, elaborat în baza obiectivelor anuale privind implementarea politicii de ocupare a forţei de muncă stabilite de către Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale şi aprobat de către ministru. Evaluarea implementării Planului anual de activitate al Agenţiei Naţionale se efectuează de către Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale.

16. Agenţia Naţională este condusă de către un director, care este numit în funcţie publică, eliberat sau destituit din funcţie publică de către ministrul sănătăţii, muncii şi protecţiei sociale, în condiţiile Legii nr.158/2008 cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public.

17. Directorul este asistat de către doi directori adjuncţi, numiţi în funcţie publică, eliberaţi sau destituiţi din funcţie publică de către ministrul sănătăţii, muncii şi protecţiei sociale, în condiţiile Legii nr.158/2008 cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public.

18. Atribuţiile, responsabilităţile şi limitele de acţiune ale directorilor adjuncţi se stabilesc prin ordin al directorului Agenţiei Naţionale.

19. Directorul Agenţiei Naţionale exercită următoarele atribuţii:

1) conduce Agenţia Naţională, este responsabil de realizarea de către Agenţia Naţională a obiectivelor anuale privind ocuparea forţei de muncă stabilite de Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, de îndeplinirea corespunzătoare a funcţiilor atribuite, conform prezentului Regulament;

2) asigură elaborarea Planului anual de activitate al Agenţiei Naţionale şi îl prezintă ministrului sănătăţii, muncii şi protecţiei sociale pentru aprobare;

3) asigură implementarea prevederilor actelor normative în domeniul ocupării şi migraţiei forţei de muncă, protecţiei sociale în caz de şomaj;

4) aprobă planurile anuale de activitate ale subdiviziunilor teritoriale;

5) dezvoltă, menţine şi îmbunătăţeşte continuu sistemul de management al calităţii în cadrul Agenţiei Naţionale şi subdiviziunilor teritoriale;

6) prezintă Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale propuneri de modificare a proiectelor de acte normative necesare realizării misiunii Agenţiei Naţionale;

7) delimitează sarcinile, atribuţiile principale şi stabileşte responsabilităţile directorilor adjuncţi şi conducătorilor subdiviziunilor interioare ale aparatului central al Agenţiei Naţionale şi ale subdiviziunilor teritoriale, în coordonare cu Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale;

8) aprobă regulamentele subdiviziunilor şi fişele postului ale personalului din cadrul Agenţiei Naţionale, coordonează şi controlează activitatea acestora;

9) poartă răspundere pentru folosirea raţională a mijloacelor financiare ale Agenţiei, înregistrarea bunurilor materiale, garantează corectitudinea rapoartelor statistice şi contabile, asigură dezvoltarea sistemului de management financiar şi control intern eficient privind utilizarea mijloacelor financiare bugetare şi bunurilor materiale ale Agenţiei Naţionale şi ale subdiviziunilor teritoriale;

10) numeşte în funcţii, modifică, suspendă şi încetează raporturile de muncă cu personalul Agenţiei Naţionale, în conformitate cu Legea nr.158/2008 cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public şi Codul Muncii al Republicii Moldova nr.154/2003;

11) conferă grade de calificare funcţionarilor publici, acordă stimulări şi aplică sancţiuni disciplinare în condiţiile legii;

12) aprobă sau modifică statul de personal şi schema de încadrare a Agenţiei în limitele fondului de retribuire a muncii şi ale structurii şi efectivului-limită stabilite de Guvern;

13) reprezintă Agenţia Naţională în relaţiile cu autorităţile publice, organizaţiile şi instituţiile naţionale şi internaţionale, instituţiile donatoare, care asigură suport Agenţiei Naţionale, instanţele judecătoreşti, instituţiile financiare, cu persoanele fizice şi cu alte persoane juridice;

14) reprezintă Agenţia Naţională în relaţia cu terţii sau acordă împuterniciri altor angajaţi ai Agenţiei Naţionale de a reprezenta instituţia;

15) coordonează elaborarea şi prezintă Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale spre aprobare proiectul de buget al Agenţiei Naţionale;

16) raportează ministrului sănătăţii, muncii şi protecţiei sociale despre activitatea Agenţiei Naţionale;

17) asigură activitatea Consiliului tripartit al Agenţiei Naţionale;

18) asigură respectarea prevederilor legale privind procedura de achiziţii publice în cadrul Agenţiei Naţionale;

19) aprobă regulamentul intern de activitate al Agenţiei Naţionale;

20) în exercitarea atribuţiilor sale, directorul Agenţiei Naţionale emite ordine, indicaţii şi dispoziţii în condiţiile legii.

20. În cazul absenţei directorului Agenţiei Naţionale, atribuţiile acestuia sînt exercitate de unul dintre directorii adjuncţi ori, dacă aceştia lipsesc sau sînt în imposibilitate de îndeplinire a atribuţiilor, de către un funcţionar public de conducere din cadrul Agenţiei Naţionale, conform ordinului directorului privind modul de înlocuire a directorului şi a directorilor adjuncţi.

21. Directorul, directorii adjuncţi, conducătorii subdiviziunilor Agenţiei Naţionale, în limitele împuternicirilor atribuite, poartă răspundere pentru deciziile luate şi pentru activitatea Agenţiei Naţionale.

22. Actele oficiale ale Agenţiei Naţionale sînt semnate ograf sau, în conformitate cu legislaţia, prin aplicarea semnăturii electronice de către directorul Agenţiei Naţionale, directorii adjuncţi, conducătorii subdiviziunilor abilitaţi cu acest drept prin ordin al directorului Agenţiei Naţionale.

23. Subdiviziunile interne ale Agenţiei Naţionale îşi desfăşoară activitatea în baza propriilor regulamente elaborate de către şeful subdiviziunii respective şi aprobate de directorul Agenţiei Naţionale.

24. Subdiviziunile teritoriale îşi desfăşoară activitatea în baza Regulamentului-tip, aprobat de către directorul Agenţiei Naţionale.

25. În cadrul Agenţiei Naţionale pot fi create comisii şi grupuri de lucru, în conformitate cu legislaţia.

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
nr.990 din 10 octombrie 2018

Structura organizatorică a Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă

Conducerea
Direcţia implementarea politicii de ocupare
Direcţia migraţia forţei de muncă
Direcţia planificare bugetară, evidenţă contabilă şi plăţi
Direcţia tehnologii informaţionale
Direcţia resurse umane
Serviciul audit intern
Serviciul monitorizare

Serviciul juridic
Observatorul pieţei muncii (cu statut de direcţie)
Centrul de apel şi comunicare (cu statut de secţie)
Subdiviziuni teritoriale – 35

LISTA
subdiviziunilor teritoriale ale Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă

Direcţia generală ocuparea forţei de muncă, mun.Chişinău
Direcţia ocuparea forţei de muncă, mun.Bălţi
Direcţia ocuparea forţei de muncă, Anenii Noi
Secţia ocuparea forţei de muncă, Basarabeasca
Direcţia ocuparea forţei de muncă, Briceni
Direcţia ocuparea forţei de muncă, Cahul
Direcţia ocuparea forţei de muncă, Cantemir
Direcţia ocuparea forţei de muncă, Călăraşi
Direcţia ocuparea forţei de muncă, Căuşeni
Direcţia ocuparea forţei de muncă, Cimişlia
Direcţia ocuparea forţei de muncă, Criuleni
Secţia ocuparea forţei de muncă, Donduşeni
Direcţia ocuparea forţei de muncă, Drochia
Secţia ocuparea forţei de muncă, Dubăsari
Direcţia ocuparea forţei de muncă, Edineţ
Direcţia ocuparea forţei de muncă, Făleşti
Direcţia ocuparea forţei de muncă, Floreşti
Direcţia ocuparea forţei de muncă, Glodeni
Direcţia ocuparea forţei de muncă, Hînceşti
Direcţia ocuparea forţei de muncă, Ialoveni
Secţia ocuparea forţei de muncă, Leova
Direcţia ocuparea forţei de muncă, Nisporeni
Direcţia ocuparea forţei de muncă, Ocniţa
Direcţia ocuparea forţei de muncă, Orhei
Secţia ocuparea forţei de muncă, Rezina
Direcţia ocuparea forţei de muncă, Rîşcani
Direcţia ocuparea forţei de muncă, Sîngerei
Direcţia ocuparea forţei de muncă, Soroca
Direcţia ocuparea forţei de muncă, Străşeni
Secţia ocuparea forţei de muncă, Şoldăneşti
Direcţia ocuparea forţei de muncă, Ştefan Vodă
Secţia ocuparea forţei de muncă, Taraclia
Direcţia ocuparea forţei de muncă, Teleneşti
Direcţia ocuparea forţei de muncă, Ungheni
Direcţia ocuparea forţei de muncă, UTA Găgăuzia

Structura organizatorică
Direcţia generală ocuparea forţei de muncă, mun.Chişinău

Conducerea
Direcţia ocuparea forţei de muncă

Direcţia deservire şomeri şi persoane aflate în căutarea unui loc de muncă

Structura organizatorică
Direcţia ocuparea forţei de muncă, UTA Găgăuzia

Conducerea
Secţia ocuparea forţei de muncă, Comrat
Serviciul ocuparea forţei de muncă, Ceadîr-Lunga
Serviciul ocuparea forţei de muncă, Vulcăneşti

Notă: Vezi Rectificarea din Monitorul Oficial nr.424-429 din 16.11.2018, pag.150 (Cuvîntul „Direcţia” se va citi „Secţia”).

Structura organizatorică
tip a direcţiilor/secţiilor teritoriale

Conducerea
Specialişti

Anexa nr.3
la Hotărîrea Guvernului
nr.990 din 10 octombrie 2018

H O T Ă R Î R E
cu privire la zilele comemorative, zilele de sărbătoare şi la zilele de odihnă în Republica Moldova

[Denumirea în redacţia Hot.Parl. nr.84 din 07.05.2010, în vigoare 07.05.2010]
[Denumirea completată prin Hot.Parl. nr.17 din 26.02.2010, în vigoare 26.02.2010]

nr. 433-XII din 26.12.1990

Monitor nr.5.2, 1990

*** * ***

În scopul continuării tradiţiilor, respectării obiceiurilor seculare ale poporului, luînd în considerare rolul lor la formarea unei moralităţi sănătoase,la îmbogăţirea vieţii spirituale a omului, ţinînd cont de solicitările cetăţenilor republicii de a se reveni, fiind o necesitate stringentă, la valorile naţionale, Parlamentul Republicii Moldova

[Preambulul modificat prin Hot.Parl. nr.84 din 07.05.2010, în vigoare 07.05.2010]

HOTĂRĂŞTE:

1. Se consfinţesc următoarele zile comemorative şi zile de sărbătoare în Republica Moldova:

a) sărbători naţionale şi zile comemorative:

- Ziua comemorării lui Mihai Eminescu (15 ianuarie);
- Ziua comemorării victimelor Holocaustului (27 ianuarie);
- Ziua comemorării celor căzuţi în războiul din Afghanistan (15 februarie);
- Ziua Memoriei (2 martie) (ziua de comemorare a celor căzuţi în conflictul armat din anul 1992 pentru apărarea integrităţii şi independenţei Republicii Moldova şi a victimelor acestui conflict);
- Ziua Libertăţii (7 aprilie) (zi de comemorare a tinerilor care au manifestat paşnic în numele libertăţii şi democraţiei);
- Ziua comemorării victimelor catastrofei de la C.A.E. Cernobîl şi ale altor avarii nucleare (26 aprilie);
- Ziua Drapelului de Stat (27 aprilie);
- Ziua securităţii şi sănătăţii în muncă (28 aprilie);
- Ziua Familiei (15 mai);
- Ziua Nistrului (ultima zi de duminică a lunii mai);
- Ziua comemorării victimelor fascismului (22 iunie);
- Ziua Suveranităţii (23 iunie);
- Ziua Împotriva Consumului şi Traficului Ilicit de Droguri (26 iunie);
- Ziua Portului Popular (ultima zi de duminică a lunii iunie);
- Ziua Concurenţei (30 iunie);
- Ziua comemorării lui Ştefan cel Mare (2 iulie);
- Ziua victimelor stalinismului (6 iulie);
- Ziua Constituţiei (29 iulie);
- Ziua Independenţei (27 august);
- Sărbătoarea "Limba noastră" (31 august);
- Festivalul Naţional al Mărului (ultima sîmbătă şi duminică a lunii septembrie);
- Ziua Naţională a Vinului (prima sîmbătă şi duminică a lunii octombrie);

b) sărbători tradiţionale:

- Anul Nou (1 ianuarie);
- Mărţişorul (1 martie);
- Ziua internaţională a femeii (8 martie);

- Ziua internaţională a solidarităţii oamenilor muncii (1 mai);
- Ziua Victoriei şi a comemorării eroilor căzuţi pentru Independenţa Patriei (9 mai);
- Ziua Europei (9 mai);
- Ziua ocrotirii copilului (1 iunie);

[Pct.1 completat prin Hot.Parl. nr.91 din 24.05.2018, în vigoare 15.06.2018]
[Pct.1 completat prin Hot.Parl. nr.16 din 15.02.2018, în vigoare 02.03.2018]
[Pct.1 completat prin Hot.Parl. nr.76 din 28.04.2017, în vigoare 28.04.2017]
[Pct.1 completat prin Hot.Parl. nr.210 din 26.11.2015, în vigoare 11.12.2015]
[Pct.1 completat prin Hot.Parl. nr.194 din 19.11.2015, în vigoare 08.12.2015]
[Pct.1 completat prin Hot.Parl. nr.254 din 08.11.2012, în vigoare 23.11.2012]
[Pct.1 modificat prin Hot.Parl. nr.186 din 11.07.2012, în vigoare 27.07.2012]
[Pct.1 completat prin Hot.Parl. nr.72 din 05.04.2012, în vigoare 05.04.2012]
[Pct.1 completat prin Hot.Parl. nr.47 din 24.03.2011, în vigoare 24.03.2011]
[Pct.1 completat prin Hot.Parl. nr.16 din 11.02.2011, în vigoare 11.02.2011]
[Pct.1 modificat prin Hot.Parl. nr.84 din 07.05.2010, în vigoare 07.05.2010]
[Pct.1 completat prin Hot.Parl. nr.62 din 23.04.2010, în vigoare 23.04.2010]
[Pct.1 completat prin Hot.Parl. nr.17 din 26.02.2010, în vigoare 26.02.2010]
[Pct.1 completat prin Hot.Parl. nr.116-XVI din 22.05.2008, în vigoare 22.05.2008]
[Pct.1 completat prin Hot.Parl. nr.1005-XV din 19.04.2002, în vigoare 19.04.2002]
[Pct.1 completat prin Hot.Parl. nr.241-XV din 07.06.2001, în vigoare 07.06.2001]
[Pct.1 completat prin Hot.Parl. nr.467-XIV din 25.06.1999, în vigoare 15.07.1999]
[Pct.1 modificat prin Hot.Parl. nr.695-XII din 27.08.1991, în vigoare 27.08.1991]

2. Se declară zile de odihnă:
- 1 ianuarie – Anul Nou;
- 7,8 ianuarie – Naşterea lui Iisus Hristos (Crăciunul pe stil vechi);
- 8 martie – Ziua internaţională a femeii;
- prima şi a doua zi de Paşti conform calendarului bisericesc;
- ziua de luni la o săptămînă după Paşti (Paştele blajinilor);
- 1 mai – Ziua internaţională a solidarităţii oamenilor muncii;
- 9 mai – Ziua Victoriei şi a comemorării eroilor căzuţi pentru Independenţa Patriei;
- 9 mai – Ziua Europei;
- 1 iunie – Ziua Ocrotirii Copilului;
- 27 august – Ziua independenţei Republicii Moldova;
- 31 august – sărbătoarea "Limba noastră";
- 25 decembrie – Naşterea lui Iisus Hristos (Crăciunul pe stil nou);
- Ziua sfîntului în al cărui nume e sfinţită biserica din localitatea respectivă (Hramul bisericii).

[Pct.2 completat prin Hot.Parl. nr.76 din 28.04.2017, în vigoare 28.04.2017]
[Pct.2 completat prin Hot.Parl. nr.114 din 27.05.2016, în vigoare 27.05.2016]
[Pct.2 completat prin Hot.Parl. nr.307 din 19.12.2013, în vigoare 19.12.2013]
[Pct.2 modificat prin Hot.Parl. nr.695-XII din 27.08.1991, în vigoare 27.08.1991]

3. Se stabileşte pentru elevi vacanţa de Crăciun de la 24 decembrie pînă la 15 ianuarie.

4. Conducerea întreprinderilor, instituţiilor şi organizaţiilor, la cererea comunităţilor religioase de alte confesiuni, înregistrate în Republica Moldova, va acorda credincioşilor confesiunilor respective zile de odihnă la data celor mai însemnate sărbători religioase ale lor.

[Pct.4 modificat prin Hot.Parl. nr.84 din 07.05.2010, în vigoare 07.05.2010]

5. Se garantează condiţii pentru continuitatea tradiţiilor populare, pentru realizarea iniţiativei cetăţenilor, organizaţiilor de stat, obşteşti, uniunilor de creaţie şi altor societăţi de a comemora oameni de vază, de a marca şi alte date istorice, social-politice de valoare, sărbători ale profesiilor şi alte sărbători şi evenimente legate de ciclul naturii şi de viaţa omului.

6. Prezenta Hotărîre intră în vigoare din ziua adoptării ei.

PREŞEDINTELE SOVIETULUI SUPREM

AL R.S.S. MOLDOVA **A.MOŞANU**

or.Chişinău, 26 decembrie 1990.
Nr.433-XII.

H O T Ă R Î R E
privind Cerinţele minime de securitate şi sănătate în muncă pentru protecţia salariatelor gravide, care au născut de curînd sau care alăptează

nr. 1408 din 27.12.2016

Monitorul Oficial nr.478-490/1497 din 30.12.2016

* * *

Prezenta hotărîre transpune Secţiunea I art. 1 şi 2, Secţiunea II art.4-6 şi anexele nr.1 şi nr.2 din Directiva Parlamentului European şi Consiliului 92/85/CEE din 19 octombrie 1992 privind introducerea de măsuri pentru promovarea îmbunătăţirii securităţii şi a sănătăţii la locul de muncă în cazul lucrătoarelor gravide, care au născut de curînd sau care alăptează [a zecea directivă specială în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 89/391/CEE], publicată în Jurnalul Oficial al Comunităţilor Europene, seria L, nr.348/1 din 28 noiembrie 1992.

În temeiul art.6 din Legea securităţii şi sănătăţii în muncă nr.186-XVI din 10 iulie 2008 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.143-144, art.587), cu modificările şi completările ulterioare, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Cerinţele minime de securitate şi sănătate în muncă pentru protecţia salariatelor gravide, care au născut de curînd sau care alăptează (se anexează).

2. Prezenta hotărîre intră în vigoare începînd cu 1 ianuarie 2017.

PRIM-MINISTRU	**Pavel FILIP**
Contrasemnează:	
Viceprim-ministru,	
ministrul afacerilor externe şi integrării europene	**Andrei Galbur**
Ministrul muncii, protecţiei sociale şi familiei	**Stela Grigoraş**
Ministrul justiţiei	**Vladimir Cebotari**

Nr.1408. Chişinău, 27 decembrie 2016.

Aprobate
prin Hotărîrea Guvernului
nr.1408 din 27 decembrie 2016

CERINŢE MINIME
de securitate şi sănătate în muncă pentru protecţia salariatelor gravide, care au născut de curînd sau care alăptează

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. În sensul Cerinţelor minime de securitate şi sănătate în muncă pentru protecţia salariatelor gravide, care au născut de curînd sau care alăptează (în continuare – Cerinţe minime) se utilizează următoarele noţiuni:

salariată gravidă – orice salariată gravidă care anunţă în scris angajatorul asupra stării sale fiziologice de graviditate şi anexează un document medical eliberat de medicul de familie sau de medicul specialist care să îi ateste această stare;

salariată care a născut de curînd – orice salariată care şi-a reluat activitatea după expirarea concediului postnatal şi solicită angajatorului în scris măsurile de protecţie prevăzute de lege,

anexînd un document medical eliberat de medicul de familie, dar nu mai tîrziu de 6 luni de la data la care a născut;

salariată care alăptează – orice salariată care, la reluarea activităţii după efectuarea concediului postnatal, îşi alăptează copilul şi anunţă angajatorul în scris despre aceasta.

II. OBLIGAŢIILE ANGAJATORULUI

Secţiunea 1
Evaluarea factorilor de risc

2. Pentru toate activităţile care pot prezenta un risc specific de expunere la agenţi, procese sau condiţii de muncă, a căror listă este prezentată în anexa nr.1 la prezentele Cerinţe minime, angajatorul trebuie să evalueze natura, gradul şi durata expunerii salariatelor gravide, care au născut de curînd sau care alăptează, din unitatea respectivă, fie direct, fie prin intermediul serviciilor de protecţie şi prevenire menţionate la articolul 11 din Legea securităţii şi sănătăţii în muncă nr.186-XVI din 10 iulie 2008, cu scopul de a evalua orice risc pentru securitatea sau sănătatea salariatelor şi orice efect posibil asupra sarcinii sau alăptării şi de a decide ce măsuri trebuie luate.

3. În conformitate cu art.14 din Legea securităţii şi sănătăţii în muncă nr.186-XVI din 10 iulie 2008, în unitatea respectivă, salariatele gravide, care au născut de curînd sau care alăptează şi/sau reprezentanţii lor sînt informaţi cu privire la rezultatele evaluării menţionate la punctul 2 şi la toate măsurile referitoare la sănătatea şi securitatea la locul de muncă.

4. Dacă rezultatele evaluării la care se face referire la punctul 2 evidenţiază un risc pentru securitatea sau sănătatea salariatelor sau o repercusiune asupra sarcinii sau alăptării, angajatorul ia măsurile necesare pentru ca, printr-o modificare temporară a condiţiilor de muncă şi/sau a programului de lucru al salariatei în cauză, să fie evitată expunerea acestei salariate la riscurile evidenţiate.

5. Dacă modificarea condiţiilor de muncă şi/sau a programului de lucru nu este posibilă din punct de vedere tehnic sau obiectiv ori nu poate fi solicitată în mod rezonabil, din motive bine întemeiate, angajatorul va adopta măsuri organizatorice corespunzătoare pentru a schimba locul de muncă al salariatei respective, în conformitate cu prevederile Codului muncii.

6. Dacă schimbarea locului de muncă nu este posibilă din punct de vedere tehnic şi/sau nu poate fi solicitată în mod rezonabil, din motive bine întemeiate, salariatele respective vor fi scutite, potrivit prevederilor Codului muncii de îndeplinirea obligaţiilor de muncă pentru întreaga perioadă necesară protecţiei securităţii sau sănătăţii lor.

7. Dispoziţiile punctelor 4, 5 şi 6 se aplică inclusiv în cazul în care o salariată care exercită o activitate interzisă, în temeiul punctului 8, rămîne însărcinată sau alăptează şi îşi informează angajatorul cu privire la aceasta, prezentînd documentele confirmative.

Secţiunea 2
Interdicţii de expunere

8. Salariatele gravide, care au născut de curînd sau care alăptează nu pot fi obligate, în nici un caz, să desfăşoare activităţi pentru care evaluarea a evidenţiat riscul de expunere la agenţii şi condiţiile de muncă prezentate în anexa nr.2 la prezentele Cerinţe minime, care pot pune în pericol securitatea sau sănătatea acestor salariate.

Secţiunea 3
Informarea şi formarea lucrătorilor

9. Salariatele gravide, care au născut de curînd sau care alăptează, trebuie să fie informate de către angajatori despre toate măsurile cu privire la protecţia securităţii şi stării de sănătate ce trebuie puse în aplicare conform prezentelor Cerinţe minime.

10. Angajatorii trebuie să asigure ca salariatele gravide, care au născut de curînd sau care alăptează, să beneficieze, în plus, de o instruire adecvată şi de informaţii precise cu privire la riscurile profesionale la care acestea se expun.

11. Consultarea şi participarea salariatelor gravide, care au născut de curînd sau care alăptează, sau a reprezentanţilor lucrătorilor cu răspunderi specifice în domeniul securităţii şi sănătăţii în muncă, cu privire la aplicarea prezentei hotărîri, se vor desfăşura în conformitate cu art.15 din Legea securităţii şi sănătăţii în muncă nr.186-XVI din 10 iulie 2008.

Anexa nr.1
la Cerinţele minime de securitate şi sănătate în muncă
pentru protecţia salariatelor gravide, care au născut
de curînd sau care alăptează

LISTA AGENŢILOR, PROCESELOR ŞI CONDIŢIILOR DE MUNCĂ

Agenţi

1. Agenţi fizici, dacă aceştia sînt consideraţi ca agenţi care determină leziuni ale fătului şi pot provoca desprinderea placentei, în special:

1) şocuri, vibraţii sau mişcări;

2) manipularea manuală a unor greutăţi, implicînd riscuri, în special în zona dorsolombară;

3) zgomot;

4) radiaţii ionizante;

5) radiaţii neionizante;

6) limite extreme de temperatură;

7) mişcări şi poziţii de lucru, deplasări – în interiorul sau în exteriorul unităţii, serviciile de noapte în condiţii nocive, oboseală mintală şi fizică şi alte eforturi fizice legate de activitatea salariatelor gravide, care au născut de curînd sau care alăptează.

2. Agenţi biologici definiţi de legislaţia în vigoare, în măsura în care se cunoaşte că aceşti agenţi sau măsurile terapeutice cerute de existenţa lor pun în pericol sănătatea femeilor gravide şi a copilului ce urmează a se naşte şi în măsură în care nu apar încă în anexa nr.2:

1) un agent biologic care poate provoca o boală la om şi poate constitui un pericol pentru lucrători, a cărei propagare în colectivitate este improbabilă, iar pentru acesta există în general o profilaxie sau un tratament eficace;

2) un agent biologic care poate provoca o boală gravă la om şi poate constitui un pericol serios pentru lucrători, care poate prezenta un risc de propagare în colectivitate, dar există în general o profilaxie sau un tratament eficace;

3) un agent biologic care provoacă boli grave la om şi constituie un pericol serios pentru lucrători, care poate prezenta un risc ridicat de propagare în colectivitate şi pentru acesta nu există în general o profilaxie sau un tratament eficace.

3. Agenţi chimici:

1) substanţe şi amestecuri care se regăsesc în una sau mai multe din următoarele clase de pericol şi categorii de pericol, cu una sau mai multe din următoarele faze de pericol, în măsura în care nu apar în anexa nr.2 la prezentele Cerinţe minime:

a) mutagenicitatea celulelor embrionare, categoria 1A, 1B sau 2 (H340, H341);

b) cancerigenitate, categoria IA, 1B sau 2 (H350, H350i, H351);

c) toxicitate pentru reproducere, categoria 1 A, B sau 2 sau categoria suplimentară pentru efecte asupra alăptării sau prin intermediul alăptării (H360, H360D, H360FD, H360Fd, H360Df, H361, H361d, H361fd, H362);

d) toxicitate asupra unui organ ţintă specific după o expunere unică, categoria 1 sau 2 (H370, H371);

2) agenţii chimici ce reies din procesele industriale enumerate la procesele din prezenta anexă;

3) mercurul şi derivaţii săi;

4) medicamentele antimicotice;

5) monoxidul de carbon;

6) agenţi chimici periculoşi cu cale de absorbţie cutanată.

Procese

Procesele industriale:

1) fabricarea auraminei;

2) lucrări care implică expunerea la hidrocarburi policiclice aromate prezente în funingine, gudron de cărbune sau smoală de huilă;

3) lucrări care implică expunerea la pulberi, fumuri sau aerosoli rezultaţi la prăjirea şi la electrorafinarea matelor de nichel;

4) procedeul de fabricare cu acid concentrat al alcoolului izopropilic;

5) lucrări care implică expunerea la pulberi de lemn de esenţă tare.

Condiţii de muncă

Activităţi miniere subterane (sanitaro-igienice).

Anexa nr.2
la Cerinţele minime de securitate şi sănătate în muncă
pentru protecţia salariatelor gravide, care au născut
de curînd sau care alăptează

LISTA AGENŢILOR ŞI A CONDIŢIILOR DE MUNCĂ

1. Agenţi

1) Agenţi fizici:

activitatea în atmosferă hiperbarică, de exemplu, incinte sub presiune şi scufundări subacvatice;

2) Agenţi biologici:

a) toxoplasmă;

b) virusul rubeolei, cu excepţia cazurilor în care se dovedeşte că salariatele gravide sînt protejate în mod adecvat împotriva acestor agenţi, prin imunizare;

3) Agenţi chimici:

plumbul şi derivaţii săi, în măsura în care pot fi absorbiţi de organismul uman.

2. Condiţii de muncă

Activităţi miniere subterane.

RCMMPS18/2004
ID intern unic: 314093 Fişa actului juridic
Версия на русском

Republica Moldova

MINISTERUL MUNCII ŞI PROTECŢIEI SOCIALE

REGULAMENT Nr. 18
din 01.04.2004

REGULAMENT-CADRU
de organizare şi funcţionare a comitetelor pentru protecţia muncii

Publicat : 16.07.2004 în Monitorul Oficial Nr. 112-118 art Nr : 246

1. Comitetul pentru protecţia muncii (în continuare - comitetul) este formaţiune în cadrul unităţii care are rolul să asigure colaborarea angajatorului şi salariaţilor la elaborarea şi realizarea măsurilor de prevenire a accidentelor de muncă şi a îmbolnăvirilor profesionale. Comitetul se constituie la iniţiativa oricărei dintre părţi.

2. Comitetul se constituie pe principiul de paritate din împuterniciţi pentru protecţia muncii ai angajatorilor şi împuterniciţi pentru protecţia muncii ai salariaţilor sau ai sindicatelor.

3. Condiţiile de activitate, termenul de împuternicire şi numărul membrilor comitetului se stabilesc prin acordul comun al angajatorului şi sindicatului sau reprezentanţilor salariaţilor. În cazul încheierii contractului colectiv de muncă, acordul face parte integrantă a acestuia. La unităţile cu un efectiv mai mic de 50 salariaţi comitetul se constituie dintr-un împuternicit pentru protecţia muncii al angajatorului şi un împuternicit pentru protecţia muncii al salariaţilor sau al sindicatelor.

4. Împuterniciţii pentru protecţia muncii ai angajatorului în comitet se deleghează de către angajator, iar împuterniciţii pentru protecţia muncii ai salariaţilor - de către reprezentanţii salariaţilor sau organul sindical. Membrii comitetului vor fi instruiţi în materie de protecţie a muncii suficient pentru a asigura funcţionarea eficientă a comitetului.

5. Comitetul este condus de un preşedinte, care este ales din componenţa comitetului. Şedinţele comitetului se convoacă de preşedintele acestuia după necesitate, dar nu mai rar de o dată în semestru. Şedinţa se consideră deliberativă dacă la lucrările acesteia participă cel puţin două treimi din numărul de membri ai comitetului. Deciziile comitetului se adoptă prin vot deschis prin majoritate simplă de voturi.

6. În desfăşurarea activităţii sale comitetul:

a) solicită şi examinează rapoarte anuale privind protecţia muncii, prezentate de angajator;

b) participă la elaborarea proiectului planului de măsuri de protecţie a muncii;

c) participă la elaborarea proiectelor de instrucţiuni de protecţie a muncii;

d) inspectează locurile de muncă, urmărind modul în care se aplică prevederile actelor legislative şi altor acte normative referitoare la protecţia muncii;

e) analizează rezultatele evaluării factorilor de risc la locurile de muncă şi propune măsuri de ameliorare a protecţiei muncii;

f) analizează cauzele accidentelor de muncă şi bolilor profesionale şi propune măsuri de prevenire a unor evenimente similare;

g) informează salariaţii, prin diferite surse de informare, despre situaţia reală a protecţiei muncii la unitate;

h) promovează iniţiative proprii sau altele, vizînd prevenirea accidentelor de muncă şi a îmbolnăvirilor profesionale, precum şi îmbunătăţirea condiţiilor de muncă;

i) examinează şi participă la soluţionarea divergenţelor referitoare la protecţia muncii care apar între angajator şi salariaţi, în măsura în care divergenţele nu au degenerat în litigiu individual de muncă cau în conflict colectiv de muncă.

7. Împuterniciţii pentru protecţia muncii sînt în drept:

a) să aibă acces liber la toate locurile de muncă;

b) să solicite şi să primească de la angajator informaţii despre situaţia protecţiei muncii;

c) să ia în dezbateri în şedinţele comitetului pentru protecţia muncii rapoartele angajatorului despre îndeplinirea obligaţiunilor acestuia în domeniul protecţiei muncii;

d) să facă propuneri la elaborarea planului de măsuri de protecţie a muncii;

e) să solicite angajatorului sancţionarea disciplinară a salariaţilor ce încalcă prevederile actelor legislative şi altor acte normative referitoare la protecţia muncii;

f) să propună stimularea salariaţilor pentru participare în activităţi de protecţie a muncii;

g) să sesizeze organele competente despre încălcarea actelor legislative şi altor acte normative de protecţie a muncii, comisă de angajatori sau de alte persoane cu funcţii de răspundere.

8. Împuterniciţii pentru protecţia muncii vor beneficia de timpul necesar exercitării funcţiilor ce le revin. Timpul alocat exercitării acestor funcţii va fi considerat timp de muncă, durata acestuia va fi negociată în contractul colectiv de muncă şi va fi salarizat conform legislaţiei.

9. Împuterniciţii pentru protecţia muncii poartă răspundere despre activitatea desfăşurată în faţa părţilor de care au fost delegaţi. Împuterniciţii pentru protecţia muncii, în cazul unei activităţi nesatisfăcătoare, pot fi rechemaţi, de către părţile de care au fost gelegaţi, pînă la expirarea mandatului şi înlocuiţi cu alţii.

10. Împuterniciţii pentru protecţia muncii pot fi sancţionaţi disciplinar numai cu consultarea comitetului pentru protecţia muncii sau, după caz, cu acordul sindicatului.

MINISTRUL MUNCII
ŞI PROTECŢIEI SOCIALE **Valerian REVENCO**

Chişinău, 1 aprilie 2004.
Nr. 18.

NMMPS49/2001
ID intern unic: 313598 Fişa actului juridic
Версия на русском

Republica Moldova

MINISTERUL MUNCII, PROTECŢIEI SOCIALE ŞI FAMILIEI

NORME Nr. 49
din 01.10.2001

pentru organizarea instruirii în materie de protecţie a muncii a personalului din întreprinderi, instituţii, organizaţii

Publicat : 31.10.2001 în Monitorul Oficial Nr. 131 art Nr : 313

1. Prezentele Norme sînt reglementări cu aplicabilitate naţională care cuprind prevederi minimale obligatorii pentru organizarea instruirii în materie de protecţie a muncii a personalului din întreprinderi, instituţii, organizaţii, cu orice tip de proprietate şi formă juridică de organizare.

2. Instruirea personalului din întreprinderi, instituţii, organizaţii în materie de protecţie a muncii constituie activităţi cu caracter didactic prin care se transmit, se însuşesc şi se verifică cunoştinţele în scopul formării deprinderilor de protecţie a muncii.

3. Instruirea personalului din întreprinderi, instituţii, organizaţii în materie de protecţie a muncii se efectuează prin instructaj şi prin cursuri de lecţii.

4. Instructajul de protecţie a muncii, în raport cu caracterul şi timpul efectuării, cuprinde următoarele faze:

a) instructajul introductiv general;

b) instructajul la locul de muncă;

c) instructajul periodic.

5. Instructajul introductiv general se face:

a) cu personalul nou angajat;

b) cu personalul venit ca detaşat sau pentru executarea unor lucrări în bază de contract;

c) cu elevii, ucenicii şi studenţii ce îşi desfăşoară practica profesională.

6. Instructajul introductiv general are scopul de a informa personalul despre obligaţiile acestuia de protecţie a muncii, specificul activităţii de producţie, prevederile actelor normative de protecţie a muncii ce urmează a fi respectate în procesul de muncă, riscurile de accidentare şi îmbolnăvire profesională specifice, consecinţele posibile ale necunoaşterii sau nerespectării prevederilor actelor normative de protecţie a muncii.

7. Instructajul introductiv general se efectuează individual sau cu un grup de persoane de către specialistul pentru protecţia muncii conform programului instructajului introductiv general. Programul instructajului introductiv general se elaborează de specialistul pentru protecţia muncii şi se aprobă de angajator.

8. Specialistul pentru protecţia muncii, după ce a efectuat instructajul introductiv general, verifică cunoştinţele însuşite de cei instruiţi şi, în raport cu rezultatul verificării cunoştinţelor, face propuneri angajatorului referitor la angajarea sau neangajarea persoanelor respective.

9. Angajatorul angajează numai persoane care au însuşit programul instructajului introductiv general.

10. Instructajul la locul de muncă se face după instructajul introductiv general şi începe din momentul prezentării personalului nou angajat la locul de muncă.

11. Instructajul la locul de muncă se efectuează de către conducătorul de lucrări pe baza instrucţiunilor de protecţie a muncii.

12. Instructajul la locul de muncă are ca scop cunoaşterea de către personalul nou angajat în muncă a cerinţelor generale de protecţie a muncii, precum şi a cerinţelor de protecţie a muncii specifice activităţii la locul de muncă respectiv.

13. După efectuarea instructajului la locul de muncă, conducătorul de lucrări verifică cunoştinţele însuşite de cel instruit şi, în raport cu rezultatul verificării cunoştinţelor, admite sau nu admite persoana respectivă la desfăşurarea de sine stătător a activităţii.

14. Instructajul periodic are scopul să completeze şi să perfecţioneze cunoştinţele în materie de protecţie a muncii ale personalului şi se efectuează de către conducătorul de lucrări.

15. Instructajul periodic se va efectua ori de cîte ori este necesar la intervale ce nu vor depăşi 180 zile.

16. Instructajul periodic se efectuează şi în următoarele cazuri:

a) la punerea în aplicare a unor norme de protecţie a muncii noi sau modificate, care se răspîndesc asupra locului de muncă respectiv;

b) la schimbarea condiţiilor de muncă;

c) în urma încălcării de către salariaţi a instrucţiunilor de protecţie a muncii, care a condus sau ar fi putut conduce la un accident de muncă, avarie, explozie etc.;

d) la reluarea activităţii după un accident de muncă;

e) la efectuarea lucrărilor ocazionale sau speciale care nu fac parte din procesul de muncă obişnuit al salariatului;

f) la modificarea procesului tehnologic;

g) la lichidarea urmărilor avariilor, calamităţilor naturale etc.;

h) la efectuarea lucrărilor pentru care se perfectează un bon de lucru - permis.

17. Instructajul de protecţie a muncii se va consemna în registre de instructaj (anexele nr. 1, nr. 2 la prezentele Norme) sau în fişe individuale de instructaj (anexa nr. 3 la prezentele Norme) şi se va confirma prin semnătura celui ce a efectuat şi a verificat însuşirea instructajului, precum şi prin semnătura celui instruit.

18. Cursurile de lecţii în materie de protecţie a muncii se desfăşoară conform unor programe şi se finalizează cu verificarea cunoştinţelor.

19. Verificarea cunoştinţelor în materie de protecţie a muncii, fiind precedată de lecţii şi consultaţii cu tematică respectivă, se va efectua şi:

a) la punerea în aplicare a normelor de protecţie a muncii noi sau modificate;

b) în urma producerii unor accidente de muncă, avarii, explozii.

20. Rezultatele verificării cunoştinţelor se vor consemna în proces-verbal de verificare a cunoştinţelor (anexa nr.4 la prezentele Norme), după caz, într-un registru de verificare a cunoştinţelor, prevăzut de alte acte normative. În raport cu rezultatele verificării cunoştinţelor, se vor face propuneri angajatorului referitoare la admiterea sau neadmiterea managerilor şi specialiştilor respectivi la exercitarea de sine stătător a atribuţiilor.

21. Instruirea în materie de protecţie a muncii a personalului executant (asamblori, laboranţi, lăcătuşi, montatori, operatori, strungari, şoferi, tractorişti ş.a.) se efectuează prin instructajul de protecţie a muncii.

22. În unele cazuri, prevăzute de alte acte normative, instruirea unor categorii de personal executant se va efectua şi prin cursuri de lecţii în materie de protecţie a muncii. Verificarea cunoştinţelor în materie de protecţie a muncii a acestor categorii de personal executant se va efectua în modul stabilit de actele normative respective.

23. Instruirea în materie de protecţie a muncii a managerilor (conducători de întreprinderi,

instituţii, organizaţii, ateliere, laboratoare, secţii, sectoare etc.) şi specialiştilor (agronomi, energeticieni, mecanici, tehnologi ş.a.) se realizează prin instructajul introductiv general şi prin cursuri de lecţii.

24. Pentru manageri şi specialişti cursurile de lecţii în materie de protecţie a muncii se vor organiza, în termen de cel mult 90 zile de la data numirii acestora în funcţie, iar în continuare periodic, cel puţin o dată în 3 ani.

25. Pentru organizarea instruirii angajatorul va:

a) aproba programele cursurilor de lecţii în materie de protecţie a muncii;

b) desemna persoanele responsabile de desfăşurarea instructajului şi cursurilor de lecţii în materie de protecţie a muncii;

c) stabili forma de verificare a cunoştinţelor.

26. Persoanele responsabile de desfăşurarea instructajului şi cursurilor de lecţii în materie de protecţie a muncii trebuie să fie instruiţi în acest domeniu.

27. Pentru manageri, specialişti şi împuterniciţi pentru protecţia muncii, la numirea acestora în funcţie, programele cursurilor de lecţii în materie de protecţie a muncii vor include teme teoretice şi practice în volum de cel puţin 16 ore, iar programele cursurilor periodice - în volum de cel puţin 8 ore.

28. Pentru specialişti pentru protecţia muncii, la numirea acestora în funcţie, programele cursurilor de lecţii în materie de protecţie a muncii vor include teme teoretice şi practice în volum de cel puţin 80 ore, iar programele cursurilor periodice - în volum de cel puţin 40 ore.

29. Întreprinderile, instituţiile, organizaţiile ce nu dispun de specialişti necesari pentru efectuarea instruirii în materie de protecţie a muncii vor apela la serviciile unor persoane juridice specializate în acest domeniu.

Anexa nr.1
la Normele pentru organizarea instruirii în materie de protecţie
a muncii a personalului din întreprinderi, instituţii, organizaţii

COPERTA

_____
(denumirea întreprinderii, instituţiei organizaţiei)

REGISTRUL
instructajului întroductiv general de protecţie a muncii

Deschis la data de "___" _____20____
Încheiat la data de "___" _____20____

Anexa nr.1

Pagini următoare

Data	Numele, prenumele, patrimonicul	Data şi anul naşterii	Funcţia, specialitatea, profesia, subdiviziunea, sectorul	Numărul sau denumirea instrucţiunilor, normelor de protecţie a muncii, altor acte normative referitoare la protecţia muncii din care se constituie programul instructajului	Semnătura celui instruit	Numele, prenumele, funcţia şi semnătura celui care a efectuat şi verificat însuşirea instructajului, propunerea acestuia referitor la angajarea persoanei instruite

Anexa nr.2
la Normele pentru organizarea instruirii în materie de protecţie
a muncii a personalului din întreprinderi, instituţii, organizaţii

COPERTA

_____
(denumirea întreprinderii, instituţiei organizaţiei)_____
(subdiviziunea)

REGISTRUL
instructajului de protecţiea muncii la locul de muncă

Deschis la data de "___" _____20____
Încheiat la data de "___" _____20____

Anexa nr.2

Pagini următoare

Data	Numele, prenumele, patrimonicul	Funcţia, specialitatea, profesia, locul de muncă	Numărul sau denumirea instrucţiunilor de protecţie a muncii	Semnătura celui instruit	Numele, prenumele, funcţia şi semnătura celui care a efectuat şi verificat însuşirea instructajului, decizia acestuia de admite sau nu persoana instruită la desfăşurarea de sinestătător a activităţii la locul respectiv de muncă

Anexa nr.3
la Normele pentru organizarea instruirii în materie de protecţie
a muncii a personalului din întreprinderi, instituţii, organizaţii

COPERTA

_____
(denumirea întreprinderii, instituţiei organizaţiei)

FIŞA INDIVIDUALĂ
de instructaj de protecţie a muncii
Numele _____ Prenumele _____
Patrimonivul _____

Anexa nr.3
Coperta verso

OBLIGAŢIUNILE DE PROTECŢIE A MUNCII ALE SALARIATULUI

În desfăşurarea activităţii la locul de muncă salariatul are următoarele obligaţiuni de protecţie a muncii:

a) să-şi însuşească şi să respecte instrucţiunile de protecţie a muncii specifice activităţii prestate;

b) să utilizeze echipamentul individual din dotare corespunzător scopului pentru care a fost acordat;

c) să desfăşoare activitatea în aşa fel, încît să nu expună la pericol atît persoana proprie, cît şi

ceilalţi salariaţi;

d) să nu ridice, deplaseze, distrugă dispozitivele de producţie, semnalizare şi avertizare şi să nu împiedice aplicarea metodelor şi procedurilor adoptate în vederea reducerii sau eliminării acţiunii factorilor de rosc;

e) să aducă la cunoştinţa conducătorului său direct orice defecţiune tehnică sau altă situaţie ăn care nu sînt respectate cerinţele de protecţie a muncii;

f) să întrerupă activitatea dacă s-a creat o situaţie care constituie un pericol iminent de accidentarem şi să anunţe despre aceacta imediat conducătorul său direct;

g) să aducă la cunoştinţa conducătorului său direct despre orice accident sau îmbolnăvire la locul de muncă.

Am luat cunoştinţă

"___" _____ _____

(semnătura angajatului)

Anexa nr.3
Pagina 1

I. DATE PERSONALE

Data naşterii _____
Studii _____
Calificarea (profesia) _____
Locul de muncă _____
Funcţia _____
Grupa sanguină _____

II. INSTRUCTAJUL INTRODUCTIV GENERAL

Instructajul a fost efectuat la data de "___" _____ de către _____,
avînd funcţia de _____
Materialul predat _____
(Numărul sau denumirea instrucţiunilor, normelor de protecţie a muncii,
_____
altor acte normative la protecţia muncii din care se constituie programul instructajului)
Semnătura celui instruit _____
Semnătura celui care a efectuat şi verificat însuşirea instructajului _____
Propuneri referitoare la angajarea persoanei instruite _____
_____

III. INSTRUCTAJUL LA LOCUL DE MUNCĂ

Instructajul a fost efectuat la data de de către _____,
avînd funcţia de _____ la data de_____
Materialul predat _____
(Numărul sau denumirea instrucţiunilor)
Semnătura celui instruit _____
Semnătura celui care a efectuat şi verificat însuşirea instructajului _____
La desfăşurarea de sine stătător a activităţii este _____
(admis sau neadmis)

Anexa nr.3
Pagini următoare

IV. INSTRUCTAJUL PERIODIC

Data	Funcţia, specialitatea, profesia, locul de muncă	Numărul sau denumirea instrucţiunilor de protecţie a muncii	Semnătura celui instruit	Numele, prenumele, funcţia şi semnătura celui care a efectuat şi verificat însuşirea instructajului, decizia acestuia de admite sau nu persoana instruită la desfăşurarea de sine stătător a activităţii la locul respectiv de muncă

Anexa nr.4
la Normele pentru organizarea instruirii în materie de protecţie
a muncii a personalului din întreprinderi, instituţii, organizaţii

_____
(denumirea întreprinderii, instituţiei organizaţiei)

Proces-verbal Nr. _____

De verificare a cunoştinţelor în materie de protecţie a muncii din "___" _____
Comisia de examinare în componenţa:_____
Preşedinte _____
(funcţia, numele, prenumele)
Membrii comisiei _____
(funcţia, numele, prenumele)
_____
în baza Ordinului nr.__ din "___" _____ 20___ a efectuat verificarea cunoştinţelor în materie de protecţie a muncii şi a stabilit:

Numele, prenumele, patrimpnicul	Funcţia, profesia	Subdiviziunea	Nr. biletului	Aprecierea cunoştinţelor	Adnotare

Preşedintele comisiei _____ _____
(semnrtura) (numele prenumele)
Membrii comisiei _____ _____
(semnrtura) (numele prenumele)
_____ _____
(semnrtura) (numele prenumele)
_____ _____
(semnrtura) (numele prenumele)

NMMPS54/2001
ID intern unic: 313597 Fişa actului juridic
Версия на русском

Republica Moldova

MINISTERUL MUNCII ŞI PROTECŢIEI SOCIALE

NORME Nr. 54
din 08.11.2001

pentru elaborarea instrucţiunilor de protecţie a muncii
Monitorul Oficial al Republicii Moldova

Publicat : 07.03.2002 în Monitorul Oficial Nr. 33-35 art Nr : 71

APROBATE
Ministerul Muncii şi Protecţiei Sociale al Republicii Moldova
Ministru _____ Valerian Revenco
nr. 54 din "08" noiembrie 2001

ÎNREGISTRATE:
Ministerul Justiţiei al Republicii Moldova
Ministru _____ Ion Morei
nr. 8 din 10 noiembrie 2001

NORME
pentru elaborarea instrucţiunilor de protecţie a muncii

1. Prezentele Norme sînt reglementări cu aplicabilitate naţională care cuprind prevederi obligatorii pentru elaborarea instrucţiunilor de protecţie a muncii.
2. Instrucţiunile de protecţie a muncii (în continuare - instrucţiuni) au aplicabilitate numai la un angajator şi cuprind cerinţe de protecţie a muncii pentru desfăşurarea unei anumite activităţi.
3. Instrucţiunile se elaborează pentru toate funcţiile şi profesiile existente la întreprindere, instituţie, organizaţie, precum şi pentru toate lucrările desfăşurate de întreprindere, instituţie, organizaţie.
4. Angajatorul, pentru elaborarea şi păstrarea instrucţiunilor, aprobă lista instrucţiunilor ce urmează a fi elaborate şi desemnează persoanele responsabile pentru elaborarea şi păstrarea instrucţiunilor.
5. Lista instrucţiunilor ce urmează a fi elaborate se va întocmi pe baza statelor de personal din întreprindere, instituţie, organizaţie.
6. Responsabili pentru elaborarea instrucţiunilor vor fi desemnate persoane care au pregătire corespunzătoare în materie de protecţie a muncii.
7. Instrucţiunilor li se vor atribui denumiri din care va decurge pentru care funcţii, profesii sau lucrări sînt predestinate.
8. Textul instrucţiunilor se va constitui din cerinţe laconice, distincte, care vor exclude interpretări diverse. Cerinţele vor fi formulate pe baza normelor de protecţie a muncii, pe baza cerinţelor de protecţie a muncii expuse de producătorul de echipamente tehnice în instrucţiunile de exploatare a acestora, precum şi pe baza documentaţiei tehnologice.
9. Terminologia utilizată în textul instrucţiunilor va corespunde celei ce se conţine în normele

de protecţie a muncii.

10. Cerinţele instrucţiunilor vor fi expuse în consecutivitate conformă desfăşurării procesului de muncă şi vor fi grupate în următoarele capitole:

a) cerinţe generale de protecţie a muncii;

b) cerinţe de protecţie a muncii pînă la începerea lucrului;

c) cerinţe de protecţie a muncii în timpul lucrului;

d) cerinţe de protecţie a muncii în situaţii de avarie;

e) cerinţe de protecţie a muncii după terminarea lucrului.

11. Capitolul "Cerinţe generale de protecţie a muncii" va reflecta:

a) condiţiile de admitere a salariaţilor la exercitarea de sine stătător a activităţii respective (vîrsta, sexul, condiţiile de sănătate, pregătirea profesională);

b) acţiunile orientate spre respectarea normelor de ordine internă, referitoare la locul pentru fumat şi interzicerea consumului băuturilor alcoolice, drogurilor la locul de muncă;

c) factorii nocivi şi/sau periculoşi de producţie specifici locului de muncă, proprietăţile şi acţiunea acestora asupra organismului uman;

d) echipamentul individual de protecţie, prevăzut pentru locul de muncă respectiv conform criteriilor de acordare gratuită a echipamentului individual de protecţie şi de lucru;

e) cerinţele de securitate antiincendiară şi antiexplozivă;

f) ordinea de comunicare despre orice defecţiune sau altă situaţie care poate constitui un pericol iminent de accidentare, sau despre producerea unui accident de muncă;

g) responsabilitatea salariatului pentru încălcarea cerinţelor instrucţiunilor.

12. Capitolul "Cerinţe de protecţie a muncii pînă la începerea lucrului" va reflecta:

a) ordinea de pregătire a locului de muncă şi echipamentului individual de protecţie necesar;

b) ordinea de verificare a echipamentelor tehnice, a împrejmuirilor, a dispozitivelor de semnalizare şi de blocare, a dispozitivelor de electrosecuritate, a instalaţiilor de ventilare, a instalaţiilor locale de iluminat;

c) ordinea de verificare a materialelor utilizate în procesul de muncă (semifabricate, materie primă etc.);

d) ordinea de primire a schimbului, în cazul procesului de muncă continuu;

e) cerinţele de igienă a muncii.

13. Capitolul "Cerinţe de protecţie a muncii în timpul lucrului" va reflecta:

a) procedeele de efectuare inofensivă a lucrărilor şi de utilizare inofensivă a echipamentelor tehnice;

b) cerinţele de manipulare inofensivă a materialelor în procesul de muncă (materie primă, semifabricate etc.);

c) modul de întreţinere a locului de muncă în stare inofensivă;

d) principalele genuri de devieri de la regimul tehnologic normal şi procedeele de înlăturare ale acestora;

e) acţiunile îndreptate spre prevenirea situaţiilor de avarie;

f) cerinţele privind utilizarea echipamentului individual de protecţie.

14. Capitolul "Cerinţe de protecţie a muncii în situaţii de avarie" va reflecta:

a) acţiunile necesare în cazul apariţiei situaţiilor de avarie sau situaţiilor care constituie pericol iminent de accidentare;

b) acţiunile orientate spre acordarea primului ajutor persoanelor accidentate, în cazul îmbolnăvirii spontane sau intoxicării acute.

15. Capitolul "Cerinţe de protecţie a muncii după terminarea lucrului" va reflecta:

a) ordinea deconectării, opririi, demontării şi deservirii fără pericol a echipamentelor tehnice, iar în cazul procesului de muncă continuu - ordinea transmiterii echipamentelor tehnice schimbului următor;

b) ordinea de predare a locului de muncă;

c) ordinea înlăturării deşeurilor de producţie;

d) cerinţele de igienă a muncii.

16. Instrucţiunile, periodic, la intervale de cel mult 5 ani, vor fi reexaminate sub aspectul corespunderii prevederilor normelor de protecţie a muncii. Instrucţiunile vor fi reexaminate şi în următoarele cazuri:

a) la apariţia unor situaţii de avarie, sau în urma unui accident de muncă produs din cauza imperfecţiunii instrucţiunilor;

b) la modificarea procesului tehnologic, la schimbarea condiţiilor de muncă, la utilizarea echipamentelor tehnice noi;

c) la cererea inspectorului de muncă, sau la cererea altor persoane cu atribuţii de control în domeniul protecţiei muncii, atunci cînd au fost constatate încălcări ale prevederilor actelor normative de protecţie a muncii.

17. Instrucţiunile se reexaminează de persoane cu pregătire în materie de protecţie a muncii desemnate de angajator.

18. Prima şi ultima pagină a instrucţiunilor se perfectează conform anexei nr. 1 la prezentele Norme.

19. Instrucţiunile se semnează de persoanele responsabile pentru elaborare sau reexaminare şi se aprobă de către angajator.

20. Instrucţiunile se înregistrează într-un registru (anexa nr. 2 la prezentele Norme), se multiplică într-un număr necesar şi se distribuie salariaţilor pentru aplicare.

21. Întreprinderile, instituţiile, organizaţiile ce nu dispun de specialişti necesari pentru elaborarea instrucţiunilor vor apela la serviciile unor persoane juridice specializate în acest domeniu.

Anexa nr.1
la Normele pentru elaborarea
instrucţiunilor de protecţie a muncii
Pagina 1

_____
denumirea întreprinderii, instituţiei, organizaţiei

APROBATE

_____
semnătura, numele şi prenumele conducătorului

Ordinul nr. din _____

INSTRUCŢIUNI DE PROTECŢIE A MUNCII

_____

_____
denumirea

_____
numărul de înregistrare

T E X T U L

Anexa nr. 1
Ultima pagină

T E X T U L

Responsabil pentru elaborare _____
_____
numele, prenumele,
funcţia semnătura

Anexa nr. 2 la Normele pentru elaborarea
instrucţiunilor de protecţie a muncii
Coperta

_____
denumirea întreprinderii,
instituţiei, organizaţiei

REGISTRU

de înregistrare a instrucţiunilor de protecţie a muncii
Deschis la data de "___" _____
Încheiat la data de "___" _____

Anexa nr. 2
Pagina următoare

Nr. d/o	Data înregistrării	Numărul de înregistrare	Persoana care a înregistrat instrucţiunile		
			funcţia	numele, prenumele	semnătura

NMMPS40/2001
ID intern unic: 313596 Fişa actului juridic
Версия на русском

Republica Moldova

MINISTERUL MUNCII ŞI PROTECŢIEI SOCIALE

NORME Nr. 40
din 16.08.2001

pentru elaborarea şi realizarea măsurilor de protecţie a muncii

Publicat : 07.03.2002 în Monitorul Oficial Nr. 33-35 art Nr : 70

APROBATE:
Ministerul Muncii şi Protecţiei Sociale al Republicii Moldova
Ministru _____ Valerian Revenco
nr. 40 din "16" august 2001

ÎNREGISTRATE:
Ministerul Justiţiei al Republicii Moldova
Ministru _____ Ion Morei
nr. 226 din 28 august 2001

NORME
pentru elaborarea şi realizarea măsurilor de protecţie a muncii

1. Prezentele Norme sînt reglementări cu aplicabilitate naţională care cuprind prevederi minimale obligatorii pentru elaborarea şi realizarea măsurilor de protecţie a muncii.

2. Prin măsuri de protecţie a muncii se înţelege ansamblul lucrărilor şi acţiunilor tehnice şi organizatorice de prevenire a accidentelor de muncă şi bolilor profesionale.

3. Fiecare angajator, în baza evaluării factorilor de risc la locurile de muncă, va elabora Planul de măsuri de protecţie a muncii (anexa nr. 1), în conformitate cu Lista-cadru privind măsurile de protecţie a muncii (anexa nr. 2), Criteriile de acordare gratuită a echipamentului individual de protecţie şi de lucru (anexa nr. 3) şi Criteriile de acordare gratuită a alimentaţiei de protecţie şi a preparatelor vitaminoase (anexa nr. 4).

4. Planul de măsuri de protecţie a muncii se elaborează anual cu consultarea sindicatului sau reprezentanţilor salariaţilor. În cazul încheierii contractului colectiv de muncă, Planul de măsuri de protecţie a muncii va constitui parte integrantă a acestui contract.

5. La întreprinderile, instituţiile şi organizaţiile cu locuri de muncă în condiţii de murdărire excesivă a pielii, fiecărui salariat la aceste locuri de muncă i se va distribui lunar cîte 400 g săpun, iar la locurile de muncă unde este posibilă acţiunea substanţelor nocive asupra mîinilor se vor distribui suplimentar unguente de protecţie, conform normelor specificate în instrucţiunile de utilizare a acestora.

6. Echipamentul individual de protecţie şi de lucru acordat unui salariat trebuie să asigure protecţia acestuia împotriva tuturor factorilor de risc care acţionează cumulativ asupra sa în timpul îndeplinirii sarcinii de muncă.

Angajatorii, prin servicii specializate sau apelînd la serviciile altor întreprinderi, vor asigura:

1) verificarea periodică a calităţilor de protecţie ale mijloacelor individuale de protecţie;

2) condiţii pentru curăţarea sau denocivizarea mijloacelor individuale de protecţie;

3) condiţii pentru depozitarea, întreţinerea şi repararea mijloacelor individuale de protecţie, astfel încît să fie asigurată conservarea calităţilor de protecţie ale acestora.

Angajanţii vor înlocui mijloacele individuale de protecţie în cazul în care acestea nu mai posedă calităţile de protecţie specifice condiţiilor pentru care au fost acordate, indiferent de motiv.

7. Alimentaţia de protecţie şi preparatele vitaminoase se distribuie pentru fiecare schimb, indiferent de durata lui, în zilele efectiv lucrate de salariat în condiţii nocive.

Se interzice înlocuirea alimentaţiei de protecţie şi a preparatelor vitaminoase prin plata în bani sau în mărfuri.

8. Cheltuielile ce ţin de realizarea măsurilor de protecţie a muncii sînt finanţate integral din resursele proprii ale întreprinderii, instituţiei, organizaţiei.

Anexa nr.1
la Normele pentru elaborarea şi realizarea
măsurilor de protecţie a muncii

Aprobat
prin Ordinul nr. ___
din _____

PLANUL
de măsuri de protecţie a muncii

_____
(denumirea întreprinderii, instituţiei, organizaţiei)
pe anul _____

Măsuri tehnice şi organizatorice

Nr. d/o	Tema lucrărilor, mijloacelor, acţiunilor	Unitatea de măsură	Volumul	Valoarea lucrărilor, mijloacelor, acţiunilor, (mii lei)	Termenul de realizare	Responsabili de realizare	Notă
1	2	3	4	5	6	7	8

Anexa nr.1
la Planul de măsuri de protecţie a
muncii pe anul _____

Lista profesiunilor şi a funcţiunilor, exercitarea cărora impune acordarea gratuită a materialelor igienico-sanitare

Nr. d/o	Profesiuni, funcţii	Materiale igienico-sanitare
1	2	3

Anexa nr.2
la Planul de măsuri de protecţie a
muncii pe anul _____

Normativul de acordare gratuită a echipamentului individual de protecţie şi de lucru

Nr. d/o	Profesiuni, funcţii	Sortimentul mijloacelor individule de protecţie şi de lucru	Durata utilizării

1	2	3	4

Anexa nr.3
la Planul de măsuri de protecţie a
muncii pe anul _____

Normativul de acordare gratuită a alimentaţiei de protecţie şi a preparatelor vitaminoase

Nr. d/o	Profesiuni, funcţii	Numărul raţiei
1	2	3

Anexa nr.2
la Normele pentru elaborarea şi realizarea
măsurilor de protecţie a muncii

Lista- cadru
privind măsurile de protecţie a muncii

I. Măsuri tehnice: procurarea, confecţionarea, construirea, reconstruirea, modernizarea, perfecţionarea, montarea, amenajarea, reglarea şi repararea

1. Aparate şi dispozitive pentru combaterea electricităţii statice.
2. Aparate şi dispozitive pentru prevenirea exploziilor, incendiilor şi autoaprinderilor.
3. Aparate şi spaţii pentru reanimare, în sectoarele unde există factori de risc, care pot genera explozii, incendii, surpări, prăbuşiri, scufundări, scurgeri, deversări, erupţii etc.
4. Aparatură de semnalizare şi control pentru noxe.
5. Aparatură şi substanţe pentru dezinsecţie şi deratizare.
6. Aparatură şi mobilier pentru punctele şi dispensarele medicale ale întreprinderii.
7. Duşuri şi vestiare pentru îmbrăcămintea proprie a salariaţilor, precum şi pentru echipamentul individual de protecţie şi de lucru.
8. Podiul din lemn în încăperile de lucru în care pardoselile se umezesc în permanenţă sau sînt executate din materiale cu inerţie termică.
9. Hidranţi şi rezervoare cu soluţii neutralizante pentru spălare, în locurile de muncă unde există pericol de arsuri cu substanţe chimice.
10. Instalaţii de aerosoli şi ultraviolete.
11. Instalaţii de apă carbogazoasă pentru secţiile cu microclimat cald.
12. Instalaţii de pulverizare a apei pe suprafaţa radiantă.
13. Materiale şi sisteme de semnalizare, avertizare.
14. Posturi medicale de prim ajutor la locurile de muncă care prezintă pericole pentru accidente de muncă şi îmbolnăviri profesionale.
15. Sisteme, aparate şi dispozitive de combatere a riscurilor mecanice, electrice, chimice, termice, biologice etc.
16. Sisteme, aparate şi dispozitive pentru îmbunătăţirea microclimatului.
17. Sisteme de izolare a spaţiului de lucru pentru menţinerea microclimatului în limita valorilor admisibile.
18. Sisteme de protecţie în subteran.
19. Sisteme pentru îmbunătăţirea iluminatului.
20. Sisteme şi dispozitive pentru combaterea radiaţiilor ionizante şi electromagnetice.
21. Sisteme şi dispozitive pentru combaterea zgomotului şi vibraţiilor.
22. Sisteme şi instalaţii de ventilaţie industrială.

23. Spaţii fixe sau mobile pentru protejarea salariaţilor împotriva condiţiilor meteorologice necorespunzătoare.

24. Spaţii pentru depozitarea provizorie a reziduurilor industriale nocive care pot infecta aerul, apa sau solul.

25. Spaţii speciale pentru păstrarea surselor de radiaţii ionizante în vederea prevenirii iradierii şi contaminării radioactive.

26. Staţii de salvare mobile.

27. Trotuare, treceri, tuneluri, galerii pe teritoriul întreprinderii, organizaţiei, instituţiei.

II. Măsuri organizatorice

1. Proiectarea ergonomică sau sub aspectul protecţiei muncii a locurilor de muncă şi a proceselor tehnologice.

2. Optimizarea procedurilor şi metodelor de lucru.

3. Evaluarea factorilor de risc la locurile de muncă.

4. Examene medicale.

5. Pregătirea personalului în materie protecţie a muncii.

6. Organizarea şi amenajarea cabinetelor staţionare şi mobile de protecţie a muncii.

7. Elaborarea de instrucţiuni privind protecţia muncii.

8. Publicaţii, materiale de pregătire, propagare şi informare în domeniul protecţiei muncii.

9. Organizarea de conferinţe, consfătuiri, seminare în domeniul protecţiei muncii.

10. Materiale igienico-sanitare.

11. Echipament individual de protecţie şi de lucru.

12. Alimentaţie de protecţie.

Anexa nr.3
la Normele pentru elaborarea şi realizarea
măsurilor de protecţie a muncii

Criterii
de acordare gratuită a echipamentului individual de protecţie şi de lucru

Nr. d/o	Factori periculoşi ce apar la îndeplinirea sarcinii de muncă	Pericol de accidentare în muncă sau îmbolnăvire profesională	Sortimentul de mijloace individuale de protecţie şi de lucru care se acordă	Tipul de mijloace individuale de protecţie şi de lucru definit prin calitatea de protecţie	Durata utilizării, luni
1	2	3	4	5	6
1	Organe de maşini în mişcare	Lovire la cap	Cască	Rezistentă la şoc şi penetraţie	24
		Tragerea părului sau a îmbrăcămintei personale	Bonetă sau basma, şapcă Combinezon sau costum	Ajustat pe corp, cu elastic la mîneci şi talie	12 12
2	Cădere de obiecte de la înălţime	Lovire la cap	Cască	Rezistentă la şoc şi penetraţie	24
		Lezarea labei piciorului	Încălţăminte	Cu bombeu metalic rezistent la şoc	12
3	Curent electric:- atingere directă- atingere indirectă-	Electrocutare:- tensiune între 24-380 V	Mănuşi Încălţăminte	Electroizolante, pentru tensiune joasă Electroizolante,	De serviciu 12

	tensiune de pas			pentru tensiune joasă	
		-tensiuni mai mari de 380 V	Mănuşi Încălţăminte	Electroizolante, pentru tensiune înaltă Electroizolante, pentru tensiune înaltă	De serviciu 12
	- arc electric	Arsuri şi orbire	Cască Ochelari	Rigiditate dielectrică mare Lentile cu absorbţie în ultraviolet	24 Pînă la uzare
4	Lucru la înălţime	Cădere de la înălţime	Cască Centură de siguranţă (specifică sarcinii de muncă) Încălţăminte Colţari (lucru pe stîlp)	Rezistentă la şoc şi penetraţie Rezistentă la tracţiune şi şoc Cu talpă antiderapantă Din metal	24 De serviciu 12 De serviciu
5	Lucru pe căi de circulaţie rutieră, feroviară, teren accidentat	Lovire, coliziune cu mijloace de transport	Cască Vestă de avertizare sau înlocuitoriBocanci	Rezistentă la şoc Reflectorizante Rezistenţi la uzură	24 12 12
		Arsuri de la asfaltări de drumuri	Mănuşi sau palmare Genunchiere Jambiere Bocanci	Termoizolante Termoizolante Termoizolante Talpă termoizolantă	1 12 12 12
		Lezarea gleznelor	Bocanci	Rezistenţi la uzură şi impact	12
6	Proiectare de corpuri sau particule	Lovire la cap	Cască	Rezistentă la şoc şo penetraţie	24
		Lovire la ochi	Ochelari	Cu lentile transparente şi rezistente la şoc	Pînă la uzare
		Lovire la faţă	Vizieră	Rezistentă la şoc transparentă	Pînă la uzare
		Lovire în regiunea abdominală	Şorţ Burtieră (şocuri puternice)	Rezistent la uzură Amortizare de şoc şi rezistentă la penetraţie	12 12
		Lovire la mîini	Mănuşi	Rezistente la uzură	1
		Lovire la picioare	Ghetre	Rezistente la	12

			Jambiere Încălţăminte	uzură Rezistente la uzură Rezistentă la uzură	12 12
		Lovire la corp	Costum sau combinezon	Rezistent la uzură	12
7	Manipulare de obiecte tăioase, înţepătoare, alunecoase, abrazive	Lovire la cap	Cască	Rezistentă la şoc	24
		Tăiere sau înţepare la mîini	Mănuşi, palmare sau degetare Mînecuţe Cotiere	Rezistente la uzură, rupere şi penetraţie Aderenţă mare Rezistente la uzură Rezistente la uzură	16 12
		Tăiere sau înţepare în regiunea abdominală	Şorţ Burtieră	Rezistente la uzură şi penetraţie Rezistente la uzură şi penetraţie	12 12
		Tăierea sau înţeparea la picioare	Jambiere Ghetre Bocanci	Rezistente la uzură şi penetraţie Rezistente la uzură şi penetraţie Cu feţe şi talpă rezistente la uzură şi penetraţie	12 12 12
8	Manipularea de obiecte sau substanţe adezive	Lipirea obiectelor de tegumente sau de îmbrăcăminte	Bonetă sau basma Costum Sorţ Mănuşi Cizme	Din fibre naturale Din fibre naturale Impermeabile şi rezistente la solvenţi Impermeabile şi rezistente la solvenţi	12 12 12 1 12
9	Manipularea sau transport de materiale grele, la limita sarcinilor maxime admisibile	Suprasolicitarea coloanei vertebrale	Centură abdominală		Pînă la uzare
		Lezarea mîinii	Palmare sau mănuşi	Rezistente la uzură	1
		Lezarea labei piciorului	Genunchiere Bocanci Cizme	Rezistente la uzură Cu bombeu metalic rezistent la şoc	12 12 12
		Lezarea umărului	Umerar	Rezistent la uzură	12
		Lezarea abdomenului	Şorţ	Rezistent la uzură	12
10	Lucru cu substanţe	Rănire sau arsură prin explozie	Bonetă sau basma Cască	Din fibre naturale Din piele, fără	12

	explozive - preparare, control şi manipulare		Ochelari sau vizieră Costum Costum Şorţ Mănuşi sau palmare Mănuşi chirurgicale Degetare CămăşiLengerie de corp Şosete sau ciorapi Încălţăminte	accesorii metalice Cu rezistenţă la şoc şi transparenţă Lentile securizate Din fibre naturale, celulozice, antistatizat, fără manşetă, cute şi buzunare exterioare şi fără accesorii metalice Din piele, fără accesorii metalice Din piele, fără accesorii metalice Din fibre naturale, celulozice sau piele naturală Din cauciuc Din cauciuc Din fibre naturale Din fibre naturale Din fibre naturale Din piele sau pîslă cu talpă antistatizată, fără accesorii metalice	12 Pînă la uzare Pînă la uzare 12 12 6 1 1 1 6 6 3 12
11	Lucru în atmosferă cu pericol de explozie- formare de amestecuri explozive	Apariţia de explozii datorită încărcărilor electrostatice	Bonetă sau basma Costum sau halat MănuşiCămăşi Lenjerie de corp Şosete sau ciorapi Încălţăminte	Din fibre naturale, celulozice, antistatizate Din fibre naturale, celulozice, antistatizat Din fibre naturale Din fibre naturale Din fibre naturale Din fibre naturale Cu talpă antistatizată, fără accesorii metalice	12 12 1 6 6 3 12
12	Lucru cu/sau în prezenţa substanţelor inflamabile	Apariţia de incendii şi incendii	Bonetă sau basma CascăCostum Cămasă Lenjerie de corp Şosete sau ciorapi Încălţăminte	Din fibre naturale Tip pompier Din fibre naturale, antistatizată şi ignifugată Din fibre naturale Din fibre naturale Din fibre naturale	12 24 12 6 6 3 12

				Cu talpă antistatizată, fără accesorii metalice	
13	Contact cu flacără deschisă şi/sau particule incandescente	Arsuri termice	CascăCască (pentru intervenţii) Ochelari sau vizieră Mănuşi Costum Costum Şorţ Jambiere Ghetre Încălţăminte	Termoizolantă Tip pompier Lentile pentru radiaţii termice Termoizolante şi ignifugate IgnifugatDin azbest, aluminizat termoizolant şi ignifugate Rezistent la foc şi particule incandescente Rezistent la foc şi particule incandescente (ignifugate, aluminizate) Rezistent la foc şi particule incandescente (ignifugate, aluminizate) Cu talpă şi faţă termoizolantă	24 24 Pînă la uzare 1 12 12 12 12 12 12
14	Lucru cu substanţe periculoase şi/sau nocive- toxice- caustice- corosive	Intocsicaţii acute sau cronice, arsuri chimice	Bonetă sau basma Ochelari sau vizieră Mască contra gazelor Costum Şorţ Costum izolant (pentru intervenţii) Cămaşă Lenjerie de corp Mănuşi Şosete sau ciorapi Cizme Bocanci	Etanşi şi rezistenţi în contact cu agenţi chimici Cartuş filtrant specific Rezistent în contact cu agenţi chimici Rezistent în contact cu agenţi chimici Impermeabil şi rezistent la agenţi chimici Din fibre naturale Din fibre naturale Rezistente în contact cu agenţi chimici Din fibre naturale Rezistente în contact cu agenţi	12 Pînă la uzare De serviciu 12 12 12 6 6 13 12 12

				caustici şi corosivi Rezistenţi la produse toxice	
15	Contact cu obiecte cu temperaturi ridicate - temperatura obiectelor mai mare de 400C	Arsuri termice	Cască Costum Şorţ Mănuşi Jambiere Ghetre Încălţăminte	Termoizolantă Termoizolant, rezistent la temperaturi ridicate Rezistent la temperaturi ridicate Termoizolante, rezistente la temperaturi ridicate Rezistente la temperaturi ridicate Rezistente la temperaturi ridicate Termoizolante, rezistente la temperaturi ridicate	24 12 12 1 12 12 12
16	Contact cu obiecte cu temperaturi scăzute- temperatura obiectelor sub 00C	Degerare	CostumŞubă Căciulă cu apărători pentru urechi Capişon Mănuşi Şosete sau ciorapi Încălţăminte	Termoizolant, rezistent la temperaturi scăzute Termoizolante, rezistent la temperaturi scăzute Termoizolante, rezistent la temperaturi scăzute Termoizolante, rezistent la temperaturi scăzute Termoizolante, rezistent la temperaturi scăzute Din lînăTermoizolantă, rezistent la temperaturi scăzute	12 Pînă la uzare 12 12 13 12

17	Temperatura ridicată a aerului - peste 300C	Supraîncălzirea organismului	Costum Halat Pantaloni scurţi CămaşăLenjerie de corp Încălţăminte	Termoizolant (împotriva căldurii) Din pînză, termoizolant (împotriva căldurii) Termoizolant (împotriva căldurii) Din pînză, din fibre naturale Din fibre naturaleÎmpotriva căldurii	12 12 12 6 6 12
18	Temperatura scăzută a aerului (frig) - sub 00C- circulaţie pe trasee cu diferenţă de temperatură de peste 150C- curenţi de aer cu viteză de peste 4m/sec- subteran (+100C)- lucru în exterior sau spaţii neîncălzite (sub 100C) în perioada octombrie-martie	Supraîncălzirea organismului	Căciulă cu sau fără apărători pentru urechi sau capişon Şubă sau cojocel pieptar sau vestă vătuită Costum sau pantaloni vătuiţi Mănuşi Lenjerie de corp Ciorapi - şosete Încălţăminte	Termoizolantă Termoizolant Termoizolant Termoizolante Din lînăTermoizolantă	12 12 12 6 6 3 12
19	Radiaţii termice- intensitatea mai mare de 1 cal/cm2/min	Supraîncălzirea organismului, arsuri	Pălărie sau şapcă împotriva radiaţiilor Ochelari sau vizieră Costum Şorţ Mănuşi Cămaşă Lenjerie de corp Şosete sau ciorapi JambiereBocanci	Termoizolantă, rezistentă la temperaturi înalte Termoreflectante Termoreflectant Termoreflectant Termoreflectante Din pînză din fibre naturaleDin fibre naturale Din fibre naturale Termoizolante Cu talpă termoizolantă, rezistentă la temperaturi ridicate	12 Pînă la uzare 12 6 6 6 6 3 12 12
20	Radiaţii ultraviolete-	Arsuri	Ochelari	Cu lentile cu absorbţie în	Pînă la uzare

	intensitate peste limita maximă admisă			ultraviolet	
21	Radiaţii laser-densitatea de energie la nivelul corneei şi epidermei peste limita maximă admisă	Arsuri la nivelul ochiului şi pielii	Bonetă sau basma Ochelari Mănuşi Halat	Din bumbac, culori închise Cu lentile cu filtru absorbant pentru radiaţii laser Din bumbac, culori închise Din bumbac, culori închise	12 Pînă la uzare 1 12
22	Zgomot- peste limita maximă admisă, chiar cu intermitenţă	Surditate	Antifon	Tip intern sau extern	Pînă la uzare
23	Vibraţii- peste limita maximă admisă penrtu uneltele cu care se lucrează, chiar cu intermitenţă	Boală de vibraţii	Mănuşi Burtieră amortizarea Pieptar amortizor	Vibroizolante Amortizarea vibraţiilor Amortizarea vibraţiilor	1 12 12
24	Pulberi netoxice în atmosferă	Pneumoconioză, iritarea epidermei sau mucoaselor	Bonetă sau basma Mască contra prafului Ochelari Costum contra prafului Mănuşi Cămaţă Lenjerie de corp Şosete cu ciorapi Încălţăminte	Eficienţă specifică de reţinerea a pulberilor Eficienţă specifică de reţinerea a pulberilor Etanşi Impermeabil la pulberi Impermeabile Din fibre naturale Din fibre naturale Din fibre naturale	12 De serviciu Pînă la uzare 12 1 6 6 3 12
25	Microorganisme:-bacterii- virusuri-richeţii-spirochete-ciuperci-protozoare	Infectarea organismului	Bonetă sau basma MascăCostum sau halat Mănuşi Cămaşă Lenjerie de corp Încălţăminte	Din fibre naturale Tip medical, din tifon Lavabil şi dezinfectabil Impermeabile Din pînză din fibre naturale Din fibre naturale	
26	Deplasări pe suprafeţe tăioase, înţepătoar, alunecoase, înclinate etc.	Tăiere sau înţepare	Încălţăminte	Cu talpă rezistentă la penetraţie	12

		Alunecare, cădere la acelaşinivel	Încălţăminte Colţari (pentru gheaţă, pantă etc) Din metal	Cu talpă antiderapantă	12 De serviciu
27	Deplasări pe suprafeţe umede (sol umed, mlăştinos etc.)	Îmbolnăvire datorită umidităţii	Cizme	Impermeabile la apă	12
28	Mediu acvatic-lucru pe apă	Îmbolnăvire datorită umeditătii	Pelerină, manta, scurtă sau combinezon Costum Cizme	Impermeabile la apă Impermeabil la apă Impermeabile la apă	12 12 12
29	Atmosferă cu conţinut scăzut de oxigen (sub 17% vol) sau noxe cu concentraţie necunoscută	Asfixiere	Mască de autosalvare (pentru evacuare) Dispozitiv respirator izolant neautonom (pentru intervenţii) Dispozitiv izolant autonom (pentru intervenţii)	Cu autonomie limitată a utilizatorului Cu autonomie totală a utilizatorului pe o durată limitată de timp	Pînă la uzură Pînă la uzură Pînă la uzură
30	Spaţii înguste-lucru în conducte, cazane, recipiente, puţuri, straturi şi filioane subţiri în mină, canale subterane, branşamente etc.	Rănire la cap, mîini, coate, genunchi etc.	Cască Bonetă Costum Mînecuţe, cotiere Genunchiere Fundieră Jambiere Ghetre Încălţăminte Centrură de siguranţă	Rezistentă la şoc Rezistente la uzură, sfîşiere Rezistente la uzură, sfîşiere Rezistente la uzură, sfîşiere Rezistente la uzură, sfîşiere Rezistente la uzurăRezistente la uzură Rezistente la uzură Rezistentă la tracţiune	24 12 12 12 12 12 12 12 12 12
31	Izolare de sursele de apă	Deshidratare	Bidon pentru apă		Pînă la uzare
32	Intemperii	Îmbolnăvire datorită umidităţii	Scurtă cu glugă sau:- pelerină-manta-combinezon	Impermiabilă la apă Impermiabilă la apă Impermiabilă la apă Impermiabil la apă	12 12 12 12

33	Contact cu corpuri ascuţite, tăioase, agăţătoare etc. (exploatări forestiere, exploatarea stufului etc.)	AgăţareSfîşiere	Bonetă sau basma Ochelari sau vizieră Costum sau combinezon Încălţăminte	Rezistente la rupere, sfîşiere Cu lentile rezistente la şoc Rezistente la rupere, sfîşiere Rezistentă la penetraţie	12 Pînă la uzare 12 12
34	Poziţia de lucru "în genunchi"	Lezarea genunchilor	Genunchiere	Rezistente la uzură	De serviciu
35	Lucru la stupi de albine	Înţepare de către albine	Pălărie apicultor Mănuşi Costum sau halat		Pînă la uzare Pînă la uzare 12
36	Contactul epidermei cu agenţi chimici	Dermatite, eczeme	Unguente de protecţie	Specifice agentului chimic	Pînă la uzare
37	Cîmp electric cu intensitate mai mare de 15 kV/m	Descărcări electrice între corpul uman şi elemente situate la potenţial diferitInfluienţe cromozomiale incomplet elucudate	Cască Costum Bocanci	Electroconductivă Electroconductiv Cu talpă electroconductivă	24 12 12
38	Cîmp electromagnetic de radiofrecvenţă	HipertermieModificări celulare şi alte efecte incomplet elucudate	Cască Ochelari Costum Mănuşi Încălţăminte	Cu plasă din metalLentile cu SnO2Tivit cu plasă din metal Electroizolante Electroizolanteă	24 Pînă la uzare De serviciu 6 12
39	Lucru în locuri de muncă cu condiţii de uzură prematură sau murdărire excesivă a îmbrăcămintei şi încălţămintei personale		Bonetă sau basma, şapcă Costum sau halat Încălţăminte	Din fibre naturale Din fibre naturale	12 12 12

Anexa nr.4
la Normele pentru elaborarea şi realizarea
măsurilor de protecţie a muncii

Criterii
de acordare gratuită a alimentaţiei de protecţie şi a preparatelor vitaminoase
Raţia nr.1
de alimentaţie de protecţie pentru salariaţii expuşi la acţiunea

substanţelor radioactive sau surselor de radiaţii ionizate, în cantitate mai mare de 1 milicurie, utilizate deschis

Tipul alimentelor	Unitatea de măsură	Raţia zilnică (brut)
Pîine de secară	g	100
Făină de grîu	g	10
Făină de cartofi	g	1
Crupe, macaroane	g	25
Boabe	g	10
Zahăr	g	17
Carne	g	70
Peşte	g	20
Ficat	g	30
Ouă	buc.	3/4
Chefir	ml	200
Lapte dulce	ml	70
Brînză de vacă	g	40
Smîntînă	g	10
Caşcaval	g	10
Grăsimi	g	20
Ulei vegetal	g	7
Cartofi	g	160
Varză	g	150
Morcov	g	90
Pastă de roşii	g	7
Fructe proaspete	g	130
Răchiţele	g	5
Pesmeţi	g	5
Sare	g	5
Ceai	g	0,5
Suplimetar se eliberează		
Vitamina C (acid ascorbic)	mg	150
Compoziţia chimică şi puterea calorică (rotunjit)		
Albumine	g	59
Grăsimi	g	51
Glucide	g	159
Calorii	kcal.	1380

Raţia nr.2

de alimentaţie de protecţie pentru salariaţii expuşi la acţiunea noxelor ce se degajă la executarea lucrărilor de producere a azotului, a produselor ce conţin metale alcaline, plumb, crom, cadmiu, nichel, cupru, zinc şi compuşii lor, fluor şi compuşii lui, clor şi compuşii lui anorganici, oxizi de azot

Tipul alimentelor	Unitatea de măsură	Raţia zilnică (brut)
Pîine de grîu	g	100
Pîine de secară	g	100
Făină de grîu	g	15
Crupe, macaroane	g	40
Cartofi	g	100
Legume (varză)	g	150
Mazăre verde	g	10
Pastă de roşii	g	2
Zahăr	g	35

Ulei vegetal	g	13
Carne	g	150
Peşte	g	25
Ficat	g	25
Grăsimi	g	15
Lapte dulce sau chefir	ml.	200
Caşcaval	g	25
Ouă	buc.	1/4
Sare	g	5
Ceai	g	0,5
Mirodenii în funcţie de necesitate	g	
Suplimentar se eliberează:		
a) la lucrările cu compuşii fluorului:Vitamina AVitamina C (acid ascorbic)b) la lucrări cu metale alcaline, clor şi compuşii lui anorganici, compuşii cromului, compuşii cianici şi oxizii de azot:Vitamina AVitamina C (acid ascorbic)c) la lucrări cu fosgen:Vitamina C (Acid ascorbic)	mg mg mg mg mg	21 50 21 00 100
Compoziţia chimică şi puterea calorică (rotunjit)		
Albumine	g	63
Grăsimi	g	50
Glucide	g	185
Calorii	kcal	1481

Anexa nr. 2
la Normele pentru elaborarea
şi realizarea măsurilor de protecţie a muncii

Lista-cadru
privind măsurile de protecţie a muncii
Raţia nr. 3
de alimentaţie de protecţie pentru salariaţii expuşi la acţiunea noxelor ce se degală la executarea lucrărilor de extragere a materialelor de construcţie în subteran, lucrărişor cu solvenţi organici hepatoxici

Tipul alimentelor	Unitatea de măsură	Raţia zilnică (brut)
Pîine de grîu	g	100
Pîine de secară	g	100
Făină de grîu	g	4
Crupe, macaroane	g	45
Ceapă, morcov	g	20
Carne	g	130
Conserve din peşte	g	50
Unt	g	25
Mazăre	g	35
Pastă de roşii	g	3
Zahăr	g	32
Biscuiţi	g	50
Ficat	g	25
Sare	g	5
Ceai	g	1,5
Suplimentar se eliberează		
Vitamina C (acid ascorbic)	mg	150
Compoziţia chimică şi puterea calorică (rotungit)		
Albumine	g	53
Grăsimi	g	40
Glucide	g	189

Calorii	kcal.	1364

Raţia nr. 5
de alimentaţie de protecţie pentru salariaţii expuşi la acţiunea noxelor ce se degală la executarea lucrărilor de producţie a rectivelor obţinute în baza sulfurii de carbon

Tipul alimentelor	Unitatea de măsură	Raţia zilnică (brut)
Pîine de grîu	g	100
Pîine de secară	g	100
Făină de grîu	g	15
Crupe, macaroane	g	15
Cartofi	g	150
Legume	g	125
Pastă de roşii	g	3
Zahăr	g	45
Ulei vegetal	g	10
Carne	g	100
Peşte	g	50
Grăsimi	g	15
Lapte dulce sau chefir	ml	200
Smîntînă	g	20
Brînză de vacă	g	110
Ouă	buc.	1/4
Sare	g	5
Ceai	g	0,5
Suplimentar se eliberează:		
a) Vitamina C (acid ascorbic)	mg	150
b) la lucrări cu compuşii arseniului, fosforului, mercurului şi cu telur:Vitamina B1	mg	4
Compoziţia chimică şi puterea calorică (rotungit)		
Albumine	g	65
Grăsimi	g	45
Glucide	g	181
Calorii	kcal.	1428

Raţia nr. 4
de alimentaţie de protecţie pentru salariaţii expuşi la acţiunea noxelor ce se degală la executarea lucrărilor de producţie a petrei de var, cimentului, carbidului, policlorurii de vinil, poliuretanului expandat, masei plastice expandate, produselor din grafit şi asbest, produselor ce conţin arseniu, mercur, telur, fosfor şi compuşii lor, presiunii atmosferice crescute

Tipul alimentelor	Unitatea de măsură	Raţia zilnică (brut)
Pîine de grîu	g	100
Pîine de secară	g	100
Făină de grîu	g	3
Crupe, macaroane	g	20
Cartofi	g	125
Legume	g	100
Pastă de roşii	g	3

Zahăr	g	40
Ulei vegetal	g	15
Carne	g	100
Peşte	g	35
Ficat	g	25
Grăsimi	g	17
Lapte dulce sau chefir	ml	200
Smîntînă	g	10
Brînză de vacă	g	35
Ouă	buc.	1
Sare	g	5
Ceai	g	0,5
Suplimentar se eliberează:		
Vitamina C (acid ascorbic)	mg	150
Vitamina B1	mg	4
Compoziţia chimică şi puterea calorică (rotungit)		
Albumine	g	58
Grăsimi	g	53
Glucide	g	172
Calorii	kcal.	1438

Raţia nr. 6

de lapte dulce pentru salariaţii ce lucrează cu următoarele substanţe chimice:

1. Hidrocarburi alifatice şi aliciclice (saturate şi nesaturate):

a) hidrocarburi din seria metanului: butan, izobutan, pentan, izopentan, hexan, octan, izooctan, nonan;

b) hidrocarburi din seria etilenei: butilenă, amilenă, izobutilenă;

c) hidrocarburi nesaturate ciclice: ciclopentadien, diciclopentadien, ciclopentadieniltricarbonil de mangan;

d) hidrocarburi aromatice mono - şi polinucleare: benzen, xilen, toluen, etilbenzen, cumen (diizopropilbenzen), xileni, stireni, difenil, naftălin ş.a.

2. Derivaţii halogenici ai hidrocarburilor din seria alifatică:

a) derivaţii fluorului: fluoretilena, difluoretilena, trifluoretilena, tetrafluoretilena, trifluorpropilen, difluoretan, decafluorbutan;

b)derivaţii clorului: clorură de metil, clorură de metilen, cloroform, tetraclorură de carbon, clorură de etil, dicloretan, tricloretan, triclorpropan, tetraclorpentan, clorură de vinil, dicloretilenă, tricloretilenă, hexaclorciclopentadien, allodan, cloropren, clorură de alil, clorură de butilenă, hexaclorbutadienă ş.a.;

c) derivaţii bromului: bromură de metilen, bromură de metil, bromură de etil, dibrometan, tetrabrometan, dibrompropan, bromoform ş.a.;

d) derivaţii iodului: iodură de metil, iodoform, iodură de etil ş.a.;

e) derivaţii halogenici micşti: diclordifluormetan, fluordiclormetan ş.a.

3. Derivaţi halogenici ai hidrocarburilor din seria aromatică:

clorbenzen, diclorbenzen, triclorbenzen, tetraclorbenzen, hexaclorbenzen, clorură de benzil, benzoclorură, clorură de stiren, brombenzen, bromură de benzil ş.a.

4. Clorderivaţii hidrocarburilor monociclice polinucleare:

difenil clorurat, oxiclorură de difenil, clorindan, clornaftaline, heptaclor, hexaclorciclohexan, policlorcamfen, clorten, simazin, artazin.

5. Alcoolii:

a) alcoolii şi glicolii din seria alifatică saturaţi şi nesaturaţi: alcool metilic, alcool alilic, alcool crotonilic şi restul;

b) derivaţii halogenici ai alcoolurilor din seria alifatică: alcool octafluoramilic,

tetrafluorpropilic şi restul;

c) alcooli din seria aliciclică şi aromatică: alcool benzilic, ciclohexanol şi restul.

6. Fenoluri:

fenol, clorfenol, pentaclorfenol, crezol, hidrochinonă, pentaclor fenolat de sodiu şi restul.

7. Eteri din seria aliciclică şi aromatică şi

derivaţii halogenici:

eter dimetilic, dietilic, diizopropilic, dibutilic, vinilbutilic, divinilic, monoclordimetilic, diclordietilic, tetraclordietilic, eteri ai etilenglicolului, a propilenglicolului, a glicerinei, eteri poliglicolici.

8. Eteri ai fenolului:

gaiacol, eter monobenzilic de hidrochinonă, dinil şi alţii din această serie.

9. Oxizi şi peroxizi organici:

oxid de etilenă, de propilenă, epiclorhidrină, hidroperoxid de izopropilbenzenă, peroxid de benzen, peroxid de metiletilcetonă, ciclohexanon şi alţi reprezentanţi ai compuşilor grupei date.

10. Tioalcooli, tiofenoli şi tioeteri: metil, -etil- mercaptani, triclortiofenol, pentaclortiofenol, sărurile acidului triclorfenoacetic.

11. Aldehide şi cetone substituite şi nesubstituite:

acetaldehida, aldehida formică, benzlaldehidă acetonă, bromacetonă, cloracetonă, pentacloracetonă, hexacloracetonă, clorcetofenonă, acroleină şi altele din acest şir.

12. Acizii organici, anhidrizii lor, amizii şi

anhidrizii halogenici:

acidul formic, acetic, propionic; anhidrida formică, acetică, propionică, maleică, ftalică; acizi naftenici, acid clorfenoxiacetic, acizii tio- şi ditiocarbamici; compuşii acidului carbamic şi deasemenea compuşii diazoici, diazocetoni, diazoeteri.

13. Esterii:

esterii acidului azotic, azotos, sulfuric, clorsulfonic, formic, acetic, propionic, acrilic, metacrilic şi derivatele lor halogenice.

14. Esterii şi amizii acizilor fosforului:

tricrezilfosfat, tiofos, metafos, metiletiltiofos, mercaptofos, metilmercaptofos, carbofos, fosfamid, clorofos, octametil, dietilclormonofosfat, metildiclortofosfat, dimetilclortiofosfat şi restul substanţelor toxice fosfororganice.

15. Nitro şi aminocompuşii seriei alifatice

polimetilenice şi derivaţii lor:

nitroolefine, nitrometan, nitroetan, nitropropan, nitrociclohexan; metilamin, dimetilamin, trimetilamin, etilamin, polietilenpoliamin, hexametilendiamin, etanolamin, ciclohexilamin, dicilihexilamin şi restul din seria aceasta.

16. Nitro- şi aminocompuşii seriei aromatice, derivaţii lor:

nitrobenzen, nitrotoluen, nitroxilenă, dinoc, dinoseb, nitronaftalin, nitroclorbenzen, nitrofenol, nitro- şi aminoanisoli, anilină, acetonanilină, cloranilină, fenilendiamidă, benzidin, parafenetidin.

17. Chinone:

benzochinonă, naftachinonă, antrachinonă, parabenzochinonă, diclornaftachinonă, benzantrenă.

18. Coloranţi organici:

antrachinoni, nitro- şi nitrozocoloranţi, azocoloranţi, azină, 2-metilfuran (silvan).

19. Compuşi heterocicliei:

furan, tetrahidrofuran, furfurol, tiofen, indol, piridină, pipiridină, pirazolan, purină, picolină, acid nicotinic, baze purinice şi piridinice, dioxan, hexogen, barbituraţi, morfolină, semiprodusele lor şi alţi compuşi pentru producerea acestor prepapate.

20. Alcaloizi:

atropin, cocain, opium, morfină, codeină, stricnină, pilocarpină, scopolamină, anatazină,

nicotină, papaverin, salol.

21. Boranii - compuşii borului cu hidrogenul.

22. Halogenii şi derivaţii halogenici:

fluor, clor, brom, iod, acid clorhidric, bromhidric, fluorhidric, hexafluorsilicic, oxiflor, oxid şi bioxid de clor, trifluorură de clor, clorură de iod.

23. Compuşii sulfului:

sulfură de hidrogen, de carbon, acid clorsulfonic, anhidridă sulfurică, sulfuroasă, cloranhidrida sulfurică.

24. Seleniul şi compuşii lui:

hidrogenul seleniat, anhidrida selenioasă, acid selenic, selenios, sărurile lui; oxiclorura de seleniu, compuşii organici ai selenului.

25. Telurul şi compuşii lui.

26. Compuşii azotului:

hidrozina şi derivaţii ei, oxizii azotului, acid azotic, azida de sodiu, clorură de azot, clorură de nitrozie, hidroxilamin.

27. Fosforul şi compuşii lui:

fosforul alb, roşu, anhidrida fosforică, acidul fosforic şi sărurile lui.

28. Arseniul şi compuşii lui:

anhidrida arsenică, arsenioasă, arsenit de calciu, arsenat de sodiu, de calciu, osarsol.

29. Stibiul şi compuşii lui:

anhidrida stibică şi stibioasă, stibina, clorurile stibiului.

30. Combinaţii cianice:

cianura de hidrogen, de sodiu, potasiu, dician, clorcianură, bromcianură, cianamid de calciu, cianură de benzil.

31. Nitrilii:

acetonitril, acrilonitril, benzonitril acetoncianhidrină, etilencianhidrină.

32. Izocianaţii:

izocianat de fenil, hexametilendiizocianat, toluilendiizocianat ş.a.

33. Compuşii siliciului în formă de aerosol, ce conţine mai mult de 10% bioxid de siliciu cristalin liber.

34. Mercurul:

metalic, cianură de mercur, nitrat de mercur, fulminat de mercur, dimetilmercur, etilmercurclorid, etilmercurfosfat, dietilmercur, clorfenolmercur, mercuracetat, mercuran şi restul compuşilor cu mercur.

35. Manganul şi compuşii lui:

oxizii manganului, clorura de mangan, sulfatul de mangan, aerosolii celorlalţi compuşi ai manganului.

36. Beriliul şi compuşii lui:

oxid de beriliu, sulfat de beriliu, clorură de beriliu, oxifluorură de beriliu şi aerosolii lui.

37. Taliul şi compuşii lui:

clorură, nitrat, sulfat, carbonat, acetat de taliu ş.a.

38. Titanul şi compuşii lui.

39. Vanadiul şi compuşii lui:

trioxid, pentaoxid de vanadiu, vanadat de amoniu, sodiu, calciu, clorură de vanadiu.

40. Cromul şi compuşii lui:

trioxid de crom, oxid de crom, aleun de crom, bicromat de amoniu, sodiu, potasiu.

41. Molibdenul şi compuşii lui:

trioxid de molibden, molibdat de amoniu.

42. Nichelul şi compuşii lui:

oxid nichelos, nichelic, hidroxid de nichel.

43. Metanolul.

44. Plumbul şi compuşii lui.*
45. Carbonilii metalelor:
cobaltului, manganului, nichelului.
46. Metalele alcaline:
litiu, cesiu, rubidiu: alcalino-pământoase şi compuşii lor.
47. Lantanidele şi compuşii lor.
48. Cadmiul: oxizii şi alţi compuşi ai lui.
49. Negru de fum (funinginea).
50. Compuşii organici ai staniului, borului, siliciului.
51. Antibioticii: biomicin, tetraciclin, sintomicin etc.**
52. Componenţi de provenienţă microbiologică: toxine bacteriene, ficotoxine, micotoxine.
53. Substanţe toxice: pesticide, herbicide, fungicide.

Tipul alimentelor	Unitatea de măsură	Raţia zilnică (brut)
Lapte dulce	ml	500

*Salariaţilor ce contactează cu compuşii anorganici ai plumbului, trebuie să li se distribuie suplimentar la lapte dulce 2 g de pectină sub formă de produse alimentare vegetale conservate, îmbogăţite cu pectină, sucuri de fructe, băuturi (concentraţia reală de pectină se indică de către firma producătoare). Se admite substituirea acestor produse cu sucuri naturale de fructe cu pulpă în cantitate de 250-300 ml. În caz de contact permanent cu compuşii anorganici ai plumbului se recomandă, în loc de lapte dulce, să se consume produse lactate acide.

**La producerea şi prelucrarea antibioticelor în loc de lapte dulce trebuie să se distribuie lapte acru.

Note:

1. La produsele alimentare echivalente laptelui dulce se referă: chefirul, laptele acru etc.

2. Laptele dulce sau alte produse alimentare echivalente se distribuie de asemenea, salariaţilor ce efectuează lucrări cu substanţe radioactive în mod deschis.

3. Distribuirea produselor alimentare îmbogăţite cu pectină, a sucurilor de fructe, băuturilor, precum şi a sucurilor naturale de fructe cu pulpă se va efectua la începutul lucrului, iar a produselor lactate acide - în decursul zilei de lucru.

Raţia nr. 7
de preparate vitaminoase pentru salariaţii ce lucrează în condiţii cu temperatura aerului ridicată (peste 30^0C) şi radiaţii termice intensive (mai mare de 1 cal/cm^2/min)

Tipul alimentelor	Unitatea de măsură	Raţia zilnică (brut)
Vitamina A	mg	2
Vitamina B1	mg	3
Vitamina B2	mg	3
Vitamina C	mg	150

Raţia nr. 8
de preparate vitaminoase pentru salariaţii ce lucrează la recoltarea tutunului, fabricarea produselor din tutun, mahorcă şi nicotină

Tipul alimentelor	Unitatea de măsură	Raţia zilnică (brut)
Vitamina PP	mg	20

Vitamina B1	mg	2
Vitamina C	mg	150

H O T Ă R Î R E
cu privire la aprobarea Strategiei naţionale privind ocuparea forţei de muncă pentru anii 2017–2021

nr. 1473 din 30.12.2016

Monitorul Oficial nr.109-118/272 din 07.04.2017

* * *

În temeiul Hotărîrii Guvernului nr.808 din 7 octombrie 2014 „Cu privire la aprobarea Planului naţional de acţiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană în perioada 2014-2016” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.297-309, art.851), cu modificările şi completările ulterioare, precum şi în vederea executării Planului de acţiuni al Guvernului pentru anii 2016-2018, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.890 din 20 iulie 2016 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr.217-229, art.966), Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă:

Strategia naţională privind ocuparea forţei de muncă pentru anii 2017-2021, conform anexei nr.1;

Matricea de acţiuni pentru implementarea Strategiei naţionale privind ocuparea forţei de muncă pentru anii 2017-2021, conform anexei nr.2.

2. Ministerele şi alte autorităţi administrative centrale cu responsabilităţi în domeniu:

a) vor întreprinde măsurile ce se impun în vederea realizării obiectivelor Strategiei naţionale privind ocuparea forţei de muncă pentru anii 2017-2021 şi a Matricei de acţiuni pentru implementarea acesteia;

b) vor elabora, în temeiul Matricei de acţiuni pentru implementarea Strategiei naţionale privind ocuparea forţei de muncă pentru anii 2017-2021 şi vor prezenta anual, în termen de pînă la 15 noiembrie, Ministerului Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei propuneri la Planul anual de acţiuni privind ocuparea forţei de muncă.

3. Monitorizarea şi coordonarea procesului de realizare a Strategiei naţionale privind ocuparea forţei de muncă pentru anii 2017-2021 se pune în sarcina Ministerului Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei, care va raporta Guvernului anual, pînă la 1 aprilie.

4. Finanţarea activităţilor de implementare a Strategiei naţionale privind ocuparea forţei de muncă pentru anii 2017-2021 se va efectua din contul mijloacelor financiare bugetare, precum şi din mijloacele financiare ale donatorilor.

5. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Ministerului Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei.

PRIM-MINISTRU **Pavel FILIP**

Contrasemnează:

Viceprim-ministru, ministrul economiei **Octavian Calmîc**

Ministrul muncii, protecţiei sociale şi familiei **Stela Grigoraş**

Ministrul finanţelor **Octavian Armaşu**

Nr.1473. Chişinău, 30 decembrie 2016.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
nr.1473 din 30 decembrie 2016

STRATEGIA NAŢIONALĂ
privind ocuparea forţei de muncă pentru anii 2017–2021

INTRODUCERE

Tranziţia perpetuă către o economie de piaţă, crizele globale şi disensiunile economice şi sociale interne au influenţat semnificativ piaţa muncii în Republica Moldova. În pofida eforturilor depuse de către autorităţile publice, situaţia de pe piaţa muncii este în continuare una critică, iar principalii indicatori ai ocupării forţei de muncă au înregistrat niveluri scăzute în ultimii ani. Deficitul de locuri de muncă de calitate, productivitatea joasă a muncii şi veniturile mici, dezvoltarea economică nefavorabilă a mediului rural, tratarea discriminatorie a unor grupuri de populaţie pe piaţa muncii şi capacităţile instituţionale modeste au amplificat sărăcia, au perpetuat excluziunea socială şi au generat migraţia externă de muncă ca o alternativă a şomajului şi ocupării informale.

Din aceste considerente, elaborarea Strategiei naţionale privind ocuparea forţei de muncă pentru anii 2017-2021 (în continuare – Strategie) este determinată, în primul rînd, de necesitatea echilibrării pieţei muncii prin creşterea nivelului ocupării şi a calităţii acesteia, de sporire a competitivităţii şi a angajabilităţii forţei de muncă, de rînd cu un grad mai mare de incluziune pe piaţa muncii, în special a grupurilor social-vulnerabile. Îndeplinirea acestor obiective va contribui atît la atenuarea nivelului sărăciei şi a excluziunii sociale, cît şi la dezvoltarea durabilă a economiei şi, prin urmare, la creşterea calităţii vieţii populaţiei din Republica Moldova.

Prezenta Strategie prezintă o abordare integrată a politicilor relevante atît din perspectiva dezvoltării cererii, cît şi din perspectiva gestiunii eficiente a ofertei pe piaţa muncii. De asemenea, propune soluţii realiste şi măsuri care, în condiţiile unei finanţări adecvate, să contribuie la atingerea obiectivului general privind creşterea nivelului de ocupare formală, bazată pe competitivitate economică, competenţe şi calificări adecvate, în condiţii de dezvoltare durabilă şi incluzivă.

Priorităţile prezentei Strategii se află în concordanţă cu priorităţile Strategiei naţionale de dezvoltare „Moldova 2020”, cu prevederile Acordului de Asociere între Republica Moldova şi Uniunea Europeană, precum şi cu Agenda Globală de Dezvoltare Durabilă 2030 (Obiectivul de dezvoltare durabilă 8 în particular) şi vin să contribuie la atingerea angajamentelor de promovare a Agendei privind munca decentă, asumate de către ţara noastră prin ratificarea unor standarde şi norme internaţionale(1) care promovează drepturile de muncă şi la muncă, oportunităţi mai bune de angajare, protecţie socială şi condiţii decente de muncă, dialog social eficient etc.

(1) Convenţia Europeană a Drepturilor Omului, Carta socială europeană revizuită, Convenţia asupra eliminării tuturor formelor de discriminare faţă de femei, Convenţia privind drepturile persoanelor cu dizabilităţi, convenţii ale Organizaţiei Internaţionale pentru Migraţie, inclusiv cele opt fundamentale etc.

În acest context, obiectivele specifice ale prezentei Strategii urmăresc promovarea ocupării formale şi a mediului favorabil pentru dezvoltarea întreprinderilor competitive, crearea oportunităţilor egale de angajare a forţei de muncă, ca urmare a implementării politicilor de ocupare nondiscriminatorii pe piaţa muncii, corelarea sistemului educaţional cu cerinţele pieţei muncii pentru calificări şi competenţe mai bune, precum şi valorificarea potenţialului oferit de fenomenul migraţional pentru dezvoltare durabilă. Prezenta Strategie îşi propune şi promovarea unei mai bune guvernări a pieţei muncii, în special prin mecanisme eficiente de fundamentare, implementare, monitorizare şi evaluare a politicilor cu impact pe piaţa muncii. În acest sens este esenţial ca actorii relevanţi (autorităţile publice centrale şi locale, partenerii sociali, societatea civilă, sectorul privat etc.) să poată dezvolta şi aplica strategii şi planuri de acţiuni integrate pentru

creşterea nivelului de ocupare, prin efectuarea de analize care să argumenteze ştiinţific politicile de ocupare propuse şi strategiile sectoriale conexe.

Prezenta Strategie identifică scopul şi obiectivele specifice, procesul de implementare, finanţare, monitorizare şi evaluare. Matricea planului de acţiuni concretizează principalele acţiuni pe termen mediu şi lung, responsabilii de realizare, indicatorii pentru evaluarea rezultatelor obţinute. Succesul acestui demers strategic depinde de implicarea reală a tuturor actorilor interesaţi (autorităţile publice centrale şi locale, partenerii sociali, societatea civilă, sectorul privat, instituţiile de cercetare etc.) de fundamentarea, implementarea, monitorizarea şi evaluarea acţiunilor planificate.

Transpunerea în practică a prezentei Strategii va contribui la:

1) creşterea nivelului de ocupare formală, care să asigure sporirea veniturilor populaţiei, îmbunătăţirea nivelului de trai şi reducerea durabilă a sărăciei;

2) crearea oportunităţilor egale pentru femei şi bărbaţi, grupuri vulnerabile la angajarea în cîmpul muncii şi în dezvoltarea profesională;

3) consolidarea legăturii dintre piaţa muncii şi sistemul de formare profesională pentru competenţe şi calificări mai bune, grad sporit de angajabilitate şi adaptabilitate al forţei de muncă, crearea mecanismului de răspuns prompt la necesităţile noi ale pieţei muncii;

4) valorificarea potenţialului migraţiei internaţionale de muncă pentru realizarea obiectivelor politicilor de ocupare;

5) consolidarea capacităţilor autorităţilor publice de a dezvolta parteneriate pentru politici de ocupare mai bune, cu respectarea principiului egalităţii de şanse.

Elaborarea prezentei Strategii a avut la bază analiza gradului de implementare a precedentei strategii în domeniu. Concluziile acestei analize au arătat că, din perspectiva celor 11 obiective şi a ţintelor asumate pentru a fi atinse pînă în anul 2015, în cea mai mare parte, scopurile strategiei respective nu au fost atinse. Crizele globale, instabilitatea politică şi criza economică la nivel naţional au influenţat eficienţa politicilor de ocupare. Principalele constrîngeri fac referire la capacitatea instituţională redusă a instituţiilor publice centrale şi locale, la colaborarea interinstituţională limitată, finanţarea insuficientă a acţiunilor, implicarea redusă a sectorului privat în procesul de dezvoltare a calificărilor etc. Astfel, evaluarea implementării strategiei anterioare a scos în evidenţă faptul că multe dintre obiectivele acesteia rămîn prioritare şi pentru prezenta Strategie, cu accent pe: stimularea creării noilor locuri de muncă de calitate, combaterea economiei informale, dezvoltarea regională şi crearea locurilor de muncă în sate şi oraşe mici, corelarea adecvată a ofertei educaţionale cu cerinţele pieţei muncii, implementarea politicilor de îmbătrînire activă şi învăţarea pe tot parcursul vieţii, creşterea gradului de incluziune pe piaţa muncii, îmbunătăţirea cooperării între principalii actori pe piaţa muncii, modernizarea Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă, îmbunătăţirea capacităţilor de analiză şi prognoză pentru politici de ocupare eficiente etc.

Prezenta Strategie a fost elaborată în corelaţie cu obiectivele stabilite în alte strategii sectoriale şi documente programatice în vigoare, cu impact major asupra pieţei muncii. Reieşind din caracterul său intersectorial, succesul acesteia depinde, în mare măsură, de eficienţa politicilor publice, care ar trebui să faciliteze atragerea investiţiilor, dezvoltarea întreprinderilor mici şi mijlocii, dezvoltarea regională, dezvoltarea agriculturii şi a mediului rural, promovarea politicilor educaţionale şi de migraţie etc. şi să asigure condiţiile necesare pentru crearea mai multor locuri de muncă durabile şi productive. În acelaşi timp, succesul acestui document strategic este posibil doar prin menţinerea ritmurilor de creştere economică, printr-o cooperare permanentă a Guvernului cu partenerii sociali şi edificarea unui cadru instituţional eficient şi durabil.

I. CONTEXTUL OCUPĂRII FORŢEI DE MUNCĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA

1. Cererea de forţă de muncă

1.1. Contextul macroeconomic

Pe parcursul anilor 2005-2015, economia Republicii Moldova a avut o evoluţie sinuoasă înregistrînd un ritm mediu de creştere de 3,5% anual. Cu toate că în această perioadă economia a demonstrat anumite progrese, creşterea economică a fost influenţată puternic de criza economico-financiară globală din 2009, precum şi de crizele din 2012 şi, respectiv, din 2015. Totodată, pînă la sfîrşitul anului 2015, produsul intern brut, în termeni reali, a fost mai mare de 1,4 ori decît în anul 2005, iar produsul intern brut pe cap de locuitor, în preţuri curente, s-a majorat de la 10473 de lei pînă la 34284 de lei sau de 3,27 ori. Produsul intern brut pe cap de locuitor la paritatea de cumpărare alcătuia 5014 dolari, fiind în creştere de 2,12 ori comparativ cu anul 2005 (figura 1).

Figura 1. *Indicii volumului fizic al produsului intern brut*
Sursa: *Biroul Naţional de Statistică*

Creşterea economică a fost determinată de mai mulţi factori cantitativi şi calitativi ce ţin de utilizarea capitalului uman. Principalii factori cantitativi depind de numărul populaţiei totale, al celei ocupate şi al populaţiei migrante, iar cei calitativi, respectiv, de productivitatea muncii şi redistribuirea intersectorială a populaţiei ocupate. În perioada de referinţă, cea mai mare contribuţie la creşterea valorii adăugate brute pe cap de locuitor a avut-o productivitatea muncii, cu o pondere de 99,2%. De asemenea, o contribuţie la creşterea valorii adăugate brute pe cap de locuitor au avut: componenta demografică (5,8%), scăderea populaţiei totale şi redistribuirea forţei de muncă de la sectoarele mai puţin productive spre cele cu o productivitate mai mare (13,4%).

Un impact negativ la valoarea adăugată brută pe cap de locuitor au avut inputurile cantitative (-18,4%), şi anume din cauza scăderii ratei de ocupare în această perioadă de la 45,4% la 40,3%, deşi numărul populaţiei apte de muncă (15 ani şi peste), în perioada analizată, s-a majorat cu 3% şi a atins cifra de 84% din totalul populaţiei (tabelul 1). Această discrepanţă a apărut din cauza creşterii ponderii populaţiei inactive în urma migraţiei forţei de muncă. Un aspect specific pieţei muncii din Republica Moldova, ce trebuie să fie luat în considerare la elaborarea politicilor publice, este că indicatorul „populaţia inactivă" cuprinde şi persoanele migrante, care în 2015 au constituit 18,8% din totalul populaţiei inactive (deşi acestea sînt angajate peste hotare şi obţin venituri de care beneficiază familia, prin remitenţe, pentru consum), iar fluxurile migraţiei au repercusiuni directe asupra principalilor indicatori ai pieţei muncii.

Tabelul 1

Dezagregarea creşterii economice. Contribuţii procentuale la creşterea valorii adăugate brute pe cap de locuitor, 2005-2015 (preţurile anului 2005)

Contribuţii sectoriale	Contribuţia productivităţii muncii sectoriale (%)	Contribuţia schimbărilor în numărul angajaţilor (%)	Contribuţia redistribuirii intersectoriale (%)	Total (%)
Agricultură	12.68	-20.98	7.43	-0.87
Industrie	15.03	-1.86	0.22	13.39
Construcţii	2.00	1.57	-0.20	3.38
Comerţ, hoteluri şi restaurante	31.14	0.29	1.05	32.48
Transporturi şi comunicaţii	12.03	0.45	-0.27	12.21
Administraţie publică	16.28	-1.15	-0.26	14.87
Alte activităţi	10.01	3.31	5.42	18.74
Subtotal	99.18	-18.38	13.41	94.21
Componenta demografică	-	-		5.79

Total				100.00
Total % evoluţie în valoarea adăugată brută pe cap de locuitor 2007-2015				**93.29**

Sursa: *Calculele autorului, în baza Metodologiei elaborate de Banca Mondială*

Pe parcursul perioadei de referinţă, productivitatea muncii a înregistrat anumite creşteri determinate de creşterea produsului intern brut pe fundalul descreşterii continue a numărului populaţiei ocupate. Involuţia populaţiei ocupate a fost puternic influenţată de sporirea ritmurilor migraţiei internaţionale de muncă. Criza economică din 2015 a condus la o reducere a productivităţii muncii în toate sectoarele economiei cu aproximativ 5% faţă de anul precedent. Reducerea productivităţii muncii a fost determinată, în principal de creşterea numărului populaţiei ocupate, în special în agricultură (sector în care s-a înregistrat cel mai mare declin al productivităţii muncii), pe fundalul descreşterii produsului intern brut.

Figura 2. *Dinamica productivităţii muncii (% f-a-p) şi a contribuţiilor sectoriale*
Sursa: Revista *„Mega", trimestrul II, 2016. Analiza creşterii economice din Moldova. Economia „culege roadele" fraudei bancare, Expert-grup, 2016*

Numărul populaţiei inactive în vîrstă aptă de muncă a crescut de la 1483,2 în 2005 pînă la 1756,1 mii în 2015. Printre factorii care au generat această creştere a populaţiei inactive se numără îmbătrînirea populaţiei şi migraţia internaţională a forţei de muncă. În 2015, din totalul persoanelor inactive 36,2% erau pensionari, iar 18,9% erau persoane plecate la muncă peste hotare. Altă categorie (18,2%) sînt persoanele identificate care nu doresc să fie prezente pe piaţa muncii din cauza lipsei unor oportunităţi reale de angajare, care să ofere salarii decente, practicînd alte tipuri de activităţi generatoare de venituri, nelegate de specialitate, caracteristice, de regulă, economiei informale.

Nivelul şomajului, deşi este important ca indicator social şi economic, în Republica Moldova are o relevanţă mai scăzută. Această situaţie este generată de faptul că o pondere semnificativă din forţa de muncă locală lucrează peste hotarele ţării. Astfel, ratele şomajului, chiar şi în ultimii ani, cînd s-au înregistrat situaţii de decelerare economică, nu au fost mai înalte de 6-7%. Cea mai răspîndită formă de şomaj, pe parcursul perioadei de referinţă, a fost cea de scurtă durată (sub 3 luni). În 2015, în acest tip de şomaj s-au aflat aproape 31% din totalul şomerilor, pe cînd alte 13,2% persoane s-au aflat în şomaj în decurs de peste 24 de luni, durată în creştere faţă de anii anteriori. Lipsa programelor de stimulare prin măsuri active este o cauză ce determină creşterea şomajului de lungă durată, care se consideră drept unul dintre indicatorii de bază ai dezvoltării sociale şi reflectă, în mod special, funcţionalitatea pieţei muncii.

Ocuparea în funcţie de sectoarele economice a suferit şi ea schimbări cantitative şi calitative. În perioada de referinţă s-a evidenţiat, în primul rînd, diminuarea ponderii populaţiei ocupate în sectorul agricol de la 40,7% la 31,5%. Pentru celelalte sectoare economice s-a înregistrat o creştere a ponderii din totalul populaţiei ocupate. Totodată, ponderea ocupării în sectorul agricol a înregistrat o reducere constantă pînă în anul 2012, cînd a atins nivelul minim de 26,4%. Din 2013 rata ocupării în acest sector a început să crească din nou, trecînd pragul de 30%. Aceste evoluţii indică asupra eşecului reformelor structurale în Republica Moldova.

Figura 3. *Evoluţia ocupării pe sectoare economice (% din totalul populaţiei ocupate)*
Sursa: *Biroul Naţional de Statistică*

Evoluţia ocupării din sectorul agricol are un impact direct asupra calităţii acestui proces în general. Creşterea, în ultimii trei ani, a ocupării în acest sector nu a fost însoţită şi de crearea locurilor de muncă formale. Practic, în ultimul deceniu, majoritatea sectoarelor economice şi-au îmbunătăţit performanţa la acest capitol, înregistrînd o descreştere a ponderii ocupării informale şi, respectiv, o creştere a celei formale. Doar două sectoare – agricultura şi construcţiile – au înregistrat un regres la acest capitol. Totodată, cele mai mari evoluţii s-au înregistrat în agricultură, unde ponderea ocupării formale în totalul populaţiei ocupate a scăzut de la 40,7% în 2005 la 17,6% în 2015 (figura 4). Evoluţiile respective din sector influenţează negativ productivitatea muncii, care, pînă la sfîrşitul anului 2014, a fost doar de circa 40% din productivitatea sectoarelor nonagricole. Această situaţie reflectă atît lipsa oportunităţilor de angajare în alte sectoare, cît şi lipsa dezvoltării domeniului agricol ca acesta să devină unul productiv.

Figura 4. *Evoluţia ocupării formale pe sectoare economice (% din totalul populaţiei ocupate)*
Sursa: *Biroul Naţional de Statistică*

În pofida creşterii economice şi a evoluţiilor structurale favorabile, economia naţională nu a generat destule locuri de muncă productive şi calitative. Astfel, în ultimii trei ani a avut loc involuţie în această privinţă – creşterea economică a fost însoţită şi de o creştere netă a ocupării totale, însă majoritatea locurilor create erau informale (figura 5), iar 2/3 din locurile informale au fost create în sectorul agricol, urmat de comerţ, industrie hotelieră, restaurante şi construcţii. Din acestea, 50% erau concentrate în gospodării care practicau agricultura pentru consum propriu.

Figura 5. *Ratele de creştere a ocupării (% f-a-p)*
Sursa: *Biroul Naţional de Statistică*

La nivel dezagregat pe ramuri economice au fost înregistrate, de asemenea, evoluţii semnificative în ceea ce priveşte procesul de creare a locurilor de muncă calitative. Astfel, se observă o creştere a ocupării calitative şi productive în sectoarele economice cu bunuri necomercializabile *(nontradable sectors)* şi o diminuare în sectorul cu bunuri comercializabile[(2)] (tabelul 2). Evoluţiile date sînt determinate în mod direct de modelul actual de creştere economică din Republica Moldova. Diminuarea ocupării în sectoarele producătoare de bunuri comercializabile indică asupra faptului că baza creşterii economice nu este exportul net şi activitatea investiţională, ci consumul final. Această dinamică evidenţiază influenţa remitenţelor asupra calităţii creşterii economice, şi anume faptul că banii din transferuri sînt utilizaţi pentru consumul final, nu pentru investiţii sau activităţi comerciale.

[(2)] Trebuie să menţionăm că, în ultimii ani, structura exporturilor moldoveneşti a fost diversificată, produsele industriale prevalînd asupra celor agricole.

Tabelul 2

Ierarhizarea ramurilor economice cu cele mai multe locuri salarizate create şi desfiinţate în perioada 2005–2015

Top 5 ramuri în care s-au înregistrat creşteri ale numărului de salariaţi	Top 5 ramuri în care s-au înregistrat descreşteri ale numărului de salariaţi
G52. Comerţul cu amănuntul; repararea obiectelor de uz casnic şi personale (+13465 locuri)	A01. Agricultura, economia vînatului şi serviciile auxiliare (-74656 locuri)

K74. Alte activităţi şi servicii prestate, în principal întreprinderilor (+10353 locuri)	D15. Industria alimentară şi a băuturilor (-19296 locuri)
K72. Tehnica de calcul şi activităţi conexe (+6335 locuri)	D18. Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte; prepararea şi vopsirea blănurilor (-5293 locuri)
G51. Comerţul angro şi intermediar, exclusiv vînzări de autovehicule şi motociclete (+6078 locuri)	D29. Fabricarea maşinilor şi echipamentelor (-3863 locuri)
K70. Tranzacţiile imobiliare (+4496 locuri)	I63. Activităţi conexe şi auxiliare de transport; activităţi ale agenţiilor de turism (-3028 locuri)

Sursa: *Biroul Naţional de Statistică*

Conform analizei produsului intern brut pe categorii de utilizări, creşterea economică din ultimii ani se datorează, în principal consumului final. Pe parcursul perioadei de referinţă, valoarea acestuia a depăşit valoarea produsului intern brut. Consumul final este determinat, în cea mai mare parte, de creşterea consumului gospodăriilor casnice datorită remitenţelor din muncă ale cetăţenilor Republicii Moldova plecaţi peste hotare. Acest model de creştere este unul riscant şi nesustenabil, deoarece o economie mică şi deschisă ca cea a Republicii Moldova trebuie să fie integrată în economia globală şi orientată spre pieţele externe de desfacere.

Modelul de dezvoltare bazat pe consum a determinat şi distribuţia întreprinderilor pe sectoarele economiei. În ultimii ani, numărul întreprinderilor, inclusiv al celor mici şi mijlocii, a crescut primordial în comerţ, în domeniul tranzacţiilor imobiliare, al închirierilor şi activităţilor de servicii prestate întreprinderilor etc., pe cînd numărul întreprinderilor din industria de prelucrare şi agricole se prezintă destul de modest. În 2014 numărul întreprinderilor a constituit 53,7 mii, din care 97,4% au fost întreprinderi mici şi mijlocii. Majoritatea activează în sfera serviciilor: în comerţ – 20,5 mii, în domeniul tranzacţiilor imobiliare, închirierilor şi activităţilor de servicii prestate întreprinderilor – 9,6 mii, în timp ce numărul întreprinderilor din industria de prelucrare a fost de 4,8 mii şi, respectiv, în agricultură – de 2,8 mii. Sporirea numărului de întreprinderi este bipolară, fiind determinată de creşterea numărului de întreprinderi mari – de la 697 pînă la 1406, şi a celor micro – de la 24347 pînă la 40616. De asemenea, se observă o dezvoltare asimetrică în regim teritorial, căci, în mare parte, întreprinderile nou-create sînt concentrate în mun.Chişinău. Spre exemplu, în 2014 în mun.Chişinău la 1000 de locuitori reveneau 42 întreprinderi, pe cînd în unele raioane, de exemplu, Cantemir, acest raport era de 2 întreprinderi la 1000 de locuitori. Aceste discrepanţe indică asupra necesităţii îmbunătăţirii mediului de afaceri, în special pentru întreprinderile mici şi mijlocii. Printre cele mai mari obstacole cu care se confruntă mediul de afaceri se regăseşte cadrul regulator excesiv, accesul limitat la credite şi surse de finanţare alternative, infrastructura de suport defectuoasă şi lipsa forţei de muncă calificate. Un studiu al Confederaţiei Naţionale a Patronatului din Republica Moldova susţine că 50 la sută dintre angajatorii intervievaţi au avut dificultăţi la angajarea personalului cu abilităţile şi competenţele dorite. Întreprinderile din agricultură, industrie, transport şi construcţii au întîmpinat dificultăţi importante la angajarea personalului necesar în 52,9% din cazuri. Analiza impactului a arătat că, din cauza deficitului de lucrători şi capacităţi, cel mai des au de suferit dezvoltarea întreprinderii (44,4%) şi satisfacerea cererii clienţilor (28,3%).[(3)]

[(3)] *Constrîngeri majore asupra mediului de afaceri din Republica Moldova*. Confederaţia Naţională a Patronatului din Republica Moldova. Chişinău, 2013. Disponibil: http://www.cnpm.md/doc.php?l=ro&idc=58&id=224&t=/Publicatii/Constrangeri-Majore-asupra-Mediului-de-Afaceri-din-R-Moldova

Creşterea numărului de întreprinderi nu a determinat şi sporirea numărului de locuri de muncă. Pe parcursul ultimilor ani, numărul de salariaţi în întreprinderi a înregistrat o descreştere constantă, atingînd în 2014 un nivel de aproximativ 519 mii de persoane, sectorului întreprinderilor mici şi mijlocii revenindu-i 56,2 % din totalul angajaţilor. Cu toate că cifra de afaceri a

întreprinderilor mici şi mijlocii a înregistrat anumite creşteri – de la 54,3 mld lei în 2006 pînă la 83 mld lei în 2014 – această creştere a fost compensată de procesele inflaţioniste. În acelaşi timp, o mare parte din întreprinderile mici şi mijlocii înregistrate nu semnalează activitate.

Figura 6. *Tendinţele sectorului Întreprinderi mici şi mijlocii în anii 2006-2014*
Sursa: *Întreprinderile mici şi mijlocii*

Modelul actual de creştere şi integrare a economiei naţionale în procesele economice internaţionale o face extrem de vulnerabilă la şocurile interne şi externe. Astfel, ritmul de creştere economică înregistrat în anii anteriori a fost compromis în anul 2015, pe fundalul crizei bancare, însoţită şi de diminuarea exporturilor şi a remitenţelor, ceea ce, în ultimă instanţă, a condus la deprecierea leului moldovenesc cu 25,9% faţă de dolarul SUA şi cu 13,1% faţă de euro. Deprecierea leului moldovenesc a generat intensificarea proceselor inflaţioniste şi înăsprirea politicii monetare. Aceste evoluţii au determinat creşterea ratei de bază în 2015 pînă la 19,5% şi, respectiv, scumpirea creditelor. În consecinţă, s-a redus volumul investiţiilor, principalul generator în procesul de creare a noilor locuri de muncă.

Cu toate că, pe parcursul perioadei de referinţă, investiţiile, în special investiţiile străine directe, înregistrau un ritm încurajator de creştere (în ansamblu, volumul anual al investiţiilor de capital în anul 2014 era de 3,2 ori mai mare decît în anul 2000), în anul 2015 acestea s-au redus. Dezechilibrele economice şi instabilitatea politică au condus la reducerea volumului investiţiilor în active materiale pe termen lung cu 8,8%, ca urmare a erodării încrederii mediului de afaceri.

În prezent, economia Republicii Moldova oferă puţine oportunităţi de angajare, rezultatul fiind rata scăzută de ocupare. Reieşind din perspectiva tendinţelor demografice în următorii ani, pentru o creştere a ratei de ocupare cu un punct procentual, este nevoie de cel puţin 26 de mii de locuri de muncă. În acelaşi context, trebuie luate în considerare nu numai creşterea ratei de ocupare, dar şi capacitatea de absorbţie a forţei de muncă din sectorul informal al economiei şi dintre eventualii migranţi reîntorşi. În acest caz, cererea de locuri de muncă nou-create pentru creşterea ratei de ocupare cu un punct procentual ar fi mult mai mare – 43-45 mii de locuri de muncă. Elasticitatea extrem de mică a creşterii nivelului ocupării faţă de creşterea economică impune o creştere economică de 5% anual pentru a obţine o sporire a ratei de ocupare cu un punct procentual.[(4)] Potrivit prevederilor Strategiei naţionale de dezvoltare „Moldova 2020", se constată că fără o schimbare a paradigmei de dezvoltare, potenţialul de creştere pînă în anul 2020 se prognoza să atingă cel mult 4,5-5% anual, ceea ce este insuficient pentru a asigura o tendinţă de apropiere de ţările din regiune şi, cu atît mai mult, de standardele europene. Chiar şi acest scenariu de dezvoltare este puţin realizabil în contextul situaţiei macroeconomice actuale, pînă la finele deceniului fiind anticipate, conform prognozelor Fondului Monetar Internaţional, rate de creştere de doar 3-4%. Schimbarea paradigmei de dezvoltare poate avea loc doar în condiţiile unui efort susţinut atît din partea Guvernului, cît şi a întregii societăţi.

[(4)] Morcotîlo Iurie. *Analiza pieţei muncii din Republica Moldova*. Organizaţia Internaţională a Muncii. Chişinău, 2015.

Conexiunile economice ale Moldovei cu Uniunea Europeană, oferite plenar de Acordul de Liber Schimb, ar putea impulsiona reformele structurale, dezvoltarea sectoarelor cu valoare adăugată, orientate spre export şi cu potenţial de angajare productivă. Rigorile necesare în acest context ţin şi de capacitatea sectorului privat de a se adapta la condiţiile noi de piaţă şi a deveni competitiv.

Creşterea esenţială a volumului investiţiilor străine directe, aşa cum este preconizată în Strategia naţională de atragere a investiţiilor şi promovare a exporturilor pentru anii 2016-2020, relansarea agriculturii şi dezvoltarea întreprinderilor mici şi mijlocii în sectoare neagricole,

proiectate în strategii sectoriale, ar contribui şi ele la redresarea ocupării şi ar determina creşterea semnificativă a numărului locurilor de muncă.

Puncte-cheie:

– Economia naţională nu a generat locuri suficiente de muncă productive şi de calitate, elasticitatea extrem de mică a creşterii ocupării raportată la creşterea economică este un exemplu în acest sens;

– Cadrul regulator restrictiv, accesul limitat la credite şi surse de finanţare alternative, infrastructura de suport defectuoasă şi lipsa forţei de muncă calificate sînt printre obstacolele cu care se confruntă sectorul privat;

– Creşterea ocupării în sectoarele economice cu bunuri necomercializabile şi diminuarea acestora în sectoarele cu bunuri comercializabile demonstrează că motorul creşterii economice este consumul final, nu exportul net şi activitatea investiţională;

– Consumul final este determinat, în cea mai mare parte, de creşterea consumului gospodăriilor casnice, ca urmare a sporirii remitenţelor din muncă;

– Gestionarea inflaţiei şi înăsprirea politicii monetare au determinat reducerea investiţiilor, inhibînd potenţialul de creare a noilor locuri de muncă;

– Provocările demografice, în special îmbătrînirea populaţiei şi migraţia excesivă, au influenţat substanţial principalii indicatori ai pieţei muncii. Rata de ocupare în ţară este net inferioară mediei pe regiune;

– Economia Republicii Moldova oferă puţine oportunităţi de angajare, încurajînd astfel migraţia forţei de muncă;

– Lipsa oportunităţilor productive de angajare motivează ocuparea informală preponderent în activităţi agricole de subzistenţă;

– Creşterea ocupării în sectorul agricol, după o perioadă în care a descrescut, depăşeşte acum pragul de 30%, asociată cu lipsa oportunităţilor de ocupare în sectoarele nonagricole;

– Scăderea ocupării formale în agricultură influenţează negativ productivitatea muncii.

1.2. Segmentele pieţei muncii

Piaţa muncii reprezintă un barometru fidel al evoluţiilor economice, resimţind puternic influenţa factorilor atît interni, cît şi externi. Pe fundalul reducerii ocupării, se observă şi fluctuaţii de natură ocupaţională în funcţie de sex, vîrstă, mediu de reşedinţă, precum şi în funcţie de forme de proprietate, domeniu de activitate, statut ocupaţional etc.

Analiza distribuţiei populaţiei ocupate în funcţie de sex nu scoate în evidenţă disparităţi majore. Atît structura ocupării, cît şi cea a participării pe piaţa muncii indică o distribuţie aproape uniformă pe parcursul perioadei de referinţă. În 2015, distribuţia pe sexe a populaţiei economic active şi ocupate se prezintă astfel: 50,5% bărbaţi şi 49,5% femei – pentru populaţia economic activă şi, respectiv, 50,2% bărbaţi şi 49,8% femei – pentru populaţia ocupată. Astfel, ratele de activitate şi de ocupare masculină au înregistrat valori mai înalte – 45,1% şi 42,3%, comparativ cu ratele de activitate şi ocupare feminină – 39,9% şi 38,4%.

Pe fundalul reducerii numărului populaţiei ocupate, se observă şi o reducere constantă a ponderii populaţiei tinere în totalul populaţiei ocupate. O analiză privind ocuparea acestora arată că inactivitatea şi şomajul sînt caracteristice persoanelor mai tinere, în vîrstă de 15-24 de ani, rata şomajului şi rata de ocupare pentru această categorie de vîrstă constituind, în 2015, 12,8% şi, respectiv, 18,2%. De regulă, tineretul este mai puţin prezent pe piaţa muncii, deoarece o mare parte din acesta este încadrat în sistemul de învăţămînt. Pe de altă parte, ponderea mică a tinerilor în totalul populaţiei ocupate este determinată şi de dificultăţile cu care se confruntă aceştia în procesul de angajare, în special din cauza cerinţelor angajatorilor privind experienţa în muncă şi competenţe pe care le deţin, dar şi necorespunderea ofertelor de muncă cu aşteptările lor. Migraţia pe termen lung, de asemenea, este răspîndită şi în permanentă creştere printre tineri, fenomen care va continua să influenţeze negativ evoluţia numărului populaţiei cu vîrstă aptă de muncă [(5)]. Ratele de ocupare şi, respectiv, de şomaj a femeilor cu vîrstă de 15-24 de ani reprezintă încă un aspect care trebuie menţionat, acestea înregistrînd în anul 2015 valori de 15,5% şi, respectiv, 13,5%. Pentru categoriile respective, măsurile active de ocupare a forţei de muncă trebuie să aibă în vedere includerea şi menţinerea acestora pe piaţa muncii, cu respectarea principiului egalităţii de şanse.

[5] Nicolaas de Zwager, Ruslan Sinţov. *Inovaţie în migraţia circulară – Migraţie şi dezvoltare în Moldova: Studiu de piaţă*. NEXUS Moldova Intern. Agency for Source Country Information (IASCI), Centrul de Analize şi Investigaţii Sociologice, Politologice şi Psihologice (CIVIS). Chişinău, 2014

Moldova înregistrează o rată înaltă a tinerilor inactivi care nu urmează nici un program de educaţie, de formare şi nici nu au un loc de muncă (NEETs), în 2015 nivelul acesteia fiind de 30,8%. Femeile tinere reprezintă cea mai mare parte din această categorie, ele invocînd obligaţiile de familie drept cauza majoră pentru care sînt deconectate de la piaţa muncii. Acestea din urmă constituie un potenţial uman nevalorificat şi eşuat în cazul în care nu vor beneficia de politici şi măsuri de reintegrare în muncă.

Distribuţia populaţiei active şi a celei ocupate în funcţie de mediul de reşedinţă a atestat o predominare a ocupării în mediul urban comparativ cu cel rural, care s-a păstrat pe perioada anilor 2000-2015. În 2015, ratele de participare şi de ocupare din mediul urban erau de 44,9% şi, respectiv, 42%, pe cînd cele din mediul rural – de 40,4% şi, respectiv, de 38,9%. Modificările structurale ale ocupării în funcţie de mediu sînt legate, în mare parte, de procesul de „depopulare" a localităţilor rurale, în urma migraţiei interne şi internaţionale, generate de lipsa oportunităţilor de angajare, precum şi de atractivitatea redusă a locurilor de muncă disponibile în aceste localităţi. Cea mai mare parte a migraţiei interne este puternic direcţionată spre mediul urban, în special din regiunea de centru a ţării spre Chişinău (59%) şi restul oraşelor ţării (19%). Această tendinţă contribuie la procesul de urbanizare, dar şi la o dezvoltare regională asimetrică. Bărbaţii sînt antrenaţi mai mult în mobilitate internă decît femeile[6], acestea din urmă fiind adeseori limitate în alegere din cauza responsabilităţilor de familie.

[6] Ibidem

Ponderea persoanelor de vîrsta a treia în capitalul uman al ţării (lucrătorii din categoriile de vîrstă de 55-64 de ani, 65 de ani şi peste), în ultimii ani, înregistrează creşteri în totalul populaţiei ocupate. Acest fapt se datorează numărului relativ mare a persoanelor care, aflîndu-se deja la pensie, continuă să activeze în unele ramuri ale economiei naţionale, din cauza insuficienţei de specialişti, în special în mediul rural, şi a cuantumului mic al pensiilor. Un aspect de care trebuie să se ţină cont este faptul că tendinţa migranţilor de a reveni în ţară este proporţională cu înaintarea în vîrstă[7]. Aceştia deţin unele abilităţi şi cunoştinţe obţinute peste hotare care, odată valorificate, pot consolida rezerva de capital uman. În caz contrar, provocările pe piaţa muncii, în special în mediul rural, ar putea să se amplifice[8]. În acelaşi rînd, studii ale „HelpAge Moldova" semnalează situaţii de discriminare a persoanelor vîrstnice pe piaţa muncii, care necesită o abordare individualizată. Valoarea scăzută a indicelui de îmbătrînire activă (de 27,1, puncte, semnificativ mai mic decît media ţărilor Uniunii Europene – 34 de puncte) indică asupra faptului că peste 2/3 din persoanele cu vîrstă de 55 de ani şi peste nu se bucură de îmbătrînire în condiţii de implicare socială şi economică, de sănătate şi siguranţă, într-un mediu favorabil îmbătrînirii active.[9] Toţi aceşti factori indică necesitatea dezvoltării politicilor pentru îmbătrînirea activă atît din perspectiva adaptării competenţelor la noile cerinţe ale pieţei muncii, cît şi a accesului/reintegrării acestora pe piaţa muncii. În acest sens, reforma Cadrului Naţional al Calificărilor nu mai suportă amînare, pentru ca toate competenţele dobîndite formal, nonformal şi informal să fie recunoscute, iar traseul ce leagă segmentele ocupaţionale să fie unul coerent şi succesiv.

[7] Ibidem

[8] Vremiş Maria ş.a. *Reîntoarcerea lucrătorilor migranţi şi dezvoltarea socio-economică a Republicii Moldova*. Organizaţia Internaţională a Muncii, Chişinău, 2014.

[9] Buciuceanu-Vrabie M. *Indicele de îmbătrînire activă în Republica Moldova. Document de politici.* Centrul Cercetări Demografice, Fondul Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru populaţie în Republica Moldova. Chişinău, 2016.

În ceea ce priveşte distribuţia populaţiei ocupate în funcţie de statutul ocupaţional, se poate constata că salariaţii au prezentat o tendinţă de scădere şi au constituit 65,4% din totalul populaţiei ocupate în anul 2015, pe fundalul creşterii lucrătorilor pe cont propriu, cu o pondere de 30,1%.

Numărul angajatorilor în 2015 este unul foarte modest, de doar 7,2 mii persoane sau 0,6%, ceea ce indică o consolidare anevoioasă a raporturilor de piaţă, dar şi prezenţa unui spirit antreprenorial redus.

Lucrătorii pe cont propriu şi lucrătorii familiali constituie majoritatea în ocuparea informală, care, la rîndul ei, atinge circa 30% din ocuparea totală în agricultură, construcţii, servicii. Aceştia sînt în mod deosebit afectaţi de condiţiile de muncă precare şi cad în afara incidenţei legislaţiei muncii, care nu reglementează pe deplin formele nonstandard de muncă cu privire la lucrul sezonier, pe termen scurt la domiciliu etc., perpetuîndu-se astfel relaţii de muncă informale.

Puncte-cheie:

– Ratele de activitate şi de ocupare a femeilor înregistrează valori mai mici decît cele ale bărbaţilor;

– Femeile tinere de la 25 pînă la 34 ani sînt cea mai numeroasă categorie printre cei care nu învaţă, nu muncesc şi nici nu sînt încadraţi în formare profesională din cauza dificultăţii de a concilia obligaţiile de familie cu cele profesionale;

– Tinerii deţin o pondere mică în totalul populaţiei ocupate ca urmare a exigenţelor angajatorilor cu privire la experienţa de muncă, competenţe şi calificări;

– Rata de ocupare este mai joasă în mediul rural din cauza lipsei oportunităţilor de angajare şi a atractivităţii reduse a locurilor de muncă disponibile.

2. Oferta de forţă de muncă

2.1. Tendinţele demografice

Evoluţiile demografice şi modificările structurale ale populaţiei din Republica Moldova din ultimii ani atestă o situaţie dificilă, care va avea un impact negativ asupra formării capitalului uman. Numărul populaţiei totale înregistrează o descreştere constantă, aceasta fiind determinată de sporul natural negativ şi fenomenul migraţiei. Conform datelor Biroului Naţional de Statistică, la 1 ianuarie 2016, numărul populaţiei stabile a Republicii Moldova a constituit 3553,1 mii de persoane, din care 1843,9 mii de femei (corelaţie femei/bărbaţi de 107%), fiind în descreştere cu 1,31% faţă de anul 2005.

Procesele demografice au condiţionat nu doar reducerea numărului populaţiei, dar şi îmbătrînirea acesteia, determinată de efectele tranziţiei demografice (caracteristică tuturor statelor europene), de rînd cu emigrarea extinsă în scop de muncă. Rata de îmbătrînire a populaţiei[(10)], în 2014, a depăşit nivelul de 16,2%, fiind în creştere cu 2,6 puncte procentuale faţă de anul 2005. Procesul de îmbătrînire avansează deosebit de rapid în mediul rural, în care această rată a constituit 16,4% comparativ cu 15,95% în mediul urban. Rata în funcţie de vîrstă este, de asemenea, în creştere – de la 50,9% în 2009 pînă la 52,4% în 2014.

[(10)] Numărul persoanelor în vîrstă de 60 ani şi peste la 100 locuitori.

Tendinţele demografice actuale şi cele de perspectivă au un impact negativ asupra formării ofertei de muncă din Republica Moldova, indicînd o diminuare constantă a numărului populaţiei în vîrstă aptă de muncă, precum şi o creştere continuă a numărului persoanelor de vîrsta a treia, fără nici o şansă de redresare a situaţiei. Astfel, populaţia aptă de muncă (15-64 de ani) va începe să descrească constant începînd cu anul 2017 (figura 7). În acelaşi timp, deşi încă relativ mic, nivelul de reîntregire peste hotare a familiilor de migranţi moldoveni este în creştere (18700 sau 4,5% din migranţii pe termen lung), în special prin alăturarea copiilor la părinţii aflaţi peste hotare. Această tendinţă este mai pronunţată în ţările Uniunii Europene, unde circa 32% din gospodăriile de migranţi sînt reunificate. Acest fapt poate avea consecinţe importante de ordin demografic, deoarece intenţia de revenire este mai scăzută în rîndul categoriei respective de migranţi.[(11)] Aceste tendinţe vor continua să micşoreze presiunea asupra pieţei muncii, dar, prin acest proces, Republica Moldova nu va beneficia de avantajele tendinţelor demografice pe care le-a avut pînă în prezent.

(11) Nicolaas de Zwager, Ruslan Sinţov. *Inovaţie în migraţia circulară – Migraţie şi dezvoltare în Moldova: Studiu de piaţă*. NEXUS Moldova Intern, Agency for Source Country Information (IASCI), Centrul de Analize şi Investigaţii Sociologice, Politologice şi Psihologice (CIVIS). Chişinău, 2014.

Figura 7. *Dinamica şi prognoza principalelor grupe ale populaţiei. Categoria de 0–14 ani şi 65+ ani pe axa din stînga, iar categoria de 15–64 de ani pe axa din dreapta*
Sursa: *Calculele autorului în baza datelor Biroul Naţional de Statistică*

2.2. Migraţia externă a forţei de muncă din Republica Moldova

Migraţia externă a forţei de muncă este fenomenul care marchează cel mai mult piaţa muncii şi dezvoltarea per ansamblu în Republica Moldova. Din 1998 migraţia internaţională în scop de muncă s-a intensificat, astfel încît peste hotarele ţării se află 12,4% din totalul populaţiei în vîrstă de 15-64 de ani (25,7% din populaţia economic activă). Migraţia forţei de muncă este reflectată în mai multe surse de date statistice, printre care cele mai importante sînt Ancheta forţei de muncă a Biroului Naţional de Statistică, studiul de piaţă efectuat de NEXUS IASCI/CIVIS. În acest document se face referinţă la primele două surse menţionate mai sus, care, deşi oferă estimări diferite, scot în evidenţă tendinţele asemănătoare şi proporţionale ale fenomenului migraţiei forţei de muncă din Republica Moldova. Astfel, Biroul Naţional de Statistică a înregistrat în 2015 un număr de 325,4 mii de persoane plecate la muncă peste hotare (figura 8), iar studiul NEXUS constata că acest număr era mult mai mare deja în 2013 – de circa 479000 de persoane plecate în scop de muncă, fie pe termen lung, fie pentru perioade scurte/sezoniere.(12)

(12) Dincolo de sursele prezentate mai sus, migraţia internaţională se regăseşte şi în datele colectate de Poliţia de Frontieră a Ministerului Afaceri Interne şi Centrul Resurselor Informaţionale de Stat „Registru". Însă aceste date sînt mai puţin relevante pentru analiza dată fie din motiv că includ un număr limitat de emigranţi, fie pentru că metodologia de colectare a acestor date nu permite diferenţierea categoriilor distincte de migranţi, în cazul dat, a celor plecaţi în scop de muncă. Profilul migraţional extins este una dintre cele mai importante surse analitice despre migraţia din Moldova. Ţările de destinaţie, de asemenea, prezintă date statistice despre muncitorii migranţi din Moldova. Mai multe detalii la acest subiect pot fi găsite în: Vremiş Maria ş.a. *Profilul migraţional extins al Republicii Moldova 2007-2012*. Organizaţia Internaţională pentru Migraţie. Chişinău, 2013.

Figura 8. Populaţia de 15 ani şi peste, aflată la lucru sau în căutare de lucru peste hotare, pe sexe, mii de persoane
Sursa: Biroul Naţional de Statistică

Amploarea migraţiei internaţionale de muncă este determinată, în mare măsură, de lipsa oportunităţilor de angajare şi salariile mici pe piaţa internă. Mediul rural este afectat în mod special de migraţie, cu 68,8% din totalul migranţilor sau 13% din capitalul uman din mediul rural (33,3% din populaţia economic activă din localităţile rurale). Deşi în perioada de referinţă numărul femeilor migrante a fost în creştere, bărbaţii au predominat cu 64,8% din totalul migranţilor în 2015.

Conform datelor Anchetei forţei de muncă, 2/3 din migranţi aleg să plece la muncă în Federaţia Rusă, decizie determinată de accesul lingvistic, cultura locală, existenţa contactelor sociale şi a regimului fără vize etc.; 14% optează pentru Italia, iar un număr mult mai mic – pentru alte ţări, printre care Israel, Turcia, SUA etc. Se atestă diferenţe semnificative între ţările de destinaţie alese de bărbaţi şi femei. Peste 70% din migranţii moldoveni plecaţi în Italia, Grecia, Israel etc. sînt femei, deoarece aici lise oferă oportunităţi de angajare mai accesibile în domeniul serviciilor casnice, hoteliere, comerciale sau ocrotirea sănătăţii; iar cei mai mulţi bărbaţi, în special din mediul rural, optează pentru locurile de muncă oferite de Rusia, Ucraina, România, în construcţii, transport şi telecomunicaţii sau industrie.(13)

(13) Vremiş Maria. *Profilul femeilor migrante*. Biroul Naţional de Statistică, Programul Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), Entitatea Naţiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen şi Abilitarea Femeilor (UN Women). Chişinău, 2016.

De regulă, pleacă persoanele tinere cu un nivel mediu de studii. În 2015, cele mai multe persoane plecate aveau 15-24 de ani – 18,7%, 25-34 de ani – 38,6% şi 35-44 ani – 21,6%. Cei mai mulţi bărbaţi au studii gimnaziale şi secundar profesionale în domenii precum inginerie, prelucrare şi construcţii (47,0%) şi servicii (36,9%), iar femeile – studii liceale, gimnaziale, secundar profesionale şi medii de specialitate, în domeniile ingineriei, prelucrării şi construcţiilor, ştiinţelor sociale şi dreptului, serviciilor, educaţiei şi sănătăţii. Printre migranţii cu studii superioare şi medii, femeile depăşesc de două şi, respectiv, 2,4 ori bărbaţii. De asemenea, înainte de plecare, femeile au deţinut poziţii relativ mai înalte decît bărbaţii.

Majoritatea migranţilor îşi schimbă domeniul de activitate după plecare, adesea ocupînd locuri de muncă mai puţin calificate. Datele statistice arată că majoritatea migranţilor pînă la plecare au activat în sectorul agricol (50,3%), pe cînd peste hotare peste 3/4 din bărbaţi sînt încadraţi în domeniul construcţiilor. În rîndul femeilor, circa o pătrime a lucrat anterior în administraţie, învăţămînt, sănătate, iar în ţările de destinaţie peste jumătate dintre acestea prestează servicii gospodăriilor casnice.(14) Persoanele cu studii superioare sînt adesea antrenate în munci mai puţin calificate, lucru care duce la irosirea capitalului uman.(15) Majoritatea migranţilor nu au obţinut recunoaşterea calificărilor profesionale în ţările de destinaţie din cauza impedimentelor de procedură sau a lipsei necesităţii pentru cei care aleg locuri de muncă necalificată. Un aspect negativ este că în timp ei îşi pierd calificările profesionale. Foarte puţini (circa 9%) continuă studiile peste hotare, probabilitatea acestui fapt creşte odată cu nivelul de instruire al migranţilor.(16) În acelaşi timp, la revenirea în Moldova, majoritatea persoanelor nu reuşesc să obţină recunoaşterea calificărilor profesionale şi certificarea experienţei de muncă acumulate peste hotare, din cauza lipsei informării şi reglementărilor în domeniul respectiv. În acest context, dezvoltarea unui mecanism de recunoaştere a calificărilor, de certificare a experienţei de muncă a lucrătorilor migranţi şi de facilitare a recalificării sînt domenii prioritare de intervenţie din partea statului pentru reintegrarea eficientă a migranţilor reveniţi pe piaţa muncii şi în viaţa socială din Moldova.

(14) Biroul Naţional de Statistică. *Ancheta forţei de muncă – Migraţia forţei de muncă în Republica Moldova.* Chişinău, 2013. Disponibil: http://www.statistica.md/public/files/publicatii_electronice/migratia/Sinteza_MFM_2012.pdf

(15) Sinţov Ruslan, Natalia Cojocaru. *Evaluarea legăturilor dintre educaţie, formare şi migraţia forţei de muncă în Republica Moldova*. Organizaţia Internaţională pentru Migraţie. Budapesta, 2013.

(16) Vremiş Maria ş.a. *Reîntoarcerea lucrătorilor migranţi şi dezvoltarea socio-economică a Republicii Moldova*. Organizaţia Internaţională a Muncii, Chişinău, 2014.

Migraţia forţei de muncă este sensibilă la ciclurile economice şi rigorile politicilor migraţionale din ţările de destinaţie şi din Moldova. De exemplu, în 2015 nivelul migraţiei a scăzut în special din cauza înrăutăţirii condiţiilor economice şi introducerii restricţiilor de şedere şi intrare în Federaţia Rusă. Pe de altă parte, anularea regimului de vize pentru unele ţări europene ar putea să inverseze vectorul migraţional dinspre Est spre Vest, menţinînd tendinţele existente de migraţie a forţei de muncă.

Migraţia în scop de muncă este esenţială pentru asigurarea unui trai decent pentru o bună parte a populaţiei din Republica Moldova. De regulă, majoritatea migranţilor (54,2%) pînă la plecare au fost persoane ocupate: fie că au avut un loc de muncă plătit (33,9% erau salariaţi), fie că au avut o afacere proprie (20,3%). Alte 13,7% din totalul migranţilor pînă la plecare erau în căutarea unui loc de muncă. Prin urmare, principalul factor care a determinat plecarea la muncă peste hotare îl reprezintă salariile mici şi lipsa veniturilor adecvate pentru un trai decent. Aceiaşi factori sînt printre motivele de remigrare a persoanelor revenite temporar în Republica Moldova, în special a celor tinere.

Migraţia forţei de muncă, pe de o parte, reduce presiunea asupra ofertei interne şi necesităţii creării noilor locuri de muncă, iar pe de altă parte, asigură intrarea unor fluxuri financiare semnificative care, la rîndul lor, contribuie la creşterea bunăstării populaţiei. În perioada 2000-2014, volumul net al remitenţelor a crescut de peste nouă ori, de la 178,6 mil. dolari SUA la 1612 mil. dolari SUA în 2014[17] (sau 36% din produsul intern brut în 2007 şi 26% în 2014). Această sumă de bani poate fi şi mai mare, dacă se iau în considerare şi transferurile efectuate pe căi neoficiale. În condiţii de scădere a remitenţelor, intensificare a migraţiei de revenire, presiunile asupra pieţei muncii, consumului gospodăriilor casnice şi politicilor monetare ar putea spori, impunînd necesitatea unor politici corespunzătoare.

[17] Prohniţchi Valeriu, Lupuşor Adrian. *Opţiuni privind valorificarea remitenţelor şi economiilor emigranţilor pentru dezvoltarea Republicii Moldova*. Programul Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare. Chişinău, 2013.

Migraţia forţei de muncă din Moldova are un caracter circular, revenirea pentru perioade mai lungi sau mai scurte fiind un proces perpetuu. De asemenea, un număr semnificativ de peste 109.000 persoane sînt antrenate în migraţie sezonieră, majoritatea fiind bărbaţi şi locuitori din mediul rural. În prezent, Rusia atrage circa 80% din aceşti muncitori, însă studiul Nexus anticipează că ţările UE şi Israel vor deveni în viitor tot mai atractive pentru lucrătorii sezonieri. În cazul Israelului, acest lucru se datorează şi oportunităţilor oferite de Acordul bilateral privind migraţia forţei de muncă, semnat între Republica Moldova şi Israel, de care au beneficiat 4252 de persoane în perioada de valabilitate a acestuia (din 2013 pînă în septembrie 2016), numărul doritorilor fiind în creştere. Prin urmare, este necesară diversificarea oportunităţilor de angajare peste hotare a lucrătorilor migranţi prin elaborarea politicilor şi serviciilor eficiente pentru migraţie circulară, care să răspundă necesităţilor migranţilor din Moldova şi să asigure respectarea drepturilor şi securităţii acestora.

În acelaşi timp, circa 11% din migranţii pe termen lung, preponderent bărbaţi din mediul rural, au revenit cu traiul permanent în Moldova din ţări ca Rusia, Italia şi Israel. Probabilitatea de întoarcere este mai mare în cazul persoanelor cu vîrstă mai înaintată, de vîrstă prepensionară sau pensionară (şi care, prin urmare, vor avea nevoie de pensie), care fie că şi-au atins obiectivele plecării, fie că au întîmpinat probleme de sănătate sau altă natură[18]. Ponderile celor care reuşesc să se angajeze la întoarcere sînt mai mari printre bărbaţii din mediul urban. În acest context apare necesitatea implementării unor politici de facilitare a reintegrării migranţilor reveniţi în regim teritorial şi sensibile la gen.[19]

[18] Pînă în 2013 circa 44000 migranţi au revenit în ţară, conform Nicolaas de Zwager, Ruslan Sinţov. *Inovaţie în migraţia circulară – Migraţie şi dezvoltare în Moldova: Studiu de piaţă*. NEXUS Moldova Intern. Agency for Source Country Information (IASCI), Centrul de Analize şi Investigaţii Sociologice, Politologice şi Psihologice (CIVIS). Chişinău, 2014.

[19] Vremiş Maria ş.a. *Reîntoarcerea lucrătorilor migranţi şi dezvoltarea socio-economică a Republicii Moldova*. Organizaţia Internaţională a Muncii, Chişinău, 2014.

În ultimii ani, problemele migraţiei de muncă şi ale remitenţelor au devenit mai vizibile pe agenda guvernamentală. Crearea în 2012 a Biroului pentru Relaţii cu Diaspora a îmbunătăţit cadrul instituţional de coordonare a tuturor politicilor de stat care vizează migraţia, iar implementarea Programului de atragere a remitenţelor „PARE 1+1" stimulează valorificarea remitenţelor pentru dezvoltarea economiei.

Procesul de imigrare în Republica Moldova înregistrează tendinţe de creştere, astfel în 2014 numărul imigranţilor s-a dublat faţă de 2009, constituind 4.204 de persoane. În Moldova imigrează preponderent bărbaţi (numărul acestora fiind de 2,3 ori mai mare decît cel al femeilor), persoane cu studii medii de specialitate/studii superioare/grade ştiinţifice (57,8%). În acelaşi timp, în 2014 numărul străinilor din Republica Moldova care deţineau permise de şedere permanentă a constituit 11.121 de persoane, cu 24,8% mai puţin faţă de 2009. În acest context, sînt necesare unele intervenţii din partea factorilor de decizie pentru integrarea acestor categorii de persoane, care ar

putea fi benefică, mai ales în contextul lipsei de specialişti în mediul rural, afectat de migraţia populaţiei.[20]

[20] Raportul analitic *Profilul migraţional extins al Republicii Moldova 2009-2014*. Organizaţia Internaţională pentru Migraţie. Chişinău, 2016.

Puncte-cheie:

– Amploarea migraţiei internaţionale de muncă este determinată de salariile mici şi lipsa oportunităţilor de a obţine venituri adecvate pentru un trai decent (76,5%);

– Migraţia internaţională în scop de muncă asigură transferul remitenţelor care contribuie semnificativ la scăderea nivelului de sărăcie;

– Migraţia forţei de muncă din Moldova este sensibilă la ciclurile economice şi rigorile politicilor migraţionale din ţările de destinaţie şi din Moldova;

– Migraţia masivă din mediul rural – 13% din totalul capitalului uman de la sate (33,3% din populaţia economic activă din mediul rural);

– Deşi pe parcursul perioadei de referinţă, numărul femeilor migrante este în creştere, în totalul persoanelor migrante predomină bărbaţii – 64,8% în 2015;

– Migraţia persoanelor tinere (25-34 de ani) este în creştere – 38,6% din numărul total de migranţi;

– Problema recunoaşterii calificărilor profesionale şi certificarea experienţei de muncă obţinute peste hotare de către migranţi persistă;

– Este necesară diversificarea oportunităţilor de angajare peste hotare a lucrătorilor migranţi prin elaborarea politicilor şi serviciilor eficiente pentru migraţie circulară;

– Tendinţa de revenire cu traiul permanent în Moldova este mai mare în rîndul persoanelor de vîrstă înaintată, care şi-au atins obiectivele plecării sau au întîmpinat diverse probleme în procesul de migraţie;

– Numărul de imigranţi înregistrează tendinţe de creştere, dublîndu-se în anul 2014 în comparaţie cu anul 2009.

2.3. Educaţie şi formare profesională

Oferta de muncă, pe lîngă procesele demografice şi cele migratorii, este influenţată şi de procesele de educaţie şi formare profesională. Calitatea capitalului uman, în mare măsură, influenţează nivelul şi calitatea ocupării. Problema calităţii capitalului uman este calificată drept una dintre cele mai importante şi stringente, Strategia naţională de dezvoltare „Moldova 2020" urmărind, în mod special, îmbunătăţirea calităţii studiilor în vederea reducerii decalajului dintre necesităţile pieţei muncii şi oferta educaţională.

Din perspectiva nivelului de instruire, conform datelor statistice din 2015, majoritatea persoanelor ocupate aveau studii superioare – 24,3%, secundar profesionale – 22,3% şi liceale – 19,7%, în timp ce populaţia inactivă în vîrstă aptă de muncă avea studii gimnaziale – 29,7%, liceale – 22,7% şi secundar profesionale – 17,3% (figura 9). Se constată o descreştere a numărului persoanelor încadrate în procesul de educaţie în anul de studii 2014-2015 faţă de anul de studii 2010-2011, cea mai mare scădere fiind înregistrată la nivelul instituţiilor de învăţămînt profesional tehnic – cu 18,3%, şi universitar – cu 17%. În acelaşi timp, circa 18.400 de tineri au plecat pentru a-şi continua studiile peste hotare, o mare parte dintre aceştia fac studii superioare.[21]

[21] Nicolaas de Zwager, Ruslan Sinţov. *Inovaţie în migraţia circulară – Migraţie şi dezvoltare în Moldova: Studiu de piaţă*. NEXUS Moldova Intern. Agency for Source Country Information (IASCI), Centrul de Analize şi Investigaţii Sociologice, Politologice şi Psihologice (CIVIS). Chişinău, 2014.

Republica Moldova, deşi alocă o parte considerabilă din veniturile sale pentru educaţie, comparativ cu alte state din regiune, are performanţe relativ modeste în sectorul dat. Chiar dacă numărul persoanelor încadrate în procesul de educaţie şi formare profesională este în descreştere, cheltuielile alocate pentru educaţie au înregistrat o creştere continuă, fiind în anul 2014 de aproximativ 2,9 ori mai mari decît cele alocate în anul 2005, reprezentînd 7% din produsul intern brut (în 2009 acestea au atins nivelul de 9,4% din produsul intern brut, aproape dublu faţă de ţările din regiune).

Figura 9. *Dinamica populaţiei ocupate conform statutului educaţional (axa din stînga, mii) şi ponderea celor cu studii universitare (axa din dreapta, %)*
Sursa: *Calculele autorului în baza datelor Biroul Naţional de Statistică*

Cu toate acestea, conform Raportului Global de Competitivitate 2014-2015, scorul Republicii Moldova la indicatorul calitatea sistemului educaţional(22) este unul dintre cele mai reduse faţă de alte state din regiune. Principala cauză care determină ineficienţa cheltuielilor publice pentru educaţie ţine de existenţa unui sector supradimensionat (număr de instituţii şi personal) comparativ cu numărul de elevi/studenţi, care a scăzut semnificativ în ultimii ani. În aceste condiţii este necesară realizarea reformelor educaţionale, în special a celor legate de funcţionarea sistemelor de asigurare a calităţii, reconceptualizarea curriculumului, formarea profesională continuă a cadrelor didactice, dotarea şi renovarea instituţiilor de învăţământ profesional.

(22) Indicatorul *calitatea sistemului educaţional* reflectă cît de bine învăţământul face faţă necesităţilor economiei competitive. Indicatorul poate obţine un scor ce variază de la 1 la 7. O valoare mai mare a scorului indică asupra unei calităţi mai înalte a sistemului educaţional

Lipsa anticipării cererii pe piaţa muncii, precum şi a corelării necesarului de calificări împiedică reducerea discrepanţelor dintre cererea şi oferta de muncă. Se atestă lipsa prognozelor pe termen mediu sau lung, care ar putea anticipa competenţele necesare pe piaţa muncii, iar instituţiile de învăţământ s-ar conforma exigenţelor, consolidîndu-se astfel legătura educaţiei cu piaţa muncii. Unele studii recente au evidenţiat deficitul de forţă de muncă în domenii ca agricultura, industria alimentară, construcţiile, industria textilă etc., dar şi în ceea ce priveşte noile specialităţi: tehnologi pentru fabricarea uleiurilor vegetale şi uleiurilor eterice, operatori aparate de măsură şi control automatizate, operatori-programatori maşini de tricotat, programatori software, microbiologi în industria vinicolă etc. Totodată, prognoza pieţei muncii realizată de Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă atestă un deficit de forţă de muncă calificată, reflectat în două aspecte: lipsa personalului calificat şi fluctuaţia mare pe anumite segmente ocupaţionale, cum ar fi comerţul angro şi cu amănuntul, agricultura, silvicultura şi pescuitul, administraţia publică şi apărare (23).

(23) *Prognoza pieţei muncii 2016*, Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă

Principalele probleme atestate în învăţământul profesional tehnic şi care au o influenţă majoră asupra pieţei muncii se referă la: corelarea slabă a calificărilor cu necesităţile pieţei muncii, ceea ce provoacă dezechilibre pe piaţa muncii şi deficit de forţă de muncă; ineficienţa valorificării resurselor financiare; reducerea calităţii forţei de muncă formate şi reducerea ratei de angajare a absolvenţilor pe piaţa muncii. Interacţiunea dintre sistemul de formare profesională şi piaţa forţei de muncă din Republica Moldova este încă insuficientă, agenţii economici confruntîndu-se cu deficit de forţă de muncă şi calificarea joasă a acesteia. Astfel, este necesară consolidarea şi extinderea colaborării instituţiilor de învăţământ profesional cu angajatorii şi cu asociaţiile profesionale. Această colaborare se poate manifesta prin modernizarea sistemului de orientare profesională, a programelor de formare profesională, avînd la bază sistemul dual, implicarea mai activă a angajatorilor în anticiparea calificărilor la nivel de sector şi a dezvoltării acestora. Implicarea mediului de afaceri la elaborarea standardelor ocupaţionale şi, respectiv, a curriculumului educaţional trebuie promovată şi de acum înainte. Comisiile sectoriale în construcţii, agricultură, tehnologii informaţionale, parteneriatele stabilite şi standardele ocupaţionale elaborate în comun cu mediul de afaceri sînt un exemplu de urmat în acest sens.

O provocare pentru piaţa muncii din Republica Moldova o reprezintă numărul locurilor de muncă vacante înregistrate şi neocupate. Conform Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de

Muncă, cea mai mare parte a acestora se adresează persoanelor cu nivel de instruire profesional tehnic secundar, mediu general şi pentru muncitorii necalificaţi (75%) şi o mai mică parte persoanelor cu nivel de instruire superior şi profesional tehnic postsecundar (25%). Factorii care fac dificilă ocuparea locurilor de muncă vacante sînt nivelul scăzut de calificare al potenţialilor angajaţi, necorespunderea dintre nivelul de studii şi locul de muncă şi nivelul scăzut al salariilor oferite, dar şi migraţia forţei de muncă, în special a persoanelor calificate. Conform prognozei realizate de Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă, lipsa investiţiilor în sectoarele care necesită forţă de muncă calificată şi discrepanţa dintre cunoştinţele obţinute şi cele solicitate de angajatori vor menţine tendinţele actuale de subutilizare a capitalului uman. Această realitate este, printre altele, un rezultat al decalajului dintre sistemul educaţional şi necesităţile pieţei muncii. Astfel, un sistem de educaţie profesional tehnic mai bun, sporirea adaptabilităţii şi flexibilităţii forţei de muncă la cerinţele în continuă schimbare sînt esenţiale pentru a face faţă provocărilor actuale.

Puncte-cheie:

– Descreşterea numărului persoanelor încadrate în procesul de educaţie, cea mai mare scădere fiind înregistrată la nivelul instituţiilor de învăţămînt profesional tehnic;

– Performanţe relativ modeste în educaţie, deşi pentru acest domeniu se alocă o parte considerabilă din venituri faţă de alte state din regiune;

– Lipsa anticipării corecte a cererii pe piaţa muncii, precum şi a corelării necesarului de calificări în vederea creşterii adaptabilităţii forţei de muncă la cerinţele pieţei muncii şi reducerea discrepanţelor dintre cererea şi oferta de muncă;

– Necesitatea consolidării şi extinderii colaborării instituţiilor de învăţămînt profesional cu angajatorii şi cu asociaţiile profesionale în scopul promovării programelor de instruire la locul de muncă, dar şi de participare a angajatorilor la procesul de elaborare a curriculumului;

– Necorelarea pregătirii specialiştilor cu necesităţile pieţei muncii generează dezechilibre pe piaţa muncii şi deficit de ofertă a forţei de muncă, ineficienţa valorificării resurselor financiare în învăţămîntul profesional tehnic, reducerea calităţii forţei de muncă formate şi diminuarea ratei de angajare a absolvenţilor de învăţămînt profesional pe piaţa muncii.

3. Calitatea vieţii şi incluziunea socială

Lipsa ocupării productive generează repercusiuni adverse şi asupra calităţii vieţii umane. Cu toate că pe parcursul perioadei de referinţă veniturile populaţiei au crescut, situaţia la acest capitol rămîne destul de incertă. Din 2006 pînă în 2015 venitul mediu disponibil al populaţiei a crescut de 2,33 ori – de la 839,6 lei pînă la 1956,6 lei – în valori nominale. Această creştere a fost determinată de majorarea veniturilor din toate sursele de venit, inclusiv cele rezultate din remitenţe.

Principala sursă de venit rămîne activitatea salariată. Deşi ponderea salariului în structura veniturilor disponibile populaţiei este în scădere, marcînd în 2015 – 41,4%, în ianuarie 2016 salariul mediu nominal brut a constituit 4665,8 lei, cu 9,5% mai mult decît în ianuarie 2015, fiind în scădere, totodată, în termeni reali cu 3,1%.

Creşterea veniturilor populaţiei din contul remitenţelor a contribuit la reducerea nivelului sărăciei, care s-a diminuat de aproape 2 ori în ultimii cinci ani. Migraţia a devenit, în timp, o soluţie pentru ieşirea din sărăcie, transferurile băneşti reprezentînd 17,4% din totalul veniturilor gospodăriilor casnice, inclusiv 11,8% în mediul urban şi 23,4% în mediul rural. De menţionat că, în ultimul an, volumul remitenţelor s-a diminuat pe fundalul crizei economice din Rusia, dar şi din Europa.

Figura 10. *Rata sărăciei absolute (%)*
Sursa: *Biroul Naţional de Statistică*

Nivelul inegalităţii a scăzut, deşi diferenţele în nivelul bunăstării dintre cei săraci şi bogaţi persistă, în special în mediul rural. În 2014 coeficientul Gini, după consum a constituit 0,2579 şi

s-a micşorat cu 6,3% comparativ cu anul precedent; coeficientul decil[24] a scăzut pînă la 4,6. Reducerea sărăciei pe parcursul perioadei de referinţă a fost determinată, în mare parte, de creşterile înregistrate de economie, de majorarea volumului remitenţelor, precum şi de modificarea politicii în domeniul acordării ajutorului social.[25]

[24] Coeficientul decil – raportul dintre cheltuielile medii ale celor mai bogate 10% din populaţie şi ale celor mai sărace 10% din populaţie

[25] *Raport privind sărăcia în Republica Moldova în 2014*. Ministerul Economiei al Republicii Moldova. Chişinău, 2015.

Totodată, nivelul sărăciei din mediul rural este de 7,5 ori mai mare decît în mediul urban, rata sărăciei fiind de 16,4% comparativ cu 2,2% în oraşele mari şi de 8,4% în oraşele mici. În pofida faptului că rata sărăciei rurale a avut tendinţa de scădere, numărul persoanelor din mediul rural aflate sub pragul sărăciei a fost de peste 335 mii sau circa 80% din totalul săracilor din Republica Moldova. Sărăcia din mediul rural este cauzată, în mare măsură, de lipsa oportunităţilor de angajare, precum şi de nivelul înalt al ocupării în agricultură (53,3% din populaţia ocupată în mediul rural), domeniu în care productivitatea muncii este scăzută şi veniturile insuficiente, majoritatea practicînd o agricultură de subzistenţă. Pentru cei angajaţi cu contract de muncă, salariul mediu lunar în agricultură a constituit 2773,9 lei, cu 33,5% mai mic decît media pe ţară în 2014. Pe de altă parte, lucrătorii din sectoarele nonagricole sînt afectaţi într-o măsură mult mai mică de riscul sărăciei.

Deţinerea unui loc de muncă nu garantează evitarea riscului sărăciei. În jur de 25,5% din gospodăriile casnice conduse de salariaţii din sectorul agricol şi 6,8% din gospodăriile casnice conduse de salariaţii din sectorul nonagricol sînt expuse riscului de sărăcie. Persistenţa sărăciei în rîndul salariaţilor este determinată, în mare parte, de mărimea mică a salariului minim garantat în raport cu minimul de existenţă şi mult mai jos de pragul sărăciei (400 lei comparativ cu 965 de lei în 2005 şi 1.000 de lei comparativ cu 1.257 de lei în 2015). În acest context, o cale de reducere a sărăciei în muncă ar fi apropierea mărimii salariului minim garantat de valoarea pragului sărăciei, iar în perspectivă şi de mărimea minimului de existenţă, ţinînd cont, totodată, de creşterea productivităţii muncii.

Nivelul salariilor a crescut preponderent în sectoarele nonagricole şi mai puţin în agricultură, unde sînt antrenaţi majoritatea săracilor şi cei mai săraci. Drept rezultat al acestei creşteri salariale diferenţiate şi a orientării spre agricultura de subzistenţă (în special pentru săraci şi chintila IV şi V), diferenţa dintre venitul din muncă dintre chintiile IV –V şi I-III (atît din salarii, cît şi la autoangajare) nu s-a diminuat. Salariile mici nu stimulează ocuparea formală, ci mai curînd economia informală. Deşi sărăcia în muncă a scăzut de la 25% la 15% în perioada 2006–2012, această tendinţă ar putea fi schimbată în condiţiile de scădere a remitenţelor, austeritate bugetară şi salariu minim extrem de mic (25% din salariaţi cîştigau doar 2/3 din salariul median în 2012)[26].

[26] Ciloci Igor, Morari Sergiu. *Decent Work Country Profile of the Republic of Moldova*. International Labour Organization. Budapest, 2013. Disponibil: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---integration/documents/publication/wcms_424048.pdf

Pensionarii sînt un grup vulnerabil afectat de riscul sărăciei. Rata sărăciei în gospodăriile casnice conduse de pensionari a constituit 14,6%, ceea ce este de 1,3 ori mai mult decît media naţională, din cauza pensiilor mici, principala sursă de venit pentru acestea. În ianuarie 2015 mărimea medie lunară a pensiei a fost cu 19,0% mai mică decît mărimea minimului de existenţă a pensionarilor şi cu 13,4% mai mică decît pragul sărăciei absolute. Se constată că persoanele de vîrsta a treia angajate în cîmpul muncii sînt afectate de riscul sărăciei într-o măsură mai mică decît cele dependente de pensie. În acest context, reformarea sistemului de pensii trebuie să fie o prioritate, care, în termen scurt, să prevadă acţiuni ce ţin de eliminarea tratamentului preferenţial, mărirea vîrstei de pensionare, stimulente pentru reducerea economiei informale etc. Asigurarea unei legături mai puternice cu piaţa muncii şi sistemul de pensionare este, de asemenea, necesară, date fiind contribuţiile acestuia la sistemul de asigurări sociale.

Riscul sărăciei creşte şi odată cu creşterea numărului membrilor gospodăriilor casnice. Astfel, în 2014 cele mai vulnerabile au fost gospodăriile formate din cinci şi mai multe persoane şi familiile cu trei şi mai mulţi copii, pentru acestea din urmă rata sărăciei a constituit 27,1%, de 2,9 ori mai mare decît pentru gospodăriile casnice cu un singur copil.[27] Deosebit de vulnerabile sînt familiile în care lucrează doar un membru, întrucît mamele tinere cu copii mici nu au posibilitatea să se angajeze cu un program complet de muncă. În acest context, se observă o tendinţă constant crescătoare a numărului femeilor inactive în vîrstă de 25-34 de ani, pentru că acestea îndeplinesc lucrări casnice neremunerate şi responsabilităţi familiale, iar accesul lor la muncă remunerată în condiţii echitabile este limitat. Acest lucru este cauzat de legislaţia neracordată şi lipsa condiţiilor ce ar permite femeilor tinere să concilieze responsabilităţile familiale şi creşterea copiilor cu sarcinile la locul de muncă (insuficienţa unităţilor de îngrijire: creşe, grădiniţe etc.), în special în mediul rural. Timpul rezervat de către femei unei munci neremunerate constituie 4,9 ore pe zi, pe cînd cel al bărbaţilor este de doar 2,8 ore. Extinderea formelor inovative şi flexibile de ocupare ar contribui esenţial la depăşirea riscului sărăciei pentru această categorie de persoane.

[27] *Raport privind sărăcia în Republica Moldova în 2014*. Ministerul Economiei al Republicii Moldova, Chişinău, 2015.

Egalitatea de şanse dintre femei şi bărbaţi este afectată şi de diferenţa de remunerare dintre aceştia, lipsa de acces la infrastructuri de calitate de îngrijire pentru copii şi la preţuri accesibile, accesul redus la finanţare pentru iniţierea propriei afaceri. Toate acestea diminuează considerabil oportunităţile de angajare pentru femei. De asemenea, femeile sînt angajate preponderent în domenii cu nivel de remunerare mai scăzut: educaţia, sănătatea, hotelurile şi restaurantele etc. Ponderea femeilor-antreprenor, la nivel naţional, este de doar 27%, aceasta fiind semnificativ mai mică în mediul rural (14,9%).

Persoanele cu dizabilităţi se confruntă cu fenomenul de discriminare şi excluziune de pe piaţa muncii, iar gospodăriile cu persoane cu dizabilităţi au venituri mai mici. Conform datelor Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă, în 2015 au fost înregistrate, cu statut de şomer, 598 de persoane cu dizabilităţi, din care 220 de persoane au fost plasate în cîmpul muncii. Totodată, multe persoane nici nu încearcă să fie prezente pe piaţa muncii, asigurîndu-şi nivelul de trai doar din transferurile sociale modeste oferite de stat. În acelaşi timp, sînt necesare date statistice mai bune pentru analiză şi elaborarea politicilor publice destinate acestor grupuri vulnerabile. Acelaşi lucru se poate spune şi despre alte categorii defavorizate de persoane, precum persoanele de etnie romă, persoanele eliberate din penitenciare, victime ale traficului de fiinţe umane etc.

Deşi cadrul legislativ referitor la incluziunea socială a grupurilor vulnerabile (persoane cu dizabilităţi, de etnie romă, tineri, imigranţi sau migranţi reîntorşi etc.) a fost îmbunătăţit, serviciile de plasare în cîmpul muncii nu sînt suficiente şi nici adaptate la necesităţile acestora, nefiind create mecanismele de implementare a legislaţiei. Printre aceste măsuri pot fi: stimularea angajatorilor, ajustarea locului de muncă la necesităţile persoanelor cu dizabilităţi, necesitatea elaborării cadrului legal pentru înfiinţarea întreprinderilor sociale, reglementarea mecanismului de cotare/rezervare a locurilor de muncă adresate persoanelor cu dizabilităţi, prin care să se prevadă crearea unui fond în care angajatorii să achite sancţiunile în caz de neangajare a persoanelor cu dizabilităţi etc.

Un impact semnificativ asupra reducerii sărăciei şi creşterii nivelului de trai al persoanelor defavorizate l-a avut modificarea mecanismului de acordare a ajutorului social[28], care a contribuit la reducerea ratei sărăciei absolute cu 0,7 puncte procentuale, iar ajutorul pentru perioada rece a anului – cu 0,2 puncte procentuale[29]. Totodată, extinderea acordării ajutorului social a condus şi la demotivarea mai multor persoane cu un nivel de calificare inferior, preponderent din mediul rural, de a fi prezente pe piaţa muncii, fiindcă mărimea ajutorului social este comparabilă cu nivelul salariului obţinut de către această categorie de lucrători. Lipsa posibilităţii de a găsi un loc de muncă atractiv şi bine remunerat în localităţile rurale determină aceste persoane să fie dependente

de ajutorul social[30]; iar în cazul îmbinării cu venituri adiţionale de pe urma remitenţelor, acestea cresc nivelul aşteptărilor salariale şi demotivează activitatea economică a acestor persoane.

[28] Legea nr.133-XVI din 13 iunie 2008 cu privire la ajutorul social, care presupune determinarea eligibilităţii solicitantului prin testarea veniturilor.

[29] *Raport privind sărăcia în Republica Moldova în 2014*. Ministerul Economiei al Republicii Moldova, Chişinău, 2015.

[30] *Raportul social anual*. Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei al Republicii Moldova, Chişinău, 2014.

Puncte-cheie:

– Diferenţele privind nivelul bunăstării dintre cei săraci şi bogaţi persistă;

– Nivelul sărăciei din mediul rural este de 7,5 ori mai mare decît în mediul urban. Sărăcia din mediul rural este determinată, în mare măsură, de lipsa oportunităţilor de angajare, precum şi de nivelul înalt al ocupării în agricultură;

– Persistenţa sărăciei în rîndul salariaţilor este determinată, în mare parte, de mărimea mică a salariului minim garantat, dar şi de menţinerea ocupării informale;

– Grupurile vulnerabile expuse cel mai des riscului de sărăcie şi excluziune socială sînt: pensionarii, gospodăriile formate din cinci şi mai multe persoane, familiile cu mai mulţi copii, persoanele cu dizabilităţi;

– Lipsa condiţiilor ce ar permite femeilor tinere să concilieze responsabilităţile familiale şi creşterea copiilor cu cariera profesională duce la irosire de resurse umane;

– Serviciile insuficiente de plasare în cîmpul muncii a persoanelor vulnerabile şi locurile de muncă neadaptate limitează integrarea acestora pe piaţa muncii şi valorificarea potenţialului lor activ;

– Sectorul privat trebuie consultat şi încurajat să ofere iniţiative private de instruire, inclusiv pentru persoanele cu dizabilităţi.

4. Cadrul instituţional şi strategic al pieţei muncii

4.1. Cadrul instituţional al pieţei muncii

O mai bună funcţionare a pieţei muncii este determinată şi de felul în care instituţiile relevante şi actorii importanţi acţionează şi interacţionează pentru promovarea politicilor de ocupare, reglementarea raporturilor de muncă, protecţia socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, promovarea intereselor lucrătorilor şi angajatorilor.

Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei elaborează politicile şi strategiile în domeniul ocupării forţei de muncă, inclusiv reglementarea migraţiei în scop de muncă. În baza angajamentului asumat în cadrul precedentei strategii de ocupare, Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei a creat Direcţia de politici ocupaţionale, dar capacitatea acesteia de analiză, elaborare a politicilor şi coordonare inter-instituţională necesită a fi consolidată în continuare. Lipsa unor date statistice mai complexe şi comprehensive, dar şi a prognozelor pe piaţa muncii sînt, de asemenea, o problemă importantă, care îngreunează elaborarea unor politici eficiente în domeniu. În promovarea unor politici de ocupare coerente rolul coordonator îi revine Ministerului Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei, alături de alte instituţii al căror domeniu de guvernare are impact direct asupra pieţei muncii, printre acestea regăsindu-se: Ministerul Economiei, Ministerul Educaţiei, ministere din ramuri industriale şi altele.

Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă implementează şi finanţează măsuri active pentru stimularea ocupării forţei de muncă, inclusiv cele de consiliere, orientare şi formare profesională. Finanţarea măsurilor active a fost în continuă descreştere în ultimii ani, măsurile pasive predominînd în ponderea cheltuielilor. Conform datelor Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă, cheltuielile pentru măsurile pasive în anul 2015 au constituit 65% din totalul costurilor ce ţin de politicile de ocupare pe piaţa muncii, măsurile active reprezentînd doar 35% (din 9 măsuri sînt finanţate doar 3). Lipsa monitorizării şi evaluării de impact a măsurilor active reduce eficienţa acestora. Modernizarea Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă şi a oficiilor sale teritoriale este absolut necesară, inclusiv în ceea ce priveşte extinderea şi diversificarea serviciilor prestate.

Un rol la fel de important pe piaţa muncii îl are şi Inspectoratul de Stat al Muncii, instituţie ce supraveghează felul în care se respectă legislaţia muncii, normele de securitate şi sănătate în muncă. Tematica de control a angajatorilor se referă la identificarea şi combaterea cazurilor de

muncă fără forme legale, respectarea de către angajatori a obligaţiilor asumate şi a drepturilor salariaţilor şi ucenicilor, precum şi asigurarea regimului special de muncă al tinerilor, femeilor şi persoanelor cu handicap. În pofida importanţei acordate Inspectoratului de Stat al Muncii, moratoriul asupra controalelor de stat, introdus în martie 2016, limitează funcţionarea acestuia. Restabilirea inspecţiei integrate este necesară pentru protecţia lucrătorilor şi susţinerea prin consultanţă a patronilor.

Dialogul social este o precondiţie pentru creşterea durabilă şi dezvoltarea socială, consolidarea încrederii reciproce şi cooperarea între Guvern, lucrători şi angajatori. În pofida existenţei unui cadru legal adecvat pentru a instituţionaliza dialogul social, acesta rămîne subdezvoltat. Dialogul social tripartit este pe alocuri formal şi superficial, iar credibilitatea Guvernului faţă de partenerii sociali este scăzută[31]. Calitatea convenţiilor colective de muncă reflectă capacitatea redusă de negocieri colective şi înţelegere a proceselor economice şi sociale.

[31] *Propuneri de politici pentru un dialog social mai bun perspectiva Confederaţiei naţionale a patronatului din Republica Moldova – Document de poziţie*. Confederaţia Naţională a Patronatului din Republica Moldova. Chişinău, 2015. Disponibil: http://www.cnpm.md/public/files/3RO.pdf

Parteneriatele sociale, la nivel local, între autorităţi şi actorii locali/comunitate lipsesc, acest lucru generînd participarea limitată a comunităţii la politicile de dezvoltare locală şi, ca urmare, creşterea discrepanţei dintre mediul urban şi rural în ceea ce priveşte crearea locurilor de muncă şi ocuparea forţei de muncă.

Impactul procesului migraţional asupra pieţei muncii şi a necesităţilor specifice ale migranţilor reveniţi determină implicarea şi consultarea Biroului pentru Relaţii cu Diaspora, responsabil de coordonarea tuturor politicilor de stat în domeniul diasporei, şi a Biroului Migraţie şi Azil.

4.2. Cadrul strategic naţional şi internaţional

Prezenta Strategie şi Planul de acţiuni pentru anii 2017-2021 sînt corelate şi ajustate la un şir de alte programe de dezvoltare şi norme care, eficient implementate, urmează să asigure creşterea ocupării, o protecţie socială de calitate, o mai bună gestionare a migraţiei şi şanse egale pentru toţi. Printre acestea se regăseşte Legea nr.102-XV din 13 martie 2003 privind ocuparea forţei de muncă şi protecţia socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, care reglementează domeniul ocupării forţei de muncă. În perioada 2007-2015 au fost adoptate o serie de acte normative ce au drept scop incluziunea pe piaţa muncii a persoanelor cu dizabilităţi, a persoanelor de etnie romă, migranţilor etc., reglementate de Legea nr.121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalităţii şi Legea nr.60 din 30 martie 2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilităţi. Codul educaţiei şi Nomenclatorul domeniilor de formare profesională şi al meseriilor/profesiilor, aprobat prin Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.425 din 3 iulie 2015, îşi propun o mai bună conexiune între cererea şi oferta pe piaţa muncii.

Au fost elaborate şi sînt în proces de implementare strategii care au un impact direct asupra promovării ocupării şi creării unui cadru adecvat pentru dezvoltarea socioeconomică durabilă şi incluzivă.

Unele obiective ale prezentei Strategii sînt corelate cu priorităţile Strategiei naţionale de dezvoltare „Moldova 2020", precum „racordarea sistemului educaţional la cerinţele pieţei forţei de muncă în scopul sporirii productivităţii forţei de muncă şi majorării ratei de ocupare în economie". Strategia îşi propune o mai bună corelare dintre cererea pieţei forţei de muncă şi oferta educaţională, dar şi modernizarea sistemului de pregătire profesională şi perfecţionarea mecanismelor de formare continuă a forţei de muncă. Strategia de dezvoltare a învăţămîntului vocaţional/tehnic pe anii 2013–2020, care este în curs de implementare, urmăreşte acelaşi scop şi propune drept ţintă creşterea cu 10% a ratei de angajare a absolvenţilor pînă în anul 2020 faţă de anul 2012, odată cu modernizarea învăţămîntului profesional-tehnic şi consolidarea relaţiilor cu mediul de afaceri pentru îmbunătăţirea calităţii formării profesionale şi satisfacerea cerinţelor pieţei muncii.

Un şir de documente de politică economică pot influenţa ocuparea şi cuprind prevederi referitoare la îmbunătăţirea politicii de ocupare sau la adaptarea pregătirii profesionale la cerinţele pieţei muncii. Printre acestea se regăsesc: Strategia de dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici şi mijlocii pentru anii 2012-2020, Programul de atragere a remitenţelor în economie „PARE 1+1" pentru anii 2010-2018, Strategia de dezvoltare a comerţului interior în Republica Moldova pentru anii 2014-2020 şi Planul de acţiuni pentru anii 2014-2016 privind implementarea acesteia, Strategia reformei cadrului de reglementare a activităţii de întreprinzător pentru anii 2013-2020 şi Planul de acţiuni pentru implementarea acesteia în anii 2016-2017, Strategia inovaţională a Republicii Moldova pentru perioada 2013-2020 „Inovaţii pentru competitivitate", Strategia naţională de atragere a investiţiilor şi promovare a exporturilor pentru anii 2016-2020. Aceasta din urmă identifică sectoarele cu potenţial de creştere economică şi creare de noi locuri formale de muncă. Costul relativ mic al forţei de muncă este considerat avantajul principal pentru potenţialii investitori, însă insuficienţa specialiştilor cu calificările şi instruirea necesară rămîne a fi o provocare pentru atragerea investiţiilor străine directe în cele mai promiţătoare sectoare economice.

La nivel sectorial, de o importanţă aparte este Strategia naţională de dezvoltare agricolă şi rurală din Moldova pentru anii 2014-2020 şi Strategia de dezvoltare a serviciilor de extensiune rurală pentru anii 2012-2022. Principalele obiective ale acestor strategii conexe cu perspectiva de ocupare ţin de restructurarea şi modernizarea bazei de învăţămînt, modernizarea şi restructurarea bazei de cercetare agricolă, modernizarea serviciilor de extensiune rurală, oportunităţile nonagricole de ocupare în mediul rural şi calificări mai bune pentru populaţia rurală. Prevederile prezentei Strategii, de asemenea, au fost corelate şi cu alte documente relevante pentru domeniul ocupării, cum sînt Strategia naţională „Diaspora 2025", Strategia naţională în domeniul migraţiei şi azilului (2011-2021), Legea nr.180-XVI din 10 iulie 2008 cu privire la migraţia de muncă, Planul de acţiuni pentru anii 2014-2016 privind susţinerea reintegrării cetăţenilor reîntorşi de peste hotare şi proiectul Strategiei naţionale pentru asigurarea egalităţii între bărbaţi şi femei în Republica Moldova pentru 2017-2021 ş.a.

Cadrul regional şi internaţional care ghidează angajamentele naţionale de creştere a ocupării formale şi dezvoltare durabilă şi inclusivă include aspiraţia de aderare la Uniunea Europeană, materializată prin Acordul de Asociere, standardele internaţionale ratificate[(32)] şi Agenda globală de dezvoltare 2030 (Obiectivele de dezvoltare durabilă). Implementarea prezentei Strategii va contribui direct la atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă, ţintele majore şi intervenţiile propuse sînt congruente cu acestea, fiind în proces de naţionalizare/adaptare la contextul Republicii Moldova. Prezenta Strategie este direcţionată, în mod special spre atingerea Obiectivului de dezvoltare durabilă 8, care vizează munca decentă şi dezvoltarea economică. În acelaşi timp, în virtutea faptului că ocuparea este o condiţie necesară pentru eliminarea sărăciei, dar şi a caracterului său transectorial şi cuprinzător, Strategia îşi propune să contribuie la eliminarea sărăciei, prin urmare, la atingerea ţintelor Obiectivului de dezvoltare durabilă 1. Un accent aparte este pus pe reducerea disparităţilor de gen, discriminării şi inegalităţilor pe piaţa forţei de muncă, conform Obiectivelor de dezvoltare durabilă 5 şi 10[(33)]. În contextul integrării europene, prezenta Strategie este aliniată obiectivelor Strategiei „Europa 2020" şi reperelor de bază ale politicii de ocupare europene, care urmăreşte crearea mai multor locuri de muncă şi de mai bună calitate, ce ar asigura ocuparea forţei de muncă şi o creştere economică inteligentă, durabilă şi favorabilă incluziunii.

[(32)] Moldova a ratificat un şir de convenţii şi tratate, printre care se regăsesc: Convenţia Europeană privind Drepturile Omului, Carta socială europeană revizuită, Convenţia asupra eliminării tuturor formelor de discriminare faţă de femei, Convenţia privind drepturile persoanelor cu dizabilităţi, convenţii ale Organizaţiei Internaţionale pentru Migraţie, inclusiv cele fundamentale.

[(33)] Obiectivul de dezvoltare durabilă 1: Eliminarea sărăciei în toate formele sale pe tot globul; Obiectivul de dezvoltare durabilă 5: Realizarea egalităţii de gen şi abilitarea tuturor femeilor şi fetelor; Obiectivul de dezvoltare durabilă 10: Reducerea inegalităţii în interiorul statelor şi între state.

Strategia şi obiectivele de dezvoltare durabilă se intersectează sub multe aspecte şi au aceeaşi rezonanţă în ceea ce priveşte o mai bună coerenţă între dezvoltarea economică, ocuparea formală, reducerea sărăciei, incluziunea socială şi accesul la oportunităţi din perspectiva drepturilor omului.

II. PRINCIPALELE PROVOCĂRI CU IMPACT ASUPRA PIEŢEI MUNCII

Tranziţia la economia de piaţă, situaţia socioeconomică la nivel naţional, dar şi crizele la nivel european au avut un impact considerabil asupra pieţei muncii din Republica Moldova atît din perspectiva cererii de muncă, cît şi a ofertei de muncă. Dialogul social şi parteneriatele realizate pe piaţa muncii au fost identificate ca domenii ce necesită consolidare pe perioada următoare.

Şomajul, calitatea precară a ocupării, subutilizarea capitalului uman existent, nivelul scăzut al productivităţii muncii şi, respectiv, al salariilor, migraţia internaţională de muncă, tratarea discriminatorie a unor grupuri ale populaţiei pe piaţa muncii, sistemul imperfect de protecţie socială pe piaţa muncii – toate aceste fenomene întîlnite frecvent pe piaţa muncii au consecinţe nefaste asupra echilibrului social şi politic din ţară.

Piaţa muncii este puternic influenţată de factorii socioeconomici interni şi externi, iar în acest context calitatea forţei de muncă dobîndeşte o mare importanţă. Sistemul educaţional trebuie adaptat la cerinţele pieţei muncii, astfel încît să genereze forţă de muncă cu un grad înalt de adaptabilitate la schimbările rapide ale pieţei muncii şi la cerinţele din ce în ce mai diverse ale angajatorilor.

2.1. Provocări cu impact asupra cererii de muncă

Piaţa muncii, fiind o componentă derivată a pieţei bunurilor şi serviciilor, este, totodată, o parte inseparabilă a sistemului economic şi reflectă pe deplin tendinţele dezvoltării acestuia. De aceea o condiţie importantă în redresarea situaţiei de pe piaţa muncii ar fi, în primul rînd, ameliorarea situaţiei economice, în special din sectorul real al economiei, care este generator de noi locuri de muncă. Astfel, principalele provocări identificate în ceea ce priveşte cererea de muncă sînt:

1) mediul nefavorabil pentru creşterea economică şi crearea locurilor de muncă durabile şi calitative/atractive: progresul lent în ameliorarea climatului de afaceri; existenţa paradigmei de dezvoltare economică bazate pe consum; gradul înalt al economiei informale; lipsa priorităţilor de promovare a transformărilor productive şi a suportului pentru sectoarele cu potenţial de creştere şi creare de locuri de muncă durabile; creşterea economică nesustenabilă cu potenţial limitat de creare a locurilor de muncă; creşterea economică asimetrică; extinderea activităţilor în „agricultura de subzistenţă”; lipsa unui dialog social veritabil cu privire la măsurile şi politicile macroeconomice, productivitatea joasă a muncii;

2) deficitul de forţă de muncă calificată adecvat, în special în mediul rural, atît pentru agricultura tehnologizată, cît şi pentru dezvoltarea afacerilor în sectoarele nonagricole.

2.2. Provocări cu impact asupra ofertei de muncă

În ceea ce priveşte oferta forţei de muncă, aceasta a fost puternic influenţată de evoluţia indicatorilor demografici, dar şi de nivelul şi calitatea formării profesionale a capitalului uman. Procesul continuu de scădere a populaţiei Republicii Moldova afectează piaţa muncii prin reducerea numărului populaţiei active şi îmbătrînirea forţei de muncă, generînd astfel o creştere a ratei de dependenţă a persoanelor vîrstnice, dar şi a raportului de dependenţă economică.

Nivelul şi calitatea ocupării forţei de muncă depind, în mare măsură, de formarea ei profesională, care generează gradul de adaptabilitate şi angajabilitate pe piaţa muncii. Numai o forţă de muncă bine instruită şi calificată poate fi competitivă pe piaţa muncii. Iar în contextul integrării europene, obiectivul major al dezvoltării Republicii Moldova, problema calităţii capitalului uman este calificată drept una dintre cele mai importante şi stringente probleme ale societăţii moldoveneşti.

Pentru elaborarea politicii de ocupare şi a strategiei care să identifice şi să ofere ghidaj pentru o anumită perioadă, este necesară existenţa unor date şi informaţii corect identificate şi evaluate, iar pentru corelarea cererii cu oferta forţei de muncă, este necesară dezvoltarea unei platforme solide de dialog social între toţi actorii implicaţi în acest proces (Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei, Ministerul Educaţiei, Ministerul Economiei, Serviciul public de ocupare, alte instituţii educaţionale, agenţii economici, asociaţii de întreprinderi, comitete sectoriale şi partenerii sociali), în scopul elaborării prognozelor cît mai exacte, în baza cărora se va stabili comanda de stat pentru diverse meserii/specialităţi/profesii.

Principalele provocări cu impact asupra ofertei de muncă:

1) aspectele demografice, care generează diminuarea numărului populaţiei şi, implicit, a populaţiei active, îmbătrînirea populaţiei, inclusiv a capitalului uman, tendinţa de creştere a ratei de dependenţă; migraţia internaţională în scop de muncă şi capacităţile reduse de capitalizare a potenţialului migraţional (migranţi întorşi şi remitenţe) pentru dezvoltare; gradul redus de urbanizare şi ponderea mare a populaţiei rurale în totalul populaţiei;

2) educaţia şi calificările neadecvate pentru majorarea nivelului de ocupare şi creştere economică sînt cauzate de un şir de factori: lipsa unei corelări între cererea şi oferta pe piaţa muncii; existenţa unui sistem de educaţie şi formare profesională încă neadaptat la nevoile pieţei muncii; participarea scăzută a sectorului privat la sistemul de educaţie şi formare profesională; lipsa instruirii la locul de muncă; cultura antreprenorială scăzută şi managementul ineficient al resurselor umane etc.

2.3. Dialog social şi parteneriat pe piaţa muncii

Creşterea gradului de conştientizare a importanţei dialogului social, precum şi dezvoltarea acestuia în vederea derulării consultărilor şi schimbului de informaţie în domeniul politicilor sociale şi economice sînt esenţiale pentru consolidarea încrederii reciproce şi cooperarea între angajatori, angajaţi, organele centrale de specialitate ale administraţiei publice şi autorităţile administraţiei publice locale.

O provocare identificată în acest domeniu este capacitatea slabă de creare a parteneriatelor, în special la nivel local, lipsa unui dialog local constructiv între principalii actori cu potenţial de contribuţie la dezvoltarea comunitară (administraţia publică locală, sectorul privat, societatea civilă, donatorii, comunitatea, inclusiv migranţii).

2.4. Instituţii şi mecanisme pe piaţa muncii

Una dintre condiţiile-cheie pentru a obţine creşteri durabile a ratei de ocupare cu impact atît asupra indivizilor, cît şi a economiei naţionale în ansamblu este capacitatea instituţională consolidată a tuturor actorilor implicaţi în dezvoltarea şi derularea politicilor publice în domeniu, precum şi de existenţa mecanismelor coerente care să asigure implementarea politicilor publice. Un rol important trebuie să revină creşterii capacităţii instituţionale la nivelul autorităţilor publice locale, atît din perspectiva colaborării cu administraţia centrală, cît şi a cooperării cu donatorii. Autorităţile regionale/locale exercită un rol crucial în promovarea şi dezvoltarea economică şi socială a regiunilor. Capacitatea instituţională a Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă necesită a fi consolidată şi adaptată în permanenţă la cerinţele pieţei muncii în scopul realizării politicilor din domeniu şi dezvoltării unei pieţe a muncii moderne, care să permită creşterea şanselor de ocupare şi să asigure o integrare durabilă a persoanelor în circuitul economic.

Din perspectiva instituţiilor şi a mecanismelor prezente pe piaţa muncii, au fost identificate următoarele provocări:

1) capacitatea instituţională redusă a actorilor relevanţi pe piaţa muncii: capacitatea instituţională redusă de elaborare, implementare şi evaluare a politicilor de ocupare; necesitatea modernizării Serviciului public de ocupare la nivel naţional şi local; capacitatea instituţională redusă de implementare a măsurilor active de ocupare a forţei de muncă, inclusiv pentru oferirea oportunităţilor egale femeilor; capacitatea redusă de control a respectării legislaţiei muncii, precum

şi al implementării prevederilor politicilor de ocupare pe piaţa muncii. Sectorul privat dispune de capacitate redusă de contribuţie la dezvoltarea calificărilor, lucru care se impune remediat;

2) nivelul scăzut al salariilor, în special al salariului minim: numărul mare al locurilor de muncă neproductive, fiind o cauză a salariilor scăzute; salariul minim mai mic decît minimumul de existenţă şi ponderea mare a salariilor nedeclarate, eliminarea diferenţei dintre salariile minime pentru sectorul bugetar şi sectorul real al economiei;

3) măsurile active şi pasive pe piaţă: capacităţi insuficiente de finanţare a măsurilor active de ocupare a forţei de muncă; lipsa unor măsuri active pe piaţa muncii care să ţintească în special forţa de muncă necalificată, femeile şi grupurile vulnerabile; conexiunea slabă dintre mecanismul de asistenţă socială şi măsurile active pe piaţa muncii; capacitatea redusă a sistemului public şi privat de previziune a dezvoltării la nivel de sector şi anticipare a necesităţilor de calificări la nivel naţional şi de sector;

4) presiunea existentă la nivelul sistemului de protecţie socială generată de îmbătrînirea populaţiei cu repercusiuni asupra capitalului uman şi a sistemului de securitate socială; caracterul demotivant al sistemului de securitate socială; nivelul crescut al sărăciei şi al excluziunii sociale, în special în mediul rural; măsuri ineficiente de incluziune socială, inclusiv pe piaţa muncii pentru persoanele vulnerabile (persoane cu dizabilităţi, femei tinere cu copii mici, persoane cu un nivel scăzut de instruire, persoane eliberate din penitenciare).

III. VIZIUNE, OBIECTIVE ŞI DIRECŢII DE ACŢIUNE PÎNĂ ÎN ANUL 2021

Prezenta Strategie îşi propune să stimuleze cererea de forţă de muncă şi să susţină efortul de creare a locurilor de muncă noi şi productive, să contribuie la valorificarea resurselor umane cu competenţe şi calificări mai bune pentru o economie competitivă şi o piaţă a muncii participativă şi incluzivă.

Politicile de promovare a unei ocupări de calitate reprezintă o premisă pentru realizarea unei creşteri economice durabile, incluzive şi inteligente. Pentru a atinge acest obiectiv, este necesară fundamentarea pe baze ştiinţifice a politicilor, dar şi îmbunătăţirea cadrului general de elaborare, implementare şi monitorizare. La fel de important este şi dialogul social la toate nivelurile, pentru a facilita adoptarea, implementarea şi respectarea politicilor naţionale, sectoriale şi locale cu impact pe piaţa muncii, care să asigure echitate şi şanse egale.

În acest context, prezenta Strategie îşi propune:

Obiectivul general. Creşterea nivelului de ocupare formală bazată pe competitivitate economică, competenţe şi calificări adecvate, în condiţii de dezvoltare durabilă şi incluzivă

Pentru atingerea acestui obiectiv au fost identificate patru priorităţi sectoriale, care cuprind obiective coerente şi concertate, cu relevanţă atît pentru cererea, cît şi pentru oferta de muncă, dezvoltarea capacităţilor de guvernare a pieţei muncii şi o mai bună gestionare a migraţiei forţei de muncă. Obiectivele stabilite se referă la crearea oportunităţilor egale de angajare ca urmare a implementării politicilor de ocupare şi a măsurilor nondiscriminatorii pe piaţa muncii, încurajarea tranziţiei la economia formală, corelarea sistemului educaţional cu necesităţile pieţei muncii, o mai bună guvernare a pieţei muncii, management eficient al migraţiei şi consolidarea dialogului social.

Prioritatea 1. Crearea oportunităţilor de angajare formală, nondiscriminatorie şi productivă

Obiectivele specifice identificate în cadrul priorităţii 1 vizează *stimularea creării locurilor de muncă în întreprinderi durabile şi asigurarea unui suport statistic solid pentru cercetare, analiză şi o mai bună integrare a obiectivelor de ocupare sensibile la gen în programele naţionale de dezvoltare economică, corespunzător Obiectivului de dezvoltare durabilă 8.*

Direcţiile de acţiune pentru atingerea acestor obiective includ:

1) elaborarea şi aplicarea politicilor stimulatorii de creare a locurilor de muncă la nivel central şi local;

2) facilitarea creării locurilor de muncă în zonele rurale şi oraşele mici;

3) combaterea muncii nedeclarate şi promovarea ocupării formale;

4) promovarea economiei sociale;

5) înfiinţarea unui observator al pieţei muncii pentru efectuarea analizelor în domeniile economic, ocuparea forţei de muncă, demografie, resurse umane şi prognoze ale pieţei muncii;

6) sporirea capacităţilor de cercetare şi prognozare pe piaţa muncii;

7) asigurarea unei mai bune colectări a datelor pentru elaborarea, monitorizarea şi evaluarea politicilor şi programelor de ocupare;

8) dezvoltarea capacităţilor de cercetare, analiză şi integrare a dimensiunii de gen în politicile sectoriale;

9) oferirea suportului analitic şi tehnic ministerelor, autorităţilor publice locale şi regionale privind modul de dezvoltare a strategiilor de dezvoltare, a politicilor de dezvoltare locale/regionale, cu accent pe ocupare.

Prioritatea 2. Dezvoltarea capitalului uman pentru şanse sporite de angajare

Obiectivele specifice pentru prioritatea 2 au drept ţintă *creşterea atractivităţii, relevanţei şi incluzivităţii sistemului de formare profesională, promovarea accesului şi participării adulţilor la procesul de învăţare pe tot parcursul vieţii, precum şi informarea despre importanţa învăţării pe tot parcursul vieţii.*

Direcţiile de acţiune pentru atingerea acestor obiective includ:

1) consolidarea legăturii dintre piaţa muncii şi sistemul de formare profesională din Republica Moldova;

2) îmbunătăţirea imaginii învăţământului profesional-tehnic şi promovarea acestuia;

3) perfecţionarea aptitudinilor practice ale absolvenţilor utilizînd formele de instruire prin stagiere, ucenicie la locul de muncă pentru facilitarea tranziţiei şcoală – piaţa muncii;

4) asigurarea accesului grupurilor vulnerabile la educaţie şi formare profesională;

5) îmbunătăţirea cadrului legal privind învăţarea pe tot parcursul vieţii ;

6) consolidarea conştientizării importanţei şi promovarea avantajelor învăţării pe tot parcursul vieţii şi managementul carierei pentru toţi participanţii: angajaţi, angajatorii, instituţii de învăţământ, universităţi etc.;

7) stimularea cooperării şi stabilirea parteneriatelor dintre instituţiile de cercetare şi dezvoltare, autorităţile publice, instituţiile de învăţământ şi întreprinderi.

Prioritatea 3. O mai bună guvernare a pieţei muncii

Obiectivele specifice pentru prioritatea 3 vizează *consolidarea capacităţii instituţionale a actorilor responsabili de elaborarea, implementarea şi monitorizarea politicii de ocupare şi promovarea oportunităţilor de angajare decentă prin politici active pe piaţa muncii extinse şi bine orientate, precum şi asigurarea drepturilor şi obligaţiilor angajaţilor şi patronilor cu privire la formele nonstandard de angajare.*

Direcţiile de acţiune pentru atingerea acestor obiective includ:

1) consolidarea capacităţii Ministerului Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei pentru elaborarea şi coordonarea implementării politicilor de ocupare;

2) modernizarea Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă la nivel naţional şi local;

3) o mai bună reglementare a activităţii agenţiilor private de ocupare;

4) dezvoltarea Inspectoratului de Stat al Muncii pentru îmbunătăţirea aplicării legislaţiei muncii;

5) dezvoltarea sistemului de dialog social pentru un mai bun impact asupra pieţei muncii;

6) reformarea finanţării şi guvernării pieţei muncii;

7) diversificarea serviciilor şi extinderea pachetelor personalizate de ocupare pentru grupurile vulnerabile;

8) îmbunătăţirea monitorizării şi evaluării sensibile la dimensiunea de gen a măsurilor de ocupare;

9) îmbunătăţirea măsurilor de activare a beneficiarilor de ajutor social cu capacitate de muncă;

10) o mai bună reglementare a formelor nonstandard pe piaţa muncii.

Prioritatea 4. Valorificarea potenţialului migraţiei pentru dezvoltarea durabilă

Direcţiile de acţiune identificate pentru prioritatea 4 includ:

1) consolidarea cadrului instituţional şi legislativ necesar pentru gestionarea procesului migraţiei forţei de muncă;

2) diversificarea oportunităţilor de angajare legală a lucrătorilor migranţi;

3) abilitarea economică a migranţilor pentru canalizarea veniturilor remise în calitate de investiţii către sectorul real al economiei şi crearea oportunităţilor de angajare/autoangajare.

Creşterea nivelului de ocupare formală este obiectivul de bază al prezentei Strategii. Impactul acesteia va avea ca punct de plecare principalele provocări cu repercusiuni asupra pieţei muncii: nivelul scăzut de ocupare, ponderea mare a populaţiei inactive şi a migraţiei de muncă, productivitatea scăzută a muncii, deficitul de locuri de muncă productive şi forţa de muncă calificată în mediul rural, accesul limitat pe piaţă al grupurilor vulnerabile etc. Monitorizarea constantă a ţintelor stabilite în Strategie (tabelul 3) va reflecta eficienţa acesteia şi gradul de progres atins, iar dinamica acestora va putea fi revizuită la mijlocul termenului de implementare a prezentei Strategii.

Realizarea obiectivului de promovare a ocupării forţei de muncă este condiţionată de progresele legate de alte domenii: politică, economie (stimularea sectoarelor economice sustenabile şi îmbunătăţirea competitivităţii sectorului agricol; extinderea/modernizarea infrastructurii, facilităţilor publice de transport şi utilizării tehnologiilor informaţionale); educaţie (reducerea abandonului şcolar şi a părăsirii timpurii a şcolii, creşterea calităţii procesului de învăţământ şi corelarea curriculumului cu cerinţele actuale şi de perspectivă ale pieţei muncii; fiscalitate (reducerea presiunii fiscale şi administrative asupra utilizării forţei de muncă, dar şi acordarea facilităţilor fiscale pentru angajarea grupurilor vulnerabile) ş.a.

Prezenta Strategie va contribui la creşterea ratei de ocupare de la 40 la 44,1%, iar pînă în 2021 rata de ocupare formală, de asemenea, va spori de la 65,2% la 67,5%. Aceşti indicatori vor înregistra tendinţe pozitive atît în plan teritorial (rural/urban), cît şi din perspectiva de gen. Crearea unui mediu favorabil dezvoltării afacerilor, inclusiv a întreprinderilor mici şi mijlocii şi în mediul rural, va conduce la creşterea numărului de locuri de muncă noi şi va diversifica spectrul de ocupaţii în mediul rural etc. Indicatorii respectivi sînt calculaţi în baza prognozelor de creştere economică a economiei naţionale pînă în anul 2021 efectuate de către Fondul Monetar Internaţional şi a indicatorului de elasticitate a ocupării (de 0.088) în raport cu ratele de creştere economică.[(34)] Estimarea creşterii ratei de ocupare cu circa 4 puncte procentuale este ancorată în realităţile actuale de dezvoltare economică şi socială a Republicii Moldova şi capacităţile de creare a locurilor de muncă a economiei naţionale.

[(34)] Morcotîlo Iurie. *Analiza pieţei muncii din Republica Moldova.* Organizaţia Internaţională a Muncii. Chişinău, 2015 (nepublicat).

În contextul tendinţelor demografice negative şi migraţiei de muncă, indicatorul privind ponderea persoanelor plecate la muncă peste hotare va fi monitorizat pentru estimarea impactului asupra ofertei de muncă şi ajustarea corespunzătoare a intervenţiilor de politici publice.

Politicile ocupaţionale care urmează a fi implementate vor avea o influenţă pozitivă, în special pentru grupurile vulnerabile. Rata de ocupare a tinerilor va creşte cu circa 4,2 puncte procentuale, concomitent cu diminuarea nivelului şomajului cu 2,7 puncte procentuale estimativ

(ţintele 1.3, 4, 5, 6). Politicile de reconciliere a carierei profesionale cu responsabilităţile familiale vor conduce la sporirea ratei de ocupare a femeilor, dar şi la diminuarea decalajului salarial existent între femei şi bărbaţi – de la 87% la 90% pînă în 2021 (ţinta 9). Nivelul de incluziune a persoanelor vulnerabile pe piaţa muncii (a persoanelor cu dizabilităţi, a celor de vîrstă pensionară, cu nivel scăzut de calificare, în special din mediul rural etc.) va creşte ca rezultat al măsurilor active personalizate, dar şi prin dezvoltarea formelor de antreprenoriat social, promovarea învăţării pe tot parcursul vieţii, încadrarea în învăţămîntul profesional tehnic etc.

Activităţile planificate cu privire la dezvoltarea capitalului uman vor avea impact asupra pieţei muncii şi vor contribui la creşterea calităţii şi a gradului de competitivitate, dar şi a productivităţii muncii, ce va spori simţitor inclusiv în sectorul agricol (ţintele 7, 8).

O mai bună guvernare a pieţei muncii va spori rata de angajare a şomerilor şi altor beneficiari de măsuri active (ţinta 10-11). La fel va fi consolidată capacitatea actorilor-cheie pe piaţa muncii de a dezvolta şi de a aplica strategii şi planuri de acţiune integrate destinate creşterii nivelului de ocupare, prin efectuarea de analize şi studii aplicate, care să fundamenteze ştiinţific politicile de ocupare propuse şi, nu în ultimul rînd, să dezvolte o serie de instrumente de evaluare ex-ante şi ex-post a impactului acestora, în vederea aplicării corecţiilor care se impun.

Pentru o mai bună estimare a impactului prezentei Strategii lista indicatorilor urmează a fi completată odată cu disponibilitatea unor date care lipsesc sau nu sînt suficiente la momentul elaborării Strategiei (ex. statistica privind persoanele cu dizabilităţi, urmărirea traseului profesional al absolvenţilor etc.).

Indicatorii de impact ai prezentei Strategii urmează să documenteze consecinţele directe şi pe termen lung ale implementării acesteia.

Tabelul 3

Ţintele majore ale prezentei Strategii

Indicatorul	Valoarea actuală 2015	2017	2018	2019	2020	2021
1. Rata de ocupare a populaţiei, %	**40,3**	**40,8**	**41,6**	**42,4**	**43,2**	**44,1**
1.1. Rata de ocupare a femeilor, %	38,4	38,9	39,8	40,7	41,6	42,6
1.2. Rata de ocupare a bărbaţilor, %	42,3	42,7	43,4	44,1	44,8	45,6
1.3. Rata de ocupare a tinerilor (18-29 ani), %	27,9	28,4	29,3	30,2	31,1	32,1
1.4. Rata de ocupare a persoanelor cu vîrsta 55-64 de ani (%)	41,4	41,9	42,8	43,7	44,6	45,6
2. Populaţia plecată în alte ţări la lucru sau în căutare de lucru (% din populaţia inactivă în vîrstă de 15 ani şi peste *	**18,9**	**18,5**	**18,5**	**18,0**	**18,0**	**17,5**
3. Ocuparea formală (% din totalul populaţiei ocupate)	**65,2**	**65,5**	**66,0**	**66,5**	**67,0**	**67,5**
3.1. Ocuparea formală, bărbaţi (% din totalul bărbaţilor ocupaţi)	60,5	61,0	61,5	62,0	62,5	63,0
3.2. Ocuparea formală, femei (% din totalul femeilor ocupate)	70,0	70,0	70,5	71,0	71,5	72,0
3.3. Ocuparea formală, urban (% din totalul populaţiei ocupate în mediul urban)	86,0	86,3	87,0	87,5	88,0	88,5
3.4. Ocuparea formală, rural (% din totalul populaţiei ocupate în mediul rural)	47,5	48,0	48,5	49,0	49,5	50,0
4. Rata şomajului	**4,9**	**4,5**	**4,0**	**4,0**	**4,0**	**4,0**
5. Rata şomajului – tineri (15-29 de ani)	**9,7**	**9,0**	**8,0**	**7,0**	**7,0**	**7,0**
6. Tinerii care nu lucrează, nu învaţă şi nu se află în programe de formare profesională (NEETs)	**29,3**	**29,2**	**28,8**	**28,3**	**27,5**	**26,8**

6.1. Tinerii care nu muncesc, nu învaţă şi nu se află în programe de formare profesională (% din totalul tinerilor cu vîrsta 15-29 de ani), bărbaţi	23,6	23,5	23,0	22,5	22,0	21,5
6.2. Tinerii care nu muncesc, nu învaţă şi nu se află în programe de formare profesională (% din totalul tinerilor cu vîrsta 15-29 de ani), femei	35,2	35,0	34,5	34,0	33,0	32,0
6.3. Tinerii care nu muncesc, nu învaţă şi nu se află în programe de formare profesională (% din totalul tinerilor cu vîrsta 15-29 de ani), urban	26,6	26,5	26,0	25,5	25,0	24,5
6.4. Tinerii care nu muncesc, nu învaţă şi nu se află în programe de formare profesională (% din totalul tinerilor cu vîrsta 15-29 de ani), rural	31,4	31,3	31,0	30,5	30,0	29,0
7. Productivitatea muncii (valoarea adăugată brută/persoane ocupate, preţuri curente), mii lei	**85,7**	**103,0**	**113,0**	**123,0**	**134,0**	**145,0**
8. Productivitatea muncii în agricultură (valoarea adăugată brută /persoane ocupate, preţuri curente), mii de lei	**37,4**	**45,0**	**50,0**	**55,0**	**60,0**	**65,0**
9. Disparitatea salarială de gen, %	**13**	**13**	**10**	**10**	**10**	**10**
10. Ponderea şomerilor plasaţi în cîmpul muncii din numărul total de persoane care s-au adresat la Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	**41,1**	**44,0**	**50,0**	**60,0**	**60**	**62**
11. Ponderea persoanelor cu dizabilităţi plasate în cîmpul muncii din numărul total de şomeri cu dizabilităţi înregistraţi	**34,0**	**35,0**	**36,0**	**37,0**	**38,0**	**39,0**
12. Ponderea persoanelor cu dizabilităţi angajate în cîmpul muncii, % din totalul persoanelor cu dizabilităţi**						

Notă:

* Indicatorul „Populaţia plecată în alte ţări la lucru sau în căutare de lucru (% din populaţia inactivă în vîrstă de 15 ani şi peste)" nu este unul ţintă, ci unul de monitorizare. Cifrele calculate pentru acest indicator sînt extrapolări ale dinamicii curente în acest domeniu şi creşterii calculate a ocupării. Totodată, cadrul macroeconomic al economiilor unde activează o pondere semnificativă a emigranţilor moldoveni poate influenţa considerabil indicatorul dat.

** Ţinta majoră 13 urmează a fi estimată începînd cu anul 2017, cînd vor fi disponibile datele statistice pentru acest indicator.

IV. CADRUL DE IMPLEMENTARE, RAPORTARE, MONITORIZARE ŞI EVALUARE A IMPLEMENTĂRII PREZENTEI STRATEGII

Îndeplinirea obiectivelor propuse în prezenta Strategie este posibilă doar prin mobilizarea tuturor actorilor sociali relevanţi de pe piaţa muncii, iar consultările cu partenerii sociali şi societatea civilă trebuie să capete consistenţă în acest context. Competenţele privind politicile care vizează ocuparea trebuie distribuite la nivel naţional, regional şi local, iar relaţiile dintre diferite niveluri trebuie să se bazeze pe o bună comunicare, cooperare şi coordonare.

Principalele instituţii care contribuie la realizarea cadrului de reglementare a pieţei muncii şi implementare a prezentei Strategii sînt:

1) Comisia naţională pentru consultări şi negocieri colective – monitorizează şi evaluează gradul de implementare a Strategiei, atingerea ţintelor stabilite, propune direcţii de ajustare sau modificare(35);

_____

[35] Aranjamentul instituţional aferent monitorizării şi evaluării este unul optim, deoarece din componenţa Comisiei fac parte toţi actorii sociali implicaţi în promovarea politicilor de pe piaţă, care asigură o acoperire la nivel naţional. De asemenea, majoritatea reprezentanţilor Comisiei au putere de decizie în cadrul instituţiilor implementatoare, ceea ce creează premisele de realizare eficientă a Strategiei.

2) Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei – are rolul de coordonator al prezentei Strategii. În colaborare cu ministerele şi instituţiile relevante, elaborează politicile şi strategiile în domeniul ocupării forţei de muncă, coordonează elaborarea Planului anual de acţiuni şi urmăreşte implementarea acestuia, elaborează rapoartele anuale de implementare şi evaluare, le înaintează Comisiei naţionale pentru consultări şi negocieri colective pentru validare, iar ulterior Cancelariei de Stat pentru informare.

3) Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă – instituţie cu rol primordial în implementarea politicii de ocupare a forţei de muncă, în special în ceea ce priveşte realizarea măsurilor active şi pasive de ocupare a forţei de muncă, medierea muncii, elaborarea şi realizarea programelor de formare profesională etc., inclusiv la nivel regional/local. În activitatea sa va coopera cu agenţiile private de ocupare a forţei de muncă şi cu alte organizaţii şi instituţii cu expertiză în domeniu;

4) Ministerul Educaţiei, Ministerul Economiei, Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare, Ministerul Tineretului şi Sportului, Ministerul Dezvoltării Regionale şi Construcţiilor etc. – instituţiile responsabile de acţiunile identificate în matricea generală de acţiuni pentru perioada 2017-2021. Acestea implementează acţiuni de competenţa lor şi elaborează note informative semestriale despre gradul de implementare a acestora, pe care le pun la dispoziţia Ministerului Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei;

5) Biroul Naţional de Statistică, Institutul Naţional de Cercetări Economice, Camera de Comerţ şi Industrie, partenerii sociali etc. – instituţiile cu rol contributiv la procesul de implementare şi monitorizare a prezentei Strategii.

Implementarea prezentei Strategii va fi realizată în conformitate cu Planul anual de acţiuni, avînd la bază obiectivul general, obiectivele specifice şi direcţiile de acţiune identificate în cadrul Strategiei, precum şi ţintele asociate acestora. Scopul planului anual este de a asigura cadrul coerent şi complex pentru derularea acţiunilor preconizate la toate nivelurile (naţional, de ramură/sectorial, unitate teritorială). Planul va include acţiunile care vor fi implementate pe parcursul unui an calendaristic, avînd ca punct de referinţă Matricea generală de acţiuni pentru perioada 2017-2021, precum şi costurile exacte şi sursele de finanţare aferente acestora. Planul anual va fi elaborat de către Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei, cu susţinerea şi implicarea tuturor instituţiilor responsabile, conform documentelor interne agreate (instituirea grupului de lucru), şi aprobat de Comisia naţională pentru consultări şi negocieri colective. Progresul Strategiei va fi evaluat atît individual (faţă de anul precedent), cît şi cumulativ (faţă de anul 2015). Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei va solicita fiecărei instituţii responsabile identificată în Planul de acţiuni să trimită, semestrial, note informative cu informaţii analitice privind progresul implementării acţiunilor de care este responsabilă, în perioada analizată, rezultatele atinse conform indicatorilor stabiliţi şi propuneri pentru Planul anual de acţiuni.

În baza notelor informative ale instituţiilor relevante, Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei va elabora raportul anual de monitorizare a Planului de acţiuni, care va fi prezentat Comisiei naţionale de consultări şi negocieri colective. Pe lîngă progresul în implementare, acesta va include şi propuneri specifice de corectare şi remediere a deficienţelor pentru instituţiile implementatoare, pentru a asigura o implementare eficientă a Strategiei.

Pentru evaluarea gradului de îndeplinire a acţiunilor planificate, Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei va elabora şi va prezenta Comisiei naţionale de consultări şi negocieri colective rapoarte de evaluare a gradului de implementare a obiectivelor Strategiei. Impactul acesteia va fi estimat în baza unei metodologii elaborate de către Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei, care va efectua o evaluare intermediară şi o evaluare finală a implementării Strategiei. Rapoartele de evaluare intermediară vor analiza eficienţa şi eficacitatea activităţilor

implementate, precum şi relevanţa şi sustenabilitatea acestora. Raportul de evaluare finală, de asemenea, va analiza nivelul efectiv al indicatorilor de impact comparativ cu nivelul-ţintă şi va determina progresul în atingerea rezultatelor scontate.

Pentru analiza rezultatelor implementării prezentei Strategii vor fi utilizaţi indicatori precum:

a) indicatori de resurse şi activităţi (*input*) – prin care vor fi determinate resursele financiare, umane, materiale şi organizaţionale mobilizate pe parcursul implementării Strategiei, precum şi procesele manageriale;

b) indicatori de ieşire (*output*) – care cuantifică serviciile livrate ca rezultat al implementării Strategiei;

c) indicatori de rezultat – care monitorizează efectele imediate ale Strategiei asupra grupului-ţintă;

d) indicatori de impact – prin intermediul cărora vor fi monitorizate consecinţele indirecte şi pe termen lung ale implementării Strategiei.

Rapoartele de evaluare se vor întocmi în baza rapoartelor anuale de monitorizare, dar vor aborda mai degrabă atingerea obiectivelor majore, progresul şi analiza indicatorilor de impact, corelarea cu alte strategii cu impact asupra pieţei muncii etc. decît acţiunile individuale prevăzute în planurile anuale. Aceste rapoarte de evaluare vor fi consultate în cadrul Comisiei naţionale de consultări şi negocieri colective, cu posibilitatea participării societăţii civile. Membrii Comisiei vor emite propuneri şi direcţii de dezvoltare pentru viitoarele acţiuni aferente politicii de ocupare şi de elaborare a documentelor specifice domeniului. Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei va asigura acoperirea mediatică corespunzătoare pentru a disemina concluziile evaluărilor. Ca urmare a procesului de monitorizare şi evaluare, anumite politici (obiective, linii, acţiuni) ale prezentei Strategii vor fi revizuite sau ajustate în funcţie de conjunctura din economia naţională şi internaţională. Orice modificare va fi coordonată/supusă procesului de negociere, în modul stabilit de legislaţia naţională, conform principiilor de dialog social şi parteneriat.

Costurile pentru implementarea prezentei Strategii vor fi finanţate din bugetul public naţional sau din alte surse, conform legislaţiei, precum şi din surse extrabugetare alocate de mediul de afaceri şi partenerii de dezvoltare.

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
nr.1473 din 30 decembrie 2017

MATRICEA DE ACŢIUNI
pentru implementarea Strategiei naţionale privind
ocuparea forţei de muncă pentru anii 2017-2021

Acţiune	Instituţii responsabile/parteneri	Perioada de implementare	Surse de finanţare	Rezultate scontate	Indicatori de monitorizare
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**
Obiectiv general. Creşterea nivelului de ocupare formală bazată pe competitivitate economică, competenţe şi calificări adecvate, în condiţii de dezvoltare durabilă şi incluzivă					
Prioritatea 1. Crearea oportunităţilor de angajare formală, nondiscriminatorie şi productivă					
Obiectiv specific 1.1. Stimularea creării locurilor de muncă în întreprinderi durabile					
Direcţia de acţiune 1.1.1. Elaborarea şi aplicarea politicilor stimulatorii de creare a locurilor de muncă la nivel central şi local					
Creşterea gradului de implicare a întreprinderilor mici şi mijlocii în lanţul valoric	Ministerul Economiei; Organizaţia pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici şi Mijlocii; Ministerul Dezvoltării Regionale şi Construcţiilor; Ministerul Agriculturii	2017-2021	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Acces sporit al întreprinderilor mici şi mijlocii la lanţurile valorice	Număr de întreprinderi mici şi mijlocii incluse în lanţurile valorice

	şi Industriei Alimentare; Camera de Comerţ şi Industrie; Confederaţia Naţională a Patronatului				
Stabilirea şi oferirea stimulentelor de natură economică pentru întreprinderile care creează locuri de muncă, finanţează proiecte de cercetare, dezvoltare, implementează tehnologii inovaţionale etc.	Ministerul Finanţelor; Ministerul Economiei; Confederaţia Naţională a Patronatului	2018	Surse bugetare	Un mediu mai favorabil pentru dezvoltarea afacerilor şi aplicarea inovaţiilor	Proiect de lege adoptat; număr de întreprinderi care au beneficiat de stimulente; număr de locuri de muncă create
Crearea oportunităţilor pentru întreprinderile mici şi mijlocii de a-şi promova interesele în cadrul dialogului social	Confederaţia Naţională a Patronatului; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Confederaţia Naţională a Sindicatelor	2018	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Întreprinderile mici şi mijlocii devin parteneri credibili în dialogul social	Număr de întreprinderi mici şi mijlocii asociate în patronate; număr de subiecte relevante întreprinderilor mici şi mijlocii pe agenda comisiilor de consultări şi negocieri colective; număr de documente legislative cu relevanţă pentru întreprinderile mici şi mijlocii aprobate
Elaborarea şi promovarea noilor instrumente de susţinere a femeilor în afaceri	Ministerul Economiei; Organizaţia pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici şi Mijlocii; Confederaţia Naţională a Sindicatelor; Confederaţia Naţională a Patronatului	2017	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Instrumente de susţinere a femeilor în afaceri elaborate şi accesibile	Număr de instrumente noi elaborate şi implementate; număr de beneficiare; număr de locuri de muncă create
Dezvoltarea şi promovarea noilor programe de dezvoltare a abilităţilor în rîndul tinerilor	Ministerul Tineretului şi Sportului; Ministerul Economiei; Organizaţia pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici şi Mijlocii; Ministerul Finanţelor	2018	Surse bugetare, asistenţa donatorilor	Programe noi de abilitare economică a tinerilor elaborate şi disponibile	Număr de programe noi pentru tineri derulate; număr de beneficiari, dezagregat pe criterii de gen, rural/urban; număr locuri de muncă create în cadrul programelor
Facilitarea accesului tinerilor la resurse financiare, inclusiv prin programe de antreprenoriat (Programul de granturi)	Ministerul Tineretului şi Sportului	2017-2021	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Acces sporit al tinerilor antreprenori la resurse financiare	Număr de tineri beneficiari de programe de granturi

Direcţia de acţiune 1.1.2. Facilitarea creării locurilor de muncă în zonele rurale şi oraşele mici					
Dezvoltarea infrastructurii şi a parteneriatelor viabile pentru promovarea antreprenoriatului şi diversificarea economiei locale	Ministerul Dezvoltării Regionale şi Construcţiilor; consiliile regionale; primarii; agenţii economici; băncile; Confederaţia Naţională a Patronatului; Confederaţia Naţională a Sindicatelor	2017-2021	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Infrastructura instituţională şi parteneriate create şi funcţionale	Număr de parteneriate/întruniri/ convenţii colective/ acorduri de dezvoltare locală
Consolidarea capacităţilor autorităţilor publice locale de a implementa proiecte regionale	Ministerul Dezvoltării Regionale şi Construcţiilor	2017-2021	Surse bugetare, asistenţa donatorilor	Capacităţi ale autorităţilor publice locale consolidate	Număr de proiecte de asistenţă tehnică implementate la nivel local; număr de autorităţi publice locale beneficiare
Creşterea oportunităţilor de ocupare a forţei de muncă în domeniul nonagricol	Ministerul Economiei; Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	2017-2021	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Activităţi neagricole înfiinţate	Număr de locuri de muncă create în sectorul nonagricol în mediul rural
Direcţia de acţiune 1.1.3. Combaterea muncii nedeclarate şi promovarea ocupării formale					
Îmbunătăţirea cooperării şi a schimbului de date între instituţiile statului cu atribuţii de prevenire, control şi combatere a muncii nedeclarate	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Ministerul Economiei; Inspectoratul de Stat al Muncii; Inspectoratul Fiscal de Stat; Casa Naţională de Asigurări Sociale; Confederaţia Naţională a Patronatului; Confederaţia Naţională a Sindicatelor	2017-2021	Nu necesită surse suplimentare	O mai bună cooperare şi schimb de date între instituţiile statului	Număr de parteneriate între instituţii stabilite; număr de evenimente comune derulate
Lansarea unei infrastructuri comune de comunicaţii electronice între instituţiile cu atribuţii de prevenire, control şi combatere a muncii nedeclarate	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Ministerul Economiei; Inspectoratul de Stat al Muncii; Inspectoratul Fiscal de Stat; Casa Naţională de Asigurări Sociale; Confederaţia Naţională a Patronatului; Confederaţia Naţională a Sindicatelor; Centrul Guvernare Electronică	2018	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Platformă comună creată şi funcţională	Reţea de comunicare electronică lansată şi funcţională
Implementarea măsurilor de reducere a poverii administrative asupra întreprinderilor	Ministerul Economiei; Ministerul Finanţelor; Inspectoratul Fiscal de Stat	2017-2021	Surse bugetare	Mediu de afaceri favorabil	Măsuri cu scop de simplificare a procedurii de administrare a întreprinderii elaborate şi aplicate

Promovarea campaniilor de informare şi conştientizare a efectelor ocupării informale	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei, Inspectoratul de Stat al Muncii, mass-media	2018	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Public larg informat privind efectele ocupării informale	Campanii de informare derulate
Direcţia de acţiune 1.1.4. Promovarea economiei sociale					
Dezvoltarea cadrului legal privind economia socială şi antreprenoriatul social	Ministerul Economiei; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Ministerul Finanţelor	2017	Surse bugetare, asistenţa donatorilor	Cadru legal elaborat şi aplicat	Legea privind antreprenoriatul social aprobată
Creşterea gradului de conştientizare şi informare a agenţilor economici şi publicului larg cu privire la efectele economiei sociale	Ministerul Economiei; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă; Confederaţia Naţională a Patronatului; Confederaţia Naţională a Sindicatelor	2017-2018	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Public larg informat privind efectele economiei sociale	Campanii de informare desfăşurate
Dezvoltarea capacităţilor autorităţilor publice locale pentru promovarea întreprinderilor sociale	Ministerul Economiei; Congresul Autorităţilor Publice Locale; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; agenţiile teritoriale de ocupare a forţei de muncă	2018	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Autorităţi publice locale capabile să promoveze întreprinderile sociale	Număr de persoane din cadrul autorităţilor publice locale instruite; număr de proiecte de susţinere a antreprenoriatului social derulate
Obiectiv specific 1.2. Asigurarea unui suport statistic solid pentru cercetare, analiză şi o mai bună integrare a obiectivelor de ocupare sensibile la gen în programele naţionale de dezvoltare economică, corespunzător Obiectivului de dezvoltare durabilă 8					
Direcţia de acţiune 1.2.1. Înfiinţarea unui observator al pieţei muncii pentru efectuarea analizelor în domeniile economic, ocuparea forţei de muncă, demografie, resurse umane şi prognoze ale pieţei muncii					
Dezvoltarea conceptului, mandatului şi cadrului instituţional pentru crearea Observatorului pieţei muncii, inclusiv cu specializare tematică şi pe diverse grupuri sociale (de exemplu, tineri, femei, migraţie etc.)	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Ministerul Educaţiei; Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă; Biroul Naţional de Statistică	2017	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Concept elaborat	Observatorul pieţei muncii înfiinţat
Crearea comitetului interinstituţional care să asigure informaţii şi date pentru	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Ministerul Educaţiei; Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de	2017	Nu necesită surse suplimentare	Suport informaţional şi analitic accesibil pentru observatorul pieţei muncii	Comitet interinstituţional înfiinţat

funcţionarea observatorului pieţei muncii	Muncă; Biroul Naţional de Statistică				
Consolidarea capacităţilor resurselor umane implicate în activitatea Observatorului Pieţei Muncii	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Ministerul Educaţiei; Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă; Biroul Naţional de Statistică	2017	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Capacităţile resurselor umane din cadrul Observatorului pieţei muncii fortificate	Număr de instruiri realizate/domenii de instruire; număr de persoane instruite
Direcţia de acţiune 1.2.2. Sporirea capacităţilor de cercetare şi prognozare pe piaţa muncii					
Îmbunătăţirea prognozei pieţei muncii pe termen scurt elaborată de Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	2017	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Prognoza a pieţei muncii îmbunătăţită	Prognoze ale pieţei muncii elaborate
Instruirea persoanelor implicate în elaborarea prognozelor pieţei muncii	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	2017	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Capacităţi de prognozare îmbunătăţite	Număr de instruiri realizate; număr de persoane instruite
Dezvoltarea parteneriatelor de colaborare, inclusiv publice-private pentru asigurarea colectării mai bune a datelor şi realizarea prognozelor pieţei muncii, atît la nivel naţional, cît şi al nivel internaţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă; Camera de Comerţ; Confederaţia Naţională a Patronatului	2018	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Cooperare eficientă pentru cercetare şi analiză a pieţei muncii	Parteneriate de colaborare, inclusiv publice-private realizate şi derulate
Direcţia de acţiune 1.2.3. Realizarea unei mai bune colectări a datelor pentru elaborarea, monitorizarea şi evaluarea politicilor şi programelor de ocupare					
Identificarea, colectarea şi prelucrarea categoriilor de date lipsă pentru elaborare, monitorizare şi evaluare a politicilor de ocupare	Biroul Naţional de Statistică; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei, Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	2017-2018	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Date de calitate accesibile	Necesar de date identificat, inclusiv ţinînd cont de criteriile de gen, vîrstă, studii şi etnie, colectat şi prelucrat
Îmbunătăţirea colectării datelor lipsă necesare pentru elaborarea politicilor de ocupare, inclusiv cu privire la	Biroul Naţional de Statistică; Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	2018	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Efectiv de date de calitate privind ocuparea persoanelor cu dizabilităţi disponibil	Date statistice cu privire la angajarea persoanelor cu dizabilităţi disponibile

ocuparea persoanelor cu dizabilităţi					
Realizarea şi publicarea studiilor periodice privind necesităţile mediului de afaceri în forţă de muncă şi competenţele solicitate (pe diferite domenii ale activităţii antreprenoriale)	Biroul Naţional de Statistică; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei, Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	2018	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Informaţii disponibile cu privire la forţa de muncă solicitată de agentul economic	Studii realizate
Direcţia de acţiune 1.2.4. Dezvoltarea capacităţilor de cercetare, analiză şi integrare a dimensiunii de gen în politicile sectoriale					
Dezvoltarea şi introducerea metodologiilor de integrare a dimensiunii de gen şi respectarea drepturilor omului în politici de ocupare	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei, Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă, Organizaţia Internaţională a Muncii	2019	Surse bugetare, asistenţa donatorilor	Politici de ocupare sensibile la gen şi bazate pe drepturile omului	Metodologii de integrare a dimensiunii de gen în politici de ocupare şi analiză economică dezvoltate şi aplicate; număr de documente de politici publice de ocupare sensibile la gen elaborate; număr de documente elaborate de analiză economică sensibilă la gen
Instruirea personalului ministerului pentru elaborarea şi implementarea metodologiilor de integrare a dimensiunii de gen	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă; Organizaţia Internaţională a Muncii	2019	Surse bugetare, asistenţa donatorilor	Capacităţi de aplicare a metodologiei fortificate	Număr de instruiri realizate; număr de persoane instruite
Direcţia de acţiune 1.2.5. Oferirea de suport analitic şi tehnic ministerelor, autorităţilor publice locale şi regionale privind modul de dezvoltare a strategiilor de dezvoltare, a politicilor de dezvoltare locale/regionale, cu accent pe ocupare					
Derularea programelor de instruire şi asistenţă pentru autorităţile publice locale, agenţii de dezvoltare regională cu privire la modul de stabilire şi implementare a strategiilor de dezvoltare locală,	Ministerul Dezvoltării Regionale şi Construcţiilor; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Congresul Autorităţilor Publice Locale	2018	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Capacităţi sporite ale autorităţilor publice locale de promovare a ocupării	Număr de instruiri realizate; număr de persoane instruite; număr de autorităţi publice beneficiare de instruiri; număr de autorităţi ale administraţiei publice locale care au elaborat strategii de dezvoltare locală

cu accent pe ocupare					
Implicarea autorităţilor publice locale, a agenţiilor de dezvoltare regională în platforme internaţionale de schimb de informaţii, cunoştinţe şi experienţă în elaborarea strategiilor de dezvoltare locală, cu accent pe ocupare	Ministerul Dezvoltării Regionale şi Construcţiilor; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Congresul Autorităţilor Publice Locale	2018	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Parteneriate dezvoltate la nivel regional şi internaţional	Programe derulate; număr de autorităţi publice implicate în platforme de schimb de experienţă
Prioritatea 2. Dezvoltarea capitalului uman pentru şanse sporite de angajare					
Obiectivul specific 2.1. Creşterea atractivităţii, relevanţei şi incluzivităţii sistemului de formare profesională					
Direcţia de acţiune 2.1.1. Consolidarea legăturii dintre piaţa muncii şi sistemul de formare profesională din Republica Moldova					
Promovarea parteneriatelor active şcoală-întreprindere pentru îmbunătăţirea calităţii formării profesionale	Ministerul Educaţiei; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Camera de Comerţ şi Industrie	2017	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Parteneriate şcoală-întreprindere create şi eficiente	Număr de parteneriate şcoală-întreprindere create
Consolidarea dialogului, inclusiv cu întreprinderile din sectorul privat, privind politicile în învăţământul profesional-tehnic	Ministerul Educaţiei; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Camera de Comerţ şi Industrie	2017	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Dialog privind politicile în învăţământul profesional-tehnic îmbunătăţit	Consiliu pentru învăţământul profesional tehnic funcţional; număr şi varietate a actorilor incluşi în componenţa consiliului
Perfecţionarea mecanismului de actualizare continuă a Clasificatorului ocupaţiilor	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	2017	Surse bugetare	Mecanism de actualizare colectivă funcţional	Mod de colectare a propunerilor de modificare/completare a Clasificatorului ocupaţiilor revizuit
Actualizarea nomenclatoarelor domeniilor de formare profesională, profesiilor şi meseriilor în funcţie de cererea pieţei muncii	Ministerul Educaţiei; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	2017-2021	Surse bugetare	Nomenclator actualizat	Număr de profesii/meserii noi introduse în nomenclatoare
Monitorizarea procesului de angajare în cîmpul muncii a absolvenţilor	Ministerul Educaţiei; instituţiile de învăţământ	2017-2021	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Monitorizare îmbunătăţită a tranziţiei de la şcoală la primul loc de muncă	Metode de monitorizare stabilite şi aplicate; număr de instituţii de învăţământ care monitorizează procesul de angajare a

					absolvenţilor; rapoarte elaborate cu privire la rezultatul angajării absolvenţilor
Monitorizarea şi evaluarea periodică a mecanismului de repartizare, angajare şi acordare a facilităţilor tinerilor specialişti, absolvenţilor învăţământului pedagogic şi medical	Ministerul Educaţiei	2017-2021	Surse bugetare	Mecanism de repartizare a tinerilor specialişti mai bun şi mai atractiv	Număr de tineri specialişti angajaţi conform repartizării, rapoarte de evaluare a procesului de angajare, cu recomandări de ajustare/îmbunătăţire a mecanismului de repartizare a tinerilor specialişti elaborate
Crearea cadrului legal adecvat dezvoltării organizaţionale a comitetelor sectoriale	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	2017	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Cadru legal elaborat şi aplicat	Proiect de lege cu privire la comitetele sectoriale elaborat şi aprobat
Evaluarea procesului de elaborare şi implementare a Cadrului naţional de calificări	Ministerul Educaţiei; Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Învăţământul Profesional	2018	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Proces de elaborare şi implementare a Cadrului naţional de calificări evaluat	Studiu realizat; recomandări elaborate
Elaborarea standardelor ocupaţionale	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Ministerul Educaţiei; Ministerul Dezvoltării Regionale şi Construcţiilor; Ministerul Economiei; Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare	2017-2021	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	O mai bună standardizare a ocupaţiilor	Număr de standarde ocupaţionale elaborate
Monitorizarea transpunerii standardelor ocupaţionale în curriculum	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Ministerul Educaţiei	2017-2021	Surse bugetare	Curriculum adaptat cerinţelor pieţei muncii	Standarde ocupaţionale transpuse în curriculumul naţional
Asigurarea reglementării procesului de recunoaştere a calificărilor obţinute în cadrul studiilor formale şi nonformale, inclusiv ale migranţilor	Ministerul Educaţiei	2017	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Şanse sporite de angajare pe piaţa muncii	Regulament de recunoaştere a calificărilor obţinute în context nonformal elaborat şi aprobat
Consolidarea sistemului de ghidare în carieră	Ministerul Educaţiei; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	2017	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Sistem de ghidare în carieră consolidat şi eficient	Regulament de ghidare în carieră aprobat; metodologii de ghidare în carieră elaborate şi aplicate; reţea de prestatori ai serviciilor de ghidare

					în carieră creată şi funcţională
Promovarea susţinută a activităţii de voluntariat	Ministerul Tineretului şi Sportului	2017-2021	Surse bugetare, asistenţa donatorilor	Opinie publică sensibilizată privind avantajele activităţii de antreprenoriat	Campanii de informare cu privire la avantajele activităţii de voluntariat organizate; număr de voluntari activi
Direcţia de acţiune 2.1.2. Îmbunătăţirea imaginii învăţământului profesional-tehnic şi promovarea acestuia					
Dezvoltarea continuă a centrelor de excelenţă şi promovarea rolului acestora în asigurarea calităţii procesului de formare profesională a muncitorilor calificaţi	Ministerul Educaţiei; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Învăţământul Profesional	2017	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Centre de excelenţă funcţionale	Număr de centre de excelenţă, cadre didactice cu un nivel adecvat de pregătire angajate în cadrul centrelor de excelenţă; număr de beneficiari, dezagregat pe criterii de gen, vîrstă
Formarea profesională continuă a cadrelor didactice din învăţământul profesional tehnic	Ministerul Educaţiei; Camera de Comerţ şi Industrie; Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Învăţământul Profesional	2017-2021	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Capacităţi didactice îmbunătăţite	Număr de cadre didactice instruite
Informarea publicului larg cu privire la rezultatele reformelor promovate în cadrul învăţământului profesional tehnic	Ministerul Educaţiei; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	2017-2021	Asistenţa donatorilor	Publicul larg informat despre reforme	Număr de campanii de informare realizate
Consolidarea instituţională şi funcţională a Agenţiei Naţionale de Asigurare a Calităţii în Învăţământul Profesional	Ministerul Educaţiei, Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Învăţământul Profesional	2017	Surse bugetare, asistenţa donatorilor	Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Învăţământul Profesional funcţională	Număr de instituţii de învăţământ evaluate
Direcţia de acţiune 2.1.3. Perfecţionarea aptitudinilor practice ale absolvenţilor utilizînd formele de instruire prin stagiere, ucenicie la locul de muncă pentru facilitarea tranziţiei şcoală–piaţa muncii					
Elaborarea cadrului legal necesar cu privire la ucenicie şi alte forme de instruire la locul de muncă	Ministerul Educaţiei; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	2018	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Cadru legislativ elaborat şi pus în aplicare	Proiect de hotărîre de guvern elaborat şi aprobat
Consolidarea colaborării dintre instituţiile publice şi întreprinderile	Ministerul Educaţiei; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Agenţia	2017	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Cooperare eficientă sectorul privat şi instituţiile publice stabilită;	Număr de întreprinderi care promovează instruire la locul de muncă

din sectorul privat în dezvoltarea şi promovarea instruirii la locul de muncă	Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă				
Responsabilizarea şi stimularea întreprinderilor în instruirea la locul de muncă	Ministerul Educaţiei; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Camera de Comerţ şi Industrie	2019	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	programe de instruire la locul de muncă aplicate de întreprinderi	Număr de întreprinderi care promovează instruirea la locul de muncă
Direcţia de acţiune 2.1.4. Asigurarea accesului grupurilor vulnerabile la educaţie şi formare profesională					
Monitorizarea şi controlul procesului de asigurare a accesului fizic al persoanelor cu dizabilităţi în instituţiile de învăţământ	Ministerul Educaţiei	2017-2021	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Acces fizic asigurat pentru persoanele cu dizabilităţi locomotorii în instituţii de învăţământ	Număr de instituţii de învăţământ cu acces fizic asigurat pentru persoanele cu dizabilităţi locomotorii
Asigurarea instituţiilor de învăţământ profesional cu resurse didactice, echipamente, programe, condiţii adaptate la necesităţile persoanelor cu dizabilităţi	Ministerul Educaţiei	2017-2021	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Infrastructura educaţională adaptată la necesităţile persoanelor cu dizabilităţi	Număr de instituţii de învăţământ care aplică programe adaptate; numărul persoanelor cu dizabilităţi integrate în instituţiile de învăţământ profesional-tehnic
Identificarea necesităţilor de instruire a grupurilor vulnerabile (persoane de etnie romă, cu dezabilităţi, vîrstnice etc.	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	2017	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Lipsa de competenţe identificată;	Studiu cu privire la necesităţile de instruire a persoanelor cu dizabilităţi realizat
Derularea programelor de formare profesională ţintite şi adaptate la grupurile vulnerabile (persoane de etnie romă, cu dizabilităţi, vîrstnice etc.)	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	2018	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	capacităţi sporite de integrare pe piaţa muncii a persoanelor vulnerabile	Număr de persoane vulnerabile instruite
Obiectiv specific 2. Promovarea accesului şi participării adulţilor la procesul de învăţare pe tot parcursul vieţii. Informarea despre importanţa învăţării pe tot parcursul vieţii					
Direcţia de acţiune 2.2.1. Îmbunătăţirea cadrului legal privind învăţarea pe tot parcursul vieţii					
Elaborarea şi adoptarea cadrului legal privind învăţarea	Ministerul Educaţiei	2018	Nu necesită surse suplimentare;	Cadru legal elaborat pentru instituţionalizarea	Proiect de hotărîre a Guvernului cu privire la învăţarea pe tot

pe tot parcursul vieţii			asistenţa donatorilor	învăţării pe tot parcursul vieţii	parcursul vieţii elaborat şi aprobat
Stimularea cererii şi ofertei pentru formarea profesională continuă, inclusiv prin acordarea facilităţilor persoanelor fizice şi juridice	Ministerul Educaţiei; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	2018	Surse bugetare	Număr de persoane participante la formarea profesională continuă	Stimulente elaborate şi aplicate
Dezvoltarea ofertelor de formare profesională continuă, inclusiv on-line, cu accent pe dobîndirea competenţelor-cheie şi a competenţelor profesionale specifice	Ministerul Educaţiei; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	2018	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Oferte de formare profesională continuă de calitate disponibile	Număr de cursuri oferite pe piaţă; număr de furnizori de formare profesională continuă, inclusiv online
Direcţia de acţiune 2.2.2. Consolidarea conştientizării importanţei şi promovarea avantajelor învăţării pe tot parcursul vieţii şi managementul carierei pentru toţi participanţii: angajaţi, angajatori, instituţii de învăţământ, universităţi etc.					
Promovarea unei culturi a învăţării permanente în rîndul tuturor categoriilor de beneficiari, inclusiv prin intermediul mass-mediei	Ministerul Educaţiei; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Agenţia Naţională de Asigurare a Calităţii în Învăţământul Profesional	2018	Asistenţa donatorilor; mass-media	Opinia publică formată cu privire la învăţarea permanentă	Număr de evenimente pentru promovarea formării profesionale continue realizate
Valorificarea şi multiplicarea exemplelor de bune practici ale parteneriatului social în formarea continuă prin reconsiderarea rolului angajatorilor şi al organizaţiilor societăţii civile în elaborarea şi implementarea politicilor în domeniul formării profesionale continue	Ministerul Educaţiei; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Camera de Comerţ şi Industrie	2017-2018	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Bune practici sensibile la gen şi parteneriate promovate	Exemple de bune practici, inclusiv sensibile la gen, şi parteneriate promovate
Direcţia de acţiune 2.2.3. Stimularea cooperării şi stabilirea parteneriatelor dintre instituţiile de cercetare şi dezvoltare, autorităţile publice, instituţiile de învăţământ şi întreprinderi					
Încurajarea diferitor forme de colaborare între	Academia de Ştiinţe a Republicii Moldova, Ministerul Educaţiei,	2017-2018	Surse bugetare;	Colaborare eficientă şi parteneriate durabile dezvoltate	Număr de parteneriate stabilite, transfer de cunoştinţe realizat

întreprinderi şi institute de cercetare dezvoltare, în scopul de a îmbunătăţi activităţile lor de cercetare dezvoltare şi de a sprijini transferul tehnologic (parteneriat între furnizori de cercetare şi beneficiari, reţele etc.)	asociaţiile întreprinderilor		asistenţa donatorilor		
Prioritatea 3. O mai bună guvernare a pieţei muncii					
Obiectiv specific 3.1. Consolidarea capacităţii instituţionale a actorilor responsabili de elaborarea, implementarea şi monitorizarea politicii de ocupare					
Direcţia de acţiune 3.1.1. Consolidarea capacităţii Ministerului Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei pentru elaborarea şi coordonarea implementării politicilor de ocupare					
Asigurarea unui proces participativ şi transparent de elaborare a politicii de ocupare a forţei de muncă	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	2017	Nu necesită surse suplimentare	Proces participativ şi transparent asigurat şi politici ocupaţionale incluzive	Consiliul consultativ pentru politica de ocupare a forţei de muncă constituit; număr de membri ai consiliului, dezagregat după criteriul de gen
Asigurarea formării continue a personalului responsabil de elaborarea şi coordonarea politicii de ocupare a forţei de muncă	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	2017-2021	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Capacităţi consolidate	Număr de instruiri organizate; număr de persoane instruite
Promovarea cooperării internaţionale în domeniul politicilor şi programelor pe piaţa muncii	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	2017-2021	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Cooperare şi parteneriate internaţionale stabilite şi valorificate	Număr de evenimente la care s-a participat; număr de beneficiari ai evenimentelor de schimb de experienţă; practici noi preluate şi implementate, inclusiv sensibile la gen
Direcţia de acţiune 3.1.2. Modernizarea Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă la nivel naţional şi local					
Consolidarea capacităţii resurselor umane din agenţiile de ocupare a forţei de muncă pentru a implementa măsuri active adaptate la nevoile diferitor	Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	2017	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Resurse umane din agenţiile de ocupare a forţei de muncă instruite	Număr de specialişti formaţi

categorii de clienţi, inclusiv ale persoanelor cu dizabilităţi					
Îmbunătăţirea bazelor de date ale Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă pentru elaborarea prognozelor pieţei muncii şi a politicilor de corelare a cererii și ofertei	Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	2017	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Calitatea informaţiei pe piaţa muncii îmbunătăţită	Sistem informaţional perfecţionat al pieţei muncii; bază de date cu privire la piaţa muncii consolidată
Crearea sistemului de formare profesională continuă a angajaţilor Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă	Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	2017-2018	Bugetul de stat; surse externe	Formarea profesională sistematică a angajaţilor asigurată	Număr şi tip de instruiri, inclusiv sensibile la gen organizate; număr de beneficiari ai sistemului de formare profesională continuă
Implementarea managementului bazat pe rezultate, elaborarea şi implementarea procedurilor de evaluare a satisfacţiei beneficiarilor serviciilor de ocupare a forţei de muncă	Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	2017-2021	Surse bugetare, asistenţa donatorilor	Eficienţă funcţională şi operaţională a Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă sporită	Proceduri de evaluare a satisfacţiei beneficiarilor elaborate şi aplicate
Revizuirea structurii organizaţionale a Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă şi structurilor sale teritoriale în vederea eficientizării managementului	Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	2017	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Eficienţă funcţională şi operaţională a Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă sporită	Structură revizuită a Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă
Reingineria şi digitalizarea serviciilor prestate de Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă în vederea îmbunătăţirii calităţii, modernizării şi	Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă; Centrul de Guvernare Electronică	2018	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Servicii publice de ocupare moderne	Număr de servicii adaptate nevoilor beneficiarului final şi sensibile la gen, e-transformate prestate

cost-eficienţei acestor servicii					
Elaborarea şi aplicarea metodologiilor de analiză şi evaluare a impactului serviciilor prestate de Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	2017	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Un mai bun management al serviciilor şi programelor publice de ocupare	Metodologii elaborate şi aplicate
Asigurarea accesului sporit pentru persoanele cu dizabilităţi la serviciile publice de ocupare	Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	2017	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Acces sporit pentru persoanele cu dizabilităţi la serviciile publice de ocupare	Număr de agenţii teritoriale adaptate la necesităţile persoanelor cu dizabilităţi; număr de beneficiari de servicii
Direcţia de acţiune 3.1.3. O mai bună reglementare a activităţii agenţiilor private de ocupare					
Revizuirea şi modificarea cadrului legislativ privind funcţionarea agenţiilor private de ocupare	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Camera de Licenţiere; Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	2017	Nu necesită surse suplimentare	Cadru legislativ îmbunătăţit	Legea nr.180-XVI din 10 iulie 2008 cu privire la migraţia de muncă modificată, inclusiv cu dimensiunea de gen integrată
Direcţia de acţiune 3.1.4. Dezvoltarea Inspectoratului de Stat al Muncii pentru îmbunătăţirea aplicării legislaţiei muncii					
Consolidarea şi promovarea Inspectoratului de Stat al Muncii în conformitate cu standardele internaţionale ale Uniunii Europene şi Organizaţiei internaţionale a Muncii	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Inspectoratul de Stat al Muncii	2017-2018	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Inspectorate ale muncii consolidate	Legea nr.140-XV din 10 mai 2001 privind Inspectoratul de Stat al Muncii aliniată la standardele internaţionale
Direcţia de acţiune 3.1.5. Dezvoltarea sistemului de dialog social pentru un mai bun impact asupra pieţei muncii					
Susţinerea efortului partenerilor sociali de a se organiza şi a se consolida (audit funcţional, strategii de dezvoltare, comunicare, servicii etc.)	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Confederaţia Naţională a Sindicatelor; Confederaţia Naţională a Patronatului	2017-2021	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Parteneri sociali activi şi competenţi	Număr de instruiri derulate; număr de participanţi la instruiri, dezagregat după criteriul de gen
Îmbunătăţirea politicilor salariale, inclusiv a salariului minim, ca rezultat	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Confederaţia Naţională a Sindicatelor;	2017-2021	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Politică salarială consolidată	Cadru legislativ actualizat; număr de instruiri în materie de negocieri colective

al unui proces eficient de negocieri colective, sensibil la gen	Confederaţia Naţională a Patronatului				
Obiectiv specific 3.2. Promovarea oportunităţilor de angajare decentă prin politici active pe piaţa muncii extinse şi bine orientate					
Direcţia de acţiune 3.2.1. Reformarea finanţării şi guvernării pieţei muncii					
Schimbarea mecanismului de finanţare a măsurilor de ocupare a forţei de muncă prin instituirea fondului de asigurări pentru şomaj	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă; Casa Naţională de Asigurări Sociale; Ministerul Finanţelor	2017	Nu necesită surse suplimentare	Mecanism eficient de finanţare a măsurilor de ocupare a forţei de muncă	Buget al asigurărilor pentru şomaj creat
Revizuirea Legii nr.102-XV din 13 martie 2003 privind ocuparea forţei de muncă şi protecţia socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	2017	Nu necesită surse suplimentare	Cadru legislativ îmbunătăţit	Legea nr.102-XV din 13 martie 2003 privind ocuparea forţei de muncă şi protecţia socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă revizuită, inclusiv cu dimensiunea de gen integrată
Direcţia de acţiune 3.2.2. Diversificarea serviciilor şi extinderea pachetelor personalizate de ocupare pentru grupurile vulnerabile					
Implementarea programelor de stimulare a angajatorilor pentru adaptarea locurilor de muncă şi angajarea persoanelor cu dizabilităţi	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	2017-2021	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Angajatori responsabili şi deschişi pentru angajarea persoanelor cu dizabilităţi	Programe implementate; număr de persoane cu dizabilităţi plasate în cîmpul muncii, dezagregat după criterii de vîrstă, gen, etnie; număr de angajatori beneficiari de programe de stimulare
Instituirea serviciului de angajare asistată a persoanelor cu dizabilităţi în cadrul agenţiilor teritoriale de ocupare a forţei de muncă	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	2018	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Serviciu de angajare asistată disponibil	Regulament privind angajarea asistată elaborat şi pus în aplicare
Implementarea măsurilor de stimulare a angajatorilor pentru angajarea tinerilor	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	2018	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Angajatori responsabili şi deschişi pentru angajarea tinerilor	Programe implementate; număr de tineri, inclusiv după criteriul de gen, angajaţi in cadrul programelor
Implementarea programelor de	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi	2018	Surse bugetare;	Tineri şi persoane cu dizabilităţi sprijiniţi	Număr de tineri, persoane cu

susţinere a auto-ocupării în rîndul tinerilor, al persoanelor cu dizabilităţi	Familiei; Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă		asistenţa donatorilor	în procesul de auto-ocupare	dizabilităţi, inclusiv după criteriul de gen, auto-ocupate
Susţinerea iniţiativelor de auto-angajare şi activităţi generatoare de venituri în rîndul persoanelor de vîrstă prepensionară şi vîrstnice	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	2018	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Persoane de vîrstă prepensionară şi vîrstnice sprijinite în procesul de auto-angajare	Număr de persoane în vîrstă, autoangajate, inclusiv după criteriul de gen
Dezvoltarea serviciilor de reabilitare profesională a persoanelor cu dizabilităţi	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei, Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	2019	Surse bugetare, asistenţa donatorilor	Infrastructură şi servicii de reabilitare profesională a persoanelor cu dizabilităţi create	Număr de centre de reabilitare create
Implementarea măsurilor de sensibilizare a angajatorilor, partenerilor sociali cu privire la dreptul la angajare a persoanelor cu dizabilităţi	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	2017-2021	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Angajatori şi parteneri sociali sensibilizaţi	Număr de evenimente organizate; număr de persoane cu dizabilităţi angajate
Elaborarea mecanismului de punere în aplicare a cotei obligatorii de angajare a persoanelor cu dizabilităţi (conform art.34 al Legii nr.60 din 30 martie 2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilităţi)	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	2017	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Cota obligatorie de angajare a persoanelor cu dizabilităţi respectată şi aplicată	Proiect de hotărîre de guvern elaborat şi pus în aplicare
Direcţia de acţiune 3.2.3. Îmbunătăţirea monitorizării şi evaluării sensibile la dimensiunea de gen a măsurilor de ocupare					
Dezvoltarea şi aplicarea Metodologiilor de evaluare a impactului măsurilor active de ocupare a forţei de muncă sensibile la gen	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	2019	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	O mai bună evaluare a impactului măsurilor active, inclusiv din perspectiva de gen	Metodologii de evaluare a impactului elaborate
Actualizarea continuă a sistemului	Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	2018	Asistenţa donatorilor	Date dezagregate pe gen disponibile	Sistem informaţional automatizat unic actualizat

informaţional automatizat unic al pieţei muncii prin prisma dimensiunii de gen					
Direcţia de acţiune 3.2.4. Îmbunătăţirea măsurilor de activare a beneficiarilor de ajutor social cu capacitate de muncă					
Dezvoltarea pachetelor integrate de activare şi ocupare a beneficiarilor de ajutor social apţi de muncă	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	2017	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Beneficiari de ajutor social cu capacitate de muncă activaţi şi sprijiniţi pentru integrarea pe piaţa muncii	Măsuri de activare identificate şi aplicate
Obiectivul specific 3.3. Asigurarea drepturilor şi obligaţiilor angajaţilor şi patronilor cu privire la formele nonstandard de angajare					
Direcţia de acţiune 3.3.1. O mai bună reglementare a formelor nonstandard pe piaţa muncii					
Reglementarea formelor nonstandard de angajare	Ministerul Muncii; Protecţiei Sociale şi Familiei; Confederaţia Naţională a Patronatului; Confederaţia Naţională a Sindicatelor	2017	Nu necesită surse suplimentare	Forme nonstandard de ocupare reglementate	Modificări ale legislaţiei muncii operate în scopul reglementării formelor nonstandard de ocupare
Prioritatea 4. Valorificarea potenţialului migraţiei pentru dezvoltarea durabilă					
Direcţia de acţiune 4.1. Consolidarea cadrului instituţional şi legislativ necesar pentru gestionarea procesului migraţiei forţei de muncă					
Ajustarea legislaţiei în domeniul migraţiei de muncă la schimbările de pe pieţele internaţionale ale muncii (migraţia circulară, respectarea drepturilor migranţilor de muncă, flexecuritatea, migraţia feminină)	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	2018	Nu necesită surse suplimentare	Cadru legislativ-normativ revizuit. adaptat la schimbările de pe pieţele internaţionale ale muncii	Legea nr.180-XVI din 10 iulie 2008 cu privire la migraţia de muncă ajustată
Dezvoltarea cooperării bilaterale în vederea semnării acordurilor privind securitatea socială a lucrătorilor migranţi cu principalele trei ţări de destinaţie	Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	2017-2021	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	O mai bună protecţie socială a lucrătorilor migranţi	Număr de acorduri bilaterale privind securitatea socială a lucrătorilor migranţi încheiate

(Rusia, Italia, Israel)					
Încheierea acordurilor de migraţie circulară în domenii relevante pentru muncitorii din Moldova	Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	2017-2021	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Oportunităţi sporite de angajare prin scheme de migraţie circulară reglementate	Număr de acorduri bilaterale privind migraţia forţei de muncă încheiate; număr de beneficiari
Consolidarea capacităţilor Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă atît în termeni de resurse umane, cît şi sub aspect tehnic, în vederea reintegrării eficiente a migranţilor reveniţi pe piaţa muncii	Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	2017	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Capacităţile Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă fortificate pentru integrarea migranţilor reîntorşi	Număr de persoane instruite responsabile de reintegrarea migranţilor reveniţi; agenţii de ocupare a forţei de muncă dotate; migranţi reveniţi plasaţi în cîmpul muncii, consiliaţi şi instruiţi
Elaborarea, pilotarea şi implementarea sistemului de referire pentru integrarea migranţilor reveniţi, consolidarea capacităţilor instituţiilor publice centrale şi locale vizate în implementarea acestuia	Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	2017-2018	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Integrare eficientă a migranţilor reveniţi	Sistem de referire pentru migranţii reveniţi pilotat şi implementat
Direcţia de acţiune 4.2. Diversificarea oportunităţilor de angajare legală a lucrătorilor migranţi					
Pilotarea schemelor inovative de migraţie circulară în scop de muncă şi stagiere pentru studenţii reveniţi de peste hotare etc.	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă; agenţiile private de ocupare	2017-2020	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Scheme de migraţie circulară pilotate/diversificate; studenţi reveniţi de peste hotare sprijiniţi la integrarea pe piaţa muncii	Număr de scheme circulare, dezvoltare şi pilotate; Număr de beneficiari dezagregat după criterii de gen, vîrstă
Revizuirea şi modificarea cadrului legislativ-normativ privind activitatea agenţiilor private de ocupare a forţei de muncă în vederea creşterii gradului	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă; Camera de Licenţiere	2018	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Cadru legislativ-normativ revizuit	Legea nr.180 cu privire la migraţia de muncă completată şi modificată

de angajare legală peste hotare a lucrătorilor migranţi					
Consolidarea relaţiilor de colaborare dintre agenţiile private de ocupare a forţei de muncă şi Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă; agenţiile private de ocupare	2017-2021	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Colaborare îmbunătăţită între agenţiile private de ocupare şi Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	Număr de activităţi comune, derulate
Diversificarea şi îmbunănăţirea serviciilor prestate migranţilor reveniţi (recalificare, recunoaşterea calificărilor, reintegrare etc.)	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de muncă; Ministerul Educaţiei; Biroul pentru Relaţii cu Diaspora; autorităţile publice locale	2017-2021	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Nivel sporit de angajabilitate a migranţilor reveniţi	Număr de măsuri/proiecte locale implementate în comun de către migranţi şi autorităţile publice locale şi centrale din Moldova;număr de beneficiari
Direcţia de acţiune 4.3. Abilitarea economică a migranţilor pentru canalizarea veniturilor remise în calitate de investiţii în sectorul real al economiei şi crearea oportunităţilor de angajare/autoangajare					
Diversificarea şi implementarea proiectelor de dezvoltare şi extindere a afacerilor şi crearea locurilor de muncă prin atragerea remitenţelor	Ministerul Economiei; Organizaţia pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici şi Mijlocii	2017-2021	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Programe noi şi accesibile pentru migranţi şi familiile acestora	Număr de programe pentru atragerea remitenţelor lansate
Instruirea antreprenorială pentru lucrătorii migranţi la toate etapele migraţiei	Ministerul Economiei; Organizaţia pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici şi Mijlocii;	2017-2021	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Abilităţile antreprenoriale ale lucrătorilor migranţi dezvoltate	Număr de instruiri în domeniul antreprenoriatului pentru migranţii reîntorşi; Număr de beneficiari ai instruirilor, afaceri lansate de către migranţi reîntorşi, inclusiv dezagregate după criteriul de gen
Informarea orientată a migranţilor privind oportunităţile de dezvoltare a afacerilor din ţară	Ministerul Economiei; Organizaţia pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici şi Mijlocii; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă	2017-2021	Surse bugetare; asistenţa donatorilor	Lucrători migranţi informaţi privind oportunităţile antreprenoriale din ţară	Număr de campanii de informare derulate; număr de materiale de informare, inclusiv sensibile la gen elaborate; număr de persoane informate

H O T Ă R Â R E
privind regimul juridic al cadourilor

nr. 116 din 26.02.2020

Monitorul Oficial nr.70-74/194 din 06.03.2020

* * *

În temeiul art.16 din Legea integrităţii nr.82/2017 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr.229-243, art.360) şi art.11 din Legea nr.25/2008 privind Codul de conduită a funcţionarului public (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.74-75, art.243), cu modificările ulterioare, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se stabileşte în calitate de valoare totală admisă a cadourilor oferite din politeţe sau cu prilejul acţiunilor de protocol suma maximă de 1000 de lei în decursul unui an calendaristic.

2. Se aprobă Regulamentul cu privire la regimul juridic al cadourilor (se anexează).

3. Se abrogă Hotărârea Guvernului nr.134/2013 privind stabilirea valorii admise a cadourilor simbolice, a celor oferite din politeţe sau cu prilejul anumitor acţiuni de protocol şi aprobarea Regulamentului cu privire la evidenţa, evaluarea, păstrarea, utilizarea şi răscumpărarea cadourilor simbolice, a celor oferite din politeţe sau cu prilejul unor anumite acţiuni de protocol (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.42-47, art.185.

PRIM-MINISTRU **Ion CHICU**

Contrasemnează:
Ministrul justiţiei **Fadei Nagacevschi**

Nr.116. Chişinău, 26 februarie 2020.

Aprobat
prin Hotărârea Guvernului
nr.116 din 26 februarie 2020

REGULAMENT
cu privire la regimul juridic al cadourilor

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Prevederile Regulamentului privind regimul juridic al cadourilor determină modul de activitate a Comisiei de evaluare şi evidenţă a cadourilor, precum şi modul de evidenţă, evaluare, păstrare, utilizare şi răscumpărare a cadourilor oferite din politeţe sau cu prilejul acţiunilor de protocol (în continuare – *cadouri admisibile*) şi a cadourilor inadmisibile oferite agenţilor publici în sensul art.3 din Legea integrităţii nr.82/2017.

2. În sensul prezentului Regulament, noţiunile utilizate au următoarele semnificaţii:

cadouri – bunuri (corporale şi incorporale), servicii, favoruri, invitaţii sau orice alt avantaj oferit unui agent public în legătură cu exercitarea funcţiilor sale profesionale;

cadouri admisibile – cadouri oferite din politeţe sau cu prilejul acţiunilor de protocol, inclusiv monede metalice jubiliare şi comemorative;

cadouri inadmisibile – bunuri, servicii, favoruri, invitaţii sau orice alt avantaj care le sunt destinate personal agenţilor publici sau familiei lor, dacă oferirea sau acordarea lor este legată direct sau indirect de desfăşurarea activităţii lor profesionale;

cadouri oferite din politeţe – cadouri oferite în contextul unor sărbători/evenimente personale/profesionale/naţionale în semn de înaltă apreciere, care nu influenţează şi nu sunt susceptibile de a fi percepute ca influenţând îndeplinirea imparţială a atribuţiilor de serviciu;

cadouri oferite cu prilejul acţiunilor de protocol – bunuri, inclusiv produse perisabile, oferite, de obicei, în cadrul delegaţiilor oficiale sau oferite reprezentanţilor unei alte entităţi publice, comunităţi sau guvern străin.

3. Cadourile oferite cu prilejul acţiunilor de protocol trebuie să fie acceptate de agenţii publici în numele entităţii publice. Primirea cadourilor oferite cu prilejul acţiunilor de protocol se înregistrează în Registrul de evidenţă a cadourilor admisibile.

4. Cadoul oferit cu prilejul acţiunilor de protocol se consideră proprietatea entităţii publice, indiferent de valoare.

5. Cadourile admisibile care includ privilegii, invitaţii/bilete la evenimente sportive, culturale sau sociale, acoperirea cheltuielilor de transport, cazare şi diurnă, reduceri, gratuităţi şi programe de loialitate, altele decât cele prevăzute la pct.7 subpct.4), ori orice alte favoruri sau avantaje oferite unui agent public sunt pasibile de a fi declarate, evaluate şi luate în evidenţă conform procedurii stabilite de prezentul Regulament.

6. Banii aflaţi în circulaţie, în monedă naţională sau străină, mijloacele şi instrumentele financiare de plată nu sunt considerate cadouri admisibile.

7. Sunt exceptate de la prevederile prezentului Regulament:

1) medaliile, decoraţiile, insignele, ordinele, eşarfele, colanele şi altele asemenea primite în exercitarea funcţiei;

2) obiectele de birotică şi papetărie (produse de stocare a datelor, genţi din pânză, agende, blocnotesuri, carnete şi caiete sub diferite forme, mape, creioane, pixuri, markere şi alte obiecte similare) recepţionate de agenţii publici cu ocazia participării acestora la seminare de instruire, conferinţe, mese rotunde şi alte evenimente similare;

3) produsele perisabile;

4) cadourile primite de agenţii publici sub formă de beneficii sau reduceri la achiziţionarea unor bunuri şi servicii acordate unei categorii largi de persoane, publicului în general sau unei întregi clientele;

5) cheltuielile plătite de către o organizaţie necomercială autohtonă sau străină, o entitate publică străină sau autohtonă pentru participarea la o conferinţă, vizită de studiu, misiune de cercetare sau orice altă întâlnire în interes de serviciu.

II. COMISIA DE EVIDENŢĂ ŞI EVALUARE A CADOURILOR. EVALUAREA CADOURILOR ADMISIBILE

8. În cadrul entităţilor publice în care activează agenţi publici în sensul art.3 din Legea integrităţii nr.82/2017 (în continuare – *beneficiar*) se constituie, prin act administrativ al conducătorului, Comisia de evidenţă şi evaluare a cadourilor (în continuare – *Comisie*).

9. Comisia este compusă din 3 membri, din care fac parte preşedintele şi secretarul. Din componenţa Comisiei face parte, în mod obligatoriu, un angajat al serviciului economico-financiar din cadrul entităţii publice, care, de regulă, are calitatea de secretar. Prin actul administrativ de constituire a Comisiei sunt desemnaţi şi 3 supleanţi.

10. Pentru activitatea desfăşurată în cadrul Comisiei, membrii acesteia nu sunt remuneraţi.

11. Comisia are următoarele atribuţii:

1) ţine evidenţa cadourilor admisibile şi inadmisibile;

2) evaluează cadourile admisibile;

3) returnează cadoul admisibil beneficiarului;

4) propune conducătorului entităţii publice, după caz, păstrarea cadoului admisibil în proprietatea entităţii publice, transmiterea cadoului inadmisibil către Centrul Naţional Anticorupţie sau transmiterea cadoului admisibil cu titlu gratuit în scopuri de caritate;

5) asigură păstrarea şi securitatea cadourilor admisibile predate Comisiei;

6) inventariază cadourile admisibile;

7) predă cadourile inadmisibile recepţionate de la beneficiari Centrului Naţional Anticorupţie;

8) menţine şi actualizează trimestrial pe pagina web oficială a entităţii publice Registrul de evidenţă a cadourilor admisibile şi Registrul de evidenţă a cadourilor inadmisibile (în continuare – *registre*).

12. Şedinţele Comisiei se convoacă de către preşedinte în termen de 3 zile lucrătoare de la data depunerii de către beneficiar a demersului privind predarea cadoului admisibil.

13. Şedinţele Comisiei sunt deliberative dacă la ele participă toţi membrii acesteia. Toate deciziile Comisiei se iau cu majoritatea simplă de voturi şi se consemnează într-un proces-verbal semnat de toţi membrii.

14. În cazul în care unul sau mai mulţi membri ai Comisiei au solicitat evaluarea cadoului admisibil sau unul dintre membrii Comisiei este beneficiarul unui cadou admisibil sau inadmisibil, aceştia nu participă la şedinţele Comisiei, fiind înlocuiţi de supleanţi, în ordinea indicată în actul administrativ de constituire a Comisiei. Dispoziţiile pct.13 se aplică în mod corespunzător.

15. În cazul neparticipării preşedintelui sau a secretarului, Comisia decide exercitarea atribuţiilor acestora de către unul dintre membrii ei sau, după caz, de către supleant.

16. Comisia evaluează cadoul admisibil, ţinând cont de preţul de piaţă al acestuia indicat în demersul beneficiarului sau documentele anexate la demers. În cazurile în care stabilirea valorii serviciilor, favorurilor, privilegiilor, invitaţiilor sau a oricărui alt avantaj prezintă dificultăţi pentru beneficiar, acesta le va declara fără a indica valoarea cadoului.

17. În cazul absenţei informaţiilor privind preţul cadoului admisibil, Comisia determină valoarea acestuia pornind de la preţul de piaţă la data predării cadoului admisibil pentru bunuri sau servicii analogice şi utilizând o medie de trei mostre ale căror preţuri să difere semnificativ.

18. Dacă se cunoaşte preţul cadoului admisibil în valută străină, valoarea acestuia se stabileşte în lei moldoveneşti la cursul oficial stabilit de Banca Naţională a Moldovei la ziua evaluării.

19. În cazul în care Comisia ajunge la concluzia că respectivul cadou admisibil poate avea o valoare istorică, ştiinţifică, artistică sau altă valoare culturală şi evaluarea acestuia este imposibilă din cauza unicităţii sale, precum şi în situaţia în care nu se ajunge la un consens asupra valorii cadoului admisibil, Comisia, în termen de 5 zile lucrătoare, va înainta un demers scris experţilor în domeniu pentru obţinerea raportului de evaluare.

20. Consultarea experţilor se efectuează de către entitatea publică care solicită evaluarea cadoului admisibil. Evaluarea se efectuează din contul mijloacelor financiare ale entităţii solicitante.

21. În cazul în care Comisia a decis că nu este necesară invitarea unui expert pentru evaluarea cadoului admisibil şi nu a ajuns la un consens asupra deciziei ce urmează a fi luată în privinţa evaluării cadoului admisibil, preşedintele Comisiei convoacă, în termen de 5 zile lucrătoare, o şedinţă suplimentară. În cazul în care la şedinţa suplimentară nu se ajunge la un consens asupra valorii cadoului admisibil, Comisia va înainta, în termen de 3 zile lucrătoare, un demers scris experţilor în domeniu pentru obţinerea raportului de evaluare.

22. Ca urmare a evaluării, Comisia ia una dintre următoarele decizii:

1) returnarea cadoului admisibil beneficiarului – în cazul în care valoarea cadourilor admisibile în decursul unui an calendaristic nu depăşeşte cumulativ suma de 1000 de lei;

2) răscumpărarea cadoului admisibil dacă beneficiarul solicită acest lucru – în cazul în care valoarea cadourilor admisibile în decursul unui an calendaristic depăşeşte cumulativ suma de 1000 de lei;

3) trecerea cadoului admisibil în proprietatea entităţilor publice:

a) în cazul în care valoarea cumulativă a cadourilor admisibile în decursul unui an calendaristic depăşeşte suma de 1000 de lei şi beneficiarul nu a prezentat, în termenul stabilit, dovada de plată a contravalorii;

b) dacă beneficiarul solicită în mod expres în demersul privind predarea cadoului admisibil transmiterea acestuia în proprietatea entităţii publice;

4) predarea către Centrul Naţional Anticorupţie a cadourilor recepţionate de la beneficiari, care, în urma evaluării Comisiei, sunt considerate cadouri inadmisibile, cu informarea conducătorului entităţii publice.

23. În cazul în care nu este de acord cu decizia Comisiei de trecere a cadoului admisibil în proprietatea entităţii publice, beneficiarul este în drept să conteste în instanţa de contencios administrativ.

III. EVIDENŢA CADOURILOR

24. Beneficiarul are obligaţia să declare cadourile admisibile şi cele inadmisibile în cazul oferirii acestora fără ştirea sa (lăsat în birou, anticameră etc.).

Solicitarea sau acceptarea cadourilor inadmisibile constituie acte de corupţie în sensul Codului penal al Republicii Moldova nr.985/2002 şi Legii integrităţii nr.82/2017.

25. Cadourile admisibile sunt prezentate Comisiei de către beneficiar în starea iniţială, în termen de 3 zile lucrătoare de la primire. În cazul în care cadoul admisibil este primit în timpul aflării beneficiarului în deplasare, acesta urmează a fi prezentat în termen de 3 zile lucrătoare de la data revenirii la locul de muncă.

26. Beneficiarul înaintează Comisiei un demers privind predarea cadoului admisibil (în continuare – *demers*), formulat în scris conform anexei nr.1, care este însoţit de cadoul admisibil primit şi, după caz, de alte documente aferente acestuia.

27. După primirea demersului, secretarul Comisiei întocmeşte un act de predare–primire a cadoului admisibil, conform anexei nr.2. Copia actului de predare–primire este eliberată beneficiarului.

28. Cadourile admisibile se înregistrează într-un registru special, cu caracter public, ţinut manual şi electronic, denumit Registru de evidenţă a cadourilor admisibile. Cadourile primite de

către beneficiarii a căror identitate şi calitate constituie secret de stat în condiţiile Legii nr.245/2008 cu privire la secretul de stat se înregistrează într-un registru special, care nu este public.

29. Registrul de evidenţă a cadourilor admisibile se ţine în limba română şi trebuie să fie întocmit conform anexei nr.3.

30. La oferirea unui cadou inadmisibil, beneficiarul are obligaţia să îl refuze, asigurându-se cu cel puţin un martor, inclusiv dintre colegii de serviciu, după posibilitate.

31. Beneficiarul anunţă imediat, în scris, conducătorul entităţii publice în care activează despre tentativa oferirii şi/sau oferirea cadoului inadmisibil, iar în cazul oferirii acestuia fără ştirea sa – imediat ce a cunoscut despre oferirea lui.

32. Beneficiarul raportează imediat tentativa oferirii şi/sau oferirea cadoului inadmisibil Centrului Naţional Anticorupţie. Raportarea documentată este făcută prin poşta electronică, la care se ataşează demersul semnat olograf sau electronic şi scanat de către beneficiar, conţinând şi viza aplicată a conducătorului entităţii publice în care activează beneficiarul, demersul fiind expediat în original, în termen de 3 zile lucrătoare, prin poştă, Centrului Naţional Anticorupţie.

33. Cadourile inadmisibile sunt transmise imediat de către beneficiar conducătorului entităţii publice printr-un demers conform anexei nr.4. În cazul oferirii cadoului inadmisibil fără ştirea beneficiarului, acesta este transmis imediat ce beneficiarul a cunoscut despre oferirea lui.

34. Cadoul inadmisibil recepţionat de la beneficiar este predat, printr-un demers, Centrului Naţional Anticorupţie de către conducătorul entităţii publice, cu informarea Comisiei în termen de 3 zile lucrătoare de la momentul recepţionării acestuia.

35. Cadourile inadmisibile se înscriu într-un registru special, cu caracter public, ţinut manual şi electronic, denumit Registru de evidenţă a cadourilor inadmisibile, conform anexei nr.5. Procedura de înscriere în Registrul de evidenţă a cadourilor inadmisibile este similară celei pentru înregistrarea cadourilor admisibile. Cadourile primite de către beneficiarii a căror identitate şi calitate constituie secret de stat în condiţiile Legii nr.245/2008 cu privire la secretul de stat se înregistrează într-un registru special, care nu este public.

36. Înscrierea în registru se efectuează imediat după întocmirea actului de predare–primire a cadoului admisibil şi a demersului în privinţa cadoului inadmisibil, prin atribuirea unui număr de înregistrare. Atribuirea numărului de înregistrare a cadoului în registru are loc în ordine consecutivă.

37. Înregistrarea repetată a cadoului admisibil sau inadmisibil în registru se interzice.

38. Înscrierile în registre se efectuează astfel încât să fie exclusă posibilitatea radierii (ştergerii, distrugerii) lor prin metode mecanice, chimice sau prin alte metode ori în orice alt mod, fără a lăsa urme vizibile.

39. Înscrierile trebuie făcute citeţ, clar, fără prescurtări, pentru a evita interpretările echivoce. Toate datele sunt scrise în formă completă, potrivit informaţiilor incluse în demers.

40. Fiecare înscriere în registre se certifică prin semnătura secretarului.

41. Concomitent cu emiterea deciziei specificate la pct.22 se face menţiunea în registrul respectiv cu privire la acest fapt.

42. Entitatea publică este obligată să asigure păstrarea registrelor în arhiva proprie, în modul stabilit de legislaţie.

IV. UTILIZAREA ŞI RĂSCUMPĂRAREA CADOURILOR ADMISIBILE

43. În cazul adoptării deciziei prevăzute la pct.22 subpct.1), Comisia returnează beneficiarului cadoul admisibil în termen de 3 zile lucrătoare, întocmind un act de returnare, conform modelului stabilit în anexa nr.6.

44. În cazul adoptării deciziei prevăzute la pct.22 subpct.2), Comisia este obligată să informeze beneficiarul în termen de o zi despre dreptul său de răscumpărare a cadoului admisibil, dacă acesta achită contravaloarea cadoului admisibil, stabilită prin decizia Comisiei.

45. Plata contravalorii se face în termen de 30 de zile de la data aducerii la cunoştinţă a deciziei prevăzute la pct.22 subpct.2), în contul bugetului entităţii publice.

46. După prezentarea dovezii de plată cadoul admisibil este returnat beneficiarului în termen de 3 zile lucrătoare. Dispoziţiile pct.43 se aplică în mod corespunzător.

47. Dacă beneficiarul nu a prezentat dovada de plată a contravalorii în termenul specificat la pct.45, Comisia ia decizia privind trecerea cadoului admisibil în proprietatea entităţii publice.

48. În cazul în care cadourile admisibile declarate de către beneficiar nu au atins valoarea cumulativă de 1000 de lei, prevăzută pentru un an calendaristic, Comisia informează beneficiarul despre posibilitatea răscumpărării cadoului admisibil oferit ulterior.

49. În cazul în care valoarea cadourilor admisibile declarate de către beneficiar a atins suma cumulativă de 1000 de lei prevăzută pentru un an calendaristic, Comisia va informa beneficiarul despre:

1) posibilitatea răscumpărării cadoului admisibil oferit ulterior, achitând contravaloarea acestuia stabilită de Comisie;

2) posibilitatea refuzului de a răscumpăra cadoul admisibil oferit, cu transmiterea acestuia în proprietatea entităţii publice.

50. În cazul adoptării deciziei prevăzute la pct.22 subpct.3), Comisia transmite cadoul admisibil entităţii publice în termen de 30 de zile.

51. Cadourile admisibile trecute în proprietatea entităţii publice şi cele inadmisibile transmise Centrului Naţional Anticorupţie, care prezintă valoare istorică, ştiinţifică, artistică sau altă valoare culturală, precum şi obiectele de cult pot fi transmise cu titlu gratuit în folosinţa/proprietatea muzeelor, bibliotecilor, instituţiilor, cu informarea Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării. Odată cu transmiterea cadoului admisibil se face menţiunea respectivă în registru, indicându-se data transmiterii.

52. În cazul în care cadoul admisibil menţionat la pct.51 prezintă valoare pentru entitatea publică, acesta poate rămâne în proprietatea entităţii respective, cu informarea Ministerului Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

53. Anual Comisia inventariază cadourile admisibile aflate în proprietatea entităţii publice şi propune conducătorului entităţii publice lista cadourilor admisibile ce pot fi înstrăinate sau transmise cu titlu gratuit în scopuri de caritate. Conducătorul entităţii publice aprobă lista respectivă.

54. Cadourile admisibile trecute în proprietatea entităţii publice şi cele inadmisibile transmise Centrului Naţional Anticorupţie pot fi transmise cu titlu gratuit în scopuri de caritate.

55. Înstrăinarea cadourilor admisibile trecute în proprietatea entităţii publice şi a celor inadmisibile transmise Centrului Naţional Anticorupţie se efectuează în conformitate cu prevederile Regulamentului privind licitaţiile cu strigare şi cu reducere, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.136/2009.

56. Mijloacele băneşti încasate din înstrăinarea cadourilor admisibile şi inadmisibile în condiţiile pct.55 se transferă în contul bugetului entităţii publice.

V. PĂSTRAREA CADOURILOR ADMISIBILE

57. Entităţile publice creează condiţiile necesare pentru păstrarea cadourilor admisibile trecute în proprietatea lor, rezervând încăperi sau spaţii adecvate pentru asigurarea integrităţii acestora. În acest sens, entităţile publice pot dispune, după caz, crearea unui muzeu sau a unei săli de expoziţie.

58. Conducătorul entităţii publice numeşte prin act administrativ persoana responsabilă pentru păstrarea cadourilor admisibile trecute în proprietatea entităţii publice în încăperile şi spaţiile destinate în acest scop.

Anexa nr.1
la Regulamentul cu privire la
regimul juridic al cadourilor

DEMERS
privind predarea cadoului admisibil

Subsemnatul/Subsemnata _____
_____
(numele, prenumele, funcţia deţinută şi subdiviziunea în cadrul căreia activează beneficiarul)

declar că acest cadou admisibil a fost oferit de către_____
_____
(numele, prenumele persoanei/denumirea instituţiei care a oferit cadoul admisibil, datele de contact ale acesteia)

în contextul _____
_____
_____
_____.

Descrierea cadoului admisibil: _____
_____
_____
_____

Valoarea estimativă a cadoului admisibil (lei):_____
_____
_____
_____
(se indică, după caz, solicitarea beneficiarului de a transmite cadoul admisibil în proprietatea entităţii publice)

Data completării _____

Semnătura beneficiarului _____

Anexa nr.2

la Regulamentul cu privire la
regimul juridic al cadourilor

ACT
de predare–primire a cadoului admisibil

____ _____ 20___ nr._____

Prin prezentul act se ia la păstrare cadoul admisibil predat de către_____
_____,
(numele, prenumele, funcţia deţinută de beneficiar)
în contextul _____
_____
_____
_____.

Cadoul admisibil a fost predat împreună cu următoarele documente: _____
_____
_____
_____
_____

A predat:
Numele, prenumele_____
Semnătura _____

A primit: secretarul Comisiei
Numele, prenumele _____
Semnătura _____

Actul de predare–primire a fost întocmit în 2 exemplare.

Anexa nr.3
la Regulamentul cu privire la
regimul juridic al cadourilor

Republica Moldova
_____
(denumirea entităţii publice)

REGISTRUL
de evidenţă a cadourilor admisibile nr._____

Nr. de înregistrare	**Data, luna şi anul predării**	**Numele, prenumele beneficiarului cadoului admisibil, funcţia deţinută**	**Numele, prenumele persoanei/ denumirea instituţiei care a oferit**	**Descrierea relaţiei (personală, profesională) dintre beneficiar şi persoana/ instituţia**	**Descrierea împrejurărilor în care a fost primit**	**Valoarea de piaţă a cadoului admisibil (lei)**	**Decizia luată în raport cu cadoul admisibil (se indică una dintre cele trei**	**Soarta cadoului admisibil (se indică, după caz, returnat beneficiarului, returnat beneficiarului ca urmare a**

			cadoul admisibil	(denumirea) care a oferit cadoul admisibil	cadoul admisibil		decizii luate de Comisie[1], precum şi numărul şi data proces-ului-verbal)	răscumpărării sau trecut în proprietatea entităţii publice[2]) şi data

[1] În situaţia în care la început a fost adoptată decizia prevăzută la pct.22 subpct.3), iar ulterior, întrucât beneficiarul nu a prezentat dovada de plată a diferenţei, a fost adoptată decizia prevăzută la pct.22 subpct.2), se indică ambele decizii, separate prin bară.

[2] Dacă după trecerea cadoului în proprietatea entităţii publice, aceasta decide transmiterea lui către muzeu, bibliotecă, instituţie, transmiterea gratuită în scopuri de caritate sau înstrăinarea, acest fapt, de asemenea, se indică.

Anexa nr.4
la Regulamentul cu privire la
regimul juridic al cadourilor

Viza conducătorului entităţii publice_____

DEMERS
privind predarea cadoului inadmisibil

Subsemnatul/Subsemnata _____
_____
(numele, prenumele, funcţia deţinută şi subdiviziunea în cadrul căreia activează beneficiarul)

declar că acest cadou inadmisibil a fost oferit de _____
_____
(numele, prenumele persoanei/denumirea instituţiei care a oferit cadoul inadmisibil, datele de contact ale acesteia)

în contextul _____
_____

_____
_____
_____.

Descrierea cadoului inadmisibil: _____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

(se indică, după caz, solicitarea beneficiarului de a transmite cadoul inadmisibil în proprietatea entităţii publice)

Data completării _____

Semnătura beneficiarului _____

Anexa nr.5
la Regulamentul cu privire la
regimul juridic al cadourilor

Republica Moldova

_____
(denumirea entităţii publice)

REGISTRUL
de evidenţă a cadourilor inadmisibile nr._____

Nr. de înregistrare	Data, luna şi anul predării cadoului inadmisibil	Numele, prenumele beneficiarului cadoului inamisibil, funcţia deţinută	Numele, prenumele persoanei/ denumirea instituţiei care a oferit cadoul inadmisibil (dacă se cunoaşte)	Descrierea relaţiei (personală, profesională) dintre beneficiar şi persoana/ instituţia (denumirea) care a oferit cadoul inadmisibil (dacă se cunoaşte)	Descrierea împrejurărilor în care a fost primit cadoul inadmisibil	Descrierea cadoului inadmisibil	Data transmiterii cadoului inadmisibil Centrului Naţional Anticorupţie	Semnătura secretarului Comisiei

Anexa nr.6
la Regulamentul cu privire la
regimul juridic al cadourilor

ACT
de returnare a cadoului admisibil

_____ _____ 20___ nr._____

Prin prezentul act se confirmă returnarea către domnul/doamna _____
_____

_____
(numele, prenumele, funcţia deţinută de beneficiar)

a _____,
(se indică cadoul admisibil)

primit în baza actului de predare–primire nr._____ din _____
şi înregistrat în Registrul de evidenţă a cadourilor admisibile cu nr._____.

A predat: secretarul Comisiei
Numele, prenumele_____
Semnătura _____

A primit:
Numele, prenumele_____
Semnătura _____

L E G E
privind prevenirea şi combaterea traficului de fiinţe umane

nr. 241-XVI din 20.10.2005

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.164-167/812 din 09.12.2005

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Obiectul de reglementare
Articolul 2. Noţiuni principale
Articolul 3. Cadrul juridic
Articolul 4. Principiile de prevenire şi combatere a traficului de fiinţe umane
Articolul 5. *Abrogat*

Capitolul II
CADRUL INSTITUŢIONAL.
PREVENIREA ŞI COMBATEREA TRAFICULUI DE FIINŢE UMANE

Articolul 6. Autorităţile competente în prevenirea şi combaterea traficului de fiinţe umane
Articolul 7. Planul naţional de prevenire şi combatere a traficului de fiinţe umane
Articolul 8. Comitetul naţional pentru combaterea traficului de fiinţe umane
Articolul 9. Comisiile teritoriale pentru combaterea traficului de fiinţe umane
Articolul 10. Atribuţiile autorităţilor administraţiei publice în domeniul prevenirii şi combaterii traficului de fiinţe umane
Articolul 11. Atribuţiile organelor de drept în domeniul prevenirii şi combaterii traficului de fiinţe umane
Articolul 12. Activitatea organizaţiilor necomerciale în domeniul prevenirii şi combaterii traficului de fiinţe umane
Articolul 13. Prevederi speciale în domeniul transportului internaţional
Articolul 14. Pregătirea profesională şi instruirea cadrelor

Capitolul III
PROTECŢIA ŞI ASISTENŢA VICTIMELOR ŞI A PREZUMATELOR VICTIME ALE TRAFICULUI DE FIINŢE UMANE

Articolul 15. Elementele Sistemului naţional de referire pentru protecţia şi asistenţa victimelor şi a prezumatelor victime ale traficului de fiinţe umane
Articolul 16. Identificarea victimelor şi a prezumatelor victime ale traficului de fiinţe umane
Articolul 17. Centrele de asistenţă şi protecţie a victimelor traficului de fiinţe umane
Articolul 18. Integrarea profesională a victimelor traficului de fiinţe umane
Articolul 19. Repatrierea victimelor traficului de fiinţe umane
Articolul 20. Protecţia şi asistenţa victimelor şi a prezumatelor victime ale traficului de fiinţe umane
Articolul 21. Confidenţialitatea vieţii private a victimei traficului de fiinţe umane
Articolul 22. Atribuţiile misiunilor diplomatice şi ale oficiilor consulare ale Republicii Moldova în acordarea de protecţie şi asistenţă victimelor traficului de fiinţe umane
Articolul 23. Garanţiile de stat acordate victimelor traficului de fiinţe umane
Articolul 24. Protecţia şi asistenţa străinilor victime ale traficului de fiinţe umane

Capitolul IV
REGLEMENTĂRI SPECIALE PRIVIND TRAFICUL DE COPII

Articolul 25. Prevenirea şi combaterea traficului de copii
Articolul 26. *Abrogat*

Articolul 27. Prezumţia de vîrstă
Articolul 28. Repatrierea copilului victimă a traficului de fiinţe umane
Articolul 29. Acordarea de protecţie şi asistenţă copiilor victime ale traficului de fiinţe umane

Capitolul V
RĂSPUNDEREA PENTRU COMITEREA INFRACŢIUNILOR DE TRAFIC DE FIINŢE UMANE

Articolul 30. Răspunderea persoanei fizice pentru traficul de fiinţe umane
Articolul 31. Răspunderea persoanei juridice pentru traficul de fiinţe umane
Articolul 32. Absolvirea victimei traficului de fiinţe umane de răspundere pentru infracţiunile săvîrşite în legătură cu acest statut

Capitolul VI
COOPERAREA INTERNAŢIONALĂ

Articolul 33. Cooperarea internaţională
Articolul 34. Ofiţerii de legătură

Capitolul VII
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 35. Îndatoririle Guvernului

Notă: În textul legii, cuvîntul „neguvernamentale” se substituie cu cuvîntul „necomerciale”, conform Legii nr.32 din 16.03.2018, în vigoare 20.04.2018

Notă: În cuprinsul legii, textele “cetăţean străin sau apatrid”, “Ministerul Tehnologiilor Informaţionale şi Comunicaţiilor” şi “un răgaz de reflecţie” se înlocuiesc, respectiv, cu textele “străin”, “Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor” şi “o perioadă de reflecţie”, conform Legii nr.236 din 26.10.2012, în vigoare 21.12.2012

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Prezenta lege asigură transpunerea parţială a următoarelor acte:

Convenţia CoE din 3 mai 2005 privind lupta împotriva traficului de fiinţe umane;

Convenţia Naţiunilor Unite din 15 noiembrie 2000 împotriva criminalităţii transnaţionale organizate;

Decizia-cadru a Consiliului 2002/629/JAI din 19 iulie 2002 privind combaterea traficului de persoane;

Decizia-cadru a Consiliului 2001/220/JAI din 15 martie 2001 privind statutul victimelor în cadrul procedurilor penale;

Directiva Consiliului 2004/81/CE din 29 aprilie 2004 privind permisul de şedere eliberat resortisanţilor ţărilor terţe care sînt victime ale traficului de persoane sau care au făcut obiectul unei facilitări a imigraţiei ilegale şi care cooperează cu autorităţile competente.

[Preambulul introdus prin Legea nr.236 din 26.10.2012, în vigoare 21.12.2012]

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Obiectul de reglementare

Prezenta lege reglementează raporturile juridice privind:

a) prevenirea şi combaterea traficului de fiinţe umane;

b) asigurarea protecţiei şi asistenţei victimelor şi a prezumatelor victime ale traficului de fiinţe umane;

c) colaborarea autorităţilor administraţiei publice cu organizaţiile necomerciale şi cu alţi reprezentanţi ai societăţii civile în activitatea de prevenire şi combatere a traficului de fiinţe umane;

d) cooperarea cu alte state şi cu organizaţii internaţionale şi regionale competente în domeniu.

[Art.1 modificat prin Legea nr.32 din 16.03.2018, în vigoare 20.04.2018]

Articolul 2. Noţiuni principale

În sensul prezentei legi, se utilizează următoarele noţiuni principale:

1) *trafic de fiinţe umane* (*trafic de persoane adulte sau trafic de copii*) – recrutarea, transportarea, transferul, adăpostirea sau primirea de persoane, prin ameninţare cu forţa sau prin folosirea forţei ori a unor alte mijloace de constrîngere, prin răpire, fraudă, înşelăciune, abuz de putere sau de situaţie de vulnerabilitate ori prin darea sau primirea de bani ori de beneficii de orice gen pentru a obţine consimţămîntul unei persoane care deţine controlul asupra unei alte persoane, în scopul exploatării acesteia;

[Pct.2) art.2 abrogat prin Legea nr.32 din 16.03.2018, în vigoare 20.04.2018]

3) *exploatare a persoanei* – abuz faţă de persoană pentru a obţine un profit, şi anume:

a) obligarea de a executa anumite munci sau de a presta servicii prin recurgere la forţă, ameninţări sau prin alte mijloace de constrîngere, contrar prevederilor legale privind condiţiile de muncă, salarizare, sănătate şi securitate;

b) ţinerea în sclavie, aplicarea anumitor practici similare sclaviei sau recurgerea la alte procedee pentru privarea de libertate;

c) exploatarea sexuală comercială sau necomercială;

d) obligarea la prelevarea de organe sau ţesuturi ori la prelevarea de alte părţi componente ale corpului uman;

e) folosirea femeii în calitate de mamă-surogat ori în scop de reproducere;

f) abuzarea de drepturile copilului în scop de adopţie ilegală;

g) folosirea în conflicte armate sau în formaţiuni militare ilegale;

h) folosirea în activităţi criminale;

i) obligarea de a practica cerşetoria;

j) vînzarea către o altă persoană;

k) obligarea de a desfăşura activităţi prin care se încalcă drepturile şi libertăţile fundamentale ale omului.

3^1) *exploatare sexuală comercială* – folosirea persoanei prin constrîngere în prostituţie sau în industria pornografică în schimbul mijloacelor financiare sau al altor beneficii patrimoniale;

3^2) *exploatare sexuală necomercială* – folosirea persoanei prin constrîngere, fără un interes material, exprimîndu-se în căsătorie (inclusiv poligamică) sau concubinaj;

4) *copil* – persoană care nu a atins vîrsta de 18 ani;

5) *document* – paşaport sau buletin de identitate, orice fel de documente de călătorie ale persoanei supuse exploatării;

6) *confiscare a documentelor* – deposedare sub orice formă a persoanei supuse exploatării de documentele prevăzute la pct.5);

7) *ţinere în servitute pentru achitarea datoriei* – privare a persoanei de libertate pînă cînd ea sau un terţ va achita datoria stabilită legal sau ilegal;

8) *sclavie* – stare sau condiţie a persoanei asupra căreia se exercită unul sau mai multe drepturi ce derivă din dreptul de proprietate;

9) *practici similare sclaviei* – stare a persoanei ţinute sau puse în situaţia în care o altă persoană are stăpînire asupra ei sau o impune, prin înşelăciune, prin ameninţare cu forţa, prin violenţă sau prin alte mijloace de constrîngere, să presteze anumite servicii, inclusiv să se angajeze ori să rămînă în raport de concubinaj sau de căsătorie;

10) *stare de vulnerabilitate* – stare specială în care se află persoana astfel încît este dispusă să se supună abuzului sau exploatării, în special din cauza:

a) situaţiei precare din punctul de vedere al supravieţuirii sociale;

b) situaţiei condiţionate de vîrstă, sarcină, boală, infirmitate, deficienţă fizică sau mintală;

c) situaţiei precare şi ilegale de intrare sau de şedere în ţara de tranzit sau de destinaţie;

11) *victimă a traficului de fiinţe umane* – persoană fizică constatată ca fiind supusă acţiunilor de trafic indicate la pct.1);

11[1]) *prezumată victimă a traficului de fiinţe umane* – persoană fizică care prezintă anumite semne că ar putea fi victimă a traficului de fiinţe umane, dar nu a fost oficial recunoscută în calitate de victimă sau parte vătămată ori refuză să colaboreze cu autorităţile competente pentru a fi identificată;

12) *traficant de fiinţe umane* – persoană care săvîrşeşte acţiunile indicate la pct.1);

13) *identificare a prezumatelor victime ale traficului de fiinţe umane* – proces de stabilire şi verificare a identităţii prezumatelor victime ale traficului de fiinţe umane;

14) *perioadă de reflecţie* – interval de timp de 30 de zile, acordat victimei traficului de fiinţe umane pentru ca aceasta să poată să se recupereze, să evite influenţa traficanţilor şi/sau să ia o decizie în cunoştinţă de cauză în privinţa faptului dacă va coopera sau nu cu organele de drept.

[Art.2 modificat prin Legea nr.32 din 16.03.2018, în vigoare 20.04.2018]

[Art.2 completat prin Legea nr.236 din 26.10.2012, în vigoare 21.12.2012]

Articolul 3. Cadrul juridic

Cadrul juridic al activităţii de prevenire şi combatere a traficului de fiinţe umane şi de protecţie a victimelor traficului îl formează Constituţia Republicii Moldova, tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte, prezenta lege, alte acte normative care reglementează relaţiile în domeniu.

Articolul 4. Principiile de prevenire şi combatere a traficului de fiinţe umane

Prevenirea şi combaterea traficului de fiinţe umane se realizează în baza următoarelor principii:

a) respectarea drepturilor şi a libertăţilor fundamentale ale omului;

b) respectarea interesului superior al copilului;

c) confidenţialitatea informaţiei cu privire la viaţa privată a victimelor şi a prezumatelor victime ale traficului de fiinţe umane;

d) legalitatea;

e) accesul liber la justiţie;

f) nediscriminarea;

g) abordarea multidisciplinară şi intersectorială;

h) accesul necondiţionat la protecţie şi asistenţă pentru victimele traficului de fiinţe umane;

i) abordarea egală a tuturor formelor şi tipurilor de trafic naţional sau transnaţional de fiinţe umane, legat sau nu de crima organizată;

j) cooperarea internaţională.

[Art.4 în redacţia Legii nr.32 din 16.03.2018, în vigoare 20.04.2018]

Articolul 5. Nediscriminarea

[Art.5 abrogat prin Legea nr.32 din 16.03.2018, în vigoare 20.04.2018]

Capitolul II
CADRUL INSTITUŢIONAL.
PREVENIREA ŞI COMBATEREA TRAFICULUI DE FIINŢE UMANE

Articolul 6. Autorităţile competente în prevenirea şi combaterea traficului de fiinţe umane

(1) Pentru eficientizarea activităţii de prevenire şi combatere a traficului de fiinţe umane, în special de femei şi copii, autorităţile administraţiei publice menţionate în prezentul capitol, organizaţiile necomerciale şi alţi reprezentanţi ai societăţii civile desfăşoară, separat sau în comun, o astfel de activitate.

(2) În cadrul activităţilor de prevenire şi combatere a traficului de fiinţe umane, autorităţile administraţiei publice menţionate în prezentul capitol colaborează între ele prin schimb de informaţii, de experţi, prin activităţi comune de cercetare şi identificare a victimelor, de instruire

a personalului, prin realizarea unor iniţiative social-economice, precum şi prin alte activităţi în domeniu.

(3) Organizaţiile necomerciale şi organismele internaţionale cu atribuţii în domeniu care au reprezentanţe în Republica Moldova beneficiază de acces liber la crearea cadrului instituţional, la activitatea de prevenire şi combatere a traficului de fiinţe umane.

Articolul 7. Planul naţional de prevenire şi combatere a traficului de fiinţe umane

(1) În vederea stabilirii modalităţilor de prevenire şi combatere a traficului de fiinţe umane şi de protecţie a victimelor acestuia, Guvernul aprobă Planul naţional de prevenire şi combatere a traficului de fiinţe umane (în continuare – *Plan naţional*).

(2) Planul naţional conţine descrierea problemelor existente, stabileşte obiectivele generale şi specifice, activităţile ce necesită a fi realizate în perioada planificată, cheltuielile estimate, termenele de realizare, indicatorii de progres cantitativi şi calitativi.

(3) Responsabil de elaborarea Planului naţional, în baza propunerilor înaintate de către autorităţile administraţiei publice centrale şi locale, de către organizaţiile necomerciale şi organizaţiile internaţionale, este Secretariatul permanent al Comitetului naţional pentru combaterea traficului de fiinţe umane.

[Art.7 în redacţia Legii nr.32 din 16.03.2018, în vigoare 20.04.2018]

Articolul 8. Comitetul naţional pentru combaterea traficului de fiinţe umane

(1) Coordonarea activităţii de prevenire şi combatere a traficului de fiinţe umane, de cooperare a autorităţilor administraţiei publice cu organizaţii internaţionale, organizaţii necomerciale, cu alte instituţii şi cu reprezentanţi ai societăţii civile se realizează de către Comitetul naţional pentru combaterea traficului de fiinţe umane (în continuare – *Comitet naţional)*.

(2) Comitetul naţional este un organ consultativ al Guvernului.

(3) Componenţa şi regulamentul Comitetului naţional se aprobă de Guvern.

(4) Comitetul naţional are următoarele atribuţii:

a) coordonează elaborarea politicii de stat în domeniul prevenirii şi combaterii traficului de fiinţe umane;

a[1]) coordonează implementarea politicii de stat în domeniul prevenirii şi combaterii traficului de fiinţe umane;

b) controlează realizarea Planului naţional şi executarea legislaţiei de prevenire şi combatere a traficului de fiinţe umane de către organizaţiile şi instituţiile de stat, prezintă Guvernului informaţie despre modul de realizare a Planului naţional;

c) colectează şi analizează informaţii privind datele statistice referitoare la traficul de fiinţe umane la nivel naţional, privind eforturile şi progresele statului în prevenirea şi combaterea traficului de fiinţe umane;

d) elaborează propuneri referitoare la amendarea cadrului normativ în domeniul prevenirii şi combaterii traficului de fiinţe umane şi al protecţiei victimelor traficului de fiinţe umane;

e) coordonează organizarea campaniilor de informare a populaţiei despre problemele traficului de fiinţe umane şi pericolul social al acestui fenomen;

f) coordonează activitatea comisiilor teritoriale pentru combaterea traficului de fiinţe umane şi a instituţiilor specializate privitor la realizarea Planului naţional;

g) evaluează şi monitorizează procesul de realizare a Planului naţional, informează Guvernul şi societatea civilă despre rezultatele obţinute.

(5) În componenţa Comitetului naţional se includ reprezentanţi ai autorităţilor administraţiei publice, inclusiv ai organelor de drept şi organizaţiilor care desfăşoară activităţi de prevenire şi combatere a traficului de fiinţe umane.

(5[1]) Avocatul Poporului pentru drepturile copilului are dreptul să participe la şedinţele Comitetului naţional.

(6) Reprezentanţii organizaţiilor necomerciale, precum şi cei ai organizaţiilor internaţionale care au reprezentanţe în Republica Moldova şi care desfăşoară activităţi de prevenire şi combatere

a traficului de fiinţe umane şi de acordare a asistenţei victimelor traficului de fiinţe umane pot participa la şedinţele Comitetului naţional cu drept de vot consultativ, fiind incluşi în componenţa acestuia şi a comisiilor teritoriale pentru combaterea traficului de fiinţe umane.

(7) Activitatea Comitetului naţional este asigurată de Secretariatul permanent.

[Art.8 modificat prin Legea nr.32 din 16.03.2018, în vigoare 20.04.2018]

[Art.8 modificat prin Legea nr.236 din 26.10.2012, în vigoare 21.12.2012]

Articolul 9. Comisiile teritoriale pentru combaterea traficului de fiinţe umane

(1) Pentru coordonarea activităţii de prevenire şi combatere a traficului de fiinţe umane, în raioane, municipii şi în unitatea teritorială autonomă Găgăuzia, pe lîngă organele executive ale autorităţilor reprezentative respective, se creează comisii teritoriale pentru combaterea traficului de fiinţe umane.

(2) Comisiile teritoriale pentru combaterea traficului de fiinţe umane au următoarele atribuţii:

a) organizează şi coordonează activitatea de prevenire şi combatere a traficului de fiinţe umane, de protecţie şi asistenţă a victimelor acestui trafic, de colaborare între autorităţile administraţiei publice locale, organele de drept, organizaţiile necomerciale şi alţi reprezentanţi ai societăţii civile care activează în teritoriu;

b) întreprind la nivel local acţiunile stipulate în Planul naţional, elaborează şi realizează planuri locale de prevenire şi combatere a traficului de fiinţe umane;

c) evaluează şi monitorizează periodic activităţile de prevenire şi combatere a traficului de fiinţe umane în teritoriu, exercitate de organele statale, informînd autorităţile reprezentative respective, Comitetul naţional şi înaintînd propuneri privind eficientizarea acestor activităţi;

d) acordă asistenţă la elaborarea programelor de cercetare, analiză şi colectare a datelor statistice privind traficul de fiinţe umane;

e) implementează programe de instruire privind prevenirea şi combaterea traficului de fiinţe umane pentru persoanele vulnerabile şi pentru funcţionarii antrenaţi în aceste activităţi;

f) examinează rapoartele semestriale privind activitatea desfăşurată de către echipele multidisciplinare teritoriale în vederea prevenirii şi combaterii traficului de fiinţe umane, a protecţiei şi asistenţei victimelor traficului de fiinţe umane.

(3) Regulamentul comisiilor teritoriale pentru combaterea traficului de fiinţe umane se aprobă de către consiliile raionale, municipale, de Adunarea Populară a unităţii teritoriale autonome Găgăuzia în baza unui regulament-cadru, aprobat prin hotărîre de Guvern.

(4) Comisiile teritoriale pentru combaterea traficului de fiinţe umane prezintă periodic Comitetului naţional rapoarte de activitate, dar nu mai rar decît o dată pe an, pînă la 15 ianuarie.

[Art.9 modificat prin Legea nr.32 din 16.03.2018, în vigoare 20.04.2018]

Articolul 10. Atribuţiile autorităţilor administraţiei publice în domeniul prevenirii şi combaterii traficului de fiinţe umane

(1) În conformitate cu atribuţiile ce le revin:

1) Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene, Serviciul de Informaţii şi Securitate întocmesc lista ţărilor care reprezintă un risc sporit din punctul de vedere al traficului de fiinţe umane, listă care se aduce la cunoştinţă organelor interesate;

2) Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene, Serviciul de Informaţii şi Securitate, Ministerul Afacerilor Interne întreprind acţiunile necesare pentru interzicerea accesului pe teritoriul Republicii Moldova străinilor dacă dispun de informaţii veridice că aceştia sînt traficanţi de fiinţe umane;

3) Agenţia Servicii Publice acordă suport şi asistenţă în întocmirea şi eliberarea actelor de identitate pentru victimele traficului de fiinţe umane, în conformitate cu legislaţia în vigoare. În cazul în care victima se află în afara ţării, asistenţa în întocmirea şi eliberarea actelor de identitate este acordată prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe şi Integrării Europene;

4) Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale:

a) organizează repatrierea copiilor şi adulţilor victime ale traficului de fiinţe umane, a persoanelor aflate în situaţie de dificultate, precum şi a copiilor neînsoţiţi, în colaborare cu alte autorităţi publice abilitate în acest domeniu şi cu organizaţiile necomerciale şi organizaţiile internaţionale;

b) coordonează şi monitorizează activitatea Sistemului naţional de referire pentru protecţia şi asistenţa victimelor şi a prezumatelor victime ale traficului de fiinţe umane;

c) elaborează acte normative privind organizarea, funcţionarea şi dezvoltarea sistemului integrat de servicii sociale;

d) prin intermediul Inspectoratului de Stat al Muncii, contribuie la identificarea cazurilor de trafic de fiinţe umane în scop de exploatare prin muncă;

e) în colaborare cu Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă, desfăşoară activităţi de informare privind piaţa muncii, de ghidare în carieră, precum şi implementează măsuri active de ocupare a forţei de muncă;

f) dezvoltă cooperarea internaţională, negociază şi încheie acorduri şi semnează protocoale de cooperare internaţională în domeniul acordării asistenţei victimelor traficului de fiinţe umane, în limitele competenţelor sale instituţionale şi în conformitate cu legislaţia în vigoare;

g) elaborează programe de acordare a asistenţei medicale, inclusiv psihiatrice, stabileşte instituţiile medicale care vor acorda astfel de asistenţă victimelor traficului de fiinţe umane;

[Pct.4[1]) alin.(1) art.10 abrogat prin Legea nr.32 din 16.03.2018, în vigoare 20.04.2018]

5) Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării elaborează şi desfăşoară, în comun cu celelalte ministere interesate, cu autorităţile administraţiei publice locale şi cu organizaţiile necomerciale avînd atribuţii în domeniu, programe educative şi de instruire pentru pedagogi, părinţi şi copii, pentru grupurile de risc, orientate spre lichidarea cauzelor şi condiţiilor care favorizează traficul de fiinţe umane, în special de femei şi copii;

[Pct.6) alin.(1) art.10 abrogat prin Legea nr.236 din 26.10.2012, în vigoare 21.12.2012]

7) Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene contribuie la prevenirea şi combaterea traficului de fiinţe umane, în special prin organizarea şi participarea la negocieri în vederea încheierii tratatelor cu alte state şi cu organisme internaţionale în domeniul traficului de fiinţe umane, precum şi prin acordarea de protecţie şi asistenţă persoanelor traficate, aflate peste hotare, în limitele prevăzute de dreptul internaţional;

[Pct.8) alin.(1) art.10 abrogat prin Legea nr.32 din 16.03.2018, în vigoare 20.04.2018]

9) Ministerul Economiei şi Infrastructurii, în comun cu alte ministere şi departamente interesate, elaborează şi implementează programe social-economice, orientate spre înlăturarea cauzelor şi condiţiilor de ordin economic ce favorizează migraţiunea ilegală, inclusiv traficul de fiinţe umane;

10) Ministerul Justiţiei prezintă, o dată la 6 luni, lista organizaţiilor necomerciale care practică activităţi legate de prevenirea şi combaterea fenomenului de trafic, de acordare a protecţiei şi asistenţei victimelor traficului. Ministerul Justiţiei, în comun cu alte autorităţi ale administraţiei publice centrale, indicate în prezentul articol, elaborează proiecte de acte normative pentru reglementarea relaţiilor din domeniul prevenirii, combaterii traficului de fiinţe umane şi acordării de protecţie şi asistenţă victimelor;

11) Biroul relaţii cu diaspora:

a) participă la elaborarea, implementarea şi monitorizarea politicilor de prevenire şi combatere a traficului de fiinţe umane;

b) asigură instruirea membrilor diasporei în domeniul prevenirii şi combaterii traficului de fiinţe umane;

c) colaborează cu membrii diasporei în vederea prevenirii şi combaterii traficului de fiinţe umane;

d) asigură informarea membrilor diasporei cu privire la actele normative naţionale în domeniu.

(2) Autorităţile administraţiei publice centrale abilitate cu funcţii de prevenire şi combatere a traficului de fiinţe umane, autorităţile administraţiei publice locale şi comisiile teritoriale pentru combaterea traficului de fiinţe umane participă la organizarea campaniilor informaţionale de sensibilizare a populaţiei, realizează şi difuzează, colaborînd activ cu mass-media, materiale publicitare privind riscurile la care pot fi expuse potenţialele victime ale traficului de fiinţe umane.

(3) Autorităţile administraţiei publice menţionate în prezentul articol informează periodic Comitetul naţional despre acţiunile întreprinse în prevenirea şi combaterea traficului de fiinţe umane, înaintînd propuneri de eficientizare a acestor activităţi.

(4) Autorităţile administraţiei publice locale planifică anual resurse financiare pentru susţinerea serviciilor de protecţie şi asistenţă a victimelor şi a prezumatelor victime ale traficului de fiinţe umane.

[Art.10 modificat prin Legea nr.32 din 16.03.2018, în vigoare 20.04.2018]
[Art.10 modificat prin Legea nr.304 din 26.12.2012, în vigoare 05.03.2013]
[Art.10 modificat prin Legea nr.236 din 26.10.2012, în vigoare 21.12.2012]
[Art.10 modificat prin Legea nr.109 din 04.06.2010, în vigoare 30.07.2010]
[Art.10 modificat prin Legea nr.107-XVI din 16.05.2008, în vigoare 20.06.2008]
[Art.10 modificat prin Legea nr.137-XVI din 21.06.2007, în vigoare 03.08.2007]

Articolul 11. Atribuţiile organelor de drept în domeniul prevenirii şi combaterii traficului de fiinţe umane

(1) Ministerul Afacerilor Interne şi instituţiile subordonate acestuia:

a) depistează şi combat infracţiunile de trafic de fiinţe umane şi cele conexe acestora;

b) gestionează şi analizează date privind traficul de fiinţe umane;

c) identifică victimele traficului de fiinţe umane, le acordă protecţia necesară şi/sau le referă serviciilor de protecţie şi asistenţă socială;

d) întreprind măsuri de prevenire a traficului de fiinţe umane.

(2) Ministerul Afacerilor Interne, prin organele sale specializate în prevenirea şi combaterea traficului de fiinţe umane, desfăşoară activităţi operative de investigaţie, de urmărire penală, de cooperare internaţională, de identificare şi protecţie a victimelor traficului de fiinţe umane, de analiză şi informaţie, stimulează crearea unor centre zonale de prevenire şi combatere a traficului de fiinţe umane.

(3) Ministerul Afacerilor Interne, cu sprijinul unor alte ministere şi departamente, elaborează, administrează şi actualizează baza de date privind fenomenul traficului de fiinţe umane, cu respectarea confidenţialităţii datelor personale ale victimelor acestui trafic, în conformitate cu prevederile art.21.

(4) Ministerul Afacerilor Interne, în comun cu Procuratura Generală, efectuează studii în vederea depistării şi înlăturării cauzelor şi condiţiilor ce favorizează traficul de fiinţe umane şi publică semestrial în mass-media informaţii statistice şi rapoarte de analiză privind prevenirea şi combaterea traficului de fiinţe umane şi protecţia victimelor lui.

(5) Procuratura, în limitele competenţei, desfăşoară activităţi de prevenire şi combatere a traficului de fiinţe umane în conformitate cu legislaţia în vigoare, coordonează, conduce şi exercită urmărirea penală în cauze legate de acest trafic, reprezintă învinuirea, în numele statului, în instanţă de judecată, supraveghează respectarea drepturilor omului, inclusiv ale victimelor traficului, întreprinde alte măsuri necesare în domeniu. În cadrul Procuraturii Generale şi al Procuraturii pentru Combaterea Criminalităţii Organizate şi Cauze Speciale, se creează o subdiviziune specializată în prevenirea şi combaterea traficului de fiinţe umane.

(6) Serviciul de Informaţii şi Securitate şi organele lui teritoriale desfăşoară activităţi de prevenire şi combatere a traficului de fiinţe umane prin intermediul depistării legăturilor

organizaţiilor internaţionale şi ale grupurilor criminale organizate cu traficanţii de fiinţe umane, prin alte activităţi desfăşurate în limitele competenţei sale.

(7) Pe lîngă Procurorul General, se va crea un consiliu coordonator al organelor de drept cu atribuţii în domeniul combaterii traficului de fiinţe umane. Componenţa nominală a consiliului coordonator, precum şi modul de desfăşurare a activităţii acestuia se aprobă de către Procurorul General.

(8) Organele de drept prezintă anual, nu mai tîrziu de 15 ianuarie, consiliului coordonator de pe lîngă Procurorul General rapoarte despre respectarea în ţară a legislaţiei privind prevenirea şi combaterea traficului de fiinţe umane, iar Procurorul General prezintă, pînă la 15 februarie, rapoartele respective Comitetului naţional.

[Art.11 modificat prin Legea nr.32 din 16.03.2018, în vigoare 20.04.2018]

Articolul 12. Activitatea organizaţiilor necomerciale în domeniul prevenirii şi combaterii traficului de fiinţe umane

(1) Pentru prevenirea şi combaterea traficului de fiinţe umane, pentru acordarea de protecţie şi asistenţă victimelor lui, pentru coordonarea activităţilor curente, organizaţiile internaţionale care au reprezentanţe în Republica Moldova şi cele necomerciale cu atribuţii în domeniu pot coopera cu autorităţile administraţiei publice şi cu organele competente, în conformitate cu statutele şi regulamentele lor, şi pot organiza campanii informaţionale despre traficul de fiinţe umane şi riscurile la care sînt expuse victimele acestui trafic.

(2) Organizaţiile necomerciale pot crea centre de asistenţă şi protecţie a victimelor traficului de fiinţe umane.

(3) Organizaţiile necomerciale desfăşoară activităţi de identificare a victimelor traficului de fiinţe umane, le acordă protecţie şi asistenţă juridică şi de altă natură, întreprind alte acţiuni de prevenire şi combatere a unui astfel de trafic, în conformitate cu statutul lor.

Articolul 13. Prevederi speciale în domeniul transportului internaţional

Agenţiile şi structurile respective din domeniul transportului internaţional sînt obligate să verifice dacă toţi pasagerii posedă documentele necesare pentru a intra în statul de destinaţie.

Articolul 14. Pregătirea profesională şi instruirea cadrelor

(1) Statul asigură pregătirea profesională şi instruirea lucrătorilor din organele de drept, organele migraţionale şi din alte autorităţi în materia prevenirii şi combaterii traficului de fiinţe umane.

(2) Pregătirea profesională şi instruirea cadrelor se axează pe metodele prevenirii şi combaterii traficului de fiinţe umane, pe cele mai avansate procedee de exercitare a urmăririi penale în cauzele de trafic de fiinţe umane, inclusiv de copii, pe respectarea drepturilor şi intereselor victimelor traficului, pe cele mai performante forme de protecţie a acestora.

(3) Pregătirea profesională şi instruirea cadrelor va cuprinde metode şi forme de colaborare a autorităţilor administraţiei publice cu reprezentanţele organizaţiilor internaţionale şi regionale în Republica Moldova, cu organizaţiile necomerciale, cu alte instituţii şi reprezentanţi ai societăţii civile, metode şi forme de cooperare şi colaborare a autorităţilor administraţiei publice, organizaţiilor şi instituţiilor din Republica Moldova cu autorităţile, organizaţiile şi instituţiile interesate ale altor state, cu organisme internaţionale şi regionale.

(4) Ministerul Economiei şi Infrastructurii le asigură specialiştilor din domeniul transportului aerian şi terestru naţional instruirea privind prevenirea traficului de fiinţe umane.

[Art.14 completat prin Legea nr.32 din 16.03.2018, în vigoare 20.04.2018]

Capitolul III
PROTECŢIA ŞI ASISTENŢA VICTIMELOR ŞI A PREZUMATELOR VICTIME ALE TRAFICULUI DE FIINŢE UMANE

[Denumirea capitolului III în redacţia Legii nr.32 din 16.03.2018, în vigoare 20.04.2018]

Articolul 15. Elementele Sistemului naţional de referire pentru protecţia şi asistenţa victimelor şi a prezumatelor victime ale traficului de fiinţe umane

Sistemul naţional de referire pentru protecţia şi asistenţa victimelor şi a prezumatelor victime ale traficului de fiinţe umane (în continuare – *Sistemul naţional de referire*) are la bază următoarele elemente:

a) unitatea naţională de coordonare a Sistemului naţional de referire;

b) echipele multidisciplinare teritoriale din cadrul Sistemului naţional de referire;

c) standardizarea procedurilor de cooperare interinstituţională în cadrul Sistemului naţional de referire.

[Art.15 în redacţia Legii nr.32 din 16.03.2018, în vigoare 20.04.2018]

Articolul 16. Identificarea victimelor şi a prezumatelor victime ale traficului de fiinţe umane

(1) Identificarea victimelor şi a prezumatelor victime ale traficului de fiinţe umane se realizează de către autorităţile/instituţiile publice competente, care au motive rezonabile să creadă că persoana este victimă sau prezumată victimă a traficului de fiinţe umane.

(2) Identificarea victimelor şi a prezumatelor victime ale traficului de fiinţe umane se realizează în scopul acordării protecţiei şi asistenţei necesare.

(3) Identificarea victimelor traficului de fiinţe umane se realizează în cadrul sau în afara procesului penal.

[Art.16 în redacţia Legii nr.32 din 16.03.2018, în vigoare 20.04.2018]

Articolul 17. Centrele de asistenţă şi protecţie a victimelor traficului de fiinţe umane

(1) Centrele de asistenţă şi protecţie a victimelor traficului de fiinţe umane (în continuare – *centre*) sînt instituţiile care prestează servicii sociale, oferind condiţii civilizate de cazare şi de igienă personală, hrană, asistenţă juridică, socială, psihologică şi medicală de urgenţă, pază şi protecţie, precum şi asistenţă pentru contactarea rudelor.

(2) Centrele pot fi create de:

a) autorităţile administraţiei publice centrale, la propunerea sau cu informarea Comitetului naţional;

b) autorităţile administraţiei publice locale, la propunerea sau cu informarea comisiei teritoriale specificate la art.9;

c) organizaţiile internaţionale şi organizaţiile necomerciale, cu informarea Comitetului naţional;

d) autorităţile administraţiei publice în comun cu organizaţiile necomerciale sau private, în baza unui acord de activitate comună.

(3) Centrele acordă cazare victimelor traficului de fiinţe umane la cererea lor personală, pe o perioadă de cel mult 30 de zile.

(4) Durata cazării prevăzute la alin.(3) şi (5) poate fi prelungită:

a) la solicitarea medicului, pe perioada tratamentului, dar nu mai mult de 6 luni;

b) la solicitarea organelor de urmărire penală sau a instanţelor judecătoreşti, pe perioada procesului penal, iar în cazul în care viaţa şi sănătatea victimei sînt ameninţate de un pericol real, durata cazării poate fi prelungită şi după finalizarea procesului penal, pe o durată considerată necesară pentru protecţia victimei, în baza unei sesizări din partea procurorului;

c) la cererea victimei traficului de fiinţe umane, cu indicarea motivaţiei argumentate, pe o perioadă de cel mult 30 de zile.

(5) Femeile gravide victime ale traficului de fiinţe umane au dreptul de cazare în centru pentru o perioadă de pînă la un an.

(6) Regulamentul de organizare şi funcţionare a centrelor se aprobă de către fondatori, în baza regulamentului-cadru, aprobat prin hotărîre de Guvern.

(7) Cheltuielile ce ţin de activitatea centrelor sînt suportate din bugetul fondatorilor.

(8) Organizarea şi funcţionarea centrelor pot fi susţinute material şi financiar şi de către agenţi economici şi întreprinzători în condiţiile Legii cu privire la filantropie şi sponsorizare.

(9) Pentru asigurarea securităţii încăperilor în care sînt cazate victimele traficului de fiinţe umane, centrele vor beneficia de asistenţa gratuită a poliţiei.

[Art.17 modificat prin Legea nr.32 din 16.03.2018, în vigoare 20.04.2018]

Articolul 18. Integrarea profesională a victimelor traficului de fiinţe umane

(1) Integrarea profesională a victimelor traficului de fiinţe umane se realizează cu suportul agenţiilor pentru ocuparea forţei de muncă, în condiţiile legislaţiei în vigoare.

(2) Agenţiile pentru ocuparea forţei de muncă acordă victimelor traficului de fiinţe umane cu prioritate servicii gratuite de mediere a muncii, de informare şi consiliere profesională, de orientare şi formare profesională, precum şi de consultanţă şi asistenţă în iniţierea într-o activitate de întreprinzător.

(3) Victimele traficului de fiinţe umane sînt în drept să beneficieze de un curs de pregătire profesională, finanţat din mijloacele fondului de şomaj.

[Art.18 modificat prin Legea nr.32 din 16.03.2018, în vigoare 20.04.2018]

Articolul 19. Repatrierea victimelor traficului de fiinţe umane

(1) Republica Moldova contribuie la repatrierea şi primirea fără întîrzieri nejustificate, ţinînd cont de necesitatea asigurării securităţii lor, a victimelor traficului de fiinţe umane cetăţeni ai săi şi apatrizi care aveau dreptul de a locui permanent în Republica Moldova la momentul intrării pe teritoriul unui alt stat.

(2) La solicitarea unei ţări de destinaţie, autorităţile competente ale Republicii Moldova verifică, fără întîrzieri nejustificate, dacă victima traficului de fiinţe umane are cetăţenia Republicii Moldova sau avea dreptul de a locui permanent pe teritoriul ei în momentul intrării în ţara de destinaţie, despre care fapt comunică ţării solicitante, luînd măsuri de repatriere a victimei, ca urmare a efectuării analizei riscurilor.

(3) În scopul facilitării repatrierii victimei traficului de fiinţe umane care are cetăţenia Republicii Moldova sau care avea dreptul de a locui permanent în Republica Moldova la momentul intrării în ţara de destinaţie, dar care nu posedă documentele necesare, autorităţile competente ale Republicii Moldova, la solicitarea ţării de destinaţie, eliberează documentele de călătorie sau orice alt act necesar repatrierii.

(4) Dispoziţiile prezentului articol se aplică fără prejudicierea vreunui drept acordat victimei traficului de fiinţe umane prin orice lege a ţării de destinaţie.

(5) Regulamentul privind procedura de repatriere a victimelor traficului de fiinţe umane cetăţeni ai Republicii Moldova sau apatrizi care aveau dreptul de a locui permanent în Republica Moldova la momentul intrării în ţara de destinaţie se aprobă de Guvern.

[Art.19 modificat prin Legea nr.32 din 16.03.2018, în vigoare 20.04.2018]

[Art.19 modificat prin Legea nr.109 din 04.06.2010, în vigoare 30.07.2010]

Articolul 20. Protecţia şi asistenţa victimelor şi a prezumatelor victime ale traficului de fiinţe umane

(1) Victimelor traficului de fiinţe umane li se acordă asistenţă pentru reabilitare prin oferirea serviciilor medicale, psihologice, juridice, educaţionale şi sociale.

(2) Prezumata victimă a traficului de fiinţe umane se consideră vulnerabilă şi are dreptul la protecţie şi asistenţă din partea autorităţilor administraţiei publice competente.

(3) Persoanele identificate drept victime ale traficului de fiinţe umane sînt asigurate cu asistenţă medicală în instituţiile medico-sanitare în modul stabilit de Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale.

(4) Victimelor traficului de fiinţe umane li se acordă o perioadă de reflecţie de 30 de zile. În această perioadă este interzisă punerea în executare a oricărui ordin de expulzare a acestor persoane.

(5) Acordarea serviciilor de protecţie şi asistenţă nu este condiţionată de dorinţa victimelor de a face declaraţii şi de a participa la procesul de urmărire a traficanţilor, nici de domiciliul sau reşedinţa temporară a victimei.

(6) Autorităţile administraţiei publice competente sînt obligate să informeze victimele şi prezumatele victime ale traficului de fiinţe umane despre drepturile lor, despre autorităţile, organizaţiile şi instituţiile cu funcţii de prevenire şi combatere a traficului de fiinţe umane, de protecţie şi asistenţă a victimelor traficului.

(7) Victimelor şi prezumatelor victime ale traficului de fiinţe umane li se acordă protecţie şi asistenţă din partea echipelor multidisciplinare teritoriale, a comisiilor teritoriale pentru combaterea traficului de fiinţe umane şi autorităţilor administraţiei publice, în limitele competenţelor acestora şi în conformitate cu prezenta lege şi cu alte acte normative.

[Art.20 în redacţia Legii nr.32 din 16.03.2018, în vigoare 20.04.2018]
[Art.20 modificat prin Legea nr.109 din 04.06.2010, în vigoare 30.07.2010]
[Art.20 modificat prin Legea nr.107-XVI din 16.05.2008, în vigoare 20.06.2008]

Articolul 21. Confidenţialitatea vieţii private a victimei traficului de fiinţe umane

(1) Viaţa privată şi identitatea victimei traficului de fiinţe umane sînt protejate. Înregistrarea, păstrarea şi utilizarea informaţiilor cu caracter personal privind victima traficului de fiinţe umane se efectuează cu respectarea regulilor speciale de confidenţialitate, în scopul exercitării justiţiei şi protecţiei victimei doar în perioada procesului penal.

(2) Este interzisă divulgarea informaţiilor despre viaţa privată şi identitatea victimei traficului de fiinţe umane şi despre condiţiile în care a fost traficată.

(3) Este interzisă divulgarea informaţiilor despre măsurile de protecţie a martorilor şi a victimelor traficului de fiinţe umane, despre persoanele care acordă astfel de protecţie, precum şi despre persoanele care acordă ajutor în combaterea traficului de fiinţe umane.

(4) Respectarea confidenţialităţii informaţiei prevăzute la alin.(1)-(3) este o obligaţie a tuturor persoanelor, inclusiv a celor implicate în activităţi de prevenire şi combatere a traficului de fiinţe umane, de protecţie şi asistenţă a victimelor, din organele de drept, instanţele judecătoreşti, din centrele prevăzute la art.17, precum şi a asistenţilor sociali.

(5) În cazul în care viaţa şi sănătatea victimei traficului de fiinţe umane sînt ameninţate de un pericol real, acesteia i se asigură, la solicitarea sa, în temeiul unei hotărîri judecătoreşti, la demersul procurorului, al organului de urmărire penală, posibilitatea de a-şi schimba numele, prenumele, data şi locul naşterii, în conformitate cu legislaţia în vigoare.

(6) Divulgarea informaţiilor despre măsurile de siguranţă şi a datelor confidenţiale despre victimele traficului de fiinţe umane, precum şi divulgarea informaţiilor despre urmărirea penală şi măsurile de asigurare a securităţii aplicate faţă de participanţii la procesul penal se pedepsesc în conformitate cu legislaţia penală şi cea contravenţională.

[Art.21 modificat prin Legea nr.32 din 16.03.2018, în vigoare 20.04.2018]
[Art.21 modificat prin Legea nr.236 din 26.10.2012, în vigoare 21.12.2012]

Articolul 22. Atribuţiile misiunilor diplomatice şi ale oficiilor consulare ale Republicii Moldova în acordarea de protecţie şi asistenţă victimelor traficului de fiinţe umane

(1) Misiunile diplomatice şi oficiile consulare ale Republicii Moldova au următoarele atribuţii:

a) acordă protecţie şi asistenţă cetăţenilor Republicii Moldova identificaţi drept victime ale traficului de fiinţe umane, contribuie la repatrierea acestora în conformitate cu prevederile tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte, ale legislaţiei ţării de reşedinţă, precum şi în conformitate cu prevederile legislaţiei Republicii Moldova;

b) eliberează cu titlu gratuit, pierderii sau imposibilităţii ridicării de la traficanţii de fiinţe umane a actelor de identitate în comun cu structurile teritoriale ale Agenţiei Servicii Publice, documente sau orice alte acte necesare repatrierii în Republica Moldova a cetăţenilor Republicii Moldova care au devenit victime ale traficului de fiinţe umane, în cazul lipsei actelor de identitate;

c) difuzează către cei interesaţi materiale informative privind drepturile victimelor traficului de fiinţe umane potrivit legislaţiei Republicii Moldova şi legislaţiei statului de reşedinţă;

d) asigură autorităţile administraţiei publice şi organele judiciare ale statului de reşedinţă sau din ţările unde au misiuni acreditate cu informaţii despre legislaţia Republicii Moldova în

domeniul prevenirii şi combaterii traficului de fiinţe umane, privind drepturile victimelor, protecţia şi asistenţa acestora, inclusiv adresele centrelor de asistenţă şi protecţie a victimelor traficului de fiinţe umane.

(2) Şefii misiunilor diplomatice şi ai oficiilor consulare vor desemna un diplomat din cadrul lor ca responsabil de aplicarea procedurii de repatriere a cetăţenilor moldoveni victime ale traficului de fiinţe umane, de protecţia şi asistenţa acestora pe durata şederii lor în ţara de tranzit sau destinaţie, precum şi de cooperarea în acest domeniu cu autorităţile administraţiei publice şi organizaţiile din Republica Moldova.

[Art.22 modificat prin Legea nr.32 din 16.03.2018, în vigoare 20.04.2018]
[Art.22 modificat prin Legea nr.80 din 05.05.2017, în vigoare 26.05.2017]
[Art.22 modificat prin Legea nr.109 din 04.06.2010, în vigoare 30.07.2010]

Articolul 23. Garanţiile de stat acordate victimelor traficului de fiinţe umane

(1) Instanţele judecătoreşti şi organele de urmărire penală aplică în privinţa victimelor traficului de fiinţe umane măsurile de asigurare a securităţii fizice şi a drepturilor prevăzute de legislaţia în vigoare.

(2) Victimele traficului de fiinţe umane au dreptul la reparaţia prejudiciului în condiţiile legii.

[Art.23 modificat prin Legea nr.236 din 26.10.2012, în vigoare 21.12.2012]

Articolul 24. Protecţia şi asistenţa străinilor victime ale traficului de fiinţe umane

(1) Republica Moldova acordă protecţie şi asistenţă străinilor victime ale traficului de fiinţe umane la repatrierea benevolă a acestora în ţara de origine, în regim de urgenţă, şi asigură transportarea în deplină securitate a acestora pînă la frontiera de stat a Republicii Moldova, dacă tratatele internaţionale nu prevăd altfel. Victima traficului de fiinţe umane nu poate fi repatriată sau expulzată în ţara de origine sau într-un stat terţ dacă, în urma aprecierii riscului şi securităţii, s-au constatat motive de a presupune că securitatea ei sau a familiei sale este în pericol.

(2) Pentru a asigura protecţie şi asistenţă străinilor victime ale traficului de fiinţe umane, aceştia pot fi trimişi în centrele menţionate la art.17.

(3) Străinii victime ale traficului de fiinţe umane, specificaţi la alin.(1) şi (2), vor fi informaţi, într-o limbă pe care o înţeleg, despre procedurile judiciare şi administrative aplicate în Republica Moldova şi în ţările de reşedinţă.

(4) Străinii victime ale traficului de fiinţe umane specificaţi la alin.(1) pot beneficia de o perioadă de reflecţie de 30 de zile, de conciliere psihică şi psihologică, precum şi de asistenţă medicală şi socială. De asemenea, ei pot beneficia de asistenţă juridică gratuită pentru a-şi realiza drepturile la toate etapele procesului penal şi a susţine cererile şi acţiunile civile faţă de persoanele care au săvîrşit infracţiuni legate de traficul de fiinţe umane prevăzute de Codul penal. În această perioadă, este interzisă punerea în executare a oricărui ordin de expulzare emis împotriva acestor victime.

(5) În cazul în care străinii victime ale traficului de fiinţe umane nu dispun de acte de identitate din cauza pierderii, sustragerii sau distrugerii lor, Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene le acordă, la solicitarea statului străin, asistenţă în primirea unor asemenea acte sau a unor permise, necesare întoarcerii în ţara de reşedinţă.

(6) În cazul în care străinii victime ale traficului de fiinţe umane, datorită statutului de victimă, sînt amplasaţi în centrele menţionate la art.17 sau în cazul în care aceştia participă la procesul penal împotriva traficantului, indiferent de amplasarea lor în aceste centre, ei vor beneficia de permise de şedere provizorii, eliberate în mod gratuit, care pot fi prelungite în caz de necesitate.

[Art.24 modificat prin Legea nr.236 din 26.10.2012, în vigoare 21.12.2012]

Capitolul IV
REGLEMENTĂRI SPECIALE PRIVIND TRAFICUL DE COPII

[Denumirea capitolului IV în redacţia Legii nr.32 din 16.03.2018, în vigoare 20.04.2018]

Articolul 25. Prevenirea şi combaterea traficului de copii

(1) Prevenirea şi combaterea traficului de copii, protecţia şi asistenţa copilului victimă a traficului de fiinţe umane constituie în Republica Moldova o preocupare politică, socială şi economică de ordin primordial.

(2) Activitatea autorităţilor administraţiei publice şi organizaţiilor necomerciale cu atribuţii în domeniul prevenirii şi combaterii traficului de fiinţe umane se va axa pe interesul superior al copilului.

(3) Autorităţile administraţiei publice, instituţiile de asistenţă socială, de ocrotire a sănătăţii şi de educaţie, precum şi organizaţiile necomerciale, alte instituţii şi alţi reprezentanţi ai societăţii civile vor contacta neîntîrziat organele de drept în cazul în care se cunoaşte ori se suspectează că un copil este exploatat sau traficat ori este expus riscului de a fi exploatat sau traficat.

[Art.25 modificat prin Legea nr.32 din 16.03.2018, în vigoare 20.04.2018]

Articolul 26. Principiile speciale de combatere a traficului de copii

[Art.26 abrogat prin Legea nr.32 din 16.03.2018, în vigoare 20.04.2018]

Articolul 27. Prezumţia de vîrstă

În cazul în care nu se cunoaşte vîrsta victimei traficului de fiinţe umane, dar există motive a se considera că victima nu a atins vîrsta de 18 ani, se prezumă că victima este copil şi, pînă la constatarea exactă a vîrstei, ea va fi tratată drept copil, aplicîndu-i-se toate măsurile speciale de protecţie prevăzute de prezenta lege şi de alte acte normative.

Articolul 28. Repatrierea copilului victimă a traficului de fiinţe umane

(1) Copilul victimă a traficului de fiinţe umane va fi repatriat în ţara sa de origine dacă, anterior repatrierii, un părinte, o altă rudă sau un tutore au dat consimţămîntul să primească în îngrijire copilul ori dacă o agenţie guvernamentală, o agenţie de protecţie a copiilor din ţara de origine şi-au dat consimţămîntul şi sînt în stare să-şi asume responsabilitatea pentru copil şi să-i acorde protecţie şi asistenţă adecvată.

(2) Calitatea procesuală de victimă a traficului de fiinţe umane nu suspendă procesul de reunificare a familiei ori repatrierea copilului victimă în ţara de origine dacă aceasta este în interesul superior al copilului.

(3) În situaţia în care repatrierea copilului în ţara de origine ori integrarea în ţara de destinaţie nu sînt posibile, ori cînd aceste soluţii nu sînt în interesul superior al copilului, autorităţile ambelor ţări, în baza unor tratate internaţionale, vor asigura transferul copilului victimă într-o ţară terţă, obţinînd acordul acesteia din urmă.

(4) Opinia copilului victimă a traficului de fiinţe umane cu vîrsta mai mare de 10 ani se va lua în considerare la adoptarea deciziei de repatriere sau de transfer într-o ţară terţă.

(5) Copilul victimă a traficului de fiinţe umane nu poate fi repatriat în ţara sa de origine ori transferat într-o ţară terţă dacă, în urma evaluării riscurilor şi a securităţii, se stabilesc motive de a considera că siguranţa copilului sau cea a familiei lui este în pericol.

(6) Copilul victimă a traficului de fiinţe umane care este străin are dreptul la o viză temporară, care îi garantează dreptul de şedere legală pe teritoriul Republicii Moldova pînă la momentul găsirii unei soluţii durabile privind întoarcerea lui în ţara de origine.

[Art.28 modificat prin Legea nr.32 din 16.03.2018, în vigoare 20.04.2018]

Articolul 29. Acordarea de protecţie şi asistenţă copiilor victime ale traficului de fiinţe umane

(1) Statul asigură protecţie şi asistenţă copiilor victime sau prezumate victime ale traficului de fiinţe umane din momentul în care apar temeiuri de a crede că ei sînt în risc de a fi victime ale traficului, pînă la identificarea, integrarea şi recuperarea lor deplină, independent de cooperarea acestora cu autorităţile, conform art.20 alin.(4).

(2) După identificare ca victimă a traficului de fiinţe umane, copilul este transmis de urgenţă sub supravegherea serviciilor competente de protecţie, asistenţă şi reabilitare a copiilor.

(3) Comitetul naţional, autorităţile administraţiei publice, inclusiv organele de drept, comisiile teritoriale pentru combaterea traficului de fiinţe umane, echipele multidisciplinare teritoriale, centrele, organizaţiile necomerciale şi alte organizaţii competente, în cazul în care dispun de informaţii despre un copil victimă sau prezumată victimă a traficului de fiinţe umane, sînt obligate să informeze imediat autoritatea tutelară teritorială pentru a se asigura protecţia drepturilor copilului.

(4) Dacă copilul victimă a traficului de fiinţe umane este lipsit de îngrijire părintească, autoritatea tutelară va numi, în condiţiile legii, un tutore, care va asigura ca toate deciziile luate să fie în interesul copilului, va face declaraţii în numele lui, va participa împreună cu el la toate acţiunile procesual-penale şi judiciare, pînă la găsirea unei soluţii conforme interesului superior al copilului.

(5) Copilului identificat drept victimă a traficului de fiinţe umane i se acordă o perioadă de reflecţie de 30 de zile pentru a decide personal sau prin reprezentantul său legal ori tutore dacă va face declaraţie împotriva traficantului.

(6) În cazul cazării copiilor victime ale traficului de fiinţe umane în centre, aceştia trebuie să fie amplasaţi separat de adulţi.

(7) Copiii victime ale traficului de fiinţe umane au dreptul de cazare în centru pe o perioadă de pînă la 12 luni sau pe durata procesului judiciar.

(8) Toate agenţiile şi instituţiile a căror activitate vizează copiii victime ale traficului de fiinţe umane vor stabili practici şi programe speciale de identificare, referire, protecţie şi asistenţă a acestora, respectînd confidenţialitatea informaţiei personale şi statutului de victimă al copilului.

(9) Copiilor victime ale traficului de fiinţe umane li se asigură dreptul de a frecventa instituţiile de învăţămînt de stat în condiţiile legislaţiei din domeniul educaţiei.

(10) Copiilor victime ale traficului de fiinţe umane care au rămas fără îngrijirea părinţilor sau care nu cunosc locul unde se află părinţii li se asigură posibilitatea căutării urgente a familiei ori li se instituie tutela sau curatela în condiţiile legii.

(11) Copiii victime ale traficului de fiinţe umane au dreptul la protecţie şi asistenţă pe termen lung, pînă la reabilitarea deplină. Copiii rămaşi fără ocrotire părintească au dreptul la măsuri de protecţie sub forma tutelei şi curatelei sau la servicii de plasament, în condiţiile legii.

[Art.29 modificat prin Legea nr.32 din 16.03.2018, în vigoare 20.04.2018]

Capitolul V
RĂSPUNDEREA PENTRU COMITEREA INFRACŢIUNILOR DE TRAFIC DE FIINŢE UMANE

[Denumirea capitolului V în redacţia Legii nr.32 din 16.03.2018, în vigoare 20.04.2018]

Articolul 30. Răspunderea persoanei fizice pentru traficul de fiinţe umane

(1) Persoanele care participă la organizarea şi desfăşurarea activităţilor de trafic de fiinţe umane sînt trase la răspundere penală conform Codului penal.

(2) Infracţiunile de trafic de fiinţe umane au un caracter atît naţional, cît şi transnaţional. În ultimul caz, se aplică formele şi procedeele de investigare şi urmărire penală prevăzute de legislaţia internaţională şi naţională pentru astfel de infracţiuni.

(3) Consimţămîntul victimei traficului de fiinţe umane la exploatare nu este relevant pentru tragerea la răspundere penală a traficanţilor dacă au fost utilizate oricare din mijloacele specificate la art.2 pct.1).

(4) Străinilor implicaţi în traficul de fiinţe umane li se refuză intrarea pe teritoriul Republicii Moldova sau vizele lor vor fi revocate.

[Art.30 modificat prin Legea nr.32 din 16.03.2018, în vigoare 20.04.2018]

Articolul 31. Răspunderea persoanei juridice pentru traficul de fiinţe umane

(1) În cazul în care se constată că au avut loc acţiuni de trafic de fiinţe umane prin intermediul persoanei juridice care dispune de licenţă pentru desfăşurarea activităţii de întreprinzător ce a servit drept paravan pentru săvîrşirea acţiunilor ilegale menţionate, licenţa se retrage, iar persoana juridică se lichidează în temeiul unei hotărîri judecătoreşti.

(2) Pentru prejudiciul cauzat în urma acţiunilor menţionate la alin.(1), persoana juridică poartă răspundere civilă faţă de victimele traficului.

(3) Tragerea la răspundere a persoanelor juridice nu exclude tragerea la răspundere a persoanelor fizice care au comis infracţiunea de trafic de fiinţe umane.

Articolul 32. Absolvirea victimei traficului de fiinţe umane de răspundere pentru infracţiunile săvîrşite în legătură cu acest statut

Victima traficului de fiinţe umane este absolvită, în condiţiile legislaţiei în vigoare, de răspundere penală, contravenţională sau civilă pentru acţiunile pe care le-a săvîrşit în legătură cu statutul de victimă dacă aceste acţiuni cad sub incidenţa Codului penal, Codului contravenţional al Republicii Moldova sau a Codului civil.

[Art.32 modificat prin Legea nr.131-XVIII din 23.12.2009, în vigoare 12.02.2010]

Capitolul VI
COOPERAREA INTERNAŢIONALĂ

Articolul 33. Cooperarea internaţională

Cooperarea internaţională în domeniul prevenirii şi combaterii traficului de fiinţe umane, acordării protecţiei şi asistenţei victimelor acestui trafic, inclusiv repatrierii lor, se realizează în baza tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 34. Ofiţerii de legătură

(1) Prin prezenta lege se instituie calitatea de ofiţer de legătură în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, precum şi de procuror de legătură în cadrul Procuraturii Generale, care vor asigura consultarea reciprocă cu ofiţerii de legătură sau, după caz, cu procurorii de legătură care funcţionează în alte state, în scopul coordonării acţiunilor comune în activitatea de depistare, descoperire şi urmărire penală a cazurilor de trafic de fiinţe umane, de protecţie şi asistenţă a victimelor traficului în cursul urmăririi penale.

(2) În vederea schimbului de date privind investigarea şi urmărirea penală în cazurile infracţiunilor prevăzute în prezenta lege, ofiţerii de legătură şi procurorii de legătură vor fi persoanele de contact ale organelor respective cu organizaţii şi instituţii similare din alte state.

Capitolul VII
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 35.

(1) Guvernul, în termen de 3 luni:

va înainta Parlamentului propuneri privind aducerea legislaţiei în vigoare în concordanţă cu prezenta lege;

va adopta actele normative necesare executării prezentei legi;

va aduce actele sale normative în concordanţă cu prezenta lege;

va asigura revizuirea şi abrogarea de către ministere şi alte autorităţi administrative centrale a actelor lor normative ce contravin prezentei legi.

(2) La propunerea autorităţilor responsabile de executarea prezentei legi, în legea bugetului vor fi prevăzute anual mijloacele financiare necesare.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI **Marian LUPU**

Chişinău, 20 octombrie 2005.
Nr.241-XVI.

L E G E
privind drepturile copilului

nr. 338-XIII din 15.12.1994

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.13/127 din 02.03.1995

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
PRINCIPII GENERALE

Articolul 1. Baza juridică
Articolul 2. Organele de ocrotire a drepturilor şi intereselor copilului
Articolul 3. Egalitatea în drepturi a copiilor

Capitolul II
DREPTURILE FUNDAMENTALE ALE COPILULUI

Articolul 4. Dreptul la viaţă
Articolul 5. Dreptul copilului la un nume şi la o cetăţenie
Articolul 6. Dreptul la inviolabilitatea persoanei, la protecţie împotriva violenţei fizice şi psihice
Articolul 7. Dreptul la apărarea demnităţii şi onoarei
Articolul 8. Dreptul la libertatea gîndirii şi conştiinţei
Articolul 9. Dreptul la dezvoltarea capacităţilor intelectuale
Articolul 10. Dreptul la învăţătură
Articolul 11. Dreptul la muncă
Articolul 12. Dreptul la odihnă
Articolul 13. Dreptul la asociere în organizaţii obşteşti
Articolul 14. Obligaţiunile copilului

Capitolul III
FAMILIA ŞI COPILUL

Articolul 15. Obligaţiunea părinţilor de a naşte un copil sănătos
Articolul 16. Dreptul la abitaţie în familie
Articolul 17. Drepturile copilului care locuieşte separat de părinţi
Articolul 18. Răspunderea familiei pentru copil
Articolul 19. Dreptul la spaţiu locativ
Articolul 20. Dreptul la proprietate
Articolul 21. Ocrotirea familiei de către stat

Capitolul IV
COPILUL ÎN CONDIŢII NEFAVORABILE ŞI EXTREME

Articolul 22. Ocrotirea copiilor orfani şi a copiilor rămaşi fără îngrijire părintească
Articolul 23. Întreţinerea copiilor în instituţii de stat pentru copii
Articolul 24. Drepturile copiilor cu dizabilităţi
Articolul 25. Drepturile copiilor aflaţi în situaţii excepţionale
Articolul 26. Interzicerea antrenării copiilor în acţiuni militare
Articolul 27. Dreptul copilului la statut de refugiat
Articolul 28. Ocrotirea drepturilor copilului în cazul tragerii la răspundere a acestuia
Articolul 29. Ocrotirea drepturilor copilului în instituţiile educative speciale
Articolul 30. Ocrotirea copilului de răpire, vînzare şi trafic

Capitolul V

COLABORAREA INTERNAŢIONALĂ
Articolul 31. Colaborarea internaţională

Capitolul VI
RĂSPUNDEREA PENTRU ÎNCĂLCAREA LEGII
ŞI CONTROLUL ASUPRA APLICĂRII EI
Articolul 32. Răspunderea pentru încălcarea legii
Articolul 33. Controlul asupra aplicării legii

Parlamentul adoptă prezenta lege.

Ocrotirea de către stat şi societate a copilului, familiei şi maternităţii constituie în Republica Moldova o preocupare politică, socială şi economică de prim ordin.

Prezenta lege stabileşte statutul juridic al copilului ca subiect independent, prevede asigurarea sănătăţii fizice şi spirituale a copilului, formarea conştiinţei lui civice pe baza valorilor naţionale şi general-umane, acordarea unei griji deosebite şi protecţii sociale copiilor lipsiţi temporar sau permanent de anturajul familial sau care se află în alte condiţii nefavorabile sau extreme.

Capitolul I
PRINCIPII GENERALE

Articolul 1. Baza juridică

(1) Drepturile şi obligaţiunile copilului sînt reglementate de prezenta lege şi de alte acte legislative.

(2) În conformitate cu prezenta lege, o persoană este considerată copil din momentul naşterii pînă la vîrsta de 18 ani.

Articolul 2. Organele de ocrotire a drepturilor şi intereselor copilului

(1) Statul garantează fiecărui copil dreptul la un nivel de viaţă adecvat dezvoltării sale fizice, intelectuale, spirituale şi sociale. Statul întreprinde acţiuni în vederea acordării de ajutor părinţilor, precum şi altor persoane responsabile de educaţia şi dezvoltarea copiilor.

(2) Protecţia drepturilor copilului este asigurată de organele competente respective şi de organele de drept.

[Art.2 modificat prin Legea nr.1001-XV din 19.04.2002, în vigoare 06.06.2002]

Articolul 3. Egalitatea în drepturi a copiilor

Toţi copiii sînt egali în drepturi fără deosebire de rasă, naţionalitate, origine etnică, sex, limbă, religie, dizabilitate, convingeri, avere sau origine socială.

[Art.3 completat prin Legea nr.201 din 28.07.2016, în vigoare 09.09.2016]

Capitolul II
DREPTURILE FUNDAMENTALE ALE COPILULUI

Articolul 4. Dreptul la viaţă

(1) Dreptul copilului la viaţă şi la inviolabilitatea fizică şi psihică este garantat.

(2) Nici un copil nu poate fi supus torturii, pedepselor sau tratamentelor crude, inumane sau degradante.

(3) Statul recunoaşte dreptul copilului la folosirea celor mai bune tehnologii de tratament şi recuperare, profilaxie a bolilor.

(4) În cazul în care părinţii refuză asistenţa medicală pentru copilul bolnav, aceasta se acordă contrar voinţei lor, la decizia consiliului de medici, luată în prezenţa reprezentantului puterii.

(5) În conformitate cu legislaţia, statul asigură mamei, în perioada pre- şi postnatală, condiţii necesare pentru dezvoltarea sănătoasă a copilului, pentru alimentarea lui raţională şi inofensivă,

asistenţă medicală calificată şi gratuită, organizarea măsurilor de profilaxie a bolilor, de propagare a unui mod de viaţă sănătos.

Articolul 5. Dreptul copilului la un nume şi la o cetăţenie

(1) Din momentul naşterii copilul are dreptul la un nume şi este înregistrat conform prevederilor Codului căsătoriei şi familiei.

(2) Fiecare copil are dreptul la o cetăţenie. Temeiul şi condiţiile de dobîndire şi schimbare a cetăţeniei copilului sînt stabilite de legislaţie.

Articolul 6. Dreptul la inviolabilitatea persoanei, la protecţie împotriva violenţei fizice şi psihice

Statul ocroteşte inviolabilitatea persoanei copilului, protejîndu-l de orice formă de exploatare, discriminare, violenţă fizică şi psihică, neadmiţînd comportarea plină de cruzime, grosolană, dispreţuitoare, insultele şi maltratările, antrenarea în acţiuni criminale, iniţierea în consumul de băuturi alcoolice, folosirea ilicită de substanţe stupefiante şi psihotrope, practicarea jocurilor de noroc, cerşetoriei, incitarea sau constrîngerea de a practica orice activitate sexuală ilegală, exploatarea în scopul prostituţiei sau al altei practici sexuale ilegale, în pornografie şi în materiale cu caracter pornografic, inclusiv din partea părinţilor sau persoanelor subrogatorii legale, rudelor.

Articolul 7. Dreptul la apărarea demnităţii şi onoarei

Fiecare copil are dreptul la apărarea demnităţii şi onoarei. Atentatul la onoarea şi demnitatea copilului se pedepseşte în conformitate cu legislaţia.

Articolul 8. Dreptul la libertatea gîndirii şi conştiinţei

(1) Dreptul copilului la libertatea gîndirii, la opinie, precum şi la confesiune nu pot fi încălcate sub nici o formă.

(2) Statul garantează copilului, capabil să-şi formuleze opiniile, dreptul de a-şi exprima liber aceste opinii asupra oricărei probleme care îl priveşte. De opinia copilului care a atins vîrsta de 10 ani se va ţine cont, în mod obligatoriu, dacă aceasta nu contravine intereselor lui.

(3) În acest scop copilului i se dă posibilitatea de a fi audiat în cursul dezbaterilor judiciare sau administrative care-l privesc, fie direct, fie printr-un reprezentant sau organ corespunzător, în conformitate cu legislaţia.

(4) Nici un copil nu poate fi constrîns să împărtăşească o opinie sau alta, să adere la o religie sau alta contrar convingerilor sale. Libertatea conştiinţei copilului este garantată de către stat, ea trebuie să se manifeste în spiritul toleranţei religioase şi respectului reciproc.

(5) Părinţii sau persoanele subrogatorii legale au dreptul să educe copilul conform propriilor convingeri.

[Art.8 modificat prin Legea nr.1001-XV din 19.04.2002, în vigoare 06.06.2002]

Articolul 9. Dreptul la dezvoltarea capacităţilor intelectuale

Statul asigură tuturor copiilor posibilităţi şi condiţii egale pentru însuşirea valorilor culturale, susţine înfiinţarea diferitelor instituţii de stat şi obşteşti care contribuie la dezvoltarea capacităţilor creative ale copiilor, asigură accesul lor la aceste instituţii, sprijină în conformitate cu legislaţia editarea ziarelor, revistelor şi cărţilor pentru copii, turnarea filmelor, prezentarea emisiunilor radiofonice şi televizate pentru copii.

Articolul 10. Dreptul la învăţătură

(1) Fiecare copil are dreptul la instruire gratuită în limba de stat sau în altă limbă în şcoli de cultură generală, la continuarea studiilor în şcoli tehnico-profesionale, licee, colegii, instituţii de învăţămînt superior, în conformitate cu legislaţia.

(2) Copiii cu dizabilităţi au dreptul la instruire în şcoli speciale care funcţionează în conformitate cu regulamentele respective.

(3) Copiii orfani şi copiii rămaşi fără îngrijire părintească au dreptul la instruire şi la întreţinere gratuite în toate instituţiile de învăţămînt.

[Art.10 modificat prin Legea nr.201 din 28.07.2016, în vigoare 09.09.2016]

Articolul 11. Dreptul la muncă

(1) Copilul are dreptul la muncă independentă în corespundere cu posibilităţile lui de vîrstă, starea sănătăţii şi pregătirea profesională, fiind remunerat în conformitate cu legislaţia muncii.

(2) Cu acordul părinţilor sau persoanelor subrogatorii legale copiii sînt admişi la muncă în măsura puterilor, îmbinînd munca cu învăţătura de la vîrsta de 14 ani. Organele de stat creează rezerve de locuri de muncă pentru copii, servicii speciale pentru angajarea lor.

(3) Statul protejează copilul de exploatare economică şi de executarea oricărei munci, ce prezintă pericol pentru sănătatea lui ori serveşte drept piedică în procesul de instruire, sau prejudiciază dezvoltarea lui fizică, intelectuală, spirituală şi socială.

(4) Participarea la muncă a copiilor cu dizabilităţi se realizează prin crearea de către stat a unei reţele adecvate de întreprinderi şi servicii.

(5) Antrenarea forţată sub orice formă a copilului în cîmpul muncii atrage răspundere juridică.

[Art.11 modificat prin Legea nr.201 din 28.07.2016, în vigoare 09.09.2016]

Articolul 12. Dreptul la odihnă

(1) Fiecare copil are dreptul la odihnă şi timp liber, dreptul de a participa la jocuri şi la activităţi recreative proprii vîrstei sale. Poate participa de asemenea la viaţa culturală şi artistică.

(2) Statul stimulează şi susţine material crearea unei reţele largi de instituţii extraşcolare, edificii sportive, stadioane, cluburi, tabere de odihnă şi alte obiective ce contribuie la întremarea sănătăţii copiilor, stabileşte înlesniri pentru frecventarea instituţiilor de cultură şi învăţămînt, a celor sportive de întremare şi a bazelor de odihnă în timpul vacanţei.

Articolul 13. Dreptul la asociere în organizaţii obşteşti

(1) Copiii au dreptul să se asocieze în organizaţii obşteşti în conformitate cu legislaţia.

(2) Statul acordă ajutor material organizaţiilor obşteşti ale copiilor, pune la dispoziţia lor localuri, le acordă înlesniri fiscale.

(3) Se interzice implicarea copiilor în activitatea politică şi asocierea lor în partide politice.

Articolul 14. Obligaţiunile copilului

Copilul este obligat să conştientizeze şi să respecte ordinea publică şi normele de convieţuire, să preţuiască atît tradiţiile şi valorile culturale naţionale, cît şi cele general-umane, să acumuleze cunoştinţe şi să se pregătească pentru o activitate utilă, să manifeste o atitudine grijulie faţă de părinţi, mediul ambiant, proprietatea publică şi privată.

Capitolul III
FAMILIA ŞI COPILUL

Articolul 15. Obligaţiunea părinţilor de a naşte un copil sănătos

(1) Persoanele care depun cerere de căsătorie, la solicitare, pot efectua un examen medical gratuit, în scopul depistării bolilor sau a agenţilor patogeni ce pot fi transmişi copiilor, cu acordul informat al lor. Rezultatele examinării se comunică numai persoanei examinate. Depistarea oricărei boli sau a agenţilor patogeni nu poate exclude căsătoria. În caz de depistare a dereglărilor genetice, care pot conduce la boli ereditare grave, nu se recomandă naşterea copilului.

(2) Femeia gravidă îndeplineşte necondiţionat indicaţiile medicilor pentru asigurarea dezvoltării normale a fătului. Se recomandă abţinerea de la consumul alcoolului, nicotinei şi drogurilor în perioada graviditătii.

(3) Părinţii sînt obligaţi să respecte recomandările medicilor privind asigurarea dezvoltării normale a copilului în perioada pre- şi postnatală. Respectarea tuturor cerinţelor medicilor este stimulată de stat.

(4) Statul asigură persoanelor care se căsătoresc, precum şi familiilor tinere, condiţii necesare de examinare medicală.

[Art.15 modificat prin Legea nr.107 din 11.05.2012, în vigoare 15.06.2012]

L E G E
privind protecţia specială a copiilor aflaţi în situaţie de risc şi a copiilor separaţi de părinţi

nr. 140 din 14.06.2013

Monitorul Oficial nr.167-172/534 din 02.08.2013

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Obiectul legii
Articolul 2. Sfera de aplicare
Articolul 3. Noţiuni principale
Articolul 4. Principiile protecţiei copilului aflat în situaţie de risc şi a copilului separat de părinţi
Articolul 5. Cadrul general de activitate al autorităţilor tutelare

Capitolul II
ATRIBUŢIILE AUTORITĂŢILOR TUTELARE ÎN DOMENIUL PROTECŢIEI COPILULUI

Articolul 6. Atribuţiile autorităţii tutelare locale
Articolul 7. Atribuţiile autorităţii tutelare teritoriale

Capitolul III
IDENTIFICAREA, EVIDENŢA ŞI ASISTENŢA COPIILOR AFLAŢI ÎN SITUAŢIE DE RISC

Articolul 8. Identificarea copiilor aflaţi în situaţie de risc
Articolul 9. Evaluarea situaţiei copilului, evidenţa şi asistenţa copiilor aflaţi în situaţie de risc
Articolul 10. Luarea copilului de la părinţi sau de la persoanele în grija cărora acesta se află

Capitolul IV
PROTECŢIA COPIILOR SEPARAŢI DE PĂRINŢI

Articolul 11. Plasamentul de urgenţă
Articolul 12. Plasamentul planificat
Articolul 13. Copiii ai căror părinţi sînt plecaţi peste hotare

Capitolul V
DETERMINAREA STATUTULUI COPILULUI

Articolul 14. Copiii rămaşi temporar fără ocrotire părintească
Articolul 15. Copiii rămaşi fără ocrotire părintească
Articolul 16. Termenul de determinare a statutului de copil rămas temporar fără ocrotire părintească sau de copil rămas fără ocrotire părintească
Articolul 17. Stabilirea statutului copilului
Articolul 18. Evidenţa copiilor separaţi de părinţi

Capitolul VI
COOPERAREA ÎN DOMENIUL PROTECŢIEI COPILULUI

Articolul 19. Cooperarea dintre autorităţile tutelare
Articolul 20. Cooperarea intersectorială

Capitolul VII
RĂSPUNDEREA

Articolul 21. Respectarea termenelor şi procedurilor în activitatea autorităţilor tutelare

Articolul 22. Răspunderea pentru încălcarea prezentei legi

Capitolul VIII
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 23. Intrarea în vigoare. Îndatoririle Guvernului. Modificări în Codul familiei

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Obiectul legii

Prezenta lege stabileşte procedurile de identificare, evaluare, asistenţă, referire, monitorizare şi evidenţă a copiilor aflaţi în situaţie de risc şi a copiilor separaţi de părinţi, precum şi autorităţile şi structurile responsabile de aplicarea procedurilor respective.

Articolul 2. Sfera de aplicare

În condiţiile prezentei legi, copiii beneficiază de protecţie fără nicio discriminare, indiferent de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinii politice sau de altă natură, de cetăţenie, apartenenţa etnică sau originea socială, de statutul obţinut prin naştere, de situaţia materială, de gradul şi tipul de dizabilitate, de aspectele specifice de creştere şi educaţie a copiilor, a părinţilor lor ori a altor reprezentanţi legali ai acestora, de locul aflării lor (familie, instituţie educaţională, serviciu social, instituţie medicală, comunitate etc.).

Articolul 3. Noţiuni principale

În sensul prezentei legi, noţiunile principale utilizate au următoarele semnificaţii:

autoritate centrală pentru protecţia copilului – Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, abilitat să elaboreze, să promoveze şi să monitorizeze realizarea politicii statului în domeniul protecţiei copilului;

autoritate tutelară locală – primarii de sate (comune) şi de oraşe;

autoritate tutelară teritorială – secţiile/direcţiile asistenţă socială şi protecţie a familiei /Direcţia municipală pentru protecţia copilului Chişinău. În municipiile Bălţi şi Chişinău autorităţile tutelare teritoriale exercită şi atribuţiile de autoritate tutelară locală, cu excepţia unităţilor administrativ-teritoriale autonome din componenţa acestora, în cadrul cărora atribuţiile de autoritate tutelară locală sînt exercitate de primarii unităţilor administrativ-teritoriale respective;

copil – persoană care nu a împlinit vîrsta de 18 ani şi nu are capacitatea de exerciţiu deplină;

copil aflat în situaţie de risc – copil în privinţa căruia, ca urmare a evaluării, se constată una sau mai multe din situaţiile prevăzute la art.8;

copil separat de părinţi – copilul lipsit efectiv de grija părinţilor în situaţii determinate de absenţa acestora, inclusiv în cazul plecării părinţilor la muncă peste hotare, copilul luat de la părinţi din cauza existenţei pericolului iminent pentru viaţa sau sănătatea acestuia, precum şi copilul căruia i s-a stabilit statutul de copil rămas temporar fără ocrotire părintească sau de copil rămas fără ocrotire părintească;

copil abandonat – copilul identificat ca fiind fără părinţi sau fără alt însoţitor legal în cazul în care nu pot fi stabilite datele de identitate nici ale copilului, nici ale părinţilor lui;

interesul superior al copilului – asigurarea condiţiilor adecvate pentru creşterea şi dezvoltarea armonioasă a copilului, ţinînd cont de particularităţile individuale ale personalităţii lui şi de situaţia concretă în care acesta se află;

familie – părinţii şi copiii acestora;

familie extinsă – rudele copilului pînă la gradul IV inclusiv;

reprezentant legal al copilului – părintele sau persoana desemnată, conform legii, să apere drepturile şi interesele copilului;

management de caz – metoda principală de lucru a specialistului în protecţia drepturilor copilului sau a asistentului social, cu ajutorul căreia acesta evaluează necesităţile copilului şi ale familiei lui în colaborare cu ei, coordonează, monitorizează, evaluează şi susţine copilul şi familia acestuia pentru ca ei să poată beneficia de serviciile şi prestaţiile sociale care să răspundă acestor necesităţi;

echipă multidisciplinară – grup convocat de specialistul în protecţia drepturilor copilului sau, în lipsa acestuia, de către asistentul social comunitar, compus din profesionişti din diferite domenii, cu atribuţii în protecţia copilului, care colaborează în scopul prevenirii şi/sau soluţionării cazurilor copiilor aflaţi în situaţii de risc;

plan individual de asistenţă – document prin care se realizează planificarea serviciilor, a prestaţiilor şi a măsurilor de protecţie a copilului în baza evaluării complexe a acestuia şi a familiei sale;

violenţă împotriva copilului – forme de rele tratamente aplicate de către părinţi /reprezentanţii legali /persoana în grija căreia se află copilul sau de către orice altă persoană, care produc vătămare actuală sau potenţială asupra sănătăţii acestuia şi îi pun în pericol viaţa, dezvoltarea, demnitatea sau moralitatea, care includ tipurile de violenţă definite în art.2 din Legea nr.45-XVI din 1 martie 2007 cu privire la prevenirea şi combaterea violenţei în familie;

neglijarea copilului – omisiunea sau ignorarea voluntară sau involuntară a responsabilităţilor privind creşterea şi educarea copilului, fapt care pune în pericol dezvoltarea lui fizică, mintală, spirituală, morală sau socială, integritatea lui corporală, sănătatea lui fizică sau psihică. Neglijarea poate lua următoarele forme:

a) *neglijare alimentară* – privarea copilului de hrană sau malnutriţia acestuia;

b) *neglijare vestimentară* – lipsa de îmbrăcăminte şi/sau de încălţăminte, în special a celor necesare pentru perioada rece a anului;

c) *neglijare a igienei* – nerespectarea normelor generale de igienă personală, condiţii de locuit insalubre, care ameninţă viaţa sau sănătatea copilului;

d) *neglijare medicală* – lipsa ori refuzul îngrijirilor medicale necesare pentru protecţia vieţii, integrităţii corporale şi a sănătăţii copilului, neadresarea la medici în cazuri de urgenţă;

e) *neglijare educaţională* – refuzul încadrării copilului într-o instituţie şcolară, neşcolarizarea copilului;

f) *neglijare emoţională* – ignorarea problemelor psihoemoţionale ale copilului;

g) *neglijare în supraveghere* – punerea sau lăsarea copilului în condiţii ori circumstanţe în care lipsa de supraveghere poate conduce la îmbolnăvirea copilului, traumatismul copilului, exploatarea copilului sau decesul acestuia;

pericol iminent – circumstanţe care indică în mod cert asupra existenţei elementelor constitutive ale unei infracţiuni contra vieţii şi/sau sănătăţii copilului şi care au sau pot avea impact grav asupra integrităţii fizice şi/sau psihice a acestuia;

luarea copilului de la părinţi – procedură prin care copilul este separat de părinţi sau de persoanele în grija cărora acesta se află, efectuată în conformitate cu prevederile prezentei legi şi ale Codului familiei;

plasament – măsură de protecţie a copilului separat de părinţi prin care se asigură condiţii pentru creşterea şi îngrijirea acestuia în servicii sociale de plasament;

plasament de urgenţă – plasamentul copilului ale cărui viaţă sau sănătate sînt în pericol iminent, indiferent de mediul în care acesta se află, pentru o perioadă de pînă la 72 de ore;

plasament planificat – plasamentul copilului într-un serviciu social, pentru o perioadă determinată de timp, conform prevederilor planului individual de asistenţă;

specialist în protecţia drepturilor copilului – funcţionar public din cadrul primăriei care realizează activităţi de suport pentru îndeplinirea atribuţiilor autorităţii tutelare locale.

[Art.3 modificat prin Legea nr.79 din 24.05.2018, în vigoare 15.06.2018]

Articolul 4. Principiile protecţiei copilului aflat în situaţie de risc şi a copilului separat de părinţi

Protecţia copilului se realizează conform următoarelor principii:

a) asigurarea şi promovarea cu prioritate a interesului superior al copilului;

b) respectarea priorităţii privind creşterea şi educarea copilului în familie;

c) dreptul prioritar al părinţilor de a-şi educa copiii conform propriilor convingeri şi responsabilitatea primară a părinţilor pentru creşterea, educarea şi protecţia copiilor lor;

d) obligaţia statului de a asigura familiei asistenţa necesară pentru creşterea şi educarea copiilor;

e) egalitatea şanselor şi nediscriminarea;

f) cooperarea intersectorială şi intervenţia multidisciplinară;

g) asistenţa individualizată a fiecărui copil;

h) respectarea demnităţii copilului;

i) asigurarea participării copilului la luarea deciziilor care îl privesc, ţinînd cont de vîrsta şi de gradul său de maturitate;

j) asigurarea continuităţii în creşterea şi educarea copilului, ţinînd cont de identitatea sa etnică, religioasă, culturală şi lingvistică, în cazul luării unei măsuri de protecţie;

k) celeritate în luarea oricărei decizii cu privire la copil;

l) responsabilitatea autorităţilor pentru asigurarea protecţiei împotriva violenţei, neglijării şi exploatării copilului.

Articolul 5. Cadrul general de activitate al autorităţilor tutelare

(1) Autorităţile tutelare trebuie să întreprindă toate măsurile necesare pentru asistenţa şi suportul copiilor şi al familiilor acestora în scopul prevenirii separării copilului de mediul familial sau, după caz, în scopul (re)integrării acestuia în familie.

(2) Plasamentul copilului poate fi dispus de autorităţile tutelare numai în cazul în care, în urma evaluărilor, se constată că menţinerea copilului alături de părinţi nu este posibilă sau contravine interesului superior al acestuia.

(3) În cazul separării copilului de familie, autoritatea tutelară teritorială va dispune plasamentul copilului ţinînd cont de prioritatea plasamentului sub tutelă în familia extinsă faţă de celelalte tipuri de plasament, iar în cazul în care acest lucru este imposibil, de prioritatea plasamentului în serviciile de tip familial faţă de serviciile de tip rezidenţial.

Capitolul II
ATRIBUŢIILE AUTORITĂŢILOR TUTELARE ÎN DOMENIUL PROTECŢIEI COPILULUI

Articolul 6. Atribuţiile autorităţii tutelare locale

(1) Autoritatea tutelară locală are următoarele atribuţii:

a) asigură recepţionarea şi înregistrarea sesizărilor privind încălcarea drepturilor copilului, se autosesizează în cazul identificării unor copii aflaţi în situaţie de risc;

b) coordonează examinarea sesizărilor privind încălcarea drepturilor copilului;

c) în limita atribuţiilor sale şi în cooperare cu autoritatea tutelară teritorială, întreprinde acţiunile necesare pentru prevenirea separării copilului de mediul familial sau pentru (re)integrarea copilului în familie;

d) asigură evaluarea familiilor cu copii aflaţi în situaţie de risc şi a copiilor separaţi de părinţi;

e) asigură luarea copilului de la părinţi sau de la persoanele în grija cărora se află acesta în cazul existenţei unui pericol iminent pentru viaţa sau sănătatea lui;

f) asigură plasamentul de urgenţă al copiilor separaţi de părinţi;

g) asigură instituirea tutelei/curatelei asupra copiilor ai căror părinţi sînt plecaţi peste hotare;

h) asigură luarea şi scoaterea de la evidenţă a familiilor cu copii aflaţi în situaţie de risc şi a copiilor separaţi de părinţi;

i) participă la procedura de luare a copilului de la părinţi;

j) eliberează şi transmite autorităţii tutelare teritoriale avize privind plasamentul planificat al copiilor;

k) cooperează, la nivel local, cu instituţiile, structurile şi serviciile cu atribuţii în domeniul protecţiei copilului;

l) coordonează procesul de monitorizare a situaţiei familiilor cu copii aflaţi în situaţie de risc şi a copiilor separaţi de părinţi;

m) coordonează procesul de analiză a situaţiei la nivel local privind protecţia copiilor aflaţi în situaţie de risc şi a copiilor separaţi de părinţi;

n) planifică şi decide realizarea măsurilor de informare a populaţiei privind drepturile copilului;

o) în limita atribuţiilor sale, întreprinde măsurile necesare pentru respectarea drepturilor patrimoniale ale copiilor rămaşi fără ocrotire părintească;

p) colaborează cu autorităţile tutelare teritoriale şi centrale în vederea protecţiei copiilor aflaţi în situaţie de risc şi a copiilor separaţi de părinţi, inclusiv prin informarea reciprocă pe probleme de interes comun.

(2) Autoritatea tutelară locală îşi exercită atribuţiile direct sau prin intermediul specialistului pentru protecţia drepturilor copilului angajat în cadrul primăriei.

Articolul 7. Atribuţiile autorităţii tutelare teritoriale

Autoritatea tutelară teritorială are următoarele atribuţii:

a) recepţionează, înregistrează şi transmite, conform competenţei, sesizările privind încălcarea drepturilor copilului;

b) în limita atribuţiilor, acordă sprijin autorităţilor tutelare locale în procesul de identificare, evaluare şi asistenţă a copiilor aflaţi în situaţie de risc şi a copiilor separaţi de părinţi şi participă la acest proces în caz de necesitate;

c) întreprinde, în colaborare cu autoritatea tutelară locală, acţiunile necesare privind prevenirea separării copilului de mediul familial sau privind (re)integrarea lui în familie;

d) asigură plasamentul planificat al copiilor separaţi de părinţi;

e) asigură stabilirea/retragerea statutului de copil rămas temporar fără ocrotire părintească sau de copil rămas fără ocrotire părintească;

f) asigură stabilirea statutului de copil adoptabil;

g) ţine evidenţa copiilor rămaşi temporar fără ocrotire părintească şi a copiilor rămaşi fără ocrotire părintească aflaţi în plasament planificat, recepţionează/sistematizează datele privind copiii aflaţi în evidenţa autorităţilor tutelare locale;

h) asigură reprezentarea intereselor şi a drepturilor copiilor în instanţa de judecată;

i) asigură, la nivel teritorial, cooperarea dintre instituţiile, structurile şi serviciile cu atribuţii în domeniul protecţiei copilului;

j) determină necesităţile de formare profesională a specialiştilor implicaţi în protecţia copilului în domeniul respectării drepturilor copilului;

k) efectuează analiza datelor privind situaţia copiilor din unitatea administrativ-teritorială respectivă şi prezintă propuneri consiliului raional/municipal privind instituirea sau dezvoltarea serviciilor sociale în conformitate cu necesităţile identificate;

l) întreprinde măsuri de informare a populaţiei privind drepturile copilului;

m) colaborează cu autorităţile tutelare locale, teritoriale şi centrale în vederea protecţiei copiilor aflaţi în situaţie de risc şi a copiilor separaţi de părinţi, inclusiv prin informarea reciprocă pe probleme de interes comun;

n) asigură stabilirea şi plata indemnizaţiilor pentru copiii adoptaţi şi cei aflaţi sub tutelă/curatelă din contul bugetului de stat prin transferuri cu destinaţie specială către bugetele unităţilor administrativ-teritoriale de nivelul al doilea;

o) în cooperare cu autorităţile tutelare locale, cu alte autorităţi şi instituţii care activează în domeniile asistenţei sociale, educaţiei, ocrotirii sănătăţii, precum şi cu organele de drept, întreprinde măsurile necesare pentru asigurarea implementării prevederilor Convenţiei asupra aspectelor civile ale răpirii internaţionale de copii, adoptată la Haga la 25 octombrie 1980.

[Art.7 completat prin Legea nr.83 din 25.05.2017, în vigoare 07.07.2017]

[Art.7 completat prin Legea nr.71 din 12.04.2015, în vigoare 01.01.2015]

Capitolul III
IDENTIFICAREA, EVIDENŢA ŞI ASISTENŢA COPIILOR AFLAŢI ÎN SITUAŢIE DE RISC

Articolul 8. Identificarea copiilor aflaţi în situaţie de risc

Autoritatea tutelară locală este obligată să se autosesizeze şi/sau să asigure recepţionarea şi înregistrarea sesizărilor cu privire la copiii aflaţi în următoarele situaţii:

a) copiii sînt supuşi violenţei;

b) copiii sînt neglijaţi;

c) copiii practică vagabondajul, cerşitul, prostituţia;

d) copiii sînt lipsiţi de îngrijire şi supraveghere din partea părinţilor din cauza absenţei acestora de la domiciliu din motive necunoscute;

e) părinţii copiilor au decedat;

f) copiii trăiesc în stradă, au fugit ori au fost alungaţi de acasă;

g) părinţii copiilor refuză să-şi exercite obligaţiile părinteşti privind creşterea şi îngrijirea copilului;

h) copiii au fost abandonaţi de părinţi;

i) în privinţa unuia dintre părinţii copilului este instituită o măsură de ocrotire judiciară (ocrotire provizorie, curatelă sau tutelă);

j) copiii sînt victime ale infracţiunilor.

[Art.8 completat prin Legea nr.32 din 16.03.2018, în vigoare 20.04.2018]

[Art.8 modificat prin Legea nr.66 din 13.04.2017, în vigoare 02.06.2017]

Articolul 9. Evaluarea situaţiei copilului, evidenţa şi asistenţa copiilor aflaţi în situaţie de risc

(1) Autoritatea tutelară locală în a cărei rază este locul aflării copilului dispune evaluarea iniţială a situaţiei copilului de către specialistul pentru protecţia drepturilor copilului, iar în lipsa acestuia – de către asistentul social comunitar, cu implicarea în procesul de evaluare, după caz, a altor specialişti din domeniul ocrotirii sănătăţii, educaţiei, ordinii publice etc.:

a) în termen de 24 de ore – în cazul primirii informaţiilor prevăzute la art.8 lit.a)–c);

b) imediat – în cazul în care din conţinutul sesizării se constată existenţa unui pericol iminent pentru copil, precum şi în cazul primirii informaţiilor prevăzute la art.8 lit.d)–i).

(2) În cazul în care situaţiile de risc prevăzute la art.8 lit.a) şi b) s-au produs în afara familiei, măsurile specificate la alin.(1) se întreprind cu acordul prealabil al părinţilor /reprezentantului legal al copilului, cu excepţia cazurilor în care dezacordul acestora contravine interesului superior al copilului.

(3) În cazul în care situaţiile de risc prevăzute la art.8 lit.a)–c) s-au produs într-un serviciu de plasament, autoritatea tutelară locală în a cărei rază este locul aflării copilului întreprinde măsurile prevăzute la alin.(1), asigurînd securitatea pentru viaţa şi sănătatea copilului, şi informează imediat autoritatea tutelară teritorială care va decide asupra măsurilor de protecţie a copilului.

(4) Dacă în urma evaluării iniţiale a situaţiei copilului se confirmă situaţia de risc pentru copil, autoritatea tutelară locală dispune imediat luarea în evidenţă a copilului aflat în situaţie de risc.

(5) Registrul de evidenţă a copiilor aflaţi în situaţii de risc se ţine de către autoritatea tutelară locală, fiind completat de către specialistul pentru protecţia drepturilor copilului, iar în lipsa acestuia – de către asistentul social comunitar.

(6) Evaluarea, asistenţa şi monitorizarea copilului aflat în situaţie de risc se realizează prin utilizarea metodei managementului de caz, aprobată de autoritatea centrală pentru protecţia copilului.

(7) În cazul recepţionării informaţiei despre copiii aflaţi în situaţia de risc prevăzută la art.8 lit.h), autoritatea tutelară locală sau specialistul pentru protecţia drepturilor copilului participă la

întocmirea actului de abandon al copilului într-o instituţie sau a procesului-verbal privind găsirea copilului.

(8) În cazul în care locul aflării copilului este altul decît domiciliul părinţilor, autoritatea tutelară locală sesizează autoritatea tutelară teritorială în a cărei rază domiciliază părinţii în scopul prezentării datelor necesare pentru realizarea evaluării iniţiale şi complexe a situaţiei copilului.

Articolul 10. Luarea copilului de la părinţi sau de la persoanele în grija cărora acesta se află

(1) În cazul în care, ca urmare a evaluării iniţiale, se constată existenţa unui pericol iminent pentru viaţa sau sănătatea copilului, autoritatea tutelară în a cărei rază este locul aflării acestuia dispune imediat luarea copilului de la părinţi sau de la persoanele în grija cărora acesta se află, comunicînd acest fapt procurorului în termen de cel mult 24 de ore.

(2) Procedura de luare a copilului de la părinţi sau de la persoanele în grija cărora acesta se află se efectuează cu participarea obligatorie a autorităţii tutelare locale sau a reprezentantului acesteia, a specialistului pentru protecţia drepturilor copilului, a asistentului social comunitar, a medicului /asistentului medicului de familie şi a ofiţerului de sector al poliţiei.

(3) În cazul prevăzut la alin.(1), autoritatea tutelară locală, în termen de 3 zile lucrătoare, va porni o acţiune în instanţa de judecată privind decăderea din drepturile părinteşti sau privind luarea copilului de la părinţi fără ca aceştia să fie decăzuţi din drepturile părinteşti. Dacă această cerinţă nu este îndeplinită, copilul va fi înapoiat imediat părinţilor.

(4) Cu excepţia situaţiei prevăzute la alin.(1), luarea copilului de la părinţi se efectuează numai în baza unei hotărîri a instanţei de judecată privind decăderea din drepturile părinteşti sau a unei hotărîri a instanţei de judecată privind luarea copilului fără ca părinţii să fie decăzuţi din drepturile părinteşti conform prevederilor art.67–69, 71 şi 72 din Codul familiei.

Capitolul IV
PROTECŢIA COPIILOR SEPARAŢI DE PĂRINŢI

Articolul 11. Plasamentul de urgenţă

(1) Autoritatea tutelară locală emite dispoziţia privind plasamentul de urgenţă al copilului şi informează în acest sens autoritatea tutelară teritorială în a cărei rază este locul de plasament al copilului în cazul luării copilului de la părinţi în condiţiile art.10 alin.(1) sau în cazul lipsei părinţilor în momentul identificării copilului în situaţiile specificate la art.8 lit.d)–h).

(2) Ţinînd cont de interesul superior al copilului, acesta poate fi plasat de urgenţă în:

a) familia rudelor sau a altor persoane cu care a stabilit relaţii apropiate (vecini, prieteni de familie etc.) şi care doresc să primească /să ţină copilul pentru a-l crească şi educa în familia lor, în baza cererii scrise a acestora, pornind de la necesitatea asigurării stabilităţii şi continuităţii în îngrijirea, creşterea şi educaţia copilului, ţinînd cont de identitatea sa etnică, religioasă, culturală şi lingvistică;

b) servicii de plasament de tip familial;

c) servicii de plasament de tip rezidenţial.

(3) Copilul separat de părinţi poate fi plasat de urgenţă pe un termen de pînă la 72 de ore, cu posibilitatea prelungirii termenului de plasament pînă la 45 de zile, perioadă în care se efectuează evaluarea complexă a situaţiei copilului.

Articolul 12. Plasamentul planificat

(1) Plasamentul planificat al copilului se efectuează conform dispoziţiei autorităţii tutelare teritoriale, cu avizul autorităţii tutelare locale şi numai în baza avizului pozitiv al Comisiei pentru protecţia copilului aflat în dificultate, modul de organizare şi funcţionare a căreia este aprobat de Guvern.

(2) Copiii pot fi plasaţi în:

a) serviciul de tutelă/curatelă;

b) serviciul de plasament de tip familial (casă de copii de tip familial, asistenţă parentală profesionistă);

c) serviciul de plasament de tip rezidenţial (casă comunitară, centru de plasament temporar, alt tip de instituţie rezidenţială).

Articolul 13. Copiii ai căror părinţi sînt plecaţi peste hotare

(1) Informaţia privind identificarea copiilor ai căror părinţi /unicul părinte sînt plecaţi /este plecat la muncă peste hotare se prezintă autorităţii tutelare locale de către:

a) administraţia instituţiilor educaţionale – semestrial, pînă la data de 30 octombrie şi, respectiv, 30 aprilie a fiecărui an;

b) specialistul în protecţia drepturilor copilului, asistentul social comunitar, medicul /asistentul medicului de familie sau ofiţerul de sector al poliţiei – în termen de 3 zile de la data identificării copilului.

(2) În baza informaţiei menţionate la alin.(1), autoritatea tutelară locală dispune efectuarea evaluării situaţiei copilului de către specialistul în protecţia drepturilor copilului, iar în lipsa acestuia – de către asistentul social comunitar, şi emite, cu consimţământul părinţilor /unicului părinte, dispoziţia de instituire a tutelei/curatelei conform prevederilor legislaţiei dacă în urma evaluării iniţiale se constată că condiţiile de creştere şi educaţie a copilului sînt adecvate.

(3) Evaluarea situaţiei copilului de către specialistul în protecţia drepturilor copilului, iar în lipsa acestuia – de către asistentul social comunitar, se efectuează în termen de pînă la 30 de zile.

(4) Părinţii /unicul părinte care pleacă peste hotare pe un termen mai mare de 3 luni şi ai căror copii rămîn în Republica Moldova urmează să informeze în prealabil autoritatea tutelară locală despre persoana în grija căreia rămîn copiii.

Capitolul V
DETERMINAREA STATUTULUI COPILULUI

Articolul 14. Copiii rămaşi temporar fără ocrotire părintească

(1) Statutul de copil rămas temporar fără ocrotire părintească se atribuie copiilor:

a) ai căror părinţi lipsesc o perioadă mai mare de 30 de zile din cauza aflării la tratament în condiţii de staţionar în instituţii medicale, fapt confirmat de certificatul medical eliberat de instituţia medicală corespunzătoare;

b) ai căror părinţi nu au posibilitatea să-şi îndeplinească obligaţiile de creştere şi educare a copiilor din cauza unor probleme grave de sănătate, fiind ţintuiţi la pat, fapt confirmat de certificatul consiliului de expertiză medicală a vitalităţii sau de certificatul medical eliberat de instituţia medicală care supraveghează pacientul;

c) ai căror părinţi se află în arest, fapt confirmat printr-o hotărîre a instanţei de judecată;

d) luaţi de la părinţi fără ca aceştia să fie decăzuţi din drepturile părinteşti, fapt confirmat printr-o hotărîre a instanţei de judecată;

e) ai căror părinţi lipsesc, fiind anunţaţi în căutare de către organele de drept pentru comiterea de infracţiuni, fapt confirmat printr-un act eliberat de organul de poliţie;

f) ai căror părinţi au fost pedepsiţi cu privaţiune de libertate, fapt confirmat printr-o hotărîre a instanţei de judecată;

g) ale căror date de identitate nu sînt cunoscute;

h) în privinţa părinţilor cărora se află în derulare procese judiciare privind decăderea din drepturile părinteşti, privind instituirea măsurii de ocrotire judiciare sau privind declararea lor ca fiind dispăruţi fără urmă sau decedaţi.

(2) Statutul de copil rămas temporar fără ocrotire părintească se retrage în cazurile:

a) recunoaşterii sau stabilirii paternităţii, conform prevederilor art.47 alin.(5)–(6) şi art.48 din Codul familiei;

b) încetării circumstanţelor prevăzute la alin.(1) lit.a), b) sau h) din prezentul articol şi constatării faptului că părinţii /unicul părinte sînt apţi să-şi îndeplinească drepturile şi obligaţiile privind creşterea şi educaţia copiilor, fapt confirmat prin avizul autorităţii tutelare locale în a cărei rază domiciliază părinţii;

c) prezentării adeverinţei de eliberare dintr-o instituţie penitenciară sau de sub arest a mamei/tatălui copilului şi a cererii acestora cu privire la înapoierea copilului, depusă la autoritatea tutelară teritorială care a stabilit statutul copilului, precum şi a avizului autorităţii tutelare locale în a cărei rază domiciliază părinţii privind oportunitatea înapoierii copilului pentru educaţie mamei/tatălui, întocmit în urma evaluării de către asistentul social comunitar a garanţiilor morale şi a condiţiilor materiale ale părinţilor;

d) anulării hotărîrii instanţei de judecată privind luarea copilului de la părinţi fără ca aceştia să fie decăzuţi din drepturile părinteşti;

e) pronunţării hotărîrii instanţei de judecată privind înapoierea copilului care a fost luat de la părinţi fără ca aceştia sa fie decăzuţi din drepturile părinteşti conform procedurii judiciare;

f) scoaterii mamei/tatălui de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale în condiţiile art.284 şi 285 din Codul de procedură penală;

g) atingerii de către copil a vîrstei la care are capacitatea deplină de exerciţiu;

h) obţinerii documentelor ce confirmă identitatea copilului ale cărui date de identitate nu erau cunoscute, precum şi a datelor despre părinţii lui, în baza avizului autorităţii tutelare locale în a cărei rază domiciliază părinţii privind oportunitatea înapoierii copilului, întocmit în urma evaluării de către asistentul social comunitar a garanţiilor morale şi a condiţiilor materiale ale părinţilor.

[Art.14 modificat prin Legea nr.238 din 08.11.2018, în vigoare 30.12.2018]

Articolul 15. Copiii rămaşi fără ocrotire părintească

(1) Statutul de copil rămas fără ocrotire părintească se atribuie copiilor ai căror părinţi:

a) sînt decedaţi, fapt confirmat printr-un certificat de deces;

b) au fost decăzuţi din drepturile părinteşti, fapt confirmat printr-o hotărîre a instanţei de judecată;

c) sînt supuşi unei măsuri de ocrotire judiciare, fapt confirmat prin hotărîre a instanţei de judecată;

d) au fost declaraţi dispăruţi fără urmă, fapt confirmat printr-o hotărîre a instanţei de judecată;

e) au fost declaraţi decedaţi, fapt confirmat printr-o hotărîre a instanţei de judecată;

f) i-au abandonat, fapt confirmat printr-o hotărîre a instanţei de judecată.

(2) Statutul de copil rămas fără ocrotire părintească se retrage în cazurile:

a) anulării hotărîrii instanţei de judecată privind decăderea din drepturile părinteşti a părinţilor copilului;

b) restabilirii în drepturile părinteşti a mamei/tatălui copilului;

c) adopţiei copilului, încuviinţată printr-o hotărîre a instanţei de judecată;

d) recunoaşterii sau stabilirii paternităţii, conform prevederilor art.47 alin.(5) şi (6) şi art.48 din Codul familiei;

e) expirării sau revocării măsurii de ocrotire judiciare instituite în privinţa mamei/tatălui copilului;

f) pronunţării hotărîrii instanţei de judecată privind declararea capacităţii de exerciţiu depline a mamei/tatălui copilului;

g) anulării hotărîrii instanţei de judecată privind declararea mamei/tatălui copilului ca fiind dispărută/dispărut fără urmă;

h) anulării hotărîrii instanţei de judecată privind declararea mamei/tatălui copilului ca fiind decedată/decedat;

i) atingerii de către copil a vîrstei la care are capacitatea deplină de exerciţiu.

[Art.15 modificat prin Legea nr.66 din 13.04.2017, în vigoare 02.06.2017]

Articolul 16. Termenul de determinare a statutului de copil rămas temporar fără ocrotire părintească sau de copil rămas fără ocrotire părintească

(1) Autoritatea tutelară teritorială în evidenţa căreia se află copilul, în cooperare cu autoritatea tutelară locală, întreprinde acţiunile necesare pentru (re)integrarea în familie a copilului sau pentru stabilirea statutului copilului, acţiuni care, cumulativ, nu vor depăşi 6 luni.

(2) Măsurile de (re)integrare a copilului în familie se efectuează conform unui plan individual de asistenţă.

Articolul 17. Stabilirea statutului copilului

(1) Dispoziţia privind stabilirea sau retragerea statutului de copil rămas temporar fără ocrotire părintească sau de copil rămas fără ocrotire părintească se emite de către autoritatea tutelară teritorială.

(2) Concomitent cu emiterea dispoziţiei privind stabilirea statutului de copil rămas fără ocrotire părintească, autoritatea tutelară teritorială emite dispoziţia privind stabilirea statutului de copil adoptabil, luarea în evidenţă a acestuia şi întreprinderea măsurilor de adopţie a copilului conform prevederilor legislaţiei, cu excepţia copiilor rămaşi fără ocrotire părintească care sînt plasaţi sub tutelă/curatelă în familia extinsă.

Articolul 18. Evidenţa copiilor separaţi de părinţi

(1) Evidenţa copiilor separaţi de părinţi se ţine de către:

a) autoritatea tutelară locală care a dispus plasamentul de urgenţă sau instituirea tutelei/curatelei asupra copiilor ai căror părinţi sînt plecaţi peste hotare;

b) autoritatea tutelară teritorială care a emis dispoziţia de plasament planificat;

c) autoritatea centrală pentru protecţia copilului, pe baza datelor prezentate de autorităţile tutelare teritoriale.

(2) Registrele de evidenţă a copiilor separaţi de părinţi se ţin de către autoritatea tutelară locală şi de către specialiştii responsabili din cadrul autorităţilor tutelare teritoriale.

Capitolul VI
COOPERAREA ÎN DOMENIUL PROTECŢIEI COPILULUI

Articolul 19. Cooperarea dintre autorităţile tutelare

Autorităţile tutelare locale şi cele teritoriale din diferite unităţi administrativ-teritoriale sînt obligate să coopereze în domeniul protecţiei copilului prin obţinerea şi transmiterea informaţiilor şi a documentelor necesare pentru identificarea, evaluarea, acordarea asistenţei şi stabilirea statutului copiilor.

Articolul 20. Cooperarea intersectorială

Angajaţii autorităţilor publice centrale şi locale, ai structurilor, instituţiilor şi serviciilor din cadrul sau subordonate acestora, care activează în domeniile asistenţei sociale, educaţiei, ocrotirii sănătăţii, organelor de drept în conformitate cu mecanismul de cooperare intersectorială aprobat de Guvern sînt obligaţi:

a) să transmită autorităţii tutelare competente sesizările privind copiii aflaţi în situaţie de risc, precum şi cele privind cazurile de abuz, neglijare sau exploatare a copiilor în cadrul serviciilor sociale, al instituţiilor medicale, educaţionale, culturale;

b) să participe la activitatea echipelor multidisciplinare în procesul de evaluare iniţială şi complexă a situaţiei copilului la solicitarea autorităţii tutelare locale, precum şi la elaborarea şi implementarea planului individualizat de asistenţă;

c) să realizeze măsuri de prevenire a situaţiilor de risc pentru copii.

Capitolul VII
RĂSPUNDEREA

Articolul 21. Respectarea termenelor şi procedurilor în activitatea autorităţilor tutelare

(1) Autorităţile tutelare sînt obligate să respecte temenele şi procedurile în procesul de identificare, luare în evidenţă, plasament, stabilire a statutului, monitorizare a situaţiei copiilor şi

de prezentare a informaţiei autorităţilor de resort conform prevederilor prezentei legi, ale regulamentului de activitate aprobat de Guvern şi ale altor acte normative.

(2) În caz de nerespectare a termenelor şi procedurilor prevăzute de legislaţie, persoanele responsabile pot fi trase la răspundere în condiţiile legii.

Articolul 22. Răspunderea pentru încălcarea prezentei legi

(1) Încălcarea prevederilor prezentei legi atrage răspunderea disciplinară, civilă, contravenţională sau penală, în conformitate cu legislaţia în vigoare.

(2) Sînt pasibile de răspundere următoarele acţiuni/inacţiuni ale autorităţilor, instituţiilor sau persoanelor responsabile:

a) nerespectarea condiţiilor legale de recepţionare şi înregistrare a sesizărilor privind copiii aflaţi în situaţie de risc;

b) încălcarea fără motive întemeiate a termenului stabilit de lege pentru iniţierea sau desfăşurarea procedurii de evaluare iniţială a situaţiei copilului şi de stabilire a statutului acestuia ori de (re)integrare a acestuia în familie;

c) asistenţa sau monitorizarea necorespunzătoare a copiilor aflaţi în situaţie de risc, a copiilor rămaşi temporar fără ocrotire părintească sau a copiilor rămaşi fără ocrotire părintească;

d) tergiversarea fără motive întemeiate a prezentării către autoritatea centrală pentru protecţia copilului a informaţiei despre copiii separaţi de părinţi, copiii rămaşi temporar fără ocrotire părintească şi copiii rămaşi fără ocrotire părintească;

e) neasigurarea controlului asupra condiţiilor de întreţinere, educaţie şi instruire în familie a copiilor aflaţi în situaţie de risc care sînt în evidenţă, precum şi a copiilor aflaţi în plasament;

f) plasarea neîntemeiată sau cu încălcarea condiţiilor stabilite de lege în serviciul de plasament de tip rezidenţial a copilului separat de părinţi, a celui rămas temporar fără ocrotire părintească sau a celui rămas fără ocrotire părintească;

g) încălcarea fără motive întemeiate a termenului prevăzut de legislaţie pentru sesizarea autorităţii tutelare privind copiii aflaţi în situaţie de risc;

h) neîndeplinirea, fără motive întemeiate, de către părinţi, de către persoanele care îi înlocuiesc sau de către persoanele în grija cărora copiii se află potrivit legii a dispoziţiilor legitime ale autorităţii tutelare în scopul asigurării respectării drepturilor şi intereselor copiilor;

i) neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare de către părinţi sau de către persoanele care îi înlocuiesc a obligaţiilor părinteşti, dacă aceasta a determinat plasamentul de urgenţă al copilului;

j) eschivarea sub orice formă a părinţilor sau a persoanelor care îi înlocuiesc de la procesul de reintegrare a copilului în familie;

k) aflarea copilului în pericol iminent din cauza lipsei de supraveghere din partea părinţilor, a reprezentanţilor legali sau a altor persoane în grija cărora acesta se află.

(3) Prejudiciul material sau cel moral cauzat copilului de către persoane fizice sau juridice urmează a fi reparat în modul stabilit de lege.

Capitolul VIII
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 23.

(1) Prezenta lege intră în vigoare de la 1 ianuarie 2014.

(2) Guvernul, în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi:

a) va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislaţiei în vigoare în concordanţă cu prezenta lege;

b) va aduce actele sale normative în concordanţă cu prezenta lege;

c) va elabora şi va adopta actele normative necesare pentru implementarea prezentei legi.

(3) La data intrării în vigoare a prezentei legi, Codul familiei nr.1316-XIV din 26 octombrie 2000 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.47–48, art.210), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 3, textul “condiţiile, modalitatea, formele şi efectele protecţiei juridice a copiilor orfani şi a celor rămaşi fără ocrotire părintească sau aflaţi în alte situaţii vulnerabile” se exclude.

2. La articolul 71 alineatul (3), textul “7 zile” se substituie cu textul “3 zile lucrătoare”.

3. Capitolul 17 se abrogă.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI **Igor CORMAN**

Chişinău, 14 iunie 2013.
Nr.140.

L E G E
cu privire la prevenirea şi combaterea violenţei în familie

nr. 45-XVI din 01.03.2007

Monitorul Oficial nr.55-56/178 din 18.03.2008

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Obiectul legii
Articolul 2. Noţiuni principale
Articolul 3. Subiecţi ai violenţei în familie
Articolul 4. Cadrul legislativ
Articolul 5. Principiile de bază ale prevenirii şi combaterii violenţei în familie
Articolul 6. Sfera de acţiune a legii

Capitolul II
AUTORITĂŢILE ŞI INSTITUŢIILE ABILITATE CU FUNCŢII DE PREVENIRE ŞI DE COMBATERE A VIOLENŢEI ÎN FAMILIE

Articolul 7. Autorităţile şi instituţiile abilitate cu funcţii de prevenire şi de combatere a violenţei în familie
Articolul 8. Competenţele autorităţilor administraţiei publice centrale şi locale
Articolul 9. Competenţa organului de probaţiune
Articolul 10. Centre/servicii de asistenţă şi protecţie a victimelor violenţei în familie şi a copiilor lor şi centre/servicii de asistenţă şi consiliere pentru agresorii familiali

Capitolul III
MECANISMUL DE SOLUŢIONARE A ACTELOR DE VIOLENŢĂ ÎN FAMILIE

Articolul 11. Dreptul la protecţie al victimei
Articolul 12. Sesizarea cazurilor de violenţă în familie
Articolul 12[1]. Eliberarea ordinului de restricţie de urgenţă
Articolul 13. Depunerea cererii
Articolul 14. Modalitatea examinării cererii
Articolul 15. Măsurile de protecţie
Articolul 15[1]. Revocarea măsurilor de protecţie
Articolul 15[2]. Supravegherea executării ordinului de restricţie de urgenţă şi a ordonanţei de protecţie
Articolul 16. Finanţarea
Articolul 17. Sancţiuni

Capitolul IV
DISPOZIŢII FINALE

Articolul 18. Intrarea în vigoare. Îndatoririle Guvernului

Notă: În textul legii, sintagma „Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei”, la orice formă gramaticală, se substituie cu sintagma „Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale” la forma gramaticală corespunzătoare, conform Legii nr.79 din 24.05.2018, în vigoare 15.06.2018

Notă: În cuprinsul legii sintagmele „Ministerul Protecţiei Sociale, Familiei şi Copilului” şi „Ministerul Educaţiei şi Tineretului” se substituie, respectiv, prin sintagmele „Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale

şi Familiei" şi „Ministerul Educaţiei", iar sintagma „Ministerul Administraţiei Publice Locale," se exclude conform Legii nr.109 din 04.06.2010, în vigoare 30.07.2010

Prevenirea şi combaterea violenţei în familie fac parte din politica naţională de ocrotire şi sprijinire a familiei şi reprezintă o importantă problemă de sănătate publică. Pentru consolidarea, ocrotirea şi sprijinirea familiei, pentru asigurarea respectării principiilor fundamentale ale legislaţiei cu privire la familie, recunoscînd faptul că realizarea egalităţii de gen între femei şi bărbaţi constituie elementul-cheie în prevenirea violenţei asupra femeilor, faptul că violenţa în familie afectează femeile în mod disproporţionat, dar şi faptul că şi copiii şi bărbaţii pot fi de asemenea victime ale violenţei,

[Preambulul modificat prin Legea nr.196 din 28.07.2016, în vigoare 16.09.2016]

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Obiectul legii

Prezenta lege stabileşte bazele juridice şi organizatorice ale activităţii de prevenire şi de combatere a violenţei în familie, autorităţile şi instituţiile abilitate cu funcţii de prevenire şi de combatere a violenţei în familie, mecanismul de sesizare şi soluţionare a cazurilor de violenţă.

Articolul 2. Noţiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noţiuni semnifică:

violenţă în familie – acte de violenţă fizică, sexuală, psihologică, spirituală sau economică, cu excepţia acţiunilor de autoapărare sau de apărare ale altei persoane, inclusiv ameninţarea cu asemenea acte, comise de către un membru de familie în privinţa altui membru al aceleiaşi familii, prin care s-a cauzat victimei prejudiciu material sau moral;

violenţă fizică – vătămare intenţionată a integrităţii corporale ori a sănătăţii prin lovire, îmbrîncire, trîntire, tragere de păr, înţepare, tăiere, ardere, strangulare, muşcare, în orice formă şi de orice intensitate, prin otrăvire, intoxicare, alte acţiuni cu efect similar;

violenţă sexuală – orice violenţă cu caracter sexual sau orice conduită sexuală ilegală în cadrul familiei sau în alte relaţii interpersonale, cum ar fi violul conjugal, interzicerea folosirii metodelor de contracepţie, hărţuirea sexuală; orice conduită sexuală nedorită, impusă; obligarea practicării prostituţiei; orice comportament sexual ilegal în raport cu un membru de familie minor, inclusiv prin mîngîieri, sărutări, pozare a copilului şi prin alte atingeri nedorite cu tentă sexuală; alte acţiuni cu efect similar;

violenţă psihologică – impunere a voinţei sau a controlului personal, provocare a stărilor de tensiune şi de suferinţă psihică prin ofense, luare în derîdere, înjurare, insultare, poreclire, şantajare, distrugere demonstrativă a obiectelor, prin ameninţări verbale, prin afişare ostentativă a armelor sau prin lovire a animalelor domestice; neglijare; implicare în viaţa personală; acte de gelozie; impunere a izolării prin detenţie, inclusiv în locuinţa familială; izolare de familie, de comunitate, de prieteni; interzicere a realizării profesionale, interzicere a frecventării instituţiei de învăţămînt; deposedare de acte de identitate; privare intenţionată de acces la informaţie; alte acţiuni cu efect similar;

violenţă spirituală – subestimare sau diminuare a importanţei satisfacerii necesităţilor moral-spirituale prin interzicere, limitare, ridiculizare, penalizare a aspiraţiilor membrilor de familie, prin interzicere, limitare, luare în derîdere sau pedepsire a accesului la valorile culturale, etnice, lingvistice sau religioase; impunere a unui sistem de valori personal inacceptabile; alte acţiuni cu efect similar sau cu repercusiuni similare;

violenţă economică – privare de mijloace economice, inclusiv lipsire de mijloace de existenţă primară, cum ar fi hrană, medicamente, obiecte de primă necesitate; abuz de variate situaţii de superioritate pentru a sustrage bunurile persoanei; interzicere a dreptului de a poseda, folosi şi dispune de bunurile comune; control inechitabil asupra bunurilor şi resurselor comune;

refuz de a susţine familia; impunere la munci grele şi nocive în detrimentul sănătăţii, inclusiv a unui membru de familie minor; alte acţiuni cu efect similar;

prejudiciu moral – cauzare a suferinţelor fizice şi/sau psihice, care conduce la umilire, frică, înjosire, incapacitate de apărare împotriva violenţei, la sentimente de frustrare şi la alte consecinţe cu caracter similar;

prejudiciu material – daune materiale, susceptibile de evaluare sau estimare financiară/pecuniară, rezultînd din orice act de violenţă în familie, în concubinaj, precum şi costurile pentru instrumentarea cazurilor de violenţă în familie;

agresor – persoană care comite acte de violenţă în familie, în concubinaj. În cazul plîngerilor din partea mai multor membri de familie, cu învinuiri reciproce de comitere a actelor de violenţă, agresorul va fi identificat luîndu-se în considerare următoarele circumstanţe: care dintre subiecţii implicaţi a acţionat în apărarea sa ori a altei persoane; probabilitatea survenirii unor situaţii critice pentru fiecare persoană; modul de acţionare în cadrul scenei de violenţă şi gravitatea leziunilor provocate de fiecare persoană; plîngerile anterioare de violenţă în familie, alte împrejurări care indică la iniţiatorul actelor de violenţă.;

victimă – persoană, adult sau copil, supusă actelor de violenţă în familie, în concubinaj;

ordonanţă de protecţie – act legal prin care instanţa de judecată aplică măsuri de protecţie a victimei.

situaţie de criză/situaţie critică – totalitate a circumstanţelor ce prezintă pericol iminent pentru viaţa şi/sau integritatea fizică şi/sau psihică a persoanei, necesitînd intervenţie în regim de urgenţă cu măsuri de protecţie;

ordin de restricţie de urgenţă – măsură provizorie de protecţie a victimei violenţei în familie, aplicată de poliţie, prin care are loc înlăturarea imediată a agresorului din locuinţa familiei şi stabilirea unor interdicţii prevăzute de lege, în vederea prevenirii repetării/comiterii acţiunilor violente, asigurînd astfel victimei şi altor membri ai familiei siguranţă în locuinţa lor.

[Art.2 modificat prin Legea nr.196 din 28.07.2016, în vigoare 16.09.2016]

Articolul 3. Subiecţi ai violenţei în familie

(1) Subiecţi ai violenţei în familie sînt agresorul şi victima membri ai aceleiaşi familii.

(2) Membri de familie, în sensul prezentei legi, sînt:

a) în condiţia de conlocuire: persoanele aflate în căsătorie, în divorţ, sub tutelă şi curatelă, rudele, afinii lor, soţii rudelor, persoanele aflate în relaţii asemănătoare celora dintre soţi (concubinaj) sau dintre părinţi şi copii;

b) în condiţia de locuire separată: persoanele aflate în căsătorie, în divorţ, rudele, afinii lor, copiii adoptivi, persoanele aflate sub curatelă, persoanele care se află ori s-au aflat în relaţii asemănătoare celora dintre soţi (concubinaj).

[Art.3 în redacţia Legii nr.196 din 28.07.2016, în vigoare 16.09.2016]

Articolul 4. Cadrul legislativ

(1) Legislaţia cu privire la prevenirea şi combaterea violenţei în familie constă din Constituţia Republicii Moldova, din prezenta lege, din alte acte normative, din tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă tratatul internaţional la care Republica Moldova este parte stabileşte alte norme decît prezenta lege, se aplică normele tratatului internaţional.

Articolul 5. Principiile de bază ale prevenirii şi combaterii violenţei în familie

Prevenirea şi combaterea violenţei în familie se efectuează pe următoarele principii:

a) legalitatea;

b) egalitatea şi nediscriminarea;

c) confidenţialitatea;

d) accesul la justiţie;

e) protecţia şi securitatea victimei;

f) cooperarea autorităţilor administraţiei publice cu societatea civilă şi cu organizaţiile internaţionale.

[Art.5 completat prin Legea nr.196 din 28.07.2016, în vigoare 16.09.2016]

Articolul 6. Sfera de acţiune a legii

Prevederile prezentei legi se aplică în egală măsură cetăţenilor Republicii Moldova, cetăţenilor străini şi apatrizilor care locuiesc pe teritoriul ei.

Capitolul II
AUTORITĂŢILE ŞI INSTITUŢIILE ABILITATE CU FUNCŢII DE PREVENIRE ŞI DE COMBATERE A VIOLENŢEI ÎN FAMILIE

Articolul 7. Autorităţile şi instituţiile abilitate cu funcţii de prevenire şi de combatere a violenţei în familie

(1) Autorităţile şi instituţiile abilitate cu funcţii de prevenire şi de combatere a violenţei în familie sînt:

a) organele centrale de specialitate ale statului (Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Justiţiei);

b) autorităţile de specialitate ale administraţiei publice locale de nivelul al doilea şi structurile desconcentrate:

- secţiile/direcţiile de asistenţă socială şi de protecţie a familiei;
- direcţiile generale de învăţămînt, tineret şi sport;
- organele ocrotirii sănătăţii;
- subdiviziunile teritoriale ale poliţiei;

c) administraţia publică locală de nivelul întîi;

d) centrele/serviciile de asistenţă şi protecţie a victimelor violenţei în familie şi a copiilor lor şi centrele/serviciile de asistenţă şi consiliere pentru agresorii familiali;

e) alte organizaţii cu activităţi specializate în domeniu.

(2) Organul central de specialitate abilitat cu funcţii de elaborare şi de promovare a politicilor de prevenire şi de combatere a violenţei în familie şi de asistenţă socială a victimelor şi agresorilor este Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale.

(3) Pe lîngă Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale se creează Consiliul coordonator interministerial în domeniul prevenirii şi combaterii violenţei în familie, în componenţa căruia intră cîte un reprezentant al autorităţilor centrale, conform alin.(1), reprezentanţii societăţii civile şi alte părţi interesate. Consiliul coordonator interministerial este responsabil de asigurarea coordonării şi colaborării dintre ministere şi alte autorităţi administrative centrale cu competenţe în domeniul prevenirii şi combaterii violenţei în familie. Regulamentul Consiliului coordonator interministerial este aprobat prin hotărîre de Guvern.

(4) Autoritatea publică locală abilitată cu funcţii de implementare a politicilor de prevenire a violenţei în familie şi de asistenţă socială a victimelor şi agresorilor este secţia/direcţia raională de asistenţă socială şi protecţie a familiei, în cadrul căreia se desemnează un specialist responsabil de domeniul prevenirii şi combaterii violenţei în familie.

(5) Celelalte servicii publice de nivel local vor desemna persoane cu atribuţii privind prevenirea şi combaterea violenţei în familie, responsabile de coordonarea activităţilor specifice în cadrul instituţiei sale şi de colaborarea în desfăşurarea activităţilor comune la nivelul teritoriului administrativ, în baza unor proceduri stabilite de conlucrare în prevenirea şi combaterea cazurilor de violenţă în familie.

[Art.7 modificat prin Legea nr.79 din 24.05.2018, în vigoare 15.06.2018]
[Art.7 modificat prin Legea nr.196 din 28.07.2016, în vigoare 16.09.2016]
[Art.7 completat prin Legea nr.167 din 09.07.2010, în vigoare 03.09.2010]

Articolul 8. Competenţele autorităţilor administraţiei publice centrale şi locale

(1) Organele centrale de specialitate ale statului (Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Justiţiei), în limitele competenţei lor:

a) asigură elaborarea şi promovarea politicii de consolidare a familiei, de prevenire şi combatere a violenţei în familie, de acordare a protecţiei şi asistenţei victimelor şi agresorilor;

b) coordonează activitatea în domeniu a structurilor descentralizate/desconcentrate;

c) asigură accesul la informare a persoanelor privind mecanismul, măsurile de prevenire şi combatere a actelor de violenţă în familie şi contribuie la actualizarea paginii web oficiale privind violenţa în familie prin transferarea informaţiilor cu caracter general privind activităţile desfăşurate şi proiectele implementate, precum şi a datelor statistice colectate;

d) colectează sistematic date statistice pe domeniu dezagregate pe sexe, oferă suport în realizarea cercetărilor privind fenomenul de violenţă în familie;

e) consolidează capacităţile resurselor umane din domeniul prevenirii şi combaterii violenţei în familie, asigură pregătirea şi perfecţionarea lor continuă;

f) conlucrează cu organizaţii neguvernamentale, cu persoane fizice şi juridice implicate în activităţi de prevenire şi de combatere a violenţei.

(1^1) Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, în calitatea sa de organ central de specialitate al statului, abilitat cu funcţii de elaborare şi de promovare a politicilor de prevenire şi de combatere a violenţei în familie, precum şi de asistenţă socială a victimelor şi a agresorilor, va asigura:

a) crearea şi menţinerea paginii web oficiale privind prevenirea şi combaterea violenţei în familie în scop de oferire a accesului populaţiei la informaţia despre mecanismul de soluţionare a actelor de violenţă în familie, infrastructura serviciilor sociale pentru victimele violenţei în familie şi pentru agresori, precum şi la rezultatele studiilor, cercetărilor din domeniu;

b) instituirea şi menţinerea serviciului de asistenţă telefonică gratuită care oferă consilierea apelanţilor, în regim de 24 din 24 de ore, 7 zile din săptămînă, privind prevenirea violenţei în familie şi privind serviciile disponibile pentru subiecţii violenţei în familie. Serviciul este anonim şi confidenţial;

c) organizarea, în comun cu partenerii de dezvoltare, a studiilor şi campaniilor de informare pentru prevenirea şi combaterea violenţei în familie;

d) elaborarea unui raport anual cu privire la violenţa în familie şi violenţa faţă de femei cu participarea tuturor autorităţilor şi instituţiilor abilitate cu funcţia de prevenire şi combatere a violenţei în familie. Raportul anual urmează a fi prezentat Guvernului pînă la data de 31 martie şi făcut public.

(2) Autorităţile administraţiei publice locale:

[Lit.a) alin.(2) art.8 abrogată prin Legea nr.196 din 28.07.2016, în vigoare 16.09.2016]

b) formează echipe multidisciplinare în domeniu;

c) instituie şi asigură, în limita resurselor financiare alocate şi/sau disponibile, finanţarea centrelor/serviciilor de asistenţă şi protecţie a victimelor violenţei în familie şi a copiilor lor şi centrelor/serviciilor de asistenţă şi consiliere pentru agresorii familiali;

c)^1 contribuie la incluziunea socială a victimelor violenţei în familie prin crearea oportunităţilor de reprofilare şi/sau de angajare în cîmpul muncii, asigură accesul lor la locuinţă socială;

d) includ în programele de dezvoltare locală problematica prevenirii şi combaterii violenţei în familie; planifică organizarea studiilor şi campaniilor de informare în vederea combaterii violenţei în familie, pentru susţinerea serviciilor sociale şi a altor măsuri de asistenţă a victimelor violenţei în familie, colaborează la implementarea sistemului de evidenţă a cazurilor de violenţă în familie;

e) dezvoltă parteneriate sociale cu organizaţii neguvernamentale, inclusiv cu fundaţii, sindicate, patronate, cu organizaţii de cult religioase, cu organisme internaţionale care să contribuie la prevenirea şi combaterea violenţei în familie.

(2^1) Autoritatea tutelară locală:

a) asigură evaluarea iniţială şi realizarea măsurilor urgente de protecţie a copiilor în cazurile de violenţă în familie în care se constată pericol iminent pentru viaţa şi sănătatea copilului;

b) asigură, la nivel local, mecanisme confidenţiale de raportare a cazurilor de violenţă în familie;

c) colaborează cu autorităţile tutelare teritoriale în scop de asigurare a protecţiei copiilor victime ale violenţei în familie.

(3) Secţiile/direcţiile de asistenţă socială şi de protecţie a familiei, prin intermediul specialistului responsabil de domeniul prevenirii şi combaterii violenţei în familie:

a) conlucrează cu organele de poliţie în activitatea de identificare a persoanelor predispuse la comiterea actelor de violenţă în familie;

b) actualizează baza de date, la nivel teritorial, ce vizează fenomenul violenţei în familie;

c) plasează, după caz, victima în centrul de reabilitare, oferindu-i asistenţa corespunzătoare;

d) în vederea lichidării consecinţelor actelor de violenţă în familie, redirecţionează cazul către specialiştii din centrele/serviciile de asistenţă şi protecţie;

e) înlesnesc, la solicitarea organelor de drept, accesul agresorului la programele de reabilitare;

f) apără drepturile şi interesele legitime ale victimelor, inclusiv ale victimelor minore;

g) realizează, în comun cu alte autorităţi abilitate şi în colaborare cu organizaţiile neguvernamentale din domeniu, programe informaţionale în vederea prevenirii violenţei în familie;

h) determină necesitatea creării de centre/servicii de asistenţă şi protecţie a victimelor violenţei în familie şi a copiilor lor şi de centre/servicii de asistenţă şi consiliere a agresorilor familiali, asigurînd sprijinul metodologic şi informaţional al acestora;

i) monitorizează şi coordonează activităţile profesionale ale asistenţilor sociali din cadrul primăriilor de prevenire a violenţei în familie, de sprijinire/consiliere a victimelor şi de resocializare a agresorilor;

j) prezintă Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale rapoarte semestriale despre activităţile desfăşurate în teritoriu de secţii/direcţii, asistenţi sociali conform parteneriatelor stabilite;

k) monitorizează victimele şi le acordă asistenţă după ce au părăsit centrele de reabilitare.

(4) Direcţiile generale de învăţămînt, tineret şi sport:

a) asigură informarea şi instruirea cadrelor didactice în vederea calificării actelor de violenţă în familie, aplicării metodelor şi mijloacelor de prevenire a unor astfel de acte şi de sesizare a autorităţilor abilitate;

b) realizează, în comun cu alte autorităţi abilitate şi în colaborare cu organizaţiile neguvernamentale din domeniu, programe educaţionale pentru părinţi şi copii în vederea prevenirii şi combaterii violenţei în familie;

c) asigură desfăşurarea activităţilor de consiliere în vederea reabilitării psihologice şi psihosociale a copiilor victime ale violenţei în familie;

d) comunică autorităţilor abilitate, prin intermediul cadrelor didactice, sesizînd de îndată în mod obligatoriu autoritatea tutelară şi poliţia, cazurile de violenţă în familie, inclusiv cazurile de violenţă în familie împotriva copiilor.

(5) Instituţiile medicale de toate tipurile şi nivelurile:

a) organizează campanii de informare;

b) comunică poliţiei şi autorităţii tutelare, prin intermediul cadrelor medicale, cazurile de violenţă în familie;

c) asigură consiliere şi asistenţă medicală victimelor;

c[1]) soluţionează, în limitele competenţei, cererea victimei de examinare medico-legală a gravităţii vătămării integrităţii corporale sau a sănătăţii;

d) iniţiază şi realizează programe şi servicii adresate agresorilor; asigură realizarea programelor de dezalcoolizare, dezintoxicare, de tratament psihoterapeutic, după caz, cu suportul cheltuielilor din mijloacele abuzatorului sau, după caz, din fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală;

e) iniţiază parteneriate durabile cu toate programele care vizează sănătatea mamei şi a copilului;

f) încheie contracte de prestare a serviciilor medicale cu centrele/serviciile de reabilitare a victimelor şi agresorilor.

(6) Organele de poliţie, la nivel de structură specializată:

a) identifică, înregistrează şi raportează cazurile de violenţă în familie;

b) asigură evidenţa nominală a agresorilor;

c) sesizează, în cazul copiilor victime ale violenţei în familie, autorităţile tutelare;

d) examinează cererile şi sesizările parvenite din partea cetăţenilor, instituţiilor medicale, centrelor medico-legale şi a altor instituţii referitor la conflicte familiale, la acte de violenţă, la ameninţări cu moartea sau la existenţa unui pericol iminent de realizare a lor;

e) vizitează familiile ai căror membri sînt luaţi la evidenţă, efectuează lucrul de prevenire a comiterii repetate a actelor de violenţă în familie;

f) dispune eliberarea ordinului de restricţie de urgenţă în privinţa agresorului dacă, din circumstanţele stabilite la locul faptei, ca urmare a evaluării riscurilor, există o bănuială rezonabilă că au fost comise acte de violenţă în familie şi/sau persistă un pericol iminent de repetare/comitere a acţiunilor violente;

g) se adresează către autorităţi judecătoreşti pentru obţinerea ordonanţei de protecţie în situaţie de criză în baza cererii depuse de victimă sau a sesizării de caz; asigură supravegherea executării ordonanţei de protecţie;

h) în cazul comiterii actului de violenţă în familie, explică victimei drepturile ei, iar la cererea acesteia, îi acordă ajutor spre a fi plasată în centrul de reabilitare;

i) informează victima despre dreptul ei de a beneficia de asistenţă juridică gratuită;

[Lit.j) alin.(6) art.8 abrogată prin Legea nr.196 din 28.07.2016, în vigoare 16.09.2016]

k) menţine ordinea şi securitatea publică în preajma centrelor/serviciilor de asistenţă şi protecţie a victimelor violenţei în familie şi a copiilor lor, în condiţiile legii;

l) monitorizează şi instrumentează, în comun cu asistenţii sociali, cazurile de violenţă în familie din teritoriul deservit, actualizează baza de date cu informaţii din domeniu;

m) conlucrează cu autorităţile abilitate în domeniu, cu societatea civilă în vederea prevenirii şi combaterii violenţei în familie.

(7) Autorităţile menţionate la art.7 alin.(4) şi alin.(5):

a) identifică potenţiale familii afectate de violenţă şi asigură evidenţa cazurilor de violenţă în familie din localitate;

b) identifică situaţiile de criză şi referă victimele violenţei în familie spre serviciile de specialitate;

c) asigură schimbul de informaţii cu alte persoane implicate în examinarea cazului;

d) informează asistentul social despre cazul constatat şi măsurile luate, iar despre cazurile de violenţă asupra copiilor informează şi autoritatea tutelară locală;

e) oferă organelor poliţiei suportul necesar în procesul de urmărire penală a cazurilor de violenţă în familie;

f) acordă victimelor şi agresorilor servicii de informare privind drepturile şi responsabilităţile acestora, organele abilitate cu competenţe în domeniu, infrastructura serviciilor sociale;

g) oferă, la solicitare, rezultatele constatărilor pe marginea cazurilor de violenţă în familie organelor de drept, victimei, agresorului sau reprezentanţilor acestora;

h) înfăptuiesc alte acţiuni, conform competenţei, în vederea prevenirii şi combaterii actelor de violenţă, asigurării protecţiei eficiente a victimelor violenţei în familie, resocializării agresorilor.

(8) În vederea asigurării unei abordări sistemice a protecţiei şi asistenţei subiecţilor violenţei în familie, desfăşurării activităţilor comune de prevenire şi combatere a violenţei în familie, inclusiv a activităţilor menţionate la alin.(7), specialiştii abilitaţi se desemnează, prin ordinul conducătorului, în echipa multidisciplinară teritorială.

(9) Membrul echipei multidisciplinare teritoriale:

a) este responsabil de rezultatele lucrului efectuat;

b) asigură confidenţialitatea informaţiei privind identitatea şi viaţa privată a victimei;

c) colaborează eficient cu alţi membri ai echipei;

d) participă la şedinţele echipei;

e) îndeplineşte sarcinile în termenele prevăzute de legislaţie.

[Art.8 modificat prin Legea nr.79 din 24.05.2018, în vigoare 15.06.2018]
[Art.8 modificat prin Legea nr.196 din 28.07.2016, în vigoare 16.03.2017]
[Art.8 modificat prin Legea nr.196 din 28.07.2016, în vigoare 16.09.2016]
[Art.8 completat prin Legea nr.167 din 09.07.2010, în vigoare 03.09.2010]

Articolul 9. Competenţa organului de probaţiune

(1) Subiecţii probaţiunii sancţionaţi contravenţional sau condamnaţi pentru acţiuni de violenţă în familie pot fi obligaţi de către instanţa de judecată să participe la programe probaţionale.

(2) Activitatea de probaţiune este înfăptuită de organele de probaţiune în condiţiile legii.

[Art.9 în redacţia Legii nr.196 din 28.07.2016, în vigoare 16.09.2016]

Articolul 10. Centre/servicii de asistenţă şi protecţie a victimelor violenţei în familie şi a copiilor lor şi centre/servicii de asistenţă şi consiliere pentru agresorii familiali

(1) Tipologia centrelor/serviciilor:

a) pentru victimele violenţei în familie şi pentru copiii lor: serviciul de asistenţă telefonică gratuită; adăposturi (plasament); centre/servicii de consiliere de zi şi altele;

b) pentru agresori: centre/servicii de asistenţă şi consiliere pentru agresorii familiali.

(2) Centrele/serviciile de asistenţă şi protecţie pentru victimele violenţei în familie şi pentru copiii lor oferă servicii specializate de sprijin precum: adăpost (plasament), asistenţă juridică, psihologică, socială, medicală de urgenţă şi alte tipuri de asistenţă.

(3) Centrele/serviciile de asistenţă şi consiliere pentru agresorii familiali oferă servicii specializate de informare, consiliere individuală/de grup a cuplului, consiliere juridică, referire şi facilitarea accesului agresorului la serviciile medicale, de angajare în cîmpul muncii şi de profesionalizare.

(4) Organizarea şi funcţionarea centrelor/serviciilor de asistenţă şi protecţie a victimelor violenţei în familie şi a copiilor lor, precum şi a centrelor/serviciilor de asistenţă şi consiliere a agresorilor familiali, se desfăşoară în conformitate cu regulamentele-cadru şi cu standardele minime de calitate aprobate de Guvern.

(5) Centrele/serviciile pot fi create:

a) de Guvern, la propunerea Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale;

b) de autorităţile administraţiei publice locale;

c) de organizaţiile internaţionale şi de organizaţiile necomerciale, cu informarea Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale;

d) de autorităţile administraţiei publice şi de organizaţiile necomerciale, în baza unui acord de activitate în comun.

(6) În cazul existenţei unor resurse limitate, prioritate va avea alocarea fondurilor pentru susţinerea centrelor/serviciilor de asistenţă şi protecţie a victimelor violenţei în familie şi a copiilor lor.

[Art.10 în redacţia Legii nr.196 din 28.07.2016, în vigoare 16.09.2016]

Capitolul III
MECANISMUL DE SOLUŢIONARE A ACTELOR DE VIOLENŢĂ ÎN FAMILIE

Articolul 11. Dreptul la protecţie al victimei

(1) Victimei i se garantează apărarea drepturilor şi intereselor legitime.

(2) Persoanele cu funcţie de răspundere, alte persoane care cunosc existenţa unui pericol pentru viaţa şi sănătatea unei potenţiale victime trebuie să comunice acest fapt autorităţilor abilitate cu funcţii de prevenire şi combatere a violenţei în familie.

(2^1) Victima are dreptul la asistenţă pentru recuperare fizică, psihologică şi socială prin acţiuni speciale medicale, psihologice, juridice şi sociale. Acordarea serviciilor de protecţie şi asistenţă nu este condiţionată de dorinţa victimei de a face declaraţii şi a participa la procese de urmărire în justiţie a agresorului. Dreptul la viaţa privată şi confidenţialitatea informaţiei privind victima sînt garantate.

(3) Autorităţile abilitate cu funcţii de prevenire şi combatere a violenţei în familie sînt obligate să reacţioneze prompt la orice sesizare şi să informeze victimele despre drepturile lor, despre autorităţile şi instituţiile cu funcţii de prevenire şi combatere a violenţei în familie; despre tipul serviciilor şi organizaţiile la care se pot adresa după ajutor; despre asistenţa disponibilă pentru ele; unde şi cum pot depune o plîngere; despre procedura ce urmează după depunerea plîngerii şi rolul lor după asemenea proceduri; cum pot obţine protecţie; în ce măsură şi în ce condiţii au acces la consultanţă sau asistenţă juridică; dacă există un pericol pentru viaţa sau sănătatea lor în cazul eliberării unei persoane reţinute sau condamnate; dacă a fost anulată ordonanţa de protecţie.

(4) Victima violenţei în familie are dreptul să ceară agresorului repararea, în condiţiile legii, a prejudiciului material şi moral cauzat prin actele de violenţă, iar statului – repararea prejudiciului material şi moral ca urmare a neasigurării asistenţei şi protecţiei adecvate.

(4^1) Victima violenţei în familie căreia i s-a cauzat vătămarea gravă a integrităţii corporale sau a sănătăţii beneficiază de o compensaţie financiară din partea statului pentru prejudiciul cauzat prin infracţiune, în condiţiile stabilite de legislaţie.

(5) Victima are dreptul la asistenţă juridică primară şi calificată gratuită conform legislaţiei cu privire la asistenţa juridică garantată de stat.

(6) Victimei i se acordă asistenţă medicală de instituţiile medico-sanitare în conformitate cu Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistenţă medicală. Examinarea corporală a victimei şi perfectarea actelor de constatare medico-legală a gravităţii vătămării integrităţii corporale sau a sănătăţii se efectuează gratuit în cazurile prevăzute de lege.

(7) Viaţa privată şi identitatea victimei sînt protejate. Înregistrarea, păstrarea şi utilizarea datelor cu caracter personal privind victima se efectuează în conformitate cu prevederile Legii cu privire la protecţia datelor cu caracter personal.

[Art.11 modificat prin Legea nr.196 din 28.07.2016, în vigoare 16.09.2016]
[Art.11 modificat prin Legea nr.167 din 09.07.2010, în vigoare 03.09.2010]

Articolul 12. Sesizarea cazurilor de violenţă în familie

(1) Victima are dreptul să sesizeze orice caz de violenţă în familie şi să solicite protecţie.

(2) Reprezentanţilor autorităţilor abilitate cu funcţii de prevenire şi combatere a violenţei în familie li se interzice să întreprindă acţiuni menite să descurajeze victima în denunţarea actelor de violenţă la care este supusă.

(3) Orice persoană care este martoră la acte de violenţă în familie sau care are bănuieli rezonabile că au fost comise asemenea acte ori că sînt posibile acte de violenţă are dreptul să comunice acest lucru autorităţilor abilitate cu funcţii de prevenire şi combatere a violenţei în familie.

(4) Profesioniştii cărora, prin lege, le sînt impuse reguli de confidenţialitate sînt obligaţi să raporteze autorităţilor competente orice bănuieli rezonabile despre comiterea actului de violenţă asupra copiilor. Raportarea actelor de violenţă în privinţa persoanelor adulte se face cu acordul victimei. Acordul victimei nu este necesar în cazurile de vătămare medie sau gravă a integrităţii

corporale sau a sănătăţii, în cazurile de folosire a armei, în cazurile în care victimele sînt deosebit de vulnerabile pe motiv de dizabilitate sau capacităţi intelectuale reduse.

(5) Poliţia este obligată să răspundă imediat la comunicările despre cazurile de violenţă în familie şi să nu subestimeze importanţa acţiunilor de contracarare a oricăror forme de violenţă în familie.

[Art.12 în redacţia Legii nr.196 din 28.07.2016, în vigoare 16.09.2016]

Articolul 12[1]. Eliberarea ordinului de restricţie de urgenţă

(1) În caz de stabilire la locul faptei, ca urmare a evaluării riscurilor, a circumstanţelor din care rezultă o bănuială rezonabilă că au fost comise acte de violenţă în familie şi/sau persistă un pericol iminent de repetare sau comitere a acţiunilor violente, organul de poliţie este obligat să dispună imediat eliberarea ordinului de restricţie de urgenţă în privinţa agresorului pentru înlăturarea situaţiei de criză şi, concomitent, întreprinde acţiunile necesare de constatare a comiterii infracţiunii de violenţă în familie.

(2) Ordinul de restricţie de urgenţă se eliberează pentru o perioadă de pînă la 10 zile şi se pune îndată în aplicare, agresorul şi victima (în cazul copiilor – reprezentantul legal al victimei) fiind informaţi despre restricţiile aplicate, drepturile şi obligaţiile care le revin şi despre răspunderea pentru neexecutarea cerinţelor ordinului de restricţie.

(3) Supravegherea îndeplinirii măsurilor stabilite în ordinul de restricţie de urgenţă se exercită de către angajaţii postului sau ai sectorului de poliţie din localitate în modul prevăzut de lege.

(4) Agresorul are dreptul să conteste ordinul de restricţie de urgenţă în instanţa de judecată în condiţiile contenciosului administrativ. Depunerea cererii nu suspendă acţiunea ordinului de restricţie.

(5) Victima are dreptul, în perioada de acţiune a ordinului de restricţie de urgenţă, să solicite, în condiţiile legii, eliberarea ordonanţei de protecţie. Acţiunea ordinului de restricţie de urgenţă, în acest caz, se prelungeşte de drept şi încetează odată cu punerea în aplicare a măsurilor de protecţie stabilite de judecată.

[Art.12[1] introdus prin Legea nr.196 din 28.07.2016, în vigoare 16.03.2017]

Articolul 13. Depunerea cererii

(1) Cererea despre comiterea actelor de violenţă în familie se depune:

a) la organele de poliţie;

b) în instanţă de judecată;

c) la organul de asistenţă socială şi de protecţie a familiei şi copilului;

d) la autoritatea administraţiei publice locale.

(2) Cererea se depune la locul:

a) de domiciliere al victimei;

b) temporar de reşedinţă al victimei dacă aceasta a părăsit domiciliul pentru a evita continuarea violenţei directe;

c) de reşedinţă al agresorului;

d) în care victima a căutat asistenţă;

e) în care a avut loc actul de violenţă.

(2[1]) Cererea pentru eliberarea ordonanţei de protecţie se depune de către victimă personal sau prin reprezentant. În caz de imposibilitate a depunerii cererii de către victimă din cauză de sănătate, vîrstă, alte motive întemeiate, la solicitarea ei, cererea pentru eliberarea ordonanţei de protecţie poate fi depusă, în interesele victimei, de către organul de poliţie, organul de asistenţă socială sau de procuror. Cererea pentru eliberarea ordonanţei de protecţie în interesele copilului sau ale persoanei în privinţa căreia este instituită o măsură de ocrotire judiciară poate fi depusă de autoritatea tutelară locală sau de procuror şi în lipsa solicitării din partea victimei sau a reprezentantului ei legal.

(3) Pentru depunerea în instanţa de judecată a cererii de eliberare a ordonanţei de protecţie nu se plăteşte taxă de stat.

[Art.13 modificat prin Legea nr.238 din 08.11.2018, în vigoare 30.12.2018]
[Art.13 modificat prin Legea nr.196 din 28.07.2016, în vigoare 16.09.2016]

Articolul 14. Modalitatea examinării cererii

(1) Cererea depusă în organul de poliţie se examinează conform procedurii prevăzute de legislaţia în vigoare.

(2) Cererea sau demersul pentru eliberarea ordonanţei de protecţie depuse în instanţă de judecată se examinează conform Codului de procedură civilă, Codului de procedură penală.

(3) Cererea depusă în orice autoritate abilitată cu funcţii de prevenire şi combatere a violenţei în familie este readresată conform competenţei în decursul unei zile lucrătoare.

[Art.14 modificat prin Legea nr.196 din 28.07.2016, în vigoare 16.09.2016]

Articolul 15. Măsurile de protecţie

(1) Instanţa de judecată emite, în 24 de ore de la primirea cererii, o ordonanţă de protecţie, prin care poate oferi asistenţă victimei şi copiilor ei, aplicînd agresorului următoarele măsuri:

a) obligarea de a părăsi temporar locuinţa comună ori de a sta departe de locuinţa victimei, fără a decide asupra modului de proprietate asupra bunurilor;

b) obligarea de a sta departe de locul aflării victimei, excluzînd şi orice contact vizual cu victima sau cu copiii acesteia, cu alte persoane dependente de ea;

c) interzicerea oricărui contact, inclusiv telefonic, prin corespondenţă sau în orice alt mod, cu victima sau cu copiii acesteia, cu alte persoane dependente de ea;

d) interzicerea să se apropie de anumite locuri: locul de muncă al victimei, locul de studii al copiilor, alte locuri determinate pe care persoana protejată le frecventează;

e) obligarea, pînă la soluţionarea cazului, de a contribui la întreţinerea copiilor pe care îi are în comun cu victima;

[Lit.f) alin.(1) art.15 abrogată prin Legea nr.196 din 28.07.2016, în vigoare 16.09.2016]

g) limitarea dispunerii unilaterale de bunurile comune;

h) obligarea de a participa la un program special de tratament sau de consiliere dacă o asemenea acţiune este determinată de instanţa de judecată ca fiind necesară pentru reducerea violenţei sau dispariţia ei;

i) stabilirea unui regim temporar de vizitare a copiilor săi minori;

j) interzicerea de a păstra şi purta armă.

(2) Ordonanţa de protecţie se comunică imediat subdiviziunii teritoriale ale poliţiei din raza unităţii administrativ-teritoriale în care îşi are domiciliul agresorul, care asigură informarea neîntîrziată a agresorului despre măsurile aplicate. În cazul eliberării ordonanţei de protecţie în privinţa copilului, este informată şi autoritatea tutelară teritorială.

(2^1) În cazurile în care ordonanţa de protecţie a fost eliberată în perioada de acţiune a ordinului de restricţie de urgenţă, interdicţiile stabilite prin ordinul de restricţie încetează odată cu aplicarea măsurilor de protecţie dispuse prin ordonanţa de protecţie.

(3) Măsurile de protecţie prevăzute la alin.(1) se aplică pe un termen de pînă la 3 luni, pot fi revocate în condiţiile prezentei legi şi pot fi prelungite în cazul unei cereri repetate sau al nerespectării condiţiilor prevăzute în ordonanţa de protecţie.

(4) Aplicarea măsurilor de protecţie nu împiedică iniţierea procedurii de divorţ, partajării averii comune, decăderii din drepturile părinteşti, luării copilului fără decădere din drepturile părinteşti şi altor acţiuni prevăzute de legislaţia în vigoare.

(4^1) Pe perioada acţiunii ordonanţei de protecţie, exercitarea drepturilor părinteşti rămîne pe seama părintelui-victimă. La solicitarea părintelui-agresor, vizitarea copilului poate avea loc în temeiul unui program aprobat de către autoritatea tutelară teritorială.

(5) Supravegherea îndeplinirii măsurilor stabilite în ordonanţa de protecţie ţine de competenţa organului de poliţie în modul prevăzut de lege.

[Alin.(6) art.15 abrogat prin Legea nr.196 din 28.07.2016, în vigoare 16.09.2016]

(7) Contestarea ordonanţei de protecţie se face în conformitate cu legislaţia în vigoare.
[Art.15 completat prin Legea nr.196 din 28.07.2016, în vigoare 16.03.2017]
[Art.15 modificat prin Legea nr.196 din 28.07.2016, în vigoare 16.09.2016]

Articolul 15[1]. Revocarea măsurilor de protecţie

(1) La cererea întemeiată a victimei, instanţa de judecată poate revoca înainte de termen măsurile de protecţie stabilite.

(2) Revocarea poate fi dispusă dacă sînt întrunite cumulativ următoarele condiţii:

a) agresorul a respectat interdicţiile şi obligaţiile stabilite;

b) agresorul a urmat/urmează consilierea ori tratamentul care i-au fost stabilite.

(3) Instanţa de judecată va examina dacă voinţa victimei este liber exprimată, asigurîndu-se că aceasta a avut acces real la asistenţă şi protecţie.

(4) Cererea de revocare se soluţionează cu citarea părţilor şi a reprezentantului poliţiei care a exercitat supravegherea executării ordonanţei de protecţie a cărei revocare se solicită.
[Art.15[1] introdus prin Legea nr.196 din 28.07.2016, în vigoare 16.09.2016]

Articolul 15[2]. Supravegherea executării ordinului de restricţie de urgenţă şi a ordonanţei de protecţie

(1) Supravegherea executării măsurilor de protecţie a victimei violenţei în familie, impuse prin ordinul de restricţie de urgenţă şi prin ordonanţa de protecţie, este de competenţa poliţiei.

(2) Poliţia informează şi explică agresorului măsurile de protecţie a victimei stabilite.

(3) În cazul în care agresorul trebuie să părăsească locuinţa familiei, poliţia trebuie să-i ceară să predea imediat toate cheile de la locuinţă, care sînt ulterior transmise victimei sau sînt preluate spre păstrare provizorie la organul de poliţie. Părăsind locuinţa, agresorul poate lua, sub supravegherea poliţiei, numai articole de uz personal strict necesare (haine, documente, obiecte de igienă).

(4) Dacă agresorul refuză să părăsească benevol locuinţa, organul de poliţie are dreptul să întreprindă măsurile care se impun, în condiţiile legii, pentru înfrîngerea rezistenţei opuse cerinţelor legale.

(5) În perioada de acţiune a măsurilor de protecţie a victimei, organul de poliţie va asigura efectuarea vizitelor inopinate la locuinţa victimei, precum şi intervenţia imediată la orice comunicare despre nerespectarea sau tentativa de încălcare a măsurilor de protecţie de către agresor.

(6) Refuzul sau eschivarea agresorului de la executarea cerinţelor ordinului de restricţie de urgenţă/ordonanţei de protecţie atrage răspundere conform legii.
[Art.15[2] introdus prin Legea nr.196 din 28.07.2016, în vigoare 16.03.2017]

Articolul 16. Finanţarea

(1) Activităţile de implementare a prezentei legi se finanţează de la bugetul de stat, de la bugetele unităţilor administrativ-teritoriale, în limita mijloacelor financiare stabilite anual, din alte surse neinterzise de lege.

(2) Finanţarea centrelor/serviciilor de asistenţă şi protecţie a victimelor violenţei în familie şi a copiilor lor şi a centrelor/serviciilor de asistenţă şi consiliere pentru agresorii familiali se efectuează din alocaţiile prevăzute la bugetul de stat, din donaţii, granturi, din alte surse, conform legislaţiei în vigoare. În cazul unor resurse limitate, prioritate va avea alocarea fondurilor pentru susţinerea centrelor/servicii de asistenţă şi protecţie a victimelor violenţei în familie.
[Art.16 modificat prin Legea nr.196 din 28.07.2016, în vigoare 16.09.2016]

Articolul 17. Sancţiuni

[Alin.(1) art.17 abrogat prin Legea nr.196 din 28.07.2016, în vigoare 16.09.2016]

(2) În caz de comitere a actelor de violenţă în familie care întrunesc elementele constitutive de infracţiune, survine răspunderea în condiţiile legii, indiferent de stabilirea măsurilor de protecţie.

(3) Nerespectarea prezentei legi de către persoanele cu funcţie de răspundere şi profesioniştii în domeniu este o încălcare a disciplinei muncii şi atrage răspundere disciplinară în conformitate cu legislaţia.

[Art.17 modificat prin Legea nr.196 din 28.07.2016, în vigoare 16.09.2016]

Capitolul IV
DISPOZIŢII FINALE

Articolul 18.

(1) Prezenta lege intră în vigoare la expirarea a 6 luni din data publicării.

(2) Guvernul, în termen de 3 luni:

a) va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislaţiei în vigoare în concordanţă cu prezenta lege;

b) va aduce actele sale normative în conformitate cu prezenta lege.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI **Marian LUPU**

Chişinău, 1 martie 2007.
Nr.45-XVI.

L E G E A
asistenţei sociale

nr. 547-XV din 25.12.2003

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.42-44/249 din 12.03.2004

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Noţiuni de bază
Articolul 2. Scopurile legii
Articolul 3. Principiile asistenţei sociale
Articolul 4. Obiectivele asistenţei sociale
Articolul 5. Aplicarea legii
Articolul 6. Politica de asistenţă socială

Capitolul II
BENEFICIARII DE ASISTENŢĂ SOCIALĂ

Articolul 7. Beneficiarii de asistenţă socială
Articolul 8. Stabilirea dreptului la asistenţă socială

Capitolul III
FORMELE DE ASISTENŢĂ SOCIALĂ

Articolul 9. Formele de asistenţă socială
Articolul 10. Serviciile sociale
Articolul 11. Prestaţii sociale

Capitolul IV
ORGANIZAREA ŞI FUNCŢIONAREA SISTEMULUI DE ASISTENŢĂ SOCIALĂ

Articolul 12. Asistenţa socială la nivel central
Articolul 13. Rolul autorităţilor administraţiei publice locale de nivelul al doilea în organizarea asistenţei sociale
Articolul 14. Rolul autorităţilor administraţiei publice locale de nivelul întîi în organizarea asistenţei sociale

Capitolul V
PERSONALUL DIN SISTEMUL DE ASISTENŢĂ SOCIALĂ

Articolul 15. Personalul din sistemul de asistenţă socială
Articolul 16. Formarea profesională continuă
Articolul 17. *Abrogat*
Articolul 18. *Abrogat*
Articolul 19. *Abrogat*
Articolul 20. *Abrogat*
Articolul 21. *Abrogat*

Capitolul VI
FINANŢAREA ASISTENŢEI SOCIALE

Articolul 22. Sursele de finanţare
Articolul 23. Modul de finanţare
Articolul 24. *Abrogat*

Articolul 25. *Abrogat*

Capitolul VII
RĂSPUNDERI

Articolul 26. Responsabilităţi

Capitolul VIII
DISPOZIŢII FINALE

Articolul 27. Obligaţiile Guvernului

Notă: În textul legii, sintagma „Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei" se substituie cu sintagma „Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale", conform Legii nr.79 din 24.05.2018, în vigoare 15.06.2018

Notă: În cuprinsul legii, sintagmele „Ministerul Protecţiei Sociale, Familiei şi Copilului" şi „Ministerul Educaţiei şi Tineretului" se substituie, respectiv, prin sintagmele „Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei" şi „Ministerul Educaţiei" conform Legii nr.109 din 04.06.2010, în vigoare 30.07.2010

Notă: În cuprinsul Legii sintagma "Ministerul Sănătăţii şi Protecţiei Sociale" se substituie prin sintagma "Ministerul Protecţiei Sociale, Familiei şi Copilului" conform Legii nr.107-XVI din 16.05.2008, în vigoare 20.06.2008

Notă: În cuprinsul legii, cuvintele "Ministerul Muncii şi Protecţiei Sociale" şi "Ministerul Sănătăţii" se substituie prin cuvintele "Ministerul Sănătăţii şi Protecţiei Sociale", iar cuvintele "Ministerul Educaţiei" - prin cuvintele "Ministerul Educaţiei şi Tineretului" conform Legii nr.322-XVI din 03.11.2006, în vigoare 08.12.2006

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Noţiuni de bază

În prezenta lege, noţiunile de bază utilizate au următoarele semnificaţii:

asistenţă socială – componentă a sistemului naţional de protecţie socială, în cadrul căruia statul şi societatea civilă se angajează să prevină, să limiteze sau să înlăture efectele temporare sau permanente ale unor evenimente considerate drept riscuri sociale, care pot genera marginalizarea ori excluderea socială a persoanelor şi a familiilor aflate în dificultate;

risc social – pericol pentru persoană sau familie de a fi afectată de consecinţele economice negative ale pierderii potenţialului fizic, statutului ocupaţional sau social (boală, accident, dizabilitate, îmbătrînire, deces, maternitate, şomaj, inadaptare socială etc.);

asistent social – persoană cu studii speciale în domeniu, deţinătoare a diplomei de licenţă sau de masterat, care prestează servicii sociale persoanelor şi familiilor care temporar se află în dificultate şi care, din motive de caracter economic, social, fizic sau psihologic, nu sînt în stare să îşi asigure prin mijloace şi eforturi proprii un nivel decent de viaţă;

lucrător social – persoană care a beneficiat de instruire specială în domeniul îngrijirilor la domiciliu şi oferă aceste servicii;

anchetă socială – act care constată situaţia materială şi socială actuală a persoanei sau a familiei, ce solicită asistenţă socială, şi care conţine date referitoare la persoană sau la membrii familiei (vîrstă, ocupaţie, venituri), la locuinţă şi la bunurile pe care le posedă, la problemele cu care se confruntă aceştia;

persoană şi familie defavorizată – persoană şi familie socialmente vulnerabile, aflate în situaţii care împiedică activitatea normală a acestora din punct de vedere economic, educativ, social etc.;

beneficiar de asistenţă socială – persoană sau familie defavorizată căreia, în temeiul cererii, anchetei sociale şi al actelor constatatoare, i se acordă prestaţii şi/sau servicii sociale;

situaţie de dificultate – stare a persoanei care, din cauza pierderii independenţei fizice, psihice sau intelectuale, are nevoie de asistenţă socială pentru îndeplinirea funcţiilor curente de importanţă vitală;

plasament familial – formă de ocrotire a minorului rămas fără supravegherea părinţilor sau ai cărui părinţi se află în situaţie de risc sau în altă situaţie care necesită instituirea tutelei;

reintegrare socială – reabilitare a funcţiilor de bază (economică, educativă, socială etc.) ale unei persoane sau familii, care permite acestora să participe la viaţa socială;

familie cu mulţi copii – familie cu 3 şi mai mulţi copii.

[Art.1 modificat prin Legea nr.201 din 28.07.2016, în vigoare 09.09.2016]

[Art.1 modificat prin Legea nr.122 din 18.06.2010, în vigoare 30.07.2010]

Articolul 2. Scopurile legii

Prezenta lege are drept scop determinarea principiilor şi obiectivelor asistenţei sociale, stabilirea dreptului la asistenţă socială, prestaţiilor şi serviciilor de asistenţă socială, beneficiarilor acestora, precum şi a cerinţelor faţă de personalul din sistemul de asistenţă socială.

[Art.2 modificat prin Legea nr.122 din 18.06.2010, în vigoare 30.07.2010]

Articolul 3. Principiile asistenţei sociale

Asistenţa socială se întemeiază pe următoarele principii:

a) recunoaşterea independenţei şi autonomiei personalităţii, respectarea demnităţii umane;

b) universalitatea dreptului la asistenţă socială, garantarea accesibilităţii acesteia;

c) solidaritatea socială;

d) flexibilitatea măsurilor de asistenţă socială, aducerea lor în concordanţă cu necesităţile reale ale persoanei sau ale familiei aflate în dificultate;

e) parteneriatul social ca mijloc de realizare şi evaluare a măsurilor de asistenţă socială;

f) responsabilitatea personală a beneficiarului de asistenţă socială.

Articolul 4. Obiectivele asistenţei sociale

(1) Obiectivele asistenţei sociale constau în prevenirea şi depăşirea situaţiei de dificultate a persoanelor sau a familiilor şi în asigurarea integrării lor sociale, cu respectarea principiului autonomiei.

(2) Reintegrarea socială a persoanei sau a familiei cu statut social lezat este orientată spre restabilirea şi îmbunătăţirea relaţiilor acestora în societate.

[Art.4 modificat prin Legea nr.122 din 18.06.2010, în vigoare 30.07.2010]

Articolul 5. Aplicarea legii

Prezenta lege se aplică:

a) cetăţenilor Republicii Moldova, precum şi străinilor specificaţi la art.2 alin.(1) din Legea nr.274 din 27 decembrie 2011 privind integrarea străinilor în Republica Moldova;

b) persoanelor fizice şi juridice (indiferent de forma juridică de organizare şi de tipul de proprietate) autohtone şi străine cu domiciliul/sediul în Republica Moldova.

[Art.5 modificat prin Legea nr.164 din 21.07.2014, în vigoare 08.08.2014]

[Art.5 în redacţia Legii nr.122 din 18.06.2010, în vigoare 30.07.2010]

Articolul 6. Politica de asistenţă socială

(1) Politica de asistenţă socială se realizează consecvent şi cu prioritate în favoarea persoanelor şi familiilor social-dependente sau susceptibile de a deveni în dificultate şi are drept obiective:

a) prevenirea sau ameliorarea situaţiei de dificultate şi atenuarea consecinţelor acesteia;

b) menţinerea unui nivel decent de viaţă al persoanei sau familiei;

c) acordarea unui sprijin suplimentar, temporar sau permanent, prin prestaţii şi servicii sociale.

(2) Politica de asistenţă socială are drept scop orientarea măsurilor politice şi socioeconomice spre asigurarea de posibilităţi egale atît pentru membrii societăţii, cît şi pentru sistemele instituţional-administrative organizate la nivel local şi central.

(3) Măsurile de asistenţă socială se realizează prin programe şi acţiuni personalizate, preventive sau curente, organizate şi garantate de autorităţile administraţiei publice centrale şi locale, precum şi de alte organe sau organizaţii ale societăţii civile.

(4) Programele de asistenţă socială se elaborează de către autorităţile administraţiei publice centrale şi locale şi se coordonează cu Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale. La elaborarea acestor programe sînt antrenate, în calitate de parteneri sociali, organizaţiile neguvernamentale, persoanele fizice şi juridice din ţară şi din străinătate, instituţiile de cult recunoscute în Republica Moldova şi reprezentanţii societăţii civile.

(5) Coordonarea activităţii de asistenţă socială, realizate în cadrul sistemului naţional de protecţie socială, revine autorităţii administraţiei publice centrale cu atribuţii în domeniu.

[Art.6 modificat prin Legea nr.122 din 18.06.2010, în vigoare 30.07.2010]

Capitolul II
BENEFICIARII DE ASISTENŢĂ SOCIALĂ

Articolul 7. Beneficiarii de asistenţă socială

De asistenţă socială beneficiază persoanele şi familiile care, din cauza unor factori de natură economică, fizică, psihologică sau socială, nu au posibilitate prin propriile capacităţi şi competenţe să prevină şi să depăşească situaţiile de dificultate, şi anume:

a) copiii şi tinerii ale căror sănătate, dezvoltare şi integritate fizică, psihică sau morală sînt prejudiciate în mediul în care locuiesc;

b) familiile care nu îşi îndeplinesc în mod corespunzător obligaţiile privind îngrijirea, întreţinerea şi educarea copiilor;

c) familiile fără venituri sau cu venituri mici;

c^1) familiile afectate de violenţa intrafamilială;

d) persoanele fără familie, care nu pot gospodări singure, care necesită îngrijire şi supraveghere sau sînt incapabile să facă faţă nevoilor sociomedicale;

[Lit.e) art.7 abrogată prin Legea nr.122 din 18.06.2010, în vigoare 30.07.2010]

f) familiile cu trei şi mai mulţi copii;

g) familiile monoparentale cu copii;

h) persoanele vîrstnice;

i) persoanele cu dizabilităţi;

j) alte persoane şi familii aflate în dificultate.

[Art.7 modificat prin Legea nr.201 din 28.07.2016, în vigoare 09.09.2016]
[Art.7 completat prin Legea nr.167 din 09.07.2010, în vigoare 03.09.2010]
[Art.7 modificat prin Legea nr.122 din 18.06.2010, în vigoare 30.07.2010]

Articolul 8. Stabilirea dreptului la asistenţă socială

(1) Asistenţa socială se acordă la cerere, în baza referirii sau din oficiu, în condiţiile legii.

[Alin.2 art.8 abrogat prin Legea nr.122 din 18.06.2010, în vigoare 30.07.2010]

(3) Dreptul la asistenţă socială se stabileşte în temeiul evaluării necesităţilor persoanei, confirmate prin ancheta socială şi prin alte acte constatatoare. Persoana sau familia are dreptul să fie informată asupra condiţiilor de acordare a asistenţei sociale, asupra rezultatelor privind evaluările necesităţilor individuale, asupra datei de constituire a dreptului la asistenţă socială şi asupra modalităţii de primire a ei.

(4) Asistenţa socială se acordă în baza consimţământului liber exprimat al persoanei care necesită sprijin şi are discernământ sau al reprezentantului ei legal, în cazul în care aceasta este lipsită de sau limitată în capacitate de exerciţiu.

(5) Beneficiarul de asistenţă socială este obligat să comunice în scris autorităţii, care i-a stabilit acest drept, despre orice eveniment de natură să conducă la modificarea, suspendarea sau încetarea dreptului.

(6) Dreptul la asistenţă socială nu exonerează persoana de responsabilitate pentru sine şi pentru propria familie.

(7) În cazul în care se încalcă drepturile şi libertăţile beneficiarului de asistenţă socială, acesta sau reprezentantul său legal are dreptul să sesizeze instanţa de judecată.

[Art.8 modificat prin Legea nr.122 din 18.06.2010, în vigoare 30.07.2010]

[Art.8 modificat prin Legea nr.109 din 04.06.2010, în vigoare 30.07.2010]

Capitolul III
FORMELE DE ASISTENŢĂ SOCIALĂ

[Denumirea cap.III în redacţia Legii nr.122 din 18.06.2010, în vigoare 30.07.2010]

Articolul 9. Formele de asistenţă socială

Asistenţa socială se acordă sub formă de servicii sociale şi de prestaţii sociale.

[Art.9 în redacţia Legii nr.122 din 18.06.2010, în vigoare 30.07.2010]

[Art.9 modificat prin Legea nr.268-XVI din 28.07.2006, în vigoare 08.09.2006]

Articolul 10. Serviciile sociale

(1) Serviciile sociale reprezintă ansamblul de măsuri şi activităţi realizate pentru satisfacerea necesităţilor sociale ale persoanei sau familiei, în scop de depăşire a unor situaţii de dificultate, precum şi de prevenire a marginalizării şi excluziunii sociale.

(2) Serviciile sociale includ serviciile sociale primare, specializate şi cu specializare înaltă. Serviciile sociale se prestează cu prioritate în mediul familial, comunitate şi, ca ultimă soluţie, în instituţiile rezidenţiale.

(3) Calitatea serviciilor sociale se asigură prin respectarea standardelor de calitate aprobate de Guvern.

(4) Serviciile sociale se acordă gratuit, cu plată parţială sau integrală.

[Art.10 modificat prin Legea nr.122 din 18.06.2010, în vigoare 30.07.2010]

Articolul 11. Prestaţii sociale

Prestaţiile sociale se acordă sub formă de compensaţii, alocaţii, indemnizaţii, de ajutor social, material şi de altă natură.

[Art.11 în redacţia Legii nr.122 din 18.06.2010, în vigoare 30.07.2010]

Capitolul IV
ORGANIZAREA ŞI FUNCŢIONAREA SISTEMULUI DE ASISTENŢĂ SOCIALĂ

Articolul 12. Asistenţa socială la nivel central

(1) Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale este autoritatea din cadrul administraţiei publice centrale care coordonează activitatea de acordare a asistenţei sociale şi evaluează funcţionarea sistemului de asistenţă socială.

(2) Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale exercită următoarele atribuţii principale:

a) elaborează şi promovează politica de asistenţă socială la nivel naţional;

b) elaborează şi promovează actele normative pentru implementarea politicilor în sistemul de asistenţă socială;

c) evaluează impactul politicilor în domeniul asistenţei sociale în scop de reformare şi eficientizare a acordării prestaţiilor sociale, de sporire a calităţii serviciilor sociale şi de facilitare a accesului la ele;

d) reglementează şi organizează sistemul de acreditare şi inspecţie în domeniu;

e) coordonează şi evaluează activitatea structurilor teritoriale de asistenţă socială;

f) cooperează cu autorităţile administraţiei publice locale de nivelul întîi şi de nivelul al doilea şi cu reprezentanţii societăţii civile, în condiţiile legii, în scop de dezvoltare a serviciilor sociale şi de asigurare a calităţii lor;

g) identifică necesităţile de formare profesională a personalului angajat în sistemul de asistenţă socială şi asigură îmbunătăţirea capacităţilor profesionale ale acestuia;

h) dezvoltă relaţii de colaborare cu instituţii şi organizaţii internaţionale similare, încheie convenţii de colaborare cu acestea;

i) creează şi dezvoltă sistemul informaţional în domeniu;

j) centralizează mijloacele băneşti din alocaţiile totale prevăzute în bugetul de stat pe anul respectiv pentru asistenţa socială, inclusiv prin delegare instituţiilor din subordine, în vederea realizării programelor cu destinaţie specială din domeniu.

(3) La elaborarea politicii de asistenţă socială, Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale se consultă cu reprezentanţii societăţii civile, cu patronatele şi sindicatele.

(4) Autorităţile publice centrale organizează şi gestionează instituţiile prestatoare de servicii sociale doar în cazul în care asemenea instituţii nu pot fi organizate şi gestionate de către autorităţile administraţiei publice locale.

[Art.12 completat prin Legea nr.48 din 26.03.2011, în vigoare 04.04.2011]

[Art.12 modificat prin Legea nr.122 din 18.06.2010, în vigoare 30.07.2010]

[Art.12 modificat prin Legea nr.322-XVI din 03.11.2006, în vigoare 08.12.2006]

Articolul 13. Rolul autorităţilor administraţiei publice locale de nivelul al doilea în organizarea asistenţei sociale

(1) Autorităţile administraţiei publice locale de nivelul al doilea organizează structura teritorială de asistenţă socială, care, în comun cu autorităţile administraţiei publice locale de nivelul întîi şi în colaborare cu reprezentanţii societăţii civile, realizează politica de asistenţă socială şi asigură aplicarea legislaţiei la nivel teritorial.

(2) Autorităţile administraţiei publice locale de nivelul al doilea, prin intermediul structurii teritoriale de asistenţă socială, exercită următoarele atribuţii:

a) identifică problemele sociale în raza administrativ-teritorială şi elaborează strategii de dezvoltare şi prestare a asistenţei sociale în conformitate cu politica socială a Guvernului, promovată de Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale;

b) organizează şi acordă asistenţă socială în funcţie de necesităţile identificate;

b^1) organizează activităţi de prevenire a situaţiilor de risc pentru copii şi susţin dezvoltarea capacităţilor familiei în îngrijirea şi educaţia copilului;

b^2) asigură protecţia copiilor în situaţie de risc şi a copiilor separaţi de părinţi;

c) generalizează şi sistematizează informaţia privind asistenţa socială acordată şi analizează eficienţa acesteia;

d) susţin autorităţile administraţiei publice locale de nivelul întîi şi pe reprezentanţii societăţii civile în activitatea de elaborare şi implementare a programelor locale de dezvoltare a asistenţei sociale, precum şi în cea de monitorizare a realizării acestora;

e) asigură gestionarea mijloacelor financiare şi a resurselor umane pentru dezvoltarea şi prestarea asistenţei sociale în teritoriul administrat;

f) susţin activitatea instituţiilor de asistenţă socială din primăriile aflate în raza unităţii administrativ-teritoriale de nivelul al doilea şi înaintează propuneri în vederea optimizării activităţii acestora;

g) completează sistemul informaţional în domeniul asistenţei sociale cu date la nivel de raion;

h) informează populaţia despre situaţia în domeniul asistenţei sociale, despre modul de acordare a prestaţiilor şi a serviciilor sociale;

i) asigură prestarea asistenţei sociale persoanelor aflate în situaţii de dificultate;

j) asigură supervizarea personalului din sistemul de asistenţă socială.

(3) Structura teritorială de asistenţă socială, de comun acord cu autoritatea administraţiei publice locale de nivelul întîi, angajează personalul din sistemul de asistenţă socială, conform art.15 alin.(1), pentru promovarea intereselor şi soluţionarea problemelor populaţiei aflate în dificultate din unitatea administrativ-teritorială respectivă.

[Art.13 completat prin Legea nr.83 din 25.05.2017, în vigoare 07.07.2017]
[Art.13 în redacţia Legii nr.122 din 18.06.2010, în vigoare 30.07.2010]
[Art.13 modificat prin Legea nr.322-XVI din 03.11.2006, în vigoare 08.12.2006]

Articolul 14. Rolul autorităţilor administraţiei publice locale de nivelul întîi în organizarea asistenţei sociale

(1) Autorităţile administraţiei publice locale de nivelul întîi exercită următoarele atribuţii:

a) iniţiază studierea situaţiei în sfera socială pe teritoriul subordonat;

b) analizează problemele sociale;

c) adoptă şi dezvoltă strategii locale de susţinere a persoanelor şi familiilor defavorizate;

d) adoptă programe de asistenţă socială şi exercită controlul asupra realizării acestora;

e) asigură resursele umane, materiale şi financiare pentru implementarea programelor de asistenţă socială şi pentru soluţionarea problemelor sociale stringente;

f) contribuie la asigurarea condiţiilor adecvate de activitate pentru personalul structurii teritoriale de asistenţă socială, care activează în teritoriul administrat;

g) monitorizează şi coordonează activitatea personalului din sistemul de asistenţă socială în comun cu structura teritorială de asistenţă socială.

(2) Autorităţile administraţiei publice locale de nivelul întîi, conform necesităţilor identificate, în mod independent, pot crea servicii sociale şi institui unităţi de personal.

[Art.14 în redacţia Legii nr.122 din 18.06.2010, în vigoare 30.07.2010]
[Art.14 modificat prin Legea nr.322-XVI din 03.11.2006, în vigoare 01.01.2007]

Capitolul V
PERSONALUL DIN SISTEMUL DE ASISTENŢĂ SOCIALĂ

Articolul 15. Personalul din sistemul de asistenţă socială

(1) Asistenţa socială se realizează de către:

a) asistentul social;

b) lucrătorul social;

c) asistentul parental profesionist cu formare specială;

d) părintele-educator cu formare specială;

e) asistentul personal.

(2) Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, în comun cu autorităţile administraţiei publice locale, determină efectivul minim necesar de personal al instituţiilor de asistenţă socială.

(3) Instituţiile de asistenţă socială, indiferent de forma juridică de organizare şi de tipul de proprietate, respectă normele minime de personal conform standardelor de calitate ale serviciilor sociale şi conform altor acte normative.

(4) Personalul din sistemul de asistenţă socială este obligat să respecte legislaţia şi normele eticii profesionale stabilite.

(5) Supervizarea profesională contribuie la dezvoltarea şi consolidarea competenţelor personalului angajat, la îmbunătăţirea calităţii serviciilor sociale, precum şi la consolidarea echipei de personal la nivel local.

[Art.15 completat prin Legea nr.201 din 28.07.2016, în vigoare 09.09.2016]
[Art.15 în redacţia Legii nr.122 din 18.06.2010, în vigoare 30.07.2010]
[Art.15 modificat prin Legea nr.109 din 04.06.2010, în vigoare 30.07.2010]
[Art.15 modificat prin Legea nr.322-XVI din 03.11.2006, în vigoare 08.12.2006]

Articolul 16. Formarea profesională continuă

(1) Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale şi Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării creează sistemul de formare profesională continuă a personalului din sistemul de asistenţă socială.

(2) Structurile teritoriale de asistenţă socială şi prestatorii de servicii sociale, indiferent de forma juridică de organizare şi de tipul de proprietate, asigură formarea profesională continuă a angajaţilor.

[Art.16 modificat prin Legea nr.79 din 24.05.2018, în vigoare 15.06.2018]
[Art.16 în redacţia Legii nr.122 din 18.06.2010, în vigoare 30.07.2010]

Articolul 17. Asistentul social

[Art.17 abrogat prin Legea nr.122 din 18.06.2010, în vigoare 30.07.2010]

Articolul 18. Lucrătorul social

[Art.18 abrogat prin Legea nr.122 din 18.06.2010, în vigoare 30.07.2010]

Articolul 19. Obligaţiile personalului

[Art.19 abrogat prin Legea nr.122 din 18.06.2010, în vigoare 30.07.2010]
[Art.19 modificat prin Legea nr.322-XVI din 03.11.2006, în vigoare 08.12.2006]

Articolul 20. Evaluarea activităţii

[Art.20 abrogat prin Legea nr.122 din 18.06.2010, în vigoare 30.07.2010]

Articolul 21. Comisia disciplinară

[Art.21 abrogat prin Legea nr.122 din 18.06.2010, în vigoare 30.07.2010]

Capitolul VI
FINANŢAREA ASISTENŢEI SOCIALE

Articolul 22. Sursele de finanţare

(1) Acţiunile de asistenţă socială se finanţează de la bugetul de stat, de la bugetele locale, din Fondul de susţinere a populaţiei, din donaţii, sponsorizări, precum şi din contribuţiile beneficiarilor de asistenţă socială.

(2) Instituţiile de asistenţă socială pot organiza gospodării auxiliare în vederea obţinerii unor venituri pe care le pot gestiona în calitate de venituri colectate.

(3) Pentru finanţarea serviciilor sociale sînt utilizate şi mijloacele încasate drept contribuţii ale persoanelor beneficiare care dispun de venituri proprii.

(4) Contribuţiile beneficiarilor de asistenţă socială se stabilesc, în funcţie de veniturile proprii ale beneficiarilor, după cum urmează:

a) de către autorităţile administraţiei publice locale – pentru serviciile sociale finanţate din bugetele locale;

b) de către persoanele juridice (cu avizul autorităţilor administraţiei publice locale) – pentru serviciile sociale organizate şi finanţate de acestea;

c) de Guvern – pentru serviciile sociale finanţate de la bugetul de stat;

d) prin acordul părţilor – în cazul programelor de asistenţă socială finanţate în parteneriat.

[Art.22 modificat prin Legea nr.172 din 27.07.2018, în vigoare 24.08.2018]
[Art.22 modificat prin Legea nr.59 din 29.03.2018, în vigoare 20.04.2018]
[Art.22 modificat prin Legea nr.154-XVI din 21.07.2005, în vigoare 23.09.2005]

Articolul 23. Modul de finanţare

(1) Modul de finanţare a asistenţei sociale se stabileşte prin legile care reglementează acordarea prestaţiilor sociale şi a serviciilor sociale.

(2) Autorităţile administraţiei publice locale, pornind de la posibilităţile financiare reale, asigură baza materială necesară pentru organizarea şi funcţionarea structurilor teritoriale de asistenţă socială, pentru acordarea serviciilor sociale proprii şi sprijină acţiunile de asistenţă

socială întreprinse de persoanele fizice şi juridice, de instituţiile de cult recunoscute în Republica Moldova şi de organizaţiile societăţii civile.

[Art.23 modificat prin Legea nr.122 din 18.06.2010, în vigoare 30.07.2010]
[Art.23 modificat prin Legea nr.154-XVI din 21.07.2005, în vigoare 23.09.2005]

Articolul 24. Gestionarea prestaţiilor şi serviciilor
[Art.24 abrogat prin Legea nr.122 din 18.06.2010, în vigoare 30.07.2010]

Articolul 25. Plata prestaţiilor
[Art.25 abrogat prin Legea nr.122 din 18.06.2010, în vigoare 30.07.2010]

Capitolul VII
RĂSPUNDERI

Articolul 26. Responsabilităţi

Nerespectarea dispoziţiilor prezentei legi atrage răspunderea disciplinară, materială, civilă sau penală în conformitate cu legislaţia în vigoare.

Capitolul VIII
DISPOZIŢII FINALE

Articolul 27.

Guvernul, în termen de 5 luni:

va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislaţiei în vigoare în corespundere cu prezenta lege;

va aduce actele sale normative în concordanţă cu prezenta lege;

va asigura anularea de către ministere şi departamente a actelor normative ce contravin prezentei legi.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI **Eugenia OSTAPCIUC**

Chişinău, 25 decembrie 2003.
Nr.547-XV.

H O T Ă R Î R E
cu privire la aprobarea Planului de acţiuni pentru anii 2016-2020 privind implementarea Strategiei pentru protecţia copilului pe anii 2014-2020

nr. 835 din 04.07.2016

Monitorul Oficial nr.204-205/905 din 12.07.2016

* * *

În temeiul prevederilor punctului 89 din Strategia pentru protecţia copilului pe anii 2014-2020, aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr.434 din 10 iunie 2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.160-166, art.481), Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Planul de acţiuni pentru anii 2016-2020 privind implementarea Strategiei pentru protecţia copilului pe anii 2014-2020 (se anexează).

2. Finanţarea acţiunilor prevăzute în Planul de acţiuni pentru anii 2016-2020 privind implementarea Strategiei pentru protecţia copilului pe anii 2014-2020 se va efectua din contul şi în limitele alocaţiilor aprobate în aceste scopuri în bugetul de stat, bugetele autorităţilor/instituţiilor publice implicate, precum şi din alte surse, conform legislaţiei în vigoare.

3. Ministerele şi instituţiile responsabile de implementare vor întreprinde măsurile necesare pentru realizarea Planului de acţiuni pentru anii 2016-2020 privind implementarea Strategiei pentru protecţia copilului pe anii 2014-2020 şi vor prezenta Ministerului Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei, anual, pînă la data de 15 februarie, informaţii privind rezultatele îndeplinirii acţiunilor incluse în Planul de acţiuni nominalizat.

4. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Ministerului Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei, care, anual, pînă la 1 aprilie, va prezenta Guvernului raportul privind realizarea Planului de acţiuni pentru anii 2016-2020 privind implementarea Strategiei pentru protecţia copilului pe anii 2014-2020.

PRIM-MINISTRU	**Pavel FILIP**
Contrasemnează:	
Viceprim-ministru	**Gheorghe Brega**
Ministrul muncii, protecţiei sociale şi familiei	**Stela Grigoraş**
Ministrul justiţiei	**Vladimir Cebotari**
Ministrul afacerilor interne	**Alexandru Jizdan**
Ministrul finanţelor	**Octavian Armaşu**
Ministrul sănătăţii	**Ruxanda Glavan**
Ministrul educaţiei	**Corina Fusu**

Nr.835. Chişinău, 4 iulie 2016.

Anexă
la Hotărîrea Guvernului
nr.835 din 4 iulie 2016

PLAN DE ACŢIUNI
pentru anii 2016-2020 privind implementarea Strategiei pentru protecţia copilului pe anii 2014-2020

Obiectivul general 1. Asigurarea condiţiilor necesare pentru creşterea şi educaţia copiilor în mediul familial						
Obiectivul specific 1.1. Prevenirea separării copilului de familie Rezultatul scontat (impactul asupra beneficiarilor): diminuarea semnificativă a ratei copiilor separaţi de familie (specificarea ţintei pentru fiecare etapă de implementare, măsurat în baza statisticilor şi evaluărilor periodice)						
Nr. acţi-unii	**Acţiunile**	**Termenul de realizare**	**Costurile aferente**	**Responsabilii**	**Partenerii**	**Indicatorii de performanţă**
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**
1.1.1.	Elaborarea modelelor de acte/formulare de suport pentru autorităţile tutelare locale şi teritoriale în scopul exercitării atribuţiilor (în baza Legii nr.140 din 14 iunie 2013 privind protecţia specială a copiilor aflaţi în situaţie de risc şi a copiilor separaţi de părinţi)	2016-2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Organizaţiile neguvernamentale; autorităţile administraţiei publice locale	Modele şi formulare elaborate şi aprobate
1.1.2.	Specificarea atribuţiilor specialistului pentru protecţia drepturilor copilului din cadrul primăriei	2016	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Organizaţiile neguvernamentale; autorităţile administraţiei publice locale	Model de fişă de post elaborat şi aprobat
1.1.3.	Elaborarea Regulamentului-cadru de organizare şi funcţionare a subdiviziunii protecţia copilului şi familiei din cadrul structurii teritoriale de asistenţă socială şi statelor-tip a acesteia	2016	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Autorităţile administraţiei publice locale de nivelul al doilea	Regulamentul-cadru şi statele tip elaborate şi aprobate
1.1.4.	Promovarea proiectului de lege pentru modificarea şi completarea unor acte legislative, în scopul implementării eficiente a prevederilor Legii nr.140 din 14 iunie 2013 privind protecţia specială a copiilor aflaţi în situaţie de risc şi a copiilor separaţi de părinţi	2016	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Organizaţiile neguvernamentale	Proiect de lege elaborat şi prezentat spre aprobare Guvernului
1.1.5.	Revizuirea mecanismului managementului de caz pentru copii	2016-2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Organizaţiile neguvernamentale; autorităţile administraţiei publice locale	Management de caz revizuit şi aprobat
1.1.6.	Revizuirea cadrului normativ în scopul majorării cuantumului şi eficientizării modalităţii de stabilire a prestaţiilor sociale la naşterea copilului şi pentru	2017-2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Ministerul Finanţelor	Academia de Ştiinţe a Republicii Moldova; Biroul Naţional de Statistică	Cadru normativ revizuit şi prezentat spre aprobare Guvernului

	îngrijirea/creşterea copilului					
1.1.7.	Revizuirea cadrului normativ în scopul majorării ajutorului bănesc lunar/unic din cadrul Serviciului social de sprijin pentru familiile cu copii	2017-2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Ministerul Finanţelor Autorităţile administraţiei publice locale; Biroul Naţional de Statistică	Cadru normativ revizuit şi prezentat spre aprobare Guvernului
1.1.8.	Determinarea şi reglementarea coraportului dintre numărul de unităţi de specialişti pentru protecţia drepturilor copilului în primării şi numărul total de copii din primărie	2016	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Autorităţile administraţiei publice locale; organizaţiile neguvernamentale	Act normativ privind determinarea coraportului elaborat şi aprobat
1.1.9.	Elaborarea cadrului normativ pentru reglementarea mecanismului de condiţionare în stabilirea şi plata ajutorului social pentru familiile cu copii în situaţie de risc	2016-2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Ministerul Finanţelor	Autorităţile administraţiei publice locale	Cadru normativ elaborat şi prezentat spre aprobare Guvernului
1.1.10.	Elaborarea cadrului normativ cu privire la organizarea grupelor/claselor cu program prelungit în învăţământul primar	2017-2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Educaţiei	Autorităţile administraţiei publice locale	Act normativ prezentat Guvernului spre aprobare
1.1.11.	Organizarea, în funcţie de necesitate, a activităţilor extraşcolare în învăţământul general, pentru ocuparea copiilor în situaţie de risc	2017-2020	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Autorităţile administraţiei publice locale	Ministerul Finanţelor; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Ministerul Educaţiei	Număr de elevi beneficiari ai activităţilor extraşcolare
1.1.12.	Dezvoltarea şi implementarea modulului „Servicii sociale” din cadrul Sistemului informaţional automatizat „Asistenţă socială” din perspectiva asigurării introducerii, stocării şi prelucrării datelor privind protecţia specială a copiilor aflaţi în situaţie de risc şi a copiilor separaţi de părinţi	2016-2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Autorităţile administraţiei publice locale; partenerii de dezvoltare; organizaţiile neguvernamentale	Modul funcţional
1.1.13.	Instituirea unei subdiviziuni specializate în protecţia familiei şi copilului în cadrul structurilor teritoriale de asistenţă socială	2017-2020	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Autorităţile administraţiei publice locale de nivelul al doilea	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; partenerii de dezvoltare; organizaţiile neguvernamentale	Servicii instituite şi funcţionale în cel puţin 70% din numărul structurilor teritoriale de asistenţă socială

1.1.14.	Angajarea etapizată a specialiştilor pentru protecţia drepturilor copilului, conform prevederilor Legii nr.140 din 14 iunie 2013 privind protecţia specială a copiilor aflaţi în situaţie de risc şi a copiilor separaţi de părinţi	2017-2020	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Autorităţile administraţiei publice locale de nivelul întîi		100% de specialişti angajaţi
1.1.15.	Sporirea nivelului de informare şi a accesului familiilor şi copiilor la servicii sociale de către structurile teritoriale de asistenţă socială, în baza standardelor de prestare a serviciilor pentru structurile teritoriale de asistenţă socială	2016-2020	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Autorităţile administraţiei publice locale de nivelul al doilea	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; partenerii de dezvoltare; organizaţiile neguvernamentale	Monitorizare a implementării standardelor ce atestă creşterea nivelului de informare şi acces al familiilor şi copiilor la serviciile sociale
1.1.16.	Instruirea specialiştilor pentru protecţia drepturilor copilului şi primarilor	2017-2020	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Autorităţile administraţiei publice locale; organizaţiile neguvernamentale	Toţi specialiştii angajaţi instruiţi
1.1.17.	Formarea profesională a personalului subdiviziunii specializate în protecţia familiei şi copilului în cadrul structurilor teritoriale de asistenţă socială	2016-2020	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Autorităţile administraţiei publice locale; partenerii de dezvoltare; organizaţiile neguvernamentale	Toţi specialiştii angajaţi instruiţi
1.1.18.	Consolidarea capacităţilor specialiştilor cu competenţe în domeniul protecţiei copilului în implementarea mecanismului managementului de caz pentru copii	2016-2020	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Autorităţile administraţiei publice locale de nivelul al doilea; organizaţiile neguvernamentale	Toţi specialiştii cu competenţe în domeniul protecţiei copilului instruiţi
1.1.19.	Consolidarea capacităţilor membrilor comisiilor pentru protecţia copilului aflat în dificultate	2016-2020	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Autorităţile administraţiei publice locale de nivelul al doilea; organizaţiile neguvernamentale	Toţi membrii comisiilor pentru protecţia copilului aflat în dificultate instruiţi
1.1.20.	Consolidarea capacităţilor Inspecţiei Sociale în monitorizarea exercitării atribuţiilor în domeniul protecţiei copilului de către autorităţile, instituţiile sau persoanele responsabile	2016-2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Organizaţiile neguvernamentale; partenerii de dezvoltare	Toţi angajaţii Inspecţiei Sociale instruiţi
1.1.21.	Consolidarea capacităţilor asistenţilor sociali comunitari şi ale	2016-2017	Conform alocaţiilor preconizate	Ministerul Muncii, Protecţiei	Autorităţile administraţiei publice locale de	Toţi asistenţii sociali

	structurilor responsabile de implementarea mecanismului de condiţionare în stabilirea şi plata ajutorului social pentru familiile cu copii în situaţie de risc		anual în bugetul public naţional	Sociale şi Familiei	nivelul al doilea; partenerii de dezvoltare; organizaţiile neguvernamentale	comunitari instruiţi
1.1.22.	Consolidarea capacităţilor structurilor teritoriale de asistenţă socială în prestarea serviciului social de sprijin pentru familiile cu copii	2016-2020	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Autorităţile administraţiei publice locale; organizaţiile neguvernamentale	Toate structurile teritoriale de asistenţă socială instruite
1.1.23.	Consolidarea capacităţilor specialiştilor în utilizarea Sistemului informaţional automatizat „Asistenţă socială” pe componenta de protecţie a copilului	2017-2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Autorităţile administraţiei publice locale; partenerii de dezvoltare	Toţi utilizatorii Sistemului informaţional automatizat „Asistenţă socială” instruiţi
1.1.24.	Monitorizarea activităţii autorităţilor tutelare şi a prestatorilor de servicii sociale pentru copiii în situaţie de risc şi copiii separaţi de părinţi prin intermediul Sistemului informaţional automatizat „Asistenţă socială”	2017-2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Partenerii de dezvoltare; autorităţile administraţiei publice locale	Sistemul informaţional automatizat „Asistenţă socială” oferă date şi rapoarte privind activitatea autorităţilor tutelare referitor la identificarea, evaluarea, asistenţa, referirea şi monitorizarea copiilor în situaţie de risc şi copii separaţi de părinţi
Obiectivul specific 1.2. Stoparea graduală a instituţionalizării copiilor cu vîrsta de 0-3 ani Rezultatul scontat (impactul asupra beneficiarilor): copiii cu vîrsta de 0-3 ani vor fi plasaţi în instituţii rezidenţiale doar în cazuri excepţionale şi pe o perioadă determinată, atunci cînd un astfel de plasament reprezintă singura soluţie pentru asigurarea îngrijirii complexe şi supravegherii permanente a copilului (specificarea ţintei pentru fiecare etapă de implementare, măsurat în baza datelor statistice şi evaluărilor calitative)						
1.2.1.	Eficientizarea cooperării profesioniştilor care interacţionează cu copiii, prin integrarea în practicile de lucru a cadrului de bunăstare a copilului şi familiei în scopul prevenirii riscurilor şi situaţiilor de dificultate la etapă primară	2016-2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Ministerul Sănătăţii; Ministerul Educaţiei	Organizaţiile neguvernamentale; autorităţile administraţiei publice locale	Cadru normativ revizuit, integrat şi prezentat spre aprobare Guvernului
1.2.2.	Elaborarea instrucţiunilor intersectoriale în scopul verificării şi asigurării imunizării copiilor rămaşi	2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în	Ministerul Sănătăţii	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; organizaţiile	Instrucţiune aprobată prin ordin interministerial

	temporar fără ocrotire părintească şi rămaşi fără ocrotire părintească		bugetul public naţional		neguvernamentale; autorităţile administraţiei publice locale	şi distribuită autorităţilor de resort
1.2.3.	Modificarea şi completarea cadrului normativ privind organizarea şi funcţionarea Serviciului social de asistenţă parentală profesionistă în scopul plasamentului: copiilor nou-născuţi, copiilor cu dizabilităţi, minorelor gravide, mamelor minore cu risc de abandon al copilului	2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Ministerul Sănătăţii; organizaţiile neguvernamentale; autorităţile administraţiei publice locale	Cadru normativ revizuit şi prezentat spre aprobare Guvernului
1.2.4.	Revizuirea cadrului normativ în domeniul adopţiei pentru a asigura celeritatea luării deciziilor, acordarea sprijinului social adoptatorilor în perioada de încredinţare a copilului, precum şi pentru a preveni şi a combate corupţia în procedura de adopţie	2017-2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Partenerii de dezvoltare; autorităţile administraţiei publice locale; organizaţiile neguvernamentale	Cadru normativ revizuit şi prezentat spre aprobare Guvernului
1.2.5.	Revizuirea cadrului normativ pentru asigurarea instituirii tutelei asupra copiilor adoptabili, cu plata indemnizaţiei corespunzătoare pe perioada încredinţării acestor copii adoptatorilor	2016-2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Ministerul Finanţelor	Cadru normativ revizuit şi prezentat spre aprobare Guvernului
1.2.6.	Revizuirea cadrului normativ în scopul asigurării dreptului adoptatorului/adoptatorilor la acordarea concediului suplimentar plătit cu o durată de 30 de zile calendaristice în perioada de potrivire cu copilul adoptabil	2017-2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Confederaţia Naţională a Patronatului din Republica Moldova; Confederaţia Naţională a Sindicatelor din Moldova	Cadru normativ revizuit şi prezentat spre aprobare Guvernului
1.2.7.	Elaborarea cadrului normativ privind organizarea şi funcţionarea Serviciului social „Centrul de zi pentru îngrijirea copiilor cu vîrsta de 4 luni – 1,5 (3) ani ”	2016-2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Organizaţiile neguvernamentale; autorităţile administraţiei publice locale	Cadru normativ elaborat şi prezentat spre aprobare Guvernului
1.2.8.	Dezvoltarea Serviciului social „Centrul de zi pentru îngrijirea copiilor cu vîrsta de 4 luni – 1,5 (3) ani”	2017-2020	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Autorităţile administraţiei publice locale	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; organizaţiile neguvernamentale	Servicii instituite şi funcţionale în toate centrele raionale şi municipii
1.2.9.	Dezvoltarea modelelor de servicii de intervenţie timpurie pentru copiii cu	2017-2020	Conform alocaţiilor preconizate	Ministerul Sănătăţii; autorităţile	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei;	Servicii instituite şi funcţionale

	vîrsta cuprinsă între 0-3 ani		anual în bugetul public naţional	administraţiei publice locale	Ministerul Educaţiei; partenerii de dezvoltare	
1.2.10.	Sporirea accesului la serviciile de planificare familială, prin creşterea nivelului de informare a adolescenţilor şi tinerilor	2016-2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Sănătăţii	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Ministerul Educaţiei; organizaţiile neguvernamentale	Cel puţin 50% din copiii mai mari de 14 ani şi tineri încadraţi în sistemul de învăţămînt cunosc unde se pot adresa pentru a obţine informaţii despre serviciile de planificare familială
1.2.11.	Instruirea specialiştilor în aplicarea cadrului de bunăstare a copilului şi familiei	2017-2020	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Ministerul Sănătăţii; Ministerul Educaţiei	Organizaţiile neguvernamentale; autorităţile administraţiei publice locale	Toţi profesioniştii responsabili de implementarea mecanismului intersectorial integrat de intervenţie instruiţi
1.2.12.	Instruirea asistenţilor parentali profesionişti specializaţi pentru plasamentul copiilor nou-născuţi, copiilor cu dizabilităţi, minorelor gravide, mamelor minore cu risc de abandon al copilului	2017-2020	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Autorităţile administraţiei publice locale	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; organizaţiile neguvernamentale	Toţi asistenţii parentali profesionişti specializaţi instruiţi
1.2.13.	Desfăşurarea unei campanii de sensibilizare în scopul recrutării asistenţilor parentali profesionişti pentru plasamentul copiilor nou-născuţi, copiilor cu dizabilităţi, minorelor gravide, mamelor minore cu risc de abandon al copilului	2016-2020	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Autorităţile administraţiei publice locale; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Organizaţiile neguvernamentale; partenerii de dezvoltare	Număr de asistenţi parentali profesionişti care prestează servicii de plasament specializat pentru grupurile de beneficiari vizate corespunzător necesităţilor identificate
Obiectivul specific 1.3. Reducerea continuă a numărului de copii aflaţi în îngrijire rezidenţială Rezultatul scontat (impactul asupra beneficiarilor): copiii vor fi plasaţi în instituţii rezidenţiale de tip nou doar în cazuri excepţionale şi pe o perioadă determinată, atunci cînd un astfel de plasament reprezintă singura soluţie pentru asigurarea îngrijirii complexe şi supravegherii permanente a copilului (indicarea ţintelor pentru fiecare etapă de implementare, măsurat în baza datelor statistice şi evaluărilor calitative).						
1.3.1.	Evaluarea complexă a situaţiei copiilor plasaţi în instituţii rezidenţiale şi elaborarea planurilor	2016-2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în	Autorităţile administraţiei publice locale; Ministerul	Organizaţiile neguvernamentale; partenerii de dezvoltare	Fiecare copil dispune de o evaluare complexă a

	individuale de asistenţă pentru copiii plasaţi în instituţii rezidenţiale		bugetul public naţional	Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Ministerul Educaţiei; Ministerul Sănătăţii		necesităţilor şi plan individual de asistenţă
1.3.2.	Evaluarea complexă a instituţiilor rezidenţiale de îngrijire a copilului şi elaborarea planurilor de reorganizare pentru fiecare instituţie rezidenţială	2016-2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Educaţiei; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Ministerul Sănătăţii	Autorităţile administraţiei publice locale; organizaţiile neguvernamentale; partenerii de dezvoltare	Fiecare instituţie rezidenţială are plan de reorganizare
1.3.3.	Elaborarea şi aprobarea Planului-cadru de transformare a instituţiilor rezidenţiale	2017-2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Educaţiei; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Ministerul Sănătăţii	Autorităţile administraţiei publice locale; organizaţiile neguvernamentale; partenerii de dezvoltare	Plan elaborat şi aprobat
1.3.4.	Definitivarea mecanismului de evaluare a necesităţilor de servicii sociale la nivel naţional şi local (includerea programului de evaluare a necesităţilor şi planificare pentru menţinerea/dezvoltarea serviciilor sociale)	2016-2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Ministerul Finanţelor	Autorităţile administraţiei publice locale; partenerii de dezvoltare; organizaţiile neguvernamentale	Mecanism consultat, pilotat şi aprobat
1.3.5.	Elaborarea mecanismelor privind asigurarea sustenabilităţii finanţării pentru menţinerea şi dezvoltarea serviciilor sociale la nivel local	2017-2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Autorităţile administraţiei publice locale; partenerii de dezvoltare	Mecanism elaborat şi prezentat spre aprobare Guvernului
1.3.6.	Revizuirea cadrului normativ privind organizarea şi funcţionarea serviciilor sociale adresate familiilor cu copii, copiilor aflaţi în situaţie de risc şi copiilor separaţi de părinţi (casa de copii de tip familial, centrul de plasament temporar pentru copii în situaţie de risc, centrul de zi şi centrul de plasament pentru copii cu dizabilităţi, centrul maternal)	2016-2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Autorităţile administraţiei publice locale; organizaţiile neguvernamentale	Cadru normativ revizuit şi prezentat spre aprobare Guvernului
1.3.7.	Elaborarea cadrului normativ pentru prestarea serviciilor de suport copiilor care urmează să iasă din serviciile de protecţie	2016-2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Organizaţiile neguvernamentale	Cadru normativ elaborat şi prezentat spre aprobare Guvernului

			public naţional			
1.3.8.	Revizuirea cadrului normativ privind prestaţiile sociale adresate copiilor rămaşi temporar fără ocrotire părintească şi rămaşi fără ocrotire părintească în scopul uniformizării şi stabilirii echitabile a acestora în funcţie de necesităţile specifice ale copiilor respectivi	2016-2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Ministerul Finanţelor; autorităţile administraţiei publice locale	Cadru normativ elaborat şi prezentat spre aprobare Guvernului
1.3.9.	Elaborarea modificărilor/completărilor la cadrul normativ în vigoare în scopul includerii cu prevederi referitoare la incluziunea educaţională a copiilor cu dizabilităţi de vîrstă preşcolară	2016	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Educaţiei	Ministerul Sănătăţii; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; organizaţiile neguvernamentale	Cadru normativ elaborat şi prezentat spre aprobare Guvernului
1.3.10.	Elaborarea cadrului normativ pentru organizarea şi funcţionarea în învăţământul general a serviciilor de educaţie pentru şcolarizarea copiilor cu dizabilităţi severe	2016	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Educaţiei	Ministerul Sănătăţii; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; organizaţiile neguvernamentale	Cadru normativ elaborat şi prezentat spre aprobare Guvernului
1.3.11.	Elaborarea şi aprobarea regulamentelor privind acordarea serviciilor psihologice, psihopedagogice, logopedice, precum şi a cadrului didactic în şcoli, inclusiv pentru copiii cu cerinţe educative speciale (CES)	2016	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Educaţiei	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Ministerul Finanţelor	Cadru normativ elaborat şi prezentat spre aprobare Guvernului
1.3.12.	Elaborarea modificărilor/completărilor la Regulamentul-cadru cu privire la organizarea şi funcţionarea Serviciului raional/municipal de asistenţă psihopedagogică, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.732 din 16 septembrie 2013	2017-2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Educaţiei	Centrul Republican de Asistenţă Psihopedagogică	Cadru normativ revizuit şi prezentat spre aprobare Guvernului
1.3.13.	Elaborarea modificărilor şi completărilor la legislaţia în vigoare, în scopul includerii prevederilor referitoare la transportarea copiilor cu dizabilităţi către şi dinspre unităţile de învăţământ	2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Educaţiei; Ministerul Muncii Protecţiei Sociale şi Familiei; Ministerul Sănătăţii	Ministerul Finanţelor; organizaţiile neguvernamentale	Cadru normativ revizuit şi prezentat spre aprobare Guvernului
1.3.14.	Elaborarea modificărilor şi completărilor la Nomenclatorul meseriilor	2016	Conform alocaţiilor preconizate	Ministerul Educaţiei;	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Cadru normativ revizuit şi prezentat spre

	(profesiilor) pentru instruirea şi pregătirea cadrelor în învăţământul secundar profesional, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.1421 din 18 decembrie 2006. Completarea cu meserii (profesii) noi: - kinetoterapeut; - asistent personal; - îngrijitor persoane cu dizabilităţi severe		anual în bugetul public naţional	Ministerul Sănătăţii		aprobare Guvernului
1.3.15.	Dezvoltarea serviciilor sociale adresate familiilor cu copii, copiilor aflaţi în situaţie de risc şi copiilor separaţi de părinţi în baza necesităţilor identificate (Serviciul social de sprijin pentru familiile cu copii, Serviciul de asistenţă parentală profesionistă, Serviciul „Casa de copii de tip familial”, Serviciul social „Casa comunitară pentru copii în situaţie de risc”, Serviciul social „Asistenţă personală”, Serviciul social „Casa comunitară pentru copii cu dizabilităţi mintale, locuinţă socială asistată, locuinţă protejată pentru persoane cu dizabilităţi mintale”)	2016-2020	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Autorităţile administraţiei publice locale	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei, partenerii de dezvoltare; organizaţiile neguvernamentale	Numărul şi tipul serviciilor institute şi planificate pentru a fi dezvoltate corespund necesităţilor identificate
1.3.16.	Dezvoltarea serviciilor de suport (evaluare, reabilitare, asistenţă) pentru incluziunea copiilor cu dizabilităţi de vîrstă preşcolară	2016-2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Autorităţile administraţiei publice locale	Ministerul Educaţiei; Centrul Republican de Asistenţă Psihopedagogică; organizaţiile neguvernamentale	Servicii dezvoltate şi promovate
1.3.17.	Implementarea planurilor individuale de asistenţă existente şi nou elaborate pentru copiii plasaţi în instituţii rezidenţiale	2016-2020	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Educaţiei; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Ministerul Sănătăţii	Autorităţile administraţiei publice locale; organizaţiile neguvernamentale; partenerii de dezvoltare	Scăderea cu 90% a numărului de copii plasaţi în instituţii rezidenţiale
1.3.18.	Implementarea planurilor de reorganizare existente şi nou elaborate pentru fiecare instituţie rezidenţială	2016-2020	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Educaţiei; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Ministerul Sănătăţii	Autorităţile administraţiei publice locale; organizaţiile neguvernamentale; partenerii de dezvoltare	Toate instituţiile rezidenţiale reorganizate
1.3.19.	Acreditarea prestatorilor de servicii sociale adresate familiilor cu copii, copiilor	2016-2020	Conform alocaţiilor preconizate	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi	Autorităţile administraţiei publice locale;	Toţi prestatorii de servicii sociale adresate

	aflaţi în situaţie de risc şi copiilor separaţi de părinţi, precum şi conectarea la Sistemul informaţional automatizat „Asistenţă socială”		anual în bugetul public naţional	Familiei; Consiliul Naţional pentru Acreditarea Prestatorilor de Servicii Sociale	organizaţiile neguvernamentale; partenerii de dezvoltare	familiilor cu copii, copiilor aflaţi în situaţie de risc şi copiilor separaţi de părinţi acreditaţi şi conectaţi la Sistemul informaţional automatizat „Asistenţă socială”
1.3.20.	Pilotarea modelelor de educaţie incluzivă a copiilor cu dizabilităţi severe	2016-2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Educaţiei	Autorităţile administraţiei publice locale; partenerii de dezvoltare; organizaţiile neguvernamentale	Servicii create şi funcţionale în instituţiile selectate
1.3.21.	Transportarea copiilor cu dizabilităţi către şi dinspre unităţile de învăţământ	2017-2020	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Autorităţile administraţiei publice locale	Ministerul Educaţiei	Număr de copii cu dizabilităţi transportaţi către şi dinspre unităţile de învăţământ
1.3.22.	Dezvoltarea competenţelor personalului de suport calificat pentru asistenţa copiilor cu cerinţe educative speciale	2016-2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Instituţiile de învăţământ	Autorităţile administraţiei publice locale	Număr de personal format
1.3.23.	Dezvoltarea competenţelor angajaţilor serviciilor raionale/municipale de asistenţă psihopedagogică în lucrul cu copiii cu deficienţe senzoriale, autism şi dizabilităţi severe	2016	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Educaţiei	Centrul Republican de Asistenţă Psihopedagogică; autorităţile administraţiei publice locale	Număr de personal format
1.3.24.	Instruirea specialiştilor/persoanelor responsabile de implementarea mecanismului de evaluare a necesităţilor de servicii sociale la nivel naţional şi local	2017-2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Autorităţile administraţiei publice locale; partenerii de dezvoltare; organizaţiile neguvernamentale	Rapoarte privind necesităţile de servicii sociale elaborate
Obiectivul specific 1.4. Reducerea efectelor negative ale migraţiei părinţilor asupra copiilor rămaşi în ţară Rezultatul scontat (impactul asupra beneficiarilor): toţi copiii ai căror părinţi sînt plecaţi peste hotare sînt acoperiţi de tutelă/curatelă temporară. Incidenţa survenirii riscurilor sociale asupra copiilor ai căror părinţi sînt migranţi este în descreştere (specificarea ţintelor pentru fiecare etapă de implementare, măsurat în baza datelor statistice şi evaluărilor calitative).						
1.4.1.	Elaborarea proiectului de lege pentru modificarea şi completarea unor acte legislative în scopul reglementării reprezentării legale a drepturilor şi	2016-2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul	Ministerul Muncii Protecţiei Sociale şi Familiei	Partenerii de dezvoltare	Act normativ elaborat şi prezentat spre aprobare Guvernului

	intereselor copilului, custodiei şi responsabilităţii legale pentru creşterea şi îngrijirea copilului (inclusiv în cazul copiilor ai căror părinţi/unicul părinte sînt plecaţi/este plecat peste hotare)		public naţional			
1.4.2.	Elaborarea Regulamentului privind modul de instituire a tutelei/curatelei, a formei de reprezentare şi responsabilitate legală pentru creşterea şi îngrijirea copilului, inclusiv în cazul copiilor ai căror părinţi/unicul părinte sînt plecaţi/este plecat peste hotare	2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii Protecţiei Sociale şi Familiei	Partenerii de dezvoltare	Act normativ elaborat şi prezentat spre aprobare Guvernului
1.4.3.	Dezvoltarea platformei informaţionale pentru sensibilizarea şi consilierea părinţilor, inclusiv a părinţilor migranţi şi copiilor acestora privind comunicarea eficientă cu copiii, diminuarea posibilelor efecte negative ale migraţiei, suport psihoemoţional	2017-2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii Protecţiei Sociale şi Familiei	Partenerii de dezvoltare; organizaţiile neguvernamentale	Platforma informaţională dezvoltată şi funcţională
1.4.4.	Asigurarea includerii şi prelucrării datelor privind monitorizarea periodică a situaţiei copiilor ai căror părinţi/unicul părinte sînt plecaţi/este plecat peste hotare în Sistemul informaţional automatizat „Asistenţă socială”	2016	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii Protecţiei Sociale şi Familiei	Autorităţile administraţiei publice locale; partenerii de dezvoltare	Date privind situaţia copiilor ai căror părinţi/unicul părinte sînt plecaţi peste hotare incluse şi prelucrate în Sistemul informaţional automatizat „Asistenţă socială”
1.4.5.	Instruirea autorităţilor tutelare locale şi teritoriale, a specialiştilor în protecţia drepturilor copilului privind modul de instituire a tutelei/curatelei, a formei de reprezentare şi responsabilitate legală pentru creşterea şi îngrijirea copilului, inclusiv în cazul copiilor ai căror părinţi/unicul părinte sînt plecaţi/este plecat peste hotare	2017-2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii Protecţiei Sociale şi Familiei	Autorităţile administraţiei publice locale; partenerii de dezvoltare	Toţi specialiştii responsabili de instituirea tutelei/curatelei asupra copiilor instruiţi
1.4.6.	Desfăşurarea unei campanii de informare a părinţilor migranţi privind	2017	Conform alocaţiilor preconizate	Ministerul Muncii Protecţiei Sociale şi Familiei	Partenerii de dezvoltare;	Campania elaborată şi realizată

	modalitatea de numire a persoanei în grija căreia rămîn copiii pe perioada absenţei părinţilor şi resursele de suport disponibile		anual în bugetul public naţional		organizaţiile neguvernamentale	
Obiectivul general 2. Prevenirea şi combaterea violenţei, neglijării şi exploatării copiilor, precum şi promovarea practicilor nonviolente în creşterea şi educarea copiilor						
Obiectivul specific 2.1. Prevenirea violenţei, neglijării şi exploatării copiilor Rezultatele scontate (impactul asupra beneficiarilor): 1) schimbarea atitudinii şi percepţiei faţă de violenţă, neglijare şi exploatare a copiilor (indicarea ţintelor cantitative pentru fiecare etapă de implementare, în baza măsurărilor calitative şi evaluărilor periodice); 2) reducerea substanţială a incidenţei survenirii riscurilor asupra copiilor (indicarea ţintelor cantitative pentru fiecare etapă de implementare, în baza datelor statistice, cu indicarea ratei anuale şi a evaluărilor periodice)						
2.1.1.	Dezvoltarea programelor de formare a deprinderilor parentale care urmează a fi implementate în domeniul asistenţei sociale, educaţiei, sănătăţii	2016-2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii Protecţiei Sociale şi Familiei	Ministerul Educaţiei; Ministerul Sănătăţii; partenerii de dezvoltare; organizaţiile neguvernamentale	Programe promovate spre aprobare
2.1.2.	Elaborarea actelor normative privind organizarea şi funcţionarea centrului naţional de resurse şi asistenţă pentru familie şi copil (cu trei filiale)	2018-2020	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii Protecţiei Sociale şi Familiei	Partenerii de dezvoltare; organizaţiile neguvernamentale	Acte normative elaborate şi prezentate spre aprobare Guvernului
2.1.3.	Revizuirea cadrului reglatoriu privind organizarea şi funcţionarea serviciului psihologic şi serviciului logopedic	2016	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Educaţiei	Partenerii de dezvoltare; organizaţiile neguvernamentale	Cadru normativ revizuit şi prezentat spre aprobare Guvernului
2.1.4.	Elaborarea cadrului normativ privind organizarea şi funcţionarea Serviciului de suport psihopedagogic pentru copiii cu probleme de comportament	2016-2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Educaţiei	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; organizaţiile neguvernamentale	Cadru normativ elaborat şi prezentat spre aprobare Guvernului
2.1.5.	Elaborarea cadrului normativ privind organizarea şi funcţionarea serviciilor de plasament pentru copiii cu devieri de comportament, copiii care au comis infracţiuni	2017-2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii Protecţiei Sociale şi Familiei	Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Ministerul Educaţiei; Ministerul Sănătăţii; organizaţiile neguvernamentale	Cadru normativ elaborat şi prezentat spre aprobare Guvernului
2.1.6.	Elaborarea cadrului normativ privind organizarea şi funcţionarea	2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în	Ministerul Muncii Protecţiei Sociale şi Familiei	Ministerul Afacerilor Interne; autorităţile administraţiei	Cadru normativ elaborat şi prezentat spre

	Serviciului pentru copiii străzii		bugetul public naţional		publice locale; organizaţiile neguvernamentale	aprobare Guvernului
2.1.7.	Elaborarea cadrului normativ privind organizarea şi funcţionarea serviciilor de securizare şi facilitare a întrevederilor copiilor cu părinţii care locuiesc separat de ei, eventual abuzatori, a situaţiilor de părinţi în conflict, prevenirea răpirii copiilor	2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii Protecţiei Sociale şi Familiei	Ministerul Afacerilor Interne; partenerii de dezvoltare; organizaţiile neguvernamentale	Cadru normativ elaborat şi prezentat spre aprobare Guvernului
2.1.8.	Elaborarea Ghidului privind politica internă de protecţie a copilului, care urmează a fi promovată de către entităţile publice şi private care lucrează cu copiii sau în care copiii au acces sistematic	2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Organizaţiile neguvernamentale	Ghid elaborat şi aprobat
2.1.9.	Implementarea programelor de formare a deprinderilor parentale	2017-2020	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii Protecţiei Sociale şi Familiei; Ministerul Educaţiei; Ministerul Sănătăţii	Autorităţile administraţiei publice locale; partenerii de dezvoltare; organizaţiile neguvernamentale	Program naţional implementat conform etapelor stabilite
2.1.10.	Instituirea centrului naţional de resurse şi asistenţă pentru familie şi copil, cu trei filiale	2017-2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii Protecţiei Sociale şi Familiei	Partenerii de dezvoltare; organizaţiile neguvernamentale	Centru naţional instituit şi funcţional
2.1.11.	Dezvoltarea serviciilor de suport psihopedagogic pentru copiii cu probleme de comportament	2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Educaţiei; Serviciul de asistenţă psihopedagogică	Autorităţile administraţiei publice locale	Servicii instituite şi funcţionale
2.1.12.	Instituirea Serviciului pentru copiii străzii	2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Autorităţile administraţiei publice locale; organizaţiile neguvernamentale	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Ministerul Afacerilor Interne	Servicii instituite şi funcţionale
2.1.13.	Instituirea serviciilor de securizare şi facilitare a întrevederilor copiilor cu părinţi eventuali abuzatori, a situaţiilor de părinţi în conflict, prevenirea răpirii copiilor	2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii Protecţiei Sociale şi Familiei; autorităţile administraţiei publice locale		Servicii instituite şi funcţionale
2.1.14.	Dezvoltarea serviciilor de reabilitare a agresorilor, inclusiv a agresorilor sexuali	2018-2019	Conform alocaţiilor preconizate anual în	Autorităţile administraţiei publice locale	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei;	Servicii instituite şi funcţionale

			bugetul public naţional		organizaţiile neguvernamentale	
2.1.15.	Dezvoltarea şi promovarea Serviciului de asistenţă telefonică gratuită pentru copii	2016-2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii Protecţiei Sociale şi Familiei	Organizaţiile neguvernamentale; partenerii de dezvoltare	Serviciu dezvoltat şi promovat
2.1.16.	Elaborarea, dezvoltarea şi promovarea materialelor de informare şi prevenire în domeniul siguranţei online a copiilor, prestate prin intermediul unei platforme online (oportunităţi de raportare a conţinutului cu material de pornografie infantilă, instruirea părinţilor şi a tutorilor privind securizarea accesului copiilor la astfel de informaţii)	2017-2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Afacerilor Interne	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; organizaţiile neguvernamentale	Serviciu dezvoltat şi promovat
2.1.17.	Promovarea Ghidului privind politica internă de protecţie a copilului, care urmează a fi promovată de către entităţile publice şi private care lucrează cu copii sau în care copiii au acces sistematic	2017-2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii Protecţiei Sociale şi Familiei	Autorităţile administraţiei publice locale; organizaţiile neguvernamentale	Ghid diseminat
2.1.18.	Elaborarea unui set minim de reguli obligatorii pentru furnizorii de servicii de internet şi a unui set de recomandări privind mecanismele de autoreglementare privind limitarea accesului la spaţiu informaţional cu conţinut cu potenţial impact negativ asupra psihicului copilului, prin opţiunea control al părinţilor	2017-2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii Protecţiei Sociale şi Familiei	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor; Agenţia Naţională pentru Reglementare în Comunicaţii Electrice şi Tehnologie Informaţională; asociaţia profesională de profil; organizaţiile neguvernamentale	Set minim de reguli obligatorii elaborat şi propus spre aprobare
2.1.19.	Revizuirea curriculumurilor în scopul consolidării cunoştinţelor studenţilor din domeniul asistenţei sociale, pedagogiei, psihologiei, dreptului, administraţiei publice, jurnalism, privind prevenirea şi combaterea violenţei împotriva copilului	2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Educaţiei; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Muncii Protecţiei Sociale şi Familiei	Instituţiile de învăţământ: partenerii de dezvoltare; organizaţiile neguvernamentale	Curriculumurile revizuită şi aprobate

2.1.20.	Includerea unui modul de instruire privind prevenirea şi combaterea violenţei împotriva copilului în sistemele de instruire continuă a angajaţilor instituţiilor de învăţământ, medico-sanitare şi de asistenţă socială, indiferent de forma juridică de organizare a acestora, culturale, ordine publică, Inspectoratului de Stat al Muncii, precum şi ai altor autorităţi şi instituţii publice cu atribuţii în domeniul protecţiei copilului	2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Educaţiei; Ministerul Sănătăţii; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Muncii Protecţiei Sociale şi Familiei	Procuratura Generală; partenerii de dezvoltare; organizaţiile neguvernamentale	Modul elaborat şi aprobat prin ordin interministerial
2.1.21.	Instruirea angajaţilor instituţiilor de învăţământ, medico-sanitare şi de asistenţă socială, indiferent de forma juridică de organizare a acestora, culturale, ordine publică, Inspectoratului de Stat al Muncii, precum şi ai altor autorităţi şi instituţii publice cu atribuţii în domeniul protecţiei copilului la subiectul prevenirea şi combaterea violenţei faţă de copil	2017-2020	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Autorităţile administraţiei publice locale	Ministerul Educaţiei; Ministerul Sănătăţii; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Muncii Protecţiei Sociale şi Familiei	Toţi angajaţii instruiţi
2.1.22.	Organizarea campaniilor naţionale de sensibilizare în domeniul prevenirii şi violenţei faţă de copii, precum şi cu privire la utilizarea sigură şi responsabilă a internetului, adresate copiilor, părinţilor şi publicului general	2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii Protecţiei Sociale şi Familiei; Ministerul Educaţiei; Ministerul Sănătăţii	Partenerii de dezvoltare; mass-media; organizaţiile neguvernamentale	Campanie naţională elaborată şi realizată
2.1.23.	Desfăşurarea periodică a două campanii ale Consiliului Europei de sensibilizare privind prevenirea abuzului sexual faţă de copii	2017-2020	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Educaţiei, Ministerul Muncii Protecţiei Sociale şi Familiei; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Sănătăţii	Partenerii de dezvoltare; mass-media, organizaţiile neguvernamentale	Campanii desfăşurate periodic
2.1.24.	Promovarea campaniilor sociale, activităţilor de informare şi educare cu privire la protecţia copilului, prin recomandările adresate radiodifuzorilor aflaţi sub jurisdicţia Republicii Moldova privind	2016-2020	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Consiliul Coordonator al Audiovizualului	Instituţiile statului; organizaţiile neguvernamentale	Număr de campanii sociale, activităţi de informare şi educare despre protecţia copilului recomandate de către Consiliul

	mediatizarea acestora cu titlu gratuit					Coordonator al Audiovizualului
Obiectivul specific 2.2. Combaterea violenţei, neglijării şi exploatării copiilor Rezultatele scontate (impactul asupra beneficiarilor): 1) creşterea semnificativă a ratei de referire a cazurilor de violenţă identificate, în scopul asistenţei copiilor victime şi reprimării agresorilor (precizarea ţintelor cantitative pentru fiecare etapă de implementare, în baza datelor statistice şi evaluărilor de expertiză); 2) reducerea semnificativă a incidenţei cazurilor revictimizării (precizarea ţintelor cantitative pentru fiecare etapă de implementare, în baza datelor statistice şi evaluărilor de expertiză)						
2.2.1.	Modificarea şi completarea Codului contravenţional al Republicii Moldova şi Codului penal al Republicii Moldova în scopul eficientizării sancţiunilor contravenţionale şi penale pentru persoanele care comit acte de violenţă asupra copilului	2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Procuratura Generală; Ministerul Afacerilor Interne; organizaţiile neguvernamentale	Cadru normativ revizuit şi prezentat spre aprobare Guvernului
2.2.2.	Elaborarea cadrului normativ privind statutul psihologului şi exercitarea profesiei de psiholog	2017-2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Educaţiei	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Ministerul Sănătăţii; organizaţiile neguvernamentale; partenerii de dezvoltare	Cadru normativ elaborat şi prezentat spre aprobare Guvernului
2.2.3.	Elaborarea regulamentului privind asistenţa psihologică în instituţiile de învăţământ	2017-2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Educaţiei	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Ministerul Sănătăţii; Ministerul Afacerilor Interne	Cadru normativ elaborat şi prezentat spre aprobare Guvernului
2.2.4.	Modificarea şi completarea cadrului normativ în vederea acceptării în calitate de probă a raportului de evaluare psihologică a copilului victimă	2017-2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Procuratura Generală; Ministerul Afacerilor Interne; organizaţiile neguvernamentale	Cadru normativ revizuit şi prezentat spre aprobare Guvernului
2.2.5.	Modificarea Legii nr.123 din 18 iunie 2010 cu privire la serviciile sociale, pentru a revizui clasificarea serviciilor sociale	2016-2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Organizaţiile neguvernamentale	Cadru normativ revizuit şi prezentat spre aprobare Guvernului
2.2.6.	Completarea Legii nr.435-XVI din 28 decembrie 2006 privind descentralizarea administrativă pentru a include protecţia copilului în domeniile proprii de activitate ale autorităţilor publice locale de nivelul întîi şi al doilea	2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Congresul Autorităţilor Locale din Moldova; organizaţiile neguvernamentale	Cadru normativ revizuit şi prezentat spre aprobare Guvernului

2.2.7.	Elaborarea cadrului normativ pentru organizarea şi funcţionarea Serviciului specializat de recuperare psihologică a copilului victimă a violenţei, neglijării, exploatării şi traficului	2016-2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Ministerul Educaţiei; Ministerul Sănătăţii; organizaţiile neguvernamentale; partenerii de dezvoltare	Cadru normativ elaborat şi prezentat spre aprobare Guvernului
2.2.8.	Elaborarea cadrului normativ pentru organizarea şi funcţionarea centrelor de plasament temporar cu regim de urgenţă pentru copii victime ale violenţei, neglijării, exploatării şi traficului	2016-2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Ministerul Educaţiei; Ministerul Sănătăţii; organizaţiile neguvernamentale; partenerii de dezvoltare	Cadru normativ elaborat şi prezentat spre aprobare Guvernului
2.2.9.	Elaborarea cadrului normativ pentru organizarea şi funcţionarea serviciului de însoţire a copilului victimă/martor în cadrul procedurilor legale	2016-2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Procuratura Generală; Ministerul Afacerilor Interne; organizaţiile neguvernamentale; partenerii de dezvoltare	Cadru normativ elaborat şi prezentat spre aprobare Guvernului
2.2.10.	Elaborarea cadrului normativ privind organizarea şi funcţionarea Centrului de asistenţă integrată a copilului victimă participant în procesul penal (Expertiză medico-legală, expertiză psihologică, interviuri de protecţie, desfăşurarea audierii propriu-zise a copilului), de tip „Barnhausservicii integrate”	2016-2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei		Cadru normativ elaborat şi prezentat spre aprobare Guvernului
2.2.11.	Dezvoltarea Centrului de asistenţă integrată a copilului victimă participant în procesul penal (Expertiză medico-legală, expertiză psihologică, interviuri de protecţie, desfăşurarea audierii propriu-zise a copilului) de tip „Barnhaus-servicii integrate”	2017-2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei		Serviciu instituit şi funcţional
2.2.12.	Dezvoltarea serviciilor specializate de recuperare psihologică a copilului victimă a violenţei, neglijării, exploatării şi traficului	2017-2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Autorităţile administraţiei publice locale	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; organizaţiile neguvernamentale	Servicii instituite şi funcţionale conform necesităţilor identificate
2.2.13.	Dezvoltarea centrelor de plasament temporar cu regim de urgenţă pentru	2017-2018	Conform alocaţiilor preconizate	Autorităţile administraţiei publice locale	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei;	Servicii instituite şi funcţionale

	copii victime a violenţei, neglijării, exploatării şi traficului		anual în bugetul public naţional		organizaţiile neguvernamentale	conform necesităţilor identificate
2.2.14.	Dezvoltarea serviciului de însoţire a copilului victimă/martor în cadrul procedurilor legale	2016-2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Autorităţile administraţiei publice locale; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Procuratura Generală; Ministerul Afacerilor Interne; organizaţiile neguvernamentale; partenerii de dezvoltare	Serviciu instituit şi funcţional
2.2.15.	Elaborarea unui program de reabilitare şi integrare a copiilor victime ale exploatării sexuale, inclusiv comerciale	2016-2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Parteneri de dezvoltare; organizaţiile neguvernamentale	Program elaborat
2.2.16.	Instruirea psihologilor în realizarea evaluării psihologice a copilului victimă	2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Educaţiei	Organizaţiile neguvernamentale	Număr de psihologi instruiţi suficient pentru acoperirea necesităţilor
2.2.17.	Organizarea activităţilor de informare în cadrul lunarului *Securitatea cibernetică* privind siguranţa copiilor în mediul online	2016-2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Educaţiei	Organizaţiile neguvernamentale	Curriculum elaborat şi aprobat
2.2.18.	Elaborarea şi instituţionalizarea curriculumului privind prevenirea şi combaterea infracţiunilor cu caracter sexual comise împotriva copilului cu utilizarea tehnologiilor informaţionale, destinat reprezentanţilor organelor de drept şi justiţie	2016-2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Afacerilor Interne	Organizaţiile neguvernamentale	Curriculum elaborat şi aprobat
2.2.19.	Organizarea campaniilor naţionale de sensibilizare privind importanţa raportării cazurilor de violenţă, neglijare, exploatare şi trafic al copiilor	2016-2020	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Ministerul Educaţiei; Ministerul Sănătăţii; Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; partenerii de dezvoltare; mass-media; organizaţiile neguvernamentale	Campanii naţionale elaborate şi realizate, număr de cazuri raportate în creştere
Obiectivul general 3. Concilierea vieţii de familie cu activitatea profesională pentru asigurarea creşterii şi dezvoltării armonioase a copilului						

Obiectivul specific 3.1. Redimensionarea semnificaţiei sociale a maternităţii şi paternităţii şi a rolului ambilor părinţi în creşterea şi educarea copiilor Rezultatele scontate (impactul asupra beneficiarilor): 1) creşterea ratei de reintegrare a femeii în cîmpul muncii şi în activitatea profesională (specificarea ţintelor cantitative pentru fiecare etapă de implementare, în baza datelor statistice şi evaluărilor de expertiză); 2) reducerea prejudecăţilor privind rolul ambilor părinţi în creşterea şi educarea copiilor şi promovarea egalităţii parentale (probat în baza datelor statistice şi evaluărilor de expertiză)						
3.1.1.	Modificarea cadrului normativ în scopul revizuirii prevederilor privind concediul maternal şi concediul pentru îngrijirea copilului, inclusiv revizuirea cuantumului prestaţiilor sociale pentru îngrijirea copilului	2016-2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Biroul Naţional de Statistică; Casa Naţională de Asigurări Sociale; Ministerul Economiei; Confederaţia Naţională a Sindicatelor din Moldova; Confederaţia Naţională a Patronatului din Republica Moldova; Ministerul Finanţelor; partenerii de dezvoltare	Cadru normativ revizuit şi prezentat spre aprobare Guvernului
3.1.2.	Elaborarea cadrului metodologic de suport pentru autorităţile tutelare în procesul de realizare a atribuţiilor de apărare a drepturilor copilului în examinarea litigiilor dintre părinţi sau îngrijitori ai copiilor privind creşterea şi educaţia acestuia	2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Organizaţiile neguvernamentale; partenerii de dezvoltare	Cadru metodologic elaborat şi aprobat
3.1.3.	Implementarea programului naţional de locuinţe sociale pentru familiile cu copii în situaţie de risc	2018-2020	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Autorităţile administraţiei publice locale	Organizaţiile neguvernamentale; partenerii de dezvoltare	Număr de familii cu copii în situaţie de risc care au beneficiat de locuinţe sociale
3.1.4.	Revizuirea cadrului normativ în scopul reglementării concediului paternal pentru o perioadă de 14 zile	2016-2020	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Confederaţia Naţională a Sindicatelor din Moldova; Confederaţia Naţională a Patronatului din Republica Moldova	Cadru normativ revizuit şi prezentat spre aprobare Guvernului
3.1.5.	Revizuirea cadrului normativ în scopul asigurării măsurilor de susţinere materială a copiilor ai căror părinţi nu achită pensia de întreţinere	2017-2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Ministerul Justiţiei	Organizaţiile neguvernamentale; partenerii de dezvoltare	Cadru normativ revizuit şi prezentat spre aprobare Guvernului
3.1.6.	Instruirea profesioniştilor în implementarea cadrului metodologic de suport	2018	Conform alocaţiilor preconizate	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi	Organizaţiile neguvernamentale;	Toţi specialiştii cu atribuţii în

	pentru autorităţile tutelare în procesul de realizare a atribuţiilor de apărare a drepturilor copilului în examinarea litigiilor dintre părinţi sau îngrijitori ai copiilor privind creşterea şi educaţia acestuia		anual în bugetul public naţional	Familiei; autorităţile administraţiei publice locale	partenerii de dezvoltare	domeniu instruiţi
3.1.7.	Promovarea campaniilor de sensibilizare a populaţiei în scopul combaterii prejudecăţilor privind rolurile femeilor şi bărbaţilor în familie şi societate	2016-2020	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Ministerul Educaţiei	Partenerii de dezvoltare	Campanii elaborate şi realizate
Obiectivul specific 3.2. Promovarea serviciilor de sprijin pentru părinţii încadraţi în cîmpul muncii Rezultatele scontate (impactul asupra beneficiarilor): părinţii, în special femeile cu copii, au acces comparabil egal la (re)integrarea în cîmpul muncii (probat în baza datelor statistice şi evaluărilor de expertiză).						
3.2.1.	Modificarea cadrului normativ în scopul de a asigura dreptul părinţilor cu copii de vîrstă preşcolară la un timp de muncă parţial	2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Confederaţia Naţională a Sindicatelor din Moldova; Confederaţia Naţională a Patronatului din Republica Moldova	Cadru normativ revizuit şi prezentat spre aprobare Guvernului
3.2.2.	Examinarea practicilor statelor membre ale Uniunii Europene în domeniul educaţiei antepreşcolare şi elaborarea propunerilor de modificare a Codului educaţiei privind organizarea, tipurile şi modalităţile de finanţare a serviciilor de educaţie antepreşcolară	2017	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Educaţiei	Ministerul Sănătăţii; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Ministerul Finanţelor; autorităţile administraţiei publice locale; partenerii de dezvoltare	Cadru normativ elaborat şi prezentat spre aprobare Guvernului
3.2.3.	Elaborarea formulei privind stabilirea costurilor per copil în instituţii antepreşcolare şi preşcolare	2017-2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Educaţiei	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Ministerul Finanţelor; partenerii de dezvoltare	Formulă elaborată, pilotată şi aprobată
3.2.4.	Elaborarea cadrului normativ pentru reglementarea profesiei de bonă	2017-2018	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Ministerul Finanţelor; partenerii de dezvoltare	Cadru normativ elaborat şi prezentat spre aprobare Guvernului
3.2.5.	La solicitarea părinţilor, autorităţile administraţiei publice locale pot organiza educaţia antepreşcolară, cu finanţare de la bugetele locale	2017-2020	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Autorităţile publice locale	Ministerul Educaţiei; Ministerul Finanţelor; Ministerul Sănătăţii; Ministerul Muncii,	Creşe instituite şi funcţionale conform necesităţilor identificate

					Protecţiei Sociale şi Familiei; partenerii de dezvoltare	
3.2.6.	Examinarea practicii statelor membre ale Uniunii Europene în domeniul educaţiei antepreşcolare şi prezentarea către Parlament a propunerilor de modificare a Codului educaţiei privind organizarea, tipurile şi modalităţile de finanţare a serviciilor de educaţie antepreşcolară	2017-2020	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Educaţiei	Ministerul Finanţelor; Ministerul Sănătăţii; Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; partenerii de dezvoltare	Proiect de lege privind modificarea Codului educaţiei elaborat şi prezentat spre aprobare Guvernului
3.2.7.	Promovarea unei campanii de informare privind drepturile părinţilor/salariaţilor cu copii	2017-2020	Conform alocaţiilor preconizate anual în bugetul public naţional	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Confederaţia Naţională a Sindicatelor din Moldova; Confederaţia Naţională a Patronatului din Republica Moldova	Campanie elaborată şi realizată

H O T Ă R Î R E
cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru privind organizarea şi funcţionarea Comisiei pentru protecţia copilului aflat în dificultate

nr. 7 din 20.01.2016

Monitorul Oficial nr.13-19/19 din 22.01.2016

* * *

În temeiul prevederilor alineatului (1) al articolului 12 din Legea nr.140 din 14 iunie 2013 privind protecţia specială a copiilor aflaţi în situaţie de risc şi a copiilor separaţi de părinţi (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.167-172, art.534), Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Regulamentul-cadru privind organizarea şi funcţionarea Comisiei pentru protecţia copilului aflat în dificultate (se anexează).

2. Se recomandă autorităţilor administraţiei publice locale de nivelul al doilea şi Adunării Populare a Găgăuziei să aprobe propriile regulamente privind organizarea şi funcţionarea Comisiei pentru protecţia copilului aflat în dificultate, conform prevederilor Regulamentului-cadru aprobat.

3. Mijloacele financiare necesare pentru organizarea şi funcţionarea comisiilor în cauză vor fi alocate din bugetele unităţilor administrativ-teritoriale respective, din bugetul Unităţii teritoriale autonome Găgăuzia şi din alte surse prevăzute de lege.

4. Autorităţile administraţiei publice locale de nivelul al doilea şi Unitatea teritorială autonomă Găgăuzia vor prezenta, pînă la data de 1 februarie a anului în curs, Ministerului Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei informaţia privind activitatea Comisiei nominalizate, conform modelului aprobat de Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale.

[Pct.4 modificat prin Hot.Guv. nr.1131 din 20.12.2017, în vigoare 22.12.2017]

5. Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale va acorda suportul metodologic necesar autorităţilor administraţiei publice locale şi Unităţii teritoriale autonome Găgăuzia în procesul de implementare a prevederilor Regulamentului-cadru privind organizarea şi funcţionarea Comisiei pentru protecţia copilului aflat în dificultate.

[Pct.5 modificat prin Hot.Guv. nr.1131 din 20.12.2017, în vigoare 22.12.2017]

6. Se abrogă:

Hotărîrea Guvernului nr.1177 din 31 octombrie 2007 „Cu privire la instituirea Comisiei pentru protecţia copilului aflat în dificultate şi aprobarea Regulamentului-cadru de activitate a acesteia” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.178-179, art.1248).

Punctul 18 din modificările ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.130 din 22 februarie 2010 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.30-31, art.177).

PRIM-MINISTRU INTERIMAR	**Gheorghe BREGA**
Contrasemnează:	
Ministrul muncii, protecţiei sociale şi familiei	**Mircea Buga**
Ministrul educaţiei	**Corina Fusu**
Ministrul finanţelor	**Anatol Arapu**
Ministrul sănătăţii	**Ruxanda Glavan**

Nr.7. Chişinău, 20 ianuarie 2016.

Aprobat
prin Hotărîrea Guvernului
nr.7 din 20 ianuarie 2016

REGULAMENT-CADRU
privind organizarea şi funcţionarea Comisiei pentru protecţia copilului aflat în dificultate

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Comisia pentru protecţia copilului aflat în dificultate (în continuare – Comisie) este un organ abilitat cu eliberarea avizului pentru aprobarea măsurilor de sprijin familial privind depăşirea situaţiilor de risc şi prevenirea separării copilului de familie, precum şi a măsurilor de protecţie a copilului separat de părinţi.

2. Comisia se instituie în cadrul autorităţii administraţiei publice locale de nivelul al doilea/Comitetului Executiv al Găgăuziei şi se subordonează Consiliului raional/municipal/Comitetului Executiv al Găgăuziei.

[Pct.2 în redacţia Hot.Guv. nr.1131 din 20.12.2017, în vigoare 22.12.2017]

3. În sensul prezentului Regulament, noţiunile principale utilizate au următoarele semnificaţii:

1) *autoritate tutelară locală* – primarii de sate (comune) şi de oraşe;

2) *autoritate tutelară teritorială* – secţia/direcţia asistenţă socială şi protecţie a familiei a consiliilor raionale/mun.Bălţi/, Direcţia Municipală pentru Protecţia Drepturilor Copilului din municipiul Chişinău şi Departamentul de sănătate şi asistenţă socială a Comitetului Executiv al Găgăuziei;

3) *plasament planificat* – plasamentul copilului într-un serviciu social, pentru o perioadă determinată de timp, conform prevederilor planului individual de asistenţă;

4) *manager de caz* – specialistul din cadrul structurii teritoriale de asistenţă socială, responsabil de coordonarea procesului de implementare a planului individualizat de asistenţă, precum şi de elaborarea şi implementarea planului individualizat de servicii pentru copil;

5) *interesul superior al copilului* – asigurarea condiţiilor adecvate pentru creşterea şi dezvoltarea armonioasă a copilului, ţinînd cont de particularităţile individuale ale personalităţii lui şi de situaţia concretă în care acesta se află.

4. În activitatea sa, Comisia se conduce de prevederile Convenţiei ONU cu privire la drepturile copilului, Constituţiei Republicii Moldova, Codului familiei nr.1316-XIV din 26 octombrie 2000, Legii nr.338-XIII din 15 decembrie 1994 privind drepturile copilului, Legii nr.140 din 14 iunie 2013 privind protecţia specială a copiilor aflaţi în situaţie de risc şi a copiilor separaţi de părinţi şi de alte acte normative ce ţin de protecţia drepturilor copilului, precum şi de prezentul Regulament.

II. OBIECTIVELE, ATRIBUŢIILE COMISIEI ŞI PRINCIPIILE DE ACTIVITATE

5. Comisia are următoarele obiective:

1) asigurarea faptului că familiile cu copii în situaţie de risc primesc suportul necesar pentru depăşirea situaţiilor de risc şi prevenirea separării copilului de familie sau pentru reintegrarea copilului în familie;

2) asigurarea faptului că separarea copilului va fi dispusă de autoritatea tutelară teritorială numai în cazul în care, în urma evaluărilor, se constată că menţinerea copilului alături de părinţi nu este posibilă sau contravine interesului superior al acestuia;

3) asigurarea faptului că în cazul copilului separat de părinţi, autoritatea tutelară teritorială va dispune plasamentul copilului, ţinînd cont de prioritatea plasamentului sub tutelă în familia extinsă faţă de celelalte tipuri de plasament, iar în cazul în care acest lucru este imposibil, de prioritatea plasamentului în serviciile de tip familial faţă de serviciile de tip rezidenţial.

6. Pentru realizarea obiectivelor trasate, Comisia exercită următoarele atribuţii:

1) examinarea cazurilor copiilor, menţinerea cărora în familia biologică este condiţionată de întreprinderea, într-un termen limitat, de către părinte/părinţi, autorităţi, instituţii, specialişti a unor măsuri complexe de suport pentru depăşirea situaţiilor, care pot conduce la separarea copilului de părinţi;

2) examinarea cazurilor de dezinstituţionalizare a copiilor din servicii de tip rezidenţial şi plasamentul planificat al acestora în serviciul de tutelă/curatelă sau servicii de tip familial în cazul în care reintegrarea copilului în familia biologică nu este posibilă;

3) examinarea propunerilor de separare a copiilor de părinţi şi eliberarea avizului privind plasamentul planificat al copilului;

4) examinarea propunerilor privind oportunitatea încetării plasamentului copilului în Serviciul asistenţă parentală profesionistă şi Serviciul casă de copii de tip familial şi eliberarea avizului privind încetarea plasamentului;

5) eliberarea avizului privind acordarea şi mărimea ajutorului bănesc în cadrul Serviciului social de sprijin pentru familiile cu copii;

6) examinarea propunerilor privind aprobarea solicitanţilor la funcţia de asistent parental profesionist şi părinte-educator şi eliberarea avizului;

7) examinarea raportului de evaluare anuală a competenţelor profesionale ale asistentului parental profesionist şi eliberarea avizului privind reaprobarea asistenţilor parentali profesionişti şi evaluarea anuală a performanţei părinţilor-educatori;

8) examinarea raportului şi planului anual de activitate a Serviciului de asistenţă parentală profesionistă şi Serviciului casă de copii de tip familial;

9) prezentarea rapoartelor semestriale Consiliului raional/municipal/ Adunării Populare a Găgăuziei, care să conţină informaţii privind necesitatea dezvoltării sau extinderii serviciilor sociale.

7. Activitatea Comisiei se realizează în baza următoarelor principii:

1) respectarea şi promovarea interesului superior al copilului;

2) respectarea dreptului copilului de a creşte şi de a fi educat în familie;

3) respectarea dreptului prioritar al părinţilor de a-şi educa copiii conform propriilor convingeri şi responsabilitatea primară a părinţilor pentru creşterea, educarea şi protecţia copiilor lor;

4) respectarea opiniei copilului şi luarea în considerare a acesteia, în funcţie de vîrsta şi gradul său de maturitate;

5) respectarea demnităţii copilului;

6) abordarea individualizată a copilului;

7) abordarea nondiscriminatorie;

8) abordarea multidisciplinară a cazului;

9) asigurarea protecţiei împotriva violenţei, neglijării şi exploatării copilului;

10) parteneriatul cu părinţii/alt reprezentant legal al copilului în luarea deciziei;

11) asigurarea continuităţii în creşterea şi educarea copilului, ţinînd cont de identitatea sa etnică, religioasă, culturală şi lingvistică, în cazul luării unei măsuri de protecţie;

12) celeritate în luarea oricărei decizii cu privire la copil;

13) asigurarea confidenţialităţii datelor cu caracter personal.

III. ORGANIZAREA ŞI FUNCŢIONAREA COMISIEI

8. Instituirea şi componenţa Comisiei se aprobă prin decizia Consiliului raional/municipal şi Adunării Populare a Găgăuziei.

9. Comisia este formată din 9 membri, inclusiv secretarul Comisiei, avînd următoarea componenţă:

1) vicepreşedintele consiliului raional, viceprimarul mun.Chişinău/Bălţi, vicepreşedintele Comitetului Executiv al Găgăuziei, responsabilii de domeniul social;

2) un consilier raional/municipal;

3) trei specialişti de profil (psiholog, medic, pedagog, alţi specialişti);

4) doi membri delegaţi de către organizaţiile neguvernamentale locale, iar în cazul în care nu există astfel de organizaţii în raion/municipiu, aceştia vor fi înlocuiţi cu alţi doi membri ai societăţii civile;

5) doi reprezentanţi ai autorităţilor administraţiei publice locale de nivelul întîi.

10. Cu excepţia vicepreşedintelui Consiliului raional, viceprimarul mun.Chişinău/Bălţi, vicepreşedintele Comitetului Executiv al Găgăuziei, responsabili de domeniul social, membrii Comisiei sînt persoane cu experienţă de cel puţin 3 ani de lucru cu copiii sau în activităţi legate de copii. Membrii societăţii civile sînt persoane cu competenţe în domeniul asistenţei sociale.

11. Preşedintele şi vicepreşedintele Comisiei se aleg anual de către membrii Comisiei cu drept de vot.

12. Secretarul Comisiei este angajatul cu atribuţii în domeniul protecţiei copilului din cadrul structurii teritoriale asistenţă socială/Direcţiei municipale pentru protecţia drepturilor copilului Chişinău, Departamentului de sănătate şi asistenţă socială a Comitetului Executiv al Găgăuziei, care este membru cu funcţie permanentă şi nu are drept de vot.

13. Preşedintele Comisiei poartă răspundere pentru organizarea şi funcţionarea Comisiei, în conformitate cu prevederile prezentului Regulament.

14. Secretarul Comisiei:

1) asigură respectarea procedurii de organizare şi desfăşurare a şedinţelor Comisiei;

2) comunică tuturor membrilor Comisiei şi persoanelor interesate data, locul şi ora desfăşurării şedinţelor, precum şi ordinea de zi;

3) asigură întocmirea documentelor privind activitatea Comisiei;

4) îndeplineşte alte sarcini pentru asigurarea bunei desfăşurări a activităţii Comisiei.

15. Comisia se întruneşte în şedinţe ordinare lunar şi în caz de necesitate, astfel încît să fie asigurată respectarea termenelor de realizare a activităţilor şi luare a deciziilor privind protecţia copilului şi funcţionarea serviciilor de protecţie a copilului.

16. Şedinţa Comisiei este deliberativă dacă la ea participă mai mult de jumătate din numărul membrilor ei.

17. Şedinţa Comisiei este condusă de preşedintele acesteia, iar în absenţa lui de către vicepreşedinte. În cazul absenţei secretarului, se va alege o persoană din cadrul membrilor Comisiei, care va suplini atribuţiile secretarului în timpul şedinţei.

18. Şedinţele Comisiei se convoacă de către preşedintele Comisiei la solicitarea autorităţii tutelare teritoriale în scopul realizării atribuţiilor Comisiei menţionate în pct.6 subpct.1)-8) din prezentul Regulament.

19. Informarea despre convocarea şedinţei se face în scris şi cuprinde, în mod obligatoriu, ordinea de zi, precum şi materialele care vor fi puse în discuţie.

20. Şedinţa Comisiei se convoacă nu mai tîrziu de 5 zile calendaristice din momentul informării membrilor.

21. La şedinţele Comisiei pot fi invitate următoarele persoane:

1) cu referire la pct.6 subpct.1)-5) copilul, părinţii/îngrijitorul, reprezentantul autorităţii tutelare teritoriale/locale, managerul de caz, asistentul social comunitar, asistentul social responsabil de Serviciul asistenţă parentală profesionistă, managerul Serviciului social sprijin pentru familiile cu copii;

2) cu referire la pct.6 subpct.6)-7) prestatorul Serviciului de asistenţă parentală profesionistă, prestatorul Serviciului casă de copii de tip familial, managerul Serviciului asistenţă parentală profesionistă, managerul Serviciului casă de copii de tip familial, solicitanţii la funcţia de asistent parental profesionist, solicitanţii la funcţia de părinte-educator, asistentul social responsabil de Serviciul asistenţă parentală profesionistă, asistenţii parentali profesionişti şi părinţii-educatori.

22. Participarea la şedinţele Comisiei a reprezentantului autorităţii tutelare teritoriale este obligatorie.

23. Participarea părinţilor/altui reprezentant legal al copilului şi a copilului la şedinţele Comisiei este necesară, dacă aceasta nu contravine interesului superior al copilului.

24. La solicitarea preşedintelui Comisiei şi/sau a membrilor Comisiei la şedinţe pot fi invitate şi alte persoane şi specialişti relevanţi, precum şi copii şi tineri – membri ai grupurilor consultative (în cazul şedinţelor de la pct.6 subpct.8)-9).

25. Invitarea la şedinţele Comisiei a altor persoane sau specialişti se face prin înştiinţare în formă scrisă, cu cel puţin 3 zile înainte de data şedinţei.

26. Confirmările de primire a înştiinţărilor se înscriu într-un registru de către secretarul Comisiei.

27. Şedinţele Comisiei nu sînt publice.

28. Şedinţele Comisiei se ţin în spaţii special amenajate, pentru a asigura confidenţialitatea datelor şi informaţiilor cu caracter personal.

29. Secţiile/direcţiile asistenţă socială şi protecţie a familiei a consiliilor raionale/mun.Bălţi/, Direcţia Municipală pentru Protecţia Drepturilor Copilului din municipiul Chişinău şi Departamentul de sănătate şi asistenţă socială a Comitetului Executiv al Găgăuziei vor organiza pentru membrii Comisiei cursuri de instruire iniţială şi continuă.

IV. ETAPELE DE DESFĂŞURARE A ŞEDINŢELOR COMISIEI

30. Pentru examinarea cazurilor copiilor, menţinerea cărora în familia biologică este condiţionată de întreprinderea, într-un termen limitat, de către părinte/părinţi, autorităţi, instituţii, specialişti a unor măsuri complexe de suport pentru depăşirea situaţiilor, care pot conduce la separarea copilului de părinţi, şedinţele se desfăşoară cu respectarea următoarelor etape:

1) prezentarea de către secretarul Comisiei a datelor de identitate ale copilului şi ale persoanelor prezente la şedinţa Comisiei;

2) prezentarea de către managerul de caz a raportului de evaluare complexă a situaţiei copilului şi a familiei, a planului individual de asistenţă a copilului, a dificultăţilor în implementarea acestuia, inclusiv a factorilor de risc care pot conduce la separarea copilului de părinţi, precum şi a măsurilor/acţiunilor care se propun a fi întreprinse de către părinţi, autorităţi, instituţii, specialişti pentru a menţine copilul în familie;

3) audierea reprezentanţilor autorităţilor/instituţiilor, precum şi a altor persoane relevante pentru examinarea cazului;

4) consultarea copilului, părinţilor şi prezentarea măsurilor/acţiunilor care urmează a fi întreprinse de către aceştia pentru a menţine copilul în familie, stabilirea termenelor de realizare a măsurilor/acţiunilor;

5) eliberarea avizului Comisiei privind menţinerea copilului în familie cu oferirea suportului necesar sau a avizului privind necesitatea demarării procedurilor legale pentru separarea copilului de părinţi, în funcţie de rezultatele examinării cazului.

31. Pentru examinarea cazurilor de dezinstituţionalizare a copiilor din servicii de tip rezidenţial şi plasamentul planificat al acestora în Serviciul de tutelă/curatelă sau servicii de tip familial în cazul în care reintegrarea copilului în familia biologică nu este posibilă, şedinţele se desfăşoară cu respectarea următoarelor etape:

1) prezentarea de către secretarul Comisiei a datelor de identitate ale copilului şi ale persoanelor prezente la şedinţa Comisiei;

2) prezentarea de către managerul de caz a raportului de evaluare complexă a situaţiei copilului şi a familiei, a planului individual de asistenţă a copilului, menţionarea opiniei copilului cu privire la forma de îngrijire propusă, ca parte obligatorie a raportului;

3) prezentarea de către autoritatea tutelară teritorială a motivelor şi argumentelor conform cărora reintegrarea copilului în familia biologică nu este posibilă sau este contrară interesului copilului şi a propunerilor de plasament în îngrijire alternativă a copilului;

4) audierea reprezentanţilor autorităţilor, instituţiilor şi altor persoane relevante pentru examinarea cazului;

5) eliberarea avizului Comisiei privind plasamentul planificat al copilului.

32. Pentru examinarea propunerilor de separare a copiilor de părinţi şi eliberarea avizului privind plasamentul planificat al copilului, şedinţele se desfăşoară cu respectarea următoarelor etape:

1) prezentarea de către secretarul Comisiei a datelor de identitate ale copilului şi ale persoanelor prezente la şedinţa Comisiei;

2) prezentarea de către managerul de caz a raportului de evaluare complexă a situaţiei copilului şi a familiei, a planului individual de asistenţă a copilului şi dificultăţilor în implementarea acestuia, menţionarea opiniei copilului cu privire la forma de îngrijire propusă, ca parte obligatorie a raportului. În cazul plasamentului copilului în Serviciul de asistenţă parentală profesionistă prezentarea de către asistentul social responsabil de Serviciu a raportului de potrivire a asistentului parental profesionist cu copilul;

3) prezentarea de către managerul de caz sau primar a avizului autorităţii tutelare locale cu privire la plasamentul planificat al copilului;

4) prezentarea de către autoritatea tutelară teritorială a motivelor şi argumentelor conform cărora menţinerea copilului cu părinţii este contrară interesului copilului şi a propunerilor privind serviciul de plasament al copilului;

5) consultarea copilului, părinţilor/persoanei în grija căreia se află copilul, dacă aceasta nu contravine interesului superior al copilului;

6) audierea reprezentanţilor autorităţilor, instituţiilor, precum şi a altor persoane relevante pentru examinarea cazului;

7) eliberarea avizului Comisiei privind plasamentul planificat al copilului sau, după caz, menţinerea copilului în familie sau în serviciul de îngrijire alternativă actual.

33. Pentru examinarea propunerilor privind oportunitatea încetării plasamentului şi eliberarea avizului privind încetarea plasamentului, şedinţele se desfăşoară cu respectarea următoarelor etape:

1) prezentarea de către secretarul Comisiei a datelor de identitate ale copilului şi ale persoanelor prezente la şedinţa Comisiei;

2) prezentarea de către managerul de caz a raportului privind oportunitatea încetării plasamentului bazat pe evaluare complexă a situaţiei copilului şi a familiei, a planului individual de asistenţă a copilului, menţionarea opiniei copilului cu privire la reintegrare în familie sau plasarea într-o formă de îngrijire propusă, ca parte obligatorie a raportului;

3) audierea reprezentanţilor autorităţii tutelare teritoriale în cazul reintegrării în familia biologică sau extinsă, autorităţilor, instituţiilor şi altor persoane relevante pentru examinarea cazului;

4) consultarea copilului, părinţilor/persoanei în grija căreia se va află copilul, dacă aceasta nu contravine interesului superior al copilului;

5) eliberarea avizului Comisiei privind oportunitatea încetării plasamentului.

34. Pentru eliberarea avizului privind acordarea şi mărimea ajutorului bănesc în cadrul Serviciului social de sprijin pentru familiile cu copii, şedinţele se desfăşoară cu respectarea următoarelor etape:

1) prezentarea de către secretarul Comisiei a persoanelor prezente la şedinţa acesteia;

2) prezentarea de către asistentul social comunitar a raportului privind evaluarea situaţiei copilului şi familiei, care include informaţia referitor la necesităţile copilului şi familiei, planul individual de asistenţă şi a propunerilor privind mărimea, destinaţia şi perioada de acordare a ajutorului bănesc.

3) eliberarea avizului Comisiei privind mărimea, destinaţia şi perioada de acordare a ajutorului bănesc.

35. Pentru examinarea propunerilor de aprobare a solicitanţilor la funcţia de asistent parental profesionist şi părinte-educator, şedinţele se desfăşoară cu respectarea următoarelor etape:

1) prezentarea de către secretarul Comisiei a persoanelor prezente la şedinţa Comisiei;

2) prezentarea de către prestatorul de serviciu a raportului de evaluare a solicitantului la funcţia de asistent parental profesionist şi părinte-educator, cu indicarea tipului/tipurilor de

plasament şi recomandarea vîrstelor minime şi maxime ale copiilor care pot fi plasaţi în familia asistentului parental profesionist sau părintelui-educator;

3) audierea solicitanţilor la funcţia de asistent parental profesionist şi părinte-educator;

4) eliberarea avizului Comisiei privind aprobarea solicitantului, cu indicarea tipului/tipurilor de plasament şi recomandarea vîrstelor minime şi maxime ale copiilor care pot fi plasaţi în familia asistentului parental profesionist/părintelui-educator.

36. Pentru examinarea raportului de evaluare anuală a competenţelor profesionale ale asistentului parental profesionist şi eliberarea avizului privind reaprobarea asistenţilor parentali profesionişti şi evaluarea anuală a performanţei părinţilor-educatori, şedinţele se desfăşoară cu respectarea următoarelor etape:

1) prezentarea de către secretarul Comisiei a persoanelor prezente la şedinţa Comisiei;

2) prezentarea de către asistentul social responsabil de Serviciu a raportului de evaluare anuală a competenţelor profesionale ale asistentului parental profesionist/părintelui-educator;

3) audierea asistentului parental profesionist/părintelui-educator;

4) eliberarea avizului Comisiei privind reaprobarea asistentului parental profesionist şi a părintelui educator, cu indicarea:

a) persoana corespunde cerinţelor, termenele şi condiţiile aprobării nefiind schimbate;

b) persoana corespunde cerinţelor, termenele şi condiţiile aprobării urmînd să fie revizuite în conformitate cu concluziile şi recomandările evaluării;

c) persoana nu corespunde cerinţelor şi nu este reaprobată, cu indicarea motivelor.

37. Pentru examinarea raportului şi planului anual de activitate a Serviciului de asistenţă parentală profesionistă şi Serviciului casă de copii de tip familial, şedinţele se desfăşoară cu respectarea următoarelor etape:

1) prezentarea de către secretarul Comisiei a persoanelor prezente la şedinţa Comisiei;

2) prezentarea de către managerul Serviciului de asistenţă parentală profesionistă şi managerul Serviciului casă de copii de tip familial a raportului şi planului anual de activitate a Serviciului de asistenţă parentală profesionistă şi Serviciului casă de copii de tip familial;

3) expunerea membrilor Comisiei asupra raportului şi planului anual de activitate a Serviciului de asistenţă parentală profesionistă şi Serviciului casă de copii de tip familial.

38. Comisia va elibera avizul privind plasamentul planificat al copilului, ţinînd cont de prioritatea plasamentului sub tutelă/curatelă în familia extinsă faţă de celelalte tipuri de plasament, iar în cazul în care acest lucru este imposibil, de prioritatea plasamentului în serviciile de tip familial faţă de serviciile de tip rezidenţial.

39. În cazul în care Comisia consideră că evaluarea cazului nu a fost calitativă, familia nu a beneficiat de suportul necesar pentru a preveni separarea copilului de părinţi sau plasamentul în afara familiei nu este în interesul superior al copilului va recomanda reevaluarea cazului copilului şi revizuirea planului individual de asistenţă.

40. În şedinţele de examinare a cazurilor privind plasamentul planificat al copilului Comisia se va expune asupra:

1) serviciului de plasament, reieşind din necesităţile acestuia chiar dacă serviciul în cauză nu este instituit în unitatea administrativ-teritorială respectivă sau nu există locuri disponibile în serviciul respectiv;

2) serviciului de plasament cel mai oportun pentru copil, disponibil de facto, pe care îl va recomanda autorităţii tutelare teritoriale.

41. În avizul Comisiei privind plasamentul planificat vor fi menţionate atît serviciul de plasament cel mai oportun pentru copil, dar care nu este instituit sau nu este disponibil, cît şi serviciul de plasament cel mai oportun pentru copil, disponibil de facto, pe care îl recomandă autorităţii tutelare teritoriale.

42. Avizul de plasament al copilului este emis de Comisie în baza analizei raportului de evaluare complexă a situaţiei copilului şi a familiei, a planului individual de asistenţă a copilului şi dificultăţilor în implementarea acestuia. În cazul plasamentului copilului în Serviciul de

asistenţă parentală profesionistă avizul este emis de Comisie în baza raportului de potrivire a asistentului parental profesionist cu copilul.

43. Avizul Comisiei se aprobă cu majoritatea voturilor membrilor prezenţi la şedinţă.

44. Fiecare membru al Comisiei are dreptul să-şi expună opinia separată, care este consemnată în procesul-verbal al şedinţei.

45. Avizul Comisiei este semnat de toţi membrii participanţi la şedinţă.

46. Avizul Comisiei se prezintă autorităţii tutelare teritoriale în termen de o zi lucrătoare.

47. Autoritatea tutelară teritorială în termen de 3 zile lucrătoare de la data recepţionării avizului Comisiei transmite copia acestuia, după caz, părinţilor copilului, autorităţilor/instituţiilor relevante.

48. Autoritatea tutelară teritorială informează copilul despre avizul Comisiei, ţinînd cont de interesul superior al copilului, vîrsta şi gradul de maturitate al acestuia.

49. Avizul Comisiei se înscrie de către secretarul Comisiei într-un registru de evidenţă.

50. Procesul-verbal al şedinţei Comisiei este întocmit de secretar, semnat de preşedintele Comisiei şi transmis autorităţii tutelare teritoriale.

H O T Ă R Î R E
privind aprobarea Strategiei pentru protecţia copilului pe anii 2014-2020

nr. 434 din 10.06.2014

Monitorul Oficial nr.160-166/481 din 20.06.2014

* * *

În scopul implementării prevederilor Convenţiei internaţionale cu privire la drepturile copilului, adoptate de Adunarea Generală a Organizaţiei Naţiunilor Unite la 22 noiembrie 1989, la care Republica Moldova a aderat prin Hotărîrea Parlamentului nr.408-XII din 12 decembrie 1990, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Strategia pentru protecţia copilului pe anii 2014-2020 (se anexează).

2. Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei va asigura coordonarea procesului de elaborare şi promovare a Planului de acţiuni privind implementarea Strategiei pentru protecţia copilului pe anii 2014-2020, în conlucrare cu autorităţile, organizaţiile şi instituţiile relevante.

3. Monitorizarea şi evaluarea implementării Strategiei pentru protecţia copilului pe anii 2014-2020 se va efectua de către Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei, care, anual, pînă la 1 aprilie, va prezenta Guvernului raportul privind implementarea Strategiei.

PRIM-MINISTRU	**Iurie LEANCĂ**
Contrasemnează:	
Viceprim-ministru	**Tatiana Potîng**
Ministrul muncii, protecţiei sociale şi familiei	**Valentina Buliga**
Ministrul educaţiei	**Maia Sandu**
Ministrul finanţelor	**Anatol Arapu**
Ministrul sănătăţii	**Andrei Usatîi**
Ministrul afacerilor interne	**Dorin Recean**

Chişinău, 10 iunie 2014.
Nr.434.

Aprobată
prin Hotărîrea Guvernului
nr.434 din 10 iunie 2014

STRATEGIA
pentru protecţia copilului pe anii 2014-2020

I. DESCRIEREA SITUAŢIEI

1. În contextul reformării sistemului de protecţie a copilului din Republica Moldova şi alinierii acestuia la standardele şi angajamentele europene şi internaţionale, în ultimii ani în Republica Moldova au fost înregistrate o serie de realizări importante.

2. Eforturile sporite s-au depus pentru realizarea reformei sistemului de îngrijire a copiilor în situaţii de dificultate în baza Strategiei naţionale şi Planului de acţiuni privind reforma sistemului rezidenţial de îngrijire a copilului pe anii 2007-2012. Astfel, a fost elaborat cadrul normativ şi instituţional pentru dezvoltarea serviciilor alternative de tip familial privind îngrijirea copiilor. De asemenea, a fost creat mecanismul de prevenire a instituţionalizării copiilor.

Concomitent, pentru eficientizarea cadrului de prestare a serviciilor sociale a fost elaborată şi promovată implementarea Programului naţional privind crearea sistemului integrat de servicii sociale pentru perioada anilor 2008-2012 a cărui scop principal este prevenirea şi asistenţa primară a beneficiarilor la nivel de comunitate, referirea şi prestarea serviciilor sociale specializate sau cu specializare înaltă realizîndu-se doar în cazul în care acestea reies din necesităţile evaluate ale fiecărui potenţial beneficiar. Aceste două acte de politici reprezintă platforma de promovare a reformelor în domeniul protecţiei copilului, care pune în evidenţă necesitatea concentrării eforturilor pe structuri integrate de prevenire şi identificare timpurie a situaţiilor de risc pentru copii şi respectiv consolidarea capacităţilor de intervenţie şi asistenţă la nivel comunitar, şi, totodată, dezvoltarea şi implementarea unor mecanisme eficiente de analiză a necesităţilor şi planificare a activităţilor de dezvoltare a serviciilor sociale pentru copii.

3. În scopul prevenirii abandonului copiilor şi a mortalităţii infantile la nivel comunitar, a fost fundamentat mecanismul de colaborare interinstituţională între sistemul medical şi cel de asistenţă socială. Se află în proces de implementare Strategia de incluziune socială a persoanelor cu dizabilităţi (2010-2013) şi Programul de dezvoltare a educaţiei incluzive în Republica Moldova pentru anii 2011-2020. În scopul asigurării unui venit minim garantat familiilor sărace, s-a realizat reforma sistemului de prestaţii sociale, printre efectele căreia se numără şi prevenirea separării copiilor de familie din motivul sărăciei. O reformă radicală a fost realizată în domeniul asigurării drepturilor copiilor, protejaţi prin adopţie naţională şi internaţională.

4. Obiectul de intervenţie a Strategiei este dedus din examinarea a trei arii principale de dezvoltare a politicilor în domeniul protecţiei copilului: reforma sistemului rezidenţial de îngrijire a copilului, violenţa faţă de copil şi concilierea vieţii de familie cu activitatea profesională din perspectiva drepturilor copilului.

5. În contextul dezinstituţionalizării în ultimii ani se constată o tendinţa pozitivă de reducere a copiilor instituţionalizaţi. La sfîrşitul anului 2013 sistemul rezidenţial includea 41 de instituţii rezidenţiale (3808 copii plasaţi), din care 39 (3271 copii plasaţi) se aflau în subordinea Ministerului Educaţiei (1420 de copii plasaţi în şcoli auxiliare), atunci cînd în 2007 peste 11 mii de copii erau plasaţi în 65 de instituţii rezidenţiale pentru copii, majoritatea copiilor fiind plasaţi “temporar” la cererea părinţilor sau tutorilor. Motivul plasamentului invocat în principal de părinţi este de ordin social – situaţia materială precară. Autorităţile tutelare practic acceptă automat separarea copilului de mediul familial, fără a depune eforturile necesare pentru menţinerea copiilor în familie şi comunitate. S-a constatat că copiii au fost plasaţi în şcoli auxiliare pentru copii cu cerinţe educaţionale speciale în condiţiile în care deciziile privind necesitatea plasării copiilor în şcolile auxiliare se bazau pe concluzii motivate ale comisiilor medico-psihologo-pedagogice. Copiii de vîrstă fragedă, ca un caz aparte, sînt cel mai profund afectaţi de efectele negative ale plasamentului în instituţii rezidenţiale. La sfîrşitul anului 2013 în centrele de plasament temporar erau plasaţi 128 copii cu vîrsta de pînă la 3 ani. O parte importantă a cazurilor de plasament se explică prin motivele sociale sau prin lipsa de pregătire a familiei pentru a face faţa situaţiei.

Studiile demonstrează efectele negative ale instituţionalizării şi separării copilului de mediul familial: subdezvoltare intelectuală, capacitate redusă de adaptabilitate şi integrare socială, abilităţi limitate pentru trai independent, risc de dezvoltare a comportamentelor antisociale, delicvente, consum de alcool şi droguri, dependenţă de asistenţa sistemului de protecţie. Adiţional, instituţionalizarea rezultă în creşterea pe termen lung a costurilor cumulative pentru protecţia şi asistenţa acestui grup de copii. Consecinţele instituţionalizării asupra copiilor de vîrsta fragedă sînt cel mai greu de recuperat, în primul rînd datorită lipsei de afecţiune interpersonală şi ataşament în primii ani de viaţă, care conduce la dereglări în dezvoltarea psihoemoţională şi intelectuală ulterioară a copiilor.

În anul 2012, conform rezultatelor studiului naţional cantitativ privind situaţia copiilor în dificultate, precum şi a copiilor ai căror părinţi sînt plecaţi peste hotare, 105270 copii au cel puţin un părinte implicat pe parcursul ultimului an în procese migratorii, ceea ce constituie 14,5% din numărul total de copii din Republica Moldova. Dintre aceştia: la 53695 (51,0%) este plecat tatăl, la 29950 (28,5%) este plecată mama, la 21625 (20,5%) ambii părinţi. Migraţia părinţilor în scop

de muncă este un fenomen multidimensional, veniturile suplimentare pot fi îndreptate în interesul copiilor. Totodată, migraţia este însoţită de o serie de riscuri pentru copii, cum ar fi: riscul abandonului şcolar, incertitudinea performanţelor academice ale copiilor. Pe lîngă aceasta, ei riscă să devină victime ale violenţei, neglijării şi exploatării. O povară pentru aceşti copii o au sarcinile casnice sporite, în special în zonele rurale, şi insuficienţa relaţiilor emoţionale. Efecte negative poate avea, de asemenea, utilizarea ineficientă a remitenţelor primite de la părinţi de către copii, în special de către adolescenţi, care riscă să devină consumatori de substanţe nocive, să întreţină relaţii sexuale precoce, să fie atraşi în cercuri de influenţă delincventă.

6. În anul 2007 prin Hotărîrea Guvernului nr.784 a fost aprobată Strategia naţională şi Planul de acţiuni privind reforma sistemului rezidenţial de îngrijire a copilului, în scopul racordării cadrului legal şi instituţional de protecţie a copilului la standardele internaţionale. Cu asistenţa tehnică internaţională şi sprijinul sectorului asociativ eforturile au fost concentrate pe eliminarea cauzelor instituţionalizării şi pe efectele negative ale instituţionalizării asupra copiilor. Reforma sistemului rezidenţial de îngrijire a copiilor a prevăzut dezinstituţionalizarea copiilor, pe de o parte, şi prevenirea separării copiilor de mediul familial, pe de altă parte.

7. A fost intensificată dezvoltarea serviciilor alternative de tip familial, fiind consolidată activitatea caselor de copiii de tip familial şi dezvoltat serviciul de asistenţă parentală profesionistă. Pe parcursul anului 2013 au activat 86 case de copii de tip familial în care au fost plasaţi 343 copii, comparativ cu anul 2007 cînd activau 53 case de copii de tip familial, în care erau plasaţi 241 copii. În aceeaşi perioadă 261 asistenţi parentali profesionişti au fost aprobaţi şi au oferit îngrijire unui număr de 392 copii, comparativ cu anul 2007 cînd activau 42 asistenţi parentali profesionişti. Adiţional în acest proces a fost valorificată şi tutela ca formă substitutivă de îngrijire.

8. O realizare importantă în procesul de dezvoltare a sistemului de protecţie a copilului rezidă în activitatea comisiilor pentru protecţia copilului aflat în dificultate, în fiecare raion şi municipiu, ca elemente de bază în procesul de prevenire a plasamentului nejustificat al copiilor în sistemul de îngrijire rezidenţială. Din momentul lansării la nivel naţional a activităţii comisiilor pentru protecţia copilului aflat în dificultate, în comparaţie cu anul 2009 numărul cazurilor examinate anual a crescut de cca. 4 ori în anul 2013, pe parcursul căruia, activităţile comisiilor s-au desfăşurat în cadrul a 286 şedinţe, la care au fost examinate cazurile a 3004 copii din 1956 familii. Din cauza insuficienţei/lipsei la nivel local a serviciilor alternative sau specializate pentru copii, în anul 2013, 399 copii au fost plasaţi în cadrul şcolilor de tip internat pentru copii orfani şi rămaşi fără îngrijire părintească, şcoli-internat sanatoriale şi şcoli-internat auxiliare.

9. În proces de implementare se află Regulamentul privind mecanismul de colaborare intersectorială în domeniul medico-social în vederea prevenirii şi reducerii ratei mortalităţii infantile şi a copiilor cu vîrsta de pînă la 5 ani la domiciliu, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.1182 din 22 decembrie 2010. Pe parcursul anului 2013, de către medicii de familie/asistenţii medicali de familie şi asistenţii sociali comunitari, prin interacţiune activă cu membrii comunităţii, în republică au fost identificaţi, evaluaţi şi luaţi la evidenţă peste 9162 copii cu vîrsta de pînă la 5 ani din familii în situaţii de risc, inclusiv 2973 copii cu vîrsta sub 1 an.

10. Analiza sistemului actual de prestaţii sociale acordate familiilor cu copii realizată în cadrul proiectului "Consolidarea eficacităţii reţelei de asistenţă socială", finanţat de Banca Mondială a elucidat existenţa unor deficienţe de proces, procedură şi administraţie. Una din concluziile majore din analiza cadrului legal a fost faptul că nu este clară legătura dintre scopul/sarcina prestaţiei şi cuantumul acesteia. Acest fapt se datorează metodei generale de setare a cuantumului (în funcţie de fonduri) ca moştenire a abordării sistemului de asistenţă socială sovietic.

11. Pe parcursul ultimului deceniu cheltuielile publice pentru protecţia socială au crescut constant de la 2,6 miliarde lei în anul 2003 pînă la circa 11,6 miliarde lei în anul 2012, din care în mediu 70% au fost pentru asigurările sociale şi 30% – asistenţa socială. Ponderea acestora în PIB a avut un trend ascendent pînă în anul 2009, cînd s-a înregistrat cota maximă de 15,0%, după care a urmat o diminuare a ponderii pînă la 13,2% în anul 2012. Ponderea cheltuielilor publice pentru protecţia socială în PIB din Republica Moldova este de circa două ori mai mică comparativ cu

media din ţările UE (29,6% în 2010), fiind depăşită inclusiv de ţările UE cu cele mai mici ponderi (România – 17,6%, Letonia – 17,8%, Bulgaria şi Estonia – 18,1%).

12. Spre deosebire de asigurările sociale, asistenţa socială se află într-un proces amplu de reforme majore în sector: instituirea (relativ recentă) a schemei de suport prin testarea venitului (două plăţi), inclusiv ajustarea schemei de testare a veniturilor, abolirea compensaţiilor nominative, reformarea sistemului de protecţie socială a persoanelor cu dizabilităţi, dezvoltarea unui sistem diversificat de servicii sociale integrate la nivel de comunitate.

13. Cheltuielile pentru prestaţiile respective au crescut cu 28,9% de la 883,2 mil.lei în anul 2009 pînă la 1138,4 mil.lei în anul 2010, urmată de o creştere de 7,1% în anul 2011, după care s-au redus cu 9,3% în anul 2012 pînă la 1105,7 mil.lei. Prestaţiile acordate copiilor sînt eficace, aceasta se referă, în primul rînd, la indemnizaţia lunară pentru creşterea copilului cu vîrsta mai mică de 1,5/3 ani. În cazul în care am elimina această prestaţie, rata sărăciei ar spori în populaţia totală cu circa 0,5 puncte procentuale (de la 20,5% pînă la 20,9%). Constatările adiţionale se referă la impactul asupra sărăciei al indemnizaţiei lunare privind creşterea copilului pentru grupurile-ţintă. Reducerea sărăciei pentru gospodăriile casnice cu copii este mai pronunţată cu cît sînt mai mici copiii (pînă la 5,2 puncte procentuale pentru gospodăriile cu copii în vîrstă de pînă la 2 ani). În gospodăriile cu maximum 2 copii, în structura prestaţiilor sociale preponderente sînt cele de asigurare socială, iar în cazul celor cu 3 şi mai mulţi copii contribuţia acestor plăţi a scăzut în favoarea prestaţiilor de asistenţă socială. Totodată, în anul 2013, circa 60% din beneficiarii de ajutor social au fost familiile cu copii.

14. Începînd cu anul 2008, Legea nr.180-XVI din 10 iulie 2008 cu privire la migraţia de muncă reglementează luarea la evidenţă a copilului care rămîne în ţară în baza certificatelor valabile 3 luni de la data eliberării, dar se aplică în practică doar în cazurile în care părinţii pleacă oficial la muncă peste hotare prin intermediul Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă.

15. Planul Naţional de Acţiuni cu privire la protecţia copiilor rămaşi fără îngrijirea părinţilor pentru anii 2010-2011, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.450 din 2 iunie 2010, a cuprins acţiuni privind îmbunătăţirea situaţiei copiilor a căror părinţi sînt plecaţi peste hotare, actualmente fiind necesară promovarea cadrului normativ şi instituţional în domeniul funcţionării autorităţilor tutelare. Pe parcursul anului 2011 au continuat activităţile cu privire la crearea Profilului Migraţional Extins al Republicii Moldova. Scopul exerciţiului Profilului Migraţional Extins în Republica Moldova rezidă în stimularea gestionării eficiente a migraţiei prin susţinerea elaborării unor politici bazate pe dovezi. Cu toate acestea, unele cercetări recente denotă faptul că, în general, problemele cu care se confruntă copiii ai căror părinţi sînt plecaţi la muncă peste hotare sînt similare cu cele ale copiilor din familiile social vulnerabile. Astfel accentul urmează a fi direcţionat spre calitatea exercitării obligaţiilor şi responsabilităţilor parentale indiferent de faptul că sînt alături de ei sau se află peste hotare. În acest context, o atenţie deosebită trebuie acordată calităţii procesului de comunicare între părinţi şi copii şi, respectiv, utilizării tuturor mijloacelor tehnice disponibile pentru a comunica cu copiii nu doar pe teme cotidiene, dar şi pentru discutarea şi aprofundarea unor subiecte sensibile pentru a asigura un grad mai înalt de prevenire şi protecţie de riscurile specifice diferitelor vîrste ale copiilor.

16. Numărul de copii victime ale violenţei nu poate fi estimat cu exactitate, iar evoluţia acestui fenomen nu este cunoscută. Este cert însă că acest fenomen nu se reduce şi este prezent semnificativ în societate. Conform studiului naţional "Violenţa faţă de copii în Republica Moldova" din 2007, neglijenţa în familie şi alimentarea insuficientă se atestă la unu din zece copii şi la trei, respectiv, patru din zece copii, în cazul autopercepţiei de săraci. Abuzul emoţional şi psihologic în familie este recunoscut prin violenţa verbală (cuvinte umilitoare) la doi din zece copii şi prin control restrictiv la trei din zece copii. Totodată, şapte din zece copii intervievaţi apreciază că sînt sprijiniţi de părinţi în ceea ce fac. Abuzul fizic şi bătaia în familie este prezentă la patru din zece copii în cazul în care nu-şi ascultă părinţii, dar în special în cazul absenţelor nemotivate şi fumatului. Şapte procente din părinţi recunosc că pălmuiesc copiii cînd ultimii greşesc. O cifră alarmantă este cea de 16,4% din părinţi care îşi bat copiii mai mici de un an (studiul "Cunoştinţe,

atitudinile şi practicile familiilor în domeniul îngrijirii şi dezvoltării copiilor" 2009). Abuzul sexual se atestă la unul din zece copii. Munci casnice forţate sînt frecvente la patru din zece şi, respectiv, la şase din zece în cazul familiilor sărace, astfel încît copiii au puţin timp pentru joacă sau pentru pregătirea temelor.

17. Studiul naţional realizat în 2012 "Privind situaţia copiilor aflaţi în dificultate şi a copiilor ai căror părinţi sînt plecaţi peste hotare" arată că cca 17% de copii se confruntă cu violenţa verbală în şcoală, 19% violenţa verbală între prieteni şi 6% violenţă verbală în comunitate. Cca 3% din copii se confruntă cu batjocură şi violenţă fizică în şcoală, iar cca 4% în comunitate, 17% sînt batjocoriţi în cercul de prieteni, iar 11% sînt loviţi. Cca 4% din copii au fost bătuţi cu pumnii, picioarele sau cu diferite obiecte în cercul de semeni.

18. Analiza cauzelor fenomenului poate fi structurată în dimensiunile stereotipurilor şi prejudecăţilor din societate, atitudinii şi comportamentului părinţilor şi acceptării fenomenului de către copii, cultura violenţei moştenită şi replicată copiilor, survenirea problemelor în familie şi a problemelor personale, dependenţa părinţilor de vicii, presiunea sărăciei. Normele din societate tolerează un grad mare de neglijare şi violenţă în familie, insuficienţa şi ineficienţa serviciilor de protecţie a copilului şi răspunderea insuficientă şi inadecvată în cazurile de violenţă. Mulţi părinţi nu-şi pun problema cu privire la faptul cum trebuie corect educaţi copiii, care sînt efectele violenţei asupra copiilor şi cum ar putea fi copiii lor în cazul în care ar fi educaţi fără violenţă. Mulţi părinţi nu deţin cunoştinţe şi abilităţi elementare de comunicare interpersonale şi, respectiv, abilităţi de comunicare cu copiii. Lipsa informaţiilor privind metodele pozitive şi nonviolente de educaţie a copiilor, precum şi a informaţiilor referitor la consecinţele violenţei asupra copilului contribuie la tolerarea de către societate a violenţei şi a educaţiei în familie cu folosirea unor forme de violenţă.

19. În 75% din cazurile de violenţă sau neglijare au avut cunoştinţă profesorii, asistenţii sociali, personalul medical, poliţia şi autorităţile publice locale, dar ele nu au fost înregistrate, deoarece nimeni nu le-a denunţat. Noţiunea acceptată de violenţă se amplasează în dimensiunea cazurilor de abuz fizic grav şi exclude celelalte situaţii discutate. Instituţiile sociale şi educaţionale nu au proceduri de documentare şi referire a cazurilor, lipsesc procedurile scrise de monitorizare, precum şi mecanismele de control. Doar în cazul organelor de poliţie există un grad mai mare de înregistrare a cazurilor. Studiile arată că doar 25% din cazurile cunoscute de instituţiile publice sînt oficial înregistrate. Serviciile sociale de consiliere, prevenire şi reabilitare sînt subdezvoltate.

20. Violenţa şcolară este produsul conflictului între problemele individuale ale elevilor, cumulînd, totodată, o serie de factori de risc: cultul violenţei în societate şi familie, uneori înrăutăţirea condiţiilor de trai. Adesea victime ale violenţei în şcoală sînt copiii din familii defavorizate. Cu toate acestea, în şcoală sînt prezente unele forme ale violenţei, cum ar fi: hărţuirea sistematică, atitudinea brutală şi insultele. Violenţa şcolară poate avea drept efect scăderea performanţei şcolare, absenteismul şcolar, abandonul şcolar, desocializarea, anxietatea, depresia, somatizarea, conduita suicidară.

21. O serie de riscuri noi survin prin dezvoltarea şi accesul mai larg la tehnologiile informaţionale moderne. Studiul privind siguranţa copiilor on-line, "Copiii din Republica Moldova: si(n)guri on-line ?" (2011) avertizează că acostarea copiilor on-line, de asemenea, duce la comiterea infracţiunilor convenţionale, permiţînd infractorilor să localizeze potenţialele victime cu uşurinţă prin alţi infractori din întreaga lume. Într-un studiu recent privind siguranţa copiilor on-line arată că 10% dintre copii navighează pe Internet noaptea, între orele 22.00 şi 08.00; peste 39% dintre respondenţi declară că stau pe Internet 3-4 ore pe zi, iar 6% – că sînt on-line 7-8 ore şi mai mult. Mai îngrijorătoare sînt cifrele referitor la persoanele cu care comunică: 51% dintre copiii chestionaţi s-au întîlnit în realitate cu oameni pe care i-au cunoscut doar pe Internet, dintre care circa 20% nu au spus nimănui despre acest fapt; alte 38% şi-au făcut publice datele personale şi fotografiile celor pe care i-au cunoscut doar prin Internet. 7% din numărul copiilor care au cunoscut prin Internet persoane din alte ţări au declarat că au primit propuneri indecente şi au discutat subiecte cu caracter sexual.

22. Republica Moldova rămîne o ţară-sursă de trafic cu fiinţe umane şi mai puţin o ţară de tranzit şi de destinaţie pentru femei şi tinere supuse traficului de fiinţe umane în scopul exploatării,

dar şi pentru bărbaţi, afectaţi de traficul de persoane în scopul muncii (studiul ”Fenomenul de trafic de copii în Republica Moldova” 2010, La Strada şi Trafficking in Persons Report 2011, Moldova, Ambasada SUA). Datele Ministerului Afacerilor Interne, Procuraturii Generale şi Organizaţiei Internaţionale pentru Migraţiune atestă o scădere de trafic de copii, începînd cu anul 2007. Dacă în anul 2000 au avut loc 31 cazuri oficiale de trafic al minorilor, în 2002 au avut loc deja 22 cazuri, în 2004 – 24 cazuri, în 2006 – 31 cazuri, în 2008 – 3 cazuri, în 2010 – 12 cazuri iar în 2013 – 20 cazuri. Datele includ traficul intern şi internaţional, diversele forme ale exploatării: sexuală, prin muncă, cerşit, sustragere de organe, combinată, precum şi forme neidentificate.

23. Cadrul normativ în domeniul prevenirii şi contracarării traficului de fiinţe umane este consolidat şi aliniat la standardele internaţionale. Au fost organizate ample campanii de sensibilizare şi informare a societăţii. În anul 2011, Centrul pentru asistenţa şi protecţia victimelor şi potenţialelor victime ale traficului de fiinţe umane din subordinea Ministerului Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei a oferit protecţie şi asistenţă unui număr de 11 copii (8 fete şi 3 băieţi). În acelaşi timp, la Centru au fost asistate potenţiale victime ale traficului de fiinţe umane, dintre care 74 minore şi 58 minori.

24. Măsurile informaţionale în contextul prevenirii violenţei împotriva copilului au fost desfăşurate sporadic, au avut loc doar cîteva campanii, printre care putem menţiona cea din 2006 – campania naţională de comunicare “Copilărie fără violenţă”. În context, doar 8% din populaţie consideră că o persoană trebuie denunţată poliţiei dacă îşi bate copilul.

Totodată, în anul 2013 Consiliul Naţional pentru Protecţia Drepturilor Copilului, în parteneriat cu autorităţile centrale de resort, a organizat o serie de evenimente de informare şi sensibilizare a autorităţilor publice locale la nivel regional cu privire la drepturile copilului, în special mecanismele de prevenire şi combatere a fenomenului violenţei faţă de copil.

25. Ministerul Educaţiei a aprobat ordinul nr.77 din 22 februarie 2013 “Cu privire la Procedura de organizare instituţională şi de intervenţie a lucrătorilor instituţiilor de învăţământ în cazurile de abuz, neglijare, exploatare, trafic al copilului”, în scopul prevenirii violenţei faţă de copii şi reglementării acţiunilor de identificare, documentare şi intervenţie a lucrătorilor din sistemul de învăţământ în cazurile de abuz, neglijare, exploatare, trafic al copilului, în baza prevederilor art.57 alin.(1) din Legea învăţământului nr.547 din 21 iulie 1995, pct.12 din Regulamentul Ministerului Educaţiei, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.653 din 6 noiembrie 2009. Prin ordinul nr.858 din 23 august 2013 a fost aprobată Metodologia de aplicare a Procedurii de organizare instituţională şi de intervenţie a lucrătorilor instituţiilor de învăţământ în cazurile de abuz, neglijare, exploatare, trafic al copilului. A fost finalizată prima etapă de instruire a 116 de formatori locali, care vor asista direcţiile de învăţământ în dezvoltarea/îmbunătăţirea capacităţilor cadrelor didactice de organizare a activităţilor de prevenire cu elevii şi părinţii/îngrijitorii, bazate pe film şi activităţi interactive. De la începutul semestrului I de studii al anului şcolar 2013-2014 au fost instruiţi 825 de diriginţi din 10 raioane privind organizarea activităţilor de prevenire a abuzului bazate pe film şi activităţi interactive.

26. În scopul prevenirii şi combaterii violenţei împotriva copilului în anul 2008 Guvernul a aprobat Planul naţional de acţiuni în domeniul prevenirii şi combaterii violenţei împotriva copilului pentru perioada 2009-2011, o parte din acţiuni însă nu au fost realizate din lipsa resurselor financiare.

În domeniul prevenirii şi combaterii exploatării copiilor Guvernul a aprobat Planul naţional de acţiuni privind prevenirea şi eliminarea celor mai grave forme ale muncii copilului pentru anii 2011-2015.

Concomitent, Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei a susţinut implementarea unor proiecte regionale pentru acordarea suportului absolvenţilor instituţiilor rezidenţiale, în special cu privire la orientarea profesională şi prevenirea traficului şi exploatării.

27. În conformitate cu Hotărîrea Guvernului nr.732 din 16 septembrie 2013, s-a dispus crearea Centrului republican de asistenţă psihopedagogică şi s-a recomandat crearea Serviciului raional/municipal de asistenţă psihopedagogică, a cărui misiune constă în asigurarea dreptului la educaţie de calitate pentru toţi copiii.

28. Îmbinarea vieţii de familie cu activitatea de muncă reprezintă o expresie a libertăţii alegerii, a performanţei maximale în fiecare din roluri şi sfere ale vieţii, dar şi o repartizare mai armonioasă a drepturilor şi obligaţiilor. Oricare ar fi alegerea, ea presupune o sprijinire şi o consolidare a familiei din partea statului. Obligaţiile membrilor de familie presupun atît grija faţă de alţi membrii ai familiei, de copii în special, precum şi sarcinile casnice. Femeia continuă să joace rolul principal în grija, educaţia şi creşterea copiilor, precum şi să-şi asume majoritatea sarcinilor casnice, ceea ce prezintă impedimente de participare la viaţa social-activă, economică şi publică şi o povară grea în cazul exercitării activităţii de muncă în plus celei familiale.

29. Datele Biroului Naţional de Statistică confirmă realitatea cînd lipsa serviciilor de suport obligă renunţarea temporară a femeilor la activitatea profesională odată cu apariţia copiilor, realitatea vizată este valabilă şi pentru bărbaţi, astfel întreaga familie îi resimte impactul economic, în special pînă la şcolarizarea copiilor. Conform datelor Biroului Naţional de Statistică referitor la contingentul fertil cuprins în vîrsta de 20-49 ani, rata de ocupare este semnificativ mai mică în cazul femeilor care au cel puţin un copil de vîrstă preşcolară (36,4% pentru anul 2012), comparativ cu categoria femeilor care nu au nici un copil de această vîrstă (circa 52,2%) şi este în descreştere continuă în ultimii ani. În majoritatea cazurilor, femeile îşi asumă rolul de creştere şi îngrijire a copilului. În anul 2012, 99,1% din persoanele aflate în concediul de îngrijire a copilului au fost femei şi doar 0,9% bărbaţi. Totodată, în ultimii ani este în ascensiune numărul persoanelor care au beneficiat de concediu parţial plătit pentru persoanele asigurate.

30. În 2012, indicatorii demografici au scăzut comparativ cu anii precedenţi. Scăderea ratei fertilităţii în ultimul deceniu se explică parţial prin schimbarea modului de viaţă al tinerilor. Pe de altă parte, mai are loc şi transformarea modelului familiei tradiţionale. Tranzitarea spre modelul modern de adaptare la provocările sociale este anevoios. Presiunile sociale asupra familiei actualmente raţionalizează eficienţa folosirii resurselor existente: prin disoluţia mai frecventă a căsătoriilor, creşterea numărului familiilor monoparentale, precum şi a relaţiilor neoficiale şi copiilor extraconjugali, conform raportului "Femei şi bărbaţi în Republica Moldova" 2012. Este în continuă creştere ponderea femeilor care nu au născut nici un copil şi, prin urmare, a numărului de familii fără copii şi reducerea numărului de familii cu trei şi mai mulţi copii.

31. Studiile internaţionale atestă o mai mare natalitate în ţările care au întreprins măsuri să diminueze povara sarcinilor casnice şi familiale şi să mărească participarea taţilor la viaţa de familie. Se atestă că atunci cînd ambii părinţi, adică şi taţii, participă mai mult la creşterea şi educarea copiilor şi la sarcinile casnice, aceasta ameliorează relaţiile intrafamiliale şi menţine o puternică legătură cu copiii chiar în cazul survenirii divorţului, dar şi diminuează comportamentul lor riscant, depresiile, ameliorează starea generală psihoemoţională a fiecarui părinte.

32. Dificultăţile de cumulare a vieţii de familie cu activitatea de muncă sînt determinate de următorii factori: rolurile arhaice şi prejudecăţile asupra familiei şi rolului femeii: persistenţa modelului de responsabilitate casnică a femeii şi insuficienţa participării tatălui la educarea copilului şi la sarcinile casnice; lipsa suportului politicilor: lipsa serviciilor de suport pentru îngrijirea copilului de pînă la 3 ani şi insuficienţa lor pentru 3-7 ani, lipsa serviciilor de facilitare şi asistenţă psihologică pentru reintegrarea femeii în cîmpul muncii; discriminarea în cîmpul muncii a femeii: angajatorul discriminează femeia cu copil pînă la 6 ani din cauza percepţiei şi persistenţei concediilor de îngrijire a copilului şi competiţiei înalte pentru locurile de muncă.

33. În republică, în anii 2011-2012, activau 1400 grădiniţe cu un număr de 12300 cadre didactice şi un contingent de circa 135400 copii (ceea ce constituie circa 80% din numărul total de copii de vîrstă preşcolară), cuprinşi în programe preşcolare, dintre care 2107 copii sînt cu necesităţi speciale. Totodată, au fost deschise 40 de centre comunitare în localităţile rurale în care au fost încadraţi 1776 copii cu vîrsta de 3-6 (7) ani.

34. În cadrul Parteneriatului Global pentru Educaţie, axat pe asigurarea accesului tuturor copiilor la o educaţie de calitate s-a contribuit la îmbunătăţirea accesului la programe de educaţie timpurie de calitate şi programe de educaţie incluzivă prin: oferirea accesului echitabil la programe de educaţie timpurie copiilor din mediul rural, asigurarea accesului la educaţie timpurie pentru copiii cu nevoi speciale, îmbunătăţirea calităţii educaţiei timpurii.

35. Politicile de facilitare a încadrării femeii în cîmpul muncii şi societate se află în proces de dezvoltare, deocamdată fiind create mecanisme instituţionale în domeniul asigurării şanselor egale pentru femei şi bărbaţi, fiind necesare însă şi politici publice centrate pe familie.

II. PROBLEMELE DE IMPLEMENTARE A POLITICILOR

36. Creşterea şi educaţia copiilor în familiile defavorizate, inclusiv reintegrarea în mediul familial încă nu este asigurată de un sistem de protecţie socială comprehensiv şi integrat.

1) Activitatea autorităţilor tutelare este ineficientă, se constată insuficienţa resurselor şi lipsa de instrumente necesare pentru identificarea timpurie şi evaluarea copiilor în situaţie de risc, astfel prevenirea separării copiilor de mediul familial nu-şi atinge scopul.

2) Activitatea comisiilor pentru protecţia copilului aflat în dificultate este neuniformă şi necesită consolidare pe componenta prevenirii separării copilului de mediul familial.

3) Programele de suport pentru familiile cu copii, în mare parte, sînt constituite din sprijin monetar şi material, care nu sînt adecvate, în lipsa serviciilor complementare. Prevenirea abandonului copiilor necesită servicii dezvoltate şi consolidate, urmînd a fi focusate pe cauzele principale ale abandonului.

4) Procesul de dezinstituţionalizare este, în special, susţinut de organizaţii neguvernamentale, o parte din autorităţile administraţiei publice locale avînd o atitudine pasivă în promovarea procesului de dezinstituţionalizare şi, respectiv, de dezvoltare a serviciilor de sprijin familial şi a serviciilor alternative de îngrijire a copiilor separaţi de părinţi. Totodată, volumul de finanţare pentru menţinerea şi dezvoltarea serviciilor sociale este insuficient.

5) Procesul de reintegrare a copiilor dezinstituţionalizaţi întîmpină dificultăţi în aplicarea managementului de caz, în calitate de instrument complex de evaluare, asistenţă şi monitorizare a copilului.

6) Dreptul de participare a copiilor la luarea deciziilor care îi privesc se realizează segmentar, în special referitor la consultarea opiniei copilului privind respectarea drepturilor, asistenţa şi măsurile de protecţie aplicate, precum şi aplicarea unui mecanism transparent şi sigur de depunere şi examinare a plîngerilor copiilor.

7) Nu există o abordare uniformă privind problemele cu care se confruntă copiii ai căror părinţi, unul sau ambii, sînt plecaţi la muncă peste hotare, locul pe care îl ocupă fenomenul migraţiei printre cauzele vulnerabilităţii acestor copii, spectrul de servicii necesare pentru asistenţa copiilor respectivi şi nivelul de specializare a acestor servicii.

8) Insuficienţa datelor comprehensive şi calitative privind situaţia copilului şi a impactului protecţiei acordate acestuia rămîne una din carenţele de bază în procesul de ajustare şi dezvoltare a politicilor în domeniu.

37. Complexitatea fenomenului de violenţă, neglijare şi exploatare nu este abordat de un sistem integrat de prevenire şi combatere, bazat pe un cadru legal şi instituţional coerent şi eficient.

1) Lipsesc instrumentele la nivelul naţional privind dezvoltarea şi consolidarea abilităţilor părinţilor de creştere şi educaţie a copiilor pentru prevenirea violenţei, neglijării şi exploatării copilului.

2) Lipsesc programe consistente pentru schimbarea atitudinii populaţiei faţă de violenţa asupra copilului şi alternativele pozitive de educaţie a copiilor.

3) Specialiştii din domeniile social, educaţional şi din justiţie operează cu referinţe, percepţii şi definiţii diferite asupra fenomenului de violenţă şi neglijenţă, activităţile nu sînt reciproc integrate.

4) Lipsesc instrumente integrate pentru identificarea, evaluarea, asistenţa, referirea, evidenţa copiilor-victime şi potenţiale victime ale violenţei, neglijării şi exploatării atît în familie, cît şi în comunitate.

5) În societate se menţine un nivel ridicat de toleranţă atît în rîndul populaţiei, cît şi al profesioniştilor faţă de fenomenele violenţei, neglijării şi exploatării copiilor.

6) Copiii-victime ale violenţei, neglijării şi exploatării sînt în continuare revictimizaţi prin intermediul sistemului justiţiei, mass-media, Internetului.

7) Lipsesc serviciile de prevenire primară, dar şi cele specializate, inclusiv de prevenire secundară şi terţiară, pentru copiii victime ale violenţei, neglijării şi exploatării, precum şi pentru abuzatori.

38. Rolul femeii şi bărbatului în creşterea şi educaţia copiilor, în special în primii ani de viaţă ai copiilor încă nu este adecvat îndeplinit, în societate persistă prejudecăţi privind implicaţia părinţilor în educaţia copiilor.

1) Instituţiile preşcolare admit copiii începînd cu vîrsta de 3 ani, ceea ce adesea impune mamelor să suporte mai greu revenirea în activitatea profesională, situaţia este şi mai grea în cazul mamelor solitare, deoarece se atestă lipsa serviciilor de creşă pentru copiii cu vîrsta de pînă la 3 ani.

2) Indemnizaţiile pentru creşterea copilului nu sînt suficiente şi nu sînt corelate cu necesităţile de creştere a copilului şi cu minimumul de existenţă.

3) Programul de activitate a instituţiilor preşcolare nu este adaptat în majoritatea cazurilor programului de lucru al părinţilor.

4) Sarcinile de îngrijire a copiilor cu dizabilităţi, de regulă, revin mamelor.

5) (Re)integrarea în activitatea profesională deseori este întîmpinată de percepţii şi tratamente nefavorabile la angajare, lipsesc programe de reorientare şi facilitare a reîncadrării părinţilor cu copii mici în cîmpul muncii.

III. OBIECTIVELE STRATEGIEI

39. În scopul soluţionării problemelor descrise prezenta Strategie este focusată pe trei obiective generale, divizate în obiective specifice:

40. Obiectivul general 1. Asigurarea condiţiilor necesare pentru creşterea şi educaţia copiilor în mediul familial.

1) Obiectivul specific 1-1. Prevenirea separării copilului de familie.

2) Obiectivul specific 1-2. Stoparea graduală a instituţionalizării copiilor cu vîrsta de 0-3 ani.

3) Obiectivul specific 1-3. Reducerea continuă a numărului de copii aflaţi în îngrijire rezidenţială.

4) Obiectivul specific 1-4. Reducerea efectelor negative ale migraţiei părinţilor asupra copiilor rămaşi în ţară.

41. Obiectivul general 2. Prevenirea şi combaterea violenţei, neglijării şi exploatării copiilor, promovarea practicilor nonviolente în creşterea şi educarea copiilor.

1) Obiectivul specific 2-1. Prevenirea violenţei, neglijării şi exploatării copiilor.

2) Obiectivul specific 2-2. Combaterea violenţei, neglijării şi exploatării copiilor.

42. Obiectivul general 3. Concilierea vieţii de familie cu activitatea profesională pentru asigurarea creşterii şi dezvoltării armonioase a copilului.

1) Obiectivul specific 3-1. Redimensionarea semnificaţiei sociale a maternităţii şi paternităţii şi a rolului ambilor părinţi în creşterea şi educarea copiilor.

2) Obiectivul specific 3-2. Promovarea serviciilor de sprijin pentru părinţii încadraţi în cîmpul muncii.

IV. ACŢIUNILE NECESARE PENTRU ATINGEREA OBIECTIVELOR, REZULTATELE SCONTATE ŞI INDICATORII DE PROGRES

43. În vederea prevenirii separării copilului de familie se vor întreprinde următoarele măsuri:

1) consolidarea capacităţilor autorităţilor tutelare locale şi teritoriale în exercitarea atribuţiilor funcţionale;

2) asigurarea uniformităţii şi controlului procesului de luare a deciziilor privind separarea copilului de familie;

3) eficientizarea sistemului de prestaţii sociale pentru susţinerea familiei şi protecţiei copilului;

4) dezvoltarea reţelei de servicii sociale în sprijinul familiilor cu copii în risc de separare, inclusiv de intervenţie timpurie;

5) dezvoltarea unui sistem integrat de colectare a datelor privind situaţia copilului.

44. Rezultatul scontat (impactul asupra beneficiarilor):

Diminuarea semnificativă a ratei copiilor separaţi de familie (specificarea ţintei pentru fiecare etapă de implementare, măsurat în baza statisticilor şi evaluărilor periodice).

45. Indicatorii de progres (politici, instituţii):

Adoptarea măsurilor de politici, precum şi asigurarea funcţionalităţii autorităţilor în serviciul familiilor şi copilului, consolidarea cadrului instituţional (verificat prin acte normative aprobate, prin opinia de expertiză).

46. În vederea stopării graduale a instituţionalizării copiilor cu vîrsta de 0-3 ani se vor întreprinde următoarele măsuri:

1) promovarea serviciilor de planificare familială şi de formare a abilităţilor parentale pentru creşterea şi educarea copiilor;

2) identificarea timpurie şi asistenţa familiilor defavorizate prin serviciile sociale de prevenire;

3) dezvoltarea serviciilor de îngrijire de tip familial pentru copiii cu vîrsta de 0-3 ani, inclusiv pentru copiii cu dizabilităţi.

47. Rezultatul scontat (impactul asupra beneficiarilor):

Copiii cu vîrsta de 0-3 ani vor fi plasaţi în instituţii rezidenţiale doar în cazuri excepţionale şi pe o perioadă determinată, atunci cînd un astfel de plasament reprezintă singura soluţie pentru asigurarea îngrijirii complexe şi supravegherii permanente a copilului (specificarea ţintei pentru fiecare etapă de implementare, măsurat în baza datelor statistice şi evaluărilor calitative).

48. Indicatorii de progres (politici, instituţii):

Prestarea serviciilor prevăzute în măsurile de politici, inclusiv prin includerea acestora în bugetul de stat, specificarea gradului de acoperire a necesităţilor (volumul şi gradul de acoperire a serviciilor se va stabili periodic pentru fiecare etapă de implementare, verificat prin acte normative aprobate, în baza evaluărilor calitative a serviciilor, opiniei de expertiză).

49. În vederea reducerii continue a numărului de copii aflaţi în îngrijire rezidenţială se vor întreprinde următoarele măsuri:

1) reorganizarea continuă a sistemului rezidenţial de îngrijire a copilului;

2) dezvoltarea serviciilor sociale de sprijin familial, de tip familial şi (re)integrarea copiilor în familie;

3) dezvoltarea educaţiei incluzive şi eficientizarea serviciilor de sprijin pentru incluziunea educaţională şi socială a copiilor;

4) aplicarea mecanismelor de redirecţionare a resurselor eliberate din sistemul rezidenţial pentru facilitarea (re)integrării sociale şi educaţionale a copiilor.

50. Rezultatul scontat (impactul asupra beneficiarilor):

Copiii vor fi plasaţi în instituţii rezidenţiale doar în cazuri excepţionale şi pe o perioadă determinată, atunci cînd un astfel de plasament reprezintă singura soluţie pentru asigurarea îngrijirii complexe şi supravegherii permanente a copilului (indicarea ţintelor pentru fiecare etapă de implementare, măsurat în baza datelor statistice şi evaluărilor calitative).

51. Indicatorii de progres (politici, instituţii):

Prestarea serviciilor de sprijin familial şi a serviciilor de tip familial relevante, adecvate şi viabile în conformitate cu standardele minime de calitate, asigurarea funcţionării mecanismelor instituţionalizate (volumul şi gradul de acoperire a serviciilor se va stabili periodic pentru fiecare etapă de implementare, verificat prin acte normative aprobate, în baza evaluărilor calitative a serviciilor, opiniei de expertiză).

52. În vederea reducerii efectelor negative ale migraţiei părinţilor asupra copiilor rămaşi în ţară se vor întreprinde următoarele măsuri:

1) implementarea unui mecanism eficace de evidenţă şi monitorizare a situaţiei copiilor a căror părinţi/unicul părinte sînt plecaţi peste hotare;

2) implementarea programelor de informare, conştientizare şi a serviciilor de consiliere a copiilor rămaşi în ţară, a părinţilor migranţi şi a persoanelor în grija cărora rămîn copiii;

3) sporirea capacităţilor sistemului educaţional în abordarea riscurilor sociale, inclusiv ale riscurilor sociale pentru copiii a căror părinţi sînt migranţi.

53. Rezultatul scontat (impactul asupra beneficiarilor):

Toţi copiii părinţii cărora sînt plecaţi peste hotare sînt acoperiţi de tutelă/curatelă temporară. Incidenţa survenirii riscurilor sociale asupra copiilor ai căror părinţi sînt migranţi este în descreştere (specificarea ţintelor pentru fiecare etapă de implementare, măsurat în baza datelor statistice şi evaluărilor calitative).

54. Indicatorii de progres (politici, instituţii):

Funcţionarea mecanismului de identificare, monitorizare a situaţiei copiilor a căror părinţi/unicul părinte sînt plecaţi peste hotare, desfăşurarea programelor de informare a copiilor rămaşi în ţară, a părinţilor migranţi şi a persoanelor în grija cărora rămîn copiii (verificat prin acte normative aprobate, în baza evaluărilor calitative a serviciilor, opiniei de expertiză).

55. În vederea prevenirii violenţei, neglijării şi exploatării copiilor se vor întreprinde următoarele măsuri:

1) dezvoltarea capacităţilor actorilor comunitari şi a grupurilor profesionale pentru identificarea, referirea şi asistenţa cazurilor de violenţă a copiilor şi în oferirea serviciilor adecvate;

2) dezvoltarea şi implementarea Programului naţional de formare a deprinderilor parentale;

3) desfăşurarea campaniilor de sensibilizare a societăţii în scopul prevenirii violenţei şi reducerii toleranţei privind violenţa asupra copiilor;

4) asigurarea protecţiei copiilor împotriva informaţiilor de pe toate suporturile existente, care pot afecta negativ integritatea psihică şi morală a copiilor;

5) dezvoltarea serviciilor de suport şi prevenire pentru copiii pasibili riscului de a deveni victime ale violenţei sau exploatării;

6) evidenţa şi monitorizarea agresorilor pentru prevenirea recidivei infracţiunii de violenţă sexuală asupra copilului;

7) sporirea capacităţilor sistemului educaţional privind informarea în domeniul drepturilor copilului şi formării deprinderilor pentru prevenire a violenţei în şcoală, precum şi a comportamentelor de risc.

56. Rezultatele scontate (impactul asupra beneficiarilor):

1) schimbarea atitudinii şi percepţiei faţă de violenţă, neglijare şi exploatare a copiilor (indicarea ţintelor cantitative pentru fiecare etapă de implementare, în baza măsurărilor calitative şi evaluărilor periodice);

2) reducerea substanţială a incidenţei survenirii riscurilor asupra copiilor (indicarea ţintelor cantitative pentru fiecare etapă de implementare, în baza datelor statistice cu indicarea ratei anuale şi evaluărilor periodice).

57. Indicatorii de progres (politici, instituţii):

Adoptarea Programului Naţional de formare a deprinderilor parentale, campaniile în desfăşurare periodică, prestarea serviciilor, funcţionarea bazei de date a agresorilor (volumul şi gradul de acoperire a serviciilor se va stabili periodic pentru fiecare etapă de implementare, verificat prin acte normative aprobate, în baza evaluărilor calitative a serviciilor, opiniei de expertiză).

58. În vederea combaterii violenţei, neglijării şi exploatării copiilor se vor întreprinde următoarele măsuri:

1) asigurarea eficienţei sporite a cadrului normativ privind combaterea violenţei asupra copilului;

2) implementarea mecanismului intersectorial de identificare, evaluare, asistenţă, referire şi evidenţă a copiilor victime şi potenţiale victime ale violenţei, neglijării şi exploatării;

3) dezvoltarea serviciilor sociale de asistenţă a familiilor şi copiilor victime ale violenţei;

4) îmbunătăţirea calităţii colectării şi sistematizării datelor cu referire la violenţa asupra copilului şi integrarea acestora în sistemul de date privind situaţia copilului;

5) asigurarea protecţiei datelor cu caracter personal şi prevenirea re-victimizării copiilor victime ale violenţei, neglijării şi exploatării.

59. Rezultatele scontate (impactul asupra beneficiarilor):

1) Creşterea semnificativă a ratei de referire a cazurilor de violenţă identificate în scopul asistenţei copiilor victime şi reprimării agresorilor (precizarea ţintelor cantitative pentru fiecare etapă de implementare, în baza datelor statistice şi evaluărilor de expertiză);

2) Reducerea semnificativă a incidenţei cazurilor revictimizării (precizarea ţintelor cantitative pentru fiecare etapă de implementare, în baza datelor statistice şi evaluărilor de expertiză).

60. Indicatorii de progres (politici, instituţii):

Funcţionarea mecanismului intersectorial, prestarea serviciilor, cadrul normativ îmbunătăţit (volumul şi gradul de acoperire cu servicii a beneficiarilor/potenţialilor beneficiari se va stabili periodic pentru fiecare etapă de implementare, verificat prin acte normative şi legislative aprobate, în baza evaluărilor calitative a serviciilor, opiniei de expertiză).

61. În vederea redimensionării semnificaţiei sociale a maternităţii şi paternităţii şi a rolului ambilor părinţi în creşterea şi educarea copiilor se vor întreprinde următoarele măsuri:

1) sprijinul reintegrării femeilor cu copii în activitatea profesională prin (re)profesionalizare, facilitarea accesului nediscriminatoriu la liniile de creditare, stimulentele financiare;

2) sprijinul implicării calitative a ambilor părinţi în creşterea şi educaţia copiilor prin îndeplinirea în comun a obligaţiilor şi drepturilor parentale;

3) promovarea campaniilor de conştientizare în scopul combaterii prejudecăţilor privind rolurile femeilor şi bărbaţilor în familie şi societate.

62. Rezultatele scontate (impactul asupra beneficiarilor):

1) creşterea ratei de reintegrare a femeii în cîmpul muncii şi în activitatea profesională (specificarea ţintelor cantitative pentru fiecare etapă de implementare în baza datelor statistice şi evaluărilor de expertiză);

2) reducerea prejudecăţilor privind rolul ambilor părinţi în creşterea şi educarea copiilor şi promovarea egalităţii parentale (probat în baza datelor statistice şi evaluărilor de expertiză).

63. Indicatorii de progres (politici, instituţii):

Programele de (re)profesionalizare în derulare, campaniile desfăşurate periodic (gradul de acoperire a serviciilor se va stabili periodic pentru fiecare etapă de implementare, verificat prin acte normative aprobate, în baza evaluărilor calitative a serviciilor, opiniei de expertiză).

64. În vederea promovării serviciilor de sprijin pentru părinţii încadraţi în cîmpul muncii se vor întreprinde următoarele măsuri:

1) garantarea regimurilor de lucru flexibile pentru părinţii cu copiii de vîrstă preşcolară;

2) dezvoltarea serviciilor publice accesibile de îngrijire şi educare a copiilor de vîrstă preşcolară, precum şi a mecanismelor de încurajare a prestatorilor privaţi de servicii.

65. Rezultatele scontate (impactul asupra beneficiarilor):

Părinţii, în special femeile cu copii, au acces comparabil egal la (re)integrarea în cîmpul muncii (probat în baza datelor statistice şi evaluărilor de expertiză).

66. Indicatorii de progres (politici, instituţii):

Crearea şi promovarea serviciilor subvenţionate de îngrijire a copiilor (ţinta finală: cel puţin 33% din copiii cu vîrsta cuprinsă între 1 şi 3 ani şi pentru cel puţin 90% din copiii cu vîrsta cuprinsă între 3 şi 6 ani din mediul rural), precum şi stabilirea programului prelungit de activitate a instituţiilor preşcolare cu cel puţin 1 oră (verificat prin acte normative aprobate, în baza evaluărilor calitative a serviciilor, opiniei de expertiză).

V. ANALIZA SWOT

67. Analiza SWOT evaluează aspectele ce ţin de mediul intern: 1) capacitatea administrativă de coordonare/implementare a prezentei Strategii (autorităţile centrale şi locale); 2) existenţa instituţiilor şi resurselor în cadrul acestora; 3) resursele financiare pentru implementarea politicilor (bugetul de stat şi bugetul asigurărilor). Constrîngerile de implementare a Strategiei – riscurile

interne includ: rezistenţa implicită pentru schimbare în cadrul sistemului existent, atitudinea şi gradul de formare a grupurilor profesionale, stabilitatea politică şi dedicaţia autorităţilor centrale şi locale selective pentru implementarea Strategiei.

68. Punctele forte şi slabe sînt analizate din perspectiva politicilor şi a sistemului de protecţie a copilului, dar includ şi iniţiativele comunitare.

69. Pentru Obiectivul general 1. Asigurarea condiţiilor necesare pentru creşterea şi educaţia copiilor în mediul familial au fost identificate următoarele puncte forte şi puncte slabe:

1) Puncte forte:

a) cunoaşterea exactă şi detaliată a situaţiei copiilor în instituţiile rezidenţiale şi conştientizarea factorului decizional şi a societăţii asupra necesităţilor de schimbare;

b) cunoaşterea experienţei pozitive şi a soluţiilor de prevenire şi finalizare a procesului de dezinstituţionalizare;

c) sprijinirea continuă a procesului de dezinstituţionalizare de către autorităţile publice centrale şi locale;

d) cadrul instituţional de administrare a prestaţiilor sociale include asistenţii sociali pentru evaluarea necesităţilor şi oficiile de administrare a plăţilor în teritoriu;

e) există experienţa de pilotare a modelelor de prestare a serviciilor sociale de suport pentru familie, pentru reintegrarea în familie.

2) Puncte slabe:

a) prestaţiile sociale destinate copilului şi familiei în formula actuală nu ajută adecvat familia şi creşterea copilului;

b) motivele sociale şi materiale în continuare determină părinţii spre căutarea soluţiilor de plasare rezidenţială a copiilor;

c) comportamentul dependent şi paternalist al unui segment important al familiilor vulnerabile;

d) conlucrarea intersectorială slabă.

70. Pentru Obiectivul general 2. Prevenirea şi combaterea violenţei, neglijării şi exploatării copiilor, promovarea practicilor nonviolente în creşterea şi educarea copiilor au fost identificate următoarele puncte forte şi puncte slabe:

1) Puncte forte:

a) cunoaşterea comunităţii de experţi a experienţei pozitive şi a soluţiilor de prevenire şi combatere a practicilor nonviolente în creşterea şi educarea copiilor;

b) existenţa legislaţiei cadru şi a instituţiilor pentru combaterea violenţei, neglijării şi exploatării copiilor;

c) instanţele judecătoreşti consolidează practica şi experienţa judiciară de aplicare a măsurilor de protecţie şi de condamnare;

d) factorii decizionali susţin promovarea politicilor de prevenire şi combatere a violenţei, neglijării şi exploatării copilului.

2) Puncte slabe:

a) nivelul înalt de toleranţă în societate pentru cazurile de violenţă şi neglijenţă faţă de copil;

b) instituţiile sociale şi educaţionale deţin capacităţi insuficiente pentru identificarea, referirea și gestionarea cazurilor;

c) lipsesc o serie de prevederi specifice ale legislaţiei cu privire la calificarea situaţiilor cu implicarea violenţei şi neglijenţei, care nu permit reprimarea fenomenului.

71. Pentru Obiectivul general 3. Concilierea vieţii de familie cu activitatea profesională pentru asigurarea creşterii şi dezvoltării armonioase a copilului au fost identificate următoarele puncte forte şi puncte slabe:

1) Puncte forte:

a) existenţa instituţiilor specializate ale statutului cu privire la asigurarea condiţiilor adecvate de muncă;

b) existenţa unei reţele de servicii sociale şi educaţionale publice pentru copii.

2) Puncte slabe:

a) conştientizarea inadecvată a factorilor decizionali pentru problemele existente;

b) înţelegerea parţială a soluţiilor şi politicilor pentru redresarea situaţiilor relevante.

72. Oportunităţile şi ameninţările se referă la condiţiile şi factorii din societate, care afectează pozitiv sau negativ fenomenele analizate în prezenta Strategie, precum şi politicile relevante în domeniu, eforturile actorilor şi partenerilor de dezvoltare.

73. Oportunităţile pentru implementarea Strategiei sînt:

1) suportul deplin tehnic, financiar şi de expertiză din partea comunităţii donatorilor pentru finalizarea procesului de dezinstituţionalizare, prevenire şi combatere a violenţei, neglijării şi exploatării copilului;

2) existenţa unui număr mare de organizaţii şi asociaţii necomerciale capabile să ofere servicii sociale relevante dezinstituţionalizării.

74. Ameninţările pentru implementarea prezentei Strategii sînt:

1) instabilitatea politică care contribuie la amînarea implementării politicii;

2) riscul insuccesului modelelor de reintegrare a copiilor dezinstituţionalizaţi care poate genera neîncrederea în rezultatul politicii;

3) persistenţa prejudecăţilor societale cu referire la rolul femeii, inclusiv în conştiinţa pasivă a unui segment important de femei.

VI. ETAPELE DE IMPLEMENTARE

75. Implementarea prezentei Strategii presupune trei etape, care sînt delimitate prin arii specifice de intervenţii prioritare pentru fiecare etapă de implementare.

76. Etapa I de implementare cuprinde perioada anilor 2014, 2015 şi 2016, fiind conceptual legată de derularea unor reforme complimentare în sistemul de protecţie, în special urmînd a fi menţionate:

1) descentralizarea administrativă şi a serviciilor de asistenţă socială;

2) identificarea soluţiilor pentru eficientizarea prestaţiilor sociale adresate familiilor cu copii;

3) implementarea reformelor în domeniul protecţiei persoanelor cu dizabilităţi, inclusiv a copiilor;

4) dezvoltarea Sistemului Informaţional Automatizat “Asistenţă Socială”.

77. Totodată, la această etapă pe lîngă elaborarea structurii cadru a Planului de acţiuni, perioada iniţială va fi dedicată realizării unui şir de activităţi în scopul colectării datelor statistice relevante în vederea stabilirii nivelului de bază pentru determinarea indicatorilor specifici de progres în implementarea acţiunilor stabilite în Planul de acţiuni şi, totodată, stabilirea volumului de resurse necesare pentru atingerea indicatorilor stabiliţi.

78. Concomitent, prima etapă este bazată pe continuarea activităţilor aflate deja în derulare, susţinute de către diferite autorităţi, instituţii şi organizaţii, care corespund obiectivelor generale, specifice sau măsurilor Strategiei.

79. Etapa a II-a de implementare cuprinde perioada anilor 2017, 2018 şi 2019, fiind concentrată, în primul rînd, pe continuarea acţiunilor trasate şi/sau demarate în cadrul primei etape, în special, în vederea asigurării sustenabilităţii politicilor şi durabilităţii rezultatelor.

80. Etapa a III-a de implementare cuprinde anul 2020, în cadrul căreia fără a stopa procesul de realizare a politicilor se va concentra pe analiza rezultatelor şi identificarea priorităţilor pentru elaborarea unui nou document strategic.

VII. ESTIMAREA IMPACTULUI ŞI COSTURILOR

81. Impactul social al prezentei Strategii constă în crearea unor condiţii favorabile pentru creşterea şi dezvoltarea armonioasă a copiilor, prin:

1) consolidarea sistemului de protecţie a familiei şi copilului cu accent deosebit pe dezvoltarea unui cadru instituţional integrat pentru prevenirea situaţiilor de risc şi dificultate;

2) identificarea şi intervenţia timpurie, în special la nivel comunitar în faţa situaţiilor de risc pentru familii şi copii;

3) implementarea unor acţiuni complexe pentru modificarea percepţiei şi stereotipurilor privind metodele de creştere şi educaţie a copiilor;

4) sporirea accesului la sistemul de protecţie a grupurilor vulnerabile în vederea incluziunii acestora.

82. Implementarea prezentei Strategii va contribui la diminuarea costurilor sociale ale violenţei, neglijării şi exploatării copiilor şi obţinerea beneficiilor sociale furnizate de existenţa unui climat social nonviolent, cum ar fi: a) reducerea costurilor pentru prestarea serviciilor sociale specializate şi cu specializare înaltă; b) reducerea volumului asistenţei medicale acordate în cazurile de violenţă; c) consolidarea nucleelor familiale şi scăderea ratei divorţurilor; d) creşterea reuşitei şcolare, incluziunii educaţionale şi scăderea abandonului şcolar; e) prevenirea vagabondajului şi delincvenţei juvenile; f) reducerea fenomenului de abandon al copiilor; g) sporirea gradului de coeziune socială şi a încrederii populaţiei în structurile de protecţie a copilului.

83. Pentru obţinerea impactului social şi economic pe termen lung, prezenta Strategie necesită alocarea unor mijloace financiare consistente, în special majorarea alocaţiilor din bugetul de stat, bugetele unităţilor administrativ-teritoriale. Totodată, măsurile pentru implementarea Strategiei vor constitui platforma pentru utilizarea planificată şi eficientă a asistenţei tehnice şi financiare externe.

84. Implementarea Strategiei se finanţează din bugetul de stat, bugetele unităţilor administrative teritoriale, donaţii, sponsorizări sau alte contribuţii din partea persoanelor fizice ori juridice din ţară şi din străinătate în condiţiile legii, alte surse de finanţare în conformitate cu legislaţia în vigoare.

VIII. PROCEDURILE DE RAPORTARE ŞI DE MONITORIZARE

85. În procesul implementării prezentei Strategii se va efectua monitorizarea şi evaluarea continuă a realizării prevederilor acesteia. Coordonarea procesului de implementare a Strategiei revine Ministerului Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei, care va crea în acest scop un grup de lucru constituit din reprezentanţii autorităţilor, instituţiilor şi organizaţiilor relevante, implicate în procesul de implementare a Strategiei.

86. Monitorizarea se va realiza în baza:

1) datelor statistice furnizate de către autorităţile publice centrale de resort;

2) rapoartelor prezentate de către structurile administraţiei publice locale de nivelul întîi şi nivelul al doilea cu competenţe în domeniul de referinţă;

3) analizelor, studiilor, cercetărilor în domeniu;

4) altor informaţii relevante.

87. Monitorizarea şi evaluarea implementării prezentei Strategii se va efectua de Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei, prin raportarea, anuală, pînă la data de 1 aprilie, Guvernului, asigurîndu-se mediatizarea corespunzătoare a rezultatelor obţinute.

88. Evaluarea şi monitorizarea este formulată în calitate de indicatorii de impact şi indicatorii de progres. Impactul este măsurat la nivelul beneficiarilor politicilor. Progresul implementării este măsurat la nivelul formulării, implementării politicilor, legilor, dezvoltării capacităţilor instituţionale.

89. După aprobarea de către Guvern a prezentei Strategii va fi elaborat un Plan pentru a pune în aplicare un set de acţiuni care vor detalia obiectivele specifice şi măsurile pentru atingerea obiectivelor. Planul de acţiuni va fi elaborat pentru fiecare etapă de implementare a Strategiei.

90. Realizarea obiectivelor specifice va fi realizată prin intermediul rezultatelor scontate formulate pentru fiecare obiectiv specific. Rezultatul scontat este formulat la nivelul impactului asupra beneficiarilor şi rezultă din măsurarea schimbării pozitive pentru beneficiarul obiectivului specific. Formularea rezultatelor scontate este rezonabil de concret, reieşind din situaţia actuală care va fi evaluată pentru fiecare etapă de implementare a Strategiei, mecanismul de monitorizare a implementării Strategiei va aproba formularea specifică a ţintei rezultatului scontat.

91. Progresul implementării rezultatului scontat necesită un set de indicatori de progres care reflectă în ce măsură sînt elaborate şi puse în aplicare măsurile de politici necesare atingerii rezultatului scontat formulate prin crearea şi funcţionarea mecanismelor instituţionale relevante.

92. Totodată, Planul de acţiuni, în primul rînd, va conţine activităţi dedicate colectării datelor statistice relevante în vederea determinării nivelului de bază pentru stabilirea unor indicatori specifici de progres cantitativi şi calitativi ai acţiunilor propriu-zise pentru realizarea măsurilor stabilite în Strategie şi, totodată, va specifica volumul de resurse necesare pentru atingerea indicatorilor stabiliţi.

H O T Ă R Î R E
pentru aprobarea Regulamentului privind procedura de repatriere a copiilor şi adulţilor – victime ale traficului de fiinţe umane, a persoanelor aflate în situaţie de dificultate, precum şi a copiilor neînsoţiţi

nr. 948 din 07.08.2008

Monitorul Oficial nr.152-153/949 din 12.08.2008

* * *

Notă: În titlul şi în textul hotărîrii, precum şi în titlul Regulamentului, cuvintele „traficului ilegal de migranţi” se substituie cu cuvintele „a persoanelor aflate în situaţie de dificultate”, conform Hot.Guv. nr.255 din 27.04.2017, în vigoare 05.05.2017

Guvernul **HOTĂRĂŞTE:**

1. Se aprobă Regulamentul privind procedura de repatriere a copiilor şi adulţilor – victime ale traficului de fiinţe umane, a persoanelor aflate în situaţie de dificultate, precum şi a copiilor neînsoţiţi (se anexează).

2. Organele centrale de specialitate ale administraţiei publice vor asigura implementarea prevederilor Regulamentului privind procedura de repatriere a copiilor şi adulţilor – victime ale traficului de fiinţe umane, a persoanelor aflate în situaţie de dificultate, precum şi a copiilor neînsoţiţi.

3. Ministerul Finanţelor va aloca anual, începînd cu anul bugetar 2009, resurse bugetare pentru repatrierea persoanelor nominalizate, în conformitate cu prevederile sus-numitului Regulament.

4. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Comitetului naţional pentru combaterea traficului de fiinţe umane.

PRIM-MINISTRU **Zinaida GRECEANÎI**

Contrasemnează:

Viceprim-ministru, ministrul afacerilor externe şi integrării europene	**Andrei Stratan**
Ministrul afacerilor interne	**Valentin Mejinschi**
Ministrul protecţiei sociale, familiei şi copilului	**Galina Balmoş**
Ministrul finanţelor	**Mariana Durleşteanu**

Chişinău, 7 august 2008.
Nr.948.

Aprobat
prin Hotărîrea Guvernului
nr.948 din 7 august 2008

Notă: Pe tot parcursul textului, cuvintele „Ministerul Sănătăţii” şi „Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale”, la forma gramaticală corespunzătoare, conform Hot.Guv. nr.875 din 05.09.2018, în vigoare 28.09.2018

Notă: În tot textul, cuvintele „Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor”, la orice caz gramatical, se substituie cu cuvintele „Agenţia Servicii Publice”, la cazul gramatical corespunzător, Hot.Guv. nr.327 din 17.04.2018, în vigoare 20.04.2018

Notă: În tot textul, cuvintele „Ministerul Dezvoltării Informaţionale”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor”, la forma gramaticală corespunzătoare, conform Hot.Guv. nr.255 din 27.04.2017, în vigoare 05.05.2017

Notă: În tot cuprinsul Regulamentului sintagma “Ministerul Protecţiei Sociale, Familiei şi Copilului” se substituie prin sintagma “Ministerului Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei” conform Hot.Guv. nr.130 din 22.02.2010, în vigoare 26.02.2010

REGULAMENT
privind procedura de repatriere a copiilor şi adulţilor – victime ale traficului de fiinţe umane, a persoanelor aflate în situaţie de dificultate, precum şi a copiilor neînsoţiţi

Capitolul I
PREVEDERI GENERALE

1. Prezentul Regulament stabileşte procedurile de:

repatriere în ţară a victimelor traficului de fiinţe umane (adulţi şi copii); a copiilor neînsoţiţi de părinţi sau de reprezentanţi legali aflaţi pe teritoriul statelor străine (în continuare – copii neînsoţiţi) şi a persoanelor aflate în situaţie de dificultate;

acoperire a cheltuielilor suportate în procesul de repatriere în ţară a victimelor traficului de fiinţe umane (adulţi şi copii); a copiilor neînsoţiţi şi a persoanelor aflate în situaţie de dificultate;

identificare a părinţilor sau a altor reprezentanţi legali ai copiilor, a victimelor traficului lipsite de capacitate de exerciţiu sau cu capacitate de exerciţiu limitată;

protecţie, în regim de urgenţă, a persoanelor prevăzute de prezentul Regulament prin serviciile competente de protecţie.

[Pct.1 modificat prin Hot.Guv. nr.255 din 27.04.2017, în vigoare 05.05.2017]

2. În sensul prezentului Regulament, noţiunile utilizate semnifică următoarele:

victimă a traficului de fiinţe umane – persoana fizică prezumată sau constatată ca fiind supusă acţiunilor de trafic consemnate la punctele 1) şi 2) ale articolului 2 ale Legii nr.241-XVI din 20 octombrie 2005 privind prevenirea şi combaterea traficului de fiinţe umane;

persoană aflată în situaţie de dificultate – cetăţean al Republicii Moldova sau apatrid cu domiciliul în Republica Moldova care a împlinit vîrsta de 18 ani, identificat şi referit către misiunile diplomatice şi oficiile consulare ale Republicii Moldova prin demersuri oficiale din partea organelor de asistenţă socială şi/sau medicală din ţara de destinaţie, prin care se confirmă incapacitatea persoanei de a se întoarce la domiciliul său (din ţara de origine) din cauza stării de vulnerabilitate în care se află această persoană pe teritoriul unui alt stat, cauzate de cumularea următoarelor circumstanţe: probleme grave de sănătate, lipsa resurselor financiare, lipsa sau pierderea documentelor care nu pot fi restabilite de către persoana respectivă în mod independent, precum şi lipsa de asistenţă din partea membrilor familiei;

copil neînsoţit – persoana sub 18 ani, care a fost găsită fără însoţitor pe teritoriul unui stat străin;

repatriere – set de acţiuni întreprinse de autorităţile competente ale ţării de destinaţie şi de origine în vederea reîntoarcerii în ţara de origine a persoanei cu statut de victimă a traficului de fiinţe umane, a persoanei aflate în situaţie de dificultate sau a copiilor neînsoţiţi de părinţi sau de reprezentanţi legali aflaţi pe teritoriul statelor străine.

[Pct.2 modificat prin Hot.Guv. nr.875 din 05.09.2018, în vigoare 28.09.2018]
[Pct.2 modificat prin Hot.Guv. nr.255 din 27.04.2017, în vigoare 05.05.2017]

3. Prevederile prezentului Regulament se aplică faţă de persoanele menţionate la punctul 2 al Regulamentului – cetăţeni ai Republicii Moldova sau apatrizi, care aveau dreptul de a locui permanent în Republica Moldova la momentul intrării pe teritoriul unui alt stat.

4. Prezentul Regulament prevede desemnarea unor persoane de contact pentru toate ministerele şi instituţiile responsabile (Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale,

Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Educaţiei, Agenţia Servicii Publice), precum şi pentru oficiile consulare ale Republicii Moldova în străinătate, misiunile diplomatice şi alte organizaţii din domeniu.

[Pct.4 completat prin Hot.Guv. nr.327 din 17.04.2018, în vigoare 20.04.2018]

[Pct.4 modificat prin Hot.Guv. nr.255 din 27.04.2017, în vigoare 05.05.2017]

Capitolul II
PRINCIPII

5. Repatrierea în ţară a persoanelor specificate la punctul 2 al prezentului Regulament se efectuează în mod voluntar, în baza unui acord scris, semnat de ele, cu excepţia copiilor pînă la 10 ani, sau, după caz, semnat de către reprezentantul legal al persoanei, prin care acceptă asistenţa în procesul de repatriere. Repatrierea va fi asistată şi în situaţia în care, potrivit legislaţiei statului străin, nu există posibilitate ca persoana să rămînă temporar sau permanent pe teritoriul acestui stat.

6. Procedurile de repatriere se iniţiază doar după ce autorităţile competente se asigură de faptul că opinia persoanei privind repatrierea ei este luată în considerare.

7. Ţinînd cont de vîrsta şi de nivelul de maturitate al copilului opinia acestuia va fi luată în considerare în toate deciziile şi acţiunile care ar putea sa-l afecteze, cu excepţia cazurilor prevăzute la punctul 5 al prezentului Regulament, inclusiv: întoarcerea în ţara de origine, reunificarea cu familia biologică, familia extinsă sau plasarea în alte forme de îngrijire etc.

8. Repatrierea copiilor se efectuează cu respectarea interesului superior al copilului, prezentîndu-se în acest sens acte ce confirmă soluţia durabilă pentru îngrijirea copilului.

9. Decizia de repatriere a copilului este luată doar în cazul în care poate fi organizată o reunificare sigură a copilului cu familia sau în care, după consultarea cu Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, o instituţie potrivită este de acord şi poate oferi protecţie şi îngrijire adecvată imediat după sosirea copilului în Republica Moldova. Autorităţile competente implicate recunosc faptul că repatrierea ar putea să nu aibă loc. Dacă, după evaluarea anchetei socio-familiale, a riscului şi a securităţii, a nivelului de integrare a copilului în ţara-gazdă şi a duratei absenţei din ţara natală, dezirabilităţii de continuare a procesului de educaţie a copilului în ţara-gazdă şi a particularităţilor etnice, religioase, culturale şi lingvistice ale copilului, există indici, potrivit cărora repatrierea nu este în interesul superior al copilului, autorităţile competente pot lua decizia de nerepatriere a copilului.

10. În cazul în care vîrsta persoanei identificate în străinătate nu se cunoaşte cu siguranţă, dar există motive de a crede că este un copil, persoana va fi tratată ca copil, fiindu-i acordate toate măsurile de protecţie speciale, stipulate în prezentul Regulament şi în actele normative referitoare la drepturile şi protecţia copilului pînă la stabilirea vîrstei exacte.

11. Persoanei i se va oferi în limba sa maternă sau în oricare limbă pe care o cunoaşte, luînd în considerare nivelul ei de înţelegere, toată informaţia relevantă ce ţine de drepturi, serviciile disponibile, mijloacele de comunicare, de identificare a familiei, de căutare a unei instituţii de protecţie şi alte informaţii privind situaţia din ţara de origine.

12. Orice informaţie privind identitatea persoanei va fi examinată de către instituţiile competente, cu respectarea principiului de confidenţialitate, pentru a evita stigmatizarea şi punerea în pericol a persoanei şi a rudelor acesteia.

13. Identitatea sau detaliile ce asigură identificarea copilului nu sînt făcute publice prin mass-media sau prin orice alte mijloace, cu excepţia circumstanţelor excepţionale în care este necesară facilitarea identificării membrilor familiei sau pentru a asigura protecţia copilului.

14. Datele personale vor fi procesate (compilate, înregistrate, stocate, corectate, şterse şi transmise) cu consimţămîntul persoanelor menţionate la punctul 2 al prezentului Regulament, sau după caz reprezentanţilor lor legali, respectînd dreptul la viaţa privată şi la identitate. Persoana are dreptul să cunoască ce instituţie deţine informaţia despre ea şi să obţină o copie a informaţiei respective.

15. Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale este responsabil de efectuarea tuturor acţiunilor ce ţin de pregătirea şi demararea procedurilor de repatriere a persoanelor specificate la punctul 2 al prezentului Regulament.

16. Activităţile ce vizează identificarea victimelor traficului de persoane şi a familiilor acestora, eliberarea actelor de călătorie şi de identitate pentru persoanele menţionate la punctul 2 al prezentului Regulament, precum şi serviciile necesare de traducere/interpretare, în limita prevederilor legale, urmează a fi scutite de plata taxelor consulare şi de achitarea altor plăţi şi/sau taxe existente.

17. Cheltuielile de transport al persoanei repatriate (victime ale traficului de fiinţe umane (adulţi şi copii), precum şi copiii victimelor traficului de fiinţe umane), al copiilor neînsoţiţi şi însoţitorilor acestora vor fi suportate în conformitate cu prevederile prezentului Regulament.

[Pct.17 în redacţia Hot.Guv. nr.255 din 27.04.2017, în vigoare 05.05.2017]

18. În cazul persoanei aflate în dificultate, cheltuielile pentru asigurarea procedurii de repatriere vor fi suportate în conformitate cu tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte. În cazul lipsei unor astfel de tratate, aceste cheltuieli vor fi acoperite de către Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale.

[Pct.18 în redacţia Hot.Guv. nr.255 din 27.04.2017, în vigoare 05.05.2017]

18[1]. Din mijloacele financiare alocate din contul bugetului de stat Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale pentru realizarea procedurilor de repatriere a copiilor neînsoţiţi vor fi acoperite şi cheltuielile pentru alimentarea copiilor, procurarea îmbrăcămintei, încălţămintei, precum şi a medicamentelor, după caz.

[Pct.18[1] introdus prin Hot.Guv. nr.850 din 08.07.2016, în vigoare 15.07.2016]

Capitolul III
COLABORAREA CU AUTORITĂŢILE COMPETENTE DIN ŢARA DE DESTINAŢIE PENTRU IDENTIFICAREA LOCULUI AFLĂRII PERSOANEI, PLASAREA ACESTEIA SUB PROTECŢIE ŞI INIŢIEREA PROCEDURII DE REPATRIERE

19. Autorităţile responsabile de implementarea prezentului Regulament vor intensifica cooperarea cu autorităţile altor ţări, cu organizaţiile internaţionale şi organizaţiile nonguvernamentale din ţară şi din străinătate în vederea perfecţionării şi eficientizării procedurilor de repatriere, precum şi a procedurilor de căutare a persoanelor despre care, în baza informaţiilor disponibile, se crede că sînt victime ale traficului de fiinţe umane, persoane aflate în situaţie de dificultate sau sînt copii neînsoţiţi**.**

[Pct.19 modificat prin Hot.Guv. nr.255 din 27.04.2017, în vigoare 05.05.2017]

20. Autorităţile competente de stat, precum şi alte persoane, instituţii sau asociaţii din Republica Moldova, în termen de 5 zile lucrătoare din momentul primirii informaţiei despre existenţa într-o ţară străină a persoanelor prevăzute la punctul 2 al prezentului Regulament, trebuie să informeze în scris Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, care, prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe şi Integrării Europene solicită asistenţa misiunilor diplomatice şi consulare ale Republicii Moldova la acest capitol.

21. Prevederile punctului 20 vor fi îndeplinite şi în cazul în care informaţia privind prezenţa persoanelor prevăzute la punctul 2 al prezentului Regulament a parvenit nemijlocit de la persoanele în cauză sau de la familiile acestora, precum şi în caz de notificare din partea unei terţe persoane.

22. Misiunile diplomatice şi consulare ale Republicii Moldova, imediat după recepţionarea informaţiei despre aflarea în ţara de reşedinţă a persoanelor prevăzute la punctul 2 al prezentului Regulament, întreprind măsurile necesare în vederea identificării acestor persoane şi solicită autorităţilor competente din ţara respectivă informaţia despre datele şi documentele de identitate

ale persoanelor în cauză; alte informaţii utile şi necesare pentru aceasta; masurile de protecţie aplicate; starea psiho-somatică şi aptitudinea persoanei de a călători, acordul la repatriere etc.

23. Misiunile diplomatice şi consulare ale Republicii Moldova asigură transmiterea informaţiei de la instituţiile autorizate din Moldova şi din ţara de destinaţie în termen de 5 zile lucrătoare, dacă acordurile internaţionale la care Republica Moldova este parte nu prevăd o altă procedură în acest sens.

24. Misiunile diplomatice şi consulare ale Republicii Moldova, prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe şi Integrării Europene informează Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, în termen de 5 zile lucrătoare, despre persoane specificate la punctul 2 al prezentului Regulament, care solicită sau necesită repatriere.

25. Misiunile diplomatice şi consulare sînt responsabile pentru adresarea demersurilor către autorităţile ţării pe teritoriul căreia a fost depistată vreo persoană din cele specificate la punctul 2 al prezentului Regulament şi intervin pe lîngă autorităţile acestei ţări în vederea obţinerii măsurilor de protecţie şi asistenţă adecvate pînă la momentul repatrierii.

26. Misiunile diplomatice şi consulare, conform legislaţiei ţării respective şi acordurilor bilaterale şi multilaterale, acordă persoanelor specificate la punctul 2 al prezentului Regulament asistenţă pentru traducere, cazare, asistenţă medicală de urgenţă şi alte necesităţi, după caz.

Capitolul IV
PROCEDURILE DE REPATRIERE A COPILULUI

Secţiunea 1
Verificarea identităţii copilului, documentarea acestuia şi iniţierea procedurii de căutare a familiei sau a reprezentantului său legal

27. În cazul în care copilul depistat nu deţine nici un document, care i-ar putea confirma identitatea, misiunile diplomatice şi consulare verifică identitatea acestuia prin sistemul automatizat ACCES sau solicită asistenţa Agenţiei Servicii Publice în acest sens.

28. Agenţia Servicii Publice întreprinde măsurile necesare pentru identificarea copilului şi comunică rezultatele verificării Ministerului Afacerilor Externe şi Integrării Europene şi Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale în termen de 3 zile lucrătoare de la primirea solicitării.

29. Dacă Agenţia Servicii Publice nu dispune de informaţii referitoare la copil (naşterea nu a fost înregistrată în Registrul de Stare Civilă), responsabilitatea de verificare a identităţii copilului se pune în seama Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale care, în colaborare cu Agenţia Servicii Publice, Ministerul Afacerilor Interne şi autorităţile administraţiei publice locale, va întreprinde următoarele acţiuni:

1) va stabili locul naşterii copilului;

2) va obţine informaţia de la subdiviziunile Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale privind naşterea copilului de la părinţi-cetăţeni ai Republicii Moldova;

3) va obţine informaţia despre părinţi în cazurile în care naşterea nu a fost înregistrată la organul de stare civilă sau la oficiile consulare ale Republicii Moldova din străinătate în vederea constatării faptului naşterii copilului;

4) va iniţia procedurile de înregistrare tardivă sau ulterioară a naşterii copilului la organele de stare civilă, potrivit prevederilor Legii nr.100-XV din 26 aprilie 2001 privind actele de stare civilă.

30. Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale va informa, prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe şi Integrării Europene, autorităţile din ţara de destinaţie despre demararea şi evoluţia procesului de identificare a copilului.

31. După recepţionarea informaţiei despre copil, Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, în regim de urgenţă, va iniţia procedura de identificare a familiei/reprezentantului legal al copilului (sau, după caz, a instituţiei de plasament ce are obligaţia de îngrijire a copilului) şi va

solicita acordul acestora la repatriere, cu excepţia cazurilor în care activitatea de căutare sau modalitatea în care această procedura este efectuată contravine intereselor copilului.

32. În cazul în care persoanele vizate la punctul 31 al prezentului Regulament nu sînt găsite la domiciliu sau nu-şi dau acordul pentru repatrierea copilului, Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale înştiinţează autoritatea tutelară teritorială de la ultimul domiciliu cunoscut al copilului sau al familiei, care, în termen de 5 zile, eliberează avizul pentru repatrierea copilului, asigurînd, după caz, măsurile de protecţie a acestuia.

[Pct.32 completat prin Hot.Guv. nr.850 din 08.07.2016, în vigoare 15.07.2016]

33. Dacă familia copilului nu poate fi identificată, Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale solicită misiunii diplomatice sau consulare să intervină pe lîngă autorităţile locale din ţara de destinaţie pentru a asigura posibilitatea de a discuta cu copilul, în scopul colectării datelor biografice şi sociale, implicînd în acest sens reprezentanţii misiunii diplomatice sau consulare sau, după caz, alţi specialişti desemnaţi, informînd despre rezultate Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale.

34. Dacă identitatea copilului nu poate fi stabilită, Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe şi Integrării Europene, informează autorităţile de protecţie din ţara de destinaţie despre faptul că copilul nu poate fi încadrat în categoria persoanelor specificate la punctul 2 al prezentului Regulament şi, prin urmare, autorităţile moldoveneşti nu-şi asumă în continuare responsabilitatea pentru repatrierea copilului respectiv.

35. În procesul repatrierii şi după repatriere Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, în colaborare cu Ministerul Afacerilor Interne, va asigura evaluarea riscurilor şi a securităţii copilului şi a familiei acestuia, care va include examinarea unor posibile acţiuni de: stigmatizare/hărţuire din partea societăţii sau familiei; ameninţare, reprimare sau constrîngere a copilului sau rudelor acestuia din partea traficanţilor sau a complicilor acestora; retraficare.

36. În cazul în care s-a stabilit că aflarea copilului identificat pe teritoriul unui stat străin este rezultatul unor fapte cu caracter penal, Ministerul Afacerilor Interne va iniţia procedurile penale de investigare a cazului.

37. Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale solicită autorităţii tutelare teritoriale din raza teritorială în care copilul şi familia sa au avut ultimul domiciliu cunoscut efectuarea, în regim de urgenţă, a anchetei sociale a familiei şi întocmirea planului individual iniţial referitor la pregătirea reintegrării sociale a copilului.

[Pct.37 modificat prin Hot.Guv. nr.850 din 08.07.2016, în vigoare 15.07.2016]

38. Pe măsura acumulării informaţiilor relevante despre copil şi familie (identitate, evaluare primară a familiei, plan individual iniţial etc.), Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale le va transmite autorităţilor ţării de destinaţie prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe şi Integrării Europene, misiunilor diplomatice şi consulare. Odată cu finalizarea dosarului, Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale va informa ţara de destinaţie despre: data repatrierii, însoţitor, mijlocul de transport al copilului, punctele de trecere a frontierei, măsurile necesare de pregătire a copilului pentru deplasare etc.

Secţiunea 2
Repatrierea copilului şi plasarea sub protecţie

39. După obţinerea acordului pentru repatriere de la autorităţile din ţara de destinaţie, Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale:

1) planifică repatrierea şi efectuează aranjamentele logistice în limita resurselor disponibile;

2) emite un ordin de desemnare a însoţitorului/lor, care trebuie să deţină capacităţile necesare pentru îndeplinirea misiunii;

3) întocmeşte o scrisoare de însoţire în care se indică datele însoţitorului/lor şi ale copilului care urmează a fi repatriat, punctele de trecere a frontierei şi, după caz, alte informaţii relevante, pentru a fi prezentate de însoţitor/i la solicitarea autorităţilor implicate în repatriere;

4) efectuează traducerea documentelor care urmează a fi transmise în acest sens autorităţilor statului de destinaţie.

40. În cazul repatrierii copilului printr-o ţară terţă, misiunile diplomatice şi consulare ale Republicii Moldova din ţara terţă acordă asistenţă în vederea facilitării permisiunii de tranzit şi eliberării documentelor de tranzit. Dacă este necesar, misiunile diplomatice şi consulare contactează autorităţile din ţara de tranzit pentru urgentarea tranzitului, obţinerea documentelor de tranzit necesare, acordarea asistenţei în localizarea/ identificarea/ transportarea/ însoţirea de la punctele de intrare/ ieşire în ţara de tranzit în baza unui acord de readmisie, facilitarea comunicării cu părinţii aflaţi într-o ţară terţă şi facilitarea reunificării familiale într-o ţară terţă.

41. Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene acordă asistenţă în vederea obţinerii vizei/vizelor pentru deplasarea în ţara de destinaţie a însoţitorului şi întreprinde acţiuni în scopul depăşirii obstacolelor apărute în ţara de destinaţie în procesul repatrierii.

42. La sosire copilul este întîmpinat de părinţi sau alţi reprezentanţi legali. În caz contrar, autoritatea tutelară teritorială de la ultimul domiciliu al părinţilor sau, după caz, Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, desemnează o persoană care însoţeşte copilul la domiciliu sau la instituţia de protecţie determinată şi informată din timp.

[Pct.42 completat prin Hot.Guv. nr.850 din 08.07.2016, în vigoare 15.07.2016]

43. În cazul în care copilul va fi întîmpinat la punctul de trecere a frontierei de lucrătorul unei instituţii de protecţie, însoţitorul copilului şi persoana desemnată pentru primire semnează un proces-verbal privind predarea/primirea copilului repatriat.

44. Dacă autorităţile din ţara de destinaţie îşi asumă responsabilitatea pentru însoţirea şi repatrierea copiilor, misiunile diplomatice şi consulare informează Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale despre decizia acestora şi detaliile relevante cu privire la repatrierea planificată.

Secţiunea 3
Reabilitarea, monitorizarea şi raportarea

45. Instituţia de protecţie care a preluat copilul repatriat la punctul de frontieră sau la locul destinaţiei finale devine responsabilă de viaţa şi securitatea acestuia şi iniţiază procesul de reabilitare a copilului, reieşind din vîrsta, problemele acestuia, din sugestiile oferite de către autorităţile implicate în repatriere din ţara de destinaţie etc.

46. Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale solicită autorităţilor tutelare teritoriale de la domiciliul copilului sau din unitatea administrativ-teritorială, în raza căreia activează instituţia de protecţie unde a fost plasat copilul repatriat, întreprinderea măsurilor necesare de reintegrare socio-familială a copilului sau alegerea şi instituirea unei alte forme de protecţie, în corespundere cu legislaţia.

[Pct.46 completat prin Hot.Guv. nr.850 din 08.07.2016, în vigoare 15.07.2016]

47. Autoritatea tutelară teritorială în a cărui evidenţă se află copilul repatriat va monitoriza situaţia acestuia, conform prevederilor legislaţiei.

[Pct.47 în redacţia Hot.Guv. nr.850 din 08.07.2016, în vigoare 15.07.2016]

48. Informaţia relevantă privind procedura de repatriere se concentrează într-un dosar special al copilului şi se păstrează la Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale. Informaţia privind procedura de reintegrare şi monitorizare a copilului după repatriere se concentrează într-un dosar special al copilului şi se păstrează la autoritatea tutelară teritorială în a cărei rază este locul aflării copilului.

[Pct.48 în redacţia Hot.Guv. nr.850 din 08.07.2016, în vigoare 15.07.2016]

49. La solicitarea din partea autorităţilor străine competente a unor informaţii privind situaţia de după repatriere a persoanelor specificate la punctul 2 al prezentului Regulament, Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, cu acordul prealabil al persoanelor în cauză sau al

reprezentanţilor legali ai acestora, le va prezenta informaţia relevantă prin intermediul Departamentului afaceri consulare al Ministerului Afacerilor Externe şi Integrării Europene.

Capitolul V
PROCEDURILE DE REPATRIERE A ADULŢILOR

Secţiunea 1
Verificarea identităţii persoanei şi documentarea ei în scopul iniţierii procedurii de repatriere

50. Dacă persoana adultă, specificată la punctul 2 al prezentului Regulament, nu deţine nici un act de identitate, misiunile diplomatice şi consulare verifică identitatea persoanei prin sistemul automatizat ACCES sau solicită asistenţa Agenţiei Servicii Publice în acest sens.

Agenţia Servicii Publice întreprinde măsurile necesare pentru identificarea persoanei adulte şi comunică rezultatele verificării Departamentului afaceri consulare şi Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale în termen de 3 zile lucrătoare de la primirea solicitării.

50[1]. În cazul identificării persoanelor aflate în situaţie de dificultate pe teritoriul unui stat străin, Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale va solicita instituţiilor (sociale şi/sau medicale) din acel stat, care au identificat persoana, informaţii suplimentare despre situaţia acesteia şi necesitatea repatrierii prin asistenţa oferită de către însoţitor/însoţitori.

[Pct.50[1] completat prin Hot.Guv. nr.875 din 05.09.2018, în vigoare 28.09.2018]

[Pct.50[1] introdus prin Hot.Guv. nr.255 din 27.04.2017, în vigoare 05.05.2017]

51. Misiunile diplomatice şi consulare eliberează persoanei care face obiectul repatrierii documentele necesare în termen de 3 zile.

52. Misiunile diplomatice şi consulare şi consulii onorifici ai Republicii Moldova într-o ţară terţă vor acorda asistenţă pentru facilitarea permisiunii de tranzit şi pentru eliberarea documentelor de călătorie în vederea repatrierii persoanei respective.

În caz de necesitate, misiunile diplomatice, oficiile consulare şi consulii onorifici ai Republicii Moldova vor contacta autorităţile din ţara terţă pentru a urgenta tranzitul fizic; obţinerea documentelor de tranzit necesare; acordarea asistenţei în localizarea/ identificarea/ transportarea/ însoţirea de la punctele de intrare/ ieşire în ţara de tranzit în baza unui acord de readmisie; facilitarea comunicării cu părinţii sau copiii aflaţi într-o ţară terţă şi facilitarea reunificării familiale într-o ţară terţă.

53. În procesul repatrierii şi după repatriere Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, în colaborare cu Ministerul Afacerilor Interne va asigura evaluarea riscurilor şi a securităţii persoanei ce urmează a fi repatriată şi a familiei acesteia, care va include examinarea unor posibile acţiuni de: stigmatizare/hărţuire din partea societăţii sau familiei; ameninţare, reprimare sau constrîngere a persoanei sau rudelor acesteia din partea traficanţilor sau a complicilor acestora; retraficare.

54. Pentru evaluarea eficientă şi corectă a riscului se va ţine cont de opiniile persoanei respective pe toată durata acestui proces, decizia de repatriere bazîndu-se pe participarea benevolă a persoanei în procedura de repatriere.

55. Dacă, în urma evaluării riscului şi securităţii, se stabileşte că există un pericol iminent pentru viaţa şi sănătatea persoanei ce urmează a fi repatriată, la solicitarea Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, serviciul competent din cadrul Ministerului Afacerilor Interne desemnează unul sau mai mulţi însoţitori poliţişti care se vor deplasa în ţara de destinaţie în scopul însoţirii persoanei pe tot parcursul călătoriei sau vor întîmpina persoana la punctul de trecere a frontierei în Republica Moldova, asigurînd securitatea fizică a acesteia.

56. În cazul în care persoana care urmează a fi repatriată necesită, conform indicaţiilor medicale, transportare medicală asistată, confirmată prin concluzia eliberată de autorităţile competente din ţara de destinaţie, Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale va asigura deplasarea specialiştilor necesari din cadrul instituţiilor medico-sanitare publice de profil subordonate.

Dacă persoana care urmează a fi repatriată are capacităţi reduse de autoservire, autoîngrijire, adaptare situaţională şi locomotorii, Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale va asigura deplasarea specialiştilor necesari din cadrul instituţiilor specializate în domeniul asistenţei sociale subordonate.

În cazul identificării anumitor riscuri posibile pe parcursul repatrierii unei persoane, în scopul asigurării securităţii acesteia, Ministerul Afacerilor Interne va asigura deplasarea specialiştilor necesari din cadrul instituţiilor subordonate.

Însoţitorul/însoţitorii sînt desemnaţi prin ordinul conducătorului instituţiei specializate aflate în subordinea Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale sau Ministerului Afacerilor Interne, acesta/aceştia se vor deplasa în ţara de destinaţie în scopul însoţirii persoanei pe tot parcursul călătoriei.

[Pct.56 în redacţia Hot.Guv. nr.875 din 05.09.2018, în vigoare 28.09.2018]

56[1]. Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale iniţiază procedura de repatriere a persoanelor specificate la punctul 2 în baza următoarelor acte confirmative:

1) în cazul victimelor traficului de fiinţe umane:

a) adresarea oficială din partea organelor competente din ţara de destinaţie, precum şi din ţara de origine (email, poştă) sau adresarea rudelor, persoanelor terţe ori a prezumatei victime;

b) după caz, adresarea oficială şi chestionarul de identificare emis de către organizaţiile internaţionale, societatea civilă sau organizaţiile necomerciale;

c) copia actului de identitate, iar în lipsa acestuia – a titlului de călătorie;

d) ordinul ministrului sănătăţii, muncii şi protecţiei sociale cu privire la iniţierea procedurii de repatriere, procurarea biletului de călătorie pentru beneficiar şi, după caz, tur/retur pentru însoţitor/însoţitori;

e) consimţământul persoanei liber exprimat în scris despre întoarcerea voluntară în ţara de origine, în cazul persoanei cu capacitate de exerciţiu deplină; în cazul în care victima traficului de fiinţe umane, în urma unei boli mintale ori a unei deficienţe fizice, mintale sau psihologice, nu poate conştientiza pe deplin acţiunile sale ori nu îşi poate exprima voinţa – cererea de repatriere se depune de către:

1. curator, tutore sau ocrotitorul autorizat, care este desemnat în condiţiile Codului civil al Republicii Moldova nr.1107/2002, în cazul în care asupra persoanei a fost instituită prin hotărîre judecătorească o măsură de ocrotire judiciară;

2. consiliul de familie sau autoritatea tutelară de la ultimul loc de trai al persoanei din ţară;

3. misiunile diplomatice sau oficiile consulare, în baza demersurilor oficiale venite de la autorităţile competente care oferă asistenţă persoanei în ţara gazdă;

2) în cazul persoanelor aflate în situaţie de dificultate:

a) demersurile oficiale din partea organelor de asistenţă socială şi/sau medicală din ţara de destinaţie prin care se confirmă incapacitatea persoanei de a se întoarce în mod independent la domiciliul său (din ţara de origine) din cauza stării de vulnerabilitate;

b) după caz, informaţiile adiţionale din partea instituţiilor de asistenţă socială şi/sau medicală din ţara de destinaţie în vederea luării deciziei de desemnare a însoţitorului/însoţitorilor;

c) în cazul desemnării însoţitorului/însoţitorilor, ordinul de desemnare a acestuia/acestora de către instituţia competentă;

d) ordinul ministrului sănătăţii, muncii şi protecţiei sociale cu privire la iniţierea procedurii de repatriere, procurarea biletului de călătorie pentru beneficiar şi, după caz, tur/retur pentru însoţitor/însoţitori;

e) consimţământul persoanei liber exprimat în scris, în cazul persoanei cu capacitate de exerciţiu deplină; în cazul în care persoana aflată în situaţie de dificultate, în urma unei boli mintale ori a unei deficienţe fizice, mintale sau psihologice, nu poate conştientiza pe deplin acţiunile sale ori nu îşi poate exprima voinţa – cererea de repatriere se depune de către:

1. curator, tutore sau ocrotitorul autorizat, care este desemnat în condiţiile Codului civil al Republicii Moldova nr.1107/2002, în cazul în care asupra persoanei a fost instituită prin hotărîre judecătorească o măsură de ocrotire judiciară;

2. consiliul de familie sau autoritatea tutelară de la ultimul loc de trai al persoanei din ţară;

3. misiunile diplomatice sau oficiile consulare, în baza demersurilor oficiale venite de la autorităţile competente care oferă asistenţă persoanei în ţara gazdă;

f) copia actului de identitate, iar în lipsa acestuia – a titlului de călătorie.

[Pct.56[1] introdus prin Hot.Guv. nr.875 din 05.09.2018, în vigoare 28.09.2018]

56[2]. În vederea prevenirii şi combaterii infracţiunilor, Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, în procesul ce ţine de pregătirea şi demararea procedurilor de repatriere a persoanelor specificate la punctul 2, va informa Ministerul Afacerilor Interne despre datele disponibile referitoare la persoană şi acţiunile întreprinse, solicitînd verificarea faptului dacă persoana care se propune a fi repatriată se află în căutare pentru comiterea unor infracţiuni. În cazul răspunsului afirmativ, autorităţile care au iniţiat căutarea persoanei vor prelua cazul, asigurînd examinarea în corespundere cu procedurile stabilite

[Pct.56[2] introdus prin Hot.Guv. nr.875 din 05.09.2018, în vigoare 28.09.2018]

Secţiunea 2
Repatrierea persoanei şi plasarea sub protecţie

57. Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale este responsabil pentru îndeplinirea tuturor acţiunilor ce ţin de pregătirea şi demararea procedurilor de repatriere a persoanei (ancheta socio-familială solicitată, stabilirea datei şi condiţiilor de repatriere, desemnarea însoţitorului, asigurarea plasamentului în regim de urgenţă şi/sau de lungă durată la întoarcerea în ţară, referirea cazului către serviciile disponibile).

58. După finalizarea acţiunilor de evaluare a riscului şi a securităţii, eliberarea actelor de călătorie şi obţinerea acordului pentru repatriere din partea persoanei în cauză, Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale planifică repatrierea, măsurile de protecţie ce vor fi luate şi comunică misiunilor diplomatice şi oficiilor consulare, Ministerului Afacerilor Interne, numele şi prenumele persoanei repatriate, numărul şi seria actelor de călătorie, mijlocul de transport, data şi ora sosirii în punctul de trecere a frontierei în timpul intrării pe teritoriul Republicii Moldova. În cazul în care persoana este însoţită, se va oferi o informaţie cu privire la datele de identitate ale însoţitorului/însoţitorilor.

[Pct.58 modificat prin Hot.Guv. nr.312 din 05.05.2014, în vigoare 09.05.2014]

58[1]. Pentru realizarea procedurilor de repatriere a persoanelor specificate la punctul 2 al prezentului Regulament, Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale va achita diurna pentru însoţitor/însoţitorii din cadrul instituţiilor specializate subordonate Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, Ministerului Afacerilor Interne şi Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale. Diurna va fi finanţată din contul mijloacelor bugetului de stat prevăzute în bugetul Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale.

[Pct.58[1] introdus prin Hot.Guv. nr.255 din 27.04.2017, în vigoare 05.05.2017]

58[2]. Din mijloacele financiare alocate din contul bugetului de stat Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale pentru realizarea procedurilor de repatriere a persoanelor adulte cu asistenţa însoţitorilor desemnaţi vor fi acoperite şi cheltuielile efective pentru alimentaţia persoanelor menţionate la punctul 2 al prezentului Regulament şi, după caz, procurarea îmbrăcămintei, încălţămintei şi a medicamentelor.

[Pct.58[2] introdus prin Hot.Guv. nr.255 din 27.04.2017, în vigoare 05.05.2017]

59. Poliţia de Frontieră a Ministerului Afacerilor Interne de la punctul de trecere a frontierei Republicii Moldova acordă suport în recepţia la punctul de trecere a frontierei a persoanei

desemnate de instituţia de resort să întîmpine persoana repatriată şi să o însoţească la domiciliul său sau la instituţia specializată determinată din timp.

[Pct.59 modificat prin Hot.Guv. nr.875 din 05.09.2018, în vigoare 28.09.2018]

[Pct.59 modificat prin Hot.Guv. nr.312 din 05.05.2014, în vigoare 09.05.2014]

Secţiunea 3
Reabilitarea, monitorizarea şi raportarea

60. După încheierea procedurii de repatriere, Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, în conformitate cu acordul voluntar exprimat de persoana repatriată, va întreprinde toate măsurile necesare pentru reabilitarea şi reintegrarea acesteia, în cadrul Sistemului naţional de referire pentru protecţia şi asistenţa victimelor traficului de fiinţe umane.

[Pct.60 modificat prin Hot.Guv. nr.875 din 05.09.2018, în vigoare 28.09.2018]

60[1]. Monitorizarea procesului de incluziune socială, profesională şi familială a persoanelor adulte repatriate, specificate la punctul 2 al prezentului Regulament, se realizează în cadrul Sistemului naţional de referire pentru protecţia şi asistenţa victimelor traficului de fiinţe umane de către echipa multidisciplinară teritorială de la locul de trai al beneficiarului pe o perioadă de doi ani. În cazul în care nu poate fi determinat locul de trai al acestuia, monitorizarea va fi realizată de către echipa multidisciplinară teritorială din localitatea unde are loc incluziunea socială a beneficiarului. Echipa multidisciplinară teritorială responsabilă, la solicitarea Unităţii naţionale de coordonare din cadrul Sistemului naţional de referire, va informa în scris despre progresul incluziunii persoanei repatriate.

[Pct.60[1] modificat prin Hot.Guv. nr.875 din 05.09.2018, în vigoare 28.09.2018]

[Pct.60[1] introdus prin Hot.Guv. nr.255 din 27.04.2017, în vigoare 05.05.2017]

61. Orice documentare şi monitorizare a cazurilor individuale trebuie să fie efectuate cu respectarea dreptului la intimitate şi a standardelor internaţionale şi regionale privind protecţia informaţiei.

62. În cazurile în care autorităţile străine competente solicită informaţii privind situaţia persoanei după repatriere, Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale va comunica acestora orice informaţie cu relevanţă în acest sens, avînd acordul prealabil al persoanei în cauză.

H O T Ă R Î R E
pentru aprobarea Regulamentului-cadru cu privire la organizarea şi funcţionarea Serviciului de asistenţă şi protecţie a victimelor traficului de fiinţe umane şi a standardelor minime de calitate

nr. 898 din 30.12.2015

Monitorul Oficial nr.2-12/5 din 15.01.2016

* * *

În scopul executării prevederilor Legii nr.241-XVI din 20 octombrie 2005 privind prevenirea şi combaterea traficului de fiinţe umane (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.164-167, art.812), cu modificările şi completările ulterioare, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă:

Regulamentul-cadru cu privire la organizarea şi funcţionarea Serviciului de asistenţă şi protecţie a victimelor traficului de fiinţe umane, conform anexei nr.1;

Standardele minime de calitate pentru Serviciul de asistenţă şi protecţie a victimelor traficului de fiinţe umane, conform anexei nr.2.

2. Prestatorii de servicii de asistenţă şi protecţie a victimelor traficului de fiinţe umane vor aproba propriile regulamente de organizare şi funcţionare în baza Regulamentului-cadru nominalizat şi în baza standardelor minime de calitate.

3. Cheltuielile ce ţin de organizarea şi funcţionarea Serviciului de asistenţă şi protecţie a victimelor traficului de fiinţe umane şi de aplicarea Standardelor minime de calitate vor fi suportate de către prestatorii de servicii şi se vor efectua în limitele alocaţiilor prevăzute anual în bugetele respective, precum şi din mijloacele provenite din donaţii, granturi şi alte surse, conform legislaţiei.

4. Prestatorii de servicii vor prezenta Unităţii Naţionale de Coordonare a Sistemului naţional de referire din cadrul Ministerului Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei şi structurii teritoriale de asistenţă socială raportul anual de activitate privind rezultatele obţinute pînă la data de 31 ianuarie a anului următor celui de gestiune.

5. Se abrogă unele hotărîri ale Guvernului, conform anexei nr.3.

6. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Ministerului Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei.

PRIM-MINISTRU INTERIMAR **Gheorghe BREGA**

Contrasemnează:
Ministrul muncii, protecţiei sociale şi familiei **Mircea Buga**
Ministrul finanţelor **Anatol Arapu**

Nr.898. Chişinău, 30 decembrie 2015.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
nr.898 din 30 decembrie 2015

REGULAMENTUL-CADRU
cu privire la organizarea şi funcţionarea Serviciului de asistenţă şi protecţie a victimelor traficului de fiinţe umane

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

1. Regulamentul-cadru cu privire la organizarea şi funcţionarea Serviciului de asistenţă şi protecţie a victimelor traficului de fiinţe umane (în continuare – Regulament) stabileşte modul de organizare şi funcţionare a Serviciului de asistenţă şi protecţie a victimelor traficului de fiinţe umane (în continuare – Serviciul).

2. Serviciul este prestat în cadrul instituţiilor/organizaţiilor care sînt instituite de prestatorii de servicii sociale, persoane fizice sau persoane juridice publice ori private, indiferent de tipul de proprietate şi de forma juridică de organizare, avînd sediul în Republica Moldova.

3. Prestatorii de servicii de asistenţă şi protecţie a victimelor traficului de fiinţe umane asigură, prin gama serviciilor prestate, asistenţă la reintegrare în familie şi în comunitate victimelor traficului de fiinţe umane.

4. Serviciul este prestat în conformitate cu legislaţia în vigoare, prezentul Regulament, standardele minime de calitate şi actele de constituire.

5. Prestarea Serviciului este coordonată şi monitorizată de către fondator în colaborare cu Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei şi structura teritorială de asistenţă socială.

6. În sensul prezentului Regulament, noţiunile utilizate mai jos semnifică următoarele:

1) *Unitatea naţională de coordonare a Sistemului naţional de referire* (în continuare – *Unitatea naţională de coordonare)* – unitate de personal cu funcţie de coordonare a activităţilor organizaţiilor participante la Sistemul naţional de referire în vederea referirii beneficiarilor pentru protecţie şi asistenţă la nivel naţional, inclusiv cu atribuţii în coordonarea procedurilor de repatriere;

2) *echipa multidisciplinară teritorială din cadrul Sistemului naţional de referire* – grup creat pe lîngă administraţia publică locală de nivelul întîi şi nivelul al doilea din specialişti desemnaţi din cadrul organizaţiilor participante la Sistemul naţional de referire, cu scopul asigurării unei abordări sistemice a protecţiei şi asistenţei victimelor şi potenţialelor victime ale traficului de fiinţe umane şi respectării drepturilor fundamentale ale omului. Echipa este învestită cu atribuţie de coordonare operativă a activităţilor în cadrul Sistemului naţional de referire;

3) *echipa multidisciplinară a Serviciului* – grup de specialişti (asistent social, asistent medical, psiholog, jurist) care colaborează la evaluarea şi planificarea acţiunilor pentru asigurarea asistenţei şi protecţiei sociale beneficiarilor Serviciului, conform prevederilor managementului de caz;

4) *manager de caz* – asistent social din cadrul Serviciului, responsabil de elaborarea şi implementarea planului individualizat de asistenţă a beneficiarilor, care în activitatea sa se conduce de instrucţiunile metodologice elaborate şi aprobate de către Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei;

5) *management de caz* – metodă de lucru a asistentului social, prin intermediul căreia se evaluează nevoile beneficiarului şi ale familiei lui în colaborare cu acestea, coordonează, monitorizează, evaluează şi susţine beneficiarul pentru a beneficia de servicii sociale care să răspundă acestor nevoi;

6) *plan individualizat de asistenţă* – plan elaborat de către asistentul social al Serviciului în coordonare cu beneficiarul, în baza evaluării necesităţilor beneficiarului şi include: descrierea activităţii necesare de a fi întreprinsă în vederea reintegrării beneficiarului, prestatorul şi durata de acordare a serviciilor, personalul responsabil, tipul de servicii sociale identificate în vederea dezvoltării posibilităţilor/ capacităţilor pentru o viaţă independentă şi reintegrării în familie şi comunitate;

7) *acordul de colaborare* – înţelegere scrisă încheiată între prestatorii Serviciului şi beneficiar, membrii familiei acestuia/ reprezentantul legal, care stipulează condiţiile de prestare a serviciilor, drepturile şi obligaţiile părţilor, durata şi condiţiile de încetare a acestuia.

7. Beneficiarii Serviciului sînt persoanele victime ale traficului de fiinţe umane şi potenţialele victime ale traficului de fiinţe umane (femei, bărbaţi, copii (fete/băieţi), părinţi/copii)

cetăţeni ai Republicii Moldova, precum şi persoanele care nu deţin cetăţenia Republicii Moldova sau care sînt apatrizi.

Capitolul II
SCOPUL, OBIECTIVELE ŞI PRINCIPIILE SERVICIULUI

8. Scopul Serviciului este de a oferi asistenţă şi protecţie victimelor traficului de fiinţe umane, socializare şi reintegrarea acestora în familie şi în comunitate în contextul respectării drepturilor omului.

9. Serviciul are următoarele obiective:

1) asigurarea unui plasament temporar în perioada de criză adecvat şi sigur luînd în considerare particularităţile beneficiarului din momentul plasării;

2) asigurarea reabilitării beneficiarilor prin asistenţă şi protecţie cu oferirea serviciilor calitative în conformitate cu planurile individuale şi standardele minime de calitate;

3) facilitarea procesului de socializare şi reintegrare a beneficiarilor în familie şi în comunitate cu participarea echipei multidisciplinare teritoriale din cadrul Sistemului naţional de referire;

4) referirea beneficiarilor către echipa multidisciplinară teritorială raională/comunitară din cadrul Sistemului naţional de referire pentru monitorizarea situaţiei postintegratoare în familie şi în comunitate a acestora;

5) facilitarea socializării şi reintegrării cuplului părinte-copil în familia biologică/extinsă şi în comunitate cu participarea echipei multidisciplinare teritoriale din cadrul Sistemului naţional de referire;

6) acordarea asistenţei pentru obţinerea deprinderilor de viaţă.

10. Serviciul este prestat în baza următoarelor principii:

1) respectarea drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului şi realizarea drepturilor speciale ale victimelor traficului de fiinţe umane;

2) asigurarea dreptului la informare şi sensibilizare;

3) asigurarea participării şi priorităţii consimţămîntului beneficiarului la selectarea măsurilor de asistenţă şi protecţie;

4) asigurarea abordării individualizate şi multidisciplinare a beneficiarilor în contextul reintegrării familiale şi sociale;

5) asigurarea accesului beneficiarilor la servicii de calitate;

6) asigurarea nondiscriminării;

7) respectarea confidenţialităţii datelor cu caracter personal a beneficiarilor, precum şi cele legate de condiţiile traficării.

11. Beneficiarii admişi în Serviciu beneficiază de următoarele tipuri de servicii:

1) servicii de zi;

2) servicii de criză;

3) servicii de plasament temporar.

Capitolul III
DREPTURILE ŞI OBLIGAŢIILE PRESTATORULUI SERVICIULUI

12. Prestatorul Serviciului are următoarele drepturi:

1) să desfăşoare activitatea prevăzută de lege şi de actele de constituire;

2) să solicite, în condiţiile legii, autorităţilor publice centrale/ locale, instituţiilor şi organizaţiilor documente, materiale şi informaţii necesare în scopul exercitării obligaţiilor sale;

3) să participe la elaborarea, consultarea şi ajustarea documentelor care stabilesc politici în domeniul asistenţei şi protecţiei victimelor traficului de fiinţe umane;

4) să acceseze, în vederea realizării scopului şi obiectivelor stabilite în actele de constituire a Serviciului, mijloacele financiare de la organizaţiile donatoare şi să le utilizeze în scopul realizării competenţelor sale, în conformitate cu legislaţia;

5) să participe la instruirea continuă a specialiştilor şi voluntarilor în domeniile prioritare de activitate;

6) alte drepturi prevăzute de lege şi de actele de constituire.

13. Prestatorul Serviciului are următoarele obligaţii:

1) să acorde servicii de asistenţă şi protecţie, care nu sînt condiţionate de dorinţa beneficiarilor de a face declaraţii şi de a participa la procesul de urmărire a traficanţilor;

2) să informeze beneficiarii şi membrii familiilor/reprezentantul legal al acestora despre drepturile şi obligaţiile lor, precum şi despre posibilităţile de realizare a acestora;

3) să contribuie la promovarea serviciilor prestate în cadrul Serviciului;

4) să asigure procedurile legale de recepţionare, înregistrare şi soluţionare a plîngerilor şi altor adresări;

5) să colaboreze şi să stabilească parteneriate cu autorităţile publice centrale şi locale, organele de drept, asociaţiile obşteşti, alte întreprinderi, instituţii, organizaţii în vederea realizării eficiente a competenţelor şi asigurării accesului /referirii beneficiarilor către alte servicii;

6) să asigure confidenţialitatea datelor despre viaţa privată, identitatea victimei traficului de fiinţe umane, condiţiile în care a fost traficată şi a altor informaţii, a căror confidenţialitate este prevăzută de legislaţie;

7) să asigure prelucrarea datelor personale conform prevederilor Legii nr.133 din 8 iulie 2011 privind protecţia datelor cu caracter personal;

8) să deţină şi să gestioneze datele statistice depersonalizate cu privire la numărul beneficiarilor asistaţi, categoria acestora, perioada asistării şi serviciile acordate;

9) să prezinte, la cererea fondatorului şi altor autorităţi, datele statistice deţinute, activităţile şi serviciile prestate beneficiarilor.

Capitolul IV
ORGANIZAREA ŞI FUNCŢIONAREA SERVICIULUI

Secţiunea 1
Organizarea Serviciului

14. Prestatorul amenajează Serviciul conform standardelor minime de calitate, în corespundere cu particularităţile individuale ale beneficiarilor.

15. Prestatorul Serviciului oferă următoarele servicii:

1) *servicii de zi* – nu necesită plasament temporar şi presupun: activităţi de informare, asistenţă în documentare, consiliere psihosocială (individuală, de grup, terapie familială), consiliere juridică, referire, servicii de agrement pentru copii;

2) *servicii de criză* – servicii prestate beneficiarilor generate de dificultate intensă, necesitate urgentă şi vitală ale acestora la momentul plasării temporare în serviciu pentru restabilirea echilibrului psihoemoţional şi fiziologic individual cu acordarea serviciilor de sănătate, serviciilor de consiliere psihosocială, alimentaţie;

3) *servicii de plasament temporar* – cazare provizorie securizată, care poate fi plasament temporar de scurtă durată (de la o lună pînă la trei luni) şi plasament temporar de lungă durată, cu titlu de excepţie (pînă la un an) pentru beneficiarii cu dificultate majoră. Beneficiarii au acces la servicii de sănătate, servicii de consiliere juridică, alimentaţie şi servicii sanitaro-igienice, servicii de asistenţă la reintegrarea în familie şi /sau comunitate, servicii de zi, ergoterapie, servicii de asistenţă la obţinerea deprinderilor de viaţă independentă. Persoanele plasate în regim de urgenţă vor fi admise în Serviciu cu verificarea prealabilă în izolator, în scopul igienizării sau excluderii semnelor îmbolnăvirilor acute.

16. Prestarea serviciilor poate fi posibilă doar în baza acordului de colaborare, încheiat între administratorul Serviciului şi beneficiar, dar şi cu membrii familiei acestuia sau alt reprezentant legal.

17. Asistenţa beneficiarilor în plasament temporar se realizează în baza planului individualizat de asistenţă, elaborat de către asistentul social angajat al Serviciului – managerul de

caz. Planul este întocmit cu participarea beneficiarului (şi sau reprezentantului său legal) şi coordonat cu toţi membrii echipei multidisciplinare din cadrul Serviciului.

Secţiunea a 2-a
Plasarea temporară a beneficiarilor în Serviciu

18. Identificarea victimelor traficului de fiinţe umane se efectuează de către specialiştii împuterniciţi din cadrul organizaţiilor – participante la Sistemul naţional de referire atît pe teritoriul ţării, cît şi peste hotarele ei, în conformitate cu prevederile actelor normative aprobate de Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei.

19. Includerea beneficiarului în cadrul Serviciului se realizează la solicitarea directă a acestuia sau/şi la demersul altor actori, implicaţi în activitatea de prevenire şi combatere a traficului de fiinţe umane (organizaţiile internaţionale, societatea civilă, organele de drept, autorităţile publice centrale şi locale).

20. Prestatorul Serviciului oferă plasament temporar beneficiarilor adulţi (separat pentru femei şi bărbaţi) şi separat pentru cuplu părinte-copil. Se acordă plasament temporar securizat pentru o perioadă de pînă la 30 zile. În caz de necesitate, pentru a asigura protecţia acestora, durata cazării poate fi prelungită pînă la 6 luni. Cînd viaţa şi sănătatea sînt ameninţate de un pericol real, perioada cazării poate fi prelungită pe o durată considerată necesară pentru protecţia acestora. Pentru femeile gravide – victime ale traficului de fiinţe umane, cazarea este asigurată pentru o perioadă de pînă la 12 luni.

21. Plasarea în cadrul Serviciului are un caracter temporar şi impune deschiderea dosarului beneficiarului cu elaborarea şi realizarea planului individualizat de asistenţa în baza evaluării iniţiale prezentată de către echipa multidisciplinară teritorială sau asistenţa socială comunitară.

22. Evaluarea complexă a situaţiei curente a beneficiarului se realizează de către echipa multidisciplinară a Serviciului cu suportul echipei multidisciplinare teritoriale din cadrul Sistemului naţional de referire şi/sau a asistentului social.

23. Ieşirea beneficiarului din Serviciu se pregăteşte de către managerul de caz, în comun cu membrii echipei multidisciplinare a Serviciului şi coparticiparea beneficiarului.

Secţiunea a 3-a
Neadmiterea beneficiarului în Serviciu

24. Prestatorul Serviciului nu admite plasarea în Serviciu a persoanelor care:

1) sînt pacienţi cu tuberculoză pulmonară şi alte maladii transmisibile în fază acută, probleme de sănătate mintală ce prezintă pericol social şi nemijlocit pentru sine, care urmează a fi referiţi imediat către serviciile medicale specializate;

2) sînt anunţate în căutare de către organele de drept pentru comiterea infracţiunilor, necondiţionate de exploatarea în traficul de fiinţe umane, sau cele care încearcă să se eschiveze de răspundere penală sau executarea actelor judecătoreşti;

3) dau dovadă de agresivitate, generată de consumul alcoolului sau de substanţe narcotice, psihotrope şi precursori.

Secţiunea a 4-a
Suspendarea sau sistarea prestării serviciilor beneficiarului

25. La solicitarea managerului de caz, suspendarea sau sistarea prestării serviciilor se realizează la decizia administraţiei în următoarele situaţii:

1) la realizarea obiectivelor stipulate în planul individualizat de asistenţă;

2) la depăşirea unor criterii de eligibilitate a beneficiarului în care acesta s-a încadrat la admiterea în Serviciu;

3) la solicitarea beneficiarului sau a reprezentantului său legal;

4) la încălcarea în mod repetat a Regulamentului de ordine interioară (încălcarea regimului de disciplină şi sanitar, neparticiparea la programe, abuz de alcool, consum ilicit de substanţe narcotice, psihotrope şi precursori);

5) la cauzarea prejudiciilor integrităţii fizice altor beneficiari sau personalului Serviciului;

6) la cauzarea prejudiciilor materiale altor beneficiari, prestatorului sau personalului Serviciului;

7) în alte cazuri de prejudiciere a Serviciului şi interesului superior al beneficiarului.

26. Condiţiile de suspendare sau sistare a serviciilor se aduc la cunoştinţa beneficiarului într-o formă accesibilă şi amiabilă.

27. La suspendarea/ sistarea serviciilor prestate în baza planului individualizat de asistenţă, dosarul beneficiarului (în copie) rămîne în arhivă pentru memorie instituţională şi se păstrează pe o perioadă de timp stabilită în legislaţia cu privire la arhivarea şi păstrarea documentelor-tip de către diferite instituţii.

28. În cazul referirii sau transferului beneficiarului în altă instituţie specialiştii Serviciului transmit acestei instituţii raportul de referire/închidere a cazului.

Secţiunea a 5-a
Drepturile beneficiarului admis în Serviciu

29. Beneficiarul admis în Serviciu are următoarele drepturi:

1) să fie informat şi să îşi dea acordul privind serviciile asigurate de către prestator;

2) să i se asigure confidenţialitatea informaţiei şi datelor cu caracter personal;

3) să depună plîngeri, potrivit legislaţiei asupra calităţii serviciilor prestate, atitudinii şi tratamentului aplicat de personalul din Serviciu;

4) să fie asistat şi sprijinit de către personalul Serviciului în realizarea obiectivelor planului individualizat de asistenţă;

5) să ceară suspendarea sau sistarea prestării serviciilor;

6) să fie informat despre drepturile şi obligaţiile sale în calitate de beneficiar al Serviciului;

7) să participe la întocmirea planului individualizat de asistenţă.

30. Beneficiarul admis în Serviciu este tratat cu demnitate şi respect.

Secţiunea a 6-a
Obligaţiile beneficiarului admis în Serviciu

31. Beneficiarul admis în Serviciu are următoarele obligaţii:

1) să prezinte informaţii corecte şi relevante despre identitatea sa, situaţia familială, socială, economică şi starea sănătăţii, asumîndu-şi responsabilitatea pentru veridicitatea informaţiilor prezentate;

2) să participe la procesul de luare a deciziilor în privinţa sa, la procesul de întocmire a planului său individualizat de asistenţă şi de acordare a serviciilor, să îndeplinească responsabil activităţile din planul său individualizat de asistenţă aprobat care îl vizează nemijlocit;

3) să respecte regulamentul de ordine interioară al Serviciului;

4) să respecte drepturile altor beneficiari, precum şi ale angajaţilor Serviciului, inclusiv prin conformarea regulilor interne stabilite în cadrul Serviciului;

5) să manifeste o atitudine responsabilă pentru bunurile materiale ale Serviciului;

6) să participe, în limita posibilităţilor, la desfăşurarea activităţilor culturale, educaţionale din cadrul Serviciului.

Capitolul V
MANAGEMENTUL SERVICIULUI

Secţiunea 1
Managementul resurselor umane

32. Serviciul este condus de un administrator cu studii superioare în cel puţin unul din următoarele domenii: pedagogie, psihologie, asistenţă socială, medicină, juridică şi economie şi are experienţă profesională de minimum 5 ani. Administratorul Serviciului este numit în funcţie şi eliberat din funcţie în condiţiile legii.

33. Angajarea personalului se efectuează prin încheierea în formă scrisă a unui contract individual de muncă sau de prestare a serviciilor, care se legalizează prin ordinul administratorului Serviciului, emis în baza contractului.

34. Structura personalului este aprobată de către administratorul Serviciului, conform scopului şi obiectivelor acestuia, şi include: personal administrativ, personal de asistenţă socială, psihologică, juridică, medicală şi personal auxiliar.

35. Selectarea specialiştilor Serviciului se realizează în conformitate cu procedura descrisă în legislaţia în vigoare.

36. Administratorul Serviciului:

asigură calitatea serviciilor, inclusiv pe calea monitorizării, convocării şedinţelor de supervizare profesională a personalului în scopul sporirii performanţelor angajaţilor, realizării eficiente a sarcinilor;

evaluează anual competenţele profesionale ale personalului, identifică necesităţile de formare continuă şi asigură participarea personalului specializat la cursurile de formare profesională;

informează şi monitorizează respectarea drepturilor şi libertăţilor beneficiarilor, confidenţialitatea informaţiei şi datelor cu caracter personal, informaţiile despre viaţa intimă a beneficiarilor, obţinute în proces de realizare a serviciilor;

nu poate pretinde, accepta şi primi pentru munca prestată foloase şi avantaje necuvenite;

convoacă şedinţele de planificare a activităţii în mod ordinar sau, în caz de necesitate, în mod extraordinar;

reprezintă Serviciul în raporturile cu alte întreprinderi, instituţii, organizaţii, precum şi poate încheia acorduri de colaborare cu beneficiarii, organele de drept teritoriale pentru asigurarea securităţii şi protecţiei beneficiarilor, salariaţilor, instituţiei, precum şi acorduri de parteneriat cu alte întreprinderi, instituţii, organizaţii implicate în activitatea de prevenire şi combaterea a traficului de fiinţe umane.

Secţiunea a 2-a
Managementul Serviciului şi procedura de raportare

37. Administratorul Serviciului este responsabil de calitatea prestării serviciilor şi intervine, în condiţii legale, în cazurile abaterilor, urgenţelor sau suspiciunilor de abuz admise faţă de beneficiari.

38. Administratorul Serviciului, în comun cu personalul, este responsabil de elaborarea planului anual de activitate în baza monitorizării şi evaluării Serviciului. Pentru aceasta se va ţine cont de necesităţile beneficiarilor şi rezultatele implementării planurilor individualizate de asistenţă, necesităţile de consolidare a capacităţilor specialiştilor Serviciului.

39. Administratorul Serviciului este responsabil de elaborarea raportului anual de activitate a Serviciului, care se prezintă fondatorului şi structurii teritoriale de asistenţă socială.

Secţiunea a 3-a
Procedura de depunere şi examinare a reclamaţiilor în cadrul Serviciului

40. Prestatorul Serviciului deţine şi aplică o procedură de examinare şi soluţionare a reclamaţiilor în conformitate cu prevederile Legii nr.190-XIII din 19 iulie 1994 cu privire la petiţionare.

41. Procedura legală de depunere, de examinare a plîngerilor şi sesizărilor este expusă public şi beneficiarii au oportunitatea de a se informa.

42. Orice sesizare sau reclamaţie cu privire la calitatea serviciilor prestate se depune în scris sau verbal la prestatorul de serviciu (de către beneficiarul plasat în Serviciu, familia acestuia, autorităţile administraţiei publice locale).

43. Prestatorul de serviciu este obligat să examineze sesizările şi reclamaţiile şi să ofere un răspuns în scris petiţionarului în termenul stabilit de legislaţie. În cazul în care reclamantul nu este

de acord cu decizia, acesta are dreptul să se adreseze instanţei competente în termenul stabilit de legislaţia în vigoare.

44. Sesizările care conţin ameninţări la securitatea naţională, la ordinea publică, la viaţa şi sănătatea personalului Serviciului şi beneficiarilor se vor remite organelor de drept competente.

Capitolul VI
PATRIMONIUL ŞI FINANŢAREA SERVICIULUI

45. Prestatorul Serviciului are statut de persoană juridică, cont trezorerial/bancar, ştampilă, sigiliu, antet şi simbolică.

46. Prestatorul Serviciului dispune de patrimoniu necesar activităţii sale şi este constituit din:

1) patrimoniul iniţial transmis de către fondatori în proprietate şi/sau folosinţă;

2) patrimoniul transmis în perioada activităţii Serviciului de către autorităţile publice, alte persoane juridice sau fizice în folosinţă temporară;

3) patrimoniul achiziţionat de către prestatorul Serviciului din contul mijloacelor proprii în perioada activităţii sale, care îi aparţine cu drept de proprietate, precum şi din veniturile obţinute în urma utilizării sau înstrăinării patrimoniului respectiv;

4) alte valori active şi pasive aflate în circuitul civil, neinterzise de legislaţie.

47. Prestatorul Serviciului utilizează patrimoniul exclusiv pentru realizarea scopurilor stabilite în statut.

48. Gestionarea patrimoniului se realizează, în funcţie de valoarea acestuia, în modul stabilit de legislaţie şi documentele de constituire a Serviciului.

49. Serviciul este finanţat din contul mijloacelor financiare alocate de fondator, conform prevederilor legale, precum şi al granturilor, al donaţiilor oferite de persoane fizice şi juridice şi din alte surse, conform legislaţiei.

50. Prestatorul Serviciului ţine evidenţa activităţii sale financiar-economice şi prezintă dările de seamă contabile şi statistice în modul stabilit de legislaţie.

51. Serviciul este prestat în conformitate cu devizul de cheltuieli, aprobat conform legislaţiei.

52. Salarizarea personalului Serviciului se efectuează conform legislaţiei.

53. Structura organizatorică şi statele de personal sînt aprobate, conform legislaţiei, de către fondator.

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
nr.898 din 30 decembrie 2015

STANDARDELE MINIME DE CALITATE
pentru Serviciul de asistenţă şi protecţie a victimelor traficului de fiinţe umane

Capitolul I
PRINCIPII GENERALE DE FUNCŢIONARE

Accesibilitatea la servicii de calitate – standardul 1

1. Prestatorul Serviciului asigură accesul egal şi gratuit pentru categoriile beneficiarilor menţionaţi în Regulamentul-cadru cu privire la organizarea şi funcţionarea Serviciului de asistenţă şi protecţie a victimelor traficului de fiinţe umane (în continuare – Serviciul).

2. Condiţiile de funcţionare, scopul, obiectivele şi conţinutul Serviciului corespund necesităţilor beneficiarilor.

3. Rezultatul scontat: Serviciul este accesibil, disponibil şi acordat gratuit în egală măsură beneficiarilor acestuia.

4. Indicatori de realizare:

1) Prestatorul Serviciului are dezvoltate tipuri de servicii pentru victimele traficului de fiinţe umane în conformitate cu prevederile Regulamentului-cadru privind organizarea şi funcţionarea Serviciului de asistenţă şi protecţie a victimelor traficului de fiinţe umane;

2) Datele de contact ale prestatorului Serviciului (numărul de telefon/fax şi email) sînt disponibile victimelor traficului de fiinţe umane, membrilor familiei acestora, precum şi altor persoane şi instituţii interesate;

3) Persoanele interesate pot contacta prestatorul Serviciului în scris, la telefon/fax, prin email;

4) Accesarea Serviciului este gratuită;

5) Pentru acordarea serviciilor calificate de asistenţă şi protecţie numărul de angajaţi este stabilit în raport cu numărul beneficiarilor admişi în Serviciu.

Informarea şi sensibilizarea – standardul 2

5. Prestatorul Serviciului pune la dispoziţia beneficiarilor, familiei acestora sau altor persoane interesate materiale informative despre conţinutul Serviciului, accesibilitatea şi disponibilitatea acestuia.

6. Rezultatul scontat: În contextul prevenirii fenomenului traficului de fiinţe umane beneficiarii Serviciului, persoanele interesate sînt informaţi despre conţinutul Serviciului şi despre serviciile, măsurile de asistenţă şi protecţie disponibile.

7. Indicatori de realizare:

1) Prestatorul Serviciului:

dispune de materiale informaţionale (panouri informaţionale, pliante, buclete, leflete), pagină web cu privire la tipologia serviciilor prestate şi condiţiile de accesare a acestora;

elaborează şi actualizează materialele informative conform tipurilor de servicii prestate, principiile de accesare a serviciilor şi categoriile de beneficiari ce pot primi asistenţă;

desfăşoară şi participă la evenimente cu reprezentanţii diferitor instituţii/organizaţii în vederea informării cu privire la serviciile pe care le prestează;

promovează la nivel naţional/local, în colaborare cu coordonatorii echipelor multidisciplinare gama serviciilor prestate;

2) Informaţia este redată într-un limbaj accesibil.

Abordare individualizată – standardul 3

8. Prestatorul Serviciului asigură prestarea serviciilor în conformitate cu particularităţile şi necesităţile individuale ale beneficiarilor în vederea dezvoltării posibilităţilor/capacităţilor pentru o viaţă independentă şi pentru reintegrare în familie şi comunitate.

9. Rezultatul scontat: Asistenţa acordată este în corespundere cu acordul beneficiarului, cu necesităţile individuale, cu luarea în considerare a vîrstei, sexului, modului şi impactului exploatării, precum şi altor criterii de vulnerabilitate.

10. Indicatori de realizare:

1) Prestatorul Serviciului aplică o metodologie de lucru pentru identificarea şi evaluarea necesităţilor individuale ale beneficiarului;

2) Pachetul de servicii propus este axat pe necesităţile individuale, cu respectarea opiniei persoanei asistate şi deciziilor asumate pentru realizarea planului individualizat de asistenţă;

3) Decizia beneficiarului are prioritate şi este tratată cu respect de către personalul Serviciului la elaborarea şi implementarea planului individualizat de asistenţă.

Abordare multidisciplinară – standardul 4

11. Prestatorul Serviciului asigură o abordare multidisciplinară a fiecărui caz la planificarea şi realizarea intervenţiilor pentru asigurarea asistenţei şi protecţiei calificate a beneficiarului.

12. Rezultatul scontat: Beneficiarii Serviciului vor avea acces coordonat la sistemul de servicii sociale, pentru satisfacerea necesităţilor identificate.

13. Indicatori de realizare:

1) Administratorul Serviciului implică echipa multidisciplinară a Serviciului (managerul serviciului, asistentul social, asistentul medical, psihologul, juristul) care colaborează la evaluarea şi planificarea intervenţiilor pentru asigurarea asistenţei şi protecţiei sociale calificate (de înaltă specializare) beneficiarilor;

2) Activităţile identificate, tipul de servicii care urmează a fi prestate, durata de acordare a lor, personalul responsabil vor fi reflectate în planul individual de asistenţă în vederea asigurării unei abordări complexe, conform necesităţilor beneficiarilor;

3) Administratorul Serviciului desemnează la şedinţa echipei multidisciplinare managerul de caz, responsabil pentru elaborarea planului individualizat de asistenţă. Planul individualizat elaborat pentru fiecare beneficiar ulterior se consultă la şedinţele ordinare ale echipei multidisciplinare din cadrul Serviciului;

4) Activitatea echipei multidisciplinare a Serviciului este coordonată la şedinţele convocate periodic sau, în caz de necesitate, de către Administratorul Serviciului cu documentarea în procesul-verbal.

Parteneriat – standardul 5

14. Administratorul Serviciului stabileşte parteneriate durabile cu autorităţile publice centrale/locale, organele de ordine şi drept, asociaţiile obşteşti, instituţiile medico-sanitare, organizaţiile internaţionale şi agenţii economici, alţi prestatori de servicii implicaţi în activitatea de prevenire şi combatere a traficului de fiinţe umane.

15. Rezultatul scontat: Parteneriate stabilite ce contribuie la intensificarea, diversificarea şi eficientizarea serviciilor oferite beneficiarilor, iar acordurile semnate implementate conform obiectivelor identificate.

16. Indicatori de realizare:

1) Prestatorul Serviciului deţine acorduri de colaborare semnate cu diferiţi prestatori de servicii, precum şi cu instituţii relevante activităţii de asistenţă şi protecţie a beneficiarilor;

2) Beneficiarii Serviciului primesc servicii suplimentare în baza acordurilor semnate;

3) Beneficiarii Serviciului sînt referiţi către alte instituţii, cu care prestatorul a stabilit relaţii de parteneriat;

4) Prestatorul Serviciului cunoaşte şi aplică mecanismul de referire în cadrul sistemului naţional de referire pentru protecţia şi asistenţa victimelor şi potenţialelor victime ale traficului de fiinţe umane şi a beneficiarilor sistemului de servicii sociale;

5) Administratorul Serviciului încheie acorduri de colaborare cu Întreprinderea de Stat „Servicii Pază” pentru asigurarea protecţiei fizice a beneficiarilor, a securităţii personalului şi instituţiei.

Participarea şi consimţământul beneficiarului – standardul 6

17. Prestatorul Serviciului asigură implicarea beneficiarilor în evaluarea necesităţilor personale şi elaborarea planului individualizat de asistenţă cu identificarea serviciilor ce urmează a fi prestate.

18. Rezultatul scontat: Beneficiarul şi membrul familiei sale/reprezentantul legal conştientizează propria situaţie şi decid în comun asupra intervenţiilor ulterioare, participă la luarea deciziilor la toate etapele prestării serviciului.

19. Indicatori de realizare:

1) Pentru depăşirea situaţiei de criză prestatorul Serviciului dispune şi aplică metodologia de motivare a beneficiarului şi implicarea acestuia la elaborarea planului individualizat de asistenţă, iar după caz, pentru mobilizarea acestuia şi acordarea susţinerii în depăşirea crizei, apelează la membrii familiei/reprezentantul legal;

2) Beneficiarul participă la reevaluarea necesităţilor şi revizuirea planului individualizat de asistenţă;

3) Prestatorul Serviciului realizează procesul de integrare socială prin implicarea activă a beneficiarului.

Confidenţialitatea informaţiei şi protecţia datelor cu caracter personal – standardul 7

20. Prestatorul Serviciului asigură confidenţialitatea şi protecţia datelor cu caracter personal al beneficiarilor, datelor cu privire la viaţa privată şi de familie, datelor cu privire la condiţiile de traficare şi exploatare.

21. Rezultatul scontat: Confidenţialitatea şi protecţia datelor cu caracter personal este asigurată în conformitate cu prevederile legislaţiei, iar operarea cu aceste date se va realiza în exclusivitate în interesul beneficiarului şi cu acordul acestuia.

22. Indicatori de realizare:

1) Personalul Serviciului cunoaşte şi respectă prevederile legale şi regulile privind confidenţialitatea şi protecţia datelor cu caracter personal;

2) Beneficiarul este informat despre politica Serviciului privind asigurarea confidenţialităţii şi protecţiei datelor cu caracter personal;

3) Prestatorul Serviciului dispune de un spaţiu separat pentru audiere confidenţială şi asigură păstrarea dosarelor beneficiarilor în loc securizat;

4) Beneficiarul ia act de dosarul său;

5) Informaţiile obţinute sînt considerate confidenţiale şi pot fi transmise în afara instituţiei exclusiv în interesul beneficiarului şi cu acordul expres al acestuia;

6) Specialiştii Serviciului cunosc şi aplică prevederile Legii nr.133 din 8 iulie 2011 privind protecţia datelor cu caracter personal.

Nondiscriminare – standardul 8

23. Prestarea serviciului se realizează în baza principiului nondiscriminării, respectarea în egală măsură a drepturilor tuturor beneficiarilor, indiferent de rasă, culoare, naţionalitate, origine etnică, sex, vîrstă, limbă, religie sau alte convingeri, opinie politică, cetăţenie, apartenenţă etnică sau origine socială, de statutul la naştere, de situaţia materială, de gradul şi tipul dizabilităţii sau orice alt criteriu de vulnerabilitate.

24. Rezultatul scontat: Serviciile de asistenţă şi protecţie prestate de către prestator sînt accesibile în egală măsură pentru toţi beneficiarii Serviciului.

25. Indicatori de realizare:

1) Personalul Serviciului:

prestează servicii în baza principiului nondiscriminării;

cunoaşte legislaţia din domeniu şi aplică metode de lucru în vederea excluderii atitudinilor discriminatorii, inclusiv excluderea acestora din partea altor beneficiari;

2) Prestatorul de servicii întreprinde măsuri pentru adaptarea condiţiilor la necesităţile beneficiarului şi asigurarea accesului la servicii a persoanelor cu dizabilităţi.

Capitolul II
ORGANIZAREA ŞI FUNCŢIONAREA SERVICIULUI

Dotarea Serviciului – standardul 9

26. Prestatorul Serviciului dispune de spaţiu amenajat şi dotat pentru desfăşurarea activităţii de autorizaţii de funcţionare prevăzute de legislaţie.

27. Rezultatul scontat: Spaţiul este amenajat şi dotat pentru desfăşurarea activităţilor cu încăperi sigure, accesibile, funcţionale şi confortabile pentru beneficiari şi specialiştii Serviciului.

28. Indicatori de realizare:

1) Spaţiul de care dispune prestatorul Serviciului este conectat la apeduct, canalizare, sistemul de termoficare, energie electrică, gaze naturale (după caz), sisteme de ventilare, iluminare naturală, sistem de supraveghere video;

2) Administratorul asigură cu mobilier corespunzător toate spaţiile de care dispune pentru prestarea serviciilor;

3) Încăperile în care activează specialiştii sînt izolate fonic, conectate la Internet, dotate cu mobilier (masă de birou, scaune, dulapuri, rafturi);

4) Metrajul atribuit pentru amenajarea locului de muncă a fiecărui specialist este de 6 m^2;

5) Administratorul Serviciului asigură cu echipament tehnic personalul pentru desfăşurarea activităţii: telefon/fax, computer cu conexiune la Internet, UPS-ri pentru computere, imprimantă, xerox, scanner;

6) Serviciul dispune de: sală de şedinţe, spaţiu destinat petrecerii timpului liber, odaie de vizită, spaţii igienico-sanitare, spaţii pentru prestarea serviciilor în regim de plasament temporar, spaţiu pentru servirea mesei, arhivă amenajată conform cerinţelor, mijloc de transport, panou informativ instalat la loc vizibil (ce conţine informaţii despre programul de lucru, lista specialiştilor şi datele de contact ale acestora, anunţuri şi informaţii utile cu privire la serviciile disponibile);

7) Spaţiul pentru plasamentul beneficiarilor este comun, în cazul cuplului părinte-copil/copii – individual, utilat în conformitate cu necesităţile adultului şi ale copilului: mobilier, pat pentru adulţi, pătuţ pentru copil, noptieră, dulap pentru haine, scaun;

8) Odăile comune vor dispune de la 2 pînă la maximum 4-5 locuri cu un spaţiu de cel puţin 6 m^2 pentru fiecare persoană, iar odăile pentru cuplul părinte-copil/copii – de maximum 4 locuri cu un spaţiu de cel puţin 20 m^2. Curăţenia şi igiena este asigurată zilnic de către beneficiari;

9) Grupuri sanitare separate pentru personal, beneficiari şi vizitatori asigurate cu apă rece şi caldă. Grupurile sanitare sînt curăţate şi igienizate zilnic de către personalul de deservire;

10) Spălătoria este dotată cu maşini automate de spălat şi uscat, cu fier de călcat şi mese pentru netezit, la care au acces beneficiarii. Fiecare beneficiar este responsabil de spălarea rufelor personale;

11) Spaţiul amenajat pentru izolator este amplasat la parter, cu ieşire separată. În componenţa izolatorului se include: grupul sanitar, care constă din veceu şi baie; salonul şi ecluza între salon şi coridor. Salonul trebuie să aibă turlă şi antreu din afară pentru bolnavi. Izolatorul este dotat cu pat pentru mamă, pat pentru copii, scaun, noptieră, masă de înfăşat, coş pentru lenjerie;

12) Serviciul dispune de încăperi pentru servicii de sănătate, conform genului şi volumului de asistenţă medicală acordată în corespundere cu cerinţele Regulamentului sanitar privind condiţiile de igienă pentru instituţiile medico-sanitare, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.663 din 23 iulie 2010;

13) Prestatorul Serviciului va respecta cerinţele actelor normative ale Ministerului Sănătăţii în domeniul controlului infecţiilor, totodată, va asigura detectarea cazurilor de boli transmisibile, măsurilor în domeniul sănătăţii publice şi notificarea sistemului de supraveghere epidemiologică, conform procedurilor aprobate de Ministerul Sănătăţii.

Capitolul III
TIPOLOGIA ASISTENŢEI ŞI PROTECŢIEI BENEFICIARILOR OFERITĂ ÎN CADRUL SERVICIULUI

Referirea beneficiarului – standardul 10

29. Prestatorul Serviciului va admite în plasamentul temporar beneficiarii identificaţi /autoidentificaţi şi referiţi de către autorităţile publice centrale/locale, organizaţiile internaţionale şi organizaţiile necomerciale abilitate în domeniul traficului de fiinţe umane, inclusiv de la linia fierbinte.

30. Rezultatul scontat: Mecanismul de referire consolidat ce asigură accesul beneficiarilor la servicii sociale specializate.

31. Indicatori de realizare:

1) Echipa multidisciplinară teritorială, Unitatea Naţională de Coordonare referă beneficiarii în Serviciu printr-un demers oficial din partea organizaţiei/instituţiei;

2) În cazurile de urgenţă pentru plasamentul temporar demersul se prezintă din partea organizaţiei/instituţiei, în termen de trei zile lucrătoare din momentul admiterii beneficiarului în plasament.

Admiterea beneficiarului în cadrul Serviciului – standardul 11

32. Admiterea beneficiarilor în cadrul Serviciului se efectuează la solicitarea acestora, ori în baza procedurii de referire a organizaţiilor participante la Sistemul naţional de referire, Unitatea Naţională de Coordonare în baza profilului acestora, identificaţi pe teritoriul ţării, precum şi peste hotarele ei. La admiterea beneficiarilor în Serviciu se va ţine cont de condiţiile stipulate în Secţiunea a 3-a din Regulamentul-cadrul cu privire la organizarea şi funcţionarea Serviciului de asistenţă şi protecţie a victimelor traficului de fiinţe umane.

33. Rezultatul scontat: Beneficiarii admişi în Serviciu accesează servicii de zi, servicii de plasament temporar, servicii de criză.

34. Indicatori de realizare:

1) Organizaţiile participante la Sistemul naţional de referire (organizaţiile internaţionale, societatea civilă, organele de drept, autorităţile publice centrale şi locale) identifică şi referă în baza unui demers beneficiarii la servicii specializate, în conformitate cu prevederile actelor normative aprobate de Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei;

2) Personalul Serviciului cunoaşte profilul beneficiarilor conform Regulamentului-cadru cu privire la organizarea şi funcţionarea Serviciului de asistenţă şi protecţie a victimelor traficului de fiinţe umane;

3) Beneficiarii au acces la servicii specializate.

Suspendarea sau sistarea prestării de servicii – standardul 12

35. Prestatorul Serviciului deţine şi aplică procedura privind suspendarea sau sistarea prestării serviciilor conform Regulamentului-cadru cu privire la organizarea şi funcţionarea Serviciului.

36. Rezultatul scontat: Suspendarea sau sistarea prestării serviciilor se realizează în condiţii de siguranţă pentru beneficiar.

37. Indicatori de realizare:

1) Condiţiile de suspendare sau sistare a prestării serviciilor sînt aduse în prealabil la cunoştinţa beneficiarilor într-un mod accesibil pentru aceştia;

2) Beneficiarul este informat în scris despre suspendarea sau sistarea prestării serviciilor;

3) La dosar sînt anexate motivele suspendării sau sistării prestării serviciilor;

4) La sistarea serviciilor prestate în baza planului individualizat de asistenţă, dosarul beneficiarului (în copie) rămîne în arhiva instituţională a instituţiei.

Monitorizarea şi evaluarea serviciilor prestate beneficiarilor – standardul 13

38. Prestatorul Serviciului deţine şi aplică o procedură de monitorizare şi evaluare a serviciilor prestate beneficiarilor, în cadrul căreia beneficiarul are un rol activ.

39. Rezultatul scontat: Obiectivele planului individualizat de asistenţă sînt realizate.

40. Indicatori de realizare:

1) Managerul de caz aplică procedura de monitorizare şi evaluare a serviciilor prestate beneficiarilor;

2) Managerul de caz monitorizează progresul beneficiarului înregistrat pe parcursul implementării planului individualizat de asistenţă şi le consultă cu Administratorul Serviciului;

3) Procedura de revizuire a planului individualizat de asistenţă se realizează în baza rapoartelor de monitorizare a progreselor înregistrare de către beneficiari.

Capitolul IV
SERVICIILE PRESTATE ÎN CADRUL SERVICIULUI

Servicii de plasament temporar – standardul 14

41. Prestatorul Serviciului oferă servicii de plasament temporar ca urmare a solicitării directe sau prin intermediul instituţiilor, organizaţiilor implicate în procesul de prevenire şi combatere a traficului de fiinţe umane, sau în baza solicitării de către reprezentantul legal al beneficiarului, în conformitate cu termenele şi cerinţele stabilite.

42. Rezultatul scontat: Beneficiarii dispun de plasament temporar securizat, condiţii de trai în siguranţă şi corespunzătoare necesităţilor acestuia.

43. Indicatori de realizare:

1) Beneficiarilor admişi în Serviciu li se oferă plasament temporar de scurtă durată pînă la treizeci de zile şi de lungă durată de la trei luni pînă la un an;

2) Plasamentul temporar este acordat în temeiul Acordului de colaborare semnat de către beneficiar/ reprezentantul legal;

3) Prestatorul Serviciului oferă pe perioada plasamentului temporar gama serviciilor identificate conform necesităţilor beneficiarilor;

4) Plasarea beneficiarilor în cadrul Serviciului prevede întocmirea dosarului, elaborarea şi realizarea planului individualizat de asistenţa, realizarea evaluării iniţiale şi complexe a acestuia;

5) Administratorul Serviciului, în baza unor criterii stabilite intern, desemnează sau reconfirmă managerul de caz. Managerul de caz desemnat sau reconfirmat la şedinţa echipei multidisciplinare elaborează planul individualizat de asistenţă;

6) Evaluarea iniţială a beneficiarului se realizează de către managerul de caz şi/sau, în caz de necesitate, cu implicarea asistentului social comunitar;

7) Evaluarea complexă a beneficiarului se realizează de către echipa multidisciplinară din cadrul Serviciului cu suportul echipei multidisciplinare teritoriale şi/sau a asistentului social comunitar;

8) Ieşirea beneficiarului din Serviciu se pregăteşte de către managerul de caz în comun cu membrii echipei multidisciplinare.

Servicii de criză – standardul 15

44. Prestatorul Serviciului oferă servicii de criză beneficiarilor admişi în plasamentul temporar.

45. Rezultatul scontat: Specialiştii Serviciului oferă suport prin evaluare, suport în criza şi consiliere, intervenţie psihosocială, monitorizare şi îndrumare ulterioară a beneficiarului, informare cu referire la alte servicii medicale şi sociale pentru restabilirea echilibrului psihoemoţional şi fiziologic individual din momentul plasării sau admiterii beneficiarilor în Serviciu.

46. Indicatori de realizare:

1) Pentru depăşirea situaţiei de criză a beneficiarului specialiştii Serviciului aplică măsuri, modele şi strategii de intervenţie imediată, contribuie la echilibrarea emoţională a persoanei, facilitează înţelegerea cauzelor situaţiei, se focalizează pe soluţia problemei, încurajează şi restaurează încrederea în propria competenţă;

2) Sesiunile de consiliere sînt reflectate în raportul de consiliere psihologică a beneficiarului, care se anexează la dosar;

3) Specialiştii implicaţi în prestarea serviciilor de criză sînt: psihologul, asistentul medical şi asistentul social;

4) Specialiştii care oferă servicii de criză manifestă profesionalism exprimat, inclusiv prin abilităţi de comunicare, capacitate de ascultare empatică, flexibilitate pentru a putea să confrunte situaţiile neobişnuite şi aparent de nerezolvat;

5) Organizarea serviciilor de criză cuprinde programul de 24 ore pe o perioadă de 7 zile.

Servicii de zi – standardul 16

47. Prestatorul Serviciului oferă beneficiarilor servicii de zi în care persoana primeşte gratuit informaţii referitoare la riscurile sociale asociate traficului de fiinţe umane şi drepturile de protecţie

şi asistenţă de care poate beneficia, precum şi consilierea necesară în vederea depăşirii situaţiilor de dificultate.

48. Rezultatul scontat: Specialiştii Serviciului ca urmare a evaluării iniţiale vor presta beneficiarului servicii de informare, consultaţii juridice, consiliere psihologică individuală, inclusiv membrilor familiei acestuia.

49. Indicatori de realizare:

1) Prestatorul Serviciului ca urmare a evaluării iniţiale şi complexe identifică necesităţile beneficiarului pentru includerea în servicii de zi;

2) Specialiştii Serviciului motivează beneficiarii de a participa activ la programele, măsurile de intervenţie şi serviciile recomandate de către prestator;

3) Planul individualizat de intervenţie include toate serviciile care le va accesa beneficiarul şi rezultatul scontat.

Servicii de consiliere psihosocială – standardul 17

50. Prestatorul Serviciului oferă servicii de consiliere psihosocială.

51. Rezultatul scontat: Serviciile de consiliere psihosocială sînt oferite de către psiholog/asistent social pentru reabilitarea psihologică, depăşirea situaţiei de criză şi a dificultăţilor emoţionale, restabilirea şi dezvoltarea abilităţilor de comunicare, precum şi refacerea contactelor sociale în familie şi comunitate.

52. Indicatori de realizare:

1) Specialiştii din cadrul Serviciului prestează servicii de consiliere psihosocială în baza unor obiective clare, stabilite în comun cu beneficiarii în urma evaluării stării psihosociale a acestora;

2) În cazul depistării, în urma evaluării stării psihosociale a beneficiarilor, a unor probleme de sănătate mintală, beneficiarul va fi referit către servicii de tratament specializat corespunzător;

3) Serviciile de consiliere psihosocială individuală se organizează într-un spaţiu amenajat confortabil, pentru a încuraja discuţiile dintre beneficiari şi specialişti;

4) Consilierea se desfăşoară respectîndu-se intimitatea beneficiarului, pentru a i se asigura confort şi încredere. În caz de necesitate, se recomandă servicii de consiliere psihosocială de grup;

5) Serviciul de consiliere psihologică în grup se organizează într-un spaţiu securizat cu destinaţie specială, amenajat confortabil, pentru a încuraja discuţiile dintre beneficiari şi psiholog;

6) Pentru fiecare beneficiar va fi întocmit raportul de consiliere psihologică, care se va anexa la dosarul beneficiarului.

Servicii de consiliere juridică – standardul 18

53. Prestatorul oferă beneficiarilor admişi în Serviciu consiliere juridică.

54. Rezultatul scontat: Beneficiarii Serviciului vor beneficia de consiliere şi suport logistic în procesul de documentare, restabilire a documentelor, informare privind cadrul legal care asigură protecţia imediată sau ulterioară în cazul traficului de fiinţe umane, cadrul legal ce reglementează căsătoria şi divorţul, drepturile părinteşti, asigurarea medicală şi socială, migraţia şi consecinţele în ţara de destinaţie. În cazul necesităţilor de acordare a asistenţei juridice calificate în cauzele penale, civile, beneficiarul se va referi la servicii de asistenţă juridică garantată de stat sau, după caz, la alte instituţii, organizaţii competente pentru a satisface aceste necesităţi.

55. Indicatori de realizare:

1) Serviciile de asistenţă juridică se organizează într-un spaţiu separat, amenajat confortabil pentru beneficiar, pentru a predispune la sinceritate şi încredere;

2) Consilierea juridică se axează pe informarea victimei traficului de fiinţe umane privind drepturile ei în procedura penală, inclusiv dreptul la compensarea prejudiciilor, posibilitatea exonerării de răspundere penală pentru infracţiunile săvîrşite de victimă în legătură cu această calitate procesuală;

3) Juristul Serviciului referă victima traficului de fiinţe umane la avocaţi care vor reprezenta interesele în cadrul procedurilor penale, contravenţionale sau civile;

4) Intervenţiile juristului Serviciului se vor anexa la dosarul beneficiarului.

Servicii de asistenţă la reintegrarea în familie şi/sau în comunitate – standardul 19

56. Specialiştii Serviciului contribuie la oferirea asistenţei de reintegrare în familie şi/sau în comunitate a beneficiarilor.

57. Rezultatul scontat: Specialiştii Serviciului desfăşoară activităţi care au un caracter temporar şi se orientează spre pregătirea beneficiarilor pentru reintegrare cu accent sporit pe informare/referire despre/către servicii specializate identificate la momentul acordării asistenţei.

58. Indicatori de realizare:

1) Specialiştii Serviciului (asistentul social, psihologul):

conlucrează cu familia beneficiarului/reprezentantul legal pentru a crea un mediu favorabil şi de siguranţă cu privire la incluziunea socială a acestuia;

studiază şi analizează din momentul acordării asistenţei toate posibilităţile de reintegrare în familie şi/sau în comunitate a beneficiarului;

2) Beneficiarul este informat şi implicat în procesul de reintegrare în familie şi/sau în comunitate;

3) Managerul de caz este în drept să:

organizeze vizite şi întîlniri cu familia biologică şi/sau extinsă, cu asistenţii sociali şi alţi membri ai echipei multidisciplinare pentru monitorizarea sau evaluarea iniţială a posibilităţilor de integrare sociofamilială;

contribuie la stabilirea relaţiilor cu coordonatorul echipei multidisciplinare teritoriale şi echipa la nivel comunitar pentru a oferi în continuare asistenţă în aplicarea măsurilor de protecţie/asistenţă şi stabilirii relaţiilor cu familia biologică sau extinsă;

conlucreze cu angajatorii în vederea încadrării în cîmpul muncii, urmarea cursurilor de (re)calificare profesională;

stabilească contacte cu instituţiile de învăţămînt pentru continuarea studiilor beneficiarului şi ale copiilor acestuia, după caz;

conlucreze cu autorităţile administraţiei publice locale în vederea oferirii suportului în identificarea unui loc de trai beneficiarului, care a fost în plasament temporar.

Servicii de sănătate – standardul 20

59. Prestatorul Serviciului asigură acordarea serviciilor de sănătate: supraveghere medicală, asistenţă medicală de urgenţă şi promovarea modului sănătos de viaţă (sport, dietă alimentară, igienă personală), educarea şi îngrijirea copilului.

60. Rezultatul scontat: Personalul medical consultă beneficiarul la admiterea acestuia în cadrul Serviciului.

61. Indicatori de realizare:

1) Serviciile de asistenţă medicală primară şi specializată, în caz de necesitate, sînt oferite beneficiarilor în instituţii medico-sanitare teritoriale, în corespundere cu prevederile actelor normative în vigoare;

2) Asistenţa medicală de urgenţă, în caz de necesitate, se acordă de serviciile de asistenţă medicală urgentă prespitalicească;

3) Beneficiarii admişi în regim de urgenţă şi persoanele care manifestă semne de îmbolnăvire acută, sînt plasaţi în Serviciu prin izolator, unde are loc examinarea şi supravegherea medicală iniţială, asanarea la pediculoză şi scabie, precum şi pentru izolare a acestora în perioada de examinare medicală;

4) Prestatorul Serviciului dispune de proceduri clare de acţiune în cazul accidentelor sau îmbolnăvirilor beneficiarilor plasaţi în plasament temporar;

5) Serviciul dispune:

de personal medical (medic sau asistentă medicală), care oferă asistenţă medicală de tip profilactic pentru cultivarea unui mod sănătos de viaţă a beneficiarilor, supraveghere în

administrarea tratamentului prescris de către personalul medical din instituţiile medico-sanitare şi acordarea primului ajutor în caz de urgenţă;

de proceduri clare pentru înregistrarea, depozitarea, distribuirea şi administrarea medicamentelor, precum şi pentru gestionarea deşeurilor medicale, bazate pe prevederile actelor normative în vigoare.

Servicii de asistenţă la obţinerea deprinderilor de viaţă independentă – standardul 21

62. Prestatorul Serviciului asigură consolidarea cunoştinţelor beneficiarilor cu privire la obţinerea deprinderilor de viaţă independentă.

63. Rezultatul scontat: Beneficiarii Serviciului vor obţine cunoştinţe cu privire la deprinderi de viaţă independentă, gestionarea resurselor financiare şi bugetului familiei, posibilitatea de planificare a veniturilor corespunzător propriilor necesităţi, utilizarea serviciilor bancare şi dezvoltarea personalităţii independente.

64. Indicatori de realizare:

1) Prestatorul Serviciului va organiza sesiuni de informare a beneficiarilor cu referire la procedurile existente privind utilizarea serviciilor bancare;

2) Beneficiarii vor obţine cunoştinţe cu privire la programele de deprinderi de viaţă, planificarea veniturilor, elaborarea unui buget familial şi gestionarea resurselor financiare;

3) Serviciul conţine activităţi pentru pregătirea beneficiarului către o viaţă independentă. Managerul de caz oferă recomandări şi asistenţă pentru prepararea hranei, procurarea alimentelor, pregătirea alimentaţiei copilului;

4) Beneficiarilor admişi în serviciu de plasament temporar li se oferă produse alimentare, îmbrăcăminte, produse igienico-sanitare şi medicamente în conformitate cu prevederile Hotărîrii Guvernului nr.520 din 15 mai 2006 „Privind aprobarea Normelor de cheltuieli în bani pentru întreţinerea persoanelor cazate în instituţiile sociale”.

Alimentaţia – Standardul 22

65. Prestatorul Serviciului asigură beneficiarilor hrana zilnică, conform nevoilor acestora, cu respectarea normelor legale în vigoare şi dispune de condiţii şi spaţiu destinat preparării şi /sau servirii bucatelor.

66. Rezultatul scontat: Beneficiarii admişi în cadrul Serviciului vor beneficia de bunuri şi condiţii pentru servirea unei alimentaţii sănătoase.

67. Indicatorii de realizare:

1) Prestatorul Serviciului asigură fiecărui beneficiar plasat temporar în instituţie hrana în corespundere cu normele aprobate pentru persoanele cazate în instituţiile sociale de toate tipurile şi nivelurile;

2) Prestatorul Serviciului dispune de spaţiu dotat corespunzător pentru prepararea hranei, păstrarea alimentelor şi spălarea veselei;

3) Prestatorul Serviciului dispune de încăpere confortabilă şi mobilată cu mese şi scaune destinate servirii bucatelor;

4) Pentru asigurarea unei alimentaţii echilibrate şi sănătoase normele la produsele alimentare se pot majora din contul finanţării suplimentare oferite de parteneri sau donatori.

Servicii de agrement pentru copii – standardul 23

68. Prestatorul Serviciului asigură copiilor, beneficiarilor servicii de agrement.

69. Rezultatul scontat: Serviciul dispune de un program de activităţi de agrement pentru copii, pentru a asigura părinţilor posibilitatea de a primi consilierile necesare şi de a planifica activităţi cu managerul de caz.

70. Indicatori de realizare:

1) Personalul Serviciului elaborează programul activităţilor recreative şi de socializare, inclusiv a perioadelor de somn şi odihnă, ţinînd cont de preferinţele şi particularităţile fiecărui copil, pe perioada aflării în Serviciu;

2) Psihologul Serviciului, în comun cu voluntarii, oferă copiilor activităţi de învăţare prin jocuri;

3) Copiii, potrivit vîrstei şi gradului de maturitate, precum şi părinţii sînt informaţi asupra oportunităţilor recreative şi de socializare promovate de către Serviciu, precum şi asupra modului în care pot fi sprijiniţi pentru a participa la acestea.

Activităţi de ergoterapie – standardul 24

71. Prestatorul Serviciului organizează activităţi de ergoterapie pentru beneficiarii interesaţi în această activitate.

72. Rezultatul scontat: Beneficiarii Serviciului sînt antrenaţi în activităţi de ergoterapie creaţional-educative şi de petrecere a timpului liber, în scopul depăşirii situaţiei depresive şi de realizare maximă a încrederii în sine, participării active la viaţă.

73. Indicatori de realizare:

1) Prestatorul Serviciului angajează un instructor de ergoterapie, ca urmare a necesităţilor identificate ale beneficiarilor;

2) Serviciul dispune de programe de ergoterapie (cerc de lucru manual, croşetat, cusut, confecţionare a jucăriilor, pregătire manuală a cărţilor poştale, felicitărilor pentru sărbători, confecţionare a bijuteriilor);

3) Prestatorul Serviciului va planifica resursele financiare necesare pentru procurarea materialelor privind realizarea programelor de ergoterapie.

Capitolul V
MANAGEMENTUL RESURSELOR UMANE ŞI PLANIFICAREA ACTIVITĂŢII SERVICIULUI

Structura şi calificarea personalului – standardul 25

74. Personalul Serviciului dispune de abilităţi profesionale de comunicare, manifestă toleranţă şi disponibilitate de suport pentru asistenţa oferită victimelor traficului de fiinţe umane şi familiilor acestora, în contextul respectării drepturilor omului.

75. Rezultatul scontat: Serviciul dispune de o structură de personal cu specialişti instruiţi în concordanţă cu scopul, obiectivele şi profilul beneficiarilor.

76. Indicatori de realizare:

1) Personalul Serviciului este constituit din specialişti fără antecedente penale, cu experienţă în domeniul de acţiune: personal administrativ, personal cu calificări în domeniul asistenţă socială, psihologică, juridică, medicală şi personal auxiliar;

2) Angajarea personalului se efectuează prin încheierea în formă scrisă a unui contract individual de muncă, sau prestare servicii şi se legalizează prin ordinul (dispoziţia, decizia, hotărîrea) Administratorului Serviciului, emis în baza contractului;

3) Personalul Serviciului este avertizat, contra semnătură, despre păstrarea confidenţialităţii informaţiilor privind viaţa beneficiarilor şi familiilor lor, pe care le obţin în timpul exercitării atribuţiilor de serviciu, precum şi să nu pretindă şi să nu primească foloase necuvenite pentru munca prestată;

4) Fiecare specialist din cadrul Serviciului dispune de fişa postului în care sînt prevăzute rolul şi responsabilităţile lui, fiind obligat să cunoască şi să respecte prevederile din aceasta. Administratorul Serviciului revizuieşte, periodic, fişele de post, în funcţie de modificările în politicile din domeniul prevenirii şi combaterii traficului de fiinţe umane şi de mecanismele aprobate pentru prestarea serviciilor adresate tipului respectiv de beneficiari.

Formarea şi evaluarea resurselor umane – standardul 26

77. Prestatorul Serviciului asigură planificarea formării iniţiale şi continue a personalului şi evaluarea competenţelor profesionale ale acestuia.

78. Rezultatul scontat: Competenţele profesionale ale specialiştilor Serviciului prin consolidarea competenţelor profesionale contribuie la îmbunătăţirea calităţii serviciilor şi gestionarea eficientă a sarcinilor.

79. Indicatori de realizare:

1) Personalul Serviciului după angajare beneficiază de formare iniţială de specialitate şi ulterior urmează programe de formare continuă cu o durată de cel puţin 40 ore anual şi şedinţe de diminuare a sindromului arderii profesionale;

2) Administratorul Serviciului este responsabil de elaborarea şi realizarea planului de formare continuă a personalului, inclusiv planificarea mijloacelor financiare pentru cursurile de formare;

3) Personalul Serviciului participă la seminare, ateliere de lucru, conferinţe naţionale şi internaţionale, sesiuni de comunicări ştiinţifice.

Protecţia beneficiarilor împotriva abuzurilor – standardul 27

80. Prestatorul Serviciului nu admite în incinta instituţiei abuz fizic, psihic, sexual, material sau financiar, neglijare sau tratament inuman sau degradant împotriva beneficiarului.

81. Rezultatul scontat: Beneficiarii sînt protejaţi de abuz, neglijare, tratament inuman sau degradant.

82. Indicatori de realizare:

Prestatorul Serviciului dispune de o modalitate de prevenire, identificare, semnalare, evaluare şi soluţionare a suspiciunilor sau acuzaţiilor de abuz sau neglijare;

1) Beneficiarii sînt:

informaţi despre modalitatea de prevenire, identificare, semnalare, evaluare şi soluţionare a suspiciunilor sau acuzaţiilor de abuz sau neglijare;

încurajaţi să sesizeze orice formă de abuz din partea personalului, altor persoane din cadrul Serviciului şi din afara lui;

2) Administratorul Serviciului:

ia măsuri imediate de protecţie şi asistenţă necesare beneficiarului;

aplică sancţiuni personalului care utilizează forme de abuz faţă de beneficiari, precum şi sesizează organele de drept în cazul abuzurilor grave care pot constitui contravenţii sau infracţiuni;

3) Situaţiile de abuz sînt consemnate în procese-verbale;

4) Serviciul dispune de un Regulament de ordine internă, respectarea căruia este obligatorie pentru personal şi pentru beneficiari.

Reclamaţii – standardul 28

83. Prestatorul deţine şi aplică o procedură de examinare şi soluţionare a reclamaţiilor.

84. Rezultatul scontat: Reclamaţiile sînt examinate în condiţiile legislaţiei.

85. Indicatori de realizare:

1) Specialiştii Serviciului cunosc şi aplică procedura de recepţionare, înregistrare, examinare şi soluţionare a reclamaţiilor;

2) Beneficiarii sînt informaţi despre procedura de depunere şi examinare a reclamaţiilor într-o formă accesibilă;

3) Administratorul Serviciului efectuează analiza conţinutului reclamaţiilor şi, după caz, întreprinde măsuri de înlăturare a problemelor.

Înregistrarea datelor şi arhivarea datelor – standardul 29

86. Prestatorul Serviciului aplică proceduri de înregistrare, utilizare şi păstrare a datelor aferente procesului de prestare a serviciilor.

87. Rezultatul scontat: Înregistrarea, aplicarea şi arhivarea datelor despre serviciile prestate beneficiarului se efectuează conform legislaţiei şi normelor metodologice.

88. Indicatori de realizare:

1) Pentru fiecare beneficiar se întocmeşte şi se arhivează un dosar, în conformitate cu prevederile Legii nr.133 din 8 iulie 2011 privind protecţia datelor cu caracter personal;

2) Managerul de caz asigură accesul necondiţionat al beneficiarului la dosarul întocmit de către specialiştii Serviciului.

Raportarea datelor – standardul 30

89. Prestatorul Serviciului deţine procedura de înregistrare şi raportare a datelor despre beneficiarii admişi în cadrul Serviciului.

90. Rezultatul scontat: Prestatorul Serviciului raportează semestrial Unităţii Naţionale de Coordonare informaţia despre numărul beneficiarilor asistaţi şi asistenţa oferită în cadrul Serviciului.

91. Indicatori de realizare:

1) La admiterea beneficiarului în cadrul Serviciului, managerul de caz completează în registrul de evidenţă a beneficiarilor informaţii despre datele de identitate ale beneficiarului admis şi perioada de prestare a serviciilor, inclusiv organizaţia/instituţia de referire a acestuia;

2) Administratorul Serviciului va asigura introducerea datelor în Sistemul informaţional „Asistenţă socială" al Ministerului Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei.

Dosarul beneficiarului – standardul 31

92. Asistentul social al Serviciului asigură întocmirea şi păstrarea dosarelor beneficiarilor.

93. Rezultatul scontat: Fiecare beneficiar al Serviciului are un dosar, care conţine documente şi informaţii despre situaţia acestuia, asistenţa oferită şi activităţile realizate.

94. Indicatori de realizare:

Fiecare beneficiar al Serviciului în plasament temporar dispune de un dosar care va conţine:

1) cererea/demersul de solicitare în serviciu;

2) copia de pe actul de identitate, după caz, copia de pe certificatul de invaliditate;

3) acordul de colaborare încheiat între beneficiar şi Administratorul Serviciului;

4) consimţământul beneficiarului Serviciului la prelucrarea datelor personale;

5) chestionarul A, evaluarea iniţială/complexă realizată de către managerul de caz, ulterior, după caz, dosarul se va completa inclusiv cu ancheta socială completată de asistentul social comunitar;

6) planul individualizat de asistenţă iniţial şi reevaluat;

7) decizia de plasament;

8) extrase din procesul-verbal al şedinţelor echipei multidisciplinare a Serviciului;

9) notele informative cu privire la acţiunile întreprinse asupra cazului beneficiarului de către specialiştii Serviciului (psihologul, asistentul social, asistentul medical, juristul), raportul de închidere a cazului;

10) alte documente, în caz de necesitate.

Anexa nr.3
la Hotărîrea Guvernului
nr.898 din 30 decembrie 2015

LISTA
hotărîrilor Guvernului care se abrogă

1. Hotărîrea Guvernului nr.1362 din 29 noiembrie 2006 „Cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru de organizare şi funcţionare a centrelor de asistenţă şi protecţie a victimelor traficului de fiinţe umane" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.186-188, art.1457).

2. Punctul 78 din modificările şi completările ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.462 din 24 martie 2008 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.66-68, art.437).

3. Punctul 15 din modificările ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.130 din 22 februarie 2010 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.30-31, art.177).

4. Punctul 4 din modificările şi completările ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.1194 din 23 decembrie 2010 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.257-258, art.1308).

L E G E
privind protecţia consumatorilor

nr. 105-XV din 13.03.2003

Republicat: Monitorul Oficial al R.Moldova nr.176-181/513 din 21.10.2011
Monitorul Oficial al R.Moldova nr.126-131/507 din 27.06.2003

* *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE
Articolul 1. Noţiuni utilizate
Articolul 2. Domeniul de aplicare
Articolul 3. Reglementarea juridică a raporturilor în domeniul protecţiei consumatorilor
Articolul 4. Acorduri internaţionale
Articolul 5. Clauze abuzive
Articolul 6. Drepturile fundamentale ale consumatorilor

Capitolul II
PROTECŢIA VIEŢII, SĂNĂTĂŢII, EREDITĂŢII ŞI SECURITĂŢII CONSUMATORULUI
Articolul 7. Prevederi specifice privind protecţia vieţii, sănătăţii, eredităţii şi securităţii consumatorului
Articolul 8. Obligaţiile producătorului
Articolul 9. Obligaţiile vînzătorului
Articolul 10. Obligaţiile prestatorului
Articolul 11. Obligaţiile agenţilor economici în cazul produselor de folosinţă îndelungată

Capitolul III
PROTECŢIA INTERESELOR ECONOMICE ALE CONSUMATORILOR
Articolul 12. Prevederi specifice privind protecţia intereselor economice ale consumatorilor
Articolul 13. Practici comerciale incorecte
Articolul 14. Competenţe şi drept de sesizare referitor la practicile comerciale incorecte
Articolul 15. Răspunderi şi sancţiuni pentru utilizarea practicilor comerciale incorecte
Articolul 16. Încheierea contractelor
Articolul 16^1. Conformitatea produselor cu specificaţiile cuprinse în contractul de vînzare-cumpărare
Articolul 17. Stabilirea duratei de funcţionare, termenului de valabilitate, termenului de garanţie
Articolul 18. Drepturile consumatorului în cazul neconformităţii produsului
Articolul 18^1. Drepturile consumatorului în cazul neconformităţii serviciului prestat
Articolul 18^2. Acţiunea în regres
Articolul 18^3. Termene
Articolul 18^4. Garanţii
Articolul 18^5. Modul de depunere şi soluţionare a reclamaţiilor
Articolul 19. Înlocuirea produsului de calitate corespunzătoare
Articolul 20. Repararea prejudiciului

Capitolul IV

PREVEDERI SPECIFICE PRIVIND PRESTAREA SERVICIILOR (EXECUTAREA LUCRĂRILOR)

Articolul 21. Obligaţiile prestatorului (executantului) la prestarea serviciului (executarea lucrării)

Articolul 22. Prestarea serviciului (executarea lucrării) din materialul prestatorului (executantului)

Articolul 23. Prestarea serviciului (executarea lucrării) din materialul (cu obiectul) consumatorului

Capitolul V
INFORMAREA CONSUMATORILOR

Articolul 24. Dreptul consumatorilor la informare

Articolul 25. Obligaţiile agenţilor economici privind informarea consumatorilor

Articolul 26. Instruirea în domeniul protecţiei consumatorilor

Capitolul VI
ORGANELE ABILITATE CU FUNCŢII DE PROTECŢIE A CONSUMATORILOR

Articolul 27. Autorităţile administraţiei publice centrale cu atribuţii în domeniul protecţiei consumatorilor

Articolul 28. Alte organe ale administraţiei publice abilitate cu funcţii de protecţie a consumatorilor

Articolul 28^1. Organele abilitate cu funcţii de control privind clauzele abuzive

Articolul 28^2. Autoritatea de supraveghere privind respectarea legislaţiei în domeniul drepturilor consumatorilor la încheierea contractelor la distanţă şi a contractelor negociate în afara spaţiilor comerciale

Articolul 29. Atribuţiile autorităţilor administraţiei publice locale privind protecţia consumatorilor

Articolul 30. Asociaţiile obşteşti de consumatori

Capitolul VII
ACŢIUNI PRIVIND PROTECŢIA DREPTURILOR CONSUMATORILOR

Articolul 31. Acţiuni privind protecţia drepturilor consumatorilor

Articolul 32. Responsabilitatea vînzătorului, prestatorului pentru încălcarea termenelor stabilite

Articolul 33. Răspunderea pentru încălcarea prevederilor prezentei legi

Capitolul VII^1
COOPERAREA PRIVIND ÎNCĂLCĂRILE TRANSFRONTALIERE ÎN DOMENIUL PROTECŢIEI CONSUMATORILOR

Articolul 33^1. Competenţe generale în domeniul cooperării privind încălcările transfrontaliere în domeniul protecţiei consumatorilor

Articolul 33^2. Proceduri privind cererile de asistenţă reciprocă şi schimbul de informaţii

Articolul 33^3. Utilizarea informaţiilor şi protecţia datelor cu caracter personal, precum şi a secretului comercial

Articolul 33^4. Schimbul de informaţii la cerere

Articolul 33^5. Schimbul de informaţii fără cerere prealabilă

Articolul 33^6. Cereri de măsuri executorii

Capitolul VIII
DISPOZIŢII FINALE

Articolul 34.

Articolul 34^1.

Articolul 35.

Anexă Lista produselor nealimentare de calitate corespunzătoare ce nu pot fi înlocuite cu un produs similar

Notă: În textul legii, cuvîntul „prescrise” se substituie cu textul „stabilite în actele normative”, conform Legii nr.168 din 26.07.2018, în vigoare 24.02.2019

Notă. În textul legii, sintagma „Ministerul Economiei”, la orice formă gramaticală, se substituie cu sintagma „Ministerul Economiei şi Infrastructurii” la forma gramaticală corespunzătoare, conform Legii nr.79 din 24.05.2018, în vigoare 15.06.2018

Notă: În cuprinsul legii, sintagma „Agenţia pentru Protecţia Consumatorilor”, la orice formă gramaticală, se substituie cu sintagma „Agenţia pentru Protecţia Consumatorilor şi Supravegherea Pieţei” la forma gramaticală corespunzătoare, conform Legii nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017

Notă: Legea a fost republicată în Monitorul Oficial nr.176-181/513 din 21.10.2011 cu toate modificările şi completările introduse în ea, dîndu-se o nouă numerotare articolelor, alineatelor şi literelor

Prezenta lege stabileşte bazele juridice pentru protejarea de către stat a persoanelor în calitatea lor de consumatori şi transpune Directiva 2005/29/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 11 mai 2005 privind practicile comerciale neloiale ale întreprinderilor de pe piaţa internă faţă de consumatori şi de modificare a Directivei 84/450/CEE a Consiliului, a directivelor 97/7/CE, 98/27/CE şi 2002/65/CE ale Parlamentului European şi ale Consiliului şi Regulamentului (CE) nr.2006/2004 al Parlamentului European şi al Consiliului, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene (JO) nr.L 149/22 din 11 iunie 2005, şi Directiva 1999/44/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 25 mai 1999 privind anumite aspecte ale vînzării de bunuri de consum şi garanţiile conexe, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 171 din 7 iulie 1999.

[Preambulul completat prin Legea nr.187 din 22.07.2016, în vigoare 16.03.2017]
[Preambulul completat prin Legea nr.140 din 28.07.2011, în vigoare 01.01.2012]

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Noţiuni utilizate

În scopul aplicării prezentei legi se utilizează noţiunile din Legea nr.279/2017 privind informarea consumatorului cu privire la produsele alimentare, din Legea nr.235/2011 privind activităţile de acreditare şi de evaluare a conformităţii şi, adiţional, se definesc următoarele noţiuni principale:

consumator – orice persoană fizică ce intenţionează să comande sau să procure ori care comandă, procură sau foloseşte produse, servicii pentru necesităţi nelegate de activitatea de întreprinzător sau profesională;

agent economic – orice persoană juridică sau fizică autorizată pentru activitate de întreprinzător, care fabrică, transportă, comercializează produse ori părţi din produse, prestează servicii (execută lucrări);

producător:

- agent economic care fabrică un produs finit, o parte componentă a unui produs sau materie primă;

- agent economic care aplică pe produs numele său, marca comercială sau un alt semn distinctiv;

- agent economic care recondiţionează produsul;

- agent economic care modifică caracteristicile produsului;

- reprezentant, înregistrat în Republica Moldova, al unui agent economic al cărui sediu se află în afara Republicii Moldova;

- agent economic care importă produse;

- distribuitor sau vînzător al produsului importat în cazul în care importatorul nu este cunoscut;

- distribuitor sau vînzător al produsului, în cazul în care importatorul nu poate fi identificat, dacă acesta, în termen de 30 de zile de la depunerea cererii, nu a informat persoana prejudiciată asupra identităţii importatorului;

vînzător – orice persoană juridică sau fizică autorizată pentru activitate de întreprinzător, care desfăşoară activitate comercială în relaţiile cu consumatorii;

prestator – orice persoană juridică sau fizică autorizată pentru activitate de întreprinzător, care prestează servicii;

produs – bun destinat consumului sau utilizării individuale; sînt, de asemenea, considerate produse energia electrică, energia termică, gazele şi apa livrate pentru consum individual. În cadrul practicilor comerciale se consideră produs orice bun sau serviciu, inclusiv bunurile imobile, drepturile şi obligaţiile aferente;

serviciu – activitate, alta decît cea din care rezultă produse, desfăşurată în scopul satisfacerii unor necesităţi ale consumatorilor;

lucrare – ansamblu de acţiuni prin care se obţine un produs sau se modifică caracteristicile acestuia;

produs, serviciu inofensiv (sigur) – produs, serviciu care nu prezintă risc pentru viaţa, sănătatea, ereditatea şi bunurile consumatorilor sau mediul înconjurător;

produs, serviciu periculos – produs, serviciu care nu poate fi definit ca inofensiv;

produs de folosinţă îndelungată – produs tehnic complex, constituit din piese şi subansambluri, proiectat şi construit pentru a putea fi utilizat pe durata de funcţionare şi asupra căruia se pot efectua reparaţii sau activităţi de întreţinere;

durată de funcţionare – perioadă de timp, stabilită de către producător (agentul economic care fabrică un produs), în cadrul căreia produsele de folosinţă îndelungată trebuie să-şi menţină caracteristicile funcţionale, cu condiţia respectării regulilor de transportare, manipulare, depozitare şi utilizare;

termen de valabilitate/dată de minimă durabilitate – perioadă de timp/dată stabilită de către producător (agentul economic care fabrică un produs) pentru un produs nealimentar, altul decît cel pentru care este stabilită o durată de funcţionare, în cadrul căreia/pînă la care produsul trebuie să-şi păstreze caracteristicile specifice iniţiale, cu condiţia respectării regulilor de transportare, manipulare, depozitare şi utilizare;

termen de garanţie – perioadă de timp, stabilită de prezenta lege sau declarată, care curge de la data livrării produsului, serviciului şi în cadrul căreia vînzătorul, prestatorul sau producătorul se angajează faţă de consumator, fără solicitarea unor costuri suplimentare, de a restitui preţul plătit, de a înlocui, de a repara sau întreţine produsul cumpărat, serviciul prestat ori de a se ocupa de produse, servicii în orice mod dacă acestea nu corespund condiţiilor enunţate în declaraţiile referitoare la garanţie sau în publicitatea aferentă;

calitate – ansamblu de caracteristici ale unui produs, serviciu, care îi conferă aptitudinea de a satisface, conform destinaţiei, necesităţile explicite sau implicite;

declaraţie de conformitate – asigurare scrisă, bazată pe o decizie luată în urma unei evaluări, prin care producătorul sau reprezentantul său autorizat confirmă cu certitudine că produsul este conform cu cerinţele specificate;

clauză abuzivă – clauză contractuală care, nefiind negociată în mod individual cu consumatorul, creează, contrar cerinţelor bunei-credinţe, prin ea însăşi sau împreună cu alte prevederi din contract, în detrimentul consumatorului, un dezechilibru semnificativ între drepturile şi obligaţiile părţilor ce apar din contract;

punere la dispoziţie pe piaţă – furnizare pe piaţă a unui produs pentru distribuţie, consum sau utilizare în cadrul unei activităţi comerciale în schimbul unei plăţi sau în mod gratuit;

produs falsificat (contrafăcut) – produs, fabricat din alţi componenţi, în alte proporţii sau în alte condiţii decît cele stabilite în specificaţiile tehnice, care este prezentat drept veritabil;

produs, serviciu necorespunzător (defectuos) – produs, serviciu care nu corespunde cerinţelor stabilite în actele normative sau declarate;

viciu (deficienţă) – defect al unui produs, serviciu, care le face necorespunzătoare cerinţelor stabilite în actele normative sau declarate şi care se manifestă şi poate fi constatat numai în timpul utilizării şi/sau păstrării acelui produs, serviciu;

viciu (deficienţă) ascuns – defect al calităţii unui produs, serviciu, care, existînd la momentul livrării produsului, prestării serviciului, nu a fost cunoscut de către consumator şi nici nu a putut fi depistat prin mijloace obişnuite de verificare;

prejudiciu – daună materială şi/sau morală adusă consumatorului prin distrugerea, deteriorarea sau diminuarea averii, precum şi daună cauzată vieţii, sănătăţii şi eredităţii lui în urma consumului şi/sau utilizării produselor, serviciilor necorespunzătoare ori în urma refuzului sau tergiversării neîntemeiate a încheierii contractului de prestare a serviciului;

interes economic – totalitatea cerinţelor înaintate de consumator faţă de vînzător, prestator privind remedierea sau înlocuirea gratuită ori obţinerea contravalorii produsului, serviciului necorespunzător şi privind repararea prejudiciului cauzat, precum şi alte cerinţe ce ţin de interesul material al consumatorului;

interesele colective ale consumatorilor – interesele unui anumit număr de consumatori care au suferit sau sînt susceptibili să sufere un prejudiciu din cauza unei încălcări;

activităţi de supraveghere a pieţei – acţiunile unei autorităţi competente însărcinate să determine dacă au avut loc încălcări transfrontaliere pe teritoriul său;

autoritate competentă – orice autoritate publică desemnată la nivel naţional care are competenţe specifice de asigurare a respectării actelor normative care protejează interesele consumatorilor;

autoritate solicitantă – autoritate competentă care formulează o cerere de asistenţă reciprocă;

autoritate solicitată – autoritate competentă care primeşte o cerere de asistenţă reciprocă;

birou unic de legătură – autoritate publică desemnată la nivel naţional, responsabilă de coordonarea cooperării privind încălcările transfrontaliere în domeniul protecţiei consumatorilor;

încălcare transfrontalieră – orice act sau altă omisiune contrară actelor normative care protejează interesele consumatorilor, care aduce atingere/poate aduce atingere intereselor colective ale consumatorilor dintr-unul sau mai multe state membre ale UE şi Republica Moldova, din alte state decît cele în care actul sau omisiunea în cauză îşi are originea sau a avut loc ori de pe teritoriul cărora este stabilit comerciantul/furnizorul responsabil sau de pe cel în care se găsesc dovezile/activele privind actul sau omisiunea respectivă;

asociaţie obştească de consumatori – asociaţie obştească care are ca scop unic apărarea drepturilor şi intereselor legitime ale consumatorilor, fără a urmări realizarea de profit pentru membrii săi;

cod de conduită – acord sau totalitate de reguli, neimpuse prin legislaţie sau prin dispoziţii administrative, ce definesc comportamentul comercianţilor care se angajează să le respecte în legătură cu una sau mai multe practici comerciale ori în unul sau mai multe sectoare de activitate;

decizie de tranzacţionare – orice decizie pe care o ia un consumator privind oportunitatea, modalităţile şi condiţiile de achiziţionare a produsului, privind modalitatea de plată (integrală sau parţială) pentru un produs, privind păstrarea ori renunţarea la un produs sau exercitarea unui drept contractual în raport cu produsul, decizie ce poate conduce la acţiunea ori la inacţiunea consumatorului;

denaturarea substanţială a comportamentului economic al consumatorilor – folosirea unei practici comerciale ce afectează considerabil capacitatea consumatorilor de a lua o decizie în cunoştinţă de cauză, determinîndu-i astfel să ia o decizie de tranzacţionare pe care altfel nu ar fi luat-o;

diligenţă profesională – nivel de competenţă specializată şi de considerare pe care comerciantul poate să îl exercite în mod rezonabil faţă de consumatori, în conformitate cu practica comercială corectă şi/sau cu principiul general al bunei-credinţe în domeniul de activitate al comerciantului;

distribuitor – agent economic din lanţul de distribuţie, altul decît producătorul sau importatorul, care pune la dispoziţie pe piaţă produse şi asigură transferul titlului de proprietate asupra produsului de la producător la consumator;

invitaţie de a cumpăra – comunicare comercială în care se menţionează caracteristicile şi preţul produsului într-un mod corespunzător mijloacelor de comunicare comercială utilizate pentru aceasta şi care îl determină pe consumator să cumpere un produs;

influenţă nejustificată – folosirea unei poziţii de forţă faţă de consumator, de manieră să exercite presiune asupra acestuia, chiar fără a recurge la forţa fizică sau fără a ameninţa cu aceasta, într-un mod care limitează semnificativ capacitatea consumatorului de a lua o decizie în cunoştinţă de cauză;

practici comerciale (practici ale comercianţilor în relaţia cu consumatorii) – orice acţiune, omisiune, comportament, declaraţie sau comunicare comercială, inclusiv publicitate şi comercializare, efectuate de un comerciant în strînsă legătură cu promovarea, vînzarea sau furnizarea unui produs consumatorilor;

responsabil de codul de conduită – orice entitate, inclusiv un comerciant sau un grup de comercianţi, responsabilă de întocmirea şi revizuirea unui cod de conduită şi/sau de supravegherea respectării acestui cod de către cei care s-au angajat să îl respecte;

executant – orice persoană fizică sau juridică, autorizată pentru activitate de întreprinzător, care efectuează lucrări în relaţiile cu consumatorii;

comerciant – orice persoană fizică sau juridică care, în practicile comerciale ce fac obiectul prezentei legi, acţionează în cadrul activităţii sale comerciale, industriale, de producţie sau artizanale, precum şi orice persoană care acţionează în scop comercial, în numele sau în beneficiul unui comerciant;

cerinţe declarate – orice declaraţii publice privind caracteristicile principale ale produselor făcute de vînzător, producător sau reprezentantul autorizat al acestuia, în special prin publicitate sau prin etichetare;

garanţie legală de conformitate – protecţie juridică a consumatorului, rezultată prin efectul legii în raport cu lipsa de conformitate, care reprezintă obligaţia legală a vînzătorului sau a producătorului faţă de consumator, fără solicitarea unor costuri suplimentare, de a aduce produsul la conformitate şi care include restituirea preţului plătit de consumator, înlocuirea, repararea sau întreţinerea produsului;

garanţie comercială – orice angajament facultativ asumat de către vînzător sau comerciant faţă de consumator, fără solicitarea unor costuri suplimentare, de a restitui preţul plătit sau de a înlocui, a repara sau a întreţine bunurile în orice mod în cazul în care acestea nu corespund specificaţiilor sau oricărei alte condiţii din certificatul de garanţie sau din publicitatea relevantă disponibilă în momentul sau înaintea încheierii contractului;

licitaţie deschisă – metodă de vînzare prin care comerciantul oferă produse sau servicii consumatorilor, care participă sau au posibilitatea de a participa în persoană la licitaţie, prin intermediul unei proceduri de licitare transparentă, concurenţială, condusă de un adjudecător şi în care ofertantul cîştigător este obligat să achiziţioneze produsele sau serviciile;

reparaţie – în caz de neconformitate, aducere a unui produs în conformitate cu contractul de vînzare-cumpărare;

reclamaţie – declaraţie scrisă, susţinută de documente probatoare, prin care un comerciant a comis sau este susceptibil să comită o încălcare a actelor normative care protejează interesele consumatorilor.

[Art.1 modificat prin Legea nr.168 din 26.07.2018, în vigoare 24.02.2019]
[Art.1 modificat prin Legea nr.187 din 22.07.2016, în vigoare 16.03.2017]
[Art.1 modificat prin Legea nr.23 din 01.03.2012, în vigoare 23.06.2012]
[Art.1 modificat prin Legea nr.140 din 28.07.2011, în vigoare 01.01.2012]

Articolul 2. Domeniul de aplicare

(1) Prezenta lege stabileşte cerinţele generale de protecţie a consumatorilor, de asigurare a cadrului necesar accesului neîngrădit la produse şi servicii, informării complete asupra caracteristicilor principale ale acestora, apărării şi asigurării drepturilor şi intereselor legitime ale consumatorilor în cazul unor practici comerciale incorecte, participării acestora la fundamentarea şi luarea de decizii ce îi interesează în calitate de consumatori.

(2) Prezenta lege se aplică practicilor comerciale incorecte ale comercianţilor faţă de consumatori, specificate la art.13, înainte, în timpul şi după o tranzacţie comercială în legătură cu un produs, cu un serviciu.

(2^1) Prezenta lege reglementează aspecte privind vînzarea produselor şi garanţiile asociate acestora, precum şi a produselor ce urmează a fi fabricate sau prelucrate şi care sînt achiziţionate în baza unui contract de vînzare-cumpărare.

(2^2) Prezenta lege stabileşte aspecte privind condiţiile în care autorităţile responsabile de aplicarea actelor normative care protejează interesele consumatorilor cooperează la nivel transfrontalier pentru a garanta respectarea acestor acte şi buna funcţionare a pieţei interne şi pentru a îmbunătăţi protecţia intereselor economice ale consumatorilor.

(3) Prezenta lege nu aduce atingere:

a) dispoziţiilor legale privind aspectele de sănătate a consumatorilor şi de siguranţă a produselor;

b) dispoziţiilor legale ce stabilesc competenţa instanţelor judecătoreşti;

c) dispoziţiilor legale ce reglementează probarea şi marcarea articolelor din metale preţioase;

d) prevederilor specifice în anumite domenii privind practicile comerciale incorecte. În cazul în care astfel de prevederi există în legile speciale, acestea se aplică ca cerinţe suplimentare celor

prevăzute de prezenta lege, iar în cazul în care legile speciale conţin cerinţe mai restrictive privind practicile comerciale incorecte, se aplică cerinţele legilor speciale;

e) dispoziţiilor speciale privind produsele alimentare.

(3^1) Prevederile art.16^1, 18, 18^2, ale art.18^3 alin.(1) – (11) şi ale art.18^4 nu se aplică:

a) produselor second-hand care sînt vîndute prin procedura licitaţiei deschise, la care consumatorul are posibilitatea să participe personal;

b) produselor vîndute în urma confiscărilor, în cadrul procedurii de executare silită sau în baza unui alt act emis de instanţele judecătoreşti;

c) apei şi gazelor naturale, energiei electrice şi energiei termice care nu sînt puse în vînzare în volum limitat sau în cantitate fixă.

[Art.2 completat prin Legea nr.168 din 26.07.2018, în vigoare 24.02.2019]
[Art.2 modificat prin Legea nr.187 din 22.07.2016, în vigoare 16.03.2017]
[Art.2(1^1) introdus prin Legea nr.140 din 28.07.2011, în vigoare 01.01.2012]

Articolul 3. Reglementarea juridică a raporturilor în domeniul protecţiei consumatorilor

(1) Raporturile în domeniul protecţiei consumatorilor se reglementează prin prezenta lege, Codul civil, alte legi şi acte normative în domeniul respectiv.

(2) Controlul de stat în domeniul protecţiei consumatorilor asupra persoanelor care practică activitate de întreprinzător se planifică, se efectuează, se înregistrează şi se contestă în conformitate cu prevederile Legii nr.131/2012 privind controlul de stat asupra activităţii de întreprinzător.

[Art.3 modificat prin Legea nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017]

Articolul 4. Acorduri internaţionale

Dacă acordurile internaţionale la care Republica Moldova este parte prevăd alte norme decît cele care se conţin în legislaţia naţională cu privire la protecţia consumatorilor, se aplică normele acordurilor internaţionale.

Articolul 5. Clauze abuzive

În conformitate cu prevederile Legii privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii, se interzice comercianţilor a include clauze abuzive în astfel de contracte.

[Art.5 în redacţia Legii nr.23 din 01.03.2012, în vigoare 23.06.2012]
[Art.5(4) în redacţia Legii nr.140 din 28.07.2011, în vigoare 01.01.2012]

Articolul 6. Drepturile fundamentale ale consumatorilor

Orice consumator are dreptul la:

a) protecţia drepturilor sale de către stat;

b) protecţie împotriva riscului de a achiziţiona un produs, un serviciu care ar putea să-i afecteze viaţa, sănătatea, ereditatea sau securitatea ori să-i prejudicieze drepturile şi interesele legitime;

c) remedierea sau înlocuirea gratuită, restituirea contravalorii produsului, serviciului ori reducerea corespunzătoare a preţului, repararea prejudiciului, inclusiv moral, cauzat de produsul, serviciul necorespunzător;

c^1) neachitarea contravalorii serviciului de transport rutier de persoane în regim de taxi, în cazul neemiterii sau neînmînării de către conducătorul auto a bonului de casă pe suport de hîrtie şi/sau în formă electronică;

d) informaţii complete, corecte şi precise privind produsele, serviciile achiziţionate;

e) instruire în domeniul drepturilor sale;

f) organizare în asociaţii obşteşti pentru protecţia consumatorilor;

g) adresare în autorităţile publice şi reprezentarea în ele a intereselor sale;

h) sesizarea asociaţiilor pentru protecţia consumatorilor şi autorităţilor publice asupra încălcării drepturilor şi intereselor sale legitime, în calitate de consumator, şi la înaintarea de propuneri referitoare la îmbunătăţirea calităţii produselor, serviciilor.

[Art.6 completat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]

Capitolul II
PROTECŢIA VIEŢII, SĂNĂTĂŢII, EREDITĂŢII ŞI SECURITĂŢII CONSUMATORULUI

Articolul 7. Prevederi specifice privind protecţia vieţii, sănătăţii, eredităţii şi securităţii consumatorului

(1) Guvernul, prin organele administraţiei publice centrale, stabileşte norme şi reglementări specifice pentru protecţia vieţii, sănătăţii, eredităţii şi securităţii consumatorilor în următoarele cazuri:

a) producerea, introducerea şi/sau punerea la dispoziţie pe piaţă, conservarea, ambalarea, etichetarea, manipularea, transportul, depozitarea, pregătirea pentru vînzare şi vînzarea produselor;

b) furnizarea şi utilizarea produselor, precum şi prestarea serviciilor.

(2) Produsele puse la dispoziţie pe piaţă trebuie să fie însoţite de certificate de conformitate sau de declaraţii de conformitate, de alte documente conform legii.

(3) Se interzice producerea, depozitarea, punerea la dispoziţie pe piaţă şi comercializarea produselor, prestarea serviciilor care nu corespund cerinţelor, prevăzute în reglementările tehnice aplicabile sau în actele normative, ori care, utilizate în condiţii normale, pot pune în pericol viaţa, sănătatea, ereditatea şi securitatea consumatorilor.

(4) Se interzice producerea, introducerea şi/sau punerea la dispoziţie pe piaţă, depozitarea, expunerea în comercializare şi comercializarea produselor falsificate (contrafăcute).

(5) Se interzice producerea, punerea la dispoziţie pe piaţă, depozitarea, expunerea în comercializare şi comercializarea produselor, prestarea serviciilor cu încălcarea cerinţelor stabilite în actele normative.

(6) Se interzice punerea la dispoziţie pe piaţă, depozitarea, expunerea în comercializare şi comercializarea produselor, prestarea serviciilor în lipsa certificatului de conformitate sau declaraţiei de conformitate, precum şi în lipsa documentelor de proveniență, dacă legislaţia prevede aceasta, sau cu utilizarea ilegală a marcajului de conformitate SM sau a marcajului CE.

(7) Se interzice introducerea şi/sau punerea la dispoziţie pe piaţă şi comercializarea produselor nealimentare cu termenul de valabilitate/data de minimă durabilitate expirată.

(8) Se interzice modificarea termenului de valabilitate/datei de minimă durabilitate sau datei durabilităţii minimale/datei-limită de consum indicate pe produs, pe etichetă, pe ambalaj sau în documentele de însoţire.

(9) Producătorul este obligat să indice în documentele de însoţire a produsului, serviciului, pe etichetă, sau prin alte modalităţi, regulile de utilizare, depozitare şi transport în siguranţă a produsului, serviciului, iar vînzătorul, prestatorul trebuie să le aducă la cunoştinţa consumatorului.

[Art.7 modificat prin Legea nr.168 din 26.07.2018, în vigoare 24.02.2019]

[Art.7 modificat prin Legea nr.187 din 22.07.2016, în vigoare 16.03.2017]

[Art.7(6) completat prin Legea nr.140 din 28.07.2011, în vigoare 01.01.2012]

Articolul 8. Obligaţiile producătorului

Producătorul este obligat:

a) să introducă şi/sau să pună la dispoziţie pe piaţă numai produse inofensive, care corespund cerinţelor stabilite în actele normative şi celor declarate şi care trebuie să fie însoţite de documente ce atestă conformitatea, precum şi de alte documente, conform legislaţiei;

b) să oprească livrările, respectiv să retragă de pe piaţă sau de la consumatori produsele la care organele de control sau specialiştii proprii au constatat neîndeplinirea cerinţelor stabilite în actele normative sau declarate sau care ar putea afecta viaţa, sănătatea, ereditatea şi securitatea consumatorilor, dacă această măsură constituie singurul mijloc prin care pot fi eliminate neconformităţile respective;

c) să asigure respectarea condiţiilor igienico-sanitare;

d) să răspundă pentru prejudiciul cauzat de produsul necorespunzător pe toată durata de funcţionare sau a termenului de valabilitate/pînă la data de minimă durabilitate sau data durabilităţii minimale/data-limită de consum stabilite, cu condiţia respectării de către consumator a regulilor de transport, depozitare, păstrare, utilizare şi consum.

[Art.8 modificat prin Legea nr.168 din 26.07.2018, în vigoare 24.02.2019]

[Art.8 modificat prin Legea nr.187 din 22.07.2016, în vigoare 16.03.2017]

Articolul 9. Obligaţiile vînzătorului

Vînzătorul este obligat:

a) să se asigure că produsele oferite spre comercializare sînt inofensive şi corespund cerinţelor stabilite în actele normative sau declarate;

b) să nu comercializeze produse despre care deţine informaţii că sînt periculoase sau care se consideră periculoase;

c) să anunţe, imediat, autorităţile de supraveghere a pieţei, precum şi producătorul respectiv, despre existenţa pe piaţă a oricărui produs de care are cunoştinţă că este periculos şi/sau falsificat (contrafăcut);

d) să retragă din comercializare produsele la care organele de control sau specialiştii proprii au constatat neîndeplinirea cerinţelor stabilite în actele normative sau declarate sau care ar putea afecta viaţa, sănătatea, ereditatea şi securitatea consumatorilor, dacă această măsură constituie singurul mijloc prin care pot fi eliminate neconformităţile respective;

e) să asigure respectarea condiţiilor tehnice stabilite de producător pentru produs;

f) să înmîneze bon de casă sau un alt document, care confirmă faptul cumpărării produsului, conform unui regulament aprobat de Guvern;

g) să deţină registrul de reclamaţii la un loc vizibil şi să înregistreze reclamaţiile consumatorilor conform unui regulament aprobat de Guvern;

h) să asigure respectarea condiţiilor igienico-sanitare;

i) să răspundă pentru prejudiciul cauzat de produsul necorespunzător, pe toată durata de funcţionare sau a termenului de valabilitate/pînă la data de minimă durabilitate sau data durabilităţii minimale/data-limită de consum stabilite, cu condiţia respectării de către consumator a regulilor de transport, depozitare, păstrare, utilizare şi consum;

j) să primească şi să soluţioneze reclamaţiile consumatorului într-o perioadă de timp care nu poate depăşi 14 zile calendaristice de la data la care consumatorul a adus la cunoştinţă vînzătorului neconformitatea produsului şi l-a predat vînzătorului ori persoanei desemnate de acesta în baza unui document de predare-primire.

[Art.9 modificat prin Legea nr.168 din 26.07.2018, în vigoare 24.02.2019]

[Art.9(8) modificat prin Legea nr.140 din 28.07.2011, în vigoare 01.01.2012]

Articolul 10. Obligaţiile prestatorului

Prestatorul este obligat:

a) să folosească, la prestarea serviciilor, numai produse şi proceduri inofensive care, dacă legislaţia prevede aceasta, trebuie să fie certificate;

b) să anunţe imediat autorităţile competente, precum şi producătorul respectiv, despre existenţa oricărui produs folosit la prestarea serviciului de care are cunoştinţă că este periculos şi/sau falsificat (contrafăcut);

c) să presteze numai servicii care nu afectează viaţa, sănătatea, ereditatea şi securitatea consumatorilor ori interesele economice ale acestora;

d) să respecte cerinţele stabilite în actele normative sau declarate, precum şi clauzele contractuale;

e) să asigure, la prestarea serviciilor, respectarea condiţiilor tehnice stabilite de producător pentru produs;

f) să înmîneze bon de casă sau un alt document, care confirmă faptul prestării serviciului, conform unui regulament aprobat de Guvern;

f^1) să asigure, în cazul prestării serviciilor de transport rutier de persoane în regim de taxi, afişarea la vedere a anunţului cu următorul cuprins: „În cazul în care nu este emis şi înmînat bonul de casă pe suport de hîrtie şi/sau în formă electronică, consumatorul este în drept să nu achite călătoria.”

g) să asigure prestarea serviciului (în cazul în care serviciul conţine elemente vorbite sau textuale scrise) în limba moldovenească conform unui regulament aprobat de Guvern;

h) să deţină registrul de reclamaţii la un loc vizibil şi să înregistreze pretenţiile consumatorilor conform unui regulament aprobat de Guvern;

h^1) să primească şi să soluţioneze reclamaţiile consumatorului într-o perioadă de timp care nu poate depăşi 14 zile calendaristice de la data la care consumatorul a adus la cunoştinţă prestatorului neconformitatea serviciului prestat;

i) să asigure respectarea condiţiilor igienico-sanitare;

j) să răspundă pentru prejudiciul cauzat de serviciul prestat necorespunzător.

[Art.10 completat prin Legea nr.168 din 26.07.2018, în vigoare 24.02.2019]

[Art.10 completat prin Legea nr.178 din 26.07.2018, în vigoare 01.10.2018]

[Art.10(9) modificat prin Legea nr.140 din 28.07.2011, în vigoare 01.01.2012]

Articolul 11. Obligaţiile agenţilor economici în cazul produselor de folosinţă îndelungată

Agenţii economici care importă şi/sau comercializează produse de folosinţă îndelungată şi piese de schimb aferente sînt obligaţi să încheie cu întreprinderile specializate în deservirea tehnică şi reparaţia produselor respective contracte pentru deservirea tehnică a produselor comercializate pe teritoriul ţării în perioada de garanţie şi postgaranţie. Întreprinderile producătoare pot efectua de sine stătător reparaţia şi deservirea produselor de folosinţă îndelungată.

Capitolul III
PROTECŢIA INTERESELOR ECONOMICE ALE CONSUMATORILOR

Articolul 12. Prevederi specifice privind protecţia intereselor economice ale consumatorilor

(1) Guvernul aprobă reglementări în scopul prevenirii şi combaterii practicilor ce dăunează intereselor economice ale consumatorilor.

(2) Agentul economic este obligat să introducă şi/sau să pună la dispoziţie pe piaţă numai produse ce corespund cerinţelor stabilite în actele normative sau declarate şi să presteze servicii

comunale numai în bază de contract încheiat individual cu consumatorii şi/sau cu reprezentanţii legali ai acestora sau în baza altui temei legal.

(3) Vînzătorul este obligat, la cererea consumatorului, să prezinte dovezi de efectuare a controlului calităţii produsului, serviciului, dacă acestea sînt prevăzute de actele normative.

(4) Consumatorul este în drept să pretindă vînzătorului, prestatorului remedierea sau înlocuirea gratuită ori reducerea corespunzătoare a preţului sau restituirea contravalorii produsului, serviciului prin rezoluţiunea contractului pentru acest produs, serviciu, precum şi despăgubiri pentru pierderile suferite ca urmare a deficienţelor constatate în cadrul termenului de garanţie sau termenului de valabilitate, sau pînă la data de minimă durabilitate, cu condiţia respectării de către consumator a instrucţiunilor de instalare, utilizare şi a regulilor de păstrare, prevăzute în documentele de însoţire.

(5) Consumatorul, după expirarea termenului de garanţie, poate pretinde vînzătorului, prestatorului remedierea sau înlocuirea gratuită ori reducerea corespunzătoare a preţului sau restituirea contravalorii produsului, serviciului prin rezoluţiunea contractului pentru acest produs, serviciu care nu pot fi folosite potrivit scopului pentru care au fost vîndute, ca urmare a unor vicii ascunse apărute pe durata de funcţionare a acestora.

(6) Prestatorul este obligat, la prestarea serviciilor, inclusiv a serviciilor comunale, să utilizeze mijloace de măsurare adecvate, legalizate, verificate metrologic, în modul stabilit, conform cerinţelor stabilite în actele normative.

(7) Vînzătorul este obligat să măsoare produsele oferite consumatorilor cu mijloace de măsurare proprii, adecvate, legalizate, verificate metrologic, în modul stabilit. Indicaţiile mijloacelor de măsurare trebuie să fie explicite şi la vederea consumatorului.

[Art.12 modificat prin Legea nr.168 din 26.07.2018, în vigoare 24.02.2019]
[Art.12 modificat prin Legea nr.187 din 22.07.2016, în vigoare 16.03.2017]
[Art.12 modificat prin Legea nr.37 din 19.03.2015, în vigoare 17.04.2015]
[Art.12(10) modificat prin Legea nr.140 din 28.07.2011, în vigoare 01.01.2012]

Articolul 13. Practici comerciale incorecte

(1) Se interzic practicile comerciale incorecte.

(2) O practică comercială este incorectă dacă:

a) este contrară cerinţelor diligenţei profesionale; şi

b) denaturează sau este susceptibilă să denatureze, în mod esenţial, comportamentul economic al consumatorului mediu la care ajunge sau căruia i se adresează ori al membrului mediu al unui grup, în cazul cînd o practică comercială este adresată unui anumit grup de consumatori.

(3) Practicile comerciale care pot denatura, în mod esenţial, comportamentul economic al unui anumit grup vulnerabil de consumatori, clar identificabil, trebuie evaluate din perspectiva membrului mediu al grupului. Grupul de consumatori este cu precădere vulnerabil la respectiva practică sau la produsul la care aceasta se referă din motive de infirmitate mintală sau fizică, de vîrstă sau de credulitate, comportamentul economic al acestuia putînd fi, în mod rezonabil, prevăzut de comerciant. Această prevedere nu aduce atingere practicilor publicitare obişnuite şi legitime ce constau în declaraţii exagerate sau declaraţii ce nu sînt destinate a fi luate ca atare.

(4) Practicile comerciale incorecte sînt, în special, cele:

a) înşelătoare, în sensul prevederilor alin.(5)–(12);

b) agresive, în sensul prevederilor alin.(13)–(15).

(5) Practicile comerciale înşelătoare pot fi acţiuni înşelătoare sau omisiuni înşelătoare.

(6) O practică comercială este considerată ca fiind acţiune înşelătoare în cazul în care conţine informaţii false sau, în orice alt fel, inclusiv prin prezentarea generală, induce sau poate induce în

eroare consumatorul mediu şi, în orice situaţie, determină sau este susceptibilă să determine consumatorul să ia o decizie de tranzacţionare pe care nu ar fi luat-o în altă situaţie, chiar dacă informaţia este corectă de fapt cu privire la unul sau mai multe dintre următoarele elemente:

a) existenţa sau natura produsului;

b) principalele caracteristici ale produsului, cum ar fi: disponibilitatea, avantajele, eventualele riscuri previzibile, fabricarea, compoziţia, accesoriile, asistenţa acordată după vînzare şi soluţionarea reclamaţiilor, modul şi data fabricării sau prestării, livrarea, capacitatea de a corespunde scopului, utilizarea, cantitatea, termenul de valabilitate/data de minimă durabilitate sau data durabilităţii minimale/data-limită de consum, specificaţiile, originea geografică sau comercială, rezultatele care se pot obţine din utilizare, rezultatele şi caracteristicile esenţiale ale testelor sau controalelor efectuate asupra produsului;

c) amploarea implicării comerciantului, motivaţia practicii comerciale şi natura procesului de vînzare, precum şi toate declaraţiile sau toate simbolurile care sugerează sponsorizarea sau sprijinul direct ori indirect acordat comerciantului sau produsului;

d) preţul sau modalitatea de calcul al preţului ori existenţa unui avantaj specific în ceea ce priveşte preţul;

e) necesitatea unui serviciu, a unei piese separate, a înlocuirii sau remedierii;

f) natura, competenţele şi drepturile comerciantului sau ale reprezentantului său, cum ar fi: identitatea şi patrimoniul, calificările sale, statutul, autorizarea, afilierea sau legăturile sale, drepturile de proprietate intelectuală sau comercială ori recompensele şi distincţiile primite;

g) drepturile consumatorului, inclusiv dreptul de a beneficia de remediere, de înlocuire sau de restituire a contravalorii produsului, serviciului necorespunzător, reducerea preţului ca urmare a rezilierii contractului în condiţiile art.18 şi 18^1.

(7) O practică comercială este considerată, de asemenea, ca fiind acţiune înşelătoare dacă, în contextul situaţiei de fapt şi ţinînd cont de toate caracteristicile şi circumstanţele, această practică determină sau este susceptibilă să determine consumatorul mediu să ia o decizie de tranzacţionare pe care altfel nu ar fi luat-o şi dacă această practică implică:

a) orice activitate comercială privind produsul, inclusiv publicitatea comparativă, creînd o confuzie cu un alt produs, cu o altă marcă, cu numele sau cu alte semne distinctive ale unui concurent;

b) nerespectarea de către comerciant a obligaţiilor prevăzute în codul de conduită pe care s-a angajat să îl respecte, dacă:

- angajamentul său nu este o aspiraţie, ci o obligaţie asumată în mod ferm şi care poate fi verificată; şi

- în cadrul unei practici comerciale, el indică că s-a angajat să respecte codul respectiv.

(8) O practică comercială este considerată ca fiind omisiune înşelătoare dacă, în contextul situaţiei de fapt şi ţinînd cont de toate caracteristicile şi circumstanţele, precum şi de limitele de spaţiu şi de timp impuse mijloacelor de comunicare utilizate pentru transmiterea informaţiei, această practică omite o informaţie esenţială necesară consumatorului mediu, ţinînd cont de context, pentru luarea unei decizii de tranzacţionare în cunoştinţă de cauză şi, prin urmare, determină sau este susceptibilă să determine consumatorul mediu să ia o decizie de tranzacţionare pe care altfel nu ar fi luat-o.

(9) O practică comercială este considerată, de asemenea, ca fiind omisiune înşelătoare în cazul cînd, ţinînd cont de aspectele prevăzute la alin.(8), un comerciant ascunde o informaţie esenţială sau o oferă într-un mod neclar, neinteligibil, ambiguu sau în contratimp ori nu îşi declară intenţia comercială adevărată, în cazul în care aceasta nu rezultă deja din context, şi cînd, în orice

situaţie, consumatorul mediu este determinat sau poate fi determinat să ia o decizie de tranzacţionare pe care altfel nu ar fi luat-o.

(10) În cazul în care mijloacele de comunicare utilizate pentru transmiterea practicilor comerciale impun limite în spaţiu ori în timp, în momentul determinării practicii ca fiind sau nefiind omisiune înşelătoare se va ţine cont de aceste limite, precum şi de orice măsuri luate de către comerciant în vederea punerii informaţiei la dispoziţia consumatorului prin alte mijloace.

(11) În cazul unei invitaţii de a cumpăra, pentru determinarea practicilor comerciale incorecte, se consideră esenţiale următoarele informaţii, dacă acestea nu rezultă deja din context:

a) caracteristicile principale ale produsului, ţinînd cont de mijlocul de comunicare utilizat şi de produs;

b) sediul şi celelalte date de identificare ale comerciantului şi, în cazul în care el acţionează în numele altui comerciant, sediul şi celelalte date de identificare ale acestuia;

c) preţul cu toate taxele incluse sau modalitatea de calcul al acestuia – în cazul cînd preţul, în mod rezonabil, nu poate fi calculat în avans, ţinînd cont de natura produsului. De asemenea, după caz, se consideră esenţiale toate costurile adiţionale pentru transport, livrare sau taxele poştale ori, în cazul în care aceste costuri, în mod rezonabil, nu pot fi calculate în avans – precizarea că pot exista costuri adiţionale ce trebuie suportate de consumator;

d) modalităţile de plată, de livrare, de executare şi de examinare a reclamaţiilor, în cazul în care acestea diferă de cerinţele diligenţei profesionale;

e) menţionarea dreptului de renunţare sau de reziliere, în cazul produselor şi tranzacţiilor ce implică acest drept.

(12) Sînt considerate ca fiind înşelătoare, în orice situaţie, următoarele practici comerciale:

a) afirmarea de către comerciant că este parte semnatară a unui cod de conduită în cazul în care nu este;

b) afişarea unui certificat, a unei mărci de calitate sau a unui echivalent fără a fi obţinută autorizaţia necesară;

c) afirmarea că un cod de conduită a primit aprobarea unei entităţi publice sau a unei alte entităţi în cazul în care aprobarea nu a fost primită;

d) afirmarea că un comerciant, inclusiv practicile sale comerciale, sau un produs al său a fost agreat, aprobat ori autorizat de o entitate publică sau privată fără un temei real sau fără a îndeplini condiţiile necesare pentru agrearea, aprobarea sau autorizarea obţinută;

e) lansarea unei invitaţii de a cumpăra produse la un anumit preţ în cazul în care comerciantul nu dezvăluie în invitaţie existenţa unor motive rezonabile în a căror bază ar aprecia că nu va putea să furnizeze, el însuşi sau prin intermediul altui comerciant, acele produse sau produse similare la acelaşi preţ, pentru o perioadă şi într-o cantitate rezonabilă, avîndu-se în vedere produsul, amploarea publicităţii şi preţul oferit;

f) lansarea de către comerciant a unei invitaţii de a cumpăra produse la un anumit preţ, în scopul promovării unui produs similar, pentru a recurge ulterior la una din următoarele acţiuni: să refuze prezentarea produsului ce a făcut obiectul publicităţii; să refuze preluarea comenzii privind respectivul produs sau livrarea lui într-un termen rezonabil; să prezinte un eşantion cu defecte;

g) afirmarea falsă că un produs va fi disponibil doar pentru o perioadă foarte limitată de timp sau că va fi disponibil doar în anumite condiţii, pentru o perioadă foarte limitată, în scopul obţinerii unei decizii imediate şi lipsirii consumatorilor de alte posibilităţi sau de un termen suficient pentru a putea face o alegere în cunoştinţă de cauză;

h) angajamentul comerciantului de a furniza un serviciu postvînzare către consumatori fără a-i informa în mod clar pe aceştia, înainte de angajarea lor în tranzacţie, referitor la limba în care

furnizează serviciul în situaţia în care, înaintea încheierii tranzacţiei, comerciantul a comunicat cu consumatorul în altă limbă decît limba oficială a statului în care se prestează serviciul;

i) afirmarea sau crearea impresiei că un produs poate fi vîndut în mod legal în situaţia în care acest lucru nu este posibil;

j) prezentarea drepturilor oferite consumatorilor prin lege ca o caracteristică distinctă a ofertei comerciantului;

k) utilizarea unui context editorial în mass-media în vederea promovării unui produs pentru a cărui publicitate comerciantul a plătit, fără însă ca publicitatea să fie precizată clar fie în cuprins, fie prin imagini ori sunete uşor de identificat de către consumator (publicitate mascată);

l) lansarea de afirmaţii nefondate cu privire la natura şi amploarea riscului pentru securitatea personală a consumatorului sau a familiei acestuia în situaţia în care consumatorul nu achiziţionează produsul;

m) promovarea de către comerciant, cu intenţia de a induce în eroare consumatorul, a unui produs care se aseamănă cu un produs similar fabricat de un producător anume, astfel încît consumatorul să creadă că produsul este fabricat de acest producător;

n) crearea, operarea sau promovarea unui sistem promoţional piramidal, pe care un consumator îl ia în considerare datorită posibilităţii de a primi remuneraţia doar ca urmare a introducerii unui alt consumator în sistem şi nu ca urmare a vînzării sau a consumului produselor;

o) afirmarea de către un comerciant că îşi încetează activitatea sau că se stabileşte în altă parte în cazul cînd acest lucru nu este adevărat;

p) afirmarea că un produs poate spori şansele de cîştig la jocurile de noroc;

q) afirmarea neîntemeiată că produsul poate vindeca boli, disfuncţii sau malformaţii;

r) transmiterea de informaţii inexacte cu privire la condiţiile oferite de piaţă sau cu privire la posibilitatea achiziţionării produsului cu intenţia de a determina consumatorul să cumpere produsul în condiţii mai puţin favorabile decît în condiţiile normale ale pieţei;

s) afirmarea, în cadrul unei practici comerciale, că se va organiza un concurs sau se va oferi un premiu în scopuri promoţionale fără a acorda premiul promis sau un echivalent rezonabil;

t) descrierea unui produs ca fiind "gratuit", "fără costuri" sau în termeni similari în cazul în care consumatorul trebuie să suporte şi alte costuri, în afară de costurile inevitabile ce rezultă din practica comercială, inclusiv plata pentru livrarea sau ridicarea produsului;

u) includerea în materialele publicitare a unei facturi sau a unui document similar referitor la plată, prin care consumatorului i se creează impresia că deja a comandat produsul promovat, cînd, de fapt, el nu l-a comandat;

v) afirmarea falsă sau crearea impresiei false că acţiunile comerciantului nu sînt legate de activităţile sale comerciale, industriale, de producţie sau artizanale ori falsa prezentare a sa în calitate de consumator;

w) crearea impresiei false că serviciul postvînzare cu privire la un produs este disponibil într-un stat, altul decît cel în care produsul este vîndut.

(13) O practică comercială este considerată ca fiind agresivă dacă, în contextul situaţiei de fapt şi ţinînd cont de toate caracteristicile şi circumstanţele, această practică limitează sau este susceptibilă să limiteze considerabil libertatea de alegere sau comportamentul consumatorului mediu în privinţa produsului prin hărţuire, constrîngere, inclusiv prin utilizarea forţei fizice sau prin influenţă nejustificată, şi, prin urmare, practica dată îl determină sau este susceptibilă să îl determine pe consumator să ia o decizie de tranzacţionare pe care altfel nu ar fi luat-o.

(14) Pentru a determina dacă o practică comercială recurge la hărţuire, constrîngere, inclusiv la forţă fizică sau la influenţă nejustificată, se ia în considerare:

a) momentul, locul desfăşurării, natura şi/sau durata practicii comerciale;

b) recurgerea la ameninţare, la un limbaj sau la un comportament abuziv;

c) exploatarea de către comerciant, în cunoştinţă de cauză, a oricărui eveniment nefast sau a oricărei situaţii deosebit de grave care afectează modul de a judeca al consumatorului mediu pentru a influenţa decizia consumatorului cu privire la produs;

d) orice obstacol oneros sau disproporţionat, neprevăzut în contract, impus de comerciant, atunci cînd consumatorul doreşte să îşi exercite drepturile contractuale, inclusiv dreptul de a rezilia contractul, de a schimba produsul ori de a se adresa unui alt comerciant;

e) orice ameninţare cu măsuri în situaţia în care acestea nu pot fi luate în mod legal.

(15) Sînt considerate ca fiind agresive, în orice situaţie, următoarele practici comerciale:

a) crearea impresiei consumatorului că nu poate părăsi sediul comerciantului pînă cînd nu se încheie un contract;

b) efectuarea de vizite personale la domiciliul consumatorului, ignorînd solicitarea acestuia de a pleca sau de a nu reveni, cu excepţia cazului în care legea permite acest lucru în vederea îndeplinirii unei obligaţii contractuale şi în măsura în care o permite;

c) solicitarea insistentă şi nedorită prin telefon, fax, email sau prin alt mijloc de comunicare la distanţă, cu excepţia cazului în care legea permite acest lucru în vederea îndeplinirii unei obligaţii contractuale şi în măsura în care o permite;

d) solicitarea de la un consumator care doreşte să execute o poliţă de asigurare de a prezenta documente care, în mod rezonabil, nu pot fi considerate relevante pentru a stabili dacă pretenţia este validă sau ignorarea sistematică a corespondenţei pertinente cu scopul de a-l determina pe consumator să renunţe la exercitarea drepturilor sale contractuale;

e) includerea într-o publicitate a unui îndemn direct adresat minorilor de a cumpăra produsele promovate ori de a convinge părinţii sau alţi adulţi să cumpere produsele promovate;

f) solicitarea unei plăţi imediate sau ulterioare pentru returnarea ori păstrarea în condiţii sigure a produsului care a fost furnizat de comerciant, dar pe care consumatorul nu l-a solicitat;

g) informarea explicită a consumatorului că, în cazul în care acesta nu cumpără produsul ori serviciul, comerciantul riscă să îşi piardă serviciul sau mijloacele de trai;

h) crearea falsei impresii consumatorului că a cîştigat sau va cîştiga un premiu sau un alt beneficiu echivalent ori că va cîştiga dacă va întreprinde o anumită acţiune, cînd, în realitate, nu există nici un premiu sau un alt beneficiu echivalent, cînd intrarea în posesia premiului sau a altui beneficiu echivalent este condiţionată de plata unei sume de bani ori de suportarea unui cost de către consumator.

[Art.13 completat prin Legea nr.168 din 26.07.2018, în vigoare 24.02.2019]
[Art.13 completat prin Legea nr.187 din 22.07.2016, în vigoare 16.03.2017]
[Art.13(10[1]) introdus prin Legea nr.140 din 28.07.2011, în vigoare 01.01.2012]

Articolul 14. Competenţe şi drept de sesizare referitor la practicile comerciale incorecte

(1) În vederea stopării şi combaterii practicilor comerciale incorecte, persoanele sau autorităţile care, potrivit legii, au un interes legitim pot:

a) să iniţieze o acţiune în instanţă;

b) să sesizeze organul de control în domeniul protecţiei consumatorului, conform domeniului de competenţă, pentru ca acesta fie să decidă asupra reclamaţiilor, fie să iniţieze acţiuni în instanţă împotriva comercianţilor care au săvîrşit ori sînt susceptibili să săvîrşească practici comerciale incorecte.

(2) Comercianţii, în cazul în care nu sînt de acord cu sesizarea, trebuie să prezinte dovezi privind incorectitudinea afirmaţiilor expuse în sesizare în legătură cu practica comercială

întreprinsă şi sînt obligaţi, la solicitarea instanţelor judecătoreşti sau a organului de control în domeniul protecţiei consumatorului, conform domeniului de competenţă, să le pună acestora la dispoziţie documente probatoare.

(3) În cazul în care documentele specificate la alin.(2) nu sînt prezentate într-un termen rezonabil, dar nu mai mare de 15 zile calendaristice, şi/sau dacă sînt recunoscute insuficiente, afirmaţiile expuse în sesizare se consideră fondate.

(4) Comercianţii concurenţi pot informa Consiliul Concurenţei în legătură cu practicile comerciale incorecte sau pot iniţia acţiuni în instanţă împotriva comercianţilor care au săvîrşit ori sînt susceptibili să săvîrşească practici comerciale incorecte.

[Art.14 modificat prin Legea nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017]

[Art.14 modificat prin Legea nr.38 din 27.03.2014, în vigoare 18.04.2014]

[Art.14(10^2) introdus prin Legea nr.140 din 28.07.2011, în vigoare 01.01.2012]

Articolul 15. Răspunderi şi sancţiuni pentru utilizarea practicilor comerciale incorecte

(1) Ţinînd cont de toate interesele implicate şi, în special, de interesul public, instanţele judecătoreşti competente sau organul de control în domeniul protecţiei consumatorului, conform domeniului de competenţă:

a) dispun încetarea sau iniţierea procedurilor legale corespunzătoare pentru încetarea practicilor comerciale incorecte, conform procedurilor şi atribuţiilor stabilite de Codul contravenţional;

b) dispun interzicerea sau iniţierea procedurilor legale corespunzătoare pentru interzicerea practicilor comerciale incorecte, chiar dacă acestea nu au fost încă aplicate, dar acest lucru este iminent, conform procedurilor şi atribuţiilor stabilite de Codul contravenţional;

c) solicită prezentarea de către Consiliul Coordonator al Audiovizualului, în termen de 5 zile lucrătoare, a datelor de identificare a persoanelor fizice sau juridice implicate în realizarea publicităţii audiovizuale, considerată a fi o practică comercială incorectă, precum şi a unei copii a materialului publicitar difuzat.

(2) În cazul în care, în vederea eliminării efectelor practicilor comerciale incorecte, s-a dispus încetarea, respectiv interzicerea acestora, iar hotărîrea/decizia organului respectiv a rămas irevocabilă, instanţa care a emis hotărîrea judecătorească definitivă, respectiv organul de control în domeniul protecţiei consumatorului, conform domeniului de competenţă, poate solicita comerciantului:

a) publicarea hotărîrii/deciziei, integral sau parţial, în forma pe care o consideră adecvată;

b) publicarea unui comunicat suplimentar privind măsurile de redresare.

(3) Publicarea, în condiţiile alin.(2), se va face, în toate cazurile, într-un ziar de largă circulaţie, pe cheltuiala comerciantului.

(4) Prezenta lege nu exclude controlul pe care responsabilii de codurile de conduită îl pot efectua conform prevederilor din codurile de conduită pe care comercianţii s-au angajat să le respecte.

(5) Efectuarea controlului specificat la alin.(4) nu exclude şi nu limitează dreptul consumatorilor, al asociaţiilor obşteşti de consumatori sau al concurenţilor de a sesiza responsabilul de codul de conduită şi nici dreptul consumatorilor sau al asociaţiilor de a se adresa organului de control în domeniul protecţiei consumatorului, conform domeniului de competenţă, ori instanţei judecătoreşti competente.

[Art.15 modificat prin Legea nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017]

[Art.15(10^3) introdus prin Legea nr.140 din 28.07.2011, în vigoare 01.01.2012]

Articolul 16. Încheierea contractelor

Consumatorul, la încheierea contractelor, are următoarele drepturi:

a) de a lua liber decizii la achiziţionarea produsului, serviciului, fără a i se impune în contracte clauze abuzive sau care pot favoriza folosirea unor practici comerciale incorecte, de natură a influenţa opţiunea acestuia;

b) de a beneficia de o redactare clară şi precisă a clauzelor contractuale, inclusiv a celor privind caracteristicile principale şi condiţiile de garanţie, indicarea exactă a preţului sau tarifului, precum şi stabilirea cu exactitate a condiţiilor de credit şi a dobînzilor;

c) de a lua cunoştinţă, în prealabil, de textul contractului pe care intenţionează să îl încheie;

d) de a fi exonerat de plata pentru produsele, serviciile care nu au fost solicitate;

e) de a fi despăgubit pentru daunele cauzate de produsele, serviciile care nu corespund cerinţelor stabilite în actele normative sau declarate ori clauzelor contractuale;

f) de a i se asigura deservirea tehnică necesară şi piese de schimb pe toată durata de funcţionare a produsului, stabilită în actele normative sau declarată de către producător ori convenită de părţi;

g) de a plăti pentru produsele, serviciile de care beneficiază sume stabilite cu exactitate, în prealabil; majorarea preţului iniţial este posibilă numai cu acordul consumatorului.

[Art.16 modificat prin Legea nr.168 din 26.07.2018, în vigoare 24.02.2019]

[Art.16 modificat prin Legea nr.187 din 22.07.2016, în vigoare 16.03.2017]

[Art.16(11) modificat prin Legea nr.140 din 28.07.2011, în vigoare 01.01.2012]

Articolul 16[1]. Conformitatea produselor cu specificaţiile cuprinse în contractul de vînzare-cumpărare

(1) Vînzătorul este obligat să livreze consumatorului produse care sînt în conformitate cu contractul de vînzare-cumpărare.

(2) Se consideră că produsele sînt în conformitate cu contractul de vînzare-cumpărare în cazul în care:

a) corespund descrierii făcute de vînzător şi au aceleaşi calităţi ca şi produsele pe care vînzătorul le-a prezentat consumatorului ca mostră sau model;

b) corespund scopului specific solicitat de către consumator, scop făcut cunoscut vînzătorului şi acceptat de acesta la încheierea contractului de vînzare-cumpărare;

c) corespund scopurilor pentru care sînt utilizate în mod normal produsele de acelaşi tip;

d) fiind de acelaşi tip, prezintă caracteristici de calitate şi performanţe normale, la care consumatorul se poate aştepta în mod rezonabil, date fiind natura produsului şi declaraţiile publice privind caracteristicile concrete ale acestuia, făcute de vînzător, de producător sau de reprezentantul autorizat al acestuia, în special prin publicitate sau prin înscriere pe eticheta produsului.

(3) Nu se consideră a fi o neconformitate în sensul prezentului articol dacă, în momentul încheierii contractului de vînzare-cumpărare, consumatorul a cunoscut sau nu putea, în mod rezonabil, să nu cunoască această neconformitate ori dacă neconformitatea îşi are originea în materialele furnizate de consumator.

(4) Vînzătorul nu este răspunzător de declaraţiile publice menţionate la alin.(2) lit.d), în oricare dintre următoarele situaţii, dacă demonstrează că:

a) nu a cunoscut şi nu ar fi putut, în mod rezonabil, să cunoască declaraţia în cauză;

b) declaraţia a fost rectificată pînă la momentul încheierii contractului de vînzare-cumpărare; sau

c) decizia de a cumpăra produsul nu putea fi influenţată de declaraţiile publice în cauză.

(5) Orice neconformitate care rezultă dintr-o instalare incorectă a produselor se consideră echivalentă unei neconformităţi a produselor dacă instalarea este prevăzută în contractul de vînzare-cumpărare şi produsele au fost instalate de vînzător sau pe răspunderea sa.

(6) Prevederile alin.(5) se aplică şi în cazul în care produsul destinat a fi instalat de consumator este instalat de acesta şi instalarea incorectă este datorată unei erori în instrucţiunile de instalare.

[Art.16[1] introdus prin Legea nr.187 din 22.07.2016, în vigoare 16.03.2017]

Articolul 17. Stabilirea duratei de funcţionare, termenului de valabilitate, termenului de garanţie

(1) Producătorul, prestatorul sînt obligaţi să stabilească o durată de funcţionare pentru produsele de folosinţă îndelungată, inclusiv pentru componentele şi accesoriile acestora care, după expirarea unei anumite perioade de timp, pot prezenta pericol pentru viaţa, sănătatea, ereditatea şi securitatea consumatorului sau pot provoca prejudicii bunurilor acestuia sau mediului înconjurător.

(2) Producătorul este obligat să stabilească termenul de valabilitate/data de minimă durabilitate pentru produsele nealimentare, altele decît cele pentru care este stabilită durata de funcţionare, care, după expirarea unei anumite perioade de timp, pot prezenta pericol pentru viaţa, sănătatea, ereditatea şi securitatea consumatorului sau pot provoca prejudicii bunurilor acestuia sau mediului înconjurător.

(3) Vînzătorul nu poate stabili un termen de garanţie mai mic decît cel stabilit de către producător.

(4) În cazul în care producătorul nu a stabilit un termen de garanţie pentru produsele de folosinţă îndelungată, consumatorul beneficiază de drepturile prevăzute la art.18 alin.(2) dacă neconformităţile au apărut în termen de 2 ani de la livrarea produsului.

(5) Vînzătorul, producătorul sînt obligaţi să asigure posibilitatea utilizării produselor de folosinţă îndelungată pe toată durata de funcţionare. În acest scop, ei au obligaţia să asigure reparaţia şi deservirea tehnică a lor, precum şi să asigure piese de schimb şi componente în volumul şi sortimentul necesar, pe toată durata de funcţionare, iar în cazul în care durata de funcţionare nu este prevăzută – în decurs de 10 ani de la data vînzării. Dacă data vînzării nu poate fi determinată, durata de funcţionare se calculează de la data fabricării.

(6) Vînzătorul produselor de folosinţă îndelungată, în cazul încetării activităţii sale în domeniul respectiv, este obligat să transmită persoanei fizice sau juridice care devine succesor obligaţiile sale de asigurare a posibilităţii de utilizare a produselor de folosinţă îndelungată pe toată durata de funcţionare.

[Art.17 modificat prin Legea nr.168 din 26.07.2018, în vigoare 24.02.2019]
[Art.17 modificat prin Legea nr.187 din 22.07.2016, în vigoare 16.03.2017]
[Art.17(12) completat prin Legea nr.140 din 28.07.2011, în vigoare 01.01.2012]

Articolul 18. Drepturile consumatorului în cazul neconformităţii produsului

(1) Vînzătorul este răspunzător faţă de consumator pentru orice neconformitate existentă la momentul cînd a fost livrat produsul.

(2) În cazul unei neconformităţi, consumatorul are dreptul de a solicita vînzătorului să i se aducă produsul la conformitate gratuit, prin reparare sau înlocuire, conform alin.(3)–(12), ori să beneficieze de reducerea corespunzătoare a preţului sau restituirea contravalorii pentru acest produs prin rezoluţiunea contractului, în condiţiile alin.(14)–(16) şi (20).

(3) Consumatorul are dreptul, la opţiunea sa, de a solicita vînzătorului în primul rînd repararea produsului sau înlocuirea acestuia, gratuit în fiecare caz, cu excepţia situaţiei în care măsura reparatorie respectivă este imposibilă sau disproporţionată.

(4) Termenul „gratuit", prevăzut la alin.(2) şi (3), se referă la toate costurile necesare aducerii produsului la conformitate, inclusiv costurile poştale, de transport, manipulare, diagnosticare, expertizare, demontare, montare, manoperă, pentru materialele utilizate şi ambalare.

În cazul produselor cu greutatea mai mare de 10 kg sau ale căror înălţime şi circumferinţă depăşesc în sumă 200 cm, transportarea către vînzător pentru reparaţia, înlocuirea, reducerea preţului şi restituirea contravalorii acestor mărfuri se efectuează cu forţele şi mijloacele vînzătorului, căruia i s-a adresat consumatorul, în limitele localităţii în care este amplasată unitatea de comerţ de unde a fost procurat produsul, precum şi din localitatea de reşedinţă a consumatorului.

În cazul în care vînzătorul/producătorul nu îndeplineşte această prevedere, transportarea şi returnarea mărfurilor le poate efectua consumatorul pe contul vînzătorului/producătorului. Vînzătorul/producătorul restituie cheltuielile rezonabile pentru transportarea şi returnarea mărfurilor în baza documentelor justificative prezentate de către consumator.

(5) O măsură reparatorie se consideră ca disproporţionată în cazul în care impune vînzătorului costuri nerezonabile în comparaţie cu cealaltă măsură reparatorie, luîndu-se în considerare:

a) valoarea produsului, dacă nu ar fi existat neconformitatea;

b) importanţa neconformităţii;

c) posibilitatea realizării altei măsuri reparatorii fără vreun inconvenient semnificativ pentru consumator;

d) apariţia în mod repetat a unei neconformităţi la produs după efectuarea deja a unei reparaţii.

(6) O măsură reparatorie se consideră ca imposibilă dacă vînzătorul nu poate asigura produse identice pentru înlocuire sau piese de schimb pentru reparaţie, inclusiv în cazul lipsei utilajelor sau a tehnologiei aferente.

(7) Orice reparaţie sau înlocuire a produselor este făcută în cadrul unei perioade de timp rezonabile, stabilite de comun acord, în scris, între vînzător şi consumator, fără niciun inconvenient semnificativ pentru consumator, luîndu-se în considerare natura produsului şi scopul pentru care consumatorul a solicitat produsul. Perioada de timp stabilită nu poate depăşi 14 zile calendaristice de la data la care consumatorul a adus la cunoştinţă vînzătorului neconformitatea produsului şi l-a predat vînzătorului ori persoanei desemnate de acesta în baza unui document de predare-primire. Acest termen poate fi prelungit numai cu acordul consumatorului şi este stipulat în contract.

(8) În cazul reparării produsului, în acesta se montează numai piese noi.

(9) În cazul reţinerii produsului pentru reparare sau înlocuire, vînzătorul este obligat să elibereze consumatorului o dovadă în formă scrisă, care să conţină elementele de identificare a sa şi a produsului reţinut, precum şi termenul de soluţionare a reclamaţiei.

(10) În cazul în care consumatorul a solicitat înlocuirea de către vînzător a produsului cu neconformitate cu un produs similar de alt model, se recalculează preţul de cumpărare.

(11) În cazul în care, la momentul adresării consumatorului, agentul economic nu dispune de un produs similar cu cel returnat, consumatorul este în drept să ceară restituirea contravalorii produsului, iar vînzătorul este obligat să primească produsul respectiv şi să restituie suma plătită.

(12) În cazul în care în locul reparării produsului vînzătorul livrează un produs conform sau restituie contravaloarea produsului, acesta poate cere consumatorului restituirea produsului cu neconformitate potrivit regulilor privind efectele rezoluţiunii contractului.

(13) Consumatorul nu poate solicita înlocuirea produselor în cazul produselor second-hand.

(14) Consumatorul poate solicita o reducere corespunzătoare a preţului sau restituirea contravalorii produsului prin rezoluţiunea contractului în oricare dintre următoarele cazuri:

a) dacă nu beneficiază de dreptul de reparaţie sau de înlocuire a produsului;

b) dacă vînzătorul nu a efectuat măsura reparatorie într-o perioadă de 14 zile calendaristice sau în termenul convenit cu consumatorul în conformitate cu alin.(7);

c) dacă vînzătorul nu a efectuat măsura reparatorie fără a provoca un inconvenient semnificativ pentru consumator;

d) la apariţia unei neconformităţi la produs după efectuarea deja a unei măsuri reparatorii conform alin.(3)–(12), dacă consumatorul a refuzat repararea sau înlocuirea produsului;

e) la depistarea neconformităţii produsului în termen de 6 luni de la livrarea produsului, dacă consumatorul a refuzat repararea sau înlocuirea produsului.

(15) Suma reducerii preţului la produsele neconforme se stabileşte cu acordul ambelor părţi (vînzător şi consumator).

(16) Consumatorul nu are dreptul să solicite restituirea contravalorii produsului prin rezoluţiunea contractului dacă neconformitatea este minoră. Se consideră minoră neconformitatea care nu exercită o influenţă substanţială asupra utilizării produsului.

(17) În cazul produselor alimentare, farmaceutice necorespunzătoare cerinţelor stabilite în actele normative sau declarate, vînzătorul este obligat, la cererea şi opţiunea consumatorului, să le înlocuiască sau să restituie contravaloarea acestora.

(18) La restituirea contravalorii se ia în calcul preţul produsului la data examinării reclamaţiei – în cazul în care preţul lui s-a majorat, şi preţul la data procurării – în cazul în care preţul lui s-a micşorat.

(19) Vînzătorul, prestatorul au aceleaşi obligaţii pentru produsul, serviciul înlocuit ca şi pentru produsul vîndut, serviciul prestat iniţial.

(20) Reducerea corespunzătoare a preţului sau restituirea contravalorii produsului în cadrul termenului de garanţie, în caz de deficienţe care nu sînt imputabile consumatorului, se face necondiţionat de către vînzător într-un termen de cel mult 14 zile calendaristice de la data înaintării reclamaţiei de către consumator sau în termenul stabilit în contract, în condiţiile menţionate la alin.(14)–(18).

(21) În cazul produselor electrice de uz casnic, vînzătorul este obligat, la înaintarea de către consumator a cerinţei întemeiate conform prevederilor alin.(2), să pună la dispoziţia acestuia gratuit, în termen de 3 zile, pe perioada remedierii, un produs similar, suportînd cheltuielile de transport.

(22) În cazul depistării deficienţelor la produse constituite din elemente separate în diverse garnituri, seturi, care au termenele lor de garanţie, consumatorul are dreptul să înainteze una din revendicările stipulate la alin.(2) atît în privinţa întregii garnituri, întregului set, cît şi a unor piese defectate.

[Art.18 modificat prin Legea nr.168 din 26.07.2018, în vigoare 24.02.2019]

[Art.18 în redacţia Legii nr.187 din 22.07.2016, în vigoare 16.03.2017]

[Art.18(13) modificat prin Legea nr.140 din 28.07.2011, în vigoare 01.01.2012]

Articolul 18[1]. Drepturile consumatorului în cazul neconformităţii serviciului prestat

(1) În cazul serviciilor, remedierea gratuită a deficienţelor apărute care nu sînt imputabile consumatorului, înlocuirea gratuită în condiţiile art.18 alin.(4), reducerea corespunzătoare a preţului sau restituirea contravalorii se aplică la constatarea deficienţelor în timpul prestării sau recepţionării serviciului ori în cadrul termenului de garanţie şi se face de către prestator într-un

termen de cel mult 14 zile calendaristice de la data înaintării reclamaţiei de către consumator sau în termenul stabilit în contract.

(2) Prestatorul asigură toate operaţiunile şi suportă toate cheltuielile necesare pentru remedierea deficienţelor constatate la serviciile prestate, înlocuirea produselor utilizate în cadrul serviciilor respective, inclusiv transportul, manipularea, diagnosticarea, expertizarea, demontarea, montarea şi ambalarea acestora, sau pentru restituirea contravalorii serviciilor necorespunzătoare în cadrul termenului de garanţie.

(3) Consumatorul are dreptul să rezilieze contractul de prestare a serviciului de calitate corespunzătoare în orice moment, cu condiţia că achită prestatorului o parte din preţ, proporţională cu partea din serviciul prestat pînă la primirea de către prestator a avizului de reziliere a contractului, dacă contractul nu prevede altfel.

[Art.18[1] modificat prin Legea nr.168 din 26.07.2018, în vigoare 24.02.2019]

[Art.18[1] introdus prin Legea nr.187 din 22.07.2016, în vigoare 16.03.2017]

Articolul 18[2]. Acţiunea în regres

Dacă vînzătorul este răspunzător faţă de consumator pentru neconformitatea rezultată dintr-o acţiune sau dintr-o omisiune a producătorului ori a unui agent economic din acelaşi lanţ contractual, vînzătorul are dreptul să intenteze acţiune de regres împotriva celui responsabil de neconformitate, în condiţiile legii.

[Art.18[2] introdus prin Legea nr.187 din 22.07.2016, în vigoare 16.03.2017]

Articolul 18[3]. Termene

(1) Răspunderea vînzătorului privind garanţia legală de conformitate este angajată dacă neconformitatea apare într-un termen de 2 ani, calculat de la livrarea produsului.

În cazul în care vînzătorul a stabilit un termen de garanţie comercială mai mare decît cel de garanţie legală de conformitate de 2 ani, răspunderea vînzătorului, conform prevederilor art.18, este angajată dacă neconformitatea apare în cadrul termenului de garanţie comercială oferit.

(2) Pentru produsele a căror durată de funcţionare este mai mică de 2 ani, termenul prevăzut la alin.(1) se reduce la această durată.

(2[1]) Pentru produsele altele decît cele de folosinţă îndelungată, precum articole de încălţăminte, ţesături, articole de sticlă şi ceramică, răspunderea vînzătorului este angajată dacă neconformitatea apare într-un termen de 30 de zile de la data vînzării acestora.

(3) În cazul produselor second-hand, vînzătorul poate să nu acorde garanţie.

(4) Consumatorul trebuie să informeze vînzătorul despre neconformitate în termen de pînă la 2 luni de la data la care a constatat-o.

(5) Pînă la proba contrară, orice neconformitate depistată în termen de 6 luni de la livrarea produsului se prezumă că a existat la momentul livrării acestuia, cu excepţia cazurilor în care prezumţia în cauză este incompatibilă cu natura produsului sau natura neconformităţii.

(6) La înlăturarea deficienţelor prin înlocuirea unei piese de schimb sau a unei părţi componente a produsului, pentru care sînt stabilite termene de garanţie, termenul de garanţie pentru noile piese de schimb sau părţi componente se calculează din ziua eliberării produsului reparat către consumator.

(7) Pentru produsele de sezon (încălţăminte, articole vestimentare, produse din blană etc.) procurate pînă la începerea sezonului respectiv, termenul de garanţie se calculează de la începutul sezonului: pentru perioada de iarnă – de la 1 octombrie, pentru perioada de vară – de la 1 aprilie, răspunderea vînzătorului fiind angajată în conformitate cu prevederile alin.(2[1]).

(8) Data achiziţionării produsului se stabileşte în baza bonului de casă sau a oricărui alt document care confirmă achiziţionarea produsului ori în baza altor mijloace de probă (inclusiv depoziţiile martorilor) care pot permite stabilirea datei şi a locului de achiziţionare.

(9) Perioada în decursul căreia produsul nu a fost utilizat din cauza remedierii deficienţelor prelungeşte, în mod corespunzător, termenul de garanţie. Curgerea termenului de garanţie se suspendă din momentul sesizării vînzătorului pînă la aducerea produsului în stare de funcţionare corespunzătoare.

(10) În cazul unor vicii ascunse, apărute după expirarea termenului de garanţie, termenul stabilit la art.18 alin.(7) şi (20) curge de la data finalizării expertizei tehnice efectuate în conformitate cu art.18^5 alin.(3).

(11) În cazul serviciilor de reparaţie a produselor de folosinţă îndelungată în perioada postgaranţie, termenul minim de garanţie constituie 6 luni.

(12) Produsele de folosinţă îndelungată defectate, din motive care nu sînt imputabile consumatorului, în termenul prevăzut la alin.(1)–(3) sau în termenul de garanţie stabilit în conformitate cu art.18^4 alin.(3) lit.b), atunci cînd nu pot fi reparate sau cînd durata cumulată de nefuncţionare din cauza deficienţelor apărute depăşeşte 10% din durata acestui termen, la cererea consumatorului, vor fi înlocuite de către vînzător, iar dacă nu pot fi înlocuite, acesta va restitui consumatorului contravaloarea produsului respectiv.

[Art.18^3 modificat prin Legea nr.168 din 26.07.2018, în vigoare 24.02.2019]

[Art.18^3 introdus prin Legea nr.187 din 22.07.2016, în vigoare 16.03.2017]

Articolul 18^4. Garanţii

(1) Garanţia comercială este obligatorie din punct de vedere juridic pentru ofertant, în condiţiile stabilite în certificatul de garanţie şi în publicitatea aferentă.

(2) Certificatul de garanţie cuprinde menţiuni cu privire la drepturile conferite prin lege consumatorului şi atestă în mod clar că aceste drepturi nu sînt afectate prin garanţia comercială oferită.

(3) Certificatul de garanţie precizează conţinutul garanţiei comerciale şi elementele esenţiale necesare pentru a face reclamaţii în temeiul garanţiei, în special:

a) elementele de identificare a produsului;

b) termenul de garanţie;

c) domeniul teritorial al garanţiei;

d) modalităţile de asigurare a garanţiei – reparare, înlocuire, restituire a contravalorii, condiţiile şi termenul de realizare a acestora;

e) denumirea şi adresa garantului (ale producătorului, vînzătorului şi ale întreprinderii specializate în deservire tehnică).

(4) Certificatul de garanţie se redactează în termeni simpli şi uşor de înţeles, în limba de stat.

(5) Certificatul de garanţie se oferă pe suport de hîrtie sau pe orice alt suport durabil, disponibil şi accesibil consumatorului.

(6) În cazul în care garanţia comercială nu respectă prevederile alin.(2)–(4), valabilitatea acesteia nu este afectată, consumatorul avînd dreptul de a solicita vînzătorului îndeplinirea garanţiei, în condiţiile legii.

(7) Clauzele contractuale sau înţelegerile încheiate între vînzător şi consumator înainte ca neconformitatea să fie cunoscută de consumator şi comunicată vînzătorului, care limitează sau înlătură, direct ori indirect, drepturile consumatorului prevăzute de prezenta lege, sînt nule de drept.

(8) Drepturile consumatorilor prevăzute la art.18, 18^1, 18^3 şi la art.18^4 alin.(1)–(7) sînt exercitate fără a aduce atingere altor drepturi pe care consumatorul le poate invoca conform prevederilor legale care reglementează răspunderea contractuală sau necontractuală.

(9) În cazul în care nu se oferă garanţie comercială, consumatorului, la cerere, i se aduc la cunoştinţă de către vînzător, printr-un document scris, pe suport de hîrtie sau pe orice alt suport durabil, drepturile prevăzute la art.18^3.

[Art.18^4 modificat prin Legea nr.168 din 26.07.2018, în vigoare 24.02.2019]

[Art.18^4 introdus prin Legea nr.187 din 22.07.2016, în vigoare 16.03.2017]

Articolul 18^5. Modul de depunere şi soluţionare a reclamaţiilor

(1) În perioada termenului de garanţie, consumatorii depun reclamaţiile referitoare la produsele necorespunzătoare iniţial vînzătorului sau prestatorului.

(2) Odată cu depunerea reclamaţiei, consumatorul prezintă o copie de pe bonul de casă sau o copie de pe alt document care confirmă efectuarea cumpărăturii (inclusiv certificatul de garanţie).

(3) Dacă vînzătorul/prestatorul refuză să satisfacă reclamaţia consumatorului conform prevederilor art.18 alin.(2) şi art.18^1 alin.(1) pe motiv că neconformitatea a apărut din motive imputabile consumatorului şi acesta nu este de acord cu asemenea concluzie, vînzătorul/prestatorul este obligat să dovedească vina consumatorului în ceea ce priveşte deficienţele apărute la produsul vîndut, serviciul prestat prin expertiza tehnică efectuată de o terţă parte competentă în domeniu, abilitată în conformitate cu legea.

În acest caz, într-un termen de cel mult 14 zile calendaristice de la data depunerii reclamaţiei, vînzătorul/prestatorul notifică, printr-un document scris, pe suport de hîrtie sau pe orice alt suport durabil, consumatorul cu privire la depunerea cererii de efectuare a expertizei, la datele de contact ale instituţiei abilitate în desfăşurarea expertizelor şi, la cererea consumatorului, transmite acestuia dovada înregistrării solicitării de expertiză a produsului corespunzător în instituţia respectivă.

În caz contrar, vînzătorul/prestatorul este obligat să îndeplinească cerinţele prevăzute la art.18 alin.(2) şi art.18^1 alin.(1).

(3^1) Consumatorul este în drept să participe la expertiză personal sau prin intermediul reprezentantului său.

(4) În cazul refuzului de a satisface reclamaţia consumatorului prin repararea sau înlocuirea gratuită, reducerea corespunzătoare a preţului sau restituirea contravalorii pentru produsul neconform sau serviciul prestat neconform, vînzătorul, prestatorul prezintă acestuia refuzul în scris. Neprezentarea refuzului în termenul stabilit la alin.(3) se consideră refuz tacit.

(5) În cazul în care consumatorul nu este de acord cu rezultatele examinării reclamaţiei sau în cazul refuzului de a satisface reclamaţia, consumatorul are dreptul să se adreseze organelor abilitate cu funcţii de protecţie a consumatorilor sau, conform procedurii civile, în instanţa de judecată, anexînd la petiţie copia de pe răspunsul vînzătorului sau, în cazul refuzului tacit, documentele care confirmă depunerea reclamaţiei în adresa vînzătorului.

[Art.18^5 modificat prin Legea nr.168 din 26.07.2018, în vigoare 24.02.2019]

[Art.18^5 introdus prin Legea nr.187 din 22.07.2016, în vigoare 16.03.2017]

Articolul 19. Înlocuirea produsului de calitate corespunzătoare

(1) Consumatorul este în drept să ceară vînzătorului în unitatea de comerţ de unde a fost procurat, în termen de 14 zile, înlocuirea unui produs nealimentar de calitate corespunzătoare cu un produs similar celui procurat dacă acest produs nu-i convine ca formă, gabarite, model, mărime,

culoare sau dacă nu-l poate utiliza conform destinaţiei din alte cauze, cu efectuarea, în cazul diferenţei de preţ, a recalculului corespunzător.

(2) Dacă produsul necesar pentru înlocuire lipseşte, consumatorul are dreptul să rezilieze contractul, iar vînzătorul este obligat să-i restituie contravaloarea produsului.

(3) Cererea consumatorului de a i se înlocui produsul sau de a i se restitui contravaloarea lui urmează să fie executată dacă produsul nu este utilizat, nu şi-a pierdut calităţile de consum şi dacă există probe că a fost cumpărat de la vînzătorul respectiv.

(4) Lista produselor nealimentare de calitate corespunzătoare ce nu pot fi înlocuite cu un produs similar este prezentată în anexa la prezenta lege.

[Art.19 completat prin Legea nr.168 din 26.07.2018, în vigoare 24.02.2019]

[Art.19 completat prin Legea nr.187 din 22.07.2016, în vigoare 16.03.2017]

Articolul 20. Repararea prejudiciului

(1) Consumatorul este în drept să pretindă repararea prejudiciului cauzat de produsele, serviciile necorespunzătoare indiferent de faptul dacă s-a aflat sau nu în relaţii contractuale cu vînzătorul, prestatorul.

(2) Prejudiciul se repară de către vînzător, prestator şi în cazul în care livrarea produsului, prestarea serviciului se fac în mod gratuit sau la preţ redus ori dacă produsul a fost comercializat ca piese de schimb sau distribuit sub altă formă.

(3) Prejudiciul (inclusiv moral) se repară de către vînzător, prestator dacă a fost cauzat pe parcursul:

a) termenului de valabilitate sau pînă la data de minimă durabiliate – la produsele pentru care se stabileşte acest termen/dată;

b) duratei de funcţionare – la produsele de folosinţă îndelungată;

c) a 2 ani – la produsele pentru care nu este prevăzută stabilirea termenului de valabilitate/datei de minimă durabilitate sau duratei de funcţionare.

(4) Prejudiciul moral cauzat consumatorului de către producător, vînzător, prestator prin încălcarea drepturilor lui prevăzute de prezenta lege, precum şi de alte acte normative, se repară în mărimea stabilită de instanţa judecătorească.

(5) Prejudiciul moral se repară indiferent de repararea prejudiciului material cauzat consumatorului.

(6) Pentru repararea prejudiciului cauzat consumatorului, acesta trebuie să facă dovada prejudiciului.

[Art.20 modificat prin Legea nr.168 din 26.07.2018, în vigoare 24.02.2019]

Capitolul IV
PREVEDERI SPECIFICE PRIVIND PRESTAREA SERVICIILOR (EXECUTAREA LUCRĂRILOR)

Articolul 21. Obligaţiile prestatorului (executantului) la prestarea serviciului (executarea lucrării)

(1) Prestatorul (executantul) este obligat să asigure prestarea serviciului (executarea lucrării) în termenele şi condiţiile stabilite în reglementările specifice în domeniu sau stipulate în contractul de prestare a serviciului (executare a lucrării).

(2) Dacă prestatorul (executantul) nu a început la timp prestarea serviciului (executarea lucrării) sau dacă, în timpul prestării serviciului (executării lucrării), a devenit clar că serviciul (lucrarea) nu va fi îndeplinit în termenul stabilit, sau dacă termenul de prestare a serviciului (executare a lucrării) a expirat, consumatorul este în drept, opţional:

a) să fixeze prestatorului (executantului) un nou termen, în cadrul căruia el trebuie să înceapă şi să finalizeze prestarea serviciului (executarea lucrării), şi să ceară reducerea preţului pentru serviciu (lucrare);

b) să rezilieze contractul de prestare a serviciului (executare a lucrării) şi să revendice repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea termenelor de începere şi/sau finalizare a prestării serviciului (executării lucrării).

(3) Termenele noi de prestare a serviciului (executare a lucrării) stabilite de consumator se stipulează în contractul de prestare a serviciului (executare a lucrării).

(4) Reclamaţiile consumatorului privind nerespectarea termenelor de prestare a serviciului (executare a lucrării) nu vor fi satisfăcute dacă prestatorul (executantul) va face dovada că tergiversarea s-a produs din motive de forţă majoră.

(5) În momentul finalizării lucrării, prestatorul (executantul) întocmeşte un act de finalizare a lucrărilor, ce urmează a fi semnat de consumator cu sau fără rezerve.

(6) Prestarea serviciilor de întreţinere şi reparaţie a elementelor constructive ale blocurilor locative constituie obligaţia gestionarilor blocurilor respective şi se efectuează conform tarifelor stabilite în modul corespunzător.

[Art.21(16) completat prin Legea nr.140 din 28.07.2011, în vigoare 01.01.2012]

Articolul 22. Prestarea serviciului (executarea lucrării) din materialul prestatorului (executantului)

(1) Prestatorul (executantul) este obligat să presteze serviciul (să execute lucrarea), conform contractului, din materialele şi cu mijloacele proprii dacă consumatorul nu cere prestarea (executarea) lui din materialul său.

(2) Prestatorul (executantul) răspunde pentru calitatea materialului său.

(3) Materialul prestatorului (executantului), uneltele, mijloacele tehnice şi altele asemenea, necesare pentru prestarea serviciului (executarea lucrării), sînt transportate la locul de prestare a serviciului (executare a lucrării) de către prestator (executant).

Articolul 23. Prestarea serviciului (executarea lucrării) din materialul (cu obiectul) consumatorului

(1) Dacă serviciul se prestează (lucrarea se execută) integral sau parţial din materialul (cu obiectul) consumatorului, prestatorul (executantul) răspunde pentru integritatea acestui material (obiect) şi pentru utilizarea lui corectă.

(2) Prestatorul (executantul) este obligat să prevină consumatorul că materialul (obiectul) transmis de acesta conţine defecte sau este necalitativ, fapt ce se consemnează în contract, precum şi să prezinte un raport asupra utilizării materialului (obiectului) şi să-i restituie partea rămasă.

(3) În cazul pierderii (deteriorării) totale sau parţiale a materialului (obiectului) preluat de la consumator, prestatorul (executantul) este obligat, cu acordul consumatorului, să-l înlocuiască, în termen de 10 zile, cu un material (obiect) similar de aceeaşi calitate, iar dacă acesta lipseşte – să restituie consumatorului costul dublu al materialului (obiectului), precum şi cheltuielile suportate.

(4) Necunoaşterea de către prestator (executant) a proprietăţilor specifice ale materialului (obiectului) nu îl exonerează de răspundere.

(5) Costul materialului (obiectului) predat prestatorului (executantului) se stabileşte de către consumator şi se consemnează în contractul de prestare a serviciului (executare a lucrării) sau într-un alt document (chitanţă, comandă).

(6) Prestatorul (executantul) nu răspunde de pierderea (deteriorarea) totală sau parţială a materialului (obiectului) preluat de la consumator dacă acesta a fost prevenit în scris referitor la

proprietăţile specifice ale materialului (obiectului), care pot determina pierderea (deteriorarea) lui totală sau parţială.

(7) Prestatorul (executantul) este obligat să informeze la timp consumatorul asupra circumstanţelor care pot influenţa calitatea serviciului prestat (lucrării executate).

(8) Prestatorul (executantul) este în drept să rezilieze contractul de prestare a serviciului (executare a lucrării) şi să ceară compensarea integrală a cheltuielilor suportate dacă consumatorul, deşi a fost informat la timp şi în modul corespunzător, nu va înlocui într-un termen rezonabil materialul cu defecte sau necalitativ, nu va modifica indicaţiile privind modul de prestare a serviciului (executare a lucrării) sau nu va înlătura alte circumstanţe care pot reduce calitatea serviciului prestat (lucrării executate).

Capitolul V
INFORMAREA CONSUMATORILOR

Articolul 24. Dreptul consumatorilor la informare

Consumatorii au dreptul de a fi informaţi, în mod complet, corect şi precis, asupra caracteristicilor produselor şi serviciilor oferite de către agenţii economici astfel încît să aibă posibilitatea de a face o alegere raţională, în conformitate cu interesele lor, între produsele şi serviciile oferite şi să fie în măsură să le utilizeze, potrivit destinaţiei acestora, în deplină securitate.

Articolul 25. Obligaţiile agenţilor economici privind informarea consumatorilor

(1) Informarea consumatorilor despre produsele, serviciile oferite se realizează, în mod obligatoriu, prin elemente de identificare şi prin indicarea caracteristicilor acestora, care se înscriu la vedere şi explicit pe produs, etichetă, ambalaj sau în cartea tehnică, în instrucţiunile de exploatare ori în alte documente de însoţire a produsului, serviciului, după caz, în funcţie de destinaţia acestora. Textul informaţiei va fi lizibil, imprimat cu litere şi caractere distincte pentru consumator.

(2) Se interzice introducerea pe piaţă şi/sau punerea la dispoziţie pe piaţă a produselor, prestarea serviciilor în lipsa informaţiei complete, veridice şi corecte în limba moldovenească sau în limbile moldovenească şi rusă.

(3) Producătorul (ambalatorul) trebuie să prezinte informaţii despre denumirea produsului, denumirea şi marca producătorului (sau denumirea importatorului), să indice adresa acestuia (numărul de telefon, după caz), masa/volumul, principalele caracteristici calitative, compoziţia, aditivii folosiţi, eventualele riscuri, modul de utilizare, de manipulare, de depozitare, de conservare sau de păstrare, contraindicaţiile, ţara producătoare, termenul de garanţie, durata de funcţionare, termenul de valabilitate şi data fabricării, în conformitate cu reglementările tehnice şi standardele naţionale în vigoare.

(3^1) Informarea consumatorilor cu privire la produsele alimentare se efectuează în conformitate cu Legea nr.279/2017 privind informarea consumatorilor cu privire la produsele alimentare.

(4) Produsele de folosinţă îndelungată trebuie să fie însoţite de certificatul de garanţie, precum şi de cartea tehnică ori de instrucţiunile de folosire, instalare, întreţinere, elaborate de către producătorul nemijlocit.

(5) Vînzătorii şi prestatorii de servicii trebuie să informeze consumatorii despre preţul de vînzare al produsului şi preţul pe unitatea de măsură a produsului (cînd este aplicabil) sau despre tariful serviciului prestat, să ofere toate informaţiile specificate la alin.(3), să ofere date despre

evaluarea conformităţii şi, după caz, documentele tehnice care trebuie să însoţească produsul ori serviciul.

(6) Toate informaţiile, inclusiv cele verbale, referitoare la produsele, serviciile oferite consumatorilor, documentele de însoţire, precum şi contractele încheiate, trebuie să fie prezentate în limba moldovenească sau în limba moldovenească şi în una din limbile de circulaţie internaţională.

(7) Informaţiile referitoare la serviciile prestate trebuie să cuprindă, conform reglementărilor în vigoare, termenul de prestare, termenul de garanţie, tarifele, eventualele riscuri.

(8) Agenţii economici sînt obligaţi să demonstreze consumatorilor, la cererea acestora, modul de utilizare şi funcţionalitatea produselor de folosinţă îndelungată ce urmează a fi vîndute.

(9) Se interzice prezentarea, prin orice mijloace, a unor afirmaţii şi caracteristici care nu sînt conforme parametrilor reali ce caracterizează produsele, serviciile.

(10) Preţurile şi tarifele trebuie indicate la vedere într-o formă clară şi explicită. Regulamentul privind modul de indicare a preţurilor oferite consumatorilor se aprobă de Guvern.

(11) Vînzătorul, prestatorul sînt obligaţi să comercializeze produse şi să presteze servicii numai în locuri şi în spaţii autorizate, conform reglementărilor legale.

(12) Vînzătorul, prestatorul sînt obligaţi să afişeze la vedere adresa şi numărul de telefon al autorităţii abilitate cu funcţii de protecţie a consumatorilor, informaţia privind termenul de garanţie la produsele, serviciile oferite, precum şi informaţia despre obligativitatea prezenţei bonului de casă sau a unui alt document, care confirmă faptul cumpărării produsului, prestării serviciului, la examinarea reclamaţiei. Formatul şi structura unificate ale panoului informativ al consumatorului se stabilesc de Agenţia pentru Protecţia Consumatorilor şi Supravegherea Pieţei şi se plasează pe pagina web a acesteia.

(13) Vînzătorul, prestatorul, inclusiv în cazul în care desfăşoară activitate comercială în afara localului autorizat, sînt obligaţi să afişeze la vedere denumirea lor, licenţa dacă obligativitatea acesteia este prevăzută de legislaţie, precum şi să afişeze programul de lucru şi să îl respecte.

[Art.25 modificat prin Legea nr.168 din 26.07.2018, în vigoare 24.02.2019]
[Art.25 modificat prin Legea nr.187 din 22.07.2016, în vigoare 16.03.2017]
[Art.25 modificat prin Legea nr.153 din 01.07.2016, în vigoare 19.07.2016]
[Art.25(20) modificat prin Legea nr.140 din 28.07.2011, în vigoare 01.01.2012]

Articolul 26. Instruirea în domeniul protecţiei consumatorilor

(1) Instruirea în domeniul protecţiei consumatorilor se asigură prin instituirea unor sisteme de informare a consumatorilor privind drepturile lor, prin realizarea măsurilor necesare pentru protecţia acestor drepturi, prin organizarea de seminare, editarea de publicaţii cu tematică respectivă şi prin alte acţiuni întreprinse de organele abilitate cu funcţii de protecţie a consumatorilor şi de structurile neguvernamentale, precum şi prin mass-media şi alte organe interesate.

(2) Instruirea (educarea) consumatorilor face parte din programa de învăţămînt.

[Art.26(21) completat prin Legea nr.140 din 28.07.2011, în vigoare 01.01.2012]

Capitolul VI
ORGANELE ABILITATE CU FUNCŢII DE PROTECŢIE A CONSUMATORILOR

Articolul 27. Autorităţile administraţiei publice centrale cu atribuţii în domeniul protecţiei consumatorilor

(1) Protecţia drepturilor consumatorilor de către stat se realizează prin elaborarea şi promovarea la nivel de stat a politicii în domeniul protecţiei drepturilor consumatorilor, elaborarea

şi aprobarea legilor şi altor acte normative în domeniu, prin organizarea şi exercitarea controlului şi supravegherii de stat asupra respectării legislaţiei în domeniu, precum şi a cerinţelor stabilite în actele normative sau declarate referitoare la produse, servicii.

(2) Organul central de specialitate al administraţiei publice responsabil de elaborarea politicii de stat în domeniul protecţiei consumatorilor este Ministerul Economiei şi Infrastructurii, care are următoarele atribuţii principale în domeniul protecţiei consumatorilor:

a) coordonează şi promovează politica statului în domeniul protecţiei consumatorilor;

b) asigură dezvoltarea cadrului legislativ în domeniul protecţiei consumatorilor, inclusiv prin transpunerea directivelor europene relevante în legislaţia naţională;

c) coordonează activitatea organelor administraţiei publice abilitate cu funcţii de protecţie a consumatorilor specificate la art.28 alin.(1);

d) coordonează activităţile de informare şi de educare a cetăţenilor în ceea ce priveşte drepturile pe care le au în calitate de consumatori;

e) organizează activitatea Consiliului coordonator pentru protecţia consumatorilor şi supravegherea pieţei (în continuare – *Consiliul coordonator*), organ consultativ care întruneşte reprezentanţi desemnaţi ai autorităţilor administraţiei publice centrale, ai autorităţilor de supraveghere a pieţei, ai organului vamal, ai asociaţiilor obşteşti de consumatori şi ai asociaţiilor profesionale sectoriale;

f) reprezintă Republica Moldova în organismele internaţionale de protecţie a consumatorilor;

g) asigură informarea statelor terţe şi a Comisiei Uniunii Europene cu privire la autorităţile competente şi a biroului unic de legătură privind cooperarea transfrontalieră în domeniul protecţiei consumatorului, precum şi la modul în care acestea pot fi contactate.

(2^1) Agenţia pentru Protecţia Consumatorilor şi Supravegherea Pieţei este autoritatea administrativă care coordonează la nivel naţional controlul respectării legislaţiei cu privire la protecţia consumatorilor, avînd statut de punct de contact naţional.

(3) Agenţia pentru Protecţia Consumatorilor şi Supravegherea Pieţei are următoarele atribuţii principale:

a) implementează politica în domeniul protecţiei consumatorilor în comun cu organele centrale de specialitate ale administraţiei publice, cu autorităţile administrative din subordinea ministerelor şi alte autorităţi administrative centrale din subordinea Guvernului, care au atribuţii de control în domeniul protecţiei consumatorilor, cu autorităţile administraţiei publice locale cu atribuţii în domeniu şi cu asociaţiile obşteşti de consumatori;

a^1) monitorizează activitatea de protecţie a consumatorilor desfăşurată de autorităţile administrative competente indicate la art.28 alin.(2);

a^2) elaborează, în comun cu celelalte autorităţi competente în domeniul protecţiei consumatorilor, şi aprobă metodologii, instrucţiuni, ghiduri, recomandări metodice privind aplicarea cadrului normativ cu privire la protecţia consumatorilor;

b) examinează şi elaborează, în comun cu celelalte autorităţi competente în domeniul protecţiei consumatorilor, precum şi înaintează propuneri la proiecte de acte legislative sau de alte acte normative în domeniul protecţiei consumatorilor referitor la fabricarea, ambalarea, etichetarea, conservarea, depozitarea, transportarea, introducerea şi/sau punerea la dispoziţie pe piaţă, comercializarea produselor, referitor la prestarea serviciilor, astfel încît acestea să nu pună în pericol viaţa, sănătatea sau securitatea consumatorilor, să nu afecteze drepturile şi interesele lor legitime, precum şi referitor la regulile de desfăşurare a activităţilor de comerţ;

c) participă, în colaborare cu organizaţii şi instituţii din ţară şi din străinătate, la realizarea programelor interne şi internaţionale în domeniul protecţiei consumatorilor în limita competenţelor ce îi revin conform legii;

d) organizează activităţi de informare, consiliere şi educare a consumatorilor în ceea ce priveşte drepturile lor legitime;

e) colaborează cu asociaţiile obşteşti de consumatori în vederea informării consumatorilor asupra drepturilor lor legitime şi a modalităţii de apărare a acestora;

f) informează consumatorii asupra produselor şi serviciilor ce prezintă riscuri pentru sănătatea şi securitatea lor, precum şi asupra practicilor comerciale incorecte care le pot afecta interesele economice;

g) efectuează controlul respectării prevederilor legislaţiei în domeniul protecţiei consumatorilor, inclusiv al activităţii în domeniul jocurilor de noroc, controlul respectării cerinţelor privind siguranţa produselor nealimentare, introduse sau puse la dispoziţie pe piaţă destinate consumatorilor;

g[1]) efectuează supravegherea pieţei privind conformitatea produselor nealimentare, introduse sau puse la dispoziţie pe piaţă, cerinţelor esenţiale aplicabile, precum şi controlul conformităţii serviciilor prestate, inclusiv turistice, cerinţelor stabilite în actele normative şi/sau declarate, cu excepţia domeniilor atribuite competenţei altor organe, conform art.28 alin.(2);

h) efectuează prelevări de probe de produse nealimentare puse la dispoziţie pe piaţă pentru analize şi încercări în laboratoare acreditate;

i) efectuează supravegherea metrologică a respectării de către persoanele juridice şi/sau fizice a prevederilor actelor legislative şi altor acte normative în domeniul metrologiei legale;

i[1]) elaborează, cu participarea celorlalte autorităţi competente în domeniul protecţiei consumatorilor, şi aprobă raportul anual privind activitatea de protecţie a consumatorilor, de asemenea asigură publicarea acestuia pe pagina sa web oficială;

j) prezintă periodic rapoarte şi sinteze Ministerului Economiei şi Infrastructurii şi autorităţilor administraţiei publice centrale interesate referitor la activitatea proprie în domeniul protecţiei consumatorilor şi referitor la rezultatele supravegherii pieţei;

k) constată contravenţii, examinează cauze contravenţionale şi aplică sancţiuni în conformitate cu prevederile Codului contravenţional;

l) emite decizii de remediere, înlocuire, restituire a contravalorii produsului, serviciului necorespunzător, conform art.18, 18[1] şi 18[5], ce urmează a fi executate în termen de cel mult 14 zile calendaristice de la data recepţionării de către agentul economic;

m) emite decizii de încetare a practicilor comerciale incorecte;

n) emite decizii de interzicere a practicilor comerciale incorecte, chiar dacă acestea nu au fost aplicate, dar acest lucru este iminent;

o) solicită informaţii privind măsurile întreprinse de către agenţii economici în vederea remedierii neajunsurilor depistate;

p) sesizează autoritatea de licenţiere în cazul constatării cazurilor de comercializare a produselor falsificate (contrafăcute) şi/sau periculoase ori în cazul altor încălcări, în scopul suspendării sau retragerii licenţei;

p[1]) suspendă activitatea unităţii comerciale în cazul în care agentul economic comercializează produse falsificate (contrafăcute) şi/sau periculoase sau înaintează instanţei de judecată cererea de încetare a activităţii unităţii comerciale;

q) sesizează organismele de evaluare a conformităţii acreditate, în baza constatărilor proprii, sesizărilor consumatorilor sau sesizărilor asociaţiilor obşteşti de consumatori, în ceea ce priveşte

neconformitatea produselor şi serviciilor puse la dispoziţie pe piaţă, însoţite de certificate de conformitate;

r) examinează reclamaţiile consumatorilor în vederea protejării drepturilor legitime ale acestora;

s) realizează protecţia drepturilor şi intereselor legitime ale consumatorilor prin mijloacele prevăzute de lege;

t) acordă persoanelor fizice şi juridice consultanţă de specialitate în domeniul protecţiei consumatorilor;

t^1) acordă autorităţilor administrative în domeniul protecţiei consumatorilor asistenţă metodică privind aplicarea şi controlul respectării legislaţiei în domeniul protecţiei consumatorilor;

t^2) coordonează activitatea de conlucrare între autorităţile competente din Republica Moldova privind încălcările transfrontaliere în domeniul protecţiei consumatorilor;

u) îndeplineşte alte sarcini stabilite prin lege în domeniul său de activitate.

(3^1) Agenţia pentru Protecţia Consumatorilor şi Supravegherea Pieţei îşi exercită atribuţiile prevăzute la alin.(3) lit.f)–h), l)–s) din prezentul articol în alte domenii decît cele atribuite competenţei altor organe conform art.28 alin.(2).

(3^2) Raportul anual privind activitatea de protecţie a consumatorilor se elaborează şi se aprobă pînă la data de 31 martie a anului în curs, pentru anul precedent, iar publicarea acestuia pe pagina web oficială a Agenţiei pentru Protecţia Consumatorilor şi Supravegherea Pieţei se face în termen de 5 zile lucrătoare de la data aprobării.

(4) Regulamentul Agenţiei pentru Protecţia Consumatorilor şi Supravegherea Pieţei se aprobă de Guvern.

(5) Pentru coordonarea activităţii de protecţie a consumatorilor se creează, prin hotărîre de Guvern, Consiliul coordonator, care:

a) contribuie la promovarea politicii statului în domeniul protecţiei consumatorilor;

b) participă la elaborarea programelor naţionale de protecţie a consumatorilor pe termen scurt şi pe termen lung;

c) coordonează activităţile desfăşurate în domeniul protecţiei consumatorilor de către autorităţile administraţiei publice cu atribuţii în domeniul protecţiei consumatorilor;

d) participă la procesul de armonizare a legislaţiei naţionale cu legislaţia Uniunii Europene în domeniul protecţiei consumatorilor;

e) coordonează activitatea de implementare şi realizare a prevederilor legislaţiei în domeniul protecţiei consumatorilor.

[Art.27 modificat prin Legea nr.168 din 26.07.2018, în vigoare 24.02.2019]
[Art.27 modificat prin Legea nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017]
[Art.27 completat prin Legea nr.80 din 05.05.2017, în vigoare 26.05.2017]
[Art.27 modificat prin Legea nr.187 din 22.07.2016, în vigoare 16.03.2017]
[Art.27 modificat prin Legea nr.153 din 01.07.2016, în vigoare 19.07.2016]
[Art.27(22) modificat prin Legea nr.140 din 28.07.2011, în vigoare 01.01.2012]

Articolul 28. Alte organe ale administraţiei publice abilitate cu funcţii de protecţie a consumatorilor

(1) Alte organe ale administraţiei publice abilitate cu funcţii de reglementare în domeniul protecţiei consumatorilor, în limita domeniului de competenţă, sînt:

a) în domeniul protecţiei vieţii şi sănătăţii consumatorilor – Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale;

b) în domeniul transportului interurban şi internaţional – organul de specialitate al administraţiei publice centrale în domeniul transporturilor;

c) în domeniul construcţiilor – organul administraţiei publice centrale specializat în domeniul construcţiilor;

d) în domeniul turismului – Agenţia Turismului;

[Lit.(e) alin.(1) art.28 abrogată prin Legea nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017]

f) în domeniul telecomunicaţiilor – organul de stat abilitat cu funcţii de reglementări în telecomunicaţii;

g) în domeniul asigurărilor – Comisia Naţională a Pieţei Financiare;

h) în domeniul serviciilor bancare – Banca Naţională;

i) în domeniul produselor alimentare, la toate etapele lanţului alimentar – Agenţia Naţională pentru Siguranţa Alimentelor.

(2) Controlul respectării prevederilor legislaţiei cu privire la protecţia consumatorilor în partea ce ţine de siguranţa şi calitatea produselor şi serviciilor, introduse sau puse la dispoziţie pe piaţă şi destinate consumatorilor, inclusiv în partea ce se referă la practicile corecte în domeniu, este efectuat:

a) în domeniul alimentar, la toate etapele lanţului alimentar – de către Agenţia Naţională pentru Siguranţa Alimentelor;

b) în domeniul produselor medicamentoase, farmaceutice şi parafarmaceutice, al serviciilor prestate de instituţiile farmaceutice şi medicale, precum şi al altor produse şi servicii, puse la dispoziţia consumatorului de întreprinderile şi instituţiile farmaceutice şi medicale – de către organul de stat de supraveghere a sănătăţii publice;

c) în domeniul transportului interurban şi internaţional – de către organele de stat abilitate cu funcţii de control al transportului rutier, aeronautic şi naval, conform domeniilor de competenţă;

d) în domeniul securităţii industriale şi construcţiilor – de către Agenţia pentru Supraveghere Tehnică;

e) în domeniile energetic, al alimentării cu apă şi canalizării – de către organul de stat abilitat cu funcţii de reglementare în energetică şi în domeniul alimentării cu apă şi canalizării;

f) în domeniul telecomunicaţiilor – de către organul de stat abilitat cu funcţii de control în telecomunicaţii;

g) în domeniul asigurărilor – de către Comisia Naţională a Pieţei Financiare.

(3) Autorităţile indicate la alin.(2) realizează, în limita domeniilor de competenţă, atribuţiile generale prevăzute la art.27 alin.(3) lit.a), b)–h), k)–u) şi aplică corespunzător prevederile prezentei legi.

(4) Autorităţile indicate la alin.(2) prezintă Agenţiei pentru Protecţia Consumatorilor şi Supravegherea Pieţei, anual şi la solicitare, informaţii privind activitatea în domeniul protecţiei consumatorilor şi contribuie la elaborarea raportului anual privind protecţia consumatorilor.

[Art.28 modificat prin Legea nr.168 din 26.07.2018, în vigoare 24.02.2019]
[Art.28 modificat prin Legea nr.79 din 24.05.2018, în vigoare 15.06.2018]
[Art.28 modificat prin Legea nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017]
[Art.28 modificat prin Legea nr.37 din 19.03.2015, în vigoare 17.04.2015]
[Art.28 completat prin Legea nr.318 din 27.12.2012, în vigoare 08.03.2013]
[Art.28(23) modificat prin Legea nr.109 din 04.06.2010, în vigoare 30.07.2010]

Articolul 28[1]. Organele abilitate cu funcţii de control privind clauzele abuzive

(1) Agenţia pentru Protecţia Consumatorilor şi Supravegherea Pieţei efectuează controlul respectării prevederilor art.712–720[4] din Codul civil în partea referitoare la contractele încheiate cu consumatorii şi constatarea clauzelor abuzive în contracte, la sesizarea consumatorului sau din oficiu, în condiţiile legii.

(2) Comerciantul are obligaţia de a prezenta Agenţiei pentru Protecţia Consumatorilor şi Supravegherea Pieţei, la solicitare, o copie de pe originalul contractelor încheiate cu consumatorul care fac obiectul controlului, cu respectarea legislaţiei privind protecţia datelor cu caracter personal şi a altor obligaţii de confidenţialitate impuse de lege sau de contract.

(3) În cazul constatării clauzelor abuzive în contractul încheiat cu consumatorul, Agenţia pentru Protecţia Consumatorilor şi Supravegherea Pieţei întocmeşte act de constatare şi intentează acţiune în instanţa de judecată în vederea solicitării constatării nulităţii acestor clauze.

(4) În cazul în care constată caracterul abuziv al clauzelor contractuale elaborate pentru a fi utilizate în o multitudine de contracte, instanţa de judecată constată nulitatea acestor clauze, dispune excluderea lor din contract, impunînd, totodată, comerciantului obligaţia de a exclude aceste clauze din contractele cu acelaşi obiect încheiate cu alţi consumatori, precum şi interdicţia de a include astfel de clauze în alte contracte care urmează a fi încheiate cu consumatorii.

(5) Pentru prevenirea includerii în contracte a unor clauze abuzive, acţiunile menţionate la alin.(3) şi (4) pot fi îndreptate, separat sau în ansamblu, împotriva unui număr de comercianţi din acelaşi sector economic sau împotriva asociaţiilor acestora care utilizează sau recomandă utilizarea aceloraşi clauze sau a unor clauze similare.

(6) Consumatorul prejudiciat nemijlocit prin contracte încheiate cu încălcarea prevederilor legii sau asociaţiile obşteşti de consumatori sînt în drept să intenteze acţiuni în instanţa de judecată în apărarea drepturilor şi intereselor legitime ale consumatorilor prejudiciaţi, în vederea solicitării constatării nulităţii clauzelor contractuale presupuse a fi abuzive, în condiţiile legii.

[Art.28[1] introdus prin Legea nr.133 din 15.11.2018, în vigoare 14.01.2019]

Articolul 28[2]. Autoritatea de supraveghere privind respectarea legislaţiei în domeniul drepturilor consumatorilor la încheierea contractelor la distanţă şi a contractelor negociate în afara spaţiilor comerciale

(1) Agenţia pentru Protecţia Consumatorilor şi Supravegherea Pieţei este autoritatea de supraveghere privind respectarea legislaţiei cu privire la drepturile consumatorilor la încheierea contractelor la distanţă şi a contractelor negociate în afara spaţiilor comerciale, inclusiv a prevederilor art.575[2], 678[3]–678[14], 704–711[6], 803[1] şi 803[2] din Codul civil.

(2) Pentru a stopa încălcările prevederilor prevăzute la alin.(1), consumatorii sau reprezentanţii lor legali şi asociaţiile obşteşti de consumatori care, potrivit legii, au un interes legitim în protejarea consumatorilor pot:

a) să iniţieze acţiuni în justiţie împotriva comercianţilor care au săvîrşit încălcări ale legislaţiei prevăzute la alin.(1); sau

b) să sesizeze Agenţia pentru Protecţia Consumatorilor şi Supravegherea Pieţei în vederea iniţierii de către aceasta a acţiunilor în instanţă împotriva comercianţilor care au săvîrşit încălcări ale legislaţiei prevăzute la alin.(1).

(3) Autorităţile publice abilitate cu funcţii de protecţie a consumatorilor şi comercianţii concurenţi pot sesiza Agenţia pentru Protecţia Consumatorilor şi Supravegherea Pieţei în legătură cu încălcarea legislaţiei prevăzute la alin.(1), pentru ca aceasta să iniţieze acţiuni în instanţă împotriva comercianţilor care au săvîrşit aceste încălcări.

[Art.28[2] introdus prin Legea nr.133 din 15.11.2018, în vigoare 14.01.2019]

Articolul 29. Atribuţiile autorităţilor administraţiei publice locale privind protecţia consumatorilor

În scopul protecţiei consumatorilor, autorităţile administraţiei publice locale, în raza unităţii teritorial-administrative respective, în conformitate cu legislaţia, au obligaţia:

a) să informeze consumatorii şi să le acorde consultaţii, să examineze, în limita competenţei lor, reclamaţiile acestora referitor la:

- transportul local;
- serviciile comunale;
- activităţile pentru care, conform legislaţiei, ele acordă autorizaţii;

b) să readreseze reclamaţiile către organul abilitat cu funcţii de protecţie a consumatorilor în domeniul respectiv în cazul în care obiectul reclamaţiei depăşeşte limita competenţei lor;

c) să informeze neîntîrziat autorităţile competente despre cazurile de constatare a produselor, serviciilor falsificate (contrafăcute) sau periculoase, precum şi despre alte cazuri de necorespundere cerinţelor stabilite în actele normative sau declarate;

[Lit.d) art.29 abrogată prin Legea nr.153 din 01.07.2016, în vigoare 19.07.2016]

e) să contribuie prin mijloace posibile la înfiinţarea şi funcţionarea asociaţiilor obşteşti de consumatori.

[Art.29 modificat prin Legea nr.153 din 01.07.2016, în vigoare 19.07.2016]

Articolul 30. Asociaţiile obşteşti de consumatori

(1) Cetăţenii sînt în drept de a se organiza benevol în asociaţii obşteşti de consumatori, care îşi desfăşoară activitatea în conformitate cu legislaţia.

(2) Asociaţiile obşteşti de consumatori au dreptul:

a) să înainteze în instanţe judecătoreşti acţiuni pentru protecţia drepturilor şi intereselor legitime ale consumatorilor, fără achitarea taxei de stat;

b) să adreseze, atît organelor de control, cît şi organelor procuraturii, propuneri privind tragerea la răspundere a persoanelor vinovate de producerea şi comercializarea produselor, prestarea serviciilor care nu corespund cerinţelor stabilite în actele normative sau declarate, precum şi de nerespectarea drepturilor consumatorilor, prevăzute de legislaţie;

c) să informeze, în baza reclamaţiilor primite de la consumatori, organele abilitate cu funcţii de protecţie a consumatorilor despre produsele, serviciile necorespunzătoare;

d) să solicite instanţei de contencios administrativ competente anularea în tot sau în parte a actelor, emise de autorităţile publice, care lezează drepturile şi interesele legitime ale consumatorilor şi care contravin legislaţiei;

e) să organizeze, în modul stabilit de lege, efectuarea expertizei produselor, serviciilor în ceea ce priveşte conformitatea lor cerinţelor stabilite în actele normative sau declarate;

f) să înainteze agenţilor economici şi organelor abilitate cu funcţii de protecţie a consumatorilor propuneri privind îmbunătăţirea calităţii produselor, serviciilor şi interzicerea comercializării produselor necorespunzătoare;

g) să sesizeze organele abilitate cu funcţii de protecţie a consumatorilor referitor la produsele, serviciile necorespunzătoare sau care pun în pericol viaţa, sănătatea ori securitatea consumatorilor, referitor la clauze abuzive în contracte şi practicile incorecte ale comercianţilor în relaţia cu consumatorii;

h) să primească de la organele abilitate cu funcţii de protecţie a consumatorilor informaţii şi răspunsuri referitor la propunerile şi sesizările înaintate;

i) să organizeze chestionarea consumatorilor în scopul elucidării opiniei publice despre calitatea produselor comercializate şi preţurile lor;

j) să informeze consumatorii, prin intermediul mass-media, despre calitatea produselor, serviciilor, încălcarea drepturilor şi intereselor lor legitime, despre rezultatele consultării opiniei publice;

k) să întreţină relaţii de colaborare internaţională în domeniul protecţiei consumatorilor;

l) să înainteze autorităţilor administraţiei publice propuneri pentru modificarea legislaţiei în vigoare în domeniul protecţiei consumatorilor;

m) să efectueze activităţi de informare şi de consiliere în domeniul protecţiei consumatorilor;

n) să reprezinte interesele consumatorilor în procedura de mediere la soluţionarea litigiilor dintre consumator şi vînzător/prestator.

(3) Programele, proiectele şi activităţile de informare a consumatorilor propuse de asociaţiile obşteşti de consumatori de utilitate publică pot fi finanţate de stat, conform legii, în cazul în care asociaţiile respective:

a) acţionează exclusiv în numele şi în interesul consumatorilor;

b) sînt economic independente de producători, importatori, distribuitori şi vînzători.

(4) Procedura finanţării prevăzută la alin.(3) se stabileşte şi se aprobă de Ministerul Economiei şi Infrastructurii, care monitorizează utilizarea mijloacelor financiare alocate pentru scopuri de informare a consumatorilor. Criteriile pentru determinarea volumului de finanţare sînt:

a) volumul şi numărul de publicaţii diseminate în scopul protecţiei consumatorilor;

b) periodicitatea campaniilor informaţionale desfăşurate pentru consumatori;

c) numărul de acţiuni înaintate în instanţele judecătoreşti în scopul protecţiei consumatorilor;

d) deţinerea unui birou de consultanţă sau a unei linii telefonice directe pentru consultarea consumatorilor din cel puţin o treime de unităţi administrative teritoriale.

[Art.30(25) modificat prin Legea nr.140 din 28.07.2011, în vigoare 01.01.2012]

Capitolul VII
ACŢIUNI PRIVIND PROTECŢIA DREPTURILOR CONSUMATORILOR

Articolul 31. Acţiuni privind protecţia drepturilor consumatorilor

(1) Acţiunile privind protecţia drepturilor consumatorilor pot fi depuse la instanţa judecătorească de către consumatorii înşişi sau reprezentanţii acestora, de către autorităţile administraţiei publice abilitate sau de către asociaţiile obşteşti de consumatori.

(2) Acţiunile privind protecţia drepturilor consumatorilor se depun la instanţa judecătorească în conformitate cu termenele prevăzute de legislaţie. Consumatorii sînt scutiţi de taxa de stat în acţiunile privind protecţia drepturilor sale.

(3) Organele abilitate cu funcţii de protecţie a consumatorilor pot reprezenta interesele consumatorilor în instanţa de judecată în scopul protecţiei drepturilor consumatorilor.

(4) Vînzătorul, prestatorul vor fi exoneraţi de răspundere pentru neîndeplinirea obligaţiilor lor sau pentru îndeplinirea lor neconformă, sau pentru cauzarea prejudiciului dacă vor face dovada că aceste fapte s-au produs din motive de forţă majoră.

(5) Pentru soluţionarea litigiilor ce ţin de protecţia drepturilor consumatorilor, consumatorii şi agenţii economici pot iniţia benevol procedura de mediere ca o modalitate alternativă de soluţionare.

(6) Procedura de mediere, în cazul soluţionării litigiilor ce ţin de protecţia drepturilor consumatorilor, este reglementată de lege.

[Art.31(26) modificat prin Legea nr.140 din 28.07.2011, în vigoare 01.01.2012]

Articolul 32. Responsabilitatea vînzătorului, prestatorului pentru încălcarea termenelor stabilite

(1) Pentru încălcarea termenelor prevăzute la art.18 alin.(7) şi (20) şi art.18[1] alin.(1), vînzătorul, prestatorul achită consumatorului pentru fiecare zi (oră, dacă termenul a fost stabilit în ore) depăşită o penalitate în mărime de 1% din preţul produsului, serviciului în vigoare la data examinării reclamaţiei consumatorului.

(1[1]) Cuantumul penalităţii menţionate la alin.(1) nu poate depăşi preţul produsului sau preţul unui anumit tip de executare a lucrării/prestării serviciului, sau preţul total al comenzii în cazul în care costul produsului sau al unui anumit tip de executare a lucrării/prestării serviciului nu este determinat de contract.

(2) În cazul încălcării termenelor stabilite, conform art.21, de începere şi finalizare a prestării serviciului (executării lucrării) sau termenelor noi fixate de consumator, prestatorul (executantul) achită consumatorului pentru fiecare zi (oră, dacă termenul a fost stabilit în ore) depăşită o penalitate în mărime de 2% din preţul serviciului (lucrării).

(3) Prin contractul de prestare a serviciului (executare a lucrării) se poate stabili o penalitate mai mare.

(4) Plata penalităţilor şi repararea prejudiciului nu exonerează vînzătorul, prestatorul (executantul) de îndeplinirea obligaţiilor ce îi revin faţă de consumator.

(5) Pretenţiile consumatorului privind repararea prejudiciului şi achitarea penalităţilor, prevăzute de prezenta lege sau de contract, se soluţionează de vînzător, prestator pe cale amiabilă sau pe cale judiciară, conform legislaţiei.

(6) La efectuarea controlului de către organul abilitat, în baza reclamaţiei consumatorului, vînzătorul, prestatorul suportă cheltuielile aferente, inclusiv pentru expertize şi încercări (testări), dacă acestea confirmă necorespunderea produsului, serviciului cerinţelor stabilite în actele normative sau declarate.

[Art.32 modificat prin Legea nr.168 din 26.07.2018, în vigoare 24.02.2019]
[Art.32 modificat prin Legea nr.187 din 22.07.2016, în vigoare 16.03.2017]

Articolul 33. Răspunderea pentru încălcarea prevederilor prezentei legi

(1) Încălcarea prevederilor prezentei legi atrage răspundere conform legislaţiei în vigoare.

(2) Examinarea contravenţiilor şi aplicarea sancţiunilor contravenţionale pentru nerespectarea prezentei legi se efectuează conform procedurilor şi atribuţiilor stabilite de Codul contravenţional.

[Art.33(28) completat prin Legea nr.140 din 28.07.2011, în vigoare 01.01.2012]

Capitolul VII[1]
COOPERAREA PRIVIND ÎNCĂLCĂRILE TRANSFRONTALIERE ÎN DOMENIUL PROTECŢIEI CONSUMATORILOR

[Capitolul VII[1] (art.33[1]-33[6]) introdus prin Legea nr.168 din 26.07.2018, în vigoare 24.02.2019]

Articolul 33[1]. Competenţe generale în domeniul cooperării privind încălcările transfrontaliere în domeniul protecţiei consumatorilor

(1) Autorităţile competente în domeniul cooperării privind încălcările transfrontaliere în domeniul protecţiei consumatorilor (în continuare – *autorităţi competente*) îşi îndeplinesc atribuţiile în temeiul prezentului capitol ca şi cum ar acţiona în interesul consumatorilor din Republica Moldova, fie din proprie iniţiativă, fie la cererea unei alte autorităţi competente din ţară sau din străinătate.

(2) Lista autorităţilor competente şi cadrul de reglementare utilizat de către acestea se aprobă de către Guvern.

(3) Republica Moldova garantează, prin intermediul biroului unic de legătură, o coordonare eficientă în aplicarea capitolului VII[1] de către autorităţile competente, precum şi de instanţele judecătoreşti competente.

(4) Se desemnează Agenţia pentru Protecţia Consumatorilor şi Supravegherea Pieţei în calitate de birou unic de legătură în domeniul cooperării privind încălcările transfrontaliere în domeniul protecţiei consumatorilor.

(5) Autorităţile competente care au un interes legitim, în temeiul cadrului legal şi normativ naţional, dispun de dreptul de încetare şi de interzicere a încălcărilor transfrontaliere, precum şi de notificare a eventualelor încălcări transfrontaliere, fără întîrziere, autorităţilor competente din ţară sau din străinătate.

(6) Controlul de stat în domeniul protecţiei consumatorilor asupra persoanelor care practică activitate de întreprinzător se planifică, se efectuează şi se înregistrează în conformitate cu prevederile Legii nr.131/2012 privind controlul de stat asupra activităţii de întreprinzător.

[Art.33[1] introdus prin Legea nr.168 din 26.07.2018, în vigoare 24.02.2019]

Articolul 33[2]. Proceduri privind cererile de asistenţă reciprocă şi schimbul de informaţii

(1) Autoritatea solicitantă se asigură că orice cerere de asistenţă reciprocă conţine suficiente informaţii pentru a permite autorităţii solicitate să îndeplinească cererea, inclusiv orice dovadă necesară care nu poate fi obţinută decît pe teritoriul autorităţii solicitante.

(2) Cererile de asistenţă reciprocă sînt transmise de către autoritatea solicitantă biroului unic de legătură al autorităţii solicitate, prin biroul unic de legătură al autorităţii solicitante. Acestea sînt adresate, fără întîrziere, de biroul unic de legătură al autorităţii solicitate către autoritatea competentă în cauză.

(3) Cererile de asistenţă reciprocă şi toate comunicările de informaţii se fac în scris, prin intermediul unui formular standard, şi sînt transmise în format electronic.

Schimbul de informaţii poate fi efectuat prin intermediul schimbului electronic de informaţii şi al punctelor de acces într-un cadru securizat comun, utilizîndu-se un protocol de comunicaţii securizat şi o reţea securizată şi indicîndu-se numărul punctelor de acces, pentru a putea garanta confidenţialitatea şi protecţia schimbului de date.

(4) Autorităţile competente în cauză convin în privinţa limbilor care trebuie utilizate în cererile şi în comunicările de informaţii înainte de prezentarea cererilor. În cazul în care nu se ajunge la un acord, cererile se comunică în limba sau limbile oficiale ale statului în care activează autoritatea solicitată.

(5) Informaţiile transmise în urma unei cereri se comunică direct şi simultan autorităţii solicitante şi biroului unic de legătură al autorităţii solicitante şi celui al autorităţii solicitate.

(6) În scopul preîntîmpinării scurgerii de informaţii care conţin date cu caracter personal, transmise prin canalele de legătură, este asigurată folosirea metodelor de criptare a acestor informaţii, inclusiv prin utilizarea măsurilor organizaţionale, tehnice şi de regim.

[Art.33[2] introdus prin Legea nr.168 din 26.07.2018, în vigoare 24.02.2019]

Articolul 33[3]. Utilizarea informaţiilor şi protecţia datelor cu caracter personal, precum şi a secretului comercial

(1) Informaţiile furnizate se utilizează numai pentru a asigura respectarea actelor normative care protejează interesele consumatorilor.

(2) Autorităţile competente pot să invoce ca probă orice informaţii, documente, constatări, declaraţii, copii certificate sau date transmise, în acelaşi temei ca şi documentele similare obţinute în propria ţară.

(3) Informaţiile comunicate sub orice formă unor persoane care lucrează pentru autorităţile competente, instanţele judecătoreşti, executorii judecătoreşti şi a căror divulgare ar aduce atingere:

a) protecţiei vieţii private şi integrităţii individului, în special în conformitate cu legislaţia privind protecţia datelor cu caracter personal;

b) intereselor comerciale ale unei persoane fizice sau juridice, inclusiv în ceea ce priveşte proprietatea intelectuală;

c) procedurilor jurisdicţionale şi avizelor juridice; sau

d) obiectivelor activităţilor de inspecţie sau de anchetă,

sînt cu acces limitat, cu excepţia cazului în care divulgarea lor este necesară pentru a pune capăt sau a interzice o încălcare transfrontalieră şi cu condiţia ca autoritatea care comunică informaţiile să consimtă divulgarea lor.

(4) La prelucrarea datelor cu caracter personal, autorităţile competente sînt obligate să respecte regimul de confidenţialitate a datelor cu caracter personal, să întreprindă măsurile organizatorice şi tehnice necesare pentru protecţia acestora împotriva distrugerii, modificării, blocării, copierii, răspîndirii, precum şi împotriva altor acţiuni ilicite, măsuri menite să asigure un nivel de securitate adecvat în ceea ce priveşte riscurile prezentate de prelucrare şi caracterul datelor prelucrate.

(5) Autoritatea competentă care furnizează datele cu caracter personal se asigură ca acestea:

a) să fie prelucrate corect;

b) să fie corespunzătoare, relevante şi neexcesive în raport cu scopul specific solicitării sau transferării;

c) să fie păstrate numai pentru timpul necesar scopului pentru care datele au fost furnizate sau ulterior prelucrate în conformitate cu prezentul capitol;

d) să fie aduse în atenţia autorităţii destinatare la timp în scopul luării de măsuri corespunzătoare de corectare în cazul datelor cu caracter personal posibil inexacte;

e) să fie corectate sau şterse la timp în cazul oricăror date cu caracter personal inexacte sau incorecte.

(6) Autorităţile competente trebuie să facă publice termenele şi condiţiile de prelucrare a datelor cu caracter personal şi să ofere informaţii detaliate privind:

a) numărul de înregistrare în calitate de operator de date cu caracter personal;

b) categoriile de date cu caracter personal colectate de la consumator, scopul colectării şi modul de prelucrare a acestora;

c) drepturile de care dispune consumatorul în calitate de subiect al datelor cu caracter personal, în special dreptul de a primi informaţii despre datele cu caracter personal transmise, dreptul de acces, de intervenţie şi de opoziţie asupra acestor date, precum şi de a adresa o plîngere către autoritatea naţională desemnată pentru protecţia datelor cu caracter personal ori de către instanţa de judecată, inclusiv dreptul de a cere despăgubiri în cazul prelucrării ilegale a datelor cu caracter personal. Dreptul persoanei vizate de a obţine informaţii, dreptul de acces, de intervenţie şi opoziţie asupra datelor cu caracter personal ale acesteia se reglementează în conformitate cu legislaţia naţională a statului membru, pe teritoriul căruia s-a solicitat informaţia;

d) cazurile în care datele cu caracter personal pot fi divulgate terţilor;

e) punctul de contact pentru solicitările consumatorilor cu privire la datele cu caracter personal care îi vizează.

Autoritatea competentă va oferi, de asemenea, informaţii generale despre măsurile organizatorice şi tehnice întreprinse pentru protecţia datelor cu caracter personal ale consumatorilor.

(7) Datele cu caracter personal primite vor fi radiate fără întîrziere atunci cînd acestea nu mai sînt necesare în scopul pentru care au fost comunicate.

(8) Autoritatea solicitantă şi cea solicitată sînt obligate să înregistreze transmiterea, primirea şi distrugerea datelor. Dosarul va conţine informaţii cu privire la motivul transmiterii, conţinutul, autoritatea transmiţătoare şi destinatarul, timpul transmiterii şi, respectiv, a distrugerii datelor.

(9) Dacă consumatorul consideră că i-au fost încălcate drepturile cu privire la protecţia datelor cu caracter personal, acesta poate înainta o plîngere la adresa autorităţii naţionale de protecţie a datelor cu caracter personal care efectuează controlul legalităţii operaţiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal şi informează consumatorul vizat în conformitate cu legislaţia în vigoare.

[Art.33[3] introdus prin Legea nr.168 din 26.07.2018, în vigoare 24.02.2019]

Articolul 33[4]. Schimbul de informaţii la cerere

(1) La cererea autorităţii solicitante, autoritatea solicitată furnizează, fără întîrziere, în condiţiile Legii nr.131/2012 privind controlul de stat asupra activităţii de întreprinzător, orice informaţie relevantă cerută pentru a se stabili dacă s-a produs o încălcare transfrontalieră sau dacă există motive întemeiate să se bănuiască că o astfel de încălcare se poate produce.

(2) Autoritatea solicitată iniţiază, după caz, cu ajutorul altor autorităţi publice, inclusiv organe de control, investigaţiile corespunzătoare sau întreprinde orice altă măsură necesară sau adecvată, în condiţiile Legii nr.131/2012 privind controlul de stat asupra activităţii de întreprinzător, pentru a colecta informaţiile solicitate.

(3) La cererea autorităţii solicitante, autoritatea solicitată poate autoriza un inspector abilitat al autorităţii solicitante să însoţească reprezentanţii autorităţii solicitate pe parcursul anchetelor acestora.

[Art.33[4] introdus prin Legea nr.168 din 26.07.2018, în vigoare 24.02.2019]

Articolul 33[5]. Schimbul de informaţii fără cerere prealabilă

(1) În cazul în care o autoritate competentă are cunoştinţă de o încălcare transfrontalieră sau are motive întemeiate să bănuiască că o astfel de încălcare se poate produce, aceasta informează imediat autorităţile competente din celelalte state membre despre această încălcare.

(2) În cazul în care o autoritate competentă ia măsuri executorii suplimentare sau primeşte cereri de asistenţă reciprocă în ceea ce priveşte încălcarea transfrontalieră, aceasta informează autorităţile competente din celelalte state membre despre această încălcare.

[Art.33[5] introdus prin Legea nr.168 din 26.07.2018, în vigoare 24.02.2019]

Articolul 33[6]. Cereri de măsuri executorii

(1) La cererea autorităţii solicitante, autoritatea solicitată întreprinde toate măsurile executorii necesare pentru a pune capăt sau a interzice, fără întîrziere, încălcarea transfrontalieră.

(2) Pentru a îndeplini obligaţiile care îi revin în temeiul alin.(1), autoritatea solicitată îşi exercită puterile în condiţiile Legii nr.131/2012 privind controlul de stat asupra activităţii de întreprinzător şi orice alte drepturi care i se recunosc în temeiul legislaţiei interne. Autoritatea solicitată stabileşte, după caz, cu ajutorul altor autorităţi publice, măsurile executorii care trebuie întreprinse pentru a pune capăt sau a interzice încălcarea transfrontalieră în mod proporţional, raţional şi eficient.

(3) Autoritatea solicitată poate să se consulte cu autoritatea solicitantă în ceea ce priveşte adoptarea măsurilor executorii menţionate la alin.(1) şi (2). Autoritatea solicitată informează, fără întîrziere, autoritatea solicitantă, autorităţile competente ale celorlalte state membre şi comisia despre măsurile luate şi efectul acestora asupra încălcării transfrontaliere, indicînd, în special, dacă aceasta din urmă a încetat.

[Art.33[6] introdus prin Legea nr.168 din 26.07.2018, în vigoare 24.02.2019]

Capitolul VIII
DISPOZIŢII FINALE

Articolul 34.

(1) Prezenta lege intră în vigoare la expirarea a 4 luni de la data publicării.

(2) La data intrării în vigoare a prezentei legi, se abrogă Legea nr.1453-XII din 25 mai 1993 privind protecţia consumatorilor.

Articolul 34[1].

Prezenta lege este compatibilă cu prevederile art.1, 5–9, 11–13 şi ale anexei I şi parţial compatibilă cu prevederile art.3 şi ale anexei II ale Directivei 2005/29/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 11 mai 2005 privind practicile comerciale neloiale ale întreprinderilor de pe piaţa internă faţă de consumatori şi de modificare a Directivei 84/450/CEE a Consiliului, a directivelor 97/7/CE, 98/27/CE şi 2002/65/CE ale Parlamentului European şi ale Consiliului şi a Regulamentului (CE) nr.2006/2004 al Parlamentului European şi al Consiliului, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 149 din 11 iunie 2005, de asemenea este compatibilă cu prevederile Directivei 1999/44/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 25 mai 1999 privind anumite aspecte ale vînzării de bunuri de consum şi garanţiile conexe, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L171 din 7 iulie 1999 cu prevederile art.1, art.2 alin.(1), art.3, art.4 alin.(1)–(3) şi (4) lit.(a) şi alin.(6)–(8), art.6 alin.(1)–(3), art.7 alin.(1)–(2), art.8 alin.(1)–(3), art.11, art.12 alin.(1)–(5) şi art.13 alin.(1)–(3) din Regulamentul (CE) nr.2006/2004 al Parlamentului European şi al Consiliului din 27 octombrie 2004 privind cooperarea dintre autorităţile naţionale însărcinate să asigure aplicarea legislaţiei în materie de protecţie a consumatorului, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 364 din 9 decembrie 2004.

[Art.34[1] completat prin Legea nr.168 din 26.07.2018, în vigoare 24.02.2019]

[Art.34[1] introdus prin Legea nr.187 din 22.07.2016, în vigoare 16.03.2017]

Articolul 35.

Guvernul, în termen de 2 luni:

a) va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislaţiei în vigoare în conformitate cu prezenta lege;

b) va aduce actele sale normative în conformitate cu prezenta lege.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI **Eugenia OSTAPCIUC**

Chişinău, 13 martie 2003.
Nr.105-XV.

Anexă

LISTA
produselor nealimentare de calitate corespunzătoare
ce nu pot fi înlocuite cu un produs similar

1. Articole de bijuterie (articole din metale preţioase, cu pietre scumpe, din metale preţioase şi montate cu pietre semipreţioase şi sintetice, pietre preţioase şlefuite).

2. Confecţii şi articole din tricot (articole de lenjerie de corp, lenjerie de pat, articole de ciorăpărie).

3. Articole de igienă individuală (periuţe de dinţi, piepteni, agrafe, bigudiuri, pensete, aparate de ras manuale sau electrice şi alte articole destinate îngrijirii corpului).

4. Articole de parfumerie şi cosmetică.

5. Mărfuri textile (ţesături din bumbac şi tip bumbac, in şi tip in, lînă şi tip lînă, mătase şi tip mătase, panglici, bandă de bordură etc.).

6. Cabluri (conducte electrice, cabluri, şnururi).

7. Materiale de construcţie şi de finisare, alte mărfuri comercializate la metraj (linoleum, peliculă, mochetă etc.).

8. Produse şi materiale din mase polimerice ce au contact cu produsele alimentare, inclusiv cele jetabile (veselă şi accesorii pentru servitul mesei şi bucătărie), ambalaje, articole pentru păstrarea şi transportarea alimentelor (canistre, bidoane, butelii, butoaie).

9. Produse chimice de uz casnic, pesticide şi preparate agrochimice.

10. Mobilă de menire socială (garnituri şi seturi).

11. Autoturisme şi articole moto-velo, remorci şi agregate, mijloace mobile pentru mica mecanizare a lucrărilor agricole, nave pentru plimbări şi alte mijloace de transport naval de menire socială.

12. Mărfuri tehnice complexe de uz casnic pentru care sînt stabilite termene de garanţie (aparate electrocasnice, aparate radioelectronice, aparate de calcul şi multiplicare, articole foto-chino, aparate de telefon (fixe şi mobile) şi de faximil, instrumente muzicale electrice, echipamente şi utilaje ce funcţionează cu gaze şi dispozitivele acestora).

13. Articole pentru profilaxia şi tratamentul unor boli în condiţii de domiciliu (articole pentru ocrotirea sănătăţii publice şi pentru igienă din metal, cauciuc, textile şi alte materiale, instrumente, dispozitive şi aparate medicale, remedii pentru igiena cavităţii bucale, lentile pentru ochelari, articole pentru îngrijirea copiilor, preparate farmaceutice).

14. Jucării.

[Anexa introdusă prin Legea nr.187 din 22.07.2016, în vigoare 16.03.2017]

---

* Republicată în temeiul art.VI alin.(2) al Legii nr.140 din 28 iulie 2011 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.146, art.446.

Modificată şi completată prin legile Republicii Moldova:

1) Legea nr.526-XV din 18.12.2003 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.13-15 art.104;
2) Legea nr.60-XVI din 28.04.2005 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.92-94 art.431;
3) Legea nr.64-XVI din 30.03.2006 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.66-69 art.273;
4) Legea nr.148-XVI din 08.06.2006 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.98-101 art.459;
5) Legea nr.280-XVI din 14.12.2007 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.94-96 art.349;
6) Legea nr.131-XVIII din 23.12.2009 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.23-24 art.35;
7) Legea nr.109 din 04.06.2010 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.131-134 art.443;
8) Legea nr.140 din 28.07.2011 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.146 art.446; în vigoare din 01.01.2012.

L E G E
privind informarea consumatorului cu privire la produsele alimentare

nr. 279 din 15.12.2017

Monitorul Oficial nr.7-17/54 din 12.01.2018

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Obiectul şi domeniul de aplicare
Articolul 2. Noţiuni

Capitolul II
OBIECTIVELE GENERALE ŞI CATEGORIILE INFORMAŢIILOR REFERITOARE LA PRODUSELE ALIMENTARE

Articolul 3. Obiective generale
Articolul 4. Categoriile informaţiilor obligatorii referitoare la produsele alimentare

Capitolul III
CERINŢE GENERALE PRIVIND INFORMAŢIILE REFERITOARE LA PRODUSELE ALIMENTARE ŞI RESPONSABILITĂŢILE OPERATORILOR DIN BUSINESSUL ALIMENTAR

Articolul 5. Cerinţă de bază
Articolul 6. Practici corecte de informare
Articolul 7. Responsabilităţi

Capitolul IV
INFORMAŢII OBLIGATORII REFERITOARE LA PRODUSELE ALIMENTARE

Secţiunea 1
Conţinut şi prezentare

Articolul 8. Lista menţiunilor obligatorii
Articolul 9. Menţiuni obligatorii suplimentare pentru anumite tipuri sau categorii de produse alimentare
Articolul 10. Punerea la dispoziţie şi amplasarea informaţiilor obligatorii referitoare la produsele alimentare
Articolul 11. Modul de prezentare a menţiunilor obligatorii
Articolul 12. Vînzarea la distanţă
Articolul 13. Cerinţe lingvistice
Articolul 14. Omisiunea anumitor menţiuni obligatorii

Secţiunea a 2-a
Dispoziţii detaliate privind menţiunile obligatorii

Articolul 15. Denumirea produsului alimentar
Articolul 16. Lista ingredientelor
Articolul 17. Omisiunea listei ingredientelor

Articolul 18. Omisiunea compuşilor unui produs alimentar din lista ingredientelor
Articolul 19. Etichetarea anumitor substanţe sau produse ce provoacă alergii sau intoleranţe
Articolul 20. Indicarea cantităţii ingredientelor
Articolul 21. Cantitatea netă
Articolul 22. Data durabilităţii minimale şi data-limită de consum
Articolul 23. Condiţii de păstrare sau condiţii de utilizare
Articolul 24. Ţara de origine sau locul de proveniență
Articolul 25. Instrucţiuni de utilizare
Articolul 26. Concentraţia alcoolică
Articolul 27. Identificarea lotului

Secţiunea a 3-a
Declaraţia nutriţională

Articolul 28. Excepţii privind aplicarea prevederilor secţiunii a 3-a
Articolul 29. Conţinut
Articolul 30. Calcularea
Articolul 31. Exprimarea per 100 g sau per 100 ml
Articolul 32. Exprimarea per porţie sau per unitate de consum
Articolul 33. Prezentare
Articolul 34. Forme de exprimare şi prezentare suplimentare

Capitolul V
INFORMAŢII VOLUNTARE REFERITOARE
LA PRODUSELE ALIMENTARE

Articolul 35. Cerinţe aplicabile
Articolul 36. Prezentare
Articolul 37. Dispoziţii privind produsele alimentare nepreambalate

Capitolul VI
DISPOZIŢII DE APLICARE, FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 38. Autorităţile de supraveghere privind respectarea cerinţelor de etichetare a produselor alimentare
Articolul 39. Răspunderea pentru încălcarea prevederilor prezentei legi
Articolul 40. Măsuri tranzitorii
Articolul 41. Intrarea în vigoare şi data aplicării prezentei legi
Articolul 42. Compatibilitatea cu legislaţia comunitară

Anexa nr.1 Substanţe care cauzează alergii sau intoleranţe
Anexa nr.2 Produse alimentare pe a căror etichetă trebuie să figureze una sau mai multe menţiuni suplimentare
Anexa nr.3 Definirea înălţimii literei mici x
Anexa nr.4 Produse alimentare care sînt exceptate de la cerinţa de a furniza declaraţii nutriţionale obligatorii
Anexa nr.5 Denumirea produsului alimentar şi menţiuni specifice însoţitoare
Anexa nr.6 Indicarea şi denumirea ingredientelor
Anexa nr.7 Indicarea cantitativă a ingredientelor
Anexa nr.8 Declararea cantităţii nete
Anexa nr.9 Data durabilităţii minimale, data-limită de consum, data congelării
Anexa nr.10 Tipuri de carne pentru care indicarea ţării de origine sau a locului de proveniență este obligatorie

Anexa nr.11 Concentraţia alcoolică
Anexa nr.12 Consumul de referinţă
Anexa nr.13 Factori de conversie
Anexa nr.14 Exprimarea şi prezentarea declaraţiei nutriţionale

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Obiectul şi domeniul de aplicare

(1) Prezenta lege stabileşte informaţiile obligatorii referitoare la produsele alimentare pentru asigurarea unui înalt nivel de protecţie a consumatorilor, luînd în considerare diferenţele de percepţie şi nevoia de informaţii ale acestora, asigurînd în acelaşi timp buna funcţionare a pieţei Republicii Moldova.

(2) Prezenta lege defineşte cerinţele şi responsabilităţile generale ce reglementează informaţiile referitoare la produsele alimentare, în special etichetarea produselor alimentare. Aceasta prevede mijloacele pentru garantarea dreptului consumatorilor la informare şi procedurile pentru furnizarea informaţiilor referitoare la produsele alimentare, ţinînd seama de necesitatea de a prevedea suficientă flexibilitate pentru a putea răspunde evoluţiilor viitoare şi noilor cerinţe privind informaţiile.

(3) Prezenta lege se aplică operatorilor din businessul alimentar la toate etapele lanţului alimentar, în cazul în care activităţile acestora se referă la informarea consumatorilor cu privire la produsele alimentare, de asemenea tuturor produselor alimentare destinate consumatorului final, inclusiv celor livrate de unităţile de alimentaţie publică, precum şi produselor alimentare destinate a fi furnizate acestora. Prezenta lege se aplică serviciilor de alimentaţie publică oferite de societăţile de transport.

(4) Normele privind menţiunile nutriţionale şi de sănătate înscrise pe produsele alimentare, normele privind etichetarea suplimentelor alimentare, precum şi normele de etichetare a produselor alimentare cu destinaţie nutriţională specială se aprobă de către Guvern.

Articolul 2. Noţiuni

În scopul aplicării prezentei legi se utilizează noţiunile din Legea nr.113/2012 cu privire la stabilirea principiilor şi a cerinţelor generale ale legislaţiei privind siguranţa alimentelor şi, adiţional, se definesc următoarele noţiuni principale:

aditiv alimentar – orice substanţă care nu se consumă ca aliment în sine şi nu se utilizează ca ingredient alimentar caracteristic, avînd sau nu valoare nutritivă, a cărei adăugare deliberată în produsele alimentare, în scop tehnologic, în procesul de fabricare, prelucrare, preparare, tratare, ambalare, transport sau depozitare, are ca rezultat sau se consideră în mod rezonabil că ar putea avea ca rezultat transformarea sa ori transformarea produselor sale secundare, în mod direct sau indirect, într-o componentă a produselor alimentare în cauză;

adjuvant tehnologic – orice substanţă care:

a) nu se consumă ca aliment în sine;

b) este utilizată în mod deliberat la prelucrarea materiilor prime, a produselor alimentare sau a ingredientelor acestora pentru a îndeplini un anumit obiectiv tehnologic în timpul tratării sau prelucrării;

c) poate avea ca rezultat prezenţa neintenţionată, dar inevitabilă din punct de vedere tehnic, a unor reziduuri ale substanţei respective sau ale derivaţilor acesteia în produsul finit, cu condiţia ca aceste reziduuri să nu prezinte niciun risc sanitar şi să nu aibă efecte tehnologice asupra produsului finit;

acizi graşi saturaţi – acizii graşi fără legătură dublă;

acizi graşi trans – acizii graşi cu cel puţin o legătură dublă neconjugată (şi anume întreruptă de cel puţin o grupare metilen) carbon-carbon, în configuraţie trans;

acizi graşi mononesaturaţi – acizii graşi cu o legătură dublă în poziţie cis;

acizi graşi polinesaturaţi – acizii graşi cu două sau mai multe legături duble cis sau cismetilenice întrerupte;

ambalaj – material specific ca execuţie şi natură, destinat ambalării alimentelor în vederea asigurării protecţiei şi utilizat pentru transportul, manipularea şi desfacerea produselor alimentare;

arome – produse:

a) care nu sînt destinate consumului sub această formă, fiind adăugate produselor alimentare pentru a le da sau a le modifica mirosul şi/sau gustul;

b) compuse sau formate din substanţe aromatizante, preparate aromatizante, arome obţinute prin tratament termic, precursori de arome, alte arome sau amestecuri ale acestora, aşa cum sînt definite în secţiunea a 4-a din anexa nr.6;

cîmp vizual – toate suprafeţele unui ambalaj care pot fi citite dintr-un singur unghi de vedere;

cîmp vizual principal – cîmpul vizual al unui ambalaj care este cel mai probabil să fie văzut la prima vedere de către consumator în momentul cumpărării şi care îi permite consumatorului să identifice imediat un produs după caracterul sau natura acestuia şi, dacă este cazul, după marca acestuia. În cazul în care ambalajul are mai multe cîmpuri vizuale principale identice, cîmpul vizual principal este cel ales de către operatorul din businessul alimentar;

carne – părţile comestibile din ungulate domestice, păsări de curte, lagomorfe, vînat sălbatic, vînat de crescătorie, vînat mic sălbatic, vînat mare sălbatic, inclusiv sîngele;

carne separată mecanic – produs obţinut prin îndepărtarea cărnii de pe oasele acoperite de carne după dezosare sau de pe carcasele de păsări, prin mijloace mecanice care determină distrugerea sau modificarea structurii fibroase a muşchilor;

curăţare – îndepărtarea cojii, pieliţei de pe fructe, legume sau de pe ouă;

dată-limită de consum – data stabilită de producător pentru produsele alimentare care, din punct de vedere microbiologic, sînt uşor perisabile şi susceptibile de a prezenta un pericol imediat pentru sănătatea consumatorului. Data-limită de consum, care indică ziua, luna şi anul, este precedată de menţiunea „Expiră la data de...”;

data durabilităţii minimale – data pînă la care produsul alimentar îşi păstrează proprietăţile specifice atunci cînd este păstrat în mod corespunzător;

declaraţia nutriţională sau *etichetarea nutriţională* – informaţiile care menţionează:

a) valoarea energetică; sau

b) valoarea energetică a unuia sau a mai multor nutrienţi:

– grăsimi (acizi graşi saturaţi, acizi graşi mononesaturaţi, acizi graşi polinesaturaţi);

– glucide (zaharuri, polioli, amidon);

– sare;

– fibre;

– proteine;

– oricare dintre vitaminele sau mineralele menţionate în secţiunea 1 pct.1 din anexa nr.12 şi prezente în cantităţi semnificative, după cum este prevăzut în secţiunea 1 pct.2 din aceeaşi anexă;

denumire curentă – denumirea care este acceptată drept denumire a produsului alimentar de către consumatori, fără ca aceasta să necesite explicaţii suplimentare;

denumire descriptivă – denumirea care oferă o descriere a produsului alimentar şi, dacă este cazul, a utilizării acestuia într-un mod suficient de clar încît să permită consumatorului să stabilească natura efectivă a acestuia şi să-l deosebească de alte produse cu care ar putea fi confundat;

denumire legală – denumirea unui produs alimentar vîndut consumatorului final sau unităţilor de alimentaţie publică, prevăzută într-un act normativ;

enzimă alimentară – produs obţinut din organisme vegetale, animale sau microorganisme ori din produse derivate din acestea, inclusiv din produsele obţinute printr-un proces de fermentare, folosind microorganisme;

etichetare – menţiunile, indicaţiile, mărcile sau denumirile comerciale, imaginile sau semnele care se referă la un produs alimentar şi care figurează pe orice ambalaj, document, anunţ, etichetă, inel sau manşetă care însoţeşte ori se referă la produsul respectiv;

etichetă – marcaj, marcă, semn, imagine sau altă descriere scrisă, imprimată, ştanţată, marcată, gravată sau tipărită pe ambalajul produsului alimentar ori ataşată ambalajului sau recipientului unui astfel de produs;

fibre – polimeri glucidici compuşi din trei sau mai multe unităţi monomerice, care nu sînt nici digeraţi, nici absorbiţi în intestinul subţire uman şi care aparţin uneia dintre următoarele categorii:

a) polimeri glucidici comestibili prezenţi în mod natural în produsele alimentare consumate ca atare;

b) polimeri glucidici comestibili obţinuţi din materii prime alimentare prin mijloace fizice, enzimatice sau chimice şi care au un efect fiziologic benefic, demonstrat prin dovezi ştiinţifice general acceptate;

c) polimeri glucidici comestibili sintetici care au un efect fiziologic benefic, demonstrat prin dovezi ştiinţifice general acceptate;

informaţii obligatorii referitoare la produsele alimentare – menţiunile pe care le impune prezenta lege pentru a fi furnizate consumatorului final;

informaţii referitoare la produsele alimentare – informaţiile referitoare la un produs alimentar, puse la dispoziţia consumatorului final prin intermediul unei etichete, prin tehnologii moderne de informare sau prin comunicare verbală;

ingredient – orice substanţă sau produs, inclusiv aromele, aditivii alimentari şi enzimele alimentare, precum şi orice constituent al unui ingredient compus, utilizat/utilizată în fabricarea sau prepararea unui produs alimentar şi prezent/prezentă încă în produsul finit, eventual sub o formă modificată; reziduurile nu sînt considerate ingrediente;

ingredient compus – ingredient care este, la rîndul lui, produs din mai multe ingrediente;

ingredient primar – ingredientul sau ingredientele dintr-un produs alimentar, care reprezintă mai mult de 50% din respectivul aliment sau pe care consumatorul le asociază de obicei cu denumirea produsului şi pentru care, în majoritatea cazurilor, este necesară o menţiune cantitativă;

glucide – orice carbohidrat care este metabolizat în organism şi care include polioli;

grăsimi – lipidele totale, inclusiv fosfolipidele;

lizibilitate – aspectul fizic al informaţiilor prin care informaţiile sînt accesibile vizual publicului larg, care este determinat de diferite elemente, printre care dimensiunea fontului, distanţa dintre litere, distanţa dintre rînduri, de grosimea liniilor, culoare, tipul caracterelor,

raportul dintre lăţimea şi înălţimea caracterului, suprafaţa materialului, precum şi de contrastul semnificativ dintre text şi fundal;

loc de provenienţă – orice loc indicat ca fiind locul din care provine un produs alimentar, dar care nu este ţara de origine; denumirea comercială sau adresa operatorului din businessul alimentar pe etichetă nu reprezintă o indicare a ţării de origine sau a locului de provenienţă a produsului alimentar în sensul prezentei legi;

lot – grup de unităţi de vînzare ale unui produs alimentar produs, fabricat sau ambalat în condiţii practic identice;

mijloc de comunicare la distanţă – orice mijloc care, fără prezenţa fizică simultană a furnizorului şi a consumatorului, poate fi utilizat pentru încheierea unui contract între aceste părţi;

nutrient – proteine, glucide, grăsimi, fibre, sodiu, vitaminele şi mineralele enumerate în secţiunea 1 pct.1 din anexa nr.12, precum şi substanţele care aparţin sau fac parte din oricare dintre respectivele categorii;

nanomaterial fabricat – orice material produs în mod intenţionat care conţine una sau mai multe dimensiuni de ordinul a 100 nm sau mai puţin sau care este alcătuit din părţi funcţionale distincte, în interior sau la suprafaţă, dintre care multe au una sau mai multe dimensiuni de ordinul a 100 nm sau mai puţin, inclusiv structurile, aglomeratele sau agregatele, care pot să aibă o dimensiune mai mare de 100 nm, dar posedă proprietăţi caracteristice scării nanometrice. Proprietăţile care sînt caracteristice scării nanometrice includ:

a) proprietăţile legate de suprafaţa specifică mare a materialelor luate în considerare;

b) proprietăţile fizico-chimice specifice care diferă de cele ale aceluiaşi material sub altă formă decît cea nanometrică;

polioli – alcooli care conţin mai mult de două grupări hidroxil;

prelucrare – orice acţiune care modifică în mod semnificativ produsul iniţial, inclusiv prin încălzire, afumare, sărare, coacere, uscare, marinare, extragere, extrudare sau o combinaţie a acestor procedee;

preparate din carne – carnea refrigerată, inclusiv carnea care a fost secţionată în fragmente, căreia i se adaugă produse alimentare, condimente sau aditivi sau care a fost supusă unei prelucrări insuficiente pentru a modifica în esenţă structura fibroasă a muşchilor şi a determina astfel dispariţia caracteristicilor cărnii proaspete;

produs alimentar preambalat – orice produs prezentat consumatorului final şi unităţilor de alimentaţie publică, constituit dintr-un produs alimentar şi din ambalajul în care a fost introdus înainte de a fi oferit spre vînzare, pe care acest ambalaj îl acoperă în întregime sau parţial, dar în aşa mod încît conţinutul să nu poată fi modificat fără ca ambalajul să fie deschis sau să suporte o modificare; conceptul de „produs alimentar preambalat” nu acoperă produsele alimentare ambalate în spaţiul de comercializare la cererea consumatorului, respectiv preambalate în vederea vânzării directe;

produs alimentar nepreambalat – produs alimentar în vrac sau turnat care nu este supus operaţiunii de preambalare şi care, pentru a fi comercializat, este măsurat şi cîntărit în prezenţa consumatorului. Se va considera produs alimentar nepreambalat şi produsul care este prevăzut cu un înveliş individual de protecţie, fără de care produsul nu poate fi comercializat;

produse din carne – produse prelucrate care rezultă din prelucrarea cărnii sau din prelucrarea produselor astfel prelucrate, astfel încît suprafaţa de tranşare permite constatarea dispariţiei caracteristicilor de carne proaspătă;

produse neprelucrate – produsele alimentare care nu au fost prelucrate; aici se includ produsele care au fost divizate, separate, tranşate, decupate, dezosate, tocate, jupuite, măcinate, tăiate, curăţate, decorticate, măcinate, răcite, îngheţate, spălate, congelate sau decongelate;

produse pescăreşti – toate animalele marine sau de apă dulce (cu excepţia moluştelor bivalve, echinodermelor vii, tunicatelor vii şi gasteropodelor marine vii şi a tuturor mamiferelor marine, reptile şi broaşte), sălbatice sau de crescătorie, inclusiv toate formele şi părţile comestibile ale acestor animale;

produse prelucrate – produsele alimentare care rezultă prin prelucrarea produselor neprelucrate. Aceste produse pot să conţină ingredientele necesare fabricării lor sau care le conferă caracteristici specifice;

proteine – conţinutul de proteine calculat utilizînd formula: proteine = azot total Kjeldahl × 6,25;

sare – conţinutul de sare echivalent, calculat utilizînd formula: sare = sodiu × 2,5;

substanţă suport – substanţe folosite pentru a dizolva, dilua, dispersa sau a modifica fizic un aditiv alimentar, o aromă alimentară, o enzimă alimentară sau un nutrient şi/sau o altă substanţă adăugată unui aliment în scopuri nutriţionale sau fiziologice, fără a-i altera funcţiile (şi fără a exercita un efect tehnologic propriu), în scopul de a facilita manipularea, aplicarea sau folosirea acestuia;

unitate de alimentaţie publică – orice unitate (inclusiv un vehicul sau un stand fix ori mobil), precum restaurantul, cantina, şcoala, spitalul şi societatea de catering, în care, în cadrul unei activităţi profesionale, sînt preparate produse alimentare destinate consumului direct de către consumatorul final;

valoarea medie – valoarea care reprezintă cel mai bine cantitatea de nutrienţi conţinută de un anumit produs alimentar şi reflectă ajustări care iau în considerare variaţiile sezoniere, obiceiurile de consum şi alţi factori care ar putea determina variaţia valorii efective;

zaharuri – toate monozaharidele şi dizaharidele prezente într-un produs alimentar, cu excepţia poliolilor.

Capitolul II
OBIECTIVELE GENERALE ŞI CATEGORIILE INFORMAŢIILOR REFERITOARE LA PRODUSELE ALIMENTARE

Articolul 3. Obiective generale

(1) Furnizarea informaţiilor referitoare la produsele alimentare urmăreşte asigurarea unui nivel ridicat de protecţie a sănătăţii şi intereselor consumatorilor, oferind consumatorilor finali o bază pentru a face o alegere în cunoştinţă de cauză şi pentru a utiliza în mod sigur produsele alimentare, ţinînd seama în special de consideraţii de ordin sanitar, economic, ecologic, social şi etic.

(2) Prezenta lege stabileşte cerinţe pentru produsele alimentare care sînt produse şi comercializate legal ca să circule liber, ţinînd seama de necesitatea de a apăra interesele legitime ale producătorilor şi de a promova fabricarea de produse de calitate.

Articolul 4. Categoriile informaţiilor obligatorii referitoare la produsele alimentare

(1) Informaţiile obligatorii referitoare la produsele alimentare, impuse de prezenta lege, se referă la informaţiile care se încadrează în special în următoarele categorii:

1) informaţii privind identitatea şi compoziţia, proprietăţile sau alte caracteristici ale produsului alimentar;

2) informaţii privind protecţia sănătăţii consumatorilor şi utilizarea sigură a unui produs alimentar. În mod special, acestea se referă la informaţii privind:

a) însuşirile legate de compoziţie, care pot dăuna sănătăţii anumitor grupuri de consumatori;

b) data durabilităţii minimale, condiţiile de păstrare şi de siguranţă a utilizării;

c) efectele asupra sănătăţii, inclusiv riscurile şi consecinţele legate de consumul dăunător şi periculos al unui produs alimentar;

3) informaţii privind caracteristicile nutriţionale, care să permită consumatorilor, inclusiv celor care urmează un regim alimentar special, să aleagă în cunoştinţă de cauză.

(2) Atunci cînd se ia în considerare nevoia de informaţii obligatorii referitoare la produsele alimentare şi care să permită consumatorilor să facă o alegere în cunoştinţă de cauză, se ţine seama de faptul că majoritatea acestora consideră deosebit de necesare anumite informaţii pe care le preţuiesc în mod special sau de orice avantaje general acceptate pentru consumator.

Capitolul III
CERINŢE GENERALE PRIVIND INFORMAŢIILE REFERITOARE LA PRODUSELE ALIMENTARE ŞI RESPONSABILITĂŢILE OPERATORILOR DIN BUSINESSUL ALIMENTAR

Articolul 5. Cerinţă de bază

Orice produs alimentar destinat consumatorului final sau unităţilor de alimentaţie publică este însoţit de informaţii referitoare la produsul respectiv în conformitate cu prezenta lege.

Articolul 6. Practici corecte de informare

(1) Informaţiile referitoare la produsele alimentare nu trebuie să inducă în eroare, în special:

a) în ceea ce priveşte caracteristicile produsului alimentar şi în special în ceea ce priveşte natura, identitatea, proprietăţile, compoziţia, cantitatea, data durabilităţii minimale, ţara de origine sau locul de proveniență, metoda de fabricaţie sau producţie;

b) atribuind produsului alimentar efecte sau proprietăţi pe care nu le are;

c) sugerînd că produsul alimentar posedă caracteristici speciale, atunci cînd, în realitate, toate produsele alimentare similare posedă asemenea caracteristici, evidenţiind în mod special prezenţa sau absenţa anumitor ingrediente sau/şi nutrienţi;

d) sugerînd, prin intermediul prezentării, în descrieri sau imagini, prezenţa unui anumit produs alimentar sau a unui anumit ingredient, în timp ce, în realitate, o componentă prezentă în mod natural sau un ingredient utilizat în mod normal în respectivul produs alimentar a fost înlocuit cu o altă componentă sau cu un alt ingredient.

(2) Informaţiile referitoare la produsele alimentare sînt precise, clare şi uşor de înţeles de către consumator.

(3) Sub rezerva derogărilor prevăzute la art.19 lit.d) din Legea nr.113/2012 cu privire la stabilirea principiilor şi a cerinţelor generale ale legislaţiei privind siguranţa alimentelor, informaţiile referitoare la produsele alimentare nu atribuie niciunui produs alimentar proprietăţi de prevenire, de tratament sau de vindecare a unei boli umane şi nu evocă astfel de proprietăţi.

(4) Prevederile alineatelor (1), (2) şi (3) se aplică de asemenea:

a) publicităţii;

b) prezentării produselor alimentare, în special formei, aspectului sau ambalajului acestora, materialului folosit pentru ambalare, modului în care sînt prezentate, precum şi locului în care sînt expuse.

Articolul 7. Responsabilităţi

(1) Responsabil pentru informarea consumatorilor cu privire la produsele alimentare este operatorul din businessul alimentar sub a cărui denumire sau denumire comercială se comercializează produsul alimentar, iar dacă operatorul respectiv nu îşi are sediul în Republica Moldova, responsabil pentru informarea consumatorilor este importatorul pe piaţa Republicii Moldova.

(2) Operatorul din businessul alimentar căruia îi revine răspunderea pentru informarea consumatorilor cu privire la produsele alimentare asigură existenţa şi acurateţea informaţiilor referitoare la produsele alimentare în conformitate cu prevederile prezentei legi.

(3) Operatorii din businessul alimentar care nu intervin în informaţiile referitoare la produsele alimentare despre care ştiu sau presupun, pe baza informaţiilor pe care le deţin, că nu sînt conforme cu prevederile prezentei legi nu au dreptul să furnizeze produsele alimentare în cauză.

(4) Operatorii din businessul alimentar, în cadrul întreprinderilor pe care le gestionează, nu modifică informaţiile care însoţesc un produs alimentar dacă o astfel de modificare ar induce în eroare consumatorul final sau ar reduce în orice alt mod nivelul de protecţie a consumatorului şi posibilităţile acestuia de a alege în cunoştinţă de cauză. Operatorii din businessul alimentar sînt răspunzători de orice modificări pe care le efectuează în cazul informaţiilor referitoare la produsele alimentare care însoţesc un produs alimentar.

(5) Fără a aduce atingere alin.(2)–(4), operatorii din businessul alimentar, în cadrul întreprinderilor pe care le gestionează, asigură şi verifică respectarea cerinţelor prezentei legi privind informaţiile referitoare la produsele alimentare.

(6) În cadrul întreprinderii pe care o gestionează, operatorul din businessul alimentar asigură transmiterea informaţiilor privind produsele alimentare nepreambalate, destinate consumatorului final sau unei unităţi de alimentaţie publică, către operatorul din businessul alimentar care recepţionează produsele alimentare respective pentru a permite furnizarea informaţiilor obligatorii referitoare la produsele alimentare către consumatorul final.

(7) Operatorul din businessul alimentar asigură, în cadrul întreprinderii pe care o gestionează, menţionarea informaţiilor obligatorii prevăzute la art.8 şi 9 pe preambalaj sau pe o etichetă ataşată acestuia, sau în documentele comerciale referitoare la produsele alimentare, în cazul în care se poate garanta că documentele respective însoţesc produsul alimentar la care se referă sau au fost trimise înaintea livrării sau concomitent cu aceasta, în următoarele cazuri:

a) în cazul în care produsul alimentar preambalat este destinat consumatorului final, dar este comercializat la o etapă anterioară vânzării către acesta şi în cazul în care această etapă nu implică vânzarea către o unitate de alimentaţie publică;

b) în cazul în care produsul alimentar preambalat este destinat unităţilor de alimentaţie publică pentru a fi preparat, prelucrat, împărţit sau decupat.

(8) Fără a aduce atingere dispoziţiilor alin.(7), operatorii din businessul alimentar asigură includerea menţiunilor prevăzute la art.8 alin.(1) lit.a), f), g) şi h) şi pe ambalajul extern în care produsele alimentare preambalate sînt prezentate spre comercializare.

(9) Operatorii din businessul alimentar care le furnizează altor operatori din businessul alimentar produse alimentare ce nu sînt destinate consumatorului final sau unităţilor de alimentaţie publică se asigură că respectivii operatori primesc suficiente informaţii care să le permită să îşi îndeplinească obligaţiile în temeiul alin.(2).

Capitolul IV

INFORMAŢII OBLIGATORII REFERITOARE LA PRODUSELE ALIMENTARE

Secţiunea 1
Conţinut şi prezentare

Articolul 8. Lista menţiunilor obligatorii

(1) În conformitate cu art.9–34, cu excepţia derogărilor prevăzute de prezentul capitol, este obligatorie menţionarea următoarelor informaţii:

a) denumirea produsului alimentar;

b) lista ingredientelor;

c) orice ingredient sau adjuvant tehnologic menţionat în anexa nr.1 ori provenit dintr-o substanţă sau dintr-un produs menţionat în anexa nr.1, care provoacă alergii sau intoleranţă, utilizat la fabricarea sau prepararea unui produs alimentar şi încă prezent în produsul finit, chiar şi într-o formă modificată;

d) cantitatea de anumite ingrediente sau categorii de ingrediente;

e) cantitatea netă de produs alimentar;

f) informaţii referitoare la valabilitatea produsului alimentar:

– data-limită de consum ori data durabilităţii minimale; sau

– data fabricării şi termenul de valabilitate;

g) condiţiile speciale de păstrare şi/sau condiţiile de utilizare;

h) numele sau denumirea comercială şi adresa operatorului din businessul alimentar menţionat la art.7 alin.(1);

i) ţara de origine sau locul de proveniență, în cazurile menţionate la art.24;

j) instrucţiuni de utilizare, în cazul în care omiterea lor ar îngreuna utilizarea corectă a produsului alimentar;

k) pentru băuturile ce conţin mai mult de 1,2% de alcool în volum, concentraţia alcoolică dobîndită;

l) o declaraţie nutriţională;

m) o menţiune privind identificarea lotului.

(2) Menţiunile prevăzute la alin.(1) sînt exprimate prin cuvinte şi cifre. Fără a aduce atingere art.34, acestea pot fi menţionate suplimentar prin pictograme sau simboluri.

(3) Prezentul articol se aplică fără a aduce atingere dispoziţiilor specifice ale Legii metrologiei nr.19/2016 şi cerinţelor obligatorii privind etichetarea:

a) produselor agroalimentare ecologice stabilite în Legea nr.115/2005 cu privire la producţia agroalimentară ecologică;

b) producţiei alcoolice stabilite prin Legea nr.1100/2000 cu privire la fabricarea şi circulaţia alcoolului etilic şi a producţiei alcoolice;

c) vinurilor şi produselor pe bază de must şi vin, stabilite prin Legea viei şi vinului nr.57/2006.

(4) Pentru a se asigura că consumatorii beneficiază şi de alte mijloace de prezentare a informaţiilor obligatorii referitoare la produsele alimentare decît cuvintele sau cifrele şi cu condiţia să se asigure acelaşi nivel de informare ca atunci cînd se utilizează cuvinte şi cifre, Guvernul, ţinînd seama de elementele care dovedesc înţelegerea uniformă de către consumatori, stabileşte criteriile în baza cărora una sau mai multe dintre menţiunile prevăzute la alin.(1) vor fi exprimate prin pictograme sau simboluri în loc de cuvinte sau cifre, precum şi modalităţile de aplicare a acestor criterii.

(5) Atunci cînd Guvernul stabileşte criteriile prevăzute la alin.(4), menţiunile prevăzute la alin.(1) pot fi, în mod alternativ, exprimate prin pictograme sau simboluri în locul cuvintelor sau al cifrelor.

Articolul 9. Menţiuni obligatorii suplimentare pentru anumite tipuri sau categorii de produse alimentare

Suplimentar faţă de menţiunile prevăzute la art.8 alin.(1), în anexa nr.2 sînt prevăzute menţiuni obligatorii suplimentare pentru anumite tipuri sau categorii de produse alimentare.

Articolul 10. Punerea la dispoziţie şi amplasarea informaţiilor obligatorii referitoare la produsele alimentare

(1) În cazul tuturor produselor alimentare, informaţiile obligatorii referitoare la produsele alimentare sînt disponibile şi uşor accesibile în conformitate cu prezenta lege.

(2) În cazul produselor alimentare preambalate, informaţiile obligatorii apar direct pe ambalaj sau pe eticheta ataşată la acesta.

(3) În cazul produselor alimentare nepreambalate se aplică dispoziţiile art.37.

Articolul 11. Modul de prezentare a menţiunilor obligatorii

(1) Informaţiile obligatorii referitoare la produsele alimentare sînt amplasate într-un loc evident, astfel încît să fie uşor vizibile, lizibile şi indelebile. Acestea nu trebuie să fie în niciun caz disimulate, ascunse, trunchiate sau separate prin orice alte reprezentări scrise ori imagini sau prin orice alt element intercalat.

(2) Menţiunile obligatorii prevăzute la art.8 alin.(1) se imprimă pe ambalaj sau pe etichetă, astfel încît să se asigure o lizibilitate bună, cu caractere folosind dimensiuni ale fontului pentru care înălţimea literei mici x, aşa cum este definită în anexa nr.3, este mai mare sau egală cu 1,2 mm.

(3) În cazul ambalajelor sau al recipientelor la care cea mai mare faţă prezintă o suprafaţă mai mică de 80 cm^2, va fi folosită o dimensiune a fontului pentru care înălţimea literei mici x, menţionată la alin.(2), este mai mare sau egală cu 0,9 mm.

(4) Menţiunile prevăzute la art.8 alin.(1) lit.a), e) şi k) figurează în acelaşi cîmp vizual.

(5) Dispoziţiile alin.(4) din prezentul articol nu se aplică în cazurile menţionate la art.14 alin.(1) şi (2).

(6) În scopul atingerii obiectivelor prezentei legi, Guvernul stabileşte norme privind lizibilitatea şi poate să extindă cerinţele de la alin.(4) din prezentul articol la menţiunile obligatorii suplimentare pentru categorii sau tipuri specifice de produse alimentare.

Articolul 12. Vînzarea la distanţă

(1) Fără a aduce atingere cerinţelor privind informaţiile prevăzute la art.8, în cazul produselor alimentare preambalate oferite spre vînzare prin mijloace de comunicare la distanţă:

a) informaţiile obligatorii referitoare la produsele alimentare, cu excepţia menţiunilor prevăzute la art.8 alin.(1) lit.f), sînt puse la dispoziţie înainte de cumpărare şi apar pe suportul de vînzare la distanţă sau sînt furnizate prin alte mijloace corespunzătoare identificate în mod clar de către operatorul din businessul alimentar. În cazul în care sînt utilizate alte mijloace corespunzătoare, informaţiile obligatorii referitoare la produsele alimentare sînt puse la dispoziţie fără ca prin aceasta operatorul din businessul alimentar să impună costuri suplimentare consumatorilor;

b) toate menţiunile obligatorii sînt puse la dispoziţie în momentul livrării.

(2) În cazul produselor alimentare nepreambalate, oferite spre vînzare prin mijloace de comunicare la distanţă, menţiunile obligatorii în temeiul art.38 sînt puse la dispoziţie în conformitate cu alin.(1) din prezentul articol.

(3) Prevederile alin.(1) lit.a) nu se aplică produselor alimentare oferite spre vînzare prin intermediul automatelor sau al incintelor comerciale automatizate.

Articolul 13. Cerinţe lingvistice

(1) Informaţiile obligatorii referitoare la produsele alimentare sînt redactate în limba de stat a Republicii Moldova, direct pe ambalajul sau pe eticheta produsului alimentar.

(2) Dispoziţia alin.(1) nu împiedică redactarea informaţiilor obligatorii în mai multe limbi.

Articolul 14. Omisiunea anumitor menţiuni obligatorii

(1) În cazul buteliilor de sticlă destinate reutilizării, care au un marcaj indelebil şi care, prin urmare, nu poartă nici etichetă, nici inel, nici manşetă, sînt obligatorii doar menţiunile prevăzute la art.8 alin.(1) lit.a), c), e), f) şi l).

(2) În cazul ambalajelor sau al recipientelor la care cea mai mare faţă prezintă o suprafaţă mai mică de 10 cm^2, numai menţiunile prevăzute la art.8 alin.(1) lit.a), c), e) şi f) sînt obligatorii pe ambalaj sau pe etichetă. Menţiunile prevăzute la art.8 alin.(1) lit.b) sînt furnizate prin alte mijloace sau sînt puse la dispoziţie la cererea consumatorului.

(3) Declaraţia menţionată la art.8 alin.(1) lit.l) nu este obligatorie pentru produsele alimentare menţionate în anexa nr.4.

(4) Menţiunile de la art.8 alin.(1) lit.b) şi l) nu sînt obligatorii pentru băuturile care conţin mai mult de 1,2% alcool în volum.

(5) Indicarea lotului nu este obligatorie pentru următoarele produse:

a) produsele agricole care, în momentul părăsirii spaţiului de depozitare, sînt vîndute sau livrate către alte unităţi pentru depozitare temporară, pregătire ori ambalare, sau transportate către unităţile de producere ale operatorilor din businessul alimentar, sau sînt colectate în vederea prelucrării ori procesării lor imediate;

b) produsele nepreambalate care sînt ambalate la locul de vînzare, la cererea consumatorului, sau sînt preambalate în vederea vînzării lor imediate;

c) produsele ale căror ambalaje sau recipiente au suprafaţa celei mai mari feţe mai mică de 10 cm^2;

d) porţiile individuale de îngheţată, în acest caz indicarea lotului făcându-se pe ambalajul colectiv;

e) produsele pe a căror etichetă este indicată data durabilităţii minimale sau data-limită de consum în formă necodificată.

Secţiunea a 2-a
Dispoziţii detaliate privind menţiunile obligatorii

Articolul 15. Denumirea produsului alimentar

(1) Denumirea produsului alimentar este denumirea sa legală. În absenţa unei asemenea denumiri, denumirea produsului alimentar este denumirea sa curentă sau, în cazul în care nu există o denumire curentă ori aceasta nu este folosită, se indică denumirea descriptivă a produsului alimentar.

(2) Se permite utilizarea denumirii sub care produsul alimentar este fabricat şi comercializat legal în statul de producţie. Atunci cînd aplicarea celorlalte dispoziţii ale prezentei legi, în special a celor prevăzute la art.8, nu le permite consumatorilor să cunoască natura reală a produsului alimentar şi să îl deosebească de produsele alimentare cu care ar putea fi confundat, denumirea produsului alimentar este însoţită de alte informaţii descriptive care trebuie să figureze în apropierea acesteia.

(3) Nu se utilizează denumirea produsului alimentar din ţara producătoare atunci cînd produsul alimentar desemnat de ţara producătoare este diferit din punctul de vedere al compoziţiei sau al procedeului de fabricare de produsul alimentar cunoscut sub aceeaşi denumire în Republica Moldova, avînd în vedere că dispoziţiile alin.(2) nu sînt suficiente pentru a garanta o informare corectă a consumatorilor.

(4) Nicio denumire protejată nu poate substitui denumirea produsului alimentar.

(5) În anexa nr.5 sînt prevăzute dispoziţii specifice privind denumirea produsului alimentar şi menţiunile care îl însoţesc.

Articolul 16. Lista ingredientelor

(1) Lista ingredientelor este precedată de un titlu sau de o menţiune corespunzătoare care conţine cuvîntul „ingrediente". Lista respectivă cuprinde toate ingredientele din produsul alimentar în ordinea descrescătoare a ponderii lor în momentul utilizării lor la fabricarea produsului alimentar.

(2) Ingredientele sînt desemnate prin denumirea lor specifică, în conformitate cu normele prevăzute în anexa nr.6.

(3) Toate ingredientele prezente sub forma de nanomateriale fabricate trebuie specificate în mod clar în lista ingredientelor. Denumirile acestor ingrediente sînt urmate de cuvîntul „nano" între paranteze.

(4) Specificaţiile tehnice pentru aplicarea alin.(1) şi (2) din prezentul articol sînt prevăzute în anexa nr.6.

Articolul 17. Omisiunea listei ingredientelor

Pentru următoarele produse alimentare nu este obligatorie furnizarea unei liste de ingrediente:

1) fructele şi legumele proaspete, inclusiv cartofii, care nu au fost curăţate, tăiate, nici nu au făcut obiectul unui alt tratament similar;

2) apele carbogazoase, în a căror descriere se indică caracterul carbogazos;

3) oţeturile de fermentaţie provenite exclusiv dintr-un singur produs de bază, cu condiţia să nu fi fost adăugat niciun alt ingredient;

4) brânzeturile, untul, laptele şi smântâna fermentate, la care nu au fost adăugate alte ingrediente decît produsele lactate, enzimele alimentare şi culturile de microorganisme necesare fabricării acestora sau sarea necesară pentru fabricarea brânzeturilor, altele decît cele proaspete sau topite;

5) produsele alimentare care conţin un singur ingredient, cu următoarele condiţii:

a) denumirea produsului alimentar să fie identică cu numele ingredientului; sau

b) denumirea produsului alimentar să permită identificarea clară a naturii ingredientului.

Articolul 18. Omisiunea compuşilor unui produs alimentar din lista ingredientelor

Fără a aduce atingere dispoziţiilor art.19, nu este obligatorie menţionarea în lista de ingrediente a următorilor compuşi ai unui produs alimentar:

1) compuşii unui ingredient care, în cursul procesului de fabricaţie, au fost temporar extraşi pentru a fi reîncorporaţi apoi într-o cantitate ce nu depăşeşte conţinutul iniţial;

2) aditivii alimentari şi enzimele alimentare:

a) a căror prezenţă într-un produs alimentar este datorată exclusiv faptului că erau conţinute în unul sau în mai multe ingrediente ale produsului respectiv, cu condiţia să nu mai îndeplinească nicio funcţie tehnologică în produsul finit;

b) care sînt utilizate ca adjuvanţi tehnologici;

3) substanţele suport şi substanţele care nu sînt aditivi alimentari, dar sînt utilizate în acelaşi mod şi cu acelaşi scop ca şi substanţele suport şi care sînt utilizate în cantităţile strict necesare;

4) substanţele care nu sînt aditivi alimentari, dar care sînt folosite în acelaşi mod şi în acelaşi scop ca şi adjuvanţii tehnologici şi care rămân prezente în produsul finit;

5) apa:

a) atunci cînd se utilizează în procesul de fabricaţie numai pentru a permite reconstituirea unui ingredient utilizat într-o formă concentrată sau deshidratată;

b) în cazul lichidului de acoperire care, în mod normal, nu se consumă.

Articolul 19. Etichetarea anumitor substanţe sau produse ce provoacă alergii sau intoleranţe

(1) Menţiunile la care se face referire la art.8 alin.(1) lit.c) îndeplinesc următoarele cerinţe:

a) sînt incluse în lista ingredientelor, în conformitate cu normele prevăzute la art.16 alin.(1), făcându-se referire în mod clar la denumirea substanţei sau produsului enumerat/enumerate în anexa nr.1; şi

b) denumirea substanţei sau a produsului, aşa cum este prevăzută în anexa nr.1, este pusă în evidenţă printr-un set de caracteristici grafice care o diferenţiază clar de restul listei de ingrediente, de exemplu prin font, stilul caracterelor sau culoarea de fond.

(2) În lipsa unei liste a ingredientelor, reprezentarea menţiunilor la care se face referire la art.8 alin.(1) lit.c) include cuvîntul „conţine”, urmat de denumirea substanţei sau a produsului enumerat/enumerate în anexa nr.1.

(3) În cazul în care mai multe ingrediente sau mai mulţi adjuvanţi tehnologici ai unui produs alimentar provin dintr-o singură substanţă sau dintr-un singur produs enumerat în anexa nr.1, indicaţiile de pe etichetă clarifică acest fapt pentru fiecare ingredient sau adjuvant tehnologic respectiv.

(4) Includerea menţiunilor la care se face referire la art.8 alin.(1) lit.c) nu este obligatorie în cazurile în care denumirea produsului alimentar face referire în mod clar la substanţa sau produsul în cauză.

Articolul 20. Indicarea cantităţii ingredientelor

(1) Indicarea cantităţii unui ingredient sau a unei categorii de ingrediente utilizate la fabricarea sau prepararea unui produs alimentar este obligatorie atunci cînd ingredientul sau categoria de ingrediente:

a) figurează în denumirea produsului alimentar ori se asociază de obicei de către consumator cu denumirea respectivă;

b) sînt scoase în evidenţă în etichetare prin cuvinte, imagini sau reprezentări grafice;

c) sînt esenţiale pentru a caracteriza un produs alimentar şi pentru a-l diferenţia de produsele cu care ar putea fi confundat din cauza denumirii sau aspectului său.

(2) Specificaţiile tehnice pentru aplicarea alin.(1), inclusiv cazurile specifice în care nu este obligatorie indicarea cantităţilor pentru anumite ingrediente, sînt prevăzute în anexa nr.7.

Articolul 21. Cantitatea netă

(1) Cantitatea netă a unui produs alimentar este exprimată în litri, centilitri, mililitri, kilograme sau grame, după caz:

a) în unităţi de volum pentru produsele lichide;

b) în unităţi de masă pentru alte produse.

(2) Pentru a asigura o mai bună înţelegere de către consumatori a informaţiilor referitoare la produsele alimentare care figurează pe etichetă, Guvernul stabileşte, pentru anumite produse alimentare specificate, o modalitate de exprimare a cantităţii nete diferită de cea menţionată la alin.(1).

(3) Specificaţiile tehnice pentru aplicarea alin.(1), inclusiv cazurile specifice în care nu este obligatorie indicarea cantităţii nete, sînt prevăzute în anexa nr.8.

Articolul 22. Data durabilităţii minimale şi data-limită de consum

(1) În cazul produselor alimentare uşor perisabile din punct de vedere microbiologic şi care, din cauza acestui fapt, pot prezenta, după o scurtă perioadă, un pericol imediat pentru sănătatea umană, data durabilităţii minimale se înlocuieşte cu data-limită de consum. După data-limită de consum se consideră că un produs alimentar nu prezintă siguranţă.

(2) Data durabilităţii minimale şi data-limită de consum sînt indicate în conformitate cu anexa nr.9.

Articolul 23. Condiţii de păstrare sau condiţii de utilizare

(1) În cazurile în care produsele alimentare necesită condiţii speciale de păstrare şi/sau utilizare, aceste condiţii sînt indicate.

(2) Pentru a permite păstrarea sau utilizarea corespunzătoare a produselor alimentare după deschiderea ambalajului, se precizează condiţiile de păstrare şi/sau data-limită de consum − în cazul produselor uşor perisabile.

Articolul 24. Ţara de origine sau locul de proveniență

(1) Prezentul articol se aplică fără a aduce atingere cerinţelor de etichetare stabilite în Legea nr.66/2008 privind protecţia indicaţiilor geografice, denumirilor de origine şi specialităţilor tradiţionale garantate.

(2) Menţiunile privind ţara de origine sau locul de proveniență sînt obligatorii:

a) în cazul în care lipsa acestor informaţii ar putea induce consumatorul în eroare în ceea ce priveşte adevărata ţară de origine sau adevăratul loc de proveniență a produsului alimentar, în special dacă informaţiile care însoţesc produsul alimentar sau eticheta în ansamblul ei ar sugera că produsul are o altă ţară de origine sau un alt loc de proveniență;

b) pentru tipurile de carne care se încadrează la codurile din Nomenclatura combinată a mărfurilor („NC”), enumerate în anexa nr.10, ţinînd cont de următoarele date referitoare la viaţa animalului:

– locul naşterii;

– locul unde a fost crescut;

– locul unde a fost sacrificat.

(3) În cazul în care se indică ţara de origine sau locul de proveniență a produsului şi aceasta (acesta) nu este aceeaşi (acelaşi) cu ţara de origine sau locul de proveniență a ingredientului primar:

a) se indică de asemenea ţara de origine sau locul de proveniență a ingredientului primar (ingredientelor primare); sau

b) se indică faptul că ţara de origine sau locul de proveniență a ingredientului primar (ingredientelor primare) diferă de ţara de origine sau locul de proveniență a produsului alimentar.

Articolul 25. Instrucţiuni de utilizare

(1) Instrucţiunile de utilizare a unui produs alimentar sînt indicate astfel încît să permită o utilizare corespunzătoare a respectivului produs alimentar.

(2) Guvernul adoptă norme detaliate de punere în aplicare a dispoziţiilor alin.(1) în cazul anumitor produse alimentare.

Articolul 26. Concentraţia alcoolică

(1) Normele privind indicarea concentraţiei alcoolice în volum în ceea ce priveşte produsele clasificate în Nomenclatura combinată a mărfurilor („NC") sub codurile 2204, 2205, 2206 şi 2208 sînt cele prevăzute de Legea viei şi vinului nr.57/2006 şi Legea nr.1100/2000 cu privire la fabricarea şi circulaţia alcoolului etilic şi a producţiei alcoolice.

(2) Concentraţia alcoolică dobîndită a băuturilor ce conţin mai mult de 1,2% alcool în volum, altele decît cele menţionate la alin.(1), se indică în conformitate cu anexa nr.11.

Articolul 27. Identificarea lotului

(1) Indicarea lotului este precedată de litera L, cu excepţia cazurilor în care aceasta se distinge cu claritate faţă de alte indicaţii pe etichetă.

(2) În cazul produselor preambalate, indicaţia lotului apare pe ambalaj sau pe o etichetă ataşată acestuia.

(3) În cazul produselor nepreambalate, indicaţia lotului se aplică pe ambalaj, recipient sau pe documentele comerciale care însoţesc produsul alimentar.

(4) Indicaţia lotului se înscrie în aşa fel încît să fie vizibilă, să poată fi citită şi să nu permită ştergerea.

(5) Responsabilitatea de stabilire şi înscrierea lotului îi revin producătorului sau ambalatorului.

Secţiunea a 3-a
Declaraţia nutriţională

Articolul 28. Excepţii privind aplicarea prevederilor secţiunii a 3-a

Prevederile prezentei secţiuni nu se aplică suplimentelor alimentare şi apelor minerale naturale.

Articolul 29. Conţinut

(1) Declaraţia nutriţională obligatorie cuprinde următoarele informaţii:

a) valoarea energetică;

b) cantitatea de grăsimi, acizi graşi saturaţi, acizi graşi trans, glucide, zaharuri, proteine şi sare;

c) după caz, o declaraţie în care se indică faptul că prezenţa conţinutului de sare se datorează exclusiv prezenţei în mod natural a sodiului şi care poate figura în imediata apropiere a declaraţiei nutriţionale.

(2) Conţinutul declaraţiei nutriţionale obligatorii menţionate la alin.(1) poate fi completat cu indicarea cantităţilor unuia sau mai multor elemente dintre următoarele:

a) acizi graşi mononesaturaţi;

b) acizi graşi polinesaturaţi;

c) polioli;

d) amidon;

e) fibre;

f) oricare dintre vitaminele sau mineralele menţionate în secţiunea 1 pct.1 din anexa nr.12 şi prezente în cantităţi semnificative, aşa cum sînt definite în secţiunea a 2-a pct.2 din anexa menţionată.

(3) În cazul în care etichetarea produselor alimentare preambalate prevede declaraţia nutriţională obligatorie menţionată la alin.(1), pe etichetă pot fi repetate următoarele informaţii referitoare la produsele alimentare:

a) valoarea energetică; sau

b) valoarea energetică şi cantităţile de grăsimi, de acizi graşi saturaţi, de acizi graşi trans, de zaharuri şi de sare.

(4) În cazul în care etichetarea produselor menţionate la art.14 alin.(4) prevede o declaraţie nutriţională, conţinutul declaraţiei poate fi limitat numai la valoarea energetică.

(5) În cazul în care etichetarea produselor menţionate la art.37 prevede o declaraţie nutriţională, prin derogare de la art.35 alin.(1) şi art.38, conţinutul declaraţiei poate fi limitat numai la:

a) valoarea energetică; sau

b) valoarea energetică şi cantităţile de grăsimi, de acizi graşi saturaţi, de zaharuri şi de sare.

Articolul 30. Calcularea

(1) Valoarea energetică se calculează utilizînd factorii de conversie enumeraţi în anexa nr.13.

(2) Valoarea energetică şi cantităţile de nutrienţi menţionate la art.29 se referă la produsele alimentare expuse pentru comercializare.

(3) După caz, se pot furniza informaţii cu privire la produsul alimentar după preparare, cu condiţia să fie oferite instrucţiuni de preparare suficient de detaliate, iar informaţiile să se refere la produsul alimentar gata pentru consum.

(4) Valorile declarate sînt valori medii care se bazează, după caz, pe următorii factori:

a) analiza produsului alimentar efectuată de producător;

b) un calcul efectuat pe baza valorilor medii cunoscute sau reale ale ingredientelor utilizate; sau

c) un calcul efectuat pe baza unor date general stabilite şi acceptate.

(5) Guvernul adoptă factorii de conversie pentru vitaminele şi mineralele menţionate în secţiunea 1 pct.1 din anexa nr.12, care să permită un calcul mai exact al conţinutului de vitamine şi minerale în produsele alimentare şi să stabilească norme detaliate pentru punerea în aplicare uniformă a alin.(4) în ceea ce priveşte precizia valorilor declarate, precum diferenţele dintre valorile declarate şi cele stabilite în cursul controalelor oficiale.

Articolul 31. Exprimarea per 100 g sau per 100 ml

(1) Valoarea energetică şi cantitatea de nutrienţi menţionate la art.29 sînt exprimate în unităţile de măsură prevăzute în anexa nr.14.

(2) Valoarea energetică şi cantitatea de nutrienţi menţionate la art.29 se exprimă per 100 g sau per 100 ml.

(3) Eventuala declaraţie privind vitaminele şi mineralele, în plus faţă de forma de exprimare menţionată la alin.(2), este exprimată ca procent din consumul de referinţă stabilit în secţiunea 1 pct.1 din anexa nr.12 pentru 100 g sau 100 ml.

(4) Valoarea energetică şi cantităţile de nutrienţi menţionate la art.29 alin.(1), (3), (4) şi (5) pot fi exprimate, după caz, ca procent din consumul de referinţă stabilit în secţiunea a 2-a din anexa nr.12 pentru 100 g sau 100 ml.

(5) În cazul în care se furnizează informaţii în temeiul alin.(4), în imediata apropriere a acestora se introduce următoarea menţiune: „Consumul de referinţă al unui adult obişnuit (8 400 kJ/2 000 kcal)".

Articolul 32. Exprimarea per porţie sau per unitate de consum

(1) Valoarea energetică şi cantităţile de nutrienţi menţionate la art.29 pot fi exprimate per porţie şi/sau per unitate de consum uşor identificabile de către consumator, cu condiţia marcării pe etichetă a cantităţii corespunzătoare porţiei sau a unităţii de consum utilizate şi cu condiţia să fie precizat numărul de porţii sau de unităţi conţinute în ambalaj, în următoarele cazuri:

a) în plus faţă de forma de exprimare la 100 g sau la 100 ml, menţionată la art.31 alin.(2);

b) în plus faţă de forma de exprimare per 100 g sau per 100 ml, menţionată la art.31 alin.(3) privind cantităţile de vitamine şi minerale;

c) în plus sau în locul formei de exprimare la 100 g sau la 100 ml, menţionată la art.30 alin.(4).

(2) Prin derogare de la art.31 alin.(2), în cazurile menţionate la art.29 alin.(3) lit.b), cantitatea de nutrienţi şi/sau procentul din consumul de referinţă stabilite în secţiunea 1 din anexa nr.12 pot fi exprimate numai per porţie sau numai per unitate de consum. Atunci cînd cantitatea de nutrienţi este exprimată numai per porţie sau numai per unitate de consum, în conformitate cu alin.(1) din prezentul articol, valoarea energetică se exprimă per 100 g sau per 100 ml şi în funcţie de porţie sau unitatea de consum.

(3) Prin derogare de la art.31 alin.(2), în cazurile menţionate la art.29 alin.(5), valoarea energetică şi cantitatea de nutrienţi şi/sau procentul din consumul de referinţă stabilite în secţiunea a 2-a din anexa nr.12 pot fi exprimate numai per porţie sau numai per unitate de consum.

(4) Porţia sau unitatea utilizată este indicată în imediata apropiere a declaraţiei nutriţionale.

(5) Pentru a asigura o aplicare uniformă a exprimării declaraţiei nutriţionale per porţie sau per unitate de consum şi pentru a asigura o bază de comparaţie uniformă pentru consumator, Guvernul adoptă, prin acte normative, norme privind exprimarea per porţie sau per unitate de consum pentru anumite categorii de produse alimentare, ţinînd seama de comportamentul real de consum al consumatorilor, precum şi de recomandările privind regimul alimentar al acestora.

Articolul 33. Prezentare

(1) Menţiunile la care se face referire la art.29 alin.(1) şi (2) sînt incluse în acelaşi cîmp vizual. Acestea sînt prezentate grupat, într-un format clar şi, după caz, în ordinea de prezentare prevăzută în anexa nr.14.

(2) Menţiunile la care se face referire la art.29 alin.(1) şi (2) sînt prezentate, în funcţie de spaţiul disponibil, sub formă de tabel, cu numerele aliniate. În cazul în care spaţiul nu permite, declaraţia este prezentată în format liniar.

(3) Menţiunile la care se face referire la art.29 alin.(3) sînt prezentate:

a) în cîmpul vizual principal;

b) folosind dimensiunile fontului stabilite la art.11 alin.(2).

Menţiunile la care se face referire la art.29 alin.(3) pot fi prezentate într-un format diferit de cel precizat la alin.(2) din prezentul articol.

(4) Menţiunile la care se face referire la art.29 alin.(4) şi (5) pot fi prezentate într-un format diferit de cel precizat la alin.(2) din prezentul articol.

(5) În cazurile în care valoarea energetică sau cantitatea de nutrient (nutrienţi) dintr-un produs este neglijabilă, informaţiile referitoare la elementele respective pot fi înlocuite cu o menţiune precum „Conţine cantităţi neglijabile de….” şi sînt amplasate în imediata apropiere a declaraţiei nutriţionale, dacă aceasta există.

(6) Guvernul adoptă norme de punere în aplicare uniformă a modalităţii de prezentare a declaraţiei nutriţionale în formatele menţionate la alin.(1)–(4).

Articolul 34. Forme de exprimare şi prezentare suplimentare

În plus faţă de formele de exprimare menţionate la art.31 alin.(2) şi (4) şi la art.32 şi faţă de prezentarea menţionată la art.33 alin.(2), valoarea energetică şi cantitatea de nutrienţi menţionate la art.29 pot fi exprimate în alte moduri şi/sau prezentate utilizînd reprezentări grafice ori simboluri altele decît cuvintele sau cifrele, cu condiţia să fie respectate următoarele cerinţe:

a) să fie bazate pe cercetări fiabile şi pertinente din punct de vedere ştiinţific şi să nu inducă în eroare consumatorul, aşa cum se specifică la art.6;

b) crearea lor să fie rezultatul unor consultări cu o gamă largă de grupuri de părţi interesate;

c) să vizeze facilitarea înţelegerii de către consumator a contribuţiei sau a importanţei produsului alimentar pentru valoarea energetică şi conţinutul de nutrienţi corespunzătoare unui regim alimentar;

d) să fie sprijinite de elemente pertinente din punct de vedere ştiinţific care să dovedească înţelegerea de către consumator a unor astfel de forme de exprimare sau prezentare;

e) în cazul altor forme de exprimare, acestea să se bazeze fie pe consumul de referinţă prevăzut la anexa nr.12, fie, în absenţa acestuia, pe recomandările ştiinţifice general acceptate privind valoarea energetică şi aporturile de nutrienţi;

f) să fie obiective şi nediscriminatorii;

g) aplicarea lor să nu creeze obstacole în calea liberei circulaţii a mărfurilor.

Capitolul V
INFORMAŢII VOLUNTARE REFERITOARE LA PRODUSELE ALIMENTARE

Articolul 35. Cerinţe aplicabile

(1) Atunci cînd informaţiile referitoare la produsele alimentare menţionate la art.8 şi 9 nu sînt caracteristice pentru unele categorii de produse, acestea trebuie să respecte cerinţele menţionate în capitolul IV secţiunile a 2-a şi a 3-a.

(2) Informaţiile referitoare la produsele alimentare furnizate în mod voluntar respectă următoarele cerinţe:

a) nu induc în eroare consumatorul, aşa cum se specifică la art.6;

b) nu sînt ambigue şi nu derutează consumatorii;

c) după caz, se bazează pe date ştiinţifice relevante.

(3) Guvernul adoptă acte de punere în aplicare în ceea ce priveşte cerinţele menţionate la alin.(2) din prezentul articol pentru următoarele informaţii voluntare referitoare la produsele alimentare:

a) informaţii privind prezenţa posibilă şi neintenţionată în produsele alimentare a unor substanţe sau produse ce provoacă alergii sau intoleranţe;

b) informaţii privind posibilitatea consumului produselor alimentare respective de către vegetarieni şi vegani;

c) indicarea, pe lîngă aportul de referinţă specificat la anexa nr.12, a aportului de referinţă pentru grupuri specifice de populaţie;

d) informaţii privind absenţa sau prezenţa redusă a glutenului în produsele alimentare.

Articolul 36. Prezentare

Informaţiile oferite în mod voluntar nu trebuie să fie incluse în detrimentul spaţiului disponibil pentru informaţiile obligatorii.

Articolul 37. Dispoziţii privind produsele alimentare nepreambalate

Pentru produsele alimentare prezentate nepreambalate la vînzare către consumatorul final ori către unităţile de alimentaţie publică sau pentru produsele alimentare ambalate în locul în care sînt vîndute la cererea cumpărătorului sau pentru cele preambalate în vederea vînzării lor directe este obligatorie includerea menţiunilor specificate la art.8 alin.(1) lit.a)–c), f). Înscrierea se face pe un afiş, anunţ sau în orice altă formă, fără riscul de confuzie pentru consumator.

Capitolul VI
DISPOZIŢII DE APLICARE, FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 38. Autorităţile de supraveghere privind respectarea cerinţelor de etichetare a produselor alimentare

(1) Supravegherea şi controlul oficial al pieţei privind respectarea cerinţelor de etichetare a produselor alimentare pe întregul lanţ alimentar sînt asigurate de Agenţia Naţională pentru Siguranţa Alimentelor în condiţiile legislaţiei în vigoare.

(2) Supravegherea şi controlul oficial al pieţei privind respectarea cerinţelor de etichetare a produselor alcoolice, a produselor vitivinicole şi a berii pe întregul lanţ sînt asigurate de Agenţia Naţională pentru Siguranţa Alimentelor în conformitate cu prevederile Legii nr.131/2012 privind controlul de stat asupra activităţii de întreprinzător.

(3) Supravegherea şi controlul oficial al pieţei privind respectarea cerinţelor de etichetare nutriţională a produselor alimentare, de înscriere a menţiunilor de sănătate pe produsele alimentare sînt asigurate de Agenţia Naţională pentru Sănătate Publică.

Articolul 39. Răspunderea pentru încălcarea prevederilor prezentei legi

Încălcarea prevederilor prezentei legi atrage răspunderea administrativă, civilă şi penală în conformitate cu legislaţia în vigoare.

Articolul 40. Măsuri tranzitorii

Produsele alimentare introduse pe piaţă sau etichetate înainte de intrarea în vigoare a prezentei legi, care nu respectă cerinţele prevăzute de prezenta lege, pot fi comercializate pînă la epuizarea stocurilor acestor produse alimentare.

Articolul 41. Intrarea în vigoare şi data aplicării prezentei legi

(1) Prezenta lege intră în vigoare la 12 luni de la data publicării sale în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepţia art.8 alin.(1) lit.l), care se pune în aplicare după 12 luni de la data intrării în vigoare.

(2) Produsele alimentare care respectă cerinţa prevăzută la art.8 alin.(1) lit.f) pot fi introduse pe piaţă şi comercializate de la data publicării prezentei legi.

(3) Guvernul, în termen de 12 luni de la data publicării prezentei legi:

a) va prezenta Parlamentului propuneri vizând aducerea în concordanţă a legislaţiei în vigoare cu prezenta lege;

b) va pune în concordanţă propriile acte normative cu prezenta lege;

c) va adopta actele normative necesare aplicării prezentei legi.

Articolul 42. Compatibilitatea cu legislaţia comunitară

Prezenta lege transpune prevederile Regulamentului (UE) nr.1169/2011 al Parlamentului European şi al Consiliului din 25 octombrie 2011 privind informarea consumatorilor cu privire la produsele alimentare, de modificare a Regulamentelor (CE) nr.1924/2006 şi (CE) nr.1925/2006 ale Parlamentului European şi ale Consiliului şi de abrogare a Directivei 87/250/CEE a Comisiei, a Directivei 90/496/CEE a Consiliului, a Directivei 1999/10/CE a Comisiei, a Directivei 2000/13/CE a Parlamentului European şi a Consiliului, a Directivelor 2002/67/CE şi 2008/5/CE ale Comisiei şi a Regulamentului (CE) nr.608/2004 al Comisiei, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 304 din 22 noiembrie 2011, cu excepţia art.3 alin.(3) şi (4), art.5, art.10 alin.(2), art.12 alin.(3) şi (4), art.13 alin.(4), art.15 alin.(1) şi (2), art.18 alin.(5), art.19 alin.(2), art.21 alin.(2), art.24 alin.(3), art.26 alin.(4), (6)–(9), art.29 alin.(2), art.30 alin.(6) şi (7), art.34 alin.(5) paragr. doi, art.35 alin.(2)–(6), art.36 alin.(4), art.38–43, art.44 alin.(2) şi (3), art.45–55, de asemenea prevederile Directivei 2011/91/UE a Parlamentului European şi a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind indicarea sau marcarea care permite identificarea lotului din care face parte un produs alimentar, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 334 din 16 decembrie 2011, cu excepţia art.1 alin.(1) şi art.6–9.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI Andrian CANDU

Nr.279. Chişinău, 15 decembrie 2017.

Anexa nr.1

SUBSTANŢE CARE CAUZEAZĂ ALERGII SAU INTOLERANŢE

1. Cereale care conţin gluten, şi anume: grâu (cum ar fi grîul spelt şi grîul Khorasan), secară, orz, ovăz sau hibrizi ai acestora şi produse derivate, exceptînd:

a) siropurile de glucoză obţinute din grîu, inclusiv dextroza şi produsele obţinute din acestea, în măsura în care procesul la care sînt supuse nu poate creşte nivelul de alergenicitate estimat de autoritatea competentă pentru produsul de bază din care au fost obţinute;

b) maltodextrinele obţinute din grîu şi produsele obţinute din acestea, în măsura în care procesul la care sînt supuse nu poate creşte nivelul de alergenicitate estimat de autoritatea competentă pentru produsul de bază din care au fost obţinute;

c) siropurile de glucoză obţinute din orz;

d) cerealele utilizate pentru fabricarea distilatelor sau a alcoolului etilic de origine agricolă.

2. Crustacee şi produse derivate.

3. Ouă şi produse derivate.

4. Peşte şi produse derivate, exceptînd:

a) gelatina de peşte folosită ca substanţă suport pentru preparatele de vitamine sau de carotenoide;

b) gelatina de peşte sau ihtiocolul folosit(ă) la limpezirea berii sau a vinului.

5. Arahide şi produse derivate.

6. Soia şi produse derivate, exceptînd:

a) uleiul şi grăsimea de soia rafinate complet şi produsele obţinute din acestea, în măsura în care procesul la care sînt supuse nu poate creşte nivelul de alergenicitate estimat de autoritatea competentă pentru produsul de bază din care au fost obţinute;

b) amestecurile naturale de tocoferoli (E306), tocoferolul D-alfa natural, acetatul de tocoferol D-alfa natural, succinatul de tocoferol D-alfa natural, obţinuţi din soia;

c) fitosterolii şi esterii de fitosterol derivaţi din uleiuri vegetale, obţinuţi din soia;

d) esterul de stanol vegetal fabricat din steroli de ulei vegetal obţinuţi din soia.

7. Lapte şi produse derivate (inclusiv lactoză), exceptînd:

a) zerul utilizat pentru fabricarea distilaţilor sau a alcoolului etilic de origine agricolă;

b) lactitolul.

8. Fructe cu coajă lemnoasă, adică: migdale (Amygdalus communis L.), alune de pădure (Corylus avellana), nuci (Juglans regia), nuci Caju (Anacardium occidentale), nuci Pecan (Carya illinoinensis (Wangenh.) K. Koch), nuci de Brazilia (Bertholletia excelsa), fistic (Pistacia vera), nuci de macadamia şi nuci de Queensland (Macadamia ternifolia), precum şi produse derivate, exceptînd fructele cu coajă utilizate pentru fabricarea distilatelor sau a alcoolului etilic de origine agricolă.

9. Ţelină şi produse derivate.

10. Muştar şi produse derivate.

11. Seminţe de susan şi produse derivate.

12. Dioxidul de sulf şi sulfiţii în concentraţii mai mari de 10 mg/kg sau 10 mg/litru în SO_2 total trebuie calculaţi pentru produsele gata pentru consum sau reconstituite în conformitate cu instrucţiunile producătorilor.

13. Lupin şi produse derivate.

14. Moluşte şi produse derivate.

Anexa nr.2

PRODUSE ALIMENTARE PE A CĂROR ETICHETĂ TREBUIE SĂ FIGUREZE UNA SAU MAI MULTE MENŢIUNI SUPLIMENTARE

1. Produse alimentare ambalate în anumite gaze

Produse alimentare a căror durabilitate a fost extinsă prin utilizarea gazelor de ambalare autorizate	„Ambalate în atmosferă protectoare.”

2. Produse alimentare care conţin îndulcitori

1. Produse alimentare care conţin unul sau mai mulţi îndulcitori	Menţiunea „cu îndulcitor(i)” însoţeşte numele produsului alimentar

2. Produse alimentare care conţin atît adaos de zahăr, cît şi unul sau mai mulţi îndulcitori	Menţiunea „cu zahăr (zaharuri) şi îndulcitor(i)” trebuie să fie adăugată la denumirea produsului alimentar
3. Produse alimentare care conţin aspartam şi/sau aspartam-acesulfam	Menţiunea „conţine aspartam (o sursă de fenilalanină)” trebuie să apară pe etichetă în cazurile în care aspartamul/sarea aspartam-acesulfam este inclus/inclusă în lista de ingrediente doar prin referirea la numărul E. Menţiunea „conţine o sursă de fenilalanină” trebuie să apară pe etichetă în cazurile în care aspartamul/sarea aspartam-acesulfam este inclus/inclusă în lista de ingrediente cu denumirea sa
4. Produse alimentare care conţin mai mult de 10% de polioli adăugaţi	„Consumul excesiv poate cauza efecte laxative.”

3. Produse alimentare care conţin acid glicirizinic ori sarea sa de amoniu

1. Produsele zaharoase sau băuturile care conţin acid glicirizinic ori sarea sa de amoniu, din cauza adaosului unei/unor substanţe precum planta de lemn dulce *Glycyrrhiza glabra*, într-o concentraţie de 100 mg/kg sau 10 mg/l sau mai mult	Menţiunea „conţine lemn dulce” se adaugă imediat după lista ingredientelor, cu excepţia cazului în care termenul „lemn dulce” se află deja pe lista ingredientelor sau în denumirea produsului alimentar. În lipsa unei liste a ingredientelor, menţiunea figurează alături de denumirea produsului alimentar
2. Produsele zaharoase care conţin acid glicirizinic ori sarea sa de amoniu în urma adaosului unei/unor substanţe precum planta de lemn dulce *Glycyrrhiza glabra*, într-o concentraţie de 4 g/kg sau mai mult	Menţiunea „conţine lemn dulce – persoanele care suferă de hipertensiune ar trebui să evite consumul excesiv” se adaugă imediat după lista ingredientelor. În lipsa unei liste a ingredientelor, menţiunea figurează alături de denumirea produsului alimentar
3. Băuturi care conţin acid glicirizinic ori sarea sa de amoniu în urma adaosului unei/unor substanţe precum planta de lemn dulce *Glycyrrhiza glabra* într-o concentraţie de 50 mg/l sau mai mult ori de 300 mg/l sau mai mult, în cazul băuturilor cu o concentraţie alcoolică mai mare de 1,2% în volum[1]	Menţiunea „conţine lemn dulce – persoanele care suferă de hipertensiune ar trebui să evite consumul excesiv” se adaugă imediat după lista ingredientelor şi figurează alături de denumirea produsului alimentar

4. Băuturi cu conţinut ridicat de cafeină şi produse alimentare cu adaos de cafeină

1. Băuturile, cu excepţia celor pe bază de cafea, ceai sau extract de cafea ori ceai, atunci cînd denumirea produsului alimentar include termenul „cafea” sau „ceai”, care: a) sînt destinate consumului fără modificări şi conţin cafeină, oricare ar fi sursa acesteia, într-o proporţie mai mare de 150 mg/l; sau b) sînt sub formă de concentrat sau în	Menţiunea „Conţinut ridicat de cafeină. Nu se recomandă pentru copii sau femeile însărcinate ori care alăptează.” se află în acelaşi cîmp vizual ca şi denumirea băuturii, urmată de menţionarea, între paranteze şi în conformitate cu art.11 alin.(1), a conţinutului de cafeină exprimat în mg per 100 ml

formă deshidratată şi, după reconstituire, conţin cafeină, oricare ar fi sursa acesteia, într-o proporţie mai mare de 150 mg/l	
2. Alte produse alimentare, cu excepţia băuturilor în cazul cărora se adaugă cafeină în scop fiziologic	Menţiunea „Conţine cafeină. Nu se recomandă pentru copii sau femeile însărcinate” se află în acelaşi cîmp vizual ca şi denumirea produsului alimentar, urmată de menţionarea, între paranteze şi în conformitate cu art.11 alin.(1) din prezenta lege, a conţinutului de cafeină exprimat în mg per 100 g/ml. În cazul suplimentelor alimentare, conţinutul de cafeină se exprimă per porţie, aşa cum se recomandă pentru consumul zilnic pe etichetă

5. Produse alimentare cu adaos de fitosteroli, esteri de fitosterol, fitostanoli sau esteri de fitostanol

Produse alimentare sau ingrediente alimentare cu adaos de fitosteroli, esteri de fitosterol, fitostanoli sau esteri de fitostanol	1. Menţiunea „cu adaos de steroli vegetali” sau „cu adaos de stanoli vegetali” se află în acelaşi cîmp vizual cu denumirea produsului alimentar 2. În lista ingredientelor este menţionată cantitatea de fitosteroli, esteri de fitosterol, fitostanoli sau esteri de fitostanol adăugaţi (exprimată în procente sau grame de steroli/stanoli vegetali liberi la 100 g sau la 100 ml de produs alimentar) 3. Se menţionează că produsul alimentar este destinat persoanelor care necesită un tratament vizînd nivelul colesterolului 4. Se semnalează că pacienţii care urmează un tratament de reducere a nivelului colesterolului ar trebui să consume produsul doar sub supraveghere medicală 5. Se semnalează, în mod vizibil, că este posibil ca produsul alimentar să nu fie adecvat din punct de vedere nutriţional pentru femeile însărcinate, cele care alăptează şi pentru copiii sub cinci ani 6. Se recomandă să se folosească produsul alimentar în cadrul unui regim echilibrat şi variat, care să conţină un consum regulat de fructe şi legume, pentru a ajuta la menţinerea nivelului carotenoidelor 7. În acelaşi cîmp vizual cu menţiunea prevăzută la pct.3 apare o menţiune prin care se recomandă să se evite un consum mai mare de 3 g/zi de steroli/stanoli vegetali adăugaţi 8. Este inclusă o definiţie a porţiei de produs alimentar sau de ingredient alimentar (preferabil în g sau ml) cu o menţiune privind cantitatea de sterol/stanol vegetal conţinută de fiecare porţie

6. Carne congelată, preparate din carne congelate şi produse pescăreşti netransformate congelate

Carne congelată, preparate din carne congelate şi produse pescăreşti netransformate congelate	Data congelării sau data primei congelări în cazul în care produsul a fost congelat de mai multe ori, în conformitate cu pct.4 din anexa nr.9

[1] Nivelurile se aplică produselor prezentate drept gata pentru consum sau celor reconstituite potrivit instrucţiunilor producătorilor.

Anexa nr.3

DEFINIREA ÎNĂLŢIMII LITEREI MICI x

ÎNĂLŢIMEA LITEREI MICI x

Legenda:
1 – linia ascendenţilor
2 – linia majusculelor
3 – linie mediană
4 – linie de bază
5 – linia descendenţilor
6 – înălţimea literei mici x
7 – dimensiunile fontului

Anexa nr.4

PRODUSE ALIMENTARE CARE SÎNT EXCEPTATE DE LA CERINŢA DE A FURNIZA DECLARAŢII NUTRIŢIONALE OBLIGATORII

1. Produse neprelucrate care conţin un singur ingredient sau o singură categorie de ingrediente.

2. Produse prelucrate a căror prelucrare constă numai în maturare şi care conţin un singur ingredient sau o singură categorie de ingrediente.

3. Apă destinată consumului uman, inclusiv în cazul în care singurele ingrediente adăugate sînt dioxidul de carbon şi/sau aromele.

4. Plante aromatice, condimente sau amestecuri ale acestora.

5. Sare şi înlocuitori de sare.

6. Îndulcitori pentru masă.

7. Extracte de cafea şi de cicoare, boabe de cafea întregi sau măcinate şi boabe de cafea decafeinizate întregi sau măcinate.

8. Infuzii de plante şi de fructe, ceai, ceai decafeinizat, ceai instant sau solubil, sau extract de ceai, ceai instant sau solubil decafeinizat, sau extract de ceai decafeinizat, la care nu s-au adăugat alte ingrediente în afara aromelor, care nu modifică valoarea nutriţională a ceaiului.

9. Oţeturi fermentate şi înlocuitori de oţet, inclusiv cele/cei la care s-au adăugat numai arome.

10. Arome.

11. Aditivi alimentari.

12. Adjuvanţi tehnologici.

13. Enzime alimentare.

14. Gelatină.

15. Compuşi de gelificare.

16. Drojdie.

17. Gumă de mestecat.

18. Produse alimentare ambalate sau în recipiente la care cea mai mare faţă prezintă o suprafaţă mai mică de 25 cm^2.

19. Produse alimentare, inclusiv cele artizanale, furnizate direct de către producător în cantităţi mici către consumatorul final sau centrele de comerţ cu amănuntul locale care le furnizează direct consumatorului final.

Anexa nr.5

DENUMIREA PRODUSULUI ALIMENTAR ŞI MENŢIUNI SPECIFICE ÎNSOŢITOARE

Secţiunea 1
Menţiuni obligatorii care însoţesc denumirea produsului alimentar

1. Denumirea produsului alimentar cuprinde sau este însoţită de menţiuni referitoare la starea fizică în care se găseşte produsul alimentar sau la tratamentul specific care i-a fost aplicat (de exemplu: transportat în pulbere, recongelat, liofilizat, congelat rapid, concentrat, afumat), în toate cazurile în care omiterea acestui tip de informaţii ar putea induce cumpărătorul în eroare.

2. În cazul unor produse alimentare care au fost congelate înainte de vînzare şi care sînt vîndute decongelate, denumirea produsului alimentar este însoţită de menţiunea „decongelat”.

Prezenta cerinţă nu se aplică:

a) ingredientelor prezente în produsul final;

b) produselor alimentare în cazul cărora congelarea este o etapă necesară din punct de vedere tehnologic a procesului de producţie;

c) produselor alimentare în cazul cărora decongelarea nu are efecte negative asupra siguranţei sau calităţii produsului alimentar.

Prezentul punct se aplică fără a aduce atingere punctului 1.

3. Produsele alimentare tratate cu radiaţii ionizante vor fi însoţite de una dintre următoarele indicaţii: „iradiat” sau „tratat cu radiaţii ionizante”.

4. În cazul produselor alimentare în care o componentă sau un ingredient, despre care consumatorii se aşteaptă să fie utilizat în mod normal sau să fie prezent în mod natural, a fost substituit cu o componentă diferită sau cu un ingredient diferit, eticheta cuprinde, pe lîngă lista ingredientelor, o indicaţie clară cu privire la componenta sau ingredientul care a fost utilizat pentru substituţia parţială sau integrală:

a) în apropierea denumirii produsului; şi

b) cu o dimensiune a fontului de cel puţin 75% din înălţimea literei x pentru denumirea produsului şi care să nu fie mai mică decît dimensiunea minimă a fontului prevăzută la art.11 alin.(2).

5. În cazul produselor din carne, al preparatelor din carne şi al produselor pescăreşti care conţin adaos de proteine, inclusiv în formă hidrolizată, de origine animală diferită, denumirea produsului alimentar trebuie să conţină o menţiune referitoare la prezenţa acestor proteine şi originea lor.

6. În cazul produselor din carne şi al preparatelor din carne care au un aspect de tranşă, ciozvîrtă, felie, porţie sau carcasă de carne, denumirea produsului alimentar trebuie să includă o menţiune privind prezenţa adaosului de apă în cazul în care apa adăugată reprezintă mai mult de 5% din greutatea produsului finit. Aceleaşi reguli se aplică în cazul produselor pescăreşti şi al preparatelor pe bază de produse pescăreşti care au un aspect de tranşă, ciozvîrtă, felie, porţie, file sau de produs pescăresc întreg.

7. Produsele din carne, preparatele din carne şi produsele pescăreşti care ar putea crea impresia că sînt făcute dintr-o singură bucată de carne sau peşte, dar care în realitate sînt

compuse din mai multe bucăţi diferite combinate prin adăugarea altor ingrediente, inclusiv aditivi alimentari şi enzime alimentare, sau prin alte mijloace, trebuie să poarte următoarea menţiune: „carne formată” şi „carne de peşte formată”.

Secţiunea a 2-a
Cerinţe specifice privind denumirea „carne tocată”

1. Criterii de compoziţie controlate pe baza unei medii zilnice:

	Conţinutul de grăsimi	**Raport colagen/proteine din carne[1]**
carne tocată slabă	≤ 7 %	≤ 12 %
carne tocată exclusiv de vită	≤ 20 %	≤ 15 %
carne tocată conţinând şi carne de porc	≤ 30 %	≤ 18 %
carne tocată provenind de la alte specii	≤ 25 %	≤ 15 %

(1) Raportul colagen/proteine din carne este exprimat ca procentul de colagen din proteinele din carne. Conţinutul de colagen se obţine prin înmulţirea conţinutului de hidroxiprolină cu 8.

2. În plus, eticheta include următoarele menţiuni:
a) „conţinut de grăsimi (exprimat ca procent) mai mic de …”;
b) „raport colagen/proteine din carne mai mic de …”.

Secţiunea a 3-a
Cerinţe specifice privind denumirea membranelor pentru cîrnaţi şi salamuri

În cazul în care o membrană pentru cîrnaţi şi salamuri nu este comestibilă, acest lucru trebuie specificat ca atare.

Anexa nr.6

INDICAREA ŞI DENUMIREA INGREDIENTELOR

Secţiunea 1
Dispoziţii specifice privind indicarea ingredientelor în ordinea cantităţilor

Categoria de ingredient	**Dispoziţie privind specificarea în funcţie de cantitate**
1. Adaos de apă şi produse volatile	Se înscriu în listă în ordinea cantităţii lor în cadrul produsului finit. Cantitatea de apă adăugată ca ingredient într-un produs alimentar este calculată scăzînd din cantitatea totală a produsului finit cantitatea totală a celorlalte ingrediente utilizate. Această cantitate poate să nu fie luată în considerare dacă, în greutate, ea nu depăşeşte 5% din produsul finit. Prezenta derogare nu se aplică în cazul cărnii, al preparatelor din carne, al produselor pescăreşti netransformate şi al moluştelor bivalve netransformate

2. Ingrediente utilizate în formă concentrată sau deshidratată şi reconstituite în momentul fabricării	Pot fi înscrise în listă în ordinea cantităţii înregistrate înainte de a fi transformate în concentrat sau deshidratate
3. Ingrediente utilizate în produse alimentare concentrate sau deshidratate care sînt destinate reconstituirii prin adaos de apă	Pot fi înscrise în listă în ordinea proporţiei din produsul reconstituit, cu condiţia ca lista ingredientelor să prezinte o menţiune precum „ingredientele produsului reconstituit” sau „ingrediente ale produsului gata preparat”
4. Fructe, legume sau ciuperci, dintre care niciuna nu predomină cantitativ în mod semnificativ şi care sînt folosite în proporţii care pot varia, utilizate într-un amestec ca ingrediente ale unui produs alimentar	Pot fi grupate în lista ingredientelor sub denumirea „fructe”, „legume” sau „ciuperci”, urmată de menţiunea „în proporţii variabile”, urmată imediat de o listă a fructelor, legumelor sau ciupercilor prezente. În astfel de cazuri, amestecul este cuprins în lista ingredientelor în conformitate cu art.16 alin.(1), în funcţie de cantitatea totală a fructelor, legumelor sau ciupercilor prezente
5. Amestecurile de condimente sau plante aromatice, atunci cînd niciunul sau niciuna nu predomină în proporţie, în funcţie de cantitate	Pot fi afişate într-o ordine diferită, cu condiţia ca lista ingredientelor să fie însoţită de o menţiune cum ar fi „în proporţie variabilă”
6. Ingrediente care reprezintă mai puţin de 2% din produsul finit	Pot fi înscrise în listă într-o ordine diferită, după celelalte ingrediente
7. Ingrediente care sînt asemănătoare sau se pot înlocui unul cu altul, care ar putea fi utilizate în fabricarea sau prepararea unui produs alimentar fără a-i modifica compoziţia, natura sau valoarea percepută, cu condiţia ca acestea să reprezinte mai puţin de 2% din produsul finit	Pot fi desemnate în lista ingredientelor prin menţiunea „conţine … şi/sau …” în cazul în care cel puţin unul dintre cel mult două ingrediente este prezent în produsul finit. Această prevedere nu se aplică aditivilor alimentari sau ingredientelor din lista prevăzută în secţiunea a 3-a din prezenta anexă, nici substanţelor sau produselor care provoacă alergii sau intoleranţă de pe lista prevăzută în anexa nr.1
8. Uleiuri rafinate de origine vegetală	Pot fi grupate în lista ingredientelor sub denumirea „uleiuri vegetale”, urmată imediat de o listă de menţiuni privind originea vegetală specifică, ce poate fi urmată de expresia „în proporţii variate”. În cazul în care sînt grupate, uleiurile vegetale sînt incluse în lista ingredientelor în conformitate cu art.16 alin.(1), în funcţie de cantitatea totală a uleiurilor vegetale prezente. Expresia „total hidrogenat” sau „parţial hidrogenat”, după caz, trebuie să însoţească indicarea unui ulei hidrogenat
9. Grăsimi rafinate de origine vegetală	Pot fi grupate în lista ingredientelor sub denumirea „grăsimi vegetale”, urmată imediat de o listă de menţiuni privind originea vegetală specifică, ce poate fi urmată de expresia „în proporţii variate”.

	În cazul în care sînt grupate, grăsimile vegetale sînt incluse în lista ingredientelor în conformitate cu art.16 alin.(1), în funcţie de cantitatea totală a grăsimilor vegetale prezente. Expresia „total hidrogenat” sau „parţial hidrogenat”, după caz, trebuie să însoţească indicarea unei grăsimi vegetale hidrogenate

Secţiunea a 2-a
Desemnarea anumitor ingrediente prin denumirea unei categorii în loc de o denumire specifică

Fără a aduce atingere art.19, ingredientele care aparţin uneia dintre categoriile de produse alimentare enumerate mai jos şi sînt compuşi ai unui alt produs alimentar pot fi desemnate recurgându-se la denumirea categoriei mai degrabă decît la denumirea specifică.

Definiţia categoriei de produs alimentar	Denumire
1. Uleiuri rafinate de origine animală	„Ulei”, completată prin calificativul „animal” sau prin indicarea originii specifice animale. Expresia „total hidrogenat” sau „parţial hidrogenat”, după caz, trebuie să însoţească indicarea unui ulei hidrogenat
2. Grăsimi rafinate de origine animală	„Grăsime”, completată prin calificativul „animală” sau prin indicarea originii specifice animale. Expresia „total hidrogenat” sau „parţial hidrogenat”, după caz, trebuie să însoţească indicarea unei grăsimi hidrogenate
3. Amestecuri de făină provenind din două sau mai multe specii de cereale	„Făină”, urmată de enumerarea soiurilor de cereale din care provine, în ordinea descrescătoare a greutăţii
4. Amidon sau fecule, precum şi amidon sau fecule modificate pe cale fizică sau enzimatică	„Amidon”
5. Orice specie de peşte, atunci cînd peştele constituie un ingredient al altui produs alimentar şi sub rezerva ca denumirea şi prezentarea acestui produs să nu se refere la o specie anume de peşte	„Peşte”
6. Orice tip de brînză, atunci cînd brînza sau amestecul de brînzeturi constituie un ingredient al altui produs alimentar şi sub rezerva că denumirea şi prezentarea acestui produs nu se referă la un tip anume de brînză	„Brînzeturi”
7. Orice condiment care nu depăşeşte 2% din cantitatea produsului	„Condiment (condimente)” sau „amestec de condimente”
8. Orice plante aromatice sau părţi de plante aromatice care nu depăşesc 2% din greutatea produsului	„Plantă aromatică (plante aromatice)” sau „amestec de plante aromatice”

<table>
<tr><td>9. Orice tipuri de preparate pe bază de gumă utilizate la fabricarea de gumă bază pentru guma de mestecat</td><td>„Gumă bază”</td></tr>
<tr><td>10. Pesmet de orice origine</td><td>„Pesmet”</td></tr>
<tr><td>11. Orice categorie de zaharoze</td><td>„Zahăr”</td></tr>
<tr><td>12. Dextroză anhidră sau monohidrată</td><td>„Dextroză”</td></tr>
<tr><td>13. Sirop de glucoză şi sirop de glucoză deshidratat</td><td>„Sirop de glucoză”</td></tr>
<tr><td>14. Toate proteinele din lapte (cazeine, cazeinate şi proteine din zer şi din lactoseruri) şi amestecurile lor</td><td>„Proteine din lapte”</td></tr>
<tr><td>15. Unt de cacao presat, de centrifugă sau rafinat</td><td>„Unt de cacao”</td></tr>
<tr><td>16. Toate tipurile de vin</td><td>„Vin”</td></tr>
<tr><td>17. Muşchii scheletici[1] ai mamiferelor şi ai speciilor de păsări recunoscute ca fiind adecvate consumului uman împreună cu ţesutul inclus în mod natural sau aderent, în cazul în care conţinutul total de grăsime şi ţesut conjunctiv nu depăşeşte valorile indicate mai jos şi în cazul în care carnea reprezintă un ingredient al altui produs alimentar. Conţinuturile maxime de grăsime şi ţesut conjunctiv pentru ingredientele desemnate de termenul „carne de …”
<table>
<tr><th>Specii</th><th>Conţinutul de grăsimi</th><th>Raport colagen/ proteine din carne[2]</th></tr>
<tr><td>Mamiferele (altele decît iepurii şi porcinele) şi amestecurile de specii în care predomină mamiferele</td><td>25%</td><td>25%</td></tr>
<tr><td>Porcine</td><td>30%</td><td>25%</td></tr>
<tr><td>Păsări şi iepuri</td><td>15%</td><td>10%</td></tr>
</table>
Dacă aceste limite maxime sînt depăşite, dar toate celelalte criterii pentru definirea termenului „carne” sînt respectate, conţinutul de „carne de …” trebuie să fie ajustat în sens descrescător în consecinţă, iar lista ingredientelor trebuie să menţioneze, pe lîngă termenul „carne de …”, prezenţa grăsimilor şi/sau a ţesutului conjunctiv.
Produsele acoperite de definiţia „carne separată mecanic” se exclud din această definiţie</td><td>„Carne de …” şi denumirea speciilor de animale de la care provine</td></tr>
<tr><td>18. Toate tipurile de produse cuprinse în definiţia „carne separată mecanic”</td><td>„Carne separată mecanic” şi denumirea speciilor de animale de la care provine</td></tr>
</table>

_____

[1] Diafragma şi muşchii maseteri fac parte din muşchii scheletici, în timp ce inima, limba, muşchii capului (alţii decît muşchii maseteri), muşchii carpieni, tarsieni şi cei ai cozii sînt excluşi.

[2] Raportul colagen/proteine din carne este exprimat ca procentul de colagen din proteinele din carne. Conţinutul de colagen se obţine prin înmulţirea conţinutului de hidroxiprolină cu 8.

Secţiunea a 3-a
Desemnarea anumitor ingrediente prin denumirea categoriei acestora, urmată de numele specific sau de numărul E

Fără a aduce atingere art.19, aditivii alimentari sau enzimele alimentare, alţii/altele decît cei/cele specificaţi/specificate la art.18 pct.1), aparţinînd uneia dintre categoriile enumerate în prezenta secţiune, trebuie să fie desemnaţi /desemnate prin denumirea categoriei acestora, urmată de numele specific sau, dacă este cazul, de numărul E. În cazul în care un ingredient aparţine mai multor categorii, este indicată categoria care corespunde funcţiei sale principale în cazul produsului alimentar respectiv.

Acidifiant
Corector de aciditate
Agent antiaglomerant
Antispumant
Antioxidant
Agent de încărcare
Colorant
Emulsifiant
Săruri de topire (doar pentru brînzeturile topite şi produsele pe bază de brînzeturi topite)
Agent de întărire
Potenţiator de aromă
Agent de tratare a făinii
Agenţi de spumare
Agent gelatinizant
Agent de glazurare
Agent de umezire
Amidon modificat (numele specific sau numărul E nu sînt obligatorii)
Conservant
Agent de propulsare
Agent de afânare
Agenţi de sechestrare
Stabilizator
Îndulcitor
Agent de îngroşare

Secţiunea a 4-a
Desemnarea aromelor în lista ingredientelor

1. Aromele sînt desemnate:

– fie prin termenul „arome” sau printr-o denumire mai specifică ori o descriere a aromei, după cum urmează:

„substanţă aromatizantă” – substanţa chimică definită cu proprietăţi aromatizante;

„substanţă aromatizantă naturală” – substanţa aromatizantă obţinută prin procese fizice, enzimatice sau microbiologice corespunzătoare din materii de origine vegetală, animală sau microbiologică, fie în stare brută, fie după procesarea acestora pentru consumul uman, prin unul sau mai multe procese de preparare a alimentelor tradiţionale. Substanţele aromatizante naturale corespund substanţelor care sînt prezente în mod natural şi au fost identificate în natură;

„preparat aromatizant” – produs, altul decît substanţele aromatizante, obţinut din produse alimentare sau materii de origine vegetală, animală ori microbiologică, obţinute prin

procese fizice, enzimatice sau microbiologice corespunzătoare, după procesarea acestora pentru consumul uman prin unul sau mai multe procese de preparare a alimentelor tradiţionale;

„aromă obţinută prin tratament termic" – produs obţinut după tratamentul termic al unui amestec de ingrediente care nu au în mod obligatoriu proprietăţi aromatizante, dintre care cel puţin unul conţine azot (gruparea amino) şi altul este un zahăr reducător; ingredientele pentru producţia aromelor obţinute prin tratament termic pot fi alimente sau materii prime;

„precursor de aromă" – produs care nu are în mod obligatoriu proprietăţi aromatizante, fiind adăugat intenţionat în produsul alimentar cu unicul scop de a da aromă prin descompunere sau în reacţie cu alte componente în timpul procesării produsului alimentar; acesta poate fi obţinut din alimente sau materii prime;

„altă aromă" – aromă adăugată la un produs alimentar pentru a da miros sau gust şi care nu se regăseşte în definiţiile date la pct.1;

– fie prin termenul „aromă/arome de fum" sau „aromă/arome de fum produsă/produse din aliment/e" (de exemplu, „aromă de fum produsă din fag"), dacă „aromă de fum" este un produs obţinut prin fracţionarea şi purificarea unui condensat de fum care produce condensate de fum primare, fracţii primare de gudron şi/sau arome de fum derivate şi dă produselor alimentare o aromă de produs afumat.

2. Termenul „natural", în contextul descrierii aromelor, poate fi utilizat doar în cazul în care componenta aromatizantă conţine numai preparate aromatizante şi/sau substanţe aromatizante naturale.

3. Chinina şi/sau cafeina, folosite ca arome pentru producerea sau prepararea unui produs alimentar, se menţionează în funcţie de denumire pe lista ingredientelor, imediat după cuvîntul „aromă (arome)".

Secţiunea a 5-a
Desemnarea ingredientelor compuse

1. Un ingredient compus poate să figureze în lista ingredientelor sub denumirea sa, dacă aceasta este consacrată prin folosire, în funcţie de ponderea sa cantitativă, fiind urmat imediat de enumerarea propriilor ingrediente.

2. Fără a aduce atingere art.19, enumerarea ingredientelor nu este obligatorie pentru ingredientele compuse:

a) în cazul în care compoziţia ingredientului compus reprezintă mai puţin de 2% din produsul finit; cu toate acestea, respectiva dispoziţie nu se aplică aditivilor alimentari, sub rezerva dispoziţiilor art.18 subpct. 1)–4);

b) în cazul ingredientelor compuse, formate din amestecuri de condimente şi/sau plante aromatice, care reprezintă mai puţin de 2% din produsul finit, cu excepţia aditivilor alimentari, sub rezerva dispoziţiilor art.18 subpct. 1)–4); sau

c) în cazul în care ingredientul compus este un produs alimentar pentru care nu este prevăzută indicarea listei ingredientelor.

Anexa nr.7

INDICAREA CANTITATIVĂ A INGREDIENTELOR

1. Nu este necesară indicarea cantitativă:

a) pentru un ingredient sau o categorie de ingrediente:

– a căror cantitate netă după scurgere este indicată în conformitate cu pct.5 din anexa nr.8;

– a căror cantitate este obligatoriu să figureze deja pe etichetă;

– care sînt utilizate în doză mică în scopul aromatizării;

– care, deşi figurează în denumirea produsului alimentar, nu pot să influenţeze alegerea consumatorului deoarece variaţia de cantitate nu este esenţială pentru a caracteriza produsul alimentar sau de natură să îl diferenţieze de alte produse similare;

b) atunci cînd dispoziţiile specifice stipulează în mod precis cantitatea de ingredient sau categoria de ingrediente fără a prevedea indicarea lor pe etichetă;

c) în cazurile la care se face referire în anexa nr.6 secţiunea 1 pct.4 şi 5.

2. Art.20 alin.(1) lit.a) şi b) nu se aplică în cazul:

a) oricărui ingredient sau oricărei categorii de ingrediente cuprins(e) în indicaţia „cu îndulcitor(i)" sau „cu zahăr (zaharuri) şi îndulcitor(i)" în cazul în care respectiva indicaţie însoţeşte denumirea produsului alimentar în conformitate cu anexa nr.2;

b) oricărei vitamine şi oricărui mineral adăugat(e) în cazul în care această substanţă face obiectul unei declaraţii nutriţionale.

3. Indicarea cantităţii unui ingredient sau a unei categorii de ingrediente:

a) este exprimată în procente care trebuie să corespundă cantităţii de ingredient sau de ingrediente în momentul utilizării acestuia/acestora; şi

b) apare în cadrul sau imediat lîngă denumirea produsului alimentar sau pe lista ingredientelor, lîngă ingredientul sau categoria de ingrediente în cauză.

4. Prin derogare de la pct.3:

a) în cazul în care produsele alimentare au suferit o pierdere de umiditate ca urmare a unui tratament termic sau de alt tip, cantitatea se exprimă în procente care trebuie să corespundă cantităţii de ingredient(e) utilizat(e) raportată la produsul finit, cu excepţia cazului în care această cantitate sau cantitatea totală a tuturor ingredientelor indicate pe etichetă depăşeşte 100%, caz în care cantitatea este indicată pe baza cantităţii ingredientului/ingredientelor utilizat(e) la prepararea a 100 g de produs finit;

b) cantitatea ingredientelor volatile este indicată în funcţie de cantitatea din produsul finit;

c) cantitatea de ingrediente utilizate într-o formă concentrată sau deshidratată şi reconstituite pe parcursul procesului de fabricaţie poate fi indicată în funcţie de cantitatea de dinainte de concentrare sau deshidratare;

d) în cazul produselor alimentare concentrate sau deshidratate care urmează a fi reconstituite prin adăugarea de apă, cantitatea de ingrediente poate fi indicată în funcţie de cantitatea din produsul reconstituit.

Anexa nr.8

DECLARAREA CANTITĂŢII NETE

1. Declararea cantităţii nete nu este obligatorie în cazul produselor alimentare:

a) care sînt supuse unor pierderi considerabile din volumul sau din masa lor şi care sînt vîndute la bucată sau cîntărite în prezenţa cumpărătorului;

b) a căror cantitate netă este mai mică de 5 g sau de 5 ml; această dispoziţie nu se aplică, cu toate acestea, în cazul condimentelor şi plantelor aromatice;

c) vîndute în mod normal la bucată, cu condiţia ca numărul de bucăţi să poată să fie văzut clar şi calculat cu uşurinţă din exterior sau, în caz contrar, ca acesta să fie indicat pe etichetă;

d) nepreambalate.

2. Atunci cînd indicarea unui anumit tip de cantitate (cum ar fi cantitatea nominală, cantitatea minimă, cantitatea medie) este prevăzută de legislaţie, această cantitate este cantitatea netă în sensul prezentei legi.

3. Atunci cînd un produs preambalat este constituit din două sau mai multe produse preambalate individuale care conţin aceeaşi cantitate din acelaşi produs, indicarea cantităţii nete este realizată menţionînd cantitatea netă conţinută în fiecare ambalaj individual şi numărul total al ambalajelor. Totuşi, aceste menţiuni nu sînt obligatorii atunci cînd numărul total al ambalajelor individuale poate să fie văzut clar şi calculat cu uşurinţă din exterior şi

atunci cînd cel puţin o indicaţie a cantităţii nete din fiecare ambalaj individual poate să fie văzută clar din exterior.

4. Atunci cînd un produs preambalat este constituit din două sau mai multe ambalaje individuale, care nu sînt considerate unităţi de vînzare, indicarea cantităţii nete este realizată menţionînd cantitatea netă totală şi numărul total de ambalaje individuale.

5. Atunci cînd un aliment solid este prezentat într-un mediu lichid de acoperire, cantitatea netă a componentei solide după scurgere este, de asemenea, indicată pe etichetă. În cazul în care produsul alimentar a fost glazurat, cantitatea netă declarată a produsului alimentar trebuie să excludă glazura.

În sensul prezentului punct, prin „mediu lichid" se înţeleg produsele menţionate în continuare, eventual în amestecuri între ele şi, de asemenea, atunci cînd acestea se prezintă congelate sau congelate rapid, cu condiţia ca lichidul să nu fie decît un element auxiliar în raport cu elementele esenţiale ale acestui preparat şi să nu influenţeze, în consecinţă, în mod decisiv cumpărarea: apă, soluţii apoase de săruri, saramuri, soluţii apoase de acizi alimentari, oţet, soluţii apoase de zaharuri, soluţii apoase de alte substanţe sau materii îndulcitoare, sucuri de fructe sau de legume în cazul fructelor sau legumelor.

Anexa nr.9

DATA DURABILITĂŢII MINIMALE, DATA-LIMITĂ DE CONSUM, DATA CONGELĂRII

1. Data durabilităţii minimale este indicată după cum urmează:

a) este precedată de menţiunea:

„A se consuma de preferinţă înainte de …";

b) menţiunea prevăzută la lit.a) este însoţită:

– de data propriu-zisă; sau

– de o referire la locul în care data este indicată pe etichetă.

Dacă este necesar, menţiunile respective se completează cu indicaţii privind condiţiile de păstrare, a căror respectare asigură durabilitatea indicată;

c) data durabilităţii minimale constă în indicarea zilei, lunii şi a anului în formă necodificată;

d) sub rezerva actelor normative care stabilesc alte cerinţe cu privire la data durabilităţii minimale, menţionarea acesteia nu este impusă în cazul:

– fructelor şi legumelor proaspete, inclusiv cartofilor, care nu au fost curăţate, tăiate sau nu au făcut obiectul altui tratament similar; această derogare nu se aplică seminţelor încolţite şi altor produse similare, cum ar fi germenii de leguminoase;

– vinurilor, vinurilor licoroase, vinurilor spumoase, vinurilor aromatizate şi produselor similare obţinute din alte fructe decît strugurii, precum şi al băuturilor care corespund codurilor NC 2206 00 obţinute din struguri sau din must de struguri;

– băuturilor care conţin 10% sau mai mult alcool în volum;

– produselor de panificaţie şi de patiserie care, prin natura lor, sînt consumate în mod normal într-un răstimp de douăzeci şi patru de ore după fabricare;

– oţeturilor;

– sării de bucătărie;

– zahărului în stare solidă;

– produselor zaharoase care constau aproape exclusiv din zaharuri aromatizate şi/sau colorate;

– gumelor de mestecat şi produselor similare de mestecat.

2. Data-limită de consum este indicată după cum urmează:

a) este precedată de menţiunea „Expiră la …";

b) menţiunea prevăzută la lit.a) este însoţită:

– de data propriu-zisă; sau

– de o referire la locul în care data este indicată pe etichetă.

Aceste menţiuni sînt urmate de o descriere a condiţiilor de păstrare care trebuie respectate;

c) data-limită de consum constă în indicarea zilei, a lunii şi a anului în această ordine şi în formă necodificată;

d) data-limită de consum este indicată pe fiecare porţie preambalată individuală.

3. Data congelării sau a primei congelări, aşa cum este menţionată la pct.6 din anexa nr.2, se indică după cum urmează:

a) este precedată de menţiunea „Congelat la…”;

b) menţiunea prevăzută la lit.a) este însoţită:

– de data propriu-zisă; sau

– de o referire la locul în care este indicată data pe etichetă;

c) data congelării constă în indicarea zilei, lunii şi a anului în această ordine şi în formă necodificată.

Anexa nr.10

TIPURI DE CARNE PENTRU CARE INDICAREA ŢĂRII DE ORIGINE SAU A LOCULUI DE PROVENIENŢĂ ESTE OBLIGATORIE

Coduri NC (Nomenclatura combinată 2014)	**Descriere**
0201	Carne de animale din specia bovine, proaspătă sau refrigerată
0202	Carne de animale din specia bovine, congelată
0203	Carne de animale din specia porcină, proaspătă, refrigerată sau congelată
0204	Carne de animale din speciile ovine sau caprine, proaspătă, refrigerată sau congelată
0205	Carne de cal, de măgar sau de catîr, proaspătă, refrigerată sau congelată
0206	Organe comestibile de animale din speciile bovine, porcine, ovine, caprine, de cai, de măgari sau de catîri, proaspete, refrigerate sau congelate
0207	Carne şi organe comestibile de păsări de la poziţia 0105, proaspete, refrigerate sau congelate
0303	Peşti congelaţi, cu excepţia fileurilor de peşte şi a cărnii de peşte de la poziţia 0304

Anexa nr.11

CONCENTRAŢIA ALCOOLICĂ

Concentraţia alcoolică dobîndită a băuturilor care conţin mai mult de 1,2% de alcool în volum este indicată printr-o cifră care nu are mai mult de o zecimală. Aceasta este urmată de simbolul „% vol.” şi poate fi precedată de termenul „alcool” sau de abrevierea „alc.”.

Concentraţia alcoolică dobîndită este stabilită la 20°C.

Toleranţele pozitive şi negative permise în ceea ce priveşte indicarea concentraţiei alcoolice şi exprimate în valori absolute sînt enumerate în tabelul următor. Acestea se aplică fără a aduce atingere toleranţelor care rezultă din metoda de analiză utilizată pentru determinarea concentraţiei alcoolice.

Descrierea băuturii	Toleranţă pozitivă sau negativă
1. Bere inclusă la codul NC 2203 00, cu o concentraţie alcoolică ce nu depăşeşte 5,5% în volum; băuturi necarbogazoase, incluse la codul NC 2206 00, obţinute din struguri	0,5 % vol.
2. Bere cu o concentraţie alcoolică ce depăşeşte 5,5% în volum; băuturi spumoase, incluse la codul NC 2206 00, obţinute din struguri, diverse tipuri de cidru, cidru din pere şi alte băuturi fermentate similare, obţinute din alte fructe decît strugurii, eventual petiante sau spumante; hidromel	1 % vol.
3. Băuturi ce conţin fructe sau părţi de plante macerate	1,5 % vol.
4. Orice alte băuturi care conţin mai mult de 1,2% alcool în volum	0,3 % vol.

Anexa nr.12

CONSUMUL DE REFERINŢĂ

Secţiunea 1
Consumul zilnic de referinţă de vitamine şi minerale (adulţi)

1. Vitamine şi minerale care pot fi declarate şi valorile nutriţionale de referinţă ale acestora (VNR)

Vitamina A (µg)	800
Vitamina D (µg)	5
Vitamina E (mg)	12
Vitamina K (µg)	75
Vitamina C (mg)	80
Tiamină (mg)	1,1
Riboflavină (mg)	1,4
Niacină (mg)	16
Vitamina B6 (mg)	1,4
Acid folic (µg)	200
Vitamina B12 (µg)	2,5
Biotină (µg)	50
Acid pantotenic (mg)	6
Potasiu (mg)	2 000
Clorură (mg)	800
Calciu (mg)	800
Fosfor (mg)	700
Magneziu (mg)	375
Fier (mg)	14
Zinc (mg)	10
Cupru (mg)	1
Mangan (mg)	2
Fluorură (mg)	3,5
Seleniu (µg)	55
Crom (µg)	40

Molibden (µg)	50
Iod (µg)	150

2. Cantităţi semnificative de vitamine şi minerale

Pentru a stabili ce înseamnă cantitate semnificativă, ar trebui să fie luate în considerare, în general, următoarele valori:

a) 15% din valorile de referinţă ale nutrientului specificat la pct.1, per 100 g sau 100 ml, în cazul altor produse decît băuturile;

b) 7,5% din valorile de referinţă ale nutrientului specificat la pct.1, per 100 ml, în cazul băuturilor; sau

c) 15% din valorile de referinţă ale nutrientului specificat la pct.1, per porţie, în cazul în care ambalajul conţine o singură porţie.

Secţiunea a 2-a
Consumul de referinţă pentru valoarea energetică şi nutrienţi selectaţi, alţii decît vitaminele şi mineralele (adulţi)

Valoarea energetică sau nutrient	Consumul de referinţă
Valoarea energetică	8400 kJ/ 2000 kcal
Grăsime totală	70 g
Acizi graşi saturaţi	20 g
Glucide	260 g
Zaharuri	90 g
Proteine	50 g
Sare	6 g

Anexa nr.13

FACTORI DE CONVERSIE

Factori de conversie pentru calculul valorii energetice

Valoarea energetică care urmează să fie declarată se calculează utilizînd următorii factori de conversie:

glucide (cu excepţia poliolilor)	17 kJ/g – 4 kcal/g
polioli	10 kJ/g – 2,4 kcal/g
proteine	17 kJ/g – 4 kcal/g
grăsimi	37 kJ/g – 9 kcal/g
salatrim	25 kJ/g – 6 kcal/g
alcool etilic (etanol)	29 kJ/g – 7 kcal/g
acizi organici	13 kJ/g – 3 kcal/g
fibre	8 kJ/g – 2 kcal/g

eritritol	0 kJ/g – 0 kcal/g

Anexa nr.14

EXPRIMAREA ŞI PREZENTAREA DECLARAŢIEI NUTRIŢIONALE

Unităţile de măsură utilizate în declaraţia nutriţională pentru valoarea energetică [kilojouli (kJ) şi kilocalorii (kcal)] sau pentru masă (grame (g), miligrame (mg) sau micrograme (μg)] şi ordinea prezentării informaţiilor, după caz, sînt următoarele:

Valoare energetică	**kJ/kcal**
grăsimi	g
din care:	
– acizi graşi saturaţi	g
– acizi graşi mononesaturaţi	g
– acizi graşi polinesaturaţi	g
glucide	g
din care:	
– zaharuri	g
– polioli	g
– amidon	g
fibre	g
proteine	g
sare	g
vitamine şi minerale	unităţile de măsură prevăzute în anexa nr.12 secţiunea 1 pct.1

L E G E
privind siguranţa alimentelor

nr. 306 din 30.11.2018

Monitorul Oficial nr.59-65/120 din 22.02.2019

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE
Articolul 1. Scopul, obiectivele şi domeniile de aplicare ale prezentei legi
Articolul 2. Noţiuni principale

Capitolul II
PRINCIPIILE GENERALE PRIVIND SIGURANŢA ALIMENTELOR
Articolul 3. Principiul analizei riscurilor
Articolul 4. Principiul precauţiei
Articolul 5. Protecţia intereselor consumatorului
Articolul 6. Principiul transparenţei

Capitolul III
CERINŢELE GENERALE PRIVIND SIGURANŢA ALIMENTELOR ŞI A HRANEI PENTRU ANIMALE
Articolul 7. Cerinţele generale privind siguranţa alimentelor
Articolul 8. Responsabilităţi privind siguranţa alimentelor
Articolul 9. Cerinţele faţă de siguranţa hranei pentru animale
Articolul 10. Responsabilităţi privind siguranţa hranei pentru animale
Articolul 11. Trasabilitatea
Articolul 12. Prezentarea şi etichetarea produselor alimentare
Articolul 13. Cerinţele de siguranţă privind organizarea procesului de producţie
Articolul 14. Autorizarea unor produse alimentare, a materialelor şi articolelor care vin în contact cu produsele alimentare şi a surselor de apă minerală şi potabilă
Articolul 15. Înregistrarea produselor alimentare noi
Articolul 16. Înregistrarea şi importul aditivilor alimentari, al enzimelor şi al aromelor
Articolul 17. Înregistrarea suplimentelor alimentare, altele decît cele care conţin exclusiv vitamine şi/sau minerale
Articolul 18. Notificarea unor produse alimentare
Articolul 19. Produsele alimentare fortificate
Articolul 20. Depozitarea, transportul şi distribuirea
Articolul 21. Importul produselor alimentare şi al hranei pentru animale în Republica Moldova
Articolul 22. Exportul produselor alimentare şi al hranei pentru animale din Republica Moldova
Articolul 23. Personalul întreprinderilor din domeniul alimentar

Capitolul IV
DOMENIILE DE COMPETENŢĂ PENTRU SIGURANŢA ALIMENTELOR

Articolul 24. Domeniile de competenţă ale Agenţiei Naţionale pentru Siguranţa Alimentelor
Articolul 25. Domeniile de competenţă ale Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale

Capitolul V
SISTEMELE DE SUPRAVEGHERE ŞI CONTROL PRIVIND SIGURANŢA ALIMENTELOR

Articolul 26. Sistemul rapid de alertă pentru alimente şi furaje la nivel naţional
Articolul 27. Norme de confidenţialitate pentru Sistemul rapid de alertă pentru alimente şi furaje la nivel naţional
Articolul 28. Măsuri de urgenţă privind produsele alimentare şi hrana pentru animale care îşi au originea în Republica Moldova sau care sînt importate
Articolul 29. Planul general de gestionare a crizelor în sectorul alimentelor şi furajelor
Articolul 30. Retragerea de pe piaţă a produselor alimentare şi a materialelor care vin în contact cu produsele alimentare periculoase şi/sau neconforme reglementărilor aplicabile din domeniul alimentar
Articolul 31. Expertiza, utilizarea condiţionată sau nimicirea produselor alimentare şi a materialelor care vin în contact cu produsele alimentare periculoase şi/sau neconforme reglementărilor aplicabile din domeniul alimentar, retrase de pe piaţă

Capitolul VI
RESPONSABILITĂŢI ŞI SOLUŢIONAREA LITIGIILOR

Articolul 32. Răspunderea pentru încălcarea prevederilor prezentei legi
Articolul 33. Soluţionarea litigiilor

Capitolul VII
DISPOZIŢII FINALE

Articolul 34. Intrarea în vigoare a prezentei legi

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Prezenta lege transpune în legislaţia naţională prevederile:

– Regulamentului (CE) nr.178/2002 al Parlamentului European şi al Consiliului UE din 28 ianuarie 2002 de stabilire a principiilor şi a cerinţelor generale ale legislaţiei alimentare, de instituire a Autorităţii Europene pentru Siguranţa Alimentară şi de stabilire a procedurilor în domeniul siguranţei produselor alimentare, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 31 din 1 februarie 2002, astfel cum a fost modificat ultima dată prin Regulamentul (UE) 2017/745; şi

– Regulamentului de punere în aplicare (UE) nr.931/2011 al Comisiei Europene din 19 septembrie 2011 privind cerinţele în materie de trasabilitate a alimentelor de origine animală stabilite în Regulamentul (CE) nr.178/2002 al Parlamentului European şi al Consiliului UE, publicat în Jurnalul Oficial L 242 din 20 septembrie 2011.

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Scopul, obiectivele şi domeniile de aplicare ale prezentei legi

(1) Prezenta lege are drept scop atingerea unui înalt nivel de protecţie a sănătăţii umane şi a intereselor consumatorului în legătură cu siguranţa alimentelor, ţinînd cont de diversitatea

aprovizionării cu produse alimentare, inclusiv produse tradiţionale, asigurînd funcţionarea eficientă a pieţei naţionale.

(2) Pentru atingerea scopului prevăzut la alin.(1), prezenta lege:

a) stabileşte principiile generale de reglementare a domeniului produselor alimentare şi al hranei pentru animale, în general, şi a siguranţei acestora, în special;

b) stabileşte şi defineşte domeniile de competenţă ale Agenţiei Naţionale pentru Siguranţa Alimentelor privind siguranţa alimentelor şi a hranei pentru animale pe întregul lanţ alimentar;

c) stabileşte şi defineşte domeniile de competenţă ale Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale privind sănătatea publică şi supravegherea unor categorii de produse alimentare cu impact asupra sănătăţii populaţiei, în limita competenţelor stabilite de prezenta lege;

d) stabileşte drepturile şi obligaţiile operatorilor din domeniul alimentar implicaţi în producerea, procesarea, depozitarea, transportul, distribuirea şi comercializarea alimentelor şi a hranei pentru animale;

e) consolidează cadrul juridic şi instituţional privind siguranţa alimentelor şi a hranei pentru animale.

(3) Principalele obiective ale reglementărilor din domeniul alimentar sînt:

a) protecţia vieţii şi a sănătăţii umane, a intereselor consumatorului, prevenirea practicilor frauduloase sau înşelătoare, de falsificare a produselor alimentare;

b) aplicarea principiului de bază al politicii privind siguranţa alimentelor – „de la furcă la furculiţă”;

c) asigurarea unor practici corecte în comerţul alimentar, luîndu-se în considerare sănătatea şi bunăstarea animalelor, sănătatea plantelor şi protecţia mediului înconjurător;

d) facilitarea comerţului dintre Republica Moldova şi alte ţări cu produse alimentare care corespund cerinţelor prezentei legi.

(4) Prevederile prezentei legi se aplică la toate etapele lanţului alimentar.

(5) Prezenta lege se aplică tuturor produselor alimentare, inclusiv celor fortificate, suplimentelor alimentare şi altor tipuri de produse alimentare destinate introducerii pe piaţa internă.

(6) Prin derogare de la alin.(4) şi (5), prezenta lege nu se aplică producţiei primare destinate consumului casnic sau alimentelor care sînt preparate, manipulate ori depozitate pentru consumul casnic.

Articolul 2. Noţiuni principale

În scopul aplicării prezentei legi, se definesc următoarele noţiuni principale:

aditiv alimentar – orice substanţă care, în mod normal, nu se consumă ca aliment în sine şi nu se utilizează ca ingredient alimentar caracteristic, avînd sau nu valoare nutritivă, a cărei adăugare deliberată, în scop tehnologic, în alimente în procesul de producţie a acestora are ca rezultat sau se consideră în mod rezonabil că ar putea avea ca rezultat transformarea sa ori transformarea produselor sale secundare, în mod direct sau indirect, într-o componentă a alimentelor în cauză;

alimente de origine animală – produsele alimentare ce constau din sau conţin aproape în exclusivitate produse de origine animală (materie primă şi produse obţinute de la animale, păsări, peşti, albine şi hidrobionţi);

alimente de origine nonanimală – vegetalele şi produsele vegetale destinate consumului uman, precum legumele proaspete şi conservate, inclusiv cartofii şi sfecla de zahăr, fructele proaspete şi conservate, seminţele de leguminoase şi de oleaginoase, cerealele boabe, produsele

din cereale, condimentele, grăsimile şi uleiurile de origine vegetală, dulciurile, băuturile alcoolice şi nealcoolice, guma de mestecat, alimentele procesate, altele decît cele de origine animală, suplimentele alimentare şi nutritive;

alimente provenite din organisme modificate genetic şi/sau organisme modificate genetic – produsele alimentare care conţin o combinaţie nouă de material genetic, obţinut prin tehnici de biotehnologie, şi/sau organismele în care materialul genetic a fost modificat printr-un proces ce nu are loc în mod natural, prin împerechere şi/sau recombinare naturală;

analiza riscurilor – proces care cuprinde trei componente interconectate: evaluarea riscurilor, gestiunea riscurilor şi comunicarea riscurilor;

arome – produsele care:

a) nu sînt destinate consumului sub această formă, fiind adăugate produselor alimentare pentru a le da sau a le modifica mirosul şi/sau gustul;

b) sînt compuse sau formate din substanţe aromatizante, preparate aromatizante, arome obţinute prin tratament termic, precursori de arome, alte arome sau amestecuri ale acestora;

comunicarea riscurilor – schimbul interactiv de informaţii şi opinii, pe întreaga durată a procesului de analiză a riscurilor, cu privire la pericole şi riscuri, factorii corelaţi riscurilor şi percepţia riscurilor între evaluatorii riscurilor, gestionarii riscurilor, întreprinderile din domeniul alimentar şi al hranei pentru animale, consumatori, mediul academic şi alte părţi interesate, inclusiv explicarea rezultatelor evaluărilor de risc şi a temeiurilor deciziilor luate în materie de gestiune a riscurilor;

contaminant – orice substanţă care nimereşte neintenţionat în alimente sau care este prezentă în acestea ca urmare a producerii (inclusiv a activităţilor de creştere a plantelor şi animalelor şi a practicii veterinare), fabricării, prelucrării, preparării, tratării, ambalării, preambalării, etichetării, transportului, depozitării, manipulării sau distribuirii acestora ori ca urmare a contaminării mediului;

enzimă alimentară – produs obţinut din organisme vegetale, animale sau microorganisme ori din produsele derivate din acestea, inclusiv din produsele obţinute printr-un proces de fermentare, folosind microorganisme, care:

a) conţine una sau mai multe enzime ce pot cataliza o reacţie biochimică specifică; şi

b) se adaugă unui produs alimentar în vederea îndeplinirii unei funcţii tehnologice la orice etapă a procesului de fabricare, prelucrare, preparare, tratare, ambalare, transport sau depozitare a acestuia;

evaluarea riscurilor – proces bazat pe date ştiinţifice, constînd din 4 etape: identificarea pericolelor, caracterizarea pericolelor, evaluarea expunerii şi caracterizarea riscurilor;

gestiunea riscurilor – proces, diferit de evaluarea riscurilor, de apreciere a politicilor alternative prin consultarea părţilor interesate, luîndu-se în considerare evaluarea riscurilor şi alţi factori legitimi şi, dacă este necesar, selectîndu-se opţiunile de prevenire şi de control adecvate;

hrană pentru animale – orice substanţă sau produs, inclusiv aditivii, indiferent dacă este procesat, parţial procesat sau neprocesat, destinat utilizării în nutriţia animalelor;

identificarea produselor alimentare şi a materialelor care vin în contact cu produsele alimentare – activitatea de stabilire a corespunderii produselor alimentare şi a materialelor care vin în contact cu produsele alimentare cu cerinţele stipulate în reglementările din domeniul alimentar aprobate de către Guvern, precum şi cu informaţia referitoare la aceste produse şi materiale, cuprinsă în documentele anexate şi pe etichete;

introducere pe piaţă – deţinerea produselor alimentare sau a hranei pentru animale în scopul comercializării, inclusiv oferirea spre vînzare sau orice altă formă de transfer, indiferent dacă este gratuit sau nu, comercializarea, distribuirea şi alte forme de transfer;

întreprindere din domeniul hranei pentru animale – orice întreprindere, indiferent de forma de proprietate, care îşi desfăşoară activitatea în domeniul hranei pentru animale la toate etapele lanţului alimentar în condiţiile prezentei legi;

întreprindere din domeniul alimentar – orice întreprindere, indiferent de forma de proprietate, care îşi desfăşoară activitatea în domeniul alimentar la toate etapele lanţului alimentar în condiţiile prezentei legi;

lanţ alimentar – toate etapele procesului de producţie a unui aliment sau a unei hrane pentru animale, începînd de la producţia primară pînă la şi incluzînd depozitarea, transportul, distribuirea, importul, exportul, vînzarea şi furnizarea acesteia către consumatorul final;

materiale care vin în contact cu produsele alimentare – materialele şi articolele care se folosesc la producerea şi distribuirea produselor alimentare, inclusiv utilajele tehnologice, aparatele şi comunicaţiile, ambalajul, vasele, vesela, ustensilele aflate în contact cu produsele alimentare, şi care sînt destinate acestui scop;

materie primă alimentară – materia primă de origine animală, vegetală sau de alt gen, inclusiv apa, folosită la producerea produselor alimentare;

nutrimente şi/sau suplimente alimentare – substanţe nutritive, cum ar fi proteinele, lipidele, glucidele, vitaminele, elementele minerale, aminoacizii esenţiali şi/sau preparatele produse sub formă de tablete, capsule, drajeuri, pulberi sau lichide, care au în componenţa lor macro- şi micronutrimente şi/sau alte substanţe comestibile şi sînt consumate în cantităţi definite, suplimentar la raţia alimentară obişnuită. Nutrimentele şi/sau suplimentele alimentare nu se consideră medicamente;

operator din domeniul alimentar – persoana fizică sau juridică responsabilă de respectarea reglementărilor din domeniul alimentar în cadrul întreprinderii din domeniul alimentar aflată sub controlul său;

operator din domeniul hranei pentru animale – persoana fizică sau juridică responsabilă de respectarea reglementărilor din domeniul alimentar în cadrul întreprinderii din domeniul hranei pentru animale aflată sub controlul său;

pericol – agentul biologic, chimic sau fizic aflat în alimente sau în hrana pentru animale sau o stare a acestora, avînd potenţialul de a cauza un efect negativ asupra sănătăţii;

proces de producţie – procesul integral sau parţial de obţinere, manipulare, prelucrare, preparare, tratare, fabricare, ambalare, preambalare, etichetare, depozitare sau transport al produselor alimentare, inclusiv de combinare a acestora cu alte produse;

producţie primară – producerea, creşterea sau cultivarea produselor primare, incluzînd recoltarea, mulsul şi producţia de animale de crescătorie înainte de sacrificare, de asemenea vînătoarea şi pescuitul, precum şi colectarea produselor de la animale şi plante sălbatice;

produs alimentar sau aliment – orice substanţă sau produs, indiferent dacă este prelucrat, parţial prelucrat sau neprelucrat, destinat sau prevăzut în mod rezonabil să fie ingerat de oameni. Produsele alimentare includ băuturile, guma de mestecat şi orice substanţă, inclusiv apa, încorporată în mod intenţionat în produse alimentare în timpul producerii, preparării sau tratării lor. Acestea includ apa în punctul de conformitate după cum urmează:

1) în cazul apei furnizate printr-o reţea de distribuţie, în punctul din interiorul unei incinte sau al unei unităţi în care aceasta curge din robinetele folosite în mod normal pentru consumul uman;

2) în cazul apei furnizate dintr-un rezervor, în punctul în care aceasta curge din rezervor;

3) în cazul apei îmbuteliate în sticle sau recipiente destinate comercializării, în punctul în care aceasta este îmbuteliată în sticle sau recipiente;

4) în cazul apei folosite într-o întreprindere alimentară, în punctul în care apa este utilizată în întreprindere.

Noţiunea de „produs alimentar" nu include:

a) hrana pentru animale;

b) animalele vii;

c) plantele înainte de a fi recoltate;

d) medicamentele;

e) cosmeticele;

f) tutunul şi produsele din tutun;

g) substanţele stupefiante sau psihotrope;

h) reziduurile şi substanţele contaminante;

i) produsele obţinute prin utilizarea dispozitivelor medicale;

produs alimentar nou:

a) produsul alimentar cu o structură moleculară primară nouă sau modificată în mod intenţionat;

b) produsul alimentar constînd din microorganisme, ciuperci (fungi), alge sau izolat din acestea;

c) produsul alimentar constînd din plante sau separat din plante, sau din animale, cu excepţia produselor alimentare obţinute prin practicile de înmulţire sau reproducere tradiţionale şi care au un istoric de utilizare în condiţii de siguranţă;

d) produsul alimentar pentru care s-a aplicat un proces de producţie care conduce la schimbări semnificative în compoziţia sau structura acestuia, care afectează valoarea lui nutritivă, metabolismul sau nivelul de substanţe nedorite;

e) produsul alimentar, vitaminele sau mineralele care conţin sau care au la bază nanomateriale fabricate;

produse alimentare falsificate – produsele alimentare care au fost modificate intenţionat sau neintenţionat, astfel încît ar putea prezenta riscuri pentru sănătatea umană, ar putea leza interesele consumatorului sau l-ar putea informa greşit, şi ale căror componenţă, caracteristici şi proprietăţi nu corespund celor stipulate în reglementările din domeniul alimentar, dar care, prin aspect, etichetare, prezentare şi publicitate, pretind a fi astfel de produse;

reglementări în domeniul alimentar – acte normative, reguli, cerinţe, norme sanitar-veterinare şi fitosanitare, standarde şi alte documente normative pertinente care stabilesc cerinţele de siguranţă şi calitate referitoare la produsele alimentare şi materialele care vin în contact cu acestea pe întreg lanţ alimentar şi cele referitoare la hrana pentru animale produsă ori folosită pentru hrănirea animalelor de la care se obţin produse alimentare;

risc – o funcţie a probabilităţii şi gravităţii unui efect negativ asupra sănătăţii, determinat de prezenţa unui pericol;

siguranţa (inofensivitatea) alimentelor – certitudine argumentată a faptului că, în condiţii obişnuite de preparare şi/sau utilizare, produsele alimentare nu sînt periculoase şi nu prezintă riscuri pentru sănătatea generaţiei actuale şi a celei viitoare;

termen de valabilitate – perioada de timp, stabilită de către operatorul din domeniul alimentar care produce un produs alimentar, pe durata căreia produsul trebuie să-şi păstreze caracteristicile specifice, cu condiţia respectării regulilor de transport, manipulare, depozitare,

păstrare, utilizare şi consum. Termenul de valabilitate al produsului alimentar poate fi exprimat printr-un interval de timp sau prin data-limită de consum;

trasabilitate – capacitatea de a depista şi a urmări un anumit produs alimentar, o anumită hrană pentru animale, un animal de la care se obţin produse alimentare sau o substanţă destinată încorporării ori care este de aşteptat să fie încorporată într-un anumit produs alimentar sau într-o hrană pentru animale pe parcursul întregului lanţ alimentar.

Capitolul II
PRINCIPIILE GENERALE PRIVIND SIGURANŢA ALIMENTELOR

Articolul 3. Principiul analizei riscurilor

(1) Reglementările din domeniul alimentar se bazează pe analiza riscurilor, cu excepţia cazurilor în care această abordare nu este adecvată circumstanţelor sau naturii măsurii aplicate.

(2) Evaluarea riscurilor se bazează pe informaţiile ştiinţifice disponibile şi se realizează în mod independent, obiectiv şi transparent.

(3) Gestiunea riscurilor ia în considerare rezultatele evaluării riscurilor şi, în special, avizele instituţiilor naţionale şi internaţionale din domeniul siguranţei alimentelor, alţi factori legitimi în domeniu, precum şi principiul precauţiei.

Articolul 4. Principiul precauţiei

(1) În împrejurări specifice în care, în urma unei evaluări a informaţiilor disponibile, este identificată posibilitatea unor efecte dăunătoare asupra sănătăţii, dar persistă incertitudinea ştiinţifică, vor fi adoptate măsuri provizorii de gestiune a riscurilor, necesare pentru asigurarea unui nivel înalt de protecţie a sănătăţii consumatorului, pînă la apariţia unor noi informaţii ştiinţifice pentru o evaluare mai cuprinzătoare a riscurilor.

(2) Măsurile adoptate în temeiul alin.(1) trebuie să fie proporţionale şi să nu limiteze comerţul mai mult decît este necesar pentru a atinge un nivel înalt de protecţie a sănătăţii, acordîndu-se atenţie fezabilităţii tehnice şi economice, precum şi altor factori consideraţi legitimi pentru problema respectivă. Măsurile se revizuiesc în funcţie de natura riscurilor identificate la adresa vieţii sau sănătăţii şi de tipul informaţiilor ştiinţifice necesare pentru clarificarea incertitudinii ştiinţifice şi pentru realizarea unei evaluări mai cuprinzătoare a riscurilor.

Articolul 5. Protecţia intereselor consumatorului

Reglementările din domeniul alimentar au drept obiectiv protejarea intereselor consumatorilor şi le oferă o bază care le permite să facă alegeri în cunoştinţă de cauză privind alimentele pe care le consumă; acestea au drept scop prevenirea:

a) practicilor comerciale incorecte;

b) contrafacerii produselor alimentare;

c) oricăror alte practici care pot induce în eroare consumatorul.

Articolul 6. Principiul transparenţei

(1) Societatea civilă este consultată în mod deschis şi transparent, direct sau prin organismele sale reprezentative, în timpul pregătirii, evaluării şi revizuirii reglementărilor din domeniul alimentar.

(2) Organul de control informează societatea civilă despre identificarea produselor alimentare sau a hranei pentru animale ce pot prezenta riscuri pentru sănătatea umană sau pentru sănătatea animală, despre măsurile luate ori pe cale de a fi luate pentru a preveni, a reduce sau a

elimina aceste riscuri, în funcţie de natura, gravitatea şi de dimensiunile riscurilor respective şi fără a aduce atingere dispoziţiilor privind accesul la informaţie, aprobate prin Legea nr.982/2000.

Capitolul III
CERINŢELE GENERALE PRIVIND SIGURANŢA ALIMENTELOR ŞI A HRANEI PENTRU ANIMALE

Articolul 7. Cerinţele generale privind siguranţa alimentelor

(1) Siguranţa produselor alimentare şi a materialelor care vin în contact cu produsele alimentare se asigură prin:

a) reglementarea şi controlul de stat în domeniul asigurării inofensivităţii acestora;

b) luarea de către operatorii din domeniul alimentar a unor măsuri organizatorice, agrochimice, veterinare, tehnologice, sanitar-antiepidemice şi fitosanitare în vederea respectării reglementărilor aplicabile în domeniul alimentar;

c) controlul inofensivităţii produselor alimentare şi a materialelor care vin în contact cu produsele alimentare, efectuat de către operatorii din domeniul alimentar pe tot lanţul alimentar, inclusiv prin aplicarea principiilor de analiză a riscurilor în punctele critice de control (HACCP – Hazard Analysis and Critical Control Points).

(2) Cerinţele privind asigurarea inofensivităţii produselor alimentare sînt impuse prin Acordul privind aplicarea de măsuri sanitare şi fitosanitare (SPS) al Organizaţiei Mondiale a Comerţului, la care Republica Moldova este parte. Acestea sînt stabilite în baza evaluării riscurilor pentru sănătatea umană şi sînt executorii.

(3) Cerinţele menţionate la alin.(2) se bazează pe rezultatele cercetărilor ştiinţifice privind particularităţile de alimentaţie şi nutriţie şi starea de sănătate a populaţiei, pe identificarea şi estimarea inofensivităţii şi a pericolelor pe care le pot prezenta produsele alimentare şi materialele care vin în contact cu produsele alimentare, pe evaluarea şi analiza riscurilor de a periclita sănătatea umană ca urmare a consumului acestora, pe estimarea consecinţelor sociale şi economice ale consumului de produse alimentare periculoase şi/sau nesigure.

(4) Produsele alimentare şi materialele care vin în contact cu produsele alimentare ce respectă reglementările din domeniul alimentar se consideră că nu prezintă riscuri pentru sănătatea umană.

(5) Conformitatea unui produs alimentar cu cerinţele specifice aplicabile acelui produs alimentar nu împiedică organul de control abilitat să restricţioneze introducerea lui pe piaţă ori să solicite retragerea lui de pe piaţă în cazul în care există suspiciuni că, în pofida acestei conformităţi, produsul alimentar respectiv nu prezintă siguranţă.

(6) Se interzice producerea şi/sau introducerea pe piaţă a produselor alimentare şi a materialelor care vin în contact cu produsele alimentare care:

a) nu corespund reglementărilor aplicabile din domeniul alimentar;

b) sînt periculoase şi pot afecta sănătatea umană în condiţii normale de folosire a acestora de către consumator, ţinînd cont de informaţia cuprinsă în etichetă sau pusă la dispoziţia consumatorului în alt mod;

c) sînt improprii consumului uman, fiind contaminate şi/sau impure, sau prezentînd semne de alterare;

d) sînt falsificate;

e) nu au inclusă pe ambalaj sau pe etichetă informaţia prevăzută la art.8 din Legea nr.279/2017 privind informarea consumatorului cu privire la produsele alimentare;

f) au termenul de valabilitate expirat;

g) nu permit să le fie determinată originea şi nu asigură trasabilitatea acestora;

h) nu corespund cerinţelor de comercializare cu amănuntul, aprobate de către Guvern.

(7) Produsele alimentare şi materialele care vin în contact cu produsele alimentare prevăzute la alin.(6), care se consideră neconforme reglementărilor aplicate în domeniul alimentar, sînt supuse utilizării condiţionate sau nimicirii.

(8) Atunci cînd se determină dacă un aliment prezintă sau nu siguranţă, trebuie să se aibă în vedere:

a) condiţiile de folosire a alimentului de către consumator şi la fiecare etapă a lanţului alimentar;

b) informaţiile furnizate consumatorului, inclusiv cele de pe etichetă sau alte informaţii general disponibile pentru consumator în vederea evitării unor anumite efecte negative asupra sănătăţii ale alimentului respectiv sau ale categoriei respective de alimente.

(9) Atunci cînd se determină dacă un aliment dăunează sănătăţii, trebuie să se ia în considerare:

a) efectul probabil imediat şi/sau de scurtă durată, şi/sau de lungă durată al acestuia atît asupra persoanei care îl consumă, cît şi asupra generaţiilor viitoare;

b) efectele toxice cumulative probabile ale acestuia;

c) sensibilitatea alimentară a unei anumite categorii de consumatori, în cazul în care alimentul respectiv îi este destinat.

(10) Produsele alimentare trebuie să satisfacă necesităţile fiziologice ale omului în substanţe nutritive şi în energie, să fie inofensive, să nu conţină contaminanţi, microorganisme şi alte organisme ori substanţe biologice în cantităţi care să depăşească valorile-limită stabilite în reglementările din domeniu alimentar, să nu prezinte în alt mod pericol pentru om, să fie produse şi introduse pe piaţă în condiţii de igienă conform prevederilor Legii nr.296/2017 privind cerinţele generale de igienă a produselor alimentare.

(11) Producerea, transportul, depozitarea şi introducerea pe piaţă a produselor alimentare şi a materialelor care vin în contact cu produsele alimentare se efectuează în spaţii şi în condiţii ce corespund cerinţelor prezentei legi, iar operatorii din domeniul alimentar deţin autorizaţii sanitar-veterinare de funcţionare eliberate în conformitate cu art.18 din Legea nr.221/2007 privind activitatea sanitar-veterinară sau deţin certificate de înregistrare în domeniul siguranţei alimentelor eliberate în conformitate cu art.23^1 din Legea nr.50/2013 cu privire la controalele oficiale pentru verificarea conformităţii cu legislaţia privind hrana pentru animale şi produsele alimentare şi cu normele de sănătate şi de bunăstare a animalelor.

(12) Operatorii din domeniul alimentar vor întreprinde măsurile de rigoare pentru a elimina riscul de contaminare sau de deteriorare a alimentelor şi de transformare a acestora în produse periculoase pentru consumatori.

(13) În cazul în care un produs alimentar care nu prezintă siguranţă face parte dintr-un transport, dintr-un lot sau dintr-o livrare de mărfuri alimentare de la o sursă sau din aceeaşi clasă ori avînd aceeaşi descriere, se presupune că toate produsele alimentare din respectivul transport, lot sau din respectiva livrare nu prezintă siguranţă, cu excepţia cazurilor în care se constată, în urma unei evaluări detaliate, că nu s-a identificat nicio dovadă care să indice că restul transportului, lotului sau al livrării nu prezintă siguranţă.

Articolul 8. Responsabilităţi privind siguranţa alimentelor

(1) Operatorii din domeniul alimentar şi operatorii din domeniul hranei pentru animale sînt responsabili pe întregul lanţ alimentar de respectarea reglementărilor din domeniul alimentar.

(2) În cazul în care operatorul din domeniul alimentar consideră sau are motive întemeiate să considere că un produs alimentar pe care l-a importat, produs, procesat, fabricat sau distribuit nu satisface cerinţele de siguranţă şi poate fi dăunător pentru sănătatea umană, el iniţiază imediat procedurile de retragere a produsului alimentar de pe piaţă, dacă produsul respectiv a ieşit de sub controlul său, şi informează imediat în acest sens Agenţia Naţională pentru Siguranţa Alimentelor. Operatorul informează, în mod eficient şi precis, consumatorul în legătură cu motivul retragerii produsului alimentar şi retrage de la consumator produsele deja livrate, atunci cînd alte măsuri nu sînt suficiente pentru a atinge un nivel ridicat de protecţie a sănătăţii.

(3) Operatorul din domeniul alimentar informează imediat organul de control abilitat cu privire la acţiunile întreprinse pentru prevenirea riscurilor asupra consumatorului final şi nu împiedică ori descurajează orice persoană să coopereze cu autorităţile administraţiei publice în cazul în care aceasta ar putea preveni, reduce sau elimina un risc prezentat de un produs alimentar.

(4) Operatorii din domeniul alimentar cooperează cu organul de control abilitat la acţiunile întreprinse pentru evitarea sau reducerea riscurilor prezentate de un produs alimentar introdus pe piaţă.

(5) Controlul de stat privind asigurarea inofensivităţii şi a calităţii produselor alimentare şi ale materialelor care vin în contact cu produsele alimentare aflate în uz la toate etapele lanţului alimentar se efectuează de către Agenţia Naţională pentru Siguranţa Alimentelor. În acest scop, agenţia nominalizată monitorizează şi verifică respectarea cerinţelor prevăzute în reglementările din domeniul alimentar de către operatorii din domeniul alimentar şi operatorii din domeniul hranei pentru animale pe întregul lanţ alimentar.

(6) Controlul de stat al operatorilor din domeniul alimentar şi operatorilor din domeniul hranei pentru animale care practică activitate de întreprinzător se planifică, se efectuează şi se înregistrează în conformitate cu prevederile Legii nr.131/2012 privind controlul de stat asupra activităţii de întreprinzător.

(7) Prin derogare de la prevederile alin.(5), controlul şi supravegherea de stat privind asigurarea inofensivităţii şi calităţii produselor alimentare comercializate în farmacii, privind siguranţa şi calitatea materialelor care vin în contact cu produsele alimentare introduse pe piaţă şi privind etichetarea nutriţională şi înscrierea menţiunilor de sănătate pe produsele alimentare se efectuează de către Agenţia Naţională pentru Sănătate Publică în conformitate cu atribuţiile stabilite de legislaţia naţională.

(8) La elaborarea sau adaptarea reglementărilor din domeniul alimentar se iau în considerare normele şi recomandările internaţionale, inclusiv cele ale Comisiei Codex Alimentarius şi ale Uniunii Europene.

(9) Operatorii din domeniul alimentar care produc, achiziţionează, depozitează, transportă şi introduc pe piaţă produse alimentare sau prestează servicii de alimentaţie publică trebuie să respecte prevederile Legii nr.296/2017 privind cerinţele generale de igienă a produselor alimentare şi să efectueze măsuri de asigurare a siguranţei produselor respective.

Articolul 9. Cerinţele faţă de siguranţa hranei pentru animale

(1) Hrana pentru animale nu se introduce pe piaţă şi nu se dă niciunui animal de la care se obţin produse alimentare dacă aceasta nu prezintă siguranţă.

(2) Se consideră că folosirea hranei pentru animale nu prezintă siguranţă în cazul în care:

a) aceasta are un efect negativ asupra sănătăţii animale ori asupra sănătăţii umane;

b) produsele alimentare obţinute de la animale pentru producţia de alimente devin un factor de risc pentru consumul uman.

(3) În cazul în care o anumită hrană pentru animale a fost identificată că nu prezintă siguranţă şi provine dintr-un transport, un lot sau o livrare de hrană pentru animalele din aceeaşi clasă ori avînd aceeaşi descriere, se presupune că întreaga cantitate de hrană din acel transport, acel lot sau din acea livrare este afectată, cu excepţia cazului în care, în urma unei evaluări detaliate pe baza cerinţelor privind siguranţa hranei pentru animale aprobate de Guvern, nu există nicio dovadă că restul transportului, lotului sau al livrării nu prezintă siguranţă.

(4) Conformitatea unei hrane pentru animale cu cerinţele specifice aplicabile pentru acea hrană nu împiedică organul de control abilitat să restricţioneze introducerea acesteia pe piaţă ori să solicite retragerea acesteia de pe piaţă în cazul în care există suspiciuni că, în pofida acelei conformităţi, respectiva hrană pentru animale nu prezintă siguranţă.

Articolul 10. Responsabilităţi privind siguranţa hranei pentru animale

(1) În cazul în care operatorul din domeniul hranei pentru animale consideră sau are motive să considere că o anumită hrană pentru animale care a fost importată, produsă, procesată, fabricată sau distribuită nu satisface cerinţele de siguranţă, acesta iniţiază imediat procedurile de retragere a hranei pentru animale respective de pe piaţă şi informează imediat în acest sens organul de control abilitat. În aceste împrejurări sau în cazul în care transportul, lotul sau livrarea de hrană pentru animale nu îndeplineşte cerinţele de siguranţă a hranei pentru animale, respectiva hrană pentru animale urmează să fie distrusă, cu excepţia cazurilor în care organul de control abilitat ia o altă decizie. Operatorul îi va informa pe gestionarii hranei pentru animale despre motivul retragerii acesteia şi, dacă este necesar, va retrage de la ei produsele care le-au fost deja furnizate, atunci cînd alte măsuri nu sînt suficiente pentru realizarea unui nivel ridicat de protecţie a sănătăţii animale.

(2) Operatorul din domeniul hranei pentru animale responsabil de activităţile de vînzare cu amănuntul şi de distribuţie a hranei pentru animale, care nu afectează ambalarea, etichetarea, siguranţa sau integritatea acesteia, iniţiază, în limitele activităţilor sale, proceduri de retragere de pe piaţă a produselor care nu sînt conforme cu cerinţele de siguranţă, transmiţînd mai departe informaţiile necesare pentru trasabilitatea hranei pentru animale, cooperînd la acţiunile întreprinse de producători, prelucrători, fabricanţi şi/sau de organul de control abilitat.

(3) Operatorul din domeniul hranei pentru animale informează imediat organul de control abilitat despre acţiunile întreprinse pentru prevenirea riscurilor rezultate din folosirea hranei pentru animale şi nu va împiedica sau descuraja orice persoană să coopereze cu organul de control abilitat în cazul în care aceasta ar putea preveni, reduce sau elimina un risc rezultat dintr-o hrană pentru animale.

(4) Operatorii din domeniul hranei pentru animale colaborează cu organul de control abilitat la acţiunile întreprinse pentru evitarea sau reducerea riscurilor prezentate de o hrană pentru animale care este furnizată ori care a fost furnizată.

Articolul 11. Trasabilitatea

(1) Trasabilitatea produselor alimentare, a hranei pentru animale, a plantelor şi a animalelor de la care se obţin produse alimentare, precum şi a oricăror alte substanţe destinate a fi încorporate în alimente sau în hrana pentru animale, se stabileşte pentru toate etapele lanţului alimentar.

(2) Produsele alimentare sau hrana pentru animale introduse sau care urmează a fi introduse pe piaţă sînt etichetate conform prevederilor Legii nr.279/2017 privind informarea consumatorului cu privire la produsele alimentare.

(3) Operatorii din domeniul alimentar şi cei din domeniul hranei pentru animale trebuie să dispună de sisteme care să permită identificarea întreprinderilor de la care au fost aprovizionaţi cu alimente, cu hrană pentru animale, cu animale de la care se obţin produse alimentare sau cu orice substanţe destinate să fie încorporate în alimente sau în hrana pentru animale. De asemenea, operatorii din domeniul alimentar trebuie să dispună de sisteme care să permită identificarea întreprinderilor cărora le-au fost furnizate produsele alimentare fabricate sau ambalate de către ei. Aceste informaţii sînt puse la dispoziţia Agenţiei Naţionale pentru Siguranţa Alimentelor la solicitare.

(4) Pentru a asigura retragerea alimentelor nesigure şi monitorizarea efectelor lor asupra sănătăţii umane, pe tot lanţul alimentar vor fi implementate sisteme de trasabilitate.

(5) Operatorii din domeniul alimentar prezintă următoarele informaţii cu privire la loturile de produse alimentare care sînt furnizate agenţilor economici:

a) o descriere precisă a produsului alimentar;

b) volumul sau cantitatea de produse alimentare;

c) numele sau denumirea şi adresa operatorului din domeniul alimentar de la care s-a expediat produsul alimentar;

d) numele şi adresa expeditorului (proprietarului), în cazul în care acesta este altul decît operatorul din domeniul alimentar de la care s-a expediat produsul alimentar;

e) numele şi adresa operatorului din domeniul alimentar căruia i-a fost expediat produsul alimentar;

f) numele şi adresa destinatarului (proprietarului), în cazul în care acesta este altul decît operatorul din domeniul alimentar căruia i-a fost expediat produsul alimentar;

g) o referinţă de identificare a lotului sau a transportului, după caz; şi

h) data expedierii produsului alimentar.

Formatul în care sînt puse la dispoziţie informaţiile menţionate trebuie să fie unul precis şi clar.

(6) Informaţiile menţionate la alin.(5) se actualizează zilnic şi se păstrează cel puţin 14 zile de la data-limită de consum sau de la data durabilităţii minimale, sau de la ultima zi a termenului de valabilitate.

(7) La solicitarea Agenţiei Naţionale pentru Siguranţa Alimentelor, operatorul din domeniul alimentar furnizează informaţiile menţionate la alin.(5) în termen de 5 zile.

Articolul 12. Prezentarea şi etichetarea produselor alimentare

(1) Etichetarea, publicitatea şi prezentarea produselor alimentare sau a hranei pentru animale, inclusiv forma, aspectul sau ambalajul acestora, materialele de ambalare utilizate, modul în care sînt expuse, precum şi informaţiile oferite în legătură cu acestea prin orice mijloace de informare nu trebuie să inducă în eroare consumatorul.

(2) Produsele alimentare trebuie să fie preambalate şi ambalate astfel încît să se asigure menţinerea calităţii şi a inofensivităţii lor la depozitare, transport şi distribuire.

(3) La preambalarea, ambalarea şi etichetarea produselor alimentare, operatorii din domeniul alimentar vor respecta cerinţele Legii nr.279/2017 privind informarea consumatorului cu privire la produsele alimentare.

(4) Pentru preambalarea şi ambalarea produselor alimentare se vor utiliza materiale ce corespund reglementărilor aplicabile din domeniul alimentar, aprobate de Guvern, care nu elimină în produsele alimentare componenţi ce prezintă pericol pentru sănătatea umană, care asigură

păstrarea proprietăţilor produsului şi care sînt reciclabile ori pot fi valorificate şi nimicite fără a prejudicia mediul.

(5) Etichetarea produselor alimentare le va oferi consumatorilor informaţiile necesare, suficiente, veritabile şi uşor de comparat, care să le permită acestora să-şi aleagă produsul alimentar corespunzător exigenţelor şi să cunoască eventualele riscuri la care ar putea fi expuşi, pentru a nu fi induşi în eroare.

(6) Se interzice prelungirea termenului de valabilitate al produselor alimentare, inclusiv prin reetichetare sau reambalare.

(7) Etichetarea produselor alimentare provenite din organisme modificate genetic se face conform prevederilor Legii nr.755/2001 privind securitatea biologică.

(8) Etichetele produselor alimentare cu destinaţie nutriţională specială pentru sugari sau copiii mici nu vor conţine informaţii care să împiedice ori să defavorizeze alimentaţia la sîn.

(9) Etichetele suplimentelor alimentare, etalarea şi publicitatea acestora nu le vor atribui proprietăţi profilactice, de tratament şi nici nu vor invoca aceste proprietăţi.

(10) Informaţia promoţională şi publicitatea pentru produsele nerecomandate preşcolarilor şi elevilor trebuie să evite caracterul atractiv pentru copii şi să nu-i vizeze pe aceştia.

Articolul 13. Cerinţele de siguranţă privind organizarea procesului de producţie

(1) La elaborarea de produse alimentare noi şi materiale care vin în contact cu produsele alimentare şi/sau de noi procese tehnologice de producere şi distribuire a acestora, operatorii din domeniul alimentar sînt obligaţi să argumenteze exigenţele privind inofensivitatea acestor produse şi materiale, privind preambalarea, ambalarea, etichetarea şi menţinerea inofensivităţii la producerea şi distribuirea acestora, de asemenea să elaboreze programe de control al inofensivităţii în procesul de producţie şi metode de investigare a produselor şi materialelor respective. Termenul de valabilitate al produsului alimentar nou este stabilit de către producător, pe răspunderea acestuia, sau în colaborare cu instituţii de cercetare, după testări prealabile, cu respectarea termenului de valabilitate maxim stabilit de către Agenţia Naţională pentru Sănătate Publică.

(2) Indiciile de calitate şi de inofensivitate a produselor alimentare noi şi a materialelor care vin în contact cu produsele alimentare, cerinţele referitoare la ambalarea şi etichetarea acestora, condiţiile de producere şi de distribuire a acestora, programele de control al inofensivităţii în procesul de producţie şi metodele de investigare a acestor produse şi materiale vor fi incluse în reglementările din domeniul alimentar aprobate de către Guvern.

(3) Documentele tehnice şi mostrele experimentale ale produselor alimentare noi şi/sau ale materialelor care vin în contact cu produsele alimentare sînt supuse expertizei sanitare, expertizei sanitar-veterinare şi, după caz, expertizei în cadrul Agenţiei Naţionale pentru Sănătate Publică în vederea autorizării produselor alimentare noi şi/sau a materialelor care vin în contact cu produsele alimentare. Documentele tehnice se aprobă de către producător doar după autorizarea produselor alimentare noi şi/sau a materialelor care vin în contact cu produsele alimentare la care se referă documentele respective.

(4) La fabricarea şi prelucrarea produselor alimentare şi la fabricarea materialelor care vin în contact cu produsele alimentare se vor respecta prevederile reglementărilor în domeniul alimentar aprobate de către Guvern.

(5) Cantitatea de contaminanţi, de reziduuri din produsele de uz fitosanitar şi conţinutul de nitraţi din sau de pe produsele alimentare, precum şi din sau de pe hrana de origine vegetală şi animală pentru animale, nu trebuie să depăşească limitele stabilite prin actele normative aprobate

de către Guvern. În cazul în care cantitatea maximă de reziduuri pentru un anumit produs nu este stabilită, se ia în considerare limita prevăzută de Comisia Codex Alimentarius.

(6) La fabricarea produselor alimentare se va utiliza materie primă inofensivă care corespunde reglementărilor în domeniul alimentar aprobate de către Guvern. La obţinerea materiei prime alimentare se admite utilizarea de aditivi furajeri, stimulatori de creştere a animalelor (inclusiv preparate hormonale), preparate veterinare, pesticide, fertilizanţi sau alte produse pentru tratarea plantelor şi a solului, care au fost aprobate de către Guvern.

(7) Materia primă de origine animală poate fi folosită la fabricarea produselor alimentare numai după efectuarea expertizei sanitar-veterinare şi obţinerea de către producător a certificatului sanitar-veterinar de la Agenţia Naţională pentru Siguranţa Alimentelor, care să ateste corespunderea materiei prime de origine animală cu cerinţele prevăzute de regulile şi normele sanitar-veterinare.

(8) Aditivii alimentari utilizaţi la fabricarea produselor alimentare, substanţele nutritive utilizate ca fortifianţi, nutrimentele şi suplimentele alimentare, precum şi materialele care vin în contact cu produsele alimentare nu trebuie să prezinte pericol pentru viaţa şi sănătatea umană. La fabricarea produselor alimentare destinate consumului uman pot fi folosiţi doar aditivii alimentari, substanţele nutritive în calitate de fortifianţi, nutrimentele şi suplimentele alimentare, precum şi materialele care vin în contact cu produsele alimentare, care au fost autorizate sanitar în modul stabilit de prezenta lege.

(9) Producătorul este obligat să sisteze imediat producerea de produse alimentare şi/sau de materiale care vin în contact cu produsele alimentare periculoase şi/sau neconforme cu reglementările aplicabile din domeniul alimentar, pe termenul necesar remedierii deficienţelor. În cazul imposibilităţii remedierii deficienţelor, producătorul este obligat să sisteze producerea şi distribuirea produselor şi a materialelor menţionate, să le retragă din circuit, inclusiv de la cumpărători şi consumatori, şi să organizeze, în modul stabilit, expertiza acestora şi utilizarea condiţionată sau nimicirea acestora.

Articolul 14. Autorizarea unor produse alimentare, a materialelor şi articolelor care vin în contact cu produsele alimentare şi a surselor de apă minerală şi potabilă

(1) Înainte de utilizarea în procesele de producţie, de introducerea pe piaţă şi de distribuire, unele produse alimentare, materialele şi articolele care vin în contact cu produsele alimentare, precum şi sursele de apă minerală şi potabilă se supun autorizării sanitare după cum urmează:

a) produsele alimentare noi, aditivii alimentari, enzimele, aromele şi suplimentele alimentare, altele decît cele care conţin exclusiv vitamine şi/sau minerale, se supun înregistrării de stat conform prevederilor art.15, 16 şi 17;

b) suplimentele alimentare care conţin exclusiv vitamine şi/sau minerale, produsele alimentare tratate cu radiaţii ionizante, produsele alimentare cu adaos de vitamine şi minerale, produsele alimentare pentru sugari şi copii mici, produsele alimentare destinate unor scopuri medicale speciale, înlocuitorii unei diete totale pentru controlul greutăţii se supun notificării conform prevederilor art.18;

c) materialele şi articolele care vin în contact cu produsele alimentare şi sursele de apă minerală şi potabilă se supun avizării sanitare în conformitate cu prevederile Legii nr.10/2009 privind supravegherea de stat a sănătăţii publice.

(2) Este interzisă utilizarea în procesele de producţie, introducerea pe piaţă şi distribuirea produselor prevăzute la alin.(1) care nu au fost autorizate sanitar în modul stabilit de prezenta lege.

(3) Produsele alimentare, materialele şi articolele care vin în contact cu produsele alimentare prevăzute la alin.(1), care provin din import şi care nu sînt autorizate sanitar pe teritoriul Republicii Moldova se supun procedurii de autorizare sanitară pînă la introducerea acestora pe teritoriul ţării.

(4) Autorizarea sanitară a produselor alimentare, a materialelor şi articolelor care vin în contact cu produsele alimentare prevăzute la alin.(1) se efectuează de către Agenţia Naţională pentru Sănătate Publică şi are drept scop evaluarea inofensivităţii acestora pentru sănătatea umană.

(5) Regulamentele sanitare în domeniul aditivilor alimentari, al enzimelor, al aromelor, al suplimentelor alimentare, al produselor alimentare noi, al produselor alimentare fortificate, al produselor alimentare tratate cu radiaţii ionizante, al produselor alimentare cu adaos de vitamine şi minerale, al produselor alimentare pentru sugari şi copii mici, al produselor alimentare destinate unor scopuri medicale speciale, al înlocuitorilor unei diete totale pentru controlul greutăţii, al apelor minerale şi potabile, al materialelor şi articolelor care vin în contact cu produsele alimentare, precum şi în domeniul etichetării nutriţionale şi de sănătate a produselor alimentare, se elaborează de către Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale şi se aprobă de către Guvern.

Articolul 15. Înregistrarea produselor alimentare noi

(1) Pentru înregistrarea unui produs alimentar nou, operatorul din domeniul alimentar responsabil de introducerea pe piaţa internă a respectivului produs depune o cerere la Agenţia Naţională pentru Sănătate Publică.

(2) La cererea de înregistrare a produsului alimentar nou, menţionată la alin.(1), se anexează un dosar întocmit conform Regulamentului sanitar privind aditivii alimentari, aprobat de către Guvern.

(3) Toate cheltuielile necesare pentru întocmirea dosarului, inclusiv cheltuielile pentru studiile care demonstrează că produsul alimentar nou respectă criteriile şi cerinţele prevăzute de Regulamentul sanitar privind aditivii alimentari, sînt suportate de către operatorul din domeniul alimentar responsabil de introducerea pe piaţa internă a produsului alimentar nou.

(4) La examinarea dosarului de înregistrare a produsului alimentar nou, Agenţia Naţională pentru Sănătate Publică asigură efectuarea expertizei de evaluare a conformităţii produsului alimentar nou cu cerinţele stabilite pentru un astfel de produs şi elaborarea raportului de evaluare, în termen de cel mult 70 de zile calendaristice de la data depunerii cererii, în conformitate cu recomandările referitoare la aspectele ştiinţifice, aprobate de Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale. În raportul de evaluare, Agenţia Naţională pentru Sănătate Publică conclude dacă produsul alimentar prezentat poate fi aprobat ca produs alimentar nou în vederea introducerii acestuia pe piaţă sau dacă cererea urmează a fi respinsă.

(5) Raportul de evaluare se publică pe pagina oficială web a Agenţiei Naţionale pentru Sănătate Publică, asigurînd respectarea regimului informaţiilor cu acces limitat.

(6) În termen de cel mult 90 de zile calendaristice de la data depunerii cererii la Agenţia Naţională pentru Sănătate Publică, Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale emite, în baza raportului de evaluare, ordinul de aprobare sau, respectiv, de respingere a produsului alimentar nou. Ordinul de aprobare/de respingere a produsului alimentar nou intră în vigoare la data publicării acestuia în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(7) Produsele alimentare noi, aprobate în vederea introducerii pe piaţă, se înregistrează în Registrul de stat al produselor alimentare noi (în continuare – *Registru*) în temeiul unui ordin de aprobare publicat conform alin.(6), în termen de cel mult 5 zile lucrătoare de la data publicării acestuia.

(8) Registrul se publică pe pagina oficială web a Agenţiei Naţionale pentru Sănătate Publică, care este şi instituţia deţinătoare a acestuia.

(9) Refuzul de a autoriza produsele alimentare noi trebuie să fie motivat printr-o argumentare corespunzătoare:

a) care să identifice detaliat şi expres cerinţele prevăzute de actele normative în vigoare care sînt încălcate;

b) care să conţină elemente ştiinţifice disponibile ce demonstrează că produsul respectiv prezintă un risc pentru sănătatea umană.

(10) Cerinţele referitoare la produsele alimentare noi, regulile de întocmire a dosarului privind înregistrarea produsului alimentar nou, procedura detaliată de evaluare a produselor alimentare noi, cerinţele pentru asigurarea transparenţei informaţiei cu privire la produsele alimentare noi, cerinţele speciale de etichetare a produselor alimentare noi, conţinutul ordinului de aprobare şi al celui de respingere a cererii de înregistrare a unui produs alimentar nou, precum şi conţinutul informaţiei din Registru se stabilesc prin Regulamentul sanitar privind produsele alimentare noi, aprobat de către Guvern.

Articolul 16. Înregistrarea şi importul aditivilor alimentari, al enzimelor şi al aromelor

(1) Numai aditivii alimentari, enzimele şi aromele înregistrate/incluse în listele naţionale de aditivi alimentari, de enzime şi de arome pot fi introduse pe piaţă şi utilizate în produsele alimentare, inclusiv în alţi aditivi alimentari, enzime alimentare sau arome alimentare, în condiţiile prevăzute de aceste liste.

(2) Listele naţionale de aditivi alimentari, de enzime şi de arome, inclusiv listele altor substanţe de suport şi ale coloranţilor alimentari, condiţiile de utilizare a aditivilor alimentari în produse alimentare, inclusiv în aditivii alimentari, în enzimele alimentare şi în aromele alimentare, precum şi normele privind etichetarea aditivilor alimentari, a enzimelor şi a aromelor comercializate ca atare se stabilesc prin regulamentele sanitare ale acestora aprobate de către Guvern.

(3) În vederea înregistrării aditivilor alimentari, a enzimelor şi aromelor, operatorul din domeniul alimentar depune o cerere la Agenţia Naţională pentru Sănătate Publică. În termen de cel mult 10 zile lucrătoare, Agenţia Naţională pentru Sănătate Publică efectuează expertiza sanitară a actelor de însoţire şi, din momentul stabilirii conformităţii actelor, într-un alt termen de 10 zile lucrătoare, efectuează investigaţiile sanitare de laborator. În cazul în care metodologiile de efectuare a investigaţiilor prevăd o altă durată de timp, Agenţia Naţională pentru Sănătate Publică informează solicitantul cu privire la termenele necesare investigaţiilor.

(4) În urma expertizelor menţionate la alin.(3), Agenţia Naţională pentru Sănătate Publică elaborează un raport de evaluare care conclude dacă aditivii alimentari, enzimele sau aromele respectă criteriile prevăzute de regulamentele sanitare şi îşi expune opinia privind oportunitatea înregistrării/includerii acestora în listele naţionale.

(5) Agenţia Naţională pentru Sănătate Publică transmite raportul de evaluare Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale pentru înregistrarea/includerea aditivului alimentar, a enzimei sau a aromei în listele naţionale aprobate de către Guvern în vederea producerii, distribuirii şi introducerii sale pe piaţă.

(6) Raportul de evaluare se publică pe pagina oficială web a Agenţiei Naţionale pentru Sănătate Publică, asigurînd respectarea regimului informaţiilor cu acces limitat.

(7) Refuzul de a autoriza aditivii alimentari trebuie să fie motivat printr-o argumentare corespunzătoare:

a) care să identifice detaliat şi expres cerinţele prevăzute de actele normative în vigoare care sînt încălcate;

b) care să conţină elemente ştiinţifice disponibile ce demonstrează că produsul prezintă un risc pentru sănătatea umană.

(8) Importul aditivilor alimentari, al enzimelor şi al aromelor în vederea utilizării, distribuirii şi introducerii pe piaţă în condiţiile alin.(1) se efectuează în baza notificării prealabile, cu cel puţin 3 zile lucrătoare înainte de import, a fiecărui lot la Agenţia Naţională pentru Siguranţa Alimentelor.

(9) Notificarea la import a aditivilor alimentari, a enzimelor şi a aromelor se face on-line, prin poşta electronică, la adresa electronică oficială a Agenţiei Naţionale pentru Siguranţa Alimentelor.

(10) Agenţia Naţională pentru Siguranţa Alimentelor informează on-line operatorul din domeniul alimentar atît despre recepţionarea notificării, cît şi despre refuzul motivat de a recepţiona formularul de notificare.

(11) Forma şi conţinutul notificării, precum şi procedura de notificare a aditivilor alimentari, a enzimelor şi a aromelor se aprobă de către Guvern.

Articolul 17. Înregistrarea suplimentelor alimentare, altele decît cele care conţin exclusiv vitamine şi/sau minerale

(1) Pentru înregistrarea suplimentelor alimentare, altele decît cele care conţin exclusiv vitamine şi/sau minerale, operatorul din domeniul alimentar responsabil de introducerea pentru prima dată pe piaţă a unui supliment alimentar ce conţine o substanţă cu scop nutriţional sau fiziologic, o plantă sau un preparat din plantă ori alte ingrediente ale produselor alimentare noi destinate fabricării suplimentelor alimentare depune o cerere la Agenţia Naţională pentru Sănătate Publică.

(2) La cererea de înregistrare a suplimentului alimentar, menţionată la alin.(1), se anexează un dosar întocmit conform Regulamentului sanitar privind suplimentele alimentare, aprobat de către Guvern.

(3) Agenţia Naţională pentru Sănătate Publică, în termen de 3 luni de la data recepţionării dosarului complet, asigură evaluarea acestuia şi prezintă la Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale un raport de evaluare cu recomandări privind înregistrarea suplimentului alimentar sau privind respingerea argumentată a cererii.

(4) În termen de cel mult 15 zile lucrătoare de la recepţionarea raportului de evaluare a suplimentului alimentar, prezentat de Agenţia Naţională pentru Sănătate Publică, Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale emite un ordin de înregistrare a produsului, specificînd condiţiile de introducere pe piaţă a acestuia, sau un ordin de refuz al înregistrării în vederea introducerii pe piaţă şi informează în acest sens solicitantul.

(5) Refuzul înregistrării suplimentului alimentar se consideră motivat dacă se constată:

a) absenţa unor documente şi informaţii din dosarul menţionat la alin.(2) sau caracterul lor incomplet;

b) elemente ştiinţifice disponibile care demonstrează că produsul prezintă un risc pentru sănătatea umană.

(6) Ordinele de înregistrare sau, după caz, de refuz al înregistrării suplimentului alimentar menţionate la alin.(4) intră în vigoare la data publicării acestora în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(7) Suplimentele alimentare, substanţele cu scop nutriţional sau fiziologic şi plantele sau preparatele din plante care au fost înregistrate se includ, în temeiul ordinelor de înregistrare

publicate conform alin.(6), în Lista suplimentelor alimentare notificate/înregistrate, în Lista substanţelor cu scop nutriţional sau fiziologic sau în Lista plantelor sau preparatelor din plante, după caz. Listele menţionate se publică pe pagina oficială web a Agenţiei Naţionale pentru Sănătate Publică.

(8) Cerinţele privind suplimentele alimentare, regulile de întocmire a dosarului privind înregistrarea suplimentului alimentar, procedura detaliată de evaluare a dosarelor de înregistrare, cerinţele speciale de etichetare a suplimentelor alimentare, conţinutul ordinelor de înregistrare şi de refuz al înregistrării se aprobă de către Guvern.

(9) Listele menţionate la alin.(7), actualizate, se includ în Registrul de stat al suplimentelor alimentare în temeiul ordinului Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, în termen de cel mult 5 zile lucrătoare de la data publicării acestuia.

(10) Registrul de stat al suplimentelor alimentare se publică pe pagina oficială web a Agenţiei Naţionale pentru Sănătate Publică, care este şi instituţia deţinătoare a acestuia.

Articolul 18. Notificarea unor produse alimentare

(1) Cu cel mult 10 zile înainte de introducerea primară pe piaţă a produselor alimentare menţionate la art.14 alin.(1) lit.b), operatorii din domeniul alimentar notifică în acest sens Agenţia Naţională pentru Sănătate Publică, prezentînd formularul de notificare şi modelul de etichetă.

(2) Formularul de notificare conţine informaţii despre producător, importator, ţara de origine, denumirea comercială a produsului, modelul etichetei produsului şi date care dovedesc inofensivitatea substanţelor şi a ingredientelor utilizate la fabricarea produsului.

(3) Notificarea produselor alimentare menţionate la art.14 alin.(1) lit.b) se face şi on-line, prin poşta electronică, la adresa electronică oficială a Agenţiei Naţionale pentru Sănătate Publică.

(4) Agenţia Naţională pentru Sănătate Publică informează operatorul din domeniul alimentar despre recepţionarea notificării prin eliberarea unei înştiinţări de recepţionare în formă scrisă. În cazul în care notificarea a fost recepţionată on-line, înştiinţarea de recepţionare se transmite la adresa electronică a operatorului din domeniul alimentar de la care a fost transmisă notificarea sau la adresa electronică indicată în notificare.

(5) Agenţia Naţională pentru Sănătate Publică poate refuza notificarea, fie în momentul depunerii acesteia (în cazul depunerii fizice a notificării), fie în termen de cel mult 10 zile de la depunerea acesteia (în cazul depunerii on-line a notificării), doar în următoarele cazuri:

a) formularul de notificare nu este completat integral;

b) la formularul de notificare nu este anexat modelul de etichetă;

c) formularul de notificare nu este semnat de către operatorul din domeniul alimentar sau de către reprezentantul acestuia care deţine împuternicirile necesare.

(6) Agenţia Naţională pentru Sănătate Publică informează operatorul din domeniul alimentar atît despre recepţionarea notificării, cît şi despre refuzul motivat de recepţionare a formularului de notificare.

(7) Cerinţele privind formularul de notificare a Agenţiei Naţionale pentru Sănătate Publică, privind înştiinţările de recepţionare şi de refuz de recepţionare a formularului de notificare, precum şi cerinţele privind compoziţia produselor menţionate la art.14 alin.(1) lit.b) se stabilesc prin regulamente sanitare aprobate de Guvern.

Articolul 19. Produsele alimentare fortificate

(1) Produsele alimentare fortificate trebuie să conţină substanţe nutritive adăugate în limitele stabilite de Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale şi să fie inofensive pentru om.

(2) Fortificarea produselor alimentare cu nutrimente deficitare se aprobă de către Guvern, la propunerile Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale care stabileşte şi cerinţele faţă de aceste produse alimentare.

(3) Operatorii din domeniul alimentar sînt obligaţi să asigure conţinutul reglementat de nutrimente în produsele alimentare fortificate la toate etapele lanţului alimentar.

(4) Produsele alimentare fortificate cu nutrimentele deficitare au prioritate la transport, depozitare şi distribuire faţă de produsele alimentare nefortificate din aceeaşi categorie.

Articolul 20. Depozitarea, transportul şi distribuirea

(1) Depozitarea, transportul şi distribuirea produselor alimentare şi a materialelor care vin în contact cu produsele alimentare se vor efectua în condiţii care să asigure inofensivitatea lor şi menţinerea proprietăţilor lor.

(2) Operatorii din domeniul alimentar implicaţi în depozitarea, transportul şi distribuirea produselor alimentare sînt obligaţi să respecte cerinţele reglementărilor în domeniul alimentar aprobate de către Guvern şi să confirme respectarea acestora în documentele de însoţire.

(3) Transportul produselor alimentare se va efectua în mijloace de transport speciale, care să asigure condiţiile de igienă şi de temperatură prevăzute la art.12 din Legea nr.296/2017 privind cerinţele generale de igienă a produselor alimentare, şi va fi însoţit de autorizaţie sanitar-veterinară obţinută în modul stabilit la art.18 din Legea nr.221/2007 privind activitatea sanitar-veterinară.

(4) În cazul în care, la depozitarea, transportul sau distribuirea produselor alimentare şi a materialelor care vin în contact cu produsele alimentare au fost comise încălcări ce au generat modificarea calităţii şi pierderea inofensivităţii lor, acestea devenind periculoase, operatorii din domeniul alimentar care le deţin sînt obligaţi să sisteze livrarea şi distribuirea acestor produse şi materiale, să informeze destinatarii şi consumatorii, să organizeze retragerea lor de la cumpărători şi consumatori, să asigure expertiza lor şi utilizarea lor condiţionată sau nimicirea.

(5) Prepararea, comercializarea şi distribuirea produselor alimentare nerecomandate preşcolarilor şi elevilor în instituţii de învăţămînt general şi profesional tehnic, precum şi în tabere de odihnă şi întremare a sănătăţii copiilor şi adolescenţilor, sînt reglementate de către Guvern.

Articolul 21. Importul produselor alimentare şi al hranei pentru animale în Republica Moldova

(1) Produsele alimentare şi hrana pentru animale importate în Republica Moldova pentru a fi introduse pe piaţă trebuie să satisfacă cerinţele conţinute în reglementările în domeniul alimentar aprobate de către Guvern şi condiţiile recunoscute ca fiind cel puţin echivalente cu acestea sau, în cazul acordurilor comune încheiate între Republica Moldova şi ţara exportatoare, să satisfacă cerinţele din respectivul document.

(2) La import, produsele alimentare şi materialele care vin în contact cu produsele alimentare se supun controalelor în vamă conform prevederilor cap.V din Legea nr.50/2013 cu privire la controalele oficiale pentru verificarea conformităţii cu legislaţia privind hrana pentru animale şi produsele alimentare şi cu normele de sănătate şi de bunăstare a animalelor.

(3) Se interzice importul de produse alimentare cu termenul de valabilitate de pînă la 90 de zile în cazul în care au rămas mai puţin de 30 de zile din termenul de valabilitate respectiv, iar pentru restul produselor alimentare se interzice importul în cazul în care au rămas mai puţin de 60 de zile pînă la expirarea termenului de valabilitate al acestora.

Articolul 22. Exportul produselor alimentare şi al hranei pentru animale din Republica Moldova

(1) Produsele alimentare şi hrana pentru animale destinate exportului sau reexportului în vederea introducerii lor pe piaţa unei alte ţări trebuie să corespundă cerinţelor reglementărilor în domeniul alimentar aplicabile în ţara respectivă, cu excepţia cazurilor în care acordul bilateral dintre părţi prevede altfel.

(2) La solicitarea operatorului din domeniul alimentar, Agenţia Naţională pentru Siguranţa Alimentelor certifică inofensivitatea produselor alimentare şi a materialelor care vin în contact cu produsele alimentare, destinate exportului sau reexportului, prin emiterea certificatului de inofensivitate conform Legii nr.160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activităţii de întreprinzător. În cazul alimentelor ambalate, certificatul de inofensivitate se referă şi la ambalajul acestora. Certificatul de inofensivitate se întocmeşte în baza rezultatelor încercărilor de laborator sau în baza declaraţiei pe propria răspundere a operatorului din domeniul alimentar privind respectarea cerinţelor prevăzute de actele normative pentru produsele alimentare respective.

(3) Produsele alimentare, materialele care vin în contact cu produsele alimentare şi hrana pentru animale destinate exportului, care nu corespund reglementărilor din domeniul alimentar aplicabile în Republica Moldova, dar corespund cerinţelor ţării importatoare, pot rămîne în Republica Moldova pentru o perioadă de cel mult 90 de zile de la data producerii lor sau a intrării lor în ţară. Aceste produse vor fi marcate clar ca fiind destinate exclusiv exportului, vor fi depozitate şi păstrate separat de alte produse alimentare.

(4) În cazul în care produsele alimentare şi materialele care vin în contact cu produsele alimentare destinate exportului nu corespund reglementărilor din domeniul alimentar aplicabile în Republica Moldova şi, într-o perioadă de 90 de zile de la data producerii lor, nu au fost exportate sau aduse în conformitate cu aceste reglementări, produsele şi materialele respective sînt supuse expertizei şi, în funcţie de rezultatele ei, se utilizează condiţionat sau se nimicesc de către operatorii din domeniul alimentar.

Articolul 23. Personalul întreprinderilor din domeniul alimentar

(1) Producerea şi distribuirea produselor alimentare se efectuează numai de către persoanele care, la angajare, au fost supuse unui examen medical preventiv şi, ulterior, efectuează examene medicale periodice, îndeplinesc condiţiile de sănătate stabilite de către Guvern, au calificarea profesională necesară pentru operaţiunile pe care le execută, au fost instruite igienic şi posedă cunoştinţe suficiente în domeniul sănătăţii publice, al igienei produselor alimentare şi al igienei muncii şi au fost atestate conform reglementărilor din domeniul alimentar stabilite de către Guvern.

(2) Persoanele afectate de maladii infecţioase sau cele suspectate că ar suferi de astfel de maladii, persoanele care au fost în contact cu asemenea bolnavi şi persoanele purtătoare ale agenţilor patogeni de maladii infecţioase nu sînt admise la executarea operaţiunilor ce implică contactul direct cu produsele alimentare şi materialele care vin în contact cu produsele alimentare.

Capitolul IV
DOMENIILE DE COMPETENŢĂ PENTRU SIGURANŢA ALIMENTELOR

Articolul 24. Domeniile de competenţă ale Agenţiei Naţionale pentru Siguranţa Alimentelor

(1) Agenţia Naţională pentru Siguranţa Alimentelor este autoritatea publică centrală de supraveghere în domeniul alimentar ce are ca obiectiv general aplicarea politicii privind siguranţa

alimentelor, inclusiv a hranei pentru animale, la toate etapele lanţului alimentar, de la producerea primară, procesarea, depozitarea, transportul, comercializarea acestora pînă la importul şi exportul acestora.

(2) Domeniile principale de competenţă ale Agenţiei Naţionale pentru Siguranţa Alimentelor în ceea ce priveşte siguranţa alimentelor sînt:

a) siguranţa biologică, chimică şi fizică a alimentelor de origine animală şi vegetală;

b) supravegherea şi controlul fabricării produselor alimentare, al igienei la întreprinderile din domeniul alimentar, inclusiv la unităţile alimentare din instituţiile medicale, din instituţiile balneosanatoriale, din instituţiile de educaţie antepreşcolară, din instituţiile de învăţămînt preşcolar, primar, secundar, special, extraşcolar, din alternativele educaţionale şi din taberele pentru copii;

c) supravegherea şi controlul producerii hranei pentru animale şi a furajelor medicamentoase, al igienei la întreprinderile producătoare de furaj;

d) supravegherea şi controlul privind utilizarea organismelor modificate genetic (OMG-urilor);

e) supravegherea calităţii produselor primare, a calităţii alimentelor şi a hranei pentru animale;

f) autorizarea şi/sau înregistrarea operatorilor din domeniul alimentar, conform prevederilor Legii nr.231/2010 cu privire la comerţul interior;

g) certificarea inofensivităţii produselor alimentare pentru export/reexport, conform prevederilor Legii nr.160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activităţii de întreprinzător;

h) supravegherea şi controlul materialelor care vin în contact cu produsele alimentare aflate în uz la toate etapele lanţului alimentar;

i) supravegherea şi controlul etichetării produselor alimentare pe întreg lanţul alimentar, inclusiv a produselor alimentare pentru copii, cuprinzînd formulele de început şi formulele de continuare, a preparatelor pe bază de cereale, a produselor alimentare destinate unor scopuri medicale speciale şi a înlocuitorilor unei diete totale pentru controlul greutăţii, în conformitate cu reglementările din domeniul alimentar;

j) supravegherea pe piaţă a produselor alimentare noi;

k) supravegherea şi controlul importului, producerii, introducerii pe piaţă şi utilizării, pe întreg lanţul alimentar, a aditivilor alimentari, a suplimentelor alimentare, a produselor alimentare noi, a produselor alimentare fortificate, a produselor alimentare tratate cu radiaţii ionizante şi a produselor alimentare cu destinaţie nutriţională specială;

l) controlul, pe întreg lanţul alimentar, al produselor alimentare pentru sugari şi copiii mici, cu excepţia celor care se comercializează în farmacii;

m) supravegherea calităţii apei potabile utilizate de întreprinderile din domeniul alimentar la toate etapele lanţului alimentar, supravegherea pe piaţă a apei potabile şi apelor minerale, inclusiv a apelor îmbuteliate;

n) protecţia consumatorilor de produse şi servicii alimentare la toate etapele lanţului alimentar;

o) identificarea, evaluarea, managementul şi comunicarea riscurilor în domeniul inofensivităţii alimentelor şi a hranei pentru animale;

p) verificarea înregistrărilor din fişele medicale individuale ale angajaţilor întreprinderilor din domeniul alimentar şi verificarea instruirii acestora în domeniul igienei.

(3) Prin Agenţia Naţională pentru Siguranţa Alimentelor, Republica Moldova:

a) contribuie la elaborarea de standarde tehnice internaţionale privind produsele alimentare şi hrana pentru animale, precum şi la elaborarea de standarde sanitare şi fitosanitare;

b) promovează coordonarea activităţii în vederea respectării standardelor de siguranţă a alimentelor şi a hranei pentru animale, desfăşurată de organizaţiile guvernamentale şi neguvernamentale internaţionale;

c) contribuie la dezvoltarea acordurilor privind recunoaşterea echivalenţei măsurilor specifice privind siguranţa alimentelor şi a hranei pentru animale;

d) promovează coerenţa dintre standardele tehnice internaţionale şi reglementările din domeniul alimentar.

Articolul 25. Domeniile de competenţă ale Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale

Competenţele Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale privind supravegherea de stat a sănătăţii publice în domeniul siguranţei produselor alimentare sînt:

a) identificarea, evaluarea, managementul şi comunicarea riscurilor asupra stării de sănătate şi de nutriţie a populaţiei;

b) prevenirea maladiilor provocate de produse alimentare prin realizarea intervenţiilor de prevenire primară şi secundară;

c) înregistrarea izbucnirilor de boli provocate de produse alimentare şi cercetarea epidemiologică a acestor cazuri împreună cu Agenţia Naţională pentru Siguranţa Alimentelor;

d) avizarea şi controlul calităţii apei potabile din reţeaua publică de alimentare cu apă, cu excepţia celei indicate la art.24 alin.(2) lit.m);

e) asigurarea instruirii în domeniul igienei şi organizarea examenului medical al angajaţilor întreprinderilor care produc, prelucrează, depozitează, transportă şi comercializează produse alimentare sau care prestează servicii de alimentaţie publică;

f) autorizarea sanitară a aditivilor alimentari, a suplimentelor alimentare, a produselor alimentare noi, a produselor alimentare fortificate, a produselor alimentare tratate cu radiaţii ionizante, a produselor alimentare cu adaos de vitamine şi minerale, a produselor alimentare destinate unor scopuri medicale speciale, a înlocuitorilor unei diete totale pentru controlul greutăţii, a menţiunilor nutriţionale şi de sănătate înscrise pe produsele alimentare, precum şi a materialelor care vin în contact cu produsele alimentare;

g) controlul respectării regulilor privind menţiunile nutriţionale şi de sănătate pentru formulele de început şi formulele de continuare, pentru preparatele pe bază de cereale şi alimentele pentru copii, pentru alimentele destinate unor scopuri medicale speciale, pentru înlocuitorii unei diete totale pentru controlul greutăţii şi pentru apele minerale, care se comercializează în farmacii;

h) supravegherea şi controlul produselor alimentare pentru sugari şi copiii mici, precum şi al produselor cu destinaţie nutriţională specială, care se comercializează în farmacii;

i) autorizarea surselor de ape minerale naturale;

j) supravegherea pe piaţă a materialelor care vin în contact cu produsele alimentare introduse pe piaţă, cu excepţia materialelor care vin în contact cu produsele alimentare aflate în uz la toate etapele lanţului alimentar;

k) elaborarea şi înaintarea de propuneri Guvernului pentru aprobarea reglementărilor în domeniul aditivilor alimentari, al suplimentelor alimentare, al produselor alimentare noi, al produselor alimentare fortificate, al produselor alimentare tratate cu radiaţii ionizante, al produselor alimentare cu adaos de vitamine şi minerale, al formulelor de început şi formulelor de continuare, al preparatelor pe bază de cereale şi al produselor alimentare pentru copii, al produselor

alimentare destinate unor scopuri medicale speciale, al înlocuitorilor unei diete totale pentru controlul greutăţii, al apelor minerale şi potabile şi surselor acestora, al materialelor care vin în contact cu produsele alimentare, precum şi al menţiunilor nutriţionale şi de sănătate înscrise pe produsele alimentare;

l) stabilirea parametrilor microbiologici şi fizico-chimici, a conţinutului de reziduuri de pesticide şi contaminanţi din produsele alimentare cu impact asupra sănătăţii publice.

Capitolul V
SISTEMELE DE SUPRAVEGHERE ŞI CONTROL PRIVIND SIGURANŢA ALIMENTELOR

Articolul 26. Sistemul rapid de alertă pentru alimente şi furaje la nivel naţional

(1) Sistemul rapid de alertă pentru alimente şi furaje la nivel naţional (în continuare – *Sistem rapid de alertă*) este o reţea de comunicare pentru notificarea unor riscuri, directe sau indirecte, asupra sănătăţii umane derivînd din produsele alimentare sau din hrana pentru animale.

(2) Autorităţile administraţiei publice centrale implicate în Sistemul rapid de alertă – Agenţia Naţională pentru Siguranţa Alimentelor, Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului şi Serviciul Vamal – desemnează fiecare cîte un punct de contact care este membru al reţelei. În calitate de punct naţional de contact se desemnează Agenţia Naţională pentru Siguranţa Alimentelor, care răspunde de administrarea reţelei.

(3) În cazul în care un membru al reţelei deţine o informaţie legată de existenţa unui risc grav, direct sau indirect, asupra sănătăţii umane care derivă din produse alimentare sau din hrana pentru animale, această informaţie este notificată imediat Agenţiei Naţionale pentru Siguranţa Alimentelor prin Sistemul rapid de alertă. Agenţia transmite imediat această informaţie tuturor membrilor reţelei şi poate include în notificare orice date ştiinţifice sau tehnice de natură să faciliteze o acţiune adecvată de gestiune a riscurilor de către membrii reţelei.

(4) Prin Sistemul rapid de alertă, punctele de contact notifică imediat Agenţia Naţională pentru Siguranţa Alimentelor cu privire la:

a) orice măsură, necesitînd o intervenţie rapidă, pe care au întreprins-o pentru a restricţiona introducerea pe piaţă sau a determina retragerea de pe piaţă ori returnarea produselor alimentare sau a hranei pentru animale în vederea protejării sănătăţii umane;

b) orice recomandare sau acord cu operatorii din lanţul alimentar, necesitînd o intervenţie rapidă, avînd drept scop, în mod voluntar sau obligatoriu, prevenirea, limitarea sau impunerea unor condiţii specifice pentru introducerea pe piaţă ori eventuala folosire a produselor alimentare sau a hranei pentru animale din cauza unui risc major asupra sănătăţii umane;

c) orice respingere, legată de un risc direct sau indirect asupra sănătăţii umane, a unui transport, lot ori container de produse alimentare sau de hrană pentru animale de către organul de control la un post de control sanitar-veterinar ori fitosanitar de frontieră.

(5) Notificarea este însoţită de o explicare detaliată a motivelor acţiunii întreprinse de către organul de control. Aceasta este urmată de informaţii suplimentare, în special în cazul în care măsurile pe care se bazează notificarea sînt modificate sau retrase.

(6) Agenţia Naţională pentru Siguranţa Alimentelor transmite imediat notificarea şi informaţiile suplimentare primite conform alin.(1) şi (3) tuturor membrilor Sistemului rapid de alertă. În cazul în care un transport, un lot sau un container este respins de către organul de control la un post de control sanitar-veterinar ori fitosanitar de frontieră, Agenţia Naţională pentru

Siguranţa Alimentelor transmite imediat o notificare tuturor posturilor de control de la frontieră, precum şi ţării de origine a transportului, lotului sau containerului respectiv.

(7) În cazul în care un produs alimentar sau o anumită hrană pentru animale expediată către statul importator este obiectul unei notificări prin Sistemul rapid de alertă, Agenţia Naţională pentru Siguranţa Alimentelor furnizează acestui stat informaţiile corespunzătoare.

(8) Prin Sistemul rapid de alertă se identifică, într-un termen util, toxiinfecţiile alimentare, legătura dintre acestea şi produsele alimentare sursă, urmărind trasabilitatea.

(9) Măsurile de punere în aplicare a Sistemului rapid de alertă pentru alimente şi furaje la nivel naţional vor fi aprobate de către Guvern.

Articolul 27. Norme de confidenţialitate pentru Sistemul rapid de alertă pentru alimente şi furaje la nivel naţional

(1) Informaţiile de care dispun membrii Sistemului rapid de alertă, legate de riscurile asupra sănătăţii umane prezentate de anumite produse alimentare şi hrana pentru animale, sînt disponibile pentru societatea civilă conform prevederilor art.6. Societatea civilă are acces la informaţiile privind identificarea produsului, natura riscului şi măsurile luate.

(2) Membrii Sistemului rapid de alertă iau măsuri pentru a se asigura că angajaţii lor nu vor divulga informaţiile obţinute în exercitarea atribuţiilor lor, care, prin natura lor, necesită păstrarea secretului comercial în cazuri justificate în mod corespunzător, cu excepţia cazurilor în care informaţiile trebuie făcute publice dacă împrejurările o cer pentru protejarea sănătăţii umane.

(3) Păstrarea secretului comercial nu împiedică transmiterea către autorităţile competente a informaţiilor relevante pentru eficientizarea activităţilor de supraveghere a pieţei şi de aplicare a reglementărilor în domeniul alimentar. Autorităţile care primesc informaţii ce intră sub incidenţa secretului comercial asigură protecţia acestora în conformitate cu alin.(1).

Articolul 28. Măsuri de urgenţă privind produsele alimentare şi hrana pentru animale care îşi au originea în Republica Moldova sau care sînt importate

(1) În cazurile în care produsele alimentare sau hrana pentru animale prezintă un risc major pentru sănătatea umană, sănătatea animală sau mediul înconjurător, Agenţia Naţională pentru Siguranţa Alimentelor, din oficiu sau la solicitarea unui alt membru al reţelei, adoptă imediat una sau mai multe dintre următoarele măsuri, în funcţie de gravitatea situaţiei:

1) în cazul produselor alimentare şi al hranei pentru animale ce îşi au originea în Republica Moldova:

a) suspendarea introducerii pe piaţă a produsului alimentar respectiv sau a hranei pentru animale respective;

b) suspendarea utilizării produsului alimentar respectiv sau a hranei pentru animale respective;

c) stabilirea unor condiţii speciale pentru produsul alimentar respectiv sau hrana pentru animale respectivă;

2) în cazul produselor alimentare şi al hranei pentru animale importate:

a) suspendarea importului produsului alimentar respectiv sau al hranei pentru animale respective din statul de origine a produsului sau dintr-o regiune a acestuia şi, după caz, din statul de tranzit;

b) stabilirea unor condiţii speciale pentru produsul alimentar respectiv sau hrana pentru animale respectivă din statul de origine a produsului sau dintr-o regiune a acestuia.

(2) În cazuri de urgenţă, Agenţia Naţională pentru Siguranţa Alimentelor poate lua, în mod provizoriu, măsurile menţionate la alin.(1) după informarea şi consultarea cu statele importatoare respective.

(3) În cel mult 10 zile lucrătoare din momentul întreprinderii măsurilor specificate la alin.(1), acestea sînt confirmate, modificate, revocate sau extinse, iar motivele pe care se întemeiază decizia sînt făcute publice pe pagina oficială web a Agenţiei Naţionale pentru Siguranţa Alimentelor în termen de 24 de ore.

Articolul 29. Planul general de gestionare a crizelor în sectorul alimentelor şi furajelor

(1) Guvernul aprobă Planul general pentru gestionarea crizelor în sectorul alimentelor şi furajelor (denumit în continuare *planul general*).

(2) Planul general prevede tipurile de situaţii care implică riscuri directe sau indirecte pentru sănătatea umană derivînd din produse alimentare sau din hrana pentru animale, ce nu pot fi prevenite, eliminate sau reduse la un nivel acceptabil prin dispoziţiile existente sau nu pot fi gestionate în mod adecvat numai prin aplicarea prevederilor art.28.

(3) În cazul survenirii unei situaţii de criză în domeniul siguranţei produselor alimentare şi a hranei pentru animale, Agenţia Naţională pentru Siguranţa Alimentelor instituie imediat o celulă de criză la care participă şi autorităţile publice centrale, de asemenea, dacă este necesar, asigură asistenţa ştiinţifică şi tehnică.

(4) Celula de criză răspunde de colectarea şi evaluarea tuturor informaţiilor relevante şi de identificarea opţiunilor disponibile pentru prevenirea, eliminarea sau reducerea la un nivel acceptabil a riscurilor pentru sănătatea umană cît mai rapid şi mai eficient posibil.

(5) Celula de criză poate solicita sprijinul oricărei persoane de drept public sau de drept privat a cărei experienţă o consideră necesară pentru gestionarea, în mod eficient, a crizei în domeniul siguranţei produselor alimentare şi a hranei pentru animale.

(6) Celula de criză informează permanent publicul asupra riscurilor implicate de criza din domeniul siguranţei produselor alimentare şi a hranei pentru animale, precum şi asupra măsurilor luate.

Articolul 30. Retragerea de pe piaţă a produselor alimentare şi a materialelor care vin în contact cu produsele alimentare periculoase şi/sau neconforme reglementărilor aplicabile din domeniul alimentar

(1) Produsele alimentare şi materialele care vin în contact cu produsele alimentare periculoase şi/sau neconforme reglementărilor aplicabile din domeniul alimentar sînt retrase de pe piaţă. Operatorul din domeniul alimentar deţinător al acestor produse şi/sau materiale este obligat să le retragă de pe piaţă din proprie iniţiativă sau în temeiul unei dispoziţii scrise (prescripţii) a organului de control şi de supraveghere de stat.

(2) Produsele alimentare şi materialele care vin în contact cu produsele alimentare ce nu corespund reglementărilor aplicabile din domeniul alimentar, dar care nu sînt falsificate şi nu prezintă vreun pericol pentru sănătatea umană pot fi recondiţionate înainte de a fi vîndute sau distribuite. Operatorul din domeniul alimentar deţinător al acestor produse şi/sau materiale va asigura depozitarea lor în condiţii ce ar exclude accesul la ele, de asemenea va asigura evidenţa lor strictă pentru toată perioada de recondiţionare.

(3) Operatorii din domeniul alimentar responsabili de comerţul cu amănuntul sau de distribuirea produselor alimentare şi a materialelor care vin în contact cu produsele alimentare în procesul cărora nu se afectează ambalajul, etichetarea, inofensivitatea sau integritatea acestora vor

institui, în limita activităţilor proprii, proceduri de retragere de pe piaţă a produselor şi materialelor menţionate care nu corespund condiţiilor de inofensivitate prevăzute de reglementările în domeniul alimentar aprobate de către Guvern, vor transmite informaţiile necesare pentru retragere şi vor coopera la realizarea măsurilor luate de către producători şi/sau de către organul de control.

(4) Operatorii din domeniul alimentar trebuie să informeze imediat organele de control şi supraveghere de stat despre fiecare caz de suspiciune a introducerii pe piaţă a unor produse alimentare şi/sau materiale care vin în contact cu produsele alimentare ce prezintă pericol pentru sănătatea umană, precum şi despre măsurile luate în vederea prevenirii, diminuării sau eliminării riscurilor.

(5) Dacă într-un lot de produse alimentare sau de materiale care vin în contact cu produsele alimentare de aceeaşi categorie este depistat un produs sau un material periculos, se consideră că toate produsele sau materialele din acest lot sînt în aceeaşi măsură periculoase, cu excepţia cazurilor în care, în urma unei expertize detaliate, se constată că restul lotului nu prezintă vreun pericol.

(6) Operatorii din domeniul alimentar deţinători de produse alimentare şi materiale care vin în contact cu produsele alimentare periculoase şi/sau neconforme reglementărilor aplicabile din domeniul alimentar sînt obligaţi să asigure depozitarea provizorie a acestora în condiţii ce ar exclude accesul la ele, precum şi evidenţa strictă a acestora.

(7) În cazul în care operatorii din domeniul alimentar deţinători de produse alimentare şi de materiale care vin în contact cu produsele alimentare periculoase şi/sau neconforme reglementărilor aplicabile din domeniul alimentar nu au luat măsuri de retragere a acestor produse şi materiale de pe piaţă, operatorii respectivi sînt pasibili de răspundere juridică.

Articolul 31. Expertiza, utilizarea condiţionată sau nimicirea produselor alimentare şi a materialelor care vin în contact cu produsele alimentare periculoase şi/sau neconforme reglementărilor aplicabile din domeniul alimentar, retrase de pe piaţă

(1) Produsele alimentare şi materialele care vin în contact cu produsele alimentare periculoase şi/sau neconforme reglementărilor aplicabile din domeniul alimentar, retrase de pe piaţă, sînt supuse expertizei corespunzătoare (sanitaro-epidemiologice, sanitar-veterinare etc.) de către organul de control şi supraveghere de stat, în conformitate cu competenţele ce îi sînt atribuite, în scopul determinării posibilităţii de utilizare condiţionată sau de nimicire a acestora. În cazul în care operatorul din domeniul alimentar deţinător al produselor alimentare şi/sau al materialelor care vin în contact cu produsele alimentare respective nu poate confirma provenienţa acestora şi în cazul în care acestea au semne vizibile de alterare şi prezintă un pericol grav şi imediat pentru viaţa şi sănătatea umană, ele vor fi utilizate condiţionat sau vor fi nimicite fără efectuarea expertizei. Anterior utilizării condiţionate sau nimicirii, deţinătorul produselor şi/sau materialelor respective, în prezenţa reprezentantului organului de control şi supraveghere de stat, va modifica proprietăţile lor prin orice metodă accesibilă şi sigură, fapt ce va exclude posibilitatea utilizării lor conform destinaţiei.

(2) Produsele alimentare şi materialele care vin în contact cu produsele alimentare periculoase şi/sau neconforme reglementărilor aplicabile din domeniul alimentar se depozitează, pe durata efectuării expertizei, în condiţii ce ar exclude accesul la ele. Produsele şi materialele respective vor fi luate la evidenţă strictă. Responsabil de integritatea acestor produse şi/sau materiale este operatorul din domeniul alimentar care le deţine.

(3) În baza rezultatelor expertizei produselor alimentare şi/sau a materialelor care vin în contact cu produsele alimentare periculoase şi/sau neconforme reglementărilor aplicabile din

domeniul alimentar, organul de control şi supraveghere de stat decide utilizarea condiţionată sau nimicirea acestora. Operatorul din domeniul alimentar deţinător al produselor şi/sau materialelor respective alege modul şi condiţiile de utilizare condiţionată sau de nimicire a acestora în conformitate cu reglementările din domeniul alimentar aprobate de către Guvern şi le coordonează cu organul de control şi supraveghere de stat care a emis decizia corespunzătoare.

(4) Oportunitatea folosirii alimentelor periculoase şi/sau neconforme reglementărilor aplicabile din domeniul alimentar în calitate de hrană pentru animale se coordonează cu Agenţia Naţională pentru Siguranţa Alimentelor.

(5) Cheltuielile pentru expertiza, depozitarea, transportul, utilizarea condiţionată sau nimicirea produselor alimentare şi a materialelor care vin în contact cu produsele alimentare periculoase şi/sau neconforme reglementărilor din domeniul alimentar aplicabile sînt suportate de către operatorul din domeniul alimentar care le deţine.

(6) Operatorul din domeniul alimentar deţinător de produse alimentare şi/sau materiale care vin în contact cu produsele alimentare periculoase şi/sau neconforme reglementărilor din domeniul alimentar aplicabile va prezenta organului de control şi supraveghere de stat care a emis decizia de utilizare condiţionată sau de nimicire a acestora documentul sau copia documentului care confirmă utilizarea condiţionată sau nimicirea produselor şi/sau materialelor respective.

(7) Organul de control şi supraveghere de stat care a emis decizia de utilizare condiţionată sau de nimicire a produselor alimentare şi/sau a materialelor care vin în contact cu produsele alimentare periculoase şi/sau neconforme reglementărilor din domeniul alimentar aplicabile este obligat să efectueze controlul asupra utilizării condiţionate sau nimicirii produselor şi/sau materialelor respective.

Capitolul VI
RESPONSABILITĂŢI ŞI SOLUŢIONAREA LITIGIILOR

Articolul 32. Răspunderea pentru încălcarea prevederilor prezentei legi

(1) Încălcarea prevederilor prezentei legi atrage după sine răspunderea contravenţională, civilă sau penală în conformitate cu legislaţia în vigoare.

(2) Exercitarea necorespunzătoare a funcţiilor de către persoanele cu funcţii de răspundere din organele de control şi supraveghere de stat, precum şi tăinuirea de către aceste persoane a unor fapte ce pun în pericol viaţa şi sănătatea umană atrag răspunderea acestora în conformitate cu legislaţia în vigoare.

Articolul 33. Soluţionarea litigiilor

Litigiile apărute între operatorii din domeniul alimentar/operatorii din domeniul hranei pentru animale şi organele de control şi supraveghere de stat ca urmare a activităţilor de control şi de supraveghere se soluţionează conform procedurii prevăzute de Legea nr.131/2012 privind controlul de stat al activităţii de întreprinzător. Alte litigii decît cele apărute ca urmare a activităţilor de control şi supraveghere se soluţionează în procedura contenciosului administrativ.

Capitolul VII
DISPOZIŢII FINALE

Articolul 34. Intrarea în vigoare a prezentei legi

(1) Prezenta lege intră în vigoare după 12 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) Guvernul, în termen de 12 luni de la data publicării prezentei legi:

a) va aduce în concordanţă actele sale normative cu prevederile prezentei legi;

b) va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea în conformitate a legislaţiei naţionale cu prevederile prezentei legi.

(3) La data intrării în vigoare a prezentei legi, se abrogă Legea nr.113/2012 cu privire la stabilirea principiilor şi a cerinţelor generale ale legislaţiei privind siguranţa alimentelor (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.143-148, art.467) şi Legea nr.78/2004 privind produsele alimentare (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.83-87, art.431).

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI Andrian CANDU

Nr.306. Chişinău, 30 noiembrie 2018.

H O T Ă R Î R E
cu privire la Consiliul coordonator pentru protecţia consumatorilor şi supravegherea pieţei

nr. 964 din 09.08.2016

Monitorul Oficial nr.265-276/1047 din 19.08.2016

* * *

În conformitate cu prevederile art.27 alin.(5) al Legii nr.105-XV din 13 martie 2003 privind protecţia consumatorilor (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.126-131, art.507), cu modificările şi completările ulterioare, şi art.6 alin.(6) al Legii nr.7 din 26 februarie 2016 privind supravegherea pieţei în ceea ce priveşte comercializarea produselor nealimentare (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr.79-89, art.146), Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se instituie, pe lîngă Ministerul Economiei şi Infrastructurii, Consiliul coordonator pentru protecţia consumatorilor şi supravegherea pieţei.

[Pct.1 modificat prin Hot.Guv. nr.291 din 04.04.2018, în vigoare 06.04.2018]

2. Se aprobă:

Regulamentul Consiliului coordonator pentru protecţia consumatorilor şi supravegherea pieţei, conform anexei nr.1;

Componenţa nominală a Consiliului coordonator pentru protecţia consumatorilor şi supravegherea pieţei, conform anexei nr.2.

3. Se stabileşte că, în cazul eliberării sau suspendării din funcţia deţinută a unui membru al Consiliului coordonator pentru protecţia consumatorilor şi supravegherea pieţei, persoana nou-desemnată în funcţia respectivă va avea şi calitatea de membru al Consiliului, fără a fi emisă o nouă hotărîre de Guvern.

[Pct.3 completat prin Hot.Guv. nr.291 din 04.04.2018, în vigoare 06.04.2018]

4. Prezenta hotărîre intră în vigoare la 1 aprilie 2017.

5. Se abrogă unele hotărîri ale Guvernului, conform anexei nr.3.

PRIM-MINISTRU **Pavel FILIP**

Contrasemnează:
Viceprim-ministru, ministrul economiei **Octavian Calmîc**

Nr.964. Chişinău, 9 august 2016.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
nr.964 din 9 august 2016

REGULAMENTUL

Consiliului coordonator pentru protecţia consumatorilor
şi supravegherea pieţei

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Prezentul Regulament stabileşte modul de organizare şi funcţionare a Consiliului coordonator pentru protecţia consumatorilor şi supravegherea pieţei (în continuare – *Consiliu*).

2. Consiliul îşi desfăşoară activitatea în baza legislaţiei în vigoare şi a prezentului Regulament.

3. Organul central de specialitate responsabil de coordonarea activităţilor de protecţie a consumatorilor şi de supraveghere a pieţei este Ministerul Economiei şi Infrastructurii (în continuare – *autoritate de coordonare*).

[Pct.3 modificat prin Hot.Guv. nr.291 din 04.04.2018, în vigoare 06.04.2018]

4. Misiunea Consiliului, în calitate de organ consultativ pe lîngă autoritatea de coordonare, este de a coordona activităţile de protecţie a consumatorilor şi de supraveghere a pieţei.

II. COMPONENŢA CONSILIULUI

5. Consiliul este constituit din reprezentanţi desemnaţi ai autorităţilor administraţiei publice centrale, ai autorităţilor de supraveghere a pieţei, ai organului vamal, ai asociaţiilor obşteşti de consumatori şi ai asociaţiilor profesionale sectoriale.

III. ATRIBUŢIILE ŞI DREPTURILE CONSILIULUI

6. Consiliul are următoarele atribuţii:

1) în domeniul protecţiei consumatorilor:

a) contribuie la promovarea politicii statului în domeniul protecţiei consumatorilor;

b) participă la elaborarea programelor naţionale de protecţie a consumatorilor (pe termen scurt şi lung);

c) coordonează activităţile desfăşurate în domeniul protecţiei consumatorilor de către autorităţile administraţiei publice abilitate cu funcţii de protecţie a consumatorilor;

d) participă la procesul de armonizare a legislaţiei naţionale cu legislaţia Uniunii Europene în domeniul protecţiei consumatorilor;

e) coordonează activităţile de implementare şi realizare a prevederilor legislaţiei în domeniul protecţiei consumatorilor;

f) coordonează activităţile de examinare şi soluţionare a petiţiilor consumatorilor ce depăşesc competenţa unui singur organ sau care abordează probleme cu caracter general, ce pot avea un impact negativ pentru societate, cu implicarea specialiştilor din diferite domenii;

h) examinează semestrial rezultatele activităţii de protecţie a consumatorilor şi întocmeşte note informative privind activitatea în domeniul protecţiei consumatorilor, cu prezentarea datelor de sinteză Guvernului;

2) în domeniul supravegherii pieţei:

a) analizează şi/sau propune mecanisme de coordonare a activităţii autorităţilor de supraveghere a pieţei ce activează în domeniile reglementate;

b) evaluează periodic derularea activităţilor de supraveghere a pieţei de către autorităţile corespunzătoare;

c) instituie cadrul pentru elaborarea şi actualizarea, după caz, a programului general anual de supraveghere a pieţei;

d) stabileşte cadrul adecvat pentru formarea profesională a personalului specializat în controlul produselor puse la dispoziţie pe piaţă;

e) participă la consultări privind cadrul legal, normativ şi instituţional în domeniul supravegherii pieţei.

7. Consiliul are următoarele drepturi:

1) să solicite şi să primească de la instituţiile abilitate documente, materiale şi informaţia necesară pentru exercitarea funcţiilor ce ţin de competenţa Consiliului;

2) să adopte, potrivit atribuţiilor ce îi revin, recomandări pentru autorităţile reprezentate în Consiliul, în conformitate cu legislaţia în vigoare.

IV. ACTIVITATEA CONSILIULUI

8. Consiliul este condus de preşedinte, care este asistat de doi vicepreşedinţi şi de un secretar.
[Pct.8 modificat prin Hot.Guv. nr.291 din 04.04.2018, în vigoare 06.04.2018]

9. În absenţa preşedintelui, şedinţele sînt prezidate de către unul dintre vicepreşedinţi, desemnat de către preşedintele Consiliului.
[Pct.9 modificat prin Hot.Guv. nr.291 din 04.04.2018, în vigoare 06.04.2018]

10. Preşedintele Consiliului exercită următoarele atribuţii:

1) conduce activitatea şi asigură îndeplinirea atribuţiilor Consiliului, în corespundere cu prezentul Regulament;

2) convoacă şi prezidează şedinţele Consiliului;

3) aprobă ordinea de zi a şedinţelor;

4) decide, cu votul majorităţii membrilor prezenţi la şedinţă, asupra chestiunilor examinate, în limitele competenţelor sale;

5) exercită alte atribuţii în conformitate cu prezentul Regulament.

11. Consiliul dispune de un secretar, asigurat de Ministerul Economiei şi Infrastructurii.
[Pct.11 modificat prin Hot.Guv. nr.291 din 04.04.2018, în vigoare 06.04.2018]

12. Secretarul Consiliului organizează activitatea Consiliului şi asigură pregătirea materialelor pentru şedinţele Consiliului, elaborează procesele-verbale ale şedinţelor, execută dispoziţiile preşedintelui sau vicepreşedinţilor Consiliului, conform funcţiilor Consiliului, elaborează rapoarte şi informaţii, în limitele competenţelor sale, îndeplineşte lucrări de secretariat. Vicepreşedinţii dispun executarea dispoziţiilor doar în cazul absenţei preşedintelui.
[Pct.12 modificat prin Hot.Guv. nr.291 din 04.04.2018, în vigoare 06.04.2018]

13. Şedinţele Consiliului se convoacă în funcţie de necesitate, însă nu mai rar decît o dată în trimestru, la propunerea preşedintelui, vicepreşedinţilor sau la solicitarea unei treimi din numărul membrilor Consiliului. În ultimul caz, este informat secretarul Consiliului, care consultă preşedintele Consiliului şi anunţă convocarea Consiliului.
[Pct.13 modificat prin Hot.Guv. nr.291 din 04.04.2018, în vigoare 06.04.2018]

14. Ordinea de zi a şedinţei este adusă la cunoştinţa membrilor Consiliului cu cel puţin 5 zile lucrătoare înainte de convocarea şedinţei.

15. La şedinţele Consiliului pot participa şi alte persoane responsabile şi interesate de chestiunile puse în discuţie. În procesul adoptării deciziilor şi a recomandărilor, drept de vot au doar membrii Consiliului.

16. Responsabil pentru calitatea materialelor puse în discuţie la şedinţele Consiliului este executantul acestora, care le pregăteşte în prealabil şi le prezintă secretarului în format electronic şi pe suport de hîrtie, înaintînd propuneri, cu cel puţin 7 zile lucrătoare înainte de convocarea şedinţei.

17. În baza materialelor prezentate, secretarul pregăteşte şi transmite membrilor Consiliului setul de documente necesare, semnate în modul stabilit, cu 5 zile lucrătoare înainte de şedinţa Consiliului.

18. Membrii Consiliului examinează materialele primite în prealabil şi înaintează propuneri pe marginea acestora în cadrul şedinţei.

19. Şedinţele Consiliului se consideră deliberative dacă la ele participă majoritatea membrilor Consiliului. Deciziile se adoptă cu majoritatea simplă a voturilor membrilor prezenţi.

20. Deciziile şi alte informaţii ce ţin de activitatea Consiliului se aduc la cunoştinţa membrilor Consiliului şi altor autorităţi ale administraţiei publice, în termen de 10 zile lucrătoare de la data adoptării deciziilor, ţinînd cont de specificul problemelor care au fost examinate şi competenţele autorităţilor responsabile.

21. Lucrările Consiliului se consemnează într-un proces-verbal semnat de preşedintele şedinţei. Deciziile Consiliului şi procesele-verbale ale şedinţelor se publică pe pagina web a Ministerului Economiei şi Infrastructurii.

[Pct.21 modificat prin Hot.Guv. nr.291 din 04.04.2018, în vigoare 06.04.2018]

22. Activitatea Consiliului se desfăşoară în conformitate cu planurile curente şi de perspectivă, care sînt aprobate la şedinţele Consiliului.

23. Membrii Consiliului înaintează propuneri pentru includerea lor în planul de activitate a Consiliului.

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
nr.964 din 9 august 2016

COMPONENŢA NOMINALĂ
a Consiliului coordonator pentru protecţia consumatorilor şi supravegherea pieţei

DRĂGĂLIN Iuliana	– secretar de stat al Ministerului Economiei şi Infrastructurii (în domeniul infrastructurii calităţii şi cooperării internaţionale), preşedinte al Consiliului
EREMIA Iurie	– director al Agenţiei pentru Protecţia Consumatorilor şi Supravegherea Pieţei, vicepreşedinte al Consiliului
GABERI Gheorghe	– director general al Agenţiei Naţionale pentru Siguranţa Alimentelor, vicepreşedinte al Consiliului
MAMEI Marian	– şef al Direcţiei infrastructura calităţii şi securitate industrială, Ministerul Economiei şi Infrastructurii, secretar al Consiliului
EŞANU Nicolae	– secretar de stat al Ministerului Justiţiei
LUCA Vasile	– secretar de stat al Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului (în domeniul politicilor/produselor de origine vegetală)
ŢAPIŞ Valentina	– secretar de stat al Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului (în domeniul protecţiei mediului şi resurselor naturale)
PURICE Dorin	– secretar de stat al Ministerului Afacerilor Interne (în domeniul ordinii şi securităţii publice, prevenirii şi combaterii criminalităţii)

BUCATARU Serghei	– secretar de stat al Ministerului Economiei şi Infrastructurii (în domeniul transporturilor)
SAJIN Ghenadie	– director al Agenţiei pentru Supraveghere Tehnică
MUNTEAN Andrei	– director adjunct al Agenţiei Naţionale pentru Reglementare în Comunicaţii Electronice şi Tehnologia Informaţiei
CIUDIN Alexandru	– director al Agenţiei pentru Eficienţă Energetică
GUŞTIUC Vasile	– director adjunct al Agenţiei Naţionale pentru Sănătate Publică
CIOBANU Sergiu	– director al Agenţiei Naţionale pentru Reglementare în Energetică
STURZU Ion	– viceguvernator al Băncii Naţionale a Moldovei
IONIŢOV Grigore	– director general adjunct al Serviciului Vamal
CALENIC Natalia	– vicepreşedinte al Camerei de Comerţ şi Industrie
FILIP Iurie	– vicepreşedinte al Comisiei Naţionale a Pieţei Financiare
MAXIM Ion	– membru al Plenului Consiliului Concurenţei
CAMINSCHI Vladislav	– director executiv al Confederaţiei Naţionale a Patronatului din Republica Moldova
CHIRIAC Petru	– vicepreşedinte al Confederaţiei Naţionale a Sindicatelor din Moldova
STARUŞ Denis	– preşedinte al Centrului pentru Protecţia Consumatorilor din Republica Moldova
MIHĂEŞ Roman	– preşedinte al Ligii pentru Apărarea Drepturilor Consumatorilor

[Anexa nr.2 în redacţia Hot.Guv. nr.291 din 04.04.2018, în vigoare 06.04.2018]

Notă: În anexa nr.2, cuvintele „Agenţiei pentru Protecţia Consumatorilor" se substituie prin cuvintele „Agenţiei pentru Protecţia Consumatorilor şi Supravegherea Pieţei", conform Hot.Guv. nr.1089 din 18.12.2017, în vigoare 20.12.2017

Anexa nr.3
la Hotărîrea Guvernului
nr.964 din 9 august 2016

LISTA
hotărîrilor Guvernului ce se abrogă

1. Hotărîrea Guvernului nr.773 din 6 iulie 2006 „Cu privire la instituirea Consiliului coordonator în domeniul protecţiei consumatorilor" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.112-115, art.850).

2. Hotărîrea Guvernului nr.1519 din 31 decembrie 2008 „Cu privire la aprobarea modificărilor ce se operează în Hotărîrea Guvernului nr.773 din 6 iulie 2006" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.7-9, art.28).

3. Punctul 2 din anexa nr.3 la Hotărîrea Guvernului nr.936 din 9 decembrie 2011 „Privind crearea Agenţiei pentru Protecţia Consumatorilor şi aprobarea Regulamentului, structurii şi efectivului-limită ale acesteia" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.222-226, art.1022).

4. Punctul 5 din modificările ce se operează în unele acte normative ale Guvernului, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.98 din 10 februarie 2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.35-41, art.115).

H O T Ă R Î R E
cu privire la Consiliul coordonator pentru protecţia consumatorilor şi supravegherea pieţei

nr. 964 din 09.08.2016

Monitorul Oficial nr.265-276/1047 din 19.08.2016

* * *

În conformitate cu prevederile art.27 alin.(5) al Legii nr.105-XV din 13 martie 2003 privind protecţia consumatorilor (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.126-131, art.507), cu modificările şi completările ulterioare, şi art.6 alin.(6) al Legii nr.7 din 26 februarie 2016 privind supravegherea pieţei în ceea ce priveşte comercializarea produselor nealimentare (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr.79-89, art.146), Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se instituie, pe lîngă Ministerul Economiei şi Infrastructurii, Consiliul coordonator pentru protecţia consumatorilor şi supravegherea pieţei.

[Pct.1 modificat prin Hot.Guv. nr.291 din 04.04.2018, în vigoare 06.04.2018]

2. Se aprobă:

Regulamentul Consiliului coordonator pentru protecţia consumatorilor şi supravegherea pieţei, conform anexei nr.1;

Componenţa nominală a Consiliului coordonator pentru protecţia consumatorilor şi supravegherea pieţei, conform anexei nr.2.

3. Se stabileşte că, în cazul eliberării sau suspendării din funcţia deţinută a unui membru al Consiliului coordonator pentru protecţia consumatorilor şi supravegherea pieţei, persoana nou-desemnată în funcţia respectivă va avea şi calitatea de membru al Consiliului, fără a fi emisă o nouă hotărîre de Guvern.

[Pct.3 completat prin Hot.Guv. nr.291 din 04.04.2018, în vigoare 06.04.2018]

4. Prezenta hotărîre intră în vigoare la 1 aprilie 2017.

5. Se abrogă unele hotărîri ale Guvernului, conform anexei nr.3.

PRIM-MINISTRU **Pavel FILIP**

Contrasemnează:
Viceprim-ministru, ministrul economiei **Octavian Calmîc**

Nr.964. Chişinău, 9 august 2016.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
nr.964 din 9 august 2016

REGULAMENTUL

Consiliului coordonator pentru protecţia consumatorilor
şi supravegherea pieţei

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Prezentul Regulament stabileşte modul de organizare şi funcţionare a Consiliului coordonator pentru protecţia consumatorilor şi supravegherea pieţei (în continuare – *Consiliu*).

2. Consiliul îşi desfăşoară activitatea în baza legislaţiei în vigoare şi a prezentului Regulament.

3. Organul central de specialitate responsabil de coordonarea activităţilor de protecţie a consumatorilor şi de supraveghere a pieţei este Ministerul Economiei şi Infrastructurii (în continuare – *autoritate de coordonare*).

[Pct.3 modificat prin Hot.Guv. nr.291 din 04.04.2018, în vigoare 06.04.2018]

4. Misiunea Consiliului, în calitate de organ consultativ pe lîngă autoritatea de coordonare, este de a coordona activităţile de protecţie a consumatorilor şi de supraveghere a pieţei.

II. COMPONENŢA CONSILIULUI

5. Consiliul este constituit din reprezentanţi desemnaţi ai autorităţilor administraţiei publice centrale, ai autorităţilor de supraveghere a pieţei, ai organului vamal, ai asociaţiilor obşteşti de consumatori şi ai asociaţiilor profesionale sectoriale.

III. ATRIBUŢIILE ŞI DREPTURILE CONSILIULUI

6. Consiliul are următoarele atribuţii:

1) în domeniul protecţiei consumatorilor:

a) contribuie la promovarea politicii statului în domeniul protecţiei consumatorilor;

b) participă la elaborarea programelor naţionale de protecţie a consumatorilor (pe termen scurt şi lung);

c) coordonează activităţile desfăşurate în domeniul protecţiei consumatorilor de către autorităţile administraţiei publice abilitate cu funcţii de protecţie a consumatorilor;

d) participă la procesul de armonizare a legislaţiei naţionale cu legislaţia Uniunii Europene în domeniul protecţiei consumatorilor;

e) coordonează activităţile de implementare şi realizare a prevederilor legislaţiei în domeniul protecţiei consumatorilor;

f) coordonează activităţile de examinare şi soluţionare a petiţiilor consumatorilor ce depăşesc competenţa unui singur organ sau care abordează probleme cu caracter general, ce pot avea un impact negativ pentru societate, cu implicarea specialiştilor din diferite domenii;

h) examinează semestrial rezultatele activităţii de protecţie a consumatorilor şi întocmeşte note informative privind activitatea în domeniul protecţiei consumatorilor, cu prezentarea datelor de sinteză Guvernului;

2) în domeniul supravegherii pieţei:

a) analizează şi/sau propune mecanisme de coordonare a activităţii autorităţilor de supraveghere a pieţei ce activează în domeniile reglementate;

b) evaluează periodic derularea activităţilor de supraveghere a pieţei de către autorităţile corespunzătoare;

c) instituie cadrul pentru elaborarea şi actualizarea, după caz, a programului general anual de supraveghere a pieţei;

d) stabileşte cadrul adecvat pentru formarea profesională a personalului specializat în controlul produselor puse la dispoziţie pe piaţă;

e) participă la consultări privind cadrul legal, normativ şi instituţional în domeniul supravegherii pieţei.

7. Consiliul are următoarele drepturi:

1) să solicite şi să primească de la instituţiile abilitate documente, materiale şi informaţia necesară pentru exercitarea funcţiilor ce ţin de competenţa Consiliului;

2) să adopte, potrivit atribuţiilor ce îi revin, recomandări pentru autorităţile reprezentate în Consiliul, în conformitate cu legislaţia în vigoare.

IV. ACTIVITATEA CONSILIULUI

8. Consiliul este condus de preşedinte, care este asistat de doi vicepreşedinţi şi de un secretar.
[Pct.8 modificat prin Hot.Guv. nr.291 din 04.04.2018, în vigoare 06.04.2018]

9. În absenţa preşedintelui, şedinţele sînt prezidate de către unul dintre vicepreşedinţi, desemnat de către preşedintele Consiliului.
[Pct.9 modificat prin Hot.Guv. nr.291 din 04.04.2018, în vigoare 06.04.2018]

10. Preşedintele Consiliului exercită următoarele atribuţii:

1) conduce activitatea şi asigură îndeplinirea atribuţiilor Consiliului, în corespundere cu prezentul Regulament;

2) convoacă şi prezidează şedinţele Consiliului;

3) aprobă ordinea de zi a şedinţelor;

4) decide, cu votul majorităţii membrilor prezenţi la şedinţă, asupra chestiunilor examinate, în limitele competenţelor sale;

5) exercită alte atribuţii în conformitate cu prezentul Regulament.

11. Consiliul dispune de un secretar, asigurat de Ministerul Economiei şi Infrastructurii.
[Pct.11 modificat prin Hot.Guv. nr.291 din 04.04.2018, în vigoare 06.04.2018]

12. Secretarul Consiliului organizează activitatea Consiliului şi asigură pregătirea materialelor pentru şedinţele Consiliului, elaborează procesele-verbale ale şedinţelor, execută dispoziţiile preşedintelui sau vicepreşedinţilor Consiliului, conform funcţiilor Consiliului, elaborează rapoarte şi informaţii, în limitele competenţelor sale, îndeplineşte lucrări de secretariat. Vicepreşedinţii dispun executarea dispoziţiilor doar în cazul absenţei preşedintelui.
[Pct.12 modificat prin Hot.Guv. nr.291 din 04.04.2018, în vigoare 06.04.2018]

13. Şedinţele Consiliului se convoacă în funcţie de necesitate, însă nu mai rar decît o dată în trimestru, la propunerea preşedintelui, vicepreşedinţilor sau la solicitarea unei treimi din numărul membrilor Consiliului. În ultimul caz, este informat secretarul Consiliului, care consultă preşedintele Consiliului şi anunţă convocarea Consiliului.
[Pct.13 modificat prin Hot.Guv. nr.291 din 04.04.2018, în vigoare 06.04.2018]

14. Ordinea de zi a şedinţei este adusă la cunoştinţa membrilor Consiliului cu cel puţin 5 zile lucrătoare înainte de convocarea şedinţei.

15. La şedinţele Consiliului pot participa şi alte persoane responsabile şi interesate de chestiunile puse în discuţie. În procesul adoptării deciziilor şi a recomandărilor, drept de vot au doar membrii Consiliului.

16. Responsabil pentru calitatea materialelor puse în discuţie la şedinţele Consiliului este executantul acestora, care le pregăteşte în prealabil şi le prezintă secretarului în format electronic şi pe suport de hîrtie, înaintînd propuneri, cu cel puţin 7 zile lucrătoare înainte de convocarea şedinţei.

17. În baza materialelor prezentate, secretarul pregăteşte şi transmite membrilor Consiliului setul de documente necesare, semnate în modul stabilit, cu 5 zile lucrătoare înainte de şedinţa Consiliului.

18. Membrii Consiliului examinează materialele primite în prealabil şi înaintează propuneri pe marginea acestora în cadrul şedinţei.

19. Şedinţele Consiliului se consideră deliberative dacă la ele participă majoritatea membrilor Consiliului. Deciziile se adoptă cu majoritatea simplă a voturilor membrilor prezenţi.

20. Deciziile şi alte informaţii ce ţin de activitatea Consiliului se aduc la cunoştinţa membrilor Consiliului şi altor autorităţi ale administraţiei publice, în termen de 10 zile lucrătoare de la data adoptării deciziilor, ţinînd cont de specificul problemelor care au fost examinate şi competenţele autorităţilor responsabile.

21. Lucrările Consiliului se consemnează într-un proces-verbal semnat de preşedintele şedinţei. Deciziile Consiliului şi procesele-verbale ale şedinţelor se publică pe pagina web a Ministerului Economiei şi Infrastructurii.

[Pct.21 modificat prin Hot.Guv. nr.291 din 04.04.2018, în vigoare 06.04.2018]

22. Activitatea Consiliului se desfăşoară în conformitate cu planurile curente şi de perspectivă, care sînt aprobate la şedinţele Consiliului.

23. Membrii Consiliului înaintează propuneri pentru includerea lor în planul de activitate a Consiliului.

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
nr.964 din 9 august 2016

COMPONENŢA NOMINALĂ
a Consiliului coordonator pentru protecţia consumatorilor şi supravegherea pieţei

DRĂGĂLIN Iuliana	– secretar de stat al Ministerului Economiei şi Infrastructurii (în domeniul infrastructurii calităţii şi cooperării internaţionale), preşedinte al Consiliului
EREMIA Iurie	– director al Agenţiei pentru Protecţia Consumatorilor şi Supravegherea Pieţei, vicepreşedinte al Consiliului
GABERI Gheorghe	– director general al Agenţiei Naţionale pentru Siguranţa Alimentelor, vicepreşedinte al Consiliului
MAMEI Marian	– şef al Direcţiei infrastructura calităţii şi securitate industrială, Ministerul Economiei şi Infrastructurii, secretar al Consiliului
EŞANU Nicolae	– secretar de stat al Ministerului Justiţiei
LUCA Vasile	– secretar de stat al Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului (în domeniul politicilor/produselor de origine vegetală)
ŢAPIŞ Valentina	– secretar de stat al Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului (în domeniul protecţiei mediului şi resurselor naturale)
PURICE Dorin	– secretar de stat al Ministerului Afacerilor Interne (în domeniul ordinii şi securităţii publice, prevenirii şi combaterii criminalităţii)

BUCATARU Serghei	– secretar de stat al Ministerului Economiei şi Infrastructurii (în domeniul transporturilor)
SAJIN Ghenadie	– director al Agenţiei pentru Supraveghere Tehnică
MUNTEAN Andrei	– director adjunct al Agenţiei Naţionale pentru Reglementare în Comunicaţii Electronice şi Tehnologia Informaţiei
CIUDIN Alexandru	– director al Agenţiei pentru Eficienţă Energetică
GUŞTIUC Vasile	– director adjunct al Agenţiei Naţionale pentru Sănătate Publică
CIOBANU Sergiu	– director al Agenţiei Naţionale pentru Reglementare în Energetică
STURZU Ion	– viceguvernator al Băncii Naţionale a Moldovei
IONIŢOV Grigore	– director general adjunct al Serviciului Vamal
CALENIC Natalia	– vicepreşedinte al Camerei de Comerţ şi Industrie
FILIP Iurie	– vicepreşedinte al Comisiei Naţionale a Pieţei Financiare
MAXIM Ion	– membru al Plenului Consiliului Concurenţei
CAMINSCHI Vladislav	– director executiv al Confederaţiei Naţionale a Patronatului din Republica Moldova
CHIRIAC Petru	– vicepreşedinte al Confederaţiei Naţionale a Sindicatelor din Moldova
STARUŞ Denis	– preşedinte al Centrului pentru Protecţia Consumatorilor din Republica Moldova
MIHĂEŞ Roman	– preşedinte al Ligii pentru Apărarea Drepturilor Consumatorilor

[Anexa nr.2 în redacţia Hot.Guv. nr.291 din 04.04.2018, în vigoare 06.04.2018]

Notă: În anexa nr.2, cuvintele „Agenţiei pentru Protecţia Consumatorilor" se substituie prin cuvintele „Agenţiei pentru Protecţia Consumatorilor şi Supravegherea Pieţei", conform Hot.Guv. nr.1089 din 18.12.2017, în vigoare 20.12.2017

Anexa nr.3
la Hotărîrea Guvernului
nr.964 din 9 august 2016

LISTA
hotărîrilor Guvernului ce se abrogă

1. Hotărîrea Guvernului nr.773 din 6 iulie 2006 „Cu privire la instituirea Consiliului coordonator în domeniul protecţiei consumatorilor" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.112-115, art.850).

2. Hotărîrea Guvernului nr.1519 din 31 decembrie 2008 „Cu privire la aprobarea modificărilor ce se operează în Hotărîrea Guvernului nr.773 din 6 iulie 2006" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.7-9, art.28).

3. Punctul 2 din anexa nr.3 la Hotărîrea Guvernului nr.936 din 9 decembrie 2011 „Privind crearea Agenţiei pentru Protecţia Consumatorilor şi aprobarea Regulamentului, structurii şi efectivului-limită ale acesteia" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.222-226, art.1022).

4. Punctul 5 din modificările ce se operează în unele acte normative ale Guvernului, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.98 din 10 februarie 2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.35-41, art.115).

L E G E
privind evaluarea strategică de mediu

nr. 11 din 02.03.2017

Monitorul Oficial nr.109-118/155 din 07.04.2017

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Scopul şi obiectul legii
Articolul 2. Noţiuni principale
Articolul 3. Domeniul de aplicare a evaluării strategice de mediu
Articolul 4. Autoritatea responsabilă de efectuarea evaluării strategice de mediu
Articolul 5. Determinarea necesităţii de efectuare a evaluării strategice de mediu

Capitolul II
ETAPELE EVALUĂRII STRATEGICE DE MEDIU

Articolul 6. Etapele evaluării strategice de mediu
Articolul 7. Determinarea domeniului de aplicare a raportului privind evaluarea strategică de mediu
Articolul 8. Elaborarea raportului privind evaluarea strategică de mediu
Articolul 9. Consultarea raportului privind evaluarea strategică de mediu cu autorităţile publice şi emiterea avizului de mediu
Articolul 10. Informarea şi participarea publicului la evaluarea strategică de mediu

Capitolul III
CONSULTĂRI ÎN CONTEXT TRANSFRONTALIER

Articolul 11. Consultările în context transfrontalier în cazul în care Republica Moldova este parte de origine
Articolul 12. Consultările în context transfrontalier în cazul în care Republica Moldova este parte afectată
Articolul 13. Dispoziţii generale cu privire la acordurile internaţionale

Capitolul IV
APROBAREA PLANULUI SAU A PROGRAMULUI

Articolul 14. Luarea deciziei
Articolul 15. Monitorizarea

Capitolul V
RĂSPUNDEREA ŞI CONTESTAREA DECIZIILOR

Articolul 16. Răspunderea pentru încălcarea prevederilor prezentei legi
Articolul 17. Contestarea deciziei

Capitolul VI
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 18. Compatibilitatea cu legislaţia comunitară
Articolul 19. Intrarea în vigoare
Articolul 20. Organizarea executării

Anexa nr.1 Criterii de determinare a necesităţii evaluării strategice de mediu pentru planuri şi programe
Anexa nr.2 Conţinutul-cadru al raportului privind evaluarea strategică de mediu

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Scopul şi obiectul legii

(1) Scopul prezentei legi este instituirea unui cadru juridic privind efectuarea evaluării strategice de mediu în vederea asigurării unui nivel înalt de protecţie a mediului, a prevenirii sau diminuării efectelor negative ale unor planuri şi programe asupra mediului, inclusiv asupra sănătăţii populaţiei.

(2) Obiectul evaluării strategice de mediu sînt proiectele planurilor şi programelor elaborate la nivel naţional şi local, care pot avea un impact semnificativ asupra mediului în Republica Moldova sau în alte state.

Articolul 2. Noţiuni principale

În sensul prezentei legi, se definesc următoarele noţiuni principale:

autoritate competentă – organ central de mediu al administraţiei publice care oferă consultări iniţiatorului proiectului de plan sau de program la etapa evaluării prealabile, examinează proiectul planului sau al programului, raportul privind evaluarea strategică de mediu şi ia decizia privind eliberarea sau refuzul de eliberare a avizului de mediu la diferite niveluri:

a) organul central de mediu al administraţiei publice – pentru planurile şi programele de nivel naţional, inclusiv cele sectoriale şi intersectoriale, aprobate de Guvern sau de Parlament;

b) subdiviziunea teritorială a organului central de mediu al administraţiei publice – pentru planurile şi programele de nivel local, aprobate de administraţia publică locală;

aviz de evaluare prealabilă – document emis de autoritatea competentă la etapa evaluării prealabile a planului sau programului, care stabileşte necesitatea efectuării evaluării strategice de mediu pentru planul sau programul respectiv;

aviz de mediu – act tehnico-juridic emis de către autoritatea competentă, care confirmă că raportul privind evaluarea strategică de mediu corespunde prevederilor prezentei legi, iar aspectele legate de protecţia mediului sînt integrate în planul sau programul prezentat spre aprobare şi nu au un impact negativ asupra mediului, inclusiv asupra sănătăţii populaţiei;

efecte asupra mediului, inclusiv asupra sănătăţii populaţiei – orice efect asupra mediului, inclusiv asupra sănătăţii populaţiei, asupra florei, faunei, biodiversităţii, solului, climei, aerului, apei, peisajului, obiectelor naturale, bunurilor materiale, patrimoniului cultural, precum şi interacţiunea dintre aceşti factori;

evaluare strategică de mediu – evaluare a posibilelor efecte asupra mediului, inclusiv asupra sănătăţii populaţiei, ce implică elaborarea unui raport privind evaluarea strategică de mediu, desfăşurarea consultărilor cu autorităţile publice şi cu publicul interesat de efectele implementării unui plan sau program, precum şi efectuarea, după caz, a unor consultări transfrontaliere, luarea în considerare a concluziilor raportului privind evaluarea strategică de mediu şi a rezultatelor consultărilor în procesul decizional;

iniţiator – autoritate a administraţiei publice centrale şi locale care iniţiază un plan sau un program şi este responsabilă de elaborarea acestuia;

parte afectată – parte sau părţi la Protocolul privind evaluarea strategică de mediu care poate fi afectată/pot fi afectate de impactul implementării unui plan sau program asupra mediului, inclusiv asupra sănătăţii populaţiei, în context transfrontalier;

parte de origine – parte sau părţi la Protocolul privind evaluarea strategică de mediu sub a cărei/căror jurisdicţie este propusă implementarea unui plan sau program;

planuri şi programe – planuri şi programe, inclusiv strategiile ce conţin planuri de acţiuni pentru implementarea acestora, care:

a) sînt elaborate conform prevederilor actelor legislative, de reglementare sau administrative;

b) urmează să fie elaborate de către o autoritate publică şi aprobate de Guvern sau printr-o procedură legislativă de către Parlament;

c) urmează să fie elaborate şi aprobate de către o autoritate a administraţiei publice locale de nivelul al doilea;

Protocol privind evaluarea strategică de mediu – Protocolul privind evaluarea strategică de mediu la Convenţia cu privire la evaluarea impactului asupra mediului în context transfrontalier, adoptat la Kiev (Ucraina) la 21 mai 2003;

raport privind evaluarea strategică de mediu – parte a documentaţiei unui plan sau program, în care sînt identificate, descrise şi evaluate posibilele efecte semnificative asupra mediului ca urmare a implementării acestuia, precum şi alternativele rezonabile, luînd în considerare obiectivul şi suprafaţa geografică acoperită de plan sau program, în conformitate cu anexa nr.2.

Articolul 3. Domeniul de aplicare a evaluării strategice de mediu

(1) Evaluarea strategică de mediu se efectuează pentru planurile şi programele elaborate în agricultură, silvicultură, piscicultură, energetică, industrie, transporturi, gestionarea deşeurilor, gestionarea resurselor acvatice, comunicaţiile electronice, turism, folosinţa funciară, planificarea urbană şi rurală (documentaţia de urbanism şi amenajare a teritoriului, inclusiv planurile şi programele de amenajare a teritoriului naţional, regional, raional şi planurile urbanistice generale) şi care stabilesc cadrul pentru acordarea autorizaţiei de realizare a proiectelor şi activităţilor prevăzute în anexele nr.1 şi 2 la Legea nr.86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului.

(2) Planurile şi programele prevăzute la alin.(1) din prezentul articol, care stabilesc utilizarea unor suprafeţe mici, la nivel local, precum şi cele care prevăd modificări minore ale planurilor şi programelor prevăzute la alin.(1) sînt supuse evaluării strategice de mediu doar în cazul în care autoritatea competentă, la etapa evaluării prealabile, determină, pe baza criteriilor stabilite în anexa nr.1 la prezenta lege, că acestea pot produce efecte semnificative asupra mediului, inclusiv asupra sănătăţii populaţiei.

(3) Planurile şi programele altele decît cele prevăzute la alin.(1) din prezentul articol, în baza cărora se realizează proiectele şi activităţile enumerate în anexele nr.1 şi 2 din Legea nr.86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului şi pentru care este necesară autorizaţia, sînt supuse evaluării strategice de mediu doar în cazul în care autoritatea competentă, la etapa evaluării prealabile, determină, pe baza criteriilor stabilite în anexa nr.1 la prezenta lege, că acestea pot produce efecte semnificative asupra mediului, inclusiv asupra sănătăţii populaţiei.

(4) Prevederile prezentei legi nu se extind asupra planurilor şi programelor:

a) al căror unic scop este asigurarea necesităţilor de apărare naţională sau lichidarea consecinţelor unor situaţii excepţionale în domeniul civil;

b) din domeniul financiar sau bugetar.

(5) Dacă planurile şi programele fac parte dintr-o ierarhie, în scopul evitării dublării evaluării strategice de mediu, se va ţine cont de faptul că evaluarea se efectuează conform prezentei legi la diferite nivele ierarhice. Pentru evitarea dublării se aplică prevederile de la art.8 alin.(2) şi (3).

Articolul 4. Autoritatea responsabilă de efectuarea evaluării strategice de mediu

(1) Evaluarea strategică de mediu se efectuează în procesul elaborării planului sau programului şi se finalizează înainte de aprobarea acestuia de către autoritatea competentă de nivel naţional sau local.

(2) Iniţiatorul care elaborează planuri şi programe din proprie iniţiativă sau la solicitarea Parlamentului ori a Guvernului poartă răspundere pentru efectuarea evaluării strategice de mediu în conformitate cu prevederile prezentei legi.

(3) Dacă elaborarea planului sau programului a fost pusă în sarcina cîtorva autorităţi ale administraţiei publice centrale, atunci efectuarea evaluării strategice de mediu este asigurată de către autoritatea desemnată de Guvern sau de cea care este menţionată prima în lista autorităţilor numite de Guvern ca fiind responsabile de elaborarea planului sau programului respectiv.

(4) Pentru efectuarea evaluării strategice de mediu, iniţiatorul are dreptul să implice, în calitate de elaborator al raportului privind evaluarea strategică de mediu, instituţii de profil, de asemenea, pe bază de concurs, experţi şi specialişti, inclusiv internaţionali. La selectarea experţilor se ia în considerare nivelul lor de instruire, competenţele sectoriale şi experienţa de lucru în domeniul evaluării de mediu, care trebuie să fie de cel puţin 3 ani.

(5) Iniţiatorul asigură informarea şi participarea autorităţii competente, a autorităţii în domeniul ocrotirii sănătăţii, precum şi a altor autorităţi interesate în funcţie de caracterul planului sau programului, la toate etapele evaluării strategice de mediu.

(6) Cheltuielile pentru efectuarea evaluării strategice de mediu le suportă iniţiatorul.

Articolul 5. Determinarea necesităţii de efectuare a evaluării strategice de mediu

(1) În scopul determinării necesităţii de efectuare a evaluării strategice de mediu pentru proiectele planurilor şi programelor specificate la art.3 alin.(2) şi (3) se efectuează o evaluare prealabilă pe baza criteriilor specificate în anexa nr.1.

(2) Pentru efectuarea evaluării prealabile, iniţiatorul, la etapa formulării planului sau programului, prezintă autorităţii competente următoarele informaţii:

a) informaţii despre iniţiator:

– denumirea şi adresa instituţiei;

– numele, prenumele, adresa şi datele de contact ale reprezentantului autorizat de iniţiator;

b) informaţii privind planul sau programul:

– denumirea planului sau programului;

– fundamentarea necesităţii de elaborare a planului sau programului;

– principalele aspecte de protecţie a mediului, incluse în proiectul planului sau programului;

– principalele direcţii şi termenul de implementare;

– existenţa unui cadru pentru proiectele şi activităţile enumerate în anexele nr.1 şi 2 la Legea nr.86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului şi pentru care este necesară autorizaţia;

– impactul posibil semnificativ asupra mediului, inclusiv asupra sănătăţii populaţiei, ca urmare a implementării planului sau programului;

– termenul de elaborare şi metoda de aprobare a planului sau programului;

c) informaţii privind teritoriul afectat:

– stabilirea teritoriului afectat;

– principalele caracteristici şi probleme de mediu din teritoriul afectat.

(3) Autoritatea competentă examinează informaţia prezentată în termen de 10 zile lucrătoare, desfăşoară consultări cu autoritatea din domeniul ocrotirii sănătăţii, ia în considerare opinia publicului, recepţionată în conformitate cu art.10 alin.(4), şi emite avizul de evaluare prealabilă, plasîndu-l pe pagina sa web oficială în decurs de 5 zile lucrătoare de la data emiterii.

(4) Avizul de evaluare prealabilă se transmite în formă scrisă iniţiatorului, care îl plasează pe pagina sa web oficială în decurs de 5 zile lucrătoare de la data recepţionării.

(5) În cazul în care se ia decizia de efectuare a evaluării strategice de mediu, iniţiatorul asigură realizarea acesteia potrivit cu etapele stabilite, în conformitate cu prevederile prezentei legi.

Capitolul II
ETAPELE EVALUĂRII STRATEGICE DE MEDIU

Articolul 6. Etapele evaluării strategice de mediu

Procesul evaluării strategice de mediu se desfăşoară conform următoarelor etape:

a) determinarea domeniului de aplicare a raportului privind evaluarea strategică de mediu;

b) elaborarea raportului privind evaluarea strategică de mediu;

c) consultarea raportului privind evaluarea strategică de mediu cu autorităţile publice, cu publicul interesat şi, după caz, desfăşurarea consultărilor transfrontaliere;

d) emiterea avizului de mediu.

Articolul 7. Determinarea domeniului de aplicare a raportului privind evaluarea strategică de mediu

(1) Pentru planurile şi programele specificate la art.3 alin.(1)–(3), în privinţa cărora a fost luată decizia de efectuare a evaluării strategice de mediu, iniţiatorul stabileşte proporţiile şi gradul de detaliere a informaţiei ce urmează a fi inclusă în raportul privind evaluarea strategică de mediu conform cerinţelor indicate în anexa nr.2, ţinînd cont de specificul planului sau programului.

(2) La determinarea domeniului de aplicare a raportului privind evaluarea strategică de mediu, iniţiatorul, în mod obligatoriu, desfăşoară consultări cu autoritatea competentă şi autoritatea din domeniul ocrotirii sănătăţii. Rezultatele consultărilor se consemnează într-un proces-verbal care va conţine lista cu informaţiile agreate reciproc, necesară întocmirii raportului privind evaluarea strategică de mediu şi care este parte integrantă a acestuia.

(3) În procesul elaborării raportului privind evaluarea strategică de mediu, autoritatea competentă care consultă iniţiatorul la determinarea domeniului de aplicare a raportului poate solicita informaţii suplimentare de la iniţiator.

(4) Iniţiatorul oferă publicului posibilitatea de a participa la determinarea domeniului de aplicare a raportului privind evaluarea strategică de mediu conform art.10 alin.(4).

(5) Conţinutul-cadru al raportului privind evaluarea strategică de mediu, fără a ţine cont de specificul planului sau programului, este prevăzut în anexa nr.2.

(6) Lista cu informaţiile agreate reciproc, care trebuie inclusă în raportul privind evaluarea strategică de mediu, se ia în considerare de către iniţiator la întocmirea caietului de sarcini pentru elaboratorul raportului.

Articolul 8. Elaborarea raportului privind evaluarea strategică de mediu

(1) Elaborarea raportului privind evaluarea strategică de mediu se bazează pe informaţiile agreate reciproc, identificate în procesul de determinare a domeniului de aplicare a acestuia. Raportul privind evaluarea strategică de mediu identifică, descrie şi evaluează posibilele efecte semnificative asupra mediului, inclusiv asupra sănătăţii populaţiei, pe care le poate avea implementarea planului sau programului, precum şi alternativele rezonabile, ţinînd cont de obiectivele şi suprafaţa geografică acoperită de plan sau program.

(2) Raportul privind evaluarea strategică de mediu, elaborat conform prevederilor alin.(1), trebuie să conţină informaţii corelate cu cunoştinţele şi metodele de evaluare existente, cu conţinutul şi gradul de detaliere ale planului sau programului, cu stadiul acestuia în procesul de luare a deciziei. Pentru a evita dublarea evaluării strategice de mediu, rezultatele evaluării pentru planurile şi programele elaborate la nivel naţional trebuie să fie luate în considerare la evaluarea strategică de mediu a planurilor şi programelor elaborate la nivel local, şi invers.

(3) Pentru furnizarea informaţiilor prevăzute în anexa nr.2 pot fi utilizate informaţiile disponibile privind impactul asupra mediului al planurilor şi programelor, care au fost obţinute la alte niveluri de luare a deciziilor sau din alte acte normative.

(4) La întocmirea raportului privind evaluarea strategică de mediu iniţiatorul stabileşte autorităţile administraţiei publice cu care se vor efectua consultări asupra raportului şi asupra planului sau programului şi care, în virtutea responsabilităţilor specifice, pot fi interesate de impactul asupra mediului care va avea loc ca urmare a implementării planului sau programului respectiv.

(5) Iniţiatorul plasează proiectul planului sau programului şi raportul privind evaluarea strategică de mediu pe pagina sa web oficială şi informează cu privire la termenele de prezentare a obiecţiilor şi propunerilor pe marginea documentelor menţionate, precum şi cu privire la desfăşurarea consultărilor, în conformitate cu cerinţele Legii nr.239/2008 privind transparenţa în procesul decizional.

Articolul 9. Consultarea raportului privind evaluarea strategică de mediu cu autorităţile publice şi emiterea avizului de mediu

(1) Iniţiatorul prezintă proiectul planului sau programului şi raportul privind evaluarea strategică de mediu pentru a fi examinate de către:

a) autoritatea competentă şi autoritatea administraţiei publice centrale în domeniul ocrotirii sănătăţii, dacă planul sau programul este aprobat de Guvern sau de Parlament;

b) autoritatea competentă şi subdiviziunea teritorială a autorităţii administraţiei publice centrale din domeniul ocrotirii sănătăţii, dacă planul sau programul este aprobat de către administraţia publică locală;

c) alte autorităţi interesate conform art.8 alin.(4).

(2) După recepţionarea proiectului planului sau programului şi a raportului privind evaluarea strategică de mediu, autoritatea competentă le plasează pe pagina sa web oficială şi le expediază asociaţiilor obşteşti de mediu, indicînd adresa la care acestea pot lua cunoştinţă de documentele menţionate.

(3) Autoritatea din domeniul ocrotirii sănătăţii şi alte autorităţi interesate prezintă iniţiatorului obiecţiile şi propunerile lor pe marginea proiectului de plan sau program şi a raportului privind evaluarea strategică de mediu, concomitent oferind o copie a acestor obiecţii şi propuneri autorităţii competente, în termen de 30 de zile lucrătoare de la data recepţionării documentelor menţionate.

(4) Desfăşurarea consultărilor cu autoritatea competentă nu constituie un impediment pentru prezentarea obiecţiilor şi propunerilor din partea altor autorităţi interesate în termenul indicat la alin.(3).

(5) Autoritatea competentă efectuează analiza calităţii raportului privind evaluarea strategică de mediu, avînd în vedere următoarele aspecte:

a) respectarea conţinutului-cadru al raportului privind evaluarea strategică de mediu, prevăzut în anexa nr.2, luînd în considerare domeniile de aplicare a acestuia;

b) prezentarea dificultăţilor tehnice, procedurale şi de altă natură şi explicarea oricăror incertitudini;

c) prezentarea alternativelor studiate, a motivelor care au stat la baza alegerii uneia dintre ele, a modului în care consideraţiile de mediu au fost integrate în proiectul de plan sau program, precum şi a procesului de definitivare a proiectului ca urmare a informaţiilor obţinute pe parcursul evaluării strategice de mediu;

d) justificarea detaliată a motivelor care au stat la baza eliminării anumitor aspecte;

e) luarea în considerare a aspectelor semnalate în procesul de consultare cu alte autorităţi interesate şi cu publicul;

f) prezentarea informaţiilor grafice: hărţi, scheme, schiţe, diagrame;

g) existenţa unui program adecvat de monitorizare a efectelor planului sau programului asupra mediului.

(6) Autoritatea competentă, în funcţie de calitatea raportului privind evaluarea strategică de mediu, de cerinţele de protecţie a mediului conţinute în proiectul planului sau programului, de opinia altor autorităţi interesate şi a publicului, ia una din următoarele decizii:

a) emite avizul de mediu, în cazul în care raportul privind evaluarea strategică de mediu corespunde cerinţelor din anexa nr.2 şi aspectele legate de mediu sînt integrate în plan sau program şi nu au un impact negativ asupra mediului, inclusiv asupra sănătăţii populaţiei;

b) restituie iniţiatorului raportul privind evaluarea strategică de mediu şi proiectul planului sau programului pentru a fi definitivate, indicînd măsurile ce urmează a fi luate;

c) refuză eliberarea avizului de mediu, prezentînd motivele justificative.

(7) Termenul de luare a deciziei şi de emitere a avizului de mediu conform alin.(6) este de cel mult 45 de zile calendaristice de la data recepţionării proiectului planului sau programului şi a raportului privind evaluarea strategică de mediu de către autoritatea competentă.

(8) În cazul în care raportul privind evaluarea strategică de mediu şi proiectul planului sau programului au fost restituite spre definitivare conform alin.(6) lit.b), termenul de examinare repetată şi de emitere a avizului de mediu este de 20 de zile lucrătoare de la data recepţionării documentelor definitivate de către autoritatea competentă.

(9) Autoritatea competentă informează autorităţile publice şi publicul cu privire la decizia luată şi plasează avizul de mediu pe pagina sa web oficială.

(10) Autoritatea competentă creează, dezvoltă şi ţine registrul de evidenţă a informaţiei privind evaluarea strategică de mediu.

Articolul 10. Informarea şi participarea publicului la evaluarea strategică de mediu

(1) Iniţiatorul, de comun acord cu autoritatea competentă, asigură informarea şi participarea publicului la evaluarea strategică de mediu a planului sau programului prin următoarele acţiuni:

a) identificarea segmentelor de public care ar putea fi afectate în urma implementării planului sau programului ori care sînt interesate în luarea deciziei, inclusiv asociaţiile obşteşti de mediu;

b) stabilirea modalităţilor de informare a publicului, cum ar fi: anunţuri publice în mass-media, informaţii plasate pe paginile web oficiale;

c) determinarea modalităţii de consultare a publicului: informarea în scris, dezbateri publice etc.;

d) stabilirea unor termene rezonabile, care să permită publicului să participe eficient şi la timp la toate etapele evaluării strategice de mediu;

e) informarea asupra posibilităţii de participare a publicului în cazul consultărilor în context transfrontalier.

(2) Cheltuielile pentru informarea şi participarea publicului la procesul de evaluare strategică de mediu le suportă iniţiatorul.

(3) Răspunderea pentru informarea şi asigurarea participării publicului revine iniţiatorului şi autorităţii competente.

(4) Iniţiatorul, la etapele evaluării prealabile şi determinării domeniului de aplicare a raportului privind evaluarea strategică de mediu, informează publicul, în conformitate cu cerinţele Legii nr.239/2008 privind transparenţa în procesul decizional, despre efectuarea evaluării prealabile şi stabilirea domeniului de aplicare a raportului, despre elaborarea planului sau programului şi despre informaţia ce urmează a fi inclusă în raportul privind evaluarea strategică de mediu. Iniţiatorul asigură publicului posibilitatea de a exprima opinii cu privire la posibilul impact asupra mediului al planului sau programului, la etapa evaluării prealabile, precum şi cu privire la informaţia ce urmează a fi inclusă în raportul privind evaluarea strategică de mediu, la etapa de stabilire a domeniului de aplicare a raportului. Publicul transmite obiecţiile şi propunerile sale iniţiatorului şi autorităţii competente în termen de cel mult 10 zile calendaristice de la data la care a fost informat.

(5) Iniţiatorul şi autoritatea competentă plasează pe paginile lor web oficiale proiectul planului sau programului, raportul privind evaluarea strategică de mediu şi informaţia privind termenele de prezentare a obiecţiilor şi propunerilor pe marginea proiectului planului sau programului şi a raportului privind evaluarea strategică de mediu, inclusiv ora şi locul desfăşurării dezbaterilor publice. Iniţiatorul, după examinarea obiecţiilor şi propunerilor parvenite din partea publicului, elaborează tabelul divergenţelor conţinînd obiecţiile respective.

(6) Termenul de prezentare a obiecţiilor şi propunerilor din partea publicului, stabilit de iniţiator, este de cel puţin 15 zile lucrătoare de la data publicării informaţiei specificate la alin.(5).

(7) Accesul la informaţia specificată la alin.(5) nu exclude posibilitatea utilizării altor forme de consultări asupra proiectului planului sau programului şi asupra raportului privind evaluarea strategică de mediu, conform Legii nr.239/2008 privind transparenţa în procesul decizional, spre exemplu a audierilor publice la nivel naţional sau local, în funcţie de domeniul de aplicare a planului sau programului respectiv.

Capitolul III
CONSULTĂRI ÎN CONTEXT TRANSFRONTALIER

Articolul 11. Consultările în context transfrontalier în cazul în care Republica Moldova este parte de origine

(1) Dacă în procesul determinării domeniului de aplicare al raportului privind evaluarea strategică de mediu s-a constatat că implementarea planului sau programului pe teritoriul Republicii Moldova poate genera efecte semnificative pentru mediul unui alt stat, atunci autoritatea competentă, de comun acord cu iniţiatorul, trimite o notificare prin canale diplomatice, anexînd proiectul planului sau programului şi raportul privind evaluarea strategică de mediu părţii afectate, precum şi altor părţi la Protocolul privind evaluarea strategică de mediu care au solicitat aceste documente. Autoritatea competentă transmite informaţia privind termenele de examinare a documentelor menţionate, metodele şi perioada de desfăşurare a consultărilor în context transfrontalier şi stabileşte un termen de cel mult 15 zile calendaristice în care partea afectată urmează să comunice despre participarea sau neparticiparea sa la procedura evaluării strategice de mediu în context transfrontalier.

(2) În cazul în care partea afectată, în termenul stabilit, şi-a exprimat dorinţa de participare la procedura evaluării strategice de mediu, părţile coordonează termenul de prezentare a opiniei părţii afectate asupra proiectului planului sau programului şi raportului privind evaluarea strategică de mediu şi de desfăşurare a consultărilor, termen ce nu va depăşi 45 de zile calendaristice.

(3) Iniţiatorul pune la dispoziţia autorităţii competente a părţii de origine informaţia necesară pentru realizarea prevederilor prezentului articol, inclusiv, dacă este necesar, traducerea proiectului de plan sau program şi a raportului privind evaluarea strategică de mediu în una din limbile oficiale ale Organizaţiei Naţiunilor Unite.

(4) Autoritatea abilitată a părţii afectate asigură informarea publicului şi a altor autorităţi interesate ale părţii afectate, oferă posibilitatea de exprimare a opiniilor asupra planului sau programului şi asupra raportului privind evaluarea strategică de mediu şi prezintă opinia generală părţii de origine în cazul în care acordul părţilor nu prevede altfel.

(5) Autoritatea competentă, iniţiatorul şi/sau elaboratorul raportului privind evaluarea strategică de mediu desfăşoară consultări cu reprezentanţii autorităţii abilitate a părţii afectate cu privire la eventualul impact în context transfrontalier al planului sau programului şi cu privire la măsurile de prevenire, diminuare sau atenuare a consecinţelor nefaste ale planului sau programului.

(6) Nu se permite aprobarea planului sau programului înainte de finalizarea procedurii consultărilor în context transfrontalier cu partea afectată.

(7) După aprobarea planului sau programului, autoritatea competentă a părţii de origine prezintă părţii afectate, în termen de 15 zile calendaristice, copia planului sau programului aprobat şi informaţia care va conţine:

a) fundamentarea integrării problemelor de mediu în conţinutul planului sau programului;

b) rezultatele consultărilor în context transfrontalier;

c) programul de monitorizare.

Articolul 12. Consultările în context transfrontalier în cazul în care Republica Moldova este parte afectată

(1) În cazul în care Republica Moldova este parte afectată şi a primit de la partea de origine o notificare, avînd anexat proiectul planului sau programului şi raportul privind evaluarea strategică de mediu în limba convenită de părţi, autoritatea competentă, în termen de cel mult 15 zile calendaristice, comunică despre participarea sau neparticiparea sa la procedura de evaluare strategică de mediu în context transfrontalier.

(2) Autoritatea competentă asigură informarea şi luarea în considerare a opiniilor altor autorităţi interesate şi ale publicului cu privire la plan sau program şi cu privire la raportul privind evaluarea strategică de mediu, prezentate de către partea de origine.

(3) Autoritatea competentă prezintă, în termenul stabilit, care însă nu va depăşi 45 de zile calendaristice, avizul de mediu părţii de origine, ţinînd cont de opiniile altor autorităţi interesate şi ale publicului, şi desfăşoară consultări comune cu autorităţile abilitate ale părţii de origine.

(4) După recepţionarea copiei planului sau programului aprobat şi a informaţiei prevăzute la art.11 alin.(7) de la partea de origine, autoritatea competentă, în termen de 5 zile lucrătoare, le plasează pe pagina sa web oficială şi informează în acest sens autorităţile interesate şi publicul.

Articolul 13. Dispoziţii generale cu privire la acordurile internaţionale

Dacă prevederile acordurilor internaţionale la care Republica Moldova este parte stabilesc alte norme decît cele stabilite în legislaţia Republicii Moldova cu privire la protecţia mediului, se aplică prevederile acordurilor internaţionale.

Capitolul IV
APROBAREA PLANULUI SAU A PROGRAMULUI

Articolul 14. Luarea deciziei

(1) Concluziile raportului privind evaluarea strategică de mediu, avizul de mediu, obiecţiile şi propunerile parvenite după consultările cu publicul şi cu autorităţile publice centrale şi locale, rezultatele consultărilor în context transfrontalier, conform prevederilor art.9–12, se iau în considerare la luarea deciziei privind aprobarea planului sau programului.

(2) Pentru aprobarea planului sau programului care a fost supus evaluării strategice de mediu, iniţiatorul prezintă documentele prevăzute de legislaţia în vigoare, inclusiv avizul de mediu.

(3) După aprobarea planului sau programului conform procedurii stabilite de legislaţia în vigoare, iniţiatorul plasează pe pagina sa web oficială avizul de mediu, precum şi:

a) planul sau programul în forma aprobată;

b) informaţii privind modul în care au fost integrate în plan sau program problemele de mediu, impactul planului sau programului asupra mediului, inclusiv asupra sănătăţii populaţiei;

c) informaţii privind consultarea publicului şi a autorităţilor publice centrale şi locale, rezultatele consultărilor în context transfrontalier, conform prevederilor art.9–12.

Articolul 15. Monitorizarea

(1) Iniţiatorul, în limita competenţelor sale şi în conformitate cu programul stabilit, monitorizează efectele semnificative asupra mediului, inclusiv asupra sănătăţii populaţiei, ale implementării planului sau programului cu scopul de a identifica efectele adverse neprevăzute într-un stadiu incipient şi pentru a putea întreprinde măsurile de remediere corespunzătoare.

(2) Iniţiatorul prezintă autorităţii competente rezultatele monitorizării şi le publică pe pagina sa web oficială.

(3) În scopul executării prevederilor alin.(1) şi excluderii dublării se pot utiliza mecanisme de monitorizare existente şi date privind monitorizarea provenind din alte surse.

Capitolul V
RĂSPUNDEREA ŞI CONTESTAREA DECIZIILOR

Articolul 16. Răspunderea pentru încălcarea prevederilor prezentei legi

Nerespectarea sau respectarea necorespunzătoare a prevederilor prezentei legi atrage răspundere disciplinară, civilă, contravenţională sau penală.

Articolul 17. Contestarea deciziei

Orice persoană fizică sau juridică dispune de dreptul de a contesta, în conformitate cu legislaţia în vigoare, orice decizie emisă în baza prevederilor prezentei legi.

Capitolul VI
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 18. Compatibilitatea cu legislaţia comunitară

Prezenta lege transpune prevederile Directivei 2001/42/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 27 iunie 2001 privind evaluarea efectelor anumitor planuri şi programe asupra mediului, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităţilor Europene L 197 din 21 iulie 2001.

Articolul 19. Intrarea în vigoare

Prezenta lege intră în vigoare la expirarea perioadei de 1 an de la data publicării sale în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Articolul 20. Organizarea executării

(1) Guvernul, în termen de 6 luni de la data publicării prezentei legi:

– va pune în concordanţă actele sale normative cu prezenta lege;

– va prezenta la Parlament propuneri vizînd ajustarea legislaţiei în vigoare în conformitate cu prevederile prezentei legi.

(2) Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, în termen de 6 luni de la data publicării prezentei legi, va elabora şi va aproba, în modul stabilit, Ghidul cu privire la efectuarea procedurilor privind evaluarea strategică de mediu.

[Art.20 modificat prin Legea nr.79 din 24.05.2018, în vigoare 15.06.2018]

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI Andrian CANDU

Nr.11. Chişinău, 2 martie 2017.

Anexa nr.1

Criterii de determinare a necesităţii evaluării strategice de mediu pentru planuri şi programe

Pentru evaluarea prealabilă a planurilor sau programelor cu scopul determinării probabilităţii unor efecte semnificative asupra mediului, inclusiv asupra sănătăţii populaţiei, se aplică următoarele criterii:

1. Caracteristicile planurilor şi programelor, în special:

a) măsura în care planul sau programul stabileşte un cadru pentru proiecte sau alte activităţi în ceea ce priveşte amplasarea, tipul de activitate, dimensiunea, condiţiile de funcţionare sau de alocare a resurselor;

b) măsura în care planul sau programul influenţează alte planuri sau programe, inclusiv cele dintr-o ierarhie;

c) importanţa planului sau programului în ceea ce priveşte integrarea considerentelor de mediu, inclusiv a celor de sănătate a populaţiei, ţinînd cont de promovarea unei dezvoltări durabile;

d) problemele de mediu, inclusiv de sănătate a populaţiei, relevante pentru plan sau program;

e) relevanţa planului sau programului pentru punerea în aplicare a legislaţiei de mediu (de exemplu, planuri sau programe de gestionare a deşeurilor, de protecţie a apelor, de management al apelor).

2. Caracteristicile efectelor şi ale suprafeţei care poate fi afectată, în special:

a) probabilitatea, durata, frecvenţa şi reversibilitatea efectelor;

b) natura cumulativă a efectelor;

c) magnitudinea şi extinderea spaţială a efectelor (aria geografică şi numărul populaţiei care poate fi afectată);

d) riscurile pentru mediu, inclusiv pentru sănătatea populaţiei;

e) caracterul transfrontalier al efectelor implementării planului sau programului;

f) valoarea şi vulnerabilitatea zonei care poate fi afectată din cauza:

– caracteristicilor naturale sau patrimoniului cultural special;

– depăşirii standardelor de calitate a mediului sau a valorilor-limită;

– exploatării intensive a solului;

g) efectele asupra zonelor sau peisajelor cu un statut de protecţie recunoscut la nivel naţional, comunitar sau internaţional.

Anexa nr.2

Conţinutul-cadru
al raportului privind evaluarea strategică de mediu

Raportul privind evaluarea strategică de mediu trebuie să conţină următoarele:

a) un rezumat al conţinutului, principalele obiective ale planului sau programului şi conexiunile lui cu alte planuri sau programe;

b) aspecte relevante ale stării actuale a mediului, inclusiv ale sănătăţii populaţiei, şi evoluţia sa probabilă fără implementarea planului sau programului;

c) caracteristici de mediu ale zonelor care pot fi afectate semnificativ, inclusiv sănătatea populaţiei, în urma implementării planului sau programului;

d) orice probleme de mediu existente, relevante pentru plan sau program, inclusiv cele privind orice zonă de importanţă specială pentru mediu;

e) obiective de protecţie a mediului, inclusiv a sănătăţii populaţiei, stabilite la nivel internaţional, naţional şi la alte niveluri, care sînt importante pentru plan sau program, şi modul în care aceste obiective şi orice consideraţii de mediu sînt luate în considerare la elaborarea planului sau programului;

f) posibilele efecte semnificative asupra mediului, inclusiv asupra biodiversităţii, sănătăţii populaţiei, asupra faunei, florei, solului, apei, aerului, patrimoniului cultural şi peisajelor. Acestea trebuie să includă efecte secundare, cumulative, pe termen scurt, mediu sau lung, efecte permanente sau temporare, pozitive sau negative;

g) măsurile preconizate pentru prevenirea, reducerea şi, pe cît posibil, echilibrarea oricăror efecte adverse semnificative asupra mediului, inclusiv asupra sănătăţii populaţiei, prin implementarea planului sau programului;

h) o descriere a motivelor de selectare a variantelor de alternativă examinate în cadrul evaluării strategice de mediu şi a modului în care s-a făcut evaluarea, inclusiv orice dificultate legată de lipsa metodelor necesare sau a cunoştinţelor, de insuficienţa informaţiilor ori a mijloacelor tehnice necesare pentru evaluare;

i) o descriere a măsurilor preconizate ce ţin de monitorizarea efectelor semnificative asupra mediului, inclusiv asupra sănătăţii populaţiei, ca urmare a implementării planului sau programului (programul de monitorizare);

j) posibilele efecte asupra mediului în context transfrontalier, inclusiv cele legate de sănătatea populaţiei;

k) un scurt rezumat al raportului privind evaluarea strategică de mediu, prezentat într-o formă accesibilă pentru public.

H O T Ă R Î R E
cu privire la aprobarea Strategiei de mediu pentru anii 2014-2023 şi a Planului de acţiuni pentru implementarea acesteia

nr. 301 din 24.04.2014

Monitorul Oficial nr.104-109/328 din 06.05.2014

* * *

Notă: Pe tot parcursul textului hotărîrii şi al anexei nr.1, cuvintele „Ministerul Mediului”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului”, la forma gramaticală corespunzătoare, conform Hot.Guv. nr.1143 din 21.11.2018, în vigoare 18.01.2019

În scopul asigurării implementării prevederilor Programului de activitate a Guvernului Republicii Moldova “Integrarea Europeană: Libertate, Democraţie, Bunăstare” 2013-2014 şi creării cadrului strategic în domeniul protecţiei mediului înconjurător, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă:

Strategia de mediu pentru anii 2014-2023, conform anexei nr.1;

Planul de acţiuni pentru implementarea Strategiei de mediu pentru anii 2014-2023, conform anexei nr.2.

2. Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului:

va conlucra cu organismele internaţionale şi cu potenţialii donatori în scopul atragerii volumului necesar de investiţii pentru implementarea prevederilor Strategiei de mediu pentru anii 2014-2023 şi a Planului de acţiuni pentru implementarea acesteia;

va prezenta Guvernului anual, pînă la data de 1 martie, raportul de monitorizare privind implementarea Strategiei nominalizate.

3. Ministerele şi alte autorităţi administrative centrale:

vor asigura realizarea măsurilor prevăzute în Strategia de mediu pentru anii 2014-2023 şi în Planul de acţiuni pentru implementarea acesteia, conform competenţelor;

vor prezenta Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului anual, pînă la data de 1 februarie, rapoarte cu privire la realizarea măsurilor respective.

4. Se recomandă autorităţilor administraţiei publice locale să întreprindă măsurile necesare pentru realizarea prevederilor Strategiei.

5. Se stabileşte că Planul de acţiuni pentru implementarea Strategiei de mediu pentru anii 2014-2023 poate fi actualizat o dată la 3 ani, după o evaluare a progreselor înregistrate în procesul de implementare.

6. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului.

PRIM-MINISTRU	**Iurie LEANCĂ**
Contrasemnează:	
Viceprim-ministru, ministrul economiei	**Valeriu Lazăr**
Viceprim-ministru, ministrul afacerilor externe şi integrării europene	**Natalia Gherman**
Ministrul mediului	**Gheorghe Şalaru**
Ministrul sănătăţii	**Andrei Usatîi**
Ministrul transporturilor şi infrastructurii drumurilor	**Vasile Botnari**
Ministrul agriculturii şi industriei alimentare	**Vasile Bumacov**
Ministrul dezvoltării regionale şi construcţiilor	**Marcel Răducan**
Ministrul educaţiei	**Maia Sandu**

Chişinău, 24 aprilie 2014.
Nr.301.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
nr.301 din 24 aprilie 2014

STRATEGIA
de mediu pentru anii 2014-2023

I. INTRODUCERE

Protecţia mediului constituie o problemă de o importanţă globală, care trebuie să devină o prioritate naţională, deoarece vizează în mod direct condiţiile de viaţă şi sănătatea populaţiei, realizarea intereselor economice, precum şi capacităţile de dezvoltare durabilă a societăţii.

Existenţa unui mediu curat contribuie incontestabil la asigurarea drepturilor fundamentale ale omului prevăzute de Constituţia Republicii Moldova: dreptul la viaţă şi dreptul la sănătatea fizică şi morală. Aceasta implică păstrarea calităţii principalelor componente ale mediului (a aerului, apei, solului, florei şi faunei), în condiţiile unei dezvoltări durabile.

Ca urmare a schimbărilor produse pe parcursul ultimilor ani în societatea noastră, în structura economiei naţionale, dar şi în cadrul legislativ existent, a apărut necesitatea elaborării unei politici clare în domeniul protecţiei mediului, care:

a) să determine principiile de bază şi priorităţile în domeniul protecţiei mediului, utilizării raţionale a resurselor naturale şi al dezvoltării durabile a ţării;

b) să asigure sinergismul implementării obligaţiilor internaţionale asumate de Republica Moldova şi realizarea cadrului politic prin prisma integrării europene;

c) să constituie baza reformei instituţionale şi consolidării capacităţilor de implementare a cadrului politic şi legislativ în domeniul protecţiei mediului şi utilizării durabile a resurselor naturale.

Necesitatea elaborării unui document de politici în domeniul mediului a fost remarcată pe parcursul ultimilor ani atît de către experţii naţionali, cît şi de către experţii internaţionali angajaţi în diferite misiuni de mediu în Republica Moldova.

La fel ca şi alte ţări din regiune, Moldova se confruntă cu numeroase probleme semnificative în domeniul mediului. Managementul insuficient al deşeurilor solide cauzează poluarea solului, aerului şi a apei; managementul inadecvat al pădurilor şi practicile agricole neraţionale cauzează degradarea solului şi pierderea biodiversităţii; rîurile mici, fîntînile sînt puternic poluate din cauza activităţilor agricole, a infrastructurii de epurare a apelor învechite, a depozitării ilegale a deşeurilor şi a dejecţiilor animaliere; activităţile industriale şi numărul mare de maşini vechi cauzează poluarea aerului în zonele urbane, iar lipsa surselor regenerabile de energie induce nesiguranţa energetică şi contribuie la schimbarea climei.

Elaborarea Strategiei de mediu a fost dictată şi de vectorul politic de integrare europeană al ţării noastre, de cerinţele actuale de aliniere a legislaţiei naţionale la prevederile directivelor Uniunii Europene şi de asigurare a unei dezvoltări durabile a ţării prin promovarea economiei verzi.

Procesul de integrare europeană reprezintă o provocare a sectorului de mediu şi include două mari direcţii de acţiune: armonizarea legislaţiei naţionale de mediu cu acquisul comunitar din sector şi reforma instituţională, care presupune dezvoltarea unui mecanism instituţional capabil să pună în aplicare cadrul legislativ nou-adoptat. Strategia de mediu pentru anii 2014-2023 (în continuare – Strategie) vizează exact aceste provocări şi tinde să constituie documentul-cheie în planificarea strategică a acţiunilor ce vor fi întreprinse în următorii zece ani.

Capitolul “Mediu” din Acordul de asociere prevede angajamente şi activităţi concrete ale Guvernului Republicii Moldova în domeniul protecţiei mediului, precum:

a) elaborarea legislaţiei, normelor şi standardelor armonizate cu prevederile directivelor Uniunii Europene, precum şi consolidarea capacităţii instituţionale şi înfiinţarea structurilor noi necesare;

b) elaborarea unei Strategii naţionale de mediu, care să cuprindă reformele instituţionale planificate, în termenele stabilite, pentru punerea în aplicare şi respectarea legislaţiei de mediu;

c) elaborarea strategiilor sectoriale în domeniul apei, aerului, conservării biodiversităţii, adaptării şi atenuării fenomenului schimbării climatice ş.a.;

d) divizarea strictă şi clară a competenţelor între organele de mediu la nivel naţional, regional şi local;

e) integrarea mediului în alte politici sectoriale, promovarea dezvoltării economice verzi şi a eco-inovaţiilor.

Intervenţia statului în domeniul protecţiei mediului este determinată şi de necesitatea realizării obiectivelor enunţate în Documentul final aprobat la Conferinţa pentru Dezvoltare Durabilă de la Rio de Janeiro "Viitorul pe care îl dorim", Declaraţia Miniştrilor de Mediu de la Astana; cele 26 de principii din Declaraţia de la Stockholm privind mediul uman; Obiectivele de Dezvoltare a Mileniului (în special obiectivul 7 "Asigurarea Durabilităţii Mediului"); Programul de asistentă a ONU pentru Republica Moldova pentru perioada 2013-2017, care include prioritatea nr.3 "Mediu, Schimbări Climatice şi Managementul Riscurilor", avînd drept scop protecţia factorilor de mediu şi a ecosistemelor naturale, reglementarea şi utilizarea raţională şi durabilă a resurselor naturale şi minimalizarea impactului asupra mediului şi sănătăţii umane.

În prezent, capitole întregi ce cuprind acţiuni de protecţie a mediului sînt incluse în documente naţionale de planificare strategică, ca Programul de activitate şi Planul de acţiuni al Guvernului, Strategia de asigurare a securităţii naţionale, Planul naţional de acţiuni în domeniul drepturilor omului, Cadrul bugetar pe termen mediu. Domeniul protecţiei mediului a fost recunoscut ca un domeniu important pentru dezvoltarea social-economică a ţării în Strategia Naţională de Dezvoltare "Moldova 2020".

În aceste documente de politici însă prioritătile de mediu sînt expuse succint şi sporadic, fără a avea la bază un document de politică de mediu, fiind formulate în raport cu cerinţele şi necesităţile evidenţiate la momentul respectiv. Astfel, Strategia de mediu pentru perioada 2014-2023 caută să compenseze această lacună şi să stabilească obiective concrete în domeniul protecţiei mediului, a căror implementare va conduce la dezvoltarea durabilă a ţării, la integrarea europeană, la aplicarea principiilor economiei verzi, precum şi la obţinerea unor beneficii considerabile în ceea ce priveşte îmbunătăţirea sănătăţii şi reducerea mortalităţii, precum şi la apariţia unor oportunităţi economice şi economisiri pe scară largă, care, respectiv, vor contribui la bunăstarea comunităţii.

II. VIZIUNE, SCOP, OBIECTIVE

1. Viziunea Strategiei are drept premisă reforma implementată în sectorul protecţiei mediului, astfel încît să funcţioneze un sistem instituţional, administrativ şi de management de mediu ajustat la rigorile Uniunii Europene, care să asigure durabilitatea mediului şi creşterea calităţii factorilor de mediu.

2. Scopul Strategiei este de a garanta populaţiei Republicii Moldova dreptul la un mediu durabil nepoluat şi sănătos, în armonie cu dezvoltarea economică şi bunăstarea socială.

3. Obiectivul general al Strategiei rezidă în crearea unui sistem eficient de management de mediu, care să contribuie la creşterea calităţii factorilor de mediu şi să asigure populaţiei dreptul la un mediu natural curat, sănătos şi durabil.

4. Obiectivele specifice ale Strategiei:

1) asigurarea condiţiilor de bună guvernare şi eficientizarea potenţialului instituţional şi managerial în domeniul protecţiei mediului pentru atingerea obiectivelor de mediu;

2) integrarea principiilor de protecţie a mediului, de dezvoltare durabilă şi dezvoltare economică verde, de adaptare la schimbările climatice în toate sectoarele economiei naţionale;

3) sporirea nivelului de cunoştinţe privind protecţia mediului în rîndul elevilor, studenţilor şi angajaţilor cu cel puţin 50% pînă în anul 2023 şi asigurarea accesului la informaţia de mediu;

4) reducerea impactului negativ al activităţii economice asupra mediului şi îmbunătăţirea măsurilor de prevenire a poluării mediului;

5) crearea sistemului de monitoring integrat şi control al calităţii mediului;

6) asigurarea utilizării raţionale, protecţiei şi conservării resurselor naturale prin:

a) îmbunătăţirea calităţii a cel puţin 50% din apele de suprafaţă şi implementarea sistemului de management al bazinelor hidrografice;

b) asigurarea accesului, pînă în anul 2023, a circa 80% din populaţie la sistemele şi serviciile accesului sigure de alimentare cu apă şi a circa 65% la sistemele şi serviciile de canalizare;

c) îmbunătăţirea calităţii solurilor şi reconstrucţia ecologică a terenurilor degradate, afectate de alunecări şi a fîşiilor de protecţie a terenurilor agricole în proporţie de 100%;

d) gestionarea durabilă şi protecţia resurselor minerale utile;

e) extinderea suprafeţelor de păduri pînă la 15% din teritoriul ţării şi a ariilor naturale protejate de stat pînă la 8% din teritoriu, precum şi asigurarea managementului eficient şi durabil al ecosistemelor naturale;

7) crearea sistemului de management integrat al calităţii aerului, reducerea emisiilor de poluanţi în atmosferă cu 30% pînă în anul 2023 şi a gazelor cu efect de seră cu cel puţin 20% pînă în anul 2020, comparativ cu scenariul liniei de bază;

8) crearea sistemelor integrate de gestionare a deşeurilor şi substanţelor chimice, care să contribuie la reducerea cu 30% a cantităţilor de deşeuri depozitate şi creşterea cu 20% aratei de reciclare pînă în anul 2023.

III. DESCRIEREA SITUAŢIEI, OBIECTIVELE SPECIFICE, DIRECŢIILE DE ACŢIUNE

Secţiunea 1
Sistemul instituţional şi managerial în domeniul protecţiei mediului

5. Descrierea situaţiei:

1) *Planificarea strategică de mediu.* Primul document de politici în domeniul mediului a fost Concepţia protecţiei mediului înconjurător (1995), care trasa la acel moment direcţiile principale şi mecanismele politicii de protecţie a mediului la etapa de tranziţie spre economia de piaţă.

Ulterior a fost elaborat Programul naţional strategic de acţiuni în domeniul protecţiei mediului înconjurător, aprobat prin Decretul Preşedintelui Republicii Moldova nr.321 din 6 octombrie 1995. Planul de acţiuni de implementare a Programului conţinea activităţi planificate pînă în anul 2005. De aceea acest document este învechit şi nu corespunde tendinţelor contemporane de dezvoltare social-economică şi de integrare europeană a ţării. Acesta a fost urmat de Planul Naţional de Acţiuni în domeniul protecţiei mediului (1996), elaborat în conformitate cu prevederile Programului de acţiuni în domeniul protecţiei mediului în ţările Europei Centrale şi de Est.

Direcţiile principale ale acestor documente au fost expuse în Orientările strategice ale dezvoltării social-economice a Republicii Moldova pînă în 2005 (1998), în care, pentru prima dată, pe lîngă problemele economice şi sociale, au fost incluse şi problemele de mediu.

În anul 2001 a fost adoptat un nou document de politici – Concepţia politicii de mediu a Republicii Moldova – în care s-au evidenţiat noi abordări în domeniu, inclusiv orientarea spre integrarea europeană şi promovarea includerii cerinţelor de mediu în politicile sectoriale. Este important de menţionat că această Concepţie nu a determinat stabilirea unui cadru strategic de mediu sau dezvoltarea unor documente de politici care să definească obiective cuantificabile.

La momentul actual, cadrul de politici de mediu este în proces de dezvoltare şi cuprinde cîteva documente de politici sectoriale, care reflectă obiective şi direcţii de acţiune în diferite domenii, cum ar fi gestionarea deşeurilor şi a substanţelor chimice, prevenirea poluării, conservarea biodiversităţii, alimentarea cu apă şi canalizarea, deşertificarea, silvicultura ş.a. Însă

o mare parte din aceste documente conţin concepţii depăşite, care trebuie actualizate, iar pentru unele componente şi aspecte de mediu, (protecţia aerului atmosferic, solului, resurselor minerale utile) este necesară elaborarea documentelor de politici. În ansamblu, lipsa unei strategii-cadru de mediu a cauzat un deficit de planificare strategică în sectorul de mediu din Republica Moldova, lipsa unei viziuni generale la nivel de Guvern şi fragmentarea sectorului.

Recent a fost aprobată Strategia de gestionare a deşeurilor pentru anii 2013-2027, care stabileşte un set de obiective şi măsuri privind colectarea, transportarea, tratarea, valorificarea şi eliminarea deşeurilor în Republica Moldova.

De asemenea, anumite prevederi şi acţiuni de protecţie a mediului au fost incluse într-o serie de documente de politici din alte sectoare (economic, agricultură, sănătate, securitate naţională, dezvoltare regională, transport, demografic ş.a.), însă ponderea acestor acţiuni şi gradul lor de implementare rămîne scăzut.

Implementarea prevederilor şi măsurilor de protecţie a mediului şi de utilizare raţională a resurselor naturale incluse în documentele de politici naţionale şi sectoriale nu poate fi impusă autorităţilor administraţiei publice locale, acest lucru fiind restricţionat prin cadrul legal. Astfel, ţinînd cont de faptul că autorităţile administraţiei publice locale sînt responsabile de asigurarea principalelor utilităţi şi servicii pentru populaţie, inclusiv de alimentarea cu apă şi asigurarea cu sisteme de canalizare, colectarea şi diminuarea cantităţilor de deşeuri, salubrizarea, întreţinerea spaţiilor verzi şi amenajarea teritoriului, realizarea unei planificări locale în domeniul protecţiei mediului de către acestea este crucială. Ceea ce este destul de dificil de realizat, deoarece, actualmente, măsurile de protecţie a mediului la nivel local sînt coordonate, în mare parte, de către Direcţia agricultură. Din lipsă de specialişti în domeniu, de fonduri, dotare, aceste acţiuni se realizează sporadic şi nu sînt coordonate cu documentele de politici la nivel naţional sau sectorial. În perioada anilor 1998-2001, în cadrul consiliilor judeţene de pe atunci activau secţii protecţia mediului şi utilizarea raţională a resurselor naturale, cu 3-4 specialişti, care conlucrau cu structurile centrale şi teritoriale de mediu. Astfel, cu suportul Programului Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare şi al Băncii Mondiale, au fost elaborate planuri locale de acţiuni în domeniul mediului. Însă după reforma teritorial-administrativă din 2001, aceste secţii au fost lichidate, iar planificarea locală de mediu a fost sistată. Acest lucru a influenţat negativ procesul decizional al Fondului Ecologic Naţional, căci, lipsit de o viziune clară asupra problemelor şi obiectivelor de mediu la nivel local, întîmpină dificultăţi în procesul de planificare a cheltuielilor pentru finanţarea proiectelor de mediu la nivel local, după caz.

Reieşind din cele relatate, prezenta Strategie de mediu urmăreşte înlăturarea lacunelor evidenţiate în planificarea strategică de mediu.

2) *Cadrul legislativ/normativ în domeniul mediului.* Domeniul protecţia mediului este reglementat de un set de acte legislative şi normative, elaborate, adoptate şi, după caz, modificate conform condiţiilor şi prevederilor noi de protecţie a mediului. Mai mult decît atît, unele dintre acestea au fost racordate, parţial, la prevederile legislaţiei de mediu a Uniunii Europene. Dezvoltarea cadrului legislativ/normativ a început odată cu adoptarea Legii nr.1515-XII din 16 iunie 1993 privind protecţia mediului înconjurător.

În prezent, domeniul protecţiei mediului este reglementat de circa 30 de acte legislative şi un set de acte normative, elaborate în baza legii-cadru menţionate.

Deşi există acte legislative şi normative ce reglementează, practic, toate sectoarele de mediu, acestea nu corespund pe deplin tratatelor internaţionale de mediu la care Republica Moldova este parte şi nu asigură gestionarea adecvată a resurselor naturale pentru a preveni poluarea mediului şi dreptul la un mediu sănătos, impunîndu-se perfecţionarea acestora. Ceea ce reiese şi din necesitatea racordării legislaţiei naţionale la directivele Uniunii Europene, acţiune care a luat amploare după aprobarea Programului de activitate a Guvernului "INTEGRAREA EUROPEANĂ: LIBERTATE, DEMOCRAŢIE, BUNĂSTARE, 2011-2014".

3) *Cadrul instituţional de mediu.* Sistemul instituţional de mediu include autoritatea centrală pentru protecţia mediului, agenţiile de implementare în unele domenii, inspectoratele, serviciile, întreprinderile de stat, instituţiile ştiinţifice. Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi

Mediului are misiunea de a asigura realizarea prerogativelor constituţionale ale Guvernului prin elaborarea, promovarea şi implementarea politicii statului în domeniul protecţiei mediului şi utilizării raţionale a resurselor naturale, managementului deşeurilor, folosirii şi protecţiei subsolului, hidroameliorației, gospodăririi resurselor de apă, alimentării cu apă şi canalizare, reglementării activităţilor nucleare şi radiologice, controlului ecologic de stat, hidrometeorologiei şi monitoringului calităţii mediului. Aparatul central al Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului are 51 de unităţi, 5 direcţii de profil şi 5 servicii. În subordinea acestuia se află 7 instituţii cu funcţii de reglementare, de implementare a politicilor şi de control: Inspectoratul Ecologic de Stat, Agenţia pentru Geologie şi Resurse Minerale, Agenţia "Apele Moldovei", Agenţia Naţională de Reglementare a Activităţilor Nucleare şi Radiologice, Serviciul Hidrometeorologic de Stat, Serviciul Piscicol, Întreprinderea de Stat "Expediţia Hidrogeologică din Moldova". De asemenea, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului coordonează activitatea a 7 oficii şi a 2 unităţi de implementare: Oficiul "Finanţării de carbon", Oficiul "Schimbarea climei", Oficiul "Managementul Durabil al Poluanţilor Organici Persistenţi", Oficiul "Ozon", Oficiul "Biodiversitate", Oficiul "Biosecuritate", Oficiul "Prevenirea poluării mediului", Unitatea de implementare a proiectelor de aprovizionare cu apă şi canalizare, Unitatea consolidată de implementare a proiectelor de mediu.

Deşi sistemul instituţional de protecţie a mediului pare organizat şi funcţional, se atestă un şir de constrîngeri şi probleme în activitatea acestuia. Se evidenţiază lipsa principiului delimitării clare a atribuţiilor în cadrul Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului şi al instituţiilor din subordinea lui, şi anume a atribuţiilor de elaborare a politicilor de mediu, de implementare a lor şi de control asupra respectării legislaţiei, ignorîndu-se Legea nr.98 din 4 mai 2012 privind administraţia publică centrală de specialitate. Exemple relevante în acest sens constituie situaţiile ce urmează.

Conform misiunii sale, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului elaborează politici de mediu, dar totodată eliberează autorizaţii pentru unele genuri de activitate (de exemplu, în domeniul gestionării deşeurilor, certificate CITES), precum şi efectuează expertiza ecologică a proiectelor de acte normative. Pe de altă parte, în majoritatea agenţiilor şi serviciilor din subordinea ministerului sînt cumulate funcţiile de elaborare a politicilor şi legislaţiei de mediu, de implementare şi de control. De exemplu, Inspectoratul Ecologic de Stat exercită atribuţii de supraveghere şi control asupra respectării legislaţiei de mediu, dar eliberează şi anumite autorizaţii, a căror respectare este, ulterior, supusă controlului, generînd conflicte de interese şi acţiuni coruptibile.

Protecţia fondului forestier, a florei şi faunei forestiere este una din componentele politicii de mediu promovate de Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului. Însă, la momentul actual, Agenţia "Moldsilva", care reprezintă altă categorie de autorităţi administrative, asigură funcţii de elaborare a politicilor, implementare şi control, ceea ce contravine Legii nr.98 din 4 mai 2012 privind administraţia publică centrală de specialitate şi Legii nr.131 din 8 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activităţii de întreprinzător, care stipulează că doar o singură instituţie (Inspectoratul Ecologic de Stat) poate exercita controlul asupra protecţiei fondului forestier şi a celui cinegetic.

Fără o repartizare clară a funcţiilor, competenţelor şi responsabilităţilor în domeniul protecţiei mediului, evitînd ambiguităţile, dublările sau suprapunerile acestora, se riscă a avea o legislaţie fragmentară, iar în consecinţă, un management al riscurilor ineficient şi costisitor.

Actualmente, instituţiile subordonate ministerului asigură implementarea politicilor elaborate de minister doar în cîteva domenii (gestionarea resurselor minerale, resurselor de apă, resurselor piscicole). Pentru celelalte domenii (protecţia aerului, solului, biodiversitatea, ariile naturale protejate de stat, gestionarea deşeurilor şi a substanţelor chimice, expertiza ecologică, evaluarea impactului asupra mediului de la activităţile planificate, evaluarea strategică de mediu, autorizarea integrată de mediu, atenuarea fenomenului schimbărilor climatice etc.) nu există o structură care să asigure implementarea acestor politici sectoriale.

O altă problemă în acest context o reprezintă fluctuaţia cadrelor, care determină reducerea gradului de experienţă instituţională, precum şi a numărului de specialişti şi de personal tehnic în domeniul mediului.

Se impune stabilirea unor legături între instituţiile antrenate în managementul de mediu, care este un proces foarte anevoios. Cooperarea interministerială se bazează preponderent pe contacte personale, iar după reforma administraţiei publice centrale, ministerele şi autorităţile care mai aveau specialişti în probleme de mediu au redus aceste funcţii. Noul sistem de analiză a impactului de reglementare la proiectele de acte legislative şi normative, iniţiat de Ministerul Economiei şi Infrastructurii, precum şi analiza ex-ante a impactului politicilor publice, stabilesc evaluarea impactului asupra mediului a prevederilor proiectelor de acte normative elaborate, care trebuie să fie efectuată de specialişti în domeniul protecţiei mediului, de care, în prezent, autorităţile publice centrale nu dispun.

6. Problemele evidenţiate în funcţionarea sistemului instituţional şi managerial în domeniul protecţiei mediului:

1) lipsa planificării strategice în sectorul de mediu atît la nivel naţional, cît şi la nivel local (documentele de politici sînt învechite şi trebuie actualizate, iar pentru unele componente, cum ar fi protecţia aerului, solului, utilizarea raţională a resurselor minerale utile, schimbările climatice, astfel de documente nici nu există);

2) existenţa unui cadru legislativ învechit şi neracordat la prevederile directivelor Uniunii Europene;

3) necorespunderea cadrului instituţional cu cerinţele şi provocările din domeniu. Atribuţiile de elaborare a politicilor de mediu, de implementare a lor şi de control asupra respectării legislaţiei nu sînt repartizate clar între instituţiile de mediu. Nu există agenţii care să se ocupe de implementarea politicilor în toate domeniile de mediu. Se atestă un şir de confuzii şi suprapuneri ale responsabilităţilor şi competenţelor în domeniile protecţiei mediului înconjurător cu cele ale altor instituţii din afara sistemului de mediu (protecţia fondului forestier, protecţia solului).

7. Obiectivul specific 1: *Asigurarea condiţiilor de bună guvernare şi eficientizare a potenţialului instituţional şi managerial în domeniul protecţiei mediului pentru atingerea obiectivelor de mediu.*

8. Direcţiile de acţiune

Perfectarea cadrului de politici şi legislativ de mediu este una dintre condiţiile de realizare a tendinţelor de dezvoltare a ţării: integrarea în Uniunea Europeană, promovarea economiei verzi şi dezvoltarea durabilă. Strategia pune accentul pe aprobarea noului cadru politic, legislativ şi normativ de mediu, perfectat în conformitate cu cerinţele, directivele şi standardele Uniunii Europene.

1) *Armonizarea legislaţiei de mediu la prevederile directivelor Uniunii Europene din domeniu.* Anexa la capitolul "Mediu" din Acordul de asociere conţine 25 de directive de mediu ale Uniunii Europene cu privire la următoarele sectoare:

a) guvernarea de mediu şi integrarea mediului în alte documente de politici sectoriale;
b) calitatea aerului;
c) calitatea apei şi managementul resurselor de apă;
d) managementul deşeurilor;
e) protecţia naturii;
f) poluarea industrială şi riscurile industriale;
g) substanţele chimice.

În conformitate cu aceste directive, Republica Moldova trebuie să transpună şi să implementeze un set de cerinţe, care, respectiv, implică costuri semnificative.

Astfel, la capitolul legislativ/normativ va fi adoptată o nouă lege-cadru în domeniul protecţiei mediului, care va conţine prevederi din cele 25 de directive UE, cum ar fi: evaluarea strategică de mediu, managementul integrat de mediu, managementul bazinal al corpurilor de apă, monitoringul integrat de mediu, autorizarea integrată de mediu/autorizarea de mediu, implicarea publicului în luarea deciziilor de mediu, precum şi accesul la informaţia de mediu. Pentru o

transpunere mai complexă a prevederilor directivelor Uniunii Europene de mediu, vor fi elaborate proiecte de legi speciale: legea cu privire la apa potabilă, legea cu privire la calitatea şi protecţia aerului atmosferic, legea cu privire la protecţia solului, legea privind securitatea biologică, legea privind evaluarea strategică de mediu, legea privind evaluarea impactului asupra mediului, legea privind deşeurile, legea privind substanţele chimice, legea cu privire la autorizaţia de mediu (inclusiv integrată), legea privind accesul la informaţia de mediu etc., precum şi regulamente de implementare a acestora.

Odată cu adoptarea acestor legi, va fi iniţiată şi elaborarea mecanismului de punere în aplicare a acestora (regulamente, instrucţiuni, metodologii etc.).

2) *Asigurarea planificării strategice de mediu la nivel naţional, sectorial şi local.* Vor fi elaborate documente de politici în domeniul gestionării deşeurilor radioactive şi a substanţelor chimice, protecţiei şi conservării biodiversităţii, protecţiei aerului atmosferic, gestionării şi protecţiei resurselor naturale (sol, subsol, apă) în domeniul reconstrucţiei ecologice a terenurilor degradate şi a landşafturilor naturale, adaptării la fenomenul schimbărilor climatice, gestionării riscurilor de mediu (inundaţii, secetă, calamităţi). De asemenea, va fi iniţiat procesul de revenire la planificarea locală de mediu prin crearea cadrului instituţional necesar pentru implementarea acestei reforme (crearea secţiilor ecologice în cadrul consiliilor raionale), asigurarea metodologică şi instructivă a procesului de elaborare a planurilor locale de acţiuni pentru mediu, precum şi de elaborare a planurilor naţionale. Aceste planuri vor reprezenta un punct de pornire în dezvoltarea durabilă a unei localităţi, oferind garanţia că respectiva localitate a abordat şi a examinat adecvat problemele de mediu şi de utilizare raţională a resurselor naturale, în limitele sale administrative. Planurile elaborate de autorităţile administraţiei publice locale vor fi coordonate cu autoritatea centrală de mediu şi vor servi drept documente-cheie pentru obţinerea resurselor financiare din bugetele locale, Fondul de Dezvoltare Regională, Fondul Ecologic Naţional, precum şi de la donatorii externi. Fiecare proiect propus pentru finanţare de către programele de asistenţă financiară externă trebuie să reiasă dintr-un document de planificare strategică.

Planificarea locală de mediu presupune un proces continuu, de aceea, periodic, planurile trebuie revizuite şi actualizate, în funcţie de procesul de soluţionare a problemelor. Autoritatea centrală de mediu urmează să controleze şi să monitorizeze acest proces.

3) *Asigurarea reformei instituţionale în sectorul de mediu.* O simplă transpunere în legislaţia naţională a celor 25 de directive UE în domeniul mediului din Acordul de asociere nu este suficient pentru a îndeplini cerinţele şi angajamentele prevăzute în acesta. În primul rînd, obligaţiile prevăzute în directivele menţionate trebuie implementate, asigurînd controlul ulterior privind aplicarea acestora. Exerciţiul respectiv necesită capacităţi şi un nivel înalt de expertiză din partea Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului. Astfel, consolidarea instituţională şi a capacităţilor instituţiilor de mediu trebuie percepută de către Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului ca o prioritate pentru a satisface cerinţele determinate de provocările de ordin juridic, instituţional, administrativ şi cele apărute ca urmare a armonizării cu directivele europene de mediu. Consolidarea capacităţii instituţionale se va axa pe definirea sau asigurarea:

a) competenţelor clare pentru elaborarea legislaţiei de mediu şi a legislaţiei conexe;

b) capacităţilor necesare, a resurselor umane şi a finanţării suficiente pentru îndeplinirea sarcinilor;

c) procedurilor clare şi eficiente pentru luarea deciziilor şi punerea lor în aplicare;

d) investiţiilor pentru conformarea cu legislaţia Uniunii Europene, în special pentru a căror conformare sînt necesare costuri substanţiale, precum şi o strategie de finanţare aferentă.

Astfel că se propune instituţionalizarea în cadrul Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului a funcţiilor de elaborare a politicilor în domeniul protecţiei aerului şi schimbărilor climatice, protecţiei solului şi protecţiei fondului forestier.

Controlul aplicării acquisului de mediu presupune instituţii de mediu puternice şi dotate cu resurse adecvate, cu sisteme de amenzi şi cu sisteme de penalităţi şi de răspundere penală pentru încălcări grave. Din punct de vedere instituţional, inspectoratele de mediu şi agenţiile de

implementare a legislaţiei stau la baza sistemelor de conformitate pentru acquisul comunitar de mediu.

Pentru asigurarea condiţiilor de bună guvernare în domeniul protecţiei mediului înconjurător, Strategia propune, pentru primii 4-5 ani, realizarea unei reforme instituţionale esenţiale în sectorul de mediu, prin care se intenţionează reorganizarea instituţiilor specializate, crearea unor instituţii noi, în scopul îmbunătăţirii capacităţilor operaţionale şi al optimizării cheltuielilor publice. Se propune efectuarea unei analize instituţionale a Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului şi a instituţiilor subordonate, în ceea ce priveşte funcţiile, structura, politicile, personalul, pentru a determina structurile instituţionale capabile să realizeze obiectivele stabilite în prezenta Strategie şi angajamentele asumate în Acordul de asociere. În procesul de analiză vor fi aplicate prevederile şi principiile Legii nr.98 din 4 mai 2012 privind administraţia publică centrală de specialitate, care se referă la delimitarea clară a funcţiilor de elaborare, promovare şi implementare a politicilor de mediu, precum şi la cele de control asupra respectării legislaţiei în domeniu.

De asemenea, se va ţine cont de experienţa instituţiilor de mediu din statele membre ale UE ce au întreprins anumite măsuri de reforme instituţionale, inclusiv prin crearea instituţiilor pentru implementarea politicilor de mediu.

Mai mult decît atît, prezenta Strategie urmăreşte instituţionalizarea funcţiilor de protecţie a mediului în cadrul administraţiei publice locale, prin crearea unităţilor de protecţie a mediului (secţii ecologice), care să asigure elaborarea şi implementarea planurilor de protecţie a mediului la nivel local, precum şi în cadrul altor autorităţi ale administraţiei publice centrale, prin crearea unei unităţi (funcţii) de protecţie a mediului, care să asigure coordonarea şi participarea în cadrul procedurilor de evaluare strategică de mediu a proiectelor de documente de politici elaborate de aceste autorităţi inclusiv includerea activităţilor de protecţie a mediului în aceste documente şi în alte acte legislative şi normative din sector.

Secţiunea a 2-a
Dezvoltarea durabilă şi dezvoltarea economică verde

9. Descrierea situaţiei

Dezvoltarea durabilă desemnează modalitatea de dezvoltare a societăţii umane, care vizează satisfacerea necesităţilor generaţiei actuale, protejînd fără a afecta nivelul şi calitatea vieţii generaţiilor viitoare. Astfel, fiecare generaţie trebuie să urmărească satisfacerea necesităţilor proprii, fără a lăsa generaţiilor viitoare: datorii financiare – împrumuturi mari, externe şi interne, de durată lungă; datorii sociale – neglijarea investiţiilor în factorul uman; datorii demografice – prin creşterea necontrolată a populaţiei sau datorii ecologice – epuizarea resurselor naturale sau poluarea solului, apei şi a aerului.

Pînă în prezent, dezvoltarea economică în Republica Moldova s-a axat pe valorificarea energiei fosile subvenţionate, importate pentru a produce electricitate, pe o utilizare ineficientă şi iraţională a patrimoniului natural, în special a apei, şi pe neglijarea externalităţilor de mediu. Prin urmare, cea mai mare provocare a noastră constă în a integra durabilitatea mediului în contextul creşterii economice.

Interferenţa dintre dezvoltarea durabilă şi economia verde este evidentă. Conceptul “economia verde” nu substituie dezvoltarea durabilă, dar se recunoaşte tot mai mult interconexiunea dintre durabilitate şi economia verde. Aceasta presupune emisii reduse de carbon, utilizarea eficientă a resurselor şi incluziune socială. În acest context, creşterea veniturilor şi ocuparea forţei de muncă sînt influenţate de investiţiile publice-private, care reduc emisiile de carbon şi, respectiv, poluarea mediului, sporesc eficienţa energetică şi a resurselor, previn pierderea biodiversităţii şi degradarea serviciilor ecosistemice. Drept impuls internaţional semnificativ pentru tranziţia spre o economie verde a servit Conferinţa Naţiunilor Unite privind Dezvoltarea Durabilă din anul 2012 de la Rio de Janeiro (Rio+20), unde s-au discutat problemele privind “economia verde în contextul dezvoltării durabile şi eradicării sărăciei”. În publicaţia “Către o economie verde: calea spre o dezvoltare durabilă şi eradicarea sărăciei”, UNEP (2011),

se menţionează că “o alocare de 2% din PIB-ul mondial în sectoarele economice cheie ar stimula o tranziţie către emisii reduse de carbon, o economie verde şi eficienţă a resurselor. Printre sectoarele-cheie se numără agricultura, pescuitul, pădurile, resursele acvatice, transportul, energia, deşeurile, construcţiile, turismul şi industria. Acest lucru ar crea oportunităţi pentru a mări creşterea cuantumului finanţării, pentru a stimula tranziţia şi pentru amplificarea rolului sectorului financiar ca un agent de schimbare pentru economia verde”.

Republica Moldova a participat la lucrările Conferinţei ONU privind Dezvoltarea Durabilă “Rio+20” şi, în consecinţă, a recunoscut la cel mai înalt nivel că este important să se aplice principiile dezvoltării durabile atît în toate sectoarele economiei naţionale, cît şi în sfera socială. Iniţial, promovarea ideilor Agendei 21 în ţara noastră nu a avut susţinerea necesară, astfel că în primii ani după reuniune au fost obţinute rezultate modeste. Majoritatea ministerelor, instituţiilor, ONG-urilor nu s-au aliniat de la început la aceste principii şi nu au prevăzut o asemenea abordare în strategiile şi planurile sale de acţiuni.

Politicile publice care se elaborează pe aceste principii, precum prezenta Strategie de mediu, urmăresc restabilirea şi menţinerea unui echilibru raţional, pe termen lung, între dezvoltarea economică şi integritatea mediului natural, în forme înţelese şi acceptate de societate. Tot mai mulţi reprezentanţi ai societăţii se conving că problemele protecţiei mediului şi dezvoltării economice trebuie rezolvate în mod corelat, pentru binele întregii societăţi contemporane şi al viitoarelor generaţii.

10. Problemele evidenţiate:

a) politicile de dezvoltare economică existente neglijează problemele de protecţie a mediului înconjurător;

b) principiile protecţiei mediului şi dezvoltării durabile nu sînt integrate în toate politicile sectoriale şi nu sînt recunoscute ca prioritare.

11. Obiectivul specific 2: *Integrarea principiilor de protecţie a mediului, de dezvoltare durabilă şi dezvoltare economică verde, de adaptare la schimbările climatice în toate sectoarele economiei naţionale.*

12. Direcţiile de acţiune

Conceptul de “dezvoltare economică verde” marchează trecerea de la modelul de dezvoltare care tratează protecţia mediului drept o povară economică spre un model care foloseşte protecţia mediului ca una dintre forţele motrice principale de creştere a economiei.

Economia verde trebuie percepută, în contextul dezvoltării durabile şi al reducerii sărăciei, ca unul dintre instrumentele de bază în atingerea dezvoltării durabile şi ca un mijloc de utilizare eficientă a resurselor şi energiei, de aplicare a tehnologiilor mai pure, cu emisii de carbon şi poluare redusă, şi de minimizare a riscurilor de mediu.

Trecerea la o economie verde va crea oportunităţi economice majore. “Înverzirea” economiei reprezintă un nou motor de creştere, un generator de locuri de muncă decente şi o strategie vitală pentru eliminarea sărăciei. Acest proces poate transforma multe dintre provocări în oportunităţi economice şi poate preveni impacturile negative asupra mediului. De asemenea, economia verde va spori considerabil creşterea economică şi a numărului de locuri de muncă în sectorul de mediu, care necesită competenţe specifice legate de mediu.

13. Promovarea dezvoltării economice verzi la scară naţională se va realiza prin integrarea principiilor economiei verzi, protecţiei mediului şi adaptării la schimbările climatice în documente de politici sectoriale, astfel încît, pînă în anul 2015, acestea să fie integrate în sectoarele prioritare – energetic şi agricultură, iar pînă în anul 2020 – în industrie, transport, construcţii, comerţ, servicii şi alte domenii de dezvoltare social-economică a ţării. Acest proces presupune modificarea modelelor de producţie şi consum durabile, iar schimbarea se poate face cu ajutorul reglementărilor, fiscalităţii, al deciziilor juridice, al solicitărilor din partea publicului etc. În ceea ce priveşte producţia şi consumul durabil, pentru a atinge sau a ne îndrepta către obiectivele UE, este foarte important să se pună accentul pe responsabilizarea mediului de afaceri şi pe sensibilizarea societăţii civile, Republica Moldova fiind încă la primii paşi în acest domeniu.

Integrarea problemelor de mediu, a adaptării la schimbarea climei în politicile de dezvoltare sectorială şi în practicile durabile ce urmează a fi implementate la nivel naţional şi local sînt esenţiale pentru reducerea presiunilor politicilor şi activităţilor din alte sectoare asupra mediului şi pentru îndeplinirea următoarelor obiective de mediu şi climatice.

1) Integrarea prevederilor de mediu în *politica agricolă* va contribui la reducerea riscurilor asupra degradării mediului şi îmbunătăţirea durabilităţii ecosistemelor agricole. Pentru a majora cota agriculturii ecologice, organice pînă la 5% la orizontul anului 2015 şi pînă la 10% la orizontul anului 2020 din volumul total al producerii agricole va fi asigurată:

a) promovarea producerii, prelucrării şi desfăşurării eficiente a produselor agroalimentare ecologice într-un mod care să sporească veniturile şi bunăstarea fermierilor;

b) încurajarea ameliorării prelucrării şi comercializării produselor agricole primare, prin susţinerea investiţiilor (acordarea de sprijin pentru practicile agricole protejează mediul înconjurător, care livrează produse utile pentru societate şi care respectă şi promovează utilizarea eficientă a resurselor naturale; promovarea prelucrării produselor agricole destinate energiei regenerabile, dezvoltarea de noi tehnologii şi introducerea inovaţiilor, implementarea compensărilor pentru proprietarii de terenuri din ariile naturale protejate de stat);

c) realizarea programelor de instruire şi sensibilizare pentru fermieri în domeniul ecologic şi crearea infrastructurii necesare de instruire şi şcolarizare, pentru promovarea în continuare a sistemului de agricultură durabilă;

d) dezvoltarea tehnicilor şi infrastructurii agricole "prietenoase" mediului (crearea mecanismului pentru verificarea periodică a calităţii apei utilizate la irigare; efectuarea cercetărilor agrochimice şi pedologice pentru monitorizarea permanentă a calităţii solurilor; asigurarea protecţiei integrate a plantelor împotriva dăunătorilor, bolilor şi agenţilor patogeni; promovarea implementării tehnicilor de producţie prevăzute de agricultura conservativă; determinarea practicării agriculturii de tip extensiv, asigurînd păstrarea peisajelor/ ecosistemelor agricole; dezvoltarea mecanismelor de gestionare a deşeurilor din agricultură, în special cele de la activitatea zootehnică);

e) realizarea măsurilor de adaptare la schimbările climatice, orientate spre promovarea culturilor agricole care au potenţial de reuşită în condiţiile schimbate de climă (secetă, temperaturi ridicate), spre aplicarea măsurilor de adaptare a plantelor la condiţiile climatice viitoare, de tratamente ale solului, de conservare a apei şi diminuare a pierderilor umidităţii solului prin evaporare.

2) Integrarea principiilor de mediu în *politica energetică* a ţării se va realiza în scopul consolidării eforturilor durabile ale autorităţilor naţionale şi locale, antrenării sectorului privat şi asigurării participării active a societăţii civile la reglementarea, crearea cadrului instituţional şi a mecanismului financiar pentru economisirea energiei.

Asigurarea eficienţei energetice se va produce prin diminuarea intensităţii energetice în sectorul rezidenţial, industrial, transport şi agricol; modernizarea sistemului energetic; implementarea unor tehnologii energetice eficiente; introducerea în balanţa de consum a resurselor energetice proprii, inclusiv a celor regenerabile. O importanţă majoră se va acorda sensibilizării publicului privind necesitatea economisirii energiei. Economiile de energie astfel obţinute vor avea un efect favorabil asupra mediului ambiant. Se preconizează ca, la orizontul anului 2020, 20% din totalul energiei utilizate şi 10% de biocombustibil să se producă din surse regenerabile.

Măsurile de adaptare la schimbările climatice în acest sector vor fi orientate spre reducerea pierderilor de energie şi a riscurilor de neacoperire a cererii de energie. În acest scop se va investi în infrastructură, echipamente şi tehnologii de utilizare a surselor regenerabile de energie, precum energia hidroelectrică (construcţia porţilor de deznămolire; mărirea înălţimii barajelor; construirea barajelor mici în bazinele din amonte; adaptarea capacităţii la regimul de debit, adaptarea funcţionării centralelor la schimbările debitului rîurilor); energia eoliană (amplasarea sistemelor bazată pe schimbările aşteptate în viteza vîntului); energia solară (amplasarea sistemelor bazată pe schimbările aşteptate în durata solară).

3) Integrarea prevederilor de mediu în politica din domeniul transportului vizează protejarea mediului ambiant prin promovarea acţiunilor care vor reducere zgomotul şi emisiile de bioxid de carbon, care vor favoriza folosirea combustibililor alternativi şi a noilor tehnologii în toate formele de transport. Astfel că direcţiile de acţiune se vor axa pe:

a) promovarea trecerii de la un transport care poluează la unul care poluează mai puţin, utilizează energie regenerabilă şi protejează mediul ambiant;

b) promovarea standardelor europene pentru maşini în vederea alinierii la cerinţele şi standardele UE;

c) adaptarea condiţiilor de construcţie a drumurilor la condiţiile climaterice, aplicarea cerinţelor de protecţie a biodiversităţii şi de evaluare a impactului asupra mediului în procesul de construcţie a drumurilor;

d) evaluarea potenţialului economic şi ecologic pentru diversitatea sistemului de transport (auto, feroviar, aerian, naval);

e) elaborarea mecanismului de stimulare şi promovare a înnoirii parcului auto naţional.

4) Priorităţile de mediu în *sectorul industrial* vor fi integrate prin:

a) introducerea sistemului de control integrat al emisiilor şi poluanţilor;

introducerea sistemului de participare voluntară a organizaţiilor la un sistem de management de mediu şi audit; evaluarea riscurilor asupra mediului în procesul realizării activităţilor; elaborarea mecanismelor de asigurare ecologică a unităţilor industriale etc.;

b) promovarea trecerii la sistemul de cele mai bune tehnici disponibile;

investind pentru modernizarea tehnicilor şi a managementului, pentru eficientizarea consumului de resurse naturale (apă, energie, resurse minerale) şi a tehnicilor de reducere a emisiilor, iar instalaţiile noi urmează să fie conformate acestor cerinţe;

c) perfectarea sistemului de management al calităţii; elaborarea mecanismelor legale; implementarea şi îmbunătăţirea continuă a sistemului de management integrat, în conformitate cu standardele ISO 9001, ISO 14000;

d) elaborarea şi promovarea măsurilor pentru prevenirea riscurilor şi monitorizarea factorilor de mediu în zona de amplasare a unităţilor industriale; a măsurilor de conformare referitoare la ecologizarea terenurilor poluate din terenurile industriale;

e) crearea mecanismelor de stimulare pentru modernizarea şi retehnologizarea instalaţiilor/staţiilor de preepurare/epurare a apelor uzate, pentru dotarea cu echipamente eficiente de reţinere a poluanţilor specifici din apele uzate şi din emisiile în aer; a măsurilor de minimizare a producerii de deşeuri industriale, pentru realizarea amenajărilor specifice depozitării temporare (în condiţii de siguranţă pentru mediu şi sănătatea populaţiei) în vederea eliminării/valorificării integrale a deşeurilor periculoase generate/deţinute de agenţii economici;

f) aplicarea conceptului de Eficientizare a Resurselor şi Producere mai Pură în cadrul întreprinderilor şi organizaţiilor;

g) promovarea eco-inovaţiilor care pot preveni sau reduce efectul negativ al produselor sau al activităţilor asupra mediului şi care pot contribui la crearea unor noi oportunităţi de afaceri.

5) Integrarea dezvoltării durabile şi a adaptării la schimbările climatice *în sectorul forestier* va fi orientată spre: conceperea unor păduri stabile şi diversificate; îmbunătăţirea stabilităţii arboretului, prin selectarea speciilor; originii şi genotipurilor corespunzătoare; sporirea învelişului forestier, cu scopul atenuării schimbării climei şi sporirii diversităţii biologice; evidenţierea zonelor de stabilitate şi rezistenţă a ecosistemelor, a florei şi faunei lor la schimbările climatice; crearea unor plantaţii forestiere pentru nevoile industriale şi energetice – plantarea pădurilor energetice; reglementarea lucrărilor de întreţinere şi conservare a staţiilor forestiere, de conservare a resurselor forestiere genetice, de reconstrucţie ecologică a pădurilor; certificarea pădurilor; crearea sistemelor de producţie şi de management al pădurilor.

6) Integrarea prevederilor de mediu şi de adaptare la schimbările climatice *în sectorul sănătăţii* vor fi orientate spre: identificarea riscurilor de sănătate asociate cu factorii de mediu şi clima din ţară; fortificarea sistemelor existente de supraveghere a bolilor cu scopul includerii unor consecinţe de sănătate cauzate de factorii de mediu nefavorabili şi de climă, (de exemplu,

morbiditatea şi mortalitatea cauzate de călduri); sensibilizarea specialiştilor medicali, a publicului, a grupurilor de risc şi a populaţiei vulnerabile cu privire la măsurile ce urmează a fi întreprinse în timpul fenomenelor climaterice extreme (cum ar fi valurile de căldură, inundaţiile şi seceta); sporirea accesului la asistenţă medicală în comunităţile izolate şi în grupurile vulnerabile şi în cele de risc.

14. Promovarea dezvoltării economice verzi în calitate de prioritate la nivel naţional va stimula atragerea investiţiilor în domeniul protecţiei mediului, va contribui la modernizarea ramurilor economiei naţionale, la creşterea exportului, la dezvoltarea infrastructurii şi la crearea noilor locuri de muncă, la reducerea impactului asupra mediului şi sănătăţii populaţiei. Totodată, va facilita procesul de promovare a imaginii ţării în contextul integrării europene, iar în plan regional şi global va asigura realizarea în practică a prevederilor Acordului de asociere dintre Republica Moldova–Uniunea Europeană (capitolul "Mediu").

Secţiunea a 3-a
Educaţia ecologică şi accesul la informaţia de mediu

15. Descrierea situaţiei

În prezent, problemele instruirii şi educaţiei ecologice capătă o semnificaţie deosebită, legată de faptul că societatea, cunoscînd situaţia dezastruoasă a mediului înconjurător, trăieşte cu speranţa că umanitatea va conştientiza pericolul iminent şi va realiza activităţi practice de îmbunătăţire rapidă a stării şi calităţii mediului înconjurător. Pentru aceasta însă se cere o nouă atitudine faţă de instruirea şi educaţia ecologică. Oamenii trebuie să înţeleagă, să perceapă problemele ecologice, să adopte decizii şi să întreprindă acţiuni de prevenire a poluării şi de utilizare raţională a resurselor, fără a cauza prejudicii naturii.

Deşi un şir de documente de politici din domeniul protecţiei mediului prevăd anumite acţiuni de promovare a educaţiei ecologice, deocamdată numărul lor este redus şi nu contribuie semnificativ la promovarea şi formarea responsabilităţii faţă de mediul înconjurător. Insuficiente sînt şi încercările Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului de a promova educaţia ecologică – editarea colecţiei de carte "Lumea animală a Moldovei", "Lumea vegetală a Moldovei", "Mediul geografic", "Resursele acvatice ale Moldovei" "Enciclopedia ecologică", care a fost pusă la dispoziţia bibliotecilor din instituţiile de învăţămînt preuniversitar şi universitar. S-a dovedit a fi utilă practica organizării concursurilor, olimpiadelor ecologice, de exemplu, în incinta Liceului Moldo-Turc "Orizont" mai mulţi ani la rînd se organizează Olimpiada Ecologică Internaţională.

Deşi savanţii ecologişti concep ecologia ca o ştiinţă interdisciplinară, legată organic nu numai de geografie şi biologie, ci şi de fizică, chimie, istorie şi matematică, majoritatea profesorilor de acest profil nu posedă destule competenţe de integrare în procesul de predare a elementelor ecologice cu cele pur chimice, fizice, iar efectul scontat nu poate fi atins în condiţiile predării complementare a cunoştinţelor ecologice. Soluţia ideală pentru această situaţie ar fi lichidarea barierelor interdisciplinare şi integrarea problemelor ce ţin de domeniul instruirii şi educaţiei ecologice în curriculumul şcolar. Calea propusă pare a fi cea mai eficientă, deoarece instruirea ecologică presupune nu doar o simplă acumulare de informaţie, ci şi activităţi de protecţie a mediului, o atitudine adecvată faţă de natură şi conştientizarea interrelaţiilor natură–om–natură.

16. Republica Moldova a fost prima ţară care a ratificat Convenţia de la Aarhus privind accesul la informaţie, justiţie şi participarea publicului la adoptarea deciziilor în domeniul mediului. Pentru realizarea obiectivelor prevăzute în această Convenţie, este necesară crearea unui mecanism de diseminare a informaţiei de mediu, precum şi a locurilor de acces la asemenea informaţie. Unele ministere şi instituţii deţin baze de date separate, cu informaţie relevantă pentru domeniul lor de activitate. Însă între aceste baze de date nu se înregistrează o interconexiune, astfel că nu se realizează un schimb de informaţii adecvat.

Datele privind monitoringul apei sînt colectate, depozitate, generalizate şi analizate statistic de către Centrul de Monitoring Ecologic şi Management Informaţional al Serviciului

Hidrometeorologic de Stat. Agenţia "Apele Moldovei" deţine o bază de date privind utilizarea apei şi deversările acesteia. O mare parte din aceste date sînt stocate pe hîrtie şi devin inaccesibile publicului. Agenţia pentru Geologie şi Resurse Minerale deţine o arhivă a tuturor tipurilor de activităţi de exploatare geologică, o bază de date a apelor subterane, hărţi într-o stare de degradare avansată, care necesită a fi digitizate urgent.

Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, prin intermediul Centrului Naţional de Sănătate Publică, administrează o bază de date, în care este stocată informaţia privind calitatea apei potabile, aerului, solului şi a poluanţilor organici persistenţi. Baza de date este închisă pentru public, iar informaţia poate fi prezentată numai la solicitare.

Astfel, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului şi instituţiile sale subordonate deţin un şir de baze de date clasificate pe domenii, dar care au format diferit, unele informaţii sînt stocate pe hîrtie şi nu sînt puse la dispoziţia publicului. Deci, acestea nu fac schimb de informaţii şi nu comunică între ele. În acest context, devine absolut necesară dezvoltarea treptată a unui sistem informaţional integrat de mediu, care ar face posibilă conectarea tuturor bazelor de date existente, digitizarea bazelor de date stocate pe hîrtie, schimbul de date între bazele de date deţinute de diferite instituţii, colectarea datelor în format electronic. Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului se confruntă cu o mare dificultate în ceea ce priveşte utilizarea datelor de mediu şi a informaţiilor pe care le primeşte, deoarece nu dispune de un sistem care ar fi capabil să colecteze, să primească, să proceseze şi să genereze rapoarte în domeniul mediului.

17. Problemele evidenţiate privind educaţia ecologică şi accesul la informaţia de mediu:

1) nivelul redus de conştientizare şi educaţie ecologică în rîndul elevilor, studenţilor, angajaţilor şi al populaţiei;

2) lipsa programelor, a unui curriculum şcolar privind educaţia ecologică;

3) insuficienţa locurilor de acces la informaţia de mediu;

4) lipsa unui sistem informaţional integrat de mediu.

18. Obiectivul specific 3: *Sporirea nivelului de cunoştinţe privind protecţia mediului în rîndul elevilor, studenţilor şi angajaţilor cu cel puţin 50% pînă în anul 2023 şi asigurarea accesului la informaţia de mediu.*

19. Direcţiile de acţiune

Educarea şi pregătirea tuturor cetăţenilor constituie componenţa indispensabilă şi fundamentală a tuturor politicilor publice care au tangenţă cu protecţia mediului şi dezvoltarea durabilă.

Fiecare cetăţean sau organizaţie trebuie să conştientizeze că protecţia mediului şi dezvoltarea durabilă reprezintă singura cale de asigurare a unui viitor. Astfel, Strategia va contribui la sporirea nivelului de cunoştinţe privind priorităţile în domeniul protecţiei mediului şi dezvoltării durabile în rîndurile elevilor, studenţilor şi al angajaţilor prin promovarea educaţiei ecologice şi a educaţiei pentru dezvoltarea durabilă.

1) *Dezvoltarea şi încorporarea educaţiei ecologice în sistemul de educaţie formal (în toate disciplinele relevante), precum şi în educaţia nonformală şi informală.* Acest lucru se va realiza prin integrarea temelor sau modulelor de educaţie ecologică în toate disciplinele, programele şi cursurile relevante, precum şi prin promovarea disciplinelor de ecologie şi protecţie a mediului pentru studiu obligatoriu sau opţional. Instituţiile de învăţămînt din sistemul formal joacă un rol important în dezvoltarea capacităţilor la o vîrstă fragedă, oferind cunoştinţe şi influenţînd atitudinile şi comportamentul elevilor. Este important să se asigure o bună cunoaştere în ceea ce priveşte protecţia mediului de către toţi elevii şi studenţii, profesorii, directorii şi părinţii, care trebuie să conştientizeze efectele deciziilor ce contravin unui proces de dezvoltare durabilă. În completarea educaţiei formale vine educaţia nonformală, care pune accent pe participare şi promovează învăţarea pe tot parcursul vieţii. Educaţia informală, care se desfăşoară la locul de muncă, adaugă valoare atît educaţiei angajaţilor, cît şi a angajatorilor. Prin urmare, cooperarea dintre actorii implicaţi în diverse forme de educaţie ecologică şi de dezvoltare durabilă urmează a fi recunoscută, încurajată şi promovată.

2) *Asigurarea formării continue a profesorilor pentru dobîndirea competenţelor necesare la includerea educaţiei ecologice în activitatea de predare.* Formatorii vor beneficia de o pregătire iniţială şi formări ulterioare corespunzătoare, precum şi de oportunităţi de a-şi împărtăşi experienţa cu alţi colegi. Astfel, se vor acumula cunoştinţe privind utilizarea diferitor metode educaţionale (discuţiile, planificările, scenariile, modelările, studiile de caz, sondajele, excursiile şi educaţia în mijlocul naturii, metoda proiectului, analiza bunelor practice, experienţa la locul de muncă, rezolvarea problemelor). De aceea trebuie consolidate capacităţile centrelor de formare continuă şi cercetare în ceea ce priveşte educaţia în domeniul protecţiei mediului.

3) *Asigurarea accesului la instrumentele şi materialele adecvate pentru educaţie ecologică şi educaţie pentru dezvoltare durabilă,* prin stimularea elaborării şi editării de materiale didactice adresate formatorilor, celor care învaţă şi pentru cercetători, la toate nivelurile de învăţămînt şi formare, de ilustraţii, broşuri, studii de caz, de analiză a celor mai bune practici, de resurse audio şi video. De asemenea, urmează a fi create locuri speciale de acces la informaţia de mediu şi instrumente (de exemplu, Centrele Aarhus, Centrele de Informaţii de Mediu ş.a.).

4) *Promovarea cercetărilor în domeniul educaţiei pentru dezvoltare durabilă.* Se vor supune cercetării unele aspecte ce ţin de determinarea metodelor de predare/studiere, a instrumentelor de evaluare, formare a atitudinilor şi valorilor, de dezvoltare instituţională şi implementare a tehnologiei informaţiei şi comunicării. Vor fi încurajaţi elevii, masteranzii şi doctoranzii să efectueze cercetări şi inovări în domeniile producerii mai pure, eficientizării resurselor, utilizării resurselor renovabile, protecţiei mediului etc. Rezultatele eforturilor de cercetare şi dezvoltare se vor comunica tuturor actorilor şi vor fi integrate în diferite componente ale sistemului educaţional, în teorie şi în practică.

5) *Informarea şi conştientizarea publicului cu problematica de mediu ţine de competenţa autorităţilor publice de mediu.* În acest scop urmează a fi creat un sistem informaţional integrat de mediu, bazat pe principiile Sistemului Informaţional Comun de Mediu, dezvoltarea căruia este o iniţiativă a UE, orientată spre modernizarea şi simplificarea procedurii de colectare, schimb şi folosire a datelor şi informaţiilor necesare pentru elaborarea şi implementarea politicii de mediu. Acesta va conecta toate registrele, cadastrele şi bazele de date ţinute de către autorităţile de mediu, cît şi de alte instituţii, inclusiv datele şi informaţiile privind starea mediului, nivelul de poluare, impactul asupra mediului şi răspunsurile către societate etc. Totodată, va mai cuprinde şi Sistemele Informaţionale Geografice (ca subsisteme) ale Reţelei Ecologice Naţionale, care conţin date privind zonele umede de importanţă internaţională şi naţională, ale Fondului ariilor naturale protejate şi alte date, după caz (cu privire la biotopuri, calitatea solului etc.), toate cadastrele resursele naturale, cadastrul apelor, registrul controalelor, registrul emisiilor şi transferului de poluanţi. Ţinerea şi actualizarea acestui sistem vor fi asigurate de către Agenţia de Mediu, în colaborare cu toate instituţiile de mediu din ţară.

Secţiunea a 4-a
Cadrul de reglementare a activităţilor cu impact asupra mediului

20. Descrierea situaţiei

Pentru prevenirea sau reducerea impactului activităţilor economice asupra mediului înconjurător, se aplică expertiza ecologică de stat, evaluarea impactului asupra mediului, în rezultatul cărora se eliberează avize ecologice, autorizaţii de mediu şi alte acte permisive.

1) *Expertiza ecologică de stat* este obligatorie pentru documentaţia de proiect şi planificarea obiectelor şi activităţilor economice, care influenţează sau pot influenţa asupra stării mediului înconjurător şi/sau prevăd folosirea resurselor naturale, indiferent de destinaţie, amplasare, tipul de proprietate şi de subordonare a acestor obiecte, de volumul investiţiilor capitale, sursa de finanţare şi modul de execuţie a lucrărilor de construcţii. De asemenea, conform legislaţiei în vigoare, ar trebui să fie supuse expertizei ecologice de stat şi proiectele de acte legislative şi normative elaborate de autorităţile publice centrale care pot avea impact asupra mediului, convenţiile internaţionale înainte de ratificarea lor, precum şi proiectele contractelor de concesiune care prevăd utilizarea resurselor naturale ale Republicii Moldova.

Expertiza ecologică de stat se realizează de către Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului sau de către Inspectoratul Ecologic de Stat în funcţie de tipurile de proiecte examinate. Expertiza ecologică de stat a documentaţiei de proiectare a noilor tehnologii şi facilităţi, inclusiv a celor preluate din alte ţări, se efectuează de către Institutul de Ecologie şi Geografie.

Sistemul de expertiză ecologică este reglementat de Legea nr.851-XIII din 29 mai 1996 privind expertiza ecologică şi evaluarea impactului asupra mediului înconjurător, care este depăşită şi nu se implementează integral. Deşi legea menţionată prevede efectuarea expertizei ecologice obşteşti de mediu de către asociaţiile obşteşti, ONG-urile specializate, acest mecanism nu se aplică, precum nici mecanismul de participare a publicului în luarea deciziilor în procesul de evaluare a impactului asupra mediului.

2) Nu este creat mecanismul de *evaluare strategică de mediu,* cu toate că legea prevede efectuarea expertizei ecologice a documentelor de politici (programe, planuri, scheme, strategii şi concepţii) în vederea evaluării impactului acestora asupra mediului; nu sînt clar stabilite procedurile ce ar evidenţia planurile, programele care necesită evaluare strategică de mediu.

3) Apar incertitudini şi în legătură cu obligativitatea *evaluării impactului asupra mediului*, fiind aplicate criterii egale atît pentru construcţiile de proporţii, tehnologic complicate şi cu impact esenţial asupra mediului, cît şi pentru construcţiile cu parametri inferiori, al căror grad de impact asupra mediului poate fi evaluat la etapa de elaborare a proiectului. De asemenea, nu sînt clar stabilite care proiecte trebuie supuse procedurii de expertiză ecologică şi care trebuie supuse evaluării impactului asupra mediului. O astfel de abordare a problemei provoacă impedimente financiare şi birocratice pentru beneficiarii construcţiilor.

De asemenea, este necesar a prevedea în legislaţie o metodologie adecvată privind plata pentru efectuarea expertizei ecologice de stat.

4) *Autorizaţia de mediu*. Pentru activităţile economice care au impact asupra mediului înconjurător, autorităţile de mediu eliberează autorizaţii sau alte acte permise, care reglementează colectarea şi comercializarea, importul şi exportul obiectelor regnului vegetal şi animal, vînatul, pescuitul, tăierile de arbori şi arbuşti, gestionarea şi transportarea deşeurilor, utilizarea apei, a resurselor minerale utile, emisiile şi deversările de poluanţi ş.a. Agenţia "Moldsilva" eliberează autorizaţii pentru vînătoarea speciilor de animale în fondul forestier de stat, bilete silvice pentru colectarea produselor forestiere şi a produselor accesorii ale pădurii.

Autorizaţiile de mediu se bazează pe abordări de mediu separate şi nu iau în considerare impactul activităţilor economice asupra mediului. La momentul actual, autorizaţiile de mediu se eliberează separat pentru fiecare component de mediu (aer, apă, deşeuri, sol). Ca urmare, un agent economic, pentru o singură activitate, trebuie să obţină o serie de autorizaţii de mediu, uneori, de la mai multe instituţii. Autorizaţia de mediu se eliberează tuturor întreprinderilor, indiferent de mărimea lor şi de potenţialul de poluare. Astfel, controlul asupra respectării prevederilor autorizaţiilor devine o sarcină grea şi o povară administrativă atît pentru autorităţile de control ecologic, cît şi pentru întreprinderi, din cauza numărului redus al inspectorilor ecologici.

5) *Instrumentele economice de mediu* se consideră taxele pentru utilizarea resurselor naturale, plăţile pentru poluarea mediului şi amenzile pentru neconformitate cu legislaţia în vigoare şi pentru recuperarea prejudiciului cauzat mediului. Sistemul de taxe de mediu şi plăţi pentru poluare nu a suferit mari schimbări în ultimii 10 ani. Mărimea acestor plăţi este nesemnicativă şi nu a fost calculată în raport cu costul recuperării prejudiciului cauzat mediului în procesul de poluare. De asemenea, aceste plăţi nu creează stimulente pentru poluatori de a întreprinde acţiuni de reducere a poluării, aceştia preferînd să achite taxele date, care sînt mult mai mici decît eventualele cheltuieli pentru măsurile de reducere a poluării. Rolul actualului sistem de plăţi şi taxe pentru mediu este unul foarte mic în raport cu necesităţile şi provocările din domeniul finanţării activităţilor de mediu.

Instrumentele de piaţă utilizate în Uniunea Europeană şi în alte ţări (de exemplu, comercializarea cotelor sau a permiselor pentru emisii de poluanţi) nu se aplică în Republica Moldova. Mai mult decît atît, nu există un cadru legal pentru punerea în aplicare a mecanismelor de achiziţii publice verzi, de etichetare şi certificare ecologică, de asigurare de mediu ş.a. Plăţile

pentru poluare şi unele taxe de mediu se acumulează în conturile fondurilor ecologice. În prezent, există Fondul Ecologic Naţional, gestionat de către Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, precum şi fondurile ecologice locale (36), gestionate de către Inspectoratul Ecologic de Stat. Fondurile ecologice nu sînt entităţi juridice separate, dar, estimînd experienţa internaţională şi recomandările experţilor în domeniu, acestea necesită o reformare, bazată pe consolidare şi transparenţă decizională.

6) *Sistemul de control ecologic*. Controlul ecologic de stat este realizat de către Inspectoratul Ecologic de Stat şi are menirea să asigure respectarea de către toate organele de stat şi cele obşteşti, de către întreprinderile, instituţiile şi organizaţiile de stat, întreprinderile mixte, persoanele fizice şi juridice, inclusiv străine, a cerinţelor legislaţiei ecologice în scopul folosirii eficiente şi protecţiei adecvate a acestor resurse. Actualul sistem de control ecologic are mai multe lacune. Pe lîngă Inspectoratul Ecologic de Stat, mai multe instituţii subordonate Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului efectuează controlul asupra activităţilor economice din diferite domenii, de exemplu: Serviciul Piscicol realizează controlul în domeniul pescuitului şi pisciculturii, Agenţia pentru Geologie şi Resurse Minerale – controlul şi supravegherea utilizării resurselor minerale utile, Agenţia Naţională pentru Reglementare a Activităţilor Nucleare şi Radiologice asigură controlul activităţilor radionucleare, atît Agenţia "Moldsilva", cît şi Inspectoratul Ecologic de Stat asigură controlul utilizării fondului silvic şi cinegetic. Se impune eficientizarea şi consolidarea funcţiilor de control în cadrul unui singur organ de control în domeniul protecţiei mediului înconjurător.

La efectuarea controlului ecologic, inspectorii de mediu se confruntă cu multiple probleme, care reduc esenţial calitatea verificării şi, respectiv, efectul scontat. Acestea se referă la lipsa personalului calificat (numărul mic de inspectori, din cauza reducerii nenumărate a efectivului-limită, nu permite includerea tuturor direcţiilor de control); existenţa unui cadru legislativ/ normativ neracordat cerinţelor actuale, uneori avînd caracter de protecţie a poluatorilor; lipsa de colaborare a unor organe cu cele de protecţie a mediului (adresările organelor de mediu fiind ignorate); lipsa utilajelor şi a laboratoarelor dotate cu tehnică performantă, care ar reflecta cerinţele actuale; lipsa bazelor de date de evidenţă a poluatorilor şi a contravenienţilor (fiind imposibilă urmărirea săvîrşirii repetate de contravenţii). Nu există o bază de date a întreprinderilor, ceea ce cauzează lacune în sistemul de control al acestora, de detectare a infracţiunilor de mediu, de utilizare eficientă a resurselor de reglementare. De asemenea, inspectorii de multe ori nu dispun de informaţii obiective despre managementul de mediu al întreprinderilor şi procesele de producţie etc.

21. Probleme evidenţiate în funcţionarea sistemului de reglementare a activităţilor cu impact asupra mediului sînt următoarele:

1) ineficienţa cadrului de reglementare a activităţilor cu impact asupra mediului (de exemplu, sistemul de expertiză ecologică şi evaluare a impactului asupra mediului nu corespunde standardelor UE; nu se implementează mecanismul de evaluare strategică de mediu; sistemul de autorizare nu prevede o abordare integrată asupra controlului poluării mediului; nu sînt aprobate standarde actualizate pentru emisii, deversări; cerinţele pentru automonitorizare nu sînt incluse în autorizaţii şi nu sînt implementate de întreprinderi);

2) sistemul de taxe de mediu şi plăţi pentru poluare nu este eficient şi dezvoltat, plăţile fiind prea mici în comparaţie cu daunele cauzate mediului înconjurător;

3) nu există mecanisme şi instrumente economice de stimulare a poluatorilor de a întreprinde acţiuni de reducere a poluării;

4) sistemul de control ecologic, de penalizări şi recuperare a prejudiciului cauzat mediului nu este eficient, plăţile sînt prea mici, predespunîndu-i pe contravenienţi mai degrabă să le plătească, decît să întreprindă măsuri de evitare a poluării, care sînt, de altfel, mult mai costisitoare.

22. Obiectivul specific 4: *Reducerea impactului negativ al activităţii economice asupra mediului şi îmbunătăţirea măsurilor de prevenire a poluării mediului.*

23. Direcţiile de acţiune:

1) *Reformarea şi eficientizarea sistemului actual de expertiză ecologică, precum şi evaluarea impactului activităţilor economice asupra mediului*. Prin aplicarea instrumentelor de evaluare de mediu, se vor identifica consecinţele ecologice posibile la etapa de luare a deciziilor privind programele, planurile, activităţile preconizate (proiecte publice sau private) şi la etapa de consultare a acestora cu publicul, în scopul minimalizării impactului negativ al activităţii umane asupra mediului.

Urmează a fi creat un mecanism de aplicare a 2 instrumente de evaluare de mediu: *evaluarea strategică de mediu* – un instrument nou de evaluare aplicată la etapa iniţială a planificării activităţilor concrete, prin evaluarea documentelor strategice de anteproiect, adică a documentelor de politici, şi *evaluarea impactului asupra mediului*, aplicată la etapa evaluării activităţilor planificate.

Prin implementarea procesului de evaluare strategică de mediu se va asigura:

a) identificarea impactului activităţilor planificate în documentele de politici aflate în proces de elaborare asupra mediului;

b) integrarea considerentelor de mediu în procesul de adoptare a documentelor de politici;

c) diminuarea impactului negativ al măsurilor propuse în documentele de politici asupra mediului;

d) creşterea eficacităţii deciziilor luate, promovarea dezvoltării durabile şi asigurarea securităţii ecologice;

e) participarea publicului în procesul de luare a deciziilor de mediu.

Evaluarea strategică de mediu se va efectua pentru documentele de politici elaborate în următoarele domenii: agricol, silvicultură, piscicol, energetic, industrial, construcţie de vehicule, dezvoltare regională, gestionare a deşeurilor, gospodărirea apelor, alimentare cu apă şi canalizare, telecomunicaţii, turism, urbanism şi amenajare a teritoriului sau utilizare a terenurilor şi ariilor speciale de conservare. Aceasta se va efectua de către iniţiatorul documentului de politică, care va elabora un raport de mediu în acest sens. În rezultatul examinării documentului de politici şi a raportului de mediu privind impactul acestuia asupra mediului, autoritatea centrală de mediu va elibera avizul de mediu, un document obligatoriu pentru promovarea şi aprobarea proiectului. Pentru a reglementa toată procedura de evaluare strategică de mediu, va fi elaborată legislaţia necesară şi mecanismul de implementare a acesteia.

Activităţile planificate (proiectele publice sau private) la nivel naţional şi la nivel transfrontalier, cu un impact semnificativ asupra mediului prin natura, dimensiunea sau localizarea lor se vor supune proceduri de evaluare a impactului asupra mediului. Autoritatea centrală de mediu, în urma evaluării prealabile şi în baza unor proceduri şi criterii care vor fi stabilite printr-o lege specială, va determina activităţile sau obiectele ce urmează a fi supuse evaluării impactului asupra mediului. Iniţiatorii activităţilor planificate vor prezenta autorităţii centrale de mediu documentaţia evaluării impactului asupra mediului, în baza căreia se va elibera acordul de mediu, obligatoriu pentru iniţierea implementării activităţilor de proiectare.

Activităţile planificate fără un impact semnificativ asupra mediului vor fi supuse expertizei ecologice, în urma deciziei luate conform criteriilor prevăzute printr-o lege specială. În rezultatul examinării documentaţiei de proiect prezentate pentru expertiză ecologică, se va elibera avizul respectiv, ce va conţine decizia cu privire la acceptarea sau respingerea documentaţiei.

2) *Simplificarea şi eficientizarea procedurii de autorizare în domeniul mediului.* În contextul schimbărilor planificate în domeniul legislaţiei de mediu vor fi întreprinse acţiuni de modificare a sistemului de autorizare a activităţilor cu impact/impact semnificativ asupra mediului, de stabilire a mecanismului de eliberare a autorizaţiilor de mediu sau a autorizaţiilor integrate de mediu. Acest lucru se face în scopul îmbunătăţirii sistemului de autorizare a activităţilor şi al simplificării procedurii de autorizare. Aşadar, nu va mai exista sistemul de autorizare pentru fiecare activitate de manipulare a resurselor naturale (aer, apă, sol, deşeuri etc.) şi se vor propune numai două tipuri de autorizaţii, eliberate în funcţie de impactul semnificativ asupra mediului. Astfel, pentru instalaţiile industriale cu impact semnificativ asupra mediului se vor elibera autorizaţii integrate

de mediu, iar pentru implementarea noului sistem de autorizare se va aplica mecanismul de evaluare a impactului asupra mediului.

3) *Îmbunătăţirea şi eficientizarea instrumentelor fiscale şi economice în domeniul protecţiei mediului.* Reieşind din faptul că rolul sistemului actual de plăţi pentru poluarea mediului este limitat în ceea ce priveşte generarea veniturilor pentru fondurile ecologice, este necesară o reformă cuprinzătoare a sistemului, care să includă:

a) revizuirea taxelor ecologice şi a plăţilor pentru poluare, precum şi stabilirea unui calendar credibil pentru majorarea treptată a acestora, stimulînd în acest fel poluatorii să întreprindă acţiuni de reducere a poluării mediului;

b) crearea şi punerea în aplicare a mecanismului de participare a Republicii Moldova în comerţul cu cote de diminuare a emisiilor în mediu, prin stabilirea limitelor şi cotelor emisiilor în mediu şi a modulului de vînzare a cotelor, a unor obligaţii privind diminuarea cantităţilor de emisii în mediu;

c) crearea şi punerea în aplicare a mecanismului de asigurare de mediu, care va garanta protecţia asigurată a vieţii, sănătăţii şi intereselor patrimoniale ale persoanelor fizice şi juridice, în formă de compensare parţială sau deplină, în caz de poluare a mediului, de dezastre ecologice şi calamităţi naturale, de accidente şi catastrofe cu impact semnificativ asupra mediului. Asigurarea de mediu va fi obligatorie şi benevolă. Se vor stabili criterii pentru identificarea persoanelor fizice şi juridice care vor fi supuse asigurării de mediu obligatorii, ţinîndu-se cont de impactul semnificativ al activităţilor întreprinse asupra mediului;

d) crearea stimulentelor eficiente pentru întreprinderi şi agenţi economici, prin oferirea subvenţiilor, înlesnirilor fiscale, a altor scutiri şi beneficii la aplicarea celor mai bune tehnologii disponibile a energiei alternative, la utilizarea resurselor reciclabile, la prelucrarea deşeurilor şi la aplicarea altor măsuri eficiente privind protecţia mediului;

e) crearea mecanismelor economice necesare la implementarea principiului de răspundere extinsă a producătorului, cum ar fi sistemul-depozit, ce constă în fabricarea ambalajelor corespunzătoare unor reutilizări multiple, şi garanţia financiară, ce prevede transferarea de către producătorii de echipamente electrice şi electronice şi de substanţe chimice introduse pe piaţa naţională la un cont special (de exemplu, contul Fondului Ecologic) a unei sume echivalente costului operaţiunilor de colectare, reciclare, tratare, valorificare şi eliminare a deşeurilor produse de acestea, iar în cazul în care producătorul realizează aceste activităţi, suma se restituie. De asemenea, urmează a fi introdus şi mecanismul de creare a fondului propriu de operare pentru operatorii care gestionează depozite de deşeuri, asigurîndu-se astfel mijloacele necesare pentru închiderea şi monitorizarea postînchidere a depozitului de deşeuri.

4) *În contextul acestor reforme fiscale de mediu, urmează a fi modificat şi sistemul de fonduri ecologice, ţinîndu-se cont de experienţa şi standardele internaţionale în domeniu, cum ar fi achiziţiile publice şi transparenţa în luarea deciziilor*. Este necesară o consolidare a Fondului Ecologic Naţional şi a fondurilor ecologice locale, în rezultatul căreia să fie creat un singur fond de mediu, care să deţină statut de persoană juridică şi să fie subordonat autorităţii centrale de mediu. De asemenea, vor fi perfectate şi îmbunătăţite mecanismele de operare a acestui fond şi de asigurare a transparenţei decizionale în procesul de luare a deciziilor de finanţare.

5) *Eficientizarea sistemului de control ecologic, de penalizare pentru contravenţiile în domeniul mediului şi de recuperare a prejudiciului cauzat mediului*. În primul rînd, este necesar de a aduce sistemul de control ecologic în concordanţă cu Legea nr.131 din 8 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activităţii de întreprinzător, care stabileşte o singură instituţie responsabilă de efectuarea controlului de stat. Astfel, urmează a fi operate modificările respective în cadrul normativ de mediu şi consolidate toate funcţiile de control în domeniul protecţiei mediului în cadrul unui singur organ de control – Inspectoratul Ecologic de Stat. În rezultat, se vor consolida capacităţile tehnice şi instituţionale şi managementul operaţional al Inspectoratului Ecologic de Stat. De asemenea, vor fi întreprinse măsuri privind:

a) crearea unei baze de date a întreprinderilor şi agenţilor economici care activează pe teritoriul Republicii Moldova;

b) stabilirea criteriilor de risc şi de prioritizare a controalelor, reieşind din cele mai problematice zone geografice şi întreprinderile cele mai poluante;

c) elaborarea şi publicarea Planurilor de efectuare a controalelor în baza unor potenţiale riscuri, precum şi a Registrelor controalelor efectuate;

d) stabilirea unui set de indicatori prin care să poată fi evaluată eficacitatea aplicării legislaţiei de mediu;

e) eficientizarea sistemului de penalizare pentru contravenţiile din domeniul mediului şi de recuperare a prejudiciului cauzat mediului.

Secţiunea a 5-a
Sistemul de monitoring şi control al calităţii mediului

24. Descrierea situaţiei

Actualmente, procesul de monitorizare a calităţii mediului înconjurător este fragmentat, cu multe instituţii implicate şi cu un schimb de informaţii limitat între ele. Astfel, monitoringul calităţii apelor de suprafaţă şi subterane, a aerului, a solului, a biodiversităţii şi a radioactivităţii este asigurat de o serie de instituţii din subordinea Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului: Serviciul Hidrometeorologic de Stat, Agenţia pentru Geologie şi Resurse Minerale, Agenţia "Apele Moldovei", Inspectoratul Ecologic de Stat ş.a.

Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale are, de asemenea, unele responsabilităţi, stabilite în conformitate cu legislaţia sanitară, privind monitorizarea calităţii factorilor de mediu, în special ai celor ce ţin de sănătatea umană: calitatea apei potabile, a apelor de suprafaţă, a aerului în zonele urbane.

Reţeaua de observaţii asupra calităţii mediului s-a extins în ultima perioadă, acoperind un teritoriu mai mare, mai multe componente de mediu şi un număr sporit de compuşi chimici. Cu toate acestea, capacitatea de monitorizare nu este încă suficientă pentru a face faţă condiţiilor impuse de legislaţia naţională şi de obligaţiile internaţionale asumate.

1) *Calitatea apelor*. Monitoringul calităţii apelor de suprafaţă în Republica Moldova este efectuat de către Serviciul Hidrometeorologic de Stat, printr-o reţea hidrologică staţionară, alcătuită din 2 staţii hidrologice, amplasate la Bălţi şi Dubăsari, şi 46 de posturi hidrologice, din care 7 – pe rîul Prut, 8 – pe rîul Nistru şi una pe Dunăre. Probele de calitate a apei sînt prelevate lunar pentru 49 de parametri hidrochimici şi 7 parametrii hidrobiologici. Însă nu există acces public la baza de date.

Procesul de monitorizare a calităţii apelor pe rîul Prut a fost îmbunătăţit prin crearea unei reţele automate moderne de monitorizare, fiind instalate 11 staţii hidrologice automatizate. Centrul Naţional de Sănătate Publică monitorizează calitatea apei în 11 corpuri de apă de suprafaţă, în 229 de puncte fixe, inclusiv în 37 de puncte de pe Nistru şi Prut, care reprezintă surse de alimentare cu apă potabilă. Datele sînt colectate în format electronic, într-o bază de date disponibilă pe site-ul Centrului de Sănătate Publică. De asemenea, centrul monitorizează apele din locurile prevăzute pentru scăldat în timpul sezonului de îmbăiere (aproximativ patru luni/an). Monitorizarea parametrilor fizico-chimici ai apelor subterane de adîncime (interstratiale) este realizată de către Întreprinderea de Stat "Expediţia Hidrogeologică din Moldova", prin intermediul unei reţele de stat, constituită din 180 de sonde de observaţii amplasate pe întreg teritoriul ţării, care cuprind toate acviferele exploatate astăzi.

2) *Calitatea aerului*. Monitoringul calităţii aerului atmosferic este realizat de către Serviciului Hidrometeorologic de Stat printr-o reţea reprezentată de 19 posturi staţionare, amplasate în 5 centre industrializate ale Republicii Moldova (Chişinău – 6, Bălţi – 2, Bender – 4, Tiraspol – 3, Rîbniţa – 2), postul automat Mateuţi şi staţia din oraşul Leova. Observaţiile se efectuează în conformitate cu prevederile Programului European de Monitorizare şi Evaluare şi cu prevederile Convenţiei privind poluarea transfrontalieră a aerului la distanţe lungi. Calitatea aerului în zonele urbane este monitorizată de către Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale în raport cu 8 poluanţi atmosferici. Datele colectate sînt stocate într-o bază de date specială,

dar care nu este disponibilă uzului public. În ţară există un singur agent economic – Fabrica de ciment "Lafarge" – care are un sistem de automonitorizare a calităţii aerului.

3) *Calitatea solurilor*. Monitorizarea calităţii solurilor este realizată în cadrul unei reţele naţionale de observaţii, gestionată de Serviciul Hidrometeorologic de Stat, constituită în baza a 9 localităţi, unde se efectuează colectarea sumară a probelor de sol de pe 6257 ha teren agricol (primăvara înainte de semănatul culturilor agricole şi toamna după colectarea recoltei) şi analiza lor ulterioară după un şir de indicatori (metale grele, pesticide, bifenili policloruraţi, hidrocarburi poliaromatice, produse petroliere, indici agrochimici etc.). De asemenea, sînt efectuate analize complexe de sedimente din rîurile şi lacurile de acumulare, de sol de pe traseele căilor ferate, din jurul depozitelor de pesticide şi din parcurile şi scuarurile municipiului Chişinău, pentru determinarea gradului de contaminare cu pesticide organoclorurate, bifenili policloruraţi, hidrocarburi poliaromatice, metale grele, produse petroliere. Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale monitorizează calitatea solului în zonele de agrement din jurul aşezărilor umane, şcolilor şi locurilor de joacă, precum şi în zonele din jurul prizelor de apă potabilă. Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului supraveghează calitatea terenurilor agricole, în special reziduurile de pesticide, iar Agenţia "Apele Moldovei" asigură monitorizarea terenurilor irigate. Cu toate că se întreprind măsuri în acest sens, sistemul de monitoring al calităţii solurilor este foarte slab, datele despre gradul fertilităţii solurilor în întreaga ţară sînt foarte învechite.

4) *Monitoringul radioactivităţii mediului* este realizat, de asemenea, de către Serviciul Hidrometeorologic de Stat, în baza a 18 puncte de monitorizare amplasate pe teritoriul staţiilor meteorologice, unde se efectuează anual circa 10,6 mii de măsurători, şi la postul automat din satul Mateuţi, unde se efectuează în regim continuu circa 4150 de măsurători.

5) În ultima perioadă, în rezultatul investiţiilor orientate spre dezvoltarea reţelei de monitoring asupra calităţii mediului în Republica Moldova, aceasta s-a extins, acoperind un teritoriu mai mare, mai multe componente naturale şi un număr sporit de compuşi chimici. Cu toate acestea, capacitatea de monitorizare nu este încă suficientă pentru a face faţă condiţiilor impuse de legislaţia naţională şi de obligaţiile internaţionale asumate. Fenomene ca poluarea apelor subterane, poluarea difuză a apelor de suprafaţă sau poluarea de fond nu sînt suficient monitorizate. *Nu se realizează o monitorizare a zgomotului şi vibraţiilor*.

6) O problemă majoră rămîne *lipsa unui sistem naţional de monitorizare a biodiversităţii*. Întrucît mai multe instituţii gestionează acest domeniu (Agenţia "Moldsilva" – pădurile, Academia de Ştiinţe a Moldovei – unele specii de animale şi plante, starea habitatelor, a ariilor naturale protejate de stat), informaţiile acumulate sînt limitate şi sporadice, ceea ce creează o imagine fragmentară şi incompletă asupra stării şi conservării biodiversităţii în ţară.

7) *Laboratoarele de analiză a calităţii mediului.* Actualmente, mai multe instituţii publice sînt antrenate în procesul de analiză şi monitorizare a calităţii factorilor de mediu. Astfel, Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului i se subordonează 3 structuri care efectuează investigaţii ale calităţii factorilor de mediu: Serviciul Hidrometeorologic de Stat, Inspectoratul Ecologic de Stat (cu 3 centre de investigaţii în oraşele Chişinău, Bălţi şi Cahul) şi Agenţia pentru Geologie şi Resurse Minerale (avînd în coordonare activitatea Expediţiei Hidrogeologice "EhGeoM", care are laboratorul propriu de calitate a apelor subterane). Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale gestionează cîteva laboratoare de calitate a mediului (aer, apă, sol) în toate raioanele ţării, precum şi în oraşele Chişinău şi Bălţi. Activităţile laboratoarelor de calitate a mediului în unele cazuri se suprapun sau chiar se dublează, iar bazele de date deţinute deseori nu se fac publice şi nu se acumulează într-un sistem comun de date accesibile publicului interesat.

8) *Standardele de calitate a mediului.* Investigaţiile de laborator se realizează în conformitate cu standardele naţionale de calitate a mediului. În prezent sînt aplicate 15 standarde naţionale pentru calitatea aerului şi a solului şi 57 de standarde pentru calitatea apei. Deşi există unele progrese în procesul de armonizare a standardelor naţionale de calitate a mediului cu cele internaţionale, în special cu standardele pentru apă (de suprafaţă, apă potabilă), care au fost stabilite odată cu adoptarea Legii apelor şi aprobarea mecanismului de implementare a acesteia,

pentru unele componente de mediu continuă să fie utilizate standarde vechi. Nu sînt înregistrate progrese referitoare la standardele de calitate a aerului, dar proiectele internaţionale implementate în ultimii ani sînt puternic axate pe revizuirea şi armonizarea acestora. În rezultat, numărul parametrilor monitorizaţi a fost redus şi, treptat, au fost introduşi noi parametri, în conformitate cu cerinţele UE şi cu cele internaţionale. Cu toate acestea, procesul de armonizare a standardelor de calitate pentru mediu necesită a fi continuat şi intensificat.

25. Problemele evidenţiate:

1) lipsa unui sistem integrat, complex şi eficient de monitorizare a calităţii componentelor de mediu, care să concentreze toate datele privind calitatea factorilor de mediu, să asigure o consolidare a cooperării şi schimbului de informaţii între diferiţi actori instituţionali;

2) lipsa unui program naţional de monitoring ecologic integrat;

3) lipsa acţiunilor de dezvoltare şi aplicare a monitoringului ecologic la nivel regional şi local (rezervaţiile ştiinţifice şi naturale, biodiversitatea, bazinele hidrografice mari şi altele);

4) suprapunerea sau dublarea activităţilor laboratoarelor de calitate a mediului, bazele de date deţinute deseori nu sînt accesibile publicului şi nu se acumulează într-un sistem comun. De asemenea, este necesară o consolidare continuă a capacităţilor laboratoarelor de calitate a mediului în vederea asigurării analizei şi monitorizării parametrilor nou-aprobaţi în procesul de armonizare a standardelor de calitate pentru mediu;

5) neacordarea standardelor de calitate a mediului la cele internaţionale, inexistenţa unei liste aprobate a indicatorilor de mediu.

26. Obiectivul specific 5: *Crearea sistemului de monitoring integrat şi de control al calităţii mediului.*

27. Direcţiile de acţiune:

1) *Elaborarea şi aprobarea unui program naţional de monitoring ecologic integrat,* care să cuprindă acţiuni de extindere şi dezvoltare a reţelei de observaţii asupra calităţii mediului, prin crearea de noi posturi, staţii de monitoring al calităţii factorilor de mediu, să stabilească parametri măsurabili de calitate a mediului.

2) Dezvoltarea unui sistem eficient de monitorizare integrată a fenomenelor de poluare a apelor subterane, de poluare difuză a apelor de suprafaţă, de poluare a aerului, solului, a stării zonelor umede, a ariilor naturale protejate de stat şi a biodiversităţii – *Sistemul de monitoring ecologic integrat,* care va asigura gestionarea datelor privind calitatea mediului sau pronosticarea pentru o durată mai lungă de timp. Implementarea sistemului de monitoring ecologic integrat, prin care se va supraveghea permanent starea mediului, a resurselor naturale şi a impactului antropic, bazat pe parametri şi indici cu acoperire spaţială şi temporală, şi se va asigura cadrul informaţional necesar pentru elaborarea strategiei şi tacticii de prevenire a consecinţelor activităţii antropice şi a calamităţilor naturale, de elaborare a prognozelor şi exercitare a controlului operativ asupra eficienţei măsurilor de redresare a situaţiei ecologice. Bazele de date deţinute în rezultatul activităţii acestui sistem vor fi publice şi accesibile instituţiilor şi publicului interesat.

3*) Modernizarea şi dezvoltarea sistemului de monitoring integrat al apelor* prin dezvoltarea la nivelul tuturor bazinelor hidrografice a reţelelor de monitoring şi punerea în funcţiune a acestora. Republica Moldova urmează să implementeze un sistem nou de indicatori privind calitatea apei, care include 5 clase specifice, pentru a monitoriza starea ecologică şi calitatea apei.

4) *Dezvoltarea monitoringului calităţii solurilor, monitoringului biodiversităţii, ariilor naturale protejate de stat, zgomotului*, reieşind din lipsa acestuia în domeniile enumerate.

5) *Consolidarea capacităţilor instituţionale de monitoring, cercetare şi investigare în domeniul calităţii componentelor de mediu.* Vor fi achiziţionate şi puse în funcţiune laboratoare mobile pentru regiunile de dezvoltare a Republicii Moldova.

6) *Eficientizarea sistemului de laboratoare de mediu*. La momentul dat, există laboratoare de calitate a mediului gestionate de diferite instituţii, în unele cazuri, activitatea acestora se suprapune sau chiar se dublează. De aceea, în procesul de eficientizare, se va propune crearea în cadrul Agenţiei de Mediu a unui centru de monitoring ecologic integrat şi a unui laborator de referinţă de mediu, care să cuprindă un spectru larg de analize şi investigaţii necesare tuturor

instituţiilor implicate în proces (Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, Inspectoratul Ecologic de Stat, Serviciul Hidrometeorologic de Stat).

7) Revizuirea standardelor de calitate a mediului şi armonizarea cu standardele internaţionale de mediu.

8) Identificarea şi aprobarea listei indicatorilor de mediu pe baza cărora se va monitoriza calitatea factorilor de mediu.

Rezultatele monitoringului şi cercetărilor sînt foarte importante în procesul de elaborare a programelor de acţiuni privind redresarea şi protecţia componentelor de mediu, inclusiv al controlului asupra poluanţilor emişi/deversaţi în mediul natural.

Secţiunea a 6-a
Protecţia şi conservarea resurselor naturale

Obiectivul specific 6: *Asigurarea utilizării raţionale, protecţiei şi conservării resurselor naturale.*

A. Gestionarea resurselor de apă, infrastructura de alimentare cu apă şi sanitaţie

28. Descrierea situaţiei:

1) *Resursele de apă* ale Republicii Moldova sînt reprezentate de 3621 de rîuri şi rîuleţe cu o lungime de peste 16 mii km, de 4126 de lacuri naturale şi bazine artificiale cu suprafaţa de 40878 ha, amplasate şi construite pe cursurile şi în albiile acestora, ape subterane din peste 7801 de fîntîni arteziene şi circa 166542 de fîntîni şi izvoare cu alimentare din apele freatice.

Cele mai importante artere acvatice sînt Nistrul şi Prutul, rîuri transfrontaliere, cu lungimea cursului de apă pe teritoriul Republicii Moldova de 660 km şi, respectiv, 695 km, şi cu suprafaţa totală a bazinelor de 19070 km^2.

Această reţea de bazine acvatice asigură regularizarea şi evacuarea scurgerii de suprafaţă, alimentarea cu apă potabilă şi tehnică, utilizarea pentru irigaţie, navigaţie şi în alte scopuri. Cea mai importantă sursă de alimentare cu apă o reprezintă apele de suprafaţă, în special din fluviul Nistru, care constituie circa 83%, din rîul Prut – 1,8% şi din alte surse de apă de suprafaţă – 0,2%. Sursele de ape subterane captate din sondele arteziene, fîntînile de mină şi izvoare constituie circa 15% din necesarul de consum.

La momentul actual, în Republica Moldova se numără 170 de zăcăminte de ape minerale, din care circa jumătate, din diferite cauze (în special din cauza conţinutului de fluor şi hidrogen sulfurat care depăşeşte limita maximă admisibilă de 10 şi, respectiv, de 8 ori), nu se exploatează.

Volumul de apă disponibil în prezent în Moldova este de aproximativ 500 m^3 pe cap de locuitor per an sau chiar mai puţin. Pragurile recomandate la nivel internaţional definesc volumul de 1700 m^3 pe cap de locuitor per an drept nivel sigur de disponibilitate a apei dulci regenerabile. Dacă volumul de apă disponibilă este mai mic de 1000 m^3 pa cap de locuitor per an, lipsa apei poate împiedica dezvoltarea economică şi poate afecta sănătatea şi standardul de viaţă al populaţiei.

2) *Gestionarea resurselor de apă* decurge încă defectuos şi dezechilibrat, iar calitatea lor este slabă. Cauzele sînt diverse:

a) cadrul instituţional existent de gestiune şi management al resurselor de apă nu asigură promovarea eficientă a politicii statului în acest domeniu, iar aceasta din urmă necesită a fi actualizată şi ajustată la noile provocări în domeniu;

b) aspectele ce ţin de proprietate, de drepturi şi responsabilităţi nu sînt reglementate în mod integral, iar baza normativă privind gestiunea şi protecţia resurselor de apă, aprobată recent, în conformitate cu prevederile Legii apelor nr.272 din 23 decembrie 2011 şi cu legislaţia Uniunii Europene, necesită a fi pusă în aplicare;

c) transmiterea în folosinţă a resurselor de apă, fără a stabili regulile de exploatare, fără a controla în modul cuvenit îndeplinirea lor, fără a garanta compensarea pagubelor duce, în final, la degradarea continuă atît a infrastructurii (a digurilor, barajelor, evacuatoarelor de apă, conductelor, instalaţiilor etc.), cît şi a resurselor de apă în întregime. Astfel, divizarea artificială a problemelor

ce ţin de folosirea resurselor de apă de suprafaţă şi subterane, de protecţia lor, de păstrarea ecosistemelor, de evaluarea impactului negativ asupra calităţii apei potabile şi a sectorului de aprovizionare cu apă şi sanitaţie ce afectează sănătatea omului are ca efect dispersarea funcţiilor, a drepturilor şi responsabilităţilor între structurile statale, precum şi planificarea izolată, nesistematizată şi luarea de decizii (atît la nivelul ramurilor consumatoare de apă ale economiei, cît şi la nivelul obiectivelor separate), care nu ţin cont de principiile de gestiune a bazinelor hidrografice.

În conformitate cu Hotărîrea Guvernului nr.775 din 4 octombrie 2013 "Cu privire la hotarele districtelor bazinelor şi subbazinelor hidrografice şi hărţile speciale în care sînt determinate", în scopul asigurării implementării mecanismului de gestionare a resurselor de apă pe principiul bazinier, au fost stabilite hotarele a două districte ale bazinelor hidrografice: Nistru (74% din populaţie locuiesc în acest district) şi Dunărea–Prut şi Marea Neagră (26% din populaţie). În cadrul acestor districte se constată un şir de probleme ecologice acute, generate de poluarea apelor, de modificările regimului de scurgere, de diversitatea mare a activităţilor antropice, dar şi unele fenomene naturale (inundaţii, secete, alunecări de teren etc.), cu implicaţii asupra stării mediului şi modului de viaţă a populaţiei:

a) starea ecologică şi hidrologică precară din cadrul districtelor, îndeosebi a apei rîurilor tributare, din cauza poluării atît din sursele punctiforme (evacuarea apelor insuficient epurate), cît şi din surse difuze (gunoişti neautorizate, transporturi, agricultură şi alte activităţi antropice);

b) diminuarea şi deficitul resurselor de apă în anumite zone ale districtelor, îndeosebi în cursul de mijloc şi inferior, dar şi în întregul teritoriu al districtelor în anii secetoşi;

c) poluarea accentuată chimică şi microbiologică a apelor freatice – surse de ape potabile pentru majoritatea populaţiei din localităţile rurale;

d) modificarea regimului hidrologic al rîurilor (construcţia lacurilor de acumulare, inclusiv a complexelor hidroenergetice cu probleme în regimul de exploatare a centralelor hidroelectrice (Novodnestrovsk şi Dubăsari pe fluviul Nistru, Costeşti–Stînca pe rîul Prut), cu influenţe asupra stării habitatului (oscilaţii bruşte a nivelului apei în aval de CHE Novodnestrovck, cu poluarea termică a apelor), care, în consecinţă, generează şi alte probleme;

e) diminuarea diversităţii biologice şi a resurselor hidrobiologice;

f) inundaţiile catastrofale din cadrul districtelor – fenomen ce poate fi explicat prin modificările climatice, dar şi prin creşterea presiunilor antropice asupra mediului (defrişările, agricultura excesivă, rectificarea cursurilor rîurilor, a eroziunii accelerate şi colmatarea albiilor minore ce contribuie la diminuarea volumului acestora şi, ca urmare, la ieşirea apelor din albia minoră şi inundarea albiei majore (luncii sau şesului).

Există şi alte aspecte prioritare ce ţin de problemele de monitoring, de utilizarea raţională a resurselor de apă, de infrastructura de protecţie împotriva inundaţiilor. Unele probleme au un aspect transfrontalier.

3) *Calitatea apelor* este influenţată foarte mult de activitatea umană. Principalii indicatori specifici de poluare analizaţi de către Centrele de Investigaţii Ecologice sînt conţinutul de amoniu, azotiţi, azotaţi, consumul chimic şi biologic de oxigen, materiile în suspensie. Concentraţia poluanţilor în apele de suprafaţă variază în funcţie de anotimp, cea mai înaltă fiind în perioada caldă a anului.

Starea şi calitatea apelor fluviului Nistru şi rîului Prut, conform indicilor hidrochimici, corespund claselor a II-a (curată) şi a III-a (moderat poluată) de calitate a apei. Apa acestor rîuri este moderat poluată cu elemente biogene, precum azotul, fenolul, compuşii cuprului, produsele petroliere.

Calitatea apei rîurilor mici se caracterizează printr-un grad înalt de poluare cu ioni de amoniu, nitriţi, compuşi ai cuprului, produse petroliere, fenol, substanţe tensioactive, substanţe ce degradează biochimic (CBO_5), precum şi printr-un nivel redus al conţinutului de oxigen dizolvat în apă. Unele rîuri, îndeosebi cele din partea de sud a ţării, traversează mase de rocă cu un nivel înalt de săruri, ceea ce nu permite utilizarea directă a apei nici măcar pentru irigaţie.

Doar 54% din izvoare şi cişmele se încadrează în parametrii favorabili de calitate a apelor destinate alimentării cu apă potabilă. Insalubritatea localităţilor în lipsa unor sisteme de evacuare a deşeurilor şi nerespectarea măsurilor elementare de protecţie a surselor de apă reprezintă principalele cauze de înrăutăţire a calităţii apei din circa 84,2% fîntîni, folosite ca sursă de alimentare cu apă pentru circa 75% din populaţia rurală.

4) *Poluarea apelor de suprafaţă* este cauzată, în cele mai multe cazuri, de sectorul gospodăriei comunale (ape reziduale epurate insuficient, deversări ale apelor neepurate din sistemul comunal, managementul neadecvat al deşeurilor menajere solide), de sectorul agrar (dejecţii animaliere acumulate, depozite de pesticide etc.) şi de sectorul energetic, cum ar fi depozitele de produse petroliere, staţiile de alimentare cu petrol, alte surse de poluare continuă. Apele meteorice rezultate în urma precipitaţiilor vin în contact cu terenul şi, în procesul scurgerii, antrenează atît scurgerile de ape uzate, cît şi deşeurile, îngrăşămintele chimice, pesticidele, astfel că în momentul deversării în receptor acestea conţin un număr mare de poluanţi. Un pericol iminent de poluare a apelor subterane îl prezintă sondele arteziene abandonate, care, de obicei, au coloana de tubaj deteriorată ori gura sondei deschisă, ceea ce facilitează amestecul apelor pluviale cu cele de adîncime şi înrăutăţirea calităţii straturilor acvifere.

5) *Infrastructura de alimentare cu apă şi canalizare.* Sistemele de alimentare cu apă şi canalizare au fost proiectate şi constituite în alte condiţii economice, astfel că acestea nu corespund actualelor posibilităţi financiar-economice de întreţinere şi exploatare normală a lor. Acestea continuă să se degradeze, cauzînd totodată pierderi ale resurselor de apă şi energetice.

Conform datelor din anul 2012, pe teritoriul ţării există 828 de apeducte, din care 73 nu sînt funcţionale. La aceste apeducte sînt conectate 378 de localităţi (38,7%), din care 76,7% reprezintă oraşe şi 36,2% – localităţi rurale. Numărul localităţilor dotate cu sisteme de alimentare cu apă se măreşte anual. Acest lucru se datorează creşterii investiţiilor în sectorul dat, care, pe parcursul ultimilor 5 ani au constituit circa 1,9 miliarde lei (32% din surse interne şi 68% din investiţiile donatorilor externi). Datorită acestor investiţii au fost puse în funcţiune peste 180 de sisteme de alimentare cu apă.

Cea mai mare problemă în sectorul de alimentare cu apă şi canalizare rămîne faptul că sistemele de alimentare cu apă nu sînt dotate cu sisteme de canalizare şi epurare a apelor uzate. Din totalul de apeducte (828), doar 158 sînt dotate cu sisteme de canalizare (din care doar 110 funcţionează) şi 124 sînt dotate cu staţii de epurare.

Rata de conectare a populaţiei la sistemele centralizate de alimentare cu apă este de aproximativ 43%, excluzînd municipiul Chişinău, şi numai 21,4% din populaţie beneficiază de sisteme centralizate de colectare a apelor uzate, dintre care numai 1,0% din localităţile rurale.

Din analiza cadrului instituţional reiese că instituţiile care activează în domeniul alimentării cu apă şi canalizare sînt fragmentate, au un efectiv limitat pentru a asigura administrarea eficientă a problemelor curente ale sectorului şi planificarea financiară a investiţiilor pe termen mediu şi lung. Din cauza constrîngerilor bugetare, finanţarea din fondurile publice este mică, iar atragerea capitalului privat devine o necesitate stringentă şi poate fi realizată pe baza unor parteneriate de lungă durată între autorităţile publice locale şi investitorii privaţi. Sînt necesare măsuri de îmbunătăţire a performanţelor operaţionale şi financiare ale companiilor prestatoare de servicii de aprovizionare cu apă, pentru creşterea siguranţei şi calităţii serviciilor asigurate populaţiei.

29. Problemele evidenţiate în domeniul calităţii şi gestionării resurselor de apă şi a infrastructurii de alimentare cu apă şi canalizare:

1) ineficienţa politicilor sectoriale pentru supravegherea, gestionarea şi protecţia resurselor de apă;

2) asumarea unei responsabilităţi parţiale, insuficient definite sau atestarea unor suprapuneri ale atribuţiilor instituţiilor de coordonare existente la nivel naţional (Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, Ministerul Economiei şi Infrastructurii);

3) indisponibilitatea resurselor de apă, ce afectează capacitatea de dezvoltare economică a ţării;

4) gestionarea defectuoasă, dezechilibrată şi inadecvată a resurselor de apă;

5) degradarea continuă şi poluarea resurselor de apă de suprafaţă (în special a rîurilor mici) şi subterane, cauzată de sistemele de sanitaţie individuale ale gospodăriilor casnice, deversările de apă uzată insuficient epurată sau neepurată, infiltraţiile provenite din sistemele de canalizare şi zonele de depozitare inadecvată a deşeurilor solide, de activităţile agricole, de inundaţii;

6) calitatea proastă a apei potabile şi a serviciilor prestate consumatorilor;

7) riscurile mari ce ţin de dezastrele naturale (secete, inundaţii, uscări ale zonelor umede);

8) starea tehnică nesatisfăcătoare a infrastructurii de alimentare cu apă, de canalizare şi de epurare a apelor uzate;

9) accesul redus al populaţiei (în special al celei din mediul rural) la surse sigure de apă şi sisteme de canalizare;

10) constrîngerile bugetare, insuficienţa investiţiilor, lipsa interesului sectorului privat de a investi în dezvoltarea infrastructurii de aprovizionare cu apă şi canalizare.

30. Obiectivul specific 6.1: *Îmbunătăţirea calităţii a cel puţin 50% din apele de suprafaţă prin implementarea sistemului de management al bazinelor hidrografice.*

31. Direcţiile de acţiune:

1) *Realizarea politicii de gospodărire durabilă a apelor* prin asigurarea protecţiei cantitative şi calitative a apelor, protecţiei împotriva acţiunilor distructive ale apelor, precum şi valorificarea potenţialului apelor în raport cu cerinţele dezvoltării durabile a societăţii şi în acord cu directivele europene în domeniu. Modul de gestionare a resurselor de apă în Republica Moldova nu este unul durabil şi necesită a fi eficientizat şi ajustat la cerinţele UE. O etapă importantă în procesul de integrare a Republicii Moldova în Uniunea Europeană este cea de realizare a politicii naţionale în domeniul resurselor de apă şi a prevederilor Directivei Cadru privind Apa 2000/60 UE. Aşadar, apare necesitatea implementării unui sistem de gestionare integrată a resurselor de apă, după principiul de bazin hidrografic, luîndu-se în considerare şi hidrologia bazinului respectiv. Urmează să fie efectuată analiza caracteristicilor bazinelor hidrografice Nistru şi Dunărea–Prut şi Marea Neagră, evaluarea presiunilor şi a impactului antropic asupra acestora, identificarea şi cartarea zonelor protejate limitrofe cursurilor de ape, analiza economică asupra utilizării apei şi evaluarea nivelului actual pentru recuperarea costurilor acestor servicii. Rezultatele analizelor efectuate vor servi drept bază pentru elaborarea planurilor de gestionare a districtelor bazinelor hidrografice, care vor conţine măsuri şi acţiuni referitoare la:

a) implementarea legislaţiei în vigoare;

b) îmbunătăţirea şi refacerea stării tuturor corpurilor de apă, menţinerea stării bune a apelor de suprafaţă şi subterane;

c) identificarea presiunilor antropice importante asupra stării apelor de suprafaţă şi subterane;

d) valorificarea potenţialului apelor în raport cu cerinţele dezvoltării durabile a societăţii şi aplicarea principiilor recuperării costurilor serviciilor de apă;

e) implementarea cerinţelor de calitate asupra resurselor de apă şi protejarea surselor de apă utilizate pentru potabilizare;

f) reducerea poluării cu substanţe prioritare şi diminuarea poluării din surse punctiforme şi din alte activităţi antropice semnificative;

g) prevenirea sau reducerea impactului poluărilor accidentale.

2) *Dezvoltarea cooperării dintre autorităţi.* Realizarea cu succes a politicii de mediu în domeniul apei se bazează pe cooperarea autorităţilor la nivel local şi central, precum şi pe implicarea, consultarea şi informarea publicului, inclusiv a utilizatorilor de apă. Prin elaborarea planurilor de gestionare a districtelor bazinelor hidrografice Nistru, Dunărea–Prut şi Marea Neagră şi a subbazinelor în conformitate cu prevederile Legii apelor nr.272 din 23 decembrie 2011, deciziile urmează a fi luate cu referire la locul în care apa este utilizată sau poluată. Managementul integral al zonelor destinate protecţiei şi autopurificării cursurilor şi bazinelor de apă care se află în posesia, sfera de responsabilitate sau subordonarea diferitor instituţii (de obicei, a autorităţilor silvice sau a autorităţilor publice locale) este, în mod special, important. O atenţie deosebită se va

acorda acţiunilor ce ţin de responsabilitatea autorităţilor locale asociate într-un bazin hidrografic, într-o zonă umedă sau într-un sistem de management al apeductului şi reţelei de canalizare regionalizat, precum şi promovării parteneriatului public-privat în domeniul alimentării cu apă şi canalizare, gestionării sistemelor de irigare etc.

3) *Asigurarea managementului riscului la inundaţii*. Pentru realizarea acestei direcţii de acţiune urmează a fi elaborate planuri de management al riscurilor la inundaţii, hărţi de risc la inundaţii, metodologii de evaluare a pagubelor produse de inundaţii ş.a. De asemenea, vor fi identificate pentru fiecare bazin hidrografic lucrările hidrotehnice necesare pentru reducerea riscurilor la inundaţii, aplicînd principiile europene în domeniu. În vederea implementării Planurilor de management, se vor elabora proiecte pentru accesarea fondurilor necesare finanţării lucrărilor hidrotehnice.

32. Obiectivul specific 6.2: *Asigurarea accesului, pînă în anul 2023, a circa 80% din populaţie la sisteme şi servicii sigure de alimentare cu apă şi a circa 65% la sisteme şi servicii de canalizare.*

33. Direcţiile de acţiune:

1) *Descentralizarea serviciilor publice de alimentare cu apă şi sanitaţie.* Responsabilitatea organizării şi funcţionării serviciilor publice de alimentare cu apă şi sanitaţie revine autorităţilor locale. Sînt necesare măsuri de îmbunătăţire a performanţelor operaţionale şi financiare ale companiilor prestatoare de servicii de alimentare cu apă şi canalizare pentru a creşte siguranţa şi calitatea serviciilor asigurate populaţiei.

Calitatea serviciilor de alimentare cu apă şi canalizare urmează a fi îmbunătăţită în Republica Moldova prin aplicarea mecanismului de regionalizare a acestui serviciu, iar creşterea responsabilităţii autorităţilor locale pentru calitatea serviciilor prestate populaţiei este un factor important în direcţia dată.

La stabilirea tarifelor pentru utilizarea apei trebuie luat în considerare principiul recuperării costurilor serviciilor de utilizare a apei, costurile de mediu şi resursele asociate deteriorării sau impactului negativ asupra mediului acvatic şi principiul "poluatorul plăteşte". În acest scop, va fi efectuată o analiză economică a serviciilor de gestionare a resurselor de apă, pe baza previziunilor pe termen lung cu privire la cererea şi oferta de apă din districtul hidrografic.

2) *Extinderea sistemelor centralizate de alimentare cu apă şi canalizare şi creşterea gradului de acces al populaţiei la aceste servicii.* Gradul redus de echipare tehnico-edilitară, precum şi lipsa acestora în anumite zone reduce accesul populaţiei la serviciile de alimentare cu apă şi canalizare. Sînt necesare măsuri de extindere a sistemelor de alimentare cu apă şi canalizare centralizate şi creşterea gradului de acces al populaţiei la aceste servicii, de aceea trebuie dezvoltate unele sisteme centralizate de aprovizionare cu apă din rîurile Prut şi Nistru, cu conectarea la acestea a localităţilor din apropiere. Iniţial vor fi efectuate studii de fezabilitate pentru dezvoltarea unor sisteme, cum ar fi: apeductul Soroca–Bălţi, cu conectarea oraşelor Floreşti, Drochia, Rîşcani, Sîngerei, Teleneşti şi a localităţilor rurale adiacente, apeductul Vadul lui Vodă–Chişinău–Străşeni–Călăraşi, apeductul Prut–Leova–Basarabeasca–Cimişlia şi Ceadîr-Lunga.

Pentru asigurarea construcţiei sistemelor de apeduct şi canalizare, se vor elabora proiecte în scopul atragerii fondurilor de finanţare a lucrărilor.

3) *Promovarea principiilor economiei de piaţă şi atragerea capitalului privat.* Serviciile publice de alimentare cu apă şi canalizare au caracter de monopol, determinat de situaţia de clienţi captivi a beneficiarilor racordaţi la sistemele centralizate. Pentru asigurarea concurenţei, se vor iniţia măsuri de punere în competiţie a operatorilor de servicii, a capitalurilor de finanţare şi a managementului în general.

Însă finanţarea din fondurile publice este mică, astfel că atragerea capitalului privat devine o necesitate stringentă şi poate fi realizată pe baza unor parteneriate publice-private de lungă durată între autorităţile publice locale şi investitorii privaţi. Acest lucru va contribui la crearea locurilor noi de muncă şi la dezvoltarea afacerilor. Pentru zonele urbane aceasta presupune promovarea unor servicii apă-canal la un nivel de tarifare care să acopere costurile de producţie şi distribuţie a apei, permiţînd companiilor să funcţioneze pe baza principiilor economice şi să ofere servicii de o

calitate mai bună, iar pentru zonele rurale – introducerea unui program intensiv de promovare şi marketing social al valorilor legate de o infrastructură bună şi de existenţa unor facilităţi adecvate de sanitaţie în obiectivele sociale.

Toate intrările financiare planificate din tarife, taxe şi transferuri vor fi evaluate în raport cu costurile pentru fiecare etapă a proiectului, garantîndu-se astfel că fondurile şi veniturile din tarife sînt disponibile pentru acoperirea serviciilor furnizate. Aşadar, informaţiile despre costurile pentru ciclul de viaţă trebuie să fie oferite sistematic de către companiile apă-canal pentru dezvoltarea monitorizării sectorului.

B. Calitatea şi gestionarea resurselor de sol şi resurselor minerale utile

34. Descrierea situaţiei

Republica Moldova dispune de resurse de sol calitative care, în mare măsură, asigură activitatea economică a ţării. Cernoziomurile, considerate soluri cu productivitate naturală înaltă, ocupă circa 70% din suprafaţa totală şi 80% din suprafaţa terenurilor cu destinaţie agricolă. Cu toate acestea, starea de calitate a resurselor de sol este preponderent nefavorabilă, utilizarea lor rămîne neeficientă, deseori distructivă.

1) *Procesele de degradare a solurilor.* Solurile sînt supuse permanent unei degradări intensive, cauzate atît de factorii naturali, cît şi de cei antropici, care, în final, condiţionează reducerea productivităţii lor şi progresarea deşertificării terenurilor agricole.

Factorii naturali care favorizează degradarea solurilor sînt ploile cu caracter torenţial în perioada caldă a anului, relieful accidentat al terenurilor agricole (circa 80%), rocile parentale salinizate sau cu o textură nefavorabilă, nivelul şi mineralizaţia apelor freatice etc.

Însă cel mai mare impact asupra calităţii solurilor, care favorizează activizarea şi intensificarea proceselor de degradare, este provocat de factorul antropogen. Astfel, privatizarea terenurilor şi parcelarea fondului funciar, nerespectarea asolamentelor agricole, neefectuarea măsurilor antierozionale, neimplementarea recomandărilor şi bunelor practici de protecţie şi conservare a solurilor au complicat posibilitatea gestionării eficiente a resurselor de sol. Pe parcelele înguste privatizate, amplasate de-a lungul pantelor, prelucrarea solului se efectuează în aceeaşi direcţie (din deal în vale), ceea ce accelerează eroziunea. Necontrolat, din propria iniţiativă a deţinătorilor de terenuri, deseori suprafeţe considerabile din cele mai calitative soluri se exclud din circuitul agricol, rămîn nelucrate sau lăsate pîrloagă.

Nota medie de bonitate a solurilor pe ţară constituie 63 de puncte. Aceasta se reduce anual, în funcţie de activizarea proceselor de degradare: eroziuni, dehumificări, destructurări, compactări secundare, soloneţizări şi salinizări, înmlăştiniri etc. Pe parcursul ultimilor 30 de ani, suprafaţa solurilor erodate s-a majorat cu 223,8 mii ha, avansînd cu aproximativ 6,4 mii ha anual, şi constituie la momentul dat circa 880 mii ha, ceea ce reprezintă 25,93% din suprafaţa totală a ţării sau 40% din fondul agricol. Nivelul cel mai înalt de erodare a terenurilor agricole este înregistrat în raioanele Călăraşi (56,1%), Cahul (44,4%), Hînceşti (43,7%), Ungheni (43,4%), Nisporeni (43,4%). Pierderile anuale de sol fertil de pe terenurile agricole cauzate de eroziuni constituie, după unele estimări, 26 mil. tone, inclusiv humus – 700 mii tone, azot – 50 mii tone, fosfor – 34 mii tone, potasiu – 597 mii tone. În mod indirect, procesul respectiv are şi alte consecinţe: înnămolirea iazurilor şi a altor bazine acvatice, poluarea solurilor, a apelor subterane cu produse de uz fitosanitar şi fertilizanţi, distrugerea căilor de comunicaţie, a construcţiilor hidrotehnice etc.

Diminuarea calităţii solurilor este condiţionată, în primul rînd, de procesele de dehumificare. În solurile arabile valorificate, din cauza reducerii materiei organice şi încorporării în sol a îngrăşămintelor, conţinutul de humus scade anual cu circa 10 tone la hectar.

O daună importantă adusă resurselor funciare este cauzată şi de alunecările de teren. Suprafaţa lor, conform cadastrului funciar, la 1 ianuarie 2012 constituia 21,57 mii ha.

Cele mai mari suprafeţe afectate de alunecări se atestă în raioanele Nisporeni (2956 ha), Călăraşi (2147 ha), Ungheni (2065 ha), Hînceşti (1165 ha), Străşeni (697 ha) şi Teleneşti (538 ha).

Alunecările de teren afectează casele de locuit, drumurile, construcţiile hidrotehnice etc. Actualmente, 80% din terenurile afectate de alunecările de teren sînt scoase din circuit şi atribuite fondului de rezervă, înregistrate ca “terenuri destinate împăduririi”.

Distrugerea solului are loc şi prin diverse lucrări de excavare, în cazul exploatărilor miniere la zi, care condiţionează creşterea suprafeţelor de soluri neproductive.

Conform cadastrului funciar, în anul 1991, suprafaţa perdelelor forestiere de protecţie a terenurilor agricole constituia 31 mii ha, iar în anul 2012 – 30,8 mii ha. Oficial, aceasta s-a micşorat cu 200 ha, ceea ce nu corespunde realităţii, deoarece pe parcursul anilor 1991-2012 au fost distruse circa 3 mii ha plantaţii forestiere de protecţie a terenurilor agricole. În prezent, acoperirea landşafturilor agricole cu fîşii forestiere de protecţie este, practic, de 2 ori mai mică decît necesarul de 58 mii hectare. Astfel, pentru îmbunătăţirea situaţiei ecologice în cadrul fondului funciar, este necesar de a forma pe terenurile cu destinaţie agricolă o carcasă forestieră (verde) de protecţie cu diferite funcţii.

2) *Poluarea solurilor.* În ultimele decenii, poluarea de fond a solurilor a devenit mai puţin actuală datorită reducerii considerabile a principalelor surse de poluare difuză. S-au redus semnificativ cantităţile de fertilizanţi şi pesticide aplicate în agricultură, nu mai este actuală problema poluării cu nitraţi şi metale grele (zinc, nichel şi plumb mobil). Mai persistă, la nivel local, poluarea solurilor cu cupru mobil, rezultat al utilizării nereglementate a zamei bordoleze şi a altor preparate ce conţin cupru.

Tot mai acută devine problema poluării locale a solurilor cu deşeuri şi substanţe nocive. În jurul localităţilor se transportă şi se depozitează haotic deşeuri de diferite categorii şi provenienţă. În afară de deşeurile depozitate în locurile autorizate şi spontane (rampele, platformele şi poligoanele), cantităţi semnificative de deşeuri, preponderent solide, sînt transportate (aruncate) în rîpi, în fîşiile forestiere, în canale şi rîuleţe, pe marginea drumurilor, pe terenurile deteriorate etc. Aceste deşeuri poluează, în primul rînd, solul.

Rămîne actuală poluarea locală a solurilor cu pesticide, cu poluanţi organici persistenţi, mai ales din jurul fostelor şi actualelor depozite de chimicale agricole (îngrăşăminte minerale, pesticide etc.) şi a staţiunilor de pregătire a soluţiilor de protecţie a plantelor. Odată cu scurgerile de suprafaţă, aceşti poluanţi se acumulează în sol şi în aluviunile corpurilor de apă. De asemenea, materialele de construcţie parvenite din demolarea depozitelor vechi sînt factori importanţi de poluare a solurilor în locurile de folosire a acestora.

În perioada anilor 2008-2010, la nivel naţional, a fost realizată inventarierea şi cartografierea zonelor contaminate cu poluanţi organici persistenţi. S-au identificat în total 1588 de locaţii contaminate, care includ 2326 de obiecte ale infrastructurii de chimizare a agriculturii: depozite, staţii de pregătire a soluţiilor, terenuri pentru elicoptere, rezervoare de evaporare, precum şi locuri de înhumare ilicită a pesticidelor.

Poluarea solurilor cu produse petroliere se înregistrează pe întreg teritoriul ţării, sursele principale fiind depozitele şi staţiile de alimentare cu carburanţi, spălătoriile şi staţiile de deservire, precum şi poluările accidentale.

Pe alocuri, în solurile din preajma instalaţiilor electroenergetice se depistează poluarea intensă cu bifenili policloruraţi, cu depăşirea concentraţiilor maxime admisibile de zeci şi sute de ori.

3) *Utilizarea resurselor minerale utile*. În balanţa de stat a rezervelor de substanţe minerale utile sînt recunoscute şi luate la evidenţă 414 zăcăminte de substanţe minerale utile, din care: 147 sînt exploatate, 32 – pregătite pentru exploatare, 218 – de rezervă şi numai 20 nu se prevăd pentru valorificare. În ultima perioadă se atestă o creştere a volumului extragerilor de substanţe minerale solide utile, care numai în anii 2009-2012 au însumat 5 milioane de tone. Mineralele subterane cel mai frecvent utilizate sînt rocile carbonate, silicioase, argiloase, nisipurile şi pietrişurile, iar mai puţin utilizate – rocile caustobiolite (petrolul, gazele, cărbunele brun), deoarece cantităţile acestora sînt neînsemnate, înregistrîndu-se doar la Văleni, Victorovca, Vlădiceni.

Imperfecţiunea cadrului legislativ-normativ, precum şi lipsa unor strategii şi planuri de acţiuni de dezvoltare durabilă a resurselor naturale au dus la gestionarea ineficientă a resurselor naturale subterane atît la nivelul autorităţilor administraţiei publice centrale, cît şi locale, la exploatarea necontrolată a resurselor naturale subterane, la neexercitarea funcţiilor de control în domeniu, la degradarea solurilor în zonele de extragere minieră. Ca urmare a dezvoltării rapide a

sectorului industrial, sînt solicitate tot mai mult materialele de construcţie şi, implicit, creşte cererea de materie primă minerală pentru producerea acestora. Faptul că resursele minerale utile ale ţării sînt valorificate tot mai intens impune efectuarea controalelor asupra folosirii raţionale a subsolului şi protecţiei acestuia, sub aspectul respectării de către beneficiari a legislaţiei ce reglementează relaţiile privind folosirea şi protecţia subsolului, precum şi al respectării documentaţiei tehnice (tehnologice) de proiect, pentru a preveni prejudicierea mediului înconjurător şi apariţia unor pericole directe pentru viaţa şi sănătatea populaţiei care locuieşte şi activează în zona de influenţă a lucrărilor legate de folosirea subsolului.

35. Probleme evidenţiate:

1) gestionarea defectuoasă, dezechilibrată şi inadecvată a resurselor de sol (caracterizată prin lipsa asolamentelor agricole şi a măsurilor antierozionale, neglijarea bunelor practici de conservare a solurilor, parcelarea în masă a terenurilor) şi a resurselor minerale utile;

2) poluarea resurselor de sol cauzată de deşeuri şi substanţe chimice periculoase, de utilizarea neraţională a fertilizanţilor şi pesticidelor (1588 de locaţii contaminate cu poluanţi organici persistenţi);

3) activizarea continuă a proceselor de degradare a solurilor (40% din terenurile agricole ce constituie 880 mii ha sînt terenuri degradate, 21,57 mii ha de terenuri sînt supuse alunecărilor de teren);

4) distrugerea a 3 mii ha din carcasa forestieră de protecţie a solurilor şi lipsa acestuia pe cel puţin 50% din terenurile agricole;

5) gestionarea ineficientă a resurselor naturale subterane.

36. Obiectivul specific 6.3: *Îmbunătăţirea calităţii solurilor şi reconstrucţia ecologică a terenurilor degradate, afectate de alunecări şi a fişiilor de protecţie a terenurilor agricole în proporţie de 100%, precum şi gestionarea durabilă şi protecţia resurselor minerale utile.*

37. Direcţiile de acţiune

Resursele funciare necesită o gestionare adecvată, bine argumentată, orientată spre utilizarea eficientă şi protejarea solurilor ca obiect natural polifuncţional şi ca mijloc important de producţie în agricultură, care nu poate fi multiplicat.

Direcţiile principale de acţiune în domeniul utilizării raţionale şi protecţiei resurselor de sol sînt orientate spre crearea sistemului instituţional necesar în acest domeniu; combaterea degradării solurilor şi diminuarea impactului deşertificării; reconstrucţia ecologică a terenurilor degradate şi afectate de alunecările de teren; crearea unei carcase durabile de protecţie forestieră a terenurilor agricole; remedierea terenurilor afectate de poluanţi organici persistenţi şi de exploatările resurselor minerale utile.

1) Pentru *combaterea degradării solurilor* şi diminuarea impactului deşertificării, sînt necesare elaborarea şi implementarea sistemelor de măsuri regionale complexe, adaptate la specificul condiţiilor naturale ale fiecărei regiuni, bazate pe conceptul tehnologiilor resurso-productive. Astfel, vor fi promovate sistemele de lucrare minimă şi lucrările care asigură menţinerea resturilor vegetale la suprafaţa terenului pentru acumularea şi conservarea apei în sol, reducerea eroziunii prin apă şi vînt, precum şi economisirea carburanţilor. De asemenea, se vor propune pentru cultivare sortimente de culturi cu perioada de vegetaţie mai scurtă, tolerante la secetă şi arşiţă. Prin rotaţia culturilor şi organizarea asolamentelor, se va urmări asigurarea acumulării şi conservării apei în sol, ameliorarea însuşirilor fizice, chimice şi biologice ale solului, evitarea dezvoltării agenţilor patogeni, dăunătorilor şi a buruienilor. Fertilitatea solului urmează a fi ameliorată preponderent prin fertilizarea organică cu gunoi de grajd sau resturi organice compostate, cu îngrăşăminte verzi (amestecuri de ierburi anuale leguminoase şi graminee a căror masă verde recoltată se va încorpora în sol) şi cu culturi leguminoase anuale şi perene, precum şi prin aplicarea unor cantităţi minime necesare de îngrăşăminte chimice.

Sistemul de agricultură se va baza pe principii pedoecologice antierozionale. Organizarea terenurilor agricole trebuie să permită asigurarea protecţiei efective a solurilor, acţiune greu de realizat în condiţiile fragmentării şi parcelării fondului funciar. Din aceste considerente se va promova politica “consolidării” terenurilor agricole parcelate, care rezidă în crearea posibilităţilor

de organizare antierozională, de implementare a asolamentelor şi a sistemelor regionale de utilizare eficientă şi protejare a solurilor. Consolidarea poate fi efectuată şi în condiţiile privatizării – cotele valorice şi parcelele private pot fi incluse într-un masiv organizat pe principii antierozionale, deţinătorii obligîndu-se să respecte regulile comune de utilizare a terenului şi tehnologiile de protecţie a solurilor. Va fi elaborat un sistem de subvenţii şi subsidii care să contribuie la utilizarea raţională şi protecţia resurselor de sol, vor fi promovate şi încurajate irigaţiile sub o largă gamă de tipuri de management al fermelor agricole în zonele viabile.

2) *Reconstrucţia ecologică a terenurilor degradate şi afectate de alunecări de teren.* Urmează a fi elaborat un program de măsuri complementare şi compensatorii de curăţare, refacere şi/sau reconstrucţie ecologică a solurilor degradate, în scopul aducerii acestora cît mai aproape de starea naturală, prin eliminarea oricărui risc semnificativ de impact asupra acestora. Cauza principală a eroziunii şi alunecărilor de teren constă în lipsa vegetaţiei care asigură stabilitatea solului. Astfel, solurile puţin productive şi erodate vor fi excluse din fondul arabil şi vor fi transferate într-un fond special de "revendicare", pentru a fi supuse reconstrucţiei ecologice. În rezultat, starea şi calitatea celor 880 mii ha de terenuri erodate şi a 21,57 mii ha de terenuri supuse alunecărilor va fi ameliorată.

3) *Crearea carcasei naturale de conservare a solurilor*. Fîşiile forestiere de pe terenurile agricole îndeplinesc funcţii sanitaro-igienice, de protecţie a solurilor, de reglare a regimului hidrologic al teritoriilor, de protecţie a apelor etc. Pentru îmbunătăţirea situaţiei ecologice a fondului funciar, pe terenurile cu destinaţie agricolă trebuie create carcase forestiere (verde) de protecţie a acestora. Necesitatea de a planta fîşii forestiere pe terenurile agricole este de 3,5%, ceea ce constituie 58 mii ha. Suprafaţa perdelelor forestiere constituie astăzi 30,8 mii ha, din care 3 mii ha au fost distruse în ultimii zece ani. Deci, reieşind din aceste cifre, prin lucrările de plantare, regenerare şi reconstrucţie ecologică urmează să fie create circa 28-30 mii ha de fîşii forestiere de protecţie a terenurilor agricole şi reabilitate 3 mii ha de fîşii distruse.

4) *Remedierea terenurilor contaminate cu poluanţi organici persistenţi şi cu alte substanţe chimice periculoase.* Vor fi consolidate eforturile de atragere a investiţiilor necesare pentru continuarea activităţilor de identificare a terenurilor contaminate cu poluanţi, efectuarea măsurilor de remediere a celor 1588 de locaţii contaminate, evidenţiate în rezultatul inventarierii, cu reintroducerea acestora în circuitul economic, precum şi prevenirea noilor acumulări de pesticide, de alte substanţe şi produse chimice periculoase şi a răspîndirii acestora pe teritoriul ţării.

5) *Asigurarea utilizării raţionale, protecţiei şi conservării resurselor minerale utile.* Măsurile de utilizare raţională a resurselor minerale utile vor fi orientate spre:

a) asigurarea economiei naţionale cu materie primă autohtonă;

b) utilizarea raţională a resurselor minerale existente, extinderea domeniilor de utilizare a lor în economia naţională;

c) prevenirea impactului negativ al activităţii de explorare, exploatare a resurselor minerale asupra mediului şi populaţiei.

În vederea realizării direcţiilor stabilite sînt necesare efectuarea cercetărilor ştiinţifice ale subsolului pentru descoperirea noilor zăcăminte şi dezvoltarea continuă a bazei de materie primă. Rezultatele studiilor geologice, hidrogeologice vor reprezenta în continuare temeiul pentru dezvoltarea potenţialului de resurse minerale ale Republicii Moldova, evidenţierea particularităţilor regionale, prognozării consecinţelor negative ale proceselor geologice.

De asemenea, este strict necesară dezvoltarea, perfecţionarea şi ajustarea la rigorile UE a bazei legislative şi normative în scopul utilizării raţionale a resurselor minerale existente şi al prevenirii impactului negativ al activităţii de exploatare asupra mediului şi populaţiei. Astfel, sarcina prioritară va fi direcţionată spre elaborarea unei strategii de explorare şi exploatare a resurselor minerale ale Republicii Moldova, îmbunătăţirea Codului subsolului, precum şi elaborarea cadrului normativ de punere în aplicare a acestuia, axat pe cercetarea eşalonată a zăcămintelor, clasificarea şi omologarea rezervelor de substanţe minerale utile, modul de valorificare, regimul de evidenţă/înregistrare a activităţilor miniere, de raportare anuală a agenţilor

economici, beneficiari de subsol (în total cca 30 de regulamente, instrucţiuni, reguli, îndrumări metodice etc.).

Totodată, trebuie analizată oportunitatea de a revedea sfera de competenţă şi reorganizare structurală a instituţiilor care asigură gestionarea resurselor minerale pentru a crea un sistem efectiv şi transparent de monitoring. În special, sînt necesare consolidarea structurilor şi unificarea politicii în domeniul geologiei (prospecţiunile geologice, geologia tehnică, cadastrul explorărilor geologice, monitorizarea proceselor geologice periculoase, proiectarea excavaţiilor de zăcăminte naturale), perfecţionarea mecanismelor administrative şi economice de gestiune a lor, elaborarea mecanismelor de stimulare a investiţiilor în domeniu.

De asemenea, va fi efectuată o cartare geologică a teritoriului Republicii Moldova la scara 1:50000 şi creată o bază electronică de date geologice.

C. Starea resurselor biologice şi modul de gestionare a acestora

38. Descrierea situaţiei

Resursele biologice ale Republicii Moldova sînt constituite dintr-o varietate specifică de plante, animale, ciuperci şi microorganisme a căror valoare este indiscutabilă pentru orice ecosistem terestru, acvatic sau aerian. Diversitatea speciilor este determinată, în primul rînd, de poziţia geografică a ţării, condiţiile climatice, paleogeografice, de schimbul de biotă cu regiunile vecine şi, nu în ultimul rînd, de impactul antropic.

1) Flora Republicii Moldova este relativ bogată şi include 5568 de specii de plante. În funcţie de bogăţia floristică, ecosistemele formează următorul şir: forestiere (circa 850 de specii), de luncă (circa 650 de specii), de stepă (circa 600 de specii), petrofite (circa 250 de specii), acvatice şi palustre (circa 160 de specii).

a) *Resursele forestiere* reprezintă resurse naturale strategice importante şi sînt constituite din resursele fondului forestier şi ale vegetaţiei forestiere de pe terenurile din afara acestuia. Pădurile au un rol deosebit în menţinerea echilibrului ecologic, în combaterea deşertificării şi degradării terenurilor şi a solurilor, în conservarea biodiversităţii, protecţia peisajului, a apelor şi a bazinelor hidrografice, în securitatea alimentară şi energetică, în atenuarea impactului schimbărilor climatice, şi nu în ultimul rînd, în prevenirea şi reducerea riscului de dezastre naturale.

La 1 ianuarie 2012, în Republica Moldova, suprafaţa acoperită cu vegetaţie forestieră constituia 462,7 mii ha sau 13,7% din suprafaţa ţării, fondul forestier ocupînd o suprafaţă de 419,5 mii ha, inclusiv pădurile – 375,3 mii ha, vegetaţia forestieră din afara fondului forestier – 51,9 mii ha. Majoritatea terenurilor fondului forestier se află în proprietatea publică a statului (86,3%), restul fiind deţinute de primării (13,1%) şi doar 0,6% de proprietari privaţi. Pădurile seculare ocupă o suprafaţă de circa 6000 ha, ceea ce constituie 1,6% din fondul forestier. Gradul de împădurire a teritoriului constituie 11,1%, fiind mult sub media europeană (circa 30%).

Cu toate că în ultimii 50 de ani se observă o tendinţă de creştere a procentului de împădurire, exprimată prin împădurirea terenurilor degradate şi impracticabile pentru agricultură (figura 1), ritmul de acoperire a suprafeţelor cu păduri este destul de lent, iar cota speciilor autohtone – redusă.

Figura 1. Evoluţia suprafeţelor acoperite cu păduri
în Republica Moldova, mii ha

Cele mai mari probleme identificate în sectorul dat se referă la gestionarea neadecvată a fondului forestier, la potenţialul bioproductiv redus, la paza şi protecţia insuficientă. Un aspect important în procesul de asigurare a capacităţilor productive ale pădurilor îl constituie asigurarea pazei şi integrităţii acestora. Activităţile întreprinse de autorităţile abilitate sînt încă insuficiente pentru a stopa pierderile considerabile cauzate pădurilor prin tăierile ilicite, păşunatul animalelor etc. Conform evidenţelor oficiale, doar pe parcursul ultimilor 5 ani, tăierile ilicite au însumat circa 40 mii m^3 (circa 65% sînt concentrate în pădurile administrate de primării şi 35% – de Agenţia "Moldsilva"). Unele studii estimează tăieri ilicite în volum de circa 400-600 mii m^3 anual.

b) *Spaţiile verzi* din localităţile urbane şi rurale folosite de populaţie pentru recreere constituie 21553,56 ha, incluzînd: de folosinţă generală – 6790,56 ha, cu acces limitat – 3166,29 ha, cu profil specializat – 106,17 ha, cu funcţii utilitare – 9805,7 ha, zonă turistică – 36,43 ha. Astăzi are loc reducerea masivă a spaţiilor verzi, din cauza convertirii acestora în suprafeţe ocupate de construcţii. Suprafeţe impunătoare de spaţii verzi de pe teritoriul Republicii Moldova se vînd sau se dau în arendă. În ultimul timp s-au degradat mai multe spaţii verzi din preajma bazinelor de ape, a scuarurilor dintre cartiere, a parcurilor din municipii. Pe lîngă micşorarea teritoriului acoperit cu vegetaţie, poluarea spaţiilor verzi reprezintă o altă problemă de mediu gravă. Restrîngerea spaţiilor verzi sporeşte riscurile ecologice urbane, avînd un impact negativ imediat asupra viabilităţii şi durabilităţii acestora, asupra calităţii vieţii şi stării de sănătate a populaţiei.

c) *Păşunile* care actualmente se află în proprietatea autorităţilor locale sînt lipsite total de un sistem de management, sînt supraîncărcate şi se degradează; în general, numai 5% din acestea îşi menţin valoarea biologică înaltă, iar aproximativ 70% şi-au pierdut capacitatea de autorecuperare. Îmbunătăţirea gestionării lor ar putea aduce beneficii atît economice, cît şi ecologice.

Ecosistemele naturale s-au degradat şi au fost dezmembrate în urma activităţilor agricole intense, dar continuitatea lor trebuie restabilită. Se impune îmbunătăţirea protecţiei biodiversităţii şi dezvoltarea Reţelei Ecologice Naţionale.

2) *Fauna.* După numărul de specii de animale care populează teritoriul ţării, Moldova este plasată printre statele cu o faună relativ bogată. Fauna vertebratelor include: 70 de specii de mamifere, 281 de specii de păsări, 14 specii de reptile, 14 specii de amfibieni şi 41 de specii de peşti. Fauna nevertebratelor este destul de bogată – aproximativ 15000 de specii, din care numai 13000 sînt specii de insecte.

Valorificarea şi exploatarea intensă a ecosistemelor silvice, acvatice, de stepă, de luncă şi stîncării a pus în primejdie diversitatea lumii animale, cauzînd deteriorarea lanţurilor trofice ale lumii vii. Procesul de degradare a ecosistemelor naturale şi antropizate are o influenţă semnificativă asupra bogăţiei lumii animale. Ecosistemele forestiere oferă animalelor condiţii de viaţă mai variate, însă fragmentarea esenţială a pădurilor reduce posibilitatea de schimb populaţional al acestora. Concomitent cu reducerea suprafeţelor de păduri şi intensificarea păşunatului excesiv al ecosistemelor de stepă şi luncă, unele specii de mamifere rozătoare au devenit vulnerabile şi rare. Declinul rozătoarelor, verigă însemnată al lanţului trofic, a cauzat, la rîndul său, reducerea şi chiar dispariţia unor specii de mamifere carnivore, iar 6 specii (din cele 14 existente) fiind incluse deja în Cartea Roşie a Moldovei.

Analizînd starea ecologică a celor 14 specii de amfibieni, constatăm că în urma poluării lacurilor de reproducere a amfibienilor, a lucrărilor de drenare şi desecare a habitatelor acvatice, a fragmentării şi/sau distrugerii parţiale sau totale a habitatelor terestre, acestea, în ultimii ani, şi-au redus efectivul populaţional de 2,5-3 ori. Această situaţie se atestă în zona oraşelor mari şi a agrocenozelor din centrul şi nordul ţării.

Speciile de animale de vînătoare se află într-un declin dramatic, cauzat de braconajul excesiv, numărul mare de răpitori (şacali şi vulpi) şi de lipsa unei gestionări efective a gospodăriei cinegetice.

Astfel, reieşind din cele menţionate, Cartea Roşie a Republicii Moldova se completează permanent cu specii noi aflate în pericol de dispariţie şi care trebuie luate sub protecţia statului. Dacă prima ediţie a Cărţii Roşii (1978) includea 29 de specii de animale şi 26 de specii de plante, atunci ediţia a doua (2001) cuprinde 126 de specii de plante şi 116 de specii de animale, iar ediţia a 3-a, care urmează a fi editată, va cuprinde cel puţin 213 specii de animale şi mai mult de 126 specii de plante.

3) *Ariile naturale protejate de stat.* Suprafaţa ariilor naturale protejate de stat din Republica Moldova constituie 189,4 mii ha, adică 5,5% din suprafaţa ţării şi este cu mult mai mică decît în majoritatea ţărilor europene.

În conformitate cu Legea nr.1538-XIII din 25 februarie 1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat, există 12 categorii de arii naturale protejate de stat, printre care rezervaţii

ştiinţifice, naturale, peisajere, ale biosferei, parcuri naţionale, monumente ale naturii, grădini dendrologice, zoologice, zone umede ş.a.

Analiza structurii funcţionale a ariilor naturale protejate de stat indică faptul că nucleul acestor arii îl constituie rezervaţiile peisagistice şi cele ştiinţifice. Majoritatea ariilor naturale protejate de stat sînt amplasate în sectorul silvic, ceea ce reprezintă 15,3% din suprafaţa fondului forestier şi circa 17% din suprafaţa acoperită cu păduri.

Ponderea relativ redusă a ariilor naturale protejate de stat nu asigură o conservare efectivă a diversităţii biologice, conform cerinţelor convenţiilor internaţionale din domeniu. Din punct de vedere ştiinţific, extinderea la scară naţională a reţelei de arii naturale protejate pînă la 10% din teritoriu poate asigura protecţia a circa 50% din totalul de specii care reflectă diversitatea biologică a ecosistemelor naturale. Situaţia se agravează din cauză că nu se respectă regimul de protecţie în majoritatea ariilor naturale protejate de stat şi că există lacune în cadrul instituţional (lipsa unităţilor de administrare a ariilor protejate, a planurilor de management, a planurilor de monitoring, calificarea insuficientă a cadrelor şi responsabilitatea redusă a autorităţilor locale). Importanţa ariilor protejate este determinată de starea asociaţiilor de plante şi animale, de particularităţile landşaftului, substratului etc., de aceea este necesară evaluarea periodică a stării lor prin derularea permanentă a cercetărilor ştiinţifice privind reevaluarea obiectelor protejate de stat.

O altă problemă în domeniu este că reţeaua de arii naturale protejate de stat nu corespunde totalmente criteriilor Uniunii Internaţionale de Conservare a Naturii şi cerinţelor Convenţiei cu privire la Diversitatea Biologică şi necesită a fi ajustată la prevederile acestora.

4) *Zonele umede.* În Republica Moldova există trei arii naturale protejate cu statut de zonă umedă de importanţă internaţională, cu o suprafaţă totală de 94,7 mii ha, unde este concentrată cea mai mare diversitate de faună şi care au ca obiectiv protecţia şi conservarea habitatelor naturale şi a păsărilor migratoare atît la nivel naţional, cît şi la nivel european (zona "Lacurile Prutului de Jos", zona "Nistru Inferior" şi zona "Unguri–Holoşniţa).

Importanţa naturală, economică sau culturală a acestor arii este puţin cunoscută. Zonele umede sînt utilizate în scopuri economice, pentru irigaţie, pescuit, păşunat, vînat sau recreere, fiind transformate sau complet distruse, cauzînd un impact negativ major asupra mediului. Terenurile din zonele umede de importanţă internaţională sînt gestionate de către diferiţi deţinători, inclusiv de către Agenţia "Apele Moldovei", Agenţia "Moldsilva", autorităţile administraţiei publice locale şi alţi proprietari. Din cauza gestionării ineficiente a acestor zone, există circa 150 mii ha de zone umede şi de luncă care necesită o restabilire şi reconstrucţie ecologică în vederea valorificării în scopuri economice.

Managementul zonelor umede de importanţă internaţională trebuie să fie reglementat de anumite planuri de management. Pînă în prezent, au fost elaborate proiectele planurilor de management pentru două zone Ramsar, cu pregătirea actelor necesare pentru transformarea uneia în parc naţional. Cu toate acestea, este necesară îmbunătăţirea politicii de management în domeniul dat la toate nivelurile, elaborarea documentelor relevante şi regulamentelor pentru zonele umede de importanţă internaţională. Totodată, o parte din acestea sînt recunoscute ca zone-nucleu ale Reţelei Ecologice Naţionale, însă nu există o listă autorizată a zonelor umede de importanţă naţională şi criterii cu referire la ele oficial aprobate.

39. Problemele evidenţiate în ceea ce priveşte gestionarea, protecţia şi conservarea resurselor naturale:

1) valorificarea şi exploatarea ilegală şi iraţională a biodiversităţii (tăierile ilicite, vînătoarea, pescuitul, braconajul cinegetic şi piscicol, păşunatul ilegal şi neorganizat, comercializarea ilicită a produselor naturii);

2) intensificarea proceselor de pierdere a biodiversităţii, creşterea evidentă a numărului speciilor critic periclitate, care necesită a fi protejate în context naţional;

3) lipsa Reţelei Ecologice Naţionale şi fragmentarea ecosistemelor naturale şi a habitatelor multor specii care produce restrîngerea căilor de migraţie a speciilor de animale;

4) insuficienţa cadrului instituţional şi de management pentru obiectele şi complexele ariilor naturale protejate de stat şi lipsa surselor de finanţare necesare pentru asigurarea managementului durabil al acestora;

5) suprafeţele de arii naturale protejate de stat foarte mici (doar 5,5% din teritoriu), precum şi cele de păduri (doar 11,1% din teritoriul ţării);

6) asigurarea şi dezvoltarea insuficientă a managementului durabil al pădurilor, spaţiilor verzi, păşunilor zonelor umede, există circa 150 mii ha de luncă şi zone umede care necesită restabilire ecologică şi valorificare economică;

7) degradarea continuă a fîşiilor forestiere de protecţie a rîurilor şi bazinelor acvatice, care provoacă pierderi de habitate şi ecosisteme;

8) degradarea biodiversităţii şi a ecosistemelor sînt costisitoare pentru societate, în special pentru agenţii economici care depind de serviciile ecosistemice.

40. Obiectivul specific 6.4: *Extinderea suprafeţelor de păduri pînă la 15% din teritoriul ţării, a ariilor naturale protejate de stat pînă la 8% din teritoriu şi asigurarea managementului eficient şi durabil al ecosistemelor naturale.*

41. Direcţiile de acţiune:

1) *Extinderea suprafeţelor de păduri* şi asigurarea managementului durabil *al acestora.* Problemele de gestionare durabilă a pădurilor din Republica Moldova pot fi soluţionate cu succes doar în cazul promovării unei politici forestiere ajustate la noile cerinţe, care să asigure împădurirea terenurilor degradate, crearea perdelelor forestiere de protecţie, a spaţiilor verzi din intravilan şi extravilan, remodelarea peisajului naţional şi, nu în ultimul rînd, ameliorarea condiţiilor de trai ale populaţiei.

Se impune necesitatea de a întăriri capacităţile instituţionale de administrare şi control al activităţilor în domeniul forestier, de a asigura valorificarea raţională a produselor pădurii, de a efectua lucrări de amenajare silvică a terenurilor acoperite cu vegetaţie forestieră, de a spori eficienţa activităţilor de pază şi protecţie a fondului forestier, de a asigura conservarea diversităţii biologice a pădurilor.

Extinderea suprafeţelor de păduri de la 11,1% la 15% urmează a fi realizată prin plantarea a circa 150 mii ha de păduri şi plantaţii forestiere pe terenuri degradate, în pădurile din cadrul fondului forestier şi din afara acestuia, cu promovarea preponderentă a speciilor autohtone. De asemenea, vor fi plantate circa 30 mii ha de fîşii de protecţie a apelor rîurilor şi bazinelor acvatice.

Pentru pădurile nou-plantate se va crea şi se va dezvolta un sistem de management, pază şi protecţie a acestora, pentru a asigura durabilitatea şi a preveni tăierile ilicite.

2) *Extinderea suprafeţelor de arii naturale protejate de stat şi asigurarea managementului durabil al acestora.* Pentru mărirea suprafeţelor de arii naturale protejate de stat de la 5,5% la 8% urmează să se atribuie un statut special unor zone naturale valoroase din punctul de vedere al diversităţii biologice, în scopul reducerii intervenţiei omului în aceste zone. De aceea se propune crearea şi dezvoltarea a două arii naturale protejate de stat mari, cum ar fi Parcul Naţional "Nistrul Inferior" şi Rezervaţia Biosferei Delta Dunării, cu implicarea României, Republicii Moldova şi Ucrainei. În anul 2013 a fost creat primul parc naţional în Republica Moldova – Parcul Naţional "Orhei". În perioada imediat următoare, trebuie de oferit un statut special acestui teritoriu, prin dezvoltarea capacităţilor şi asigurarea managementului necesar.

Importanţa ariilor protejate este determinată de starea asociaţiilor de plante şi animale, de particularităţile landşaftului, substratului etc., de aceea se planifică evaluarea periodică a stării lor, prin derularea permanentă a cercetărilor ştiinţifice privind reevaluarea obiectelor protejate de stat. Reieşind din practica ţărilor europene (Cehia, Letonia, România), este necesar de a constitui un organ special pentru gestionarea fondului ariilor naturale protejate de stat, care să asigure perfecţionarea sistemului de management al acestor arii, respectarea regimului special al acestora, inventarierea şi paşaportizarea acestora, ţinerea şi completarea Cadastrului ariilor naturale protejate de stat, elaborarea şi implementarea planurilor de management şi dezvoltare durabilă a acestora, atragerea de fonduri necesare de la organismele internaţionale, dezvoltarea valorilor ecoturistice în aceste zone.

Vor fi restabilite circa 150 mii ha de zone umede degradate, cu includerea acestora în circuitul economic al ţării.

3) *Asigurarea protecţiei şi conservării diversităţii biologice.* Întrucît habitatele naturale continuă să fie deteriorate şi din ce în ce mai multe specii de animale şi plante – periclitate, urmează a fi întreprinse un set de măsuri care ar permite protejarea, valorificarea şi refacerea ecosistemelor în mod corespunzător. Pentru asigurarea protecţiei şi conservării speciilor de plante şi animale sălbatice vulnerabile, Strategia se va orienta pe activităţi de revizuire şi perfectare a cadrului legislativ în domeniul conservării biodiversităţii, pe elaborarea unui cadru strategic nou în acest domeniu, pe creşterea calităţii ecosistemelor naturale şi prevenirea fragmentării acestora, pe restabilirea şi reabilitarea ecosistemelor degradate şi a coridoarelor ecologice importante, pe creşterea responsabilităţilor autorităţilor centrale şi locale şi întărirea participării şi coordonării intersectoriale pentru protecţia şi folosirea raţională a resurselor naturale şi valorilor naturale în favoarea viabilităţii naţionale.

În scopul asigurării cercetărilor ştiinţifice privind reproducerea, răspîndirea, cultivarea/creşterea, aclimatizarea speciilor de plante şi animale dispărute, critic periclitate, periclitate, vulnerabile, rare şi nedeterminate de pe teritoriul Republicii Moldova, va fi lansată ediţia a treia a Cărţii Roşii a Republicii Moldova, care va include un număr aproape dublu de specii pe cale de dispariţie, precum şi cadastrele regnului animal şi regnului vegetal.

Nu se va neglija nici aspectul asigurării securităţii biologice în Republica Moldova, fiind, în primul rînd, elaborat cadrul instituţional în acest domeniu.

În scopul prevenirii pierderii genofondului preţios de plante spontane şi animale sălbatice, reducerii fragmentării ecosistemelor naturale şi creării coridoarelor ecologice de conexiune, este necesară dezvoltarea Reţelei Ecologice Naţionale şi crearea Reţelei Ecologice Emerald ca părţi componente ale Reţelei Ecologice Pan-Europene.

Pentru a opri practica de micşorare a spaţiilor verzi din patrimoniul public, este necesară implicarea comunităţii locale, o transparenţă sporită în gestiunea acestora şi creşterea calităţii zonelor verzi. Aceasta s-ar putea face prin creşterea teritoriului plantat cu puieţi în perioada înverzirii, prin diversificarea structurii parcurilor, prin crearea colecţiilor dendroligice noi, care pot fi crescute în condiţiile mediului de la noi şi prin aplicarea unor lucrări de aducere la un alt nivel a arhitecturii peisagistice.

Secţiunea a 7-a
Calitatea aerului atmosferic

42. Descrierea situaţiei:

1) *Poluarea aerului* atmosferic este generată de trei surse principale: de sursele fixe, care includ centralele electrotermice şi cazangeriile, întreprinderile industriale în funcţiune: de sursele mobile, care includ transportul auto, feroviar, aerian, fluvial şi tehnica agricolă şi de transportul poluanţilor la distanţe lungi.

Conform datelor statistice, calitatea aerului atmosferic în oraşele mari (de exemplu, Chişinău, Bălţi) este influenţată preponderent de emisiile de la transport, CET-uri, întreprinderi mari, pe cînd în centrele raionale şi în localităţile rurale – de emisiile întreprinderilor mai mici, cazangeriilor şi surselor casnice.

Cauzele principale ale poluării atmosferice sînt: utilizarea unităţilor de transport uzat, folosirea carburanţilor de calitate inferioară, utilizarea tehnologiilor învechite, lipsa automonitoringului emisiilor, evaluarea şi compensarea neadecvată a pagubelor aduse mediului etc.

Datele de monitoring arată că starea aerului atmosferic nu corespunde cerinţelor actelor legislative şi normative în vigoare. Acţiunile de protecţie şi de ameliorare a calităţii aerului atmosferic la sursa de poluare se aplică insuficient de către agenţii economici şi autorităţile administraţiei publice locale.

Gradul de poluare a aerului atmosferic pe parcursul ultimilor 20 de ani demonstrează o tendinţă descrescătoare în perioada anilor 1990-2000 şi de majorare în perioada anilor 2000-2010,

cu o scădere nesemnificativă între anii 2011 şi 2012, din cauza staţionării întreprinderilor industriale la prima etapă şi creşterea numărului unităţilor de transport auto începînd cu anul 2000.

În anul 2012, volumul de emisii sumare de la sursele staţionare şi cele mobile a constituit circa 200 mii de tone.

La momentul actual, pe teritoriul Republicii Moldova sînt înregistrate peste 5000 de obiecte poluatoare, calculîndu-se cazangeriile termice ale agenţilor economici şi cele din sectorul administrativ public local, al căror număr creşte de la an la an.

Majoritatea obiectelor industriale poluatoare dispun de una şi mai multe surse staţionare de poluare. O creştere considerabilă a emisiilor de noxe de la sursele staţionare s-a atestat în perioada anilor 2005-2006, după care acestea s-au redus cu 27% în jurul anului 2012 (figura 2).

Figura 2. Degajările substanţelor poluante în aerul atmosferic de la sursele staţionare de poluare ale agenţilor economici

Acest lucru demonstrează că managerii unor întreprinderi industriale generatoare de emisii nocive în atmosferă, precum şi cazangeriile obiectelor sociale întreprind deja acţiuni de reducere a emisiilor şi ating unele performanţe ecologice în acest sens.

Circa 60% din emisiile de poluanţi în atmosferă sînt produse de gazele de eşapament ale surselor mobile (figura 3). S-a constatat că 80% din cantitatea de CO este produsă în primele 2 minute de funcţionare a motorului şi reprezintă 11% din totalul gazelor de eşapament emise.

Figura 3. Degajarea substanţelor dăunătoare în aerul atmosferic de către transportul auto

Normele privind limita de emisie a substanţelor poluante în mediul înconjurător sînt învechite şi nu sînt ajustate la standardele UE. Valorile-limită admisibile pentru emisiile în atmosferă în cazul poluanţilor principali trebuie introduse gradual, începînd cu instalaţiile termoelectrice mari şi extinse treptat asupra altor surse de poluare şi substanţe poluante. În plus, plăţile percepute pentru poluare nu au efectul de descurajare scontat asupra poluatorului şi sînt aplicate pentru prea multe substanţe. Din aceste motive, sistemul trebuie revizuit. De asemenea, trebuie sporit cuantumul plăţilor pentru emisiile poluanţilor semnificativi.

2) *Emisiile de gaze cu efect de seră.* Republica Moldova este parte la Convenţia-cadru a Naţiunilor Unite asupra schimbărilor climatice, precum şi la Protocolul de la Kyoto la Convenţia-cadru a Naţiunilor Unite asupra schimbărilor climatice, conform cărora, omenirea trebuie să depună un efort comun de menţinere a tendinţei de creştere a temperaturii medii globale în următorii o sută de ani în limita de pînă la 2°C. În acest sens sînt necesare măsuri de implementare a politicilor, programelor de activităţi şi a proiectelor orientate spre reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră în toate sectoarele economiei naţionale.

În ţara noastră se monitorizează consecvent şi se estimează emisiile de gaze cu efect de seră prin inventarierea naţională a surselor de emisii şi sechestrare. O serie de evaluări au fost efectuate în perioada anilor 2000-2013, în rezultatul cărora se relevă o tendinţă de diminuare a emisiilor de gaze cu efect de seră, comparativ cu anul 1990. Între anii 1990 şi 2010, emisiile respective s-au redus la nivel naţional cu circa 69,3 la sută: de la 43,26 megatone CO_2 echivalent în 1990 pînă la 13,28 megatone CO_2 echivalent în 2010 (figura 4).

Figura 4. Dinamica emisiilor şi sechestrărilor de gaze
cu efect de seră în Republica Moldova, 1990-2010

Reducerea semnificativă a emisiilor naţionale de gaze cu efect de seră este o consecinţă, în primul rînd, a crizei economice după destrămarea Uniunii Sovietice, care a generat schimbări şi în structura de combustibili la aprovizionarea şi consumul de resurse energetice. Consumul de combustibili fosili (în special, cărbune şi păcură) a scăzut substanţial, în timp ce gazul natural, care este mai puţin poluant, a devenit principalul combustibil utilizat la centralele electrice şi cele termice, atingînd o cotă de aproximativ 40-50% din aprovizionarea cu energie primară.

În perioada 2001-2010, emisiile de gaze cu efect de seră au avut o tendinţă de majorare cu circa 32,9%, în special din cauza creşterii cu circa 120,6% a emisiilor provenite de la sursele mobile de ardere a combustibililor, a creşterii cu circa 58,1% a emisiilor provenite de la arderea combustibililor fosili pentru producerea energiei electrice şi termice, precum şi a creşterii cu circa 42,7% a emisiilor provenite de la arderea combustibililor fosili în sectorul rezidenţial, instituţional şi comercial.

Sectorul energetic este cea mai importantă sursă de emisii naţionale de gaze cu efect de seră – circa 67,4% din totalul de emisii. Cealaltă parte de emisii este cauzată de sectoarele industrial, forestier, agricol, locativ, şi, nu în ultimul rînd, de deşeurile depozitate.

43. Problemele evidenţiate:

1) lipsa capacităţilor instituţionale din cadrul autorităţii centrale de mediu în domeniul elaborării şi implementării politicii şi legislaţiei în domeniul protecţiei aerului atmosferic şi schimbărilor climatice;

2) conceperea/organizarea imperfectă a sistemului de inventariere a emisiilor; lipsa sistemului de estimare şi prognozare a emisiilor, precum şi a plafoanelor naţionale de emisie;

3) poluarea excesivă a aerului de la surse mobile şi staţionare;

4) utilizarea de către întreprinderile industriale a instalaţiilor şi echipamentelor învechite;

5) utilizarea combustibililor de calitate joasă, precum şi a unităţilor de transport vechi;

6) abordările şi standardele de calitate a aerului învechite şi neconforme cu cele ale UE;

7) emisiile mari de gaze cu efect de seră din toate sectoarele economiei naţionale, care cauzează distrugerea stratului de ozon, schimbarea climei şi încălzirea globală.

44. Obiectivul specific 7: *Crearea sistemului de management integrat al calităţii aerului, reducerea cu 30% a emisiilor de poluanţi în atmosferă pînă în anul 2023 şi cu cel puţin 20% a gazelor cu efect de seră pînă în anul 2020, comparativ cu scenariul liniei de bază.*

45. Direcţiile de acţiune

Starea actuală a calităţii aerului, problemele din sector şi necesitatea protecţiei aerului atmosferic impune elaborarea măsurilor necesare pentru reducerea emisiilor de poluanţi la sursă, direcţiile de acţiune fiind destinate spre evitarea, prevenirea sau reducerea impactului poluării aerului asupra componentelor mediului înconjurător, ecosistemelor şi sănătăţii umane, inclusiv în vederea realizării angajamentelor asumate de către Republica Moldova în urma ratificării tratatelor internaţionale.

1) *Crearea sistemului integrat de gestionare a calităţii aerului.* În primul rînd, va fi necesară o delimitare a teritoriului Republicii Moldova în zone sau aglomerări care să reflecte nivelul de poluare a acestora. Vor fi inventariate sursele staţionare, instalaţiile/activităţile potenţial generatoare de emisii de poluanţi în atmosferă, cu clasificarea acestora, în funcţie de nivelul emisiilor de poluanţi în atmosferă, în 3 categorii: mari, medii şi mici.

În zonele şi aglomerările în care concentraţiile de poluanţi în atmosferă depăşesc valorile-ţintă sau limitele pentru calitatea aerului, se vor adăuga orice marje temporare de toleranţă. Dacă va fi nevoie, vor fi dezvoltate planuri pentru calitatea aerului, în concordanţă cu planurile şi programele de reabilitare a calităţii mediului. Aceste planuri urmează să fie prevăzute şi la etapa de eliberare a autorizaţiilor de mediu. Va fi creat şi pus în funcţiune sistemul de inventariere, estimare şi prognozare a emisiilor, vor fi stabilite plafoanele naţionale de emisie pentru anumiţi poluanţi atmosferici, cu limitarea anumitor poluanţi agresivi, în special limitarea conţinutului de sulf din combustibilii lichizi, a dioxidului de sulf, a dioxidului de azot şi a oxizilor de azot, a

pulberilor în suspensie (PM_{10} şi $PM_{2,5}$), a plumbului, a benzenului, a monoxidului de carbon şi a substanţelor ce distrug stratul de ozon în aerul înconjurător

Toată informaţia privind calitatea aerului urmează să fie pusă la dispoziţia publicului într-o formă standardizată, ajustată la cerinţele UE şi accesibilă.

Vor fi adoptate proceduri pentru furnizarea, evaluarea şi raportarea datelor privind calitatea aerului, pentru a permite folosirea facilităţilor electronice şi a internetului ca instrumente principale de punere la dispoziţie a informaţiilor.

Un accent deosebit urmează să fie pus pe promovarea diferitor măsuri de reducere a emisiilor poluante generate de traficul rutier prin îmbunătăţirea stării tehnice a autovehiculelor în circulaţie şi adoptarea unor măsuri fiscale sau promovarea unor programe care să favorizeze înlocuirea autovehiculelor în circulaţie vechi, cu emisii poluante ridicate prin autovehicule noi cu un nivel scăzut al emisiilor poluante. Unele studii demonstrează că înlocuirea automobilelor mai vechi de 10 ani cu altele noi ar diminua de 3 ori poluarea aerului. La fel, vor fi intensificate studiile privind utilizarea energiilor de substituţie, care generează emisii reduse de poluanţi, cum ar fi: electricitatea, gazele petroliere lichefiate, gazele naturale comprimate, biocombustibilii.

Astfel, direcţiile de acţiune orientate spre asigurarea protecţiei şi diminuarea poluării aerului atmosferic vor fi următoarele:

a) crearea cadrului instituţional, legislativ şi normativ necesar pentru dezvoltarea şi implementarea unui sistem integrat de gestionare a calităţii aerului, eficient din punct de vedere economic;

b) întreprinderea măsurilor pentru menţinerea/îmbunătăţirea calităţii aerului în raport cu poluanţii relevanţi;

c) reducerea nivelului de poluare a aerului de la sursele de transport şi de la combustibilii utilizaţi;

d) informarea şi conştientizarea publicului privind managementul calităţii aerului.

2) *Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră şi diminuarea impactului schimbărilor climatice.* În conformitate cu prevederile Convenţiei cu privire la schimbările climatice, Republica Moldova şi-a asumat angajamentul de a realiza măsuri de atenuare a schimbărilor climatice axate pe reducerea, la nivel naţional, cu nu mai puţin de 20%, pînă în anul 2020, a emisiilor totale de gaze cu efect de seră faţă de nivelul anului de referinţă (1990). Pentru realizarea acestor angajamente, Republica Moldova va implementa măsuri eficiente de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră, utilizînd potenţialul de îmbunătăţire a eficienţei energetice, în special în următoarele sectoare: energetică, industrie, agricultură şi managementul deşeurilor. Primul lucru decisiv este elaborarea cadrului strategic şi instituţional în domeniul atenuării fenomenelor schimbărilor climatice şi adaptării la acestea, elaborarea măsurilor de adaptare la schimbările climatice pentru toate ramurile economiei naţionale.

În acest scop, vor fi întreprinse mai multe acţiuni ce vor contribui direct la reducerea, comparativ cu scenariul liniei de bază:

a) cu 25% a gazelor cu efect de seră provenite din sectorul energetic (pentru sporirea eficienţei alimentării şi utilizării de energie, precum şi pentru producerea energiei electrice verzi – printr-o serie de metodologii deja aprobate prin Mecanismul Dezvoltării Nepoluante a Protocolului de la Kyoto, care facilitează finanţarea de carbon pentru investiţii în producerea energiei electrice, energiei termice şi combustibililor din surse regenerabile de energie);

b) cu 20% a celor provenite din sectorul locativ, industrial (prin aplicarea unor tehnologii energetic eficiente în clădiri – izolarea pereţilor, instalarea contoarelor termice, utilizarea becurilor energoeficiente, precum şi aplicarea unor instalaţii producătoare de energie regenerabilă la scară mică – solare, fotovoltaice etc.) şi agricol (prin crearea unui bilanţ cît mai favorabil al carbonului în sol şi menţinerea fertilităţii solurilor pe termen lung, astfel încît producţia secundară a culturilor agricole (paiele şi alte reziduuri vegetale) să fie încorporată în sol, dar nu utilizată ca sursă de energie, managementul dejecţiilor animaliere, utilizarea îngrăşămintelor siderale şi utilizarea tehnologiilor conservative de cultivare a solului);

c) cu 15% a celor din sectorul transportului (prin utilizarea la scară mai largă a vehiculelor cu motor pe bază de gaze naturale comprimate şi gaze de sondă lichefiate; utilizarea vehiculelor electrice hibride, prin producerea biomotorinei şi bioetanolului) şi din sectorul deşeurilor (prin recuperarea biogazului de la depozitele de deşeuri menajere solide administrate şi prin recuperarea biogazului de la staţiile de tratare a apelor uzate, utilizînd tehnologia de tratare a nămolului în condiţii anaerobe).

d) cu 25%, pînă în anul 2020, a capacităţii de sechestrare a dioxidului de carbon în cadrul sectorului utilizarea terenurilor, schimbări în utilizarea terenurilor şi gospodăria silvică, comparativ cu scenariul liniei de bază. Acţiunile vor fi orientate spre extinderea terenurilor acoperite cu vegetaţie forestieră, creşterea capacităţilor de captare a carbonului şi consolidarea potenţialului ecoprotectiv şi bioproductiv al pădurilor existente, susţinerea comunităţilor pentru managementul durabil şi integrat al pădurilor, plantarea culturilor silvice energetice, din specii repede crescătoare, gospodărite la cicluri mici de producţie (10-15 ani).

Reieşind din faptul că ţara noastră urmează să se asocieze cu Uniunea Europeană, va trebui să aderăm la sistemul de comercializare a certificatelor de emisii al Uniunii Europene. Astfel, va fi iniţiat un sistem de comercializare a emisiilor de gaze cu efect de seră în Republica Moldova. Iniţial, se va merge pe includerea sectorului aviatic, în mod obligatoriu, în schema de comercializare a emisiilor a Uniunii Europene cu un plafon de emisii oficial stabilit de 5%, după care se va negocia posibilitatea de include şi alte sectoare ale economiei naţionale în această schemă de comercializare.

46. În ceea ce priveşte îmbunătăţirea eficienţei energetice, se va recurge la elaborarea unui cadru de reglementare necesar pentru promovarea şi stimularea eficienţei energetice la întreprinderi, în clădiri şi instituţii publice. De asemenea, se preconizează, pînă în anul 2020, utilizarea a cel puţin 20% de energie din surse regenerabile din totalul consumului de energie pe ţară. În acest scop, se va acorda o atenţie deosebită promovării şi producţiei energiei verzi, obţinută prin:

1) exploatarea energiei eoliene, hidraulice (centrale electrice eoliene, sisteme electrice eoliene pentru pompare, microhidrocentrale fără baraje şi centrale hidroelectrice mici;

2) exploatarea energiei solare prin conversie în energie electrică şi termică (energie fotovoltaică, energie termică din biomasă etc.);

3) dezvoltarea potenţialului energetic al biomasei (producerea de biocombustibil din cereale, sorg, culturi uleioase tehnice – rapiţă, floarea-soarelui, seminţe de struguri din industria vinicolă etc.) şi al altor surse.

Secţiunea a 8-a
Gestionarea deşeurilor şi a substanţelor chimice

47. Descrierea situaţiei:

1) Managementul deşeurilor este o parte componentă a tuturor programelor de protecţie a mediului. Problemele de management al deşeurilor pot fi soluţionate adecvat dacă au fost elaborate standardele de mediu pentru reglementarea activităţilor de gestionare a deşeurilor.

Anual, prin intermediul serviciilor de salubrizare din localităţile urbane, se transportă la depozitele de deşeuri menajere solide circa 1144-2303 mii m^3 de deşeuri. Evidenţa statistică a volumelor deşeurilor acumulate în depozite nu se efectuează, există doar unele date estimative referitoare la volumul total de deşeuri menajere solide acumulate în depozite – circa 30-35 mil. tone. Cu toate că numai 10% din depozitele de deşeuri menajere solide sînt autorizate, acestea nu corespund exigenţelor de mediu.

Alt aspect negativ al gestionării neadecvate a deşeurilor este faptul că multe materiale reciclabile şi utile sînt depozitate împreună cu cele nereciclabile, astfel pierzîndu-se o mare parte a potenţialului lor de a fi reciclate şi reutilizate ulterior (hîrtie, sticlă, metale, materiale plastice). Fiind amestecate şi contaminate din punct de vedere chimic şi biologic, recuperarea lor este dificilă.

Agravarea problemei deşeurilor, în special a deşeurilor municipale, este generată de modul defectuos în care sînt soluţionate în prezent dificultăţile ce apar la diferite etape de procesare a deşeurilor.

Cea mai răspîndită metodă de tratare a deşeurilor menajere – depozitarea pe sol – reprezintă o sursă importantă de poluare a solului şi a apelor subterane. În acest context, salubrizarea localităţilor, managementul deşeurilor urbane şi rurale reprezintă un obiectiv important al autorităţilor publice centrale şi locale. Evacuarea deşeurilor la gunoişti rămîne a fi o modalitate de bază în eliminarea deşeurilor.

Conform datelor statistice, în anul 2011 s-au format circa 1,8 mil. tone deşeuri de producere. Sectoarele care generează cele mai mari cantităţi de deşeuri de producere sînt: industria extractivă, industria alimentară şi a băuturilor, creşterea animalelor. Deşeurile reprezintă pînă la 25-45% din materialele dobîndite de întreprinderile de extragere a materiei prime (de construcţie).

Tabelul 1

Cantitatea deşeurilor de producţie inofensive, generate de unele sectoare ale economiei, mii tone

Sursa generatoare	Anul		
	2009	2010	2011
Deşeurile gospodăriei locative comunale şi deşeurile menajere	341,5	416,6	461,9
Deşeurile aferente chimiei anorganice	0,9	0,0	0,0
Deşeurile din fitotehnie	32,7	37,5	33,6
Deşeurile aferente industriei forestiere	12,8	11,2	49,2
Deşeurile de la creşterea animalelor	333,3	279,2	328,3
Deşeurile aferente industriei alimentare şi a băuturilor	258,7	368,8	394,6
Materia secundară a metalurgiei feroase	9,4	8,6	10,6
Materia secundară a metalurgiei neferoase	0,3	0,2	0,2
Deşeurile de la întreprinderile de extracţie	1256,2	439,3	423,4

Deşeurile toxice prezintă un pericol deosebit pentru mediul înconjurător şi pentru sănătatea populaţiei. Cantitatea deşeurilor de acest tip formate în anul 2011 a constituit 528 de tone, stocurile totale ajungînd la 6,1 mii tone. Se observă o scădere a cantităţii de deşeuri utilizate, neutralizate şi o creştere a cantităţii de deşeuri expediate la rampele de depozitare şi cele transmise altor întreprinderi. Aceasta se explică prin stoparea procesului de valorificare a deşeurilor în diferite sectoare industriale. În anul 2011 au fost neutralizate şi utilizate doar 985,8 tone de deşeuri toxice, ceea ce reprezintă o cantitate mai mică decît stocurile existente. Evidenţa statistică a deşeurilor nu este suficient de strictă şi adesea nu reflectă realitatea (de exemplu, circa 2500 tone de deşeuri galvanice nu au fost incluse în cantitatea deşeurilor; diferă şi datele privind acumularea de deşeuri de cianuri şi alte compoziţii).

2) *Substanţele chimice şi stocurile acestora.* În prezent, un spectru larg de substanţe chimice sînt utilizate în diverse activităţi economice şi în sectorul casnic. În cazul în care unele substanţe şi produse chimice sînt gestionate neadecvat de-a lungul diverselor etape de fabricare, depozitare, păstrare, distribuire, utilizare şi eliminare, ele poluează mediul, provocînd efecte dăunătoare asupra ecosistemelor de mediu, sănătăţii umane şi faunei.

Conform datelor statistice, în Republica Moldova se fabrică un spectru îngust de produse chimice şi în cantităţi relativ mici (pînă la 1000 t/an – produse farmaceutice, detergenţi şi uleiuri eterice; între 1000 şi 10000 t/an – lacuri şi vopsele etc.), cea mai mare parte a necesităţilor fiind acoperită din import. Principalele substanţe chimice importate sînt: îngrăşămintele, pesticidele, detergenţii, produsele farmaceutice şi cosmetice, diverse materii prime, produsele şi substanţele pentru industria de prelucrare şi pentru alte industrii, acestea constituind 13,5% din totalul produselor importate.

Un impact negativ asupra mediului şi populaţiei îl exercită stocurile mari de substanţe chimice, care includ pesticide inutilizabile şi interzise, inclusiv din categoria poluanţilor organici persistenţi poluanţi organizatorici persistenţi. În urma inventarierii efectuate în anul 1997, în 344 de depozite amplasate pe teritoriul ţării erau stocate 1712 tone de pesticide inutilizabile şi interzise, acumulate în perioada sovietică. În perioada 1997-2007, cantitatea lor a crescut la 3300 de tone. Circa 4000 de tone de deşeuri de pesticide sînt înhumate la poligonul de pesticide din localitatea Cişmichioi, raionul Vulcăneşti. În anul 2012 au fost identificate noi acumulări de pesticide, în volum de 45,3 de tone în raioanele Taraclia, Anenii Noi, Cahul, Sîngerei, ceea ce confirmă aplicarea unei politici neadecvate în domeniul reglementării pesticidelor. În perioada anilor 2007-2008, au fost evacuate din sectorul agricol peste hotare şi distruse 1293 de tone de pesticide şi ambalaj contaminat din 11 raioane, iar în perioada 2011-2013 – 200 tone de pesticide, ambalaj şi sol puternic contaminat din raioanele Căuşeni, Ocniţa şi Cantemir. Tot în această perioadă au fost reambalate 3245 de tone de pesticide inutilizabile şi interzise, aflate în 424 locuri/depozite din 32 de raioane, 2 municipii şi U.A.T. Gagauz-Yeri şi amplasate în 37 de depozite raionale.

Situaţia se agravează şi prin acumularea stocurilor de alte substanţe chimice periculoase, inclusiv a reactivelor chimice de laborator, păstrate la întreprinderile, organizaţiile, instituţiile academice şi de învăţămînt. Concomitent, pe parcursul ultimilor ani, sînt identificate probleme majore în gestionarea mercurului, a articolelor cu conţinut de mercur, a altor metale grele, precum şi a substanţelor necunoscute, acestea fiind depistate la cetăţenii Republicii Moldova şi/sau pe teritoriul ţării.

Actualul cadru legislativ nu asigură gestionarea integrată a substanţelor chimice pe întreg ciclu de viaţă, clasificarea, ambalarea, etichetarea, înregistrarea substanţelor şi a amestecurilor, restricţionarea anumitor substanţe chimice, inclusiv a celor periculoase, reglementînd insuficient responsabilităţile producătorului/importatorului vizavi de asigurarea informării consumătorului despre calităţile periculoase ale substanţelor chimice, despre clasificarea şi etichetarea acestora.

Pentru a răspunde principalelor provocări asociate cu substanţele chimice, se impune atît soluţionarea problemelor legislative şi instituţionale, cît şi sporirea conştientizării şi educaţiei ecologice privind impactul substanţelor chimice, al stocurilor şi deşeurilor acestora asupra mediului, ecosistemelor acestuia, sănătăţii populaţiei.

48. Probleme identificate:

1) stocarea/depozitarea deşeurilor în locuri necorespunzătoare, nerespectarea cerinţelor ecologice, numărul mare de depozite şi gunoişti neautorizate, care nu corespund cerinţelor;

2) existenţa stocurilor învechite de poluanţi organizatorici persistenţi şi substanţe chimice, precum şi a terenurilor contaminate cu aceste pesticide, bifenili policloruraţi şi alte substanţe chimice;

3) insuficienţa infrastructurii, serviciilor şi a capacităţilor de gestionare a deşeurilor;

4) lipsa sistemelor integrate de gestionare a deşeurilor şi a substanţelor chimice, conform cerinţelor internaţionale;

5) lipsa clasificărilor conform standardelor internaţionale a substanţelor chimice şi deşeurilor;

6) lipsa responsabilităţii din partea autorităţilor publice locale pentru soluţionarea problemelor managementului deşeurilor la nivel local.

49. Obiectivul specific 8. *Crearea sistemelor integrate de gestionare a deşeurilor şi substanţelor chimice, care ar contribui la reducerea cu 30% a cantităţilor de deşeuri depozitate şi creşterea cu 20% a ratei de reciclare pînă în anul 2023.*

50. Direcţiile de acţiune

În funcţie de situaţia actuală privind gestionarea deşeurilor şi substanţelor chimice şi de tendinţele de dezvoltare economică şi socială în următoarea decadă, se preconizează stabilirea unui sistem de management integrat al deşeurilor sigur pentru mediu şi eficient din punct de vedere economic în scopul valorificării lor economice, prevenirii poluării mediului, înrăutăţirii sănătăţii populaţiei şi utilizării durabile a resurselor naturale.

O atenţie specială va fi acordată deşeurilor provenite din substanţele chimice periculoase, precum şi deşeurilor de echipamente, articole şi utilaj cu conţinut de substanţe şi amestecuri chimice periculoase.

1) *Crearea unui sistem de management integrat al deşeurilor.* Politica naţională în domeniul gestionării deşeurilor va fi direcţionată spre dezvoltarea infrastructurii şi a serviciilor necesare pentru protejarea, în mod adecvat, a mediului înconjurător la nivel global, naţional şi local de efectele asociate cu gestionarea deşeurilor generate de cetăţeni, întreprinderi şi instituţii, conform prevederilor Strategiei de gestionare a deşeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013-2027, aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr.248 din 10 aprilie 2013.

Pentru a sprijini alinierea treptată a practicilor naţionale de gestionare a deşeurilor la cele ale Uniunii Europene, va fi stabilit un cadru legal, instituţional şi informaţional. Prin intermediul unor parteneriate la nivel internaţional, naţional şi local, vor fi încurajate şi vor fi atrase investiţiile necesare pentru dezvoltarea durabilă a sectorului, conform priorităţilor şi ritmului accesibil pentru societate.

Dezvoltarea sistemelor integrate de gestionare a deşeurilor va începe cu dezvoltarea regională (aşezarea geografică, dezvoltarea economică, existenţa drumurilor de acces, condiţiile pedologice şi hidrogeologice, numărul populaţiei etc.) şi divizarea teritorială a ţării în 8 regiuni de management al deşeurilor. Astfel, pentru soluţionarea problemei deşeurilor, trebuie construite 2 staţii de tratare mecanico-biologică a deşeurilor pentru municipiul Chişinău şi Bălţi, pentru a deservi 5-6 raioane vecine: 7 depozite regionale de deşeuri menajere solide, pentru a deservi localităţile din 3-4 raioane asociate şi circa 100 de staţii de transfer pentru acumularea deşeurilor şi transferarea ulterioară a acestora la depozitele regionale.

Pentru stabilirea acestor sisteme la nivel regional va fi promovată şi susţinută cooperarea interraională şi îmbunătăţirea guvernării instituţionale în domeniul gestionării deşeurilor menajere prin crearea asociaţiilor autorităţilor publice locale la nivel regional, asigurînd stabilirea platformei pentru atragerea investiţiilor în sector. Asociaţiile vor planifica şi vor implementa strategiile regionale de gestionare a deşeurilor, inclusiv proiectele, dar nu vor presta servicii de colectare şi eliminare a deşeurilor.

Modalitatea de colectare separată facilitează reutilizarea şi reciclarea deşeurilor, aceasta avînd efectul dorit în mai multe ţări. Măsurile speciale vor fi orientate spre susţinerea utilizării materialelor reciclate, cum ar fi hîrtia şi cartonul, sticla, masele plastice, metalul, textilele şi deşeurile organice biodegradabile, în conformitate cu ierarhia deşeurilor, în vederea aplicării aspectului de reciclare nu doar pentru a susţine depozitarea materialelor reciclate în depozite de deşeuri sau incinerarea acestora, atunci cînd acest lucru este posibil.

În vederea realizării principiului precauţiei şi trecerea la sistemul nou de management, va fi elaborat şi implementat un cadru strategic pentru prevenirea, reducerea şi, în măsura posibilităţii, eliminarea de la început a surselor de poluare sau a emisiilor de noxe prin adoptarea unor măsuri de înlăturare a riscurilor recunoscute. Se intenţionează aplicarea principiului răspunderii extinse a producătorului, inclusiv a celei financiare, care reprezintă unul dintre mijloacele de sprijinire a proiectării şi producerii de bunuri, facilitînd utilizarea eficientă a resurselor pe parcursul întregului lor ciclu de viaţă, precum şi propria lor reparare, reutilizare, dezasamblare şi reciclare, fără a aduce atingere liberei circulaţii a bunurilor pe piaţa internă şi mediului ambiant.

Deşeurile medicale reprezintă una din probleme mari pentru sistemul de management al deşeurilor. Acestea includ atît deşeurile medicamentoase, farmaceutice, dispozitive/utilaje medicale, materiale radioactive, părţi ale corpului, material biologic, sînge etc. În momentul de faţă, acestea sînt colectate de către spitale, clinici etc. Colectarea deşeurilor medicale împreună cu cele municipale nu mai poate fi tolerată, de aceea trebuie elaborat şi implementat un mecanism de eliminare a acestor deşeuri.

Direcţiile principale de acţiune în domeniul managementului integrat al deşeurilor au drept scop:

a) să consolideze cadrul politic, legislativ şi informaţional în domeniul managementului integrat al deşeurilor, fiind armonizat cu legislaţia Uniunii Europene şi tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte;

b) să reducă la minimum efectele negative ale generării şi gestionării deşeurilor asupra sănătăţii populaţiei şi asupra mediului;

c) să reducă consumul de resurse şi să favorizeze aplicarea practicilor de ierarhie a deşeurilor, utilizarea mai eficientă a resurselor şi schimbarea tiparelor de producţie şi consum;

d) să reducă semnificativ cantitatea de deşeuri depozitate pe terenuri/platforme de gunoi prin dezvoltarea infrastructurii regionale de eliminare a deşeurilor menajere solide şi a staţiilor de transfer, prin crearea sistemelor de colectare, tratare, valorificare sau eliminare a fluxurilor de deşeuri specifice şi periculoase, prin promovarea principiului de răspundere extinsă a producătorului şi prin plasarea unui punct de colectare în fiecare regiune;

e) să încurajeze reutilizarea, recuperarea şi reciclarea materialelor în favoarea valorificării energetice a deşeurilor, în cazul în care acestea sînt cele mai bune opţiuni din punct de vedere ecologic;

f) să asigure prevenirea poluării şi reducerea impactului negativ al stocurilor şi deşeurilor periculoase asupra componentelor de mediu şi sănătăţii umane.

2) *Asigurarea managementului durabil al substanţelor chimice.* Politica naţională în acest domeniu va fi direcţionată să asigure gestionarea integrată a substanţelor chimice pe întreg ciclul de viaţă, un nivel înalt de protecţie a mediului, ecosistemelor acestuia şi proprietăţii, minimalizînd astfel riscurile pentru sănătatea populaţiei, diversităţii biologice.

Cadrul politic şi normativ în domeniul substanţelor chimice va fi promovat în strictă legătură cu prevederile cadrului politic internaţional şi tratatelor internaţionale de mediu la care Republica Moldova este parte. Pentru implementarea prevederilor Sistemului Global Armonizat de Clasificare şi Etichetare a Substanţelor Chimice al Organizaţiei Naţiunilor Unite şi pentru informarea tuturor părţilor interesate, a agenţilor economici şi a publicului despre proprietăţile periculoase ale substanţelor şi amestecurilor chimice, va fi stabilit sistemul de clasificare şi etichetare a substanţelor şi a amestecurilor chimice. Urmează a fi semnată, ratificată şi implementată Convenţia de la Minamata cu privire la mercur.

Vor fi consolidate eforturile autorităţilor publice centrale şi, în primul rînd, ale autorităţilor de profil pentru soluţionarea problemelor relatate privind stocurile istorice de poluanţi organici persistenţi, terenurile contaminate prin atragerea investiţiilor necesare pentru continuarea activităţilor de identificare a acestor stocuri şi terenuri şi prin întreprinderea măsurilor de ambalare şi eliminare a poluanţilor organici persistenţi, de remediere a locaţiilor contaminate, cu reintroducerea acestora în circuitul economic, de prevenire a noilor acumulări de pesticide, de substanţe şi produse chimice periculoase, precum şi de răspîndire a acestora pe teritoriul ţării.

IV. ETAPELE DE IMPLEMENTARE A STRATEGIEI

51. Strategia de mediu este un document de planificare strategică pe termen lung şi urmează a fi implementată în perioada anilor 2014-2023. Un argument în favoarea acestui termen ţine de angajamentele asumate de Republica Moldova în capitolul “Mediul” al Acordului de asociere cu Uniunea Europeană, care urmează a fi implementate în primii 10 ani de la semnarea acestuia. Angajamentele respective se includ integral în prezenta Strategie, iar de nivelul de implementare a acestora depinde, în mare măsură, aderarea Republicii Moldova în Uniunea Europeană.

Măsurile de implementare a prezentei Strategii se clasifică în trei etape:

a) etapa I se referă la perioada anilor 2014-2016, cînd urmează a fi puse în aplicare mecanismele şi structurile instituţionale pentru managementul îmbunătăţit al mediului în Republica Moldova şi a fi aprobat cadrul politic şi legislativ/normativ nou, racordat la prevederile Directivelor UE în domeniu;

b) etapa a II-a va cuprinde perioada anilor 2017-2020, cînd va fi iniţiată construcţia şi dezvoltarea infrastructurii necesare pentru îmbunătăţirea calităţii serviciilor şi a standardelor de viaţă (infrastructura de aprovizionare cu apă şi canalizare, de gestionare integrată a deşeurilor,

colectare separată, reciclare, distrugere şi eliminare), astfel încît calitatea serviciilor de mediu să descurajeze atragerea de investiţii din străinătate;

c) etapa a III-a se referă la perioada de după anul 2020, cînd rezultatele implementării prezentei Strategii vor deveni evidente într-un mediu îmbunătăţit, ceea ce va determina o reducere semnificativă a problemelor de sănătate din cauza aspectelor de mediu.

V. ESTIMAREA COSTURILOR

52. Obiectivele de mediu trebuie sprijinite prin investiţii adecvate. Costul de punere în aplicare a prezentei Strategii în perioada 2014-2023 se estimează la 9,1 mld lei, ceea ce constituie aproximativ 910 mil.lei pe an (aproximativ 1% din PIB-ul anual). Cea mai mare parte a alocărilor este prevăzută pentru perioada a doua şi a treia de implementare a Strategiei, cînd vor fi necesare investiţii considerabile în dezvoltarea infrastructurii de mediu.

Costurile de implementare a Strategiei provin, în mare parte, din cerinţele Acordului de asociere şi Acordului Zonei de Liber Schimb Aprofundat şi Cuprinzător şi au fost estimate în conformitate cu cele mai bune practici internaţionale privind analizele economice şi de cost-beneficiu, luînd în considerare următoarele componente:

1) costurile legate de investiţiile necesare, care cuprind nu doar investiţiile necesare pentru infrastructură, ci şi alte aspecte nerecurente, care nu sînt legate de resursele umane. Cofinanţarea externă se va solicita pentru investiţiile de capital. Costurile recurente (de exemplu, de întreţinere şi de înlocuire a activelor la sfîrşitul duratei de viaţă a acestora) vor fi finanţate din surse interne;

2) costurile legate de asistenţa tehnică, care reprezintă cheltuielile pentru consultanţii locali şi internaţionali. Ratele unitare utilizate pentru estimare sînt cele tipice pentru intervenţiile finanţate de către Organizaţia Naţiunilor Unite şi Uniunea Europeană;

3) costul timpului angajaţilor guvernamentali, care nu poate fi ignorat fără a încălca principiile de analiză economică în conformitate cu cele mai bune practici internaţionale. Timpul care este dedicat la o anumită acţiune nu poate fi utilizat pentru activităţi alternative. Prin urmare, există un cost de oportunitate legat de acest timp, care a fost luat în considerare la determinarea costurilor. Semnificaţia acestuia nu este doar teoretică: atunci cînd Republica Moldova cere asistenţă financiară externă, Guvernul Republicii Moldova trebuie să poată demonstra capacitatea de cofinanţare a măsurilor pentru care este solicitată asistenţa. Costul timpului angajaţilor guvernamentali face parte din acest angajament şi, prin urmare, a fost cuantificat. Însă trebuie remarcat faptul că acest cost reprezintă mai puţin de 1% din costul total de punere în aplicare a prezentei Strategii.

53. Valoarea investiţiei de capital necesare este suficient de mare, de aceea se impune o cantitate substanţială de cofinanţare externă. Republica Moldova ar trebui să asigure cel puţin 20% din investiţiile de capital necesare pe termen scurt-mediu, adică în jur de 1,8 miliarde de lei. Dacă astfel de investiţii sînt necesare pentru serviciile publice esenţiale, cum ar fi alimentarea cu apă şi canalizare, cel puţin o parte din costuri ar trebui acoperite din contul tarifelor percepute pentru populaţia deservită de serviciile respective.

54. Finanţarea internă poate fi asigurată atît din bugetul de stat, cît şi din alte mecanisme financiare. Acestea vor include promovarea instrumentelor economice de piaţă, care vizează problemele de protecţie a mediului (ridicarea pentru serviciile comunale; aplicarea taxelor pentru poluanţii emişi în aer şi deversaţi în apă şi sol; reducerile sau scutirile de impozite pentru utilizarea tehnologiilor cu impact redus asupra mediului; reducerea impozitelor pentru importul şi/sau producerea, şi/sau comercializarea mărfurilor din materiale reciclabile şi introducerea unor taxe pentru utilizarea unor categorii de resurse neregenerabile, în scopul conservării şi protecţiei acestora. Fondurile speciale (Fondul Ecologic Naţional, Fondul Naţional Dezvoltare Regională, Fondul pentru Eficienţă Energetică ş.a.) vor constitui un instrument important de direcţionare a fluxurilor monetare interne în investiţii de mediu şi un mijloc de consolidare a finanţării externe cu cea internă.

Alocarea de resurse publice pentru menţinerea şi îmbunătăţirea calităţii mediului în Republica Moldova ar trebui să se realizeze în funcţie de beneficiile de mediu, care pot fi obţinute în rezultatul investiţiilor, dar nu în funcţie de costurile monetare.

VI. REZULTATELE ŞI IMPACTUL PRECONIZATE

55. În rezultatul implementării reuşite a prezentei Strategii, vor avea loc schimbări majore, în primul rînd, în domeniul protecţiei mediului înconjurător, care vor avea impact inclusiv asupra mediului economic şi social. Pentru ca beneficiile sociale să devină evidente, sînt necesare investiţii considerabile atît în infrastructura de mediu, cît şi în cadrul instituţional de mediu. Prin urmare, în procesul de implementare a primelor 2 etape, costurile vor depăşi cu mult beneficiile economice. Povara acestora se va traduce în tarife reale pentru serviciile de mediu, cum ar fi pentru alimentarea cu apă, canalizare, epurarea apelor uzate şi gestionarea deşeurilor.

Implementarea obiectivului general va determina un management adecvat de mediu la toate nivelurile, asigurat prin următorii indicatori:

1) cadrul strategic, legislativ şi normativ armonizat cu prevederile directivelor de mediu ale UE, aprobat şi implementat eficient, inclusiv la nivel local (planurile locale de protecţie a mediului);

2) reforma în sectorul de mediu, care va asigura condiţii de bună guvernare şi eficientizare a potenţialului instituţional şi managerial în domeniul protecţiei mediului, precum şi punerea în aplicare a legislaţiei aprobate, implementată;

3) prevederile de protecţie a mediului şi dezvoltare durabilă în politicile sectoriale, integrate, precum şi investiţiile verzi în ramurile economiei naţionale (industrie, agricultură, energetică, transport, construcţii, comerţ, servicii etc.), asigurate;

4) sistemul informaţional integrat de mediu, care va asigura accesul la informaţia de mediu şi va oferi structurilor statale, mediului de afaceri şi societăţii civile posibilitatea să cunoască informaţia de mediu, s-o utilizeze la necesitate şi să participe la luarea deciziilor de mediu, creat şi funcţional;

5) educaţia ecologică integrată în sistemul educaţional; nivelul de educaţie ecologică, crescut pînă la 50%;

6) sistemul de evaluare a impactului de mediu şi de evaluare strategică de mediu, de autorizare/autorizare integrată de mediu, care va asigura reducerea la etapa iniţială a riscurilor asupra factorilor de mediu şi asupra sănătăţii umane, eficientizat şi dezvoltat;

7) noile instrumente economice şi fiscale de mediu – plăţi, taxe ecologice, subsidii, subvenţii, asigurare ecologică, garanţii financiare, responsabilitate a producătorului, plăţi pentru servicii ecosistemice etc., dezvoltate şi aplicate;

8) sistemul de monitoring ecologic integrat, care va asigura supravegherea permanentă a stării şi calităţii mediului, a resurselor naturale şi a impactului antropic, bazat pe parametri şi indici cu acoperire spaţială şi temporală, dezvoltat şi aplicat;

9) sistemul de gestionare integrată a resurselor de apă după principiul de bazin hidrografic, creat şi dezvoltat, precum şi calitatea a cel puţin 50% din apele de suprafaţă, îmbunătăţită

10) infrastructura de aprovizionare cu apă şi canalizare, dezvoltată şi extinsă; accesul a 80% din populaţie la sistemele şi serviciile sigure de aprovizionare cu apă şi a 65% la sistemele şi serviciile de canalizare, asigurat;

11) calitatea a circa 880 mii ha de terenuri degradate şi erodate, a 21,57 mii ha de terenuri supuse alunecărilor, a 800 ha terenuri şi 1588 locaţii contaminate cu poluanţi organici persistenţi, îmbunătăţită;

12) suprafeţele acoperite cu păduri, extinse pînă la 15% din teritoriul ţării (plantarea a circa 150 mii ha de păduri); suprafaţa ariilor naturale protejate de stat, extinse pînă la 8% din teritoriu; cele 30 mii ha de fîşii forestiere de protejare a terenurilor agricole, restabilite şi plantate; cele 30 mii ha de fîşii riverane şi ale bazinelor acvatice, restabilite şi cele 150 mii ha de zone umede, reconstruite;

13) sistemul de management integrat al calităţii aerului, care va asigura reducerea cu 30% a emisiilor de poluanţi în atmosferă şi reducerea cu 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră, bazîndu-se pe cele mai bune tehnici disponibile şi pe cele mai bune practici de mediu, dezvoltat şi implementat;

14) sistemul de gestionare integrată a deşeurilor (2 staţii de tratare mecanico-biologică a deşeurilor, 7 depozite regionale şi 100 de staţii de transfer) creat şi dezvoltat; cantităţile de deşeuri depozitate, reduse cu 30%; nivelul de reciclare al deşeurilor, majorat cu 20%;

15) investiţiile în infrastructura de mediu şi, respectiv, beneficiile sociale, economice şi de mediu, asigurate.

56. Impactul socioeconomic

Bineînţeles că rezultate atît de semnificative nu pot fi atinse pe parcursul unei perioade de zece ani, termen prevăzut de prezenta Strategie. În drumul spre Uniunea Europeană, cu avantajele şi obligaţiile respective, se recunosc costurile şi povara asumată, însă, pe termen lung, aceste investiţii vor fi justificate pe deplin de beneficiile obţinute. Implementarea completă a acquisului în domeniul mediului este o investiţie solidă atît pentru mediu, cît şi pentru sănătatea umană şi economie.

Reducerea poluării aerului, a emisiilor de gaze cu efect de seră şi a celor provenite de la autovehicule, instalaţii poate aduce beneficii anuale de pînă la 2,5% din PIB.

Dezvoltarea infrastructurii pentru tratarea şi alimentarea cu apă potabilă va conduce la un risc redus de infecţii patogenice şi, respectiv, la reducerea cheltuielilor pentru asistenţa medicală publică şi privată. Reabilitarea infrastructurii existente de distribuţie a apei potabile, chiar dacă aceasta necesită o investiţie de capital iniţial, va reduce pierderile din reţele şi, respectiv, costurile operaţionale de alimentare cu apă potabilă. Pe termen lung, aceste beneficii ar putea să fie echivalente cu 0,21% – 0,39% din PIB.

Beneficiile care se vor obţine în rezultatul îmbunătăţirii sistemelor de canalizare, colectare şi epurare a apelor reziduale sînt mai dificil de cuantificat. Este evident că acestea ar condiţiona ameliorarea stării de sănătate a ecosistemelor acvatice, care ar putea produce beneficii în ceea ce priveşte recreerea şi dezvoltarea turismului. De asemenea, o calitate mai bună a apei în ecosistemele acvatice ar reduce costurile de tratare a acesteia şi ar determina atingerea unui standard acceptabil privind calitatea apei potabile. Pe termen lung, beneficiile economice ar constitui în jur de 0,44%, pînă la 1,73% din PIB.

Îmbunătăţirile din sectorul gestionării deşeurilor (în special colectarea separată şi prelucrarea deşeurilor solide municipale) pot genera oportunităţi de angajare. În rezultatul gestionării mai responsabile a deşeurilor, valoarea estetică a peisajului şi a mediului înconjurător ar creşte, în timp ce nivelul de poluare şi riscurile pentru sănătatea publică ar scădea. Reciclarea va spori disponibilitatea resurselor secundare. Pe termen mai lung, captarea metanului şi incinerarea deşeurilor ar crea un potenţial semnificativ pentru producerea de energie electrică şi, respectiv, pentru obţinerea beneficiilor economice. Beneficiul economic, pe termen lung, obţinut în rezultatul implementării măsurilor de gestionare a deşeurilor va constitui aproximativ 0,98% – 1,43% din PIB.

Mai dificilă devine evaluarea şi atribuirea unei valori economice beneficiilor obţinute în urma protecţiei naturii şi a biodiversităţii. Cu toate acestea, creşterea biodiversităţii şi protecţia mai bună a zonelor împădurite vor contribui la conservarea speciilor, la menţinerea şi la îmbunătăţirea potenţialului ecosistemelor, la atenuarea riscului de inundaţii, la reducerea ratei de degradare a terenurilor şi la întărirea rezistenţei mediului la efectele schimbărilor climatice. Pe termen lung, beneficiul economic minim al acestora şi al altor impacturi conexe ar reprezenta între 1,49% şi 2,14% din PIB. Dacă s-ar aprecia şi beneficiile agricole obţinute în urma reducerii pierderilor de randament, rezultate din degradarea terenului agricol, beneficiul economic ar putea ajunge la 5,05% din PIB.

În rezultatul ajustării politicii de stat în domeniul adaptării la schimbările climatice, se va obţine îmbunătăţirea asistenţei medicale, funcţionarea sistemelor de avertizare timpurie, de pregătire pentru situaţii de urgenţă şi a operaţiunilor de salvare în cazul situaţiilor excepţionale,

care vor contribui la reducerea riscurilor privind impactul schimbărilor climatice şi a altor dezastre naturale la care este supusă populaţia.

Datorită aplicării principiilor economiei verzi în sectoarele economiei naţionale, rata ocupaţiei forţei de muncă ar putea creşte cu 10%–20%, în comparaţie cu situaţia existentă în următoarele sectoare: agricultură, energetică, transport, industrie şi silvicultură. Aplicarea acestor principii favorizează creşterea calităţii serviciilor şi a produselor, majorarea competitivităţii şi exporturilor şi, ca urmare, creşterea PIB-ului şi bunăstării populaţiei. De asemenea, promovarea economiei verzi va facilita atingerea priorităţilor de dezvoltare economică a ţării, care include majorarea şi, posibil, dublarea cotei industriei, agriculturii şi comerţului în PIB, precum şi va contribui la schimbarea pozitivă a balanţei export-import.

VII. MECANISMELE DE MONITORIZARE, RAPORTARE ŞI EVALUARE

57. Strategia de mediu urmează a fi pusă în aplicare prin intermediul Planului de acţiuni pentru perioada 2014-2023.

58. Responsabilitatea pentru implementarea prezentei Strategii aparţine tuturor instituţiilor competente identificate în Plan.

59. Monitorizarea implementării prezentei Strategii va fi realizată de către Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, în cadrul căruia va fi desemnată o subdiviziune specială în acest sens.

Pentru asigurarea procesului de monitorizare, va fi creat, prin ordinul ministrului mediului, un Grup de monitorizare, care va evalua periodic gradul de realizare a indicatorilor şi obiectivelor. În baza informaţiei colectate şi sistematizate, acesta va elabora raportul anual de implementare a prezentei Strategii. De asemenea, Grupul de monitorizare va notifica Guvernului gradul de implementare a Strategiei.

60. Activităţile planificate în Planul de acţiuni pentru implementarea Strategiei urmează a fi incluse în strategiile sectoriale de cheltuieli pe termen mediu şi în planurile anuale de activitate a instituţiilor implicate la realizarea Strategiei.

61. *Raportarea.* În cadrul procesului de monitorizare vor fi elaborate anual rapoarte de monitorizare, care vor include informaţii privind implementarea indicatorilor stabiliţi pentru fiecare acţiune în parte, iar la fiecare 3 ani vor fi elaborate rapoarte de evaluare şi progres, care vor evalua impactul activităţilor realizate în timpul respectiv şi nivelul de implementare a obiectivelor stabilite. Rapoartele de monitorizare şi de evaluare se vor prezenta Guvernului spre examinare.

Spre finalul implementării Strategiei, urmează a fi elaborat un raport de evaluare finală, care să conţină informaţia privind gradul de atingere a obiectivelor stabilite şi a impactului scontat. Pe baza acestui raport se va decide asupra următoarei etape de planificare strategică în domeniul protecţiei mediului.

62. *Asigurarea transparenţei*. Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului va crea pe pagina web oficială o secţiune aparte pentru informaţia curentă privind progresele înregistrate în realizarea Strategiei. Societatea civilă şi instituţiile-cheie ale domeniului mediului vor avea posibilitatea să prezinte sugestii şi să comenteze referitor la progresele înregistrate. De asemenea, vor fi organizate conferinţe de presă, şedinţe publice ale Colegiului ministerului, în cadrul cărora vor fi prezentate rezultatele implementării.

Toate aceste măsuri vor contribui la asigurarea transparenţei în procesul de implementare a acţiunilor de protecţie a mediului şi a folosirii durabile a resurselor naturale, oferind publicului larg posibilitatea de a se implica şi de a participa în procesul de luare a deciziilor.

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
nr.301 din 24 aprilie 2014

Notă: Pe tot parcursul textului anexei nr.2 cuvintele „Ministerul Mediului”, „Ministerul Sănătăţii”, „Ministerul Economiei”, „Ministerul Transporturilor şi Infrastructurii Drumurilor” şi „Ministerul

Educaţiei", la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului", „Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale" „Ministerul Economiei şi Infrastructurii" şi, respectiv, cu „Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării", la forma gramaticală corespunzătoare, cu excepţia poziţiilor 4, 6, 37, 60, 65, 69-73, 87, 89, 90, 108, 109, 112 şi 115 conform Hot.Guv. nr.1143 din 21.11.2018, în vigoare 18.01.2019

PLANUL DE ACŢIUNI
privind implementarea Strategiei de mediu pentru anii 2014-2023

Nr. d/o	Denumirea acţiunii	Termenele de realizare	Instituţia responsabilă	Indicatorii de monitorizare	Costurile estimate, lei	Sursele de finanţare
1	2	3	4	5	6	7
Obiectivul specific 1. Asigurarea condiţiilor de bună guvernare şi eficientizare a potenţialului instituţional şi managerial în domeniul protecţiei mediului pentru atingerea obiectivelor de mediu						
Direcţia de acţiune 1. Armonizarea legislaţiei de mediu la prevederile directivelor UE din domeniu						
1.	Elaborarea proiectului de lege privind protecţia mediului (armonizat la cele 25 de directive UE de mediu)	2015	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Proiect aprobat	În limitele aprobate anual în legea bugetului de stat	Bugetul de stat
2.	Elaborarea proiectului de lege cu privire la apa potabilă (armonizată cu *Directiva 98/83/CE din 3 noiembrie 1998 privind calitatea apei destinate consumului uman)*	2017	Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale; Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Proiect aprobat	În limitele aprobate anual în legea bugetului de stat	Bugetul de stat
3.	Elaborarea proiectului de lege cu privire la calitatea şi protecţia aerului atmosferic (armonizat cu prevederile *Directivei 2008/50/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 21 mai 2008 privind calitatea aerului înconjurător şi un aer mai curat pentru Europa, Directivei 2004/107/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 15 decembrie 2004 privind arsenicul, cadmiul, mercurul, nichelul şi hidrocarburilor aromatice policiclice în aerul înconjurător*	2018	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului; Ministerul Economiei şi Infrastructurii; Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale	Proiect aprobat	În limitele aprobate anual în legea bugetului de stat	Bugetul de stat; asistenţa externă
4.	Includerea capitolului "protecţia solului" în proiectul Codului funciar şi elaborarea mecanismului de implementare a acestui capitol	2014	Agenţia Relaţii Funciare şi Cadastru; Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Proiect adoptat; capitolul inclus	În limitele aprobate anual în legea bugetului de stat	Bugetul de stat
5.	Ajustarea legislaţiei în domeniul protecţiei şi conservării biodiversităţii	2016	Ministerul Agriculturii,	Proiecte aprobate	În limitele aprobate anual în	Bugetul de stat

	la directivele UE în domeniu (*Directiva 2009/147/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind conservarea păsărilor sălbatice, Directiva 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale şi a speciilor de faună şi floră sălbatică*)		Dezvoltării Regionale şi Mediului		legea bugetului de stat	
6.	Elaborarea proiectului de lege privind securitatea biologică, în conformitate cu prevederile Directivei 2001/18/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 12 martie 2001 privind diseminarea deliberativă în mediu a organismelor modificate genetic	2015	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Proiect adoptat	În limitele aprobate anual în legea bugetului de stat	Bugetul de stat
7.	Elaborarea proiectului de lege privind deşeurile (*conform Directivei 2008/98/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 19 noiembrie 2008 privind deşeurile şi de abrogare a anumitor directive, Directivei 1999/31/CE a Consiliului din 26 aprilie 1999 privind depozitele de deşeuri şi Directivei 2006/21/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 15 martie 2006 privind gestionarea deşeurilor din industriile extractive şi de modificare a Directivei 2004/35/CE)*	2015	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Proiect aprobat	În limitele aprobate anual în legea bugetului de stat	Bugetul de stat
8.	Elaborarea proiectelor de lege privind substanţele chimice (*armonizat cu Regulamentul (CE) nr.689/2008 al Parlamentului European şi al Consiliului din 17 iunie 2008 privind exportul şi importul de produse chimice periculoase, Regulamentul (CE) nr.1272/2008 al Parlamentului European şi al Consiliului din 16 decembrie 2008 privind clasificarea, etichetarea şi împachetarea substanţelor şi a amestecurilor şi cu*	2014	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului; Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale	Proiect aprobat	În limitele aprobate anual în legea bugetului de stat	Bugetul de stat

	Regulamentul (CE) nr.1907/2006 a Parlamentului European şi al Consiliului din 18 decembrie 2006 privind înregistrarea, evaluarea, autorizarea şi restricţionarea substanţelor chimice (REACH))					
9.	Elaborarea proiectului de lege privind evaluarea impactului asupra mediului, armonizat cu *Directiva 2011/92/UE a Parlamentului European şi al Consiliului din 13 decembrie 2011 privind evaluarea efectelor anumitor proiecte publice şi private asupra mediului*	2014	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	Proiect aprobat	În limitele aprobate anual în legea bugetului de stat	Bugetul de stat
10.	Elaborarea proiectului de lege privind evaluarea strategică de mediu, armonizat cu *Directiva 2001/42/CE a Parlamentului European şi al Consiliului din 27 iunie 2001 privind evaluarea efectelor anumitor planuri şi programe asupra mediului şi la Directiva 2003/35/CE a Parlamentului European şi al Consiliului din 26 mai 2003 de instituire a participării publicului la elaborarea anumitor planuri şi programe privind mediul*	2015	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	Proiect aprobat	În limitele aprobate anual în legea bugetului de stat	Bugetul de stat
11.	Elaborarea proiectului de lege privind accesul la informaţia de mediu *(armonizat cu Directiva 2003/4/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 28 ianuarie 2003 privind accesul publicului la informaţiile despre mediu şi de abrogare a Directivei 90/313/CEE a Consiliului)*	2014	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	Proiect aprobat	În limitele aprobate anual în legea bugetului de stat	Bugetul de stat
12.	Elaborarea proiectului de lege cu privire la autorizaţia integrată de mediu *(armonizat cu Directiva 2010/75/UE a Parlamentului European şi al Consiliului din 24 noiembrie 2010 privind emisiile industriale*	2018	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	Proiect aprobat	În limitele aprobate anual în legea bugetului de stat	Bugetul de stat

	(prevenirea şi controlul integrat al poluării)					
13.	Îmbunătăţirea şi modificarea Legii privind expertiza ecologică de stat şi evaluarea impactului asupra mediului	2015	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Proiect aprobat	În limitele aprobate anual în legea bugetului de stat	Bugetul de stat
14.	Elaborarea proiectului de lege privind ratificarea Convenţiei de la Minamata cu privire la mercur	2015	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului; Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale	Proiect aprobat	În limitele aprobate anual în legea bugetului de stat	Bugetul de stat
15.	Elaborarea cadrului normativ necesar pentru punerea în aplicare a legislaţiei nou-adoptată	2018	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului; Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale	Proiect aprobate	În limitele aprobate anual în legea bugetului de stat	Bugetul de stat; asistenţa externă
16.	Asigurarea suportului ştiinţific Academiei de Ştiinţe a Moldovei la punerea în aplicare a Directivelor UE în domeniul protecţiei mediului	2023	Academia de Ştiinţe a Moldovei; Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Sistem de coordonare, creat; finanţarea asigurată	În limitele aprobate anual în legea bugetului de stat	Bugetul de stat; asistenţa externă; Fondul Ecologic Naţional
Direcţia de acţiune 2. Asigurarea planificării strategice de mediu la nivel naţional, sectorial şi local						
17.	Elaborarea documentelor de politici în domeniul protecţiei resurselor de apă	2015	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului; Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale	Proiect aprobat	În limitele aprobate anual în legea bugetului de stat	Bugetul de stat; asistenţa externă; Fondul Ecologic Naţional
18.	Elaborarea documentelor de politici în domeniul protecţiei aerului atmosferic	2015	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Proiect aprobat	În limitele aprobate anual în legea bugetului de stat	Bugetul de stat; asistenţa externă
19.	Elaborarea documentelor de politici în domeniul protecţiei şi conservării diversităţii biologice	2014	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Proiect aprobat	În limitele aprobate anual în legea bugetului de stat	Bugetul de stat; asistenţa externă; Fondul Global de Mediu
20.	Elaborarea Strategiei de dezvoltare cu emisii reduse a Republicii Moldova pînă în anul 2020 şi a Strategiei de adaptare la schimbarea climei a Republicii Moldova	2014	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Două proiecte aprobate	În limitele aprobate anual în legea bugetului de stat	Bugetul de stat; asistenţa externă; Fondul Global de Mediu
21.	Elaborarea Planului de acţiuni pentru implementarea	2015	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale	Proiect aprobat	În limitele aprobate anual în	Bugetul de stat;

	Programului naţional privind managementul durabil al substanţelor chimice în perioada 2016-2020		şi Mediului; Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale		legea bugetului de stat	asistenţa externă
22.	Revizuirea şi actualizarea Planului naţional de implementare a Convenţiei de la Stockholm privind poluanţii organici persistenţi	2015	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului; Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale	Proiect aprobat	În limitele aprobate anual în legea bugetului de stat	Bugetul de stat; asistenţa externă
23.	Elaborarea Planului de acţiuni privind implementarea Strategiei de gestionare a deşeurilor în Republica Moldova în perioada 2018-2022	2017	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Proiect aprobat	În limitele aprobate anual în legea bugetului de stat	Bugetul de stat; asistenţa externă
24.	Asigurarea elaborării planurilor locale de acţiuni în domeniul mediului, a planurilor locale de acţiuni în domeniul mediului pentru fiecare regiune, raion şi localitate în parte	2015	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului; autorităţile administraţiei publice locale	Instrucţiuni, ghiduri – elaborate; numărul planurilor locale de acţiuni – coordonate şi aprobate	În limitele aprobate anual în legea bugetului de stat	Bugetul de stat; asistenţa externă
Direcţia de acţiune 3. Asigurarea reformei instituţionale în sectorul de mediu						
25.	Efectuarea analizei funcţionale a structurilor de mediu şi elaborarea unui concept de reorganizare şi optimizare a acestora	2014	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Concept de reorganizare – elaborat	228000	Bugetul de stat, asistenţa externă; Fondul Ecologic Naţional
26.	Asigurarea reformelor instituţionale şi consolidării capacităţilor în sectorul de mediu, în conformitate cu rezultatele analizei funcţionale	2015	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Proiect aprobat; instituţii – reorganizate; instituţii noi – create	12850370	Bugetul de stat; asistenţa externă
27.	Instituţionalizarea funcţiilor de protecţie a fondului forestier, a solurilor, aerului şi a schimbărilor climatice în cadrul sistemului de protecţie a mediului	2015	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Proiecte, aprobate	În limitele aprobate în legea bugetului de stat	Bugetul de stat; asistenţa externă
28.	Revizuirea sistemului de laboratoare privind calitatea mediului şi crearea laboratorului naţional de referinţă pentru mediu	2015	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Proiect aprobat; laboratorul de mediu – creat	66325600	Bugetul de stat; asistenţa externă
29.	Elaborarea cadrului normativ necesar pentru crearea secţiilor ecologice în cadrul autorităţilor administraţiei publice locale	2015	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Proiecte aprobate; Secţii – create	În limitele aprobate anual în legea bugetului de stat	Bugetul de stat

30.	Instituirea funcţiilor de protecţie a mediului în cadrul autorităţilor administraţiei publice centrale	2016	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; autorităţile administraţiei publice centrale	Unităţi de protecţie a mediului din cadrul autorităţilor publice centrale – create	În limitele aprobate anual în legea bugetului de stat	Bugetul de stat
Obiectivul specific 2. Integrarea principiilor de protecţie a mediului, dezvoltare durabilă şi dezvoltare economică verde, de adaptare la schimbările climatice în toate sectoarele economiei naţionale						
31.	Integrarea prevederilor de protecţie a mediului, dezvoltare economică verde şi de adaptare la schimbările climatice în documentele de politici sectoriale şi în legislaţia relevantă	2020	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; autorităţile administraţiei publice centrale	Prevederile privind protecţia mediului integrate în documentele de politici sectoriale (energetică, agricultură, industrie, comerţ, transporturi, construcţii, precum şi sănătate publică)	În limitele aprobate anual în legea bugetului de stat	Bugetul de stat
32.	Implementarea Oficiilor Verzi prin intermediul principiilor de e-Guvernare	2023	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Centrul e-Guvernare; autorităţile administraţiei publice centrale	Oficii Verzi – implementate în toate structurile guvernamentale	355600	Bugetul de stat; asistenţa externă
33.	Consolidarea parteneriatului public-privat pentru promovarea principiilor şi acţiunilor de dezvoltare economică verde	2023	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Ministerul Economiei și Infrastructurii	Parteneriate publice-private – create; proiecte, tehnologii – implementate	105600	Bugetul de stat; asistenţa externă
34.	Elaborarea mărcii naţionale “Moldova Verde” pentru produsele şi procesele ecologice pure. Identificarea companiilor “verzi” care vor primi dreptul de a folosi marca înregistrată	2020	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Ministerul Economiei și Infrastructurii	Marca naţională – elaborată şi înregistrată; companii “verzi” – identificate	152800	Bugetul de stat; asistenţa externă
35.	Introducerea sistemului de etichetare ecologică	2018	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Ministerul Economiei și Infrastructurii	Sistem, introdus şi aplicat	126400	Bugetul de stat; asistenţa externă
36.	Elaborarea sistemului de circulaţie a certificatelor verzi pentru diminuarea poluării mediului	2019	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	Sistem, elaborat şi aplicat	1800000	Bugetul de stat; asistenţa externă
37.	Diminuarea impactului şi adaptarea la schimbările climatice prin promovarea biomasei ca sursă regenerabilă de energie, a instalaţiilor de biogaz, care urmează să fie utilizate în	2023	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Ministerul Economiei și Infrastructurii,	Eficienţa energetică de 1,8-2%, asigurată anual; emisiile de gaze cu efect de seră, reduse cu 20%; intensitatea	83000000	Bugetul de stat; asistenţa externă; Fondul Ecologic Naţional;

	gospodăriile casnice rurale şi comunităţi, promovarea agriculturii ecologice, promovarea produselor cu eficienţă energetică înaltă (utilaje şi echipament electric), care funcţionează în bază tehnologiilor prietenoase mediului		Agenţia pentru Eficienţă Energetică	energetică, redusă cu 10%; cota produselor cu eficienţă energetică pe piaţa internă, crescută pînă la 100%		Fondul pentru Eficienţă Energetică
Obiectivul specific 3. Sporirea nivelului de cunoştinţe privind protecţia mediului în rîndurile elevilor, studenţilor şi angajaţilor cu cel puţin 50% pînă în anul 2023 şi asigurarea accesului la informaţia de mediu						
38.	Elaborarea programelor şi modulelor privind educaţia ecologică şi integrarea educaţiei ecologice în sistemul de educaţie formal	2016	Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării; Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Programe şi module – elaborate; curs de educaţie ecologică – introdus în sistemul de învăţămînt formal	922400	Bugetul de stat; asistenţa externă; Fondul Ecologic Naţional
39.	Consolidarea capacităţilor centrelor de formare continuă în ceea ce priveşte educaţia ecologică	2023	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului; Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării; Academia de Ştiinţe a Moldovei	Materiale didactice, instructive – asigurate	2000000	Buget de stat; asistenţa externă; Fondul Ecologic Naţional
40.	Asigurarea formării profesorilor pentru dobîndirea competenţelor necesare la predarea cursului de educaţie ecologică	2023	Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării; Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Cursuri de formare a profesorilor – desfăşurate; Profesori – instruiţi	2000000	Buget de stat; asistenţa externă
41.	Crearea unui mecanism de asigurare a accesului publicului la informaţia de mediu şi de diseminare a informaţiei de mediu	2020	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului; Academia de Ştiinţe a Moldovei	30 de centre informaţionale de mediu – create în raioane; mecanisme de diseminare – create	45000000	Asistenţa externă; Fondul Ecologic Naţional
42.	Crearea sistemului informaţional integrat de mediu, racordat la sistemul Guvernului şi asigurarea accesului publicului interesat la acest sistem	2017	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Sistem, funcţional; acces liber – asigurat	100000000	Bugetul de Stat Fondul Ecologic Naţional; asistenţa externă
Obiectivul specific 4. Reducerea impactului negativ al activităţii economice asupra mediului şi îmbunătăţirea măsurilor de prevenire a poluării mediului						
43.	Elaborarea mecanismelor de implementare a legilor privind evaluarea impactului asupra mediului şi evaluarea strategică de mediu	2016	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Proiecte aprobate	În limitele aprobate anual în legea bugetului de stat	Bugetul de stat
44.	Evaluarea şi determinarea planurilor şi programelor, rapoartelor de mediu ce urmează a fi supuse în mod obligatoriu procedurii de evaluare strategică de	2016	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Listă elaborată	În limitele aprobate anual în legea bugetului de stat	Bugetul de stat; asistenţa externă

	mediu, în conformitate cu *Directiva 2001/42/CE a Parlamentului European şi al Consiliului din 27 iunie 2001 privind evaluarea efectelor anumitor planuri şi programe asupra mediului*					
45.	Stabilirea procedurii de consultare cu autorităţile de mediu şi de consultare publică a planurilor, programelor, rapoartelor de mediu, proiectelor şi activităţilor în conformitate cu *Directiva 2003/35/CE a Parlamentului European şi al Consiliului din 26 mai 2003 de instituire a participării publicului la elaborarea anumitor planuri şi programe privind mediul*	2016	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	Proiect aprobat	În limitele aprobate anual în legea bugetului de stat	Bugetul de stat; asistenţa externă
46.	Elaborarea mecanismelor de consultare şi realizare a schimbului de informaţii cu ţările vecine privind planurile, programele, rapoartele de mediu, proiectele şi activităţile planificate	2016	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	Proiect aprobat	În limitele aprobate anual în legea bugetului de stat	Bugetul de stat; asistenţa externă
47.	Elaborarea mecanismului de aplicare a sistemului de autorizaţie integrată de mediu/autorizaţie de mediu	2018	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	Mecanism – elaborat şi aplicat	2225766	Bugetul de stat
48.	Revizuirea instrumentelor economice şi fiscale de mediu şi promovarea unor instrumente noi în conformitate cu practicile UE	2018	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	Proiecte aprobate; instrumente economice noi – implementate	500000	Bugetul de stat; Fondul Ecologic Naţional; asistenţa externă
49.	Elaborarea mecanismului de implementare a sistemului de asigurare ecologică şi perfecţionarea sistemului de responsabilizare pentru compensarea prejudiciului cauzat mediului	2018	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	Proiecte aprobate	În limitele aprobate de bugetul de stat	Bugetul de stat; asistenţa externă
50.	Crearea mecanismelor economice necesare pentru implementarea principiului de răspundere extinsă a producătorului	2016	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Ministerul Finanţelor	Proiecte aprobate	1705869	Bugetul de stat; asistenţa externă; Fondul Ecologic Naţional
51.	Consolidarea Fondului Ecologic Naţional şi a fondurilor ecologice locale	2015	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale	Proiecte aprobate	În limitele aprobate de bugetul de stat	Bugetul de stat; asistenţa externă

	şi eficientizarea activităţii acestora		şi Mediului; Ministerul Finanţelor			
52.	Eficientizarea sistemului de control ecologic, de penalizare pentru contravenţiile în domeniul mediului şi de recuperare a prejudiciului cauzat mediului	2016	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Bază de date a agenţilor economici şi întreprinderilor – creată; plan de efectuare a controalelor bazat pe risc – elaborat; registru al controalelor – creat; sistem de penalizare – eficientizat	În limitele aprobate de bugetul de stat	Bugetul de stat; asistenţa externă
Obiectivul specific 5. Crearea sistemului de monitoring integrat şi de control al calităţii mediului						
53.	Elaborarea şi aprobarea unui program de monitoring ecologic integrat al calităţii componentelor de mediu (inclusiv pentru monitoringul calităţii solurilor, biodiversităţii, al ariilor naturale protejate de stat, al zonelor umede, al zgomotului şi al concentraţiilor de radon etc.)	2015	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului; Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale; Academia de Ştiinţe a Moldovei	Program de monitoring – aprobat	În limita alocaţiilor anuale	Bugetul de stat
54.	Crearea şi punerea în aplicare a sistemului de monitoring ecologic integrat	2017	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului; Academia de Ştiinţe a Moldovei	Sistem de monitoring – funcţional	388561	Bugetul de stat; asistenţa externă; Fondul Ecologic Naţional
55.	Dezvoltarea sistemului de monitoring al calităţii solurilor, aerului, apei (inclusiv a celei potabile), a biodiversităţii, a ariilor naturale protejate de stat şi a zonelor umede	2023	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Staţii, posturi de monitoring – create	800000000	Bugetul de stat; asistenţa externă; Fondul Ecologic Naţional
56.	Revizuirea standardelor de calitate a mediului (inclusiv a apei potabile) şi armonizarea acestora cu standardele internaţionale de calitatea a factorilor de mediu	2018	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului; Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale; Academia de Ştiinţe a Moldovei	Standarde de calitate – aprobate	În limitele aprobate de bugetul de stat	Bugetul de stat; asistenţa externă
57.	Elaborarea şi aprobarea listei indicatorilor de mediu	2017	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului; Biroul Naţional de Statistică	Listă aprobată	În limitele aprobate de bugetul de stat	Bugetul de stat; asistenţa externă
Obiectivul specific 6. Asigurarea utilizării raţionale, protecţiei şi conservării resurselor naturale						
Obiectivul specific 6.1. Îmbunătăţirea calităţii a cel puţin 50% din apele de suprafaţă prin implementarea sistemului de management al bazinelor hidrografice						

58.	Crearea sistemului de gestionare a resurselor de apă în baza principiului bazinului hidrografic prin: identificarea bazinelor şi districtelor hidrografice şi stabilirea aranjamentelor administrative pentru rîurile transfrontaliere, lacuri şi alte corpuri de apă; asigurarea analizei economice a utilizării apei, a impactului activităţii umane asupra stării apelor şi a caracteristicilor districtelor hidrografice, a Planurilor de gestionare a districtelor bazinelor hidrografice Nistru, Dunăre–Prut şi Marea Neagră	2020	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Bazine hidrografice – identificate; analize – efectuate; planuri de gestionare – aprobate	8903064	Bugetul de stat; Fondul Ecologic Naţional; asistenţa externă
59.	Elaborarea mecanismului privind responsabilitatea pentru protecţia apelor de suprafaţă	2015	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului; Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale	Mecanism, (inclusiv instrumente de implementare a acestuia) – elaborat şi aprobat	270850	Bugetul de stat
60.	Identificarea apelor naturale poluate sau care ar putea fi afectate, desemnarea zonelor vulnerabile la nitraţi şi elaborarea planurilor de acţiuni şi a codurilor de bună practică ecologică pentru aceste zone	2018	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului; Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale	Zone vulnerabile la nitraţi – identificate; planuri de acţiuni – elaborate şi aplicate	În limitele aprobate de bugetul de stat	Bugetul de stat; asistenţa externă; Fondul Ecologic Naţional
61.	Elaborarea ghidului naţional privind planurile de siguranţă a apei potabile, implementarea şi evaluarea acestora în conformitate cu recomandările Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii şi obligaţiile la Protocolul privind Apa şi Sănătatea	2016	Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale; Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Ghid aprobat	În limitele aprobate de bugetul de stat	Bugetul de stat; asistenţa externă
62.	Elaborarea unui studiu de fezabilitate privind riscurile la inundaţii, elaborarea hărţilor de hazard şi a hărţilor de risc de inundaţii pentru zonele cu risc sporit la inundaţii, elaborarea planurilor de management al riscurilor de inundaţii	2015	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului; Ministerul Afacerilor Interne	Studiu de fezabilitate – elaborat; hărţi elaborate; planuri de management – aprobate	24000000	Asistenţa externă
63.	Revizuirea şi actualizarea schemei protecţiei localităţilor împotriva inundaţiilor	2016	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Schemă actualizată	226850	Bugetul de stat

64.	Elaborarea metodologiei de aplicare a sistemului de subsidii pentru populaţia vulnerabilă la inundaţii	2018	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Metodologie elaborată şi aprobată	1946230	Bugetul de stat
Obiectivul specific 6.2. Asigurarea accesului pînă în anul 2023 a circa 80% din populaţie la sisteme şi servicii sigure de alimentare cu apă şi a circa 65% la sisteme şi servicii de canalizare						
65.	Dezvoltarea infrastructurii de alimentare cu apă şi canalizare şi asigurarea accesului, pînă în anul 2023, a circa 80% din populaţie la sisteme şi servicii sigure de alimentare cu apă şi canalizare şi dezvoltarea sistemelor regionale de alimentare cu apă şi canalizare Soroca–Bălţi, Vadul lui Vodă–Chişinău–Străşeni–Călăraşi, Prut–Leova–Basarabeasca–Cimişlia şi Ceadîr-Lunga	2023	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Apeducte, reţelele de canalizare – construite; staţii de epurare, populaţia – conectate	3910415850	Bugetul de stat; investiţiile şi asistenţa externă; Fondul Ecologic Naţional; Fondul de Dezvoltare Regională
66.	Promovarea principiilor economiei de piaţă şi promovarea parteneriatului public-privat în domeniul alimentării cu apă şi canalizare	2015	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului; Ministerul Economiei şi Infrastructurii	Instrumente economice – aplicate, parteneriate publice-private – create	105600	Bugetul de stat
67.	Evaluarea situaţiei în domeniul colectării şi epurării apelor reziduale urbane şi identificarea zonelor sensibile şi mai puţin sensibile	2020	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului; Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale	Studiu de evaluare realizat; zone sensibile – stabilite	În limitele aprobate de bugetul de stat	Bugetul de stat; asistenţa externă
68.	Elaborarea programelor tehnice şi investiţionale pentru implementarea cerinţelor privind epurarea apelor reziduale urbane, în conformitate cu prevederile *Directivei 91/271/EEC a Consiliului din 21 mai 1991 privind tratarea apelor reziduale urbane*	2022	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Prevederile directivei – transpuse şi implementate	2825068800	Bugetul de stat; asistenţa externă
Obiectivul specific 6.3. Îmbunătăţirea calităţii solurilor şi reconstrucţia ecologică de terenuri degradate, afectate de alunecări şi a fişiilor de protecţie a terenurilor agricole în proporţie de 100%, precum şi gestionarea durabilă şi protecţia resurselor minerale utile						
69.	Reconstrucţia ecologică a terenurilor degradate, supuse alunecărilor şi folosite pentru extragerea substanţelor minerale utile	2023	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	880 mii ha teren degradat – reabilitat, împădurit; 21,5 mii ha de teren supus alunecărilor – reconstruit	100000000	Bugetul de stat; Fondul Ecologic Naţional; asistenţa externă
70.	Restabilirea fişiilor de protecţie a terenurilor agricole şi crearea carcasei naturale de conservare a	2020	Agenţia “Moldsilva”; Ministerul Agriculturii,	30 mii ha de fişii – restabilite; carcasă naturală creată	4000000	Fondul Ecologic Naţional;

	solurilor prin conectarea acestora la masivele forestiere existente		Dezvoltării Regionale şi Mediului			sursele externe
71.	Diminuarea impactului deşertificării solurilor prin implementarea tehnologiilor resurso-productive	2023	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Tehnologii noi utilizate	500000	Bugetul de stat; Fondul Ecologic Naţional; surse externe
72.	Îmbunătăţirea infrastructurii de irigare prin extinderea şi reabilitarea a 11 sisteme de irigare	2016	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	11 sisteme de irigare – reabilitate şi extinse	35998140	Bugetul de stat; suportul bugetar în sectorul agriculturii
73.	Elaborarea sistemului de subvenţii şi subsidii care să contribuie la utilizarea raţională şi protecţia resurselor de sol	2016	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Proiecte aprobate	În limita bugetului de stat	Bugetul de stat; Fondul Ecologic Naţional; Fondul Global de Mediu
74.	Decontaminarea terenurilor contaminate istoric cu pesticide, inclusiv din categoria poluanţilor organici persistenţi	2017	Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale; Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului; autorităţile administraţiei publice locale	800 ha terenuri – decontaminate; 1588 de locaţii – decontaminate	45000000	Bugetul de stat; Fondul Ecologic Naţional; asistenţa externă
Direcţia de acţiune: Gestionarea durabilă şi protecţia resurselor minerale utile						
75.	Crearea mecanismului de implementare a Codului Subsolului	2015	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Proiecte aprobate	În limitele alocate anual	Bugetul de stat
76.	Efectuarea cercetărilor ştiinţifice ale subsolului pentru descoperirea de noi zăcăminte şi dezvoltarea continuă a bazei de materie primă	2023	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului; Academia de Ştiinţe a Moldovei	Studii realizate; zăcăminte noi înregistrate	30000000	Bugetul de stat; Fondul Ecologic Naţional; asistenţa externă
77.	Cartarea geologică a teritoriului Republicii Moldova la scara 1:50000 şi crearea bazei electronice de date geologice	2017	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Bază de date, creată şi integrată în sistemul informaţional integrat de mediu	1000000	Bugetul de stat; Fondul Ecologic Naţional; asistenţa externă
Obiectivul specific 6.4. **Extinderea suprafeţelor de păduri pînă la 15% din teritoriul ţării, a ariilor naturale protejate de stat pînă la 8% din teritoriu şi asigurarea managementului eficient şi durabil al ecosistemelor naturale**						
78.	Crearea mecanismului de responsabilizare a beneficiarilor de resurse naturale privind protecţia şi	2020	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Proiecte aprobate; mecanisme aplicate	26400	Bugetul de stat

	utilizarea durabilă a acestora					
79.	Stabilirea unui regim strict de protecţie a speciilor de floră şi faună rare şi pe cale de dispariţie	2016	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului; Academia de Ştiinţe a Moldovei	Proiecte aprobate; Cartea Roşie – publicată	200000	Bugetul de stat; Fondul Ecologic Naţional
80.	Elaborarea planurilor de management durabil al ariilor naturale protejate de stat şi al zonelor-nucleu ale Reţelei Ecologice Naţionale	2023	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Planuri de management, aprobate şi implementate	26400	Bugetul de stat
81.	Dezvoltarea Reţelei Ecologice Naţionale prin asigurarea managementului şi protecţiei elementelor Reţelei Ecologice Naţionale din afara sistemului de arii naturale protejate de stat, actualizarea listei zonelor-nucleu ale Reţelei Ecologice Naţionale şi a Sistemului Informaţional Geografic al Reţelei Ecologice Naţionale	2020	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Management eficient al Reţelei Ecologice Naţionale asigurat; lista şi sistemul – actualizat	2059000	Bugetul de stat; Fondul Ecologic Naţional; asistenţa externă
82.	Crearea Rezervaţiei Biosferice “Prutul de Jos”, a Parcului Naţional “Nistrul de Jos” şi instituirea regimului special pentru ecosistemele de valoare şi pădurile naturale vechi	2023	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Arii protejate – create; suprafaţa, extinsă pînă la mii ha	2105600	Bugetul de stat; Fondul Ecologic Naţional
83.	Fortificarea capacităţilor sistemului de arii naturale protejate de stat, antrenarea sectorului de cercetare-dezvoltare şi a publicului în managementul acestora	2016	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului; Academia de Ştiinţe a Moldovei	Programul de întărire a capacităţilor – elaborat şi realizat	5000000	Bugetul de stat; Fondul Ecologic Naţional
84.	Crearea şi restabilirea fîşiilor de protecţie riverane şi a bazinelor de apă, a pădurilor pe terenuri degradate, a spaţiilor verzi	2023	Agenţia “Moldsilva”; Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	30 mii ha fîşii riverane – restabilite/ create; 150 mii ha de plantaţii forestiere, spaţii verzi – create	80000000	Bugetul de stat; Fondul Ecologic Naţional; sursele externe
85.	Crearea şi restabilirea fîşiilor de protecţie a drumurilor	2023	Ministerul Economiei şi Infrastructurii; Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului; Agenţia “Moldsilva”	Fîşii – 100% reabilitate pînă în 2020; cu 10% extinse pînă în anul 2023	50000000	Bugetul de stat; Fondul Ecologic Naţional; sursele externe
86.	Stabilirea importanţei zonelor umede ca instrument al conservării biodiversităţii şi utilizării raţionale a resurselor de	2023	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului;	150 mii ha de zone umede – restabilite	30000000	Bugetul de stat; Fondul Ecologic Naţional;

	apă şi asigurarea restabilirii şi reconstrucţiei ecologice a zonelor umede degradate, cu includerea acestora în circuitul economic		Academia de Ştiinţe a Moldovei			asistenţa externă
87.	Crearea mecanismului de responsabilizare a beneficiarilor de terenuri împădurite, ierboase, de zone umede şi crearea stimulentelor şi instrumentelor economice în suportul asigurării gestionării durabile şi protecţiei acestora	2020	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	Proiecte aprobate; instrumente economice utilizate	45000	Bugetul de stat
88.	Asigurarea protecţiei şi utilizării raţionale a speciilor dependente de apă și a speciilor migratoare în zonele umede din afara sistemului de arii protejate de stat	2018	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Academia de Ştiinţe a Moldovei	Mecanism implementat	559186	Bugetul de stat
89.	Elaborarea mecanismului de aplicare a Legii privind biosecuritatea	2017	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale; Academia de Ştiinţe a Moldovei	Proiect aprobat; proceduri de evaluare a riscurilor – testate	În limitele alocărilor anuale în bugetul de stat	Bugetul de stat
90.	Crearea, dotarea şi acreditarea laboratorului în vederea identificării şi detectării organismelor modificate genetic	2016	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale	Laborator de detectare creat şi dotat; metode validate, acreditate în sistemul *SM SR EN ISO/CEI* 17025:2006	1000000	Bugetul de stat; asistenţa externă
Obiectivul specific 7. Crearea sistemului de management integrat al calităţii aerului, reducerea emisiilor de poluanţi în atmosferă cu 30% pînă în anul 2023 şi a gazelor cu efect de seră cu cel puţin 20% pînă în anul 2020, comparativ cu scenariul liniei de bază						
Direcţia de acţiune 1. Crearea sistemului integrat de gestionare a calităţii aerului						
91.	Evaluarea cadrului instituţional, a sistemului de management şi de protecţie a aerului şi elaborarea unui studiu de evaluare privind situaţia în acest domeniu	2014	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Ministerul Economiei și Infrastructurii	Studiu elaborat	796092	Bugetul de stat; Fondul Ecologic Naţional; asistenţa externă
92.	Ratificarea Protocolului privind reducerea gradului de acidifiere, eutrofizare şi nivelul de ozon troposferic (Protocolul de la Gothenburg) și a amendamentelor la acesta	2018	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	Proiect aprobat	În limitele aprobate de bugetul de stat	Bugetul de stat
93.	Stabilirea criteriilor şi regimului de evaluare a calităţii aerului în relaţie cu poluanţii atmosferici	2016	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului;	Proiect aprobat	În limitele alocaţiilor bugetare anuale	Bugetul de stat

			Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale			
94.	Determinarea zonelor şi aglomerărilor în care nivelurile de poluanţi sînt inferioare valorilor-limită stabilite şi în care nivelurile de poluanţi depăşesc valorile-limită stabilite, precum şi elaborarea listelor pentru aceste zone	2019	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale	Listele zonelor/ aglomerărilor – elaborate	În limitele aprobate în bugetul de stat	Bugetul de stat
95.	Elaborarea planurilor pentru calitatea aerului în zonele şi aglomerările unde nivelurile de poluanţi depăşesc valorile maxim admisibile şi a planurilor de acţiune pe termen scurt pentru zonele şi aglomerările în care există riscul de depăşire a pragului de alertă	2022	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale; autorităţile administraţiei publice locale	Planuri pentru toate zonele şi aglomerările stabilite – aprobate	În limitele aprobate în bugetul de stat	Bugetul de stat; asistenţa externă
96.	Îmbunătăţirea sistemului de prevenire, control şi de supraveghere a calităţii aerului în zone şi aglomeraţii	2023	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale	Puncte fixe de control – determinate; Staţii – instalate	35000000	Asistenţa externă; Fondul Ecologic Naţional
97.	Crearea sistemului naţional de inventariere a emisiilor şi stabilirea plafoanelor naţionale de emisii în conformitate cu Protocolul de la Goethenburg	2023	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale	Sistem creat; inventar al emisiilor – elaborat; plafoane naţionale de emisii – aprobate	50000000	Bugetul de stat; Fondul Ecologic Naţional; Fondurile UE
98.	Crearea registrului de emisii şi transferuri ale poluanţilor şi includerea în sistemul informaţional integrat de mediu	2016	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	Registru creat	10000000	Bugetul de stat; Fondul Ecologic Naţional; asistenţa externă
99.	Elaborarea mecanismului, metodologiei şi instrumentelor de determinare a valorilor-limită de emisie a poluanţilor, în conformitate cu condiţiile locale şi capacitatea industrială	2016	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale; Institutul de Standardizare	Mecanism, metodologie şi instrumente – aprobate	3472704	Bugetul de stat; asistenţa externă
100.	Limitarea emisiilor de compuşi organici volatili, cauzate de utilizarea de solvenţi organici în anumite vopsele, lacuri şi în produsele de refinisare a vehiculelor	2018	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale	Proiect aprobat	În limitele aprobate de bugetul de stat	Bugetul de stat; asistenţa externă
101.	Introducerea standardelor de emisii pentru diferite	2020	Institutul de Standardizare;	Standarde euro – aprobate;	10600000	Bugetul de stat;

	tipuri de vehicule şi a standardelor de calitate a carburanţilor		Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Ministerul Economiei și Infrastructurii	standardul euro 4 – aplicat la importul automobilelor; valorile-limită ale conţinutului de sulf în combustibili – stabilite; emisiile de dioxid de sulf – reduse		Fondul Ecologic Naţional; asistenţa externă
Direcţia de acţiune 2. Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră şi diminuarea impactului schimbărilor climatice						
102.	Stimularea promovării pe piaţă a automobilelor cu propulsie de tip hibrid şi electrice, a celor cu volumul cilindric al motorului mic (pînă la 1,4)	2023	Ministerul Economiei și Infrastructurii; Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	Automobilele importate cu propulsie de tip hibrid şi electrice – 30% din numărul existent; cu volumul cilindric al motorului mic – 50% din numărul existent	15215310	Asistenţa externă; Fondul Ecologic Naţional
103.	Promovarea utilizării mai vaste a biocombustibililor în calitate de carburanţi	2023	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Ministerul Economiei și Infrastructurii	Biocombustibilul – 15% din cantitatea de carburanţi	15215310	Asistenţa externă; Fondul Ecologic Naţional; Fondul de Eficienţă Energetică
104.	Promovarea programelor de eliminare treptată a automobilelor, camioanelor, tractoarelor vechi	2023	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Ministerul Economiei și Infrastructurii	Programe implementate	25215310	Fondul Ecologic Naţional; asistenţa externă
105.	Elaborarea mecanismului de aplicare a sistemului “celor mai bune tehnici disponibile” şi a “celor mai bune practici” pentru sectoarele industriei cu un impact semnificativ în ceea ce privește calitatea aerului	2020	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Ministerul Economiei și Infrastructurii	Mecanism elaborat şi implementat	200505386	Asistenţa externă
106.	Aplicarea conceptului Eficientizării Resurselor şi Producerii mai Pure la întreprinderi şi organizaţii	2023	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Ministerul Economiei și Infrastructurii	Numărul de întreprinderi la care se implementează conceptul	17188425	Fondul Ecologic Naţional; asistenţa externă
Obiectivul specific 8. Crearea sistemelor integrate de gestionare a deşeurilor şi substanţelor chimice, care ar contribui la reducerea cu 30% a cantităţii de deşeuri depozitate şi creşterea cu 20% a ratei de reciclare pînă în anul 2023						
107.	Extinderea serviciilor de salubrizare din mediul urban și rural prin introducerea/ extinderea	2015	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	Servicii şi sisteme de colectare – numărul creat	80105600	Bugetul de stat; Fondul Ecologic

	sistemelor de colectare selectivă la sursă					Naţional; asistenţa externă
108.	Elaborarea studiilor de fezabilitate pentru construcţia infrastructurii de deşeuri menajere solide şi a staţiilor de tratare mecanico-biologică, conform strategiilor regionale de gestionare integrată a deşeurilor pentru regiunile Nord şi Centru	2014	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	Studii de fezabilitate elaborate	10101580	Bugetul de stat; Fondul Ecologic Naţional; asistenţa externă
109.	Implementarea proiectelor investiţionale în domeniul gestionării deşeurilor (construcţiei depozitelor pentru deşeuri menajere solide, staţiilor de transfer regional şi staţiilor de tratare mecanico-biologică)	2023	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	7 depozite, 100 staţii de transfer şi 2 staţii de tratare mecanico-biologică – construite	134686111	Bugetul de stat; Fondul Ecologic Naţional; asistenţa externă
110.	Inventarierea articolelor şi produselor cu conţinut de mercur şi compuşii acestuia, a stocurilor şi deşeurilor de mercur, a vopselelor cu conţinut de plumb şi compuşii acestuia	2015	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale	Inventar creat	2000000	Bugetul de stat; Fondul Ecologic Naţional; asistenţa externă
111.	Inventarierea, cartografierea şi crearea bazei de date privind terenurile contaminate cu substanţe chimice periculoase	2015	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale	Inventar creat	2000000	Bugetul de stat; Fondul Ecologic Naţional; asistenţa externă
112.	Evacuarea şi distrugerea deşeurilor de pesticide, inclusiv din categoria poluanţilor organici persistenţi, acumulate pe teritoriul ţării din perioada sovietică	2020	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Ministerul Apărării; Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale	6000 tone de pesticide – evacuate şi distruse; numărul de depozite – lichidate	261000000	Fondul Ecologic Naţional; asistenţa externă
113.	Crearea sistemului de clasificare şi etichetare a substanţelor chimice	2016	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale	Sistem creat	3200000	Bugetul de stat; Fondul Ecologic Naţional; asistenţa externă
114.	Crearea registrului produselor chimice de pe piaţa Republicii Moldova	2015	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale	Registru electronic creat	1285000	Bugetul de stat; Fondul Ecologic Naţional; asistenţa externă
115.	Implementarea programelor de instruire şi conştientizare privind	2018	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale	Programe de conştientizare şi	12561399	Bugetul de stat; Fondul

	asigurarea unui management integrat al deşeurilor la nivel intercomunal/interraional în regiuni; obligaţia de asumare a responsabilităţii producătorului şi principiului poluatorul plăteşte; substanţele şi amestecurile chimice cu risc major pentru mediu şi sănătatea publică		şi Mediului; Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale	instruire – organizate		Ecologic Naţional; asistenţa externă

[Anexa nr.2 modificată prin Hot.Guv. nr.1143 din 21.11.2018, în vigoare 18.01.2019]

L E G E
privind evaluarea impactului asupra mediului

nr. 86 din 29.05.2014

Monitorul Oficial nr.174-177/393 din 04.07.2014

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Scopul şi obiectul legii
Articolul 2. Noţiuni principale
Articolul 3. Principiile evaluării impactului asupra mediului
Articolul 4. Domeniul de aplicare a evaluării impactului asupra mediului
Articolul 5. Atribuţiile autorităţii competente
Articolul 6. Finanţarea activităţii de evaluare a impactului asupra mediului

Capitolul II
CEREREA PRIVIND ACTIVITATEA PLANIFICATĂ

Articolul 7. Depunerea cererii privind activitatea planificată
Articolul 8. Conţinutul cererii privind activitatea planificată

Capitolul III
EVALUAREA PREALABILĂ A ACTIVITĂŢII PLANIFICATE

Articolul 9. Efectuarea evaluării prealabile
Articolul 10. Rezultatele evaluării prealabile

Capitolul IV
PROCEDURA EVALUĂRII IMPACTULUI ASUPRA MEDIULUI ÎN CONTEXT TRANSFRONTALIER PENTRU PARTEA DE ORIGINE

Articolul 11. Iniţierea procedurii de evaluare a impactului asupra mediului în context transfrontalier
Articolul 12. Notificarea părţii afectate
Articolul 13. Pregătirea şi prezentarea documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului
Articolul 14. Desfăşurarea consultărilor
Articolul 15. Luarea deciziei

Capitolul V
ORDINEA EVALUĂRII IMPACTULUI ASUPRA MEDIULUI ÎN CONTEXT TRANSFRONTALIER PENTRU PARTEA AFECTATĂ

Articolul 16. Pregătirea răspunsului la notificare
Articolul 17. Prezentarea şi diseminarea documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului
Articolul 18. Consultările şi informarea despre decizia luată

Capitolul VI
PROCEDURA DE REALIZARE A EVALUĂRII IMPACTULUI ASUPRA MEDIULUI LA NIVEL NAŢIONAL

Articolul 19. Programul de realizare a evaluării impactului asupra mediului
Articolul 20. Elaborarea documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului
Articolul 21. Examinarea şi discutarea documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului
Articolul 22. Procedura de desfăşurare a dezbaterilor publice
Articolul 23. Acordul de mediu

Capitolul VII

**APROBAREA ACTIVITĂŢII PLANIFICATE.
RĂSPUNDEREA ŞI CONTESTAREA DECIZIILOR**

Articolul 24. Informarea privind aprobarea activităţii planificate

Articolul 26. Contestarea deciziei

**Capitolul VIII
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII**

Articolul 27. Intrarea în vigoare

Articolul 28. Abrogarea reglementărilor contrare

Articolul 29. Organizarea executării

Anexa nr.1 Lista activităţilor planificate supuse în mod obligatoriu evaluării impactului asupra mediului

Anexa nr.2 Lista activităţilor planificate pentru care trebuie stabilită necesitatea efectuării evaluării impactului asupra mediului

Anexa nr.3 Conţinutul cererii privind activitatea planificată

Anexa nr.4 Criterii de selecţie pentru determinarea necesităţii de efectuare a evaluării impactului asupra mediului

Anexa nr.5 Structura notificării privind activitatea planificată în conformitate cu art.3 din Convenţia Espoo

Anexa nr.6 Structura răspunsului la notificarea privind activitatea planificată în conformitate cu art.3 din Convenţia Espoo

Anexa nr.7 Conţinutul raportului privind participarea publicului

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Prezenta lege transpune parţial Directiva 2011/92/UE a Parlamentului European şi a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind evaluarea efectelor anumitor proiecte publice şi private asupra mediului (text codificat), publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr.L 26 din 1 ianuarie 2012.

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Scopul şi obiectul legii

(1) Scopul prezentei legi este instituirea unui cadru juridic de funcţionare a mecanismului de evaluare a impactului asupra mediului al unor proiecte publice şi private sau al unor genuri de activitate planificate, pentru asigurarea prevenirii sau minimizării, la etapele iniţiale, a impactului negativ asupra mediului şi sănătăţii populaţiei.

(2) Obiectul prezentei legi sînt procedurile şi modalităţile aplicate în procesul de evaluare a impactului asupra mediului al unor proiecte publice şi private sau al unor genuri de activitate planificate care pot avea un impact semnificativ asupra mediului din Republica Moldova sau din alte state.

Articolul 2. Noţiuni principale

În sensul prezentei legi, se definesc următoarele noţiuni principale:

acord de mediu – act permisiv, emis de organul central de mediu al administraţiei publice, prin care sînt stabilite condiţiile şi, după caz, măsurile pentru protecţia mediului care trebuie respectate în cazul realizării proiectului;

activitate planificată – proiect public sau privat ori gen de activitate planificată, care constă în construcţia de obiecte noi, extinderea, reconstrucţia, modernizarea, reprofilarea, planificarea unor genuri noi de activitate, dobîndirea sau utilizarea resurselor naturale, influenţa asupra teritoriului sau landşaftului neatins sau puţin modificat de activitatea omului, precum şi alte acţiuni a căror efectuare sau al căror rezultat final poate avea impact semnificativ asupra mediului;

autoritate competentă – organ emitent al actelor permisive în domeniul mediului;

aviz al expertizei ecologice – act administrativ emis de organul emitent al actelor permisive în domeniul mediului pentru activităţile şi obiectele ce nu necesită obţinerea acordului de mediu, care constată corespunderea activităţilor economice preconizate şi/sau a documentaţiei de proiect cu prevederile legislaţiei de mediu şi care cuprinde măsurile pentru protecţia mediului ce trebuie să fie respectate în procesul realizării proiectului;

evaluare a impactului asupra mediului – procedură efectuată conform prezentei legi pentru evaluarea impactului eventual al activităţii planificate asupra mediului, precum şi pentru elaborarea propunerilor privind prevenirea şi minimizarea impactului negativ sau, în cazul încălcării cerinţelor prevăzute de prezenta lege, pentru interzicerea demarării activităţii planificate;

impact asupra mediului – schimbări directe sau indirecte ale mediului, provocate de realizarea unor activităţi planificate care afectează sau pot afecta atît sănătatea omului, cît şi diversitatea biologică, solul, subsolul, apa, aerul, clima, landşaftul, bunurile materiale, patrimoniul cultural, precum şi interacţiunea dintre factorii enumeraţi;

iniţiator – persoană fizică sau juridică, inclusiv unităţile publice şi administrativ-teritoriale, care solicită obţinerea dreptului de realizare a activităţii planificate;

parte afectată – parte sau părţi contractante ale Convenţiei privind evaluarea impactului asupra mediului în context transfrontalier care pot fi afectate de impactul unei activităţi planificată a fi realizată pe teritoriul părţii de origine;

parte de origine – parte sau părţi contractante ale Convenţiei privind evaluarea impactului asupra mediului în context transfrontalier sub a căror jurisdicţie este preconizată realizarea activităţii planificate;

public – una sau mai multe persoane fizice sau juridice, precum şi asociaţiile, organizaţiile sau grupurile constituite de acestea în conformitate cu legislaţia sau practica naţională;

public interesat – public afectat sau care ar putea fi afectat ori care este interesat de procedurile de adoptare a deciziilor în domeniul mediului.

[Art.2 modificat prin Legea nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017]

Articolul 3. Principiile evaluării impactului asupra mediului

(1) Evaluarea impactului asupra mediului se efectuează pe baza următoarelor principii:

a) principiul acţiunii preventive;

b) principiul corectitudinii şi plenitudinii informaţiei;

c) principiul transparenţei şi accesibilităţii;

d) principiul participativ;

e) principiul precauţiei;

f) principiul "poluatorul plăteşte".

(2) Principiul acţiunii preventive presupune că evaluarea impactului asupra mediului se realizează la etapa timpurie de planificare, proiectare şi luare a deciziilor cu privire la activitatea planificată, în baza informaţiilor tehnice şi ştiinţifice existente la momentul respectiv, cu indicarea măsurilor pentru reducerea sau prevenirea impactului potenţial asupra mediului, avînd în vedere dezvoltarea durabilă a ţării.

(3) Principiul corectitudinii şi plenitudinii informaţiei presupune că evaluarea impactului asupra mediului se realizează în baza informaţiei prezentate de iniţiator privind activitatea planificată, a informaţiei despre starea actuală a mediului şi a resurselor naturale, precum şi a informaţiei primite de la autorităţile de stat de profil şi de la autorităţile administraţiei publice locale pe al căror teritoriu se va desfăşura activitatea planificată, ţinînd cont de propunerile expuse în cadrul dezbaterilor publice.

(4) Principiul transparenţei şi accesibilităţii presupune că publicul este în drept să primească la timp, înainte de realizarea activităţii planificate, în conformitate cu cerinţele prezentei legi şi cu legislaţia privind transparenţa procesului decizional, informaţii despre activitatea planificată şi să participe la dezbaterile publice organizate în procesul de evaluare a impactului asupra mediului.

(5) Principiul participativ presupune că iniţiatorul asigură tuturor participanţilor interesaţi accesul la documentaţia privind evaluarea impactului asupra mediului, la consultările publice privind evaluarea impactului activităţii planificate în locul şi timpul accesibile pentru public.

(6) Principiul precauţiei prevede că soluţionarea problemelor legate de impactul negativ asupra mediului trebuie să înceapă pînă la primirea, în volum deplin, a dovezilor ştiinţifice despre impactul negativ asupra mediului al activităţii planificate. Dacă există motive întemeiate cu privire la impactul negativ asupra mediului al activităţii planificate, trebuie luate măsuri de precauţie, iar în cazul unui impact semnificativ şi ireversibil, activitatea respectivă urmează a fi interzisă.

(7) Principiul "poluatorul plăteşte" prevede că iniţiatorul activităţii planificate suportă cheltuielile legate de evaluarea impactului asupra mediului şi de minimizarea impactului negativ asupra mediului al activităţii planificate.

Articolul 4. Domeniul de aplicare a evaluării impactului asupra mediului

(1) Evaluarea impactului asupra mediului trebuie să scoată în evidenţă, să descrie şi să evalueze, în mod corespunzător, în fiecare caz în parte, efectele directe şi indirecte ale activităţii planificate asupra următorilor factori:

a) populaţie, faună şi floră;

b) sol, subsol, apă, aer, climă şi landşaft;

c) bunuri materiale şi patrimoniu cultural;

d) interacţiunea dintre factorii menţionaţi la lit.a)-c) şi consecinţele lor pe termen lung, precum şi consecinţele cumulative.

(2) Evaluarea impactului asupra mediului se efectuează la nivel transfrontalier pentru activităţile indicate în pct.1-16 din anexa nr.1 şi la nivel naţional pentru activităţile indicate în pct.17-24 din aceeaşi anexă.

(3) Evaluarea impactului asupra mediului pentru activităţile indicate în anexa nr.2 se efectuează în baza avizului eliberat de autoritatea competentă, conform art.9 şi 10.

(4) Pentru activităţile indicate în anexa nr.2, precum şi pentru oricare alte activităţi pentru care se stabileşte că nu este necesară evaluarea impactului asupra mediului, se va elibera decizia sau avizul expertizei ecologice, după caz.

(5) Activităţile planificate realizate în scopul apărării naţionale nu sînt supuse evaluării impactului asupra mediului.

(6) Prevederile prezentei legi nu au efect asupra obligaţiei autorităţii competente de a respecta restricţiile impuse de legislaţia naţională cu privire la secretul de stat, comercial şi industrial, inclusiv la proprietatea intelectuală.

(7) Prevederile prezentei legi nu se aplică la realizarea activităţii indicate în pct.10 lit.g) din anexa nr.2 în caz de pericol de inundaţii cauzate de calamităţi naturale sau de accidente.

[Art.4 modificat prin Legea nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017]

Articolul 5. Atribuţiile autorităţii competente

Autoritatea competentă are următoarele atribuţii în domeniul evaluării impactului asupra mediului:

a) coordonarea procedurilor de evaluare a impactului asupra mediului, inclusiv în context transfrontalier;

b) aprobarea Programului de realizare a evaluării impactului asupra mediului;

c) examinarea documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului;

d) emiterea acordului de mediu;

e) emiterea avizului expertizei ecologice şi/sau a deciziilor conform art.10.

[Art.5 completat prin Legea nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017]

Articolul 6. Finanţarea activităţii de evaluare a impactului asupra mediului

(1) Cheltuielile ce ţin de elaborarea şi prezentarea documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului, precum şi de informare, de organizare a consultărilor publice,

traducere a documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului, în cazul impactului transfrontalier, sînt suportate de iniţiator.

(2) Acordul de mediu se eliberează de către autoritatea competentă gratuit.

Capitolul II
CEREREA PRIVIND ACTIVITATEA PLANIFICATĂ

Articolul 7. Depunerea cererii privind activitatea planificată

(1) Iniţiatorul care planifică realizarea unei activităţi indicate în anexa nr.1 sau nr.2 prezintă autorităţii competente o cerere scrisă privind activitatea planificată. Cererea se depune după efectuarea studiului de fezabilitate privind activitatea planificată.

(2) Autoritatea competentă, în termen de 5 zile de la data depunerii cererii, plasează informaţia despre aceasta pe pagina sa web oficială.

(3) Pentru activităţile care nu sînt indicate în anexa nr.1 sau nr.2, dar pentru care legislaţia prevede eliberarea avizului expertizei ecologice, iniţiatorul care planifică realizarea activităţii sau autorităţile publice, prin intermediul ghişeului unic, vor depune cererea simplificată privind activitatea planificată (fără indicarea soluţiilor cu privire la locul şi tipul tehnologiilor utilizate, dar cu indicarea impactului posibil asupra mediului şi a aspectelor sociale şi economice ale acestui impact).

[Art.7 completat prin Legea nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017]

Articolul 8. Conţinutul cererii privind activitatea planificată

(1) Cererea va conţine informaţia privind activitatea planificată şi cel puţin două soluţii (alternative) cu privire la locul şi tipul tehnologiilor utilizate, cu indicarea impactului posibil asupra mediului şi a aspectelor sociale şi economice ale acestui impact. Conţinutul cererii privind activitatea planificată este prevăzut în anexa nr.3.

(2) Cererea depusă constituie temei pentru efectuarea de către autoritatea competentă a evaluării prealabile.

Capitolul III
EVALUAREA PREALABILĂ A ACTIVITĂŢII PLANIFICATE

Articolul 9. Efectuarea evaluării prealabile

(1) Procedura de evaluare a impactului asupra mediului este precedată de o evaluare prealabilă a activităţii planificate, realizată de autoritatea competentă.

(2) Evaluarea prealabilă a unei activităţi indicate în anexa nr.1 se efectuează în baza cererii depuse de iniţiator, aplicînd criteriile prevăzute în anexa nr.4, în vederea determinării necesităţii de efectuare a evaluării impactului asupra mediului în context transfrontalier sau la nivel naţional.

(3) Evaluarea prealabilă a unei activităţi indicate în anexa nr.2 se efectuează în baza cererii depuse de iniţiator, aplicînd criteriile prevăzute în anexa nr.4, în vederea determinării necesităţii de efectuare a evaluării impactului asupra mediului. În cazul stabilirii necesităţii de efectuare a evaluării impactului asupra mediului, aceasta se face la nivel naţional.

(4) Evaluarea prealabilă se efectuează în termen de 10 zile lucrătoare.

(5) Evaluarea prealabilă a activităţilor prevăzute la art.7 alin.(3) se efectuează în termen de cel mult 5 zile lucrătoare, în baza cererii depuse de iniţiator şi/sau autoritatea publică, în vederea determinării necesităţii de efectuare a evaluării impactului asupra mediului sau a stabilirii corespunderii parametrilor acestor activităţi cu prevederile actelor legislative şi altor acte normative, normelor şi standardelor în vigoare.

[Art.9 completat prin Legea nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017]

Articolul 10. Rezultatele evaluării prealabile

(1) În urma evaluării prealabile, autoritatea competentă aprobă una din următoarele decizii:

a) activitatea planificată urmează a fi supusă evaluării impactului asupra mediului în context transfrontalier;

b) activitatea planificată urmează a fi supusă evaluării impactului asupra mediului la nivel naţional;

c) nu este necesară efectuarea evaluării impactului asupra mediului şi nu este necesară eliberarea avizului expertizei ecologice;

d) nu este necesară efectuarea evaluării impactului asupra mediului, dar este necesară eliberarea avizului expertizei ecologice.

(2) Decizia cu privire la evaluarea prealabilă se comunică iniţiatorului, autorităţii/autorităţilor administraţiei publice locale de nivelul al doilea pe al căror teritoriu se va desfăşura activitatea planificată şi se plasează pe pagina web a autorităţii competente în termen de 5 zile lucrătoare de la data aprobării.

(3) Dacă autoritatea competentă decide că activitatea indicată în anexa nr.1 urmează a fi supusă evaluării impactului asupra mediului în context transfrontalier, evaluarea se efectuează conform art.11-15, luînd în consideraţie opinia părţii afectate.

(4) Dacă autoritatea competentă decide că activitatea specificată în anexa nr.1 sau nr.2 urmează a fi supusă evaluării impactului asupra mediului la nivel naţional, evaluarea se efectuează conform art.19-23.

(5) Dacă autoritatea competentă decide că pentru activitatea indicată în anexa nr.2 nu este necesară efectuarea evaluării impactului asupra mediului, se elaborează documentaţia tehnică, care se supune expertizei ecologice de stat.

[Art.10 completat prin Legea nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017]

Capitolul IV
PROCEDURA EVALUĂRII IMPACTULUI ASUPRA MEDIULUI ÎN CONTEXT TRANSFRONTALIER PENTRU PARTEA DE ORIGINE

Articolul 11. Iniţierea procedurii de evaluare a impactului asupra mediului în context transfrontalier

(1) Dacă pe teritoriul Republicii Moldova este prevăzută realizarea unor activităţi planificate cu impact transfrontalier sau dacă o activitate planificată a altor state poate avea un impact semnificativ asupra mediului din Republica Moldova, evaluarea impactului asupra mediului se efectuează în conformitate cu cerinţele Convenţiei privind evaluarea impactului asupra mediului în context transfrontalier (în continuare – Convenţia Espoo) şi ale prezentei legi.

(2) În cazul aplicării procedurii de evaluare a impactului asupra mediului în context transfrontalier, informaţia care se prezintă altor state este supusă restricţiilor legislaţiei Republicii Moldova.

(3) Decizia privind participarea Republicii Moldova în calitate de parte afectată la procedura de evaluare a impactului asupra mediului este luată de autoritatea competentă în baza notificării privind activitatea planificată, prezentată de partea de origine.

(4) În cazul în care Republica Moldova consideră că va fi afectată în urma impactului negativ semnificativ al activităţii planificate de partea de origine, dar nu a primit nicio notificare în acest sens de la partea de origine, autoritatea competentă iniţiază consultări cu partea de origine privind impactul transfrontalier. Dacă părţile nu au convenit asupra reglementării acestei chestiuni, autoritatea competentă a Republicii Moldova poate transmite cazul spre examinare comisiei de investigare, în conformitate cu anexa IV la Convenţia Espoo.

(5) În cazul în care se planifică realizarea unor activităţi în comun (construcţia unei magistrale de transport, a conductelor etc.), părţile convin asupra procedurii de evaluare a impactului asupra mediului şi asupra elaborării documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului (se elaborează o documentaţie comună sau fiecare parte elaborează documentaţia proprie privind evaluarea impactului asupra mediului).

Articolul 12. Notificarea părţii afectate

(1) Dacă la etapa de evaluare preliminară autoritatea competentă a părţii de origine a stabilit necesitatea examinării în context transfrontalier a activităţii planificate, iniţiatorul elaborează o notificare pentru partea afectată şi o înaintează autorităţii competente a părţii de origine.

(2) Autoritatea competentă a părţii de origine, în termen de 5 zile lucrătoare de la primirea notificării din partea iniţiatorului, prezintă autorităţii competente a părţii afectate, prin intermediul canalelor diplomatice, notificarea privind activitatea planificată şi o plasează pe pagina sa web oficială. Autoritatea competentă a părţii afectate, în termen de 30 de zile de la primirea notificării, oferă un răspuns cu privire la participarea/neparticiparea părţii afectate la procedura de evaluare a impactului asupra mediului.

(3) Notificarea va conţine informaţii în baza cărora partea afectată să poată determina nivelul său de interes şi de implicare în evaluarea impactului asupra mediului. Notificarea trebuie să fie prezentată părţii afectate în limba de stat sau în una din limbile oficiale ale Convenţiei Espoo (în continuare – limbă accesibilă), stabilită de comun acord cu partea afectată.

(4) Structura notificării este prevăzută în anexa nr.5.

(5) La etapa notificării, partea de origine poate solicita de la partea afectată informaţii publice necesare pentru pregătirea documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului şi informaţii privind procedurile naţionale de evaluare a impactului asupra mediului. Informaţia solicitată se prezintă în termen de cel mult 45 de zile de la data primirii solicitării.

(6) În cazul în care partea afectată a informat autoritatea competentă a părţii de origine că nu va participa la procedura de evaluare a impactului sau nu a prezentat răspunsul în termenul prevăzut la alin.(2), procedura de evaluare a impactului asupra mediului se realizează la nivel naţional, fără participarea părţii afectate.

(7) În cazul în care partea afectată şi-a exprimat intenţia de a participa la procedura de evaluare a impactului asupra mediului şi a informat în termen autoritatea competentă a părţii de origine cu privire la decizia sa, procedura de evaluare a impactului asupra mediului se realizează cu participarea părţii afectate.

Articolul 13. Pregătirea şi prezentarea documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului

(1) Dacă partea afectată şi-a exprimat intenţia de a participa la procedura de evaluare a impactului asupra mediului, autoritatea competentă a părţii de origine, prin intermediul canalelor diplomatice, prezintă autorităţii competente a părţii afectate Programul de realizare a evaluării impactului asupra mediului, prezentat de către iniţiator, în baza căruia se elaborează documentaţia privind evaluarea impactului asupra mediului. Autoritatea competentă a părţii afectate prezintă autorităţii competente a părţii de origine avizul la program în termen de 30 de zile.

(2) După colectarea informaţiei necesare la nivel naţional şi a celei parvenite de la partea afectată şi după coordonarea Programului de realizare a evaluării impactului asupra mediului cu autoritatea competentă a părţii de origine, luînd în consideraţie avizul părţii afectate, iniţiatorul începe să elaboreze documentaţia privind evaluarea impactului asupra mediului.

(3) Autoritatea competentă a părţii de origine, în termen de 5 zile lucrătoare de la primirea documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului din partea iniţiatorului sau a autorităţii care a elaborat-o (în continuare – titularul documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului), prezintă documentaţia respectivă autorităţii competente a părţii afectate, într-o limbă accesibilă, prin intermediul canalelor diplomatice, pentru examinare şi pregătire a comentariilor. Documentaţia privind evaluarea impactului asupra mediului se remite pe suport de hîrtie şi în format electronic.

(4) Partea afectată, în conformitate cu procedura naţională stabilită, distribuie, inclusiv publicului, documentaţia privind evaluarea impactului asupra mediului, pregăteşte şi prezintă avizul, desfăşoară consultări cu partea de origine.

(5) Termenul de examinare, de efectuare a consultărilor publice şi de prezentare a avizului la documentaţia privind evaluarea impactului asupra mediului pentru partea afectată este de cel mult 50 de zile. La cererea părţii afectate, autoritatea competentă a părţii de origine, cu acordul

iniţiatorului, poate prelungi termenul de examinare a documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului cu cel mult 30 de zile.

(6) În documentaţia privind evaluarea impactului asupra mediului, iniţiatorul va ţine cont, în mod corespunzător, de obiecţiile şi propunerile din avizul autorităţii competente a părţii afectate.

(7) Elaborarea şi aprobarea documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului la nivel naţional se fac în conformitate cu art.19-23.

Articolul 14. Desfăşurarea consultărilor

(1) Autorităţile competente ale părţilor desfăşoară de comun acord consultări la diferite etape ale procedurii de evaluare a impactului asupra mediului. După elaborarea şi prezentarea către partea afectată a documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului, autoritatea competentă a părţii de origine iniţiază, în mod obligatoriu, consultări cu autoritatea competentă a părţii afectate.

(2) Consultările se desfăşoară în privinţa impactului transfrontalier potenţial al activităţii planificate, a măsurilor de reducere sau eliminare a impactului negativ al acesteia, a metodelor de informare a publicului şi de desfăşurare a dezbaterilor publice. Autorităţile competente ale părţilor examinează de comun acord şi alte aspecte relevante pentru activitatea planificată şi procedura de evaluare a impactului asupra mediului. Autorităţile competente ale părţilor convin asupra componenţei participanţilor la consultări, precum şi asupra termenelor, locului şi formei de desfăşurare a consultărilor.

(3) Consultările pot fi organizate în formă de:

a) comitete comune;

b) întruniri ale experţilor;

c) videoconferinţe, schimb de informaţii prin intermediul poştei electronice sau al scrisorilor oficiale;

d) întruniri ale oficialilor de rang mediu şi/sau înalt.

(4) Dezbaterile publice se desfăşoară, pentru fiecare caz în parte, pe teritoriul părţii de origine, în hotarele administrativ-teritoriale ale localităţii/localităţilor unde se planifică desfăşurarea activităţii, cu participarea părţii afectate, în conformitate cu acordurile bilaterale sau cu decizia comună a părţilor privind desfăşurarea dezbaterilor publice. Participarea părţii afectate la consultări şi dezbateri publice se efectuează din cont propriu.

(5) Rezultatele consultărilor şi dezbaterilor publice, inclusiv lista participanţilor, se consemnează într-un proces-verbal, semnat de preşedintele şi secretarul şedinţei.

(6) Consultările şi dezbaterile publice se desfăşoară pînă la aprobarea deciziei conform art.23 alin.(1) lit.a) sau lit.c).

Articolul 15. Luarea deciziei

(1) După realizarea procedurii de coordonare internă a documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului care va include dezbaterile publice şi concluziile consultărilor, ţinînd cont de opinia părţii afectate, autoritatea competentă a părţii de origine decide asupra emiterii acordului de mediu în conformitate cu art.23.

(2) Autoritatea competentă a părţii de origine, în termen de 15 zile, informează autoritatea competentă a părţii afectate, prin intermediul canalelor diplomatice, cu privire la emiterea acordului de mediu.

(3) Autoritatea competentă a părţii de origine informează autoritatea competentă a părţii afectate, prin intermediul canalelor diplomatice, cu privire la aprobarea activităţii planificate, în termen de 15 zile de la data primirii informaţiei respective de la autoritatea abilitată, în conformitate cu art.24.

Capitolul V
ORDINEA EVALUĂRII IMPACTULUI ASUPRA MEDIULUI ÎN CONTEXT TRANSFRONTALIER PENTRU PARTEA AFECTATĂ

Articolul 16. Pregătirea răspunsului la notificare

(1) Republica Moldova se consideră parte afectată în cazul primirii de la un alt stat a unei notificări cu privire la o activitate planificată care poate avea impact semnificativ asupra mediului din Republica Moldova. Pregătirea răspunsului la notificare şi coordonarea ulterioară a lucrărilor privind procedura de evaluare a impactului se pun în sarcina autorităţii competente a părţii afectate.

(2) Autoritatea competentă a părţii afectate, în termenul stabilit în notificare, care va fi de cel mult 30 de zile, decide asupra participării sau neparticipării sale la procedura de evaluare a impactului asupra mediului, ţinînd cont de opinia autorităţilor administraţiei publice centrale interesate, a autorităţilor administraţiei publice locale din teritoriul care ar putea fi supus impactului transfrontalier şi a publicului. În acest scop, în termen de 5 zile lucrătoare, autoritatea competentă:

a) plasează notificarea pe pagina sa web oficială, indicînd perioada de prezentare a opiniei privind activitatea planificată;

b) prezintă notificarea autorităţilor de stat de profil, autorităţilor administraţiei publice locale din teritoriul impactului potenţial, precum şi publicului, indicînd termenele de prezentare a comentariilor.

(3) În cazul în care autoritatea competentă a părţii afectate decide să ia parte la procesul de evaluare a impactului asupra mediului, aceasta informează în scris, prin intermediul canalelor diplomatice, autoritatea competentă a părţii de origine despre decizia luată. Totodată, răspunsul poate conţine o relatare succintă privind componentele de mediu potenţial afectate (de exemplu: ecosistemele vulnerabile, speciile rare ale florei şi faunei şi cele pe cale de dispariţie, monumentele culturale şi naturale, alte obiecte care pot fi afectate în urma realizării activităţii planificate). Structurarea răspunsului la notificare este expusă în anexa nr.6. Autoritatea competentă plasează informaţia despre decizia luată pe pagina sa web oficială în termen de 5 zile.

(4) Dacă autoritatea competentă a părţii afectate a luat decizia de a nu participa la procesul de evaluare a impactului asupra mediului, aceasta informează în scris autoritatea competentă a părţii de origine despre decizia luată şi plasează informaţia respectivă pe pagina sa web oficială în termen de 5 zile.

(5) La solicitarea autorităţii competente a părţii de origine, autoritatea competentă a părţii afectate oferă părţii de origine, în termen de 45 de zile, informaţii accesibile cu privire la starea mediului necesare pentru elaborarea documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului, precum şi informaţii cu privire la procedura naţională de evaluare a impactului asupra mediului.

(6) Lipsa reacţiei din partea autorităţii competente a părţii afectate semnifică acceptul ei de a realiza activitatea planificată.

Articolul 17. Prezentarea şi diseminarea documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului

(1) În cazul în care autoritatea competentă a părţii de origine prezintă autorităţii competente a părţii afectate, pentru coordonare, Programul de realizare a evaluării impactului asupra mediului, autoritatea competentă a părţii afectate urmează să prezinte avizul în conformitate cu termenele şi procedurile stabilite. Autoritatea competentă a părţii afectate plasează programul pe pagina sa web oficială, indicînd perioada de prezentare a opiniei asupra acestuia.

(2) Documentaţia privind evaluarea impactului asupra mediului este prezentată autorităţii competente a părţii afectate într-o limbă accesibilă, pe suport de hîrtie şi în format electronic, cu indicarea termenului de examinare a documentaţiei, care va fi de cel mult 50 de zile. În caz de necesitate, cu acordul părţilor, termenul de examinare a documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului poate fi prelungit cu cel mult 30 de zile.

(3) Autoritatea competentă, în termen de 5 zile lucrătoare, plasează pe pagina sa web oficială documentaţia privind evaluarea impactului asupra mediului şi o prezintă autorităţilor administraţiei publice locale de nivelul întîi din teritoriul impactului potenţial şi autorităţilor administraţiei publice centrale de profil, indicînd termenele de prezentare a comentariilor. Autorităţile administraţiei publice locale, în termen de 5 zile lucrătoare, plasează informaţia despre

evaluarea impactului asupra mediului, pe suport de hîrtie, într-un loc accesibil publicului şi informează despre aceasta publicul şi autoritatea competentă a părţii afectate.

(4) Instituţiile de stat şi alte instituţii ale părţii afectate implicate în procesul de examinare a documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului, precum şi publicul interesat prezintă, în termenele prevăzute, comentariile lor autorităţii competente, care elaborează avizul.

(5) Autoritatea competentă a părţii afectate transmite autorităţii competente a părţii de origine, prin intermediul canalelor diplomatice, avizul la documentaţia privind evaluarea impactului asupra mediului şi, totodată, îl plasează pe pagina sa web oficială.

(6) Iniţiatorul trebuie să ţină cont de avizul autorităţii competente a părţii afectate la documentaţia privind evaluarea impactului asupra mediului şi să informeze, în termenele stabilite, autoritatea competentă a părţii afectate despre acceptarea sau respingerea obiecţiilor şi propunerilor indicate în aviz.

Articolul 18. Consultările şi informarea despre decizia luată

(1) În procesul examinării documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului, autoritatea competentă a părţii afectate, în caz de necesitate, organizează consultări cu instituţiile interesate şi cu publicul şi iniţiază consultări cu autoritatea competentă a părţii de origine.

(2) Autorităţile competente ale părţilor organizează de comun acord consultări, în cadrul cărora convin asupra componenţei participanţilor şi a subiectelor ce urmează a fi puse în discuţie. Consultările se desfăşoară înainte de emiterea acordului de mediu.

(3) În conformitate cu acordul comun al autorităţilor competente ale părţilor, partea afectată poate participa la dezbateri publice pe teritoriul părţii de origine. Participarea părţii afectate la dezbateri publice se efectuează din cont propriu. Autoritatea competentă a părţii afectate plasează informaţia cu privire la desfăşurarea dezbaterilor publice pe pagina sa web oficială, informează în acest sens autorităţile administraţiei publice locale din teritoriul potenţial afectat de impactul transfrontalier, informează publicul prin intermediul mass-media şi al internetului despre data şi locul desfăşurării dezbaterilor publice.

(4) În procesul de luare a deciziei cu privire la activitatea planificată, partea de origine ia în consideraţie rezultatele consultărilor şi ale dezbaterilor publice în mod corespunzător.

(5) După primirea de la autoritatea competentă a părţii de origine a informaţiei despre decizia luată în privinţa activităţii planificate, însoţită de argumentele pe care se bazează, autoritatea competentă a părţii afectate plasează informaţia şi argumentele pe pagina sa web oficială şi le transmite autorităţii administraţiei publice locale respective în termen de 5 zile lucrătoare.

Capitolul VI
PROCEDURA DE REALIZARE A EVALUĂRII IMPACTULUI ASUPRA MEDIULUI LA NIVEL NAŢIONAL

Articolul 19. Programul de realizare a evaluării impactului asupra mediului

(1) În cazul în care autoritatea competentă, conform art.10 alin.(1), a luat decizia privind efectuarea evaluării impactului asupra mediului la nivel naţional al activităţii planificate, iniţiatorul este obligat să îndeplinească toate procedurile conform prezentului capitol.

(2) Pentru efectuarea evaluării impactului asupra mediului la nivel naţional al activităţii planificate, iniţiatorul elaborează Programul de realizare a evaluării impactului asupra mediului, care urmează a fi coordonat cu autoritatea competentă. Totodată, iniţiatorul asigură informarea publicului şi oferă posibilitate acestuia şi autorităţilor publice interesate să prezinte în scris comentarii la program.

(3) Iniţiatorul publică, cel puţin într-un ziar naţional şi în unul local, o informaţie succintă despre activitatea planificată, indicînd obligatoriu pagina sa web oficială şi/sau o altă adresă la care pot fi accesate cererea şi proiectul Programului de realizare a evaluării impactului asupra mediului, precum şi termenele de prezentare a comentariilor. Comentariile se prezintă iniţiatorului, iar copia de pe comentarii – autorităţii competente.

(4) Iniţiatorul prezintă autorităţii competente, pentru coordonare, proiectul Programului de realizare a evaluării impactului asupra mediului, însoţit de materialele ce atestă informarea publicului (copia publicaţiei, anunţul). Autoritatea competentă examinează programul în termen de 30 de zile de la data primirii şi emite un aviz. Programul se consideră coordonat dacă autoritatea competentă a emis un aviz pozitiv. În cazul unui aviz negativ, proiectul programului este restituit iniţiatorului pentru definitivare. După definitivare, programul poate fi remis autorităţii competente pentru reexaminare.

(5) În Programul de realizare a evaluării impactului asupra mediului se stabilesc graficul efectuării evaluării impactului asupra mediului, inclusiv al consultărilor şi dezbaterilor publice, lista autorităţilor publice cărora le va fi prezentată documentaţia privind evaluarea impactului asupra mediului, structura documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului, lista detaliată a lucrărilor de evaluare a impactului asupra mediului, ţinînd cont de particularităţile activităţii planificate şi dificultăţile condiţiilor naturale, sociale şi de ordin tehnologic.

(6) Programul de realizare a evaluării impactului asupra mediului este valabil 3 ani de la data aprobării. Dacă la expirarea termenului menţionat iniţiatorul nu a prezentat autorităţii competente documentaţia de evaluare a impactului asupra mediului specificată la art.20, acesta este obligat să elaboreze şi să aprobe programul în mod repetat.

Articolul 20. Elaborarea documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului

(1) Documentaţia privind evaluarea impactului asupra mediului se elaborează în baza actelor normative în vigoare, în conformitate cu programul coordonat de realizare a evaluării impactului asupra mediului şi ţinîndu-se cont de comentariile expuse de către public vizavi de rezultatele informării primare privind activitatea planificată.

(2) Documentaţia privind evaluarea impactului asupra mediului va conţine cel puţin următoarele informaţii:

a) descrierea activităţii planificate, inclusiv descrierea caracteristicilor fizice, şi cerinţele în materie de utilizare a terenului în cursul fazelor de construcţie şi funcţionare; descrierea principalelor caracteristici ale procedeelor de fabricaţie; estimarea, în funcţie de tip şi cantitate, a reziduurilor şi a emisiilor potenţiale (poluarea apei, aerului, solului şi subsolului, zgomot, vibraţii, radiaţii termice şi radioactive etc.) rezultate din activitatea planificată şi informaţia referitoare la locul desfăşurării activităţii planificate şi dimensiunile acesteia;

b) compararea principalelor alternative examinate (inclusiv varianta renunţării la activitatea planificată) şi a principalelor motive care stau la baza alegerii unei sau altei alternative, ţinînd cont de efectele asupra mediului;

c) descrierea stării curente a elementelor de mediu care ar putea fi afectate în mod semnificativ de activitatea planificată, cuprinzînd, în special, populaţia, flora, fauna, solul, subsolul, apa, aerul, factorii climatici, bunurile materiale, inclusiv patrimoniul arheologic şi arhitectural, peisajul şi relaţiile dintre toţi aceşti factori, cu detaliile necesare pentru a putea determina starea iniţială a mediului din zona activităţii planificate;

d) descrierea tipurilor şi consecinţelor impactului potenţial al activităţii planificate asupra mediului şi dimensiunile acestora. Descrierea va include efectele directe şi oricare dintre efectele indirecte, secundare, cumulative, pe termen scurt, mediu, lung, permanente şi temporare, pozitive şi negative ale activităţii planificate;

e) descrierea metodelor de estimare folosite pentru evaluarea impactului asupra mediului;

f) descrierea măsurilor preconizate pentru evitarea, reducerea şi, dacă este posibil, remedierea impactului negativ asupra mediului;

g) descrierea măsurilor de prevenire şi lichidare a consecinţelor posibilelor situaţii excepţionale şi accidente;

h) argumentarea necesităţii efectuării sau neefectuării analizei postproiect şi determinarea, în cazul necesităţii efectuării acesteia, a indicatorilor şi termenelor de desfăşurare;

i) un rezumat nontehnic al informaţiilor menţionate la lit.a)-h);

j) indicarea oricăror dificultăţi (deficienţe tehnice sau lipsa cunoştinţelor profesionale) întîlnite de către iniţiator la sintetizarea informaţiilor necesare;

k) raportul privind participarea publicului;

l) concluzii.

(3) Elaborarea documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului poate fi realizată de către persoane juridice care au dreptul de a desfăşura acest gen de activitate, atît din Republica Moldova, cît şi din alte ţări.

(4) Iniţiatorul este în drept să solicite de la autoritatea competentă, instituţiile publice, autorităţile administraţiei publice locale informaţia necesară pentru pregătirea documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului, în conformitate cu procedura şi termenele stabilite de legislaţia în vigoare.

(5) Dacă în cadrul pregătirii documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului iniţiatorul decide să renunţe la activitatea planificată, acesta comunică decizia sa autorităţii competente. Informaţia prezentată cu privire la renunţare se plasează pe pagina web oficială a autorităţii competente.

(6) Documentaţia privind evaluarea impactului asupra mediului constituie bază pentru elaborarea capitolului "Protecţia mediului" din documentaţia de proiect.

Articolul 21. Examinarea şi discutarea documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului

(1) Iniţiatorul prezintă documentaţia privind evaluarea impactului asupra mediului spre examinare autorităţii competente, care o plasează pe pagina sa web oficială şi o examinează în termen de 60 de zile de la data prezentării acesteia.

(2) La indicaţia autorităţii competente, iniţiatorul prezintă spre examinare documentaţia privind evaluarea impactului asupra mediului autorităţilor administraţiei publice centrale de profil şi autorităţii administraţiei publice locale de nivelul întîi pe al cărei teritoriu se va realiza activitatea planificată. Comentariile la documentaţia privind evaluarea impactului asupra mediului se prezintă iniţiatorului în scris de către organele menţionate în termen de 50 de zile de la prezentarea documentaţiei, copii de pe comentarii fiind transmise totodată autorităţii competente.

(3) Autoritatea administraţiei publice locale, în termen de 5 zile de la primirea documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului, plasează documentaţia respectivă într-un loc accesibil publicului, informează despre aceasta iniţiatorul, autoritatea competentă şi publicul şi comunică datele despre persoana care oferă sprijin iniţiatorului în organizarea dezbaterilor publice.

(4) Iniţiatorul plasează pe pagina sa web oficială documentaţia privind evaluarea impactului asupra mediului sau asigură accesul publicului la aceasta prin intermediul altor mijloace. După prezentarea documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului, iniţiatorul publică, în cel puţin unul din ziarele naţionale şi în unul local, anunţul privind posibilitatea publicului de a se familiariza cu conţinutul acesteia, de a prezenta pe marginea ei comentarii scrise şi de a participa la dezbaterile publice pe marginea documentaţiei menţionate. Comentariile publicului vor fi prezentate iniţiatorului în termen de 30 de zile de la asigurarea accesului publicului, copii de pe acestea fiind transmise totodată autorităţii competente.

(5) Iniţiatorul este obligat să examineze opinia publicului prin intermediul consultărilor publice. În urma totalurilor dezbaterilor publice şi comentariilor parvenite în scris, iniţiatorul întocmeşte un raport privind participarea publicului, care este parte componentă a documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului. Iniţiatorul prezintă raportul autorităţii competente în termen de 50 de zile de la depunerea documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului. Conţinutul raportului privind participarea publicului este specificat în anexa nr.7.

(6) Autoritatea competentă participă la toate dezbaterile publice privind impactul activităţii planificate, care se desfăşoară în conformitate cu prezenta lege.

(7) Autoritatea competentă, pînă la emiterea acordului de mediu, desfăşoară consultări cu iniţiatorul referitoare la documentaţia privind evaluarea impactului asupra mediului. La consultări

pot participa, după caz, autorităţile care ar putea fi interesate de activitatea planificată, prin natura responsabilităţilor lor specifice în materie de mediu.

Articolul 22. Procedura de desfăşurare a dezbaterilor publice

(1) Dezbaterile publice referitoare la documentaţia privind evaluarea impactului asupra mediului se desfăşoară pentru:

a) realizarea dreptului publicului de participare la dezbateri şi la luarea deciziilor importante de mediu;

b) luarea în consideraţie a obiecţiilor şi a propunerilor publicului referitoare la documentaţia privind evaluarea impactului asupra mediului şi adoptarea deciziilor ce ţin de realizarea activităţii planificate;

c) găsirea de soluţii reciproc acceptabile pentru iniţiator şi pentru public de prevenire şi minimizare a impactului negativ asupra mediului în urma realizării activităţii planificate.

(2) Dezbaterile publice se desfăşoară pe teritoriul autorităţii administraţiei publice locale unde va fi realizată activitatea planificată. După prezentarea documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului, iniţiatorul, împreună cu autoritatea administraţiei publice locale, stabileşte locul, data şi ora desfăşurării dezbaterilor publice.

(3) Iniţiatorul informează publicul despre desfăşurarea dezbaterilor publice prin publicarea anunţurilor în mass-media şi plasarea lor pe pagina sa web oficială. Autoritatea administraţiei publice locale, de asemenea, plasează anunţul cu privire la desfăşurarea dezbaterilor publice pe pagina sa web, în sediul său şi în alte locuri publice. Anunţul se plasează cu cel puţin 10 zile înainte de începerea dezbaterilor publice.

(4) Rezultatele dezbaterilor publice se consemnează într-un proces-verbal, cu indicarea numărului total de participanţi, a listei întrebărilor, a obiecţiilor şi propunerilor parvenite în procesul de desfăşurare a dezbaterilor publice referitoare la documentaţia privind evaluarea impactului asupra mediului. Procesul-verbal se întocmeşte în termen de 3 zile de la data desfăşurării dezbaterilor publice şi se semnează de preşedintele şedinţei privind dezbaterile publice.

(5) Dacă în procesul desfăşurării dezbaterilor publice referitoare la documentaţia privind evaluarea impactului asupra mediului nu au fost oferite răspunsuri la întrebările formulate, iniţiatorul (titularul documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului) transmite răspunsurile, în termen de 15 zile de la data desfăşurării dezbaterilor publice, autorilor întrebărilor pe adresele poştale şi electronice indicate în procesul înregistrării.

Articolul 23. Acordul de mediu

(1) În baza rezultatelor examinării documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului, a avizelor autorităţilor administraţiei publice centrale şi locale, ale altor instituţii interesate, precum şi ţinînd cont de comentariile prezentate de public în formă scrisă şi de rezultatele consultărilor publice, autoritatea competentă aprobă una din următoarele decizii:

a) emite acordul de mediu;

b) remite iniţiatorului activităţii planificate documentaţia privind evaluarea impactului asupra mediului pentru definitivare;

c) refuză eliberarea acordului de mediu.

(2) Autoritatea competentă emite acordul de mediu în cazul în care documentaţia privind evaluarea impactului asupra mediului a fost elaborată în conformitate cu cerinţele stabilite de prezenta lege şi a fost minimizat impactul negativ asupra mediului. Acordul de mediu va conţine cel puţin:

a) argumentarea deciziei;

b) măsurile obligatorii preconizate pentru prevenirea sau pentru reducerea impactului negativ asupra mediului;

c) informaţia cu privire la desfăşurarea procesului de participare a publicului.

(3) Dacă documentaţia privind evaluarea impactului asupra mediului a fost întocmită cu încălcarea normelor prevăzute de prezenta lege sau dacă nu sînt prevăzute măsuri de prevenire şi reducere a impactului negativ asupra mediului, autoritatea competentă remite iniţiatorului pentru definitivare documentaţia privind evaluarea impactului asupra mediului, indicînd lacunele care urmează a fi înlăturate. În acest caz, iniţiatorul va prezenta, în termen de 30 de zile, documentaţia privind evaluarea impactului asupra mediului pentru reexaminare, iar autoritatea competentă va adopta una din deciziile prevăzute la alin.(1) în termen de 15 zile lucrătoare.

(4) Dacă prin documentaţia privind evaluarea impactului asupra mediului s-a stabilit că, în urma realizării activităţii planificate, mediului îi va fi cauzat un prejudiciu irecuperabil, autoritatea competentă refuză eliberarea acordului de mediu. În acest caz, iniţiatorul renunţă la activitatea planificată.

(5) Termenul de adoptare a deciziei prevăzute la alin.(1) şi de informare a iniţiatorului cu privire la adoptarea acesteia este de 60 de zile din data recepţionării documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului de către autoritatea competentă.

(6) Pînă la expirarea termenului stabilit la alin.(5), autoritatea competentă, cu acordul iniţiatorului, poate hotărî prelungirea acestui termen cu cel mult 30 de zile.

(7) Acordul de mediu este valabil 4 ani. Dacă la expirarea termenului menţionat iniţiatorul nu a obţinut actul permisiv pentru desfăşurarea activităţii planificate, acesta urmează să reia întregul proces de evaluare a impactului asupra mediului, începînd cu depunerea cererii.

(8) Condiţiile indicate în acordul de mediu urmează a fi luate în consideraţie, în mod obligatoriu, de către autorităţile abilitate la eliberarea actelor permisive.

(9) Informaţia privind acordurile de mediu eliberate se include în baza de date a autorităţii competente.

(10) Autoritatea competentă asigură păstrarea şi întreţinerea arhivei documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului şi a copiilor de pe acordurile de mediu eliberate.

Capitolul VII
APROBAREA ACTIVITĂŢII PLANIFICATE. RĂSPUNDEREA ŞI CONTESTAREA DECIZIILOR

Articolul 24. Informarea privind aprobarea activităţii planificate

(1) Autoritatea administraţiei publice locale sau centrale care a eliberat actul permisiv de realizare a activităţii planificate pentru care a fost emis un acord de mediu informează în scris autoritatea competentă despre eliberarea actului permisiv, în termen de 10 zile de la data emiterii acestuia.

(2) Autoritatea competentă plasează pe pagina sa web oficială copia actului permisiv de realizare a activităţii planificate. Iniţiatorul, în termen de 10 zile, informează publicul despre primirea actului permisiv prin publicarea anunţurilor în mass-media şi plasarea lor pe pagina sa web oficială.

Articolul 25. Răspunderea iniţiatorului şi a titularului documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului

(1) Iniţiatorul răspunde pentru:

a) caracterul complet şi veridicitatea informaţiei prezentate;

b) efectuarea evaluării impactului asupra mediului al activităţii planificate în conformitate cu prezenta lege şi cu alte acte normative;

c) organizarea dezbaterilor publice;

d) realizarea prevederilor şi respectarea condiţiilor stipulate în acordul de mediu.

(2) Titularul documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului este responsabil faţă de iniţiator în conformitate cu prevederile contractuale şi cu prezenta lege.

(3) Nerespectarea prevederilor alin.(1) de către iniţiator se sancţionează conform Codului contravenţional al Republicii Moldova.

Articolul 26. Contestarea deciziei

Orice persoană, inclusiv asociaţiile de persoane sau organizaţiile, este în drept să conteste, în conformitate cu Legea contenciosului administrativ nr.793-XIV din 10 februarie 2000, orice decizie prevăzută de prezenta lege, inclusiv dacă prin aceasta sînt lezate sau ignorate drepturile publicului la informare sau de participare la procesul de evaluare a impactului asupra mediului.

Capitolul VIII
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 27. Intrarea în vigoare

Prezenta lege intră în vigoare la 6 luni de la data publicării.

Articolul 28. Abrogarea reglementărilor contrare

La data intrării în vigoare a prezentei legi, Legea nr.851-XIII din 29 mai 1996 privind expertiza ecologică şi evaluarea impactului asupra mediului înconjurător (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1996, nr.52-53, art.494), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. În titlul legii, cuvintele "şi evaluarea impactului asupra mediului înconjurător" se exclud.
2. În preambul, cuvintele "şi evaluării impactului asupra mediului înconjurător" se exclud, iar cuvîntul "acestora" se substituie cu cuvîntul "acesteia".
3. La articolul 1, noţiunea "impactul asupra mediului înconjurător" se exclude.
4. La articolul 11 litera a), textul "şi documentaţia privind evaluarea impactului asupra mediului înconjurător (în continuare – E.I.M.Î)" se exclude.
5. Capitolul IV se abrogă.
6. La articolul 18, alineatul (6) se abrogă.
7. Anexa se abrogă.

Articolul 29. Organizarea executării

(1) Guvernul, în termen de 6 luni de la data publicării prezentei legi, va aduce actele sale normative în concordanţă cu prezenta lege.

(2) Guvernul va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislaţiei în vigoare în conformitate cu prezenta lege.

(3) Ministerul Mediului, în termen de 6 luni de la data publicării prezentei legi, va elabora şi va aproba, în ordinea stabilită, Ghidul cu privire la executarea procedurilor privind evaluarea impactului asupra mediului.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI **Igor CORMAN**

Chişinău, 29 mai 2014.
Nr.86.

Anexa nr.1

LISTA
activităţilor planificate supuse în mod obligatoriu evaluării impactului asupra mediului

1. Rafinării de ţiţei (cu excepţia întreprinderilor care fabrică doar lubrifianţi din ţiţei) şi instalaţii de gazificare şi lichefiere a minimum 500 tone de cărbune sau şist bituminos pe zi

2. Centrale termoelectrice şi alte instalaţii de combustie cu o putere termică de minimum 300 megawaţi; centrale nucleare şi alte reactoare nucleare, inclusiv dezafectarea sau dezasamblarea acestor centrale sau reactoare[1] (cu excepţia instalaţiilor de cercetare pentru producerea şi transformarea materialelor fisionabile şi fertile, a căror putere maximă nu depăşeşte 1 kilowatt de sarcină termică continuă)

[1] Centralele nucleare şi alte reactoare nucleare nu se mai încadrează în această categorie după ce întreg combustibilul nuclear şi alte elemente contaminate radioactiv au fost complet îndepărtate din instalaţie.

3. a) Instalaţii pentru retratarea combustibililor nucleari iradiaţi

b) Instalaţii destinate:

– producerii sau îmbogăţirii combustibililor nucleari;

– tratării combustibililor nucleari iradiaţi sau deşeurilor cu un înalt nivel de radioactivitate;

– depozitării finale a combustibililor nucleari iradiaţi;

– în exclusivitate depozitării finale a deşeurilor radioactive;

– în exclusivitate depozitării (pe o perioadă mai mare de 10 ani) a combustibililor nucleari iradiaţi sau a deşeurilor radioactive într-un loc diferit de cel de producţie

4. a) Topitorii integrate pentru producerea primară a fontei şi a oţelului

b) Instalaţii destinate producerii metalelor brute neferoase din minereuri, concentrate din minereu sau materii prime secundare prin procedee metalurgice, chimice sau electrolitice

5. Instalaţii pentru extragerea azbestului şi pentru prelucrarea şi transformarea azbestului şi a produselor care conţin azbest: pentru produse din azbociment, cu o producţie anuală de peste 20000 tone de produse finite, pentru garnituri de fricţiune, cu o producţie anuală de peste 50 tone de produse finite şi pentru alte utilizări ale azbestului, cu cantităţi utilizate de peste 200 tone pe an

6. Instalaţii chimice integrate, adică instalaţii pentru fabricarea la scară industrială a substanţelor prin utilizarea unor procedee de conversie chimică, în care mai multe unităţi sînt grupate şi legate funcţional şi care sînt destinate:

– fabricării produselor chimice organice de bază;

– fabricării produselor chimice anorganice de bază;

– fabricării îngrăşămintelor pe bază de fosfor, azot şi potasiu (îngrăşăminte simple sau compuse);

– fabricării produselor fitosanitare de bază şi a substanţelor biocide;

– fabricării produselor farmaceutice de bază prin utilizarea unui procedeu chimic sau biologic;

– fabricării explozibililor

7. a) Construirea liniilor pentru traficul feroviar de lungă distanţă şi a aeroporturilor[2] cu o lungime a pistei de cel puţin 2100 m

[2] Noţiunea de "aeroport" corespunde definiţiei date prin Convenţia de la Chicago din 1944 care instituie Organizaţia Internaţională a Aviaţiei Civile (anexa nr.14).

b) Construirea de autostrăzi şi drumuri expres[3]

[3] Noţiunea de "drum expres" corespunde definiţiei de "şosea specială" dată prin Acordul european din 15 noiembrie 1975 privind principalele artere de trafic internaţional.

c) Construirea unui drum cu patru sau mai multe benzi sau realinierea şi/sau lărgirea unui drum existent cu două sau mai puţine benzi pentru a-l transforma într-un drum cu patru sau mai multe benzi, în cazul în care drumul nou-constituit sau porţiunea de drum realiniată şi/sau lărgită se întinde pe o lungime de cel puţin 10 km

8. a) Căi navigabile interne şi porturi pentru traficul navigabil intern care să permită accesul ambarcaţiunilor de peste 1350 tone

b) Porturi comerciale, cheiuri ale porturilor maritime şi ale celor fluviale pentru încărcare şi descărcare (cu excepţia cheiurilor pentru bacuri) care permit traficul ambarcaţiunilor de peste 1350 tone

9. Instalaţii de eliminare a deşeurilor periculoase prin incinerare, tratare chimică sau prin îngropare

10. Sisteme de captare a apelor subterane sau de reîncărcare artificială a apei freatice în care volumul anual de apă captată sau reîncărcată atinge sau depăşeşte 10 milioane de metri cubi

11. a) Lucrări de transfer al resurselor de apă între bazine fluviale, în cazul în care respectivul transfer vizează prevenirea eventualelor penurii de apă şi în care volumul anual de apă transferată depăşeşte 100 milioane de metri cubi

b) În toate celelalte cazuri, lucrări de transfer al resurselor de apă între bazine fluviale, în cazul în care debitul mediu anual, prevăzut pentru mai mulţi ani, al bazinului de captare depăşeşte 2 miliarde de metri cubi şi în cazul în care volumul apelor transferate este mai mare de 5% din respectivul debit

Din ambele situaţii se exclude transferul apei potabile furnizate în reţea

12. Extracţia petrolului şi a gazelor naturale în scopuri comerciale, în cazul în care cantitatea extrasă depăşeşte 500 tone de petrol pe zi sau 500000 metri cubi de gaz pe zi

13. Baraje şi alte instalaţii destinate reţinerii sau depozitării permanente a apei, în cazul în care noul volum de apă sau volumul suplimentar de apă reţinută sau depozitată depăşeşte 10 milioane de metri cubi

14. Conducte avînd un diametru mai mare de 800 mm şi o lungime de cel puţin 40 km:

– pentru transportul gazelor, al petrolului, al substanţelor chimice

– pentru transportul fluxurilor de dioxid de carbon (CO_2) în scopul stocării geologice, inclusiv staţiile auxiliare conexe

15. Instalaţii industriale destinate fabricării:

– celulozei din lemn sau din alte materiale fibroase;

– hîrtiei şi a cartonului, cu o capacitate de producţie de peste 200 tone pe zi

16. Instalaţii de depozitare a petrolului, a produselor petrochimice sau chimice, cu o capacitate de minimum 200000 tone

17. Instalaţii de reciclare a deşeurilor nepericuloase, cu o capacitate de peste 100 tone pe zi

18. Staţii de tratare a apei uzate cu o capacitate superioară celei prevăzute pentru un echivalent de 150000 de locuitori

19. Instalaţii de creştere intensivă a păsărilor de curte şi a porcinelor cu o capacitate mai mare de:

– 85000 de pui maturi, respectiv 60000 de găini;

– 3000 de porci de producţie (cu o greutate mai mare de 30 kg) sau

– 900 de scroafe

20. Cariere şi exploataţii miniere de suprafaţă, în cazul în care suprafaţa şantierului depăşeşte 25 hectare sau, pentru turbării, 150 hectare

21. Construirea cablurilor electrice suspendate cu o tensiune de minimum 220 kV şi o lungime de cel puţin 15 km

22. Spaţiile de stocare geologică a dioxidului de carbon (CO_2) în conformitate cu Directiva 2009/31/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 23 aprilie 2009 privind stocarea geologică a dioxidului de carbon

23. Instalaţii de captare a fluxurilor de CO_2 în scopul stocării geologice în conformitate cu Directiva 2009/31/CE, fluxuri care provin din instalaţii menţionate în prezenta anexă sau care captează o cantitate totală anuală de CO_2 de cel puţin 1,5 megatone

24. Orice modificare sau extindere a activităţilor enumerate în prezenta anexă, în cazul în care o astfel de modificare sau extindere îndeplineşte limitele prevăzute, după caz, în prezenta anexă

Anexa nr.2

LISTA
activităţilor planificate pentru care trebuie stabilită necesitatea efectuării evaluării impactului asupra mediului

1. Agricultura şi acvacultura

a) Managementul resurselor acvatice pentru agricultură, inclusiv irigarea şi desecarea solului (100 hectare şi mai mult)

b) Instalaţii de creştere intensivă a animalelor de fermă (neincluse în anexa nr.1, cu o capacitate de 500 de porcine şi mai mult, 100 de vaci şi mai mult, 10000 de păsări şi mai mult)

c) Piscicultura intensivă destinată pescuitului (10 hectare şi mai mult)

2. Industria extractivă

a) Cariere, exploataţii miniere la zi şi turbării (neincluse în anexa nr.1)

a) Exploataţii miniere subterane

c) Foraje de mare adîncime, cu excepţia forajelor pentru investigarea stabilităţii solului, în special:

– foraj geotermic;

– foraj pentru depozitarea deşeurilor nucleare;

– foraj pentru alimentarea cu apă (5000 de metri cubi pe zi şi mai mult)

d) Instalaţii industriale de suprafaţă pentru extracţia cărbunelui, a petrolului, a gazelor naturale şi a minereurilor, precum şi a şistului bituminos (pînă la 500 tone de petrol pe zi sau 500000 metri cubi de gaz pe zi)

3. Industria energetică

a) Instalaţii industriale pentru producerea electricităţii, a aburului şi a apei calde (neincluse în anexa nr.1, cu o putere de la 100 pînă la 300 megawaţi)

b) Instalaţii industriale pentru transportul gazelor, al aburului şi al apei calde; transmiterea energiei electrice prin cabluri aeriene (neincluse la anexa nr.1, dar amplasate pe teritoriile ariilor naturale protejate de stat)

c) Depozitarea la suprafaţă a gazelor naturale (10000 metri cubi şi mai mult)

d) Depozitarea în rezervoare subterane a gazelor combustibile (10000 metri cubi şi mai mult)

e) Depozitarea la suprafaţă a combustibililor fosili (10000 tone şi mai mult)

f) Brichetarea industrială a huilei şi a lignitului

g) Instalaţii pentru colectarea şi tratarea deşeurilor radioactive (neincluse în anexa nr.1)

h) Instalaţii pentru producerea energiei hidroelectrice

i) Instalaţii destinate transformării energiei eoliene în energie electrică (parcuri eoliene) cu înălţimea construcţiei de peste 20 m

j) Instalaţii de captare a fluxurilor de CO_2 în scopul stocării geologice în conformitate cu Directiva 2009/31/CE, fluxuri care provin din instalaţii care nu sînt menţionate în anexa nr.1 la prezenta lege

4. Producerea şi prelucrarea metalelor

a) Instalaţii pentru producerea fontei sau a oţelului (fuziune primară sau secundară), inclusiv echipamente pentru turnare continuă (2,5 tone pe zi şi mai mult)

b) Instalaţii pentru prelucrarea metalelor feroase (2,5 tone pe zi şi mai mult):

– laminoare la cald;

– instalaţii de forjare cu ciocan de forjă;

– aplicarea unui strat protector metalic prin topire

c) Turnătorii de metale feroase (2,5 tone pe zi şi mai mult)

d) Instalaţii pentru topirea, inclusiv aliajul, a metalelor neferoase, cu excepţia metalelor preţioase, precum şi a produselor de recuperare (rafinare, turnare prin topire etc.) (2,5 tone pe zi şi mai mult)

e) Instalaţii pentru tratarea de suprafaţă a metalelor şi a materialelor plastice prin folosirea unor procedee electrolitice sau chimice

f) Fabricarea şi asamblarea autovehiculelor, inclusiv a tractoarelor, şi fabricarea motoarelor pentru autovehicule, inclusiv pentru tractoare

g) Şantiere navale

h) Instalaţii pentru construcţia şi reparaţia aeronavelor

i) Fabricarea materialului feroviar

j) Matriţare de fond prin materiale explozibile

k) Instalaţii pentru arderea şi sinterizarea minereurilor metalice

5. Industria de prelucrare a mineralelor

a) Cuptoare de cocs (distilare uscată a cărbunelui)

b) Instalaţii pentru fabricarea cimentului

c) Instalaţii pentru producerea azbestului şi fabricarea produselor din azbest (neincluse în anexa nr.1)

d) Instalaţii pentru fabricarea sticlei şi a fibrei de sticlă

e) Instalaţii pentru topirea substanţelor minerale, inclusiv pentru producerea fibrelor minerale

f) Fabricarea produselor ceramice prin ardere, în special a ţiglei, a cărămizii refractare, a plăcilor ceramice, a produselor ceramice sau a porţelanului (5 tone pe zi şi mai mult)

6. Industria chimică (activităţi neincluse în anexa nr.1)

a) Tratarea produselor intermediare şi fabricarea preparatelor chimice (5 tone pe zi şi mai mult)

b) Fabricarea pesticidelor şi a produselor farmaceutice, a vopselei şi a lacurilor, a elastomerilor şi a peroxizilor (5 tone pe zi şi mai mult)

c) Instalaţii de depozitare a petrolului, a produselor petrochimice şi chimice (10000 tone şi mai mult)

7. Industria alimentară

a) Fabricarea uleiurilor şi a grăsimilor vegetale şi animale (1000 tone pe zi şi mai mult)

b) Ambalarea în cutii şi conserve a produselor animale (20 tone pe zi şi mai mult) şi vegetale (15 tone pe zi şi mai mult)

c) Fabricarea produselor lactate (5 tone pe zi şi mai mult)

d) Fabricarea şi malţificarea berii (5 decalitri pe an şi mai mult)

e) Fabricarea dulciurilor şi a siropurilor (5 tone pe zi şi mai mult)

f) Instalaţii destinate sacrificării animalelor (15 tone pe zi şi mai mult)

g) Instalaţii industriale pentru fabricarea amidonului (5 tone pe zi şi mai mult)

h) Uzine pentru fabricarea făinii de peşte şi a unturii de peşte (5 tone pe zi şi mai mult)

i) Fabrici de zahăr

8. Industriile textilă, a pielăriei, a lemnului şi a hîrtiei

a) Instalaţii industriale pentru fabricarea hîrtiei şi a cartonului (neincluse în anexa nr.1, cu o capacitate de la 50 la 200 tone pe zi)

b) Instalaţii pentru pretratarea (operaţiuni de spălare, înălbire, mercerizare) sau vopsirea fibrelor ori a textilelor (1 tonă pe zi şi mai mult)

c) Uzine pentru tăbăcirea pieilor brute şi prelucrate (1 tonă pe zi şi mai mult)

c) Instalaţii pentru prelucrarea şi producerea celulozei

9. Industria cauciucului

Fabricarea şi tratarea produselor pe bază de elastomeri (1 tonă pe zi şi mai mult)

10. Infrastructura

a) Amenajare a zonelor industriale

b) Amenajare urbană, inclusiv construirea de centre comerciale (cu sisteme autonome de aprovizionare cu apă şi energie termică) şi parcări publice (cu o capacitate de 300 de locuri şi mai mult)

c) Construcţia de căi ferate şi platforme de transbordare intermodală, precum şi de terminale intermodale (neincluse în anexa nr.1)

d) Construcţia de aerodromuri (neincluse în anexa nr.1)

e) Construcţia de drumuri (magistrale), porturi şi instalaţii portuare (neincluse în anexa nr.1)

f) Construcţia căilor navigabile interne neincluse în anexa nr.1, lucrări de canalizare şi de regularizare a inundaţiilor

g) Baraje şi alte instalaţii destinate să reţină apa sau să o depoziteze pe termen lung (neincluse în anexa nr.1, cu o capacitate de la 1 milion la 10 milioane de metri cubi)

h) Linii de tramvai, căi ferate aeriene sau subterane, linii suspendate sau linii similare de o anumită categorie şi folosite exclusiv sau în principal pentru transportul persoanelor

i) Instalaţii de conducte pentru gaz şi petrol şi conducte pentru transportul fluxurilor de dioxid de carbon în scopul stocării geologice (neincluse în anexa nr.1)

j) Instalaţii de apeducte pe distanţe lungi (magistrale de 5 km şi mai mult)

k) Lucrări pentru combaterea eroziunii fluviale

l) Sisteme de captare şi de reîncărcare artificială a apei subterane (neincluse la anexa nr.1, cu un volum de captare sau reîncărcare de 1 milion de metri cubi pe an şi mai mult)

m) Lucrări de transfer al resurselor de apă între bazine fluviale (neincluse în anexa nr.1)

11. Alte activităţi

a) Piste permanente de curse automobilistice sau piste de încercare pentru autovehicule

b) Instalaţii pentru eliminarea deşeurilor (neincluse în anexa nr.1, cu o capacitate de la 50 la 100 tone pe zi)

c) Staţii de tratare a apei uzate (neincluse în anexa nr.1, cu o capacitate superioară celei prevăzute pentru un echivalent de la 50000 la 150000 de locuitori)

d) Amplasamente de depozitare a nămolului industrial

e) Depozitarea fierului vechi, inclusiv a vehiculelor casate (300 de vehicule şi mai mult)

f) Bancuri de testare pentru motoare, turbine sau reactoare

g) Instalaţii pentru fabricarea fibrelor minerale artificiale

h) Instalaţii pentru recuperarea sau distrugerea substanţelor explozibile

i) Centre de ecarisaj

j) Construirea pe căile navigabile interne a obiectivelor hidrotehnice şi amenajarea şenalului navigabil

12. Turism şi agrement

a) Piste de schi, teleschiuri şi telecabine şi lucrări de amenajare aferente

b) Porturi de agrement

c) Sate de vacanţă şi complexuri hoteliere din afara zonelor urbane şi lucrări de amenajare aferente (cu sisteme proprii de aprovizionare cu apă şi energie termică, de canalizare)

d) Terenuri permanente de camping şi campinguri de rulote (cu o capacitate de 300 de autovehicule şi mai mult)

e) Parcuri de distracţii (pe o suprafaţă de peste 10 hectare)

13. Orice modificare sau extindere a activităţilor enumerate în prezenta anexă, în cazul în care o astfel de modificare sau extindere îndeplineşte limitele prevăzute, după caz, în prezenta anexă

Anexa nr.3

Conţinutul cererii privind activitatea planificată

Cererea privind activitatea planificată conţine scrisoarea oficială şi, cel puţin, următoarele informaţii:

1. Activitatea planificată (denumirea, tipul)

2. Iniţiatorul activităţii planificate (denumirea, adresa juridică, poştală şi electronică, numerele de telefon, fax)

3. Persoana de contact (funcţia ocupată, adresa electronică, numerele de telefon şi fax)

4. Este sau nu indicată activitatea planificată în anexa nr.1 sau nr.2 la Legea privind evaluarea impactului asupra mediului; obiectivele activităţii planificate

5. Justificarea activităţii planificate, indicînd alternativele (locul de realizare, tehnologiile folosite şi obţiunea “zero”)

6. Descrierea activităţii planificate (natura, scara, tehnologiile)

7. Locul desfăşurării activităţii planificate (descrierea şi justificarea alegerii locaţiei, copii de pe actele ce confirmă deţinerea drepturilor asupra terenului)

8. Termenele de realizare a activităţii planificate (începutul şi durata construcţiei şi exploatării)

9. Termenul presupus pentru luarea deciziei cu privire la activitatea planificată

10. Descrierea componentelor de mediu potenţial afectate de activitatea planificată

11. Descrierea posibilelor efecte asupra mediului şi evaluarea scării lor

12. Descrierea măsurilor de protecţie a mediului pentru minimizarea impactului negativ

13. Dacă activitatea planificată este indicată în anexa nr.1 la Legea privind evaluarea impactului asupra mediului, cererea va conţine suplimentar informaţii privind:

a) termenele de realizare a evaluării impactului asupra mediului

b) termenele de elaborare a documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului

c) autorul documentaţiei privind evaluarea impactului asupra mediului (numele, adresa juridică, poştală şi electronică, numerele de telefon, fax)

d) termenul presupus pentru realizarea dezbaterilor publice şi a consultărilor.

Anexa nr.4

Criterii de selecţie pentru determinarea necesităţii de efectuare a evaluării impactului asupra mediului

1. Evaluarea iniţială a activităţii planificate se efectuează pe baza următoarelor criterii:

1) factorii ce caracterizează activitatea planificată:

a) dimensiunea (capacitatea/volumul);

b) interacţiunea activităţii planificate cu alte activităţi;

c) utilizarea resurselor naturale;

d) producţia de deşeuri;

e) poluare şi alte efecte nocive;

f) riscul producerii de accidente, legate în special de tehnologiile şi substanţele utilizate;

2) factorii ce caracterizează locul activităţii planificate şi particularităţile geografice, urbanistice ale acestuia:

a) destinaţia existentă a terenului;

b) cantitatea, calitatea relativă şi posibilitatea de restabilire a resurselor naturale de pe teritoriul respectiv;

c) capacitatea de absorbţie a mediului natural, acordînd o atenţie specială zonelor forestiere, umede, costiere, rezervaţiilor şi parcurilor naţionale;

d) teritoriile unde nivelul de poluare depăşeşte normativele prevăzute de calitate a mediului;

e) densitatea populaţiei de pe teritoriul respectiv;

f) landşaftul de importanţă istorică, arheologică şi culturală;

3) influenţa activităţii planificate asupra:

a) ariilor naturale protejate de stat, zonelor de protecţie în jurul locurilor de captare a apelor subterane, precum şi asupra zonelor de protecţie din jurul obiectivelor acvatice de suprafaţă;

b) speciilor protejate, habitatelor acestora şi biotopurilor protejate.

2. Efectele semnificative pe care le poate avea o activitate planificată trebuie examinate conform criteriilor menţionate la pct.1, în funcţie de:

1) răspîndirea impactului (zona geografică şi ponderea populaţiei afectate);

2) natura transfrontalieră a impactului;

3) amploarea şi complexitatea impactului;

4) probabilitatea impactului;

5) durata, frecvenţa şi reversibilitatea impactului.

Anexa nr.5

Structura notificării privind activitatea planificată
în conformitate cu art.3 din Convenţia Espoo

1. INFORMAŢII DESPRE ACTIVITATEA PLANIFICATĂ

1) Informaţii privind natura activităţii planificate

Tipul activităţii planificate

Este sau nu activitatea planificată prevăzută în anexa I la Convenţia Espoo

Domeniul activităţii planificate (de exemplu, activitatea principală şi orice/toate activităţile adiacente care necesită evaluare)

Scara activităţii planificate (de exemplu, dimensiune, capacitate de producţie etc.)

Descrierea activităţii planificate (de exemplu, tehnologiile utilizate)

Descrierea scopului activităţii planificate

Motivaţia activităţii planificate (de exemplu, condiţiile socioeconomice, fizico-geografice)

Informaţii suplimentare/comentarii

2) Informaţii cu privire la extinderea în timp şi spaţiu a activităţii planificate

Amplasamentul

Descrierea amplasamentului (de exemplu, caracteristicile fizico-geografice, socioeconomice)

Motivaţia alegerii amplasamentului pentru activitatea planificată (de exemplu, baza socioeconomică, fizico-geografică)

Termenele de realizare a activităţii planificate (de exemplu, începerea şi durata perioadei de construcţie şi funcţionare)

Hărţi şi alte documente privind activitatea planificată

Informaţii suplimentare/comentarii

3) Informaţii privind impactul asupra mediului prognozat şi măsurile de ameliorare propuse

Domeniul evaluării impactului asupra mediului (EIM) (de exemplu, luarea în consideraţie a impactului cumulativ, a problemelor privind dezvoltarea durabilă, a impactului activităţilor periferice etc.)

Impactul prognozat asupra mediului al activităţii planificate (de exemplu, tipuri, amplasamente, amploare)

Utilizarea resurselor (de exemplu, materii prime, surse de energie etc.)

Consecinţe (de exemplu, cantităţi şi tipuri de evacuări în aer, în sistemul acvatic, deşeuri solide)

Impactul transfrontalier (de exemplu, tipul, localizarea, amploarea)

Măsuri de ameliorare propuse (de exemplu, dacă se cunosc măsuri de ameliorare pentru prevenirea, eliminarea, minimizarea, compensarea efectelor negative asupra mediului)

Informaţii suplimentare/comentarii

4) Iniţiatorul/titularul documentaţiei privind EIM

Nume, adresă, numere de telefon şi fax

5) Documentaţia privind EIM

Prezenţa documentaţiei privind EIM (de exemplu, documentaţia este prezentată împreună cu notificarea)

Dacă documentaţia nu este prezentată sau este prezentată parţial, descrierea documentaţiei suplimentare care va fi înaintată şi data aproximativă cînd aceasta va fi disponibilă

2. PUNCTE DE CONTACT

1) Puncte de contact pentru partea afectată:

Autorităţile responsabile pentru coordonarea activităţilor referitoare la EIM (nume, adresă, numere de telefon şi fax)

Lista părţilor afectate către care va fi trimisă notificarea

2) Puncte de contact pentru partea de origine

Autorităţile responsabile pentru coordonarea activităţilor referitoare la EIM (nume, adresă, numere de telefon şi fax)

Autorităţile responsabile de luarea deciziei, dacă sînt diferite de autorităţile responsabile pentru coordonarea activităţilor referitoare la EIM (nume, adresă, numere de telefon şi fax)

3. INFORMAŢII CU PRIVIRE LA PROCEDURA EIM ÎN ŢARA UNDE SE VA DESFĂŞURA ACTIVITATEA PLANIFICATĂ

Informaţii cu privire la procedura EIM care va fi aplicată activităţii planificate

Perioada programată (termenele)

Posibilităţile părţii afectate de a fi implicată în procedura EIM

Oportunităţile părţii afectate de a revizui şi comenta notificarea şi documentaţia privind EIM

Natura şi termenul de luare a deciziei posibile

Procedura de aprobare a activităţii planificate

Informaţii suplimentare/comentarii

4. INFORMAŢII CU PRIVIRE LA PARTICIPAREA PUBLICULUI ÎN ŢARA DE ORIGINE

Procedurile de participare a publicului

Estimarea începerii şi durata consultărilor publice

Informaţii suplimentare/comentarii

5. DATA-LIMITĂ DE RĂSPUNS

Data

Anexa nr.6

Structura răspunsului la notificarea privind activitatea planificată în conformitate cu art.3 din Convenţia Espoo

1. INFORMAŢIILE PRIVIND MEDIUL POTENŢIAL AFECTAT

a) Informaţia privind mediul potenţial afectat

Arii protejate

Caracteristici geografice

Regiunile de importanţă arheologică

Ecologia regiunii

Informaţii suplimentare/comentarii

b) Informaţia privind activităţile în zona potenţial afectată

Activităţile ce pot influenţa consecinţele ecologice (de mediu) în context transfrontalier cauzate de activitatea planificată

Informaţii suplimentare/comentarii

c) Punctele de contact

Punctele de contact în care pot fi obţinute informaţiile de mai sus (nume, adrese, numere de telefon şi fax)

2. RĂSPUNSUL LA CEREREA DE PROPUNERE PENTRU PARTICIPAREA PUBLICULUI

a) Limba utilizată

Limba/limbile utilizate în documentaţia privind evaluarea impactului asupra mediului (EIM)

Limba/limbile de publicaţie

b) Părţile responsabile

Partea responsabilă de notificarea publicului şi/sau de distribuirea documentaţiei privind EIM

Partea responsabilă de realizarea procesului de participare a publicului şi de recepţionarea comentariilor din partea publicului

c) Notificarea prin intermediul mass-mediei

Denumirile, adresele, numerele de telefon şi de fax ale ziarelor şi ale altor mijloace media în care vor apărea anunţurile pentru public

Detalii necesare a fi incluse în notificare (de exemplu, o scurtă descriere a activităţii planificate; unde pot fi prezentate obiecţiile/sugestiile; graficul de realizare a procesului de participare a publicului; unde poate fi consultată documentaţia privind EIM; limba documentaţiei privind EIM etc.)

d) Distribuţia documentaţiei privind EIM

Locurile unde ar trebui expediată documentaţia privind EIM (de exemplu, biblioteci), inclusiv numărul de exemplare necesar la fiecare locaţie

Instituţiile (organe de stat, centre ştiinţifice etc.) pentru care este necesar să fie prezentă documentaţia privind EIM

e) Informaţii suplimentare referitoare la propunerea de participare a publicului

Informaţii suplimentare/comentarii/sugestii

Anexa nr.7

Conţinutul raportului privind participarea publicului

Raportul privind participarea publicului va conţine, cel puţin, următoarele informaţii:

1. Activitatea planificată (denumirea, tipul)

2. Iniţiatorul activităţii planificate (nume, adresă juridică, poştală şi electronică, numere de telefon şi fax)

3. Titularul documentaţiei privind EIM (nume, adresă juridică, poştală şi electronică, numere de telefon şi fax)

4. Autoritatea responsabilă de notificarea publicului şi/sau de distribuirea documentaţiei privind EIM

5. Autoritatea responsabilă de realizarea procesului de participare a publicului şi de recepţionarea comentariilor (obiecţiilor) publicului, în cazul în care aceasta este alta decît cea menţionată mai sus

6. Metodele de informare a publicului, locul, timpul şi forma de realizare a dezbaterilor publice

7. Lista informaţiei care a fost trimisă publicului la toate etapele EIM

8. Procesul-verbal al consultărilor publice, inclusiv lista participanţilor, cu indicarea denumirii organizaţiei (în cazul în care sînt reprezentanţi ai organizaţiilor), subiectele discutate de participanţii la dezbateri

9. Lista obiecţiilor şi a propunerilor la documentaţia privind EIM parvenite în scris

10. Obiecţiile şi propunerile publicului, cu indicarea propunerilor care vor fi luate în consideraţie şi a celor care nu vor fi luate în consideraţie, justificînd refuzul.

H O T Ă R Î R E
cu privire la organizarea şi funcţionarea Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului

nr. 695 din 30.08.2017

Monitorul Oficial nr.322-328/797 din 01.09.2017

* * *

În temeiul art.7 lit.b) din Legea nr.136 din 7 iulie 2017 cu privire la Guvern (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr.252, art.412), Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă:

1) Regulamentul cu privire la organizarea şi funcţionarea Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, conform anexei nr.1;

2) Structura aparatului central al Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, conform anexei nr.2;

3) Organigrama aparatului central al Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, conform anexei nr.3.

4) Lista autorităţilor administrative din subordinea Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, conform anexei nr.3[1].

[Pct.20 completat prin Hot.Guv. nr.20 din 18.01.2019, în vigoare 19.01.2019]

2. Se stabileşte efectivul-limită al aparatului central al Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului în număr de 121 de unităţi, cu un fond anual de retribuire a muncii conform legislaţiei în vigoare.

3. Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului va avea un secretar general de stat, patru secretari de stat şi un colegiu.

4. Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, în termen de pînă la 3 luni de la data intrării în vigoare a prezentei hotărîri, va prezenta Guvernului lista autorităţilor administrative din subordinea sa, lista instituţiilor publice în care are calitatea de fondator, lista întreprinderilor de stat în care exercită funcţii de fondator/lista societăţilor pe acţiuni în care administrează pachetul de acţiuni ale statului, care vor constitui parte componentă a prezentului act normativ.

5. Se abrogă unele hotărîri ale Guvernului, conform anexei nr.4.

PRIM-MINISTRU **Pavel FILIP**

Contrasemnează:
Ministrul agriculturii, dezvoltării regionale şi mediului **Vasile Bîtca**
Ministrul finanţelor **Octavian Armaşu**

Nr.695. Chişinău, 30 august 2017.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
nr.695 din 30 august 2017

REGULAMENT
cu privire la organizarea şi funcţionarea Ministerului Agriculturii,

Dezvoltării Regionale şi Mediului

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Regulamentul cu privire la organizarea şi funcţionarea Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului (în continuare – *Regulament*) reglementează misiunea, funcţiile, domeniile de activitate şi drepturile acestuia, precum şi organizarea activităţii.

2. Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului (în continuare – *Minister*) este organul central de specialitate al administraţiei publice care asigură realizarea politicii guvernamentale în domeniile de activitate care îi sînt încredinţate.

3. Ministerul este persoană juridică de drept public, cu sediul în municipiul Chişinău, şi dispune de denumire, de ştampilă cu Stema de Stat a Republicii Moldova, de conturi trezoreriale, precum şi de alte atribute specifice autorităţilor publice, stabilite în legislaţie.

4. În activitatea sa, Ministerul se conduce de Constituţia Republicii Moldova, de Legea nr.136 din 7 iulie 2017 cu privire la Guvern şi de alte acte normative, de decretele Preşedintelui Republicii Moldova, ordonanţele, hotărîrile şi dispoziţiile Guvernului, precum şi de prezentul Regulament.

II. MISIUNEA, DOMENIILE DE ACTIVITATE, FUNCŢIILE DE BAZĂ ŞI DREPTURILE MINISTERULUI

5. Ministerul are misiunea de a analiza situaţia şi problemele din domeniile sale de activitate, de a elabora politici publice eficiente în domeniile prevăzute la pct.6, de a monitoriza calitatea politicilor şi actelor normative şi de a propune intervenţii justificate ale statului care urmează să ofere soluţii eficiente în domeniile de competenţă, asigurînd cel mai bun raport dintre rezultatele scontate şi costurile preconizate.

6. Ministerul realizează funcţiile stabilite de prezentul Regulament în următoarele domenii:

1) agricultură;
2) producerea alimentelor;
3) siguranţa alimentelor;
4) dezvoltare regională şi rurală;
5) planificare spaţială;
6) protecţia mediului şi schimbări climaterice;
7) resurse naturale.

7. Funcţiile de bază ale Ministerului sînt:

1) elaborarea analizelor ex ante, documentelor de politici, a proiectelor de acte normative în domeniile prevăzute la pct.6, inclusiv a celor pentru asigurarea executării actelor normative şi decretelor Preşedintelui Republicii Moldova, după publicarea acestora în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, în colaborare cu reprezentanţi relevanţi ai societăţii civile şi comunităţii de afaceri;

2) colaborarea, în conformitate cu legislaţia naţională, cu instituţii de profil din străinătate în domeniile prevăzute la pct.6;

2^1) monitorizarea scorului şi poziţiei Republicii Moldova în cadrul indicatorilor şi clasamentelor internaţionale care ţin de domeniile sale specifice şi elaborarea propunerilor de îmbunătăţire a acestora;

2^2) monitorizarea percepţiei cetăţenilor şi agenţilor economici cu privire la politicile publice, actele normative şi activitatea statului în domeniile de activitate specifice Ministerului şi elaborarea propunerilor de îmbunătăţire a acesteia;

2^3) monitorizarea calităţii politicilor publice şi actelor normative în domeniile de activitate specifice Ministerului, inclusiv în colaborare cu societatea civilă şi sectorul privat;

3) realizarea actelor normative şi implementarea tratatelor internaţionale ale Republicii Moldova în domeniile prevăzute la pct.6, întocmirea rapoartelor privind executarea acestora;

4) examinarea şi avizarea proiectelor de acte normative elaborate de alte autorităţi ale administraţiei publice şi remise spre examinare;

5) elaborarea şi prezentarea propunerilor de buget în domeniile prevăzute la pct.6, elaborarea planului anual de activitate, precum şi monitorizarea anuală a gradului de implementare prin elaborarea şi publicarea rapoartelor respective;

6) organizarea sistemelor de planificare, executare, evidenţă contabilă şi raportare a bugetului în cadrul Ministerului şi, după caz, în cadrul autorităţilor/instituţiilor bugetare din subordine;

7) coordonarea şi monitorizarea activităţii autorităţilor administrative şi a serviciilor publice desconcentrate din subordine şi a instituţiilor publice în care are calitatea de fondator;

8) exercitarea altor funcţii specifice.

[Pct.7 completat prin Hot.Guv. nr.262 din 28.03.2018, în vigoare 30.03.2018]

8. Ministerul este învestit cu următoarele drepturi:

1) să solicite şi să primească de la alte ministere, autorităţi administrative centrale şi alte autorităţi publice, precum şi de la autorităţile administraţiei publice locale informaţiile necesare pentru îndeplinirea funcţiilor şi exercitarea atribuţiilor;

2) să creeze consilii consultative, comisii specializate, grupuri de lucru, cu antrenarea reprezentanţilor altor ministere, altor autorităţi administrative centrale şi autorităţi publice, a administraţiei publice locale, mediului academic, societăţii civile, mediului de afaceri şi a specialiştilor în domeniu pentru elaborarea proiectelor de acte normative, documentelor de politici publice, efectuarea expertizelor şi acordarea consultaţiilor, precum şi pentru examinarea altor chestiuni ce ţin de domeniile specifice de activitate;

3) să elaboreze proiecte de dezvoltare în domeniile de competenţă;

4) să colaboreze cu autorităţile administraţiei publice locale în vederea implementării politicii statului în domeniile încredinţate şi a soluţionării problemelor comune;

5) să prezinte Guvernului propuneri privind înfiinţarea, reorganizarea sau dizolvarea unor autorităţi administrative aflate în subordinea sa, inclusiv servicii publice desconcentrate, precum şi a unor instituţii publice în care are calitatea de fondator, pentru asigurarea realizării misiunii şi îndeplinirii funcţiilor sale;

6) să delege, în caz de necesitate, în mod discreţionar, unele funcţii autorităţilor administrative din subordine, precum şi instituţiilor publice în care are calitatea de fondator, dacă acest fapt nu contravine legislaţiei;

7) să abroge acte ce contravin legislaţiei emise de autorităţile administrative, serviciile publice desconcentrate din subordine şi instituţiile publice în care are calitatea de fondator;

8) să înainteze, în conformitate cu legislaţia, acţiuni în regres împotriva funcţionarilor publici şi a personalului angajat care au cauzat prejudicii proprietăţii publice şi bugetului de stat;

9) să solicite accesul şi să obţină gratuit, prin intermediul platformei de interoperabilitate, informaţii statistice, financiare, fiscale, economice, juridice şi de altă natură;

10) să încheie tratate internaţionale în condiţiile legii;

11) să exercite controlul asupra folosirii eficiente a mijloacelor bugetare şi extrabugetare pentru funcţionarea sa regulamentară;

12) să elaboreze şi să aprobe instrucţiuni şi indicaţii metodice în chestiunile ce ţin de competenţa sa, precum şi acte normative înregistrate în modul şi condiţiile prevăzute de legislaţie;

13) să prezinte Guvernului demersuri privind necesitatea suspendării acţiunii unor acte normative şi administrative sau decizii ale autorităţilor administraţiei publice ce contravin legislaţiei;

14) să exercite alte drepturi în temeiul actelor normative speciale ce reglementează relaţiile în domeniile de activitate încredinţate Ministerului.

III. ORGANIZAREA ACTIVITĂŢII MINISTERULUI

9. Conducerea Ministerului este exercitată de către ministru, care:

1) determină obiectivele şi direcţiile strategice de activitate ale Ministerului, pornind de la Programul de activitate al Guvernului, stabileşte căile de realizare a acestora;

2) asigură executarea legilor, decretelor Preşedintelui Republicii Moldova, hotărîrilor Parlamentului, ordonanţelor, hotărîrilor şi dispoziţiilor Guvernului, precum şi îndeplinirea funcţiilor ce decurg din prevederile prezentului Regulament şi din alte acte normative;

3) aprobă programele şi planurile de activitate ale Ministerului, precum şi rapoartele privind realizarea acestora;

4) asigură coordonarea, supravegherea şi controlul activităţii administraţiei publice în domeniile de activitate încredinţate Ministerului pentru realizarea misiunii şi îndeplinirea funcţiilor acestuia;

5) organizează sistemul de management financiar şi control intern;

6) participă, cu drept de vot deliberativ, la şedinţele Guvernului şi votează chestiunile de pe ordinea de zi;

7) decide asupra elaborării şi prezintă Guvernului spre examinare proiecte de acte normative ce ţin de domeniile de activitate încredinţate Ministerului;

8) expune opinii privind proiectele de acte normative elaborate de alte ministere, autorităţi administrative centrale şi autorităţi publice, precum şi referitor la alte chestiuni examinate în cadrul şedinţelor Guvernului;

9) semnează avize la proiecte de acte normative care au tangenţă cu domeniile de activitate încredinţate Ministerului, elaborate de alte ministere, autorităţi administrative centrale şi autorităţi publice, precum şi contrasemnează hotărîrile şi ordonanţele adoptate de Guvern în cazurile stabilite de lege;

10) negociază şi semnează tratate internaţionale în modul stabilit de Legea nr.595-XIV din 24 septembrie 1999 privind tratatele internaţionale ale Republicii Moldova;

11) emite ordine în mod unipersonal şi în limitele competenţei sale, asigurînd controlul executării acestora;

12) stabileşte domeniile de activitate ale secretarului general de stat şi ale secretarilor de stat, precum şi modul de înlocuire a secretarului general de stat şi a secretarilor de stat;

13) aprobă regulamentele subdiviziunilor Ministerului;

14) numeşte în funcţii publice, modifică, suspendă şi încetează raporturile de serviciu ale funcţionarilor publici în condiţiile legii;

15) angajează şi eliberează din funcţie personalul contractual în condiţiile legislaţiei muncii;

16) conferă grade de calificare funcţionarilor publici, acordă stimulări şi aplică sancţiuni disciplinare în condiţiile legii;

17) prezintă Guvernului spre examinare şi aprobare propuneri de constituire, reorganizare sau dizolvare a structurilor organizaţionale în sfera de competenţă a Ministerului, în limitele alocaţiilor prevăzute în bugetul de stat pentru întreţinerea sa;

18) prezintă Guvernului spre examinare propuneri cu privire la regulamentul de organizare şi funcţionare, structura şi efectivul-limită ale autorităţilor administrative din subordinea Ministerului;

19) numeşte în funcţii, modifică, suspendă şi încetează raporturile de serviciu (de muncă) ale conducătorilor şi adjuncţilor structurilor organizaţionale din sfera de competenţă a Ministerului, cu excepţia cazurilor în care aceasta ţine de competenţa Guvernului, în temeiul actelor normative speciale;

20) reprezintă Ministerul, fără un mandat special, în relaţiile cu autorităţile administraţiei publice centrale şi locale, cu alte autorităţi publice, cu reprezentanţii societăţii civile şi ai mediului de afaceri, cu persoanele fizice şi juridice din Republica Moldova şi din străinătate;

21) aprobă sau modifică statul de personal şi schema de încadrare a Ministerului, în limitele fondului de retribuire a muncii şi ale efectivului-limită stabilit de Guvern;

22) exercită alte competenţe care îi sînt atribuite în conformitate cu legislaţia.

10. În cadrul Ministerului activează un secretar general de stat şi patru secretari de stat, care deţin statut de funcţionari publici de conducere de nivel superior, numiţi în funcţie pe criterii de profesionalism, în conformitate cu legislaţia.

11. Secretarii de stat se subordonează direct secretarului general de stat.

12. Secretarul general de stat asigură realizarea legăturilor funcţionale dintre conducerea Ministerului şi corpul de funcţionari publici, precum şi dintre subdiviziunile Ministerului, avînd următoarele atribuţii:

1) acordă suport ministrului la determinarea obiectivelor şi direcţiilor strategice de activitate ale Ministerului;

2) coordonează elaborarea programelor şi a planurilor de activitate ale Ministerului, a rapoartelor despre realizarea acestora în domeniile încredinţate, în conformitate cu obiectivele şi direcţiile strategice stabilite de ministru;

3) asigură elaborarea de calitate a programelor şi planurilor Ministerului;

4) coordonează elaborarea căilor de realizare a obiectivelor şi direcţiilor strategice de activitate ale Ministerului;

5) coordonează activitatea subdiviziunilor în vederea realizării obiectivelor şi a direcţiilor strategice de activitate ale Ministerului;

6) coordonează activitatea structurilor organizaţionale din sfera de competenţă a Ministerului şi asigură conlucrarea operativă dintre ministru şi conducătorii acestora;

7) realizează legătura funcţională dintre subdiviziunile interne ale Ministerului şi structurile organizaţionale din sfera de competenţă a acestuia;

8) exercită împuternicirile de conducere a Ministerului în cazul lipsei ministrului, în condiţiile legii;

9) participă, fără drept de vot, la şedinţele Guvernului, în cazul în care este delegat de către ministru şi în alte cazuri stabilite de legislaţie;

10) în temeiul delegării, reprezintă Ministerul în relaţiile cu autorităţile administraţiei publice centrale şi locale şi cu alte autorităţi publice, cu reprezentanţii societăţii civile, cu persoanele fizice şi juridice din Republica Moldova şi din străinătate;

11) asigură monitorizarea şi evaluarea executării obiectivelor şi a direcţiilor strategice de activitate ale Ministerului, precum şi întocmirea rapoartelor privind implementarea acestora;

12) controlează executarea actelor normative care au fost iniţiate de Minister;

13) propune iniţierea proiectelor de acte normative în domeniile de activitate ale Ministerului, în conformitate cu obiectivele şi direcţiile strategice stabilite de ministru;

14) asigură elaborarea proiectelor de acte normative, este responsabil de calitatea acestora sub aspectul respectării cerinţelor legale privind elaborarea, fundamentarea, avizarea, consultarea publică, expertiza şi definitivarea acestora;

15) asigură avizarea proiectelor de acte normative elaborate de alte ministere, autorităţi administrative centrale şi autorităţi publice, dacă acestea au tangenţă cu domeniile de activitate încredinţate Ministerului;

16) asigură organizarea sistemului de management financiar şi control intern;

17) exercită alte atribuţii stabilite de prezentul Regulament ori încredinţate de ministru.

13. Domeniile de activitate de care este responsabil secretarul de stat sînt stabilite prin ordin al ministrului, la propunerea secretarului general de stat.

14. În cazul lipsei sau imposibilităţii îndeplinirii atribuţiilor de către secretarul general de stat şi/sau de către secretarul de stat, împuternicirile acestora sînt exercitate de către unul dintre secretarii de stat sau, dacă aceştia lipsesc sau sînt în imposibilitate de îndeplinire a atribuţiilor, de către un funcţionar public de conducere din cadrul Ministerului, desemnat în conformitate cu ordinul ministrului privind modul de înlocuire a ministrului, a secretarului general de stat şi a secretarilor de stat.

15. Ministrul, secretarul general de stat, secretarii de stat, conducătorii subdiviziunilor aparatului central al Ministerului, în limitele împuternicirilor atribuite, poartă răspundere pentru deciziile luate şi pentru activitatea Ministerului.

16. În cadrul Ministerului se instituie un colegiu, compus din ministru (preşedintele colegiului), secretarul general de stat, secretarii de stat, conducători ai subdiviziunilor interne ale aparatului central al Ministerului, precum şi conducători ai structurilor organizaţionale din sfera de competenţă a organului de specialitate şi alte persoane.

17. Componenţa numerică şi nominală a colegiului se aprobă de ministru, dar nu poate depăşi 15 persoane.

18. În componenţa colegiului, la propunerea ministrului, pot fi incluşi şi reprezentanţi ai altor autorităţi publice centrale, precum şi reprezentanţi ai mediului academic, ai mediului de afaceri şi ai societăţii civile.

19. Colegiul examinează în şedinţele sale chestiuni privind organizarea activităţii Ministerului în vederea promovării politicii în domeniul de activitate gestionat, soluţionării problemelor stringente, elaborării şi realizării pronosticurilor de perspectivă şi de scurtă durată, actele acestuia avînd caracter de recomandare. De asemenea, colegiul discută chestiuni ce ţin de activitatea autorităţilor administrative din subordinea Ministerului, examinează proiectele actelor normative, ia în dezbatere rapoartele şi dările de seamă ale conducătorilor de subdiviziuni ale Ministerului şi ale autorităţilor administrative din subordine.

20. În activitatea sa, colegiul se conduce de regulamentul propriu, aprobat prin ordin al ministrului.

21. În îndeplinirea atribuţiilor sale, ministrul este asistat de un cabinet, a cărui activitate este reglementată de lege.

22. Corespondenţa Ministerului este semnată de ministru, secretarul general de stat şi persoane cu funcţii de răspundere abilitate cu acest drept prin ordin al ministrului.

23. Semnăturile pe actele oficiale ale Ministerului sînt aplicate de ministru, secretarul general de stat şi persoane cu funcţii de răspundere abilitate, inclusiv cu utilizarea semnăturii electronice.

24. Ministerul colaborează cu Parlamentul în cadrul comisiilor parlamentare şi şedinţelor plenare, inclusiv prin reprezentantul Guvernului în Parlament, cu alte autorităţi ale administraţiei publice centrale şi locale, cu mediul de afaceri şi societatea civilă.

25. În cadrul Ministerului pot fi create comisii şi grupuri de lucru, care sînt convocate pentru examinarea şi soluţionarea unor chestiuni specifice. La lucrările comisiilor pot fi antrenaţi specialişti din diferite domenii.

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
nr.695 din 30 august 2017

STRUCTURA
aparatului central al Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului

Ministru
Cabinetul ministrului
Secretar general de stat
Secretari de stat
Direcţia analiză, monitorizare şi evaluare a politicilor
Serviciul probleme speciale
Serviciul audit intern
Direcţia management instituţional
Secţia juridică
Serviciul resurse umane
Secţia financiar-administrativă
Serviciul evidenţă contabilă
Serviciul fonduri de dezvoltare
Serviciul administrare a patrimoniului de stat şi fondului funciar
Serviciul managementul documentelor
Serviciul informare şi comunicare cu mass-media

Serviciul tehnologii informaţionale şi comunicaţii
Direcţia politici de dezvoltare regională
Secţia relaţii cu instituţiile de dezvoltare regională
Direcţia politici şi programe de dezvoltare rurală
Direcţia planificare spaţială
Direcţia politici de prevenire a poluării şi evaluării de mediu
Secţia politici de aer şi schimbări climatice
Direcţia politici de management al deşeurilor şi substanţelor chimice
Direcţia politici în domeniul biodiversităţii
Direcţia politici de management integrat al resurselor de apă
Serviciul managementul proiectelor de mediu
Serviciul protecţia solului şi subsolului
Direcţia politici în domeniul medicină veterinară şi siguranţa alimentelor de origine animalieră
Direcţia politici de producţie, procesare şi reglementare a calităţii produselor de origine animalieră
Serviciul producţie ecologică şi produse cu denumire de origine
Serviciul ştiinţă, educaţie şi extensiune rurală
Direcţia politici în domeniul protecţiei plantelor şi siguranţa alimentelor de origine vegetală
Direcţia politici de producţie, procesare şi reglementare a calităţii produselor de origine vegetală
Serviciul politici şi reglementări în domeniul produselor sectorului vitivinicol şi băuturilor
Serviciul politici în domeniul fondului funciar şi îmbunătăţiri funciare

Anexa nr.3
la Hotărîrea Guvernului
nr.695 din 30 august 2017

Anexa nr.3[1]
la Hotărîrea Guvernului
nr.695 din 30 august 2017

LISTA
autorităţilor administrative din subordinea Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului

1. Agenţia de Intervenţie şi Plăţi pentru Agricultură
2. Agenţia de Mediu
3. Inspectoratul pentru Protecţia Mediului
[Anexa nr.3[1] introdusă prin Hot.Guv. nr.20 din 18.01.2019, în vigoare 19.01.2019]

Anexa nr.4
la Hotărîrea Guvernului
nr.695 din 30 august 2017

LISTA

hotărîrilor Guvernului care se abrogă

1. Punctul 1 alineatele doi şi trei şi punctul 2, precum şi anexele nr.1 şi nr.2 la Hotărîrea Guvernului nr.662 din 10 noiembrie 2009 „Pentru aprobarea Regulamentului, structurii şi efectivului-limită ale Ministerului Dezvoltării Regionale şi Construcţiilor" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.163-164, art.730), cu modificările şi completările ulterioare.

2. Punctul 1 alineatele doi şi trei şi punctul 2, precum şi anexele nr.1 şi nr.2 la Hotărîrea Guvernului nr.793 din 2 decembrie 2009 „Cu privire la aprobarea Regulamentului privind organizarea şi funcţionarea Ministerului Agriculturii şi Industriei Alimentare, structurii şi efectivului-limită ale aparatului central al acestuia" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.174-176, art.875), cu modificările şi completările ulterioare.

3. Punctul 1 alineatele doi şi trei şi punctul 2, precum şi anexele nr.1 şi nr.2 la Hotărîrea Guvernului nr.847 din 18 decembrie 2009 „Pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea şi funcţionarea Ministerului Mediului, structurii şi efectivului-limită ale aparatului central al acestuia" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.189-190, art.925), cu modificările şi completările ulterioare.

H O T Ă R Î R E
cu privire la aprobarea Strategiei Republicii Moldova de adaptare la schimbarea climei pînă în anul 2020 şi a Planului de acţiuni pentru implementarea acesteia

nr. 1009 din 10.12.2014

Monitorul Oficial nr.372-384/1089 din 19.12.2014

* * *

Notă: Pe tot parcursul textului hotărîrii şi al Strategiei, cuvintele „Ministerul Mediului", la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului", la forma gramaticală corespunzătoare, conform Hot.Guv. nr.1143 din 21.11.2018, în vigoare 18.01.2019

În scopul asigurării implementării prevederilor Convenţiei-cadru a Organizaţiei Naţiunilor Unite cu privire la schimbarea climei, ratificate prin Hotărîrea Parlamentului nr.404-XIII din 16 martie 1995 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr.23, art.239), precum şi a mecanismelor şi prevederilor Protocolului de la Kyoto la Convenţia-cadru a Organizaţiei Naţiunilor Unite cu privire la schimbarea climei, la care Republica Moldova a aderat prin Legea nr.29-XV din 13 februarie 2003 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.48, art.193), Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă:

Strategia Republicii Moldova de adaptare la schimbarea climei pînă în anul 2020, conform anexei nr.1;

Planul de acţiuni pentru implementarea Strategiei Republicii Moldova de adaptare la schimbarea climei pînă în anul 2020, conform anexei nr.2.

2. Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului:

va asigura procesul de monitorizare şi coordonare a implementării Strategiei Republicii Moldova de adaptare la schimbarea climei pînă în anul 2020 şi a Planului de acţiuni pentru implementarea acesteia şi va prezenta Guvernului anual, pînă la 1 aprilie, raportul de monitorizare respectiv;

va conlucra cu organismele internaţionale şi cu potenţialii donatori în scopul atragerii volumului necesar de investiţii pentru implementarea prevederilor Strategiei şi a Planului de acţiuni pentru implementarea acesteia.

3. Ministerele şi alte autorităţi administrative centrale:

vor asigura realizarea măsurilor prevăzute în Strategie şi în Planul de acţiuni pentru implementarea acesteia, conform competenţelor;

vor prezenta Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului anual, pînă la 1 martie, rapoarte cu privire la realizarea măsurilor respective.

4. Se recomandă:

autorităţilor publice centrale să elaboreze documente de politici sectoriale privind adaptarea la schimbarea climei;

autorităţilor administraţiei publice locale să întreprindă măsurile necesare pentru realizarea prevederilor Strategiei Republicii Moldova de adaptare la schimbarea climei pînă în anul 2020 şi a Planului de acţiuni pentru implementarea acesteia.

5. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului.

PRIM-MINISTRU **Iurie LEANCĂ**

Contrasemnează:
Viceprim-ministru, ministrul economiei **Andrian Candu**

Ministrul mediului	**Valentina Ţapiş**
Ministrul sănătăţii	**Andrei Usatîi**
Ministrul agriculturii şi industriei alimentare	**Vasile Bumacov**
Ministrul transporturilor şi infrastructurii drumurilor	**Vasile Botnari**
Ministrul educaţiei	**Maia Sandu**

Nr.1009. Chişinău, 10 decembrie 2014.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
nr.1009 din 10 decembrie 2014

STRATEGIA
Republicii Moldova de adaptare la schimbarea climei pînă în anul 2020

I. INTRODUCERE

Republica Moldova este o ţară extrem de vulnerabilă la schimbarea climei. Conform celei de-a Treia Comunicări Naţionale a Republicii Moldova către Convenţia-cadru a Organizaţiei Naţiunilor Unite cu privire la schimbarea climei (2013) şi Raportului Naţional de Dezvoltare Umană 2009/2010, se prevede că în viitor impactul schimbărilor climatice asupra diferitor aspecte economice, sociale şi de mediu se va intensifica.

În prezent, Republica Moldova este una dintre cele mai dezavantajate ţări din Europa şi Asia Centrală, cu un înalt grad de vulnerabilitate la schimbările climatice. Drept confirmare a acestui fapt poate servi şi Indicele Dezvoltării Umane pentru anul 2012, care plasează Moldova pe locul al patrulea de la urmă printre cele 30 de ţări din regiune. Sub aspect sectorial, impactul schimbărilor climatice asupra agriculturii constituie o preocupare deosebită, agricultura fiind sursa principală de venit pentru o mare parte din populaţia Republicii Moldova. Mai mult de jumătate din populaţia ţării locuieşte în zonele rurale şi circa o treime din forţa de muncă este ocupată în agricultură.

La momentul actual, costurile socioeconomice ale calamităţilor naturale asociate cu schimbarea climei, cum ar fi seceta, inundaţiile, grindina şi altele, sînt semnificative. Se presupune că în viitor intensitatea şi frecvenţa calamităţilor vor creşte esenţial, fiind determinate în special de schimbările climatice. Astfel, în perioada 1984-2006, pierderile economice anuale medii ale Republicii Moldova cauzate de calamităţile naturale au constituit circa 61 milioane dolari SUA. Doar secetele din anul 2007 şi 2012 au cauzat pierderi estimate la circa 12 şi, respectiv, 5 miliarde lei. Inundaţiile din 2008 au cauzat ţării prejudicii în valoare de circa 120 milioane dolari SUA, iar cele din 2010 au avut un impact economic negativ asupra produsului intern brut în valoare de circa 0,15%, daunele şi prejudiciile totale fiind estimate la aproximativ 42 milioane dolari SUA.

Fenomenul schimbărilor climatice este tot mai des recunoscut ca fapt de importanţă naţională, însă deocamdată nu există un cadru strategic naţional care să cuprindă măsuri integrate şi vaste de adaptare la noile condiţii de climă determinate de schimbările climatice. Crearea unui astfel de cadru devine astăzi un imperativ al timpului.

Strategia de adaptare la schimbarea climei este un document care urmează să asigure că dezvoltarea socială şi economică a Republicii Moldova va deveni rezilientă la impactul schimbărilor climatice de viitor. În afară de aceasta, Strategia susţine realizarea obiectivelor globale stabilite de Convenţia-cadru a Organizaţiei Naţiunilor Unite cu privire la schimbarea climei (CONUSC), la care Republica Moldova este parte. La fel, aceasta va crea cadrul naţional strategic necesar pentru funcţionarea mecanismului prin intermediul căruia Republica Moldova va putea beneficia de sprijinul internaţional pentru ţările în curs de dezvoltare neincluse în anexa nr.1 a Convenţiei-cadru a Organizaţiei Naţiunilor Unite cu privire la schimbarea climei, sprijin oferit de ţările industrial dezvoltate.

Strategia de adaptare la schimbarea climei a fost elaborată în concordanţă cu prevederile Capitolului “Schimbări climatice” din Acordul de Asociere la Uniunea Europeană, precum şi cu

prevederile Programului de activitate al Guvernului Republicii Moldova "Integrare Europeană: Libertate, Democraţie, Bunăstare" (2013-2014), Capitolul "Protecţia Mediului".

Împreună cu Strategia de dezvoltare cu emisii reduse pînă în anul 2020, Strategia de adaptare la schimbarea climei prevede elaborarea şi iniţierea procesului de implementare de către Guvern a unui cadru cuprinzător de politici sectoriale, care va dirija situaţiile asociate cu schimbările climatice.

Schimbarea climei afectează toate domeniile de dezvoltare ale unui stat. Ea nu se limitează la un singur sector, de aceea, pentru o activitate fructuoasă este necesar să se ţină cont de riscurile pe care le poate crea acest fenomen în toate sferele de dezvoltare economică.

Adaptarea la schimbarea climei necesită o strînsă coordonare intersectorială, precum şi un mediu instituţional şi legislativ încurajator.

Astfel, Strategia de adaptare la schimbarea climei are menirea de a servi drept strategie-umbrelă, care va crea un mediu oportun pentru ca atît sectoarele-cheie ale economiei naţionale, cît şi alte domenii, cum ar fi sănătatea publică, resursele de apă, conservarea diversităţii biologice şi altele, să-şi elaboreze sub acest aspect propriile strategii şi/sau planuri de acţiuni privind adaptarea la schimbarea climei sau să integreze în strategiile deja existente aspecte de adaptare la noile schimbări climatice.

Strategia a fost elaborată sub egida Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, procesul fiind ghidat de Grupul de lucru interministerial pentru schimbarea climei, cu susţinere din partea oficiului de ţară al Programului Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD Moldova).

În procesul de elaborare a strategiei a fost efectuată o consultare largă cu părţile interesate, cum ar fi ministerele de ramură, instituţiile de cercetări ştiinţifice, organizaţiile donatoare, organizaţiile neguvernamentale şi societatea civilă.

II. DESCRIEREA SITUAŢIEI ACTUALE

Secţiunea 1
Privire generală asupra impacturilor schimbării prognozate a climei

1.1. Descrierea variabilităţii climatice în Republica Moldova

1. Observaţiile sistemice asupra indicilor climatici în Republica Moldova au fost iniţiate în 1886, continuînd să fie efectuate pînă în prezent prin reţeaua de monitorizare hidrometeorologică a Serviciului Hidrometeorologic de Stat.

În Republica Moldova, caracterul modificărilor observate ale climei a fost identificat prin studierea tendinţelor şi variabilităţii indicilor climatici de bază (sursa: Cea de-a Treia Comunicare Naţională a Republicii Moldova elaborată în cadrul Convenţiei-cadru a Organizaţiei Naţiunilor Unite privind schimbarea climei. Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului al Republicii Moldova/Programul Naţiunilor Unite pentru Mediu. Chişinău, 2013, 413 p.).

2. Începutul anilor 90 ai secolului XX este considerat un "punct de referinţă" pentru fenomenul de încălzire globală. Acest fenomen a fost constatat în baza observaţiilor efectuate la staţia meteorologică Chişinău (*pentru care este disponibilă cea mai lungă serie de observare instrumentală neîntreruptă a datelor climatice*), care au stabilit că în perioada 1887-1980 temperatura medie anuală a aerului a crescut în medie, în fiecare 10 ani, cu circa 0,05^{o}C, ceea ce, recalculat pentru 100 de ani, constituie o creştere cu 0,5^{o}C (*tabelul 1* şi *figura 1*).

Aplicînd aceeaşi metodologie pentru anii 1981-2010, s-a stabilit o creştere medie pentru fiecare zece ani cu circa 0,63^{o}C, ceea ce, recalculat pentru 100 de ani, constituie 6,3^{o}C. În acelaşi timp, creşterea bruscă a temperaturii medii anuale pentru perioada 1981-2010 a fost determinată de creşterea esenţială a temperaturii medii a aerului pe durata primăverii, verii şi toamnei.

3. Tendinţele de evoluţie a valorilor medii anuale şi sezoniere ale precipitaţiilor pentru cele două perioade evaluate sînt pozitive pentru toate anotimpurile, cu excepţia sezonului de primăvară (1891-1980) şi vară (1981-2010), cînd tendinţele de evoluţie au fost negative. De notat totuşi că

tendinţele de creştere uşoară a valorilor medii anuale şi sezoniere ale precipitaţiilor nu sînt semnificative din punct de vedere statistic, cu excepţia celei anuale pentru perioada 1891-1980 (*tabelul 1* şi *figura 1*).

Tabelul 1

Tendinţe liniare de evoluţie a temperaturii aerului (ºC/an) şi a precipitaţiilor (mm/an) pentru două perioade distincte de observare instrumentală a datelor climatice la staţia meteorologică Chişinău

Anotimpul	Valoarea medie a temperaturii aerului, ºC/an		Valoarea medie a precipitaţiilor, mm/an	
	perioada 1887-1980	perioada 1981-2010	perioada 1891-1980	perioada 1981-2010
Iarnă	0,010	0,039	0,472	1,234
Primăvară	0,005	**0,061**	- 0,059	0,187
Vară	0,002	**0,097**	0,619	- 1,406
Toamnă	0,003	**0,048**	0,412	1,291
Anual	**0,005**	**0,063**	**1,448**	1,301

Notă. Cu aldine sînt prezentate valorile cu diferenţe semnificative din punct de vedere statistic.

La analiza valorilor medii a indicelui temperatura medie anuală şi sezonieră a aerului s-au constatat modificări substanţiale în regimul de temperatură pentru cele două perioade distincte (*tabelul 2*).

Tabelul 2

Evoluţia valorilor medii a temperaturii anuale şi sezoniere (ºC) pentru perioadele 1887-1980 şi 1981-2010, precum şi a precipitaţiilor medii anuale şi sezoniere (mm), pentru perioadele 1891-1980 şi 1981-2010 la staţia meteorologică Chişinău

Anotimpul	Temperatura medie a aerului, ºC		Precipitaţiile medii, mm	
	perioada 1887-1980	perioada 1981-2010	perioada 1891-1990	perioada 1981-2010
Iarnă	-2,2	**-1,1**	100,6	105,6
Primăvară	9,4	**10,2**	121,5	**123,7**
Vară	20,5	**21,3**	185,9	186,1
Toamnă	10,1	10,3	113,1	132,2
Anual	9,5	**10,2**	521,1	547,6

Notă. Cu aldine sînt marcate valorile semnificative din punct de vedere statistic.

Figura 1. Tendinţe liniare de evoluţie a temperaturii medii a aerului (ºC/an – partea stîngă) şi a precipitaţiilor (mm/an – partea dreaptă) pentru două perioade de observaţie instrumentală (temperatură 1887-1980 şi precipitaţii 1891-1980 – linie trasată şi 1981-2010 – linie continuă) la staţia meteorologică Chişinău

4. Cu un înalt grad de certitudine a fost stabilit faptul că fenomenul schimbărilor climatice ia amploare şi avansează cu un ritm accelerat, în special în ultimele trei decenii. Acest fenomen se manifestă practic pe întreaga perioadă a anului, mai puţin toamna. În afară de aceasta, a fost

stabilită o intensificare accentuată a variabilităţii indicelui ce caracterizează temperatura medie anuală şi sezonieră a aerului pentru perioada 1981-2010. În timp real, această variabilitate se manifestă prin creşterea frecvenţei fluctuaţiilor bruşte de temperatură, în special de durata sezonului de iarnă şi primăvară tîrzie, iar vara – prin apariţia valurilor de căldură. Această stare a vremii are un efect destul de nefast asupra componentelor socioeconomice şi a sănătăţii umane.

5. O analiză a datelor climaterice naţionale a stabilit că frecvenţa medie a secetelor în Republica Moldova, într-o perioadă de 10 ani, constituie 1-2 secete în nord, 2-3 secete în partea centrală şi 5-6 secete în sud. Frecvenţa secetelor a crescut, îndeosebi, în ultimele trei decenii. Astfel, în perioada 1990-2012, 10 ani au fost marcaţi de secete, ceea ce a condus la reducerea semnificativă a recoltelor. În anii 1990, 1992 şi 2003, secetele au continuat pe parcursul întregii perioade de vegetaţie a plantelor (aprilie–septembrie). Secetele din 2007 şi 2012 au afectat peste 70% din teritoriul ţării, acestea fiind cele mai dezastruoase secete din întreaga perioadă de monitorizări instrumentale ale vremii.

6. Inundaţiile, de asemenea, afectează periodic Republica Moldova. În ultimii 70 de ani, au fost raportate 10 inundaţii majore în zona fluviului Nistru şi rîului Prut, iar trei din acestea au avut loc în ultimul deceniu (2006, 2008 şi 2010). De asemenea, inundaţiile cauzate de revărsarea rîurilor mai mici din ţară sînt destul de frecvente.

Costurile socioeconomice cauzate de calamităţile naturale asociate cu clima sînt semnificative, cel mai mare impact avînd secetele şi inundaţiile (*figura 2*).

Figura 2. Pierderile economice (în milioane lei) cauzate de calamităţile asociate cu clima, pentru perioada 1998-2005 (sursa: Raportul Băncii Mondiale "Productivitatea rurală în Moldova – gestionarea vulnerabilităţii naturale", 2007)

1.2. Riscurile climatice viitoare

7. În cea de-a Treia Comunicare a Republicii Moldova către Convenţia-cadru a Organizaţiei Naţiunilor Unite cu privire la schimbarea climei (2013), au fost evaluate 37 de simulări constituite din 10 modele generale ale circulaţiei atmosferice globale.

Simulările modelelor generale de circulaţie atmosferică au fost împărţite în trei ansambluri, în funcţie de scenariile de emisii A2, A1B şi B1, incluse în Raportul special al scenariilor de emisii (SRES) al Comisiei interguvernamentale pentru schimbarea climei (IPCC), iar schimbarea climei a fost calculată pentru trei perioade viitoare: anii 20 (perioada 2010-2039), anii 50 (perioada 2040-2069) şi anii 80 (perioada 2070-2099), în raport cu perioada de referinţă (anii 1961-1990).

8. Pentru perioada 2010-2039 cele trei scenarii de emisii prevăd pentru Republica Moldova creşteri de temperatură destul de omogene, în medie de circa +1,2-1,4^{o}C. Doar începînd cu anii 50, aceste trei ansambluri de modele ale scenariilor de emisii prognozează tendinţe de creştere a temperaturii mai diferite. Aceasta se întîmplă din cauza inerţiei mari a sistemului climatic, pentru care este nevoie de secole ca impactul emisiilor de gaze cu efect de seră să se manifeste din plin. De fapt, trebuie să treacă mult timp pînă cînd emisiile de gaze cu efect de seră să creeze situaţii considerate doar scenarii climatice pentru viitor. În anii 80, conform scenariului de emisii A2, creşterea temperaturii medii este mai mare şi poate atinge valori de circa 4,3^{o}C. Scenariul de emisii A1B arată că temperatura medie ar putea creşte cu aproximativ 3,8^{o}C, iar scenariul de emisii B1 - că aceasta ar putea creşte cu 2,7^{o}C (*figura 3*).

9. În ceea ce priveşte precipitaţiile, pentru anii 20, scenariile de emisii A2, A1B şi B1 prognozează sporuri mici ale precipitaţiilor anuale, de circa 2%, pentru toate zonele agroecologice din Republica Moldova (*figura 4*). Însă, începînd cu anii 50, cele trei scenarii de emisii prevăd o tendinţă generală de diminuare a cantităţii de precipitaţii anuale. Conform scenariului de emisii A2, pentru anii 80, nivelul gradului de diminuare a precipitaţiilor va fi mai mare, variind de la -13,5% în zona agroecologică Sud pînă la -5,7% în zona agroecologică Nord, cu diminuări mai

nesemnificative pentru scenariul de emisii A1B, şi anume de la -4,4% în zona agroecologică Sud pînă la -1,5% în zona agroecologică Nord, comparativ cu perioada de referinţă (anii 1961-1990).

10. Caracterul sezonier al indicilor ce caracterizează schimbările climatice va fi diferit pentru zonele agroecologice din Republica Moldova. Conform scenariului de emisii A2, se estimează că în zona agroecologică Nord se va înregistra cea mai semnificativă încălzire pe parcursul iernii, cu creşteri de temperaturi de pînă la +4,9°C pînă în anii 80. În restul teritoriului, creşterile de temperatură vor fi cu 0,5-1,0°C mai joase. Caracterul schimbărilor, în conformitate cu cercetările pentru ansamblul de modele ale scenariului de emisie B1, este similar cu cel din scenariul de emisii A2, însă valoarea creşterilor de temperatură este mai mică, de la +2,6°C pînă la +3,2°C pentru întreg teritoriul ţării, încălzirea maximă fiind remarcată, la fel, în zonele agroecologice Nord şi Centru.

Figura 3. Temperaturile medii anuale prognozate pentru Republica Moldova, valori medii pe ansambluri de modele, în funcţie de scenariile de emisii A2, A1B şi B1

Figura 4. Precipitaţiile anuale prognozate pentru Republica Moldova, valori medii pe ansambluri de modele, în funcţie de scenariile de emisii A2, A1B şi B1

11. Pe parcursul verii, modelele de simulare a indicatorilor climaterici indică o creştere a temperaturii medii cu +5,1-5,2°C în zonele agroecologice Centru şi Sud, iar creşterile de temperatură în zona agroecologică Nord vor fi mai mici, cu pînă la +4,5°C conform modelelor scenariului de emisii A2. Modelele scenariului de emisii B1 prevăd o încălzire mai puţin accentuată şi mai uniformă în toate zonele agroecologice, de la +2,9 pînă la +3,1°C (*tabelul 3*).

Tabelul 3

Tendinţele de modificare a temperaturilor medii sezoniere (iarnă şi vară) ale aerului (ΔT, °C), proiectate pentru zonele agroecologice din Republica Moldova, valori medii pe ansambluri de modele, în funcţie de scenariul de emisii SRES A2, A1B şi B1

Sezonul	Media observată 1961-1990	Scenariul de emisii	Previziuni ale schimbărilor climatice								
			anii '20			anii '50			anii '80		
			min.	media	max.	min.	media	max.	min.	media	max.
Zona agroecologică Nord											
DIF	-3,5	**A2**	0,5	**1,4**	3,4	2,0	**3,4**	6,4	3,3	**4,9**	8,0
		A1B	0,0	**1,2**	2,2	0,9	**2,8**	4,3	2,2	**4,0**	5,7
		B1	0,8	**1,4**	2,6	1,5	**2,3**	4,3	1,4	**3,0**	4,5
IIA	18,1	**A2**	0,5	**1,2**	2,4	1,4	**2,5**	3,5	2,2	**4,5**	6,1
		A1B	0,7	**1,6**	2,4	1,4	**3,0**	4,7	1,9	**4,1**	6,7
		B1	0,7	**1,5**	2,3	1,2	**2,3**	3,6	1,5	**2,9**	4,5
Zona agroecologică Centru											
DIF	-1,8	**A2**	0,2	**1,0**	2,4	1,9	**2,8**	4,2	3,3	**4,3**	5,4
		A1B	-0,2	**1,2**	2,2	0,8	**2,7**	4,1	2,1	**4,2**	6,8
		B1	0,9	**1,4**	2,6	1,5	**2,3**	3,7	1,5	**2,9**	4,3
IIA	20,3	**A2**	0,5	**1,4**	2,4	1,4	**2,9**	4,5	2,3	**5,1**	7,0

		A1B	0,6	**1,7**	2,6	1,4	**3,1**	5,0	1,8	**4,1**	6,9
		B1	0,7	**1,6**	2,5	1,2	**2,4**	3,8	1,5	**3,0**	4,8
Zona agroecologică Sud											
DIF	-1,5	**A2**	0,1	**0,9**	2,3	1,4	**2,5**	3,9	3,2	**3,9**	5,0
		A1B	-0,3	**1,1**	2,1	0,4	**2,4**	3,8	1,7	**3,5**	5,0
		B1	0,8	**1,2**	2,4	1,2	**2,0**	3,4	1,4	**2,6**	4,0
IIA	20,4	**A2**	0,5	**1,4**	2,3	1,4	**3,0**	4,3	2,3	**5,2**	6,9
		A1B	0,6	**1,7**	2,6	1,4	**3,2**	4,8	2,0	**4,3**	6,9
		B1	0,7	**1,5**	2,4	1,2	**2,5**	4,0	1,5	**3,1**	4,8

Notă. Rezultatele experimentelor prezintă valorile medii pentru viitorii 30 de ani pentru ansamblurile de modele ale scenariilor de emisii SRES A2, A1B şi B1 în raport cu perioada de referinţă 1961-1990; sezonul de iarnă: DIF – decembrie, ianuarie, februarie; sezonul de vară: IIA – iunie, iulie, august.

12. Fenomenul schimbărilor climatice determinat de creşterea temperaturii medii şi reducerea cantităţii de precipitaţii ar putea avea efecte grave asupra ecosistemelor naturale şi activităţilor umane. Condiţii climaterice precum cele înregistrate în anii 2007 şi 2012 ar putea deveni, către anii 2050-2080, o normă climatică, avîd consecinţe dezastruoase pentru agricultură, sănătatea umană şi economia naţională.

Pentru anii 80, modele evaluate prezic cel mai mare spor al precipitaţiilor, îndeosebi în timpul iernii, cu o creştere de la 5,3% (în scenariul B1) pînă la 7,5% (în scenariul A2) pentru zona agroecologică Nord şi de la 0,2% (în scenariul B1) pînă la 1,5% (în scenariul A2) – pentru zona agroecologică Sud.

În timpul verii, ansamblul de modele ale scenariului de emisii A2 indică cele mai mari reduceri de precipitaţii, cu 26,4% în zona agroecologică Sud şi cu 16,1% în zona agroecologică Nord.

Prognozele ansamblului de modele ale scenariului de emisii B1 sînt asemănătoare, însă valorile schimbărilor sînt mai mici, de la 8,4% pînă la 4,6%, comparativ cu perioada de referinţă 1961-1990 (*tabelul 4*).

Tabelul 4

Schimbările sezoniere (iarnă şi vară) ale precipitaţiilor (ΔP, %) estimate pentru zonele agroecologice din Republica Moldova, valori medii pe ansambluri de modele, în funcţie de scenariul de emisii SRES A2, A1B şi B1

Sezonul	**Media observată 1961-1990, mm**	**Scenariul de emisii**	**Previziuni ale schimbărilor climatice**								
			anii ’20			**anii ’50**			**anii ’80**		
			Min.	**Media**	**Max.**	**Min.**	**Media**	**Max.**	**Min.**	**Media**	**Max.**
Zona agroecologică Nord											
DIF	110,3	**A2**	-0,5	**4,5**	9,0	-29,0	**-0,5**	18,7	0,7	**7,5**	20,0
		A1B	-18,8	**3,6**	32,8	-22,8	**6,2**	44,7	-14,9	**6,5**	40,8
		B1	-18,3	**2,2**	10,3	-17,2	**2,2**	10,0	-22,5	**5,3**	17,6
IIA	238,3	**A2**	-15,6	**0,6**	10,9	-30,8	**-2,7**	7,5	-46,4	**-16,1**	2,1
		A1B	-40,6	**-4,9**	31,8	-45,5	**-7,3**	37,8	-46,7	**-10,1**	35,2
		B1	-13,0	**3,2**	25,4	-28,0	**1,5**	28,8	-36,6	**-4,6**	34,7

Zona agroecologică Centru											
DIF	114,1	**A2**	2,8	**7,0**	11,3	-11,9	**2,4**	11,6	-4,7	**4,4**	21,3
		A1B	-12,1	**4,2**	29,6	-18,7	**4,6**	35,6	-8,3	**4,3**	33,6
		B1	-7,8	**3,3**	9,1	-12,5	**1,3**	10,7	-18,0	**3,6**	15,7
IIA	189,6	**A2**	-17,3	**-1,1**	11,0	-35,1	**-11,0**	1,6	-60,2	**-21,9**	0,7
		A1B	-31,9	**-4,8**	37,7	-36,6	**-7,9**	48,6	-57,6	**-11,3**	46,2
		B1	-17,5	**0,1**	28,8	-33,0	**-2,3**	19,9	-38,5	**-5,8**	34,4
Zona agroecologică Sud											
DIF	113,2	**A2**	4,7	**7,0**	9,6	-7,3	**-0,3**	11,4	-6,6	**1,5**	18,7
		A1B	-19,6	**4,5**	27,9	-28,5	**1,2**	30,1	-19,4	**0,3**	27,4
		B1	-14,8	**1,0**	8,2	-15,9	**-1,3**	11,8	-25,0	**0,2**	13,4
IIA	195,8	**A2**	-17,9	**-0,6**	14,6	-37,6	**-15,9**	3,0	-57,9	**-26,4**	-2,7
		A1B	-25,8	**-1,4**	33,3	-38,5	**-8,4**	40,5	-54,9	**-9,1**	37,7
		B1	-21,3	**-1,0**	22,1	-35,2	**-3,3**	13,3	-40,6	**-8,4**	23,2

Notă. Rezultatele experimentelor prezintă valorile medii pentru viitorii 30 de ani, valori medii pentru ansambluri de modele ale scenariilor de emisie A2, A1B şi B1 în raport cu perioada de referinţă 1961-1990; sezonul de iarnă: DIF – decembrie, ianuarie, februarie; sezonul de vară: IIA – iunie, iulie, august.

13. Prevederile scenariilor climatice pentru Republica Moldova arată că ceea ce se consideră la momentul actual fenomene extreme, cu frecvenţă rară, cu temperaturi *maxime absolute* de 34-35°C pentru perioada de referinţă 1961-1990, în viitor vor deveni, probabil, temperaturi *maxime medii* de vară. Prognozele generale pentru Europa arată că riscul de inundaţii sporeşte în Europa de Nord, Centrală şi de Est şi că frecvenţa secetelor înregistrate în prezent la fiecare aproximativ 100 de ani va creşte, aceeaşi frecvenţă fiind înregistrată la fiecare 50 de ani, în special în Europa de Sud şi Sud-Est, inclusiv în Republica Moldova (sursa B. Lehner, P. Döll, J. Alcamo, H. Henrichs, F. Kaspar, 2006: *Estimating the impact of global change on flood and drought risks in Europe: a continental, integrated analysis. Climatic Change*, 75, 273-299).

14. În prezent, cea mai mare parte din teritoriul Republicii Moldova se caracterizează printr-o climă uscată sau subumedă. Conform celei de-a Treia Comunicări Naţionale a Republicii Moldova către Convenţia-cadru a Organizaţiei Naţiunilor Unite cu privire la schimbarea climei (2013), se prognozează că aridizarea, care duce la o incidenţă înaltă a secetei, se va intensifica semnificativ deja către anii 40 în comparaţie cu perioada de referinţă 1961-1990. Ariditatea va fi mai pronunţată în perioada de vegetaţie a plantelor, în lunile iunie–octombrie.

Secţiunea a 2-a
Impacturile sectoriale ale schimbării climei

15. Impacturile aşteptate ale schimbării climei pe sectoare de dezvoltare pentru Republica Moldova sînt determinate în baza analizei riscurilor şi beneficiilor şi care sînt generate de schimbarea climei în anumite regiuni ale ţării. Analiza a fost efectuată în scopul identificării

“punctelor fierbinţi” de riscuri climatice, în care sînt necesare acţiuni imediate de adaptare la acest fenomen.

16. Nivelurile de risc sînt definite în felul următor:

1) **înalt** – probabilitate înaltă de risc datorat schimbării posibile a climei, care cere o atenţie urgentă din partea factorilor de decizie prin măsuri urgente de adaptare;

2) **mediu** – probabilitate medie de risc datorat/din cauza schimbării posibile a climei, care trebuie monitorizată;

3) **redus** – probabilitate scăzută de risc datorat schimbării posibile a climei, care trebuie monitorizată. Se aşteaptă ca măsurile de adaptare existente să fie suficiente şi nu să nu fie nevoie de acţiuni suplimentare, dacă circumstanţele vor rămîne neschimbate.

17. Ierarhizarea beneficiilor generate de schimbarea climei a fost realizată conform unor definiţii similare:

1) **înalt** – probabilitate sporită a avantajelor create ca rezultat al schimbării climei pentru dezvoltarea unor noi sectoare în zonă;

2) **mediu** – probabilitate medie a avantajelor apărute ca rezultat al schimbării climei, care trebuie monitorizată;

3) **redus** – probabilitate scăzută a avantajelor create ca rezultat al schimbării climei.

2.1. Impactul schimbării climei asupra sectorului agricol

18. Agricultura este sectorul dominant în ceea ce priveşte ponderea ocupării forţei de muncă din Republica Moldova. La momentul actual, circa 27,5% din populaţia activă a ţării lucrează în agricultură (sursa: Biroul Naţional de Statistică, 2012).

În urma reformelor de privatizare întreprinse, circa 85% din familiile din zona rurală deţin în prezent terenuri agricole. Majoritatea gospodăriilor ţărăneşti (circa 400 mii) sînt mici, cu o suprafaţă medie a terenurilor de doar 1,6-1,8 hectare.

În ultimul deceniu, în Republica Moldova s-a înregistrat un declin semnificativ al volumului producţiei agricole, în mare parte din cauza schimbării în sistemul de subsidii şi în accesul la pieţe, precum şi ca rezultat al modificărilor în structura gospodăriilor agricole, reformei funciare şi declinului productivităţii asociat cu degradarea solului şi cu lipsa unei infrastructuri de irigare.

19. Condiţiile climaterice nefavorabile, în special secetele grave din anii 2003, 2007 şi 2012, au avut, de asemenea, efecte negative asupra productivităţii la hectar. După cum a fost menţionat anterior, aceste fenomene climatice extreme vor persista şi se vor intensifica pe viitor.

În 2011, producţia agricolă totală a constituit 21,7 miliarde lei în preţuri curente, cea ce a constituit doar 59% din nivelul anului 1990. Contribuţia sectorului agricol la produsul intern brut a scăzut de la 31,2% în 1990 pînă la 12,2% în 2011.

20. Schimbarea climei pe termen lung, în combinaţie cu frecvenţa tot mai mare a fenomenelor climatice extreme, va avea impact negativ asupra sectorului agricol, producînd deseori efecte secundare nedorite la nivel macroeconomic.

De exemplu, impacturile directe asupra producţiei agricole şi recoltele tot mai mici ca rezultat al înmulţirii problemelor provocate de dăunătorii şi bolile plantelor ar putea duce, la rîndul lor, la fluctuaţii ale preţurilor pe piaţă şi la modificarea structurii culturilor.

21. Efectul combinat al schimbărilor regimului hidric ar putea conduce la insuficienţa de apă pentru irigare şi la concurenţă înaltă pentru apă, ceea ce, în ultimă instanţă, ar avea drept consecinţă creşterea preţurilor şi presiuni de reglementare.

22. Secetele vor duce la degradarea solului, fapt care reprezintă o ameninţare majoră pentru durabilitatea resurselor funciare şi care poate reduce capacitatea agriculturii Republicii Moldova de a se adapta cu succes la schimbarea climei.

23. Salinitatea sporită poate conduce la abandonarea terenurilor de către proprietari/agricultori pe măsură ce acestea devin inadecvate pentru cultivare.

Impactul direct al schimbărilor climatice şi consecinţele socioeconomice potenţiale pentru agricultură sînt prezentate în *tabelul 5*.

Tabelul 5

Impactul socioeconomic al schimbărilor climatice asupra sectorului agricol din Republica Moldova

Categoria impactului	Impactul asupra agriculturii	Impactul socioeconomic
Temperaturi ridicate, stres termic	Creşterea necesităţii de apă	Cererea tot mai mare de apă pentru irigare Reducerea recoltei culturilor agricole Schimbări (pozitive şi negative) în distribuire, introducerea soiurilor noi de culturi
	Înmulţirea dăunătorilor şi a bolilor culturilor agricole	Reducerea calităţii apei din cauza utilizării intense a pesticidelor Reducerea recoltei şi diminuarea calităţii acesteia Creşterea riscului economic Reducerea veniturilor în spaţiul rural
	Schimbarea condiţiilor de creştere a culturilor agricole	Poluarea mediului prin scurgeri de îngrăşăminte Pierderea soiurilor autohtone de plante Schimbări (pozitive şi negative) în producţia de seminţe şi material săditor
	Degradarea condiţiilor pentru producţia animalieră	Schimbări în sistemele agricole Reducerea considerabilă a veniturilor în spaţiul rural
	Schimbări în structura culturilor agricole	Schimbări în activităţile de producţie agricolă şi animalieră Reamplasarea industriei de procesare a produselor agricole Micşorarea venitului rural Creşterea riscului economic
Schimbarea regimurilor de precipitaţii	Schimbarea regimului hidrologic Creşterea deficitului de apă	Apariţia riscurilor de reducere a calităţii apei Creşterea riscului de salinizare a solului Apariţia conflictelor între utilizatorii de apă Extragerea sporită a apelor subterane, epuizarea rezervelor de apă Reducerea calităţii apei
Fenomene extreme – secete, inundaţii, furtuni cu grindină	Micşorarea fertilităţii solului ca rezultat al intensificării proceselor de degradare Reducerea recoltelor Concurenţa pentru apă Riscul înalt de deşertificare	Reducerea calităţii apei din cauza scurgerilor de îngrăşăminte Reducerea veniturilor din culturile agricole Abandonarea terenurilor agricole Creşterea cheltuielilor pentru acţiuni de urgenţă şi remediere a solurilor Reducerea securităţii alimentare în zonele cu dezvoltare economică slabă

		Agravarea sărăciei ca urmare a creşterii preţurilor la alimente

24. Se prognozează că schimbarea climei va aduce atît avantaje, cît şi dezavantaje pentru culturile agricole din Republica Moldova. Deşi temperaturile mai ridicate ar extinde durata sezonului de vegetaţie, acestea ar putea spori şi prejudiciile cauzate de stresul termic, de schimbările în regimul de precipitaţii şi de problemele cu dăunătorii.

25. Analiza impactului potenţial al schimbărilor climatice asupra principalelor culturi agricole în Republica Moldova, realizată în cadrul celei de-a Treia Comunicări Naţionale a Republicii Moldova către Convenţia-cadru a Organizaţiei Naţiunilor Unite cu privire la schimbarea climei (2013), scoate în evidenţă faptul că efectul negativ al încălzirii globale în secolul XXI, conform prognozelor realizate pentru ansambluri din zece modele climatice globale încadrate în scenariul de emisii înalt – SRES A2, în cel mediu – A1B şi cel redus – B1, nu va fi echilibrat de tendinţa de creştere uşoară a precipitaţiilor în secolul al XXI-lea pe teritoriul Republicii Moldova. În aceste circumstanţe, dacă nu se vor întreprinde măsuri de adaptare, putem avea către anii 80 (2070-2099), comparativ cu perioada recentă (1981-2010), o scădere semnificativă a productivităţii: la porumbul pentru boabe variind între 49% şi 74%, la grîul de toamnă între 38% şi 71%; respectiv o scădere moderată a productivităţii: la floarea-soarelui de la 11% pînă la 33%; la sfecla de zahăr de la 10% pînă la 20%; la tutun de la 9% pînă la 19%.

26. Există şi cîteva avantaje potenţiale. În cazul unei schimbări fără contraste semnificative a regimului hidric pe un anumit teritoriu, sezonul de vegetaţie aici va fi mai lung şi astfel va spori productivitatea ierburilor furajere, în timp ce temperaturile ridicate vor favoriza creşterea leguminoaselor furajere. Sezonul mai lung de vegetaţie poate, de asemenea, să contribuie la reducerea costurilor de întreţinere a animalelor în încăperi. Se pot aştepta beneficii şi pentru horticultură, atît în legătură cu reducerea costurilor pentru producţia în spaţii acoperite, cît şi datorită unei game mai mari de culturi horticole care pot fi crescute în aer liber.

27. Totuşi se prevede că, în Republica Moldova, o mare parte din impacturile asupra agriculturii vor fi negative. Modelele de cultivare se vor schimba în funcţie de declinul din industrie, cu o diminuare a producţiei de calitate înaltă, precum fructele şi carnea, şi cu extinderea suprafeţelor însămînţate cu grîu, floarea-soarelui şi sfeclă-de-zahăr. Temperaturile de vară ridicate şi seceta ar putea face dificilă atingerea sporirii potenţiale a recoltelor din cauza concentraţiilor ridicate de CO_2 şi ar putea ameninţa nivelurile actuale de productivitate. Unele culturi vor fi mai vulnerabile la verile mai calde şi mai uscate. Recoltele de legume şi cartofi, ambele culturi fiind irigate frecvent în condiţiile actuale, posibil că se vor reduce mai mult decît recoltele de cereale. Creşterea de vară a culturilor furajere se pare că, de asemenea, va fi mai redusă. O frecvenţă sporită a fenomenelor climatice extreme, la fel, ar putea duce la deteriorarea şi reducerea recoltei culturilor cerealiere. Ar putea apărea şi probleme legate de apariţia unor noi dăunători şi boli.

28. Majoritatea solurilor din zonele agroclimatice ale Republicii Moldova îl constituie cernoziomul. Aceste soluri au un conţinut ridicat de materie organică, iar dezintegrarea materiei organice din sol s-ar putea intensifica odată cu creşterea temperaturilor. Deşi această dezintegrare va spori fertilitatea solului pe termen scurt (prin eliberarea substanţelor nutritive), pe termen lung fertilitatea solului este posibil să se reducă. Rezultatele unei cercetări îndelungate realizate la nivel naţional arată că pe parcursul a 100 de ani conţinutul de materie organică din sol în solurile arabile din Republica Moldova s-a redus, în timp ce temperatura medie anuală a aerului, în aceeaşi perioadă, a crescut.

29. Schimbările în frecvenţa şi intensitatea fenomenelor extreme (de ex. secete, inundaţii şi ploi puternice) au fost calificate ca fiind cele mai mari probleme pe care le va avea de înfruntat sectorul agricol ca urmare a schimbării climei. Fenomenele extreme, care sînt dificil de prognozat şi pentru care este greu să fii pregătit, pot interveni dezastruos în mersul normal al lucrărilor agricole, fapt care a fost demonstrat în repetate rînduri.

S-a dovedit că seceta şi căldura extremă, de asemenea, pot afecta creşterea animalelor domestice. Proiecţiile modelelor şi tendinţele observate sugerează că încălzirea va fi mai

accentuată în lunile de iarnă. Deşi iernile mai calde ar reduce stresul cauzat de frig, acestea ar spori, în acelaşi timp, riscul daunelor produse de dezgheţul de iarnă şi ar putea reduce grosimea stratului protector de zăpadă.

30. Se prognozează, de asemenea, că încălzirea climei va spori frecvenţa zilelor cu temperaturi extrem de înalte, care, conform cercetărilor, pot să prejudicieze în mod direct sectorul agricol. Viitoarele schimbări în ceea ce priveşte disponibilitatea umidităţii reprezintă îngrijorarea principală pentru sectorul agricol. Se anticipează, în general, că schimbarea climei va reduce disponibilitatea apei pe durata sezonului de vegetaţie, odată cu creşterea simultană a cererii. În afară de problemele directe cauzate de deficitul de apă, avantajele schimbărilor potenţial pozitive, inclusiv temperaturile mai ridicate şi un sezon de creştere mai îndelungat, vor avea efecte limitate dacă nu va fi disponibilă umiditatea necesară. Se anticipă că deficitul de apă va fi în viitor problema principală în anumite regiuni ale Republicii Moldova.

31. Descrierea agroclimatică detaliată a Republicii Moldova a fost utilizată pentru a diferenţia riscurile şi avantajele potenţiale produse de schimbarea climei în agricultură prin caracterizarea ţării pe zone agroclimatice (*tabelul 6*).

Conform evaluării vulnerabilităţii în materie de riscuri/avantaje asociate cu schimbarea climei în producţia agricolă, cele mai vulnerabile zone din Republica Moldova în raport cu schimbarea climei vor fi Sudul (Cîmpia Moldovei de Sud, terasele Prutului şi Nistrului inferior) şi parţial Centrul (Subzona 2a "Podişul Moldovei Centrale" şi Subzona 2 "Terasele fluviului Nistru şi ale rîurilor Prut, Răut, Prut, Bîc, Botna etc."), pentru care s-a stabilit că cele mai multe riscuri, cu probabilitate înaltă, ţin de schimbarea climei.

Tabelul 6

Riscurile şi avantajele principale pentru zonele agroclimatice din Republica Moldova

Detalii cu privire la riscuri/ avantaje		**Zona de Nord moderat călduroasă semiumedă**		**Zona de Centru călduroasă semiumedă**		**Zona de Sud călduroasă secetoasă**
		Subzona Ia, Podişul Moldovei de Nord*	**Subzona I, Cîmpia Moldovei de Nord, podişul Nistrului****	**Subzona 2a, Podişul Moldovei Centrale *****	**Subzona 2, Terasele rîurilor Nistru, Prut, Răut, Bîc, Botna etc. ********	**Cîmpia Moldovei de Sud, Terasele Prutului şi Nistrului inferior *********
Riscuri	Schimbări ale suprafeţelor ocupate de culturi, care se vor micşora din cauza degradării condiţiilor optime pentru agricultură	SCĂZUT	SCĂZUT	MEDIU	MEDIU	RIDICAT
	Reducerea recoltei de grîu şi porumb	SCĂZUT	MEDIU	MEDIU	MEDIU	RIDICAT
	Reducerea generală a recoltelor de struguri		SCĂZUT[1]	MEDIU	MEDIU	MEDIU
	Reducerea generală a recoltelor de fructe	SCĂZUT	MEDIU	MEDIU	MEDIU	RIDICAT

	Apariţia dăunătorilor, bolilor agricole şi buruienilor	RIDICAT	RIDICAT	RIDICAT	RIDICAT	RIDICAT
	Reducerea calităţii culturilor agricole	SCĂZUT	MEDIU	MEDIU	MEDIU	MEDIU
	Risc înalt de secetă şi deficit de apă	SCĂZUT	SCĂZUT	MEDIU	MEDIU	RIDICAT
	Creşterea necesităţii de irigare	MEDIU	RIDICAT	RIDICAT	RIDICAT	RIDICAT
	Eroziunea, salinizarea solului, deşertificarea	SCĂZUT	MEDIU	RIDICAT	RIDICAT	RIDICAT
	Deteriorarea condiţiilor pentru zootehnie	SCĂZUT	MEDIU	MEDIU	MEDIU	RIDICAT
	Creşterea frecvenţei şi intensităţii inundaţiilor	SCĂZUT	MEDIU[2]	RIDICAT	RIDICAT[3]	MEDIU[4]
Avantaje	Schimbări în distribuirea culturilor în scopul ameliorării condiţiilor optime pentru agricultură	RIDICAT	RIDICAT	MEDIU	MEDIU	SCĂZUT
	Creşterea gamei de culturi horticole de cîmp deschis	RIDICAT	RIDICAT	MEDIU	MEDIU	SCĂZUT
	Sporirea productivităţii culturilor agricole	MEDIU	MEDIU			
	Creşterea calităţii strugurilor		MEDIU	RIDICAT	RIDICAT	RIDICAT
	Costuri mai scăzute la energie pentru cultivarea în condiţii de seră	MEDIU	MEDIU	RIDICAT	RIDICAT	MEDIU

Note.

*** Subzona 1a,** ***Podişul Moldovei de Nord,*** include raioanele: Ocniţa, Briceni, Edineţ, Donduşeni.

**** Subzona 1,** ***Cîmpia Moldovei de Nord, podişul Nistrului,*** include raioanele: Rîşcani, parţial Glodeni, municipiul Bălţi, Drochia, Sîngerei, Soroca, Floreşti, Şoldăneşti, Rezina.

[1] În prezent, viţa de vie se cultivă în raioanele Rîşcani, Glodeni, Sîngerei şi Soroca.

[2] Creşterea frecvenţei şi intensităţii inundaţiilor: scăzută – în raioanele Rîşcani şi Drochia; ridicată – în raionul Sîngerei.

***** Subzona 2a,** ***Podişul Moldovei Centrale,*** include raioanele: Ungheni, Nisporeni, Străşeni, Hînceşti.

****** Subzona 2,** ***Terasele rîurilor Nistru, Prut, Răut, Bîc, Botna*** etc., include raioanele: Glodeni (partea de sud-vest), Făleşti, Ungheni, Nisporeni, Străşeni, Teleneşti, Orhei, Ialoveni, Dubăsari, Criuleni, Hînceşti, Anenii Noi, Cimişlia (partea de nord).

[3] Creşterea frecvenţei şi intensităţii inundaţiilor, medie în raioanele: Glodeni, Făleşti, Orhei, Criuleni, Anenii Noi, Cimişlia şi scăzută în raionul Dubăsari.

******* Zona de Sud,** ***Cîmpia Moldovei de Sud, terasele Prutului şi Nistrului inferior,*** includ raioanele: Căuşeni, Ştefan-Vodă, Ceadîr-Lunga, Taraclia, Leova, Cantemir, Cahul, UTA Găgăuzia şi Cimişlia (partea de sud).

[4] Creşterea frecvenţei şi intensităţii inundaţiilor: ridicată în raionul Leova, scăzută în raionul Ştefan-Vodă.

32. Pentru agricultura din Republica Moldova se consideră că cinci dintre riscurile identificate în *tabelul 6* vor avea o probabilitate mare: riscul înalt de secetă şi deficitul de apă; creşterea necesităţii de irigare; eroziunea, salinizarea solului, deşertificarea; apariţia dăunătorilor, bolilor agricole şi buruienilor; reducerea producţiei culturilor cerealiere de bază (grîul şi porumbul). Trei din aceste riscuri se referă la consecinţele schimbărilor potenţiale ale regimului de precipitaţii, cu precipitaţii mai abundente pe timp de iarnă şi disponibilitate redusă de apă în timpul verii.

2.2. Impactul schimbării climei asupra resurselor de apă

33. Resursele de apă din Republica Moldova sînt reprezentate de apele de suprafaţă şi de cele subterane. În ceea ce priveşte apele de suprafaţă, există două bazine mari ale rîurilor în Republica Moldova: Nistru şi Prut. Regimul natural al apelor în aceste bazine a fost modificat prin construirea barajelor şi rezervoarelor, create cu scopul prevenirii inundaţiilor, captării sedimentelor şi asigurării apei pentru consum agricol, industrial şi casnic, precum şi pentru piscicultură. Apele subterane destinate pentru uz centralizat de gospodăriile casnice şi pentru uz industrial sînt extrase din zece complexe acvifere.

Reţeaua de ape subterane include circa 112 mii de izvoare şi fîntîni (publice şi private) şi peste 3000 de fîntîni arteziene funcţionale. Apele subterane constituie sursa principală de asigurare cu apă potabilă în Republica Moldova, pentru 100% din populaţia rurală şi 30% din populaţia urbană, sau 65% din întreaga populaţie a ţării. Cele 35% din populaţie rămase întrebuinţează apele de suprafaţă ca sursă de apă potabilă. Aproximativ 44% din populaţia ţări nu are acces la apă potabilă sigură. În prezent toate oraşele şi municipiile şi peste 65% din localităţile rurale au sisteme centralizate de aprovizionare cu apă potabilă, însă doar 50% dintre aceste sisteme se află în condiţii tehnice satisfăcătoare. Restul necesită reparaţii capitale sau trebuie reconstruite.

34. Conform Raportului Naţional de Dezvoltare Umană 2009/2010, din cauza declinului economic, declinului industriei grele şi utilizării scăzute a apei în industrie şi agricultură, comparativ cu anul 1990, calitatea resurselor acvatice s-a îmbunătăţit în majoritatea bazinelor rîurilor, apele rîurilor Nistru şi Prut fiind considerate a fi curate şi moderat poluate. Însă apele rîurilor mici sînt extrem de poluate.

35. Apele subterane nu corespund normelor sanitare privind calitatea apei potabile şi deseori mineralizarea apei din fîntîni depăşeşte normele de 2-3 ori sau chiar mai mult, iar peste o treime din fîntîni sunt poluate microbian. Aproape 80% din probele luate din apele freatice depăşesc concentraţiile maxime admisibile la capitolul nitraţi, fapt care este atribuit, în mare parte, creşterii animalelor în gospodăriile rurale.

36. Schimbarea climei constituie doar unul dintre factorii care vor determina viitorii indici de disponibilitate şi utilizare a apei. Factorii nonclimatici ar putea agrava sau atenua efectele negative ale schimbării climei asupra disponibilităţii şi calităţii apei. Aceştia ar putea avea o influenţă semnificativă şi asupra creşterii cererii de apă. Creşterea poluării şi dezvoltarea economică (şi, implicit, schimbările modului de viaţă şi de consum) vor juca un rol dominant (după cum s-a menţionat mai sus, declinul economic este un factor semnificativ în stabilitatea resurselor de apă în prezent şi, astfel, se anticipă că volumul de apă extras va spori odată cu dezvoltarea economică).

37. Conform obiectivului de utilizare intensivă a apei, asociat cu dezvoltarea economică naţională, asigurarea cu apă sigură pentru toţi utilizatorii de apă va fi ameninţată de schimbarea resurselor de apă asociată cu schimbarea climei deja în anul 2020, cînd intensitatea utilizării apelor de suprafaţă se va apropia de 100%. Totuşi, luînd în calcul şi rezervele de apă subterană, momentul cînd deficitul de apă va deveni un impediment pentru dezvoltare va surveni, cel mai probabil, după anul 2030.

38. Impacturile nonclimatice ar putea fi generate de cîteva domenii, începînd cu politicile şi legislaţia şi terminînd cu tehnologiile şi infrastructura, modelele de utilizare a pămîntului şi

activităţile agricole/irigaţia. În *tabelul 7* sînt prezentate impacturile directe principale ale schimbării climei şi consecinţele lor socioeconomice potenţiale în Republica Moldova, care sînt relevante pentru resursele de apă.

Tabelul 7

Potenţialul impact al schimbării climei asupra sectorului resurse de apă

Categoria impactului	Impactul asupra resurselor de apă	Impactul social/economic
Temperaturi ridicate, valuri de căldură	Reducerea anuală a debitului Adîncirea pînzei apelor subterane Schimbarea calităţii apei*	Reducerea disponibilităţii apei pentru întrebuinţarea de către populaţie Creşterea necesităţii de irigare Creşterea poluării apei Apariţia efectelor adverse asupra sănătăţii în zonele cu venituri mici ale populaţiei Apariţia cerinţei de tratare suplimentară a apei potabile
Schimbarea regimului de precipitaţii	Schimbarea regimului hidrologic Reducerea fluxului rîurilor mici Apariţia unui deficit mare de apă.	Apariţia riscului de scădere a calităţii apei Apariţia riscului înalt de salinizare a apei Apariţia conflictelor între utilizatorii de apă
Fenomene extreme: inundaţii, secete***	Creşterea diluării sedimentelor şi a volumului de sedimente Creşterea volumului substanţelor nutritive, patogenilor şi toxinelor transportate cu apa	Creşterea proceselor de eroziune a solului Deteriorarea infrastructurii, abandonarea terenurilor agricole Creşterea cheltuielilor pentru acţiuni de urgenţă şi remediere
	Reducerea capacităţii de diluare din cauza fluxurilor scăzute Reducerea oxigenului dizolvat Creşterea deficitului de apă	Înmulţirea sporită a algelor, creşterea conţinutului de bacterii şi fungi, care afectează sănătatea omului, agricultura, ecosistemele şi asigurarea cu apă Apariţia riscului înalt de deşertificare

Note.

***** Iarna, în special lunile de tranziţie, vor fi cele mai afectate de creşterea temperaturii apei. Pînă în anul 2020, creşterea temperaturii apei în rîul Nistru ar putea depăşi 65% în martie (conform scenariului IPCC SRES B2). Lunile de vară (în special luna august) sînt cele mai vulnerabile la oxigenul dizolvat. Reducerea nivelurilor de oxigen dizolvat, în combinaţie cu creşterea temperaturii apei, afectează compoziţia ecosistemului, permiţînd invazia noilor specii termofile şi a bacteriilor periculoase.

** Coeficientul variaţiei fluxului rîurilor va creşte, conducînd la creşterea instabilităţii fluxului anual şi la sporirea pe timp de primăvară a inundaţiilor bruşte (cea mai severă inundaţie bruscă din august 2008 pare să confirme aceste evaluări). Aceste rezultate sînt confirmate, de asemenea, de evaluările europene: inundaţiile bruşte ale rîurilor mari vor spori, ca extindere a tendinţei atestate în Europa Centrală; stresul de apă va creşte ca o tendinţă comună pentru Europa de Sud-Est.

*** Rezultatele modelărilor climatice arată că secetele vor deveni mai lungi şi mai severe (seceta din 2007 este caracteristică în acest sens).

39. Deşi rîurile mari constituie principala sursă de apă, accesul la apă nu este egal. Cea mai mare distanţă dintre o localitate şi cea mai apropiată sursă de apă în Republica Moldova este de circa 6 km. Aproximativ un sfert din populaţie (1,03 milioane de persoane) locuiesc în zona-tampon de 6 km a fluviului Nistru şi rîului Prut; această zonă reprezintă o cincime din teritoriul

naţional şi cuprinde 23% din numărul total de localităţi. Restul ţării şi al populaţiei (circa 3 milioane de persoane) este nevoit să se bazeze pe diverse sisteme de aprovizionare cu apă destinate pentru transferul de apă din aceste rîuri sau pe resursele locale de calitate mai proastă. În prezent, partea nordică şi partea centrală ale ţării sînt asigurate cu strictul necesar de apă potabilă, în timp ce partea de sud suferă de un deficit natural de apă. În acelaşi timp, sistemele de transfer al apei la distanţă medie sau lungă sînt practic inexistente la sud. Această zonă este printre cele mai expuse la deficitul de apă.

Mai mult decît atît, resursele acvatice de suprafaţă din sud (şi, mai rar, în partea centrală a ţării) riscă cel mai mult să fie epuizate în anii de secetă (cum a fost 2007, cînd mai multe rezervoare de pe rîul Işnovăţ au secat). Aşadar, amplasarea geografică a utilizatorilor de apă va juca cel mai decisiv rol în viitor în asigurarea accesului la resurse de apă sigure. Zona cu deficit de apă, pe măsură ce se extinde spre nord, a ajuns deja la cele mai populate zone, ceea ce pune o presiune maximă pe resursele de apă şi utilizează apa în cel mai intensiv mod.

40. În ce-a de-a Treia Comunicare Naţională a Republicii Moldova către Convenţia-cadru a Organizaţiei Naţiunilor Unite cu privire la schimbarea climei (2013) sînt expuse rezultatele calculaţiilor şi cartografierii pierderii anuale medii de apă induse de climă pentru trei secvenţe temporale (anii 20, 50 şi 80) pe baza ansamblului de modele pentru trei scenarii de emisii SRES A2, A1B şi B1, comparativ cu perioada de referinţă 1961-1990, pentru zonele agroecologice ale Republicii Moldova (*tabelul 8*, *figura 5*).

Tabelul 8

Schimbările relative proiectate în stratul scurgerii medii anuale (în %, comparativ cu perioada de referinţă) pentru zonele agroecologice ale Republicii Moldova, valori medii pe ansambluri de modele, în funcţie de scenariul de emisii A2, A1B şi B1

Perioada	Scenariul de emisii SRES	Zona agroecologică Nord	Zona agroecologică Centru	Zona agroecologică Sud
Anii ’20	A2	-5,2	-5,0	-5,3
	A1B	-11,3	-9,7	-5,8
	B1	-5,5	-11,1	-14,2
Anii ’50	A2	-26,8	-31,4	-42,2
	A1B	-20,1	-21,9	-23,1
	B1	-9,1	-18,3	-24,4
Anii ’80	A2	-46,6	-55,3	-64,0
	A1B	-33,6	-39,4	-44,0
	B1	-18,3	-22,2	-30,2

Figura 5. Schimbările medii proiectate ale stratului scurgerii medii anuale induse de climă pentru zonele agroecologice ale Republicii Moldova, valori medii pe ansambluri de modele, în funcţie de scenariul de emisii SRES A2, A1B

41. Conform rezultatelor obţinute, pentru anii 80, schimbările în stratul scurgerii medii anuale induse de climă, aşa cum sînt generate de ansamblurile de modele evaluate, arată consecvent aceeaşi tendinţă, iar mărimea lor creşte de la scenariul cu emisii reduse – B1 pînă la scenariul cu emisii înalte – A2. În zona agroecologică Sud se va manifesta cea mai semnificativă descreştere a scurgerii medii anuale induse de climă, de la -30,2% (ansamblul de modele al scenariului de emisii B1), pînă la -64,0% (ansamblul de modele al scenariului de emisii A2).

42. Conform evaluării vulnerabilităţii privind mărimea impacturilor asupra resurselor de apă cu probabilitate de risc din cauza schimbării climei (*tabelul 9*), cele mai vulnerabile vor fi cea de sud, de centru şi municipiul Chişinău, pentru care s-a descoperit cel mai mare nivel de risc cu probabilitate înaltă în legătură cu schimbarea climei.

Tabelul 9

Riscurile principale pentru sectorul resurse de apă

Detalii cu privire la mărimea riscurilor		Nord	Centru	Sud	Mun. Chişinău
Riscuri	Afectarea indicilor de calitate a apei (de ex. mineralizarea, duritatea, oxigenul dizolvat) din cauza temperaturilor mai ridicate ale apei şi a variaţiilor debitului	SCĂZUT	MEDIU	RIDICAT	RIDICAT
	Schimbarea în cererea de apă (sporită ca rezultat al creşterii numărului populaţiei, dezvoltării economice şi necesităţilor de irigare)	MEDIU	RIDICAT	RIDICAT	RIDICAT
	Schimbarea în fluxurile rîurilor, atît în sensul creşterii, cît şi cel al reducerii	MEDIU	RIDICAT	RIDICAT	RIDICAT
	Înregistrarea secetei şi a deficitului de apă	MEDIU	RIDICAT	RIDICAT	RIDICAT
	Creşterea necesităţilor de irigare	MEDIU	RIDICAT	RIDICAT	RIDICAT
	Reducerea disponibilităţii apei atît din sursele de suprafaţă, cît şi din apele subterane	MEDIU	RIDICAT	RIDICAT	RIDICAT
	Poluarea sporită cu pesticide şi îngrăşăminte, cauzată de spălarea mai mare a solului	MEDIU	RIDICAT	RIDICAT	RIDICAT
	Creşterea frecvenţei şi intensităţii inundaţiilor	MEDIU	RIDICAT	RIDICAT	SCĂZUT

43. Pentru sectorul resurse de apă din Republica Moldova, opt dintre riscurile identificate sînt considerate principale: (1) riscul înalt de secetă şi deficit de apă; (2) creşterea necesităţii de irigare; (3) creşterea frecvenţei şi intensităţii inundaţiilor; (4) reducerea disponibilităţii apei din sursele de apă de suprafaţă sau de ape subterane; (5) schimbări în cererea de apă; (6) afectarea indicilor de calitate a apei (de ex. mineralizarea, nitraţi, poluarea microbiană, oxigenul dizolvat) din cauza temperaturilor mai ridicate ale apei şi a variaţiilor stratului de scurgere mediu anual; (7) poluarea sporită a apei cu pesticide şi îngrăşăminte, cauzată de spălarea mai mare a solului; (8) schimbări în stratul de scurgere mediu anual al rîurilor, atît în sensul creşterii, cît şi în cel al diminuării.

44. Începînd cu anii 90 ai secolului al XX-lea, clima în Republica Moldova s-a schimbat ferm spre condiţii mai aride. Din 1990 au fost înregistrate zece perioade uscate sau de secetă, inclusiv secetele catastrofale din 2007 şi 2012. Acestea au cauzat pierderi de pînă la 70% pentru culturi importante cum sînt grîul, porumbul şi floarea-soarelui. Seceta devine endemică în multe părţi ale ţării şi afectează tot mai mult nivelul de viaţă şi dezvoltarea rurală.

2.3. Impactul schimbării climei asupra sectorului sănătate

45. Speranţa de viaţă este, în general, acceptată ca indicator-cheie al stării generale a sănătăţii unei naţiuni. Republica Moldova este în prezent într-o situaţie puţin mai bună decît în perioada de pretranziţie în ceea ce priveşte speranţa de viaţă (în anul 2012, aceasta constituia 71,12 ani pentru ambele sexe, în comparaţie cu anul 1990, cînd constituia 67,97 ani pentru ambele sexe).

În timp ce starea generală de sănătate a populaţiei a înregistrat o tendinţă de îmbunătăţire în ultimul deceniu, statisticile comparative arată că situaţia din majoritatea ţărilor de tranziţie s-a îmbunătăţit într-o măsură mai mare decît în Republica Moldova.

46. Este clar că schimbarea climei şi fenomenele climatice extreme au impact direct asupra sănătăţii. Totuşi acestea pot afecta şi silvicultura, agricultura şi economia, ceea ce ar cauza probleme în ceea ce priveşte securitatea alimentară şi condiţiile sanitare proaste care pot produce, la rîndul lor, efecte serioase asupra sănătăţii, pe termen scurt şi lung. Efectele secetei asupra sănătăţii ar putea, de exemplu, cauza o descreştere a producţiei de alimente şi probleme de alimentaţie a populaţiei, făcîndu-i pe oameni mai vulnerabili la boli.

În cadrul unui sondaj realizat de Fondul Internaţional de Urgenţă pentru Copii al Naţiunilor Unite în Republica Moldova (sursa: UNICEF Moldova, "Drought after-effects upon population of the Republic of Moldova", Chişinău, 2007), conducătorii locali au stabilit că cel mai mare impact al secetei din 2007 va fi efectul asupra sănătăţii populaţiei. De fapt, opt din zece respondenţi (şi 91% din personalul medical intervievat) au considerat că aceasta şi-a făcut deja efectul. Totuşi, efectele pe termen lung ale secetei pot fi şi mai devastatoare.

47. Conform unui studiu realizat de Organizaţia Mondială a Sănătăţii (sursa: WHO, "Assessment of health security and crisis management capacity", The Republic of Moldova, 2008), concurenţa sporită pentru terenurile arabile poate duce, eventual, la migrarea către oraşe şi peste hotare, precum şi la conflicte, odată cu diminuarea resurselor.

În *tabelul 10* sînt prezentate impacturile directe ale schimbării climei şi consecinţele lor socioeconomice potenţiale, care sînt relevante pentru sănătate.

Tabelul 10

Impactul schimbării climei asupra sferei socioeconomice şi asupra sănătăţii populaţiei

Categoria impactului	Impactul socioeconomic	Impactul asupra sănătăţii
Temperaturi extreme ale aerului şi valuri de căldură	Reducerea creşterii economice Creşterea incidenţei bolilor, inclusiv a celor transmise prin apă Mobilitatea populaţiei Creşterea numărului de cazuri de deficienţe mintale şi de comportament deviant din cauza stresului Ratarea oportunităţilor de educaţie	Mortalitatea excesivă* Agravarea stării sănătăţii persoanelor cu boli cronice Apariţia schimbărilor în simptomatica bolilor cauzate de alimentaţie Creşterea gradului de răspîndire a bolilor infecţioase Creşterea incidenţei bolilor respiratorii Creşterea incidenţei bolilor transmise prin vectori
Inundaţii	Acelaşi de mai sus	Creşterea numărului de decese şi traumatisme Creşterea incidenţei bolilor transmise prin apă
Secetă	Acelaşi de mai sus	Accentuarea fenomenului de foamete şi subnutriţie

Notă.

* Informaţia cu privire la valurile de căldură din 2007 în Chişinău a fost utilizată la realizarea studiului despre legăturile dintre temperaturile ridicate şi mortalitatea excesivă cauzată de aceste evenimente. Autorii studiului (N. Opopol, R. Corobov - 2010), Excess mortality in Chisinau during the hot summer of 2007. Proceedings of the National Conference: Health in relation to the environment. Chisinau, 15 October 2010, p. 22-33) au constatat că mortalitatea a crescut în aprilie–septembrie cu 190 de decese, sau cu 6,5%, comparativ cu perioada analogică a anilor de referinţă (2000-2008). Numărul mediu zilnic de decese în exces, înregistrat în zilele cu temperaturi care depăşeau limita temperaturilor ridicate (circa 25ºC, 31ºC şi 19ºC pentru temperaturile zilnice medii, maxime şi minime,

respectiv) a alcătuit 2,0-4,4% pentru fiecare creştere a temperaturii cu 1°C. Relaţia temperatură–mortalitate în exces devine tot mai puternică în timp; efectele maxime au fost înregistrate după una-trei zile de impact al căldurii.

48. Grupurile de populaţie cele mai vulnerabile la impacturile schimbării climei asupra sănătăţii variază în funcţie de regiune. Vulnerabilitatea individuală depinde de factorii genetici, de dezvoltare, dobîndiţi şi socioeconomici. În general, mai vulnerabili sînt copiii, persoanele în etate şi cele cu boli cronice, cele din grupurile defavorizate şi populaţiile foarte dependente de resursele naturale. În cele ce urmează este prezentată o listă a populaţiilor vulnerabile la schimbarea climei după rezultatele stării de sănătate (*tabelul 11*).

Tabelul 11

Grupurile deosebit de vulnerabile şi sensibile la noile condiţii de climă şi starea sănătăţii lor

Grupurile deosebit de vulnerabile	Starea sănătăţii şi sensibilitatea la schimbarea climei
Persoanele în etate, cu boli cronice, nou-născuţii şi copiii, femeile gravide, nevoiaşii din zonele urbane şi rurale, lucrătorii în aer liber	Boli şi decese legate de valurile de căldură
Copiii, persoanele cu boli cardiace şi pulmonare, cu diabet, sportivii, lucrătorii în aer liber	Boli şi decese legate de calitatea joasă a aerului cauzate de poluare
Nevoiaşii, femeile gravide, persoanele cu boli cronice, cu limitări de mobilitate şi cognitive	Boli şi decese legate de fenomene climatice extreme
Persoanele în etate, copiii cu imunitate redusă	Boli transmise prin apă şi alimente
	Boli transmise prin vectori
Copiii, lucrătorii în aer liber	Boala Lyme, West Nile
Nevoiaşii din zonele rurale, lucrătorii de anumite profesii	Hantavirus
Copiii, persoanele cu imunitate redusă, femeile gravide, persoanele cu afecţiuni genetice	Malaria

49. Conform evaluării vulnerabilităţii sub aspectul riscurilor/avantajelor schimbării climei asupra sănătăţii, cele mai vulnerabile zone ale Republicii Moldova care vor fi afectate de posibila schimbare a climei vor fi municipiul Chişinău, sudul şi parţial centrul ţării, pentru care s-a identificat cel mai mare număr de riscuri cu probabilitate înaltă (*tabelul 12*).

Tabelul 12

Riscurile şi avantajele principale ale schimbării climei pentru sănătate

Detalii despre mărimea riscurilor/ avantajelor		Nord	Centru	Sud	Mun. Chişinău
Riscuri	Creşterea numărului de decese cauzate de valurile de căldură	SCĂZUT	MEDIU	RIDICAT	RIDICAT
	Creşterea numărului de boli cauzate de poluarea aerului	MEDIU	MEDIU	MEDIU	RIDICAT
	Apariţia unor schimbări în fazele fenologice şi a riscului înalt de afecţiuni alergice	MEDIU	MEDIU	MEDIU	RIDICAT
	Apariţia riscului înalt de secetă şi a deficitului de apă*	SCĂZUT	MEDIU	RIDICAT	SCĂZUT

	Creşterea frecvenţei şi intensităţii inundaţiilor**	MEDIU	RIDICAT	RIDICAT	SCĂZUT
	Creşterea numărului de cazuri de boli transmise prin apă şi prin alimente	MEDIU	RIDICAT	RIDICAT	MEDIU
Avantaje	Reducerea mortalităţii cauzate de frig pe timp de iarnă	RIDICAT	MEDIU	SCĂZUT	MEDIU

Note.

* Seceta reduce disponibilitatea apei necesare pentru igienă; seceta sporeşte riscul incendiilor forestiere; seceta reduce disponibilitatea alimentelor pentru populaţia care depinde în mare măsură de productivitatea agricolă a gospodăriilor şi/sau este slabă din punct de vedere economic.

** Inundaţiile întrerup aprovizionarea cu apă şi sistemele de canalizare şi pot deteriora sistemele de transport şi infrastructura de asistenţă medicală; inundaţiile pot crea condiţii favorabile pentru răspîndirea ţînţarilor, care pot duce la epidemii de boli; inundaţiile pot înmulţi numărul de afecţiuni legate de stresul posttraumatic.

50. Se consideră că şase dintre riscurile identificate ar fi cele mai mari:

1) creşterea numărului de decese cauzate de valurile de căldură;

2) creşterea numărului de boli cauzate de poluarea aerului;

3) apariţia riscului înalt de afecţiuni alergice;

4) apariţia riscului înalt de secetă şi a deficitului de apă;

5) creşterea numărului de cazuri de boli transmise prin apă, inclusiv prin vectori şi prin alimente.

Există şi un avantaj asociat cu impacturile schimbării climei asupra sănătăţii: reducerea mortalităţii cauzate de frig pe timp de iarnă.

51. Schimbarea climei nu afectează diferite grupuri de persoane în aceeaşi măsură: unele grupuri sînt, evident, mai vulnerabile decît altele.

De exemplu, infrastructura pentru serviciile de asistenţă medicală este mult mai puţin accesibilă în zonele rurale, iar populaţia de la sate are un număr mai mare de persoane care nu sînt înregistrate la medicul de familie (62,0% din numărul total al persoanelor neînregistrate), precum şi o cotă mai mare de persoane care nu deţin poliţă de asigurare medicală obligatorie (27,3% din populaţia rurală comparativ cu 19,9% din populaţia urbană). Mai mult decît atît, fiecare a treia persoană care nu deţine o poliţă de asigurare medicală face parte din cea de-a cincea, cea mai săracă, chintilă. În al doilea rînd, populaţia rurală (circa 59% din numărul total) este mult mai dependentă de aprovizionarea descentralizată cu apă, decît populaţia de la oraşe, iar degradarea calităţii apei va afecta populaţia rurală (unul din cele mai vulnerabile grupuri la bolile intestinale sînt copiii).

Altă vulnerabilitate importantă este riscul subnutriţiei, care apare atunci cînd factorii climatici severi, precum ar fi seceta, inundaţiile şi grindina ar putea compromite culturile, lăsînd fermierii mici fără produse alimentare şi venituri, ceea ce înseamnă că populaţia rurală va înfrunta riscuri nutriţionale grave (sursa: Raportul Naţional de Dezvoltare Umană 2009/2010).

2.4. Impacturile schimbării climei asupra sectorului forestier

52. Ecosistemele forestiere (reprezentate de zona forestieră şi altă vegetaţie forestieră) acoperă doar 450,9 mii ha, sau circa 13,3%, din teritoriul Republicii Moldova (sursa: Biroul Naţional de Statistică, 2012) şi joacă un rol extrem de important în protecţia bazinelor hidrografice, aducînd, în acelaşi timp, o serie de beneficii economice şi de mediu directe şi indirecte pentru comunităţile rurale: lemnul de foc, produsele nelemnoase, stabilizarea ravenelor, amenajarea peisagistică etc. Lemnul de foc este deosebit de important pentru familiile mai sărace, care nu îşi pot permite cheltuielile energetice mai ridicate pentru gaz şi electricitate.

Conform celei de-a Treia Comunicări Naţionale a Republicii Moldova către Convenţia-cadru a Organizaţiei Naţiunilor Unite cu privire la schimbarea climei (2013), pădurile din ţară sînt

amplasate preponderent în zona centrală (60% din spaţiul forestier), cu acoperire mai mică în zonele nord şi sud (26 şi 14%, respectiv) (*tabelul 13*).

Tabelul 13

Distribuirea pădurilor în Republica Moldova

Zona geografică	Suprafaţa totală a zonei, mii ha	Suprafaţa acoperită cu păduri, mii ha	Gradul de împădurire, %
Nord	1149,4	92,9	8,1
Centru	1448,8	209,4	14,5
Sud	786,9	60,4	7,7
Total	3385,1	362,7	10,7

În ţară sînt reprezentate următoarele tipuri principale de păduri: salcîmiş, stejăriş, goruniş, păduri amestecate, mai puţin făgete şi zăvoaie din luncile rîurilor. Ecosistemele forestiere sînt populate de circa 860 specii de plante, care constituie 43% din diversitatea biologică floral spontană totală din ţară. Dintre toate speciile de animale vertebrate şi nevertebrate circa 60% pot fi găsite frecvent în comunităţile biotice forestiere. Este, de asemenea, important că peste 50% din toate speciile vegetale şi animale incluse în Cartea Roşie a Republicii Moldova fac parte din biocenoza forestieră.

53. După cum se afirmă în Strategia de dezvoltare durabilă a sectorului forestier din Republica Moldova, funcţia principală a resurselor forestiere este de a menţine echilibrul ecologic, însă suprafaţa zonelor împădurite este insuficientă pentru a garanta o protecţie eficace a mediului. Împădurirea redusă constituie o cauză majoră a nivelului ridicat de eroziune a solului, alunecărilor de teren şi a degradării resurselor acvatice; acest fapt, de asemenea, intensifică secetele.

54. Cauzele principale ale degradării pădurilor sînt: (i) creşterea defrişării ilicite din cauza preţurilor ridicate la lemn şi combustibil; (ii) lipsa controlului eficient din partea administraţiilor locale; (iii) nivelul redus de cunoştinţe şi de cultură ecologică; şi (iv) păşunatul excesiv şi lipsa unei gestionări forestiere adecvate.

Tendinţa de despădurire de lungă durată, de 100 de ani, a fost inversată în ultimii 50 de ani, iar politica forestieră curentă din Republica Moldova îndeamnă spre extinderea suprafeţei forestiere prin împădurire şi gestionare mai bună a pădurilor comunitare pentru consum direct şi protecţia bazinelor hidrografice.

55. Cercetătorii presupun că pînă şi cele mai mici schimbări ale temperaturii şi precipitaţiilor ar putea afecta în mare parte creşterea şi supravieţuirea pădurilor în viitor, în special în zonele de periferie şi tranziţie ale ecosistemelor, cum sînt pădurile din Republica Moldova.

Schimbarea climei ar influenţa asupra condiţiilor viitoare de umiditate în păduri prin schimbarea atît a temperaturii, cît şi a precipitaţiilor. Odată cu creşterea temperaturii, creşte pierderea de apă prin evapotranspiraţie, ceea ce duce la crearea unor condiţii mai uscate. Temperaturile ridicate, de asemenea, tind să reducă eficienţa utilizării apei de către plante. În unele zone ale Republicii Moldova, reducerea în viitor a precipitaţiilor va accentua stresul de umiditate cauzat de încălzire. Schimbările în caracterul sezonier al precipitaţiilor şi fenomenele extreme, precum seceta şi ploile abundente, vor avea, de asemenea, importanţă.

De exemplu, analiza creşterii inelelor arborilor de stejar şi frasin din centrul ţării a arătat că reducerea creşterii inelelor cu 50% din mărimea înregistrată în anul precedent şi în comparaţie cu media multianuală a ultimilor 10 ani a fost asociată cu seceta din 2007 (sursa: Comunicarea Naţională Doi, 2009).

56. În cele ce urmează sînt prezentate principalele impacturi directe ale schimbării climei şi consecinţele socioeconomice potenţiale, care sînt importante pentru păduri (*tabelul 14*).

Tabelul 14

Impacturile socioeconomice ale schimbării climei asupra sectorului forestier

Categoria impactului	Impactul asupra sectorului forestier	Impactul socioeconomic
Temperaturi înalte, valuri de căldură	Prelungirea sezonului de creştere a vegetaţiei Manifestarea unor consecinţe negative pentru speciile sensibile la schimbările temperaturii Creşterea vulnerabilităţii la incendiile forestiere	Reducerea volumului de producţie a lemnului Trecerea la alte forme de energie Costuri adiţionale pentru populaţie
Schimbarea indicilor de precipitaţii	Schimbarea stării fitosanitare* Schimbarea compoziţiei speciilor Schimbarea tipurilor de dăunători şi creşterea numărului acestora, majorarea incidenţei bolilor	Modificarea capacităţii habitatului forestier de menţinere a diversităţii biologice, de protecţie a mediului şi asigurare a funcţiilor socioeconomice specifice
Fenomene extreme: secete, incendii, vînturi puternice şi inundaţii	Creşterea şi producerea redusă de biomasă Creşterea numărului de incendii forestiere Creşterea ratei de mortalitate a seminţelor	Pierderi economice în sectorul forestier

Notă.

***** În perioada 2010-2039 se aşteaptă că starea fitosanitară (de ex. sănătatea plantelor) se va schimba semnificativ în zona de nord a ţării, unde suprafeţele cu arbori care se usucă se vor extinde cu circa 15-25%. În 2040-2069, modificarea stării fitosanitare determinată de nivelul de uscare a arborilor în partea de nord a ţării va stimula puternic extinderea uscării arborilor către sud şi sud-est. Se vor produce schimbări semnificative sub acest aspect în anii 2070-2099. În partea de nord, pădurile se vor usca tot mai mult.

57. Lipsa potenţială a precipitaţiilor de vară cu secete îndelungate va fi principalul factor limitativ al creşterii şi productivităţii forestiere. Creşterea temperaturilor şi schimbarea caracterului precipitaţiilor sînt factorii principali care expun pădurile la acţiunea diferitor insecte dăunătoare şi boli fungice. Cererea de apă în perioada sezonului de creştere este în mod normal mai mare decît cantitatea apei pluviale. Aceasta arată că dacă ridicarea temperaturii nu coincide cu ploi mai abundente, insuficienţa de apă ar putea afecta creşterea forestieră într-o măsură mai mare decît în prezent. Efectul schimbării climei asupra speciilor poate fi pozitiv sau negativ, în funcţie de condiţiile amplasării lor şi de schimbările regionale ale climei.

Conform evaluării vulnerabilităţii sub aspectul mărimii impactului cu probabilitate de risc din cauza schimbării posibile a climei în sectorul forestier, cele mai vulnerabile zone din Republica Moldova ar fi: sudul (unde deja este cel mai scăzut nivel de împădurire, 7,7%) şi, parţial, centrul (unde în prezent se află cea mai mare suprafaţă acoperită de păduri, şi anume 209,4 mii ha, sau circa 14,5% din teritoriul total al zonei geografice), pentru care s-a determinat cea mai mare probabilitate de risc asociat cu schimbarea climei (*tabelul 15*).

Tabelul 15

Riscurile şi avantajele principale pentru sectorul forestier

Detalii cu privire la mărimea riscurilor/ avantajelor		Nord	Centru	Sud
Riscuri	Schimbarea compoziţiei speciilor forestiere*	SCĂZUT	MEDIU	RIDICAT
	Creşterea posibilă a mortalităţii arborilor	SCĂZUT	MEDIU	RIDICAT
	Modificarea concurenţei speciilor	MEDIU	MEDIU	RIDICAT
	Consecinţe negative pentru speciile sensibile la schimbarea temperaturii	SCĂZUT	MEDIU	RIDICAT
	Schimbarea ratei de regenerare	MEDIU	RIDICAT	RIDICAT
	Schimbarea sensibilităţii speciilor forestiere la deficitul de apă	MEDIU	RIDICAT	RIDICAT
	Schimbarea densităţii individuale a arborilor	MEDIU	RIDICAT	RIDICAT
	Creşterea distrugerilor abiotice cauzate de incendii, furtuni de vînt, inundaţii şi secetă	SCĂZUT	MEDIU	MEDIU
	Schimbarea condiţiilor fitosanitare	MEDIU	RIDICAT	RIDICAT
Avantaje	Schimbarea producerii de biomasă**	RIDICAT	MEDIU	SCĂZUT

Note.

* Reducerea zonelor forestiere mezofile (arboret de fag, gorun şi stejar) în favoarea pădurilor termofile de gorun cu arbori de scumpie şi păşuni xerofile.

**Printre speciile amestecate carpenul şi frasinul ar putea fi cele mai vulnerabile specii în condiţiile determinate de schimbarea climei. Începînd cu a doua jumătate a ciclului de producţie (anii ’60 în cazul carpenului, respectiv anii ’70 în cazul frasinului) pînă către finele secolului, ambele specii pot înregistra o reducere de 20-40% din creşterea biomasei.

58. Pentru sectorul forestier, şapte dintre riscurile identificate sînt considerate principale:
1) consecinţele negative pentru speciile sensibile la schimbările temperaturii;
2) schimbarea ratei de regenerare;
3) schimbarea sensibilităţii speciilor la deficitul de apă;
4) schimbarea densităţii individuale a arborilor;
5) schimbarea condiţiilor fitosanitare;
6) schimbarea compoziţiei speciilor;
7) creşterea posibilă a mortalităţii arborilor.

59. Există un avantaj asociat cu impacturile schimbării climei asupra sectorului forestier: creşterea producerii de biomasă. Către anii 30, teiul de deal ar putea acumula cu peste 30% mai multă biomasă decît volumul obişnuit, după care va urma o reducere continuă a biomasei totale în condiţiile schimbării mediului, din cauza reducerii populaţiei ca rezultat al degradării speciei; de asemenea, gorunul ar putea acumula în ultimul sfert al ciclului de producţie cu 20-40% mai multă biomasă decît volumul obişnuit, noile condiţii de climă sînt favorabile acestei specii, deşi, pe termen lung, producţia totală va tinde să se reducă, ca urmare a declinului acestei speciei (sursa: Cea de-a Treia Comunicare Naţională a Republicii Moldova către Convenţia-cadru a Organizaţiei Naţiunilor Unite cu privire la schimbarea climei, 2013).

2.5. Impactul schimbării climei asupra sectorului energetic

60. Cea mai mare parte din capacităţile energetice instalate în Republica Moldova sînt învechite, iar eficienţa lor energetică este redusă. Pierderile de energie (electrică şi termică) prin reţelele de transport şi de distribuţie au fost excesive în trecut şi sînt considerabile şi în prezent, fapt care afectează eficienţa energetică a sectorului.

Datorită măsurilor organizaţionale şi tehnice întreprinse, pierderile din reţelele electrice de distribuţie s-au redus de la peste 39,9% în 2001 pînă la 9,9-12,4% în 2012 (conform datelor Agenţiei Naţionale pentru Reglementare în Energetică, 2012). Pierderile de energie termică din sistemele centralizate de încălzire din municipiile Chişinău şi Bălţi ajung pînă la 19,8%. Reducerea

pierderilor de energie din reţelele energetice rămîne a fi o prioritate pentru sectorul energetic şi corespunde politicilor UE. Din cauza capacităţii limitate de generare a energiei în ţară, Republica Moldova se bazează, în mare parte, pe importuri pentru satisfacerea necesităţilor sale energetice. Importurile de surse energetice au constituit 95,2% din consumul total de energie în 2011 (sursa: Biroul Naţional de Statistică, 2012). Aceasta face ca ţara să fie foarte vulnerabilă la întreruperi în furnizări şi creşteri bruşte ale preţurilor la energia importată şi poate avea efecte semnificative asupra dezvoltării umane (sursa: Raportul Naţional de Dezvoltare Umană, 2009/2010).

61. Structura consumului final de energie pe sectoare de dezvoltare, în 2011, a fost dominată de sectorul rezidenţial (46,5%), sectorul transporturi (25,2%), sectoarele industrial şi construcţii (7,9%), sectoarele comercial şi instituţional (10,4%), sectorul agricol (2,9%) şi altele (7,0%). Structura consumului final de energie după tipuri de combustibil şi forme de energie, în 2011, a fost dominată de gazele naturale (38,6%), motorină (20,4%), energie electrică (11,3%), benzină (10,3%), cărbune (7,2 %), gaz petrolier lichefiat (3,6%), păcură (1,4%), lemn de foc (2,7%) şi alte tipuri de combustibili (4,6%) (sursa: Biroul Naţional de Statistică, 2012).

Republica Moldova are potenţial să utilizeze resursele regenerabile de energie pentru acoperirea unei cote mai mari din consumul final de energie, inclusiv biomasa, energia solară, energia eoliană, energia hidraulică şi energia geotermală, aceasta fiind specificat în Programul Naţional de Eficienţă Energetică pentru 2011-2020.

62. Odată cu încălzirea globală, consumul de energie în sectoarele sensibile la climă se poate schimba. Efectele posibile ale încălzirii globale, care ar putea fi relevante pentru Republica Moldova, includ:

1) diminuarea cantităţii de energie consumată în încăperile locative, comerciale şi industriale pentru încălzirea spaţiilor şi creşterea cantităţii de energie utilizată pentru răcirea spaţiilor;

2) diminuarea cantităţii de energie utilizată direct în anumite procese, cum ar fi încălzirea apei în spaţiile locative, comerciale şi industriale şi creşterea cantităţii de energie utilizată pentru răcire în spaţiul rezidenţial şi comercial şi în procesele industriale;

3) creşterea cererii de energie utilizată pentru generarea altor resurse pentru procesele sensibile la climă, cum ar fi pomparea apei pentru agricultura irigată şi întrebuinţări municipale;

4) schimbarea bilanţului utilizării energiei între formele de livrare şi tipurile de combustibil, cum ar fi energia electrică utilizată pentru condiţionarea aerului şi gazele naturale utilizate pentru încălzire;

5) schimbarea structurii consumului de energie în sectoarele economice principale sensibile la climă, cum ar fi transportul, construcţiile, agricultura şi altele.

S-ar putea produce, de asemenea, schimbări în furnizările de energie. Fenomenele extreme, temperaturile extreme ar putea deteriora infrastructura de aprovizionare cu energie, iar dezvoltarea surselor regenerabile de energie depinde foarte mult de potenţialul apei, vîntului şi biomasei, toate urmînd a se schimba odată cu schimbarea climei. Impacturile principale directe ale schimbării climei şi consecinţele social-economice potenţiale ale acestora în Republica Moldova sînt relevante pentru sectorul energetic (*tabelul 16*).

Tabelul 16

Impactul socioeconomic al schimbării climei asupra sectorului energetic

Categoria impactului	Impactul asupra energiei	Impactul socioeconomic
Temperaturi ridicate şi valuri de căldură	Creşterea cererii de energie electrică pentru condiţionarea aerului Reducerea randamentului energetic Reducerea randamentului bateriilor solare	Accesul la aerul condiţionat este disponibil doar pentru persoanele cu venituri mari Creşterea cererii de energie electrică în orele de vîrf, taxarea sistemelor de transport şi de distribuţie a energiei electrice Reducerea cantităţii de energie generată

	Creşterea necesităţii de apă pentru termocentrale	
Fenomene extreme	Creşterea numărului de cazuri de deteriorare a reţelelor energetice Alternarea în distribuirea frecvenţei şi vitezei vîntului	Apariţia unor pericole pentru transportul şi distribuţia energiei electrice* Creşterea incertitudinii privind producerea energiei
Secete	Reducerea producţiei de energie hidroelectrică	Periclitarea procesului de generare a energiei hidroelectrice (centralele hidroelectrice pot genera cu 10-30% mai puţină energie electrică)
	Reducerea producţiei de biomasă	Apariţia pericolului de scădere a producerii energiei din biomasă Apariţia posibilei concurenţe între culturile energetice şi cele non-energetice pentru resursele funciare şi cele acvatice
Temperaturi scăzute şi îngheţ	Deteriorarea reţelelor electrice de transport	Pierderi de energie electrică Necesitatea unor cheltuieli pentru repararea liniilor electrice
Înnorare scăzută	Creşterea potenţialului de producţie a energiei electrice cu elementele fotovoltaice	Diversificarea furnizării de energie Reducerea poluării
Intensificarea vitezei vîntului	Creşterea generării de energie electrică eoliană	Diversificarea furnizării de energie Reducerea poluării

Notă.

***** În ianuarie 2009, din cauza vînturilor puternice şi a fenomenelor asociate, aproape 300 de localităţi au fost deconectate de la reţelele electrice.

63. Deşi Republica Moldova îşi acoperă necesităţile energetice preponderent din import, Strategia Energetică a Republicii Moldova pînă în anul 2030 vizează consolidarea capacităţilor de producere locală prin modernizarea şi îmbunătăţirea centralelor electrice de termoficare existente. Un alt domeniu de concentrare a eforturilor va fi producţia sporită de energie din surse regenerabile, cum ar fi biomasa, energia solară şi cea eoliană.

Totuşi pronosticurile privind clima şi disponibilitatea apei arată că o parte din aceste planuri ar putea fi periclitate din cauza unor scenarii climatice. În prezent, de la 65% pînă la 70% din resursele de apă se utilizează pentru încălzirea şi răcirea industrială şi pentru producţia hidroenergetică. Cu toate acestea, după cum s-a demonstrat, resursele de apă în Republica Moldova sînt foarte sensibile la efectele schimbării climei. Astfel, deficitul de apă va începe să afecteze obiectivele de dezvoltare naţională către anul 2020, în condiţiile în care s-ar conta doar pe apele de suprafaţă. Dacă se adaugă şi rezervele ce rezultă din apele subterane, deficitul de apă va deveni un obstacol real pentru dezvoltare către 2030. Mai mult, unul din efectele schimbării climei asupra aprovizionării cu apă va fi instabilitatea crescîndă a debitului anual de apă: supraaprovizionări majorate de scurtă durată primăvara şi inundaţii bruşte şi deficit cauzat de secete mai îndelungate şi mai severe. Astfel, deficitul mare de apă ar putea deveni bariera principală în calea sporirii producţiei energiei hidroelectrice şi a celei produse în cogenerare. În plus, prognozele climatice arată că înrăutăţirea anticipată a condiţiilor de umiditate şi aridizarea în permanentă creştere ar putea duce la deteriorarea condiţiilor ecologice climatice pentru creşterea culturilor forestiere pînă la finele secolului. Aceasta reprezintă o ameninţare serioasă pentru producerea energiei din biomasă.

Conform Raportului Naţional de Dezvoltare Umană 2009/2010, creşterea anticipată a numărului de zile cu temperaturi ce depăşesc 10°C va însemna că încălzirea locuinţelor va fi necesară pentru un număr mai mic de zile (în mun.Chişinău, sezonul încălzirii centralizate începe atunci cînd temperatura zilnică este mai mică de 8°C). În acelaşi timp, se aşteaptă că verile şi

toamnele vor deveni mai fierbinţi şi mai uscate. Astfel, cererea de energie electrică necesară pentru a asigura răcirea aerului în încăperi ar putea creşte. Chiar şi fără a se ţine cont de efectele schimbării climei, se anticipează că consumul de energie electrică va creşte cu peste 15% către anul 2020, comparativ cu anul 2006. Dacă ţinem cont de efectele schimbării climei asupra cererii, am putea anticipa că cererea de energie electrică va creşte şi mai mult.

Conform evaluării vulnerabilităţii sub aspectul impacturilor cu probabilitate de riscuri cauzate de schimbarea posibilă a climei asupra sectorului energetic, cele mai vulnerabile zone din Republica Moldova vor fi: municipiul Chişinău, nordul şi parţial sudul ţării, pentru care va exista cel mai înalt risc cu probabilitate sporită de schimbare a climei (*tabelul 17).*

Tabelul 17

Riscurile şi avantajele principale ale schimbării climei pentru sectorul energetic

Detalii privind mărimea riscurilor/ avantajelor		Nord	Centru	Sud	Mun. Chişinău
Riscuri	Deteriorarea tot mai frecventă a reţelelor electrice, fapt care prezintă pericole pentru transportul şi distribuţia energiei electrice	RIDICAT	RIDICAT	RIDICAT	RIDICAT
	Creşterea cantităţii de energie utilizată pentru răcirea spaţiilor locative şi comerciale, pentru răcire în anumite procese industriale	RIDICAT	MEDIU	MEDIU	RIDICAT
	Schimbarea bilanţului utilizării energiei între diverse tipuri de combustibil	RIDICAT	MEDIU	MEDIU	RIDICAT
	Creşterea tot mai mare a deficitului de apă, fapt care ar putea deveni cel mai mare obstacol în calea îmbunătăţirii producerii energiei hidroelectrice şi a celei produse în cogenerare	RIDICAT	RIDICAT	RIDICAT	RIDICAT
	Reducerea producţiei de biomasă	MEDIU	MEDIU	RIDICAT	
Avantaje	Reducerea cantităţii de energie consumată pentru încălzirea apei utilizate de populaţie, în comerţ şi în industrie	MEDIU	RIDICAT	RIDICAT	RIDICAT
	Viteza şi direcţia vîntului (potenţial şi eficienţă de generare a energiei eoliene)	MEDIU	MEDIU	RIDICAT	MEDIU
	Reducerea duratei timpului noros (potenţial de generare a energiei solare)	MEDIU	MEDIU	RIDICAT	RIDICAT

64. Pentru sectorul energetic, se consideră că cinci dintre riscurile identificate sînt considerate principale/de bază:

1) creşterea cantităţii de energie utilizată pentru răcirea spaţiilor locative şi comerciale şi răcirea în procesele industriale;

2) sporirea deteriorării reţelelor electrice, care prezintă pericole pentru transportul şi distribuţia energiei electrice;

3) schimbarea bilanţului utilizării energiei între diverse tipuri de combustibil;

4) deficitul de apă crescînd ar putea deveni un obstacol pentru majorarea producerii de energie hidroelectrică şi a celei produse în cogenerare;

5) reducerea producţiei de biomasă.

65. Există trei avantaje asociate cu impacturile climei asupra sectorului energetic: reducerea cantităţii de energie utilizată pentru încălzirea apei în sectoarele rezidenţial, comercial şi industrial din municipiul Chişinău, din centrul şi sudul ţării; viteza şi direcţia vîntului ar putea majora potenţialul şi eficienţa de generare a energiei eoliene cu probabilitate mare în sud şi mai mică în centrul şi nordul ţării; şi durata timpului însorit ar putea duce la creşterea potenţialului de generare a energiei solare în Sudul ţării, precum şi în municipiul Chişinău.

2.6. Impactul schimbării climei asupra sectorului transporturilor şi infrastructurii drumurilor

66. Infrastructura transporturilor este esenţială pentru dezvoltarea umană, deoarece oferă sprijin pentru prestarea serviciilor-cheie şi pentru accesul la pieţe.

Sectorul transporturilor şi infrastructurii drumurilor cuprinde transportul rutier, feroviar, naval şi aerian, care joacă un rol semnificativ în economia naţională a Republicii Moldova, contribuţia curentă a acestuia la produsul intern brut constituind circa 10,7% (sursa: Biroul Naţional de Statistică, 2012), manifestînd o tendinţă de creştere (de la 4,8% în 1990 pînă la 10,7% în 2011). Sectorul asigură locuri de muncă pentru 67 mii de persoane, sau 5,7% din populaţia angajată în cîmpul muncii al ţării (sursa: Biroul Naţional de Statistică, 2012) şi constă din următoarele segmente: transportul rutier, transportul feroviar, transportul aerian şi naval.

Dat fiind faptul că Republica Moldova este o ţară mică din punct de vedere geografic şi nu are acces la mare, drumurile constituie forma de bază a infrastructurii. În prezent, 97,7% din transportul de pasageri şi 84,7% din cel de mărfuri revin transportului rutier (sursa: Biroul Naţional de Statistică, 2012).

Conform datelor statistice (sursa: Biroul Naţional de Statistică, 2012), 8827 km din totalul de 9352 km de drumuri publice au acoperire rigidă, restul au o aşa-numită "pavare uşoară" şi reprezintă în special drumurile locale. O serie de indicatori prezintă un standard de dezvoltare relativ scăzut şi o calitate proastă a infrastructurii drumurilor în Republica Moldova. Conform unui studiu realizat de Banca Mondială (sursa: World Bank (2002), "Moldova: Transport Strategy Update with Emphasis on the Road Sector", December 2002), din cauza condiţiei inadecvate a reţelei de drumuri, circa 40 de localităţi nu au acces pe întreg parcursul anului la reţeaua de drumuri naţionale şi, în timpul întregului sezon ploios şi de iarnă, sînt, de fapt, izolate de restul ţării.

67. Sectorul transporturilor şi infrastructurii drumurilor este vulnerabil la creşterea anticipată a frecvenţei şi intensităţii furtunilor (vînt, ploaie, ninsori), care ar putea duce la preţuri ridicate în ceea ce priveşte construcţia, întreţinerea şi operarea infrastructurii transporturilor şi a vehiculelor.

Umiditatea sporită şi problemele cauzate de aceasta duc la deteriorarea planeităţii îmbrăcămintei asfaltice, scurtarea duratei de exploatare a drumurilor, necesitatea unor reparaţii din cauza uzurii premature a îmbrăcămintei asfaltice şi respectiv la reducerea vitezei şi gradului de confort al traficului, producînd creşterea costului de întreţinere a vehiculelor şi, în sfîrşit, reducerea gradului de siguranţă a drumurilor. Ploile abundente de vară au stopat, practic, circulaţia vehiculelor în centrul Chişinăului în 2005, 2008 şi 2009, cauzînd prejudicii suplimentare betonului asfaltic al străzilor municipale, care oricum erau în stare proastă.

De asemenea, podurile şi viaductele au probleme foarte grave, deoarece apa penetrează structura de rezistenţă din beton, cauzînd ruginirea rapidă a armăturilor metalice din ea. Singura soluţie în acest caz este înlocuirea în întregime a betonului asfaltic, acoperirea cu un strat de protecţie antiacvatică şi reaplicarea unei noi îmbrăcăminţi pe bază de beton asfaltic. Această soluţie este foarte costisitoare şi, pentru realizarea ei, ar fi închisă circulaţia pe poduri sau viaducte pentru un timp îndelungat.

Şi valurile de căldură de lungă durată pot înrăutăţi sau chiar distruge betonul asfaltic. Acest fenomen a fost deja confirmat în 2003, 2007 şi 2012, cînd s-au înregistrat perioade mai îndelungate de temperaturi ridicate. Cel mai serios prejudiciu a fost adus magistralei Chişinău–Bălţi. Chiar şi pe magistrala naţională recent reconstruită Chişinău–Leuşeni, porţiuni lungi de drum s-au deformat. Drumurile din Rîbniţa şi Rezina au fost, practic, distruse în întregime de camioanele care transportă ciment de la fabricile locale.

Creşterea temperaturilor zilnice ar putea afecta şi zborul avioanelor, iar pistele ar trebui să aibă o lungime mai mare.

68. O problemă serioasă în Republica Moldova o reprezintă starea drumurilor după sezonul de iarnă. În regiunile unde temperatura pe durata iernii variază semnificativ (de ex. de la +5-10°C pînă la -25-30°C), numărul de zile cu astfel de variaţii reprezintă un factor distructiv asupra integrităţii îmbrăcăminţii asfaltice. Apa colectată în fisurile din suprafaţa îmbrăcăminţii asfaltice îngheaţă (se dilată) şi se dezgheaţă (se contractă) în mod repetat. Repetarea ciclului respectiv de circa 20-30 ori pe durata sezonului de iarnă reduce rapid proprietăţile elastice şi deformabilitatea betonului asfaltic, cauzînd pierderea integrităţii şi apariţia gropilor.

În *tabelul 18* sînt prezentate impacturile directe ale schimbării climei şi consecinţele socioeconomice potenţiale ale acestora în Republica Moldova, care sînt relevante pentru sectorul transporturilor şi infrastructurii drumurilor.

Tabelul 18

Impactul socioeconomic al schimbării climei asupra sectorului transporturilor şi infrastructurii drumurilor

Categoria impactului	Impactul asupra transportului	Impactul socioeconomic
Temperaturi ridicate şi valuri de căldură	Modificări ale integrităţii betonului asfaltic, de ex., înmuierea şi migrarea asfaltului lichid, adîncirea, vălurirea, formarea făgaşelor formate de roţile vehiculelor în trafic Deformarea liniilor de cale ferată Supraîncălzirea vehiculelor	Deteriorarea rapidă a infrastructurii transporturilor Restricţionarea transportării încărcăturilor grele, instituirea limitelor de viteză Creşterea consumului de combustibil Limitarea pe anumite perioade a activităţii de reparaţie şi/sau reabilitare a drumurilor, podurilor, viaductelor Creşterea cheltuielilor atît pentru investiţiile capitale, cît şi pentru operare şi întreţinere în sistemele de transport
Variabilitatea mare a temperaturii şi extremelor climatice pe durata sezonului de iarnă	Modificări ale integrităţii îmbrăcăminţii asfaltice şi apariţia fisurilor şi gropilor sub influenţa repetată a ciclurilor termice pe durata sezonului de iarnă	
Creşterea numărului de evenimente de precipitaţii intense	Înmulţirea cazurilor de întîrziere a transporturilor din cauza vremii Creşterea numărului de întreruperi ale traficului Întreruperea activităţilor de construcţii Întreruperea operaţiunilor de securitate şi întreţinere	Prejudicierea infrastructurii transporturilor şi restricţionarea circulaţiei Reducerea veniturilor din activităţile de transport Întreruperea furnizării bunurilor Majorarea cheltuielilor pentru întreţinerea drumurilor şi operaţiunile de transport
Reducerea precipitaţiilor	Reducerea umidităţii caldarîmului, în special pe timp de primăvară şi iarnă Restricţionarea transportului pe rîuri	Reducerea riscului de alunecări de teren şi eroziune a solului Periclitarea circulaţiei navelor Creşterea cheltuielilor operaţionale Necesitatea lucrărilor inginereşti suplimentare pentru adaptare

Reducerea precipitaţiilor şi creşterea temperaturilor pe timp de iarnă	Efectul asupra drumurilor locale neacoperite cu un strat de asfalt şi care au terasament subţire	Micşorarea cheltuielilor pentru măsurile de control al zăpezii şi gheţii pe drumuri Izolarea unor comunităţi rurale de alte localităţi ale ţării în sezonul de iarnă sau în perioadele ploioase

69. Proiecţiile schimbării climei relevă probabilitatea unui impact semnificativ asupra infrastructurii transporturilor şi drumurilor, deoarece sistemul de transport al Republicii Moldova a fost proiectat pentru condiţii climaterice specifice, iar schimbările anticipate ale extremelor climatice ar putea scoate condiţiile de mediu în afara limitelor pentru care a fost proiectat acest sistem.

Toate tipurile de transport sînt vulnerabile la schimbarea climei. Impacturile vor varia în funcţie de amplasarea geografică, regimul şi starea infrastructurii transporturilor. De exemplu, zonele sudice vor fi supuse unor riscuri mai mari, cum ar fi vălurirea şi brăzdarea betonului asfaltic de pe magistrale şi drumuri naţionale, riscuri pentru sănătate şi siguranţă din cauza stresului produs de căldură pentru personalul de întreţinere a drumurilor şi pentru pasageri, pe cînd zonele nordice ar putea fi supuse unor riscuri mai mici (*tabelul 19*).

Tabelul 19

Riscurile şi avantajele principale ale schimbării climei pentru sectorul transporturilor

Detalii privind mărimea riscurilor/ avantajelor		**Nord**	**Centru**	**Sud**	**Mun. Chişinău**
Riscuri	Formarea văluririlor, făgaşelor, brazdelor, fisurilor şi gropilor pe drumuri şi magistrale	RIDICAT	RIDICAT	RIDICAT	RIDICAT
	Apariţia riscurilor de sănătate şi siguranţă cauzate de stresul de căldură pentru personalul de întreţinere a şoselelor şi pentru pasageri	SCĂZUT	MEDIU	RIDICAT	MEDIU
	Scăderea nivelului de apă pe căile navigabile din ţară	SCĂZUT	MEDIU	MEDIU	
	Necesitatea unor piste mai lungi la aeroporturi şi a unei cantităţi mai mari de combustibil din cauza aerului mai puţin dens	MEDIU			MEDIU
	Deformarea liniei de cale ferată din cauza defecţiunilor şi funcţionării proaste a detectoarelor căii ferate şi a celor de semnalare, creşterea timpului de călătorie din cauza restricţiilor de viteză	SCĂZUT	MEDIU	MEDIU	MEDIU
	Extinderea termică a podurilor, întreruperi de trafic	SCĂZUT	SCĂZUT	SCĂZUT	SCĂZUT
	Penetrarea structurii de rezistenţă din beton a podurilor şi viaductelor şi ruginirea rapidă a armăturilor metalice ale acestora Închiderea circulaţiei pe poduri şi viaducte pe durata reparaţiilor	MEDIU	MEDIU	MEDIU	MEDIU

	Deteriorarea infrastructurii, întîrzieri ale călătoriilor şi de orar, pierderea de vieţi omeneşti şi proprietăţi, riscuri înalte pentru securitate	MEDIU	MEDIU	MEDIU	MEDIU
	Inundarea drumurilor, căilor ferate, pistelor aeroporturilor, sistemelor de conducte, pistelor pentru bicicliști și a trotuarelor (frecvenţa şi mărimea inundaţiilor va crește)	MEDIU	MEDIU	MEDIU	MEDIU
	Reducerea vizibilităţii din cauza zăpezii, pierderea manevrabilităţii, obstrucţii ale căilor de transport, tratarea drumurilor cu chimicale pentru dispersie	MEDIU	MEDIU	MEDIU	MEDIU
Avantaje	Posibila reducere substanţială, datorită temperaturilor mai ridicate, a cheltuielilor pentru dezgheţarea avioanelor şi deszăpezirea pistelor	MEDIU	RIDICAT	RIDICAT	RIDICAT

70. Ţinînd cont de prognoze, de impactul acestora şi riscurile menţionate mai sus, adaptarea la efectele schimbărilor climatice trebuie să devină un element important în politica naţională a Republicii Moldova şi în dezvoltarea ţării în general cu scopul de a reduce posibilele pagube, de a valorifica beneficiile şi de a reacţiona adecvat la consecinţele schimbărilor climatice.

Pentru a asigura acest lucru este nevoie ca în Republica Moldova să fie creat un cadru instituţional şi politic adecvat, ca factorii interesaţi şi populaţia să fie informaţi şi să conştientizeze riscurile, impactul şi consecinţele schimbărilor climatice, pentru a contribui efectiv, împreună, la diminuarea efectelor schimbărilor climatice şi la adaptarea la acestea. Mai mult, este necesar ca adaptarea la efectele schimbărilor să fie integrată în diferite sectoare de dezvoltare şi la diferite niveluri (naţional, regional, local) cu abordări particularizate pentru fiecare sector/nivel, astfel încît să fie dezvoltată rezilienţa acestora la fenomenul în cauză.

71. Acest lucru s-a constatat pornind de la următoarele probleme identificate în procesul de analiză a implementării politicii cu privire la schimbările climatice, care necesită intervenţia Guvernului, şi anume:

1) capacităţile instituţionale, tehnice şi financiare din Republica Moldova sînt inadecvate şi nu asigură promovarea şi implementarea politicilor de adaptare la schimbările climatice, iar numărul de experţi în domeniul schimbărilor climatice este limitat. Nu există o structură instituţională care ar aborda şi ar include riscurile climatice în obiectivele de politici;

2) cadrul legal, regulator şi politic nu se implementează consecvent. În pofida faptului că schimbarea climei este recunoscută ca fenomen de importanţă globală, cadrul strategic naţional din Republica Moldova nu cuprinde măsuri integrate pentru încetinirea schimbării climei sau adaptarea la efectele acesteia. Majoritatea strategiilor, planurilor de acţiune şi programelor sectoriale aprobate de Guvern rareori prevăd activităţi asociate cu adaptarea la schimbările climatice. Doar unele strategii în domeniul agricol, energetic şi forestier au incluse măsuri de adaptare la schimbările climatice, unele dintre impacturile schimbării climei sînt menţionate sporadic şi în contexte diferite, însă legătura dintre acestea şi schimbarea climei precum şi consecinţele lor complexe sînt, în mare parte, omise. Natura multidisciplinară a schimbărilor climatice, precum şi intervenţiile incoerente bazate pe abordări sectoriale, fac dificil procesul de elaborare a strategiilor şi planurilor de acţiuni de adaptare la nivel sectorial. Ministerele de resort implementează diverse activităţi la nivel sectorial, pe care le consideră mai importante decît adaptarea la schimbarea climei;

3) nu funcţionează mecanismele de coordonare asociate cu schimbarea climei în rîndul persoanelor interesate şi în cadrul Guvernului care să asigure un nivel înalt de reprezentare a tuturor părţilor interesate, coordonarea şi comunicarea între diferite ministere de resort în rezolvarea unor probleme intersectoriale de adaptare. Lipseşte dialogul deschis în ceea ce priveşte promovarea şi coordonarea intersectorială a activităţilor de adaptare, se observă indiferenţa şi implicarea neadecvată a tuturor părţilor interesate, în special a sectorului privat, în soluţionarea problemelor de adaptare la schimbarea climei;

4) mecanismele de colectare şi diseminare a informaţiei despre climă sînt slabe, nu există mecanisme pentru utilizarea informaţiei în scopul sensibilizării decidenţilor şi influenţării asupra procesului de luare a deciziilor, lipsesc cunoştinţele speciale, se face simţit nivelul scăzut de conştientizare a factorului politic şi societăţii civile în ceea ce priveşte aspectele ce ţin de schimbarea climei şi de adaptare la aceasta la nivel sectorial;

5) de cele mai multe ori, instituţiilor academice le lipseşte instrumentarul necesar şi personalul calificat, capabil să realizeze cercetări comprehensive în domeniul vulnerabilităţii şi adaptării la schimbările climatice. Există o serie de necesităţi de cercetare la nivel sectorial, de studii şi vizite de cercetare în centre internaţionale de performanţă în domeniul evaluării impacturilor climatice şi adaptării la schimbarea climei;

6) resursele financiare orientate spre măsuri de adaptare la schimbările climatice sînt limitate. Lipsesc mecanismele pentru identificarea şi mobilizarea finanţării naţionale şi internaţionale pentru adaptarea la schimbarea climei şi asigurarea faptului că fluxurile de finanţare spre nivelul local vor fi direcţionate pentru acţiuni de adaptare. Inovaţiile tehnologice sînt prea costisitoare sau prea complicate pentru aplicarea adecvată a acestora în Republica Moldova fără a beneficia de o asistenţă externă din partea donatorilor şi partenerilor-cheie. Existenţa unor probleme mai stringente, de ordin politic şi/sau socioeconomic, schimbă accentul în alocarea surselor financiare bugetare, ignorîndu-se finanţarea acţiunilor de adaptare la schimbarea climei;

7) se evidenţiază o vulnerabilitate înaltă a sectoarelor-cheie la riscurile/avantajele actuale şi de viitor cauzate de schimbările climatice. În acelaşi timp, aceste riscuri nu sînt identificate pentru toate sectoarele economiei naţionale şi domeniile de activitate. Calea de dezvoltare a ţării nu este reziliență la schimbările climatice, în special în zonele cu risc climatic înalt (stres termic cauzat de temperaturile înalte, schimbări în structura precipitaţiilor şi frecvenţa fenomenelor climatice extreme, cum sînt secetele, inundaţiile, grindina etc.). Există grupuri de populaţie foarte vulnerabile, care nu au capacitatea de a se adapta suficient de sine stătător. Periodic au loc pierderi ale beneficiilor economice şi locurilor de muncă, ca urmare a dezastrelor naturale, inclusiv celor cauzate de schimbările climatice.

III. VIZIUNEA, SCOPUL ŞI OBIECTIVELE STRATEGIEI

72. Strategia de adaptare la schimbarea climei vine să prezinte o viziune integrată privind oportunităţile de dezvoltare a Republicii Moldova pe o cale rezilientă la impactul acestor schimbări, avînd la temelie un studiu aprofundat al riscurilor climatice viitoare şi al impacturilor schimbării climei asupra diferitor sectoare de dezvoltare. Sub acest aspect, ea va consolida şi va ghida abordarea sectorială caracteristică riscurilor climatice, impactului schimbării climei asupra sectoarelor vulnerabile, cum sînt agricultura, resursele de apă, silvicultura, sănătatea, energetica, transporturile şi infrastructura drumurilor, precum şi adaptarea acestor sectoare la schimbările climatice potenţiale.

73. Viziunea Strategiei de adaptare la schimbarea climei are drept punct de plecare elaborarea unui mecanism de adaptare la impactul schimbărilor climatice reale şi potenţiale, integrat şi implementat în toate sectoarele economiei naţionale, astfel încît să asigure reducerea vulnerabilităţii şi creşterea rezistenţei lor la efectele acestor schimbări.

74. Scopul Strategiei este de a asigura o dezvoltare socială şi economică a Republicii Moldova mai puţin vulnerabilă la impactul schimbărilor climatice, devenind din ce în ce mai rezilientă.

75. Obiectivul general al Strategiei este orientat spre creşterea capacităţii Republicii Moldova de a se adapta şi de a răspunde la efectele reale sau potenţiale ale schimbărilor climatice.

76. Obiectivele specifice ale Strategiei sînt:

1) crearea pînă în anul 2018 a cadrului instituţional în domeniul schimbărilor climatice, care să asigure implementarea eficientă a măsurilor de adaptare la nivel naţional, sectorial şi local. Capacitatea de adaptare a unei ţări este definită de numărul total de instrumente, resurse şi structuri instituţionale necesare pentru implementarea eficientă a măsurilor de adaptare la schimbările climatice. O bază instituţională puternică va crea platforma pentru dezvoltarea capacităţilor şi consolidarea coordonării intersectoriale, precum şi pentru eliminarea barierelor existente în faţa inovaţiilor şi acţiunilor eficiente de adaptare la schimbarea climei la nivel naţional, sectorial şi local. Un cadru solid de politici, legislativ şi instituţional de gestionare a riscurilor climatice este necesar pentru a susţine capacitatea de implementare a măsurilor specifice la nivel sectorial, în baza unei înţelegeri rezonabile a riscurilor;

2) crearea pînă în anul 2020 a unui mecanism de monitorizare a impactului schimbărilor climatice, a vulnerabilităţii sociale şi economice asociate acestor schimbări şi de gestionare a informaţiei privind riscurile şi dezastrele climatice. Cercetările în domeniul schimbărilor climatice evoluează în permanenţă. Periodic, în baza acestora se vor propune noi scenarii de prognozare a evoluţiei climatice, bazate pe modele îmbunătăţite, care vor prognoza mai exact schimbările climatice şi vor oferi un tablou mai detaliat al efectelor lor regionale şi locale. În punctul iniţial de promovare a rezilienţei climatice este necesară cunoaşterea pericolelor şi impacturilor climatice, precum şi a vulnerabilităţilor fizice, sociale, economice şi de mediu la acest impact, pentru a întreprinde acţiuni eficiente şi oportune. Deciziile trebuie să fie luate în corespundere cu cele mai bune informaţii disponibile, pentru a se asigura că orice acţiune este rezilientă la schimbările climatice. Există un şir de iniţiative în curs de desfăşurare în Republica Moldova, care pot servi ca bază în acest sens.

3) asigurarea dezvoltării rezilienţei climatice prin reducerea cel puţin cu 50% a riscurilor schimbărilor climatice către anul 2020 şi facilitarea adaptării la schimbarea climei în 6 sectoare prioritare. Adaptarea necesită acţiuni la toate nivelurile – local, regional, naţional şi internaţional şi în toate sectoarele de dezvoltare. Provocarea pentru adaptare constă în creşterea rezistenţei sistemelor economice şi ecologice şi reducerea vulnerabilităţii lor la efectele schimbărilor climatice. Rezilienţa climatică poate fi realizată nu doar prin activităţi specifice de adaptare, dar şi printr-o reexaminare detaliată a activităţilor existente şi a celor planificate, care pot integra riscurile climatice în scopul evitării unei adaptări nereuşite şi al asigurării că investiţiile planificate vor fi cît mai eficiente.

IV. DIRECŢII DE ACŢIUNE

77. Prognoza pe termen lung realizată pe baza modelelor climatice demonstrează faptul că efectele schimbărilor climatice vor continua să varieze în funcţie de parametrii geografici, accentuînd necesitatea de a avea o abordare bine fondată, locală a adaptării la aceste schimbări. Evoluţia estimativă a factorilor climatici determinată pe baza studiilor elaborate pe marginea scenariilor climatice arată necesitatea unor acţiuni urgente de adaptare la efectele schimbărilor climatice, de cercetare mai aprofundată pentru evaluarea avantajelor şi pentru sprijinirea acţiunilor de urgenţă, de cooperare instituţională şi de creştere a conştientizării în rîndurile autorităţilor şi ale populaţiei.

Prezenta Strategie are menirea de a servi drept strategie-cadru, care creează un mediu de abilitare, pentru ca anumite sectoare şi ministere să poată integra adaptarea la schimbarea climei şi managementul riscurilor în strategiile sectoriale existente şi viitoare, precum şi în planurile lor de acţiuni în scopul prevenirii efectelor adverse ale schimbărilor climatice şi maximizării avantajelor oferite de acestea.

În timp ce sarcinile sînt complexe şi soluţiile adesea drastice, în timp ce nu există nici o certitudine privind amploarea şi viteza schimbărilor climatice, autorităţile publice, comunitatea de

afaceri, ONG-urile şi cetăţenii trebuie să întreprindă acţiuni eficiente şi să coopereze în ceea ce priveşte obţinerea de rezultate concrete pentru atingerea obiectivelor propuse.

78. Obiectivul specific nr.1: crearea pînă în anul 2018 a cadrului instituţional în domeniul schimbărilor climatice, care să asigure implementarea eficientă a măsurilor de adaptare la nivel naţional, sectorial şi local. Obiectivul urmează a fi implementat prin următoarele direcţii de acţiuni:

1) *dezvoltarea cadrului instituţional în domeniul adaptării la schimbarea climei.* Strategia de adaptare la schimbarea climei este concentrată asupra construirii şi consolidării la nivel naţional a cadrului instituţional necesar pentru iniţierea procesului de elaborare a planurilor de acţiuni sectoriale şi stimularea unor acţiunii eficiente de adaptare la nivel sectorial şi local.

La nivel naţional, Guvernul urmează să creeze o structură instituţională puternică şi un mediu care ar permite facilitarea adaptării la schimbarea climei în toate sectoarele şi la toate nivelurile de implementare. Pentru aceasta se va realiza o evaluare a necesităţilor de consolidare a capacităţilor la nivel naţional şi local, pentru a identifica domeniile în care capacităţile sînt puternice, precum şi domeniile în care lipsesc capacităţile de gestionare a riscurilor climatice (de ex., nivelul de cunoştinţe despre climă, capacităţile de a reacţiona la schimbarea climei, capacităţile financiare pentru întreprinderea măsurilor de adaptare şi mecanismul de coordonare a procesului de implementare a acestora).

Dat fiind faptul că în cadrul Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului nu există o structură specială care ar elabora şi promova o politică eficientă în domeniul schimbărilor climatice, devine indispensabilă consolidarea capacităţilor acestui minister prin crearea unei direcţii specializate în domeniul politicilor climatice. Ţinînd cont de necesitatea integrării aspectelor de schimbări climatice în politicile de dezvoltare sectorială, va fi necesară şi crearea în ministerele de resort a unor subdiviziuni în domeniul schimbărilor climatice cu asigurarea la nivelul acestor instituţii a resurselor financiare adecvate.

Revizuirea Comisiei naţionale pentru implementarea şi realizarea prevederilor Convenţiei-cadru a Organizaţiei Naţiunilor Unite cu privire la schimbarea climei, precum şi a mecanismelor şi prevederilor Protocolului de la Kyoto, instituită prin Hotărîrea Guvernului nr.1574 din 26 decembrie 2003 pentru a aproba proiecte de atenuare a efectelor schimbărilor climatice şi de adaptare la acestea în cadrul Mecanismului de Dezvoltare Nepoluantă a Protocolului de la Kyoto, se va efectua în scopul dezvoltării atribuţiilor şi funcţiilor ei în domeniul adaptării la schimbarea climei.

De asemenea, este necesar să fie fortificat Grupul de lucru interministerial pentru schimbarea climei şi asigurată funcţionalitatea acestuia, în calitatea lui de forum de dezbatere, la nivel tehnic, a viitoarelor planuri de adaptare la schimbările climatice şi de atenuare a efectelor acestor schimbări la nivel sectorial, a proiectelor de adaptare şi atenuare, precum şi altor iniţiative ce ţin de realizarea în deplină măsură a angajamentelor naţionale asumate în cadrul Convenţiei-cadru a Organizaţiei Naţiunilor Unite cu privire la schimbarea climei.

Prognoza pe termen lung realizată pe baza modelelor climatice demonstrează faptul că efectele schimbărilor climatice vor continua să varieze. Informaţiile legate de scenariile de prognozare a evoluţiei climatice trebuie să fie actualizate periodic, fiind necesare noi scenarii bazate pe modele climatice îmbunătăţite, obţinute prin proiecte de cercetare. În acest scop va fi creat un Grup de lucru pentru modelări climatice, în care vor fi antrenaţi reprezentanţi ai ministerelor de resort, Oficiului Schimbarea Climei, Serviciului Hidrometeorologic de Stat, instituţiilor academice, centrelor universitare, Observatorului Naţional pentru Dezastrele Naturale şi ai altor instituţii care se ocupă de ştiinţa climatică şi de evaluarea impacturilor schimbărilor climatice, pentru a identifica necesităţile şi a asigura îmbunătăţirea continuă a modelelor climatice şi coordonarea activităţilor de cercetare în domeniu.

Pentru a asigura schimbul permanent de informaţii necesare pentru evaluarea riscurilor climatice şi a impacturilor acestora la nivel transfrontalier, precum şi pentru a asigura funcţionarea unui sistem regional de avertizare timpurie asupra hazardelor naturale de origine climatică, va fi creat un organ regional de coordonare cu ţările vecine (Ucraina şi România) şi va fi elaborat mecanismul de funcţionare a acestuia.

Dezvoltarea capacităţilor instituţiilor guvernamentale pentru gestionarea şi integrarea adaptării la schimbarea climei în politicile de dezvoltare sectorială, precum şi în practicile durabile ce urmează a fi implementate la nivel naţional şi local va fi iniţiată chiar de la începutul implementării prezentei Strategii. Va fi elaborat şi realizat un program de instruire pentru consolidarea capacităţilor cu privire la includerea problemei riscurilor climatice şi a dezastrelor naturale în politicile sectoriale şi în practicile durabile asociate cu modalităţile de adaptare la schimbarea climei, ajustate la necesităţile de nivel local şi naţional şi la problemele specifice la nivel sectorial, în mod corespunzător;

2) *integrarea politicilor de adaptare la schimbarea climei în politicile sectoriale ale economiei naţionale.* Pentru a reacţiona la riscul reprezentat de schimbarea climei, va fi necesar un efort coordonat şi concentrat din partea Guvernului Republicii Moldova în vederea promovării politicilor şi măsurilor la nivel naţional şi sectorial pentru prevenirea efectelor negative ale schimbărilor climatice. În mod particular, la nivel naţional, cadrul de politici va trebui nu doar să susţină, dar şi să stimuleze şi să sporească eficacitatea reacţiei de răspuns la schimbarea climei la toate nivelurile.

Adaptarea la schimbarea climei este un proces continuu; din acest motiv, este necesar ca fiecare minister să elaboreze strategii şi/sau planuri de acţiuni privind adaptarea la schimbarea climei, în vederea abordării riscurilor climatice în cadrul politicilor şi activităţilor planificate la nivel sectorial.

Integrarea problemei riscurilor de schimbare a climei şi de adaptare la această schimbare în cadrul naţional necesită cîţiva paşi, pentru a asigura că informaţia despre riscurile legate de climă, vulnerabilitate şi opţiunile de adaptare este încorporată în planificarea şi luarea deciziilor în sectoarele-cheie ale economiei, precum şi în evaluările şi planurile de acţiuni. În general, aceşti paşi includ:

a) *conştientizarea riscurilor climatice şi a/informaţiilor existente cu privire la adaptarea la schimbarea climei.* Este puţin probabil că politicile, programele şi priorităţile Guvernului vor conduce la acţiuni care să prevină sau să reducă efectele schimbărilor climatice dacă acestea nu se bazează pe o înţelegere clară a principalelor riscuri generate de schimbarea climei şi pe aplicarea cunoştinţelor acumulate în urma realizării măsurilor de adaptare la această schimbare. Este necesar să fie implicate părţile interesate, cum ar fi instituţiile din sectorul cercetare şi dezvoltare, pentru a cunoaşte noile idei referitoare la riscurile climatice şi la zonele-cheie periculoase (pe baza analizei şi cercetărilor ştiinţifice relevante, pe măsura realizării acestora). Va fi necesară o analiză a documentelor de politici-cheie sectoriale pentru identificarea domeniilor de risc în ceea ce priveşte schimbarea climei şi aspectele principale pentru modificare/ intervenţie;

b) *evaluarea implicaţiilor instituţionale şi politice ale pericolelor-cheie generate de schimbarea climei*. Abordarea generală de gestionare a riscurilor climatice, atît în planurile naţionale de dezvoltare, cît şi în politicile sectoriale mai specifice, creează o platformă şi un cadru de acţiuni la nivel mezo şi micro, esenţiale pentru crearea unui mediu de abilitare, care să permită adaptarea la nivel de comunităţi. Cadrul de politici la nivel naţional poate fi consolidat prin identificarea obiectivelor şi priorităţilor existente, care pot fi periclitate de schimbarea climei, precum şi prin modificarea acestor priorităţi pentru o rezilienţă mai mare la schimbarea climei. În acest sens, vor fi revăzute politicile-cheie de dezvoltare naţională şi sectorială, precum şi proiectele şi activităţile planificate, vor fi evaluate scopurile şi obiectivele acestora în ceea ce priveşte aspectul climatic, pentru a stabili domeniile politicilor/proiectelor actuale care sînt cele mai expuse riscurilor la schimbarea climei. Vor fi evaluate capacităţile şi vor fi identificate opţiunile de gestionare a riscurilor climatice la nivel naţional şi local, iar acolo unde acestea nu există, vor fi elaborate opţiuni de management al riscurilor pentru susţinerea deciziilor şi priorităţilor de adaptare. Aceste opţiuni pot fi de nivel politic, se pot referi la activităţi cum ar fi constituirea capacităţilor sau crearea structurilor instituţionale şi/sau pot include activităţi de adaptare la nivel local;

c) *modificarea politicilor existente şi elaborarea de strategii şi planuri de acţiuni sectoriale noi, care ar fi reziliente la schimbările climatice*. Strategiile şi planurile de acţiuni sectoriale, care

ţin cont de impactul schimbării climei vor conduce la acţiuni durabile şi viabile în condiţiile de schimbare a climei. În acest caz se va asigura situaţia, în care bugetul de stat va cheltui pentru beneficii maxime şi pentru activităţi, care ar fi viabile pe termen lung. Acest mediu de abilitare la nivel naţional este esenţial pentru facilitarea adaptării autonome şi planificate la nivel local. Pe baza celor doi paşi anteriori, vor fi necesare ierarhizarea activităţilor, modificarea unor politici în corespundere cu priorităţile, implicarea organismelor/proceselor corespunzătoare pentru a modifica strategiile şi planurile de acţiuni existente. Urmează a fi identificate sectoarele care au activităţi cu risc ridicat în ceea ce priveşte impactul climatic şi a fi iniţiat un proces amplu de elaborare a politicilor sectoriale prin prisma adaptării la schimbarea climei. Pentru sectoarele în care au fost identificate aceste riscuri, şi în care nu va fi posibilă includerea măsurilor de adaptare la schimbările climatice în politicile existente, ministerele de resort vor elabora strategii şi/sau planuri de acţiuni pentru diminuarea riscurilor şi adaptarea la schimbarea climei.

În vederea asigurării implementării acestor politici, vor fi necesare acţiuni de identificare a fondurilor pentru adaptare, de creare a mecanismelor de coordonare şi monitorizare a performanţelor obţinute. Acest proces nu este liniar, de aceea el necesită integrarea continuă a informaţiei noi privind riscurile climatice, precum şi a abordărilor de adaptare pentru a minimiza impacturile.

Aplicarea măsurilor de adaptare la schimbările climatice în condiţiile de asigurare a unei dezvoltări şi creşteri economice sustenabile impune şi îmbunătăţirea cadrului legislativ existent, dezvoltarea instrumentelor financiare eficiente pentru aplicarea acestor măsuri, precum şi o schimbare de comportament şi atitudine în ceea ce priveşte modul de consum şi modul de producţie. Astfel vor fi revizuite toate actele legislative relevante pentru a identifica domeniile care nu permit realizarea activităţilor de adaptare existente sau potenţiale, va fi modificată legislaţia sau elaborate noi acte legislative şi normative, pentru a facilita, în baza cadrului legislativ şi normativ, adaptarea la schimbarea climei la toate nivelurile, inclusiv adaptarea individuală a persoanelor fizice, comunităţilor şi sectorului privat;

3) *dezvoltarea comunicării şi cooperării instituţionale în vederea implementării politicilor de adaptare*. În spiritul acţiunii comune care derivă din obiectivul general al Strategiei, autorităţile publice urmează să-şi stabilească obiective clare şi să asigure în comun atingerea acestora, în scopul protejării Republicii Moldova de efectele negative ale schimbărilor climatice. Acestea vor propune măsuri şi soluţii şi le vor realiza sub conducerea şi coordonarea Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, în corespundere cu priorităţile naţionale şi conform politicilor europene de adaptare la efectele schimbărilor climatice şi a obligaţiilor asumate de Republica Moldova în cadrul Acordului de Asociere Republica Moldova–Uniunea Europeană pentru implementarea acestor politici. Urmărind direcţiile de acţiuni stabilite în prezenta Strategie, factorii de decizie şi cei care asigură implementarea în toate sectoarele prioritare au obligaţia să colaboreze în mod eficient pentru asigurarea unui viitor sigur.

Dat fiind faptul că instituţiile guvernamentale nu-şi pot asuma singure responsabilitatea pentru implementarea măsurilor de adaptare la efectele schimbărilor climatice, întreaga societate trebuie să fie pregătită să răspundă solicitărilor prin parcurgerea unui proces de tranziţie, de schimbare a atitudinilor şi acţiunilor, de la o abordare reactivă la una proactivă faţă de politica acceptată, adoptată, implementată şi continuu actualizată a Guvernului privind diminuarea efectelor schimbărilor climatice. Este necesar ca autorităţile publice să se concentreze asupra cooperării cu comunitatea de afaceri, cu ONG-urile şi comunitatea academică/ştiinţifică şi să combine expertiza şi resursele, să crească gradul de conştientizare şi voinţa de acţiune a tuturor părţilor implicate. Este necesar, de asemenea, ca autorităţile publice să asigure crearea, schimbul şi difuzarea cunoştinţelor, precum şi schimbul de bune practici în toate sectoarele prioritare. Pentru eficientizarea abordării specifice unui domeniu, se va încuraja dezvoltarea parteneriatului public–privat. Totodată, va fi dezvoltată şi cooperarea internaţională şi cea regională, iar atît timp cît asigurarea cu resurse financiare rămîne limitată, se vor dezvolta şi relaţiile de colaborare cu instituţiile financiare donatoare.

Instrumentul principal de consolidare a coordonării intersectoriale va fi Strategia de comunicare în domeniul adaptării la schimbările climatice, care va furniza un mecanism eficient pentru distribuirea informaţiei referitoare la implementarea Strategiei de adaptare la schimbarea climei între ministerele responsabile, inclusiv de legătură inversă, astfel încît fluxul de informaţie să fie bidirecţional.

79. Obiectivul specific nr.2: crearea pînă în anul 2020 a unui mecanism de monitorizare a impactului schimbărilor climatice, a vulnerabilităţii sociale şi economice asociate şi de gestionare/diseminare a informaţiei referitoare la riscurile şi dezastrele climatice.

Prognozele meteorologice pe termen mediu şi lung pentru Republica Moldova justifică apelul la acţiuni imediate emis de prezenta Strategie. Modelele climatice demonstrează că temperaturile medii anuale vor continua să crească constant, mai ales vara şi iarna. Informaţiile legate de scenariile de prognozare a evoluţiei climatice trebuie să fie actualizate permanent, astfel încît în baza de date cu privire la adaptarea la schimbările climatice să existe întotdeauna informaţii de ultimă oră.

Adaptarea implică inovaţie în domeniul tehnologiei, intervenţii fizice, comunicare administrativă, acte normative noi şi găsirea de soluţii inteligente în conformitate cu caracteristicile proceselor de dezvoltare.

Pentru o dezvoltare şi implementare optimă a politicii de adaptare la efectele schimbărilor climatice este necesară asigurarea unei activităţi de cercetare eficiente, care să fundamenteze procesul decizional al politicilor şi al măsurilor, acţiunilor şi soluţiilor de adaptare, şi care să ofere factorilor interesaţi o cale sigură de realizare a obiectivelor propuse. Luînd în considerare faptul că cercetările în domeniul schimbărilor climatice evoluează constant, periodic vor fi elaborate noi scenarii, bazate pe modele climatice îmbunătăţite, care vor prognoza cu mai multă exactitate schimbările climatice şi vor oferi un tablou mai detaliat al efectelor regionale şi locale. Rezultatele şi concluziile scenariilor climatice actualizate vor constitui o bază comună pentru cercetare, studii şi măsuri, acţiuni şi soluţii de adaptare planificate pentru diferite sisteme sectoriale şi naturale.

Sînt necesare mai multe informaţii pentru a depăşi incertitudinile existente în ceea ce priveşte schimbările climatice şi efectele acestora. Asigurarea activităţilor de cercetare aprofundată, însoţită de crearea unei baze naţionale de date referitoare la schimbările climatice reprezintă componentele de bază pentru proiectarea măsurilor de adaptare la efectele schimbărilor climatice. Crearea unei baze naţionale de date reprezintă un element fundamental pentru elaborarea politicilor, strategiilor şi planurilor de acţiune sectoriale, ea urmînd să conţină informaţii complete privind evoluţia în viitor a factorilor climatici precum temperatura, regimul precipitaţiilor etc., inclusiv variabilitatea acestora şi apariţia fenomenelor meteorologice extreme.

Pentru a asigura volumul necesar de informaţii şi pentru a obţine sprijinul public pentru politica de adaptare la schimbările climatice este nevoie de eforturi suplimentare pentru a spori gradul de conştientizare în rîndul instituţiilor guvernamentale şi al reprezentanţilor sectorului privat/societăţii civile. Consecinţele schimbărilor climatice vor fi resimţite de fiecare cetăţean şi la toate nivelurile administrative. Autorităţile publice, companiile, ONG-urile şi cetăţenii trebuie să aibă cunoştinţe cît mai vaste privind impactul socioeconomic şi de mediu al schimbărilor climatice în următoarea perioadă. În condiţiile unui grad înalt de conştientizare, toate aceste părţi ale societăţii vor contribui la diminuarea efectelor schimbărilor climatice.

Obiectivul specific nr.2 urmează a fi implementat pe 3 direcţii de acţiune:

1) *monitorizarea şi cercetarea continuă a impactului schimbărilor climatice, a vulnerabilităţii sociale şi economice asociate şi actualizarea periodică a scenariilor climatice.* Monitorizarea continuă a impactului schimbărilor climatice la nivel naţional permite să fie identificate evoluţiile cele mai probabile în acest domeniu şi să fie stabilite, la nivel administrativ, acţiuni operative şi decizii adecvate.

În vederea luării unor măsuri eficiente de adaptare la efectele schimbărilor climatice este necesară cunoaşterea cît mai exactă a efectelor potenţiale ale schimbărilor climatice asupra sectoarelor economice şi sociale din ţară. Este necesară desfăşurarea activităţilor de cercetare, avînd în vedere următoarele direcţii:

a) determinarea vulnerabilităţii sectoarelor, regiunilor şi sistemelor naturale/antropice la producerea unor fenomene meteorologice extreme;

b) identificarea evoluţiei schimbărilor climatice, cît mai aproape posibil, la nivel regional şi local, inclusiv elaborarea hărţilor climatice pe care să fie indicate zonele de risc din Republica Moldova, cu scopul stabilirii unor acţiuni prioritare;

c) elaborarea scenariilor climatice (pentru condiţii medii şi în caz de producere a diferitor fenomene meteorologice extreme) bazate pe modele climatice regionale şi evaluarea incertitudinilor din aceste scenarii;

d) realizarea studiilor cu privire la impactul schimbărilor climatice asupra sectoarelor, regiunilor şi sistemelor naturale/antropice.

Cercetarea naţională în domeniul schimbărilor climatice va fi conectată la eforturile de cercetare internaţională şi se vor aplica cunoştinţele dobîndite la acest nivel. Va fi încurajată participarea institutelor de cercetare cu experienţă în sprijinirea procesului de elaborare a politicii naţionale în domeniul schimbărilor climatice. Întrucît majoritatea institutelor de cercetare efectuează studii doar pe bază contractuală, alocarea de resurse financiare necesare este orientată spre desfăşurarea cercetării schimbărilor climatice, iar atît timp cît asigurarea resurselor financiare rămîne pentru mult timp limitată, se vor dezvolta relaţii de colaborare cu instituţii financiare internaţionale.

Un accent major se va pune şi pe dezvoltarea capacităţii membrilor Grupului de lucru pentru modelări climatice de a executa modelări climatice şi de a realiza studii de evaluare a impactului, de exemplu, prin facilitarea, în acest sens, a schimbului de experienţă şi vizitelor de cercetare la centrele internaţionale de modelare a climei.

La fel de importantă este şi monitorizarea impactului schimbărilor climatice şi efectuarea cercetărilor în sectoarele prioritare, cum ar fi: agricultura, sănătatea, silvicultura, energetică, transporturile şi infrastructura drumurilor, resursele de apă etc.

În **domeniul agriculturii**, cercetările trebuie să vizeze: (i) schimbarea temperaturii şi a precipitaţiilor şi impactul acestora asupra agriculturii; (ii) interacţiunea cu pericolele care derivă, direct sau indirect, din condiţiile atmosferice, cum ar fi inundaţiile, ploile, îngheţurile, seceta, grindina, valurile de căldură, schimbările sezoniere (prelungirea perioadei de vegetaţie, înmugurirea timpurie/tîrzie) şi schimbările în tipurile de dăunători şi boli. Vor fi realizate evaluări specifice pentru anumite culturi, pentru a determina schimbările în dezvoltarea sezonieră, caracteristicile de producţie, metodele de cultivare etc., în corespundere cu schimbarea climei. Aceste cercetări sînt necesare pentru a evalua efectele schimbării climei şi a concentraţilor sporite de CO_2 în atmosferă asupra diferitor culturi, păşunilor şi asupra şeptelului. Mai mult, modelele de simulare a dezvoltării culturilor trebuie să aibă interfeţe comune cu Sistemele de Informaţii Geografice, pentru ca aceste modele să poată fi aplicate pentru planificarea regională şi analiza politicilor. În plus, ar trebui aplicate o serie de abordări, cum ar fi modelele de regresie economică, modelele microeconomice/macroeconomice şi modelele fermelor agricole.

În **domeniul sănătăţii**, cercetările trebuie să fie orientate, în principal, pe două direcţii: (i) evaluarea riscurilor; (ii) identificarea vulnerabilităţilor şi a impactului schimbărilor climatice asupra sănătăţii publice. Sînt necesare cercetări cantitative pentru a stabili regiunile din Republica Moldova cu cea mai mare vulnerabilitate la efectele negative ale schimbării climei asupra sănătăţii. În domeniul sănătăţii va fi nevoie de măsuri direcţionate de adaptare, inclusiv crearea de centre medicale şi asigurarea cu instrumentar mai bun, educaţia populaţiei în ceea ce priveşte modul în care poate face faţă noilor condiţii de sănătate. Estimările actualizate cu privire la starea de sănătate, la prevalenţa bolilor se vor baza pe ultimele modele climatice şi vor viza următoarele aspecte: (i) mortalitatea legată de valurile de căldură pe baza datelor statistice demografice existente la nivel naţional şi în oraşele principale din Republica Moldova; (ii) impactul anticipat al schimbării climei, luînd în considerare diferite forme de aclimatizare/adaptare; (iii) relaţia climă–apă şi boli transmisibile prin apă şi alimente, folosind datele publice despre venituri şi sănătate pentru a prevedea decesele asociate cu cauze concrete şi durata vieţii raportată la dizabilităţile prezente (ratele DALY – *Disability Adjusted Life Year*) după grupurile demografice.

Ar fi utile nişte studii aprofundate cu privire la evaluarea socioeconomică a schimbării climei în sectorul sănătăţii, şi anume: (i) costurile de "prejudiciu" cauzat sănătăţii de schimbarea climei conform diferitor scenarii de atenuare a efectelor acestei schimbări; (ii) costurile de prevenire a deceselor, bolilor şi prejudiciilor în conformitate cu diferite scenarii de atenuare a efectelor/impacturilor schimbării climei (de exemplu, realizarea măsurilor de adaptare).

În **domeniul resurselor de apă**, cercetările vor presupune relevarea impactului schimbării climei asupra lor, şi anume: (i) definirea unor praguri critice pentru resursele de apă; (ii) îmbunătăţirea capacităţilor de a calibra modelele actuale de spălare a solului din cauza precipitaţiilor; (iii) anticiparea impactului economic şi social al schimbării climei asupra volumului de apă, aprovizionării cu apă şi ofertei de apă, inclusiv asupra irigării, aprovizionării cu apă potabilă, agrementului/turismului, asupra hidroenergiei şi industriei şi asupra pierderilor în sisteme. Se vor consolida capacităţile de elaborare şi implementare a sistemelor de evaluare hidroeconomică la nivel de bazin al rîului, pentru a evalua dezvoltarea ulterioară a resurselor de apă şi viabilitatea dezvoltării asociate, cum ar fi dezvoltarea hidroelectrică, tratarea deşeurilor şi agricultura irigată. Sînt necesare studii de fezabilitate curente sau studii de prefezabilitate planificate pentru proiecte de irigare (inclusiv din sursele de apă subterane) şi utilizare a terenurilor cu includerea obligaţiei ca acestea să cuprindă o evaluare a impacturilor fizice şi economice cauzate de schimbarea climei. Vor fi efectuate evaluări şi analize cu privirea la beneficiile şi costurile sociale, economice şi de mediu ale adaptărilor viitoare.

În **domeniul silvic**, cercetările includ: (i) stabilirea pragurilor climatice, care corespund limitelor de distribuţie a unui tip de pădure sau a unei specii forestiere şi elaborarea unui model bioclimatic pentru a prezice distribuţiile forestiere viitoare fără intervenţii, în conformitate cu o serie de scenarii posibile ale schimbării climei; (ii) colectarea informaţiei privind analogiile istorice şi ciclurile de viaţă, pentru a estima cît timp ar putea dura migrarea fîşiei forestiere periferice la o anumită distanţă; (iii) elaborarea unui model biogeochimic pentru a prezice schimbările în productivitatea carbonului şi în stocurile de carbon pentru fiecare tip de pădure, cu şi fără efecte ale concentraţiilor sporite de CO_2, evaluarea capacităţilor de adaptare, inclusiv a capacităţilor de adaptare inerente ale arborilor şi ale sistemelor forestiere, precum şi a factorilor socioeconomici, care determină capacitatea de a aplica măsurile planificate de adaptare.

În **domeniul energetic**, cercetările presupun o evaluare a efectelor posibile ale schimbării climei asupra consumului de energie, şi anume: (i) efectele încălzirii climatice asupra consumului de energie pentru încălzirea încăperilor; (ii) efectele încălzirii climatice asupra consumului de energie pentru răcirea încăperilor; (iii) pătrunderea pe piaţă a aerului condiţionat şi a pompelor de căldură (încălzirea şi răcirea exclusiv pe baza energiei electricei). În afară de aceasta, cercetările vor urmări şi efectele schimbării umidităţii. Vor fi făcute cercetări în ceea ce priveşte efectele posibile asupra producţiei şi livrării de energie, şi anume: (i) evaluarea impactului temperaturilor sporite şi a secetei asupra potenţialului hidroenergetic; (ii) impactul schimbării climei asupra producerii energiei din biomasă; (iii) modificarea resurselor de vînt (intensitatea şi durata vîntului); (iv) transportul şi distribuţia energiei electrice. Vor fi efectuate cercetări privind eficienţa utilizării energiei în contextul încălzirii climatice, cu accent pe tehnologii şi practici care contribuie la economisirea energiei utilizate pentru răcire şi la reducerea sarcinii electrice maxime.

În **domeniul transporturilor şi infrastructurii drumurilor**, cercetările vor presupune: (i) examinarea impacturilor schimbării climei asupra sectorului transporturilor în lumina proiecţiilor schimbării climei pentru a determina dacă, unde şi cînd impacturile ar putea produce consecinţe, în special ţinînd cont de orizonturile de planificare de termen lung pentru infrastructura de transport; (ii) analiza opţiunilor de adaptare la aceste impacturi, inclusiv posibila necesitate de a modifica ipotezele cu privire la proiectarea şi funcţionarea infrastructurii, abilităţile de a încorpora incertitudinile în procesul decizional cu perspective pe termen lung, precum şi capacităţile instituţiilor de a planifica şi de a acţiona asupra strategiilor de atenuare a efectelor schimbării climei şi de adaptare la nivel naţional şi regional.

Cercetările în domeniul schimbărilor climatice şi al vulnerabilităţii la efectele acestora vor permite o cunoaştere mai bună a sectoarelor, ecosistemelor şi regiunilor expuse schimbărilor

climatice, facilitînd, în acelaşi timp, identificarea şi realizarea unor acţiuni eficiente de diminuare a efectelor negative ale acestor schimbări în ţara noastră. Concluziile acestor cercetări vor sta la baza stabilirii măsurilor de adaptare planificată şi vor contribui la creşterea capacităţii de adaptare independentă în concordanţă cu realizarea obiectivelor şi priorităţilor naţionale de dezvoltare durabilă şi de protecţie a mediului;

2) *crearea bazei naţionale de date referitoare la schimbările climatice*. Cercetările şi studiile promovate în domeniul schimbărilor climatice şi al vulnerabilităţii la efectele acestora generează în continuu informaţii noi care permit o cunoaştere mai bună a sectoarelor, ecosistemelor şi regiunilor expuse în mod particular schimbărilor climatice, facilitînd, în acelaşi timp, identificarea şi realizarea unor acţiuni eficiente de diminuare a efectelor negative ale schimbărilor climatice în ţara noastră. Pornind de la volumul de informaţie, aflat într-un proces continuu de extindere şi modificare, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului va coordona activitatea de creare a unei baze naţionale de date referitoare la schimbările climatice, acţionînd în acest sens împreună cu instituţiile de cercetare, mediul academic, universităţile şi ONG-urile. Această bază de date urmează să cuprindă informaţii complete privind evoluţia în viitor a factorilor climatici, cum sînt temperatura, regimul precipitaţiilor etc., inclusiv variabilitatea lor şi producerea fenomenelor hidrometeorologice extreme. Din acest punct de vedere, scenariile disponibile în prezent cu privire la schimbările climatice pe teritoriul ţării vor fi actualizate periodic în funcţie de evoluţia tehnică a modelelor matematice la nivel global şi regional şi vor fi puse la dispoziţia publicului interesat.

În prima fază de creare a bazei naţionale de date referitoare la schimbările climatice, vor fi colectate toate informaţiile existente în domeniu (cercetare, măsuri şi politici, inclusiv regionale şi internaţionale pentru adaptare la schimbările climatice) şi se vor identifica zonele unde astfel de informaţii lipsesc. Într-o fază ulterioară, această bază de date va fi completată şi sistematizată astfel încît să fie uşor accesibilă factorilor interesaţi. Apoi, baza de date va fi extinsă la nivel local, întrucît anume autorităţile de la acest nivel sînt cele care implementează, de regulă, măsurile care nu ţin de atribuţiile structurilor guvernamentale centrale.

Un model al constituirii acestei baze de date îl reprezintă mecanismul Clearing House, elaborat la nivel european care va reprezenta un instrument pentru colectarea şi diseminarea informaţiei, a datelor şi studiilor de caz în domeniul schimbărilor climatice şi care va contribui, de asemenea, la creşterea nivelului de coordonare între politicile sectoriale relevante.

Consolidarea capacităţilor şi a sistemului naţional de colectare/ monitorizare şi raportare statistică pentru asigurarea gestionării adecvate a bazelor de date electronice pentru informaţiile periodice hidrometeorologice şi climatice şi a altor date necesare pentru evaluarea riscurilor climatice şi impacturilor vor fi considerate unele din elementele importante pentru asigurarea implementării politicii naţionale în domeniul adaptării la schimbările climatice;

3) *conştientizarea tuturor actorilor implicaţi, în special a populaţiei, în cea ce priveşte riscurile schimbării climei şi măsurile de adaptare*. Atenuarea efectelor schimbărilor climatice reprezintă o responsabilitate generală a întregii societăţi, iar obiectivele de adaptare necesită o abordare etapizată, bazată pe experienţă şi spirit inovativ, însoţite de comunicarea transparentă cu privire la acţiunile întreprinse. Înţelegerea corectă a efectelor generate de schimbările climatice (viteza, magnitudinea, impactul etc.) reprezintă o condiţie esenţială pentru elaborarea unor politici şi măsuri adecvate de adaptare la schimbările climatice şi contribuie la dezvoltarea unor instrumente financiare şi economice mai eficiente, care susţin implementarea optimă a acestora. Prin urmare, pe tot parcursul implementării Strategiei vor fi prioritare schimbul de cunoştinţe şi experienţă cu alte ţări, creşterea nivelului de conştientizare a publicului privind necesitatea adaptării la efectele schimbărilor climatice.

Pentru implementarea politicilor de adaptare la schimbările climatice, întreaga societate, împreună cu autorităţile publice, companiile şi ONG-urile îşi vor asigura un nivel corespunzător de cunoştinţe cu privire la schimbările climatice şi la efectele prognozate ale acestora. Procesul de conştientizare a necesităţii de promovare a măsurilor de adaptare la efectele schimbărilor climatice va facilita schimbarea necesară în atitudini şi comportament şi va îmbunătăţi capacitatea generală

de atenuare a efectelor generate de schimbările climatice. Acţiunile de conştientizare vor pleca de la necesitatea de schimbare a atitudinilor şi a comportamentului faţă de utilizarea resurselor naturale, faţă de protecţia mediului şi, în mod special, faţă de schimbările climatice şi de caracterul de urgenţă al acţiunilor de adaptare la efectele schimbărilor climatice.

Un rol foarte important în formarea atitudinilor adecvate, îl are includerea problematicii privind adaptarea la schimbările climatice în programele de învăţământ la toate nivelurile, astfel încît copiii şi tineretul să aibă acces la informaţia despre riscurile de dezastre climatice şi reacţia potrivită de urgenţă, precum şi opţiunile de adaptare pe termen lung.

În vederea realizării acestui scop, va fi desfăşurată o campanie eficientă de conştientizare a problematicii de adaptare la schimbările climatice şi de sensibilizare privind potenţialul şi riscurile existente, ameninţările asociate cu schimbarea climei şi acţiunile necesare de prevenire a acestora. Creşterea gradului de conştientizare, răspîndirea informaţiei şi pregătirea profesională adecvată reprezintă elemente esenţiale în procesul de descentralizare a eforturilor de stabilire şi aplicare a măsurilor specifice adaptării. O importanţă deosebită în această direcţie va fi promovarea şi implementarea Strategiei de comunicare privind impacturile schimbării climei şi reacţiile posibile la acestea, inclusiv desfăşurarea unei campanii de informare şi sensibilizare a publicului, utilizînd mijloacele potrivite de informare în masă. Urmează a fi stabilit şi un sistem de avertizare timpurie asupra dezastrelor naturale de origine climatică, cu asigurarea accesului publicului la date şi informaţii necesare pentru evaluarea riscurilor climatice şi impacturilor, precum şi publicarea în mod regulat a rapoartelor de monitorizare ca parte a strategiei de comunicare privind impacturile schimbării climei. Prin asigurarea unui nivel adecvat de conştientizare şi sensibilizare se aşteaptă schimbări evidente ale comportamentului în societate.

80. Obiectivul specific nr.3: asigurarea dezvoltării rezilienţei climatice prin reducerea cu cel puţin 50% a riscurilor schimbărilor climatice către anul 2020 şi facilitarea adaptării la schimbarea climei în 6 sectoare prioritare.

Procesul de adaptare la efectele schimbărilor climatice va avea loc în diferite sectoare şi la diferite niveluri (naţional, regional, local) cu abordări particularizate pentru fiecare sector/locaţie. Deoarece schimbările climatice au un impact diferit în funcţie de sector şi la diferite niveluri, măsurile de adaptare la efectele schimbărilor climatice vor fi de asemenea diferite.

Pentru a preveni implementarea unor măsuri neadecvate de adaptare, este deosebit de importantă coordonarea măsurilor (de exemplu, coordonarea intersectorială). Mai mult, prin coordonare poate fi realizată sinergia între diferitele măsuri, ceea ce măreşte eficienţa şi impactul măsurilor, pe de o parte, şi reduce costurile, pe de altă parte. O abordare integrată conduce spre o evaluare echilibrată a diferitelor interese şi la un răspuns adecvat la schimbările climatice. De asemenea, măsurile de adaptare la efectele schimbărilor climatice trebuie să fie sincronizate şi combinate, cît mai eficient posibil, cu măsurile de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră.

Pentru a da viabilitate soluţiilor sectoriale, adaptarea va fi integrată în planificarea dezvoltării sectorului respectiv şi realizată prin cooperarea strînsă între factorii interesaţi. În acest sens, măsurile de adaptare vor fi integrate în politicile sectoriale existente sau vor fi elaborate strategii şi/sau planuri de acţiuni pentru diminuarea riscurilor şi adaptarea la schimbarea climei.

Astfel, fiecare sector relevant va identifica şi implementa măsuri specifice, luînd în considerare următoarele aspecte:

evaluarea stadiului actual (acţiuni realizate, rezultatele acestora etc.) şi experienţa acumulată;

obiectivele generale, obiectivele intermediare şi măsurile care trebuie luate pentru realizarea lor;

indicatorii de monitorizare a stadiului de realizare;

necesităţile de cercetare, prezente şi viitoare;

resursele disponibile şi necesare;

cadrul instituţional de implementare şi alocarea responsabilităţilor;

instrumentele de management al riscului;

cele mai bune practici privind integrarea măsurilor de adaptare la efectele schimbărilor climatice în politicile naţionale.

Dacă va fi necesar, cadrul legislativ, regulamentele şi instrumentele financiare vor fi ajustate pentru a răspunde eficient necesităţilor identificate.

Elaborarea şi implementarea tuturor măsurilor de adaptare la schimbarea climei va fi coordonată de Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului şi realizată de ministerele de resort.

Obiectivul specific nr.3 urmează a fi implementat în 6 direcţii de acţiune în domeniul sectoarelor prioritare:

1) *reducerea riscurilor şi adaptarea la schimbările climatice în sectorul agricol.* Pentru a reduce riscurile şi a asigura condiţii de adaptare la schimbările climatice în sectorul agricol, acţiunile vor fi orientate spre conservarea cît mai eficientă a apei în sol în timpul iernii, pentru a menţine aprovizionarea cu apă pe timp de vară. O mare parte din cercetările cu privire la adaptare în sectorul agricol urmează să fie axată pe acţiuni de combatere a deficitului de apă prognozat. Opţiunile de adaptare, cum sînt măsurile de conservare a apei şi ajustarea perioadelor de plantare şi recoltare, ar putea avea un rol esenţial în reducerea pierderilor cauzate de insuficienţa de umiditate din viitor. Alte opţiuni de adaptare studiate includ introducerea de noi soiuri şi hibrizi, de exemplu, cu rezistenţă mai mare la secetă şi căldură, şi elaborarea politicilor şi practicilor de sporire a flexibilităţii sistemelor agricole.

Pentru a asigura adoptarea la schimbările climaterice, este necesară planificarea mai detaliată la următoarele niveluri:

naţional:

a) identificarea zonelor şi sectoarelor vulnerabile şi evaluarea necesităţilor şi oportunităţilor de alternanţă a culturilor şi de schimbare a soiurilor, ca reacţie la schimbările climatice;

b) sprijinirea cercetărilor agricole şi a producţiei experimentale în vederea selectării culturilor şi a dezvoltării celor mai bune soiuri, care să fie mai potrivite cu noile condiţii climatice;

c) îmbunătăţirea capacităţilor de adaptare la efectele schimbărilor climatice prin conştientizarea factorilor interesaţi prin intermediul ofertei de consultanţă agricolă şi al informaţiilor esenţiale privind managementul exploataţiilor agricole;

d) asigurarea creşterii investiţiilor vizînd eficienţa infrastructurii de irigaţii, tehnologiile acvatice şi îmbunătăţirea gestionării resurselor de apă;

e) elaborarea planurilor de irigaţii pe baza unei evaluări atente a impactului acestora, a viitoarei disponibilităţi a apei şi a satisfacerii nevoilor de apă, ţinînd seama de echilibrul dintre cerere şi ofertă;

f) crearea unor instrumente de management al riscurilor şi crizelor, pentru a face faţă consecinţelor economice produse de evenimente climatice.

de exploataţie agricolă:

a) adaptarea perioadelor de desfăşurare a activităţilor agricole;

b) elaborarea unor soluţii tehnice faţă de fenomenele meteorologice extreme, în scopul protejării producţiei vegetale şi zootehnice (de exemplu, protejarea grădinilor/livezilor împotriva îngheţului);

c) îmbunătăţirea sistemelor de aerisire şi climatizare a adăposturilor pentru animale etc.;

d) alegerea unor culturi şi soiuri mai bine adaptate la modificările sezonului de creştere şi la apa disponibilă, precum şi cu o mai mare rezistenţă la noile condiţii climatice;

e) adaptarea culturilor prin utilizarea diversităţii genetice existente şi a noilor oportunităţi oferite de biotehnologie;

f) creşterea eficienţei în combaterea bolilor şi dăunătorilor;

g) utilizarea eficientă a apei prin reducerea pierderilor de apă, îmbunătăţirea tehnicilor de irigare, reciclarea şi stocarea apei;

h) managementul mai bun al solurilor prin mărirea retenţiei apei în scopul menţinerii umidităţii solului;

i) managementul peisajului prin păstrarea elementelor de peisaj care oferă adăpost animalelor;

j) introducerea de specii de animale rezistente la temperaturi extreme şi adaptarea regimului nutriţional al animalelor la solicitările cauzate de schimbările climatice;

k) popularizarea noilor tehnologii cu accent pe stabilitatea structurii solului şi tratamente ale solului pentru mărirea stratului activ al sistemului radicular cu scopul sporirii absorbţiei apei;

l) reducerea eroziunii solului prin practici agronomice (fără lucrarea solului şi sisteme de cultivare ce reduc pierderea apei);

m) elaborarea unor programe noi, complexe, de management al apei în agricultură (îmbinarea irigaţiei cu pescuitul şi managementul excesului de resurse acvatice).

de măsuri:

a) elaborarea unor ghiduri de bune practici pentru agricultură, în special pentru agricultura neirigată;

b) elaborarea şi implementarea planurilor de acţiune locale (la nivel de comună);

c) elaborarea şi implementarea planurilor de îmbunătăţiri funciare care să mărească probabilitatea precipitaţiilor (inclusiv împăduriri, mărirea suprafeţelor luciului de apă etc.);

d) aplicarea rezultatelor cercetărilor care vizează combaterea vulnerabilităţilor existente şi modificarea structurii culturilor/exploataţiilor în sensul dezvoltării unei agriculturi mai puţin expuse la schimbările climatice;

e) încurajarea asigurării culturilor agricole/fermelor;

f) asigurarea disponibilităţii modelelor de scenarii de schimbări climatice şi de adaptare la efectele schimbărilor climatice pentru uzul fermierilor (acest lucru poate fi asigurat prin furnizarea de date şi rezultate privind reacţia resursei de apă la scenariile de prognozare a evoluţiei/schimbării climatice, prin promovarea utilizării tehnologiei GIS (sisteme informaţionale geografice) etc.);

g) dezvoltarea infrastructurii şi tehnologiei necesare pentru intervenţii active de combatere locală a fenomenelor meteorologice extreme pentru protecţia culturilor şi a comunităţilor locale.

2) *reducerea riscurilor şi adaptarea la schimbările climatice în sectorul resurselor de apă.*

Pentru a proteja resursele de apă ale Republicii Moldova împotriva efectelor schimbărilor climatice trebuie realizate studii de specialitate, care vor servi ca bază pentru stabilirea următoarelor măsuri de adaptare:

a) reevaluarea resurselor de apă disponibile pentru fiecare bazin hidrografic;

b) determinarea influenţei prognozate a schimbărilor climatice asupra debitului maxim, mediu şi minim al cursurilor de apă;

c) determinarea vulnerabilităţii resurselor de apă la schimbările climatice;

d) evaluarea cerinţelor de apă ale principalelor culturi agricole (studii intersectoriale cu sectorul agricol);

e) evaluarea nevoilor de apă pentru principalele categorii de consum (apă potabilă, apă industrială, menajeră etc.);

f) evaluarea pericolului de inundaţii, secetă şi deficitului de apă la nivelul bazinelor rîurilor, potrivit unor scenarii climatice;

g) evaluarea pagubelor potenţiale în cazul inundaţiilor/secetelor asociate cu schimbările climatice.

Pentru a asigura necesarul de apă la sursă în Republica Moldova şi luînd în considerare schimbările climatice actuale şi viitoare, trebuie întreprinse următoarele măsuri:

a) realizarea de noi infrastructuri de transformare a resurselor hidrologice în resurse socioeconomice (crearea unor noi lacuri de acumulare, unor noi derivaţii interbazinale etc.);

b) modificarea infrastructurilor existente pentru a putea regulariza debitele lichide a căror distribuţie în timp se modifică ca urmare a schimbărilor climatice (supraînălţarea unor baraje);

c) proiectarea şi implementarea unor soluţii pentru colectarea şi utilizarea apei din precipitaţii;

d) extinderea soluţiilor de reîncărcare cu apă a straturilor freatice;

e) realizarea de rezervoare de apă fără baraje (cu nivelul apei sub nivelul terenului);

f) protejarea zonelor umede (una din funcţiile principale pozitive ale zonelor umede constă în permiterea alimentării suplimentare a apelor subterane şi reducerea revărsărilor maxime în cursul inferior).

Pentru adaptarea folosinţelor de apă, acţiunile utilizatorilor trebuie să fie orientate spre:

a) utilizarea mai eficientă şi conservarea apei prin reabilitarea instalaţiilor de transport şi de distribuţie a apei şi prin modificări tehnologice (promovarea de tehnologii cu consumuri reduse de apă);

b) modificări în stilul de viaţă al oamenilor (reducerea cererii de apă, utilizarea pentru anumite activităţi a apei recirculate etc.);

c) creşterea gradului de recirculare a apei pentru nevoi industriale;

d) modificarea tipurilor de culturi agricole prin utilizarea celor adaptate la condiţii cu apă mai puţină;

e) elaborarea şi implementarea unor sisteme de preţuri şi tarife pentru apă în funcţie de folosinţa de sezon şi de resursa disponibilă;

f) utilizarea pentru anumite destinaţii/folosinţe a apelor de calitate inferioară.

Pentru a asigura adaptarea la schimbările climatice la nivelul bazinului hidrografic, trebuie întreprinse următoarele măsuri:

a) actualizarea schemelor directoare de amenajare şi de management, astfel încît să se ia în considerare efectele schimbărilor climatice (scăderea disponibilului la sursă, creşterea cererii de apă);

b) aplicarea principiilor de management integrat al apei (pentru cantitate şi calitate);

c) introducerea chiar de la proiectare în lacurile de acumulare care se vor construi, a unor volume de rezervă care să se utilizeze doar în situaţii excepţionale sau crearea unor lacuri de acumulare cu regim special de exploatare pentru a suplimenta resursele de apă disponibile în situaţii critice;

d) transferuri interbazinale de apă pentru a compensa deficitele de apă în anumite bazine;

e) stabilirea unor obiective privind calitatea apei şi aplicarea unor criterii de calitate a acesteia în scopul prevenirii, controlării şi reducerii impactului transfrontalier, coordonarea reglementărilor şi emiterii avizelor;

f) îmbunătăţirea epurării apei reziduale şi menajere;

g) armonizarea reglementărilor privind limitarea emisiilor de substanţe periculoase în apă;

h) identificarea zonelor cu potenţial risc.

Pentru managementul riscului la inundaţii trebuie întreprinse următoarele măsuri:

a) alegerea unor lucrări de protecţie locale (destinate unor localităţi şi structuri socioeconomice) în locul lucrărilor de protecţie ample, de mari dimensiuni;

b) alegerea regularizării traseului inundaţiilor (încetinirea şi diminuarea inundaţiilor pe măsură ce se produc) în locul înălţării digurilor existente sau construirii de noi diguri;

c) aplicarea celor mai noi metode şi tehnologii pentru reabilitarea/construirea digurilor şi efectuarea lucrărilor de protecţie în corelare cu planurile teritoriale de amenajare;

d) creşterea gradului de conştientizare privind riscul de inundaţii în rîndul populaţiei expuse (răspunsul adecvat înainte şi după producerea acestora, încheierea de contracte de asigurare etc.);

e) întreprinderea unor măsuri de protecţie a infrastructurii de irigare contra inundaţiilor;

f) prognozarea mai bună a inundaţiilor şi instalarea sistemelor de alertă despre ruperea digurilor;

g) colaborarea mai eficientă dintre Republica Moldova, Ucraina şi România pentru a monitoriza revărsarea apelor, a îmbunătăţi prognozarea vremii/inundaţiilor şi a asigura avertizarea timpurie a ţărilor din cursul inferior al apelor.

Pentru combaterea secetei trebuie întreprinse următoarele măsuri:

a) asigurarea serviciilor de monitorizare şi avertizare privind scăderea debitelor/seceta la nivel naţional;

b) diminuarea scurgerilor în reţelele de distribuţie a apei;

c) aplicarea măsurilor de economisire şi folosire eficientă a apei (pentru irigaţii, în industrie);

d) cooperarea cu alte ţări în ceea ce priveşte schimbul de experienţă în combaterea secetei;

e) elaborarea şi implementarea planurilor de aprovizionare prioritară cu apă/ierarhizarea restricţiilor în aprovizionarea cu apă;

f) elaborarea/aplicarea metodologiilor pentru stabilirea pragurilor critice de secetă şi cartografierea secetei;

g) mărirea capacităţilor de depozitare a apei;

h) reasigurarea calităţii apei pe timp de secetă.

3) *reducerea riscurilor şi adaptarea la schimbările climatice în sectorul sănătăţii.* Pentru a identifica impactul schimbărilor climatice asupra sănătăţii publice, trebuie stabiliţi indicatori de supraveghere a sănătăţii. De exemplu, se pot folosi indicatori de sănătate legaţi de calitatea aerului, calitatea apei potabile, calitatea apei pentru îmbăiere, pentru a evalua factorii de mediu pozitivi şi negativi determinanţi pentru sănătate, în vederea stabilirii zonelor de intervenţie şi prevenire şi a evaluării rezultatelor politicilor şi programelor specifice care urmăresc îmbunătăţirea sănătăţii publice.

Incidentele din domeniul sănătăţii în timpul perioadelor cu temperaturi extreme par a fi cele mai frecvente manifestări ale efectelor schimbărilor climatice asupra omului. Incidenţa bolilor cardiovasculare şi a celor respiratorii infecţioase a crescut în contextul unei clime mai calde, mai umede.

Oficiul Regional al Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii pentru Europa declară, în unul din comunicatele sale (Menne Betina., eds. (2008), "Protecting Health in Europe from Climate Change," Copenhagen, WHO Regional Office for Europe, 2008), că prevenirea efectelor schimbării climei asupra sănătăţii şi reacţia la acestea va necesita acţiuni la diferite niveluri: de la pregătirea sistemului de sănătate în coordonare cu sistemele de avertizare meteorologică timpurie pînă la consultarea oportună publică şi medicală şi îmbunătăţiri ale încăperilor de locuit.

Acţiunile de îmbunătăţire a adaptării la schimbarea climei în sectorul sănătăţii pot include:

a) efectuarea unor evaluări integrate a impacturilor de mediu, economice şi de sănătate ale schimbării climei;

b) elaborarea şi discutarea strategiilor de adaptare pentru a fi utilizate în sectorul medical pentru identificarea riscurilor de sănătate asociate cu clima din ţară;

c) crearea unui organ de conducere, care va coordona pregătirea de schimbare a climei a domeniului de sănătate publică şi reacţia la această schimbare; definirea rolurilor şi responsabilităţilor;

d) revizuirea şi fortificarea sistemelor existente de supraveghere a bolilor în vederea includerii în ele a unor consecinţe asupra sănătăţii cauzate de climă, cum ar fi morbiditatea şi mortalitatea asociate cu valurile de căldură;

e) sensibilizarea specialiştilor medicali, a publicului şi a grupurilor celor mai vulnerabile;

f) asigurarea unui acces mai bun la asistenţă medicală în comunităţile izolate şi al grupurilor vulnerabile (de ex. persoane în etate, obeze sau cu dizabilităţi);

g) identificarea, monitorizarea şi ţinerea în vizor a grupurilor de risc şi a populaţiei vulnerabile;

h) elaborarea protocoalelor de tratament pentru problemele medicale cauzate de climă;

i) instruirea şi ghidarea specialiştilor medicali şi oferirea consultaţiilor populaţiei cu privire la măsurile ce urmează a fi întreprinse în timpul fenomenelor climatice extreme, cum ar fi valurile de căldură, inundaţiile şi seceta;

j) modernizarea programelor existente de educaţie şi comunicare;

k) crearea unui sistem de monitorizare şi a unui mecanism de evaluare, care să aprecieze nivelul pregătirii de calamităţi şi măsurile necesare de reacţie;

l) aplicarea tehnologiilor noi de măsurări ştiinţifice (de exemplu privind bolile transmise prin aer, calitatea apei, schimbarea climei etc.);

m) înţelegerea riscului apariţiei unor boli şi impacturi de sănătate noi, necunoscute;

n) cercetarea costului (şi volumului) energiei şi a emisiilor de CO_2 utilizate pentru condiţionarea aerului şi promovarea metodelor alternative de răcire în rîndul populaţiei;

o) menţinerea cooperării internaţionale şi regionale;

p) creşterea rezilienţei instituţiilor medicale la schimbările climatice.

4) *reducerea riscurilor şi adaptarea la schimbările climatice în sectorul forestier.* Măsurile de adaptare în zona bioclimatică continental-temperată, care cuprinde şi pădurile din Republica Moldova, sînt foarte diverse. Cercetările care se fac în prezent şi cele planificate cuprind diverse teme, cum ar fi puieţii adaptaţi, daunele biotice şi abiotice, diversitatea biologică, în special diversitatea genetică, tratamentele silvice şi funcţiile de protecţie ale pădurilor. Măsurile la nivel de arboret (regenerarea pădurilor şi rărirea arboretului, recoltarea) au scopul de a reduce riscurile distrugerilor abiotice, precum incendiul, vîntul, seceta şi ale distrugerilor biotice, cum ar fi dăunătorii şi bolile. Plantarea unor păduri stabile şi diversificate constituie o măsură continuă şi este planificată pentru îmbunătăţirea stabilităţii arboretului prin selectarea speciilor, originii şi genotipurilor.

Cea mai adecvată măsură de adaptare la efectele schimbărilor climatice ar fi intensificarea procesului de reîmpădurire. Aceasta nu numai că ar ajuta la echilibrarea ecosistemelor forestiere, dar ar reduce şi eroziunea solului, ar preveni alunecările de teren şi ar împiedica inundaţiile, în acelaşi timp, ar favoriza turismul. Pădurile trebuie populate cu specii de arbori mai puţin vulnerabile. Speciile de copaci rezistente la schimbările climatice trebuie să fie rezistente şi la noile tipuri de dăunători.

Măsurile de adaptare la efectele schimbărilor climatice în sectorul forestier trebuie să se bazeze pe cercetarea ştiinţifică şi pe progresele tehnologice orientate spre dezvoltarea durabilă a pădurilor, ţinînd seama de contextul de mediu şi de contextul socioeconomic. Aceste măsuri trebuie să fie însoţite de o monitorizare adecvată a sănătăţii pădurilor, precum şi a dezvoltării lor. Nu în ultimul rînd, importanţa pădurilor, în special în contextul schimbărilor climatice, trebuie să fie explicată bine tuturor părţilor interesate şi populaţiei, pentru a încuraja protejarea pădurilor.

În sectorul forestier ar putea fi implementate următoarele măsuri de adaptare la schimbarea climei:

a) revizuirea unor componente importante existente şi elaborarea altora, noi, ale bazei normative silvice, ca părţi integrante ale regimului silvic, axate pe următoarele: menţinerea şi conservarea staţiunilor forestiere; conservarea resurselor genetice forestiere; reconstrucţia ecologică a pădurilor; certificarea pădurilor, produselor acestora şi sistemelor de management al pădurilor;

b) revizuirea cadrului normativ în scopul elaborării unui mecanism financiar eficient pentru conservarea şi dezvoltarea resurselor forestiere în vederea extinderii teritoriilor acoperite cu vegetaţie forestieră etc.;

c) elaborarea şi aprobarea unui regulament privind realizarea şi asigurarea funcţionalităţii principiilor de management participativ al resurselor forestiere;

d) extinderea suprafeţelor acoperite cu păduri, inclusiv în contextul atenuării efectelor schimbării climei şi conservării biodiversităţii;

e) elaborarea şi realizarea proiectelor de plantare a perdelelor forestiere (zone-tampon) pentru protecţia terenurilor agricole, apelor şi în scopuri antierozionale;

f) crearea plantaţiilor forestiere energetice pentru satisfacerea nevoilor populaţiei de lemn pentru încălzire, pregătirea hranei etc.;

g) elaborarea metodologiilor/tehnologiilor privind asigurarea adaptabilităţii ecosistemelor forestiere la schimbarea climei.

5) *reducerea riscurilor şi adaptarea la schimbările climatice în sectorul energetic.* Schimbările climatice vor modifica cererea sezonieră de electricitate, care va fi mai redusă în timpul iernii şi mai ridicată în timpul verii. Scăderea cererii de energie electrică pentru încălzire în timpul iernii, ca rezultat al creşterii temperaturii medii globale, nu vor compensa creşterea consumului de energie electrică necesară pentru funcţionarea aparatelor de aer condiţionat şi a sistemelor de răcire în zilele caniculare.

Schimbările climatice pot genera, de asemenea, o reducere a energiei hidroelectrice din cauza scăderii resurselor de apă.

Dintre măsurile de adaptare la schimbarea climei pentru reducerea pierderilor/riscurilor în sectorul energetic, am putea menţiona următoarele, în funcţie de domenii:

a) *aprovizionarea cu energie*. În acest domeniu se recomandă realizarea unor măsuri la fiecare sursă (regenerabilă şi neregenerabilă) de energie, şi anume:

- *resursele fosile* (inclusiv păcura şi gazele naturale, energia termoelectrică): înlocuirea sistemelor de răcire cu apă prin sisteme de răcire cu aer, răcire uscată sau sisteme de recirculare; îmbunătăţirea construcţiei turbinelor cu gaze (palete culisante de ghidare, perdele de aer, filtre de aer, tehnici de spălare a lamelor compresoarelor etc.); (re)amplasarea în regiuni cu risc redus de inundaţie/secetă; construcţia barajelor de apărare împotriva inundaţiilor, fortificarea pereţilor şi acoperişurilor clădirilor; adaptarea reglementărilor astfel încît să fie permisă o temperatură de descărcare mai ridicată; studierea posibilităţii utilizării repetate a apei şi aplicarea tehnologiilor performante la rafinării;

- *energia hidroelectrică*: construirea porţilor de deznămolire; mărirea înălţimii barajelor; construirea barajelor mici în bazinele din amonte; adaptarea capacităţii la regimul de debit (dacă este mărit); adaptarea funcţionării centralelor la schimbările debitului rîurilor; complementarităţi operaţionale cu alte surse;

- *energia eoliană*: (re)amplasarea turbinelor eoliene, avînd în vedere schimbările aşteptate în viteza vîntului;

- *energia solară*: (re)amplasarea instalaţiilor solare, termice şi fotovoltaice, avînd în vedere schimbările aşteptate în durata solară;

- *energia din biomasă*: introducerea culturilor noi cu toleranţă mai mare la stresul de căldură şi deficitul de apă; substituirea surselor de combustibil; folosirea sistemelor de avertizare timpurie (cu privire la temperaturi extreme şi ploi); susţinerea recoltării de urgenţă a biomasei; ajustarea gestionării culturilor şi schemelor de asolament; ajustarea datelor de plantare şi recoltare; introducerea practicilor de conservare a umidităţii solului;

b) *cererea de energie*. În acest domeniu se recomandă: investiţii în infrastructură şi echipamente de eficienţă înaltă; investiţii în producerea distribuită a energiei electrice, cum ar fi generatoare fotovoltaice instalate pe acoperişuri; utilizarea eficientă a energiei prin aplicarea bunelor practici de exploatare;

c) *transportul şi distribuţia energiei*. În acest domeniu se recomandă: îmbunătăţirea durabilităţii conductelor şi a altor infrastructuri de transport şi de distribuţie; îngroparea sau redimensionarea cablurilor electrice; planificare de urgenţă; inspectarea regulată a infrastructurii vulnerabile, cum ar fi pilonii de lemn.

6) *reducerea riscurilor şi adaptarea la schimbările climatice în sectorul transporturilor.* Un mod de transport rezistent la efectele schimbărilor climatice presupune, înainte de toate, o infrastructură de transport durabilă. Aceasta implică, de exemplu, drumuri acoperite cu materiale rezistente la fluctuaţiile de temperatură şi la inundaţii, poduri care ar rezista la debite de apă record.

Tipurile de transport alternativ, cum sînt deplasarea pe jos sau cu bicicleta, şi sistemele multinodale de transport pot contribui la scăderea semnificativă a poluării aerului în general şi în mediul urban în special şi la utilizarea raţională a resurselor energetice.

Pe lîngă protejarea infrastructurii existente (eventual ca parte a reabilitării necesare) este esenţial ca toată infrastructura viitoare să fie proiectată ţinîndu-se cont de adaptarea la efectele schimbărilor climatice. Mai mult, mijloacele de transport trebuie şi ele să fie adaptate şi/sau create astfel încît să reziste la efectele schimbărilor climatice. Se impune îmbunătăţirea politicilor de planificare a mobilităţii şi susţinerea ciclismului ca mijloc alternativ şi ecologic de transport în special în mediul urban prin crearea de infrastructuri adecvate, sisteme integrate de transport şi reţele multinodale.

Promovarea bicicletei ca vehicul multifuncţional şi ecologic de transport urban adaptabil infrastructurilor existente se poate realiza prin reorganizarea spaţiului urban. Este necesar ca procesul de planificare spaţială a sistemelor urbane de transport să fie cunoscut de cît mai mulţi actori locali.

Studiile privind influenţa factorilor climatici asupra diverselor tipuri de transport, precum şi cele privind noile tehnologii reziliente la efectele schimbărilor climatice sînt esenţiale pentru a ne asigura că sistemul de transport din ţară nu va fi afectat de modificările climatice prevăzute sau neprevăzute.

Inundaţiile, alunecările de teren şi torenţii de noroi au fost definite de specialişti ca fiind principalele ameninţări pentru transport şi în special pentru infrastructura de transport. Din acest motiv, proiectele de adaptare la efectele schimbărilor climatice trebuie să înceapă cu construirea/reabilitarea digurilor şi a sistemelor de protecţie a malurilor rîurilor. Sînt necesare sisteme de avertizare în timp real pentru nivelurile apei şi alunecări de teren, ca şi pentru fenomene meteorologice extreme cu potenţial distructiv. Se recomandă monitorizarea constantă, la nivel naţional şi local, pentru a înregistra la timp efectele evenimentelor meteorologice şi riscurile pe care le prezintă acestea pentru activităţile de transport.

Dintre măsurile de reducere a pierderilor/riscurilor în sectorul transporturilor din cauza schimbării climei, pot fi menţionate următoarele, în funcţie de cazurile enumerate:

a) în cazul *variaţiilor semnificative de temperatură*, *inclusiv a valurilor de căldură*:

- utilizarea la construcţia drumurilor a unor materiale noi, care să fie rezistente la temperaturile ridicate;
- utilizarea sporită a străzilor tolerante la căldură şi protecţia peisagistică a magistralelor;
- design/construcţie adecvate, şlefuirea fisurilor drumurilor;
- deplasarea orelor de efectuare a lucrărilor de construcţie spre partea mai răcoroasă a zilei;
- proiectarea pentru temperaturi maxime mai ridicate a construcţiilor noi sau a celor de înlocuire;
- utilizarea sistemelor de răcire;

b) în cazul *creşterii numărului de precipitaţii intense*:

- utilizarea la construcţia drumurilor a unor materiale noi, care să fie rezistente la condiţii adverse de climă;
- acoperirea drumurilor cu beton asfaltic mai rezistent la fisurare;
- utilizarea celor mai eficiente tehnologii care să asigure etanşarea şi reînnoirea betonului asfaltic (spre exemplu, a celor care combină impregnarea şi tratamentul de suprafaţă al betonului asfaltic şi care, respectiv, asigură revitalizarea şi reînnoirea calităţii bitumului din binder, reducerea fragilităţii stratului superior al betonului asfaltic, creşterea elasticităţii şi flexibilităţii lui, precum şi a rezistenţei acestuia la acţiunea apei şi a produselor chimice);
- utilizarea la o scară mai largă a metodelor eficiente de întreţinere a drumurilor (*întreţinerile de prevenire* – includ acoperiri, reparări, etanşări prin pulverizarea emulsiilor cationice, etanşări cu piatră concasată, etanşarea fisurilor cu suspensii etc.; *întreţinerile de corecţie* – includ peticiri, reparaţii ale suprafeţei şi tratamente ale suprafeţei cu paste de etanşare);
- evaluarea riscurilor pentru toate drumurile noi;
- îmbunătăţirea protecţiei împotriva inundaţiilor;
- utilizarea sporită a senzorilor de monitorizare a nivelului apelor;
- modernizarea sistemelor de scurgere pentru drumuri;
- canelarea şi taluzarea drumurilor;
- creşterea standardelor pentru capacitatea de drenare pentru infrastructura nouă a transporturilor şi realizarea unor proiecte majore de reabilitare;
- aplicarea unor soluţii inginereşti, instalarea indicatoarelor şi modernizarea centrelor, echipelor şi staţiilor de dispecerat.

V. ESTIMAREA COSTURILOR AFERENTE

81. Atingerea obiectivelor de adaptare la schimbările climatice trebuie susţinute de mecanisme financiare adecvate. Costul de punere în aplicare a Strategiei se estimează la circa 2,7 miliarde lei. Costul inacţiunii, însă, ar putea fi devastator, ţinînd cont de faptul că numai dezastrele naturale deja aduc ţării pierderi medii de circa 61 milioane dolari SUA anual. Estimările privind

costurile şi beneficiile viitoare indică faptul că fiecare euro cheltuit pentru protejarea împotriva inundaţiilor ar evita 6 euro de costuri generate de daune.

Alocarea resurselor financiare necesare este premisa pentru obţinerea unui rezultat de succes al procesului de adaptare la schimbările climatice.

Pentru a susţine iniţiativele de adaptare la schimbările climatice, urmează a fi utilizate atît resursele financiare interne ale statului, cît şi cele externe. Finanţarea internă poate fi asigurată din bugetul de stat şi din alte mecanisme financiare. Fondurile speciale (Fondul Ecologic Naţional, Fondul Naţional Dezvoltare Regională, Fondul pentru Eficienţă Energetică ş.a.) vor constitui un instrument important de direcţionare a fluxurilor monetare interne în investiţii de mediu şi un mijloc de consolidare a finanţării externe cu cea internă.

Asistenţa şi investiţiile externe vor avea un rol important în promovarea acţiunilor din domeniul schimbărilor climatice în toate sectoarele economice şi în catalizarea investiţiilor specifice care vor fi necesare pentru asigurarea adaptării la efectele schimbărilor climatice. Aceste investiţii sînt legate de o gamă largă de tehnologii care vizează îmbunătăţirea eficienţei energetice, utilizarea surselor regenerabile de energie şi dezvoltarea infrastructurilor aferente şi adaptarea la efectele schimbărilor climatice. În acest context, este foarte util sprijinul financiar pentru a implementa politicile sau strategiile adecvate, sau pentru a soluţiona probleme specifice în domenii în care impactul schimbărilor climatice este semnificativ.

82. Implementarea unor proiecte-pilot şi a proiectelor demonstrative la scară mică va presupune o asistenţă financiară externă, care urmează a fi primită, inclusiv prin intermediul mecanismelor financiare ale Convenţiei-cadru a Organizaţiei Naţiunilor Unite cu privire la schimbarea climei, la care Republica Moldova este parte.

Se anticipează, spre exemplu, că obiectivele Strategiei vor fi atinse într-o măsură mai mare în condiţiile în care Republica Moldova obţine acces la mecanismele financiare ale Convenţiei-cadru a Organizaţiei Naţiunilor Unite cu privire la schimbarea climei, cum ar fi Fondul de Adaptare, Fondul Special pentru Schimbările Climatice şi Fondul Verde pentru Climă, în vederea implementării unor proiecte de adaptare în cele mai vulnerabile sectoare ale economiei naţionale.

VI. REZULTATELE ŞI IMPACTUL PRECONIZAT

83. În ansamblu, rezultatul cel mai important al implementării Strategiei va consta în faptul că Guvernul va fi capabil să întreprindă acţiuni de adaptare la schimbarea climei, fie prin finanţare, fie prin realizare directă sau prin politici şi acte legislative, care să asigure reducerea impactului schimbării climei asupra sectoarelor economiei naţionale şi creşterea rezilienţei acestor sectoare faţă de schimbările climatice.

84. Un cadru instituţional puternic de adaptare la nivel naţional, însoţit de politici şi planuri de sector privind rezilienţa la schimbarea climei, va contribui la stimularea şi susţinerea adaptării la nivel local, asigurînd faptul că propunerile venite din partea altor actori în ceea ce priveşte reacţia la schimbarea climei nu vor întîmpina bariere instituţionale sau de reglementare.

85. Vor fi create instrumente de comunicare, baze de date şi sisteme de susţinere adecvate, pentru a asigura consolidarea continuă a cunoaşterii riscurilor climatice şi punerea la dispoziţia decidenţilor a întregului volum de informaţie necesară la elaborarea unor politici şi planuri de acţiuni cît mai eficiente de adaptare la schimbarea climei.

86. Vor fi create mecanisme de cooperare care ar face ca autorităţile publice de toate nivelurile să poată înţelege bine şi să abordeze adecvat riscurile climatice şi să poată utiliza această informaţie pentru a include adaptarea la schimbarea climei în politicile şi practicile instituţionale existente.

Strategia va oferi decidenţilor stimulentele şi structurile necesare, pentru a include problemele de adaptare la schimbarea climei în strategiile şi procesele de sector.

87. Deciziile luate se vor baza pe cercetări efectuate la nivel transsectorial. Cercetările vor fi orientate în special spre sprijinirea elaborării politicilor naţionale şi sectoriale şi optimizarea raportului ştiinţă–politică.

Se anticipează că Strategia de adaptare la schimbarea climei va consolida şi va ghida abordarea sectorială caracteristică pentru programul de guvernare. Ţinînd cont de obiectivele stabilite în Strategie, ministerele de resort vor beneficia de direcţii şi orientări concrete pentru sectoarele respective în procesul de elaborare a strategiilor şi planurilor specifice de acţiune privind adaptarea la schimbările climatice. Integrarea adaptării la schimbarea climei în toate sectoarele relevante va oferi fiecărui sector libertatea de a găsi cele mai bune soluţii pentru adaptarea la nivel sectorial.

88. Se prevede că schimbarea climei va avea impacturi asupra tuturor sectoarelor de dezvoltare din Republica Moldova, cu efecte deosebit de profunde asupra agriculturii şi resurselor de apă, ambele fiind esenţiale pentru dezvoltarea umană şi economică.

Trebuie de avut în vedere că în cazul implementării măsurilor de adaptare la schimbările climatice va exista un interval mare între efectuarea cheltuielilor şi obţinerea de beneficii. Cu toate acestea, un beneficiu al acestui proces dificil de adaptare constă în faptul că unele măsuri vor avea efecte pozitive indiferent de ce se va întâmpla în ceea ce priveşte schimbările climatice. Restabilirea învelişului de păduri, a zonelor umede şi a pajiştilor pentru prevenirea eroziunii solului şi reducerea pagubelor care pot fi provocate de furtuni şi inundaţii, vor ajuta oamenii în cazul când vor avea loc furtuni obişnuite, iar măsurile luate vor crea sanctuare pentru viaţa sălbatică şi vor aduce beneficii cu caracter estetic şi recreaţional. De asemenea, elaborarea planurilor de evacuare şi a sistemelor de răspuns medical în cazul producerii furtunilor şi inundaţiilor puternice pot contribui la salvarea vieţilor şi în alte situaţii excepţionale.

89. Protecţia pădurilor poate asigura "cîştiguri triple": sporirea producţiei de alimente, scoaterea oamenilor din sărăcie, protecţia mediului global prin stocarea carbonului şi conservarea biodiversităţii.

Cîştigurile aplicării practicilor agricole îmbunătăţite sînt mai semnificative decît modificările prognozate cauzate de schimbarea climei.

Strategia va promova creşterea economică durabilă, va stimula investiţiile rezistente la schimbările climatice şi va crea noi locuri de muncă, în special în sectoare precum construcţiile, gospodărirea apelor, asigurările, tehnologiile agricole şi gestionarea ecosistemelor.

VII. CADRUL DE IMPLEMENTARE, MONITORIZARE, RAPORTARE ŞI EVALUARE

90. Strategia urmează a fi pusă în aplicare prin intermediul unui plan de acţiuni. Activităţile propuse vor fi realizate în două etape:

1) activităţi pe termen scurt (în perioada 2014-2016) – acestea sînt necesare pentru a crea cadrul de implementare a Strategiei şi urmează să fie realizate imediat;

2) activităţi pe termen mediu (în perioada 2017-2020) – acestea pot fi revăzute în timp.

Pentru asigurarea financiară a activităţilor proiectate în Planul de acţiuni, acestea urmează să fie incluse în strategiile sectoriale de cheltuieli pe termen mediu şi în planurile anuale de activitate a instituţiilor implicate la realizarea Strategiei.

Responsabilitatea pentru implementarea prezentei Strategii aparţine tuturor instituţiilor competente identificate în Plan. Comisia Naţională pentru implementarea mecanismelor şi prevederilor Convenţiei-cadru a Organizaţiei Naţiunilor Unite cu privire la schimbarea climei şi ale Protocolului de la Kyoto va coordona procesul de implementare şi va asigura evaluarea periodică a gradului de realizare a indicatorilor şi a progresului înregistrat.

91. Monitorizarea implementării prezentei Strategii va fi realizată de Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, în cadrul căruia va fi creată o subdiviziune specială în acest sens. În baza informaţiei colectate şi sistematizate, acesta va elabora raportul anual de implementare a prezentei Strategii şi îl va prezenta Guvernului şi Secretariatului Convenţiei-cadru a Organizaţiei Naţiunilor Unite cu privire la schimbarea climei şi ale Protocolului de la Kyoto.

92. În cadrul procesului de monitorizare vor fi elaborate anual rapoarte de monitorizare, care vor include informaţii privind implementarea indicatorilor stabiliţi în Planul de acţiuni pentru fiecare acţiune, iar la fiecare 3 ani sau în funcţie de necesitate vor fi elaborate rapoarte de evaluare

şi progres, care vor evalua impactul activităţilor realizate în perioada respectivă şi nivelul de implementare a obiectivelor stabilite. Rapoartele de monitorizare şi de evaluare vor fi prezentate Guvernului spre examinare.

Strategia de adaptare la schimbarea climei nu a fost concepută ca un proces linear, ci ca un proces iterativ şi, de aceea, pornind de la constatările monitorizării şi evaluării, precum şi de la modelele climatice actualizate în conformitate cu cercetările ştiinţifice, aceasta urmează să fie actualizată şi revăzută periodic.

Spre finalul implementării Strategiei urmează a fi elaborat un raport de evaluare finală, care să conţină informaţia privind gradul de atingere a obiectivelor stabilite şi a impactului scontat. Pe baza acestui raport se va decide asupra următoarei etape de planificare strategică în domeniul adaptării la schimbările climatice.

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
nr.1009 din 10 decembrie 2014

PLANUL DE ACŢIUNI PENTRU IMPLEMENTAREA STRATEGIEI REPUBLICII MOLDOVA DE ADAPTARE LA SCHIMBAREA CLIMEI PÎNĂ ÎN ANUL 2020

Nr. crt.	Activităţi	Instituţia responsabilă	Parteneri	Termenul de realizare	Costul estimativ, lei	Surse de finanţare	Indicator de monitorizare
1	2	3	4	5	6	7	8
Obiectivul specific nr.1. Crearea pînă în anul 2018 a cadrului instituţional în domeniul schimbărilor climatice, care să asigure implementarea eficientă a măsurilor de adaptare la nivel naţional, sectorial şi local							
Direcţia de acţiune nr.1. *Dezvoltarea cadrului instituţional în domeniul adaptării la schimbarea climei*							
1.	Evaluarea capacităţilor de gestionare a riscurilor şi de asigurare a implementării politicii de adaptare la schimbările climatice la nivel naţional şi local şi identificarea necesităţilor de consolidare a acestora	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, autorităţile administraţiei publice centrale		2015	500000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă	Conceptul de consolidare a capacităţilor este elaborat
2.	Consolidarea capacităţilor Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului şi a autorităţilor publice centrale în vederea asigurării elaborării şi promovării politicii de adaptare la schimbările climatice	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, autorităţile administraţiei publice centrale		2016	1536000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă	Sînt create unităţi specializate în cadrul Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului şi în alte instituţii publice centrale
3.	Elaborarea proiectului hotărîrii Guvernului pentru modificarea şi completarea Hotărîrii Guvernului nr.1574 din 26 decembrie 2003 “Despre instituirea Comisiei	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului		2016	–	Bugetul de stat	Proiectul este aprobat

	naţionale pentru implementarea şi realizarea prevederilor Convenţiei-cadru a Organizaţiei Naţiunilor Unite cu privire la schimbarea climei, precum şi a mecanismelor şi prevederilor Protocolului de la Kyoto, în vederea asigurării unei reprezentativităţi mai înalte pentru ministerele-cheie care vor implementa politica de adaptare la schimbările climatice”						
4.	Asigurarea funcţionalităţii Grupului de lucru interministerial pentru schimbările climatice ca platformă de consultare publică a planurilor de adaptare la nivel sectorial	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului		2016	96000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă	Grupul de lucru este consolidat şi aprobat, sînt organizate şedinţe
5.	Crearea Grupului de lucru pentru modelări climatice pentru asigurarea cercetărilor şi evaluarea impactului asupra domeniilor economic, social şi de mediu	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, Academia de Ştiinţe a Moldovei	Centrele universitare	2016	–	Bugetul de stat	Grupul de lucru este creat
6.	Crearea unui organ regional de coordonare cu ţările vecine (Ucraina şi România) pentru a stabili legătura între activităţile privind gestionarea riscurilor de producere a dezastrelor naturale, inclusiv a celor climatice	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului		2016		Bugetul de stat	Organul de coordonare este creat
7.	Elaborarea şi implementarea unui program de instruire pentru consolidarea capacităţilor privind integrarea riscurilor climatice şi de calamităţi în politicile sectoriale şi practicile durabile asociate cu modalităţile de	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, Cancelaria de Stat	Academia de Administrare Publică	2016	120000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă	Programul de instruire este elaborat şi implementat

	adaptare la schimbarea climei						
Direcţia de acţiune nr.2. *Integrarea politicilor de adaptare la schimbarea climei în politicile sectoriale ale economiei naţionale*							
8.	Evaluarea politicilor şi strategiilor sectoriale în scopul identificării riscurilor legate de schimbarea climei şi a punctelor principale de intervenţie, precum şi în scopul modificării documentelor care necesită ajustare	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, autorităţile administraţiei publice centrale		2015	1400000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă	Raportul de evaluare este elaborat, sînt identificate sectoarele şi regiunile cu riscuri climatice înalte
9.	Elaborarea strategiilor şi/sau planurilor de acţiuni privind adaptarea la schimbarea climei a sectoarelor cu grad înalt de vulnerabilitate	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, Ministerul Economiei şi Infrastructurii, Agenţia “Moldsilva”		2018	4200000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă	Sînt elaborate strategii şi/sau planuri de acţiuni pentru 4-6 sectoare cu risc înalt la impactul schimbărilor climatice
10.	Asigurarea procesului de amendare/ revizuire a politicilor sectoriale de dezvoltare, în vederea integrării riscurilor climatice în toate politicile sectoriale existente şi de viitor	Autorităţile administraţiei publice centrale		2017	2000000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă	În documente de politici sînt incluse măsuri de adaptare la schimbările climatice
11.	Evaluarea activităţilor de adaptare curente pentru a le identifica pe cele mai reuşite, care ar putea fi preluate şi aplicate mai pe larg	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului		2016	1400000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă	Raportul de evaluare este realizat
12.	Evaluarea actelor legislative şi normative de referinţă, revizuirea şi modificarea acestora în vederea asigurării rezilienţei climatice prin reducerea riscurilor şi facilitarea adaptării la schimbarea climei la nivel naţional şi sectorial	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, autorităţile administraţiei publice centrale		2017	4200000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă	Actele normative şi legislative sînt evaluate şi revizuite

13.	Elaborarea unui plan de finanţare pentru managementul riscurilor climatice şi implementarea măsurilor de adaptare la schimbarea climei	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, autorităţile administraţiei publice centrale		2015	1000000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă	Planul de finanţare este elaborat şi aprobat, sînt identificate 4-5 surse alternative de finanţare
Direcţia de acţiune nr.3. *Dezvoltarea comunicării şi cooperării instituţionale în vederea implementării politicilor de adaptare*							
14.	Elaborarea unei strategii de comunicare în domeniul schimbărilor climatice	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale		2015	100000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă	Strategia de comunicare este elaborată şi aprobată
15.	Crearea unei platforme de resurse specializate în domeniul schimbării climei şi a unei reţele de experţi în domeniul schimbării climei (experţi independenţi, organizaţii neguvernamentale, instituţii ştiinţifice, instituţii financiare), care ar putea presta servicii autorităţilor publice centrale şi locale în ceea ce priveşte adaptarea la schimbarea climei	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	ONG-urile de mediu, PNUD Moldova, centrele universitare şi academice	2016	7000000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă	Platforma de resurse specializate în domeniul schimbării climei este creată şi funcţionează. Este creată şi funcţionează reţeaua de experţi în domeniul schimbării climei
16.	Crearea mecanismului de cooperare şi coordonare cu ţările vecine în vederea corelării activităţilor privind gestionarea riscurilor de dezastre şi cele climatice	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, Ministerul Afacerilor Interne		2018	14000000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă	Mecanismul de colaborare internaţională este creat
17.	Conectarea sistemului naţional de avertizare timpurie cu privire la dezastrele naturale, inclusiv a celor climatice, la sistemul regional de avertizare timpurie cu privire la dezastrele naturale de origine climatică	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, Ministerul Afacerilor Interne		2017	500000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă	Sistemul este conectat
18.	Dezvoltarea cooperării	Ministerul Agriculturii,	ONG-urile de mediu	2020	84000000	Bugetul de stat,	Sînt semnate acorduri de

	internaţionale şi cu organismele donatoare, în vederea asigurării asistenţei necesare pentru implementarea măsurilor de adaptare la schimbarea climei	Dezvoltării Regionale şi Mediului, autorităţile administraţiei publice centrale				asistenţă financiară externă	cooperare şi de finanţare, sînt desfăşurate activităţi de adaptare
19.	Dezvoltarea parteneriatelor public-private pentru asigurarea implementării măsurilor de adaptare la schimbarea climei	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, autorităţile administraţiei publice centrale	Agenţi economici	2020	84000000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă	Sînt create parteneriate public-private, sînt implementate măsuri de adaptare la schimbarea climei
Obiectivul specific nr.2. Crearea pînă în anul 2020 a unui mecanism de monitorizare a impactului schimbărilor climatice, a vulnerabilităţii sociale şi economice asociate şi de gestionare/diseminare a informaţiei privind riscurile şi dezastrele climatice							
Direcţia de acţiune nr.1. *Monitorizarea şi cercetarea continuă a impactului schimbărilor climatice, a vulnerabilităţii sociale şi economice asociate şi actualizarea periodică a modelelor climatice*							
20.	Consolidarea capacităţilor de colectare, monitorizare, raportare statistică, analiză şi distribuire a informaţiei necesare pentru modelarea climatică, evaluarea riscurilor climatice şi a impacturilor	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, Biroul Naţional de Statistică		2019	5500000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă, Fondul Ecologic Naţional	Sînt organizate pentru membrii Grupului de lucru pentru modelări climatice 3-4 vizite de studiu şi vizite de cercetare în centre internaţionale de performanţă în domeniul modelărilor climatice şi evaluării impacturilor climatice, sînt asigurate capacităţile necesare
21.	Cartarea riscurilor climatice la nivel regional (pentru nordul, centrul şi sudul ţării) şi sectorial (agricultură, sectorul forestier, energetică, transporturi, sănătate umană etc.)	Academia de Ştiinţe a Moldovei, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale	Agenţia “Moldsilva”	2016	1500000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă, Fondul Ecologic Naţional	Domeniile de risc major sînt identificate şi clasificate după prioritatea lor
22.	Elaborarea scenariilor climatice regionale pentru Republica Moldova, pe termen	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării		2017	500000	Bugetul de stat, asistenţă	Scenariile climatice sînt elaborate şi aplicate

	mediu şi lung, în baza modelelor generale de circulaţie globală şi a modelelor climatice regionale	Regionale şi Mediului				financiară externă	
23.	Elaborarea şi distribuirea hărţilor cu rezoluţie înaltă pentru condiţiile climatice viitoare pe teritoriul Republicii Moldova, cu luarea în calcul a diverselor scenarii de emisii: A2 (emisii înalte), A1B (emisii medii), B1 (emisii reduse)	Academia de Ştiinţe a Moldovei, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului		2017	280000	Asistenţă financiară externă, Fondul Ecologic Naţional	Hărţile sînt elaborate
24.	Evaluarea temporală şi spaţială a tendinţelor privind frecvenţa şi intensitatea fenomenelor climatice extreme în Republica Moldova ca rezultat al schimbărilor climatice	Academia de Ştiinţe a Moldovei, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului		2016	280000	Proiecte şi granturi din asistenţă financiară externă	Sînt elaborate şi publicate Raportul de evaluare şi studii de evaluare
25.	Evaluarea vulnerabilităţii şi riscurilor pentru sectorul agricol la nivel regional sau raional	Academia de Ştiinţe a Moldovei, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Institutul de Pedologie, Agrochimie şi Protecţia Solurilor "Nicolae Dimo"	2016	420000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă	Vulnerabilităţile şi riscurile pentru sectorul agricol sînt evaluate
26.	Realizarea cercetărilor privind impactul schimbării climei asupra culturilor agricole de bază şi principalelor specii de animale crescute pe teritoriul ţării	Academia de Ştiinţe a Moldovei, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Institutul de Pedologie, Agrochimie şi Protecţia Solurilor "Nicolae Dimo", Institutul Ştiinţifico-practic de Biotehnologii în Zootehnice şi Medicina Veterinară	2016	550000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă	Sînt realizate studii în baza a 10 modele climatice
27.	Evaluarea temporală şi spaţială a impactului schimbării climei asupra apelor de suprafaţă, freatice şi subterane	Academia de Ştiinţe a Moldovei, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului		2016	420000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă, Fondul Ecologic Naţional	Sînt realizate evaluări temporale şi spaţiale, sînt elaborate şi distribuite hărţi de impact
28.	Evaluarea riscurilor/avantajelor pentru sănătatea umană şi dezvoltarea durabilă a sectoarelor	Academia de Ştiinţe a Moldovei, Ministerul Agriculturii,	Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie "Nicolae	2016	1200000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă	Studiul este realizat

	vulnerabile la schimbarea climei (agricultura, sectorul forestier, resursele acvatice, sectorul construcţii, sănătate umană etc.) cauzate de numărul sporit şi intensitatea mai mare a fenomenelor extreme	Dezvoltării Regionale şi Mediului, Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale	Testemiţanu", Agenţia "Moldsilva"				
29.	Evaluarea riscurilor şi vulnerabilităţii la schimbarea climei a sectorului energetic şi de transport	Academia de Ştiinţe a Moldovei, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, Ministerul Economiei şi Infrastructurii	Institutul de Energetică al Academiei de Ştiinţe a Moldovei, Universitatea Tehnică din Moldova	2016	550000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă	Studiul este realizat
Direcţia de acţiune nr.2. *Crearea bazei naţionale de date referitoare la schimbările climatice*							
30.	Evaluarea sistemului actual de colectare, monitorizare şi raportare a informaţiilor periodice hidrometeorologice şi climatice, în vederea identificării lacunelor şi căilor de depăşire a problemelor existente	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, Biroul Naţional de Statistică		2016	1000000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă	Raportul de evaluare este elaborat, sînt identificate lacune
31.	Colectarea tuturor informaţiilor existente în domeniul schimbărilor climatice şi consolidarea sistemul naţional de colectare, monitorizare, raportare statistică a datelor	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, Biroul Naţional de Statistică		2017	1500000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă	Datele sînt colectate
32.	Crearea bazei naţionale de date referitoare la schimbările climatice, care să concentreze informaţiile periodice hidrometeorologice şi climatice, informaţiile privind proiectele şi activităţile curente de adaptare la schimbările climatice	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, Biroul Naţional de Statistică, Centrul e-Guvernare		2018	1000000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă, Fondul Ecologic Naţional	Este creată baza de date la nivel naţional
33.	Crearea unor baze de date la nivel local	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi		2020	2000000	Bugetul de stat, asistenţă financiară	Sînt create baze de date la nivel local

		Mediului, Biroul Naţional de Statistică, Centrul e-Guvernare				externă, Fondul Ecologic Naţional	
Direcţia de acţiune nr.3. *Conştientizarea tuturor actorilor implicaţi, în special a populaţiei, în ceea ce priveşte riscurile schimbării climei şi măsurile de adaptare la această schimbare*							
34.	Crearea mecanismului de asigurare a sensibilizării publicului privind riscul schimbării climei şi măsurile de adaptare la această schimbare	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, Ministerul Economiei şi Infrastructurii, Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale		2020	1000000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă, Fondul Ecologic Naţional	Programul de informare şi sensibilizare este elaborat şi aprobat
35.	Organizarea campaniilor de sensibilizare, informare şi educaţie în domeniul schimbării climei, prin mijloace media şi prin alte metode de răspîndire a informaţiei	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale		2018	4500000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă, Fondul Ecologic Naţional	Sînt organizate campanii de informare în domeniul schimbării climei
36.	Revizuirea şi completarea curriculei şcolare pentru ciclul primar, gimnazial şi liceal, în vederea includerii temei “Schimbarea climei” în obiectele de studii de referinţă	Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului		2016	700000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă	Curricula şcolară este completată
37.	Elaborarea şi implementarea programelor şi materialelor accesibile de e-instruire (cărţi, broşuri etc.) privind adaptarea la schimbarea climei cu scopul perfecţionării abilităţii fermierilor, specialiştilor din domeniul medicinei,	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, Ministerul Economiei şi Infrastructurii, Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale		2018	1000000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă	Sînt realizate şi publicate programe şi materiale de e-instruire (cărţi, broşuri etc.) privind adaptarea la schimbarea climei

	protecţiei civile şi situaţii excepţionale, inginerilor din sectorul energetic, transporturi şi construcţii, altor specialişti						
38.	Crearea unui sistem de avertizare timpurie cu privire la hazardele naturale de origine climatică, care să prevadă accesul publicului la date şi informaţii necesare pentru evaluarea riscurilor şi impacturilor climatice	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, Ministerul Afacerilor Interne		2019	2000000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă	Este creat sistemul de avertizare timpurie cu privire la hazardele naturale de origine climatică. Sînt publicate periodic rapoarte de monitorizare a hazardelor naturale de origine climatică
Obiectivul specific nr.3. Asigurarea dezvoltării rezilienţei climatice prin reducerea cu cel puţin 50% a riscurilor schimbărilor climatice către anul 2020 şi facilitarea adaptării la schimbarea climei în 6 sectoare prioritare							
Direcţia de acţiune nr.1. *Reducerea riscurilor şi adaptarea la schimbările climatice în sectorul agricol*							
39.	Identificarea zonelor şi sectoarelor vulnerabile şi evaluarea necesităţilor şi posibilităţilor de alternanţă a culturilor şi de creştere a soiurilor mai rezistente, ca reacţie la schimbările climatice	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, Academia de Ştiinţe a Moldovei		2017	2000000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă	Este elaborat un studiu cu privire la zonele vulnerabile, la necesităţile şi posibilităţile de răspuns la schimbările climatice
40.	Elaborarea unui program de măsuri de conservare a apei în sol şi de ajustare a perioadelor de desfăşurare a activităţilor agricole la schimbările climatice	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului		2018	2000000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă	Este elaborat programul de măsuri, sînt realizate anumite activităţi
41.	Susţinerea cercetărilor agricole şi a producţiei experimentale în vederea selectării culturilor şi a obţinerii unor soiuri mai potrivite cu noile condiţii climatice	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului		2020	10000000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă	Au fost identificate fonduri, sînt realizate studii şi cercetări
42.	Dezvoltarea capacităţilor de adaptare la efectele schimbărilor climatice prin conştientizarea factorilor interesaţi cu ajutorul consultanţei	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului		2020	6000000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă	Sînt organizate campanii de informare, sînt oferite consultanţe, sînt editate materiale informative

	agricole şi al informaţiilor privind managementul exploataţiilor agricole						
43.	Elaborarea planurilor de irigaţii pe baza unei evaluări a impactului acestora, a viitoarei disponibilităţi a apei şi a nevoilor de apă, ţinînd seama de echilibrul între cerere şi ofertă	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului		2018	500000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă	Sînt elaborate şi aprobate planuri de irigaţii
44.	Crearea instrumentelor de management al riscurilor şi crizelor, pentru a face faţă consecinţelor economice produse de evenimente climatice	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului		2019	5000000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă	Sînt create instrumente de management al riscurilor
Direcţia de acţiune nr.2. *Reducerea riscurilor şi adaptarea la schimbările climatice în sectorul resurselor de apă*							
45.	Realizarea studiilor în vederea evaluării resurselor de apă disponibile, determinării vulnerabilităţii acestora la schimbările climatice, cerinţelor şi nevoilor de apă pentru principalele categorii de consum	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, Academia de Ştiinţe a Moldovei		2017	1000000	Bugetul de stat, Fondul Ecologic Naţional, asistenţă financiară externă	Sînt realizate studii multiaspectuale asupra resurselor de apă
46.	Asigurarea disponibilului de apă la sursă prin dezvoltarea infrastructurii de transformarea resurselor hidrologice în resurse socioeconomice	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului		2020	2000000	Bugetul de stat, Fondul Ecologic Naţional, asistenţă financiară externă	Sînt create noi lacuri de acumulare, infrastructură pentru colectarea apei din precipitaţii, sînt dezvoltate zone umede
47.	Asigurarea managementului integrat al apelor în baza principiului de bazin hidrografic	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Agenţia “Moldsilva”	2020	5000000	Bugetul de stat, Fondul Ecologic Naţional, asistenţă financiară externă	Sînt stabilite criterii privind calitatea apei, este îmbunătăţit procesul de tratate a apelor reziduale, sînt stabilite reglementări privind limitarea emisiilor de substanţe periculoase în apă

48.	Asigurarea unui management adecvat al riscului la inundaţii	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului		2020	2000000	Bugetul de stat, Fondul Ecologic Naţional, asistenţă financiară externă	Sînt reconstruite/ construite diguri de protecţie. Sînt create sisteme de prognozare a inundaţiilor, de informare şi alertă
49.	Întreprinderea măsurilor de combatere a secetei/deficitului de apă	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului		2020	60000000	Bugetul de stat, Fondul Ecologic Naţional, asistenţă financiară externă	Sînt create servicii de monitorizare şi avertizare, sînt diminuate scurgerile din reţelele de apă, sînt efectuate lucrări de cartografiere, sînt stabilite praguri de secetă, sînt create capacităţi de depozitare a apei
Direcţia de acţiune nr.3. *Reducerea riscurilor şi adaptarea la schimbările climatice în sectorul sănătăţii*							
50.	Evaluarea şi identificarea riscurilor de sănătate asociate cu schimbările climatice	Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale		2016	4000000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă	Studiul este elaborat, riscurile sînt identificate
51.	Identificarea şi monitorizarea grupurilor de risc şi a populaţiei vulnerabile la efectele schimbărilor climatice	Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale		2017	2000000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă	Sînt identificate grupurile de risc şi categoriile de populaţii vulnerabile la efectele schimbărilor climatice
52.	Asigurarea unui acces mai bun la asistenţă medicală pentru comunităţile izolate şi populaţia vulnerabilă la efectele schimbărilor climatice	Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale		2018	40000000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă	Sînt create mecanisme de acces la asistenţă medicală a populaţiei vulnerabile la schimbările climatice
53.	Evaluarea sistemelor existente de supraveghere a bolilor şi consolidarea lor prin includerea unor afecţiuni cauzate de schimbările climatice	Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale		2018	2000000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă	Sistemele de supraveghere a bolilor sînt îmbunătăţite şi consolidate
Direcţia de acţiune nr.4. *Reducerea riscurilor şi adaptarea la schimbările climatice în sectorul forestier*							
54.	Intensificarea procesului de extindere a teritoriilor acoperite cu vegetaţie forestieră şi de	Agenţia “Moldsilva”, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării		2020	500000000	Bugetul de stat, Fondul Ecologic Naţional,	Sînt împădurite 20,0 mii ha de terenuri, sînt create insule verzi

	reconstrucţie ecologică a pădurilor, crearea coridoarelor de interconexiune între masivele împădurite	Regionale şi Mediului				asistenţă financiară externă	
55.	Crearea fîşiilor forestiere pentru protecţia terenurilor agricole, drumurilor şi apelor	Agenţia "Moldsilva", Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, Ministerul Economiei şi Infrastructurii		2020	66000000	Bugetul de stat, Fondul Ecologic Naţional, asistenţă financiară externă	Sînt restabilite/create 3,0 mii ha de fîşii forestiere
56.	Crearea unor plantaţii forestiere pentru nevoile industriale şi energetice (plantarea pădurilor energetice pentru satisfacerea nevoilor populaţiei)	Ministerul Economiei şi Infrastructurii, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, Agenţia "Moldsilva"		2020	380000000	Bugetul de stat, Fondul Ecologic Naţional, asistenţă financiară externă	Sînt create plantaţii forestiere – 5 mii hectare
57.	Selectarea şi creşterea în pepiniere a unor specii de arbori rezistenţi la diverse condiţii climaterice	Agenţia "Moldsilva", Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Institutul de Cercetări şi Amenajări Silvice	2020	30000000	Bugetul de stat, Fondul Ecologic Naţional, asistenţă financiară externă	Sunt selectate specii de arbori rezistenţi, care sunt cultivaţi pe diverse suprafeţe
58.	Crearea spaţiilor verzi urbane şi rurale	Agenţia "Moldsilva", Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului	Autorităţile administraţiei publice locale	2020	64000000		2000 ha
Direcţia de acţiune nr.5. *Reducerea riscurilor şi adaptarea la schimbările climatice în sectorul energetic*							
59.	Promovarea surselor de energie regenerabilă care funcţionează în baza tehnologiilor prietenoase mediului	Ministerul Economiei şi Infrastructurii, Agenţia pentru Eficienţă Energetică		2020	1140000000 Eoliană	Bugetul de stat, Fondul Ecologic Naţional, Fondul pentru Eficienţă Energetică, asistenţă financiară externă	Sînt utilizate generatoare fotovoltaice, instalaţii eoliene, se foloseşte biomasă pentru încălzire
60.	Promovarea trecerii treptate de la utilizarea surselor de combustibil tradiţional la utilizarea biocombustibilului	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale şi Mediului, Ministerul		2020	2000000	Bugetul de stat, Fondul Ecologic Naţional, Fondul pentru	15% din combustibilul utilizat este biocombustibil, sînt implementate standarde şi

		Economiei şi Infrastructurii				Eficienţă Energetică, asistenţă financiară externă	regulamente tehnice
61.	Promovarea utilizării eficiente a energiei şi a produselor cu eficienţă energetică înaltă	Ministerul Economiei şi Infrastructurii, Agenţia pentru Eficienţă Energetică		2020	480000000	Bugetul de stat, Fondul Ecologic Naţional, Fondul pentru Eficienţă Energetică, asistenţă financiară externă	Intensitatea energetică este redusă cu 10%, este asigurată anual o eficienţă energetică de 2%
62.	Îmbunătăţirea durabilităţii infrastructurii de transport şi distribuţie a energiei	Ministerul Economiei şi Infrastructurii		2020	100000000	Bugetul de stat, asistenţă financiară externă	Sînt efectuate inspectări ale infrastructurii vulnerabile, sînt îngropate, redimensionate cablurile electrice
Direcţia de acţiune nr.6. *Reducerea riscurilor şi adaptarea la schimbările climatice în sectorul transporturilor*							
63.	Asigurarea unei proiectări a infrastructurii drumurilor luîndu-se în calcul necesitatea de adaptare la schimbările climatice	Ministerul Economiei şi Infrastructurii	Autorităţile administraţiei publice locale	2020	500000	Bugetul de stat, bugetele locale, asistenţă financiară externă	Sînt elaborate şi aprobate acte normative, standarde de proiectare a infrastructurii drumurilor
64.	Asigurarea planificării sistemului urban de transport în vederea creării infrastructurii necesare pentru promovarea transportului alternativ, cum ar fi mersul cu bicicleta	Ministerul Economiei şi Infrastructurii	Autorităţile administraţiei publice locale	2019	5000000	Bugetul de stat, bugetele locale, asistenţă financiară externă	În mediul urban sînt create piste pentru biciclişti
65.	Asigurarea durabilităţii infrastructurii de transport prin utilizarea materialelor rezistente la fluctuaţiile de temperatură, la inundaţii	Ministerul Economiei şi Infrastructurii		2017	500000	Bugetul de stat	Sînt elaborate şi aprobate acte normative, standarde privind asigurarea durabilităţii infrastructurii de transport

[Anexa nr.2 modificată prin Hot.Guv. nr.1143 din 21.11.2018, în vigoare 18.01.2019]

H O T Ă R Î R E
despre instituirea Comisiei naţionale pentru implementarea şi realizarea prevederilor Convenţiei-cadru a Organizaţiei Naţiunilor Unite cu privire la schimbarea climei, precum şi a mecanismelor şi prevederilor Protocolului de la Kyoto

nr. 1574 din 26.12.2003

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.6-12/50 din 01.01.2004

*** * ***

Guvernul **HOTĂRĂŞTE:**

1. Se aprobă:

Componenţa nominală a Comisiei naţionale pentru implementarea şi realizarea prevederilor Convenţiei-cadru a Organizaţiei Naţiunilor Unite cu privire la schimbarea climei, precum şi a mecanismelor şi prevederilor Protocolului de la Kyoto, conform anexei nr.1;

Regulamentul Comisiei naţionale pentru implementarea şi realizarea prevederilor Convenţiei-cadru a Organizaţiei Naţiunilor Unite cu privire la schimbarea climei, precum şi a mecanismelor şi prevederilor Protocolului de la Kyoto, conform anexei nr.2.

2. Se desemnează comisia nominalizată în calitate de autoritate naţională supremă responsabilă pentru implementarea şi realizarea prevederilor Convenţiei-cadru a Organizaţiei Naţiunilor Unite cu privire la schimbarea climei, precum şi a mecanismelor şi prevederilor Protocolului de la Kyoto.

3. Se stabileşte că, în caz de eliberare a membrilor Comisiei din funcţiile deţinute, atribuţiile lor în cadrul Comisiei vor fi executate de persoanele nou-desemnate în posturile respective, fără a fi emisă o nouă hotărîre de Guvern.

PRIM-MINISTRU **Vasile TARLEV**

Contrasemnată:
Ministrul ecologiei, construcţiilor şi dezvoltării teritoriului **Gheorghe Duca**
Ministrul economiei **Marian Lupu**

Chişinău, 26 decembrie 2003.
Nr.1574.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
nr.1574 din 26 decembrie 2003

COMPONENŢA NOMINALĂ
a Comisiei naţionale pentru implementarea şi realizarea prevederilor Convenţiei-cadru a Organizaţiei Naţiunilor Unite cu privire la schimbarea climei, precum şi a mecanismelor şi prevederilor Protocolului de la Kyoto

DUCA Gheorghe	ministrul ecologiei, construcţiilor şi dezvoltării teritoriului, preşedintele Comisiei
CAZAC Valeriu	directorul Serviciului Hidrometeorologic de Stat, vicepreşedintele Comisiei
SCORPAN Vasile	manager, oficiul schimbarea climei, Ministerul Ecologiei, Construcţiilor şi Dezvoltării Teritoriului, secretarul Comisiei

Membrii Comisiei:

CIOBANU Victor	vicepreşedinte al Comisiei parlamentare pentru economie, industrie, buget şi finanţe
SILVESTRU Petru	vicepreşedinte al Comisiei parlamentare pentru ecologie şi dezvoltarea teritoriului
COVALIU Sergiu	consultant principal în direcţia agricultură şi mediu a Cancelariei de Stat
BEJENARU Elena	seful direcţiei generale relaţii internaţionale şi asistenţă tehnică, Ministerul Ecologiei, Construcţiilor şi Dezvoltării Teritoriului
BOIAN Ilie	prim-vicedirector al Serviciului Hidrometeorologic de Stat
CHIORSAC Mihai	directorul Institutului de Energetică al Academiei de Ştiinţe a Moldovei
CONSTANTINOV Tatiana	directorul Institutului de Geografie al Academiei de Ştiinţe a Moldovei
ARION Valentin	profesor universitar, Universitatea de Stat din Moldova
GALUPA Dumitru	directorul Institutului de Cercetări şi Amenajări Silvice
TIMCIUC Ala	directorul departamentului relaţii economice externe, Ministerul Economiei
CIUREA Lucreţia	şeful direcţiei finanţare externă şi datorii, Ministerul Finanţelor
ZAGORODNIUC Arcadii	directorul direcţiei principale politică energetică, Ministerul Energeticii
BRATCENCO Veaceslav	directorul departamentului transport auto, Ministerul Transporturilor şi Comunicaţiilor
COMENDANT Ion	manager relaţii instituţionale, Compania "Union Fenosa"
TODOS Petru	profesor universitar, Universitatea Tehnică din Moldova

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
nr.1574 din 26 decembrie 2003

REGULAMENTUL
Comisiei naţionale pentru implementarea şi realizarea prevederilor Convenţiei-cadru a Organizaţiei Naţiunilor Unite cu privire la schimbarea climei, precum şi a mecanismelor şi prevederilor Protocolului de la Kyoto

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Regulamentul Comisiei naţionale pentru implementarea şi realizarea prevederilor Convenţiei-cadru a Organizaţiei Naţiunilor Unite cu privire la schimbarea climei, precum şi a mecanismelor şi prevederilor Protocolului de la Kyoto (în continuare – Comisia) este elaborat în baza Hotărîrii Parlamentului nr.404-XIII din 16 martie 1995 "Pentru ratificarea Convenţiei-cadru a Organizaţiei Naţiunilor Unite cu privire la schimbarea climei" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr.4, art.61) şi Legii nr.29-XV din 13 februarie 2003 pentru aderarea Republicii Moldova la Protocolul de la Kyoto la Convenţia-cadru a Organizaţiei Naţiunilor Unite cu privire la schimbarea climei (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.48, art.193).

2. În activitatea sa Comisia se călăuzeşte de Constituţia Republicii Moldova, legile şi hotărîrile Parlamentului, decretele Preşedintelui Republicii Moldova, hotărîrile, ordonanţele şi dispoziţiile Guvernului, precum şi de prezentul Regulament.

3. Comisia este autoritatea naţională supremă care coordonează activităţile de implementare în Moldova a prevederilor Convenţiei-cadru a Organizaţiei Naţiunilor Unite cu privire la schimbarea climei, precum şi a prevederilor Protocolului de la Kyoto.

II. SARCINILE ŞI FUNCŢIILE DE BAZĂ ALE COMISIEI

4. Sarcinile şi funcţiile de bază ale Comisiei sînt următoarele:

coordonarea activităţilor la nivel naţional şi internaţional privind implementarea obiectivelor prevederilor Convenţiei-cadru a Organizaţiei Naţiunilor Unite cu privire la schimbarea climei, precum şi a mecanismelor şi prevederilor Protocolului de la Kyoto;

elaborarea şi implementarea politicii şi strategiei privind realizarea în Moldova a activităţilor ce ţin de stoparea, diminuarea fenomenului privind schimbarea climei, adaptarea şi atenuarea impactului schimbării climei asupra aspectului socio-economic al ţării, sănătăţii populaţiei, ecosistemelor şi resurselor naturale;

elaborarea şi prezentarea spre examinare şi aprobare a actelor legislative pentru implementarea prevederilor Convenţiei-cadru a Organizaţiei Naţiunilor Unite cu privire la schimbarea climei, precum şi a mecanismelor şi prevederilor Protocolului de la Kyoto;

elaborarea strategiilor de realizare şi supravegherea modului de implementare în Moldova a proiectelor de asistenţă tehnică sau investiţionale în cadrul Mecanismului Dezvoltării Nepoluante al Protocolului de la Kyoto al Convenţiei-cadru a Organizaţiei Naţiunilor Unite cu privire la schimbarea climei;

coordonarea procesului de expertizare tehnică a propunerilor de proiecte preconizate spre a fi implementate în Moldova în cadrul Mecanismului Dezvoltării Nepoluante al Protocolului de la Kyoto;

coordonarea procesului de selectare şi aprobare a proiectelor ce urmează a fi implementate în Moldova în cadrul Mecanismului Dezvoltării Nepoluante al Protocolului de la Kyoto;

crearea condiţiilor de liberă concurenţă în procesul de promovare şi selectare a proiectelor din sectorul de stat, privat şi cel al societăţii civile;

certificarea proiectelor selectate pentru implementare la Secretariatul Convenţiei-cadru a Organizaţiei Naţiunilor Unite cu privire la schimbarea climei;

coordonarea procesului de negociere a condiţiilor de vînzare-cumpărare a cotelor de emisii certificate;

coordonarea procesului de certificare a cotelor de reducere a emisiilor gazelor cu efect de seră pentru fiecare proiect în parte;

selectarea şi aprobarea experţilor tehnici pentru fiecare proiect în parte;

asigurarea remunerării experţilor antrenaţi în expertiza tehnică din contul proiectelor examinate sau din alte fonduri bugetare şi extrabugetare;

contribuirea la soluţionarea litigiilor apărute în procesul implementării proiectelor aprobate de către Comisie.

III. ORGANIZAREA ACTIVITĂŢII COMISIEI

5. Componenţa nominală a Comisiei este constituită din persoane, desemnate de instituţiile implicate, şi aprobată prin hotărîre de Guvern.

6. Şedinţele Comisiei se convoacă în funcţie de necesităţi, dar nu mai rar decît o dată în trimestru.

7. Şedinţele Comisiei sînt prezidate de către preşedinte, iar în absenţa lui – de către vicepreşedinte.

8. Şedinţele Comisiei sînt deliberative, dacă la ele participă cel puţin 2/3 din numărul membrilor.

9. Hotărîrile Comisiei sînt adoptate cu majoritatea simplă de voturi.

10. Supravegherea executării hotărîrilor Comisiei este efectuată de către secretar.

IV. DISPOZIŢII FINALE

11. Comisia elaborează şi aprobă documente privind efectuarea expertizei în cadrul Mecanismului Dezvoltării Nepoluante al Protocolului de la Kyoto.

12. Comisia îşi întrerupe activitatea în temeiul unei hotărîri de Guvern.

L E G E
cu privire la Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală

nr. 114 din 03.07.2014

Monitorul Oficial nr.282-289/600 din 26.09.2014

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE
Articolul 1. Obiectul reglementării
Articolul 2. Reglementarea de către stat a domeniului proprietăţii intelectuale
Articolul 3. Proprietatea intelectuală
Articolul 4. Obiectele de proprietate intelectuală
Articolul 5. Oficiul naţional de proprietate intelectuală

Capitolul II
STATUTUL JURIDIC, ATRIBUŢIILE, DREPTURILE ŞI OBLIGAŢIILE AGEPI
Articolul 6. Statutul juridic
Articolul 7. Funcţiile şi atribuţiile AGEPI
Articolul 8. Drepturile AGEPI
Articolul 9. Obligaţiile AGEPI
Articolul 10. Colaborarea cu alte autorităţi, instituţii şi organizaţii

Capitolul III
(Abrogat)
Articolul 11. *Abrogat*
Articolul 12. *Abrogat*
Articolul 13. *Abrogat*

Capitolul IV
(Abrogat)
Articolul 14. *Abrogat*
Articolul 15. *Abrogat*
Articolul 16. *Abrogat*

Capitolul V
(Abrogat)
Articolul 17. *Abrogat*
Articolul 18. *Abrogat*
Articolul 19. *Abrogat*

Capitolul VI
ACTIVITĂŢILE DE BAZĂ ÎN DOMENIUL PROPRIETĂŢII INTELECTUALE

Secţiunea 1

Activităţile de examinare, de informare şi documentare, de promovare şi diseminare a informaţiei, activitatea editorial-poligrafică, activitatea de instruire şi pregătire în domeniul proprietăţii intelectuale
Articolul 20. Activitatea de examinare
Articolul 21. Activitatea de informare şi documentare
Articolul 22. Activitatea editorial-poligrafică
Articolul 23. Editarea Buletinului Oficial de Proprietate Intelectuală
Articolul 24. Activitatea de instruire şi pregătire a cadrelor
Articolul 25. Activitatea de promovare şi diseminare a informaţiei

Secţiunea a 2-a
Soluţionarea extrajudiciară a litigiilor în domeniul proprietăţii intelectuale
Articolul 26. Comisia de contestaţii şi competenţa acesteia
Articolul 27. Comisia de mediere în domeniul proprietăţii intelectuale şi competenţa acesteia
Articolul 28. Mediatorul din cadrul Comisiei de mediere
Articolul 29. Arbitrajul specializat în domeniul proprietăţii intelectuale şi competenţa acestuia

Secţiunea a 3-a
Reprezentarea în domeniul proprietăţii intelectuale
Articolul 30. Principiile generale privind reprezentarea în domeniul proprietăţii intelectuale
Articolul 31. Drepturile şi obligaţiile mandatarului autorizat
Articolul 32. Răspunderea mandatarului autorizat
Articolul 33. Suspendarea şi încetarea activităţii mandatarului autorizat

Secţiunea a 4-a
Evaluarea în domeniul proprietăţii intelectuale
Articolul 34. Principiile generale privind evaluarea în domeniul proprietăţii intelectuale
Articolul 35. Drepturile şi obligaţiile evaluatorului obiectelor de proprietate intelectuală
Articolul 36. Suspendarea şi încetarea activităţii evaluatorului obiectelor de proprietate intelectuală

Capitolul VII
DISPOZIŢII TRANZITORII ŞI FINALE
Articolul 37. Organizarea executării prezentei legi

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Obiectul reglementării

Prezenta lege stabileşte cadrul legal, statutul juridic, principiile şi direcţiile de activitate, funcţiile, atribuţiile, drepturile şi obligaţiile Agenţiei de Stat pentru Proprietatea Intelectuală, organizarea activităţii în cadrul acesteia, finanţarea şi activitatea economico-financiară a acesteia, precum şi activităţile sale de bază în domeniul proprietăţii intelectuale.

Articolul 2. Reglementarea de către stat a domeniului proprietăţii intelectuale

(1) Statul garantează dreptul cetăţenilor la proprietate intelectuală, libertatea creaţiei artistice şi ştiinţifice, precum şi apărarea, în baza legii, a intereselor lor economice şi personale ce apar în legătură cu practicarea diverselor genuri de creaţii intelectuale.

(2) Pe teritoriul Republicii Moldova, protecţia juridică a proprietăţii intelectuale se asigură de către oficiul naţional de proprietate intelectuală, în conformitate cu legislaţia în domeniul proprietăţii intelectuale şi cu tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 3. Proprietatea intelectuală

(1) Proprietatea intelectuală este proprietate privată, care aparţine persoanelor fizice sau juridice cu drept de posesiune, folosinţă şi dispoziţie.

(2) Proprietatea intelectuală cuprinde obiectele ce rezultă din activitatea intelectuală în domeniile industrial, economic, comercial, ştiinţific, informaţional, literar şi/sau artistic, precum şi în alte domenii.

(3) Proprietatea intelectuală se constituie din următoarele componente:

a) proprietatea industrială;

b) dreptul de autor şi drepturile conexe.

Articolul 4. Obiectele de proprietate intelectuală

(1) Se consideră obiect de proprietate intelectuală orice rezultat al activităţii intelectuale, confirmat şi protejat prin drepturile corespunzătoare privind utilizarea acestuia.

(2) Obiectele de proprietate intelectuală se divizează în două categorii:

a) obiecte de proprietate industrială (invenţii, soiuri de plante, topografii de circuite integrate, mărci, desene şi modele industriale, indicaţii geografice, denumiri de origine şi specialităţi tradiţionale garantate);

b) obiecte ale dreptului de autor (opere literare, artistice şi ştiinţifice) şi ale drepturilor conexe (interpretări, fonograme, videograme şi emisiuni ale organizaţiilor de difuziune).

(3) De domeniul proprietăţii intelectuale ţin şi alte bunuri ce dispun de un sistem de reglementare separat, cum ar fi:

a) secretul comercial (know-how);

b) numele comercial.

(4) În cazul obiectelor de proprietate industrială, dreptul asupra acestora apare în urma înregistrării obiectului, a acordării titlului de protecţie de către oficiul naţional de proprietate intelectuală sau în alte condiţii prevăzute de legislaţia naţională, precum şi în baza tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte. În cazul obiectelor dreptului de autor şi ale drepturilor conexe, înregistrarea nu este o condiţie obligatorie pentru apariţia şi exercitarea drepturilor respective, aceste obiecte fiind protejate din momentul creării lor.

Articolul 5. Oficiul naţional de proprietate intelectuală

(1) Oficiul naţional de proprietate intelectuală este Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (denumită în continuare *AGEPI*), care îşi exercită funcţiile şi atribuţiile stabilite de prezenta lege şi de alte acte normative, asigură implementarea strategiilor de dezvoltare a domeniului proprietăţii intelectuale şi monitorizează respectarea legislaţiei în acest domeniu.

(2) AGEPI activează în calitate de oficiu receptor al cererilor de acordare a protecţiei pentru obiectele de proprietate intelectuală în străinătate, conform tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte.

(3) AGEPI este independentă în adoptarea hotărîrilor privind protecţia juridică a obiectelor de proprietate intelectuală. Aceste hotărîri pot fi atacate la Comisia de contestaţii a AGEPI, în Arbitrajul specializat sau în instanţa de judecată.

(4) AGEPI asigură protecţia proprietăţii intelectuale şi desfăşoară activităţi ce includ, drept componente de bază, examinarea cererilor din domeniul proprietăţii intelectuale şi acordarea titlurilor de protecţie conform legislaţiei naţionale în domeniu, activităţi de soluţionare extrajudiciară a litigiilor, de mediere şi arbitraj specializat în domeniul proprietăţii intelectuale, de informare şi documentare, de promovare şi diseminare a informaţiei, editorial-poligrafice, de instruire şi pregătire a specialiştilor în domeniul proprietăţii intelectuale.

(5) AGEPI îşi desfăşoară activitatea în conformitate cu Constituţia Republicii Moldova, prezenta lege, legile speciale din domeniu şi alte acte legislative, decretele Preşedintelui Republicii Moldova, hotărîrile şi ordonanţele Guvernului, tratatele internaţionale în domeniul proprietăţii intelectuale la care Republica Moldova este parte.

Capitolul II
STATUTUL JURIDIC, ATRIBUŢIILE, DREPTURILE ŞI OBLIGAŢIILE AGEPI

Articolul 6. Statutul juridic

(1) AGEPI este o autoritate administrativă centrală în subordinea Guvernului, responsabilă de promovarea şi realizarea activităţilor în domeniul protecţiei juridice a proprietăţii intelectuale privind drepturile de proprietate industrială, dreptul de autor şi drepturile conexe. Regulamentul privind organizarea şi funcţionarea AGEPI, precum şi structura şi efectivul-limită ale acesteia se aprobă de Guvern.

(2) AGEPI are statut de persoană juridică cu sediul în municipiul Chişinău, cu o denumire oficială şi o denumire prescurtată în limba de stat şi o ştampilă cu Stema de Stat a Republicii Moldova.

(3) Bugetul AGEPI se elaborează, se aprobă şi se administrează în conformitate cu principiile, regulile şi procedurile stabilite de Legea finanţelor publice şi responsabilităţii bugetar-fiscale nr.181/2014.

(3^1) Metodologia de calculare a tarifelor pentru serviciile prestate de AGEPI, nomenclatorul serviciilor şi cuantumul tarifelor la serviciile prestate de către aceasta se aprobă de Guvern.

(4) AGEPI reprezintă Republica Moldova în Organizaţia Mondială a Proprietăţii Intelectuale, în alte organizaţii internaţionale, regionale şi interstatale pentru protecţia proprietăţii intelectuale, întreţine şi dezvoltă relaţii de colaborare cu acestea, precum şi cu instituţiile de profil ale altor state.

[Art.6 modificat prin Legea nr.140 din 27.07.2018, în vigoare 17.08.2018]

Articolul 7. Funcţiile şi atribuţiile AGEPI

(1) AGEPI exercită următoarele funcţii:

a) planifică din punct de vedere strategic şi implementează obiectivele de dezvoltare a sistemului naţional de proprietate intelectuală;

b) organizează şi gestionează funcţionarea sistemului naţional de proprietate intelectuală în conformitate cu legislaţia Republicii Moldova şi cu tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte;

c) asigură promovarea propunerilor referitoare la cadrul normativ privind protecţia proprietăţii intelectuale şi perfecţionarea legislaţiei naţionale în domeniu, avizează proiecte de acte normative elaborate de alte autorităţi publice;

d) prestează servicii aferente domeniului proprietăţii intelectuale, în conformitate cu legislaţia.

(2) AGEPI are următoarele atribuţii:

a) recepţionează şi examinează cererile pentru acordarea protecţiei, acordă şi eliberează, în numele statului, titluri de protecţie pentru obiectele de proprietate intelectuală, conform legislaţiei în domeniul proprietăţii intelectuale;

b) gestionează şi depozitează registrele naţionale ale cererilor depuse şi registrele naţionale ale titlurilor de protecţie acordate pentru invenţii, soiuri de plante, topografii de circuite integrate, mărci, desene şi modele industriale, registrele naţionale ale indicaţiilor geografice protejate, denumirilor de origine protejate şi specialităţilor tradiţionale garantate, registrul de stat al obiectelor protejate de dreptul de autor şi drepturile conexe, registrele naţionale ale contractelor de licenţă, de cesiune, de gaj şi de franchising referitoare la obiectele de proprietate industrială, registrul de stat al titularilor marcajelor de control, registrele naţionale ale mandatarilor autorizaţi şi evaluatorilor în domeniul proprietăţii intelectuale;

c) administrează, stochează şi dezvoltă bazele de date în domeniul proprietăţii intelectuale în conformitate cu legislaţia;

d) elaborează, coordonează şi execută programe şi acorduri de colaborare cu alte ţări şi/sau organizaţii internaţionale în domeniul său de activitate;

e) elaborează şi implementează programe de formare continuă şi de perfecţionare a specialiştilor în domeniul proprietăţii intelectuale;

f) organizează cursuri de pregătire şi de perfecţionare a consilierilor, a mandatarilor autorizaţi şi a evaluatorilor în domeniul proprietăţii intelectuale şi eliberează certificate de calificare profesională;

g) desfăşoară activităţi editoriale în limita funcţiilor atribuite, editează şi publică Buletinul Oficial de Proprietate Intelectuală şi alte publicaţii destinate promovării domeniului proprietăţii intelectuale;

h) elaborează şi aprobă regulamente şi instrucţiuni, formulare-tip şi alte acte de procedură necesare executării prevederilor legislaţiei în domeniul proprietăţii intelectuale;

i) monitorizează activitatea Comisiei de contestaţii, Comisiei de mediere şi a Arbitrajului specializat în domeniul proprietăţii intelectuale;

j) organizează şi participă la expoziţii, simpozioane, conferinţe, concursuri, seminare şi la alte activităţi naţionale sau internaţionale în domeniul proprietăţii intelectuale;

k) acordă, la solicitare, servicii şi consultanţă în domeniul proprietăţii intelectuale;

l) înregistrează contractele de cesiune, de licenţă, de gaj şi de franchising ale drepturilor privind obiectele de proprietate industrială;

m) publică datele privind cererile din domeniul proprietăţii intelectuale şi titlurile de protecţie;

n) asigură evidenţa, stocarea şi completarea colecţiei de documente şi publicaţii de specialitate din domeniul proprietăţii intelectuale;

o) efectuează, la cerere şi contra plată, cercetări documentare în domeniul proprietăţii industriale;

p) recepţionează şi examinează cererile şi actele necesare pentru înregistrarea solicitanţilor în Registrul de stat al titularilor marcajelor de control;

q) eliberează marcaje de control pentru titularii drepturilor asupra exemplarelor unor opere sau fonograme înregistraţi la AGEPI;

r) efectuează, la cererea organelor competente, examinarea exemplarelor unor opere sau fonograme şi întocmeşte rapoarte de constatare tehnico-ştiinţifică şi de expertiză;

s) avizează, monitorizează şi supraveghează activitatea organizaţiilor de gestiune colectivă a dreptului de autor şi/sau a drepturilor conexe.

Articolul 8. Drepturile AGEPI

Pentru realizarea funcţiilor şi atribuţiilor sale, AGEPI are următoarele drepturi:

a) să încheie contracte conform funcţiilor şi atribuţiilor sale, inclusiv contracte de prestări servicii, precum şi alte acte juridice conform legislaţiei în vigoare;

b) să stabilească sistemul de retribuire şi stimulare a muncii conform legislaţiei în vigoare;

c) să asigure pregătirea, reciclarea şi perfecţionarea cadrelor naţionale în domeniul proprietăţii intelectuale;

d) să desfăşoare activităţi editoriale în limita funcţiilor atribuite, să încheie şi să execute contracte de editare conform legislaţiei privind activitatea editorială;

e) să sprijine brevetarea în străinătate a invenţiilor create în Republica Moldova conform procedurii aprobate de Guvern.

[Lit.f) art.8 abrogată prin Legea nr.140 din 27.07.2018, în vigoare 17.08.2018]

Articolul 9. Obligaţiile AGEPI

AGEPI are următoarele obligaţii:

a) să activeze în strictă conformitate cu Constituţia Republicii Moldova, cu prezenta lege şi cu alte acte normative;

b) să asigure protecţia şi stocarea informaţiilor confidenţiale şi a altor informaţii ce au devenit cunoscute în exerciţiul atribuţiilor angajaţilor săi. Aceste informaţii pot fi prezentate unor autorităţi în condiţiile legii;

c) să acorde sprijinul necesar, în limita competenţelor atribuite prin lege, organelor împuternicite cu identificarea şi combaterea contravenţiilor şi a infracţiunilor comise în materia drepturilor de proprietate intelectuală;

d) să creeze angajaţilor săi condiţii corespunzătoare de muncă, să asigure securitatea muncii şi securitatea antiincendiară, să respecte normele sanitare şi de protecţie a mediului ambiant.

[Lit.e) art.9 abrogată prin Legea nr.140 din 27.07.2018, în vigoare 17.08.2018]

Articolul 10. Colaborarea cu alte autorităţi, instituţii şi organizaţii

(1) În vederea realizării obiectivelor de dezvoltare a sistemului naţional de proprietate intelectuală este instituită Comisia naţională pentru proprietatea intelectuală, în calitate de organ consultativ pe lîngă Guvern, care are drept scop coordonarea activităţii şi asigurarea interacţiunii ministerelor şi a altor autorităţi administrative centrale, precum şi a titularilor dreptului de proprietate intelectuală în activitatea de dezvoltare şi consolidare a sistemului naţional de proprietate intelectuală şi în lupta cu contrafacerea şi pirateria în Republica Moldova. La fel, AGEPI colaborează cu autorităţile publice centrale şi locale, cu alte instituţii şi organizaţii, cu societatea civilă şi cu organizaţiile internaţionale.

(2) Modul de interacţiune şi colaborare se stabileşte în temeiul acordurilor încheiate cu autorităţile, instituţiile şi organizaţiile menţionate la alin.(1), în temeiul tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte, precum şi al actelor normative din domeniu.

(3) În cadrul AGEPI pot fi create comisii şi grupuri de lucru care sînt convocate pentru examinarea şi soluţionarea unor probleme specifice. În lucrările comisiilor şi ale grupurilor de lucru pot fi implicaţi specialişti şi experţi din diverse domenii din cadrul altor instituţii/organizaţii.

Capitolul III
STRUCTURA ORGANIZATORICĂ ŞI ADMINISTRAREA AGEPI

[Capitolul III (art.11-13) abrogat prin Legea nr.140 din 27.07.2018, în vigoare 17.08.2018]

Articolul 11. Structura organizatorică
[Art.11 abrogat prin Legea nr.140 din 27.07.2018, în vigoare 17.08.2018]

Articolul 12. Administrarea AGEPI
[Art.12 abrogat prin Legea nr.140 din 27.07.2018, în vigoare 17.08.2018]

Articolul 13. Atribuţiile directorului general al AGEPI
[Art.13 abrogat prin Legea nr.140 din 27.07.2018, în vigoare 17.08.2018]

Capitolul IV
DREPTURILE ŞI OBLIGAŢIILE ANGAJATULUI AGEPI. INCOMPATIBILITĂŢI

[Capitolul IV (art.14-16) abrogat prin Legea nr.140 din 27.07.2018, în vigoare 17.08.2018]

Articolul 14. Drepturile angajatului AGEPI
[Art.14 abrogat prin Legea nr.140 din 27.07.2018, în vigoare 17.08.2018]

Articolul 15. Obligaţiile şi răspunderea angajatului AGEPI
[Art.15 abrogat prin Legea nr.140 din 27.07.2018, în vigoare 17.08.2018]

Articolul 16. Incompatibilităţi
[Art.16 abrogat prin Legea nr.140 din 27.07.2018, în vigoare 17.08.2018]

Capitolul V
FINANŢAREA ŞI ACTIVITATEA ECONOMICO-FINANCIARĂ A AGEPI

[Capitolul V (art.17-19) abrogat prin Legea nr.140 din 27.07.2018, în vigoare 17.08.2018]

Articolul 17. Finanţarea şi asigurarea tehnico-materială a AGEPI
[Art.17 abrogat prin Legea nr.140 din 27.07.2018, în vigoare 17.08.2018]

Articolul 18. Activitatea economico-financiară şi patrimoniul AGEPI
[Art.18 abrogat prin Legea nr.140 din 27.07.2018, în vigoare 17.08.2018]

Articolul 19. Evidenţa contabilă, prezentarea dărilor de seamă fiscale, a rapoartelor statistice şi controlul activităţii economico-financiare a AGEPI
[Art.19 abrogat prin Legea nr.140 din 27.07.2018, în vigoare 17.08.2018]

Capitolul VI
ACTIVITĂŢILE DE BAZĂ ÎN DOMENIUL PROPRIETĂŢII INTELECTUALE

Secţiunea 1

Activităţile de examinare, de informare şi documentare, de promovare şi diseminare a informaţiei, activitatea editorial-poligrafică, activitatea de instruire şi pregătire în domeniul proprietăţii intelectuale

Articolul 20. Activitatea de examinare

(1) Examinarea cererilor în domeniul proprietăţii intelectuale se face de către AGEPI în limita cerinţelor speciale pentru fiecare obiect de proprietate intelectuală în parte, conform legislaţiei.

(2) Procedura de examinare este realizată, conform legislaţiei naţionale şi internaţionale în domeniul proprietăţii intelectuale, de către examinatorii din cadrul AGEPI care dispun de competenţa necesară.

(3) În cadrul examinării cererilor din domeniul proprietăţii intelectuale se constată dacă acestea şi obiectele de proprietate intelectuală la care se referă îndeplinesc cerinţele stabilite în legile speciale în domeniul proprietăţii intelectuale şi dacă întrunesc criteriile şi elementele necesare pentru acordarea protecţiei.

(4) Examinatorii sînt independenţi în realizarea procedurilor de examinare şi sînt responsabili de desfăşurarea acestora în strictă conformitate cu legislaţia în domeniul proprietăţii intelectuale.

(5) AGEPI asigură pregătirea profesională şi perfecţionarea continuă a examinatorilor prin organizarea unor cursuri de instruire a cadrelor în domeniul proprietăţii intelectuale, prin organizarea de seminare, inclusiv prin intermediul unor instituţii în domeniu din străinătate.

(6) La iniţiativa AGEPI, examinarea cererilor din domeniul proprietăţii intelectuale depuse la AGEPI se poate face în cadrul oficiilor de proprietate intelectuală ale altor state, în baza unor acorduri de colaborare.

Articolul 21. Activitatea de informare şi documentare

(1) AGEPI desfăşoară activităţi de informare şi documentare şi oferă, la cerere, acces la informaţiile publice din domeniul proprietăţii intelectuale şi la sursele de informare şi documentare de referinţă, avînd drept scop stimularea activităţilor inovative, sporirea nivelului de conştientizare a avantajelor protecţiei obiectelor de proprietate intelectuală şi facilitarea accesului liber, rapid şi individual al tuturor persoanelor interesate la procedurile de protecţie a obiectelor de proprietate intelectuală.

(2) Pentru informare şi documentare în domeniul proprietăţii intelectuale, persoanele interesate pot beneficia de serviciile bibliotecii specializate, arhivei şi registrelor naţionale, de asemenea pot accesa online bazele de date ale AGEPI.

(3) Biblioteca specializată pune la dispoziţia beneficiarilor orice informaţii şi documente din domeniul proprietăţii intelectuale aflate în colecţia de literatură şi documente din domeniu, acordă asistenţă de informare şi documentare din bazele de date naţionale şi internaţionale, oferă alte servicii informaţional-bibliografice în domeniu, de asemenea asigură păstrarea şi completarea colecţiei de documente prin abonarea la ediţiile periodice de specialitate, achiziţionarea literaturii din domeniu şi schimbul informaţional bilateral.

(4) Fondul documentelor de arhivă în domeniul proprietăţii intelectuale este constituit din fondul documentelor de procedură finalizate şi depuse în păstrare conform legislaţiei privind Fondul arhivistic al Republicii Moldova şi poate fi consultat, la cerere, de persoanele interesate cu respectarea legislaţiei în vigoare. Evidenţa, acumularea, păstrarea şi utilizarea documentelor rezultate din procedurile de înregistrare a obiectelor de proprietate intelectuală se asigură de AGEPI în conformitate cu Nomenclatorul arhivistic al AGEPI, regulamentele şi instrucţiunile

aprobate prin ordinul directorului general al AGEPI, coordonate cu Arhiva Naţională a Republicii Moldova.

(5) Registrele naţionale de cereri de protecţie şi titluri de protecţie acordate pentru invenţii, mărci, desene şi modele industriale, topografii de circuite integrate, soiuri de plante, precum şi alte registre instituite conform unor legi speciale în domeniul proprietăţii intelectuale, cum ar fi registrele naţionale ale indicaţiilor geografice protejate, denumirilor de origine protejate, specialităţilor tradiţionale garantate, registrele naţionale ale contractelor de licenţă, de cesiune, de gaj şi de franchising referitoare la obiectele de proprietate industrială, registrul cererilor de examinare a contestaţiilor, registrul mărcilor notorii, registrul de stat al obiectelor protejate de dreptul de autor şi drepturile conexe, registrul de stat al titularilor marcajelor de control, registrele naţionale ale mandatarilor autorizaţi şi evaluatorilor în domeniul proprietăţii intelectuale pot fi consultate, la cerere şi gratuit, de orice persoană interesată. Principiile de instituire, ţinere, reorganizare a registrelor naţionale din domeniul proprietăţii intelectuale, precum şi modul de lichidare a acestora sînt reglementate de legislaţia cu privire la registre.

(6) În scopul prelucrării, stocării şi diseminării informaţiei privind obiectele de proprietate intelectuală depuse spre înregistrare şi/sau înregistrate, AGEPI administrează, păstrează şi dezvoltă baze de date în domeniul proprietăţii intelectuale. Procedura de gestionare, completare şi utilizare a bazelor de date se aprobă prin ordinul directorului general al AGEPI în conformitate cu legislaţia.

Articolul 22. Activitatea editorial-poligrafică

(1) Activitatea editorial-poligrafică în domeniul proprietăţii intelectuale se constituie din totalitatea activităţilor desfăşurate de editura şi tipografia instituite în cadrul AGEPI şi este conformă cu legislaţia privind activitatea editorială.

(2) Activitatea editorial-poligrafică în domeniul proprietăţii intelectuale constă în pregătirea pentru tipar, tipărirea şi difuzarea publicaţiilor periodice oficiale şi a celor de specialitate în domeniu (Buletinul Oficial de Proprietate Intelectuală, revista de proprietate intelectuală "Intellectus"), a materialelor distribuite, necesare promovării domeniului, precum şi a titlurilor de protecţie, cărţilor, broşurilor, culegerilor, cataloagelor, reclamelor, diplomelor, buletinelor informative şi a altor materiale poligrafice pentru necesităţile interne ale AGEPI.

(3) Scopul activităţii editorial-poligrafice este reflectarea multilaterală şi competentă a aspectelor sistemului naţional de proprietate intelectuală, elucidarea prevederilor legislaţiei naţionale şi internaţionale în domeniul proprietăţii intelectuale, publicarea unor materiale de informare, a unor studii ştiinţifice şi metodologice referitoare la proprietatea intelectuală, punerea la dispoziţia publicului a informaţiei privind procedurile de obţinere a protecţiei juridice pentru obiectele de proprietate intelectuală, relevarea mecanismelor de realizare şi respectare a drepturilor obţinute de titulari, de exploatare a obiectelor proprietăţii intelectuale, publicarea unor studii ale cercetătorilor şi inventatorilor din diverse domenii ale ştiinţei, economiei şi tehnicii.

Articolul 23. Editarea Buletinului Oficial de Proprietate Intelectuală

(1) AGEPI editează şi publică lunar Buletinul Oficial de Proprietate Intelectuală în conformitate cu prezenta lege şi cu legislaţia în domeniul proprietăţii intelectuale.

(2) În Buletinul Oficial de Proprietate Intelectuală se publică informaţii privind cererile din domeniul proprietăţii intelectuale depuse la AGEPI, titlurile de protecţie acordate şi certificatele înregistrate, modificările în statutul juridic al obiectelor de proprietate industrială, hotărîrile Comisiei de contestaţii, deciziile instanţelor judecătoreşti privind litigiile în domeniul proprietăţii

intelectuale, acte normative naţionale şi tratate internaţionale, comunicări şi alte informaţii de ordin general ce vizează domeniul proprietăţii intelectuale.

(3) Buletinul Oficial de Proprietate Intelectuală este publicat pe suport de hîrtie, în format electronic (pe CD-ROM), precum şi pe pagina web oficială a AGEPI. Informaţia publicată pe suport de hîrtie, în format electronic şi pe pagina web oficială are aceeaşi forţă juridică.

(4) Procedura de editare, precum şi cerinţele privind publicarea informaţiilor în Buletinul Oficial de Proprietate Intelectuală se aprobă prin ordinul directorului general al AGEPI.

Articolul 24. Activitatea de instruire şi pregătire a cadrelor

(1) Instruirea şi pregătirea cadrelor în domeniul proprietăţii intelectuale se realizează prin desfăşurarea unor cursuri de instruire în domeniu, organizate de AGEPI.

(2) Cursurile de instruire în domeniul proprietăţii intelectuale se organizează, la cerere, conform legislaţiei în domeniul învăţămîntului.

(3) Studiile se finalizează cu susţinerea examenelor şi cu eliberarea certificatelor de calificare "Consilier în proprietate intelectuală" şi "Specialist în evaluarea proprietăţii intelectuale".

(4) Organizarea şi desfăşurarea cursurilor de instruire în domeniul proprietăţii intelectuale, perioada de instruire, lista persoanelor înscrise la cursuri şi lista specialiştilor care asigură procesul de instruire se aprobă prin ordinul directorului general al AGEPI.

(5) Programele cursurilor de instruire în domeniul proprietăţii intelectuale sînt elaborate de AGEPI şi coordonate cu Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării.

(6) AGEPI colaborează cu instituţiile de învăţămînt preuniversitar şi universitar în vederea instruirii corpului profesoral şi a tineretului studios în domeniul proprietăţii intelectuale, inclusiv prin introducerea unor cursuri speciale în planurile şi în programele de studii.

(7) AGEPI participă la programele de instruire în domeniul proprietăţii intelectuale a reprezentanţilor instituţiilor şi autorităţilor publice cu atribuţii în domeniul respectării drepturilor de proprietate intelectuală.

[Art.24 modificat prin Legea nr.79 din 24.05.2018, în vigoare 15.06.2018]

Articolul 25. Activitatea de promovare şi diseminare a informaţiei

(1) AGEPI desfăşoară activităţi de promovare şi diseminare a informaţiei privind proprietatea intelectuală în scopul sensibilizării şi sporirii nivelului de conştientizare a beneficiarilor sistemului naţional de proprietate intelectuală şi a societăţii civile privind rolul proprietăţii intelectuale în dezvoltarea economică, socială şi culturală a ţării.

(2) Promovarea şi diseminarea informaţiilor cu privire la proprietatea intelectuală au loc prin organizarea şi desfăşurarea expoziţiilor, seminarelor, simpozioanelor şi conferinţelor naţionale şi internaţionale în domeniul proprietăţii intelectuale, prin colaborarea cu reprezentanţii instituţiilor de cercetare-dezvoltare din sfera ştiinţei şi inovării, cu agenţii economici, organizaţiile necomerciale şi cu mass-media, prin acordarea asistenţei de specialitate şi a consultaţiilor în domeniu.

(3) AGEPI dezvoltă şi administrează pagini de Internet în scopul diseminării şi oferirii accesului online la informaţia din domeniul proprietăţii intelectuale.

Secţiunea a 2-a
Soluţionarea extrajudiciară a litigiilor în domeniul proprietăţii intelectuale

Articolul 26. Comisia de contestaţii şi competenţa acesteia

(1) Comisia de contestaţii este organul instituit în cadrul AGEPI, avînd dreptul de soluţionare pe cale extrajudiciară a litigiilor în domeniul proprietăţii intelectuale.

(2) Atribuţiile Comisiei de contestaţii sînt:

a) soluţionarea contestaţiilor depuse împotriva deciziilor de înregistrare sau de respingere a înregistrării obiectelor de proprietate intelectuală, a hotărîrilor emise în cadrul procedurii de examinare a cererilor şi de acordare a titlurilor de protecţie pentru obiectele de proprietate intelectuală, precum şi împotriva celor emise în perioada de valabilitate a titlurilor de protecţie;

b) examinarea altor litigii în conformitate cu legile speciale în domeniul proprietăţii intelectuale şi cu alte acte legislative.

(3) Regulamentul privind organizarea şi funcţionarea Comisiei de contestaţii şi procedura de examinare a contestaţiilor se aprobă de Guvern.

Articolul 27. Comisia de mediere în domeniul proprietăţii intelectuale şi competenţa acesteia

(1) AGEPI instituie Comisia de mediere în domeniul proprietăţii intelectuale (denumită în continuare *Comisie de mediere*), care va coordona şi va organiza activitatea mediatorilor în vederea examinării şi soluţionării litigiilor ce ţin de competenţa sa în conformitate cu legile speciale din domeniul proprietăţii intelectuale, inclusiv cu prezenta lege.

(2) Participanţi la procesul de mediere sînt părţile şi mediatorul. Părţile pot recurge la mediere benevol, în baza unui acord comun, în conformitate cu legislaţia privind medierea.

(3) Atribuţiile de bază ale Comisiei de mediere sînt:

a) asigurarea bunei desfăşurări a medierii, în cazul în care procedura de mediere are loc în cadrul AGEPI;

b) coordonarea şi evidenţa procedurilor de mediere în domeniul proprietăţii intelectuale;

c) acordarea asistenţei necesare mediatorilor şi altor persoane implicate în procesul de mediere;

d) asigurarea păstrării secretului comercial, a confidenţialităţii altor informaţii oficiale cu accesibilitate limitată ce i-au fost prezentate, în condiţiile stabilite de lege;

e) exercitarea altor atribuţii în conformitate cu legislaţia.

(4) Comisia de mediere este constituită din 5 membri, dintre care doi sînt desemnaţi de AGEPI, doi – de Ministerul Justiţiei şi unul este selectat din mediul academic printr-un concurs organizat de AGEPI.

(5) Activitatea Comisiei de mediere este coordonată de preşedintele acesteia, ales de către membrii desemnaţi ai Comisiei cu o majoritate de voturi.

(6) Comisia de mediere nu are dreptul să intervină în soluţionarea litigiului ori să influenţeze în vreun mod mediatorii.

(7) Regulamentul privind organizarea şi funcţionarea Comisiei de mediere şi procedura de mediere sînt aprobate de Guvern.

Articolul 28. Mediatorul din cadrul Comisiei de mediere

(1) Mediator în cadrul Comisiei de mediere (denumit în continuare *mediator*) poate fi orice persoană fizică care are capacitatea de exerciţiu deplină, studii superioare, calificare şi experienţă în domeniul proprietăţii intelectuale, nu are antecedente penale şi a susţinut examenul de atestare la Consiliul de mediere de pe lîngă Ministerul Justiţiei.

(2) Persoanele care îndeplinesc condiţiile specificate la alin.(1) sînt înscrise în lista de mediatori ai Comisiei de mediere, care este publică şi are caracter de recomandare.

(3) Mediatorul are dreptul:

a) să solicite părţilor informaţii, materiale şi documente necesare pentru desfăşurarea procedurii de mediere;

b) să implice, dacă este necesar, alte persoane decît cele deja implicate în litigiu, specialişti în domeniu;

c) să informeze publicul referitor la desfăşurarea activităţii sale de mediere, respectînd principiul confidenţialităţii.

(4) Mediatorul are obligaţia:

a) să asigure respectarea principiilor medierii;

b) să informeze părţile cu privire la procedura de mediere, scopul şi efectele acesteia;

c) să dirijeze procedura de mediere în mod independent şi imparţial şi să se abţină de la soluţionarea unui litigiu dacă există anumite circumstanţe care l-ar împiedica să fie independent şi imparţial;

d) să acţioneze cu toată promptitudinea pentru ca părţile să ajungă la un acord reciproc convenabil într-un termen rezonabil;

e) să restituie materialele şi documentele ce i-au fost transmise de părţi în cadrul procedurii de mediere.

(5) Părţile pot alege, de comun acord, 1, 2 sau 3 mediatori din lista de mediatori ai Comisiei de mediere. Dacă părţile nu şi-au desemnat ele însele mediatorul (mediatorii), acesta (aceştia) va fi numit (vor fi numiţi) de către Comisia de mediere după consultarea cu părţile şi cu acordul mediatorului (mediatorilor).

(6) Cuantumul onorariului mediatorului se stabileşte prin acordul părţilor şi nu depinde de rezultatul final al medierii.

Articolul 29. Arbitrajul specializat în domeniul proprietăţii intelectuale şi competenţa acestuia

(1) Arbitrajul specializat în domeniul proprietăţii intelectuale (denumit în continuare *Arbitraj specializat*), în calitate de organ permanent pe lîngă AGEPI, este învestit cu funcţia de soluţionare a litigiilor ce apar între persoane fizice şi/sau juridice în domeniul proprietăţii intelectuale, cu condiţia existenţei între acestea a convenţiei de arbitraj.

(2) Arbitrajul specializat examinează litigiile vizînd următoarele aspecte:

a) calitatea de autor;

b) raporturile dintre coautori;

c) prioritatea;

d) raporturile dintre autorul obiectului de proprietate intelectuală creat în exerciţiul atribuţiilor de serviciu şi angajator, referitoare la modul de remunerare, dreptul de depunere a cererii şi cuantumul remuneraţiei;

e) eliberarea titlului de protecţie;

f) drepturile exclusive;

g) gestiunea colectivă a dreptului de autor şi a drepturilor conexe vizînd cuantumul remuneraţiei şi alte condiţii de acordare a licenţelor;

h) alte aspecte din domeniul proprietăţii intelectuale.

(3) Arbitru în Arbitrajul specializat poate fi orice persoană fizică care are competenţa profesională necesară în domeniul proprietăţii intelectuale pentru a soluţiona litigiile specificate la alin.(2).

(4) Părţile sînt libere să stabilească numărul de arbitri şi modul de numire a acestora, precum şi locul desfăşurării procedurii arbitrale.

(5) Lista arbitrilor se aprobă în modul stabilit de AGEPI şi are caracter de recomandare.

(6) Regulamentul privind organizarea şi funcţionarea Arbitrajului specializat şi procedura arbitrală sînt aprobate de Guvern.

Secţiunea a 3-a
Reprezentarea în domeniul proprietăţii intelectuale

Articolul 30. Principiile generale privind reprezentarea în domeniul proprietăţii intelectuale

(1) Persoanele fizice sau juridice care au domiciliul sau sediul principal, sau o întreprindere industrială ori comercială efectivă şi funcţională în Republica Moldova acţionează în faţa AGEPI personal sau prin intermediul unui reprezentant împuternicit printr-o procură.

(2) Persoanele fizice sau juridice care nu au nici domiciliul, nici sediul principal, nici o întreprindere industrială ori comercială efectivă şi funcţională în Republica Moldova vor fi reprezentate în faţa AGEPI, în procedurile stabilite de legile speciale în domeniul proprietăţii intelectuale, de un mandatar autorizat în proprietatea intelectuală (denumit în continuare *mandatar autorizat*), împuternicit printr-o procură.

(3) Calitatea de mandatar autorizat poate fi dobîndită de către orice persoană fizică care este cetăţean al Republicii Moldova, are domiciliul permanent în Republica Moldova, cunoaşte limba de stat, are studii superioare, a susţinut examenul în faţa Comisiei de atestare şi disciplină a mandatarilor autorizaţi în domeniul proprietăţii intelectuale din cadrul AGEPI (denumită în continuare *Comisie de atestare şi disciplină*) şi are o practică de cel puţin 3 ani în domeniul proprietăţii intelectuale sau studii superioare în acest domeniu, sau studii de consilier în domeniul proprietăţii intelectuale.

(4) Modul de atestare a cunoştinţelor mandatarului autorizat, de înregistrare în Registrul naţional al mandatarilor autorizaţi în proprietatea intelectuală, de monitorizare şi desfăşurare a activităţii mandatarilor autorizaţi, precum şi modul de organizare şi funcţionare a Comisiei de atestare şi disciplină se stabilesc de Guvern.

(5) Atestarea cunoştinţelor mandatarului autorizat, înregistrarea şi operarea modificărilor în Registrul naţional al mandatarilor autorizaţi în proprietatea intelectuală, eliberarea certificatului de mandatar autorizat sau a duplicatului acestuia, precum şi perfecţionarea mandatarilor autorizaţi se fac contra plată, în conformitate cu legislaţia în domeniul proprietăţii intelectuale.

Articolul 31. Drepturile şi obligaţiile mandatarului autorizat

(1) Mandatarul autorizat are dreptul:

a) să activeze ca reprezentant în orice formă admisă de legislaţia cu privire la antreprenoriat şi întreprinderi;

b) să formeze asociaţii profesionale sau să adere la asemenea asociaţii;

c) să delege împuternicirile sale unui alt reprezentant, în cazul în care clientul i-a permis o astfel de substituire, în cazul în care substituirea a fost prevăzută în procură sau în cazul în care este silit de circumstanţe, în scopul protejării intereselor clientului;

d) să fie remunerat pentru activitatea profesională şi să-i fie recuperate cheltuielile suportate în interesul clientului;

e) să aplice orice mijloace legale pentru obţinerea rezultatelor scontate;

f) să nu acorde servicii dacă clientul nu-şi onorează obligaţiile sau înaintează cerinţe a căror îndeplinire contravine normelor deontologice profesionale.

(2) Mandatarul autorizat are următoarele obligaţii:

a) să nu divulge informaţiile obţinute de la client decît în limitele contractului şi ale procurii;

b) să acţioneze cu bună-credinţă şi probitate profesională;

c) să întreprindă toate măsurile necesare pentru respectarea drepturilor şi intereselor legale ale clientului;

d) să nu acorde servicii clientului care înaintează cerinţe a căror îndeplinire contravine legislaţiei în vigoare;

e) să refuze acordarea de servicii persoanelor ale căror interese contravin intereselor persoanelor pe care le reprezintă, precum şi în cazul în care la procesul de examinare participă persoane cu care mandatarul autorizat este în relaţii de căsătorie, de rudenie sau de afinitate de pînă la gradul II inclusiv;

f) să nu reprezinte în unul şi acelaşi proces clienţi cu interese contrare;

g) să îndeplinească cerinţele clientului, cu excepţia cazurilor în care abaterea de la aceste cerinţe este doar în interesul clientului, iar mandatarul autorizat nu a avut posibilitatea să ceară acordul acestuia ori nu a primit la timp răspunsul la demersul său, informînd în acest caz clientul cît mai urgent posibil;

h) să aducă la cunoştinţa clientului, la cererea acestuia, toate informaţiile despre modul de respectare a contractului, să prezinte rapoarte şi să-i transmită fără întîrziere toate materialele primite în legătură cu executarea contractului;

i) să informeze neîntîrziat persoanele despre care ştie că ar putea avea drepturi sau obligaţii contractuale cu privire la decesul clientului persoană fizică sau cu privire la suspendarea activităţii clientului persoană juridică ce nu are succesori.

Articolul 32. Răspunderea mandatarului autorizat

(1) Mandatarul autorizat care şi-a încălcat obligaţiile prevăzute în contract sau obligaţiile profesionale poartă răspundere conform legislaţiei.

(2) Reclamaţiile, cererile şi sesizările persoanelor interesate referitoare la încălcările comise de mandatarii autorizaţi se depun la Comisia de atestare şi disciplină sau în instanţa judecătorească.

(3) Comisia de atestare şi disciplină examinează dosarul privind încălcarea comisă de mandatarul autorizat în prezenţa acestuia.

(4) La determinarea răspunderii, Comisia de atestare şi disciplină va lua în considerare gravitatea încălcării, împrejurările în care aceasta a fost comisă, activitatea anterioară a mandatarului autorizat în domeniul proprietăţii intelectuale şi atitudinea acestuia faţă de încălcarea comisă.

(5) Comisia de atestare şi disciplină poate aplica mandatarului autorizat care şi-a încălcat obligaţiile următoarele sancţiuni:

a) avertisment;

b) mustrare;

c) suspendarea activităţii pe o durată maximă de 6 luni cu adoptarea deciziei de susţinere a examenului de atestare;

d) radierea din Registrul naţional al mandatarilor autorizaţi în proprietatea intelectuală.

(6) Decizia Comisiei de atestare şi disciplină privind aplicarea sancţiunii stabilite este aprobată de directorul general al AGEPI. Aplicarea sancţiunii se înscrie în Registrul naţional al mandatarilor autorizaţi în proprietatea intelectuală.

(7) Dacă persoana sancţionată conform prevederilor alin.(5) lit.a) sau b) nu va comite o nouă încălcare timp de un an de la aplicarea sancţiunii respective, se va considera că ea nu a fost sancţionată, iar sancţiunea înscrisă în Registrul naţional al mandatarilor autorizaţi în proprietatea intelectuală va fi radiată.

(8) Decizia Comisiei de atestare şi disciplină privind sancţiunea aplicată mandatarului autorizat poate fi atacată conform prevederilor legislaţiei.

Articolul 33. Suspendarea şi încetarea activităţii mandatarului autorizat

(1) Activitatea mandatarului autorizat se suspendă în următoarele cazuri:

a) mandatarul autorizat a depus o cerere de suspendare a activităţii sale;

b) Comisia de atestare şi disciplină a luat decizia de aplicare a sancţiunii prevăzute la art.32 alin.(5) lit.c);

c) mandatarul autorizat a devenit salariat al AGEPI;

d) există o hotărîre a instanţei de judecată în acest sens.

(2) Încetarea activităţii mandatarului autorizat şi radierea sa din Registrul naţional al mandatarilor autorizaţi în proprietatea intelectuală au loc în următoarele cazuri:

a) mandatarul autorizat a depus o cerere de încetare a activităţii;

b) mandatarul autorizat şi-a pierdut cetăţenia Republicii Moldova ori şi-a mutat domiciliul în afara teritoriului Republicii Moldova;

c) mandatarul autorizat este supus unei măsuri de ocrotire judiciare sub forma tutelei;

d) mandatarul autorizat este sancţionat conform art.32 alin.(5) lit.d);

e) mandatarul autorizat a decedat;

f) există o hotărîre a instanţei de judecată în acest sens.

(3) În cazul în care mandatarul autorizat nu a activat timp de 5 ani consecutiv, conform datelor deţinute de AGEPI, şi nu a contestat în Comisia de contestaţii decizia privind radierea sa în termen de 15 zile de la data expedierii acesteia, acesta este radiat din Registrul naţional al mandatarilor autorizaţi în proprietatea intelectuală, în totalitate sau doar referitor la un obiect/cîteva obiecte de proprietate intelectuală, cu excepţia situaţiei în care el şi-a suspendat singur activitatea.

(4) Suspendarea sau încetarea activităţii mandatarului autorizat se face în baza deciziei Comisiei de atestare şi disciplină sau a hotărîrii instanţei de judecată, informaţia respectivă fiind publicată în Buletinul Oficial de Proprietate Intelectuală.

(5) Suspendarea activităţii mandatarului autorizat prevăzută la art.32 alin.(5) lit.c) poate înceta înaintea expirării termenului pentru care a fost aplicată, cu condiţia că mandatarul autorizat a depus o cerere în acest sens, a expirat cel puţin jumătate din termenul de suspendare şi acesta a susţinut examenul de atestare.

(6) În cazul radierii mandatarului autorizat din Registrul naţional al mandatarilor autorizaţi în proprietatea intelectuală, certificatul acestuia îşi pierde valoarea juridică.

[Art.33 modificat prin Legea nr.238 din 08.11.2018, în vigoare 30.12.2018]

Secţiunea a 4-a
Evaluarea în domeniul proprietăţii intelectuale

Articolul 34. Principiile generale privind evaluarea în domeniul proprietăţii intelectuale

(1) Evaluarea obiectelor de proprietate intelectuală reprezintă un proces de evaluare a utilităţii rezultatelor activităţii intelectuale, exprimate în echivalentul valoric al caracteristicilor tehnice, de consum, economice şi de altă natură ale obiectelor în cauză, şi este reglementată de legislaţia cu privire la activitatea de evaluare.

(2) Obiectul activităţii de evaluare este calculul valorii de piaţă, de bilanţ sau al altei valori a obiectelor de proprietate intelectuală, în funcţie de scopul utilizării rezultatelor obţinute.

(3) Subiecţi ai activităţii de evaluare sînt, pe de o parte, evaluatorii şi întreprinderile de evaluare, iar pe de altă parte, beneficiarii serviciilor de evaluare.

(4) Calitatea de evaluator al obiectelor de proprietate intelectuală poate fi dobîndită de către o persoană fizică cu o bună reputaţie şi studii superioare în evaluare, studii superioare economice sau tehnice, care are cetăţenia Republicii Moldova şi este titular al certificatului de calificare al evaluatorului, care posedă o experienţă de muncă în domeniul proprietăţii intelectuale, inclusiv în calitate de evaluator sau stagiar, de cel puţin un an şi nu are antecedente penale nestinse.

(5) Modul şi condiţiile de eliberare a certificatului de calificare al evaluatorului obiectelor de proprietate intelectuală, precum şi procedura de atestare şi reatestare a evaluatorilor obiectelor de proprietate intelectuală se stabilesc de Guvern.

Articolul 35. Drepturile şi obligaţiile evaluatorului obiectelor de proprietate intelectuală

(1) Evaluatorul obiectelor de proprietate intelectuală are dreptul:

a) să planifice în mod independent efectuarea lucrărilor de evaluare, conform legislaţiei şi contractului de prestare a serviciilor de evaluare;

b) să determine abordările şi metodele de evaluare, conform legislaţiei în domeniul evaluării şi standardelor de evaluare;

c) să aibă acces la documentaţia beneficiarului, necesară pentru efectuarea evaluării;

d) după caz, să solicite administraţiei întreprinderii de evaluare implicarea altor evaluatori şi specialişti în procesul de evaluare;

e) să fie membru al asociaţiilor obşteşti ale evaluatorilor şi să participe la activitatea acestora.

(2) Evaluatorul obiectelor de proprietate intelectuală are dreptul să renunţe, în condiţiile legii, la efectuarea evaluării în cazul în care beneficiarul:

a) a încălcat clauzele contractului de prestare a serviciilor de evaluare;

b) nu a prezentat actele necesare pentru evaluare sau a prezentat acte care conţin date incomplete sau eronate;

c) a intervenit în acţiunile evaluatorului pentru a influenţa rezultatele evaluării.

(3) Evaluatorul obiectelor de proprietate intelectuală este obligat:

a) să efectueze evaluarea în conformitate cu prevederile legislaţiei în vigoare şi cu contractul de prestare a serviciilor de evaluare;

b) să efectueze evaluarea în mod conştiincios;

c) să asigure confidenţialitatea informaţiei furnizate de beneficiar.

(4) Evaluatorul obiectelor de proprietate intelectuală nu are dreptul să efectueze evaluarea obiectelor de proprietate intelectuală în cazurile în care:

a) este titularul obiectului de proprietate intelectuală care urmează a fi evaluat;

b) este beneficiarul serviciilor de evaluare a obiectelor de proprietate intelectuală;

c) este în relaţii de căsătorie, de rudenie ori de afinitate pînă la gradul II inclusiv sau este asociatul uneia din persoanele specificate la lit.a) şi b).

Articolul 36. Suspendarea şi încetarea activităţii evaluatorului obiectelor de proprietate intelectuală

(1) Activitatea evaluatorului obiectelor de proprietate intelectuală se suspendă în cazurile în care:

a) evaluatorul obiectelor de proprietate intelectuală depune o cerere de suspendare a activităţii sale;

b) Comisia de atestare şi disciplină a adoptat decizia de retragere a certificatului de calificare din motivul încălcării de către evaluatorul obiectelor de proprietate intelectuală a obligaţiilor sale, prevăzute la art.35;

c) evaluatorul obiectelor de proprietate intelectuală a devenit salariat al AGEPI;

d) există o hotărîre a instanţei de judecată în acest sens.

(2) Încetarea activităţii evaluatorului obiectelor de proprietate intelectuală şi radierea sa din Registrul naţional al evaluatorilor obiectelor de proprietate intelectuală au loc în cazurile în care:

a) evaluatorul a depus o cerere de încetare a activităţii sale;

b) evaluatorul şi-a pierdut cetăţenia Republicii Moldova sau şi-a mutat domiciliul în afara teritoriului Republicii Moldova;

c) evaluatorul este supus unei măsuri de ocrotire judiciare sub forma tutelei;

d) evaluatorul a fost sancţionat pentru o contravenţie sau faptă penală comisă în domeniul său de activitate, în conformitate cu legislaţia;

e) evaluatorul a decedat;

f) există o hotărîre a instanţei de judecată în acest sens.

[Art.36 modificat prin Legea nr.238 din 08.11.2018, în vigoare 30.12.2018]

Capitolul VII
DISPOZIŢII TRANZITORII ŞI FINALE

Articolul 37. Organizarea executării prezentei legi

(1) La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă art.82 alin.(2) lit.i), secţiunea 1 a capitolului VII şi art.117 alin.(3) din Codul cu privire la ştiinţă şi inovare al Republicii Moldova nr.259-XV din 15 iulie 2004 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.125–129, art.663).

(2) Pînă la punerea în concordanţă a legislaţiei în vigoare cu prevederile prezentei legi, actele normative se vor aplica în măsura în care nu contravin prezentei legi.

(3) Guvernul, în termen de 12 luni de la data publicării prezentei legi:

a) va prezenta Parlamentului propuneri privind punerea în concordanţă a legislaţiei cu prezenta lege;

b) va pune actele sale normative în concordanţă cu prezenta lege;

c) va adopta actele normative necesare aplicării prezentei legi.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI Igor CORMAN

Nr.114. Chişinău, 3 iulie 2014.

L E G E
privind aprobarea Concepţiei securităţii informaţionale a Republicii Moldova

nr. 299 din 21.12.2017

Monitorul Oficial nr.48-57/122 din 16.02.2018

* * *

Parlamentul adoptă prezenta lege ordinară.

Art.1. – Se aprobă Concepţia securităţii informaţionale a Republicii Moldova, cuprinsă în anexă.

Art.2. – Guvernul, în comun cu Serviciul de Informaţii şi Securitate al Republicii Moldova, pînă la data de 30 iunie 2018, va elabora şi va prezenta Parlamentului spre aprobare programul de măsuri pentru implementarea concepţiei menţionate.

Art.3. – Guvernul, în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, va elabora şi va prezenta spre examinare Strategia securităţii informaţionale a Republicii Moldova şi Planul de acţiuni pentru implementarea acesteia.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI Andrian CANDU

Nr.299. Chişinău, 21 decembrie 2017.

Anexă

CONCEPŢIA SECURITĂŢII INFORMAŢIONALE A REPUBLICII MOLDOVA

Capitolul I
DESCRIEREA SITUAŢIEI ŞI DEFINIREA PROBLEMEI

Secţiunea 1
Descrierea situaţiei

1. Dezvoltarea rapidă a tehnologiei informaţiei şi extinderea multisectorială a acesteia reprezintă o caracteristică indispensabilă a societăţii contemporane, cu efecte diverse de ordin social, politic, militar şi economic asupra vieţii cotidiene, la nivel de stat, de societate şi de persoană. În acest context, întreprinderea unor măsuri necesare pentru asigurarea securităţii la nivel naţional presupune un program complex de activităţi, care au legături directe cu nivelul asigurării securităţii informaţionale a persoanei, a societăţii şi a statului în ansamblu.

2. Evoluarea tehnologiei informaţiei şi diversificarea surselor de informare în masă, pe de o parte, creează premise favorabile pentru buna funcţionare a societăţii contemporane, iar, pe de altă

parte, facilitează extinderea utilizării de către centrele subversive a mijloacelor de propagandă şi de agresiune mediatică, în scopul destabilizării situaţiei social-politice şi al subminării suveranităţii, independenţei şi integrităţii teritoriale ale Republicii Moldova.

3. Creşterea dependenţei societăţii contemporane de globalizarea sistemelor informaţionale şi a infrastructurilor de comunicaţii conduce la sporirea vulnerabilităţii persoanei, a societăţii şi a statului faţă de ameninţările, tot mai accentuate, din domeniile informaţional-tehnologic şi informaţional-mediatic.

4. Măsurile de prevenire, depistare şi contracarare a ameninţărilor complexe şi persistente la adresa securităţii informaţionale pot fi întreprinse doar cu condiţia existenţei şi funcţionării unui cadru normativ corespunzător în domeniu, a unor instrumente şi metode bine definite, a unor mecanisme de colaborare la nivel naţional şi internaţional.

5. Concepţia securităţii informaţionale a Republicii Moldova (în continuare – *Concepţie*) este determinată de necesitatea protejării intereselor statului, ale societăţii şi ale persoanei, a obiectivelor vitale şi de importanţă strategică pentru securitatea naţională, de necesitatea asigurării protecţiei informaţiei atribuite la secret de stat, precum şi de necesitatea prevenirii şi combaterii criminalităţii informatice.

6. Concepţia reprezintă o viziune de ansamblu asupra scopului, obiectivelor, principiilor şi direcţiilor de bază ale activităţii de asigurare a unui nivel înalt al securităţii informaţionale a Republicii Moldova.

7. Securitatea informaţională este parte componentă a sistemului naţional de securitate.

8. Interesele naţionale în domeniul securităţii informaţionale sînt: asigurarea respectării drepturilor şi libertăţilor privind accesul la resursele informaţionale; dezvoltarea domeniului tehnologiei informaţiei şi al comunicaţiilor electronice şi sporirea utilizării acestora; asigurarea protecţiei spaţiului informaţional, a obiectivelor vitale şi de importanţă strategică, a infrastructurii critice, a informaţiilor atribuite la secret de stat şi a celor cu accesibilitate limitată; prevenirea, depistarea şi contracararea riscurilor şi ameninţărilor la adresa securităţii informaţionale a Republicii Moldova, precum şi protecţia spaţiului informaţional naţional şi a societăţii în ansamblu de impactul propagandei şi al agresiunii mediatice din exterior şi din interior.

9. Concepţia constituie baza pentru elaborarea Strategiei securităţii informaţionale a Republicii Moldova şi a Planului de acţiuni pentru implementarea strategiei respective.

Secţiunea a 2-a
Noţiuni principale

10. În sensul prezentei Concepţii, următoarele noţiuni semnifică:

ameninţare la adresa securităţii informaţionale – set de condiţii, forţe şi factori care pun în pericol interesele naţionale în domeniul securităţii informaţionale;

ameninţare hibridă de securitate – operaţiune subversivă şi/sau de informaţie, condusă ori plasată sub comanda unor state, entităţi nonstatale, organizaţii, indivizi, care vizează, în mod special, slăbiciunile şi vulnerabilităţile unei guvernări suverane, independente şi integre;

armă informaţională – informaţie şi/sau tehnologie a informaţiei, mijloace de comunicare în mass-media, alte resurse şi metode, utilizate la nivel tactic, operativ şi strategic în scopul desfăşurării unui război informaţional;

operaţiune psihologică – acţiune planificată pentru transmiterea către publicul larg a mesajelor psihologic distructive, a informaţiilor şi indicatorilor selectaţi în funcţie de emoţii, de motive şi de raţionamente obiective sau subiective, în scopul influenţării comportamentului autorităţilor, al organizaţiilor, al grupurilor şi/sau al persoanelor;

politica de asigurare a securităţii informaţionale a Republicii Moldova – ansamblul direcţiilor de activitate a autorităţilor administraţiei publice, obligaţiilor şi responsabilităţilor acestora privind protecţia intereselor naţionale în spaţiul informaţional, stabilit cu respectarea echilibrului dintre interesele persoanei, ale societăţii şi ale statului;

propagandă – acţiune de răspîndire sistematică a informaţiei pentru influenţarea atitudinilor, convingerilor şi comportamentului persoanelor, pentru susţinerea sau compromiterea anumitor instituţii, cauze ori persoane prin prezentarea manipulatorie a informaţiei şi/sau prin reflectarea selectivă a evenimentelor, în scopul subminării intereselor naţionale ale statului;

război informaţional – ansamblu de acţiuni desfăşurate de către entităţi statale sau nonstatale în spaţiul informaţional prin intermediul propagandei, al agresiunii mediatice, al manipulării şi al dezinformării, care includ operaţiuni digitale, cibernetice şi psihologice, în scopul subminării suveranităţii, independenţei şi integrităţii teritoriale ale unui stat;

securitate informaţională – stare de protecţie a resurselor informaţionale, precum şi a persoanei, societăţii şi statului, în spaţiul informaţional;

spaţiu informaţional – mediu de activitate (digital, cibernetic, mediatic) asociat cu formarea, crearea, transformarea, transmiterea, difuzarea, utilizarea şi stocarea informaţiilor, care produce efecte la nivel de conştiinţă individuală şi/sau socială, de infrastructură informaţională şi de informaţie.

Secţiunea a 3-a
Scopul şi obiectivele Concepţiei

11. Scopul Concepţiei este asigurarea protecţiei, în spaţiul informaţional, a drepturilor şi libertăţilor fundamentale, a democraţiei şi a statului de drept.

12. Obiectivele de bază în domeniul asigurării securităţii informaţionale sînt:

a) dezvoltarea capacităţilor de reacţie în cazul unor ameninţări hibride de securitate;

b) monitorizarea permanentă şi evaluarea periodică a nivelului securităţii informaţionale a Republicii Moldova; identificarea surselor interne şi externe de ameninţare la adresa securităţii informaţionale, precum şi determinarea direcţiilor de activitate prioritare pentru prevenirea şi suprimarea ameninţărilor respective;

c) monitorizarea spaţiului informaţional şi depistarea acţiunilor de dezinformare şi/sau de informare manipulatorie din interiorul sau exteriorul ţării;

d) crearea condiţiilor pentru respectarea drepturilor persoanelor fizice şi juridice în cadrul practicării activităţilor legale în spaţiul informaţional;

e) crearea unui sistem integrat de comunicare şi evaluare a ameninţărilor la adresa securităţii informaţionale şi de elaborare a măsurilor operative de răspuns;

f) coordonarea activităţii autorităţilor administraţiei publice, a instituţiilor publice şi private în partea ce ţine de exercitarea atribuţiilor privind asigurarea securităţii informaţionale;

g) dezvoltarea mecanismelor de prevenire, de depistare, de atenuare şi de răspuns care ar permite schimbul de informaţie şi asistenţă mutuală între autorităţile naţionale responsabile de asigurarea securităţii informaţionale;

h) controlul civic (monitorizarea) asupra activităţii autorităţilor administraţiei publice, comisiilor de stat şi celor interdepartamentale, altor structuri care exercită atribuţii de asigurare a securităţii informaţionale;

i) dezvoltarea capacităţilor de prevenire, de depistare şi de contracarare a acţiunilor/inacţiunilor care atentează la interesele legale ale persoanei, societăţii şi statului privind

securitatea informaţională, a acţiunilor de alterare a informaţiilor, de propagandă, a acţiunilor extremiste, teroriste şi de altă natură care periclitează securitatea informaţională;

j) dezvoltarea mecanismelor de comunicare strategică la nivel naţional pentru realizarea intereselor naţionale ale Republicii Moldova;

k) dezvoltarea infrastructurii informaţionale naţionale;

l) efectuarea cercetărilor ştiinţifice aplicative în domeniul securităţii informaţionale;

m) protecţia reţelelor de comunicaţii speciale ale Republicii Moldova şi a informaţiei cu accesibilitate limitată, pentru menţinerea funcţiilor vitale ale statului;

n) asigurarea controlului asupra importului, certificării şi utilizării mijloacelor de protecţie a informaţiei;

o) dezvoltarea sistemului de pregătire a cadrelor în domeniul securităţii informaţionale;

p) asigurarea colaborării internaţionale în domeniul securităţii informaţionale;

q) dezvoltarea capacităţilor de rezilienţă informaţională şi cibernetică;

r) promovarea transparenţei financiare în activitatea autorităţilor publice, a asociaţiilor obşteşti şi a societăţilor comerciale, în contextul asigurării securităţii informaţionale;

s) dezvoltarea culturii de securitate informaţională;

t) consolidarea cooperării cu societatea civilă în domeniul asigurării securităţii informaţionale.

Secţiunea a 4-a
Ameninţările la adresa securităţii informaţionale

13. Principalele ameninţări la adresa securităţii informaţionale sînt:

a) acţiunile subversive în scopul influenţării politicii interne şi externe a statului;

b) ameninţările hibride de securitate în scopul subminării securităţii naţionale;

c) dominaţia informaţională externă pe teritoriul necontrolat de către autorităţile constituţionale ale Republicii Moldova;

d) elaborarea şi aplicarea, de către alte state şi entităţi, a concepţiei de război informaţional;

e) subminarea informaţională a campaniilor electorale;

f) alterarea conţinutului informaţiilor vehiculate în spaţiul public (prin manipulare, dezinformare, prin tăinuirea sau falsificarea informaţiei) cu scopul de a genera panică, tensiuni ori conflicte sociale;

g) îngrădirea accesului la informaţiile publice;

h) difuzarea materialelor cu caracter extremist, a pornografiei infantile şi a mesajelor psihologic distructive;

i) activitatea organizaţiilor extremiste şi teroriste, interesul acestora privind posesia şi utilizarea armei informaţionale;

j) monopolul asupra formării, recepţionării şi/sau răspîndirii informaţiei, inclusiv prin intermediul reţelelor de comunicaţii electronice;

k) criminalitatea informatică transnaţională, activitatea organizaţiilor criminale internaţionale, a grupurilor sau persoanelor, orientată spre obţinerea accesului neautorizat la resursele de reţea şi informaţie;

l) acţiunile de distrugere, deteriorare sau suprimare radioelectronică a resurselor şi sistemelor informaţionale, a reţelelor de comunicaţii electronice şi a sistemelor de protecţie a informaţiei;

m) activitatea ilegală a structurilor politice, economice, militare, activitatea de spionaj a serviciilor speciale străine, a unor grupuri sau persoane, orientate spre obţinerea accesului

neautorizat la resursele informaţionale sau obţinerea controlului asupra funcţionării resurselor, tehnologiei informaţiei, sistemelor informaţionale şi reţelelor de comunicaţii electronice;

n) nivelul redus de utilizare a tehnologiilor informaţionale de către autorităţile administraţiei publice, de către instituţiile financiare de creditare, precum şi în domeniul industriei, al agriculturii, al educaţiei, al sănătăţii, al deservirii populaţiei; nivelul redus de instruire a populaţiei privind utilizarea sistemelor informaţionale;

o) diversiunile informaţionale;

p) lipsa culturii de securitate informaţională;

q) alocarea insuficientă a mijloacelor financiare pentru măsurile de asigurare a securităţii informaţionale;

r) delimitarea neclară a atribuţiilor autorităţilor administraţiei publice responsabile de elaborarea şi realizarea politicii de asigurare a securităţii informaţionale a Republicii Moldova.

Capitolul II
INSTRUMENTELE ŞI CĂILE DE SOLUŢIONARE A PROBLEMEI

Secţiunea 1
Asigurarea securităţii informaţionale la nivel naţional

14. Direcţiile strategice şi tactice în domeniul asigurării securităţii informaţionale se formează în baza intereselor naţionale şi ţinîndu-se cont de ameninţările la adresa securităţii informaţionale a Republicii Moldova.

15. Asigurarea securităţii informaţionale se bazează pe următoarele principii:

a) legalităţii;

b) caracterului sistemic, complex şi ştiinţific;

c) delimitării atribuţiilor autorităţilor care asigură securitatea informaţională;

d) realizării, pe etape, a programelor tematice privind asigurarea securităţii informaţionale;

e) controlului asupra adoptării şi executării deciziilor;

f) asigurării securităţii informaţionale fără a prejudicia interesele persoanei, ale societăţii şi ale statului;

g) transparenţei;

h) continuităţii asigurării securităţii naţionale;

i) protecţiei datelor cu caracter personal.

16. În exercitarea atribuţiilor de asigurare a securităţii informaţionale, statul, în persoana autorităţilor publice competente:

a) efectuează analiza şi prognoza obiectivă şi multilaterală a ameninţărilor la adresa securităţii informaţionale a Republicii Moldova, elaborează măsuri, metode şi mecanisme de asigurare a securităţii informaţionale;

b) elaborează şi realizează, în comun cu instituţiile publice şi private, programe tematice de stat în domeniul asigurării securităţii informaţionale;

c) organizează activitatea autorităţilor administraţiei publice, a asociaţiilor obşteşti, a societăţilor comerciale în vederea realizării unui set de măsuri orientate spre prevenirea sau neutralizarea ameninţărilor la adresa securităţii informaţionale a Republicii Moldova;

d) promovează, pe teritoriul Republicii Moldova, politica de susţinere a producătorilor naţionali de mijloace de informatizare şi protecţie a informaţiei, întreprinde măsuri de protecţie a pieţei interne împotriva pătrunderii unor mijloace de informatizare, produse informaţionale şi mijloace de protecţie a informaţiei care nu corespund standardelor naţionale şi/sau internaţionale;

e) facilitează şi promovează accesul persoanelor fizice şi juridice la resursele şi sistemele informaţionale globale.

Secţiunea a 2-a
Metodele de asigurare a securităţii informaţionale

17. În scopul prevenirii şi contracarării ameninţărilor la adresa securităţii informaţionale a Republicii Moldova se elaborează şi se aplică metode juridice, tehnico-organizatorice, economice, contrainformative şi de securitate.

18. Metodele juridice prevăd:

a) ajustarea standardelor naţionale în domeniul securităţii informaţionale la standardele internaţionale;

b) elaborarea şi perfecţionarea legislaţiei privind securitatea informaţională a Republicii Moldova în scopul prevenirii, depistării şi contracarării acţiunilor de alterare a informaţiilor, de propagandă, a acţiunilor teroriste şi extremiste în spaţiul informaţional, inclusiv: obţinerea accesului neautorizat la informaţie; copierea, utilizarea sau distrugerea ilegală a informaţiei ori falsificarea acesteia; distribuirea premeditată a informaţiei neveridice; dezvăluirea ilegală a informaţiei cu accesibilitate limitată, folosirea în scopuri criminale sau de profit a informaţiei respective.

19. Metodele tehnico-organizatorice prevăd:

a) dezvoltarea şi perfecţionarea unui sistem informaţional modern pentru asigurarea eficientă a securităţii naţionale;

b) dezvoltarea capacităţilor de reacţie urgentă, la nivel naţional, ale organelor de drept şi de securitate pentru prevenirea, depistarea şi contracararea acţiunilor/inacţiunilor ilegale în domeniul comunicaţiilor electronice şi al criminalităţii informatice, precum şi tragerea la răspundere a persoanelor vinovate;

c) crearea unui sistem unic de stat de monitorizare şi control al spaţiului informaţional naţional, inclusiv al traficului web protejat;

d) elaborarea, utilizarea şi perfecţionarea mijloacelor de protecţie a informaţiei, a metodelor de control al eficacităţii mijloacelor respective; crearea şi aplicarea resurselor, tehnologiilor, sistemelor informaţionale şi a reţelelor de comunicaţii electronice protejate; sporirea fiabilităţii mijloacelor tehnice speciale şi a asigurării de program;

e) crearea sistemelor şi a mijloacelor de prevenire a acţiunilor speciale exercitate asupra sistemelor informaţionale şi de comunicaţii electronice, care provoacă distrugerea, lichidarea, distorsionarea informaţiei sau modificarea regimului de funcţionare a sistemelor şi mijloacelor de informatizare şi comunicaţie;

f) depistarea dispozitivelor tehnice speciale de obţinere ascunsă a informaţiei şi a programelor dăunătoare (malware); prevenirea captării informaţiei pe canalele tehnice; utilizarea mijloacelor criptografice de protecţie la păstrarea, prelucrarea şi transmiterea informaţiei prin reţele de comunicaţii electronice; controlul asupra executării cerinţelor speciale de protecţie a informaţiei;

g) certificarea mijloacelor de protecţie tehnică şi criptografică a informaţiei; licenţierea activităţii în domeniul asigurării securităţii informaţionale; standardizarea metodelor şi mijloacelor de protecţie a informaţiei;

h) elaborarea unui mecanism de conlucrare între autorităţile publice competente şi persoanele fizice şi juridice care desfăşoară activitate în domeniul cibernetic al Republicii

Moldova în vederea acordării de către acestea a accesului la codul sursă al aplicaţiilor elaborate, comercializate şi distribuite;

i) exercitarea controlului în domeniul aplicării tuturor tipurilor de semnături electronice;

j) perfecţionarea sistemului de certificare a utilajului de comunicaţii electronice şi a programelor sistemelor automatizate de prelucrare a informaţiei, în scopul asigurării corespunderii acestora cerinţelor securităţii informaţionale;

k) elaborarea sistemului de atestare a obiectelor de informatizare privind îndeplinirea cerinţelor de asigurare a protecţiei informaţiei în timpul efectuării lucrărilor ce ţin de prelucrarea şi păstrarea informaţiei cu accesibilitate limitată, în special a celei atribuite la secret de stat;

l) perfecţionarea sistemului de control al acţiunilor personalului şi utilizatorilor resurselor, sistemelor informaţionale şi reţelelor de comunicaţii electronice protejate; pregătirea specialiştilor în domeniul asigurării securităţii informaţionale.

20. Metodele economice prevăd:

a) stabilirea volumului şi modului de finanţare a programelor speciale de asigurare a securităţii informaţionale, a altor lucrări legate de aplicarea metodelor juridice şi tehnico-organizatorice de protecţie a informaţiei;

b) crearea unui sistem de asigurare a riscurilor informaţionale ale persoanelor fizice şi juridice.

21. Metodele contrainformative şi de securitate prevăd:

a) identificarea imixtiunilor de natură subversivă în spaţiul informaţional, capabile să afecteze securitatea informaţională a Republicii Moldova;

b) prevenirea, depistarea şi contracararea ameninţărilor hibride de securitate în spaţiul informaţional care subminează suveranitatea, independenţa şi integritatea teritorială ale Republicii Moldova;

c) prevenirea, depistarea şi contracararea riscurilor şi ameninţărilor generate de acţiunile ostile în spaţiul informaţional, capabile să provoace război informaţional împotriva Republicii Moldova;

d) asigurarea protecţiei informative şi contrainformative a intereselor naţionale în spaţiul informaţional;

e) elaborarea şi punerea în aplicare a unor măsuri de profilaxie menite să prevină, să identifice şi să înlăture cauzele şi condiţiile ce conduc la subminarea securităţii informaţionale;

f) prevenirea, depistarea şi contracararea activităţilor subversive în spaţiul informaţional ale organizaţiilor extremiste şi teroriste, centrelor subversive şi serviciilor străine de spionaj;

g) prevenirea, depistarea şi contracararea activităţilor informativ-subversive generate de servicii speciale străine cu scopul defăimării Republicii Moldova pe plan extern.

Secţiunea a 3-a
Cooperarea internaţională în domeniul securităţii informaţionale

22. În cadrul cooperării internaţionale în domeniul securităţii informaţionale, Republica Moldova porneşte de la interesele sale naţionale, acţionînd în conformitate cu normele unanim recunoscute ale dreptului internaţional şi cu prevederile tratatelor internaţionale la care este parte.

23. Direcţiile principale ale cooperării internaţionale a Republicii Moldova pe problemele asigurării securităţii informaţionale sînt:

a) asigurarea securităţii în cadrul schimbului de informaţii, inclusiv în cazul transmiterii acestora prin reţele de comunicaţii electronice naţionale şi internaţionale;

b) prevenirea, depistarea şi contracararea accesului neautorizat la informaţiile cu accesibilitate limitată din reţelele de comunicaţii electronice bancare internaţionale şi din sistemele de comerţ electronic, la informaţiile organelor internaţionale de drept;

c) interzicerea elaborării, răspîndirii şi aplicării armei informaţionale;

d) schimbul de informaţii, experienţe şi analize, în condiţii de parteneriat, cu autorităţile altor state cu atribuţii informative, contrainformative şi de aplicare a legii, în scopul prevenirii, depistării şi contracarării ameninţărilor hibride de securitate în spaţiul informaţional.

24. Realizarea direcţiilor specificate necesită o intensificare a cooperării Republicii Moldova cu organizaţiile internaţionale ce îşi desfăşoară activitatea în domeniul asigurării securităţii informaţionale.

25. Cooperarea internaţională în domeniul securităţii informaţionale are drept scop devenirea Republicii Moldova stat-furnizor de securitate pe plan regional şi mondial.

Secţiunea a 4-a
Organizarea sistemului de asigurare a securităţii informaţionale

26. Asigurarea securităţii informaţionale se efectuează în baza delimitării atribuţiilor autorităţilor legislative, executive şi judecătoreşti în domeniul respectiv.

27. Competenţa şi atribuţiile instituţiilor ce asigură securitatea informaţională sînt prevăzute de actele normative ce reglementează domeniile de activitate ale instituţiilor respective.

28. Securitatea informaţională reprezintă o componentă inseparabilă a securităţii naţionale, fiind asigurată, în limita competenţelor stabilite de lege, de către Parlamentul, Guvernul, Preşedintele Republicii Moldova, Consiliul Suprem de Securitate, Serviciul de Informaţii şi Securitate, Ministerul Economiei şi Infrastructurii, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Apărării, Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene, Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, Procuratura, instanţele judecătoreşti, Consiliul Coordonator al Audiovizualului, Consiliul de Observatori al Instituţiei Publice Naţionale a Audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova”, Comisia Electorală Centrală, Centrul Naţional pentru Protecţia Datelor cu Caracter Personal.

29. Autorităţile administraţiei publice locale, inclusiv ale UTA Găgăuzia, întreprinderile, instituţiile şi organizaţiile, indiferent de tipul de proprietate şi forma juridică de organizare, persoanele fizice implicate în asigurarea securităţii informaţionale realizează sarcini în domeniul securităţii informaţionale în modul stabilit de legislaţia Republicii Moldova.

30. Serviciul de Informaţii şi Securitate, în limita competenţelor, exercită atribuţiile autorităţii naţionale de coordonare a activităţii autorităţilor publice desfăşurate în domeniul securităţii informaţionale.

31. Pentru realizarea intereselor statului în spaţiul informaţional şi în domeniul asigurării securităţii informaţionale pot fi create comisii de stat sau interdepartamentale care să soluţioneze problemele privind asigurarea securităţii informaţionale a Republicii Moldova, în conformitate cu împuternicirile acordate.

32. Realizarea consecventă şi deplină a prevederilor prezentei Concepţii va garanta dezvoltarea continuă a sistemului de securitate informaţională a Republicii Moldova.

H O T Ă R Î R E
cu privire la Strategia naţională în domeniul proprietăţii intelectuale pînă în anul 2020

nr. 880 din 22.11.2012

Monitorul Oficial nr.245-247/951 din 30.11.2012

* * *

În scopul dezvoltării sistemului naţional de protecţie a obiectelor de proprietate intelectuală şi al realizării obiectivelor Programului de activitate al Guvernului Republicii Moldova "Integrarea Europeană: Libertate, Democraţie, Bunăstare" pentru anii 2011-2014, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă:

Strategia naţională în domeniul proprietăţii intelectuale pînă în anul 2020, conform anexei nr.1;

Planul de acţiuni pentru anii 2012-2014 privind implementarea Strategiei naţionale în domeniul proprietăţii intelectuale pînă în anul 2020, conform anexei nr.2.

2. Ministerele şi instituţiile vizate:

vor întreprinde măsurile necesare pentru realizarea Strategiei nominalizate;

vor prezenta anual Agenţiei de Stat pentru Proprietatea Intelectuală informaţii privind rezultatele îndeplinirii acţiunilor incluse în Planul de acţiuni;

Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală va elabora raportul de monitorizare consolidat şi-l va prezenta în termen de 30 de zile Comisiei Naţionale pentru Proprietatea Intelectuală;

după aprobarea raportului de către Comisia Naţională pentru Proprietatea Intelectuală, Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală va prezenta Guvernului în termen de 30 de zile raportul de monitorizare şi îl va publica pe pagina sa web oficială.

3. Guvernul va examina rezultatele realizării prevederilor Strategiei şi ale Planului de acţiuni la finalizarea fiecărei perioade de implementare şi va aproba planuri noi pentru perioadele ulterioare.

4.Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Agenţiei de Stat pentru Proprietatea Intelectuală.

PRIM-MINISTRU **Vladimir FILAT**

Contrasemnează:
Viceprim-ministru, ministrul economiei **Valeriu Lazăr**

Chişinău, 22 noiembrie 2012.
Nr.880.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
nr.880 din 22 noiembrie 2012

STRATEGIA NAŢIONALĂ
în domeniul proprietăţii intelectuale pînă în anul 2020 Introducere

Strategia naţională în domeniul proprietăţii intelectuale pînă în anul 2020 (în continuare – Strategie) defineşte perspectivele Sistemului naţional de proprietate intelectuală, obiectivele strategice, măsurile şi acţiunile specifice pentru realizarea acestora. Prezenta Strategie constituie o continuare a Strategiei de dezvoltare a sistemului naţional de protecţie şi utilizare a obiectelor de proprietate intelectuală pînă în anul 2010, aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr.1143 din 18 septembrie 2003 (în continuare – Strategia 2003).

Strategia 2003 a fost orientată spre asigurarea funcţionării eficiente a Sistemului naţional de proprietate intelectuală (PI), susţinerea şi promovarea creativităţii, afirmarea pe plan internaţional a ţării în calitate de partener egal în drepturi, crearea bazei social-economice, culturale, organizatorice şi de drept, în vederea integrării potenţialului intelectual naţional în cel regional şi mondial.

Cea mai importantă realizare a Strategiei 2003 a constituit-o perfecţionarea legislaţiei în domeniul PI, obiectiv prevăzut în Programul naţional de implementare a Planului de acţiuni RM-UE şi în Strategia de creştere economică şi reducere a sărăciei. În prezent, Republica Moldova dispune de un cadru normativ avansat în domeniu, care corespunde normelor internaţionale şi acquis-ului comunitar.

O atenţie deosebită s-a acordat activităţilor de promovare a Sistemului naţional de PI, ca prioritare fiind instruirea, pregătirea şi perfecţionarea cadrelor în domeniu, conştientizarea şi informarea societăţii civile, a sferei cercetare-dezvoltare (C-D) şi a mediului de afaceri cu privire la importanţa protecţiei şi respectării drepturilor de proprietate intelectuală (DPI).

În aceeaşi perioadă, s-a extins cooperarea internaţională în domeniul PI, s-au dezvoltat şi s-au consolidat relaţiile de colaborare cu Organizaţia Mondială a Proprietăţii Intelectuale (OMPI), Uniunea Internaţională privind Protecţia Noilor Soiuri de Plante (UPOV), Organizaţia Naţiunilor Unite pentru Educaţie, Ştiinţă şi Cultură (UNESCO), Comisia Economică a Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru Europa (UNECE), Oficiul Euroasiatic de Brevete (OEAB), Oficiul European de Brevete (OEB), cu oficiile de specialitate din diferite ţări, inclusiv din cele ale Uniunii Europene (UE) şi ale Comunităţii Statelor Independente (CSI).

Asigurarea informaţională a sistemului de protecţie juridică a obiectelor de proprietate intelectuală (OPI) s-a dezvoltat continuu şi a atins performanţe notabile. În prezent, utilizatorii au acces on-line gratuit la informaţia din domeniul PI, inclusiv la Buletinul Oficial de Proprietate Industrială (BOPI), la bazele de date, precum şi la deciziile instanţelor de judecată pe cazurile de PI.

În afară de realizările înregistrate, Republica Moldova continuă să se confrunte cu un şir de probleme ce ţin de domeniul PI: gradul insuficient de valorificare a rezultatelor creaţiei intelectuale şi a activităţii inovative, care constituie fundamentul unei economii competitive bazate pe cunoaştere; nivelul înalt al pirateriei şi al contrafacerii, ceea ce prezintă un pericol major pentru securitatea economică a ţării şi pentru sănătatea consumatorului autohton; implicarea slabă a titularilor OPI în acţiunile de apărare a DPI, fapt care reduce considerabil eficienţa aplicării măsurilor de apărare a drepturilor de PI; valorificarea extrem de redusă a potenţialului PI de întreprinderile mici şi mijlocii (IMM); numărul mare de cazuri de concurenţă neloială şi depunere a cererilor de înregistrare a OPI cu rea-credinţă; nivelul insuficient al culturii în domeniul PI; lipsa transparenţei în activitatea organizaţiilor de gestiune colectivă a drepturilor de autor şi conexe etc.

În consecinţă, proprietatea intelectuală nu şi-a ocupat deocamdată locul de factor-cheie în dezvoltarea economică, socială şi culturală a ţării.

La etapa actuală, PI constituie o preocupare majoră în găsirea soluţiilor pentru creşterea economică, dezvoltare şi competitivitate, ocuparea forţei de muncă şi ridicarea nivelului de bunăstare a populaţiei atît în ţările dezvoltate, cît şi în cele aflate în curs de dezvoltare. În special, sectoarele industriale care se bazează pe protecţia DPI contribuie substanţial la dezvoltarea economică. Un regim clar şi eficient al DPI este condiţia vitală pentru atragerea investiţiilor străine directe, promovarea cercetării-dezvoltării şi a transferului de tehnologii.

Conform constatărilor Organizaţiei pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică (OCDE), DPI puternice corelează pozitiv cu investiţiile străine directe: o creştere de 1% a numărului de brevete corespunde cu o creştere de 2,8% a investiţiilor străine directe, iar o îmbunătăţire de 1% a protecţiei drepturilor de autor şi a mărcilor măreşte investiţiile străine directe cu 3,8% şi, respectiv, cu 6,8%. Pe de altă parte, DPI slabe reprezintă bariere serioase pentru sfera licenţierilor tehnologice internaţionale şi reduc, în special, investiţiile directe în sectoarele software şi farmaceutic. Cel puţin 25% dintre firmele high-tech americane, germane şi japoneze au refuzat să investească direct sau prin intermediul asocierilor în participaţie în ţările aflate în curs de dezvoltare, cu DPI slabe.

Produsele intelectuale, informaţia şi cunoştinţele, potenţialul spiritual, ştiinţific şi cultural al societăţii contemporane sînt forţa motrice a dezvoltării durabile şi determină competitivitatea economică. Toate acestea demonstrează creşterea rolului PI în societatea modernă, iar eforturile guvernelor de a investi în consolidarea regimurilor de PI nu sînt considerate cheltuieli, ci mai degrabă – investiţii generatoare de valoare adăugată şi creştere economică.

O importanţă deosebită se acordă proprietăţii intelectuale în Uniunea Europeană. Unul dintre elementele-cheie ale Strategiei de la Lisabona (revizuite) pentru creştere şi locuri de muncă îl constituie îmbunătăţirea modului de gestionare a DPI, deoarece aceste drepturi, în special brevetele, sînt legate de inovaţie, care reprezintă, la rîndul său, o constituentă importantă a competitivităţii. Strategia drepturilor de proprietate industrială pentru Europa (COM/2008/0465 final) defineşte acţiunile necesare pentru realizarea unui sistem al DPI de înaltă calitate, accesibil şi coerent, care să acţioneze ca un catalizator pentru inovare şi să contribuie la îndeplinirea Strategiei de la Lisabona. O abordare bine fundamentată, armonizată şi progresivă cu privire la drepturile de proprietate intelectuală este esenţială pentru realizarea obiectivelor ambiţioase ale Strategiei Europa 2020, care defineşte obiectivele şi priorităţile strategice ale UE menite să consolideze competitivitatea europeană la nivel global.

Rezultatele activităţii intelectuale sînt o componentă importantă a bogăţiei naţionale a Republicii Moldova, însă deocamdată potenţialul lor nu este pe deplin apreciat şi valorificat. Stabilizarea economiei şi impulsionarea creşterii sale bazate pe cunoaştere şi inovare, sporirea competitivităţii, dezvoltarea producţiei şi comerţului, a ştiinţei şi culturii, ocuparea forţei de muncă etc. dictează necesitatea atragerii ascendente a PI în aceste activităţi fundamentale.

Ţinînd cont de aceste premise, noua Strategie naţională în domeniul proprietăţii intelectuale are drept scop definirea condiţiilor necesare în vederea dezvoltării şi consolidării unui cadru juridic, instituţional şi social adecvat pentru crearea, protecţia, gestionarea şi valorificarea plenară a potenţialului proprietăţii intelectuale care să contribuie la dezvoltarea unei economii naţionale competitive, bazate pe cunoaştere şi inovare.

Elaborarea Strategiei a fost precedată de desfăşurarea, sub egida Comisiei Naţionale pentru Proprietatea Intelectuală (CNPI), a unor consultări extinse în scopul evaluării situaţiei şi a problemelor existente, cu implicarea organelor relevante ale administraţiei publice centrale, a

mediului academic, a organizaţiilor nonguvernamentale şi a societăţii civile, urmate de o analiză complexă a stării curente de lucruri în domeniul PI. De asemenea, în cadrul unui Proiect OMPI[1], a fost realizată o serie de interviuri detaliate cu peste 50 de instituţii, agenţi economici, organizaţii neguvernamentale etc. Ca rezultat, în comun cu experţii OMPI au fost identificate obiectivele prioritare ale Strategiei naţionale în domeniul PI, precum şi măsurile şi acţiunile specifice pentru atingerea lor. În procesul de elaborare a Strategiei, au avut loc consultări şi în cadrul grupurilor de lucru ale CNPI în vederea definirii structurii şi obiectivelor documentului, acestea fiind aprobate de CNPI.

[1] Project DA_10_05: "Improvement of National, Sub Regional and Regional IP Institutional and User Capacity". CDIP/3/INF/2. http://www.wipo.int/edocs/mdocs/mdocs/en/cdip_3/cdip_3_inf_2.pdf

La elaborarea prezentei Strategii au fost analizate şi luate în considerare documentele de politici naţionale avînd tangenţă cu PI, concluziile şi recomandările privind cadrul strategic pentru direcţionarea reformelor şi a priorităţilor în perioada ce urmează, formulate de experţii europeni în cadrul Proiectului "Suport pentru implementarea acordurilor dintre Republica Moldova şi Uniunea Europeană", finanţat de UE[2], recomandările experţilor din cadrul Proiectului OMPI menţionat, precum şi Recomandările OMPI privind elaborarea strategiilor naţionale de PI în ţările aflate în tranziţie[3].

[2] Legislaţia şi politica în domeniul proprietăţii intelectuale. Armonizarea legislaţiei Republicii Moldova cu standardele UE = Intellectual property law and policy. Law approximation to EU standards in the Republic of Moldova/Eugene Stuart, Edoardo Fano, Linda Scales [et al.]; – Chişinău: "Sinectica-Com" SRL, 2010. – 291; 277 p. – Setul de ghiduri pentru armonizarea legislaţiei sectoriale (în continuare – SLAG).

[3] Guidance for the Development of a National Intellectual Property Strategy in countries in transition. Prepared by the Division for Certain Countries in Europe and Asia. WIPO. http://www.wipo.int/export/sites/www/dcea/en/pdf/tool_7.pdf

Capitolul I
SISTEMUL NAŢIONAL DE PROPRIETATE INTELECTUALĂ: SITUAŢIA CURENTĂ ŞI PROBLEMELE EXISTENTE

Economia de piaţă este de neconceput fără un sistem eficient de protecţie a proprietăţii intelectuale. Este incontestabil faptul că sistemul de protecţie a proprietăţii intelectuale este unul dintre cele mai importante atribute ale statalităţii, iar art.33 din Constituţia Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994, consfinţeşte dreptul cetăţenilor la proprietatea intelectuală (PI), interesele lor materiale şi morale ce apar în legătură cu diverse genuri de creaţie intelectuală fiind apărate de lege.

Sistemul naţional de proprietate intelectuală reprezintă ansamblul prevederilor legale pe baza cărora orice persoană îşi realizează, îşi dobîndeşte şi îşi apără drepturile ce apar în legătură cu diverse genuri de creaţie intelectuală (cadrul normativ), al instituţiilor implicate în realizarea acestor prevederi (cadrul instituţional), al elementelor şi relaţiilor care asigură şi susţin buna funcţionare a sistemului (infrastructura sistemului de PI), precum şi al beneficiarilor acestui sistem.

1.1. Cadrul normativ al protecţiei proprietăţii intelectuale în Republica Moldova

De la declararea independenţei şi pînă în prezent, Republica Moldova a aderat la principalele organizaţii internaţionale şi regionale, precum şi la 32 de tratate internaţionale în domeniul PI, inclusiv:

23 – administrate de OMPI (din totalul de 24);

3 – administrate, respectiv, de Uniunea Internaţională privind Protecţia Noilor Soiuri de Plante (UPOV), Organizaţia Mondială a Comerţului (OMC) şi de Organizaţia Naţiunilor Unite pentru Educaţie, Ştiinţă şi Cultură (UNESCO);

6 – din cadrul CSI.

În perioada menţionată a fost creat şi s-a consolidat un cadru normativ complex privind proprietatea intelectuală, ce cuprinde legislaţia naţională şi tratatele internaţionale în domeniul PI, la care Republica Moldova este parte (http://agepi.gov.md/md/legislation/).

Legislaţia naţională din domeniul proprietăţii intelectuale a cunoscut o dezvoltare continuă, în paralel cu integrarea ţării în sistemul economic mondial. Astfel, aderarea Republicii Moldova la Organizaţia Mondială a Comerţului (OMC) în anul 2001, a fost precedată de modificarea, în perioada 1997-2000, a legilor cu privire la protecţia obiectelor de proprietate intelectuală (invenţii, soiuri de plante, design industrial, mărci şi denumiri de origine, topografii ale circuitelor integrate, obiecte protejate de dreptul de autor şi drepturile conexe), precum şi a legislaţiei civile şi administrative în scopul conformării acestora cerinţelor impuse de Acordul privind aspectele comerciale ale drepturilor de proprietate intelectuală (Acordul TRIPS). În acelaşi context, în anul 2007, a fost adoptat un şir de amendamente la Codul penal, prin care au fost prevăzute sancţiuni penale pentru cazurile de încălcare a drepturilor de PI.

Evoluţia Republicii Moldova pe calea integrării europene a determinat armonizarea legislaţiei din domeniul proprietăţii intelectuale cu acquis-ul comunitar, în scopul asigurării unui nivel de protecţie şi de respectare a drepturilor de proprietate intelectuală echivalent celui existent în Uniunea Europeană şi în conformitate cu angajamentul asumat de ţara noastră în temeiul art.49 al Acordului de Parteneriat şi Cooperare (APC) dintre Republica Moldova şi UE.

Astfel, în perioada 2007-2010 întregul cadru legislativ ce ţine de domeniul PI a fost revizuit, fiind adoptate, în redacţie nouă, 6 legi speciale armonizate cu legislaţia Uniunii Europene, ce reglementează protecţia obiectelor de proprietate industrială şi a operelor protejate de dreptul de autor şi drepturile conexe, şi anume: Legea nr.161-XVI din 12 iulie 2007 privind protecţia desenelor şi modelelor industriale; Legea nr.38-XVI din 29 februarie 2008 privind protecţia mărcilor; Legea nr.39-XVI din 29 februarie 2008 privind protecţia soiurilor de plante; Legea nr.50-XVI din 7 martie 2008 privind protecţia invenţiilor; Legea nr.66-XVI din 27 martie 2008 privind protecţia indicaţiilor geografice, denumirilor de origine şi specialităţilor tradiţionale garantate; Legea nr.139 din 2 iulie 2010 privind dreptul de autor şi drepturile conexe.

De asemenea, în legile de specialitate din domeniul proprietăţii intelectuale a fost implementată Directiva 2004/48/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală.

Legea nr.655-XIV din 29 octombrie 1999 privind protecţia topografiilor circuitelor integrate, elaborată în corespundere cu legislaţia internaţională relevantă, completează cadrul normativ în domeniul PI.

Intrarea în vigoare a noilor legi a atras un şir de acţiuni ce urmau să asigure punerea legislaţiei in vigoare în concordanţă cu prevederile legilor menţionate, precum şi aplicarea lor eficientă. În acest scop, au fost elaborate şi aprobate, prin hotărîri de Guvern, regulamentele aferente legilor în cauză, de asemenea au fost amendate şi ajustate alte acte legislative de importanţă majoră pentru funcţionarea sistemului de PI.

Actualmente, cadrul juridic naţional din domeniul proprietăţii intelectuale este în concordanţă atît cu normele internaţionale, cît şi cu cele ale Uniunii Europene. Totodată, procesul de armonizare a legislaţiei trebuie să fie unul continuu, pentru a face faţă schimbărilor permanente generate de evoluţia domeniului de referinţă atît la nivel internaţional, cît şi la nivelul UE.

În timp ce cadrul legislativ este destul de avansat, o sarcină primordială pentru următorii ani rămîne implementarea acestuia, în special partea ce ţine de asigurarea respectării drepturilor. Aceasta nu reprezintă doar o activitate de consolidare a personalului, de specializare şi/sau instruire în cadrul instituţiilor relevante care, de altfel, se efectuează cu sprijinul considerabil acordat de donatori prin intermediul unor proiecte, inclusiv prin Proiectul TWINNING al UE[4]. Pentru Republica Moldova, gestionarea implementării (inclusiv activităţile conjugate antipiraterie) şi implicarea mai activă a titularilor de drepturi în activitatea de aplicare a legilor rămîn a fi factori critici.

[4] Proiectul TWINNING "Suport pentru implementarea şi respectarea drepturilor de proprietate intelectuală în Republica Moldova", finanţat de Uniunea Europeană, a fost implementat cu succes în perioada 1 noiembrie 2010 – 30 aprilie 2012.

Conform constatărilor experţilor europeni, impedimentele principale în calea armonizării depline a legislaţiei cu standardele UE în domeniul respectării drepturilor de PI în Republica Moldova se referă la o serie de bariere în calea aplicării eficiente a drepturilor de proprietate intelectuală. Aceste bariere includ: coordonarea neadecvată a instituţiilor implicate în asigurarea respectării drepturilor; absenţa unei direcţii strategice pentru implementare (inclusiv lipsa unor date concrete vizînd planificarea, desfăşurarea activităţilor şi rezultatele obţinute în lupta contra pirateriei şi a contrafacerii); completarea insuficientă cu personal şi alte constrîngeri vizînd anumite mijloace/resurse; necesitatea de instruire continuă a organismelor de implementare şi de sporire a iniţiativelor de sensibilizare; necesitatea de a atinge un nivel mai înalt de specializare judiciară pentru cauzele ce ţin de PI; lipsa unei angajări suficiente a titularilor de drepturi în procesul de implementare, precum şi nivelul redus de dezvoltare a sistemului de gestionare colectivă a drepturilor de autor şi drepturilor conexe în Republica Moldova.[5]

[5] SLAG

1.2. Cadrul instituţional al Sistemului naţional de proprietate intelectuală

Odată cu crearea şi consolidarea sistemului legislativ în domeniul proprietăţii intelectuale, în Republica Moldova s-a constituit şi a evoluat cadrul instituţional necesar pentru protecţia, respectarea şi apărarea drepturilor de PI. În prezent, acesta include următoarele instituţii şi structuri abilitate cu atribuţii şi responsabilităţi directe în domeniul proprietăţii intelectuale:

Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală;
Sistemul judiciar;
Procuratura Generală;
Serviciul Vamal;
Ministerul Afacerilor Interne;
Consiliul Concurenţei;
Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor;
Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare.

Rolul central în acest sistem îi revine **Agenţiei de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (AGEPI)** care organizează şi efectuează, potrivit legii, protecţia juridică a proprietăţii intelectuale pe teritoriul Republicii Moldova; elaborează propuneri referitoare la politica de stat şi la cadrul normativ-legislativ privind protecţia proprietăţii intelectuale, precum şi propuneri vizînd perfecţionarea legislaţiei naţionale în domeniu; organizează şi gestionează sistemul naţional de protecţie a proprietăţii intelectuale în conformitate cu legislaţia în vigoare a Republicii Moldova

şi cu tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte; elaborează propuneri privind dezvoltarea sistemului naţional de protecţie a proprietăţii intelectuale etc. AGEPI, de asemenea, reprezintă Republica Moldova în cadrul organizaţiilor internaţionale şi interstatale pentru protecţia proprietăţii intelectuale şi este oficiul receptor/oficiul ţării de origine pentru cererile de brevetare/înregistrare a obiectelor de proprietate intelectuală în străinătate, conform tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte. AGEPI este independentă în adoptarea deciziilor şi hotărîrilor privind protecţia juridică a OPI.

În cadrul AGEPI este instituită **Comisia de Contestaţii** – organ specializat de competenţa căruia ţine soluţionarea pe cale extrajudiciară a contestaţiilor depuse împotriva deciziilor de înregistrare/brevetare sau de respingere a cererilor de înregistrare/brevetare a OPI. Hotărîrile adoptate de Comisia de Contestaţii a AGEPI pot fi atacate de părţi în instanţele judecătoreşti în modul şi în termenele stabilite de actele legislative din domeniul proprietăţii intelectuale, precum şi de legislaţia de procedură civilă.

În perioada anilor 2003-2011, din 1199 de hotărîri emise de Comisia de Contestaţii, în instanţa de judecată au fost atacate 111 (9,2%), dintre care 70 de hotărîri au fost menţinute, iar 41 de hotărîri au fost anulate, respectiv, 36,9% din cele atacate sau 3,4% din totalul celor adoptate. Numărul redus de litigii ajunse în instanţa de judecată atestă profesionalismul înalt al membrilor Comisiei de Contestaţii AGEPI.

În scopul asigurării respectării drepturilor, în anul 2003 pe lîngă AGEPI a fost instituit **Arbitrajul specializat în domeniul proprietăţii intelectuale**. Arbitrajul soluţionează litigii care decurg din relaţii contractuale şi din alte relaţii de drept civil la desfăşurarea activităţii legate de proprietatea intelectuală.

În conformitate cu prevederile Legii nr.139 din 2 iulie 2010 privind dreptul de autor şi drepturile conexe, AGEPI instituie **Comisia de mediere în domeniul proprietăţii intelectuale**, care examinează şi soluţionează litigiile atribuite în competenţa acesteia conform legilor speciale din domeniul proprietăţii intelectuale, precum şi litigiile din domeniul gestiunii colective a dreptului de autor şi a drepturilor conexe. În prezent, în cadrul AGEPI se află în proces de elaborare Regulamentul Comisiei menţionate.

Un rol extrem de important în asigurarea respectării drepturilor de PI îi aparţine sistemului judiciar. Conform legislaţiei Republicii Moldova, titularii de drepturi sau persoanele ale căror drepturi au fost încălcate, pot iniţia proceduri civile, administrative sau penale privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală. În prezent, datorită numărului relativ mic de litigii ce ţin de domeniul proprietăţii intelectuale, în Republica Moldova nu există instanţe specializate în soluţionarea acestora. Totodată, conform art.33 alin.(3^1) al Codului de procedură civilă, **Curtea de Apel Chişinău** este abilitată cu competenţa necesară de a judeca în primă instanţă litigiile din domeniul proprietăţii intelectuale. Hotărîrile acestei instanţe pot fi atacate cu recurs la **Curtea Supremă de Justiţie**, în modul stabilit de lege.

În scopul familiarizării publicului larg cu rezultatele examinării litigiilor din domeniul PI şi în contextul realizării Planului de Acţiuni RM-UE vizînd asigurarea accesului publicului larg la informaţia legală şi la jurisprudenţa din domeniu, AGEPI a iniţiat în anul 2007 publicarea pe pagina sa web (http://agepi.gov.md/md/practice/decisions/) a deciziilor şi a hotărîrilor instanţelor judecătoreşti pe cazurile de proprietate intelectuală. La 1 ianuarie 2012 numărul total al acestora a atins cifra de 266, dintre ele 170 (67,7%) se referă la mărci, 19 (7,1%) – la invenţii, 7 (2,6%) – la desene şi modele industriale şi 60 (22,6%) – la drepturi de autor şi conexe.

Unul dintre mijloacele eficiente de asigurare a respectării drepturilor de PI îl reprezintă legislaţia penală, care are scopul de a apăra împotriva infracţiunilor persoana, drepturile şi

libertăţile acesteia, proprietatea etc., precum şi de a preveni săvîrşirea de noi infracţiuni. Un rol deosebit în aplicarea legii penale cu referire la respectarea drepturilor de PI în Republica Moldova îi revine **Procuraturii Generale**. Dată fiind importanţa acordată acestui domeniu şi în conformitate cu Hotărîrea Parlamentului nr.77 din 4 mai 2010 privind aprobarea structurii Procuraturii Generale, în cadrul acesteia a fost creată Secţia tehnologii informaţionale şi investigaţii ale infracţiunilor în domeniul informaticii, ca o subdiviziune structurală independentă cu subordonare directă Procurorului General.

O componentă vitală a Sistemului naţional de proprietate intelectuală, indispensabilă oricărui stat de drept, care derivă şi din obligaţiile asumate de Republica Moldova în virtutea acordurilor internaţionale la care este parte, în primul rînd Acordul TRIPS, ţine de implementarea măsurilor de protecţie a drepturilor de PI la frontieră. Autoritatea competentă în acest domeniu este **Serviciul Vamal**, activitatea căruia se desfăşoară în conformitate cu prevederile legislaţiei naţionale şi internaţionale în vigoare din domeniul de referinţă şi se realizează în colaborare cu instituţiile şi organizaţiile implicate în asigurarea protecţiei proprietăţii intelectuale şi cu titularii de drepturi asupra obiectelor de proprietate intelectuală. Această activitate are drept obiectiv principal asigurarea aplicării eficiente a măsurilor de protecţie la frontieră în scopul protejării drepturilor şi intereselor legitime ale titularilor de drepturi prin contracararea traficului internaţional cu produse contrafăcute şi opere-pirat, a căror comercializare cauzează prejudicii titularilor de drepturi, generează acte de concurenţă neloială şi reprezintă un pericol major pentru securitatea economică a ţării şi pentru sănătatea consumatorului autohton.

La acest compartiment, începînd cu anul 2008, a fost realizat un şir de măsuri, în special în ceea ce priveşte asigurarea respectării drepturilor la frontieră, reglementate de Capitolul XII din Codul vamal, elaborat în baza prevederilor Acordului TRIPS şi modificat în temeiul prevederilor Regulamentului (CE) nr.1383/2003 al Consiliului din 22 iulie 2003 privind intervenţia autorităţilor vamale împotriva mărfurilor suspectate de a aduce atingere anumitor drepturi de proprietate intelectuală, precum şi măsurile care trebuie aplicate mărfurilor care aduc atingere anumitor drepturi de proprietate intelectuală.

Mecanismul actual de aplicare a măsurilor de protecţie la frontieră în privinţa obiectelor de proprietate intelectuală prevede iniţierea acestora, la cererea titularului de drept sau la iniţiativa organului vamal (procedura *ex-officio*), cu notificarea titularului de drept, dacă sînt temeiuri suficiente de a considera că mărfurile aduc atingere unui drept de proprietate intelectuală, urmînd ca titularul de drepturi să iniţieze în termenul stabilit procedura în judecată. În caz contrar, organul vamal dispune eliberarea mărfurilor. Realizarea cu succes a procedurilor expuse mai sus implică o colaborare strînsă între organele vamale şi titularii de drepturi. Specificul raporturilor juridice din sfera proprietăţii intelectuale indică asupra faptului că protecţia eficientă a drepturilor de PI, inclusiv în cadrul realizării controlului vamal, este în cea mai mare măsură condiţionată de iniţiativa şi interesul manifestat de titularii de drepturi. În acest sens, se constată carenţe majore, unul dintre motive fiind piaţa relativ mică a Republicii Moldova în comparaţie cu cea a ţărilor limitrofe şi, în consecinţă, interesul redus al titularilor de drepturi.

Ministerul Afacerilor Interne este abilitat cu competenţe în domeniul prevenirii şi combaterii delictelor din domeniul proprietăţii intelectuale. Activitatea ce ţine de prevenirea şi contracararea fenomenelor pirateriei şi contrafacerii bunurilor este coordonată de Direcţia Investigare a Fraudelor din cadrul Ministerului Afacerilor Interne. Funcţionarea acesteia este organizată şi se realizează conform principiului supravegherii operative a principalelor domenii de activitate economică, în baza interacţiunii practice cu subdiviziunile Departamentului Poliţie, colaborării cu alte organe de drept şi control abilitate cu atribuţii speciale, prevăzute de lege.

Direcţia Investigare a Fraudelor organizează desfăşurarea acţiunilor preventiv-profilactice, de urmărire penală şi a măsurilor operative de investigaţie al subdiviziunilor din teritoriu pentru prevenirea, depistarea şi documentarea infracţiunilor, a cazurilor de contrabandă şi trafic ilicit cu mărfuri, a crimelor din domeniul sistemelor informatice şi a proprietăţii intelectuale, a actelor de contrafacere şi protejarea persoanelor fizice şi juridice împotriva unor activităţi economice şi antreprenoriale ilicite şi de concurenţă neloială. O problemă majoră cu care se confruntă Ministerul Afacerilor Interne este lipsa personalului specializat în domeniul sistemelor informatice şi al proprietăţii intelectuale.

Promovarea creaţiei şi inovaţiei şi stimularea creşterii economice sînt obiective comune ale legislaţiei în domeniul concurenţei şi al proprietăţii intelectuale. Sînt necesare un grad ridicat de protecţie şi respectare a DPI, precum şi o aplicare riguroasă a normelor în materie de concurenţă, pentru a preveni abuzurile care pot frîna inovaţia sau pot împiedica accesul pe piaţă, în special în cazul IMM-urilor.[6] Proprietatea intelectuală este un atribut indispensabil al economiei de piaţă, dezvoltarea căreia se bazează pe un mediu concurenţial sănătos. Formarea şi menţinerea acestuia în Republica Moldova ţine de activitatea **Consiliul Concurenţei (CC)**. CC are ca scop promovarea politicii statului în domeniul protecţiei concurenţei, limitarea şi reprimarea activităţii anticoncurenţiale a agenţilor economici, a autorităţilor administraţiei publice, precum şi efectuarea controlului asupra executării legislaţiei cu privire la protecţia concurenţei. CC efectuează, de asemenea, expertiza proiectelor de acte legislative prin prisma impactului pe care îl pot genera acestea asupra mediului concurenţial şi elimină prevederile care pot genera bariere la intrarea/ieşirea pe anumite pieţe, pot conduce la crearea de condiţii mai avantajoase pentru anumiţi agenţi economici, discriminarea altora etc.

[6] Comunicare a Comisiei către Parlamentul european, Consiliu, Comitetul economic şi social european şi Comitetul regiunilor. O piaţă unică pentru drepturile de proprietate intelectuală. Stimularea creativităţii şi inovaţiei pentru a oferi Europei creştere economică, locuri de muncă de înaltă calitate, bunuri şi servicii de primă clasă. Bruxelles, 24 mai 2011, COM(2011) 287 final.

Examinarea cazurilor de concurenţă neloială a ţinut nemijlocit de competenţa Direcţiei controlul concurenţei neloiale şi a publicităţii, create în cadrul Agenţiei Naţionale pentru Protecţia Concurenţei C (actual CC). În perioada 2007 – octombrie 2011 Consiliul administrativ al Agenţiei Naţionale pentru Protecţia Concurenţei C a iniţiat 29 de cazuri pe semne de încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia concurenţei, în special, cele ce ţin de concurenţa neloială cu implicarea unui drept exclusiv asupra mărcii.

Epoca contemporană este de neconceput fără tehnologiile informaţionale şi de comunicare, serviciile on-line şi comerţul electronic. Totodată, protecţia PI în era digitală este o provocare majoră, cu care în prezent se confruntă atît ţările dezvoltate, cît şi cele în curs de dezvoltare. Încălcările drepturilor de PI în mediul on-line constituie un fenomen global, iar echilibrul dintre măsurile care trebuie adoptate pentru combaterea eficientă a acestui flagel şi accesul liber la Internet constituie o problemă a cărei soluţionare este din ce în ce mai dificilă din cauza dezvoltării vertiginoase a tehnologiilor informaţionale şi a evoluţiei mult mai lente a cadrului legislativ din acest domeniu. În condiţiile actuale, ţinînd cont de nivelul înalt de dezvoltare a tehnologiilor informaţionale şi de comunicare în Republica Moldova, **Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor** devine una dintre principalele componente ale Sistemului naţional de PI. Printre funcţiile şi responsabilităţile sale care au tangenţă cu asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală se numără: elaborarea, monitorizarea, implementarea şi evaluarea politicilor publice în domeniile societăţii informaţionale, informatizării, tehnologiilor

informaţionale, comunicaţiilor, evidenţei de stat şi resurselor informaţionale de stat; coordonarea şi monitorizarea proceselor de implementare a tehnologiilor informaţional-comunicaţionale în diferite domenii ale economiei naţionale, precum şi de informatizare a activităţii autorităţilor publice.

Deşi importanţa respectării drepturilor de PI în mediul digital este indiscutabilă, actualmente Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor nu dispune de personal specializat în domeniul proprietăţii intelectuale.

În perioada 2007-2011 s-a atestat o tendinţă de creştere a utilizării software cu respectarea drepturilor de autor asupra acestuia. În acest sens, studiul efectuat de Business Software Alliance (BSA)[7] cu privire la pirateria software pentru computere personale, constată că ponderea software-ului ilegal în totalul software-ului utilizat în Republica Moldova a scăzut de la 92% în 2007 la 90% în 2011, în acelaşi timp, valoarea comercială a software-ului nelicenţiat s-a majorat de la 43 la circa 45 de milioane dolari SUA. Utilizarea ilicită a software-ului reduce considerabil piaţa legală de tehnologii informaţionale din Republica Moldova.

[7] http://portal.bsa.org/globalpiracy2011/downloads/study_pdf/2011_BSA_Piracy_Study-InBrief.pdf

Totodată, conform concluziilor experţilor[8], nu este rezonabil de aşteptat rezultate considerabile în ceea ce priveşte asigurarea realizării drepturilor în Republica Moldova, în cazul în care principalii titulari de drepturi (inclusiv ai drepturilor de proprietate industrială) nu sprijină eforturile de aplicare a legislaţiei, demonstrînd o anumită indiferenţă faţă de piaţa moldovenească relativ mică.

[8] SLAG

O altă autoritate cu responsabilităţi în domeniul PI este **Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare** care deţine un şir de atribuţii referitoare la soiurile de plante, prin intermediul Comisiei de Stat pentru Testarea Soiurilor de Plante (Comisia de stat). În comun cu AGEPI, Comisia de stat realizează politica ţării în domeniul protecţiei juridice a soiurilor noi de plante.

Comisia de stat efectuează testarea soiurilor în cadrul centrelor sale de testare, staţiunilor experimentale, instituţiilor specializate şi laboratoarelor, în corespundere cu metodologiile şi termenele stabilite şi în baza standardelor internaţionale, în vederea aprecierii conformităţii lor cu condiţiile de brevetabilitate (distinctivitate, uniformitate şi stabilitate (DUS)). De asemenea, Comisia de stat efectuează testarea soiurilor în vederea aprecierii valorii lor culturale şi de utilizare (VCU), ţine Registrul soiurilor de plante, care cuprinde soiurile admise pentru producere şi comercializare în Republica Moldova. Comisia de stat şi AGEPI reprezintă Republica Moldova în Uniunea Internaţională privind Protecţia Noilor Soiuri de Plante (UPOV), precum şi în alte organizaţii internaţionale şi interguvernamentale pentru protecţia soiurilor de plante, cooperînd cu acestea pe plan bilateral şi multilateral.

Printre funcţiile de bază ale Ministerului Agriculturii şi Industriei Alimentare care au tangenţă cu PI se numără şi gestionarea mărcilor-proprietate a statului, în conformitate cu actele legislative şi normative în vigoare, Ministerul fiind responsabil de utilizarea adecvată şi promovarea acestora pe pieţele internă şi externe, precum şi de asigurarea protecţiei lor la nivel naţional şi în străinătate.

Prin Hotarîrea Guvernului Republicii Moldova nr.644 din 19 iulie 2010, Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare a fost desemnat în calitate de autoritate competentă abilitată

cu atribuţii şi responsabilităţi referitoare la produsele agricole şi alimentare cu denumiri de origine şi indicaţii geografice şi la specialităţile tradiţionale garantate, conform domeniului reglementat.

Alături de Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare, în baza aceleiaşi hotărîri a Guvernului, au fost desemnate în calitate de autorităţi competente, pentru categoriile de produse din domeniile reglementate, şi alte 4 ministere: Ministerul Sănătăţii, Ministerul Culturii, Ministerul Mediului şi Ministerul Dezvoltării Regionale şi Construcţiilor. Toate aceste autorităţi urmează să instituie şi să dezvolte, fiecare în domeniul său de competenţă, sistemele şi procedurile specifice aferente recunoaşterii, înregistrării şi utilizării denumirilor de origine şi indicaţiilor geografice pentru produsele din domeniile reglementate, precum şi înregistrării şi producerii specialităţilor tradiţionale garantate. Punerea în aplicare a acestor instrumente valoroase ale marketingului are menirea să contribuie la dezvoltarea teritoriilor, atragerea investiţiilor şi a forţei de muncă în zonele rurale, obţinerea avantajelor economice şi sociale.

Importanţa PI, prezenţa sa în toate domeniile vieţii economice şi sociale, atît la nivel naţional, cît şi internaţional, determină necesitatea implicării active în funcţionarea Sistemului naţional de PI a autorităţilor publice centrale care, deşi nu au atribuţii şi responsabilităţi directe în domeniul PI, joacă un rol deosebit în asigurarea condiţiilor propice pentru crearea, utilizarea şi valorificarea proprietăţii intelectuale. Cele mai importante în acest sens sînt:

Academia de Ştiinţe a Moldovei;
Ministerul Economiei;
Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene;
Ministerul Justiţiei;
Ministerul Finanţelor;
Ministerul Culturii;
Ministerul Educaţiei;
Ministerul Sănătăţii.

Academia de Ştiinţe a Moldovei este o componentă esenţială a Sistemului naţional de PI, fiind instituţia publică de interes naţional în sfera ştiinţei şi inovării. Odată cu adoptarea Codului nr.259 din 15 iulie 2004 cu privire la ştiinţă şi inovare al Republicii Moldova, Academiei de Ştiinţe a Moldovei i-au fost delegate competenţele Guvernului în vederea realizării politicii de stat în sfera ştiinţei şi inovării şi i-a fost atribuit rolul de coordonator al activităţii ştiinţifice şi inovaţionale, de consultant ştiinţific al autorităţilor publice ale Republicii Moldova, de promotor al inovaţiilor şi al transferului tehnologic. Ţinînd cont de statutul Academiei de Ştiinţe a Moldovei, rolul său este decisiv în promovarea valorilor societăţii bazate pe cunoaştere şi în utilizarea eficientă a proprietăţii intelectuale, în atragerea investiţiilor sectorului privat în cercetare, transformarea inovării în factor de creştere a competitivităţii, în sporirea capacităţilor de inovare ale instituţiilor de cercetare şi ale centrelor universitare etc.

Ministerul Economiei are misiunea de a asigura evoluţia unei economii durabile prin optimizarea cadrului de reglementare a activităţii de întreprinzător, prin dezvoltarea tehnologică şi asigurarea competitivităţii, crearea unui mediu investiţional atractiv şi predictibil, contribuirea la acţiunile de demonopolizare a pieţei interne şi de eliminare a practicilor anticoncurenţiale, precum şi prin cooperare economică internaţională. Chiar dacă misiunea Ministerului Economiei nu încadrează explicit proprietatea intelectuală, aceasta este, practic, piatra de temelie a fiecăreia dintre componentele enumerate. Această afirmaţie se sprijină pe natura PI, ca factor-cheie al economiei de piaţă, bazată pe proprietatea privată, pe libera concurenţă, competitivitate, cunoaştere şi inovare, precum şi pe integrarea în economia globală.

Rolul Ministerului Economiei în funcţionarea şi dezvoltarea Sistemului naţional de PI este unul crucial, în special la etapa actuală, deoarece economia al cărei fundament este proprietatea, constituie principalul beneficiar al acestui sistem. Or, în epoca contemporană proprietatea intelectuală reprezintă fundamentul economic al economiei bazate pe cunoştinţe. Astfel, în cadrul Ministerului Economiei sînt create mai multe subdiviziuni care implică şi domeniul PI.

Totodată, în subordinea sau în coordonarea acestui Minister se află un şir de instituţii care, de asemenea, au tangenţă cu domeniul PI şi joacă un rol important în procesul de valorificare a potenţialului proprietăţii intelectuale, inclusiv: Inspectoratul Principal de Stat pentru Supravegherea Pieţei, Metrologie şi Protecţie a Consumatorilor; Organizaţia de Atragere a Investiţiilor şi Promovare a Exportului din Moldova (MIEPO); Organizaţia pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici şi Mijlocii (ODIMM).

În condiţiile cooperării economice internaţionale şi orientării politicii interne şi externe a ţării spre integrarea europeană, în contextul dezvoltării Sistemului naţional de PI, deosebit de important este, de asemenea, rolul **Ministerului Afacerilor Externe şi Integrării Europene (MAEIE)**. Graţie activităţii MAEIE, Republica Moldova este în prezent parte la 32 de tratate internaţionale în domeniul PI, la numeroase acorduri internaţionale, comisii mixte, în special de ordin economic, ce implică şi respectarea drepturilor de PI, contribuind prin aceasta la promovarea şi integrarea Sistemului naţional de PI în cel mondial.

În virtutea responsabilităţii privind promovarea politicii externe a Republicii Moldova, şi anume promovarea comerţului exterior şi atragerea investiţiilor străine, MAEIE abordează dimensiunea în cauză drept una prioritară. Relevanţa acestor activităţi ale MAEIE pentru Sistemul naţional de proprietate intelectuală derivă din natura economică a acestuia şi din corelaţia strînsă dintre volumul investiţiilor străine şi nivelul de protecţie a drepturilor de PI. În conformitate cu prevederile "Strategiei de atragere a investiţiilor şi promovare a exporturilor pentru anii 2006-2015", MAEIE promovează în mod constant dialogul şi colaborarea comercial-economică a Republicii Moldova cu statele lumii prin intermediul diferitor acţiuni. În context, potenţialul de promovare a performanţelor Sistemului naţional de PI de către MAEIE este semnificativ şi urmează a fi valorificat pe deplin.

Ministerul Justiţiei efectuează expertiza juridică a tuturor proiectelor de acte legislative, inclusiv în domeniul proprietăţii intelectuale. De asemenea, una dintre funcţiile de bază ale Ministerului Justiţiei constă în monitorizarea procesului de implementare a legislaţiei. Prin Decretul Preşedintelui Republicii Moldova nr.241 din 9 decembrie 1991 cu privire la înregistrarea întreprinderilor ce funcţionează pe teritoriul Republicii Moldova, pe lîngă Ministerul Justiţiei a fost creată **Camera Înregistrării de Stat**, care efectuează înregistrarea de stat a persoanelor juridice şi a întreprinzătorilor individuali şi duc evidenţa acestora. Conform datelor prezentate de Camera Înregistrării de Stat, la 6 octombrie 2010, din totalul de 154335 de agenţi economici înregistraţi în Registrul de stat, cca 8000 (5,2%) au declarat la înregistrare unul sau mai multe genuri de activitate din domeniul dreptului de autor şi/sau al proprietăţii industriale.

În virtutea atribuţiilor sale funcţionale, Camera Înregistrării de Stat se confruntă cu unele probleme care vizează obiectele de proprietate intelectuală şi anume cele ce ţin de relaţiile dintre denumirile comerciale şi mărci, pe de o parte, şi evaluarea neunivocă a drepturilor patrimoniale asupra OPI, ceea ce distorsionează practica aplicării art.106 al Codului civil cu privire la majorarea capitalului social din contul drepturilor asupra OPI, în calitate de aport la patrimoniul societăţii comerciale, pe de altă parte. Aceste probleme vin să confirme o dată în plus necesitatea unei abordări sistemice a domeniului de PI.

Un rol primordial privind buna funcţionare a Sistemului naţional de PI, încurajarea creării şi valorificării OPI prin intermediul mecanismelor financiare şi fiscale îi aparţine **Ministerului Finanţelor**.

În condiţiile actuale, acelaşi rol important în consolidarea Sistemului naţional de PI îi revine şi **Ministerului Culturii**, care promovează politica statului în sfera culturii, artelor, editării, poligrafiei, comerţului cu carte şi bibliotecilor. Este incontestabil faptul că toate aceste domenii au legătură nemijlocită cu proprietatea intelectuală, în special cu legislaţia privind dreptul de autor şi drepturile conexe.

Dacă pînă nu demult creşterea economică se asocia preponderent cu dezvoltarea tehnologică şi inovarea în domeniile tehnice, odată cu trecerea la "economia digitală" domeniul culturii trece la un nivel calitativ nou de dezvoltare şi comunicare. Serviciile culturale se transformă tot mai mult în aşa-numite "industrii culturale", care produc şi distribuie numeroase bunuri şi servicii. Mai mult ca atît, cultura contribuie la catalizarea creativităţii şi inovării[9]. Este necesar de a încuraja dezvoltarea industriilor culturale şi creative în Republica Moldova, după exemplul ţărilor din UE, unde industriile culturale şi creative sînt întreprinderi cu un mare potenţial economic şi inovator, constituind unul dintre cele mai dinamice sectoare, cu un aport de circa 2,6% din PIB-ul Uniunii, cu un potenţial semnificativ de creştere care asigură locuri de muncă de calitate pentru circa 5 milioane de persoane. În contextul dat, printre atribuţiile de importanţă majoră ale Ministerului Culturii se numără revitalizarea şi consolidarea tradiţiilor şi obiceiurilor locale specifice, încurajarea renaşterii şi dezvoltării industriei meşteşugurilor populare tradiţionale care, sub egida OMPI, se înscriu, de asemenea, în contextul eforturilor comunităţii internaţionale de a găsi mecanisme eficiente pentru protecţia cunoştinţelor tradiţionale şi a folclorului.

[9] Comunicarea Comisiei către Parlamentul european, Consiliu, Comitetul economic şi social european şi Comitetul regiunilor privind o agendă europeană pentru cultură într-o lume în proces de globalizare. Bruxelles, 10 mai 2007 COM (2007) 242 final.

Totodată, în conformitate cu Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.644 din 19 iulie 2010, Ministerul Culturii este desemnat în calitate de autoritate competentă abilitată cu atribuţii şi responsabilităţi referitoare la obiectele de artizanat cu denumiri de origine şi indicaţii geografice.

Ministerul Educaţiei, în prezent, nu are atribuţii directe referitoare la proprietatea intelectuală, însă rolul său urmează să fie unul proactiv în edificarea societăţii bazate pe cunoaştere, în sporirea capacităţilor Sistemului naţional de PI prin introducerea în programele de studii, la diferite nivele de instruire, a disciplinelor legate de proprietatea intelectuală. Acest fapt va contribui esenţial la creşterea gradului de cultură în domeniul PI, ceea ce va avea un efect benefic asupra proceselor de creare, protecţie şi respectare a drepturilor de PI în Republica Moldova. Actualmente, în programele de studii ale mai multor universităţi din ţara noastră există discipline legate de proprietatea intelectuală: Dreptul PI (în 12 instituţii), Managementul inovaţional (8), Marketingul produselor noi (3), Economia PI (3), Protecţia PI (1), Evaluarea PI (1).

Iniţiativele AGEPI privind introducerea disciplinei facultative "Protecţia PI" în curricula universitară a unor facultăţi, au fost salutate de Minister, urmînd să fie traduse în viaţă în următorii ani prin deciziile senatelor universitare cu extinderea acestora şi asupra învăţămîntului preuniversitar. Şcolarizarea în domeniul PI la nivelul întregii societăţi este o sarcină imperativă, realizarea căreia necesită implicarea plenară a Ministerului Educaţiei.

În conformitate cu obligaţiile asumate de Republica Moldova ca ţară membră a OMC, în virtutea Acordului TRIPS, **Ministerul Sănătăţii** este implicat în realizarea prevederilor ce ţin de asigurarea confidenţialităţii datelor nedivulgate la aprobarea comercializării produselor

farmaceutice care conţin entităţi chimice noi şi în virtutea Declaraţiei de la Doha cu privire la Acordul TRIPS şi sănătatea publică.

De asemenea, cum s-a menţionat mai sus, Ministerul Sănătăţii este autoritatea competentă abilitată cu atribuţii şi responsabilităţi referitoare la apele minerale medicinale, ceaiurile medicinale şi produsele parafarmaceutice cu denumiri de origine şi indicaţii geografice.

1.3. Coordonarea funcţionării Sistemului naţional de proprietate intelectuală

Din prezentarea sumară a cadrului instituţional, rezultă că în Sistemul de PI din Republica Moldova sînt integrate mai multe componente funcţionale care activează la diferite niveluri de capacitate şi eficacitate. Acest fapt creează uneori condiţii de confuzie administrativă şi diluează atît efortul general de implementare a legislaţiei, cît şi impactul pozitiv scontat asupra economiei şi altor domenii de activitate ce implică proprietatea intelectuală. Astfel, există o necesitate stringentă de coordonare a activităţii acestor structuri în baza unei strategii clare şi coerente. Totodată, complexitatea domeniului de PI, multitudinea implicărilor sale în toate ramurile vieţii economice, culturale şi sociale, necesitatea prevenirii şi contracarării încălcărilor drepturilor de PI, a fenomenelor de contrafacere şi piraterie necesită consolidarea tuturor capacităţilor care vizează acţiunile coordonate ale diferitor factori de decizie.

În scopul abordării operative, complete şi strategice a problemelor legate de funcţionarea Sistemului naţional de PI, prin Hotărîrea Guvernului nr.489 în anul 2008 a fost creată **Comisia Naţională pentru Proprietatea Intelectuală (CNPI)** fiind aprobat şi Regulamentul acesteia. Din componenţa CNPI fac parte persoane cu funcţii de răspundere din următoarele instituţii: AGEPI, Academia de Ştiinţe a Moldovei, Ministerul Economiei, Ministerul Justiţiei, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor, Serviciul Vamal, Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice şi Corupţiei, Centrul pentru Protecţia Consumatorilor, Comitetul executiv al UTA Găgăuzia. Preşedinte al CNPI este viceprim-ministrul Republicii Moldova, ministrul economiei.

CNPI este un organ consultativ pe lîngă Guvern, constituit în scopul coordonării şi asigurării interacţiunii ministerelor, a altor autorităţi administrative centrale, precum şi ai titularilor drepturilor de PI în activităţile orientate spre dezvoltarea şi consolidarea Sistemului naţional de proprietate intelectuală, combaterea şi prevenirea încălcărilor DPI şi lupta cu contrafacerea, importul şi comercializarea în Republica Moldova a produselor contrafăcute.

Începînd cu anul 2010, activitatea CNPI s-a intensificat, iar în scopul eficientizării acestei activităţi au fost create grupuri de lucru, cu participarea reprezentanţilor instituţiilor relevante, a titularilor de drepturi, organizaţiilor de gestiune colectivă, mediului de afaceri. Totodată, membrii CNPI au constatat necesitatea de a extinde reprezentarea instituţiilor în cadrul CNPI, de a institui un grad minim de reprezentare, precum şi de a revizui Regulamentul CNPI, în vederea sporirii atribuţiilor acesteia, în special în contextul realizării eficiente a rolului CNPI în calitate de coordonator al funcţionării Sistemului naţional de PI. Comisia în cauză trebuie să devină un organ decizional de nivel înalt şi să-şi asume un rol strategic în aplicarea legislaţiei din domeniul DPI.

O prioritate a CNPI este dezvoltarea unui sistem informaţional unic integrat în domeniul DPI, care va oferi organelor cu atribuţii de aplicare a legislaţiei suportul necesar pentru combaterea contrafacerii şi pirateriei, va spori cooperarea şi coordonarea în domeniul PI, va oferi titularilor posibilitatea de a contribui la apărarea drepturilor deţinute şi va îmbunătăţi sistemul de protecţie a DPI.

Pentru facilitarea schimbului de informaţii între autorităţile competente în domeniul apărării DPI, elaborarea rapoartelor, analizelor, studiilor şi statisticilor în domeniu, în cadrul AGEPI a fost creat un **Punct Informaţional în domeniul PI**. Aceasta este şi una dintre acţiunile prioritare a

Planului de acţiuni al Republicii Moldova privind implementarea Recomandărilor Comisiei Europene pentru instituirea Zonei de Liber Schimb Aprofundat şi Cuprinzător dintre Republica Moldova şi Uniunea Europeană (ZLSAC), aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.1125 din 14 decembrie 2010. Acest Punct informaţional va îndeplini funcţiile unui observator al respectării drepturilor de PI.

1.4. Infrastructura în domeniul proprietăţii intelectuale

Caracterul complex şi multisectorial al PI impune crearea unei infrastructuri funcţionale şi eficiente a Sistemului naţional de proprietate intelectuală, capabilă să faciliteze dobîndirea protecţiei, activităţile de promovare şi valorificare a creaţiilor intelectuale.

Infrastructura în domeniul proprietăţii intelectuale cuprinde ansamblul de elemente şi relaţii menite să asigure şi să susţină buna funcţionare a domeniului. Aceasta include aspectele organizaţionale, informaţionale şi de consulting a activităţilor de elaborare şi valorificare a PI. Ea întruneşte activitatea mandatarilor în proprietatea intelectuală, a evaluatorilor, organizaţiilor de gestiune colectivă a dreptului de autor şi drepturilor conexe, centrelor informaţionale şi de consulting, centrelor de transfer tehnologic, precum şi infrastructura procesului inovaţional.

Corpul de mandatari autorizaţi în domeniul PI este un element indispensabil al tuturor sistemelor naţionale de proprietate intelectuală prin intermediul căruia, conform prevederilor art.2 al Convenţiei de la Paris pentru Protecţia Proprietăţii Industriale la care Moldova este parte, se asigură reprezentarea persoanelor fizice şi juridice în oficiile naţionale. Reprezentarea prin mandatar este facultativă pentru rezidenţi şi obligatorie pentru nonrezidenţi.

Conform prevederilor Codului cu privire la ştiinţă şi inovare nr.259-XV din 15 iulie 2004, atestarea şi înregistrarea mandatarilor autorizaţi se efectuează de către AGEPI. În perioada 1993-2011 pentru activitatea în acest domeniu au fost atestate şi înregistrate 109 persoane, dintre care activează efectiv aproximativ jumătate.

Corpul de mandatari autorizaţi din Republica Moldova, spre deosebire de ţările cu o experienţă bogată în domeniul PI, este doar la începutul procesului de consolidare: organizaţia obştească Asociaţia mandatarilor autorizaţi, care a fost creată în 2007, este în curs de constituire, întrunind în prezent doar 7 membri. Acest fapt nu permite o reprezentare adecvată a intereselor mandatarilor autorizaţi, a poziţiei lor în problemele ce ţin de domeniul PI, atît sub aspect metodologic, cît şi normativ.

Activitatea profesională a evaluatorilor obiectelor de proprietate intelectuală, imperativ necesară oricărui sistem de PI, a demarat în Republica Moldova după adoptarea Legii cu privire la activitatea de evaluare nr.989-XV din 18 aprilie 2002, a Regulamentului cu privire la evaluarea obiectelor de proprietate intelectuală şi a Regulamentului cu privire la atestarea evaluatorilor obiectelor de proprietate intelectuală adoptate prin Hotărîrea Guvernului nr.783 din 30 iunie 2003. Atestarea şi înregistrarea evaluatorilor OPI sînt efectuate de AGEPI în conformitate cu prevederile Regulamentelor menţionate. Pînă în prezent au fost atestaţi 22 de evaluatori ai OPI, dintre care activează 20. Totodată, pentru majoritatea dintre aceştia, evaluarea OPI reprezintă un domeniu auxiliar, preponderentă fiind activitatea de evaluare a imobilului. Astfel, conform datelor de care dispune AGEPI, anual se efectuează circa 80-100 de evaluări ale OPI, ceea ce e foarte puţin în raport cu numărul de OPI protejate. Acest fapt demonstrează o dezvoltare insuficientă a pieţei OPI şi o antrenare redusă a acestora în circuitul economic în calitate de active imateriale.

În domeniul dreptului de autor şi drepturilor conexe, principalul element al infrastructurii îl reprezintă organizaţiile de gestiune colectivă a drepturilor patrimoniale, care activează în baza principiului nonprofit şi sînt fondate prin liberă asociere şi nemijlocit de titularii dreptului de autor şi/sau ai drepturilor conexe, care fie devin membri ai acestor organizaţii, fie le deleagă

împuterniciri printr-un contract în formă scrisă. La 31 decembrie 2011 în Republica Moldova activau 5 organizaţii de acest gen.

În conformitate cu Legea nr.139 din 2 iulie 2010 privind dreptul de autor şi drepturile conexe, AGEPI avizează, în modul stabilit de Guvern, activitatea organizaţiilor de gestiune colectivă, dacă acestea întrunesc condiţiile stabilite de lege, indicînd drepturile şi categoriile titularilor de drepturi asupra cărora se extinde gestiunea colectivă. În prezent există două organizaţii de gestiune colectivă avizate de AGEPI, care eliberează licenţa extinsă şi licenţa obligatorie.

De asemenea, AGEPI deţine funcţia de control asupra activităţii organizaţiilor de gestiune colectivă, monitorizează şi supraveghează activitatea acestor organizaţii. În urma controalelor efectuate, s-au constatat mai multe carenţe în activitatea organizaţiilor de gestiune colectivă, pentru înlăturarea cărora se impune un şir de măsuri menite să asigure transparenţa şi buna funcţionare a acestora.

Centrele informaţionale de consulting şi de transfer tehnologic reprezintă elemente integrante ale infrastructurii proprietăţii intelectuale de o importanţă exclusivă, întrucît creşterea vertiginoasă a rolului pe care îl joacă cunoştinţele şi informaţia în dezvoltarea economică şi socială, pe de o parte, şi conştientizarea insuficientă a acestui fapt de către publicul larg, pe de altă parte, dictează necesitatea stringentă de a încuraja activităţile de valorificare a produselor intelectuale.

Componenta informaţională şi de consulting a infrastructurii Sistemului de PI în Republica Moldova, ca şi în alte ţări postsocialiste, nu este suficient de dezvoltată, întrunind pînă în prezent doar structuri ale sistemului informaţional de stat (bibliotecile tehnico-ştiinţifice, resursele informaţionale ale AGEPI şi ale Agenţiei de Inovare şi Transfer Tehnologic, ale centrelor universitare şi academice, ale saloanelor şi expoziţiilor tehnice) şi cele finanţate din surse provenite din asistenţa organismelor internaţionale sau ale altor state.

Acelaşi lucru, în mare măsură, se referă şi la structurile de transfer tehnologic, care se bazează pe valorificarea inovaţiilor. În prezent în Republica Moldova există doar două structuri de acest fel:

Agenţia de Inovare şi Transfer Tehnologic (AITT), creată în anul 2004, în conformitate cu prevederile Codului cu privire la ştiinţă şi inovare al Republicii Moldova, verigă esenţială a infrastructurii de inovare şi, implicit, a celei de proprietate intelectuală. AITT are menirea de a coordona şi de încuraja transferul tehnologic, precum şi de a valorifica invenţiile prin selectarea şi finanţarea proiectelor inovaţionale. Realizarea proiectelor inovaţionale se efectuează în bază de cofinanţare în proporţie de 50:50% din sursele private şi cele ale bugetului de stat, contribuţia statului fiind nerambursabilă. În conformitate cu sarcinile trasate, AITT a creat trei parcuri ştiinţifico-tehnologice (“Academica”, “Inagro” şi “Micronanoteh”) şi un incubator de inovare, în care actualmente activează circa 40 de rezidenţi.

Biroul de Proprietate Intelectuală din cadrul Universităţii de Stat din Moldova, creat în anul 2010, cu suportul finanţatorilor străini.

Prin hotărîrea Consiliului Suprem pentru Ştiinţă şi Dezvoltare Tehnologică a fost lansat concursul de proiecte privind organizarea a două incubatoare de inovare în cadrul Universităţilor din Republica Moldova. În rezultatul concursului proiectelor, în anul 2011, au fost create Incubatoarele de Inovare “Politehnica”, fiind desemnat în calitate de administrator Universitatea Tehnică a Moldovei şi Incubatorul Educaţional Inovaţional “Universcience”, administrator fiind desemnat Universitatea Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Cea mai mare parte a informaţiilor de specialitate este oferită de **AGEPI**, care deţine Colecţia Naţională de documente în domeniul PI, ce număra, la 1 ianuarie 2012, circa 26,5 mln de documente naţionale şi din alte ţări, majoritatea – în format electronic. De asemenea, AGEPI oferă

acces gratuit on-line la Buletinul Oficial de Proprietate Industrială (BOPI) şi la următoarele Baze de Date: Invenţii, mărci, Soiuri de plante, Design Industrial, Rezultate ştiinţifice, la adresa www.db.agepi.md. Prin intermediul site-ului AGEPI utilizatorii pot accesa şi baze de date ale OPI din alte ţări.

În pofida accesului la informaţiile din domeniul PI, puţini utilizatori ai sistemului efectuează cercetări documentare de sine stătător, fie din necunoaştere, fie din ignoranţă, ceea ce deseori conduce la respingerea cererilor de brevetare/înregistrare, sau la apariţia unor litigii privind încălcarea drepturilor de PI. Prin urmare, prestarea serviciilor de consultanţă şi acordarea asistenţei de specialitate rămîn acţiuni actuale şi prioritare pentru funcţionarea eficientă a Sistemului naţional de PI.

Una dintre cele mai importante şi totodată mai vulnerabile componente ale infrastructurii proprietăţii intelectuale şi, în consecinţă, a celei de inovare din Republica Moldova este componenta financiară, care include mai multe instituţii şi instrumente financiare destinate sprijinului activităţii inovative şi implicit a protecţiei şi valorificării PI, cum ar fi: fondurile de risc (venture), creditele preferenţiale, facilităţile fiscale, granturile speciale pentru cofinanţarea proiectelor inovaţionale etc. Actualmente în Republica Moldova doar ultima componentă este prezentă, fiind necesară elaborarea cadrului legislativ ce ar promova şi ar reglementa şi celelalte componente.

1.5. Rolul întreprinderilor mici şi mijlocii în dezvoltarea potenţialului de inovare şi valorificarea proprietăţii intelectuale

În contextul trecerii la modelul de dezvoltare economică bazată pe cunoaştere şi inovare, o atenţie din ce în ce mai mare la nivel mondial, dar în mod deosebit în ţările cu economie în tranziţie, cum este şi Republica Moldova, se acordă întreprinderilor mici şi mijlocii (IMM).

Conform datelor Biroului Naţional de Statistică, în 2010 sectorul IMM în Republica Moldova număra 45,6 mii de întreprinderi, ceea ce reprezintă circa 97,6% din numărul total de întreprinderi, mai mult decît media globală (care constituie 90%). În cadrul acestora activau 309,4 mii de persoane (58,8% din numărul total de angajaţi), iar aportul acestor întreprinderi în PIB este în creştere şi constituie 35,5%. În pofida rolului considerabil al întreprinderilor mici şi mijlocii pentru vitalitatea economiei şi a potenţialului lor de inovare sporit, acesta nu este valorificat pe deplin. Ca şi în alte ţări din spaţiul Comunităţii Statelor Independente (CSI), întreprinderile mijlocii din Republica Moldova nu sînt utilizatori activi ai Sistemului de proprietate intelectuală, iar cele mici şi microîntreprinderile nu sînt inovative. Or, fără o implicare activă a IMM-urilor în dezvoltarea competitivităţii bazată pe inovare şi pe valorificarea PI nu este posibilă o creştere economică durabilă.

În Republica Moldova încurajarea activităţii IMM-urilor se efectuează indiferent de sfera de activitate a acestora, iar susţinerea inovării – indiferent de proporţiile businessului. Astfel, acordarea granturilor pentru implementarea proiectelor inovaţionale se efectuează de către AITT în baza constatării caracterului inovativ al activităţii acestora. Totodată, facilităţile pentru IMM-uri, conform prevederilor Legii nr.206-XVI din 7 iulie 2006 privind susţinerea sectorului întreprinderilor mici şi mijlocii, se aplică în cazul în care numărul mediu scriptic anual al angajaţilor nu depăşeşte 249 de persoane, suma anuală a veniturilor din vînzări (cifra de afaceri) – 50 mil.lei, valoarea totală anuală de bilanţ a activelor – 50 mil.lei.

Se consideră că doi factori principali frînează valorificarea PI: pe de o parte, costurile mari ale protecţiei şi, pe de altă parte, conştientizarea insuficientă de către managerii IMM-urilor a modului în care funcţionează Sistemul de PI. Pentru încurajarea IMM-urilor în vederea protecţiei şi utilizării PI, chiar şi ţările economic dezvoltate economic aplică diferite măsuri, inclusiv

financiare. În Republica Moldova, reducerile la taxele pentru serviciile în domeniul protecţiei OPI pentru IMM-uri sînt ajustate la capacităţile limitate de plată ale acestora şi la criteriile stipulate în Legea nr.206-XVI din 7 iulie 2006. Astfel, în cazul IMM-urilor, taxele cu referire la invenţii constituie doar 15% din cuantumul taxelor obişnuite, la design industrial – 35%, la mărci – 50%. Luînd în considerare faptul că sub incidenţa facilităţilor menţionate cad circa 98% din totalul întreprinderilor funcţionale, aceste facilităţi constituie un important instrument de încurajare a protecţiei şi valorificării produselor intelectuale de către IMM-uri.

Totodată, acordarea facilităţilor nu salvează automat situaţia. O problemă mult mai dificilă, a cărei soluţionare este de lungă durată, constă în creşterea gradului de conştientizare a importanţei şi a avantajelor pe care le oferă drepturile exclusive de PI şi inovaţiile. În acest proces este necesară implicarea activă a diferitor actori, inclusiv a Ministerului Economiei, Ministerului Educaţiei, AGEPI, AITT, ODIMM etc., de asemenea, sînt necesare programe speciale destinate exclusiv IMM-urilor şi întreprinzătorilor individuali, materiale de instruire, transfer de bune practici etc.

În mod special, pentru necesităţile IMM-urilor, AGEPI a lansat în anul 2009 un nou tip de servicii – prediagnoza proprietăţii intelectuale, utilizat pe larg în unele ţări ale UE (Franţa, România etc.). Acest serviciu în Republica Moldova se acordă gratuit şi reprezintă, de fapt, un audit al întreprinderii în ceea ce priveşte proprietatea intelectuală, inclusiv cultura de PI în cadrul acesteia, cu trecerea în revistă a tuturor creaţiilor intelectuale utilizate, a modalităţilor adecvate de asigurare a protecţiei şi de valorificare a lor în dezvoltarea afacerii, elucidarea riscurilor existente dacă se ignoră protecţia PI. Pînă la sfîrşitul anului 2011, au fost efectuate studii de prediagnoză la 78 de întreprinderi. Totodată, nu toate întreprinderile contactate de AGEPI acceptă prestarea acestui serviciu, fapt ce confirmă o dată în plus conştientizarea insuficientă de către managerii întreprinderilor a importanţei PI şi necesitatea sporirii eforturilor în vederea depăşirii acestei situaţii.

1.6. Stimulente în sprijinul creării, protecţiei şi valorificării proprietăţii intelectuale

Pentru ţările postsocialiste, în virtutea condiţiilor istorice de activitate economică şi ştiinţifică planificată, care şi-au lăsat adînc amprenta, edificarea economiei bazate pe cunoaştere şi inovare este condiţionată în mare măsură de acordarea din partea statului a stimulentelor în sprijinul creării, protecţiei şi valorificării proprietăţii intelectuale.

Ţările occidentale, începînd cu anii ’80 ai sec.XX, au conştientizat importanţa şi au acumulat o experienţă bogată privind aplicarea diverselor modalităţi de susţinere a inovării. Printre acestea se numără: finanţarea directă a activităţii de cercetare-dezvoltare (C-D) prin acordarea subsidiilor şi granturilor; creditele preferenţiale; facilităţile fiscale, aplicarea taxelor vamale diminuate sau anularea lor la importul tehnologiilor avansate şi a utilajelor destinate cercetărilor ştiinţifice; reducerea taxelor de protecţie a PI; susţinerea fondurilor cu capital de risc (venture); promovarea clusterelor inovaţionale, a companiilor spin-off, nou-înfiinţate (start-up) şi business angels etc.

În Republica Moldova, în acest scop se practică doar dotaţiile directe din mijloacele bugetului de stat pentru realizarea proiectelor inovaţionale şi reducerile la taxele de protecţie a PI. În prezent, de diverse scutiri şi înlesniri beneficiază un număr mare de persoane fizice şi juridice, inclusiv organizaţiile din sfera ştiinţei şi inovării. Acestea din urmă, pe lîngă alte înlesniri substanţiale, sînt scutite de taxele pentru menţinerea în vigoare a brevetului în primii cinci ani pentru invenţiile create în baza cercetărilor ştiinţifico-tehnologice finanţate din bugetul de stat.

Dotaţiile în formă de granturi pentru finanţarea proiectelor inovaţionale sînt acordate prin intermediul AITT în bază de concurs. O condiţie importantă a acordării acestora este participarea capitalului privat la finanţarea proiectului în proporţie de minimum 50%.

Posibilitatea aplicării facilităţilor privind impozitarea profitului, practicate pînă în 2008 a fost eliminată, odată cu stabilirea pentru toţi agenţii economici a cotei "zero" la impozitul pe profit. În cazul revenirii la impozitarea profitului, aceste facilităţi urmează a fi revigorate.

Pe de altă parte, în actele normative ale Republicii Moldova lipsesc prevederi ce ar reglementa atribuirea calificativului "întreprindere inovativă" şi "produs inovativ", nu sînt stabilite criteriile de determinare a gradului de noutate a produselor şi tehnologiilor, fapt ce împiedică nu numai monitorizarea procesului inovaţional, a nivelului tehnic al întreprinderilor, evidenţierea celor ce aplică tehnologii avansate, dar şi încurajarea procesului inovativ, deoarece nu permite identificarea companiilor încadrate în valorificarea inovaţiilor.

Datorită faptului că obiectele de proprietate intelectuală dispun de un potenţial de dezvoltare enorm şi extrem de valoros, în condiţiile societăţii bazate pe cunoaştere şi a epuizării resurselor naturale, asigurarea unui management eficient al creaţiilor intelectuale a devenit un element important al gestiunii corporative. Astfel, noţiunile de "management al proprietăţii intelectuale", "gestiune (management) a cunoştinţelor" şi "management al inovării", în ţările dezvoltate, sînt prezente în preocupările manageriale, dar şi în cele ce ţin de politicile economice şi sectoriale.

În Republica Moldova activităţile de gestiune a proprietăţii intelectuale sînt pînă în prezent la periferia intereselor managementului, importanţa acestora fiind în majoritatea cazurilor subapreciată sau ignorată. Spre deosebire de ţările dezvoltate, în cadrul întreprinderilor mari din Republica Moldova actualmente, practic, lipsesc subdiviziuni speciale axate pe managementul proprietăţii intelectuale (cunoştinţelor, inovării, informaţiilor). Această stare a lucrurilor este o consecinţă a faptului că proprietatea intelectuală nu este deocamdată recunoscută de antreprenori drept patrimoniu generator de avantaje competitive şi de venituri importante.

Chiar şi în întreprinderile mari gestiunea PI este pusă prin cumul în sarcină unei singure persoane, de regulă a unui jurist, activitatea căruia deseori se reduce doar la obţinerea titlurilor de protecţie, prelungirea valabilităţii (reînnoirea) acestora, soluţionarea litigiilor, nefiind practic implicat în gestiunea proprietăţii intelectuale. Totodată, portofoliile obiectelor de proprietate intelectuală ale întreprinderilor mari sînt în permanentă creştere, unele deţinînd peste 100 de OPI, or, gestionarea eficientă a acestora necesită crearea unor structuri speciale şi o abordare sistemică şi profesională. Unele întreprinderi preferă să încheie cu firmele de consulting în domeniul PI contracte de deservire în vederea utilizării eficiente a portofoliului de OPI. Această modalitate are priorităţile ei şi este binevenită, în mod special, pentru IMM-uri.

Pe parcursul ultimilor ani au fost întreprinse măsuri concrete în vederea gestiunii PI în universităţi şi instituţiile din sfera C-D. Actualmente, doar cîteva centre universitare (Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Tehnică a Moldovei şi Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie "Nicolae Testimiţanu") dispun de secţii (centre), funcţiile cărora sînt axate în mod exclusiv pe brevetarea invenţiilor şi gestiunea eficientă a creaţiilor intelectuale. În instituţiile de cercetare există cîte o persoană responsabilă de aceste activităţi, specializată în problemele inovării şi protecţiei proprietăţii intelectuale. Este imperios necesar de a transpune în viaţă Recomandarea Comisiei privind gestionarea proprietăţii intelectuale în activităţile de transfer de cunoştinţe şi Codul de bune practici pentru universităţi şi alte organizaţii publice de cercetare din 10 aprilie 2008 (2008/416/CE).

În aspect mondial piaţa OPI, în special a inovaţiilor, pe parcursul ultimelor două decenii a devenit cel mai dinamic segment al pieţei, ritmurile anuale de creştere ale căruia se estimau la cca 20%. Cît priveşte piaţa OPI şi evoluţia ei în Republica Moldova, informaţiile detaliate în acest sens lipsesc. Biroul Naţional de Statistică nu operează cu date privind capacitatea şi indicatorii pieţei OPI. Actualmente, o estimare a tendinţelor generale privind funcţionarea şi dinamica acestei pieţe

poate fi efectuată doar în baza informaţiilor înscrise în Registrul contractelor de transmitere a drepturilor, gestionat de AGEPI. Totodată, includerea OPI în registrul nominalizat în Republica Moldova, la fel ca în ţările occidentale, este facultativă, ceea ce nu permite o evidenţă adecvată a acestora.

Informaţiile privind înregistrarea contractelor de transmitere a drepturilor pe parcursul ultimilor zece ani denotă o creştere destul de lentă a tranzacţiilor cu OPI, o dominaţie absolută a comercializării mărcilor faţă de alte OPI (94 %), o supremaţie a cesiunii comparativ cu licenţierea (89%) şi prevalarea pe piaţa OPI a companiilor străine (cca 65%). În valori absolute, cuantumul anual al invenţiilor comercializate este de ordinul unităţilor (2006 – 9, 2007 – 1, 2008 – 3, 2009 – 5).

Ca urmare a încadrării insuficiente a proprietăţii intelectuale în relaţiile de piaţă, se constată şi un nivel extrem de scăzut al capitalizării acesteia. Astfel, ponderea activelor imateriale în totalul activelor de lungă durată în Republica Moldova constituie cca 1%, pe cînd în ţările industrializate ale Europei Occidentale şi SUA – cca 50% şi, respectiv, 70%. Unice sînt şi cazurile utilizării valorii OPI în calitate de contribuţie la formarea capitalului social al societăţilor comerciale sau includerea acesteia în capitalurile sociale ale întreprinderilor funcţionale, fapt ce indică un nivel insuficient al culturii inovaţionale. Astfel, activele corporative în Republica Moldova sînt subevaluate semnificativ.

1.7. Promovarea proprietăţii intelectuale

Promovarea proprietăţii intelectuale este imperativă pentru ţările postsovietice, inclusiv pentru Republica Moldova, care, în virtutea condiţiilor istorice, nu au tradiţii în ceea ce priveşte protecţia şi respectarea drepturilor de proprietate intelectuală şi se confruntă cu multiple probleme cauzate de cunoaşterea insuficientă şi de gradul scăzut de cultură în domeniul respectiv, la nivelul întregii societăţi. Printre acestea se numără aplicarea ineficientă a mecanismelor de protecţie, apărare şi respectare a drepturilor de PI; gradul înalt de contrafacere şi piraterie, inclusiv utilizarea largă a programelor de calculator nelicenţiate; numărul relativ mare al cazurilor de concurenţă neloială cu implicarea drepturilor de PI, de depunere a cererilor de înregistrare a OPI cu rea-credinţă; valorificarea insuficientă a OPI, în special implementarea invenţiilor; utilizarea extrem de redusă a potenţialului PI de către mediul de afaceri etc.

Activităţile de promovare a Sistemului naţional de PI, de instruire, comunicare şi diseminare a cunoştinţelor şi a informaţiei din domeniu sînt organizate şi realizate preponderent de AGEPI, în virtutea funcţiilor sale. Ele au menirea de a spori nivelul de conştientizare de către societate a faptului că drepturile de proprietate intelectuală, aplicate corect, sînt capabile să revigoreze toate sectoarele vieţii economice, să stimuleze creativitatea, inovaţia şi progresul spre binele întregii ţări. Ele sînt orientate, de asemenea, spre cultivarea respectului faţă de munca intelectuală şi rezultatele ei, materializate în proprietatea intelectuală, precum şi sensibilizarea societăţii privind daunele şi pericolele ce le comportă produsele contrafăcute şi pirat pentru bunăstarea şi sănătatea oamenilor.

Pentru facilitarea conlucrării cu sfera antreprenoriat/servicii, cercetare-dezvoltare, cu mediul academic şi universitar, cu instituţiile mass-media, antrenate în procesul de informare şi comunicare în domeniul PI, AGEPI elaborează şi editează diverse publicaţii de popularizare a domeniului de PI, organizează şcolarizări, cursuri şi traininguri tematice, seminare naţionale, regionale şi internaţionale pe cele mai actuale probleme de protecţie şi valorificare a drepturilor de PI pentru diverse categorii de beneficiari (reprezentanţi ai autorităţilor publice centrale învestite cu responsabilităţi în domeniul asigurării şi respectării DPI, ai instanţelor judecătoreşti, ai instituţiilor academice şi ai universităţilor, ai businessului, mandatari autorizaţi, evaluatori,

inventatori, studenţi etc.), emisiuni tematice la radio şi TV cu referire la proprietatea intelectuală, diverse concursuri etc.

Graţie activităţilor susţinute de promovare a proprietăţii intelectuale, în Republica Moldova se aprofundează tot mai mult procesul de conştientizare a rolului proprietăţii intelectuale ca resursă valoroasă şi mecanism puternic de dezvoltare a creativităţii şi a inovaţiilor. Însă creşterea gradului de cultură în domeniul PI la scara întregii societăţi, după exemplul ţărilor dezvoltate, necesită includerea educaţiei privind proprietatea intelectuală în Sistemul naţional de învăţămînt la toate nivelurile: preuniversitar, profesional-tehnic, universitar şi postuniversitar, acest fapt presupunînd implicarea activă a Ministerului Educaţiei în acest proces.

Totodată, în condiţiile informatizării societăţii, răspîndirii masive a Internetului şi performanţelor înregistrate de Republica Moldova în domeniul tehnologiilor informaţionale şi de comunicare, tot mai pregnant se impune necesitatea de a utiliza în deplină măsură posibilităţile tehnicilor moderne de diseminare a informaţiei şi de prestare a serviciilor de consultanţă on-line, după modelul oficiilor de PI din ţările Uniunii Europene. Paralel cu realizările înregistrate pe parcursul ultimilor ani în ceea ce priveşte asigurarea accesului gratuit on-line la informaţia publică privind cererile/titlurile de PI şi implementarea sistemului de utilizare a semnăturii digitale, mai rămîn neexplorate multe dintre atuurile tehnologiilor informaţionale şi de comunicare, care pot fi aplicate în beneficiul actualilor sau potenţialilor utilizatori ai Sistemului naţional de PI atît din ţară, cît şi de peste hotarele ei, cum ar fi depunerea electronică a cererilor de înregistrare/brevetare a OPI, plata electronică a taxelor, corespondenţa electronică în acţiunile de procedură etc.

1.8. Principalii indicatori ai funcţionării Sistemului naţional de proprietate intelectuală

Funcţionarea Sistemului naţional de PI se caracterizează printr-o diversitate amplă de activităţi, însă în prezent nu există un sistem adecvat şi echilibrat de monitorizare a acestora. Mai mult ca atît, unele activităţi, cum ar fi brevetarea/înregistrarea OPI sînt monitorizate în cele mai mici detalii, graţie unui sistem performant de standarde internaţionale, instituit de OMPI, în timp ce informaţia privind valorificarea OPI, efectul lor economic, impactul asupra dezvoltării competitivităţii, litigiile ce implică OPI, ratele contrafacerii şi ale pirateriei etc. este fragmentară, colectată de diferite instituţii, nefiind disponibilă altor componente ale Sistemului de PI, în plus, deseori impactul este evaluat doar în termeni calitativi, neexistînd metode de evaluare cantitativă etc. Acest fapt conduce la imposibilitatea monitorizării adecvate a funcţionării Sistemului de PI în integritatea sa şi dictează necesitatea de a găsi soluţii pentru a lichida lacunele existente. Una dintre aceste soluţii ar fi crearea unei baze de date centralizate, ce ar permite stocarea şi schimbul rapid de informaţii relevante.

La etapa actuală, principalii indicatori ai funcţionării sistemului reflectă, în dinamică, activităţile de depunere a cererilor de brevetare/înregistrare a obiectelor de proprietate intelectuală în Republica Moldova, atît pe cale naţională, cît şi internaţională, eliberarea titlurilor de protecţie, soluţionarea litigiilor cu implicarea OPI, activităţile de promovare a Sistemului de PI, de prestare a serviciilor de specialitate în domeniul PI, precum şi datele disponibile privind valorificarea drepturilor de PI şi protecţia drepturilor de PI la frontieră.

Din momentul creării Sistemului naţional de PI, activitatea de brevetare/înregistrare a obiectelor de proprietate industrială, iar din 2005 – şi cea de înregistrare a obiectelor ocrotite de dreptul de autor şi drepturile conexe sînt monitorizate de AGEPI. Datele statistice (lunare, anuale şi cumulate) sînt publicate pe site-ul http://agepi.gov.md/ şi servesc drept indici de referinţă pentru perfectarea diferitor rapoarte statistice şi studii referitoare la aceste activităţi. Anual se efectuează, pe fiecare OPI în parte şi în ansamblul lor, o analiză comparativă a principalilor indici, care este reflectată în rapoartele anuale ale AGEPI publicate şi în format electronic, fiind accesibile şi pe

web site. De asemenea, alături de celelalte state membre, Republica Moldova, prin intermediul AGEPI ca oficiu de specialitate în domeniul PI, prezintă OMPI rapoartele anuale tehnice referitoare la activitatea de brevetare/înregistrare a OPI, conform unor forme stabilite, datele fiind ulterior incluse în rapoartele statistice ale OMPI şi publicate pe site-ul www.wipo.org.

1) Activitatea de brevetare/înregistrare a obiectelor de proprietate industrială

O generalizare a indicilor statistici pentru întreaga perioadă de existenţă a Sistemului naţional de PI (1993-2011) este reflectată în tabelul 1. Astfel, din totalul de 107765 de cereri privind acordarea protecţiei în Republica Moldova diverselor obiecte de proprietate industrială, cea mai mare pondere revine mărcilor (85,7%), urmate de desene şi modele industriale (7,3%) şi invenţii (inclusiv brevete de scurtă durată – BSD) (5,7%). Circa 25% din cereri au fost depuse de solicitanţi naţionali, restul de 75% revenind solicitanţilor străini, care au acţionat atît pe cale naţională, cît şi pe cale internaţională, prin sistemele de la Madrid – pentru mărci, Haga – pentru design industrial, Lisabona – pentru denumiri de origine, Tratatul de Cooperare în domeniul Brevetelor (PCT) – pentru invenţii.

Tabelul 1

Depunerea cererilor de brevetare/înregistrare a obiectelor de proprietate industrială (1 ianuarie 1993 – 31 decembrie 2011)

Obiectele de proprietate industrială	Cereri depuse de solicitanţi:		Total	%
	naţionali	străini		
1	2	3	4	5
Mărci	19686	72656	**92342**	85,7
Desene şi modele industriale (DMI)	1488	6410	**7898**	7,3
Invenţii (inclusiv BSD)	5440	714	**6154**	5,7
Modele de utilitate (MU)*	227	32	**259**	0,2
Denumiri de origine (DO)	12	835	**847**	0,8
Soiuri de plante (SP)	253	13	**265**	0,2
Total	**27106**	**80659**	**107765**	**100**
%	25,2	74,8	100	

* Cererile pentru MU au fost recepţionate pînă la data intrării în vigoare a Legii nr.50-XVI din 7 martie 2008 privind protecţia invenţiilor, iar din această dată au început a fi recepţionate cereri de brevet de scurtă durată.

Datele statistice referitoare la protecţia proprietăţii intelectuale nu sînt doar o sursă preţioasă de informare, ci şi o reflectare a maturităţii economiei de piaţă, a liberei concurenţe, a interesului investitorilor străini faţă de ţara dată etc.

Astfel, activitatea de brevetare a invenţiilor, în general, este considerată drept un indicator economic al ţării respective. Statisticile privind cererile de brevete sînt utilizate ca o măsură empirică a rezultatelor inovării (ce-i drept, cu un oarecare decalaj în timp, deoarece de la cercetare pînă la depunerea cererii trece o anumită perioadă). Ele oferă informaţii despre domeniile de interes economic, despre activitatea de cercetare a diferitor persoane fizice şi juridice etc., care pot fi utilizate pentru realizarea anumitor studii ştiinţifice şi economice şi pentru analizarea activităţii de inovare.

În scopul evidenţei activităţii inventive a diferitor categorii de solicitanţi, în primul rînd a instituţiilor din sfera C-D, începînd cu anul 2003, AGEPI monitorizează infrastructura cererilor de

brevetare depuse. Astfel, în perioada 2003-2011 cele mai active s-au dovedit a fi instituţiile de învăţămînt superior şi cele din sfera C-D, care în ansamblu au depus 54% din cereri, urmate de persoanele fizice (42%), întreprinderi şi organizaţii (4%).

Originea cererilor de brevetare a invenţiilor este o sursă de informare privind interesul faţă de piaţa Republicii Moldova, şi, implicit, privind potenţialele investiţii străine directe. Or, întreprinzătorii/investitorii străini obişnuiesc să-şi asigure protecţia afacerilor inclusiv prin asigurarea respectării drepturilor de PI. Din totalul cererilor de brevetare a invenţiilor, care au parvenit prin procedura naţională şi prin Convenţia Eurasiatică de Brevete (CEAB), 51% provin de la solicitanţi străini, dintre aceştia doar 9,4% provin din ţările membre ale OEAB[10], iar 90,6% – din ţările nemembre ale OEAB, inclusiv 56% – din ţările membre ale Organizaţiei Europene de Brevete (OEB), care include toate ţările membre ale UE şi alte 10 ţări din Europa. Prin urmare, aplicarea mecanismelor Convenţiei Europene de Brevete (CEB) ar facilita în mare măsură accesul unor brevete europene puternice pe teritoriul ţării noastre şi, implicit, ar stimula atragerea investiţiilor străine.

[10] Ţările membre OEAB: Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Kirghizstan, Kazahstan, Federaţia Rusă, Tadjikistan, Turkmenistan, Republica Moldova (pînă la 26 aprilie 2012: prin Legea nr.78 din 21 aprilie 2011 Republica Moldova a denunţat Convenţia eurasiatică privind brevetele).

În condiţiile economiei de piaţă, informaţia privind protecţia mărcilor este, de asemenea, foarte relevantă pentru aprecierea situaţiei referitoare la mediul concurenţial, domeniile de interes economic, activitatea de întreprinzător, interesul investitorilor străini faţă de piaţa Republicii Moldova etc. Activitatea de înregistrare a mărcilor este destul de dinamică, mărcile constituind cea mai mare parte a obiectelor de proprietate industrială pentru care se solicită protecţie.

Prin procedura naţională, în perioada 1993-2011 au fost depuse 32766 de cereri, inclusiv 19686 – de solicitanţi naţionali, iar 13080 – de solicitanţi străini din 90 de ţări. În acest sens, cele mai active ţări sînt: Statele Unite ale Americii, Regatul Unit al Marii Britanii, Japonia, Elveţia etc.

Prin procedura internaţională, în aceeaşi perioadă au fost depuse 59576 de cereri privind înregistrarea internaţională a mărcilor de către solicitanţi din 71 de ţări-membre ale Sistemului de la Madrid. În acest sens, cele mai active sînt: Germania, Elveţia, Franţa, Italia.

Pe de altă parte, mărcile aparţinînd titularilor naţionali sînt obiectele de PI cel mai bine protejate peste hotarele ţării, doar prin Sistemul de la Madrid fiind depuse pînă la sfîrşitul anului 2011 cca 430 de cereri internaţionale. Acest fapt este o dovadă a conştientizării mai bune de către producătorii autohtoni a importanţei protecţiei DPI în ţările destinate exportului.

O informaţie utilă pentru studiul pieţei o constituie clasele de produse/servicii pentru care se solicită înregistrarea mărcilor: în cazul solicitanţilor naţionali, aceasta reflectă activitatea producătorilor/prestatorilor de servicii locali, iar în cazul celor străini – interesul faţă de extinderea afacerilor în Republica Moldova.

Pentru studiul pieţei sînt relevante şi produsele pentru care se înregistrează desenele şi modelele industriale, precum şi originea cererilor. Astfel, prin procedura naţională, în perioada 1993-2011 au fost depuse cereri de protecţie a DMI de către solicitanţi din 30 de ţări, majoritatea absolută fiind din Republica Moldova, iar din ţările străine cei mai activi au fost solicitanţii din România, Federaţia Rusă, Statele Unite ale Americii, Ucraina şi Franţa.

Prin procedura internaţională, în perioada 1994-2011 au fost depuse cereri de protecţie a DMI de către solicitanţi din 42 de ţări, cele mai multe cereri provenind din Germania, Elveţia, Franţa, Italia, Grecia, Olanda şi Belgia. Cele mai solicitate produse care încorporează DMI au fost

ceasurile, îmbrăcămintea, articolele textile şi cele de giuvaiergerie, diverse piese şi accesorii ale instrumentelor de măsură, control şi semnalizare etc.

În perioada de referinţă au fost eliberate 28093 de titluri de protecţie pentru OPI depuse pe cale naţională şi a fost acordată protecţie pentru 62341 de OPI depuse pe cale internaţională şi regională a Convenţiei Eurasiatice de Brevete (CEAB), adică în total au obţinut protecţie peste 90400 de OPI. La 31 decembrie 2011 erau valabile peste 74000 de OPI, dintre acestea circa 27% aparţinînd titularilor naţionali. Informaţia detaliată privind OPI protejate pe teritoriul Republicii Moldova este prezentată în tabelul 2.

Tabelul 2

Protecţia acordată OPI (1 ianuarie 1993 – 31 decembrie 2011)
şi valabilitatea acestora pe teritoriul Republicii Moldova
(la data de 31 decembrie 2011)

OPI	Calea naţională		Calea internaţională/regională		Total		
	Protejate	Valabile	Protejate	Valabile	Protejate	Valabile	%
Mărci	22262	18321	49398	46142	71660	64463	87,1
Invenţii (inclusiv BSD)	4281	1140	6023	4016	10304	5156	7,0
DMI	1270	592	6107	2919	7377	3511	4,7
MU	184	42			184	42	0,1
SP	89	86			89	86	0,1
DO	7	7	813	787	820	794	1,0
Total:	**28093**	**20188**	**62341**	**53864**	**90434**	**74052**	**100**

Din datele prezentate se observă că doar 27% din brevetele eliberate pe cale naţională sînt valabile. Or, menţinerea în vigoare a brevetelor reprezintă un indicator important al valorii economice a acestora.

De menţionat că titularii de brevete din sfera cercetare-inovare sînt scutiţi de plata taxelor de menţinere în vigoare a brevetelor pentru primii 5 ani. Astfel, numărul de brevete valide după 5 ani reprezintă un indicator relevant pentru aprecierea obiectivă a valorii lor economice. La 31 decembrie 2011 numărul acestora era de doar 324 de brevete (28% din cele valabile), 259 (80%) aparţinînd titularilor naţionali şi 65 (20%) – titularilor străini. Titularii naţionali care şi-au menţinut brevetele în vigoare mai mult de 5 ani se repartizează în modul următor: persoane fizice – 107 (41%), persoane juridice – 152 (59%), inclusiv 118 (46%) – organizaţii din sfera ştiinţei şi inovării.

Un indice nu mai puţin relevant este şi "vîrsta" medie a brevetelor valabile, care, de asemenea, este în corelaţie directă cu valoarea economică a acestora. Astfel, "vîrsta" medie a brevetelor eliberate prin procedura naţională este de 6,2 ani, totodată "vîrsta" medie a brevetelor eliberate titularilor naţionali constituie 5,4 ani, iar a brevetelor eliberate titularilor străini – 14,7 ani. Aceste cifre demonstrează interesul sporit al titularilor străini pentru menţinerea în vigoare a brevetelor şi după 5 ani.

Nu toate invenţiile brevetate se implementează în producţie, or datele despre acestea ar oferi cea mai preţioasă informaţie despre efectul economic al invenţiilor, însă ele, din diverse motive, nu sînt reflectate adecvat în rapoartele statistice periodice.

Semnele distinctive, de origine şi calitate, precum şi designul industrial şi specialităţile tradiţionale garantate se integrează în activitatea economică mult mai intens şi mai rapid.

Pentru Republica Moldova, care este o ţară preponderent agrară, cu tradiţii bogate în producerea vinurilor de calitate şi a altor produse agricole şi alimentare, precum şi a celor artizanale, o importanţă incontestabilă o au indicaţiile geografice (IG) şi denumirile de origine (DO). Aceste OPI reprezintă instrumente eficiente de marketing, potenţialul cărora încă nu este valorificat pe deplin. Sistemul naţional de protecţie a IG este în proces de consolidare.

În ansamblu, în perioada de pînă la 31 decembrie 2011 pe teritoriul Republicii Moldova erau protejate 794 de DO, inclusiv 7 – depuse prin procedura naţională, 2 dintre care sînt DO autohtone "Ciumai" şi "Romăneşti", pentru vinuri, 7 – sînt originare din Republica Cehă, iar 787 – din 20 ţări membre ale Aranjamentului de la Lisabona privind protecţia denumirilor de origine şi înregistrarea lor internaţională (1958), la care Republica Moldova este parte din 5 aprilie 2001. DO protejate pe teritoriul Republicii Moldova se referă la 21 de clase de produse ale Clasificării Internaţionale a Produselor şi Serviciilor (CIPS). În top se află DO pentru vinuri şi alte băuturi alcoolice (circa 70%), urmate, la o distanţă foarte mare, de produsele agricole şi alimentare (caşcavaluri, brînzeturi, uleiuri vegetale, carne şi produse din carne, produse de patiserie, fructe şi legume, nuci, miere etc.), produsele artizanale şi minerale etc.

2) Activitatea de înregistrare a obiectelor ocrotite de dreptul de autor şi drepturile conexe

O importanţă deosebită o are protecţia dreptului de autor şi a drepturilor conexe. Deşi înregistrarea operelor protejate prin legislaţia dreptului de autor este facultativă, în perioada de monitorizare (2005-2011) au fost înregistrate 2259 de asemenea obiecte. În topul general al înregistrărilor se află operele literare şi ştiinţifice, totodată, pe parcursul ultimilor ani se observă o tendinţă de modificare a infrastructurii înregistrărilor, care reflectă noile realităţi ale erei digitale şi dezvoltarea industriilor culturale. Astfel, pe parcursul anului 2011 mai solicitate au fost operele audiovizuale, cele literare şi cele de artă plastică (20%, 18% şi, respectiv, 15% din numărul total al cererilor), urmate de operele ştiinţifice (12%), fonograme (11%) şi operele muzicale (9%).

Pentru apărarea intereselor titularilor dreptului de autor şi ai drepturilor conexe, pentru combaterea producerii şi difuzării ilegale a exemplarelor de opere şi fonograme, în Republica Moldova se utilizează sistemul marcajelor de control. Astfel, datele privind titularii marcajelor de control şi marcajele de control eliberate reprezintă indici statistici relevanţi privind valorificarea legală a operelor protejate prin legislaţia dreptului de autor.

Conform datelor din Registrul de stat al titularilor marcajelor de control, ţinut şi administrat de AGEPI, la sfîrşitul anului 2011 numărul titularilor a atins cifra de 237, dintre ei doar 92 de titulari deţineau certificate valabile şi pe parcursul anului respectiv doar 38 au solicitat eliberarea marcajelor de control.

În perioada 2003-2011 au fost eliberate peste 11 mil. 73 mii de marcaje de control. Totodată, începînd cu anul 2005, cînd s-au eliberat peste 2 mil. de marcaje de control, numărul acestora a fost în continuă scădere. Această diminuare este cauzată de dezvoltarea tehnologiilor informaţionale, a Internetului şi a posibilităţilor de accesare/descărcare a operelor în format digital, ceea ce a determinat înlocuirea treptată a unor suporturi materiale cu altele, de mare capacitate. Astfel, pe parcursul ultimilor 4 ani nu se mai solicită marcaje de control pentru casete video, iar în 2011 a scăzut brusc şi numărul marcajelor de control pentru casete audio, acesta constituind doar 0,43% din numărul marcajelor de control eliberate.

3) Valorificarea drepturilor de proprietate intelectuală

Unicii indicatori monitorizaţi în mod sistematic cu referire la valorificarea DPI ţin de transmiterea drepturilor asupra OPI şi de gajarea acestora, înregistrate la AGEPI. Conform datelor statistice de referinţă pe ultimii 10 ani, cea mai mare parte a contractelor înregistrate se referă la

cesiuni (87,5%), iar dintre OPI – la mărci (92%). Dat fiind faptul că înregistrarea contractelor de licenţă nu este obligatorie, starea reală de lucruri cu privire la valorificarea drepturilor de PI nu poate fi apreciată, lipsind şi datele privind implementarea invenţiilor brevetate şi efectul lor economic.

4) Soluţionarea litigiilor cu implicarea obiectelor de proprietate intelectuală

Datele statistice referitoare la litigiile cu implicarea OPI ţin de 2 categorii: contestaţiile examinate la Comisia de Contestaţii (CC) a AGEPI (în perioada 2005-2011) şi litigiile examinate în instanţele judecătoreşti (în perioada 2003-2011). În ambele cazuri, majoritatea absolută a litigiilor au ca obiect mărcile – 92,5% şi respectiv 88,7%. O pondere mult mai redusă au litigiile referitoare la invenţii (2,2% şi 6,3%) şi la DMI (3,5% şi 5,1%).

Începînd din anul 2007, AGEPI publică pe site-ul său oficial informaţia referitoare la deciziile instanţelor de judecată pe cazurile de PI, însă nu toate deciziile sînt comunicate AGEPI, de regulă, doar cele în care Agenţia este parte în proces.

5) Protecţia drepturilor de proprietate intelectuală la frontieră

Conform informaţiei oferite de Serviciul Vamal, în perioada 2002-2011 au fost depuse 282 de cereri de intervenţie a organului vamal privind protecţia drepturilor de PI la frontieră, din 2004 înregistrîndu-se o creştere continuă a acestei activităţi.

În acelaşi timp, începînd cu 2007, Serviciul Vamal monitorizează numărul de OPI care beneficiază de protecţie, dat fiind că printr-o singură cerere poate fi solicitată protecţia mai multor OPI. În raport cu anul 2010, în 2011 s-a înregistrat o creştere de 2,4 ori a numărului de OPI cărora li se aplică protecţie la frontieră, majoritatea absolută fiind mărci. În 2011 s-a înregistrat o creştere considerabilă a numărului de OPI ce aparţin titularilor străini (de la 77 la 323), fapt care atestă sporirea încrederii acestora ca rezultat al consolidării capacităţilor Serviciului Vamal în domeniul PI.

Pe parcursul anului 2011 s-au înregistrat 29 de reţineri de mărfuri în baza art.302 (procedura *ex-officio*) sau 304 (în baza cererii de intervenţie a SV) ale Codului vamal al Republicii Moldova. Astfel, din cele 29 de reţineri de produse, efectuate în urma notificărilor adresate de titularii de drepturi către Serviciul Vamal, au fost confirmate mai multe cazuri de produse contrafăcute. În comparaţie cu anul 2010, numărul cazurilor de reţinere în baza procedurii *ex-officio* şi a cererilor de intervenţie a crescut de 2,4 ori.

6) Activităţi de promovare a Sistemului de proprietate intelectuală

Promovarea Sistemului de PI are drept scop ridicarea gradului de conştientizare a societăţii cu privire la importanţa protecţiei şi respectării DPI. În acest scop, pentru diferite categorii de beneficiari se organizează: diverse seminare tematice (naţionale, regionale, cu participare internaţională); activităţi de diseminare a informaţiei în cadrul expoziţiilor naţionale şi internaţionale şi prin intermediul emisiunilor radio şi TV, a conferinţelor de presă; editarea de lucrări metodice şi de popularizare a domeniului de PI; concursuri; manifestări de amploare consacrate PI etc.

Majoritatea activităţilor menţionate sînt organizate de AGEPI în comun cu diverse autorităţi ale administraţiei publice centrale, instituţii şi organizaţii din sfera ştiinţei şi inovării şi universităţi, precum şi în baza acordurilor de colaborare. Pe parcursul perioadei 2003-2011, anual, au fost organizate în medie circa 200 de asemenea activităţi.

Pregătirea cadrelor în domeniul PI este o preocupare majoră a AGEPI şi se efectuează în cadrul cursurilor de consilieri în domeniul PI, cu o durată de 162 de ore, şi cursurilor de evaluatori ai obiectelor de proprietate intelectuală, cu o durată de 164 de ore.

7) Prestarea serviciilor de specialitate în domeniul proprietăţii intelectuale

Paralel cu serviciile cu semnificaţie juridică ce ţin de brevetarea/înregistrarea şi protecţia OPI, AGEPI prestează un şir de servicii de specialitate în domeniul PI. Principalele servicii de acest tip se referă la acordarea consultaţiilor şi efectuarea cercetărilor documentare tematice pentru diverse OPI. Începînd cu anul 2009 a fost introdus un nou tip de servicii de specialitate – prediagnoza PI, despre care s-a menţionat mai sus, la pct.1.5.

Pe parcursul perioadei 2003-2011 numărul de servicii prestate a crescut continuu, atingînd în anul 2011 circa 13000. Majoritatea dintre acestea (92%) se referă la acordarea consultaţiilor.

Odată cu dezvoltarea tehnologiilor informaţionale, un rol tot mai important în prestarea serviciilor AGEPI îl are site-ul http://agepi.gov.md/, elaborat şi lansat în anul 1998, în anii 2004 şi 2011 fiind elaborate noi formate ale acestuia.

Odată cu extinderea accesului la Internet, tot mai mulţi utilizatori accesează informaţiile din domeniul PI plasate pe site-ul AGEPI, avînd acces gratuit on-line la informaţia actualizată, inclusiv la Buletinul Oficial de Proprietate Industrială (BOPI) şi la bazele de date "Invenţii", "Mărci", "Soiuri de plante", "Design Industrial" şi "Rezultate ştiinţifice". Astfel, în perioada ianuarie-martie 2012, au fost înregistrate 243950 de vizualizări ale site-ului (în medie cîte 2710 pe zi) şi circa 111 mii de vizitatori, dintre aceştia 102256 fiind vizitatori noi.

1.9. Analiza SWOT a Sistemului naţional de proprietate intelectuală

În urma analizei situaţiei curente, prezentate în punctele 1.1.-1.8., au fost evidenţiate punctele tari şi punctele slabe ale Sistemului naţional de PI, care depind de factorii interni, precum şi oportunităţile ce pot favoriza, dar şi ameninţările ce pot afecta dezvoltarea acestuia, care ţin de factorii externi. Rezultatele analizei sînt reflectate în matricea SWOT, prezentată mai jos.

Matricea SWOT

Puncte forte (strenghts)	Puncte slabe (weaknesses)
• Cadrul legislativ de PI armonizat cu normele internaţionale în domeniu şi cu acquis-ul comunitar; • Susţinerea politică a domeniului de PI; • Gradul înalt de integrare în organismele internaţionale şi regionale din domeniul PI; • Calitatea de membru a Republicii Moldova la un număr mare de tratate internaţionale şi regionale din domeniul PI; • Existenţa unui organ de coordonare între instituţiile cu responsabilităţi în domeniul PI (CNPI); • Gradul înalt de dezvoltare a tehnologiilor informaţionale şi de acoperire cu reţeaua Internet a întregului teritoriu al ţării; • Unificarea instituţională a proprietăţii industriale cu dreptul de autor şi drepturile conexe; • Oficiul de PI (AGEPI) performant din punct de vedere administrativ, profesional, logistic şi tehnic, cu o imagine bună în ţară şi peste hotare; • Colaborarea eficientă a AGEPI cu organizaţiile internaţionale şi regionale în domeniul PI, cu oficiile de specialitate din alte ţări şi cu instituţiile cu responsabilităţi în domeniul PI din ţară, cu comunitatea de afaceri, mediul academic şi universitar; • Suportul din partea OMPI, OEB, UE etc.; • Activitatea intensă de şcolarizare în domeniul PI şi de promovare a acestuia în mediul de afaceri, sfera C-D,	• Condiţiile economice dificile; • Nivelul insuficient de cultură în domeniul PI la scara întregii societăţi, ceea ce generează un grad înalt de contrafacere şi piraterie, un număr mare de cazuri de concurenţă neloială, depunere cu rea-credinţă a unor cereri de înregistrare a OPI etc.; • Capacităţile instituţionale insuficiente ale instituţiilor cu responsabilităţi în domeniul PI; • Comunicarea insuficientă între instituţiile cu responsabilităţi în domeniul PI; • Lipsa unei Baze de Date comune AGEPI – Ministerul Afacerilor Interne – Serviciul Vamal etc. în domeniul proprietăţii intelectuale; • Utilizarea insuficientă a potenţialului de inovare a OPI, implementarea slabă a invenţiilor brevetate; • Nivelul insuficient de dezvoltare a transferului tehnologic; • Utilizarea insuficientă a potenţialului PI de către IMM-uri; • Potenţialul economic redus al invenţiilor brevetate, fapt ce conduce la un număr mic de brevete menţinute în vigoare după 5 ani; • Gradul scăzut de brevetare a invenţiilor autohtone peste hotare; • Lipsa în cadrul AGEPI a unei subdiviziuni de management al calităţii; • Lipsa unui sistem de depunere on-line a cererilor de înregistrare a OPI şi de achitare on-line a taxelor de protecţie a OPI;

universităţi, organizaţii neguvernamentale, societatea civilă etc.; • Gradul înalt de transparenţă decizională: informarea şi consultarea publicului larg pe marginea proiectelor de acte normative elaborate, discutarea şi promovarea acestora etc. • Oferirea accesului on-line gratuit la BD pe diverse OPI; • Infrastructura de PI dezvoltată, existenţa corpului de mandatari autorizaţi, de evaluatori în PI, de consilieri în domeniul PI; • Dezvoltarea infrastructurii inovaţionale; • Potenţialul de cercetare-dezvoltare înalt; • Condiţiile naturale şi climaterice favorabile pentru dezvoltarea mai multor tipuri de produse cu valoare adăugată înaltă (IG, DO, STG).	• Lipsa raportării periodice a indicatorilor statistici ai activităţii inovative; • Dezvoltarea insuficientă a serviciilor de consultanţă şi informaţionale în domeniul PI; • Decalajul excesiv între activitatea de brevetare/înregistrare a OPI a solicitanţilor din municipiul Chişinău şi din alte localităţi; • Activitatea scăzută a Asociaţiei mandatarilor autorizaţi; • Lipsa integrării educaţiei privind proprietatea intelectuală în Sistemul naţional de învăţămînt; • Managementul neadecvat al activităţilor de elaborare, protecţie şi valorificare a creaţiilor intelectuale; • Lipsa informaţiilor detaliate despre piaţa OPI şi evoluţia ei.
Oportunităţi (opportunities)	**Ameninţări (threats)**
• Politica statului orientată spre integrarea Republicii Moldova în spaţiul european; • Extinderea efectelor brevetului european pe teritoriul Republicii Moldova şi aderarea la OEB; • Creşterea investiţiilor străine directe în economie; • Extinderea programelor de dezvoltare din partea OMPI, OEB, UE, Oficiul pentru Armonizare în Piaţa Internă (OAPI) etc.; • Accesarea programelor şi fondurilor europene pentru dezvoltarea capacităţilor Sistemului naţional de PI; • Crearea unei instanţe judecătoreşti specializate; • Crearea centrelor comune de informare; • Crearea sistemului informaţional unic în domeniul PI; • Preluarea celor mai bune practici de management al PI de către titularii de drepturi de la partenerii străini; • Crearea unui regim stimulator pentru dezvoltarea sferei C-D, implementarea inovaţiilor şi protecţia PI în străinătate.	• Instabilitatea politică; • Criza economică mondială; • Fragmentarea Sistemului naţional de PI ca urmare a reformării sectoriale; • Crearea unui mecanism unic de taxe pentru serviciile acordate de instituţiile publice; • Schimbarea procedurii de examinare a cazurilor de PI în instanţele de fond; • Posibilităţile reduse ale statului în domeniul finanţării investiţiilor în infrastructura de inovare; • Concurenţa acerbă pe pieţele externe de desfacere pentru produsele moldoveneşti tradiţionale; • Pasivitatea/neimplicarea titularilor de drepturi în acţiunile de apărare a drepturilor de PI; • Dezinteresul societăţii civile faţă de fenomenele de contrafacere şi piraterie, neimplicarea sa în combaterea acestor fenomene.

1.10. Definirea problemelor care necesită implicarea Guvernului prin aplicarea Strategiei

Prezenta Strategie îşi propune o abordare complexă, multidisciplinară şi echilibrată a problemelor ce ţin de domeniul PI, bazată pe un grad înalt de cooperare interdepartamentală, interdisciplinară şi intersectorială la toate nivelurile, menită să consolideze Sistemul Naţional de PI.

Paralel cu descrierea detaliată a situaţiei curente privind Sistemul naţional de proprietate intelectuală, expusă în pct.1.1.-1.8 şi ca urmare a analizei SWOT prezentate în pct.1.9 al Capitolului prezent, au fost evidenţiate mai multe probleme (puncte slabe) ce persistă în domeniul proprietăţii intelectuale, inclusiv amploarea şi gravitatea acestora. Problemele respective sînt atît de ordin instituţional (privind capacităţile, funcţionalitatea şi interacţiunea dintre diferitele organisme), cît şi sistemic (privind procesele de creare, protecţie şi valorificare a obiectelor de PI, de inovare, de informare etc.).

Principalele probleme cu care se confruntă Sistemul Naţional de PI şi care necesită implicarea Guvernului prin aplicarea Strategiei sînt următoarele:

lipsa mecanismelor eficiente de stimulare a muncii intelectuale şi a activităţii inovative;

utilizarea extrem de redusă şi ineficientă a potenţialului PI de către mediul de afaceri, în special IMM-uri, precum şi în promovarea exporturilor şi a imaginii favorabile a ţării peste hotare;

protecţia insuficientă a OPI în ţările destinate exportului şi lipsa instrumentelor de susţinere a brevetării invenţiilor autohtone în străinătate;

lipsa unor mecanisme de susţinere şi dezvoltare a pieţei OPI;

dezvoltarea insuficientă a sistemului naţional de protecţie a indicaţiilor geografice, denumirilor de origine şi specialităţilor tradiţionale garantate, neutilizarea potenţialului competitiv şi avantajelor economice multiple ale acestuia;

gradul insuficient de valorificare a proprietăţii intelectuale, a cunoştinţelor tradiţionale, a folclorului şi a patrimoniului cultural imaterial, inclusiv de protecţie şi păstrare a acestora;

capacităţile instituţionale reduse ale organelor abilitate cu funcţii şi responsabilităţi privind protecţia şi asigurarea respectării drepturilor de PI;

nivelul înalt al pirateriei şi contrafacerii, lipsa unor măsuri consolidate şi a unei infrastructuri eficiente de prevenire şi combatere a acestor fenomene;

implicarea slabă a titularilor OPI în acţiunile de apărare a DPI;

nivelul scăzut al cunoştinţelor şi al culturii în domeniul PI, lipsa în Sistemul naţional educaţional a unor discipline de PI cu conţinut adaptat pentru fiecare nivel: preuniversitar, profesional-tehnic, universitar şi postuniversitar.

Soluţionarea problemelor menţionate impune un set de obiective, domenii prioritare de acţiune şi măsuri pentru realizarea viziunii strategice a Sistemului naţional de PI – aceea de a deveni un instrument fundamental pentru dezvoltarea economică, socială şi culturală a Republicii Moldova. Realizarea acestor deziderate necesită implicarea şi eforturile susţinute din partea tuturor actorilor implicaţi în Sistemul naţional de PI, menţionaţi în compartimentul 1.2 din Capitolul I al prezentei Strategii, în baza unor planuri de acţiuni concrete aprobate de Guvern. Obiectivele Strategiei, măsurile şi acţiunile specifice în vederea realizării acestora sînt concretizate în capitolele ce urmează.

Capitolul II
MISIUNEA, VIZIUNEA ŞI OBIECTIVELE GENERALE ALE STRATEGIEI

Viziunea strategică: Proprietatea intelectuală trebuie să devină un instrument fundamental în crearea unui mediu favorabil inovării, creativităţii şi liberei concurenţe, pentru dezvoltarea economică, socială şi culturală a Republicii Moldova.

Misiunea strategică: Dezvoltarea şi consolidarea unui cadru juridic, instituţional şi social adecvat pentru crearea, protecţia, gestionarea şi valorificarea plenară a potenţialului proprietăţii intelectuale, care să corespundă standardelor internaţionale şi să contribuie la dezvoltarea unei economii naţionale competitive, bazate pe cunoaştere şi inovare.

Caracterul complex şi multifuncţional al proprietăţii intelectuale, implicarea sa în toate domeniile vieţii economice, ştiinţifice, culturale şi sociale a ţării condiţionează, pe de o parte, necesitatea unei abordări sistemice atît din punct de vedere juridic, cît şi instituţional, iar pe de altă parte, gestionarea corectă a acesteia creează oportunitatea de a obţine efecte sinergetice pozitive în diverse domenii şi de a stimula creativitatea, inovaţia şi creşterea economică a ţării.

În contextul dat, este necesar să se realizeze un şir de măsuri adecvate pentru integrarea progresivă a PI în toate sferele activităţii economice, ştiinţifice, culturale şi sociale a Republicii Moldova. Obiectivele generale în acest sens sînt următoarele:

1. Încurajarea creării, protecţiei şi utilizării proprietăţii intelectuale ca instrument-cheie în crearea condiţiilor pentru tranziţia ţării la modelul inovaţional al creşterii economice.

2. Perfecţionarea continuă a cadrului normativ din domeniul proprietăţii intelectuale, inclusiv prin armonizarea sa cu legislaţia Uniunii Europene şi implementarea tratatelor internaţionale în materie la care Republica Moldova este parte.

3. Dezvoltarea şi modernizarea sistemului naţional de proprietate intelectuală, sporirea transparenţei şi coerenţei sale.

4. Consolidarea capacităţilor instituţionale ale organelor abilitate cu funcţii şi responsabilităţi privind protecţia şi asigurarea respectării drepturilor de PI, dezvoltarea unei infrastructuri eficiente de prevenire şi combatere a fenomenelor contrafacerii şi pirateriei.

5. Promovarea şi dezvoltarea unei culturi înalte în materie de PI, sensibilizarea şi conştientizarea publicului larg cu privire la rolul PI şi sporirea interesului faţă de protecţia şi respectarea drepturilor de proprietate intelectuală.

6. Dezvoltarea cooperării internaţionale, regionale şi bilaterale în domeniul PI şi integrarea Republicii Moldova în spaţiul intelectual internaţional şi european.

Obiectivele generale sînt detaliate în vederea implementării lor prin obiective specifice care, la rîndul lor, se realizează prin măsuri şi acţiuni specifice.

Capitolul III
MĂSURI SPECIFICE ÎN VEDEREA REALIZĂRII STRATEGIEI

Obiectivul general 1. Încurajarea creării, protecţiei şi utilizării proprietăţii intelectuale ca instrument-cheie în crearea condiţiilor pentru tranziţia ţării la modelul inovaţional al creşterii economice

Obiectivul specific 1.1. Sporirea rolului proprietăţii intelectuale şi al inovării în dezvoltarea ţării

Epuizarea resurselor naturale disponibile, diminuarea ritmurilor creşterii economice şi acutizarea luptei concurenţiale au accelerat semnificativ necesitatea elaborării unor noi căi de dezvoltare. Acest proces, însoţit de globalizarea tuturor activităţilor umane, a condus la conştientizarea rolului exclusiv al cunoştinţelor şi al inovării în elaborarea noilor soluţii de dezvoltare bazate pe tehnologii avansate, direcţionate spre edificarea societăţii bazate pe cunoaştere, diminuarea consumului de resurse naturale şi crearea avantajelor competitive. În mod deosebit, aceste deziderate sînt actuale pentru Republica Moldova, care este extrem de vulnerabilă în ceea ce priveşte resursele energetice, dar şi la capitolul competitivităţii internaţionale a produselor şi serviciilor.

Transformarea cunoştinţelor şi a inovării în principala forţă motrice a creşterii economice şi a ocupării forţei de muncă a condus la faptul că, actualmente, guvernele tuturor ţărilor dezvoltate sînt preocupate de accelerarea creării şi valorificării diverselor produse ale activităţii intelectuale. Acest fapt se reflectă în promovarea tehnologiilor şi produselor noi, a căror aplicare asigură avantaje competitive prin majorarea valorii adăugate de provenienţă scientointensivă şi prin susţinerea imaginii pozitive a ţării în exterior.

Caracterul complex şi multidimensional al valorificării produselor intelectuale şi a inovaţiilor demonstrează că acest proces se poate solda cu succese doar în condiţiile unei economii ce funcţionează în baza principiilor veritabile ale pieţei şi ale proprietăţii private. Doar aplicarea acestor principii poate încuraja în mod firesc elaborarea şi implementarea creaţiilor intelectuale de către sectorul privat.

Totodată, dinamismul dezvoltării tehnologice a societăţii moderne nu admite axarea politicilor de motivare a procesului de inovare în mod exclusiv pe aşteptările privind formarea unui

mediu concurenţial favorabil ce ar încuraja sectorul privat în valorificarea produselor intelectuale. O astfel de stare ar putea conduce la o stagnare a dezvoltării tehnologice. Este necesară promovarea şi încurajarea de către stat a activităţilor de elaborare şi valorificare a OPI. Cele mai importante modalităţi în acest sens sînt consolidarea infrastructurii proprietăţii intelectuale şi asigurarea funcţionalităţii ei, perfecţionarea mecanismului de susţinere financiar-economică a activităţii de inovare, asigurarea unui management adecvat al proprietăţii intelectuale, extinderea pieţei OPI.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- încurajarea formării unui climat inovaţional favorabil, fundamentat pe valorile societăţii bazate pe cunoaştere şi pe utilizarea eficientă a proprietăţii intelectuale;
- edificarea unui mediu concurenţial matur, capabil să contribuie la investiţiile în crearea şi valorificarea produselor intelectuale inovative prin fundamentarea realistă a ratelor medii ale rentabilităţii în activităţile economice tradiţionale;
- promovarea parteneriatelor dintre industrie şi sfera C-D, dintre sectorul public şi cel privat în scopul stimulării investiţiilor private în cercetare, protecţia DPI şi inovare;
- crearea cadrului necesar pentru transformarea inovării în condiţia majoră a creşterii competitivităţii şi stimularea utilizării potenţialului proprietăţii intelectuale ca instrument de obţinere a avantajelor concurenţiale;
- asigurarea corelaţiei optime dintre reglementarea administrativă şi cea bazată pe mecanismele de piaţă a modalităţilor de încurajare a activităţii intelectuale.

Obiectivul specific 1.2. Sporirea capacităţilor de inovare ale instituţiilor de cercetare, ale centrelor universitare şi ale mediului de afaceri

Elaborarea de noi informaţii, cunoştinţe şi invenţii reprezintă punctul de pornire al procesului inovaţional, a cărui componentă fundamentală este creativitatea. Principalii generatori ai cunoştinţelor şi inovaţiilor în Republica Moldova sînt: instituţiile de cercetare academice şi de ramură; centrele universitare cu profil tehnic, în domeniul ştiinţelor exacte şi ştiinţelor naturii; mediul de afaceri; inventatorii şi oamenii de creaţie artistică şi tehnică, în calitate de persoane fizice.

Valorile economiei de piaţă, oportunitatea de încadrare a sectorului privat în activităţile de inovare, impun tot mai intens necesitatea axării C-D şi a inovării pe cererea din partea sectorului de producţie al economiei naţionale, pe nevoile reale ale societăţii.

Obiectivul protecţiei drepturilor de PI pentru universităţi trebuie să fie orientat spre încurajarea aplicării economice a rezultatelor activităţii de cercetare şi a cunoştinţelor generate, în beneficiul publicului şi pentru a crea valoare, pentru a face funcţia de cercetare mai atractivă şi mai bine promovată.

Managementul PI trebuie să devină un instrument eficient pentru maximizarea beneficiilor provenite din utilizarea rezultatelor activităţii intelectuale. Pentru aceasta este necesară evaluarea rezultatelor ştiinţifice obţinute în cadrul universităţilor pentru a identifica rezultatele cercetărilor cu potenţial comercial, a elabora strategia de protecţie a drepturilor de PI, a găsi parteneri industriali potriviţi şi a negocia contractele corespunzătoare cu aceştia.

Încurajarea activităţii de inovare a sectorului privat trebuie să se bazeze pe principiile economiei de piaţă. Protecţia adecvată a DPI trebuie să devină un instrument de politică pentru atragerea investiţiilor private în activitatea de inovare, cu beneficiile sale pentru societate, generatoare de stimulente sociale optime privind activitatea inovatoare a sectorul privat. La rîndul său, mediul de afaceri trebuie să devină un factor-cheie în generarea de inovaţii şi cel mai important

consumator al acestora, astfel încît scopul suprem al procesului inovaţional să consiste în valorificarea eficientă a inovaţiilor de către antreprenoriat.

Este necesară încurajarea în continuare a creaţiei intelectuale individuale, atît în domeniul dreptului de autor şi drepturilor conexe, cît şi în cel al proprietăţii industriale, inclusiv al invenţiilor.

Orice efort de încurajare a elaborării unor cunoştinţe noi, inclusiv a invenţiilor, urmează a fi însoţit de acţiuni de motivare a protecţiei lor juridice în calitate de OPI, ceea ce creează condiţii de valorificare a acestora adecvate economiei de piaţă.

Specificul dezvoltării inovaţionale a Republicii Moldova, în calitate de ţară mică cu un potenţial inovativ fragmentat, impune oportunitatea de a încuraja implementarea tehnologiilor şi produselor noi, indiferent de originea acestora, şi necesitatea brevetării invenţiilor autohtone în străinătate.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- atragerea investiţiilor sectorului privat în cercetare, inovare şi protecţie a proprietăţii intelectuale;
- dezvoltarea capacităţilor unităţilor publice de cercetare, întreprinderilor, mediului de afaceri privind managementul proprietăţii intelectuale;
- extinderea cererii de cercetare-dezvoltare-inovare prin sporirea potenţialului de absorbţie a inovaţiilor de către mediul de afaceri;
- crearea cadrului necesar în vederea sporirii capacităţilor de C-D şi de valorificare a DPI ale instituţiilor de cercetare, centrelor universitare şi mediului de afaceri;
- elaborarea şi aprobarea unor modalităţi de susţinere a brevetării invenţiilor în străinătate.

Obiectivul specific 1.3. Extinderea rolului proprietăţii intelectuale în promovarea comerţului şi în atragerea investiţiilor. Protecţia şi utilizarea adecvată a semnelor distinctive, de origine şi calitate, a designului industrial şi a specialităţilor tradiţionale garantate

În condiţiile economiei de piaţă, obiectele de proprietate industrială protejate adecvat, în special semnele distinctive (mărcile, numele comerciale, numele de domeniu), de origine şi calitate (indicaţiile geografice şi denumirile de origine), precum şi designul industrial şi specialităţile tradiţionale garantate reprezintă instrumente valoroase ale marketingului, care îndeplinesc funcţii specifice de stimulare a concurenţei, dezvoltare a competitivităţii, promovare a comerţului şi atragere a investiţiilor.

Activitatea economică depinde în mare măsură de prezenţa pe piaţă a unor mărci puternice, cu o notorietate avansată, inclusiv la nivel internaţional, şi cu un nivel de protecţie adecvat. Mărcile sînt actualmente principalele modalităţi de promovare a imaginii întreprinderilor, produselor şi serviciilor în mediul consumatorilor. Ele trebuie să devină un factor important în formarea unui mediu concurenţial sănătos.

Luînd în considerare potenţialul Republicii Moldova de a produce o gamă largă de produse cu calităţi deosebite, caracteristici sau reputaţie atribuite originii lor geografice, condiţiilor naturale şi/sau etnografice specifice (climă, componenţa apei, solului etc.) sau care sînt datorate tradiţiilor cultural-etnografice şi profesionale practicate doar de localnicii zonei respective, este necesar de accelerat procesul de recunoaştere şi protecţie a indicaţilor geografice şi a denumirilor de origine, precum şi a specialităţilor tradiţionale garantate, atît pe plan naţional, cît şi internaţional.

În condiţiile mondializării comerţului, potenţialul obiectelor de PI, în primul rînd al mărcilor şi indicaţiilor geografice, trebuie utilizat în scopul promovării imaginii favorabile a ţării (brandingul de ţară). O posibilă soluţie în acest sens ar fi efectuarea unor activităţi de rebranding pentru promovarea imaginii pozitive a Republicii Moldova în străinătate, însoţită de măsuri

complexe de susţinere a acesteia, pe de o parte, şi de îmbunătăţirea imaginii pozitive a produselor/serviciilor moldoveneşti prin promovarea brandului de ţară, pe de altă parte.

Odată cu dezvoltarea tehnologiilor informaţionale şi a comerţului electronic, a crescut semnificativ utilizarea semnelor distinctive în mediul digital. În scopul prevenirii litigiilor ce pot apărea în cazul înregistrării unor mărci în calitate de nume comerciale sau nume de domeniu şi viceversa, se impune oportunitatea coordonării activităţilor de înregistrare a acestora.

Designului industrial îi revine un rol important în dezvoltarea producţiei industriale, a comerţului, a unui mediu puternic concurenţial şi a IMM-urilor inovative. El trebuie să devină un instrument puternic în scopul diversificării gamei de produse şi satisfacerii cerinţelor dinamice impuse de consumatori.

În scopul diversificării gamei de produse/servicii şi al extinderii ariei geografice de export al produselor din Republica Moldova, trebuie utilizat în deplină măsură potenţialul competitiv al instrumentelor de PI – al mărcilor, ca semne distinctive, al indicaţiilor geografice şi denumirilor de origine ca indicatori ai originii şi calităţii, al specialităţilor tradiţionale garantate, ca produse legate de tradiţiile poporului, precum şi al designului industrial – care contribuie la creşterea competitivităţii produselor şi valorii adăugate a acestora.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- diseminarea cunoştinţelor privind rolul semnelor distinctive şi al designului industrial în încurajarea concurenţei, creşterea competitivităţii, promovarea comerţului şi atragerea investiţiilor;
- atragerea mai activă a PI, în special a mărcilor şi indicaţiilor geografice, în crearea, dezvoltarea şi promovarea imaginii pozitive a ţării în străinătate;
- promovarea brandului de ţară în vederea îmbunătăţirii imaginii produselor/serviciilor moldoveneşti;
- crearea premiselor de diminuare a riscurilor de contrafacere a produselor/serviciilor şi de concurenţă neloială prin sporirea eficienţei protecţiei semnelor distinctive şi a designului industrial;
- elaborarea de recomandări în vederea avansării procesului de înregistrare şi utilizare a indicaţiilor geografice, a denumirilor de origine şi a specialităţilor tradiţionale garantate;
- instituirea unor mecanisme de coordonare a activităţilor de protecţie şi de utilizare a semnelor distinctive în mediul digital şi în calitate de nume comerciale.

Obiectivul specific 1.4. Sporirea rolului dreptului de autor şi al drepturilor conexe în dezvoltarea culturii, industriilor culturale şi tehnologiilor informaţionale

Specificul protecţiei obiectelor dreptului de autor şi ale drepturilor conexe în raport cu protecţia proprietăţii industriale, caracterul extrem de neomogen al componentelor acestor drepturi, dinamismul dezvoltării tehnologiilor informaţionale, în special a celor de multiplicare şi difuzare a operelor, precum şi complexitatea procesului de gestiune a valorificării acestora, determină necesitatea unor activităţi continue şi sistematice de sporire a performanţelor în asigurarea protecţiei, valorificării eficiente şi combaterii pirateriei. În contextul dat, atît la nivel internaţional, cît şi naţional domeniul proprietăţii intelectuale are destule restanţe în materie de asigurare a protecţiei obiectelor dreptului de autor, în special în mediul digital.

Luînd în considerare ponderea mereu crescîndă în formarea PIB-ului şi bugetului public a industriilor culturale şi a tehnologiilor informaţionale, activitatea cărora ţine de domeniul dreptului de autor şi al drepturilor conexe, este extrem de importantă crearea condiţiilor favorabile pentru

încurajarea activităţii de creaţie, asigurarea unei protecţii eficiente a operelor respective şi a remunerării echitabile şi motivaţionale a autorilor.

Pentru a asigura buna lor funcţionare, precum şi pentru a reflecta în mod transparent, onest şi imparţial activităţile lor, organizaţiile de gestiune colectivă urmează să depună eforturi susţinute în vederea creării web site-urilor accesibile şi atractive, care să conţină:

listele autorilor sau interpreţilor autohtoni pe care îi reprezintă, actualizate cel puţin o dată pe an, în scopul identificării eventualilor moştenitori, în cazurile de deces ale titularilor de drepturi, şi repartizării remuneraţiei de autor cuvenite;

informaţia cu privire la deciziile adoptate, în special la cele referitoare la majorarea tarifelor şi stabilirea comisionului reţinut, modalitatea de determinare a încasărilor pentru fondul social de ajutorare materială şi pentru fondul de promovare a intereselor membrilor organizaţiilor de gestiune colectivă;

informaţia privind colectarea şi distribuirea remuneraţiei, comisionul reţinut, modalitatea de verificare a gestiunii economice şi financiare de către membrii organizaţiilor de gestiune colectivă, alte informaţii de interes public.

Ţinînd cont de principiile de administrare a drepturilor patrimoniale în vederea colectării şi distribuirii remuneraţiei de autor, urmează să fie consolidată capacitatea instituţională a organizaţiilor de gestiune colectivă, precum şi colaborarea lor cu alte organizaţii de acest gen. De asemenea, necesită a fi instituite relaţii de cooperare cu organele de stat cu atribuţii în domeniul respectării dreptului de autor şi a drepturilor conexe, precum şi cu organele de drept care asigură aplicarea normelor legale.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- continuarea procesului de modernizare a domeniului dreptului de autor şi drepturilor conexe;
- crearea mecanismelor necesare în vederea sporirii nivelului de respectare a prevederilor legislaţiei în domeniul dreptului de autor şi drepturilor conexe în mediul digital;
- elaborarea de recomandări şi acordarea asistenţei privind perfecţionarea activităţii de gestiune colectivă a drepturilor de autor şi conexe, consolidarea capacităţilor funcţionale şi a celor de conlucrare ale organizaţiilor de gestiune colectivă din ţară cu organizaţiile de profil din străinătate;
- încurajarea activităţilor de conservare şi protecţie a folclorului şi a patrimoniului cultural naţional;
- organizarea campaniilor de informare a publicului în vederea avansării procesului de prevenire şi contracarare a fenomenelor de piraterie şi contrafacere.

Obiectivul specific 1.5. Modernizarea instrumentelor de valorificare şi promovare a proprietăţii intelectuale.

În societatea modernă, principalele rezerve ale dezvoltării economice sînt concentrate pe valorificarea eficientă a factorilor imateriali ce ţin de domeniul proprietăţii intelectuale. Produsele intelectuale trebuie să devină obiecte ale relaţiilor de piaţă şi surse potenţiale ale unor venituri importante. Acest fapt impune necesitatea asigurării unui management adecvat al activităţilor de elaborare, protecţie şi valorificare a creaţiilor intelectuale. Riscurile legate de pierderea drepturilor asupra OPI, prejudiciile cauzate de utilizarea lor ilicită sporesc actualitatea unui management eficient al proprietăţii intelectuale.

Stimularea valorificării de către sectorul real al economiei naţionale a OPI, în special a invenţiilor, impune utilizarea unor motivaţii aplicate selectiv pentru susţinerea activităţii întreprinderilor inovative.

Rezultatele cercetărilor, în majoritatea cazurilor, nu se implementează, deseori apar dificultăţi în finanţarea protecţiei acestora în calitate de OPI. Unele instituţii nu au cunoştinţe privind potenţialul economic al produselor intelectuale create şi, fără această cunoaştere, este dificil de a atrage investiţiile necesare pentru protecţia şi valorificarea lor.

Un important indice al integrării proprietăţii intelectuale în circuitul economic în condiţiile economiei de piaţă sînt indicatorii pieţei obiectelor de proprietate intelectuală. În scopul avansării procesului de integrare a OPI în activităţile economice, este necesară dezvoltarea pieţei interne a OPI, în special a inovaţiilor, care în prezent este doar la faza de constituire.

Pentru a spori nivelul de capitalizare a proprietăţii intelectuale este necesar de a stimula încadrarea acesteia în relaţiile de piaţă, inclusiv prin utilizarea valorii OPI în calitate de contribuţie la formarea capitalului social al societăţilor comerciale sau includerea acestor valori în capitalurile sociale ale întreprinderilor funcţionale, ceea ce va contribui la o evaluare mai adecvată a activelor corporative în Republica Moldova.

Este necesar, după modelul ţărilor cu economii inovative şi cultură inovaţională avansată, de dezvoltat criterii şi parametri de inovare care pot fi utilizaţi pentru a evalua progresele înregistrate şi, de asemenea, pot furniza informaţii care urmează să fie utilizate atunci cînd se fac topurile inovării sau se acordă premii pentru întreprinderile individuale inovative, inclusiv criterii de atribuire a calificativului "întreprindere inovativă". În calitate de astfel de criterii, de regulă, se utilizează ponderea producţiei inovaţionale în volumul global al acesteia care, la rîndul ei, implică necesitatea unei definiţii a producţiei respective. La nivel naţional, în calitate de criterii de inovare se utilizează ponderea produsului inovaţional în PIB, în export şi în consumul intern.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- asigurarea mobilităţii colectivelor de cercetare prin cooperarea instituţiilor şi cercetătorilor din diverse sfere şi domenii pentru realizarea în comun a unor proiecte inovaţionale concrete;
- antrenarea sectorului privat în extinderea infrastructurii inovării prin încurajarea creării centrelor de consulting, informaţionale, de transfer tehnologic etc.;
- încurajarea absorbţiei tehnologiilor avansate din străinătate în baza facilitării leasingului acestora, motivarea protecţiei invenţiilor autohtone în alte ţări, atragerea investiţiilor străine în sectorul C-D-I etc.;
- asigurarea accesului mediului de afaceri la rezultatele cercetărilor finanţate din surse bugetare;
- elaborarea şi aprobarea unor criterii adecvate privind atribuirea calificativelor "întreprindere inovativă", "tehnologie avansată", "produs nou (inovativ)";
- aplicarea unor indicatori de progres ai inovării compatibili cu cei utilizaţi în UE: ponderea întreprinderilor inovative, ponderea produselor inovative în export, în PIB, în producţia globală a întreprinderii etc.;
- încurajarea procesului de formare şi extindere a pieţei produselor intelectuale, crearea condiţiilor pentru monitorizarea acesteia, atragerea invenţiilor create din sursele bugetare şi a know-how-lui în relaţiile de piaţă;
- creşterea capacităţii de identificare a activelor imateriale ale întreprinderilor şi a gradului de încadrare a acestora în bilanţurile contabile;
- susţinerea activităţii de capitalizare a OPI prin eliminarea barierelor din calea includerii valorii lor în activele corporative şi estimarea adecvată a acestora;

- adoptarea şi asigurarea aplicării unor instrumente financiare eficiente de susţinere şi motivare a activităţilor de inovare (credite preferenţiale, fonduri venture, facilităţi fiscale etc.).

Obiectivul specific 1.6. Încurajarea utilizării proprietăţii intelectuale de către întreprinderile mici şi mijlocii

Consolidarea avantajelor competitive ale IMM într-o perspectivă durabilă este posibilă doar în condiţiile utilizării potenţialului enorm oferit de domeniul proprietăţii intelectuale în condiţiile societăţii bazate pe cunoaştere, ale promovării tehnologiilor avansate, implementării unor produse şi servicii noi. Pentru IMM dezvoltarea inovaţională deseori poate fi unica cale de supravieţuire. Totodată, IMM au cel mai mult nevoie de susţinere în promovarea valorificării proprietăţii intelectuale şi a inovării, în special. Acest fapt reiese atît din capacităţile reduse de finanţare ale IMM, cît şi din lipsa unor echipamente performante de cercetare, iar în cele mai multe cazuri – şi a competenţelor profesionale în unele domenii. Deseori managementul IMM nu apreciază la justa valoare priorităţile valorificării OPI şi avantajele concurenţiale ce pot fi obţinute din aplicarea acestora. Prin urmare, infrastructura proprietăţii intelectuale, inclusiv cea inovaţională, trebuie să fie destinată în primul rînd activităţii IMM.

Potenţialul de inovare al IMM este enorm şi se bazează pe crearea şi valorificarea PI. Specificul acesteia constă în caracterul său universal, fiind concomitent generată şi valorificată atît în cadrul marilor corporaţii, cît şi în cel al întreprinderilor mici şi mijlocii. Mai mult decît atît, pentru multe sfere de activitate, bazate pe creativitate şi inovare, businessul mic dispune de un şir de priorităţi, cele mai evidente dintre acestea fiind următoarele:

- IMM asigură, de regula, condiţii mult mai favorabile activităţii de creaţie, care dispune de un caracter pur individual şi este în disonanţă cu tendinţele de birocratizare şi ierarhizare excedentară, caracteristice întreprinderilor mari;
- în IMM inventatorul, proprietarul şi managerul reprezintă deseori aceeaşi persoană, fapt ce elimină contradicţiile caracteristice gestiunii corporative;
- noile tehnologii informaţionale creează pentru IMM condiţii de activitate care anterior erau accesibile doar marilor corporaţii.

În condiţiile în care implementarea inovaţiilor a devenit un factor determinant al creşterii economice, iar priorităţile IMM s-au manifestat pe deplin în activităţile economice practice, încurajarea dezvoltării acestora pe calea inovaţională a devenit un imperativ al timpului.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- informarea mediului de afaceri cu privire la oportunităţile comerciale oferite de PI şi sporirea beneficiilor IMM provenite din utilizarea OPI;
- stimularea cu prioritate a procesului inovaţional din cadrul IMM;
- oferirea accesului IMM la informaţiile privind protecţia proprietăţii intelectuale şi serviciile de prediagnoză a PI;
- încurajarea creării şi funcţionării întreprinderilor mici şi de tip start-up;
- asigurarea accesului IMM inovative la sursele financiare în condiţii preferenţiale (credite, granturi etc.);
- crearea condiţiilor necesare pentru stimularea interesului IMM pentru dezvoltarea inovaţională.

Obiectivul general 2. Perfecţionarea continuă a cadrului normativ din domeniul proprietăţii intelectuale, inclusiv prin armonizarea lui cu legislaţia Uniunii Europene şi implementarea tratatelor internaţionale în materie la care Republica Moldova este parte

Obiectivul specific 2.1. Continuarea procesului de perfecţionare şi armonizare a legislaţiei în domeniul proprietăţii intelectuale

În procesul de evaluare de către experţii europeni a progresului înregistrat de Republica Moldova în armonizarea legislaţiei cu standardele UE în domeniul drepturilor de PI[11], s-a constatat că cele mai multe realizări au fost obţinute în ultimii ani. Cu toate acestea, mai există anumite lacune în ceea ce priveşte armonizarea deplină. În opinia experţilor, acestea nu sînt de ordin legislativ, ci mai mult de ordin sistemic şi ţin de optimizarea funcţionării domeniului în ansamblu.

[11] SLAG

Totodată, procesul de perfecţionare şi armonizare a legislaţiei de proprietate intelectuală este unul continuu, dată fiind complexitatea domeniului şi interconexiunea sa cu cele mai diverse ramuri ale economiei, ştiinţei, culturii atît la nivel naţional, cît şi internaţional. Ultimele evoluţii puse în discuţie în cadrul comitetelor permanente ale OMPI în domeniul brevetelor, mărcilor, designului industrial, indicaţiilor geografice, dreptului de autor etc., atenţia de care se bucură domeniul PI atît în cadrul OMPI, OMC, Comisiei Economice a Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru Europa (UNECE), Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru Educaţie, Ştiinţă şi Cultură (UNESCO), cît şi în cadrul UE, precum şi la nivel regional, atestă o permanentă schimbare şi dezvoltare ascendentă a acestuia. În consecinţă, Sistemul naţional de PI trebuie ajustat în permanenţă la evoluţiile ce intervin.

Nu mai puţin important este procesul de ajustare a cadrului legislativ naţional la schimbările sau obligaţiile asumate de Republica Moldova ca urmare a semnării unor acorduri bilaterale de ordin politic sau economic ce implică şi domeniul PI.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- monitorizarea permanentă a sistemului internaţional şi a celui din Uniunea Europeană de protecţie şi respectare a DPI în scopul evaluării gradului de armonizare a sistemului naţional şi, la necesitate, elaborării proiectelor noi de reglementări;
- continuarea procesului de ajustare a legislaţiei naţionale la normele de procedură ale UE prin adoptarea unor modificări şi completări ale regulamentelor conexe legilor de specialitate din domeniul PI;
- definitivarea elaborării actelor normative subordonate Legii privind dreptul de autor şi drepturile conexe, armonizată cu *acquis-ul* comunitar;
- completarea cadrului normativ naţional cu prevederi privind controlul *ex-oficio,* întru realizarea obligaţiilor ce revin Republicii Moldova în virtutea Acordului UE-RM privind protecţia indicaţiilor geografice;
- analiza comprehensivă şi îmbunătăţirea cadrului normativ naţional privind mijloacele de asigurare a respectării drepturilor de proprietate intelectuală în Republica Moldova.

Obiectivul specific 2.2. Promovarea intereselor Republicii Moldova în procesul de elaborare a normelor de drept internaţional în domeniul proprietăţii intelectuale în cadrul organizaţiilor internaţionale şi regionale

Calitatea de membru cu drepturi depline a Republicii Moldova în organizaţiile internaţionale sau regionale din domeniul PI reprezintă o oportunitate de a promova şi de a apăra interesele sale naţionale în procesul de elaborare a normelor juridice internaţionale sau regionale pertinente. Poziţia ţării referitoare la problemele vizate urmează să fie coordonată în primul rînd la nivel naţional, conform prevederilor legislaţiei în vigoare.

Măsuri şi acţiuni specifice:

- elaborarea documentelor aferente participării şi reprezentării intereselor naţionale în cadrul Consiliului Interstatal pentru problemele protecţiei juridice şi apărării proprietăţii intelectuale;
- participarea şi reprezentarea intereselor naţionale la lucrările Comitetelor permanente, ale Grupurilor de experţi etc. în cadrul OMPI şi al altor organisme internaţionale axate pe problematica proprietăţii intelectuale.

Obiectivul general 3. Dezvoltarea şi modernizarea Sistemului naţional de proprietate intelectuală, sporirea transparenţei şi coerenţei sale

Sistemul naţional de proprietate intelectuală existent este complex din punct de vedere instituţional şi funcţional şi se bazează pe un fundament legislativ solid şi integrat în sistemul internaţional. Pentru a eficientiza funcţionarea acestuia este necesar de soluţionat problemele de sistem existente prin creşterea gradului de cooperare dintre instituţii şi a transparenţei, prin dezvoltarea unor subsisteme noi (domeniul indicaţiilor geografice), dezvoltarea profesională, precum şi a unei infrastructuri adecvate.

Modernizarea sistemului naţional de proprietate intelectuală urmăreşte alinierea acestuia la necesităţile dezvoltării economice, industriale şi sociale a ţării. În acest context, este deosebit de utilă preluarea experienţei ţărilor economic dezvoltate, în care PI este un factor important al creşterii competitivităţii şi bunăstării.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- dezvoltarea unui grad mai înalt de cooperare şi comunicare dintre instituţiile implicate în sistemul de PI;
- crearea şi dezvoltarea sistemului naţional de protecţie a indicaţiilor geografice, a denumirilor de origine şi a specialităţilor tradiţionale garantate;
- preluarea celor mai bune practici europene din domeniul protecţiei obiectelor de PI şi al respectării drepturilor de PI;
- armonizarea legislativă şi instituţional-tehnologică a sistemului naţional de brevete cu sistemul brevetului european;
- implementarea unui mecanism de colectare, procesare şi diseminare a datelor privind respectarea drepturilor de PI, asigurarea unui dialog constructiv cu persoanele interesate;
- crearea cadrului necesar pentru consolidarea şi susţinerea infrastructurii inovaţionale a unităţilor de cercetare-dezvoltare şi a entităţilor de transfer tehnologic şi inovare;
- dezvoltarea unor modalităţi eficiente şi echilibrate privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală şi lupta împotriva contrafacerii şi pirateriei;
- dezvoltarea unei reţele de informare în domeniul proprietăţii intelectuale la nivel naţional, în corespundere cu practicile europene;
- acordarea asistenţei în vederea perfecţionării activităţii corpului de mandatari autorizaţi şi a evaluatorilor în domeniul proprietăţii intelectuale;
- monitorizarea activităţilor şi acordarea asistenţei în vederea consolidării managementului organizaţiilor de gestiune colectivă a dreptului de autor şi a drepturilor conexe;
- sprijinirea activităţii uniunilor de creaţie şi a altor asociaţii nonguvernamentale din ţară care activează în domeniul PI.

Obiectivul general 4. Consolidarea capacităţilor instituţionale ale organelor abilitate cu funcţii şi responsabilităţi privind protecţia şi asigurarea respectării drepturilor de proprietate

intelectuală şi dezvoltarea unei infrastructuri eficiente de prevenire şi combatere a fenomenelor contrafacerii şi pirateriei

Obiectivul specific 4.1. Coordonarea activităţilor diverselor autorităţi publice implicate în protecţia drepturilor de proprietate intelectuală prin intermediul unei conduceri strategice

Pentru depăşirea impedimentelor în calea armonizării depline a legislaţiei naţionale cu standardele UE în domeniul drepturilor de PI, în Republica Moldova sînt necesare măsuri susţinute de implementare eficienţă a acesteia şi implicarea tuturor instituţiilor responsabile.

Sub acest aspect, un rol decisiv îi revine Comisiei Naţionale pentru Proprietatea Intelectuală (CNPI) nu doar în vederea coordonării activităţii diferitor ministere şi instituţii abilitate cu responsabilităţi în domeniul PI, ci şi pentru a asigura conducerea necesară şi a orienta activitatea profesională întru executarea legislaţiei în vigoare privind asigurarea respectării drepturilor de PI în Republica Moldova.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- intensificarea activităţii CNPI în vederea dezvoltării unui sistem de bune practici privind protecţia PI şi de realizare a efectului maxim în reducerea pirateriei şi contrafacerii;
- stabilirea de către CNPI a măsurilor necesare pentru corelarea responsabilităţilor instituţiilor publice în domeniul PI;
- elaborarea şi adoptarea de către CNPI a unor metodologii de evaluare a cauzelor şi a amplorii fenomenelor contrafacerii şi pirateriei, precum şi a contribuţiei PI la dezvoltarea economiei;
- crearea cadrului necesar pentru consolidarea rolului CNPI în dezvoltarea sistemului naţional de PI şi în lupta cu pirateria şi contrafacerea;
- crearea paginii web a CNPI în vederea asigurării unui grad înalt de transparenţă în activitatea acesteia.

Obiectivul specific 4.2. Consolidarea capacităţilor instituţionale ale organelor abilitate cu funcţii şi responsabilităţi privind protecţia juridică a proprietăţii intelectuale

Protecţia juridică a proprietăţii intelectuale pe teritoriul Republicii Moldova, sub formă de proprietate industrială, drept de autor şi drepturi conexe, este organizată şi coordonată de către AGEPI, în conformitate cu legislaţia naţională în vigoare. Dat fiind rolul central care îi revine în asigurarea funcţionalităţii Sistemului şi multitudinea funcţiilor şi atribuţiilor pe care le îndeplineşte, AGEPI trebuie să îmbunătăţească eficienţa activităţii sale.

Drept urmare a modernizării sistemului naţional de PI, inclusiv prin adoptarea cadrului normativ în domeniul protecţiei indicaţiilor geografice, denumirilor de origine şi specialităţilor tradiţionale garantate şi desemnării autorităţilor competente în acest domeniu, este necesară dezvoltarea mecanismelor practice în vederea valorificării potenţialului acestor OPI.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- analiza comprehensivă a structurii instituţional-organizatorice şi a capacităţilor AGEPI în vederea consolidării capacităţilor instituţionale şi operaţionale ale AGEPI de a răspunde provocărilor globalizării şi erei digitale, instituirea unui sistem de management al calităţii în activităţile AGEPI;
- dezvoltarea resurselor umane în domeniul PI prin asigurarea unui sistem de instruire şi de formare continuă a personalului AGEPI, crearea unui sistem de pregătire a formatorilor (“train the trainer”) în domeniul PI;

- modernizarea sistemului tehnologiilor informaţionale în AGEPI şi ajustarea acestuia la tehnologiile utilizate în oficiile de PI din statele UE şi OEB;

- implementarea sistemului de depunere electronică a documentelor utilizînd semnătura digitală şi gestionarea electronică a documentelor în cadrul AGEPI;

- diversificarea serviciilor în domeniul proprietăţii intelectuale şi creşterea calităţii acestora;

- extinderea activităţilor de promovare a sistemului naţional de PI la nivel local şi regional; preluarea celor mai bune practici privind sensibilizarea, educarea şi familiarizarea publicului cu domeniul şi importanţa PI;

- intensificarea cooperării AGEPI cu autorităţile naţionale ce deţin atribuţii şi responsabilităţi în domeniul proprietăţii intelectuale, cu Camera de Comerţ şi Industrie a Republicii Moldova, Organizaţia pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici şi Mijlocii (ODIMM), cu instituţii şi asociaţii de susţinere a activităţii antreprenoriale, precum şi cu organismele europene şi internaţionale;

- elaborarea mecanismelor practice de consolidare a capacităţilor instituţionale şi operaţionale ale autorităţilor competente: Ministerului Agriculturii şi Industriei Alimentare, Ministerului Culturii, Ministerului Sănătăţii, Ministerului Mediului şi Ministerului Dezvoltării Regionale şi Construcţiilor, în vederea punerii în aplicare a sistemelor şi procedurilor specifice aferente recunoaşterii, înregistrării şi utilizării denumirilor de origine şi indicaţiilor geografice pentru produsele din domeniile reglementate, precum şi celor ce ţin de înregistrarea şi producerea specialităţilor tradiţionale garantate.

Obiectivul specific 4.3. Consolidarea capacităţilor instituţionale ale organelor abilitate cu funcţii şi responsabilităţi privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală

Instituţiile implicate în sistemul naţional de PI sînt foarte diferite atît din punctul de vedere al funcţiilor şi atribuţiilor ce le revin, cît şi din punctul de vedere al capacităţilor lor funcţionale. Pentru o mai bună funcţionare a întregului sistem, este necesar de asigurat un nivel de dezvoltare compatibil tuturor instituţiilor, deoarece deficienţele de funcţionare ale unei verigi conduc la scăderea eficienţei în activitatea altor instituţii şi a sistemului în ansamblu.

Sporirea eficienţei activităţii Serviciului Vamal ce ţine de importul, exportul şi tranzitul ilegal al mărfurilor contrafăcute este considerată drept una dintre cele mai bune soluţii privind asigurarea eficientă a respectării drepturilor de PI la frontiera Republicii Moldova.

Necesită a fi sporite şi capacităţile instituţionale ale Ministerului Afacerilor Interne în ceea ce priveşte investigarea fraudelor ce ţin de încălcarea dreptului de PI, în special cu referire la domeniul dreptului de autor, inclusiv la produsele informaţionale, aplicarea măsurilor *ex-officio* în cazurile de încălcare a drepturilor de utilizare a indicaţiilor geografice sau a denumirilor de origine protejate, inclusiv în baza tratatelor internaţionale etc.

În cadrul sistemului judiciar, reprezentanţii Curţii de Apel şi ai Curţii Supreme de Justiţie manifestă un interes real pentru aplicarea eficientă a legislaţiei de PI în instanţele de judecată. De aceea este necesar de a continua procesul de specializare şi de instruire a judecătorilor. În scopul examinării complete şi adecvate a cazurilor ce implică drepturile de proprietate intelectuală, este necesar de instituit expertiza specializată independentă în domeniul PI.

Un alt element-cheie, de care depinde eficienţa funcţionării sistemului de asigurare a respectării drepturilor de PI, este implicarea titularilor de drept. Conlucrarea acestora cu autorităţile vamale şi poliţia este necesară pentru a identifica şi sechestra mărfurile produse cu încălcarea drepturilor de PI, pentru a iniţia procedurile legale şi pentru a furniza probe în şedinţele

de judecată. În materie de drept civil, de asemenea, este necesar ca titularii de drepturi să iniţieze acţiuni legale privind protecţia drepturilor lor.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- dezvoltarea unei strategii de îmbunătăţire a performanţelor şi sporire a capacităţilor Serviciului Vamal privind depistarea cazurilor de încălcare a drepturilor de proprietate intelectuală la frontieră;
- extinderea activităţii Serviciului Vamal asupra controalelor exportului şi tranzitului;
- consolidarea relaţiilor de cooperare a Serviciului Vamal, a Ministerului Afacerilor Interne şi a AGEPI cu principalii deţinători ai drepturilor de PI;
- preluarea celor mai bune practici ale ţărilor membre UE referitoare la standardele statistice privind încălcarea drepturilor de PI şi sporirea capacităţilor Ministerului Afacerilor Interne;
- specializarea şi instruirea judecătorilor, instituirea expertizei tehnice specializate în domeniul PI;
- realizarea acţiunilor de prevenire şi combatere a criminalităţii împotriva PI şi sporirea capacităţilor instituţionale ale instituţiilor abilitate privind investigarea cazurilor de încălcare a drepturilor de PI;
- elaborarea şi promovarea politicii concurenţiale aferente exercitării drepturilor de PI şi consolidarea capacităţilor Consiliul Concurenţei (CC) de combatere a acţiunilor anticoncurenţiale ce implică domeniul protecţiei concurenţei şi exercitarea drepturilor de proprietate intelectuală.

Obiectivul general 5. Promovarea şi dezvoltarea unei culturi înalte în materie de proprietate intelectuală, sensibilizarea şi conştientizarea publicului larg cu privire la rolul proprietăţii intelectuale şi sporirea interesului faţă de protecţia şi respectarea drepturilor de proprietate intelectuală

Conform Declaraţiei de la Tokyo privind cultura proprietăţii intelectuale (2004), doar o societate cu un nivel înalt de cultură în domeniul PI, care înţelege şi respectă creaţia intelectuală, se îndreaptă spre stabilitate, ceea ce permite nu numai dezvoltarea sa economică durabilă, dar, de asemenea, dezvoltarea invenţiilor şi inovaţiilor în vederea rezolvării problemelor care ameninţă întreaga societate, generaţiile actuale şi viitoare, contribuind astfel la prosperitatea întregii omeniri.

O cultură avansată în ceea ce priveşte crearea şi valorificarea economică a proprietăţii intelectuale, inclusiv a cunoştinţelor, trebuie să fie construită de la primele etape ale educaţiei şi la toate nivelurile sale. Educaţia privind proprietatea intelectuală trebuie să fie inclusă în Sistemul naţional de învăţământ, cu un conţinut adaptat fiecărui nivel: preuniversitar, profesional-tehnic, universitar şi postuniversitar.

Învăţământul general referitor la proprietatea intelectuală va crea condiţiile pe termen mediu şi lung pentru a crea o societate conştientă de valoarea propriei creativităţi şi de beneficiile pe care le poate obţine prin inovarea şi valorificarea drepturilor asupra propriilor creaţii. Această conştientizare va stimula, de asemenea, cultura inovaţiei, contribuind astfel la dezvoltarea economică, socială, culturală, ştiinţifică şi tehnologică rapidă.

Obiectivul specific 5.1. Sporirea accesului la informaţiile şi cunoştinţele din domeniul proprietăţii intelectuale

Diseminarea cunoştinţelor şi a informaţiei din domeniul PI este vitală pentru dezvoltarea culturii în domeniul PI, iar în scop final – pentru funcţionarea şi consolidarea sistemului naţional de PI.

Pe parcursul întregii sale existenţe, AGEPI a desfăşurat în permanenţă o activitate susţinută în acest sens, monitorizînd cerinţele utilizatorilor şi impactul informaţiei de PI, furnizînd

informaţia actuală privind procesul inovaţional, protecţia obiectelor de proprietate intelectuală şi urmărind diversificarea formelor şi căilor de difuzare a acesteia.

Totodată, ţinînd cont de dezvoltarea vertiginoasă a domeniului de PI şi a mijloacelor de informare, rămîne actuală problema extinderii accesului la informaţia relevantă, inclusiv prin coordonarea eforturilor instituţiilor abilitate cu responsabilităţi în domeniul PI cu societatea civilă, asociaţiile titularilor de drepturi etc.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- crearea şi dezvoltarea reţelei naţionale de centre regionale/teritoriale de PI;
- informarea societăţii cu privire la rolul PI pentru creşterea competitivităţii întreprinderilor, dezvoltarea economică, socială şi culturală a ţării;
- diseminarea şi popularizarea continuă a cunoştinţelor privind legislaţia din domeniul PI, importanţa protecţiei şi respectării drepturilor de PI pentru diferite categorii de utilizatori ai sistemului naţional de PI;
- oferirea accesului la informaţia şi cunoştinţele din domeniul PI prin intermediul mijloacelor moderne şi al tehnologiilor informaţionale şi de comunicare (pagina web AGEPI şi ale altor instituţii şi organizaţii cu responsabilităţii în domeniul PI);
- utilizarea mijloacelor informatice şi de comunicare în scopul combaterii încălcărilor drepturilor de PI: menţinerea şi promovarea site-ului www.stoppirateria.md.

Obiectivul specific 5.2. Instruirea şi educarea în domeniul proprietăţii intelectuale prin intermediul sistemului de învăţămînt preuniversitar, universitar şi postuniversitar

Activitatea de instruire, educare, reciclare şi perfecţionare a cadrelor este extrem de importantă, avînd menirea de a contribui la însuşirea de către specialişti şi publicul larg a unor noi cunoştinţe şi tehnologii moderne în domeniile lor de activitate, perfecţionarea calităţilor lor profesionale, a profilului şi a specificului muncii, pregătirea noilor specialişti în sfera protecţiei juridice a proprietăţii intelectuale.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- introducerea predării cunoştinţelor din domeniul proprietăţii intelectuale prin intermediul sistemului de învăţămînt la toate etapele de instruire;
- pregătirea specialiştilor cu studii speciale în domeniul proprietăţii intelectuale prin crearea specializărilor la masterat în domeniul PI;
- organizarea cursurilor de pregătire profesională în domeniul protecţiei PI pentru profesorii facultăţilor de drept, facultăţilor tehnice şi economice ale instituţiilor de învăţămînt din republică în vederea consolidării capacităţilor cadrelor didactice;
- realizarea activităţilor menite să sporească interesul şi gradul de conştientizare de către tineretul studios a importanţei PI în soluţionarea problemelor actuale ale societăţii (Schimbarea climei, Implementarea inovaţiilor verzi; PI şi sănătatea publică; protecţia cunoştinţelor tradiţionale şi a folclorului etc.);
- organizarea activităţilor de sensibilizare în domeniul PI a elevilor din instituţiile de învăţămînt preuniversitar din republică;
- promovarea creativităţii tinerei generaţii prin susţinerea activităţii de cercetare şi inovare în rîndul elevilor;
- elaborarea şi editarea materialelor educaţionale şi promoţionale din domeniul PI pentru elevi şi studenţi.

Obiectivul specific 5.3. Creşterea gradului de conştientizare a importanţei drepturilor de proprietate intelectuală de către societate

Conştientizarea de către publicul larg a importanţei PI, a necesităţii protecţiei, asigurării şi respectării drepturilor de PI este o condiţie sine qua non a unei bune funcţionări a sistemului naţional de PI. Această problemă este una de actualitate permanentă pentru Republica Moldova, unde se atestă un nivel încă scăzut de cultură în domeniul PI.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- elaborarea şi realizarea programelor de promovare şi diseminare a informaţiei cu privire la drepturile de proprietate intelectuală (prin intermediul materialelor video şi a materialelor tipărite);
- desfăşurarea activităţilor de informare a consumatorilor cu privire la pericolele produselor piratate şi contrafăcute;
- organizarea campaniilor naţionale de luptă cu fenomenele contrafacerii şi pirateriei;
- organizarea cursurilor de instruire de scurtă durată pentru jurnaliştii ce activează în domeniul PI, cu participarea specialiştilor AGEPI şi a instituţiilor abilitate în domeniu, cu invitarea experţilor internaţionali;
- organizarea concursului jurnaliştilor pentru cea mai bună expunere a problemelor legate de dezvoltarea activităţii tehnico-ştiinţifice, inovaţionale şi de raţionalizare din ţară, precum şi diseminarea informaţiei din domeniul PI.

Obiectivul general 6. Dezvoltarea cooperării internaţionale, regionale şi bilaterale în domeniul proprietăţi intelectuale şi integrarea Republicii Moldova în spaţiul intelectual internaţional şi european

Prin însăşi natura proprietăţii intelectuale, sistemul naţional de PI este parte integrantă a sistemului internaţional de PI. Administrarea sistemului de protecţie a proprietăţii intelectuale implică o activitate de cooperare internaţională intensă, care să sprijine dezvoltarea continuă a domeniului, să creeze premise pentru dezvoltarea potenţialului intelectual, a creativităţii şi inovaţiilor, să contribuie la formarea unui climat favorabil investiţiilor în noile tehnologii şi produse, să asigure o piaţă stabilă şi o concurenţă loială.

În contextul evoluţiilor internaţionale din ultimii ani şi în special al proceselor de globalizare economică şi de extindere a Uniunii Europene, a devenit extrem de importantă crearea şi menţinerea unui climat de cooperare între oficiile de proprietate intelectuală, precum şi între acestea şi instituţiile internaţionale specializate din domeniu.

O activitate de o maximă importanţă este monitorizarea implementării acordurilor internaţionale şi regionale în domeniul proprietăţii intelectuale la care Republica Moldova este parte.

Colaborarea cu organizaţiile internaţionale în domeniul PI – Organizaţia Mondială a Proprietăţii Intelectuale (OMPI), Uniunea Internaţională privind Protecţia Noilor Soiuri de Plante (UPOV), Organizaţia Naţiunilor Unite pentru Educaţie, Ştiinţă şi Cultură (UNESCO), Comisia Economică a Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru Europa (UNECE), Oficiul Eurasiatic de Brevete (OEAB), Oficiul European de Brevete (OEB), cu oficiile de specialitate din diferite ţări, inclusiv ale Uniunii Europene şi CSI, se va dezvolta pe multiple planuri: modernizarea legislaţiei şi implementarea tratatelor internaţionale şi regionale la nivel naţional; instruirea şi perfecţionarea specialiştilor în domeniul proprietăţii intelectuale; creşterea rolului proprietăţii intelectuale în dezvoltarea economică şi socială a ţării; sporirea eficienţei administrării sistemului naţional de PI şi de promovare a cunoştinţelor de profil etc.

Activitatea în cadrul Organizaţiei Mondiale a Comerţului (OMC) în domeniul PI va fi realizată prin participarea la lucrările Consiliului TRIPS şi monitorizarea implementării Acordului TRIPS la nivel naţional.

În contextul cursului de integrare a Republicii Moldova în Uniunea Europeană, vor fi dezvoltate relaţiile de cooperare în domeniul PI cu instituţiile Uniunii. Se va acţiona cu prioritate în vederea menţinerii şi intensificării colaborării cu Oficiul European de Brevete, în scopul armonizării procedurilor naţionale de protecţie a invenţiilor prin brevet cu sistemul brevetului european din perspectiva accederii Republicii Moldova la acest sistem.

O atenţie aparte va fi acordată cooperării cu statele membre ale UE şi cu statele candidate, participării la programele Uniunii Europene în domeniul PI destinate statelor din Politica Europeană de Vecinătate şi celor din Parteneriatul Estic.

Vor fi dezvoltate relaţiile de colaborare cu o serie de organizaţii şi asociaţii internaţionale nonguvernamentale, printre care: Federaţia Internaţională a Industriilor de Fonograme (IFPI), Asociaţia Europeană a titularilor de drepturi React-Network, Business Software Alliance etc.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- consolidarea colaborării cu instituţiile Uniunii Europene în domeniul PI;
- intensificarea colaborării cu Oficiul European de Brevete în scopul armonizării procedurilor naţionale de protecţie a invenţiilor prin brevet cu sistemul brevetului european din perspectiva accederii Republicii Moldova la acest sistem;
- consolidarea colaborării cu oficiile naţionale de PI, organizaţiile guvernamentale şi nonguvernamentale din domeniul PI;
- aderarea la convenţii şi tratate internaţionale noi din domeniul PI;
- internaţionalizarea protecţiei OPI, conjugarea eforturilor în vederea combaterii fenomenelor contrafacerii şi pirateriei la nivel local, regional şi internaţional;
- monitorizarea îndeplinirii angajamentelor asumate în virtutea tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte.

Capitolul IV
ESTIMAREA IMPACTULUI ŞI A COSTURILOR AFERENTE IMPLEMENTĂRII STRATEGIEI. REZULTATELE SCONTATE ŞI INDICATORII DE PROGRES

Impactul implementării prevederilor prezentei Strategii vizează sporirea rolului proprietăţii intelectuale în dezvoltarea economică, socială şi culturală a ţării şi valorificarea plenară a potenţialului său, inclusiv:

- crearea unui mediu antreprenorial competitiv, bazat pe rezultatele activităţii intelectuale şi pe transferul de tehnologii, ceea ce va contribui la crearea condiţiilor pentru tranziţia la modelul inovaţional al creşterii economice a ţării;
- extinderea rolului cunoştinţelor în dezvoltarea economică, sporirea atractivităţii şi prestigiului activităţilor ştiinţifice, inovative şi de creaţie, crearea unui climat inovaţional şi intelectual favorabil;
- creşterea nivelului de educaţie şi cultură în domeniul PI la scara întregii societăţi, ceea ce va conduce la diminuarea utilizării produselor contrafăcute şi piratate, la reducerea numărului de cazuri de concurenţă neloială şi al cererilor depuse cu rea-credinţă etc.;
- sporirea capacităţilor instituţionale şi funcţionale ale CNPI, AGEPI şi ale altor instituţii cu atribuţii şi responsabilităţi în domeniul PI şi stabilirea unei mai bune comunicări şi coordonări între ele, în vederea asigurării respectării drepturilor, prevenirii şi combaterii fenomenelor de contrafacere şi piraterie;

- creşterea numărului de IMM inovative şi sporirea competitivităţii acestora, ceea ce va contribui la creşterea economică, ocuparea forţei de muncă şi la bunăstare;

- facilitarea accesului sectorului privat, în special al IMM, la produsele inovaţionale create din sursele bugetare;

- îmbunătăţirea cadrului normativ în domeniul PI, în conformitate cu standardele internaţionale şi europene, care să asigure o protecţie sigură a drepturilor de PI;

- crearea şi dezvoltarea unui sistem naţional de protecţie a indicaţiilor geografice, denumirilor de origine şi specialităţilor tradiţionale garantate adecvat condiţiilor şi specificului Republicii Moldova;

- modernizarea infrastructurii Sistemului naţional de proprietate intelectuală şi eficientizarea funcţionalităţii acesteia;

- intensificarea activităţii de brevetare/înregistrare a OPI, inclusiv a indicaţiilor geografice autohtone, peste hotare, stimulînd astfel exportul produselor cu valoare adăugată înaltă;

- creşterea nivelului de capitalizare a proprietăţii intelectuale, adecvat societăţii postindustriale;

- consolidarea imaginii ţării noastre ca fiind un stat de drept ce asigură o protecţie eficientă a drepturilor de PI, ceea ce va contribui la atragerea investiţiilor străine în produse şi tehnologii performante etc.

Principalii indicatori de monitorizare ai realizării prevederilor Strategiei sînt următorii:

- numărul de cereri de brevetare a invenţiilor/înregistrare (protecţie) a OPI;

- numărul de invenţii brevetate/OPI înregistrate (protejate) în Republica Moldova;

- numărul de invenţii brevetate/OPI înregistrate (protejate) în străinătate, avînd ca ţară de origine Republica Moldova;

- distribuţia OPI protejate, în funcţie de origine, pe diferite sectoare economice;

- numărul de brevete menţinute în vigoare şi "vîrsta" medie a acestora;

- numărul de OPI valabile;

- numărul de tranzacţii înregistrate care cuprind OPI;

- numărul de OPI gajate;

- numărul de brevete de invenţie implementate şi efectul lor economic;

- cuantumul surselor financiare utilizate pentru finanţarea cercetării şi inovării şi ponderea lor în PIB;

- stimulentele în susţinerea inovării;

- ponderea întreprinderilor inovative în totalul acestora;

- numărul de rezidenţi ai parcurilor ştiinţifico-tehnologice şi a incubatoarelor de inovare;

- ponderea activelor imateriale în totalul activelor pe termen lung;

- rata pirateriei şi contrafacerii;

- numărul de marcaje de control eliberate;

- numărul de litigii cu implicarea OPI şi rezultatele acestora;

- numărul de controale realizate privind respectarea DPI (*ex-oficio* şi la sesizare) şi rezultatele acestora;

- numărul de dosare contravenţionale/penale intentate în domeniul PI şi datele relevante referitoare la acestea (OPI, tipul contravenţiei, hotărîrea instanţei, prejudiciul cauzat etc.);

- numărul de OPI care beneficiază de protecţie la frontieră în baza cererilor de intervenţie;

- numărul de reţineri la frontieră (în baza procedurii *ex-oficio* şi în baza cererii de intervenţie) şi rezultatele acestora;

- numărul de centre de informare în domeniul PI organizate în teritoriul ţării;

- numărul de cercetări documentare executate, repartizate pe OPI şi solicitanţi;
- numărul de persoane şcolarizate în domeniul PI;
- numărul de cadre didactice şi studenţi instruiţi în domeniul PI;
- numărul de seminare şi conferinţe organizate;
- numărul de expoziţii de promovare a PI organizate în ţară şi peste hotare;
- numărul de emisiuni radio şi TV organizate pe tematica PI;
- numărul de campanii de informare a publicului organizate;
- numărul de materiale promoţionale din domeniul PI elaborate şi diseminate;
- volumul produselor cu IG şi DO exportate etc.

Costurile aferente implementării prezentei Strategii se planifică în condiţiile legii.

Sursele de finanţare pot fi:

1) din bugetul de stat, în limitele cheltuielilor alocate/aprobate instituţiilor implicate;

2) din proiecte şi programe de asistenţă tehnică şi financiară externă din partea donatorilor;

3) din sponsorizări şi alte surse acceptate în condiţiile legii.

Costurile finale ale implementării Strategiei urmează a fi estimate în baza informaţiilor prezentate de organele responsabile de realizarea acţiunilor prevăzute în Planul de acţiuni privind realizarea obiectivelor Strategiei şi vor întruni surse din bugetului de stat, nonbugetare, private şi provenite din asistenţă străină.

Printre cele mai importante rezultate scontate, obţinute în urma implementării Strategiei, se numără:

- mecanismele financiare de încurajare a procesului inovaţional, noi pentru Republica Moldova: capitalul venture, facilităţile fiscale, creditele preferenţiale;
- infrastructura proprietăţii intelectuale şi cea a inovării consolidate;
- mecanismul eficient de funcţionare a managementului PI;
- sistemul eficient de instruire în domeniul PI pe diferite niveluri;
- nivelul înalt de cultură a publicului în domeniul PI;
- gradul înalt de protecţie a rezultatelor cercetării şi implementării acestora;
- sistemul eficient de gestiune colectivă a dreptului de autor şi drepturilor conexe;
- mecanismul de susţinere a brevetării în străinătate;
- investiţiile sporite în inovare şi transferul tehnologic;
- implicarea activă a sectorului privat în procesul de inovare;
- condiţiile favorabile pentru extinderea pieţei de PI şi creşterea capitalizării acesteia;
- integrarea în Sistemul european de protecţie a invenţiilor prin promovarea aderării ţării la Convenţia privind eliberarea brevetelor europene (Convenţia brevetului european);
- mecanismele de protecţie a IG, DO şi STG autohtone;
- imaginea favorabilă a Republicii Moldova şi a produselor provenite din ţara noastră în străinătate;
- gradul avansat de acces la informaţiile din domeniul PI prin utilizarea mijloacelor informaţionale moderne.

Principalii indicatori de progres în realizarea Strategiei sînt următorii:

- creşterea resurselor financiare, alocate de către stat şi sectorul privat pentru domeniul cercetării-inovării, pînă la atingerea nivelului mediu european;
- sporirea numărului de invenţii brevetate, raportate la 1 mil. de populaţie, pînă la nivelul ţărilor Europei Centrale;
- asigurarea unei tendinţe evidente de creştere a numărului de brevete menţinute în vigoare şi a "vîrstei" medii a acestora;

- asigurarea stabilităţii în domeniul înregistrării IG, DO şi STG autohtone;

- atingerea unor ritmuri de creştere a înregistrării OPI care să depăşească ritmurile creşterii economice;

- atingerea unor ritmuri stabile de creştere a protecţiei OPI în străinătate;

- consolidarea pieţei OPI şi sporirea numărului de tranzacţii înregistrate, care cuprind OPI;

- creşterea numărului de rezidenţi ai parcurilor ştiinţifico-tehnologice şi a incubatoarelor de inovare;

- perfecţionarea evidenţei contabile a obiectelor imateriale: creşterea ponderii activelor imateriale în activele pe termen lung;

- diminuarea ratei contrafacerii şi pirateriei pînă la nivelul mediu european;

- asigurarea creşterii stabile a remuneraţiilor colectate de organismele de gestiune colectivă a drepturilor patrimoniale de autor şi a drepturilor conexe.

Capitolul V
ETAPELE DE IMPLEMENTARE A STRATEGIEI

Implementarea Strategiei se va efectua în trei etape: prima – în perioada 2012-2014; a doua – 2015-2017 şi a treia – 2018-2020, în baza Planurilor de acţiuni elaborate şi aprobate pentru fiecare etapă.

Prima etapă va fi axată preponderent pe definitivarea mecanismelor de încurajare a activităţii inovaţionale, perfecţionarea infrastructurii sistemului de PI, elaborarea programelor de studii şi introducerea graduală a disciplinelor de PI în instituţiile de învăţămînt, consolidarea capacităţilor instituţionale ale instituţiilor cu atribuţii şi responsabilităţi în domeniul PI, consolidarea capacităţilor funcţionale ale organizaţiilor de gestiune colectivă, dezvoltarea sistemului de protecţie a IG, DO şi STG, organizarea campaniilor de sensibilizare a publicului privind daunele fenomenelor de piraterie şi contrafacere.

A doua etapă va fi axată pe implementarea mecanismelor şi programelor elaborate la etapa precedentă, precum şi pe promovarea managementului proprietăţii intelectuale, asigurarea creşterii capacităţii de inovare a instituţiilor de cercetare, a rolului proprietăţii intelectuale în funcţionarea IMM, valorificarea modalităţilor practice de înregistrare şi protecţie a IG şi DO, organizarea acţiunilor concertate antipiraterie şi anticontrafacere.

A treia etapă întruneşte sarcinile ce ţin de constituirea unei pieţe mature a OPI, integrarea acestora în circuitul economic, crearea condiţiilor de tranziţie la calea inovaţională a creşterii economice şi de adoptare a valorilor societăţii bazate pe cunoaştere, elaborarea şi implementarea unui mecanism eficient de gestiune colectivă a dreptului de autor şi a drepturilor conexe.

Implementarea eficientă a prezentei Strategii revine fiecărei instituţii în parte, în conformitate cu domeniile de competenţă, coordonate şi sincronizate cu obiectivele strategiilor sectoriale de dezvoltare. Conducătorii instituţiilor implicate vor întreprinde măsurile necesare şi vor fi responsabili de îndeplinirea obiectivelor ce le revin.

Obiectivele prezentei Strategii vor fi realizate în conformitate cu Planul de acţiuni privind implementarea Strategiei pentru etapa respectivă, aprobat de Guvern, la propunerea CNPI.

În scopul realizării obiectivelor propuse, vor fi luate în considerare următoarele aspecte:

- identificarea măsurilor prioritare;

- mobilizarea tuturor resurselor necesare;

- solicitarea sprijinului şi a asistenţei din partea instituţiilor naţionale, a instituţiilor şi organizaţiilor internaţionale, în vederea preluării experienţei acestora;

- monitorizarea şi evaluarea permanentă a stadiului de îndeplinire a măsurilor prevăzute în documentele de implementare ale prezentei Strategii;

- informarea periodică a Guvernului, a populaţiei şi a comunităţii internaţionale despre rezultatele obţinute.

Capitolul VI
PROCEDURILE DE RAPORTARE ŞI MONITORIZARE

Monitorizarea implementării Strategiei şi a îndeplinirii prevederilor Planului de acţiuni privind realizarea obiectivelor Strategiei va fi axată pe indicatorii de monitorizare şi cei de progres, expuşi în Capitolul IV. Sistemul de monitorizare a implementării Strategiei se va asigura prin organizarea unui proces continuu de raportare prin schimb operativ de informaţie şi evaluare a stadiului de implementare.

Activităţile de monitorizare a Strategiei vor fi desfăşurate pe toată perioada de implementare şi vor include atît colectarea, prelucrarea şi analiza datelor de monitorizare, identificarea erorilor sau a efectelor neprevăzute, cît şi eventualele rectificări de conţinut şi de formă în măsurile şi activităţile planificate.

Ministerele şi instituţiile vizate în Strategie vor prezenta anual şi la sfîrşitul fiecărei etape rapoarte de progres privind rezultatele îndeplinirii acţiunilor incluse în Planul de acţiuni. În baza rapoartelor prezentate, Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală va elabora rapoarte de monitorizare consolidate.

În rapoartele de progres şi cele de monitorizare vor fi reflectate rezultatele înregistrate la stadiul respectiv de implementare a Strategiei – nivelul de atingere a obiectivelor generale şi specifice, îndeplinirea activităţilor planificate, realizarea indicatorilor de performanţă specifici fiecărei activităţi şi formularea propunerilor de îmbunătăţire şi corectare a măsurilor planificate. Pentru activităţile neîndeplinite vor fi expuse motivele neexecutării sau executării parţiale şi vor fi propuse măsuri eficiente de realizare a obiectivelor generale ale Strategiei.

În scopul asigurării transparenţei proceselor de implementare a Strategiei, rapoartele de monitorizare vor fi prezentate Comisiei Naţionale de Proprietate Intelectuală şi Guvernului şi vor fi publicate pe pagina web a Agenţiei de Stat pentru Proprietatea Intelectuală.

Pînă la finalizarea unei etape de implementare a Strategiei şi nu mai tîrziu de 1 noiembrie al ultimului an al respectivei perioade, ministerele şi instituţiile vizate în Strategie vor prezenta Agenţiei de Stat pentru Proprietatea Intelectuală propuneri în vederea perfectării Planului de acţiuni pentru perioada următoare.

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
nr.880 din 22 noiembrie 2012

PLANUL DE ACŢIUNI
pentru anii 2012-2014 privind implementarea strategiei naţionale în domeniul proprietăţii intelectuale pînă în anul 2020

Nr. crt.	Denumirea acţiunii	Costul acţiunii, mii lei	Termene de realizare	Sursa de finanţare	Autoritatea responsabilă	Rezultatul implementării	Indicatorii de monitorizare
1	2	3	4	5	6	7	8

OBIECTIVUL GENERAL 1. Încurajarea creării, protecţiei şi utilizării proprietăţii intelectuale ca instrument-cheie în crearea condiţiilor pentru tranziţia ţării la modelul inovaţional al creşterii economice							
Obiectivul specific 1.1. Sporirea rolului proprietăţii intelectuale şi al inovării în dezvoltarea ţării							
1.1.1.	Elaborarea unui studiu privind perfecţionarea mecanismului de susţinere a instituţiilor de cercetare şi a centrelor universitare în vederea creării şi promovării întreprinderilor spin-off şi start-up inovative	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităţilor responsabile	Academia de Ştiinţe a Moldovei; Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Sporirea gradului de valorificare a invenţiilor brevetate ale instituţiilor de cercetare şi centrelor universitare prin intermediul întreprinderilor spin-off şi start-up	Studiul elaborat şi aprobat
1.1.2.	Elaborarea şi adoptarea unei instrucţiuni privind inventarierea activelor imateriale ale întreprinderilor şi instituţiilor	30	2013	Bugetul autorităţii responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Instituirea mecanismului de inventariere a activelor imateriale	Instrucţiunea elaborată şi aprobată
1.1.3.	Crearea cadrului normativ favorabil pentru creşterea numărului de parteneriate între industrie şi cercetare, sectorul public şi cel privat în domeniul inovării	Nu necesită finanţare	2014	–	Academia de Ştiinţe a Moldovei (Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic)	Cadrul normativ legislativ creat	Numărul de parteneriate stabilite; numărul de reuniuni organizate; numărul de acte normative aprobate
1.1.4.	Perfecţionarea mecanismelor de organizare a concursurilor publice pentru obţinerea de către instituţiile de cercetare a finanţărilor bugetare pentru proiectele şi programele de cercetare şi inovare	În limita bugetului aprobat	2012	Bugetul autorităţii responsabile; asistenţa donatorilor	Academia de Ştiinţe a Moldovei	Finanţarea activităţilor de cercetare în baza principiilor subordonate diminuării costurilor	Regulamentul de organizare a concursurilor perfecţionat; numărul de concursuri organizate/de participanţi
Obiectivul specific 1.2. Sporirea capacităţilor de inovare ale instituţiilor de cercetare, ale centrelor universitare şi ale mediului de afaceri							
1.2.1.	Perfecţionarea şi introducerea în sistemul naţional de statistică a indicatorilor inovaţionali ce reflectă potenţialul de generare a	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetele autorităţilor responsabile	Academia de Ştiinţe a Moldovei (Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic); Agenţia de Stat	Procesul inovaţional devine compatibil cu indicatorii europeni în domeniu; promovarea imaginii pozitive	Numărul de indicatori elaboraţi, incluşi în sistemul naţional de statistică

	cunoştinţelor, capacitatea de inovare, proprietatea intelectuală, performanţele managementului inovării				pentru Proprietatea Intelectuală; Biroul Naţional de Statistică	a ţării în domeniul ştiinţei şi inovării	
1.2.2.	Promovarea ideilor inovative prin editarea anuală a revistei electronice a ideilor inovative "INNOBarometru"- instrument de măsură a inovării prin analiză şi dialog între instituţiile de cercetare şi mediul de afaceri	15	2012	Bugetele autorităţilor responsabile	Academia de Ştiinţe a Moldovei (Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic); Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Intensificarea dialogului dintre mediul privat şi instituţiile din sfera ştiinţei şi inovării; promovarea realizărilor din domeniul cercetării ştiinţifice şi inovaţionale în mediul de afaceri	Revista editată
1.2.3.	Elaborarea studiului "INNOIndex" privind determinarea gradului de inovare în activitatea IMM-urilor din Republica Moldova	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetul autorităţilor responsabile	Academia de Ştiinţe a Moldovei (Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic)	Evaluarea nivelului de utilizare de către IMM-uri şi întreprinderile inovatoare a realizărilor din sfera ştiinţei şi inovării în plan naţional şi internaţional	Studiul elaborat
1.2.4.	Crearea unei reţele de centre de transfer tehnologic, informaţie de brevete şi engineering	300	2014	Bugetul autorităţilor responsabile	Academia de Ştiinţe a Moldovei (Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic)	Facilitarea tranzacţiilor cu tehnologii, informarea adecvată a mediului de afaceri	Numărul de centre create
1.2.5	Crearea unui mecanism de susţinere financiară a brevetării invenţiilor în străinătate	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităţilor responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Finanţelor; Academia de Ştiinţe a Moldovei	Mecanismul de susţinere a brevetării în străinătate a invenţiilor autohtone	Mecanismul elaborat şi aprobat
1.2.6.	Elaborarea unor criterii de selectare a invenţiilor propuse pentru brevetare în străinătate	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetele autorităţilor responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Academia de Ştiinţe a Moldovei (Agenţia pentru	Mecanismul de selectare a invenţiilor pentru brevetare în străinătate	Criteriile de selectare elaborate şi aprobate

					Inovare şi Transfer Tehnologic)		
Obiectivul specific 1.3. Extinderea rolului proprietăţii intelectuale în promovarea comerţului şi în atragerea investiţiilor. Protecţia şi utilizarea adecvată a semnelor distinctive, de origine şi calitate, a designului industrial şi a specialităţilor tradiţionale garantate							
1.3.1.	Efectuarea unui studiu privind căile de îmbunătăţire a protecţiei indicaţiilor geografice (IG), a denumirilor de origine (DO) şi a specialităţilor tradiţionale garantate (STG) în Republica Moldova	Nu necesită finanţare	2013	–	Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare; Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Academia de Ştiinţe a Moldovei; alte autorităţi desemnate	Recomandările privind promovarea sistemului de protecţie a indicaţiilor geografice, a denumirilor de origine şi a specialităţilor tradiţionale garantate	Studiile şi recomandările elaborate
1.3.2.	Elaborarea şi editarea unui ghid cu privire la protecţia indicaţiilor geografice	80	2012	Asistenţa donatorilor	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare	Înzestrarea potenţialilor utilizatori ai IG şi DO cu un instrument metodic în vederea obţinerii protecţiei acestor obiecte	Ghidul elaborat şi publicat
1.3.3.	Elaborarea propunerilor de modificare şi completare a legislaţiei în vederea neadmiterii utilizării mărcii anterior înregistrate în calitate de denumire de firmă	Nu necesită finanţare	2012	–	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Camera Înregistrării de Stat	Mecanismul adecvat de verificare a mărcilor anterior înregistrate, propuse în calitate de denumire de firmă	Propunerile elaborate şi aprobate
1.3.4.	Îmbunătăţirea imaginii produselor moldoveneşti prin promovarea brandului de ţară şi creşterea rolului PI, în special a mărcilor şi indicaţiilor geografice, în crearea, dezvoltarea şi promovarea imaginii pozitive a ţării în străinătate	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităţilor responsabile	Ministerul Economiei; Agenţia de Atragere a Investiţiilor şi Promovare a Exportului din Moldova; Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare; Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Creşterea imaginii pozitive a ţării în străinătate şi sporirea volumului de exporturi ale produselor cu semne distinctive	Ritmul de creştere a exporturilor produselor cu indicaţii geografice şi denumiri de origine

Obiectivul specific 1.4. Sporirea rolului dreptului de autor şi al drepturilor conexe în dezvoltarea culturii, industriilor culturale şi tehnologiilor informaţionale							
1.4.1.	Modernizarea sistemului de protecţie a dreptului de autor şi drepturilor conexe	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităţilor responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal	Sistemul de protecţie a dreptului de autor şi al drepturilor conexe, similar celui european	Numărul de acte normativ-legislative elaborate şi adoptate
1.4.2.	Efectuarea unui studiu privind modalităţile de îmbunătăţire a gestiunii colective a drepturilor de autor şi a drepturilor conexe	30	2014	Bugetele autorităţilor responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; organizaţiile de gestiune colectivă	Identificarea impedimentelor în dezvoltarea sistemului de gestiune colectivă şi stabilirea căilor de depăşire a acestora; identificarea metodelor/ mijloacelor de colectare a remunerării de autor care va avea drept obiectiv mărirea sumelor colectate	Studiul şi recomandările elaborate
1.4.3.	Acordarea de asistenţă organizaţiilor de gestiune colectivă (OGC-uri) în vederea îmbunătăţirii sistemului de colectare a remuneraţiilor de autor, a creării şi dezvoltării paginilor web a acestora în scopul oferirii accesului la informaţie şi asigurării transparenţei activităţii lor	Nu necesită finanţare	2013	–	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; organizaţiile de gestiune colectivă	Nivelul înalt de informare a publicului privind activitatea OGC-urilor prin intermediul paginilor web dezvoltate	Numărul de acţiuni de informare organizate; paginile web create
1.4.4.	Încurajarea industriilor culturale şi creative ce utilizează operele protejate prin dreptul de autor şi drepturile conexe în comercializarea legală a acestora	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităţilor responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal	Gradul avansat de legalizare a pieţei obiectelor protejate prin dreptul de autor şi drepturile conexe	Ponderea operelor protejate prin dreptul de autor şi drepturile conexe comercializate legal

1.4.5.	Elaborarea şi editarea unui ghid cu privire la dreptul de autor şi la drepturile conexe	80	2012	Bugetul autorităţii responsabile; asistenţa donatorilor	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Recomandările în vederea respectării drepturilor de autor şi a drepturilor conexe	Ghidul elaborat şi publicat
1.4.6.	Stimularea utilizării legale a programelor pentru calculator prin organizarea campaniilor de informare a publicului în privinţa respectării drepturilor de autor asupra software-ului utilizat	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităţilor responsabile	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor; Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Academia de Ştiinţe a Moldovei (Institutul de Dezvoltare a Societăţii Informaţionale)	Nivelul înalt de informare a populaţiei cu referire la necesitatea respectării drepturilor de autor asupra programelor de calculator utilizate	Numărul de acţiuni de informare organizate
1.4.7.	Negocierea unor contracte între Guvernul Republicii Moldova şi marile corporaţii producătoare de soft privind implementarea unui plan de furnizare a programelor instituţiilor guvernamentale	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetele autorităţilor responsabile	Cancelaria de Stat cu participarea Ministerului Afacerilor Interne, a Ministerului Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor; Agenţiei de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Sporirea gradului de utilizare a softului autorizat	Numărul de acţiuni realizate
1.4.8.	Asigurarea activităţilor de arhivare, conservare, evidenţă, protecţie şi valorificare a folclorului şi a patrimoniului cultural naţional imaterial	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităţilor responsabile	Ministerul Culturii; Academia de Ştiinţe a Moldovei (Institutul Patrimoniului Cultural şi Institutul de Filologie, Muzeul Naţional de Etnografie şi Istorie Naturală), Centrul de Conservare şi Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial;	Punerea în valoare a patrimoniului cultural naţional imaterial	Numărul de activităţi întreprinse; numărul de documente arhivate şi descrise

					Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală		
Obiectivul specific 1.5. Modernizarea instrumentelor de valorificare şi promovare a proprietăţii intelectuale							
1.5.1.	Elaborarea unui mecanism de monitorizare a tendinţelor pieţei obiectelor de proprietate intelectuală	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetele autorităţilor responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Academia de Ştiinţe a Moldovei	Viziunea veridică privind tendinţele pieţei obiectelor de proprietate intelectuală în Republica Moldova	Mecanismul elaborat şi adoptat
1.5.2	Şcolarizarea managerilor şi a contabililor privind bazele evaluării şi includerii proprietăţii intelectuale în capitalul social şi bilanţul contabil al întreprinderilor şi instituţiilor	300	2014	Bugetul autorităţii responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Nivelul înalt de pregătire a managerilor şi contabililor în domeniul capitalizării proprietăţii intelectuale	Numărul de manageri şi contabili şcolarizaţi
1.5.3.	Elaborarea şi aprobarea criteriilor pentru atribuirea calificativului "întreprindere inovativă", precum şi pentru aplicarea categoriilor "tehnologie avansată", "produs nou (inovativ)"	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităţilor responsabile	Academia de Ştiinţe a Moldovei; Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic; Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Posibilitatea de evidenţă a întreprinderilor inovaţionale încadrate în activitatea de inovare	Criteriile de selectare elaborate şi aprobate
1.5.4.	Elaborarea şi editarea unui ghid privind valorificarea PI, destinat întreprinderilor mici şi mijlocii	80	2012	Bugetul autorităţii responsabile; asistenţa donatorilor	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Informarea IMM-urilor privind proiectele reuşite de valorificare a proprietăţii intelectuale	Ghidul elaborat şi publicat
1.5.5.	Consolidarea capacităţilor de management al proprietăţii intelectuale la instituţii/ întreprinderi	50	2013	Bugetul autorităţii responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Consolidarea managementului proprietăţii intelectuale al întreprinderilor	Numărul de întreprinderi care au un program sau o strategie de management al PI
Obiectivul specific 1.6. Încurajarea utilizării proprietăţii intelectuale de către întreprinderile mici şi mijlocii							
1.6.1.	Examinarea cadrului normativ în vederea creării mecanizmelor de încurajare a valorificării invenţiilor brevetate	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităţilor responsabile	Ministerul Finanţelor; Ministerul Economiei	Crearea condiţiilor de încurajare a procesului inovaţional şi a extinderii pieţei inovaţiilor	Propunerile de modificare a cadrului normativ existent elaborate şi adoptate

1.6.2.	Asigurarea accesului întreprinderilor mici şi mijlocii (IMM) la serviciile de prediagnoză a proprietăţii intelectuale în vederea valorificării potenţialului intelectual	500	2014	Bugetul autorităţilor responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	IMM-urile familiarizate cu modalităţile optime de utilizare a potenţialului intelectual	Numărul de IMM-uri care au beneficiat de serviciile de prediagnoză
1.6.3.	Crearea unui sistem informaţional pentru transferul de inovaţii deschise (open innovations)	30	2014	Bugetele autorităţilor responsabile	Academia de Ştiinţe a Moldovei (Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic); Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Oferirea accesului agenţilor economici autohtoni la tehnologiile moderne libere pentru utilizare	Numărul de tehnologii şi invenţii "deschise" accesate şi aplicate
OBIECTIVUL GENERAL 2. Perfecţionarea continuă a cadrului normativ din domeniul proprietăţii intelectuale, inclusiv prin armonizarea lui cu legislaţia Uniunii Europene şi implementarea tratatelor internaţionale în materie la care Republica Moldova este parte							
Obiectivul specific 2.1. Continuarea procesului de perfecţionare şi armonizare a legislaţiei în domeniul proprietăţii intelectuale							
2.1.1.	Elaborarea unui studiu privind îmbunătăţirea cadrului normativ-legislativ naţional din domeniul PI în vederea încurajării activităţii inovaţionale	Nu necesită finanţare	2013	–	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Academia de Ştiinţe a Moldovei; Ministerul Economiei	Cadru normativ-legislativ adecvat cerinţelor tranziţiei la calea inovaţională a creşterii economice	Studiu elaborat
2.1.2.	Monitorizarea sistemului internaţional şi a celui din Uniunea Europeană privind protecţia şi respectarea drepturilor de PI în scopul evaluării gradului de armonizare a sistemului naţional	Nu necesită finanţare	2014	–	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Compatibilitatea sistemului naţional de protecţie a obiectelor de PI cu sistemele internaţional şi regional	Rapoarte privind gradul de corespundere a sistemului naţional de PI celui din Uniunea Europeană şi celui internaţional
2.1.3.	Iniţierea negocierilor cu Organizaţia Europeană de Brevete (OEB) privind semnarea unui Acord	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităţii responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul	Consolidarea relaţiilor de colaborare cu Organizaţia Europeană de	Negocierile iniţiate; acordul semnat

	de cooperare între Guvernul Republicii Moldova şi OEB				Afacerilor Externe şi Integrării Europene	Brevete; ajustarea sistemului naţional de protecţie a invenţiilor la cel european	
2.1.4.	Crearea mecanismelor de implementare a prevederilor privind controlul *ex-oficio,* pentru realizarea obligaţiilor ce revin Republicii Moldova în virtutea Acordului dintre UE-RM privind protecţia indicaţiilor geografice	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetele autorităţilor responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal; Ministerul Economiei	Sistemul naţional de protecţie a IG similar celui din UE în vederea respectării prevederilor Acordului UE-RM privind protecţia indicaţiilor geografice	Numărul de acte normative adoptate
Obiectivul specific 2.2. Promovarea intereselor Republicii Moldova în procesul de elaborare a normelor de drept internaţional în domeniul proprietăţii intelectuale în cadrul organizaţiilor internaţionale şi regionale							
2.2.1.	Participarea şi reprezentarea intereselor naţionale în cadrul Organizaţiei Mondiale a Proprietăţii Intelectuale şi al altor organisme internaţionale axate pe problematica protecţiei şi respectării drepturilor de PI	În limita bugetului aprobat	permanent	Bugetele autorităţilor responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene	Prezentarea poziţiei Republicii Moldova pe marginea documentelor adoptate în cadrul sesiunilor Comitetelor permanente şi Grupurilor de experţi ale OMPI	Numărul de propuneri adoptate; numărul de participări la evenimente
2.2.2.	Informarea titularilor din Republica Moldova privind modalitatea de protecţie internaţională a obiectelor de proprietate intelectuală	În limita bugetului aprobat	permanent	Bugetele autorităţilor responsabile; asistenţa donatorilor	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Finanţelor; Academia de Ştiinţe a Moldovei	Nivelul avansat de cunoaştere de către solicitanţii autohtoni a sistemelor internaţionale de protecţie a proprietăţii intelectuale	Numărul sporit de obiecte de PI protejate peste hotare
OBIECTIVUL GENERAL 3. Dezvoltarea şi modernizarea sistemului naţional de proprietate intelectuală, sporirea transparenţei şi coerenţei sale							
3.1.	Preluarea celor mai bune practici europene din domeniul protecţiei şi respectării drepturilor de PI în vederea modernizării continue	În limita bugetului aprobat	permanent	Bugetul autorităţii responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Sistemul naţional de protecţie şi respectare a drepturilor de PI armonizat cu cel european, în baza celor mai bune practici europene	Numărul de activităţi întreprinse

	a sistemului naţional de PI						
3.2.	Aproximarea instituţional-tehnologică a Sistemului naţional de brevete la Sistemul brevetului european	80	2014	Bugetul autorităţii responsabile; asistenţa donatorilor	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Cadrul normativ-legislativ şi instituţional-tehnologic naţional de protecţie a invenţiilor ajustat la sistemul european în domeniu	Numărul de activităţi întreprinse
3.3.	Crearea şi dezvoltarea Sistemului naţional de protecţie a indicaţiilor geografice, a denumirilor de origine şi a specialităţilor tradiţionale garantate	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităţilor responsabile	Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare; Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Culturii; Ministerul Economiei; Ministerul Sănătăţii; alte instituţii abilitate	Condiţiile necesare pentru implementarea legislaţiei naţionale cu privire la protecţia indicaţiilor geografice, a denumirilor de origine şi a specialităţilor tradiţionale garantate	Numărul de activităţi întreprinse; numărul crescut de produse cu indicaţii geografice; numărul de persoane şcolarizate
3.4.	Implementarea unui mecanism de colectare, procesare şi diseminare a datelor privind respectarea drepturilor de PI; asigurarea unui dialog constructiv cu persoanele interesate prin intermediul Punctului de informare/ Observatorului în domeniul PI	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităţilor responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal; Ministerul Justiţiei, în cooperare cu Procuratura Generală	Nivelul înalt de informare a societăţii cu referire la activitatea instituţiilor publice în domeniul respectării drepturilor de PI	Mecanismul adoptat; punctul de informare în domeniul PI creat; numărul de seminare de instruire organizate; numărul de persoane şcolarizate
3.5.	Elaborarea şi implementarea unui Program naţional de combatere a contrafacerii şi a pirateriei	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităţilor responsabile; asistenţa donatorilor	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală, cu participarea instituţiilor abilitate în domeniul respectării drepturilor de PI	Nivel înalt de conştientizare de către consumatori a efectelor negative cauzate de fenomenul contrafacerii şi al pirateriei asupra economiei naţionale, a vieţii şi sănătăţii oamenilor	Programul elaborat; număr de materiale diseminate; număr de activităţi desfăşurate

3.6.	Elaborarea unui Studiu privind cunoaşterea fenomenului contrafacerii şi pirateriei în Republica Moldova	60	2012	Bugetele autorităţilor responsabile; asistenţa donatorilor	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală cu participarea instituţiilor abilitate în domeniul respectării drepturilor de PI	Evaluarea situaţiei în domeniul respectării dreptului de autor şi a drepturilor conexe şi a măsurilor întreprinse pentru diminuarea pirateriei	Studiul şi recomandările elaborate
3.7.	Consolidarea rolului reprezentanţilor şi mandatarilor autorizaţi în domeniul PI; asistenţa în ameliorarea activităţii Asociaţiei mandatarilor autorizaţi în domeniul PI din Republica Moldova	Nu necesită finanţare	2013	–	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Asociaţia mandatarilor autorizaţi	Sporirea calităţii serviciilor prestate de mandatarii autorizaţi din republică; preluarea celor mai bune practici europene în acest domeniu	Numărul de activităţi organizate în comun cu Asociaţia mandatarilor autorizaţi în domeniul PI
3.8.	Consolidarea managementului organizaţiilor de gestiune colectivă a dreptului de autor şi a drepturilor conexe	Nu necesită finanţare	2014	–	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; organizaţiile de gestiune colectivă	Crearea condiţiilor pentru funcţionarea eficientă a organizaţiilor de gestiune colectivă	Numărul de activităţi organizate în comun cu organizaţiile de gestiune colectivă; pagina web lansată
3.9.	Sprijinirea activităţii uniunilor de creaţie şi a altor asociaţii nonguvernamentale din republică care activează în domeniul PI	Nu necesită finanţare	2013	–	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Culturii; uniunile de creaţie	Cooperare mai eficientă între instituţiile publice şi uniunile de creaţie	Numărul de activităţi organizate în comun cu uniunile de creaţie
OBIECTIVUL GENERAL 4. Consolidarea capacităţilor instituţionale ale organelor abilitate cu funcţii şi responsabilităţi privind protecţia şi asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală, dezvoltarea unei infrastructuri eficiente de prevenire şi combatere a fenomenelor contrafacerii şi pirateriei							
Obiectivul specific 4.1. Coordonarea activităţilor diverselor autorităţi publice implicate în protecţia drepturilor de proprietate intelectuală prin intermediul unei conduceri strategice							
4.1.1.	Stabilirea şi iniţierea de către Comisia Naţională de Proprietate Intelectuală a măsurilor necesare pentru corelarea responsabilităţilor	Nu necesită finanţare	2013	–	Comisia Naţională pentru Proprietatea Intelectuală; Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Sporirea eficienţei în procesul de coordonare a sistemului de PI	Sistemul schimbului de informaţii în domeniul respectării drepturilor de PI

	instituţiilor publice în domeniul proprietăţii intelectuale						
4.1.2.	Elaborarea şi adoptarea de către Comisia Naţională de Proprietate Intelectuală a unor metodologii de evaluare a cauzelor şi a amplorii fenomenelor contrafacerii şi pirateriei, precum şi a contribuţiei PI în economia Republicii Moldova	Nu necesită finanţare	2013	–	Comisia Naţională pentru Proprietatea Intelectuală; Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Economiei; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal	Diminuarea cazurilor de contrafacere şi piraterie	Metodologiile adoptate
4.1.3.	Asigurarea unui grad înalt de transparenţă în activitatea Comisiei Naţionale de Proprietate Intelectuală	Nu necesită finanţare	2014	–	Comisia Naţională pentru Proprietatea Intelectuală; Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Transparenţa în activitatea Comisiei Naţionale de Proprietate Intelectuală; crearea paginii web	Regulamentul modificat; pagina web creată
Obiectivul specific 4.2. Consolidarea capacităţilor instituţionale ale organelor abilitate cu funcţii şi responsabilităţi privind protecţia juridică a proprietăţii intelectuale							
4.2.1.	Îmbunătăţirea structurii instituţional-organizaţionale şi a capacităţilor Agenţiei de Stat pentru Proprietatea Intelectuală de a răspunde provocărilor globalizării şi erei digitale	Nu necesită finanţare	2012	–	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Structura instituţional-organizaţională modificată	Propunerile de modificare a structurii instituţional-organizaţionale adoptate
4.2.2.	Instituirea unui sistem de management al calităţii (ISO 9001:2008) în activităţile Agenţiei de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	150	2014	Bugetul autorităţii responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Îmbunătăţirea calităţii serviciilor prestate de agenţie utilizatorilor sistemului naţional de PI în rezultatul implementării sistemului modern de management al calităţii, instruirea echipei manageriale; sporirea imaginii Agenţiei de Stat pentru	Numărul de activităţi întreprinse pentru a obţine Certificatul ISO 9001:2008; numărul de persoane instruite

						Proprietatea Intelectuală	
4.2.3	Perfecţionarea şi modernizarea continuă a procedurilor de examinare şi brevetare/ înregistrare a obiectelor de proprietate intelectuală	Nu necesită finanţare	Permanent	–	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Calitatea sporită a examinării, termenele şi procedurile de brevetare/ înregistrare optimizate, aduse în deplină concordanţă cu legile speciale în vigoare şi cu regulamentele aferente acestora	Actele interne adoptate
4.2.4.	Achiziţionarea sau obţinerea accesului la bazele de date comerciale în domeniul brevetelor de invenţie cu instrumente analitice efective şi a bazelor date cu literatură non-brevet	50	2014	Bugetul autorităţii responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Nivelul ridicat al calităţii procedurii de examinare a cererilor de brevet de invenţie	Numărul de baze de date comerciale accesate
4.2.5.	Asigurarea unui sistem de instruire şi de formare continuă a personalului Agenţiei de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	300	2014	Bugetul autorităţii responsabile; asistenţa donatorilor	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Nivelul ridicat de pregătire profesională a specialiştilor	Numărul de angajaţi instruiţi; numărul de participări la traininguri şi la seminare internaţionale
4.2.6.	Modernizarea sistemului tehnologiilor informaţionale al Agenţiei de Stat pentru Proprietatea Intelectuală şi ajustarea acestuia la tehnologiile utilizate în oficiile de PI din statele Uniunii Europene	850	2014	Bugetul autorităţii responsabile; asistenţa donatorilor	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Nivelul înalt de dezvoltare a tehnologiilor informaţionale în cadrul Agenţiei de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Numărul de activităţi întreprinse
	Elaborarea şi amplasarea bazei de date privind înregistrarea obiectelor protejate de dreptul de autor şi a drepturile conexe pe pagina web a Agenţiei de Stat	30	2012	Bugetul autorităţii responsabile; asistenţa donatorilor	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Accesul liber la informaţia privind obiectele protejate de dreptul de autor şi drepturile conexe înregistrate	Baza de date elaborată şi lansată; numărul de accesări ale utilizatorilor

	pentru Proprietatea Intelectuală						
	Elaborarea şi implementarea sistemului de depunere on-line a cererilor de protecţie a OPI şi de achitare a taxelor, utilizînd semnătura digitală, şi a sistemului de management al documentelor în cadrul Agenţiei de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	820	2014	Bugetul autorităţii responsabile; asistenţa donatorilor	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Asigurarea accesului şi diminuarea cheltuielilor suportate de solicitanţi la depunerea cererilor de protecţie a OPI; controlul eficient al circuitului documente-lor în format electronic	Programul implementat; numărul de cererii depuse on-line numărul de intrări în sistemul automatizat
4.2.7.	Diversificarea serviciilor în domeniul proprietăţii intelectuale şi ajustarea calităţii şi a termenelor de prestare a acestora la standardele internaţionale	Nu necesită finanţare	2013	–	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Spectrul larg de servicii şi consultaţii în domeniul PI pentru care se doreşte atingerea standardelor internaţionale	Numărul serviciilor prestate de agenţie care au atins standardele internaţionale
4.2.8.	Promovarea sistemului de PI la nivel local şi regional: sensibilizarea, educarea şi familiarizarea publicului cu domeniul şi importanţa drepturilor de proprietate intelectuală	1250	2014	Bugetul autorităţii responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Nivelul ridicat de percepere a rolului PI în dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaştere, privind necesitatea protecţiei şi respectării drepturilor de PI	Numărul de activităţi de promovare a PI organizate
	Susţinerea activităţilor bibliotecilor publice şi universitare privind diseminarea informaţiilor din domeniul proprietăţii intelectuale	50	2014	Bugetul autorităţii responsabile; asistenţa donatorilor	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Nivelul ridicat de informare a societăţii cu privire la rolul PI în dezvoltarea economică, socială şi culturală a ţării	Numărul de activităţi organizate în comun cu bibliotecile publice şi universitare
	Promovarea invenţiilor autohtone brevetate şi a rezultatelor ştiinţifice la saloanele şi expoziţiile internaţionale de invenţii şi noi tehnologii, organizate	1200	2014	Bugetul autorităţilor responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Academia de Ştiinţe a Moldovei; Agenţia de Atragere a Investiţiilor şi	Promovarea realizărilor instituţiilor din sfera ştiinţei şi inovării şi din universităţi la expoziţii internaţionale; atragerea investiţiilor pentru	Numărul de expoziţii la care s-a participat; numărul de invenţii promovate

	peste hotarele Republicii Moldova				Promovare a Exportului din Moldova	implementarea inovaţiilor autohtone	
4.2.9.	Modernizarea sistemului de instruire, formare şi perfecţionare continuă a cadrelor în domeniul PI	În limita bugetului aprobat	Permanent	Bugetele autorităţilor responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Educaţiei	Perfecţionarea programelor de instruire	Numărul de cursuri organizate; numărul de persoane instruite
4.2.10.	Intensificarea cooperării cu autorităţile naţionale investite cu responsabilităţi în domeniul respectării drepturilor de proprietatea intelectuală, în baza unor acorduri bilaterale, planuri/programe de colaborare	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităţilor responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare; Ministerul Culturii; Ministerul Economiei; Ministerul Justiţiei; Serviciul Vamal; Ministerul Afacerilor Interne; Academia de Ştiinţe a Moldovei (Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic); Organizaţia pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici şi Mijlocii, în cooperare cu: Consiliul Coordonator al Audiovizualului; Procuratura Generală; Camera de Comerţ şi Industrie a Republicii Moldova; Centrul Internaţional de Expoziţii	Amplificarea colaborării bilaterale în vederea promovării sistemului naţional de proprietate intelectuală	Numărul de programe bilaterale semnate; numărul de activităţi organizate

					"Moldexpo" S.A.		
4.2.11.	Consolidarea capacităţilor operaţionale ale autorităţilor publice în vederea punerii în aplicare a sistemelor şi procedurilor specifice aferente recunoaşterii, înregistrării şi utilizării denumirilor de origine (DO) şi indicaţiilor geografice (IG) pentru produsele din domeniile reglementate:	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetele autorităţilor responsabile	Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare; Ministerul Culturii; Ministerul Sănătăţii; Ministerul Mediului; Ministerul Dezvoltării Regionale şi Construcţiilor	Înţelegerea comprehensivă şi utilizarea indicaţiilor geografice ca mod/mijloc de ameliorare a competitivităţii	Sistemul naţional de protecţie a IG, DO şi STG armonizat cu cerinţele UE
	Acordarea asistenţei în crearea asociaţiilor de producători şi şcolarizarea acestora în domeniu	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetele autorităţilor responsabile	Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare; Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală cu participarea instituţiilor abilitate în domeniul PI	Avansarea procesului de constituire a asociaţiilor de producători şi sporirea gradului de cunoaştere de către aceştia a avantajelor sistemului de protecţie a indicaţiilor geografice	Numărul de asociaţii create
	Dotarea laboratoarelor de certificare a calităţii produselor cu indicaţii geografice, denumiri de origine şi specialităţi tradiţionale garantate	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetele autorităţii responsabile	Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare cu participarea instituţiilor abilitate în domeniul PI	Crearea condiţiilor pentru testarea calităţii produselor pentru care se solicită indicaţii geografice, denumiri de origine şi specialităţi tradiţionale garantate	Numărul de laboratoare dotate
	Promovarea emblemei de desemnare a indicaţiilor geografice, a denumirilor de origine şi a specialităţi lor tradiţionale garantate protejate, selectate şi aprobate de Guvern, în baza concursului	În limita bugetului aprobat	2012	Bugetele autorităţilor responsabile	Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare; Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; cu participarea instituţiilor abilitate în domeniul PI	Promovarea utilizării pe piaţă a însemnelor de produse protejate prin indicaţii geografice, denumiri de origine şi specialităţi tradiţionale garantate	Numărul de activităţi desfăşurate în scopul promovării emblemelor selectate şi aprobate

	pentru elaborarea siglei/ emblemei de desemnare a IG, DO şi STG protejate						
4.2.12.	Consolidarea sistemului *sui generis* de protecţie juridică a soiurilor noi de plante:	În limita bugetului aprobat	permanent	Bugetele autorităţilor responsabile	Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare; Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Comisia de Stat pentru Testarea Soiurilor de Plante cu participarea instituţiilor abilitate în domeniul PI	Sistemul *sui generis* de protecţie a soiurilor noi de plante în Republica Moldova armonizat cu cerinţele internaţionale şi regionale în domeniu	Numărul de soiuri protejate anual
	Dezvoltarea colecţiilor de referinţă în domeniul protecţiei soiurilor de plante	În limita bugetului aprobat	2012	Bugetele autorităţilor responsabile	Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare; Comisia de Stat pentru Testarea Soiurilor de Plante	Condiţiile moderne de testare a soiurilor noi de plante	Numărul colecţiilor de referinţă dezvoltate
	Instruirea angajaţilor Agenţiei de Stat pentru Proprietatea Intelectuală şi ai Ministerului Agriculturii şi Industriei Alimentare, Comisiei de Stat pentru Testarea Soiurilor Noi de Plante privind aplicarea prevederilor Convenţiei Uniunii Internaţionale pentru Protecţia Soiurilor Noi de Plante (UPOV)	În limita bugetului aprobat	Permanent, conform unor planuri speciale	Bugetele autorităţilor responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare; Comisia de Stat pentru Testarea Soiurilor de Plante	Nivelul înalt de pregătire profesională a examinatorilor	Numărul de persoane şcolarizate
Obiectivul specific 4.3. Consolidarea capacităţilor instituţionale ale organelor abilitate cu funcţii şi responsabilităţi privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală							
4.3.1.	Sporirea capacităţilor Serviciului Vamal în domeniul respectării drepturilor de PI la frontieră	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităţilor responsabile	Ministerul Finanţelor; Serviciul Vamal	Capacitatea sporită a organelor vamale privind depistarea şi prevenirea traficului ilicit de mărfuri contrafăcute ce	Numărul cererilor de intervenţie depuse la Serviciul Vamal

						includ drepturi de PI	
	Dezvoltarea sistemului de evidenţă (recepţionare şi procesare) a solicitărilor (cererilor de intervenţie) a titularilor de drepturi	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităţilor responsabile	Ministerul Finanţelor; Serviciul Vamal	Majorarea numărului de obiecte de proprietate intelectuală protejate	Numărul obiectelor de PI înregistrate în registrul Serviciului Vamal
	Dezvoltarea mecanismelor de cooperare cu autorităţile naţionale şi internaţionale responsabile de protecţia PI	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităţilor responsabile; asistenţa donatorilor	Ministerul Finanţelor; Serviciul Vamal	Mecanismul de schimb de informaţii implementat	Numărul de operaţiuni regionale şi internaţionale cu participarea Serviciului Vamal
	Diseminarea şi gestionarea informaţiei cu privire la cazurile de încălcare a drepturilor de proprietate intelectuală la frontieră	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităţilor responsabile	Ministerul Finanţelor; Serviciul Vamal	Asigurarea informării publicului cu referire la protecţia drepturilor de PI la frontieră	Informaţia şi actualizările publicate pe pagina web a Serviciului Vamal
	Crearea sistemului automatizat de evidenţă şi stocare a informaţiei cu privire la traficul cu mărfuri contrafăcute şi opere piratate	Costurile urmează a fi precizate la etapa elaborării sistemului	2014	Bugetele autorităţilor responsabile; asistenţa donatorilor	Ministerul Finanţelor; Serviciul Vamal	Sistemul gestionat de Serviciul Vamal	Sistemul testat şi implementat
	Elaborarea şi implementarea profilurilor de risc specifice domeniului şi a modulului corespunzător pentru analiza riscurilor	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităţilor responsabile	Ministerul Finanţelor, Serviciul Vamal	Sistemul de analiză de risc în domeniu implementat	Profilurile de risc elaborate
4.3.2.	Instruirea continuă a colaboratorilor vamali în domeniul PI:	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităţilor responsabile; asistenţa donatorilor	Ministerul Finanţelor; Serviciul Vamal	Ridicarea nivelului de cunoştinţe a lucrătorilor vamali în domeniul PI	Numărul de cursuri organizate; numărul de colaboratori instruiţi; numărul de vizite de lucru organizate
	Organizarea seminarelor naţionale şi internaţionale cu participarea titularilor de drepturi şi a organelor de drept pentru a spori gradul	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităţilor responsabile	Ministerul Finanţelor; Serviciul Vamal	Sporirea cooperării dintre titularii de drepturi şi instituţiile publice	Numărul de seminare organizate

	de conştientizare a necesităţii protecţiei PI şi pentru a îmbunătăţi cooperarea dintre aceştia						
	Organizarea vizitelor de lucru în străinătate în vederea schimbului de experienţă şi preluarea celor mai avansate practici în domeniu.	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităţilor responsabile; asistenţa donatorilor	Ministerul Finanţelor; Serviciul Vamal	Preluarea celor mai bune practici privind dezvoltarea sistemului de protecţie a drepturilor de PI la frontieră	Numărul de vizite de lucru organizate
	Dotarea Centrului de instruire a colaboratorilor vamali şi a organelor vamale cu materiale didactice, metodologice şi informative specializate	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetele autorităţilor responsabile; asistenţa donatorilor	Ministerul Finanţelor; Serviciul Vamal	Crearea condiţiilor de instruire a lucrătorilor vamali în domeniul PI	Materialele didactice, metodologice şi informative specializate elaborate, achiziţionate
4.3.3.	Dotarea posturilor vamale cu echipamentul necesar în scopul asigurării respectării drepturilor de PI la frontieră:	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităţilor responsabile; asistenţa donatorilor	Ministerul Finanţelor; Serviciul Vamal	Asigurarea unor instrumente moderne pentru depistarea mărfurilor contrafăcute/opere pirat	Echipamentul special instalat
	Dezvoltarea mecanismului de conlucrare, inclusiv interactiv, schimbul de informaţii şi cooperarea cu titularii de drepturi în domeniul PI	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetele autorităţilor responsabile	Ministerul Finanţelor; Serviciul Vamal	Colaborarea eficientă cu titularii în vederea amplificării eforturilor de protecţiei a PI la frontieră	Numărul de Memorandumuri de înţelegere cu titularii de drepturi, semnate
	Coordonarea activităţilor şi schimbului de informaţii cu alte instituţii, organizaţii nonguvernamentale (ONG-uri)	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetele autorităţilor responsabile	Ministerul Finanţelor; Serviciul Vamal	Cooperarea mai eficientă cu ONG-urile	Numărul de activităţi realizate în comun cu ONG-urile
	Crearea bazei de date automatizate care cuprinde informaţii referitoare la produsele-cheie, titularii de drepturi, persoanele interesate şi datele de contact ale acestora	Costurile urmează a fi precizate la etapa elaborării sistemului	2012	Bugetele autorităţilor responsabile; asistenţa donatorilor	Ministerul Finanţelor; Serviciul Vamal; Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Schimbul operativ de informaţii dintre lucrătorii vamali responsabili cu privire la riscul de introducere /scoatere a mărfurilor contrafăcute şi	Baza de date creată

						piratate pe/ de pe teritoriul vamal al Republicii Moldova	
	Dotarea birourilor vamale cu echipament necesar (computere, aparate foto-video digitale, aparate de scanat, microscoape, proiectoare cu raze ultraviolet) şi instruirea colaboratorilor vamali privind utilizarea acestora	Asistenţa tehnică a donatorilor	2013	Bugetele autorităţilor responsabile; asistenţa donatorilor	Ministerul Finanţelor; Serviciul Vamal	Condiţii moderne de examinare a cazurilor de încălcare a drepturilor de PI la frontieră	Numărul de echipamente procurate; numărul de angajaţi şcolarizaţi
	Asigurarea efectuării expertizei, consultării, conlucrării permanente cu specialişti în domeniul PI	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităţilor responsabile	Ministerul Finanţelor; Serviciul Vamal	Coordonarea domeniului respectării drepturilor de PI la frontieră de ansamblu	Numărul de expertize şi consultări acordate
4.3.4.	Dezvoltarea cooperării cu agenţii economici şi cu publicul larg în scopul ameliorării protecţiei drepturilor de PI la frontieră:	În limita bugetului aprobat	permanent	Bugetele autorităţilor responsabile	Ministerul Finanţelor; Serviciul Vamal	O mai bună înţelegere de către public şi o implicare mai activă a altor agenţi economici	Numărul activităţilor de instruire organizate pentru public; extinderea cooperării
	Desfăşurarea campaniilor de mediatizare, diseminare a informaţiilor prin mijloacele de comunicare în masă şi prin Internet privind protecţia drepturilor de PI la frontieră	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităţilor responsabile	Ministerul Finanţelor; Serviciul Vamal	Nivelul înalt de conştientizare a cetăţenilor şi a comunităţii de afaceri a măsurilor de protecţie la frontieră	Numărul de campanii organizate
	Implementarea continuă a procesului de consultare şi colaborare cu sectorul privat interesat de protecţia drepturilor de PI la frontieră	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităţilor responsabile	Ministerul Finanţelor; Serviciul Vamal	Nivelul înalt de implicare a titularilor de drepturi în protecţia drepturilor de PI la frontieră	Numărul de acte prezentate spre consultare publică Numărul de conferinţe de presă organizate
4.3.5.	Consolidarea relaţiilor de cooperare a Serviciului Vamal, a Ministerului Afacerilor Interne şi a Agenţiei de Stat pentru Proprietatea Intelectuală cu	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităţilor responsabile	Ministerul Finanţelor; Serviciul Vamal	Efectul maxim al activităţilor	Numărul de activităţi organizate pentru titulari

	deţinătorii principali ai drepturilor de PI						
4.3.6.	Perfecţionarea sistemelor informaţionale automatizate de evidenţă a datelor gestionate de Ministerul Afacerilor Interne cu privire la încălcarea drepturilor de PI	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetul autorităţii responsabile	Ministerul Afacerilor Interne	Sistemele informaţionale automatizate de evidenţă a datelor gestionate de MAI cu privire la încălcarea drepturilor de PI implementate	Rapoarte statistice care respectă standardele internaţionale
4.3.7.	Sporirea capacităţilor sistemului judiciar: specializarea şi instruirea judecătorilor în domeniul PI	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetul autorităţii responsabile	Ministerul Justiţiei	Nivelul înalt de pregătire profesională în domeniul PI	Numărul de evenimente organizate; numărul de judecători şcolarizaţi
4.3.8.	Studierea şi analiza reglementărilor internaţionale şi de drept comparat în domeniul monitorizării Internetului de către organele de ocrotire a normelor de drept în vederea prevenirii şi combaterii infracţiunilor informatice, inclusiv a încălcărilor îndreptate împotriva proprietăţii intelectuale	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetul autorităţii responsabile	Ministerul Afacerilor Interne cu participarea altor instituţii abilitate	Asigurarea corespunderii legislaţiei naţionale cu standardele internaţionale în domeniu, inclusiv cu Strategia Europeană de Guvernare a Internetului pentru 2012-2015 susţinută de Republica Moldova	Propunerile de modificare elaborate
4.3.9.	Organizarea schimbului de informaţii analitice dintre organele de drept şi alte instituţii referitor la aspectele amplificării fenomenului criminalităţii împotriva PI, particularităţile de tactică şi procedură	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetul autorităţii responsabile	Ministerul Afacerilor Interne cu participarea instituţiilor abilitate	Prevenire crimelor în domeniul PI într-un mod eficient.	Numărul de rapoarte analitice transmise
4.3.10.	Instruirea continuă a lucrătorilor organelor de drept ce ţin de depistarea, investigarea, urmărirea penală şi judecarea infracţiunilor	În limita bugetului aprobat	permanent	Bugetul autorităţii responsabile	Ministerul Afacerilor Interne cu participarea instituţiilor abilitate	Nivelul înalt de pregătire profesională a lucrătorilor organelor de drept în domeniul PI	Numărul de persoane şcolarizate

	respective, precum şi legătura cu alte categorii de infracţiuni						
4.3.11.	Stabilirea şi verificarea celor mai vulnerabile sectoare în care există un risc sporit de comitere a fraudelor în domeniul PI	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetul autorităţilor responsabile	Ministerul Afacerilor Interne cu participarea instituţiilor abilitate	Ameliorarea activităţii de depistare a fraudelor	Sectoarele depistate
4.3.12.	Extinderea cooperării cu instituţiile internaţionale de profil în acţiunile de prevenire şi combatere a criminalităţii împotriva PI	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetul autorităţilor responsabile	Ministerul Afacerilor Interne cu participarea altor instituţii abilitate	Asigurarea corespunderii legislaţiei naţionale cu standardele internaţionale în domeniu	Numărul de programe şi evenimente organizate
4.3.13.	Consolidarea capacităţilor Agenţiei Naţionale pentru Protecţia Concurenţei în depistarea şi contracararea acţiunilor anticoncurenţiale şi de concurenţă neloială ce implică exercitarea drepturilor de proprietate intelectuală	În limita bugetului aprobat	2013	Bugetul autorităţii responsabile	Consiliul Concurenţei	Asigurarea protecţiei concurenţei prin combaterea acţiunilor anticoncurenţiale şi de concurenţă neloială ce implică exercitarea drepturilor de proprietate intelectuală	Numărul de acţiuni întreprinse
	Elaborarea şi promovarea politicii concurenţiale aferente exercitării drepturilor de proprietate intelectuală prin asigurarea unui dialog continuu cu societatea	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităţilor responsabile	Consiliul Concurenţei în colaborare cu Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Identificarea problemelor, a obiectivelor şi instrumentelor de soluţionare a acestor probleme cu considerarea bunelor practici în domeniu a altor state; elaborarea politicii; informarea societăţii cu referire la politica promovată de stat în combaterea acţiunilor anticoncurenţiale şi de concurenţa neloială ce implică exercitarea drepturilor de	Numărul de acţiuni desfăşurate

						proprietate intelectuală	
OBIECTIVUL GENERAL 5. Promovarea şi dezvoltarea unei culturi înalte în materie de proprietate intelectuală, sensibilizarea şi conştientizarea publicului larg cu privire la rolul proprietăţii intelectuale şi sporirea interesului faţă de protecţia şi respectarea drepturilor de proprietate intelectuală							
Obiectivul specific 5.1. Sporirea accesului la informaţiile şi cunoştinţele din domeniul proprietăţii intelectuale							
5.1.1.	Organizarea activităţilor de informare a societăţii cu privire la rolul PI în dezvoltarea economică, socială şi culturală a ţării, precum şi importanţa respectării drepturilor de PI	500	2014	Bugetele autorităţilor responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal; Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare, în cooperare cu alte instituţii abilitate	Sporirea nivelului de cunoaştere a domeniului de PI de către publicul larg	Numărul de seminare, traininguri, mese-rotunde, ateliere de lucru organizate pentru diferite categorii de utilizatori ai sistemului de PI; numărul de specialişti şcolarizaţi
5.1.2.	Elaborarea, imprimarea şi distribuirea materialelor promoţionale în domeniul PI	200	2014	Bugetul autorităţii responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Sporirea gradului de informare şi conştientizare a populaţiei cu referire la PI, formarea unei atitudini adecvate cu referire la impactul negativ al pirateriei şi contrafacerii	Numărul de materiale elaborate şi distribuite
5.1.3.	Elaborarea, mentenanţa şi promovarea paginii web www.stoppirateria.md	30	2014	Bugetele autorităţilor responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal, în cooperare cu alte instituţii abilitate	Sporirea gradului de informare a societăţii cu referire la impactul negativ al acestor fenomene asupra dezvoltării economice a ţării şi a sănătăţii publice	Pagina web lansată Numărul de rapoarte elaborate şi diseminate în rîndul publicului
5.1.4.	Crearea şi dezvoltarea centrelor regionale de informare în domeniul PI	600	2014	Bugetele autorităţilor responsabile; asistenţa donatorilor	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Culturii, în cooperare cu Camera de	Instituirea unei reţele de centre de informare în domeniul PI în cadrul bibliotecilor publice, precum şi al filialelor	Numărul de biblioteci şi de filiale ale Camerei de Comerţ şi Industrie antrenate în activităţi de

					Comerţ şi Industrie a Republicii Moldova; Asociaţia Bibliotecarilor din Moldova	Camerei de Comerţ şi Industrie	promovare a PI; numărul de activităţi organizate pentru mediul de afaceri
Obiectivul specific 5.2. Instruirea şi educarea în domeniul proprietăţii intelectuale prin intermediul sistemului de învăţământ preuniversitar, universitar şi postuniversitar							
5.2.1.	Introducerea în curricula şi în programele de nivel liceal, universitar şi postuniversitar a unor cursuri de instruire în domeniul PI şi acordarea asistenţei în vederea elaborării programelor de studiu în domeniu	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităţilor responsabile; asistenţa donatorilor	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Educaţiei, în comun cu instituţiile de învăţământ	Sporirea nivelului de pregătire a tineretului studios în domeniul PI; perfecţionarea sistemului de instruire în domeniul PI	Numărul de instituţii care au introdus în curricula şi în programele şcolare cursul introductiv de PI
5.2.2.	Instituirea şi acordarea unor burse anuale pentru studenţii specialităţii de management a PI	30	2014	Bugetul autorităţii responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Sistemul de încurajare a pregătirii cadrelor în domeniul PI	Numărul de burse acordate
5.2.3.	Semnarea acordurilor de colaborare cu instituţiile de învăţământ universitar şi preuniversitar privind pregătirea cadrelor profesoral-didactice şi a studenţilor în domeniul PI	Nu necesită finanţare	2013	–	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Educaţiei, în comun cu instituţiile de învăţământ	Sporirea calificării profesorilor în domeniul PI, sporirea numărului de specialişti în domeniul PI	Numărul de profesori care au urmat cursurile de şcolarizare în domeniul PI
5.2.4.	Organizarea în comun cu Programul Junior Achievement Moldova a activităţilor de sensibilizare în domeniul PI a elevilor din instituţiile de învăţământ preuniversitar şi universitar din republică	100	2014	Bugetele autorităţilor responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Educaţiei, în comun cu instituţiile de învăţământ	Sporirea nivelului de înţelegere de către tineret a noţiunilor de PI	Numărul de activităţi desfăşurate; numărul de elevi, liceeni, studenţi care au fost şcolarizaţi în domeniul PI
	Celebrarea Zilei Mondiale a Proprietăţii Intelectuale în şcoli, licee, universităţi	150	2014	Bugetele autorităţilor responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Educaţiei, în comun cu	Ridicarea nivelului de informare a elevilor, liceenilor, studenţilor cu privire la PI	Numărul de elevi, liceeni, studenţi care au participat la eveniment

					instituţiile de învăţământ		
5.2.5.	Susţinerea activităţii de cercetare şi inovare în rîndul elevilor, promovarea continuă a concursului republican anual "Cel mai bun elev inovator"	500	2014	Bugetele autorităţilor responsabile	Academia de Ştiinţe a Moldovei (Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic), în comun cu Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Educaţiei	Sporirea interesului tineretului studios faţa de activitatea de inovare	Numărul de participanţi la concurs; Numărul de lucrări prezentate
5.2.6.	Organizarea Conferinţei ştiinţifice a studenţilor în domeniul protecţiei şi respectării drepturilor de PI, cu participarea reprezentanţilor instituţiilor internaţionale şi regionale cu comunicări axate pe probleme actuale din domeniu	150	2013	Bugetele autorităţilor responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Educaţiei (Academia de Studii Economice a Moldovei)	Antrenarea tineretului studios în dezbateri pe probleme actuale din domeniul PI	Numărul de participanţi la conferinţă
5.2.7.	Elaborarea, multiplicarea şi distribuirea materialelor educaţionale şi promoţionale în domeniul PI pentru elevi şi studenţi	100	2014	Bugetele autorităţilor responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală în comun cu instituţiile de învăţământ	Materialele promoţionale în domeniul PI elaborate şi imprimate	Numărul de materiale distribuite
Obiectivul specific 5.3. Creşterea gradului de conştientizare a importanţei drepturilor de proprietate intelectuală de către societate							
5.3.1.	Promovarea şi diseminarea informaţiei cu privire la drepturile de proprietate intelectuală (prin intermediul materialelor video şi a materialelor tipărite)	500	permanent	Bugetul autorităţii responsabile; asistenţa donatorilor	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Creşterea gradului de conştientizare a drepturilor de proprietate intelectuală de către IMM-uri, universităţi, instituţii din sfera ştiinţei şi inovării, pentru publicul larg; formarea unei atitudini negative a populaţiei faţă de piraterie şi contrafacere	Numărul de evenimente organizate; numărul de spoturi publicitare şi materiale elaborate

5.3.2.	Implicarea activă a titularilor de drepturi şi a drepturilor organizaţiilor de gestiune colectivă a drepturilor de autor şi conexe în activităţile de combatere a pirateriei şi a contrafacerii	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităţilor responsabile; asistenţa donatorilor	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală, cu participarea instituţiilor abilitate în domeniul respectării drepturilor de PI	Implicarea mai activă şi contribuţia titularilor de drepturi la realizarea activităţilor desfăşurate de autorităţile publice în vederea diminuării nivelului contrafacerii şi al pirateriei pe piaţa autohtonă	Numărul de evenimente organizate cu participarea titularilor de drepturi şi a asociaţiilor de gestiune colectivă
5.3.3.	Desfăşurarea unor campanii publicitare în mass-media privind efectele negative ale contrafacerii şi ale pirateriei şi necesitatea respectării drepturilor de PI	1500	permanent	Bugetul autorităţilor responsabile; asistenţa donatorilor	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală cu participarea instituţiilor abilitate în domeniul respectării drepturilor de PI	Înţelegerea mai buna de către public a efectelor negative ale contrafacerii şi ale pirateriei	Numărul de evenimente organizate
5.3.4.	Organizarea unui Simpozion regional privind combaterea contrafacerii şi pirateriei cu participarea experţilor internaţionali	150	2012	Bugetul autorităţii responsabile; asistenţa donatorilor (OMPI)	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Realizarea unui schimb de experienţă privind cele mai bune practici de diminuare a impactului negativ al fenomenului contrafacerii şi al pirateriei asupra dezvoltării economice a ţării	Evenimentul organizat
5.3.5.	Organizarea Expoziţiei Internaţionale Specializate “Infoinvent” în scopul promovării realizărilor ştiinţifice şi inovaţionale	350	2013	Bugetele autorităţilor responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Academia de Ştiinţe a Moldovei (Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic); Centrul Internaţional de Expoziţii “Moldexpo”	Valorificarea potenţialului intelectual din instituţiile din sfera ştiinţei şi inovării şi din universităţi; atragerea investiţiilor pentru implementarea inovaţiilor	Numărul de expoziţii organizate; numărul de invenţii promovate

5.3.6.	Organizarea unor cursuri de instruire de scurtă durată pentru jurnaliştii ce abordează tematica PI	60	2014	Bugetul autorităţii responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Formarea unui grup de jurnalişti bine informaţi în domeniul PI	Numărul de sesiuni organizate pentru jurnalişti; numărul de jurnalişti participanţi la instruire
5.3.7.	Organizarea concursului jurnaliştilor pentru cea mai bună expunere a problemelor legate de dezvoltarea activităţii tehnico-ştiinţifice, inovaţionale şi de raţionalizare din ţară, precum şi diseminarea informaţiilor din domeniul PI	20	2013	Bugetul autorităţii responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Popularizarea elaborărilor tehnico-ştiinţifice, de inovare şi raţionalizare; formarea unui grup de jurnalişti bine informaţi în domeniul PI	Numărul de participanţi la concurs; numărul de materiale elaborate de jurnalişti şi înaintate la concurs
OBIECTIVUL GENERAL 6. Dezvoltarea cooperării internaţionale, regionale şi bilaterale în domeniul proprietăţii intelectuale şi integrarea Republicii Moldova în spaţiul intelectual internaţional şi european							
6.1.	Cooperarea cu Organizaţia Mondială a Comerţului; participarea la şedinţele Consiliului TRIPS	50	2014	Bugetul autorităţii responsabile; asistenţa donatorilor	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Monitorizarea corespunderii cadrului normativ în domeniul PI cu exigenţele Acordului TRIPS al Organizaţiei Mondiale a Comerţului	Numărul de participări la evenimente; numărul de propuneri de amendare
6.2.	Consolidarea relaţiilor de colaborare cu Comisia Economică a Naţiunilor Unite pentru Europa (UNECE)	50	2014	Bugetele autorităţilor responsabile; asistenţa donatorilor	Ministerul Economiei; Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Participarea Republicii Moldova la dezbateri cu referire la rolul PI în dezvoltarea economică a ţării în cadrul sesiunilor UNECE	Numărul de participări la sesiunile Grupului de lucru UNECE; numărul de evenimente organizate
6.3.	Consolidarea relaţiilor de colaborare cu Organizaţia Naţiunilor Unite pentru Educaţie, Ştiinţă şi Cultură (UNESCO)	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităţilor responsabile; asistenţa donatorilor	Ministerul Culturii; Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Participarea Republicii Moldova la reuniunile UNESCO; promovarea patrimoniului cultural naţional	Numărul de participări la sesiunile UNESCO

6.4.	Extinderea cooperării cu asociaţiile titularilor de drepturi în domeniul PI din străinătate	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetul autorităţii responsabile; asistenţa donatorilor	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Sporirea interesului titularilor drepturilor de PI din străinătate pentru piaţa internă a Republicii Moldova; atragerea investiţiilor	Numărul de evenimente organizate cu participarea titularilor de drepturi din străinătate
6.5.	Extinderea relaţiilor de colaborare în domeniul PI cu misiunile diplomatice ale altor state şi cu reprezentanţele organismelor internaţionale care activează în Republica Moldova	Nu necesită finanţare	2014	–	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală cu participarea instituţiilor abilitate în domeniul PI	Informarea reprezentanţelor ambasadelor străine acreditate la Chişinău şi reprezentanţelor organismelor internaţionale care activează în Republica Moldova cu referire la noutăţile din domeniul sistemului naţional de PI în scopul promovării acestuia în statele terţe şi în scopul creşterii numărului investitorilor străini pe piaţa autohtonă	Numărul de evenimente organizate
6.6.	Consolidarea colaborării cu oficiile naţionale de peste hotare, cu organizaţii guvernamentale şi nonguvernamentale în domeniul proprietăţii intelectuale	Nu necesită finanţare	2014	–	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Consolidarea sistemului naţional de protecţie a OPI în baza schimburilor bilaterale de experienţă şi preluării celei mai bune practici existente la nivel naţional, regional şi internaţional	Numărul de acorduri şi programe bilaterale nou-semnate; numărul de evenimente organizate
6.7.	Participarea Republicii Moldova la lucrările Adunărilor anuale ale Statelor membre ale Organizaţiei Mondiale a Proprietăţii	500	2014	Bugetele autorităţilor responsabile; asistenţa donatorilor (OMPI)	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Afacerilor Externe şi	Promovarea intereselor Republicii Moldova în domeniul PI în plan internaţional	Numărul de evenimente la care s-a participat

	Intelectuale (OMPI), inclusiv la sesiunile Comitetelor Permanente ale Grupurilor de experţi şi Grupurilor de lucru				Integrării Europene		
6.8.	Actualizarea şi semnarea Memorandumului de colaborare dintre Republica Moldova şi OMPI în domeniul PI	Nu necesită finanţare	2012	–	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene	Promovarea intereselor Republicii Moldova în domeniul PI în cadrul OMPI	Memorandumul elaborat şi semnat
6.9.	Preluarea experienţei Centrului de Arbitraj şi mediere al OMPI în organizarea activităţilor de mediere în domeniul PI; identificarea mecanismului de mediere care poate fi implementat în Republica Moldova	130	2014	Bugetele autorităţilor responsabile; asistenţa donatorilor	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală cu participarea organizaţiilor de gestiune colectivă a drepturilor patrimoniale de autor	Crearea şi implementarea mecanismului de mediere şi arbitraj în cadrul AGEPI	Numărul de activităţi organizate în comun cu OMPI
6.10.	Participarea Republicii Moldova la programele de asistenţă ale OMPI destinate statelor-membre	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetul autorităţii responsabile; asistenţa donatorilor (OMPI)	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Atragerea asistenţei OMPI în cadrul programelor destinate ţărilor cu economie în tranziţie pentru organizarea activităţilor de promovare şi instruire în domeniul PI	Numărul de evenimente organizate; numărul de participanţi
6.11.	Organizarea la Chişinău a seminarelor naţionale, cu participarea experţilor OMPI, cu tematica axată pe protecţia şi respectarea drepturilor de PI	420	2014	Bugetul autorităţii responsabile; asistenţa donatorilor (OMPI)	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Preluarea celor mai bune practici de organizare şi dezvoltare a sistemului de protecţie şi respectare a drepturilor de PI	Numărul de seminare organizate
6.12.	Implementarea proiectului comun AGEPI-OMPI privind “Crearea şi dezvoltarea unei reţele de centre de proprietate intelectuală şi transfer	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităţilor responsabile; asistenţa donatorilor (OMPI)	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Universitatea de Stat din Moldova; Universitatea	Promovarea rolului PI şi al transferului tehnologic în dezvoltarea economică a instituţiilor şi organizaţiilor, în	Numărul de centre create; numărul de evenimente organizate de aceste centre

	tehnologic" în cadrul a 5 instituţii de învăţământ superior din Republica Moldova				Tehnică a Moldovei; Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie "Nicolae Testemiţanu"; Universitatea de Stat "A.Russo" din Bălţi; Universitatea de Stat "B.P. Hasdeu" din Cahul	vederea instituirii unei economii bazate pe cunoaştere	
6.13.	Participarea Republicii Moldova la acţiunile planificate de Uniunea Internaţională pentru Protecţia Soiurilor Noi de Plante (UPOV), inclusiv la lucrările Consiliului, Comitetelor şi Grupurilor de lucru tehnice ale UPOV	150	2014	Bugetele autorităţilor responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare; Comisia de Stat pentru Testarea Soiurilor de Plante	Elaborarea şi aprobarea la nivel local a recomandărilor UPOV în domeniul protecţiei *sui generis* a soiurilor noi de plante	Numărul de evenimente la care s-a participat; numărul de poziţii de ţară prezentate Evenimentul organizat
6.14.	Organizarea sesiunii Grupului de lucru privind automatizarea şi programele de calculator al UPOV	200	2012	Bugetele autorităţilor responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare; Comisia de Stat pentru Testarea Soiurilor de Plante	Creşterea nivelului de înţelegere de către amelioratorii autohtoni a necesităţii deţinerii drepturilor exclusive asupra soiurilor noi de plante	
6.15.	Consolidarea colaborării cu instituţiile Uniunii Europene în domeniul PI : Oficiul de Armonizare pe Piaţa Internă; Oficiul Comunitar pentru Soiurile de Plante	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităţilor responsabile; asistenţa donatorilor	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene; Ministerul Economiei	Promovarea informaţiei privind sistemul de protecţie a mărcilor, a desenelor şi modelelor industriale, a soiurilor de plante în Uniunea Europeană; preluarea celor mai bune practici europene de protecţie a PI	Numărul de activităţi organizate; numărul de specialişti şcolarizaţi

6.16.	Extinderea şi consolidarea relaţiilor cu Organizaţia Europeană de Brevete (OEB) şi cu statele membre; realizarea măsurilor incluse în Programul de colaborare dintre Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală şi Oficiul European de Brevete	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetul autorităţii responsabile; asistenţa donatorilor (OEB)	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Consolidarea sistemului naţional de protecţie a invenţiilor şi ajustarea acestuia la prevederile sistemului european în domeniu; implementarea celor mai bune practici europene în domeniul protecţiei brevetelor de invenţie Perfecţionarea cadrelor naţionale în domeniu	Numărul de activităţi organizate; numărul de specialişti şcolarizaţi
6.17.	Implementarea recomandărilor Proiectului TWINNING al Uniunii Europene “Suport pentru implementarea şi realizarea drepturilor de proprietate intelectuală în Republica Moldova”	80	2012	Bugetele autorităţilor responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal; Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare; Ministerul Justiţiei, în cooperare cu Procuratura Generală	Sistemul de respectare a drepturilor de proprietate intelectuală similar celui european; nivelul înalt de pregătire a cadrelor naţionale care vor asigura implementarea prevederilor acestui sistem	Numărul de evenimente organizate
6.18.	Implementarea priorităţilor Agendei pentru integrare europeană în legătură cu negocierea Acordului de Asociere RM-UE, a capitolului “Proprietatea intelectuală”	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităţilor responsabile; asistenţa donatorilor	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Economiei cu participarea instituţiilor abilitate în domeniul PI	Ajustarea sistemului naţional de protecţie a proprietăţii intelectuale la cel european	Numărul de rapoarte prezentate
6.19.	Realizarea Planului de acţiuni privind implementarea recomandărilor prioritare şi adiţionale în contextul negocierii Acordului	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetul autorităţilor responsabile	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Economiei, cu participarea	Realizarea măsurilor incluse în capitolul “Dreptul proprietăţii intelectuale” al Planului de	Numărul de rapoarte prezentate; numărul de acţiuni realizate

	de Liber Schimb Aprofundat şi Comprehensiv între Republica Moldova şi Uniunea Europeană (ZLSAC)				instituţiilor abilitate în domeniul PI	acţiuni privind implementarea Recomandărilor prioritare şi adiţionale în contextul negocierii Acordului ZLSAC	
6.20.	Implementarea prevederilor Acordului dintre Republica Moldova şi Uniunea Europeană privind protecţia indicaţiilor geografice	În limita bugetului aprobat	2014	Bugetele autorităţilor responsabile; asistenţa donatorilor	Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Economiei; Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare, cu participarea instituţiilor abilitate în domeniul PI	Crearea condiţiilor de ordin tehnic şi legislativ pentru implementarea prevederilor Acordului dintre Republica Moldova – Uniunea Europeană privind protecţia indicaţiilor geografice; dezvoltarea infrastructurii necesare şi pregătirea cadrelor naţionale în domeniu	Numărul de rapoarte prezentate; numărul de acţiuni realizate

H O T Ă R Î R E
cu privire la Comisia naţională pentru proprietatea intelectuală

nr. 489 din 29.03.2008

Monitorul Oficial nr.72-73/476 din 08.04.2008

* * *

Guvernul **HOTĂRĂŞTE:**

1. Se instituie Comisia naţională pentru proprietatea intelectuală.

2. Se aprobă:

Componenţa nominală a Comisiei naţionale pentru proprietatea intelectuală, conform anexei nr.1;

Regulamentul Comisiei naţionale pentru proprietatea intelectuală, conform anexei nr.2.

3. Se stabileşte că, în caz de eliberare a membrilor Comisiei din funcţiile deţinute, atribuţiile lor în cadrul Comisiei vor fi exercitate de persoanele nou-desemnate în aceste funcţii, fără emiterea unei noi hotărîri de Guvern.

PRIM-MINISTRU **Vasile TARLEV**

Chişinău, 29 martie 2008.
Nr.489.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
nr.489 din 29 martie 2008

COMPONENŢA NOMINALĂ
a Comisiei naţionale pentru proprietatea intelectuală

LAZĂR Valeriu	– viceprim-ministru, ministru al economiei, preşedinte al Comisiei
BOLOCAN Lilia	– director general al Agenţiei de Stat pentru Proprietatea Intelectuală, vicepreşedinte al Comisiei
BUGA Narcis	– director al Departamentului drept de autor şi drepturi conexe, Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală, secretar al Comisiei
ŞCOLA Dona	– viceministru al tehnologiei informaţiei şi comunicaţiilor
GROSU Vladimir	– viceministru al justiţiei
	– viceministru al afacerilor interne
GUŢU Viorel	– viceministru al agriculturii şi industriei alimentare
POSTICĂ Gheorghe	– viceministru al culturii
DUCA Gheorghe	– preşedinte al Academiei de Ştiinţe a Moldovei
CUCU Gheorghe	– preşedinte al Camerei de Comerţ şi Industrie
RUSU Eugen	– adjunct al Procurorului General
BALIŢCHI Tudor	– director general al Serviciului Vamal
CUZIMUC Alexandru	– director al Agenţiei pentru Protecţia Consumatorilor
IANIOGLO Valerii	– vicepreşedinte al Comitetului executiv al Găgăuziei
STARUŞ Denis	– preşedinte al Centrului pentru Protecţia Consumatorilor

[Anexa nr.1 în redacţia Hot.Guv. nr.245 din 08.04.2013, în vigoare 12.04.2013]
[Anexa nr.1 modificată prin Hot.Guv. nr.868 din 19.11.2012, în vigoare 23.11.2012]

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
nr.489 din 29 martie 2008

REGULAMENTUL
Comisiei naţionale pentru proprietatea intelectuală

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Comisia naţională pentru proprietatea intelectuală (în continuare – Comisia) este un organ consultativ pe lîngă Guvern şi este constituită în scopul coordonării şi asigurării interacţiunii ministerelor, altor autorităţi administrative centrale, precum şi titularilor drepturilor de proprietate intelectuală în activităţile orientate spre dezvoltarea şi consolidarea sistemului naţional de proprietate intelectuală, combaterea şi prevenirea încălcărilor drepturilor de proprietate intelectuală şi lupta cu contrafacerea şi pirateria în Republica Moldova.
[Pct.1 modificat prin Hot.Guv. nr.245 din 08.04.2013, în vigoare 12.04.2013]

2. Cadrul juridic al activităţii Comisiei îl constituie Constituţia Republicii Moldova, alte acte normative naţionale, tratatele internaţionale în acest domeniu la care Republica Moldova este parte şi prezentul regulament.

2[1]. Comisia îşi desfăşoară activitatea în baza următoarelor principii:

a) cooperarea autorităţilor publice centrale şi locale, sectorului public şi privat, titularilor drepturilor de proprietate intelectuală în activitatea de planificare, elaborare şi realizare a măsurilor privind combaterea şi prevenirea încălcărilor în domeniu, precum şi privind consolidarea şi dezvoltarea sistemului de protecţie a proprietăţii intelectuale;

b) stabilirea între autorităţile implicate a relaţiilor de colaborare bazate pe compatibilitate, încredere, comunicare deschisă şi frecventă;

c) caracterul public al şedinţelor Comisiei;

d) antrenarea în activitatea Comisiei a reprezentanţilor mediului privat, titularilor de drepturi, precum şi a experţilor;

e) stabilirea şi perceperea clară de către persoanele implicate a rolului şi responsabilităţilor asumate în vederea realizării obiectivelor Comisiei;

f) adoptarea hotărîrilor Comisiei într-un cadru consultativ larg şi asigurarea mecanismelor privind implementarea acestora;

g) asigurarea transparenţei, clarităţii şi accesibilităţii informaţiei privind activitatea Comisiei.

[Pct.2[1] introdus prin Hot.Guv. nr.245 din 08.04.2013, în vigoare 12.04.2013]

II. ATRIBUŢIILE ŞI DREPTURILE COMISIEI

3. Atribuţiile de bază ale Comisiei sînt:

a) coordonarea activităţilor în domeniul combaterii şi prevenirii încălcărilor drepturilor de proprietate intelectuală, luptei cu contrafacerea şi pirateria în Republica Moldova;

b) consultarea şi propunerea măsurilor şi acţiunilor orientate spre dezvoltarea şi consolidarea sistemului de protecţie a proprietăţii intelectuale;

c) acordarea asistenţei la realizarea strategiei şi programelor de dezvoltare a sistemului naţional de protecţie şi utilizare a obiectelor de proprietate intelectuală, acordurilor internaţionale şi regionale în domeniul proprietăţii intelectuale la care Republica Moldova este parte;

d) monitorizarea şi evaluarea activităţii autorităţilor publice privind asigurarea dezvoltării şi consolidării sistemului naţional de proprietate intelectuală;

e) aprobarea anuală a planului de activitate a Comisiei;

f) evaluarea periodică a realizării hotărîrilor Comisiei şi a măsurilor întreprinse în acest sens, precum şi a activităţii grupurilor de lucru create în cadrul Comisiei.

[Pct.3 modificat prin Hot.Guv. nr.245 din 08.04.2013, în vigoare 12.04.2013]

4. Comisia are dreptul:

a) să solicite şi să primească, în modul stabilit, de la autorităţile publice, persoanele fizice şi juridice informaţii (materiale) pe probleme ce ţin de competenţa ei, avînd accesul, în modul stabilit, la resursele informaţionale ale organelor centrale de specialitate ale administraţiei publice şi autorităţilor administraţiei publice locale;

b) să audieze la şedinţele sale informaţii, prezentate de conducătorii şi persoanele de răspundere ale organelor centrale de specialitate ale administraţiei publice şi autorităţilor administraţiei publice locale;

c) să creeze grupuri de lucru şi de experţi din rîndul reprezentanţilor autorităţilor publice, cercetătorilor şi specialiştilor din domeniul protecţiei proprietăţii intelectuale, pentru elaborarea sau expertizarea unor proiecte de acte normative, materiale instructiv-metodice, recomandări, propuneri etc;

d) să recomande autorităţilor administraţiei publice centrale şi locale măsuri de prevenire, diminuare şi combatere a încălcărilor în domeniul proprietăţii intelectuale.

[Pct.4 completat prin Hot.Guv. nr.245 din 08.04.2013, în vigoare 12.04.2013]

III. COMPONENŢA ŞI CONDUCEREA COMISIEI

5. Componenţa nominală a Comisiei este aprobată de Guvern. Membrii Comisiei sînt reprezentanţi ai organelor centrale de specialitate ale administraţiei publice la nivel de viceminiştri, organelor de drept şi de control, responsabile pentru protecţia drepturilor de proprietate intelectuală, precum şi reprezentanţi ai organizaţiilor necomerciale din domeniul proprietăţii intelectuale.

[Pct.5 completat prin Hot.Guv. nr.245 din 08.04.2013, în vigoare 12.04.2013]

6. Preşedintele Comisiei exercită următoarele funcţii:

a) convoacă şedinţele Comisiei;

b) conduce activitatea Comisiei;

c) semnează hotărîrile Comisiei;

d) monitorizează modul de realizare de către fiecare autoritate implicată a sarcinilor ce îi revin;

e) coordonează activităţile grupurilor de lucru create în cadrul Comisiei;

f) exercită şi alte funcţii în conformitate cu prezentul Regulament.

[Pct.6 modificat prin Hot.Guv. nr.245 din 08.04.2013, în vigoare 12.04.2013]

7. Vicepreşedintele Comisiei exercită funcţiile preşedintelui, în lipsa acestuia.

8. Ţinerea lucrărilor de secretariat ale Comisiei va fi asigurată de către Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală. Secretarul Comisiei asigură:

a) pregătirea materialelor pentru şedinţele Comisiei;

b) transmiterea hotărîrilor Comisiei membrilor acesteia, organelor centrale de specialitate ale administraţiei publice;

c) monitorizarea şi generalizarea rezultatelor executării hotărîrilor adoptate;

d) elaborarea planurilor de activitate a Comisiei, în baza propunerilor preşedintelui (vicepreşedintelui), membrilor Comisiei şi autorităţilor publice şi prezentarea lor spre aprobare la şedinţele Comisiei;

e) întocmirea procesului-verbal al şedinţelor Comisiei;

f) asigurarea altor activităţi ale Comisiei sub aspect organizatoric, analitic şi informativ.

[Pct.8 modificat prin Hot.Guv. nr.245 din 08.04.2013, în vigoare 12.04.2013]

8[1]. Membrii Comisiei raportează periodic executarea de către autoritatea pe care o reprezintă a acţiunilor şi sarcinilor prevăzute în planul de activitate al Comisiei.

[Pct.8[1] introdus prin Hot.Guv. nr.245 din 08.04.2013, în vigoare 12.04.2013]

IV. ORGANIZAREA ACTIVITĂŢII COMISIEI

9. Comisia îşi desfăşoară activitatea în şedinţe plenare organizate, de regulă, o dată în semestru, în prezenţa a cel puţin jumătate din numărul membrilor. În caz de necesitate, pot fi convocate şedinţe extraordinare. Şedinţele Comisiei sînt publice. În cazurile stabilite de lege, şedinţele Comisiei vor fi declarate închise.

[Pct.9 completat prin Hot.Guv. nr.245 din 08.04.2013, în vigoare 12.04.2013]

10. În activitatea Comisiei pot participa ca invitaţi şi alte persoane, reprezentanţi ai organelor centrale de specialitate ale administraţiei publice şi autorităţilor administraţiei publice locale, ai instituţiilor de cercetare-dezvoltare şi de învăţămînt superior, a persoanelor juridice de drept privat cu scop lucrativ şi nelucrativ, precum şi organelor mass-media.

11. Lista persoanelor invitate este întocmită de secretarul Comisiei şi coordonată cu preşedintele acesteia. Persoanele invitate la şedinţe au dreptul la vot consultativ.

12. Comisia dispune de formulare cu stema de stat şi denumirea sa.

13. Ordinea de zi a şedinţelor Comisiei se întocmeşte de secretar şi se prezintă spre aprobare preşedintelui Comisiei cu cel puţin 7 zile înainte de convocarea şedinţei.

14. Ordinea de zi se aduce la cunoştinţa membrilor Comisiei şi, după caz, a persoanelor invitate cu cel puţin 5 zile înainte de convocarea şedinţei.

15. Preşedintele Comisiei desemnează persoanele responsabile pentru pregătirea subiectelor de pe ordinea de zi, a proiectelor de hotărîri şi a altor documente necesare.

16. Persoanele responsabile pentru pregătirea materialelor le prezintă secretarului Comisiei cu cel puţin 5 zile înainte de convocarea şedinţei.

17. Procesele-verbale ale şedinţelor Comisiei se întocmesc de către secretarul acesteia, în termen de cel mult 2 zile de la data desfăşurării şedinţei şi se semnează de către preşedintele şi secretarul Comisiei.

18. În exercitarea atribuţiilor sale, Comisia adoptă hotărîri în problemele ce ţin de competenţa sa.

19. Hotărîrile Comisiei se adoptă cu votul majorităţii membrilor Comisiei prezenţi la şedinţă şi cu procedura stabilită de Comisie.

20. Hotărîrile Comisiei sînt semnate de către preşedintele acesteia.

21. Hotărîrile Comisiei au un caracter de recomandare pentru toate autorităţile publice abilitate cu funcţii de răspundere în domeniul proprietăţii intelectuale.

22. Materialele informativ-analitice privind rezultatele realizării hotărîrilor adoptate de Comisie sînt examinate periodic în cadrul şedinţelor acesteia.

22[1]. Comisia prezintă Guvernului, anual, un raport de activitate în care sînt reflectate situaţia internă şi tendinţele în domeniul protecţiei proprietăţii intelectuale, măsurile întreprinse în vederea combaterii şi prevenirii încălcărilor drepturilor de proprietate intelectuală, sînt oferite informaţii privind modificările legislaţiei şi sînt formulate anumite recomandări pentru autorităţile administrative centrale în scopul ameliorării situaţiei în domeniu.

[Pct.22[1] introdus prin Hot.Guv. nr.245 din 08.04.2013, în vigoare 12.04.2013]

22[2]. Proiectele elaborate în cadrul Comisiei, hotărîrile şi rapoartele Comisiei, precum şi alte informaţii de interes general privind activitatea acesteia se plasează pe pagina web oficială a autorităţilor implicate.

[Pct.22[2] introdus prin Hot.Guv. nr.245 din 08.04.2013, în vigoare 12.04.2013]

V. ORGANIZAREA ACTIVITĂŢII GRUPURILOR DE LUCRU CREATE ÎN CADRUL COMISIEI

[Cap.V (pct.23-29) introdus prin Hot.Guv. nr.245 din 08.04.2013, în vigoare 12.04.2013]

23. Componenţa grupurilor de lucru se aprobă de către Comisie. Membrii grupurilor de lucru sînt specialişti din cadrul organelor centrale de specialitate ale administraţiei publice, organelor de drept şi de control, responsabile de protecţia drepturilor de proprietate intelectuală, reprezentanţi ai organizaţiilor necomerciale din domeniul proprietăţii intelectuale, precum şi ai mediului privat.

Activitatea fiecărui grup de lucru este monitorizată de către un coordonator desemnat de Comisie.

24. În scopul examinării problemelor specifice activităţii lor, în activitatea grupurilor de lucru pot fi antrenaţi diferiţi experţi, precum şi alte persoane interesate.

25. Grupurile de lucru îşi desfăşoară activitatea în baza planurilor de activitate ale acestora aprobate de către Comisie.

26. Grupurile de lucru se întrunesc în şedinţe organizate, de regulă, o dată în semestru. În caz de necesitate, pot fi convocate şedinţe extraordinare. Şedinţele grupurilor de lucru sînt publice.

27. Grupurile de lucru adoptă hotărîri cu privire la chestiunile examinate în cadrul şedinţei, cu votul majorităţii membrilor grupului de lucru, în caz de paritate de voturi, votul coordonatorului grupului este decisiv.

28. Chestiunile examinate în cadrul şedinţelor grupurilor de lucru şi hotărîrile adoptate se consemnează în procese-verbale.

29. Grupurile de lucru prezintă anual Comisiei rapoarte privind rezultatele activităţii lor.

[Cap.V (pct.23-29) introdus prin Hot.Guv. nr.245 din 08.04.2013, în vigoare 12.04.2013]

H O T Ă R Î R E
cu privire la aprobarea Strategiei inovaţionale a Republicii Moldova pentru perioada 2013-2020 “Inovaţii pentru competitivitate”

nr. 952 din 27.11.2013

Monitorul Oficial nr.284-289/1063 din 06.12.2013

* * *

Pentru asigurarea executării obiectivelor Programului de activitate al Guvernului “Integrarea Europeană: Libertate, Democraţie, Bunăstare” 2013-2014, precum şi ale Planului de acţiuni al Guvernului pentru anii 2012-2015, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.289 din 7 mai 2012 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.93-98, art.330), Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Strategia inovaţională a Republicii Moldova pentru perioada 2013-2020 “Inovaţii pentru competitivitate” (se anexează).

2. Monitorizarea şi coordonarea procesului de realizare a Strategiei inovaţionale a Republicii Moldova pentru perioada 2013-2020 “Inovaţii pentru competitivitate” se pun în sarcina Ministerului Economiei.

3. Ministerele şi alte autorităţi administrative centrale implicate în realizarea măsurilor stipulate în Strategia sus-menţionată vor prezenta anual, pînă la data de 30 a lunii ce urmează după anul de gestiune, informaţii privind implementarea acesteia către Ministerul Economiei, care va înainta Guvernului un raport anual de progres.

PRIM-MINISTRU	**Iurie LEANCĂ**
Contrasemnează:	
Viceprim-ministru, ministrul economiei	**Valeriu Lazăr**
Ministrul finanţelor	**Anatol Arapu**
Ministrul educaţiei	**Maia Sandu**

Chişinău, 27 noiembrie 2013.
Nr.952.

Aprobată
prin Hotărîrea Guvernului
nr.952 din 27 noiembrie 2013

STRATEGIA INOVAŢIONALĂ
a Republicii Moldova pentru perioada 2013-2020 “Inovaţii pentru competitivitate”

PREAMBUL

1. Strategia inovaţională a Republicii Moldova pentru perioada 2013-2020 “Inovaţii pentru competitivitate” (în continuare – Strategia) este elaborată în scopul realizării Programului de

activitate al Guvernului "Integrarea Europeană: Libertate, Democraţie, Bunăstare" 2013-2014. Strategia vizează trei obiective specifice ale acestui document: dezvoltarea tehnologică a întreprinderilor, inclusiv a întreprinderilor mici şi mijlocii (în continuare – IMM), dezvoltarea infrastructurii de suport pentru activitatea inovaţională şi asigurarea condiţiilor pentru edificarea unei economii bazate pe cunoaştere.

2. Politicile inovaţionale definite în prezenta Strategie vor contribui la implementarea noii paradigme de dezvoltare economică, definite în Strategia Naţională de Dezvoltare "Moldova 2020". Această paradigmă se bazează pe atragerea investiţiilor, dezvoltarea industriilor exportatoare, edificarea unei societăţi bazate pe cunoaştere, inclusiv prin fortificarea activităţilor de cercetare şi dezvoltare, de inovare şi transfer tehnologic orientate spre eficienţă şi competitivitate.

3. Strategia va susţine şi implementarea unor strategii tematice, al căror impact va depinde de capacităţile inovaţionale ale firmelor şi ale societăţii în ansamblu. Astfel, Strategia de atragere a investiţiilor şi promovare a exporturilor pentru anii 2006-2015, aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr.1288 din 9 noiembrie 2006, menţionează că pentru stimularea exporturilor, procesul de cercetare-dezvoltare se va axa pe modernizarea tehnologiilor în sectoarele economiei naţionale şi pe introducerea unor tehnologii performante. Strategia de dezvoltare a industriei pe perioada pînă în anul 2015, aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr.1149 din 5 octombrie 2006, prevede orientarea cercetărilor ştiinţifice spre necesităţile sectorului real şi spre direcţiile de perspectivă ale industriei, pornind de la schimbarea structurii produselor industriale determinate de globalizarea concurenţei şi progresul tehnologic. În Strategia investiţională a Republicii Moldova, aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr.234 din 27 februarie 2002, unul din obiective este creşterea investiţiilor destinate inovării tehnologice, cercetării ştiinţifice şi educaţiei şi diseminarea cunoştinţelor manageriale şi organizaţionale, care vor îmbunătăţi mediul de afaceri moldovenesc şi îi vor spori competitivitatea. De asemenea, Strategia oferă cadrul necesar pentru punerea în practică a rezultatelor cercetărilor ştiinţifice naţionale, fiind în concordanţă cu Strategia cercetării-dezvoltării a Republicii Moldova elaborată de Academia de Ştiinţe a Moldovei.

4. Prezenta Strategie are la bază o viziune modernă, potrivit căreia "inovaţiile sînt tehnologii şi practici noi pentru societatea dată. Acestea pot să nu fie inedite în termeni absoluţi, dar pot fi noi la nivel de companie sau de piaţă"[1]. Această viziune consună cu definiţia riguroasă recunoscută pe plan internaţional, potrivit căreia inovaţia este "implementarea unui produs (bun sau serviciu) sau proces, metodă de marketing sau metodă de management noi sau semnificativ îmbunătăţite în practicile unei întreprinderi, în organizarea locului de muncă sau în relaţiile firmei cu mediul extern"[2]. Astfel, inovaţiile pot fi privite ca transformarea reuşită a unor idei noi în produse sau a unor idei cunoscute în produse noi. Această abordare reflectă realităţile şi necesităţile actuale ale societăţii moldoveneşti, care dispune de capacităţi înalte de asimilare, copiere, reproducere, reinginerie şi optimizare a inovaţiilor existente, dar care are încă puţine capacităţi de generare a inovaţiilor la scară globală.

[1] World Bank, "Innovation Policy: a Guide for Developing Countries", 2010.
[2] OECD, "Oslo Manual: Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data", 3rd edition, 2005.

5. Adoptînd această abordare modernă asupra inovaţiilor, Strategia recunoaşte că potenţialul inovaţional al ţării depinde de capacităţile inovaţionale ale firmelor, de gradul de sofisticare a cererii, de nivelul de educare a consumatorilor, precum şi de modul în care Guvernul, universităţile, instituţiile de cercetare şi alţi actori interacţionează pentru a forma un mediu propice apariţiei, utilizării şi propagării inovaţiilor. În acest context, sectorul de cercetare este văzut ca

parte a sistemului de inovare naţional, şi nu ca un sistem paralel. Această schimbare de perspectivă are implicaţii importante pentru organizarea cadrului instituţional şi pentru modul de alocare a resurselor.

I. SITUAŢIA ACTUALĂ ÎN DOMENIUL INOVĂRII ÎN REPUBLICA MOLDOVA

1.1. Cadrul legislativ-normativ

6. Activitatea inovaţională este susţinută insuficient de actualul cadru legislativ şi normativ. Principalul act legislativ care reglementează procesul inovaţional este Codul cu privire la ştiinţă şi inovare, adoptat prin Legea Republicii Moldova nr.259-XV din 15 iulie 2004. Codul cu privire la ştiinţă şi inovare reglementează raporturile juridice ce ţin de: elaborarea şi promovarea politicii de stat în sfera ştiinţei şi inovării; activitatea de cercetare ştiinţifică, inovare şi transfer tehnologic; informaţiile ştiinţifico-tehnologice; acreditarea organizaţiilor în sfera ştiinţei şi inovării; atestarea cadrelor ştiinţifice şi ştiinţifico-didactice de înaltă calificare; protecţia proprietăţii intelectuale; statutul juridic al subiectelor din sfera ştiinţei şi inovării. Codul respectiv defineşte noţiunea de transfer tehnologic şi stabileşte că Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic (AITT) este instituţia responsabilă de realizarea politicii de stat în domeniul inovării şi transferului tehnologic. Însă conceptul modern de inovaţie este reflectat doar parţial în acest Cod. Noţiunea de inovare a fost definită drept "aplicare a rezultatului final, nou sau perfecţionat, al activităţii din domeniul cercetării ştiinţifice şi transferului tehnologic realizat sub formă de cunoaştere, produs, serviciu, proces competitiv, noi sau perfecţionate, utilizate în activitatea practică şi/sau comercializate pe piaţă". Această definiţie lasă în afara cadrului legal anumite tipuri de inovaţii care nu rezultă din procesul de cercetare ştiinţifică, dar sînt generate la nivel de firmă, în urma inovărilor incrementale, organizaţionale, nontehnologice etc. Totodată, pentru ca entităţile inovatoare să poată beneficia de resurse financiare publice alocate pentru sfera de ştiinţă şi inovare, acestea trebuie să fie acreditate, ceea ce presupune procesul prin care Consiliul Naţional de Acreditare şi Atestare recunoaşte oficial competenţa organizaţiei din sfera ştiinţei şi inovării şi a personalului ei de a desfăşura activităţi specifice profilului lor, în conformitate cu normele de evaluare şi criteriile de acreditare.

7. Cadrul legislativ pune accent pe generarea cunoştinţelor şi rezultatelor ştiinţifice, mai puţin pe asimilarea economică şi socială a acestora. Legea nr.138-XVI din 21 iunie 2007 cu privire la parcurile ştiinţifico-tehnologice şi incubatoarele de inovare reglementează regimul juridic de organizare şi funcţionare a parcurilor ştiinţifico-tehnologice şi a incubatoarelor de inovare şi are scopul de a stimula activităţile de inovare şi transfer tehnologic, menite să transforme rezultatele cercetărilor ştiinţifice şi inovaţiile în produse, servicii, procese noi sau perfecţionate. Conform legii, obiectivele principale ale parcurilor ştiinţifico-tehnologice sînt atragerea de investiţii, crearea unor sectoare competitive ale industriei în baza tehnologiilor moderne avansate şi inovaţionale, desfăşurarea de activităţi în concordanţă cu oportunităţile de dezvoltare specifice zonei respective, inclusiv utilizarea mai eficientă a patrimoniului public şi crearea locurilor noi de muncă. Însă şi în această Lege inovaţiile sînt abordate din perspectiva procesului de cercetare ştiinţifică şi de transferare a rezultatelor procesului dat în sectorul economic. Procesul de transfer este reglementat într-o manieră birocratizată şi excesiv de centralizată, iar funcţiile şi competenţele sînt atribuite impropriu. Totodată, experienţa naţională din ultimii ani sugerează că paradigma de creare a unor oaze izolate de excelenţă şi transfer tehnologic nu este optimă pentru dezvoltare pe termen lung a competenţelor inovaţionale.

8. Cadrul legislativ nu prevede instrumente fiscale care să încurajeze inovaţiile. În scopul creării infrastructurii inovaţionale, în anul 2007 au fost operate modificări şi completări în Codul fiscal şi Codul vamal, prin care rezidenţilor parcurilor ştiinţifico-tehnologice şi ai incubatoarelor

de inovare le-au fost acordate importante înlesniri fiscale, vamale şi tarifare. Însă nici unul dintre rezidenţi nu a beneficiat de înlesnirile prevăzute de lege, deoarece nu exista o viziune unică la nivelul autorităţilor de stat asupra modului în care urmau să fie acordate şi utilizate aceste beneficii, solicitanţii beneficiilor nu garantau utilizarea transparentă a acestora şi a lipsit o coordonare strategică a politicilor. În anul 2012 aceste înlesniri au fost anulate.

9. Legea nr.182 din 15 iulie 2010 cu privire la parcurile industriale stabileşte că prin crearea parcurilor industriale se urmăreşte obiectivul de formare a unor sectoare competitive în industrie pe baza tehnologiilor moderne şi inovaţionale. Legea prevede că în parcurile industriale se pot desfăşura activităţi de valorificare a cercetărilor ştiinţifice şi/sau dezvoltare tehnologică într-un regim de facilităţi specifice în vederea valorificării potenţialului uman şi material al unei regiuni. Practica internaţională demonstrează că, în anumite condiţii, parcurile industriale sînt un instrument destul de eficient de promovare a noilor tehnologii şi inovaţii. Totodată, după aprobarea legii au fost depistate unele probleme în funcţionarea acesteia, în special în ceea ce ţine de formele de organizare juridică a întreprinderilor care pot obţine statutul de parc industrial, modul de numire a administratorului parcului industrial şi alte aspecte. Avînd drept scop eliminarea deficienţelor menţionate, Guvernul a elaborat şi a înaintat Parlamentului un proiect de lege pentru modificarea şi completarea Legii nr.182 din 15 iulie 2010 cu privire la parcurile industriale.

10. Nu sînt clar determinate mecanismele prin care sistemul educaţional participă la procesele inovaţionale şi nici competenţele autorităţilor de politici educaţionale în acest domeniu. La baza sistemului educaţional stă Legea învăţămîntului nr.547-XIII din 21 iulie 1995, care este unanim recunoscută ca fiind depăşită. Dictat de necesitatea modernizării învăţămîntului, proiectul Codului educaţiei al Republicii Moldova vine să înlocuiască legea în vigoare şi să asigure respectarea standardelor europene în sistemul de învăţămînt. Codul educaţiei ar putea avea un rol esenţial în asigurarea cadrului juridic de proiectare, organizare, funcţionare şi dezvoltare a sistemului de educaţie din Republica Moldova, cu importante implicaţii pozitive asupra proceselor şi capacităţilor inovaţionale. Tergiversarea adoptării Codului poate avea impact de durată, împiedicînd dezvoltarea potenţialului uman.

1.2. Actorii politicilor inovaţionale

11. Evaluările cadrului de politici, realizate de cîteva echipe de experţi naţionali şi străini independenţi, demonstrează în mod unanim că acesta nu este propice pentru susţinerea activităţilor inovaţionale şi pentru valorificarea eficientă a resurselor private şi publice alocate pentru inovare. Sistemul de luare a deciziilor în sfera de cercetare-inovare este excesiv de centralizat, acordîndu-se prioritate generării cunoştinţelor şi mai puţin utilizării şi răspîndirii acestora, iar sectorul privat şi societatea nu sînt implicate în dialogul de politici. Nu există un nivel orizontal de coordonare a politicilor inovaţionale şi nu s-a stabilit autoritatea naţională care defineşte politicile de inovare. În perioada precedentă, politicile nu au fost evaluate şi monitorizate adecvat, iar calitatea guvernării sectorului suferă din cauza unor aranjamente instituţionale improprii, generatoare de conflicte de interese şi de alocări ineficiente ale resurselor. De asemenea, lipsesc indicatorii statistici de bază pentru evaluarea impactului politicilor şi pentru monitorizarea procesului inovaţional în sectorul privat.

12. ***Parlamentul Republicii Moldova.*** Parlamentul Republicii Moldova este forumul suprem care adoptă acte legislative în domeniul organizării şi funcţionării sferei ştiinţei şi inovării, aprobă direcţiile strategice ale activităţii din sfera ştiinţei şi inovării, aprobă cuantumul mijloacelor publice care se alocă pentru sfera ştiinţei şi inovării şi ratifică tratatele internaţionale privind cooperarea în sfera ştiinţei şi inovării.

13. ***Guvernul Republicii Moldova***. În perioada anterioară, participarea Guvernului la formularea politicilor şi guvernarea procesului inovaţional a fost nesemnificativă. În conformitate cu prevederile Codului cu privire la ştiinţă şi inovare, Guvernul împuterniceşte Academia de Ştiinţe a Moldovei să definească şi să realizeze politica de stat în sfera inovării, aceasta devenind o instituţie publică grevată cu competenţe ale autorităţilor publice în acest domeniu de politici. După aprobarea Codului cu privire la ştiinţă şi inovare, priorităţile de stat în domeniul cercetării şi inovării au fost elaborate doar de către Academia de Ştiinţe a Moldovei, ceea ce nu este în conformitate cu bunele practici de delimitare a competenţelor în domeniul politicilor. Ca urmare a neimplicării Guvernului, programele de stat au beneficiat de numai 5% din volumul de finanţare acordat sectorului de cercetare şi inovare pe parcursul perioadei 2005-2012.

14. ***Ministerul Economiei***. Funcţiile şi atribuţiile Ministerului Economiei în domeniul inovaţiilor sînt, în mare măsură, limitate la sectoarele industrie şi energetică, care, luate împreună, reprezintă circa 14% din PIB. În conformitate cu Regulamentul privind organizarea şi funcţionarea Ministerului Economiei, structurii şi efectivului-limită ale aparatului central al acestuia, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.690 din 13 noiembrie 2009, una dintre funcţiile de bază ale Ministerului Economiei este participarea la promovarea implementării documentelor de politici ale statului în domeniul inovaţiilor şi transferului tehnologic, inclusiv în scopul creării instrumentelor de dezvoltare/susţinere a antreprenoriatului inovaţional (parcuri industriale şi ştiinţifico-tehnologice, incubatoare de inovare, structuri de consultanţă şi asistenţă tehnică etc.) în domeniile industriei şi energeticii. O altă funcţie importantă este elaborarea şi promovarea politicii statului în vederea implementării rezultatelor activităţii de cercetare-dezvoltare, inovare şi transfer tehnologic în industrie şi energetică. În domeniul inovaţiilor, Ministerul Economiei are şi atribuţia de a promova participarea şi cooperarea agenţilor economici la activităţile de cercetare-dezvoltare-inovare. Exercitarea acestor atribuţii a fost dificilă din cauza lipsei unei baze normative adecvate, a unor instrumente corespunzătoare de finanţare şi a alocărilor insuficiente de resurse în sfera de cercetare şi inovare. Ministerul Economiei implementează, prin intermediul Organizaţiei pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici şi Mijlocii, o serie de programe pentru susţinerea generală a afacerilor (Programul de atragere a remitenţelor în economie PARE 1+1, Programul naţional pentru abilitarea economică a tinerilor, Gestiunea eficientă a afacerii, Fondul special de garantare a creditelor), dar acestea nu sînt suficiente şi bine orientate pentru susţinerea unor activităţi autentic inovaţionale.

15. ***Academia de Ştiinţe a Moldovei.*** În conformitate cu prevederile Codului cu privire la ştiinţă şi inovare, Academia de Ştiinţe a Moldovei exercită rolul de coordonator în promovarea inovaţiilor şi transferului tehnologic. Codul cu privire la ştiinţă şi inovare prevede că Academia: elaborează şi promovează strategia dezvoltării sferei ştiinţei şi inovării; realizează politica de stat şi desfăşoară activităţi conceptuale în sfera ştiinţei şi inovării; identifică direcţiile strategice ale sferei ştiinţei şi inovării; distribuie alocaţiile bugetare conform direcţiilor strategice ale sferei ştiinţei şi inovării; organizează elaborarea programelor de stat, a programelor ştiinţifice şi tehnico-ştiinţifice internaţionale, precum şi a mecanismelor de realizare a acestora; elaborează mecanismele de monitorizare şi de stimulare a implementării rezultatelor programelor de stat în sfera ştiinţei şi inovării, precum şi cele de formare a pieţelor de produse ale acestei sfere. Executarea atribuţiilor menţionate de către Academia de Ştiinţe a Moldovei nu are influenţe pozitive asupra dezvoltării economiei naţionale, deoarece o singură instituţie a devenit responsabilă de formularea, implementarea, monitorizarea, evaluarea impactului politicilor de inovare şi raportarea către Guvern şi public. Ca rezultat, suportul financiar din partea statutului a fost acordat aproape în întregime doar pentru generarea de cunoştinţe în instituţiile subordonate

Academiei, o pondere foarte modestă revenind pentru preluarea, absorbţia şi distribuirea cunoştinţelor de către întreprinderile din economia reală şi de către societate în general.

16. ***Consiliul Suprem pentru Ştiinţă şi Dezvoltare Tehnologică*** este organul executiv al Academiei de Ştiinţe a Moldovei, care stabileşte modul şi criteriile de repartizare a mijloacelor publice în sfera de cercetare şi inovare, elaborează mecanismele de monitorizare şi de stimulare a implementării rezultatelor programelor de stat în sfera ştiinţei şi inovării, precum şi cele de formare a pieţelor de produse. Consiliul este responsabil şi de promovarea activităţii de inovare şi transfer tehnologic. Acest organ este compus din 17 membri care provin din comunitatea academică, dar nu reprezintă suficient de bine sectorul privat, Guvernul şi societatea civilă. Ca rezultat, pe lîngă finanţarea slabă a programelor de stat, problemă menţionată anterior, a avut de suferit şi finanţarea proiectelor de transfer tehnologic: în anii 2005-2011 numai 4% din fondurile alocate din buget pentru sectorul de cercetare şi inovare (volumul total al cărora a fost de puţin peste 1,9 miliarde lei) au fost utilizate pentru programele de transfer tehnologic şi pentru crearea infrastructurii inovaţionale.

17. ***Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic*** se află în subordonarea Academiei de Ştiinţe a Moldovei şi este o organizaţie specializată ce asigură extensiunea tehnologică. Aceasta a fost creată în 2004 pentru coordonarea, stimularea şi implementarea mecanismelor activităţii de inovare şi transfer tehnologic. Agenţia organizează colectarea proiectelor de transfer tehnologic, expertiza independentă, selectarea pe bază de concurs, finanţarea din surse publice, monitorizarea realizării şi corectitudinea cofinanţărilor, evaluarea şi diseminarea rezultatelor. De asemenea, monitorizează şi evaluează activităţile parcurilor ştiinţifico-tehnologice, ale incubatoarelor de inovare, susţine dezvoltarea acestora, inclusiv a clusterelor inovaţionale, prin implementarea politicilor şi strategiilor de inovare şi de transfer tehnologic. În prezent, Agenţia utilizează doar două instrumente pentru suportul inovaţiilor: proiectele de inovare şi transfer tehnologic şi suportul acordat parcurilor ştiinţifico-tehnologice şi incubatoarelor de inovare. Numărul de proiecte de transfer tehnologic a variat între 5 şi 47 în perioada 2005-2011, iar volumul maxim de finanţare a fost de 9,8 milioane lei, atins în anul 2010.

[Pct.17 completat prin Hot.Guv. nr.28 din 01.02.2016, în vigoare 05.02.2016]

18. ***Consiliul Naţional pentru Acreditare şi Atestare*** are un rol-cheie în procesul inovaţional, deoarece numai entităţile acreditate de aceasta au acces plenar la finanţarea de stat pentru activităţile de cercetare şi inovare.

19. ***Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală*** organizează şi efectuează protecţia juridică a proprietăţii intelectuale sub formă de proprietate industrială, a drepturilor de autor şi a drepturilor conexe pe teritoriul Republicii Moldova. Agenţia gestionează registrele naţionale de cereri şi titluri de protecţie acordate pentru invenţii, pentru noi soiuri de plante, indicaţii geografice şi specialităţi tradiţionale garantate, pentru mărci de produse şi servicii, pentru denumiri de origine ale produselor, pentru desene şi modele industriale, pentru modele de utilitate, pentru topografii ale circuitelor integrate, pentru alte obiecte ale proprietăţii industriale, registrele naţionale ale contractelor de licenţă şi cesiune, franchising şi gaj asupra obiectelor de proprietate industrială, ale mandatarilor autorizaţi şi ale consilierilor în domeniul proprietăţii industriale. Agenţia furnizează şi importante date statistice utile pentru evaluarea unor aspecte ale procesului inovaţional (invenţii, mărci, modele de utilitate).

20. ***Organizaţia pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici şi Mijlocii*** este o instituţie publică, necomercială, nonprofit, care activează în coordonarea Ministerului Economiei. Printre funcţiile ODIMM se numără elaborarea şi implementarea programelor şi proiectelor de dezvoltare a sectorului IMM-urilor, acordarea serviciilor de consultanţă şi instruire a managerilor

şi angajaţilor IMM-urilor, crearea şi dezvoltarea unei reţele de incubatoare de afaceri, susţinerea formării de clustere şi reţele inovative. Organizaţia implementează programele de suport aprobate de Ministerul Economiei, însă aceste programe sînt generale şi nu ţintesc în mod expres firmele inovatoare.

21. ***Biroul Naţional de Statistică*** este instituţia de stat abilitată cu furnizarea de date statistice. Totuşi statistica activităţilor inovaţionale în Republica Moldova este puţin dezvoltată. Lipseşte o serie de indicatori-cheie necesari pentru monitorizarea stării şi dinamicii activităţilor inovaţionale şi pentru evaluarea impactului politicilor. Totodată, datele colectate de BNS acoperă numai activităţile de cercetare şi inovare care au loc în cadrul unor entităţi academic acreditate şi nu includ inovaţiile de produs, de proces, de marketing şi organizaţionale care au loc în cadrul firmelor din economia reală.

1.3. Rezultatele activităţii inovaţionale

22. Economia moldovenească devine tot mai integrată în economia globală, de aceea pentru planificarea de politici este util să se compare rezultatele activităţii inovaţionale în Republica Moldova cu cele din alte ţări. Ţinînd cont de aspiraţiile de dezvoltare şi de integrare europeană ale ţării, se prezintă oportună compararea rezultatelor Republicii Moldova cu ţările din Europa Centrală şi de Est. Totodată, ţinînd cont de amplasarea geografică şi moştenirea istorică, este utilă şi comparaţia cu ţările din Comunitatea Statelor Independente. Aceste două grupuri regionale includ, de altfel, şi principalele ţări cu care Republica Moldova concurează pentru atragerea investiţiilor străine. Factorii esenţiali care servesc la atragerea acestor investiţii sînt competenţele inovaţionale ale firmelor locale, calificarea resurselor umane şi performanţele sistemului educaţional. Indicele Global de Inovaţii 2012 (IGI 2012) este una din cele mai recente şi mai comprehensive surse care include Republica Moldova şi care permite compararea internaţională a rezultatelor inovaţionale[3]. Analiza rezultatelor activităţii inovaţionale în cadrul prezentei Strategii este intercalată şi cu o serie de indicatori utilizaţi în Indicele de Inovare al Uniunii Europene 2011 (Innovation Union Scoreboard), deşi nu toţi indicatorii pe care se bazează Indicele de Inovare al Uniunii Europene 2011 sînt calculabili pentru Republica Moldova, din cauza lipsei datelor statistice sau a calităţii dubioase a acestora. Unii indicatori alternativi au fost calculaţi în procesul elaborării prezentei Strategii, utilizînd bazele de date ale Băncii Mondiale şi ale Conferinţei Naţiunilor Unite pentru Comerţ şi Dezvoltare.

[3] INSEAD and WIPO, 2012, disponibil la http://www.globalinnovationindex.org/gii/main/fullreport/index.html.

23. Rezultatele activităţii inovaţionale în IGI 2012 sînt evaluate pe baza a două categorii de indicatori:

1) rezultatele de cunoaştere şi tehnologice – aspectele care ţin de generarea cunoştinţelor, impactul şi difuziunea acestora;

2) produsele creative – produsele creative intangibile, bunurile şi serviciile creative şi creativitatea on-line.

24. Datele internaţionale atestă o situaţie relativ satisfăcătoare a Republicii Moldova la capitolul generării cunoştinţelor şi rezultatelor tehnologice, dar această activitate este polarizată geografic, oferind puţină valoare adăugată şi fiind orientată, practic, spre interior. Inventatorii moldoveni demonstrează o activitate foarte intensă, numărul de cereri pentru brevete de invenţii raportat la volumul economiei fiind în cazul Republicii Moldova de 3,2 ori mai mare decît în ţările din Europa Centrală şi de Est şi de 1,7 ori mai mare decît în ţările din CSI (Tabelul 1). Aproape 90% dintre cererile naţionale provin de la solicitanţii din municipiul Chişinău. Valoarea economică

a multe brevete de invenţie solicitate este însă îndoielnică, lucru demonstrat de cota mică a brevetelor de invenţie în vigoare după 5 ani de la data acordării (după 5 ani expiră facilităţile acordate la înregistrarea şi menţinerea în vigoare a acestor brevete de invenţie). Cu alte cuvinte, ideile nu sînt transformate în produse noi. Aproape că nu există brevete de invenţie înregistrate de inventatorii moldoveni la Organizaţ ia Internaţională pentru Proprietate Intelectuală (World Intelectual Property Organization – WIPO) şi la Oficiul European de Patente (European Patent Office – EPO). Astfel, numărul de cereri din partea solicitanţilor moldoveni pentru brevete de invenţie în cadrul Tratatului pentru Cooperare în domeniul Patentelor (Patent Cooperation Treaty – PCT) raportat la PIB şi calculat la Paritatea Puterii de Cumpărare (PPC) este de 2 ori mai mic decît media pe CSI şi de 5 ori mai mic decît media pe Europei Centrale şi de Est. În acelaşi timp, Republica Moldova se poziţionează bine din perspectiva numărului de articole ştiinţifice şi tehnologice publicate.

Tabelul 1

Rezultate de cunoaştere şi tehnologice, evaluarea IGI 2012

Denumirea indicatorului	Media CSI	Media pentru Europa de Est	Republica Moldova
Scor general "Rezultate de cunoaştere şi tehnologice"	**28,5**	**36,0**	**38,9**
Scor "Generare cunoştinţe"	***30,8***	***32,2***	***54,7***
Aplicaţii patente rezidenţi/miliard PIB, dolari SUA PPC	6,9	3,7	11,8
Aplicaţii patente sistemul PCT/miliard PIB, dolari SUA PPC	0,2	0,5	0,1
Modele de utilitate rezidenţi/miliard PIB, dolari SUA PPC	6,6	2,0	19,1
Articole ştiinţifice şi tehnologice/miliard PIB, dolari SUA PPC	3,8	9,6	7,8
Scor "Impact cunoştinţe"	***30,3***	***47,2***	***34,9***
Rata de creştere a PIB evaluat la PPC/ocupat, %	3,1	3,5	2,7
Companii noi / mie populaţie 15-64 ani	1,4	4,3	1,3
Certificate de management ISO 9001/miliard PIB, dolari SUA PPC	5,1	29,4	7,4
Scor "Difuziune cunoştinţe"	***24,5***	***28,8***	***27,0***
Încasări din royalty&licenţe/mie unităţi PIB	0,3	1,2	0,8
Exporturi tehnologic avansate (neto reexporturi), % din total	1,3	7,2	2,2
Exporturi de servicii calculatoare şi informatice, % din totalul exporturilor de servicii	27,0	31,3	33,8
Investiţii nete în economia altor ţări, % din PIB	1,2	-1,6	0,1

Notă. În tabelul 1 şi cele ce urmează, scorurile IGI 2012 reprezintă rezultatul normalizării unor indicatori pe scara de la 0 la 100, valorile mai mari indicînd rezultate mai bune sau inputuri mai înalte.

Sursa: IGI 2012.

25. Totodată, ţinînd cont de fragilitatea şi dimensiunile economiei moldoveneşti, este clar că poziţia internaţională a Republicii Moldova la capitolul generare de cunoştinţe şi rezultate tehnologice ar fi mult mai joasă dacă, pentru calcularea indicatorilor de rezultate inovaţionale, în calitate de numitor ar fi folosit nu volumul PIB, ci numărul populaţiei, numărul cercetătorilor sau numărul de companii. Dacă nu vor fi adoptate politici pentru încurajarea activităţii inovaţionale, s-ar putea întîmpla ca, odată cu creşterea economică, ţara să alunece, în mod paradoxal, spre poziţii inferioare în ratingurile internaţionale de inovaţii. Acest risc este sugerat de indicatorii de impact economic al cunoştinţelor generate şi care arată o situaţie mai puţin bună decît în cazul generării cunoştinţelor. În particular, după cum atestă IGI 2012 (Tabelul 1), rata de creştere a PIB-ului raportat la forţa de muncă ocupată în Moldova este mai mică decît în cele două regiuni comparatoare. Indicatorul de natalitate a companiilor moldoveneşti este practic la nivelul CSI, dar este de 3 ori mai mic decît în Europa Centrală şi de Est. În mod similar, companiile moldoveneşti nu depun suficiente eforturi pentru a obţine certificate de management al calităţii ISO 9001: nivelul de penetrare a acestor certificate în economia moldovenească este mai înalt decît în CSI, dar este de patru ori mai mic decît în Europa Centrală şi de Est. Acest indicator reflectă o intensitate destul de redusă a inovaţiilor organizaţionale în sectorul privat moldovenesc.

26. La capitolul difuziune a cunoştinţelor generate de sectorul privat, Republica Moldova are performanţe mixte. Pe de o parte, cota exporturilor de bunuri tehnologic avansate (2,2% din total exporturi moldoveneşti) este destul de înaltă în comparaţie cu media de 1,3% în CSI, dar foarte redusă în comparaţie cu cele 7,2% în ţările Europei Centrale şi de Est. Pe de altă parte, cota serviciilor de computere şi comunicaţii în total exporturi de servicii moldoveneşti (33,8% din totalul volumului de exporturi servicii) este mai înaltă decît în CSI (27%) şi Europa Centrală şi de Est (31,3%), ceea ce demonstrează potenţialul competitiv înalt pe care-l are acest sector. Volumul de inovaţii integrate în bunurile şi serviciile moldoveneşti exportate pare a fi încă unul destul de modest în comparaţie cu competitorii din Europa Centrală şi de Est, lucru atestat de volumul mic al plăţilor de royalty şi de licenţiere încasate din exterior de către firmele moldoveneşti (care reprezintă 64% din nivelul ţărilor din Europa Centrală şi de Est); totuşi, acest indicator este mai bun decît în medie în ţările CSI.

Tabelul 2

Produse creative, evaluarea IGI 2012

Denumirea indicatorului	Media CSI	Media pentru Europa Centrală şi de Est	Republica Moldova
Scor general "Produse creative"	**22,2**	**37,6**	**42,5**
Scor "Produse creative intangibile"	***26,9***	***39,0***	***61,9***
Mărci comerciale ale rezidenţilor, unităţi/miliard PIB dolari SUA la PPC	43,4	59,7	180,8
Mărci comerciale în cadrul tratatului de la Madrid/miliard PIB dolari SUA la PPC	0,4	1,5	3,9
Utilizarea TIC în setarea modelelor de business	44,3	50,2	42,0
Utilizarea TIC în setarea modelelor de organizaţii	44,7	43,3	37,4
Scor "Bunuri şi servicii creative"	***15,3***	***31,9***	***22,9***

Cheltuieli de consum pentru odihnă şi cultură, % din total	3,1	6,8	0,5
Filme produse naţional/milion populaţie 15-69 ani	1,6	3,1	0,4
Ziare în circuit comercial/mie populaţie 15-69 ani	59,8	136,6	147,4
Exporturi de bunuri de creaţie, % din totalul exporturilor de bunuri	0,7	2,4	4,6
Exporturi de servicii de creaţie, % din totalul exporturilor de servicii	7,0	7,9	3,5
Scor "Creativitate on-line"	***19,7***	***40,7***	***23,5***
Domenii generice de nivel superior/mie populaţie 15-69 ani	2,9	22,3	2,0
Domenii naţionale/mie populaţie 15-69 ani	23,5	48,0	23,0
Editări lunare Wikipedia/milion populaţie 15-69 ani	1811,2	5248,8	1482,0
Încărcări video YouTube/populaţie 15-69 ani	42,3	65,8	61,5

Sursa: IGI 2012.

27. În pofida existenţei unor bune competenţe în domeniul produselor de tehnologii informaţionale şi comunicaţii (TIC), în Republica Moldova aceste tehnologii încă nu au ajuns să aibă un rol definitoriu în setarea noilor modele de business şi organizaţionale. Această constatare se referă, în egală măsură, la sectorul privat şi la cel public. Conform evaluărilor efectuate de Uniunea Internaţională a Telecomunicaţiilor, la acest aspect, Republica Moldova este cu circa 10% sub nivelul ţărilor din CSI şi Europa Centrală şi de Est (Tabelul 2).

28. Exporturile de bunuri de creaţie moldoveneşti, în general, depăşesc, ca pondere în totalul exporturi, indicatorii similari pentru celelalte două grupuri de ţări; situaţia este însă inversă în cazul exporturilor de servicii de creaţie. Cota exporturilor de servicii de creaţie – cum ar fi serviciile de publicitate, marketing, proiectare şi arhitectură, cercetare şi dezvoltare, culturale etc. – în total exporturi de servicii moldoveneşti (3,5%, Tabelul 2) este mult sub mediile în grupul ţărilor CSI (7%) sau Europei Centrale şi de Est (7,5%). Totodată, se atestă un nivel foarte scăzut de consum intern al bunurilor şi serviciilor de creaţie: cheltuielile totale pentru produse culturale şi recreaţionale reprezintă numai 0,5% din cheltuielile de consum ale gospodăriilor casnice. În ţările CSI acesta este de 3,1%, iar în Europa Centrală şi de Est – 6,8%.

29. Firmele moldoveneşti investesc destul de mult în elaborarea şi protejarea produselor intangibile. Este de remarcat activitatea foarte intensă de înregistrare a mărcilor în Republica Moldova – 181 de mărci la 1 miliard dolari SUA PIB exprimat la PPC, în comparaţie cu 59,7 – în Europa Centrală şi de Est şi 43,4 – în CSI. Acest indicator atestă că firmele moldoveneşti investesc relativ mult în producerea şi protejarea juridică a brandurilor locale, ceea ce ar putea avea un puternic impact de dezvoltare a pieţei pe viitor.

30. Poziţiile Republicii Moldova sînt nesemnificative în ceea ce priveşte prezenţa on-line. Numărul de domenii web generice de nivel superior care revin la 1000 persoane în Republica Moldova este de numai 2,0 unităţi, comparativ cu 2,9 unităţi/1000 persoane în CSI şi 22,3/1000 persoane în Europa Centrală şi de Est. Aceasta vorbeşte despre o prezenţă redusă a companiilor şi organizaţiilor moldoveneşti în Internet, care reprezintă o barieră esenţială în calea promovării produselor naţionale.

31. În concluzie, indicatorii de rezultate inovaţionale atestă că, la anumite aspecte inovaţionale – invenţii, mărci comerciale, bunuri de creaţie, exporturi de servicii informatice şi conexe –, Republica Moldova depăşeşte chiar şi ţările Europei Centrale şi de Est. În acelaşi timp,

există multe aspecte la care trebuie de recuperat un decalaj foarte mare, ţara fiind cu mult în urma ţărilor CSI. Totodată, Republica Moldova este una din puţinele ţări din lume care, în clasamentul Indicelui Global al Inovaţiilor 2012, a obţinut un indice de eficienţă inovaţională supraunitar. Aceasta sugerează că economia şi societatea moldovenească dispun de potenţial să producă rezultate inovaţionale satisfăcătoare chiar şi în condiţii economice dificile. Astfel, nefiind lider mondial al inovaţiilor, Republica Moldova nu este nici restanţieră. De fapt, în raportul IGI 2012, Republica Moldova este identificată în partea superioară a grupului de ţări "care învaţă să inoveze"[4]. Totuşi Republica Moldova ar putea obţine mult mai multe succese dacă inputurile în activităţile inovaţionale ar fi mai consistente, iar suportul de politici – orientat mai ferm spre valorificarea eficientă a puţinelor resurse de care dispune ţara.

[4] INSEAD and WIPO, 2012, p.24.

1.4. Inputuri inovaţionale: avantajele şi dezavantajele Republicii Moldova

32. Inputurile inovaţionale în IGI 2012 includ cinci piloni de bază, care se referă la:

1) ***mediul instituţional*** (inclusiv mediul politic, regulator şi de afaceri);

2) ***capitalul uman şi cercetarea*** (educaţia generală, educaţia superioară, institutele de cercetare);

3) ***infrastructura*** (atît digitală, cît şi fizică);

4) ***nivelul de sofisticare a companiilor*** (cunoştinţele angajaţilor, conexiunile inovaţionale, absorbţia cunoştinţelor);

5) ***nivelul de sofisticare a pieţelor*** (creditul, protecţia investitorilor, comerţul şi concurenţa).

1.4.1. Instituţiile de bază

33. La capitolul dezvoltarea ***mediului instituţional*** pentru inovaţii, Republica Moldova se plasează puţin peste nivelul ţărilor CSI, dar cedează esenţial ţărilor Europei Centrale şi de Est. Decalajul faţă de ţările Europei Centrale şi de Est este cam acelaşi pentru toate cele trei aspecte esenţiale: mediul politic, cadrul regulator şi mediul de afaceri, Republica Moldova avînd, astfel, nevoie de progrese simultane şi substanţiale în toate cele trei direcţii (Tabelul 3). Ratingurile internaţionale arată că unul dintre cele mai problematice elemente este eficienţa generală a actului guvernării, la care Republica Moldova este mai rău plasată chiar şi decît ţările CSI.

Tabelul 3

Mediul instituţional, evaluare IGI 2012

Denumirea indicatorului	Media CSI	Media pentru Europa Centrală şi de Est	Republica Moldova
Scor general "Mediul instituţional"	**49,2**	**66,9**	**52,6**
Scor "Mediul politic"	***44,0***	***69,1***	***54,1***
Stabilitatea politică	55,1	73,0	55,3
Eficienţa guvernului	26,2	52,7	24,5
Libertatea presei	50,8	81,6	82,4
Scor "Mediul regulator"	***58,5***	***74,5***	***57,0***
Calitatea regulatorie	39,3	69,2	48,8
Dominarea statului de drept	24,7	57,6	37,2

Costurile de eliberare a forţei de muncă, echivalent cu săptămîni salariale	15,6	15,3	22,6
Scor "Mediul de afaceri"	***45,0***	***57,0***	***46,7***
Uşurinţa de lansare a businessului	65,8	63,7	45,3
Uşurinţa de rezolvare a insolvabilităţii	40,1	57,5	37,4
Uşurinţa de achitare a taxelor	29,1	49,9	57,5

Surse: IGI 2012.

34. O altă constrîngere critică reflectată în ratingurile internaţionale este nivelul încă redus de dezvoltare a statului de drept. Supremaţia statului de drept este o premisă esenţială pentru ca spiritul inovaţional să prindă rădăcini mai adînci în orice societate, deoarece investitorii şi inovatorii nu se angajează în proiecte inovaţionale riscante dacă nu au convingerea că legea le apără investiţiile, proprietatea, inclusiv cea intelectuală, şi libera iniţiativă. Legislaţia muncii din Republica Moldova este mai puţin flexibilă decît în celelalte două categorii de ţări, creînd anumite constrîngeri în relocarea resurselor umane de la firmele ineficiente la cele eficiente. IGI 2012 atestă anumite probleme ale Republicii Moldova în ceea ce priveşte lansarea businessului, care aparent este foarte simplă, dar în realitate durează cîteva zile şi implică deplasarea fizică a antreprenorului la cîteva instituţii de stat. Dificilă este şi lichidarea afacerilor ineficiente, deoarece cazurile de insolvabilitate se rezolvă destul de anevoios. În acelaşi timp, achitarea taxelor pare a fi o problemă mai severă în CSI şi Europa Centrală şi de Est decît în Republica Moldova.

1.4.2. Capitalul uman şi cercetarea

35. Indicatorul sintetic calculat în IGI 2012 pentru dimensiunea "***Capitalul uman şi cercetare***" plasează Republica Moldova puţin peste standardele ţărilor CSI şi puţin sub cele ale ţărilor Europei Centrale şi de Est (Tabelul 4). Această poziţie este aproape integral determinată de nivelul de dezvoltare al educaţiei generale, în timp ce pentru o componentă-cheie – educaţia universitară – Republica Moldova este evaluată mult sub nivelul ţărilor din celelalte două categorii.

36. Calitatea sistemului de cercetare moldovenesc se află sub nivelul mediei ţărilor Europei Centrale şi de Est, dar aproape la nivelul CSI. Volumul total al cheltuielilor pentru sectorul de cercetare şi dezvoltare în Republica Moldova este la nivelul mediei pe CSI, dar mult sub cel al ţărilor Europei Centrale şi de Est. Totodată, în comparaţie cu cele două categorii de ţări, Republica Moldova are un deficit pronunţat de cercetători ştiinţifici.

37. Datele comparative demonstrează în mod clar că, deşi Republica Moldova investeşte suficiente resurse publice în sectorul de cercetare-dezvoltare, structura cheltuielilor nu susţine procesul inovaţional. În anul 2010, nivelul de finanţare publică a sectorului de cercetare-dezvoltare a fost de 0,49% din PIB, ceea ce ajunge la nivelul mediei pentru noile ţări membre ale Uniunii Europene (UE). Astfel, se poate afirma că, ţinînd cont de nivelul de dezvoltare economică a ţării, Guvernul Republicii Moldova alocă suficiente resurse publice pentru activităţile de cercetare-dezvoltare. Decalajul Republicii Moldova, atunci cînd este vorba de nivelul global de finanţare a sferei de cercetare-dezvoltare, în raport cu ţările din celelalte două categorii este explicat de rolul marginal al investiţiilor private şi străine atrase de sector şi nu de neglijarea domeniului de către stat. De asemenea, doar o mică parte din resursele publice acordate pentru cercetare-dezvoltare ajung a fi utilizate pentru activitatea de inovare. Majoritatea resurselor publice alocate pentru acest sector au fost valorificate de instituţiile publice de cercetare, cea mai marte parte din acestea fiind alocate ca suport instituţional şi nu pe baza unor proiecte competitive.

Tabelul 4

Capitalul uman şi cercetarea, evaluarea IGI 2012

Denumirea indicatorului	Media CSI	Media pentru Europa Centrală şi de Est	Republica Moldova
Scor general "Capitalul uman şi cercetarea"	**36,0**	**42,4**	**39,9**
Scor "Educaţia"	***52,8***	***58,1***	***71,7***
Cheltuieli curente pentru educaţie, % din venitul naţional brut	4,5	4,2	7,7
Cheltuieli publice/ elev, % PIB/capita	18,3	22,9	46,8
Speranţa medie de şcolarizare, ani	13,2	14,5	11,8
Rezultatele evaluării PISA în citire, matematică şi ştiinţe, puncte	391,2	464,7	399,5
Raportul elevi/profesor, educaţia secundară	10,4	11,2	10,5
Scor "Educaţia superioară"	***34,8***	***41,0***	***32,4***
Rata brută de înmatriculare în educaţia superioară, %	45,6	55,0	38,1
Absolvenţi în ştiinţe şi inginerie, % din total absolvenţi	21,5	18,7	19,9
Mobilitatea academică internă, %	2,1	4,1	1,2
Mobilitatea academică externă, %, brut	1,5	5,3	3,7
Scor "Cercetare şi dezvoltare"	***17,3***	***28,2***	***15,7***
Cercetători ştiinţifici/1 milion populaţie	1392,6	2516,8	988,4
Cheltuieli pentru cercetare-dezvoltare, % PIB	0,5	0,8	0,5
Calitatea instituţiilor de cercetare	34,0	48,0	27,8

Surse: IGI 2012.

38. Republica Moldova alocă educaţiei o mare parte din venitul naţional brut (7,7%, aproape dublu chiar şi faţă de ţările Europei Centrale şi de Est). Aceasta denotă că Guvernul acordă o prioritate înaltă acestui sector. Dar performanţele educaţionale nu au atins încă un nivel satisfăcător. Durata de şcolarizare medie în Republica Moldova este de numai 11,8 ani (mai puţin decît durata studiilor liceale), în comparaţie cu 13,2 în CSI şi 14,5 în Europa Centrală şi de Est. Deşi unui învăţător îi revin cu circa 6% mai puţini elevi decît în ţările Europei Centrale şi de Est, scorurile obţinute de către elevii moldoveni în evaluările PISA (Programme for International Student Assessment – Programul pentru Evaluarea Internaţională a Elevilor) sînt cu 14% sub media Europei Centrale şi de Est (ambii indicatori ai Moldovei se află la nivelul CSI). Printre cauzele fundamentale ale calităţii insuficiente a studiilor se numără şi remunerarea foarte mică a cadrelor didactice, ceea ce a determinat scăderea prestigiului social al profesiei şi abandonarea serviciului. Totodată, din cauza ratei înalte de abandon şcolar şi a ieşirii timpurii din sistemul educaţional, gradul general de educaţie al tinerilor moldoveni este mai puţin avansat decît al celor din ţările centrale şi est-europene: ponderea tinerilor cu vîrsta de 20-24 ani care au absolvit cel puţin nivelul de studii liceale este de puţin peste 60%, comparativ cu 80% în medie în ţările Europei Centrale şi de Est.

39. Calitatea joasă a studiilor universitare, atractivitatea redusă a sectorului şi numărul mic de studenţi sînt neajunsuri ale sistemului inovaţional. Contrar unei idei preconcepute că Republica Moldova ar avea prea mulţi studenţi înrolaţi în studii universitare, rata de înmatriculare în educaţie

universitară în Moldova este cu 14% mai mică decît în ţările CSI şi cu 30% mai mică decît în ţările Europei Centrale şi de Est. Aceasta are impact şi asupra numărului de tineri care urmează o carieră ştiinţifică, numărul de absolvenţi moldoveni la doctorat per 1000 persoane cu vîrste cuprinse între 25 şi 34 de ani (0,5 absolvenţi) fiind de trei ori mai mic decît în ţările Europei Centrale şi de Est şi de două ori mai mic decît în CSI. Universităţile moldoveneşti nu sînt foarte atractive nici pentru studenţii străini: în Moldova învaţă de două ori mai puţini studenţi străini decît în CSI şi de patru ori mai puţini decît în Europa Centrală şi de Est. La prima vedere, structura specialităţilor la treapta universitară în Republica Moldova nu pare a fi o problemă gravă, nivelul de înrolare în domeniul ştiinţelor exacte şi tehnologice (19,9% din total studenţi) corespunzînd nivelului celor două grupuri regionale. Totuşi în ultimul deceniu a fost acumulat un număr excesiv de deţinători de diplome în domenii economice, juridice şi lingvistice (considerate prestigioase), care nu-şi găsesc utilizare pe piaţa muncii. Totodată, majoritatea angajatorilor invocă în mod constant problema irelevanţei practice a cunoştinţelor pe care le obţin absolvenţii şi a deficitului de specialişti calificaţi în domeniile tehnologice şi inginereşti.

1.4.3. Infrastructura

40. Pentru nivelul său de dezvoltare economică, Republica Moldova are o ***infrastructură*** de tehnologii informaţionale şi de comunicaţii (TIC) destul de extinsă. Atît indicii de acces, cît şi cei de utilizare, calculaţi pe baza indicatorilor furnizaţi de Uniunea Internaţională a Telecomunicaţiilor, atestă că situaţia Republicii Moldova este puţin mai bună în comparaţie cu media pe ţările CSI şi destul de apropiată de cea a ţărilor din Europa Centrală şi de Est (Tabelul 5). Totuşi, după cum a fost arătat mai sus, în pofida infrastructurii extinse, TIC încă nu au ajuns elemente definitorii în modele de business şi organizaţionale moldoveneşti.

Tabelul 5

Infrastructura, evaluare IGI 2012

Denumirea indicatorului	Media CSI	Media pentru Europa Centrală şi de Est	Republica Moldova
Scor general "Infrastructură"	**29,4**	**42,2**	**29,8**
Scor "Tehnologicii informaţionale şi comunicaţii"	***32,2***	***43,5***	***41,4***
Acces la TIC	39,7	59,6	51,7
Utilizare TIC	14,7	36,1	22,6
Servicii guvernamentale on-line	47,4	55,9	51,6
E-participare	27,1	22,5	39,5
Scor "Infrastructură generală"	***33,5***	***36,5***	***26,7***
Producţie electricitate, kWh/cap	3052,3	4727,1	1009,0
Consum electricitate, kWh/cap	2690,7	4055,2	1007,2
Calitatea infrastructură comerţ şi transport	33,7	41,5	26,3
Formarea brută de capital, % GDP	25,6	22,2	23,7
Scor "Durabilitatea ecologică"	***22,5***	***46,4***	***21,4***
PIB/unitate energie utilizată, 2000 PPC dolari SUA echivalent petrol	3,7	5,9	3,5
Performanţă de mediu	44,3	57,2	45,2

Certificate management ISO 14001/miliard PIB, dolari SUA PPC	0,4	8,4	0,3

Surse: IGI 2012.

41. Republica Moldova rămîne mult în urma celor două grupuri de ţări la capitolul infrastructură generală. Costurile private mari, cauzate de infrastructura defectuoasă, reduc esenţial volumul resurselor disponibile pentru activităţile inovaţionale. O altă barieră esenţială în calea inovaţiilor este calitatea redusă a infrastructurii pentru transport şi comerţ, evaluată în raportul IGC 2012 la un nivel cu 22% sub cel al ţărilor CSI şi cu 37% – sub cel al ţărilor Europei Centrale şi de Est. Dacă formarea brută de capital fix se stabileşte la nivelul ţărilor din regiune, atunci investiţiile publice în infrastructura critică pentru dezvoltarea sectorului privat sînt încă insuficiente.

42. Republica Moldova înregistrează insuficienţe şi la capitolul durabilitatea ecologică. Aspectul dezvoltării durabile nu mai poate fi privit ca unul secundar, mai ales ţinînd cont de potenţialul mare pe care-l are Republica Moldova pentru dezvoltarea unor sectoare din "economia verde"[5]. Un indicator relevant este nivelul de energoeficienţă generală a ţării, care este similar cu cel al ţărilor CSI, dar este cu 40% mai mic decît în grupul ţărilor Europei Centrale şi de Est. Un alt indicator specific care reflectă preocuparea redusă a companiilor moldoveneşti pentru valorificarea oportunităţilor strategice oferite de "economia verde" este nivelul foarte mic de penetrare a certificatelor ISO 14001 (numai 0,3 certificate/ 1 miliard PIB la PPC, faţă de 0,4 în ţările CSI şi 8,4 în ţările Europei Centrale şi de Est).

[5] Raportul Naţional al Republicii Moldova la Conferinţa Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare Durabilă Rio+20. http://www.uncsd2012.org/rio20/index.php?page= view&nr=782&type=111&menu=44.

1.4.4. Nivelul de sofisticare a pieţelor

43. Elucidarea ***nivelului de sofisticare a pieţelor*** arată că cel mai problematic aspect pentru Republica Moldova este infrastructura investiţională şi piaţa de capital. Indicele de protecţie legală a investitorilor în Republica Moldova reflectă numai jumătate din standardele ţărilor-comparatoare (Tabelul 6). Piaţa de capital aflată încă în faza embrionară şi fondurile venture inexistente sînt alte două bariere care împiedică în mod dramatic concentrarea capitalurilor pentru finanţarea investiţiilor corporative. Valoarea totală a acţiunilor cotate la Bursa de Valori din Moldova abia dacă depăşeşte 0,2% din PIB, în comparaţie cu 7,6%, media pentru ţările din cele două categorii de ţări comparatoare.

Tabelul 6

Nivelul de sofisticare a pieţelor, evaluare IGI 2012

Denumirea indicatorului	Media CSI	Media pentru Europa Centrală şi de Est	Republica Moldova
Scor general "Nivelul de sofisticare a pieţelor"	**38,9**	**44,2**	**33,1**
Scor "Credit"	***29,1***	***39,0***	***18,9***
Uşurinţa de obţinere a creditului	46,3	66,7	27,0
Credit intern acordat sectorului privat, % PIB	34,7	75,8	33,3

Credite brute microfinanţare, % PIB	2,7	1,2	1,7
Scor "Investiţii"	***22,9***	***25,3***	***9,8***
Uşurinţa de protecţie a investitorilor	52,0	53,8	29,4
Capitalizarea pieţei, % PIB	22,0	26,4	0,0
Valoarea totală a acţiunilor cotate Burse de Valori, % din PIB	8,2	7,1	0,2
Contracte capital venture/miliard PIB, dolari SUA PPC	5,5	19,1	0,0
Scor "Comerţ şi concurenţă"	***64,7***	***68,2***	***70,5***
Tarif vamal aplicat, media ponderată, %	3,4	2,2	2,5
Tarif vamal produse non-agricole, media ponderată, %	0,5	1,4	0,4
Importuri bunuri şi servicii, % PIB	47,1	57,3	78,2
Exporturi bunuri şi servicii, % PIB	39,4	51,0	39,6
Intensitatea concurenţei pe piaţa internă	48,2	62,5	55,9

Surse: IGI 2012.

44. Problematică este şi obţinerea creditului bancar pentru finanţarea activităţii inovaţionale. Procesul de obţinere a unui credit în Republica Moldova este practic de două ori mai complex decît în ţările Europei Centrale şi de Est şi CSI. Nivelul de penetrare a creditului bancar este de numai 33,3% din PIB. Aceasta este practic la nivelul ţărilor CSI şi la cel al ţărilor cu venituri medii-inferioare, dar este de 2 ori şi ceva mai puţin decît în ţările Europei Centrale şi de Est. Poziţiile Republicii Moldova la capitolul microfinanţării sînt satisfăcătoare, această sursă avînd un potenţial promiţător în viitor în finanţarea activităţilor inovaţionale.

45. Republica Moldova este destul de bine plasată în ceea ce priveşte deschiderea comercială. Tarifele vamale sînt reduse în comparaţie cu ţările CSI şi Europei Centrale şi de Est, iar economia moldovenească este mult mai integrată în fluxurile comerciale internaţionale, după cum atestă cota înaltă a exporturilor şi importurilor în PIB. Totuşi, încă persistă o serie de bariere netarifare care limitează expansiunea fluxurilor comerciale. De asemenea, există un potenţial semnificativ de îmbunătăţire a concurenţei de piaţă: intensitatea concurenţei în Republica Moldova este cu 16% mai înaltă decît în medie în CSI, dar cu 10% sub nivelul ţărilor Europei Centrale şi de Est.

1.4.5. Nivelul de sofisticare a companiilor

46. În Moldova, ponderea forţei de muncă angajate în sectoare intensive în cunoştinţe este la nivel cu indicatorii din ţările CSI şi Europei Centrale şi de Est (Tabelul 7). Situaţia este similară şi în cazul ponderii întreprinderilor care raportează că oferă instruire formală angajaţilor. Absolvenţii moldoveni obţin scoruri înalte la testul internaţional GMAT[6] (542,9 puncte, comparativ cu 511,3 media în CSI şi 544,1 – în Europa Centrală şi de Est). Multe companii nu sînt însă capabile să atragă şi să reţină tinerele talente, care îşi găsesc ocupaţii mai atractive peste hotare. În acelaşi timp, multe companii din Republica Moldova se plîng pe calificarea insuficientă a forţei de muncă şi pe setul inadecvat de competenţe profesionale pe care le deprind studenţii în universităţile, colegiile şi şcolile profesional-tehnice moldoveneşti.

[6] GMAT este o abreviere de la Graduate Management Admission Test. GMAT este un test standardizat internaţional, recunoscut de peste 1500 universităţi din lume şi care testează abilităţile absolvenţilor universitare pentru admiterea la specialităţile de management, economie, inginerie şi altele.

Tabelul 7

Nivelul de sofisticare a companiilor, evaluare IGI 2012

Denumirea indicatorului	Media CSI	Media pentru Europa Centrală şi de Est	Republica Moldova
Scor general "Nivelul de sofisticare a companiilor"	**34,8**	**40,3**	**33,4**
Scor "Cunoştinţele angajaţilor"	***42,1***	***52,9***	***41,1***
Angajaţi în serviciile intensive în cunoştinţe, % din total angajaţi	26,6	32,8	28,2
Firme care oferă instruire formală, % din total firme	27,8	39,1	33,1
Cercetare-dezvoltare efectuată de întreprinderi, % din total cheltuieli	41,2	33,9	11,3
Cercetare-dezvoltare finanţată de întreprinderi, % din total cheltuieli	22,4	30,8	0,0
Scorul mediu GMAT, puncte	511,3	544,1	542,9
Candidaţi care au luat testul GMAT /milion populaţie 20-34 ani	77,2	119,8	102,0
Scor "Conexiunile inovaţionale"	***26,0***	***30,0***	***28,9***
Colaborare de cercetare universităţi/economie	32,6	43,4	28,3
Nivelul de dezvoltare a clusterelor	32,9	37,2	24,4
Cercetare-dezvoltare finanţată din exterior, % din total cheltuieli	5,5	9,1	6,5
Acorduri de alianţe strategice/miliard PIB, dolari SUA PPC	19,6	18,1	0,0
Aplicaţii patente PCT cu inventatori străini, % din total	59,1	30,3	100,0
Scor "Absorbţia cunoştinţelor"	***36,3***	***38,1***	***30,2***
Plăţi pentru royalty&licenţe/mie unităţi PIB	1,6	3,1	2,2
Importuri tehnologic avansate (neto re-importuri), % din total importuri nete	7,1	9,3	7,3
Importuri servicii calculatoare şi informatice, % din importuri servicii	33,2	61,3	23,7
Influxuri de investiţii străine directe, % PIB	4,3	2,8	3,3

Surse: IGI 2012.

47. Sofisticarea inovaţională a firmelor moldoveneşti este considerabil frînată de intensitatea redusă a activităţilor de cercetare-dezvoltare în cadrul firmelor. Cota lucrărilor de cercetare-dezvoltare realizate de către companiile moldoveneşti în total lucrări de cercetare-dezvoltare reprezintă mai puţin de 1/3 din indicatorul respectiv pentru ţările CSI şi Europei Centrale şi de Est. Totodată, aceste lucrări sînt practic integral finanţate din surse publice şi străine, cota surselor private fiind nulă. Aceasta este o reflecţie a modelului de competitivitate adoptat de multe firme moldoveneşti, model în care costurile mici de producţie, şi nu inovaţiile, sînt principalul factor de succes pe piaţă. Orizontul de planificare la care se limitează multe firme moldoveneşti este foarte scurt, iar resursele disponibile pentru cercetare – foarte mici. Una din explicaţiile acestei stări de

lucruri este centralizarea excesivă a sistemului naţional de cercetare, în cadrul căruia suportul de stat pentru cercetare şi dezvoltare tehnologică este acordat numai entităţilor academice acreditate. Ultimele nu sînt foarte motivate pentru a dezvolta relaţii de colaborare cu beneficiarii privaţi ai cercetărilor, iar rezultatele cercetărilor adeseori nu sînt relevante pentru firme. Totodată, deoarece firmele practic nu primesc nici un fel de suport din bugetul public pentru susţinerea activităţilor lor inovaţionale, acestea nu doresc să rişte puţinele resurse proprii de care dispun.

48. Aceste neajunsuri determină şi un nivel foarte redus de dezvoltare a conexiunilor inovaţionale între firme şi universităţi şi de dezvoltare a clusterelor. Indicatorul legăturilor universitar-industriale atestă un nivel de colaborare foarte scăzut între comunitatea ştiinţifică şi educaţională, pe de o parte, şi economia reală, pe de altă parte. Finanţarea de stat pentru suportul transferurilor tehnologice este foarte mică şi, practic, este exclusiv orientată la transferul şi aplicarea rezultatelor obţinute în institutele de cercetare publice. Indicatorul scăzut de dezvoltare al clusterelor în Moldova atestă nu doar slaba integrare şi cooperare orizontală între firme şi centrele de cercetare, dar şi slăbiciunea serviciilor de suport şi coordonarea insuficientă a politicilor.

49. Sistemul inovaţional moldovenesc încă nu a reuşit să se integreze plenar în procesele de globalizare a inovaţiilor. Cota investiţiilor în cercetare-dezvoltare finanţate din exterior în total investiţii în acest sector în cazul Moldovei este de numai 6,5%, ceea ce este uşor peste standardele ţărilor CSI (5,5%), dar mult sub nivelul celor din Europa Centrală şi de Est (9,1%, în mare măsură determinate de integrarea acestora în arealul inovaţional european). Practic nu există parteneriate strategice între firmele moldoveneşti şi companiile multinaţionale, iar cota aparent mare a patentelor PCT solicitate de inventatori moldoveni în parteneriat cu inventatori străini (100%) este cauzat de faptul că singura solicitare care a existat în perioada raportată a fost din partea unui parteneriat cu inventatori străini. Volumul investiţiilor străine în economia moldovenească, chiar dacă a crescut în valoare absolută în ultimul deceniu, rămîne mic în expresie relativă (ca procent din PIB) şi în comparaţie regională. Aceasta atestă o absorbţie încă limitată a cunoştinţelor şi tehnologiilor produse în exterior prin intermediul conexiunilor tehnologice.

1.5. Oportunităţi pentru dezvoltarea inovaţiilor

50. Creşterea veniturilor populaţiei. În perioada 2004-2011 veniturile populaţiei au crescut în medie cu 17% în termeni reali. Această creştere a fost concentrată în special în zona urbană şi a fost determinată atît de creşterea transferurilor de peste hotare, cît şi de creşterea veniturilor din activitatea antreprenorială şi din salarii. Creşterea respectivă va persista în timp, asigurînd o creştere a cererii de consum şi o maturizare a acesteia, sub aspectul structurii şi sofisticării.

51. Extinderea rapidă a utilizării TIC. Creşterea nivelului de digitizare cu 10 puncte procentuale contribuie la creşterea scorului ţării la Indicele Inova ţional Global cu 6 puncte procentuale[7]. În anul 2011 în Republica Moldova 49% din populaţie poseda un calculator la domiciliu[8]. Între anii 2005 şi 2012 numărul de utilizatori de Internet a crescut de la 16,2 utilizatori la 100 locuitori la 50,5 utilizatori[9]. 67% din companii depun declaraţii electronice fiscale prin Internet[10]. Penetrarea Internetului de bandă largă a atins în 2012 cifra de 14%[11]. Utilizarea TIC şi a Internetului are o importanţă crucială pentru procesul inovaţional. În primul rînd, acestea asigură difuziunea foarte ieftină şi eficientă a informaţiei despre inovaţiile deja existente şi permite firmelor să copieze, să adapteze şi să îmbunătăţească aceste inovaţii. În al doilea rînd, Internetul are un impact enorm asupra educării consumatorilor, aceştia devenind în timp mai informaţi, chiar devenind creatori de inovaţii.

[7] The Global Information Technology Report 2012 p.127.

[8] Magenta consulting. http://prezi.com/-h5ucdggw2qf/serviciile-noi-in-mediul-online-realitatea-utilizatorilor-de-internet-trenduri-stranietati-si-ritualuri-magenta-consulting/.

[9] https://gemius.com/pl/news/2012-09-05/01.

[10] Fiscservinform, septembrie 2012.

[11] Agenţia Naţională pentru Reglementare în Comunicaţii Electronice şi Tehnologia Informaţiei.

52. ***Existenţa unei importante diaspore ştiinţifice moldoveneşti***. În perioada tranziţiei, o bună parte din cercetătorii care activau sau au fost formaţi în Republica Moldova au emigrat în alte ţări, fiind angajaţi în importante centre universitare şi de cercetare din Israel, Rusia, SUA, Franţa, Suedia şi alte ţări. Aceasta, evident, reprezintă o pierdere pentru capitalul uman al Republicii Moldova. Pe de altă parte, reprezentanţii acestei diaspore ar putea să ajute la angrenarea efectivă a institutelor de cercetare, universităţilor şi firmelor moldoveneşti în procesele inovaţionale globale. Membrii diasporei ar putea fi implicaţi şi în evaluarea proiectelor inovaţionale propuse spre finanţare publică, ceea ce este o importantă oportunitate pentru reducerea riscurilor unor aranjamente corupte şi pentru evitarea unor potenţiale conflicte de interese.

53. ***Existenţa unui cadru comercial bilateral şi multilateral liberalizat***. Republica Moldova dispune de o serie de acorduri comerciale care simplifică considerabil exporturile către o serie de pieţe de desfacere. În viitor, acest cadru va deveni şi mai dezvoltat, odată cu instituirea unei Zone de Liber Schimb Aprofundat şi Cuprinzător între Republica Moldova şi Uniunea Europeană şi odată cu implementarea efectivă a Acordului de Liber Schimb în CSI. Valorificat în mod adecvat, acest cadru comercial va permite firmelor moldoveneşti să identifice parteneri strategici externi interesaţi de utilizarea oportunităţilor comerciale existente şi viitoare şi să dezvolte parteneriate inovaţionale durabile, din care să înveţe şi să-şi extindă propriile competenţe tehnologice şi de management.

54. ***Angajarea fermă a Republicii Moldova pe vectorul de integrare europeană***. Adoptarea de către Republica Moldova a deciziei politice de integrare europeană aduce – pe lîngă simplificarea cadrului comercial – alte trei importante oportunităţi. Prima este extinderea posibilităţilor acordate Republicii Moldova de a participa la programele şi proiectele europene în domeniul inovaţional, Republica Moldova deja participînd la Programul-cadru 7 de cercetare şi dezvoltare tehnologică (FP7) al UE. A doua, firmele moldoveneşti vor putea să coopereze mai uşor cu asociaţiile şi asociaţiile de business europene, ceea ce, în timp, va facilita depăşirea decalajului tehnologic şi va permite integrarea mai avantajoasă a firmelor moldoveneşti în lanţurile tehnologice internaţionale. A treia, liberalizarea regimului de vize va simplifica formarea parteneriatelor şi va facilita integrarea comunităţii inovaţionale moldoveneşti în procesele europene.

55. ***Creşterea preţurilor globale la produsele alimentare***. Ţinînd cont de faptul că firmele moldoveneşti dispun de importante avantaje în producţia produselor alimentare, această tendinţă ar putea să le aducă o mai mare marjă a profitului, care le va permite să investească mai mult în îmbunătăţirea asortimentului şi calităţii produselor livrate pe pieţe. Totodată, este important de remarcat că această oportunitate ar putea să se transforme în risc, dacă, în loc să mizeze pe inovarea producţiei, producătorii moldoveni vor continua să valorifice avantajele costurilor de producţie mai mici, fără să investească în îmbunătăţirea calităţii producţiei.

56. ***Existenţa unor programe de suport de stat a businessului şi IMM-urilor***. Începînd cu anul 2009, au fost elaborate şi implementate o serie de măsuri de suport acordate de Ministerul Economiei prin intermediul unor programe: PARE 1+1, Programul naţional de abilitare economică a tinerilor, Fondul de garanţie a creditelor etc. Deşi aceste programe nu ţintesc în mod specific

inovarea, experienţa acumulată în implementarea acestora poate servi ca punct de pornire pentru introducerea unor componente de inovare.

57. *Suportul din partea donatorilor*. Republica Moldova beneficiază de suport financiar esenţial din partea donatorilor internaţionali, inclusiv din partea Uniunii Europene. Pe termen scurt, acest suport poate fi utilizat pentru a complementa resursele statului necesare pentru susţinerea inovaţiilor în sectorul public şi privat.

57[1]. Crearea şi dezvoltarea clusterelor inovaţionale. Scopurile, obiectivele şi principiile generale ale dezvoltării clusteriale a sectorului industrial sînt determinate în Concepţia dezvoltării clusteriale a sectorului industrial al Republicii Moldova, aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr.614 din 20 august 2013.

[Pct.57[1] introdus prin Hot.Guv. nr.28 din 01.02.2016, în vigoare 05.02.2016]

1.6. Riscuri în adresa dezvoltări inovaţiilor

58. *Predominarea practicilor tradiţionaliste în sectorul agricol.* Pe parcursul istoriei, ocupaţia predilectă a populaţiei Republicii Moldova a fost agricultura. În acest domeniu, ţara dispune de importante tradiţii şi resurse naturale care îi asigură un înalt potenţial competitiv. În acelaşi timp, acesta rămîne slab valorificat, sectorul fiind caracterizat de o productivitate a muncii scăzută şi de recolte foarte joase. O bună parte din populaţia care practică agricultura utilizează tehnologii care în ultimul secol nu s-au schimbat esenţial. Tranziţia la practici mai avansate a fost împiedicată atît de factori subiectivi cum ar fi conservatismul specific mediului rural, cît şi de factori obiectivi, unul din care este lipsa cronică a capitalului investiţional. Aceasta frînează creşterea veniturilor şi împiedică modernizarea social-economică a mediului rural şi a societăţii moldoveneşti în ansamblu. O barieră esenţială în dezvoltarea sectorului agricol şi a mediului rural în ansamblu este şi "îmbătrînirea" rapidă a agriculturii: ponderea angajaţilor cu vîrsta cuprinsă între 15 şi 34 de ani a scăzut de la 31% în anul 2000 la 26% în anii 2010-2011. Astfel, sectorul agricol are nevoie mare de abordări inovative în dezvoltare, dar, în acelaşi timp, duce lipsă de capital uman capabil să genereze aceste inovaţii.

59. *Piaţa internă mică şi fragmentată*. Mai mult de jumătate din populaţia ţării trăieşte în localităţi rurale şi mai bine de 2/3 din acestea au sub 3000 de rezidenţi. O bună parte dintre locuitori sînt prezenţi doar periodic, fiind angajaţi la muncă peste hotarele ţării. În general, majoritatea gospodăriilor au venituri foarte mici. Chiar dacă nu sînt amplasate la distanţe mari una de alta, multe comunităţi locale au o inter-conectivitate proastă. Nivelul mic de venituri, combinat cu dimensiunea mică a localităţilor şi calitatea proastă a infrastructurii rutiere comprimă economiile de scară pe care ar putea să le ţintească firmele locale şi limitează extinderea pieţelor de desfacere ale acestora.

60. *Activitatea economică excesiv de polarizată din punct de vedere regional*. Această polarizare are implicaţii majore asupra cererii şi ofertei inovaţionale. Capitala ţării atrage resurse şi factori de producţie cu mult peste nivelul ponderii sale demografice. În regiuni practic lipsesc tradiţiile universitare, iar colegiile şi şcolile profesionale încă nu au reuşit să-şi adapteze ofertele educaţionale la realităţile pieţelor regionale ale muncii. Utilizînd ultimele studii europene asupra inovaţiilor la nivel regional, putem conchide că Chişinăul este "o capitală cu potenţial inovaţional mare"[12]. Regiunea de Dezvoltare Centru, Regiunea de Dezvoltare Sud şi UTA Găgăuzia întrunesc caracteristicile unor "regiuni agricole rămase în urmă". Şi Regiunea de Dezvoltare Nord întruneşte caracteristicile unei "regiuni agricole rămase în urmă", dar prezenţa municipiului Bălţi conferă regiunii atît elemente ale unei "regiuni industriale în declin", cît şi elemente ale unei "regiuni industriale cu potenţial de creştere". Şi regiunea transnistreană este la confluenţa unor caracteristici tipice pentru o "regiune industrială în declin" cu cele ale unei "regiuni industriale cu potenţial de

creştere". Aceste diferenţe de specializare economică sînt reflectate şi în intensitatea activităţii antreprenoriale: dacă în Chişinău densitatea întreprinderilor este de circa 52 unităţi/ 1000 locuitori, atunci în RD Nord – 8,9, în RD Centru – 9,3, în RD Sud – 6,7, iar în UTA Găgăuzia – 11,9 unităţi/ 1000 locuitori[13].

[12] Emanuel Muller et all, "A regional typology of innovation capacities in New Member States and Candidate Countries", Fraunchofer Institute Systems and Innovation Research, Working Paper no.R1/2006.

[13] Actualizat pe baza datelor BNS şi Expert-Grup, "Atractivitatea investiţională a regiunilor din Republica Moldova", Chişinău, 2011.

61. ***Emigrarea forţei de muncă şi a cadrelor de cercetare***. Începînd cu anul 2000 emigrarea forţei de muncă a devenit un factor definitoriu al modelului de dezvoltare moldovenesc. Deşi a servit la ieşirea ţării din sărăcie, durabilitatea acestui factor de creştere economică este îndoielnică[14]. Mai mult decît atît, fenomenul emigraţionist este asociat cu "scurgerea creierelor" şi a forţei de muncă de înaltă calificare, inclusiv a cercetătorilor ştiinţifici. Fenomenul de emigrare cuprinde în special cetăţenii cei mai activi economic şi mai capabili să-şi asume riscuri de lansare a afacerilor inovaţionale. Aceasta reduce atît potenţialul de generare a inovaţiilor, cît şi capacitatea societăţii de a le absorbi şi utiliza.

[14] Guvernul Republicii Moldova, "Moldova 2020. Strategia de Dezvoltare Naţională: 7 soluţii pentru creşterea economică şi reducerea sărăciei", disponibil la http://www.gov.md/public/files/Moldova_2020_RO.pdf.

62. ***Barierele informale şi netarifare în calea comerţului internaţional.*** Republica Moldova a adoptat o politică comercială destul de liberală, bazată pe tarife vamale reduse. În acelaşi timp, persistă o serie de bariere informale sau netarifare care ştirbesc substanţial din caracterul declarat liberal al politicii comerciale. Unele din aceste bariere sînt rezultatul coordonării slabe a politicilor între diferite autorităţi. Aceste bariere reduc înclinaţia firmelor moldoveneşti şi ale partenerilor lor străini în elaborarea unor produse inovatoare.

63. ***Corupţia.*** Acest flagel influenţează în mod esenţial intensitatea şi calitatea procesului inovaţional. În ultimul deceniu Republica Moldova a realizat unele progrese în combaterea corupţiei, dar în linii mari, situaţia încă nu se deosebeşte prea mult de cea din anii 1990[15]. Corupţia este un factor-cheie care limitează capacitatea companiilor de a creşte şi a se dezvolta, elimină companiile oneste de pe piaţă sau nu permite intrarea noilor firme pe piaţă. Totodată, corupţia are un impact disproporţionat de mare asupra inovării în microîntreprinderi şi întreprinderile mici, deoarece plăţile informale lasă acestora mult mai puţine resurse pentru a investi în elaborarea unor produse inovaţionale.

[15] Worldwide Governance Indicators Project, http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.asp.

64. ***Guvernarea defectuoasă a sectorului de cercetare-dezvoltare.*** În actualul model de guvernare a sectorului lipseşte o separare clară între autorităţile responsabile de formularea/implementarea/monitorizarea/raportarea politicilor. Dacă va persista, acest model va avea impact nefast asupra inovării, deoarece finanţarea publică în continuare va fi accesibilă exclusiv pentru entităţile academice acreditate, dar nu şi pentru acele entităţi care generează inovaţii în sectorul privat sau pentru utilizatorii potenţiali ai inovaţiilor. Procedura de acreditare, rigidă şi inoportună în multe cazuri, va servi în continuare ca barieră pentru alocarea resurselor spre aplicaţii practice. Dacă politicile şi procedurile de control intern nu vor fi îmbunătăţite, acestea nu vor asigura valorificarea judicioasă a resurselor publice şi nu vor garanta evitarea conflictelor

de interese. Modelul de finanţare instituţională necondiţionată şi fără criterii clare de la bugetul de stat va genera în continuare hazard moral şi va anihila motivaţiile pentru optimizarea structurilor administrative şi auxiliare extinse. Lipsa unei supravegheri strategice a sectorului din partea Parlamentului şi Guvernului vor favoriza alocarea improprie a resurselor în sfera de cercetare-dezvoltare, continuînd să fie finanţate activităţi străine pentru instituţiile de cercetare, în timp ce activitatea de inovare şi transfer tehnologic va continua să sufere.

1.7. Rezumat privind situaţia actuală în domeniul inovaţiilor

65. Evaluarea stării actuale în domeniul inovaţiilor expusă mai sus reflectă următoarele probleme principale care frînează elaborarea şi implementarea inovaţiilor:

1) structura instituţională necorespunzătoare practicii europene şi cerinţelor dictate de situaţia actuală, aceasta fiind cauza principală a guvernării neeficiente a sectorului cercetare-dezvoltare în ansamblu;

2) repartizarea neadecvată a surselor financiare, în detrimentul programelor şi proiectelor de inovare, fără utilizarea factorilor ce asigură concurenţa loială;

3) utilizarea neeficientă a surselor financiare alocate;

4) infrastructura destinată elaborării şi implementării inovaţiilor subdezvoltată;

5) tendinţa slabă a mediului de afaceri către absorbţia inovaţiilor;

6) lipsa sistemului de monitorizare şi raportare a rezultatelor utilizării alocaţiilor financiare, în baza unor indicatori de rezultat prestabiliţi;

7) lipsa asocierii între întreprinderi, firme inovaţionale şi instituţii ştiinţifice în clustere inovaţionale, acestea fiind mecanisme noi pentru Republica Moldova de asociere şi colaborare a agenţilor economici.

[Pct.65 completat prin Hot.Guv. nr.28 din 01.02.2016, în vigoare 05.02.2016]

II. STRATEGIA DE INTERVENŢIE

2.1. Sistemul inovaţional în Republica Moldova: analiza SWOT

66. În secţiunile anterioare au fost identificate avantajele şi dezavantajele sistemului de inovare naţional în comparaţie cu ţările CSI şi Europei Centrale şi de Est. De asemenea, au fost elucidate riscurile cu care se confruntă sistemul pe termen scurt şi mediu, precum şi oportunităţile care ar putea să consolideze rezultatele obţinute pînă în prezent de Republica Moldova. Tabelul 8 face sumarul analizei, pentru a servi ca punct de pornire la formularea scopurilor, obiectivelor şi priorităţilor strategice.

Tabelul 8

SWOT: sistemul de inovare naţional al Republicii Moldova

Avantaje	Dezavantaje
• Nivelul relativ înalt de finanţare publică a sectorului educaţiei. • Nivelul înalt de dezvoltare a infrastructurii digitale. • Proporţie relativ înaltă a forţei de muncă angajate în sectoare intensive în cunoştinţe. • Activitatea intensă de inventică, reflectat de un nivel foarte înalt de solicitări naţionale de patente. • Număr foarte înalt de aplicaţii naţionale depuse pentru protecţia mărcilor şi a modelelor de utilitate.	• Abandonul şcolar, calitatea neuniformă a studiilor şi înrolare redusă în studii universitare. • Calitatea (capacitatea) insuficientă a institutelor de cercetare. • Nivelul scăzut de dezvoltare a infrastructurii fizice. • Protecţia insuficientă a drepturilor investitorilor. • Piaţa creditară şi de capital subdezvoltată. • Volumul mic de investiţii private în cercetare.

• Cota relativ înaltă a exporturilor de bunuri tehnologic avansate şi a exporturilor de bunuri de creaţie. • Cota relativ înaltă a exporturilor de servicii de computere şi comunicaţii în total exporturi servicii.	• Centralizarea excesivă a sistemului naţional de cercetare-dezvoltare. • Subdezvoltarea conexiunilor inovaţionale. • Subfinanţarea transferurilor tehnologice. • Influx prea mic de investiţii străine directe. • Densitate mică a firmelor locale. • Prezenţa redusă a companiilor în Internet. • Utilizarea redusă a tehnologiilor informaţionale şi de comunicaţii în business şi organizaţii.
Oportunităţi	**Riscuri**
• Creşterea veniturilor populaţiei. • Extinderea rapidă a utilizării Internetului în societate. • Existenţa unei diaspore ştiinţifice moldoveneşti în importante centre de cercetare şi universitare străine. • Aprofundarea integrării cu UE (comerţ, vize, FP7). • Creşterea preţurilor la produse alimentare. • Extinderea programelor de stat de suport a IMM-urilor prin introducerea unor componente de inovare. • Suport din partea donatorilor. • Crearea clusterelor inovaţionale, industriale	• Predominarea practicilor agricole tradiţionaliste şi abandonarea sectorului de către tineri. • Piaţa internă mică şi fragmentată. • Economia polarizată din punct de vedere regional. • Emigrarea forţei de muncă şi a cadrelor de cercetare. • Bariere informale şi netarifare în calea comerţului. • Corupţia extinsă. • Modelul defectuos de guvernare a sectorului de cercetare-dezvoltare.

[Pct.66 (Tabelul 8) completat prin Hot.Guv. nr.28 din 01.02.2016, în vigoare 05.02.2016]

2.2. Scopul Strategiei

67. Scopul Strategiei este de a asigura un cadru consistent de politici orizontale ce vor contribui la sporirea competitivităţii internaţionale a ţării şi la edificarea unei economii bazate pe cunoaştere, prin dezvoltarea capitalului uman, prin consolidarea capacităţilor firmelor moldoveneşti de a absorbi, genera şi difuza inovaţii şi prin interconectarea mai strînsă a acestora cu centrele universitare şi de cercetare.

2.3. Viziunea strategică

68. Către anul 2020 dezvoltarea economică a societăţii moldoveneşti se va baza pe un sistem inovaţional naţional compus din firme inovatoare şi competente, conectate în cadrul unor parteneriate inovaţionale cu universităţi şi centre de cercetare naţionale şi străine. Impactul economic al sistemului inovaţional se va reflecta prin mai multe locuri noi de muncă, venituri mai mari şi exporturi mai competitive, iar impactul social prin contribuţia la depăşirea problemelor critice cu care se confruntă Republica Moldova, inclusiv sărăcia, vulnerabilitatea la condiţiile climaterice, lipsa propriilor resurse energetice, sănătatea şubredă a populaţiei, degradarea mediului rural şi problemele ecologice.

2.4. Principiile politicii de stat în domeniul inovării

69. Pentru a asigura un cadru predictibil de alocare a resurselor şi de promovare a activităţilor inovaţionale, politicile Guvernului Republicii Moldova în domeniul inovării vor respecta cîteva principii definitorii:

1) principiul transparenţei: Guvernul va asigura transparenţa în implementarea politicilor de suport a inovaţiilor şi va pune la dispoziţia publicului toate datele financiare şi nonfinanciare referitoare la implementarea Strategiei, Programelor de Stat şi proiectelor finanţate;

2) principiul participării: Guvernul va asigura că procesul de luare a deciziilor pe parcursul implementării Strategiei va implica un număr suficient de participanţi din societate care vor reprezenta interesele tuturor actorilor vizaţi de politicile de inovare;

3) principiul complementarităţii: Prin intervenţiile sale, Guvernul nu va substitui, ci va complementa eforturile şi resursele firmelor, comunităţii de cercetare şi universitare în procesul de inovare;

4) principiul neutralităţii politicii: Guvernul va asigura că politicile în domeniul inovării vor susţine un număr maximal posibil de beneficiari care vor respecta un set predefinit de standarde universale, fără a acorda preferinţă anumitor sectoare economice;

5) principiul maximizării impactului social: Între proiectele inovatoare sau intervenţiile de politici identice ca efect economic sau resurse solicitate, Guvernul va da prioritate celor care vor asigura beneficii sociale maximale, inclusiv prin difuziunea cunoştinţelor achiziţionate/generate şi vor oferi soluţii pentru provocările de dezvoltare societală;

6) principiul cooperării instituţionale în definirea şi implementarea politicii: Guvernul nu abordează prezenta Strategie ca pe un document "sectorial", ci ca pe un angajament comun al tuturor autorităţilor de politici cu competenţe în domeniu, inclusiv, Ministerul Economiei, Ministerul Educaţiei, Ministerul Finanţelor şi Academia de Ştiinţe a Moldovei;

7) principiul toleranţei rezonabile faţă de risc şi eşecuri: Procesul de inovare este unul inerent riscant, succesul căruia nu este garantat. Guvernul va asigura valorificarea cît de eficientă posibilă a resurselor publice utilizate, dar înţelege că unele proiecte şi intervenţii ar putea să nu dea rezultatele scontate. Minimizarea acestui risc va fi asigurată prin aranjamente instituţionale propice pentru asigurarea celorlalte principii enumerate mai sus.

2.5. Premisele Strategiei

70. Succesul în implementarea Strategiei este condiţionat de continuarea eforturilor pentru consolidarea unui mediu economic şi instituţional favorabil pentru dezvoltarea antreprenoriatului în general, nu doar a celui inovaţional. Strategia se bazează pe premisa că vor continua şi se vor intensifica reformele orientate spre înlăturarea constrîngerilor-cheie care limitează iniţiativa privată şi inovaţiile. În mod specific, se mizează pe faptul că vor continua reformele care au drept obiectiv:

1) promovarea activităţii de antreprenoriat, în general, şi în mediul rural şi în oraşele mici, în special;

2) reducerea poverii administrative şi regulatorii în derularea afacerilor, inclusiv prin continuarea reformelor orientate spre reducerea costurilor de lansare a businessului şi de rezolvare a insolvabilităţii;

3) minimizarea oportunităţilor pentru aranjamente corupte în interacţiunile dintre firme şi stat şi accelerarea producerilor birocratice;

4) sporirea eficienţei guvernamentale în ansamblu;

5) asigurarea transparenţei în acordarea ajutorului de stat;

6) asigurarea şi promovarea concurenţei oneste;

7) fortificarea mediului instituţional pentru protecţia drepturilor consumatorilor;

8) protecţia drepturilor de proprietate şi a liberei iniţiative;

9) adoptarea codului educaţiei şi continuarea reformei sistemului educaţional, în special a treptei universitare;

10) sporirea nivelului de finanţare a sistemului educaţional şi alocarea mai eficientă a resurselor în interiorul sectorului, cu accent major pe salarizarea cadrelor didactice;

11) dezvoltarea în continuare a sferei ştiinţei naţionale şi sporirea atractivităţii carierei ştiinţifice pentru tineri.

71. Dacă nu vor fi înlăturate sau atenuate constrîngerile respective, acestea pot să compromită eforturile statului şi firmelor de a dezvolta oferta naţională de bunuri şi servicii inovaţionale.

2.6. Obiectivele Strategiei

72. Strategia se bazează pe un set de 5 obiective generale care, la rîndul lor, sînt detaliate într-o serie de obiective specifice şi acţiuni. Obiectivele generale stabilite în cadrul Strategiei răspund celor mai problematice aspecte identificate în analiza situaţiei şi vor asigura atingerea scopului general şi realizarea viziunii strategice formulate.

2.6.1. Obiectivele generale

A. Adoptarea unui model deschis de guvernare a sferei de cercetare şi inovare.

73. Acest obiectiv răspunde necesităţii de a valorifica cît mai judicios posibil resursele financiare limitate de care dispune societatea. Sporirea eficienţei în alocarea resurselor, atît la nivelul deciderii priorităţilor, cît şi la nivel operaţional, va permite obţinerea unor rezultate inovaţionale superioare şi valorificarea mai bună a potenţialului inovaţional care există în societate. Transparentizarea procesului de guvernare a sistemului de inovare şi asigurarea unei mai bune şi mai obiective evaluări a impactului politicilor va asigura pentru viitor un suport politic şi financiar sporit pentru dezvoltarea inovaţiilor naţionale, o încredere mai înaltă din partea contribuabililor vizavi de utilizarea resurselor financiare publice şi un interes mai mare din partea capitalului privat pentru finanţarea activităţilor inovaţionale. La modul practic, acest obiectiv presupune, inclusiv, următoarele acţiuni: consolidarea continuă a capacităţilor Parlamentului, Guvernului şi Ministerului Economiei în elaborarea, evaluarea şi supravegherea politicilor inovaţionale; crearea unui Consiliu interministerial pentru coordonarea programelor de stat în domeniul cercetării, dezvoltării tehnologice şi inovării; fortificarea rolului coordonator al Ministerului Economiei în politicile de dezvoltare tehnologică şi inovaţionale la nivelul întregii economii; reformarea Agenţiei pentru Inovare şi Transfer Tehnologic în instituţie publică, fondată de Guvern, în calitate de structură implementatoare a politicilor inovaţionale; asigurarea finanţării ştiinţei fundamentale şi aplicate din mijloace financiare prevăzute pentru cercetări ştiinţifice (administrate de AŞM) şi a proiectelor de dezvoltare tehnologică şi inovaţională din surse financiare pentru inovare si transfer tehnologic (administrate de Agenţia reformată) prevăzute în bugetul de stat în acest scop; elaborarea programelor de stat în domeniul cercetării, dezvoltării tehnologice şi inovaţiilor şi asigurarea unei participări transparente şi echitabile la tenderele publice pentru procurarea lucrărilor de cercetare, dezvoltare tehnologică şi inovare pentru realizarea programelor.

B. Abilitarea populaţiei cu competenţe inovaţionale.

74. În procesul de dezvoltare a economiei inovative, capitalul uman este principala forţă motrice. Din acest considerent, un efort consistent şi de durată trebuie să fie depus pentru ca populaţia să fie capabilă să genereze idei, să absoarbă noi cunoştinţe şi să se adapteze la schimbările economice care, uneori, pot avea caracter disruptiv, pot duce la lichidarea firmelor şi sectoarelor ineficiente, dar şi la apariţia unor noi firme şi sectoare mai eficiente. În formarea capitalului uman, o importanţă majoră va fi atribuită sistemului educaţional formal, instruirii la locul de muncă în cadrul companiilor şi instruirii pe tot parcursul vieţii, inclusiv cu utilizarea intensă a oportunităţilor şi posibilităţilor oferite de TIC.

C. Orientarea firmelor spre inovare.

75. Antreprenoriatul inovaţional reprezintă o componentă-cheie care va asigura Republicii Moldova o creştere economică durabilă. Antreprenorii angajaţi în activităţi inovaţionale şi firmele cu flexibilitate şi competenţe tehnologice înalte vor forma nucleul competitiv al economiei naţionale. Promovarea antreprenoriatului inovaţional presupune renunţarea la abordări protecţioniste depăşite, care nu fac decît să prezerve structurile ineficiente, şi deschiderea autentică a ţării la circuitul internaţional al ideilor, persoanelor, mărfurilor, serviciilor şi capitalurilor. Deşi majoritatea absolută a firmelor moldoveneşti nu desfăşoară activităţi de cercetare şi dezvoltare tehnologică, aceasta nu înseamnă că un asemenea potenţial nu ar exista. Statul va oferi suport pentru firmele care se angajează să utilizeze resursele proprii pentru elaborarea unor noi tehnologii de perspectivă. Consolidarea capacităţilor de generare a inovaţiilor este posibilă numai pe termen lung, după ce firmele vor învăţa să copieze, să reproducă, să îmbunătăţească şi să optimizeze tehnologiile existente prin fortificarea cooperării dintre acestea şi instituţiile ştiinţifice, academice şi educaţionale, prin organizarea businessului sub formă de asocieri de tip cluster. Pe termen scurt, acest obiectiv include măsuri şi acţiuni pentru susţinerea firmelor care-şi asumă îmbunătăţiri de design şi aspect al produselor, perfecţionarea modelelor de prestare a serviciilor, adoptarea de noi soluţii de marketing şi organizaţionale.

[Pct.75 modificat prin Hot.Guv. nr.28 din 01.02.2016, în vigoare 05.02.2016]

D. Aplicarea cunoştinţelor pentru rezolvarea problemelor globale şi societale.

76. Fortificarea conexiunilor de inovare între firme, universităţi şi institutele de cercetare, inclusiv prin crearea şi dezvoltarea clusterelor inovaţionale, va asigura fuzionarea productivă a competenţelor şi resurselor necesare pentru o economie inovativă – capitalul financiar, capitalul uman şi capitalul ştiinţific. Sinergia acestora va rezulta în produse şi servicii noi, eventual de nişă, dar capabile să concureze cu succes pe piaţa naţională şi externă. Formarea unui mediu de cercetare deschis, performant şi atractiv va favoriza integrarea în procesele economice care au loc în ţară şi în lume, generarea de rezultate noi la nivel mondial, şi-l va face mai atractiv atît pentru cercetători, cît şi pentru firmele care au nevoie să dezvolte tehnologii şi produse noi.

[Pct.76 completat prin Hot.Guv. nr.28 din 01.02.2016, în vigoare 05.02.2016]

E. Stimularea cererii pentru produse şi servicii inovatoare.

77. Acest obiectiv vizează măsuri şi acţiuni de stimulare a cererii de consum şi investiţionale pentru produse inovatoare şi de promovare a inovaţiilor în societate. Este necesară creşterea cererii atît din partea statului (prin utilizarea unor instrumente stimulatorii în cadrul achiziţiilor publice), cît şi a cererii private, inclusiv prin apărarea şi promovarea mai fermă a drepturilor consumatorilor. Consumatorii trebuie să-şi dezvolte în continuare cererea pentru bunuri şi servicii mai calitative, să nu se resemneze atunci cînd le sînt încălcate drepturile de consumatori şi să reclame în mod activ respectarea acestor drepturi. Totodată, este important ca guvernul să recupereze decalajul pe care-l are faţă de sectorul privat în ceea ce priveşte cererea pentru bunuri şi servicii inovaţionale şi să utilizeze puterea sa de cumpărare şi instrumentele regulatorii pentru a impulsiona dezvoltarea pieţelor şi valorificarea talentelor inovaţionale existente în societatea moldovenească.

2.6.2. Obiective specifice şi acţiuni

78. Obiectivele generale identificate mai sus, sînt detaliate, în cele ce urmează, în obiective specifice, măsuri şi acţiuni concrete care vor fi realizate în procesul de implementare a prezentei Strategii.

A. Adoptarea unui model deschis de guvernare a sferei de cercetare şi inovare.

A1. Reforma instituţională în sfera de cercetare şi inovare:

1) revizuirea Codului cu privire la ştiinţă şi inovare pentru aducerea prevederilor în conformitate cu prezenta Strategie, inclusiv sub aspectul descentralizării procesului de determinare a priorităţilor şi liberalizării condiţiilor de acces la fondurile publice pentru finanţarea sferei de cercetare şi inovare;

2) elaborarea şi aprobarea modificărilor la Regulamentul Ministerului Economiei pentru a fortifica rolul ministerului în elaborarea şi coordonarea politicilor de dezvoltare tehnologică şi inovaţionale în toate sectoarele economice;

3) crearea prin hotărîre de Guvern Consiliului interministerial pentru Coordonarea Programelor de Stat în domeniul cercetării, dezvoltării tehnologice şi inovării şi asigurarea funcţionării acestuia cu competenţe de promovare la nivel înalt a politicilor de stat sectoriale în domeniu, prin coordonarea programelor de stat şi proiectelor din sfera dezvoltării tehnologice şi inovării, reieşind din direcţiile strategice ale activităţii menţionate şi necesităţile sectoarelor economiei naţionale;

4) reformarea Agenţiei pentru Inovare şi Transfer Tehnologic în instituţie publică, fondată de Guvern, în calitate de structură implementatoare a politicilor inovaţionale;

5) instituirea posturilor de consilieri ai Preşedintelui Republicii Moldova şi Prim-ministrului Republicii Moldova pe cercetare, dezvoltare tehnologică şi inovare, pentru asigurarea supravegherii la nivel înalt a politicilor în domeniu;

6) reconsiderarea Strategiei de dezvoltare regională în vederea identificării şi aplicării instrumentelor de impulsionare a implementării inovaţiilor;

7) ajustarea regulamentelor ministerelor de ramură pentru atribuirea clară a competenţelor şi responsabilităţilor care le revin în formularea programelor de stat în domeniul de cercetare-inovare şi consolidarea capacităţilor acestora în formularea priorităţilor de stat în domeniul cercetării şi inovării;

8) elaborarea de către ministerele de ramură, cu suportul comunităţii academice naţionale şi externe şi experţilor independenţi şi prin consultări publice cu toate părţile vizate, a Programelor de Stat pe termen mediu în domeniul cercetării-inovării.

***A2. Asigurarea instruirii personalului pentru fortificarea competenţelor în domeniul politicilor inovaţionale*:**

1) asigurarea instruirii membrilor şi personalului comisiilor parlamentare de specialitate în domeniul evaluării politicilor de cercetare-inovare (Comisia pentru economie, buget şi finanţe, Comisia pentru cultură, educaţie, cercetare, tineret, sport şi mass-media şi Comisia protecţie socială, sănătate şi familie);

2) asigurarea instruirii angajaţilor din direcţiile specializate ale Ministerului Economiei în domeniul analizei şi elaborării politicilor de cercetare-inovare;

3) asigurarea instruirii angajaţilor ministerelor de ramură, Organizaţiei pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici şi Mijlocii, Organizaţiei de Atragere a Investiţiilor şi Promovare a Exporturilor în evaluarea proiectelor de dezvoltare tehnologică şi inovaţionale.

A3. Îmbunătăţirea sistemului de evidenţă statistică a activităţilor şi politicilor inovaţionale:

1) evaluarea internaţională a sistemului statistic naţional, sub aspectul satisfacerii necesităţilor de indicatori statistici pentru monitorizarea activităţilor şi politicilor inovaţionale;

2) revizuirea sistemului de indicatori statistici şi cercetări statistice, elaborarea metodologiei şi implementarea indicatorilor privind statistica inovaţională conform cerinţelor Uniunii Europene în sistemul statistic naţional;

3) asigurarea de către entităţile inovatoare şi de cercetare a raportării financiare şi statistice transparente pe marginea proiectelor de cercetare pentru toate sursele de finanţare;

4) perfecţionarea statisticii achiziţiilor publice, pentru a asigura evidenţa achiziţiilor de bunuri şi servicii inovaţionale, elaborarea şi implementarea setului de indicatori.

A4. Asigurarea transparenţei comunicării şi consultării publice:

1) instituirea, în cadrul Ministerului Economiei, a unui Consiliu consultativ pe politici de dezvoltare tehnologică şi inovare pentru consultarea publică a politicilor inovaţionale, cu implicarea experţilor străini şi naţionali, inclusiv din diasporă, şi a altor părţi interesate de politicile în domeniu;

2) includerea reprezentanţilor comunităţii inovaţionale şi de cercetare în componenţa Grupului consultativ al Ministerului Economiei;

3) includerea reprezentanţilor Ministerului Economiei, Ministerului Educaţiei, ai sectorului privat, universitar şi societăţii civile în componenţa Consiliului Suprem pentru Ştiinţă şi Dezvoltarea Tehnologică al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

B. Abilitarea populaţiei cu competenţe inovaţionale.

B1. Adaptarea programelor de instruire formală la necesităţile dezvoltării inovaţionale şi susţinerea intrării tinerelor talente în sfera inovaţională:

1) introducerea cursurilor opţionale de inventică şi creativitate tehnologică în treapta de studii primare, gimnaziale, liceale şi universitare;

2) introducerea cursurilor opţionale de antreprenoriat şi economie în treapta de studii gimnaziale şi liceale;

3) organizarea olimpiadelor raionale, municipale şi naţionale de inventică şi creativitate tehnologică pentru elevi şi studenţi;

4) elaborarea şi implementarea programelor educaţionale aferente procesului inovaţional la facultăţile de management şi inginerie: dreptul şi economia proprietăţii intelectuale; managementul inovării; marketingul produselor noi; evaluarea şi comercializarea obiectelor de proprietate intelectuală;

5) majorarea în medie cu 25% a bursei pentru studenţi, masteranzi şi doctoranzi în ştiinţele exacte, inginerie şi tehnologii şi creşterea cu 5% (estimativ) anual a numărului de studenţi, masteranzi şi doctoranzi în ştiinţele exacte, inginerie şi tehnologie, de la 19700 în anul 2014 la 26500 în anul 2020 din contul redistribuirii locurilor pentru specialităţile neatractive pentru piaţa muncii;

6) efectuarea periodică a prospecţiunilor tehnologice şi a prospecţiunilor pieţei muncii naţionale, regionale, europene şi adaptarea curriculumului în domeniul educaţiei profesionale la necesităţile pieţelor;

7) continuarea eforturilor pentru asigurarea recunoaşterii internaţionale a diplomelor universitare moldoveneşti.

B2. Susţinerea şi popularizarea activităţilor inovaţionale:

1) acordarea suportului informaţional, consular şi organizaţional pentru participarea inovatorilor moldoveni, inclusiv tineri, la principalele evenimente internaţionale de inventică şi inovare;

2) asigurarea unei mai bune vizibilităţi naţionale şi internaţionale pentru rezultatele concursurilor “Cel mai bun elev inovator”, “Topul inovaţiilor” şi a Expoziţiei Internaţionale Specializate de invenţii, tehnologii şi produse noi INFOINVENT şi asigurarea informării companiilor moldoveneşti şi străine despre soluţiile propuse;

3) organizarea de concursuri printre inventatorii naţionali şi locali pentru rezolvarea problemelor stringente, cu care se ciocnesc cetăţenii, autorităţile publice locale, comunităţile locale şi regionale, întreprinderile de furnizare a serviciilor şi utilităţilor publice etc.;

4) popularizarea mai intensă a cercetării şi rezultatelor obţinute, precum şi a inovaţiilor din mediul naţional şi internaţional (prin reviste, emisiuni, interviuri, întîlniri de prezentare);

5) promovarea inovaţiilor agricole simple şi accesibile în practicile agricole de scară mică.

C. Orientarea firmelor spre inovare.

C1. Asigurarea cadrului legislativ pentru activităţile inovaţionale:

1) elaborarea legii privind Fondul pentru Inovare si Transfer Tehnologic, administrat de Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic restructurată, elaborarea regulamentului de finanţare, formarea Consiliului Director al Fondului;

2) elaborarea legii cu privire la fondurile venture;

3) modificarea legii privind societăţile pe acţiuni, sub aspectul fortificării drepturilor acţionarilor şi responsabilizării mai înalte a administratorilor societăţilor pe acţiuni;

4) revizuirea cadrului fiscal în vederea identificării şi înlăturării barierelor care împiedică asigurarea unui proces continuu de instruire a forţei de muncă;

5) simplificarea cadrului fiscal, vamal şi regulator aferent importului echipamentelor şi utilajelor;

6) evaluarea activităţii parcurilor ştiinţifico-tehnologice şi incubatoarelor inovaţionale şi revizuirea legii privind parcurile ştiinţifico-tehnologice sub aspectul funcţionalităţii, în vederea simplificării procesului de creare a parcurilor şi stabilire a rezidenţilor;

7) revizuirea Codului muncii al Republicii Moldova pentru asigurarea unei flexibilităţi mai mari pe piaţa muncii.

***C2. Facilitarea accesului inovatorilor la resurse de finanţare*:**

1) dezvoltarea în comun cu Banca Europeană de Reconstrucţie şi Dezvoltare (BERD) sau Banca Europeană pentru Investiţii (BEI) a unei linii de creditare bancară preferenţială pentru firmele inovatoare;

2) consolidarea capacităţilor instituţiilor bancare în evaluarea şi monitorizarea implementării planurilor de afaceri inovaţionale;

3) revizuirea Codului cu privire la ştiinţă şi inovare în vederea anulării criteriului de acreditare academică pentru accesarea fondurilor publice alocate pentru activităţi de cercetare-dezvoltare-inovare şi ajustarea cadrului normativ pentru liberalizarea condiţiilor de acces;

4) crearea condiţiilor ce vor permite accesul la fondurile publice alocate pentru activităţile de cercetare-dezvoltare-inovare a unui spectru larg de actori antrenaţi în procesul de inovare, inclusiv prin tendere publice organizate de ministerele ramurale.

***C3. Facilitarea relaţionării (networking-ului) şi integrării tehnologice a firmelor moldoveneşti şi străine*:**

1) acordarea de suport pentru relaţionarea IMM-urilor moldoveneşti cu finanţatorii de tip "business angels" ("îngeri investiţionali", investitori care investesc în afacerile noi, riscante, dar promiţătoare) şi pentru stimularea asocierii IMM-urilor inovatoare la asociaţii de business europene şi internaţionale;

2) facilitarea procesului de creare a unui Club de Investitori Inovaţionali din Republica Moldova, care ar întruni oameni de afaceri cu capacitatea de a furniza capital, consultanţă, practici pozitive şi modele pentru afacerile inovaţionale;

3) organizarea unor tabere de business (business-camps) în cadrul cărora liderii de business locali şi străini îşi vor împărtăşi experienţa de antreprenoriat inovaţional firmelor tinere;

4) derularea negocierilor strategice în vederea atragerii în Republica Moldova a firmelor internaţionale de mărime medie şi mare, cu capacităţi de generare a noilor lanţuri tehnologice şi creare a clusterelor inovaţionale;

5) fortificarea capacităţilor Organizaţiei pentru Atragerea Investiţiilor şi Promovarea Exporturilor, ale Camerei de Comerţ şi Industrie şi ale altor agenţii de suport pentru relaţionarea firmelor locale cu cele străine.

***C4. Asigurarea suportului de stat pentru firmele inovatoare*:**

1) elaborarea şi includerea modulului de "Management al Inovaţiilor" în programul de stat "Gestiunea eficientă a afacerii";

2) elaborarea şi implementarea programului de stat "Schimb de experienţă cu firmele europene în managementul avansat al inovaţiilor" pentru firmele care deja au demonstrat competenţe inovaţionale;

3) includerea componentelor de inovare în cadrul programelor de suport de stat a IMM-urilor (Programul de atragere a remitenţelor în economie – PARE1+1, Programul naţional de abilitare economică a tinerilor, Fondul special de garantare a creditelor);

4) includerea componentelor de inovare în regulamentul Fondului pentru Eficienţă Energetică pentru încurajarea inovaţiilor în domeniul conservării şi utilizării eficiente a energiei;

5) extinderea formulei de finanţare a proiectelor din domeniul inovării în formula 1+1 pentru procurarea tehnologiilor noi şi pentru proiectele de transfer tehnologic;

6) elaborarea şi implementarea programului de stat "Moldova Inovaţională" de susţinere a noilor afaceri inovaţionale (start-up) orientate spre export;

7) elaborarea şi implementarea programului de stat "Voucher Inovaţional IMM-urilor" pentru minigranturi destinate IMM-urilor inovaţionale pentru inovaţii de marketing şi organizaţionale, îmbunătăţirea paginilor electronice, îmbunătăţiri de design şi ambalaj în produsele industriale;

8) elaborarea şi implementarea Programului de Stat pentru finanţarea precompetitivă, susţinerea testării modelelor şi prototipurilor industriale;

9) elaborarea mărcii naţionale "Economia Verde" pentru produse şi procese şi a regulamentului de acordare şi utilizare.

D. Aplicarea cunoştinţelor pentru rezolvarea problemelor globale şi societale.

D1. Consolidarea conexiunilor de inovare între companii, sectorul educaţional şi cercetare:

1) susţinerea proiectelor de parteneriat public-privat în domeniul dezvoltării tehnologice şi implementării inovaţiilor în economia naţională şi în sfera socială;

2) acordarea suportului informaţional entităţilor inovaţionale (din cadrul universităţilor, institutelor de cercetări, asociaţiilor de business etc.) pentru identificarea oportunităţilor de inovare, inclusiv pentru asocierea acestor entităţi în clustere;

3) crearea consiliilor inovaţionale de ramură de către entităţile inovaţionale şi organizarea şedinţelor de lucru periodice pentru definirea priorităţilor de inovare şi dezvoltare tehnologică, monitorizarea situaţiei şi necesităţilor la nivel de ramură;

4) modificarea cadrului normativ aferent salarizării cadrelor universitare şi burselor studenţeşti, în vederea stimulării implicării cadrelor universitare şi studenţilor în activităţi de cercetare, dezvoltare tehnologică şi inovare;

5) încurajarea şi finanţarea prioritară din Fondul pentru Inovare si Transfer Tehnologic a proiectelor comune de inovare între universităţi, institute de cercetare şi companii;

6) asigurarea participării publice în definirea priorităţilor de cercetare şi organizarea exerciţiilor de prospecţiune tehnologică (technologic foresight) la nivelul producătorilor din sectoarele şi ramurile economice importante şi consumatorii bunurilor şi serviciilor furnizate;

7) acordarea suportului necesar unităţilor economice pentru crearea serviciilor de management în domeniul transferului de tehnologii, inovaţiilor, proprietăţii intelectuale şi marketingului, inclusiv prin dezvoltarea capacităţilor personalului şi internaţionalizarea relaţiilor de cooperare;

8) antrenarea studenţilor, masteranzilor şi cadrelor didactice din universităţi în elaborarea şi implementarea proiectelor de inovare;

9) stimularea parteneriatelor între universităţi şi firme, în vederea implicării ultimelor în procesul de instruire, în special în module de instruire practică;

10) dezvoltarea clusterelor inovaţionale (industriale) prin atragerea asistenţei tehnice în scopul propagării celor mai bune practici internaţionale cu privire la crearea clusterelor

[Obiectivul specific D1 pct.78 completat prin Hot.Guv. nr.28 din 01.02.2016, în vigoare 05.02.2016]

D2. Sporirea eficacităţii entităţilor inovaţionale în implementarea inovaţiilor provenite din cercetare:

1) promovarea şi stimularea implementării sistemelor de management a calităţii şi acreditării laboratoarelor în entităţile inovaţionale;

2) evaluarea coordonată a instituţiilor de învăţământ superior de către instituţia statală responsabilă de evaluarea şi asigurarea calităţii în domeniu şi restructurarea acestora în conformitate cu rezultatele evaluărilor;

3) definirea criteriilor de performanţă a entităţilor inovaţionale pentru finanţarea activităţilor respective din surse publice;

4) restructurarea în baza criteriilor de performanţă ex-ante şi ex-post a instituţiilor publice şi universităţilor în scopul finanţării adecvate a activităţilor de inovare în cadrul acestora;

5) elaborarea criteriilor de performanţă pentru personalul ce activează în domeniul inovaţiilor pentru remunerarea echitabilă a muncii acestora;

6) asigurarea şi încurajarea mobilităţii universitare interne şi externe, atît pentru studenţi, cît şi pentru cadrele didactice.

***D3. Facilitarea integrării inovatorilor şi cercetătorilor moldoveni în circuitul global al inovaţiilor şi ideilor*:**

1) diversificarea oportunităţilor de participare a firmelor în proiectele internaţionale şi informarea activă a comunităţii inovaţionale despre oportunităţile existente;

2) identificarea şi promovarea internaţională şi naţională a exemplelor de excelenţă inovaţională şi tehnologică a companiilor moldoveneşti (catalogul bunelor practici);

3) promovarea şi stimularea integrării cercetării naţionale în cea internaţionala, inclusiv prin intermediul Programului Cadru 7 (FP7) şi promovarea oportunităţilor de finanţare a activităţilor de cercetarea în favoarea IMM-urilor în FP7 şi dezvoltarea competenţelor cadrelor didactice şi ştiinţifice în acest scop;

4) promovarea activă a oportunităţilor de networking de cercetare şi inovaţional în UE, CSI şi la scară globală, în cadrul unor conferinţe anuale dedicate;

5) ajustarea politicii naţionale de imigrare pentru dezvoltarea de parteneriate durabile între organizaţiile de cercetare, universităţi şi firme, prin atragerea specialiştilor străini în activităţile din cadrul sistemului naţional de inovare şi în procesul educaţional;

6) promovarea cercetărilor aplicate în colaborare cu cercetătorii din alte ţări, inclusiv cu cercetătorii moldoveni emigraţi;

7) dezvoltarea posibilităţilor de schimb internaţional de studenţi, profesori şi cercetători în domenii tehnologice şi inginereşti;

8) dezvoltarea relaţiilor cu diaspora ştiinţifică, pentru integrarea sectorului naţional de cercetare în cooperarea internaţională, dar şi pentru asigurarea evaluării obiective a proiectelor de cercetare.

E. Stimularea cererii pentru produse şi servicii inovatoare.

***E1. Promovarea Internetului de bandă largă, ca platformă pentru dezvoltarea serviciilor şi inovării on-line*:**

1) implementarea unui Program de promovare a utilizării calculatoarelor în sectorul gospodăriilor casnice;

2) asigurarea reducerii costurilor de conectare la Internet şi promovarea activă a concurenţei pe piaţa serviciilor Internet;

3) asigurarea infrastructurii pentru dezvoltarea şi utilizarea instrumentelor electronice de plată, semnăturii electronice, e-bankingului, e-comerţului;

4) asigurarea tranziţiei efective şi accelerate a serviciilor guvernamentale pe platforme on-line;

5) promovarea utilizării TIC de către companii în procesele tehnologice şi de management, inclusiv în agricultură.

***E2. Achiziţii de stat pentru stimularea activităţii inovaţionale*:**

1) achiziţionarea competitivă a serviciilor de cercetare-dezvoltare-inovare în cadrul Programelor de Stat;

2) includerea în Legea achiziţiilor publice şi actele regulatorii a standardelor minime de calitate a managementului pe care trebuie să le întrunească operatorii calificaţi pentru furnizarea mărfurilor, prestarea serviciilor şi efectuarea lucrărilor în sectoare tehnologic avansate (inclusiv, deţinerea de certificate ISO 9001 şi ISO 14001);

3) introducerea modificărilor în Legea achiziţiilor publice şi completarea Legii cu privire la ajutorul de stat pentru reglementarea achiziţiilor competitive de servicii de cercetare-dezvoltare.

III. ESTIMAREA IMPACTULUI ŞI COSTURILOR IMPLEMENTĂRII STRATEGIEI

79. Implementarea Strategiei va accelera dezvoltarea sistemului inovaţional al Republicii Moldova, va îmbunătăţi percepţia inovaţiilor de către societate, va facilita transformarea rezultatelor cercetării în produse şi servicii inovaţionale şi comercializarea lor, va asigura o nouă calitate a creşterii economice, va dezvolta cultura inovaţională şi capitalul uman şi va contribui la îmbunătăţirea calităţii vieţii cetăţenilor. Impactul pozitiv al implementării Strategiei se va exprima prin:

1) sporirea competitivităţii economiei naţionale prin valorificarea economică a inovaţiilor tehnologice, de produs, de marketing şi organizaţionale, atît a celor inedite, generate în ţară, cît şi prin absorbţia celor deja existente;

2) accelerarea ritmurilor de creştere economică şi îmbunătăţirea calităţii acesteia;

3) creşterea exporturilor de mărfuri şi servicii cu valoare adăugată înaltă, intensive în cunoştinţe, competenţe şi componente tehnologice;

4) majorarea investiţiilor interne şi străine în economie şi diversificarea acestora la nivel de sectoare, inclusiv în sectoarele cu mare potenţial de export;

5) sporirea productivităţii muncii şi remunerării forţei de muncă;

6) crearea noilor locuri de muncă;

7) intensificarea dezvoltării regionale;

8) sporirea calităţii şi relevanţei rezultatelor sectorului de cercetare;

9) consolidarea capacităţilor instituţionale şi a potenţialului uman din sistemul naţional de inovare, inclusiv prin asigurarea motivării adecvate a angajaţilor şi sporirea atractivităţii pentru tineret;

10) îmbunătăţirea managementului în sistemul naţional de inovare;

11) ameliorarea numerică şi calitativă a prezenţei comunităţii de cercetare şi inovaţionale a Moldovei în programele şi reţele internaţionale;

12) integrarea mai rapidă a IMM-urilor moldoveneşti în lanţurile tehnologice europene şi globale;

13) îmbunătăţirea calităţii vieţii populaţiei şi o tranziţie accelerată la economia bazată pe cunoaştere.

80. Costurile financiare de implementare a Strategiei au fost evaluate, pentru costurile estimabile, la circa 1,6 miliarde lei pentru întreaga perioadă de implementare. Aceasta practic nu presupune alocarea unor mijloace suplimentare celor care în prezent sînt alocate pentru sfera de cercetare şi inovare, ci, în primul rînd, o alocare şi o distribuţie mai judicioasă a resurselor existente şi planificate. Costurile evaluate nu includ finanţarea instituţională pe care o vor primi institutele de cercetare şi universităţile restructurate în urma unui proces de evaluare instituţională. Totodată, în implementarea Strategiei vor fi atrase şi mijloacele financiare private, astfel încît povara asupra bugetului de stat nu va creşte esenţial în comparaţie cu situaţia actuală. Resursele financiare din sursele naţionale vor proveni din:

1) bugetul de stat, în limita alocărilor planificate pentru sfera cercetare-inovare (finanţare directă pentru instituţiile de cercetare şi Academia de Ştiinţe a Moldovei), pentru programele de stat din sfera cercetării, dezvoltării tehnologice şi inovării (finanţare în cadrul unor tendere publice) şi pentru programele de stat de suport general pentru business, cu intensificarea componentelor de suport al activităţilor inovaţionale;

2) proiecte de transfer tehnologic cu cofinanţare obligatorie de către mediul de afaceri;

3) investiţii private în dezvoltarea infrastructurii inovaţionale;

4) investiţiile private în cercetare, dezvoltarea tehnologică şi inovaţii;

5) parteneriate public-private în domeniul inovării.

81. Finanţările din surse bugetare de stat vor fi efectuate în mod transparent, în cadrul unor concursuri publice sau în cadrul unor acorduri de finanţare instituţională, condiţionate de obţinerea unor performanţe. Procesul de determinare a priorităţilor, alocare a resurselor şi evaluare a proiectelor se va face cu implicarea experţilor independenţi, inclusiv a celor din străinătate. Aceasta va asigura eliminarea conflictelor de interese, va asigura transparenţa şi obţinerea celei mai înalte valori pentru resursele alocate.

82. Pentru finanţarea activităţilor de inovare vor fi atrase pe larg fondurile internaţionale, în special, cele europene. Va fi valorificat potenţialul oferit de procesul de integrare europeană în materie de cercetare şi inovare prin participarea la programele de finanţare ale Uniunii Europene, inclusiv:

1) Instrumentul Politicii Europene de Vecinătate – prin intermediul Programului Operaţional Comun (POC) România-Moldova-Ucraina;

2) Programul-cadru de cercetare şi dezvoltare tehnologică, îndeosebi acţiunile menite să dezvolte capacitatea anumitor regiuni (“Potenţial de cercetare”) şi finanţarea europeană pe regiuni (“Regiuni ale cunoaşterii”);

3) Programul Iniţiativei Central-Europene.

83. Resurse importante ar putea fi atrase, îndeosebi, în cadrul Programului Operaţional Comun România-Ucraina-Moldova 2007-2013. În cazul Republicii Moldova, toată ţara este eligibilă pentru cooperare în cadrul acestui Program. Instituţiile de cercetare-inovare, universităţile, organizaţiile educaţionale şi firmele pot beneficia de granturi pentru consolidarea capacităţilor administrative, tehnice şi financiare, în special în cadrul a două priorităţi din cele patru ale programului şi anume: prioritatea 1 "Către o economie mai competitivă a zonei de frontieră" şi prioritatea 4 "Asistenţă tehnică".

84. Vor fi valorificate oportunităţile de sprijinire şi stimulare a activităţilor inovaţionale oferite de către organizaţiile străine şi internaţionale cum ar fi Comisia Economică pentru Europa a Naţiunilor Unite (UNECE), Organizaţia pentru dezvoltarea industrială a Naţiunilor Unite (UNIDO), programele Comisiei Europene TAIEX şi programele Twininnig de cooperare între autorităţile publice ale UE cu ţările terţe, BSEC (Black Sea Economic Cooperation), Science and Technology Center in Ukraine (STCU), SCOPES (Scientific Co-operation between Eastern Europe and Switzerland), Programul Ştiinţa pentru Pace şi Securitate care include activităţi finanţate direct de NATO, programele de studii internaţionale Marie Curie şi altele.

IV. IMPLEMENTAREA, MONITORIZAREA, RAPORTAREA ŞI EVALUAREA STRATEGIEI

4.1. Etapele de implementare a Strategiei

85. Strategia va servi ca document-cheie pentru coordonarea activităţii tuturor autorităţilor de politici cu competenţe în domeniul inovaţiilor. Implementarea Strategiei se va efectua prin implicarea autorităţilor publice vizate, dar şi cu implicarea mediului de afaceri şi societăţii civile. Implementarea va fi efectuată în două etape: 1) etapa organizaţională şi de consolidare a capacităţilor (anii 2013-2015) şi 2) etapa dezvoltării inovaţionale (anii 2015-2020).

86. La etapa organizaţională şi de consolidare a capacităţilor vor fi realizate următoarele: 1) perfecţionarea cadrului legislativ; 2) elaborarea şi ajustarea Programelor de Stat aferente inovării; 3) dezvoltarea capacităţilor autorităţilor de stat implicate şi 4) dezvoltarea capacităţilor statistice.

87. La etapa dezvoltării inovaţionale vor fi realizate următoarele:

1) punerea în aplicare a programelor elaborate;
2) evaluarea institutelor de cercetare şi universităţilor;
3) utilizarea capacităţilor instituţionale create;
4) evaluarea intermediară a Strategiei (anul 2017); şi
5) dezvoltarea continuă a instrumentelor elaborate.

4.2. Monitorizarea, raportarea şi evaluarea

88. Strategia va fi implementată pe baza Planului de acţiuni (anexa nr.1) care va fi revizuit şi ajustat în funcţie de necesitate. Aceasta va permite corectarea unor acţiuni, în funcţie de schimbările care se pot produce în cadrul general de politici şi de resurse. Responsabil de revizuirea şi ajustarea Planului de Acţiuni este Ministerul Economiei. Planul de Acţiuni va servi ca unul din principalele repere pentru raportarea asupra implementării Strategiei.

89. În cadrul implementării Strategiei va fi organizat un proces continuu de monitorizare, raportare şi evaluare. Monitorizarea, raportarea şi evaluarea vor fi efectuate pe baza indicatorilor de performanţe în implementare (anexa nr.2). Indicatorii IGI 2012 vor fi suplimentaţi cu indicatorii sistemului statistic "Inobarometru" similar celui european numit "Innovation scoreboard". Valorile-ţintă intermediare şi finale ale indicatorilor de performanţă în procesul de implementare au fost stabilite ţinînd cont de dinamica istorică a acestora şi de necesitatea ca Republica Moldova

să recupereze din decalajele de dezvoltare tehnologică şi inovaţională faţă de ţările CSI şi Europei Centrale şi de Est.

90. Ministerul Economiei va coordona procesul de implementare a Strategiei şi va elabora rapoarte de implementare anuale şi rapoarte de progres intermediare (anii 2015, 2017) şi final (anul 2020). Instituţiile responsabile de implementare vor furniza Ministerului Economiei datele statistice privind indicatorii de performanţă de care sînt responsabile.

91. Consultarea cu societatea va avea o deosebită importanţă în procesul de implementare a Strategiei. Pentru informarea societăţii, Ministerul Economiei va extinde componenţa Consiliul Consultativ, prin includerea a unor reprezentanţi ai comunităţii academice şi universitare, ai societăţii civile, companiilor şi instituţiilor media. Ministerul Economiei va crea şi un Consiliu Consultativ pe Politici de Dezvoltare Tehnologică şi Inovare, care va include experţi naţionali şi internaţionali. Consiliilor le vor fi prezentate rapoartele elaborate în procesul de implementare a Strategiei şi acestea vor fi consultate referitor la îmbunătăţirea procesului de implementare a Strategiei.

92. Ministerul Economiei va fi autoritatea responsabilă pentru elaborare şi prezentare Guvernului a rapoartelor anuale de monitorizare şi evaluare a Strategiei. Evaluarea impactului se va baza pe un set de indicatori de rezultat (Anexa 3). Ca şi în cazul indicatorilor de performanţă, valorile-ţintă intermediare şi finale ale indicatorilor de performanţă în procesul de implementare au fost stabilite ţinînd cont de dinamica acestora şi de necesitatea ca Republica Moldova să recupereze din decalajele faţă de ţările CSI şi Europei Centrale şi de Est. Guvernul va aproba rapoartele de evaluare intermediare (anii 2015 şi 2017) şi final (anul 2020), care vor fi elaborate de evaluatori independenţi, şi va informa Parlamentul despre progresul atins în implementarea Strategiei. Guvernul va consulta rapoartele de evaluare a impactului cu Consiliul Naţional de Participare şi cu organizaţiile societăţii civile. Parlamentul va audia şi examina rapoartele prezentate de Guvern.

4.3. Indicatori de performanţă

93. Pentru evaluarea performanţelor în procesul de implementare a strategiei va fi utilizat un set mixt de indicatori de inputuri inovaţionale din IGI 2012 şi indicatori europeni relevanţi folosiţi în cadrul exerciţiului "Innovation scoreboard" (Anexa 2). Indicatorii de performanţă utilizaţi pentru monitorizarea progresului în implementarea strategiei acoperă un spectru vast de domenii şi aspecte care influenţează asupra rezultatelor inovaţionale: mediul politic, mediul regulator, mediul de afaceri, educaţia generală, educaţia superioară, cercetarea şi dezvoltarea, tehnologiile informaţionale şi de comunicaţii, infrastructura generală, durabilitatea ecologică, creditul, investiţiile, comerţul internaţional şi concurenţa, cunoştinţele angajaţilor, conexiunile inovaţionale şi absorbţia cunoştinţelor. Performanţa va fi evaluată prin raportarea valorilor curente ale indicatorilor la valoarea lor iniţială, precum şi la ţintele intermediare şi finale.

94. Unii indicatori, care la momentul aprobării Strategiei încă nu erau utilizaţi în Republica Moldova, urmează a fi introduşi în sistemul naţional statistic şi pentru aceştia valoarea iniţială şi ţintele intermediare şi finale vor fi determinate ulterior de către Ministerul Economiei. Biroul Naţional de Statistică, în cooperare cu centrele universitare, de cercetare şi organizaţiile neguvernamentale interesate, va asigura elaborarea suportului metodologic pentru calcularea indicatorilor care actualmente lipsesc.

95. Indicatorii de rezultat şi impact care vor fi utilizaţi pentru evaluarea impactului Strategiei includ o serie de aspecte, cum ar fi: generarea cunoştinţelor, impactul cunoştinţelor, difuziunea cunoştinţelor, produsele creative intangibile, bunuri şi servicii creative şi creativitatea on-line

(anexa nr.3). Rezultatele şi impactul Strategiei vor fi evaluate prin raportarea valorilor curente ale indicatorilor la valoarea lor iniţială, precum şi la ţintele intermediare şi finale.

Anexa nr.1
la Strategia inovaţională
a Republicii Moldova
pentru perioada 2013-2020

PLANUL DE ACŢIUNI
pentru implementarea Strategiei "Inovaţii pentru competitivitate"

Nr. d/o	Obiectivele generale/ obiectivele specific/ acţiunile	Resursele necesare, estimativ	Responsabilii de executare	Partenerii	Termenul de realizare	Costurile estimative, lei moldo-veneşti (pentru toată perioada de imple-mentare)	Sursele de finanţare	Indicatorii de performanţă
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**
	A. Adoptarea unui model deschis de guvernare a sferei de cercetare şi inovare							
	A1. Reforma instituţională a politicilor în domeniul inovării							
1.	Revizuirea Codului cu privire la ştiinţă şi inovare pentru aducerea prevederilor în conformitate cu Strategia de cercetare-dezvoltare a Republicii Moldova şi cu prezenta Strategie, inclusiv sub aspectul descentralizării procesului de determinare a priorităţilor şi liberalizării condiţiilor de acces la fondurile publice pentru finanţarea sferei	60 expert-zile servicii de consultanţă pentru modificarea cadrului legislativ-normativ	Academia de Ştiinţe a Moldovei; Ministerul Economiei	Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic (reformată)	2014	90.000	Donatori (PNUD)	Codul cu privire la ştiinţă şi inovare, modificat şi completat prin legea respectivă

	de cercetare şi inovare							
2.	Elaborarea şi aprobarea modificărilor la Regulamentul Ministerului Economiei pentru a fortifica rolul ministerului în elaborarea şi coordonarea politicilor de dezvoltare tehnologică şi a celor inovaţionale în toate sectoarele economice	30 expert-zile servicii de consultanţă pentru modificarea cadrului normativ	Ministerul Economiei	Ministerele omologe din UE	2014	45.000	Donatori (UE)	Regulamentul Ministerului Economiei, completat şi modificat
3.	Crearea prin hotărîre de Guvern a Consiliului interministerial pentru coordonarea programelor de stat în domeniul cercetării, dezvoltării tehnologice şi inovării şi asigurarea funcţionării acestuia cu competenţe de coordonare la nivel înalt a politicilor de stat sectoriale în domeniu	Capacităţi umane pentru servicii de consultanţă pentru elaborarea regulamentului, servicii de suport şi secretariat (2 unităţi de personal), mijloace financiare	Ministerul Economiei	Ministerul Finanţelor; Academia de Ştiinţe a Moldovei	2014-2020	1.020.000	Bugetul de stat	Consiliul interministerial, creat
4.	Reformarea Agenţiei pentru Inovare şi Transfer Tehnologic în instituţie publică fondată de guvern, în calitate de structură implementatoare a politicilor inovaţionale	480 expert-zile servicii de consultanţă	Ministerul Economiei	Academia de Ştiinţe a Moldovei; Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic (reformată)	2014	720.000	Donatori (UE)	Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic, reformată prin hotărîre de Guvern
5.	Instituirea posturilor de consilieri ai	Salarizarea a două unităţi de personal	La propunerea Ministerului Economiei		2014	220.000	Bugetul de stat	Consilieri ai Preşedintelui Republicii

	Preşedintelui Republicii Moldova şi ai Prim-ministrului pe cercetare, dezvoltare tehnologică şi inovare, pentru asigurarea supravegherii la nivel înalt a politicilor în domeniu							Moldova şi Prim-ministrului, numiţi în funcţiile respective
6.	Reconsiderarea Strategiei de dezvoltare regională în vederea identificării şi aplicării instrumentelor de impulsionare a implementării inovaţiilor	120 expert-zile servicii de consultanţă evaluare	Ministerul Dezvoltării Regionale şi Construcţiilor	Consiliile de dezvoltare regională	2014-2015	180.000	Asistenţă tehnică externă; Fondul de Dezvoltare Regională	Strategia regională, modificată şi completată
7.	Ajustarea regulamentelor ministerelor de ramură pentru atribuirea clară a competenţelor şi responsabilităţilor care le revin în formularea programelor de stat în domeniul de cercetare-inovare şi consolidarea capacităţilor acestora în formularea priorităţilor de stat în domeniul cercetării şi inovării	40 zile de consultanţă pentru elaborarea a 16 seturi de modificări în regulamentele ministerelor	Ministerele de ramură	Ministerele omoloage din UE	2014	960.000	Donatori (UE)	Regulamentele ministerelor, modificate şi completate corespunzător
8.	Elaborarea de către ministerele de ramură, cu suportul comunităţii academice naţionale şi externe şi experţilor independenţi şi	5440 expert-zile pentru definitivarea şi actualizarea anuală a programelor de stat pe parcursul perioadei de implementare	Ministerele de ramură	Ministerele omoloage din UE	2014-2020	8.160.000	Bugetul de stat	Programe de stat în domeniul cercetării-inovării, elaborate şi aprobate

	prin consultări publice cu toate părţile vizate, a programelor de stat pe termen mediu în domeniul cercetării-inovării							
A2. Asigurarea instruirii personalului pentru fortificarea competenţelor în domeniul politicilor inovaţionale								
9.	Asigurarea instruirii membrilor şi personalului comisiilor parlamentare de specialitate în domeniul evaluării politicilor de cercetare-inovare (Comisia pentru economie, buget şi finanţe şi Comisia pentru cultură, educaţie, cercetare, tineret, sport şi mass-media)	20 expert-zile	Secretariatul Parlamentului	ONG-urile; firmele de consultanţă	2015, 2018	320.000	Bugetul Parlamentului	80 de beneficiari, instruiţi
10.	Asigurarea instruirii angajaţilor din direcţiile specializate ale Ministerului Economiei în domeniul analizei şi elaborării politicilor de cercetare-inovare	10 expert-zile	Ministerul Economiei	ONG-urile; firmele de consultanţă	2014	40.000	Donatori (PNUD)	10 funcţionari publici, instruiţi
11.	Asigurarea instruirii angajaţilor ministerelor de ramură, Organizaţiei pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici şi Mijlocii, Organizaţiei de Atragere a Investiţiilor şi Promovare a	20 expert-zile	Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic (reformată)	Organizaţii omoloage europene; ONG-urile; firmele de consultanţă	2014, 2017	80.000	Donatori (UE)	20 de funcţionari publici, instruiţi

	Exportului din Moldova în evaluarea proiectelor de dezvoltare tehnologică şi a celor inovaţionale							
	A3. Îmbunătăţirea sistemului de evidenţă statistică a activităţilor şi politicilor inovaţionale							
12.	Evaluarea internaţională a sistemului statistic naţional, sub aspectul satisfacerii necesităţilor de indicatori statistici pentru monitorizarea activităţilor şi politicilor inovaţionale	180 expert-zile de consultanţă internaţională	Biroul Naţional de Statistică	Organizaţiile omoloage europene	2014-2015	720.000	Donatori (UE)	Sistemul statistic, suplinit cu indicatori
13.	Revizuirea sistemului de indicatori statistici şi cercetări statistice, elaborarea metodologiei şi implementarea indicatorilor privind statistica inovaţională conform cerinţelor Uniunii Europene în sistemul statistic naţional	120 expert-zile de consultanţă internaţională, angajarea unei unităţi suplimentare la Biroul Naţional de Statistică	Biroul Naţional de Statistică	Ministerul Economiei; Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic	2014-2015	774.000	Donatori (UE)	Sistemul de indicatori statistici, revizuit, Metodologia de identificare a indicatorilor privind statistica inovaţională conformă cerinţelor UE, aprobată
14.	Asigurarea de către entităţile inovatoare şi de cercetare a raportării financiare şi statistice transparente pe marginea proiectelor de cercetare pentru toate sursele de finanţare	Capacităţi umane, eforturi de comunicare, capacităţi instituţionale	Biroul Naţional de Statistică	n.a.	Permanent	Dificil de estimat	Bugetul de stat	Forma şi termenele de prezentare a rapoartelor statistice, stabilite prin actul normativ respectiv
	A4. Asigurarea transparenţei comunicării şi consultării publice							

15.	Instituirea, în cadrul Ministerului Economiei, a unui Consiliu consultativ pe politici de dezvoltare tehnologică şi inovare pentru consultarea publică a politicilor inovaţionale, cu implicarea experţilor străini şi naţionali, inclusiv din diasporă, şi a altor părţi interesate de politicile în domeniu	Eforturi de comunicare	Ministerul Economiei	n.a.	2014	Nu implică costuri semnificative	n.a.	Consiliul consultativ, instituit
16.	Includerea reprezentanţilor comunităţii inovaţionale şi de cercetare în componenţa Grupului consultativ al Ministerului Economiei	Eforturi de comunicare	Ministerul Economiei	n.a.	2014	Nu implică costuri semnificative	n.a.	Activitatea reprezentanţilor comunităţii inovaţionale şi de cercetare în componenţa Grupului consultativ
17.	Includerea reprezentanţilor Ministerului Economiei, Ministerului Educaţiei şi ai altor autorităţi de politici relevante şi ai sectorului privat, universitar şi societăţii civile în componenţa Consiliului Suprem pentru Ştiinţă şi Dezvoltare Tehnologică al Academiei de Ştiinţe a Moldovei	Eforturi de comunicare	Academia de Ştiinţe a Moldovei	n.a.	2014	Nu implică costuri semnificative	n.a.	Componenţa Consiliului Suprem pentru Ştiinţă şi Inovare, modificată corespunzător
B. Abilitarea populaţiei cu competenţe inovaţionale								

B1. Adaptarea programelor de instruire formală la necesităţile dezvoltării inovaţionale şi susţinerea intrării tinerelor talente în sfera inovaţională								
18.	Introducerea cursurilor opţionale de inventică şi creativitate tehnologică în treapta de studii primare, gimnaziale, liceale şi universitare	Elaborarea şi predarea modulului respectiv de instruire	Ministerul Educaţiei	Asociaţiile de inventatori; universităţile	2014-2020	21.250.000	Bugetul de stat/sponsori naţionali	Programele de studii în cadru cursurilor de inventică şi creativitate, aprobate şi implementate
19.	Introducerea cursurilor opţionale de antreprenoriat şi economie în treapta de studii gimnaziale şi liceale	Elaborarea şi predarea modulului respectiv de instruire	Ministerul Educaţiei	ONG-urile; universităţile	2014-2020	21.250.000	Bugetul de stat/sponsori naţionali	Programele de studii în cadru cursurilor de antreprenoriat şi economie, aprobate şi implementate
20.	Organizarea olimpiadelor raionale, municipale şi naţionale de inventică şi creativitate tehnologică pentru elevi şi studenţi	Capacităţi umane, financiare şi eforturi de comunicare	Ministerul Educaţiei	Asociaţiile de inventatori; universităţile	2014-2021	2.250.000	Bugetul de stat/sponsori naţionali	35 olimpiade raionale şi municipale şi o olimpiadă naţională organizate anual, mediatizarea rezultatelor acestora
21.	Elaborarea şi implementarea programelor educaţionale aferente procesului inovaţional la facultăţile de management şi inginerie: dreptul şi economia proprietăţii intelectuale, managementul inovării, marketingul produselor noi, evaluarea şi comercializarea obiectelor de proprietate intelectuală	Capacităţi umane pentru elaborarea şi predarea modulelor de instruire	Universităţile; Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic (reformată), Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Ministerul Educaţiei	2014-2020	2.014.000	Bugetul de stat/Bugetele universităţilor	4 module de instruire de 50 de ore, elaborate şi aplicate
22.	Majorarea bursei pentru studenţi,	Mijloace financiare	Ministerul Finanţelor;		2014-2020	50.000.000	Bugetul de stat	Burse majorate cu 25%; evoluţia

	masteranzi şi doctoranzi în ştiinţele exacte, inginerie şi tehnologii şi creşterea anuală a numărului de studenţi, masteranzi şi doctoranzi în ştiinţele exacte, inginerie şi tehnologie din contul redistribuirii locurilor pentru specialităţile neatractive pentru piaţa muncii	pentru achitarea suplimentului de 25% la bursa medie	Ministerul Educaţiei					numărului de studenţi, masteranzi şi doctoranzi în ştiinţele exacte, inginerie şi tehnologie: 19700 în anul 2014, 26500 în anul 2020
23.	Efectuarea periodică a prospecţiunilor tehnologice şi a prospecţiunilor pieţei muncii naţionale, regionale şi europene şi adaptarea curriculumului în domeniul educaţiei profesionale la necesităţile pieţei	2 studii prospective realizate în 2014 şi 2018	Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă; Academia de Ştiinţe a Moldovei	Ministerul Economiei; asociaţiile de business	2014, 2018	495.000	Bugetul de stat/ Donatori (UE)	Curiculumul în domeniul educaţiei profesionale, adaptat la necesităţile pieţei
24.	Continuarea eforturilor pentru asigurarea recunoaşterii internaţionale a diplomelor universitare moldoveneşti	Eforturi de comunicare, capacităţi umane, capacităţi instituţionale	Ministerul Educaţiei	Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene	Permanent	Dificil de estimat	Bugetul de stat	Diplome recunoscute
B2. Susţinerea şi popularizarea activităţilor inovaţionale								
25.	Acordarea suportului financiar, informaţional, consular şi organizaţional pentru participarea inovatorilor moldoveni, inclusiv tineri, la	Resurse financiare şi capacităţi umane pentru acordarea suportului inovatorilor	Ministerul Economiei, Ministerul Finanţelor	Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene; Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic (reformată)	2014-2020	875.000	Bugetul de stat/ sponsori naţionali	Suport pentru 10 inovatori, acordat anual

	principalele evenimente internaţionale de inventică şi inovare							
26.	Asigurarea unei mai bune vizibilităţi naţionale şi internaţionale pentru rezultatele concursurilor “Cel mai bun elev inovator”, “Topul inovaţiilor” şi a Expoziţiei Internaţionale specializate de invenţii, tehnologii şi produse noi INFOINVENT şi asigurarea informării companiilor moldoveneşti şi străine despre soluţiile propuse	Capacităţi umane şi mijloace financiare pentru o campanie de informare publică organizată anual cu suportul instituţiilor media (TV, internet, broşuri)	Agenţia de Stat pentru Protecţia Intelectuală; Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic (reformată), Academia de Ştiinţe a Moldovei	Instituţiile media; universităţile; liceele	2014-2020	1.200.000	Bugetul de stat/ sponsori naţionali	Mediatizarea organizării concursurilor şi rezultatelor acestora prin intermediul mijloacelor mass-media şi editarea broşurilor
27.	Organizarea de concursuri ale inventatorilor pentru rezolvarea problemelor “apropiate”, cu care se ciocnesc cetăţenii, autorităţile publice locale, comunităţile locale şi regionale, întreprinderile de furnizare a serviciilor şi utilităţilor publice etc.	Mijloace financiare, capacităţi umane şi eforturi de comunicare	Autorităţile municipale	Asociaţiile inventatorilor; universităţile; colegiile şi liceele	2014-2020	1.350.000	Bugetele locale/ sponsori naţionali	3 concursuri municipale, organizate anual
28.	Popularizarea mai intensă a cercetării şi rezultatelor obţinute, precum şi a inovaţiilor din mediul internaţional (prin reviste, emisiuni,	Capacităţi umane şi mijloace financiare pentru desfăşurarea unei campanii de informare publică	Academia de Ştiinţe a Moldovei	Instituţiile media; universităţile; liceele	2014-2020	500.000	Donatori (UE)	Publicarea articolelor în mass-media, organizarea brifingurilor şi emisiunilor televizate pentru popularizarea activităţilor

	interviuri, întîlniri de prezentare)	organizată anual cu suportul instituţiilor media (TV, internet, broşuri)						inovaţionale şi rezultatelor obţinute
29.	Promovarea inovaţiilor agricole simple şi accesibile în practicile agricole de scară mică	Mijloace financiare şi capacităţi umane pentru organizarea a 10 seminare regionale anual	Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare	Ministerul Economiei; asociaţiile de business	2014-2020	8.750.000	Bugetul de stat/ asociaţiile de business	10 seminare, organizate în fiecare an
C. Orientarea firmelor spre inovare								
C1. Asigurarea cadrului legislativ pentru activităţile inovaţionale								
30.	Elaborarea analizei impactului de reglementare şi, în caz de oportunitate, elaborarea proiectului legii privind Fondul pentru Inovare şi Transfer Tehnologic, administrat de Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic reformată. Elaborarea Regulamentului Fondului	240 expert-zile de servicii consultanţă	Ministerul Economiei	Ministerul Finanţelor	2014	360.000	Bugetul de stat	Analiza impactului de reglementare, elaborată; proiect de lege respectiv, elaborat în caz de necesitate
31.	Elaborarea proiectului de lege cu privire la fondurile venture	120 expert-zile de servicii consultanţă	Ministerul Economiei	Comisia Naţională a Pieţei Financiare	2014	180.000	Bugetul de stat	Analiza impactului de reglementare, elaborată şi proiectul legii respective, elaborat
32.	Modificarea Legii privind societăţile pe acţiuni, sub aspectul fortificării drepturilor acţionarilor şi responsabilizării	60 expert-zile servicii consultanţă	Ministerul Economiei	Comisia Naţională a Pieţei Financiare	2014	90.000	Bugetul de stat	Proiectul de lege pentru modificarea şi completarea legii privind societăţile pe acţiuni, elaborat

	mai înalte a administratorilor societăţilor pe acţiuni							
33.	Revizuirea cadrului fiscal în vederea identificării şi înlăturării barierelor care împiedică asigurarea unui proces continuu de instruire a forţei de muncă	120 expert-zile servicii consultanţă	Ministerul Finanţelor	Ministerul Economiei	2014	180.000	Bugetul de stat	Proiectul de lege pentru modificarea şi completarea Codului fiscal
34.	Perfecţionarea cadrului fiscal, vamal aferent importului echipamentelor şi utilajelor	120 expert-zile servicii consultanţă	Ministerul Finanţelor	Ministerul Economiei	2014	180.000	Bugetul de stat	Proiectele de acte legislativ-normative pentru modificarea şi completarea cadrului fiscal şi vamal
35.	Evaluarea activităţii parcurilor ştiinţifico-tehnologice şi incubatoarelor inovaţionale şi revizuirea Legii privind parcurile ştiinţifico-tehnologice sub aspectul funcţionalităţii, în vederea optimizării procesului de creare a parcurilor şi stabilire a rezidenţilor	60 expert-zile servicii consultanţă	Academia de Ştiinţe a Moldovei; Ministerul Economiei	Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic (reformată)	2014	90.000	Bugetul de stat	Analiza impactului de reglementare, elaborată; proiectul legii, elaborat
36.	Revizuirea Codului muncii al Republicii Moldova pentru asigurarea unui nivel sporit de flexibilitate pe piaţa muncii	240 expert-zile servicii consultanţă	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Ministerul Economiei	2014	360.000	Bugetul de stat	Codul muncii al Republicii Moldova, modificat şi completat corespunzător
	C2. Facilitarea accesului inovatorilor la resurse de finanţare							
37.	Dezvoltarea, în comun cu Banca Europeană pentru	Capacităţi umane adecvate pentru	Ministerul Economiei	Banca Europeană pentru	2014-2020	87.500.000	Resursele BERD/BEI	Linia de creditare pentru acordarea

	Reconstrucţie şi dezvoltare (BERD) sau cu Banca Europeană pentru Investiţii (BEI), a unei linii de creditare bancară preferenţială pentru firmele inovatoare	negocieri în scopul atragerii surselor financiare pentru credite în volum total de 1 mil. dolari SUA anual firmelor inovatoare prin intermediul băncilor comerciale		Reconstrucţie şi Dezvoltare; Banca Europeană pentru Investiţii				creditelor firmelor inovatoare în volum de 1 mil. dolari SUA anual, deschisă
38.	Consolidarea capacităţilor instituţiilor bancare în evaluarea şi monitorizarea implementării planurilor de afaceri inovaţionale	Mijloace financiare şi capacităţi umane pentru instruirea angajaţilor băncilor comerciale	Asociaţia Băncilor	Agenţia pentru Inovaţii şi Transfer Tehnologic (reformată)	2014-2015	80.000	Resursele băncilor	20 de angajaţi din 10 bănci comerciale, angajaţi
39.	Revizuirea Codului cu privire la ştiinţă şi inovare în vederea anulării criteriului de acreditare academică pentru accesarea fondurilor publice alocate pentru activităţi de cercetare-dezvoltare-inovare şi ajustarea cadrului normativ pentru liberalizarea condiţiilor de acces	20 expert-zile servicii consultanţă	Academia de Ştiinţe a Moldovei; Ministerul Economiei	Ministerul Educaţiei	2014	30.000	Bugetul de stat	Codul cu privire la ştiinţă şi inovare, modificat şi completat
40.	4) Crearea condiţiilor ce vor permite accesul la fondurile publice alocate pentru activităţile de cercetare-dezvoltare-inovare a unui spectru larg de actori antrenaţi în procesul de inovare, inclusiv	Resurse umane şi instituţionale majore	Ministerele de ramură	Ministerul Finanţelor	Începînd cu anul 2014	Dificil de estimat costul programelor	Bugetul de stat	Baza legislativ-normativă privind finanţarea activităţilor de cercetare-dezvoltare, modificată şi completată

	prin tendere publice organizate de ministerele ramurale							
C3. Facilitarea relaţionării (networkingului) şi integrării tehnologice a firmelor moldoveneşti şi străine								
41.	Susţinerea procesului de organizare a Clubului Investitorilor Inovaţionali din Republica Moldova, care ar întruni oameni de afaceri care au capacitatea de a furniza capital, consultanţă, practici pozitive şi modele pentru afacerile inovaţionale	Eforturi de comunicare	Ministerul Economiei	Asociaţiile de business	2014	Nu implică costuri semnificative		Clubul investitorilor inovaţionali, creat
42.	Organizarea unor tabere de business (business-camps) în cadrul cărora liderii de business locali şi străini îşi vor împărtăşi experienţa de antreprenoriat inovaţional firmelor tinere	Mijloace financiare şi eforturi de comunicare	Ministerul Economiei	Asociaţiile de business/Clubul de Investitori Inovaţionali	2014-2020	6.300.000	Bugetul de stat (20%): cotizaţii de participare (80%)	Cîte o taberă de business pentru 150 de participanţi, organizată în fiecare an
43.	Derularea negocierilor strategice în vederea atragerii în Republica Moldova a firmelor internaţionale de mărime medie şi mare, cu capacităţi de generare a noilor lanţuri tehnologice şi creare a clusterelor inovaţionale	40 zile de consultanţă anual; salarizarea a două unităţi suplimentare personal al Organizaţiei de Atragere a Investiţiilor şi Promovare a Exportului din Moldova	Organizaţia de Atragere a Investiţiilor şi Promovare a Exportului din Moldova	Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic (reformată)	2014-2020	1.260.000	Bugetul de stat	Numărul firmelor atrase în Republica Moldova cu capacităţi de generare a noilor lanţuri tehnologice şi de creare a clusterilor
44.	Fortificarea capacităţilor Organizaţiei pentru Atragerea	Mijloace financiare, pentru elaborarea şi	Agenţia pentru Inovare şi Transfer	Organizaţia de Atragere a Investiţiilor şi Promovare a	2014	40.000	Bugetul de stat	În fiecare an 10 angajaţi ai Camerei de Comerţ şi

	Investiţiilor şi Promovarea Exporturilor, ale Camerei de Comerţ şi Industrie şi ale altor agenţii de suport pentru relaţionarea firmelor locale cu cele străine	predarea unui modul de instruire	Tehnologic (reformată)	Exportului din Moldova; Camera de Comerţ şi Industrie				Industrie şi ai Organizaţiei de Atragere a Investiţiilor şi Promovare a Exportului din Moldova, instruiţi
45.	Susţinerea din partea statului a companiilor care participă cu produse şi servicii inovaţionale la expoziţia anuală "Fabricat în Moldova" şi concursul "Marca Comercială a anului"	Suport pentru firme inovative anual	Camera de Comerţ şi Industrie	Ministerul Economiei; Organizaţia de Atragere a Investiţiilor şi Promovare a Exportului din Moldova	Începînd cu anul 2014	Contribuţia statului – 50% din costul participării	Bugetul de stat (50%): cotizaţii de participare (50%)	Numărul firmelor inovative susţinute de către stat
46.	Lansarea unui program de susţinere a inovaţiei în domeniul marketingului, managementului, fabricării produselor şi serviciilor inovaţionale, care ar avea la bază o schemă de granturi ce ar acoperi 50 % costurile de consultanţă, costuri de brevetare , dar nu mai mult de 100.000 lei	Capacităţi umane şi mijloace financiare pentru elaborarea Regulamentului de acordare a susţinerii, precum şi alocarea finanţelor în baza acestuia	Camera de Comerţ şi Industrie	Ministerul Economiei	Începînd cu anul 2014	Pînă la 100.000 lei pentru un agent economic	Acoperirea financiară din contul donatorilor externi (proiectele Băncii Mondiale), atrasă prin proiecte de asistenţă tehnică	Programul de susţinere a inovaţiilor, lansat
	C4. Asigurarea suportului de stat pentru firmele inovaţionale							
47.	Elaborarea şi includerea modulului de "Management al inovaţiilor" în programul de stat "Gestiunea eficientă a afacerii"	120 expert-zile servicii de consultanţă pentru elaborarea modulului salarizarea unui unităţi personal pentru instruire	Organizaţia pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici şi Mijlocii	Universităţile; Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic (reformată); Academia de Ştiinţe a Moldovei,	2014-2020	780.000	Bugetul de stat/ resurse beneficiari	Modulul de "Management al inovaţiilor", inclus în programul de stat "Gestiunea eficientă a afacerii"

				Agenţia de Stat pentru Protecţia Intelectuală				
48.	Elaborarea şi implementarea programului de stat "Schimb de experienţă cu firmele europene în managementul avansat al inovaţiilor" pentru firmele care deja au demonstrat competenţe inovaţionale	Capacităţi umane pentru elaborarea Programului şi mijloace financiare pentru suportul firmelor	Organizaţia pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici şi Mijlocii	Academia de Studii Economice; Universitatea de Stat din Moldova; Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic (reformată), Agenţia de Stat pentru Protecţia Intelectuală	2015-2020	4.375.000	Bugetul de stat (30%): firmele beneficiare (de la 0% pînă la 50%): resurse UE (de la 20% pînă la 70%)	Programul de stat, elaborat şi implementat; suport pentru 20 de firme, acordat anual pe parcursul a 6 ani
49.	Includerea componentelor de inovare în cadrul programelor de suport de stat a IMM-urilor (Programul de Atragere a Remitenţelor în Economie PARE1+1, Programul naţional de abilitare economică a tinerilor, Fondul special de garantare a creditelor)	120 expert-zile servicii de consultanţă pentru elaborarea regulamentelor salarizarea unei unităţi de personal din cadrul Organizaţiei pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici şi Mijlocii pentru evaluarea componentelor inovaţionale	Organizaţia pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici şi Mijlocii	Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic (reformată)	2014	1.020.000	Bugetul de stat/ donatori (UE)	Condiţiile şi criteriile privind selectarea proiectelor, modificate corespunzător
50.	Extinderea formulei de finanţare a proiectelor din domeniul inovării în formula 1+1 pentru procurarea tehnologiilor noi şi pentru proiectele de transfer tehnologic	Mijloace financiare pentru realizarea proiectelor	Ministerul Economiei	Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic (reformată)	2014-2020	87.500.000	Bugetul de stat (50%): beneficiari (50%)	20 de proiecte în valoare de 50000 dolari SUA fiecare, promovate anual
51.	Elaborarea şi implementarea programului de stat "Moldova Inovaţională" de susţinere a noilor	Capacităţi umane pentru elaborarea Programului şi mijloace financiare	Ministerul Economiei	Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic (reformată)	2014-2020	13.125.000	Bugetul de stat	Programului de Stat "Moldova Inovaţională", elaborat şi implementat, 10 granturi

	afaceri inovaţionale (start-up) orientate spre export	pentru acordarea granturilor						condiţionale anual în valoare de 15000 dolari SUA
52.	Elaborarea şi implementarea programului de stat "Voucher Inovaţional IMM-urilor" – minigranturi IMM-urilor inovaţionale pentru inovaţii de marketing şi organizaţionale, îmbunătăţirea paginilor electronice, îmbunătăţiri de design şi ambalaj în produsele industriale	Capacităţi umane pentru elaborarea programului şi mijloace financiare pentru acordarea granturilor	Organizaţia pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici şi Mijlocii, Ministerul Economiei	Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic (reformată)	2014-2020	43.750.000	Bugetul de stat	Programul de Stat "Voucher Inovaţional IMM-urilor", elaborat şi implementat; 100 de granturi anual în valoare de 5000 dolari SUA
53.	Elaborarea şi implementarea Programului de Stat pentru finanţarea precompetitivă, susţinerea testării modelelor şi prototipurilor industriale	Capacităţi umane pentru elaborarea Programului şi mijloace financiare pentru acordarea granturilor	Ministerul Economiei	Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic (reformată)	2014-2020	8.750.000	Bugetul de stat	Programul de stat respectiv, elaborat şi implementat; 5 granturi condiţionale anual în valoare de 20000 dolari SUA, obţinute
54.	Elaborarea mărcii naţionale "Economia Verde" pentru produse şi procese şi a regulamentului de acordare şi utilizare	Capacităţi umane şi mijloace financiare pentru prestarea de servicii de design, elaborarea Mărcii naţionale, a regulamentului de utilizare	Ministerul Economiei	Ministerul Mediului	2014	120.000	Bugetul de stat	Marca naţională "Economia Verde" pentru produse şi procese, elaborată şi aprobată; Regulamentul de acordare şi utilizare a Mărcii, elaborat şi aprobat
D. Aplicarea cunoştinţelor pentru rezolvarea problemelor societale şi globale								
D1. Consolidarea conexiunilor de inovare între companii, sectorul educaţional şi cercetare								
55.	Susţinerea proiectelor de parteneriat public-	480 expert-zile servicii de consultanţă	Ministerele de ramură	Academia de Ştiinţe a Moldovei;	2014-2020	5.760.000	Bugetul de stat	Proiecte de parteneriat public-privat,

	privat în domeniul dezvoltării tehnologice şi implementării inovaţiilor în economia naţională şi în sfera socială	anual pentru efectuarea studiilor de fezabilitate şi pregătirea documentaţiei de parteneriat public-privat		asociaţiile de business				aprobate şi implementate
55[1].	Dezvoltarea clusterelor inovaţionale, industriale prin atragerea asistenţei tehnice în scopul propagării celor mai bune practici internaţionale cu privire la crearea clusterelor	Capacităţi umane şi mijloace financiare pentru consultanţă, suport	Ministerul Economiei	Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic (reformată)	2016-2020	-	Donatori (UE)	Proiecte atrase
55[2].	Acordarea suportului informaţional şi metodologic entităţilor inovaţionale din cadrul universităţilor, instituţiilor de cercetări, asociaţiilor de business în vederea asocierii acestora în clustere inovaţionale şi industriale	Capacităţi umane şi mijloace financiare pentru consultanţă, suport	Ministerul Economiei	Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic (reformată)	2016-2020	-	Donatori (UE)	Consultanţă şi suport acordate
56.	Acordarea de suport universităţilor şi centrelor de cercetare pentru identificarea necesităţilor inovaţionale pe piaţă	Capacităţi umane şi mijloace financiare pentru consultanţă, suport şi consolidarea capacităţilor pentru 5 universităţi anual	Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic (reformată)	Asociaţiile de business	2014-2020	3.600.000	Bugetele universităţilor	Consultanţă şi suport pentru 5 universităţi, acordate anual
57.	Modificarea cadrului normativ aferent salarizării cadrelor universitare şi burselor	180 zile de consultanţă pentru modificarea cadrului normativ	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei; Ministerul	Academia de Ştiinţe a Moldovei	2014	270.000	Bugetul de stat	Cadrul normativ, modificat corespunzător

	studenţeşti, în vederea stimulării implicării cadrelor universitare şi studenţilor în activităţi de cercetare, dezvoltare tehnologică şi inovare		Finanţelor; Ministerul Economiei					
58.	Crearea consiliilor inovaţionale de ramură de către entităţi inovaţionale şi organizarea şedinţelor de lucru periodice pentru definirea priorităţilor de inovare şi dezvoltare tehnologică, monitorizarea situaţiei şi necesităţilor la nivel de ramură	Capacităţi umane; surse financiare pentru formarea consiliilor inovaţionale de ramură	Ministerul Economiei; Ministerul Educaţiei; universităţile	Instituţiile de cercetare; asociaţiile de business	2014-2020	937.500	Resursele părţilor participante	Consiliile de ramură, create
59.	Acordarea suportului necesar unităţilor economice pentru crearea serviciilor de management în domeniul transferului de tehnologii, inovaţiilor, proprietăţii intelectuale şi marketingului, inclusiv prin dezvoltarea capacităţilor personalului şi internaţionalizarea relaţiilor de cooperare.	Capacităţi umane şi surse financiare pentru elaborarea şi realizarea proiectelor respective	Ministerul Economiei	Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic (reformată)	2014-2020	140.000.000	Bugetul de stat	10 proiecte în valoare medie de 2 mil.lei moldoveneşti, promovate în fiecare an
60.	Asigurarea procesului de participare publică în definirea priorităţilor de cercetare şi organizarea	Capacităţi umane, eforturi de comunicare, mijloace financiare	Academia de Ştiinţe a Moldovei	Asociaţiile de business; ministerele de ramură	2014, 2017, 2020	375.000	Bugetul de stat	Campanii de consultare publică, organizate în anii 2014, 2017 şi 2020

	exerciţiilor de prospecţiune tehnologică (technologic foresight) la nivelul producătorilor din sectoarele şi ramurile economice importante şi consumatorii bunurilor şi serviciilor furnizate							
61.	Antrenarea studenţilor, masteranzilor şi cadrelor didactice din universităţi în elaborarea şi implementarea proiectelor de inovare	60 expert-zile servicii de consultanţă modificarea regulamentelor	Universităţile; Academia de Ştiinţe a Moldovei	Ministerul Educaţiei	2014	90.000	Bugetul de stat	Evoluţia numărului de studenţi, masteranzi şi cadre didactice din universităţi încadraţi în elaborarea şi implementarea proiectelor de inovare
62.	Stimularea parteneriatelor între universităţi şi firme, în vederea implicării ultimelor în procesul de instruire, în special în module de instruire practică	Capacităţi umane, eforturi de comunicare, capacităţi instituţionale	Ministerul Educaţiei	Universităţile; asociaţiile de business	Permanent	Dificil de estimat	Bugetul de stat	Parteneriate între universităţi şi firme, create
D2. ***<u>Sporirea eficacităţii entităţilor inovaţionale în implementarea inovaţiilor provenite din cercetare</u>*** *(Sporirea calităţii institutelor de cercetare şi de învăţământ superior)*								
63.	Asigurarea instruirii cercetătorilor ştiinţifici în domeniul managementului inovaţiilor	Mijloace financiare şi capacităţi umane pentru elaborarea şi predarea modulului de instruire	Academia de Ştiinţe a Moldovei; Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic (reformată)	Academia de Studii Economice; Universitatea de Stat din Moldova; Universitatea Tehnică a Moldovei	2014-2020	1.600.000	Bugetul de stat/donatori (UE)	50 cercetători, instruiţi anual
64.	Modernizarea infrastructurii de cercetare şi echipamentelor de laborator în institutele de	Capacităţi umane şi mijloace financiare pentru elaborarea şi	Ministerul Educaţiei; Academia de Ştiinţe a Moldovei	Universităţi şi Institute de cercetare	2014-2020	288.000.000	Bugetul de stat/donatori (UE)	Cel puţin 10% din fondurile anuale, alocate de stat pentru sfera de cercetare-

	cercetare şi universităţile publice	implementarea programelor de modernizare a infrastructurii						inovare pentru investiţii în echipament
65.	Promovarea şi stimularea implementării sistemelor de management al calităţii şi acreditării laboratoarelor în entităţile inovaţionale	Capacităţi umane şi mijloace financiare	Ministerul Educaţiei; Academia de Ştiinţe a Moldovei	Consiliul Naţional pentru Acreditare şi Atestare	2014-2015	În funcţie de laborator	Bugetul de stat/donatori (UE)	Numărul de agenţi economici care au implementat sisteme de management al calităţii, numărul laboratoarelor acreditate
66.	Evaluarea coordonată a instituţiilor de învăţământ superior în scopul identificării soluţiilor de îmbunătăţire a activităţii acestora, inclusiv în domeniul inovaţiilor	Capacităţi umane şi mijloace financiare	Instituţia statală responsabilă de evaluarea şi asigurarea calităţii în învăţământul superior şi cercetare	Academia de Ştiinţe a Moldovei	2014-2016	Estimativ 15.000.000	Bugetul de stat/donatori (UE)	Numărul instituţiilor de învăţământ evaluate corespunzător
67.	Definirea criteriilor de performanţă a entităţilor inovaţionale pentru finanţarea activităţilor respective din surse publice;	180 zile de consultanţă pentru elaborarea cadrului metodologic	Academia de Ştiinţe a Moldovei; Ministerul Educaţiei	Ministerul Finanţelor	2014-2014	270.000	Bugetul de stat	Criteriile de performanţă, definite în actul normativ corespunzător
68.	Restructurarea în baza criteriilor de performanţă ex-ante şi ex-post a instituţiilor publice şi universităţilor, în scopul finanţării adecvate a activităţilor de inovare în cadrul acestora	Mijloace financiare pentru finanţarea institutelor de cercetare şi universităţilor	Ministerul Educaţiei	Academia de Ştiinţe a Moldovei; Ministerul Finanţelor	2015-2020	Dificil de estimat	Bugetul de stat	Finanţarea instituţiilor de cercetare şi universităţilor în baza criteriilor de performanţă respective
69.	Elaborarea criteriilor de performanţă pentru personalul ce activează în domeniul inovaţiilor pentru remunerarea	180 zile de consultanţă pentru revizuirea şi modificarea cadrului legislativ,	Academia de Ştiinţe a Moldovei	Ministerul Finanţelor	2014	270.000	Bugetul de stat/donatori	Cadrul legislativ-normativ, modificat şi completat pentru asigurarea remunerării în

	echitabilă a muncii acestora	normativ şi metodologic						baza criteriilor de performanţă
70.	Asigurarea şi încurajarea mobilităţii universitare interne şi externe, atît pentru studenţi, cît şi pentru cadrele didactice	Capacităţi umane, eforturi de comunicare, eforturi instituţionale	Ministerul Educaţiei	Universităţile	Permanent	Dificil de estimat	Bugetul de stat/donatori	Regulamentul privind mobilitatea academică, elaborat şi implementat
D3. Facilitarea integrării inovatorilor şi cercetătorilor moldoveni în circuitul global al inovaţiilor şi ideilor								
71.	Diversificarea oportunităţilor de participare in proiectele internaţionale şi informarea activă a comunităţii inovaţionale despre oportunităţile existente	Eforturi umane, mijloace financiare	Academia de Ştiinţe a Moldovei	Asociaţiile de business; ONG-urile	2014-2020	250.000	Bugetul de stat/resurse private	5 întîlniri cu asociaţiile şi uniunile de business, comunitatea inovatorilor, ONG-urile etc., organizate anual
72.	Identificarea şi promovarea internaţională şi naţională a exemplelor de excelenţă inovaţională şi tehnologică a companiilor moldoveneşti (Catalogul bunelor practici)	Mijloace financiare, eforturi umane	Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic (reformată)	Companiile de relaţii cu publicul	2014-2020	600.000	Bugetul de stat	1 catalog în limbile română şi engleză, editat şi distribuit anual
73.	Promovarea şi stimularea integrării cercetării naţionale în cea internaţională, inclusiv prin intermediul Programului-cadru 7 (FP7) şi promovarea oportunităţilor de finanţare a activităţilor de cercetare în favoarea IMM-urilor în FP7 şi dezvoltarea competenţelor	Eforturi de comunicare, mijloace financiare	Academia de Ştiinţe a Moldovei	Asociaţiile de business	Permanent	200.000	Bugetul de stat/donatori (UE)	Numărul seminarelor organizate cu participarea reprezentanţilor mediului de afaceri, cadrelor didactice şi ştiinţifice

	cadrelor didactice şi ştiinţifice în acest scop							
74.	Promovarea activă a oportunităţilor de networking industrial şi inovaţional în UE, CSI şi la scară globală, în cadrul unor conferinţe anuale specializate	Mijloace financiare, capacităţi umane şi instituţionale	Organizaţia de Atragere a Investiţiilor şi Promovare a Exporturilor din Moldova	Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic (reformată)	2014-2020	1.000.000	Bugetul de stat (50%); firmele beneficiare (50%)	O conferinţă internaţională specializată, organizată în fiecare an
75.	Ajustarea politicii naţionale de imigrare pentru dezvoltarea de parteneriate durabile între organizaţiile de cercetare, universităţi şi firme, prin atragerea specialiştilor străini în activităţile din cadrul sistemului naţional de inovare şi în procesul educaţional	120 zile de consultanţă pentru evaluarea şi modificarea cadrului legislativ-normativ	Ministerul Economiei	Ministerul Afacerilor Interne	2014	180.000	Bugetul de stat	Politica naţională de imigrare, ajustată; numărul specialiştilor străini atraşi în activităţile sistemului naţional de inovare şi în activitatea didactică
76.	Promovarea cercetărilor aplicate în colaborare cu cercetătorii din alte ţări, inclusiv cu cercetătorii moldoveni emigraţi	Capacităţi umane, eforturi de comunicare, eforturi instituţionale	Academia de Ştiinţe a Moldovei	Biroul cu relaţii cu diaspora din cadrul Cancelariei de Stat	Permanent	Dificil de estimat	Bugetul de stat/donatori	Proiectele de cercetări aplicative, efectuate în colaborare cu colaboratori externi
77.	Dezvoltarea posibilităţilor de schimb internaţional de studenţi, profesori şi cercetători în domenii tehnologice şi inginereşti	Capacităţi umane, eforturi de comunicare, eforturi instituţionale	Ministerul Educaţiei	Academia de Ştiinţe a Moldovei	Permanent	Dificil de estimat	Bugetul de stat/ donatori	Numărul de studenţi, profesori şi cercetători în domenii tehnologice şi inginereşti ce studiază prin intermediul schimbului internaţional

78.	Dezvoltarea relaţiilor cu diaspora ştiinţifică, pentru integrarea sectorului naţional de cercetare în cooperarea internaţională şi pentru asigurarea evaluării obiective a proiectelor de cercetare	Capacităţi umane, eforturi de comunicare, eforturi instituţionale	Academia de Ştiinţe a Moldovei	Biroul cu relaţii cu diaspora din cadrul Cancelariei de Stat	Permanent	Dificil de estimat	Bugetul de stat/donatori	Numărul proiectelor în derulare cu participarea diasporei ştiinţifice
E. Stimularea cererii pentru produse inovatoare şi promovarea inovării								
E1. Promovarea penetrării internetului de bandă largă, ca platformă pentru dezvoltarea serviciilor şi inovării on-line								
79.	Implementarea unui program de promovare a utilizării calculatoarelor în sectorul gospodăriilor casnice	Capacităţi umane şi mijloace financiare pentru elaborarea şi implementarea Programului	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Firmele de comercializare a calculatoarelor, providerii de internet	2014-2020	80.000.000	Bugetul de stat/ contribuţiile firmelor private	Programul, elaborat şi implementat; utilizatori instruiţi (5000 familii anual); conexiune gratis la internet 6 luni, computer utilizat
80.	Asigurarea reducerii costurilor de conectare la internet şi promovarea activă a concurenţei pe piaţa serviciilor internet	Capacităţi umane, eforturi de comunicare, eforturi instituţionale	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor; Agenţia Naţională pentru Reglementare în Comunicaţii Electronice şi Tehnologia Informaţiei		Permanent	Dificil de estimat	Bugetul de stat	Costurile de conectare la Internet, reduse
81.	Asigurarea infrastructurii pentru dezvoltarea şi utilizarea instrumentelor electronice de plată, a semnăturii electronice, e-bankingului, e-comerţului	Capacităţi umane, eforturi de comunicare, eforturi instituţionale	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Banca Naţională a Moldovei; Agenţia Naţională pentru Reglementare în Comunicaţii Electronice şi Tehnologia Informaţiei; Centrul de e-Guvernare; Asociaţia Băncilor	2014-2020	Dificil de estimat	Bugetul de stat	Infrastructura, creată

82.	Asigurarea tranziţiei efective şi accelerate a serviciilor guvernamentale pe platforme on-line	Capacităţi umane, eforturi de comunicare, eforturi instituţionale	Centrul de e-Guvernare	Firmele de tehnologii informaţionale	2014-2020	Dificil de estimat	Bugetul de stat	Serviciile guvernamentale pe platforme on-line, prestate
83.	Promovarea utilizării TIC de către companii în procesele tehnologice şi de management, inclusiv în agricultură	Mijloace financiare şi capacităţi umane	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Ministerul Economiei; Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare; asociaţiile de business	2014-2020	8.750.000	Bugetul de stat	10 mese rotunde, organizate anual la nivel de sectoare
	E2. Achiziţii de stat pentru stimularea activităţii inovaţionale							
84.	Achiziţionarea competitivă a serviciilor de cercetare-dezvoltare-inovare în cadrul Programelor de Stat	Capacităţi umane pentru elaborarea programelor de stat, mijloace financiare	Ministerele de ramură	Ministerul Finanţelor	2014-2020	700.000.000	Bugetul de stat	Servicii de cercetare-inovare, achiziţionate pe bază de competitivitate; inclusiv achiziţii în valoare medie de 10 mil.lei moldoveneşti anual în cadrul a 10 programe de stat
85.	Includerea în Legea achiziţiilor publice şi actele regulatorii ale standardelor minime de calitate a managementului pe care trebuie să le întrunească operatorii calificaţi pentru furnizarea mărfurilor, prestarea serviciilor şi efectuarea lucrărilor în sectoare tehnologic avansate (inclusiv deţinerea de certificate ISO 9001 şi ISO 14001)	20 expert-zile de servicii consultanţă pentru modificarea cadrului legislativ-normativ	Ministerul Finanţelor	Agenţia de Achiziţii Publice; Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic (reformată)	2014-2015	30.000	Bugetul de stat	Standardele minime de calitate a managementului, incluse în Legea achiziţiilor publice şi actele regulatorii respective

86.	Introducerea modificărilor în Legea achiziţiilor publice şi completarea Legii cu privire la ajutorul de stat pentru reglementarea achiziţiilor competitive de servicii de cercetare-dezvoltare	120 expert-zile de servicii consultanţă pentru modificarea cadrului legislativ-normativ	Ministerul Finanţelor	Ministerul Economiei; Agenţia de Achiziţii Publice; Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic	2014-2015	180.000	Bugetul de stat	Legea achiziţiilor publice şi Legea cu privire la ajutorul de stat, modificate şi completate corespunzător

[Anexa nr.1 completată prin Hot.Guv. nr.28 din 01.02.2016, în vigoare 05.02.2016]

Anexa nr.2
la Strategia inovaţională
a Republicii Moldova
pentru perioada 2013-2020

"Inovaţii pentru competitivitate" indicatorii principali de performanţă

Indicatorul	Sursa primară de informare	Valoarea iniţială	Ţinta intermediară (2016)	Ţinta finală (2020)
Mediul politic				
Stabilitatea politică	World Bank, "World Governance Indicators"	55,3	65-70	Mai mare de 75
Eficienţa guvernă	World Bank, "World Governance Indicators"	24,5	30-40	Mai mare de 50
Libertatea presei	Reporteri fără Frontiere, "Press Freedom Index"	82,4	85-90	Mai mare de 90
Mediul regulator				
Calitatea regulatorie	World Bank, "World Governance Indicators"	48,8	55-60	Mai mare de 75
Dominarea statului de drept	World Bank, "World Governance Indicators"	37,2	40-45	Mai mare de 50
Costurile de eliberare a forţei de muncă, echiv. săptămâni salariale	World Bank "Doing Busines Indicators"	22,6	16-17	Mai mici de 15
Mediul de afaceri				

Uşurinţa de lansare a businessului	World Bank, “Ease of Doing Busines Index”	45,3	50-75	Mai mare de 75
Uşurinţa de rezolvare a insolvabilităţii	World Bank, “Ease of Doing Busines Index”	37,4	50-75	Mai mare de 75
Uşurinţa de achitare a taxelor	World Bank, “Ease of Doing Busines Index”	57,5	65-75	Mai mare de 75
Educaţia generală				
Cheltuieli curente pentru educaţie, % din venitul naţional brut	UNESCO, Institute for Statistics	7,7	8,0	8,0
Speranţa de viaţă şcolară, ani	UNESCO, Institute for Statistics	11,8	12,5-13,0	13,5-14,5
Rezultatele evaluării PISA în citire, matematică şi ştiinţe, puncte	OCDE, “Programme for International Student Assessment”	399,5	415	Mai mare de 420
Tineri cel puţin cu studii liceale în totalul populaţiei cu vîrste cuprinse între 20 şi 24 ani	Biroul Naţional de Statistică	60,7	65	70
Educaţia superioară				
Rata brută de cuprindere în educaţia superioară, %	UNESCO, Institute for Statistics; World Bank “World Development Indicators”	38,1	40,0	Mai mare de 45,0
Absolvenţi în ştiinţe şi inginerie, % din totalul absolvenţilor	UNESCO Institute for Statistics	19,9	21-22	Mai mare de 22
Numărul de cetăţeni cu vîrste cuprinse între 30 şi 34 ani cu studii terţiare	Biroul Naţional de Statistică	19,56	20-21	21-22
Cercetarea şi dezvoltarea				
Cercetători ştiinţifici/1 milion populaţie	UNESCO Institute for Statistics; World Bank “World Development Indicators”	988,4	Mai mare de 990	Mai mare de 1000
Numărul de absolvenţi la doctorat per 1000 de populaţie	Biroul Naţional de Statistică	0,43	0,6	0,8
Cheltuieli pentru cercetare-dezvoltare, % PIB	UNESCO Institute for Statistics; World Bank “World Development Indicators”	0,5	0,6	0,8
Cheltuieli publice pentru cercetare, % PIB	Ministerul Finanţelor	0,42	0,45	0,5
Calitatea instituţiilor de cercetare	World Economic Forum	27,8	30-35	Mai mare de 40
Copublicarea ştiinţifică internaţională pe 1 mil. populaţie	Academia de Ştiinţe a Moldovei	Datele lipsesc	Vor fi determinate ulterior	
Publicaţii ştiinţifice în top 10% al celor mai citate publicaţii din lume ca % pe ţară	Academia de Ştiinţe a Moldovei	Datele lipsesc	Vor fi determinate ulterior	

Doctoranzi străini ca % din totalul doctoranzilor	Ministerul Educaţiei	Datele lipsesc	Vor fi determinate ulterior	
Tehnologiile informaţionale şi de comunicaţii				
Acces la TIC	International Telecommunication Union, "Measuring the Information Society 2011. ICT Development Index"	51,7	60-65	Mai mare de 75
Utilizare TIC	International Telecommunication Union, "Measuring the Information Society 2011. ICT Development Index"	22,6	35-40	Mai mare de 50
Infrastructura generală				
Calitatea infrastructurii din comerţ şi transport	World Bank and Turku School of Economics, "Logistics Performance Index"	26,3	Mai mare de 30	Mai mare de 35
Formarea brută de capital, % GDP	World Bank "World Development Indicators", BNS	23,7	24,0	24,0-24,5
Durabilitatea ecologică				
PIB/unitate energie utilizată, 2000 PPC USD echivalent petrol	International Energy Agency "World Energy Balances", MEc	3,5	4,0-4,5	5,0-5,5
Performanţă de mediu	Yale University and Columbia University "Environmental Performance Index"	45,2	Mai mare de 50	Mai mare de 60
Certificate management ISO 14001/ miliard PIB, USD PPC	International Organization for Standardization	0,3	Mai mare de 2,5	Mai mare de 5
Creditele				
Uşurinţa de obţinere a creditului	World Bank "Ease of Doing Busines Index"	27,0	Mai mare de 50	Mai mare de 75
Credit intern acordat sectorului privat, % PIB	Banca Naţională a Moldovei	33,3	Mai mare de 40	Mai mare de 50
Investiţiile				
Uşurinţa de protecţie a investitorilor	World Bank "Ease of Doing Busines Index"	29,4	Mai mult de 50	Mai mult de 75
Valoarea totală a acţiunilor cotate la Bursele de Valori, % din PIB	World Bank "World Development Indicators database", Bursa de Valori a Moldovei	0,2	1,5-2	Mai mult de 3
Contracte de capital venture/miliard PIB, USD PPC	Thomson Reuters, Thomson One Banker Private Equity database; World Bank and OECD GDP estimates, World Bank World Development Indicators	Datele lipsesc	Vor fi determinate ulterior	
Comerţul şi concurenţa				
Tarif vamal aplicat, media ponderată, %	World Trade Organization	2,5	2,2	2,0

Tarif vamal produse nonagricole, media ponderată, %	World Trade Organization	0,4	0,3	0,2
Importuri bunuri şi servicii, % PIB	Biroul Naţional de Statistică, Banca Naţională a Moldovei	78,2	80,0	82,0
Exporturi bunuri şi servicii, % PIB	Biroul Naţional de Statistică, Banca Naţională a Moldovei	39,6	45,0	50,0
Intensitatea concurenţei pe piaţa internă	World Economic Forum	55,9	60-62	Mai mult de 65
Cunoştinţele angajaţilor				
Angajaţi în serviciile intensive în cunoştinţe, % din total angajaţi	International Labour Organization, LABORSTA Database of Labour Statistics	28,2	29-30	Mai mult de 30
Firme care oferă instruire formală, % din totalul firmelor	International Finance Corporation and World Bank, Enterprise Surveys, World Bank World Development Indicators	33,1	35-36	Mai mult de 38
Cercetare-dezvoltare efectuată de întreprinderi, % din totalul cheltuielilor	UNESCO Institute for Statistics	11,3	15-20	Mai mult de 20
Cheltuieli de inovare, altele decît cercetare şi dezvoltare tehnologică (% din vînzări)	Biroul Naţional de Statistică	n.a.	Vor fi determinate ulterior	
Cercetare-dezvoltare finanţată de întreprinderi, % din totalul cheltuielilor	UNESCO Institute for Statistics	0,0	Mai mult de 5	Mai mult de 10
Scorul mediu GMAT, puncte	Graduate Management Admission Council	542,9	Mai mult de 560	Mai mult de 580
Conexiunile inovaţionale				
Colaborare de cercetare universităţi/economie	World Economic Forum,	28,3	35-40	Mai mare de 45
Cercetare-dezvoltare finanţată din exterior, % din totalul cheltuielilor	UNESCO Institute for Statistics	6,5	Mai mare de 10	Mai mare de 20
Aplicaţii patente PCT cu inventatori străini, % din total	World Intellectual Property Organization, WIPO Statistics Database	100	100	100
IMM-uri care inovează intern	Biroul Naţional de Statistică	Datele lipsesc	Vor fi determinate ulterior	
IMM-uri inovative care colaborează cu alte companii	Biroul Naţional de Statistică	Datele lipsesc	Vor fi determinate ulterior	
Publicaţii public-private la 1 mil. populaţie	Academia de Ştiinţe a Moldovei	Datele lipsesc	Vor fi determinate ulterior	
Absorbţia cunoştinţelor				
Importuri tehnologic avansate (neto re-importuri), % din totalul importurilor nete	United Nations, COMTRADE database/Biroul Naţional de Statistică	7,3	Mai mult de 10	Mai mult de 12

Influxuri de investiţii străine directe, % PIB	World Bank "World Development Indicators"/Biroul Naţional de Statistică/Banca Naţională a Moldovei	3,3	Mai mult de 10	Mai mult de 15
IMM-uri care implementează inovaţii de produs sau tehnologice	Biroul Naţional de Statistică	Datele lipsesc	Vor fi determinate ulterior	
IMM-uri care introduc inovaţii organizaţionale sau de marketing	Biroul Naţional de Statistică	Datele lipsesc	Vor fi determinate ulterior	

Anexa nr.3
la Strategia inovaţională
a Republicii Moldova
pentru perioada 2013-2020

"Inovaţii pentru competitivitate" indicatorii principali de rezultat şi impact

Indicatorul	**Sursa primară de informare**	**Valoarea iniţială**	**Ţinta intermediară (2016)**	**Ţinta finală (2020)**
Generare cunoştinţe				
Cereri de brevet (aplicaţii patente) rezidenţi/miliard PIB, USD PPC	World Intellectual Property Organization, WIPO Statistics Database/ AGEPI	11,8	15	20
Cereri de brevet (aplicaţii patente) sistemul PCT/ miliard PIB, USD PPC	World Intellectual Property Organization, WIPO Statistics Database/ AGEPI	0,1	0,15	0,20
Articole ştiinţifice şi tehnologice/miliard PIB, USD PPC	National Science Foundation, National Center for Science and Engineering Statistics/ ASM	7,8	9,0	10,0
Impact cunoştinţe şi tehnologii				
Rata de creştere a PIB evaluat la PPC/ocupat, %	International Labour Organization, LABORSTA Database of Labour Statistics	2,7	3,0	4,0
Companii noi/mie populaţie 15-64 ani	International Finance Corporation, World Bank World Development Indicator	1,3	2,5	4,5
Certificate de management ISO 9001/miliard PIB, USD PPC	International Organization for Standardization	7,4	15,0	30,0
Vânzări de inovaţii către piaţă şi către firme ca % din vânzări	Biroul Naţional de Statistică	Datele lipsesc	Vor fi determinate ulterior	
Difuziune cunoştinţe				
Încasări din royalty&licenţe/mie unităţi PIB	World Bank World Development Indicators database	0,8	1,0	1,5
Exporturi tehnologic avansate (neto re-exporturi), % din total	United Nations, COMTRADE database; Eurostat 'High-technology' aggregations based on SITC Rev. 4, April 2009 (2007–11)	2,2	4,5	8,0
Export servicii calculatoare şi informatice, % din total exporturi servicii	International Monetary Fund; World Bank and OECD GDP estimates, World Bank World Development Indicators database	33,8	35,0	38,0

Investiţii nete în economia altor ţări, % din PIB	International Monetary Fund/ Biroul Naţional de Statistică/ Banca Naţională a Moldovei	0,1	0,2	0,3
Produse creative intangibile				
Mărci comerciale ale rezidenţilor, unităţi/miliard PIB dolari SUA la PPC	World Intellectual Property Organization, WIPO Statistics Database	180,8	185,0	190,0
Mărci comerciale în cadrul tratatului de la Madrid / miliard PIB dolari SUA la PPC	World Intellectual Property Organization, WIPO Statistics Database	3,9	4,5	5,0
Utilizarea TIC în setarea modelelor de business	World Economic Forum	42,0	50,0	60,0
Utilizarea TIC în setarea modelelor de organizaţii	World Economic Forum	37,4	45,0	50,0
Bunuri şi servicii creative				
Cheltuieli de consum pentru odihnă şi cultură, % din total	United Nations Statistics Division, National Accounts Official Country Data, United Nations database/Biiroul Naţional de Statistică	0,5	1,0	2,0
Exporturi de bunuri de creaţie, % din total exporturi bunuri	UNCTAD, Creative Economy Report, UNCTADStat	4,6	5,5	6,5
Exporturi de servicii de creaţie, % din total exporturi servicii	UNCTAD, Creative Economy Report, UNCTADStat	3,5		
Creativitate on-line				
Domenii generice de nivel superior/mie populaţie 15-69 ani	ZookNIC. (http://www.zooknic.com)	2,0	10,0	20,0
Domenii naţionale/mie populaţie 15-69 ani	ZookNIC. (http://www.zooknic.com)	23,0	30,0	50,0

H O T Ă R Î R E
cu privire la modificarea şi completarea Strategiei inovaţionale a Republicii Moldova pentru perioada 2013-2020 „Inovaţii pentru competitivitate”

nr. 28 din 01.02.2016

Monitorul Oficial nr.25-30/35 din 05.02.2016

* * *

În conformitate cu prevederile stabilite în Concepţia dezvoltării clusteriale a sectorului industrial al Republicii Moldova, aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr.614 din 20 august 2013 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.187-190, art.726), cu modificările ulterioare, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

Strategia inovaţională a Republicii Moldova pentru perioada 2013-2020 „Inovaţii pentru competitivitate”, aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr.952 din 27 noiembrie 2013 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.284-289, art.1063), se modifică şi se completează după cum urmează:

1) la punctul 17, după cuvintele „susţine dezvoltarea acestora” se introduc cuvintele „ , inclusiv a clusterelor inovaţionale,”;

2) se completează cu punctul 57^1 cu următorul cuprins:

„**57^1. Crearea şi dezvoltarea clusterelor inovaţionale.** Scopurile, obiectivele şi principiile generale ale dezvoltării clusteriale a sectorului industrial sînt determinate în Concepţia dezvoltării clusteriale a sectorului industrial al Republicii Moldova, aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr.614 din 20 august 2013.”;

3) punctul 65 se completează cu subpunctul 7) cu următorul cuprins:

„7) lipsa asocierii între întreprinderi, firme inovaţionale şi instituţii ştiinţifice în clustere inovaţionale, acestea fiind mecanisme noi pentru Republica Moldova de asociere şi colaborare a agenţilor economici”;

4) la punctul 66, rubrica „Oportunităţi” din tabelul 8 se completează cu următoarea poziţie:

„• Crearea clusterelor inovaţionale, industriale”;

5) la punctul 75, propoziţia a şasea va avea următorul cuprins:

„Consolidarea capacităţilor de generare a inovaţiilor este posibilă numai pe termen lung, după ce firmele vor învăţa să copieze, să reproducă, să îmbunătăţească şi să optimizeze tehnologiile existente prin fortificarea cooperării dintre acestea şi instituţiile ştiinţifice, academice şi educaţionale, prin organizarea businessului sub formă de asocieri de tip cluster.”;

6) la punctul 76, după cuvintele „institutele de cercetare” se introduc cuvintele „ , inclusiv prin crearea şi dezvoltarea clusterelor inovaţionale,”;

7) punctul 78, obiectivul specific D1:

a) subpunctul 2) se completează în final cu cuvintele „ , inclusiv pentru asocierea acestor entităţi în clustere”;

b) se completează cu subpunctul 10) cu următorul cuprins:

„10) dezvoltarea clusterelor inovaţionale (industriale) prin atragerea asistenţei tehnice în scopul propagării celor mai bune practici internaţionale cu privire la crearea clusterelor”;

8) anexa nr.1 se completează cu poziţiile 55^1 şi 55^2 cu următorul cuprins:

„55^1.	Dezvoltarea clusterelor inovaţionale, industriale prin atragerea asistenţei tehnice în scopul propagării celor mai bune practici internaţionale cu privire la crearea clusterelor	Capacităţi umane şi mijloace financiare pentru consultanţă, suport	Ministerul Economiei	Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic (reformată)	2016-2020	-	Donatori (UE)	Proiecte atrase
55^2.	Acordarea suportului informaţional şi metodologic entităţilor inovaţionale din cadrul universităţilor, instituţiilor de cercetări, asociaţiilor de business în vederea asocierii acestora în clustere inovaţionale şi industriale	Capacităţi umane şi mijloace financiare pentru consultanţă, suport	Ministerul Economiei	Agenţia pentru Inovare şi Transfer Tehnologic (reformată)	2016-2020	-	Donatori (UE)	Consultanţă şi suport acordate”.

PRIM-MINISTRU **Pavel FILIP**

Contrasemnează:
Viceprim-ministru, ministrul economiei **Octavian Calmîc**

Nr.28. Chişinău, 1 februarie 2016.

H O T Ă R Î R E
cu privire la aprobarea Regulamentului privind înregistrarea audio digitală a şedinţelor de judecată

nr. 338/13 din 12.04.2013

Monitorul Oficial nr.87-91/460 din 11.04.2014

* * *

Examinînd chestiunea cu privire la aprobarea Regulamentului privind înregistrarea audio digitală a şedinţelor de judecată, audiind informaţia domnului Nichifor Corochii, în conformitate cu prevederile art.14 al Legii nr.514 din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească, art.4 şi 24 din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii,

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Regulamentul privind înregistrarea audio digitală a şedinţelor de judecată, conform anexei la prezenta hotărîre.

2. Se abrogă Regulamentul privind înregistrarea audio digitală a şedinţelor de judecată aprobat prin Hotărîrea Consiliului Superior al Magistraturii nr.212/8 din 18 iunie 2009.

3. Prezenta hotărîre se aduce la cunoştinţă tuturor instanţelor judecătoreşti şi se publică pe pagina web a Consiliului Superior al Magistraturii şi în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREŞEDINTELE CONSILIULUI
SUPERIOR AL MAGISTRATURII **Nichifor COROCHII**

Chişinău, 12 aprilie 2013.
Nr.338/13.

Anexă
la Hotărîrea Consiliului
Superior al Magistraturii
nr.338/13 din 12 aprilie 2013

REGULAMENT
privind înregistrarea audio digitală a şedinţelor de judecată

Capitolul 1
INTRODUCERE

1.1. Prezentul Regulament reglementează procedura de înregistrare audio digitală a şedinţelor de judecată în instanţele de judecată, în cazurile în care se perfectează procesul-verbal, arhivarea şi păstrarea înregistrărilor audio digitale, reproducerea înregistrărilor audio, eliberarea copiilor înregistrărilor audio la solicitare şi menţinerea sistemului digital de înregistrare audio în stare funcţională.

1.2. Înregistrarea audio digitală a şedinţelor de judecată se utilizează pentru verificarea corectitudinii şi plenitudinii proceselor-verbale scrise a şedinţelor de judecată, pentru reproducerea înregistrărilor şi eliberarea copiilor de pe acestea participanţilor la proces, contra unei plăţi stabilite

de Guvern. Procesele-verbale scrise şi înregistrările audio digitale vor constitui părţi oficiale ale şedinţelor de judecată.

1.3. Înregistrarea audio a şedinţelor de judecată va fi efectuată în conformitate cu Codul de procedură civilă, Codul de procedură penală, Codul contravenţional, Legea privind organizarea judecătorească şi prezentul Regulament.

1.4. Înregistrarea audio a şedinţelor de judecată este obligatorie în toate cazurile cînd urmează a fi întocmit procesul-verbal al şedinţei de judecată. Nu se va înregistra şedinţa de judecată în cadrul procedurii scrise şi atunci cînd chestiunile sunt soluţionate de către judecător unipersonal.

[Pct.1.4 introdus prin Hotărîrea Consiliului Superior al Magistraturii nr.220/8 din 04.03.2014, în vigoare 06.06.2014]

Capitolul 2
PREVEDERI GENERALE

2.1. Definiţii

Compact disc (CD) – suport de date optic utilizat pentru păstrarea înregistrărilor digitale ale şedinţelor de judecată;

Reportofon – dispozitiv specializat pentru înregistrarea şedinţelor de judecată;

Program Integrat de Gestionare a Dosarelor (PIGD) – sistem informatic destinat gestionării tuturor dosarelor examinate în instanţa de judecată;

Înregistrarea audio a şedinţei de judecată prin intermediul echipamentelor de înregistrare digitală – proces tehnologic de înregistrare audio a şedinţei de judecată fie cu ajutorul sistemului specializat "SRS Femida", fie cu reportofonul;

Înregistrare audio digitală – sunetele înregistrate pe parcursul şedinţei de judecată de un dispozitiv digital;

Audierea înregistrărilor audio digitale – reproducerea înregistrării audio digitale, în întregime sau parţial, la cererea părţilor, pentru a face cunoştinţă cu înregistrarea audio digitală;

Centrul de asistenţă – entitate responsabilă de deservirea şi asigurarea bunei funcţionări a tehnologiilor informaţionale din instanţele de judecată.

Capitolul 3
ÎNDRUMAR PENTRU ÎNREGISTRAREA AUDIO ÎN SALA DE JUDECATĂ

3.1. Indicatoare

La intrarea în sălile de judecată urmează a fi plasate indicatoare care vor conţine următorul text:

"Şedinţele de judecată sînt înregistrate audio. Vă rugăm să păstraţi liniştea şi disciplina în sala de judecată."

3.2. Notificarea despre înregistrarea audio a şedinţelor de judecată

În scopul informării participanţilor la proces despre înregistrarea şedinţei de judecată, la începutul fiecărei şedinţe, judecătorul care prezidează şedinţa va informa participanţii prezenţi la proces despre înregistrarea audio a şedinţei, despre necesitatea de a vorbi clar şi direct la microfon şi evitarea conversării în acelaşi timp a mai multor persoane.

3.3. Acţiunile judecătorului în timpul înregistrării audio a şedinţelor de judecată

3.3.1. În scopul înregistrării audio a şedinţelor de judecată, judecătorul:

- va utiliza microfonul de pe masa sa;
- va întreba grefierul dacă sistemul de înregistrare audio este pregătit pentru începerea înregistrării audio a şedinţei de judecată;

- va face referinţă la dosar după numărul şi denumirea acestuia de fiecare dată cînd numeşte dosarul;

- va solicita şi urmări ca părţile să facă declaraţii la microfon;

- va solicita persoanelor care nu participă în proces să nu facă zgomot şi va preaviza toate persoanele despre sancţiunile prevăzute în art.196 al Codului de procedură civilă sau articolul 334 al Codului de procedură penală;

3.3.2. La începutul şi sfîrşitul fiecărei secvenţe înregistrate a şedinţei (secvenţa se consideră o sesiune de lucru / şedinţa continuă fără pauze, înregistrarea căreia nu este întreruptă), judecătorul:

a) va numi data şi timpul exact de începere şi finisare a secvenţei şedinţei de judecată;

b) va numi numărul şi denumirea dosarului.

Capitolul 4
ÎNREGISTRAREA AUDIO DIGITALĂ A ŞEDINŢELOR

4.1. Atribuţiile grefierului în timpul înregistrării audio a şedinţelor de judecată

Înregistrarea audio a şedinţei de judecată se efectuează de către grefier. Grefierul este responsabil pentru asigurarea înregistrării corespunzătoare a şedinţelor de judecată şi că unităţile de înregistrare audio digitală sînt administrate corect conform specificaţiilor tehnice ale producătorului.

4.2. Procedura de începere a înregistrării

4.2.1. Grefierul este responsabil să asigure că sistemul înregistrării audio digitale "SRS Femida" sau reportofonul este pregătit pentru capturarea înregistrării cuvînt cu cuvînt a şedinţei de judecată. În acest sens, înainte de începerea şedinţei, grefierul:

- va conecta sistemul de înregistrare audio „SRS Femida" sau reportofonul. Conectarea sistemului de înregistrare audio „SRS Femida" va fi realizată prin intermediul PIGD. Grefierul va accesa meniul Procese-verbale în dosar, va accesa butonul „Porneşte Femida;

- va verifica dacă ora şi data din sistemul de înregistrare audio sau reportofonul corespund timpului şi datei curente;

- va verifica funcţionalitatea sistemului de înregistrare audio sau a reportofonului;

- va efectua testarea pentru a se asigura că componentele sistemului de înregistrare audio "SRS Femida" de înregistrare audio (microfoanele, mixerul etc.) funcţionează şi înregistrarea se efectuează corect.

[Pct.4.2.1 completat prin Hotărîrea Consiliului Superior al Magistraturii nr.488/20 din 05.07.2016, în vigoare 29.07.2016]

4.2.2. Procedura de testare a sistemului specializat "SRS Femida" se va efectua în următoarea consecutivitate:

- iniţierea regimului de testare;

- în registrul acţiunilor în dreptul menţiunii "începutul înregistrării" se va nota "înregistrare – test";

- pronunţarea cuvintelor *"Înregistrare-test din ... (data) pe dosarul numărul..."*;

- pronunţarea, pe rînd, la fiecare microfon a frazei *"Testarea microfonului nr. ..."*

- stoparea regimului de testare a înregistrării;

- audierea înregistrării-test şi verificarea volumului sunetului.

4.2.3. Înregistrarea-test se salvează împreună cu înregistrarea audio a şedinţei de judecată.

4.2.4. În cazul depistării unor deficienţe a sistemului de înregistrare audio, grefierul este obligat să anunţe imediat despre acest fapt judecătorul şi administratorul.

4.3. Începutul şedinţei de judecată

4.3.1. Înregistrarea audio începe din momentul deschiderii şedinţei de judecată.

4.4. Procesul de înregistrare audio digitală

4.4.1. Grefierul este obligat să asigure înregistrarea şedinţei în integritate, fără a stopa înregistrarea. În cazul defecţiunilor tehnice ale echipamentului de înregistrare audio, se vor întreprinde acţiunile stipulate la punctul 4.5. (1) al prezentului Regulament. Grefierul nu este în drept să modifice sau să şteargă înregistrările audio deja efectuate.

4.4.2. În timpul şedinţei de judecată, grefierul efectuează înregistrarea audio şi creează sumarul procesului-verbal, unde reflectă toate evenimentele procesului de judecată şi participanţii care fac declaraţii.

4.4.3. În timpul înregistrării, grefierul efectuează controlul calităţii înregistrării prin intermediul căştilor, controlul nivelului înregistrării prin indicatorii din programul de înregistrare (în cazul utilizării sistemului specializat de înregistrare audio) şi controlul funcţionalităţii sistemului de înregistrare prin supravegherea stării acestuia (în cazul utilizării reportofonului).

4.4.4. Dacă se depistează că sistemul înregistrării audio digitale are vreo defecţiune care duce la captarea insuficientă a înregistrării, grefierul va anunţa imediat preşedintele şedinţei respective.

4.5. Acţiunile grefierului în caz de nefuncţionare a sistemului înregistrării audio digitale

Grefierul are responsabilitatea de a asigura că înregistrarea audio a şedinţelor este completă şi corectă. Dacă aceasta nu este posibil, grefierul va întreprinde imediat următoarele acţiuni:

1) În cazul unei defecţiuni tehnice a echipamentului, grefierul va informa preşedintele şedinţei despre apariţia unei probleme tehnice. Judecătorul va decide printr-o încheiere:

a) continuarea şedinţei cu utilizarea procesului-verbal manual sau, în cazuri excepţionale:

b) amînarea şedinţei cu contactarea Centrului de asistenţă;

2) Grefierul va informa preşedintele şedinţei în cazurile în care participanţii la proces nu vorbesc clar sau nu vorbesc la microfon, vorbesc în acelaşi timp, dacă se aude fîşîit excesiv de hîrtii sau zgomote pe coridor şi aceasta nu permite de a înregistra clar declaraţiile, microfonul rămîne deconectat şi în alte situaţii care împiedică înregistrarea şedinţei de judecată.

Preşedintele şedinţei, la rîndul său, va întreprinde măsurile necesare pentru eliminarea situaţiilor apărute.

4.6. Procedura de încetare

4.6.1. În cazul utilizării sistemului specializat de înregistrare audio "SRS Femida", la sfîrşitul şedinţei de judecată, grefierul va salva înregistrarea audio şi procesul-verbal creat în timpul şedinţei şi va face "Log off" din computer. La terminarea şedinţelor pentru ziua respectivă, grefierul care ultimul a folosit dispozitivul, este responsabil să stingă computerul.

4.6.2. Grefierul nu va lăsa sistemul specializat de înregistrare audio, în care s-a înregistrat în calitate de utilizator, fără supraveghere, nu va da parola sa şi/sau cheia electronică altor persoane şi nu va permite altor persoane neautorizate să lucreze cu sistemul de înregistrare audio.

4.6.3. Înainte de a părăsi sistemul de înregistrare audio, grefierul trebuie fie să îl blocheze fie să iasă din program şi să finiseze lucrul în sistemul operaţional "Windows".

4.6.4. În cazul utilizării reportofonului, grefierul va indica în procesul-verbal al şedinţei de judecată faptul că şedinţa a fost înregistrată audio, şi va specifica următoarele:

- data şi ora începerii şi finalizării şedinţei de judecată; numărul şi denumirea dosarului, numele şi prenumele judecătorului, numele şi prenumele grefierului;
- pentru fiecare secvenţă înregistrată se va indica data, ora şi minuta începerii şi opririi înregistrării şi durata în ore şi minute a secvenţei.

4.7. Procedura după şedinţa de judecată

4.7.1. Grefierul va folosi înregistrările audio digitale a şedinţelor de judecată pentru a verifica exactitatea procesului-verbal.

4.7.2. În cazul utilizării reportofonului, înregistrarea audio a şedinţei de judecată este transferată de către grefier din reportofon în PIGD urmînd următorii paşi:

- grefierul va accesa în dosar meniul „Şedinţe de judecată”,
- grefierul va accesa Rezultatul şedinţei de judecată,
- grefierul va încărca şi salva fişierul (fişierele) audio

[Pct.4.7.2 în redacţia Hotărîrii Consiliului Superior al Magistraturii nr.488/20 din 05.07.2016, în vigoare 29.07.2016]

[Pct.4.7.3 abrogat prin Hotărîrea Consiliului Superior al Magistraturii nr.488/20 din 05.07.2016, în vigoare 29.07.2016]

4.7.4. La momentul efectuării copierii, înregistrării audio din reportofon în PIGD, grefierul va verifica dacă înregistrarea audio corespunde cu informaţia din procesul-verbal perfectat conform pct.4.6.4. Orice divergenţă se raportează imediat judecătorului care a fost preşedintele şedinţei înregistrate audio;

[Pct.4.7.4 modificat prin Hotărîrea Consiliului Superior al Magistraturii nr.488/20 din 05.07.2016, în vigoare 29.07.2016]

4.7.5. Grefierul va denumi fişierul audio (format *.mp3) transferat în fişierul înregistrărilor audio utilizînd următorul format: Număr_dosar_PIGD_ data_şedinţei.MP3. În cazul în care există două sau mai multe secvenţe ale aceleiaşi şedinţe de judecată, grefierul va indica în denumirea fişierului audio numărul de ordine a secvenţei conform următorului format: Număr_dosar_PIGD_ data_şedinţei. nr.secvenţei_MP3.

4.7.6. După transferarea înregistrărilor audio în PIGD, grefierul şterge înregistrările audio de pe reportofon.

[Pct.4.7.6 modificat prin Hotărîrea Consiliului Superior al Magistraturii nr.488/20 din 05.07.2016, în vigoare 29.07.2016]

Capitolul 5
PROCEDURA ÎNREGISTRĂRII AUDIO A ŞEDINŢEI DE JUDECATĂ EXAMINATĂ DE UN COMPLET DE JUDECĂTORI

5.1. În cazul examinării unui dosar de către un complet de judecători în instanţa de fond, înregistrarea audio a şedinţelor de judecată se va efectua conform regulilor generale de înregistrare.

5.2. În cazul examinării unui dosar la Curtea de Apel sau Curtea Supremă de Justiţie (în cazurile de perfectare a procesului-verbal) înregistrarea audio a şedinţelor de judecată se va efectua conform regulilor generale, cu specificările din prezentul Capitol.

5.3. Dacă cauzele se examinează în complet de 3 sau 5 judecători, fiecare grefier este responsabil de întocmirea procesului-verbal şi înregistrarea audio a şedinţei de judecată pe dosarele a căror judecător raportor este judecătorul cu care lucrează grefierul.

5.4. Înregistrarea audio a şedinţelor de judecată a primului dosar examinat de complet se efectuează în conformitate cu Capitolul 4 al prezentului Regulament.

5.5. În momentul în care se finisează examinarea primului dosar, în cazul utilizării unui sistem specializat de înregistrare audio, grefierul va salva înregistrarea audio şi va elibera locul la computer pentru grefierul responsabil de înregistrarea audio a şedinţei de judecată pe dosarul următor. Acesta din urmă va lua loc la computer şi va anunţa completul de judecători despre posibilitatea începerii înregistrării audio a şedinţei de judecată.

5.6. Completul de judecători va începe examinarea dosarului conform procedurii prevăzute de articolele 376-396 CPC şi 413 CPP după ce grefierul va anunţa că programul de înregistrare audio este pregătit pentru înregistrare.

Capitolul 6
ARHIVAREA ŞI PĂSTRAREA ÎNREGISTRĂRILOR AUDIO DIGITALE

6.1. Păstrarea înregistrărilor audio digitale a cauzelor examinate în prima instanţă

6.2.1. După perfectarea dosarului, înregistrările audio digitale ale şedinţelor de judecată vor fi transferate de către grefier pe CD şi transmise în cancelarie împreună cu dosarul.

6.2.2. În scopul transmiterii înregistrărilor audio în cancelarie, grefierul, sub responsabilitate proprie, va efectua următoarele acţiuni:

- va verifica integritatea şi calitatea înregistrărilor audio transferate pe CD;
- va insera CD-ul într-un plic sigilat pe care va indica numărul dosarului conform PIGD şi numărul de serie al CD-ului (dacă există);
- va face menţiuni în Registrul de transmitere a dosarelor în cancelarie şi în fişa acţiunilor despre faptul transmiterii CD-ului cu înregistrările audio în cancelarie.

6.2.3. După primirea dosarului în cancelarie, înregistrările audio salvate pe server şi CD-urile cu înregistrările audio vor fi păstrate de către instanţă timp de un an de zile de la executarea reală a hotărîrii pe dosarul respectiv.

6.3. Păstrarea înregistrărilor audio digitale a cauzelor examinate în apel de către curţile de apel

6.3.1. După perfectarea dosarului, înregistrările audio digitale ale şedinţelor de judecată vor fi transferate de către grefier pe CD, care într-un plic sigilat, unde va indica numărul dosarului şi numărul de serie al purtătorului electronic (dacă există), va fi transmis împreună cu dosarul în cancelaria curţii de apel, cu notificarea respectivă în Registrul de transmitere a dosarelor în cancelarie şi în fişa acţiunilor.

6.3.2. După primirea dosarului în cancelarie, CD-urile vor fi transmise împreună cu dosarul în prima instanţă, asigurîndu-se integritatea lui, unde vor fi păstrate în arhiva instanţei pe toată perioada păstrării dosarului. Informaţia privind anexarea la dosar a purtătorilor electronici cu înregistrarea audio a şedinţelor de judecată va fi consemnată în scrisoarea de însoţire.

6.3.3. Specialistul cancelariei va întocmi lista înregistrărilor audio ale şedinţelor de judecată care au fost transferate pe purtători electronici expediate la prima instanţă, şi o va prezenta persoanei responsabile numite prin ordinul preşedintelui pentru ştergerea acestora de pe serverul Curţii de Apel.

6.4. Ştergerea înregistrărilor audio digitale de pe serverul instanţei de judecată

6.4.1. Ştergerea înregistrărilor audio de pe serverul instanţei se efectuează de persoana responsabilă numită prin ordinul preşedintelui pentru a gestiona tehnologiile informaţionale în instanţă.

6.4.2. Ştergerea înregistrărilor audio de pe serverul instanţei se va efectua în baza listelor înregistrărilor audio care urmează a fi şterse de pe serverul instanţei aprobate de către preşedintele instanţei.

6.4.3. Persoana responsabilă numită prin ordinul preşedintelui pentru a gestiona tehnologiile informaţionale în instanţă va consemna ştergerea înregistrărilor audio de pe server într-un proces-verbal întocmit în acest scop.

6.4.4. Persoana responsabilă numită prin ordinul preşedintelui pentru a gestiona tehnologiile informaţionale în instanţă poartă răspundere conform legislaţiei pentru ştergerea neautorizată a înregistrărilor audio.

Capitolul 7
SOLICITAREA COPIILOR ÎNREGISTRĂRILOR AUDIO DIGITALE ALE ŞEDINŢELOR DE JUDECATĂ

7.1. Eliberarea copiilor înregistrărilor audio digitale

Participanţii la proces au dreptul la o copie de pe înregistrarea audio a şedinţei de judecată. Copia de pe înregistrarea audio a şedinţei de judecată se eliberează de către grefier la solicitarea scrisă sau verbală a participantului contra unei plăţi stabilite de Guvern.

7.2. Audierea înregistrărilor audio digitale

Grefierul va reproduce gratis înregistrările audio ale şedinţelor de judecată pentru participanţii la proces. Grefierul va efectua aceste acţiuni la solicitarea scrisă a persoanei (persoanelor) respective.

7.3. Înregistrările audio ale şedinţelor de judecată închise

În scopul protejării confidenţialităţii informaţiei dezvăluite în cadrul şedinţelor de judecată cu caracter închis, conform art.23 al Codului de procedură civilă şi art.18 al Codului de procedură penală, participanţii la proces au dreptul să ia cunoştinţă de procesul-verbal întocmit în scris şi să audieze înregistrările audio ale şedinţei de judecată respective.

Capitolul 8
ADMINISTRAREA SISTEMULUI ÎNREGISTRĂRII AUDIO DIGITALE

8.1. Suportul tehnic, menţinerea şi reparaţia

8.1.1. Dacă apar probleme la utilizarea sistemului înregistrării audio digitale, grefierul va trebui să informeze preşedintele şedinţei de judecată că echipamentul nu este disponibil pentru înregistrarea şedinţei. În acest caz, judecătorul va decide cum se va proceda în continuare consultînd în acest sens participanţii la proces.

8.1.2. Grefierul va trebui să se conducă de prevederile ghidului pentru utilizatori. Dacă problema persistă, grefierul va contacta Centrul de asistenţă.

Capitolul 9
DISPOZIŢII FINALE

9.1. Prezentul Regulament va intra în vigoare odată cu crearea condiţiilor pentru înregistrările audio a şedinţelor de judecată, dar nu mai tîrziu de 01.07.2013.

H O T Ă R Î R E
cu privire la Strategia naţională de dezvoltare a societăţii informaţionale "Moldova Digitală 2020"

nr. 857 din 31.10.2013

Monitorul Oficial nr.252-257/963 din 08.11.2013

* * *

Guvernul **HOTĂRĂŞTE:**

1. Se aprobă Strategia naţională de dezvoltare a societăţii informaţionale "Moldova Digitală 2020" (se anexează).

2. Ministerele, autorităţile administrative centrale şi Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia vor prezenta Ministerului Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor, anual, pînă la data de 1 februarie, informaţia despre executarea Planului de acţiuni privind implementarea Strategiei naţionale de dezvoltare a societăţii informaţionale "Moldova Digitală 2020", conform competenţelor stabilite.

3. Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor va generaliza informaţia recepţionată şi va prezenta Guvernului, anual, pînă la data de 1 martie, raportul privind implementarea Strategiei naţionale de dezvoltare a societăţii informaţionale "Moldova Digitală 2020".

4. Se recomandă autorităţilor administraţiei publice locale să întreprindă acţiunile de rigoare pentru realizarea Planului de acţiuni privind implementarea Strategiei naţionale de dezvoltare a societăţii informaţionale "Moldova Digitală 2020".

5. Monitorizarea şi coordonarea procesului de realizare a Strategiei naţionale de dezvoltare a societăţii informaţionale "Moldova Digitală 2020" şi Planului de acţiuni privind implementarea Strategiei se pune în sarcina Ministerului Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor.

6. Se abrogă Hotărîrea Guvernului nr.255 din 9 martie 2005 "Privind Strategia Naţională de edificare a societăţii informaţionale – "Moldova electronică" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.46-50, art.336).

PRIM-MINISTRU **Iurie LEANCĂ**

Contrasemnează:
Viceprim-ministru, ministrul economiei **Valeriu Lazăr**
Ministrul tehnologiei informaţiei şi comunicaţiilor **Pavel Filip**
Ministrul finanţelor **Anatol Arapu**

Chişinău, 31 octombrie 2013.
Nr.857.

Aprobată
prin Hotărîrea Guvernului
nr.857 din 31 octombrie 2013

STRATEGIA NAŢIONALĂ
de dezvoltare a societăţii informaţionale "Moldova digitală 2020"

I. INTRODUCERE

1. Republica Moldova a realizat progrese importante în implementarea tehnologiilor societăţii informaţionale, cota contribuţiei sectorului TIC la PIB practic a atins în ultimii ani nivelul de cca 8-10%; fiecare al doilea cetăţean este utilizator de Internet, mai mult de jumătate din gospodăriile casnice au cel puţin un calculator, majoritatea gospodăriilor casnice conectate au acces la Internet în bandă largă, ţara fiind plasată după viteza de acces la Internet printre primele 20 în lume, este implementat paşaportul biometric, sistemul e-Declaraţii, harta digitală, ţara a aderat la iniţiativa "Date Guvernamentale Deschise", este în desfăşurare proiectul "e-Transformare a guvernării" etc. Cu toate acestea, în clasificările internaţionale ţara nu se află printre economiile avansate în acest domeniu, iar nivelul şi viteza de dezvoltare a societăţii informaţionale nu corespund cerinţelor mediului internaţional actual, în care lumea devine tot mai "hiperconectată"[1] (referinţele sînt prezentate în anexa nr.2 la Strategia naţională de dezvoltare a societăţii informaţionale "Moldova digitală 2020") şi mai digitizată.

Tabloul complex al lumii digitale de azi include echipamente mobile inteligente şi instrumente de colaborare la distanţă, cloud computing-ul şi schimbul dramatic al comportamentului utilizatorilor, îndeosebi a nativilor digitali, care aşteaptă ca serviciile să fie oferite oricînd, oriunde şi prin oricare echipament. Aceste aşteptări impun guvernele şi instituţiile publice să fie pregătite de a oferi şi a utiliza servicii informaţionale oricînd, oriunde şi la orice echipament într-un mod sigur, securizat şi cu resurse mai puţine.

Avantajele tehnologiilor digitale, de care persoanele ar putea profita în calitate de cetăţeni/consumatori sînt diminuate în multe ţări, inclusiv în Republica Moldova, de probleme de siguranţă şi confidenţialitate, de un acces insuficient la Internet, un grad scăzut de funcţionalitate, de lipsa competenţelor necesare sau a accesibilităţii serviciilor.

2. Construirea unui viitor al ţării este de neconceput fără o strategie digitală care să creeze în baza tehnologiilor informaţiei şi comunicaţiilor (TIC) oportunităţi de inovare şi dezvoltare, iar antreprenorii şi instituţiile guvernamentale să maximizeze utilizarea datelor guvernamentale în beneficiul serviciilor pentru cetăţeni. Uniunea Europeană a adoptat şi realizează Strategia "O Agendă Digitală pentru Europa", ajustîndu-şi din mers priorităţile la noile condiţii (în decembrie 2012 a definit 7 priorităţi). Ţările care ocupă primele locuri în clasamentele internaţionale, de asemenea, au aprobat strategii digitale care ţintesc să asigure o dezvoltare accelerată (de exemplu, SUA, Marea Britanie, Estonia şi Qatar).

3. Strategia naţională de dezvoltare a societăţii informaţionale "Moldova digitală 2020" (în continuare – Strategia) este orientată spre crearea condiţiilor prin intervenţia minimă a statului dar cu efect maximum pentru dezvoltarea societăţii informaţionale, concentrînd eforturile pe trei piloni:

1) **Pilonul I: Infrastructură şi acces** – îmbunătăţirea conectivităţii şi accesului la reţea;

2) **Pilonul II: Conţinut digital şi servicii electronice** – promovarea generării conţinutului şi serviciilor digitale;

3) **Pilonul III: Capacităţi şi utilizare** – consolidarea alfabetizării şi competenţelor digitale pentru a permite inovarea şi a stimula utilizarea.

Aceste trei dimensiuni au un impact benefic major asupra celor trei componente ale societăţii:

a) comunităţile/populaţia, care se vor bucura de o viaţă mai bună, mai confortabilă;

b) afacerile, care îşi vor spori nivelul de competitivitate;

c) guvernarea, care îşi va îmbunătăţi performanţele şi va deveni un Guvern pentru cetăţeni, oferindu-le servicii oricînd, oriunde şi la orice echipament terminal.

4. Realizarea prezentei Strategii se va baza pe principiile esenţiale de edificare a unei societăţi informaţionale moderne, în special pe principiile recunoaşterii veridicităţii şi legalităţii datelor din registrele electronice şi sistemele informaţionale şi a acţiunilor efectuate în mod electronic.

5. Strategia este însoţită de Planul de acţiuni privind implementarea Strategiei naţionale de dezvoltare a societăţii informaţionale "Moldova Digitală 2020" (anexă la prezenta Strategie), care stabileşte liniile de acţiune şi programele propuse în vederea atingerii obiectivului general de dezvoltare a unei societăţi informaţionale performante şi a economiei bazate pe cunoaştere, integrînd pe orizontală şi prioritățile.

II. DESCRIEREA SITUAŢIEI CURENTE

2.1. Progrese

6. Deşi din cele 177 acţiuni ale Planului de acţiuni al Strategiei naţionale de edificare a societăţii informaţionale "Moldova electronică" (2005) au fost realizate mai puţin de jumătate, acest document a avut un rol important în crearea unui cadru mai favorabil pentru dezvoltarea tehnologiilor societăţii informaţionale şi pregătirea terenului pentru paşii următori. Implementarea Strategiei şi a prevederilor Agendei eESE s-a soldat cu rezultate tangibile. În perioada 2005-2011 alocările pentru informatizare din diferite surse au crescut considerabil şi au constituit cca 5,36 miliarde lei.

7. Penetrarea telefoniei mobile a depăşit 119% (media UE – 128%)[2], Internetul în bandă largă la puncte fixe a atins un nivel de penetrare de 11,72% (media UE – 27,2%), Internetul mobil în bandă largă – modeme/carduri – 4,7% (media UE – 7,5%)[3].

Mai mult de jumătate din populaţie utilizează Internetul, mai mult de jumătate din gospodării au cel puţin un calculator conectat la Internet, jumătate din utilizatorii Internet citesc ziare on-line, însă numai un utilizator din 10 accesează pagina web a Guvernului (www.gov.md) şi numai un utilizator din 20 a accesat cel puţin un serviciu public electronic în ultimele 12 luni. 8 din 10 utilizatori Internet accesează reţelele de socializare[4].

8. A fost creat cadrul normativ-juridic necesar, care în prezent înglobează în total cca 20 legi, 80 hotărîri de Guvern, cca 70 documente conceptuale aprobate vizînd sistemele informaţionale ale autorităţilor publice, mai mult de 20 documente de reglementare cu caracter general şi 75 cu caracter individual emise de Agenţia Naţională pentru Reglementare în Comunicaţii Electronice şi Tehnologia Informaţiei. Cadrul instituţional s-a îmbunătăţit prin crearea Ministerului Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor şi a instituţiilor specializate – Centrul de Guvernare Electronică şi Centrul Naţional pentru Protecţia Datelor cu Caracter Personal. În anul 2011 a fost aprobat Programul Strategic de Transformare Tehnologică a guvernării "e-Transformare", susţinut de Banca Mondială.

9. A fost implementat sistemul de declaraţii fiscale on-line, paşaportul biometric, sistemul de trecere automată a frontierei cu paşaport biometric, harta digitală a Moldovei, semnătura digitală mobilă, servicii on-line, cum ar fi: e-Cazier, e-Licenţiere etc. Este în curs de implementare cadrul de interoperabilitate care se bazează pe standarde deschise şi servicii bazate pe cloud computing.

10. În pofida progreselor obţinute la un şir de indicatori, Republica Moldova este plasată cu mult în urma statelor care se numără printre lideri la capitolul implementării şi utilizării TIC.

În clasamentul internaţional după nivelul de dezvoltare TIC **(IDI),** Republica Moldova este poziţionată pe locul 62 dintre 155 de state (poziţia 4 între ţările CSI)[5], iar la Indicele de dezvoltare e-Guvernare **(e-GRI)** ocupă poziţia 69 dintre 159 de ţări, avansînd cu 11 poziţii faţă de anul 2010, dar totuşi se află încă pe ultimul loc între ţările Europei de Est[6]. Potrivit Raportului Competitivităţii Globale 2012-2013[7], conform Indicelui penetrării Internetului în şcoli (KEI) Republica Moldova este plasată pe poziţia 61 dintre 144 de ţări. La Indicele pregătirii de reţea (NRI) Republica Moldova se plasează pe poziţia 78 dintre 142 state (figura 1).

Figura 1. Republica Moldova în clasamentele internaţionale (anul 2012)

Sursa: MTIC, www.mtic.gov.md

Deşi dinamica progresului de pregătire electronică este destul de impresionantă, se atestă o rămînere în urmă a Republicii Moldova atît faţă de statele membre UE, cît şi faţă de ţările vecine România şi Ucraina.

Succesul de dezvoltare viitoare a societăţii informaţionale în Republica Moldova depinde în mare măsură de capacitatea ţării de a depăşi obstacolele-cheie care împiedică în prezent mişcarea înainte.

2.2. Decizii la nivel internaţional

11. Consiliul European şi Parlamentul European au adoptat în anul 2010 Agenda Digitală pentru Europa – parte integrantă a Strategiei Europa 2020, pentru stimularea economiei digitale şi abordarea provocărilor societale prin TIC.[8]

Comisia Europeană a adoptat la 18 decembrie 2012 priorităţi noi pentru economia şi societatea digitală. Rata de creştere înregistrată de economia digitală este de şapte ori mai mare faţă de cea pentru restul economiei[9], însă acest potenţial este în prezent estompat de o fragmentare a cadrului de politici la nivel paneuropean. Priorităţile adoptate sînt rezultatul unei ample revizuiri a politicilor şi plasează un accent suplimentar asupra elementelor cu cel mai ridicat potenţial de transformare din cadrul versiunii iniţiale a Agendei Digitale pentru Europa 2010.

Punerea în aplicare integrală a acestei agende digitale actualizate va impune creşterea PIB-ului european cu 5% sau 1500 euro pe persoană în următorii opt ani, prin creşterea investiţiilor în TIC, prin îmbunătăţirea nivelurilor de competenţă informatică ale forţei de muncă, prin facilitarea inovării în sectorul public şi prin reformarea condiţiilor-cadru pentru economia bazată pe Internet.

12. Noile priorităţi ale Agendei Digitale pentru Europa sînt:

1) crearea unui nou cadru de reglementare stabil în domeniul serviciilor în bandă largă;

2) noi infrastructuri de servicii publice digitale prin mecanismul Conectarea Europei;

3) lansarea Marii coaliţii pentru promovarea competenţelor şi crearea locurilor de muncă în domeniul digital;

4) elaborarea unor propuneri privind o strategie şi o directivă în domeniul securităţii cibernetice la nivelul UE;

5) actualizarea cadrului UE privind drepturile de autor;

6) impulsionarea sistemului de “cloud computing” în baza puterii de cumpărare a sectorului public;

7) lansarea unei noi strategii industriale în domeniul electronic.

2.3. Programe, iniţiative şi proiecte importante în curs de desfăşurare

2.3.1 Guvernare: Centrul de Guvernare Electronică funcţional, care implementează proiectul "e-Transformare a guvernării" – Programul strategic de modernizare tehnologică a guvernării; Planul de acţiuni pentru o Guvernare Deschisă pe anii 2012-2013 (Hotărîrea Guvernului nr.195 din 4 aprilie 2012), inclusiv:

1) Platforma Tehnologică Guvernamentală Comună M-Cloud;
2) Serviciul Guvernamental de Plăţi Electronice;
3) Platforma Guvernamentală de Interoperabilitate;
4) Iniţiativa Guvern fără Hîrtie – SIGEDIA;
5) Platforma Guvernamentală de e-Raportare pentru Business;
6) Platforma Guvernamentală de Autorizaţii Permisive pentru Business;
7) e-Achiziţii;
8) e-Construcţii;
9) e-Justiţie;
10) Digitizarea Sistemelor de Suport Operaţional pentru Guvern;
11) Infrastructura Guvernamentală de Stocare a Datelor.

2.3.2. Sistemul vamal: Strategia de dezvoltare a Sistemului informaţional integrat vamal pentru anii 2012-2016.

2.3.3. Sănătate: sisteme informaţionale-pilot în sănătate pentru a lărgi accesul la cunoştinţele medicale, înregistrările pacientului, sisteme de monitorizare a pacientului, Programul Strategic e-Sănătate.

2.3.4. Protecţie socială: Sistemul integrat informaţional de asistenţă socială pentru îmbunătăţirea accesului la asistenţa socială.

2.3.5. Educaţie: Integrarea TIC în educaţie, pentru a îmbunătăţi procesul educaţional şi de management, la nivel de sistem, şcoală şi clasă; iniţierea elaborării Programului Strategic e-Educaţie.

2.3.6. Agricultură: Sistemul informaţional de transmitere a datelor în timp real prin intermediul soluţiilor web şi telefonie mobilă cu componentele: PACT (Platforma de Avertizare şi Comunicare Timpurie) şi SIMA (Sistemul Informaţional de Marketing Agricol).

2.3.7. Cadastru: Crearea Sistemului Informaţional Geografic Naţional. Harta digitală a Republicii Moldova.

2.3.8. Cultură: Programul Naţional pentru informatizarea sferei culturii 2012-2020, Programul Novateca de modernizare a bibliotecilor publice.

2.3.9. Ştiinţă: Digitizarea patrimoniului ştiinţific.

2.3.10. Competitivitatea sectorului: Strategia de competitivitate a sectorului TIC.

2.3.11. Procese electorale: Elaborarea şi punerea în aplicare a Sistemului informaţional automatizat de stat "Alegeri".

2.4. Analiza SWOT

13. Generalizarea analizei pe dimensiunile abordate identifică următoarele avantaje, dezavantaje, oportunităţi şi ameninţări în dezvoltarea societăţii Informaţionale în Republica Moldova:

INFRASTRUCTURĂ ŞI ACCES

Avantaje (puncte tari)	Dezavantaje (puncte slabe)

1) Viteza mare de acces la Internet 2) Nivel tehnologic ridicat şi un grad sporit de accesibilitate la servicii de comunicaţii electronice mobile 3) Nivelul relativ înalt de dezvoltare a infrastructurii de comunicaţii electronice 4) Cadrul legal din domeniul comunicaţiilor electronice este aliniat, în mare măsură, la cel al Uniunii Europene 5) Existenţa cadrului instituţional de reglementare şi capacităţi de reglementare în creştere 6) Existenţa concurenţei pe sectorul telefoniei mobile şi Internetului 7) Poziţia geografică favorabilă a Republicii Moldova 8) Segmentul de telefonie mobilă şi accesul la Internet se dezvoltă destul de dinamic, iar majoritatea accesului la Internet fix este realizat în bandă largă	1) Decalaj de acces dinte mediul urban şi rural 2) Conectivitatea în bandă largă nu este prezentă pe tot teritoriul la viteze necesare 3) Preţuri ridicate raportate la PIB/per capita 4) Nivelul redus de utilizare a capacităţilor infrastructurilor de comunicaţii electronice existente (infrastructuri redundante în anumite urbe) 5) Concurenţă redusă în bucla locală şi la servicii de acces în bandă largă la bucla/subbucla locală de cupru 6) Absenţa operatorilor virtuali mobili (Mobile Virtual Network Operator) (MVNO); 7) Neutilizarea capacităţilor de tranzit prin teritoriul ţării 8) Accesul restricţionat (mai ales prin preţuri) la infrastructura asociată (în mod special, la canalizare) a operatorului istoric 9) Infrastructura asociată (de piloni, canalizare ș.a.) este partajată insuficient 10) Reglementări învechite din domeniul construcţiilor pentru amplasarea reţelelor de comunicaţii electronice 11) Accesul limitat la infrastructura asociată şi la bucla locală, tarifele de interconectare neorientate la costuri, nerebalansarea tarifelor operatorului istoric 12) Nivelul scăzut de penetrare a Internetului în bandă largă comparativ cu media UE
Oportunităţi	**Ameninţări (riscuri)**
1) Perfecţionarea cadrului legal şi de reglementare şi armonizarea cu reglementările UE 2) Extinderea rapidă a gradului de utilizare a Internetului în societate (mai mult de jumătate din populaţie îl utilizează) 3) Republica Moldova este un poligon de testare a tehnologiilor noi în comunicaţii mobile 4) Utilizarea dividendului digital	1) Nivelul scăzut al PIB-ului 2) Continuarea crizei şi diminuarea capacităţilor de investiţii 3) Nerecuperarea investiţiilor în localităţile rurale 4) Evoluţiile politice 5) Corupţia şi birocraţia 6) Continuarea implicării factorului politic în gestionarea operaţională a instituţiilor şi a întreprinderilor de stat 7) Nerespectarea de către partea Transnistreană a politicilor de utilizare a spectrului de frecvenţe, Tabelului naţional de atribuire a benzilor de frecvenţe (TNABF) şi Planului Naţional de numerotare electronică (PNN)

CONŢINUT ŞI SERVICII

Avantaje (puncte tari)	Dezavantaje (puncte slabe)
1) Guvernul a adoptat direcţia de integrare în UE, inclusiv alinierea la standardele UE în sectorul TIC 2) Implementarea platformei comune M-Cloud pentru e-Guvernare şi implementarea cadrului de interoperabilitate	1) Disponibilitatea redusă a conţinutului informaţional local şi a aplicaţiilor publice relevante 2) Numărul scăzut de servicii electronice şi deficit de conţinut digital local

3) Iniţiativa date guvernamentale deschise 4) Lansarea semnăturii digitale mobile 5) Eliberarea buletinului de identitate electronic	3) Cadrul legal şi de reglementare nu este încă totalmente ajustat la noile realităţi ale spaţiului digital 4) Lipsa cadrului de management al conţinutului digital pe durata ciclului de viaţă 5) Cadrul de interoperabilitate încă nu este funcţional 6) Existenţa unui singur tip de semnătură electronică – cea digitală 7) Nivelul scăzut de utilizare a semnăturii digitale 8) Numărul scăzut de servicii care acceptă plăţile on-line 9) Încredere scăzută a populaţiei în plăţile on-line 10) În Republica Moldova este o economie bazată preponderent pe plăţi în numerar 11) Lipsa mecanismelor de măsurare a volumului conţinutului digital local 12) Nivelul redus de competenţe TIC ale angajaţilor sectorului public 13) Nivelul scăzut de utilizare TIC de către populaţie şi business 14) Piaţa relativ mică pentru conţinutul digital
Oportunităţi	**Ameninţări (riscuri)**
1) Creşterea penetrării conexiunilor în bandă largă la nivelul populaţiei încurajează dezvoltarea de conţinut 2) Îmbunătăţirea imaginii de high-tech a Republicii Moldova 3) Utilizarea cloud-ului guvernamental 4) Un număr în creştere de modele de bune practici la nivel mondial 5) Posibilităţi de colaborare şi informare din prima sursă (Marea Britanie, SUA, Singapore, Coreea de Sud) 6) Comerţ electronic în dezvoltare 7) Promovarea instrumentelor de plată electronice, inclusiv la achitarea serviciilor furnizate de prestatorii de servicii publice	1) Nivelul scăzut al PIB-ului 2) Criza economică continuă şi scăderea remitenţelor, ceea ce poate reduce capacitatea de plată pentru servicii 3) Rezistenţa firească a funcţionarilor faţă de schimbarea proceselor de lucru, inclusiv modernizarea tehnologică 4) Angajaţii administraţiei publice nu conştientizează oportunitatea politicilor de informatizare a proceselor de lucru 5) Piaţa internă de comerţ electronic mică şi fragmentată 6) Creşterea numărului de infracţiuni informatice reduce încrederea utilizatorilor 7) Utilizarea masivă a numerarului, fapt ce favorizează economia tenebră şi evaziunea fiscală

CAPACITĂŢI ŞI UTILIZARE

Avantaje (puncte tari)	Dezavantaje (puncte slabe)
1) Proporţie relativ înaltă a forţei de muncă angajate în sectoare intensive în cunoştinţe 2) Existenţa unui număr mare de absolvenţi TIC universitari 3) Resurse umane multilingve cu un potenţial de pregătire înalt	1) Nivelul scăzut al competenţelor digitale ale populaţiei 2) Absolvenţii instituţiilor educaţionale nu posedă aptitudini practice pentru activitate într-o societate informaţională 3) Deficitul de cadre calificate în TIC în şcoli 4) Nivelul scăzut de aprovizionare cu softuri educaţionale a instituţiilor de învăţământ; 5) Nivelul scăzut al utilizării softurilor cu cod deschis 6) Curricula TIC este învechită şi nu există un proces instituţionalizat de actualizare periodică

	7) Nomenclatorul domeniilor de formare profesională şi al specialităţilor de pregătire a cadrelor în instituţiile de învăţământ superior şi Cadrul calificărilor nu reuşesc să satisfacă cererea existentă pe piaţă 8) Lipseşte cadrul normativ pentru instruirea la distanţă 9) Nivelul redus de competenţe TIC ale angajaţilor sectorului public 10) Lipseşte prevederea expresă în actele normative a cerinţelor de aptitudini digitale la angajarea într-o instituţie publică 11) Nivelul scăzut de utilizare TIC de către populaţie şi business 12) Lipsa mecanismelor de motivare a cadrelor didactice din învăţământul general, vocaţional-tehnic şi universitar în aplicarea pe scară largă a mijloacelor TIC în procesul de predare-învăţare-evaluare
Oportunităţi	**Ameninţări (riscuri)**
1) Disponibilitatea de a acorda asistenţă (inclusiv financiară), manifestată de organismele financiare internaţionale 2) Burse internaţionale disponibile pentru tinerii talentaţi 3) Posibilităţi de colaborare şi şcolarizare a specialiştilor în cele mai avansate ţări în aplicarea TIC şi e-Guvernare (Marea Britanie, SUA, Singapore, Coreea de Sud) 4) Noul Cod al educaţiei în elaborare	1) Nivelul scăzut al PIB-ului 2) Emigrarea forţei de muncă şi a cadrelor de calificate înaltă 3) Manifestări de corupţie în sectorul educaţiei 4) Dificultăţi în dezvoltarea economică a ţării

Abordarea strategică constă în folosirea avantajelor, depăşirea dezavantajelor cu transformarea oportunităţilor în avantaje şi atenuarea riscurilor/ameninţărilor identificate.

III. DEFINIREA PROBLEMELOR

3.1. Infrastructură neoptimizată şi acces neuniform

14. Indicii principali de penetrare şi acces:

1) telefonie mobilă – 119,7% (acoperire – 99% din teritoriu / UE 128%);

2) telefonie fixă – 33,87% / UE – 43%;

3) Internet în bandă largă la puncte fixe – 11,72% / UE – 27,2%;

4) Internet prin reţele mobile (modeme/carduri) – 4,7% / UE – 7,5%;

5) conectare gospodării la Internet în bandă largă – 35%;

Aceşti indici atestă o discrepanţă substanţială faţă de nivelul mediu atins în ţările UE. Discrepanţa este condiţionată de investiţiile care s-au făcut în infrastructuri redundante cu un nivel redus de utilizare a capacităţilor existente.

15. Accesul limitat (mai ales prin preţuri) la infrastructura asociată (în mod special la canalizare) a operatorului istoric îngrădeşte accesul altor operatori, care pozează cabluri aeriene ca soluţie mai ieftină. În cele mai multe cazuri infrastructura asociată (piloni, canalizare ş.a.) nu este partajată, ceea ce conduce la o durată extinsă de recuperare a investiţiilor şi costuri ridicate de

întreţinere a reţelelor, şi, ca urmare, la limitarea posibilităţilor de dezvoltare tehnologică şi la tarife înalte pentru utilizatorii finali.

Este necesară o soluţie durabilă de eficientizare a administrării infrastructurii asociate existente care va fi propusă în baza unei analize minuţioase a opţiunilor, inclusiv prin separarea entităţii de infrastructură de cea de prestare a serviciilor cu amănuntul.

16. Cu toate că Republica Moldova se află printre primele 20 de ţări în lume după viteza de acces la Internet[10], conectivitatea în bandă largă nu este prezentă pe tot teritoriul la viteze necesare pentru a răspunde nevoilor actuale şi viitoare ale ţării. Există o discrepanţă substanţială între accesul în localităţile urbane şi în cele rurale. Aproape 30% dintre localităţile rurale nu au încă acces în bandă largă.

17. Din cauza reglementărilor din domeniul construcţiilor orientate la un singur furnizor de servicii de comunicaţii electronice, blocurile locative cu multe apartamente nu au prevăzute canale/reţele de distribuţie pentru accesul la Internet şi în unele blocuri se pozează un număr impunător de cabluri, ceea ce deteriorează aspectul interior şi exterior al blocurilor.

3.2. Conţinut digital local subdezvoltat şi disponibilitate scăzută a serviciilor electronice

18. Conform rezultatelor sondajului anual naţional 2012 "Percepţia, asimilarea şi susţinerea de către populaţie a e-transformării Guvernării", efectuat în noiembrie 2012 de către Institutul de Politici Publice şi Magenta, la comanda Centrului de Guvernare Electronică: 16% din utilizatori practică comerţul electronic, 8% folosesc serviciile bancare prin Internet. În pondere de 63% din utilizatori descarcă conţinut digital, 33% utilizează Internetul pentru instruire şi educaţie, 16% efectuează procurarea sau comandarea unor servicii oferite de instituţiile private şi accesarea paginilor web a instituţiilor publice centrale, în timp ce doar 1 din 20 utilizează Internetul şi pentru a accesa serviciile publice electronice.

19. Conţinutul digital şi serviciile sînt factorii esenţiali care oferă beneficii pentru societate şi economia oricărei ţări şi reprezintă o sursă potenţială majoră de noi locuri de muncă şi creştere economică.

Nu există o definiţie universal acceptată a conţinutului digital. De exemplu, una dintre ele defineşte conţinutul digital ca orice informaţie care este disponibilă pe Internet (sau în alte reţele) pentru regăsire de către utilizator, inclusiv pagini web, imagini, muzică, documente audio şi video, cărţi, drivere şi descărcări de software, precum şi materiale de referinţă educaţionale şi de formare profesională[11].

În sensul prezentei Strategii conţinutul digital este definit ca orice informaţie în format electronic supusă următoarelor procese: crearea, colectarea, administrarea, procesarea, stocarea, diseminarea, accesarea, utilizarea şi reutilizarea, desfiinţarea.

Conţinutul cel mai important pentru persoane este de obicei cel care este în limba maternă a acestora şi este relevant pentru comunităţile în care trăiesc şi muncesc. UNESCO a definit "conţinutul local" ca "exprimarea şi comunicarea unor cunoştinţe şi a experienţei generate, deţinute şi adaptate local, care sînt relevante pentru situaţia comunităţii" (UNESCO, 2001).

20. Cetăţenii Republicii Moldova se confruntă cu un deficit de conţinut digital local şi un număr scăzut de servicii electronice.

Astfel, puţine servicii dintre cele cca 570 servicii publice guvernamentale sînt oferite prin Internet (doar 5 dintre cele 12 servicii on-line publice de bază pentru cetăţeni, precum şi 6 din 8 – pentru agenţi economici[12]). Din septembrie 2012 pînă în prezent, în cadrul Proiectului e-Transformarea Guvernării au fost lansate serviciile e-Aplicarea pentru cazier judiciar, e-Licenţiere

(racordat la semnătura mobilă), raportarea electronică la e-CNAM şi e-CNAS (racordat la semnătura mobilă), e-DNC (Baza de documente normative în construcţii www.ednc.gov.md), SIA "Registrul de stat al achiziţiilor publice". Totodată, în februarie 2013 a fost lansată oficial platforma tehnologică guvernamentală comună M-Cloud, digitizarea Arhivei stării civile este în proces de desfăşurare, în 9 ministere se implementează SIGEDIA. Recent, Serviciul Fiscal de Stat şi Centrul de Guvernare Electronică, prin intermediul Î.S. "Fiscservinform", au eficientizat procesul de depunere a declaraţiilor privind impozitul pe venit pentru persoanele fizice, racordîndu-l la semnătura mobilă. Alte 7 e-servicii urmează să fie lansate pe parcursul anului 2013 doar în cadrul proiectelor gestionate de Centrul de Guvernare Electronică.

21. Necesitatea în bandă largă pentru Republica Moldova a fost provocată, în primul rînd, de descărcarea de filme şi muzică prin sistemele de schimb de date peer-to-peer (Torrents), precum şi de utilizarea Skype-ului, a reţelelor de socializare "Odnoklassniki", "Facebook", "Netlog", "YouTube" etc.[13] Accesarea preponderentă a resurselor informaţionale străine de către utilizatorii din Republica Moldova indică prezenţa scăzută a resurselor respective autohtone. Pentru a genera mai mult conţinut digital local trebuie să fie create condiţii şi mecanisme stimulative pentru creatorii de conţinut, inclusiv prin utilizarea intensă a oportunităţilor oferite de datele deschise.

22. Patrimoniul cultural, ştiinţific şi din alte domenii, în mare parte, încă nu este transformat în format digital. Doar în 2012 a fost aprobat Programul naţional de informatizare a sferei culturii pentru anii 2012-2020[14]. Cu toate că se întreprind paşi pentru digitizarea valorilor din alte domenii ale patrimoniului[15], se cer acţiuni de evaluare a necesităţilor şi intervenţii accentuate pentru accelerarea proceselor.

23. Cadrul legal şi de reglementare nu este încă totalmente ajustat la noile realităţi ale spaţiului digital, în mod deosebit în ceea ce priveşte proporţionalitatea utilizării pe larg a noilor tehnologii informaţionale cu asigurarea unui nivel adecvat de protecţie a proprietăţii intelectuale[16].

24. Programul privind Cadrul de Interoperabilitate, aprobat de Guvern în septembrie 2012[17] este la începutul implementării, iar cetăţeanul este solicitat să prezinte copii ale unui şir de documente (acte de identitate, certificate etc.) – de fiecare dată cînd solicită servicii sau perfectează diverse acte, chiar dacă se adresează repetat la aceeaşi instituţie publică. Aceasta conduce la consum excesiv de timp, hîrtie şi alte materiale şi, ca urmare, la costuri nejustificate şi impact negativ asupra mediului şi ineficienţă în activitatea instituţiilor.

25. Lipseşte un cadru de management al conţinutului digital pe durata ciclului de viaţă, care ar asigura ca conţinutul naţional istoric şi cel nou-creat să fie disponibil, accesibil, distribuit, înţeles, utilizat şi valorificat. Asigurarea accesului uşor la acest conţinut are nevoie de un cadru cuprinzător, care să îmbrace toate aspectele administrării şi procesului de decizie pe tot ciclul de viaţă digital. Îmbogăţirea conţinutului conduce la creşterea numărului şi calităţii serviciilor pentru cetăţeni.

26. Datele instituţiilor publice din Republica Moldova sînt păstrate/procesate în cca 150 centre de date, marea majoritate dintre care nu corespund condiţiilor de securitate, durabilitate şi fiabilitate şi nu dispun de personal calificat pentru întreţinerea acestora. În afara riscurilor de pierdere a informaţiei din aceste centre, costurile anuale de mentenanţă a acestora constituie cca 150 milioane lei[18], ceea ce denotă o cheltuire ineficientă a banilor publici.

27. Accesul la conţinut şi servicii prin semnătura electronică. Deşi Legea privind documentul electronic şi semnătura digitală este în vigoare din 2004, semnătura digitală este utilizată la un nivel redus. Totuşi, procesul de eliberare a certificatelor cheilor publice emise de către Î.S. "Centrul de telecomunicaţii speciale" în ultima perioadă ia amploare, acestea fiind pasibile de utilizare în toate sistemele electronice existente.

28. Semnătura electronică mobilă lansată în septembrie 2012 plasează Republica Moldova printre primele 7 ţări din lume care implementează asemenea tehnologii inovatoare şi utilizarea acestui instrument va impulsiona accesul în mod securizat la serviciile electronice disponibile. Buletinele de identitate electronice ce urmează a fi implementate vor înlesni accesarea serviciilor electronice. Atunci cînd există mai mulţi purtători ai identităţii digitale managementul identităţii digitale devine un factor important al funcţionalităţii infrastructurii de acces la servicii şi conţinut digital.

29. Deşi 37,7% dintre utilizatorii Internet din ţară fac cumpărături on-line[19], aceste procurări se fac preponderent din străinătate, comerţul electronic din Republica Moldova fiind încă slab dezvoltat din cauza numărului scăzut de servicii care acceptă plăţile on-line, chiar dacă infrastructura tehnologică există. Totodată, o parte din portalurile de comerţ electronic de mare popularitate din străinătate nu acceptă includerea Republicii Moldova în lista ţărilor de la care acceptă plăţile prin Internet şi trimiterea mărfurilor şi chiar a softurilor on-line[20]. Republica Moldova rămîne a fi o economie bazată pe plăţi în numerar *(*preponderent, cardurile emise de băncile din Republica Moldova sînt utilizate la retragerea de numerar – 87 la sută din numărul deţinătorilor de carduri şi 95.7 la sută din valoarea totală a operaţiunilor realizate în Republica Moldova)[21]. Conform evaluării Băncii Mondiale cel mai mare obstacol pentru plăţile electronice este lipsa încrederii şi înţelegerii manifestate de publicul larg.[22]

Totuşi, se atestă o tendinţă de creştere a numărului magazinelor electronice, se implementează instrumente de plăţi electronice on-line, a fost adoptată Legea nr.114 din 18 mai 2012 cu privire la serviciile de plată şi moneda electronică[23]. Un şir de bănci au implementat mecanisme de plăţi prin Internet pentru servicii, comercializarea biletelor avia, cupoanelor de reduceri, cărţilor etc.[24] În august 2012 a fost declarată oficial includerea Republicii Moldova în componenţa grupei Europa II, care a eliminat restricţiile existente anterior şi a permis acum nu doar trimiterea, dar şi primirea plăţilor, astfel, cetăţenii Republicii Moldova ar putea să cumpere produse de la magazine on-line[25].

30. Măsurarea volumului conţinutului digital este dificilă din cauza lipsei indicatorilor direcţi. Cercetarea empirică a Organizaţiei pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică (Organization for Economic Cooperation and Development) (OECD)[26] arată că există o corelaţie strînsă între dezvoltarea infrastructurii de reţea şi creşterea volumului conţinutului local. Corelaţia statistică semnificativă devine evidentă aplicînd diferite măsurători indirecte ale conţinutului local, cum ar fi: numărul de domenii vizibile de nivel superior cu utilizarea codului de ţară pe cap de locuitor; articole Wikipedia în limba ţării pe cap de locuitor, bloguri pe cap de locuitor, precum şi indicatorii de dezvoltare a Internetului (ratele de penetrare a benzii largi, sisteme informaţionale autonome pe cap de locuitor, lărgimea de bandă internaţională pe cap de locuitor, numărul de adrese IPv4 direcţionate pe cap de locuitor). În rapoartele internaţionale[27] rata de accesibilitate a conţinutului se calculează conform unor algoritmilor convenţi şi ţările sînt plasate în funcţie de valorile acestui indicator.

Poziţiile Republicii Moldova sînt destul de precare în ceea ce priveşte promovarea on-line. Numărul de web-domenii generice de nivel superior care revin la 1000 cetăţeni în Republica Moldova este de numai 2,0 unităţi, comparativ cu 2,9 unităţi / 1000 în CSI şi 22,3 / 1000 în Europa Centrală şi de Est (ECE)[28]. Aceasta vorbeşte despre o prezenţă redusă a companiilor şi organizaţiilor autohtone în Internet, ceea ce constituie un impediment în calea promovării conţinutului digital local şi a produselor naţionale.

3.3. Nivel scăzut de “alfabetizare digitală” şi utilizare insuficientă

31. Potrivit Raportului Global IT 2012, Republica Moldova, din punctul de vedere al aptitudinilor populaţiei este apreciată cu 5 puncte din 7 posibile (locul 65 din 142). Dacă după nivelul de alfabetizare digitală ţara este plasată pe locul 44 şi după nivelul de pregătire în matematică şi ştiinţă este pe poziţia 69 (cu 4 puncte din 7 posibile)[29], atunci după calitatea sistemului educaţional Republica Moldova este plasată pe locul 102 cu 3,2 puncte din 7 posibile, adică printre ultimele 40 de ţări incluse în Raport[30], ceea ce prezintă un motiv de îngrijorare. Numai 14% din populaţia cu vîrsta între 35-44 ani şi 10% din populaţia cu vîrsta între 45 şi 54 ani sînt utilizatori Internet[31].

Republica Moldova, ca şi întreaga Europă, se confruntă cu o creştere a deficienţei de competenţe TIC şi cu un nivel scăzut al alfabetizării digitale. Aceste deficienţe au ca efect utilizarea insuficientă a beneficiilor oferite de societatea informaţională şi chiar excluderea multor cetăţeni din societatea şi economia bazată pe TIC. Pe de altă parte, deşi dispun de calculatoare şi sînt utilizatori de Internet, foarte mulţi nu cunosc nici terminologia din domeniul TIC[32], nemaivorbind de utilizarea pe deplin a beneficiilor oferite de acestea.

O mare parte a populaţiei Republicii Moldova nu dispune de competenţe şi cunoştinţe digitale, fapt ce diminuează posibilităţile de valorificare a oportunităţilor de a participa în economia digitală globală.

32. Alfabetizarea digitală a populaţiei porneşte de la sistemul educaţional general şi un rol important îl au:

1) curricula ajustată la necesităţile economiei bazate pe cunoaştere;

2) cadrele didactice instruite în aplicarea eficientă a TIC în procesul educaţional;

3) tehnologia informaţiei integrată în procesul didactic;

4) crearea conţinuturilor educaţionale digitale, inclusiv pentru susţinerea învăţării pe tot parcursul vieţii.

33. Cu toate că pe parcursul anilor precedenţi s-au făcut eforturi din partea Guvernului, pentru implementarea TIC în învăţămîntul general (800 clase de computere în 1997, programul "SALT", resurse financiare pentru a deschide cel puţin o clasă de calculatoare în fiecare şcoală, acces la Internet în bandă largă şi procurarea softurilor didactice), acestea nu sînt integrate pe deplin în procesul didactic.

Deşi nivelul echipării instituţiilor de învăţămînt general a crescut, lipseşte managementul, întreţinerea şi bugetarea pentru laboratoarele de calculatoare, iar majoritatea programelor software proprietare nu sînt asigurate cu licenţe, totodată, softul deschis are o utilizare scăzută. Curricula TIC este la unele compartimente învechită şi nu există un proces instituţionalizat de actualizare periodică.

Absolvenţii instituţiilor educaţionale nu posedă suficiente aptitudini practice pentru activitatea într-o societate informaţională.

Există un deficit de cadre calificate: jumătate din numărul profesorilor de informatică au studii în domeniul ştiinţelor reale şi doar 3 din 10 au studii în domeniul informaticii.

Cele mai multe dintre cadrele didactice care predau informatica, dar şi alte discipline, nu au participat în formări continue şi nu avansează în obţinerea gradelor didactice. O mare parte dintre profesori nu posedă aptitudini generale de lucru la calculator (poşta electronica, Internet etc.), şi mai puţini au capacităţi pentru utilizarea TIC în procesul de predare. Profesorii de discipline (cu excepţia celor din 140 şcoli dotate cu softuri educaţionale) nu dispun de softuri educaţionale şi nu au fost instruiţi în aplicarea unor astfel de softuri. Deşi se atestă o creştere a numărului aplicaţiilor pentru disciplinele şcolare şi universitare cu utilizarea instrumentelor TIC, o mare parte dintre disciplinele şcolare nu sînt dotate cu softuri educaţionale .

Din cauza salariilor necompetitive, lipsei unui management bazat pe performanţe şi sistem de motivare şi creştere profesională în învăţămîntul superior, nu sînt atraşi cei mai competenţi în predarea TIC, iar guvernanţa educaţiei este confuză (lipsesc standardele ocupaţionale, formarea profesională este ghidată de ofertă şi nu de cerere, calificările sînt acordate de instituţiile de învăţămînt în absenţa unui cadru normativ-juridic explicit ce ar garanta implicarea companiilor în acest proces, instituţiile de învăţămînt nu reacţionează la particularităţile traseelor profesionale ale absolvenţilor ş.a.). Nomenclatorul domeniilor de formare profesională şi al specialităţilor de pregătire a cadrelor în instituţiile de învăţămînt superior şi Cadrul calificărilor nu reuşesc să satisfacă cererea existentă pe piaţă. Sistemele de evaluare a performanţelor instituţiilor de învăţămînt superior nu sînt orientate la Cadrul European al calificărilor (European Qualification Framework).

În Republica Moldova nu este implementat sistemul de admitere prin Internet în instituţiile de învăţămînt superior. Deşi o parte din universităţi au implementat sisteme informatice de gestionare a anumitor procese şi au dezvoltat cursuri în format electronic, neavînd aprobat cadrul normativ pentru instruirea la distanţă, universităţile nu aplică asemenea mecanisme. Serviciile educaţionale în format electronic de care ar putea beneficia populaţia se reduc la lecţii publicate on-line, fără aplicarea mecanismelor de evaluare on-line.

O problemă majoră, de asemenea, este exodul specialiştilor din domeniu, în cel mai bun caz, către mari companii internaţionale. Prin suportul legislativ adresat mediului de afaceri în domeniul TIC s-ar putea impulsiona atît atragerea marilor companii internaţionale de a utiliza resursele umane în sectorul TIC direct în Republica Moldova, cît şi de a încuraja valorile profesionale să activeze în Republica Moldova.[33]

34. Conform Raportului Uniunii Internaţionale a Telecomunicaţiilor (UIT) 2012[34], la subindicele de utilizare, Republica Moldova s-a plasat doar pe locul 79, cu toate că a obţinut anumite progrese la indicatorii care formează acest subindice (rata de alfabetizare digitală a adulţilor – 98,5%, rata populaţiei cu studii medii – 88,0%, iar rata populaţiei cu studii superioare – 38,1%). Nivelul de utilizare TIC, potrivit Raportului Global TI 2012 este de asemenea scăzut – doar 3,2 puncte din 7 posibile (poziţia 90 din 142)[35]. Cel mai jos nivel de utilizare se atestă în mediul de afaceri – 3,0 din 7 (poziţia 120 din 142), iar utilizarea guvernamentală este la nivel de 3,5 din 7 (locul 94 din 142). După nivelul de e-participare Republica Moldova este plasată pe poziţia 38 dintre 125 ţări.[36]

Utilizarea insuficientă este condiţionată de numărul mic al serviciilor on-line şi de nivelul scăzut de competenţe digitale ale angajaţilor instituţiilor publice. Deşi Academia de Administrare Publică are la îndemînă normele metodologice pentru pregătirea în domeniul TIC, precum şi instrumentele de instruire on-line elaborate cu suportul PNUD Moldova, aceste instrumente nu au fost utilizate pe larg, deoarece lipseşte prevederea expresă în actele normative a cerinţelor de aptitudini digitale la angajarea într-o instituţie publică.

3.4. Pericolul criminalităţii cibernetice în creştere şi riscul de încredere scăzută în reţele şi servicii on-line

35. Pe cît o societate este mai informatizată, cu atît este mai mult expusă riscurilor cibernetice, iar asigurarea securităţii spaţiului cibernetic trebuie să constituie o preocupare majoră a tuturor actorilor implicaţi, mai ales la nivel instituţional, unde se concentrează responsabilitatea elaborării şi aplicării de politici coerente în domeniu.

Prin securitate cibernetică se înţelege starea de normalitate rezultată în urma aplicării unui ansamblu de măsuri proactive şi reactive prin care se asigură confidenţialitatea, integritatea,

disponibilitatea, autenticitatea şi nonrepudierea informaţiilor în format electronic, a resurselor şi serviciilor publice sau private, din spaţiul cibernetic.

Globalitatea spaţiului cibernetic este de natură să amplifice riscurile la adresa acestora afectînd în aceeaşi măsură atît sectorul privat, cît şi cel public.

Ameninţările din spaţiul cibernetic se materializează prin exploatarea vulnerabilităţilor de natură umană, tehnică şi procedurală, cel mai adesea în:

1) atacuri cibernetice împotriva infrastructurilor care susţin funcţii de utilitate publică ori servicii ale societăţii informaţionale a căror întrerupere/afectare ar putea constitui un pericol la adresa securităţii naţionale;

2) accesarea neautorizată a infrastructurilor cibernetice;

3) modificarea, ştergerea sau deteriorarea neautorizată de date informatice ori restricţionarea ilegală a accesului la aceste date;

4) spionajul cibernetic;

5) cauzarea unui prejudiciu patrimonial, hărţuirea şi şantajul persoanelor fizice şi juridice, de drept public şi privat.

Raportul Origin of Hacks, identifică 981 milioane tentative hacking la nivel global în cel de-al treilea trimestru al anului 2012, în creştere cu 23 milioane faţă de numărul identificat în trimestrul II[37]. Primele 4 ţări din topul originilor atacurilor sînt SUA, Rusia, China şi Ucraina, România fiind pe locul 7 în acest top.

Atacurile pot avea o motivaţie politică, aşa cum o arată atacurile cibernetice îndreptate împotriva Estoniei, Lituaniei şi Georgiei[38] sau electorale – atacurile asupra serverelor Comisiei Electorale Centrale din Republica Moldova în ziua alegerilor parlamentare din 2010. Peste 44 milioane de atacuri informatice asupra paginilor web ale Guvernului israelian au fost înregistrate între 14 şi 19 noiembrie 2012, cînd a început ofensiva forţelor israeliene în Gaza[39].

Aflîndu-se teritorial între 2 ţări din topul celor 10, care generează atacuri cibernetice, Republica Moldova este supusă unor riscuri majore a noilor forme de criminalitate "cibernetică". De fapt, datorită Internetului, se poate spune că toate ţările lumii sînt vecine în sensul pericolelor cibernetice.

36. Republica Moldova a ratificat Convenţia Consiliului Europei privind criminalitatea informatică, adoptată la Budapesta la 23 noiembrie 2001[40]. A fost elaborată şi adoptată Legea privind prevenirea şi combaterea criminalităţii informatice[41] care reglementează raporturile juridice privind prevenirea şi combaterea infracţiunilor informatice; protecţia şi acordarea de ajutor furnizorilor de servicii şi utilizatorilor de sisteme informatice; colaborarea autorităţilor administraţiei publice cu organizaţii neguvernamentale şi cu alţi reprezentanţi ai societăţii civile în activitatea de prevenire şi de combatere a criminalităţii informatice; cooperarea cu alte state, cu organisme internaţionale şi regionale.

În prezent, în Republica Moldova nu există autoritate publică direct responsabilă şi abilitată cu atribuţii, funcţii şi obligaţiuni privind securitatea cibernetică. La moment, sînt mai multe instituţii implicate în proces, fiecare dintre ele asigurînd acoperirea problematicii respective pe segmentul său de activitate. În acest sens, urmează a fi acoperit golul existent în cadrul legislativ-normativ în domeniul asigurării securităţii cibernetice.

Cunoaşterea pe scară largă a riscurilor şi ameninţărilor la care sînt supuse activităţile desfăşurate în spaţiul cibernetic şi modului de prevenire şi contracarare a acestora necesită o comunicare şi cooperare eficientă între actorii specifici în acest domeniu.

Din această perspectivă, se resimte necesitatea dezvoltării culturii de securitate cibernetică a utilizatorilor sistemelor informatice şi de comunicaţii, adesea insuficient informaţi în legătură cu potenţialele riscuri, dar şi cu soluţiile de contracarare a acestora.

37. Internetul a devenit în prezent o infrastructură de informaţie atît de importantă pentru cetăţeni, dar şi pentru economie în general, încît rezistenţa la o multitudine de noi ameninţări a sistemelor şi reţelelor TI este importantă pentru ca utilizatorii să se simtă confortabil şi în siguranţă cînd se conectează on-line. La fel ca şi în lumea materială, criminalitatea cibernetică nu poate fi tolerată. Pînă în prezent, Internetul s-a dovedit a fi foarte sigur, rezistent şi stabil, reţelele TI şi terminalele utilizatorilor finali însă rămîn vulnerabile unei game ample de ameninţări mereu noi: în ultimii ani, mesajele electronice nesolicitate (SPAM) s-au extins pînă la congestionarea traficului de e-mail pe Internet – conform mai multor estimări, mesajele electronice nesolicitate (SPAM) reprezintă între 80 şi 98% din totalul mesajelor aflate în circulaţie[42] – răspîndind o multitudine de viruşi şi de programe ostile. În Republica Moldova, de exemplu, numai în perioada 17 mai – 21 noiembrie 2012, din totalul mesajelor electronice adresate autorităţilor administraţiei publice centrale cca 986,5 mii au fost mesaje legitime, pe cînd mai mult de cca 8,5 milioane au fost mesaje SPAM, care au conţinut 874 viruşi detectaţi[43]. Rezultă că Republica Moldova este în aceeaşi situaţie ca şi întreaga Europă în privinţa mesajelor SPAM[44].

Flagelul furtului de identitate şi al fraudei on-line avansează. Atacurile devin din ce în ce mai sofisticate (troieni, botneturi etc.) şi mai greu de identificat şi nimicit: un exemplu elocvent fiind virusul "Red October"[45]. Deseori atacurile sînt motivate de scopuri financiare.

Cu toate că există posibilităţi tehnice, în prezent nu sînt prevederi legale obligatorii de raportare a informaţiei către Echipa de răspuns la incidente de securitate cibernetică (Computer Energency Response Team) (CERT-GOV-MD)[46], iar această entitate nu are nici obligaţii speciale, dar nici capacităţi suficiente pentru a face faţă noilor provocări la nivel de ţară. Conform prevederilor obiectivului nr.1.5.5. din Planul Individual de Acţiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.746 din 18 august 2010, CERT-GOV-MD este punctul unic de acces pentru utilizatorii sistemelor informaţionale automatizate de importanţă statală. Acesta va asigura consolidarea eforturilor autorităţilor şi instituţiilor în vederea unei reacţii informate şi reciproc coordonate în domeniul ameninţărilor de securitate cibernetică

IV. VIZIUNE, OBIECTIVE ŞI PROGRAME

38. Republica Moldova, urmînd exemplul şi ţinînd cont de priorităţile Uniunii Europene şi ale celor mai avansate ţări în domeniul digital, şi-a formulat viziunea, obiectivele şi acţiunile prioritare pentru perioada de pînă în anul 2020.

4.1. Viziune

39. Guvernul, mediul de afaceri şi societatea civilă au convenit asupra următoarei viziuni strategice:

Republica Moldova va deveni o ţară cu o societate informaţională avansată în care utilizarea facilităţilor tehnologiei informaţiei şi comunicaţiilor, accesul extins la infrastructura TIC modernă, conţinutul digital bogat şi serviciile informaţionale performante vor conduce la competitivitatea economică, o bună guvernare şi implicit la creşterea bunăstării populaţiei.

Pentru atingerea acestei viziuni statul va întreprinde acţiuni, care vor conduce la înlăturarea constrîngerilor şi depăşirea provocărilor/constrîngerilor identificate.

Prezenta Strategie se axează pe trei linii principale de implicaţie politică/piloni de dezvoltare:

1) extinderea accesului şi conectivităţii cu promovarea concurenţei reţelelor şi serviciilor de acces în bandă largă;

2) stimularea creării/dezvoltării de conţinut digital şi servicii electronice;

3) fortificarea capacităţilor de utilizare a beneficiilor oferite de TIC.

Pentru realizarea viziunii strategice au fost stabilite obiectivul general, obiectivele specifice, principiile de bază şi identificate programele, iniţiativele şi măsurile-cheie pentru atingerea obiectivelor.

4.2. Obiectivele generale şi obiectivele specifice

40. Obiectivul general al Strategiei:

Crearea condiţiilor favorabile pentru dezvoltarea şi utilizarea largă a potenţialului TIC de către instituţiile publice, mediul de afaceri şi cetăţeni pentru a-şi atinge ţintele economice, sociale şi culturale în beneficiul tuturor.

4.2.1. Pilonul I: Extinderea accesului şi conectivităţii – o infrastructură TIC omniprezentă optimizată cu acces uşor, uniform şi nediscriminatoriu pentru toţi

41. Obiectiv general: Dezvoltarea infrastructurii infocomunicaţionale şi îmbunătăţirea accesului pentru toţi

Obiective specifice:

1) Accesul la Internet la viteza de cel puţin 30 Mbps

Statul va crea un cadru legal, instituţional şi de reglementare pentru dezvoltarea unei infrastructuri infocomunicaţionale optimizate, care să corespundă standardelor de calitate la viteza de transfer date de cel puţin 30 Mbps cu acoperirea tuturor localităţilor cu servicii la preţuri accesibile.

Vor fi elaborate şi implementate următoarele programe:

1.1) Programul de dezvoltare a reţelelor fixe în bandă largă pe anii 2014-2020, care va prevedea crearea condiţiilor pentru:

a) amplasarea graduală a cel puţin unui punct de prezenţă a reţelei de fibră optică pe teritoriul fiecărei localităţi cu primărie;

b) gestionarea şi utilizarea partajată a infrastructurii asociate reţelelor de comunicaţii electronice, inclusiv prin elaborarea/ajustarea cadrului legal şi normativ;

c) dezvoltarea reţelelor magistrale şi de acces prin partajarea infrastructurii şi liberului acces pe proprietăţi.

1.2) Programul de dezvoltare a reţelelor prin radio acces în bandă largă pe anii 2014-2020, care va prevedea elaborarea/ajustarea cadrului normativ de reglementare pentru managementul spectrului de frecvenţe radio:

a) elaborarea cadrului legal şi normativ de alocare a resurselor limitate de spectru frecvenţe radio cu implementarea principiului de neutralitate tehnologică;

b) realocarea benzilor de frecvente 900-3600 MHz în bază de concurs deschis, cu aplicarea procedurii de selectare competitivă;

c) eliberarea şi alocarea dividendului digital (banda de frecvente 800 MHz).

2) Tranziţia la televiziunea digitală terestră

Guvernul va crea condiţiile necesare pentru tranziţia înainte de 15 iunie 2015 la difuzarea programelor de televiziune digitală prin eter şi sistarea transmisiunilor prin emiţătoarele analogice.

Va fi elaborat şi implementat următorul program:

2.1) Programul de tranziţie de la televiziunea analogică terestră la cea digitală conţine acţiuni menite să asigure trecerea la televiziunea digitală către 15 iunie 2015:

a) elaborarea cadrului legal şi normativ pentru asigurarea tranziţiei de la televiziunea analogică terestră la cea digitală;

b) asigurarea păturilor social-vulnerabile cu echipamente de recepţie (STB) a televiziunii digitale terestre;

c) promovarea standardelor de înaltă definiţie (High Definition) (HD) pentru programele radiodifuzorilor locali.

4.2.2. Pilonul II: Un volum bogat de conţinut digital valorificat şi servicii publice electronice accesibile

42. Obiectiv general: Crearea condiţiilor propice pentru elaborarea şi valorificarea conţinutului naţional digital şi digitizarea conţinutului naţional existent, precum şi implementarea şi utilizarea serviciilor electronice

Republica Moldova are un patrimoniu imaterial bogat şi o bază de cunoştinţe vastă care ar trebui să fie recunoscute, înregistrate şi diseminate în beneficiul populaţiei ţării, precum şi a cetăţenilor altor ţări. În lipsa digitizării, o mare parte dintre conţinutul valoros rămîne inaccesibil chiar şi pentru populaţia locală, nemaivorbind de un nivel regional sau mondial.

Diverse măsurători arată că ţările în curs de dezvoltare devin tot mai frecvent surse importante de conţinut şi cota lor în crearea conţinutului la nivel mondial este în creştere[47]. Republica Moldova are acum posibilitatea de a-şi cîştiga o poziţie onorabilă în serviciile de conţinut digital.

Guvernul va întreprinde acţiuni ferme pentru a valorifica oportunităţile de creare şi promovare a conţinutului digital generat în Republica Moldova şi a serviciilor, inclusiv a serviciilor de poziţionare bazate pe GIS.

Obiective specifice:

1) conţinutul digital este disponibil, accesibil, utilizat şi valorificat;

2) 100% din autorităţile administraţiei publice centrale integrate în platforma de interoperabilitate către anul 2020;

3) serviciile publice la ghişeu sînt oferite cetăţenilor în temeiul buletinului de identitate, inclusiv electronic, sau prin identificarea electronică sau mobilă, fără a fi necesară prezentarea unor acte sau certificate suplimentare.

Vor fi elaborate şi implementate următoarele programe/documente:

1.1) Programul crearea, dezvoltarea şi valorificarea conţinutului digital din Republica Moldova

Programul va prevedea acţiuni pentru:

a) inventarierea conţinutului informaţional existent pe domenii, evaluarea necesităţilor de transformare a acestuia în format digital (digitizarea conţinutului), elaborarea planurilor pentru digitizarea conţinutului pe domenii şi oferirea accesului la acest conţinut;

b) ajustarea cadrului legal şi instituţional pentru digitizarea conţinutului, reieşind din constrîngerile identificate şi includerea în Cadrul Bugetar pe Termen Mediu (CBTM) a bugetării acţiunilor de transformare a conţinutului în format digital, precum şi preluarea, aprobarea şi implementarea standardelor de bază internaţionale, reglementărilor tehnice din domeniul digitizării şi accesării on-line a conţinutului, inclusiv acceptarea extraselor din sistemul informaţional automatizat (SIA) ca documente confirmative cu putere juridică şi în forma electronică;

c) implementarea Cadrului de Interoperabilitate Guvernamental şi a Recomandărilor privind interconectarea şi interoperabilitatea conţinutului/resurselor autohtone (inclusiv cataloagelor, clasificatoarelor, identificatoarelor, metadatelor) pentru facilitarea creării şi interoperabilităţii conţinutului digital;

d) facilitarea creării centrelor de date/depozitelor digitale pentru conţinut local, inclusiv pentru date geospaţiale, prin parteneriatul public-privat, cu respectarea standardelor de gestionare de conservare şi accesare a conţinutului în timp şi crearea Registrului conţinutului digital de acces public (care va include şi conţinutul orfan);

e) plasarea pe paginile portalului datelor deschise a tuturor informaţiilor de interes public în format electronic ale autorităţilor publice şi reglementarea proceselor de plasare şi de actualizare a informaţiilor ce constituie conţinut digital şi a procedurilor de acces şi utilizare a conţinutului digital;

f) diversificarea conţinutului şi adaptarea acestuia pentru accesare de către persoanele cu nevoi speciale (vîrstnici, persoane cu dizabilităţi, vulnerabile, cu diferenţe de gen sau culturale);

g) elaborarea şi diseminarea recomandărilor privind accesarea conţinutului digital în spaţiul Internet pentru copii şi pentru maturi, inclusiv prin prisma pericolelor existente.

1.2) Programul de digitizare a serviciilor publice

Programul va include cel puţin:

a) inventarierea serviciilor publice existente (analiza costului, conţinutului, volumului) cu optimizarea numărului serviciilor publice şi proceselor existente şi reengineering-ul business-proceselor existente de acordare a serviciilor publice cu tipizarea şi standardizarea acestora şi elaborarea, aprobarea planurilor de digitizare a serviciilor publice în conformitate cu priorităţile pe domenii: sănătate, asistenţă socială, educaţie, justiţie, agricultură, construcţii, cadastru, transport, ştiinţă, cultură etc.;

b) elaborarea cadrului legislativ-normativ în domeniul prestării şi accesării serviciilor electronice publice (inclusiv referitor la managementul identităţii electronice), implementarea standardelor minime de calitate pentru serviciile publice şi a sistemului de indicatori de monitorizare/evaluare a calităţii lor, precum şi a instrumentelor de depunere a reclamaţiilor faţă de serviciile publice prestate sub nivelul aşteptărilor şi elaborarea unei metodologii transparente şi echitabile privind stabilirea tarifelor serviciilor publice electronice;

c) elaborarea soluţiilor tip pentru autorităţile publice locale vizînd serviciile Guvern către Guvern (Government to Government) (G2G) şi Guvern către Consumator (Government to Consumer) (G2C), utilizînd platforma tehnologică guvernamentală comună;

d) promovarea utilizării instrumentelor de plată electronice, inclusiv la achitarea serviciilor furnizate de prestatorii de servicii publice.

1.3) Documente care vor reglementa punerea în aplicare a buletinului de identitate electronic, şi care se vor referi la:

a) sarcinile Ministerului Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor în acest domeniu:

- asigurarea perfectării buletinului de identitate electronic şi eliberarea concomitentă cu tipul existent de buletin de identitate, la solicitare;

- asigurarea creării, implementării şi dezvoltării mijloacelor semnăturii digitale din buletinul de identitate electronic;

- desemnarea Întreprinderii de Stat “Centrul Resurselor Informaţionale de Stat “Registru” în calitate de centru autorizat pentru emiterea, utilizarea şi actualizarea certificatelor cheilor publice şi semnăturilor digitale la perfectarea şi eliberarea actelor de identitate;

- elaborarea şi aprobarea mecanismului de utilizare a buletinului de identitate electronic în resursele şi sistemele informaţionale, precum şi la prestarea serviciilor, inclusiv electronice.

b) sarcinile Întreprinderii de Stat "Centrul de Telecomunicaţii Speciale", care urmează a fi executate în conformitate cu contractele încheiate de către aceasta cu Întreprinderea de Stat "Centrul Resurselor Informaţionale de Stat "Registru" la perfectarea şi eliberarea buletinului de identitate electronic:

1) asigurarea monitorizării şi controlului statutului certificatelor cheilor publice, precum şi al securităţii canalelor de comunicaţii electronice;

2) generarea codurilor de confirmare pentru certificatele emise de către Întreprinderea de Stat "Centrul Resurselor Informaţionale de Stat "Registru";

3) asigurarea în comun cu Întreprinderea de Stat "Centrul Resurselor Informaţionale de Stat "Registru", a recunoaşterii reciproce a certificatelor cheilor publice între centrele de certificare a cheilor publice.

4.2.3. Pilonul III. Fortificarea capacităţilor de utilizare TIC – un grad ridicat de utilizare a beneficiilor oferite de acestea pentru toţi membrii societăţii

43. Obiectiv general: Creşterea gradului de alfabetizare digitală, dezvoltarea competenţelor digitale şi a incluziunii digitale

Crearea conţinutului local şi distribuirea acestuia, precum şi utilizarea serviciilor electronice depind de un set specific de competenţe şi instrumente. Guvernul va evalua periodic nivelul de competenţe multiple ale cetăţenilor, cum ar fi competenţele TIC, cunoştinţe şi aptitudini (dar şi atitudini) care să conducă la o masă critică de competenţe existente la nivel local. Măsurile de politici de îmbunătăţire a educaţiei în domeniul TIC se vor referi atît la sistemul formal de învăţămînt, cît şi la instruirea pe tot parcursul vieţii.

Obiective specifice:

1) absolvenţii instituţiilor de învăţămînt posedă competenţe digitale pentru a activa într-o societate informaţională;

2) angajaţii sectorului public posedă competenţe digitale necesare unei guvernări competitive;

3) sînt create condiţii propice pentru incluziunea socială în baza serviciilor electronice.

Vor fi elaborate şi implementate următoarele programe:

1.1) Programul educaţie digitală în învăţămîntul general obligatoriu

Vor fi prevăzute următoarele acţiuni:

a) evaluarea curriculei TIC din învăţămîntul general obligatoriu;

b) elaborarea standardelor educaţionale de competenţe digitale, compatibile cu practicile europene;

c) elaborarea/actualizarea curriculei şi manualelor electronice pentru învăţămîntul general;

d) certificarea obligatorie a competenţelor TIC ale absolvenţilor învăţămîntului secundar general şi vocaţional-tehnic";

e) pilotarea curriculei şi a manualelor electronice pentru învăţămîntul general obligatoriu după care se va implementa pe scară largă curricula şi manualele electronice pentru învăţămîntul general;

f) extinderea schemei de certificare a abilităţilor digitale în şcoli şi universităţi;

g) elaborarea cursurilor în format electronic pentru facilitarea accesului la studii şi aplicaţii (software) educaţionale;

h) prevederea în planurile de finanţare a instituţiilor de învăţămînt a mijloacelor financiare distincte destinate procurării de echipamente şi softuri;

i) crearea de biblioteci virtuale care vor oferi elevilor şi studenţilor un bogat tezaur digital, ce va include atît manualele multimedia elaborate şi aprobate în modul stabilit, cît şi suporturile didactice, elaborate de cei mai notorii profesori-practicieni.

1.2) Programul de formare continuă şi incluziune digitală "Competenţe digitale pentru toţi"

Vor fi prevăzute următoarele:

a) actualizate programele de formare continuă, reprofilare şi recalificare prin includerea/adaptarea modulelor de formare şi performare a competenţelor digitale în baza standardelor educaţionale de competenţe digitale, similare celor europene;

b) organizate cursuri de calificare atît tradiţionale, cît şi pe platforme de instruire on-line în domeniul TIC pentru cadrele didactice şi instructorii din cadrul programelor de formare continuă;

c) elaborat cadrul normativ-juridic privind instruirea la distanţă;

d) asigurată elaborarea cursurilor în format electronic pentru facilitarea accesului la studii şi incluziune;

e) create condiţii pentru implementarea sistemelor de management a instruirii la distanţă, elaborarea şi implementarea aplicaţiilor (software) educaţionale, precum şi a versiunilor electronice ale cursurilor universitare şi asigurat accesul la aceste cursuri (omologarea electronică);

f) implementate de către universităţi practicile anticorupţie bazate pe utilizarea mijloacelor TIC de evaluare a rezultatelor învăţării;

g) elaborate pentru fiecare nivel de pregătire profesională (secundar profesional, mediu de specialitate, superior) standardele de competenţe TIC, care vor ajusta procesul de studii la cerinţele domeniilor ocupaţionale ce le corespund.

1.3) Programul acces la echipamente şi softuri pentru procesul de învăţămînt

Vor fi prevăzute următoarele acţiuni:

a) echipamentele noi, procurate de către instituţiile de învăţămînt sau bugetul de stat vor fi dotate cu softuri de sistem şi educaţionale legale;

c) programele de dezvoltare instituţională vor include măsuri de modernizare/înlocuire a calculatoarelor şi produselor software cel puţin o dată în trei ani;

d) se va institui un mecanism de implementare şi întreţinere a mijloacelor TIC pentru procesul de studii şi managementul educaţional;

e) se vor elabora scheme/opţiuni şi programe de dotare cu echipamente personalizate TIC (calculatoare, tablete etc.) a elevilor, studenţilor şi profesorilor şi se va ajusta cadrul normativ necesar pentru implementarea Programului.

2.1) Programul formarea competenţelor digitale pentru angajaţii instituţiilor publice

Vor fi prevăzute următoarele acţiuni:

a) elaborate standarde ocupaţionale de competenţe digitale pentru funcţiile publice/angajaţii instituţiilor publice pe domenii: ocrotirea sănătăţii, educaţie, asistenţă socială, agricultură, justiţie, transport, cadastru, ştiinţă, cultură, arhive etc.;

b) elaborate module pentru instruirea tradiţională şi on-line a angajaţilor instituţiilor publice în conformitate cu specificul utilizării TIC pentru exercitarea obligaţiilor profesionale;

c) elaborate mecanisme de certificare a funcţionarilor publici/angajaţilor instituţiilor publice în utilizarea TIC;

d) prevăzute cerinţe minime obligatorii referitoare la procedurile de angajare a funcţionarilor publici/angajaţilor instituţiilor publice, precum şi la competenţele digitale.

3.1) **Programul de promovare a incluziunii digitale**

Vor fi prevăzute următoarele acţiuni:

a) programele de incluziune socială vor include, în mod obligatoriu, componenta "Incluziune digitală";

b) se vor crea spoturi de instruire a populaţiei în serviciile electronice sectoriale (ministerele vor aloca resurse şi vor elabora ghiduri electronice pe domeniu – oficiul stării civile, Casa Naţională de Asigurări Sociale (CNAS), Compania Naţională de Asigurări în Medicină (CNAM), servicii în medicină, servicii în construcţii etc.) şi se vor instala panouri electronice interactive în localităţi cu module demo, ghişeuri electronice;

c) programele mass-media publice vor include emisiuni de promovare şi instruire a populaţiei în utilizarea serviciilor electronice;

d) se vor crea condiţii pentru implementarea aplicaţiilor şi echipamentelor dedicate accesului la servicii electronice pentru persoanele cu nevoi speciale;

e) se vor implementa norme pentru echipamente şi soft din perspectiva utilizării lor de către persoanele cu nevoi speciale.

4.3. Un mediu digital securizat şi protejat

44. Obiectiv general: Crearea condiţiilor pentru sporirea gradului de securitate şi încredere în spaţiul digital

Obiective specifice:

1) sporirea nivelului de securitate cibernetică a infrastructurilor critice naţionale (autorităţi/instituţii publice, reţele de comunicaţii electronice, apeducte, reţele energetice, reţele de transport etc.);

2) sporirea competenţelor în securitatea cibernetică;

3) creşterea gradului de conştientizare a riscurilor spaţiului digital şi a necesităţii măsurilor de asigurare a securităţii cibernetice;

4) promovarea şi dezvoltarea cooperării pe plan internaţional în domeniul securităţii cibernetice.

1.1) În vederea atingerii obiectivelor stabilite va fi elaborat Planul de acţiuni privind asigurarea securităţii cibernetice care va prevedea:

Sporirea nivelului de securitate cibernetică a infrastructurilor critice naţionale (autorităţi/instituţii publice, reţele de comunicaţii electronice, apeducte, reţele energetice, reţele de transport etc.), inclusiv:

a) definirea infrastructurilor critice naţionale care urmează să fie protejate de atacuri cibernetice, stabilirea şi aplicarea unor cerinţe minime de securitate pentru infrastructurile critice naţionale, cu relevanţă pentru asigurarea funcţionării acestor infrastructuri, inclusiv constituirea şi operaţionalizarea unui Sistem Naţional de Securitate Cibernetică;

b) completarea şi armonizarea cadrului legislativ naţional în domeniul securităţii cibernetice, precum şi instituţionalizarea responsabilităţii individuale pentru securitatea cibernetică;

c) stimularea schimbului reciproc de informaţii între sectorul public şi privat, privind ameninţări, vulnerabilităţi, riscuri, precum şi incidente şi atacuri cibernetice;

d) fortificarea echipei CERT-GOV-MD (crearea structurii/echipei CERT-GOV-MD la nivel naţional);

e) asigurarea managementului identităţii electronice pentru asigurarea securităţii cibernetice.

2.1) Sporirea competenţelor în securitatea cibernetică:

a) formarea profesională adecvată a persoanelor care îşi desfăşoară activitatea în domeniul securităţii cibernetice şi promovarea pe scară largă a certificărilor profesionale în domeniu;

b) includerea unor elemente referitoare la securitatea cibernetică în programele de formare şi perfecţionare profesională a managerilor din domeniul public şi privat;

c) informarea şi instruirea angajaţilor instituţiilor publice în problemele securităţii cibernetice şi diminuării riscurilor atacurilor cibernetice;

d) elaborarea Ghidului utilizatorului privind cerinţele minime de asigurare a securităţii cibernetice.

3.1) Creşterea gradului de conştientizare a riscurilor spaţiului digital şi a necesităţii măsurilor de asigurare a securităţii cibernetice:

a) realizarea campaniilor naţionale de informare privind riscurile spaţiului digital şi deprinderi de protecţie;

b) includerea în programele mass-media publică a emisiunilor de promovare şi instruire a populaţiei în utilizarea serviciilor electronice.

4.1) Promovarea şi dezvoltarea cooperării pe plan internaţional în domeniul securităţii cibernetice:

a) încheierea de acorduri de cooperare la nivel internaţional pentru îmbunătăţirea capacităţii de răspuns în cazul unor atacuri cibernetice majore;

b) participarea la programe internaţionale care vizează domeniul securităţii cibernetice;

c) promovarea intereselor naţionale de securitate cibernetică în formatele de cooperare internaţională la care Republica Moldova este parte.

V. ESTIMAREA IMPACTULUI ŞI A COSTURILOR

45. Implementarea Strategiei va avea un impact pozitiv asupra cetăţenilor, mediului de afaceri şi guvernării şi va conduce la dezvoltarea accelerată a societăţii informaţionale în Republica Moldova, îmbunătăţirea asimilării TIC de către societate, asigurarea unei noi calităţi a creşterii economice bazate pe cunoştinţe, capital uman şi va contribui la îmbunătăţirea calităţii vieţii cetăţenilor.

Impactul realizării Strategiei se va manifesta în:

1) eficientizarea actului de guvernare;

2) îmbunătăţirea serviciilor pentru populaţie şi mediul de afaceri;

3) diminuarea corupţiei;

4) creşterea competitivităţii economiei.

Prin urmare, implementarea pe scară largă a interoperabilităţii instituţiilor publice va condiţiona o creştere semnificativă a productivităţii în timp.

Creşterea nivelului de digitizare cu 10 puncte procentuale reduce rata şomajului cu 0,84%, şi contribuie la creşterea scorului ţării în Indicele Inovaţional Global cu 6 puncte procentuale.

Către anul 2020, Republica Moldova va beneficia de soluţii TIC pentru toate componentele societăţii (populaţia, economia, statul). Utilizarea TIC va contribui, de asemenea, la integrarea mai profundă în economia globală, promovarea propriilor produse şi servicii informaţionale în lume, iar cetăţenii vor avea un nivel ridicat de bunăstare.

46. Strategia presupune alocarea unui volum important de finanţare pentru întreaga perioadă de implementare (2013-2020). Costurile financiare reprezintă estimări aproximative, elaborate în faza de planificare a acţiunilor, cînd estimarea exactă a volumului de finanţare nu este posibilă din motive justificate.

În procesele de dezvoltare a programelor şi proiectelor de realizare a Strategiei vor fi atrase mijloace financiare interne publice şi private, precum şi externe. Mijloacele financiare din sursele naţionale vor proveni din:

1) cheltuielile alocate/aprobate pentru instituţiile implicate în realizarea Strategiei;

2) programele de stat din sfera dezvoltării tehnologice şi inovării;

3) proiectele de transfer tehnologic cu cofinanţare obligatorie de către mediul de afaceri;

4) parteneriatele public-private.

Determinarea acţiunilor prioritare şi finanţarea lor prin includerea în planul strategic de cheltuieli va fi efectuată conform volumului finanţării instituţionale şi plafonărilor de cheltuieli prevăzute în Cadrul Bugetar pe Termen Mediu în vigoare, iar finanţarea anuală a acţiunilor va fi realizată în limita alocaţiilor aprobate în bugetul public naţional pentru fiecare ramură şi/sau din surse adiţionale.

În funcţie de caz, atunci cînd realizarea unor măsuri ce nu au acoperire financiară se impune ca fiind imperativă, urmează a fi iniţiată identificarea surselor de finanţare suplimentară.

Va continua implementarea programului "e-Transformare" finanţat din creditul Băncii Mondiale.

Pentru finanţarea în continuare a activităţilor de edificare a societăţii informaţionale vor fi atrase pe larg fondurile internaţionale, în special cele europene. Va fi folosit potenţialul de integrare europeană în materie de cercetare şi inovare cu menirea de a stimula creşterea economică a ţării prin participarea la o serie de programe de finanţare ale Uniunii Europene.

Vor fi valorificate oportunităţile de sprijinire şi stimulare a activităţilor din domeniul tehnologiilor societăţii informaţionale oferite de către organizaţii internaţionale, cum ar fi Acordul Comisiei Economice pentru Europa a Organizaţiei Naţiunilor Unite (UNECE), Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru dezvoltare Industrială (United Nations Industrial Development Organization) (UNIDO), Programului Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), Programului Comisiei Europene de asistenţă tehnică şi schimb de informaţii (Technical Assistance and Information Exchange) (TAIEX) şi Programului Comisiei Europene de cooperare între administraţia publică dintr-o ţară beneficiară şi instituţia echivalentă dintr-un stat membru UE (TWINNING), Organizaţiei de Cooperare Economică a Mării Negre (Black Sea Economic Cooperation Organization) (BSEC) şi altele.

VI. REZULTATELE SCONTATE ŞI INDICATORII DE PROGRES

47. Implementarea prezentei Strategii va conduce la obţinerea următoarelor rezultate măsurabile:

1) poziţionarea Republicii Moldova între primele 50 de ţări în clasamentele internaţionale privind: Dezvoltarea TIC (UIT), Dezvoltarea e-Guvernării (ONU), Pregătirea de reţea (Forul Economic Mondial), Nivelul de dezvoltare a Economiei Bazate pe Cunoaştere (Institutul Băncii Mondiale);

2) toate localităţile din ţară vor avea cel puţin un punct de prezenţă cu acces în bandă largă cu viteza de minimum 30 Mbps;

3) cel puţin 60% din gospodării vor avea acces la Internet în bandă largă;

4) cel puţin 75% din cetăţeni vor fi utilizatori Internet;

5) 100% din serviciile publice care pot fi prestate în mod electronic vor fi disponibile on-line;

6) 100% din arhive, documente de stare civilă, patrimoniu cultural, ştiinţific vor fi digitizate şi disponibile;

7) cel puţin 80% din cetăţeni vor fi satisfăcuţi de nivelul de calitate al serviciilor prestate;

8) serviciile publice vor fi oferite în temeiul buletinului de identitate, inclusiv electronic, sau prin identificarea electronică sau mobilă;

9) cel puţin 70% din populaţie va utiliza serviciile electronice;

10) cel puţin 60% din populaţie va folosi semnătura digitală;

11) cel puţin 20% din populaţie va face cumpărături on-line;

12) 100% din populaţie va avea acces la televiziunea digitală terestră.

48. Rezultatele scontate în urma implementării prezentei Strategii vor fi estimate în conformitate cu principalii indicatori de progres privind realizarea obiectivelor stabilite:

1) avansarea Republicii Moldova în rating-urile internaţionale în domeniul TIC;

2) accesul în bandă largă şi televiziunea digitală terestră asigurate pe întreg teritoriul ţării;

3) ponderea instituţiilor publice integrate în platforma de interoperabilitate;

4) proporţia gospodăriilor casnice cu calculator şi acces la Internet în bandă largă;

5) rata de accesibilitate a conţinutului digital;

6) numărul de calculatoare la 100 elevi;

7) cota absolvenţilor învăţământului general obligatoriu ce posedă competenţe TIC;

8) ponderea serviciilor publice electronice disponibile din totalul serviciilor care pot fi prestate în mod electronic;

9) gradul de încredere în siguranţa serviciului solicitat on-line;

10) numărul de servere securizate la 1 milion locuitori.

VII. ETAPE DE IMPLEMENTARE

49. Strategia va servi drept document-cheie pentru coordonarea activităţii tuturor autorităţilor de politici cu competenţe în domeniul dezvoltării societăţii informaţionale. Implementarea Strategiei se va efectua prin implicarea ministerelor şi organizaţiilor/instituţiilor interesate, dar şi cu participarea activă a mediului de afaceri şi societăţii civile. Implementarea va fi efectuată în 3 etape:

1) etapa organizaţională, de ajustare a cadrului legal şi de reglementare, de consolidare a capacităţilor şi de lansare a programelor (2014-2015);

2) etapa dezvoltării susţinute a infrastructurii, digitizării intense şi generării conţinutului şi serviciilor (2015-2017);

3) etapa absorbţiei totale TIC prin utilizarea intensă a conţinutului digitizat şi serviciilor electronice în continuă dezvoltare în baza infrastructurii şi instrumentelor legale şi instituţionale create la primele 2 etape.

VIII. CADRUL DE MONITORIZARE ŞI EVALUARE

50. Monitorizarea

Monitorizarea Strategiei are drept scop:

1) urmărirea modului de implementare a Strategiei, gradul de realizare a obiectivelor şi acţiunilor propuse, precum şi necesitatea modificării acesteia în funcţie de evoluţia factorilor interni şi externi;

2) îmbunătăţirea mediului de comunicare şi favorizarea schimbului de experienţă între instituţii;

3) asigurarea transparenţei şi diseminarea informaţiilor cu privire la activităţile realizate şi rezultatele obţinute.

Monitorizarea va constitui un proces continuu, finalitatea căruia va fi identificarea rezultatelor propuse, precum şi factorii care împiedică obţinerea rezultatelor preconizate. Astfel, monitorizarea va contribui la optimizarea procesului de implementare şi, respectiv, la perfecţionarea modului în care sînt livrate produsele, generate rezultatele şi atins impactul scontat.

Monitorizarea şi evaluarea implementării prezentei Strategii se va efectua de către Consiliul e-Transformare, suportul tehnic fiind asigurat de către Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor. Autorităţile administraţiei publice centrale vor remite anual în adresa Ministerului Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor rapoarte de monitorizare privind gradul de realizare a activităţilor preconizate, precum şi bariere în implementare. În procesul de raportare se va utiliza formatul Planului de acţiuni.

Monitorizarea se va efectua în baza indicatorilor de performanţă stabiliţi în Planul de acţiuni utilizînd, de asemenea, şi informaţia din Lista indicatorilor de evaluare şi monitorizare a e-Dezvoltării în Republica Moldova, aprobată prin Acordul dintre instituţiile administraţiei publice centrale privind distribuirea responsabilităţilor de colectare, producere şi diseminare a indicatorilor de monitorizare a edificării societăţii informaţionale în Republica Moldova. În baza rapoartelor primare de monitorizare parvenite de la autorităţile antrenate în implementarea Strategiei, Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor va elabora anual raportul consolidat privind implementarea Strategiei cu înaintarea spre examinare către Consiliul e-Transformare pînă la 1 aprilie al anului următor celui de raportare.

51. Evaluarea

Evaluarea implementării Strategiei se va realiza la finele fiecărei etape de implementare în baza Planului de acţiuni (anexa nr.1 la prezenta Strategie) şi va rezulta în Raportul intermediar de evaluare a implementării Strategiei.

Raportul intermediar de evaluare va conţine informaţia cu privire la realizările şi eventualele eşecuri privind implementarea Strategiei în perioada respectivă, precum şi nivelul atingerii indicatorilor de impact. Astfel, vor fi identificaţi factorii care au influenţat succesul sau insuccesul realizării activităţilor preconizate, informaţia respectivă fiind utilizată în scopul planificării activităţilor pentru perioada ulterioară.

În funcţie de rezultatele evaluării, Planul de acţiuni pentru implementarea Strategiei va fi actualizat şi modificat la sfîrşitul fiecărei etape în conformitate cu realităţile existente şi planificarea bugetară pentru perioada ulterioară. Modificările respective vor fi propuse de către autorităţile publice implicate în procesul de implementare, iar Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor va fi responsabil de operarea modificărilor necesare şi definitivarea Planului de acţiuni.

Raportul final de evaluare a Strategiei se va elabora după încheierea ultimei etape de implementare a acesteia şi nu mai tîrziu de 6 luni după expirarea ultimului an de implementare.

Transparenţa proceselor de implementare a prezentei Strategii se asigură prin publicarea pe pagina web oficială a Ministerului Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor a rapoartelor anuale de monitorizare, rapoartelor intermediare de evaluare realizate la finalul fiecărei etape de implementare, precum şi Raportului final de evaluare.

Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor va asigura mediatizarea largă a procesului de realizare a prezentei Strategii şi va oferiri informaţii relevante partenerilor din ţară şi de peste hotare.

Anexa nr.1
la Strategia naţională de dezvoltare
a societăţii informaţionale
“Moldova Digitală 2020”

PLANUL DE ACŢIUNI
privind implementarea Strategiei Naţionale de dezvoltare a societăţii informaţionale "Moldova Digitală 2020"

Nr. d/o	Obiectivele	Denumirea acţiunilor	Instituţiile responsabile	Partenerii	Sursele de finanţare/ costul	Termenul de realizare	Indicatorii de performanţă
1	2	3	4	5	6	7	8
I. PILONUL I. OBIECTIV GENERAL: Dezvoltarea infrastructurii infocomunicaţonale şi îmbunătăţirea accesului pentru toţi							
INDICATORI DE PROGRES: Toate localităţile cu primării asigurate cu acces la Internet de cel puţin 30 Mbps (cel puţin un punct de prezenţă a reţelei de fibră optică). În localităţile conectate se oferă viteză minimă pentru abonaţi – 5 Mbps în 2014, 15 Mbps în 2017, 30 Mbps în 2020. Cel puţin 60% din gospodării vor avea acces la Internet în bandă largă. 85% de localităţi au acces mobil în bandă largă. 100% edificii civile noi, începînd cu 2018, sînt echipate cu infrastructură de acces pentru reţele de comunicaţii electronice. 80% din reţelele magistrale noi din localităţile urbane sînt amplasate în mod subteran. 100% din populaţie va avea posibilitate de acces la televiziunea digitală terestră.							
1.	**Programul de dezvoltare a reţelelor fixe în bandă largă pe anii 2014-2020. Acţiuni-cheie:**						
	Accesul la Internet la viteza de cel puţin 30 Mbps	1.1. Elaborarea Programului de dezvoltare a reţelelor fixe în bandă largă pe anii 2014-2020	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Agenţia Naţională pentru Reglementare în Comunicaţii Electronice şi Tehnologia Informaţiei, furnizorii de infrastructură	Bugetul instituţiilor	2014	Program elaborat
		a) Dezvoltarea reţelelor de acces:					
		Construcţii civile – prevederea în clădiri a spaţiilor/ infrastructurii speciale şi canalizărilor pentru reţelele de acces	Ministerul Dezvoltării Regionale şi Construcţiilor	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Bugetul instituţiilor	2014	Cadru normativ elaborat şi ajustat
		Asigurarea accesului partajat la reţeaua de acces a utilizatorului pentru furnizorii care utilizează aceeaşi tehnologie	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Agenţia Naţională pentru Reglementare în Comunicaţii Electronice şi Tehnologia Informaţiei, Ministerul Dezvoltării Regionale şi Construcţiilor	Bugetul instituţiilor	2014	Cadru normativ elaborat şi ajustat

		Modernizarea şi reutilizarea reţelelor existente de televiziune prin cablu pentru acces în banda largă	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Agenţia Naţională pentru Reglementare în Comunicaţii Electronice şi Tehnologia Informaţiei	Bugetul instituţiilor	2014-2015	Cadru normativ elaborat şi ajustat
		b) Dezvoltarea reţelelor magistrale					
		1.2. Elaborarea unui studiu de fezabilitate privind oportunitatea identificării/ creării unui operator de gestionare a infrastructurii asociate (canalizare, piloni etc.)	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Agenţia Naţională pentru Reglementare în Comunicaţii Electronice şi Tehnologia Informaţiei	Bugetul instituţiilor Parteneri de dezvoltare/ 50000 lei	2014	Studiu elaborat
		1.3. Identificarea/ crearea (în caz de confirmare a fezabilităţi) a unei întreprinderii de gestionare a canalizării subterane/ infrastructurii asociate	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Agenţia Proprietăţii Publice, autorităţile publice locale	Surse ale investitorilor/ acţionarilor	2014	Întreprindere identificată şi creată
		1.4. Analiza capacităţilor existente a canalizării subterane cu eliberarea ulterioară de cablurile învechite sau ineficiente	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Agenţia Naţională pentru Reglementare în Comunicaţii Electronice şi Tehnologia Informaţiei, S.A. "Moldtelecom"	Surse ale investitorilor/ acţionarilor	2014	Reţele dezvoltate preponderent cu pozare subterană
		1.5. Elaborarea actelor normative pentru utilizarea mai eficientă a investiţiilor în infrastructurile alternative/ complementare: a) la construcţia infrastructuri alternative (drumuri, poduri,	Ministerul Dezvoltării Regionale şi Construcţiilor	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor, Agenţia Naţională pentru Reglementare în Comunicaţii Electronice şi Tehnologia Informaţiei	Bugetul instituţiilor	2014-2015	Publicarea informaţiei despre noile construcţii la etapa de proiectare pentru posibila participare a furnizorilor de comunicaţii electronice şi condiţiilor de

		calea ferată, canalizări, piloni de distribuţie electrică) - prevederi privind amplasarea concomitentă a infrastructurii/ rezervarea spaţiului pentru reţelele de comunicaţii electronice b) prevederi privind: - accesul pentru utilizarea infrastructurii alternative pentru plasarea reţelelor de comunicaţii electronice; - partajarea infrastructurii asociate pasive (pilonii, locaţii, reţeaua electrică, etc.) şi cele active existente ale operatorilor (antene, emiţătoare, generatoare etc.)					acces la infrastructura alternativă/ complementară
2.	**Programul de dezvoltare a reţelelor prin radio acces în bandă largă pe anii 2014-2020. Acţiuni-cheie:**						
		2.1. Elaborarea/ revizuirea Programului	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Agenţia Naţională pentru Reglementare în Comunicaţii Electronice şi Tehnologia Informaţiei	Bugetul instituţiilor	2014	Program aprobat
		2.2. Elaborarea/ ajustarea cadrului normativ de reglementare pentru managementul spectrului de frecvenţe radio	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Agenţia Naţională pentru Reglementare în Comunicaţii Electronice şi Tehnologia Informaţiei	Bugetele instituţiilor	2014	Cadru normativ aprobat
		2.3. Elaborarea cadrului reglementar de alocare şi licenţiere	Agenţia Naţională pentru Reglementare în Comunicaţii	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Bugetele instituţiilor	2014	Cadru reglementar aprobat

		tehnologică, realocarea benzilor de frecvente 900-3600 MHz	Electronice şi Tehnologia Informaţiei				
		2.4. Eliberarea şi alocarea Dividendului Digital (banda de frecvente 800 MHz)	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Agenţia Naţională pentru Reglementare în Comunicaţii Electronice şi Tehnologia Informaţiei	Bugetele instituţiilor	2014	Proceduri organizate Dividendul digital alocat
		2.5. Elaborare Ghid privind asigurarea serviciilor mobile provizorii pentru deservirea manifestărilor şi evenimentelor publice	Agenţia Naţională pentru Reglementare în Comunicaţii Electronice şi Tehnologia Informaţiei		Bugetul instituţiilor	2014	Ghid aprobat
3.	**Programul de tranziţie de la televiziunea analogică terestră la cea digitală terestră. Acţiuni-cheie:**						
	Tranziţia la televiziunea digitală terestră	3.1. Promovarea şi implementarea Programului:	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Consiliul Coordonator al Audiovizualului, Agenţia Naţională pentru Reglementare în Comunicaţii Electronice şi Tehnologia Informaţiei		2014-2015	Din 15 iunie 2015 toate emiţătoarele TV funcţionează numai în regim digital
		3.2. Elaborarea cadrului legislativ pentru asigurarea tranziţiei de la televiziunea analogică terestră la cea digitală	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Consiliul Coordonator al Audiovizualului	Bugetul instituţiilor	2014	Cadrul legal şi reglementar aprobat
		3.3. Asigurarea păturilor social-vulnerabile cu echipamente de recepţie (STB) a televiziunii digitale terestre	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei, Ministerul Finanţelor	Bugetul public naţional/ 500 lei*100000 persoane	2015-2016	Toate gospodăriile sînt asigurate cu echipament de recepţie a televiziunii digitale terestre
		3.4. Promovarea standardelor de înaltă definiţie (High Definition) pentru programele radiodifuzorilor locali	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor		Bugetul instituţiilor	2016	Standarde de înaltă definiţie (High Definition) adoptate

II. PILONUL II: OBIECTIV GENERAL: Crearea condiţiilor propice pentru elaborarea şi valorificarea conţinutului naţional digital şi digitizarea conţinutului naţional existent, precum şi implementarea şi utilizarea serviciilor electronice

INDICATORI DE PROGRES:

Ponderea serviciilor publice disponibile on-line din totalul serviciilor care pot fi prestate în mod electronic: 2015-30%, 2017-80%, 2020-100%.

Ponderea autorităţilor administraţiei publice centrale integrate în platforma de interoperabilitate: 2015-50%, 2017-75%, 2020-100%.

Ponderea populaţiei care foloseşte semnătura digitală: 2015-15%, 2017-35%, 2020-60%.

Ponderea populaţiei care foloseşte serviciile electronice 2015-20%, 2017-35%, 2020-70%.

Ponderea populaţiei care vizualizează/descarcă conţinutul digital: 2015-41%, 2017-46%, 2020-57%.

Ponderea utilizatorilor Internet care este satisfăcută de calitatea serviciilor publice oferite în mod electronic: 80%.

100% din arhive, documente de stare civilă, patrimoniu cultural, ştiinţific vor fi digitizate şi disponibile.

100% din datele publice vor fi amplasate în centre de date cu respectarea standardelor de gestionare, conservare şi accesare a conţinutului în timp.

Cel puţin 70% din populaţie va utiliza serviciile electronice.

Cel puţin 20% din populaţie va face cumpărături on-line.

Cel puţin 80% din cetăţeni vor fi satisfăcuţi de nivelul de calitate a serviciilor prestate.

100% din instituţiile prestatoare de servicii publice vor fi interconectate şi vor respecta rigorile cadrului de interoperabilitate.

Cetăţeanul va obţine serviciul public dorit doar în baza buletinului de identitate, inclusiv electronic, sau identificării electronice sau mobile, restul informaţiilor necesare pentru prestarea serviciului fiind extrase de prestator din arhivele digitizate.

4.	**Programul crearea, dezvoltarea şi valorificarea conţinutului digital din Republica Moldova. Acţiuni-cheie:**						
	Conţinutul digital este disponibil, accesibil, utilizat şi valorificat.	4.1. Elaborarea Programului	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Cancelaria de Stat, Centrul de Guvernare Electronică, autorităţile administraţiei publice locale, Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Bugetul instituţiilor antrenate	2014-2015	Proiectul Programului elaborat şi prezentat Guvernului spre aprobare
		4.2. Inventarierea conţinutului informaţional existent pe domenii şi evaluarea necesităţilor de transformare a acestuia în format digital (digitizarea conţinutului)	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Cancelaria de Stat, autorităţile publice centrale şi locale, Academia de Ştiinţe a Moldovei	Bugetul instituţiilor antrenate, partenerii de dezvoltare/ 12 milioane lei pentru o arhivă	2014	Rapoarte de evaluare pe domenii finalizate, cu identificarea constrîngerilor şi estimarea prealabilă a costurilor pentru fiecare domeniu
		4.3. Ajustarea cadrului legal şi instituţional pentru digitizarea conţinutului, reieşind din constrîngerile	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Cancelaria de Stat, autorităţile publice centrale şi locale	Bugetul instituţiilor, donatorii/ 2,4 mil.lei pentru un serviciu	2014-2015	Proiectele actelor normative de modificare a cadrului legal elaborate şi aprobate. Cadrul

		identificate şi includerea în Cadrul Bugetar pe Termen Mediu a bugetării acţiunilor de transformare a conţinutului în format digital, inclusiv acceptarea extraselor din Sistemul Informaţional Automatizat ca documente confirmative cu putere juridică şi în formă electronică					instituţional ajustat
		4.4. Preluarea, aprobarea şi implementarea standardelor de bază internaţionale, reglementărilor tehnice din domeniul digitizării şi accesării on-line a conţinutului	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Centrul de Guvernare Electronică	Bugetul instituţiilor, donatorii/ 10000 lei pentru un standard	2014-2020	Lista standardelor necesare Standarde aprobate Lista reglementărilor tehnice elaborate şi aprobate Reglementări tehnice aprobate
	100% din autorităţile administraţiei publice centrale integrate în platforma de interoperabilitate către anul 2020	4.5. Implementarea Cadrului de Interoperabilitate Guvernamental şi a Recomandărilor privind interconectarea şi interoperabilitatea conţinutului /resurselor autohtone (inclusiv cataloagelor, clasificatoarelor, identificatoarelor, metadatelor) pentru facilitarea creării şi interoperabilităţii conţinutului digital guvernamental	Centrul de Guvernare Electronică	Cancelaria de Stat, Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor, autorităţile publice centrale şi locale, Centrul de Telecomunicaţii Speciale	Bugetul proiectului e-Transformare, bugetele autorităţilor publice centrale şi locale/ minimum 12000 lei pentru o instituţie antrenată	2016	Procentul Sistemului Informaţional Automatizat de stat integrate în platforma de interoperabilitate Procentul conţinutului digitizat din volumul planificat Numărul serviciilor electronice disponibile

	Serviciile publice la ghişeu sînt oferite cetăţenilor în temeiul buletinului de identitate, inclusiv electronic, sau prin identificarea electronică sau mobilă, fără a fi necesară prezentarea unor acte sau certificate suplimentare	4.6. Crearea condiţiilor pentru stabilirea centrelor de date/ depozitelor digitale, inclusiv pentru date geospaţiale, inclusiv prin parteneriatul public-privat, cu respectarea standardelor de gestionare, de conservare şi accesare a conţinutului în timp	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Centrul de Guvernare Electronică, Agenţia Relaţii Funciare şi Cadastru, autorităţile publice centrale, Centrul de Telecomunicaţii Speciale	Bugetul proiectului e-Transformare, bugetele autorităţilor publice centrale, investiţii prin parteneriatul public-privat/ 12 mil.lei pentru un centru de date	2014-2020	Scenarii pentru migrare pe etape a datelor de la centrele existente la cele nou create aprobate Centre de date funcţionale
		4.7. Crearea Registrului conţinutului digital de acces public, care va include şi conţinutul operelor care nu permit identificarea autorului	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Ministerul Culturii, Agenţia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Bugetul instituţiilor	2014-2020	Registru creat
		4.8. Reglementarea proceselor de plasare, accesare, utilizare şi de actualizare a informaţiilor ce constituie conţinut digital	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Cancelaria de Stat	Bugetele instituţiilor	2014-2015	Regulamente aprobate
		4.9. Plasarea de către autorităţile/ instituţiile publice a tuturor informaţiilor de interes public în format electronic pe portalul datelor deschise	Autorităţile publice centrale şi locale	Instituţiile publice	Bugetele instituţiilor	2014-2017	Procentul autorităţilor publice care plasează informaţii
		4.10. Stabilirea cerinţelor de adaptare a conţinutului pentru accesare de către persoanele cu nevoi speciale	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor, Ministerul Muncii, Protecţiei	Autorităţile publice centrale şi locale, instituţiile şi companiile care deţin conţinut digital	Bugetul public naţional, bugetele instituţiilor antrenate, asistenţa	2015-2020	Numărul aplicaţiilor pentru persoanele cu nevoi speciale

		(vîrstnici, persoane cu dizabilităţi, vulnerabile, cu diferenţe de gen sau culturale)	Sociale şi Familiei		partenerilor de dezvoltare		
		4.11. Promovarea utilizării software-ului deschis şi instrumentelor gratuite on-line pentru crearea, diseminarea şi utilizarea conţinutului digital	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Cancelaria de Stat, Centrul Guvernare Electronică, autorităţile administraţiei publice locale, Centrul de Telecomunicaţii Speciale	Bugetele instituţiilor	2014-2017	Numărul de aplicaţii gratuite "plug-in" pentru utilizarea serviciilor publice
		4.12. Identificarea şi implementarea mecanismelor de monitorizare în scop statistic a accesării resurselor Web naţionale	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Biroul Naţional de Statistică	Bugetele instituţiilor, donatorii	2014-2015	Rapoarte periodice cu recomandări
		4.13. Organizarea de seminare, ateliere de lucru, concursuri tematice pentru stimularea creării, utilizării şi diseminării conţinutului digital	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Autorităţile publice centrale, instituţiile care deţin conţinut digital	Bugetul instituţiilor, donatorii	2014-2020	Numărul de seminare organizate anual
		4.14. Elaborarea şi diseminarea recomandărilor privind accesarea conţinutului digital în spaţiul Internet pentru copii şi pentru maturi, inclusiv prin prisma pericolelor existente	Centrul Naţional pentru Protecţia Datelor cu Caracter Personal	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor, Ministerul Afacerilor Interne	Bugetul instituţiilor, donatorii/ 12000 lei pentru o recomandare	2014	Recomandări elaborate şi disseminate
		4.15. Optimizarea numărului serviciilor publice şi proceselor existente şi reengineering-ul business –	Cancelaria de Stat, Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor, autorităţile		Bugetul proiectului e-Transformare, bugetul instituţiilor, donatorii/ 900 milioane lei	2014-2020	Raport de inventariere Lista serviciilor publice, optimizată şi aprobată

		proceselor existente de acordare a serviciilor publice cu tipizarea şi standardizarea acestora (front office)	publice centrale şi locale				Procentul business procese revăzute, tipizate şi standardizate
		4.16. Elaborarea şi aprobarea e-strategii, programe/ planuri de digitizare a proceselor interne ale autorităţilor/ instituţiilor publice în acordarea serviciilor cu respectarea cerinţelor cadrului de interoperabilitate, prioritare fiind următoarele domenii (back office):	Autorităţile publice centrale	Cancelaria de Stat, Centrul de Guvernare Electronică	Bugetul instituţiilor, partenerii de dezvoltare	2014-2020	Planuri aprobate
		a) Sănătate	Ministerul Sănătăţii	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Bugetul instituţiei, partenerii de dezvoltare	2014	Program strategic e-Sănătate aprobat
		b) Asistenţă socială	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Bugetul instituţiei, partenerii de dezvoltare	2014	Program strategic e-Asistenţă Socială aprobat
		c) Educaţie	Ministerul Educaţiei	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Bugetul instituţiei, partenerii de dezvoltare	2014	Program strategic e-Educaţie aprobat
		d) Justiţie	Ministerul Justiţiei	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Bugetul instituţiei, partenerii de dezvoltare	2014	Program strategic e-Justiţie aprobat
		e) Agricultură	Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Bugetul instituţiei, partenerii de dezvoltare	2014	Program strategic e-Agricultură aprobat
		f) Transport inteligent	Ministerul Transporturilor şi Infrastructurii Drumurilor	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Bugetul instituţiei, partenerii de dezvoltare	2014	Program strategic “Transport inteligent” aprobat

		g) Cadastru	Agenţia Relaţii Funciare şi Cadastru	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Bugetul instituţiilor, partenerii de dezvoltare	2014	Programul Sistemului geoinformaţional “e-Cadastru” elaborat
		h) Conţinut ştiinţific	Academia de Ştiinţe a Moldovei	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Bugetul instituţiilor, partenerii de dezvoltare		
		i) Arhive	Serviciul de Stat de Arhivă	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor, Centrul de Guvernare Electronică	Bugetul instituţiei, partenerii de dezvoltare	2014	
		4.17. Elaborarea cadrului legislativ-normativ în domeniul prestării şi accesării serviciilor electronice publice	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Cancelaria de Stat, Centrul de Guvernare Electronică, autorităţile publice centrale	Bugetele instituţiilor, partenerii de dezvoltare	2014-2017	Proiecte de legi, regulamente (inclusiv referitoare la managementul identităţii electronice) elaborate
		4.18. Adoptarea cadrului legal pentru facilitarea utilizării semnăturii electronice, prin armonizarea cu cadrul normativ al UE	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Cancelaria de Stat, Centrul de Guvernare Electronică, autorităţile publice centrale	Bugetele instituţiilor, partenerii de dezvoltare	2014-2020	Cadru legal adoptat
		4.19. Implementarea standardelor minime de calitate pentru serviciile publice şi a sistemului de indicatori de monitorizare/ evaluare a calităţii lor, precum şi a instrumentelor de depunere a reclamaţiilor faţă de serviciile publice prestate sub nivelul aşteptărilor	Cancelaria de Stat	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor, Centrul de Guvernare Electronică	Bugetele instituţiilor, partenerii de dezvoltare/ 12000 lei pentru un standard	2014-2020	Standarde preluate sau aprobate

		4.20. Elaborarea unei metodologii transparente şi echitabile privind stabilirea tarifelor serviciilor publice electronice	Cancelaria de Stat	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor, Ministerul Finanţelor, autorităţile publice centrale	Bugetul proiectului e-Transformare	2014	Metodologie aprobată
		4.21. Elaborarea soluţiilor-tip pentru autorităţile publice pentru serviciile G2G şi G2C, utilizînd platforma tehnologică guvernamentală comună	Cancelaria de Stat	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor, Centrul de Guvernare Electronică, Centrul de Telecomunicaţii Speciale	Bugetul proiectului e-Transformare, bugetele instituţiilor, partenerii de dezvoltare	2014	Numărul de soluţii-tip elaborate
		4.22. Promovarea utilizării instrumentelor de plată electronice, inclusiv la achitarea serviciilor furnizate de prestatorii de servicii publice	Cancelaria de Stat	Centrul de Guvernare Electronică, Banca Naţională, Centrul de Telecomunicaţii Speciale	Bugetele instituţiilor antrenate, parteneri de dezvoltare/ minimum 12000 lei pentru un serviciu	2014	Numărul utilizărilor instrumentelor de plată electronice
		4.23. Elaborarea Programului de comunicare pentru organizarea campaniilor de mediatizare în mijloacele mass-media a serviciilor electronice publice	Centrul de Guvernare Electronică	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor, Cancelaria de Stat	Bugetele instituţiilor, parteneri de dezvoltare/ minimum 120000 lei pentru o campanie	2014-2020	Program aprobat
III. PILONUL III: OBIECTIV GENERAL: Creşterea gradului de alfabetizare digitală, dezvoltarea competenţelor digitale şi a incluziunii digitale							
INDICATORI DE PROGRES: Cota absolvenţilor învăţămîntului general obligatoriu ce posedă competenţe TIC: 2015-75%, 2020-100%. Cota absolvenţilor instituţiilor de învăţămînt secundar general şi vocaţional-tehnic ce au obţinut certificate TIC recunoscute pe plan internaţional: 2015-20% 2020-40%". Cota absolvenţilor programelor de formare continuă ce au formate/performate competenţe TIC: 2015-80%, 2020-100%. Cota absolvenţilor care au obţinut certificate naţionale de competenţe digitale: 2015-80%, 2020-100%. Cota/numărul programelor în cadrul universităţilor oferite în format electronic: 2015-40%, 2020-70%. Cota universităţilor care au implementat mecanismul de admitere on-line: 2015-10%, 2020-30%. Cota/numărul candidaţilor admişi on-line la universităţi: 2015-10%, 2020-30%. Cadre didactice instruite în aplicarea TIC: 25%-2015, 45%-2017, 80%-2018. Cota universităţilor care au implementat practici anticorupţie bazate pe utilizarea mijloacelor TIC: 2015-80%, 2020-100%.							

Numărul/cota populaţiei care utilizează serviciile electronice: 2015-25%, 2020-50%. Numărul/cota programelor curriculare care includ mijloace TIC: 2015-40%, 2020-90%. 30% din numărul total al calculatoarelor renovate/înlocuite anual în şcoli. Cota programelor de instruire a funcţionarilor publici care includ module TIC: 2015-50%, 2020-100%. Numărul/cota programelor educaţionale care includ facilităţi pentru persoanele cu necesităţi speciale: 2015-50%, 2020-100%.							
5.	**Programul educaţie digitală în învăţământul general obligatoriu. Acţiuni-cheie:**						
	Absolvenţii instituţiilor de învăţământ posedă competenţe digitale pentru a activa într-o societate informaţională	5.1. Evaluarea curriculei "Informatica" pentru învăţământul general obligatoriu şi a nivelului competenţelor digitale în segmentul gimnazial. (cunoştinţe, abilităţi, atitudini)	Ministerul Educaţiei	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor, Asociaţia Naţională a Companiilor Private din Domeniul TIC, Centrul Naţional pentru Protecţia Datelor cu Caracter Personal	Bugetele instituţiilor, parteneri de dezvoltare/ 120000 lei	2014	Studiu elaborat
		5.2. Elaborarea standardelor educaţionale de competenţe digitale, compatibile cu practicile europene	Ministerul Educaţiei	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor, Asociaţia Naţională a Companiilor Private din Domeniul TIC	Bugetele instituţiilor, partenerii de dezvoltare	2014	Standarde elaborate
		5.3. Elaborarea/ actualizarea curriculei şi manualelor electronice pentru învăţământul general (Curricula pe suport electronic, metodologia de predare şi evaluare)	Ministerul Educaţiei	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor, Asociaţia Naţională a Companiilor Private din Domeniul TIC	Bugetele instituţiilor, partenerii de dezvoltare	2015	Curricula şi manualele actualizate, definitivate, implementate în regim de pilotare
		5.4. Pilotarea curriculei şi manualelor electronice pentru învăţământul general obligatoriu	Ministerul Educaţiei		Bugetele instituţiilor, partenerii de dezvoltare	2016-2017	
		5.5. Implementarea pe scara largă a curriculei şi manualelor	Ministerul Educaţiei		Bugetele instituţiilor, partenerii de dezvoltare	2017-2020	Curricula şi manualele electronice implementate

		electronice pentru învăţământul general					
		5.6. Introducerea sistemului naţional de certificare a abilităţilor digitale ale absolvenţilor învăţământului obligatoriu. Extinderea schemei de certificare a abilităţilor digitale în şcoli	Ministerul Educaţiei		Bugetele instituţiilor, partenerii de dezvoltare	2015	Sistem de certificare implementat
6.	**Programul de formare continuă şi incluziune digitală "Competenţe digitale pentru toţi". Acţiuni-cheie:**						
		6.1. Actualizarea programelor de formare continuă, reprofilare şi recalificare prin includerea/ adaptarea modulelor de formare şi performare a competenţelor digitale în baza standardelor educaţionale de competenţe digitale, similare cu cele europene	Ministerul Educaţiei	Instituţiile de instruire continuă	Bugetele instituţiilor, partenerii de dezvoltare	2014-2015	Ghiduri metodologice, suporturi de curs, instrumente de evaluare
		6.2. Organizarea cursurilor de competenţe digitale pentru cadrele didactice şi instructorii din cadrul programelor de formare continuă	Ministerul Educaţiei		Bugetul Instituţiei	2014-2020	Cadru metodologic de instruire şi evaluare aprobat
		6.3. Elaborarea cadrului normativ-juridic privind instruirea la distanţă	Ministerul Educaţiei	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Bugetele instituţiilor, partenerii de dezvoltare	2014	Cadru normativ-juridic aprobat către 2014
		6.4. Elaborarea cursurilor în format electronic pentru facilitarea	Ministerul Educaţiei	Universităţi	Bugetele instituţiilor, partenerii de dezvoltare/ 60000 lei	2014-2018	20 procente cursuri elaborate în 2014, 40 procente – 2015,

		accesului la studii şi incluziune			pentru un curs		100 procente – 2020
		6.5. Crearea şi implementarea sistemelor de management a instruirii la distanţă	Ministerul Educaţiei	Universităţi	Bugetele instituţiilor, partenerii de dezvoltare	2016-2018	Sistem implementat
		6.6. Elaborarea şi implementarea aplicaţiilor (software) educaţionale	Ministerul Educaţiei	Universităţi	Bugetele instituţiilor	2014-2020	Numărul aplicaţiilor elaborate Numărul laboratoarelor virtuale elaborate şi utilizate
		6.7. Implementarea practicilor anticorupţie bazate pe utilizarea mijloacelor TIC de evaluare a rezultatelor învăţării	Ministerul Educaţiei	Universităţi	Bugetele instituţiilor	2014-2020	Numărul cursurilor rezultatele cărora sînt evaluate prin mijloace TIC
		6.8. Elaborarea versiunilor electronice ale cursurilor universitare şi asigurarea accesului la aceste cursuri (omologarea electronică)	Ministerul Educaţiei	Universităţi	Bugetele instituţiilor, partenerii de dezvoltare		Procentul cursurilor omologate 2013-2020
		6.9. Dotarea instituţiilor de învăţămînt cu echipamente şi softuri de sistem şi educaţionale legale	Ministerul Educaţiei, Ministerul Finanţelor	Instituţiile de învăţămînt	Bugetele instituţiilor, parteneri de dezvoltare/ 60000 lei pentru o instituţie		Cota procentului echipamentelor cu soft legal în 2014, 2016, 2020 – 100 procente
		6.10. Prevederea în planurile de finanţare a instituţiilor de învăţămînt a mijloacelor financiare distincte destinate procurării de echipamente şi softuri	Ministerul Educaţiei		Bugetele instituţiilor, partenerii de dezvoltare	2014-2020	Echipament şi soft-uri procurate

		6.11. Includerea în programele de dezvoltare strategică a măsurilor de modernizare/ înlocuire a calculatoarelor şi produselor software cel puţin o dată în trei ani	Ministerul Educaţiei	Ministerul Finanţelor	Bugetele instituţiilor, partenerii de dezvoltare	2014	Regulamentele de elaborare a bugetelor pentru instituţiile de învăţământ actualizate către 2014
						2015-2020	Bugete anuale aprobate
		6.12. Instituirea unui mecanism de implementare şi întreţinere a mijloacelor TIC pentru procesul de studii şi managementul educaţional	Ministerul Educaţiei	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Bugetele instituţiilor	2014	Mecanism implementat
		6.13. Elaborarea schemelor/ opţiunilor şi programului de dotare cu echipamente personalizate TIC (calculatoare, tablete etc.) a elevilor, studenţilor şi profesorilor	Ministerul Educaţiei	Ministerul Finanţelor, Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor, Asociaţia Naţională a Companiilor Private din Domeniul TIC	Bugetele instituţiilor, partenerii de dezvoltare, companiile private din domeniul TIC	2014	Program elaborat
						2018	Program implementat
		6.14. Ajustarea cadrului normativ necesar pentru implementarea programului	Ministerul Educaţiei, Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor		Bugetele instituţiilor	2014-2015	Cadru normativ ajustat
7.	**Programul formarea competenţelor digitale pentru angajaţii instituţiilor publice. Acţiuni-cheie:**						
	Angajaţii sectorului public posedă competenţe digitale necesare unei guvernări competitive	7.1. Elaborarea standardelor profesionale de competenţe digitale pentru funcţiile publice pe domenii de activitate	Cancelaria de Stat	Autorităţile publice centrale, Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Bugetele instituţiilor, partenerii de dezvoltare	2014-2015	Standarde aprobate
		7.2. Elaborarea modulelor pentru instruirea angajaţilor instituţiilor publice în conformitate cu	Cancelaria de Stat	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor, Academia de Administrare Publică pe lîngă	Bugetele Instituţiilor, partenerii de dezvoltare	2014-2015	Module elaborate, aprobate şi lansate
						2014	Cadru metodologic de actualizare a

		specificul utilizării TIC pentru exercitarea obligaţiunilor profesionale (cursuri organizate, Curricula Academiei de Administrare Publică etc.)		Preşedintele Republicii Moldova			modulelor aprobat
		7.3. Aplicarea mecanismelor de certificare a funcţionarilor publici în utilizarea TIC. Introducerea unui Tablou de bord (Score Card) în TIC pentru funcţionari, cu acumularea creditelor în urma instruirilor şi autoinstruirilor	Cancelaria de Stat	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor, Ministerul Educaţiei	Bugetele Instituţiilor, donatorii	2014	Cadru normativ elaborat
						2014-2020	Tabloul de bord implementat
		7.4. Includerea în procedurile de angajare a funcţionarilor publici şi a evaluării performanţei individuale a cerinţelor obligatorii referitoare la competenţele TIC	Cancelaria de Stat		Bugetele instituţiilor	2014	Regulamentele şi procedurile de angajare ajustate
						2015	Angajările sînt în baza noii metodologii
8.	**Programul de promovare a incluziunii digitale. Acţiuni-cheie:**						
	Sînt create condiţii propice pentru incluziunea socială în baza serviciilor electronice	8.1. Includerea în programele de incluziune socială a componentei "incluziune digitală"	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Autorităţile publice centrale	Bugetul public naţional, partenerii de dezvoltare	2014	Numărul de programe sociale cu componenta "Incluziune digitală" aprobate
		8.2. Crearea spoturilor de instruire a populaţiei în serviciile electronice sectoriale (ministerele de ramură vor aloca resurse şi vor	Autorităţile publice centrale	Centrul de Guvernare Electronică	Bugetele autorităţilor publice centrale, partenerii de dezvoltare	2014-2020	Programe ale autorităţilor publice aprobate Resurse planificate în buget

		elabora ghiduri electronice pe domeniu – oficiul stării civile, CNAS, CNAM, servicii în medicină, servicii în construcţii etc.)					
		8.3. Instalarea panourilor electronice interactive în localităţi cu module demo – gişee electronice	Autorităţile administraţiei publice locale	Autorităţile publice centrale	Bugetele instituţiilor, partenerii de dezvoltare	2015	Ghiduri electronice elaborate şi diseminate
		8.4. Includerea în programele TV publică a emisiunilor de promovare şi instruire a populaţiei în utilizarea serviciilor electronice	Autorităţile publice centrale	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor, Cancelaria de Stat	Bugetele instituţiilor, partenerii de dezvoltare	2014-2020	Resurse planificate în buget pentru emisiunile de promovare şi instruire
		8.5. Crearea mecanismelor pentru implementarea aplicaţiilor şi echipamentelor dedicate accesului la servicii electronice pentru persoanele cu nevoi speciale.	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Bugetele instituţiilor, parteneri de dezvoltare	2014-2015	Mecanisme de subvenţionare a echipamentelor speciale
		8.6. Elaborarea cerinţelor/ normelor pentru echipamente şi soft din perspectiva utilizării lor de către persoane cu nevoi speciale	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei	Bugetele instituţiilor, parteneri de dezvoltare	2015	Cerinţe şi norme speciale faţă de serviciile electronice elaborate şi echipamentul produs/procurat
IV. OBIECTIV GENERAL: Crearea condiţiilor pentru sporirea gradului de securitate şi încredere în spaţiul digital							
INDICATORI DE PROGRES: Cota populaţiei care cunoaşte riscurile spaţiului digital: 50% către 2015, 65% către 2017, 80% către 2020. Ponderea angajaţilor instituţiilor publice responsabili de securitatea cibernetică care deţin certificate ce atestă pregătirea profesională în domeniul dat: 20% către 2015, 40% către 2017, 80% către 2020. Ponderea instituţiilor care utilizează sisteme de protecţie a informaţiei: 70% către 2015, 85% către 2017, 100% către 2012.							

	Cel puţin 70% dintre cetăţeni se vor simţi în siguranţă în spaţiul digital.						
9.	**Planul de acţiuni privind asigurarea securităţii cibernetice a Republicii Moldova. Acţiuni-cheie:**						
	Sporirea nivelului de securitate cibernetică a infrastructurilor critice naţionale (autorităţi/ instituţii publice, reţele de comunicaţii electronice, apeducte, instalaţii şi reţele energetice, reţele de transport etc.)	9.1. Elaborarea planului de acţiuni privind asigurarea securităţii cibernetice a Republicii Moldova	Serviciul de Informaţii şi Securitate, Centrul de Telecomunicaţii Speciale (CERT-GOV-MD), Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Ministerul Afacerilor Interne, Centrul de Guvernare Electronică	Bugetele instituţiilor	2014-2015	Document aprobat
		9.2. Definirea infrastructurilor critice naţionale care urmează să fie protejate de atacuri cibernetice	Serviciul de Informaţii şi Securitate	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor, Ministerul Afacerilor Interne, Cancelaria de Stat, Centrul de Guvernare Electronică	Bugetele instituţiilor	2014	Lista infrastructurilor critice
	Sporirea competenţelor în securitatea cibernetică	9.3. Constituirea şi operaţionalizarea unui Sistem Naţional de Securitate Cibernetică	Centrul de Telecomunicaţii Speciale (CERT-GOV-MD), Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Ministerul Afacerilor Interne, Cancelaria de Stat, Centrul de Guvernare Electronică	Bugetele instituţiilor, donatorii	2015	Sistem naţional de securitate operaţional
		9.4. Completarea şi armonizarea cadrului legislativ naţional in domeniu. Stabilirea şi aplicarea unor cerinţe minimale de securitate pentru infrastructurile critice naţionale, cu relevanţă pentru asigurarea funcţionării acestor infrastructuri	Serviciul de Informaţii şi Securitate	Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor, Cancelaria de Stat, Centrul de Telecomunicaţii Speciale, Centrul de Guvernare Electronică	Bugetele instituţiilor	2014-2015	Cerinţe minimale coordonate

		9.5. Stimularea schimbului reciproc de informaţii privind ameninţări, vulnerabilităţi, riscuri, precum şi incidente şi atacuri cibernetice între sectorul public şi privat	Centrul de Telecomunicaţii Speciale (CERT-GOV-MD), Ministerul Afacerilor Interne	Serviciului de Informaţii şi Securitate, Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor, Cancelaria de Stat	Bugetele instituţiilor, donatorii	2014	Mecanisme de stimulare a schimbului de informaţii implementate
		9.6. Informarea şi instruirea angajaţilor instituţiilor publice în problemele securităţii cibernetice şi diminuării riscurilor atacurilor cibernetice	Centrul de Telecomunicaţii Speciale (CERT-GOV-MD), Centrul de Guvernare Electronică	Serviciului de Informaţii şi Securitate, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Bugetele instituţiilor, donatorii/ 12000 lei pentru o instruire	2014-2020	Numărul de programe pregătite Numărul de materiale instructive Numărul de angajaţi instruiţi
		9.7. Stabilirea şi aplicarea cerinţelor de formare profesională adecvată a persoanelor care îşi desfăşoară activitatea in domeniul securităţii cibernetice şi promovarea pe scară largă a certificărilor profesionale în domeniu	Centrul de Guvernare Electronică	Universitatea Tehnică a Moldovei, Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor, Ministerul Educaţiei, autorităţile publice centrale şi locale	Bugetele instituţiilor, donatorii	2014-2020	Numărul de programe pregătite Numărul de materiale instructive Numărul de angajaţi instruiţi
		9.8. Includerea unor elemente referitoare la securitatea cibernetică în programele de formare şi perfecţionare profesională a managerilor din domeniul public şi privat	Centrul de Guvernare Electronică	Academia de Administrare Publică, Ministerul Educaţiei	Bugetele instituţiilor, donatorii	2014-2020	Numărul de module incluse în programele de instruire

		9.9. Elaborarea Ghidului utilizatorului privind cerinţele minime de asigurare a securităţii cibernetice cu prevederi privind instituţionalizarea responsabilităţii individuale pentru securitatea cibernetică	Centrul de Telecomunicaţii Speciale (CERT-GOV-MD)	Centrul de Guvernare Electronică	Bugetele instituţiilor	2014	Ghid elaborat
		9.10. Elaborarea procedurilor de accesare a informaţiei şi a celor de audit şi al respectării acestor proceduri stabilite	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Centrul de Guvernare Electronică, Centrul de Telecomunicaţii Speciale (CERT-GOV-MD)	Bugetele instituţiilor	2014-2018	Proceduri elaborate şi aprobate
		9.11. Fortificarea echipei CERT-GOV-MD (crearea structurii/echipei CERT la nivel naţional)	Centrul de Telecomunicaţii Speciale (CERT-GOV-MD), Serviciul de Informaţii şi Securitate, Ministerul Afacerilor Interne	Centrul de Guvernare Electronică, Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor, Cancelaria de Stat	Bugetele instituţiilor, donatorii	2014	Capacităţile echipei CERT-GOV-MD îmbunătăţite
		9.12. Elaborarea şi implementarea Planului măsurilor de protecţie şi securitate în M-cloud	Centrul de Telecomunicaţii Speciale (CERT-GOV-MD)	Centrul de Guvernare Electronică	Bugetul e-Transformare	2014-2015	Plan aprobat Măsuri implementate conform planului aprobat
		9.13. Asigurarea managementului identităţii electronice pentru asigurarea securităţii cibernetice	Centrul de Telecomunicaţii Speciale (CERT-GOV-MD), Centrul de Guvernare Electronică	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Bugetele instituţiilor, bugetul e-Transformare	2014	Toate tipurile de identităţi digitale pot fi utilizate sigur la accesarea serviciilor
		9.14. Asigurarea protecţiei datelor cu caracter personal	Centrul Naţional pentru Protecţia Datelor cu Caracter Personal	Autorităţile publice centrale şi locale, companiile care gestionează datele cu	Bugetele instituţiilor, companiilor care gestionează datele cu	2014-2020	Auditul respectării procedurilor stabilite de acces la datele cu caracter personal

				caracter personal	caracter personal		Realizarea dreptului de acces la datele cu caracter personal Acordul de responsabilitate pentru divulgarea datelor cu caracter personal implementat
	Creşterea gradului de conştientizare a riscurilor spaţiului digital şi a necesităţii măsurilor de asigurare a securităţii cibernetice	9.15. Realizarea campaniilor naţionale de informare privind riscurile spaţiului digital şi deprinderi de protecţie	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	CERT-GOV-MD, Centrul de Guvernare Electronică, Ministerul Afacerilor Interne	Bugetele instituţiilor, donatorii	2014-2020	Bugetarea campaniilor Numărul de campanii organizate Procentul utilizatorilor Internet care au instalate programe antivirus
		9.16. Includerea în programele mass-media publică a emisiunilor de promovare şi instruire a populaţiei în utilizarea serviciilor electronice	Cancelaria de Stat	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor, autorităţile publice centrale şi locale	Bugetele instituţiilor	2014-2020	Resurse planificate în buget pentru emisiunile de promovare şi instruire
	Promovarea şi dezvoltarea cooperării în plan internaţional în domeniul securităţii cibernetice	9.17. Încheierea de acorduri de cooperare la nivel internaţional pentru îmbunătăţirea capacităţii de răspuns în cazul unor atacuri cibernetice majore	Centrul de Telecomunicaţii Speciale	Serviciului de Informaţii şi Securitate, Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor	Bugetele instituţiilor	2014-2020	Numărul de acorduri încheiate
		9.18. Participarea la programe internaţionale care vizează domeniul securităţii cibernetice	Centrul de Telecomunicaţii Speciale (CERT-GOV-MD)	Serviciul de Informaţii şi Securitate, Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor, Centrul de Guvernare Electronică,	Bugetele instituţiilor	2014-2020	Numărul de programe realizate

				Centrul de Telecomunicaţii Speciale			
		9.19. Promovarea intereselor naţionale de securitate cibernetică în formatele de cooperare internaţională la care Republica Moldova este parte	Serviciul de Informaţii şi Securitate, Centrul de Telecomunicaţii Speciale (CERT-GOV-MD)	Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor, Centrul de Guvernare Electronică, Centrul de Telecomunicaţii Speciale	Bugetele instituţiilor	2014-2020	Numărul de propuneri ale Moldovei acceptate şi incluse în documente internaţionale

Anexa nr.2
la Strategia naţională de dezvoltare
a societăţii informaţionale
"Moldova Digitală 2020"

NOTELE DE REFERINŢĂ
la sursele de informaţie utilizate în Strategia naţională de dezvoltare a societăţii informaţionale "Moldova Digitală 2020"

[1] Global IT Report 2012 http://www3.weforum.org/docs/Global_IT_Report_2012.pdf.

[2] European Mobile Industry Observatory, 2011.

[3] Sursa: Agenţia Naţională pentru Reglementare în Comunicaţii Electronice şi Tehnologia Informaţiei.

[4] Sursa: Cercetarea Magenta, Institutul de Politici Publice, noiembrie 2012.

[5] Raportul anual al Uniunii Internaţionale a Telecomunicaţiilor cu privire la monitorizarea evoluţiei societăţii informaţionale la nivel mondial "Measuring the Information Society 2012".

[6] UN e-Government Survey 2012: e-Government for the People.

[7] World Economic Forum. The Global Competitiveness Report 2012-2013.

[8] Concluziile Consiliului European din 28-29 iunie 2011, concluziile din 1-2 martie 2012.

[9] http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-1389_ro.htm.

[10] http://www.netindex.com/download/allcountries/accesat la 31 august 2012.

[11] Sursa: http://encyclopedia2.thefreedictionary.com/content.

[12] Hotărîrea Curţii de Conturi nr.12 din 5 aprilie 2012 privind Raportul auditului tehnologiilor informaţionale cu elemente de performanţă la Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor şi la unele instituţii subordonate.

[13] Sursa: https://gemius.com/pl/news/2012-09-05/01.

[14] Hotărîrea Guvernului nr.478 din 4 iulie 2012 "Cu privire la Programul naţional de informatizare a sferei culturii pentru anii 2012-2020".

[15] De exemplu, Planul de acţiuni pentru implementarea Programului e-Transformare prevede digitalizarea în 2013 la nivel de 40% din Arhiva de Stare Civilă.

[16] Problemele dreptului de autor în noile realităţi sînt şi în vizorul Uniunii Europene şi în mod special privind licenţierea în spaţiul digital, durata dreptului de autor etc.

http://www.smartnews.ro/business/15931.htm.

[17] Hotărîrea Guvernului nr.656 din 5 septembrie 2012 "Cu privire la aprobarea Programului-pilot privind Cadrul de Interoperabilitate".

[18] http://www.egov.md/index.php/ro/evenimente-noutati/968-raul-rikk-o-societate-informata-nu-poate-exista-fara-securitate-cibernetica.

[19] Studiu Gemius, august 2012.

[20] De exemplu, www.acrobat.com nu acceptă serviciile cu plăţi on-line pentru Republica Moldova.

[21] www.bnm.org/md/payment_system, Banca Naţională a Moldovei, 2011.

[22] Proiectul de asistenţă FIRST. Modernizarea sistemului de plăţi: Raport de evaluare şi Planul de Acţiuni cu privire la plăţile electronice retail, mai 2012.

[23] Publicată la 14 septembrie 2012.

[24] http://www.maib.md/ro/news/42940/ accesat 1 noiembrie 2012.

[25] http://totul.md/ro/expertitem/1122.html, accesat 1.11.2012. Menţionăm că situaţia la 25 ianuarie 2013 problema nu este încă rezolvată.

[26] Report on The relationship between local content, Internet development and access prices. ISOC, OECD, UNESCO, 2011.

[27] De exemplu, The Global Information Technology Report 2012.

[28] Indicele Global de Inovaţii 2012.
http://www.globalinnovationindex.org/gii/main/fullreport/index.html.

[29] The Global Information Technology Report 2012, pag.355.

[30] The Global Information Technology Report 2012, pag.354.

[31] Sursa: Magenta consulting. http://prezi.com/-h5ucdggw2qf/serviciile-noi-in-mediul-on-line-realitatea-utilizatorilor-de-internet-trenduri-stranietati-si-ritualuri-magenta-consulting/.

[32] Percepţia, asimilarea şi susţinerea de către populaţie a "e-Transformării guvernării" în Republica Moldova.
Raport analitic asupra rezultatelor sondajului. IPP, Magenta, noiembrie 2012.

[33] Unii experţi consideră că aceasta nu este o problemă – este un proces natural. De consultat concluziile recente ale IDIS Viitorul – Exodul de creiere: provocări, consecinţe, căi de acţiune, Monitor Social nr.3, 2010.

[34] Raportul anual al Uniunii Internaţionale a Telecomunicaţiilor cu privire la monitorizarea evoluţiei societăţii informaţionale la nivel mondial "Measuring the Information Society 2012".

[35] The Global Information Technology Report 2012, pag.252.

[36] The Global Global Innovation Index Report 2012, pag.261.

[37] www.nccgroup.com/en/news-events/news/hacking-attempts-to-exceed-one-illion/#.UKMYYuOTtE0.

[38] Sursa: O Agendă Digitală pentru Europa.
http://europa.eu/legislation_summaries/information_society/strategies/si0016_ro.htm.

[39] http://www.business24.ro/internet/securitate-it/milioane-de-hackeri-au-atacat-site-urile-guvernului-israelian-in-ultimele-zile-1521870.

[40] Legea nr.6-XVI din 2 februarie 2009 pentru ratificarea Convenţiei Consiliului Europei privind criminalitatea informatică.

[41] Legea nr.20-XVI din 3 februarie 2009 privind prevenirea şi combaterea criminalităţii informatice.

[42] European Network and Information Society Agency spam survey 2009 (ianuarie 2010).

[43] http://cert.gov.md/incidente/statisticaincidentelor.html

[44] Art.17 din Legea nr.284-XV din 22 iulie 2004 privind comerţul electronic interzice trimiterea mesajelor comerciale fără acordul prealabil.

[45] http://www.telegraph.co.uk/technology/news/9800946/Red-October-computer-virus-found.html.

[46] Centrul pentru Securitatea Cibernetică (CERT) a fost creat în cadrul Î.S. "Centrul de telecomunicaţii speciale", în conformitate cu Hotărîrea Guvernului nr.746 din 18 august 2010 "Cu privire la aprobarea Planului Individual de Acţiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO actualizat". Centrul asigură securitatea informaţională a autorităţilor administraţiei publice în spaţiul cibernetic prin intermediul colectării şi analizei informaţiei ce ţine de atacuri cibernetice, precum şi întreprinderea măsurilor urgente şi eficiente de protecţie a resurselor informaţionale.

[47] Sursa: http://www.oecd.org/Organizaţia pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică (OCDE).

H O T Ă R Î R E
cu privire la aprobarea Reglementării tehnice privind ascensoarele şi componentele de siguranţă pentru ascensoare

nr. 8 din 20.01.2016

Monitorul Oficial nr.20-24/20 din 29.01.2016

* * *

Notă: În tot textul hotărîrii şi al în Reglementării tehnice, cuvintele „Ministerul Economiei”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „Ministerul Economiei şi Infrastructurii”, la forma gramaticală corespunzătoare, conform Hot.Guv. nr.1088 din 18.12.2017, în vigoare 20.12.2017

În vederea executării prevederilor art.18 şi pct.16 din anexa nr.3 la Legea nr.235 din 1 decembrie 2011 privind activităţile de acreditare şi de evaluare a conformităţii (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.46-47, art.136), cu modificările şi completările ulterioare, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Reglementarea tehnică privind ascensoarele şi componentele de siguranţă pentru ascensoare (se anexează).

2. Ministerul Economiei şi Infrastructurii:

va elabora şi aproba lista standardelor conexe, în termen de 6 luni de la data publicării prezentei hotărîri;

va recunoaşte organismele, care realizează evaluarea conformităţii ascensoarelor şi componentelor de siguranţă, destinate pieţei naţionale.

[Pct.3 abrogat prin Hot.Guv. nr.411 din 08.05.2018, în vigoare 11.05.2018]

4. Pînă la data intrării în vigoare a legii de ratificare a Acordului privind evaluarea conformităţii şi acceptarea produselor industriale dintre Republica Moldova şi Uniunea Europeană:

1) se admite punerea la dispoziţie pe piaţă şi punerea în funcţiune a ascensoarelor şi componentelor de siguranţă pentru ascensoare, care poartă marca de conformitate SM, însoţite de declaraţia de conformitate, aplicată conform prevederilor prevăzute în Legea nr.235 din 1 decembrie 2011 privind activităţile de acreditare şi de evaluare a conformităţii;

2) producătorul sau reprezentantul autorizat al acestuia, persoană juridică cu sediul în Republica Moldova, aplică marca de conformitate SM în situaţia în care evaluarea conformităţii ascensoarelor şi componentelor de siguranţă pentru ascensoare, destinate pieţei naţionale se realizează de către organismele de evaluare a conformităţii recunoscute prin utilizarea procedurilor prevăzute în capitolul XIV din Reglementarea tehnică privind ascensoarele şi componentele de siguranţă pentru ascensoare;

3) se interzice, în condiţiile prevăzute de Reglementarea tehnică privind ascensoarele şi componentele de siguranţă pentru ascensoare, aplicarea pe aceeaşi componentă de siguranţă a mărcii de conformitate SM şi a marcajului CE;

4) Ministerul Economiei şi Infrastructurii recunoaşte organismele care realizează evaluarea conformităţii ascensoarelor şi componentelor de siguranţă pentru ascensoare, destinate pieţei

naţionale în conformitate cu procedurile prevăzute în capitolul XIV din Reglementarea tehnică privind ascensoarele şi componentele de siguranţă pentru ascensoare. Procedura de notificare se efectuează ca urmare a procedurii de recunoaştere specificate în capitolul IV[1] din Legea nr.235 din 1 decembrie 2011 privind activităţile de acreditare şi evaluare a conformităţii;

5) cerinţele cu privire la organismele de evaluare a conformităţii notificate se aplică şi organismelor de evaluare a conformităţii recunoscute, care au regim juridic similar, conform prevederilor Legii nr.235 din 1 decembrie 2011 privind activităţile de acreditare şi evaluare a conformităţii. La desfăşurarea procedurilor de evaluare a conformităţii, organismele de evaluare a conformităţii recunoscute care realizează evaluarea conformităţii ascensoarelor şi componentelor de siguranţă pentru ascensoare vor întocmi certificate de examinare de tip;

6) lista ce cuprinde organismele de evaluare a conformităţii recunoscute şi numerele lor de identificare se gestionează de Centrul Naţional de Acreditare „MOLDAC" şi se publică pe pagina oficială web a acestuia.

[Pct.4 modificat prin Hot.Guv. nr.411 din 08.05.2018, în vigoare 11.05.2018]

5. Prezenta hotărîre intră în vigoare la 24 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

6. Se abrogă Hotărîrea Guvernului nr.1252 din 10 noiembrie 2008 „Cu privire la aprobarea Reglementării tehnice „Stabilirea condiţiilor de plasare pe piaţă a ascensoarelor" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.208-209, art.1273), la intrarea în vigoare a Reglementării tehnice privind ascensoarele şi componentele de siguranţă pentru ascensoare.

7. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Ministerului Economiei şi Infrastructurii.

PRIM-MINISTRU INTERIMAR **Gheorghe BREGA**

Contrasemnează:
Viceprim-ministru, ministrul economiei **Stephane Christophe Bride**

Nr.8. Chişinău, 20 ianuarie 2016.

Aprobată
prin Hotărîrea Guvernului
nr.8 din 20 ianuarie 2016

Notă: În tot textul Reglementării tehnice, cuvîntul „conex", la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvîntul „armonizat", la forma gramaticală corespunzătoare, conform Hot.Guv. nr.411 din 08.05.2018, în vigoare 11.05.2018

REGLEMENTARE TEHNICĂ
privind ascensoarele şi componentele de siguranţă pentru ascensoare

Reglementarea tehnică privind ascensoarele şi componentele de siguranţă pentru ascensoare transpune Directiva 2014/33/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 26 februarie 2014 de armonizare a legislaţiilor statelor-membre referitoare la ascensoare şi la componentele de siguranţă pentru ascensoare (text cu relevanţă pentru SEE), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L96 din 29 martie 2014.

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

1. Reglementarea tehnică privind ascensoarele şi componentele de siguranţă pentru ascensoare (în continuare – Reglementare tehnică) stabileşte cerinţele care trebuie să satisfacă ascensoarele şi componentele de siguranţă pentru ascensoare în vederea punerii lor la dispoziţie pe piaţă şi/sau punerii în funcţiune a acestora pentru a asigura un nivel ridicat de protecţie a bunurilor şi intereselor publice, cum ar fi sănătatea şi siguranţa persoanelor şi să garanteze o concurenţă loială pe piaţă.

2. Prezenta Reglementare tehnică se aplică ascensoarelor care sînt considerate produse finite numai după ce sînt instalate permanent în clădiri sau construcţii.

3. Prezenta Reglementare tehnică se aplică componentelor de siguranţă pentru ascensoare care sînt noi pe piaţa Republicii Moldova în momentul introducerii lor pe piaţă. Mai exact, acestea sînt fie componente de siguranţă noi fabricate de un producător de pe teritoriul Republicii Moldova, fie componente de siguranţă noi importate.

4. Prezenta Reglementare tehnică se aplică în cazul tuturor formelor de aprovizionare, inclusiv vînzării la distanţă.

5. Toţi agenţii economici care intervin în lanţul de aprovizionare şi de distribuţie iau măsuri pentru a se asigura că pun la dispoziţie pe piaţă numai ascensoare şi componente de siguranţă pentru ascensoare care sînt în conformitate cu prezenta Reglementare tehnică.

6. Evaluarea conformităţii ascensoarelor şi componentelor de siguranţă pentru ascensoare este exclusiv obligaţia producătorului sau a instalatorului.

7. Agenţia pentru Supraveghere Tehnică (în continuare – autoritatea de supraveghere a pieţei) este autoritatea responsabilă pentru controlul respectării prezentei Reglementări tehnice.

[Pct.7 modificat prin Hot.Guv. nr.1088 din 18.12.2017, în vigoare 20.12.2017]

Capitolul II
DOMENIUL DE APLICARE

8. Prezenta Reglementare tehnică se aplică ascensoarelor care deservesc permanent clădiri şi construcţii destinate pentru transportul de:

a) persoane;

b) persoane şi mărfuri;

c) doar mărfuri, dacă există acces la suportul de transportare, adică dacă o persoană poate intra fără dificultate şi dacă este prevăzut cu comenzi situate în interiorul suportului de transportare sau în raza de acţiune a unei persoane din interior.

9. Prezenta Reglementare tehnică se aplică şi componentelor de siguranţă pentru ascensoare, specificate în anexa III la prezenta Reglementare tehnică care sînt utilizate în ascensoarele menţionate în pct.8.

10. Prezenta Reglementare tehnică nu se aplică:

a) dispozitivelor de ridicare a căror viteză nu depăşeşte 0,15 m/s;

b) elevatoarelor pentru construcţii;

c) instalaţiilor de transport pe cablu, inclusiv instalaţiilor de transport pe plan înclinat, care se deplasează pe şine;

d) ascensoarelor special proiectate şi construite pentru uz militar sau poliţienesc;

e) dispozitivelor de ridicare de pe care se pot efectua lucrări;

f) ascensoarelor pentru puţuri de mină;

g) elevatoarelor pentru ridicarea artiştilor în timpul spectacolelor;

h) dispozitivelor de ridicare instalate în mijloacele de transport;

i) dispozitivelor de ridicare conectate la utilaje şi destinate exclusiv accesului la locul de muncă, inclusiv puncte de întreţinere şi inspecţie pe echipamente tehnice;

j) trenurilor cu cremalieră şi pinion;

k) scărilor şi trotuarelor rulante.

11. În cazul în care, pentru ascensoare sau componente de siguranţă pentru ascensoare, riscurile menţionate în prezenta Reglementare tehnică sînt reglementate în întregime sau parţial de legislaţia specifică, prezenta Reglementare tehnică nu se aplică sau aplicarea sa încetează în cazul acestor ascensoare sau al componentelor de siguranţă pentru ascensoare şi al riscurilor respective de la data aplicării respectivei legislaţii specifice.

Capitolul III
TERMINOLOGIE

12. În sensul prezentei Reglementări tehnice se utilizează noţiunile definite în Legea nr.235 din 1 decembrie 2011 privind activităţile de acreditare şi de evaluare a conformităţii, în Legea nr.422-XVI din 22 decembrie 2006 privind securitatea generală a produselor.

[Pct.12 modificat prin Hot.Guv. nr.411 din 08.05.2018, în vigoare 11.05.2018]

13. În sensul prezentei Reglementări tehnice se utilizează următoarele noţiuni:

a) *ascensor* – dispozitiv de ridicare care deserveşte niveluri specifice, avînd un suport de transportare care se deplasează de-a lungul unor ghidaje rigide şi înclinate la un unghi mai mare de 15 grade faţă de orizontală sau un dispozitiv de ridicare care se deplasează de-a lungul unui traseu fix chiar dacă nu se deplasează de-a lungul unor ghidaje rigide;

b) *ascensor model* – ascensor reprezentativ a cărui documentaţie tehnică prezintă modul în care urmează să fie întrunite cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă prevăzute în anexa I la prezenta Reglementare tehnică pentru ascensoarele care se conformează ascensorului model definit de parametri obiectivi şi care utilizează componente de siguranţă identice pentru ascensoare;

c) *instalator* – persoana fizică sau juridică responsabilă pentru proiectarea, fabricarea, instalarea şi introducerea pe piaţă a ascensorului;

d) *reprezentant autorizat* – orice persoană fizică sau juridică, care a primit un mandat scris din partea unui producător pentru a acţiona în numele acestuia pentru sarcini specifice în ceea ce priveşte obligaţiile acestuia din urmă în temeiul legislaţiei comunitare relevante;

e) *suport de transportare* – parte a ascensorului cu ajutorul căreia persoanele şi/sau mărfurile sînt sprijinite pentru a fi ridicate sau coborîte;

Capitolul IV
GARANTAREA ACCESULUI PE PIAŢĂ

14. Introducerea pe piaţă şi punerea în funcţiune a ascensoarelor sau punerea la dispoziţie pe piaţă a componentelor de siguranţă pentru ascensoare care sînt conforme cu prevederile prezentei Reglementări tehnice şi cu prevederile actelor legislative aplicabile nu pot fi interzise, restricţionate sau împiedicate din considerentul siguranţei şi/sau inofensivităţii acestora.

15. La tîrguri, expoziţii sau demonstraţii nu poate fi împiedicată prezentarea ascensoarelor sau a componentelor de siguranţă pentru ascensoare care nu sînt în conformitate cu prezenta Reglementare tehnică, cu condiţia ca un semn vizibil să indice clar faptul că ele nu sînt conforme şi că nu vor fi introduse pe piaţă sau puse la dispoziţie pe piaţă pînă cînd nu sînt aduse în stare de

conformitate. În timpul demonstraţiilor, se iau măsuri de siguranţă corespunzătoare pentru a asigura protecţia persoanelor.

16. Ministerul Economiei şi Infrastructurii, în calitate de autoritate de Reglementare este în drept să adopte cerinţele pe care le consideră necesare pentru a asigura protecţia persoanelor cînd ascensoarele în cauză sînt date în folosinţă sau utilizate, cu condiţia ca aceasta să nu presupună modificarea ascensoarelor într-un mod nespecificat în prezenta Reglementare tehnică.

Capitolul V
INTRODUCEREA PE PIAŢĂ, PUNEREA LA DISPOZIŢIE PE PIAŢĂ ŞI DAREA ÎN FOLOSINŢĂ

17. Autoritatea de reglementare aplică, în limitele stabilite de legislaţia în vigoare, toate măsurile necesare pentru ca ascensoarele reglementate de prezenta Reglementare tehnică să fie introduse pe piaţă şi/sau date în folosinţă numai dacă respectă dispoziţiile din prezenta Reglementare tehnică, în condiţiile în care sînt instalate şi întreţinute corespunzător şi utilizate pentru scopul propus.

18. Autoritatea de reglementare, aplică, în limitele stabilite de legislaţia în vigoare, toate măsurile necesare pentru a se asigura că componentele de siguranţă pentru ascensoare reglementate de prezenta Reglementare tehnică pot fi puse la dispoziţie pe piaţă şi date în folosinţă numai dacă respectă dispoziţiile din prezenta Reglementare tehnică, în condiţiile în care sînt integrate şi întreţinute corespunzător şi utilizate în scopul propus.

Capitolul VI
CERINŢE ESENŢIALE DE SĂNĂTATE ŞI SIGURANŢĂ

19. Ascensoarele reglementate de prezenta Reglementare tehnică îndeplinesc cerinţele esenţiale privind sănătatea şi siguranţa stabilite în anexa I la prezenta Reglementare tehnică.

20. Componentele de siguranţă pentru ascensoarele reglementate de prezenta Reglementare tehnică îndeplinesc cerinţele esenţiale privind sănătatea şi siguranţa stabilite în anexa I la prezenta Reglementare tehnică şi permit ascensoarelor în care sînt integrate să se conformeze cerinţelor respective.

Capitolul VII
CLĂDIRI SAU CONSTRUCŢII ÎN CARE SÎNT INSTALATE ASCENSOARE

21. Autoritatea competentă, după caz, aplică, toate măsurile necesare pentru a se asigura că persoanele responsabile pentru lucrul la construcţie sau clădire şi instalatorul îşi furnizează reciproc informaţiile necesare şi iau măsurile corespunzătoare pentru a asigura funcţionarea corespunzătoare şi utilizarea în siguranţă a ascensorului.

22. Autoritatea competentă, după caz, aplică toate măsurile necesare pentru a se asigura că în puţurile destinate ascensoarelor nu există conducte, cabluri sau armături, altele decît cele necesare pentru funcţionarea şi siguranţa ascensorului.

Capitolul VIII
OBLIGAŢIILE INSTALATORILOR

23. Atunci cînd introduc un ascensor pe piaţă, instalatorii se asigură că el a fost proiectat, fabricat, instalat şi testat în conformitate cu cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă, prevăzute în anexa I la prezenta Reglementare tehnică.

24. Instalatorii întocmesc documentaţia tehnică şi efectuează procedura relevantă de evaluare a conformităţii menţionată în pct.63-66 sau dispun efectuarea acesteia. În cazul în care

prin procedura menţionată s-a demonstrat conformitatea ascensorului cu cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă aplicabile, instalatorul întocmeşte o declaraţie de conformitate, se asigură că aceasta însoţeşte ascensorul şi aplică marcajul CE.

25. Instalatorul păstrează documentaţia tehnică şi declaraţia de conformitate pe o perioadă de 10 ani de la introducerea pe piaţă a ascensorului.

26. Dacă, în contextul riscurilor pe care le presupune un ascensor, se consideră că este necesar, instalatorii, pentru a proteja sănătatea şi siguranţa consumatorilor, investighează şi, dacă este cazul, ţin un registru de reclamaţii şi de ascensoare neconforme.

27. Instalatorii se asigură că ascensoarele poartă un număr de tip, lot sau serie sau un alt element care permite identificarea acestora.

28. Instalatorii indică, în limba de stat, pe ascensor denumirea, denumirea comercială înregistrată sau marca înregistrată şi adresa poştală la care pot fi contactaţi. Adresa indică un singur punct la care instalatorul poate fi contactat. Datele de contact sînt indicate într-o limbă uşor de înţeles pentru utilizatorii finali şi autoritatea de supraveghere a pieţei.

29. Instalatorii se asigură că ascensorul este însoţit de instrucţiunile de utilizare menţionate la punctul 6.2. din anexa I la prezenta Reglementare tehnică, redactate în limba de stat pentru utilizatorii finali. Instrucţiunile în cauză, precum şi orice text imprimat pe etichete, trebuie să fie clare, uşor de înţeles şi inteligibile.

30. Instalatorii care consideră sau au motive să creadă că un ascensor pe care l-au introdus pe piaţă nu este conform cu prezenta Reglementare tehnică iau de îndată măsurile corective necesare pentru a aduce respectivul ascensor în conformitate. În plus, în cazul în care ascensorul prezintă un risc, instalatorii informează imediat în acest sens autoritatea de supraveghere a pieţei, indicînd detaliile, în special cu privire la neconformitatea în cauză şi la orice măsuri corective luate.

31. Instalatorii, în urma unei cereri motivate din partea unei autorităţi naţionale competente, furnizează acesteia toate informaţiile şi documentaţia necesară, pe suport de hîrtie sau în format electronic, pentru a demonstra conformitatea ascensorului cu prezenta Reglementare tehnică, în limba de stat pentru autoritatea în cauză. Aceştia cooperează cu autoritatea respectivă, la cererea acesteia, cu privire la orice măsură luată pentru eliminarea riscurilor prezentate de ascensoarele pe care le-au introdus pe piaţă.

Capitolul IX
OBLIGAŢIILE PRODUCĂTORILOR

32. Atunci cînd introduc pe piaţă componente de siguranţă pentru ascensoare, producătorii se asigură că ele au fost proiectate şi fabricate în conformitate cu pct.20.

33. Producătorii întocmesc documentaţia tehnică corespunzătoare şi efectuează procedura aplicabilă de evaluare a conformităţii menţionată în pct.62 sau dispun efectuarea acesteia. În cazul în care prin procedura menţionată s-a demonstrat conformitatea unei componente de siguranţă pentru ascensoare cu cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă aplicabile, producătorul întocmeşte o declaraţie de conformitate, se asigură că aceasta însoţeşte componenta de siguranţă pentru ascensoare şi aplică marcajul CE.

34. Producătorul păstrează documentaţia tehnică respectivă şi declaraţia de conformitate pe o perioadă de 10 ani de la introducerea pe piaţă a componentei de siguranţă pentru ascensoare.

35. Producătorii se asigură că există proceduri care să garanteze conformitatea continuă a producţiei în serie cu prezenta Reglementare tehnică. Modificările în proiectare sau cele referitoare la caracteristicile componentei de siguranţă pentru ascensoare şi modificările standardelor

armonizate sau ale altor specificaţii tehnice, în raport cu care se declară conformitatea unei componente de siguranţă pentru ascensoare, se iau în considerare în mod corespunzător. Ori de cîte ori acest lucru este justificat de riscurile prezentate de o componentă de siguranţă pentru ascensoare, producătorii testează prin eşantionare componentele de siguranţă pentru ascensoare puse la dispoziţie pe piaţă, pentru a proteja sănătatea şi siguranţa consumatorilor, investighează şi, după caz, ţin un registru de plîngeri, de componente de siguranţă pentru ascensoare neconforme şi de rechemări ale componentelor de siguranţă pentru ascensoare şi informează distribuitorii şi instalatorii cu privire la orice astfel de activităţi de monitorizare.

36. Producătorii se asigură că componentele de siguranţă pentru ascensoare pe care le-au pus la dispoziţie pe piaţă poartă un număr de tip, lot, serie sau un alt element care permite identificarea acestora, sau, dacă dimensiunea sau natura componentei de siguranţă pentru ascensoare nu o permite, se asigură că informaţia corespunzătoare este prezentă pe eticheta menţionată la pct.72.

37. Producătorii indică pe componentele de siguranţă pentru ascensoare, în limba de stat, denumirea, denumirea comercială înregistrată sau marca înregistrată şi adresa poştală la care pot fi contactaţi sau, dacă acest lucru nu este posibil, pe eticheta menţionată la pct.72. Adresa indică un singur punct la care producătorul poate fi contactat. Datele de contact sînt comunicate într-o limbă uşor de înţeles pentru utilizatorii finali şi autoritatea de supraveghere a pieţei.

38. Producătorii se asigură că componenta de siguranţă pentru ascensoare este însoţită de instrucţiunile menţionate la punctul 6.1. din anexa I la prezenta Reglementare tehnică, redactate într-o limbă uşor de înţeles pentru utilizatorii finali, stabilită de statul-membru vizat. Instrucţiunile în cauză, precum şi orice text imprimat pe etichete, trebuie să fie în limba de stat, clare, uşor de înţeles şi inteligibile.

39. Producătorii care consideră sau au motive să creadă că o componentă de siguranţă pentru ascensoare pe care au introdus-o pe piaţă nu este conformă cu prezenta Reglementare tehnică iau de îndată măsurile corective necesare pentru a aduce respectiva componentă de siguranţă pentru ascensoare în conformitate, pentru a o retrage sau pentru a o rechema, după caz. De asemenea, în cazul în care componenta de siguranţă pentru ascensoare prezintă un risc, producătorii informează imediat în acest sens autoritatea de supraveghere a pieţei, importatorii, distribuitorii, reprezentanţii autorizaţi, indicînd detalii, în special cu privire la neconformitate şi la orice măsuri corective luate.

40. Producătorii, în urma unei cereri motivate din partea autorităţii de supraveghere a pieţei, furnizează acesteia toate informaţiile şi documentaţia necesară, pe suport de hîrtie sau în format electronic, pentru a demonstra conformitatea componentei de siguranţă pentru ascensoare cu prezenta Reglementare tehnică, într-o limbă uşor de înţeles pentru autoritatea în cauză. Aceştia cooperează cu autoritatea respectivă, la cererea lor, cu privire la orice măsură luată pentru eliminarea riscurilor prezentate de componentele de siguranţă pentru ascensoare pe care le-au introdus pe piaţă.

Capitolul X
REPREZENTANŢII AUTORIZAŢI

41. Un producător sau un instalator poate numi printr-un mandat scris un reprezentant autorizat.

42. Reprezentantul autorizat îndeplineşte sarcinile prevăzute în mandatul primit de la producător sau instalator. Mandatul permite reprezentantului autorizat să îndeplinească cel puţin următoarele:

a) să păstreze la dispoziţia autorităţii de supraveghere a pieţei declaraţia de conformitate şi, dacă este cazul, decizia (deciziile) de aprobare referitoare la sistemul de asigurare a calităţii utilizat

de producător sau de instalator, precum şi documentaţia tehnică, pe o perioadă de 10 ani de la introducerea pe piaţă a componentei de siguranţă pentru ascensoare sau a ascensorului;

b) la cererea motivată a autorităţii de supraveghere a pieţei, să furnizeze informaţiile şi documentaţia necesară pentru a demonstra conformitatea componentelor de siguranţă pentru ascensoare sau a ascensorului;

c) să coopereze cu autoritatea de supraveghere a pieţei, la cererea acestea, cu privire la orice măsură luată pentru eliminarea riscurilor prezentate de componenta de siguranţă pentru ascensoare sau de ascensorul vizat de mandatul reprezentantului autorizat.

Capitolul XI
OBLIGAŢIILE IMPORTATORILOR

43. Importatorii introduc pe piaţă numai componente de siguranţă pentru ascensoare conforme.

44. Înainte de introducerea pe piaţă a unei componente de siguranţă pentru ascensoare, importatorii garantează că procedura corespunzătoare de evaluare a conformităţii prevăzută la pct.62 a fost îndeplinită de către producător. Aceştia garantează că producătorul a întocmit documentaţia tehnică, că componenta de siguranţă pentru ascensoare poartă marcajul CE şi este însoţită de declaraţia de conformitate şi de documentele necesare şi că producătorul a respectat cerinţele prevăzute la pct.37 şi 38. Dacă importatorul consideră sau are motive să creadă că o componentă de siguranţă pentru ascensoare nu este conformă cu pct.20, acesta nu introduce componenta de siguranţă pentru ascensoare pe piaţă înainte ca să fie adusă în conformitate. În plus, în cazul în care componenta de siguranţă pentru ascensoare prezintă un risc, importatorul informează producătorul şi autorităţile de supraveghere a pieţei în acest sens.

45. Importatorii indică pe componenta de siguranţă pentru ascensoare, în limba de stat, denumirea, denumirea comercială înregistrată sau marca înregistrată şi adresa poştală la care pot fi contactaţi sau, dacă acest lucru nu este posibil, pe ambalaj sau într-un document care însoţeşte componenta de siguranţă pentru ascensoare. Datele de contact sînt comunicate într-o limbă uşor de înţeles pentru utilizatorii finali şi autorităţile de supraveghere a pieţei.

46. Importatorii se asigură că componenta de siguranţă pentru ascensoare este însoţită de instrucţiunile menţionate la punctul 6.1. din anexa I la prezenta Reglementare tehnică, redactate în limba de stat, uşor de înţeles pentru consumatori şi alţi utilizatori finali.

47. Importatorii se asigură că, atît timp cît o componentă de siguranţă pentru ascensoare se află în responsabilitatea lor, condiţiile de depozitare sau transport al acesteia nu periclitează conformitatea sa cu cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă prevăzute la pct.20.

48. Ori de cîte ori acest lucru este justificat de riscurile prezentate de o componentă de siguranţă pentru ascensoare, importatorii testează prin eşantionare componentele de siguranţă pentru ascensoare puse la dispoziţie pe piaţă, pentru a proteja sănătatea şi siguranţa consumatorilor, investighează şi, după caz, ţin un registru de plîngeri, de componente de siguranţă pentru ascensoare neconforme şi de rechemări ale componentelor de siguranţă pentru ascensoare şi informează distribuitorii şi instalatorii cu privire la orice astfel de activităţi de monitorizare.

49. Importatorii care consideră sau au motive să creadă că o componentă de siguranţă pentru ascensoare pe care au introdus-o pe piaţă nu este conformă cu prezenta Reglementare tehnică iau de îndată măsurile corective necesare pentru a aduce respectiva componentă de siguranţă pentru ascensoare în conformitate, pentru a o retrage sau pentru a o rechema, după caz. De asemenea, în cazul în care componenta de siguranţă pentru ascensoare prezintă un risc, importatorii informează imediat în acest sens autoritatea de supraveghere a pieţei, producătorul, distribuitorii, instalatorii

şi reprezentanţii autorizaţi, indicînd detalii, în special cu privire la neconformitatea în cauză şi la orice măsuri corective luate.

50. Importatorii păstrează o copie de pe declaraţia de conformitate şi, dacă este cazul, decizia (deciziile) de aprobare la dispoziţia autorităţii de supraveghere a pieţei pe o perioadă de 10 ani după introducerea pe piaţă a componentei de siguranţă pentru ascensoare şi se asigură că documentaţia tehnică poate fi pusă la dispoziţia acestor autorităţi, la cerere.

51. Importatorii, în urma unei cereri motivate din partea autorităţii de supraveghere a pieţei, furnizează acesteia toate informaţiile şi documentaţia necesară, pe suport de hîrtie sau în format electronic, pentru a demonstra conformitatea unei componente de siguranţă pentru ascensoare, într-o limbă uşor de înţeles pentru autoritatea în cauză. Aceştia cooperează cu autoritatea respectivă, la cererea lor, cu privire la orice măsură luată pentru eliminarea riscurilor prezentate de componentele de siguranţă pentru ascensoare pe care le-au introdus pe piaţă.

Capitolul XII
OBLIGAŢIILE DISTRIBUITORILOR

52. În cazul în care pun la dispoziţie pe piaţă o componentă de siguranţă pentru ascensoare, distribuitorii acţionează cu grija cuvenită privind cerinţele prezentei Reglementări tehnice.

53. Înainte de a pune la dispoziţie pe piaţă o componentă de siguranţă pentru ascensoare, distribuitorii verifică dacă respectiva componentă de siguranţă pentru ascensoare poartă marcajul CE, dacă aceasta este însoţită de declaraţia de conformitate, de documentele necesare şi de instrucţiunile menţionate la punctul 6.1. din anexa I, într-o limbă uşor de înţeles pentru utilizatorii finali, precum şi dacă producătorul şi importatorul au respectat cerinţele prevăzute la pct.37 şi 38 şi, respectiv, la pct.46.

54. Dacă distribuitorul consideră sau are motive să creadă că o componentă de siguranţă pentru ascensoare nu este conformă cu pct.20, acesta nu pune la dispoziţie pe piaţă componenta de siguranţă pentru ascensoare înainte ca să fie adusă în conformitate. Mai mult, atunci cînd componenta de siguranţă pentru ascensoare prezintă un risc, distribuitorul informează producătorul sau importatorul în acest sens, precum şi autoritatea de supraveghere a pieţei.

55. Distribuitorii se asigură că, atîta timp cît o componentă de siguranţă pentru ascensoare se află în responsabilitatea lor, condiţiile de depozitare sau transport al acesteia nu periclitează conformitatea sa cu pct.20.

56. Distribuitorii care consideră sau au motive să creadă că o componentă de siguranţă pentru ascensoare pe care au pus-o la dispoziţie pe piaţă nu este conformă cu prezenta Reglementare tehnică iau măsurile corective necesare pentru a aduce respectiva componentă de siguranţă pentru ascensoare în conformitate, pentru a o retrage sau pentru a o rechema, după caz. De asemenea, în cazul în care componenta de siguranţă pentru ascensoare prezintă un risc, distribuitorii informează imediat în acest sens autoritatea de supraveghere a pieţei, producătorul, instalatorii, importatorii, reprezentanţii autorizaţi, indicînd detalii, în special cu privire la neconformitatea în cauză şi la orice măsuri corective luate.

57. Distribuitorii, la cererea motivată a autorităţii de supraveghere a pieţei, furnizează acesteia toate informaţiile şi documentaţia necesară, în limba de stat, pe suport de hîrtie sau în format electronic, pentru a demonstra conformitatea unei componente de siguranţă pentru ascensoare. Aceştia cooperează cu autoritatea respectivă, la cererea ei, cu privire la orice măsură luată pentru eliminarea riscurilor prezentate de componentele de siguranţă pentru ascensoare pe care le-au pus la dispoziţie pe piaţă.

58. Un importator sau un distribuitor este considerat producător în sensul prezentei Reglementări tehnice şi este supus obligaţiilor ce-i revin producătorului în temeiul pct.32-40, atunci cînd introduce pe piaţă o componentă de siguranţă pentru ascensoare sub denumirea sau marca sa sau modifică o componentă de siguranţă pentru ascensoare deja introdusă pe piaţă într-o manieră care poate afecta conformitatea cu prezenta Reglementare tehnică.

Capitolul XIII
IDENTIFICAREA AGENŢILOR ECONOMICI

59. Agenţii economici transmit, la cerere, către autoritatea de supraveghere a pieţei datele de identificare ale:

a) oricărui agent economic care le-a furnizat o componentă de siguranţă pentru ascensoare;

b) oricărui agent economic căruia i-au furnizat o componentă de siguranţă pentru ascensoare.

60. Agenţii economici trebuie să poată prezenta toate informaţiile şi documentaţia necesară, pe suport de hîrtie sau în format electronic, pentru a demonstra conformitatea unei componente de siguranţă pentru ascensoare, într-o limbă uşor de înţeles pentru autoritatea în cauză, timp de 10 ani după ce le-a fost furnizată componenta de siguranţă pentru ascensoare şi timp de 10 ani după ce au furnizat componenta de siguranţă pentru ascensoare.

Capitolul XIV
CONFORMITATEA ASCENSOARELOR ŞI A COMPONENTELOR DE SIGURANŢĂ PENTRU ASCENSOARE

61. Ascensoarele şi componentele de siguranţă pentru ascensoare care sînt conforme cu standardele armonizate sau cu părţi ale acestora, ale căror referinţe au fost aprobate de Ministerul Economiei şi Infrastructurii şi publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sînt considerate a fi în conformitate cu cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă prevăzute în anexa I la prezenta Reglementare tehnică, vizate de acele standarde sau părţi ale acestora.

62. Componentele de siguranţă pentru ascensoare fac obiectul uneia dintre următoarele proceduri de evaluare a conformităţii:

a) modelul de componentă de siguranţă pentru ascensoare se transmite pentru examinarea CE de tip menţionată în anexa IV partea A, iar conformitatea de tip se asigură prin verificarea aleatorie a componentei de siguranţă pentru ascensoare menţionată în anexa IX la prezenta Reglementare tehnică;

b) modelul de componentă de siguranţă pentru ascensoare se transmite pentru examinarea CE de tip menţionată în anexa IV partea A şi face obiectul conformităţii de tip bazate pe asigurarea calităţii unui produs în conformitate cu anexa VI la prezenta Reglementare tehnică;

c) conformitatea bazată pe asigurarea completă a calităţii menţionată în anexa VII la prezenta Reglementare tehnică.

63. Ascensoarele fac obiectul uneia dintre următoarele proceduri de evaluare a conformităţii:

1) dacă sînt proiectate şi fabricate în conformitate cu un ascensor model, care a făcut obiectul unei examinări CE de tip în conformitate cu anexa IV partea B la prezenta Reglementare tehnică:

a) inspecţia finală pentru ascensoarele, conţinute în anexa V la prezenta Reglementare tehnică;

b) conformitatea de tip, bazată pe asigurarea calităţii unui produs pentru ascensoarele, conţinute în anexa X la prezenta Reglementare tehnică;

c) conformitatea de tip, bazată pe asigurarea calităţii producţiei pentru ascensoarele, conţinute în anexa XII la prezenta Reglementare tehnică;

2) dacă sînt proiectate şi fabricate în conformitate cu un sistem de asigurare a calităţii, aprobat în conformitate cu anexa XI la prezenta Reglementare tehnică:

a) inspecţia finală pentru ascensoarele conţinute în anexa V la prezenta Reglementare tehnică;

b) conformitatea de tip, bazată pe asigurarea calităţii unui produs pentru ascensoarele conţinute în anexa X; la prezenta Reglementare tehnică;

c) conformitatea de tip, bazată pe asigurarea calităţii producţiei pentru ascensoarele conţinute în anexa XII la prezenta Reglementare tehnică;

3) conformitatea de tip, bazată pe verificare unitară, pentru ascensoarele conţinute în anexa VIII la prezenta Reglementare tehnică;

4) conformitatea de tip, bazată pe asigurarea completă a calităţii plus examinarea proiectului pentru ascensoarele, conţinute în anexa XI la prezenta Reglementare tehnică.

64. În cazurile la care se face referire la pct.63 lit.a) şi b), dacă persoana responsabilă de proiectarea şi fabricarea ascensorului este diferită de persoana responsabilă de instalarea şi testarea ascensorului, cea dintîi furnizează celeilalte toate documentele şi informaţiile necesare, pentru a-i permite acesteia din urmă să asigure instalarea şi testarea corectă şi sigură a ascensorului.

65. Toate variantele permise între ascensorul model şi ascensoarele, care fac parte din ascensoarele derivate din ascensorul model, sînt specificate clar (cu valorile maxime şi minime) în documentaţia tehnică.

66. Prin calcul şi/sau pe baza planurilor de proiectare este permisă demonstrarea similarităţii unei serii de echipamente, pentru îndeplinirea cerinţelor esenţiale de sănătate şi siguranţă, prevăzute în anexa I la prezenta Reglementare tehnică.

Capitolul XV
DECLARAŢIA DE CONFORMITATE

67. Declaraţia de conformitate atestă faptul că îndeplinirea cerinţelor esenţiale de sănătate şi siguranţă, prevăzute în anexa I la prezenta Reglementare tehnică a fost demonstrată.

68. Declaraţia de conformitate se structurează după modelul prevăzut în anexa II, conţine elementele specificate în anexele corespunzătoare V-XII la prezenta Reglementare tehnică şi se actualizează constant. Aceasta se traduce în limba (limbile) impusă (impuse) de statul-membru în care este introdus pe piaţă sau pus la dispoziţie pe piaţă ascensorul sau componenta de siguranţă pentru ascensoare.

69. În cazul în care o componentă de siguranţă pentru ascensoare intră sub incidenţa mai multor acte prin care se solicită o declaraţie de conformitate, se redactează o singură declaraţie de conformitate care vizează toate aceste acte. Declaraţia respectivă conţine identificarea actelor concrete la care se face referinţă, inclusiv referinţele de publicare ale acestora.

70. Prin redactarea declaraţiei de conformitate, producătorul îşi asumă responsabilitatea pentru conformitatea componentei de siguranţă pentru ascensoare, iar instalatorul îşi asumă responsabilitatea pentru conformitatea ascensorului cu cerinţele, stabilite în prezenta Reglementare tehnică.

Capitolul XVI
NORME ŞI CONDIŢII PENTRU APLICAREA MARCAJULUI CE ŞI A ALTOR MARCAJE

71. Conformitatea ascensorului şi/sau a componentelor de siguranţă pentru ascensoare cu prezenta Reglementare tehnică este indicată prin prezenţa pe ele a marcajului CE.

72. Marcajul CE este supus principiilor generale prevăzute în Legea nr.235 din 1 decembrie 2011 privind activităţile de acreditare şi de evaluare a conformităţii.

73. Marcajul CE se aplică doar de producător sau de reprezentantul său autorizat pe fiecare cabină de ascensor şi pe fiecare dintre componentele de siguranţă pentru ascensoare ce cad sub incidenţa prezentei Reglementări tehnice.

74. Prin faptul că a aplicat sau a cerut aplicarea marcajului CE, producătorul indică faptul că îşi asumă responsabilitatea pentru conformitatea ascensorului şi/sau a componentelor de siguranţă pentru ascensoare cu toate cerinţele aplicabile, prevăzute de prezenta Reglementare tehnică.

75. Se interzice aplicarea pe cabina ascensorului şi pe componentele de siguranţă pentru ascensoare a unor marcaje, însemne sau inscripţii, care pot induce în eroare părţile terţe, în ceea ce priveşte marcajul CE.

76. Marcajul CE se aplică vizibil, lizibil şi permanent pe fiecare cabină de ascensor şi pe fiecare dintre componentele de siguranţă pentru ascensoare sau, cînd acest lucru nu este posibil, pe o etichetă ataşată componentei de siguranţă pentru ascensoare care nu se poate separa de aceasta.

77. Marcajul CE se aplică înainte ca ascensorul sau componenta de siguranţă pentru ascensoare să fie introduse pe piaţă.

78. Marcajul CE de pe ascensoare este urmat de numărul de identificare al organismului notificat implicat în oricare dintre următoarele proceduri de evaluare a conformităţii:

a) inspecţia finală, menţionată în anexa V la prezenta Reglementare tehnică;

b) verificare unitară, menţionată în anexa VIII la prezenta Reglementare tehnică;

c) asigurarea calităţii, menţionată în anexele X, XI sau XII la prezenta Reglementare tehnică.

79. Marcajul CE de pe componentele de siguranţă pentru ascensoare este urmat de numărul de identificare al organismului notificat, implicat în oricare dintre următoarele proceduri de evaluare a conformităţii:

a) asigurarea calităţii unui produs, menţionată în anexa VI la prezenta Reglementare tehnică;

b) asigurarea completă a calităţii, menţionată în anexa VII la prezenta Reglementare tehnică;

c) conformitatea de tip cu verificare aleatorie pentru componentele de siguranţă pentru ascensoare, menţionată în anexa IX la prezenta Reglementare tehnică.

80. Numărul de identificare al organismului notificat se aplică chiar de către acesta sau, conform instrucţiunilor acestuia, de către producător sau reprezentantul său autorizat sau de către instalator sau reprezentantul său autorizat.

81. Marcajul CE şi numărul de identificare al organismului notificat pot fi urmate de orice alt însemn, care indică un risc special sau o utilizare specială.

82. Autoritatea de supraveghere a pieţei se bazează pe mecanismele existente pentru a asigura aplicarea corectă a regimului aplicabil marcajului CE şi ia măsurile corespunzătoare, în cazul utilizării inadecvate a respectivului marcaj.

Capitolul XVII
NOTIFICAREA ORGANISMELOR DE EVALUARE A CONFORMITĂŢII

83. Autoritatea de reglementare notifică Comisiei Europene organismele de evaluare a conformităţii notificate care efectuează sarcinile de evaluare a conformităţii ca părţi terţe în temeiul prezentei Reglementări tehnice.

84. Autoritatea de reglementare este autoritatea de notificare responsabilă pentru instituirea şi îndeplinirea procedurilor necesare pentru evaluarea şi notificarea organismelor de evaluare a conformităţii acreditate şi pentru monitorizarea organismelor notificate.

85. Autoritatea de reglementare informează Comisia Europeană în legătură cu procedurile de evaluare şi notificarea organismelor de evaluare a conformităţii şi de monitorizare a organismelor notificate, precum şi în legătură cu orice modificări ale acestora.

86. Autoritatea de reglementare îşi asumă întreaga răspundere pentru sarcinile îndeplinite de organismul de evaluare a conformităţii.

87. Lista organismelor notificate şi numărul alocat acestora, precum şi sarcinile specifice pentru care au fost notificate se publică şi se actualizează în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene.

Capitolul XVIII
SUPRAVEGHEREA PIEŢEI

88. Supravegherea pieţei se efectuează conform cadrului legal privind supravegherea pieţei.

89. În cazul în care autoritatea de supraveghere a pieţei are motive suficiente să creadă că un ascensor sau o componentă de siguranţă pentru ascensoare, care intră sub incidenţa prezentei Reglementări tehnice, prezintă un risc pentru sănătatea sau siguranţa persoanelor sau, dacă este cazul, pentru siguranţa bunurilor, ea efectuează o evaluare a ascensoarelor sau a componentelor de siguranţă pentru ascensoare în cauză, acoperind toate cerinţele aplicabile, stabilite în prezenta Reglementare tehnică. Agenţii economici relevanţi cooperează cu autoritatea de supraveghere a pieţei în acest scop, dacă este necesar.

90. În cazul în care, pe parcursul evaluării, menţionate la pct.89, autoritatea de supraveghere a pieţei constată că un ascensor nu este conform cerinţelor stabilite în prezenta Reglementare tehnică, ea solicită, de îndată, instalatorului să ia toate măsurile corective adecvate pentru a aduce ascensorul în conformitate cu acele cerinţe în decursul unei perioade rezonabile, proporţională cu natura riscului, pe care o stabilesc acestea.

91. În cazul în care, pe parcursul evaluării, menţionate la pct.89, autoritatea de supraveghere a pieţei constată că o componentă de siguranţă pentru ascensoare nu este conformă cerinţelor stabilite în prezenta Reglementare tehnică, ea solicită, de îndată, agentului economic relevant să ia toate măsurile corective adecvate, pentru a aduce componenta de siguranţă pentru ascensoare în conformitate cu acele cerinţe sau să retragă componenta de siguranţă pentru ascensoare de pe piaţă sau să o recheme în decursul unei perioade rezonabile, proporţională cu natura riscului, pe care o stabilesc acestea.

92. Autoritatea de supraveghere a pieţei informează organismul notificat relevant în consecinţă.

93. În cazul în care autoritatea de supraveghere a pieţei consideră că neconformitatea nu se limitează la teritoriul naţional, aceasta informează autoritatea de notificare cu privire la rezultatele evaluării şi la acţiunile pe care le-a solicitat de la agentul economic.

94. Agentul economic se asigură că sînt luate toate măsurile corective adecvate pentru toate ascensoarele şi componentele de siguranţă pentru ascensoare vizate, pe care acesta le-a introdus pe piaţă sau le-a pus la dispoziţie pe piaţă.

95. În cazul în care instalatorul nu ia măsurile corective adecvate în termenele stabilite, autoritatea de supraveghere a pieţei ia toate măsurile provizorii corespunzătoare, pentru a restricţiona sau a interzice introducerea pe piaţa sau utilizarea ascensorului în cauză, sau pentru a-l retrage.

96. În cazul în care agentul economic relevant nu ia măsurile corective adecvate în termenele stabilite, autorităţile de supraveghere a pieţei iau toate măsurile provizorii corespunzătoare pentru a interzice sau a restrînge punerea la dispoziţie pe piaţa lor a componentei de siguranţă pentru ascensoare sau pentru a retrage sau rechema componenta de siguranţă respectivă.

97. Ministerul Economiei şi Infrastructurii, la propunerea autorităţii de supraveghere a pieţei informează Comisia Europeană şi celelalte state-membre cu privire la astfel de măsuri.

98. Informaţiile vor include toate detaliile disponibile, în special datele necesare pentru a identifica ascensorul sau componenta de siguranţă pentru ascensoare neconformă, originea acestora, natura neconformităţii invocate şi riscul implicat, natura şi durata măsurilor naţionale luate, precum şi argumentele prezentate de agenţii economici relevanţi.

99. Autoritatea de supraveghere a pieţei indică, în special, dacă neconformitatea se datorează uneia dintre următoarele situaţii:

a) neîndeplinirea de către ascensor sau de către componenta de siguranţă pentru ascensoare a cerinţelor esenţiale de sănătate şi siguranţă din prezenta Reglementare tehnică; sau

b) există deficienţe ale standardelor armonizate, menţionate la pct.61, care conferă prezumţia de conformitate.

100. Autoritatea de supraveghere a pieţei se asigură că se iau, fără întîrziere, măsurile restrictive adecvate, cum ar fi retragerea de pe piaţă a unei componente de siguranţă pentru ascensoare, în legătură cu ascensorul sau cu componenta de siguranţă pentru ascensoare în cauză.

101. În cazul în care, în urma efectuării unei evaluări, în conformitate cu pct.89, autoritatea de supraveghere a pieţei constată că, deşi un ascensor este în conformitate cu prezenta Reglementare tehnică, acesta prezintă un risc pentru sănătatea sau siguranţa persoanelor sau, după caz, siguranţa bunurilor, acesta solicită instalatorului să ia toate măsurile corespunzătoare pentru a se asigura că ascensorul în cauză nu mai prezintă respectivul risc sau pentru a retrage ascensorul de pe piaţă sau a restricţiona sau interzice utilizarea acestuia într-un termen rezonabil, proporţional cu natura riscului, indicat de autoritatea de supraveghere a pieţei.

102. În cazul în care, în urma efectuării unei evaluări, în conformitate cu pct.89, autoritatea de supraveghere a pieţei constată că, deşi o componentă de siguranţă pentru ascensoare este în conformitate cu prezenta Reglementare tehnică, aceasta prezintă un risc pentru sănătatea sau siguranţa persoanelor sau, după caz, siguranţa bunurilor, acesta solicită agentului economic respectiv să ia toate măsurile corespunzătoare pentru a se asigura că componenta de siguranţă pentru ascensoarele în cauză, în momentul introducerii pe piaţă, nu mai prezintă respectivul risc sau pentru a retrage componenta de siguranţă pentru ascensoare de pe piaţă sau a o rechema într-un termen rezonabil, proporţional cu natura riscului, indicat de statul-membru în cauză.

103. Agentul economic garantează că sînt luate măsuri corective pentru toate ascensoarele sau componentele de siguranţă pentru ascensoare vizate pe care acesta le-a introdus pe piaţă sau le-a pus la dispoziţie pe piaţă.

104. Ministerul Economiei şi Infrastructurii informează de îndată Comisia Europeană şi celelalte state membre. Informaţiile includ toate detaliile disponibile, în special datele necesare pentru identificarea ascensoarelor sau componentelor de siguranţă pentru ascensoarele respective, originea şi lanţul de aprovizionare aferent ascensoarelor sau componentelor de siguranţă pentru ascensoare, natura riscului implicat, precum şi natura şi durata măsurilor naţionale luate.

105. Fără a aduce atingere pct.89-99, autoritatea de supraveghere a pieţei solicită agentului economic vizat să pună capăt neconformităţii respective, în cazul în care constată una dintre situaţiile următoare:

a) marcajul CE a fost aplicat prin încălcarea pct.73-81 din prezenta Reglementare tehnică;

b) marcajul CE nu a fost aplicat;

c) numărul de identificare al organismului notificat a fost aplicat prin încălcarea pct.72-79 sau nu a fost aplicat, atunci când acest lucru este impus de pct.73-81;

d) declaraţia de conformitate nu a fost întocmită;

e) declaraţia de conformitate nu a fost întocmită corect;

f) documentaţia tehnică, menţionată în anexa IV partea A şi partea B şi în anexele VII, VIII şi XI la prezenta Reglementare tehnică, este fie absentă, fie incompletă;

g) denumirea, denumirea comercială înregistrată sau marca comercială înregistrată sau adresa instalatorului, producătorului sau a importatorului sînt indicate, în conformitate cu pct.29, pct.38 sau pct.46;

h) informaţiile care permit identificarea ascensorului sau a componentei de siguranţă pentru ascensoare nu sînt indicate în conformitate cu pct.28 sau pct.37;

i) ascensorul sau componenta de siguranţă pentru ascensoare nu este însoţită de documentele, menţionate la pct.30 sau pct.39 ori documentele respective nu respectă cerinţele aplicabile.

106. În cazul în care neconformitatea, menţionată la pct.105, se menţine, autoritatea de supraveghere a pieţei în cauză ia toate măsurile corespunzătoare pentru a restricţiona sau a interzice utilizarea ascensorului sau a-l retrage sau pentru a restricţiona sau a interzice punerea la dispoziţie pe piaţă a componentei de siguranţă pentru ascensoare sau pentru a asigura că este rechemat sau retras de pe piaţă.

Anexa I
la Reglementarea tehnică privind
ascensoarele şi componentele
de siguranţă pentru ascensoare

CERINŢE ESENŢIALE DE SĂNĂTATE ŞI SIGURANŢĂ
OBSERVAŢII PRELIMINARE

1. Obligaţiile corespunzătoare cerinţelor esenţiale de sănătate şi siguranţă se aplică doar cînd există riscuri corespunzătoare pentru ascensorul sau componenta de siguranţă pentru ascensoare în cauză, în condiţiile în care este utilizată în modul intenţionat de instalator sau producător.

2. Cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă conţinute în Reglementarea tehnică sînt imperative. Totuşi, dat fiind stadiul actual al tehnicii, este posibil ca obiectivele pe care le stipulează să nu poată fi atinse. În astfel de cazuri şi în cea mai mare măsură posibilă, ascensoarele sau componentele de siguranţă pentru ascensoare trebuie proiectate şi construite, astfel încât să fie cât mai apropiate de aceste obiective.

3. Producătorul şi instalatorul sînt obligaţi să evalueze riscurile în scopul identificării tuturor riscurilor aferente produselor lor; apoi trebuie să proiecteze şi să construiască produsele, ţinînd cont de rezultatele evaluării.

1. Generalităţi

1.1. *Aplicarea Reglementării tehnice*

În cazul în care riscul relevant există şi nu este abordat în prezenta anexă, se aplică cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă, prevăzute în Hotărîrea Guvernului nr.130 din 21 februarie 2014 „Cu privire la aprobarea Reglementării tehnice „Maşini industriale".

1.2. *Cabina*

Suportul de transportare al fiecărui ascensor trebuie să fie o cabină. Cabina trebuie să fie proiectată şi construită astfel încît să ofere spaţiul şi rezistenţa corespunzătoare cu numărul maxim de persoane şi sarcina nominală a ascensorului stabilite de instalator.

În cazul ascensoarelor destinate transportului de persoane şi cînd dimensiunile lor permit acest lucru, cabina trebuie proiectată şi construită astfel încît facilităţile sale structurale să nu obstrucţioneze sau să împiedice accesul şi utilizarea de către persoanele cu dizabilităţi şi astfel încît să permită orice modificări corespunzătoare destinate să faciliteze utilizarea de către acestea.

1.3. *Mijloace de suspendare şi mijloace de susţinere*

Mijloacele de suspendare şi/sau susţinere a cabinei, accesoriile acesteia şi toate părţile terminale corespunzătoare trebuie selectate şi proiectate astfel încît să asigure un nivel adecvat de siguranţă globală şi să minimizeze riscul căderii cabinei, ţinînd cont de condiţiile de utilizare, de materialele folosite şi de condiţiile de fabricare.

Cînd sînt utilizate frînghii sau lanţuri pentru suspendarea cabinei, trebuie să existe cel puţin două cabluri sau lanţuri independente, fiecare cu propriul sistem de ancorare. Astfel de frînghii şi lanţuri nu trebuie să aibă legături sau îmbinări, cu excepţia cazului cînd acestea sînt necesare pentru fixare sau pentru a forma o buclă.

1.4. *Controlul încărcării (inclusiv depăşirea vitezei)*

1.4.1. Ascensoarele trebuie proiectate, construite şi instalate astfel încît să împiedice pornirea normală dacă se depăşeşte sarcina nominală.

1.4.2. Ascensoarele trebuie echipate cu un limitator de viteză.

Aceste cerinţe nu se aplică ascensoarelor la care sistemul de antrenare, prin concepţie, împiedică depăşirea vitezei.

1.4.3. Ascensoarele rapide trebuie echipate cu un dispozitiv de monitorizare a vitezei şi un dispozitiv de limitare a vitezei.

1.4.4. Ascensoarele antrenate de scripeţi cu fricţiune trebuie proiectate astfel încît să asigure stabilitatea cablurilor de tracţiune pe scripete.

1.5. *Mecanismul*

1.5.1. Toate ascensoarele de persoane trebuie să aibă un mecanism propriu. Această cerinţă nu se aplică ascensoarelor la care contragreutăţile sînt înlocuite cu o a doua cabină.

1.5.2. Instalatorul trebuie să se asigure că mecanismul ascensorului şi dispozitivele sale asociate sînt accesibile numai în scopuri de întreţinere şi pentru urgenţe.

1.6. *Comenzile*

1.6.1. Comenzile ascensoarelor destinate utilizării de către persoane cu handicap neînsoţite trebuie proiectate şi localizate corespunzător.

1.6.2. Funcţia comenzilor trebuie indicată clar.

1.6.3. Circuitele de apel ale unui grup de ascensoare pot fi comune sau interconectate.

1.6.4. Echipamentul electric trebuie instalat şi conectat astfel încît:

a) să nu existe posibilitatea de confuzie cu circuitele care nu au nici o legătură directă cu ascensorul;

b) sursa de alimentare să poată fi comutată cînd este în sarcină;

c) mişcările ascensorului să depindă de dispozitivele electrice de siguranţă plasate într-un circuit electric de siguranţă separat;

d) o defecţiune a instalaţiei electrice să nu dea naştere unei situaţii periculoase.

2. Riscuri pentru persoanele din afara cabinei

2.1. Ascensorul trebuie proiectat şi construit astfel încît spaţiul în care se deplasează cabina să fie inaccesibil, cu excepţia întreţinerii sau în situaţii de urgenţă. Utilizarea normală a ascensorului trebuie să fie blocată înainte ca o persoană să aibă acces la spaţiul respectiv.

2.2. Ascensorul trebuie proiectat şi construit astfel încît să se prevină riscul de zdrobire cînd cabina este în una din poziţiile extreme.

În acest scop se va asigura unui spaţiu liber sau refugiu dincolo de poziţiile extreme.

Totuşi, în cazuri specifice, permiţînd statelor membre să acorde aprobarea prealabilă, în special în clădirile existente, unde această soluţie este imposibil de realizat, pot fi prevăzute alte mijloace corespunzătoare pentru evitarea riscului respectiv.

2.3. Nivelurile de intrare şi de ieşire din cabină trebuie echipate cu uşi de palier cu o rezistenţă mecanică adecvată condiţiilor de utilizare preconizate.

Un dispozitiv de blocare trebuie să împiedice, în cursul funcţionării normale:

a) pornirea cabinei, indiferent dacă este comandată sau nu, dacă nu sînt închise şi blocate toate uşile de palier;

b) deschiderea unei uşi de palier cînd cabina se află încă în mişcare şi în afara unui palier prevăzut în acest sens.

Totuşi, toate mişcările de aducere la nivelul palierului, cu uşile deschise, sînt permise în zonele specificate, cu condiţia ca viteza de aducere la nivel să fie controlată.

3. Riscuri pentru persoanele din cabină

3.1. Cabinele ascensoarelor trebuie să fie complet închise prin pereţi pe toată lungimea, inclusiv podelele şi tavanul, cu excepţia orificiilor de ventilaţie, şi echipate cu uşi pe toată lungimea. Aceste uşi trebuie să fie proiectate şi instalate astfel încît cabina să nu se poată mişca, cu excepţia mişcărilor de aducere la nivelul palierului menţionate în alineatul trei subpunctul 2.3. dacă uşile nu sînt închise şi să se oprească dacă uşile se deschid.

Uşile cabinei trebuie să rămînă închise şi blocate dacă ascensorul se opreşte între două niveluri cînd există riscul unei căderi între cabină şi puţ sau cînd nu există puţ.

3.2. În cazul unei întreruperi a alimentării cu energie sau a defecţiunii componentelor, ascensorul trebuie să aibă dispozitive care să împiedice căderea liberă sau deplasarea necontrolată a cabinei.

Dispozitivul de prevenire a căderii libere a cabinei trebuie să fie independent de mijlocul de suspendare a acesteia.

Acest dispozitiv trebuie să poată opri cabina la sarcina sa nominală şi la viteza maximă anticipată de instalator. Nici o oprire efectuată de acest dispozitiv nu trebuie să producă o decelerаţie periculoasă pentru ocupanţi, indiferent de condiţiile de încărcare.

3.3. Între baza puţului şi podeaua cabinei trebuie instalate amortizoare-tampon.

În acest caz, spaţiul liber menţionat la subpunctul 2.2. trebuie măsurat cu amortizoarele-tampon comprimate în totalitate.

Această cerinţă nu se aplică ascensoarelor la care cabina nu poate intra în spaţiul liber menţionat la subpunctul 2.2. din motive legate de concepţia sistemului de antrenare.

3.4. Ascensoarele trebuie proiectate şi construite astfel încît punerea lor în mişcare să nu fie posibilă dacă dispozitivul prevăzut la subpunctul 3.2. nu este în poziţie operaţională.

4. Alte riscuri

4.1. Uşile de palier şi uşile cabinei sau cele două uşi împreună, dacă sînt motorizate, trebuie să fie prevăzute cu un dispozitiv de prevenire a riscului de zdrobire cînd se află în mişcare.

4.2. În cazul în care trebuie să contribuie la protecţia clădirii împotriva incendiilor, uşile de palier, inclusiv cele cu părţi din sticlă, trebuie să reziste corespunzător la foc în ceea ce priveşte integritatea şi proprietăţile lor legate de izolare (nepropagarea flăcărilor) şi de transmitere a căldurii (radiaţia termică).

4.3. Contragreutăţile trebuie instalate astfel încît să se evite orice risc de coliziune cu cabina sau cădere pe aceasta.

4.4. Ascensoarele trebuie echipate cu mijloace care să permită eliberarea şi evacuarea persoanelor blocate în cabină.

4.5. Cabinele trebuie prevăzute cu mijloace de comunicare bidirecţionale, permiţînd contactul permanent cu un serviciu de salvare.

4.6. Ascensoarele trebuie proiectate şi construite astfel încît, în cazul atingerii unei temperaturi în mecanismul ascensorului care depăşeşte maximul stabilit de instalator, să poată finaliza mişcările în desfăşurare, dar să refuze noi comenzi.

4.7. Cabinele trebuie proiectate şi construite astfel încît să asigure o ventilaţie suficientă pentru pasageri, chiar şi în eventualitatea unei opriri prelungite.

4.8. Cabina trebuie iluminată adecvat cînd este în uz sau cînd se deschide o uşă; trebuie să existe, de asemenea, iluminare de urgenţă.

4.9. Mijloacele de comunicaţie menţionate la subpunctul 4.5. şi iluminarea de urgenţă menţionată la subpunctul 4.8. trebuie proiectate şi construite astfel încît să funcţioneze chiar şi fără sursa normală de alimentare cu energie electrică. Perioada de funcţionare trebuie să fie suficient de lungă pentru a permite desfăşurarea normală a procedurii de salvare.

4.10. Circuitele de comandă ale ascensorului care pot fi utilizate în caz de incendiu trebuie proiectate şi fabricate astfel încît să poată împiedica oprirea ascensoarelor la anumite niveluri şi să permită comanda prioritară a ascensorului de către echipele de salvare.

5. Marcajul

5.1. Pe lîngă particularităţile minime impuse pentru orice mecanism în conformitate cu punctul 146 din anexa nr.1 la Reglementarea tehnică „Maşini industriale", aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr.130 din 21 februarie 2014, fiecare cabină trebuie să poarte o plăcuţă uşor vizibilă care să indice clar sarcina nominală în kilograme şi numărul maxim de pasageri care pot fi transportaţi.

5.2. Dacă ascensorul este proiectat să permită persoanelor blocate în cabină ieşirea fără ajutor din exterior, instrucţiunile relevante trebuie să fie clare şi vizibile în interiorul cabinei.

6. Instrucţiuni

6.1. Componentele de siguranţă pentru ascensoarele menţionate în anexa III la prezenta Reglementare tehnică trebuie să fie însoţite de instrucţiuni, astfel încît următoarele operaţiuni să poată fi efectuate eficient şi fără pericol:

a) asamblarea;

b) conectarea;

c) reglarea;

d) întreţinerea.

6.2. Fiecare ascensor trebuie să fie însoţit de instrucţiuni. Instrucţiunile de utilizare conţin cel puţin următoarele documente:

a) instrucţiuni, conţinînd planurile şi diagramele necesare utilizării normale şi referitoare la întreţinere, inspectare, reparare, verificări periodice şi operaţiunile de salvare menţionate la subpunctul 4.4;

b) un jurnal în care pot fi notate reparaţiile şi, cînd este cazul, verificările periodice.

Anexa II
la Reglementarea tehnică privind
ascensoarele şi componentele de
siguranţă pentru ascensoare

Notă: În tot textul anexei nr.II, acronimul „CE” se exclude Hot.Guv. nr.411 din 08.05.2018, în vigoare 11.05.2018

A. CONŢINUTUL DECLARAŢIEI DE CONFORMITATE PRIVIND COMPONENTELE DE SIGURANŢĂ PENTRU ASCENSOARE

Declaraţia de conformitate pentru componentele de siguranţă pentru ascensoare conţine următoarele informaţii:

a) denumirea comercială şi adresa producătorului;

b) dacă este cazul, denumirea comercială şi adresa reprezentantului autorizat;

c) descrierea componentei de siguranţă pentru ascensoare, detaliile privind tipul sau seria şi numărul seriei (dacă există); dacă este necesar pentru identificarea componentei de siguranţă pentru ascensoare, se poate adăuga o imagine;

d) funcţia de siguranţă a componentei de siguranţă pentru ascensoare, dacă nu este evidentă din descriere;

e) anul fabricaţiei componentei de siguranţă pentru ascensoare;

f) toate dispoziţiile relevante cărora li se conformează componenta de siguranţă pentru ascensoare;

g) declaraţia din care să reiasă că componenta de siguranţă pentru ascensoare este conformă cu legislaţia relevantă de armonizare;

h) după caz, referinţa la standardul armonizat utilizat;

i) după caz, denumirea, adresa şi numărul de identificare al organismului notificat care a efectuat examinarea de tip a componentelor de siguranţă pentru ascensoare din anexa IV partea A şi din anexa VI la prezenta Reglementare tehnică şi referinţa certificatului de examinare de tip acordat de organismul notificat respectiv;

j) după caz, denumirea, adresa şi numărul de identificare al organismului notificat care a realizat procedura de evaluare a conformităţii de tip cu verificare aleatorie privind componentele de siguranţă pentru ascensoare, menţionată în anexa IX la prezenta Reglementare tehnică;

k) după caz, denumirea, adresa şi numărul de identificare al organismului notificat care a aprobat sistemul de asigurare a calităţii utilizat de producător, în conformitate cu procedura de evaluare a conformităţii din anexele VI sau VII la prezenta Reglementare tehnică;

l) numele şi funcţia persoanei împuternicite să semneze declaraţia în numele producătorului sau al reprezentantului său autorizat;

m) locul şi data semnăturii;

n) semnătura.

B. CONŢINUTUL DECLARAŢIEI DE CONFORMITATE PENTRU ASCENSOARE

Declaraţia de conformitate pentru ascensoare se întocmeşte în aceeaşi limbă ca şi instrucţiunile menţionate în anexa I subpunctul 6.2 la prezenta Reglementare tehnică este dactilografiată sau tipărită şi conţine următoarele informaţii:

a) denumirea comercială şi adresa instalatorului;

b) dacă este cazul, denumirea comercială şi adresa reprezentantului autorizat;

c) descrierea ascensorului, detaliile privind tipul sau seria, numărul seriei şi adresa unde este instalat ascensorul;

d) anul instalării ascensorului;

e) toate dispoziţiile relevante cărora se conformează ascensorul;

f) declaraţia din care să reiasă că ascensorul este conform cu întreaga legislaţie relevantă de armonizare;

g) după caz, referinţa (referinţele) la standardele armonizate utilizate;

h) după caz, denumirea, adresa şi numărul de identificare ale organismului notificat care a realizat examinarea de tip a ascensoarelor din anexa IV partea B la prezenta Reglementare tehnică în conformitate cu pct.63 lit.a) şi referinţa la certificatul de examinare de tip emis de organismul notificat;

i) după caz, denumirea, adresa şi numărul de identificare al organismului notificat care a realizat verificarea unitară a ascensoarelor din anexa VIII la prezenta Reglementare tehnică în conformitate cu pct.63, lit.c);

j) după caz, numele, adresa şi numărul de identificare ale organismului notificat care a realizat inspecţia finală a ascensoarelor din anexa V la prezenta Reglementare tehnică;

k) după caz, numele, adresa şi numărul de identificare ale organismului notificat care a aprobat sistemul de asigurare a calităţii utilizat de instalator în conformitate cu procedura de evaluare a conformităţii din anexele X, XI sau XII la prezenta Reglementare tehnică;

l) numele şi funcţia persoanei împuternicite să semneze declaraţia în numele instalatorului sau al reprezentantului său autorizat;

m) locul şi data semnăturii;

n) semnătura.

Anexa III
la Reglementarea tehnică privind
ascensoarele şi componentele de
siguranţă pentru ascensoare

LISTA COMPONENTELOR DE SIGURANŢĂ PENTRU ASCENSOARE

1. Dispozitive de zăvorîre a uşilor de palier

2. Paracăzătoare menţionate la subpunctul 3.2. din anexa I la prezenta Reglementare tehnică, pentru împiedicarea căderii cabinei sau a mişcărilor sale necontrolate

3. Limitatoare de viteză

4. Tampoane cu înmagazinarea energiei

a) neliniare; sau

b) cu amortizarea mişcării de revenire

5. Tampoane cu disiparea energiei

6. Dispozitive de siguranţă montate pe vinciurile circuitelor hidraulice, cînd acestea sînt utilizate ca paracăzătoare

7. Contacte electrice de siguranţă sub formă de circuite de siguranţă care conţin componente electronice

Anexa IV
la Reglementarea tehnică privind
ascensoarele şi componentele de
siguranţă pentru ascensoare

Notă: În tot textul anexei nr.IV, acronimul „CE” se exclude Hot.Guv. nr.411 din 08.05.2018, în vigoare 11.05.2018

EXAMINAREA DE TIP PENTRU ASCENSOARE ŞI COMPONENTE DE SIGURANŢĂ PENTRU ASCENSOARE (modulul B)

A. Examinarea de tip a componentelor de siguranţă pentru ascensoare

1. Examinarea de tip este acea parte a procedurii de evaluare a conformităţii prin care un organism notificat examinează proiectul tehnic al unei componente de siguranţă pentru ascensoare şi verifică şi atestă că proiectul tehnic al unei componente de siguranţă pentru ascensoare respectă cerinţele esenţiale privind sănătatea şi siguranţa aplicabile din anexa I la prezenta Reglementare tehnică şi dacă va permite ascensorului în care se montează să funcţioneze conform cerinţelor respective.

2. Cererea pentru examinarea de tip este înaintată de producător sau de reprezentantul autorizat al acestuia unui singur organism notificat, la alegerea producătorului sau a reprezentantului acestuia.

Cererea cuprinde:

a) denumirea şi adresa producătorului şi, în cazul în care cererea este depusă de către reprezentantul autorizat, se precizează numele şi adresa acestuia, precum şi locul de fabricare a componentelor de siguranţă pentru ascensoare;

b) declaraţia scrisă care atestă că această cerere nu a mai fost înaintată către nici un alt organism notificat;

c) documentaţia tehnică;

d) un exemplar reprezentativ al componentei de siguranţă pentru ascensoare sau detalii privind locul unde poate fi examinat. Organismul notificat poate solicita modele suplimentare, în cazul în care acest lucru este necesar pentru realizarea programului de testare;

e) documente justificative privind caracterul adecvat al soluţiei proiectului tehnic. Aceste documente justificative menţionează orice document care a fost utilizat, inclusiv alte specificaţii tehnice relevante, în special atunci cînd standardele armonizate relevante nu au fost aplicate în întregime. Documentele justificative includ, în cazul în care este necesar, rezultatele testelor efectuate, în conformitate cu alte specificaţii tehnice relevante, de laboratorul corespunzător al producătorului, sau de către un alt laborator de testare în numele producătorului şi pe răspunderea acestuia.

3. Documentaţia tehnică permite evaluarea componentei de siguranţă pentru ascensoare din punctul de vedere al conformităţii cu cerinţele de la punctul 1 şi include o analiză adecvată şi o evaluare a riscului (riscurilor). Documentaţia tehnică specifică cerinţele aplicabile şi acoperă, în măsura în care este acest lucru relevant pentru evaluare, proiectarea, fabricarea şi funcţionarea componentei de siguranţă pentru ascensoare.

Documentaţia tehnică cuprinde, unde este cazul, următoarele elemente:

a) descrierea componentei de siguranţă pentru ascensoare, inclusiv domeniul de utilizare (în special posibilele limite de viteză, sarcina şi puterea) şi condiţiile (în special mediile explozive şi expunerea la intemperii);

b) desene de execuţie şi planuri de fabricaţie şi diagrame;

c) explicaţiile necesare pentru înţelegerea desenelor şi diagramelor respective, precum şi a funcţionării componentei de siguranţă pentru ascensoare;

d) lista standardelor armonizate aplicate integral sau parţial, iar în cazurile în care aceste standarde armonizate nu au fost aplicate, o descriere a soluţiilor adoptate pentru a permite componentei de siguranţă pentru ascensoare să satisfacă condiţiile prevăzute la punctul 1, inclusiv o listă a altor specificaţii tehnice relevante aplicate. În cazul unor standarde armonizate aplicate parţial, documentaţia tehnică menţionează acele părţi care au fost aplicate;

e) rezultatele oricăror calcule de proiectare realizate de/sau pentru producător;

f) rapoartele de testare;

g) copia de pe instrucţiunile privind componentele de siguranţă pentru ascensoare;

h) măsurile luate în faza de fabricaţie, pentru a asigura conformitatea producţiei de serie a componentelor de siguranţă pentru ascensoare cu componenta de siguranţă pentru ascensoare examinată.

4. Organismul notificat:

a) examinează documentaţia tehnică şi documentele justificative pentru a evalua caracterul adecvat al componentei de siguranţă pentru ascensoare;

b) stabileşte, de comun acord cu solicitantul locul, unde vor fi efectuate controalele şi testele;

c) verifică dacă modelul (modelele) reprezentativ(e) a (au) fost produs(e) în conformitate cu documentaţia tehnică şi identifică elementele proiectate, conform dispoziţiilor aplicabile ale standardelor armonizate relevante, precum şi elementele proiectate în conformitate cu alte specificaţii tehnice relevante;

d) efectuează controalele şi testele corespunzătoare sau dispune efectuarea lor pentru a verifica dacă, în cazul în care producătorul a decis să aplice specificaţiile din standardele armonizate relevante, acestea au fost corect aplicate;

e) efectuează controalele şi testele corespunzătoare sau dispune efectuarea lor, pentru a verifica, în cazul în care nu au fost aplicate specificaţiile standardelor armonizate relevante, dacă soluţiile adoptate de către producător de a aplica alte specificaţii tehnice relevante permit componentei de siguranţă pentru ascensoare să satisfacă condiţiile prevăzute la punctul 1.

Organismul notificat întocmeşte un raport de evaluare care înregistrează controalele, verificările şi testele efectuate, precum şi rezultatele acestora. Fără a aduce atingere obligaţiilor sale faţă de autorităţile de notificare, organismul notificat nu divulgă conţinutul acestui raport, în întregime sau parţial, decît cu acordul producătorului.

5. Atunci cînd tipul componentei de siguranţă pentru ascensoare satisface condiţiile prevăzute la punctul 1, organismul notificat îi eliberează producătorului un certificat de examinare de tip. Certificatul respectiv cuprinde denumirea şi adresa producătorului, concluziile examinării de tip, şi condiţiile de valabilitate a certificatului, precum şi datele necesare identificării tipului aprobat.

Certificatul de examinare de tip poate avea ataşate una sau mai multe anexe.

Certificatul de examinare de tip şi anexele sale conţin toate informaţiile relevante care permit evaluarea conformităţii cu tipul examinat a componentelor de siguranţă pentru ascensoare fabricate şi care permit controlul în utilizare.

În cazul în care tipul componentei de siguranţă pentru ascensoare nu satisface condiţiile prevăzute la punctul 1, organismul notificat refuză emiterea unui certificat de examinare de tip şi informează solicitantul în consecinţă, motivînd refuzul său în mod amănunţit.

Organismul notificat păstrează o copie de pe certificatul de examinare de tip, a anexelor şi a suplimentelor sale, precum şi documentaţia tehnică şi raportul de evaluare, timp de 15 ani de la data emiterii certificatului respectiv.

6. Organismul notificat se va informa permanent în legătură cu orice modificări ale stadiului actual al tehnologiei general recunoscut care indică faptul că tipul aprobat poate să nu mai fie conform cu condiţiile prevăzute la punctul 1 şi stabileşte dacă aceste modificări necesită investigaţii aprofundate. În acest caz, organismul notificat informează în consecinţă producătorul.

7. Producătorul informează organismul notificat care deţine documentaţia tehnică referitoare la certificatul de examinare de tip cu privire la toate modificările tipului certificat, care pot influenţa conformitatea componentei de siguranţă pentru ascensoare cu condiţiile prevăzute la punctul 1 sau cu condiţiile de valabilitate ale certificatului respectiv.

Organismul notificat examinează modificarea şi informează solicitantul dacă certificatul de examinare de tip rămîne valabil sau dacă sînt necesare controale, verificări sau teste suplimentare. În funcţie de situaţie, organismul notificat emite un supliment al certificatului original de examinare de tip sau solicită transmiterea unei noi cereri de efectuare a unei examinări de tip.

8. Fiecare organism notificat îşi informează autoritatea de notificare cu privire la certificatele de examinare de tip şi orice completare adusă acestora pe care le-a emis sau retras şi pune la dispoziţia autorităţii sale de notificare, periodic sau la cerere, lista acestor certificate şi a oricăror suplimente la acestea refuzate, suspendate sau restricţionate în alt mod.

Fiecare organism notificat informează celelalte organisme notificate în legătură cu certificatele de examinare de tip şi orice suplimente la acestea pe care le-a refuzat, retras, suspendat sau restricţionat în alt mod şi, la cerere, în legătură cu astfel de certificate şi/sau suplimentele la acestea pe care le-a emis.

9. Comisia Europeană, autoritatea de notificare, autorităţile de supraveghere a pieţei şi celelalte organisme notificate pot obţine, la cerere, o copie de pe certificatele de examinare de tip şi/sau de pe suplimentele la acestea. La cerere, Comisia Europeană, autoritatea de notificare şi autorităţile de supraveghere a pieţei pot obţine o copie de pe documentaţia tehnică şi de pe rapoartele privind controalele, verificările şi testele efectuate de organismul notificat.

10. Producătorul păstrează la dispoziţia autorităţilor naţionale, împreună cu documentaţia tehnică, o copie de pe certificatele de examinare de tip, de pe anexele şi suplimentele acestora timp de 10 ani de la data la care a fost introdusă pe piaţă componenta de siguranţă pentru ascensoare.

11. Reprezentantul autorizat

Reprezentantul autorizat al producătorului poate depune cererea menţionată la punctul 2 şi poate îndeplini obligaţiile prevăzute la punctele 7 şi 10, cu condiţia ca acestea să fie menţionate în mandat.

B. Examinarea de tip pentru ascensoare

1. Examinarea de tip pentru ascensoare este parte a unei proceduri de evaluare a conformităţii prin care un organism notificat examinează proiectul tehnic al unui model de ascensor sau al unui ascensor pentru care nu există dispoziţii pentru o extensie sau variantă şi verifică şi atestă că proiectul tehnic al unui model de ascensor sau al unui ascensor respectă cerinţele aplicabile din anexa I la prezenta Reglementare tehnică.

Examinarea de tip a unui ascensor include şi examinarea unui exemplar reprezentativ al unui ascensor complet.

2. Cererea pentru examinarea de tip este înaintată de instalator sau de reprezentantul său autorizat unui singur organism notificat, la alegerea sa.

Cererea cuprinde:

a) denumirea şi adresa producătorului şi, în cazul în care cererea este depusă de către reprezentantul autorizat, se precizează şi numele şi adresa acestuia;

b) declaraţia scrisă care atestă că această cerere nu a fost înaintată către nici un alt organism notificat;

c) documentaţia tehnică;

d) detalii ale locului unde poate fi examinat ascensorul specimen. Specimenul de ascensor trimis pentru examinare trebuie să includă părţile terminale şi trebuie să fie apt să deservească cel puţin trei niveluri (superior, intermediar şi inferior);

e) documente justificative privind caracterul adecvat al soluţiei proiectului tehnic. Aceste documente justificative menţionează orice document care a fost utilizat, inclusiv alte specificaţii tehnice relevante, în special atunci cînd standardele armonizate relevante nu au fost aplicate în întregime. Documentele justificative includ, în cazul în care este necesar, rezultatele testelor efectuate, în conformitate cu alte specificaţii tehnice relevante, de laboratorul corespunzător al instalatorului, sau de un alt laborator de testare în numele producătorului şi pe răspunderea acestuia.

3. Documentaţia tehnică permite evaluarea ascensorului din punctul de vedere al conformităţii cu cerinţele aplicabile de sănătate şi siguranţă din anexa I la prezenta Reglementare tehnică.

Documentaţia tehnică cuprinde, după caz, următoarele elemente:

a) descrierea ascensorului model care să indice clar toate variantele permise ale ascensorului model;

b) desenele de execuţie şi planurile de fabricaţie şi diagramele;

c) explicaţiile necesare pentru înţelegerea desenelor şi schiţelor respective, precum şi a funcţionării ascensorului;

d) lista cu cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă luate în considerare;

e) lista standardelor armonizate aplicate integral sau parţial, iar în cazurile în care aceste standarde armonizate nu au fost aplicate, descrierea soluţiilor adoptate pentru a satisface cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă din prezenta Reglementare tehnică, inclusiv lista altor specificaţii tehnice relevante aplicate. În cazul unor standarde armonizate aplicate parţial, documentaţia tehnică menţionează acele părţi care au fost aplicate;

f) copia de pe declaraţiile de conformitate ale componentelor de siguranţă pentru ascensoare integrate în ascensor;

g) rezultatele oricăror calcule de proiectare realizate de/sau pentru instalator;

h) rapoartele de testare;

i) copia de pe instrucţiunile menţionate la punctul 6.2 din anexa I la prezenta Reglementare tehnică;

j) măsurile luate în faza de instalare pentru asigurarea conformităţii ascensoarelor produse în serie cu cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă din anexa I la prezenta Reglementare tehnică.

4. Organismul notificat:

a) examinează documentaţia tehnică şi documentele justificative pentru a evalua caracterul adecvat al proiectului tehnic al ascensorului model sau al ascensorului pentru care nu există dispoziţii pentru o extensie sau variantă;

b) stabileşte, de comun acord cu instalatorul, locul unde vor fi efectuate controalele şi testele;

c) verifică dacă ascensorul model a fost produs în conformitate cu documentaţia tehnică şi identifică elementele proiectate, conform dispoziţiilor aplicabile ale standardelor armonizate relevante, precum şi elementele proiectate în conformitate cu alte specificaţii tehnice relevante;

d) efectuează controalele şi testele corespunzătoare sau dispune efectuarea lor pentru a verifica dacă, în cazul în care instalatorul a decis să aplice specificaţiile din standardele armonizate relevante, acestea au fost corect aplicate;

e) efectuează controalele şi testele corespunzătoare sau dispune efectuarea lor, pentru a verifica, în cazul în care nu au fost aplicate specificaţiile standardelor armonizate relevante, dacă soluţiile adoptate de către instalator de aplicare a altor specificaţii tehnice relevante satisfac cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă corespunzătoare ale prezentei Reglementări tehnice.

5. Organismul notificat întocmeşte un raport de evaluare care înregistrează controalele, verificările şi testele efectuate, precum şi rezultatele acestora. Fără a aduce atingere obligaţiilor sale faţă de autorităţile de notificare, organismul notificat nu divulgă conţinutul acestui raport, în întregime sau parţial, decît cu acordul instalatorului.

6. Dacă tipul respectă cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă prevăzute în anexa I la prezenta Reglementare tehnică aplicabile liftului respectiv, organismul notificat acordă instalatorului un certificat de examinare de tip. Certificatul respectiv cuprinde denumirea şi adresa instalatorului, concluziile examinării de tip, şi condiţiile de valabilitate a certificatului, precum şi datele necesare identificării tipului aprobat.

Certificatul de examinare de tip poate avea ataşată una sau mai multe anexe.

Certificatul de examinare de tip şi anexele sale conţin toate informaţiile relevante care permit evaluarea conformităţii cu tipul examinat a produselor fabricate şi care permit controlul în utilizare.

În cazul în care tipul nu satisface cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă prevăzute în anexa I la prezenta Reglementare tehnică, organismul notificat refuză emiterea unui certificat de examinare de tip şi informează solicitantul în consecinţă, motivînd refuzul său în mod amănunţit.

Organismul notificat păstrează o copie a certificatului de examinare de tip, a anexelor şi a suplimentelor sale, precum şi documentaţia tehnică şi raportul de evaluare, timp de 15 ani de la data emiterii certificatului respectiv.

7. Organismul notificat se informează permanent în legătură cu orice modificări ale stadiului actual al tehnologiei general recunoscut care indică faptul că tipul aprobat poate să nu mai fie conform cu cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă prevăzute în anexa I la prezenta Reglementare tehnică, şi stabileşte dacă aceste modificări necesită investigaţii aprofundate. În acest caz, organismul notificat informează în consecinţă instalatorul.

8. Instalatorul informează organismul notificat cu privire la orice modificări ale tipului aprobat, inclusiv variantele nespecificate în documentaţia tehnică originală, care pot influenţa conformitatea ascensorului cu cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă prevăzute în anexa I la prezenta Reglementare tehnică sau cu condiţiile de valabilitate a certificatului de examinare de tip.

Organismul notificat examinează modificarea şi informează instalatorul dacă certificatul de examinare de tip rămîne valabil sau dacă sînt necesare examinări, verificări sau teste suplimentare. În funcţie de situaţie, organismul notificat emite un supliment al certificatului original de examinare de tip sau solicită transmiterea unei noi cereri de efectuare a unei examinări de tip.

9. Fiecare organism notificat îşi informează autoritatea de notificare cu privire la certificatele de examinare de tip şi orice completări aduse acestora pe care le-a emis sau retras şi pune la dispoziţia autorităţii sale de notificare, periodic sau la cerere, lista acestor certificate şi a oricăror suplimente la acestea refuzate, suspendate sau restricţionate în alt mod.

Fiecare organism notificat informează celelalte organisme notificate în legătură cu certificatele de examinare de tip şi orice suplimente la acestea pe care le-a refuzat, retras, suspendat

sau restricţionat în alt mod şi, la cerere, în legătură cu astfel de certificate şi/sau suplimentele la acestea pe care le-a emis.

10. Comisia, autoritatea de notificare, autorităţile de supraveghere a pieţei şi celelalte organisme notificate pot obţine, la cerere, o copie de pe certificatele de examinare de tip şi/sau de pe suplimentele la acestea. La cerere, Comisia, autoritatea de notificare şi autorităţile de supraveghere a pieţei pot obţine o copie de pe documentaţia tehnică şi de pe rapoartele privind examinările, verificările şi testele efectuate de organismul notificat.

11. Instalatorul păstrează la dispoziţia autorităţilor naţionale, împreună cu documentaţia tehnică, o copie de pe certificatul de examinare de tip, inclusiv de pe anexele şi suplimentele acestuia timp de 10 ani de la introducerea pe piaţă a ascensorului.

12. Reprezentantul autorizat

Reprezentantul autorizat al instalatorului poate depune cererea menţionată la punctul 2 şi poate îndeplini obligaţiile prevăzute la punctele 8 şi 11, cu condiţia ca acestea să fie menţionate în mandat.

Anexa V
la Reglementarea tehnică privind
ascensoarele şi componentele de
siguranţă pentru ascensoare

INSPECŢIA FINALĂ A ASCENSOARELOR

1. Inspecţia finală este partea unei proceduri de evaluare a conformităţii prin care un organism notificat asigură şi certifică faptul că un ascensor care face obiectul unui certificat de examinare de tip sau care este proiectat şi fabricat în conformitate cu un sistem aprobat de asigurare a calităţii satisface cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă prevăzute în anexa I la prezenta Reglementare tehnică.

2. Obligaţiile instalatorului

Instalatorul ia toate măsurile necesare pentru a asigura că ascensorul instalat este conform cu cerinţele esenţiale aplicabile de sănătate şi siguranţă prevăzute în anexa I la prezenta Reglementare tehnică şi cu una dintre următoarele:

a) un tip aprobat descris într-un certificat de examinare de tip;

b) un ascensor proiectat şi fabricat în conformitate cu un sistem de asigurare a calităţii în temeiul anexei XI la prezenta Reglementare tehnică şi cu certificatul de examinare a proiectului, dacă proiectul nu este pe deplin în conformitate cu standardele armonizate.

3. Inspecţia finală

Un organism notificat ales de instalator efectuează inspecţia finală a ascensorului care urmează să fie introdus pe piaţă pentru a verifica conformitatea ascensorului cu cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă aplicabile din anexa I la prezenta Reglementare tehnică.

3.1. Instalatorul prezintă unui singur organism notificat, la alegerea sa, o cerere pentru inspecţia finală şi furnizează organismului notificat următoarele documente:

a) desenul de ansamblu general al ascensorului;

b) planurile şi diagramele necesare pentru inspecţia finală, în special diagramele circuitelor de comandă;

c) copia de pe instrucţiunile menţionate la subpunctul 6.2. din anexa I la prezenta Reglementare tehnică;

d) declaraţia scrisă care atestă că aceeaşi cerere nu a fost depusă şi la alt organism notificat.

Organismul notificat nu poate solicita planuri detaliate sau informaţii precise care nu sînt necesare pentru verificarea conformităţii ascensorului.

Controalele şi testele corespunzătoare menţionate în standardul (standardele) relevant(e) sau testările echivalente sînt efectuate pentru a verifica conformitatea ascensorului cu cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă aplicabile din anexa I la prezenta Reglementare tehnică.

3.2. Controalele includ cel puţin una dintre următoarele:

a) examinarea documentelor menţionate la punctul 3.1 pentru a verifica faptul că ascensorul este în conformitate cu tipul aprobat descris în certificatul de examinare de tip în temeiul anexei IV partea B la prezenta Reglementare tehnică;

b) examinarea documentelor menţionate la subpunctul 3.1., pentru a verifica faptul că ascensorul este conform cu ascensorul proiectat şi fabricat în conformitate cu un sistem aprobat de asigurare a calităţii în temeiul anexei XI la prezenta Reglementare tehnică, iar dacă proiectul nu este pe deplin în conformitate cu standardele armonizate, cu certificatul de examinare al proiectului.

3.3. Testele aplicate ascensorului includ cel puţin următoarele:

a) funcţionarea ascensorului atît în gol, cît şi la sarcină maximă, pentru a se asigura că instalarea şi funcţionarea componentelor de siguranţă sînt corecte (limitatoare de cursă, dispozitive de blocare etc.);

b) funcţionarea ascensorului atît la sarcină maximă, cît şi în gol pentru asigurarea funcţionării corecte a dispozitivelor de siguranţă în eventualitatea unei căderi de tensiune;

c) testul static efectuat cu o sarcină egală cu 1,25 ori din sarcina completă.

Sarcina completă este cea menţionată în punctul 5 anexa I la prezenta Reglementare tehnică.

După aceste teste, organismul notificat verifică dacă au apărut deformări sau deteriorări care pot compromite utilizarea ascensorului.

4. Dacă ascensorul satisface cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă prevăzute în anexa I la prezenta Reglementare tehnică, organismul notificat aplică sau solicită aplicarea numărului său de identificare lîngă marcajul CE în conformitate cu pct.72-79 şi eliberează un certificat de inspecţie finală care menţionează examinările şi testele efectuate.

Organismul notificat completează paginile corespunzătoare din jurnalul menţionat la subpunctul 6.2. din anexa I la prezenta Reglementare tehnică.

Dacă organismul notificat refuză să emită certificatul de inspecţie finală, acesta menţionează clar motivele refuzului şi indică măsurile corective necesare care vor fi luate. În cazul în care instalatorul ascensorului solicită din nou inspecţia finală, el înaintează solicitarea aceluiaşi organism notificat.

5. Marcajul CE şi declaraţia UE de conformitate

5.1. Instalatorul aplică marcajul CE în fiecare cabină de ascensor ce satisface cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă corespunzătoare ale prezentei Reglementări tehnice şi, sub responsabilitatea organismului notificat menţionat la subpunctul 3.1., numărul de identificare al acestuia pe fiecare cabină de ascensor în parte, lîngă marcajul CE.

5.2. Instalatorul întocmeşte în scris o declaraţie de conformitate pentru fiecare ascensor şi păstrează o copie de pe declaraţia de conformitate şi de pe certificatul de inspecţie finală, la dispoziţia autorităţilor naţionale pe o perioadă de 10 ani după introducerea pe piaţă a ascensorului. O copie de pe declaraţiei de conformitate este pusă la dispoziţia autorităţilor relevante, la cerere.

6. La cerere, Comisia Europeană, autoritatea de notificare şi autorităţile de supraveghere a pieţei pot obţine o copie de pe certificatul de inspecţie finală.

7. Reprezentantul autorizat

Obligaţiile instalatorului stabilite la subpunctul 3.1. şi punctul 5 pot fi îndeplinite de către reprezentantul său autorizat, în numele său şi pe răspunderea sa, cu condiţia ca acestea să fie menţionate în mandat.

Anexa VI
la Reglementarea tehnică privind
ascensoarele şi componentele de
siguranţă pentru ascensoare

CONFORMITATEA DE TIP BAZATĂ PE ASIGURAREA CALITĂŢII PRODUSULUI ÎN CAZUL COMPONENTELOR DE SIGURANŢĂ PENTRU ASCENSOARE (modulul E)

1. Conformitatea de tip bazată pe asigurarea calităţii produsului în cazul componentelor de siguranţă pentru ascensoare este partea procedurii de evaluare a conformităţii prin care un organism notificat evaluează sistemul de asigurare a calităţii al unui producător pentru a se asigura că componentele de siguranţă pentru ascensoare sînt fabricate şi monitorizate în conformitate cu tipul descris în certificatul de examinare de tip, respectă cerinţele aplicabile prevăzute în anexa I la prezenta Reglementare tehnică, permiţînd unui ascensor în care sînt integrate în mod corect să îndeplinească respectivele cerinţe.

2. Obligaţiile producătorului

Producătorul utilizează un sistem de asigurare a calităţii aprobat pentru inspecţia produsului finit şi testarea componentelor de siguranţă pentru ascensoare, astfel cum se prevede la punctul 3 şi face obiectul supravegherii, astfel cum se menţionează la punctul 4.

3. Sistemul de asigurare a calităţii

3.1. Producătorul depune la un unic organism notificat ales de el o cerere de evaluare a sistemului său de asigurare a calităţii pentru componentele de siguranţă în cauză.

Cererea cuprinde:

a) denumirea şi adresa producătorului şi, în cazul în care cererea este depusă de către reprezentantul autorizat, se precizează denumirea şi adresa acestuia;

b) declaraţia scrisă care atestă că această cerere nu a fost înaintată către nici un alt organism notificat;

c) adresa spaţiului unde sînt efectuate inspecţia finală şi testarea componentelor de siguranţă pentru ascensoare;

d) toate informaţiile relevante despre componentele de siguranţă pentru ascensoarele care urmează să fie fabricate;

e) documentaţia referitoare la sistemul de asigurare a calităţii;

f) documentaţia tehnică a componentelor de siguranţă pentru ascensoarele aprobate şi copia de pe certificatul de examinare de tip.

3.2. În cadrul sistemului de asigurare a calităţii, fiecare componentă de siguranţă pentru ascensoare este inspectată şi se efectuează testele corespunzătoare prevăzute în standardele

relevante armonizate sau testele echivalente, în scopul asigurării conformităţii cu condiţiile menţionate la punctul 1.

Toate elementele, cerinţele şi dispoziţiile adoptate de producător sînt documentate sistematic şi ordonat, sub forma unor ansambluri de măsuri, proceduri şi instrucţiuni scrise. Documentaţia privind sistemul de asigurare a calităţii permite o interpretare uniformă a programelor, a planurilor, a manualelor şi a documentelor privind calitatea.

Documentaţia cuprinde, în special, o descriere adecvată:

a) a obiectivelor de calitate;

b) a structurii organizatorice, a responsabilităţilor şi a atribuţiilor conducerii cu privire la calitatea produsului;

c) a controalelor şi a testelor care vor fi efectuate după fabricare;

d) a mijloacelor de supraveghere a funcţionării eficiente a sistemului de asigurare a calităţii; precum şi

e) a documentelor privind calitatea, cum ar fi rapoartele de inspecţie şi datele privind testarea, datele privind etalonarea şi rapoartele privind calificările personalului implicat etc.

3.3. Organismul notificat evaluează sistemul de asigurare a calităţii pentru a determina dacă acesta respectă cerinţele menţionate la subpunctul 3.2. şi prezumă conformitatea cu aceste cerinţe în ceea ce priveşte elementele sistemelor de asigurare a calităţii care respectă specificaţiile corespunzătoare ale standardului armonizat relevant.

Pe lîngă experienţa în sisteme de management al calităţii, echipa de audit include cel puţin un membru cu experienţă de evaluare în domeniul tehnologiei ascensoarelor care cunoaşte cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă prevăzute în anexa I la prezenta Reglementare tehnică.

Auditul include o vizită de evaluare la spaţiile producătorului.

Echipa de audit analizează documentaţia tehnică menţionată la subpunctul 3.1. litera f), pentru verificarea capacităţii producătorului de a identifica cerinţele relevante ale prezentei Reglementări tehnice şi de a realiza examinările necesare cu scopul de a asigura conformitatea componentelor de siguranţă pentru ascensoare cu cerinţele respective.

Decizia este comunicată producătorului. Notificarea conţine concluziile procesului de audit şi decizia justificată a evaluării.

3.4. Producătorul se angajează să îndeplinească obligaţiile impuse de sistemul de asigurare a calităţii aprobat şi să îl menţină adecvat şi eficient.

3.5. Producătorul sau reprezentantul său autorizat informează permanent organismul notificat care a certificat sistemul său de asigurare a calităţii cu privire la orice modificare preconizată a sistemului de asigurare a calităţii.

Organismul notificat evaluează modificările propuse şi decide dacă sistemul de asigurare a calităţii astfel modificat va continua să îndeplinească cerinţele menţionate la subpunctul 3.2. sau este necesară o nouă evaluare.

Decizia acestuia se notifică producătorului. Notificarea conţine concluziile controlului şi decizia justificată a evaluării.

4. Supravegherea sub responsabilitatea organismului notificat

4.1. Supravegherea are rolul de a asigura faptul că producătorul îndeplineşte întocmai obligaţiile care rezultă din sistemul de asigurare a calităţii aprobat.

4.2. Producătorul permite, în scopul evaluării, accesul organismului notificat în sediul unde are loc inspecţia finală, testarea şi depozitarea, furnizînd acestuia toate informaţiile necesare şi, în special:

a) documentaţia privind sistemul de asigurare a calităţii;

b) documentaţia tehnică;

c) documentele privind calitatea, cum ar fi rapoartele de inspecţie şi datele privind testarea, datele privind etalonarea, rapoartele privind calificarea referitoare la personalul implicat.

4.3. Organismul notificat efectuează audituri periodice, pentru a se asigura că producătorul menţine şi aplică sistemul de asigurare a calităţii şi furnizează producătorului un raport de audit.

4.4. Suplimentar, organismul notificat poate efectua vizite inopinate la sediul producătorului unde se efectuează inspecţia finală şi testarea componentelor de siguranţă pentru ascensoare.

În timpul unor astfel de vizite, dacă este necesar, organismul notificat poate efectua sau poate dispune efectuarea unor teste, pentru a verifica buna funcţionare a sistemului de asigurare a calităţii. Organismul notificat furnizează producătorului un raport privind vizita şi, în cazul efectuării unor teste, un raport de testare.

5. Marcajul CE şi declaraţia de conformitate

5.1. Producătorul aplică marcajul CE şi, sub responsabilitatea organismului notificat menţionat la subpunctul 3.1., numărul de identificare al acestuia pe fiecare componentă de siguranţă pentru ascensoare în parte care respectă cerinţele prevăzute la punctul 1.

5.2. Producătorul întocmeşte, în scris, o declaraţie de conformitate pentru fiecare componentă de siguranţă pentru ascensoare şi păstrează o copie la dispoziţia autorităţilor naţionale, pe o perioadă de 10 ani după introducerea pe piaţă a componentei. Declaraţia de conformitate identifică componenta de siguranţă pentru ascensoare pentru care a fost întocmită.

6. Producătorul păstrează, conform dispoziţiei autorităţilor naţionale, pe o perioadă de 10 ani de la introducerea pe piaţă a componentei de siguranţă pentru ascensoare:

a) documentaţia tehnică menţionată la subpunctul 3.1. litera f);

b) documentaţia menţionată la subpunctul 3.1. litera e);

c) informaţiile referitoare la modificarea menţionată la subpunctul 3.5.;

d) deciziile şi rapoartele organismului notificat menţionate la subpunctul 3.5. alineatul trei şi la subpunctele 4.3. şi 4.4.

7. Fiecare organism notificat informează autoritatea de notificare în legătură cu aprobările privind sistemele de asigurare a calităţii, eliberate sau retrase şi, în mod periodic sau la cerere, pune la dispoziţia autorităţii sale de notificare lista aprobărilor refuzate, suspendate sau restricţionate în alt mod.

Fiecare organism notificat informează celelalte organisme notificate în legătură cu aprobările sistemului de asigurare a calităţii pe care le-a refuzat, suspendat sau retras şi, la cerere, în legătură cu aprobările pe care le-a emis.

La cerere, organismul notificat furnizează Comisiei şi statelor-membre o copie de pe decizia de aprobare a sistemului de asigurare a calităţii pe care a eliberat-o.

8. Reprezentantul autorizat

Obligaţiile producătorului menţionate la subpunctele 3.1.şi 3.5. şi punctele 5 şi 6 pot fi îndeplinite de către reprezentantul său autorizat, în numele său şi pe răspunderea sa, cu condiţia ca acestea să fie menţionate în mandat.

Anexa VII
la Reglementarea tehnică privind
ascensoarele şi componentele de
siguranţă pentru ascensoare

CONFORMITATEA BAZATĂ PE ASIGURAREA COMPLETĂ A CALITĂŢII PRIVIND COMPONENTELE DE SIGURANŢĂ PENTRU ASCENSOARE (modulul H)

1. Conformitatea bazată pe asigurarea completă a calităţii, în cazul componentelor de siguranţă pentru ascensoare, este procedura de evaluare a conformităţii prin care un organism notificat evaluează sistemul de asigurare a calităţii utilizat de un producător pentru a se asigura că componentele de siguranţă pentru ascensoare sînt proiectate, fabricate, inspectate şi testate astfel încît să satisfacă cerinţele aplicabile, prevăzute în anexa I la prezenta Reglementare tehnică şi să determine ca un ascensor, pe care au fost integrate în mod corect, să îndeplinească respectivele cerinţe.

2. Obligaţiile producătorului

Producătorul utilizează un sistem de asigurare a calităţii certificat pentru proiectare, fabricare şi pentru inspecţia produsului finit, precum şi pentru testarea componentelor de siguranţă pentru ascensoare, astfel cum este prevăzut la punctul 3 şi face obiectul supravegherii, astfel cum se menţionează la punctul 4.

3. Sistemul de asigurare a calităţii

3.1. Producătorul înaintează o cerere pentru evaluarea sistemului său de asigurare a calităţii către un unic organism notificat, ales de către acesta. Cererea cuprinde:

a) denumirea şi adresa producătorului, iar în cazul în care cererea este depusă de către reprezentantul autorizat se precizează denumirea şi adresa acestuia;

b) adresa spaţiilor unde sînt proiectate, fabricate, inspectate şi testate componentele de siguranţă pentru ascensoare;

c) toate informaţiile relevante privind componentele de siguranţă pentru ascensoarele care urmează să fie fabricate;

d) documentaţia tehnică, descrisă la punctul 3 din anexa IV partea A la prezenta Reglementare tehnică, pentru un model din fiecare categorie de componente de siguranţă pentru ascensoarele, care urmează să fie fabricate;

e) documentaţia referitoare la sistemul de asigurare a calităţii;

f) declaraţia scrisă, care atestă că aceeaşi cerere nu a mai fost depusă şi la alt organism notificat.

3.2. Sistemul de asigurare a calităţii asigură conformitatea componentelor de siguranţă pentru ascensoare, cu condiţiile menţionate la punctul 1. Toate elementele, cerinţele şi dispoziţiile adoptate de producător sînt documentate sistematic şi ordonat, sub forma unor ansambluri de măsuri, proceduri şi instrucţiuni scrise. Documentaţia privind sistemul de asigurare a calităţii permite o interpretare uniformă a programelor, planurilor, manualelor şi a documentelor privind calitatea.

Documentaţia cuprinde, în special, o descriere adecvată:

a) a obiectivelor privind calitatea şi a structurii organizatorice, responsabilităţilor şi atribuţiilor conducerii cu privire la proiectare şi la calitatea produsului;

b) a specificaţiilor tehnice de proiectare, inclusiv a standardelor, care vor fi aplicate şi, în cazul în care standardele armonizate relevante nu vor fi aplicate în întregime, a mijloacelor, inclusiv a specificaţiilor tehnice relevante, care vor fi utilizate pentru a garanta faptul că condiţiile, prevăzute la punctul 1, vor fi îndeplinite;

c) a tehnicilor de control şi de verificare a proiectării, a proceselor şi a acţiunilor sistematice, care vor fi utilizate în cazul proiectării componentelor de siguranţă pentru ascensoare;

d) a tehnicilor corespunzătoare de producţie, de control al calităţii şi de asigurare a calităţii, a proceselor şi acţiunilor sistematice, care vor fi utilizate;

e) a controalelor şi a testelor, care vor fi efectuate înaintea, în timpul şi după producţie, precum şi a frecvenţei efectuării acestora;

f) a documentelor privind calitatea, cum ar fi rapoartele de inspecţie şi datele privind testarea, datele privind etalonarea, rapoartele privind calificarea referitoare la personalul implicat;

g) a mijloacelor de supraveghere, care permit obţinerea proiectului şi a calităţii necesare a produsului şi a funcţionării eficiente a sistemului de asigurare a calităţii.

3.3. Organismul notificat evaluează sistemul de asigurare a calităţii, pentru a determina dacă acesta îndeplineşte cerinţele menţionate la subpunctul 3.2 şi prezumă conformitatea cu aceste cerinţe, în ceea ce priveşte elementele sistemelor de asigurare a calităţii, care respectă specificaţiile corespunzătoare ale standardului armonizat relevant.

Pe lîngă experienţa în sisteme de management al calităţii, echipa de audit include cel puţin un membru cu experienţă de evaluare în domeniul tehnologiei ascensoarelor care cunoaşte cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă, prevăzute în anexa I la prezenta Reglementare tehnică. Auditul include o vizită de evaluare la sediul producătorului.

Echipa de audit analizează documentaţia tehnică, menţionată la subpunctul 3.1. litera d), pentru verificarea capacităţii producătorului de a identifica cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă aplicabile, prevăzute în anexa I la prezenta Reglementare tehnică şi de a realiza controalele necesare, pentru a asigura conformitatea componentelor de siguranţă pentru ascensoare cu cerinţele respective.

Decizia este notificată producătorului şi, dacă este cazul, reprezentantului său autorizat. Notificarea conţine concluziile auditului şi decizia motivată a evaluării.

3.4. Producătorul se angajează să îndeplinească obligaţiile, impuse de sistemul de asigurare a calităţii certificat şi să îl menţină adecvat şi eficient.

3.5. Producătorul informează organismul notificat, care a certificat sistemul său de asigurare a calităţii cu privire la orice modificare preconizată a sistemului de asigurare a calităţii.

Organismul notificat evaluează modificările propuse şi decide dacă sistemul de asigurare a calităţii astfel modificat va continua să îndeplinească cerinţele, menţionate la subpunctul 3.2. sau este necesară o nouă evaluare.

Decizia acestuia se notifică producătorului. Notificarea conţine concluziile evaluării şi decizia justificată a evaluării.

4. Supravegherea sub responsabilitatea organismului notificat

4.1. Supravegherea are rolul de a asigura faptul că producătorul îndeplineşte întocmai obligaţiile, care rezultă din sistemul de asigurare a calităţii certificat.

4.2. Producătorul permite, în scopul evaluării, accesul organismului notificat în spaţiile de proiectare, producţie, inspecţie, testare şi depozitare, furnizînd acestuia toate informaţiile necesare şi, în special:

a) documentaţia privind sistemul de asigurare a calităţii;

b) documentele privind calitatea, astfel cum sînt prevăzute de partea privind proiectarea sistemului de asigurare a calităţii, cum ar fi rezultatele analizelor, calculelor şi testărilor;

c) documentaţia tehnică a componentelor de siguranţă pentru ascensoarele produse;

d) documentele privind calitatea, astfel cum sînt prevăzute în partea ce ţine de fabricarea sistemului de asigurare a calităţii, cum ar fi rapoartele de inspecţie şi datele privind testarea, datele privind etalonarea, rapoartele privind calificarea referitoare la personalul implicat etc.

4.3. Organismul notificat efectuează audituri periodice, pentru a se asigura că producătorul menţine şi aplică sistemul de asigurare a calităţii şi furnizează producătorului un raport de audit.

4.4. De asemenea, organismul notificat poate efectua vizite inopinate producătorului. În timpul unor astfel de vizite, dacă este necesar, organismul notificat poate efectua sau dispune efectuarea unor teste, pentru a verifica buna funcţionare a sistemului de asigurare a calităţii. Organismul notificat furnizează producătorului un raport privind vizita şi, în cazul efectuării unor teste, un raport de testare.

5. Marcajul CE şi declaraţia de conformitate

5.1. Producătorul aplică marcajul CE şi, sub responsabilitatea organismului notificat, menţionat la subpunctul 3.1., numărul de identificare al acestuia pe fiecare componentă de siguranţă pentru ascensoare în parte, care respectă condiţiile prevăzute la punctul 1.

5.2. Producătorul întocmeşte în scris o declaraţie de conformitate privind fiecare componentă de siguranţă pentru ascensoare şi păstrează o copie la dispoziţia autorităţilor naţionale, pe o perioadă de 10 ani după introducerea pe piaţă a componentei. Declaraţia de conformitate identifică componenta de siguranţă pentru ascensoare pentru care a fost întocmită.

6. Producătorul păstrează la dispoziţia autorităţilor naţionale, pe o perioadă de 10 ani de la introducerea pe piaţă a componentei de siguranţă:

a) documentaţia, menţionată la subpunctul 3.1. litera e);

b) documentaţia tehnică, menţionată la subpunctul 3.1. litera d);

c) informaţiile referitoare la modificarea, menţionată la subpunctul 3.5.alineatul unu;

d) deciziile şi rapoartele organismului notificat, menţionate la subpunctul 3.5. alineatul trei şi la subpunctele 4.3. şi 4.4.

7. Fiecare organism notificat informează autoritatea de notificare în legătură cu aprobările privind sistemul de asigurare a calităţii, eliberate sau retrase şi, în mod periodic sau la cerere, pune la dispoziţia autorităţii sale de notificare lista aprobărilor refuzate, suspendate sau restricţionate în alt mod.

Fiecare organism notificat informează celelalte organisme notificate în legătură cu aprobările sistemului de asigurare a calităţii pe care le-a refuzat, suspendat sau retras şi, la cerere, în legătură cu aprobările pe care le-a emis.

La cerere, organismul notificat furnizează Comisiei şi statelor-membre o copie de pe decizia (deciziile) de aprobare a sistemului de asigurare a calităţii pe care a emis-o (le-a emis).

Organismul notificat păstrează o copie de pe decizia privind aprobarea, de pe anexe şi de pe suplimentele la aceasta, precum şi documentaţia tehnică, timp de 15 ani de la data emiterii.

8. Reprezentantul autorizat

Obligaţiile producătorului, menţionate la subpunctele 3.1. şi 3.5. şi punctele 5 şi 6 pot fi îndeplinite de către reprezentantul său autorizat, în numele său şi pe răspunderea sa, cu condiţia ca acestea să fie menţionate în mandat.

Anexa VIII
la Reglementarea tehnică privind
ascensoarele şi componentele de
siguranţă pentru ascensoare

CONFORMITATEA BAZATĂ PE VERIFICAREA UNITĂŢII PENTRU ASCENSOARE

(modulul G)

1. Conformitatea bazată pe verificarea unităţii este procedura de evaluare a conformităţii prin care un organism notificat evaluează dacă un ascensor respectă cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă aplicabile, prevăzute în anexa I la prezenta Reglementare tehnică.

2. Obligaţiile instalatorului

2.1. Instalatorul ia toate măsurile necesare pentru ca procesul de fabricaţie şi monitorizarea lui să asigure respectarea de către ascensorul fabricat a cerinţelor esenţiale de sănătate şi siguranţă, prevăzute în anexa I la prezenta Reglementare tehnică.

2.2. Instalatorul prezintă unui unic organism notificat, la alegerea sa, o cerere pentru verificarea unitară.

Cererea cuprinde:

a) denumirea şi adresa instalatorului, iar în cazul în care cererea este depusă de către reprezentantul autorizat se precizează numele şi adresa acestuia;

b) locul în care este instalat ascensorul;

c) declaraţia scrisă, care atestă că această cerere nu a fost înaintată către nici un alt organism notificat;

d) documentaţia tehnică.

3. Documentaţia tehnică permite evaluarea conformităţii ascensorului cu cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă aplicabile, prevăzute în anexa I la prezenta Reglementare tehnică.

Documentaţia tehnică cuprinde cel puţin următoarele elemente:

a) descrierea ascensorului;

b) desenele de execuţie şi schiţele de fabricaţie sau diagramele;

c) explicaţiile necesare pentru înţelegerea desenelor şi schiţelor respective, precum şi a funcţionării ascensorului;

d) lista cerinţelor esenţiale de sănătate şi siguranţă luate în considerare;

e) lista standardelor armonizate aplicate integral sau parţial, iar în cazurile în care aceste standarde armonizate nu au fost aplicate, descrierea soluţiilor adoptate pentru a satisface cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă din prezenta Reglementare tehnică, inclusiv lista altor specificaţii tehnice relevante aplicate. În cazul unor standarde armonizate aplicate parţial, documentaţia tehnică menţionează acele părţi care au fost aplicate;

f) copia de pe certificatele de examinare de tip a componentelor de siguranţă pentru ascensoare integrate în ascensor;

g) rezultatele oricăror calcule de proiectare realizate de sau pentru instalator;

h) rapoartele de testare;

i) copia de pe instrucţiunile menţionate la subpunctul 6.2. din anexa I la prezenta Reglementare tehnică.

4. Verificarea

Organismul notificat ales de instalator examinează documentaţia tehnică şi ascensorul şi efectuează testele corespunzătoare stabilite în standardul (standardele) relevant(e) armonizate sau testele echivalente pentru verificarea conformităţii cu cerinţele aplicabile prevăzute în anexa I la prezenta Reglementare tehnică. Testele includ cel puţin testele menţionate la subpunctul 3.3. din anexa V la prezenta Reglementare tehnică.

Dacă ascensorul îndeplineşte cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă, prevăzute în anexa I la prezenta Reglementare tehnică, organismul notificat eliberează un certificat de conformitate referitor la testele efectuate.

Organismul notificat completează paginile corespunzătoare din jurnalul menţionat la subpunctul 6.2. din anexa I la prezenta Reglementare tehnică.

Dacă organismul notificat refuză emiterea certificatului de conformitate, acesta îşi justifică, în mod detaliat, refuzul şi indică măsurile corective necesare. În cazul în care instalatorul înaintează o nouă cerere de verificare unitară, el o adresează aceluiaşi organism notificat.

La cerere, organismul notificat furnizează Comisiei şi statelor-membre o copie de pe certificatul de conformitate.

5. Marcajul CE şi declaraţia de conformitate

5.1. Instalatorul aplică marcajul CE în fiecare cabină de ascensor, care satisface cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă corespunzătoare ale prezentei Reglementări tehnice şi, sub responsabilitatea organismului notificat, menţionat la subpunctul 2.2., numărul de identificare al acestuia pe fiecare cabină de ascensor în parte, lîngă marcajul CE.

5.2. Instalatorul întocmeşte, în scris, o declaraţie de conformitate pentru fiecare ascensor şi păstrează o copie de pe declaraţia de conformitate la dispoziţia autorităţilor naţionale, pe o perioadă de 10 ani după introducerea pe piaţă a ascensorului. O copie de pe declaraţia de conformitate este pusă la dispoziţia autorităţilor relevante, la cerere.

6. Instalatorul păstrează împreună cu documentaţia tehnică o copie de pe certificatul de conformitate, potrivit dispoziţiei autorităţilor naţionale, timp de 10 ani după introducerea pe piaţă a ascensorului.

7. Reprezentantul autorizat

Obligaţiile instalatorului stabilite la subpunctul 2.2. şi punctul 6 pot fi îndeplinite de către reprezentantul său autorizat, în numele său şi pe răspunderea sa, cu condiţia ca acestea să fie menţionate în mandat.

Anexa IX
la Reglementarea tehnică privind
ascensoarele şi componentele de
siguranţă pentru ascensoare

CONFORMITATEA DE TIP CU VERIFICAREA ALEATORIE PRIVIND COMPONENTELE DE SIGURANŢĂ PENTRU ASCENSOARE (modulul C2)

1. Conformitatea de tip cu verificarea aleatorie este partea din procedura de evaluare a conformităţii prin care un organism notificat efectuează verificări ale componentelor de siguranţă pentru ascensoare, pentru a se asigura că ele sînt în conformitate cu tipul aprobat, descris în certificatul de examinare de tip şi că satisfac cerinţele aplicabile din anexa I la prezenta Reglementare tehnică, permiţînd unui ascensor, în care sînt integrate corect, să satisfacă cerinţele respective.

2. Fabricarea

Producătorul ia toate măsurile necesare pentru a se asigura că procesul de fabricaţie şi monitorizarea lui asigură conformitatea componentei de siguranţă pentru ascensoare, fabricate cu condiţiile de la punctul 1.

3. Producătorul înaintează o cerere pentru verificarea aleatorie către un unic organism notificat ales de către acesta.

Cererea cuprinde:

a) denumirea şi adresa producătorului şi, în cazul în care cererea este depusă de către reprezentantul autorizat, se precizează denumirea şi adresa acestuia;

b) declaraţia scrisă, care atestă că această cerere nu a fost înaintată către nici un alt organism notificat;

c) toate informaţiile relevante cu privire la componentele de siguranţă pentru ascensoarele fabricate;

d) adresa spaţiului de unde poate fi prelevat un eşantion dintre componentele de siguranţă pentru ascensoare.

4. Organismul notificat efectuează sau solicită efectuarea verificărilor componentelor de siguranţă pentru ascensoare la intervale aleatorii. Se examinează un eşantion adecvat dintre componentele de siguranţă finale pentru ascensoare, prelevat la faţa locului de către organismul notificat şi se efectuează testele corespunzătoare, stabilite în standardele armonizate relevante şi/sau testele echivalente, prevăzute în alte specificaţii tehnice relevante, pentru verificarea conformităţii componentelor de siguranţă pentru ascensoare, cu condiţiile de la punctul 1. În cazurile în care una sau mai multe dintre componentele de siguranţă pentru ascensoarele verificate nu sînt conforme, organismul notificat ia măsurile corespunzătoare.

Punctele, care trebuie să fie luate în considerare la verificările componentelor de siguranţă pentru ascensoare urmează să fie definite prin înţelegeri comune între toate organismele notificate responsabile pentru această procedură, ţinînd cont de caracteristicile esenţiale ale componentelor de siguranţă pentru ascensoare.

Organismul notificat emite un certificat de conformitate de tip pentru examinările şi testele efectuate.

La cerere, organismul notificat furnizează Comisiei şi statelor-membre o copie a certificatului de conformitate de tip.

5. Marcajul CE şi declaraţia de conformitate

5.1. Producătorul aplică marcajul CE şi, sub responsabilitatea organismului notificat menţionat la punctul 3, numărul de identificare al acestuia pe fiecare componentă de siguranţă pentru ascensoare în parte care respectă condiţiile de la punctul 1.

5.2. Producătorul întocmeşte în scris o declaraţie de conformitate pentru fiecare componentă de siguranţă pentru ascensoare şi păstrează o copie la dispoziţia autorităţilor naţionale, pe o perioadă de 10 ani după introducerea pe piaţă a componentei. Declaraţia de conformitate identifică componenta de siguranţă pentru ascensoare pentru care a fost întocmită.

6. Reprezentantul autorizat

Obligaţiile producătorului pot fi îndeplinite de către reprezentantul său autorizat, în numele său şi pe răspunderea sa, cu condiţia ca acestea să fie menţionate în mandat. Reprezentantul autorizat nu poate să îndeplinească obligaţiile producătorului menţionate la punctul 2.

Anexa X
la Reglementarea tehnică privind
ascensoarele şi componentele de
siguranţă pentru ascensoare

CONFORMITATEA DE TIP BAZATĂ PE ASIGURAREA CALITĂŢII PRODUSULUI PENTRU ASCENSOARE

(modulul E)

1. Conformitatea de tip, bazată pe asigurarea calităţii produsului, este partea procedurii de evaluare a conformităţii prin care un organism notificat evaluează sistemul de asigurare a calităţii, utilizat de un instalator, pentru a se asigura că ascensoarele sînt în conformitate cu tipul aprobat, descris în certificatul de examinare de tip sau cu un ascensor proiectat şi fabricat în cadrul unui sistem de asigurare a calităţii, aprobat în conformitate cu anexa XI şi că satisfac cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă aplicabile, prevăzute în anexa I la prezenta Reglementare tehnică.

2. Obligaţiile instalatorului

Instalatorul utilizează un sistem de asigurare a calităţii, aprobat pentru inspecţia produsului finit şi testarea ascensorului, astfel cum se prevede la punctul 3 şi face obiectul supravegherii astfel cum se menţionează la punctul 4.

3. Sistemul de asigurare a calităţii

3.1.Instalatorul înaintează o cerere pentru evaluarea sistemului său de asigurare a calităţii pentru ascensoarele în cauză către un unic organism notificat, ales de către acesta.

Cererea cuprinde:

a) denumirea şi adresa producătorului şi, în cazul în care cererea este depusă de către reprezentantul autorizat, se precizează numele şi adresa acestuia;

b) toate informaţiile relevante pentru ascensoarele care urmează să fie instalate;

c) documentaţia referitoare la sistemul de asigurare a calităţii;

d) documentaţia tehnică a ascensoarelor, care urmează să fie instalate;

e) declaraţia scrisă, care atestă că aceeaşi cerere nu a fost depusă şi la alt organism notificat.

3.2. În cadrul sistemului de asigurare a calităţii, se examinează fiecare ascensor şi se efectuează testele corespunzătoare, stabilite în standardele relevante armonizate sau testele echivalente, în scopul asigurării conformităţii cu cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă aplicabile, prevăzute în anexa I la prezenta Reglementare tehnică.

Toate elementele, cerinţele şi dispoziţiile adoptate de instalator sînt documentate sistematic şi ordonat, sub forma unor ansambluri de măsuri, proceduri şi instrucţiuni scrise. Documentaţia privind sistemul de asigurare a calităţii permite o interpretare uniformă a programelor, planurilor, manualelor şi a documentelor privind calitatea.

Documentaţia cuprinde, în special, o descriere adecvată:

a) a obiectivelor de calitate;

b) a structurii organizatorice, responsabilităţilor şi atribuţiilor conducerii cu privire la calitatea produsului;

c) a examinărilor şi testelor, care urmează să fie efectuate înainte de introducerea pe piaţă, printre care cel puţin testele prevăzute în subpunctul 3.3. anexa V la prezenta Reglementare tehnică;

d) a mijloacelor de supraveghere a funcţionării eficiente a sistemului de asigurare a calităţii;

e) a documentelor privind calitatea, cum ar fi rapoartele de inspecţie şi datele ce ţin de testarea, etalonarea, precum şi rapoartele privind calificările personalului implicat.

3.3. Organismul notificat evaluează sistemul de asigurare a calităţii, pentru a determina dacă acesta respectă cerinţele, menţionate la subpunctul 3.2. Acesta prezumă conformitatea cu aceste cerinţe, în ceea ce priveşte elementele sistemelor de asigurare a calităţii, care respectă specificaţiile corespunzătoare ale standardului armonizat relevant.

Echipa de audit are cel puţin un membru cu experienţă de evaluare în tehnologia ascensoarelor avute în vedere şi care cunoaşte cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă, prevăzute

în anexa I la prezenta Reglementare tehnică. Auditul include o vizită de evaluare la sediul instalatorului şi o vizită la un loc de instalare.

Decizia este comunicată instalatorului. Notificarea conţine concluziile auditului şi decizia motivată a evaluării.

3.4. Instalatorul se angajează să îndeplinească obligaţiile impuse de sistemul de asigurare a calităţii certificat şi să îl menţină adecvat şi eficient.

3.4.1. Instalatorul informează permanent organismul notificat, care a certificat sistemul său de asigurare a calităţii cu privire la orice modificare preconizată a acestuia.

3.4.2. Organismul notificat evaluează modificările propuse şi decide dacă sistemul de asigurare a calităţii astfel modificat va continua să îndeplinească cerinţele menţionate la subpunctul 3.2. sau este necesară o nouă evaluare.

Decizia este notificată instalatorului şi, dacă este cazul, reprezentantului său autorizat. Notificarea conţine concluziile evaluării şi decizia justificată a evaluării.

Organismul notificat aplică sau face astfel încît să fie aplicat adiacent marcajului CE, numărul său de identificare, în conformitate cu prevederile capitolului XVI din prezenta Reglementare tehnică.

4. Supravegherea sub responsabilitatea organismului notificat

4.1. Supravegherea are rolul de a asigura faptul că instalatorul îndeplineşte întocmai obligaţiile, care rezultă din sistemul de asigurare a calităţii aprobat.

4.2. Instalatorul permite, în scopul evaluării, accesul organismului notificat la spaţiile de instalare, control şi testare, furnizîndu-i acestuia toate informaţiile necesare, în special:

a) documentaţia privind sistemul de asigurare a calităţii;

b) documentaţia tehnică;

c) documentele privind calitatea, cum ar fi rapoartele de inspecţie şi datele privind testarea, etalonarea, precum şi rapoartele privind calificarea referitoare la personalul implicat etc.

4.3. Organismul notificat efectuează audituri periodice, pentru a se asigura că instalatorul menţine şi aplică sistemul de asigurare a calităţii şi furnizează instalatorului un raport de audit.

4.4. De asemenea, organismul notificat poate efectua vizite inopinate la locurile de instalare a ascensorului.

În timpul unor astfel de vizite, dacă este necesar, organismul notificat poate efectua sau poate dispune efectuarea unor teste, pentru a verifica buna funcţionare a sistemului de asigurare a calităţii şi a ascensorului. Organismul notificat furnizează instalatorului un raport privind vizita şi, în cazul efectuării unor teste, un raport de testare.

5. Instalatorul păstrează la dispoziţia autorităţilor naţionale, timp de 10 ani de la introducerea pe piaţă a ultimului ascensor:

a) documentaţia, menţionată la subpunctul 3.1. litera c);

b) documentaţia tehnică, menţionată la subpunctul 3.1. litera d);

c) informaţiile referitoare la modificările, menţionate la subpunctul 3.4.1.;

d) deciziile şi rapoartele organismului notificat, care sînt menţionate la subpunctul 3.4.2.alineatul doi, şi la subpunctele 4.3. şi 4.4.

6. Fiecare organism notificat informează autoritatea de notificare în legătură cu aprobările privind sistemele de asigurare a calităţii eliberate sau retrase şi, în mod periodic sau la cerere, pune la dispoziţia autorităţii sale de notificare lista aprobărilor refuzate, suspendate sau restricţionate în alt mod.

Fiecare organism notificat informează celelalte organisme notificate în legătură cu aprobările sistemului de asigurare a calităţii pe care le-a refuzat, suspendat sau retras şi, la cerere, în legătură cu aprobările pe care le-a emis.

La cerere, organismul notificat furnizează Comisiei şi statelor-membre o copie a deciziei de aprobare a sistemului de asigurare a calităţii, pe care a eliberat-o.

7. Marcajul CE şi declaraţia de conformitate

7.1. Instalatorul aplică marcajul CE în fiecare cabină de ascensor, ce satisface cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă corespunzătoare ale prezentei Reglementări tehnice şi, sub responsabilitatea organismului notificat, menţionat la subpunctul 3.1., numărul de identificare al acestuia pe fiecare cabină de ascensor în parte, lîngă marcajul CE.

7.2. Instalatorul întocmeşte, în scris, o declaraţie de conformitate pentru fiecare ascensor şi păstrează o copie de pe declaraţia de conformitate la dispoziţia autorităţilor naţionale, pe o perioadă de 10 ani după introducerea pe piaţă a ascensorului. O copie de pe declaraţia de conformitate este pusă la dispoziţia autorităţilor relevante, la cerere.

8. Reprezentantul autorizat

Obligaţiile instalatorului stabilite la subpunctele 3.1., 3.4.1. şi punctele 5 şi 7 pot fi îndeplinite de către reprezentantul său autorizat, în numele său şi pe răspunderea sa, cu condiţia ca acestea să fie menţionate în mandat.

Anexa XI
la Reglementarea tehnică privind
ascensoarele şi componentele de
siguranţă pentru ascensoare

CONFORMITATEA BAZATĂ PE ASIGURAREA COMPLETĂ A CALITĂŢII CU EXAMINAREA PROIECTULUI PENTRU ASCENSOARE (modulul H1)

1. Conformitatea bazată pe asigurarea completă a calităţii plus examinarea proiectului pentru ascensoare este procedura de evaluare a conformităţii prin care un organism notificat evaluează sistemul de asigurare a calităţii utilizat de un instalator şi, dacă este cazul, proiectul ascensoarelor, pentru a se asigura că ascensoarele instalate satisfac cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă, prevăzute în anexa I la prezenta Reglementare tehnică.

2. Obligaţiile instalatorului

Instalatorul utilizează un sistem de asigurare a calităţii certificat pentru proiectare, fabricare, asamblare, instalare şi pentru inspecţia produsului finit, precum şi pentru testarea ascensoarelor, astfel cum este prevăzut la punctul 3 şi face obiectul supravegherii, astfel cum se menţionează la punctul 4. Caracterul corespunzător al proiectului tehnic pentru lifturi va fi examinat în conformitate cu subpunctul 3.3.

3. Sistemul de asigurare a calităţii

3.1. Instalatorul înaintează o cerere pentru evaluarea sistemului său de asigurare a calităţii către un singur organism notificat, ales de către acesta.

Cererea cuprinde:

a) denumirea şi adresa producătorului şi, în cazul în care cererea este depusă de către reprezentantul autorizat, se precizează numele şi adresa acestuia;

b) toate informaţiile relevante privind ascensoarele, care urmează să fie instalate, în special informaţiile, care ajută la înţelegerea relaţiei dintre proiect şi funcţionarea ascensorului;

c) documentaţia referitoare la sistemul de asigurare a calităţii;

d) documentaţia tehnică, descrisă în punctul 3 anexa IV partea B la prezenta Reglementare tehnică;

e) declaraţia scrisă, care atestă că aceeaşi cerere nu a mai fost depusă şi la alt organism notificat.

3.2. Sistemul de asigurare a calităţii asigură respectarea de către ascensoare a cerinţelor esenţiale privind sănătatea şi siguranţa aplicabile din anexa I la prezenta Reglementare tehnică. Toate elementele, cerinţele şi dispoziţiile adoptate de instalator sînt documentate sistematic şi ordonat, sub forma unor ansambluri de măsuri, proceduri şi instrucţiuni scrise. Documentaţia privind sistemul de asigurare a calităţii permite o interpretare uniformă a programelor de calitate, a planurilor, manualelor şi documentelor privind calitatea.

Documentaţia cuprinde, în special, o descriere adecvată:

a) a obiectivelor privind calitatea şi a structurii organizatorice, responsabilităţilor şi atribuţiilor conducerii cu privire la proiectare şi la calitatea produsului;

b) a specificaţiilor tehnice de proiectare, inclusiv a standardelor, care vor fi aplicate şi, în cazul în care standardele armonizate relevante nu vor fi aplicate în întregime, a mijloacelor şi a altor specificaţii tehnice relevante, care vor fi utilizate, pentru a garanta faptul că cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă din anexa I la prezenta Reglementare tehnică vor fi îndeplinite;

c) a tehnicilor de control şi de verificare a proiectării, a proceselor şi a acţiunilor sistematice, care vor fi utilizate în cazul proiectării ascensoarelor;

d) examinările şi testele, care vor fi efectuate cu ocazia recepţiei la aprovizionarea cu materiale, componente şi subansamble;

e) a tehnicilor de producţie, asamblare, instalare, control al calităţii şi de asigurare a calităţii, a proceselor şi acţiunilor sistematice, care vor fi utilizate;

f) a controalelor şi a testelor care vor fi efectuate în prealabil (inspectarea condiţiilor de instalare: puţul, camera maşinilor etc.), în timpul şi după instalare (inclusiv cel puţin testele menţionate în anexa V subpunctul 3.3. la prezenta Reglementare tehnică);

g) a documentelor privind calitatea, cum ar fi rapoartele de inspecţie şi datele privind testarea, datele privind etalonarea, rapoartele privind calificarea referitoare la personalul implicat;

h) a mijloacelor de supraveghere, care asigură calitatea necesară a proiectării şi a produsului, precum şi funcţionarea eficientă a sistemului de asigurare a calităţii.

3.3. ***Examinarea proiectării***

3.3.1. În cazul în care proiectul nu este în totalitate conform cu standardele armonizate, organismul notificat se asigură că proiectul corespunde cerinţelor esenţiale de sănătate şi siguranţă, prevăzute în anexa I la prezenta Reglementare tehnică şi, în caz afirmativ, să acorde instalatorului un certificat de examinare a proiectului, stabilind limitele de valabilitate a certificatului şi furnizînd detaliile cerute pentru identificarea proiectului aprobat.

3.3.2. În cazul în care proiectul nu satisface cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă din anexa I la prezenta Reglementare tehnică, organismul notificat refuză emiterea unui certificat de examinare a proiectului şi informează instalatorul în consecinţă, motivînd refuzul său în mod amănunţit.

Organismul notificat se va informa permanent în legătură cu orice modificări ale stadiului actual al tehnologiei general recunoscut, care indică faptul că proiectul aprobat poate să nu fie conform cu cerinţele aplicabile ale prezentei Reglementări tehnice şi stabileşte dacă aceste

modificări necesită investigaţii aprofundate. În acest caz, organismul notificat informează în consecinţă producătorul.

3.3.3. Instalatorul ţine la curent organismul notificat, care a emis certificatul de examinare a proiectului, în legătură cu orice modificare a proiectului aprobat, care poate afecta conformitatea cu cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă, prevăzute în anexa I la prezenta Reglementare tehnică sau condiţiile de valabilitate a certificatului. Astfel de modificări necesită o aprobare suplimentară din partea organismului notificat, care a emis certificatul de examinare a proiectului sub forma unui supliment la certificatul original de examinare a proiectului.

3.3.4. Fiecare organism notificat îşi informează autoritatea de notificare cu privire la certificatele de examinare a proiectului şi/sau orice completări aduse acestora pe care le-a emis sau retras şi pune la dispoziţia autorităţii sale de notificare, periodic sau la cerere, lista acestor certificate şi/sau a oricăror suplimente la acestea refuzate, suspendate sau restricţionate în alt mod.

Fiecare organism notificat informează celelalte organisme notificate în legătură cu certificatele de examinare a proiectului şi/sau orice suplimente la acestea pe care le-a refuzat, retras, suspendat sau restricţionat în alt mod şi, la cerere, în legătură cu certificatele şi/sau suplimentele la acestea pe care le-a emis.

Comisia, statele-membre şi celelalte organisme notificate pot obţine, la cerere, o copie de pe certificatele de examinare a proiectului şi/sau de pe suplimentele la acestea. La cerere, Comisia şi statele-membre pot obţine o copie de pe documentaţia tehnică şi rezultatele examinărilor efectuate de organismul notificat.

3.3.5. Instalatorul păstrează, la dispoziţia autorităţilor naţionale, un exemplar al certificatului de examinare a proiectului, anexelor şi suplimentelor acestuia, împreună cu documentaţia tehnică, pe o perioadă de 10 ani după introducerea pe piaţă a produsului.

3.4. ***Evaluarea sistemului de asigurare a calităţii***

Organismul notificat evaluează sistemul de asigurare a calităţii, pentru a determina dacă acesta îndeplineşte cerinţele menţionate la subpunctul 3.2. Acesta prezumă conformitatea cu aceste cerinţe, în ceea ce priveşte elementele sistemelor de asigurare a calităţii, care respectă specificaţiile corespunzătoare ale standardului armonizat relevant.

Echipa de audit are cel puţin un membru cu experienţă de evaluare în tehnologia ascensoarelor şi care cunoaşte cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă, prevăzute în anexa I la prezenta Reglementare tehnică. Auditul include o vizită de evaluare la sediul instalatorului şi o vizită la un loc de instalare.

Echipa de audit analizează documentaţia tehnică, menţionată la punctul 3.1. litera d), pentru verificarea capacităţii instalatorului de a identifica cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă aplicabile, prevăzute în anexa I la prezenta Reglementare tehnică şi de a realiza controalele necesare pentru a asigura conformitatea ascensoarelor cu cerinţele respective.

Auditul include o vizită de evaluare la sediul instalatorului şi o vizită la un loc de instalare. Notificarea conţine concluziile evaluării şi decizia motivată a evaluării.

3.5. Instalatorul se angajează să îndeplinească obligaţiile impuse de sistemul de asigurare a calităţii certificat şi să îl menţină adecvat şi eficient.

Instalatorul informează organismul notificat care a certificat sistemul său de asigurare a calităţii cu privire la orice modificare preconizată a sistemului de asigurare a calităţii.

Organismul notificat evaluează modificările propuse şi decide dacă sistemul de asigurare a calităţii astfel modificat va continua să îndeplinească cerinţele menţionate la subpunctul 3.2. sau este necesară o nouă evaluare.

Decizia este notificată instalatorului sau, dacă este cazul, reprezentantului său autorizat. Notificarea conţine concluziile evaluării şi decizia justificată a evaluării.

Organismul notificat aplică sau face astfel încît să fie aplicat adiacent marcajului CE, numărul său de identificare, în conformitate cu prevederile capitolului XVI din prezenta Reglementare tehnică.

4. Supravegherea sub responsabilitatea organismului notificat

4.1. Supravegherea are rolul de a asigura faptul că instalatorul îndeplineşte întocmai obligaţiile, care rezultă din sistemul de asigurare a calităţii certificat.

4.2. Instalatorul permite, în scopul evaluării, accesul organismului notificat în spaţiile de proiectare, producţie, asamblare, instalare, inspecţie, testare şi depozitare, furnizînd acestuia toate informaţiile necesare şi, în special:

a) documentaţia privind sistemul de asigurare a calităţii;

b) documentele privind calitatea, astfel cum sînt prevăzute de partea privind proiectarea sistemului de asigurare a calităţii, cum ar fi rezultatele analizelor, calculelor şi testărilor;

c) documentele privind calitatea, astfel cum sînt prevăzute de partea privind fabricarea sistemului de asigurare a calităţii referitor la recepţia stocurilor şi instalarea, cum ar fi rapoartele de inspecţie şi datele privind testarea, datele privind etalonarea, rapoartele privind calificarea referitoare la personalul implicat.

4.3. Organismul notificat efectuează audituri periodice, pentru a se asigura că instalatorul menţine şi aplică sistemul de asigurare a calităţii şi furnizează producătorului un raport de audit.

4.4. De asemenea, organismul notificat poate efectua vizite inopinate la sediul unui instalator sau la locul de instalare al unui ascensor. În timpul unor astfel de vizite, dacă este necesar, organismul notificat poate efectua sau poate dispune efectuarea unor teste, pentru a verifica buna funcţionare a sistemului de asigurare a calităţii. Organismul notificat furnizează instalatorului un raport privind vizita şi, în cazul efectuării unor teste, un raport de testare.

5. Instalatorul păstrează la dispoziţia autorităţilor naţionale, timp de 10 ani de la introducerea pe piaţă a ascensorului:

a) documentaţia, menţionată la subpunctul 3.1. litera c);

b) documentaţia tehnică, menţionată la subpunctul 3.1. litera d);

c) informaţiile referitoare la modificarea, menţionată la subpunctul 3.5. alineatul doi;

d) deciziile şi rapoartele organismului notificat, menţionate la subpunctul 3.5. alineatul patru şi subpunctele 4.3. şi 4.4.

6. Fiecare organism notificat informează autoritatea de notificare în legătură cu aprobările privind sistemele de asigurare a calităţii eliberate sau retrase şi, în mod periodic sau la cerere, pune la dispoziţia autorităţii sale de notificare lista aprobărilor, refuzate, suspendate sau restricţionate în alt mod.

Fiecare organism notificat informează celelalte organisme notificate în legătură cu aprobările sistemului de asigurare a calităţii pe care le-a refuzat, suspendat sau retras şi, la cerere, în legătură cu aprobările pe care le-a eliberat.

Organismul notificat păstrează o copie a aprobării, a anexelor şi a suplimentelor sale, precum şi documentaţia tehnică, timp de 15 ani de la data emiterii.

La cerere, organismul notificat furnizează Comisiei şi statelor membre o copie a deciziei (deciziilor) de aprobare a sistemului de asigurare a calităţii pe care a emis-o (le-a emis).

7. Marcajul CE şi declaraţia de conformitate

7.1. Instalatorul aplică marcajul CE în fiecare cabină de ascensor ce satisface cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă corespunzătoare ale prezentei Reglementări tehnice şi, sub

responsabilitatea organismului notificat, menţionat la punctul 3.1, numărul de identificare al acestuia pe fiecare cabină de ascensor în parte, lîngă marcajul CE.

7.2. Instalatorul întocmeşte, în scris, o declaraţie de conformitate pentru fiecare ascensor şi păstrează o copie a declaraţiei de conformitate la dispoziţia autorităţilor naţionale, pe o perioadă de 10 ani după introducerea pe piaţă a ascensorului. O copie a declaraţiei de conformitate este pusă la dispoziţia autorităţilor relevante, la cerere.

8. Reprezentantul autorizat

Obligaţiile instalatorului stabilite la subpunctele 3.1., 3.3.3. şi 3.3.5. şi punctele 5 şi 7 pot fi îndeplinite de către reprezentantul său autorizat, în numele său şi pe răspunderea sa, cu condiţia ca acestea să fie menţionate în mandat.

Anexa XII
la Reglementarea tehnică privind
ascensoarele şi componentele de
siguranţă pentru ascensoare

CONFORMITATEA DE TIP BAZATĂ PE ASIGURAREA CALITĂŢII PRODUCŢIEI PENTRU ASCENSOARE (modulul D)

1. Conformitatea de tip bazată pe asigurarea calităţii producţiei pentru ascensoare este partea procedurii de evaluare a conformităţii prin care un organism notificat evaluează sistemul de asigurare a calităţii producţiei, utilizat de un instalator, pentru a se asigura că ascensoarele instalate sînt conforme cu tipul aprobat, descris în certificatul de examinare de tip sau cu un ascensor proiectat şi fabricat în cadrul unui sistem de asigurare a calităţii, aprobat în conformitate cu anexa XI şi că satisfac cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă aplicabile, prevăzute în anexa I la prezenta Reglementare tehnică.

2. Obligaţiile instalatorului

Instalatorul utilizează un sistem de asigurare a calităţii, aprobat pentru fabricare, asamblare, instalare şi pentru inspecţia produsului finit, precum şi pentru testarea ascensoarelor, astfel cum este prevăzut la punctul 3 şi face obiectul supravegherii, astfel cum se menţionează la punctul 4.

3. Sistemul de asigurare a calităţii

3.1. Instalatorul înaintează o cerere pentru evaluarea sistemului său de asigurare a calităţii către un unic organism notificat ales de către acesta.

Cererea cuprinde:

a) denumirea şi adresa producătorului, iar în cazul în care cererea este depusă de către reprezentantul autorizat, se precizează numele şi adresa acestuia;

b) toate informaţiile relevante pentru ascensoarele care urmează să fie instalate;

c) documentaţia referitoare la sistemul de asigurare a calităţii;

d) documentaţia tehnică a ascensoarelor, care urmează să fie instalate;

e) declaraţia scrisă, care atestă că aceeaşi cerere nu a fost depusă şi la alt organism notificat.

3.2. Sistemul de asigurare a calităţii asigură conformitatea ascensoarelor cu cerinţele esenţiale privind sănătatea şi siguranţa aplicabile din anexa I la prezenta Reglementare tehnică.

Toate elementele, cerinţele şi dispoziţiile adoptate de instalator sînt documentate sistematic şi ordonat, sub forma unor ansambluri de măsuri, proceduri şi instrucţiuni scrise. Documentaţia

privind sistemul de asigurare a calităţii permite o interpretare uniformă a programelor, planurilor, manualelor şi a documentelor privind calitatea.

Documentaţia cuprinde, în special, o descriere adecvată:

a) a obiectivelor privind calitatea şi a structurii organizatorice, a responsabilităţilor şi atribuţiilor conducerii cu privire la calitatea produsului;

b) a tehnicilor de producţie, de control al calităţii şi de asigurare a calităţii, a proceselor şi acţiunilor sistematice, care vor fi utilizate;

c) a controalelor şi a testelor, care vor fi efectuate înaintea, în cursul şi după instalare;

d) a documentelor privind calitatea, cum ar fi rapoartele de inspecţie şi datele privind testarea, datele privind etalonarea, rapoartele privind calificarea personalul implicat etc.;

e) a mijloacelor de supraveghere a atingerii nivelului corespunzător de calitate a produsului şi a funcţionării eficiente a sistemului de asigurare a calităţii.

3.3. Organismul notificat evaluează sistemul de asigurare a calităţii, pentru a determina dacă acesta îndeplineşte cerinţele, menţionate la subpunctul 3.2. Acesta prezumă conformitatea cu aceste cerinţe, în ceea ce priveşte elementele sistemelor de asigurare a calităţii, care respectă specificaţiile corespunzătoare ale standardului armonizat relevant.

Echipa de audit are cel puţin un membru cu experienţă de evaluare în tehnologia ascensoarelor, care cunoaşte cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă, prevăzute în anexa I la prezenta Reglementare tehnică.

Auditul include o vizită de evaluare la sediul instalatorului şi o vizită la un loc de instalare.

Decizia este comunicată instalatorului. Notificarea conţine concluziile auditului şi decizia motivată a evaluării.

3.4. Instalatorul se angajează să îndeplinească obligaţiile, impuse de sistemul de asigurare a calităţii aprobat şi să îl menţină adecvat şi eficient.

3.4.1. Instalatorul informează organismul notificat, care a certificat sistemul său de asigurare a calităţii cu privire la orice modificare preconizată a acestuia.

3.4.2. Organismul notificat evaluează modificările propuse şi decide dacă sistemul de asigurare a calităţii, astfel modificat va continua să îndeplinească cerinţele, menţionate la subpunctul 3.2. sau este necesară o nouă evaluare.

Decizia este notificată instalatorului şi, dacă este cazul, reprezentantului său autorizat. Notificarea conţine concluziile evaluării şi decizia justificată a evaluării.

Organismul notificat aplică sau face, astfel încît să fie aplicat adiacent marcajului CE numărul său de identificare în conformitate cu pct.72-79.

4. Supravegherea sub responsabilitatea organismului notificat

4.1. Supravegherea are rolul de a asigura faptul că instalatorul îndeplineşte întocmai obligaţiile, care rezultă din sistemul de asigurare a calităţii aprobat.

4.2. Instalatorul permite, în scopul evaluării, accesul organismului notificat în spaţiile de producţie, asamblare, instalare, inspecţie, testare şi depozitare, furnizând acestuia toate informaţiile necesare şi, în special:

a) documentaţia privind sistemul de asigurare a calităţii;

b) documentaţia tehnică;

c) documentele privind calitatea, cum ar fi rapoartele de inspecţie şi datele privind testarea, datele privind etalonarea, rapoartele privind calificarea referitoare la personalul implicat etc.

4.3. Organismul notificat efectuează audituri periodice, pentru a se asigura că instalatorul menţine şi aplică sistemul de asigurare a calităţii şi furnizează producătorului un raport de audit.

4.4. De asemenea, organismul notificat poate efectua vizite inopinate instalatorului. În timpul unor astfel de vizite, dacă este necesar, organismul notificat poate efectua teste sau poate dispune efectuarea unor teste, pentru a verifica buna funcţionare a sistemului de asigurare a calităţii. Organismul notificat furnizează instalatorului un raport privind vizita şi, în cazul efectuării unor teste, un raport de testare.

5. Instalatorul păstrează la dispoziţia autorităţilor naţionale, timp de 10 ani de la introducerea pe piaţă a ascensorului:

a) documentaţia, menţionată la subpunctul 3.1. litera c);

b) documentaţia tehnică, menţionată la subpunctul 3.1. litera d);

c) informaţiile referitoare la modificarea, menţionată la subpunctul 3.4.1.;

d) deciziile şi rapoartele organismului notificat, menţionate la subpunctul 3.4.2. alineatul doi şi la subpunctele 4.3. şi 4.4.

6. Fiecare organism notificat informează autoritatea de notificare în legătură cu aprobările privind sistemele de asigurare a calităţii eliberate sau retrase şi, în mod periodic sau la cerere, pune la dispoziţia autorităţii sale de notificare lista aprobărilor refuzate, suspendate sau restricţionate în alt mod.

Fiecare organism notificat informează celelalte organisme notificate în legătură cu aprobările sistemului de asigurare a calităţii, pe care le-a refuzat, suspendat sau retras şi, la cerere, în legătură cu aprobările pe care le-a eliberat.

La cerere, organismul notificat furnizează Comisiei şi statelor-membre o copie de pe decizia de aprobare a sistemului de asigurare a calităţii, pe care a eliberat-o.

7. Marcajul CE şi declaraţia de conformitate

7.1. Instalatorul aplică marcajul CE în fiecare cabină de ascensor, ce satisface cerinţele esenţiale de sănătate şi siguranţă corespunzătoare ale prezentei Reglementări tehnice şi, sub responsabilitatea organismului notificat, menţionat la subpunctul 3.1., numărul de identificare al acestuia pe fiecare cabină de ascensor în parte, lîngă marcajul CE.

7.2. Instalatorul întocmeşte, în scris, o declaraţie de conformitate pentru fiecare ascensor şi păstrează o copie de pe declaraţia de conformitate la dispoziţia autorităţilor naţionale, pe o perioadă de 10 ani după introducerea pe piaţă a ascensorului. O copie de pe declaraţia de conformitate este pusă la dispoziţia autorităţilor relevante, la cerere.

8. Reprezentantul autorizat

Obligaţiile instalatorului stabilite la subpunctele 3.1. şi 3.4.1. şi punctele 5 şi 7 pot fi îndeplinite de către reprezentantul său autorizat, în numele său şi pe răspunderea sa, cu condiţia ca acestea să fie menţionate în mandat.

L E G E A
metrologiei

nr. 19 din 04.03.2016

Monitorul Oficial nr.100-105/190 din 15.04.2016

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Sfera de reglementare
Articolul 2. Legislaţia privind metrologia
Articolul 3. Noţiuni principale
Articolul 4. Sistemul naţional de metrologie
Articolul 5. Administrarea în domeniul metrologiei
Articolul 6. Documente normative în domeniul metrologiei legale

Capitolul II
UNITĂŢILE DE MĂSURĂ LEGALE

Articolul 7. Unităţile de măsură legale
Articolul 8. Utilizarea unităţilor de măsură la operaţiunile de export
Articolul 9. Diseminarea unităţilor de măsură
Articolul 10. Etaloanele naţionale

Capitolul III
CONTROLUL METROLOGIC LEGAL

Articolul 11. Domeniile de exercitare a controlului metrologic legal
Articolul 12. Controlul metrologic legal al măsurărilor
Articolul 13. Controlul metrologic legal al mijloacelor de măsurare
Articolul 14. Controlul metrologic legal al preambalatelor şi al sticlelor utilizate ca recipiente de măsură
Articolul 15. Obligaţiile persoanelor fizice şi juridice în domeniul metrologiei legale
Articolul 16. Înregistrarea persoanelor fizice sau juridice care repară, pun în funcţiune şi montează mijloace de măsurare, precum şi a persoanelor juridice care efectuează preambalarea produselor, producerea şi/sau importul sticlelor utilizate ca recipiente de măsură
Articolul 17. Desemnarea persoanelor juridice în domeniul metrologiei legale

Capitolul IV
COLABORAREA INTERNAŢIONALĂ ÎN DOMENIUL METROLOGIEI

Articolul 18. Rolul autorităţii centrale de metrologie în relaţiile internaţionale
Articolul 19. Recunoaşterea aprobărilor de model, verificărilor metrologice ale mijloacelor de măsurare şi etalonărilor

Capitolul V
TRANSPARENŢA INFORMAŢIEI METROLOGICE

Articolul 20. Accesul la orice rezultat de măsurare de interes public
Articolul 21. Informaţia privind documentele şi registrele sistemului naţional de metrologie

Capitolul VI
FINANŢAREA ACTIVITĂŢILOR DE METROLOGIE
Articolul 22. Sursele de finanţare
Articolul 23. Destinaţia mijloacelor financiare
Articolul 24. Bugetul Institutului Naţional de Metrologie

Capitolul VII
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII
Articolul 25.
Articolul 26.

Anexă Metodologie de calcul al tarifelor la serviciile metrologice prestate de Institutul Naţional de Metrologie

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Sfera de reglementare

(1) Prezenta lege stabileşte structura sistemului naţional de metrologie, unităţile de măsură permise spre utilizare în Republica Moldova, principiile de administrare în domeniul metrologiei, categoriile de documente normative din domeniul metrologiei legale, precum şi cerinţele faţă de mijloacele de măsurare şi măsurările din domeniile de interes public.

(2) Legea descrie modul de efectuare a controlului metrologic legal al mijloacelor de măsurare şi măsurărilor din domeniile de interes public, al produselor preambalate şi al sticlelor utilizate ca recipiente de măsură, de asemenea stabileşte obligaţiile persoanelor fizice şi juridice care activează în domeniul metrologiei legale.

Articolul 2. Legislaţia privind metrologia

(1) Legislaţia privind metrologia se constituie din prezenta lege şi din alte acte normative adoptate în temeiul ei şi stabileşte bazele metrologiei legale în scopul asigurării uniformităţii şi exactităţii măsurărilor, al protejării persoanelor fizice şi juridice, indiferent de tipul de proprietate şi forma juridică de organizare, împotriva efectelor nocive ale măsurărilor incorecte sau false.

(2) Modul de solicitare, acordare, suspendare şi retragere a actelor permisive prevăzute de prezenta lege pentru agenţii economici se stabileşte de Legea nr.160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activităţii de întreprinzător în partea în care nu este reglementat de prezenta lege.

[Art.2 modificat prin Legea nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017]

Articolul 3. Noţiuni principale

În sensul prezentei legi, noţiunile principale au următoarele semnificaţii:

aprobare de model – decizie cu relevanţă legală, bazată pe un raport de evaluare, care confirmă că un tip de mijloc de măsurare întruneşte cerinţele stipulate în documentele normative aplicabile din domeniul metrologiei legale şi care are ca rezultat emiterea certificatului de aprobare de model;

control metrologic legal – ansamblu de activităţi de metrologie legală, care include controlul metrologic legal al mijloacelor de măsurare, măsurărilor, produselor preambalate, sticlelor utilizate ca recipiente de măsură, precum şi supravegherea metrologică şi expertiza metrologică;

dare în folosinţă – prima utilizare a unui mijloc de măsurare destinat utilizatorului final, în scopul pentru care a fost destinat;

desemnare – decizie cu relevanţă legală, bazată pe un raport de evaluare, care confirmă competenţa solicitantului pentru a desfăşura activităţi de metrologie legală (verificarea metrologică a mijloacelor de măsurare şi efectuarea de măsurări în domenii de interes public), precum şi corespunderea acestuia criteriilor stipulate în documentele normative aplicabile din domeniul metrologiei legale;

etalon – materializarea definiţiei unei mărimi date, cu o valoare determinată şi o incertitudine de măsurare asociată, utilizată ca referinţă;

etalon internaţional – etalon recunoscut de semnatarii unui acord internaţional şi destinat unei utilizări mondiale;

etalon naţional – etalon recunoscut de autoritatea centrală de metrologie pentru a servi ca bază la atribuirea de valori altor etaloane ale mărimilor de aceeaşi natură;

etalon de lucru – etalon care este utilizat în mod curent pentru etalonarea sau verificarea mijloacelor de măsurare sau a sistemelor de măsurare;

etalonare – operaţie care, în condiţii specificate, în prima etapă stabileşte o relaţie între valorile unei mărimi şi incertitudinile de măsurare asociate care sînt furnizate de etaloane şi indicaţiile corespunzătoare cu incertitudinile de măsurare asociate, iar în etapa a doua această informaţie este utilizată pentru stabilirea unei relaţii care să permită obţinerea unui rezultat de măsurare pornind de la o indicaţie;

expertiză metrologică – ansamblu de operaţiuni efectuate cu scopul de a examina şi a demonstra starea mijloacelor de măsurare, precum şi de a determina caracteristicile lor metrologice, inclusiv prin raportarea la documentele normative aplicabile din domeniul metrologiei legale;

incertitudine de măsurare – parametru pozitiv ce caracterizează dispersia valorilor atribuite unui măsurand, în baza informaţiilor utilizate;

introducere pe piaţă a mijlocului de măsurare – punere la dispoziţie pentru prima oară a unui mijloc de măsurare pe piaţă;

marcajul aprobării de model – semn distinctiv care, aplicat pe un mijloc de măsurare, atestă conformitatea acestuia cu modelul aprobat;

marcaj de verificare metrologică – semn distinctiv care, aplicat pe un mijloc de măsurare în mod vizibil, confirmă că verificarea metrologică a fost efectuată în conformitate cu documentele normative aplicabile din domeniul metrologiei legale, cu rezultate satisfăcătoare;

marcaj de verificare iniţială CE – semn distinctiv care, aplicat pe un mijloc de măsurare în mod vizibil, confirmă că verificarea iniţială CE a fost efectuată în conformitate cu directivele europene, cu rezultate satisfăcătoare;

măsurare – proces care constă în obţinerea experimentală a uneia sau a mai multor valori care pot fi atribuite în mod rezonabil unei mărimi;

măsurand – mărime care se intenţionează a fi măsurată;

metrologie – ştiinţă a măsurărilor şi a aplicaţiilor acestora, care include toate aspectele, atît teoretice, cît şi practice, ce ţin de măsurări, indiferent de incertitudinea de măsurare şi domeniul de aplicare;

metrologie legală – parte a metrologiei referitoare la activităţile desfăşurate în conformitate cu cerinţele stabilite de autorităţile cu funcţii de reglementare în domeniul metrologiei;

mijloc de măsurare – instrument de măsurare, care se utilizează de unul singur sau în asociere cu unul sau mai multe dispozitive auxiliare de măsurare, ori sistem de măsurare utilizat pentru a face măsurări;

produse preambalate (în continuare – *preambalate*) – combinaţia dintre un produs şi ambalajul individual în care acesta este preambalat. Un produs este preambalat atunci cînd este introdus într-un ambalaj, de orice natură, în absenţa cumpărătorului, iar cantitatea de produs conţinută în ambalaj are o valoare prestabilită şi nu poate fi schimbată decît prin deschiderea sau prin modificarea perceptibilă a ambalajului;

reprezentant autorizat al producătorului – orice persoană juridică, stabilită în Republica Moldova, care a primit un mandat scris din partea unui producător pentru a acţiona în numele acestuia în legătură cu sarcini specifice;

Sistemul Internaţional de Unităţi (*SI*) – sistem (coerent) de unităţi bazat pe Sistemul Internaţional de Mărimi, cu denumiri şi simboluri de unităţi şi o serie de prefixe cu denumiri şi simboluri, precum şi cu reguli de utilizare a acestora adoptate de Conferinţa Generală de Măsuri şi Greutăţi (CGPM);

supraveghere metrologică – activitate de control metrologic legal, efectuată cu scopul de a verifica respectarea cerinţelor legale în domeniul metrologiei. Supravegherea metrologică include supravegherea pieţei şi supravegherea în utilizare a mijloacelor de măsurare în sensul Legii privind supravegherea pieţei în ceea ce priveşte comercializarea produselor nealimentare, precum şi al Legii privind controlul de stat asupra activităţii de întreprinzător;

sticle utilizate ca recipiente de măsură – recipiente, realizate din sticlă sau din alte substanţe de o rigiditate şi o stabilitate ce oferă aceleaşi garanţii metrologice ca şi sticla, care sînt capsulate sau sînt proiectate pentru a fi capsulate şi sînt destinate depozitării, transportării şi livrării de lichide, au o capacitate nominală cuprinsă între 0,05 litri şi 5 litri inclusiv şi astfel de caracteristici metrologice (caracteristici de proiectare şi de uniformitate de fabricaţie) încît pot fi utilizate ca recipiente de măsură, adică atunci cînd sînt umplute pînă la un nivel specificat sau pînă la un procentaj specificat din capacitatea maximă de umplere conţinutul lor poate fi măsurat cu suficientă exactitate;

trasabilitate metrologică – proprietate a rezultatului unei măsurări de a putea fi raportat la o referinţă prin intermediul unui lanţ neîntrerupt şi documentat de etalonări, fiecare contribuind la incertitudinea de măsurare;

tip al mijlocului de măsurare – model definit al unui mijloc de măsurare sau al unui modul (inclusiv o familie de mijloace de măsurare sau module) în care toate elementele ce influenţează parametrii metrologici sînt stabilite în mod corespunzător;

unitate de măsură – mărime scalară reală, definită şi adoptată prin convenţie, cu care poate fi comparată orice altă mărime de aceeaşi natură pentru a exprima raportul dintre cele două mărimi sub formă numerică;

unitate de măsură legală – unitate de măsură cerută sau permisă de prevederile prezentei legi;

verificare metrologică – modalitate de control metrologic legal, executat prin procedura de evaluare a conformităţii (alta decît examinarea de tip), conform documentelor normative aplicabile din domeniul metrologiei legale, care are ca rezultat emiterea unui buletin de verificare metrologică şi/sau aplicarea marcajelor de verificare metrologică;

verificare metrologică iniţială – verificare metrologică a unui mijloc de măsurare care nu a mai fost verificat anterior;

verificare iniţială CE – examinare şi stabilire a conformităţii unui mijloc de măsurare nou sau recondiţionat cu modelul ce deţine aprobare de model CE şi/sau cu dispoziţiile directivelor europene referitoare la mijlocul respectiv, confirmate prin marcajul de verificare iniţială CE;

verificare metrologică periodică – verificare metrologică a unui mijloc de măsurare efectuată periodic, la intervale de timp specificate, conform documentelor normative aplicabile din domeniul metrologiei legale.

Articolul 4. Sistemul naţional de metrologie

Infrastructura sistemului naţional de metrologie include:

a) autoritatea centrală de metrologie – Ministerul Economiei şi Infrastructurii;

b) Institutul Naţional de Metrologie;

c) Sistemul Naţional de Etaloane;

d) Consiliul Naţional de Metrologie;

e) serviciile de metrologie ale persoanelor juridice;

f) Agenţia pentru Protecţia Consumatorilor şi Supravegherea Pieţei.

[Art.4 modificat prin Legea nr.79 din 24.05.2018, în vigoare 15.06.2018]

[Art.4 modificat prin Legea nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017]

Articolul 5. Administrarea în domeniul metrologiei

(1) În scopul realizării prevederilor prezentei legi, Guvernul aprobă:

a) politicile de stat în domeniul metrologiei;

b) proiectele de acte normative necesare activităţii de metrologie legală şi asigurării trasabilităţii rezultatelor măsurărilor la Sistemul Internaţional de Unităţi (SI);

c) unităţile de măsură legale utilizate în Republica Moldova;

d) Lista oficială a mijloacelor de măsurare şi a măsurărilor supuse controlului metrologic legal.

(2) Elaborarea şi promovarea politicii de stat în domeniul metrologiei, administrarea şi coordonarea activităţii de metrologie la nivel naţional se efectuează de către autoritatea centrală de metrologie.

(3) Autoritatea centrală de metrologie este organul central de specialitate al administraţiei publice responsabil de infrastructura calităţii şi are următoarele funcţii:

a) elaborează şi coordonează implementarea politicii de stat în domeniul metrologiei, inclusiv privind asigurarea trasabilităţii metrologice;

b) studiază necesităţile economiei naţionale în domeniul metrologiei şi identifică priorităţile politicii de stat în acest domeniu;

c) elaborează proiecte de acte legislative şi normative, participă la elaborarea şi coordonarea proiectelor de acte legislative şi normative în scopul asigurării trasabilităţii metrologice a rezultatelor măsurărilor la Sistemul Internaţional de Unităţi (SI) prin intermediul procedurilor recunoscute şi acceptate pe plan internaţional;

d) promovează recunoaşterea internaţională a sistemului naţional de metrologie;

e) reprezintă Republica Moldova în organizaţiile regionale şi internaţionale de metrologie;

f) aprobă, în limitele competenţei sale, regulamentele generale de metrologie legală şi normele de metrologie legală;

g) coordonează activităţile de metrologie ale organelor centrale de specialitate din cadrul administraţiei publice şi ale persoanelor fizice şi juridice care activează în domeniul metrologiei;

h) asigură armonizarea documentelor normative din domeniul metrologiei legale cu practica internaţională şi cea europeană şi aprobă aceste documente;

i) negociază acordurile cu alte state privind recunoaşterea reciprocă a rezultatelor încercărilor metrologice în scopul aprobării de model, a rezultatelor verificărilor metrologice, a competenţei tehnice a laboratoarelor de verificări ale mijloacelor de măsurare;

j) coordonează activităţile Consiliului Naţional de Metrologie;

k) corelează activităţile în domeniul metrologiei cu activităţile în domeniul acreditării;

l) desemnează persoanele juridice pentru efectuarea verificărilor metrologice ale mijloacelor de măsurare supuse controlului metrologic legal şi pentru efectuarea măsurărilor în domeniile de interes public, monitorizează persoanele juridice desemnate;

m) ţine Registrul de stat al etaloanelor unităţilor de măsură şi Registrul entităţilor desemnate în sistemul naţional de metrologie, de asemenea gestionează baza de date a documentelor normative din domeniul metrologiei legale;

n) coordonează şi monitorizează activităţile de metrologie ale Institutului Naţional de Metrologie, precum şi ale entităţilor desemnate de autoritatea centrală de metrologie;

o) efectuează expertiza proiectelor de acte normative aplicabile domeniului metrologiei;

p) coordonează programele de instruire în domeniul metrologiei;

q) asigură transparenţa informaţiei în domeniul metrologiei;

r) aprobă etaloanele naţionale.

(4) Institutul Naţional de Metrologie este o instituţie publică subordonată autorităţii centrale de metrologie, care îşi desfăşoară activitatea conform regulamentului aprobat de Guvern şi care exercită următoarele funcţii:

1) funcţii de metrologie generală:

a) implementează, la nivel naţional, politica de stat în domeniul metrologiei;

b) asigură trasabilitatea metrologică a rezultatelor măsurărilor, efectuate în Republica Moldova, la Sistemul Internaţional de Unităţi (SI) prin elaborarea, cercetarea, dezvoltarea, menţinerea şi păstrarea etaloanelor naţionale, realizează comparările etaloanelor naţionale la nivel regional şi internaţional, precum şi conservarea şi diseminarea unităţilor de măsură legale de la etaloanele naţionale la etaloanele de nivel ierarhic inferior pînă la etaloanele de lucru;

c) încheie şi realizează acordurile de recunoaştere mutuală a etaloanelor naţionale şi a certificatelor de etalonare emise de către institutele naţionale de metrologie, în conformitate cu cerinţele Comitetului Internaţional de Măsuri şi Greutăţi (CIMP MRA);

d) reprezintă referinţa naţională pentru determinarea competenţei tehnice în domeniul metrologiei, inclusiv la etaloane;

e) consultă organele centrale de specialitate ale administraţiei publice şi persoanele fizice şi juridice pe probleme tehnice în domeniul metrologiei;

f) participă, conform competenţelor, la forurile şi organizaţiile internaţionale şi regionale în domeniul metrologiei, de asemenea exercită alte funcţii de colaborare internaţională în domeniul metrologiei, delegate de autoritatea centrală de metrologie;

g) instruieşte şi perfecţionează verificatorii metrologi;

h) organizează comparările interlaboratoare la nivel naţional, respectînd cerinţele standardelor internaţionale specifice;

2) funcţii de metrologie legală:

a) exercită controlul metrologic legal prin aprobări de model, verificări metrologice ale mijloacelor de măsurare în situaţii speciale, în cazul în care doar Institutul Naţional de Metrologie

este dotat tehnic pentru efectuarea acestora, prin expertize metrologice şi expertize ale proiectelor de documente normative din domeniul metrologiei legale;

b) înaintează propuneri către autoritatea centrală de metrologie privind cerinţele de reglementare a mijloacelor de măsurare;

c) realizează acordurile încheiate cu alte ţări privind recunoaşterea rezultatelor încercărilor în scopul aprobării de model, a rezultatelor verificărilor metrologice;

d) elaborează proiecte de programe de instruire în domeniul metrologiei;

e) consultă organele centrale de specialitate ale administraţiei publice şi persoanele fizice şi juridice pe probleme tehnice în domeniul metrologiei legale;

f) ţine Registrul de stat al mijloacelor de măsurare;

g) recepţionează notificări în modul prevăzut de prezenta lege şi gestionează Registrul persoanelor fizice şi juridice care repară, pun în funcţiune şi montează mijloace de măsurare, precum şi al persoanelor juridice care efectuează preambalarea produselor, producerea şi/sau importul sticlelor utilizate ca recipiente de măsură, de asemenea gestionează baza de date corespunzătoare;

h) elaborează proiecte de documente normative în domeniul metrologiei legale, armonizate cu practica internaţională şi cea regională;

i) acordă suport metodologic la elaborarea procedurilor de măsurare legale de către autorităţile responsabile în domeniu, precum şi de către persoane juridice interesate;

j) acordă suport tehnic necesar pentru supravegherea metrologică;

k) formează şi gestionează fondul naţional de documente normative în domeniul metrologiei legale, de asemenea stabileşte modul de utilizare a acestui fond.

(5) Sistemul Naţional de Etaloane reprezintă baza tehnică care asigură preluarea, conservarea şi diseminarea unităţilor de măsură.

(6) Consiliul Naţional de Metrologie este un organ consultativ în cadrul autorităţii centrale de metrologie, în care sînt reprezentate toate părţile interesate şi care înaintează propuneri de politici în domeniul metrologiei. Modul de constituire şi de organizare a Consiliului Naţional de Metrologie, componenţa, modul de selectare a membrilor şi atribuţiile funcţionale ale acestora sînt stabilite în regulamentul de organizare şi funcţionare a Consiliului Naţional de Metrologie, care se elaborează şi se aprobă de către autoritatea centrală de metrologie.

(7) Serviciile de metrologie ale persoanelor juridice se creează pentru asigurarea uniformităţii şi exactităţii măsurărilor în domeniile de activitate corespunzătoare şi exercită următoarele funcţii:

a) diseminează unităţile de măsură ale Sistemului Internaţional de Unităţi (SI) de la etaloanele de nivel ierarhic inferior la mijloacele de măsurare;

b) efectuează verificarea metrologică iniţială, periodică şi după reparare a mijloacelor de măsurare supuse controlului metrologic legal;

c) efectuează măsurările în domeniile de interes public.

(8) Agenţia pentru Protecţia Consumatorilor şi Supravegherea Pieţei exercită, în numele statului, supravegherea metrologică în condiţiile Legii nr.7 din 26 februarie 2016 privind supravegherea pieţei în ceea ce priveşte comercializarea produselor nealimentare, precum şi ale Legii nr.131 din 8 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activităţii de întreprinzător, este subordonată autorităţii centrale de metrologie şi efectuează, fără a percepe tarife sau taxe, supravegherea metrologică a respectării de către persoanele fizice şi juridice a prevederilor documentelor normative din domeniul metrologiei legale, ce ţin de:

a) utilizarea adecvată a unităţilor de măsură şi a simbolurilor acestora în conformitate cu prezenta lege;

b) obligaţiile utilizatorilor mijloacelor de măsurare supuse controlului metrologic legal;

c) obligaţiile producătorilor şi importatorilor mijloacelor de măsurare la punerea la dispoziţie pe piaţă şi darea în folosinţă a acestora;

d) obligaţiile persoanelor juridice care efectuează preambalarea produselor, producerea şi/sau importul sticlelor utilizate ca recipiente de măsură;

e) corectitudinea efectuării măsurărilor specificate la art.12 alin.(1).

(9) La efectuarea supravegherii metrologice, Agenţia pentru Protecţia Consumatorilor şi Supravegherea Pieţei poate implica organele de control ale organelor centrale de specialitate din cadrul administraţiei publice.

[Art.5 modificat prin Legea nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017]

Articolul 6. Documente normative în domeniul metrologiei legale

(1) În sensul prezentei legi, documente normative în domeniul metrologiei legale (în continuare – *documente normative*) sînt regulamentele generale de metrologie legală, normele de metrologie legală şi procedurile de măsurare legale care stabilesc cerinţe obligatorii de aplicare repetată la un număr nedeterminat de situaţii identice faţă de mijloacele de măsurare, măsurări, preambalate, sticle utilizate ca recipiente de măsură, faţă de controlul metrologic legal.

(2) Regulamentul general de metrologie legală stabileşte principiile şi regulile generale specifice activităţilor de metrologie legală şi se identifică prin simbolul RGML. Regulamentele generale de metrologie legală care transpun prevederile directivelor europene ce stabilesc modul de organizare şi desfăşurare a aprobării de model şi a verificărilor metrologice ale mijloacelor de măsurare, precum şi modul de desemnare pentru verificarea metrologică a mijloacelor de măsurare şi pentru efectuarea de măsurări în domenii de interes public, se aprobă de Guvern, iar celelalte regulamente se aprobă prin acte normative ale autorităţii centrale de metrologie.

(3) Norma de metrologie legală stabileşte cerinţele tehnice, metrologice şi/sau procedurile de verificare metrologică pentru anumite categorii de mijloace de măsurare supuse controlului metrologic legal, se identifică prin simbolul NML şi se aprobă prin act normativ al autorităţii centrale de metrologie.

(4) Pînă la elaborarea şi aprobarea normelor de metrologie legală se aplică documentele normative internaţionale, inclusiv regionale, ce ţin de domeniul metrologiei legale, adoptate de către autoritatea centrală de metrologie, conform prevederilor regulamentului general de metrologie legală aplicabil.

(5) Procedura de măsurare legală stabileşte operaţii descrise în mod concret, utilizate la testarea produselor supuse evaluării conformităţii şi la măsurările în domeniile de interes public, se identifică prin simbolul PML şi se aprobă prin act normativ al autorităţii centrale de metrologie sau de către autoritatea responsabilă în cadrul căreia se elaborează, prin coordonare cu autoritatea centrală de metrologie, documentul în cauză.

(6) Documentele normative se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(7) Cerinţele stabilite în documentele normative prevăzute la alin.(2)-(5) din prezentul articol sînt executorii pentru persoanele fizice şi juridice care activează în domeniile de interes public specificate la art.11 alin.(1), în conformitate cu prevederile prezentei legi.

(8) Documentele normative se elaborează în baza legislaţiei naţionale, în conformitate cu recomandările Organizaţiei Internaţionale de Metrologie Legală şi cu directivele europene în domeniu.

[Art.6 completat prin Legea nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017]

Capitolul II
UNITĂŢILE DE MĂSURĂ LEGALE

Articolul 7. Unităţile de măsură legale

(1) Pentru asigurarea uniformităţii şi exactităţii măsurărilor efectuate în Republica Moldova este obligatoriu să se utilizeze unităţi de măsură legale. Prevederile prezentului alineat se referă la mijloacele de măsurare, la măsurări şi la indicaţiile de mărime exprimate în unităţi de măsură.

(2) Unităţile de măsură legale sînt:

a) unităţile de măsură ale Sistemului Internaţional de Unităţi (SI) (în continuare – *unităţi SI*), multiplii şi submultiplii lor zecimali;

b) unităţile care sînt definite pe baza unităţilor SI, dar nu sînt multipli sau submultipli zecimali ai acestora;

c) unităţile utilizate împreună cu unităţile SI, ale căror valori în unităţi SI sînt obţinute experimental;

d) unităţile permise numai în domenii specializate;

e) unităţile compuse.

(3) În limita prevederilor alin.(1), Guvernul aprobă unităţile de măsură legale, denumirile, simbolurile şi definiţiile unităţilor de măsură legale, valorile unităţilor de măsură legale ce nu fac parte din Sistemul Internaţional de Unităţi (SI), dar sînt exprimate în unităţi SI.

(4) Prevederile alin.(1) nu exclud utilizarea în domeniul transportului aerian, maritim şi feroviar a altor unităţi de măsură decît cele prevăzute de prezenta lege, care au fost stabilite prin convenţii sau acorduri internaţionale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 8. Utilizarea unităţilor de măsură la operaţiunile de export

La exportul produselor, inclusiv al mijloacelor de măsurare, pot fi utilizate şi alte unităţi de măsură, convenite de părţi prin contract. Aceste unităţi de măsură se admit pentru a fi utilizate doar dacă sînt însoţite de una sau mai multe indicaţii de mărime exprimate în unităţi SI.

Articolul 9. Diseminarea unităţilor de măsură

Diseminarea unităţilor de măsură este asigurată printr-un complex de măsuri tehnico-organizatorice, confirmate de trasabilitatea metrologică, ce include activitatea de diseminare a unităţilor de măsură de la etaloanele internaţionale sau de la etaloanele trasabile la etaloanele naţionale ale altor state ori de la etaloanele naţionale spre celelalte etaloane şi de la acestea mai departe, spre mijloacele de măsurare de lucru.

Articolul 10. Etaloanele naţionale

(1) Etaloanele naţionale reprezintă baza de etaloane a ţării ca parte componentă a Sistemului Naţional de Etaloane, fiind aprobate în calitate de etaloane naţionale prin acte normative ale autorităţii centrale de metrologie la propunerea Institutului Naţional de Metrologie.

(2) Etaloanele naţionale sînt bunuri proprietate publică a statului, comparate la nivel internaţional şi trasabile la etaloanele internaţionale, deţinute, elaborate, perfecţionate, conservate, menţinute şi utilizate de către Institutul Naţional de Metrologie, cu acoperirea cheltuielilor necesare de la bugetul de stat.

(3) Modul de elaborare, aprobare, conservare, menţinere şi de utilizare a etaloanelor naţionale se stabileşte printr-un regulament general de metrologie legală aprobat de autoritatea centrală de metrologie.

Capitolul III
CONTROLUL METROLOGIC LEGAL

Articolul 11. Domeniile de exercitare a controlului metrologic legal

(1) Controlul metrologic legal se efectuează în următoarele domenii de interes public:

a) sănătatea publică;

b) ordinea şi siguranţa publică;

c) protecţia mediului;

d) protecţia consumatorilor;

e) perceperea taxelor şi impozitelor;

f) corectitudinea tranzacţiilor comerciale.

(2) Controlului metrologic legal se supun, conform prevederilor prezentei legi, mijloacele de măsurare şi măsurările din domeniile de interes public specificate la alin.(1), precum şi preambalatele şi sticlele utilizate ca recipiente de măsură.

(3) Lista oficială a mijloacelor de măsurare şi a măsurărilor supuse controlului metrologic legal (în continuare – *Listă oficială*) se aprobă de Guvern şi specifică:

a) categoriile şi sortimentele mijloacelor de măsurare utilizate la măsurările mărimilor, cum sînt mărimile acustice, chimice, ultrasunet şi vibraţii, electricitate şi magnetism, debit, radiaţii ionizante, lungimi, masă şi mărimi derivate, fotometrie şi radiometrie, termometrie, frecvenţă şi timp;

b) modalităţile de control metrologic aplicabile fiecărui sortiment de mijloace de măsurare, intervalul maxim admis între două verificări metrologice succesive;

c) categoriile de măsurări efectuate în domeniile de interes public specificate la alin.(1).

(4) Activităţile persoanelor fizice şi juridice care au ca obiect mijloace de măsurare şi măsurări în domeniile de interes public specificate la alin.(1), preambalate şi sticle utilizate ca recipiente de măsură sînt supuse controlului metrologic legal conform prevederilor prezentei legi.

Articolul 12. Controlul metrologic legal al măsurărilor

(1) Se supun controlului metrologic legal următoarele categorii de măsurări efectuate în domeniile de interes public specificate la art.11 alin.(1):

a) măsurările efectuate în cadrul tranzacţiilor comerciale sau măsurările pe baza cărora se stabilesc costuri pentru utilităţi publice, tarife, daune, impozite;

b) măsurările efectuate asupra unor mărimi ce pot afecta interesele vitale ale oamenilor, cum sînt concentraţia de zahăr şi concentraţia de alcool în băuturi, concentraţia de grăsimi în produsele alimentare, masa hectolitrică şi umiditatea cerealelor, viteza autovehiculelor, concentraţia alcoolică în sînge etc.;

c) măsurările efectuate asupra unor mărimi ce pot afecta sănătatea şi siguranţa populaţiei, precum şi mediul, cum sînt conţinutul de poluanţi organici şi metalici din apă, conţinutul de pesticide şi de alte substanţe toxice, conţinutul gazelor de eşapament ale autovehiculelor etc.;

d) măsurările referitoare la preambalate, precum şi la produsele care au gramajul declarat, fără a fi preambalate.

(2) Măsurările specificate la alin.(1) se efectuează, conform procedurilor de măsurare legale, de către autorităţi abilitate prin lege cu dreptul efectuării acestor măsurări cu mijloace de măsurare adecvate şi verificate metrologic sau etalonate. Aceste măsurări pot fi efectuate şi de către persoanele juridice desemnate de autoritatea centrală de metrologie conform prevederilor prezentei legi.

(3) Controlul metrologic legal al măsurărilor specificate la alin.(1) se realizează, conform prevederilor prezentei legi, prin următoarele modalităţi:

a) prelevarea de probe şi efectuarea de măsurări şi analize comparative pentru verificarea exactităţii rezultatelor declarate ale măsurărilor;

b) inspecţii şi testări inopinate în locurile în care se efectuează măsurările;

c) aprobarea şi înregistrarea procedurilor de măsurare legale prevăzute la alin.(2).

Articolul 13. Controlul metrologic legal al mijloacelor de măsurare

(1) Se supun controlului metrologic legal mijloacele de măsurare incluse în Lista oficială, destinate să realizeze măsurări în domeniile de interes public specificate la art.11 alin.(1). Produsul program (software) înglobat într-un mijloc de măsurare supus controlului metrologic legal nu se supune de sine stătător controlului metrologic legal, ci doar împreună cu mijlocul de măsurare în care este înglobat, fiind considerat ca parte a acestui mijloc de măsurare.

(2) Mijloacele de măsurare supuse controlului metrologic legal conform alin.(1), inclusiv componentele mijloacelor de măsurare, dispozitivele auxiliare, instalaţiile de măsurare, precum şi cele care deţin verificarea iniţială CE trebuie să fie conforme cu cerinţele tehnice şi de funcţionare din documentele normative aplicabile. Aceste cerinţe trebuie să asigure ca mijloacele de măsurare să furnizeze continuu măsurări suficient de exacte în conformitate cu scopul pentru care au fost realizate.

(3) Pentru fiecare dintre categoriile de mijloace de măsurare supuse controlului metrologic legal conform alin.(1) se elaborează norme de metrologie legală, care stabilesc cerinţe tehnice şi metrologice specifice categoriei respective, precum şi procedurile de verificare metrologică.

(4) La introducerea pe piaţă şi/sau darea în folosinţă a mijloacelor de măsurare supuse controlului metrologic legal conform alin.(1), cu excepţia mijloacelor de măsurare şi aparatelor de cîntărit cu funcţionare neautomată specificate în anexa nr.3 la Legea nr.235 din 1 decembrie 2011 privind activităţile de acreditare şi evaluare a conformităţii, controlul metrologic legal se exercită, conform prevederilor regulamentelor generale de metrologie legală, prin următoarele modalităţi:

a) aprobare de model;

b) verificare metrologică iniţială;

c) verificare iniţială CE;

d) supraveghere a pieţei.

(5) Aprobarea de model se acordă de către Institutul Naţional de Metrologie odată cu eliberarea certificatului de aprobare de model aferent. Mijlocul de măsurare aprobat se include în Registrul de stat al mijloacelor de măsurare.

(6) În vederea aprobării de model, mijloacele de măsurare trebuie să susţină cu succes încercările metrologice. Încercările metrologice în scopul aprobării de model se efectuează în conformitate cu prevederile documentelor normative aplicabile.

(7) Termenul de efectuare a încercărilor metrologice în scopul aprobării de model se stabileşte prin ordinul Institutului Naţional de Metrologie şi nu trebuie să depăşească 50 de zile calendaristice.

(8) Certificatul de aprobare de model este valabil pentru o perioadă de 10 ani. Termenul de valabilitate a certificatului se prelungeşte pentru perioade succesive de maximum 10 ani. Prelungirea termenului de valabilitate se solicită înainte de expirarea valabilităţii certificatului de aprobare de model. Pentru prelungirea termenului de valabilitate, solicitantul prezintă certificatul de aprobare de model primit anterior şi documentaţia specificată la alin.(10), valabilă la momentul depunerii cererii corespunzătoare. Începutul încercărilor metrologice în scopul prelungirii

valabilităţii certificatului de aprobare de model se consideră data semnării actului de prelevare a mostrelor.

(9) În cazul schimbării producătorului mijloacelor de măsurare, modelele aprobate anterior se supun obligatoriu unor noi încercări metrologice în scopul aprobării de model.

(10) În scopul obţinerii aprobării de model pentru mijloacele de măsurare fabricate în Republica Moldova sau importate, solicitantul (producătorul, reprezentantul autorizat al acestuia sau importatorul) va prezenta următoarele documente:

a) cererea;

b) declaraţia producătorului privind corespunderea mijloacelor de măsurare cu prevederile documentelor normative;

c) memoriul tehnic, care va cuprinde o descriere privind:

- construcţia, modul de funcţionare şi de utilizare a mijlocului de măsurare, caracteristicile tehnice şi metrologice garantate de producător;
- dispozitivele de protecţie contra accesului nesancţionat;
- dispozitivele pentru reglare şi ajustare;
- locurile pentru aplicarea marcajelor de verificare metrologică şi a sigiliilor;
- documentele de exploatare în limba de stat (fişa tehnică, instrucţiunea de exploatare);
- copiile de pe certificatele de aprobare de model din ţara producătoare, dacă acestea există;
- copiile de pe rapoartele de încercări, dacă acestea există.

(11) Certificatele de aprobare de model se eliberează contra unei taxe calculate conform metodologiei aprobate de Guvern.

(12) Institutul Naţional de Metrologie, în baza hotărîrii instanţei de judecată, retrage certificatele de aprobare de model în următoarele cazuri:

a) mijloacele de măsurare fabricate pentru care a fost acordată aprobarea de model nu sînt conforme cu modelul aprobat sau cu prevederile documentelor normative aplicabile în baza cărora s-a acordat aprobarea de model respectivă;

b) mijloacele de măsurare fabricate în conformitate cu modelul aprobat prezintă deficienţe care le fac neutilizabile conform scopurilor propuse;

c) condiţiile menţionate în decizia de aprobare de model şi în certificatul aferent, aduse la cunoştinţa producătorului, a reprezentantului său legal sau a importatorului, nu sînt respectate;

d) documentele puse la dispoziţie de către solicitant conţin informaţii false.

Prevederile lit.a) şi b) se aplică şi mijloacelor de măsurare importate pentru care a fost acordată aprobarea de model.

(13) Condiţiile de introducere pe piaţă şi/sau de dare în folosinţă a mijloacelor de măsurare şi aparatelor de cîntărit cu funcţionare neautomată specificate în anexa nr.3 la Legea nr.235 din 1 decembrie 2011 privind activităţile de acreditare şi evaluare a conformităţii se stabilesc prin hotărîri de Guvern.

(14) Certificatele de aprobare de model pentru mijloacele de măsurare şi aparatele de cîntărit cu funcţionare neautomată, eliberate anterior datei intrării în vigoare a hotărîrilor Guvernului menţionate la alin.(13), sînt valabile pînă la expirarea termenului lor de valabilitate.

(15) Mijloacele de măsurare aflate în exploatare la persoane fizice sau juridice se supun în mod obligatoriu controlului metrologic legal, care se realizează, conform documentelor normative, prin următoarelor modalităţi:

a) verificare metrologică periodică;

b) verificare metrologică după reparare;

c) supravegherea în utilizare a mijloacelor de măsurare.

(16) Expertiza metrologică a mijloacelor de măsurare aflate în exploatare şi supuse controlului metrologic legal se efectuează la solicitarea persoanelor fizice sau juridice conform documentelor normative aplicabile.

(17) Verificarea metrologică este valabilă, din momentul acordării, pe perioada de timp stabilită în Lista oficială. Termenul de efectuare a verificării metrologice a mijloacelor de măsurare nu trebuie să depăşească 30 de zile calendaristice.

(18) La examinarea unui mijloc de măsurare aflat în exploatare şi supus verificării metrologice se determină dacă mijlocul de măsurare satisface cerinţele tehnice şi metrologice stabilite în normele de metrologie legală.

(19) Pentru mijloacele de măsurare constatate drept corespunzătoare în cadrul controlului metrologic legal realizat prin modalităţile specificate la alin.(4) lit.a) şi b) şi alin.(15) lit.a) şi b) se eliberează certificat de aprobare de model şi/sau buletin de verificare metrologică, cu aplicarea, în condiţiile prevăzute în regulamentele generale de metrologie legală, a următoarelor marcaje metrologice:

a) marcajul aprobării de model;

b) marcajul de verificare metrologică.

(20) Marcajele de verificare iniţială CE indică faptul că mijloacele de măsurare corespund cerinţelor stabilite în documentele normative aplicabile.

(21) Introducerea pe piaţă şi/sau darea în folosinţă a unui mijloc de măsurare nu poate fi împiedicată, interzisă sau limitată dacă acel mijloc de măsurare poartă marcajul de verificare iniţială CE.

(22) Pentru asigurarea securităţii şi integrităţii mijloacelor de măsurare, pe ele pot fi aplicate şi alte marcaje – de securitate, de instalare, de reparare etc.

(23) Modalitatea de reprezentare grafică, procedurile de aplicare şi/sau de recunoaştere a marcajelor aprobării de model, a marcajelor de verificare metrologică, inclusiv a marcajelor de verificare iniţială CE, se stabilesc de Guvern.

(24) Cheltuielile pentru lucrările specificate la alin.(4) lit.a) şi b) şi alin.(15) lit.a) sînt suportate de deţinătorii mijloacelor de măsurare. Cheltuielile pentru lucrările specificate la alin.(15) lit.b) sînt suportate de persoanele fizice sau juridice care repară mijloace de măsurare.

(25) Se interzice introducerea pe piaţă, darea în folosinţă sau utilizarea mijloacelor de măsurare fără marcaje metrologice sau cu marcaje metrologice deteriorate, înlăturate sau cu termenul de verificare metrologică expirat pentru măsurările efectuate în domeniile de interes public specificate la art.11 alin.(1). Deţinătorii şi utilizatorii unor astfel de mijloace de măsurare sînt obligaţi să le retragă de pe piaţă sau să le scoată din uz.

(26) Certificatele de aprobare de model, buletinele de verificare metrologică şi marcajele metrologice aplicate sînt protejate juridic.

(27) Mijloacele de măsurare constatate drept necorespunzătoare în cadrul supravegherii metrologice (fără certificate de aprobare de model, fără buletine de verificare metrologică sau cu documentele menţionate falsificate ori cu termenul de verificare metrologică expirat, cu marcajul de aprobare de model sau de verificare metrologică deteriorat, falsificat, înlăturat) sau cele pe care sînt aplicate marcaje de verificare metrologică cu termenul de valabilitate expirat nu pot fi utilizate în domeniile de interes public specificate la art.11 alin.(1).

(28) Supravegherea metrologică în utilizare a mijloacelor de măsurare se efectuează în condiţiile Legii nr.131 din 8 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activităţii de întreprinzător.

[Art.13 modificat prin Legea nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017]

Articolul 14. Controlul metrologic legal al preambalatelor şi al sticlelor utilizate ca recipiente de măsură

(1) Transpunerea legislaţiei Uniunii Europene privind controlul metrologic legal al preambalatelor şi sticlelor utilizate ca recipiente de măsură se face prin regulamente generale de metrologie legală aprobate de Guvern.

(2) Se supun controlului metrologic legal preambalatele destinate vînzării în cantităţi nominale unitare constante şi sticlele utilizate ca recipiente de măsură.

(3) Preambalatele care întrunesc cerinţele stabilite în regulamentul general de metrologie legală aplicabil, înainte de a fi introduse pe piaţă, sînt marcate cu litera „e" de către persoanele juridice care efectuează preambalarea produselor, în funcţie de masă sau de volum, ori care importă acest tip de produse.

(4) Sticlele utilizate ca recipiente de măsură care întrunesc cerinţele stabilite în regulamentul general de metrologie legală aplicabil, înainte de a fi introduse pe piaţă, sînt marcate cu semnul „ɜ" (epsilon inversat) de către producător.

(5) Preambalatele care conţin produse lichide trebuie să poarte o indicaţie a volumului nominal al produsului, iar preambalatele care conţin alte produse trebuie să poarte indicaţia masei nominale.

(6) Pentru corespunderea cantităţii reale a produsului cu cea indicată pe ambalaj este responsabilă persoana juridică care a introdus pe piaţă preambalatul (ambalatorul sau importatorul).

(7) Controlul metrologic legal al preambalatelor se efectuează la sediul ambalatorului sau al importatorului, pînă la introducerea pe piaţă, ori în reţeaua de comerţ, conform documentelor normative.

(8) Controlul metrologic legal al sticlelor utilizate ca recipiente de măsură se efectuează la sediul producătorului, al reprezentantului autorizat al acestuia sau al importatorului, pînă la introducerea pe piaţă, ori în reţeaua de comerţ, conform documentelor normative.

(9) Introducerea pe piaţă a preambalatelor care corespund cerinţelor şi verificărilor prevăzute în regulamentul general de metrologie legală aplicabil nu poate fi refuzată, interzisă sau restricţionată din motive care privesc inscripţiile ce trebuie să apară pe aceste preambalate în conformitate cu documentele normative, determinarea volumului sau a masei acestora, metodele prin care au fost măsurate sau verificate.

(10) Introducerea pe piaţă a sticlelor utilizate ca recipiente de măsură care corespund cerinţelor şi verificărilor prevăzute în regulamentul general de metrologie legală aplicabil nu poate fi refuzată, interzisă sau restricţionată din motive care privesc volumul sticlelor, determinarea volumului acestora sau metodele prin care au fost verificate.

Articolul 15. Obligaţiile persoanelor fizice şi juridice în domeniul metrologiei legale

(1) Persoanele fizice şi juridice ale căror mijloace de măsurare se utilizează în domeniile de interes public specificate la art.11 alin.(1), precum şi utilizatorii unor astfel de mijloace de măsurare sînt obligaţi să asigure legalitatea acestora prin efectuarea controlului metrologic legal.

(2) Persoanele fizice şi juridice care activează în domeniile de interes public specificate la art.11 alin.(1) sînt obligate să măsoare produsele şi serviciile oferite cu mijloace de măsurare adecvate, introduse pe piaţă şi/sau date în folosinţă în modul stabilit de prezenta lege.

(3) Persoanele fizice şi juridice care activează în domeniul metrologiei legale, în funcţie de activitatea desfăşurată conform art.16 şi 17, sînt obligate să deţină următoarele documente, după caz:

a) certificatul de aprobare de model;

[Lit.b) alin.(3) art.15 abrogată prin Legea nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017]

c) certificatul de desemnare;

d) buletinul de verificare metrologică.

(4) Producătorul sau reprezentantul autorizat al acestuia ori importatorul mijloacelor de măsurare supuse aprobării de model trebuie să aplice marcajul aprobării de model în condiţiile regulamentului general de metrologie legală aplicabil.

(5) Producătorul sau reprezentantul autorizat al acestuia, importatorul şi utilizatorul mijloacelor de măsurare sînt obligaţi să respecte exigenţele impuse prin certificatul de aprobare de model.

(6) Producătorul sau reprezentantul autorizat al acestuia asigură reparaţia mijloacelor de măsurare supuse controlului metrologic legal introduse de ei pe piaţă şi/sau date în folosinţă, inclusiv a mijloacelor de măsurare şi aparatelor de cîntărit cu funcţionare neautomată specificate în anexa nr.3 la Legea nr.235 din 1 decembrie 2011 privind activităţile de acreditare şi evaluare a conformităţii.

(7) Persoanele fizice sau juridice care repară, montează şi dau în folosinţă mijloacele de măsurare supuse controlului metrologic legal, înainte de a începe să desfăşoare aceste activităţi, sînt obligate să se înregistreze la Institutul Naţional de Metrologie, depunînd o notificare privind îndeplinirea cerinţelor stabilite la art.16 alin.(1) şi (2), care conţine inclusiv declaraţia pe propria răspundere.

(8) Persoanele juridice care efectuează preambalarea produselor, producerea şi/sau importul sticlelor utilizate ca recipiente de măsură, înainte de a începe să desfăşoare activitatea respectivă, sînt obligate să se înregistreze la Institutul Naţional de Metrologie, prezentînd informaţia cu privire la marca prin care să poată fi identificate şi depunînd o notificare privind îndeplinirea cerinţelor stabilite la art.16 alin.(3), care conţine inclusiv declaraţia pe propria răspundere.

(9) Persoana fizică sau juridică care depune notificare pentru unul sau cîteva genuri de activitate trebuie să fie înregistrată în Republica Moldova.

(10) Persoanele juridice desemnate pentru efectuarea controlului metrologic legal al mijloacelor de măsurare utilizate în domeniile de interes public specificate la art.11 alin.(1), prin verificare metrologică, trebuie să asigure transparenţa deciziilor luate în procesul verificării metrologice, prin crearea şi gestionarea sistemelor de evidenţă a buletinelor de verificare metrologică eliberate, compatibile cu sistemul de evidenţă gestionat de Institutul Naţional de Metrologie, şi să prezinte, lunar, autorităţii centrale de metrologie rapoartele referitoare la eliberarea buletinelor de verificare metrologică în modul stabilit de autoritatea centrală de metrologie.

[Art.15 modificat prin Legea nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017]

Articolul 16. Înregistrarea persoanelor fizice sau juridice care repară, pun în funcţiune şi montează mijloace de măsurare, precum şi a persoanelor juridice care efectuează preambalarea produselor, producerea şi/sau importul sticlelor utilizate ca recipiente de măsură

(1) În vederea desfăşurării activităţii de reparare a mijloacelor de măsurare supuse controlului metrologic legal, persoana fizică sau juridică trebuie să îndeplinească următoarele cerinţe:

a) să dispună de condiţii tehnico-organizatorice adecvate, şi anume de:

- încăperi care să corespundă cerinţelor de organizare a reparării mijloacelor de măsurare supuse controlului metrologic legal şi condiţiilor de păstrare a lor;

- utilaj tehnologic necesar, mijloace de măsurare şi documentaţie de reparare;

- personal calificat pentru executarea lucrărilor de reparare;

b) să deţină acordul cu producătorul sau cu reprezentantul autorizat al acestuia în vederea asigurării cu piese de schimb pe o perioadă egală cu cel puţin durata de exploatare a mijloacelor de măsurare declarată de producător;

c) să asigure şi să efectueze reparaţia mijloacelor de măsurare supuse controlului metrologic legal;

d) să asigure garanţia reparaţiei;

e) să asigure efectuarea verificării metrologice după reparare, în condiţiile prevăzute de documentele normative aplicabile;

f) să prezinte, la solicitarea laboratorului de metrologie în care urmează să se efectueze verificarea metrologică după reparare, fişa de reparaţii referitoare la conţinutul lucrărilor efectuate.

(2) În vederea desfăşurării activităţii de montare şi dare în folosinţă a mijloacelor de măsurare supuse controlului metrologic legal, persoana fizică sau juridică trebuie să îndeplinească următoarele cerinţe:

a) să dispună de utilaj tehnologic necesar, mijloace de măsurare şi documentaţie de montare şi dare în folosinţă;

b) să dispună de personal calificat pentru executarea lucrărilor de montare şi dare în folosinţă;

c) să asigure şi să execute montarea şi darea în folosinţă numai a mijloacelor de măsurare verificate metrologic, în condiţiile prevăzute de documentele normative aplicabile;

d) să asigure garanţia lucrărilor efectuate pentru fiecare mijloc de măsurare montat sau dat în folosinţă, în condiţiile prevăzute de documentele producătorului.

(3) În vederea desfăşurării activităţii de preambalare a produselor, de producere şi/sau import al sticlelor utilizate ca recipiente de măsură, persoana juridică trebuie să îndeplinească următoarele cerinţe:

a) să deţină un sistem de management documentat pertinent domeniului şi volumului de lucrări efectuate;

b) să preambaleze produsele, să producă şi/sau să importe sticlele utilizate ca recipiente de măsură conform documentelor normative aplicabile.

(3^1) Persoanele fizice sau juridice care îndeplinesc cerinţele prevăzute la alin.(1)–(3) au dreptul să iniţieze activitatea doar după depunerea notificării în modul stabilit de autoritatea centrală de metrologie.

(4) Notificarea se efectuează cu cel puţin 10 zile lucrătoare înainte de începerea activităţii în domeniul metrologiei legale, pe hîrtie sau în formă electronică. Persoana care efectuează notificarea este obligată să introducă toate datele în conformitate cu formularul de notificare aprobat de autoritatea centrală de metrologie.

(5) Notificarea se consideră efectuată la data confirmării acesteia de către Institutul Naţional de Metrologie. Confirmarea se efectuează de către Institutul Naţional de Metrologie, pe hîrtie sau în formă electronică, la momentul recepţionării formularului de notificare completat, fără examinarea prealabilă a conţinutului notificării. Notificarea unor date eronate sau incomplete atrage nulitatea întregii notificări şi, respectiv, ilegalitatea activităţii în domeniile stabilite de prezentul articol. Dacă notificarea se constată nulă, Institutul Naţional de Metrologie, în termen de 5 zile lucrătoare, informează în scris persoana fizică sau juridică care a efectuat notificarea.

(6) În decursul a 10 zile lucrătoare de la notificare, Institutul Naţional de Metrologie va înregistra persoana fizică sau juridică care a efectuat notificarea în Registrul persoanelor fizice şi juridice care repară, pun în funcţiune şi montează mijloace de măsurare, precum şi al persoanelor juridice care efectuează preambalarea produselor, producerea şi/sau importul sticlelor utilizate ca recipiente de măsură (în continuare – *Registru*) şi va comunica acesteia despre faptul înregistrării. Institutul Naţional de Metrologie este obligat, la solicitarea persoanei înregistrate, să-i acorde acesteia extras din Registru în formă scrisă, gratis, în cel mult 3 zile lucrătoare de la recepţionarea solicitării respective.

(7) Persoana înregistrată este obligată să informeze Institutul Naţional de Metrologie despre orice schimbare în informaţia cuprinsă în notificare nu mai tîrziu de 10 zile lucrătoare de la survenirea modificărilor corespunzătoare, în modul stabilit de autoritatea centrală de metrologie. În scopul înregistrării şi ţinerii Registrului, la solicitarea Institutului Naţional de Metrologie, persoana înregistrată este obligată să ofere documente şi informaţii necesare pentru confirmarea sau clarificarea informaţiei notificate.

(8) Suspendarea înregistrării sau radierea din Registru se efectuează de către Institutul Naţional de Metrologie, la decizia Agenţiei pentru Protecţia Consumatorilor şi Supravegherea Pieţei, cu excepţia cazului cînd suspendarea sau radierea este solicitată de persoana înregistrată. Institutul Naţional de Metrologie este obligat, în termen de 3 zile lucrătoare, să informeze în scris persoana fizică sau juridică înregistrată despre suspendare sau radiere. Suspendarea înregistrării sau radierea din Registru a agenţilor economici se aplică de Agenţia pentru Protecţia Consumatorilor şi Supravegherea Pieţei doar în cadrul controlului de stat, în calitate de măsură restrictivă, în modul şi limitele stabilite de Legea nr.131/2012 privind controlul de stat asupra activităţii de întreprinzător.

(9) Drept temei pentru suspendarea înregistrării servesc:

a) cererea persoanei fizice sau juridice înregistrate privind suspendarea înregistrării;

b) constatările Agenţiei pentru Protecţia Consumatorilor şi Supravegherea Pieţei referitoare la încălcarea cerinţelor prevăzute la alin.(1)–(3), precum şi depistarea de neconformităţi care afectează integral activitatea desfăşurată, inclusiv nerespectarea condiţiilor de mediu sau de desfăşurare a activităţii, întocmirea incorectă a documentelor de evidenţă pentru mijloacele de măsurare reparate, montate ori date în folosinţă, pentru preambalate sau sticlele utilizate ca recipiente de măsură, produse ori importate.

(10) Suspendarea înregistrării în Registru are drept urmare încetarea, pe perioada de suspendare, a executării activităţilor metrologice indicate în acesta. Perioada maximă de suspendare este de 30 de zile calendaristice.

(10^1) În perioada de suspendare, persoana înregistrată prezintă Agenţiei pentru Protecţia Consumatorilor şi Supravegherea Pieţei informaţii despre măsurile întreprinse în vederea eliminării neconformităţilor prevăzute la alin.(9) lit.b), iar în caz de dezacord, prezintă explicaţii, obiecţii şi dovezi care justifică poziţia sa.

(10^2) Explicaţiile, obiecţiile şi informaţiile prezentate de persoana înregistrată se examinează în mod obligatoriu şi se păstrează la Agenţia pentru Protecţia Consumatorilor şi Supravegherea Pieţei.

(11) Drept temei pentru radiere servesc:

a) cererea persoanei fizice sau juridice înregistrate, ca urmare a unor schimbări în competenţele acesteia;

b) încheierea activităţii persoanei fizice sau juridice înregistrate;

c) suspendarea de către persoana fizică sau juridică înregistrată a activităţii sale pentru o perioadă ce depăşeşte 30 de zile calendaristice, confirmată printr-un document oficial;

d) nesoluţionarea de către persoana fizică sau juridică înregistrată, în termenul stabilit, a neconformităţilor ce au dus la suspendarea activităţii desfăşurate;

e) încălcarea repetată a cerinţelor prevăzute la alin.(1)-(3), inclusiv depistarea de neconformităţi care afectează integral activitatea desfăşurată, nerespectarea condiţiilor de mediu sau de desfăşurare a activităţii, întocmirea incorectă a documentelor de evidenţă pentru mijloacele de măsurare reparate, montate ori date în folosinţă, pentru preambalate sau sticlele utilizate ca recipiente de măsură, produse sau importate;

f) decizia de radiere din Registrul de stat al persoanelor juridice şi din Registrul întreprinzătorilor individuali;

g) depistarea unor date neautentice introduse intenţionat în documentele prezentate la notificare.

(11^1) În cazul în care informaţiile specificate la alin.(101) nu sînt prezentate în termen de 30 de zile, Agenţia pentru Protecţia Consumatorilor şi Supravegherea Pieţei informează Institutul Naţional de Metrologie despre decizia sa privind necesitatea radierii persoanei fizice sau juridice din Registru.

(11^2) Neprezentarea în termenul stabilit sau refuzul de a oferi explicaţii, obiecţii şi/sau dovezi nu privează persoana fizică sau juridică de dreptul de a contesta în instanţa de judecată decizia Agenţiei pentru Protecţia Consumatorilor şi Supravegherea Pieţei privind radierea din Registru.

(12) Radierea din Registru are drept urmare încetarea executării activităţilor metrologice indicate în acesta. Continuarea activităţii metrologice după radiere sau în perioada suspendării înregistrării este interzisă.

(13) În cazul adoptării deciziei privind suspendarea sau radierea, informaţiile respective se introduc în Registru în termen de 3 zile lucrătoare.

(14) Setul de documente al entităţii radiate din Registru se păstrează în arhiva Institutului Naţional de Metrologie timp de 5 ani.

[Art.16 modificat prin Legea nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017]

Articolul 17. Desemnarea persoanelor juridice în domeniul metrologiei legale

(1) Persoanele juridice care efectuează verificări metrologice ale mijloacelor de măsurare supuse controlului metrologic legal prin verificare metrologică conform prevederilor prezentei legi sau care efectuează măsurări în domeniile de interes public conform art.12, cu excepţia autorităţilor abilitate prin lege cu dreptul efectuării acestor măsurări, înainte de a desfăşura aceste activităţi, sînt obligate să obţină desemnarea de la autoritatea centrală de metrologie conform documentelor normative aplicabile.

(1^1) În vederea obţinerii desemnării pentru activităţile specificate la alin.(1), solicitantul trebuie să îndeplinească următoarele cerinţe:

a) să respecte principiile imparţialităţii şi independenţei în activităţile sale;

b) să asigure confidenţialitatea informaţiilor obţinute sau create în timpul desfăşurării activităţilor specificate la alin.(1);

c) să posede statut de persoană juridică cu sediul în Republica Moldova;

d) să demonstreze implementarea şi menţinerea unui sistem de management documentat care corespunde domeniului de desemnare;

e) să dispună de suficient personal cu competenţa, studiile tehnice, instruirile, cunoştinţele, abilităţile şi experienţa necesare pentru desfăşurarea activităţilor specificate la alin.(1), dar nu mai puţin de două persoane;

f) să deţină cu drept de proprietate, de folosinţă sau de posesie etaloane, instalaţii şi mijloace de măsurare adecvate domeniului de desemnare;

g) să dispună de încăperi de lucru pentru efectuarea activităţilor specificate la alin.(1);

h) să deţină certificat de acreditare eliberat de Centrul Naţional de Acreditare;

i) să dispună de documente normative actualizate care acoperă domeniul de desemnare;

j) să deţină poliţa de asigurare de răspundere civilă, suma asigurată fiind proporţională cu nivelul şi natura responsabilităţilor care pot apărea din serviciile prestate de solicitant.

(2) În scopul desemnării pentru efectuarea activităţilor de verificare metrologică a mijloacelor de măsurare sau pentru efectuarea de măsurări în domenii de interes public, solicitantul depune la autoritatea centrală de metrologie o cerere la care anexează:

a) fişa tehnică a entităţii ce solicită efectuarea activităţii de metrologie legală;

[Lit.b) alin.(2) art.17 abrogată prin Legea nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017]

c) copia de pe certificatul de acreditare cu anexa la acesta, eliberat pentru sarcinile specifice.

(3) Desemnarea se acordă în baza evaluării realizate de către Centrul Naţional de Acreditare în condiţiile Legii nr.235 din 1 decembrie 2011 privind activităţile de acreditare şi evaluare a conformităţii, confirmate prin certificatul de acreditare şi anexa la acest certificat. Decizia privind desemnarea se ia în termen de pînă la 30 de zile calendaristice de la depunerea cererii şi a documentelor menţionate la alin.(2). Certificatul de desemnare se acordă pe termenul de valabilitate a certificatului de acreditare.

(3^1) Deţinerea desemnării oferă persoanei juridice desemnate dreptul de emitere a buletinelor de verificare metrologică şi de aplicare a marcajelor metrologice în limita domeniului de desemnare. În cazul suspendării sau retragerii certificatului de desemnare, titularul acestuia trebuie să se asigure că formularele buletinelor de verificare metrologică şi mărcile respective nu vor fi utilizate în domeniile pentru care a fost suspendat sau retras certificatul de desemnare. Modul de eliberare, anulare a formularelor buletinelor de verificare metrologică sau de obliterare a mărcilor respective se aprobă de către autoritatea centrală de metrologie.

(4) Persoana juridică desemnată poate să solicite extinderea domeniului de desemnare, înaintînd autorităţii centrale de metrologie o cerere însoţită de următoarele documente:

a) domeniul suplimentar de desemnare;

b) suplimentul la fişa tehnică;

c) anexa la certificatul de acreditare, cu domeniul de acreditare extins.

(5) Suspendarea şi reluarea valabilităţii certificatului de desemnare sau retragerea certificatului de desemnare se efectuează de către autoritatea centrală de metrologie în conformitate cu prevederile Legii nr.235-XVI din 20 iulie 2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activităţii de întreprinzător, prin emiterea ordinului respectiv în baza hotărîrii instanţei de judecată, cu excepţia cazului cînd suspendarea sau retragerea certificatului de desemnare este solicitată de titularul acestuia, sau în baza deciziei Centrului Naţional de Acreditare.

(6) Suspendarea certificatului de desemnare are drept urmare încetarea executării activităţilor metrologice indicate în certificatul de desemnare pe perioada de suspendare.

(7) Drept temei pentru suspendarea certificatului de desemnare servesc:

a) cererea titularului certificatului de desemnare privind suspendarea acestuia;

b) suspendarea certificatului de acreditare;

c) nerespectarea prevederilor art.15 alin.(10).

(8) Drept temei pentru retragerea certificatului de desemnare servesc:

a) cererea titularului certificatului de desemnare privind retragerea acestuia;

b) încheierea activităţii titularului certificatului de desemnare;

c) suspendarea de către titularul certificatului de desemnare a activităţii sale pentru o perioadă ce depăşeşte 30 de zile calendaristice, confirmată printr-un document oficial;

d) nesoluţionarea de către titularul certificatului de desemnare, în termen de 30 de zile calendaristice, a neconformităţilor ce au dus la suspendarea desemnării;

[Lit.e) alin.(8) art.17 abrogată prin Legea nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017]

f) retragerea certificatului de acreditare;

g) decizia de radiere a titularului certificatului de desemnare din Registrul de stat al persoanelor juridice şi din Registrul întreprinzătorilor individuali;

h) depistarea unor date neautentice introduse intenţionat în documentele prezentate autorităţii emitente şi a unor neconformităţi care afectează integral activitatea desfăşurată, inclusiv nerespectarea prevederilor sistemului de management documentat, nerespectarea condiţiilor de mediu, întocmirea incorectă a documentelor de evidenţă pentru mijloacele de măsurare verificate metrologic sau pentru măsurările efectuate în domenii de interes public;

i) constatarea transmiterii intenţionate a certificatului de desemnare sau a copiei de pe el către o altă persoană pentru a desfăşura genul de activitate respectiv.

(9) În cazul în care documentele specificate la art.15 alin.(3) lit.b) şi c) nu au fost emise în termenele stabilite la art.16 alin.(5) şi (20) şi la alin.(3) din prezentul articol, se aplică principiul aprobării tacite conform Legii nr.235-XVI din 20 iulie 2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activităţii de întreprinzător.

[Art.17 modificat prin Legea nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017]

Capitolul IV
COLABORAREA INTERNAŢIONALĂ ÎN DOMENIUL METROLOGIEI

Articolul 18. Rolul autorităţii centrale de metrologie în relaţiile internaţionale

Autoritatea centrală de metrologie reprezintă Republica Moldova în organizaţiile internaţionale şi regionale de metrologie, colaborează pe bază de acorduri cu autorităţile de metrologie din alte state, avînd dreptul de a delega aceste funcţii Institutului Naţional de Metrologie.

Articolul 19. Recunoaşterea aprobărilor de model, verificărilor metrologice ale mijloacelor de măsurare şi etalonărilor

(1) În conformitate cu acordurile încheiate pot fi recunoscute:

a) rezultatele încercărilor în scopul aprobării de model pentru mijloacele de măsurare, certificatele aferente eliberate;

b) rezultatele verificărilor metrologice ale mijloacelor de măsurare efectuate în alte state.

(2) Aprobarea de model şi verificarea metrologică pentru mijloacele de măsurare fabricate şi comercializate în mod legal într-un stat cu care Republica Moldova a încheiat un acord de recunoaştere nu necesită a fi repetate dacă mijloacele de măsurare deţin aprobarea de model şi verificările metrologice din statul respectiv şi cerinţele în baza cărora acestea au fost acordate sînt conforme cu cerinţele tehnice prevăzute în documentul normativ aplicabil.

(3) Importatorul sau reprezentantul autorizat al producătorului va informa Institutul Naţional de Metrologie cu privire la introducerea pe piaţă şi/sau darea în folosinţă în Republica Moldova a mijloacelor de măsurare sau a dispozitivelor auxiliare fabricate într-un stat cu care Republica

Moldova a încheiat un acord de recunoaştere. Odată cu depunerea declaraţiei conform cerinţelor prevăzute în regulamentul general de metrologie legală aplicabil, importatorul va prezenta Institutului Naţional de Metrologie o copie de pe certificatul de aprobare de model şi rezultatele încercărilor care au stat la baza acordării aprobării de model, precum şi informaţii privind autoritatea care a efectuat verificarea iniţială, responsabilă de aplicarea marcajelor corespunzătoare.

(4) Agenţii economici care deţin în activitatea lor mijloace de măsurare în domeniile de interes public specificate la art.11 alin.(1) şi care au solicitat efectuarea verificării metrologice periodice într-un stat cu care Republica Moldova a încheiat un acord de recunoaştere vor informa Institutul Naţional de Metrologie cu privire la verificările efectuate odată cu depunerea declaraţiei conform cerinţelor prevăzute în regulamentul general de metrologie legală aplicabil.

(5) Verificarea iniţială efectuată într-un stat cu care Republica Moldova a încheiat un acord de recunoaştere este valabilă, din momentul acordării ei, pînă la finele anului următor celui în care a fost aplicat marcajul de verificare iniţială. Verificările metrologice periodice efectuate într-un stat cu care Republica Moldova a încheiat un acord de recunoaştere sînt valabile, din momentul acordării, pe perioada de timp stabilită în Lista oficială.

(6) Recunoaşterea etalonărilor se efectuează în baza acordurilor de recunoaştere mutuală a etaloanelor naţionale şi certificatelor de etalonare emise de institutele naţionale de metrologie.

(7) Recunoaşterea verificării iniţiale CE nu se aplică mijloacelor de măsurare specificate în anexa nr.3 la Legea nr.235 din 1 decembrie 2011 privind activităţile de acreditare şi evaluare a conformităţii, care se introduc liber pe piaţă şi/sau se dau în folosinţă conform semnelor şi marcajelor aplicate.

(8) Prezenţa, pe un mijloc de măsurare, a marcajului de verificare iniţială CE corespunzător demonstrează că acesta a fost supus unor controale adecvate şi, în consecinţă, atunci cînd mijlocul de măsurare este importat sau dat în folosinţă în Republica Moldova, nu mai este necesar să se repete controalele care au fost deja efectuate. Verificarea iniţială CE este valabilă, din momentul acordării ei, pînă la finele anului următor celui în care a fost aplicat marcajul de verificare iniţială CE.

(9) Agenţia pentru Protecţia Consumatorilor şi Supravegherea Pieţei, în modul şi în limitele prevăzute de lege, iniţiază acţiuni de rechemare sau de retragere, după caz, a mijloacelor de măsurare care deţin verificarea iniţială CE, aprobarea de model şi verificarea metrologică obţinute într-un stat membru al Uniunii Europene sau într-un stat cu care Republica Moldova a încheiat un acord de recunoaştere, cu prezentarea informaţiilor autorităţii centrale de metrologie, în următoarele cazuri:

a) mijloacele de măsurare nu sînt conforme cu modelul aprobat sau cu prevederile documentelor normative aplicabile;

b) cerinţele metrologice specificate în descrierea de model, care este anexată la certificatul de aprobare de model, nu sînt respectate;

c) mijloacele de măsurare prezintă, la utilizare, un defect de ordin general care le face improprii scopului pentru care au fost realizate.

(10) În cazurile specificate la alin.(9), Agenţia pentru Protecţia Consumatorilor şi Supravegherea Pieţei, în modul şi în limitele prevăzute de lege, ia măsuri pentru interzicerea introducerii pe piaţă şi dării în folosinţă a mijloacelor de măsurare în cauză.

(11) Autoritatea centrală de metrologie informează de îndată Comisia Europeană şi statele cu care Republica Moldova a încheiat un acord de recunoaştere cu privire la acţiunile şi măsurile prevăzute la alin.(9) şi (10), precizînd motivele deciziei sale.

[Art.19 modificat prin Legea nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017]

Capitolul V
TRANSPARENŢA INFORMAŢIEI METROLOGICE

Articolul 20. Accesul la orice rezultat de măsurare de interes public

(1) Cetăţenii şi alte părţi interesate pot avea acces gratuit la orice rezultat al măsurărilor în domeniile de interes public atîta timp cît comunicarea acestei informaţii nu aduce prejudiciu vreunei persoane fizice sau juridice.

(2) Responsabilii de publicarea sau transmiterea către public a rezultatelor măsurărilor pot fi solicitaţi să justifice pertinenţa şi siguranţa acestor rezultate.

(3) Autoritatea centrală de metrologie este desemnată, prin prezenta lege, drept sursă independentă şi imparţială de consultanţă referitor la veridicitatea, legalitatea şi credibilitatea informaţiei metrologice. Suportul informaţional şi expertiza necesare pentru consultanţă sînt acordate de către entităţile infrastructurii sistemului naţional de metrologie, specificate la art.4.

Articolul 21. Informaţia privind documentele şi registrele sistemului naţional de metrologie

Persoanele interesate au acces gratuit la Registrul de stat al etaloanelor unităţilor de măsură, la Registrul entităţilor desemnate în sistemul naţional de metrologie, la Registrul de stat al mijloacelor de măsurare, la Registrul persoanelor fizice şi juridice care repară, pun în funcţiune şi montează mijloace de măsurare, precum şi al persoanelor juridice care efectuează preambalarea produselor, producerea şi/sau importul sticlelor utilizate ca recipiente de măsură, la regulamentele generale de metrologie legală, la normele de metrologie legală, la procedurile de măsurare legale.

[Art.21 modificat prin Legea nr.185 din 21.09.2017, în vigoare 27.10.2017]

Capitolul VI
FINANŢAREA ACTIVITĂŢILOR DE METROLOGIE

Articolul 22. Sursele de finanţare

Sursele de finanţare a activităţilor de metrologie sînt:

a) mijloacele financiare de la bugetul de stat;

b) veniturile colectate ale Institutului Naţional de Metrologie, alcătuite din:

- taxele percepute pentru diseminarea unităţilor de măsură legale de la etaloanele naţionale la etaloanele de nivel ierarhic inferior, conform art.5 alin.(4) pct.1) lit.b);
- taxele percepute pentru aprobări de model, verificări metrologice ale mijloacelor de măsurare, expertize metrologice, conform art.5 alin.(4) pct.2) lit.a);
- chiria sau darea în locaţiune a spaţiilor/încăperilor;
- donaţii, sponsorizări şi alte mijloace băneşti legale;

c) resursele proiectelor finanţate din surse externe.

Articolul 23. Destinaţia mijloacelor financiare

Mijloacele financiare de la bugetul de stat, precum şi veniturile colectate ale Institutului Naţional de Metrologie se utilizează pentru:

a) elaborarea, cercetarea, dezvoltarea, perfecţionarea, menţinerea şi conservarea etaloanelor naţionale;

b) participarea cu etaloanele naţionale la intercomparări regionale şi/sau internaţionale;

c) întreţinerea Institutului Naţional de Metrologie;

d) reprezentarea Republicii Moldova, în calitate de membru, în cadrul organizaţiilor de metrologie europene, internaţionale şi interstatale, inclusiv achitarea cotizaţiilor de membru;

e) cercetări în domeniul metrologiei;

f) elaborarea documentelor normative;

g) colaborarea cu institutele de metrologie ale altor state;

h) formarea şi gestionarea fondului naţional de documente normative în domeniul metrologiei legale;

i) implementarea şi menţinerea în cadrul Institutului Naţional de Metrologie a sistemelor de management conforme cu standardele europene şi internaţionale;

j) consolidarea capacităţilor instituţionale ale Institutului Naţional de Metrologie, inclusiv prin instruirea personalului acestuia.

Articolul 24. Bugetul Institutului Naţional de Metrologie

(1) Bugetul de venituri şi cheltuieli al Institutului Naţional de Metrologie se aprobă anual de către organul central de specialitate al administraţiei publice responsabil de infrastructura calităţii, cu respectarea prevederilor prezentei legi.

(2) Institutul Naţional de Metrologie prezintă organului central de specialitate al administraţiei publice responsabil de infrastructura calităţii rapoarte privind executarea bugetului de venituri şi cheltuieli, în modul stabilit de legislaţie.

(3) Veniturile provenite din acordarea serviciilor prevăzute la art.5 alin.(4) pct.2) lit.a) şi i) de către Institutul Naţional de Metrologie se constituie şi se utilizează în conformitate cu regulamentul de constituire şi utilizare a veniturilor colectate.

(4) Mijloacele financiare de la bugetul de stat destinate Institutului Naţional de Metrologie sînt gestionate prin sistemul trezorerial în modul stabilit de legislaţie.

(5) Mărimea taxelor la serviciile prestate contra plată de către Institutul Naţional de Metrologie se stabileşte conform metodologiei prezentate în anexă.

Capitolul VII
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 25.

(1) Prezenta lege transpune prevederile documentului Organizaţiei Internaţionale de Metrologie Legală OIML D1:2012 „Consideraţii pentru o lege privind metrologia” şi ale Directivei 2009/34/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 23 aprilie 2009 privind dispoziţiile comune pentru mijloacele de măsurare şi metodele de control metrologic (text cu relevanţă pentru SEE), publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 106 din 28 aprilie 2009, fiind parţial compatibilă cu acestea.

(2) Prezenta lege este parţial compatibilă cu prevederile art.2 şi 30 din Regulamentul (CE) nr.765/2008 al Parlamentului European şi al Consiliului din 9 iulie 2008 de stabilire a cerinţelor de acreditare şi de supraveghere a pieţei în ceea ce priveşte comercializarea produselor şi de abrogare a Regulamentului (CEE) nr.339/93 (text cu relevanţă pentru SEE), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 218 din 13 august 2008, cu prevederile art.4 din Directiva 2014/32/ UE a Parlamentului European şi a Consiliului din 26 februarie 2014 privind armonizarea legislaţiei statelor membre referitoare la punerea la dispoziţie pe piaţă a mijloacelor de măsurare (text cu relevanţă pentru SEE), publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 96 din 29 martie 2014, cu prevederile anexei la Directiva 80/181/CEE a Consiliului din 20 decembrie 1979 privind apropierea legislaţiilor statelor membre referitoare la unităţile de măsură şi de abrogare a Directivei 71/354/CEE, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităţilor Europene L 39 din 15 februarie 1980, cu prevederile art.2, 3, 4, 5 şi ale anexei I din Directiva 76/211/CEE a Consiliului din 20 ianuarie 1976 privind apropierea legislaţiilor statelor membre referitoare la preambalarea, în funcţie de

masă sau volum, a anumitor produse preambalate, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităţilor Europene L 46 din 21 februarie 1976, precum şi cu prevederile art.1, 2, 3 şi ale anexei I din Directiva 75/107/CEE a Consiliului din 19 decembrie 1974 privind apropierea legislaţiilor statelor membre referitoare la sticlele utilizate ca recipiente de măsurare, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităţilor Europene L 42 din 15 februarie 1975.

Articolul 26.

(1) Prezenta lege intră în vigoare la expirarea a 6 luni de la data publicării.

(2) Guvernul, în termen de 12 luni de la data publicării prezentei legi:

a) va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislaţiei în vigoare în concordanţă cu prezenta lege;

b) va aduce actele sale normative în concordanţă cu prezenta lege;

c) va aproba actele normative necesare pentru executarea prezentei legi.

(3) La data intrării în vigoare a prezentei legi, Legea metrologiei nr.647-XIII din 17 noiembrie 1995 (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediţie specială din 15 aprilie 2008), cu modificările şi completările ulterioare, se abrogă.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI Andrian CANDU

Nr.19. Chişinău, 4 martie 2016.

Anexă

METODOLOGIE
de calcul al tarifelor la serviciile metrologice prestate de Institutul Naţional de Metrologie

1. Metodologia are drept scop stabilirea modului de determinare, aprobare şi actualizare a tarifelor pentru serviciile prestate contra plată de către Institutul Naţional de Metrologie persoanelor fizice şi juridice.

2. Metodologia se bazează pe principiul accesului la servicii în condiţii echitabile, rezonabile şi nediscriminatorii, precum şi pe cel al recuperării cheltuielilor suportate.

3. Cuantumurile tarifelor **(T)** se calculează aplicînd formula:

$$T = N_t \times C_{1\ oră},$$

unde:

N_t – norma de timp a serviciului prestat, exprimat în ore;

$C_{1\ oră}$ – costul unei unităţi de timp (în particular, costul unui om/oră) la prestarea serviciului.

4. Costul unei unităţi de timp se determină ca raportul dintre suma cheltuielilor directe şi indirecte şi cuantumul orelor lucrate anual:

$$C_{1\ oră} = (CH_{dir} + CH_{ind}) / Q,$$

unde:

CH_{dir} – cheltuieli directe;

CH_{ind} – cheltuieli indirecte;

Q – cuantumul orelor lucrate anual de lucrătorii instituţiei.

5. În funcţie de specificul fiecărui serviciu şi de norma de timp necesară pentru efectuarea lui, cheltuielile directe (**CH_{dir}**) se determină conform formulei:

$$CH_{dir} = CS_{sal} + CS_{mat} + CS_{ind},$$

unde:

CS_{sal} – consumuri privind retribuirea muncii;

CS_{mat} – consumuri de materiale;

CS_{ind} – consumuri indirecte de producţie.

6. La consumurile privind retribuirea muncii **(CS_{sal})** se atribuie:

a) consumurile privind retribuirea muncii personalului încadrat nemijlocit în prestarea serviciului, inclusiv salariul tarifar şi cel suplimentar (adaosurile şi sporurile la salariul de bază), precum şi alte plăţi de stimulare şi compensare calculate în conformitate cu Legea salarizării nr.847-XV din 14 februarie 2002 şi Hotărîrea Guvernului nr.743 din 11 iunie 2002 cu privire la salarizarea angajaţilor din unităţile cu autonomie financiară;

b) contribuţiile de asigurări sociale de stat obligatorii şi primele de asigurare obligatorie de asistenţă medicală aferente consumurilor privind retribuirea muncii personalului încadrat nemijlocit în prestarea serviciului.

$$CS_{sal} = C_{muncă} + S_{as} + S_{am},$$

unde:

$C_{muncă}$ – costul cheltuielilor legate de retribuirea muncii personalului încadrat nemijlocit în prestarea serviciului corespunzător;

S_{as} – suma contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii achitate de angajator, determinată prin aplicarea tarifului aprobat la cheltuielile de muncă **($C_{muncă}$)**;

S_{am} – suma primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală achitate de angajator, determinată prin aplicarea tarifului aprobat la cheltuielile de muncă **($C_{muncă}$)**.

7. La consumurile de materiale **(CS_{mat})** se atribuie valoarea materialelor utilizate nemijlocit în procesul de prestare a serviciului, inclusiv a:

a) materialelor auxiliare;

b) carburanţilor şi lubrifianţilor;

c) altor materiale.

8. Consumurile indirecte de producţie **(CS_{ind})** cuprind:

a) cheltuielile de întreţinere a mijloacelor fixe utilizate în procesul de prestare a serviciului (cheltuielile pentru asistenţă tehnică de întreţinere, pentru efectuarea reparaţiilor curente, medii şi capitale);

b) cheltuielile de întreţinere şi deservire a mijloacelor tehnice de comunicaţii, de semnalizare;

c) amortizarea activelor nemateriale utilizate în procesul de prestare a serviciului;

d) uzura obiectelor de mică valoare şi scurtă durată;

e) cheltuielile de asigurare a condiţiilor de muncă normale şi a tehnicii securităţii ce ţin de particularităţile prestării serviciului;

f) cheltuielile de asigurare a pazei;

g) cheltuielile pentru serviciile prestate de terţe persoane, contractate direct de către Institutul Naţional de Metrologie în procesul acordării serviciului;

h) alte cheltuieli care se atribuie la consumurile indirecte de prestare a serviciului în conformitate cu Indicaţiile metodice privind contabilitatea costurilor de producţie şi calculaţia costului produselor şi serviciilor.

9. Cheltuielile indirecte **(CH_{ind})** privind prestarea serviciului includ cheltuielile comerciale, cheltuielile generale şi administrative, precum şi alte cheltuieli operaţionale. Cheltuielile indirecte **(CH_{ind})** se determină conform următoarei formule:

$$CH_{ind} = I_{ind} \times CH_{dir},$$

unde:

I_{ind} – indicele cheltuielilor indirecte.

10. Indicele cheltuielilor indirecte **(I_{ind})** se determină în două etape:

a) se determină cheltuielile indirecte anuale totale ale Institutului Naţional de Metrologie atribuite serviciilor **(CH_{ind})** prin formula:

$$CH_{ind} = (CH_{tot} - CH_{inv} - \sum C_{dir}) \times 0{,}1,$$

unde:

CH_{tot} – cheltuielile anuale totale ale Institutului Naţional de Metrologie;

CH_{inv} – cheltuielile pentru investiţiile capitale (procurarea mijloacelor fixe etc.);

0,1 – ponderea cheltuielilor indirecte anuale totale atribuite serviciilor în volumul cheltuielilor indirecte anuale totale ale Institutului Naţional de Metrologie;

b) se calculează indicele cheltuielilor indirecte **(I_{ind})** prin formula:

$$I_{ind} = CH_{ind} / \sum C_{dir}.$$

11. Cheltuielile comerciale cuprind următoarele cheltuieli legate de comercializarea serviciului:

a) cheltuielile de ambalare şi expediere a produselor (documente normative în domeniul metrologiei, revista „Metrologie” şi alte publicaţii în domeniul metrologiei);

b) serviciile de marketing aferente încheierii sau rezilierii contractelor (acordurilor);

c) cheltuielile ce ţin de reclamă, de participarea la expoziţii.

12. În cheltuielile generale şi administrative se includ:

a) cheltuielile pentru retribuirea muncii personalului administrativ, de conducere, auxiliar şi gospodăresc, inclusiv salariul tarifar şi cel suplimentar (adaosurile şi sporurile la salariul de bază) şi alte plăţi de stimulare şi compensare calculate în conformitate cu Legea salarizării nr.847-XV din 14 februarie 2002 şi Hotărîrea Guvernului nr.743 din 11 iunie 2002 cu privire la salarizarea angajaţilor din unităţile cu autonomie financiară; contribuţiile de asigurări sociale de stat obligatorii şi primele de asigurare obligatorie de asistenţă medicală aferente acestor cheltuieli;

b) uzura mijloacelor fixe cu destinaţie administrativă, amortizarea activelor nemateriale, inclusiv a softurilor specializate în domeniul metrologiei, valoarea, uzura şi reparaţia obiectelor de mică valoare şi scurtă durată în limita stabilită;

c) cheltuielile pentru procurarea rechizitelor de birou, formularelor de evidenţă, de dări de seamă, cu destinaţie generală şi administrativă;

d) cheltuielile pentru serviciile comunale (apă şi canalizare, energie electrică, salubrizare etc.);

e) cheltuielile de transport cu destinaţie generală şi administrativă;

f) cheltuielile poştale şi de telecomunicaţii, inclusiv pentru poşta electronică;

g) cheltuielile tipografice;

h) cheltuielile aferente întreţinerii şi deservirii centrului informaţional, mijloacelor de semnalizare şi altor mijloace tehnice de comandă;

i) cheltuielile privind paza oficiului şi a obiectelor administrativ-gospodăreşti, asigurarea protecţiei acestora împotriva incendiilor;

j) cheltuielile de reprezentare (de protocol);

k) cheltuielile pentru pregătirea şi perfecţionarea personalului;

l) plata pentru serviciile cu caracter general şi administrativ prestate Institutului Naţional de Metrologie, conform contractelor încheiate cu băncile comerciale, organizaţiile consultative, juridice, informaţionale, precum şi cu traducătorii;

m) cheltuielile pentru cercetările ştiinţifice;

n) cheltuielile de judecată;

o) impozitele şi taxele, conform legislaţiei în vigoare;

p) cheltuielile pentru procurarea literaturii speciale şi a standardelor, pentru abonarea la ediţii speciale (ziare, reviste etc.) necesare în activitatea Institutului Naţional de Metrologie, inclusiv cheltuielile pentru formarea, gestionarea şi actualizarea fondului naţional de documente normative în domeniul metrologiei legale;

q) cheltuielile pentru acţiunile de ocrotire a sănătăţii, pentru organizarea timpului liber şi odihnei salariaţilor, conform legislaţiei;

r) cheltuielile necesare pentru asigurarea condiţiilor normale de lucru şi a tehnicii de securitate ce ţin de procesul de prestare a serviciului, prevăzute de legislaţia în vigoare;

s) cheltuielile legate de deplasări;

t) asigurarea obligatorie a activelor în conformitate cu legislaţia în vigoare;

u) alte cheltuieli care se atribuie la cheltuielile generale şi administrative, în conformitate cu Indicaţiile metodice privind contabilitatea costurilor de producţie şi calculaţia costului produselor şi serviciilor.

13. În alte cheltuieli operaţionale se includ cheltuielile de modificare a metodelor de evaluare a activelor curente aferente acestor evaluări, cheltuielile privind dobînzile la creditele şi împrumuturile contractate de Institutul Naţional de Metrologie pentru desfăşurarea activităţilor de bază şi alte cheltuieli suportate în procesul activităţii operaţionale aferente serviciilor, în conformitate cu Indicaţiile metodice privind contabilitatea costurilor de producţie şi calculaţia costului produselor şi serviciilor.

14. Conform statutului instituţiei publice, Institutul Naţional de Metrologie este o instituţie nonprofit, iar veniturile obţinute din serviciile prestate vor fi redirecţionate pentru:

a) instruirea personalului;

b) dotarea cu utilaj pentru efectuarea încercărilor metrologice în scopul aprobării de model a mijloacelor de măsurare, al verificării metrologice şi expertizei metrologice a mijloacelor de măsurare;

c) întreţinerea şi mentenanţa laboratoarelor metrologice din cadrul Institutului Naţional de Metrologie;

d) mentenanţa bazei tehnico-materiale a Institutului Naţional de Metrologie;

e) editarea şi difuzarea revistei „Metrologie” şi a altor publicaţii de specialitate;

f) măsurile de caritate şi acţiunile pentru promovarea imaginii Institutului Naţional de Metrologie;

g) organizarea instruirii specialiştilor metrologi din ţară;

h) organizarea şi desfăşurarea întrunirilor în cadrul organizaţiilor regionale şi internaţionale în domeniul metrologiei.

Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”

Aprobat prin
Decizia Senatului nr.11/14 din 20 decembrie 2024

Raport privind funcționarea SMC în anul 2024

AUDITUL INTERN SI EXTERN

CUPRINS

I. Introducere

II. Structuri responsabile de implementarea SMC

III. Universitatea în cifre

IV. Realizările Universităţii în anul 2024

V. Actualizări manageriale

VI. Echipa de audit intern al SMC

VII. Planificarea Auditului SMC

VIII. Realizarea auditului intern al SMC

IX. Constatările auditului intern al SMC

X. Monitorizarea creşterii calităţii şi îmbunătăţirea continuă

XI. Propuneri de îmbunătăţire

XII. Rezultatele auditului extern

XIII. Concluzii

XIV. ANEXE

I. INTRODUCERE

Sistemul de Management al Calităţii (SMC) ajută la atingerea obiectivului de bază a instituţiilor de învăţământ superior care au o responsabilitate socială în a oferi educaţie de calitate şi în a contribui la dezvoltarea comunităţilor şi a societăţii în ansamblu.

Un SMC în instituţiile de învăţământ superior este esenţial pentru a asigura calitatea şi excelenţa în procesele educaţionale şi de cercetare.

SMC-ul ajută instituţiile să se asigure că respectă toate reglementările legale şi etice în ceea ce priveşte educaţia şi cercetarea, evitând astfel situaţiile neconforme.

Implementarea şi certificarea SMC în cadrul Universităţii a oferit o mai mare încredere tuturor părţilor interesate, privind capabilitatea de a furniza în mod consecvent servicii care satisfac cerinţele beneficiarului/clientului, cerinţele legale şi reglementările aplicabile. Respectarea şi îndeplinirea acestor cerinţe contribuie la îmbunătăţirea continuă a calităţii proceselor din universitate.

II. STRUCTURI RESPONSABILE DE IMPLEMENTAREA SMC

La nivel universitar atât SMC, cât şi calitatea academică este coordonată şi realizată de structurile administrative: Senat, Consiliul de administraţie, Consiliul pentru dezvoltare strategică instituţională, Consiliul de Management al Calităţii care urmăreşte implementarea strategiilor şi politicilor de asigurare a calităţii, în acord cu viziunea, misiunea şi politica Universităţii.

La nivel de facultate, SMC este coordonat de decan şi responsabilul de SMC. Asigurarea calităţii academice este realizată de structurile precum: Consiliul Facultăţii, Comisia de asigurare a calităţii şi evaluare curriculară toate activând în baza Regulamentelor proprii aprobate la Senat.

La nivelul catedrelor/departamentelor, responsabilitatea pentru asigurarea calităţii în organizarea tuturor proceselor de învăţământ şi cercetare o are şeful catedrei şi responsabilul de management al calităţii. La acest nivel se asigură nemijlocit calitatea procesului de formare profesională iniţială şi continuă a specialiştilor în medicină, fiind responsabilă şi de eficienţa lui.

Consiliul de Management al Calităţii şi Comisia de asigurare a calităţii şi evaluare curriculară activează în baza planurilor anuale de activitate. Fiecare structură raportează periodic asupra activităţilor desfăşurate şi asupra măsurilor corective aplicate.

Studenţii şi rezidenţii participă nemijlocit în procesul de asigurare a calităţii fiind membri ai Senatului, Consiliului de Management al Calităţii, Consiliilor facultăţilor, unde se discută şi aprobă programele analitice, materialele pentru evaluările curente şi finale, rezultatele sesiunilor, etc.

III. UNIVERSITATEA ÎN CIFRE

În prezent, procesul de studii şi cel de cercetare este ORGANIZAT în cadrul a:

- 1 Institut Naţional de Cercetare în Medicină şi Sănătate
- 5 facultăţi;
- 10 departamente cu 13 discipline;
- 55 de catedre;
- 9 centre;
- 24 de laboratoare ştiinţifice
- subdiviziuni administrative şi de suport

Unde îşi desfăşoară activitatea:

- **1 609** de ANGAJAŢI, *Inclusiv:*
- **814** de angajaţi, ceia ce constituie 51%, este personalul didactic şi 52 angajaţi, ceia ce constituie 3%, este personalul ştiinţific:
- **14** academicieni
- **157** doctori habilitaţi în ştiinţe
- **514** doctori în ştiinţe).

În anul de raportare aici îşi desfăşoară studiile circa **13 892 de** BENEFICIARI, din care:

- **6 476** studenţii (4 481 studenţi autohtoni, 1 995 studenţi internaţionali),
- **1 339** medici - rezidenţi,
- **350** studenţi-doctoranzi,
- **5 727** medici - cursanţi.

Elementele CALITATII

- Calitatea predării – **93%**
- Calitatea reuşitei academice – **93%**
- Rata de absolvire – **99%**

SATISFACŢIA ANGAJAŢILOR:

- Subdiviziuni didactice – **90%**
- Facultăţi – **93%**
- Subdiviziuni ştiinţifice – **93%**
- Subdiviziuni administrative – **90%**
- Subdiviziuni de suport – **92%**

SATISFACŢIA BENEFICIARILOR

- Subdiviziuni didactice – **96%**
- Facultăţi – **97%**
- Subdiviziuni ştiinţifice – **98%**
- Subdiviziuni administrative – **90%**
- Subdiviziuni de suport – **96%**

IV. REALIZARILE UNIVERSITATII 2024

Cei mai buni dintre cei mai buni tineri din RM au decis să-şi construiască o carieră de succes la USMF „Nicolae Testemiţanu”. În acest an, **14 dintre cei 57 de absolvenţi de licee care au obţinut „10” pe linie la examenele de bacalaureat au ales să studieze la universitatea noastră**.

Cercetătorii şi inventatorii Universităţii au obţinut **12 medalii de aur, 9 medalii de argint şi 4 medalii de bronz la Expoziţia Internaţională de Inovaţie şi Transfer Tehnologic „Excellent Idea-2024”**. De asemenea, universitatea noastră a fost apreciată cu o medalie de aur din partea Universităţii „Titu Maiorescu” din Bucureşti, România pentru contribuţii remarcabile în domeniul cercetării şi inovării.

A fost inaugurat un **laborator de patologie digitală, dotat cu echipamente moderne de diagnostic şi analiză a imaginilor**. Donaţia include un sistem de diagnosticare şi analiză a imaginilor pentru 100 de utilizatori, 15 unităţi de diagnosticare şi un sistem de înregistrare a imaginilor macroscopice. Valoarea bunurilor este de 499.800 lei româneşti (echivalentul a 100.512,79 EUR), ce au fost oferite cu titlu gratuit de către Departamentul pentru Relaţia cu RM din cadrul Guvernului României.

Universitatea este **unica instituţie de învăţământ superior din ţară ce se regăseşte în SCImago Institutions Rankings 2023**. Potrivit SIR, universitatea noastră se poziţionează pe locul 3898 la nivel global printre cele 4533 de instituţii de învăţământ superior şi pe locul 324 printre cele 439 de universităţi din Europa de Est incluse în acest clasament.

Universitatea **se menţine în top 10% în Global Aggregate Ranking, pentru al treilea an consecutiv, regăsindu-se printre cele mai bune 2500 de universităţi din lume**.

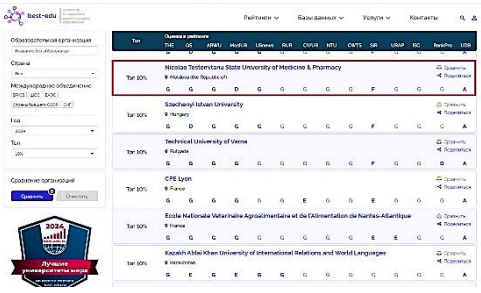

Ediţia Global Aggregate Ranking 2024 – instrument independent de evaluare a învăţământului superior în baza datelor din anul 2023 – include 13 clasamente instituţionale globale şi baza de date europeană a programelor acreditate DEQAR.

Universitatea îşi păstrează **poziţia de lider printre instituţiile de învăţământ superior din ţară, pentru al treilea an consecutiv**, conform clasamentului Ranking Web of Universities (Webometrics).

Potrivit Raportului Webometrics publicat la sfârşitul lunii iulie 2024, universitatea noastră se clasează pe poziţia 263 printre universităţile din Europa Centrală şi de Est, pe locul 1127 printre

cele de pe continentul european și pe poziția 3665 printre cele peste 30 de mii de instituții prezente on-line la nivel global.

A fost lansat un **program de studii de master Intervenție timpurie în copilărie** și **master de profesionalizare Nursing avansat**.

Au fost deschise **săli de lectură cu acces liber la raft au în cadrul Bibliotecii Științifice Medicale** a Universității. Noul spațiu informațional este prevăzut pentru 150 de vizitatori, inclusiv trei săli pentru studiu în grup și Centrul „Infomedica" cu o capacitate de 19 stații de lucru la calculator, pentru asigurarea accesului utilizatorilor la resursele informaționale electronice de profil medical și farmaceutic.

Au fost **renovate capital, mobilate și utilate modern 2 cămine studențești** (unul în 2023 și unul în 2024).

V. ACTUALIZARI MANAGERIALE 2024

În anul curent Emil Ceban, doctor habilitat în științe medicale, a obținut cel de-al doilea mandat pentru următorii 5 ani, ca rezultat al desfășurării **alegerilor rectorului** pe data de 2 octombrie 2024 (primul tur al scrutinului), fiind votat de către 696 de electori, ceea ce constituie 82% din numărul total al participanților la procesul electoral, înregistrând o creștere a numărului de voturi cu 20 la sută comparativ cu rezultatele alegerilor.

La data de 10.06.2024 a fost **actualizat Ordinul cu privire la menținerea și îmbunătățirea continuă a Sistemului de Management al Calității** în cadrul Universității (*Anexa nr. 1*). În acest context a fost desemnată Olga Cernețchi prim-prorector, prorector pentru activitatea didactică, în calitate de **reprezentant al Managementului pentru Calitate (RMC)**, care va asigura:

- Menținerea și dezvoltarea continuă și aplicarea cerințelor SMC în procesele Universității,
- Raportarea managementului de vârf despre funcționarea SMC,
- Coordonarea Politicii în Domeniul Calității.

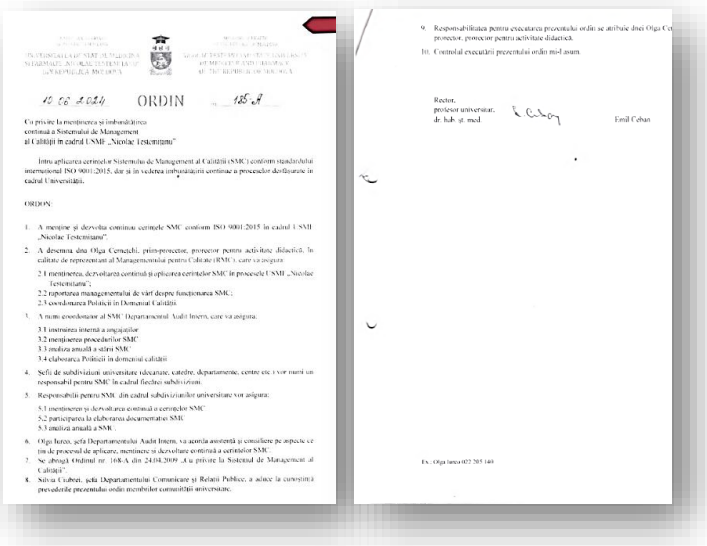

ORDIN

Cu privire la menținerea și îmbunătățirea continuă a Sistemului de Management al Calității în cadrul USMF „Nicolae Testemițanu"

Întru aplicarea cerințelor Sistemului de Management al Calității (SMC) conform standardului internațional ISO 9001:2015, dar și în vederea îmbunătățirii continue a proceselor desfășurate în cadrul Universității,

ORDON:

1. A menține și dezvolta continuu cerințele SMC conform ISO 9001:2015 în cadrul USMF „Nicolae Testemițanu".
2. A desemna din Olga Cernețchi, prim-prorector, prorector pentru activitate didactică, în calitate de reprezentant al Managementului pentru Calitate (RMC), care va asigura:
   2.1 menținerea, dezvoltarea continuă și aplicarea cerințelor SMC în procesele USMF „Nicolae Testemițanu";
   2.2 raportarea managementului de vârf despre funcționarea SMC;
   2.3 coordonarea Politicii în Domeniul Calității.
3. A nomi coordonator al SMC Departamentul Audit Intern, care va asigura:
   3.1 instruirea internă a angajaților
   3.2 menținerea procedurilor SMC
   3.3 analiza anuală a stării SMC
   3.4 elaborarea Politicii în domeniul calității
4. Șefii de subdiviziuni universitare rădăcinare, catedre, departamente, centre etc. vor numi un responsabil pentru SMC în cadrul fiecărei subdiviziuni.
5. Responsabilii pentru SMC din cadrul subdiviziunilor universitare vor asigura:
   5.1 mentinerea și dezvoltarea continuă a cerințelor SMC
   5.2 participarea la elaborarea documentelor SMC
   5.3 analiza anuală a SMC.
6. Olga Iuzco, șefa Departamentului Audit Intern, va acorda asistență și consiliere pe aspecte ce țin de procesul de aplicare, menținere și dezvoltare continuă a cerințelor SMC.
7. Se abrogă Ordinul nr. 168-A din 24.04.2009 „Cu privire la Sistemul de Management al Calității".
8. Silvia Ciubrei, șefa Departamentului Comunicare și Relații Publice, a aduce la cunoștință prevederile prezentului ordin membrilor comunității universitare.

9. Responsabilitatea pentru executarea prezentului ordin se atribuie dnei Olga Cernețchi, prorector pentru activitate didactică.
10. Controlul executării prezentului ordin mi-l asum.

Rector,
profesor universitar,
dr. hab. șt. med. Emil Ceban

VI. ECHIPA DE AUDIT INTERN AL SMC

Auditorii interni, implicaţi în auditarea SMC, îmbină cu succes activităţile didactice, administrative şi clinice.

Elementele de intrare ale analizei funcţionalităţii SMC sunt: rapoarte de audit, informaţii de la beneficiari, performanţele proceselor, stadiul acţiunilor corective, modificări planificate ale SM
C, procesele descrise şi registrele de riscuri, recomandări de îmbunătăţire.

Auditarea SMC, privind funcţionarea şi aplicarea cerinţelor standardului ISO 9001:2015 în anul 2024 a fost realizată **prin implicarea a 21 auditori interni**, instruiţi şi pregătiţii, care în mare parte deţin certificate de auditori interni al SMC.

Anexa nr. 2

Lista auditorilor interni a Sistemului de Management al Calităţii implicaţi în audite interne în anul 2024

APROBAT:
Prorector pentru asigurarea calităţii şi integrării în învăţământ
Reprezentantul Managementului pentru calitate
Olga CERNEŢCHI
29 AUGUST 2024

Nr. general	Nume, prenume auditori	Ultima instruire	Date de contact
1.	Olga Iurco, şef Departament Audit Intern	anul 2017	olga.iurco@usmf.md tel.205-140
2.	Stela Formusatii, auditor intern Departamentul Audit Intern	anul 2017	stela.formusatii@usmf.md tel.205-140
3.	Novac Tatiana, şef Departamentul Juridic şi Departamentul Resurse Umane	anul 2017	tatiana.novac@usmf.md tel. 205 144
4.	Andrei Romancenco, director Centru Universitar de Simulare în Instruirea Medicală	anul 2017	andrei.romancenco@usmf.md tel: 205 128
5.	Silvia Ciubrei, şef Departament Comunicare şi Relaţii Publice	anul 2017	silvia.ciubrei@usmf.md tel. 205 235
6.	Stratulat Silvia, şef Departamentul Didactic şi management academic	anul 2017	silvia.stratulat@usmf.md Tel. 205-234
7.	Raevschi Elena, şef Catedra de medicină socială şi management "Nicolae Testemitanu"	anul 2013	elena.raevschi@usmf.md tel. 205 159
8.	Adauji Stela – şef Catedra de farmacie socială „Vasile Procopişin"	anul 2016	stela.adauji@usmf.md tel. 069212876
9.	Sîrghi Elena, şef adjunct Departamentul Resurse Umane	anul 2017	elena.sârghi@usmf.md tel. 205-146
10.	Balan Snejana, şef Departamentul Achiziţii şi Marketing	anul 2017	snejana.balan@usmf.md tel. 205-395
11.	Cazacu-Stratu Angela, conferenţiar universitar, Disciplina de igienă	anul 2017	angela.cazacu-stratu@usmf.md tel. 205-132
12.	Lozovanu Svetlana, şef Catedra de fiziologie a omului şi biofizică	anul 2017	svetlana.lozovanu@usmf.md tel. 205-418
13.	Groza Eugenia, şef secţie Departamentul Cercetare	anul 2017	eugenia.groza@usmf.md tel. 205 365

Lista auditorilor interni a Sistemului de Management al Calităţii implicaţi în audite interne în anul 2024

14.	Nastasiu Silvia, conferenţiar universitar Centrul de Studii Preuniversitare şi Educaţie Lingvistică	anul 2009	silvia.nastasiu@usmf.md tel. 205-470
15.	Vorojbit Valentina, conferenţiar universitar, Disciplina de microbiologie şi imunologie	anul 2017	valentina.vorojbit@usmf.md tel. 205-383
16.	Buta Galina, conferenţiar universitar, Catedra de medicină de familie	anul 2017	galina.buta@usmf.md tel.069322284 022 523 774
17.	Bondarev Anatolie, asistent universitar, Catedra de medicină legală	anul 2020	anatolii.bondarev@usmf.md
18.	Castraveţ Marina, specialist principal, Departamentul Resurse Umane	instruire internă 2021	marina.castravet@usmf.md tel. 205-173
19.	Stegărescu Liliana, contabil principal, Departamentul Evidenţă şi Gestiune Contabilă	instruire internă 2022	liliana.stegărescu@usmf.md tel 205-245
20.	Casapov Natalia, metodist principal, Decanatul Facultăţii de Rezidenţiat	instruire internă 2020	natalia.casapov@usmf.md tel. 205-332
21.	Şalaru Virginia, şef adjunct Departamentul Didactic şi ManagemAcademic	instruire internă 2024	virginia.salaru@usmf.md tel. 205-234

Este de menţionat faptul că în fiecare an sunt identificaţi şi atraşi **auditori interni al SMC** din rândul angajaţilor administrativi şi didactici, cu instruirea acestora de către Departamentul Audit Intern.

VII. PLANIFICAREA AUDITULUI SMC

La nivel de Universitate, funcţia de coordonator al sistemului revine Departamentului Audit Intern, care asigură:

- instruirea internă a angajaţilor;
- menţinerea procedurilor;
- analiza anuală a stării sistemului de calitate;
- monitorizarea realizării Planului strategic a Universităţii.

Pentru a monitoriza sistemul intern de asigurare a calităţii responsabilii de calitate, membrii comisiei de asigurare a calităţii şi evaluare curriculară şi auditorii interni efectuează analiza activităţii cadrelor didactice, propun soluţii de îmbunătăţire a calităţii serviciilor prestate, conlucrează, împreună cu Consiliul de Management al Calităţii universitar, Consiliul facultăţii în scopul realizării finalităţilor programului de studiu, coordonează activităţile de evaluare internă în vederea autorizării sau acreditarii programelor de studii.

Sistemul de Management al Calităţii este menţinut şi coordonat la fiecare nivel ierarhic (facultate – decan / responsabil SMC, catedră – şef catedră / responsabil SMC, departament – şef departament / responsabil SMC).

Pentru analiza eficacităţii aplicării cerinţelor sistemului intern de asigurare a calităţii, periodic, la intervale planificate (cel puţin o dată pe an) sunt realizate audituri interne, care au drept scop îmbunătăţirea continuă a procesele derulate în cadrul Universităţii.

Este de menţionat faptul că în anul 2024 au fost **actualizate** procedurile:

- În cadrul misiunii de consiliere:

1. **PP 7.1.2 *Personal* în redacţia 04,**
2. **PP 8.2 *Cerinţe pentru produse şi servicii* în redacţia 06,**
3. **PP 8.4 *Controlul proceselor, produselor şi serviciilor furnizate din exterior* în redacţia 10.**

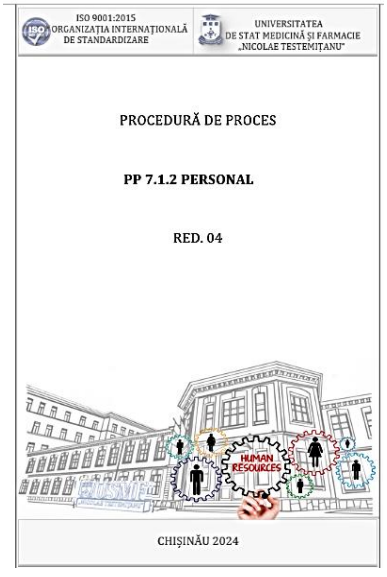

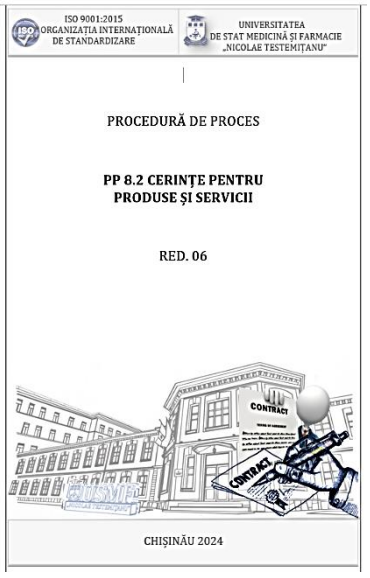

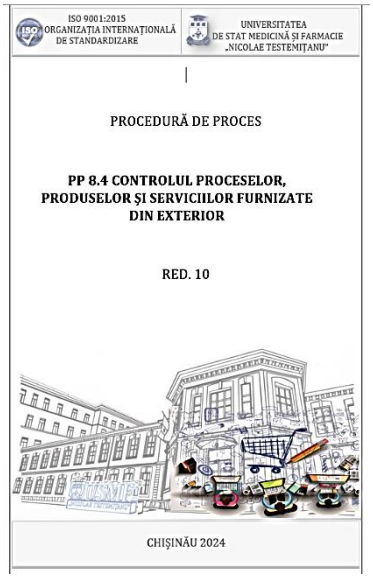

- Pentru a include modificări, formulare aplicative:

1. **PS 4.0 *Contextul entităţii* în redacţia 02,**
2. **PP 7.1.3 *Infrastructura* în redacţia 04,**
3. **PP 8.5.1 Controlul furnizării de servicii în redacţia 10.**

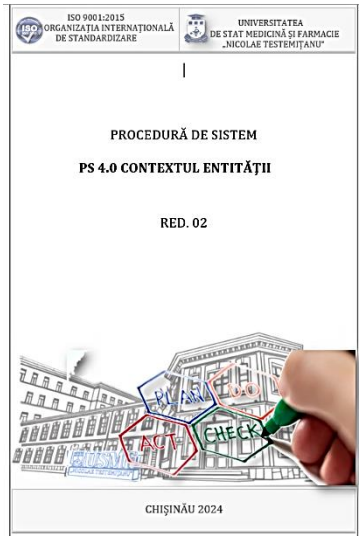

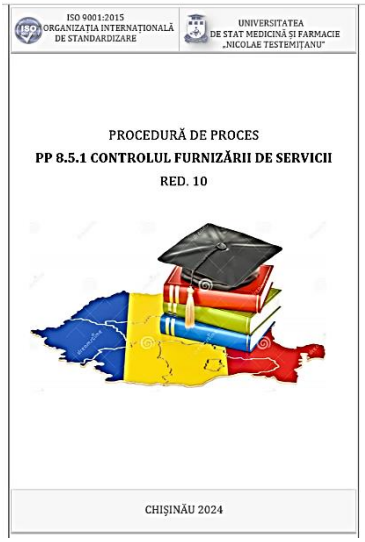

Structura procedurilor SMC conform cerinţelor standardului ISO 9001:2015, în cadrul Universităţii se prezintă astfel:

	ISO 9001:2015	Aprobările	Actualizare planificate
1	PS 4.0 Contextul organizaţiei	*red: 02 Din 24.09.2024*	-
2	PP 5.0 Leadership	*red: 04 din 09.08.2022*	-
3	PP 5.1.2 Orientarea către beneficiar (Organizarea mobilităţilor academice şi recunoaşterea perioadelor de mobilitate	*red: 01 din 15.01.2021*	-
4	PS 6.1 Acţiuni de tratare a riscurilor şi oportunităţilor	*red: 01 din 18.05.2017*	2025
5	PP 7.1.2 Personal	*red: 04 din 20.06.2024*	-
6	PP 7.1.3 Infrastructură	*red: 04 din 10.04.2024*	-
7	PP 7.1.6 Mecanismul de încheiere, aplicare şi încetare a acordurilor de colaborare internaţională	*red: 01 din 18.06.2021*	-
8	PS 7.5 Informaţii documentate	*red: 04 din 11.11.2016*	2025
9	PP 8.2 Cerinţe pentru produse şi servicii	*red: 06 din 20.06.2024*	-
10	PP 8.2.2 Locaţiunea activelor neutilizate	*red: 02 din 03.03.2023*	Noiembrie – decembrie 2024

11	PP 8.3 Proiectare şi dezvoltare a produselor şi serviciilor	*red: 02 din 24.08.2018*	-
12	PP 8.4 Controlul proceselor, produselor şi serviciilor furnizate din exterior	*red: 10 din 20.06.2024*	-
13	PP 8.5.1 Controlul furnizării de servicii	*red: 10 din 10.04.2024*	-
14	PS 8.7 Controlul elementelor de ieşire neconformă	*red.02 din 28.07.2017*	2025
15	PP 9.1.2 Satisfacţia beneficiarului	*red: 04 din 25.04.2019*	-
16	PS 9.2 Audit intern	*red: 04 din 09.08.2022*	-
17	PS 10.0 Îmbunătăţire continuă	*red: 02 din 04.08.2016*	2025

Structura organizatorică a Universităţii, a fost actualizată şi aprobată prin Ordinul nr. 58-A din 22.02.2024.

În anul de referinţă prin audit intern ***au fost evaluate 21 de subdiviziuni universitare***, prioritar fiind cele didactice. Scopul general al auditului sistemului de calitate a constat în evaluarea eficacităţii şi funcţionalităţii acestuia, identificarea punctelor slabe, oferirea oportunităţilor de îmbunătăţire a proceselor, precum şi pregătirea pentru auditul extern.

Subdiviziunii administrative şi de suport:

- Departamentul Economie, Buget şi Finanţe
- Departamentul Achiziţii şi Marketing
- Departamentul Recrutare şi Documentare a Cetăţenilor Străini

Facultatea de Medicină nr. 1

- Decanatul
- Disciplina sinteze clinice
- Disciplina de pneumologie şi alergologie
- Disciplina de gastroenterologie
- Disciplina de reumatologie şi nefrologie
- Disciplina de microbiologie şi imunologie
- Catedra de chirurgie nr. 1 „Nicolae Anestiade”

Facultatea de Medicină nr. 2

- Decanatul
- Departamentul Pediatrie
- Catedra de filozofie şi bioetică
- Catedra de neurologie nr. 1
- Catedra de oftalmologie
- Catedra de otorinolaringologie

- Catedra de reabilitare medicală, medicină fizică şi terapie manuală

Facultatea de Stomatologie

- Catedra de chirurgie OMF şi implantologie orală „ Arsenie Guţan”

Facultatea de Farmacie

- Catedra de educaţie fizică

Facultatea de Rezidenţiat

- Catedra de chirurgie nr. 2
- Catedra de neurologie nr. 2

VIII. REALIZAREA AUDITULUI INTERN SMC

Auditul intern al SMC s-a desfăşurat în perioada 02.09.2024 – 11.10.2024, conform **Programului de audit intern al Sistemului de management al Calităţii pentru anul 2024, PRO 9.2.2 (Anexa nr. 3) şi Fişei de evaluare, FDE 9.2.2 (Anexa nr. 4)**, elaborate de către Departamentul Audit Intern şi aprobate de prim-prorector pentru activitate didactică, Reprezentantul SMC.

Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie "Nicolae Testemiţanu" din Republica Moldova

APROBAT:

Prim - prorector, prorector pentru activitate didactică,
Reprezentantul Managementului pentru calitate
Olga CERNEŢCHI

29 AUGUST 2024

PRO 9.2 Programul de audit intern al Sistemului de Management al Calităţii pentru anul 2024			Redacţia: 04 din 09.08.2022
PERIOADA PETRECERII AUDITULUI INTERN: 02.09.2024-11.10.2024			
	Subdiviziuni universitare / şef subdiviziune	Auditor intern al SMC	Cerinţele standardului
SUBDIVIZIUNI ADMINISTRATIVE ŞI DE SUPORT			
1.	Departamentul Economie, Buget şi Finanţe, Lupaşco Svetlana	Novac Tatiana	- Identificarea şi descrierea proceselor narativ şi/sau grafic, **PS 4.0;** - Obiective ale calităţii **OBC 5.1;** - Raportul privind funcţionarea SMC **RAP 5.3;** - Registrul riscurilor **RER 6.1;** - Evaluarea competenţelor angajaţilor **ECO 7.1.2;** - Necesar de instruire / stagiere **NDI 7.1.2;** - Programul de instruire pentru anul… **PRO 7.1.2;** - Înregistrarea şi evaluare eficienţei instruirilor **EVE 7.1.2;** - Chestionar pentru evaluarea satisfacţiei personalului administrativ şi de suport **CESP 7.1.2;** - Fişa de evaluare a satisfacţiei angajaţilor **FISA 7.1.2;** - Cererile tip; - Solicitare de reparaţie neplanificată a echipamentului **SRN 7.1.3;** - Lista de evidenţă a utilajului **LEU 7.1.3;** - Registrul privind acordurile de colaborare **RegAC 7.1.6;** - Nomenclatorul dosarelor **ND 7.5;** - Nomenclatorul documentelor interne **NDI 7.5;** - Nomenclatorul documentelor externe **NDE 7.5;** - Propuneri de modificare a documentelor **PMD 7.5;**
2.	Departamentul Achiziţii şi Marketing, Balan Snejana	Formusatii Stela	
3.	Departamentul Recrutare şi Documentare a Cetăţenilor Străini, Cemortan Igor	Sîrghi Elena	

Este de menţionat faptul că în anul curent, 2024, a fost actualizată Fişa de evaluare (FDE 9.2.2) şi anume a fost inclus „Modul de evaluare” cu descrierea amplă pentru fiecare criteriu de verificare, ceia ce a servit atât pentru auditorii interni ai SMC cât şi pentru subdiviziunile auditate drept îndrumare pentru evaluarea aplicabilităţii cerinţelor SMC.

Totodată, pentru cerinţa I. (din FDE 9.2.2) Contextul organizaţiei (PS 4.0), unde în anii precedenţi „Criteriul de verificare” a fost *Identificarea şi descrierea proceselor narativ şi*

grafic, cu utilizarea simbolurilor standard, descrise în PS 4.0 – în anul curent, auditorilor SMC le-a fost solicitată inclusiv şi verificarea existenţei, aprobării, actualizării:

- Regulamentului de activitate
- Fişe post
- Planul de activitate a subdiviziunii
- Raportul de activitate a subdiviziunii.

Până la turmentul limită (16.10.2024) de prezentare a Fişei de evaluare, FDE 9.2.2 şi Raportului de audit intern RAI 9.2.2, auditorii interni ai SMC au pus la dispoziţia Departamentului Audit Intern toate documentele aferente auditului SMC pentru generarea datelor, analiza, elaborarea Raportului SMC şi prezentarea acestuia managementului superior.

IX. CONSTATARILE AUDITULUI INTERN AL SMC

SMC universitar este constituit din 17 proceduri de proces şi sistem, care conţin **47 cerinţe (formulare) aplicabile pentru subdiviziunile didactice** şi **27 cerinţe (formulare) aplicabile pentru subdiviziunile administrative şi de suport**.

Notă: *Cerinţele (12 Formulare) aferente procedurii PP 7.1.3 Infrastructura nu au fost incluse în Fişa de evaluare FDE 9.2.2, din considerentul că acestea sunt aplicabile doar pentru Departamentul Administrarea Patrimoniului (care în anul curent nu a fost inclus în programul de audit).*

Respectiv, în anul curent, a fost evaluată aplicarea a **927 cerinţe** (*47 formulare*18 subdiviziuni didactice auditate + 27 formulare*3 subdiviziuni administrative şi de suport*).
Drept rezultat, **din totalul de 927 cerinţe posibil de aplicat**:

- 160 de cerinţe (formulare) **nu sunt aplicabile** (pentru subdiviziunile incluse în Programul de audit în anul auditat), drept exemplu:
  - Nu toate subdiviziunile didactice au tot spectrul de beneficiari (rezidenţi, masteranzi, doctoranzi, cursanţi), respectiv Curriculum disciplină studii superioare de master CDM 8.5.1; Programul de educaţie continuă PEC 8.5.1; Programul de secundariat clinic PSC 8.5.1; Programa de rezidenţiat PR 8.5.1 – sunt aplicate doar în cazul existenţii acestui tip de beneficiari;
  - Registrul de distribuire a materialelor promoţionale PMD 7.5 poate fi aplicat doar în cazul Departamentului Comunicare şi Relaţii Publice şi/sau în cazul primirii delegaţiilor, unde subdiviziunea responsabilă (de ex. Departamentul Relaţii Externe şi Integrare Europeană, Departamentul de Cercetare etc) la fel ar poate oferi materiale promoţionale la necesitate, cu documentarea în registru.
  - Etc, *detalii Anexa nr. 5* şi *Anexa nr. 6.*

- 767 de cerințe (formulare) **au fost aplicabile în anul de studii 2023 - 2024**, din care:
  - 661 cerințe **sunt conforme,** ceia ce constituie **86%,**
  - 22 **c**erințe **nu sunt conforme,** ceia ce constituie **3%,**
  - 84 **c**erințe (ceia ce constituie **11%**), în anul auditat, **au fost aplicate parțial,** la necesitate , drept exemplu: SRN 7.1.3 *Solicitare de reparație neplanificată a echipamentului*; PMD 7.5 *Propuneri de modificare a documentelor;* ACC 8.5.1 *Anexa curriculară complimentară;* CSR 9.1.2 *Chestionar pentru evaluarea studentului repetent*; SAC 10.0 *Solicitarea acțiunilor corective*; STA 10.0 *Stadiul acțiunilor corective*; etc *Detalii Anexa nr. 6.*

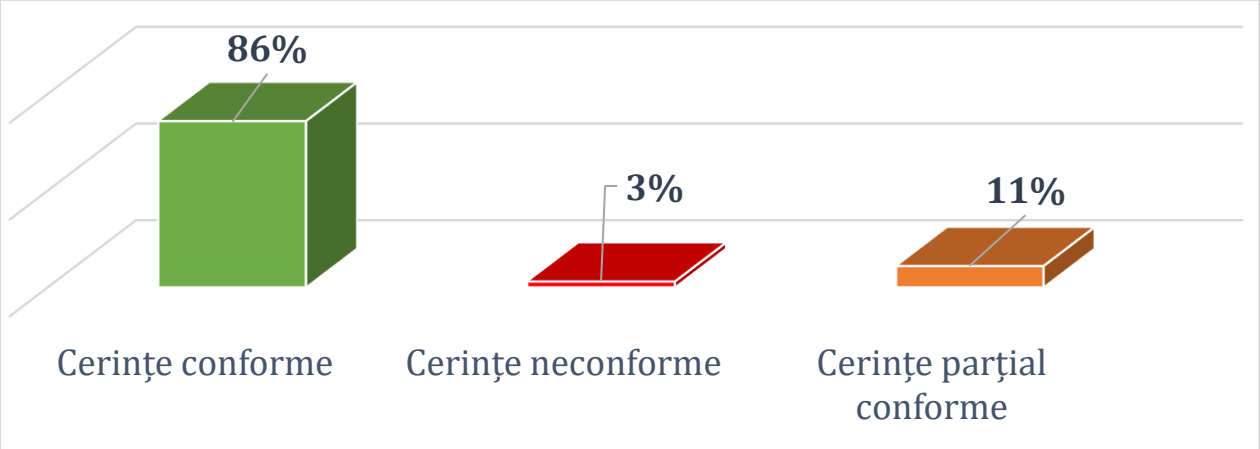

- Au fost stabilite **30 acțiuni corective** pentru remedierea a 22 cerințe neconforme.
- **5 subdiviziuni auditate**: Disciplina de sinteze clinice; Disciplina de gastroenterologie; Disciplina de reumatologie și nefrologie; Catedra de chirurgie nr. 2; Catedra de neurologie nr. 2 – **au solicitat instruiri suplimentare pentru menținerea și îmbunătățirea aplicării cerințelor SMC conform standardului ISO 9001:2015**.
- Pentru cerința I. (din FDE 9.2.2) Contextul organizației (PS 4.0), pentru care auditorilor SMC le-a fost solicitată verificarea existenței, aprobării, actualizării: Regulamentului de activitate; Fișe post; Planul de activitate a subdiviziunii; Raportul de activitate a subdiviziunii – în mare parte acest criteriu a fost respectat și au fost prezentate dovezi/înscrieri (s-a făcut referire la PV, aprobările Senatului; ședințele catedrelor etc). *Detalii în Anexa nr. 7.*

Notă: *Toate observațiile și constatările auditorilor interni ai SMC documentate atât în FDE 9.2.2 cât și în RAI 9.2.2 au fost incluse și pot fi observate în Anexa nr. 5.*

Aplicarea cerințelor / formularelor aplicative al SMC universitar (**47** cerințe pentru subdiviziunile didactice și **27** cerințe pentru subdiviziunile administrative și de suport), **pe subdiviziuni** se prezentă astfel:

Notă: *cerințele parțial conforme sunt cele ce nu a fost necesar de aplicat în anul auditat.*

➢ Facultatea de Medicină nr. 1 (7 subdiviziuni auditate):

Subdiviziune	CERINȚE				
	conforme	neconforme	Aplicabilitatea	parțial conforme	Ne-aplicabile
Decanat	22	0	**100%**	5	20
Disc. de sinteze clinice	44	0	**100%**	1	2
Disc. de pneumologie și alergologie	30	5	**86%**	6	6
Disc. de gastroenterologie	43	0	**100%**	1	3
Disc. de reumatologie și nefrologie	34	0	**100%**	6	7
Disc. de microbiologie și imunologie	38	0	**100%**	3	7
Catedra de chirurgie nr. 1	37	0	**100%**	3	7
Total	**248**	**5**	**98%**	**25**	**51**

➢ Facultatea de Medicină nr. 2 (7 subdiviziuni):

Subdiviziune	CERINȚE				
	conforme	neconforme	Aplicabilitatea	parțial conforme	Ne-aplicabile
Decanat	23	0	100%	2	21
Departamentul Pediatrie	38	0	100%	4	5
Cat. de filozofie și bioetică	30	2	94%	3	12
Cat. de neurologie nr. 1	33	0	100%	4	10
Cat. de oftalmologie	37	0	100%	4	6
Cat. de otorinolaringologie	37	1	97%	4	5
Cat. de reabilitare medicală, medicina fizică	38	0	100%	4	5
Total	**236**	**3**	**99%**	**25**	**64**

➢ Facultatea de Stomatologie (1 subdiviziune):

Subdiviziune	CERINȚE				
	conforme	neconforme	Aplicabilitatea	parțial conforme	Ne-aplicabile
Cat. chirurgie OMF și implantologie orală	37	2	95%	6	7

Total	**37**	**2**	**95%**	**6**	**7**

➢ Facultatea de Farmacie (1 subdiviziune):

Subdiviziune	CERINȚE				
	conforme	neconforme	Aplicabilitatea	parțial conforme	Ne-aplicabile
Cat. educație fizică	25	3	89%	7	12
Total	**25**	**3**	**89%**	**7**	**12**

➢ Facultatea de Rezidențiat (2 subdiviziuni):

Subdiviziune	CERINȚE				
	conforme	neconforme	Aplicabilitatea	parțial conforme	Ne-aplicabile
Cat. chirurgie nr. 2	25	5	83%	6	11
Cat. neurologie nr. 2	35	1	97%	6	5
Total	**60**	**6**	**90%**	**12**	**16**

➢ Subdiviziuni administrative și de suport (3 subdiviziuni):

Subdiviziune	CERINȚE				
	conforme	neconforme	Aplicabilitatea	parțial conforme	Ne-aplicabile
Dep. Economie, Buget și Finanțe	19	0	100%	4	4
Dep. Achiziții și Marketing	21	0	100%	4	2
Dep. Recrutare și Documentare a Cetățenilor Străini	15	3	83%	5	4
Total	**55**	**3**	**94%**	**9**	**10**

Acțiunile de îmbunătățire, stabilite, de către evaluatori, în urma auditurilor interne, urmează a fi realizate conform graficului stabilit de evaluatori, cu raportarea realizării acestora Departamentului Audit Intern.

X. MONITORIZAREA CREŞTERII CALITAŢII ŞI ÎMBUNATAŢIREA CONTINUA

SMC al Universităţii se bazează, prioritar, pe satisfacţia beneficiarilor (studenţi, medici - rezidenţi, studenţi - doctoranzi, medici - cursanţi, personalul angajat) şi îmbunătăţirea continua a serviciilor, utilizând ca elemente de intrare cerinţele beneficiarilor şi ca elemente de ieşire serviciile care le satisfac.

În anul universitar 2022–2023 au fost completate **89 627 chestionare privind satisfacţia beneficiarilor** (Raportarea şi analiza datelor pentru anul 2024 va fi realizată la sfârşitul anului) cu **nivelul mediu de satisfacţie pe Universitate de 95%.** Procesul de chestionare este realizat prin intermediul Sistemului Informaţional de Management Universitar (SIMU).

Pentru îmbunătăţirea proceselor universitare precum şi a Sistemului de Management al Calităţii se pune accent pe **instruirea personalului** universitar privind aplicarea cerinţelor SMC, pe **evaluări externe** dar şi pe **autoevaluări.** Astfel:

- În urma autoevaluării a sistemului de management financiar şi control al Universităţii, conform cu Standardele naţionale de control intern în sectorul public, la data de 15.02.2024, rectorul a emis **DECLARATIA DE RASPUNDERE MANAGERIALA** (Anexa nr. 8).

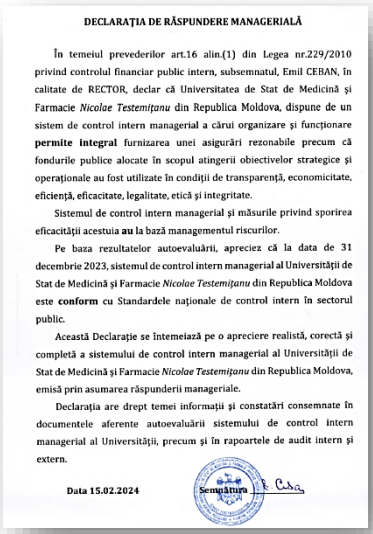

DECLARAŢIA DE RĂSPUNDERE MANAGERIALĂ

În temeiul prevederilor art.16 alin.(1) din Legea nr.229/2010 privind controlul financiar public intern, subsemnatul, Emil CEBAN, în calitate de RECTOR, declar că Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie *Nicolae Testemiţanu* din Republica Moldova, dispune de un sistem de control intern managerial a cărui organizare şi funcţionare **permite integral** furnizarea unei asigurări rezonabile precum că fondurile publice alocate în scopul atingerii obiectivelor strategice şi operaţionale au fost utilizate în condiţii de transparenţă, economicitate, eficienţă, eficacitate, legalitate, etică şi integritate.

Sistemul de control intern managerial şi măsurile privind sporirea eficacităţii acestuia **au** la bază managementul riscurilor.

Pe baza rezultatelor autoevaluării, apreciez că la data de 31 decembrie 2023, sistemul de control intern managerial al Universităţii de Stat de Medicină şi Farmacie *Nicolae Testemiţanu* din Republica Moldova este **conform** cu Standardele naţionale de control intern în sectorul public.

Această Declaraţie se întemeiază pe o apreciere realistă, corectă şi completă a sistemului de control intern managerial al Universităţii de Stat de Medicină şi Farmacie *Nicolae Testemiţanu* din Republica Moldova, emisă prin asumarea răspunderii manageriale.

Declaraţia are drept temei informaţii şi constatări consemnate în documentele aferente autoevaluării sistemului de control intern managerial al Universităţii, precum şi în rapoartele de audit intern şi extern.

Data 15.02.2024

Semnătura

- În urma analizei şi autoevaluării obiectivelor strategice, obiectivelor specifice ale proceselor, care se realizează în conformitate cu obiectivele calităţii, aprobate de Senatul universitar, la data de 15.09.2023 a fost emisă şi semnată **DECLARATIA RECTORULUI PRIVIND POLITICA ÎN DOMENIUL CALITATII,** (Anexa nr. 9). Politica Universităţii în domeniul calităţii prevede preocupări majore pentru satisfacerea cerinţelor şi aşteptărilor tuturor partenerilor/clienţilor/ beneficiarilor (abiturienţilor, studenţilor, rezidenţilor, masteranzilor, medicilor), prin concentrarea eforturilor în direcţia creşterii calităţii procesului didactic şi de cercetare, dezvoltării culturii instituţionale şi manageriale şi pregătirii studenţilor la nivelul standardelor academice internaţionale şi a necesităţilor mediului medical şi farmaceutic naţional, în condiţiile

DPCA 5.2.1
Declaraţia rectorului privind
POLITICA ÎN DOMENIUL CALITĂŢII
pag. 1/1

Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie „Nicolae Testemiţanu" din Republica Moldova (în continuare Universitatea) - îşi asumă misiunea de a oferi servicii la cel mai înalt nivel în domeniul educaţiei, cercetării, asistenţei medicale şi formării profesionale pe parcursul întregii vieţi, manifestând o preocupare continuă pentru asigurarea calităţii şi promovarea valorilor naţionale în contextul globalizării.

Universitatea tinde să se constituie în topul instituţiilor de învăţământ superior din Republica Moldova prin calitate, excelenţă, creativitate şi colaborare în realizarea obiectivelor generale în următoarele domenii strategice:

I. Activitatea didactică educaţională

Îmbunătăţirea, modernizarea şi creşterea calităţii procesului educaţional la toate nivelurile de studii prin menţinerea şi dezvoltarea ofertei educaţionale, reconfigurarea instruirii din perspectiva formării de competenţe şi sporirea atractivităţii şi competitivităţii atât la nivel naţional, cât şi în context european.

II. Cercetarea, inovarea şi transferul tehnologic

Armonizarea domeniilor cercetare şi inovare cu cerinţele contemporane la capitolele: organizare, infrastructură, procese de management al cercetării şi cercetare propriu-zisă, precum şi asigurarea competitivităţii Universităţii în plan naţional şi internaţional, consolidarea acesteia ca instituţie în care educaţia medicală se realizează prin cercetare, iar nivelul cercetărilor în domeniul sănătăţii şi medicinei corespunde rigorilor europene, subdiviziunile de cercetare fiind parte din reţelele regionale şi internaţionale de valori ştiinţifice şi transfer tehnologic.

III. Activitatea clinică

Dezvoltarea unui parteneriat eficient cu instituţiile medico-sanitare publice în care sunt amplasate bazele clinice universitare, unde se desfăşoară activitatea clinică.

IV. Internaţionalizarea

Fortificarea cooperării internaţionale în domeniile activităţii didactice, cercetării ştiinţifice, mobilităţii academice, acordării certificărilor emise la studii şi crearii parteneriatelor cu universităţile şi instituţiile de profil din străinătate, care colaborează cu cadre didactice din Universitate, inclusiv din diaspori, precum şi Alianţa care îşi desfăşoară activitatea peste hotare.

V. Studenţii şi responsabilitatea socială

Asigurarea comunicării permanente cu studenţii, medicii-rezidenţi şi organizaţiile acestora la nivel de Universitate, programe europene, precum şi încurajarea iniţiativelor de sprijinire a participării acestora la dialogul naţional şi european prin intermediul Asociaţiei Studenţilor şi Rezidenţilor în Medicină.

VI. Resursele umane

Menţinerea şi dezvoltarea personalului universitar, capabil să asigure realizarea sarcinilor şi obiectivelor instituţionale în baza unui management durabil de motivare a performanţei profesionale, orientat spre calitatea serviciilor.

VII. Managementul resurselor financiare

Asigurarea unui echilibru financiar care să permită acoperirea costurilor pentru bună funcţionare a Universităţii şi investiţii pentru dezvoltarea şi modernizarea USMF „Nicolae Testemiţanu"

VIII. Informatizarea

Dezvoltarea continuă a infrastructurii universitare TIC, care să susţină calitatea, performanţa şi excelenţa în activitatea didactică şi de cercetare.

IX. Comunicarea, promovarea şi vizibilitatea instituţională

Dezvoltarea imaginii USMF *Nicolae Testemiţanu* la nivel naţional şi internaţional prin eficientizarea comunicării interne şi externe, prin promovarea rezultatelor activităţii şi a performanţelor înregistrate şi sporirea vizibilităţii instituţionale.

X. Asigurarea informaţională a procesului de instruire, cercetare şi activitate clinică

Dezvoltarea unui cadru informaţional relevant naţional, cercetării şi activităţii clinice de calitate, asigurarea cu publicaţii didactice şi ştiinţifice.

Sistemul de management al calităţii este monitorizat prin audit intern şi extern, evaluat periodic şi raportat la şedinţele Senatului, Consiliului de administraţie, Consiliului de Management al Calităţii, consiliilor facultăţilor.

Rectorul Universităţii îşi exprimă angajamentul total pentru îmbunătăţirea continuă a activităţilor şi a sistemului de management al calităţii.

Întregul comunitate universitară este încurajată să contribuie responsabilitatea pentru calitatea prestaţiei profesionale.

15 septembrie 2023

Rector
Emil Ceban

respectării legislaţiei în vigoare, a utilizării optime a resurselor disponibile şi a motivării personalului ştiinţifico-didactic.

XI. PROPUNERI DE ÎMBUNATATIRE

1. Actualizarea procedurii **PS 6.1** *Acţiuni de tratare a riscurilor şi oportunităţilor* cu includerea următoarelor modificări:
   - Registrul riscurilor RER 6.1 pentru subdiviziunile didactice şi ştiinţifico-didactice va fi elaborat la nivel de Decanate; şi Institutul Naţional de Cercetare în Medicină şi Sănătate pentru subdiviziunile din subordine. Raportarea fiind în cascadă şi anume Catedra – Decanat – Departamentul Audit Intern – Administraţia.
   - Raportarea riscurilor cu valoarea – 9, Departamentului Audit Intern odată cu prezentarea raportului privind funcţionarea SMC, RAP 5.3, la finele fiecărui an calendaristic;
2. Actualizarea procedurii **PS 7.5** *Informaţii documentate,* cu includerea următoarelor modificări:
   - Formularele: NDI 7.5 *Nomenclatorul documentelor interne*; NDE 7.5 *Nomenclatorul documentelor externe*; LIN 7.5 *Lista înregistrărilor calităţii* – se vor elabora doar la nivel de Universitate (generale), fără a fi descărcate şi adaptate la nivel de subdiviziuni universitare;
3. Actualizarea procedurii **PP 9.1.2** *Satisfacţia beneficiarului* prin:
   - Elaborarea chestionarelor privind evaluarea calităţii predării, PP 9.1.2 *Satisfacţia beneficiarului* pentru Centrul Universitar de Simulare în Instruirea Medicală, luând în considerare specificul activităţii Centrului;
   - Elaborarea chestionarului pentru studentul absolvent;
   - Excluderea sintagmei „păstrarea chestionarului 5 ani”, din considerentul că aceste chestionare sunt completate în SIMU;
   - Completarea chestionarului pentru evaluarea calităţii predării cu următoarele întrebări: 1. Dacă au dat mită? 2 Dacă au fost condiţionaţi să dea mită? 3. Cunoaşteţi pe cineva care a dat mită?.
4. Revizuirea şi actualizarea tuturor procedurilor cu redacţiile din anii 2016-2018: PS 8.7 Controlul elementelor de ieşire neconformă; PS 10.0 Îmbunătăţire continuă.

XII. REZULTATELE AUDITULUI EXTERN

Universitatea a trecut cu brio cea de-a doua misiune de supraveghere programată a sistemului de management al calităţii (SMC).
Evaluarea externă a fost realizată de către compania „CERTIND", în perioada 28 - 29 noiembrie 2024. Astfel, pe parcursul celor 2 zile ale misiunii de audit extern, au fost efectuate vizite, desfăşurate interviuri, observate procesele şi activităţile realizate, precum şi analizate informaţii documentate.
Misiunea de supraveghere programată nr. 2 a avut scopul de a evalua menţinerea conformităţii SMC cu cerinţele standardului internaţional ISO 9001:2015 şi criteriile de audit, capabilitatea SMC de a asigura îndeplinirea de către organizaţie a cerinţelor legale, reglementate şi contractuale, eficacitatea SMC de a asigura că Universitatea îşi realizează obiectivele stabilite.
Expertul a vizitat mai multe subdiviziuni ale Facultăţii de Stomatologie:

- Catedra de propedeutică stomatologică „Pavel Godoroja",
- Catedra de chirurgie OMF şi implantologie „Arsenie Guţan",
- Catedra de ortodonţie,
- Catedra de chirurgie OMF pediatrică şi pedodonţie „Ion Lupan",
- Laboratorul tehnic dentar şi
- Decanatul.

Concluziile auditului extern sunt:
- sistemul de management implementat continua sa fie conform cu criteriile de audit;
- sistemul de management continua sa fie capabil a se asigura ca organizaţia îndeplineşte cerinţele legale, reglementate si contractuale;
- sistemul de management continua sa fie eficace in realizarea obiectivelor si a rezultatelor intenţionate.
Domeniul de certificare continua sa fie adecvat având in vedere activităţile organizaţiei si sistemul de management implementat.
Echipa de audit propune acordarea certificării sistemului de management conform standardului SR EN ISO 9001:2015.

XIII. CONCLUZII

Subdiviziunile universitare au obligaţia de a implementa recomandările auditorilor interni al SMC şi să raporteze către aceştia despre stadiul de implementare conform datei prevăzute pentru finisare.

Auditorii interni, la rândul său, după implementarea tuturor recomandărilor, vor închide raportul (RAI 9.2.2) cu prezentarea acestuia la Departamentul Audit Intern.

Pentru următoarea perioadă ne propunem să îmbunătăţim procesele operaţionale ţinând cont de cerinţele beneficiarilor.

XIV. ANEXE

Anexa nr. 1 Ordinul cu privire la menţinerea şi îmbunătăţirea continuă a SMC

Anexa nr. 2 Lista auditorilor al SMC pentru anul 2024

Anexa nr. 3 PRO 9.2.2 Programul de audit intern al SMC pentru anul 2024

Anexa nr. 4 FDE 9.2.2 Fişa de evaluare anul 2024

Anexa nr. 5 Evaluarea datelor din RAI 9.2.2 pe subdiviziuni

Anexa nr. 6 Evaluarea aplicabilităţii cerinţelor SMC pe proceduri

Anexa nr. 7 Informaţia detaliată privind aplicarea cerinţei PS 4.0 *Contextul entităţii*

Anexa nr. 8 Declaraţia de răspundere managerială din 15.02.2024 pentru situaţia anului 2023

Anexa nr. 9 DPCA 5.2.1 Declaraţia rectorului privind politica în domeniul calităţii din 15.09.2023

Instituția Publică
Universitatea de Stat
de Medicină şi Farmacie
„Nicolae Testemiţanu"
din Republica Moldova

Comitetul sindical al angajaților
Universităţii de Stat
de Medicină şi Farmacie
„Nicolae Testemiţanu"
din Republica Moldova

ACORD ADIȚIONAL NR. 2 LA CONTRACTUL COLECTIV DE MUNCĂ

la nivel de Instituția Publică Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie „Nicolae Testemiţanu" din Republica Moldova pentru anii 2022– 2027

mun. Chișinău
2024

1. Prezentul Acord adiţional nr. 2 la Contractul colectiv de muncă la nivel de Universitate de Stat de Medicină şi Farmacie „Nicolae Testemiţanu" din Republica Moldova pentru anii 2022 – 2027 (în continuare Acord) este încheiat în conformitate cu prevederile articolului 1.7 al Contractului Colectiv de Muncă la nivel de Universitate de Stat de Medicină şi Farmacie "Nicolae Testemiţanu" din Republica Moldova pentru anii 2022 – 2027, care reprezintă convenţia între Administraţia Universităţii de Stat de Medicină şi Farmacie „Nicolae Testemiţanu" (denumită în continuare Universitate) şi Comitetul sindical al colaboratorilor Universităţii de Stat de Medicină şi Farmacie „Nicolae Testemiţanu" din Republica Moldova (denumită în continuare Sindicate), ambele denumite în continuare Părţi, prin care Anexa nr. 3 la Contractul colectiv de munca nivel de IP Universitatea de Stat de Medicina şi Farmacie „Nicolae Testemtyanu" pentru anii 2022-2027 se expune în redacţie nouă cu următorul conţinut:

Lista
salariaţilor care beneficiază de un supliment la salariu pentru condiţii nocive

Domeniul de activitate a salariaţilor care activează în condiţii nocive	*Suma, (lei)*	*Mărimea suplimentului Asistent universitar (0,75 din salariul medicului) (lei)*	*Mărimea suplimentului Profesor, conferenţiar (0,5 din salariul medicului) (lei)*
SIDA	500,00	375,00	250,00
Ftiziopneumologie şi tuberculoză; Radiologie, Roentgen; Chirurgie, Chirurgia OMF, inclusiv laborator ştiinţific; Chirurgia purulentă, inclusiv laborator ştiinţific; Profil chirurgical: Urologie, Anesteziologie şi reanimare, Obstetrică şi ginecologie. Oftalmologie, Traumatologie, Neurochirurgie, Otorinolaringologie, inclusiv laborator ştiinţific; Catedrele de profil stomatologic	450,00	338,00	225,00
Psihiatrie, narcologie, inclusiv laborator ştiinţific; Medicină legală; Dermatovenerologie; Morfopatologie, inclusiv laborator ştiinţific; Anatomie şi anatomie clinică; Toxicologie, Laboratorul de inginerie tisulară şi culturi celulare; Boli infecţioase, Laborator de genetica medicală.	400,00	300,00	200,00
Neonatologie; Neurologie, inclusiv laborator ştiinţific.	350,00	263,00	175,00

Domeniul de activitate a salariaţilor care activează în condiţii nocive	*Suma, (lei)*	*Mărimea suplimentului Asistent universitar (0,75 din salariul medicului) (lei)*	*Mărimea suplimentului Profesor, conferenţiar (0,5 din salariul medicului) (lei)*
Oncologie, Hematologie, Endoscopie; Epidemiologie, inclusiv laboratorul de cercetări ştiinţifice din acest domeniu; Laboratorul de alergologie şi imunologie; Disciplina de gastroenterologie; Laboratorul de gastroenterologie; Microbiologie şi imunologie; Urgenţe medicale; Medicină de laborator; Centrul Farmaceutic Universitar, Centrul Ştiinţific al medicamentului, Centrul Ştiinţifico-practic în domeniul plantelor medicinale; Farmacognozie şi botanică farmaceutică; Farmocologie şi farmacologie clinică; Farmacologie şi farmacie clinică; Chimia farmaceutică şi toxicologică, Tehnologia medicamentelor, inclusiv laboratoarele de cercetări ştiinţifice din acest domeniu; Fiziopatologie şi fiziopatologie clinică, Fiziologia omului şi biofizică, Biochimie şi biochimie clinică, inclusiv laboratorul de cercetări ştiinţifice din acest domeniu; Chimie generală; Histologie, citologie şi embriologie; Biblioteca Ştiinţifică Medicală; Arhiva studenţilor şi salariaţilor.	300,00	225,00	150,00
Geriatrie şi medicină a muncii, inclusiv laboratorul de cercetări ştiinţifice din acest domeniu.	250,00	188,00	125,00

Notă: Remunerarea muncii personalului auxiliar se efectuează conform rubricii nr. 2. **(taxa deplină)**

2. Prevederile prezentului Acord constituie parte integrantă a Contractului Colectiv de Muncă la nivel de Universitate de Stat de Medicină şi Farmacie „Nicolae Testemiţanu" din Republica Moldova pentru anii 2022 – 2027. Celelelalte prevederi ale contractului nemodificate prin prezentul Acord vor avea aceiaşi valoare juridică.

3. Prezentul Acord adiţional intră în vigoare din semnării acestuia de către reprezentnaţii ambelor părţi contractuale şi are un termen de valabilitate ca şi Contractul Colectiv de Muncă la nivel de Universitate de Stat de Medicină şi Farmacie „Nicolae Testemiţanu" din Republica Moldova pentru anii 2022 – 2027.

4. Semnăturile părţilor

Din partea Universităţii

Rector **Emil Ceban,**
profesor universitar, dr. hab. med.

Coordonat cu membrii comisiei de negocieri din partea Universităţii

O. Cernețchi
S. Groppa
V. Revenco
M. Abraș
V. Craveț
T. Novac
S. Lupașco
P. Becciev
O. Iurco

Din partea Sindicatelor

Președinte **Sergiu Berliba,**
dr. med., conferenţiar universitar

Coordonat cu membrii comisiei de negocieri din partea Sindicatelor

V. Gribenco
M. Pruteanu
S. Stegărescu
S. Ciubrei
F. Grejdian
E.Vedean
T. Cotelea
E. Nicolai
L. Lupu

Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”

Aprobat prin
Decizia Senatului nr. 1/3 din 24 ianuarie 2024

Raport privind funcționarea SMC în anul 2023

AUDITUL INTERN SI EXTERN

CUPRINS

I. Introducere

II. Structuri responsabile de implementarea SMC

III. Universitatea în cifre

IV. Realizările Universității în anul 2023

V. Echipa de audit intern al SMC

VI. Planificarea Auditului SMC

VII. Monitorizarea creșterii calității și îmbunătățirea continuă

VIII. Constatările auditului intern al SMC

IX. Propuneri de îmbunătățire

X. Rezultatele auditului extern

XI. Concluzii

XII. ANEXE

I. INTRODUCERE

Sistemul de Management al Calităţii (SMC) ajută la atingerea obiectivului de bază a instituţiilor de învăţământ superior care au o responsabilitate socială în a oferi educaţie de calitate şi în a contribui la dezvoltarea comunităţilor şi a societăţii în ansamblu.

Un SMC în instituţiile de învăţământ superior este esenţial pentru a asigura calitatea şi excelenţa în procesele educaţionale şi de cercetare.

SMC-ul ajută instituţiile să se asigure că respectă toate reglementările legale şi etice în ceea ce priveşte educaţia şi cercetarea, evitând astfel situaţiile neconforme.

Implementarea şi certificarea SMC în cadrul Universităţii a oferit o mai mare încredere tuturor părţilor interesate, privind capabilitatea de a furniza în mod consecvent servicii care satisfac cerinţele beneficiarului/clientului, cerinţele legale şi reglementările aplicabile. Respectarea şi îndeplinirea acestor cerinţe contribuie la îmbunătăţirea continuă a calităţii proceselor din universitate.

II. STRUCTURI RESPONSABILE DE IMPLEMENTAREA SMC

La nivel universitar atât SMC, cât şi calitatea academică este coordonată şi realizată de structurile administrative: Senat, Consiliul de administraţie, Consiliul pentru dezvoltare strategică instituţională, Consiliul de Management al Calităţii care urmăreşte implementarea strategiilor şi politicilor de asigurare a calităţii, în acord cu viziunea, misiunea şi politica Universităţii.

La nivel de facultate, SMC este coordonat de decan şi responsabilul de SMC. Asigurarea calităţii academice este realizată de structurile precum: Consiliul Facultăţii, Comisia de asigurare a calităţii şi evaluare curriculară toate activând în baza Regulamentelor proprii aprobate la Senat.

La nivelul catedrelor/departamentelor, responsabilitatea pentru asigurarea calităţii în organizarea tuturor proceselor de învăţământ şi cercetare o are şeful catedrei şi responsabilul de management al calităţii. La acest nivel se asigură nemijlocit calitatea procesului de formare profesională iniţială şi continuă a specialiştilor în medicină, fiind responsabilă şi de eficienţa lui.

Consiliul de Management al Calităţii şi Comisia de asigurare a calităţii şi evaluare curriculară activează în baza planurilor anuale de activitate. Fiecare structură raportează periodic asupra activităţilor desfăşurate şi asupra măsurilor corective aplicate.

Studenţii şi rezidenţii participă nemijlocit în procesul de asigurare a calităţii fiind membri ai Senatului, Consiliului de Management al Calităţii, Consiliilor facultăţilor, unde se discută şi aprobă programele analitice, materialele pentru evaluările curente şi finale, rezultatele sesiunilor, etc.

III. UNIVERSITATEA ÎN CIFRE

În prezent, procesul de studii şi cel de cercetare este ORGANIZAT în cadrul a:

- 1 Institut Naţional de Cercetare în Medicină şi Sănătate
- 5 facultăţi;
- 5 departamente cu 13 discipline;
- 56 de catedre;
- 7 centre;
- 21 de laboratoare ştiinţifice
- şi alte subdiviziuni administrative şi de suport

Unde îşi desfăşoară activitatea:

- **1 611** de ANGAJAŢI, *Inclusiv:*
- **824** de angajaţi, ceia ce constituie 51%, este personalul ştiinţifico-didactic şi didactic:
- **14** academicieni
- **157** doctori habilitaţi în ştiinţe
- **514** doctori în ştiinţe).

În anul de raportare aici îşi desfăşoară studiile circa **13 589 de** BENEFICIARI, din care:

- **6 101** studenţii (4 109 studenţi autohtoni, 1 992 studenţi internaţionali),
- **1 351** medici - rezidenţi,
- **405** studenţi-doctoranzi,
- **5 732** medici - cursanţi.

Elementele CALITATII

- Calitatea predării – **93%**
- Calitatea reuşitei academice – **93%**
- Rata de absolvire – **99%**

SATISFACŢIA ANGAJAŢILOR:

- Subdiviziuni didactice – **90%**
- Facultăţi – **94%**
- Subdiviziuni ştiinţifice – **92%**
- Subdiviziuni administrative – **85%**
- Subdiviziuni de suport – **90%**

SATISFACŢIA BENEFICIARILOR

- Subdiviziuni didactice – **95%**
- Facultăţi – **96%**
- Subdiviziuni ştiinţifice – **98%**
- Subdiviziuni administrative – **91%**
- Subdiviziuni de suport – **97%**

IV. REALIZARILE UNIVERSITATII ÎN ANUL 2023

Universitatea se menține pe **LOCUL I** la nivel național și a **urcat 41 de poziții la nivel mondial** în *Ranking Web of Universities* (Webometrics), comparativ cu ediția din ianuarie 2023. Potrivit Raportului Webometrics publicat la sfârșitul lunii iulie curent, **Universitatea noastră se clasează pe poziția 263 printre universitățile din Europa Centrală și de Est, pe locul 1 120** printre cele de pe continentul european și pe poziția 3 647 printre cele peste 32 de mii de instituții prezente on-line la nivel global.

La capitolul Excelență Universitatea **ocupă primul loc la nivel de țară și a avansat cu 95 de poziții la nivel mondial**. Totodată, în ultimele șase luni, Universitatea a avansat cu 453 de poziții la nivel mondial la capitolul Impact (Vizibilitate).

De asemenea, Universitatea este lider național în clasamentul internațional. Transparență după numărul de citări în cele mai reprezentative profiluri Google Scholar. Astfel, Universitatea a înregistrat 38 953 de citări, cu 11 340 mai mult decât în ediția precedentă (ianuarie 2023 – 27 613 citări).

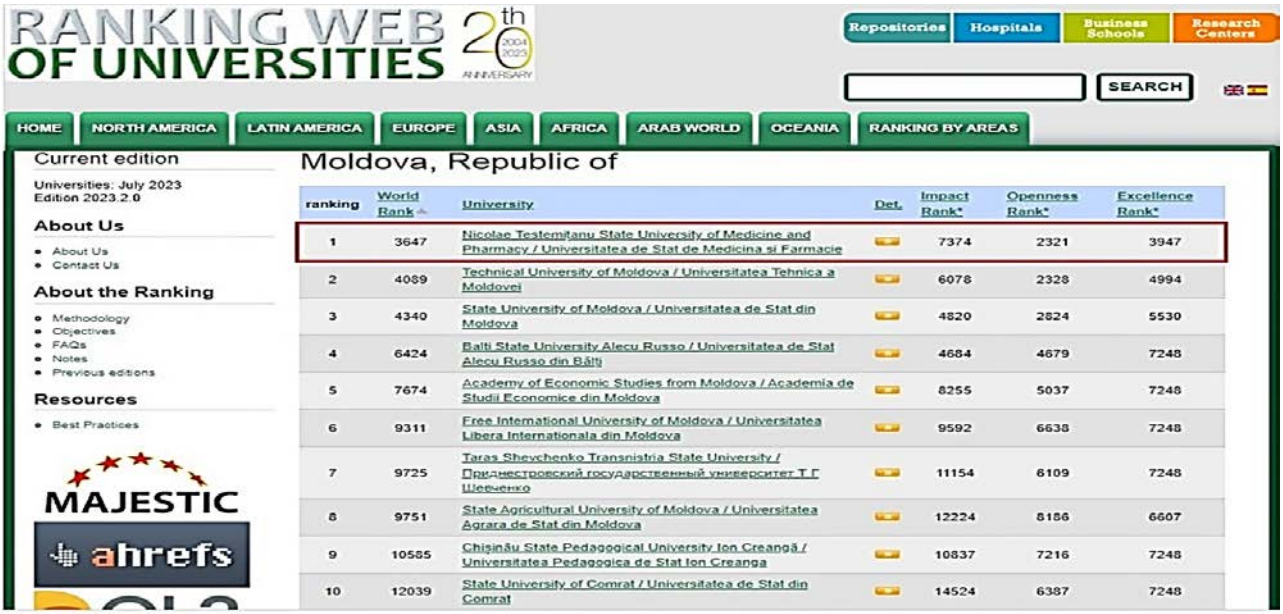

*Cei **948 de absolvenți** ai Universității– **Promoția 2023** – și-au schimbat statutul de student pe cel de medic, farmacist sau specialist.*

V. ECHIPA DE AUDIT INTERN AL SMC

Auditorii interni, implicaţi în auditarea SMC, îmbină cu succes activităţile didactice, administrative şi clinice.

Elementele de intrare ale analizei funcţionalităţii SMC sunt: rapoarte de audit, informaţii de la beneficiari, performanţele proceselor, stadiul acţiunilor corective, modificări planificate ale SMC, procesele descrise şi registrele de riscuri, recomandări de îmbunătăţire.

Auditarea SMC, privind funcţionarea şi aplicarea cerinţelor standardului ISO 9001:2015 în anul 2023 a fost realizată **prin implicarea a 21 auditori interni**, instruiţi şi pregătiţii, care în mare parte deţin certificate de auditori interni al SMC.

Anexa nr.1

Lista auditorilor interni a Sistemului de Management al Calităţii implicaţi în audite interne în anul 2023

APROBAT:
Prorector pentru asigurarea calităţii şi integrării în învăţământ
Reprezentantul Managementului pentru calitate

Olga CERNEŢCHI_____

10 AUGUST 2023

Nr. general	Nume, prenume auditori	Ultima instruire	Date de contact
1.	Olga Iurco, şef Departament Audit Intern	anul 2017	olga.iurco@usmf.md tel.205-140
2.	Stela Formusatii, auditor intern Departamentul Audit Intern	anul 2017	stela.formusatii@usmf.md tel.205-140
3.	Novac Tatiana, şef Departamentul Juridic şi Departamentul Resurse Umane	anul 2017	tatiana.novac@usmf.md tel. 205 144
4.	Andrei Romancenco, director Centru Universitar de Simulare în Instruirea Medicală	anul 2017	andrei.romancenco@usmf.md tel: 205 128
5.	Silvia Ciubrei, şef Departament Comunicare şi Relaţii Publice	anul 2017	silvia.ciubrei@usmf.md tel. 205 235
6.	Stratulat Silvia, şef Departamentul Didactic şi management academic	anul 2017	silvia.stratulat@usmf.md Tel. 205-234
7.	Raevschi Elena, şef Catedra de medicină socială şi management "Nicolae Testemitanu"	anul 2013	elena.raevschi@usmf.md tel. 205 159
8.	Adauji Stela – şef Catedra de farmacie socială „Vasile Procopişin"	anul 2016	stela.adauji@usmf.md tel. 069212876
9.	Badan Vladislav - şef Departamentul Tehnologia Informaţiei şi Comunicaţiilor	Instruire 2017	vladislav.badan@usmf.md tel. 205 527
10.	Sîrghi Elena, şef adjunct Departamentul Resurse Umane	anul 2017	elena.sârghi@usmf.md tel. 205-146
11.	Balan Snejana, şef Departamentul Achiziţii şi Marketing	anul 2017	snejana.balan@usmf.md tel. 205-395
12.	Cazacu-Stratu Angela, conferenţiar universitar, Disciplina de igienă	anul 2017	angela.cazacu-stratu@usmf.md tel. 205-132

Lista auditorilor interni a Sistemului de Management al Calităţii implicaţi în audite interne în anul 2023

13.	Lozovanu Svetlana, şef Catedra de fiziologie a omului şi biofizică	anul 2017	svetlana.lozovanu@usmf.md tel. 205-418
14.	Groza Eugenia, şef secţie Departamentul Cercetare	anul 2017	eugenia.groza@usmf.md tel. 205 365
15.	Nastasiu Silvia, lector universitar, Catedra limba română şi terminologie medicală	anul 2009	silvia.nastasiu@usmf.md tel. 205-384
16.	Vorojbit Valentina, conferenţiar universitar, Disciplina de microbiologie şi imunologie	anul 2017	valentina.vorojbit@usmf.md tel. 205-383
17.	Buta Galina, conferenţiar universitar, Catedra de medicină de familie	anul 2017	galina.buta@usmf.md tel.069322284 022 523 774
18.	Bondarev Anatolie, asistent universitar, Catedra de medicină legală	anul 2020	anatolii.bondarev@usmf.md
19.	Castraveţ Marina, specialist principal, Departamentul Resurse Umane	instruire internă 2021	marina.castravet@usmf.md tel. 205-173
20.	Stegărescu Liliana, contabil principal, Departamentul Evidenţă şi Gestiune Contabilă	instruire internă 2022	liliana.stegărescu@usmf.md tel 205-245
21.	Casap Natalia, metodist principal, Decanatul Facultăţii de Rezidenţiat	instruire internă 2020	natalia.casapov@usmf.md tel. 205-332

Este de menţionat faptul că în ultimii ani au fost înaintate **solicitări din partea angajaţilor Universităţii de a fi incluşi în lista auditorilor interni al SMC**, fiind prezentate actele necesare privind instruirile şi certificările obţinute.

VI. PLANIFICAREA AUDITULUI SMC

La nivel de Universitate, este numit un reprezentant al managementului pentru calitate în persoana prim - prorectorului pentru activitatea didactică, funcţia de coordonator al sistemului revine Departamentului Audit Intern, care asigură:

- instruirea internă a angajaţilor;
- menţinerea procedurilor;
- analiza anuală a stării sistemului de calitate;
- monitorizarea realizării Planului strategic a Universităţii.

Pentru a monitoriza sistemul intern de asigurare a calităţii responsabilii de calitate, membrii comisiei de asigurare a calităţii şi evaluare curriculară şi auditorii interni efectuează analiza activităţii cadrelor didactice, propun soluţii de îmbunătăţire a calităţii serviciilor prestate, conlucrează, împreună cu Consiliul de Management al Calităţii universitar, Consiliul facultăţii în scopul realizării finalităţilor programului de studiu, coordonează activităţile de evaluare internă în vederea autorizării sau acreditarii programelor de studii.

Sistemul de Management al Calităţii este menţinut şi coordonat la fiecare nivel ierarhic (facultate – decan / responsabil SMC, catedră – şef catedră / responsabil SMC, departament – şef departament / responsabil SMC).

Pentru analiza eficacităţii aplicării cerinţelor sistemului intern de asigurare a calităţii, periodic, la intervale planificate (cel puţin o dată pe an) sunt realizate audituri interne, care au drept scop îmbunătăţirea continuă a procesele derulate în cadrul Universităţii.

Este de menţionat faptul că în anul de studii 2022-2023 au fost **actualizate** procedurile:

- **PP 5.0 *LEADERSHIP* cu red. 04 din 09.08.2022**
- **PP 9.2 *Audit intern* cu red. 04 din 09.08.2022**
- **PP 8.2.2 *Locaţiunea activelor neutilizate* cu red. 02 din 03.03.2023**

Structura procedurilor SMC conform cerinţelor standardului ISO 9001:2015, în cadrul Universităţii se prezintă astfel:

	ISO 9001:2015	Aprobările	Actualizare plan p-u 2024
1	PS 4.0 Contextul organizaţiei	*Red:01 Din 22.09.2017*	septembrie
2	PP 5.0 Leadership	red. 04 *din 09.08.2022*	-
3	PP 5.1.2 Orientarea către beneficiar (Organizarea mobilităţilor academice şi recunoaşterea perioadelor de mobilitate	red:01 *din 15.01.2021*	-
4	PS 6.1 Acţiuni de tratare a riscurilor şi oportunităţilor	red: 01 *din 18.05.2017*	mai

5	PP 7.1.2 Personal	red. 03 *din 30.08.2018*	martie
6	PP 7.1.3 Infrastructură	red:03 *din 20.01.2017*	martie
7	PP 7.1.6 Mecanismul de încheiere, aplicare şi încetare a acordurilor de colaborare internaţională	red:01 *din 18.06.2021*	-
8	PS 7.5 Informaţii documentate	red:04 *din 11.11.2016*	Ianuarie - februarie
9	PP 8.2 Cerinţe pentru produse şi servicii	red:05 *din 21.07.2017*	martie
10	PP 8.2.2 Locaţiunea activelor neutilizate	red: 02 *din 03.03.2023*	-
11	PP 8.3 Proiectare şi dezvoltare a produselor şi serviciilor	red. 02 *din 24.08.2018*	-
12	PP 8.4 Controlul proceselor, produselor şi serviciilor furnizate din exterior	red: 09 *din 11.11.2021*	aprilie
13	PP 8.5.1 Controlul furnizării de servicii	red: 08 *din 09.09.2021*	-
14	PS 8.7 Controlul elementelor de ieşire neconformă	red.02 *din 28.07.2017*	mai
15	PP 9.1.2 Satisfacţia beneficiarului	red. 04 *din 25.04.2019*	-
16	PS 9.2 Audit intern	red:04 *din 09.08.2022*	-
17	PS 10.0 Îmbunătăţire continuă	red: 02 *din 04.08.2016*	-

Structura organizatorică a Universităţii, a fost actualizată şi aprobată prin Ordinul nr. 113-A din 28.04.2023.

În anul de referinţă prin audit intern ***au fost evaluate 21 de subdiviziuni universitare***, prioritar fiind cele didactice şi de cercetare. Scopul general al auditului sistemului de calitate a constat în evaluarea eficacităţii şi funcţionalităţii acestuia, identificarea punctelor slabe, oferirea oportunităţilor de îmbunătăţire a proceselor, precum şi pregătirea pentru auditul extern.

Subdiviziunii didactice:

- Departamentul Didactic şi Management Academic
- Centrul de Consiliere Psihologică şi Ghidare în Carieră

Facultatea de Medicină nr. 1

- Disciplina de obstetrică şi ginecologie
- Catedra de anatomie şi anatomie clinică
- Catedra de boli infecţioase
- Catedra de medicină legală

- Şcoala de Management în Sănătate Publică

Facultatea de Rezidenţiat

- Cursul de chirurgie cardiovasculară

Institutul Naţional de Cercetare în Medicină şi Sănătate

- Laboratorul de alergologie şi imunologie clinică
- Laboratorul de infecţii chirurgicale la copii
- Laboratorul de inginerie tisulară şi culturi celulare
- Laboratorul de morfologie
- Centrul Ştiinţific al Medicamentului, inclusiv 3 laboratoare
- Centrul de suport al proiectelor
- Centrul anti-plagiat

Subdiviziunii de suport:

- Campusul studenţesc
- Complexul Sportiv Universitar
- Centrul Universitar de Reabilitare Medicală
- Centrul Editorial-Poligrafic „Medicina”
- Serviciul de transport
- Şcoala Auto

Auditul intern al SMC s-a desfăşurat în perioada 15.08.2023 – 29.09.2023, conform **Programului de audit intern al Sistemului de management al Calităţii pentru anul 2023, PRO 9.2.2 (Anexa nr. 2) şi Fişei de evaluare, FDE 9.2.2 (Anexa nr. 3)**, elaborate de către Departamentul Audit Intern şi aprobate de prim-prorector pentru activitate didactică, Reprezentantul SMC.

Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie "Nicolae Testemiţanu" din Republica Moldova

APROBAT:

Prim - prorector, prorector pentru activitate didactică,
Reprezentantul Managementului pentru calitate
Olga CERNEŢCHI

10 AUGUST 2023

PRO 9.2 Programul de audit intern al Sistemului de Management al Calităţii pentru anul 2023			Redacţia: 04 din 09.08.2022
PERIOADA PETRECERII AUDITULUI INTERN: 15.08.2023-29.09.2023			
	Subdiviziuni universitare	**Auditor intern al SMC**	**Cerinţele standardului**
SUBDIVIZIUNI ADMINISTRATIVE ŞI DE SUPORT			
1.	Campusul Studenţesc (Stegărescu S.)	Groza E.	- Identificarea şi descrierea proceselor narativ şi/sau grafic, **PS 4.0;** - Obiective ale calităţii **OBC 5.1;** - Raportul privind funcţionarea SMC **RAP 5.3;** - Registrul riscurilor **RER 6.1;** - Evaluarea competenţelor angajaţilor **ECO 7.1.2;** - Necesar de instruire / stagiere **NDI 7.1.2;** - Programul de instruire pentru anul… **PRO 7.1.2;** - Înregistrarea şi evaluare eficienţei instruirilor **EVE 7.1.2;** - Chestionar pentru evaluarea satisfacţiei personalului administrativ şi de suport **CESP 7.1.2;** - Fişa de evaluare a satisfacţiei angajaţilor **FISA 7.1.2;** - Cererile tip; - Solicitare de reparaţie neplanificată a echipamentului **SRN 7.1.3;** - Lista de evidenţă a utilajului **LEU 7.1.3;** - Registrul privind acordurile de colaborare **RegAC 7.1.6;** - Nomenclatorul dosarelor **ND 7.5;** - Nomenclatorul documentelor interne **NDI 7.5;** - Nomenclatorul documentelor externe **NDE 7.5;** - Propuneri de modificare a documentelor **PMD 7.5;**
2.	Complexul Sportiv Universitar (Bojonca Alexei)	Romancenco A.	
3.	Centrul Universitar de Reabilitare Medicală (Vâzdoagă Anatolie)	Raevschi E.	
4.	Centrul Editorial- Poligrafic *„Medicina”* (Lupaşcu Agafia)	Castraveţ M.	
5.	Serviciul de transport (Cigolea Anatol)	Balan S.	
6.	Şcoala Auto	Buta G.	

VII. MONITORIZAREA CREŞTERII CALITAŢII ŞI ÎMBUNATAŢIREA CONTINUA

SMC al Universităţii se bazează, prioritar, pe satisfacţia beneficiarilor (studenţi, medici - rezidenţi, studenţi - doctoranzi, medici - cursanţi, personalul angajat) şi îmbunătăţirea continua a serviciilor, utilizând ca elemente de intrare cerinţele beneficiarilor şi ca elemente de ieşire serviciile care le satisfac.

În anul universitar 2021–2022 au fost completate **91 816 chestionare privind satisfacţia beneficiarilor** (Raportarea şi analiza datelor pentru anul 2023 va fi realizată la sfârşitul anului). Procesul de chestionare este realizat prin intermediul Sistemului Informaţional de Management Universitar (SIMU).

Pentru îmbunătăţirea proceselor universitare precum şi a Sistemului de Management al Calităţii se pune accent pe **instruirea personalului** universitar privind aplicarea cerinţelor SMC, pe **evaluări externe** dar şi pe **autoevaluări.** Astfel:

- În urma autoevaluării a sistemului de management financiar şi control al Universităţii, conform cu Standardele naţionale de control intern în sectorul public, la data de 08.02.2023, rectorul a emis DECLARATIA DE RASPUNDERE MANAGERIALA (Anexa nr. 4).

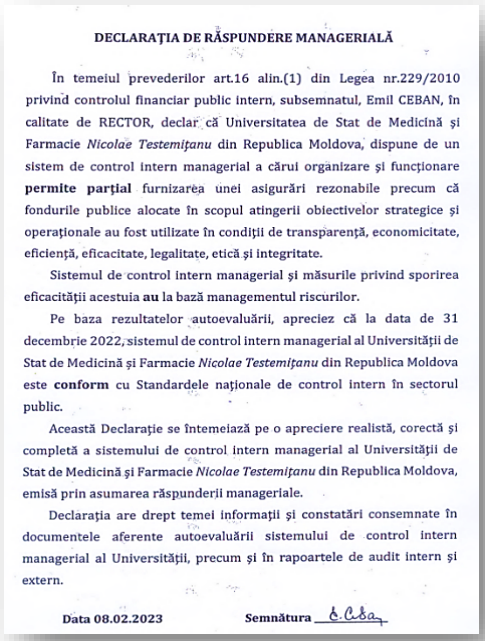

DECLARAŢIA DE RĂSPUNDERE MANAGERIALĂ

În temeiul prevederilor art.16 alin.(1) din Legea nr.229/2010 privind controlul financiar public intern, subsemnatul, Emil CEBAN, în calitate de RECTOR, declar că Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie *Nicolae Testemiţanu* din Republica Moldova, dispune de un sistem de control intern managerial a cărui organizare şi funcţionare **permite parţial** furnizarea unei asigurări rezonabile precum că fondurile publice alocate în scopul atingerii obiectivelor strategice şi operaţionale au fost utilizate în condiţii de transparenţă, economicitate, eficienţă, eficacitate, legalitate, etică şi integritate.

Sistemul de control intern managerial şi măsurile privind sporirea eficacităţii acestuia **au** la bază managementul riscurilor.

Pe baza rezultatelor autoevaluării, apreciez că la data de 31 decembrie 2022, sistemul de control intern managerial al Universităţii de Stat de Medicină şi Farmacie *Nicolae Testemiţanu* din Republica Moldova este **conform** cu Standardele naţionale de control intern în sectorul public.

Această Declaraţie se întemeiază pe o apreciere realistă, corectă şi completă a sistemului de control intern managerial al Universităţii de Stat de Medicină şi Farmacie *Nicolae Testemiţanu* din Republica Moldova, emisă prin asumarea răspunderii manageriale.

Declaraţia are drept temei informaţii şi constatări consemnate în documentele aferente autoevaluării sistemului de control intern managerial al Universităţii, precum şi în rapoartele de audit intern şi extern.

Data 08.02.2023 Semnătura

DPCA 5.2.1
Declaraţia rectorului privind
POLITICA ÎN DOMENIUL CALITĂŢII
pag. 1/1

Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie „Nicolae Testemiţanu" din Republica Moldova (în continuare Universitatea) – îşi asumă misiunea de a oferi servicii la cel mai înalt nivel în domeniul educaţiei, cercetării, asistenţei medicale şi formării profesionale pe parcursul întregii vieţi, manifestând o preocupare continuă pentru asigurarea calităţii şi promovarea valorilor naţionale în contextul globalizării.

Universitatea tinde să se menţină în topul instituţiilor de învăţământ superior din Republica Moldova prin calitate, excelenţă, accesibilitate şi colaborare în realizarea obiectivelor generale în următoarele domenii strategice:

I. Activitatea didactică educaţională
Îmbunătăţirea, modernizarea şi creşterea calităţii procesului educaţional la toate nivelurile de studii prin menţinerea şi dezvoltarea ofertei educaţionale, reconfigurarea instruirii din perspectiva formării de competenţe şi sporirea atractivităţii şi competitivităţii atât la nivel naţional, cât şi în context european.

II. Cercetarea, inovarea şi transferul tehnologic
Armonizarea domeniului cercetare şi inovare cu cerinţele contemporane la capitolele: organizare, infrastructură, procese de management al cercetării şi cercetare propriu-zisă, precum şi asigurarea competitivităţii Universităţii în plan naţional şi internaţional, consolidarea acesteia ca instituţie în cadrul căreia educaţia medicală se realizează prin cercetare, iar nivelul cercetărilor în domeniul sănătăţii şi medicinei corespunde rigorilor europene, subdiviziunile de cercetare fiind parte din reţelele regionale şi internaţionale de valori ştiinţifice şi transfer tehnologic.

III. Activitatea clinică
Dezvoltarea unui parteneriat eficient cu instituţiile medico-sanitare publice în care sunt amplasate bazele clinice universitare, unde se desfăşoară activitatea clinică.

IV. Internaţionalizarea
Fortificarea cooperării internaţionale în domeniile activităţii didactice, cercetării ştiinţifice, mobilităţii academice, recrutării cetăţenilor străini la studii şi crearii parteneriatelor cu universităţile şi instituţiile de profil din străinătate, care colaborează cu cadre didactice din Universitate, inclusiv din diaspora, precum şi Alumni care îşi desfăşoară activitatea peste hotare.

V. Studenţii şi responsabilitatea socială
Asigurarea comunicării permanente cu studenţii, medicii-rezidenţi şi organizaţiile acestora la nivel de Universitate, programe europene, precum şi încurajarea opiniilor studenţilor şi sprijinirea participării acestora la dialogul naţional şi european prin intermediul Asociaţiei Studenţilor şi Rezidenţilor în Medicină.

VI. Resursele umane
Menţinerea şi dezvoltarea personalului universitar, capabil să asigure realizarea sarcinilor şi obiectivelor instituţionale în baza unui management durabil de motivare a performanţei profesionale, orientat spre calitatea serviciilor.

VII. Managementul resurselor financiare
Asigurarea unui echilibru financiar care să permită acoperirea costurilor pentru bună funcţionare a Universităţii şi investiţii pentru dezvoltarea şi modernizarea USMF „Nicolae Testemiţanu".

VIII. Informatizarea
Dezvoltarea continuă a infrastructurii universitare TIC, care să susţină calitatea, performanţa şi excelenţa în activitatea didactică şi de cercetare.

IX. Comunicarea, promovarea şi vizibilitatea instituţională
Dezvoltarea imaginii USMF *Nicolae Testemiţanu* la nivel naţional şi internaţional prin eficientizarea comunicării interne şi externe, prin promovarea rezultatelor activităţii şi a performanţelor înregistrate şi sporirea vizibilităţii instituţionale.

X. Asigurarea informaţională a procesului de instruire, cercetare şi activitate clinică
Dezvoltarea unui cadru informaţional relevant instruirii, cercetării şi activităţii clinice de calitate, asigurarea cu publicaţii didactice şi ştiinţifice.

Sistemul de management al calităţii este monitorizat prin audit intern şi extern, evaluat periodic şi raportat la şedinţele Senatului, Consiliului de administraţie, Consiliului de Management al Calităţii, consiliilor facultăţilor.

Rectorul Universităţii îşi exprimă angajamentul total pentru îmbunătăţirea continuă a activităţilor şi a sistemului de management al calităţii.

Întreaga comunitate universitară este încurajată să-şi asume responsabilitatea pentru calitatea prestaţiei profesionale.

15 septembrie 2023 Rector Emil Ceban

- În urma analizei şi autoevaluării obiectivelor strategice, obiectivelor specifice ale proceselor, care se realizează în conformitate cu obiectivele calităţii, aprobate de Senatul universitar, la data de 15.09.2023 a fost emisă şi semnată DECLARATIA RECTORULUI PRIVIND POLITICA ÎN DOMENIUL CALITATII, (Anexa nr. 5). Politica Universităţii în domeniul calităţii prevede preocupări majore pentru satisfacerea cerinţelor şi

așteptărilor tuturor partenerilor/clienților/ beneficiarilor (abiturienților, studenților, rezidenților, masteranzilor, medicilor), prin concentrarea eforturilor în direcția creșterii calității procesului didactic și de cercetare, dezvoltării culturii instituționale și manageriale și pregătirii studenților la nivelul standardelor academice internaționale și a necesităților mediului medical și farmaceutic național, în condițiile respectării legislației în vigoare, a utilizării optime a resurselor disponibile și a motivării personalului științifico-didactic.

VII. CONSTATARILE AUDITULUI INTERN AL SMC

În urma realizării auditurilor interne privind aplicabilitatea și conformitatea sistemelor de management al calității în conformitate cu cerințele standardului ISO 9001:2015, auditorii interni (evaluatorii) au elaborat, completat și transmis Departamentului Audit Intern, pentru analiza și generarea datelor, documentele de lucru: Fișa de evaluare FDE 9.2.2 și Raportul de audit RAI 9.2.2.

OBSERVAȚIILE ȘI DOVEZILE evaluatorilor / auditorilor SMC, conform Fișei de evaluare FDE 9.2.2:

➢ Subdiviziuni didactice

Centrul de Consiliere Psihologică și Ghidare în Carieră

„Planul individual de activitate PIA 8.5.1-Conform; Raportul anual de activitate al Catedrei RAA 8.5.1-Conform”

➢ Facultatea de Medicină nr. 1

Disciplina de obstetrică și ginecologie

„Regulamentul-2019-pentru departament; Procese Verbale-sunt documentate toate ședințele; 11 angajați titlu didactic, 3 angajați auxiliari- Fișe de post din 2022; Contracte de răspundere materială-din 2022”.

Catedra de anatomie și anatomie clinică

„În timpul auditării nu au fost depistate neconformități majore în domeniul funcționalității și aplicării cerințelor SMC. S-a constatat că Registrul riscurilor RER 6.1 nu a fost actualizat și se recomandă actualizarea în corespundere cu specificul activității Catedrei.”

Catedra de boli infecțioase

„Regulamentul subdiviziunii a fost actualizat și aprobat la ședința Senatului din 23.11.2017. Toți angajații au fișe de post actualizate, semnate și datate din 30.08.2023. Catedra aplică formularele și respectă prevederile procedurilor Sistemului de Management al Calității în conformitate cu cerințele standardului ISO 9001:2015. Angajații cunosc procedurile SMC și înțeleg necesitatea implementării acestora în activitate. Totodată, responsabilul SMC al subdiviziunii a subliniat necesitatea organizării

cursurilor de instruire privind aplicarea procedurilor SMC în scopul reactualizării cunoştinţelor. Recomandări: De a menţine funcţionalitatea SMC, de a actualiza Regulamentul Catedrei şi de a aplica formularul SAC 10.0 pentru solicitări de acţiuni corective (la necesitate), respectiv şi a STA 10.0, în scopul îmbunătăţirii continue"

- **Catedra de medicină legală**

„Sistemul de management al calităţii este conform cerinţelor Standardului. Au fost înaintate mici observaţii (unele documente nu au fost marcate ca fiind retrase din uz). Ajustarea - efectuată în timpul auditului".

- **Şcoala de Management în Sănătate Publică**

„*Contractul gestionarului-2013; Registrul de distribuire a documentelor - nu este tipizat; Regulamentele pe Web fiind plasate în mai multe locuri (odată cu actualizarea pe un sub-site, nu tot timpul se actualizează şi celelalte). Lipsa tehnicii de calcul. Regulament din 24.05.2023, Fişe de post din 09.2021. Acreditarea în 04.2022 eliberat programului de Master ŞMSP. Actualizarea contractului de răspundere materială (până la finele anului 2023)=Pozitiv"*

➢ Institutul Naţional de Cercetare în Medicină şi Sănătate

- **Laboratorul de alergologie şi imunologie clinică**

„*Personalul cunoaşte şi implementează prevederile standardului ISO 9001:2015"*

- **Laboratorul de infecţii chirurgicale la copii**

„*De elaborat Regulamentul Laboratorului (până la 31.12.2023)"*

- **Laboratorul de inginerie tisulară şi culturi celulare**

„*În cadrul subdiviziunii s-a constatat că Sistemul de Management al calităţii conform cerinţelor ISO 9001:2015 este cunoscut de personalul şi responsabilul subdiviziunii. Se recomandă: 1. Solicitare de instruire; 2. Introducerea unui Chestionar privind satisfacţia beneficiarului pentru serviciile prestate (servicii de cercetări ştiinţifice contractate)"*

- **Laboratorul de morfologie**

„Regimul de muncă-04.10.2022; Fişele de post-05.04.2023; Regulamentul laboratorului - Nu este în ultima redacţie; Fişele personale de instruire în domeniul securităţii şi sănătăţii în muncă- sunt toate, ultima instruire -11.07.2023"

- **Centrul Ştiinţific al Medicamentului, inclusiv 3 laboratoare**

„De organizat instruirile în domeniul SMC pentru responsabili. Sistemul, în general, este conform. Observaţii: 1. Actualizarea RER 6.1; 2. Completarea EVE 7.1.2; 3. Aprobarea ND 7.5; 4. Actualizarea LIN 7.5. S-a solicitat instruirea în SMC"

- **Centrul de suport al proiectelor**

„1 angajat-Fişa de post 2020; Regulamentul-24.06.2021, Plan activitate-2023; Raportul activităţii-2022 aprobat DC+INCMS"

➢ Subdiviziuni de suport

Campusul studențesc

„În urma evaluării campusului studențesc s-a constatat că Sistemul de management al Calității conform cerințelor ISO 9001:2015 este cunoscut de personalul și responsabilul subdiviziunii (șeful campusului), dar necesită de a fi actualizate sau aplicate unele proceduri și de menținut conform cerințelor: 1. De actualizat Regulamentul Campusului studențesc (din 2007; 2017)- decembrie 2023; 2. Fișele de post: sunt în proces de actualizare (Fișa electricianului sunt aprobate din 22.09.2022; Fișa măturătorilor din 24.05.2023; Fișa de post Șef de cămin-aprobate la ședința subdiviziunii (22.08.2023) - sunt date la aprobare; 3. În proces de aplicare sunt: ECO 7.1.2, NDI 7.1.2, EVE 7.1.2, LEU 7.1.3; 4. Aplicarea Chestionarului CSC 9.1.2 pentru evaluarea satisfacției clientului -până la 25.11.2023"

Centrul Universitar de Reabilitare Medicală

„Prevederile standardelor ISO 9001-2015 sunt respectate. Auditorul a recomandat aplicarea SAC 10.0, STA 10.0 (PP 10.0)"

Centrul Editorial-Poligrafic „Medicina"

„Contractul de răspundere materială a fost actualizat în anul 2022, persoana responsabilă (gestionar) dna Agafia Lupașcu. Fișele de post ale angajaților subdiviziunii au fost perfectate in anul curent 2023. Lipsa de angajați, exemplu: Redactor. Documentația evaluată conformă cerințelor standardului ISO 9001:2015 stabilite în Sistemul de Management al Calității"

Școala Auto

„Școala auto a USMF "Nicolae Testemițanu" activează conform cerințelor Sistemului de management al calității a USMF".

Analiza APLICĂRII CERINȚELOR / FORMULARELOR APLICATIVE incluse în procedurile Sistemului de Management Universitar:

➢ Subdiviziuni didactice, cu activitate administrativă:

Subdiviziune	Total cerințe	Cerințe conforme	Cerințe neconf., parțial conf., observații	Aplicabili-tatea
Departamentul Didactic și Management Academic	23	23	0	100%
Centrul de Consiliere Psihologică și Ghidare în Carieră	18	17	1	94%
Total	**41**	**40**	**1**	**97%**

➢ Facultatea de Medicină nr. 1 (5 subdiviziuni auditate):

Subdiviziune	Total cerințe	Cerințe conforme	Cerințe neconf., parțial conf., observații	Aplicabilitatea
Disciplina de obstetrică și ginecologie	33	33	0	100%
Catedra de anatomie și anatomie climică	32	31	1	97%
Catedra de boli infecțioase	37	37	0	100%
Catedra de medicină legală	38	38	0	100%
Școala de Management în Sănătate Publică	34	33	1	97%
Total	**174**	**172**	**2**	**99%**

➢ Facultatea de Rezidențiat (1 subdiviziune):

Subdiviziune	Total cerințe	Cerințe conforme	Cerințe neconf., parțial conf., observații	Aplicabilitatea
Cursul de chirurgie cardiovasculară	35	29	6	83%
Total	**35**	**29**	**6**	**83%**

➢ Institutul Național de Cercetare în Medicină și Sănătate (7 subdiviziuni):

Subdiviziune	Total cerințe	Cerințe conforme	Cerințe neconf., parțial conf., observații	Aplicabilitatea
Laboratorul de alergologie și imunologie clinică	26	26	0	100%
Laboratorul de infecții chirurgicale la copii	18	18	0	100%
Laboratorul de inginerie tisulară și culturi celulare	22	22	0	100%
Laboratorul de morfologie	18	16	2	89%
Centrul Științific al Medicamentului	19	15	4	79%
Centrul de suport al proiectelor	16	16	0	100%
Centrul anti-plagiat	12	12	0	100%
Total	**131**	**125**	**6**	**95%**

➢ **Subdiviziuni de suport** (6 subdiviziuni):

Subdiviziune	Total cerinţe	Cerinţe conforme	Cerinţe neconf., parţial conf., observaţii	Aplicabili-tatea
Campusul studenţesc	21	16	5	76%
Complexul Sportiv Universitar	20	17	3	85%
Centrul Universitar de Reabilitare Medicală	19	19	0	100%
Centrul Editorial-Poligrafic „Medicina”	22	19	3	86%
Serviciul de transport	20	19	1	95%
Şcoala Auto	23	23	0	100%
Total	**125**	**113**	**12**	**90%**

Din numărul total de 27 acţiuni de îmbunătăţire, stabilite, de către evaluatori, în urma auditurilor interne, 19% (5 acţiuni) au fost realizate cu aviz pozitiv (la data raportării), celelalte urmează a fi realizate conform graficului stabilit de evaluatori.

IX. PROPUNERI DE ÎMBUNATATIRE

1. Actualizarea procedurii **PS 4.0** *Contextul organizaţiei* cu includerea următoarelor modificări:
   - Identificarea şi descrierea proceselor PS 4.0 pentru subdiviziunile didactice şi ştiinţifico-didactice vor fi elaborate la nivel de Decanate; şi Institutul Naţional de Cercetare în Medicină şi Sănătate pentru subdiviziunile din subordine.
2. Actualizarea procedurii **PS 6.1** *Acţiuni de tratare a riscurilor şi oportunităţilor* cu includerea următoarelor modificări:
   - Registrul riscurilor RER 6.1 pentru subdiviziunile didactice şi ştiinţifico-didactice va fi elaborat la nivel de Decanate; şi Institutul Naţional de Cercetare în Medicină şi Sănătate pentru subdiviziunile din subordine. Raportarea fiind în cascadă şi anume Catedra – Decanat – Departamentul Audit Intern – Administraţia.
   - Raportarea riscurilor cu valoarea – 9, Departamentului Audit Intern odată cu prezentarea raportului privind funcţionarea SMC, RAP 5.3, la finele fiecărui an calendaristic;
3. Actualizarea procedurii **PS 7.5** *Informaţii documentate,* cu includerea următoarelor modificări:

- Formularele: NDI 7.5 *Nomenclatorul documentelor interne*; NDE 7.5 *Nomenclatorul documentelor externe*; LIN 7.5 *Lista înregistrărilor calităţii* – se vor elabora doar la nivel de Universitate (generale), fără a fi descărcate şi adaptate la nivel de subdiviziuni universitare;

4. Actualizarea procedurii **PP 8.4** *Controlul proceselor, produselor şi serviciilor furnizate din exterior*, drept urmare modificărilor pragurilor de atribuire a contractelor de achiziţii publice;
5. Actualizarea **PP 8.5.1** *Controlul furnizării de servicii* prin:
   - Includerea formularului (anexei) *Realizarea normelor timpului de lucru al personalului didactic şi ştiinţifico-didacic*;
   - Elaborarea formularului (anexei) *Bilet de examinare pentru lecţii practice*.
6. Actualizarea procedurii **PP 9.1.2** *Satisfacţia beneficiarului* prin:
   - Elaborarea chestionarelor privind evaluarea calităţii predării, PP 9.1.2 *Satisfacţia beneficiarului* pentru Centrul Universitar de Simulare în Instruirea Medicală, luând în considerare specificul activităţii Centrului;
   - Elaborarea chestionarului pentru studentul absolvent;
   - Excluderea sintagmei „păstrarea chestionarului 5 ani”, din considerentul că aceste chestionare sunt completate în SIMU;
   - Completarea chestionarului pentru evaluarea calităţii predării cu următoarele întrebări: 1. Dacă au dat mită? 2 Dacă au fost condiţionaţi să dea mită? 3. Cunoaşteţi pe cineva care a dat mită?.
7. Revizuirea şi actualizarea tuturor procedurilor cu redacţiile din anii 2016-2018: PP 7.1.2 Personal; PP 7.1.3 Infrastructura; PP 8.2 Cerinţe pentru produse şi servicii; PP 8.3 Proiectare şi dezvoltare a produselor şi serviciilor; PS 8.7 Controlul elementelor de ieşire neconformă; PS 10.0 Îmbunătăţire continuă.

X. REZULTATELE AUDITULUI EXTERN

Evaluarea externă a fost realizată de către compania „CERTIND”, în data de 08 - 09 ianuarie 2024. Astfel, pe parcursul celor 2 zile ale misiunii de audit extern, au fost efectuate vizite la câteva subdiviziuni universitare, desfăşurate interviuri, observate procesele şi activităţile realizate, precum şi analizate informaţii documentate.

Concluziile auditului extern sunt:

„- sistemul de management implementat continua sa fie conform cu criteriile de audit;
- sistemul de management continua sa fie capabil a se asigura ca organizaţia îndeplineşte cerinţele legale, reglementate si contractuale;
- sistemul de management continua sa fie eficace in realizarea obiectivelor si a rezultatelor intenţionate.
Domeniul de certificare continua sa fie adecvat având in vedere activităţile organizaţiei si sistemul de management implementat.
Echipa de audit propune menţinerea certificării sistemului de management conform standardului SR EN ISO 9001:2015”

Echipa de audit extern SUSŢINE MENŢINEREA CERTIFICĂRII sistemului de management conform standardului SR EN ISO 9001:2015.

Certificatul de acreditare acordat atestă funcţionalitatea SMC în domeniul învăţământului superior medical şi farmaceutic, formării continue a medicilor şi farmaciştilor şi activităţii de cercetare ştiinţifică universitară.

XI. CONCLUZII

Subdiviziunile universitare au obligaţia de a implementa recomandările auditorilor interni al SMC şi să raporteze către aceştia despre stadiul de implementare conform datei prevăzute pentru finisare.

Auditorii interni, la rândul său, după implementarea tuturor recomandărilor, vor închide raportul (RAI 9.2.2) cu prezentarea acestuia la Departamentul Audit Intern.

Pentru următoarea perioadă ne propunem să îmbunătăţim procesele operaţionale ţinând cont de cerinţele beneficiarilor.

Prezentul Raport va fi comunicat la şedinţa Senatului până la sfârşitul anului 2023.

XII. ANEXE

Anexa nr. 1 Lista auditorilor al SMC pentru anul 2023

Anexa nr. 2 PRO 9.2.2 Programul de audit intern al SMC pentru anul 2023

Anexa nr. 3 FDE 9.2.2 Fişa de evaluare anul 2023

Anexa nr. 4 Declaraţia de răspundere managerială din 08 februarie 2023 pentru situaţia anului 2022

Anexa nr. 5 DPCA 5.2.1 Declaraţia rectorului privind politica în domeniul calităţii din 15 septembrie 2023

Programului de implementare a Planului Strategic de Dezvoltare a Universității de Stat de Medicină şi Farmacie „Nicolae Testemiţanu” din Republica Moldova în perioada 2021-2030, pentru anul 2025

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	2025
Domeniul I:	**Activitatea didactică educațională**	
Obiectivul general: Îmbunătățirea, modernizarea și creșterea calității procesului educațional la toate nivelurile de studii prin menținerea și dezvoltarea ofertei educaționale, reconfigurarea instruirii din perspectiva formării de competențe și sporirea atractivității și competitivității atât la nivel național, cât și în context european.		
Grupul de lucru: 1. Olga Cernețchi, prim-prorector, prorector pentru activitate didactică și management academic 2. Silvia Stratulat, şef departament, Departamentul Didactic și Management Academic 3. Stela Adaugi, șef deprtament, Departamentul Educație Medicală Continuă 4. Virginia Șalaru, şef-adjunct, Departamentul Didactic și Management Academic 5. Gheorghe Placintă, decan, Facultatea de Medicină nr.1 6. Mircea Bețiu, decan, Facultatea de Medicină nr.2 7. Andrei Mostovei, decan, Facultatea de Stomatologie 8. Livia Uncu, decan, Facultatea de Farmacie 9. Sanda Buruiană, decan, Facultatea de Rezidenţiat		
1. Diversificarea, actualizarea și consolidarea ofertei educaționale pentru formarea competențelor profesionale și transversale, a abordărilor interdisciplinare corelate cu cerințele în domeniul educației medicale și farmaceutice și necesitățile sistemului de sănătate.	**1.6** Rata abandonului per program și nivel de studii (licență, masterat, studii integrate, doctorat, rezidențiat, EMC, EFC)	10%
	1.7 Rata studenților admiși per program de studii din comanda de stat	90%
	1.8 Rata de absolvenți per program de studii din numărul de studenți din anii absolvenți	90%
	1.9 Rata promovabilității studenților per program de studii	90%
	1.10 Rata de continuitate a studiilor sau angajare după absolvire per program de studii	70%
	1.11 Nivelul de satisfacție al beneficiarilor (absolvenți, angajatori) privind oferta educațională (chestionar per program și niveluri de studii)	85%
	1.12 Rapoartele de monitorizare și evaluare a programelor de studii de către CACEC	3
	1.14 Rapoarte de autoevaluare per programe de studii	2
	1.15 Numărul de studenți implicați în procesul de elaborare și actualizare a planurilor de învățământ per CACEC / Consiliul Facultății	2
	1.16 Numărul de absolvenți implicați în procesul de elaborare și actualizare a planurilor de învățământ per CACEC / Consiliul Facultății	1
	1.17 Numărul de angajatori implicați în procesul de elaborare și actualizare a planurilor de învățământ per CACEC / Consiliul Facultății	1
	1.18 Standardul de calificare în contextul CNC la programul de studii 0914.2. Tehnologie radiologică	1
	1.19 Standardul de calificare în contextul CNC la programul de studii 0910.1. Sănătate publică	1
	1.21 Rata curricula elaborată sau actualizată și aprobată din numărul total de discipline incluse în Planul de învățământ per program de studii	10%
	1.22 Numărul de discipline opționale și facultative noi elaborate și incluse în Planul de învățământ	3
	1.31 Certificatul de acreditare a programului de studii de licență 0914.2. Tehnologie radiologică	1
	1.39 Certificatul de reacreditare internațională instituțională	1
2. Implementarea politicilor de îmbunătățire continuă a procesului de recrutare și admitere a candidaților la toate nivelurile de studii.	**2.1** Numărul de activități și întruniri organizate cu privire la orientarea profesională	1
	2.2 Rata cererilor candidaților din numărul prevăzut de comanda de stat la programele de studii	95%
	2.3 Rata de ocupare a locurilor oferite din numărul prevăzut de comanda de stat	95%
	2.4 Numărul de abiturienți din raioanele de Est și UTA Găgăuzia	20
	2.5 Rata de ocupare din comanda de stat pentru medicii - rezidenți	50%
	2.6 Numărul medicilor-rezidenți înmatriculați în raport cu numărul absolvenților la programele de studii superioare integrate	50%

	2.7 Numărul de masteranzi beneficiari ai programului de master de profesionalizare, ciclul II	30
	2.8 Numărul medicilor și farmaciștilor înmatriculați suplimentar la cursurile de EMC și EFC în afara planului aprobat	100
	2.9 Modulul „Educație medicală continuă” în SIMU elaborat și implementat	1
3. Promovarea și implementarea învățământului modern, centrat pe student/ medic-rezident/ cursant și dezvoltarea de competențe prin modernizarea, adaptarea și flexibilizarea procesului de predare-învățare-evaluare.	**3.1** Rata disciplinelor care utilizează metode educaționale, interactive din numărul total de discipline incluse în planul de învățământ per program de studii	70%
	3.2 Numărul programelor de EMC și EFC care utilizează metode educaționale interactive	150
	3.3 Numărul de cadre didactice instruite în utilizarea metodelor interactive de predare	20
	3.4 Numărul disciplinelor predate în procesul de învățare-evaluare în cadrul CUSIM	15
	3.5 Rata disciplinelor care aplică instrumentele TIC în procesul de predare-învățare-evaluare din numărul total de disciplne în planul de învățământ per program de studii	90%
	3.6 Rata disciplinelor care implementează rezultatele cercetărilor științifice, inovații și transferuri tehnologice în procesul educațional din numărul total de discipline incluse în planul de învățământ per program de studii	20%
	3.7 Portofoliul de abilități practice per programe de studii	1
	3.8 Numărul de studenți participanți la cercuri științifice	500
	3.9 Numărul de studenți implicați în proiecte de cercetare	50
	3.10 Gradul de satisfacție al beneficiarilor cu referire la calitatea predării	85%
	3.11 Numărul de cadre didactice implicate în programe de tutoriat	30
	3.12 Rata studenților din anul I de studii beneficiari ai programelor de tutoriat	100%
	3.13 Numărul programelor de EMC și EFC care oferă instruire la distanță	150
	3.14 Numărul disciplinelor care utilizează programe virtuale	35
	3.15 Numărul dexterităților însușite/ evaluate în condiții standard	800
	3.16 Numărul disciplinelor și programelor de educație medicală continuă incluse în procesul de învățare/ evaluare în cadrul CUSIM	130
	3.17 Gradul satisfacției beneficiarilor de stagii clinice	85%
4. Dezvoltarea, modernizarea și utilizarea eficientă a resurselor de învățare la toate nivelurile de studii pentru asigurarea continuă a calității procesului educațional.	**4.1.** Randamentul utilizării spațiilor de studii	905%
	4.2. Numărul disciplinelor și PEC care au actualizat și aprobat la CMC materiale didactice (manuale, recomandări metodice, ghiduri, note de curs, etc.) per program de studii	20
	4.3. Numărul disciplinelor și PEC care utilizează softuri educaționale pentru desfășurarea activităților didactice	10
	4.4. Numărul de mobilități ale studenților	20
	4.5. Numărul de mobilități ale cadrelor didactice	20
	4.6. Baza Alumni – creată	**transferat pentru 2026**
	4.7. Gradul de satisfacție al beneficiarilor privind activitatea Centrului de Consiliere Psihologică și Ghidare în Carieră	85%
6. Dezvoltarea și sporirea rolului Centrului Farmaceutic Universitar Vasile Procopișin și Centrului Științifico-Practic în domeniul Plantelor Medicinale în activitatea didactică, științifică și dimensiunii sociale, inclusiv prin colaborare și parteneriat public-privat.	**6.2** Numărul de beneficiari la stagiul de practică	180
	6.3 Gradul de satisfacție al beneficiarilor privind calitatea instruirii	95%

PLANIFICAT pu 2025: Obiective specifice - 5 ; Indicatori de performanță - 51.

Modificări / actualizări a indicatorilor de performanță, propuse la etapa de planificare: Indicatorul 4.6. *Baza Alumni – creată* **- Termen extins, în anul 2023 a fost creată per program de studii și în anul 2024 a fost planificat pentru programul AMG. Pentru anii ce vor urma poate se va crea o bază generală**

	Cercetarea, inovarea și transferul tehnologic	

Obiectivul general: Armonizarea domeniului cercetare și inovare cu cerințele contemporane la capitolele: organizare, infrastructură, procese de management al cercetării și cercetare propriu-zisă, precum și asigurarea competitivității Universității în plan național și internațional, consolidarea acesteia ca instituție în care educația medicală se realizează prin cercetare, nivelul cercetărilor în domeniul sănătății și medicinei corespunde rigorilor europene, iar subdiviziunile de cercetare fac parte din rețelele regionale

Grupul de lucru:
1. Jana Chihai, Prorector pentru activitate de cercetare și inovare
2. Elena Raevschi, șef departament, Departamentul Cercetare
3. Olga Tagadiuc, director Școala doctorală în domeniul Științe Medicale

Obiectiv specific	Indicator de performanță	2025
1. Modernizarea structurii sectorului de cercetare și transformarea acestuia într-o structură adecvată scopurilor de coordonare a cercetărilor în sănătate din Republica Moldova, de educație prin cercetare, de asigurare a competitivității științifice, de interacțiune cu partenerii naționali și internaționali	**1.2** Numărul de subdiviziuni ale Universității în care funcționează cercuri științifice	53
	1.3 Numărul studenților și al medicilor-rezidenți implicați în abordarea temelor proiectelor științifice în cadrul programelor de stat/ proiectelor naționale/ internaționale	30
3. Implementarea principiului de instruire prin cercetare	**3.1.** Numărul de cercetători abilitați cu dreptul de conducător de doctorat *(total pentru anul raportat)*	200
	3.3. Numărul studenților și medicilor-rezidenți implicați în activitățile de cercetare realizate de catedre, laboratoare și alte subdiviziuni ale Universității	800
	3.4 Numărul anual de postdoctoranzi	5
	3.5. Numărul temelor cercetărilor postdoctorale trans-interdisciplinare, precum și al celor realizate în colaborare internațională	2
4. Internaționalizarea procesului de cercetare în USMF „Nicolae Testemițanu” și implementarea principiilor Științei Deschise	**4.3.** Numărul de acorduri de colaborare încheiate anual	3
	4.4. Numărul cercetătorilor câștigători de burse de cercetare doctorală și postdoctorală de scurtă și de lungă durată oferite de structurile internaționale	2
	4.6. Numărul de doctoranzi formați în cadrul programelor internaționale	3
	4.7. Numărul de stagii realizate de cercetători în cadrul mobilităților academice cu durata de peste 1 lună	3
	4.8. Numărul de seminare de informare documentate prin procese-verbale	1
	4.10. Numărul de proiecte internaționale și naționale plasate în Repozitoriul Instituțional Științe Medicale al Universității	10
	4.11. Numărul de publicații ale angajaților Universității aflate în acces deschis	1000
	4.14. Numărul de contracte cu activități de cercetare	5
	4.15. Numărul de linkuri plasate pe site-ul Universității despre oportunitățile existente de a activa ca experți internaționali	1
	4.16. Numărul de cercetători, angajați ai Universității care activează ca experți internaționali	5
	4.17. Numărul angajaților Universității invitați în calitate de speakeri la conferințe internaționale și lectori cu ținerea prelegerilor în străinătate	5
5. Fortificarea transferului tehnologic al rezultatelor cercetărilor realizate în cadrul USMF „Nicolae Testemițanu”	**5.1** Procedurile operaționale standard (POS) – elaborate	3
	5.3 Numărul de cereri depuse la AGEPI	15
	5.4 Numărul de brevete obținute	12
6. Sporirea vizibilității cercetărilor realizate la USMF „Nicolae Testemițanu” la nivel național și internațional prin promovarea performanțelor obținute în domeniul cercetare	**6.5** Numărul bazelor de date internaționale în care este inclusă revista MJHS	10
	6.6 Numărul articolelor cu FI>1.5 în reviste cu proces complet și anonim de *peer review* cu susținerea financiară totală a publicării	3
	6.7 Numărul articolelor în acces deschis, publicate cu susținere financiară parțială	3

și inovare.	**6.8** Numărul de articole publicate în reviste cotate ISI și/sau WoS, SCOPUS (creștere cu cel puțin 2 articole anual de la fiecare subdiviziune științifico-didactică)	80
	6.9 Numărul articolelor în reviste cu factor de impact mai mare de 3	10
	6.10 Numărul angajaților Universității în calitate de lector invitat (cu invitație oficială) susținuți financiar pentru	1
	6.11 Numărul angajaților și deplasărilor cercetătorilor la universități de prestigiu din străinătate pentru activități de cercetare	1
	6.12 Numărul de proiecte câștigate de către cercetătorii Universității	5
8. Protecția proprietății intelectuale	**8.3** Numărul de instruiri/ perfecționări cu privire la proprietatea intelectuală	1
	8.4 Numărul de participanți la perfecționări cu tematică ce ține de proprietatea intelectuală	5
	8.5 Numărul obiectelor de proprietate intelectuală ale angajaților înregistrate în bazele de date naționale/ internaționale	500
	8.7 Numărul angajaților Universității care au beneficiat de asistență metodică în explorarea bazelor de date OPI, literaturii de brevetare și alte surse disponibile	100
	8.8 Numărul de obiecte de proprietate intelectuală create în cadrul Universității în baza rezultatelor ştiinţifice obţinute	100
	8.10 Numărul cererilor de eliberare a titlurilor de protecţie pentru obiectele de proprietate intelectuală create în Universitate cu respectarea evidenței termenilor de procedură	100
	8.11 Numărul cererilor de înregistrare a obiectelor de proprietate intelectuală depuse și a titlurilor de protecție obținute de către Universitate –menținute în registre cu evidența valabilității acestora	65
	8.12 Numărul OPI provenite din tezele de doctor în științe și tezele de doctor habilitat în științe (cereri de inovare, drept de autor, invenții etc.), implementate în practica medicală sau în procesul didactic și confirmate prin act de implementare	50
	8.13 Numărul de expoziții naționale/ internaționale la care au participat angajații USMF	4
	8.15 Numărul medicilor-rezidenți și a studenților din anii IV-VI implicați în cercetări inovative care se pot finaliza cu depunerea cererilor de inovație/ invenție și obținerea certificatului de inovator sau brevetului de invenție	1

PLANIFICAT pu 2025: Obiective specifice - 6; Indicatori de performanță - 38

Domeniul III — Activitatea clinică

Obiectivul general: Dezvoltarea unui parteneriat eficient cu instituțiile medico-sanitare publice în care sunt amplasate bazele clinice universitare, unde se desfășoară

Grupul de lucru:
1. Marcel Abraș, Prorector pentru managementul activității clinice
2. Lucia Nicorici-Mazur, șef centru, Centrul de Management al Activității Clinice
3. Sanda Buruiană, decan, Facultatea de Rezidențiat

Obiectiv specific	Indicator	2025
2. Dezvoltarea Modulului Clinic în SIMU și aplicarea în cadrul departamentelor și catedrelor clinice.	**2.1** Numărul de cadre științifico-didactice ce aplică modulul în activitate	304
	2.2 Numărul de propuneri înaintate pentru dezvoltarea modulului	4
3. Reactualizarea contractelor de colaborare între Universitate și spitale, astfel, încât acestea să cuprindă toate aspectele legate de activitatea studenților, a cadrelor didactice titulare și asociate (prin cumul), a medicilor-rezidenți, medicilor secundari clinici, a doctoranzilor.	**3.1** Numărul de contracte de colaborare noi	12
	3.2 Numărul de contracte de colaborare reactualizate	21
4. Colaborarea cu conducerea spitalelor în vederea dezvoltării bazelor clinice cu scopul	4.1 Coraportul dintre cadre didactice/ personal medical din secție **- modificat în:** **4.1** Numărul proeictelor de colaborare clinice, științifice și sociale de comun cu bazele clinice	10

minimalizării discrepanțelor dintre numărul de cadre didactice și capacitatea secției respective.	**4.2** Numărul de baze clinice noi identificate	1
5. Organizarea acordării asistenței medicale primare și spitalicești înalt calificate și consultative în cadrul secțiilor curative ale instituțiilor medico-sanitare publice republicane și municipale.	**5.1** Numărul de consultații acordate	200000
	5.2 Numărul de intervenții de înaltă performantă	2542
6. Facilitarea participării angajaților clinicilor universitare în comun cu studenții, medicii-rezidenți, medicii- secundari clinici și cursanții în procesul curativ.	**6.1** Numărul de angajați/cadre didactice implicați în procesul curativ	500
	6.2 Numărul de studenți, inclusiv internaționali/ medici-rezidenți/ secundari clinici implicați în procesul curativ	1500/5000/30
7. Dezvoltarea colaborării cu instituțiile medico-sanitare publice privind participarea personalului din cadrul acestor instituții în realizarea proceselor de instruire și asistență medicală de înaltă calitate.	**7.1** Numărul de cadre didactice instruite în asistență medicală înalt calificată	60
8. Participarea activă în formarea și implementarea standardelor medicale și protocoalelor clinice naționale și instituționale de tratament în condițiile asigurărilor medicale.	**8.1** Numărul de persoane/cadre științifico-didactice implicate în elaborarea protocoalelor clinice naționale/instituționale	100
	8.2 Numărul de protocoale clinice naționale/instituționale elaborate / standardizate / ghiduri elaborate. PCN / 24 ST / 1/.	20/10/5
9. Participarea cadrelor didactice și științifico-didactice în realizarea programelor naționale (profilaxia și controlul diabetului zaharat, maladiile cardiovasculare, tuberculoza, controlul tutunului)	**9.1** Numărul de cadre didactice participante la realizarea programelor naționale	20
	9.2 Numărul activităților incluse în programe naționale - **modificat în:** **9.2** Numărul programelor naționale elaborate cu implicarea cadrelor didactice	5
10. Deținerea statutului de membru în consiliile de administrare ale instituțiilor medico-sanitare publice de către cadrele didactice.	**10.1** Numărul de angajați ai Universității – în consiliile de administrare ale IMSP	1
11. Participarea la intervențiile chirurgicale și investigațiile clinice, conferințele morfopatologice, vizitele și consiliile medicale.	**11.1** Numărul de conferințe/ investigații clinice/ intervenții chirurgicale	1000/20/5000

PLANIFICAT pu 2025: Obiective specifice - 10 ; Indicatori de performanță - 17

MODIFICAREA A 2 INDICATORI DE PERFOMANȚĂ, propuse la etapa de planificare: **4.1** Coraportul dintre cadre didactice/ personal medical din secție **- modificat în:** **4.1** Numărul proiectelor de colaborare clinice, științifice și sociale de comun cu bazele clinice; **9.2** Numărul activităților incluse în programe naționale **- modificat în:** **9.2 Numărul programelor naționale elaborate cu implicarea**

Domeniul IV	**Internaționalizarea**	

Obiectivul general: Fortificarea cooperării internaționale în domeniile activității didactice, cercetării științifice, mobilității academice, recrutării cetățenilor străini la studii și creării parteneriatelor cu universitățile și instituțiile de profil din străinătate, inclusiv din diasporă ce colaborează cu cadre didactice din Universitate, precum și Alumni care

Grupul de lucru:	
1. Evelina Gherghelegiu, șef departament, Departamentul Relații Externe și Integrare Europeană	
2. Mircea Bețiu, decan, Facultatea de Medicină nr.2	
3. Oxana Sârbu, prodecan, Facultatea de Medicină nr.2	
4. Igor Cemortan, șef departament, Departamentul Recrutare și Documentare a Cetățenilor Străini	

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	2025
1. Sporirea disponibilității și a calității serviciilor prietenoase studenților, cadrelor didactice și administrative bazate pe informare, ghidare și suport în contextul internaționalizării Universității	**1.1** Numărul subdiviziunilor universitare prietenoase beneficiarilor Universității (catedrele care diseminează informația/ anunțurile privind mobilitatea academică).	50
	1.2 Numărul de activități informative realizate on-line și off-line (postări oportunități de aplicare la proiecte, mobilități proceduri, consiliere/ ghidare în parteneriat cu Erasmus Student Network Chisinău etc.)	50
	1.3 Numărul beneficiarilor solicitanți de certificarea studiilor (conform procedurii echivalării studiilor peste hotare)	110
2. Sporirea eficacității acordurilor bilaterale precum și a programelor internaționale de mobilitate academică, în special pentru cei cu oportunități reduse.	**2.1** Numărul de acorduri agreate cu partenerii externi, procedura privind mobilitatea academică.	20
	2.2 Numărul de apeluri/ oportunități privind mobilitățile identificate/ și publicate	35
	2.3 Numărul studenților/ medicilor-rezidenților/ masteranzilor/ doctoranzilor - participanți în cadrul proiectelor de mobilitate academică	20
	2.4 Numărul cadrelor profesoral-didactice și administrative - participanți în cadrul proiectelor de mobilitate academică	25
	2.5 Numărul beneficiarilor internaționali - participanți în cadrul proiectelor de mobilitate academică (*incoming*)	25
	2.6 Numărul de dosare depuse la concursurile de selecție a beneficiarilor de mobilități	60
	2.7 Numărul de proiecte identificate și aplicate	10
	2.8 Numărul activităților organizate de Universitate cu participarea invitaților de peste hotare	50
3. Facilitarea înmatriculării studenților internaționali	**3.1** Numărul de cereri depuse pentru înmatriculare de către cetățenii străini, total, pe facultăți	447
	3.2 Numărul abiturienților internaționali acceptați pentru concurs, total, pe facultăți și pe semestre	336
	3.3 Numărul de studenți înmatriculați, total, pe facultăți, și pe semestre	286
	3.4 Cota-parte a studenților internaționali din numărul total de studenți, pe facultăți	21%
4. Asigurarea capacităților de instruire în limba engleza și franceză.	**4.1** Numărul programelor de studii cu instruire în limba engleză/ franceză.	5
	4.2 Numărul cadrelor didactice abilitate cu dreptul de predare în limba engleză și franceză	500
	4.3 Numărul subdiviziunilor didactice antrenate în instruirea studenților internaționali	65
	4.4 Numărul studenților internaționali care efectuează practica de vara în țara de origine	700
	4.5 Numărul contractelor de colaborare cu spitalele din țara de origine a studenților internaționali	2
5. Extinderea geografică și promovarea ofertei educaționale în limbile engleză și franceză.	**5.1** Numărul țărilor de origine a studenților internaționali	25
	5.2 Numărul evenimentelor de promovare a ofertei educaționale internaționale (târguri educaționale, workshopuri, mese rotunde, conferințe etc.)	15

	5.3 Numărul agenților și companiilor de recrutare a studenților internaționali cu care Universitatea are stabilite relații contractuale	15

PLANIFICAT pu 2025: Obiective specifice -5 ; Indicatori de performanță - 23

Domeniul V	**Studenții și responsabilitatea socială**	
Obiectivul general: Asigurarea comunicării permanente cu studenţii, medicii-rezidenți și organizațiile acestora la nivel de Universitate, programe europene, precum și încurajarea opiniilor studenților și sprijinirea participării acestora la dialogul național și european prin intermediul Asociației Studenților și Rezidenților în Medicină.		
Grupul de lucru: 1. Gheorghe Buruiană, șef centru, Centrul de management al activității sociale 2. Sergiu Berliba, președintele Comitetului sindical al angajaților USMF „N. Testemiţanu” 3. Sergiu Stegărescu, șef Campus Studențesc		
Obiectiv specific	**Indicatori de performanță**	**2025**
1. Participarea tineretului studios în procesul de luare a deciziilor în cadrul organelor colegiale ale Universității.	**1.1** Numărul studenților incluși în organele colegiale ale Universității de min 25%	25%
2. Crearea parteneriatelor strategice cu organizațiile studențești naționale, europene și internaționale cu scopul schimbului de experiență organizațională și valorificarea programelor de mobilitate academică, profesională și de cercetare pentru tineretul studios.	**2.1** Numărul de contracte de parteneriat, nationale/ europene/ internaționale, semnate	20
	2.2 Numărul de schimburi de experiență/ mobilități academice/ mobilități profesionale/ mobilitți de cercetare realizate	20/1/1/1
	2.3 Prezenta Autoguvernăriilor studentesti la forumurile organizațiilor naționale/ europene/ internaționale cu reprezentarea studenților Universității	1/1/2
3. Organizarea intruirilor în domeniul medical sub formă de workshopuri, simulări, webinare, traininguri, olimpiade care va oferi posibilitatea de a aplica cunoștințele obținute.	**3.1** Numărul de instruiri (workshopuri, simulări, webinare etc) realizate	10
4. Motivarea absolvenţilor cu cele mai bune rezultate academice să devină cadre didactice.	**4.1** Numărul de absolvenți care au fost promovați în activitatea didactică	cel puțin 7
5. Organizarea Congresului Internațional *MedEspera* pentru Studenți și Tinerii Medici.	**5.1** Congresul - organizat	**Transferat 2026**
	5.2 Numărul participanților la congres din mai multe țări (studenți, tineri medici)	50
7. Implementarea cardului unic electronic de acces pentru toată comunitatea universitară	**7.1** Numărul de beneficiari (studenți/ medici-rezidenți/ doctoranzi/ cadre didactice/ administrative/ personal auxiliar) de card unic electronic pentru acces în blocurile universitare, biblioteca din incinta Spitalului Clinic Republican	**Transferat 2026**
8. Aplicarea programelor sociale de facilitări la cazare, alimentație, transport și săli de sport pentru persoanele cu statut de orfan sau fără ocrotire părintească.	**8.1** Numărul de persoane cu statut orfan	5
	8.2 Numărul de beneficiari de reduceri la cazare, alimentație, transport	5
	8.3 Premierea sportivilor care au reușite remarcabile la competitiile interuniversitare, republicane și internaționale	5
9. Promovarea și desfășurarea activităților de voluntariat în rândurile studenților și medicilor-rezidenți	**9.1** Numărul activităților de voluntariat	20
	9.2 Numărul de studenți și medici -rezidenți implicați în voluntariat	500
	9.3 Promovarea imaginii Universității prin atragerea noilor beneficiari la studii *(evenimente organizate)*	2

	9.4 Colectarea feedbak-ului de la locatarii căminlor	85%
10. Asigurarea protecției muncii și crearea locurilor sigure de muncă în corespundere cu legislația în vigoare.	**10.2** Numărul de subdiviziuni/ locuri de muncă evaluate	20
	10.4 Numărul de angajați cu starea materială precară -beneficiari de (surse) ajutoare financiare	500
	10.5 Valoarea suportului financiar acordat angajaților Universității în legătură cu starea materială precară, precum și în alte situații	1100000
	10.6 Asigurarea cu sursa de apa potabila gratuită a studentilor si colaboratorilor in bloc de studii *(sursă de apă potabilă)*	minim 1

PLANIFICAT pu 2025: Obiective specifice - 9; Indicatori de performanță -18;
inclusiv 5 INDICATORI NOI INCLUȘI:
Obiectivul 2 indicatorul 2.3 Prezenta Autoguvernăriilor studentesti la forumurile organizațiilor europene/ internaționale cu reprezentarea studenților Universității;
Obiectivul 8 indicatorul 8.3 Premierea sportivilor care au reușite remarcabile la competitiile interuniversitare, republicane si internaționale;
Obiectivul 9 indicatorul 9.3 Promovarea imaginii Universității prin atragerea noilor beneficiari la studii (evenimente organizate)
Obiectivul 9 indicatorul 9.4 Colectarea feedbak-ului de la locatarii căminlor
Obiectivul 10 indicatorul 10.6 Asigurarea cu sursa de apa potabila gratuită a studentilor și colaboratorilor in bloc de studii.
TRANSFERAȚI 2 indicatori: 5.1 *Congresul - organizat;* **7.1** *Numărul de beneficiari (studenți/ medici-rezidenți/ doctoranzi/ cadre didactice/ administrative/ personal auxiliar) de card unic electronic pentru acces în blocurile universitare, biblioteca din incinta Spitalului Clinic Republican*

Domeniul VI	**Resursele umane**	
Obiectivul general: Menținerea și dezvoltarea personalului universitar, capabil să asigure realizarea sarcinilor și obiectivelor instituționale în baza unui management durabil de motivare a performanței profesionale, orientat spre calitatea serviciilor.		
Grupul de lucru 1. Tatiana Novac, șef departament, Departamentul Resurse Umane 2. Oleg Galbur, șef-adjunct, Departamentul Resurse Umane 3. Elena Sârghi, șef-adjunct departament, Departamentul Resurse Umane		
Obiectiv specific	**Indicatori de performanță**	**2025**
1. Dezvoltarea continuă a resurselor umane, atragerea și menținerea personalului care a atins performanțe	**1.1** Statele de personal aprobate anual	Ordin aprobare
	1.2 Numărul fișelor de post actualizate anual	40
	1.3 Numărul de persoane recrutate din rândul absolvenților studiilor de rezidențiat și doctorat	7
	1.4 Numărul de angajați consiliați pentru facilitarea integrării și diminuării stresului la locul de muncă	10
2. Sporirea atractivității domeniului de cercetare și atragerea tinerilor în activitățile de cercetare științifică.	**2.1** Mecanisme de atragere a tinerilor în procesul de cercetare științifică implementate	1
	2.2 Soluții de motivare financiară și nonfinanciară a tinerilor savanți, implementate anual	1
	2.3 Numărul tinerilor cercetători antrenați anual în activitate didactică	10
3. Diversificarea modalităților de stimulare financiară a performanței profesionale, sporirea responsabilității și aderenței instituționale.	**3.1** Principii de apreciere a performanțelor profesionale și utilizarea lor în procesul de promovare a cadrelor didactice –implementate	Activitate planificată anual
	3.2 Mecanisme de stimulare, motivare financiară a personalului universitar –implementate anual	1
	3.3 Numărul persoanelor care au participat la forumuri științifice peste hotare	70
	3.4 Evaluarea anuală a competențelor profesionale a personalului universitar	100%
	3.5 Evaluarea anuală a satisfacției personalului universitar	100%
4. Diversificarea modalităților de stimulare nonfinanciară a performanței și creșterea satisfacției profesionale.	**4.1** Numărul persoanelor promovate în funcție, creșterea în carieră a personalului universitar	7
	4.2 Cota personalului universitar implicat în procesul administrativ și decizional	cca 10%
	4.3 Numărul angajaților de vârstă tânără din organele de conducere și subdiviziunile administrative a Universității	30
	4.5 Numărul persoanelor înaintate la distincții	5
	4.6 Numărul persoanelor care au fost menționate/apreciate cu premii, diplome	50
5. Perfecționarea profesională continuă,	**5.1** Numărul persoanelor instruite în domeniul metodico-didactic în universitățile similare peste hotare	5

ridicarea nivelului de calificare și competitivitate a personalului universitar, crearea unui mediu academic sigur și tolerant, promovarea managementului și leadershipului educațional modern.	**5.2** Numărul persoanelor instruite privind implementarea tehnologiilor informaționale în procesul educațional (învățare-predare-evaluare)	10
	5.3 Numărul persoanelor instruite în domeniul managementului institutional și al resurselor umane, promovarea politicilor de sănătate prin conlucrarea cu Școala de Management și Sănătate Publică	1
	5.4 Numărul persoanelor care au beneficiat de instruire profesională	50
6. Dezvoltarea unui spațiu universitar multilingv (engleză, franceză, germană).	**6.1** Numărul persoanelor instruite la cursuri de limba engleză/ germană/ franceză	30
	6.2 Numărul persoanelor certificate conform Cadrului european comun de referință pentru limbi străine (CECRL)	15
7. Consolidarea sistemului de instruire a personalului universitar în domeniul psihopedagogiei.	**7.1** Numărul persoanelor instruite în domeniul psihopedagogiei	20
	7.2 Numărul persoanelor certificate în domeniul psihopedagogiei	15
	7.3 Propunerea înaintată privind crearea în cadrul Universității a unui Centru de pregătire psihopedagogică în domeniul medical și farmaceutic	transferat pentru 2026

PLANIFICAT pu 2025: Obiective specifice - 7; Indicatori de performanță -25.

DE TRANSFERAT pu 2026: 7.3 *Propunerea înaintată privind crearea în cadrul Universității a unui Centru de pregătire psihopedagogică în domeniul medical și farmaceutic*

Domeniul VII	**Managementul resurselor financiare**	
Obiectivul general: Asigurarea unui echilibru financiar care să permită acoperirea costurilor pentru bună funcționare a Universității și investiții pentru dezvoltarea și modernizarea USMF „Nicolae Testemițanu”.		
Grupul de lucru 1. Victoria Cravеț, prorector pentru managementul economico-financiar 2. Svetlana Lupașco, economist - șef, Departamentul Economie, Buget și Finanțe 3. Parascovia Becciev, contabil - șef, Departamentul Evidență și Gestiune Contabilă		
Obiectiv specific	**Indicatori de performanță**	**2025**
1. Asigurarea unui sistem de management economico-financiar eficient, transparent, de tip antreprenorial, care să permită evaluarea periodică a fiecărei structuri prin prisma eficienței de activitate.	**1.1.** Profitabilitate – costul mediu de studii, acoperit din bugetul de stat, lei	73034
	1.2. Profitabilitate – costul mediu de studii, acoperit din taxe, lei	75497
	1.3. Profitabilitate – cuantumul taxelor de studii (min-max), lei	19300 lei
	1.4. Cota pe piață – extinderea spre noi piețe de studenți (numărul de studenți din țări noi, admiși la studii)	Cel puțin 150
	1.5. Productivitate – un management educațional eficient (raportul dintre numărul cadrelor didactice și numărul studenților)	9
3. Participarea activă a șefilor subdiviziunilor și membrilor comunității universitare în planificare, generarea resurselor și utilizarea lor rațională. Promovarea culturii antreprenoriale în mediul instituțional	**3.1.** Resurse financiare – volumul serviciilor/ lucrărilor executate contra plată și veniturilor din taxele de studii și alte taxe	390530,8
	3.2. Cota fondurilor proprii, provenite din prestarea serviciilor contra plată în bugetul consolidat al Universității	45%
	3.3. Resurse financiare atrase – capacitatea de a atrage prin parteneriate strategice investitori instituționali (numărul de proiecte/ granturi obținute)	cel puțin 5
	3.4. Efectul măsurilor de optimizare a cheltuielilor (fondurile economisite)	-1000
4. Prevederea alocațiilor financiare până la 10% din bugetul consolidat al Universității pentru domeniul cercetării științifice și menținerea permanentă a proporției menționate	**4.1.** Ponderea bugetului consolidat al Universității direcționat spre cercetările științifice	5%
5. Optimizarea cheltuielilor în baza indicatorilor cost-eficiență.	**5.1** Identificarea și aprobarea indicatorilor cost-eficiență (numărul indicatorilor elaborați și aprobați)	
	5.2 Numărul de subdiviziuni evaluate în baza indicatorilor cost-eficiență	cel puțin 4 subdiviziuni

	5.3 Rata de optimizare anuală a cheltuielilor	maxim 5%
6. Asigurarea și gestionarea eficientă a resurselor materiale și crearea unor condiții adecvate de activitate.	**6.1** Perfecționarea infrastructurii Universității prin evaluarea bazei tehnico-materiale a subdiviziunilor universitare (raportul anual de evaluare)	cel puțin 5 subdiviziuni
	6.2 Reutilarea infrastructurii Universității prin estimarea necesităților de dispozitive, utilaj, mobilier	13100
	6.3 Dotarea bazei tehnico-materiale cu echipament didactic, informațional, aparataj și utilaj științific, cu raportarea anuală	51600
	6.4 Ponderea cheltuielilor pentru dotarea bazei tehnico-materiale în bugetul Universității	7%
8. Implementarea standardelor internaționale ISO 37001	**8.1** Obținerea certificatului pentru sistemul anti-mită (ISO 37001)	inițierea procesului
9. Dezvoltarea și sporirea rolului Centrului Farmaceutic Universitar Vasile Procopișin și Centrului Științifico-Practic în domeniul Plantelor Medicinale în activitatea didactică, științifică și dimensiunii sociale, inclusiv prin colaborare și parteneriat public-privat.	**9.1** Volumul resurselor financiare pentru dezvoltarea centrelor	cca 300 000 lei
10. Evaluarea anuală a bazei tehnico-materiale a clinicilor stomatologice în scopul completării necesarului pentru asigurarea procesului didactic și prestarea serviciilor stomatologice *(venit de la Domeniul I în anul 2025)*	**10.1** Raportul de evaluare – elaborat	2
	10.2 Numărul de unități stomatologice amortizate complet	
	10.3 Numărul de unități stomatologice solicitate	10
	10.4 Valoarea estimativă a costului necesarului solicitat	2500

PLANIFICAT pu 2025: Obiective specifice - 8 ; Indicatori de performanță -21

DE EXCLUS: 10.2 *Numărul de unități stomatologice amortizate complet* **,** - nu prezintă performanță instituțională

DE TRANSFERAT 5.1 *Identificarea și aprobarea indicatorilor cost-eficiență (numărul indicatorilor elaborați și aprobați)* - se va realiza la necesitate în următorii ani

Domeniul VIII	**Informatizarea**	
Obiectivul general: Dezvoltarea continuă a infrastructurii universitare TIC, orientată spre susținerea calității, performanței și excelenței în activitatea didactică și de		
Grupul de lucru 1. Vlad Badan, șef departament, Departamentul Tehnologia Informației și Comunicațiilor 2. Silvia Ciubrei, șef departament, Departamentul Comunicare și Relații Publice 3. Romanița Dunai, șef secție, Departamentul Tehnologia Informației și Comunicațiilor 4. Ion Bahunov, șef secție, Departamentul Tehnologia Informației și Comunicațiilor		
Obiectiv specific	**Indicatori de performanță**	**2025**
1. Dezvoltarea infrastructurii tehnologiei informației și comunicațiilor și îmbunătățirea accesului la serviciile Internet pentru toți beneficiarii.	**1.1** Numărul de subdiviziuni cu acces la Internet de bandă largă, la viteza de cel puțin 200 Mbps	80%
	1.2 Numărul de subdiviziuni cu acces la rețea Wireless	10
	1.3 Numărul de rețele de comunicații modernizate și restructurate	10
	1.4 Centrul de prelucrare a datelor modernizat	1
2. Implementarea, utilizarea și dezvoltarea serviciilor electronice accesibile și eficiente.	**2.1** Manualul – elaborat și aprobat	aprobare
	2.2 Numărul de angajați instruiți în domeniul securitate cibernetică	300
	2.6 Modulul „Cercetare” – elaborat și implementat	1
	2.7 Modulul „Educație farmaceutică continuă” – aprobat și implementat	1
	2.8 Modulul „Comunicare și fluxuri de documente. Gestiunea sarcinilor” – elaborat și aprobat	1
	2.9 Numărul de solicitări înregistrate / realizate privind dezvoltarea subsite-urilor subdiviziunilor universitare	100%
	2.10 Numărul de subsite-uri noi create conform solicitărilor subdiviziunilor universitare	100%

	2.11 Numărul de subsite-uri modificate conform solicitărilor subdiviziunilor universitare și schimbărilor din Structura organizatorică a Universității	100%
3. Fortificarea capacităților de utilizare a beneficiilor, oportunităților și facilităților oferite de tehnologia informației și comunicațiilor.	**3.1** Manualul și procedurile –elaborate și aprobate	1

! PLANIFICAT pu 2025: Obiective specifice - 3 ; Indicatori de performanță - 13

Domeniul IX	**Comunicarea, promovarea și vizibilitatea instituțională**	

Obiectivul general: Dezvoltarea imaginii USMF Nicolae Testemițanu la nivel național și internațional prin eficientizarea comunicării interne și externe, prin promovarea rezultatelor activității și a performanțelor înregistrate și sporirea vizibilității instituționale.

Grupul de lucru	
1. Silvia Ciubrei, șef departament, Departamentul Comunicare și Relații Publice	
2. Inga Musteață, șef adjunct departament, Departamentul Comunicare și Relații Publice	
3. Igor Cemortan, șef departament, Departamentul Recrutare și Documentare a Cetățenilor Străini	
4. Natalia Ciobanu, șef departament, Departamentul Dezvoltare Tehnologică și Inovație în Sănătate	

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	2025
1. Elaborarea Strategiei de comunicare la nivel instituțional	**1.1** Strategia – elaborată și aprobată	strategie
2. Actualizarea Manualului de identitate vizuală (MIV) al Universității	**2.2** Numărul de exemplare MIV editate și distribuite	200
	2.3 Numărul de angajați și beneficiari instruiți privind utilizarea elementelor de identitate vizuală	La solicitare/ la necesitate
3. Promovarea brandului USMF „Nicolae Testemițanu”	**3.1** Numărul de șabloane (templates) elaborate și utilizate pentru promovare	15
	3.2 Tipurile de materiale promoționale elaborate	informative și promoționale
	3.3 Numărul de materiale promoționale distribuite	20000
	3.4 Numărul de materiale informative elaborate, adaptate pentru segmente de consumatori (pliante, broșuri, ghiduri ș.a.)	5
	3.5 Numărul de acțiuni de promovare reciprocă în contextul acordurilor de cooperare	10
4. Promovarea social media	**4.1** Elaborarea și implementarea Strategiei social media	strategia
	4.2 Numărul de postări pe rețelele social media (Facebook, Instagram, YouTube, Twitter, LinkedIn)	5000
	4.3 Numărul de articole științifice distribuite în rețelele de socializare (sau canale social media)	50
5. Dezvoltarea apartenenței instituționale	**5.1** Numărul acțiunilor de informare/ consultații pentru angajați și studenți privind apartenența instituțională	10
	5.2 Numărul acțiunilor de informare (inițiere) organizate pentru angajații noi	5
6. Desfășurarea activităților de relații publice	**6.1** Numărul de contracte de colaborare încheiate cu mass-media	10
	6.2 Activități desfășurate în parteneriat cu mass media (emisiuni radio, TV, interviuri etc..)	realizare la solicitare
	6.3 Târguri/ expoziții specializate (naționale și internaționale) la care a participat Universitatea	la invitație
	6.4 Numărul de campanii de relații publice -organizate	10
7. Analiza evoluției Universității în clasamente naționale și internaționale	**7.1** Evaluarea și raportarea poziției Universității în clasamentele naționale și internaționale	2
	7.2 Numărul clasamentelor naționale și internaționale în care Universitatea este prezentă	7
	7.3 Numărul de publicații/ postări privind evoluția/ poziția Universității în clasamente naționale/internaționale	15
8. Promovarea și eficientizarea comunicării științifice	**8.1** Ghidul privind elaborarea și prezentarea unei comunicări științifice – întocmit	**transferat pentru 2026**
	8.2 Numărul de prezentări și tutoriale create privind platformele de cercetare, distribuite/ promovate	10
9. Sporirea calității documentelor emise	**9.1** Procedura Sistemului de Calitate *PS 7.5 Informații documentate (* revizuită și aprobată)	realizare

	9.2 Ghidul de scriere corectă – elaborat și aprobat	**transferat pentru 2026**
	9.3 Distribuirea și plasarea Ghidului	**transferat pentru 2026**
10. Promovarea ofertei educaționale	**10.1**Numărul de materiale informative publicate	30
	10.2 Numărul de materiale promoționale distribuite potențialilor candidați la studii	5000
	10.3 Numărul de postări cu privire la admitere/ oferta educațională pe site-ul Universității și în rețelele de socializare – *Grupul Admitere*	500

PLANIFICAT pu 2025: Obiective specifice - 10; Indicatori de performanță - 25

Modificări / actualizări a indicatorilor de performanță, propuse la etapa de planificare: Transferul a 3 indicatori cu realizarea în anul 2026: **8.1** Ghidul privind elaborarea și prezentarea unei comunicări științifice – întocmit; **9.2** Ghidul de scriere corectă – elaborat și aprobat; **9.3** Distribuirea și plasarea Ghidului

Domeniul X — Asigurarea informaţională a procesului de instruire, cercetare şi activitate clinică

Obiectivul general: Dezvoltarea unui cadru informațional relevant instruirii, cercetării și activității clinice de calitate, asigurarea cu publicații didactice și științifice.

Grupul de lucru

1. Liubovi Karnaeva, director, Biblioteca Ştiinţifică Medicală;
2. Olesea Dobrea, director adjunct; Biblioteca Ştiinţifică Medicală;

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	2025
1. Dezvoltarea și organizarea resurselor informaționale	**1.1** Numărul de documente achiziționate	4000
	1.2 Numărul de abonamente la publicații periodice	19
	1.3 Numărul de baze de date la care se asigură acces	25
	1.4 Abonament la cărți electronice	1
2. Dezvoltarea sustenabilă a produselor informaționale proprii	**2.1** Număr de publicații în Repozitoriul Instituțional	2000
	2.2 Numărul de titluri incluse în Biblioteca electronică didactică	40
	2.3 Numărul de publicaţii reflectate în catalogul electronic al Bibliotecii	3000
	2.4 Număr de publicaţii digitizate	2000
3. Servicii informaţionale prestate de Biblioteca Ştiinţifică Medicală	**3.1** Număr de utilizatori activi	10000
	3.2 Număr de intrări	110000
	3.3 Număr de împrumuturi	190000
	3.4 Număr de documente electronice livrate	900
	3.5 Număr de vizite pe pagina web a Repozitoriului USMF "Nicolae Testemiţanu"	250000
	3.6 Număr de vizite pe pagina web a BŞM	100000
	3.7 Numărul de publicații/postări ce contribuie la promovarea serviciilor și resurselor informaționale și la amplificarea imaginii	250
	3.8 Numărul de servicii diversificate	2
	3.9 Numărul de indici CZU atribuiţi la articole, teze, cărţi	500
4. Cultura informaţiei a utilizatorilor	**4.1** Numărul de traininguri organizate	15
	4.2 Numărul de beneficiari instruiți	600
	4.4 Numărul de cursuri educaționale	1
5. Amplificarea rolului Bibliotecii Ştiinţifice Medicale în implementarea Ştiinţei Deschise.	**5.1** Numărul de materiale informative şi promoţionale privind promovarea mişcării Accesului deschis	6
	5.2 Promovarea datelor de cercetare deschise în comunitatea academică: **sondaj** privind Datele de cercetare deschise în percepția comunității universitare medicale	1
	5.3 Numărul de instruiri privind Ştiinţa deschisă (acces deschis, educaţie deschisă, date de cercetare deschise etc.)	10
	5.4 Numărul de sesiuni de informare	2
	5.5 Numărul de instrucţiuni metodice elaborate	2
	5.6 Numărul de tutoriale elaborate	1

PLANIFICAT pu 2025: Obiective specifice - 5; Indicatori de performanță - 26

Domeniul XI — Infrastructura universitară

Obiectivul general: Îmbunătățirea, modernizarea și creșterea patrimoniului universitar

Grupul de lucru

1. Marcel Abraș, prorector pentru activitate socială
2. Victoria Cravеț, prorector pentru activitate economico-financiară
3. Valentina Șpac, șef departament, Departamentul Administrarea Patrimoniului
4. Svetlana Lupașco, economist-șef, Departamentul Economie, Buget și finanțe
5. Sergiu Stegărescu, șef Campus Studențesc

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	2025
1. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii universitare prin renovare, reparație curentă și capitală a Blocurilor didactice pentru asigurarea continuă a calității procesului educațional.	**1.1** Numărul clădirilor, edificiilor, spațiilor de studii și cazare a studenților, medicilor-rezidenți și medicilor cursanți, a spațiilor destinate activităților de cercetare științifică și a spațiilor administrative renovate/ reparate capital	10
	1.5 Reparația capitală/ reconstrucție cu dotări a Blocului Morfologic din bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 192 (suprafața edificiului 4013,6 m²)	dotare
	1.9 Reparația capitală a Blocului auditorial D cu dotări din str. N. testemițanu, 20 (suprafața edificiului 1660,8 m²)	dotare
	1.10 Reparația fostelor încăperi ale Bibliotecii universotare din incinta Blocului Didactic nr. 2 pentru amplasarea laboratoarelor FORCE FARM	reparație
	1.11 Reconstrucția Blocului alimentar din cadrul Institutului de Oncologie în spații de studii pentru catedrele clinice	reparație
2. Renovarea infrastructurii Universității prin demolarea și construcția noilor edificii pentru dezvoltarea continuă conform direcțiilor prioritare	**2.1** Amenajarea parcării auto pe teritoriul adiacent căminului nr. 17 din str. Testemițanu 26/2	amenajare
	2.2 Amenajarea parcării auto pe teritoriul adiacent căminului nr. 2 din str. Malina Mică 68/2	amenajare
	2.3 Reparația încăperilor catedrei de chirurgie nr. 2 din incinta Spitalului Clinic Municipal „Sfânta Treime”	reparație
	2.4 Reparația capitală a intrării centrale în aula „Victor Ghețeul” din incinta IMSP IM și C	reparație
	2.5 Reparația capitală a sălii Senatului, bd. Ștefan cel mare și Sfânt 165	reparație
4. Îmbunătățirea condițiilor de cazare pentru beneficiarii Universității	**4.1** Reconstrucția / renovarea cu supraetajare și dotări a Căminului nr. 3	reconstrucție
	4.3 Reparația capitală (parțial - lucrări interioare) a Căminului nr. 4	reparație
	4.4 Amenajarea teritoriului adiacent căminelor nr.1, nr. 2, nr. 12, nr. 13, nr. 17	amenajare
5. Modernizarea infrastructurii Universității după principul „SMART”	**5.1** Dezvoltarea și implementarea sistemelor de eficiență energetică prin instalare de panouri solare la Blocul Didactic nr. 1, str. N. Testemițanu, 27 (suprafața blocului 9694,6 m²)	instalare
	5.2 Dezvoltarea și implementarea sistemelor de eficiență energetică prin instalare de panouri solare la Complexul Sociocultural, str. N. Testemițanu, 25 (suprafața edificiului 4888 m²)	instalare
	5.3 Reânoirea parțială a sistemului integrat de comunicații telefonice al universității	reînoire
	5.4 Numărul de locuri de parcare construite/ amenajate pentru studenți (50 locuri)	amenajare
6. Dezvoltarea complexului de clădiri pe terenul din str. str. N. Testemițanu 18/13	**6.1** Studiul de fezabilitate aprobare, certificat de urbanism pentru întreg complexul	studiu/ certificat
	6.2 Documentația de proiect și deviz, avizare, verificare, aprobarea pentru Blocul didactic cu 7 nivele, inclusiv parcarea subterană	documentația

PLANIFICAT pu 2025: Obiective specifice - 5; Indicatori de performanță - 19

PROGRAMUL DE IMPLEMENTARE A PLANULUI STRATEGIC (OBC 5.1)

Pentru anul 2023

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	PLANIFICAT		REALIZAT		Realizarea PUNCTAJ: 0-5
		Pondere /Nr.	Comentarii	Pondere /Nr.	Comentarii	
Domeniul I:	**Activitatea didactică educațională**					
Obiectivul general: Îmbunătățirea, modernizarea și creșterea calității procesului educațional la toate nivelurile de studii prin menținerea și dezvoltarea ofertei educaționale, reconfigurarea instruirii din perspectiva formării de competențe și sporirea atractivității și competitivității atât la nivel național, cât și în context european.						
Grupul de lucru: 1. Olga Cernețchi, prim-prorector, prorector pentru activitate didactică 2. Valeriu Revenco, prorector pentru activitate clinică și rezidențiat 3. Silvia Stratulat, șef departament, Departamentul Didactic și Management Academic 4. Stela Adaugi, șef deprtament, Departamentul Educație Medicală Continuă 5. Virginia Șalaru, șef-adjunct, Departamentul Didactic și Management Academic 6. Gheorghe Placintă, decan, Facultatea de Medicină nr.1 7. Mircea Bețiu, decan, Facultatea de Medicină nr.2 8. Oleg Solomon, decan, Facultatea de Stomatologie 9. Nicolae Ciobanu, decan, Facultatea de Farmacie 10. Livi Grib, decan, Facultatea de Rezidențiat 11. Vlad Badan, șef departament, Departamentul Tehnologia Informației și Comunicațiilor 12. Veaceslav Goncear, șef centru, Centrul de instruire preuniversitară 13. Andrei Romancenco, șef centru, Centru Universitar de Simulare în Instruirea Medicală 14. Igor Cemortan, șef departament, Departamentul Recrutare și Documentare a Cetățenilor Străini 15. Liubovi Karnaeva, director, Biblioteca Științifică Medicală - transferată la Domeniul X						
1. Diversificarea, actualizarea și consolidarea ofertei educaționale pentru formarea competențelor profesionale și transversale, a abordărilor interdisciplinare corelate cu cerințele în domeniul educației medicale și farmaceutice și necesitățile sistemului de sănătate.	**1.3** Planul de învățământ la programul de studii de master de formare profesională, nivelul 7 CNC RM pentru absolvenții programului de studii 0913.1. Asistență medicală generală, domeniul de formare profesională 0913 Asistență medicală și moase	1		1	Planul de învățământ aprobat prin decizia Senatului, PV 1/13 din 26.01.2023	**5**
	1.6 Rata abandonului per program și nivel de studii (licență, masterat, studii integrate, doctorat, rezidențiat, EMC, EFC)	până la 10%		7,10%	licența-9,3%, master-10%, integrate-2,13%	**5**
	1.7 Numărul studenților admiși per program de studii	100%	comnda de stat	100%		**5**
	1.8 Numărul de absolvenți per program de studii	90%	din numărul de studenți din anii absolvenți	99%		**5**
	1.9 Rata promovabilității studenților per program de studii	90%		96%		**5**
	1.10 Rata de continuitate a studiilor sau angajare după absolvire per program de studii	70%		92%		**5**
	1.11 Nivelul de satisfacție al beneficiarilor (absolvenți, angajatori) privind oferta educațională (chestionar per program și niveluri de studii)	85%		91,70%		**5**
	1.12 Rapoartele de monitorizare și evaluare a programelor de studii de către CACEC	1		3		**5**
	1.14 Rapoarte de autoevaluare per programe de studii (La fiecare 5 ani de la data obținerii certificatului de acreditare)	2		2		**5**
	1.15 Numărul de studenți implicați în procesul de elaborare și actualizare a planurilor de învățământ per program de studii	5		18	Total 18, per program de la 5 la 7	**5**
	1.16 Numărul de absolvenți implicați în procesul de elaborare și actualizare a planurilor de învățământ per program de studii	2		7	Total 7, per program de la 2 la 3	**5**

	1.17 Numărul de angajatori implicați în procesul de elaborare și actualizare a planurilor de învățământ per program de studii	1		38	Total 38 angajatori, per program de la 2 la 4	**5**
	1.18 Standardul de calificare în contextul CNC la programul de studii 0914.2. Tehnologie radiologică	1		transferat	Indicator transferat la decizia MEC pentru anul 2025	**1**
	1.19 Standardul de calificare în contextul CNC la programul de studii 0910.1. Sănătate publică	1		transferat	Indicator transferat la decizia MEC pentru anul 2025	**1**
	1.21 Numărul de curricula revizuite și aprobate per program (La fiecare 2 ani)	150		337		**5**
	1.22 Numărul de discipline opționale și facultative noi elaborate și incluse în Planul de învățământ	1		24		**5**
	1.30 Certificatul de acreditare a programului de studii de licență 0913.1. Asistență medicală generală	1		transferat	Dosarul a fost depus la ANACEC pe 01.04.2023, dar comisia nu a fost organizată. Indicatorul este transferat pentru 2024	**1**
2. Implementarea politicilor de îmbunătățire continuă a procesului de recrutare și admitere a candidaților la toate nivelurile de studii.	**2.1** Numărul de activități și întruniri organizate cu privire la orientarea profesională	2		4		**5**
	2.2 Numărul de cereri/ candidați la programele de studii	100%	comnada de stat	100%		**5**
	2.3 Rata de ocupare a locurilor oferite	95%		95%		**5**
	2.4 Numărul de abiturienți din raioanele de Est și UTA Găgăuzia	20		118		**5**
	2.5 Numărul medicilor-rezidenți înmatriculați	50%	din comanda de stat	89%	din comanda de stat 407 s-au înmatriculat 361 buget	**5**
	2.6 Numărul medicilor-rezidenți înmatriculați în raport cu numărul absolvenților la programele de studii superioare integrate	50%		61%	din 584 absolvenți studii sup. s-au înmatriculat 428 rez.	**5**
	2.7 Numărul de masteranzi beneficiari ai programului de master de profesionalizare, ciclul II	15		44		**5**
	2.8 Numărul medicilor și farmaciștilor înmatriculați suplimentar la cursurile de EMC și EFC în afara planului aprobat	100		523	Inclusiv 222 medici din partea stângă a Nistrului în baza acordului cu OSCE	**5**
	2.9 Modulul „Educație medicală continuă” în SIMU elaborat și implementat	0		0	transferat. De fapt indicatorul este cu realizarea 22-24. și deoarece la începutul lui 2023 nu a fost planificat, la raportare nu va fi luat în calcul	
3. Promovarea și implementarea învățământului modern, centrat pe student/ medic-rezident/ cursant și dezvoltarea de competențe prin modernizarea, adaptarea și flexibilizarea procesului de predare-învățare-evaluare.	**3.1** Numărul disciplinelor care utilizează metode educaționale interactive per program de studii	150		250		**5**
	3.2 Numărul programelor de EMC și EFC care utilizează metode educaționale interactive	350		350	toate programele planificate	**5**
	3.3 Numărul de cadre didactice instruite în utilizarea metodelor interactive de predare	25		73	Absolvenții modului psihopedagogic -24 + stagii didactice -49	**5**
	3.4 Numărul disciplinelor predate în procesul de învățare-evaluare în cadrul CUSIM	20		22		**5**
	3.5 Numărul disciplinelor care aplică instrumentele TIC în procesul de predare învățare-evaluare per program de studii	80%		90%		**5**
	3.6 Numărul disciplinelor care implementează rezultatele cercetărilor științifice, inovații și transferuri tehnologice în procesul educațional per program de studii	20		78		**5**
	3.7 Portofoliul de abilități practice per programe de studii	1		1		**5**
	3.8 Numărul de studenți participanți la cercuri științifice	500		1006		**5**

	3.9 Numărul de studenți implicați în proiecte de cercetare	100		117		**5**
	3.10 Gradul de satisfacție al beneficiarilor cu referire la calitatea predării	85%		94%		**5**
	3.11 Numărul de cadre didactice implicate în programe de tutoriat	35		36		**5**
	3.12 Numărul studenților beneficiari ai programelor de tutoriat	100%	anul I	100%	toți studenții de la anul I per toate programele de studii	**5**
	3.13 Numărul programelor de EMC și EFC care oferă instruire la distanță	400		401		**5**
	3.14 Numărul disciplinelor care utilizează programe virtuale	35		37	12 CUSIM + 10 fundamentale + 15 clinice	**5**
	3.15 Numărul dexterităților însușite/ evaluate în condiții standard	800		812		**5**
	3.16 Numărul disciplinelor și programelor de educație medicală continuă incluse în procesul de învățare/ evaluare în cadrul CUSIM	150		152	152 de discipline și programe de educație medicală continuă	**5**
	3.17 Gradul satisfacției beneficiarilor de stagii clinice	85%		93%		**5**
4. Dezvoltarea, modernizarea și utilizarea eficientă a resurselor de învățare la toate nivelurile de studii pentru asigurarea continuă a calității procesului educațional.	**4.1.** Randamentul utilizării spațiilor de studii	80%		96%		**5**
	4.2. Numărul disciplinelor și PEC care au actualizat și aprobat la CMC materiale didactice (manuale, recomandări metodice, ghiduri, note de curs, etc.) per program de studii	20		99	68 PEC și 131 materiale metodico-didactice aprobate de la 31 de discipline, total 99	**5**
	4.3. Numărul disciplinelor și PEC care utilizează softuri educaționale pentru desfășurarea activităților didactice	10		10		**5**
	4.4. Numărul de mobilități ale studenților	10		49		**5**
	4.5. Numărul de mobilități ale cadrelor didactice	20		83		**5**
	4.6. Baza Alumni – creată	1		1	1 la programul AMG	**5**
	4.7. Gradul de satisfacție al beneficiarilor privind activitatea Centrului de Consiliere Psihologică și Ghidare în Carieră	85%		88%		**5**
5. Evaluarea anuală a bazei tehnico-materiale a clinicilor stomatologice în scopul completării necesarului pentru asigurarea procesului didactic și prestarea serviciilor stomatologice.	**5.1** Raportul de evaluare – elaborat	1		1		**5**
	5.2 Numărul de unități stomatologice amortizate complet	12		14		**4**
	5.3 Numărul de unități stomatologice solicitate	12		14		**4**
	5.4 Valoarea estimativă a costului necesarului solicitat	?		2856000 lei		**5**
6. Dezvoltarea și sporirea rolului Centrului Farmaceutic Universitar *Vasile Procopișin* și Centrului Științifico-Practic în domeniul Plantelor Medicinale în activitatea didactică, științifică și dimensiunii sociale, inclusiv prin colaborare și parteneriat public-privat.	**6.2** Numărul de beneficiari la stagiul de practică	150		157		**5**
	6.3 Gradul de satisfacție al beneficiarilor privind calitatea instruirii	85%		91%		**5**
Suma						**261**
Media punctajului acumulat						**4,74**
Aprecierea gradului de realizare						**5**
TOTALIZARE Domeniul I: Activitatea didactică educațională	**1. Obiective specifice PLANIFICATE - 6 → REALIZATE - 6, inclusiv 2 realizați parțial;** (Obiectivul specific pentru BIBLIOTECA a fost transferat pentru domeniul nou elaborat (X), conform deciziei Senatului din 23.02.2023).					

	2. Indicatori de performanță PLANIFICAȚI - 56 (total - 61, neplanificați (BȘM) - 5; realizați complet -4; transferat 1) → **REALIZAȚI - 52, inclusiv 2 realizați parțial** (total - 56, transferați cu realizarea în următorii ani - 4)
	Indicatori de performanță transferați la alt domeniu- 1: „6.4 Volumul resurselor financiare pentru dezvoltarea centrelor"; la *domeniul 7 Managementul resurselor financiare*

Domeniul II. Cercetarea, inovarea și transferul tehnologic

Obiectivul general: Armonizarea domeniului cercetare și inovare cu cerințele contemporane la capitolele: organizare, infrastructură, procese de management al cercetării și cercetare propriu-zisă, precum și asigurarea competitivității Universității în plan național și internațional, consolidarea acesteia ca instituție în care educația medicală se realizează prin cercetare, nivelul cercetărilor în domeniul sănătății și medicinei corespunde rigorilor europene, iar subdiviziunile de cercetare fac parte din rețelele regionale și internaționale de valori științifice și transfer tehnologic

Grupul de lucru:

1. Stanislav Groppa, prorector pentru activitate de cercetare
2. Elena Raevschi, șef departament, Departamentul Cercetare
3. Mihail Todiraș, șef centru, Centrul de cercetare în domeniul sănătății și biomedicinei
4. Lilian Șaptefrați, director Școala doctorală în domeniul Științe Medicale
5. Ecaterina Foca, șef-adjunct Școala doctorală în domeniul Științe Medicale
6. Natalia Caproș, director adjunct Școala doctorală în domeniul Științe Medicale.

Obiectiv specific	Indicator de performanță	Pondere /Nr.	Comentarii	Pondere /Nr.	Comentarii	Realizarea PUNCTAJ: 0-5
1. Modernizarea structurii sectorului de cercetare și transformarea acestuia într-o structură adecvată scopurilor de coordonare a cercetărilor în sănătate din Republica Moldova, de educație prin cercetare, de asigurare a competitivității științifice, de interacțiune cu partenerii naționali și internaționali	**1.2** Numărul de subdiviziuni ale Universității în care funcționează cercuri științifice	Cel puțin 53	de subdiviziun	53	Lista este inclusă în raportul anual	**5**
	1.3 Numărul studenților și al medicilor-rezidenți implicați în abordarea temelor proiectelor științifice în cadrul programelor de stat/ proiectelor naționale/ internaționale	Cel puțin 30	studenți și rezidenți	30	Lista este inclusă în raportul anual	**5**
3. Implementarea principiului de instruire prin cercetare	**3.1.** Numărul de cercetători abilitați cu dreptul de conducător de doctorat	25	de cercetărori abilitați cu dreptul de conducător de doctorat	27	https://doctorat.usmf.md/ro/programe-si-conducatori-de-doctorat/conducatori-	**5**
	3.3. Numărul studenților și medicilor-rezidenți implicați în activitățile de cercetare realizate de catedre, laboratoare și alte subdiviziuni ale Universității	Cel puțin 800 /50	studenți/ rezidenți	cca 1000 /52		**5**
	3.4. Numărul anual de postdoctoranzi	Cel puțin 3		5	5: Rotaru Larisa, Gramma Rodica, Maxim Igor, Musteață Vasile, Pisarenco Sergiu	**5**
	3.5. Numărul temelor cercetărilor postdoctorale trans-interdisciplinare, precum și al celor realizate în colaborare internațională	Cel puțin 2		4	4: Musteață V., Pisarenco S., Rotaru L., Maxim I.	**5**
4. Internaționalizarea procesului de cercetare în USMF „Nicolae Testemițanu" și implementarea principiilor Științei Deschise	**4.3.** Numărul de acorduri de colaborare încheiate anual	Cel puțin 3		20	20 contracte de parteneriate încheiate (18 în străinătate, 2 în țară. Lista este inclusă în raportul anual	**5**
	4.4. Numărul cercetătorilor câștigători de burse de cercetare doctorală și postdoctorală de scurtă și de lungă durată oferite de structurile internaționale	Cel puțin 2		3	3: Organ Adina, Papanaga Marina, Bujor Dina	**5**
	4.6. Numărul de doctoranzi formați în cadrul programelor internaționale	Cel puțin 4		3	3 burse de mobilitate Erasmus în Universitatea Santiago de Compostela: Chele Dumitru, Civîrjic Irina, Vîrlan Adrian	**4**

4.7. Numărul de stagii realizate de cercetători în cadrul mobilităților academice cu durata de peste 1 lună	Cel puțin 3		8	8 cercetători au realizat stagii cu durata mai mare de 1 lună Lista este inclusă în raportul anual	**5**
4.8. Numărul de seminare de informare documentate prin procese-verbale	Cel puțin 1	seminar	2	2 seminare 9.02.2023 (au participat 45 pers) 15.12.2023 (au participat 26 pers) Prezentarea condițiilor de aplicare în cadrul apelului deschis How to work as an expert la Comisia Europeană. Apeluri plasate pe site: https://cercetare.usmf.md/ro/cercetare-9/proiecte-de-cercetare/oportunitati-de-finantare/apeluri-internationale	**5**
4.11. Numărul de publicații ale angajaților Universității aflate în acces deschis	Cel puțin 1000		peste 2000	Toate articolele/abstractele publicate în reviste naționale și o bună parte din articolele/abstractele publicate în reviste internaționale sunt în acces deschis	**5**
4.14. Numărul de contracte cu activități de cercetare	Cel puțin 5		23	18 contracte naționale 5 contracte internaționale Lista este inclusă în raportul anual	**5**
4.15. Numărul de linkuri plasate pe site-ul Universității despre oportunitățile existente de a activa ca experți internaționali	Cel puțin 1		3	3 linkuri plasate: -Prezentare „Work as an Expert” https://cercetare.usmf.md/sites/default/files/inline-files/4.6.1_4.10.1_Presentation%20HowToWorkAsAnExpert.pdf -Apel, condiții aplicare pentru a deveni expert: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/experts/call-for-expression-of-interest_en.pdf -Apel experți la EIT Health: https://eithealth.eu/opportunity/call-for-experts/?fbclid=IwAR0c_s936638YaWXsQ3wj61WXW4IEThVwNiefhKITy8aGgJNMfnibv4g-J0	**5**
4.16. Numărul de cercetători, angajați ai Universității care activează ca experți internaționali	Cel puțin 2	angajați	9	9 angajați ai universității sunt experți internaționali Lista este inclusă în raportul anual	**5**

	4.17. Numărul angajaților Universității invitați în calitate de speakeri la conferințe internaționale și lectori cu ținerea prelegerilor în străinătate	Cel puțin 5		11	Realizat 11 colaboratori ai USMF invitați în calitate de speakeri la conferințe internaționale și invitați în calitate de lectori la prelegeri în străinătate. Lista este inclusă în raportul anual	**5**
5. Fortificarea transferului tehnologic al rezultatelor cercetărilor realizate în cadrul USMF „Nicolae Testemițanu”	**5.1** Procedurile operaționale standard (POS) – elaborate	Cel puțin 5		6	6 POS-uri. Lista este inclusă în raportul anual	**5**
	5.3 Numărul de cereri depuse la AGEPI	Cel puțin 15	Cereri depuse	19	1) Depuse 19 cereri: - 10 cereri de brevet de invenție; - 9 cereri de certificare a dreptului de autor;	**5**
	5.4 Numărul de brevete obținute	Cel puțin 23	Brevete primite	23		**5**
6. Sporirea vizibilității cercetărilor realizate la USMF „Nicolae Testemițanu” la nivel național și internațional prin promovarea performanțelor obținute în domeniul cercetare și inovare.	**6.5** Numărul bazelor de date internaționale în care este inclusă revista MJHS	Cel puțin 2	Includere și indexare în baza de date DOAJ. Indexare în cel puțin 2 baze de date internaționale	12	Revista MJHS este inclusă în 12 baze de date internaționale. Cotată (indexată în 4 baze de date (Index Copernicus, Cite Factor, Base, Scilit)	**5**
	6.6 Numărul articolelor cu FI>1.5 în reviste cu proces complet și anonim de *peer review* cu sustinerea financiară totală a publicării	Cel puțin 3	articole	4	Lista este inclusă în raportul anual	**5**
	6.7 Numărul articolelor în acces deschis, publicate cu susținere financiară parțială	Cel puțin 3	articol	5	Lista este inclusă în raportul anual	**5**
	6.8 Numărul de articole publicate în reviste cotate ISI și/sau WoS, SCOPUS (creștere cu cel puțin 2 articole anual de la fiecare subdiviziune științifico-didactică)	Cel puțin 75	articole	359	Articole publicate în reviste ISI - 101 Articole publicate în reviste WoS - 106 (date oferite de BȘM) Articole publicate în reviste SCOPUS - 152 (situația la zi 21.12.2023) Lista este inclusă în raportul anual	**5**
	6.9 Numărul articolelor în reviste cu factor de impact mai mare de 3	Cel puțin 10	articole	50	Lista este inclusă în raportul anual	**5**
	6.11 Numărul angajaților și deplasărilor cercetătorilor la universități de prestigiu din străinătate pentru activități de cercetare	Cel puțin 1		4	Lista este inclusă în raportul anual	**5**
	6.12 Numărul de proiecte câștigate de către cercetătorii Universității	Cel puțin 5		6	6 proiecte câștigate, inclusiv 1 național și 5 internaționale (situația la zi 26.12.2023)	**5**
7. Sporirea responsabilității cercetătorilor pentru calitatea rezultatelor științifice obținute. Promovarea excelenței în cercetare, integrității academice și eticii în cercetare	**7.3** Regulile de prestare și costurile serviciilor de verificare antiplagiat pentru utilizatorii interni și externi – elaborate și aprobate	spre aprob.	Regulile de prestare și costurile serviciilor de verificare antiplagiat aprobate	aprobat	Decizia Consiliului de administrație nr. 14/4 din 10.11.2023 Cu privire la serviciile de verificare a tezelor de licență, master, doctor/doctor habilitat și a publicațiilor științifice prin sistemul antiplagiat în cadrul Centrului Antiplagiat al USMF	**5**

8. Protecția proprietății intelectuale	**8.3** Numărul de instruiri/ perfecționări cu privire la proprietatea intelectuală	Cel puțin 1	instruire	2	2 instruiri - Webinar organizat de ANACE în cadrul EIS Infoinvent, 24.11.2023, online (fără eliberarea certificatelor); - Lecturi AGEPI cu genericul „Proprietatea intelectuală și dezvoltarea socio-economică și	**5**
	8.4 Numărul de participanți la perfecționări cu tematică ce ține de proprietatea intelectuală	Cel puțin 5	participanți	19	19 participanți (confirmate cu diplome de participare) la Lecturi AGEPI cu genericul „Proprietatea intelectuală și dezvoltarea socio-economică și culturală”, 27.04.2023 on-line	**5**
	8.5 Numărul obiectelor de proprietate intelectuală ale angajaților înregistrate în bazele de date naționale/ internaționale	Cel puțin 285		588	588 OPI Portofoliul de brevete al USMF conține total înregistrate 588, inclusiv 313 brevete (BI) și 270 brevete de invenție de scurtă durată (BISD), 5 modele de utilitate. Dintre ele sunt valabile 97 (BI - 8; BISD - 89)	**5**
	8.7 Numărul angajaților Universității care au beneficiat de asistență metodică în explorarea bazelor de date OPI, literaturii de brevetare și alte surse disponibile	Cel puțin 100	angajați	137	137 de persoane au primit asistență metodică privind elaborarea și formatarea corectă OPI (DA- 26; BI- 10; cereri de inovație -101) Informație din Registrele OPI	**5**
	8.8 Numărul de obiecte de proprietate intelectuală create în cadrul Universității în baza rezultatelor ştiinţifice obţinute	Cel puțin 100	OPI	229	Total: 229 OPI Proiecte de cercetare: - 7 cereri de brevet de invenție depuse; - 16 cereri de certificare a Dreptului de Autor; - 39 cereri de inovație. Proiecte de doctorat și postdoctorat: - 2 cereri de brevet de invenție; - 18 cereri de certificare a Dreptului de Autor; - 159 cereri de inovație din partea doctoranzilor și dr. hab.	**5**
	8.10 Numărul cererilor de eliberare a titlurilor de protecţie pentru obiectele de proprietate intelectuală create în Universitate cu respectarea evidenței termenilor de procedură	Cel puțin 100	OPI	239	Pe parcursul anului de referința au fost depuse 239 OPI, inclusiv: - Cereri de brevet - 10; - Cereri de certific. a DA - 43; - Cereri de inovație - 186	**5**

	8.11 Numărul cererilor de înregistrare a obiectelor de proprietate intelectuală depuse şi a titlurilor de protecţie obţinute de către Universitate –menţinute în registre cu evidenţa valabilităţii acestora	Cel puţin 65	Cereri depuse, Brevete primite, Certificate cu DA	243	243 primite/239 depuse, inclusiv: - cereri de BI depuse/obţinute: 10/23; - cereri de certificare a DA primite/în proces de expertiză - 34/9; - cereri de inovaţie depuse/certificate primite - 186/186	**5**
	8.12 Numărul OPI provenite din tezele de doctor în ştiinţe şi tezele de doctor habilitat în ştiinţe (cereri de inovare, drept de autor, invenţii etc.), implementate în practica medicală sau în procesul didactic şi confirmate prin act de implementare	Cel puţin 50	link plasat pe site-ul usmf.md	188	188 OPI provenite din teze de dr./dr. hab. - 159 de cereri de inovaţie, confirmate prin certificat de inovator şi acte de implementare; - 15 cereri de Drept de autor confirmate prin certificate cu DA; - 14 brevete, inclusiv şi hotărâre de acordare a brevetelor (confirmare Lista cu linkuri spre	**5**
	8.15 Numărul medicilor-rezidenţi şi a studenţilor din anii IV-VI implicaţi în cercetări inovative care se pot finaliza cu depunerea cererilor de inovaţie/ invenţie şi obţinerea certificatului de inovator sau brevetului de invenţie	cel puţin 1		2	2 studenţi (Cristea Daniel, an. II, Valic Eugeniu, an. VI, Facultatea de Medicină nr. 1, au depus 4 cereri de inovaţie confirmate prin certificate de inovator: - Nr.6021/51 din 12.04.2023. Metoda utilizării soluţiei ecologice de dezinfectare eco-arthemisinol.Autori: Cristea Daniel, Stratulat Silvia; - Nr 6034/64 din 28.04.2023. Metodă de studiu a preparatelor microscopice prin intermediul dispozitivului ven'stiv v.1.0. Autori: Valic Eugeniu, *Valic Vladimir; - Nr 6118/148 din 17.08.2023. Model interactiv al sistemului circulator uman: Autori: Valic Eugeniu, *Valic Vladimir, Mazur- Nicorici Lucia; - Nr 6119/149 din 17.08.2023. Metodă de imprimare-3d în scop didactico-practic în oncologie. Autori: VALIC Eugeniu, VALIC Vladimir	**5**
Suma						**179**
Media punctajului acumulat						**4,97**
Aprecierea gradului de realizare						**5**
TOTALIZARE Domeniul II: Cercetarea, inovarea şi transferul tehnologic	**1. Obiective specifice PLANIFICATE - 7 → REALIZATE - 7, inclusiv 1 parţial;** **2. Indicatori de performanţă PLANIFICAŢI - 36 (total - 38, transferaţi 2) → REALIZAŢI - 36, inclusi 1 parţial** **Indicatori de performanţă transferaţi - 2:** ***8.13*** *Numărul de expoziţii naţionale/ internaţionale la care au participat angajaţii USMF* p-u 2026, **8.14** *Numărul de produse care atestă relevanţa economică şi socială a rezultatelor cercetărilor ştiinţifice realizate în cadrul Universităţii (teze de doctor, de doctor habilitat, proiecte de cercetare)* pe-u 2026-2030					
Domeniul III	**Activitatea clinică**					
Obiectivul general: Dezvoltarea unui parteneriat eficient cu instituţiile medico-sanitare publice în care sunt amplasate bazele clinice universitare, unde se desfăşoară activitatea clinică.						
Grupul de lucru: 1. Valeriu Revenco, prorector pentru activitate clinică şi rezidenţiat 2. Marcel Abraş, prorector pentru activitate socială						

3. Livi Grib, decan, Facultatea de Rezidenţiat
4. Lucia Nicorici-Mazur, şef centru, Centrul de Management al Activităţii Clinice
5. Alexandru Garbuz, metodist principal Centrul de Management al Activităţii Clinice - de eliminat

Obiectiv specific	Indicator	Pondere /Nr.	Comentarii	Pondere /Nr.	Comentarii	Realizarea PUNCTAJ: 0-5
2. Dezvoltarea Modulului Clinic în SIMU și aplicarea în cadrul departamentelor și catedrelor clinice.	**2.1** Numărul de cadre științifico-didactice ce aplică modulul în activitate	400		355		**4**
	2.2 Numărul de propuneri înaintate pentru dezvoltarea modulului	2		2		**5**
3. Reactualizarea contractelor de colaborare între Universitate și spitale, astfel, încât acestea să cuprindă toate aspectele legate de activitatea studenților, a cadrelor didactice titulare și asociate (prin cumul), a medicilor-rezidenți, medicilor secundari clinici, a doctoranzilor.	**3.1** Numărul de contracte de colaborare noi	10		24		**5**
4. Colaborarea cu conducerea spitalelor în vederea dezvoltării bazelor clinice cu scopul minimalizării discrepanțelor dintre numărul de cadre didactice și capacitatea secției	**4.1** Coraportul dintre cadre didactice/ personal medical din secție	50%		60%	prevalează IMSP	**4**
	4.2 Numărul de baze clinice noi identificate	1		6		**5**
5. Organizarea acordării asistenței medicale primare și spitalicești înalt calificate și consultative în cadrul secțiilor curative ale instituțiilor medico-sanitare publice republicane și municipale.	**5.1** Numărul de consultații acordate	100000		242640		**5**
	5.2 Numărul de intervenții de înaltă performantă	600		7218		**5**
6. Facilitarea participării angajaților clinicilor universitare în comun cu studenții, medicii- rezidenți, medicii- secundari clinici și cursanții în procesul curativ.	**6.1** Numărul de angajați/cadre didactice implicați în procesul curativ	400		355		**4**
	6.2 Numărul de studenți, inclusiv internaționali/ medici-rezidenți/ secundari clinici implicați în procesul curativ	2700/ 400/ 1000/ 0		14122/ 1186/ 0		**5**
7. Dezvoltarea colaborării cu instituțiile medico-sanitare publice privind participarea personalului din cadrul acestor instituții în realizarea proceselor de instruire și asistență medicală de înaltă calitate.	**7.1** Numărul de cadre didactice instruite în asistență medicală înalt calificată	30		41		**5**
8. Participarea activă în formarea și implementarea standardelor medicale și protocoalelor clinice naționale și instituționale de tratament în condițiile asigurărilor medicale.	**8.1** Numărul de persoane/cadre științifico-didactice implicate în elaborarea protocoalelor clinice naționale/instituționale	100		151		**5**
	8.2 Numărul de protocoale clinice naționale/instituționale elaborate / **standardizate / ghiduri elaborate. PCN / 24 ST / 1/.**	20/10/5		26/7/5		**4**
9. Participarea cadrelor didactice și științifico-didactice în realizarea programelor naționale (profilaxia și controlul diabetului zaharat, maladiile cardiovasculare, tuberculoza, controlul tutunului)	**9.1** Numărul de cadre didactice participante la realizarea programelor naționale	2		9		**5**
	9.2 Numărul activităților incluse în programe naționale.	2		16		**5**

10. Deținerea statutului de membru în consiliile de administrare ale instituțiilor medico-sanitare publice de către cadrele	**10.1** Numărul de angajați ai Universității – în consiliile de administrare ale IMSP	1		2		**5**
11. Participarea la intervențiile chirurgicale și investigațiile clinice, conferințele morfopatologice, vizitele și consiliile medicale.	**11.1** Numărul de conferințe/ investigații clinice/ intervenții chirurgicale	1000/ 20/ 1000	1000 de participări la conferințe, vizite matinale zilnice, 20 conferințe morfopatologice, 1000 investigații clinice	15501/ 4793/ 7218	vizite matinale, 26 conferințe morf.	**5**
Suma						**76**
Media punctajului acumulat						**4,75**
Aprecierea gradului de realizare						**5**
TOTALIZARE Domeniul III: Activitatea clinică	**1. Obiective specifice PLANIFICATE -10 → REALIZATE 10, inclusiv 4 realizate parțial;**					
	2. Indicatori de performanță PLANIFICAȚI - 16 → REALIZAȚI 16, inclusiv 4 realizați parțial;					

Domeniul IV Internaționalizarea

Obiectivul general: Fortificarea cooperării internaționale în domeniile activității didactice, cercetării științifice, mobilității academice, recrutării cetățenilor străini la studii și creării parteneriatelor cu universitățile și instituțiile de profil din străinătate, inclusiv din diasporă ce colaborează cu cadre didactice din Universitate, precum și Alumni care își desfășoară activitatea peste hotare.

Grupul de lucru:
Evelina Gherghelegiu, șef departament, Departamentul Relații Externe și Integrare Europeană
Mircea Bețiu, decan, Facultatea de Medicină nr.2
Oxana Sârbu, prodecan, Facultatea de Medicină nr.2
Igor Cemortan, șef departament, Departamentul Recrutare și Documentare a Cetățenilor Străini
Alexandru Corlăteanu, conferențiar universitar, disciplina de pneumologie și alergologie
Olga Cernelev, șef adjunct departament, Departamentul Relații Externe și Integrare Europeană - eliberată

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	Pondere /Nr.	Comentarii	Pondere /Nr.	Comentarii	Realizarea PUNCTAJ: 0-5
1. Sporirea disponibilității și a calității serviciilor prietenoase studenților, cadrelor didactice și administrative bazate pe informare, ghidare și suport în contextul internaționalizării Universității	**1.1** Numărul subdiviziunilor universitare prietenoase beneficiarilor Universității (catedrele care diseminează informația/ anunțurile privind mobilitatea academică).	30		35		**5**
	1.2 Numărul de activități informative realizate on-line și off-line (postări oportunități de aplicare la proiecte, mobilități proceduri, consiliere/ ghidare în parteneriat cu Erasmus Student Network Chișinău etc.)	50		60		**5**
	1.3 Numărul beneficiarilor solicitanți de certificarea studiilor (conform procedurii echivalării studiilor peste hotare)	100		163		**5**
2. Sporirea eficacității acordurilor bilaterale precum și a programelor internaționale de mobilitate academică, în special pentru cei cu oportunități reduse.	**2.1** Numărul de acorduri agreate cu partenerii externi, procedura privind mobilitatea academică.	15	Nr. de acorduri agreate cu partenerii externi -10; Nr. de acorduri agreate cu partenerii externi privind mobilitatea academică- 5	26	Nr. de acorduri agreate cu partenerii externi -20; Nr. de acorduri agreate cu partenerii externi privind mobilitatea academică- 6	**5**
	2.2 Numărul de apeluri/ oportunități privind mobilitățile identificate/ și publicate	15		30		**5**
	2.3 Numărul studenților/ medicilor-rezidenților/ masteranzilor/ doctoranzilor - participanți în cadrul proiectelor de mobilitate academică	20		56		**5**
	2.4 Numărul cadrelor profesoral-didactice și administrative - participanți în cadrul proiectelor de mobilitate academică	15		41		**5**

	2.5 Numărul beneficiarilor internaționali - participanți în cadrul proiectelor de mobilitate academică (*incoming*)	8		27		**5**
	2.6 Numărul de dosare depuse la concursurile de selecție a beneficiarilor de mobilități	40		90		**5**
	2.7 Numărul de proiecte identificate și aplicate	10	de specificat proiecte de dezvoltare	10		**5**
	2.8 Numărul activităţilor organizate de Universitate cu participarea invitaţilor de peste hotare	30		40		**5**
3. Facilitarea înmatriculării studenților internaționali	**3.1** Numărul de cereri depuse pentru înmatriculare de către cetățenii străini, total, pe facultăți	381	Medicină - 300; Stomatologie - 50; Farmacie - 10; Optometrie - 10; AMG - 11	846	Sem. de toamnă 2023-2024 Medicină 1 - 27 Medicină 2 - 370 Stomatologie - 83 CIP - 12 Farmacie - 10 Transfer - 194 Sem. de primăvară 2022-2023 Medicina 2 - 114 Transfer - 36	**5**
	3.2 Numărul abiturienților internaționali acceptați pentru concurs, total, pe facultăți și pe semestre	320	Medicină - 250; Stomatologie - 40; Farmacie - 10; Optometrie - 10; AMG - 10	846	Sem. de toamnă 2023-2024 Medicină 1 - 27 Medicină 2 - 370 Stomatologie - 83 CIP - 12 Farmacie - 10 Transfer - 194 Sem. de primăvară 2022-2023 Medicina 2 - 114 Transfer - 36	**5**
	3.3 Numărul de studenți înmatriculați, total, pe facultăți, și pe semestre	320	Semestrul de toamnă: Medicina 1 - 10; Medicina 2 - 90; Stomatologie - 40; Farmacie - 10; Optometrie - 10; AMG - 10. Semestrul de primăvară: Medicina 2 - 150.	427	Semestrul de toamnă: Medicina 1 - 13; Medicina 2 - 201 + 48 transfer; Stomatologie - 69 + 10 transfer; Farmacie - 3 + 4 transfer; Optometrie - 0; SP - 0. Semestrul de primăvară:	**5**
	3.4 Cota-parte a studenților internaționali din numărul total de studenți, pe facultăți	3%/ 100% /20% /1% /5% /5%	Medicina 1 - 3% Medicina 2 - 100% Stomatologie - 20% Farmacie - 1% Optometrie - 5% AMG - 5%	1,5%/ 100%/ 26,6%/ 4,4%/ 0%/ 0%	Medicina 1 - 1.5% Medicina 2 - 100% Stomatologie - 26.6% Farmacie - 4.4% Optometrie - 0% SP - 0%	**3**
4. Asigurarea capacităților de instruire în limba engleza și franceză.	**4.1** Numărul programelor de studii cu instruire în limba engleză/ franceză.	6	Engleza - 5; Franceza - 1	6	Engleza - 5; Franceza - 1	**5**
	4.2 Numărul cadrelor didactice abilitate cu dreptul de predare în limba engleză și franceză	500	430 engleza, 70 franceza	597	517 - engleza, 80 - franceza,	**5**
	4.3 Numărul subdiviziunilor didactice antrenate în instruirea studenților internaționali	83		83		**5**
	4.4 Numărul studenților internaționali care efectuează practica de vara în țara de origine	600		643		**5**

	4.5 Numărul contractelor de colaborare cu spitalele din țara de origine a studenților internaționali	3		0		**0**
5. Extinderea geografică și promovarea ofertei educaționale în limbile engleză și franceză.	**5.1** Numărul țărilor de origine a studenților internaționali	45		42		**5**
	5.2 Numărul evenimentelor de promovare a ofertei educaționale internaționale (târguri educaționale, workshopuri, mese rotunde, conferințe etc.)	10		10	Târguri educaționale: Azerbaijan -1; Tunisia - 1. Conferințe online: India - 6, EAU - 2	**5**
	5.3 Numărul agenților și companiilor de recrutare a studenților internaționali cu care Universitatea are stabilite relații contractuale	12		19		**5**
Suma						**108**
Media punctajului acumulat						**4,69**
Aprecierea gradului de realizare						**5**
TOTALIZARE Domeniul IV: Internaționalizarea	**1. Obiective specifice PLANIFICATE -5 → REALIZATE - 5, inclusiv 2 reazate parțial;**					
	2. Indicatori de performanță PLANIFICAȚI - 23 → REALIZAȚI - 22					

Domeniul V — Studenții și responsabilitatea socială

Obiectivul general: Asigurarea comunicării permanente cu studenții, medicii-rezidenți și organizațiile acestora la nivel de Universitate, programe europene, precum și încurajarea opiniilor studenților și sprijinirea participării acestora la dialogul național și european prin intermediul Asociației Studenților și Rezidenților în Medicină.

Grupul de lucru:
Marcel Abraș, prorector pentru activitate socială
șef Campus Studențesc
Gheorghe Buruiană, președintele Asociației Studenților și Rezidenţillor în Medicină
Sergiu Berliba, președintele Comitetului sindical al angajaților USMF „Nicolae Testemițanu”
Liubovi Karnaeva, director, Biblioteca Științifică Medicală
Valentina Șpac, șef departament, Departamentul Administrarea Patrimoniului

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	Pondere /Nr.	Comentarii	Pondere /Nr.	Comentarii	Realizarea PUNCTAJ: 0-5
1. Participarea tineretului studios în procesul de luare a deciziilor în cadrul organelor colegiale ale Universității.	**1.1** Numărul studenților incluși în organele colegiale ale Universității de min 25 %	25%		25%		**5**
2. Crearea parteneriatelor strategice cu organizațiile studențești naționale, europene și internaționale cu scopul schimbului de experiență organizațională și valorificarea programelor de mobilitate academică, profesională și de cercetare pentru tineretul studios.	**2.1** Numărul de contracte de parteneriat, nationale/ europene/ internaționale, semnate	10		10		**5**
	2.2 Numărul de schimburi de experiență/ mobilități academice/ mobilități profesionale/ mobilițăi de cercetare realizate	10		23	10 Incomings 13 Outtgoings	**5**
3. Organizarea intruirilor în domeniul medical sub formă de workshopuri, simulări, webinare, traininguri, olimpiade care va oferi posibilitatea de a aplica cunoștințele obținute.	**3.1** Numărul de instruiri (workshopuri, simulări, webinare etc) realizate	10		12		**5**

4. Motivarea absolvenților cu cele mai bune rezultate academice să devină cadre didactice.	**4.1** Numărul de absolvenți care au fost promovați în activitatea didactică	cel puțin 7	am completat noi în dependență de numărul de absolvenți angajați în activitate didactică în anul 2022 - 12 persoane	10		**5**
5. Organizarea Congresului Internațional *MedEspera* pentru Studenți și Tinerii Medici.	**5.1** Congresul - organizat	în proces	Congresul se organizeaza o data la 2 ani. **Urmatorul in 2024 (transferat)**		transferat pentru 2024	
	5.2 Numărul participanților la congres din mai multe țări (studenți, tineri medici)	minim 300	**Urmatorul in 2024** (transferat)		transferat pentru 2024	
6. Modernizarea infrastructurii Campusului studențesc universitar „SMART CAMPUS”	**6.1** Numărul de cămine reconstruite și reparate	1/10	1) Inițierea lucrărilor de reconstrucție a căminului nr.1; 2) Reparația curentă a căminelor campusului stud. (10 cămine)	1/10	1) Căminul nr.1 reconstruit capitl; 2) Inițierea reconstrucției capitale a căminului nr.2; 3) Reparația curentă a căminelor campusului stud. (10 cămine)	**5**
	6.2 Sistemul electronic de cazare pentru rezidenți și studenți internaționali	prezent/ activ		activ		**5**
	6.3 Implementarea proiectului „Centrul unic de monitorizare și pază”	in desfasurare	primele 7 camine de la 1/02/2022	în desfășurare	este la etapa de dotare cu tehnică	**4**
	6.4 Dezvoltarea și implementarea sistemelor de eficiență energetică	in proces	1) Eficientizarea sistemelor de iluminat a spațiilor de uz comun prin instalarea senzorilor de conectare a luminii; 2) Precăutarea posibilităților de instalarea a panourilor fotovoltaice;	în proces	Eficientizarea sistemelor de iluminat a spațiilor de uz comun prin instalarea senzorilor de conectare a luminii. Toate căminele reparate sunt dotate cu aceste sisteme.Suntem în căutarea posibilităților de instalarea a panourilor fotovoltaice;	**4**
	6.5 Numărul de locuri de parcare construite/ amenajate pentru studenți	10 locuri		10 locuri		**5**
7. Implementarea cardului unic electronic de acces pentru toată comunitatea universitară	**7.1** Numărul de beneficiari (studenți/ medici-rezidenți/ doctoranzi/ cadre didactice/ administrative) de card unic electronic pentru acces în blocurile universitare, bibliotecă, achitări pentru transport public, alimentație în cantinele universitare, abonament complexuri sportive, etc.	in elaborare		in elaborare		**5**
8. Aplicarea programelor sociale de facilitări la cazare, alimentație, transport și săli de sport pentru persoanele cu statut de orfan sau fără ocrotire părintească.	**8.1** Numărul de persoane cu statut orfan	minim 10		10		**5**
	8.2 Numărul de beneficiari de reduceri la cazare, alimentație, transport	100%	din minimum de cereri	100%	din numărul total e cereri	**5**
9. Promovarea și desfășurarea activităților de voluntariat în rândurile studenților și medicilor-rezidenți	**9.1** Numărul activităților de voluntariat	minim 50		107		**5**
	9.2 Numărul de studenți și medici -rezidenți implicați în voluntariat	minim 1000		2140		**5**
10. Asigurarea protecției muncii și crearea locurilor sigure de muncă în corespundere cu legislația în vigoare.	**10.2** Numărul de subdiviziuni/ locuri de muncă evaluate	84		72	12 evaluate anterior	**4**
	10.3 Numărul de persoane instruite în vederea evitării accidentelor de muncă	115		72	2 angajați eliberați pensiona	**4**

	10.4 Numărul de angajați cu starea materială precară -beneficiari de **(**surse) ajutoare financiare	650		320	conform cerințelor dpuse	**4**
	10.5 Valoarea suportului financiar acordat angajaților Universității în legătură cu starea materială precară, precum și în alte situații	880000		553500	conform adresărilor	**4**
Suma						**89**
Media punctajului acumulat						**4,68**
Aprecierea gradului de realizare						**5**
TOTALIZARE Domeniul V: Studenții și responsabilitatea socialăa	**1. Obiective specifice PLANIFICATE -10 → REALIZATE - 8, inclusiv 3 realizate parțial (1 obiectiv nu a fost raportat;1 obiectiv a fost transferat pentru 2024 (fiind cu realizarea o dată la 2 ani);**					
	2. Indicatori de performanță PLANIFICAȚI - 21 → REALIZAȚI -18, inclusiv 7 realizați parțial (1 indicator nu a fost raportat; 2 indicatori fiind cu realizarea în anul 2024 (MedEspera))					

Domeniul VI — Resursele umane

Obiectivul general: Menținerea și dezvoltarea personalului universitar, capabil să asigure realizarea sarcinilor și obiectivelor instituționale în baza unui management durabil de motivare a performanței profesionale, orientat spre calitatea serviciilor.

Grupul de lucru

1. Tatiana Novac, șef departament, Departamentul Resurse Umane
2. Oleg Galbur, șef-adjunct, Departamentul Resurse Umane
3. Elena Sârghi, șef-adjunct, Departamentul Resurse Umane
4. Svetlana Lupașco, șef departament, Departamentul Economie, Buget și Finanțe
5. Lucia Nicorici-Mazur, șef centru, Centrul de Management al Activității Clinice

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	Pondere /Nr.	Comentarii	Pondere /Nr.	Comentarii	Realizarea PUNCTAJ: 0-5
1. Dezvoltarea continuă a resurselor umane, atragerea și menținerea personalului care a atins performanțe	**1.1** Statele de personal aprobate anual	Ordin aprobare		realizat	Ordinul nr.01-RU din 03.01.2023	**5**
	1.2 Numărul fișelor de post actualizate anual	70		110	fișe perfectate și actualizate	**5**
	1.3 Numărul de persoane recrutate din rândul absolvenților studiilor de rezidențiat și doctorat	20		24	persoane recrutate din rândul absolvenților studiilor de rezidențiat și doctorat	**5**
	1.4 Numărul de angajați consiliați pentru facilitarea integrării și diminuării stresului la locul de muncă	50		60	angajați consiliați pentru facilitarea integrării și diminuării stresului la locul de muncă	**5**
2. Sporirea atractivității domeniului de cercetare și atragerea tinerilor în activitățile de cercetare științifică.	**2.1** Mecanisme de atragere a tinerilor în procesul de cercetare științifică implementate	1		3	Implementarea concursurilor: -„Impactul activității de cercetare”, -„Cel mai activ conducător științific la Conferința anuală 2023”, -„Cel mai activ onducător științific în realizarea tezelor de doctor în ultimii 5 ani”	**5**

	2.2 Soluții de motivare financiară și nonfinanciară a tinerilor savanți, implementate anual	1		3	Implementarea concursurilor: -„Impactul activității de cercetare”, -„Cel mai activ conducător științific la Conferința anuală 2023”, -„Cel mai activ onducător științific în realizarea tezelor de doctor în ultimii 5 ani”	**5**
	2.3 Numărul tinerilor cercetători antrenați anual în activitate didactică	40		45	tineri cercetători antrenați în activitatea didactică	**5**
3. Diversificarea modalităţilor de stimulare financiară a performanţei profesionale, sporirea responsabilității și aderenței instituționale.	**3.1** Principii de apreciere a performanţelor profesionale și utilizarea lor în procesul de promovare a cadrelor didactice –implementate	planificat anual	Activitate planificată anual	realizat	A fost elaborat un proiect de regulament nou privind evaluarea performanțelor profesionale, planificat a fi implementat în anul 2024. Organizarea a 3 sesiuni a concursului pentru ocuparea funcțiilor didactice și științifico- didactice (Ordinele nr. 232-RU din 06.02.2023, nr. 553-RU din 28.04.2023, nr. 1435-RU din 10.10.202)	**5**
	3.2 Mecanisme de stimulare, motivare financiară a personalului universitar –implementate anual	1		1	Implementarea concursului „Profesorul anului” Deciziile Senatului nr.4/7 din 27.04.2023 și nr. 11/2 din 18.10.2023; Ordinul nr. 112-A din 28.04.2023	**5**
	3.3 Numărul persoanelor care au participat la forumuri științifice peste hotare	120		165	persoane care au participat la forumuri științifice peste hotare	**5**
	3.4 Evaluarea anuală a competențelor profesionale a personalului universitar	100%		100%	Personalul universitar a fost evaluat semestrial	**5**
	3.5 Evaluarea anuală a satisfacției personalului universitar	100%		100%	Activitate realizată în cadrul subdiviziunilor universitare	**5**
4. Diversificarea modalităţilor de stimulare nonfinanciară a performanţei și creșterea satisfacției profesionale.	**4.1** Numărul persoanelor promovate în funcție, creșterea în carieră a personalului universitar	50		75	persoane promovate în funcții științifico-didactice, administrativ ș.a.	**5**
	4.2 Cota personalului universitar implicat în procesul administrativ și decizional	Cca 10%		cca. 13%	din personalul universitar implicat în procesul administrativ și decizional (Senat, consilii, comisii ș.a)	**5**
	4.3 Numărul angajaților de vârstă tânără din organele administrative	50		63	angajați de vârstă tânără în organele administrative (Senat, consilii, subdiviziuni administrative, comisii ș.a)	**5**
	4.4 Traiectoriile de carieră elaborate, adaptate fiecărei categorii de personal	1	Cu posibilitatea transferării pu anul 2024	transferat	transferat pentru 2024	**1**
	4.5 Numărul persoanelor înaintate la distincții	5		8	persoane care au fost înaintate la distincții	**5**

	4.6 Numărul persoanelor care au fost menționate/apreciate cu premii, diplome	50		72	persoane au fost menționate pe parcursulanului în contextul diferitor evenimente	**5**
5. Perfecționarea profesională continuă, ridicarea nivelului de calificare și competitivitate a personalului universitar, crearea unui mediu academic sigur și tolerant, promovarea managementului şi leadershipului educațional modern.	**5.1** Numărul persoanelor instruite în domeniul metodico-didactic în universitățile similare peste hotare	50		64	persoane instruite în domeniul metodico-didactic în universitățile similare peste hotare	**5**
	5.2 Numărul persoanelor instruite privind implementarea tehnologiilor informaționale în procesul educațional (învățare-predare-evaluare)	50		62	persoane noi angajate (titular, cumul, plata cu ora) au fost instruite în cadrul subdiviziunilor universitare didactice privind utilizarea tehnologiilor informaționale în procesul educațional	**5**
	5.3 Numărul persoanelor instruite în domeniul managementului institutional și al resurselor umane, promovarea politicilor de sănătate prin conlucrarea cu Școala de Management și Sănătate Publică	4		6	persoane instruite în domeniul managementului institutional și al resurselor umane, promovarea politicilor de sănătate prin conlucrarea cu SMSP	**5**
	5.4 Numărul persoanelor care au beneficiat de instruire profesională	100		130	persoane care au beneficiat de instruire profesională	**5**
6. Dezvoltarea unui spațiu universitar multilingv (engleză, franceză, germană).	**6.1** Numărul persoanelor instruite la cursuri de limba engleză/ germană/ franceză	30		31	persoane instruite la cursuri de limba engleză/ germană/ franceză	**5**
	6.2 Numărul persoanelor certificate conform Cadrului european comun de referință pentru limbi străine (CECRL)	15		transferat	procesul de certificare va fi reluat din anul 2024	**1**
7. Consolidarea sistemului de instruire a personalului universitar în domeniul psihopedagogiei.	**7.1** Numărul persoanelor instruite în domeniul psihopedagogiei	40		46	persoane instruite în domeniul psihopedagogiei	**5**
	7.2 Numărul persoanelor certificate în domeniul psihopedagogiei	20		24	persoane au fost certificate în domeniul psihopedagogiei (ordin nr. 265-SP din 10.07.2023)	**5**
Suma						**122**
Media punctajului acumulat						**4,88**
Aprecierea gradului de realizare						**5**
TOTALIZARE Domeniul VI: Resurse umane	**1. Obiective specifice PLANIFICATE - 7 → REALIZATE - 7, inclusiv 2 realizate parțial**					
	2. Indicatori de performanță PLANIFICAȚI - 26 → REALIZAȚI - 24 (2 transferați pentru 2024)					
	Indicatori de performanță TRANSFERAȚI - 2: ***4.4 Traiectoriile de carieră elaborate, adaptate fiecărei categorii de personal pentru 2024 (*** **la etapa planificării)** ***și 6.2 Numărul persoanelorcertificate confom Cadrului european comun de referință pentru limbi străine (CECRL)***					
Domeniul VII	**Managementul resurselor financiare**					
Obiectivul general: Asigurarea unui echilibru financiar care să permită acoperirea costurilor pentru bună funcționare a Universității și investiții pentru dezvoltarea și modernizarea USMF „Nicolae Testemițanu”.						
Grupul de lucru 1. Olga Cernețchi, prim-prorector, prorector pentru activitate didactică 2. Victoria Cravеț, prorector pentru activitate economico-financiară 3. Stanislav Groppa, prorector pentru activitate de cercetare 4. Valeriu Revenco, prorector pentru activitatea clinică și rezidențiat 5. Marcel Abraș, prorector pentru activitate socială 6. Didina Nistreanu, secretar științific al Senatului 7. Tatiana Novac, șef departament, Departamentul Juridic 8. Olga Iurco, șef departament, Departamentul Audit Intern						

9. Svetlana Lupaşco, economist-şef, Departamentul Economie, Buget şi finanțe

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	Pondere /Nr.	Comentarii	Pondere /Nr.	Comentarii	Realizarea PUNCTAJ: 0-5
1. Asigurarea unui sistem de management economico-financiar eficient, transparent, de tip antreprenorial, care să permită evaluarea periodică a fiecărei structuri prin prisma eficienței de activitate.	**1.1.** Profitabilitate – costul mediu de studii, acoperit din bugetul de stat, lei	63967		66323		**5**
	1.2. Profitabilitate – costul mediu de studii, acoperit din taxe, lei	75889		66391		**4**
	1.3. Profitabilitate – cuantumul taxelor de studii (min-max), lei	19300 lei	12 300 $ (230 780 lei)	19300lei	12 900 $ (232 200 lei)	**5**
	1.4. Cota pe piață – extinderea spre noi piețe de studenți (numărul de studenți din țări noi, admiși la studii)	Cel puțin 150	candidați Țări identificate: Republica Dominicană - 1, Maroco - 1, Alger, Azerbaidjan, Tunis - 3, Siria - 1, Suedia -2, Camerun, Peru - 1, Emiratele Arabe Unite, SUA	284	Total admiși a.2023=284 (cu semestrul de primavara=404). Din țări noi: Congo -1; Austria -1, Irlanda-1, Grecia-1, Portugalia-1 student.	**5**
	1.5. Productivitate – un management educațional eficient (raportul dintre numărul cadrelor didactice și numărul studenților)	9		10		**4**
2. Tranziția treptată la autonomia financiară a subdiviziunilor universitare (facultate, clinică universitară, departament, laborator etc.)	**2.1.** Numărul subdiviziunilor cu trecere la activitate în condițiile autonomiei financiare		Transferat pentru 2026		Transferat pentru 2026	
	2.2. Bugetele anuale ale unităților autonome aprobate de Senat		Transferat pentru 2026		Transferat pentru 2026	
	2.3. Ponderea fondurilor obținute și gestionate de subdiviziunile universitare autonome în bugetul consolidat al Universității		Transferat pentru 2026		Transferat pentru 2026	
3. Participarea activă a șefilor subdiviziunilor și membrilor comunității universitare în planificare, generarea resurselor şi utilizarea lor rațională. Promovarea culturii antreprenoriale în mediul instituțional	**3.1.** Resurse financiare – volumul serviciilor/ lucrărilor executate contra plată și veniturilor din taxele de studii și alte taxe	388129,5		417807,6		**5**
	3.2. Cota fondurilor proprii, provenite din prestarea serviciilor contra plată în bugetul consolidat al Universității	58%		59%		**5**
	3.3. Resurse financiare atrase – capacitatea de a atrage prin parteneriate strategice investitori instituționali (numărul de proiecte/ granturi obținute)	cel puțin 5		17		**5**
	3.4. Efectul măsurilor de optimizare a cheltuielilor (fondurile economisite)	-1000,0		-1465,5 mii lei	de la serviciul de pză	**5**
4. Prevederea alocațiilor financiare până la 10% din bugetul consolidat al Universității pentru domeniul cercetării științifice și menținerea permanentă a proporției menționate	**4.1.** Ponderea bugetului consolidat al Universității direcționat spre cercetările științifice	6%	bugetul proiectelor de cercetări științifice, de postdoctorat, servicii de cercetare 27685,9 întreținerea personalului administrativ si auxiliar, cheltuieli de menținere a infrastructurii, cofinanțarea 14500	5%	bugetul proiectelor de cercetări științifice, de postdoctorat, servicii de cercetare 25003,2 mii lei întreținerea personalului administrativ si auxiliar, cheltuieli de menținere a infrastructurii, cofinanțarea 8597,5	**4**
5. Optimizarea cheltuielilor în baza indicatorilor cost-eficiență.	**5.1** Identificarea și aprobarea indicatorilor cost-eficiență (numărul indicatorilor elaborați și aprobați) **(a fost realizat în 2021, următorii ani la necesitate)**					
	5.2 Numărul de subdiviziuni evaluate în baza indicatorilor cost-eficiență	cel puțin 5	subdiviziuni	5		**5**
	5.3 Rata de optimizare anuală a cheltuielilor	maxim 5%	CFU, CSU, CAU - anual Complexul Sociocultural; Complexul sportiv universitar	3%		**5**

6. Asigurarea şi gestionarea eficientă a resurselor materiale şi crearea unor condiţii adecvate de activitate.	**6.1** Perfecţionarea infrastructurii Universităţii prin evaluarea bazei tehnico-materiale a subdiviziunilor universitare (raportul anual de evaluare)	cel puţin 5	subdiviziuni	5		**5**
	6.2 Reutilarea infrastructurii Universităţii prin estimarea necesităţilor de dispozitive, utilaj, mobilier	93741,6		34022,4	Procedurile de achiziții au fost demarate și urmează a fi finalizate în primele luni a anului 2024, pentru reutilarea și dotarea totală planificată	**5**
	6.3 Dotarea bazei tehnico-materiale cu echipament didactic, informaţional, aparataj şi utilaj ştiinţific, cu raportarea anuală	58482		20505,4		**5**
	6.4 Ponderea cheltuielilor pentru dotarea bazei tehnico-materiale în bugetul Universităţii	8%		3%		**5**
7. Renovarea infrastructurii Universităţii prin reparaţia capitală și curentă a spațiilor și dezvoltarea continuă conform direcţiilor prioritare	**7.1** Numărul clădirilor, edificiilor, spaţiilor de studii şi cazare a studenţilor, medicilor-rezidenţi şi medicilor cursanţi, a spaţiilor destinate activităţilor de cercetare ştiinţifică şi a spaţiilor administrative renovate/ reparate capital					
	- numărul clădirilor, edificiilor, spaţiilor de studii, cercetare şi cazare renovate/reparate capital	9		9		**5**
	- volumul de resurse financiare îndreptate în acest scop, mii lei	87635,2		73169,3		**5**
	7.2 Dezvoltarea industriei farmaceutice autohtone, folosind loturile de pământ din com. Bardar		În proces de identificare a potențialului investitor pentru dezvoltarea activităților de cercetare, didactice și de producție. Aprobarea unui nou program de studii de licență Cosmetologie	realizat	A fost identificat potențialul investitor pentru dezvoltarea activităților de cercetare, didactice și de producție.	**5**
Suma						**92**
Media punctajului acumulat						**4,84**
Aprecierea gradului de realizare						**5**

TOTALIZARE Domeniul VII: Managementul resurselor financiare

1. Obiective specifice **PLANIFICATE - 6 (1 obiectiv transferat pentru 2026) → REALIZATE -6, inclusiv 2 realizate parțial;**

2. Indicatori de performanță **PLANIFICAȚI - 19** (total - 22, transferați 3 pentru anul 2026) **→ REALIZAȚI -19, inclusiv 3 realizați parțial;**

3. Indicatori de performanță transferați la Domeniul II Cercetare (la etapa planificării)**: 8.2** *Obținerea certificatului pentru laboratoare medicale, Cerințe pentru calitate și competențe (ISO 15189* **; 8.3** *Obținerea certificatului Cerințe generale pentru competența laboratoarelor de încercări și etalonări (ISO 17025.*

4. Indicatori de performanță transferați cu perioada de realizare (la etapa planificării)**: 2.1** *Numărul subdiviziunilor cu trecere la activitate în condițiile autonomiei financiare;* **2.2** *Bugertele anuale ale unităților autonome aprobate de Senat;* **2.3** *Ponderea fondurilor obținute și gestionate de subiviziunile universitare autonome în bugetul consolidat al Universității.*

Obiectiv și Indicator de performanță inclus - 1: *9.* *Dezvoltarea și sporirea rolului Centrului Farmaceutic Universitar Vasile Procopișin și Centrului Științifico-Practic în domeniul Plantelor Medicinale în activitatea didactică, științifică și dimensiunii sociale, inclusiv prin colaborare și parteneriat public-privat***.** ***9.1*** *Volumul resurselor financiare pentru dezvoltarea centrelor -* de la domeniul I Didactic, cu realizarea 2025-2030

Domeniul VIII Informatizarea

Obiectivul general: Dezvoltarea continuă a infrastructurii universitare TIC, orientată spre susținerea calității, performanței și excelenței în activitatea didactică și de cercetare.

Grupul de lucru

1. Olga Cernețchi, prim-prorector, prorector pentru activitate didactică
2. Vlad Badan, șef departament, Departamentul Tehnologia Informației și Comunicațiilor
3. Silvia Ciubrei, șef departament, Departamentul Comunicare și Relații Publice
4. Dinu Țurcanu, șef adjunct departament, Departamentul Tehnologia Informației și Comunicațiilor
5. Romanița Dunai, șef secție, Departamentul Tehnologia Informației și Comunicațiilor
6. Oleg Galbur, șef adjunct departament, Departamentul Resurse Umane.

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	Pondere /Nr.	Comentarii	Pondere /Nr.	Comentarii	Realizarea PUNCTAJ: 0-5
1. Dezvoltarea infrastructurii tehnologiei informației și comunicațiilor și îmbunătățirea accesului la serviciile Internet pentru toți beneficiarii.	**1.1** Numărul de subdiviziuni cu acces la Internet de bandă largă, la viteza de cel puțin 200 Mbps	75%	din numărul total	75%		**5**
	1.2 Numărul de subdiviziuni cu acces la rețea Wireless	10		10		**5**
	1.3 Numărul de rețele de comunicații modernizate și restructurate	10		10		**5**
	1.4 Centrul de prelucrare a datelor modernizat	1		1		**5**
	1.5 Sistemul – creat și pus în aplicare	1	Elaborare proiect	1	elaborat	**5**
2. Implementarea, utilizarea și dezvoltarea serviciilor electronice accesibile și eficiente.	**2.1** Manualul – elaborat și aprobat	1	Elaborare și aprobare	1	elaborat, urmează aprobarea	**4**
	2.2 Numărul de angajați instruiți în domeniul securitate cibernetică	100		100		**5**
	2.3 Ghidul privind cerințele minime de asigurare a securității cibernetice – elaborat și aprobat	1	Aprobare și aplicare	transferat pentru 2024		**1**
	2.4 Modulul „Rezidențiat" –elaborat și implementat	1	Implementare	1	implementat în totalitate din 10.01.2024	**5**
	2.5 Modulul „e-admitere rezidențiat" – elaborat și implementat	1	Integrarea cu modulul rezidențiat	1	integrat cu Modulul Rezidențiat din 10.01.2024	**5**
	2.6 Modulul „Cercetare" – elaborat și implementat	1	Procedura de achiziție	parțial	la etapa realizării / finalizării procedurii de achiziție a serviciilor	**5**
	2.7 Modulul „Educație farmaceutică continuă" – aprobat și implementat	1	Termeni de referință	parțial	la etapa aprobării termenilor de referință	**5**
	2.8 Modulul „Comunicare și fluxuri de documente. Gestiunea sarcinilor" – elaborat și aprobat	1	Termeni de referință	parțial	la etapa aprobării termenilor de referință	**5**
	2.9 Numărul de solicitări înregistrate / realizate privind dezvoltarea subsite-	100%	din numărul solicitat	100%		**5**
	2.10 Numărul de subsite-uri noi create conform solicitărilor subdiviziunilor universitare	100%	din numărul solicitat	100%		**5**
	2.11 Numărul de subsite-uri modificate conform solicitărilor subdiviziunilor universitare și schimbărilor din Structura organizatorică a Universității	100%	din numărul solicitat	100%		**5**
3. Fortificarea capacităților de utilizare a beneficiilor, oportunităților și facilităților oferite de tehnologia informației și comunicațiilor.	**3.1** Manualul și procedurile –elaborate și aprobate	1	Elaborarea manualului	parțial	Proiect elaborat	**4**
Suma						**79**
Media punctajului acumulat						**4,93**
Aprecierea gradului de realizare						**5**
TOTALIZARE Domeniul VIII: Informatizarea	**1. Obiective specifice PLANIFICATE - 3 → REALIZATE - 3, inclusiv 2 realizate parțial**					
	2. Indicatori de performanță PLANIFICAȚI - 17 → REALIZAȚI 16, inclusiv 2 realizați parțial și 1 indicator transferat pentru anul 2024 la etapa raportării					

Domeniul IX Comunicarea, promovarea și vizibilitatea instituțională

Obiectivul general: Dezvoltarea imaginii USMF Nicolae Testemițanu la nivel național și internațional prin eficientizarea comunicării interne și externe, prin promovarea rezultatelor activității și a performanțelor înregistrate și sporirea vizibilității instituționale.

Grupul de lucru

1. Silvia Ciubrei, șef departament, Departamentul Comunicare și Relații Publice
2. Natalia Țibuh, șef adjunct departament, Departamentul Comunicare și Relații Publice - exclusă
3. Silvia Stratulat, șef departament, Departamentul Didactic și Management Academic
4. Igor Cemortan, șef departament, Departamentul Recrutare și Documentare a Cetățenilor Străini

5. Evelina Gherghelegiu, șef departament, Departamentul Relații Externe și Integrare Europeană
6. Alexandru Corlăteanu, șef secție, Secția de cooperare în cercetare, Departamentul Cercetare
7. Vladislav Badan, șef departament, Departamentul Tehnologia Informației și Comunicațiilor
8. Dinu Țurcanu, șef adjunct departament, Departamentul Tehnologia Informației și Comunicațiilor
9. Gheorghe Buruiană, președintele Asociației Studenților și Rezidenților în Medicină.

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	Pondere /Nr.	Comentarii	Pondere /Nr.	Comentarii	Realizarea PUNCTAJ: 0-5
1. Elaborarea Strategiei de comunicare la nivel instituțional	**1.1** Strategia – elaborată și aprobată	realizare	Document elaborat și aprobat	75%	Din cauza suprasolicitării și sporirii volumului de muncă reieșind din activitățile curente, nu s-a reușit realizarea în totalitate a acestui obiectiv	**4**
	1.2 Manualul revizuit și aprobat	realizare	Document elaborat și aprobat, transferat din 2022	95%	Din cauza suprasolicitării și sporirii volumului de muncă reieșind din activitățile curente, nu s-a reușit realizarea în totalitate a acestui obiectiv. În anul de referință s-a reușit completarea, machetarea și aprobarea Manualului de identitate vizuală (MIV) a USMF „Nicolae	**4**
2. Actualizarea Manualului de identitate vizuală (MIV) al Universității	**2.2** Numărul de exemplare MIV editate și distribuite	200		transferat pentru 2024	MIV urmează a fi editat și distribuit membrilor comunității universitare, plasat pe site-ul Universității și în Sistemul Informațional de Management Universitar în primul semestru al anului 2024	**1**
	2.3 Numărul de angajați și beneficiari instruiți privind utilizarea elementelor de identitate vizuală	realizare	La solicitare/ la necesitate	30	Șapte angajați noi au fost informați și instruiți privind utilizarea elementelor de identitate vizuală. De asemenea, 23 angajați, studenți și parteneri au primit recomandări să promoveze elementele de identitate vizuală instituțională în cadrul evenimentelor organizate, în special prin includerea logoului și denumirii Universității în materialele elaborate. Cu prilejul anumitor evenimente și sărbători, membrilor comunității universitare le-au fost expediate bannere instituționale (3 formate) pentru distribuire pe social media (Facebook	**5**
3. Promovarea brandului USMF „Nicolae Testemițanu”	**3.1** Numărul de șabloane (templates) elaborate și utilizate pentru promovare	5		25	În total au fost elaborate 25 de șabloane (invitații 5, bannere pentru ecrane și tribune electronice cu prilejul conferirii titlului onorific Doctor Honoris Causa (4) și organizării evenimentelor (16)	**5**

	3.2 Tipurile de materiale promoționale elaborate	diverse	Informative: pliante, semne de carte, broșuri, flyere, bannere, roll-up-uri, spoturi video; Produse promoționale: pixuri, pungi, agende, suvenire, tricouri, rucsacuri, stickuri, chipiuri, căni ș.a.	diverse	Materiale informative elaborate: pliante, flyere, broșură, bannere și roll-up-uri de prezentare a ofertei educaționale a Universității (RO, En, Fr), rame PVC pentru foto, materiale video; bannere și roll-up-uri, programe, diplome și certificate în contextul desfășurării unor evenimente importante. Materiale promoționale: set de drapele pentru masă (3), pungi cu logo (3 tipuri), pixuri, agende, covorașe pentru mouse, stickere (2 tipuri), chipiuri, tricouri simple și polo (USMF și CUSIM), sticle pentru apă (USMF și CUSIM), căni (10 ani CUSIM), folii și panglică personalizate USMF (Ro, En); suvenire din ceramică/lemn/bronz cu logoul Universității, Blocul didactic central al Universității și edificiul CUSIM, suvenire hand made cu fațada Blocului didactic central al Universității și CUSIM - înrămate (2 tipuri), farfurii din ceramică „Pomul vieții" (3 tipuri), diplome personalizate ș.a.	**5**
	3.3 Numărul de materiale promoționale distribuite	2000		4750	In anul de referință au fost distribuite materiale informative și promoționale: delegațiilor străine, partenerilor, angajaților, studenților și potențialilor candidați la studii (Registrul de distribuire a materialelor promotionale).	**5**
	3.4 Numărul de materiale informative elaborate, adaptate pentru segmente de consumatori (pliante, broșuri, ghiduri ș.a.)	5	tipuri	20 tipuri materiale promoționale	În total, în anul 2023 au fost elaborate: pliante 4600 ex. (8 tipuri: Ro, En, Fr), flyere 1200 ex. (2: 1 tip En,1 tip - oferta educațională în Ro, Ru, En), bannere 9 (3 tipuri - admitere la studii de licență, integrate și master, doctorat, rezidențiat), roll-up-uri 2 (2 tipuri: Ro, En), ziarul „Medicus", ediția specială Admitere-2023 (1 - 1000 ex.), Programul Ziua Ușilor Deschise - 200 ex., spoturi audio 2 (2 tipuri - Ziua Ușilor Deschise și Admitere 2023), spot video 1 (1 tip - Ziua Ușilor Deschise) ș.a.	**5**
	3.5 Numărul de acțiuni de promovare reciprocă în contextul acordurilor de cooperare	10		145	20 de evenimente, 44 de noutăți în l. română și 44 - în engleză, 37 de articole în ziarul „Medicus".	**5**
4. Promovarea social media	**4.1** Elaborarea și implementarea Strategiei social media	realizare	Doc. elaborat și implementat	100%		**5**

	4.2 Numărul de postări pe rețelele social media (Facebook, Instagram, YouTube, Twitter, LinkedIn)	4000		9088	Pe pagina de Facebook au fost efectuate în total 7007 postări: 1273 de postări unice, încărcate 190 de materiale video, create 58 de evenimente, au fost postate 168 de bannere și 3496 de fotografii, create 34 de galerii foto, 1428 de story și distribuite 360 de linkuri la evenimente, noutăți ș.a. Pe Instagram - total - 1929: au fost create 501 postări, dintre care 90 – materiale video, 1428 de story. Pe LinkedIn au fost distribuite 81 de noutăți, pe Twitter - 32 de postări în limba engleză, pe YouTube au fost încărcate 39 de materiale video	**5**
	4.3 Numărul de articole științifice distribuite în rețelele de socializare (sau canale social media)	50		74	Pe pagina de Facebook au fost distribuite 4 articole științifice, iar pe Twitter și Linkedin – 70	**5**
5. Dezvoltarea apartenenței instituționale	**5.1** Numărul de traininguri pentru angajați și studenți privind apartenența instituțională - modificat în Numărul acțiunilor de informare/ consultații pentru angajați și studenți privind apartenența instituțională	5	De modificat: Numărul acțiunilor de informare/ consultații pentru angajați și studenți privind apartenența instituțională	13	13 angajați și studenți au primit recomandări să promoveze elementele de identitate vizuală instituțională în cadrul evenimentelor organizate, în special prin includerea versiunii potrivite a logoului și denumirii Universității în materialele elaborate. Totodată, au fost expediate mesaje pe all@usmf.md (tuturor angajaților) cu solicitarea de a distribui bannerele instituționale realizate în contextul Admiterii 2023, dar și cu ocazia diferitor sărbători sau acțiuni de relații publice. De asemenea, cadrelor didactice și studenților li s-a recomandat să-și achiziționeze și să poarte halat alb personalizat USMF	**5**
	5.2 Numărul de sesiuni de instruire organizate pentru angajații noi - modificat în Numărul acțiunilor de informare (inițiere) organizate pentru angajații noi	3	De modificat: Numărul acțiunilor de informare (inițiere) organizate pentru angajații noi	7	Șapte angajați noi au fost informați și instruiți privind utilizarea elementelor de identitate vizuală, li s-au oferit materiale marca USMF: pix, carnet, calendar s.a.	**5**
6. Desfășurarea activităților de relații publice	**6.1** Numărul de contracte de colaborare încheiate cu mass-media	10		14	In scopul mediatizării celor mai importante evenimente organizate de USMF „Nicolae Testemițanu”, precum și pentru sporirea vizibilității instituționale la nivel național și internațional, în anul 2023 au fost încheiate 21 de contracte de valoare mică cu agenți economici, inclusiv 14 cu	**5**

	6.2 Activități desfășurate în parteneriat cu mass media (emisiuni radio, TV, interviuri etc..)	La solicitare		116	Pe parcursul anului 2023 au fost înregistrate zeci de cereri de informație din partea reprezentanților mass-media, care au fost satisfăcute în timp util. Totodată, jurnaliștilor le-a fost oferit suport în realizarea interviurilor și a reportajelor cu membrii comunității universitare pe parcursul desfășurării evenimentelor organizate de USMF „Nicolae Testemițanu" și nu doar. Pentru menținerea relațiilor de colaborare cu reprezentanții mass-media și pentru informarea acestora referitor la evenimentele organizate de Universitate sau în parteneriat, desfășurate în cadrul instituției sau în exterior, ca principal instrument a fost utilizat comunicatul de presă. Astfel, în anul de referință au fost emise 26 de comunicate de presă și 2 invitații de presă, ulterior – publicate pe portalul universitar la compartimentul Comunicare, Comunicate de presă (https://relatiipublice.usmf.md/ro/comunicate-de-presa) și distribuite pe pagina de Facebook a instituției.	**5**
	6.3 Târguri/ expoziții specializate (naționale și internaționale) la care a participat Universitatea	La invitație		30	În anul 2023, DCRP a oferit suport logistic, materiale informative și promoționale pentru participarea reprezentanților Universității la două târguri educaționale în Azerbaidjan și Tunisia și 8 conferințe on-line (6 în India și 2 în Emiratele Arabe Unite). De asemenea, a fost asigurat suport pentru buna prezentare a reprezentanților Universității la 20 de târguri și expoziții specializate (naționale și internaționale).	**5**
	6.4 Numărul de campanii de relații publice -organizate	10		14		**5**
7. Analiza evoluției Universității în clasamente naționale și internaționale	**7.1** Evaluarea și raportarea poziției Universității în clasamentele naționale și internaționale	2		2		**5**

	7.2 Numărul clasamentelor naționale și internaționale în care Universitatea este prezentă	5		7	1) Universitatea s-a menținut pe LOCUL I la nivel național și a urcat 41 de poziții la nivel mondial în Ranking Web of Universities (conform datelor Webometrics din iulie 2023 și comparartiv cucele din ianuarie 2023). 2) USMF „Nicolae Testemițanu" își menține poziția în clasamentul internațional The Three University Missions (MosIUR) 2023, ediția a VII-a, situându-se pe locul 901-1000, dar nu mai este unica instituție de învățământ superior din țară prezentă în acest rating. 3) USMF „Nicolae Testemițanu" este în top 10%, regăsindu-se printre cele mai bune 2500 de universități din lume, conform Global Aggregate Ranking 2023. 4) Locul II (național) în clasamentul SCIMAGO, locul I printre universități, fiind unica prezentă în acest top. 5) Locul II la nivel național conform UniRank, și locul 5239 la nivel global. 6) Global University Ranking-universitatea noastră se situează pe locul 1381 la nivel mondial, pe locul 473 în Europa și pe locul 3 la nivel național. 7) Premieră: prezența în clasamentul EduRank -USMF „Nicolae Testemițanu" se poziționează pe locul 7867 la nivel mondial, pe 1787 în Europa, și pe locul 8 la nivel național.	**5**
	7.3 Numărul de publicații/ postări privind evoluția/ poziția Universității în clasamente naționale/internaționale	10		27	În 2023 au fost publicate 27 de știri și postări privind evoluția /poziția Universității în clasamente internaționale pe site, Facebook și Grupul „Admiterea 2023" pe Facebook., Instagram, Linkedin, Twitter și în ziarul „Medicus" și 7 articole - în mass-media.	**5**
8. Promovarea și eficientizarea comunicării științifice	**8.2** Numărul de prezentări și tutoriale create privind platformele de cercetare, distribuite/ promovate	5		12	Promovarea platformei Research4Life - 4; invitații expediate pe all@usmf.md la: cursuri on-line Web of Science, webinarul „Publicațiile pseudoștiințifice de tip prădător ca factor de risc pentru cercetarea științifică, cursul gratuit „Scrierea propunerilor de grant câștigătoare: un curs captivant după modelul clasei inversate", Școala Est-Europeană de Bioinformatică și Genomică Computațională (EEBG), webinar gratuit Gestionarea datelor de cercetare, revistele prădătoare, SCOPUS ș.a., Biblioteca Științifică Medicală a elaborat și a postat pe site-ul Bibliotecii, YouTube - tutorialul privind Repozitoriul instituțional al USMF „Nicolae Testemițanu".	**5**
9. Sporirea calității documentelor emise	**9.1** Procedura Sistemului de Calitate PS 7.5 Informații documentate – revizuită și aprobată	realizare	Document revizuit și aprobat	65%	Din cauza suprasolicitării și sporirii volumului de muncă reieșind din activitățile curente, nu s-a reușit realizarea în totalitate a acestui obiectiv.	**3**

10. Promovarea ofertei educaționale	**10.1**Numărul de materiale informative publicate	25		67	Pentru promovarea ofertei educațională a USMF „Nicolae Testemițanu” și campania de Admitere la studii au fost pregătite și publicate materiale în revista specializată destinată acestui grup-țintă „Îndrumarul Abiturientului 2023” în limbile română și rusă. Pe portalurile Admiterea.md (info în Ro +spot video), esp.md (proiectul special Abiturient 2023 - în limbile Ro și Ru, + spot video) și diez.md (13 știri, 1 spot video și 10 bannere de promovare a calendarului de admitere și a ofertei educaționale a Universității). Totodată, au fost publicate: 3 comunicate de presă pe site-ul agențiilor de presă IPN și Moldpres, și Ziarul de Gardă, 3 articole în Молдавские ведомости, IPN și Ziarul de Gardă, 1 aviz privind admiterea la studii postuniversitare în rezidențiat (în Ziarul de Gardă). Agenția de știri Moldpres a publicat 33 de știri (ro, eng, ru) de promovare a campaniei de admitere și a ofertei educaționale.	**5**
	10.2 Numărul de materiale promoționale distribuite potențialilor candidați la studii	2000		2500	În vederea promovării ofertei educaționale și atragerii tinerilor la studii la universitatea noastră am elaborat și distribuit mii de materiale informaționale - ziarul universitar „Medicus", ediția specială Admitere-2023 (1000 de exemplare), pliante, flyere, semne de carte, broșuri ș.a potențialilor candidați la studii, inclusiv electronice: bannere s.a	**5**
	10.3 Numărul de postări cu privire la admitere/ oferta educațională pe site-ul Universității și în rețelele de socializare – *Grupul Admitere*	400		887	Pe paginile Facebook și Instagram, în grupurile Admitere 2023 (Ro, En, Fr) au fost plasate sistematic informații cu privire la admitere, bannere și flyere privind oferta educațională, dar și numeroase mesaje textuale și video realizate în cadrul campaniei Eu sunt promotorul USMF „Nicolae Testemițanu” în scopul promovării programelor de studii/specialităților și a facultăților. În total, au fost realizate 887 de postări, dintre care 168 de materiale video, 298 de postări (text + foto), 21 de linkuri (noutățile distribuite de pe site-ul	**5**
Suma						**122**
Media punctajului acumulat						**4,69**
Aprecierea gradului de realizare						**5**
TOTALIZARE Domeniul IX: Comunicarea, promovarea și vizibilitatea instituțională	**1.** Obiective specifice **PLANIFICATE - 10 → REALIZATE 10, inclusiv 3 realizate parțial**					
	2. Indicatori de performanță **PLANIFICAȚI - 26 (total 29, transferați - 3) → REALIZAȚI - 26, inclusiv 3 realizați parțial. 1 indicator fiind transferat pentru anul 2024**					
	3. Indicatori de performanță replanificați / transferați la etapa planificării - 3 8.1 Ghidul privind elaborarea și prezentarea unei comunicări științifice – întocmit; 9.2 Ghidul de scriere corectă – elaborat și aprobat; 9.3 Distribuirea și plasarea Ghidului - *toți pentru anul 2024.* **4. Indicatori de performanță replanificați / transferați la etapa raportării -** 2.2 Numărul de exemplare MIV editate și distribuite - transferat pentru 2024					

Domeniul X — Asigurarea informaţională a procesului de instruire, cercetare şi activitate clinică

Obiectivul general: Dezvoltarea unui cadru informațional relevant instruirii, cercetării și activității clinice de calitate, asigurarea cu publicații didactice și științifice.

Grupul de lucru

1. Liubovi Karnaeva, director, Biblioteca Ştiinţifică Medicală;
2. Olesea Dobrea, director adjunct; Biblioteca Ştiinţifică Medicală;
3. Irina Gangan, şef secţie; Biblioteca Ştiinţifică Medicală;
4. Silvia Ciobanu, şef secţie. Biblioteca Ştiinţifică Medicală.

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	Pondere /Nr.	Comentarii	Pondere /Nr.	Comentarii	Realizarea PUNCTAJ: 0-5
1. Dezvoltarea şi organizarea resurselor informaţionale	**1.1** Numărul de documente achiziționate	6000		5424	Nu a fost posibilă achiziţionarea publicaţiilor didactice şi ştiinţifice din Rusia şi nici procesul de abonare cu Rusia şi România nu a avut loc.	**4**
	1.2 Numărul de abonamente la publicații periodice	11		17		**5**
	1.3 Numărul de baze de date la care se asigură acces	110		142		**5**
	1.4 Abonament la cărţi electronice	1		1		**5**
2. Dezvoltarea sustenabilă a produselor informaţionale proprii	**2.1** Număr de publicații în Repozitoriul Instituțional	3500		2360	Nu am avut publicaţii pentru publicare în acces deschis în RI (pct.BŞM-4)	**3**
	2.2 Numărul de titluri incluse în Biblioteca electronică didactică	100		46	Nu am avut publicaţii pentru publicare în acces deschis în RI (pct.BŞM-4)	**3**
	2.3 Numărul de publicaţii reflectate în catalogul electronic al Bibliotecii	3500		3509		**5**
	2.4 Număr de publicaţii digitizate	150		185		**5**
3. Servicii informaţionale prestate de Biblioteca Ştiinţifică Medicală	**3.1** Număr de utilizatori activi	10000		10220		**5**
	3.2 Număr de intrări	145000		132671	A fost sistata activitatea Sălii de lectură nr. 2 şi Centrelor Infomedica nr. 1	**4**
	3.3 Număr de împrumuturi	250000		261422		**5**
	3.4 Număr de documente electronice livrate	1000		1052		**5**
	3.5 Număr de vizite pe pagina web a Repozitoriului USMF "Nicolae Testemiţanu"	500000		899463		**5**
	3.6 Număr de vizite pe pagina web a BŞM	100000		123494		**5**
	3.7 Numărul de publicații/postări ce contribuie la promovarea serviciilor și resurselor informaționale și la amplificarea imaginii	200		368		**5**
	3.8 Numărul de servicii diversificate	2		2		**5**
	3.9 Numărul de indici CZU atribuiți la articole, teze, cărți	300		422		**5**
4. Cultura informaţiei a utilizatorilor	**4.1** Numărul de traininguri organizate	15		15		**5**
	4.2 Numărul de beneficiari instruiți	500		605		**5**
	4.4 Numărul de cursuri educaționale	1		1		**5**
5. Amplificarea rolului Bibliotecii Ştiinţifice Medicale în implementarea Ştiinţei Deschise.	**5.1** Numărul de materiale informative și promoționale privind promovarea mișcării Accesului deschis	6		8		**5**
	5.2 Promovarea datelor de cercetare deschise în comunitatea academică: **sondaj** privind Datele de cercetare deschise în percepția comunității universitare medicale	1		1		**5**
	5.3 Numărul de instruiri privind Ştiinţa deschisă (acces deschis, educaţie deschisă, date de cercetare deschise etc.)	10		15		**5**

	5.4 Numărul de sesiuni de informare	2		2		**5**
	5.5 Numărul de instrucțiuni metodice elaborate	1		2		**5**
	5.6 Numărul de tutoriale elaborate	1		1		**5**
Suma						**124**
Media punctajului acumulat						**4,76**
Aprecierea gradului de realizare						**5**
TOTALIZARE Domeniul X: Asigurarea informațională a procesului de instruire, cercetare și activitate clinică	**1.** Obiective specifice **PLANIFICATE - 5 → RALIZATE 5, inclusiv 3 realizate parțial**					
	2. Indicatori de performanță **PLANIFICAȚI - 26 → RALIZAȚI 26, inclusiv 4 realizați parțial**					

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	2024	Comentarii
Domeniul I:	**Activitatea didactică educațională**		
Obiectivul general: Îmbunătățirea, modernizarea și creșterea calității procesului educațional la toate nivelurile de studii prin menținerea și dezvoltarea ofertei educaționale, reconfigurarea instruirii din perspectiva formării de competențe și sporirea atractivității și competitivității atât la nivel național, cât și în context european.			
Grupul de lucru: 1. Olga Cernețchi, prim-prorector, prorector pentru activitate didactică 2. Valeriu Revenco, prorector pentru activitate clinică și rezidențiat 3. Silvia Stratulat, șef departament, Departamentul Didactic și Management Academic 4. Stela Adaugi, șef deprtament, Departamentul Educație Medicală Continuă 5. Virginia Șalaru, șef-adjunct, Departamentul Didactic și Management Academic 6. Gheorghe Placintă, decan, Facultatea de Medicină nr.1 7. Mircea Bețiu, decan, Facultatea de Medicină nr.2 8. Oleg Solomon, decan, Facultatea de Stomatologie 9. Nicolae Ciobanu, decan, Facultatea de Farmacie 10. Livi Grib, decan, Facultatea de Rezidențiat 11. Vlad Badan, șef departament, Departamentul Tehnologia Informației și Comunicațiilor 12. Andrei Romancenco, șef centru, Centru Universitar de Simulare în Instruirea Medicală 13. Igor Cemortan, șef departament, Departamentul Recrutare și Documentare a Cetățenilor Străini			
1. Diversificarea, actualizarea și consolidarea ofertei educaționale pentru formarea competențelor profesionale și transversale, a abordărilor interdisciplinare corelate cu cerințele în domeniul educației medicale și farmaceutice și necesitățile sistemului de sănătate.	**1.3** Planul de învățământ la programul de studii de master de formare profesională, nivelul 7 CNC RM pentru absolvenții programului de studii 0913.1. Asistență medicală generală, domeniul de formare profesională 0913 Asistență medicală și moașe	1	
	1.6 Rata abandonului per program și nivel de studii (licență, masterat, studii integrate, doctorat, rezidențiat, EMC, EFC)	10%	
	1.7 Rata studenților admiși per program de studii din comanda de stat	100%	
	1.8 Rata de absolvenți per program de studii din numărul de studenți din anii absolvenți	90%	
	1.9 Rata promovabilității studenților per program de studii	90%	
	1.10 Rata de continuitate a studiilor sau angajare după absolvire per program de studii	70%	
	1.11 Nivelul de satisfacție al beneficiarilor (absolvenți, angajatori) privind oferta educațională (chestionar per program și niveluri de studii)	85%	
	1.12 Rapoartele de monitorizare și evaluare a programelor de studii de către CACEC	2	
	1.13 Numărul planurilor de învățământ actualizate și compatibilizate cu cele internaționale	1	
	1.14 Rapoarte de autoevaluare per programe de studii	4	
	1.15 Numărul de studenți implicați în procesul de elaborare și actualizare a planurilor de învățământ per CACEC / Consiliul Facultății	2	
	1.16 Numărul de absolvenți implicați în procesul de elaborare și actualizare a planurilor de învățământ per CACEC / Consiliul Facultății	1	
	1.17 Numărul de angajatori implicați în procesul de elaborare și actualizare a planurilor de învățământ per CACEC / Consiliul Facultății	1	
	1.21 Rata curricula elaborată sau actualizată și aprobată din numărul total de discipline incluse în Planul de învățământ per program de studii	10%	
	1.22 Numărul de discipline opționale și facultative noi elaborate și incluse în Planul de învățământ	1	
	1.26 Certificatul de autorizare a programului de studii superioare de master, nivelul 7 CNC RM, pentru absolvenții programului de studii 0913.1. Asistență medicală generală**,** domeniul de formare profesională 0913 Asistență medicală și moașe	1	
	1.30 Certificatul de acreditare a programului de studii de licență 0913.1. Asistență medicală generală	1	
2. Implementarea politicilor de îmbunătățire continuă a procesului de recrutare și admitere a	**2.1** Numărul de activități și întruniri organizate cu privire la orientarea profesională	1	
	2.2 Rata cererilor candidaților din numărul prevăzut de comanda de stat la programele de studii	95%	

candidaților la toate nivelurile de studii.	**2.3** Rata de ocupare a locurilor oferite din numărul prevăzut de comanda de stat	95%	
	2.4 Numărul de abiturienți din raioanele de Est și UTA Găgăuzia	20	
	2.5 Rata de ocupare din comanda de stat pentru medicii - rezidenți	50%	
	2.6 Numărul medicilor-rezidenți înmatriculați în raport cu numărul absolvenților la programele de studii superioare integrate	50%	
	2.7 Numărul de masteranzi beneficiari ai programului de master de profesionalizare, ciclul II	30	
	2.8 Numărul medicilor și farmaciștilor înmatriculați suplimentar la cursurile de EMC și EFC în afara planului aprobat	100	
	2.9 Modulul „Educație medicală continuă” în SIMU elaborat și implementat	**transferat pentru 2025**	
3. Promovarea și implementarea învățământului modern, centrat pe student/ medic-rezident/ cursant și dezvoltarea de competențe prin modernizarea, adaptarea și flexibilizarea procesului de predare-învățare-evaluare.	**3.1** Rata disciplinelor care utilizează metode educaționale, interactive din numărul total de discipline incluse în planul de învățământ per program de studii	70%	
	3.2 Numărul programelor de EMC și EFC care utilizează metode educaționale interactive	200	
	3.3 Numărul de cadre didactice instruite în utilizarea metodelor interactive de predare	25	
	3.4 Numărul disciplinelor predate în procesul de învățare-evaluare în cadrul CUSIM	20	
	3.5 Rata disciplinelor care aplică instrumentele TIC în procesul de predare-învățare-evaluare din numărul total de disciplne în planul de învățământ per program de studii	90%	
	3.6 Rata disciplinelor care implementează rezultatele cercetărilor științifice, inovații și transferuri tehnologice în procesul educațional din numărul total de discipline incluse în planul de învățământ per program de studii	20%	
	3.7 Portofoliul de abilități practice per programe de studii	1	
	3.8 Numărul de studenți participanți la cercuri științifice	500	
	3.9 Numărul de studenți implicați în proiecte de cercetare	50	
	3.10 Gradul de satisfacție al beneficiarilor cu referire la calitatea predării	85%	
	3.11 Numărul de cadre didactice implicate în programe de tutoriat	30	
	3.12 Rata studenților din anul I de studii beneficiari ai programelor de tutoriat	100%	
	3.13 Numărul programelor de EMC și EFC care oferă instruire la distanță	180	
	3.14 Numărul disciplinelor care utilizează programe virtuale	37	
	3.15 Numărul dexterităților însușite/ evaluate în condiții standard	820	
	3.16 Numărul disciplinelor și programelor de educație medicală continuă incluse în procesul de învățare/ evaluare în cadrul CUSIM	150	
	3.17 Gradul satisfacției beneficiarilor de stagii clinice	85%	
4. Dezvoltarea, modernizarea și utilizarea eficientă a resurselor de învățare la toate nivelurile de studii pentru asigurarea continuă a calității procesului educațional.	**4.1.** Randamentul utilizării spațiilor de studii	80%	
	4.2. Numărul disciplinelor și PEC care au actualizat și aprobat la CMC materiale didactice (manuale, recomandări metodice, ghiduri, note de curs, etc.) per program de studii	20	
	4.3. Numărul disciplinelor și PEC care utilizează softuri educaționale pentru desfășurarea activităților didactice	10	
	4.4. Numărul de mobilități ale studenților	20	
	4.5. Numărul de mobilități ale cadrelor didactice	30	
	4.6. Baza Alumni – creată	1	pentru programul AMG
	4.7. Gradul de satisfacție al beneficiarilor privind activitatea Centrului de Consiliere Psihologică și Ghidare în Carieră	85%	
	4.9. Laboratorul didactic pentru programul de studii de licență Asistență medicală generală	1	
5. Evaluarea anuală a bazei tehnico-materiale a clinicilor stomatologice în scopul completării necesarului pentru asigurarea procesului didactic și prestarea serviciilor stomatologice.	**5.1** Raportul de evaluare – elaborat	1	
	5.2 Numărul de unități stomatologice amortizate complet	12	
	5.3 Numărul de unități stomatologice solicitate	14	
	5.4 Valoarea estimativă a costului necesarului solicitat	3897600 cu TVA	

6. Dezvoltarea și sporirea rolului Centrului Farmaceutic Universitar Vasile Procopișin și Centrului Științifico-Practic în domeniul Plantelor Medicinale în activitatea didactică, științifică și dimensiunii sociale, inclusiv prin colaborare și parteneriat public-privat.	**6.2** Numărul de beneficiari la stagiul de practică	174	
	6.3 Gradul de satisfacție al beneficiarilor privind calitatea instruirii	90%	

! **PLANIFICAT pu 2024: Obiective specifice - 6; Indicatori de performanță - 56.**

! **Modificări / actualizări a indicatorilor de performanță, propuse la etapa de planificare:**

1. Modificarea textului / formulării pentru 13 indicatorilor de performanță: ***1.7*** *Numărul Rata studenților admiși per program de studii din comanda de stat;* ***1.8*** *Numărul Rata de absolvenți per program de studii din numărul de studenți din anii absolvenți;* ***1.15*** *Numărul de studenți implicați în procesul de elaborare și actualizare a planurilor de învățământ per program de studii per CACEC/ Consiliul Facultății; .* ***1.16*** *Numărul de absolvenți implicați în procesul de elaborare și actualizare a planurilor de învățământ per program de studii per CACEC/ Consiliul Facultății;* ***1.17*** *Numărul de angajatori implicați în procesul de elaborare și actualizare a planurilor de învățământ per program de studii per CACEC/ Consiliul Facultății; 1.21 Numărul de curricula revizuite și aprobate per program* modificat în: ***1.21*** *Rata curricula elaborată sau actualizată și aprobată din numărul total de discipline incluse în Planul de învățământ per program de studii; 2.2 Numărul de cereri/ candidați la programele de studii* - modificat în ***2.2*** *Rata cererilor candidaților din numărul prevăzut de comanda de stat la programele de studii; 2.3 Rata de ocupare a locurilor oferit* - modificat în ***2.3*** *Rata de ocupare a locurilor oferite din numărul prevăzut de comanda de stat; 2.5 Numărul medicilor-rezidenți înmatriculați* - modificat în ***2.5*** *Rata de ocupare din comanda de stat pentru medicii - rezidenți; 3.1 Numărul disciplinelor care utilizează metode educaționale interactive per program de studii* - modificat în ***3.1*** *Rata disciplinelor care utilizează metode educaționale, interactive din numărul total de discipline incluse în planul de învățământ per program de studii; 3.5 Numărul disciplinelor care aplică instrumentele TIC în procesul de predare-învățare-evaluare per program de studii* - modificat în ***3.5*** *Rata disciplinelor care aplică instrumentele TIC în procesul de predare-învățare-evaluare din numărul total de disciplne în planul de învățământ per program de studii; 3.6 Numărul disciplinelor care implementează rezultatele cercetărilor științifice, inovații și transferuri tehnologice în procesul educațional per program de studii* - modificat în ***3.6*** *Rata disciplinelor care implementează rezultatele cercetărilor științifice, inovații și transferuri tehnologice în procesul educațional din numărul total de discipline incluse în planul de învățământ per program de studii; 3.12 Numărul studenților beneficiari ai programelor de tutoriat* - modificat în ***3.12*** *Rata studenților din anul I de studii beneficiari ai programelor de tutoriat.*

2. Indicatorul de performanță 2.9 *Modulul „Educație medicală continuă" în SIMU elaborat și implementat-* care urma a fi implementat în perioada 2022 - 2024, **a fost transferat pentru anul 2025;**

3. Indicatori de prformanță (5) ce urmau a fi realizați în perioada 2024 - 2025, au fost realizați complet în anul 2022: ***1.33*** *Certificatul de reacreditare națională a programului de studii integrate 0912.1 Medicină;* ***1.34*** *Certificatul de reacreditare națională a programului de studii integrate 0916.1 Farmacie;* ***1.35*** *Certificatul de acreditare internațională a programului de studii integrate 0912.1 Medicină;* ***1.36*** *Certificatul de acreditare internațională a programului de studii integrate 0916.1 Farmacie;* ***1.37*** *Certificatul de acreditare internațională a programului de studii integrate 0911.1 Stomatologie.*

Domeniul II.	**Cercetarea, inovarea și transferul tehnologic**		
Obiectivul general: Armonizarea domeniului cercetare și inovare cu cerințele contemporane la capitolele: organizare, infrastructură, procese de management al cercetării și cercetare propriu-zisă, precum și asigurarea competitivității Universității în plan național și internațional, consolidarea acesteia ca instituție în care educația medicală se realizează prin cercetare, nivelul cercetărilor în domeniul sănătății și medicinei corespunde rigorilor europene, iar subdiviziunile de cercetare fac parte din rețelele regionale și internaționale de valori științifice și transfer tehnologic			
Grupul de lucru: 1. Stanislav Groppa, prorector pentru activitate de cercetare 2. Elena Raevschi, șef departament, Departamentul Cercetare 3. Mihail Todiraș, șef centru, Centrul de cercetare în domeniul sănătății și biomedicinei 4. Lilian Șaptefrați, director Școala doctorală în domeniul Științe Medicale 5. Ecaterina Foca, șef-adjunct Școala doctorală în domeniul Științe Medicale 6. Natalia Caproș, director adjunct Școala doctorală în domeniul Științe Medicale.			
Obiectiv specific	**Indicator de performanță**	**2024**	
1. Modernizarea structurii sectorului de cercetare și transformarea acestuia într-o structură adecvată scopurilor de coordonare a cercetărilor în sănătate din Republica Moldova	**1.2** Numărul de subdiviziuni ale Universității în care funcționează cercuri științifice	53	

cercetătorilor în sănătate din Republica Moldova, de educație prin cercetare, de asigurare a competitivității științifice, de interacțiune cu partenerii naționali și internaționali	**1.3** Numărul studenților și al medicilor-rezidenți implicați în abordarea temelor proiectelor științifice în cadrul programelor de stat/ proiectelor naționale/ internaționale	30	
3. Implementarea principiului de instruire prin cercetare	**3.1.** Numărul de cercetători abilitați cu dreptul de conducător de doctorat	19	
	3.3. Numărul studenților și medicilor-rezidenți implicați în activitățile de cercetare realizate de catedre, laboratoare și alte subdiviziuni ale Universității	cel puțin 800/ 50	
	3.4 Numărul anual de postdoctoranzi	cel puțin 5	
	3.5. Numărul temelor cercetărilor postdoctorale trans-interdisciplinare, precum și al celor realizate în colaborare internațională	cel puțin 2	
4. Internaționalizarea procesului de cercetare în USMF „Nicolae Testemițanu” și implementarea principiilor Științei Deschise	**4.3.** Numărul de acorduri de colaborare încheiate anual	cel puțin 3	
	4.4. Numărul cercetătorilor câștigători de burse de cercetare doctorală și postdoctorală de scurtă și de lungă durată oferite de structurile internaționale	cel puțin 2	
	4.6. Numărul de doctoranzi formați în cadrul programelor internaționale	cel puțin 3	
	4.7. Numărul de stagii realizate de cercetători în cadrul mobilităților academice cu durata de peste 1 lună	cel puțin 3	
	4.8. Numărul de seminare de informare documentate prin procese-verbale	Cel puțin 15	
	4.11. Numărul de publicații ale angajaților Universității aflate în acces deschis	cel puțin 1000	
	4.14. Numărul de contracte cu activități de cercetare	cel puțin 5	
	4.15. Numărul de linkuri plasate pe site-ul Universității despre oportunitățile existente de a activa ca experți internaționali	cel puțin 1	
	4.16. Numărul de cercetători, angajați ai Universității care activează ca experți internaționali	cel puțin 5	
	4.17. Numărul angajaților Universității invitați în calitate de speakeri la conferințe internaționale și lectori cu ținerea prelegerilor în străinătate	cel puțin 5	
5. Fortificarea transferului tehnologic al rezultatelor cercetărilor realizate în cadrul USMF „Nicolae Testemițanu”	**5.1** Procedurile operaționale standard (POS) – elaborate	3	
	5.3 Numărul de cereri depuse la AGEPI	Cel puțin 15	
	5.4 Numărul de brevete obținute	12	
6. Sporirea vizibilității cercetărilor realizate la USMF „Nicolae Testemițanu” la nivel național și internațional prin promovarea performanțelor obținute în domeniul cercetare și inovare.	**6.5** Numărul bazelor de date internaționale în care este inclusă revista MJHS	cel puțin 10	
	6.6 Numărul articolelor cu FI>1.5 în reviste cu proces complet și anonim de *peer review* cu susținerea financiară totală a publicării	cel puțin 3	
	6.7 Numărul articolelor în acces deschis, publicate cu susținere financiară parțială	cel puțin 3	
	6.8 Numărul de articole publicate în reviste cotate ISI și/sau WoS, SCOPUS (creștere cu cel puțin 2 articole anual de la fiecare subdiviziune științifico-didactică)	cel puțin 80	
	6.9 Numărul articolelor în reviste cu factor de impact mai mare de 3	cel puțin 10	
	6.11 Numărul angajaților și deplasărilor cercetătorilor la universități de prestigiu din străinătate pentru activități de cercetare	cel puțin 1	
	6.12 Numărul de proiecte câștigate de către cercetătorii Universității	cel puțin 5	
8. Protecția proprietății intelectuale	**8.3** Numărul de instruiri/ perfecționări cu privire la proprietatea intelectuală	cel puțin 1	
	8.4 Numărul de participanți la perfecționări cu tematică ce ține de proprietatea intelectuală	cel puțin 5	
	8.5 Numărul obiectelor de proprietate intelectuală ale angajaților înregistrate în bazele de date naționale/ internaționale	cel puțin 500	
	8.7 Numărul angajaților Universității care au beneficiat de asistență metodică în explorarea bazelor de date OPI, literaturii de brevetare și alte surse disponibile	cel puțin 100	
	8.8 Numărul de obiecte de proprietate intelectuală create în cadrul Universității în baza rezultatelor ştiinţifice obţinute	cel puțin 100	
	8.10 Numărul cererilor de eliberare a titlurilor de protecție pentru obiectele de proprietate intelectuală create în Universitate cu respectarea evidenței termenilor de procedură	cel puțin 100	

	8.11 Numărul cererilor de înregistrare a obiectelor de proprietate intelectuală depuse și a titlurilor de protecție obținute de către Universitate –menținute în registre cu evidența valabilității acestora	cel puțin 65	
	8.12 Numărul OPI provenite din tezele de doctor în științe și tezele de doctor habilitat în științe (cereri de inovare, drept de autor, invenții etc.), implementate în practica medicală sau în procesul didactic și confirmate prin act de implementare	cel puțin 50	
	8.15 Numărul medicilor-rezidenți și a studenților din anii IV-VI implicați în cercetări inovative care se pot finaliza cu depunerea cererilor de inovație/ invenție și obținerea certificatului de inovator sau brevetului de invenție	cel puțin 1	

! PLANIFICAT pu 2024: Obiective specifice - 6; Indicatori de performanță - 35

Domeniul III — Activitatea clinică

Obiectivul general: Dezvoltarea unui parteneriat eficient cu instituțiile medico-sanitare publice în care sunt amplasate bazele clinice universitare, unde se desfășoară activitatea clinică.

Grupul de lucru:
1. Valeriu Revenco, prorector pentru activitate clinică și rezidențiat
2. Marcel Abraș, prorector pentru activitate socială
3. Livi Grib, decan, Facultatea de Rezidențiat
4. Lucia Nicorici-Mazur, șef centru, Centrul de Management al Activității Clinice

Obiectiv specific	Indicator	2024	Comentarii
1. Fondarea Spitalului Universitar.	**1.3** Spital clinic acreditat internațional	**transferat pu 2027**	
2. Dezvoltarea Modulului Clinic în SIMU și aplicarea în cadrul departamentelor și catedrelor clinice.	**2.1** Numărul de cadre științifico-didactice ce aplică modulul în activitate	450	
	2.2 Numărul de propuneri înaintate pentru dezvoltarea modulului	2	
3. Reactualizarea contractelor de colaborare între Universitate și spitale, astfel, încât acestea să cuprindă toate aspectele legate de activitatea studenților, a cadrelor didactice titulare și asociate (prin cumul), a medicilor-rezidenți, medicilor secundari clinici, a doctoranzilor.	**3.1** Numărul de contracte de colaborare noi	10	
4. Colaborarea cu conducerea spitalelor în vederea dezvoltării bazelor clinice cu scopul minimalizării discrepanțelor dintre numărul de cadre didactice și capacitatea secției respective.	**4.1** Coraportul dintre cadre didactice/ personal medical din secție	50%	
	4.2 Numărul de baze clinice noi identificate	2	
5. Organizarea acordării asistenței medicale primare și spitalicești înalt calificate și consultative în cadrul secțiilor curative ale instituțiilor medico-sanitare publice republicane și municipale.	**5.1** Numărul de consultații acordate	100000	
	5.2 Numărul de intervenții de înaltă performantă	7000	
6. Facilitarea participării angajaților clinicilor universitare în comun cu studenții, medicii-rezidenți, medicii- secundari clinici și cursanții în procesul curativ.	**6.1** Numărul de angajați/cadre didactice implicați în procesul curativ	450	
	6.2 Numărul de studenți, inclusiv internaționali/ medici-rezidenți/ secundari clinici implicați în procesul curativ	14000/ 10000/ 10	

7. Dezvoltarea colaborării cu instituțiile medico-sanitare publice privind participarea personalului din cadrul acestor instituții în realizarea proceselor de instruire și asistență medicală de înaltă calitate.	**7.1** Numărul de cadre didactice instruite în asistență medicală înalt calificată	50	
8. Participarea activă în formarea și implementarea standardelor medicale și protocoalelor clinice naționale și instituționale de tratament în condițiile asigurărilor medicale.	**8.1** Numărul de persoane/cadre științifico-didactice implicate în elaborarea protocoalelor clinice naționale/instituționale	100	
	8.2 Numărul de protocoale clinice naționale/instituționale elaborate / standardizate / ghiduri elaborate. PCN / 24 ST / 1/.	26/ 7/ 5	protocoale/ standartizate/ ghiduri
9. Participarea cadrelor didactice și științifico-didactice în realizarea programelor naționale (profilaxia și controlul diabetului zaharat, maladiile cardiovasculare, tuberculoza, controlul tutunului)	**9.1** Numărul de cadre didactice participante la realizarea programelor naționale	5	
	9.2 Numărul activităților incluse în programe naționale.	10	
10. Deținerea statutului de membru în consiliile de administrare ale instituțiilor medico-sanitare publice de către cadrele didactice.	**10.1** Numărul de angajați ai Universității – în consiliile de administrare ale IMSP	2	
11. Participarea la intervențiile chirurgicale și investigațiile clinice, conferințele morfopatologice, vizitele și consiliile medicale.	**11.1** Numărul de conferințe/ investigații clinice/ intervenții chirurgicale	1000/ 20/ 7000	1000 de participări la conferințe, vizite matinalr zilnice, 20 conferințe morfopatologice, 1000 investigații clinice

! **PLANIFICAT pu 2024: Obiective specifice - 11; Indicatori de performanță - 17**

! **Modificări / actualizări a indicatorilor de performanță, propuse la etapa de planificare:**

1. **Indicatorul: 1.3** *Spital clinic acreditat internațional,* cu realizarea 2023 - 2030, **transferat pentru 2027.**

Domeniul IV	**Internaționalizarea**		
Obiectivul general: Fortificarea cooperării internaționale în domeniile activității didactice, cercetării științifice, mobilității academice, recrutării cetățenilor străini la studii și creării parteneriatelor cu universitățile și instituțiile de profil din străinătate, inclusiv din diasporă ce colaborează cu cadre didactice din Universitate, precum și Alumni care își desfășoară activitatea peste hotare.			
Grupul de lucru: Evelina Gherghelegiu, şef departament, Departamentul Relaţii Externe şi Integrare Europeană Mircea Beţiu, decan, Facultatea de Medicină nr.2 Oxana Sârbu, prodecan, Facultatea de Medicină nr.2 Igor Cemortan, şef departament, Departamentul Recrutare și Documentare a Cetățenilor Străini Alexandru Corlăteanu, conferenţiar universitar, disciplina de pneumologie și alergologie			
Obiectiv specific	**Indicatori de performanță**	**2024**	
1. Sporirea disponibilității și a calității serviciilor prietenoase studenților, cadrelor didactice și administrative bazate pe informare, ghidare și suport în contextul internaționalizării Universității	**1.1** Numărul subdiviziunilor universitare prietenoase beneficiarilor Universității (catedrele care diseminează informația/ anunțurile privind mobilitatea academică).	40	
	1.2 Numărul de activități informative realizate on-line și off-line (postări oportunități de aplicare la proiecte, mobilități proceduri, consiliere/ ghidare în parteneriat cu Erasmus Student Network Chisinău etc.)	60	
	1.3 Numărul beneficiarilor solicitanți de certificarea studiilor (conform procedurii echivalării studiilor peste hotare)	120	
2. Sporirea eficacității acordurilor bilaterale precum și a programelor internaționale de mobilitate academică, în special pentru cei cu oportunități reduse.	**2.1** Numărul de acorduri agreate cu partenerii externi, procedura privind mobilitatea academică.	20	
	2.2 Numărul de apeluri/ oportunități privind mobilitățile identificate/ și publicate	30	
	2.3 Numărul studenților/ medicilor-rezidenților/ masteranzilor/ doctoranzilor - participanți în cadrul proiectelor de mobilitate academică	30	
	2.4 Numărul cadrelor profesoral-didactice și administrative - participanți în cadrul proiectelor de mobilitate academică	30	

	2.5 Numărul beneficiarilor internaționali - participanți în cadrul proiectelor de mobilitate academică (*incoming*)	20	
	2.6 Numărul de dosare depuse la concursurile de selecție a beneficiarilor de mobilități	50	
	2.7 Numărul de proiecte identificate și aplicate	10	
	2.8 Numărul activităților organizate de Universitate cu participarea invitaților de peste hotare	40	
3. Facilitarea înmatriculării studenților internaționali	**3.1** Numărul de cereri depuse pentru înmatriculare de către cetățenii străini, total, pe facultăți	441	Medicină - 350; Stomatologie -75; Farmacie - 16.
	3.2 Numărul abiturienților internaționali acceptați pentru concurs, total, pe facultăți și pe semestre	380	Medicină - 300; Stomatologie -64; Farmacie - 16.
	3.3 Numărul de studenți înmatriculați, total, pe facultăți, și pe semestre	390	**Semestrul de toamnă -290:** Medicina 1 - 10; Medicina 2 -200; Stomatologie - 64; Farmacie - 16; **Semestrul de primăvară -100:** Medicina 2 - 100
	3.4 Cota-parte a studenților internaționali din numărul total de studenți, pe facultăți	cca 32%	Medicina 1 - 1.5%; Medicina 2 - 100% Stomatologie -20.0%; Farmacie -5.0%
4. Asigurarea capacităților de instruire în limba engleza și franceză.	**4.1** Numărul programelor de studii cu instruire în limba engleză/ franceză.	5	Engleză - 4; Franceză - 1
	4.2 Numărul cadrelor didactice abilitate cu dreptul de predare în limba engleză și franceză	580	
	4.3 Numărul subdiviziunilor didactice antrenate în instruirea studenților internaționali	83	
	4.4 Numărul studenților internaționali care efectuează practica de vara în țara de origine	600	
	4.5 Numărul contractelor de colaborare cu spitalele din țara de origine a studenților internaționali	3	
5. Extinderea geografică și promovarea ofertei educaționale în limbile engleză și franceză.	**5.1** Numărul țărilor de origine a studenților internaționali	20	
	5.2 Numărul evenimentelor de promovare a ofertei educaționale internaționale (târguri educaționale, workshopuri, mese rotunde, conferințe etc.)	10	
	5.3 Numărul agenților și companiilor de recrutare a studenților internaționali cu care Universitatea are stabilite relații contractuale	15	

! **PLANIFICAT pu 2024: Obiective specifice - 5; Indicatori de performanță - 23**

Domeniul V — Studenții și responsabilitatea socială

Obiectivul general: Asigurarea comunicării permanente cu studenţii, medicii-rezidenți și organizaţiile acestora la nivel de Universitate, programe europene, precum şi încurajarea opiniilor studenților și sprijinirea participării acestora la dialogul naţional şi european prin intermediul Asociației Studenților și Rezidenților în Medicină.

Grupul de lucru:
Marcel Abraș, prorector pentru activitate socială
Sergiu Stegărescu, șef Campus Studențesc
Gheorghe Buruiană, președintele Asociației Studenților și Rezidenţillor în Medicină
Sergiu Berliba, președintele Comitetului sindical al angajaților USMF „Nicolae Testemițanu”
Liubovi Karnaeva, director, Biblioteca Ştiinţifică Medicală
Valentina Șpac, șef departament, Departamentul Administrarea Patrimoniului

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	2024	Comentarii
1. Participarea tineretului studios în procesul de luare a deciziilor în cadrul organelor colegiale ale Universitătii.	**1.1** Numărul studenților incluși în organele colegiale ale Universității de min 25%	25%	
2. Crearea parteneriatelor strategice cu organizațiile studențești naționale, europene și internaționale cu scopul schimbului de	**2.1** Numărul de contracte de parteneriat, nationale/ europene/ internaționale, semnate	10	

experiență organizațională și valorificarea programelor de mobilitate academică, profesională și de cercetare pentru tineretul studios.	**2.2** Numărul de schimburi de experiență/ mobilități academice/ mobilități profesionale/ mobilitți de cercetare realizate	20	
3. Organizarea intruirilor în domeniul medical sub formă de workshopuri, simulări, webinare, traininguri, olimpiade care va oferi posibilitatea de a aplica cunoștințele obținute.	**3.1** Numărul de instruiri (workshopuri, simulări, webinare etc) realizate	10	
4. Motivarea absolvenților cu cele mai bune rezultate academice să devină cadre didactice.	**4.1** Numărul de absolvenți care au fost promovați în activitatea didactică	cel puțin 7	
5. Organizarea Congresului Internațional *MedEspera* pentru Studenți și Tinerii Medici.	**5.1** Congresul - organizat	1	Congres MedEspera 24-27 aprilie 2025
	5.2 Numărul participanților la congres din mai multe țări (studenți, tineri medici)	300	
6. Modernizarea infrastructurii Campusului studențesc universitar „SMART CAMPUS”	**6.1** Numărul de cămine reconstruite și reparate	1	
	6.2 Sistemul electronic de cazare pentru rezidenți și studenți internaționali	activ	prezent /activ
	6.3 Implementarea proiectului „Centrul unic de monitorizare și pază”	activ	prezent /activ
	6.4 Dezvoltarea și implementarea sistemelor de eficiență energetică	în proces	
	6.5 Numărul de locuri de parcare construite/ amenajate pentru studenți	5	locuri
7. Implementarea cardului unic electronic de acces pentru toată comunitatea universitară	**7.1** Numărul de beneficiari (studenți/ medici-rezidenți/ doctoranzi/ cadre didactice/ administrative) de card unic electronic pentru acces în blocurile universitare, bibliotecă, achitări pentru transport public, alimentație în cantinele universitare, abonament complexuri sportive, etc.	în elaborare	
8. Aplicarea programelor sociale de facilitări la cazare, alimentație, transport și săli de sport pentru persoanele cu statut de orfan sau fără ocrotire părintească.	**8.1** Numărul de persoane cu statut orfan	10	
	8.2 Numărul de beneficiari de reduceri la cazare, alimentație, transport	200	
9. Promovarea și desfășurarea activităților de voluntariat în rândurile studenților și medicilor-rezidenți	**9.1** Numărul activităților de voluntariat	min 50	
	9.2 Numărul de studenți și medici -rezidenți implicați în voluntariat	min 1000	
10. Asigurarea protecției muncii și crearea locurilor sigure de muncă în corespundere cu legislația în vigoare.	**10.2** Numărul de subdiviziuni/ locuri de muncă evaluate	29	o dată la 5 ani
	10.3 Numărul de persoane instruite în vederea evitării accidentelor de muncă	136	media numărului anual de angajări
	10.4 Numărul de angajați cu starea materială precară -beneficiari de (surse) ajutoare financiare	560	media cererilor și demersurilor depuse
	10.5 Valoarea suportului financiar acordat angajaților Universității în legătură cu starea materială precară, precum și în alte situații	650000	în dependență de bugetul sindical
! PLANIFICAT pu 2024: Obiective specifice - 10; Indicatori de performanță - 22			
Domeniul VI	**Resursele umane**		
Obiectivul general: Menținerea și dezvoltarea personalului universitar, capabil să asigure realizarea sarcinilor și obiectivelor instituționale în baza unui management durabil de motivare a performanței profesionale, orientat spre calitatea serviciilor.			
Grupul de lucru 1. Tatiana Novac, șef departament, Departamentul Resurse Umane 2. Oleg Galbur, șef-adjunct, Departamentul Resurse Umane 3. Elena Sârghi, șef-adjunct, Departamentul Resurse Umane 4. Svetlana Lupașco, șef departament, Departamentul Economie, Buget și Finanțe 5. Lucia Nicorici-Mazur, șef centru, Centrul de Management al Activității Clinice			

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	2024	Comentarii
1. Dezvoltarea continuă a resurselor umane, atragerea și menținerea personalului care a atins performanțe	**1.1** Statele de personal aprobate anual	Ordin	spre aprobare
	1.2 Numărul fișelor de post actualizate anual	70	
	1.3 Numărul de persoane recrutate din rândul absolvenților studiilor de rezidențiat și doctorat	20	
	1.4 Numărul de angajați consiliați pentru facilitarea integrării și diminuării stresului la locul de muncă	50	
2. Sporirea atractivității domeniului de cercetare și atragerea tinerilor în activitățile de cercetare științifică.	**2.1** Mecanisme de atragere a tinerilor în procesul de cercetare științifică implementate	1	
	2.2 Soluții de motivare financiară și nonfinanciară a tinerilor savanți, implementate anual	1	
	2.3 Numărul tinerilor cercetători antrenați anual în activitate didactică	40	
3. Diversificarea modalităţilor de stimulare financiară a performanţei profesionale, sporirea responsabilității și aderenței instituționale.	**3.1** Principii de apreciere a performanţelor profesionale și utilizarea lor în procesul de promovare a cadrelor didactice –implementate	planificat	Activitate planificată anual
	3.2 Mecanisme de stimulare, motivare financiară a personalului universitar –implementate anual	1	
	3.3 Numărul persoanelor care au participat la forumuri științifice peste hotare	120	
	3.4 Evaluarea anuală a competențelor profesionale a personalului universitar	100%	
	3.5 Evaluarea anuală a satisfacției personalului universitar	100%	
4. Diversificarea modalităţilor de stimulare nonfinanciară a performanţei și creșterea satisfacției profesionale.	**4.1** Numărul persoanelor promovate în funcție, creșterea în carieră a personalului universitar	50	
	4.2 Cota personalului universitar implicat în procesul administrativ și decizional	cca 10%	
	4.3 Numărul angajaților de vârstă tânără din organele de conducere și subdiviziunile administrative a Universității	30	
	4.5 Numărul persoanelor înaintate la distincții	5	
	4.6 Numărul persoanelor care au fost menționate/apreciate cu premii, diplome	50	
5. Perfecționarea profesională continuă, ridicarea nivelului de calificare și competitivitate a personalului universitar, crearea unui mediu academic sigur și tolerant, promovarea managementului și leadershipului educațional modern.	**5.1** Numărul persoanelor instruite în domeniul metodico-didactic în universitățile similare peste hotare	50	
	5.2 Numărul persoanelor instruite privind implementarea tehnologiilor informaționale în procesul educațional (învățare-predare-evaluare)	50	
	5.3 Numărul persoanelor instruite în domeniul managementului institutional și al resurselor umane, promovarea politicilor de sănătate prin conlucrarea cu Școala de Management și Sănătate Publică	4	
	5.4 Numărul persoanelor care au beneficiat de instruire profesională	100	
6. Dezvoltarea unui spațiu universitar multilingv (engleză, franceză, germană).	**6.1** Numărul persoanelor instruite la cursuri de limba engleză/ germană/ franceză	30	
	6.2 Numărul persoanelor certificate conform Cadrului european comun de referință pentru limbi străine (CECRL)	15	
7. Consolidarea sistemului de instruire a personalului universitar în domeniul psihopedagogiei.	**7.1** Numărul persoanelor instruite în domeniul psihopedagogiei	40	
	7.2 Numărul persoanelor certificate în domeniul psihopedagogiei	20	
	7.3 Propunerea înaintată privind crearea în cadrul Universității a unui Centru de pregătire psihopedagogică în domeniul medical și farmaceutic	transferat pentru 2025	

! **PLANIFICAT pu 2024: Obiective specifice - 7; Indicatori de performanță - 26** !

Modificări / actualizări a indicatorilor de performanță, propuse la etapa de planificare: **1.**

Inicator de performanță modificat: 4.3 *Numărul angajaților de vârstă tânără din organele administrative* modificat în **4.3** ***Numărul angajaților de vârstă tânără din organele de conducere și subdiviziunile administrative a Universității.***

2. Indicator de performanță exclus: **4.4** *Traiectoriile de carieră elaborate, adaptate fiecărei categorii de personal* , **exclus**, **din motivul** spectrului foarte divers a categoriilor de personal și lipsa necesităților existenței traiectoriilor în carieră.

3. Indicator de performanță transferat: **7.3** *Propunerea înaintată privind crearea în cadrul Universității a unui Centru de pregătire psihopedagogică în domeniul medical și farmaceuti,* **transferat pentu realizarea în anul 2025**

Domeniul VII	Managementul resurselor financiare		
Obiectivul general: Asigurarea unui echilibru financiar care să permită acoperirea costurilor pentru bună funcționare a Universității și investiții pentru dezvoltarea și modernizarea USMF „Nicolae Testemițanu”.			
Grupul de lucru			
1. Olga Cernețchi, prim-prorector, prorector pentru activitate didactică			
2. Victoria Cravеț, prorector pentru activitate economico-financiară			

3. Stanislav Groppa, prorector pentru activitate de cercetare			
4. Valeriu Revenco, prorector pentru activitatea clinică și rezidențiat			
5. Marcel Abraș, prorector pentru activitate socială			
6. Didina Nistreanu, secretar științific al Senatului			
7. Tatiana Novac, șef departament, Departamentul Juridic			
8. Olga Iurco, șef departament, Departamentul Audit Intern			
9. Svetlana Lupașco, economist-șef, Departamentul Economie, Buget și finanțe			
Obiectiv specific	**Indicatori de performanță**	**2024**	
1. Asigurarea unui sistem de management economico-financiar eficient, transparent, de tip antreprenorial, care să permită evaluarea periodică a fiecărei structuri prin prisma eficienței de activitate.	**1.1.** Profitabilitate – costul mediu de studii, acoperit din bugetul de stat, lei	66938	
	1.2. Profitabilitate – costul mediu de studii, acoperit din taxe, lei	75889	
	1.3. Profitabilitate – cuantumul taxelor de studii (min-max), lei	19300 lei - 12 900 $ (245 100 lei)	
	1.2. Cota pe piață – extinderea spre noi piețe de studenți (numărul de studenți din țări noi, admiși la studii)	Cel puțin 15	candidați din Țări identificate noi
	1.3. Productivitate – un management educațional eficient (raportul dintre numărul cadrelor didactice și numărul studenților)	9	
2. Tranziția treptată la autonomia financiară a subdiviziunilor universitare (facultate, clinică universitară, departament, laborator etc.)	**2.1.** Numărul subdiviziunilor cu trecere la activitate în condițiile autonomiei financiare	**transferat pu 2025**	
	2.2. Bugetele anuale ale unităţilor autonome aprobate de Senat	**transferat pu 2025**	
	2.3. Ponderea fondurilor obținute și gestionate de subdiviziunile universitare autonome în bugetul consolidat al Universității	**transferat pu 2025**	
3. Participarea activă a șefilor subdiviziunilor și membrilor comunității universitare în planificare, generarea resurselor și utilizarea lor rațională. Promovarea culturii antreprenoriale în mediul instituțional	**3.1.** Resurse financiare – volumul serviciilor/ lucrărilor executate contra plată și veniturilor din taxele de studii și alte taxe	418850,6 mii lei	
	3.2. Cota fondurilor proprii, provenite din prestarea serviciilor contra plată în bugetul consolidat al Universităţii	58%	
	3.3. Resurse financiare atrase – capacitatea de a atrage prin parteneriate strategice investitori instituționali (numărul de proiecte/ granturi obținute)	cel puțin 5	
	3.4. Efectul măsurilor de optimizare a cheltuielilor (fondurile economisite)	1000,0 mii lei	
4. Prevederea alocaţiilor financiare până la 10% din bugetul consolidat al Universităţii pentru domeniul cercetării științifice și menținerea permanentă a proporției menționate	**4.1.** Ponderea bugetului consolidat al Universităţii direcționat spre cercetările științifice	5%	
5. Optimizarea cheltuielilor în baza indicatorilor cost-eficiență.	**5.1** Identificarea și aprobarea indicatorilor cost-eficiență (numărul indicatorilor elaborați și aprobați)	la necesitate	a fost realizat în 2021
	5.2 Numărul de subdiviziuni evaluate în baza indicatorilor cost-eficiență	cel puțin 5 subdiviziuni	
	5.3 Rata de optimizare anuală a cheltuielilor	max. 5%	CFU, CSU, CAU - anual Complexul Sociocultural;
6. Asigurarea și gestionarea eficientă a resurselor materiale și crearea unor condiții adecvate de activitate.	**6.1** Perfecționarea infrastructurii Universităţii prin evaluarea bazei tehnico-materiale a subdiviziunilor universitare (raportul anual de evaluare)	cel puțin 5 subdiviziuni	
	6.2 Reutilarea infrastructurii Universităţii prin estimarea necesităţilor de dispozitive, utilaj, mobilier	89583,1	
	6.3 Dotarea bazei tehnico-materiale cu echipament didactic, informațional, aparataj și utilaj științific, cu raportarea anuală	53464,2	
	6.4 Ponderea cheltuielilor pentru dotarea bazei tehnico-materiale în bugetul Universităţii	6%	
7. Renovarea infrastructurii Universităţii prin reparația capitală și curentă a spațiilor și dezvoltarea continuă conform direcțiilor	**7.1** Numărul clădirilor, edificiilor, spaţiilor de studii și cazare a studenților, medicilor-rezidenți și medicilor cursanți, a spaţiilor destinate activităţilor de cercetare științifică și a spaţiilor administrative renovate/ reparate capital	12	cu volumul de finanțare a acestor cheltuieli de 140 541 mii lei

prioritare	**7.2** Dezvoltarea industriei farmaceutice autohtone, folosind loturile de pământ din com. Bardar	**transferat pu 2025 - 2027**	
8. Implementarea standardelor internaționale ISO 37001, ISO 15189, ISO 17025	**8.1** Obținerea certificatului pentru sistemul anti-mită (ISO 37001)	**transferat pu 2025 - 2027**	

! PLANIFICAT pu 2024: Obiective specifice - 6; Indicatori de performanță - 26 **!**

Modificări / actualizări a indicatorilor de performanță, propuse la etapa de planificare:

1. Indicatorul 2.1. *Numărul subdiviziunilor cu trecere la activitate în condițiile autonomiei financiare;* **2.2**. *Bugetele anuale ale unităților autonome aprobate de Senat;* **2.3.** *Ponderea fondurilor obținute și gestionate de subdiviziunile universitare autonome în bugetul consolidat al Universității;* **- transferați pentru 2025; 7.2** *Dezvoltarea industriei farmaceutice autohtone, folosind loturile de pământ din com. Bardar;* **8.1** *Obținerea certificatului pentru sistemul anti-mită (ISO 37001)* **- transferați pentru 2025 - 2027.**

Domeniul VIII	**Informatizarea**		
Obiectivul general: Dezvoltarea continuă a infrastructurii universitare TIC, orientată spre susținerea calității, performanței și excelenței în activitatea didactică și de cercetare.			
Grupul de lucru 1. Olga Cernețchi, prim-prorector, prorector pentru activitate didactică 2. Vlad Badan, șef departament, Departamentul Tehnologia Informației și Comunicațiilor 3. Silvia Ciubrei, șef departament, Departamentul Comunicare și Relații Publice 4. Dinu Țurcanu, șef adjunct departament, Departamentul Tehnologia Informației și Comunicațiilor 5. Romanița Dunai, șef secție, Departamentul Tehnologia Informației și Comunicațiilor 6. Oleg Galbur, șef adjunct departament, Departamentul Resurse Umane.			
Obiectiv specific	**Indicatori de performanță**	**2024**	
1. Dezvoltarea infrastructurii tehnologiei informației și comunicațiilor și îmbunătățirea accesului la serviciile Internet pentru toți beneficiarii.	**1.1** Numărul de subdiviziuni cu acces la Internet de bandă largă, la viteza de cel puțin 200 Mbps	80%	din numărul total
	1.2 Numărul de subdiviziuni cu acces la rețea Wireless	15	
	1.3 Numărul de rețele de comunicații modernizate și restructurate	10	
	1.4 Centrul de prelucrare a datelor modernizat	1	
	1.5 Sistemul – creat și pus în aplicare	1	punere în aplicare
2. Implementarea, utilizarea și dezvoltarea serviciilor electronice accesibile și eficiente.	**2.1** Manualul – elaborat și aprobat	1	aprobare
	2.2 Numărul de angajați instruiți în domeniul securitate cibernetică	300	
	2.6 Modulul „Cercetare” – elaborat și implementat	1	Procedura de achiziție
	2.7 Modulul „Educație farmaceutică continuă” – aprobat și implementat	1	Caiet de sarcini
	2.8 Modulul „Comunicare și fluxuri de documente. Gestiunea sarcinilor” – elaborat și aprobat	1	Caiet de sarcini
	2.9 Numărul de solicitări înregistrate / realizate privind dezvoltarea subsite-urilor subdiviziunilor universitare	100%	din numărul de solicitări
	2.10 Numărul de subsite-uri noi create conform solicitărilor subdiviziunilor universitare	100%	din numărul de solicitări
	2.11 Numărul de subsite-uri modificate conform solicitărilor subdiviziunilor universitare și schimbărilor din Structura organizatorică a Universității	100%	din numărul de solicitări
3. Fortificarea capacităților de utilizare a beneficiilor, oportunităților și facilităților oferite de tehnologia informației și comunicațiilor.	**3.1** Manualul și procedurile –elaborate și aprobate	1	spre aprobare
! PLANIFICAT pu 2024: Obiective specifice - 3; Indicatori de performanță - 14			

Domeniul IX	**Comunicarea, promovarea și vizibilitatea instituțională**		
Obiectivul general: Dezvoltarea imaginii USMF Nicolae Testemițanu la nivel național și internațional prin eficientizarea comunicării interne și externe, prin promovarea rezultatelor activității și a performanțelor înregistrate și sporirea vizibilității instituționale.			
Grupul de lucru 1. Silvia Ciubrei, șef departament, Departamentul Comunicare și Relații Publice 2. Silvia Stratulat, șef departament, Departamentul Didactic și Management Academic			

3. Igor Cemortan, șef departament, Departamentul Recrutare și Documentare a Cetățenilor Străini			
4. Evelina Gherghelegiu, șef departament, Departamentul Relații Externe și Integrare Europeană			
5. Alexandru Corlăteanu, șef secție, Secția de cooperare în cercetare, Departamentul Cercetare			
6. Vladislav Badan, șef departament, Departamentul Tehnologia Informației și Comunicațiilor			
7. Dinu Țurcanu, șef adjunct departament, Departamentul Tehnologia Informației și Comunicațiilor			
8. Gheorghe Buruiană, președintele Asociației Studenților și Rezidenților în Medicină.			
Obiectiv specific	**Indicatori de performanță**	**2024**	
1. Elaborarea Strategiei de comunicare la nivel institutional	**1.1** Strategia – elaborată și aprobată	Document elaborat și aprobat	
2. Actualizarea Manualului de identitate vizuală (MIV) al Universității	**2.2** Numărul de exemplare MIV editate și distribuite	200	Editarea și distribuirea va fi realizată în 2024
	2.3 Numărul de angajați și beneficiari instruiți privind utilizarea elementelor de identitate vizuală	La solicitare / la necesitate	
3. Promovarea brandului USMF „Nicolae Testemițanu”	**3.1** Numărul de șabloane (templates) elaborate și utilizate pentru promovare	5	
	3.2 Tipurile de materiale promoționale elaborate	Informative și promoționale	Informative: pliante, semne de carte, broșuri, flyere, bannere, roll-up-uri, spoturi video; Produse promoționale: pixuri, pungi, agende, suvenire, rucsacuri, stickuri, căni ș.a.
	3.3 Numărul de materiale promoționale distribuite	2000	
	3.4 Numărul de materiale informative elaborate, adaptate pentru segmente de consumatori (pliante, broșuri, ghiduri ș.a.)	5	
	3.5 Numărul de acțiuni de promovare reciprocă în contextul acordurilor de cooperare	10	
4. Promovarea social media	**4.1** Elaborarea și implementarea Strategiei social media	Doc. Elaborat și implementat	
	4.2 Numărul de postări pe rețelele social media (Facebook, Instagram, YouTube, Twitter, LinkedIn)	4000	
	4.3 Numărul de articole științifice distribuite în rețelele de socializare (sau canale social media)	50	
5. Dezvoltarea apartenenței instituționale	**5.1** Numărul acțiunilor de informare/ consultații pentru angajați și studenți privind apartenența instituțională	5	
	5.2 Numărul acțiunilor de informare (inițiere) organizate pentru angajații noi	3	
6. Desfășurarea activităților de relații publice	**6.1** Numărul de contracte de colaborare încheiate cu mass-media	10	
	6.2 Activități desfășurate în parteneriat cu mass media (emisiuni radio, TV, interviuri etc..)	la solicitare	
	6.3 Târguri/ expoziții specializate (naționale și internaționale) la care a participat Universitatea	la invitație	
	6.4 Numărul de campanii de relații publice -organizate	10	
7. Analiza evoluției Universității în clasamente naționale și internaționale	**7.1** Evaluarea și raportarea poziției Universității în clasamentele naționale și internaționale	2	
	7.2 Numărul clasamentelor naționale și internaționale în care Universitatea este prezentă	7	
	7.3 Numărul de publicații/ postări privind evoluția/ poziția Universității în clasamente naționale/internaționale	10	
8. Promovarea și eficientizarea comunicării științifice	**8.1** Ghidul privind elaborarea și prezentarea unei comunicări științifice – întocmit	**transferat pentru 2025**	
	8.2 Numărul de prezentări și tutoriale create privind platformele de cercetare, distribuite/ promovate	5	
9. Sporirea calității documentelor emise	**9.1** Procedura Sistemului de Calitate *PS 7.5 Informații documentate (* revizuită și aprobată)	doc. Revizuit și aprobat	
	9.2 Ghidul de scriere corectă – elaborat și aprobat	**transferat pentru 2025**	
	9.3 Distribuirea și plasarea Ghidului	**transferat pentru 2025**	
10. Promovarea ofertei educaționale	**10.1**Numărul de materiale informative publicate	25	
	10.2 Numărul de materiale promoționale distribuite potențialilor candidați la studii	2000	

	10.3 Numărul de postări cu privire la admitere/ oferta educațională pe site-ul Universității și în rețelele de socializare – *Grupul Admitere*	400	

! **PLANIFICAT pu 2024: Obiective specifice - 10; Indicatori de performanță - 25**

! **Modificări / actualizări a indicatorilor de performanță, propuse la etapa de planificare:**

1. **Indicatorul 5.1** *Numărul de traininguri pentru angajați și studenți privind apartenența instituțională* **De modificat în: 5.1** ***Numărul acțiunilor de informare/ consultații pentru angajați și studenți privind apartenența instituțională;*** **2.**
Indicatorul *5.2 Numărul de sesiuni de instruire organizate pentru angajații noi* **De modificat în: 5.2** ***Numărul acțiunilor de informare (inițiere) organizate pentru angajații noi.*** **3.**
Indicatorul 8.1 *Ghidul privind elaborarea și prezentarea unei comunicări științifice – întocmit;* **9.2** *Ghidul de scriere corectă – elaborat și aprobat;* **9.3** *Distribuirea și plasarea Ghidului* **- transferați pentru 2025**

Domeniul X	**Asigurarea informațională a procesului de instruire, cercetare și activitate clinică**		
Obiectivul general: Dezvoltarea unui cadru informațional relevant instruirii, cercetării și activității clinice de calitate, asigurarea cu publicații didactice și științifice.			
Grupul de lucru 1. Liubovi Karnaeva, director, Biblioteca Ştiinţifică Medicală; 2. Olesea Dobrea, director adjunct; Biblioteca Ştiinţifică Medicală; 3. Irina Gangan, şef secţie; Biblioteca Ştiinţifică Medicală; 4. Silvia Ciobanu, şef secţie. Biblioteca Ştiinţifică Medicală.			
Obiectiv specific	**Indicatori de performanță**	**2024**	
1. Dezvoltarea şi organizarea resurselor informaţionale	**1.1** Numărul de documente achiziționate	5500	
	1.2 Numărul de abonamente la publicații periodice	22	
	1.3 Numărul de baze de date la care se asigură acces	100	
	1.4 Abonament la cărţi electronice	1	
2. Dezvoltarea sustenabilă a produselor informaționale proprii	**2.1** Număr de publicații în Repozitoriul Instituțional	3000	
	2.2 Numărul de titluri incluse în Biblioteca electronică didactică	40	
	2.3 Numărul de publicații reflectate în catalogul electronic al Bibliotecii	3500	
	2.4 Număr de publicații digitizate	150	
3. Servicii informaționale prestate de Biblioteca Ştiinţifică Medicală	**3.1** Număr de utilizatori activi	10000	
	3.2 Număr de intrări	140000	
	3.3 Număr de împrumuturi	250000	
	3.4 Număr de documente electronice livrate	1000	
	3.5 Număr de vizite pe pagina web a Repozitoriului USMF "Nicolae Testemițanu"	600000	
	3.6 Număr de vizite pe pagina web a BȘM	110000	
	3.7 Numărul de publicații/postări ce contribuie la promovarea serviciilor și resurselor informaționale și la amplificarea imaginii	250	
	3.8 Numărul de servicii diversificate	2	
	3.9 Numărul de indici CZU atribuiți la articole, teze, cărți	300	
4. Cultura informației a utilizatorilor	**4.1** Numărul de traininguri organizate	15	
	4.2 Numărul de beneficiari instruiți	550	
	4.4 Numărul de cursuri educaționale	1	
5. Amplificarea rolului Bibliotecii Ştiinţifice Medicale în implementarea Ştiinţei Deschise.	**5.1** Numărul de materiale informative și promoționale privind promovarea mișcării Accesului deschis	8	
	5.2 Promovarea datelor de cercetare deschise în comunitatea academică: **sondaj** privind Datele de cercetare deschise în percepția comunității universitare medicale	1	
	5.3 Numărul de instruiri privind Ştiinţa deschisă (acces deschis, educaţie deschisă, date de cercetare deschise etc.)	10	
	5.4 Numărul de sesiuni de informare	2	
	5.5 Numărul de instrucțiuni metodice elaborate	3	
	5.6 Numărul de tutoriale elaborate	1	

! **PLANIFICAT pu 2024: Obiective specifice - 5; Indicatori de performanță - 26**

PROGRAMUL DE IMPLEMENTARE A PLANULUI STRATEGIC (OBC 5.1)

Pentru anul 2023

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	2023	Comentarii
Domeniul I:	**Activitatea didactică educațională**		
Obiectivul general: Îmbunătățirea, modernizarea și creșterea calității procesului educațional la toate nivelurile de studii prin menținerea și dezvoltarea ofertei educaționale, reconfigurarea instruirii din perspectiva formării de competențe și sporirea atractivității și competitivității atât la nivel național, cât și în context european.			
Grupul de lucru: 1. Olga Cernețchi, prim-prorector, prorector pentru activitate didactică 2. Valeriu Revenco, prorector pentru activitate clinică și rezidențiat 3. Silvia Stratulat, șef departament, Departamentul Didactic și Management Academic 4. Stela Adaugi, șef deprtament, Departamentul Educație Medicală Continuă 5. Virginia Șalaru, șef-adjunct, Departamentul Didactic și Management Academic 6. Gheorghe Placintă, decan, Facultatea de Medicină nr.1 7. Mircea Bețiu, decan, Facultatea de Medicină nr.2 8. Oleg Solomon, decan, Facultatea de Stomatologie 9. Nicolae Ciobanu, decan, Facultatea de Farmacie 10. Livi Grib, decan, Facultatea de Rezidențiat 11. Vlad Badan, șef departament, Departamentul Tehnologia Informației și Comunicațiilor 12. Veaceslav Goncear, șef centru, Centrul de instruire preuniversitară 13. Andrei Romancenco, șef centru, Centru Universitar de Simulare în Instruirea Medicală 14. Igor Cemortan, șef departament, Departamentul Recrutare și Documentare a Cetățenilor Străini 15. Liubovi Karnaeva, director, Biblioteca Științifică Medicală			
1. Diversificarea, actualizarea și consolidarea ofertei educaționale pentru formarea competențelor profesionale și transversale, a abordărilor interdisciplinare corelate cu cerințele în domeniul educației medicale și farmaceutice și necesitățile sistemului de sănătate.	**1.1** Planul de învățământ la programul de studii superioare de licență, nivelul 6 CNC RM, 0915.1. Fiziokinetoterapie și reabilitare, în domeniul de formare profesională 0915 Terapie și reabilitare	0	realizate complet
	1.3 Planul de învățământ la programul de studii de master de formare profesională, nivelul 7 CNC RM pentru absolvenții programului de studii 0913.1. Asistență medicală generală, domeniul de formare profesională 0913 Asistență medicală și moașe	1	
	1.6 Rata abandonului per program și nivel de studii (licență, masterat, studii integrate, doctorat, rezidențiat, EMC, EFC)	până la 10%	
	1.7 Numărul studenților admiși per program de studii	100% comnda de stat	
	1.8 Numărul de absolvenți per program de studii	90% din numărul de studenți din anii absolvenți	
	1.9 Rata promovabilității studenților per program de studii	90%	
	1.10 Rata de continuitate a studiilor sau angajare după absolvire per program de studii	70%	
	1.11 Nivelul de satisfacție al beneficiarilor (absolvenți, angajatori) privind oferta educațională (chestionar per program și niveluri de studii)	85%	
	1.12 Rapoartele de monitorizare și evaluare a programelor de studii de către CACEC	1	
	1.14 Rapoarte de autoevaluare per programe de studii (La fiecare 5 ani de la data obținerii certificatului de acreditare)	2	
	1.15 Numărul de studenți implicați în procesul de elaborare și actualizare a planurilor de învățământ per program de studii	5	
	1.16 Numărul de absolvenți implicați în procesul de elaborare și actualizare a planurilor de învățământ per program de studii	2	
	1.17 Numărul de angajatori implicați în procesul de elaborare și actualizare a planurilor de învățământ per program de studii	1	

	1.18 Standardul de calificare în contextul CNC la programul de studii 0914.2. Tehnologie	1	
	1.19 Standardul de calificare în contextul CNC la programul de studii 0910.1. Sănătate publică	1	
	1.21 Numărul de curricula revizuite și aprobate per program (La fiecare 2 ani)	150	
	1.22 Numărul de discipline opționale și facultative noi elaborate și incluse în Planul de	1	
	1.24 Certificatul de autorizare a programului de studii superioare de licență 0915.1. Fiziokinetoterapie și reabilitare în domeniul de formare profesională: 0915 Terapie și	0	realizate complet
	1.25 Certificatul de autorizare a programului de studii superioare de master 0914.4. Optometrie, domeniul de formare profesională 0914 Diagnostic medical și tehnologii de tratament	0	realizate complet
	1.29 Certificatul de acreditare a programului de studii de licență 0914.4. Optometrie	0	realizate complet
	1.30 Certificatul de acreditare a programului de studii de licență 0913.1. Asistență medicală generală	1	
2. Implementarea politicilor de îmbunătățire continuă a procesului de recrutare și admitere a candidaților la toate nivelurile de studii.	**2.1** Numărul de activități și întruniri organizate cu privire la orientarea profesională	2	
	2.2 Numărul de cereri/ candidați la programele de studii	100% comnada de stat	
	2.3 Rata de ocupare a locurilor oferite	95%	
	2.4 Numărul de abiturienți din raioanele de Est și UTA Găgăuzia	20	
	2.5 Numărul medicilor-rezidenți înmatriculați	50% din comanda de stat	
	2.6 Numărul medicilor-rezidenți înmatriculați în raport cu numărul absolvenților la programele de studii superioare integrate	50%	
	2.7 Numărul de masteranzi beneficiari ai programului de master de profesionalizare, ciclul II	15	
	2.8 Numărul medicilor și farmaciștilor înmatriculați suplimentar la cursurile de EMC și EFC în afara planului aprobat	100	
	2.9 Modulul „Educație medicală continuă” în SIMU elaborat și implementat	0	
3. Promovarea și implementarea învățământului modern, centrat pe student/ medic-rezident/ cursant și dezvoltarea de competențe prin modernizarea, adaptarea și flexibilizarea procesului de predare-învățare-evaluare.	**3.1** Numărul disciplinelor care utilizează metode educaționale interactive per program de studii	150	
	3.2 Numărul programelor de EMC și EFC care utilizează metode educaționale interactive	350	
	3.3 Numărul de cadre didactice instruite în utilizarea metodelor interactive de predare	25	
	3.4 Numărul disciplinelor predate în procesul de învățare-evaluare în cadrul CUSIM	20	
	3.5 Numărul disciplinelor care aplică instrumentele TIC în procesul de predare-învățare-evaluare per program de studii	80%	
	3.6 Numărul disciplinelor care implementează rezultatele cercetărilor științifice, inovații și transferuri tehnologice în procesul educațional per program de studii	20	
	3.7 Portofoliul de abilități practice per programe de studii	1	
	3.8 Numărul de studenți participanți la cercuri științifice	500	
	3.9 Numărul de studenți implicați în proiecte de cercetare	100	
	3.10 Gradul de satisfacție al beneficiarilor cu referire la calitatea predării	85%	
	3.11 Numărul de cadre didactice implicate în programe de tutoriat	35	
	3.12 Numărul studenților beneficiari ai programelor de tutoriat	100% anul I	
	3.13 Numărul programelor de EMC și EFC care oferă instruire la distanță	400	
	3.14 Numărul disciplinelor care utilizează programe virtuale	35	
	3.15 Numărul dexterităților însușite/ evaluate în condiții standard	800	
	3.16 Numărul disciplinelor și programelor de educație medicală continuă incluse în procesul de învățare/ evaluare în cadrul CUSIM	150	
	3.17 Gradul satisfacției beneficiarilor de stagii clinice	85%	
4. Dezvoltarea, modernizarea și utilizarea eficientă a	**4.1.** Randamentul utilizării spațiilor de studii	80%	

resurselor de învățare la toate nivelurile de studii pentru asigurarea continuă a calității procesului educațional.	**4.2.** Numărul disciplinelor și PEC care au actualizat și aprobat la CMC materiale didactice (manuale, recomandări metodice, ghiduri, note de curs, etc.) per program de studii	20	
	4.3. Numărul disciplinelor și PEC care utilizează softuri educaționale pentru desfășurarea	10	
	4.4. Numărul de mobilități ale studenților	10	
	4.5. Numărul de mobilități ale cadrelor didactice	20	
	4.6. Baza Alumni – creată	1	
	4.7. Gradul de satisfacție al beneficiarilor privind activitatea Centrului de Consiliere Psihologică și Ghidare în Carieră	85%	
5. Evaluarea anuală a bazei tehnico-materiale a clinicilor stomatologice în scopul completării necesarului pentru asigurarea procesului didactic și prestarea serviciilor stomatologice.	**5.1** Raportul de evaluare – elaborat	1	
	5.2 Numărul de unități stomatologice amortizate complet	12	
	5.3 Numărul de unități stomatologice solicitate	12	
	5.4 Valoarea estimativă a costului necesarului solicitat	?	
6. Dezvoltarea și sporirea rolului Centrului Farmaceutic Universitar *Vasile Procopișin* și Centrului Științifico-Practic în domeniul Plantelor Medicinale în activitatea didactică, științifică și dimensiunii sociale, inclusiv prin colaborare și parteneriat public-privat.	**6.2** Numărul de beneficiari la stagiul de practică	150	
	6.3 Gradul de satisfacție al beneficiarilor privind calitatea instruirii	85%	
	6.4 Volumul resurselor financiare pentru dezvoltarea centrelor		TRANSFERAT DOMENIUL 7 financiar
7. Asigurarea informațională și documentară a procesului de instruire și cercetare, prin dezvoltarea colecției Bibliotecii Științifice Medicale a Universității, inclusiv a segmentului de resurse electronice de profil medical și farmaceutic.	**7.1** Numărul de documente achiziționate	6000	
	7.2 Numărul de abonamente la publicații periodice	11	
	7.3 Numărul de materiale/titluri plasate în Biblioteca electronică didactică	100	
	7.4 Numărul de baze de date la care se asigură acces	110	
	7.5 Număr de publicații în Repozitoriul Instituțional	3500	
	7.6 Stațiile de lucru pentru auto-împrumut		Biblioteca nu dispune de resurse finaciare pentru achiziționarea tehnologiilor RFID
	7.7 Numărul de locuri pentru lecturi nocturne		nu avem un asemenea spaţiu care ar putea fi utilizat în timpul nopții, dar nici resurse umane care să activeze cu program nocturn
	7.8 Numărul de locuri pentru lucru individual		rămân 32, spaţii pentru extindere nu sunt prevăzute
	7.9 Abonament la cărți electronice	1	
	7.10 Numărul de publicații/postări ce contrubuie la promovarea serviciilor și resurselor informaționale și la amplificarea imaginii	200	
	7.11 Numărul de traininguri organizate	15	
	7.12 Numărul de cursuri opționale	0	nu putem organiza cursuri opţionale atâta timp cât este exclus din orar cursul Bazele culturii informaţiei
	7.13 Numărul de beneficiari instruiți	500	
	7.14 Numărul de servicii diversificate	2	
TOTALIZARE Domeniul I: Activitatea didactică educațională	**1.** Obiective specifice PLANIFICATE - 7;		
	2. Indicatori de performanță PLANIFICAȚI - 65 (total - 75, neplanificați - 5; realizați complet -4; transferat 1)		
	Indicatori de performanță transferați - 1: „6.4 Volumul resurselor financiare pentru dezvoltarea centrelor”; la *domeniul 7 Managementul resurselor financiare*		
	ALTELE:		

Domeniul II.	Cercetarea, inovarea și transferul tehnologic		
Obiectivul general: Armonizarea domeniului cercetare și inovare cu cerințele contemporane la capitolele: organizare, infrastructură, procese de management al cercetării și cercetare propriu-zisă,			
Grupul de lucru: 1. Stanislav Groppa, prorector pentru activitate de cercetare 2. Elena Raevschi, șef departament, Departamentul Cercetare 3. Mihail Todiraș, șef centru, Centrul de cercetare în domeniul sănătății și biomedicinei 4. Lilian Șaptefrați, director Școala doctorală în domeniul Științe Medicale 5. Ecaterina Foca, șef-adjunct Școala doctorală în domeniul Științe Medicale 6. Natalia Caproș, director adjunct Școala doctorală în domeniul Științe Medicale.			
Obiectiv specific	**Indicator de performanță**	**2023**	**Comentarii**
1. Modernizarea structurii sectorului de cercetare și transformarea acestuia într-o structură adecvată scopurilor de coordonare a cercetărilor în sănătate din Republica Moldova, de educație prin cercetare, de asigurare a competitivității științifice, de interacțiune cu partenerii naționali și internaționali	**1.2** Numărul de subdiviziuni ale Universității în care funcționează cercuri științifice	Cel puțin în 53 de subdiviziuni	
	1.3 Numărul studenților și al medicilor-rezidenți implicați în abordarea temelor proiectelor științifice în cadrul programelor de stat/ proiectelor naționale/ internaționale	Cel puțin 30 studenți și rezidenți	
3. Implementarea principiului de instruire prin cercetare	**3.1.** Numărul de cercetători abilitați cu dreptul de conducător de doctorat	25 de cercetărori abilitați cu	
	3.3. Numărul studenților și medicilor-rezidenți implicați în activitățile de cercetare realizate de catedre, laboratoare și alte subdiviziuni ale Universității	Cel puțin 800 studenți și 50 rezidenți	
	3.4. Numărul anual de postdoctoranzi	Cel puțin 3 Numărul de candidați la postdoctorat	Modificare denumire indicator (mecanismele sunt stipulate in regulament, dar urmeaza aplicarea acestora an de an) Numărul anual de postdoctoranzi
	3.5. Numărul temelor cercetărilor postdoctorale trans-interdisciplinare, precum și al celor realizate în colaborare internațională	Cel puțin 2	
4. Internaționalizarea procesului de cercetare în USMF „Nicolae Testemițanu” și implementarea principiilor Științei Deschise	**4.3.** Numărul de acorduri de colaborare încheiate anual	Cel puțin 3	
	4.4. Numărul cercetătorilor câștigători de burse de cercetare doctorală și postdoctorală de scurtă și de lungă durată oferite de structurile internaționale	Cel puțin 2	
	4.6. Numărul de doctoranzi formați în cadrul programelor internaționale	Cel puțin 4	
	4.7. Numărul de stagii realizate de cercetători în cadrul mobilităților academice cu durata de peste 1 lună	Cel puțin 3	
	4.8. Numărul de seminare de informare documentate prin procese-verbale	Cel puțin 1 seminar	
	4.11. Numărul de publicații ale angajaților Universității aflate în acces deschis	Cel puțin 1000	
	4.14. Numărul de contracte cu activități de cercetare	Cel puțin 5	
	4.15. Numărul de linkuri plasate pe site-ul Universității despre oportunitățile existente de a activa ca experți internaționali	Cel puțin 1 link plasat pe site-ul usmf.md	
	4.16. Numărul de cercetători, angajați ai Universității care activează ca experți internaționali	Cel puțin 2 angajați	
	4.17. Numărul angajaților Universității invitați în calitate de speakeri la conferințe internaționale și lectori cu ținerea prelegerilor în străinătate	Cel puțin 5	
5. Fortificarea transferului tehnologic al rezultatelor cercetărilor realizate în cadrul USMF „Nicolae	**5.1** Procedurile operaționale standard (POS) – elaborate	Cel puțin 5	
	5.3 Numărul de cereri depuse la AGEPI	Cel puțin 15 Cereri depuse	

Testemițanu”	**5.4** Numărul de brevete obținute	Cel puțin 23 Brevete primite	
6. Sporirea vizibilității cercetărilor realizate la USMF „Nicolae Testemițanu” la nivel național și internațional prin promovarea performanțelor obținute în domeniul cercetare și inovare.	**6.5** Numărul bazelor de date internaționale în care este inclusă revista MJHS	Includere și indexare în baza de date DOAJ. Indexare în cel puțin 2 baze de date internaționale.	
	6.6 Numărul articolelor cu FI>1.5 în reviste cu proces complet şi anonim de *peer review* cu sustinerea financiară totală a publicării	Cel puțin 3 articol	
	6.7 Numărul articolelor în acces deschis, publicate cu susținere financiară parțială	Cel puțin 3 articol	
	6.8 Numărul de articole publicate în reviste cotate ISI și/sau WoS, SCOPUS (creștere cu cel putin 2 articole anual de la fiecare subdiviziune stiintifico-didactică)	Cel puțin 75 articole	
	6.9 Numărul articolelor în reviste cu factor de impact mai mare de 3	Cel puțin 10 articole	
	6.11 Numărul angajaților și deplasărilor cercetătorilor la universități de prestigiu din străinătate pentru activități de cercetare	Cel puțin 1	
	6.12 Numărul de proiecte câștigate de către cercetătorii Universității	Cel puțin 5	
7. Sporirea responsabilității cercetătorilor pentru calitatea rezultatelor științifice obținute. Promovarea excelenței în cercetare, integrității academice și eticii în cercetare	**7.3** Regulile de prestare și costurile serviciilor de verificare antiplagiat pentru utilizatorii interni și externi – elaborate și aprobate	Regulile de prestare și costurile serviciilor de verificare antiplagiat aprobate	
8. Protecția proprietății intelectuale	**8.3** Numărul de instruiri/ perfecționări cu privire la proprietatea intelectuală	Cel puțin o instruire	
	8.4 Numărul de participanți la perfecționări cu tematică ce ține de proprietatea intelectuală	Cel puțin 5 participanți	
	8.5 Numărul obiectelor de proprietate intelectuală ale angajaților înregistrate în bazele de date naționale/ internaționale	Cel puțin 285	
	8.7 Numărul angajaților Universității care au beneficiat de asistență metodică în explorarea bazelor de date OPI, literaturii de brevetare și alte surse disponibile	Cel puțin 100 angajați	
	8.8 Numărul de obiecte de proprietate intelectuală create în cadrul Universității în baza rezultatelor ştiinţifice obţinute	Cel puțin 100 OPI	
	8.10 Numărul cererilor de eliberare a titlurilor de protecție pentru obiectele de proprietate intelectuală create în Universitate cu respectarea evidenței termenilor de procedură	Cel puțin 100 OPI	
	8.11 Numărul cererilor de înregistrare a obiectelor de proprietate intelectuală depuse și a titlurilor de protecție obținute de către Universitate –menținute în registre cu evidența	Cel puțin 65 (Cereri depuse, Brevete	
	8.12 Numărul OPI provenite din tezele de doctor în științe și tezele de doctor habilitat în științe (cereri de inovare, drept de autor, invenții etc.), implementate în practica medicală sau în procesul didactic şi confirmate prin act de implementare	Cel puțin 50	
	8.13 Numărul de expoziții naționale/ internaționale la care au participat angajații USMF	2026	de reformulat, deoarece AGEPI nu mai susține financiar
	8.14 Numărul de produse care atestă relevanța economică și socială a rezultatelor cercetărilor științifice realizate în cadrul Universității (teze de doctor, de doctor habilitat, proiecte de	2026-2030	2026-2030
	8.15 Numărul medicilor-rezidenți și a studenților din anii IV-VI implicați în cercetări inovative care se pot finaliza cu depunerea cererilor de inovație/ invenție și obținerea certificatului de inovator sau brevetului de invenție	cel puțin 1	
TOTALIZARE Domeniul II: Cercetarea, inovarea și transferul tehnologic	**1.** Obiective specifice PLANIFICATE - 7;		
	2. Indicatori de performanță PLANIFICAȚI - 36 (total - 38, transferați 2)		

	Indicatori de performanță transferați - 2: *8.13 Numărul de expoziții naționale/ internaționale la care au participat angajații USMF pentru 2026,* 8.14 *Numărul de produse care atestă relevanța economică și socială a rezultatelor cercetărilor științifice realizate în cadrul Universității (teze de doctor, de doctor habilitat, proiecte de cercetare) pentru 2026-2030*
	ALTELE:

Domeniul III — Activitatea clinică

Obiectivul general: Dezvoltarea unui parteneriat

Grupul de lucru:
1. Valeriu Revenco, prorector pentru activitate clinică și rezidențiat
2. Marcel Abraș, prorector pentru activitate socială
3. Livi Grib, decan, Facultatea de Rezidențiat
4. Lucia Nicorici-Mazur, șef centru, Centrul de Management al Activității Clinice
5. Alexandru Garbuz, metodist principal Centrul de Management al Activității Clinice

Obiectiv specific	Indicator	2023	Comentarii
2. Dezvoltarea Modulului Clinic în SIMU și aplicarea în cadrul departamentelor și catedrelor clinice.	**2.1** Numărul de cadre științificoB164:B172-didactice ce aplică modulul în activitate	400	
	2.2 Numărul de propuneri înaintate pentru dezvoltarea modulului	2	
3. Reactualizarea contractelor de colaborare între Universitate și spitale, astfel, încât acestea să cuprindă toate aspectele legate de activitatea studenților, a cadrelor didactice titulare și asociate (prin cumul), a medicilor-rezidenți, medicilor secundari clinici, a doctoranzilor.	**3.1** Numărul de contracte de colaborare noi	10	
4. Colaborarea cu conducerea spitalelor în vederea dezvoltării bazelor clinice cu scopul minimalizării discrepanțelor dintre numărul de cadre didactice și capacitatea secției respective.	**4.1** Coraportul dintre cadre didactice/ personal medical din secție	50%	
	4.2 Numărul de baze clinice noi identificate	1	
5. Organizarea acordării asistenței medicale primare și spitalicești înalt calificate și consultative în cadrul secțiilor curative ale instituțiilor medico-sanitare publice republicane și municipale.	**5.1** Numărul de consultații acordate	100000	
	5.2 Numărul de intervenții de înaltă performantă	600	
6. Facilitarea participării angajaților clinicilor universitare în comun cu studenții, medicii- rezidenți, medicii-secundari clinici și cursanții în procesul curativ.	**6.1** Numărul de angajați/cadre didactice implicați în procesul curativ	400	
	6.2 Numărul de studenți, inclusiv internaționali/ medici-rezidenți/ secundari clinici implicați în procesul curativ	2700/400/1000/0	
7. Dezvoltarea colaborării cu instituțiile medico-sanitare publice privind participarea personalului din cadrul acestor instituții în realizarea proceselor de instruire și asistență medicală de înaltă calitate.	**7.1** Numărul de cadre didactice instruite în asistență medicală înalt calificată	30	
8. Participarea activă în formarea și implementarea standardelor medicale și protocoalelor clinice naționale și instituționale de tratament în condițiile asigurărilor medicale.	**8.1** Numărul de persoane/cadre științifico-didactice implicate în elaborarea protocoalelor clinice naționale/instituționale	100	
	8.2 Numărul de protocoale clinice naționale/instituționale elaborate **/ standardizate / ghiduri elaborate. PCN / 24 ST / 1/.**	20/10/5	

9. Participarea cadrelor didactice și științifico-didactice în realizarea programelor naționale (profilaxia și controlul diabetului zaharat, maladiile cardiovasculare, tuberculoza, controlul tutunului)	**9.1** Numărul de cadre didactice participante la realizarea programelor naționale	2	
	9.2 Numărul activităților incluse în programe naționale.	2	
10. Deținerea statutului de membru în consiliile de administrare ale instituțiilor medico-sanitare publice de către cadrele didactice.	**10.1** Numărul de angajați ai Universității – în consiliile de administrare ale IMSP	1	
11. Participarea la intervențiile chirurgicale și investigațiile clinice, conferințele morfopatologice, vizitele și consiliile medicale.	**11.1** Numărul de conferințe/ investigații clinice/ intervenții chirurgicale	1000/20	1000 de participări la conferințe, vizite matinale zilnice, 20 conferințe morfopatologice, 1000 investigații clinice
TOTALIZARE Domeniul III: Activitatea clinică	**1.** Obiective specifice PLANIFICATE -10;		
	2. Indicatori de performanță PLANIFICAȚI - 16		
	ALTELE:		
Domeniul IV	**Internaționalizarea**		
Obiectivul general: Fortificarea cooperării internaționale în domeniile activității didactice, cercetării științifice, mobilității academice, recrutării cetățenilor străini la studii și creării parteneriatelor cu universitățile și instituțiile de profil din străinătate, inclusiv din diasporă ce colaborează cu cadre didactice din Universitate, precum și Alumni care își desfășoară activitatea peste hotare.			
Grupul de lucru: Evelina Gherghelegiu, șef departament, Departamentul Relații Externe și Integrare Europeană Mircea Bețiu, decan, Facultatea de Medicină nr.2 Oxana Sârbu, prodecan, Facultatea de Medicină nr.2 Igor Cemortan, șef departament, Departamentul Recrutare și Documentare a Cetățenilor Străini Alexandru Corlăteanu, conferențiar universitar, disciplina de pneumologie și alergologie Olga Cernelev, șef adjunct departament, Departamentul Relații Externe și Integrare Europeană			
Obiectiv specific	**Indicatori de performanță**	**2023**	**2030**
1. Sporirea disponibilității și a calității serviciilor prietenoase studenților, cadrelor didactice și administrative bazate pe informare, ghidare și suport în contextul internaționalizării Universității	**1.1** Numărul subdiviziunilor universitare prietenoase beneficiarilor Universității (catedrele care diseminează informația/ anunturile privind mobilitatea academică).	30	
	1.2 Numărul de activități informative realizate on-line și off-line (postări oportunități de aplicare la proiecte, mobilități proceduri, consiliere/ ghidare în parteneriat cu Erasmus Student Network Chișinău etc.)	50	
	1.3 Numărul beneficiarilor solicitanți de certificarea studiilor (conform procedurii echivalării	100	
2. Sporirea eficacității acordurilor bilaterale precum și a programelor internaționale de mobilitate academică, în special pentru cei cu oportunități reduse.	**2.1** Numărul de acorduri agreate cu partenerii externi, procedura privind mobilitatea academică.	15	Numărul de acorduri agreate cu partenerii externi -10; Numărul de acorduri agreate cu partenerii externi privind mobilitatea academică- 5
	2.2 Numărul de apeluri/ oportunități privind mobilitățile identificate/ și publicate	15	
	2.3 Numărul studenților/ medicilor-rezidenților/ masteranzilor/ doctoranzilor - participanți în cadrul proiectelor de mobilitate academică	20	
	2.4 Numărul cadrelor profesoral-didactice și administrative - participanți în cadrul proiectelor de mobilitate academică	15	
	2.5 Numărul beneficiarilor internaționali - participanți în cadrul proiectelor de mobilitate academică (*incoming*)	8	

	2.6 Numărul de dosare depuse la concursurile de selecție a beneficiarilor de mobilități	40	
	2.7 Numărul de proiecte identificate și aplicate	10	de specificat proiecte de dezvoltare
	2.8 Numărul activităților organizate de Universitate cu participarea invitaților de peste hotare	30	
3. Facilitarea înmatriculării studenților internaționali	**3.1** Numărul de cereri depuse pentru înmatriculare de către cetățenii străini, total, pe facultăți	381	Medicină - 300; Stomatologie - 50; Farmacie - 10; Optometrie - 10; AMG - 11
	3.2 Numărul abiturienților internaționali acceptați pentru concurs, total, pe facultăți și pe semestre	320	Medicină - 250; Stomatologie - 40; Farmacie - 10; Optometrie - 10; AMG - 10
	3.3 Numărul de studenți înmatriculați, total, pe facultăți, și pe semestre	320	Semestrul de toamnă: Medicina 1 - 10; Medicina 2 - 90; Stomatologie - 40; Farmacie - 10; Optometrie - 10; AMG - 10. Semestrul de primăvară: Medicina 2 - 150.
	3.4 Cota-parte a studenților internaționali din numărul total de studenți, pe facultăți	Medicina 1 - 3% Medicina 2 - 100% Stomatologie - 20% Farmacie - 1% Optometrie - 5% AMG - 5%	
4. Asigurarea capacităților de instruire în limba engleza și franceză.	**4.1** Numărul programelor de studii cu instruire în limba engleză/ franceză.	6	Engleza - 5; Franceza - 1
	4.2 Numărul cadrelor didactice abilitate cu dreptul de predare în limba engleză și franceză	500	430 engleza, 70 franceza
	4.3 Numărul subdiviziunilor didactice antrenate în instruirea studenților internaționali	83	
	4.4 Numărul studenților internaționali care efectuează practica de vara în țara de origine	600	
	4.5 Numărul contractelor de colaborare cu spitalele din țara de origine a studenților	3	
5. Extinderea geografică și promovarea ofertei educaționale în limbile engleză și franceză.	**5.1** Numărul țărilor de origine a studenților internaționali	45	
	5.2 Numărul evenimentelor de promovare a ofertei educaționale internaționale (târguri educaționale, workshopuri, mese rotunde, conferințe etc.)	10	
	5.3 Numărul agenților și companiilor de recrutare a studenților internaționali cu care Universitatea are stabilite relatii contractuale	12	
TOTALIZARE Domeniul IV: Internaționalizarea	**1.** Obiective specifice PLANIFICATE -5;		
	2. Indicatori de performanță PLANIFICAȚI - 23		
	ALTELE:		
Domeniul V	**Studenții și responsabilitatea socială**		
Obiectivul general: Asigurarea comunicării permanente cu studenții, medicii-rezidenți și organizațiile acestora la nivel de Universitate, programe europene, precum și încurajarea opiniilor studenților și sprijinirea participării acestora la dialogul național și european prin intermediul Asociației Studenților și Rezidenților în Medicină.			

Grupul de lucru:
Marcel Abraș, prorector pentru activitate socială
Victor Șchiopu, șef Campus Studențesc
Gheorghe Buruiană, președintele Asociației Studenților și Rezidenților în Medicină
Sergiu Berliba, președintele Comitetului sindical al angajaților USMF „Nicolae Testemițanu”
Liubovi Karnaeva, director, Biblioteca Științifică Medicală
Valentina Șpac, șef departament, Departamentul Administrarea Patrimoniului

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	2023	Comentarii
1. Participarea tineretului studios în procesul de luare a deciziilor în cadrul organelor colegiale ale Universității**.**	**1.1** Numărul studenților incluși în organele colegiale ale Universității de min 25 %	25%	
2. Crearea parteneriatelor strategice cu organizațiile studențești naționale, europene și internaționale cu scopul schimbului de experiență organizațională și valorificarea programelor de mobilitate academică, profesională și de cercetare pentru tineretul studios.	**2.1** Numărul de contracte de parteneriat, nationale/ europene/ internaționale, semnate	10	
	2.2 Numărul de schimburi de experiență/ mobilități academice/ mobilități profesionale/ mobilittăi de cercetare realizate	10	
3. Organizarea intruirilor în domeniul medical sub formă de workshopuri, simulări, webinare, traininguri, olimpiade care va oferi posibilitatea de a aplica cunoștințele obținute.	**3.1** Numărul de instruiri (workshopuri, simulări, webinare etc) realizate	10	
4. Motivarea absolvenților cu cele mai bune rezultate academice să devină cadre didactice.	**4.1** Numărul de absolvenți care au fost promovați în activitatea didactică	cel puțin 7	am completat noi în dependență de numărul de absolvenți angajați în activitate didactică în anul 2022 - 12 persoane
5. Organizarea Congresului Internațional *MedEspera* pentru Studenți și Tinerii Medici.	**5.1** Congresul - organizat	în proces	Congresul se organizeaza o data la 2 ani. Urmatorul in 2024
	5.2 Numărul participanților la congres din mai multe țări (studenți, tineri medici)	minim 300	
6. Modernizarea infrastructurii Campusului studențesc universitar „SMART CAMPUS”	**6.1** Numărul de cămine reconstruite și reparate	1/10	1) Inițierea lucrărilor de reconstrucție a căminului nr.1; 2) Reparația curentă a căminelor campusului studențesc (10 cămine)
	6.2 Sistemul electronic de cazare pentru rezidenți și studenți internaționali	prezent/activ	
	6.3 Implementarea proiectului „Centrul unic de monitorizare și pază”	in desfasurare	primele 7 camine de la 1/02/2022
	6.4 Dezvoltarea și implementarea sistemelor de eficiență energetică	in proces	1) Eficientizarea sistemelor de iluminat a spațiilor de uz comun prin instalarea senzorilor de conectare a luminii; 2) Precăutarea posibilităților de instalarea a panourilor fotovoltaice;
	6.5 Numărul de locuri de parcare construite/ amenajate pentru studenți	10 locuri	
7. Implementarea cardului unic electronic de acces pentru toată comunitatea universitară	**7.1** Numărul de beneficiari (studenți/ medici-rezidenți/ doctoranzi/ cadre didactice/ administrative) de card unic electronic pentru acces în blocurile universitare, bibliotecă, achitări pentru transport public, alimentație în cantinele universitare, abonament complexuri	in elaborare	
8. Aplicarea programelor sociale de facilitări la cazare, alimentație, transport și săli de sport pentru persoanele cu statut de orfan sau fără ocrotire părintească.	**8.1** Numărul de persoane cu statut orfan	minim 10	
	8.2 Numărul de beneficiari de reduceri la cazare, alimentație, transport	100%	din minimum de cereri

9. Promovarea și desfășurarea activităților de voluntariat în rândurile studenților și medicilor-rezidenți	**9.1** Numărul activităților de voluntariat	minim 50	
	9.2 Numărul de studenți și medici -rezidenți implicați în voluntariat	minim 1000	
10. Asigurarea protecției muncii și crearea locurilor sigure de muncă în corespundere cu legislația în vigoare.	**10.2** Numărul de subdiviziuni/ locuri de muncă evaluate	84	
	10.3 Numărul de persoane instruite în vederea evitării accidentelor de muncă	115	
	10.4 Numărul de angajați cu starea materială precară -beneficiari de **(**surse) ajutoare financiare	650	
	10.5 Valoarea suportului financiar acordat angajaților Universității în legătură cu starea materială precară, precum și în alte situații	880000	
TOTALIZARE Domeniul V: Studenții și responsabilitatea socialăa	**1.** Obiective specifice PLANIFICATE -10;		
	2. Indicatori de performanță PLANIFICAȚI - 21		
	ALTELE:		

Domeniul VI — Resursele umane

Obiectivul general: Menținerea și dezvoltarea personalului universitar, capabil să asigure realizarea sarcinilor și obiectivelor instituționale în baza unui management durabil de motivare a performanței profesionale, orientat spre calitatea serviciilor.

Grupul de lucru

1. Tatiana Novac, șef departament, Departamentul Resurse Umane
2. Oleg Galbur, șef-adjunct, Departamentul Resurse Umane
3. Elena Sârghi, șef-adjunct, Departamentul Resurse Umane
4. Svetlana Lupașco, șef departament, Departamentul Economie, Buget și Finanțe
5. Lucia Nicorici-Mazur, șef centru, Centrul de Management al Activității Clinice

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	2023	Comentarii
1. Dezvoltarea continuă a resurselor umane, atragerea și menținerea personalului care a atins performanțe	**1.1** Statele de personal aprobate anual	Ordin aprobare	
	1.2 Numărul fișelor de post actualizate anual	70	
	1.3 Numărul de persoane recrutate din rândul absolvenților studiilor de rezidențiat și doctorat	20	
	1.4 Numărul de angajați consiliați pentru facilitarea integrării și diminuării stresului la locul de	50	
2. Sporirea atractivității domeniului de cercetare și atragerea tinerilor în activitățile de cercetare științifică.	**2.1** Mecanisme de atragere a tinerilor în procesul de cercetare științifică implementate	1	
	2.2 Soluții de motivare financiară și nonfinanciară a tinerilor savanți, implementate anual	1	
	2.3 Numărul tinerilor cercetători antrenați anual în activitate didactică	40	
3. Diversificarea modalităţilor de stimulare financiară a performanţei profesionale, sporirea responsabilității și aderenței instituționale.	**3.1** Principii de apreciere a performanţelor profesionale și utilizarea lor în procesul de promovare a cadrelor didactice –implementate	Activitate planificată anual	
	3.2 Mecanisme de stimulare, motivare financiară a personalului universitar –implementate anual	1	
	3.3 Numărul persoanelor care au participat la forumuri științifice peste hotare	120	
	3.4 Evaluarea anuală a competențelor profesionale a personalului universitar	100%	
	3.5 Evaluarea anuală a satisfacției personalului universitar	100%	
4. Diversificarea modalităţilor de stimulare nonfinanciară a performanţei și creșterea satisfacției profesionale.	**4.1** Numărul persoanelor promovate în funcție, creșterea în carieră a personalului universitar	50	
	4.2 Cota personalului universitar implicat în procesul administrativ și decizional	Cca 10%	
	4.3 Numărul angajaților de vârstă tânără din organele administrative	50	
	4.4 Traiectoriile de carieră elaborate, adaptate fiecărei categorii de personal	1	Cu posibilitatea transferării pentru anul 2024
	4.5 Numărul persoanelor înaintate la distincții	5	
	4.6 Numărul persoanelor care au fost menționate/apreciate cu premii, diplome	50	
5. Perfecționarea profesională continuă, ridicarea nivelului	**5.1** Numărul persoanelor instruite în domeniul metodico-didactic în universitățile similare peste	50	

de calificare și competitivitate a personalului universitar, crearea unui mediu academic sigur și tolerant, promovarea managementului și leadershipului educațional modern.	**5.2** Numărul persoanelor instruite privind implementarea tehnologiilor informaționale în procesul educațional (învățare-predare-evaluare)	50	
	5.3 Numărul persoanelor instruite în domeniul managementului institutional și al resurselor umane, promovarea politicilor de sănătate prin conlucrarea cu Școala de Management și	4	
	5.4 Numărul persoanelor care au beneficiat de instruire profesională	100	
6. Dezvoltarea unui spațiu universitar multilingv (engleză, franceză, germană).	**6.1** Numărul persoanelor instruite la cursuri de limba engleză/ germană/ franceză	30	
	6.2 Numărul persoanelor certificate conform Cadrului european comun de referință pentru	15	
7. Consolidarea sistemului de instruire a personalului universitar în domeniul psihopedagogiei.	**7.1** Numărul persoanelor instruite în domeniul psihopedagogiei	40	
	7.2 Numărul persoanelor certificate în domeniul psihopedagogiei	20	
TOTALIZARE Domeniul VI: Resurse umane	**1.** Obiective specifice PLANIFICATE - 7;		
	2. Indicatori de performanță PLANIFICAȚI - 25 (total - 26, transferați 1)		
	Indicatori de performanță transferați - 1: *4.4 Traiectoriile de carieră elaborate, adaptate fiecărei categorii de personal pentru 2024*		
	ALTELE:		

Domeniul VII — Managementul resurselor financiare

Obiectivul general: Asigurarea unui echilibru financiar care să permită acoperirea costurilor pentru bună funcționare a Universității și investiții pentru dezvoltarea și modernizarea USMF „Nicolae Testemițanu”.

Grupul de lucru

1. Olga Cernețchi, prim-prorector, prorector pentru activitate didactică
2. Victoria Cravеț, prorector pentru activitate economico-financiară
3. Stanislav Groppa, prorector pentru activitate de cercetare
4. Valeriu Revenco, prorector pentru activitatea clinică și rezidențiat
5. Marcel Abraș, prorector pentru activitate socială
6. Didina Nistreanu, secretar științific al Senatului
7. Tatiana Novac, șef departament, Departamentul Juridic
8. Olga Iurco, șef departament, Departamentul Audit Intern
9. Svetlana Lupașco, economist-șef, Departamentul Economie, Buget și finanțe

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	2023	Comentarii
1. Asigurarea unui sistem de management economico-financiar eficient, transparent, de tip antreprenorial, care să permită evaluarea periodică a fiecărei structuri prin prisma eficienței de activitate.	**1.1.** Profitabilitate – costul mediu de studii, acoperit din bugetul de stat, lei	*63967*	
	1.2. Profitabilitate – costul mediu de studii, acoperit din taxe, lei	*75889*	
	1.3. Profitabilitate – cuantumul taxelor de studii (min-max), lei	*19300 lei-12 300 $ (230 780 lei)*	
	1.4. Cota pe piață – extinderea spre noi piețe de studenți (numărul de studenți din țări noi, admiși la studii)	Cel puțin 150 de candidați Țări identificate: Republica Dominicană - 1, Maroco - 1, Alger, Azerbaidjan, Tunis - 3, Siria - 1, Suedia -2, Camerun, Peru - 1, Emiratele Arabe Unite, SUA	
	1.5. Productivitate – un management educațional eficient (raportul dintre numărul cadrelor didactice și numărul studenților)	9	0
2. Tranziția treptată la autonomia financiară a subdiviziunilor universitare (facultate, clinică universitară, departament, laborator etc.)	**2.1.** Numărul subdiviziunilor cu trecere la activitate în condițiile autonomiei financiare		
	2.2. Bugetele anuale ale unităților autonome aprobate de Senat		
	2.3. Ponderea fondurilor obținute și gestionate de subdiviziunile universitare autonome în bugetul consolidat al Universității		

3. Participarea activă a șefilor subdiviziunilor și membrilor comunității universitare în planificare, generarea resurselor și utilizarea lor rațională. Promovarea culturii antreprenoriale în mediul instituțional	**3.1.** Resurse financiare – volumul serviciilor/ lucrărilor executate contra plată și veniturilor din taxele de studii și alte taxe	388129,5	
	3.2. Cota fondurilor proprii, provenite din prestarea serviciilor contra plată în bugetul consolidat al Universității	58%	
	3.3. Resurse financiare atrase – capacitatea de a atrage prin parteneriate strategice investitori instituționali (numărul de proiecte/ granturi obținute)	cel puțin 5	
	3.4. Efectul măsurilor de optimizare a cheltuielilor (fondurile economisite)	-1000,0	
4. Prevederea alocațiilor financiare până la 10% din bugetul consolidat al Universității pentru domeniul cercetării științifice și menținerea permanentă a proporției menționate	**4.1.** Ponderea bugetului consolidat al Universității direcționat spre cercetările științifice	6%	bugetul proiectelor de cercetări științifice, de postdoctorat, servicii de cercetare 27685,9 întreținerea personalului administrativ si auxiliar, cheltuieli de menținere a infrastructurii, cofinanțarea 14500
5. Optimizarea cheltuielilor în baza indicatorilor cost-eficiență.	**5.1** Identificarea și aprobarea indicatorilor cost-eficiență (numărul indicatorilor elaborați și aprobați) **(a fost realizat în 2021, următorii ani la necesitate)**		
	5.2 Numărul de subdiviziuni evaluate în baza indicatorilor cost-eficiență	cel puțin 5 subdiviziuni	
	5.3 Rata de optimizare anuală a cheltuielilor	maxim 5%	CFU, CSU, CAU - anual Complexul Sociocultural; Complexul sportiv universitar
6. Asigurarea și gestionarea eficientă a resurselor materiale și crearea unor condiții adecvate de activitate.	**6.1** Perfecționarea infrastructurii Universității prin evaluarea bazei tehnico-materiale a subdiviziunilor universitare (raportul anual de evaluare)	cel puțin 5 subdiviziuni	
	6.2 Reutilarea infrastructurii Universității prin estimarea necesităților de dispozitive, utilaj, mobilier	93741,6	
	6.3 Dotarea bazei tehnico-materiale cu echipament didactic, informațional, aparataj și utilaj științific, cu raportarea anuală	58482	
	6.4 Ponderea cheltuielilor pentru dotarea bazei tehnico-materiale în bugetul Universității	8%	
7. Renovarea infrastructurii Universității prin reparația capitală și curentă a spațiilor și dezvoltarea continuă conform direcțiilor prioritare	**7.1** Numărul clădirilor, edificiilor, spațiilor de studii și cazare a studenților, medicilor-rezidenți și medicilor cursanți, a spațiilor destinate activităților de cercetare științifică și a spațiilor administrative renovate/ reparate capital		
	- numărul clădirilor, edificiilor, spațiilor de studii, cercetare și cazare renovate/reparate capital	9	
	- volumul de resurse financiare îndreptate în acest scop, mii lei	87635,2	
	7.2 Dezvoltarea industriei farmaceutice autohtone, folosind loturile de pământ din com. Bardar		În proces de identificare a potențialului investitor pentru dezvoltarea activităților de cercetare, didactice și de producție. Aprobarea unui nou program de studii de licență Cosmetologie
8. Implementarea standardelor internaționale ISO 37001, ISO 15189, ISO 17026	**8.2** Obținerea certificatului pentru laboratoare medicale, Cerințe pentru calitate și competențe (ISO 15189)		Transferat pentru domeniul CERCETARE
	8.3 Obținerea certificatului Cerințe generale pentru competența laboratoarelor de încercări și etalonări (ISO 17025)		Transferat pentru domeniul CERCETARE
9. Dezvoltarea și sporirea rolului Centrului Farmaceutic Universitar Vasile Procopișin și Centrului Științifico-Practic în domeniul Plantelor Medicinale în activitatea didactică, științifică și dimensiunii sociale, inclusiv prin colaborare și parteneriat public-privat.	**9.1** Volumul resurselor financiare pentru dezvoltarea centrelor		Transferat de la domeniu I DIDACTIC

TOTALIZARE Domeniul VII: Managementul resurselor financiare	**1.** Obiective specifice PLANIFICATE - 8;		
	2. Indicatori de performanță PLANIFICAȚI - 25 (total - 27, transferați 2)		
	Indicatori de performanță transferați - 2: 8.2 Obținerea certificatului pentru laboratoare medicale, Cerințe pentru calitate și competențe (ISO 15189) pentru domeniul II Cercetare 8.3 Obținerea certificatului Cerințe generale pentru competența laboratoarelor de încercări și etalonări (ISO 17025) pentru domeniul II Cercetare, ambii pentru anul 2026		
	Indicator de performanță inclus - 1: *9. Dezvoltarea și sporirea rolului Centrului Farmaceutic Universitar Vasile Procopișin și Centrului Științifico-Practic în domeniul Plantelor Medicinale în activitatea didactică, științifică și dimensiunii sociale, inclusiv prin colaborare și parteneriat public-privat. 9.1 Volumul resurselor financiare pentru dezvoltarea centrelor* - de la domeniul I Didactic		
Domeniul VIII	**Informatizarea**		
Obiectivul general: Dezvoltarea continuă a infrastructurii universitare TIC, orientată spre susținerea calității, performanței și excelenței în activitatea didactică și de cercetare.			
Grupul de lucru 1. Olga Cernețchi, prim-prorector, prorector pentru activitate didactică 2. Vlad Badan, șef departament, Departamentul Tehnologia Informației și Comunicațiilor 3. Silvia Ciubrei, șef departament, Departamentul Comunicare și Relații Publice 4. Dinu Țurcanu, șef adjunct departament, Departamentul Tehnologia Informației și Comunicațiilor 5. Romanița Dunai, șef secție, Departamentul Tehnologia Informației și Comunicațiilor 6. Oleg Galbur, șef adjunct departament, Departamentul Resurse Umane.			
Obiectiv specific	**Indicatori de performanță**	**2023**	**Comentarii**
1. Dezvoltarea infrastructurii tehnologiei informației și comunicațiilor și îmbunătățirea accesului la serviciile Internet pentru toți beneficiarii.	**1.1** Numărul de subdiviziuni cu acces la Internet de bandă largă, la viteza de cel puțin 200	75% din numărul total	
	1.2 Numărul de subdiviziuni cu acces la rețea Wireless	10	
	1.3 Numărul de rețele de comunicații modernizate și restructurate	10	
	1.4 Centrul de prelucrare a datelor modernizat	1	
	1.5 Sistemul – creat și pus în aplicare	1	Elaborare proiect
2. Implementarea, utilizarea și dezvoltarea serviciilor electronice accesibile și eficiente.	**2.1** Manualul – elaborat și aprobat	1	Elaborare și aprobare
	2.2 Numărul de angajați instruiți în domeniul securitate cibernetică	100	
	2.3 Ghidul privind cerințele minime de asigurare a securității cibernetice – elaborat și aprobat	1	Aprobare și aplicare
	2.4 Modulul „Rezidențiat" –elaborat și implementat	1	Implementare
	2.5 Modulul „e-admitere rezidențiat" – elaborat și implementat	1	Integrarea cu modulul rezidențiat
	2.6 Modulul „Cercetare" – elaborat și implementat	1	Procedura de achiziție
	2.7 Modulul „Educație farmaceutică continuă" – aprobat și implementat	1	Termeni de referință
	2.8 Modulul „Comunicare și fluxuri de documente. Gestiunea sarcinilor" – elaborat și aprobat	1	Termeni de referință
	2.9 Numărul de solicitări înregistrate / realizate privind dezvoltarea subsite-urilor	100% din numărul solicitat	
	2.10 Numărul de subsite-uri noi create conform solicitărilor subdiviziunilor universitare	100% din numărul solicitat	
	2.11 Numărul de subsite-uri modificate conform solicitărilor subdiviziunilor universitare și schimbărilor din Structura organizatorică a Universității	100% din numărul solicitat	
3. Fortificarea capacităților de utilizare a beneficiilor, oportunităților și facilităților oferite de tehnologia informației și comunicațiilor.	**3.1** Manualul și procedurile –elaborate și aprobate	1	Elaborarea manualului
TOTALIZARE Domeniul VIII: Informatizarea	**1.** Obiective specifice PLANIFICATE - 3;		
	2. Indicatori de performanță PLANIFICAȚI - 17		
	ALTELE:		
Domeniul IX	**Comunicarea, promovarea și vizibilitatea instituțională**		

Obiectivul general: Dezvoltarea imaginii USMF Nicolae Testemițanu la nivel național și internațional prin eficientizarea comunicării interne și externe, prin promovarea rezultatelor activității și a performanțelor înregistrate și sporirea vizibilității instituționale.

Grupul de lucru

1. Silvia Ciubrei, șef departament, Departamentul Comunicare și Relații Publice
2. Natalia Țibuh, șef adjunct departament, Departamentul Comunicare și Relații Publice
3. Silvia Stratulat, șef departament, Departamentul Didactic și Management Academic
4. Igor Cemortan, șef departament, Departamentul Recrutare și Documentare a Cetățenilor Străini
5. Evelina Gherghelegiu, șef departament, Departamentul Relații Externe și Integrare Europeană
6. Alexandru Corlăteanu, șef secție, Secția de cooperare în cercetare, Departamentul Cercetare
7. Vladislav Badan, șef departament, Departamentul Tehnologia Informației și Comunicațiilor
8. Dinu Țurcanu, șef adjunct departament, Departamentul Tehnologia Informației și Comunicațiilor
9. Gheorghe Buruiană, președintele Asociației Studenților și Rezidenților în Medicină.

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	2023	Comentarii
1. Elaborarea Strategiei de comunicare la nivel instituțional	**1.1** Strategia – elaborată și aprobată	Document elaborat și aprobat	
	1.2 Manualul revizuit și aprobat	Document elaborat și aprobat	transferat din 2022
2. Actualizarea Manualului de identitate vizuală (MIV) al Universității	**2.2** Numărul de exemplare MIV editate și distribuite	200	
	2.3 Numărul de angajați și beneficiari instruiți privind utilizarea elementelor de identitate	La solicitare/ la necesitate	
3. Promovarea brandului USMF „Nicolae Testemițanu”	**3.1** Numărul de șabloane (templates) elaborate și utilizate pentru promovare	5	
	3.2 Tipurile de materiale promoționale elaborate	Informative: pliante, semne de carte, broșuri, flyere, bannere, roll-up-uri, spoturi video; Produse promoționale: pixuri, pungi, agende, suvenire, tricouri, rucsacuri, stickuri, chipiuri, căni ș.a.	
	3.3 Numărul de materiale promoționale distribuite	2000	
	3.4 Numărul de materiale informative elaborate, adaptate pentru segmente de consumatori (pliante, broșuri, ghiduri ș.a.)	5	
	3.5 Numărul de acțiuni de promovare reciprocă în contextul acordurilor de cooperare	10	
4. Promovarea social media	**4.1** Elaborarea și implementarea Strategiei social media	Doc. elaborat și implementat	
	4.2 Numărul de postări pe rețelele social media (Facebook, Instagram, YouTube, Twitter, LinkedIn)	4000	
	4.3 Numărul de articole științifice distribuite în rețelele de socializare (sau canale social media)	50	
5. Dezvoltarea apartenenței instituționale	**5.1** Numărul de traininguri pentru angajați și studenți privind apartenența instituțională	5	De modificat: Numărul acțiunilor de informare/ consultații pentru angajați și studenți privind apartenența instituțională
	5.2 Numărul de sesiuni de instruire organizate pentru angajații noi	3	De modificat: Numărul acțiunilor de informare (inițiere) organizate pentru angajații noi
6. Desfășurarea activităților de relații publice	**6.1** Numărul de contracte de colaborare încheiate cu mass-media	10	
	6.2 Activități desfășurate în parteneriat cu mass media (emisiuni radio, TV, interviuri etc..)	La solicitare	
	6.3 Târguri/ expoziții specializate (naționale și internaționale) la care a participat Universitatea	La invitație	

	6.4 Numărul de campanii de relații publice -organizate	10	
7. Analiza evoluției Universității în clasamente naționale și internaționale	**7.1** Evaluarea și raportarea poziției Universității în clasamentele naționale și internaționale	2	
	7.2 Numărul clasamentelor naționale și internaționale în care Universitatea este prezentă	5	
	7.3 Numărul de publicații/ postări privind evoluția/ poziția Universității în clasamente	10	
8. Promovarea și eficientizarea comunicării științifice	**8.1** Ghidul privind elaborarea și prezentarea unei comunicări științifice – întocmit		Replanificat pentru anul 2024
	8.2 Numărul de prezentări și tutoriale create privind platformele de cercetare, distribuite/ promovate	5	
	9.1 Procedura Sistemului de Calitate PS 7.5 Informații documentate – revizuită și aprobată	Document revizuit și aprobat	
9. Sporirea calității documentelor emise	**9.2** Ghidul de scriere corectă – elaborat și aprobat		Replanificat pentru anul 2024
	9.3 Distribuirea și plasarea Ghidului		Replanificat pentru anul 2024
10. Promovarea ofertei educaționale	**10.1**Numărul de materiale informative publicate	25	
	10.2 Numărul de materiale promoționale distribuite potențialilor candidați la studii	2000	
	10.3 Numărul de postări cu privire la admitere/ oferta educațională pe site-ul Universității și în rețelele de socializare – *Grupul Admitere*	400	
TOTALIZARE Domeniul IX: Comunicarea, promovarea și vizibilitatea instituțională	**1.** Obiective specifice PLANIFICATE - 10;		
	2. Indicatori de performanță PLANIFICAȚI - 26 (total 29, replanificați - 3)		
	Indicatori de performanță replanificați -3 8.1 Ghidul privind elaborarea și prezentarea unei comunicări științifice – întocmit; 9.2 Ghidul de scriere corectă – elaborat și aprobat; 9.3 Distribuirea și plasarea Ghidului - *toți pentru anul 2024*		
	ALTELE:		

MINISTERUL SĂNĂTĂŢII
AL REPUBLICII MOLDOVA

UNIVERSITATEA DE STAT DE MEDICINĂ ŞI FARMACIE
„NICOLAE TESTEMIŢANU" DIN REPUBLICA MOLDOVA

SENATUL

DECIZIE

29 februarie 2024 **nr. 3/4**

Cu privire la aprobarea Programului
de implementare a Planului Strategic
de Dezvoltare a Universității de Stat de Medicină şi Farmacie
„Nicolae Testemiţanu" din Republica Moldova
în perioada 2021-2030, *pentru anul 2024*

În baza informației, prezentate de către Olga Iurco, șef departament, Departamentul Audit Intern, privind aprobarea Programului de implementare a Planului Strategic de Dezvoltare a Universității de Stat de Medicină şi Farmacie „Nicolae Testemiţanu" din Republica Moldova în perioada 2021-2030, *pentru anul 2024* și discuțiilor pe marginea problemei vizate, Senatul

A DECIS:

1. A lua act de informație.
2. A aproba Programul de implementare a Planului Strategic de Dezvoltare a Universității de Stat de Medicină şi Farmacie „Nicolae Testemiţanu" din Republica Moldova în perioada 2021-2030, *pentru anul 2024 (anexă Programul de implementare a Planului Strategic pentru anul 2024)* în special,

2.1 I. Domeniul Activitatea didactică educațională:

- **Modificarea textului / formulării pentru 13 indicatorilor de performanță**: 1.7 *Numărul Rata studenților admiși per program de studii din comanda de stat*; 1.8 *Numărul Rata de absolvenți per program de studii din numărul de studenți din anii absolvenți*; 1.15 *Numărul de studenți implicați în procesul de elaborare și actualizare a planurilor de învățământ per program de studii per CACEC/ Consiliul Facultății*; .1.16 *Numărul de absolvenți implicați în procesul de elaborare și actualizare a planurilor de învățământ per program de studii per CACEC/ Consiliul Facultății*; 1.17 *Numărul de angajatori implicați în procesul de elaborare și actualizare a planurilor de învățământ per program de studii per CACEC/ Consiliul Facultății*; 1.21 *Numărul de curricula revizuite și aprobate per program* modificat în: 1.21 *Rata curricula elaborată sau actualizată și aprobată din numărul total de discipline incluse în Planul de învățământ*

per program de studii; 2.2 *Numărul de cereri/ candidați la programele de studii*- modificat în 2.2 *Rata cererilor candidaților din numărul prevăzut de comanda de stat la programele de studii*; 2.3 *Rata de ocupare a locurilor oferit*- modificat în 2.3 *Rata de ocupare a locurilor oferite din numărul prevăzut de comanda de stat*; 2.5 *Numărul medicilor-rezidenți înmatriculați* - modificat în 2.5 *Rata de ocupare din comanda de stat pentru medicii - rezidenți*; 3.1 *Numărul disciplinelor care utilizează metode educaționale interactive per program de studii*- modificat în 3.1 *Rata disciplinelor care utilizează metode educaționale, interactive din numărul total de discipline incluse în planul de învățământ per program de studii*; 3.5 *Numărul disciplinelor care aplică instrumentele TIC în procesul de predare-învățare-evaluare per program de studii*- modificat în 3.5 *Rata disciplinelor care aplică instrumentele TIC în procesul de predare-învățare-evaluare din numărul total de discipline în planul de învățământ per program de studii*; 3.6 *Numărul disciplinelor care implementează rezultatele cercetărilor științifice, inovații și transferuri tehnologice în procesul educațional per program de studii*- modificat în 3.6 *Rata disciplinelor care implementează rezultatele cercetărilor științifice, inovații și transferuri tehnologice în procesul educațional din numărul total de discipline incluse în planul de învățământ per program de studii*; 3.12 Numărul studenților beneficiari ai programelor de tutoriat - modificat în 3.12 *Rata studenților din anul I de studii beneficiari ai programelor de tutoriat*.

- **Indicatorul de performanță transferat pentru anul 2025**: 2.9 *Modulul „Educație medicală continuă" în SIMU elaborat și implementat*- care urma a fi implementat în perioada 2022 - 2024;

- **Indicatori de performanță** (5) **ce urmau a fi realizați în perioada 2024 - 2025, au fost realizați complet în anul 2022**: 1.33 *Certificatul de reacreditare națională a programului de studii integrate 0912.1 Medicină*; 1.34 *Certificatul de reacreditare națională a programului de studii integrate 0916.1 Farmacie*; 1.35 *Certificatul de acreditare internațională a programului de studii integrate 0912.1 Medicină*; 1.36 *Certificatul de acreditare internațională a programului de studii integrate 0916.1 Farmacie*; 1.37 *Certificatul de acreditare internațională a programului de studii integrate 0911.1 Stomatologie*.

2.2 III. Domeniul Activitatea clinică:

- **Indicatorul:** 1.3 *Spital clinic acreditat internațional*, cu realizarea 2023 - 2030, în anul 2024 **a fost transferat pentru anul 2027**.

2.4 VI. Domeniul Resurse umane:

- **Indicator de performanță modificat**: 4.3 *Numărul angajaților de vârstă tânără din organele administrative* modificat în 4.3 *Numărul angajaților de vârstă tânără din organele de conducere și subdiviziunile administrative a Universității*.

- **Indicator de performanță exclus**: 4.4 *Traiectoriile de carieră elaborate, adaptate fiecărei categorii de personal, exclus, din motivul spectrului foarte divers a categoriilor de personal și lipsa necesităților existenței traiectoriilor în carieră*.

- **Indicator de performanță transferat**: 7.3 *Propunerea înaintată privind crearea în cadrul Universității a unui Centru de pregătire psihopedagogică în domeniul medical și farmaceutic*, transferat pentru realizarea în anul 2025.

2.5 VII. Domeniul Managementul resurselor financiare:

- **Indicatori transferați**: 2.1. *Numărul subdiviziunilor cu trecere la activitate în condițiile autonomiei financiare*; 2.2. *Bugetele anuale ale unităților autonome aprobate de Senat*; 2.3. *Ponderea fondurilor obținute și gestionate de subdiviziunile universitare autonome în bugetul consolidat al Universității*;- pentru 2025; 7.2 *Dezvoltarea industriei farmaceutice autohtone, folosind loturile de pământ din com. Bardar*; 8.1 *Obținerea certificatului pentru sistemul anti-mită (ISO 37001)* - pentru 2025 - 2027.

2.6 IX. Domeniul Comunicarea, promovarea și vizibilitatea instituțională

- **Indicatori modificați:** 5.1 *Numărul de training-uri pentru angajați și studenți privind apartenența instituțională* De modificat în: 5.1 *Numărul acțiunilor de informare/ consultații pentru angajați și studenți privind apartenența instituțională*; 5.2 *Numărul de sesiuni de instruire organizate pentru angajații noi* De modificat în: 5.2 *Numărul acțiunilor de informare (inițiere) organizate pentru angajații noi*.

- **Indicatori transferați:** 8.1 *Ghidul privind elaborarea și prezentarea unei comunicări științifice – întocmit*; 9.2 *Ghidul de scriere corectă – elaborat și aprobat*; 9.3 *Distribuirea și plasarea Ghidului* - pentru 2025.

3. Prorectorii, decanii, șefii de subdiviziuni administrative, didactice, științifice și de suport:
   3.1. să informeze angajații despre activitățile și indicatorii de performanță stabiliți pentru anul 2024

   (până la 31 martie);

   3.2. să întreprindă măsuri reale și eficiente pentru atingerea obiectivelor stabilite pentru anul 2024, ținând cont de indicatorii de performanță stabiliți în Programul de implementare a Planului Strategic de Dezvoltare în anul 2024.

   (pe parcursul anului).

4. Responsabilii pe domenii de dezvoltare strategică *(numiți prin ordinul rectorului)* să estimeze progresul în raport cu obiectivele stabilite în Programul

de implementare, indicatorii de performanță stabiliți, versus, realizați și să elaboreze rapoarte anuale de progres.

5. A efectua raportarea Programului de implementare a Planului Strategic de Dezvoltare a Universității de Stat de Medicină şi Farmacie „Nicolae Testemiţanu” din Republica Moldova în perioada 2021-2030 în anul 2024 în formatul Google Drive.

(până la 31 ianuarie 2025).

6. Departamentul Tehnologia Informației și Comunicațiilor (V. Badan) a acorda asistență responsabililor de domenii strategice la raportarea Programului de implementare a Planului Strategic de Dezvoltare a Universității pentru anul 2024, în formatul Google Drive.

(la etapa raportării).

7. Departamentul Audit Intern (Olga Iurco) să sigure evaluarea și raportarea anuală a realizării Planului Strategic de Dezvoltare a Universității, consolidat pentru toate domeniile strategice.

(februarie 2025).

8. A include Programul de implementare a Planului Strategic de dezvoltare a Universității ca parte componentă a raportului anual al rectorului, a-1 prezenta părților interesate și a-1 plasa pe pagina WEB a Universității.
9. Responsabilitatea executării prezentei decizii se atribuie dnei Olga Cernețchi, prim-prorector, prorector pentru activitate didactică.
10. Controlul pentru realizarea prezentei decizii se pune în sarcina dlui Emil Ceban, rector.

Preşedinte al Consiliul ştiinţific,
dr. hab. şt. med., prof. univ. Emil Ceban

Secretar ştiinţific,
dr. în filos., conf. univ. Didina Nistreanu

MINISTERUL SĂNĂTĂŢII
AL REPUBLICII MOLDOVA

UNIVERSITATEA DE STAT DE MEDICINĂ ŞI FARMACIE
„NICOLAE TESTEMIŢANU" DIN REPUBLICA MOLDOVA

SENATUL

DECIZIE

29 februarie 2024 **nr. 3/3**

Cu privire la realizarea Programului de implementare
a Planului Strategic de Dezvoltare a Universității
de Stat de Medicină şi Farmacie „Nicolae Testemiţanu"
în perioada 2021-2030, *în anul 2023*

În baza informației, prezentate de către Olga Iurco, şef departament, Departamentul Audit Intern, privind analiza realizării Programului de implementare a Planului Strategic de Dezvoltare a Universității de Stat de Medicină şi Farmacie „Nicolae Testemiţanu" în perioada 2021-2030, *în anul 2023 (anexă Programul de realizare a Planului Strategic pentru anul 2023)* și discuțiilor pe marginea problemei vizate, Senatul

A DECIS:

1. A lua act de informație.
2. Se consideră bun gradul de realizare în mărime de 4,79 puncte (din 5,0 maxim posibil) a Programului de implementare a Planului Strategic de Dezvoltare a Universității de Stat de Medicină şi Farmacie „Nicolae Testemiţanu" în perioada 2021-2030, *în anul 2023*.
3. Prorectorii, decanii, șefii de subdiviziuni administrative, didactice, științifice şi de suport:
   3.1. să informeze angajații despre rezultatele strategice obținute în anul 2023 *(până la 31 martie);*
   3.2. să întreprindă, şi în continuare, măsuri reale şi eficiente pentru realizarea obiectivelor și activităților, stabilite pentru anul 2024 *(pe parcursul anului).*
4. Departamentul Audit Intern (O. Iurco) la necesitate, să acorde asistență necesară la stabilirea indicatorilor de performanță pe domenii de dezvoltare strategică.
5. Responsabilitatea executării prezentei decizii se atribuie dnei Olga Cernețchi, prim-prorector, prorector pentru activitate didactică.

6. Controlul pentru realizarea prezentei decizii se pune în sarcina dlui Emil Ceban, rector.

Preşedinte al Consiliul ştiinţific,
dr. hab. şt. med., prof. univ. Emil Ceban

Secretar ştiinţific,
dr. în filos., conf. univ. Didina Nistreanu

MINISTERUL SĂNĂTĂŢII
AL REPUBLICII MOLDOVA

UNIVERSITATEA DE STAT DE MEDICINĂ ŞI FARMACIE
„NICOLAE TESTEMIŢANU" DIN REPUBLICA MOLDOVA

SENATUL

DECIZIE

23 februarie 2023 **nr. 2/5**

Cu privire la aprobarea Programului
de implementare a Planului Strategic
de Dezvoltare a Universității de Stat de Medicină şi Farmacie
„Nicolae Testemiţanu" din Republica Moldova
în perioada 2021-2030, *pentru anul 2023*

În baza informației, prezentate de către Olga Iurco, șef departament, Departamentul Audit Intern, privind aprobarea Programului de implementare a Planului Strategic de Dezvoltare a Universității de Stat de Medicină şi Farmacie „Nicolae Testemiţanu" din Republica Moldova în perioada 2021-2030, *pentru anul 2023* și discuțiilor pe marginea problemei vizate, Senatul

A DECIS:

1. A lua act de informație.
2. A aproba Programul de implementare a Planului Strategic de Dezvoltare a Universității de Stat de Medicină şi Farmacie „Nicolae Testemiţanu" din Republica Moldova în perioada 2021-2030, *pentru anul 2023 (anexă Programul de implementare a Planului Strategic pentru anul 2023)* în special,

   2.1 indicatori de performanţă replanificați pentru altă perioadă:
   - Domeniul II: Cercetarea, inovarea și transferul tehnologic, indicatorii de performanță 8.13 Numărul de expoziții naționale/ internaționale la care au participat angajații USMF pentru anul 2026 și 8.14 Numărul de produse care atestă relevanța economică și socială a rezultatelor cercetărilor științifice realizate în cadrul Universității (teze de doctor, de doctor habilitat, proiecte de cercetare) pentru perioada 2026-2030;
   - Domeniul VI: Resurse umane, indicatorul de performanță 4.4 Traiectoriile de carieră elaborate, adaptate fiecărei categorii de personal - pentru anul 2024;

- Domeniul IX: Comunicarea, promovarea și vizibilitatea instituțională**,** indicatorii de performanță 8.1 Ghidul privind elaborarea și prezentarea unei comunicări științifice; 9.2 Ghidul de scriere corectă; 9.3 Distribuirea și plasarea Ghidului - pentru anul 2024

2.2 indicatori de performanță transferați către alte domenii:

- de la Domeniul I: Activitatea didactică educațională, indicatorul de performanță 6. Dezvoltarea și sporirea rolului Centrului Farmaceutic Universitar Vasile Procopișin și Centrului Științifico-Practic în domeniul Plantelor Medicinale în activitatea didactică, științifică și dimensiunii sociale, inclusiv prin colaborare și parteneriat public-privat. „6.4 Volumul resurselor financiare pentru dezvoltarea centrelor"; la domeniul 7 Managementul resurselor financiare pentru anul pentru anul 2023, 2025
- de la Domeniul VII: Managementul resurselor financiare, indicatorii de performanță 8.2 Obținerea certificatului pentru laboratoare medicale, Cerințe pentru calitate și competențe (ISO 15189) și 8.3 Obținerea certificatului Cerințe generale pentru competența laboratoarelor de încercări și etalonări (ISO 17025) pentru domeniul II: Cercetarea, inovarea și transferul tehnologic, pentru anul 2026

2.3 indicatori de performanță redactați:

- la Domeniul III: Activitatea clinică indicatorul 5.2 Numărul de personal implicat în acordarea asistenței medicale în *Numărul de intervenții de înaltă performantă și indicatorul* 6.2 Numărul de studenți, inclusiv internaționali/ medici-rezidenți/ cursanți implicați în procesul curativ – *cursanții se înlocuiește cu secundarii clinici*

2.4 completare cu un nou domeniu de dezvoltare strategică:

- *Asigurarea informațională a procesului de instruire, cercetare și practică medicală*, responsabil de stabilirea și raportarea indicatorilor de performanță pe domeniu, pentru perioada 2023-2030 dna Liubovi Karnaeva, director Biblioteca Științifică Medicală.

3. Prorectorii, decanii, șefii de subdiviziuni administrative, didactice, științifice şi de suport:

3.1. să informeze angajații despre activitățile și indicatorii de performanță stabiliți pentru anul 2023

(până la 31 martie);

3.2. să întreprindă măsuri reale şi eficiente pentru atingerea obiectivelor stabilite pentru anul 2023, ținând cont de indicatorii de performanță stabiliți în Programul de implementare a Planului Strategic de Dezvoltare în anul 2023

(pe parcursul anului).

4. Responsabilii pe domenii de dezvoltare strategică *(numiți prin ordinul rectorului)* să estimeze progresul în raport cu obiectivele stabilite în Programul de implementare, indicatorii de performanță stabiliți, versus, realizați și să elaboreze rapoarte anuale de progres.
5. A efectua raportarea Programului de implementare a Planului Strategic de Dezvoltare a Universității de Stat de Medicină şi Farmacie „Nicolae Testemiţanu" din Republica Moldova în perioada 2021-2030 în anul 2023 în formatul Google Drive.

(până la 31 ianuarie 2024).

6. Departamentul Tehnologia Informației și Comunicațiilor (V. Badan) a acorda asistență responsabililor de domenii strategice la raportarea Programului de implementare a Planului Strategic de Dezvoltare a Universității pentru anul 2023, în formatul Google Drive.

(la etapa raportării).

7. Departamentul Audit Intern (Olga Iurco) să sigure evaluarea și raportarea anuală a realizării Planului Strategic de Dezvoltare a Universității, consolidat pentru toate domeniile strategice.

(februarie 2024).

8. A include Programul de implementare a Planului Strategic de dezvoltare a Universității ca parte componentă a raportului anual al rectorului, a-1 prezenta părților interesate și a-1 plasa pe pagina WEB a Universității.
9. Responsabilitatea executării prezentei decizii se atribuie dnei Olga Cernețchi, prim-prorector, prorector pentru activitate didactică și dnei Olga Iurco, şef departament, Departamentul Audit Intern.
10. Controlul pentru realizarea prezentei decizii se pune în sarcina dlui Emil Ceban, rector.

Preşedinte al Consiliul ştiinţific,
dr. hab. şt. med., prof. univ. Emil Ceban

Secretar ştiinţific,
dr. în filos., conf. univ. Didina Nistreanu

REALIZAREA PROGRAMULUI DE IMPLEMENTARE A PLANULUI STRATEGIC

ÎN ANUL 2022

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	PLANIFICAT		REALIZAT	
		Pondere/ număr	Comentarii	Pondere/ număr	Comentarii
Domeniul I:	**Activitatea didactică educațională**				
Obiectivul general: Îmbunătățirea, modernizarea și creșterea calității procesului educațional la toate nivelurile de studii prin menținerea și dezvoltarea ofertei educaționale, reconfigurarea instruirii din perspectiva formării de competențe și sporirea atractivității și competitivității atât la nivel național, cât și în context european.					
1. Diversificarea, actualizarea și consolidarea ofertei educaționale pentru formarea competențelor profesionale și transversale, a abordărilor interdisciplinare corelate cu cerințele în domeniul educației medicale și farmaceutice și necesitățile sistemului de sănătate.	**1.1** Planul de învățământ la programul de studii superioare de licență, nivelul 6 CNC RM, 0915.1. Fiziokinetoterapie și reabilitare, în domeniul de formare profesională 0915 Terapie și reabilitare	1		1	Aprobat Senat PV 12/13 din 23.12.2021, înregistrat MEC ISM 01-19518
	1.2 Planul de învățământ la programul de studii de master de formare profesională, nivelul 7 CNC RM pentru absolvenții programului de studii 0914.4. Optometrie**,** domeniul de formare profesională 0914 Diagnostic medical și tehnologii de tratament	1		1	Aprobat Senat PV 12/15 din 23.12.2021, înregistrat MEC ISM 01-19519
	1.6 Rata abandonului per program și nivel de studii (licență, masterat, studii integrate, doctorat, rezidențiat, EMC, EFC)	10%	până la 10%	7,20%	
	1.7 Numărul studenților admiși per program de studii	100%	din comanda de stat	100%	1392 studenți
	1.8 Numărul de absolvenți per program de studii	95%	din numărul de studenți din anii absolvenți	98%	1039 absolvenți
	1.9 Rata promovabilității studenților per program de studii	90%		92,20%	

1.10 Rata de continuitate a studiilor sau angajare după absolvire per program de studii	70%		92,40%	
1.11 Nivelul de satisfacție al beneficiarilor (absolvenți, angajatori) privind oferta educațională (chestionar per program și niveluri de studii)	85%		92,65%	
1.12 Rapoartele de monitorizare și evaluare a programelor de studii de către CACEC	3		8	
1.13 Numărul planurilor de învățământ actualizate si compatibilizate cu cele	9		9	
1.14 Rapoarte de autoevaluare per programe de studii (La fiecare 5 ani de la data obținerii certificatului de acreditare)	3		3	
1.15 Numărul de studenți implicați în procesul de elaborare și actualizare a planurilor de învățământ per program de studii	5		28	
1.16 Numărul de absolvenți implicați în procesul de elaborare și actualizare a planurilor de învățământ per program de studii	2		21	
1.17 Numărul de angajatori implicați în procesul de elaborare și actualizare a planurilor de învățământ per program de studii	1		23	
1.21 Numărul de curricula revizuite și aprobate per program (La fiecare 2 ani)	150		487	
1.22 Numărul de discipline opționale și facultative noi elaborate și incluse în Planul de	1		8	
1.24 Certificatul de autorizare a programului de studii superioare de licență 0915.1. Fiziokinetoterapie și reabilitare în domeniul de formare profesională: 0915 Terapie și reabilitare	1		1	Ordin MEC nr.891 din 05.09.2022. **Realizat - închis**
1.25 Certificatul de autorizare a programului de studii superioare de master 0914.4. Optometrie, domeniul de formare profesională 0914 Diagnostic medical și tehnologii de tratament		planificat pentru 2023-2024	1	Ordin MEC nr.891 din 05.09.2022. **Realizat - închis**

	1.28 Certificatul de autorizare a programului de studii de master, nivelul 7 CNC RM pentru absolvenții programului de studii 0910.1. Sănătate publică, domeniul de formare profesională 0910 Sănătate publică		planificat pentru 2027-2028	realizat	Certificat nu a fost necesar, a fost aprobat de Senat pentru Nutriție umană (PV 12/16 din 23.12.2021) și Sănătate mintală publică (PV 12/17 din 23.12.2021), 2 planuri Coordonate cu MEC 14.02.2022. **Realizat - închis**
	1.29 Certificatul de acreditare a programului de studii de licență 0914.4. Optometrie	1		1	Ordin MEC nr.891 din 05.09.2022. **Realizat - închis**
	1.32 Certificatul de acreditare a programului de studii de licență 0910.1. Sănătate publică	1		1	ÎS nr .0009-22 din 12.04.2022. **Realizat - închis**
	1.38 Certificatul de acreditare națională a programului de master de profesionalizare ciclul II 0910 Sănătate publică	1		1	ÎS nr .0010-22 din 12.04.2022. **Realizat - închis**
2. Implementarea politicilor de îmbunătățire continuă a procesului de recrutare și admitere a candidaților la toate nivelurile de studii.	**2.1** Numărul de activități și întruniri organizate cu privire la orientarea profesională	1		193	
	2.2 Numărul de cereri/ candidați la programele de studii	100%	din comanda de stat	1720	
	2.3 Rata de ocupare a locurilor oferite	95%		85%	
	2.4 Numărul de abiturienți din raioanele de Est și UTA Găgăuzia	20		74	
	2.5 Numărul medicilor-rezidenți înmatriculați	70%	din comada de stat	86%	373 din 435
	2.6 Numărul medicilor-rezidenți înmatriculați în raport cu numărul absolvenților la programele de studii superioare integrate	50%		74%	
	2.7 Numărul de masteranzi beneficiari ai programului de master de profesionalizare, ciclul II	10		60	

	2.8 Numărul medicilor și farmaciștilor înmatriculați suplimentar la cursurile de EMC și EFC în afara planului aprobat	5%		6%	profil terapeutic - 113; chirugical - 38, farmaciști - 75, Transnistria 115; total - 341
	2.9 Modulul „Educație medicală continuă” în SIMU elaborat și implementat	1			decizia Senatului....
3. Promovarea și implementarea învățământului modern, centrat pe student/ medic-rezident/ cursant și dezvoltarea de competențe prin modernizarea, adaptarea și flexibilizarea procesului de predare-învățare-evaluare.	**3.1** Numărul disciplinelor care utilizează metode educaționale interactive per program de studii	50		369	
	3.2 Numărul programelor de EMC și EFC care utilizează metode educaționale interactive	60		340	din 424 program 340 (80%)
	3.3 Numărul de cadre didactice instruite în utilizarea metodelor interactive de predare	10		50	
	3.4 Numărul disciplinelor predate în procesul de învățare-evaluare în cadrul CUSIM	20		11	
	3.5 Numărul disciplinelor care aplică instrumentele TIC în procesul de predare-învățare-evaluare per program de studii	80%		403	
	3.6 Numărul disciplinelor care implementează rezultatele cercetărilor științifice, inovații și transferuri tehnologice în procesul educațional per program de studii	20		101	
	3.7 Portofoliul de abilități practice per programe de studii	1		2	
	3.8 Numărul de studenți participanți la cercuri științifice	500		904	
	3.9 Numărul de studenți implicați în proiecte de cercetare	250		21	
	3.10 Gradul de satisfacție al beneficiarilor cu referire la calitatea predării	85%		96%	

	3.11 Numărul de cadre didactice implicate în programe de tutoriat	5		38	
	3.12 Numărul studenților beneficiari ai programelor de tutoriat	50		1110	
	3.13 Numărul programelor de EMC și EFC care oferă instruire la distanță	10%		95%	
	3.14 Numărul disciplinelor care utilizează programe virtuale	10		35	
	3.15 Numărul dexterităților însușite/ evaluate în condiții standard	500		876	
	3.16 Numărul disciplinelor și programelor de educație medicală continuă incluse în procesul de învățare/ evaluare în cadrul CUSIM	15		15	
	3.17 Gradul satisfacției beneficiarilor de stagii clinice	85%		96%	
4. Dezvoltarea, modernizarea și utilizarea eficientă a resurselor de învățare la toate nivelurile de studii pentru asigurarea continuă a calității procesului educațional.	**4.1.** Randamentul utilizării spațiilor de studii	70%		90%	
	4.2. Numărul disciplinelor și PEC care au actualizat și aprobat la CMC materiale didactice (manuale, recomandări metodice, ghiduri, note de curs, etc.) per program de studii	20		61	Monografii - 3; Manuale - 8; Recomandări metodice - 11; Note de curs - 2; Dicționar - 1; Compendium - 2; Ghiduri - 20; Film educațional - 1; Agende de practic - 9; Caiet exerciții - 4
	4.3. Numărul disciplinelor și PEC care utilizează softuri educaționale pentru desfășurarea activităților didactice	150		152	149 în moodle, 3 platforma VIC
	4.4. Numărul de mobilități ale studenților	10		24	
	4.5. Numărul de mobilități ale cadrelor didactice	5		17	
	4.7. Gradul de satisfacție al beneficiarilor privind activitatea Centrului de Consiliere Psihologică și Ghidare în Carieră	85%		92%	
	4.8. Laboratorul didactic pentru programul de studii de licență Optometrie	1		1	

5. Evaluarea anuală a bazei tehnico-materiale a clinicilor stomatologice în scopul completării necesarului pentru asigurarea procesului didactic și prestarea serviciilor stomatologice.	**5.1** Raportul de evaluare – elaborat	1		1	
	5.2 Numărul de unități stomatologice amortizate complet	12		18	
	5.3 Numărul de unități stomatologice solicitate	18		18	
	5.4 Valoarea estimativă a costului necesarului solicitat	3.420.000		7.664.079	lei
6. Dezvoltarea și sporirea rolului Centrului Farmaceutic Universitar *Vasile Procopișin* și Centrului Științifico-Practic în domeniul Plantelor Medicinale în activitatea didactică, științifică și dimensiunii sociale, inclusiv prin colaborare și parteneriat	**6.2** Numărul de beneficiari la stagiul de practică			158	
	6.3 Gradul de satisfacție al beneficiarilor privind calitatea instruirii			96%	
	6.4 Volumul resurselor financiare pentru dezvoltarea centrelor				
7. Asigurarea informațională și documentară a procesului de instruire și cercetare, prin dezvoltarea colecției Bibliotecii Științifice Medicale a Universității, inclusiv a segmentului de resurse electronice de profil medical și farmaceutic.	**7.1** Numărul de documente achiziționate	6500		4714	
	7.2 Numărul de abonamente la publicații periodice	85	abonamente	85	
	7.3 Numărul de materiale/titluri plasate în Biblioteca electronică didactică	100	titluri	75	
	7.4 Numărul de baze de date la care se asigură acces	107		458	
	7.5 Număr de publicații în Repozitoriul Instituțional	5000	înregistrări/an	3176	
	7.8 Numărul de locuri pentru lucru individual	18		32	
	7.9 Abonament la cărți electronice	5		1	34 titluri
	7.10 Numărul de publicații/postări ce contribuie la promovarea serviciilor și resurselor informaționale și la amplificarea imaginii	100	postări	237	

	7.11 Numărul de traininguri organizate	25		15	
	7.12 Numărul de cursuri opționale	1		1	
	7.13 Numărul de beneficiari instruiți	700		626	
	7.14 Numărul de servicii diversificate	5		4	
Domeniul II.	**Cercetarea, inovarea și transferul tehnologic**				
Obiectivul general: Armonizarea domeniului cercetare și inovare cu cerințele contemporane la capitolele: organizare, infrastructură, procese de management al cercetării și cercetare propriu-zisă, precum și asigurarea competitivității Universității în plan național și internațional, consolidarea acesteia ca instituție în care educația medicală se realizează prin cercetare, nivelul cercetărilor în domeniul sănătății și medicinei corespunde rigorilor europene, iar subdiviziunile de cercetare fac parte din rețelele regionale și internaționale de valori științifice și transfer tehnologic					
1. Modernizarea structurii sectorului de cercetare și transformarea acestuia într-o structură adecvată scopurilor de coordonare a cercetărilor în sănătate din Republica Moldova, de educație prin cercetare, de asigurare a competitivității științifice, de interacțiune cu partenerii naționali și internaționali	**1.2** Numărul de subdiviziuni ale Universității în care funcționează cercuri științifice	50	Subdiviziuni, total pe USMF	53	Anual
	1.3 Numărul studenților și al medicilor-rezidenți implicați în abordarea temelor proiectelor științifice în cadrul programelor de stat/ proiectelor naționale/ internaționale	10/30	studenți / rezidenți	27/15	• 24 rezidenți și • 15 studenți implicați în realizarea temelor proiectelor științifice în cadrul Programelor de Stat • 3 rezidenți implicați în realizarea temelor proiectelor științifice internaționale
2. Transformarea infrastructurii de cercetare în una contemporană, aptă să servească-cercetării științifice avansate, educației prin cercetare și să adere la rețelele internaționale de infrastructuri pentru cercetare și transfer tehnologic	**2.3.** Planul de management al Centrului de tehnologii biomedicale avansate – aprobat	Plan	aprobare	realizat	***Realizat integral*** Proiectul „Fortificarea educației prin cercetare în medicină” prevede în sine planul de management al Unității de tehnologii biomedicale avansate
	2.6. Planul general de management al infrastructurii de cercetare a Universității – elaborat și înaintat spre aprobare	…	transferat pentru 2025	realizat integral	Planul general de management al infrastructurii de cercetare a USMF „Nicolae Testemițanu” Aprobat, Proces-verbal al ședinței Departamentului Cercetare nr. 8 din 02.11.2022

3. Implementarea principiului de instruire prin cercetare	**3.1.** Numărul de cercetători abilitați cu dreptul de conducător de doctorat	25	cercetători	40	cercetărori abilitați cu dreptul de conducător de doctorat
	3.3. Numărul studenților și medicilor-rezidenți implicați în activitățile de cercetare realizate de catedre, laboratoare și alte subdiviziuni ale Universității	400/50	studenți/rezidenți	1135/68	• 235 studenți și 68 rezidenți implicați în activități de cercetare (participări la conferințe cu postere și/sau comunicări orale, publicații etc) și cercuri științifice • cca 900 studenți cu teze de licență susținute
	3.4. Politica și mecanismele de selectare a candidaților la postdoctorat – elaborate, aprobate în modul stabilit și aplicate	….	transferat pentru 2023	realizat	Mecanismele de selectare a candidaților la postdoctorat sunt stipulate în Regulamentul instituțional privind realizarea cercetării și obținerea titlului de doctor habilitat Aplicarea mecanismelor de selecție: 4 candidați selectați: Rusu-Radzichevici Natalia decizia Consiliului științific nr. 3-8a din 23.02.2022; Maxim Igor, decizia 3-8b din 23.02.2022; Lesnic Evelina, decizia nr.5-4 din 19.05.2022; Pisarenco Sergiu, decizia nr. 6-5 din 16.06.2022.
	3.5. Numărul temelor cercetărilor postdoctorale trans-interdisciplinare, precum și al celor realizate în colaborare internațională	2	cel puțin	2	2 proiecte postdoctorale realizate prin cotutelă internațională și 4 proiecte postdoctorale interdisciplinare
4. Internaționalizarea procesului de cercetare în USMF „Nicolae Testemițanu” și implementarea principiilor Științei Deschise	**4.3.** Numărul de acorduri de colaborare încheiate anual	3		19	contracte de colaborare încheiate cu universități și centre de cercetare internaționale
	4.4. Numărul cercetătorilor câștigători de burse de cercetare doctorală și postdoctorală de scurtă și de lungă durată oferite de structurile internaționale	2		10	cercetători câștigători de burse de cercetare doctorală și/sau postdoctorală
	4.6. Numărul de doctoranzi formați în cadrul programelor internaționale	4	cel puțin	7	doctoranzi formați în cadrul programelor internaționale
	4.7. Numărul de stagii realizate de cercetători în cadrul mobilităților academice cu durata de peste	3	cel puțin	4	stagii realizate în anul 2022 cu durata peste 1 lună

	4.8. Numărul de seminare de informare documentate prin procese-verbale	1	cel puțin	1	sesiune de informare din 13 decembrie 2022 conform agendei
	4.11. Numărul de publicații ale angajaților Universității aflate în acces deschis	50	cel puțin	peste 1000	Publicații. Notă: Toate articolele/abstractele publicate în reviste naționale și o bună parte din articolele/abstractele publicate în reviste internaționale sunt în acces deschis
	4.13. Numărul de cercetători, străini câștigatori ai proiectelor realizate în laboratoarele/ grupurile de cercetare ale Universității	…	transferat pentru 2030	1	1 cercetător, Trieste, Italia Coordonator proiect: Alessandro Marcello, ICGEB, Trieste, Italia Donator: Autonomous Region of Friuli Venezia Giulia - Regional Law 19/2000 Denumire Proiect: “Strengthening epidemiological surveillance capacity to address COVID-19 and other epidemics” Număr: (CUP: D87D20000020009) Perioada: Februarie 2021 - Iulie 2022
	4.14. Numărul de contracte cu activități de cercetare	5	cel puțin	5	contracte semnate în 2022 în cadrul cărora să desfășoară activități științifice internaționale
	4.15. Numărul de linkuri plasate pe site-ul Universității despre oportunitățile existente de a activa ca experți internaționali	1	cel puțin	1	link plasat pe site usmf.md https://cercetare.usmf.md/ro/noutati/devino-expert-al-comisiei-europene
	4.16. Numărul de cercetători, angajați ai Universității care activează ca experți	1	cel puțin	7	experți internaționali
	4.17. Numărul angajaților Universității invitați în calitate de speakeri la conferințe internaționale și lectori cu ținerea prelegerilor în străinătate	3	cel puțin	14	angajați USMF „Nicolae Testemițanu” invitați în calitate de speakeri/ lectori la prelegeri în străinătate

5. Fortificarea transferului tehnologic al rezultatelor cercetărilor realizate în cadrul USMF „Nicolae Testemițanu”	**5.1** Procedurile operaționale standard (POS) – elaborate	5	cel puțin	5	• 4 revizuite în 2022 de către Lab. de morfologie în colaborare cu Cat. de histologie, citologie și embriologie, inclusiv 1 în colaborare cu Cat. de morfopatologie • 1 procedură elaborată de către Centrul de Medicină Legală în colaborare cu Cat. de medicină legală
	5.3 Numărul de cereri depuse la AGEPI	15	cel puțin	23	cereri de brevet de invenție de scurtă durată au fost depuse, inclusiv 1 - brevet de invenție
	5.4 Numărul de brevete obținute	23	cel puțin	26	brevete de invenție au fost primite, dintre care 18 implementate în procesul științifico-practic
	5.5 Metodologia de evaluare a impactului tehnologic și a efectului economic al rezultatelor cercetărilor – elaborată și diseminată	…	transferat pentru 2025	realizat integral	Procedura operațională, administrativă și financiară pentru implementarea proiectelor de cercetare naționale și internaționale, aprobată prin: Proces-verbal al ședinței Departamentului Cercetare nr. 8 din 02.11.2022; Proces-verbal al Consiliului Științific nr. 11/1 din 19.12.2022

	5.6 Decizia Senatului Universității cu privire la susținerea patentării internaționale a OPI cu potențial economic	…	transferat pentru 2030	realizat integral	Completări la Regulamentul privind crearea, protecția și gestionarea obiectelor de proprietate intelectuală (27.09.2022), includerea capitolului IX. Protecția invențiilor cu potențial economic la nivel internațional. Decizia Consiliului Științific nr. 8/6 din 16.09.2022, Decizia Senatului nr. 8/12 din 27.09.2022
6. Sporirea vizibilității cercetărilor realizate la USMF „Nicolae Testemițanu" la nivel național și internațional prin promovarea performanțelor obținute în domeniul cercetare și inovare.	**6.3 Subsite-ul Cercetare – evaluat și actualizat sistematic**			**exclus**	**Solicitare de excludere**
	6.5 Numărul bazelor de date internaționale în care este inclusă revista MJHS	3	cel puțin	6	Revista MJHS **inclusă în 6** baze de date (Index Copernicus, Cite Factor, Base, EuroPub, eLibrary, Google scholar). **Indexată în 3** baze de date internaționale (Index Copernicus, Cite Factor, Base).
	6.6 Numărul articolelor cu FI>1.5 în reviste cu proces complet şi anonim de *peer review* cu susținerea financiară totală a publicării	3	cel puțin	3	
	6.7 Numărul articolelor în acces deschis, publicate cu susținere financiară parțială	3	cel puțin	9	
	6.8 Numărul de articole publicate în reviste cotate ISI şi/sau WoS, SCOPUS (creștere cu cel puțin 2 articole anual de la fiecare subdiviziune științifico-didactică)	70	cel puțin	156	62 articole publicate în reviste ISI 94 articole - în SCOPUS
	6.9 Numărul articolelor în reviste cu factor de impact mai mare de 3	10	cel puțin	37	
	6.10 Numărul angajaților Universității în calitate de lector invitat (cu invitație oficială) susținuți financiar pentru participare la manifestări ştiinţifice internaționale în Europa şi America de Nord	…	transferat pentru 2029-2030	4	Colaboratori: -Țurcan Adela, Istanbul, Turcia; -Pădure Andrei, Galați, România; -Bețișor Alexandru, Timișoara, România; -Iliadi-Tulbure Corina, Cernăuți, Ucraina

	6.11 Numărul angajaților și deplasărilor cercetătorilor la universități de prestigiu din străinătate pentru activități de cercetare	1	cel puțin	4	Paraschi Angela, Germania, Hanovra; -Behta Emilia, Slovenia, Ljubljana; -Ababii Victoria, Universitatea Santiago de Compostela, Spania; -Mariței Tatiana, Riga, Letonia
	6.12 Numărul de proiecte câștigate de către cercetătorii Universității	5	cel puțin	5	5 proiecte câștigătoare. - 1 proiect BRD Diaspora Engagement HUB - 1 proiect TBFVnet project, FlaviViruses - 1 proiect ICGEB, Collaborative Research Programme (CRP) - 1 proiect, Fundația Merieux, Franța - 1 ForceMed, Banca mondială
7. Sporirea responsabilității cercetătorilor pentru calitatea rezultatelor științifice obținute. Promovarea excelenței în cercetare, integrității academice și eticii în cercetare	**7.1** Statutul Centrului antiplagiat – elaborat și aprobat	Statut	Statutul elaborat	**exclus**	**Solicitare de excludere:** Centrul antiplagiat ca structură este parte componentă a USMF, ceea ce exclude necesitatea elaborării statutului, dar necesită elaborarea Regulamentului de funcționare a Centrului antiplagiat (Regulamentul de organizare și desfășurare a activității Centrului Antiplagiat, aprobat prin Decizia Consiliului Științific nr. 8/3 din 16.09.2022, Proces-verbal al ședinței Senatului nr. 8/11 din 27.09.2022
	7.2 Regulamentul Centrului antiplagiat – elaborat și aprobat	Regula-ment	Regulament elaborat și aprobat	realizat	Regulament aprobat, Decizia Consiliului Științific nr. 8/3 din 16.09.2022, Proces-verbal al ședinței Senatului nr. 8/11 din 27.09.2022
	7.3 Regulile de prestare și costurile serviciilor de verificare antiplagiat pentru utilizatorii interni și externi – elaborate și aprobate	Reguli	Regulile elaborate și aprobate	parțial realizat	Au fost evaluate preliminar costurile de evaluare a similitudinilor

8. Protecția proprietății intelectuale	**8.3** Numărul de instruiri/ perfecționări cu privire la proprietatea intelectuală	1	cel puțin	4	1. Conferința Internațională Jean Monnet cu genericul „Protecția proprietății intelectuale în era digitală”, 31 martie 2022, on-line, Chișinău. 2. Prelegere în domeniul „Proprietății intelectuale” în cadrul cursului Etica cercetării. 12.04.2022-13.04.2022, AGEPI. 3. „Lecturi AGEPI”, ediția a XXIII-a, cu genericul „Tendințe și provocări în dezvoltarea sistemului național de proprietate intelectuală – 30 de ani de la constituire”, 19-20 aprilie 2022. 4. Conferința Internațională „Proprietetea intelectuală în contextual noii realități: evoluții, provocări și perspective” dedicate aniversării a 30 de ani de la fondarea AGEPI, 08.09.2022, Chișinău
	8.4 Numărul de participanți la perfecționări cu tematică ce ține de proprietatea intelectuală	1	cel puțin	15	15 participanți, inclusiv 12 persoane științifico-didactice /științifice și 3 persoane din cadrul personalului administrativ și de suport.
	8.5 Numărul obiectelor de proprietate intelectuală ale angajaților înregistrate în bazele de date naționale/ internaționale	280	cel puțin	573	Portofoliu de brevete al USMF „N. Testemițanu” conține total înregistrate 573, inclusiv 312 brevete (BI) și 256 brevete de invenție de scurtă durată (BISD), 5 modele de utilitate. Dintre ele sunt valabile 97 (BI - 8; BISD - 89)
	8.7 Numărul angajaților Universității care au beneficiat de asistență metodică în explorarea bazelor de date OPI, literaturii de brevetare şi alte surse disponibile	100	cel puțin	102	persoane au primit asistență metodică privind elaborarea și formatarea corectă OPI (DA - 23; BI - 20; Cereri de Inovații - 59)

8.8 Numărul de obiecte de proprietate intelectuală create în cadrul Universității în baza rezultatelor ştiinţifice obţinute	100	cel puțin, inclusiv creații intelectuale	101	101 OPI: -10 cereri de brevet depuse din 6 proiecte de cercetare -3 cereri de certificare a DA din 6 proiecte de cerectare -14 cereri de inovație din 8 proiecte de cercetare -74 de cereri de inovație provenite din proiecte de cerectare-doctorat, dintre care 58 cereri din teze de doctor și 16 din tezele de dr. habilitat.
8.10 Numărul cererilor de eliberare a titlurilor de protecţie pentru obiectele de proprietate intelectuală create în Universitate cu respectarea evidenței termenilor de procedură	100	cel puțin, inclusiv creații intelectuale	148	148 OPI - 56 cereri de eliberare a titlurilor de protecție pentru obiectele de proprietate intelectuală (OPI): dintre care 23 Cereri de brevet și 33 cereri de certificare a dreptului de autor (DA) (inclusiv 22 certificate cu DA primite, 11 - în proces de expertiză la AGEPI) - 92 certificate de inovator

8.11 Numărul cererilor de înregistrare a obiectelor de proprietate intelectuală depuse şi a titlurilor de protecție obținute de către Universitate –menținute în registre cu evidența valabilității acestora	65	cel puțin	126 depuse / 139 obținute	126 OPI depuse/139 OPI obținute: -depuse/obținute: 23 cereri de brevet de invenție/ 23 brevete obținute -depuse/obținute: 33 cereri de certificare a DA, dintre care 22 sunt primite certificate cu DA, iar 11 cereri - în proces de expertiză la AGEPI -depuse/obținute: 92 cereri de inovație/92 certificate de inovator cu acte de implementare (Registrele Secției MPI, Departamentul Cercetare);
8.12 Numărul OPI provenite din tezele de doctor în științe și tezele de doctor habilitat în științe (cereri de inovare, drept de autor, invenții etc.), implementate în practica medicală sau în procesul didactic și confirmate prin act de implementare	50	cel puțin	74	74 de cereri de inovație provenite din teze, dintre care 58 cereri din teze de doctor și 16 din tezele de dr. habilitat. Toate sunt implementate în procesul stiințifico-didactic/ științifico-practic și confirmate prin acte de implementare;
8.14 Numărul de produse care atestă relevanța economică și socială a rezultatelor cercetărilor științifice realizate în cadrul Universității (teze de doctor, de doctor habilitat, proiecte de cercetare)	…	Trtansferat pentru 2026-2030	92	În total sunt înregistrate 92 de cereri de inovații, implementate în procesul stiințifico-didactic și/sau științifico-practic confirmate prin acte de implementare: 58 din teze de dr. șt., 16 din teze de dr. hab., 18 din proiecte de cercetare 16 brevete de invenții au fost implementate în procesul științifico-practic, confirmate prin acte de implementare, 8 - din proiecte de cercetare, 3 din tezele de dr. șt.

	8.15 Numărul medicilor-rezidenți și a studenților din anii IV-VI implicați în cercetări inovative care se pot finaliza cu depunerea cererilor de inovație/ invenție și obținerea certificatului de inovator sau brevetului de invenție	1	cel puțin	2	2 studenți (Valic Eugen, an. 5, Facultatea Medicină nr.1 și an. 1 (Daniel Cristea, an. 1, Facultatea Medicină nr. 1
Domeniul III	**Activitatea clinică**				
Obiectivul general: Dezvoltarea unui parteneriat eficient cu instituțiile medico-sanitare publice în care sunt amplasate bazele clinice universitare, unde se desfășoară activitatea clinică.					
2. Dezvoltarea Modulului Clinic în SIMU și aplicarea în cadrul departamentelor și catedrelor clinice.	**2.1** Numărul de cadre științifico-didactice ce aplică modulul în activitate	320		328	
	2.2 Numărul de propuneri înaintate pentru dezvoltarea modulului	2		4	
3. Reactualizarea contractelor de colaborare între Universitate și spitale, astfel, încât acestea să cuprindă toate aspectele legate de activitatea studenților, a cadrelor didactice titulare și asociate (prin cumul), a medicilor-rezidenți, medicilor secundari clinici, a doctoranzilor.	**3.1** Numărul de contracte de colaborare noi	10		10	
4. Colaborarea cu conducerea spitalelor în vederea dezvoltării bazelor clinice cu scopul minimalizării discrepanțelor dintre numărul de cadre	**4.1** Coraportul dintre cadre didactice/ personal medical din secție	50%		48%	
	4.2 Numărul de baze clinice noi identificate	1		1	
5. Organizarea acordării asistenței medicale primare și spitalicești înalt calificate și	**5.1** Numărul de consultații acordate	100000		122758	

spitalicești înalt calificate și consultative în cadrul secțiilor curative ale instituțiilor medico-sanitare publice republicane și municipale.	**5.2** Numărul de personal implicat în acordarea asistenței medicale	560		Nr de investigații efectuate și consultate de înaltă performanță 5919	p 5.2 parcă exclude p 6.1, de reformulat în număr de intervenții de înaltă performantă
6. Facilitarea participării angajaților clinicilor universitare în comun cu studenții, medicii- rezidenți, medicii- secundari clinici și cursanții în procesul curativ.	**6.1** Numărul de angajați/cadre didactice implicați în procesul curativ	360		505	
	6.2 Numărul de studenți, inclusiv internaționali/ medici-rezidenți/ cursanți implicați în procesul curativ	2715/ 670/ 1130/ 50		3019/890/1224 /10	Cursanții trebuie de exclus din considerente că ei nu participă la lucrul curativ, însă pot fi incluși secundarii clinici
7. Dezvoltarea colaborării cu instituțiile medico-sanitare publice privind participarea personalului din cadrul acestor instituții în realizarea proceselor de instruire și asistență medicală de înaltă	**7.1** Numărul de cadre didactice instruite în asistență medicală înalt calificată	30		31	
8. Participarea activă în formarea și implementarea standardelor medicale și protocoalelor clinice naționale și instituționale de tratament în condițiile asigurărilor medicale.	**8.1** Numărul de persoane/cadre științifico-didactice implicate în elaborarea protocoalelor clinice naționale/instituționale	100		131	
	8.2 Numărul de protocoale clinice naționale/instituționale/ standardizate/ ghiduri elaborate. PCN/ 24St/ 1	20/ 25/ 5		20/10/5	

9. Participarea cadrelor didactice și științifico-didactice în realizarea programelor naționale (profilaxia și controlul diabetului zaharat, maladiile cardiovasculare, tuberculoza, controlul tutunului)	**9.1** Numărul de cadre didactice participante la realizarea programelor naționale	2		7	1.Programul naţional de control al cancerului pentru anii 2016-2025 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=96628&lang=ro 2. Programul național de răspuns la tuberculoză pentru anii 2022-2025 3. Programul național de sănătatea și drepturile sexual reproductive 2023-2027 4. Programul național de sănătate mintală pentru anii 2022-2026 5. Programul naţional de securitate transfuzională şi autoasigurare a ţării cu produse sanguine pentru anii 2022-2026 6. Programul national pentru protecția copilului pe anii 2022-2026 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia 7. Programul Naţional pentru implementarea Protocolului privind Apa şi Sănătatea în Republica Moldova pentru anii 2016-2025
	9.2 Numărul activităților incluse în programe naționale.	3		8	
10. Deținerea statutului de membru în consiliile de administrare ale instituțiilor medico-sanitare publice de către cadrele didactice.	**10.1** Numărul de angajați ai Universității – în consiliile de administrare ale IMSP	1		1	Clinica Universitară de asistență medicală primară
11. Participarea la intervențiile chirurgicale și investigațiile clinice, conferințele morfopatologice, vizitele și consiliile medicale.	**11.1** Numărul de conferințe/ intervenții chirurgicale	20/ 14000		19066/51327/15270	51327 radiologie efectuate, consultate, înaltă performanță și la distanță

Domeniul IV	Internaționalizarea				
Obiectivul general: Fortificarea cooperării internaționale în domeniile activității didactice, cercetării științifice, mobilității academice, recrutării cetățenilor străini la studii și creării parteneriatelor cu universitățile și instituțiile de profil din străinătate, inclusiv din diasporă ce colaborează cu cadre didactice din Universitate, precum și Alumni care își desfășoară activitatea peste hotare.					
1. Sporirea disponibilității și a calității serviciilor prietenoase studenților, cadrelor didactice și administrative bazate pe informare, ghidare și suport în contextul internaționalizării Universității	**1.1** Numărul subdiviziunilor universitare prietenoase beneficiarilor Universității (catedrele care diseminează informația/ anunțurile privind mobilitatea academică).	20		30	activități realizate în comun, depuneri de proiecte, profesorii sunt beneficiari de mobilități
	1.2 Numărul de activități informative realizate on-line și off-line (postări oportunități de aplicare la proiecte, mobilități proceduri, consiliere/ ghidare în parteneriat cu Erasmus Student Network Chișinău etc.)	10		60	consiliere de cadre și studenți, https://dreie.usmf.md/ro/burse-stagii-granturi/burse, https://www.facebook.com/profile.php?id=100057602343254
	1.3 Numărul beneficiarilor solicitanți de certificarea studiilor (conform procedurii echivalării studiilor peste hotare)	70		179	
2. Sporirea eficacității acordurilor bilaterale precum și a programelor internaționale de mobilitate academică, în special pentru cei cu oportunități reduse.	**2.1** Numărul de acorduri agreate cu partenerii externi, procedura privind mobilitatea academică.	7		20	Universitatea d'Annunzio Chieti Pescara, Universitatea de Studii din Trieste (Italia), Universitatea de Medicină din Bialystok (Polonia), Universitatea de Medicină și Farmacie „Victor Babeș" din Timișoara (România), Universitatea din Norvegia de Sud Est, Centrul Leton de Cercetare și Studii biomedicale din Riga, etc
	2.2 Numărul de apeluri/ oportunități privind mobilitățile identificate/ și publicate	8		15	https://dreie.usmf.md/ro/burse-stagii-granturi/burse
	2.3 Numărul studenților/ medicilor-rezidenților/ masteranzilor/ doctoranzilor - participanți în cadrul proiectelor de mobilitate academică	12		30	dovada: certificate de participare
	2.4 Numărul cadrelor profesoral-didactice și administrative - participanți în cadrul proiectelor de mobilitate academică	6		17	dovada: certificate de participare

	2.5 Numărul beneficiarilor internaționali - participanți în cadrul proiectelor de mobilitate academică (*incoming*)	12		6	2 profesori în Erasmus+ și 4 studenți norvegieni în cadrul acordului de cooperare
	2.6 Numărul de dosare depuse la concursurile de selecție a beneficiarilor de mobilități	17		50	
	2.7 Numărul de proiecte identificate și aplicate	5		11	
	2.8 Numărul activităţilor organizate de Universitate cu participarea invitaţilor de peste hotare	20		30	https://usmf.md/ro/noutati
3. Facilitarea înmatriculării studenților internaționali	**3.1** Numărul de cereri depuse pentru înmatriculare de către cetățenii străini, total, pe facultăți	380	Medicina-300; Stomatologie-50; Farmacie-10; Optometrie-10; AMG-10	637	Medicină 1 - 22 Medicină 2 - 387 Stomatologie - 55 CIP - 10 Transfer - 163
	3.2 Numărul abiturienților internaționali acceptați pentru concurs, total, pe facultăți și pe semestre	320	Medicina-250; Stomatologie-40; Farmacie-10; Optometrie-10; AMG-10	637	Medicină 1 - 22 Medicină 2 - 387 Stomatologie - 55 CIP - 10 Transfer - 163
	3.3 Numărul de studenți înmatriculați, total, pe facultăți, și pe semestre	320	**Semestrul de toamnă:** Medicina 1 - 10; Medicina 2 - 90; Stomatologie - 40; Farmacie - 10; Optometrie - 10; AMG - 10. **Semestrul de primăvară:** Medicina 2 - 150.	553	**Semestrul de toamnă:** Medicina 1 - 13; Medicina 2 - 231 + 56 transfer; Stomatologie - 45 + 64 transfer; Farmacie - 0 + 9 transfer; Optometrie - 0; AMG - 0. **Semestrul de primăvară:** Medicina 2 - 135
	3.4 Cota-parte a studenților internaționali din numărul total de studenți, pe facultăți	Medicina 1 - 3% Medicina 2 - 100% Stomatologie - 20% Farmacie - 1% Optometrie - 5% AMG - 5%		parțial	Medicina 1 - 2% Medicina 2 - 100% Stomatologie - 24.4% Farmacie - 3% Optometrie - 0% AMG - 0%

4. Asigurarea capacităților de instruire în limba engleza și franceză.	**4.1** Numărul programelor de studii cu instruire în limba engleză/ franceză.	4/1		4/1	
	4.2 Numărul cadrelor didactice abilitate cu dreptul de predare în limba engleză și franceză	430/70		4/1	
	4.3 Numărul subdiviziunilor didactice antrenate în instruirea studenților internaționali	83		83	
	4.4 Numărul studenților internaționali care efectuează practica de vara în țara de origine	600		660	
	4.5 Numărul contractelor de colaborare cu spitalele din țara de origine a studenților internaționali	3		0	
5. Extinderea geografică și promovarea ofertei educaționale în limbile engleză și franceză.	**5.1** Numărul țărilor de origine a studenților internaționali	40		45	
	5.2 Numărul evenimentelor de promovare a ofertei educaționale internaționale (târguri educaționale, workshopuri, mese rotunde, conferințe etc.)	10		10	Târguri educaționale: Serbia -1; Tunisia - 1. Conferințe online: India - 8
	5.3 Numărul agenților și companiilor de recrutare a studenților internaționali cu care Universitatea are stabilite relații contractuale	12		16	13 contracte active
Domeniul V	**Studenții și responsabilitatea socială**				
Obiectivul general: Asigurarea comunicării permanente cu studenţii, medicii-rezidenți și organizaţiile acestora la nivel de Universitate, programe europene, precum şi încurajarea opiniilor studenților şi sprijinirea participării acestora la dialogul naţional şi european prin intermediul Asociației Studenților și Rezidenților în Medicină.					
1. Participarea tineretului studios în procesul de luare a deciziilor în cadrul organelor colegiale ale Universității**.**	**1.1** Numărul studenților incluși în organele colegiale ale Universității de min 25%	25%		25%	
2. Crearea parteneriatelor strategice cu organizațiile studențești naționale, europene si internationale cu	**2.1** Numărul de contracte de parteneriat, nationale/ europene/ internaționale, semnate	10		10	

scopul schimbului de experiență organizațională și valorificarea programelor de mobilitate academică, profesională si de cercetare	**2.2** Numărul de schimburi de experiență/ mobilități academice/ mobilități profesionale/ mobilittăi de cercetare realizate	10		10	
3. Organizarea intruirilor în domeniul medical sub formă de workshopuri, simulări, webinare, traininguri, olimpiade care va oferi posibilitatea de a aplica	**3.1** Numărul de instruiri (workshopuri, simulări, webinare etc) realizate	10		18	
4. Motivarea absolvenţilor cu cele mai bune rezultate academice să devină cadre didactice.	**4.1** Numărul de absolvenți care au fost promovați în activitatea didactică			12	
5. Organizarea Congresului Internațional *MedEspera* pentru Studenți și Tinerii Medici	**5.1** Congresul - organizat	Congres		realizat	Organizat 2022, Congresul se organizeaza o data la 2 ani.
	5.2 Numărul participanților la congres din mai multe țări (studenți, tineri medici)	100		350	
6. Modernizarea infrastructurii Campusului studențesc universitar „SMART CAMPUS”	**6.1** Numărul de cămine reconstruite și reparate	1/10	1) Inițierea lucrărilor de reconstrucție a căminului nr.1; 2) Reparația curentă a căminelor campusului studențesc (10 cămine)	1/10	

	6.2 Sistemul electronic de cazare pentru rezidenți și studenți internaționali	Modulul rezidențiat	Sistemul electronic de cazare pentru studenții internaționali este funcțional în toatlitate, urmează a fi finalizat modulul Activitate clinică și Rezidențiat în cadrul SIMU pentru a face posbilă conexiunea dintre Modulul studenți și Modulul rezidențiat	parțial realizat	Internationali implimentat in SIMU, Rezident google forms din lipsa platformei SIMU pentru rezidenti
	6.3 Implementarea proiectului „Centrul unic de monitorizare și pază”	Activități planificate	Inițierea activităților de unificare a dispozitivelor de monitorizare video prin echiparea a minim 4 cămine cu camere video cu aceleasi caracteristice tehnice, pentru a fi efectuată ulterior conexiunea la centru unic de monitorizare și pază.	Initierea procesului realizată	
	6.4 Dezvoltarea și implementarea sistemelor de eficiență energetică	Activități planificate	1) Eficientizarea sistemelor de iluminat a spațiilor de uz comun prin instalarea senzorilor de conectare a luminii; 2) Precăutarea posibilităților de instalarea a panourilor fotovoltaice;	Activitățile planificate au fost realizate	

	6.5 Numărul de locuri de parcare construite/ amenajate pentru studenți	6	Amenajarea spațiului din fața căminelor 12,13 cu organizarea a minim 6 locuri de parcare pentru studenți	6	
7. Implementarea cardului unic electronic de acces pentru toată comunitatea universitară	**7.1** Numărul de beneficiari (studenți/ medici-rezidenți/ doctoranzi/ cadre didactice/ administrative) de card unic electronic pentru acces în blocurile universitare, bibliotecă, achitări pentru transport public, alimentație în cantinele universitare, abonament complexuri sportive, etc.	500		500	
8. Aplicarea programelor sociale de facilitări la cazare, alimentație, transport și săli de sport pentru persoanele cu statut de orfan sau fără ocrotire părintească.	**8.1** Numărul de persoane cu statut orfan		Acest nr se stabileste la inceput de an cu includerea studentilor admisi la anul 1 de studiu - **în 2021 a fost 48**	26	
	8.2 Numărul de beneficiari de reduceri la cazare, alimentație, transport	100%	din minimum de cereri	100%	
9. Promovarea și desfășurarea activităților de voluntariat în rândurile studenţilor și medicilor-rezidenți	**9.1** Numărul activităților de voluntariat	10		20	
	9.2 Numărul de studenți și medici -rezidenți implicați în voluntariat	500		600	
10. Asigurarea protecției muncii și crearea locurilor sigure de muncă în corespundere cu legislația în vigoare.	**10.1** Contractul colectiv de muncă pentru anii 2022-2025 – negociat și aprobat	mai 2022		realizat	decembrie 2022
	10.2 Numărul de subdiviziuni/ locuri de muncă evaluate	52		112	
	10.3 Numărul de persoane instruite în vederea evitării accidentelor de muncă	120		65	
	10.4 Numărul de angajați cu starea materială precară -beneficiari de **(**surse) ajutoare financiare	450		366	
	10.5 Valoarea suportului financiar acordat angajaților Universității în legătură cu starea materială precară, precum și în alte situații	750000 lei		745992 lei	

Domeniul VI	**Resursele umane**				
Obiectivul general: Menținerea și dezvoltarea personalului universitar, capabil să asigure realizarea sarcinilor și obiectivelor instituționale în baza unui management durabil de motivare a performanței profesionale, orientat spre calitatea serviciilor.					
1. Dezvoltarea continuă a resurselor umane, atragerea și menținerea personalului care a atins performanțe	**1.1** Statele de personal aprobate anual	Ordin		realizat	Aprobate (ordinul nr. 01-RU din 03.01.2022
	1.2 Numărul fișelor de post actualizate anual	100		150	fișe pefectate și actualizate
	1.3 Numărul de persoane recrutate din rândul absolvenților studiilor de rezidențiat și doctorat	20		28	persoane recrutate din rândul absolvenților studiilor de rezidențiat și doctorat
	1.4 Numărul de angajați consiliați pentru facilitarea integrării și diminuării stresului la locul de muncă	50		80	angajați consiliați pentru facilitarea integrării și diminuării stresului la locul de muncă
2. Sporirea atractivității domeniului de cercetare și atragerea tinerilor în activitățile de cercetare științifică.	**2.1** Mecanisme de atragere a tinerilor în procesul de cercetare științifică implementate	2	Cu posibilitatea transferării pentru 2023	1	Implementarea concursului „Impactul activității de cercetare”
	2.2 Soluții de motivare financiară și nonfinanciară a tinerilor savanți, implementate anual	1	Cu posibilitatea transferării pentru 2023	1	Implementarea concursului „Impactul activității de cercetare”
	2.3 Numărul tinerilor cercetători antrenați anual în activitate didactică	30		45	tinerilor cercetători antrenați în activitatea didactică
3. Diversificarea modalităţilor de stimulare financiară a performanţei profesionale, sporirea responsabilității și aderenței instituționale.	**3.1** Principii de apreciere a performanţelor profesionale și utilizarea lor în procesul de promovare a cadrelor didactice –implementate	Aplicare	Aplicarea princippilor aprobate în 2021	realizat	Organizarea a trei sesiuni a concursului pentru ocuparea funcțiilor didactice și științifico-didactice (Ordinele nr. 115-RU din 31.01.2022, nr. 473-RU din 28.04.2022, nr. 1435-RU din 30.09.2022)
	3.2 Mecanisme de stimulare, motivare financiară a personalului universitar –implementate anual	1		1	Implementarea concursului „Profesorului anului” Deciziile Senatului nr. 4/5 din 21.04.2022 și nr. 10/4 din 19.10.2022; Ordinele nr. 77-A din 22.04.2022 și nr. 1544-RU din 21.10.2022
	3.3 Numărul persoanelor care au participat la forumuri științifice peste hotare	100		175	persoane care au participat la forumuri științifice peste hotare

	3.4 Evaluarea anuală a competențelor profesionale a personalului universitar	100%		100%	Personalul universitar a fost evaluat semestrial 100% (Conform Ordinului nr. 213-A din 16.09.2022)
	3.5 Evaluarea anuală a satisfacției personalului universitar	90%		100%	Activitatea realizată în cadrul subdiviziunilor universitare
4. Diversificarea modalităţilor de stimulare nonfinanciară a performanţei și creșterea satisfacției profesionale.	**4.1** Numărul persoanelor promovate în funcție, creșterea în carieră a personalului universitar	50		81	persoane promovate în funcții științifico-didactice, administrative ș.a.
	4.2 Cota personalului universitar implicat în procesul administrativ și decizional	cca 10%		cca 12%	din personalul universitar implicat în procesul administrativ și decizional (Senat, consilii, comisii ș.a.)
	4.3 Numărul angajaților de vârstă tânără din organele administrative	50		65	angajați de vârstă tânără în organele administrative (Senat, consilii, subdiviziuni administrative, comisii ș.a.)
	4.4 Traiectoriile de carieră elaborate, adaptate fiecărei categorii de personal	1		nrealizat	
	4.5 Numărul persoanelor înaintate la distincții	5		7	
	4.6 Numărul persoanelor care au fost menționate/apreciate cu premii, diplome	50		64	persoane au fost menționate pe parcursul anului în contextul diferitor evenimente
5. Perfecționarea profesională continuă, ridicarea nivelului de calificare și competitivitate a personalului universitar, crearea unui mediu academic sigur și tolerant, promovarea managementului şi leadershipului educațional modern.	**5.1** Numărul persoanelor instruite în domeniul metodico-didactic în universitățile similare peste hotare	50	În funcție de circumstanțele epidimiologice	nrealizat	Instruirea personalului în universitățile din România va fi reluată în anul 2023
	5.2 Numărul persoanelor instruite privind implementarea tehnologiilor informaționale în procesul educațional (învățare-predare-evaluare)	50		64	persoane noi angajate (titular, cumul, plata cu opra) au fost instruite în cadrul subdiviziunilor universitare didactice privind utilizarea tehnologiilor informaționale în procesul educațional

	5.3 Numărul persoanelor instruite în domeniul managementului institutional și al resurselor umane, promovarea politicilor de sănătate prin conlucrarea cu Școala de Management și Sănătate Publică	5		7	persoane instruite în domeniul managementului institutional și al resurselor umane, promovarea politicilor de sănătate prin conlucrarea cu Școala de Management și Sănătate Publică
	5.4 Numărul persoanelor care au beneficiat de instruire profesională	100		125	persoane au beneficiat de instruire profesională continuă
6. Dezvoltarea unui spațiu universitar multilingv (engleză, franceză, germană).	**6.1** Numărul persoanelor instruite la cursuri de limba engleză/ germană/ franceză	30	În funcție de circumstanțele epidimiologice	nrealizat	Activitatea va fi relaută începând cu anul 2023
	6.2 Numărul persoanelor certificate conform Cadrului european comun de referință pentru limbi străine (CECRL)	20		11	În procesul de evaluare au participat 21 de persoane, fiind certificate 11 persoane
7. Consolidarea sistemului de instruire a personalului universitar în domeniul psihopedagogiei.	**7.1** Numărul persoanelor instruite în domeniul psihopedagogiei	40		45	persoane au fost instruite în domeniul Psihopedagogiei
	7.2 Numărul persoanelor certificate în domeniul psihopedagogiei	20		19	persoane au fost certificate în domeniul Psihopedagogiei (ordin nr. 384-SP din 26.10.2022) (din considerente întemeiate 2 persoane au întrerupt procesul de instruire)
Domeniul VII	**Managementul resurselor financiare**				
Obiectivul general: Asigurarea unui echilibru financiar care să permită acoperirea costurilor pentru bună funcționare a Universității și investiții pentru dezvoltarea și modernizarea USMF „Nicolae Testemițanu”.					
1. Asigurarea unui sistem de management economico-financiar eficient, transparent, de tip antreprenorial, care să permită evaluarea periodică a fiecărei structuri prin prisma eficienței de activitate.	**1.1.** Profitabilitate – costul mediu de studii, acoperit din bugetul de stat, lei	53897		54832	
	1.2. Profitabilitate – costul mediu de studii, acoperit din taxe, lei	75889	la nivel planului a. 2021	60222	
	1.3. Profitabilitate – cuantumul taxelor de studii (min-max), lei	19300	11 700 $ (210600lei)	19300	19300 lei-12 300 $ (230 780 lei)

eficienței de activitate.	**1.4.** Cota pe piață – extinderea spre noi piețe de studenți (numărul de studenți din țări noi, admiși la studii)	150	Țări identificate: Maroco, Alger, Azerbaidjan, Tunis, Emiratele Arabe Unite, SUA. Rămân în continuarea țările identificate în anul precedent, dar cu creșterea numărului de studenți atrași la studii din fiecare țară în parte. Cel puțin 10 studenți din fiecare. Atragerea numărului de studenți din SUA pentru admiterea la studii la Facultatea de Medicină. Contract semnat cu compania de rectutare pentru 100 candidați anual.	3	**Realizare incompletă din cauza războiului**. Rămân în continuare țările identificate în anul precedent, cu extinderea geografică către Republica Dominicană, Tunis, Suedia, Camerun, Kazachstan, dar cu creșterea numărului de studenți atrași la studii din fiecare țară în parte. Cel puțin 10 studenți din fiecare. Atragerea numărului de studenți din SUA pentru admiterea la studii la Facultatea de Medicină, Asistență medicală generală și Optometrie. Contract semnat cu compania de rectutare pentru 100 candidați anual.
	1.5. Productivitate – un management educațional eficient (raportul dintre numărul cadrelor didactice și numărul studenților)	1/8	Numărul mediu cadre didactice angajate- 682; Numărul mediu de studenților -5570.	1/9	Numărul mediu cadre didactice angajate- 596; Numărul mediu de studenților -5548.
3. Participarea activă a șefilor subdiviziunilor şi membrilor comunităţii universitare în planificare, generarea resurselor şi utilizarea lor raţională. Promovarea culturii antreprenoriale în mediul instituţional	**3.1.** Resurse financiare – volumul serviciilor/ lucrărilor executate contra plată și veniturilor din taxele de studii și alte taxe	350024		368990,6	
	3.2. Cota fondurilor proprii, provenite din prestarea serviciilor contra plată în bugetul consolidat al Universităţii	60%		60%	
	3.3. Resurse financiare atrase – capacitatea de a atrage prin parteneriate strategice investitori instituționali (numărul de proiecte/ granturi obținute)	5	cel puțin	7	

	3.4. Efectul măsurilor de optimizare a cheltuielilor (fondurile economisite)	-1000	fondurile economisite de la serviciile informaționale, telecomunicații, locațiune, curățenie), mii lei	-831,8	
4. Prevederea alocaţiilor financiare până la 10% din bugetul consolidat al Universităţii pentru domeniul cercetării ştiinţifice şi menţinerea permanentă a proporţiei menţionate	**4.1.** Ponderea bugetului consolidat al Universităţii direcţionat spre cercetările ştiinţifice	7%	Bugetul proiectelor de cercetări științifice, de postdoctorat, servicii de cercetare -24637,5; Întreținerea personalului administrativ si auxiliar, cheltuieli de menținere a infrastructurii, cofinanțarea- 17527,4	6,4%	Bugetul proiectelor de cercetări științifice, de postdoctorat, servicii de cercetare -24170,7; Întreținerea personalului administrativ si auxiliar, cheltuieli de menținere a infrastructurii, cofinanțarea- 5509,1
5. Optimizarea cheltuielilor în baza indicatorilor cost-eficienţă.	**5.2** Numărul de subdiviziuni evaluate în baza indicatorilor cost-eficiență	5	cel puțin	5	CFU; CSU; CAU; CURM; Vivariu
	5.3 Rata de optimizare anuală a cheltuielilor	5%		5%	**Anexa nr.1** CFU - diminuarea totală a pierderilor anuale din activitatea de producere; CSU - schimbarea conducerii centrului și diminuarea aproape integrală a deficitului financiar; CAU - identificarea unui potențial locatar care ar asigura externalizarea serviciilor de alimentație publică;
6. Asigurarea şi gestionarea eficientă a resurselor materiale şi crearea unor	**6.1** Perfecționarea infrastructurii Universităţii prin evaluarea bazei tehnico-materiale a subdiviziunilor universitare (raportul anual de	5		5	

condiţii adecvate de activitate.	**6.2** Reutilarea infrastructurii Universităţii prin estimarea necesităţilor de dispozitive, utilaj, mobilier	40180,3	Mii, le: Mijloace fixe (utilaj, tehnica de calcul, fondul de biblioteca, electrocasnice, sisteme video, etc)-15930,4; Mobilier și alt inventar-3180; Reactive, consumabile-13374,3; Consumabile TIC, echipament rețea-2523,6; Bunuri de uz gospodăresc-	34920,5	
	6.3 Dotarea bazei tehnico-materiale cu echipament didactic, informațional, aparataj şi utilaj ştiinţific, cu raportarea anuală	13182,4		15387,3	
	6.4 Ponderea cheltuielilor pentru dotarea bazei tehnico-materiale în bugetul Universităţii	7%		3%	
7. Renovarea infrastructurii Universităţii prin reparația capitală și curentă a spațiilor și dezvoltarea continuă conform direcţiilor prioritare	**7.1** Numărul clădirilor, edificiilor, spaţiilor de studii cercetare şi cazare renovate/ reparate capital	10		9	Catedra de Oncologie a fost transferată pentru anul 2023
	7.2 Volumul resurselor financiare îndreptate în acest scop, mii lei	52660		21358,8	
Domeniul VIII	**Informatizarea**				
Obiectivul general: Dezvoltarea continuă a infrastructurii universitare TIC, orientată spre susținerea calității, performanței și excelenței în activitatea didactică și de cercetare.					
1. Dezvoltarea infrastructurii tehnologiei informației și comunicațiilor și îmbunătățirea accesului la serviciile Internet pentru toți beneficiarii.	**1.1** Numărul de subdiviziuni cu acces la Internet de bandă largă, la viteza de cel puțin 200 Mbps	75%	din număr total	75%	
	1.2 Numărul de subdiviziuni cu acces la rețea Wireless	15		4	4 subdiviziuni. Echipamentul necesar nu s-a produs în anul 2022, ceea ce a făcut imposibilă achiziționarea acestuia și extinderea rețeleie Wireless
	1.3 Numărul de rețele de comunicații modernizate și restructurate	15		15	
	1.4 Centrul de prelucrare a datelor modernizat	1		realizat	Achiziționat un aparat nou de aer condiționat

2. Implementarea, utilizarea și dezvoltarea serviciilor electronice accesibile și eficiente.	**2.1** Manualul – elaborat și aprobat	1		este schițat manualul	aprobare pentru 2023
	2.2 Numărul de angajați instruiți în domeniul securitate cibernetică	50		8 persoane autoinstruite	
	2.3 Ghidul privind cerințele minime de asigurare a securității cibernetice – elaborat și aprobat	1		parțial	elaborat proiectul ghidului, transferat pentru 2023
	2.4 Modulul „Rezidențiat" –elaborat și implementat	1	Elaborare și implementare	parțial	Se finalizează elaborarea în martie 2023
	2.5 Modulul „e-admitere rezidențiat" – elaborat și implementat	1	Integrarea cu modulul rezidențiat	realizat	Elaborat și implementat. Nu este integrat cu modulul rezidențiat, acesta fiind în proces de elaborare
	2.6 Modulul „Cercetare" – elaborat și implementat	1	Termeni de referință	parțial	Termenii de referință elaborați, în anul 2023 înaintare spre achiziție
	2.7 Modulul „Educație farmaceutică continuă" – aprobat și implementat	1	Termeni de referință	parțial	Termenii de referință elaborați, în anul 2023 înaintare spre achiziție
	2.8 Modulul „Comunicare și fluxuri de documente. Gestiunea sarcinilor" – elaborat și aprobat	1		parțial	aprobare pentru 2023
	2.9 Numărul de solicitări înregistrate / realizate privind dezvoltarea subsite-urilor subdiviziunilor universitare	100%	din numărul solicitat	100%	
	2.10 Numărul de subsite-uri noi create conform solicitărilor subdiviziunilor universitare	100%	din numărul solicitat	100%	
	2.11 Numărul de subsite-uri modificate conform solicitărilor subdiviziunilor universitare și schimbărilor din Structura organizatorică a Universității	100%	din numărul solicitat	100%	
3. Fortificarea capacităților de utilizare a beneficiilor, oportunităților și facilităților oferite de tehnologia informației și comunicațiilor.	**3.1** Manualul și procedurile –elaborate și aprobate	1	manualul elaborat și aprobat	Elaborarea proiectului manualului	aprobare pentru 2023
Domeniul IX	**Comunicarea, promovarea și vizibilitatea instituțională**				

Obiectivul general: Dezvoltarea imaginii USMF Nicolae Testemițanu la nivel național și internațional prin eficientizarea comunicării interne și externe, prin promovarea rezultatelor activității și a performanțelor înregistrate și sporirea vizibilității instituționale.					
2. Actualizarea Manualului de identitate vizuală (MIV) al Universității	**2.1** Manual revizuit și aprobat	Manual	Indicator transferat din a. 2021	90%	Manual revizuit - 90%.
	2.2 Numărul de exemplare MIV editate și distribuite	200		0	Replanificat pentru 2023.
	2.3 Numărul de angajați și beneficiari instruiți privind utilizarea elementelor de identitate vizuală	1700/5000	angajați / beneficiari	realizat	Foile cu antet ale Universității (actualizate în 2021) au fost transmise către toți șefii de subdiviziuni universitare prin mai multe mesaje pe e-mail, recomandându-le să le retragă din uz pe cele vechi. De asemenea, membrii comunității universitare și studenții au fost încurajați să promoveze elementele de identitate vizuală instituțională la diverse evenimente organizate, în special prin includerea logoului și denumirii Universității în materialele elaborate. Cu prilejul anumitor evenimente și sărbători, membrilor comunității universitare le-au fost expediate bannere instituționale (3 formate) pentru distribuire pe social media (Facebook, Instagram).
3. Promovarea brandului USMF „Nicolae Testemițanu”	**3.1** Numărul de șabloane (templates) elaborate și utilizate pentru promovare	5		12	cărți de vizită (3), prezentări PowerPoint, invitații, bristoluri, backgrounduri pentru desktop (2), bannere electronice Doctor Honoris Causa (2 - ecran și tribună), bannere electronice (evenimente - 2))
	3.2 Tipurile de materiale promoționale elaborate	2	**Informative:** pliante, semne de carte, broșuri, flyere, bannere, roll-up-uri, spoturi video; Produse **promoționale**: pixuri, agende, suvenire, tricouri, căni ș.a	2	**1. Materiale informative:** pliante și flyere (Ro, Ru, En, Fr), bannere și roll-up-uri, inclusiv de prezentare a ofertei educaționale (Ro, En, Fr), spoturi video (Ro, En), seturi de ilustrații cu infrastructura Universității; **2. Produse promoționale**: drapele, carnete, mape (Ro, En), pungi, pixuri, agende, ecusoane, suporturi pentru cărți de vizită, umbrele, eșarfe, rucsacuri cu șireturi, diverse suvenire, diplome, certificate ș.a.
	3.3 Numărul de materiale promoționale distribuite	2000		4973	În total au fost distribuite 4973 de materiale promoționale, conform Registrului de distribuire a materialelor promoționale + 1000 de ex. a ziarului „Medicus” Admitere-2022

	3.4 Numărul de materiale informative elaborate, adaptate pentru segmente de consumatori (pliante, broșuri, ghiduri ș.a.)	5		10	În total au fost elaborate 10 tipuri de materiale informative (8555 de exemplare): pliante (4 tipuri: Ro, En), flyere (8 tipuri: Ro, Ru, En, Fr), bannere (8), roll-up-uri (7: Ro, En, Fr), spoturi video (3 - Ro, En, scurt 1min (Ro)), carnete, mape (3 tipuri), pungi, seturi de ilustrate USMF, pașaport informativ USMF pentru suvenire personalizate instituțional (2 tipuri) ș.a.
	3.5 Numărul de acțiuni de promovare reciprocă în contextul acordurilor de cooperare	5		204	Au fost scrise și plasate pe site-ul Universității: 45 de evenimente (Ro), 55 - noutăți pe site (Ro) + 55 (En); 49 de articole - în ziarul „Medicus”.
4. Promovarea social media	**4.1** Elaborarea și implementarea Strategiei social media	Strategie		realizat	Elaborată și implementată
	4.2 Numărul de postări pe rețelele social media (Facebook, Instagram, YouTube, Twitter, LinkedIn)	4000		4544	Facebook – 1530 de postări (create 68 de evenimente, 20 de galerii foto), inclusiv 215 materiale video, 4787 de fotografii, distribuite 523 de linkuri; + 1205 story. Instagram - 363 de postări, dintre care 45 – materiale video, + create 1205 story. Pe canalul de Youtube au fost încărcate 65 de înregistrări video. Pe pagina de Twitter – 134 de postări, iar pe LinkedIn – 42.
	4.3 Numărul de articole științifice distribuite în rețelele de socializare (sau canale social media)	50		75	
5. Dezvoltarea apartenenței instituționale	**5.1** Numărul de traininguri pentru angajați și studenți privind apartenența instituțională	5		11	
	5.2 Numărul de sesiuni de instruire organizate pentru angajații noi	2		9	
6. Desfășurarea activităților de relații publice	**6.1** Numărul de contracte de colaborare încheiate cu mass-media	10		14	
	6.2 Activități desfășurate în parteneriat cu mass media (emisiuni radio, TV, interviuri etc.)	activități	la solicitare	135	
	6.3 Târguri/ expoziții specializate (naționale și internaționale) la care a participat Universitatea	Târguri/ expoziții	la invitație	14	
	6.4 Numărul de campanii de relații publice -organizate	7		23	

7. Analiza evoluției Universității în clasamente naționale și internaționale	**7.1** Evaluarea și raportarea poziției Universității în clasamentele naționale și internaționale	2		5	
	7.2 Numărul clasamentelor naționale și internaționale în care Universitatea este prezentă	3		5	
	7.3 Numărul de publicații/ postări privind evoluția/ poziția Universității în clasamente naționale/internaționale	4		36	Noutăți pe site: 8 (Ro), 8 (En) Articole în Medicus: 7 Postări pe social media: 28 (Facebook, Instagram, Twitter + distribuiri în story)
9. Sporirea calității documentelor emise	**9.1** Procedura Sistemului de Calitate PS 7.5 Informații documentate (revizuită și aprobată)	Procedură	Indicator transferat din a. 2021		transferat pentru 2023
10. Promovarea ofertei educaționale	**10.1**Numărul de materiale informative publicate	25		44	contra cost
	10.2 Numărul de materiale promoționale distribuite potențialilor candidați la studii	2000		2500	(1000 de ex. ziarul „Medicus” Admiterea-2022 + 1500 de flyere, pliante, semne de carte)
	10.3 Numărul de postări cu privire la admitere/ oferta educațională pe site-ul Universității și în rețelele de socializare – *Grupul Admitere*	300		685	21 - noutăți pe site (Ro) + 19 (En); 645 de postări /story pe social media, inclusiv în Grupul Admitere-2022 (Facebook)

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	2022	Comentarii
Domeniul I:	**Activitatea didactică educațională**		
Obiectivul general: Îmbunătățirea, modernizarea și creșterea calității procesului educațional la toate nivelurile de studii prin menținerea și dezvoltarea ofertei educaționale, reconfigurarea instruirii din perspectiva formării de competențe și sporirea atractivității și competitivității atât la nivel național, cât și în context european.			
Grupul de lucru: 1. Olga Cernețchi, prim-prorector, prorector pentru activitate didactică 2. Valeriu Revenco, prorector pentru activitate clinică și rezidențiat 3. Silvia Stratulat, șef departament, Departamentul Didactic și Management Academic 4. Stela Adaugi, șef deprtament, Departamentul Educație Medicală Continuă 5. Virginia Șalaru, șef-adjunct, Departamentul Didactic și Management Academic 6. Gheorghe Placintă, decan, Facultatea de Medicină nr.1 7. Mircea Bețiu, decan, Facultatea de Medicină nr.2 8. Oleg Solomon, decan, Facultatea de Stomatologie 9. Nicolae Ciobanu, decan, Facultatea de Farmacie 10. Livi Grib, decan, Facultatea de Rezidențiat 11. Vlad Badan, șef departament, Departamentul Tehnologia Informației și Comunicațiilor 12. Veaceslav Goncear, șef centru, Centrul de instruire preuniversitară 13. Andrei Romancenco, șef centru, Centru Universitar de Simulare în Instruirea Medicală 14. Igor Cemortan, șef departament, Departamentul Recrutare și Documentare a Cetățenilor Străini 15. Liubovi Karnaeva, director, Biblioteca Științifică Medicală			
1. Diversificarea, actualizarea și consolidarea ofertei educaționale pentru formarea competențelor profesionale și transversale, a abordărilor interdisciplinare corelate cu cerințele în domeniul educației medicale și farmaceutice și necesitățile sistemului de sănătate.	**1.1** Planul de învățământ la programul de studii superioare de licență, nivelul 6 CNC RM, 0915.1. Fiziokinetoterapie și reabilitare, în domeniul de formare profesională 0915 Terapie și reabilitare	1	
	1.2 Planul de învățământ la programul de studii de master de formare profesională, nivelul 7 CNC RM pentru absolvenții programului de studii 0914.4. Optometrie**,** domeniul de formare profesională 0914 Diagnostic medical și tehnologii de tratament	1	
	1.6 Rata abandonului per program și nivel de studii (licență, masterat, studii integrate, doctorat, rezidențiat, EMC, EFC)	10%	până la 10%
	1.7 Numărul studenților admiși per program de studii	100%	din comanda de stat
	1.8 Numărul de absolvenți per program de studii	95%	din numărul de studenți din anii absolvenți
	1.9 Rata promovabilității studenților per program de studii	90%	

	1.10 Rata de continuitate a studiilor sau angajare după absolvire per program de studii	70%	
	1.11 Nivelul de satisfacție al beneficiarilor (absolvenți, angajatori) privind oferta educațională (chestionar per program și niveluri de studii)	85%	
	1.12 Rapoartele de monitorizare și evaluare a programelor de studii de către CACEC	3	
	1.14 Rapoarte de autoevaluare per programe de studii (La fiecare 5 ani de la data obținerii certificatului de acreditare)	3	
	1.15 Numărul de studenți implicați în procesul de elaborare și actualizare a planurilor de învățământ per program de studii	5	
	1.16 Numărul de absolvenți implicați în procesul de elaborare și actualizare a planurilor de învățământ per program de studii	2	
	1.17 Numărul de angajatori implicați în procesul de elaborare și actualizare a planurilor de învățământ per program de studii	1	
	1.21 Numărul de curricula revizuite și aprobate per program (La fiecare 2 ani)	150	
	1.22 Numărul de discipline opționale și facultative noi elaborate și incluse în Planul de învățământ	1	
	1.24 Certificatul de autorizare a programului de studii superioare de licență 0915.1. Fiziokinetoterapie și reabilitare în domeniul de formare profesională: 0915 Terapie și reabilitare	1	
	1.29 Certificatul de acreditare a programului de studii de licență 0914.4. Optometrie	1	
	1.32 Certificatul de acreditare a programului de studii de licență 0910.1. Sănătate publică	1	
	1.38 Certificatul de acreditare națională a programului de master de profesionalizare ciclul II 0910 Sănătate publică	1	
2. Implementarea politicilor de îmbunătățire continuă a procesului de recrutare și admitere a candidaților la toate nivelurile de studii.	**2.1** Numărul de activități și întruniri organizate cu privire la orientarea profesională	1	
	2.2 Numărul de cereri/ candidați la programele de studii	100%	din comanda de stat
	2.3 Rata de ocupare a locurilor oferite	95%	
	2.4 Numărul de abiturienți din raioanele de Est și UTA Găgăuzia	20	
	2.5 Numărul medicilor-rezidenți înmatriculați	70%	din comada de stat

	2.6 Numărul medicilor-rezidenți înmatriculați în raport cu numărul absolvenților la programele de studii superioare integrate	50%	
	2.7 Numărul de masteranzi beneficiari ai programului de master de profesionalizare, ciclul II	10	
	2.8 Numărul medicilor și farmaciștilor înmatriculați suplimentar la cursurile de EMC și EFC în afara planului aprobat	5%	
	2.9 Modulul „Educație medicală continuă” în SIMU elaborat și implementat	1	
3. Promovarea și implementarea învățământului modern, centrat pe student/ medic-rezident/ cursant și dezvoltarea de competențe prin modernizarea, adaptarea și flexibilizarea procesului de predare-învățare-evaluare.	**3.1** Numărul disciplinelor care utilizează metode educaționale interactive per program de studii	50	
	3.2 Numărul programelor de EMC și EFC care utilizează metode educaționale interactive	60	
	3.3 Numărul de cadre didactice instruite în utilizarea metodelor interactive de predare	10	
	3.4 Numărul disciplinelor predate în procesul de învățare-evaluare în cadrul CUSIM	20	
	3.5 Numărul disciplinelor care aplică instrumentele TIC în procesul de predare-învățare-evaluare per program de studii	80%	
	3.6 Numărul disciplinelor care implementează rezultatele cercetărilor științifice, inovații și transferuri tehnologice în procesul educațional per program de studii	20	
	3.7 Portofoliul de abilități practice per programe de studii	1	
	3.8 Numărul de studenți participanți la cercuri științifice	500	
	3.9 Numărul de studenți implicați în proiecte de cercetare	250	
	3.10 Gradul de satisfacție al beneficiarilor cu referire la calitatea predării	85%	
	3.11 Numărul de cadre didactice implicate în programe de tutoriat	5	
	3.12 Numărul studenților beneficiari ai programelor de tutoriat	50	
	3.13 Numărul programelor de EMC și EFC care oferă instruire la distanță	10%	
	3.14 Numărul disciplinelor care utilizează programe virtuale	10	
	3.15 Numărul dexterităților însușite/ evaluate în condiții standard	500	
	3.16 Numărul disciplinelor și programelor de educație medicală continuă incluse în procesul de învățare/ evaluare în cadrul CUSIM	15	

	3.17 Gradul satisfacției beneficiarilor de stagii clinice	85%	
4. Dezvoltarea, modernizarea și utilizarea eficientă a resurselor de învățare la toate nivelurile de studii pentru asigurarea continuă a calității procesului educațional.	**4.1.** Randamentul utilizării spațiilor de studii	70%	
	4.2. Numărul disciplinelor și PEC care au actualizat și aprobat la CMC materiale didactice (manuale, recomandări metodice, ghiduri, note de curs, etc.) per program de studii	20	
	4.3. Numărul disciplinelor și PEC care utilizează softuri educaționale pentru desfășurarea activităților didactice	150	
	4.4. Numărul de mobilități ale studenților	10	
	4.5. Numărul de mobilități ale cadrelor didactice	5	
	4.7. Gradul de satisfacție al beneficiarilor privind activitatea Centrului de Consiliere Psihologică și Ghidare în Carieră	85%	
	4.8. Laboratorul didactic pentru programul de studii de licență Optometrie	1	
5. Evaluarea anuală a bazei tehnico-materiale a clinicilor stomatologice în scopul completării necesarului pentru asigurarea procesului didactic și prestarea serviciilor stomatologice.	**5.1** Raportul de evaluare – elaborat	1	
	5.2 Numărul de unități stomatologice amortizate complet	12	
	5.3 Numărul de unități stomatologice solicitate	18	
	5.4 Valoarea estimativă a costului necesarului solicitat	3420000	
6. Dezvoltarea și sporirea rolului Centrului Farmaceutic Universitar *Vasile Procopișin* și Centrului Științifico-Practic în domeniul Plantelor Medicinale în activitatea didactică, științifică și dimensiunii sociale, inclusiv prin colaborare și parteneriat public-privat.	**6.2** Numărul de beneficiari la stagiul de practică		Ciobanu
	6.3 Gradul de satisfacție al beneficiarilor privind calitatea instruirii		Ciobanu
	6.4 Volumul resurselor financiare pentru dezvoltarea centrelor		Ciobanu
7. Asigurarea informațională și documentară a procesului de instruire și cercetare, prin dezvoltarea colecției Bibliotecii Științifice Medicale a Universității, inclusiv a segmentului de resurse electronice de profil medical și farmaceutic.	**7.1** Numărul de documente achiziționate	6500	
	7.2 Numărul de abonamente la publicații periodice	85	abonamente
	7.3 Numărul de materiale/titluri plasate în Biblioteca electronică didactică	100	titluri
	7.4 Numărul de baze de date la care se asigură acces	107	
	7.5 Număr de publicații în Repozitoriul Instituțional	5000	înregistrări/an
	7.8 Numărul de locuri pentru lucru individual	18	

	7.9 Abonament la cărți electronice	5	
	7.10 Numărul de publicații/postări ce contribuie la promovarea serviciilor și resurselor informaționale și la amplificarea imaginii	100	postări
	7.11 Numărul de traininguri organizate	25	
	7.12 Numărul de cursuri opționale	1	
	7.13 Numărul de beneficiari instruiți	700	
	7.14 Numărul de servicii diversificate	5	
Domeniul II.	**Cercetarea, inovarea și transferul tehnologic**		
Obiectivul general: Armonizarea domeniului cercetare și inovare cu cerințele contemporane la capitolele: organizare, infrastructură, procese de management al cercetării și cercetare propriu-zisă, precum și asigurarea competitivității Universității în plan național și internațional, consolidarea acesteia ca instituție în care educația medicală se realizează prin cercetare, nivelul cercetărilor în domeniul sănătății și medicinei corespunde rigorilor europene, iar subdiviziunile de cercetare fac parte din rețelele regionale și internaționale de valori științifice și transfer tehnologic			
Grupul de lucru: 1. Stanislav Groppa, prorector pentru activitate de cercetare 2. Elena Raevschi, şef departament, Departamentul Cercetare 3. Mihail Todiraș, șef centru, Centrul de cercetare în domeniul sănătății și biomedicinei 4. Lilian Șaptefrați, director Școala doctorală în domeniul Științe Medicale 5. Ecaterina Foca, șef-adjunct Școala doctorală în domeniul Științe Medicale 6. Natalia Caproș, director adjunct Școala doctorală în domeniul Științe Medicale.			
1. Modernizarea structurii sectorului de cercetare și transformarea acestuia într-o structură adecvată scopurilor de coordonare a cercetărilor în sănătate din Republica Moldova, de educație prin cercetare, de asigurare a competitivității științifice, de interacțiune cu partenerii naționali și internaționali	**1.2** Numărul de subdiviziuni ale Universității în care funcționează cercuri științifice	50	Total pe USMF
	1.3 Numărul studenților și al medicilor-rezidenți implicați în abordarea temelor proiectelor științifice în cadrul programelor de stat/ proiectelor naționale/ internaționale	10/30	studenți / rezidenți

2. Transformarea infrastructurii de cercetare în una contemporană, aptă să servească cercetării științifice avansate, educației prin cercetare și să adere la rețelele internaționale de infrastructuri pentru cercetare și transfer tehnologic	**2.3.** Planul de management al Centrului de tehnologii biomedicale avansate – aprobat	Plan	aprobare
3. Implementarea principiului de instruire prin cercetare	**3.1.** Numărul de cercetători abilitați cu dreptul de conducător de doctorat	25	cercetători
	3.3. Numărul studenților și medicilor-rezidenți implicați în activitățile de cercetare realizate de catedre, laboratoare și alte subdiviziuni ale	400/50	studenți/rezidenți
	3.5. Numărul temelor cercetărilor postdoctorale trans-interdisciplinare, precum și al celor realizate în colaborare internațională	2	
4. Internaționalizarea procesului de cercetare în USMF „Nicolae Testemițanu” și implementarea principiilor Științei Deschise	**4.3.** Numărul de acorduri de colaborare încheiate anual	3	
	4.4. Numărul cercetătorilor câștigători de burse de cercetare doctorală și postdoctorală de scurtă și de lungă durată oferite de structurile internaționale	2	
	4.6. Numărul de doctoranzi formați în cadrul programelor internaționale	4	
	4.7. Numărul de stagii realizate de cercetători în cadrul mobilităților academice cu durata de peste 1 lună	3	
	4.8. Numărul de seminare de informare documentate prin procese-verbale	1	
	4.11. Numărul de publicații ale angajaților Universității aflate în acces deschis	50	
	4.14. Numărul de contracte cu activități de cercetare	5	
	4.15. Numărul de linkuri plasate pe site-ul Universității despre oportunitățile existente de a activa ca experți internaționali	1	
	4.16. Numărul de cercetători, angajați ai Universității care activează ca experți internaționali	1	
	4.17. Numărul angajaților Universității invitați în calitate de speakeri la conferințe internaționale și lectori cu ținerea prelegerilor în străinătate	3	

5. Fortificarea transferului tehnologic al rezultatelor cercetărilor realizate în cadrul USMF „Nicolae Testemițanu”	**5.1** Procedurile operaționale standard (POS) – elaborate	5	
	5.3 Numărul de cereri depuse la AGEPI	15	
	5.4 Numărul de brevete obținute	23	
6. Sporirea vizibilității cercetărilor realizate la USMF „Nicolae Testemițanu” la nivel național și internațional prin promovarea performanțelor obținute în domeniul cercetare și inovare.	**6.5** Numărul bazelor de date internaționale în care este inclusă revista MJHS	3	
	6.6 Numărul articolelor cu FI>1.5 în reviste cu proces complet şi anonim de *peer review* cu susținerea financiară totală a publicării	3	
	6.7 Numărul articolelor în acces deschis, publicate cu susținere financiară parțială	3	
	6.8 Numărul de articole publicate în reviste cotate ISI şi/sau WoS, SCOPUS (creștere cu cel puțin 2 articole anual de la fiecare subdiviziune științifico-didactică)	70	
	6.9 Numărul articolelor în reviste cu factor de impact mai mare de 3	10	
	6.11 Numărul angajaților și deplasărilor cercetătorilor la universități de prestigiu din străinătate pentru activități de cercetare	1	
	6.12 Numărul de proiecte câștigate de către cercetătorii Universității	5	
7. Sporirea responsabilității cercetătorilor pentru calitatea rezultatelor științifice obținute. Promovarea excelenței în cercetare, integrității academice și eticii în cercetare	**7.1** Statutul Centrului antiplagiat – elaborat și aprobat	Statut	Statutul elaborat
	7.2 Regulamentul Centrului antiplagiat – elaborat și aprobat	Regula-ment	Regulament elaborat și aprobat
	7.3 Regulile de prestare și costurile serviciilor de verificare antiplagiat pentru utilizatorii interni și externi – elaborate și aprobate	Reguli	Regulile elaborate și aprobate
8. Protecția proprietății intelectuale	**8.3** Numărul de instruiri/ perfecționări cu privire la proprietatea intelectuală	1	
	8.4 Numărul de participanți la perfecționări cu tematică ce ține de proprietatea intelectuală	1	
	8.5 Numărul obiectelor de proprietate intelectuală ale angajaților înregistrate în bazele de date naționale/ internaționale	280	
	8.7 Numărul angajaților Universității care au beneficiat de asistență metodică în explorarea bazelor de date OPI, literaturii de brevetare şi alte	100	
	8.8 Numărul de obiecte de proprietate intelectuală create în cadrul Universității în baza rezultatelor științifice obținute	100	inclusiv creații intelectuale

	8.10 Numărul cererilor de eliberare a titlurilor de protecţie pentru obiectele de proprietate intelectuală create în Universitate cu respectarea evidenţei termenilor de procedură	100	inclusiv creaţii intelectuale
	8.11 Numărul cererilor de înregistrare a obiectelor de proprietate intelectuală depuse şi a titlurilor de protecţie obţinute de către Universitate –menţinute în registre cu evidenţa valabilităţii acestora	65	
	8.12 Numărul OPI provenite din tezele de doctor în ştiinţe şi tezele de doctor habilitat în ştiinţe (cereri de inovare, drept de autor, invenţii etc.), implementate în practica medicală sau în procesul didactic şi confirmate prin act de implementare	50	
	8.15 Numărul medicilor-rezidenţi şi a studenţilor din anii IV-VI implicaţi în cercetări inovative care se pot finaliza cu depunerea cererilor de inovaţie/ invenţie şi obţinerea certificatului de inovator sau brevetului de invenţie	1	
Domeniul III	**Activitatea clinică**		
Obiectivul general: Dezvoltarea unui parteneriat eficient cu instituţiile medico-sanitare publice în care sunt amplasate bazele clinice universitare, unde se desfăşoară activitatea clinică.			
Grupul de lucru: 1. Valeriu Revenco, prorector pentru activitate clinică şi rezidenţiat 2. Marcel Abraş, prorector pentru activitate socială 3. Livi Grib, decan, Facultatea de Rezidenţiat 4. Lucia Nicorici-Mazur, şef centru, Centrul de Management al Activităţii Clinice 5. Alexandru Garbuz, metodist principal Centrul de Management al Activităţii Clinice			
2. Dezvoltarea Modulului Clinic în SIMU şi aplicarea în cadrul departamentelor şi catedrelor clinice.	**2.1** Numărul de cadre ştiinţifico-didactice ce aplică modulul în activitate	320	
	2.2 Numărul de propuneri înaintate pentru dezvoltarea modulului	2	
3. Reactualizarea contractelor de colaborare între Universitate şi spitale, astfel, încât acestea să cuprindă toate aspectele legate de activitatea studenţilor, a cadrelor didactice titulare şi asociate (prin cumul), a medicilor-rezidenţi, medicilor secundari clinici, a doctoranzilor.	**3.1** Numărul de contracte de colaborare noi	10	

4. Colaborarea cu conducerea spitalelor în vederea dezvoltării bazelor clinice cu scopul minimalizării discrepanțelor dintre numărul de cadre didactice și capacitatea secției respective.	**4.1** Coraportul dintre cadre didactice/ personal medical din secție	50%	
	4.2 Numărul de baze clinice noi identificate	1	
5. Organizarea acordării asistenței medicale primare și spitalicești înalt calificate și consultative în cadrul secțiilor curative ale instituțiilor medico-sanitare publice republicane și municipale.	**5.1** Numărul de consultații acordate	100000	
	5.2 Numărul de personal implicat în acordarea asistenței medicale	560	
6. Facilitarea participării angajaților clinicilor universitare în comun cu studenții, medicii- rezidenți, medicii-secundari clinici și cursanții în procesul curativ.	**6.1** Numărul de angajați/cadre didactice implicați în procesul curativ	360	
	6.2 Numărul de studenți, inclusiv internaționali/ medici-rezidenți/ cursanți implicați în procesul curativ	2715/ 670/ 1130/ 50	
7. Dezvoltarea colaborării cu instituțiile medico-sanitare publice privind participarea personalului din cadrul acestor instituții în realizarea proceselor de instruire și asistență medicală de înaltă calitate.	**7.1** Numărul de cadre didactice instruite în asistență medicală înalt calificată	30	
8. Participarea activă în formarea și implementarea standardelor medicale și protocoalelor clinice naționale și instituționale de tratament în condițiile asigurărilor medicale.	**8.1** Numărul de persoane/cadre științifico-didactice implicate în elaborarea protocoalelor clinice naționale/instituționale	100	
	8.2 Numărul de protocoale clinice naționale/instituționale/ standardizate/ ghiduri elaborate. PCN/ 24St/ 1	20/ 25/ 5	
9. Participarea cadrelor didactice și științifico-didactice în realizarea programelor naționale (profilaxia și controlul diabetului zaharat, maladiile cardiovasculare, tuberculoza, controlul tutunului)	**9.1** Numărul de cadre didactice participante la realizarea programelor naționale	2	
	9.2 Numărul activităților incluse în programe naționale.	3	

10. Deținerea statutului de membru în consiliile de administrare ale instituțiilor medico-sanitare publice de către cadrele didactice.	**10.1** Numărul de angajați ai Universității – în consiliile de administrare ale IMSP	1	
11. Participarea la intervențiile chirurgicale și investigațiile clinice, conferințele morfopatologice, vizitele și consiliile medicale.	**11.1** Numărul de conferințe/ intervenții chirurgicale	20/ 14000	
Domeniul IV	**Internaționalizarea**		
Obiectivul general: Fortificarea cooperării internaționale în domeniile activității didactice, cercetării științifice, mobilității academice, recrutării cetățenilor străini la studii și creării parteneriatelor cu universitățile și instituțiile de profil din străinătate, inclusiv din diasporă ce colaborează cu cadre didactice din Universitate, precum și Alumni care își desfășoară activitatea peste hotare.			
Grupul de lucru: Evelina Gherghelegiu, şef departament, Departamentul Relaţii Externe şi Integrare Europeană Mircea Beţiu, decan, Facultatea de Medicină nr.2 Oxana Sârbu, prodecan, Facultatea de Medicină nr.2 Igor Cemortan, şef departament, Departamentul Recrutare și Documentare a Cetățenilor Străini Alexandru Corlăteanu, conferențiar universitar, disciplina de pneumologie și alergologie Olga Cernelev, şef adjunct departament, Departamentul Relaţii Externe şi Integrare Europeană			
1. Sporirea disponibilității și a calității serviciilor prietenoase studenților, cadrelor didactice și administrative bazate pe informare, ghidare și suport în contextul internaționalizării Universității	**1.1** Numărul subdiviziunilor universitare prietenoase beneficiarilor Universității (catedrele care diseminează informația/ anunțurile privind mobilitatea academică).	20	
	1.2 Numărul de activități informative realizate on-line și off-line (postări oportunități de aplicare la proiecte, mobilități proceduri, consiliere/ ghidare în parteneriat cu Erasmus Student Network Chișinău etc.)	10	
	1.3 Numărul beneficiarilor solicitanți de certificarea studiilor (conform procedurii echivalării studiilor peste hotare)	70	
2. Sporirea eficacității acordurilor bilaterale precum și a programelor internaționale de mobilitate academică, în special pentru cei cu oportunități reduse.	**2.1** Numărul de acorduri agreate cu partenerii externi, procedura privind mobilitatea academică.	7	
	2.2 Numărul de apeluri/ oportunități privind mobilitățile identificate/ și	8	
	2.3 Numărul studenților/ medicilor-rezidenților/ masteranzilor/ doctoranzilor - participanți în cadrul proiectelor de mobilitate academică	12	

	2.4 Numărul cadrelor profesoral-didactice și administrative - participanți în cadrul proiectelor de mobilitate academică	6	
	2.5 Numărul beneficiarilor internaționali - participanți în cadrul proiectelor de mobilitate academică (*incoming*)	12	
	2.6 Numărul de dosare depuse la concursurile de selecție a beneficiarilor de mobilități	17	
	2.7 Numărul de proiecte identificate și aplicate	5	
	2.8 Numărul activităţilor organizate de Universitate cu participarea invitaţilor de peste hotare	20	
3. Facilitarea înmatriculării studenților internaționali	**3.1** Numărul de cereri depuse pentru înmatriculare de către cetățenii străini, total, pe facultăți	380	Medicina-300; Stomatologie-50; Farmacie-10; Optometrie-10; AMG-10
	3.2 Numărul abiturienților internaționali acceptați pentru concurs, total, pe facultăți și pe semestre	320	Medicina-250; Stomatologie-40; Farmacie-10; Optometrie-10; AMG-10
	3.3 Numărul de studenți înmatriculați, total, pe facultăți, și pe semestre	320	**Semestrul de toamnă:** Medicina 1 - 10; Medicina 2 - 90; Stomatologie - 40; Farmacie - 10; Optometrie - 10; AMG - 10. **Semestrul de primăvară:** Medicina 2 - 150.
	3.4 Cota-parte a studenților internaționali din numărul total de studenți, pe facultăți	Medicina 1 - 3% Medicina 2 - 100% Stomatologie - 20% Farmacie - 1% Optometrie - 5% AMG - 5%	
4. Asigurarea capacităților de instruire în limba engleza și franceză.	**4.1** Numărul programelor de studii cu instruire în limba engleză/ franceză.	4/1	
	4.2 Numărul cadrelor didactice abilitate cu dreptul de predare în limba engleză și franceză	430/70	
	4.3 Numărul subdiviziunilor didactice antrenate în instruirea studenților internaționali	83	

	4.4 Numărul studenților internaționali care efectuează practica de vara în țara de origine	600	
	4.5 Numărul contractelor de colaborare cu spitalele din țara de origine a studenților internaționali	3	
5. Extinderea geografică și promovarea ofertei educaționale în limbile engleză și franceză.	**5.1** Numărul țărilor de origine a studenților internaționali	40	
	5.2 Numărul evenimentelor de promovare a ofertei educaționale internaționale (târguri educaționale, workshopuri, mese rotunde,	10	
	5.3 Numărul agenților și companiilor de recrutare a studenților internationali cu care Universitatea are stabilite relatii contractuale	12	
Domeniul V	**Studenții și responsabilitatea socială**		
Obiectivul general: Asigurarea comunicării permanente cu studenţii, medicii-rezidenți și organizaţiile acestora la nivel de Universitate, programe europene, precum şi încurajarea opiniilor studenților şi sprijinirea participării acestora la dialogul naţional şi european prin intermediul Asociației Studenților și Rezidenților în Medicină.			
Grupul de lucru: Marcel Abraș, prorector pentru activitate socială Victor Șchiopu, șef Campus Studențesc Gheorghe Buruiană, președintele Asociației Studenților și Rezidenţillor în Medicină Sergiu Berliba, președintele Comitetului sindical al angajaților USMF „Nicolae Testemițanu” Liubovi Karnaeva, director, Biblioteca Ştiinţifică Medicală Valentina Șpac, șef departament, Departamentul Administrarea Patrimoniului			
1. Participarea tineretului studios în procesul de luare a deciziilor în cadrul organelor colegiale ale Universității**.**	**1.1** Numărul studenților incluși în organele colegiale ale Universității de min 25 %	25%	
2. Crearea parteneriatelor strategice cu organizațiile studențești naționale, europene și internaționale cu scopul schimbului de experiență organizațională și valorificarea programelor de mobilitate academică, profesională și de cercetare pentru tineretul studios.	**2.1** Numărul de contracte de parteneriat, nationale/ europene/ internaționale, semnate	10	
	2.2 Numărul de schimburi de experiență/ mobilități academice/ mobilități profesionale/ mobilitți de cercetare realizate	10	

3. Organizarea intruirilor în domeniul medical sub formă de workshopuri, simulări, webinare, traininguri, olimpiade care va oferi posibilitatea de a aplica cunoștințele obținute.	**3.1** Numărul de instruiri (workshopuri, simulări, webinare etc) realizate	10	
4. Motivarea absolvenţilor cu cele mai bune rezultate academice să devină cadre didactice.	**4.1** Numărul de absolvenți care au fost promovați în activitatea didactică		
5. Organizarea Congresului Internațional *MedEspera* pentru Studenți și Tinerii Medici.	**5.1** Congresul - organizat	Congres	
	5.2 Numărul participanţilor la congres din mai multe țări (studenți, tineri medici)	100	
6. Modernizarea infrastructurii Campusului studențesc universitar „SMART CAMPUS”	**6.1** Numărul de cămine reconstruite și reparate	1/10	1) Inițierea lucrărilor de reconstrucție a căminului nr.1; 2) Reparația curentă a căminelor campusului studențesc (10 cămine)
	6.2 Sistemul electronic de cazare pentru rezidenți și studenți internaționali	Modulul rezidențiat	Sistemul electronic de cazare pentru studenții internaționali este funcțional în toatlitate, urmează a fi finalizat modulul Activitate clinică și Rezidențiat în cadrul SIMU pentru a face posbilă conexiunea dintre Modulul studenți și Modulul rezidențiat
	6.3 Implementarea proiectului „Centrul unic de monitorizare și pază”	Activități planificate	Inițierea activităților de unificare a dispozitivelor de monitorizare video prin echiparea a minim 4 cămine cu camere video cu aceleasi caracteristice tehnice, pentru a fi efectuată ulterior conexiunea la centru unic de monitorizare și pază.

	6.4 Dezvoltarea și implementarea sistemelor de eficiență energetică	Activități planificate	1) Eficientizarea sistemelor de iluminat a spațiilor de uz comun prin instalarea senzorilor de conectare a luminii; 2) Precăutarea posibilităților de instalarea a panourilor fotovoltaice;
	6.5 Numărul de locuri de parcare construite/ amenajate pentru studenți	6	Amenajarea spațiului din fața căminelor 12,13 cu organizarea a minim 6 locuri de parcare pentru studenți
7. Implementarea cardului unic electronic de acces pentru toată comunitatea universitară	**7.1** Numărul de beneficiari (studenți/ medici-rezidenți/ doctoranzi/ cadre didactice/ administrative) de card unic electronic pentru acces în blocurile universitare, bibliotecă, achitări pentru transport public, alimentație în cantinele universitare, abonament complexuri sportive, etc.	500	
8. Aplicarea programelor sociale de facilitări la cazare, alimentație, transport și săli de sport pentru persoanele cu statut de orfan sau fără ocrotire părintească.	**8.1** Numărul de persoane cu statut orfan	Plan	Acest nr se stabileste la inceput de an cu includerea studentilor admisi la anul 1 de studiu - **în 2021 a fost 48**
	8.2 Numărul de beneficiari de reduceri la cazare, alimentație, transport	100%	din minimum de cereri
9. Promovarea și desfășurarea activităților de voluntariat în rândurile studenților și medicilor-rezidenți	**9.1** Numărul activităților de voluntariat	10	
	9.2 Numărul de studenți și medici -rezidenți implicați în voluntariat	500	
10. Asigurarea protecției muncii și crearea locurilor sigure de muncă în corespundere cu legislația în vigoare.	**10.1** Contractul colectiv de muncă pentru anii 2022-2025 – negociat și aprobat	mai 2022	
	10.2 Numărul de subdiviziuni/ locuri de muncă evaluate	52	
	10.3 Numărul de persoane instruite în vederea evitării accidentelor de muncă	120	
	10.4 Numărul de angajați cu starea materială precară -beneficiari de (surse) ajutoare financiare	450	
	10.5 Valoarea suportului financiar acordat angajaților Universității în legătură cu starea materială precară, precum și în alte situații	750000 lei	
Domeniul VI	**Resursele umane**		

Obiectivul general: Menținerea și dezvoltarea personalului universitar, capabil să asigure realizarea sarcinilor și obiectivelor instituționale în baza unui management durabil de motivare a performanței profesionale, orientat spre calitatea serviciilor.			
Grupul de lucru 1. Tatiana Novac, șef departament, Departamentul Resurse Umane 2. Oleg Galbur, șef-adjunct, Departamentul Resurse Umane 3. Elena Sârghi, șef-adjunct, Departamentul Resurse Umane 4. Svetlana Lupașco, șef departament, Departamentul Economie, Buget și Finanțe 5. Lucia Nicorici-Mazur, șef centru, Centrul de Management al Activității Clinice			
1. Dezvoltarea continuă a resurselor umane, atragerea și menținerea personalului care a atins performanțe	**1.1** Statele de personal aprobate anual	Ordin	
	1.2 Numărul fișelor de post actualizate anual	100	
	1.3 Numărul de persoane recrutate din rândul absolvenților studiilor de rezidentiat si doctorat	20	
	1.4 Numărul de angajați consiliați pentru facilitarea integrării și diminuării stresului la locul de muncă	50	
2. Sporirea atractivității domeniului de cercetare și atragerea tinerilor în activitățile de cercetare științifică.	**2.1** Mecanisme de atragere a tinerilor în procesul de cercetare științifică implementate	2	Cu posibilitatea transferării pentru 2023
	2.2 Soluții de motivare financiară și nonfinanciară a tinerilor savanți, implementate anual	1	Cu posibilitatea transferării pentru 2023
	2.3 Numărul tinerilor cercetători antrenați anual în activitate didactică	30	
3. Diversificarea modalităţilor de stimulare financiară a performanţei profesionale, sporirea responsabilității și aderenței instituționale.	**3.1** Principii de apreciere a performanţelor profesionale și utilizarea lor în procesul de promovare a cadrelor didactice –implementate	Aplicare	Aplicarea princippilor aprobate]n 2021
	3.2 Mecanisme de stimulare, motivare financiară a personalului universitar –implementate anual	1	
	3.3 Numărul persoanelor care au participat la forumuri științifice peste hotare	100	
	3.4 Evaluarea anuală a competențelor profesionale a personalului universitar	100%	
	3.5 Evaluarea anuală a satisfacției personalului universitar	90%	
4. Diversificarea modalităţilor de stimulare nonfinanciară a performanţei și creșterea satisfacției profesionale.	**4.1** Numărul persoanelor promovate în funcție, creșterea în carieră a personalului universitar	50	
	4.2 Cota personalului universitar implicat în procesul administrativ și	cca 10%	
	4.3 Numărul angajaților de vârstă tânără din organele administrative	50	

	4.4 Traiectoriile de carieră elaborate, adaptate fiecărei categorii de personal	1	
	4.5 Numărul persoanelor înaintate la distincţii	5	
	4.6 Numărul persoanelor care au fost menţionate/apreciate cu premii,	50	
5. Perfecţionarea profesională continuă, ridicarea nivelului de calificare şi competitivitate a personalului universitar, crearea unui mediu academic sigur şi tolerant, promovarea managementului şi leadershipului educaţional modern.	**5.1** Numărul persoanelor instruite în domeniul metodico-didactic în universităţile similare peste hotare	50	În funcţie de circumstanţele epidimiologice
	5.2 Numărul persoanelor instruite privind implementarea tehnologiilor informaţionale în procesul educaţional (învăţare-predare-evaluare)	50	
	5.3 Numărul persoanelor instruite în domeniul managementului institutional şi al resurselor umane, promovarea politicilor de sănătate prin conlucrarea cu Şcoala de Management şi Sănătate Publică	5	
	5.4 Numărul persoanelor care au beneficiat de instruire profesională	100	
6. Dezvoltarea unui spaţiu universitar multilingv (engleză, franceză, germană).	**6.1** Numărul persoanelor instruite la cursuri de limba engleză/ germană/ franceză	30	În funcţie de circumstanţele epidimiologice
	6.2 Numărul persoanelor certificate conform Cadrului european comun de referinţă pentru limbi străine (CECRL)	20	
7. Consolidarea sistemului de instruire a personalului universitar în domeniul psihopedagogiei.	**7.1** Numărul persoanelor instruite în domeniul psihopedagogiei	40	
	7.2 Numărul persoanelor certificate în domeniul psihopedagogiei	20	
Domeniul VII	**Managementul resurselor financiare**		
Obiectivul general: Asigurarea unui echilibru financiar care să permită acoperirea costurilor pentru bună funcţionare a Universităţii şi investiţii pentru dezvoltarea şi modernizarea USMF „Nicolae Testemiţanu”.			
Grupul de lucru 1. Olga Cernețchi, prim-prorector, prorector pentru activitate didactică 2. Victoria Craveț, prorector pentru activitate economico-financiară 3. Stanislav Groppa, prorector pentru activitate de cercetare 4. Valeriu Revenco, prorector pentru activitatea clinică și rezidențiat 5. Marcel Abraș, prorector pentru activitate socială 6. Didina Nistreanu, secretar ştiinţific al Senatului 7. Tatiana Novac, şef departament, Departamentul Juridic 8. Olga Iurco, şef departament, Departamentul Audit Intern 9. Svetlana Lupaşco, economist-şef, Departamentul Economie, Buget și finanțe			

1. Asigurarea unui sistem de management economico-financiar eficient, transparent, de tip antreprenorial, care să permită evaluarea periodică a fiecărei structuri prin prisma eficienței de activitate.	**1.1.** Profitabilitate – costul mediu de studii, acoperit din bugetul de stat, lei	53897	
	1.2. Profitabilitate – costul mediu de studii, acoperit din taxe, lei	75889	la nivel planului a. 2021
	1.3. Profitabilitate – cuantumul taxelor de studii (min-max), lei	19300	11 700 $ (210600lei)
	1.4. Cota pe piață – extinderea spre noi piețe de studenți (numărul de studenți din țări noi, admiși la studii)	150	Țări identificate: Maroco, Alger, Azerbaidjan, Tunis, Emiratele Arabe Unite, SUA. Rămân în continuarea țările identificate în anul precedent, dar cu creșterea numărului de studenți atrași la studii din fiecare țară în parte. Cel puțin 10 studenți din fiecare. Atragerea numărului de studenți din SUA pentru admiterea la studii la Facultatea de Medicină. Contract semnat cu compania de rectutare pentru 100 candidați anual.
	1.5. Productivitate – un management educațional eficient (raportul dintre numărul cadrelor didactice și numărul studenților)	1/8	Numărul mediu cadre didactice angajate- 682; Numărul mediu de studenților -5570.
3. Participarea activă a șefilor subdiviziunilor şi membrilor comunităţii universitare în planificare, generarea resurselor şi utilizarea lor raţională. Promovarea culturii antreprenoriale în mediul instituţional	**3.1.** Resurse financiare – volumul serviciilor/ lucrărilor executate contra plată și veniturilor din taxele de studii și alte taxe	350024	
	3.2. Cota fondurilor proprii, provenite din prestarea serviciilor contra plată în bugetul consolidat al Universităţii	60%	
	3.3. Resurse financiare atrase – capacitatea de a atrage prin parteneriate strategice investitori instituționali (numărul de proiecte/ granturi obţinute)	5	
	3.4. Efectul măsurilor de optimizare a cheltuielilor (fondurile economisite)	-1000	fondurile economisite de la serviciile informaționale, telecomunicații, locațiune, curățenie), mii lei

4. Prevederea alocaţiilor financiare până la 10% din bugetul consolidat al Universităţii pentru domeniul cercetării ştiinţifice şi menţinerea permanentă a proporţiei menţionate	**4.1.** Ponderea bugetului consolidat al Universităţii direcţionat spre cercetările ştiinţifice	7%	Bugetul proiectelor de cercetări științifice, de postdoctorat, servicii de cercetare -24637,5; Întreținerea personalului administrativ si auxiliar, cheltuieli de menținere a infrastructurii, cofinanțarea- 17527,4
5. Optimizarea cheltuielilor în baza indicatorilor cost-eficienţă.	**5.2** Numărul de subdiviziuni evaluate în baza indicatorilor cost-eficiență	5	
	5.3 Rata de optimizare anuală a cheltuielilor	5%	
6. Asigurarea şi gestionarea eficientă a resurselor materiale şi crearea unor condiţii adecvate de activitate.	**6.1** Perfecționarea infrastructurii Universităţii prin evaluarea bazei tehnico-materiale a subdiviziunilor universitare (raportul anual de evaluare)	5	
	6.2 Reutilarea infrastructurii Universităţii prin estimarea necesităţilor de dispozitive, utilaj, mobilier	40180,3	Mii, le: Mijloace fixe (utilaj, tehnica de calcul, fondul de biblioteca, electrocasnice, sisteme video, etc)- 15930,4; Mobilier şi alt inventar- 3180; Reactive, consumabile-13374,3; Consumabile TIC, echipament rețea- 2523,6; Bunuri de uz gospodăresc- 3516; Materiale de construcție- 1656.
	6.3 Dotarea bazei tehnico-materiale cu echipament didactic, informațional, aparataj şi utilaj ştiinţific, cu raportarea anuală	13182,4	
	6.4 Ponderea cheltuielilor pentru dotarea bazei tehnico-materiale în bugetul Universităţii	7%	
7. Renovarea infrastructurii Universităţii prin reparația capitală şi curentă a spațiilor şi dezvoltarea continuă conform direcţiilor prioritare	**7.1** Numărul clădirilor, edificiilor, spaţiilor de studii cercetare şi cazare renovate/ reparate capital	10	
	7.2 Volumul resurselor financiare îndreptate în acest scop, mii lei	52660	
Domeniul VIII	**Informatizarea**		
Obiectivul general: Dezvoltarea continuă a infrastructurii universitare TIC, orientată spre susținerea calității, performanței şi excelenţei în activitatea didactică şi de cercetare.			
Grupul de lucru			

1. Olga Cerneţchi, prim-prorector, prorector pentru activitate didactică
2. Vlad Badan, şef departament, Departamentul Tehnologia Informaţiei şi Comunicaţiilor
3. Silvia Ciubrei, şef departament, Departamentul Comunicare şi Relaţii Publice
4. Dinu Ţurcanu, şef adjunct departament, Departamentul Tehnologia Informaţiei şi Comunicaţiilor
5. Romanița Dunai, șef secție, Departamentul Tehnologia Informaţiei şi Comunicaţiilor
6. Oleg Galbur, şef adjunct departament, Departamentul Resurse Umane.

1. Dezvoltarea infrastructurii tehnologiei informației și comunicațiilor și îmbunătățirea accesului la serviciile Internet pentru toți beneficiarii.	**1.1** Numărul de subdiviziuni cu acces la Internet de bandă largă, la viteza de cel puțin 200 Mbps	75%	din număr total
	1.2 Numărul de subdiviziuni cu acces la rețea Wireless	15	
	1.3 Numărul de rețele de comunicații modernizate și restructurate	15	
	1.4 Centrul de prelucrare a datelor modernizat	1	
2. Implementarea, utilizarea și dezvoltarea serviciilor electronice accesibile și eficiente.	**2.1** Manualul – elaborat și aprobat	1	
	2.2 Numărul de angajați instruiți în domeniul securitate cibernetică	50	
	2.3 Ghidul privind cerințele minime de asigurare a securității cibernetice – elaborat și aprobat	1	
	2.4 Modulul „Rezidențiat” –elaborat și implementat	1	Elaborare și implementare
	2.5 Modulul „e-admitere rezidențiat” – elaborat și implementat	1	Integrarea cu modulul rezidențiat
	2.6 Modulul „Cercetare” – elaborat și implementat	1	Termeni de referință
	2.7 Modulul „Educație farmaceutică continuă” – aprobat și implementat	1	Termeni de referință
	2.8 Modulul „Comunicare și fluxuri de documente. Gestiunea sarcinilor” – elaborat și aprobat	1	
	2.9 Numărul de solicitări înregistrate / realizate privind dezvoltarea subsite-urilor subdiviziunilor universitare	100%	din numărul solicitat
	2.10 Numărul de subsite-uri noi create conform solicitărilor subdiviziunilor universitare	100%	din numărul solicitat
	2.11 Numărul de subsite-uri modificate conform solicitărilor subdiviziunilor universitare și schimbărilor din Structura organizatorică a Universității	100%	din numărul solicitat
3. Fortificarea capacităților de utilizare a beneficiilor, oportunităților și facilităților oferite de tehnologia informației și comunicațiilor.	**3.1** Manualul și procedurile –elaborate și aprobate	1	Elaborarea manualului

Domeniul IX	Comunicarea, promovarea și vizibilitatea instituțională		
Obiectivul general: Dezvoltarea imaginii USMF Nicolae Testemițanu la nivel național și internațional prin eficientizarea comunicării interne și externe, prin promovarea rezultatelor activității și a performanțelor înregistrate și sporirea vizibilității instituționale.			
Grupul de lucru 1. Silvia Ciubrei, șef departament, Departamentul Comunicare și Relații Publice 2. Natalia Țibuh, șef adjunct departament, Departamentul Comunicare și Relații Publice 3. Silvia Stratulat, șef departament, Departamentul Didactic și Management Academic 4. Igor Cemortan, șef departament, Departamentul Recrutare și Documentare a Cetățenilor Străini 5. Evelina Gherghelegiu, șef departament, Departamentul Relații Externe și Integrare Europeană 6. Alexandru Corlăteanu, șef secție, Secția de cooperare în cercetare, Departamentul Cercetare 7. Vladislav Badan, șef departament, Departamentul Tehnologia Informației și Comunicațiilor 8. Dinu Țurcanu, șef adjunct departament, Departamentul Tehnologia Informației și Comunicațiilor 9. Gheorghe Buruiană, președintele Asociației Studenților și Rezidenților în Medicină.			
2. Actualizarea Manualului de identitate vizuală (MIV) al Universității	**2.1** Manual revizuit și aprobat	Manual	Indicator transferat din a. 2021
	2.2 Numărul de exemplare MIV editate și distribuite	200	
	2.3 Numărul de angajați și beneficiari instruiți privind utilizarea elementelor de identitate vizuală	1700/5000	angajați / beneficiari
3. Promovarea brandului USMF „Nicolae Testemițanu”	**3.1** Numărul de șabloane (templates) elaborate și utilizate pentru promovare	5	
	3.2 Tipurile de materiale promoționale elaborate	2	**Informative:** pliante, semne de carte, broșuri, flyere, bannere, roll-up-uri, spoturi video; Produse **promoționale**: pixuri, agende, suvenire, tricouri, căni ș.a
	3.3 Numărul de materiale promoționale distribuite	2000	
	3.4 Numărul de materiale informative elaborate, adaptate pentru segmente de consumatori (pliante, broșuri, ghiduri ș.a.)	5	
	3.5 Numărul de acțiuni de promovare reciprocă în contextul acordurilor de cooperare	5	
4. Promovarea social media	**4.1** Elaborarea și implementarea Strategiei social media	Strategie	
	4.2 Numărul de postări pe rețelele social media (Facebook, Instagram, YouTube, Twitter, LinkedIn)	4000	

	4.3 Numărul de articole științifice distribuite în rețelele de socializare (sau canale social media)	50	
5. Dezvoltarea apartenenței instituționale	**5.1** Numărul de traininguri pentru angajați și studenți privind apartenența instituțională	5	
	5.2 Numărul de sesiuni de instruire organizate pentru angajații noi	2	
6. Desfășurarea activităților de relații publice	**6.1** Numărul de contracte de colaborare încheiate cu mass-media	10	
	6.2 Activități desfășurate în parteneriat cu mass media (emisiuni radio, TV, interviuri etc.)	activități	la solicitare
	6.3 Târguri/ expoziții specializate (naționale și internaționale) la care a participat Universitatea	Târguri/ expoziții	la invitație
	6.4 Numărul de campanii de relații publice -organizate	7	
7. Analiza evoluției Universității în clasamente naționale și internaționale	**7.1** Evaluarea și raportarea poziției Universității în clasamentele naționale și internaționale	2	
	7.2 Numărul clasamentelor naționale și internaționale în care Universitatea este prezentă	3	
	7.3 Numărul de publicații/ postări privind evoluția/ poziția Universității în clasamente naționale/internaționale	4	
9. Sporirea calității documentelor emise	**9.1** Procedura Sistemului de Calitate PS 7.5 Informații documentate (revizuită și aprobată)	Procedură	Indicator transferat din a. 2021
10. Promovarea ofertei educaționale	**10.1**Numărul de materiale informative publicate	25	
	10.2 Numărul de materiale promoționale distribuite potențialilor candidați la studii	2000	
	10.3 Numărul de postări cu privire la admitere/ oferta educațională pe site-ul Universității și în rețelele de socializare – *Grupul Admitere*	300	

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	2021	Notă (completările subdiviziunilor)
Domeniul I:	**Activitatea didactică educațională**		
Obiectivul general: Îmbunătățirea, modernizarea și creșterea calității procesului educațional la toate nivelurile de studii prin menținerea și dezvoltarea ofertei educaționale, reconfigurarea instruirii din perspectiva formării de competențe și sporirea atractivității și competitivității atât la nivel național, cât și în context european.			
Grupul de lucru: 1. Olga Cernețchi, prim-prorector, prorector pentru activitate didactică 2. Valeriu Revenco, prorector pentru activitate clinică și rezidențiat 3. Silvia Stratulat, șef departament, Departamentul Didactic și Management Academic 4. Stela Adaugi, șef deprtament, Departamentul Educație Medicală Continuă 5. Virginia Șalaru, șef-adjunct, Departamentul Didactic și Management Academic 6. Gheorghe Placintă, decan, Facultatea de Medicină nr.1 7. Mircea Bețiu, decan, Facultatea de Medicină nr.2 8. Oleg Solomon, decan, Facultatea de Stomatologie 9. Nicolae Ciobanu, decan, Facultatea de Farmacie 10. Livi Grib, decan, Facultatea de Rezidențiat 11. Vlad Badan, șef departament, Departamentul Tehnologia Informației și Comunicațiilor 12. Veaceslav Goncear, șef centru, Centrul de instruire preuniversitară 13. Andrei Romancenco, șef centru, Centru Universitar de Simulare în Instruirea Medicală 14. Igor Cemortan, șef departament, Departamentul Recrutare și Documentare a Cetățenilor Străini 15. Liubovi Karnaeva, director, Biblioteca Științifică Medicală			
1. Diversificarea, actualizarea și consolidarea ofertei educaționale pentru formarea competențelor profesionale și transversale, a abordărilor interdisciplinare corelate cu cerințele în domeniul educației medicale și farmaceutice și necesitățile sistemului de sănătate.	**1.6** Rata abandonului per program și nivel de studii (licență, masterat, studii integrate, doctorat, rezidențiat, EMC, EFC)	**13%**	
	1.7 Numărul studenților admiși per program de studii	**1285**	
	1.8 Numărul de absolvenți per program de studii	**1011**	
	1.9 Rata promovabilității studenților per program de studii	**90%**	
	1.10 Rata de continuitate a studiilor sau angajare după absolvire per program de studii	**77%**	
	1.11 Nivelul de satisfacție al beneficiarilor (absolvenți, angajatori) privind oferta educațională (chestionar per program și niveluri de studii)	**95%**	

	1.12 Rapoartele de monitorizare și evaluare a programelor de studii de către CACEC	**3**	
	1.13 Numărul planurilor de învățământ actualizate și compatibilizate cu cele internaționale	**4**	Medicină, Farmacie, Optometrie, Psihopedagogie
	1.14 Rapoarte de autoevaluare per programe de studii (La fiecare 5 ani de la data obținerii certificatului de acreditare)	**3**	licență SP, master SP, Psihopedagogie
	1.15 Numărul de studenți implicați în procesul de elaborare și actualizare a planurilor de învățământ per program de studii	**16**	
	1.16 Numărul de absolvenți implicați în procesul de elaborare și actualizare a planurilor de învățământ per program de studii	**15**	
	1.17 Numărul de angajatori implicați în procesul de elaborare și actualizare a planurilor de învățământ per program de studii	**19**	
	1.21 Numărul de curricula revizuite și aprobate per program (La fiecare 2 ani)	**383**	
	1.22 Numărul de discipline opționale și facultative noi elaborate și incluse în Planul de învățământ	**46**	
	1.23 Catalogul disciplinelor per program aprobat	**8**	la toate programele de studii de licență și integrate
	1.32 Certificatul de acreditare a programului de studii de licență 0910.1. Sănătate publică	**Realizat**	2022 decizia ANACEC
	1.38 Certificatul de acreditare națională a programului de master de profesionalizare ciclul II 0910 Sănătate publică	**Realizat**	2022 decizia ANACEC
2. Implementarea politicilor de îmbunătățire continuă a procesului de recrutare și admitere a candidaților la toate nivelurile de studii.	**2.1** Numărul de activități și întruniri organizate cu privire la orientarea profesională	**3**	
	2.2 Numărul de cereri/ candidați la programele de studii	**1548**	
	2.3 Rata de ocupare a locurilor oferite	**103%**	
	2.4 Numărul de abiturienți din raioanele de Est și UTA Găgăuzia	**21**	
	2.5 Numărul medicilor-rezidenți înmatriculați	**354**	

	2.6 Numărul medicilor-rezidenți înmatriculați în raport cu numărul absolvenților la programele de studii superioare integrate	**46%**	
	2.7 Numărul de masteranzi beneficiari ai programului de master de profesionalizare, ciclul II	**93%**	
	2.8 Numărul medicilor și farmaciștilor înmatriculați suplimentar la cursurile de EMC și EFC în afara planului aprobat	**288**	EMF-114; EFM-174
3. Promovarea și implementarea învățământului modern, centrat pe student/ medic-rezident/ cursant și dezvoltarea de competențe prin modernizarea, adaptarea și flexibilizarea procesului de predare-învățare-evaluare.	**3.1** Numărul disciplinelor care utilizează metode educationale interactive per program de studii	**233**	
	3.2 Numărul programelor de EMC și EFC care utilizează metode educaționale interactive	**424**	
	3.3 Numărul de cadre didactice instruite în utilizarea metodelor interactive de predare	**238**	
	3.4 Numărul disciplinelor predate în procesul de învățare-evaluare în cadrul CUSIM	**19**	
	3.5 Numărul disciplinelor care aplică instrumentele TIC în procesul de predare-învățare-evaluare per program de studii	**100%**	
	3.6 Numărul disciplinelor care implementează rezultatele cercetărilor științifice, inovații și transferuri tehnologice în procesul educațional per program de studii	**183**	
	3.7 Portofoliul de abilități practice per programe de studii	**0**	
	3.8 Numărul de studenți participanți la cercuri științifice	**751**	
	3.9 Numărul de studenți implicați în proiecte de cercetare	**228**	
	3.10 Gradul de satisfacție al beneficiarilor cu referire la calitatea predării	**95%**	
	3.11 Numărul de cadre didactice implicate în programe de tutoriat	**47**	
	3.12 Numărul studenților beneficiari ai programelor de tutoriat	**873**	

	3.13 Numărul programelor de EMC și EFC care oferă instruire la distanță	**446**	
	3.14 Numărul disciplinelor care utilizează programe virtuale	**53**	
	3.15 Numărul dexterităților însușite/ evaluate în condiții standard	**700**	
	3.16 Numărul disciplinelor și programelor de educație medicală continuă incluse în procesul de învățare/ evaluare în cadrul CUSIM	**153**	85 programe EMC includ instruire CUSIM; 8 tematici realizate integral la CUSIM; 46 module individuale realizate la CUSIM +14 discipline universitare
	3.17 Gradul satisfacției beneficiarilor de stagii clinice	**93%**	
4. Dezvoltarea, modernizarea și utilizarea eficientă a resurselor de învățare la toate nivelurile de studii pentru asigurarea continuă a calității procesului educațional.	**4.1.** Randamentul utilizării spațiilor de studii	**90%**	
	4.2. Numărul disciplinelor și PEC care au actualizat și aprobat la CMC materiale didactice (manuale, recomandări metodice, ghiduri, note de curs, etc.) per program de studii	**207**	Materiale metodico-didactice aprobate la CMC în 2021: Monografii - 5; Manuale - 8; Culegere de teste -1; Ghiduri - 15; Compendii - 4; Recomandări metodice - 46; Suporturi de curs - 13; Agentă pentru stagiu practic - 4; Programe de Educație continuă aprobate - 119; programe de rezidențiat aprobate - 14; programe de secundariat clinic aprobate - 6; Protocoale clinice aprobate - 6;
	4.3. Numărul disciplinelor și PEC care utilizează softuri educaționale pentru desfășurarea activităților didactice	**165**	
	4.4. Numărul de mobilități ale studenților	**18**	
	4.5. Numărul de mobilități ale cadrelor didactice	**1**	
	4.7. Gradul de satisfacție al beneficiarilor privind activitatea Centrului de Consiliere Psihologică și Ghidare în Carieră	**92%**	
6. Dezvoltarea și sporirea rolului Centrului Farmaceutic Universitar *Vasile Procopișin* și Centrului Științifico-Practic în domeniul Plantelor Medicinale în activitatea didactică, științifică și dimensiunii sociale, inclusiv prin colaborare și parteneriat public-privat.	**6.1** Contractul de colaborare – încheiat	**1**	
	6.2 Numărul de beneficiari la stagiul de practică	**158**	
	6.3 Gradul de satisfacție al beneficiarilor privind calitatea instruirii	**91%**	
7. Asigurarea informațională și documentară a procesului de instruire și cercetare, prin	**7.1** Numărul de documente achiziționate	**56135**	
	7.2 Numărul de abonamente la publicații periodice	**100**	

instruire și cercetare, prin dezvoltarea colecției Bibliotecii Științifice Medicale a Universității, inclusiv a segmentului de resurse electronice de profil medical și farmaceutic.	**7.3** Numărul de materiale/titluri plasate în Biblioteca electronică didactică	**126**	
	7.4 Numărul de baze de date la care se asigură acces	**104**	
	7.5 Număr de publicații în Repozitoriul Instituțional	**5029**	
	7.10 Numărul de articole în mass-media	**241**	publ. Period - **14**, noutăți pe site-ul Bibliot. și a Univers.-**76**, postări pe social media - **151**
	7.11 Numărul de traininguri organizate	**19**	
	7.12 Numărul de cursuri opționale	**1**	
	7.13 Numărul de beneficiari instruiți	**691**	
	7.14 Numărul de servicii diversificate	**6**	

Domeniul II.	**Cercetarea, inovarea și transferul tehnologic**		

Obiectivul general: Armonizarea domeniului cercetare și inovare cu cerințele contemporane la capitolele: organizare, infrastructură, procese de management al cercetării și cercetare propriu-zisă, precum și asigurarea competitivității Universității în plan național și internațional, consolidarea acesteia ca instituție în care educația medicală se realizează prin cercetare, nivelul cercetărilor în domeniul sănătății și medicinei corespunde rigorilor europene, iar subdiviziunile de cercetare fac parte din rețelele regionale și internaționale de valori științifice și transfer tehnologic

Grupul de lucru:
1. Stanislav Groppa, prorector pentru activitate de cercetare
2. Elena Raevschi, șef departament, Departamentul Cercetare
3. Mihail Todiraș, șef centru, Centrul de cercetare în domeniul sănătății și biomedicinei
4. Lilian Șaptefrați, director Școala doctorală în domeniul Științe Medicale
5. Ecaterina Foca, șef-adjunct Școala doctorală în domeniul Științe Medicale
6. Natalia Caproș, director adjunct Școala doctorală în domeniul Științe Medicale.

Obiectiv specific	**Indicator de performanță**	**2021**	
1. Modernizarea structurii sectorului de cercetare și transformarea acestuia într-o structură adecvată scopurilor de coordonare a cercetărilor în sănătate din Republica Moldova, de educație prin cercetare, de asigurare a competitivității științifice, de interacțiune cu partenerii naționali și internaționali	**1.1** Conceptul Institutului Național de Cercetare în Medicină și Sănătate – elaborat și înaintat spre aprobare Senatului Universității	**100%**	Aprobat Decizia Senatului 6/5 din 25 iunie 2020. Ordin nr. 188-A din 26.08.2020 Cu privire la crearea INCMS
	1.2 Numărul de subdiviziuni ale Universității în care funcționează cercuri științifice	**41**	https://drive.google.com/file/d/1Av3BhWHKB-i41SkC5n0JBMN20EsIV-6N/view
	1.3 Numărul studenților și al medicilor-rezidenți implicați în abordarea temelor proiectelor științifice în cadrul programelor de stat/ proiectelor naționale/ internaționale	**9 stud, 33 rezid**	https://docs.google.com/spreadsheets/d/1pucpk5xIR2bqnvMCJhnU4C_tHB-5NRY6_prU-lSWSU/edit?usp=sharing

internaționali	**1.4** Prodecani pentru cercetare – desemnați la fiecare facultate	**100%**	Prodecani pentru cercetare aprobați la fiecare Facultate. Au fost numiți 5 responsabili pentru activitate de cercetare la facultăți începând cu data de 1.09.2021. Ordinul Rectorului nr. 754-RU din 22.06.2021 Cu privire la desemnarea responsabililor pentru activitate de cercetare
2. Transformarea infrastructurii de cercetare în una contemporană, aptă să servească-cercetării științifice avansate, educației prin cercetare și să adere la rețelele internaționale de infrastructuri pentru cercetare și transfer tehnologic	**2.1.** Studiul de fezabilitate pentru reconstrucția edificiului Laboratorului central – realizat și documentat	**100%**	Studiul de Fezabilitate pentru Centrul de Cercetare în domeniul sănătății și Biomedicinei
	2.2. Proiectul de reconstrucție a edificiului Laboratorului central – elaborat și înaintat spre aprobare	**100%**	Parte componentă a Studiului de Fezabilitate pentru Centrul de Cercetare în domeniul sănătății și Biomedicinei
	2.3. Planul de management al Centrului de tehnologii biomedicale avansate – aprobat	**0**	**în lucru pentru 2022**
	2.4. Studiul de fezabilitate pentru reconstrucția Vivariului –finalizat, documentat	**100%**	Parte componentă a Studiului de Fezabilitate pentru Centrul de Cercetare în domeniul sănătății și Biomedicinei (proiectul este elaborat ca clinică experimentală a animalelor de laborator)
	2.5. Proiectul de reconstrucție a Vivariului conform cerințelor internaționale – elaborat și înaintat spre aprobare	**100%**	Parte componentă a Studiului de Fezabilitate pentru Centrul de Cercetare în domeniul sănătății și Biomedicinei (proiectul este elaborat ca clinică experimentală a animalelor de laborator)
	2.6. Planul general de management al infrastructurii de cercetare a Universității – elaborat și înaintat spre aprobare	**50%**	**Pentru 2022** Preliminar: Este necesară aprobarea Conceptului de organizare și funcționare a laboratului. A fost elaborat și aprobat conceptul planului general de management al infrastructurii de cercetare, care urmează să fie definitivat și prezentat spre aprobare finală la Consiliul științific. Extras din PV al ședinței Consiliului științific nr. 3 din 26.05.2021
	2.7. Caietul de sarcini și planul calendaristic al Planului general de management al infrastructurii de cercetare – elaborat si înaintat spre aprobare	**0**	**Pentru 2027**
	2.8. Caietul de sarcini și planul calendaristic de elaborare/ testare/ implementare a sistemului informațional pe domeniul cercetare – elaborat și înaintat spre aprobare	**50%**	**Pentru 2022** Au fost realizate 3 ședințe de lucru privind elaborarea sistemului informațional pe domeniul cercetare (27.10.2021, 28.10.2021, 8.11.2021) Ca rezultat a fost estimată suma necesară pentru elaborarea SIMU Cercetare/Scoala doctorală.
3. Implementarea principiului de instruire prin cercetare	**3.1.** Numărul de cercetători abilitați cu dreptul de conducător de doctorat	**44**	
	3.2. Introducerea disciplinei „Biostatistica și metodologia cercetării științifice” *opțional* pentru anii I-III de studii și *obligator* pentru anul IV	**100%**	Extras din PV nr.6 al ședinței Catedrei de medicină socială și management

	3.3. Numărul studenților și medicilor-rezidenți implicați în activitățile de cercetare realizate de catedre, laboratoare și alte subdiviziuni ale Universității	**42**	9 stud; 33 rezid
	3.4. Politica și mecanismele de selectare a candidaților la postdoctorat – elaborate, aprobate în modul stabilit și aplicate	**90%**	**Pentru 2022** Mecanismele de selectare a candidaților sunt stipulate în Regulamentul instituțional privind realizarea cercetării și obținerea titlului de doctor habilitat în cadrul USMF, dar se necesită a fi revizuite. Au fost identificați 2 candidați pentru studii la postdoctorat pentru anii 2022/2024.
	3.5. Numărul temelor cercetărilor postdoctorale trans-interdisciplinare, precum și al celor realizate în colaborare internațională	**50%**	Din 4 candidați propuși MEC pentru studii la postdoctorat pentru anii 2021/2023, 2 vor efectua studii transdisciplinare.
	3.6. Sistemul de evidență a cercetărilor studenților și medicilor-rezidenți – elaborat, aprobat și funcțional	**0**	**2022** - Aprobarea conceptului sistemului de evidență a cercetărilor studenților și rezidenților
	3.7. Sistemul de rating al studenților și al medicilor-rezidenți pe domeniul cercetare – elaborat, aprobat și aplicat	**0**	**2022** - Aprobarea conceptului sistemului de rating al studenților, rezidenților pe domeniul cercetării
4. Internaționalizarea procesului de cercetare în USMF „Nicolae Testemițanu” și implementarea principiilor Științei Deschise	**4.1.** Elaborarea Politicii privind Știința Deschisă la nivel instituțional	**Realizat**	Politica USMF privind accesul deschis la informație, Decizia Senatului nr. 8/18 din 23 septembrie 2021
	4.2. Procedurile/ criteriile interne de selecție a temelor de doctorat – modificate și aprobate	**Realizat**	Modificarea criteriilor interne de selecție a temelor de doctorat și a componenței Comisiei de evaluare.

4.3. Numărul de acorduri de colaborare încheiate anual	**23**	23 contracte de colaborare încheiate în anul 2021 (contractele se află la departamentul DREIE): 1.Universitatea de Medicina, Farmacie, Științe și Tehnologie „George Emil Palade” ; 17.09.2021. 2.Universitatea de Medicina, Farmacie, Științe și Tehnologie „George Emil Palade”; 21.09.2021. 3. Proiectul TEKWILL din Republica Moldova; 25.05.2021. 4. Universitatea de Medicină din Baku, Azerbaidjan, 20.01.2021. 5. Universitatea din Catania, Italia; 10.11.2021. 6. Universitatea Shinshu, Japonia; 31.03.2021, memorandum. 7. Universitatea Shinshu, Școala de medicină, Japonia; 31.03.2021, acord. 8. Universitatea Shinshu, Școala de medicină, Institutul pentru Științe Biomedicale, 31.03.2021, Acord. 9. Universitatea de Medicină și de Farmacie „Iuliu Haţieganu” din Cluj-Napoca; 12.05.2021. 10. Universitatea de Medicină și Farmacie ”Gr. T. Popa” Iași, România; 25.05.2021. 11. Prima Universitate de Stat de Medicină „I. P. Pavlov” din Sankt-Petersburg, Federația Rusă; 15.02.2021. 12. Centrul Național de Cercetări în Medicină V. A. Almazov” din Federația Rusă; 22.02.2021. 13. Institutul de cercetare în reumatologie “V.A. Nasonov; Moscova, Federația Rusă; 22.03.2021. 14. Universitatea de Stat de Medicină din Nord-Vest ”I. I. Mechnikov”; Federația Rusă; 17.08.2021. 15. Institutul de Biologie Chimică și Medicină Fundamentală, Filiala Siberiană a Academiei de Științe din Federația Rusă; 01.07.2021. 16. Școala de Medicină Wake Forest, Carolina de Nord, SUA; 23.09.2021. 17. Universitatea din Carolina de Nord Chapel Hill Scoala de Farmacie Eshelman UCN, Carolina de Nord, SUA; 16.04.2021. 18. Universitatea din Iowa Colegiul de Sănătate Publică, SUA; 09.03.2021. 17. Universitatea Erciyes; Kayseri, Turcia; 03.02.2021. 19. Universitatea Gazi, Ankara, Turcia; 30.04.2021. 20. Universitatea de Stat de Medicină din Bucovina, Ucraina; 15.06.2021. 21. Institutul de Microbiologie și Imunologie, Facultatea de Medicină, Universitatea din Ljubljana, Slovenia, nr. 17 din 21.09.2021 22.Universitatea din Ljubljana, Facultatea de Medicina, Slovenia, din 21.09.2021 23. Acord de colaborare cluster interinstitutional USMF-IMSP Toma Ciorba-IMSP Medicina Urgenta-IMSP Timofei Mosneaga nr.43 din 23.04.2021
4.4. Numărul cercetătorilor câștigători de burse de cercetare doctorală și postdoctorală de scurtă și de lungă durată oferite de structurile internaționale	**5**	Prin programul ERASMUS+ 5 burse doctorale la Universitatea Santiago de Compostela, Spania: Ababii Victoria, anul II, 321.01 Stomatologie; Tomacinschi Victor, anul III, 321.10 Hematologie; Cîvîrjic Irina, anul IV, 321.03. Cardiologie; Cîvîrjic Ivan, anul III, 321.19 ATI; Iacubițchi Maria, anul IV, 321.17. Oftalmologie.
4.5. Numărul de masteranzi formați în cadrul programelor internaționale	**0**	**Pentru 2026-2030**
4.6. Numărul de doctoranzi formați în cadrul programelor internaționale	**2**	Mariana Ulinici, stagiu ICEGB Dumitru Ciolac, Germania, departamentul Neurostimulare și Tulburări de Mișcare, Clinca Universitară "Johannes-Gutenberg"

4.7. Numărul de stagii realizate de cercetători în cadrul mobilităților academice cu durata de peste 1 lună	**8**	1. Mariana Ulinici, stagiu ICEGB; 2. Galea-Abdușa Daniela - 2 Stagieri, Turcia, 04-11.04.2021 și 22 - 26.11.2021. 3. Ciolac Dumitru - 2 stagii științifice, Germania departamentul Neurostimulare și Tulburări de Mișcare, Clinca Universitară "Johannes-Gutenberg", 2 stagii științifice, 21.02.21-13.06.21 și 01.09.21-08.10.21. 4. Daniela Aftene, Danemarca, Filadelfia Danish Epilepsy Center, Stagiere European Academy of Neurology Clinical Fellowship, 16.08.21-24.09.21. 5.Vitalie Cobzac, stagiere proiect Horizon, Germania, Hannover, High Medical School, 04.10.21-31.03.22. 6. Tatiana Malcova, stagiere proiect Horizon, Germania, Hannover, High Medical School, 01.01.21-28.02.21. 7. Alina Stoian, tsagiere proiect Horizon, Germania, Hannover, High Medical School, 04.10.21-31.03.21. 8. Elena Pavloschi, Stagiu, bursa Eugen Ionescu, România, Iași, UMF "Gr.T.Popa", 15.09.21-15.12.21
4.8. Numărul de seminare de informare documentate prin procese-verbale	**1**	Organizarea unui seminar de informare privind oportunitățile de a fi expert la Comisia Europeană (29 octombrie 2021). Prezentarea (ppt) și apelul deschis (Calls for expressions of interest for experts for 2021-2027) sunt plasate pe site-ul universității și au fost diseminate comunității universitare pentru informare. https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/work-as-an-expert https://cercetare.usmf.md/ro/noutati/devino-expert-al-comisiei-europene
4.9. Logoul HR EXCELLENCE IN RESEARCH menținut. Politica Universității în angajarea cercetătorilor actualizată sistematic conform cerințelor	**Realizat**	Versiunea actualizată a Strategiei Resurselor umane în cercetare la USMF a fost acceptată: Decizia Consiliului științific nr. 10/1 din 15.12.2021, și aprobată prin Decizia Senatului nr. 12/8 din 23.12.2021. Urmează: ajustarea Planul de acțiuni de implementare a Strategiei Resurselor Umane pentru Cercetători a USMF în conformitate cu prevederile versiunii actualizate a Strategiei Resurselor umane în cercetare a USMF
4.10. Numărul de proiecte internaționale și naționale plasate în Repozitoriul Instituțional Științe Medicale al Universității	**0**	**Pentru 2027-2030**
4.11. Numărul de publicații ale angajaților Universității aflate în acces deschis	**67**	În 2021, au fost publicate 67 de de publicații în acces deschis în SCOPUS 5026 lucrări http://repository.usmf.md
4.12. Numărul studiilor realizate în/sau cu participarea Universității ale căror date primare sunt în acces deschis	**0**	**2026-2030**
4.13. Numărul de cercetători, străini câștigatori ai proiectelor realizate în laboratoarele/ grupurile de cercetare ale Universității	**0**	**Pentru 2030**

	4.14. Numărul de contracte cu activități de cercetare	**22**	Contractele se află la departamentul DREIE. 1.Universitatea de Medicina, Farmacie, Științe și Tehnologie „George Emil Palade"; 17.09.2021. 2.Universitatea de Medicina, Farmacie, Științe și Tehnologie „George Emil Palade"; 21.09.2021. 3. Proiectul TEKWILL din Republica Moldova; 25.05.2021. 4. Universitatea de Medicină din Baku, Azerbaidjan, 20.01.2021. 5. Universitatea din Catania, Italia; 10.11.2021. 6. Universitatea Shinshu, Japonia; 31.03.2021, memorandum. 7.. Universitatea Shinshu, Școala de medicină, Japonia; 31.03.2021, acord. 8. Universitatea Shinshu, Școala de medicină, Institutul pentru Științe Biomedicale, 31.03.2021, Acord. 9. Universitatea de Medicină și de Farmacie „Iuliu Haţieganu" din Cluj-Napoca; 12.05.2021 . 10. Universitatea de Medicină și Farmacie "Gr. T. Popa" Iași, România; 25.05.2021. 11. Prima Universitate de Stat de Medicină „I. P. Pavlov" din Sankt-Petersburg, Federația Rusă; 15.02.2021. 12. Centrul Național de Cercetări în Medicină V. A. Almazov" din Federația Rusă; 22.02.2021. 13. Institutul de cercetare în reumatologie "V.A. Nasonov; Moscova, Federația Rusă; 22.03.2021. 14. Universitatea de Stat de Medicină din Nord-Vest "I. I. Mechnikov"; Federația Rusă; 17.08.2021. 15. Institutul de Biologie Chimică și Medicină Fundamentală, Filiala Siberiană a Academiei de Științe din Federația Rusă; 01.07.2021. 16. Școala de Medicină Wake Forest, Carolina de Nord, SUA; 23.09.2021 17. Universitatea din Carolina de Nord Chapel Hill Scoala de Farmacie Eshelman UCN, Carolina de Nord, SUA; 16.04.2021 18. Universitatea din Iowa Colegiul de Sănătate Publică, SUA; 09.03.2021. 17. Universitatea Erciyes; Kayseri, Turcia; 03.02.2021. 19. Universitatea Gazi, Ankara, Turcia; 30.04.2021. 20. Universitatea de Stat de Medicină din Bucovina, România; 15.06.2021. 21. Institutul de Microbiologie și Imunologie, Facultatea de Medicină, Universitatea din Ljubljana, Slovenia, nr.17 din 21.09.2021 22.Universitatea din Ljubljana, Facultatea de Medicina, Slovenia, din 21.09.2021
	4.15. Numărul de linkuri plasate pe site-ul Universității despre oportunitățile existente de a activa ca experți internaționali	**1**	Organizarea unui seminar de informare privind oportunitățile de a fi expert la Comisia Europeană (29 octombrie 2021). Prezentarea (ppt) și apelul deschis (Calls for expressions of interest for experts for 2021-2027) sunt plasate pe site-ul universității și au fost diseminate comunității universitare pentru informare. https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/work-as-an-exper
	4.16. Numărul de cercetători, angajați ai Universității care activează ca experți internaționali	**9**	Total 9 angajați, inclusiv experți evaluatori ARACIS https://www.aracis.ro/registrul-national-al-evaluatorilor/
	4.17. Numărul angajaților Universității invitați în calitate de speakeri la conferințe internaționale şi lectori cu ținerea prelegerilor în străinătate	**3**	Gramma Rodica. Key Speaker "Calitate și siguranță în prescrierea medicamentelor – de la tradiție până la instrumente legale eficiente". A XVI-a Conferință Națională de Bioetică cu participare internațională "Biotehnologiile – între știință, ideologie și morală", 9-11 decembrie 2021.https://conferintadebioetica.ro/invitati/ . NACU Viorel. Speaker invitat la Congresul SOROT 2021, 19-22 octombrie. The Romanian Society of Orthopedics and Traumatology. BENDELIC Eugeniu. Lector invitat la Reuniunea Anuală a Oftalmologilor (RAO) 2021, Iași, România, 26-29 mai 2021. https://eventer.ro/project/rao-2021-reuniunea-anuala-a- oftalmologilor/
5. Fortificarea transferului tehnologic al rezultatelor	**5.1** Procedurile operaționale standard (POS) – elaborate	**Realizat**	POS sunt elaborate și aprobate la nivel de laborator

cercetărilor realizate în cadrul USMF „Nicolae Testemițanu”	**5.2** Ghidul de valorificare a rezultatelor cercetării – elaborat	**Realizat**	Ghidul elaborat și aprobat Dispoziția prorectorului pentru activitate de cercetare nr. 11-26 din 17.06.2021 Cu privire la instituirea grupului de lucru pentru elaborarea Ghidului de bună practică în Cercetare (GLP/GCP) a USMF. Decizia Senatului nr. 10/9 din 25.11.2021 Cu privire la aprobarea Ghidului de bună practică în cercetarea clinică (GCP) și de laborator (GLP) ale USMF. (Lucia Mazur–Nicorici)
	5.3 Numărul de cereri depuse la AGEPI	**22**	Cereri de brevet de invenție/ cerere de brevet de invenție de scurtă durată depuse - 22; Hotărâri pozitive - 38 (11 din 2021+27 depuse din 2020)
	5.4 Numărul de brevete obținute	**23**	
6. Sporirea vizibilității cercetărilor realizate la USMF „Nicolae Testemițanu” la nivel național și internațional prin promovarea performanțelor obținute în domeniul cercetare și inovare.	**6.2** Caietul de sarcini pentru subsite-ul Cercetare al site-ului Universității conform noii structuri a domeniului de cercetare cu capacitate facilitată de navigare, conectare la sistemul informațional al domeniului de cercetare al Universității – elaborat și aprobat	**50%**	(Realizare în cadrul p.2.8.1) **-transferat pu 2022** Au foste realizate 3 ședinte de lucru privind elaborarea sistemului informațional pe domeniul cercetare, inclusiv pagina web INCMS (27.10.2021, 28.10.2021, 8.11.2021) Ca rezultat a fost estimată suma necesară pentru elaborarea SIMU Cercetare și pagina web INCMS
	6.3 Subsite-ul Cercetare – evaluat și actualizat sistematic	**Realizat**	A fost remodelat compartimentul Strategia Resurselor Umane pu cercetători (HRS4R), creat comaprtimentul Știința Deschisă, actualizat compartimentul Documente, Manifestări științifice, postate noutăți etc https://cercetare.usmf.md/ro
	6.4 Varianta web a Revistei de Științe ale Sănătății din Moldova – funcțională	**0**	**Transferat pentru anul 2022** Link către subpagina web a revistei https://cercetare.usmf.md/ro/revista-mjhs/Arhiva-MJHS Decizia Senatului nr. 4/2 din 17.06.21 cu privire la aprobarea bugetului, a statelor de personal și a salarizării angajaților Publicației Periodice Revista de Științe ale Sănătății din Moldova (MJHS), pentru anul 2021
	6.5 Numărul bazelor de date internaționale în care este inclusă revista MJHS	**2**	baze de date internaționale: Index Copernicus, Google scholar
	6.6 Numărul articolelor cu FI>1.5 în reviste cu proces complet și anonim de *peer review* cu susținerea financiară totală a publicării	**3**	autorii au fost premiați în cadrul concursului „Impactul activității de cercetare”, organizat în cadrul conferinței științifice anuale 2021
	6.7 Numărul articolelor în acces deschis, publicate cu susținere financiară parțială	**67**	publicațiile conferinței 2021 https://cercetare.usmf.md/ro/manifestari-stiintifice/zilele-universitatii

	6.8 Numărul de articole publicate în reviste cotate ISI şi/sau WoS, SCOPUS (creştere cu cel puţin 2 articole anual de la fiecare subdiviziune ştiinţifico-didactică)	**776**	17.12.2021 În SCOPUS 100 de articole (comparativ cu anul 2020 unde erau 102 articole). 2887 citări Hirsch 40 În total 776 publicaţii
	6.9 Numărul articolelor în reviste cu factor de impact mai mare de 3	**46**	Au publicate 46 articole în reviste cu factor de impact mai mare de 3. În cadrul galei laureaţilor din octombrie 2021, au fost premiaţi autorii primelor 3 articole cu factorul de impact cel mai mare (Total 8 autori).
	6.10 Numărul angajaţilor Universităţii în calitate de lector invitat (cu invitaţie oficială) susţinuţi financiar pentru participare la manifestări ştiinţifice internaţionale în Europa şi America de Nord	**2**	Ion Chesov, conf. univ., România Vitalie Ghicavîi, conf. univ., Spania
	6.11 Numărul angajaţilor şi deplasărilor cercetătorilor la universităţi de prestigiu din străinătate pentru activităţi de cercetare	**4**	Malcova Tatiana, Cobzac Vitalie (Germania, Hanovra); Ciolac Dumitru (Mainz, Germania); Ulinici Mariana (Trieste, Italia)
	6.12 Numărul de proiecte câştigate de către cercetătorii Universităţii	**75**	A. **8** câştigate (din 9 depuse): 1 proiect Stiinta Deschisa/ANCD depus-câştigat, 1 proiect CEI-ICGEB depus-necâştigat, 1 proiect Transfer tehnologic depus câştigat, 1 proiect castigator finanţat de Soros, 1 proiect câştigător CEI, 1 proiect depus-câştigat la ICGEB conferinta 2022, 1 acţiune Cost-aprobat dna Jana Chihai, 1 proiect JPIAMR castigat. 1 subproiect câştigat Icreate B: **67** proiecte de granturi de doctorat câştigate la nivel naţional
8. Protecţia proprietăţii intelectuale	**8.1** Politica unică de aplicare a OPI ale Universităţii – elaborată şi aprobată	**0**	**2024**
	8.2 Regulamentul USMF „Nicolae Testemiţanu” privind proprietatea intelectuală –elaborat şi aprobat	**Realizat**	Regulamentul privind Crearea, protecţia şi gestionarea obiectelor de proprietate intelectuală aprobat prin Procesul-verbal al şedinţei Senatului nr. 6/12 din 24.06.2021
	8.3 Numărul de instruiri/ perfecţionări cu privire la proprietatea intelectuală	**3**	1. „Lecturi AGEPI”, ed. a XXII-a, organizat de către AGEPI, pe data de 26 aprilie 2021 (1 persoană); 2. Conferinţa Inovaţională Internaţională cu genericul „Inteligenţa Artificială, Inovaţii şi Proprietatea Intelectuală” în cadrul EIS „INFOINVENT-2021”, 17 noiembrie 2021 (1 persoană); 3. Webinar „Plagiatul şi dreptul de autor”, organizatori ANACEC şi AGEPI în cadrul EIS INFOINVENT-2021”, 19 noiembrie 2021 (1 persoană).

8.4 Numărul de participanţi la perfecţionări cu tematică ce ţine de proprietatea intelectuală	**1**	1 persoană, participare la 3 instruiri
8.5 Numărul obiectelor de proprietate intelectuală ale angajaților înregistrate în bazele de date naționale/ internaționale	**431**	La data de 01.12.2021 sunt acordate de către AGEPI 269 brevete de invenție și 162 brevete de invenție de scurtă durată, valide 81 (8 -BI , 73 - BISD)
8.6 Numărul de accesări de către angajații Universității a bazelor de date OPI naționale/ internaționale	**0**	**Pentru 2026-2030**
8.7 Numărul angajaților Universității care au beneficiat de asistență metodică în explorarea bazelor de date OPI, literaturii de brevetare şi alte surse disponibile	**116**	La 116 de persoane a fost acordată asistență metodică cu privire la: acte de implementare; îndeplinirea formularelor și posterelor pentru participare la expoziții internaț.; la depunerea obiectelor de proprietate intelectuală cererilor de brevet de invenție, de inovații și drept de autor. Autori: CB - 24; DA - 42; inovații - 41 (autori)
8.8 Numărul de obiecte de proprietate intelectuală create în cadrul Universității în baza rezultatelor ştiinţifice obţinute	**120**	**Realizat - 120 (22CBI+37CDAC+61CI)** Pe parcursul anului 2021 au fost depuse: 22 cereri de brevet de invenție (CBI); 37 cereri de certificare de drept de autor și DC (11- sunt în stare de expertiză) (CDAC); 61 - cereri de inovație (CI). Primite hotărâri de acordare a brevetelor - 38; Primite titluri: Brevete de invenție - 23; Certificate cu drept de autor și drepturi conexe - 26; Certificate de inovator - 61; Acte de implementare - 68 (inclusiv 6 în baza brevetelor de invenție, 1 - publicațiilor științifice).
8.9 Numărul acordurilor de confidenţialitate elaborate privind protecţia rezultatelor ştiinţifice sau de alt gen pentru asigurarea protecţiei secretelor comerciale (*know-how*)	**0**	
8.10 Numărul cererilor de eliberare a titlurilor de protecţie pentru obiectele de proprietate intelectuală create în Universitate cu respectarea evidenței termenilor de procedură	**22**	Cereri de brevet depuse înregistrate - 22; hotărâri pozitive - 38 (11 din 2021+27 depuse din 2020) Cereri de certificare a DA în stare de expertiză de fond al AGEPI - 11; Certificate obținute cu Drept de autor și drepturi conexe - 26; Cereri de inovație depuse - 61
8.11 Numărul cererilor de înregistrare a obiectelor de proprietate intelectuală depuse şi a titlurilor de protecţie obținute de către Universitate –menținute în registre cu	**22**	Depuse în 2021 CBI/CBISD depuse - 22; Primite hotărâri pozitive - 38 (27 depuse în 2020, primite hotărâri în 2021- 11); Primite Certificate de DAsiDC- 26;

	8.12 Numărul OPI provenite din tezele de doctor în științe și tezele de doctor habilitat în științe (cereri de inovare, drept de autor, invenții etc.), implementate în practica medicală sau în procesul didactic și confirmate prin act de implementare	**94**	Din totalul OPI depuse 94 la număr: de către studenți doctoranzi și postdoctoranzi au fost depuse: - cerereri de inovație - 41; cereri de certificate DA - 8; cereri de BI - 10). 62,76% provin din tezele de doctor și doctor habilitat; Eliberate acte de implementare - 68, inclusiv 61 în baza cererilor de inovație și 6 în baza brevetelor de invenție, 1 - publicațiilor științifice). Din tezele de doctor și doctor habilitat - 42 (61,76%);
	8.13 Numărul de invenții valoroase, selectate prin concurs/ evaluare în cadrul Universității, pentru participare la saloane internaționale de inventică susținute financiar de AGEPI	**51**	Realizat Inventatorii USMF Nicolae Testemițanu au participat la 6 expoziții internaționale, inclusiv 1 în țară: Expoziția Europeană de Creativitate și Inovare cu Salonul de Carte EUROINVENT, Iași, 20-22 mai 2021; Salonul Internațional de Invenții INVENTICA, Iași, 23-25 iunie 2021; Salonul Internațional de Invenții și Inovații TRAIAN VUIA, Timișoară, 12-14 octombrie 2021; Salonul Internațional de Cercetare Științifică, Inovare și Inventică PRO INVENT, Cluj-Napoca, 20-22 octombrie 2021; Expoziția Internațională Specializată în domeniul Proprietății Intelectuale INFOINVENT, Chișinău, 17-20 noiembrie 2021, Ediția a VI-a a Competiției Internaționale de Invenții și Inovații ICAN 2021, Toronto, Canada, 28 august 2021. Au participat cu 51 obiecte de proprietate intelectuală (32 brevete de invenție; 7 proiecte de cercetare; 1 - creația tinerilor (student); 11 publicații (monografii și manuale)).* * Participarea a fost susținută financiar de către USMF Nicolae Testemițanu
	8.14 Numărul de produse care atestă relevanța economică și socială a rezultatelor cercetărilor științifice realizate în cadrul Universității (teze de doctor, de doctor habilitat, proiecte de cercetare)	**0**	**Pentru 2026-2030**
	8.15 Numărul medicilor-rezidenți și a studenților din anii IV-VI implicați în cercetări inovative care se pot finaliza cu depunerea cererilor de inovație/ invenție și obținerea certificatului de inovator sau brevetului de invenție	**1**	1 student, an. 3 (a participat cu creația tinerilor la EIS Infoinvent, 17-20.XI.2021. A obținut Diplomă și Medalie de Argint)
Domeniul III	**Activitatea clinică**		
Obiectivul general: Dezvoltarea unui parteneriat eficient cu instituțiile medico-sanitare publice în care sunt amplasate bazele clinice universitare, unde se desfășoară activitatea clinică.			
Grupul de lucru: 1. Valeriu Revenco, prorector pentru activitate clinică și rezidențiat			

2. Marcel Abraș, prorector pentru activitate socială 3. Livi Grib, decan, Facultatea de Rezidenţiat 4. Lucia Nicorici-Mazur, şef centru, Centrul de Management al Activităţii Clinice 5. Alexandru Garbuz, metodist principal Centrul de Management al Activităţii Clinice			
Obiectiv specific	**Indicator**	**2021**	
2. Dezvoltarea Modulului Clinic în SIMU și aplicarea în cadrul departamentelor și catedrelor clinice.	**2.1** Numărul de cadre ştiinţifico-didactice ce aplică modulul în activitate	**297**	
	2.2 Numărul de propuneri înaintate pentru dezvoltarea modulului	**6**	Cu propuneri de optimizare şi fortificare a modului clinic au venit: ORL, Med legală, morfopatologia, stomatologia, Anestiziologie și Reanimare
3. Reactualizarea contractelor de colaborare între Universitate și spitale, astfel, încât acestea să cuprindă toate aspectele legate de activitatea studenților, a cadrelor didactice titulare și asociate (prin cumul), a medicilor-rezidenți, medicilor secundari clinici, a doctoranzilor.	**3.1** Numărul de contracte de colaborare noi	**74**	
4. Colaborarea cu conducerea spitalelor în vederea dezvoltării bazelor clinice cu scopul minimalizării discrepanțelor dintre numărul de cadre didactice și capacitatea secției respective.	**4.1** Coraportul dintre cadre didactice/ personal medical din secție	**44%**	Cea mai înaltă rată aparține specialității chirurgie 68%, mai mică obstetrică și ginecologie 20%, media 44%.
	4.2 Numărul de baze clinice noi identificate	**2**	Au fost identificate 2 locații noi pentru bazele clinice existente
5. Organizarea acordării asistenței medicale primare și spitalicești înalt calificate și consultative în cadrul secțiilor curative ale instituțiilor medico-sanitare publice republicane și municipale.	**5.1** Numărul de consultații acordate	**100357**	
	5.2 Numărul de personal implicat în acordarea asistenței medicale	**561**	
6. Facilitarea participării angajaților clinicilor universitare în comun cu	**6.1** Numărul de angajați/cadre didactice implicați în procesul curativ	**356**	

studenții, medicii- rezidenți, medicii-secundari clinici și cursanții în procesul curativ.	**6.2** Numărul de studenți, inclusiv internaționali/ medici-rezidenți/ cursanți implicați în procesul curativ	**2715/ 671/ 1131/0**	Catdra de obstetrică și ginecologie a raportat că cursanții înscriși la progamul Colposcopie -execută procedura 51. Anul 2021, fiind pandemic, cursurile de educare medicală continue s-au petrecut online.
7. Dezvoltarea colaborării cu instituțiile medico-sanitare publice privind participarea personalului din cadrul acestor instituții în realizarea proceselor de instruire și asistență medicală de înaltă calitate.	**7.1** Numărul de cadre didactice instruite în asistență medicală înalt calificată	**23**	este oportun de modificat termenul de înaltă performanță deoarece CNAM utilizează acest termen în prestarea serviciilor medicale. Numărul efectuat al investigațiilor de înaltă performanță 1310/consultarea investigațiilor de înaltă performanță 785.
8. Participarea activă în formarea și implementarea standardelor medicale și protocoalelor clinice naționale și instituționale de tratament în condițiile asigurărilor medicale.	**8.1** Numărul de persoane/cadre științifico-didactice implicate în elaborarea protocoalelor clinice naționale/instituționale	**94**	
	8.2 Numărul de protocoale clinice naționale/instituționale elaborate.	**19/24**	În 2021 au fost elaborate 9 protocoale clinice naționale, dintre care PCN 371 „Infecția cu Covid de tip nou (Covid-19)", ediția IV, aprobat prin ordinul MS nr. 1002 din 29.10.21. / A fost elaborat un ghid național cu privire la reabilitarea medicală a pacienților cu COVID-19 de către 4 angajați USMF. / Au fost reactualizate 24 protocoale clinice standartizate cu participarea 30 angajați USMF/24 IMSP.
9. Participarea cadrelor didactice și științifico-didactice în realizarea programelor naționale (profilaxia și controlul diabetului zaharat, maladiile cardiovasculare, tuberculoza, controlul tutunului)	**9.1** Numărul de cadre didactice participante la realizarea programelor naționale	**0**	În anul 2021 MS nu a elaborat nici o programă națională.
	9.2 Numărul activităților incluse în programe naționale.	**0**	
10. Deținerea statutului de membru în consiliile de administrare ale instituțiilor medico-sanitare publice de către cadrele didactice.	**10.1** Numărul de angajați ai Universității – în consiliile de administrare ale IMSP	**1**	Revenco Valeriu- președinte Clinica Universitară de asistență medicală primară. În anul 2021 MS a elaborat nou regulament de constituire a consiilor de administrare, care prevăd 1 secretar de Stat, 1 consultant al MS, 2 angajați ai instituției pe care o reprezintă și 1 membru al organizații nonguvernamentale. Anexa Ordinului nr. 05 P §1 din 15 ianuarie 2021 „Componența nominală a Consiliilor administrative ale autorităților și instituțiilor publice în care Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale exercită calitatea de fondator" se expune în redacție nouă

11. Participarea la intervențiile chirurgicale și investigațiile clinice, conferințele morfopatologice, vizitele și consiliile medicale.	**11.1** Numărul de conferințe/ investigații clinice/ intervenții chirurgicale	**14505**	6921 consilii medicale, 14505 intervenții chirurgicale
Domeniul IV	**Internaționalizarea**		
Obiectivul general: Fortificarea cooperării internaționale în domeniile activității didactice, cercetării științifice, mobilității academice, recrutării cetățenilor străini la studii și creării parteneriatelor cu universitățile și instituțiile de profil din străinătate, inclusiv din diasporă ce colaborează cu cadre didactice din Universitate, precum și Alumni care își desfășoară activitatea peste hotare.			
Grupul de lucru: Evelina Gherghelegiu, şef departament, Departamentul Relaţii Externe şi Integrare Europeană Mircea Beţiu, decan, Facultatea de Medicină nr.2 Oxana Sârbu, prodecan, Facultatea de Medicină nr.2 Igor Cemortan, şef departament, Departamentul Recrutare și Documentare a Cetățenilor Străini Alexandru Corlăteanu, conferențiar universitar, disciplina de pneumologie și alergologie Olga Cernelev, şef adjunct departament, Departamentul Relaţii Externe şi Integrare Europeană			
Obiectiv specific	**Indicatori de performanță**	**2021**	
3. Facilitarea înmatriculării studenților internaționali	**3.1** Numărul de cereri depuse pentru înmatriculare de către cetățenii străini, total, pe facultăți	**428**	Medicina1/2 - 285, Stomatologie 143
	3.2 Numărul abiturienților internaționali acceptați pentru concurs, total, pe facultăți și pe semestre	**317**	Medicina 1/2 - 200 (Toamna 88 / Primavara 112) Stomatologie - 117 (Toamna 75 / Primavara 42)
	3.3 Numărul de studenți înmatriculați, total, pe facultăți, și pe semestre	**317**	Medicina 1/2 - 200 (Toamna 88 / Primavara 112) Stomatologie - 117 (Toamna 75 / Primavara 42)
	3.4 Cota-parte a studenților internaționali din numărul total de studenți, pe facultăți	**34%**	Medicina 1 - 117/2716 - 4,3%; Medicina 2 - 1553 - 100%; Stomatologie 193/878 - 22%; Stomatologie IDP - 117 - 100%; Farmacie 1/352 - 0,3%. **TOTAL - 1981/5834 - 34%**
4. Asigurarea capacităților de instruire în limba engleza și franceză.	**4.1** Numărul programelor de studii cu instruire în limba engleză/ franceză.	**5**	Engleza - 4; Franceza - 1
	4.2 Numărul cadrelor didactice abilitate cu dreptul de predare în limba engleză și franceză	**504**	432 engleza, 72 franceza
	4.3 Numărul subdiviziunilor didactice antrenate în instruirea studenților internaționali	**73**	(57 catedre, 13 disciplini, 2 cursuri, un centru)

	4.4 Numărul studenților internaționali care efectuează practica de vara în țara de origine	**667**	
	4.5 Numărul contractelor de colaborare cu spitalele din țara de origine a studenților internaționali	**0**	
5. Extinderea geografică și promovarea ofertei educaționale în limbile engleză și franceză.	**5.1** Numărul țărilor de origine a studenților internaționali	**44**	
	5.2 Numărul evenimentelor de promovare a ofertei educaționale internaționale (târguri educaționale, workshopuri, mese rotunde, conferințe etc.)	**15**	
	5.3 Numărul agenților și companiilor de recrutare a studenților internaționali cu care Universitatea are stabilite relații contractuale	**10**	
Domeniul V	**Studenții și responsabilitatea socială**		
Obiectivul general: Asigurarea comunicării permanente cu studenţii, medicii-rezidenți și organizațiile acestora la nivel de Universitate, programe europene, precum şi încurajarea opiniilor studenților şi sprijinirea participării acestora la dialogul naţional şi european prin intermediul Asociației Studenților și Rezidenților în Medicină.			
Grupul de lucru: Marcel Abraș, prorector pentru activitate socială Victor Șchiopu, șef Campus Studențesc Gheorghe Buruiană, președintele Asociației Studenților și Rezidenţillor în Medicină Sergiu Berliba, președintele Comitetului sindical al angajaților USMF „Nicolae Testemițanu” Liubovi Karnaeva, director, Biblioteca Ştiinţifică Medicală Valentina Șpac, șef departament, Departamentul Administrarea Patrimoniului			
Obiectiv specific	**Indicatori de performanță**	**2021**	
1. Participarea tineretului studios în procesul de luare a deciziilor în cadrul organelor colegiale ale Universității**.**	**1.1** Numărul studenților incluși în organele colegiale ale Universității de min 25 %	**14**	Senat
2. Crearea parteneriatelor strategice cu organizațiile studențești naționale, europene și internaționale cu scopul	**2.1** Numărul de contracte de parteneriat, nationale/ europene/ internaționale, semnate	**22**	

schimbului de experiență organizațională și valorificarea programelor de mobilitate academică, profesională și de cercetare pentru tineretul studios.	**2.2** Numărul de schimburi de experiență/ mobilități academice/ mobilități profesionale/ mobilitți de cercetare realizate	**22**	
3. Organizarea intruirilor în domeniul medical sub formă de workshopuri, simulări, webinare, traininguri, olimpiade care va oferi posibilitatea de a aplica cunoștințele	**3.1** Numărul de instruiri (workshopuri, simulări, webinare etc) realizate	**11**	
4. Motivarea absolvenților cu cele mai bune rezultate academice să devină cadre didactice.	**4.1** Numărul de absolvenți care au fost promovați în activitatea didactică	**1**	
5. Organizarea Congresului Internațional *MedEspera* pentru Studenți și Tinerii Medici.	**5.1** Congresul - organizat	**0**	
	5.2 Numărul participanților la congres din mai multe țări (studenți, tineri medici)	**0**	
6. Modernizarea infrastructurii Campusului studențesc universitar „SMART CAMPUS”	**6.1** Numărul de cămine reconstruite și reparate	**0/ 10**	Reconstrucție -0; Reparații curente -10 cămine
	6.2 Sistemul electronic de cazare pentru rezidenți și	**100%**	
8. Aplicarea programelor sociale de facilitări la cazare, alimentație, transport și săli de sport pentru persoanele cu statut de orfan sau fără ocrotire părintească.	**8.1** Numărul de persoane cu statut orfan	**48**	
	8.2 Numărul de beneficiari de reduceri la cazare, alimentație, transport	**48**	
9. Promovarea și desfășurarea activităților de voluntariat în rândurile studenților și medicilor-rezidenți	**9.1** Numărul activităților de voluntariat	**47**	
	9.2 Numărul de studenți și medici -rezidenți implicați în voluntariat	**1363**	
10. Asigurarea protecției muncii și crearea locurilor sigure de muncă în corespundere cu legislația în vigoare.	**10.2** Numărul de subdiviziuni/ locuri de muncă evaluate	**69**	
	10.3 Numărul de persoane instruite în vederea evitării accidentelor de muncă	**250**	
	10.4 Numărul de angajați cu starea materială precară - beneficiari de **(**surse) ajutoare financiare	**273**	

	10.5 Valoarea suportului financiar acordat angajaților Universității în legătură cu starea materială precară, precum și în alte situații	**575293 lei**	
Domeniul VI	**Resursele umane**		
Obiectivul general: Menținerea și dezvoltarea personalului universitar, capabil să asigure realizarea sarcinilor și obiectivelor instituționale în baza unui management durabil de motivare a performanței profesionale, orientat spre calitatea serviciilor.			
Grupul de lucru 1. Tatiana Novac, şef departament, Departamentul Resurse Umane 2. Oleg Galbur, șef-adjunct, Departamentul Resurse Umane 3. Elena Sârghi, șef-adjunct, Departamentul Resurse Umane 4. Svetlana Lupașco, șef departament, Departamentul Economie, Buget și Finanțe 5. Lucia Nicorici-Mazur, şef centru, Centrul de Management al Activităţii Clinice			
Obiectiv specific	**Indicatori de performanță**	**2021**	
1. Dezvoltarea continuă a resurselor umane, atragerea și menținerea personalului care a atins performanțe	**1.1** Statele de personal aprobate anual	**Realizat**	Aprobate, Ordinul nr. 01-RU din 04.01.2021)
	1.2 Numărul fișelor de post actualizate anual	**120**	
	1.3 Numărul de persoane recrutate din rândul absolvenților studiilor de rezidențiat și doctorat	**41**	recrutate din rândul absolvenților studiilor de rezidențiat și doctorat (titular, cumul, plata cu ora)
	1.4 Numărul de angajați consiliați pentru facilitarea integrării și diminuării stresului la locul de muncă	**35**	consiliați la etapa angajării și integrării în activitate
2. Sporirea atractivității domeniului de cercetare și atragerea tinerilor în activitățile de cercetare științifică.	**2.1** Mecanisme de atragere a tinerilor în procesul de cercetare științifică implementate	**Realizat**	Implementarea concursului „Impactul activității de cercetare”
	2.2 Soluții de motivare financiară și nonfinanciară a tinerilor savanți, implementate anual	**Realizat**	Implementarea concursului „Impactul activității de cercetare”
	2.3 Numărul tinerilor cercetători antrenați anual în activitate didactică	**32**	doctoranți implicați în activitatea didactică pe parcursul anului
3. Diversificarea modalităţilor de stimulare financiară a performanţei profesionale, sporirea responsabilității și aderenței instituționale.	**3.1** Principii de apreciere a performanţelor profesionale și utilizarea lor în procesul de promovare a cadrelor didactice –implementate	**Realizat**	Implementarea Regulamentului privind organizarea și desfășurarea concursului pentru ocuparea funcțiilor didactice și științifico-didactice în cadrul Universității, Deciziile Senatului nr. 5/7 din 27.05.2021 și nr. 7/5 din 26.08.2021, Ordinul nr. 1425-RU din 13.10.2021.

	3.2 Mecanisme de stimulare, motivare financiară a personalului universitar –implementate anual	**Realizat**	Implementarea mecansimului de desemnare a „Profesorului anului” Deciziile Senatului nr. 3/2 din 25.03.2021 și nr. 8/15 din 23.09.2021; Ordinul nr. 249-A din 29.09.2021.
	3.3 Numărul persoanelor care au participat la forumuri științifice peste hotare	**66**	
	3.4 Evaluarea anuală a competențelor profesionale a personalului universitar	**Realizat**	Conform Ordinul nr. 16-A din 19.01.2021, performanțelor profesionale ale personalului universitar au fost evaluate de către șefii subdiviziunilor universitare cu prezentarea rezultatelor în DRU.
	3.5 Evaluarea anuală a satisfacției personalului universitar	**Realizat**	Activitatea se desfășoară în cadrul subdiviziunilor universitare
4. Diversificarea modalităţilor de stimulare nonfinanciară a performanței și creșterea satisfacției profesionale.	**4.1** Numărul persoanelor promovate în funcție, creșterea în carieră a personalului universitar	**57**	
	4.2 Cota personalului universitar implicat în procesul administrativ și decizional	**cca 10%**	
	4.3 Numărul angajaților de vârstă tânără din organele administrative	**56**	
	4.5 Numărul persoanelor înaintate la distincții	**2**	
	4.6 Numărul persoanelor care au fost menționate/apreciate cu premii, diplome	**77**	menționate pe parcursul anului în contextul diferitor evenimente
5. Perfecționarea profesională continuă, ridicarea nivelului de calificare și competitivitate a personalului universitar, crearea unui mediu academic sigur și tolerant, promovarea managementului şi leadershipului educațional modern.	**5.1** Numărul persoanelor instruite în domeniul metodico-didactic în universitățile similare peste hotare	**56**	au beneficiat de deplasări de serviciu în instituții de învățământ și de cercetare peste hotarele țării pentru schimb de experianță și instruire metodico-didactică
	5.2 Numărul persoanelor instruite privind implementarea tehnologiilor informaționale în procesul educațional (învățare-predare-evaluare)	**0**	Din considerente epidemiologice activitate transferată pentru anii următori.
	5.3 Numărul persoanelor instruite în domeniul managementului institutional și al resurselor umane, promovarea politicilor de sănătate prin conlucrarea cu	**7**	care urmează studii de masterat în Managemtnul Sănătății Publice (2 persoane anul I și 5 persoane anul II)
	5.4 Numărul persoanelor care au beneficiat de instruire profesională	**144**	au beneficiat de instruire profesională continuă
6. Dezvoltarea unui spațiu universitar multilingv (engleză,	**6.1** Numărul persoanelor instruite la cursuri de limba engleză/ germană/ franceză	**0**	Activitate amânată din cauza cicumstanțelor epidemiologice

franceză, germană).	**6.2** Numărul persoanelor certificate conform Cadrului european comun de referință pentru limbi străine (CECRL)	**26**	certificate în perioada 15-16 iulie 2021
7. Consolidarea sistemului de instruire a personalului universitar în domeniul psihopedagogiei.	**7.1** Numărul persoanelor instruite în domeniul psihopedagogiei	**45**	22 promoția 2020-2021,Ordin nr. 283-A din 25.11.2020 23 promoția 2021-2022,Ordin nr.1424-RUdin 13.10.2021
	7.2 Numărul persoanelor certificate în domeniul psihopedagogiei	**22**	22 persoane, promoția 2020-2021 Ordinul nr. 453-SP din 26.10.2021
Domeniul VII	**Managementul resurselor financiare**		
Obiectivul general: Asigurarea unui echilibru financiar care să permită acoperirea costurilor pentru bună funcționare a Universității și investiții pentru dezvoltarea și modernizarea USMF „Nicolae Testemițanu”.			
Grupul de lucru 1. Olga Cernețchi, prim-prorector, prorector pentru activitate didactică 2. Victoria Craveț, prorector pentru activitate economico-financiară 3. Stanislav Groppa, prorector pentru activitate de cercetare 4. Valeriu Revenco, prorector pentru activitatea clinică și rezidențiat 5. Marcel Abraș, prorector pentru activitate socială 6. Didina Nistreanu, secretar ştiinţific al Senatului 7. Tatiana Novac, şef departament, Departamentul Juridic 8. Olga Iurco, șef departament, Departamentul Audit Intern 9. Svetlana Lupaşco, economist-şef, Departamentul Economie, Buget și finanțe			
Obiectiv specific	**Indicatori de performanță**	**2021**	
1. Asigurarea unui sistem de management economico-financiar eficient, transparent, de tip antreprenorial, care să permită evaluarea periodică a fiecărei structuri prin prisma eficienței de activitate.	**1.1.** Profitabilitate – costul mediu de studii, acoperit din bugetul de stat, lei	**56411**	147003.6 - bursa 15848.2 =131155.4 / 2325stud.=**56411 lei**
	1.2. Profitabilitate – costul mediu de studii, acoperit din taxe, lei	**50841**	167800.6 - cump.val 7.1 - bursa 729.3 = 167064.2 / 3286stud = **50841 lei**
	1.3. Profitabilitate – cuantumul taxelor de studii (min-max), lei	**19300**	11 700 $ (210600lei)
	1.4. Cota pe piață – extinderea spre noi piețe de studenți (numărul de studenți din țări noi, admiși la studii)	**7**	Țări identificate: Maroco, Alger, Azerbaidjan, Tunis -1, Emiratele Arabe Unite - 5, Republica sud Africană - 1
	1.5. Productivitate – un management educațional eficient (raportul dintre numărul cadrelor didactice și numărul studenților)	**9/1**	9 studenti la 1 cadru didactic. Numărul mediu de cadre didactice angajate -598; Numărul mediu de studenți - 5611

3. Participarea activă a şefilor subdiviziunilor şi membrilor comunităţii universitare în planificare, generarea resurselor şi utilizarea lor raţională. Promovarea culturii antreprenoriale în mediul instituţional	**3.1.** Resurse financiare – volumul serviciilor/ lucrărilor executate contra plată și veniturilor din taxele de studii și alte taxe	**372040,7**	
	3.2. Cota fondurilor proprii, provenite din prestarea serviciilor contra plată în bugetul consolidat al Universităţii	**61%**	372040.7/612030.7
	3.3. Resurse financiare atrase – capacitatea de a atrage prin parteneriate strategice investitori instituționali (numărul de proiecte/ granturi obținute)	**8**	2 proiecte de cercetare, 6 proiecte non - cercetare
	3.4. Efectul măsurilor de optimizare a cheltuielilor (fondurile economisite)	**6656,3**	Consum serviciilor informaționale și telecomunicații -1709,3 mii lei; servicii de locațiune (servicii comunale baze clinice) -3733,9 mii lei; Servicii de curățenie -1213,1 mii lei (desfășurarea procesului on-line, închiderea unor cămine)
4. Prevederea alocaţiilor financiare până la 10% din bugetul consolidat al Universităţii pentru domeniul cercetării ştiinţifice şi menţinerea permanentă a proporţiei menţionate	**4.1.** Ponderea bugetului consolidat al Universităţii direcţionat spre cercetările ştiinţifice	**6%**	31313.3 / 503979.2. Din bugetul proiectelor de cercetări științifice, de postdoctorat, servicii de cercetare -26051 (buget proiecte31382.4-2.8vinz.medic.-5600 transf.-17.9 misc.conturi=25761.7 + serv.pl.289.3mii lei); Întreținerea personalului administrativ si auxiliar, cheltuieli de menținere a infrastructurii, cofinanțarea -5262,3
5. Optimizarea cheltuielilor în baza indicatorilor cost-eficienţă.	**5.1** Identificarea și aprobarea indicatorilor cost-eficiență (numărul indicatorilor elaborați și aprobați)	Realizat	Este elaborat cadrul metodologic privind analiza cost-eficiență șI indicatorii cost-eficiență. Urmează să fie examinat și aprobat.
	5.2 Numărul de subdiviziuni evaluate în baza indicatorilor cost-eficiență	**0**	**Transferat pentru 2023**
	5.3 Rata de optimizare anuală a cheltuielilor	**0**	**Transferat pentru 2023**
6. Asigurarea şi gestionarea eficientă a resurselor materiale şi crearea unor condiţii adecvate de activitate.	**6.1** Perfecționarea infrastructurii Universităţii prin evaluarea bazei tehnico-materiale a subdiviziunilor universitare (raportul anual de evaluare)	**0**	**Pentru 2022**
	6.2 Reutilarea infrastructurii Universităţii prin estimarea necesităţilor de dispozitive, utilaj, mobilier	**34753,7**	
	6.3 Dotarea bazei tehnico-materiale cu echipament didactic, informațional, aparataj şi utilaj ştiinţific, cu raportarea anuală	**37498,6**	
	6.4 Ponderea cheltuielilor pentru dotarea bazei tehnico-materiale în bugetul Universităţii	**7%**	37498.6 / 503618.9 (c.242.1) + 360.3 mii lei (c.243.1)=503979.2

7. Renovarea infrastructurii Universităţii prin reparaţia capitală şi curentă a spaţiilor şi dezvoltarea continuă conform direcţiilor prioritare	**7.1** Numărul clădirilor, edificiilor, spaţiilor de studii şi cazare a studenţilor, medicilor-rezidenţi şi medicilor cursanţi, a spaţiilor destinate activităţilor de cercetare ştiinţifică şi a spaţiilor administrative renovate/ reparate capital	**16**	Reparația și renovarea spațiilor pentru cazarea studenților - 9 cămine; Spațiile catedrelor - 7
	7.2 Dezvoltarea industriei farmaceutice autohtone, folosind loturile de pământ din com. Bardar	**0**	**Pentru 2023**
Domeniul VIII	**Informatizarea**		
Obiectivul general: Dezvoltarea continuă a infrastructurii universitare TIC, orientată spre susținerea calității, performanței și excelenței în activitatea didactică și de cercetare.			
Grupul de lucru 1. Olga Cernețchi, prim-prorector, prorector pentru activitate didactică 2. Vlad Badan, șef departament, Departamentul Tehnologia Informației și Comunicațiilor 3. Silvia Ciubrei, șef departament, Departamentul Comunicare și Relații Publice 4. Dinu Țurcanu, șef adjunct departament, Departamentul Tehnologia Informației și Comunicațiilor 5. Romanița Dunai, șef secție, Departamentul Tehnologia Informației și Comunicațiilor 6. Oleg Galbur, șef adjunct departament, Departamentul Resurse Umane.			
Obiectiv specific	**Indicatori de performanță**	**2021**	
1. Dezvoltarea infrastructurii tehnologiei informației și comunicațiilor și îmbunătățirea accesului la serviciile Internet pentru toți beneficiarii.	**1.1** Numărul de subdiviziuni cu acces la Internet de bandă largă, la viteza de cel puțin 200 Mbps	**0**	**Pentru 2022**
	1.2 Numărul de subdiviziuni cu acces la rețea Wireless	**17**	
	1.3 Numărul de rețele de comunicații modernizate și restructurate	**20**	
	1.4 Centrul de prelucrare a datelor modernizat	**0**	**Pentru 2022**
Domeniul IX	**Comunicarea, promovarea și vizibilitatea instituțională**		
Obiectivul general: Dezvoltarea imaginii USMF Nicolae Testemițanu la nivel național și internațional prin eficientizarea comunicării interne și externe, prin promovarea rezultatelor activității și a performanțelor înregistrate și sporirea vizibilității instituționale.			
Grupul de lucru 1. Silvia Ciubrei, șef departament, Departamentul Comunicare și Relații Publice 2. Natalia Țibuh, șef adjunct departament, Departamentul Comunicare și Relații Publice 3. Silvia Stratulat, șef departament, Departamentul Didactic și Management Academic 4. Igor Cemortan, șef departament, Departamentul Recrutare și Documentare a Cetățenilor Străini 5. Evelina Gherghelegiu, șef departament, Departamentul Relații Externe și Integrare Europeană			

6. Alexandru Corlăteanu, șef secție, Secția de cooperare în cercetare, Departamentul Cercetare 7. Vladislav Badan, șef departament, Departamentul Tehnologia Informației și Comunicațiilor 8. Dinu Țurcanu, șef adjunct departament, Departamentul Tehnologia Informației și Comunicațiilor 9. Gheorghe Buruiană, președintele Asociației Studenților și Rezidenților în Medicină.			
Obiectiv specific	**Indicatori de performanță**	**2021**	
2. Actualizarea Manualului de identitate vizuală (MIV) al Universității	**2.1** Manualul – revizuit și aprobat	**70%**	Manual revizuit - 70%. **Replanificat pentru 2022.**
	2.3 Numărul de angajați și beneficiari instruiți privind utilizarea elementelor de identitate vizuală	**100%**	Odată cu schimbarea denumirii Ministerului Sănătății, au fost modificate foile cu antet de Ordin și Scrisoare, inclusiv pentru departamentele care dispun de acestea. Foile cu antet actualizate au fost transmise către toți șefii de subdiviziuni universitare printr-un mesaj pe e-mail, recomandându-le să le retragă din uz pe cele vechi. De asemenea, membrii comunității universitare și partenerii au fost încurajați să promoveze elementele de identitate vizuală instituțională la diverse evenimente organizate, în special prin includerea logoului Universității în materialele elaborate. Cu prilejul anumitor evenimente, membrilor comunității universitare le-au fost expediate bannere instituționale (3 formate) pentru distribuire pe social media.
3. Promovarea brandului USMF „Nicolae Testemițanu”	**3.1** Numărul de șabloane (templates) elaborate și utilizate pentru promovare	**10**	Au fost elaborate 8 șabloane – foi cu antet pentru ordin, scrisori, inclusiv pentru departamentele care dispun de acestea; invitație; ecuson; cărți de vizită; șablon pentru Power Point; 2 templates pentru desktop.
	3.2 Tipurile de materiale promoționale elaborate	**Realizat**	Materiale promoționale: 1.informative: broșură, pliante, flyere, bannere, roll-up-uri, seturi de ilustrate, autocolante, ecusoane, bristoluri, diplome ș.a.; 2. Pungi, pixuri, agende, medalia aniversară, suvenire, tricouri, rucsacuri s.a.
	3.3 Numărul de materiale promoționale distribuite	**2700**	În anul 2021 au fost distribuite peste 2700 de materiale promoționale la diferite categorii de public: delegații, studenți, angajați, oaspeți ș.a.
	3.4 Numărul de materiale informative elaborate, adaptate pentru segmente de consumatori (pliante, broșuri, ghiduri ș.a.)	**1400**	Pliante pentru programele: Sănătate publică și Asistență medicală generală; Flyere A5 (Tehnologie radiologică, Optometrie, Sănătate publică); Flyere A4 Oferta educațională 2021 (RO, RU)
	3.5 Numărul de acțiuni de promovare reciprocă în contextul acordurilor de cooperare	**15**	
4. Promovarea social media	**4.1** Elaborarea și implementarea Strategiei social media	**100%**	
	4.2 Numărul de postări pe rețelele social media (Facebook, Instagram, YouTube, Twitter, LinkedIn)	**4916**	Facebook – 4649 de postări (252 de materiale video; 3920 fotografii; 477 de bannere; 563 de linkuri); Instagram – 60 (16 foto; 41 de bannere; 3 video): Twitter – 137 (121 de linkuri; 16 video); Youtube – 70 de materiale video.

	4.3 Numărul de articole științifice distribuite în rețelele de socializare (sau canale social media)	**28**	În anul 2021 au fost distribuite 28 de articole științifice pe contul de Twitter - https://twitter.com/ResearchUsmf , administrat de Secția Cooperare în cercetare, Departamentul Cercetare.
5. Dezvoltarea apartenenței instituționale	**5.1** Numărul de traininguri pentru angajați și studenți privind apartenența instituțională	**5**	Departamentul Cercetare; ASRM, Catedra de anesteziologie și reanimatologie nr. 1 „Valeriu Ghereg”, Disciplina de gastroenterologie, Catedra de radiologie şi imagistică.
	5.2 Numărul de sesiuni de instruire organizate pentru angajații noi	**4**	
6. Desfășurarea activităților de relații publice	**6.1** Numărul de contracte de colaborare încheiate cu mass-media	**11**	
	6.2 Numărul de activități desfășurate în parteneriat cu mass media (emisiuni radio, TV, interviuri etc.)	**128**	33 de comunicate de presă + 95 de solicitări din partea reprezentanților mass-media pentru realizarea interviurilor și a reportajelor (TV, radio) cu membrii comunității universitare.
	6.3 Numărul de târguri/ expoziții specializate (naționale și internaționale) la care a participat Universitatea	**9**	
	6.4 Numărul de campanii de relații publice -organizate	**10**	1. „Eu sunt promotorul USMF „Nicolae Testemițanu”, 2. Maratoane de vaccinare „De la student la student” - 3 ediții; 3. Campania de vaccinare „Fii vaccinat, fii protejat”; 4. Flashmobul studenților de Zilele Universității; 5. Campania de înverzire a plaiului; 6. Campania de comunicare „Împreună oprim pandemia: fii vocea comunității tale!”; 7. „Recunoștință și apreciere pentru lucrătorii medicali”; 8. Campania de informare în scopul prevenirii COVID-19; 9. „Corupția contaminează! Fii imun și acționează!”; 10. Concursul Premiul USMF „Nicolae Testemițanu” pentru jurnaliști, 2021;
7. Analiza evoluției Universității în clasamente naționale și internaționale	**7.1** Evaluarea și raportarea poziției Universității în clasamentele naționale și internaționale	**Realizat**	Evaluat și raportat la ședința Senatului din 27.01.2022. 1. Ranking Web of Universities - poziția 6570 la nivel mondial, 1766 - la nivel continental, locul 3 la nivel național; 2. În The Three University Missions (MosIUR - https://mosiur.org/ranking/) 2021, ediția a V-a, Universitatea ocupă poziția 1001-1100 din 1650; 3. În UniRank Universitatea se clasează pe primul loc la nivel național printre cele 17 instituții prezente în top și pe poziția 4456 la nivel mondial.

	7.2 Numărul clasamentelor naționale și internaționale în care Universitatea este prezentă	**3**	Clasamentele internaționale: 1.Ranking Web of Universities; 2. The Three University Missions; 3. UniRank
	7.3 Numărul de publicații/ postări privind evoluția/ poziția Universității în clasamente naționale/internaționale	**16**	Publicații - în 4 numere ale ziarului universitar „Medicus”; postări pe: site - 3 noutăți în limba română și 2 în limba engleză; 7 postări în limbile RO și EN pe Facebook.
9. Sporirea calității documentelor emise	**9.1** Procedura Sistemului de Calitate *PS 7.5 Informații documentate (* revizuită și aprobată)	**0**	**Pentru 2022**
10. Promovarea ofertei educaționale	**10.1**Numărul de materiale informative publicate	**56**	(28 - contra cost; 28 - gratuit, ca rezultat al promovării și conlucrării cu reprezentanții mass-media): Reviste specializate: 1. Îndrumarul Abiturientului 2021; 2. Abiturient 2021 în limbile RO și RU; Info pe portaluri: 1. Admiterea.md; 2. study.md (En); 3. esp.md (proiectul special Abiturient 2021, info în Ro și Ru); 4. diez.md (3 - în Ro și 3 - în Ru); un spot audio a fost difuzat la 7 posturi de radio (Russkoe radio, Muz FM, Radio ONE, Maestro FM, Publika FM, Radio Norok, Vocea Basarabiei); două spoturi video în limbile română și engleză; Comunicate de presă - Ziarul de gardă (4), Agenția de presă IPN (4); articole în publicații periodice: Moldavskie Vedomosti - 1, anunțuri în Ziarul de Gardă - 1; transmisiuni live a evenimentelor cu privire la admitere pe Privesc.eu - 2; Portaluri: http://study.usmf.md/french (Fr), http://study.usmf.md/english (En); 4 reportaje televizate - Jurnal TV, TVR Moldova (2), TV8; reportaje audio - Radio Chișinău (2) Sputnik Moldova (2); materiale informative pe portaluri - Noi.md (4), Diez.md, Realitatea.md, Curentul.md, Sănătate info (3), Moldpres, Știri.md, Mesaj.md, Unimedia; Sputnik Moldova, Moldovastiri.ro; Articole: Ziarul Național, Argumenti i fakti.
	10.2 Numărul de materiale promoționale distribuite potențialilor candidați la studii	**2200**	Ziarul universitar „Medicus”, ediția specială Admitere 2021 - 1000 buc.; pliante, flyere, semne de carte - 1200.
	10.3 Numărul de postări cu privire la admitere/ oferta educațională pe site-ul Universității și în rețelele de socializare – *Grupul Admitere*	**912**	Site - 19; postări pe social media - 437. Referitor la oferta educațională în anul 2021, pe site-ul Universității au fost publicate 13 noutăți în limba RO, 3 în EN, 2 în RU și un eveniment. Totodată, în grupul Admitere 2021 (Ro) pe pagina de Facebook a Universității au fost efectuate 185 de postări: bannere, fotografii, texte, videouri cu promotori și spoturi video; grupul Admission 2021 (Fr) - 27 de postări; grupul Admission 2021 (En) - 10 postări. Pe pagina oficială de Facebook a Universității au fost plasate cca 200 de postări, dintre care 37 plătite, iar pe contul de Instagram - 15.

MINISTERUL EDUCAŢIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA

Piaţa Marii Adunări Naţionale, nr. 1
MD-2033 Chişinău
Republica Moldova
tel. 23-33-48, fax: 23-35-15
www.edu.md

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

Пяца Марий Адунэрь Национале, 1
МД-2033 Кишинэу
Республика Молдова
тел. 23-33-48, факс: 23-35-15
www.edu.md

ORDIN

Nr. 1046 din 29 octombrie 2015
Chişinău

**Cu privire la aprobarea
şi punerea în aplicare a Regulamentului
de organizare a studiilor în învăţământul superior
în baza Sistemului Naţional de Credite de Studiu**

În conformitate cu Hotărîrea Colegiului Ministerului Educaţiei nr. 4.2 din 22 octombrie 2015, în scopul stabilirii cadrului normativ de organizare a studiilor în instituţiile publice şi private de învăţământ superior, ministrul emite următorul

ORDIN:

1. Se aprobă şi se pune în aplicare, din data semnării prezentului ordin, *Regulamentul de organizare a studiilor în învăţământul superior în baza Sistemului Naţional de Credite de Studiu* (*Anexă*).
2. Se abrogă ordinul Ministerului Educaţiei nr.726 din 20 septembrie 2010 *Cu privire la punerea în aplicare a Regulamentului de organizare a studiilor în învăţământul superior în baza Sistemului Naţional de Credite de Studiu.*
3. Instituţiile de învăţământ superior vor elabora şi implementa regulamente proprii privind organizarea studiilor în baza Sistemului Naţional de Credite de Studiu, aprobate de Senat, cu condiţia că acestea nu vor conţine prevederi care sînt în contradicţie cu prezentul Regulament şi alte acte normative în vigoare.
4. Direcţia Învăţământ superior şi dezvoltare a ştiinţei (dna Nadejda Velişco) va monitoriza procesul de implementare a noului Regulament.
5. Controlul asupra executării prezentului ordin se pune în sarcina dlui Ion Şişcanu, viceministru.

Ministru **Corina FUSU**

E.Lisnic, 022-23-36-52

Anexă
la ordinul Ministerului Educației
nr. 1046 din 29 octombrie 2015

Regulamentul
de organizare a studiilor în învățământul superior
în baza Sistemului Național de Credite de Studiu

I. Dispoziții generale

1. Prezentul Regulament determină organizarea şi desfăşurarea studiilor în instituțiile publice şi private de învățământ superior.

2. Regulamentul este elaborat în baza:

- Codului educației nr.152 din 17 iulie 2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.319-324, art.634);

- Legea nr.142-XVI din 07 iulie 2005 privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor de formare profesională şi al specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior, ciclul I;

- Planului-cadru pentru studii superioare (ciclul I - Licență, ciclul II - Master, studii integrate, ciclul III – Doctorat), aprobat prin ordinul ministrului educației nr. 1045 din 29 octombrie 2015;

- Ghidului utilizatorului Sistemului European de Credite Transferabile/ ECTS;

- Ghidului de implementare a Sistemului Național de Credite de Studiu, aprobat prin ordinul ministrului educației, tineretului şi sportului nr. 140 din 25 februarie 2006;

- Regulamentului-cadru privind organizarea examenului de finalizare a studiilor superioare de licență, aprobat prin ordinul ministrului educației nr.1047 din 29 octombrie 2015;

- Regulamentului cu privire la organizarea ciclului II – studii superioare de master, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 464 din 28 iulie 2015;

- Regulamentului privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III, aprobat prin HG nr.1007 din 10 decembrie 2014;

- Recomandărilor-cadru pentru elaborarea Regulamentului instituțional privind organizarea evaluării activității de învățare a studenților, aprobate prin ordinul ministrului educației nr. 881 din 18 decembrie 2009;

- Regulamentului cu privire la condițiile de ocupare a locurilor cu finanțare bugetară în instituțiile de învățământ superior de stat din Republica Moldova.

3. Prezentul Regulament stabileşte următoarele definiții operaționale specifice, în vederea utilizării lor în procesul de studii:

a) **Sistemul Național de Credite de Studiu** (în continuare SNCS), reprezintă un sistem centrat pe student, care se bazează pe volumul de lucru solicitat studentului pentru a realiza obiectivele programului de studii specificate în termeni de finalități de studiu şi competențe scontate.
b) **Contractul anual de studii** este documentul de bază în procesul de realizare a funcției de acumulare a creditelor de studii SNCS, încheiat între student şi instituția de învățământ.

c) **Juriile** sînt comisii de analiză, numite de Consiliul Facultății care au drept scop analiza situațiilor studenților anilor de studii respectivi, rezolvă situațiile excepționale, legate de aplicarea prezentului Regulament.

4. Prevederile prezentului Regulament se aplică tuturor studenților înmatriculați la ciclul I (studii superioare de licență), ciclul II (studii superioare de master), studii superioare integrate, ciclul III (studii superioare de doctorat), la toate formele de învățămînt (cu frecvență, cu frecvență redusă şi la distanță) prevăzute de actele normative în vigoare, inclusiv studenților încadrați în programe de mobilitate (cu respectarea prevederilor incluse în acorduri separate între instituțiile interesate) sau care studiază temporar şi studenților străini (cu excepțiile prevăzute de legislația în vigoare sau tratatele internaționale).

5. Procesul de studii în învățămîntul superior la ciclul I, ciclul II, studii superioare integrate în instituțiile publice şi private de învățămînt superior, la toate formele de învățămînt (cu frecvență, cu frecvență redusă şi la distanță) este organizat cu aplicarea Sistemului Național de Credite de Studiu (SNCS), elaborat în baza Sistemului European de Acumulare şi Transfer al Creditelor (European Credit Transfer System – ECTS).

II. Conținutul procesului de studii

6. Conținutul procesului de studii este determinat de Cadrul Național al Calificărilor pe domenii de formare profesională (după aprobarea în modul stabilit), Planul de învățămînt, şi Curriculum-ul (programele analitice) pe unități de curs/module.

7. Procesul de predare – învățare - evaluare se realizează conform Planului de învățămînt elaborat în baza Cadrului Național al Calificărilor care include obiectivele procesului de studii, exprimate prin finalități de studiu, perioada standard de studii, volumul de muncă solicitat, cerințele pentru începerea studiilor, lista unităților de curs/modulelor studiate, Curriculum-ul (programele analitice) ale unităților de curs/modulelor, fişele unităților de curs, opțiunile propuse şi condițiile selectării unităților de curs/modulelor, posibilitățile de alegere a traseelor educaționale, cerințele pentru finalizarea studiilor, actele de studii, calificarea/ titlurile care urmează a fi conferite la finalizarea studiilor.

8. Cerințele privind elaborarea Curriculum-ului unității de curs/modulului sînt stabilite prin prezentul Regulament aprobat de către Minister. Curriculum-ul se elaborează şi se aprobă de instituția de învățămînt. Cerințele privind elaborarea Planului de învățămînt sînt reglementate prin Planul-cadru pentru studii superioare.

9. Curriculum-ul şi planul de învățămînt pot fi modificate/perfectate cu condiția implementării din următorul an de studii. O versiune nouă a Curriculum-ului şi a Planului de învățămînt pentru un nou an academic se va aplica persoanelor înmatriculate la studii în anul respectiv cu condiția că modificările au fost operate în modul stabilit pînă la finele anului precedent de studii şi au fost făcute publice prin sistemul informațional al instituției.

10. Planul de învățămînt poate fi divizat în module de unități de curs. Modulul reprezintă un grup de unități de curs constituit în funcție de obiectivele Curriculum-ului.

11. O unitate de curs/modul reprezintă o unitate structurată de activități de predare - învățare - evaluare a finalităților de studiu într-un domeniu al cunoaşterii. Tezele de an reprezintă o formă specială a unității/unităților de curs sau a modulului/modulelor din anul respectiv de studii.

12. Tipurile şi formele unităților de curs sînt determinate prin Planul-cadru pentru învățămîntul superior. Pentru fiecare unitate de curs/modul se elaborează Curriculum-ul (programa analitică) distinct pe forme de învățămînt cu condiția reflectării integrale a conținutului unității de curs/modulului şi asigurării unității obiectivelor curriculare.
13. Curriculum-ul pe unități de curs/modul (programa analitică) elaborat de catedre şi aprobate de Consiliul facultății va include: descrierea unității de curs/modulului şi conținutul propriu-zis.

14.Descrierea unităților de curs/modulelor se realizează în limba română şi va include obligatoriu:

a) denumirea cursului/modulului;
b) codul cursului, care include informația privind anul şi semestrul în care se ține unitatea de curs/modulul, gradul de obligativitate (obligatorie în cadrul unui domeniu (specialități), opțională sau la libera alegere), precum şi categoria formativă a acestuia (fundamentală, de formare a abilităților şi competențelor generale, de orientare socio-umanistică, de orientare spre specializare, de orientare către alt domeniu de formare la ciclul II, master);
c) tipul cursului cu indicarea ponderii diferitor activități, inclusiv repartizarea orelor pe teme de studiu;
d) numărul de credite alocat unității de curs/modulului;
e) numele autorului/cadrului didactic care predă unitatea de curs sau numele autorilor/cadrelor didactice care predau unitățile de curs din modul;
f) competențele dezvoltate în cadrul cursului şi finalitățile de studiu;
g) condiționările sau exigențele prealabile.

15. Conținutul cursului/modulului include:

a) conținuturi corespunzătoare domeniului, specialității;
b) conținutul de bază al cursului/ modulului, repartizarea orelor pe teme de studiu, cu divizarea acestora pentru prelegeri, seminare, lucrări practice şi de laborator, studiu individual etc.;
c) bibliografia recomandată (obligatorie şi suplimentară) necesară pentru însuşirea unității de curs;
d) metode de predare şi învățare utilizate;
e) sugestii pentru activitatea individuală, inclusiv descrierea formelor interactive pentru studiul individual ghidat de profesor, utilizate de către cadrul didactic, temele, sarcinile şi numărul de ore.
f) metode de evaluare;

Se vor defini clar metodele utilizate de evaluare formativă sau sumativă a cunoştințelor studenților (evaluare prin examene scrise, examene scrise în combinație cu discuții orale, examene orale, evaluare asistată de calculator, rapoarte, lucrări practice, lucrări de laborator, studii de caz, stagii de practică, referate, proiecte/teze, portofoliu etc.), cît şi ponderea şi importanța relativă a diferitor etape şi modalități de evaluare;

g) limba de predare.

Se va indica limba în care se realizează predarea, precum şi dacă unitatea de curs poate fi oferită şi în alte limbi decît limba română.

16. Curriculum-ul (programa analitică) constituie informație publică şi se amplasează în sistemul informațional instituțional. Titularul/titularii unității de curs/modulului elaborează şi prezintă, în termen de pînă la 25 august, curriculum-ul (programa analitică) la catedră pentru aprobările respective. Studenților li se prezintă curriculum-ul la unitatea de curs/modul (programa analitică), cu finalitățile de studiu scontate, modalitățile şi formele de evaluare a cunoştințelor la cursurile teoretice şi practice la prima oră de activitate la unitatea de curs.

III. Admiterea la studii

17. Pentru a dobîndi şi menține calitatea de student solicitantul trebuie să inițieze şi să parcurgă complet:

a. Procedura de înmatriculare / reînmatriculare într-un program de studiu;
b. Procedura de promovare de la an la an.

18. Modul de organizare şi desfăşurare a admiterii la ciclul I, studii superioare de licență şi studii superioare integrate se realizează în conformitate cu prevederile Regulamentului de organizare şi desfăşurare a admiterii în instituțiile de învățămînt superior din Republica Moldova, aprobat de minister şi regulamentul instituțional.

19. Admiterea la studii superioare de master se organizează pe bază de concurs de către instituția de învățămînt superior acreditată la programele de studii acreditate sau autorizate provizoriu, în conformitate cu prevederile Regulamentului cu privire la organizarea ciclului II – studii superioare de master, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.464 din 28 iulie 2015.

Data începerii anului universitar în ciclul II de studii superioare se stabileşte de senatul instituției de învățămînt superior.

20. Admiterea în ciclul III de studii superioare se organizează de instituțiile de învățămînt superior, de consorțiile, parteneriatele naționale şi internaționale, inclusiv de cele constituite cu participarea organizațiilor din sfera ştiinței şi inovării, la programe de doctorat acreditate sau autorizate provizoriu, în conformitate cu Regulamentul privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.1007 din 10 decembrie 2014.

21. Înmatricularea temporară se aplică studenților altor universități cărora li s-a aprobat să parcurgă la universitatea-gazdă o parte a programului de studiu la care aceştia au fost înmatriculați la universitatea de origine, obținînd astfel, calitatea de vizitator. În acest caz aprobarea se va realiza în baza studiilor universitare anterioare ale solicitantului şi prevederilor contractului de colaborare încheiat cu universitatea de origine.

22. Promovarea de la an la an este procedura anuală, prin care este menținută calitatea de student, dobîndită prin înmatriculare, şi este încheiat (anual) Contractul de studii.

23. La înmatriculare, fiecărui student i se eliberează un document care confirmă obținerea statutului de student (carnet de student, legitimație etc.). Modelul se stabileşte de fiecare instituție în parte.

24. În caz de transfer, întrerupere de studii sau exmatriculare, carnetul de student/carnetul de note se retrage şi se arhivează conform procedurilor de rigoare.

IV. Organizarea programelor de studii în învățămîntul superior

25. Ciclul I - studii superioare de licență

(1) Studiile superioare de licență se organizează de către instituția de învățământ superior la programele de studii acreditate sau autorizate provizoriu.
Studiile superioare de licență corespund unui număr de 180-240 de credite de studii transferabile, cîte 30 de credite pentru fiecare semestru.
(2) În cadrul studiilor superioare de licență, studentul poate obține credite suplimentare în proporție de cel mult 10 % din numărul total de credite alocate programului de studiu urmat.
Creditele suplimentare acumulate la diverse discipline conexe se specifică în suplimentul la diplomă.

26. Ciclul II- studii superioare de master

(1) Studiile de master se organizează de către instituția de învățământ superior acreditată la programele de studii acreditate sau autorizate provizoriu.
(2) Studiile superioare de master corespund unui număr de 90-120 de credite de studii transferabile, cîte 30 de credite pentru fiecare semestru.

27. Ciclul III – studii superioare de doctorat

(1) Studiile superioare de doctorat, ciclul III, se organizează numai în cadrul programelor din şcoli doctorale ale instituțiilor de învățământ superior şi ale consorțiilor sau parteneriatelor naționale şi internaționale autorizate provizoriu sau acreditate, conform legii.
(2) Programele de studii superioare de doctorat corespund unui număr de 180 de credite de studii transferabile.

V. Organizarea studiilor în paralel la două specialități.

28. Se permite studenților, cu excepția Academiei Militare a Forțelor Armate, să-şi facă studiile în paralel la a doua specialitate în cadrul aceleiaşi instituții de învățământ superior doar prin învățământ cu frecvență redusă. Studiile în paralel la a doua specialitate pot fi urmate de studenții:

- care obțin integral creditele la toate unitățile de curs/modulele prevăzute în planul de învățământ pentru fiecare semestru precedent la prima specialitate;
- care au promovat anul I cu media notelor nu mai mică de 9.00 în domeniul socio-umanistic şi economic şi nu mai mică de 8.50 în domeniile real, tehnic, agrar, educație fizică, medicină şi farmacie.

29. Unitățile de curs/modulele care coincid în planurile de învățământ ale celor două specialități se creditează o singură dată.
30. În cazul studiilor în paralel studentul poate beneficia de bursă sau loc bugetar doar pe durata legală a specialității de bază.

VI. Organizarea studiile superioare integrate

31. În ciclul I şi ciclul II de studii superioare pot fi organizate studii superioare integrate în următoarele domenii, reglementate prin norme de drept internațional: medicină şi farmacie; medicină veterinară; arhitectură.
32. În învățământul superior integrat, durata cumulată a ciclurilor I şi II va corespunde unui număr de cel puțin 300 de credite de studii transferabile.
33. La finalizarea cu succes a studiilor superioare integrate se eliberează diploma echivalentă cu diploma de studii superioare de master.

VII. Programe comune de studii superioare

34. Programele comune de studii superioare este o formă de colaborare dintre două sau mai multe instituții responsabile în comun de:
- elaborarea şi aprobarea programului de studii superioare de licență/master/doctorat;
- organizarea admiterii;
- supervizarea academică, conferirea calificării şi asigurarea calității.
35. Colaborarea, de regulă, se realizează în cadrul unui consorțiu al instituțiilor de învățământ superior cu alte instituții şi organizații.
36. Calificarea comună este acordată şi diploma comună este eliberată în una din următoarele formule:
- o diplomă comună suplimentar la una sau mai multe diplome naționale;
- o diplomă comună emisă de către instituțiile care oferă programul comun de studiu fără eliberarea diplomei naționale;
- una sau mai multe diplome naționale eliberate oficial şi un certificat pentru atestarea calificării acordate în comun.
37. Diplomele şi certificatele comune se perfectează în limbile de comunicare stabilite în cadrul parteneriatului şi în limba engleză.
38. Un program comun de studii superioare presupune că:
- instituțiile membre ale consorțiului sînt autorizate provizoriu sau acreditate în țara de origine;
- fiecare membru al consorțiului dispune de permisiunea autorităților naționale abilitate în acest scop pentru organizarea programului comun;
- studenții din fiecare instituție participantă la programul comun realizează o perioadă de studiu în instituțiile partenere, dar nu neapărat în toate instituțiile consorțiului;
- perioada de aflare a studenților la instituțiile sau organizațiile partenere ale instituției de învățământ superior constituie o parte substanțială a programului comun;
- perioadele de studiu şi examenele promovate la instituțiile partenere sînt recunoscute deplin şi în mod automat, în condițiile legii;
- profesorii din instituțiile participante la consorțiu vor contribui în comun şi în mod egal la realizarea programului de studiu.

39. Procedura de autorizare de funcționare provizorie şi de acreditare a programelor comune de studii superioare se stabileşte de Agenția Națională de Asigurare a Calității în Învățământul Profesional.
40. Cotutela este un acord privind supervizarea/îndrumarea în comun a unui student al programului de master sau de doctorat de către doi conducători ştiințifici, dintre care cel puțin unul este din Republica Moldova. Acordul de cotutelă se semnează între instituțiile care organizează programul de studii superioare în cotutelă, studentul semnînd contractul de studii cu ambele instituții.

VIII. Organizarea specialităților duble

41. În cadrul studiilor superioare de licență pot fi pregătiți specialişti la specialități duble numai în domeniile ştiințe ale educației şi militărie.
42. Instruirea concomitentă în două specialități înrudite în domeniile ştiințe ale educației se organizează în conformitate cu Nomenclatorul domeniilor de formare profesională şi

al specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior şi prevederile Ministerului Educației, aprobate prin ordin.
43. Durata studiilor la specialitățile duble la ciclul I de studii superioare în domeniul ştiințe ale educației este mai mare cu un an.
44. Studiile superioare în programele de studii la specialități duble se finalizează cu acordarea unei singure calificări şi cu eliberarea unei singure diplome universitare în două specialități.

IX. Studii în termene reduse

45. Pentru absolvenții instituțiilor de învățământ superior, care solicită o altă specialitate, reducerea duratei studiilor la ciclul I poate fi condiționată de recunoaşterea unui anumit număr de credite acumulate la prima specialitate, cu condiția că durata studiilor nu va fi mai mică de **3 ani**. Absolvenții instituțiilor de învățământ superior la specialitățile din domeniul *Ştiințe ale educației* pot fi înmatriculați la o altă specialitate din acelaşi domeniu cu reducerea duratei studiilor cu **un an**.

Nu se permite reducerea duratei studiilor în învățământul medical şi farmaceutic, învățământul în domeniile milităriei şi studiilor la ciclul II, studii superioare de master.

46. Pentru absolvenții instituțiilor de învățământ profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterțiar, care continuă studiile în învățământul superior în acelaşi domeniu, reducerea duratei studiilor la ciclul I poate fi condiționată de recunoaşterea a cel mult 30 de credite de studii transferabile acumulate în învățământul profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterțiar, în baza cadrului normativ.

47. Studentul poate face studii în termene reduse, obținînd credite în avans. În acest caz durata studiilor poate fi redusă cu cel mult un an. Nu se acceptă reducerea duratei studiilor în programele cu durata normativă de 3 ani şi în programele de instruire concomitentă în două domenii înrudite.

48. Obținerea de credite în avans se face în baza unei cereri scrise a studentului şi se stipulează în Contractul anual de studii semnat de student. Optarea pentru obținerea de credite în avans presupune următoarele condiții:

- studentul va obține integral creditele la toate unitățile de curs/modulele prevăzute în planul de învățământ pentru fiecare semestru;
- va avea o medie generală nu mai mică de 9;
- va realiza integral precondițiile pentru unitatea de curs/modulul pentru care solicită credite în avans;
- creditele pot fi luate în avans începînd cu anul II de studii;
- pot fi luate în avans nu mai mult de 15 credite anual;
- studentul care realizează studii cu finanțare de la buget poate beneficia de cel mult 5 examene în avans gratuite într-un an.

49. Nepromovarea examenelor pentru obținerea creditelor solicitate în avans nu presupune exmatricularea studentului.

X. Forme de organizare a învățământului superior

50. În învățământul superior studiile pot fi organizate prin învățământ cu frecvență, învățământ cu frecvență redusă şi învățământ la distanță. În ciclul I de studii superioare (licență), anul academic este constituit din două semestre relativ egale, care includ două

sesiuni de examene, stagiile de practică şi două vacanţe. Durata unui semestru constituie în medie 15 săptămîni de contact direct cu studenţii. Se admit excepţii pentru instituţiile de învăţămînt din domeniul milităriei, unde durata semestrelor este reglementată de actele normative din acest domeniu.
Perioada de desfăşurare şi durata sesiunilor de examene, precum şi durata vacanţelor se stabilesc de instituţia de învăţămînt superior. Calendarul academic se stabileşte de senatul instituţiei de învăţămînt superior.
Anul universitar în învăţământul superior începe, de regulă, la 1 septembrie şi finalizează pînă la 31 august, cu excepţia ultimului an de studii.
51. Studiile la învăţămîntul cu frecvenţă implică participarea personală constantă a studentului la toate activităţile de formare, organizate de instituţia de învăţămînt superior.
52. Studiile cu frecvenţă redusă sînt constituite din activităţi independente ale studentului, cu participarea personală într-un număr limitat de activităţi de formare, organizate ca sesiuni de studii şi examinare. Învăţămîntul cu frecvenţă redusă poate fi organizat în instituţiile de învăţămînt superior în cadrul domeniilor de formare profesională/specialităţilor la care se realizează învăţămînt cu frecvenţă cu excepţia domeniilor arte, psihologie, medicină veterinară, medicină, farmacie şi specialităţilor limbi moderne, arhitectură.
53. Învăţămîntul la distanţă se defineşte prin activităţi independente ale studentului, şi sînt caracterizate prin programe de formare susţinute de un sistem de tutoriat şi prin utilizarea sistemelor de comunicaţii la distanţă. Învăţămîntul la distanţă poate fi desfăşurat în instituţiile de învăţămînt superior care realizează învăţămînt cu frecvenţă şi se organizează în conformitate cu Regulamentul-cadru privind organizarea şi desfăşurarea învăţămîntului superior la distanţă în instituţiile de învăţămînt superior.
54. Studiile superioare pot fi organizate în baza planurilor de învăţămînt pe domenii de formare profesională/specialităţi/programe, structurate pe ani de studii/semestre, în conformitate cu Plan-cadru pentru studii superioare sau în bază de planuri individuale de învăţămînt. Planurile de învăţămînt pe domenii de formare profesională/specialităţi/programe se elaborează şi se aprobă în modul stabilit. Planul individual de învăţămînt, se elaborează de către coordonatorul/consilierul/profesorul numit la nivel de facultate, de comun cu studentul vizat. Planurile individuale de învăţămînt şi lista studenţilor care pot realiza studii în bază de planuri individuale se aprobă de rectorul instituţiei.
55. Modul de organizare a procesului de studiu în semestru este expus în Orarul activităţilor didactice aprobat la începutul semestrului conform procedurii stabilite de regulamentele universitare (Statutul/Carta universitară, regulamentul facultăţii/departamentului). La stabilirea modalităţii de afişare a Orarului activităţilor didactice se va ţine cont de particularităţile organizării studiilor pe forme de învăţământ – cu frecvenţă, cu frecvenţă redusă, la distanţă. Se recomandă plasarea Orarului activităţilor didactice pe pagina Web a instituţiei/facultăţii/departamentului.

XI. Studiul individual al studentului ghidat de profesor

56. Raportul ,,ore de contact direct – ore de studiu individual” se stabileşte în funcţie de domeniul de formare profesională/programul de master, finalităţile de studiu, specificul unităţii de curs/ modulului: gradul de noutate şi/sau complexitate şi asigurarea didactico-metodică.

Raportul „ore de contact direct – ore de studiu individual” se propune de catedra/departamentul de profil, în baza unei metodologii specifice pentru fiecare domeniu general de studiu, aprobată de consiliul facultății care organizează programele de studii respective, se aprobă de Senatul universitar şi se publică pe pagina web a instituției de învățământ superior.

57. Studiul individual al studentului ghidat de profesor include studiul materialelor suplimentare din cadrul cursului/modulului, consultații suplimentare pentru studenții cu o reuşită scăzută, care întîmpină dificultăți în înțelegerea şi la realizarea sarcinilor de studiu, organizarea activităților didactice cu utilizarea diverselor forme interactive, inclusiv a discuțiilor; realizarea evaluărilor curente; verificarea eseelor, referatelor, rapoartelor, portofoliilor, studiilor de caz elaborate de către studenți etc.

58. Studiul individual ghidat de profesor se va include în orarul procesului didactic şi constituie parte componentă a volumului de lucru al studentului pe săptămînă suplimentar la numărul de ore de contact direct incluse în planul de învățământ.

59. Studiul individual al studentului ghidat de profesor constituie parte din norma didactică a profesorului, realizată în a doua jumătate a zilei şi neacoperită cu ore în sarcina didactică.

60. Studiul individual ghidat de profesor este prevăzut pentru toate unitățile de curs/modulele din planul de învățământ.

XII. Planificarea studiilor

61. Planurile de învățământ pe domenii de formare profesională/specialități/programe sunt elaborate şi aprobate în conformitate cu prevederile Planului-cadru pentru studii superioare (ciclul I – Licență, ciclul II – Master, studii integrate, ciclul III- Doctorat).

62. Calendarul academic al procesului de studii include repartizarea activităților didactice pe ani, semestre (sesiuni în cazul studiilor cu frecvență redusă sau la distanță), cu indicarea termenelor şi duratei semestrelor, stagiilor de practică, sesiunilor de examene, inclusiv sesiunilor repetate de examinare, a evaluărilor curente şi finale/examenului de finalizare a studiilor superioare şi a vacanțelor.

XIII. Contractele de studii

63. Semnarea ***Contractului anual de studii,*** document de bază în procesul de realizare a funcției de acumulare a SNCS, între student şi instituția de învățământ, la care acesta îşi face studiile, este o procedură anuală, obligatorie pentru toate categoriile de studenți.

64. Studentul este liber în alegerea cursurilor opționale din planul de învățământ, respectând condiționările acestuia. La alcătuirea Contractului anual de studii studentul va fi ghidat de un coordonator/consilier /profesor îndrumător delegat de facultate. Semnarea contractului se va face în perioada 1-30 mai pentru studenții anului II-III (IY-VI) şi 01-15 septembrie pentru studenții anului I. Modificările în Contractul anual de studii pot fi operate în primele două săptămîni ale noului an de studii.

65. În Contractul anual de studii sînt enumerate unitățile de curs/modulele (obligatorii, opționale, la libera alegere, şi, după caz, de formare psiho-pedagogică sau de orientare către un alt domeniu la masterat) care vor fi studiate în anul respectiv de studiu şi care însumează cel puțin 60 de credite de studiu, unitățile nepromovate din anul precedent de

studii, precum şi cele preconizate a fi luate în avans. La selectarea unităților de curs pentru Contractul anual de studii se va ține cont de condiționările existente în planul de învățămînt. Contractul anual de studii nu poate fi modificat pe parcursul anului universitar. Excepție fac studenții implicați în programe de mobilitate.
66. Studentul se prezintă la examen numai la acele unități de curs/module care figurează în Contractul anual de studii pe care l-a semnat.
67. Studentul care nu semnează Contractul anual de studii în perioada programată îşi pierde calitatea de student. În cazuri excepționale (situații de boală, etc.) semnarea Contractului anual de studii poate avea loc şi în afara termenului indicat.
68. Lista unităților de curs/modulelor opționale/la libera alegere/de orientare către un alt domeniu master/de formare psiho-pedagogică prevăzute în planul de învățământ şi propuse pentru anul următor de studii se face cunoscută studenților prin afişare anual, cel tîrziu pînă la data de 1 mai. Studentul este obligat pînă la data de 30 mai să selecteze cursurile respective pentru constituirea propriului traseu educațional. Pentru a se înscrie şi a obține credite la unitățile de curs menționate, studentul depune cerere în scris la sfârşitul fiecărui an de studiu şi indică cursurile selectate în Contractul anual de studii. Dacă la un curs opțional/la libera alegere/de orientare către un alt domeniu la master/de formare psiho-pedagogică, pentru care a optat studentul, în conformitate cu legislația în vigoare nu poate fi constituită o formațiune/grupă de studiu, acesta este obligat să opteze pentru un alt curs. În acest caz Contractul anual de studiu va fi modificat în termen de cel mult 2 săptămâni. Dacă o unitate de curs din planul de învățământ este predat de cîțiva profesori de la catedră, studentul are dreptul la alegere.
69. Realizarea deplină sau parțială, conform reglementărilor în vigoare, a condițiilor prevăzute de Contractul anual de studii dă dreptul la continuarea studiilor.
70. În cazurile de mobilitate pe plan național şi internațional, studentul implicat în mobilitate va semna Contractul de studii ECTS. Acesta cuprinde lista unităților de curs sau a modulelor pe care studentul şi le-a ales pentru a le studia cu indicarea titlului, codului şi numărului de credite ECTS în instituția-gazdă.
71. Contractul de studii ECTS este semnat de către trei părți: studentul implicat în mobilitate, persoana care deține autoritatea de a reprezenta instituția de origine şi o autoritate echivalentă a instituției gazdă care să garanteze că studentul va putea studia unitățile de curs/modulele solicitate. Fiecare dintre cele trei părți contractante vor dispune de cîte un exemplar de contract de studii, contrasemnat de toate cele trei părți.
72. Contractul de studii ECTS garantează transferul de credite pentru unitățile de curs/modulele realizate şi promovate de către student în limita compatibilității finalităților de studii şi a planurilor de învățământ ale instituțiilor implicate. Echivalarea şi recunoaşterea academică completă, la revenirea studentului în universitate, este prerogativa consiliului facultății.

XIV. Evaluarea rezultatelor învățării şi competențelor

73. Activitatea de învățare a studentului, inclusiv activitatea individuală, precum şi finalitățile de studiu şi competențele dobîndite de student sînt verificate şi apreciate pe parcursul semestrelor prin evaluări curente precum şi în timpul sesiunilor de examinare, prin evaluări finale/sumative, în conformitate cu planurile de învățământ. În scopul sporirii gradului de obiectivitate şi transparență a procesului de evaluare, evaluările

curente şi sesiunile de examinare, la decizia Senatului, pot fi efectuate prin intermediul tehnologiilor informaționale – programelor asistate la calculator prin teste.
74. Evaluarea curentă se efectuează în cadrul orelor practice, de laborator şi seminare şi în sesiuni intermediare, prin diverse modalități: testări, referate, lucrări individuale, portofolii, eseuri, studii de caz etc. Pot fi propuse probe scrise, orale şi combinate. Formele concrete de evaluare sunt stabilite de catedre la începutul anului de studii.
75. În semestru se organizează una-două sesiuni de evaluare curentă, repartizate proporțional pe parcursul semestrului, care totalizează situația intermediară a reuşitei studentului. Rezultatele din sesiunile de evaluări curente se înscriu în borderouri sau registrul grupei academice şi se iau în considerație la evaluările finale semestriale având o pondere medie de 60 la sută din nota finală la unitatea de curs/modulul respectiv la Ciclul I, 60 la sută la Ciclul II şi 50 la sută în învățământul medical şi farmaceutic. La învățământ cu frecvență redusă evaluarea curentă se realizează în cadrul orelor de contact prin modalitățile menționate în art.79, avînd o pondere de 50 la sută din nota finală.
76.Evaluările finale semestriale pot fi susținute oral, în scris sau combinat. Numărul de examene susținute oral nu poate depăşi o jumătate din numărul total de examene din sesiune. Forma de susținere a examenelor se stabileşte de către decan, la propunerea catedrei de profil şi se anunță studenților la începutul semestrului.
77. Examenele pot fi susținute numai în sesiunile de examene programate conform Calendarului academic activităților didactice. La învățământul cu frecvență studentul poate susține examen la o singură unitate de curs/modul într-o zi, iar intervalul intre 2 examene succesive trebuie sa fie de minimum 2 zile. La învățământul cu frecvență redusă sau la distanță examenele pot fi organizate compact sau în paralel cu activitățile didactice.
78. Subiectele pentru examene se aprobă de către şeful catedrei şi se aduc la cunoştința studenților cu cel puțin o lună pînă la sesiune. În baza subiectelor aprobate pot fi elaborate teste de examinare. Aprecierea probelor se face în baza baremelor de notare care vor fi aduse la cunoştința studenților odată cu afişarea rezultatelor evaluării.
79. Timpul destinat pregătirii răspunsului pentru susținerea examenului oral va fi nu mai puțin de 30 min., iar timpul necesar realizării probei scrise se va stabili de titularul cursului pînă la 3 ore academice, în funcție de forma de evaluare.
80. În sesiunile ordinare studentul este obligat să se prezinte cu grupa/formațiunea de studiu în care este înscris. În cazuri bine justificate decanul facultății poate permite studentului să se prezinte cu o altă grupă/ formațiune de studiu. În sesiunile de restanțe studentului i se oferă posibilitatea să selecteze din datele planificate cînd să se prezinte la examen.
81. Persoanelor care au fost în imposibilitate de a participa la sesiunea de evaluare curentă/finală din motive întemeiate (caz de boală, participarea la competiții/concursuri republicane şi internaționale etc.) justificate prin documente respective (certificate medicale, hotărîri, ordine, dispoziții etc.), li se permite susținerea evaluărilor/examenelor după un orar special.

82. Studenții ciclului I execută cîte una teză/proiect de an. Pentru programele de 180 credite se execută una teză de an în anul II de studii. Pentru programele de 240 credite se execută cîte una teză de an în anii II sau III de studii. Tipul tezelor/proiectelor este

determinat de departamentul /catedra de profil în funcție de specificul Programului de studii. Pentru programele de 300-360 credite din domeniile Medicină şi Farmacie se execută o teză, care va fi susținută în ultimul an de studiu. Studenții care urmează studii integrate vor efectua cîte cel puțin una teză/proiect de an, cu excepția anilor I şi de promoție (terminus). Tezele/proiectele de an sînt evaluate în cadrul unităților de curs/modulelor corespunzătoare. În cazul în care teza de an reprezintă rezultatul cumulativ al activităților de la cîteva cursuri, este un produs interdisciplinat şi nu poate fi atribuit unei unități de curs, această teză de an trebuie să fie o entitate separată, evaluată cu notă şi estimate cu un număr determinat de credite, în funcție de efortul necesar pentru realizare, la decizia catedrei/departamentului/facultății organizatoare.
Criteriile de elaborare şi evaluare a tezelor/proiectelor anuale sînt stabilite la nivel instituțional, în conformitate cu Recomandările-cadru pentru elaborarea Regulamentului instituțional privind organizarea evaluării activității de învățare a studenților, aprobate de către minister.
83. Temele tezelor/proiectelor anuale sînt repartizate studenților la începutul semestrului (în primele 2-3 săptămîni). Tezele/proiectele anuale se susțin cu cel puțin o săptămînă pînă la începerea sesiunii de examene în fața unei comisii constituite din două cadre didactice, numite de către şeful catedrei respective. Studenții, care nu au susținut tezele/proiectele anuale, nu pot susține examenul final la unitatea de curs respectivă.

XV. Organizarea şi desfăşurarea examenelor

84. Sînt admişi la examen doar studenții care au realizat integral cerințele pentru cursul respectiv şi, în cazul învățămîntului cu frecvență, au susținut evaluările intermediare cu notă de promovare. Obținerea unei note negative la un examen sau absența de la un examen nu este temei pentru a interzice studentului să susțină următoarele examene, cu excepția cazurilor cînd nu au fost promovate cursuri/module stabilite prin planul de învățămînt drept precondiții pentru cursurile evaluate.
85. În timpul examenului studenții vor avea dreptul să folosească surse şi materiale permise de examinator. Studenții au dreptul, la solicitare, să-şi vadă lucrările scrise timp de cinci zile lucrătoare de la introducerea notelor în sistemul instituțional informațional.
86. Neprezentarea la examen fără motive întemeiate se înregistrează ca „absent”. Studentul are dreptul la 2 susțineri repetate ale examenelor nepromovate (restante) şi una susținere suplimentară la decizia Juriului - comisia de analiză. Restanțele sînt susținute în sesiunile repetate, organizate conform prevederilor Planului-cadru.
87. În timpul sesiunii curente orice examen poate fi susținut numai o singură dată.
88. În cazul cînd pe parcursul evaluării studentul manifestă o conduită contradictorie normelor Codului de etică şi integrității academice, examinatorul/examinatorii are/au împuternicirea să solicite acestuia să părăsească examenul.
89. Forma de evaluare finală a studiilor superioare de licență se stabileşte de senatul instituției de învățămînt superior. Pentru instituțiile de învățămînt din domeniul milităriei modalitatea organizării şi desfăşurării examenului de licență se coordonează cu autoritățile în a căror subordine se află instituțiile respective.
Studiile superioare de licență se finalizează cu susținerea examenului şi/sau tezei /proiectului de licență şi cu eliberarea diplomei de studii superioare de licență.

90. Studiile superioare integrate se finalizează cu susținerea examenului/lucrării de absolvire şi cu eliberarea diplomei echivalente cu diploma de studii superioare de master.
91. Studiile superioare de master se finalizează cu susținerea publică a tezei/proiectului de master şi cu eliberarea diplomei de studii superioare de master.
92. Modul de organizare şi desfăşurare a examenului de finalizare a studiilor superioare (Ciclul I, studii superioare de licență, Ciclul II, studii superioare de master, studii superioare integrate,) este stabilit prin *Regulamentul-cadru privind organizarea examenului de finalizare a studiilor superioare de licență* şi Regulamentul cu privire la organizarea ciclului II – studii superioare de master, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 464 din 28 iulie 2015.
93. La examenul de finalizare a studiilor superioare sînt admişi studenții care au realizat integral planul de învățămînt şi au obținut creditele aferente tuturor unităților de curs/modulelor obligatorii şi opționale, urmate.

XVI. Scala de evaluare

94. Evaluarea rezultatelor învățării se face cu note de la „10" la „1". Notele de la„5" pînă la „10", obținute în rezultatul evaluării unității de curs/modulului, permit obținerea creditelor alocate acestora, conform Planului de învățămînt.
Nota evaluării curente a studentului pe semestru precum şi nota la examen se exprimă în numere întregi.
Nota finală la unitatea de curs/modul se calculează în baza notei pe semestru şi a notei la examen şi este exprimată în numere cu două zecimale. Studentul care la evaluarea curentă are nota mai mică de „5" nu este admis la evaluarea finală.
95. Nota 10 sau „excelent" (echivalent ECTS – A) este acordată pentru demonstrarea profundă şi remarcabilă a competențelor teoretice şi practice dezvoltate de unitatea de curs/modul, creativitate şi aptitudini în aplicarea competențelor dobîndite, lucrul independent considerabil şi cunoaştere versată a literaturii din domeniul respectiv. Studentul a însuşit 91 – 100% din materialul inclus în curriculum/programa analitică a unității de cursul/modulului.

- Nota 9 sau „foarte bine" (echivalent ECTS – B) este acordată pentru o demonstrarea foarte bună a competențelor teoretice şi practice dezvoltate de unitatea de curs/modul, abilități foarte bune în aplicarea competențelor dobîndite cu cîteva erori nesemnificative/neesențiale. Studentul a însuşit 81 – 90% din materialul inclus în curriculum-ul (programa analitică) a unității de curs/modulului.
- Nota 8 sau „bine" (echivalent ECTS – C) este acordată pentru demonstrarea bună a competențelor teoretice şi practice dezvoltate de unitatea de curs/modul, abilități bune în aplicarea finalităților de studiu cu o anumită lipsă de încredere şi imprecizie ce țin de profunzimea şi detaliile cursului/modulului, dar pe care studentul poate să le corecteze prin răspunsuri la întrebări suplimentare. Studentul a însuşit 71 – 80% din materialul inclus în curriculum-ul (programa analitică) a unității de cursul/modulului.
- Notele 6 şi 7 sau „satisfăcător" (echivalent ECTS – D) sînt acordate pentru demonstrarea competențelor de bază dezvoltate de unitatea de curs/modul şi abilitatea de aplicare a acestora în situații tipice. Răspunsul studentului este lipsit

de încredere şi se constată lacune considerabile în cunoaşterea unității de curs/modulului. Studentul a însuşit 61 – 65% şi respectiv 66 – 70% din material.

- Nota 5 sau „slab” (echivalent ECTS - E) este acordată pentru demonstrarea competențelor minime din domeniul unității de curs/modulului, punerea în aplicare a cărora întîmpină numeroase dificultăți. Studentul a însuşit 51 – 60% din material.
- Notele 3 şi 4 (echivalent ECTS – FX) sunt acordate în momentul în care studentul nu demonstrează competențele minime, iar pentru a promova unitatea de curs se cere lucru suplimentar. Studentul a însuşit 31 – 40% şi respectiv 41 – 50% din material.
- Notele 1 şi 2 sau „nesatisfăcător” (echivalent ECTE – F) sînt acordate studentului care a copiat sau a demonstrat o cunoaştere minimă a materiei de 0 – 30%. Pentru a promova unitatea de curs mai trebuie de lucrat încă foarte mult.

96. În cazul evaluării negraduale, unitatea de curs/modulul se consideră promovate, dacă studentul demonstrează deținerea competențelor stabilite prin curriculumu-ul unității de curs/modulului. Studenții pot primi calificativele următoare:
a) „admis” – acordat dacă studentul demonstrează că a căpătat competențele, abilitățile şi cunoştințele necesare;
b) „respins” – acordat dacă studentul nu a acumulat competențele, abilitățile şi cunoştințele necesare conform programei analitice.
97. O unitate de curs/un modul are o singură notă finală.
98. Rezultatul evaluării tezei/proiectului de an se ia în considerație, în proporția stabilită, la calculul notei unității de curs/modulului respectiv. Obținerea creditelor la unitatea de curs/modulul respectiv este condiționată de executarea şi susținerea tezei/proiectului de an. În cazul în care teza de an nu poate fi atribuită unei unități de curs se aplică prevederile art.82 din prezentul Regulament.
99. Nota dată de examinator poate fi contestată regulamentar. Contestațiile se examinează de către terța persoană desemnată de către decanul facultății împreună cu şeful catedrei respective, conform procedurii stabilite de Senatul instituției de învățămînt.

XVII. Înscrierea rezultatelor examenelor

100. Rezultatele evaluărilor finale se înscriu în borderouri de către cadrul didactic responsabil. Borderourile vor include obligatoriu nota evaluării curente a studentului, nota la examen, ambele exprimate în numere întregi în sistemul de notare național, şi nota finală exprimată în număr cu două zecimale şi cu calificativele recomandate în Sistemul european de credite transferabile după cum urmează:

NOTA	Echivalent ECTS
9,01-10,0	A
8,01-9,0	B
7,01-8,0	C
6,01-7,0	D
5,0-6,0	E
3,01-4,99	FX
1,0-3,0	F

În borderou se indică obligatoriu numărul de credite acumulat.
Notele acordate studenților vor fi înscrise în sistemul instituțional informațional.
101. În carnetele de note se înscriu numai notele de promovare (nota minimă de promovare este 5). Notele se înscriu atît cu cifre arabe (număr cu două zecimale) cît şi cu litere.

XVIII. Promovarea anului de studii

102. Condiția de promovare în următorul an de studii este acumularea numărului de credite obligatorii pentru calificare, conform standardelor domeniului de formare profesională/specialității /programului.

103. Sînt promovați în următorul an de studii studenții, care au acumulat pe parcursul anului universitar integral numărul de credite obligatorii prevăzute în planul de învățământ, pentru anul respectiv, sau indicate în Contractul de studii.
104. La Ciclul I şi la studiile integrate, învățământ cu frecvență, înscrierea în următorul an de studii este condiționată de acumularea a minim 40 credite la unitățile de curs/modulele obligatorii prevăzute în Contractul anual de studii pentru anul curent de studii şi acumularea numărului total de credite (60 pe an) prevăzute de planul de învățământ pentru anii precedenți de studii, precum şi pentru anul de finalizare a studiilor universitare.
105. Studenții înscrişi în următorul an de studii pot acumula creditele restante în următoarele 2 (două) sesiuni repetate (de susținere a restanțelor).
106. În cazul neacumulării a minim 40 de credite în anul curent de studii şi necesarului de credite (60 credite pentru fiecare an) din anii precedenți, studentul va fi propus spre exmatriculare. Studentul propus spre exmatriculare este în drept să solicite repetarea semestrului sau anului de studii cu achitarea taxei pentru studii.

107. Pentru învățământul cu frecvență redusă şi la distanță cuantumul creditelor necesare pentru promovare/înscriere în următorul an de studii se stabileşte proporțional, conform algoritmului expus în cazul învățământului cu frecvență.
108. În învățământul medical şi farmaceutic acumularea integrală a numărului de credite de studii stabilit prin planurile de învățământ este condiție obligatorie pentru promovarea şi înscrierea în următorul an de studii.
109. Situațiile excepționale care rezultă din aplicarea regulilor expuse în cap. VII vor fi soluționate de Juriile facultăților.
110. În cazul repetării anului, unitățile de curs/modulele promovate anterior nu se repetă.
111. Dacă studentul nu a obținut minimul stabilit din punctajul evaluărilor curente pentru activitățile din timpul semestrului, repetarea unității de curs/modulului şi a tuturor activităților aferente este obligatorie.
112. Studenții evaluați cu note mai mici de „5” la examenul la o unitate de curs/modul la a doua susținere repetată sau la susținerea suplimentară aprobată prin decizia Juriului, trebuie să se reînscrie pentru repetarea acestuia şi să realizeze cerințele pentru completarea cursului/modulului.
113. Mărirea notei prin examinarea finală este posibilă la cel mult 2 unități de curs pe an, la solicitarea studentului cu acordul Consiliului Facultății în perioada sesiunii de lichidare a restanțelor din anul respectiv. Pot solicita mărirea notei numai studenții care

au acumulat integral numărul de credite stabilite pentru anul de studii respectiv. Nota majorată nu influențează acordarea bursei de studii.

XIX. Întreruperea studiilor (concediul academic)

114. Studenții pot solicita, după finalizarea a cel puțin două semestre, întreruperea studiilor pe o perioadă de maximum 3 ani pe întreaga durată de studii, cu excepția studenților Academiei Militare a Forțelor Armate.

115. Pentru a beneficia de întreruperea studiilor studentul va depune o cerere la decanat. Întreruperea studiilor se aprobă prin ordinul rectorului, cu avizul favorabil al decanului, în baza cererii studentului.

116. Întreruperea studiilor poate avea loc în următoarele situații:

a) pierderea capacității de studii din motive de sănătate (boli cronice, intervenții chirurgicale, accidente, concediu de maternitate etc.)
b) pentru îngrijirea copilului;
c) din motive materiale;
d) pentru satisfacerea serviciului militar;
e) alte motive bine întemeiate: bursă într-un program de mobilitate în străinătate, studii în paralel etc.

117. Întreruperea şcolarizării se realizează prin acordarea concediului academic. Concediul academic se acordă o singură dată pe parcursul studiilor.

118. Perioada concediului academic se stabileşte prin ordin. De regulă, concediul academic se aprobă pentru un an. În cazuri excepționale concediul academic pe motiv de boală poate fi aprobat pe un termen de doi ani, iar concediul academic pentru îngrijirea copilului se acordă pe un termen de până la trei ani în baza copiei certificatului de naştere a copilului.

119. Nu se acordă concediu academic studenților aflați în situație de exmatriculare.

120. Studenții de la anul I, pot beneficia de concediu academic, în cazuri excepționale (boli cronice însoțite de pierderea capacității de muncă) cu condiția prezentării actului confirmativ eliberat de organele abilitate.

121. La expirarea concediului academic acordat pe motiv de boală, studentul se adresează la organele abilitate, unde i se eliberează un certificat medical cu permisiunea de a-şi continua studiile. Cererea de reluare a studiilor după concediul academic, adresată rectorului şi contrasemnată de către decan cu indicarea diferenței de plan, la care se anexează certificatul medical, se prezintă de către student Secției Studii/Serviciului personal studenți cu 10 zile calendaristice înainte de expirarea termenului. În baza cererii rectorul emite ordinul de restabilire la studii.

122. Reînmatricularea după întreruperea de studii se face în anul în care studentul a fost promovat, în condițiile respectării prevederilor prezentului regulament, beneficiind de recunoaşterea rezultatelor anterioare întreruperii. Ultimul semestru pînă la concediul academic şi primul semestru după revenire se consideră două semestre consecutive din punct de vedere al acumulării creditelor.

123. După revenire studentul va realiza cerințele planului de învățămînt al promoției cu care va finaliza studiile, fapt despre care acesta va fi informat. Concomitent, acesta va realiza contra taxă şi unitățile de curs apărute ca diferențe în urma eventualei modificări

a planului de învățământ cu excepția cazurilor cînd studiile de efectuează cu finanțare bugetară.
124. Întreruperile şi prelungirile de şcolarizare nu se includ în durata legală de şcolarizare gratuită.
125. Dacă la sfârşitul duratei legale a programului de studii studentul nu a acumulat numărul total de credite, stabilit în planul de învățământ, acesta poate solicita prelungirea duratei legale de studii contra taxă pentru realizarea cursurilor nepromovate.

126. Dacă studentul nu se prezintă la studii în termenul stabilit, el se exmatriculează cu următoarea formulare: ”Exmatriculat în legătură cu neprezentarea la studii după expirarea concediului academic”.

XX. Transferul studenților

127. Studentul poate solicita transferul de la o instituție de învățământ la alta, de la o formă de învățământ la alta, de la o facultate la alta în cadrul aceluiaşi ciclu de studii, cu condiția compatibilității planurilor de învățământ în aspect de rezultate ale învățării şi competențe scontate, respectînd regulile de aplicare a Sistemului Național de Credite de Studiu.
128. Transferul se poate realiza doar pentru anul II şi următorii, fără a lua în calcul anul de compensare a studiilor şi cu excepția ultimului an de studii.
129. Transferul este permis numai după finalizarea anului de studii şi nu mai târziu de 01 octombrie al noului an de studii şi se face cu acordul celor două Universități în următoarele condiții:
a) numai la specialitățile din acelaşi domeniu de studiu/domeniu de formare profesională sau înrudite;
b) prin respectarea criteriilor de performanță profesională stabilite de fiecare instituție /facultate;
c) numai pe locurile disponibile, în limita cotei de înmatriculare în anul respectiv;
d) numărul creditelor de diferență nu trebuie să depăşească 20.
130. Studentul poate depune cererea de transfer după sesiunea de vară, cînd este declarat promovat în conformitate cu planul de învățământ şi respectă criteriile de performanță stabilite de fiecare facultate/instituție.
131. Cererile de transfer vor conține obligatoriu avizele favorabile ale rectorului din instituția de bază şi instituția unde pleacă studentul şi vor avea ca anexe Transcripția notelor/Extrasul din foaia matricolă de modelul stabilit.
132. În cazul transferului de la o formă de învățământ la alta în cadrul aceleiaşi facultăți sau de la o facultate la alta în cadrul aceleiaşi instituții, aprobarea transferului este de competența decanilor facultăților implicate şi a rectorului.
133. Transferul din afara țării se realizează cu avizul favorabil al Ministerului Educației.
134. Biroul Consiliului facultății de comun acord cu Coordonatorul/Consilierul stabileşte:
a) recunoaşterea sau echivalarea examenelor şi a creditelor de studii în bază de rezultate ale învățării şi competențe obținute;
b) diferențele din planurile de învățământ, care urmează a fi realizate;
c) perioada de susținere a diferențelor din planurile de învățământ.
135. Pentru a obține diploma la o instituție de învățământ superior studentul transferat de la altă instituție va trebui să acumuleze la ultimul an cel puțin 40 credite la unitățile de

curs/modulele prevăzute în planul de învățământ la această universitate. Excepțiile se admit la retragerea /anularea licenței instituției sau lichidarea instituției.
136. Nu se permite înmatricularea prin transfer a studenților la instituțiile de învățământ care, din diverse motive, nu au realizat admitere pentru anul respectiv.
137. Situațiile excepționale care rezultă din aplicarea regulilor nominalizate vor fi soluționate de Juriile facultăților.

XXI Exmatricularea şi restabilirea la studii

138. Exmatricularea este prerogativa decanului facultății şi se face prin ordinul Rectorului, determinând pierderea calității de student. Baza deciziei de exmatriculare poate fi:

- sancționarea studentului în conformitate cu prevederile Regulamentelor instituționale de organizare a studiilor sau Contractului de studii;
- cererea scrisă a studentului în cauză.

139. Sînt pasibili de a fi exmatriculați studenții în următoarele cazuri:

- pentru nereuşită – acumularea, pînă la finele anului de studii la care a fost înscris, a mai puțin de 40 credite de studiu la învățământ cu frecvență sau a unui număr de credite sub cuantumul stabilit pentru învățământul cu frecvență redusă;
- pentru absențe nemotivate la cel puțin 1/3 din timpul prevăzut pentru unitățile de curs din planul de învățământ în semestrul dat, la învățământ cu frecvență, pentru absențe nemotivate pe o perioadă mai mare de cinci săptămîni consecutiv;
- pentru încălcări grave ale Cartei universitare şi Codului de Etică universitară;
- din proprie inițiativă;
- pe motive de sănătate;
- pentru promovarea unui examen în mod fraudulos (cu dovezi incontestabile).

140. În cazul exmatriculării, studentului Ciclului I, studii superioare de licență şi Ciclului II, studii superioare de Master, i se eliberează Extrasul din foaia matricolă/Transcripția notelor, trecută în registrul respectiv şi actele (în original) cu privire la studiile anterioare.
141. Studenții exmatriculați sau cei care renunță la calitatea de student pot fi la cerere reînmatriculați la studii în bază de taxă.
142. Restabilirea la studii se referă la persoanele care au pierdut prin exmatriculare calitatea de student şi solicită continuarea fără examen de admitere a programului de studiu din care au fost exmatriculate. Restabilirea la studii a studenților exmatriculați se face prin ordinul rectorului instituției de învățământ superior la propunerea decanului. Rectorul poate aproba restabilirea, la propunerea decanului, numai dacă studiile universitare anterioare ale solicitantului includ promovarea a cel puțin anului I de studii. Restabilirea la studii se realizează prin evaluarea rezultatelor învățării şi competențelor dobîndite anterior.
143.Studenții exmatriculați din motiv ca au promovat examenul prin fraudă/copiere sau pentru comportament incompatibil cu normele Cartei universitare şi a Codului de etică universitară nu pot fi restabiliți la studii/sau reînmatriculați.
144. Nu se permite înmatricularea prin restabilire a studenților la instituțiile de învățământ care, din diverse motive, nu au realizat admitere pentru anul respectiv.

XXII. Lichidarea diferențelor în planurile de învățământ

145. Diferențele în planurile de învățământ pot apărea din următoarele motive:

- transferul studentului din altă instituție;
- transferul studentului la o altă specialitate;
- întreruperea studiilor/concediul academic;
- restabilirea la studii.

146. Lichidarea diferențelor academice presupune realizarea rezultatelor învățării şi dobîndirea competențelor scontate prin:

- frecventarea cursurilor respective;
- realizarea sarcinilor preconizate pentru cursul respectiv;
- susținerea evaluărilor şi obținerea creditelor preconizate prin planul de învățămînt.

XXIII. Mobilitatea studenților. Recunoaşterea perioadelor de studii. Acreditarea rezultatelor învățării.

147. Studenții au dreptul să se implice şi să participe în programe compacte de mobilitate atît la nivel național, cît şi internațional în scopul completării procesului de formare în conformitate cu traseul educațional ales. Mobilitatea este organizată de către instituția de învățămînt superior în conformitate cu Regulamentul cu privire la mobilitatea studenților şi profesorilor din instituțiile de învățămînt superior, aprobat de minister.

148. Este posibilă mobilitatea studenților între instituții şi în cadrul instituției de învățămînt între domenii/specialități/specializări înrudite, cu respectarea reglementărilor specifice existente la nivel instituțional, fără a fi afectate formațiunile de studiu.

149. În programe de mobilitate pot participa studenții care au realizat integral programul de studii pentru anul de studii/semestrul precedent. La ciclul I mobilitatea poate fi organizată începînd cu anul II de studii, cu excepția ultimului an de studii. Studenții ciclului II pot participa în programe de mobilitate pe durata unui semestru, cu excepția primului şi ultimului semestru.

150. Acordurile între universitățile (facultățile) partenere garantează recunoaşterea perioadelor de studii realizate şi transferul de credite pentru unitățile de curs/modulele realizate. Recunoaşterea perioadelor de studii priveşte durata şi conținutul acestora. Perioada de studii efectuată în altă instituție înlocuieşte prin recunoaştere o perioadă de studii cu durată şi volum de muncă (măsurat în credite) similară celei pe care studentul ar fi realizat-o în universitatea de origine.

151. Cursurile prevăzute în contractul de mobilitate pot fi echivalente cu cursurile din planul de învățămînt a instituției de origine, asimilabile în cadrul aceluiaşi domeniu de formare profesională/specialități, acceptabile ca alternativă la cursurile existente.

152. Studentul implicat în programe de mobilitate în baza acordurilor de parteneriat, semnate între instituția de origine şi o altă instituție, va prezenta la întoarcere dovada privind activitățile desfăşurate, examenele susținute şi creditele acumulate

153. Transferul creditelor ECTS, recunoaşterea, echivalarea şi documentarea performanțelor realizate de către student de-a lungul perioadei de mobilitate, se realizează prin Transcripția notelor/Extrasul din foaia matricolă ECTS care reflectă cantitativ şi calitativ munca realizată de către student. Studentul nu este obligat să negocieze acceptarea/recunoaşterea/echivalarea cu cadrele didactice în parte.

154. Recunoaşterea/echivalarea/acceptarea activităților/examenelor/perioadelor de studii se aprobă de Decan la recomandarea coordonatorului/consilierului/ cadrului didactic.

155.Creditele obținute anterior la unități de curs/module similare ca finalități de studiu scontate, conținut, eventual denumire şi extindere (număr de ore în planul de învățămînt)

se echivalează automat atît în cadrul programelor de mobilitate, precum şi la transferul studentului dintr-o instituție de învățămînt superior la alta.
156. Studentul care alege unități de curs cu o suprapunere de conținut de cel puțin 2/3 acumulează creditele alocate doar uneia dintre acestea.
157. La cererea studentului creditele pentru un curs pot fi echivalate cu creditele obținute la un alt curs echivalent sau superior (cu un număr mai mare de ore şi un volum mai detaliat) la o altă universitate, facultate sau specialitate.

158. Susținerea examenului de finalizare a studiilor superioare nu poate fi echivalată prin mobilități.
159. La nivel național, studentul poate acumula cel mult 10 credite pe an de la cursuri urmate la alte facultăți sau în alte instituții de învățământ. Aceste cursuri şi numărul maxim de credite transferabile vor fi nominalizate în acordurile bilaterale semnate între instituții sau facultăți.
160. Acceptarea, în bază de contracte interuniversitare, a studenților vizitatori pentru perioade limitate de timp (de regulă, un semestru) presupune recunoaşterea ad-hoc a studiilor precedente.
161. Recunoaşterea, echivalarea şi documentarea performanțelor realizate de către student prin diverse activități non-formale sau informale se realizează la nivel de facultăți de către persoanele desemnate în acest sens, în baza unui regulament aprobat de Senat.

XXIV. Drepturi şi responsabilități ale membrilor comunității academice

162. Membrii comunității academice (profesori şi studenți) au drepturi şi obligații care decurg din legislația în vigoare, Carta universitară şi regulamentele de nivel instituțional, precum şi din prevederile contractelor semnate.
163. Profesorii şi studenții şi studenții au obligația morală să participe la viața universitară, socială în propriul interes, în interesul învățământului şi al societății.
164. Drepturile şi responsabilitățile profesorilor:

a) Profesorii universitari au dreptul la libertate academică în procesul de elaborare a unităților de curs/ modulelor oferite, incluse în planul de învățământ.

b) Profesorii au obligatiunea:
- să elaboreze, să prezinte şi să realizeze curriculum-ul (programa analitică) unităților de curs incluse în planul de învățământ;
- să stabilească rezultatele învățării pentru fiecare unitate de curs/modul predate;
- să diversifice formele şi modalitățile de evaluare curentă şi finală;
- să asigure corectitudinea, obiectivitatea şi transparența procesului de evaluare;
- să realizeze evidența prezenței studenților la ore;
- să respecte orarul;
- să acorde consultațiile necesare,
- să participe în procesul instructiv-educativ extracurricular.

c) să diversifice formele şi modalitățile de evaluare curentă şi finală în conformitate cu regulamentele proprii ale universităților.

165. Drepturile şi responsabilităţile studentului

a) În perioada studiilor, studentul are dreptul să:

- beneficieze de toate facilităţile oferite de către instituţia de învăţământ superior pentru realizarea activităţilor preconizate prin planurile de învăţământ;
- îşi constituie traseul educaţional propriu şi să completeze programul de studii individual în cadrul planului de învăţământ, în limita ofertei reale a facultăţilor universitare;
- să participe, anual, la concursul pentru ocuparea unui loc cu finanţare bugetară
- obţină informaţia solicitată despre situaţia şcolară proprie pe parcursul şi la finele semestrului;
- acumuleze credite în module, pentru a obţine o calificare complementară;
- obţină credite în avans, pentru a-şi face studiile în termene reduse, cu excepţia programelor cu durata de 3 ani;
- urmeze în paralel o altă specialitate în condiţiile legislaţiei în vigoare;
- conteste nota, dacă o consideră incorectă (conform Regulamentului);
- beneficieze de un orar special de susţinere a examenelor în cazuri motivate întemeiat (caz de boală, participare la concursuri, olimpiade republicane şi internaţionale, competiţii, programe de mobilitate etc.);
- repete în regim cu plată cursul nepromovat, după un orar individual;
- solicite o prelungire a duratei de studii contra taxă, dacă la sfîrşitul perioadei legale a programului de studii nu a obţinut numărul stabilit de credite, necesar pentru obţinerea licenţei la specialitatea dată;
- solicite un concediu academic de un an, în caz de pierdere a capacităţii de studii în legătură cu unele boli cronice, intervenţii chirurgicale, accidente, implicare în programe de mobilitate academică, etc. şi de pînă la trei ani - pentru îngrijirea copilului;
- participe la diverse activităţi de cercetare ştiinţifică în cadrul instituţiei de învăţământ superior, care nu sunt obligatorii prin planurile de învăţământ;
- beneficieze de burse de mobilitate, pentru studii la alte universităţi din ţară şi străinătate, prin concurs;
- solicite transferul creditelor acumulate la o altă universitate / facultate parteneră, cu care universitatea de origine a încheiat un acord, pe cursuri, module, perioade compacte de studii;
- solicite profesorilor consultaţii;
- participe în diverse forme de activitate extracurriculară pentru dezvoltarea competenţelor complementare;
- participe, prin libera exprimare a opiniilor, după procedura aprobată de senatul universitar, la evaluarea activităţii pentru unităţile de curs/modulele realizate;
- participe în guvernarea instituţiei de învăţământ, în care îşi face studiile;
- primească Suplimentul la diplomă de model stabilit de către Ministerul Educaţiei;
- beneficieze de burse de studiu, burse de merit şi burse sociale în conformitate cu reglementările în vigoare.

b) Studentul este obligat:

- să cunoască reglementările privind organizarea şi desfăşurarea procesului didactic în baza Sistemului Naţional de Credite de Studiu, tip ECTS;

- să includă în Contractul anual de studii unități de curs/module cu un număr de cel puțin 60 credite de studiu;
- să realizeze şi să promoveze toate cursurile obligatorii din planul de învățământ;
- să realizeze exigent şi la timp obligațiile conform planului de învățământ şi curriculum/ului pe disciplină/modul (programelor analitice) în scopul unei pregătiri profesionale temeinice;
- să participe activ la toate formele de organizare a procesului de predare-învățare-evaluare;
- să depună eforturi personale pentru a dobîndi finalitățile de studiu preconizate: a acumula cunoştințe, a-şi dezvolta capacități şi a-şi forma competențe;
- să frecventeze cursurile, seminarele şi alte activități prevăzute de planul de învățământ;
- să susțină toate formele de evaluare curentă şi finală/sumativă;
- să acumuleze numărul necesar de credite pentru promovarea semestrului, a anului de studii, pentru absolvire şi pentru obținerea diplomei.

XXV. Juriile

166. Jurii (Comisiile de analiză), se constituie la nivelul facultății, după cum urmează: corespunzător anilor de studiu la Ciclul I studii superioare de licență şi un Juriu (Comisie) pentru studenții ciclului II, studii superioare de master.
167. Juriul unui an de studii la Ciclul I studii superioare de licență / Juriul pentru studenții ciclului II este compus din 5 profesori, de regulă, titulari ai unităților de curs/modulelor desfăşurate în anul respectiv. Ca preşedinți ai Juriilor pot fi desemnați decanul, prodecanul, şefii de catedră de specialitate. Componența juriilor şi procedura de lucru a acestora vor fi anual validate de Consiliul facultății la începutul anului universitar.
168. Convocarea Juriului şi lista studenților analizați vor fi anunțate de decanatul facultății cu 3 zile calendaristice înainte de desfăşurarea şedinței de analiză. În funcție de situație, la şedință participă studentul şi coordonatorul/consilierul /cadrul didactic îndrumător al acestuia.
169. Hotărârile Juriului vor fi comunicate studenților în ziua următoare şi nu pot fi contestate.
170. Hotărârile Juriilor facultății sînt considerate documente oficiale şi se arhivează în consecință.
171. Juriile îşi desfăşoară activitatea după sesiunile finale de examene, dacă este necesar, respectiv după sesiunea de reexaminare.
172. Juriul are competența să acționeze numai în situații excepționale care sunt evidențiate de fiecare dată de decanate.

XXVI. Serviciul de consiliere

173. Serviciul de consiliere se constituie în instituțiile de învățământ superior în scopul coordonării procesului de implementare a creditelor de studiu în procesul didactic.
174. Serviciul de consiliere este constituit din consilieri (profesori) şi coordonatori instituționali.
175. Serviciul de consilieri poate fi constituit la fiecare catedră/facultate/departament în cadrul cărora este numit un coordonator/consilier, care va realiza funcția de îndrumător, consultant al studenților în procesul de formare în baza creditelor de studii. Numărul de

consilieri se stabileşte de către instituție în funcție de posibilitățile economico-financiare, capacitățile organizatorice şi numărul de studenți.
176. Un consilier va consulta, de regulă, într-un domeniu general de studiu/domeniu de formare profesională/specialitate studenții de la toți anii de studii.
177. În calitate de consilieri pot fi numiți profesori, metodişti, precum şi doctoranzi, persoane cu studii superioare care activează în cadrul instituției de învățământ superior şi care au realizat preventiv o pregătire specială privind structura şi conținutul formării într-un domeniu general de studiu/domeniu de formare profesională/specialitate.

178. Coordonatorul/Consilierul /Profesorul trebuie:
- să informeze studenții despre rolul Sistemului Național de Credite de Studiu şi despre posibilitățile şi facilitățile oferite de acesta în organizarea procesului didactic;
- să aducă la cunoştință studenților condițiile pentru ocuparea locurilor cu finanțare bugetară la ciclul I- studii superioare de licență;
- să explice studenților structura şi modalitatea de organizare a procesului de învățământ în baza creditelor de studii, să pregătească materiale informative la subiect şi să le facă publice pe site-ul instituției şi prin materiale tipărite;
- să informeze studenții despre posibilitățile de studiu oferite de instituția de învățământ: bibliotecă/mediatică, laboratoare, ateliere, spații de studiu şi de odihnă etc.;
- să ghideze studenții la completarea Contractului de studii, în special la alegerea şi constituirea traseului individual de studiu, informîndu-i despre unitățile de curs/modulele oferite, precondițiile existente, pentru a obține specializarea solicitată;
- să asigure consilierea studenților la alcătuirea programului de repetare a cursurilor nepromovate sau de majorare a notei;
- să informeze studenții asupra tematicii tezelor anuale, a tezelor (proiectelor) de licență, tezelor de master şi a lucrărilor de cercetare ştiințifică de la catedre, la care pot colabora;
- să aducă la cunoştința studenților programul de consultare / îndrumare: ora, ziua şi locul unde se va desfăşura;
- să asigure consultanță în toate procedurile de mobilitate;
- să prezinte periodic informații şi propuneri privind funcționarea Sistemului Național de Credite de Studiu şi perfecționarea condițiilor de aplicare.

179. Coordonatorul/Consilierul /Profesorul are dreptul:
- să verifice elaborarea şi asigurarea în timp util a studenților cu suportul metodic necesar pentru învățare într-un domeniu de formare profesională/specialitate;
- să ajute studenții să-şi modifice traseul individual de studiu în caz de necesitate;
- să participe la şedințele comisiilor, care examinează probleme de reuşită ale studenților;
- să verifice cum se realizează evaluările curente în cadrul unităților de curs/modulelor.

180. Coordonatorul instituțional ECTS trebuie:

- să asigure angajamentul instituției în implementarea principiilor şi mecanismelor Sistemului Național de Credite de Studiu în contextul alocării, acordării, acumulării şi transferului de credite;
- să monitorizeze mecanismul utilizării corecte a instrumentelor şi documentelor Sistemului Național de Credite de Studiu;
- să coordoneze, împreună cu coordonatorii departamentali/de la facultate/catedră, elaborarea şi editarea Dosarului informațional /Catalogului cursurilor instituțional;
- să monitorizeze realizarea consecventă a alocării/acordării/transferului /acumulării de credite la nivel de universitate, la toate facultățile /departamentele.

181. Administrația instituției de învățământ are responsabilitatea:
- să asigure procesul de învățământ cu săli de curs, clase cu computere, săli de laborator şi echipament didactic necesare;
- să mențină o atmosferă sănătoasă de lucru şi competitivitate în colectivul didactic şi colectivul studențesc;
- să implice studenții în guvernarea instituțiilor de învățământ superior;
- să stimuleze activitatea profesorilor şi aspirațiile spre progres ale studenților;
- să faciliteze şi să promoveze mobilitatea studenților.

XXVII. DISPOZIȚII FINALE

182. Prezentul regulament se aplică integral tuturor studenților fără a se face nici o excepție privind drepturile şi obligațiile.

183. Instituțiile de învățământ superior vor elabora regulamente proprii privind organizarea şi desfăşurarea studiilor cu detalierea articolelor prezentului regulament. Regulamentele instituțiilor nu vor conține prevederi care sunt în contradicție cu actualul regulament. Instituțiile de învățământ superior care la data aprobării acestui regulament au regulamente proprii ce conțin prevederi care contravin prevederilor actualului regulament, îl vor adapta prin excluderea contradicțiilor.

184. Reglementările specifice la nivel de instituție /departament /facultate privind organizarea şi desfăşurarea procesului didactic în învățământul universitar (Ciclul I studii superioare de Licență, Ciclul II Studii superioare de master, studii integrate) pe baza Sistemului Național de Credite de Studiu se vor aproba de Senatele universitare.

185. Persoanele care îşi fac studiile prin învățământul cu frecvență redusă se bucură de facilitățile prevăzute de Regulamentul cu privire la acordare unor garanții şi compensații salariaților care îmbină munca cu studiile, aprobat prin Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 435 din 23.04.2007.

MINISTERUL EDUCAŢIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

ORDIN

Nr. 476 **din** 28 mai **2014**

Ref: Interzicerea colectărilor de bani în procesul organizării examenului de finalizare a studiilor superioare de licenţă / masterat, sesiunea 2014

În conformitate cu Capitolul IV, pct. 4.4, lit. *C.* al *Strategiei naţionale anticorupţie pe anii 2011-2015*, aprobată prin Hotărîrea Parlamentului nr. 154 din 21.07.2011 (Publicat: 07.10.2011 în Monitorul Oficial Nr. 166-169, art. 483), şi în scopul contracarării procesului de fraudare a examenelor în sesiunea de examinare 2014, ministrul emite următorul

ORDIN:

1. A interzice colectările de bani în instituţiile de învăţămînt superior de stat şi private de la studenţii acestora pentru organizarea examenelor de finalizare a studiilor superioare de licenţă / masterat.

2. Rectorii instituţiilor de învăţămînt superior de stat şi private:

2.1. Vor familiariza toţi managerii subdiviziunilor din subordine cu stipulările prezentului ordin, cadrele didactice, candidaţii şi părinţii acestora;

2.2. Vor confirma, prin extras din procesul-verbal, cu semnături, faptul familiarizării cu cerinţele actelor normative vizînd interzicerea colectărilor de bani;

2.3. Vor informa, suplimentar, colectivul cu actele normative în vigoare la subiectul combaterii furtului intelectual şi, implicit, vor consolida structurile de management intern al calităţii, vor discuta fenomenul în grupele academice;

2.4. Vor organiza şedinţe în comun cu reprezentanţii Ministerului Afacerilor Interne, Centrului Naţional Anticorupţie.

3. Controlul asupra executării prezentului ordin se pune în sarcina dnei Nadejda Velişco, şef Direcţie Învăţămînt superior şi dezvoltare a ştiinţei.

Viceministră,

Loretta HANDRABURA

Ex. Doina Usaci, tel. 022 23 32 13

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

ПРАВИТЕЛЬСТВО РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

H O T Ă R Î R E
privind planurile de admitere în învăţământul secundar profesional, mediu de specialitate şi superior pentru anul de studii 2014, precum şi completarea Nomenclatorului meseriilor (profesiilor) pentru instruirea şi pregătirea cadrelor în învăţământul secundar profesional

nr. 477 din 20.06.2014

Monitorul Oficial nr.167-168/519 din 24.06.2014

* * *

În baza art.40 alin.(1^1) din Legea învăţământului nr.547-XIII din 21 iulie 1995 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr.62-63, art.692), cu modificările şi completările ulterioare, Guvernul

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă:

1) Planul de admitere în instituţiile de stat de învăţământ secundar profesional pentru anul 2014, cu finanţare bugetară, conform anexei nr.1;

2) Planul de admitere în instituţiile de stat de învăţământ mediu de specialitate pentru anul de studii 2014, cu finanţare bugetară, conform anexei nr.2;

3) Planul de admitere la studii superioare de licenţă (ciclul I) şi în învăţământul superior medical şi farmaceutic în instituţiile de stat pentru anul de studii 2014, cu finanţare bugetară, conform anexei nr.3;

4) Planul de admitere la studii superioare de masterat (ciclul II) în instituţiile de stat pentru anul de studii 2014-2015, cu finanţare bugetară, conform anexei nr.4;

5) Planul de admitere în instituţiile de învăţământ secundar profesional, mediu de specialitate şi superior pentru anul de studii 2014-2015, pe bază de contract, conform anexei nr.5;

6) Planul de admitere a cetăţenilor străini la studii superioare de licenţă (ciclul I) şi la studii superioare de masterat (ciclul II) în instituţiile de învăţământ de stat pentru anul de studii 2014, cu finanţare bugetară, conform anexei nr.6;

7) Planul de admitere la studii postuniversitare de rezidenţiat şi secundariat clinic pentru anul de studii 2014-2015, conform anexei nr.7;

8) completările ce se operează în Nomenclatorul meseriilor (profesiilor) pentru instruirea şi pregătirea cadrelor în învăţământul secundar profesional, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.1421 din 18 decembrie 2006, conform anexei nr.8.

2. Ministerul Educaţiei, Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare, Ministerul Sănătăţii, Ministerul Culturii, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Apărării, Academia de Ştiinţe a Moldovei, Academia de Administrare Publică, în baza criteriilor stabilite de legislaţia în vigoare, vor asigura:

1) admiterea la studii în limita planurilor de admitere cu finanţare bugetară şi pe bază de contract, aprobate prin anexele nr.1-7 la prezenta hotărîre, în limita alocaţiilor bugetare, a mijloacelor speciale şi a unităţilor de personal aprobate în acest scop, conform legislaţiei în vigoare;

2) promovarea în procesul de admitere la studii a oportunităţilor egale în aspect gender şi atribuirea locurilor cu finanţare bugetară persoanelor cu dizabilităţi, în corespundere cu legislaţia în vigoare;

3) prezentarea, pînă la 15 octombrie 2014, Ministerului Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei a informaţiei privind admiterea la studii, conform anexelor la prezenta hotărîre.

3. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Ministerului Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei, în comun cu Ministerul Educaţiei.

PRIM-MINISTRU **Iurie LEANCĂ**

Contrasemnează:

Viceprim-ministru, ministrul economiei	**Valeriu Lazăr**
Ministrul muncii, protecţiei sociale şi familiei	**Valentina Buliga**
Ministrul educaţiei	**Maia Sandu**
Ministrul finanţelor	**Anatol Arapu**
Ministrul agriculturii şi industriei alimentare	**Vasile Bumacov**
Ministrul sănătăţii	**Andrei Usatîi**
Ministrul culturii	**Monica Babuc**
Ministrul afacerilor interne	**Dorin Recean**

Chişinău, 20 iunie 2014.
Nr.477.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
nr.477 din 20 iunie 2014

PLANUL
de admitere în instituţiile de stat de învăţămînt secundar profesional pentru anul 2014, cu finanţare bugetară

(persoane)

Denumirea domeniilor ocupaţionale şi a meseriilor	Codul meseriilor	Total admiteri	Şcoli de meserii			Şcoli profesionale			
			Total	inclusiv în baza studiilor:		Total	inclusiv în baza studiilor:		
				gimnaziale (1 an)	liceale, şcolii medii (1 an)		gimnaziale (1 an)	gimnaziale (3 ani)	liceale, şcolii medii (1 an)
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**
TOTAL		**10844**	**1689**	**1424**	**265**	**9155**	**3880**	**4235**	**1040**
Servicii – total		**1590**	**250**	**225**	**25**	**1340**	**575**	**580**	**185**
Barman	11311	30				30			30
Bucătar	11481	930	90	90		840	335	480	25
Chelner	11673	30				30			30
Controlor-casier	12189	75	25	25		50	50		
Frizer	13337	150	25	25		125	100		25
Îngrijitoare bolnavi la domiciliu	13798	25	25	25					
Însoţitor grup turistic	13816	25				25		25	
Lăcătuş-electrician la repararea	13979	125	25		25	100		50	50

utilajului electric									
Recepţioner hotel	17244	25				25		25	
Restaurator tencuieli decorative şi modenatură	17533	30				30	30		
Vînzător	522102*	145	60	60		85	60		25
Agricultură – total		**820**	**205**	**205**		**615**	**340**	**250**	**25**
Apicultor	11019	80	30	30		50	50		
Fermier specializat în creşterea diferitor culturi agricole	13129	50				50		50	
Floricultor	13240	25	25	25					
Silvicultor	17705	25				25	25		
Tractorist	18433	390	125	125		265	265		
Tractorist-maşinist în producţia agricolă	18436	175				175		150	25
Viticultor	18815	75	25	25		50		50	
Construcţii – total		**2600**	**410**	**410**		**2190**	**1285**	**700**	**205**
Asfaltobetonist	11259*	25				25	25		
Electrician-montator reţele de iluminat	12877	100				100		100	
Fierar-betonist	13137*	25				25	25		
Lăcătuş-electrician în construcţii	13967	100				100		75	25
Lăcătuş-instalator tehnică sanitară	13987	185				185	80	75	30
Maşinist la autogreder	14329	25				25		25	
Maşinist la automacara	14333	100				100		50	50
Maşinist la excavatorul cu o singură cupă	14429	100				100		75	25
Maşinist la maşina de tăiat piatră	14754	30	30	30					
Montator utilaj şi sisteme tehnico-sanitare	15322	25				25		25	
Pietrar-zidar	16327	150	60	60		90	90		
Placator cu plăci	16357	275	50	50		225	200		25
Tencuitor	18281	850	180	180		670	420	250	
Tîmplar	18360	330	90	90		240	240		
Tîmplar în construcţii	18362	80				80	30		50
Zugrav	18894	150				150	150		
Asambtor-montator profile	712403*	25				25	25		

aluminiu şi geamuri termopan									
Confecţioner tîmplărie din aluminiu şi mase plastice	712405*	25				25		25	
Industrie – total		**1695**	**170**	**65**	**105**	**1525**	**75**	**1020**	**430**
Cazangiu	11598	50	50	50					
Electrogazosudor-montator	12903	710	30		30	680		500	180
Electromecanic la repararea şi întreţinerea maşinilor de calcul	12925	75				75		75	
Electromecanic utilaj frigorific şi comercial	12937	50				50		50	
Electromontor la repararea şi întreţinerea utilajului electric	12989	410				410		320	90
Electromontor utilaje de dispecerat şi teleautomatică	13011*	10				10			10
Electrosudor la sudarea manuală	13023	100	75		75	25			25
Îndreptător caroserii	13747	50				50		50	
Lăcătuş la lucrările de asamblare mecanică	14017	15	15	15					
Lăcătuş-reparator	14077	25				25	25		
Montator dispozitive şi aparate radioelectronice	15222	25				25			25
Radiomecanic la repararea echipamentului radioelectronic	17179	25				25			25
Reglor utilaje tehnologice	17460	50				50	50		
Strungar multiprofil	17938	50				50		25	25
Operator la maşini-unelte semiautomate şi automate	722320*	40				40			40
Controlor calitate	754301*	5				5			5
Operator în depozitele mecanizate şi automatizate	834336*	5				5			5
Artizanat – total		**55**	**30**	**30**		**25**	**25**		

Sculptor în lemn şi coajă de mesteacăn	17654	55	30	30		25	25		
Industrie poligrafică – total		**135**	**135**	**135**					
Broşator	11467	25	25	25					
Operator în sistemul editorial computerizat	15544	60	60	60					
Tipăritor tipar plat	18358*	50	50	50					
Industrie alimentară – total		**640**	**25**	**25**		**615**	**465**	**125**	**25**
Aparatist la sterilizarea conservelor	10902	25				25	25		
Bombonier	11389	60				60	60		
Brutar	11476	150	25	25		125	125		
Ciontolitor-dezosator	11707	75				75	50	25	
Cofetar	11757	200				200	175		25
Controlor produse alimentare	12297	50				50		50	
Operator la linia automată de obţinere a produselor lactate	15815	50				50		50	
Prelucrător mezeluri	16588	30				30	30		
Industria de prelucrare a lemnului – total		**125**				**125**		**125**	
Operator la maşinile de prelucrat lemn	15967	25				25		25	
Tîmplar universal	18367	100				100		100	
Industrie uşoară – total		**1214**	**179**	**179**		**1035**	**560**	**450**	**25**
Cizmar-confecţioner încălţăminte ortopedică	11725*	15	15	15					
Cizmar-reparator încălţăminte	11727	25	25	25					
Confecţioner articole de marochinărie	11929	60				60	60		
Croitor (confecţioner îmbrăcăminte la comandă)	12389	225				225		200	25
Cusător (în	12564	175	50	50		125	50	75	

industria uşoară)									
Cusătoreasă (în industria confecţiilor)	12568	714	89	89		625	450	175	
Transport – total		**1435**	**225**	**90**	**135**	**1210**	**480**	**635**	**95**
Ajutor de maşinist (mecanic) la trenuri cu motor Dieselist	10107	25				25			25
Conducător troleibuz	11913	135	135		135				
Electrician-electronist auto	12854	60				60		50	10
Lăcătuş la repararea automobilelor	14031	1190	90	90		1100	480	560	60
Lăcătuş la repararea tractoarelor şi maşinilor rutiere	14043	25				25		25	
Telecomunicaţii – total		**535**	**60**	**60**		**475**	**75**	**350**	**50**
Montator linii aeriene de telecomunicaţii	15254	25				25		**25**	
Operator la calculatoare	15601	435	60	60		375	25	300	50
Operator pentru suportul tehnic al calculatoarelor	742235*	50				50	50		
Operator la telecomunicaţii	16135	25				25		25	
* Meserii noi									

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
nr.477 din 20 iunie 2014

PLANUL
de admitere în instituţiile de stat de învăţămînt mediu de specialitate
pentru anul 2014 cu finanţare bugetară

(persoane)

Denumirea specialităţii	**Codul specialităţii**	**Total admiteri (învăţămînt de zi)**	**inclusiv în baza studiilor**		**Candidaţi din raioanele de est (din coloana 3)***
			gimnaziale	**liceale, şcolii medii, şcolii profesionale**	
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**
TOTAL		**4585**	**3910**	**675**	**150**

MINISTERUL EDUCAŢIEI – total		**2740**	**2630**	**110**	**105**
Secretariat-birotică	1052	100	100		4
Pedagogie preşcolară	1202	175	175		8
Asistenţă socială	1271	160	160		5
Interpretare instrumentală	1401	30	30		1
Canto	1402	4	4		
Dirijare corală	1403	8	8		
Coregrafie	1503	28	28		1
Finanţe	1805	75	75		4
Contabilitate	1806	150	150		9
Merceologie	1809	25	25		1
Comerţ	1812	25	25		2
Informatică	1851	210	210		6
Designul interiorului	1892	20	20		1
Electroenergetică	1901	60	45	15	2
Electromecanică	1903	55	55		3
Maşini şi aparate electrice de uz casnic	1906	40	40		2
Metrologie, standarde, control şi certificarea producţiei	1951	55	55		1
Tehnologia construcţiilor de maşini	2001	35	35		1
Maşini şi instalaţii pentru construcţii	2003	40	40		1
Tehnologia prelucrării materialelor	2005	40	40		1
Maşini-unelte şi scule	2006	40	40		1
Maşini şi aparate în industria uşoară	2008	20	20		1
Transport auto	2051	180	165	15	4
Transport feroviar	2052	60	60		2
Telecomunicaţii	2101	100	85	15	4
Sisteme radioelectronice	2102	25	25		1
Comunicaţii poştale	2106	20	20		1
Aparate radioelectronice de uz casnic	2107	60	60		2
Calculatoare	2151	70	50	20	6
Automatică şi informatică	2153	55	55		2
Tehnologia produselor alimentaţiei publice	2205	25	25		1
Modelarea şi tehnologia confecţiilor din ţesături	2301	75	55	20	2
Modelarea şi tehnologia confecţiilor din piele şi din înlocuitori	2302	20	20		1
Filatură şi ţesături	2303	20	20		1
Modelarea şi tehnologia tricotajelor	2304	55	55		2
Tehnologia prelucrării lemnului	2305	40	40		2
Construcţii civile, industriale şi agricole	2501	135	125	10	1
Tehnologia materialelor şi a articolelor de construcţie	2502	20	20		1

Alimentarea cu căldură şi gaze, ventilaţia	2503	55	40	15	2
Căi ferate, drumuri şi poduri	2504	20	20		1
Gospodărirea şi protecţia apelor	2506	20	20		
Geodezie, topografie şi cartografie	2510	20	20		
Protecţia antiincendiară	2512	20	20		1
Cadastru şi organizarea teritoriului	2551	35	35		2
Evaluarea imobilului	2552	35	35		2
Ecologie şi protecţia mediului ambiant	2701	45	45		1
Silvicultură şi grădini publice	2806	20	20		1
Meteorologie	2851	20	20		1
Servicii	2901	15	15		2
Turism	2902	40	40		2
Frizerie şi cosmetică	2903	40	40		2
MINISTERUL AGRICULTURII ŞI INDUSTRIEI ALIMENTARE – total		**851**	**851**		**25**
Tehnologia produselor cosmetice şi medicinale	352	20	20		1
Contabilitate	1806	80	80		1
Merceologie	1809	80	80		1
Achiziţii	1813	20	20		1
Informatică	1851	23	23		1
Electromecanică	1903	20	20		1
Electrificarea agriculturii	1904	20	20		1
Maşini şi aparate electrice de uz casnic	1906	20	20		1
Mecanizarea agriculturii	2004	100	100		4
Maşini şi aparate în industria alimentară	2007	40	40		1
Transport auto	2051	45	45		1
Tehnologia panificaţiei	2202	20	20		1
Tehnologia păstrării şi prelucrării fructelor şi legumelor	2203	45	45		1
Tehnologia vinului şi a produselor obţinute prin fermentare	2204	50	50		1
Tehnologia produselor alimentaţiei publice	2205	23	23		1
Tehnologia laptelui şi a produselor lactate	2207	20	20		1
Tehnologia cărnii şi a produselor din carne	2208	20	20		1
Medicină veterinară	2601	40	40		1
Agronomie	2801	65	65		1
Horticultură şi viticultură	2803	40	40		1
Silvicultură şi grădini publice	2806	20	20		1
Turism	2902	40	40		1

MINISTERUL SĂNĂTĂŢII – total		**727**	**212**	**515**	**10**
Medicină generală	1701	717	212	505	6
Stomatologie	1702	5		5	2
Farmacie	1751	5		5	2
MINISTERUL CULTURII – total		**217**	**217**		**10**
Biblioteconomie şi asistenţă informaţională	1151	8	8		1
Interpretare instrumentală	1401	83	83		4
Canto	1402	4	4		
Dirijare corală	1403	25	25		1
Muzicologie	1405	3	3		
Culturologie	1451	8	8		
Coregrafie	1503	30	30		1
Pictură	1601	14	14		1
Grafică	1602	9	9		1
Arte decorative	1603	18	18		1
Restaurarea operelor de artă	1606	8	8		
Designul interiorului	1892	7	7		
Ministerul Afacerilor Interne		**50**		**50**	
Securitatea frontierei	**1004**	50		**50**	

* În cazul lipsei solicitărilor, locurile neacoperite se redistribuie candidaţilor la concursul general

Anexa nr.3
la Hotărîrea Guvernului
nr.477 din 20 iunie 2014

PLANUL
de admitere la studii superioare de licenţă (ciclul I) şi în învăţămîntul medical şi farmaceutic în instituţiile de stat pentru anul 2014, cu finanţare bugetară

(persoane)

Denumirea domeniului general de studiu şi a specialităţii (programelor de studiu)	**Codul specialităţii**	**Total admiteri**	**inclusiv în învăţămîntul:**		**Candidaţi din raioanele de est (din col.3)****
			de zi	**cu frecvenţă redusă**	
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**
TOTAL		**6480**	**6100**	**380**	**483**
MINISTERUL EDUCAŢIEI – total		**4845**	**4490**	**355**	**363**
Ştiinţe ale educaţiei – total	**14**	**1665**	**1390**	**275**	**95**
Matematică	141,01	**75**	55	20	5
Informatică	141,02	**115**	100	15	5
Fizică	141,03	**50**	50		6

Chimie	141,05	**40**	35	5	2
Biologie	141,06	**60**	45	15	2
Geografie	141,07	**75**	60	15	5
Limbi şi literaturi	141,08	**280**	235	45	10
Limbi moderne	141,09	**215**	215		10
Istorie	141,10	**90**	80	10	6
Muzică	141,11	**45**	30	15	2
Arte plastice	141,12	**15**	15		1
Educaţie fizică	141,13	**35**	25	10	4
Educaţie tehnologică	141,14	**50**	40	10	2
Educaţie civică	141,15	**40**	40		4
Dans	141,16	**25**	25		4
Pedagogie	142,01	**40**	20	20	4
Pedagogie preşcolară	142,02	**90**	65	25	7
Pedagogie în învăţământul primar	142,03	**195**	155	40	9
Psihopedagogie	142,04	**80**	70	10	5
Psihopedagogie specială	142,05	**30**	20	10	2
Pedagogie socială	142,07	**20**	10	10	
Arte – total	**21**	**85**	**85**		**5**
Pictură	211,1	**5**	5		1
Grafică	211,2	**10**	10		1
Sculptură	211,3	**10**	10		
Design vestimentar	214,1	**10**	10		1
Design interior	214,2	**15**	15		1
Arte decorative	215,1	**25**	25		1
Actorie	216,1	**10**	10		
Ştiinţe umanistice – total	**22**	**285**	**270**	**15**	**22**
Filozofie	221,1	**25**	25		2
Limbi şi literaturi	222,1	**85**	75	10	6
Limbi moderne	223,1	**100**	100		9
Istorie	224,1	**20**	15	5	2
Arheologie	224,2	**15**	15		1
Muzeografie	224,3	**10**	10		1
Etnologie	224,4	**10**	10		
Antropologie	225,1	**20**	20		1
Ştiinţe politice – total	**31**	**70**	**70**		**7**
Politologie	311,1	**15**	15		2
Relaţii internaţionale	312,1	**20**	20		2
Administraţie publică	313,1	**35**	35		3
Ştiinţe sociale – total	**32**	**85**	**85**		**7**
Sociologie	321,1	**20**	20		2
Psihologie	322,1	**65**	65		5
Asistenţă socială – total	33	**90**	**75**	**15**	**7**
Asistenţă socială	331,1	**90**	75	15	7
Ştiinţe ale comunicării şi informării – total	**34**	**100**	**85**	**15**	**6**
Jurnalism	341,1	**25**	25		2
Ştiinţe ale comunicării	342,2	**20**	20		1

Activitate editorială	343,3	**15**	15		1
Biblioteconomie, asistenţă informaţională şi arhivistică	344,1	**30**	15	15	2
Tehnologia comunicării în domeniul infodocumentar	344,2*	**5**	5		
Servicii informaţionale şi socioculturale	344,3*	**5**	5		
Ştiinţe economice – total	**36**	**320**	**315**	**5**	**40**
Contabilitate	361,1	**30**	25	5	4
Marketing şi logistică	362,1	**25**	25		4
Business şi administrare	363,1	**25**	25		6
Achiziţii	363,2	**25**	25		1
Managementul proprietăţii intelectuale	363,3	**25**	25		1
Managementul resurselor umane	363,5	**15**	15		1
Finanţe şi bănci	364,1	**25**	25		5
Economie mondială şi relaţii economice internaţionale	365,1	**25**	25		3
Economie generală	366,1	**25**	25		4
Statistică şi previziune economică	367,1	**25**	25		4
Cibernetică şi informatică economică	368,1	**50**	50		5
Merceologie şi comerţ	369,1	**25**	25		2
Drept – total	**38**	**45**	**45**		**4**
Drept	381,1	**45**	45		4
Ştiinţe ale naturii – total	**42**	**145**	**145**		**17**
Biologie	421,1	**35**	35		4
Biologie moleculară	421,2	**20**	20		2
Ştiinţele solului	422,1	**20**	20		2
Ecologie	424,1	**25**	25		3
Geografie	425,1	**25**	25		4
Meteorologie	426,1	**20**	20		2
Ştiinţe exacte – total	**44**	**330**	**330**		**24**
Fizică	441,1	**20**	20		3
Chimie	442,1	**40**	40		3
Matematică	443,1	**35**	35		3
Matematică aplicată	443,2	**20**	20		2
Informatică	444,1	**95**	95		6
Management informaţional	444,2	**40**	40		3
Informatică aplicată	444,3	**80**	80		4
Inginerie şi activităţi inginereşti – total	**52**	**870**	**845**	**25**	**66**
Tehnologia construcţiilor de maşini	521,1	**35**	35		3
Construcţii de echipamente şi maşini agricole	521,2	**15**	15		2
Maşini şi sisteme de producţie	521,3	**15**	15		2
Ingineria sudării	521,4	**15**	15		
Ingineria şi managementul zăcămintelor, minerit	521,5	**15**	15		2
Utilaje şi tehnologii de ambalare a produselor	521,6	**15**	15		2

Design industrial	521,7	**15**	15		1
Inginerie şi management (pe ramuri)	521,8	**115**	115		5
Inginerie inovaţională şi transfer tehnologic	521,9	**20**	20		2
Maşini şi aparate în industria uşoară	522,1	**15**	15		2
Maşini şi aparate în industria alimentară	522,2	**20**	20		2
Maşini şi instalaţii frigorifice, sisteme de climatizare	522,3	**15**	15		2
Inginerie mecanică în construcţii	522,4	**10**	10		1
Electroenergetică	523,1	**50**	50		3
Termoenergetică	523,2	**20**	20		2
Energetică netradiţională	523,3	**15**	15		2
Electromecanică	524,1	**25**	25		3
Electronică	525,1	**30**	30		2
Sisteme optoelectronice	525,2	**25**	25		3
Teleradio comunicaţii	525,3	**55**	55		3
Microelectronică şi nanotehnologii	525,4	**25**	25		1
Calculatoare	526,1	**45**	45		4
Tehnologii informaţionale	526,2	**100**	85	15	6
Automatică şi informatică	526,3	**30**	30		2
Ingineria sistemelor biomedicale	526,4	**25**	25		2
Securitate informaţională	526,5	**30**	30		2
Ingineria şi tehnologia transportului auto	527,1	**20**	20		2
Ingineria şi tehnologia transportului feroviar	527,2	**15**	15		
Ingineria şi managementul calităţii	529,1	**40**	30	10	3
Tehnologii de fabricare şi prelucrare – total	**54**	**245**	**240**	**5**	**16**
Tehnologia şi managementul alimentaţiei publice	541,1	**35**	35		3
Tehnologia produselor alimentare	541,2	**90**	90		4
Tehnologia vinului şi a produselor obţinute prin fermentare	541,3	**10**	10		1
Ingineria produselor textile şi din piele	542,1	**40**	40		2
Design vestimentar industrial	542,2	**25**	20	5	2
Tehnologia prelucrării lemnului	543,1	**15**	15		1
Tehnologia produselor din ceramică şi sticlă	543,2	**10**	10		1
Design şi tehnologii poligrafice	543,4	**20**	20		2
Tehnologie chimică şi biotehnologii – total	**55**	**45**	**45**		**4**
Tehnologie chimică	551,1	**15**	15		1
Tehnologia produselor cosmetice şi medicinale	551,2	**20**	20		2
Biotehnologii industriale	552,2	**10**	10		1
Arhitectură şi construcţii – total	**58**	**210**	**210**		**19**
Arhitectură	581,1	**25**	25		1
Urbanism şi amenajarea teritoriului	581,2	**10**	10		1
Design interior	581,4	**15**	15		1

Construcţii şi inginerie civilă	582,1	**40**	40		2
Ingineria materialelor şi a articolelor de construcţie	582,2	**15**	15		2
Căi ferate, drumuri, poduri	582,4	**20**	20		2
Inginerie antiincendii şi protecţie civilă	582,5	**15**	15		2
Ingineria şi protecţia apelor	582,6	**15**	15		2
Ingineria sistemelor de alimentare cu caldură şi gaze, ventilaţie	582,7	**25**	25		2
Geodezie, topografie şi cartografie	584,2	**15**	15		2
Evaluarea imobilului	584,3	**15**	15		2
Ştiinţe agricole – total	**61**	**50**	**50**		**3**
Agronomie	613,1	**25**	25		1
Silvicultură şi grădini publice	616,1	**25**	25		2
Servicii publice – total	**81**	**35**	**35**		**4**
Turism	812,1	**35**	35		4
Cultură fizică şi sport – total	82	**85**	**85**		**8**
Educaţie fizică şi sport	821,1	**30**	30		3
Cultură fizică recreativă	822,1	**25**	25		2
Cultură fizică de recuperare	823,1	**25**	25		2
Dans sportiv şi modern	824,1	**5**	5		1
Servicii transport – total	**84**	**15**	**15**		**2**
Tehnologii de operare în transport	841,1	**15**	15		2
Protecţia mediului – total	**85**	**25**	**25**		**2**
Protecţia mediului	851,1	**15**	15		1
Securitate ecologică	852,1	**10**	10		1
Protecţie, pază şi securitate – total	**86**	**45**	**45**		**5**
Securitate civilă şi ordinea publică	861,1	**20**	20		2
Servicii de securitate a proprietăţii	862,1	**15**	15		2
Servicii antiincendii	863,1	**10**	10		1
MINISTERUL AGRICULTURII ŞI INDUSTRIEI ALIMENTARE – total		**496**	**496**		**23**
Ştiinţe economice – total	**36**	**85**	**85**		**6**
Contabilitate	361,1	**15**	15		1
Marketing şi logistică	362,1	**10**	10		1
Business şi administrare	363,1	**15**	15		1
Achiziţii	363,2	**15**	15		1
Finanţe şi bănci	364,1	**15**	15		1
Economie generală	366,1	**15**	15		1
Drept – total	**38**	**10**	**10**		**1**
Drept	381,1	**10**	10		1
Ştiinţe ale naturii – total	**42**	**15**	**15**		**1**
Ecologie	424,1	**15**	15		1

Inginerie şi activităţi inginereşti – total	**52**	**69**	**69**		**3**
Electrificarea agriculturii	524,2	**20**	20		1
Ingineria şi tehnologia transportului auto	527,1	**14**	14		1
Mecanizarea agriculturii	528,1	**35**	35		1
Arhitectură şi construcţii – total	**58**	**70**	**70**		**3**
Ingineria mediului	583,1	**20**	20		1
Cadastru şi organizarea teritoriului	584,1	**30**	30		1
Evaluarea imobilului	584,3	**20**	20		1
Ştiinţe agricole – total	**61**	**208**	**208**		**7**
Protecţia plantelor	612,1	**25**	25		1
Agronomie	613,1	**45**	45		1
Zootehnie	614,1	**30**	30		1
Horticultură	615,1	**29**	29		1
Silvicultură şi grădini publice	616,1	**25**	25		1
Viticultură şi vinificaţie	617,1	**25**	25		1
Biotehnologii agricole	618,1	**29**	29		1
Medicină veterinară – total	**64**	**29**	**29**		**1**
Medicină veterinară	641,1	**29**	29		1
Servicii publice – total	**81**	**10**	**10**		**1**
Turism	812,1	**10**	10		1
MINISTERUL SĂNĂTĂŢII – total		**475**	**475**		**45**
Medicină – total	**71**	**450**	**450**		**40**
Medicină generală	711	**370**	370		30
Stomatologie	712	**30**	30		5
Sănătate publică	713	**50**	50		5
Farmacie – total	**72**	**25**	**25**		**5**
Farmacie	721	**25**	25		5
MINISTERUL CULTURII – total		**209**	**209**		**14**
Ştiinţe ale educaţiei – total	**14**	**16**	**16**		
Muzică	141,11	**8**	8		
Dans	141,16	**8**	8		
Arte – total	**21**	**178**	**178**		**13**
Pictură	211,1	**8**	8		1
Grafică	211,2	**6**	6		1
Istoria şi teoria artelor plastice	211,4	**5**	5		
Interpretare instrumentală	212,1	**55**	55		2
Canto	212,2	**12**	12		1
Dirijare	212,3	**7**	7		1
Compoziţie	212,4	**3**	3		
Muzicologie	212,5	**4**	4		1
Imagine film şi TV	213,2	**11**	11		1
Design vestimentar	214,1	**7**	7		1
Design interior	214,2	**7**	7		1
Arte decorative	215,1	**8**	8		1

Restaurarea operelor de artă	215,2	**4**	4		
Actorie	216,1	**10**	10		1
Teatrologie	216,2	**6**	6		
Scenografie	216,3	**6**	6		
Regie	216,4	**7**	7		
Coregrafie	216,5	**12**	12		1
Ştiinţe umanistice – total	**22**	**8**	**8**		**1**
Culturologie	226,1	**8**	8		1
Ştiinţe economice – total	**36**	**7**	**7**		
Management artistic	363,4	**7**	7		
MINISTERUL AFACERILOR INTERNE – total		**265**	**240**	**25**	**23**
Drept – total	**38**	**140**	**115**	**25**	**13**
Drept	381,1	**115**	90	25	10
Drept. Securitatea frontierei	381,2	**25**	25		3
Protecţie, pază şi securitate – total	**86**	**125**	**125**		**10**
Securitate civilă şi ordinea publică	861,1	**125**	125		10
MINISTERUL APĂRĂRII – total		**70**	**70**		
Militărie – total	**87**	**70**	**70**		
Infanterie	871,1	**30**	30		
Artilerie	872,1	**20**	20		
Transmisiuni	873,1	**20**	20		
ACADEMIA DE ŞTIINŢE A MOLDOVEI – total		**120**	**120**		**15**
Ştiinţe umanistice – total	**22**	**35**	**35**		**4**
Filozofie	221,1	**15**	15		2
Limbi şi literaturi	222,1	**20**	20		2
Ştiinţe ale naturii – total	**42**	**45**	**45**		**6**
Biologie	421,1	**10**	10		1
Biologie moleculară	421,2	**15**	15		2
Ecologie	424,1	**10**	10		1
Geografie	425,1	**10**	10		2
Ştiinţe exacte – total	**44**	**40**	**40**		**5**
Fizică	441,1	**10**	10		1
Chimie	442,1	**10**	10		2
Matematică	443,1	**10**	10		1
Informatică	444,1	**10**	10		1

* Specialităţi noi.

** În cazul lipsei solicitărilor, locurile neacoperite se redistribuie candidaţilor la concursul general.

Anexa nr.4
la Hotarîrea Guvernului
nr.477 din 20 iunie 2014

PLANUL
de admitere la studii superioare de masterat (ciclul II) în instituţiile de stat pentru anul de studii 2014-2015, cu finanţare bugetară

Denumirea domeniului general de studii	Codul domeniului general de studii	Total admiteri
1	**2**	**3**
TOTAL		**3548**
MINISTERUL EDUCAŢIEI – total		**3189**
Ştiinţe ale educaţiei	14	880
Arte	21	25
Ştiinţe umanistice	22	285
Ştiinţe politice	31	135
Ştiinţe sociale	32	125
Asistenţă socială	33	80
Ştiinţe ale comunicării şi informării	34	40
Ştiinţe economice*	36	360
Drept	38	205
Ştiinţe ale naturii	42	105
Ştiinţe exacte	44	135
Inginerie şi activităţi inginereşti	52	400
Tehnologii de fabricare şi prelucrare	54	106
Tehnologie chimică şi biotehnologii	55	15
Arhitectură şi construcţii	58	143
Ştiinţe agricole	61	30
Servicii publice	81	40
Cultură fizică şi sport	82	45
Protecţia mediului	85	15
Protecţie, pază şi securitate	86	20
MINISTERUL AGRICULTURII ŞI INDUSTRIEI ALIMENTARE – total		**130**
Ştiinţe economice	36	30
Ştiinţe ale naturii	42	5
Inginerie şi activităţi inginereşti	52	20
Arhitectură şi construcţii	58	25
Ştiinţe agricole	61	45
Servicii publice	81	5
MINISTERUL CULTURII – total		**79**
Ştiinţe ale educaţiei	14	8
Arte	21	66
Ştiinţe umanistice	22	5
MINISTERUL AFACERILOR INTERNE – total		**50**
Drept	38	50
ACADEMIA DE ŞTIINŢE A MOLDOVEI – total		**70**
Ştiinţe umanistice	22	15
Ştiinţe ale naturii	42	25
Ştiinţe exacte	44	25
Ştiinţe politice	31	5
ACADEMIA DE STUDII ADMINISTRATIVE –		**30**

total		
Ştiinţe politice	31	20
Ştiinţe economice	36	10

* Inclusiv programul “Demografie şi economia populaţiei” – 20 de persoane.

Anexa nr.5
la Hotărîrea Guvernului
nr.477 din 20 iunie 2014

Planul de admitere în instituţiile de învăţămînt secundar profesional, mediu de specialitate şi superior pentru anul de studii 2014-2015, pe bază de contract

(persoane)

Denumirea nivelului de studii, domeniului, meseriei, specialităţii	**Codul**	**Total admiteri**	**inclusiv în învăţămînt:**		**Învăţămînt de stat**																**Învăţămînt nestatal**		
					Total	**Dezi**	**Frecvenţă redusă**	**Ministerul Educaţiei**			**Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare**			**Ministerul Sănătăţii (învăţămînt de zi)**	**Ministerul Culturii**			**Ministerul Afacerilor Interne**			**Academia de Studii Administrative (de zi)**	**Academia de ştiinţe a Moldovei**	**Total**	**inclusiv învăţămînt:**	
			dezi	**frecvenţă redusă**				**Total**	**inclusiv învăţămînt:**		**Total**	**inclusiv învăţămînt:**			**Total**	**inclusiv învăţămînt:**		**Total**	**inclusiv învăţămînt:**					**dezi**	**frecvenţă redusă**
									dezi	**frecvenţă redusă**		**dezi**	**frecvenţă redusă**			**dezi**	**frecvenţă redusă**		**dezi**	**frecvenţă redusă**					
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**	**14**	**15**	**16**	**17**	**18**	**19**	**20**	**21**	**22**	**23**	**24**	**25**	**26**
I. Învăţămînt secundar profesional – total		**720**	**720**		**495**	**495**		**495**	**495**														**225**	**225**	
inclusiv pe domenii ocupaţionale:																									
Servicii – total		**605**	**605**		**405**	**405**		**405**	**405**														**200**	**200**	
Barman	11311	95	95		80	80		80	80														15	15	
Bucătar	11481	260	260		175	175		175	175														85	85	
Chelner	11673	80	80		75	75		75	75														5	5	
Cosmetician	12355	30	30																				30	30	
Frizer	1333	115	11		75	75		75	75														40	40	

	7		5																					
Vînzător	522102*	25	25																			25	25	
Industrie alimentară – total		**50**	**50**		**50**	**50**		**50**	**50**															
Cofetar	11757	50	50		50	50		50	50															
Transport – total		**40**	**40**		**40**	**40**		**40**	**40**															
Lăcătuş la repararea automobilelor	14031	40	40		40	40		40	40															
Telecomunicaţii – total		**25**	**25**																			**25**	**25**	
Operator la calculatoare	15601	25	25																			25	25	
II. Învăţământ mediu de specialitate – total		**4561**	**4369**	**180**	**3876**	**3684**	**180**	**2853**	**2793**	**60**	**335**	**245**	**90**	**568**	**120**	**90**	**30**						**685**	**685**	
inclusiv pe specialităţi:																								
Tehnologia produselor cosmetice şi medicinale	352	5	5		5	5					5	5												
Secretariat-birotică	1052	75	75		75	75		75	75															
Biblioteconomie şi asistenţă informaţională	1151	32		20	32		20								32	12	20							
Pedagogie preşcolară	1202	95	95		95	95		95	95															
Asistenţă socială	1271	100	100		100	100		100	100															
Interpretare instrumentală	1401	35	35		35	35		25	25						10	10								
Canto	1402	4	4		4	4									4	4								
Culturologie	1451	10		10	10		10								10		10							
Coregrafie	1503	31	31		31	31		8	8						23	23								
Pictură	1601	9	9		9	9									9	9								
Grafică	1602	5	5		5	5									5	5								
Arte decorative	1603	8	8		8	8									8	8								

Restaurarea operelor de artă	1606	4	4		4	4								4	4									
Medicină generală	1701	453	453		453	453							453											
Stomatologie	1702	70	70		70	70							70											
Farmacie	1751	45	45		45	45							45											
Finanţe	1805	205	205		180	180		180	180													25	25	
Contabilitate	1806	425	425		285	285		255	255		30	30										140	140	
Merceologie	1809	150	110	40	100	60	40	35	35		65	25	40									50	50	
Comerţ	1812	60	60		35	35		35	35													25	25	
Achiziţii	1813	5	5		5	5					5	5												
Informatică	1851	315	315		275	275		270	270		5	5										40	40	
Design interior	1892	55	55		55	55		40	40						15	15								
Electroenergetică	1901	20	20		20	20		20	20															
Electromecanică	1903	45	45		45	45		35	35		10	10												
Electrificarea agriculturii	1904	35	10	25	35	10	25				35	10	25											
Maşini şi aparate electrice de uz casnic	1906	55	55		55	55		45	45		10	10												
Metrologie, standarde, control şi certificarea producţiei	1951	45	45		45	45		45	45															
Tehnologia construcţiilor de maşini	2001	15	15		15	15		15	15															
Maşini şi instalaţii pentru construcţii	2003	25	25		25	25		25	25															
Mecanizarea agriculturii	2004	53	28	25	53	28	25				53	28	25											
Tehnologia prelucrării materialelor	2005	55	55		15	15		15	15													40	40	
Maşini-unelte şi scule	2006	15	15		15	15		15	15															
Maşini şi aparate în industria alimentară	2007	15	15		15	15					15	15												
Maşini şi	2008	5	5		5	5		5	5															

aparate în industria uşoară																									
Transport auto	2051	515	485	30	515	485	30	500	470	30	15	15													
Transport feroviar	2052	30	30		30	30		30	30																
Telecomunicaţii	2101	95	95		95	95		95	95																
Sisteme radioelectronice	2102	25	25		25	25		25	25																
Comunicaţii poştale	2106	10	10		10	10		10	10																
Aparate radioelectronice de uz casnic	2107	30	30		30	30		30	30																
Calculatoare	2151	90	90		90	90		90	90																
Automatică şi informatică	2153	55	55		55	55		55	55																
Tehnologia panificaţiei	2202	10	10		10	10					10	10													
Tehnologia păstrării şi prelucrării fructelor şi legumelor	2203	10	10		10	10					10	10													
Tehnologia vinului şi a produselor obţinute prin fermentare	2204	5	5		5	5					5	5													
Tehnologia produselor alimentaţiei publice	2205	87	87		37	37		35	35		2	2											50	50	
Tehnologia laptelui şi a produselor lactate	2207	5	5		5	5					5	5													
Tehnologia cărnii şi a produselor din carne	2208	5	5		5	5					5	5													
Modelarea şi tehnologia confecţiilor din ţesături	2301	105	105		105	105		105	105																
Modelarea şi tehnologia confecţiilor din piele şi din înlocuitori	2302	10	10		10	10		10	10																

Filatură şi ţesături	2303	5	5		5	5		5	5																
Modelarea şi tehnologia tricotajelor	2304	20	20		20	20		20	20																
Tehnologia prelucrării lemnului	2305	45	45		45	45		45	45																
Construcţii civile, industriale şi agricole	2501	90	90		90	90		90	90																
Tehnologia materialelor şi a articolelor de construcţie	2502	10	10		10	10		10	10																
Alimentare a cu căldură şi gaze, ventilaţie	2503	90	60	30	90	60	30	90	60	30															
Căi ferate, drumuri şi poduri	2504	10	10		10	10		10	10																
Gospodărirea şi protecţia apelor	2506	10	10		10	10		10	10																
Geodezie, topografie şi cartografie	2510	10	10		10	10		10	10																
Protecţia antiincendiară	2512	10	10		10	10		10	10																
Cadastru şi organizarea teritoriului	2551	20	20		20	20		20	20																
Evaluarea imobilului	2552	20	20		20	20		20	20																
Medicină veterinară	2601	10	10		10	10					10	10													
Ecologie şi protecţia mediului ambiant	2701	60	60		60	60		60	60																
Agronomie	2801	15	15		15	15					15	15													
Horticultură şi viticultură	2803	10	10		10	10					10	10													
Silvicultură şi grădini publice	2806	15	15		15	15		10	10		5	5													
Meteorologie	2851	10	10		10	10		10	10																
Servicii	2901	110	110		10	10		10	10														100	100	

Turism	2902	185	185		95	95		85	85		10	10										90	90	
Frizerie şi cosmetică	2903	140	140		15	15		15	15													125	125	
III. Învăţământ superior (ciclul I) şi învăţământ medical şi farmaceutic – total		**13039**	**9184**	**3855**	**9634**	**6314**	**3320**	**8450**	**5685**	**2765**	**800**	**285**	**515**	**225**	**109**	**94**	**15**	**50**	**25**	**25**			**3405**	**2870**	**535**
inclusiv pe domenii şi specialităţi:																								
Ştiinţe ale educaţiei – total	**14**	**1759**	**949**	**810**	**1599**	**789**	**810**	**1590**	**785**	**805**					**9**	**4**	**5**					**160**	**160**	
Matematică	141	50	20	30	50	20	30	50	20	30														
Informatică	141	100	65	35	85	50	35	85	50	35												15	15	
Fizică	141	15	15		15	15		15	15															
Chimie	141,1	20	10	10	20	10	10	20	10	10														
Biologie	141,1	40	10	30	40	10	30	40	10	30														
Geografie	141,1	70	30	40	70	30	40	70	30	40														
Limbi şi literaturi	141,1	215	125	90	215	125	90	215	125	90														
Limbi moderne	141,1	200	200		160	160		160	160													40	40	
Istorie	141,10	115	80	35	90	55	35	90	55	35												25	25	
Muzică	141,1	42	17	25	42	17	25	35	15	20					7	2	5							
Arte plastice	141,1	25	10	15	25	10	15	25	10	15														
Educaţie fizică	141,1	55	30	25	55	30	25	55	30	25														
Educaţie tehnologică	141,1	30	10	20	30	10	20	30	10	20														
Educaţie civică	141,2	40	25	15	30	15	15	30	15	15												10	10	
Dans	141,2	17	17		17	17		15	15						2	2								
Pedagogie	142	35	15	20	35	15	20	35	15	20														
Pedagogie preşcolară	142	115	35	80	115	35	80	115	35	80														
Pedagogie în învăţământul primar	142	240	80	160	225	65	160	225	65	160												15	15	
Psihopedagogie	142	250	115	135	195	60	135	195	60	135												55	55	
Psihopedagogie specială	142,1	60	30	30	60	30	30	60	30	30														
Pedagogie socială	142,1	25	10	15	25	10	15	25	10	15														
Arte – total	**21**	**230**	**230**		**150**	**150**		**75**	**75**						**75**	**75**						**80**	**80**	
Pictură	211,1	13	13		13	13		10	10						3	3								

Grafică	211,2	12	12		12	12		10	10						2	2									
Sculptură	211,3	10	10		10	10		10	10																
Istoria şi teoria artelor plastice	211,4	1	1		1	1									1	1									
Interpretare instrumentală	212,1	5	5		5	5									5	5									
Canto	212,2	5	5		5	5									5	5									
Dirijare corală	212,3	2	2		2	2									2	2									
Compoziţie	212,4	3	3		3	3									3	3									
Muzicologie	212,5	1	1		1	1									1	1									
Imagine film şi TV	213,2	6	6		6	6									6	6									
Design vestimentar	214,1	48	48		23	23		10	10						13	13							25	25	
Design interior	214,2	53	53		28	28		15	15						13	13							25	25	
Arte decorative	215,1	19	19		19	19		15	15						4	4									
Restaurarea operelor de artă	215,2	2	2		2	2									2	2									
Actorie	216,1	19	19		9	9		5	5						4	4							10	10	
Teatrologie	216,2	1	1		1	1									1	1									
Scenografie	216,3	12	12		2	2									2	2							10	10	
Regie	216,4	12	12		2	2									2	2							10	10	
Coregrafie	216,5	6	6		6	6									6	6									
Ştiinţe umanistice – total	**22**	**482**	**422**	**60**	**312**	**252**	**60**	**300**	**250**	**50**					**12**	**2**	**10**						**170**	**170**	
Filozofie	221,1	25	25		10	10		10	10														15	15	
Limbi şi literaturi	222,1	65	35	30	50	20	30	50	20	30													15	15	
Limbi moderne	223,1	255	255		175	175		175	175														80	80	
Istorie	224,1	50	30	20	30	10	20	30	10	20													20	20	
Arheologie	224,2	10	10		10	10		10	10																
Muzeografie	224,3	10	10		10	10		10	10																
Etnologie	224,4	10	10		10	10		10	10																
Antropologie	225,1	35	35		5	5		5	5														30	30	
Culturologie	226,1	22	12	10	12	2	10								12	2	10						10	10	
Ştiinţe politice – total	**31**	**285**	**220**	**65**	**225**	**160**	**65**	**225**	**160**	**65**													**60**	**60**	
Politologie	311,1	45	45		25	25		25	25														20	20	
Relaţii internaţionale	312,1	115	115		75	75		75	75														40	40	

Administraţie publică	313,1	125	60	65	125	60	65	125	60	65														
Ştiinţe sociale – total	**32**	**215**	**200**	**15**	**120**	**120**		**120**	**120**													**95**	**80**	**15**
Sociologie	321,1	40	25	15	10	10		10	10													30	15	15
Psihologie	322,1	175	175		110	110		110	110													65	65	
Asistenţă socială – total	33	**260**	**160**	**100**	**175**	**90**	**85**	**175**	**90**	**85**												**85**	**70**	**15**
Asistenţă socială	331,1	260	160	100	175	90	85	175	90	85												85	70	15
Ştiinţe ale comunicării şi informării – total	**34**	**280**	**250**	**30**	**160**	**130**	**30**	**160**	**130**	**30**												**120**	**120**	
Jurnalism	341,1	145	120	25	80	55	25	80	55	25												65	65	
Ştiinţe ale comunicării	342,2	95	95		40	40		40	40													55	55	
Activitate editorială	343,3	10	10		10	10		10	10															
Biblioteconomie, asistenţă informaţională şi arhivistică	344,1	10	5	5	10	5	5	10	5	5														
Tehnologia comunicării în domeniul infodocumentar	344,2*	10	10		10	10		10	10															
Servicii informaţionale şi socioculturale	344,3*	10	10		10	10		10	10															
Ştiinţe economice – total	**36**	**3288**	**2463**	**825**	**2273**	**1678**	**595**	**2000**	**1555**	**445**	**260**	**110**	**150**		**13**	**13**						**1015**	**785**	**230**
Contabilitate	361,1	830	600	230	610	435	175	520	395	125	90	40	50									220	165	55
Marketing şi logistică	362,1	310	225	85	200	150	50	160	135	25	40	15	25									110	75	35
Business şi administrare	363,1	780	575	205	590	435	155	550	420	130	40	15	25									190	140	50
Achiziţii	363,2	35	35		20	20		10	10		10	10										15	15	
Managementul proprietăţii intelectuale	363,3	25	25		10	10		10	10													15	15	

Management artistic	363,4	13	13		13	13									13	13									
Managementul resurselor umane	363,5	10	10		10	10		10	10																
Finanţe şi bănci	364,1	615	490	125	455	365	90	415	350	65	40	15	25									160	125	35
Economie mondială şi relaţii economice internaţionale	365,1	195	140	55	100	75	25	100	75	25												95	65	30
Economie generală	366,1	175	125	50	105	55	50	65	40	25	40	15	25									70	70	
Statistică şi previziune economică	367,1	45	45		15	15		15	15													30	30	
Cibernetică şi informatică economică	368,1	140	115	25	95	70	25	95	70	25												45	45	
Merceologie şi comerţ	369,1	115	65	50	50	25	25	50	25	25												65	40	25
Drept – total	**38**	**935**	**635**	**300**	**550**	**350**	**200**	**455**	**305**	**150**	**45**	**20**	**25**					**50**	**25**	**25**			**385**	**285**	**100**
Drept	381,1	935	635	300	550	350	200	455	305	150	45	20	25					50	25	25			385	285	100
Ştiinţe ale naturii – total	**42**	**265**	**150**	**115**	**190**	**100**	**90**	**150**	**85**	**65**	**40**	**15**	**25**										**75**	**50**	**25**
Biologie	421,1	30	30		15	15		15	15														15	15	
Biologie moleculară	421,2	5	5		5	5		5	5																
Ştiinţele solului	422,1	5	5		5	5		5	5																
Ecologie	424,1	175	90	85	115	55	60	75	40	35	40	15	25										60	35	25
Geografie	425,1	45	15	30	45	15	30	45	15	30															
Meteorologie	426,1	5	5		5	5		5	5																
Ştiinţe exacte – total	**44**	**485**	**450**	**35**	**300**	**265**	**35**	**300**	**265**	**35**													**185**	**185**	
Fizică	441,1	10	10		10	10		10	10																
Chimie	442,1	15	15		15	15		15	15																
Matematică	443,1	25	25		10	10		10	10														15	15	
Matematică aplicată	443,2	20	20		5	5		5	5														15	15	
Statistică	443,3	15	15																				15	15	
Informatică	444,1	180	145	35	120	85	35	120	85	35													60	60	
Management	444,2	90	90		50	50		50	50														40	40	

informaţional																									
Informatică aplicată	444,3	130	130		90	90		90	90													40	40	
Inginerie şi activităţi inginereşti – total	**52**	**1915**	**1257**	**658**	**1450**	**862**	**588**	**1300**	**820**	**480**	**150**	**42**	**108**									**465**	**395**	**70**
Tehnologia construcţiilor de maşini	521,1	45	20	25	45	20	25	45	20	25														
Construcţii de echipamente şi maşini agricole	521,2	25	10	15	25	10	15	25	10	15														
Maşini şi sisteme de producţie	521,3	25	10	15	25	10	15	25	10	15														
Ingineria sudării	521,4	10	10		10	10		10	10															
Ingineria şi managementul zăcămintelor, minerit	521,5	10	10		10	10		10	10															
Utilaje şi tehnologii de ambalare a produselor	521,6	5	5		5	5		5	5															
Design industrial	521,7	35	20	15	35	20	15	35	20	15														
Inginerie şi management (pe ramuri)	521,8	340	240	100	240	165	75	240	165	75												100	75	25
Inginerie inovaţională şi transfer tehnologic	521,9	25	5	20	25	5	20	25	5	20														
Maşini şi aparate în industria uşoară	522,1	5	5		5	5		5	5															
Maşini şi aparate în industria alimentară	522,2	20	5	15	20	5	15	20	5	15														
Maşini şi instalaţii frigorifice, sisteme de climatizare	522,3	35	15	20	35	15	20	35	15	20														
Inginerie mecanică în construcţii	522,4	15	15		15	15		15	15															
Electroener	523,1	95	65	30	95	65	30	95	65	30														

getică																								
Termoenergetică	523,2	15	15		15	15		15	15															
Energetică netradiţională	523,3	5	5		5	5		5	5															
Electromecanică	524,1	40	15	25	40	15	25	40	15	25														
Electrificarea agriculturii	524,2	38	10	28	38	10	28				38	10	28											
Electronică	525,1	65	45	20	45	25	20	45	25	20												20	20	
Sisteme optoelectronice	525,2	35	15	20	35	15	20	35	15	20														
Teleradiocomunicaţii	525,3	100	75	25	80	55	25	80	55	25												20	20	
Microelectronică şi nanotehnologii	525,4	20	20		20	20		20	20															
Calculatoare	526,1	125	100	25	80	55	25	80	55	25												45	45	
Tehnologii informaţionale	526,2	275	210	65	190	125	65	190	125	65												85	85	
Automatică şi informatică	526,3	45	45		25	25		25	25													20	20	
Ingineria sistemelor biomedicale	526,4	15	15		15	15		15	15															
Securitate informaţională	526,5	40	40		40	40		40	40															
Ingineria şi tehnologia transportului auto	527,1	192	107	85	122	37	85	45	20	25	77	17	60									70	70	
Ingineria şi tehnologia transportului feroviar	527,2	65	30	35	30	10	20	30	10	20												35	20	15
Ingineria şi tehnologia transportului naval	527,3	30	15	15																		30	15	15
Mecanizarea agriculturii	528,1	35	15	20	35	15	20				35	15	20											
Ingineria şi managementul calităţii	529,1	85	45	40	45	20	25	45	20	25												40	25	15
Tehnologii de fabricare şi	**54**	**540**	**335**	**205**	**460**	**280**	**180**	**460**	**280**	**180**												**80**	**55**	**25**

prelucrare – total																									
Tehnologia şi managementul alimentaţiei publice	541,1	235	160	75	175	125	50	175	125	50													60	35	25
Tehnologia produselor alimentare	541,2	95	70	25	75	50	25	75	50	25													20	20	
Tehnologia vinului şi a produselor obţinute prin fermentare	541,3	55	35	20	55	35	20	55	35	20															
Ingineria produselor textile şi din piele	542,1	50	25	25	50	25	25	50	25	25															
Design vestimentar industrial	542,2	45	20	25	45	20	25	45	20	25															
Tehnologia prelucrării lemnului	543,1	30	10	20	30	10	20	30	10	20															
Tehnologia produselor din ceramică şi sticlă	543,2	5	5		5	5		5	5																
Design şi tehnologii poligrafice	543,4	25	10	15	25	10	15	25	10	15															
Tehnologie chimică şi biotehnologii – total	**55**	**85**	**85**		**35**	**35**		**35**	**35**														**50**	**50**	
Tehnologie chimică	551,1	5	5		5	5		5	5																
Tehnologia produselor cosmetice şi medicinale	551,2	45	45		20	20		20	20														25	25	
Tehnologie farmaceutică	551,3	25	25																				25	25	
Biotehnologii industriale	552,2	10	10		10	10		10	10																
Arhitectură şi construcţii – total	**58**	**610**	**360**	**250**	**580**	**330**	**250**	**500**	**300**	**200**	**80**	**30**	**50**										**30**	**30**	
Arhitectură	581,1	65	65		50	50		50	50														15	15	
Urbanism	581,2	25	10	15	25	10	15	25	10	15															

şi amenajarea teritoriului																									
Design interior	581,4	50	50		35	35		35	35													15	15	
Construcţii şi inginerie civilă	582,1	150	100	50	150	100	50	150	100	50														
Ingineria materialelor şi articolelor de construcţie	582,2	25	10	15	25	10	15	25	10	15														
Căi ferate, drumuri, poduri	582,4	30	15	15	30	15	15	30	15	15														
Inginerie antiincendii şi protecţie civilă	582,5	35	10	25	35	10	25	35	10	25														
Ingineria şi protecţia apelor	582,6	25	10	15	25	10	15	25	10	15														
Ingineria sistemelor de alimentare cu căldură şi gaze, ventilaţie	582,7	55	15	40	55	15	40	55	15	40														
Ingineria mediului	583,1	25		25	25		25				25		25											
Cadastru şi organizarea teritoriului	584,1	45	20	25	45	20	25				45	20	25											
Geodezie, topografie şi cartografie	584,2	15	15		15	15		15	15															
Evaluarea imobilului	584,3	65	40	25	65	40	25	55	30	25	10	10												
Ştiinţe agricole – total	**61**	**225**	**78**	**147**	**185**	**38**	**147**	**30**	**15**	**15**	**155**	**23**	**132**									**40**	**40**	
Protecţia plantelor	612,1	5	5		5	5					5	5												
Agronomie	613,1	40	15	25	40	15	25	10	10		30	5	25											
Zootehnie	614,1	10		10	10		10				10		10											
Horticultură	615,1	35	3	32	35	3	32				35	3	32											
Silvicultură şi grădini publice	616,1	90	50	40	50	10	40	20	5	15	30	5	25									40	40	
Viticultură şi vinificaţie	617,1	30	5	25	30	5	25				30	5	25											
Biotehnolo	618,1	15		15	15		15				15		15											

gii agricole																								
Medicină veterinară – total	**64**	**25**	**25**		**25**	**25**					**25**	**25**												
Medicină veterinară	641,1	25	25		25	25					25	25												
Medicină	**71**	**150**	**150**		**150**	**150**								**150**										
Medicină generală	711	75	75		75	75								75										
Stomatologie	712	75	75		75	75								75										
Farmacie	**72**	**75**	**75**		**75**	**75**								**75**										
Farmacie	721	75	75		75	75								75										
Servicii publice – total	**81**	**450**	**335**	**115**	**220**	**140**	**80**	**175**	**120**	**55**	**45**	**20**	**25**									**230**	**195**	**35**
Servicii	**811,1**	30	30																			30	**30**	
Turism	812,1	420	305	115	220	140	80	175	120	55	45	20	25									200	165	35
Cultură fizică şi sport – total	82	**225**	**165**	**60**	**225**	**165**	**60**	**225**	**165**	**60**														
Educaţie fizică şi sport	821,1	80	45	35	80	45	35	80	45	35														
Cultură fizică recreativă	822,1	75	50	25	75	50	25	75	50	25														
Cultură fizică de recuperare	823,1	50	50		50	50		50	50															
Dans sportiv şi modern	824,1	20	20		20	20		20	20															
Servicii transport – total	**84**	**65**	**45**	**20**	**45**	**25**	**20**	**45**	**25**	**20**												**20**	**20**	
Tehnologii de operare în transport	841,1	65	45	20	45	25	20	45	25	20												20	20	
Protecţia mediului – total	**85**	**40**	**40**		**20**	**20**		**20**	**20**													**20**	**20**	
Protecţia mediului	851,1	10	10		10	10		10	10															
Securitate ecologică	852,1	30	30		10	10		10	10													20	20	
Protecţie,	**86**	**150**	**10**	**45**	**11**	**85**	**25**	**11**	**85**	**25**												**40**	**20**	**20**

pază şi securitate – total			**5**		**0**			**0**																
Securitate civilă şi ordinea publică	861,1	55	30	25	55	30	25	55	30	25														
Servicii de securitate a proprietăţii	862,1	75	55	20	35	35		35	35													40	20	20
Servicii antiincendii	863,1	20	20		20	20		20	20															
IV. Studii superioare de masterat (ciclul II) – total		**5140**	**5140**		**3677**	**3677**		**3305**	**3305**		**160**	**160**		**25**	**22**	**22**		**70**	**70**		**30**	**65**	**1463**	**1463**	
Ştiinţe ale educaţiei	14	484	484		454	454		450	450						4	4							30	30	
Arte	21	57	57		37	37		25	25						12	12							20	20	
Ştiinţe umanistice	22	251	251		146	146		125	125						6	6						15	105	105	
Ştiinţe politice	31	210	210		145	145		115	115												20	10	65	65	
Ştiinţe sociale	32	255	255		125	125		125	125														130	130	
Asistenţă socială	33	70	70		45	45		45	45														25	25	
Ştiinţe ale comunicării	34	105	105		50	50		50	50														55	55	
Ştiinţe economice **	36	1736	1736		1306	1306		1256	1256		40	40									10		430	430	
Drept	38	1125	1125		695	695		600	600		25	25						70	70				430	430	
Ştiinţe ale naturii	42	95	95		80	80		45	45		10	10										25	15	15	
Ştiinţe exacte	44	123	123		115	115		100	100													15	8	8	
Inginerie şi activităţi inginereşti	52	251	251		191	191		171	171		20	20											60	60	
Tehnologii de fabricare şi prelucrare	54	26	26		16	16		16	16														10	10	
Tehnologie chimică şi biotehnologii	55	10	10																				10	10	
Arhitectură şi construcţii	58	60	60		60	60		50	50		10	10													
Ştiinţe agricole	61	70	70		60	60		15	15		45	45											10	10	
Medicină	71	25	25		25	25								25											

Servicii publice	81	112	112		62	62		52	52		10	10										50	50	
Cultură fizică şi sport	82	45	45		45	45		45	45															
Protecţia mediului	85	10	10																			10	10	
Protecţie, pază şi securitate	86	20	20		20	20		20	20															

* Specialităţi noi.
** Inclusiv programul "Demografie şi economia populaţiei" – 20 de persoane.

Anexa nr.6
la Hotarîrea Guvernului
nr.477 din 20 iunie 2014

PLANUL
de admitere a cetăţenilor străini superioare la studii de licenţă (ciclul I) şi la studii de masterat (ciclul II) pentru anul 2014 în instituţiile de învăţămînt de stat, cu finanţare bugetară

(persoane)

Denumirea nivelului de studii	Total admiteri*
1	2
Învăţămînt superior – total	**325**
inclusiv:	
I. Studii superioare de licenţă (ciclul I) – total	**283**
din care:	
Ministerul Educaţiei	280
Ministerul Culturii	3
II. Studii superioare de masterat (ciclul II) – total	**42**
inclusiv:	
Ministerul Educaţiei	40
Ministerului Culturii	2

* Repartizarea pe domenii se efectuează de către ministerele de resort, conform cererilor candidaţilor, iar în cazul lipsei solicitărilor respective, locurile neacoperite se redistribuie candidaţilor cetăţeni ai Republicii Moldova.

Anexa nr.7
la Hotărîrea Guvernului
nr.477din 20 iunie 2014

PLANUL
de admitere la studii postuniversitare de rezidenţiat şi secundariat clinic pentru anul de studii 2014-2015

(persoane)

Denumirea specialităţii	Codul specialităţii	Numărul preliminar al absolvenţilor studiilor superioare	Total admiteri	inclusiv:	
				cu finanţare bugetară	pe bază de contract

		de specialitate în anul 2014			
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**
Ministerul Sănătăţii:					
1. Rezidenţiat – total:		**1108**	**820**	**760**	**60**
Medicină generală	711	797	507	497	10
Stomatologie	712	144	154	104	50
Sănătate publică	713	60	52	52	
Farmacie	721	107	107	107	
2. Secundariat clinic – total		**50**	**40**	**40**	

Anexa nr.8
la Hotărîrea Guvernului
nr.477 din 20 iunie 2014

COMPLETĂRILE
ce se operează în Nomenclatorul meseriilor (profesiilor) pentru instruirea şi pregătirea cadrelor în învăţământul secundar profesional, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.1421 din 18 decembrie 2006

Nomenclatorul meseriilor (profesiilor) pentru instruirea şi pregătirea cadrelor în învăţământul secundar profesional, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.1421 din 18 decembrie 2006 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.199-202, art.1534), cu modificările şi completările ulterioare, se completează după cum urmează:

1) la domeniul ocupaţional **"Servicii"**, după poziţia "18830 Vînzător produse nealimentare" se introduce o nouă poziţie cu următorul cuprins:

"522102 Vînzător";

2) la domeniul ocupaţional **"Construcţii"**, după poziţia "18894 Zugrav" se introduc două poziţii noi cu următorul cuprins:

"712403 Asamblor-montator profile aluminiu şi geam termopan";

712405 Confecţioner tîmplărie din aluminiu şi mase plastice";

3) la domeniul **"Industrie"**, după poziţia "18589 Turnător metale şi aliaje" se introduc trei poziţii noi cu următorul cuprins:

"722320 Operator la maşini-unelte semiautomate şi automate;

754301 Controlor calitate;

834336 Operator în depozitele mecanizate şi automatizate";

4) la domeniul **"Telecomunicaţii"** după poziţia "17191 Radiotelegrafist" se completează cu o poziţie nouă cu următorul cuprins:

"742235 Operator pentru suportul tehnic al calculatoarelor".

Hotărîrile Guvernului
477/20.06.2014 Hotărîre privind planurile de admitere în învăţământul secundar profesional, mediu de specialitate şi superior pentru anul de studii 2014, precum şi completarea Nomenclatorului meseriilor (profesiilor) pentru instruirea şi pregătirea cadrelor în învăţământul secundar profesional *//Monitorul Oficial 167-168/519, 24.06.2014*

REPUBLICA MOLDOVA
MINISTERUL SĂNĂTĂȚII

РЕСПУБЛИКА МОЛДОВА
МИНИСТЕРСТВО ЗДРАВООХРАНЕНИЯ

O R D I N
privind aprobarea Regulamentului cu privire la studiile postuniversitare prin rezidenţiat

nr. 134-P §1 din 03.11.2014

Monitorul Oficial nr.340-343/1581 din 14.11.2014

* * *

Pornind de la necesitatea perfecţionării şi ajustării învăţământului postuniversitar cerinţelor actuale faţă de instruirea cadrelor medicale, în scopul armonizării actelor în domeniul salarizării personalului medical cu prevederile Legii ocrotirii sănătăţii nr.411 din 28 martie 1995, Legii învăţământului nr.547 din 21 iulie 1995 şi altor acte legislative ce reglementează învăţământul medical şi farmaceutic, în temeiul prevederilor punctului 9 al Regulamentului privind organizarea şi funcţionarea Ministerului Sănătăţii, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.397 din 31 mai 2011, emit următorul

ORDIN:

1. Se aproba Regulamentul cu privire la studiile post-universitare prin rezidenţiat, conform anexei.

2. Rectorul IP Universităţii de Stat de Medicină şi Farmacie "Nicolae Testemiţanu" (dl Ion Ababii):

1) va asigura, începînd cu anul de studii 2014-2015, organizarea studiilor postuniversitare prin rezidenţiat în conformitate cu prevederile Regulamentului aprobat prin prezentul ordin;

2) va efectua schimbările necesare în planurile şi programele de instruire în conformitate cu cerinţele Regulamentului aprobat prin prezentul ordin.

3. Direcţia management personal medical (dl Vladislav Badan):

1) va determina anual specializările şi caracteristica numerică a rezidenţilor în corespundere cu direcţiile strategice de dezvoltare a resurselor umane din sistemul sănătăţii, planificarea resurselor umane şi necesităţile instituţiilor medico-sanitare;

2) va supraveghea procesul de înmatriculare la studii postuniversitare de rezidenţiat în cadrul IP USMF "Nicolae Testemiţanu".

4. Se abrogă anexa nr.1 la Ordinul Ministerului Sănătăţii nr.135-p §17 din 26 septembrie 2011 "Privind aprobarea Regulamentelor cu privire la instruirea postuniversitară".

5. A publica prezentul ordin în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

6. Controlul executării prezentului ordin se atribuie dlui Nicolae Jelamschi, secretar de stat.

MINISTRUL SĂNĂTĂŢII Andrei USATÎI

Nr.134-P §1. Chişinău, 3 noiembrie 2014.

Anexă
la Ordinul
nr.134-P§1 din 3 noiembrie 2014

REGULAMENT
cu privire la studiile postuniversitare prin rezidenţiat

I. DISPOZIŢII GENERALE

1. Regulamentul cu privire la studiile postuniversitare prin rezidenţiat (în continuare - Regulament) este elaborat în conformitate cu prevederile Legii ocrotirii sănătăţii nr.411 din 28.03.1995, Legii învăţământului nr.547 din 21.07.1995, Legii cu privire la exercitarea profesiunii de medic nr.264 din 27.10.2005, Politicii Naţionale de Sănătate, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.886 din 06.08.2007, Strategiei de dezvoltare a sistemului sănătăţii, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.1471 din 24.12.2007, Programului de dezvoltare a învăţământului medical şi farmaceutic, aprobat prin Hotărîrea Guvernului 1006 din 27.10.2010, Hotărîrii Guvernului nr.381 din 13.04.2006 cu privire la condiţiile de salarizare a personalului din unităţile bugetare, Hotărîrii Guvernului nr.1593 din 29.12.2003 despre aprobarea Regulamentului privind salarizarea angajaţilor din instituţiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală, Hotărîrii Guvernului nr.1396 din 24.11.2003 cu privire la instruirea medicilor şi farmaciştilor rezidenţi şi plasarea în cîmpul muncii a tinerilor specialişti, Hotărîrii Guvernului nr.42 din 12 ianuarie 2006 "Cu privire la Clinica Universităţii de Stat de Medicină şi Farmacie "Nicolae Testemiţanu", Hotărîrii Guvernului nr.710 din 06.08.2010 cu privire la aprobarea modificărilor şi completărilor ce se operează în anexele nr.1-6 la Hotărîrea Guvernului nr.928 din 13 august 2007, Concepţiei-cadrul de dezvoltare a resurselor umane din sistemul sănătăţii, aprobate prin Ordinul MS nr.119 din 24.02.2012, Hotărîrii Guvernului nr.791 din 07.10.2013 cu privire la aprobarea modificărilor şi completărilor ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului şi altor acte normative privind formarea şi activitatea profesională în domeniul sănătăţii.

2. Regulamentul stabileşte modul de organizare a studiilor postuniversitare prin rezidenţiat (în continuare - Rezidenţiat) în cadrul Instituţiei Publice Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie "Nicolae Testemiţanu" din Republica Moldova (în continuare - Universitate) şi instituţiilor medico-sanitare şi farmaceutice cu statut de bază clinică pentru studiile de rezidenţiat (în continuare - Instituţii).

3. Rezidenţiatul reprezintă o forma specifică de pregătire postuniversitară cu frecvenţă la zi care asigură instruirea necesară obţinerii unei specialităţi conform Nomenclatorului specialităţilor în medicină şi farmacie.

4. În prezentul Regulament se definesc următoarele noţiuni:

program de rezidenţiat – totalitatea conţinutului teoretic şi practic al obiectului de instruire urmat de către rezidenţi pentru obţinerea unei specialităţi;

stagiu practic – perioada în care rezidentul acumulează cunoştinţe şi deprinderi practice prevăzute de programul de rezidenţiat;

rezident – medic/farmacist care urmează studii de rezidenţiat;

bază clinică de rezidenţiat – instituţie medico-sanitară aprobată în modul stabilit, în cadrul cărora se desfăşoară, integral sau parţial, instruirea şi activitatea practică a rezidenţilor;

coordonator de rezidenţiat – cadru didactic (profesor sau conferenţiar) desemnat de către Universitate, responsabil de coordonarea şi realizarea programului de rezidenţiat;

responsabil universitar de rezidenţi – cadru didactic desemnat de către Universitate, cu experienţă în domeniu mai mare de 5 ani, care activează la baza clinică de rezidenţiat şi care tutelează medicul rezident pe parcursul programului de rezidenţiat;

responsabil instituţional de rezidenţi – medic/farmacist cu experienţă în domeniu mai mare de 3 ani, care ghidează medicul/farmacistul rezident pe parcursul stagiului practic.

5. Rezidenţiatul se organizează de către Ministerul Sănătăţii (în continuare - Minister) în cadrul Universităţii şi instituţiilor cu statut de bază clinică pentru studiile de rezidenţiat, conform programului de rezidenţiat.

6. Programul de rezidenţiat, pentru fiecare specialitate, se desfăşoară după un curriculum de pregătire teoretică şi practică obligatorie, cu respectarea strictă a cerinţelor pentru instruirea postuniversitară şi are drept obiectiv obţinerea de către rezident a unei calificări profesionale conform rigorilor naţionale şi europene.

7. Programele de rezidenţiat sunt elaborate de Universitate şi aprobate de Minister. Programele aprobate se transmit tuturor instituţiilor în cadrul cărora se desfăşoară instruirea în specialitate şi se aplică tuturor rezidenţilor.

8. Programul de rezidenţiat poate fi realizat parţial în universităţi din alte state şi la bazele lor clinice, în modul stabilit de acordurile bilaterale între Republica Moldova şi alte state sau de către acordurile interuniversitare.

9. Pregătirea teoretică şi practică a rezidenţilor în cadrul bazelor clinice de rezidenţiat este asigurată de către Universitate.

10. Conducătorul bazei clinice de rezidenţiat este obligat să asigure informarea pacienţilor despre desfăşurarea studiilor de rezidenţiat în cadrul instituţiei respective.

11. Activitatea de coordonare a programului de rezidenţiat dintr-o anumită specialitate este realizată de către coordonatorul de rezidenţiat, numit prin ordinul rectorului, care este responsabil de buna desfăşurare şi asigurarea calităţii pregătirii rezidenţilor.

12. Un coordonator de rezidenţiat nu poate coordona concomitent mai multe programe de rezidenţiat.

13. Specialităţile şi durata studiilor de rezidenţiat se stabilesc de către Minister.

14. Rezidenţiatul se organizează pe loc şi pe post.

15. Niciun medic sau farmacist nu poate fi în acelaşi timp rezident în mai multe specialităţi.

16. În funcţie de necesităţile sistemului de sănătate, Ministerul stabileşte anual cota-parte a locurilor pe specialităţi în rezidenţiat din numărul total de locuri, aprobat în modul stabilit.

17. Perioada de rezidenţiat se include în vechimea de muncă pe specialitate a medicului sau farmacistului.

18. Autorizarea activităţii profesionale a rezidenţilor va respecta prevederile actelor normative în vigoare din domeniu.

II. ADMITEREA ÎN REZIDENŢIAT

19. Numărul locurilor pentru admiterea în rezidenţiat este planificat de Minister şi aprobat anual de Guvernul Republicii Moldova.

20. Admiterea în rezidenţiat se efectuează prin concurs, conform criteriilor stabilite de Universitate şi aprobate de Minister prin coordonare cu Ministerul Educaţiei.

21. Responsabilitatea pentru organizarea şi desfăşurarea concursului de admitere în rezidenţiat aparţine Comisiei de admitere, constituită prin ordinul rectorului Universităţii.

22. Cetăţenilor Republicii Moldova li se asigură accesul în rezidenţiat, în limitele stabilite anual de Guvern:

a) cu finanţare de la bugetul de stat:

- pe loc, pentru un număr de locuri conform planificării strategice a resurselor umane în sănătate;
- pe post, în funcţie de numărul de posturi vacante în instituţiile medico-sanitare publice;

b) pe bază de contract cu taxă de studii.

23. La concursul de admitere în rezidenţiat se pot înscrie cetăţenii Republicii Moldova, absolvenţi ai Instituţiei Publice Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie “Nicolae

Testemiţanu” şi facultăţilor de medicină/farmacie din Universităţi de stat de peste hotare, acreditate în modul stabilit de legislaţia în vigoare.

24. La concurs se pot înscrie absolvenţii din anul admiterii, precum şi cei din promoţiile a doi ani precedenţi, care nu au fost înmatriculaţi în rezidenţiat.

25. În cazul persoanelor care nu îndeplinesc condiţiile articolului 24, însă solicită înscrierea la concursul de admitere, decizia privind admiterea sau respingerea candidatului la concurs va fi luată de către Comisia de admitere, după examinarea argumentelor invocate de solicitant.

26. Cetăţenii altor state şi apatrizii pot fi înscrişi la studii de rezidenţiat în baza contractelor individuale încheiate cu Universitatea.

27. Candidaţii trebuie să fie apţi din punct de vedere medical pentru exercitarea activităţii profesionale în specialitatea pentru care candidează.

28. Candidaţii care au promovat concursul de admitere în rezidenţiat au obligaţia să încheie cu Ministerul contract privind instruirea în rezidenţiat şi plasarea în cîmpul muncii a medicilor şi farmaciştilor, cu Universitatea – contract cu privire la studiile postuniversitare prin rezidenţiat şi cu instituţia – contract individual de muncă.

29. Medicii şi farmaciştii care au fost admişi în rezidenţiat pe locuri încheie un contract individual de muncă, conform duratei studiilor de rezidenţiat, cu instituţia la care au fost repartizate locurile.

30. Medicii şi farmaciştii care au fost admişi în rezidenţiat pe post încheie un contract individual de muncă cu instituţia care a prezentat Ministerului informaţia privitor la posturile vacante. Contractul va prevedea obligaţia de a lucra în instituţia respectivă o perioadă de cel puţin 3 ani după absolvirea rezidenţiatului.

31. Procedura de admitere la studii postuniversitare prin rezidenţiat include în mod prioritar următoarele etape:

a) elaborarea şi aprobarea pentru fiecare sesiune de admitere, la nivel de Universitate şi Minister, a Regulamentului cu privire la organizarea şi desfăşurarea admiterii la studii postuniversitare prin rezidenţiat;

b) aprobarea, prin ordinul rectorului Universităţii, listei persoanelor admise la studii postuniversitare prin rezidenţiat, în baza rezultatelor concursului desfăşurat;

c) semnarea contractelor cu privire la studiile postuniversitare prin rezidenţiat cu Universitatea;

d) semnarea contractelor privind instruirea în rezidenţiat şi plasarea în cîmpul muncii a medicilor şi farmaciştilor cu Ministerul;

e) semnarea contractelor individuale de muncă cu IMSP;

f) emiterea ordinului rectorului Universităţii cu privire la înmatricularea la studii postuniversitare prin rezidenţiat;

g) emiterea ordinului Ministerului Sănătăţii cu privire la aprobarea admiterii la studii postuniversitare prin rezidenţiat în cadrul Universităţii.

III. STATUTUL REZIDENTULUI

32. Rezidentul îşi desfăşoară instruirea teoretică şi practică în cadrul Universităţii, bazelor clinice şi instituţiilor medico-sanitare, conform programului de rezidenţiat şi contractelor încheiate, sub stricta supraveghere a responsabililor universitari şi instituţionali de rezidenţi.

33. În cadrul bazelor clinice de rezidenţiat/instituţiilor rezidentul este angajat în funcţie de medic/farmacist rezident conform specialităţii şi acordă asistenţă medicală în conformitate cu nivelul lui de pregătire profesională.

34. Rezidentul în activitatea sa practică se conduce de prevederile Regulamentului de activitate a bazei clinice de rezidenţiat/instituţiei în care activează, regulamentului intern, atribuţiile şi descrierea responsabilităţilor (instrucţiunile de funcţie).

35. Rezidentul are următoarele drepturi:

a) să beneficieze de vacanţă anuală şi concediu academic acordat în modul stabilit de Universitate;

b) în caz de angajare în cîmpul muncii să beneficieze de concediu anual plătit acordat de către baza clinică/instituţia în aceeaşi perioadă cu vacanţa acordată de către Universitate;

c) să fie remuneraţi de către Universitate/baza clinică de rezidenţiat/instituţie pentru activitatea desfăşurată, conform legislaţiei în vigoare;

d) să prescrie reţete pentru medicamente şi consumabile, conform legislaţiei în vigoare;

e) să aplice ştampila medicului, eliberată conform legislaţiei în vigoare;

f) să refuze acordarea asistenţei medicale în cazurile prevăzute de legislaţia în vigoare;

g) să beneficieze de asistenţă medicală în modul stabilit de legislaţie;

h) să participe la întruniri, conferinţe la care sunt puse în discuţie probleme ce vizează supravegherea sănătăţii personale şi publice;

i) să propună Ministerului Sănătăţii, medicilor, administraţiilor instituţiilor medico-sanitare vizate în supravegherea sănătăţii, metode de perfecţionare a diagnosticării, tratamentului şi profilaxiei îmbolnăvirilor;

j) să utilizeze pentru informarea de specialitate bibliotecile universitare şi ale instituţiilor, inclusiv cele electronice, în care îşi desfăşoară studiile de rezidenţiat;

k) să participe la cercetări şi reuniuni ştiinţifice;

l) să susţină examenul de absolvire după finalizarea programului de rezidenţiat;

m) să beneficieze de alte drepturi şi garanţii sociale prevăzute de legislaţia în vigoare;

n) să beneficieze de alte drepturi stipulate în regulamentele aprobate de către Universitate, precum şi contractele încheiate cu Ministerul şi Universitatea.

36. Rezidentul este obligat:

a) să parcurgă toate modulele, în conformitate cu programul de pregătire;

b) să efectueze gărzi pe tot parcursul pregătirii sale, cu participarea la toate activităţile din instituţia în care urmează instruirea;

c) să cunoască şi să respecte prevederile actelor normative privind studiile postuniversitare prin rezidenţiat, activitatea medicală, aspectele medico-legale şi socio-economice ale activităţii profesionale, altor acte legislative;

d) să cunoască şi să se conducă de normele medicale ce vizează practica medicală în conformitate cu calificaţia profesională, pe care intenţionează s-o obţină în timpul rezidenţiatului;

e) să respecte normele eticii şi deontologiei medicale în relaţiile cu profesorii, medicii, pacienţii, rezidenţii, studenţii, asistenţii medicali şi alt personal medical, administrativ şi auxiliar;

f) să urmeze stagiul practic care face parte din programul de instruire conform repartizării efectuate de către Universitate;

g) să acorde asistenţă medicală în limitele competenţelor;

h) să se consulte cu responsabilul de rezidenţiat şi cu alţi medici specialişti în domeniu;

i) să colaboreze cu alţi specialişti şi salariaţi ai instituţiilor vizate în supravegherea sănătăţii personale şi publice, cu specialiştii în îngrijire şi asistenţă socială;

j) să promoveze un mod sănătos de viaţă, mijloace de profilaxie a îmbolnăvirilor şi ocrotire a sănătăţii, de asemenea şi mijloace de dezvoltare;

k) să participe la realizarea programelor obligatorii ce vizează sănătatea;

l) să respecte principiile de licenţiere ale practicii medicale;

m) să îndeplinească toată documentaţia medicală conform normelor stabilite de actele normative;

n) să semneze toate actele medicale perfectate personal;

o) să utilizeze doar metodele de investigare, diagnosticare şi tratament prevăzute de protocoalele clinice instituţionale;

p) să recomande şi să organizeze măsuri de profilaxie;

q) să cunoască şi să respecte regulamentele interne ale Universităţii/bazelor clinice de rezidenţiat/instituţiilor;

r) să cunoască şi să respecte:

- cerinţele securităţii muncii;

- principiile ocrotirii sănătăţii şi instituţiilor de medicină socială;
- bazele lucrului cu documentaţia;
- bazele statisticii medicale;
- principiile şi modurile de asigurare a sănătăţii;
- să rezolve problemele de expertiză a capacităţii de muncă;

s) să respecte şi alte obligaţii stipulate în actele normative, regulamentele interne ale Universităţii, instituţiei medico-sanitare, contractelor încheiate cu Ministerul, Universitatea şi instituţia.

IV. INSTRUIREA REZIDENŢILOR

37. Pregătirea specialiştilor se realizează în bază de program integral aprobat de Minister. Pregătirea implică participarea la toate activităţile medicale ale departamentului/secţiei, instituţiei în care se realizează formarea, inclusiv în timpul serviciului de gardă, astfel încît rezidentul să consacre instruirii practice şi teoretice toată activitatea profesională pe toată durata săptămînii de muncă şi în decursul întregului an, conform programelor aprobate.

38. În procesul instruirii practice, rezidenţii vor fi angajaţi pînă la o unitate de funcţie de medic/farmacist rezident de către baza clinică sau alte instituţii (după caz), unde îşi dezvoltă deprinderile practice şi experienţa clinică în domeniu, sub tutela responsabilului universitar şi responsabilului instituţional de rezidenţi, în baza unui contract individual de muncă.

39. Programul de rezidenţiat, în funcţie de durată, include obligatoriu 6-12 luni de activitate practică în cadrul instituţiilor medico-sanitare publice, conform necesităţilor sistemului de sănătate.

40. Întreruperea rezidenţiatului se realizează prin acordarea concediului academic, în modul stabilit de către Universitate. În cazul acordării concediului academic rezidentul este obligat să suspende contractul individual de muncă încheiat cu baza clinică/instituţia conform legislaţiei în vigoare.

41. Rezidenţiatul poate fi întrerupt din următoarele motive: realizarea programului de rezidenţiat peste hotarele ţării, în modul stabilit, concediu de boală, concediu de maternitate, concediu pentru îngrijirea copilului pînă la trei ani şi altele, în conformitate cu legislaţia în vigoare.

42. Întreruperile de rezidenţiat, cu excepţia stagiilor de pregătire recunoscute, efectuate peste hotarele ţării, duc la prelungirea rezidenţiatului cu perioada respectivă. Rezidenţiatul întrerupt poate fi continuat în modul stabilit de Universitate.

43. Întreruperea nejustificată a rezidenţiatului pe o perioada mai mare de 60 de zile conduce la exmatriculare.

44. În cadrul rezidenţiatului nu se admite transferul de la o specialitate la alta cu excepţia cazurilor grave de sănătate, care fac imposibilă urmarea rezidenţiatului şi/sau exercitarea profesiei alese.

45. Transferul de la o specialitate la alta se decide în cadrul unei Comisii speciale formate de Minister. Reprezentanţii Universităţii, responsabili de rezidenţiat, sunt membri obligatorii ai Comisiei.

46. Instruirea postuniversitară prin rezidenţiat a cetăţenilor străini se organizează în bază de contract, cu achitarea taxei de studii în mărimea şi modul stabilit de actele normative în vigoare.

V. ABSOLVIREA REZIDENŢIATULUI

47. Programul de rezidenţiat se finalizează cu susţinerea examenului de absolvire, desfăşurat în modul stabilit de către Universitate şi cu eliberarea diplomei de medic specialist, care conferă dreptul de a desfăşura activitate practică independentă, conform calificării obţinute.

48. La examenul de absolvire a rezidenţiatului sunt admişi doar medicii şi farmaciştii care au efectuat integral programul de rezidenţiat.

49. Titularii diplomelor de medic specialist vor încheia contract individual de muncă cu instituţiile medico-sanitare în care au activat conform specialităţii obţinute şi sunt obligaţi să activeze timp de cel puţin 3 ani conform repartizării.

50. În cazul nerespectării de către tinerii specialişti a contractelor semnate cu Ministerul Sănătăţii şi instituţia medico-sanitară, ei sunt obligaţi să restituie cheltuielile pentru instruirea universitară, din contul bugetului de stat, şi postuniversitară în volumul calculat de Ministerul Sănătăţii.

51. În cazul în care instituţia a fost reorganizată cu modificarea statelor de personal şi funcţia a fost redusă sau reprofilată, tinerii specialişti vor fi îndreptaţi pentru angajare în cîmpul muncii în alte instituţii medico-sanitare, conform necesităţilor sistemului sănătăţii.

VI. ATRIBUŢIILE RESPONSABILILOR DE REZIDENŢIAT

52. În cadrul rezidenţiatului Ministerul are următoarele atribuţii:

a) organizează studiile postuniversitare de rezidenţiat;

b) aprobă Regulamentul de organizare şi desfăşurare a admiterii în rezidenţiat, elaborat de către Universitate;

c) semnează contractele de plasare în cîmpul muncii cu persoanele admise la rezidenţiat;

d) emite ordinul cu privire la aprobarea admiterii la studii postuniversitare prin rezidenţiat;

e) aprobă nomenclatorul specialităţilor de instruire medicală;

f) aprobă durata studiilor de rezidenţiat;

g) stabileşte cota-parte a locurilor în rezidenţiat, pe specialităţi, din numărul total de locuri, aprobat în modul stabilit;

h) aprobă programele de rezidenţiat pe specialităţi;

i) informează despre locurile vacante/necesităţile sistemului sănătăţii în personal medical;

j) alte atribuţii, ce contribuie la organizarea eficientă a rezidenţiatului.

53. În cadrul rezidenţiatului Universitatea are următoarele atribuţii:

a) înaintează spre aprobare Ministerului Regulamentul de organizare şi desfăşurare a admiterii în rezidenţiat;

b) organizează şi desfăşoară concursul de admitere în rezidenţiat în conformitate cu specializările şi locurile aprobate;

c) înaintează spre aprobare Ministerului rezultatele admiterii în rezidenţiat;

d) elaborează şi înaintează spre aprobare Ministerului programele de rezidenţiat;

e) coordonează şi asigură realizarea programelor de rezidenţiat;

f) nominalizează coordonatorii de rezidenţiat şi responsabilii universitari de rezidenţi;

g) asigură accesul rezidenţilor la resursele necesare instruirii;

h) acordă vacanţă, concediu academic rezidenţilor conform Regulamentului aprobat;

i) acordă bursa de studii rezidenţilor admişi la studii din contul bugetului de stat;

j) organizează examenele de promovare şi de absolvire;

k) prezintă informaţia despre rezidenţiat Ministerului sau altor instanţe cointeresate;

l) repartizează rezidenţii la instruire şi stagiul practic la baza clinică/instituţia cu care rezidentul are încheiat contract individual de muncă;

m) exmatriculează sau aplică sancţiuni disciplinare rezidentului în caz de încălcare a prevederilor regulamentelor aprobate şi contractelor semnate;

n) eliberează diploma de absolvire;

o) păstrează actele despre rezidenţiat în arhivă în ordinea stabilită de legislaţie;

p) eliberează, la solicitare, acte privind confirmarea studiilor;

q) alte atribuţii, ce contribuie la organizarea eficientă a rezidenţiatului.

54. Coordonatorul de rezidenţiat:

a) coordonează desfăşurarea programului de rezidenţiat în specialitatea respectivă;

b) înaintează spre aprobare candidaturile responsabililor de rezidenţi, prin coordonare cu baza clinică de rezidenţiat;

c) coordonează activitatea responsabililor universitari şi instituţionali de rezidenţi;

d) elaborează şi înaintează propuneri de perfecţionare a programelor de instruire, prin conlucrare cu specialiştii în domeniu;

e) elaborează şi înaintează spre aprobare planurile individuale de instruire şi stagii practice de activitate profesională a rezidenţilor conform programului de rezidenţiat;

f) verifică realizarea planurilor individuale de instruire şi activitate ale rezidenţilor pe specialităţi.

55. Responsabilul universitar de rezidenţi:

a) ghidează rezidentul pe parcursul instruirii;

b) participă la supravegherea activităţii rezidentului pe parcursul instruirii;

c) contribuie la crearea condiţiilor necesare pentru acumularea cunoştinţelor teoretice şi deprinderilor practice de către rezident;

d) informează coordonatorul de rezidenţiat despre desfăşurarea instruirii rezidentului, cazurile de nerespectare a eticii profesionale şi deontologiei medicale de către rezident;

e) organizează evaluarea cunoştinţelor teoretice şi deprinderilor practice acumulate de rezident, întocmeşte caracteristica rezidentului spre aprobare coordonatorului de rezidenţiat şi conducătorului bazei clinice de rezidenţiat;

f) oferă suport consultativ rezidentului sau preia pacientul de sub supravegherea medicului rezident în caz de necesitate;

g) alte atribuţii, ce contribuie la organizarea eficientă a rezidenţiatului.

56. Responsabilul instituţional de rezidenţi:

a) ghidează rezidentul pe parcursul stagiului practic în instituţie;

b) verifică gradul de realizare a activităţilor practice ale rezidentului;

c) confirmă realizarea integrală a stagiului practic de către medicul rezident;

d) informează responsabilul universitar de rezidenţiat despre desfăşurarea şi finalizarea stagiului practic al rezidentului;

e) alte atribuţii, ce contribuie la organizarea eficientă a rezidenţiatului.

57. În timpul gărzii rezidentului la baza clinică/instituţie responsabilitatea de îndrumător revine medicului de gardă sau responsabilului de echipă.

VII. BAZA CLINICĂ DE REZIDENŢIAT

58. Statutul de bază clinică pentru rezidenţiat poate fi conferit instituţiei care corespunde criteriilor stabilite de Universitate în realizarea programului de rezidenţiat şi creează rezidentului condiţii necesare pentru obţinerea cunoştinţelor teoretice şi formarea deprinderilor practice.

59. În cazul atribuirii statutului de bază clinică pentru rezidenţiat instituţia încheie un contract cu Universitatea, care stabileşte condiţiile de desfăşurare a instruirii practice a rezidenţilor în cadrul programului de rezidenţiat.

60. Baza clinică de rezidenţiat/instituţia în care sunt angajaţi rezidenţii prin contract individual de muncă asigură dezvoltarea abilităţilor practice a rezidenţilor prin implicarea acestora în procesul diagnostic şi curativ-profilactic, precum şi asigură condiţiile necesare pentru realizarea de către rezidenţi a programului de instruire teoretică şi practică în cadrul Universităţii, conform programelor aprobate.

61. Baza clinică de rezidenţiat, în comun cu responsabilii universitari şi instituţionali de rezidenţi eliberează absolventului programului de rezidenţiat un certificat în forma stabilită de Universitate, care confirmă activitatea în instituţie şi deprinderile practice obţinute în perioada stagiului respectiv.

VIII. FINANŢAREA REZIDENŢIATULUI

62. Rezidenţiatul se finanţează din contul mijloacelor financiare bugetare alocate Ministerului în acest scop.

63. Ministerul repartizează Universităţii mijloacele financiare bugetare necesare instruirii teoretice şi practice a rezidenţilor.

64. Instituţiile medico-sanitare/farmaceutice angajează rezidenţii pe locurile vacante disponibile şi îi salarizează în volumul stabilit de legislaţia in vigoare.

65. Rezidenţii pot fi remuneraţi din alte surse care nu contravin legislaţiei in vigoare.

IX. DISPOZIŢII FINALE

66. Prevederile prezentului Regulament sunt aduse la cunoştinţa rezidenţilor la etapa admiterii în rezidenţiat.

67. Toate litigiile apărute se soluţionează conform legislaţiei în vigoare.

_____

Ministerul Sănătăţii
Ordin nr.134-P§1 din 03.11.2014 privind aprobarea Regulamentului cu privire la studiile postuniversitare prin rezidenţiat *//Monitorul Oficial 340-343/1581, 14.11.2014*

Test

Test

Test